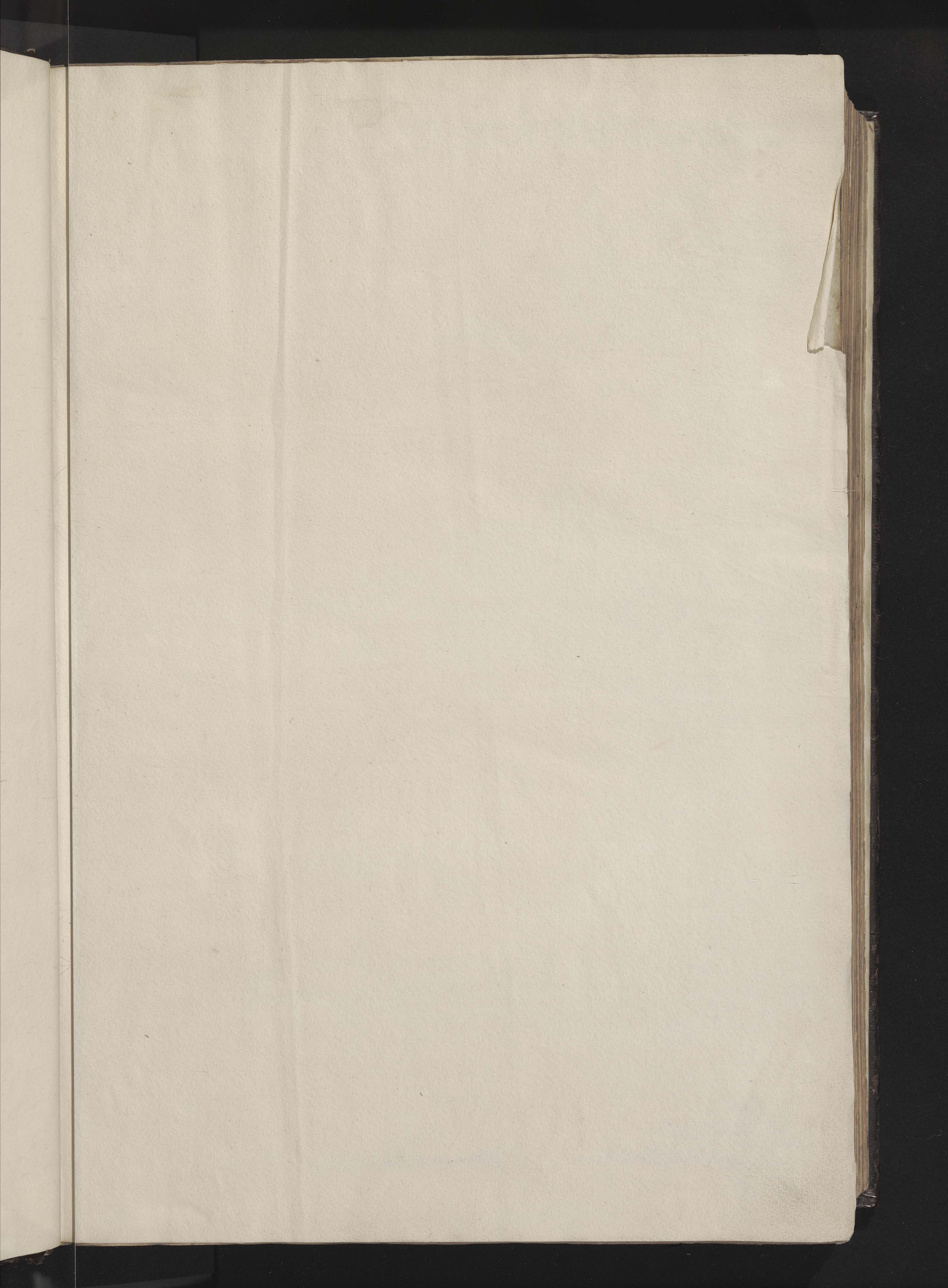
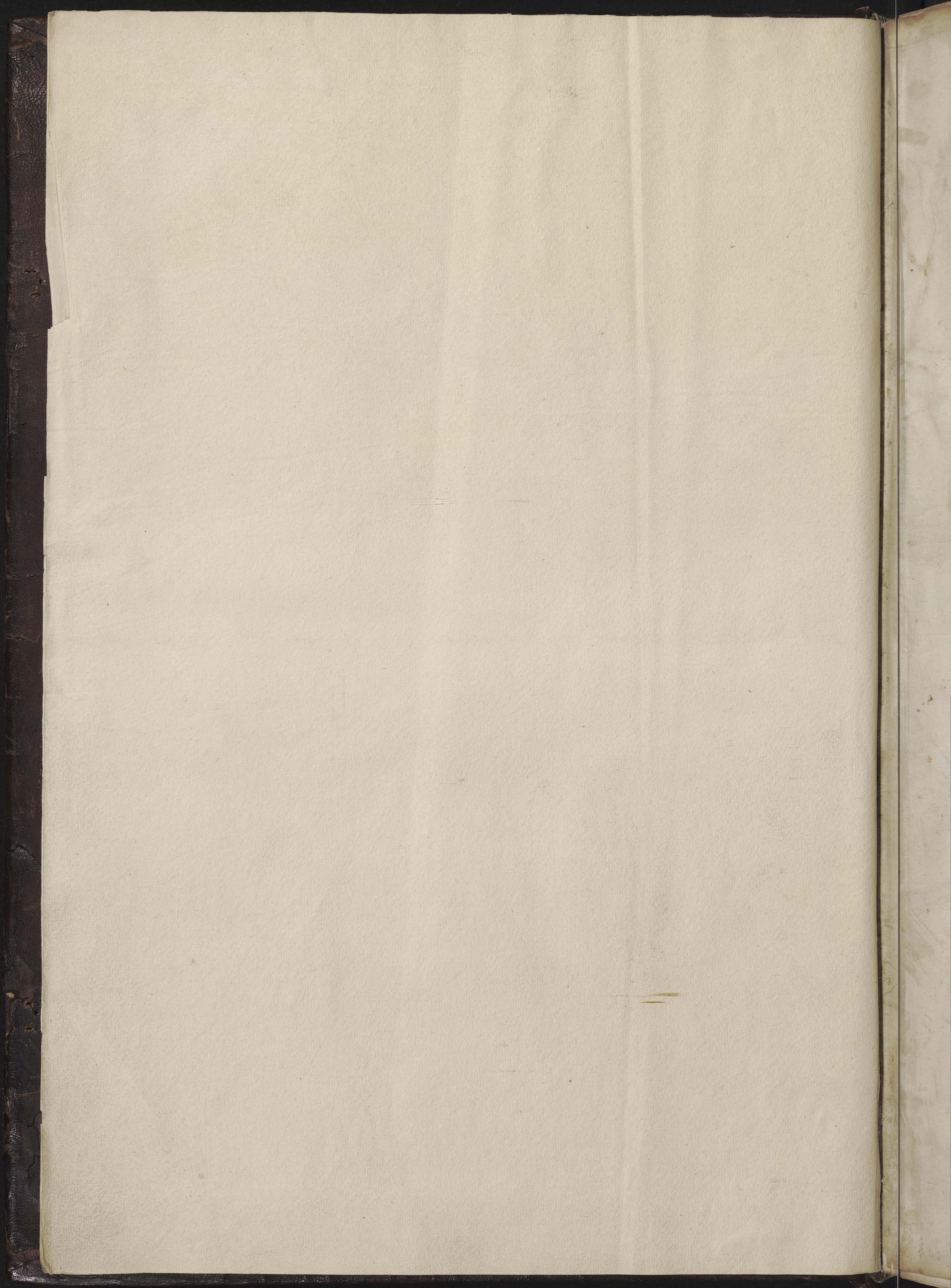

LIBRARIÆ UNI VERS
IAGELL CRACOVI

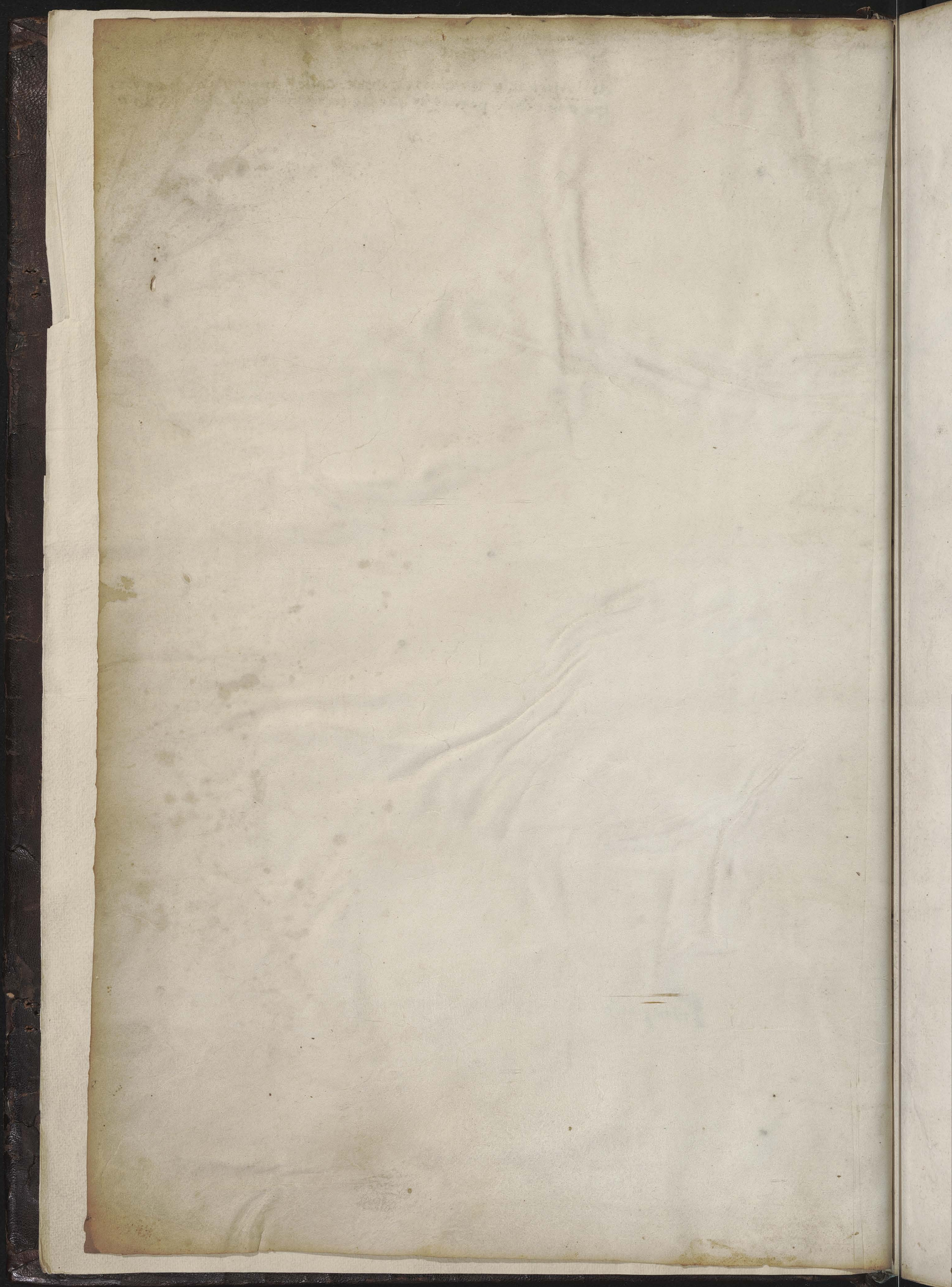

Canonis Avicenne

M. Michaelis Wischaw de Opol collecti maioris Collegij artistarum
qui est in reditu pecunie sue de terra sita Rhodi obijt 1480

Liber Canonis
Interprete Gerardo Cremonen.

Liber canonis primus quem princeps aboali abin
sceni de medicina edidit. translatus a magistro
¶ Gerardo cremonensi in toleto ab arabico in la
tinum. Uerba aboali abinsceni.

IN primis deo gratias
agamus sicut sui ordis
celsitudo ⁊ beneficij ip
sius multitudo meret:
cuius misericordie sup
omnes ꝓphetas existūt
¶ Et post dicā ꝙ q̇daꝫ
de melioribus amicis
quos hr̄e uideor: cui ī
omnibus ꝑ quibus me deꝑcatus fuerit satisfacere
debeo: de re quā possum: me rogauit ut ei libruꝫ
de medicina faciam: eius regulas uniuersales ⁊ ꝑ
ticulares taliter cōprehendētē: ut explanatio cum
breuitate in eo cōiūgatur: ⁊ fm plurimū afferā q̄
tum est afferendum de declaratōe in verbis pau-
cis. Quod equidem cōcessi. ¶ Et mihi placuit ut
in prīs loq̄rer de rebus cōibus ⁊ ulībus utriusq̄
ptis medicīe theorice vꝫ ⁊ practice. Postea uero
loquar ꝺ ulībus iudiciorū uirtutum medicinaruꝫ
simpliciū. ⁊ post hec ꝺ pticularibus eorūdē. dein-
de loquar de egritudinibus que in unoquoq̄ con-
tingūt membro. Prius tamē incipiā ab anatomia
illius membri ⁊ eius iuuamēto. De anatomia enī
simpliciū membrorum: ⁊ similiter iuuamētis ī li
bro prīo uniuersali iam tūc locutus ero. Qum aūt
membri anatomia cōsūmauero in q̄plurib⁹ lo-
cis demōstrare incipiam qūo eius cōseruetur sani-
tas. Deinde fmone absoluto oñdam eius egritu-
dines uniuersales ⁊ cās ⁊ semitas cognoscendi eas:
⁊ uias eas medicandi in fmone etiam ulī. Postq̄
aūt has res ulēs expleuero ad egritudines redibo
pticulares: ⁊ in q̄pluribus earū etiā demonstrabo
in primis iudiciū uniuersale in eius diffinitōe ⁊ ipī
us causis ⁊ significatōibus. Deinde ad iudicia re-
uertar pticularia. Post oñdam regulā uniuersalem
in medicando. Deinde descendam ad medicādum
pticulariter cū unaquaq̄ medicina simplici: aut cō
pōita. ¶ Ad illud aūt qꝺ prius dicam de iuuamen
tis medicinarū simpliciuꝫ in egritudinibus in libro
medicinarū simpliciū in tabulis pictis quas bonum
est fieri sicut in disciplīne modo aspicies qum ad ip
sum pueniēs non reuertar ad dicendū nisi modicaꝫ
rem. ¶ De medicinarū quoq̄ cōpōitarū que mi-
hi uidebūtur in antidotario melius ponende iuua-
mentis ⁊ qūo misceantur usq̄ ibi loqui dimittam.
¶ Placet aūt mihi ut postq̄ hunc librū cōsumaue-
ro: aliū librū cōponam ꝺ rebus pticularibus ī quo
sit ꝓprietas nominandi egritudines: que qum acci
dūt non sunt uni eidem membro ꝓprie: in quo etiā
de pulchritudīe loquemur: ⁊ ut in hoc libro eo cal
le ꝓcedam quo in libro pticulari qui est ante ipsum
ꝓcessi. ¶ Qꝺ si mihi deus auxiliatus fuerit ⁊ hūc
cōsumauero librū addam postea in uno libro anti-
dotariū. ¶ Non est aūt bonū ut huius libri pluri-
mū non sit apud unūquēq̄ ⁊ in eius memoria q̇ hu
ius doctrine nomine uocari ⁊ p eam lucrari deside
rat: minus nanq̄ quod medico necessariū est cōpre
hendit. Quod uero sup ipsum additū est incōphen
sibile est. ¶ Quod si deus meum ꝓlongauerit ter
minū: ⁊ secūda successerit fortuna: me ad alia ꝑ
parabo. Nunc aūt hūc cōponam librum quē in
quinq̄ sic diuidam libros.

Liber primus ē de rebus uniuersalibus sci
entie medicine.
Liber secūdus est de medicinis simplicibus.
Liber tertius est ꝺ egritudinibus pticularibus que
fiūt in membris hominis a capite usq̄ ad pedes
manifestis ⁊ occultis.
Liber quartus est de egritudinibus particularibus
que quꝫ accidūt nō sunt vni membro ꝓprie ⁊ ꝺ
decoratōne.
Liber quintus est de cōponendis medicinis ⁊ ipē ē
antidotarium.

Libri primi sunt quatuor fen.
Fen prima ē de diffinitōe medicine. ⁊ sub
iectis eius ⁊ rebus naturalibus.
Fen secūda est de diuisione egritudinū ⁊ causarum
⁊ accidentiū vniuersalium.
Fen tertia est de cōseruatōe sanitatis.
Fen quarta est de diuisione mōrū medicatōnuꝫ fm
egritudines uniuersales.

Fen prime sunt sex doctrine.
Doctrina prima est ꝺ subiectis medicine
⁊ eius diffinitiōe.
Doctrina secūda est de elementis.
Doctrina tertia est de cōplexionibus.
Doctrina quarta est de humoribus.
Doctrina quinta est de membris.
Doctrina sexta est de operatōibus ⁊ spiritibus ⁊ v̇
tutibus.

Doctrīe prime sunt duo capitula.
Capitulū primū est de diffinitōe medicīe
Capitulū secundū est de subiectis medicine.

Doctrine secūde est unū capitulū.
Capitulum de elemētis.

Doctrine tertie sunt tria capitula.
Capitulū primū est ad oñdendū quid sit cōplexio.
Capitulū secūdū est de cōplexione membrorū.
Capitulū tertiū est de cōplexionibus etatuꝫ.

Doctrine quarte sūt duo capitula.
Capituluꝫ primū est ad inquirēdū quid sit
humor ⁊ quot sunt eius ptes.
Capitulum secūdū est de generatōe humoruꝫ.

Doctrīne quīte est unū capitulū ⁊ quīq̄ sum
me.
Capitulū est ad inquirendum quid sit membrum ⁊
sue ptes.

Sūma prima est de ossibus cuius sunt. xxx.
capitula.
Capitulū primū est locutio uniuersalis de ossibus ⁊
iūcturis.
Capitulū secūdū est de anatomia cranei.
Capitulum tertiū est de anatomia eius qꝺ ꝺ capite

Fen uero secūde sunt tres doctrine.
Doctrina prima est ꝺ̄ egritudinibus.
Doctrina secunda est de causis.
Doctrina tertia est de significationibus.

Doctrine uero prime sunt octo capitula.
Capitulū primū est de demōstratōe cause ⁊ egritudinis ⁊ accidentis.
Capitulū secūdū est de diuisionibus dispōnū corporis ⁊ generibus egritudinū.
Capitulū tertiū est de egritudinibus cōpōnis.
Capitulū quartū est de egritudinibus solutōnis cōtinuitatis.
Capitulū quītū est de egritudinibus cōpōitis.
Capitulū sextuʒ est de rebus que cum egritudibus numerātur.
Capitulū septimū est de tēporibus vel horis egritudinum.
Capitulū octauū est de cōplendo ſmone in egritudinibus.

Doctrine secūde sunt due summe.
Summa prima est de rebus que accidunt ab aliqua causarū cōium.
Summa secūda est de numeratōe uniuscuiusqʒ cause cuiusqʒ dispōis corporalis.

Sume aūt prime sunt. xix. capitula.
Capitulū primū est ſmo uniuersalis de cāis.
Capitulū secūdū est de aere corpora circūdante.
Capitulū tertiū est de naturis temporū.
Capitulū quartū est de iudiciis tempoꝝ ⁊ ipsorum mutatōnibus.
Capitulū quītū est de aere bono.
Capitulū sextū est de operatōnibus qualitatū aeris ⁊ accidentiū ex temporibus.
Capitulū septimū est de iudiciis cōpōis anni.
Capitulū octauū est de ipressione mutōnū aerearū accn̄talīū q̄ nō sunt cōtrarie cursui naturali.
Capitulū nonū est de ipressionibus mutōnū aerearum malarū que sunt cōtra cursum naturalem.
Capitulū. x. est in ſmone de naturis uentoruʒ.
Capitulū. xi. est ꝺ̄ locatōe in eis que accidunt ex locis habitabilibus.
Capitulū. xij. ē de eis que accidūt ex motu ⁊ qete.
Capitulū. xiij. est de eis que accidunt ex somno ⁊ uigiliis.
Capitulū. xiiij. est de eis que accidunt ex motibus animalibus.
Capitulū. xv. est de eis que accidūt ex eis que comedūtur ⁊ bibūtur.
Capitulū. xvi. est de dispōibus aquarum.
Capitulū. xvij. est de eis que accidūt ex retentōne ⁊ inanitōne.
Capitulū. xviij. ē ſmo de cāis que accidūt corpori ⁊ non sunt necessarie neqʒ nociue.
Capitulū. xix. est ꝺ̄ eis que accidūt ex balneo ⁊ statione in sole.

Sūme secunde sunt. xxix. capitula.
Capitulū primū est de calefacientibus.
Capitulū secūdum est de infrigidantibus.
Capitulū tertiū est de humectātibus.
Capitulū quartū est ꝺ̄ desiccantibus.
Capitulū quītum est de corrūpentibus figuram.
Capitulū sextū est de cāis oppilatōis ⁊ stricture foraminum.
Capitulū. vij. est de cāis dilatatōnis foraminum.
Capitulum octauum est de cāis asperitatis.
Capitulum nonum est de cāis lenitatis.
Capitulū. x. est de causis dislocatōis.
Capitulū. xi. est ꝺ̄ causis malicie uicinitatis cū ꝓpinquitate.
Capitulū. xij. est de causis malitie uicinitatis cum elongatōe
Capitulū. xiij. est de cāis motuū non naturalium.
Capitulum. xiiij. est de cāis augmenti quātitatis ⁊ numeri.
Capitulū. xv. est da causis diminutōis.
Capitulū. xvi. est de cāis solutōis cōtinuitatis.
Capitulū. xvij. est de causis ulceris.
Capitulū. xviij. est de causis apostematum.
Capitulū. xix. est de causis doloris absolute.
Capitulū. xx. est de causis uniuscuiusqʒ dolorum.
Capitulū. xxi. est de causis sedandi dolorem.
Capitulū. xxij. est de eis que ꝓueniunt ex dolore.
Capitulū. xxiij. est de causis deliciarum.
Capitulū. xxiiij. est de causis quo ex motu ꝓuenit dolor.
Capitulū. xxv. est de causis quo ꝓuenit dolor ex humoribus malis.
Capitulū. xxvi. est de causis quo ꝓuenit dolor ex uentositate.
Capitulū. xxvij. est de causis retentōis ⁊ inanitōis
Capitulū. xxviij. est ꝺ̄ cāis fastidij ⁊ repletōis.
Capitulū. xxix. est de cāis debilitatis membroꝝ.

Doctrine uero tertie: fen secūde: sūt. xi. capitula: ⁊ due summe.
Capitulū primum ſmo uniuersalis est de accidentibus ⁊ significationibus.
Capitulū secūdū est de signis differentie inter egritudines ꝓprias ⁊ que sunt ī cōmunitate.
Capitulū tertiū est de signis cōplexionum.
Capitulū quartū est de cōprehensiōe signorū equalis cōplexionis.
Capitulū quintū est de signis eius qui egreditur ab equalitate supflue.
Capitulū. vi. est de signis significantibus replōnē
Capitulū septimū est de signis quibus significatur qn̄ quilibet humoruʒ est superans.
Capitulū octauum est de signis significantibus oppilatōeʒ.
Capitulū nonū est de signis significantibus uentositates.
Capitulū. x. ē de signis significantibus apata.
Capitulū. xi. est de signis significantibus solutōem cōtinuitatis.

Summa prima: doctrie tertie: fen secūde: ē ꝺ̄ pulsu cuius sunt. xix. capitula.
Capitulū primum est locutō uniuersalis de pulsu.
Capitulū. ij. est de pulsu equali ⁊ inequali.
Capitulū tertiū est de spēbus compoiti pulsus.

Capitulū primū fen prime doctrine prime libri pri de diffinitōe medicine.

Dico ꝙ medicina est scientia qua humani corporis dispōes noscuntur ex pte qua sanatur: vel ab ea remouetur ut habita sanitas cōsuetur: ⁊ amissa recuperetur. Potest autem aliquis dicere ꝙ medicina diuiditur in theoricam ⁊ practicam: sed tu totam ipsam posuisti theoricam: qum dixisti ꝙ est scia. Nos aūt respondebimus ⁊ dicemus ꝙ artium quiddam est qđ est theorica ⁊ practica. ⁊ de philosophia ꝙ est theorica ⁊ practica: ⁊ de medicina dicitur ꝙ est theorica ⁊ practica. In unaquaqꝫ aūt harū diuisionum aliđ uolumus dicere qum dicimus theoricam: ⁊ aliud quꝫ dicimus practicam: nō tn̄ nobis necesse est declarare diuersitatem que inter eas existit nisi in medicina. Qum ergo de medicina dixerimus ꝙ eius ē theorica ⁊ ex ea est practica. Non est existimandū ꝙ uelimus dicere ꝙ una diuisionū medicine est scire: ⁊ altera operari quenadmodū multi hunc locū pscrutantes existimant. Sed debes scire ꝙ illđ quod uolumus est aliud ⁊ ꝙ nulla duarum diuisionum medicine est nisi scia: sed una earum est ad sciendā pricipia: ⁊ altera ad sciendū operandi qualitatem. Post uero primam earum nomīe scīe aut theorice appropriauimus: ⁊ alteram appropriauimus nomīe practice. Per theoricam uero ipsius uolumus ꝙ quando eam sciuerimus sciam: tantuꝫ acquiremus: ita ꝙ in declaratōe qualitatis opatōis nos non īmittemus: sicut dicitur in medicina ꝙ genera febriū sunt tria. ⁊ cōplexiones sunt nouem. Et p practicam ipsius uolumus non opatōnez in effectu: neqꝫ laborem motionum corporearuꝫ: sed diuisionem opatōis medicine. que qum eam sciuerimus auxiliabitur nobis ad inquirendū sciam vel sententiam: ⁊ ipsa scia erit in qualitate operatōnis. Sicut dicitur in medicina ꝙ apatibus calidis adhibenda sunt in principio que repellant ⁊ infrigident ⁊ inspissent: ⁊ postea repellentia cuꝫ resoluentibus temperabimus. Et post statum postea in decliatōe sufficienter mollificantia resoluentia. Preter ī apatibus que sunt de materiis quas mēbra expellūt principalia. Hec igitur doctrina in sententia tibi auxiliatur. Et hec sententia ē declaratō qualitatis operatōis. Qunqꝫ duarū diuisionum qualitatem sciueris iam sciam scialem. ⁊ sciam operatiuam adeptus eris ⁊ si nunq̄ opatus fueris. Neqꝫ etiam aliquis dicere potest ꝙ dispōes corporis humani sunt tres egritudo sanitas ⁊ dispō que nō est sanitas neqꝫ egritudo: quꝫ tibi due suffecerint. possibile nanqꝫ est ut qum huiusmōi dictor bene cōsiderauerit non inueniat unam duarum rerū affirmātem hanc trinitatem neqꝫ negantem. Amplius si hec trinitas necessaria fuerit qđ diximus tibi remoueri a sanitate colliget infirmitatem. ⁊ dispōnē tertiam. quam non habere sanitatis diffinitōem posuerunt: que est habitus aut dispō ex qua opatōes subiecti ipsius sane pueniunt. Neqꝫ huius diffinitōnis oppōitum nisi sanitatem diffinierint quenadmodū desiderauerint ⁊ posuerint in ea cōditōnem qua nō

speculatiua
practica

indiget. ¶ Preterea cum medicis in hoc nõ litigemus. Neqȝ enim sum qui cũ eis in huiusmõi disputare debeam. ¶ Neqȝ litigiũ hoc eis neqȝ illis qui cõtra eos sunt in medicina auxiliabitur: huius enĩ rei certitudo alterius doctrine principiis ꝑtinet.

Capitulum secundum de subiectis medicine.

Quoniam medicina corpus humanum ex ꝑte unde sanatur ⁊ a sanitate remouetur cõsiderat. ⁊ cuiusqȝ rei scĩa non acquiritur neqȝ cõpletur quum causas habuerit nisi ꝑ sui cãs sciatur: ergo debemus in medicina scire sanitatis ⁊ egritudinis cãs ¶ Et q̃a sanitas ⁊ egritudo ⁊ earum cause plerũqȝ sunt manifeste: plurũqȝ occulte. que non sensu nec nisi ꝑ significatões accidentium cõprehendũt. Debemus etiam in medicina scire accidentia que in sanitate accidunt ⁊ egritudine. ¶ Jam aũt declaratũ fuit in scientiis ueridicis ꝙ rei scĩa non acquiritur nisi ꝑ scĩam causarum ⁊ principiorũ ipsius si causas habuerit ⁊ principia aut non cõpletur nisi ex parte sciendi eius accidentia ⁊ cõcomitantia essentialia. ¶ Causarum uero quatuor sunt spẽs: materiales efficientes: formales: ⁊ finales. Cause uero materiales posite in quibus sanitas ⁊ egritudo mensurantur: sunt: subiectum quidem ꝓpinquũ mẽbrum aut spiritus: ⁊ subiectũ quidem longinquum humores: ⁊ eis longiora sunt elementa. Et hec duo sunt subiecta ſm cõpõem: licet sint cum alteratõne. In cuiusqȝ aũt rei cõpõe ⁊ alteratõe que sic cõponitur ad aliquam huiusmõi ꝑuenit unitatẽ. ¶ Et hec unitas ad quam huiusmõi reuertitur multitudo: aut ẽ cõplexio: aut forma. cõplexio uero est ſm alteratõnem. ⁊ forma ſm cõpõem. ¶ Efficientes aũt cause sunt cause ꝑmutantes ⁊ cõſuantes humani corporis dispões sicut sunt aeres ⁊ que eis cõtinuantur: ⁊ comestiones: ⁊ aque ⁊ potus ⁊ que eis cõtinuantur: ⁊ eũo: ⁊ retentio: ⁊ regiones: ⁊ ciuitates: ⁊ loca habitabilia ⁊ que eis cõtinuantur: ⁊ motus ⁊ quietes corporei ⁊ aĩales. ⁊ ex eis sunt somnus ⁊ uigilie: ⁊ alteratio in etatibus: ⁊ diuersitas in eis: ⁊ in generibus: ⁊ in artibus: ⁊ in moribus: ⁊ in rebus que ĩ humano supueniunt corpore ipsum tangentibus. siue sint contra naturam: siue non sint contra naturam. ¶ Formales uero cause sunt cõplexiones ⁊ v̾tutes que post eas eueniũt ⁊ cõpões. ¶ Cause aũt finales sunt opatões. Et in scĩa quidem opatõnum est scĩa uirtutum ꝓculdubio. ⁊ scĩa spirituum qui sunt uirtutum subiecta quenadmodũ nos declarabimus. Hec ergo sunt subiecta doctrine medicinalis. Unde aliquis inquirit de corpore humano qũo sanatur aut infirmatur. ¶ Huius aũt inquisitõnis ꝑfectõnem. s. ut sanitas cõſuetur ⁊ egritudo remoueatur: oꝫ etiam habere ꝑtes ſm istarum duarum dispõnum ⁊ suorũ instrumẽtoruꝫ causas. ¶ Et huiusmodi quidem causa est regimen cum comestiõe ⁊ potu: ⁊ electio aeris: ⁊ mensura motus ⁊ quietis ⁊ medicatio cum medicina: ⁊ medicatio manualis. hoc aũt totum apud medicos est ſm tres spẽs: sanorum: ⁊ egrorum: ⁊ mediorum quos modo nominabimus. ⁊ dicemus qũo inter duas diuisiones inter quas ꝓculdubio non est medium media uocent̃ ¶ Et postꝙ̃ iam diuiserimus has demonstratões tunc iam collectum est nobis ꝙ medicina tractat d̃ elementis: ⁊ cõplexionibus: ⁊ humoribus: ⁊ membris simplicibus ⁊ cõpõitis: ⁊ spiritibus: ⁊ uirtutibus eorum naturalibus: ⁊ aĩalibus: ⁊ uitalibus: ⁊ opationibus: ⁊ dispõnibus corporis. s. sanitate: ⁊ egritudine: ⁊ medio: ⁊ causis earuꝫ. s. comestione ⁊ potu: ⁊ aeribus: ⁊ aquis: ⁊ regiõibus: ⁊ motibus ⁊ quietibus corporeis ⁊ aĩalibus: ⁊ etatibus: ⁊ generibus: ⁊ extrinsecus accñtibus que corpori eueniũt ex rebus extraneis: ⁊ regimine cũ comestionibus ⁊ potibus: ⁊ medicinis: ⁊ manuum opatõibus ad sanitatem cõſuandam: ⁊ unanꝙ̃qȝ egritudinem medicandam. ¶ Harum uero rerum quedam sũt de quibus medico nihil aliud est agendum nisi ut quid sint tantuꝫ eẽntiali formatõe informet: ⁊ utꝝ sint vel nõ sint doctori sapientie physicalis credat ¶ Et earum sunt de quibus in sua arte rõcinari dꝫ ¶ Que ergo earum sunt sicut principia utruꝫ sint vel non sint credere debet. ¶ Sciarum nanqȝ ꝑticularium principia credita recipiuntur. Et in aliis scientiis que ſm ordinem sunt ante eas rõcinant̃ ⁊ ita fit donec sciarum oĩum principia ad philosophiam primam que metaphysica nuncupatur eleuent̃ ¶ Quumqȝ aliquis medicorũ loqui inceperit ⁊ affirmare elementa ⁊ cõplexionem ⁊ que ista sequntur ⁊ eis que scie naturalis subiecta existũt egressus fuerit errabit ideo ꝙ in scĩam medicine mittit quod eius nõ est. Et errabit quia se aliquid d̃clarasse existimabit quum nihil declarauerit. ¶ Eius uero de quo medicus formare debet quid sit: ⁊ utrum sit ꝉ non sit cuius esse non est manifestum credere hec s̃e summa. ¶ Elemẽta an sint: ⁊ quot sint: ⁊ qũo sint ⁊ que sint. ⁊ complexiones: que sint: ⁊ quot sint: Et humores an sint: ⁊ quot sint: ⁊ qũo sint. Et v̾tutes utrum sint: ⁊ quot sint. ⁊ spũs utrũ sint: ⁊ quot sint: ⁊ ubi: ⁊ queqȝ mutatõ hꝫ dispõem: ⁊ eius mora hꝫ causam. ⁊ cause quot sint. membra aũt ⁊ eoꝝ iuuamenta sensu ⁊ anatomia discernere debet. ¶ Ea aũt de quibus formando rõcinari debet: sunt egritudines: ⁊ earum cause ꝑticulares: ⁊ earũ signa ⁊ qualiter egritudo remoueatur: ⁊ sanitas conſuet̃ Et cuiuscũqȝ earum esse occultum fuerit: ad illd̃ d̃clarandum demonstratõem afferre debet ipsum diuidendo: numerando: ⁊ complendo. ¶ Galienus nanqȝ quum demonstratiuam argumentõnem sup diuisionem primam facere aggressus est: non debet aggredi inq̃ptum est medicus: sed inq̃ptum ẽ philosophus. In scĩa enim naturali debet loqui sicut alphachi: qui quum affirmare aggressus fuerit quod cõitatem sequi debent. non debet loqui de hoc inq̃ptum est alphachi: sed inq̃ptum ipe est mutachelin medicus enim inq̃ptum est medicus: ⁊ alphachi inq̃ptum est alphachi: non potest de hoc rõcinari. ꝙ si non. ꝑueniemus ad circuitõem.

¶ Doctrina secũda est de elementis cuius est unuꝫ capitulum.

Elementa sunt corpora ⁊ sunt ꝑtes prime corporis humani ⁊ aliorum que ĩ corpora diuersaruꝫ formarum diuidi minime possunt ex quorum cõmixtione spẽs diuerse generatorũ fiunt. ¶ Medicus aũt

physico credere debet: ꝙ sunt quatuor ⁊ nō plura.
quorū duo sunt leuia: ⁊ duo grauia. leuia sunt ignis
⁊ aer: grauia terra ⁊ aqua. ¶ Terra ē corpus sim
plex cuius locus naturalis in medio totius existit in
quo naturaliter manet quieta ⁊ ad ipm qum ab eo
separata fuerit naturaliter mouetur. Et hec quidez
eius naturalis grauitas existit. Cuius quidem natu
ra frigida est ⁊ sicca. Ipa enim talis existit ꝙ si di-
missa fuerit: neqȝ altera res extrinseca eam cōuer-
terit apparebit ex ea frigiditas sensibilis ⁊ siccitas.
Eius uero eē in generatis iuuamentū prestat ad re
tentōnem faciandam ⁊ fixionem: ⁊ ad cōseruandas
figuras ⁊ formas. ¶ Aqua aūt est corpus simplex
cuius naturalis locus est: ut sit circundans terram:
⁊ circundata ab aere quȝ in suis sitibus naturalibus
pmanserit. Et hec quidem est eius grauitas cōpati
ua. Que frigida ē ⁊ humida. s. eius natura tal' exi-
stit: ꝙ si dimissa fuerit sicut ē: neqȝ ulla causa extri
seca ei cōtraria fuerit: apparebit ex ea frigiditas sē
sibilis: ⁊ dispō que est humiditas. ⁊ ipsa quidem ē
eius generatō in creatōe sua que reddit eam aptaȝ
ad spargendum ⁊ extendendum ꝓ qualibet re quā
uis sit pauca. Et recipit oēm figuram que est: sed ñ
retinet. Cuius eē in generatis iuuamentum prestat
ad figurandas formas: quas in suis diuisiōibus ali
qui figurare uolūt: ⁊ ad figurandum: ⁊ ad lineādū
⁊ temperandum. Humidum enim licet cito forās
figurales amittat cito tamen eas recipit: sicut siccuȝ
licet eas duriter suscipiat: duriter tamē retinet eas
Quncqȝ humidum ⁊ siccum se ad inuicem tempera
uerint adipiscetur siccum ab humido ut cito suscipi
at tensionem: ⁊ facile figurari possit. ⁊ acquiret hu
midum a sicco ut retineat firmiter quod in eo acci-
dit ex rectificatōe ⁊ equatōe. Et ꝓpter humidū ꝓ-
hibetur siccum a sua separatōe: ⁊ ꝓpter siccum ꝓ-
hibetur humidum a sua fluxibilitate. ¶ Aer autez
est corpus simplex cuius naturalis locus ē ut sit sup
aquam ⁊ sub igne. hec enī est eius leuitas cōpatiua
Ipius enim natura calida est ⁊ humida fm regulaȝ
quam diximus. Cuius quidez eē in generatis iuuat
ut rarificentur: ⁊ alleuientur: ⁊ subtilientur: ⁊ ad
superiora eleuentur. ¶ Ignis uero est corpus sim
plex cuius naturalis locus sup omnes elementarias
existit ptes: qui est cōcaua celi superficies. ipse naȝ
ad celum ꝑuenit. Et hec quidem est eius leuitas ab
soluta. Cuius natura calida est ⁊ sicca. ⁊ eius esse in
generatis prestat iuuamentum ut maturet: ⁊ subti
liet: ⁊ pmisceat: ⁊ ut eius penetratōe currat per ea
substantia aerea: ⁊ ut duorū elementorū grauium
frigidorum purā frigiditatem frangat: ⁊ ut de ele
mentaria ꝓprietate ad cōplexionalitatem redeant
¶ Duo aūt grauia plus iuuant ad membroꝝ gene
ratōem ⁊ eius quietem. Et duo leuia plus iuuāt ad
generatōnem spirituum ⁊ motōnem eorum. ⁊ ad
mouenda membra: licet motor non sit nisi anima.
hec sunt elementa.

Capitulum primū doctrine tertie de cōplexiōibus

Complexio est qualitas que ex actōne ad inui
cem ⁊ passione cōtrariarū qualitatum in ele-
mentis inuentarum: quorum ptes ad tantam puitā
tem redacte sunt: ut cuiusqȝ earum plurimū contin
gat plurimum alterius ꝑuenit. ¶ Qum eniȝ ad in
uicem agunt ⁊ patiuntur suis v̇tutibus: accidit ī ea
rum summa qualitas in toto earum similis que est
cōplexio. ¶ Et quoniā uirtutes prime q̄ sunt ī ele
mentis predictis sunt quatuor: caliditas: frigiditas
humiditas: ⁊ siccitas: tunc manifestum est ꝙ com-
plexiones in corporibus generatis ⁊ corruptis sunt
ꝑ eas. ¶ Et illud equidem est fm ꝙ oportet ꝑ di-
uisionē ratōnalem cum consideratōe absoluta absqȝ
ulla cōparatōne ad rem aliquaȝ. ¶ Et est duobus
modis. Quorū unus ē ut sit cōplexio equalis ita ut
q̄titates qualitatum contrariarum incōplexionato
sint equales: non superantes: neqȝ superate: ⁊ sit cō
plexio qualitas in medio earum uere. ¶ Alter ue-
ro modus est ut non sit cōplexio qualitatum cōtra
riarum media absolute sed ad unam magis decliēt
extremitatum: aut in cōtrarietate que est inter cali
ditatem ⁊ frigiditatem: aut in cōtrarietate que ē in
ter humiditatem ⁊ siccitatem: aut inter utrasqȝ. ¶
Quod aūt in doctrina medicine cōsideratur equale
aut extra equalitatem: non est hoc: neqȝ illud. sed
medicus physico credere debet ꝙ equales fm hanc
intentōem quam diximus impossibile ē aliquo mō
inueniri: q̄to magis ut sit homīs cōplexio: aut mē
bri humani. ¶ Debes aūt scire ꝙ equale de quo
medici in suis inquisitōibus tractant non est deno-
minatum ab equalitate in qua equalitas cum ponde
re equaliter existit: sed denominatur a iusticia ī di
uisione. Et hoc est quod in cōplexionato in primis
attenditur: siue sit corpus totum: siue sit membrū
unum: ut sit in eo de elementis cum suis quantita-
tibus ⁊ qualitatibus mensura quam humana natuā
habere debet fm meliorem ꝓportōis ⁊ diuisionis
equitatem. ¶ Accidit aūt ut hec diuisio qum hō
eam habuerit uere equalitati quam primā diximus
ualde sit ꝓpinqua. ¶ Huic uero equalitati que fȝ
humana attenditur corpora ⁊ que est in cōpatione
aliorum que hanc non hn̄t equalitatem: neqȝ habēt
ꝓpinquitatem equalitatis quam prius nominauimus
quam habet homo: octo cōsideratōnū accidūt mōi
¶ Aut enim erit fm spēm cōpatam ei que ab ea di
uersificatur ⁊ est alia ab ea. ¶ Aut fm spēm vl' ali
ter fm unam maneriem spēi cōparatam ei quod est
diuersum ab ea ex eo quod est in ea. ¶ Aut erit fȝ
aliquam ptem spēi cōpatam ei quod ab ea diuersuȝ
existit ⁊ est extra ipsam ⁊ in eius spē. ¶ Aut erit fȝ
ptem spēi cōpatam ei quod diuersum est ab ea ex
eo ꝙ est in eius pte sue spēi. ¶ Aut erit fm singu-
lare cōpatum ei quod est diuersuȝ ab eo ⁊ est ex ip
sum. ¶ Aut erit fm singulare cōpatum suis dispōi
bus que in ipso sunt. ¶ Aut erit fm membrū com
patuȝ ei quod ab eo diuersū existit ex eo qđ ē extra
ipm in corpore suo. ¶ Aut erit fm membrū cōpa
tum suis dispōibus in se ipso. ¶ Primus modus ē
equalitas que in homine attenditur cōpatōe alioꝝ
generatorum: ⁊ est res magnam hn̄s latitudinem
que diffinitōe minime potest cōphendi: neqȝ etiam
qualitercūqȝ cōtingat existit: sed inter multitudinē
⁊ paucitatē duas obtinȝ extremitates: ab una quaꝝ
qum egressa fuerit non poterit eē humana cōplexio
¶ Secundus uero modus est medialis qui īter du
as extremitates huius late complexionis existens

īuenitur in indiuiduo quod est in ultimo equalitatis ex spē que est in fine equalitatis ⁊ in etate ī qua augmētū ad suū puenit finē. ⁊ hec q̄dē equalitas ēt lꝫ ñ sit equalitas certa quā ī huius capituli pricipio nominauimus eo ꝙ hanc inueniri nō ē possibile: ē tamen ei ꝓpinqua. Et hic etiam homo equalitati ñ qualitercūqꝫ uicinus existit: sed ſm suorum membrorum alteratōem vel alternatōem calidorum sicut cor ⁊ frigidorū sicut cerebrū: ⁊ hūidorū uelut epar: ⁊ siccorum sicut ossa. ℂ Qum ergo ponderabuntur ⁊ equabuntur erit uicinus equalitati certe. In consideratōe uero cuiusqꝫ membri non nisi unius quod est cutis quenadmodum postea dicemus. In cōpatōe aūt spūum ⁊ membrorum principaliuꝫ impossibile est ipsum huic certe equalitati esse ꝓpīqum. sed egreditur ab ea tēdēs ad caliditatē ⁊ hūiditatē. ℂ Uite eteni pricipiū sunt cor ⁊ spūs q̄ q̄ꝺ ambo uehementer calida existunt ad supfluitatem declinantia. ⁊ uita quidem existit per caliditatem. Et augmentum per humiditatem. Et etiam caliditas in humiditate existit ⁊ ab ea nutritur. ℂ Mēbra uero principalia sunt tria sicut declarabimus ⁊ ex eis quidem est unum frigidum quod est cerebꝝ cuius frigiditas non puenit ad cordis caliditatē tēperandam ⁊ epatis caliditatem temperandam. ℂ Et ex eis unum est siccum aut siccitati ꝓpinqum: ⁊ ipsum est cor. sed eius siccitas non puenit ad humiditatem cerebri ⁊ epatis temperandam. Neqꝫ etiā cerebrum tantum est frigidum: neqꝫ cor tantuꝫ est siccum. sed cor cōpatōe aliorum duorum est siccū ⁊ cerebrū aliorum duorum cōpatōe est frigidum. ℂ Modi uero tertii latitudo angustior est latitudine primi modi. s. equalitatis specialis: latitudīeꝫ tamen hꝫ magnam ⁊ est cōplexio que alicui gentiuꝫ cōgrua existit ſm cōpatōem alicuius climatis ⁊ alicuius aeris. Indi nanqꝫ complexionem hn̄t insimul qua sani existunt. Et sclaui aliam hn̄t cōplexionem qua sani degunt. ⁊ unaqueqꝫ earum ꝑ cōpatōeꝫ ad suam spēm sue spēi cōpatōe est temperata: que cōpatōe alterius non est contemperata. Corpus naqꝫ indi qum ſm cōplexionem sclaui quale fiet: aut infirmabitur: aut morietur. Et similiter qum sclaui cōplexione indi quale reddetur: erit corpis dispō contraria. ℂ Queq̄ igitur spēs in terra habitabili cōmorantium habebit cōplexionem eis ꝓpriā aeri sui climatis cōuenientem: ⁊ habebit latitudinem. Cuius quidem latitudo duas habet extremitates: multitudinis ⁊ paucitatis. ℂ Quartus aūt modus est mediuꝫ quod est inter duas extremitates latitudinis cōplexionis climatis: ⁊ ipsum est cōplexio cōplexionibus spēi tempatior. ℂ Modus uero quintus est angustior primo ⁊ tertio: ⁊ ē cōplexio quaꝫ debet habere indiuiduum designatum qua uiuum ⁊ sanum reperitur. Que etiam latitudinem hꝫ ad quam due terminantur multitudinis ⁊ paucitatis extremitates. ℂ Debes autem scire ꝙ omne indiuiduum debet habere cōplexionem sibi solūmodo ꝓpriam in qua alium ei associari est impossibile. Sextus aūt modus est medium quod est inter istos duos terminos quod est cōplexio: quam qum habuerit indiuiduū erit melioris complexionis cuius ipsū eē oꝫ. ℂ Modus aūt septimus ē cōplexio quā unaqueq̄ membrorū spēs habere debet in qua aliud diuersificatur. Equalitas nanqꝫ ossis est ut siccitas in eo plus abundet. ⁊ cerebri ut humiditas ī eo plurimū abundet. ⁊ cordis ut in eo sit plus caliditatis ⁊ neruorū ut in eis plurimū abundet frigiditas ℂ Modus aūt octauus est cōplexio membri singularis quam qum habuerit erit melioris dispōis quam habere potest. ℂ Qum aūt spēs cōsiderauerimus inueniemus hominem certe equalitati ꝓpinquiorem. ℂ Qunqꝫ regiones attenderimus: certificatum nobis erit: ꝙ si fuerit locus qui inhabitabitur sub equatōne diei. Neqꝫ aliqua de rebus terrenis obuiando impedierit videlꝫ mōtes aut maria. oportebit ibi habitantes equalitati certe ꝓpinquiores existere q̄ꝫ alicuius regionum. ℂ Iam aūt nobis affirmatum est ꝙ opinio que accidit ꝙ excessus ab equalitate est causa ꝓpinquitatis solis: est falsa Rectitudo enim solis sup capita minus ibi malum operatur: ⁊ minus mutat aeram q̄ꝫ rectitudinis ꝓpinquitas apud nos: aut apud eos qui sunt in maiori latitudine: q̄ꝫ nos: licet rectitudinem non habeamus. ℂ Amplius aūt omnes dispōes morantiū in linea equinotiali sunt dispōes nobiles similes. Neqꝫ aer ibi impeditur impedimento sensibili: sed eorū cōplexionibus semper est similis: ⁊ ad hāc sententiam affirmandam: iam fecimus dictōnem. ℂ Post istos aūt qui in quarto morantur climate magis temperati existūt. Non enim aduruntur propter moram rectitudinis solis sup eorum capita nꝫ elongantur ab eis parum quēadmodum fit in cliāte secūdo ⁊ tertio: neqꝫ cōgelantur: sicut contingit his qui in extremitate quinti climatis habitāt: ⁊ q̄ ſm latitudinem sūt remotiores: ꝓpterea ꝙ sol ab eorum capitibus est remotus. ℂ In membris uero iam manifestum fuit ꝙ membra principalia nō sunt equalitati certe multum ꝓpinqua. imo oportꝫ ut scias ꝙ caro est membrum illi equalitati magis ꝓpinqum q̄ꝫ cetera membra cutis tamen carne ꝓpinquior est: quasi enim non patitur ab aqua equaliter temperata cuius medietas sit nix ⁊ altera medietas sit aqua feruens. Et forsitan caliditas uenaꝝ ⁊ sanguinis: neruorum frigiditati in ea equatur. Similiter quoqꝫ non patitur a corpore quod bene temperatum existit ex siccioribus corporibus ⁊ humidioribus: qum in eis equalia fuerint. ℂ Et nos quidem scimus ꝙ non est causa quare nō patiatur nisi quia non sentit illud: neqꝫ est tale quale illud: nisi quia ꝓpter ipsum non patitur: nisi eni tale eēt quale illud ꝓpter illud pateretur. Res enim que unius sunt originis ⁊ in naturis opponūtur une ab aliis patiūtur sed ab eo quod ei in qualitate cōicat res non patitur. ℂ Quod aūt in cute magis existit temperatum est cutis manus. Et quod in cute manus temperatius est: est cutis uole. ⁊ temperatius eius est quod est sup digitos. Et temperatius eius est quod est sup indicem. Et quod tēperatius eius ē quod est in pulpa extremitatis eius: ⁊ ꝓpter illꝺ est melioris sensibilitatis. Et q̄ꝺ in cute uole magis existit temperatum est quod in digitorū extremitatibus inuenitur: qua ꝓpter extremitates digitorum aliorum quasi indices existūt qualitatū natura tactualium. Debꝫ eni declinatō indicis equalis existere ad unamq̄ꝫqꝫ extremitatū: iō ut egressū ab equalitate ⁊ a medietate ꝑcipiat. ℂ Debes aūt

scire ultra hoc quod sciuisti: ꝙ quā dicimus de me dicina ꝙ est temperata: nolumus dicere ꝙ sit tem perata certe: quoniam illud est īpossibile: neqꝫ no lumus dicere ꝙ temperamento humano in sua cō plexione sit temperata: si enim ita esset: tunc eēt ex ipsamet humana substantia. ¶ Sed uolumus ꝙ qum ꝓpter calorem naturalem qui in corpore exi stit humano patietur: qualitate afficietur que hoīs qualitatem non supegreditur in aliqua duarum ex tremitatum equalitatem excedentiū. non ergo ī i pso operabitur effectum equalitatem excedentem. Consideratōe igitur sue operatōis in corpore hūa no est equalis. ¶ Et similiter qū dicimus ꝙ est cali da aut frigida nolumus dicere ꝙ ī sui substantia sit ī ultimo caliditatis aut frigiditatis: aut ī sui substan tia sit calidior corpore hūano: aut frigidior: si eīm ita foret cuius cōplexio esset sicut hominis cōplexio esset temperatum. Sed uolumus dicere ꝙ ꝓpter ipsam in corpore homīs ꝓuenit caliditas: aut frigi ditas maior illa q̄ ex se habebat. ¶ Qua propter una medicina plerūqꝫ est frigida humani corporis cōpatōe: ⁊ cōpatōne corporis scorpionis calida: ⁊ humani corporis cōpatōne calida. ⁊ frigida corpis ſpentis cōpatōe. Immo qn̄qꝫ etiā una medicia exi stit calida cōpatōe corpis petri magis q̄ cōparatōe corporis pauli. ¶ Ideoqꝫ ꝑcipit eis qui medicātur ut qum cōplexionem mutare uoluerint ⁊ unam a dhibuerint medicinā que non cōtulerit ab ea disce dant. ¶ Postq̄ igitur de cōplexione tempata que dicenda erant cōpleuimus: ad loquendum de com plexionibus distemperatis redeamus. ¶ Dicēus itaqꝫ ꝙ cōplexiones distempatas equale est: siue cō prehenderis ſm cōpatōem speciei aut partis: aut ī diuidui: aut membri: que sunt octo ⁊ sunt omnes cōicantes in hoc ꝙ cōplexioni tempate sunt opposi te. Et he octo ꝓueniunt quenadmodum dicemus. Et est ꝙ egressus ab equalitate: aut est simplex qui equalitatem non excessit nisi ſm unam cōtrarietatē aut est cōpōitus qui equalitatem ſm duas cōtrarie tates excessit. ¶ Et simplicis quidem qui ſm unā excesserit cōtrarietatem: aut est excessus ſm cōtra rietatem agentem: quod est aliquo duorum mōrū quoniā aut est calidior q̄ debet sed nec est humidi or nec siccior: aut frigidior q̄ debet: sed neqꝫ humi dior neqꝫ siccior: aut ſm cōtrarietatem patientem. quod est uno duorum modorū. quoniā aut est sicci or q̄ debet. sed nō est calidior neqꝫ frigidior. aut humidior sed non est frigidior neqꝫ calidior. ¶ Iste tamē quattuor nō diu ꝑmanent. Caliditas nāꝫ maior q̄ debet: reddit corpus siccius q̄ oportet. Et frigiditas maior q̄ debꝫ facit corpus humidius q̄ oportet humiditate extranea. Et siccitas maior q̄ debet cito reddit ipꝫ frigidius q̄ oportet. Et hu miditas maior q̄ debet si ualde fuerit supflua ue locius reducit ipm ad frigiditatēꝫ q̄ siccitas maior Que si plurima non fuerit confuabit ipm ꝓlixiori tempore: ad ultimuꝫ uero reddit ipm frigidius q̄ debet. Tu tamen ex hoc intellige ꝙ equalitas ⁊ sa nitas magis ꝑtinent caliditati q̄ frigiditati. Et he q̇ dem sunt simplices quattuor. ¶ Cōpōite aūt sūt ī quibus fit egressus ab equalitate ſm utrasqꝫ cōtra rietates: uelut si sit cōplexio calidior ⁊ humidior si mul q̄ oportet: aut calidior ⁊ siccior simul q̄ opor tet: aut frigidior ⁊ humidior simul q̄ oꝫ: aut frigi dior ⁊ siccior simul q̄ oportet. ¶ Non eniꝫ potest eē frigidior ⁊ calidior simul: neqꝫ siccior ⁊ humidi or simul. ¶ Unaqueqꝫ aūt harum octo cōplexio num. Aut est sine materia. Quod quidem est qum cōplexio corpus qualitate solūmō afficit ita ꝙ cor pus hac qualitate non afficitur ꝓpter humorē ī ipꝫ penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam īmutatur corpus. nꝫ fiat nisi sicut cū caliditate eius qui calefit ad ignem: aut frigiditate eius qui ad ni uem infrigidatus est. ¶ Aut est cum materia. Qđ quidem est qum corpus non afficitur qualitate hu ius cōplexionis nisi ꝓpter uicinitatē humoris in ipꝫ penetrantis in quo hec equalitas supabundans exi stit: queādmodū corpus humanū causa uitrei phle gmatis infrigidatur: aut cā cholerici humoris pras sini calefit. Tu aūt in libro tertio ⁊ quarto cuiusqꝫ xvi. complexionum exempluꝫ inuenies. ¶ Et est tibi sciendum ꝙ cōplexio cum materia duobus mo dis est: membrū enim qn̄qꝫ exterius a materia ma defactum est: ⁊ qn̄qꝫ materia penetrat ⁊ retinetur in foraminibus ⁊ uentriculis ipius: Et est qum re ceptio ⁊ penetratio est apꝑans: ⁊ est qn̄ non. Hec est de cōplexione dictio. Medicus aūt physico credeꝛ̄ debet ſm semitam positōis quod non est ei mani festū per se.

Capitulū secūdū de cōplexionibus membrorum.

Dico ꝙ deus cuiqꝫ aīmali ⁊ cuiqꝫ membro do nauit ex cōplexione quod magis meretur: ⁊ quod eius actionibus ⁊ dispōibus ſm possibilitateꝫ melius existit: hoc aūt certificare philosophi ē ⁊ nō medici. ¶ Donauit aūt homini cōplexionem tem peratiorem q̄ in hoc mundo esse est possibile cum suarum uirtutuꝫ cōuenientia quibus agit ⁊ patitur ⁊ unicuiqꝫ membro donauit de cōplexione qđ me retur. ¶ Posuit ergo quedam ex membris calidio ra: ⁊ alia frigidiora: ⁊ alia sicciora: ⁊ alia humidio ra. ¶ Quod aūt in corpore est calidius est spiritus ⁊ cor a quo ꝓcedit. Deinde sanguis licet in epate generetur. quia enim cum corde continuus existit ab eo plus acquirit caloris q̄ epar habeat. Postea epar quia est sicut sanguis cōgelatus. Postꝫ qđ ē ca ro que minoris est caloris q̄ epar ꝓpterea ꝙ ner uorum uilli in ea misti sunt qui sunt frigidi. Dein de sunt musculi qui minoris sunt caliditatis q̄ caro simplex: ꝓpter illud quod de neruis ⁊ ligamentis eis admiscetur. Postea est splen ꝓpter illud qđ est in eo de fece sanguinis. Postea renes eo ꝙ nō mul tus in eis existit sanguis. Deinde arteriarum tuni ce non ꝓpter ipsarum neruosa corpora: sed ꝓpter illud quod recipiunt de calefactōe sanguinis ⁊ spūs qui sunt in eis. Postea sunt uenarum non pulsatili um tunice ꝓpter sanguineꝫ solū. Postea cutis uole temperate. ¶ Frigidius uero qđ est ī corpore est phlegma. Postea pili. Deinde os. Postea cartila go. Post ligamentum. Deinde corda. Post panni culus. Deinde neruus. Post nucha. Post cerebrū Deinde adeps. Postea pinguedo. Postea cutis. Humidius uero quod est in corpore est phlegma. Post sanguis. Postea pinguedo. Postea adeps.

Postea cerebrum. Postea nucha. Postea caro ma
millarum ⁊ testiculorū. Post pulmo. Postea ep
Deinde renes. Postea musculi. Post cutis. ¶ Et
hic quidem ē ordo quo Galienus disponit ea. ¶
Scire tamē debes ꝙ pulmo in sui substantia ⁊ na
tura. Non est humidus vehementi humiditate.
Omnis ēim cōplexio mēbri natal' simil' est ei quo
nutritur: ⁊ ꝭm suam accidentalem cōplexiōem si-
milatur ei qđ ab ipso supfluit ¶ Pulmo aūt nutri
tur calidissimo sāguine ⁊ m̄lte admisto cholere:
⁊ hoc quidem ipsemet Galiēus nos docet. In ip̄o
vero multa hūiditatis supfluiats colligitur prop
ter illud quod ad ipsū ascendit đ vapor̄ corporis
⁊ ꝑpter illud quod ad ipsum descendit ex catarris
Postq̄ꝫ igitur sic est res: epar multo magis humi
dum est pulmone humiditate naturali. Et pulmo
magis est madefactus: licet humiditatis mora ipsū
ī sui etiā substātia molliorē fecerit: ⁊ dispōes phle
gmatis ⁊ sanguinis ita ītelligende sunt. Phlegma
tis nanqꝫ humectatō est ꝭm modum madefaciendi
⁊ sanguinis humectatio est ꝭm modum augmentū
faciendi in substātia. Licet phlegma naturale aq̄uꝫ
plerūqꝫ sit maioris humiditatis q̄ꝫ sanguis. Ex san
guine enim qum q̄tū digeri debet digeritur: mul
tum humiditatis ex eo resoluitur q̄ erat phlegma-
tis naturalis aque quod ad ip̄m conuersum fuit.
In sequentibus aūt scies ꝙ phlegma naturale ē san
guis qui aliqua cōuersus est cōuersiōe. ¶ Res aūt
siccior que est in corpore sunt pili: sunt enī ex ua-
pore fumoso qui eleuatur. Resolutum nanqꝫ fuit
quod in eo de uapore mistum erat ⁊ pura fumosi
tas cōgelata. Postea est os: ip̄m nanqꝫ oibus mem
bris durius existit: humidius tamē pilis est. Ossis
nanqꝫ generatio est ex sanguine: cuius situs ē situs
q̄ humores naturales exiccat locatus in eis. Qua
ꝑpter os m̄lta nutrit animalia ¶ Pili uero eorum
nullum nutriunt: aut fortasse si nutriunt ex eis ali-
quod valđ est rarum ⁊ extraneum: sicut existimāt
quidam ꝙ vesptiliones eos digerant. ⁊ ī eis dele
ctentur. ¶ Nos aūt qum duas q̄titates ossis ⁊ pi-
lorum in pondere equali assumpserimus: ⁊ eas in
cucurbita alembico suppōito distillauerimus: egre
dietur ex osse plus aq̄ ⁊ plus olei: ⁊ remanebit mi
nus fecis os ergo pilo humidius est. Post os autē
in siccitate est cartillago. Postea ligamentū. Post.
corda. Post panniculus. Post arterie. Post uene.
Post nerui motiui. Post cor. Post nerui sensus:
motionis enim nerui frigidiores simul existūt tem
perato. Nerui aūt sensus frigidiores q̄dē sed nō
m̄ltum sunt temperato sicciores: ⁊ fortasse sunt ei
ꝑpinq̄: ⁊ neqꝫ etiam in frigiditate sunt ab eo ual
đ remoti. Postea est cutis.

Capitulū tertiū de cōplexionibus etatum ⁊ generū

Etates omnes sūt quattuor. Etas adolendi
que vocat̄ etas adolescentie ⁊ ē fere usqꝫ ad
xxx. annos. ¶ Postea est etas cōsistendi q̄ uoca
tur etas pulchritudinis: ⁊ est fere vsqꝫ ad. xxxv
aut. xl. annos ¶ Et etas minuendi qum virtus n̄
amittitur. ⁊ hec est etas senectutis que fere ē vsqꝫ
ad annos. lx. ¶ Et est etas minuendi cum manife-
sta virtutis đbilitate: ⁊ hec quidem ē etas senium
⁊ finis vite. ¶ Adolescentie uero etas diuiditur ī
etatem infantie. Et hec quidem est qum membra
pueri nondum ad motiones ⁊ ambulanduꝫ sūt apta
¶ Et in etatem dentium plantatiuam q̄ est post
ambulatōem ⁊ ante q̄ꝫ sit fortis. Et illud est qū nō
dum gingiue sunt omnibus dentibus replete. ¶
Postea est etas cōcussionis quod quidē est post ve
hementiam ⁊ natiuitatem dentium ⁊ anteq̄ꝫ pollu
antur. ¶ Deinde est etas alguelemati vel algua-
di ⁊ rehac. i. qum ab eo egreditur spma q̄ est quo
usqꝫ brabescat. ¶ Postea est etas fortitudinis q̄
est donec desinat crescere. ¶ Infantium uero soluꝫ
ab infantia usqꝫ ad iuuentutem complexio in calore
fere temperato: ⁊ in humiditate fere supflua exi-
stit. ¶ Medici aūt antiqui inter se disceptauerunt
de duabus caliditatibus pueritie ⁊ iuuentutis. ¶
Fuerunt enim eorum quidam qui dixerant ꝙ cali
ditas pueri est maior: ⁊ ꝑpter illam plus crescit.
Ideoqꝫ omnes eius opatōnes naturales desiderii ⁊
digestionis sunt maiores ⁊ diutius durantes quoni
am calor innatus qui inest eis ex spmate magis est
aggregatus: ⁊ est minoris temporis. ¶ Et ex eis
fuerunt qui dixerunt ꝙ calor innatus in iuuenibus
est ualde fortior: quoniam eorum sanguis est ma
ioris q̄titatis ⁊ magis spissus. Ideoqꝫ accidit eis flu
xus sanguinis ex naribus plus ⁊ fortius: ⁊ ꝙ coruꝫ
cōplexio plus ad choleram declinat: ⁊ puerorū cō
plexio plus declinat ad phlegma: ⁊ ꝙ iuuenes ue
hementiorum motionū existunt. motus uero non
est nisi ꝑpter calorem. Et ip̄i etiam uehemētioris
istibre existunt ⁊ sunt melioris digestiōis. Et hoc
ex calore. Desiderium nanqꝫ non est ex calore sed
ex frigiditate. Ideoqꝫ caninus appetitus ex frigidi-
tate sepius contingit. ¶ Signum aūt ꝙ uehemen-
tioris istimbre isti existant est: ꝙ neqꝫ nausea acci-
dit eis neqꝫ uomitus: neqꝫ fastidiu m quenadmodū
contingit pueris ꝑpter digestiue eorum malitiam.
¶ Et signum ꝙ eorum cōplexio magis chole' ꝑti-
net est ꝙ omnes eorum egritudines sunt calide: si
cut febris tertiana: ⁊ eorum uomitus totus est cho
lericus. Egritudines aūt plurime que pueris eueni
unt sunt frigide ⁊ humide: ⁊ eorū febres phlegma
tice: ⁊ plurimum quod uomūt est phlegma. ¶ Et
augmentum quod est in pueris non est ꝑpter forti
tudinem caliditatis eorum neqꝫ est nisi ꝑpter mul
tam ipsorum humiditatem: maximum etiam corū
desiderium significat caloris eorum diminutōneꝫ.
¶ Hec quidem sunt duarum sectarum sententie ⁊
ipsarum ratōnes. ¶ Galienus ambabus vero sectis
cōtradicit. dicit enim ꝙ eorū caliditates in radice
sunt equales: sed pueroruꝫ caliditas est maioris q̄
titatis ⁊ minoris qualitatis. s. acuitatis: ⁊ iuuenum
caliditas ē minoris q̄titatis: ⁊ maioris qualitatis.
s. acuitatis. Et huius quidem declaratio sicut ipse
dicit est ut opinemur unam solam caliditatē in men
sura: aut corpus subtile calidum unum in q̄titate ⁊
qualitate in substantiam humidam multā semel pe
netrasse: sicut aqua: ⁊ alia uice penetrasse in substā
tiam siccam ⁊ paucam: sicut lapis. ⁊ qum sic fuerit
inueniemus caliditatem aqueam maioris q̄titatis
⁊ mollioris qualitatis: ⁊ caliditatem lapideam mi-
noris quantitatis ⁊ acutioris qualitatis: ⁊ ita de-
bes agnoscere caliditatem que est in pueris ⁊ iuue-
nibus. ¶ Pueri enim non fuerunt generati nisi ex

ſpmate quod eſt multum calidum. ⁊ huic calori nõ
duꝫ accidit res que ipſum extinguat. puer nanqꝫ au
geri non ceſſat: ſed creſcẽdo graditur: nꝫ adhuc ſte
tit nedum ꝙ iam retrocedat. Juuenibus uero ni-
hil accidit quod eorum calorem augmentet innatũ
neqꝫ etiam aliquid quod ipm̃ extĩguat: ſꝫ ille calor
in eis cõſeruatur humiditate minoris quantitatis ⁊
qualitatis ſimul donec ad declinatõem ꝑueniat. ne
qꝫ tamen huius humiditatis diminutio eſt adhuc di
minutio que caliditatem retinere non poſſit: neqꝫ ẽ
niſi quia augmentum facere non ualet: quaſi humi
ditas tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat: cu
ſtodire vꝫ calorem: ⁊ ſupeſſe etiam ad augmentuꝫ
faciendum. ad ultimũ uero ad hoc deueniet ꝙ neu
tram duarum rerum efficere ualebit. oportet ergo
ut in medio talis exiſtat ꝙ poſſit unam rem efficeꝛ
⁊ non alteram. Falſum aũt eſt ut dicamus ipãm poſ
ſe augmentare ⁊ non poſſe retinere calorem ĩnatuꝫ
Quõ enim in re augmentum preſtare poteſt quod
radicem non ualet cuſtodire. ¶ Reſtat ergo ut di
camus ꝙ calorem cuſtodire poteſt ⁊ in corpore au
gmentum preſtare non poteſt. Et ſcitum eſt ꝙ hec
eſt etas iuuentutis. ¶ Quod aũt dixit ſecũda ſecta
ꝙ augmentum qđ eſt in pueris non eſt niſi prop-
ter humiditatem: ⁊ non ꝓpter calorem: eſt dictio
falſa. humiditas nanqꝫ augmenti eſt materia. Et
materia non patitur ꝑ ſe: neqꝫ ꝑ ſe creatur. Immo
apud operatõem uirtutis in eam agentis. v̉tus aũt
hoc agens eſt aĩa: aut natura p̃cepto dei. neqꝫ agit
niſi cum inſtrumento: ⁊ illđ eſt calor innatus. ¶
Quod aũt dixerunt etiam ꝙ uehemens deſiderĩu
quod eſt in pueris non eſt niſi ꝓpter frigiditatem
cõplexionis eorum: eſt dictio falſa. ex malo nanqꝫ
deſiderio quod eſt ꝓpter frigiditatem cõplexionis
non ꝓuenit iſtimbre: neqꝫ nutrimentũ. puerorum
enim iſtimbre melior eſt q̃ eſſe poteſt in pluribus
horis: neqꝫ in eorum corporibus niſi foret ꝓpter
hoc de ꝑmutatõe eius quod comeditur plus ꝓueit
q̃ ſit illud quod diſſoluitur: ꝓpter quod creſcunt.
Aliquando uero accidit eis malitia iſtimbre ꝓpter
eorum guloſitatem: ⁊ quia eorum comeſtiões ma
lis diſponuntur ordinibus: ⁊ comedũt res malas ⁊
humidas: ⁊ multas: ⁊ deſuꝑ malis mouentur mo
tibus. Qua ꝓpter de ſupfluitatibus plus ĩ eis adu
natur. unde purgatõne indigent ⁊ p̃cipue eorũ pul
mones. Ideoqꝫ eorum anhelitus eſt ſpiſſior: ⁊ ue-
lotior: magnitudinem tamen non habet eo ꝙ eorũ
virtus nondum ad cõplementum ꝓuenit. ¶ Hec
eſt dictio de cõplexione pueritie ⁊ iuuentutis quẽ-
admodum Galienus declarauit: cuius nos ſumus ĩ
terpretes. ¶ Preterea ſciendũ eſt ꝙ caliditas poſt
tempus cõſiſtendi minui incipit: ꝓpterea ꝙ aer cir
cundans materiam eius que eſt humiditas exiccat.
Calor quoqꝫ innatus qui eſt intus ad hoc adiuuat:
⁊ labor ꝓueniens ex motionibus corporeis ⁊ aĩali
bus que neceſſarie ſunt in uita: ⁊ d̉fectus naturꝫ ad
reſiſtendum illi toti ſemꝑ. ¶ Omnes enim virtu
tes corporee ſunt finite. hoc aũt iam rõcinatuꝫ fuit
in ſcĩa naturali. Eius ergo operatio non ſemꝑ exi-
ſtit in materiis. ¶ Amplius ſi hec virtus infinita
foret ⁊ ſemꝑ ꝑmutatõnem in corpore faceret: eius
quod diſſoluitur equaliter ⁊ uno modo: diſſolu-
tio tamen uno mõ nõ eẽt: imo ſemꝑ quotidie au-
geretur: ⁊ corpus diſſolutionem tollerare nõ poſſꝫ
⁊ diſſolutõ humiditatũ finiret: q̃to magis quꝫ due
res ſe iuuent ad minoratõem faciendam: ⁊ retroce
dendum. Et poſtq̃ ſic eſt oportet neceſſario ut ma
teria deſtruatur: ⁊ calor extinguatur: ⁊ p̃cipue quꝫ
ad eius extinctõem adiuuetur p̃ter vel ꝓpter ma-
teriei defectum alia cauſa. Et illud eſt humor extne
us qui accidit aſſidue ꝓpterea ꝙ cibus priuatur' di
geſtione: ⁊ adiuuat ad extinguendum ipm̃ duobus
modis. uno ſuffocando ⁊ tegẽdo. Alio qualitati 'ob
uiando. hic enim humor eſt phlegmaticus frigiduſ
Et hec eſt mors naturalis cuiqꝫ indiuiduo deſtina-
ta ſm̃ ſuam primam cõplexionem uſqꝫ ad terminũ
quem in ſua potentia habet ad ſuam humiditatem
cõfuandam. vnuſquiſqꝫ enim eorum terminum p̃
fixum habet qui in indiuiduis diuerſificatur ꝓpter
cõplexionum diuerſitatem. Et hi quidem ſunt ter
mini naturales. ¶ Sunt uero ⁊ alii termini abbre
uiati. totum tamen diuino ꝓuenit p̃cepto. ¶ Nõ
ergo ex hoc acquiſiuimus eſt: ꝙ puerorũ ⁊ iuuenũ
corpora q̃tum ad equalitatem ſunt calida. Et cor-
pora ſenum ⁊ decrepitorũ ſunt frigida. Sed pue-
rorum corpora equali ſunt humidiora propter au
gmentuꝫ: ⁊ hoc quidem nobis inſinuat experimen
tum quod de mollicie oſſium eſt: ⁊ neruorum vel
membrorum ipſorũ ⁊ cõſideratio: quoniã parum
eſt ex quo fuerũt ſpma: ⁊ ſpũs vaporalis. ¶ Se-
nes aũt ⁊ decrepiti ꝓprie p̃ter hoc ꝙ ſunt frigidio
res: adhuc ſunt ſicciores. Et hoc quidem ſcitur ex
ꝑimento quod habetur de duritia oſſium eorum:
⁊ aſperitate cutis eorum ⁊ cõſideratõe. Eo ꝙ ꝓli-
xum eſt tempus ex quo fuerunt ſpma: ⁊ ſanguis: ⁊
ſpũs uaporalis: ⁊ in pueris quidem ⁊ iuuenibus eſt
igneitas equalis. ſed in pueris plus abundat aeritas
⁊ aqueitas. Et in ſenibus ⁊ decrepitis plus abũdat
terreſtritas q̃ in illis duobus: ⁊ eſt in decrepitis
plus. Iuuentus aũt habet cõplexionẽ magis equalẽ
cõplexione pueri. ¶ Cõpatõne tamen pueri ẽ eiuſ
cõplexio ſicca: ⁊ ſenis ⁊ decrepiti cõparatione ẽ hu
mida: decrepitus uero eſt ſiccior iuuene ⁊ ſene in
membris ſimplicibus: ⁊ humidior utriſqꝫ humi-
ditate extranea madefaciente. ¶ Secũdũ uero di-
uerſitatem cõplexionũ generum femine frigidioris
exiſtunt cõplexionis. Ideoqꝫ ſunt in creatura mino
res maſculis: ⁊ ſunt humidiores. ergo ꝓpter com
plexionum earum frigiditatem multiplicantur eaꝝ
ſupfluitates: ⁊ ꝓpter paucum ipſarum exercitiũ. ⁊
ſubſtantia carniũ eſt rarior. ſꝫ viri caro ex p̃te cõ-
plexionis eius quod ei admiſcetur ſit rarior. Sua
nanqꝫ ſpiſſitudine plus ꝓhibetur in ipãm penetrare
quod a uenis ⁊ neruorum uillis ad eam ꝓfluit. ¶
Qui uero terras inhabitant ſeptentrionales humi-
diores ſunt. ⁊ qui artes exercent aqueas humidio-
res exiſtunt. Et qui ab iſtis diuerſificantur diuerſi
exiſtunt. ¶ Signa aũt complexionum narrabimus
ubi uniuerſalia ſigna ⁊ ꝑticularia referemus.

Doctrina quarta. primũ capitulũ doctrine quarte
ad ſciendũ quid ſit humor ⁊ eius diuiſiones.

Humor est corpus humidum liquidum
in quod in primis nutriens cōuertitur
Eius uero est humor bonus: ⁊ ē illud
de cuius ꝓprietate est ut fiat pars sub
stantie nutriti solus: uel cum alio: ⁊ assimilari ei so
lus: vel cum alio. ⁊ in summa materia restauratō
nis eius quod ex ea dissoluitur: ⁊ eius supfluitas ē
humor malus. Et est qđ istud agere non cōsueuit
aut raro in bonum cōuertitur humorē. Unde an-
tea a corpore expelli ⁊ ꝓiici debꝫ. ¶ Dicemus er
go ꝙ humiditatum corporis: quedam sunt prime
quedam secunde. Prime sunt quattuor humores:
quos paulo post nominabimus. ¶ Secūdarum ue
ro due sunt diuisiones. aut enim sunt supfluitates:
aut non supfluitates. Supfluitates uero in sequenti
bus nominabimus. Et que sunt nō supfluitates sūt
humores qui a principali dispōe cōuersi membris
delegati fuerunt: sed nondum alicuius membrorū
simplicium opatōe pfecta pars effecti sunt. quoruꝫ
sunt quattuor spēs. ¶ Una est humor in foramini
bus extremitatum puarum uenarum cōtentus mē
bris simplicibus ꝓpinquarum imbibentiuꝫ ea vel
eam. ¶ Alia est humor p omnia simplicia transiēs
membra: sicut ros qui in nutrimentum cōuerti ē
aptus: qū corpus nutrimento caret: ⁊ ut mēbra hu
mectet: quꝫ aliqua causa fortis motus aut alia ea e-
xiccauerit. ¶ Tertia est humor qui parum ante cō
gelatus fuit. Et est nutrimentū quod in substantiaꝫ
membrorum ex pte cōplexionis cōuersum est. Sꝫ
ex pte eētie cōplete ⁊ similitudinis nondū cōuersū
fuit. ¶ Quarta est humor qui ē intus in membris
simplicibus a principio natiuitatis: p quem ptiū eo
rum cōtinuitas existit: cuius principium est ex sp-
mate. Spmatis uero principiū est ex humoribus.
¶ Et dicemus etiam ꝙ humores humoresi boni ⁊
supflui vel non supflui quattuor cōtinentur generi
bus. genere sanguinis qui oībus illis melior existit
⁊ genere phlegmatis. ⁊ genere cholerꝰ rubee. ⁊ ge
nere cholerꝰ nigre. ¶ Sanguis uero natura calidus
existit ⁊ humidus. Cuius sunt due spēs naturalis ⁊
non naturalis. ¶ Naturalis aūt est cuius color est
rubeus malo carēs odore ⁊ est ualde dulcis. ¶ Nō
naturalis uero sunt due diuisiones. ¶ Alius enim
est qui a cōplexiōe bona fuit mutatus: nō ꝓpterea
ꝙ aliquid ei admistum fuerit. sed quia eius cōple-
xio in se uitiata fuit. verbi gratia. quia aut fuit in
frigidatus: aut calefactus. ¶ Et ē alius qui nō fuit
mutatus nisi ꝓpter humorem malum qui ei admi
stus fuit. Quod est ſm duas diuisiones. aut enī ad
eum humor deforis uenit ⁊ penetrauit in ipsum ⁊
corrupit. Aut in ipsomet fuit generatus humor. v̂
bi gratia. aliqua eius pars putruit: ⁊ eius subtile ī
choleram rubeam: ⁊ spissum in cholerā nigram cō
uersum est. Et remanserūt ambe: aut una caruꝫ in
eo. ¶ Et huius quidem diuisionis ptes ſꝫ illđ qđ
ei admiscetur ⁊ ipsius spēs đ spēbus phlegmatis: ⁊
spēbus cholere nigre: ⁊ spēbus cholere rubee di-
uersificantur. ⁊ aquositatis eius. plerunqꝫ ergo fit
turbidus: ⁊ aliqñ fit subtilis: ⁊ aliqñ niger multa ī
fectus nigredine: ⁊ qñqꝫ albus. Similiter quoqꝫ in
odore sui: ⁊ sapore mutatꝰ: fit naqꝫ amarus aut sal
sus: aut acetosus. ¶ Phlegmatis aūt aliud est natu
rale: ⁊ aliud non naturale. ¶ Naturale est quod ē
aptum ut in aliquo tempore fiat sanguis: quoniam
est sanguis non plene coctusꝰ. ¶ Et est quidam mo
dus dulcis phlegmatis quod non ualde existit frigi
dū: immo corporis cōpatōe est frigiditatis pauce
sanguinis uero cōpatōe ⁊ cholere rubee est frigidū
¶ Et est etiam phlegma dulce quod non est natu-
rale quod est phlegma saporem non hñs: quod no
minabimus: quod fit qum accidit ut cuꝫ eo sanguis
misceatur naturalis: ⁊ quod multotiēs in rheuma-
tismis: ⁊ in saliua sentitur. ¶ Dulcis uero natura
lis receptaculum. Dixit Galꝰ. naturam non fecisse
membrum ꝓprium quēadmodū duabus fecit cho-
leris. hoc naꝫ phlegma sanguini ꝓpinquam habet
similitudinem: ⁊ egent eo membra omnia: ideoqꝫ
fecit natura ut cuꝫ sanguine uadat. ¶ Dicimus aūt
ꝙ hec indigentia est ꝓpter duas res. Una est necesꝰ
saria. Et altera iuuatiua. ¶ Necessaria uero ē ꝓp-
ter duas res. Una est ut sit iuxta membra ad hoc ut
qum membra nutrimētū quod ad ipa cōsueuit ueī
re amiserit quod est sanguis bonus ꝓpter retentio
nem materiei eius que a stomacho fit ⁊ epe ꝓpter
aliquas causas que acciderūt: operentur in eo uirtu
tes naturales eorum ⁊ coquant: ⁊ digerant: ⁊ nutri
antur ex eo. Et sicut calor īnatus digerit ipm ⁊ re
ctificando facit ipm sanguinem. similiter calor ex-
traneus ipm plerūqꝫ putrefacit ⁊ corrūpit. Hāc ue
ro necessitatis ptem non hñt due cholere. Due naꝫ
cholere phlegmati in hoc nō cōicant ꝙ calor natuā
lis ipm rectificat: ⁊ facit ex eo sanguinem: lꝫ in hoc
cōicent ei ꝙ calor accñtalis ipm mutat: ⁊ facit ex eo
rem putridam: ⁊ corruptam. Altera est ut sanguini
admisceatur ut ipm aptū reddat ad membra phle-
gmaticarū cōplexionū nutriēda in sanguine quoruꝫ
qui ea est nutriturus oꝫ phlegma actualiter esse ſm
mensuram notam sicut est cerebrū. Et hoc quidem
in duobus est reptū choleris. ¶ Iuuatiā uero ē ut
humectet iuncturas ⁊ membra que multe existunt
motionis: ne siccitas eis accidat ꝓpter calorē qui ex
motu ꝓuenit ⁊ fricatōe. Et hoc quidem est iuuamē
tum stans in terminis necessitatis. ¶ Nō naturalꝰ
aūt phlegmatis. Aliud est supfluitas diuerse eētie
usqꝫ ad sensum. ⁊ istud est mucillaginosum. ¶ Et
aliud est in substantia equale in sensu: ⁊ in ueritate
diuersum: ⁊ est phlegma crudum. ¶ Aliud est ual
de subtile ⁊ ipm est aquosum. ¶ Aliud est ualde
grossum album vꝫ: ⁊ est illud quod uocatur gipse
um: ⁊ ipm est cuius subtile fuit resolutū ideo ꝙ in
foraminibus ⁊ iuncturis diu fuit retentum: quod
omnibus existit grossius. ¶ Et ex phlegmate ē qđ
dā quod est salsum qđ omnibus phlegmatis spe-
bus acutius est ⁊ siccius ⁊ leuius. Omnis uero sal-
suginis causa est: ut aquose humiditati pauci sapo-
ris: aut priuate eo: terree ptes aduste cōplexionuꝫ
siccarum ⁊ saporis amari equali tempamēto misce
antur. Si enim multe fuerint amarus sapor ꝓuenit
Et ex hoc quidem similiter fiunt sales: ⁊ aq salse.
Et est etiam qum sal fit ex cinere alchali: ⁊ calce. ⁊
ex aliis qum in aqua coquntur: ⁊ colantur: ⁊ coqui
tur illa aqua donec in salem coaguletur: aut ita di-
mittitur donec p se coaguletur. ¶ Similiter quoꝫ
phlegmati tenui quod saporeꝫ non habet: aut cuiusꝰ

sapor adeo est puus ꝙ nõ superat qum cholera sic
ca natura se miscuerit adusta equalitatis admistiõe
ipsum faciet salsum: ⁊ calefaciet. hoc igitur phle-
gma est cholericum. ¶ Galienus uero dixit phle-
gma hoc salsum fieri ꝓpter ipsius putredinem aut
aquositatẽ que ei admista fuit. ¶ Et nos quidem di
cimus putredinem ipm̃ salsum efficere ideo ꝙ ĩ ip
so adustionez facit: ⁊ cinereitatem: que cũ eius hu
miditate cõmiscetur. Sola aũt aquositas quz ei ad
miscetur salsedinem in ipso efficere non ualet: quz
ibi ulla alia non fuerit causa. Et mihi quidem uide
tur ꝙ illa aut non ꝑmutatõis est: sed cõtinuitatis.
tũc enim locutio cõpleta erit. ¶ Et ex phlegmate
est quod est acetosum. Et quenadmodũ dulce ẽ ſm
duos mõs dulce ꝑ suam eẽntiam: ⁊ aliud ꝓpter rẽ
extraneã q̃ ei admista fuit. Similiter acredo phle-
gmatis acetosi ſm duos contingit modos. Uno iõ
quia res extranea ei admista fuit que est cholera ni
gra acris quam in subsequenti nominabimus. Al-
tero ꝓpter causam que in ipsomet contigit: ⁊ illud
quidem est ut phlegmati dulci quod diximus ipso
dulci exñte accidat: sicut accidit aliis succis dulcibus
qui prius bulliũt ⁊ postea acescunt. ¶ Et est aliud
ponticum cuius dispõ est quenadmodũ hec dispõ:
fortasse eniz erit eius ponticitas ꝓpterea ꝙ cholera
nigra pontica ei admista fuit: ⁊ fortasse erit eius põ
ticitas ꝓpter causam qua in se uehementi infrigida
tõe infrigidatum est adeo ꝙ eius sapor ad pontici
tatem sit conuersus. iõq; eius aquositas cõgelata ẽ
⁊ ad siccitatem parum ⁊ terrestritatem altera est.
Et neq; fuit calor debilis qui ipm̃ bullire faceret ⁊
cõuerteret in acredinem: neq; calor fortis qui ipz
coquerz. ⁊ est phlegmatis speties uitrei spissi gros
si uitro liquefacto similis in sui uiscositate ⁊ pon-
derositate. Quod plerunq; est acre: ⁊ plerunq;
saporem nõ habebit. Et uidetur ꝙ illud ex eo qd
est grossum saporem non hñs sit crudum: aut con
uertitur in crudum. Et hec quidẽ est illa phlegma
tis spẽs que in principio rei erat aquosa frigida: q̃
neq; putruit: neq; res alia ei admista fuit. sed sic ꝑ
mansit recondita donec fuit ingrossata: ⁊ frigiditas
fuit ei addita. ¶ Jam igitur declaratũ est ꝙ corru
ꝑti phlegmatis mõi ex ꝑte saporũ ipius sunt quattu
or: salsum: acre: ponticum: ⁊ insipiduz. Et ex ꝑte
sue eẽntie sunt quattuor: aquosum: uitreum: mu-
cillaginosum: ⁊ gipseum. crudũ uero in collectõne
mucillaginosi cõtinetur. ¶ Cholera aũt rubea alia
est naturalis: alia est que est supfluitas nõ naturalis.
¶ Naturalis est spuma sanguinis cuius color ẽ ru
beus clarus: ⁊ ẽ leuis acuta: ⁊ q̃to magis fuerit ca
lida erit eius rubedo maior. Que qum in corpore
generatur: in duas diuiditur ꝑtes. quarũ una cum
sanguine uadit. ⁊ altera ad cistim transmittitur fellis
Illud uero quod de ea uadit cum sanguine cum eo
penetrat causa necessitatis ⁊ iuuamẽti. ¶ Necessi-
tas uero est ut sanguini admisceatur ad nutrienda
membra: in quorũ cõplexionibus magnam choler
rubee ꝑtem eẽ oportet ſm modũ quem meretur d
diuisione: sicut pulmo. ¶ Sed iuuamentum est ut
sanguinem subtiliet ⁊ in itineribus ipm̃ penetrare
faciat. ¶ Quod uero de ea colatũ ad cistim trans-
mittitur fellis causa necessitatis trãsmittitur ⁊ utili
tatis. ¶ Necessitas aũt: aut est ſm totum corpus

quod est ipm̃ a supfluitate mũdare: aut ſm unũ ipi
us membrũ quod est fel nutrire. ¶ Utilitatis ue-
ro duo sunt iuuamenta. unũ est intestina a stercore
⁊ phlegmate uiscoso abluere. Et aliud intestina ⁊
ani musculos pũgere: ut quid sit ei necessariũ sen-
tiat: ⁊ egestiones emittat. Ideoq; sepe accidit coli-
ca causa oppilatõis que fit in foramine quod a felle
descendit ad intestina. ¶ Non naturalis uero cho
lera alia est que a natura egreditur ꝓpter causaz ex
traneam que ei admiscetur. alia est que a natura e-
gressa est ꝓpter causam in se: quia eius substantia ẽ
non naturalis. Partis prime est alia que est scita ⁊
famosa: ⁊ est illa cui extraneum illud quod est ad
mistum est phlegma cuius generatõ magis ẽ ĩ epe.
Et alia ẽ que est minoris fame. ⁊ est illa cui extra-
neum quod est admistum est mlĩa. ¶ Nota aũt ⁊
famosa aut est cholera citrina: aut est cholera uitel
lina. phlegma nanq; cui admiscetur cholera: qñq;
est tenue: ⁊ generatur inde prima. qñq; est grossũ
⁊ generatur inde secunda. s. cholera que ouorum
uitellis similis existit. ¶ Que aũt minoris est fa-
me est illa que cholera uocatur adusta. que aliquo
duorum generatur modorũ: unus est ut cholera
in se aduratur: ⁊ accidat in ea cinereitas. sed eius
subtile non sepetur ab ipius cinereitate. immo ci-
nereitas in ea cõtineatur. Et hec quidem est peior
Et alius est ut cholera nigra extrinsecus ad eã ueni
at: ⁊ cum ea misceatur: ⁊ hec quidem est melior.
Huius aũt spẽi cholere color est rubeus: sed non ẽ
clarus: neq; floridus: immo est magis similis san-
guini: sed est tenuius ⁊ plerũq; a suo colore ꝓpter
aliquas mutatr cãs. ¶ Que uero in sui substantia
extra naturam est. Alia est cuius generatõ sepius ẽ
in epate. Alia est cuius generatio magis est in sto-
macho. Et illa quidez cuius generatõ magis est ab
epate est una spẽs. Que est qum qd in sanguie est
subtile aduritur: cuius spissitudo cholera est nigra
Et que in stomacho magis generatur duas hz ꝑtes
prassinam. s. ⁊ uiridem ut erugo eris. ¶ Et mihi
quidem uidetur ꝙ prassina ex uitellina generatur
qum aduritur. Qũ eniz aduritur adustio in ea effi
cit nigredinem ex qua cum citrinitate mist a gene-
ratur uiriditas. ¶ Zinaria uero uidetur mihi ꝙ ge
neretur ex prassina qũ tantum aduritur donec eius
humorositas siccatur ⁊ ad albedinem redire ĩcipit
ꝓpter sui siccitatem. Calor nanq; in humido corpo
re in primis nigredinem efficit: deinde dnudat ipz
nigredine qñ eius omnino finit humiditatem. ¶
Et qñ supfluit in eo ipm̃ albificat: ⁊ hoc quidem in
lignis attende q̃ prius in carbonem uertũtur: dei
de in cinerem. ¶ Calor enim in humido efficit ni-
gredinem ⁊ in eius cõtrario albedinem: ⁊ frigidi-
tas in humido albedinem oꝑatur: ⁊ nigredinem in
eius cõtrario: hec tamen duo indicia que in prassi-
na ⁊ zinaria indicaui extimatiã sunt indicia. hec aũt
spẽs que dicitur zinaria omibus cholere rubee spe
bus calidior existit: ⁊ peior ⁊ magis ꝑnitiosa. ⁊ dr
ꝙ est de substantia uenenorum. ¶ Cholere autez
nigre: alia est naturalis: alia non naturalis supflui-
tas. ¶ Naturalis est boni sanguinis fex ⁊ turbulẽ
tia ⁊ supfluitas in cõpatõe ad sanguinem: quia om
nes hũores dicũt supfluitates ad ĩ cpatõez sãguine.
cuius sapor inter dulcedinem ⁊ ponticitatẽ existit.

Que qum in epate generatur in duas separatur ꝑ
tes. quarum una in sanguinem penetrat. ⁊ alia ad
splenem transmittitur. ¶ Pars aūt que cum san-
guine penetrat uadit cum eo causa necessitatis ⁊ uti
litatis. ¶ Necessitas uero est ut sanguini admiscea
tur eo mō quo debet in nutrimento cuiusqꝫ mem-
brorum in quorum cōplexionibus magnam melan
cholie ꝑtem eē oꝫ: sicut sunt ossa. ¶ Utilitas uero
est ut sanguinem restringat ⁊ cōfortet ⁊ inspisset ip
sum. ¶ Et ps eius que ad splenem transmittitur ē
illud quo sanguis non indiguit que ad ipm uadit cā
necessitatis ⁊ utilitatis. ¶ Necessitas uero aut ē ſꝫ
corpus totum. s. ut a supfluitate mundetur: aut ſꝫ
unū membrū quod est vt splenē nutriat. Utilitas
uero iō accidit quia in os stomachi quasi mulgēdo
ꝓfluit. ¶ Et hec quidem utilitas duobus est mōis
vno quia os stomachi strīgit ⁊ confortat ⁊ inspissat
Alio ut in ore stomachi cōmotōeꝫ faciat ꝓpter acre
dinem: ⁊ excitet ad famem: ⁊ faciat desiderium.
¶ Debes aūt scire ꝙ cholera rubea que ad cistim
transmittitur fellis est illud quo sanguis non indi-
get. ⁊ illud quod a felle egreditur est illud quo fel
non indiget. ⁊ similiter cholera nigra que ad sple-
nem transmittitur est illud quo sanguis non indigꝫ
Et illud quod a splene egredit̄ est illud quo nō in
diget splen. Et quēadmodū illa cholera rubea po-
strema euigilat uirtutem expulsiuam inferius. sic
cholera ista nigra postrema virtutem appetitiuam
euigilat superius. Unde sit deo omnibus meliori
factoribus laus. ¶ Melancholia uero non natura
lis non est ad modū hypostasis ⁊ fecis: immo est ad
modū adustionis ⁊ cinereitatis. ¶ Res nanqꝫ hu-
mide cum rebus terrestribus admiscentur. sepat̄
terrestritas ab eis aliquo duorum modorū: aut ad
modum hypostasis: ⁊ tale quale illud de sanguine
est melancholia naturalis: ⁊ ad modum adustionis
quod est qum resoluitur subtile ⁊ spissum remanet
⁊ tale quale illud est d̄ humoribus est melācholia
supfluens. ⁊ ista quidem uocatur cholera nigra. Et
neqꝫ habuit hypostasim nisi sanguis. ¶ Ex phle-
gmate enim ꝓpter sui uiscositatem nihil descendit
sic ex oleo. Et ex cholera rubea ꝓpter sui subtilita
tem ⁊ sue terrestritatis paucitatem ⁊ sui motus assi
duitatem. Et ꝓpterea illud quod de ea a sanguine
sepatur in corpe est parū non descendit res de qua
sit curandum. Nec qum sepatur moratur nisi paꝝ
sed putrefit: aut a corpore expellitur. Et qum pu-
trescit eius subtile resoluitur: ⁊ spissum remanet ⁊
fit cholera nigra adusta ⁊ non hypostasiua. ¶ Me
lancholia aūt que est supfluens. ¶ Alia est que est
cinis cholere: ⁊ quod de ea aduritur que est amara
inter quam tamen ⁊ choleram rubeam quam adu
stam uocamus existit differentia. ꝙ illa est cholera
rubea cui cinis hic fuit admistus. hec uero non est
nisi cinis ꝑ se cognitus cuius subtile fuit resolutum
¶ Alia est que est cinis phlegmatis ⁊ quod de eo
adustum fuit: ⁊ si phlegma ualde subtile ⁊ aquosū
fuerit eiꝰ cinis erit salsꝰ: ⁊ si n̄ t̄bit ad acredinē aut
ponticitatē. ¶ Alia est que est cinis sanguinis ⁊ qđ
de eo est adustum. Et hec quidem est salsa ad pau
cam trahens dulcedinē. ¶ Alia est que est cinis me
lancholie naturalis. Que si subtilis fuerit erit eius
cinis ⁊ quod de ea adustum est ualde acre sicut ace
tum quod qum sup terre faciē cadit ebullit: ⁊ eius
odor est acris a quo musce fugiūt ⁊ alia: ⁊ si grossa
fuerit minoris erit acredinis cuꝫ ponticitate pauca.
¶ Male igitur cholere nigre spēs sunt tres: cho-
lera rubea qum aduritur ⁊ eius subtile resoluitur
⁊ due alie diuisiones quas post eam diximus. ¶
Melancholia uero phlegmatica est tardioris īpe-
dimēti ⁊ malitie. Et melancholia cholerica est que
est fortioris malitie ⁊ uelocioris corruptōis. Ue
runtamen est susceptibilior curatōnis q̄ ille. ¶
De aliis uero duabus diuisiōibus que magis acris
est deterior existit. Si tamen in eius principio au-
xilium presto fuerit citius medicatōnem recipiet.
¶ Tertia uero que minus sup terraꝫ ebullit: ⁊ mi
nus in membra penetrat: tardius pimit: sed ad re-
soluendum: ⁊ ad maturandum: ⁊ medicatōem re-
cipienduꝫ magis est effrenis. ¶ He ergo sunt spēs
humorum non naturalium ⁊ supfluentium. ¶ In-
quit. G. ille qui dixit ꝙ humor naturalis solūmō ē
sanguis: ⁊ alii humores sunt supfluitates quibus n̄
egetur nō dixit ueꝝ. ¶ Si enī solus sanguis eēt hu
mor qui membra nutrit oīa in suis cōplexionibus
⁊ eēntiis similia forent: os aūt carne durius nō exi
stit nisi quia sanguis cui substātia dura melācholica
fuit admista ipm nutriuit: neqꝫ cerebrū mollius ē
carne nisi quia sanguini qui ipꝫ nutriuit substantia
mollis phlegmatica fuit admista. Ipsuꝫ quoqꝫ san-
guinem aliis inuenimus admistū humoribus qui
ab eo sepantur. ¶ Dum enim extrahitur ⁊ ordina
tim ponit̄ alcatim uisu discernitur. quod sepat̄ in
ꝑtem que est sicut spuma: ⁊ est cholera rubea. ⁊ ꝑ
tem que est sicut fex ⁊ res turbida ⁊ est melīa: ⁊ ꝑ
tem que est sicut albumen ouorum ⁊ est phlegma
⁊ ꝑtem aquosam que est aquositas cuius supfluitas
in urina euacuatur. Aquositas nanqꝫ non est ex hu-
moribus secūdis. neqꝫ est nisi ex eo quod bibitur ⁊
non nutrit: neqꝫ est necessaria nisi in nutrimenti
attenuatōe ⁊ penetratōe. humor nanqꝫ est quod ex
eo quod bibitur ⁊ comeditur est nutriens. ¶ Qđ
aūt dico nutriens uolo intelligi ꝙ est in potentia si
mile corpori. Quod aūt in potentia corporis. s. hu
mani similitudinem habet, est corpus cōmistū non
simplex. ¶ Et aqua quidem est simplex. ¶ Sunt
aūt quidam hominum qui opinantur corporis vir
tutem sanguinis sequi multitudinem ⁊ ipsius debi
litatem sequi eius paucitatem. ¶ Sed non est ita.
Quod uero attenditur est dispō eius q̄titatis que
de eo corpus ingreditur. ¶ Et sunt quidam q̇ opi
nantur ꝙ qum humores aucti fuerint: aut diminu
ti. Postq̄ corpa humana ſm̄ cōpatōem fuerint qua
debent in q̄titate unius ad alterum sanitas erit cōꝑ
nata. sed non est ita. humores nanqꝫ preter istud
mensuram in q̄titate cōꝑuatam habere debent nō
in cōpatōe alterius humoris immo in se cum custo
dia mēsuratōis quam hn̄t in cōpatōe unius ad alte
rum. ¶ Adhuc quidem remanserūt de rebus hu-
morū qōnes: q̄ nō medicis sed tantum ꝑtinent phi
losophis. ¶ Ideoqꝫ eas ꝑtermisi.
Capitulum secūdum de qualitate generatōnis hu-
morum.

Nutriens masticatōe aliq̄ h̄z digestionem. su
ꝑficies enim oris suꝑficiei stomachi cōtigua
existit: immo est ac si una eēt suꝑficies: ēq; in eo v̄
tus digestiua ex ipso. Nūq; masticatū tetigerit ali
qua ipm̄ cōuersione ꝑmutabit. ¶ Et in hoc quidē
auxiliatur saliua acquisita ꝑ digestionem in qua ca-
dit calor ināatus. Ideoq; triticum masticatum ī ma
turatōe furūculorū ⁊ exiturarum opatur quod nō
opatur triticum cum aqua tritum: neq; illud quod
cum aqua coquitur. ¶ Et dixerūt quidam q̄ signū
oñdēs nobis q̄ masticatū iā parū incipit digeri ē q̄
neq; primus odor: neq; primus sapor in eo inueni
tur. ¶ Deinde postq̄ stomachum ingreditur inte
gra digeritur digestione: non ꝓpter stomachi calo
rem tantum: sed ꝓpter calorem membrorū q̄ ipm̄
circūdant ⁊ ad extra quidez epar: ⁊ a sinistra splē:
splen nanq; calefacit non ꝓpter sui substantiam sed
ꝓpter arterias ⁊ uenas multas que in eo sunt: ⁊ ab
anteriori quidem ē zirbum adipinū quod cito su-
scipit calorez causa adipis ⁊ ad stomachū reducit: ⁊
superius quidē cor mediante diaphragmate ab eo
calefacto. ¶ Nūq; nutriens in primis digeritur fit
sua eēntia in multis aīalium auxilio eius qđ ei ad-
miscetur de eo quod bibitur: plerūq; chilus: ⁊ est
substantia liquida ptisane in spissitudine similis: đ
inde eius subtile a stomacho ⁊ intestinis attrahitur
⁊ ꝑ uias uenarum que mesaraice uocantur impelli
tur que sunt uene subtiles dure omnibus intestinis
cōtinue. Nūq; ꝑ eas īpellitur ad uenam ꝑuenit epa
tis que porta uocatur ⁊ penetrat in epar in diuisiōi
bus ⁊ ramis porte intrātibus ⁊ se minorantibus ⁊
subtiliantibus ad modum capillorū occurrentibus
orificiis diuisionū radicum uene que a gibbo epa-
tis ascendit. Et non facit ipsam penetrare in illas
coangustatōes nisi melior cōmistio aque bibite su
pra id quod indiget corpus. Dum ergo in istarum
uenarum uillis diuiditur fit quasi epar totalr̄ tan-
gat huius chili totalitatem. ⁊ ꝓpter illud tunc eius
opatō ē uehementior: ⁊ fortior: ⁊ uelotior: ⁊ tūc
coquitur. ¶ In omni aūt decoctōe que est huius-
modi est res que est sicut spuma: ⁊ res que est si-
cut hypostasis: ⁊ res fortasse erit cum eis aut q̄ ad
adustionē ꝑtinet: si decoctio suꝑflua fuerit: aut res
que non est bene cocta: si decoctō fuerit minor q̄
debet. Spuma aūt est cholera rubea. ⁊ hypostasis
est ml̄ia que ambo sunt naturales. ¶ Adusti uero
subtile est mala cholera rubea: ⁊ eius spissum est
melancholia mala non naturalis: ⁊ quod non bene
coctum est phlegma est. Quod aūt de hoc toto res
colata est que est bene cocta est sanguis. Qui tamē
q̄ diu est in epate subtilior existit q̄ debet ꝓpter
aquosam suꝑfluitatem que ꝓpter rem quam dixi
mus est necessaria. ¶ Istud uero quod est sanguis
qū ab epate seꝑatur ab aquositate suꝑflua illico mū
datur: que necessaria non est nisi ꝓpter causam q̄
dam que iam sublata est. ¶ Extrahitur ergo aquo
sitas a sanguine in uena que ad renes descendit: ⁊
fert secum sanguinem qui ad renes nutriendos sua
q̄titate ⁊ qualitate bonus existit. Nutritq; renes
unctuositas huius aquositatis ⁊ sanguineitatis: de
inde aliud quod remanet ad uesicam tendit: ⁊ post
ad uirgam. ¶ Sanguis aūt eēntie bone ꝑ uenam
magnam ad gibbositatem epatis ascendentem ua-
dit ⁊ tendit per uenas que ab ea ut rami seꝑantur
deinde in gedeguil uenarum postea sedenechi ge-
deguil: post in suggentibus seguechi: deinde in ue
nis q̄ sunt sicut uilli capillaribus similes: postea san
guis ab earum orificiis resudando labitur in mem
bra ex ꝑte diuina: ¶ Sanguis ergo causa efficiens
calor est temꝑatus. ¶ Et causa materialis est qđ đ
nutrientibus est temꝑatū ⁊ de potibus bonis. ¶
Et formalis causa ipius est decoctō bona. ¶ Et
eius causa finalis est ut nutriat corpus. ¶ Efficiens
uero cholere rubee causa est igneus calor suꝑflu-
us ⁊ ꝓprie in epate. ¶ Et eius causa materialis est
quod de nutrientibus est subtile calidū dulce ⁊ un
ctuosum ⁊ acutum. ¶ Et eius causa formalis est đ
coctōem ad suꝑfluitatem ꝓcedere. ¶ Et eius final'
causa est necessitas ⁊ utilitas quas nominauimus.
¶ Efficiens aūt phlegmatis causa est caliditas atte
nuata. ¶ Et eius materialis causa est quod de nu-
trientibus est grossum humidum uiscosum ⁊ frigi
dum. ¶ Et eius causa formalis est decoctōis atte-
nuatō. ¶ Et eius finalis causa est necessitas eius
¶ Et vtilitas ipsius quas nominauimus ¶
Melancholie aūt hypostasiue quidem causa effi
ciēs est calor temꝑatus. Sed causa efficiens aduste
est caliditas que ab equalitate est egressa. ¶ Et
eius causa materialis est quod de nutrientibus est
uehementer grossum pauce humiditatis: ⁊ eorum
calidum est fortius illo. ¶ Et causa eius formalis
est fex hypostasiua ꝫm vnum duorum mōrum: unū
neq; labitur neq; resoluitur. ¶ Et eius causa final'
est necessitas eius ⁊ iuuamentum ipius quod nomi
nauimus. ¶ Melancholia aūt fit multa: aut prop
ter caliditatem epatis: aut splenis debilitatem: aut
ꝓpter frigoris uehementiam cōgelantis: aut prop
ter cōstrictōis ꝑseuerantiam: aut ꝓpter egritudi-
nes que multe ⁊ ꝓlixe fuerūt. quare ꝓpter illđ hu
mores facti sunt cineres. ¶ Nūq; melancholia mul'
tiplicatur ⁊ inter stomachum ⁊ epar stat: sanguinis
⁊ bonorum humorum generatō cū ea minoratur:
ergo sanguis minuetur. ¶ Debes aūt scire q̄ ge-
neratōis humoꝝ cause caliditas ⁊ frigiditas cū aliis
existunt causis. Sed caliditas equalis sanguinez ge
nerat. Et suꝑfluens choleram gignit rubeam. mul'
tūq; suꝑflua melancholiam generat ꝓpter suꝑflui-
tatem adustionis. Et frigiditas quidez phlegma ge
nerat. Et multum suꝑflua generat melancholiam
ꝓpter suꝑfluitatem cōgelatōis. ¶ Debes autem
attendere virtutes passiuas cum virtutū actiuaruz
equidistantia. Neq; oz ut sit credulitas q̄ omis cō
plexio sibi generat simile: ⁊ non sui cōtrariū ꝑ acci
dens: licet non sit ꝑ eēntiam. ¶ Cōplexioni enim
multotiens accidit ut cōtrariū generet: frigida naq;
cōplexio ⁊ sicca plerūq; generat humiditatem ex-
traneam: non ꝓpter cōuenientiam: sed ꝓpter di-
gestiue debilitatem. Et huiusmōi quidem cōplexi
onem hñs est homo macer: cuius iuncture sunt la-
xe: ⁊ est lenis: ⁊ ipse est timorosus: ⁊ frigidus ta-
ctu: ⁊ suauis. ⁊ vene anguste: ⁊ similatur huic qđ
generatur senium de phlegmate: licz certa senii cō
plexio frigida sit ⁊ sicca. ¶ Debes aūt scire q̄ sā
guis ⁊ quod cum eo labitur tertiam habz in uenis

digestionē: ⁊ qum p membra diuiditur ut unūqđ3
suum recipiat nutrimentum h3 digestionem quar-
tam. Supfluitas igitur digestionis prime que est ī
stomacho p intestinorū egreditur uiam. ⁊ secunde
digestionis que fit in epe supfluitas plurimū cū uri
na egreditur. Quod aūt de ea remanet ad splenem
⁊ fel tendit. Duaru3 uero digestionū remanentiu3
supfluitates p resolutōem que non sentitur: ⁊ p su
dorem: ⁊ p sorditiem extrinsecam egrediūtur. Cu
ius pars est quod p foramina egreditur sensibilia:
sicut p nares: ⁊ instrumētum auditus. aut non sen
sibilia sicut p poros: aut extra naturam sicut p apa
ta cū aperiūtur: aut quod nascitur ex additōibus ī
corporibus: sicut pili ⁊ ungues. ¶ Debes aūt scir̄
φ si alicuius humores subtiles existunt: eorū eua-
cuatio eum debilitat: cui multum nocet in sui forti
tudine: suorum pororum amplitudo ꝓpter qđ re
solutōem sequitur debilitas. ⁊ φ humores subti-
les ad euacuandum ⁊ resoluendū sunt faciles. Qđ
aūt ad resoluendum ⁊ euacuandum est facile: spiri
tui facile associari potest in sua resolutōe: cū eo igit̄
resoluitur. ¶ Et debes scire φ quenadmodū hūo
res isti in suis generatōibus causas hn̄t: sic ⁊ in suis
motibus hn̄t causas. ¶ Motus nanq3 ⁊ res calide
sanguinem mouent ⁊ choleram rubeam: ⁊ fortasse
mouebunt melancholiam: ⁊ fortem facient eam.
¶ Quies uero phlegma forte reddit ⁊ aliquas me
lancholie spēs: ⁊ etiam ipsemet extimatōes mouēt
humores. verbi grā. sanguinem enim mouet res
intueri rubeas: qua ꝓpter ꝓhibemus illū ex cuius
naribus sanguis fluit res splendorem hn̄tes rubeū
aspicere. Et hec quidem dicimus de humoribus ⁊
eorum generatōibus. ¶ Loqui uero contra ꝓter-
uos ⁊ deuiantes debent sapientiarū opifices ⁊ non
medici.

**Capitulum primum doctrine quinte. ad sciendum
quid sit membrū ⁊ sue ptes.**

Membra aūt sunt corpora que ex prima
humorum generantur cōmistione: q̄n
admodum humores sunt corpora que
ex prima ciborum generantur cōmisti
one sicut cibi sunt ex prima cōmistione generati ele
mentorum. ¶ Membrorū aūt alia sunt que sunt
simplicia: alia sunt que sunt cōpōita. Et simplicia q̄
dem sunt quorum q̄cūq3 sensibilem assumpseris p
tem in nomīe ⁊ diffinitōe erit toti cōicans: sicut ca
ro in suis ptibus: ⁊ os in suis ptibus: ⁊ neruus ī su
is ptibus ⁊ his similia. Ideoq3 similiū uocantur pti
um. ¶ Cōpōita uero sunt illa quorū q̄cūq3 accepis
ptem in nomine ⁊ diffinitōe toti cōicans non erit si
cut manus ⁊ facies. Pars enim faciei non est facies
neq3 ps manus est manus: ⁊ uocantur membra in-
strumentalia: eo φ sunt aīe instrumenta ad cōplen
dum motus ⁊ opatōes. ¶ Primū membrorū simi
lium est os: quod durum est creatum: quoniā ipm
est corporis fundamentum ⁊ substentaculum motu
um. ¶ Post ipm uero est cartilago que osse existit
mollior. Ideoq3 flecti pōt: sed est omībus aliis mē
bris durior: cuius iuuamētū in creatōe fuit ut ossiū
cum corporibus mollibus p ipam melior fieret cō
tinuatō: ⁊ ut durum cum molli nō absq3 medio cō
poneretur: duro enim molle lederetur ⁊ ꝑcipue in
hora ꝑcussionis ⁊ cōstrictōis si non eēt cōpō ordina
ta: sicut est in osse spatule ⁊ hippocondriorum: ⁊ i
ossibus costarum: ⁊ sicut est epiglotalis cartilago:
⁊ illud quod est sub torace: ⁊ ut p ipam etiam fo-
ret melior iuncturarum se adinuicem fricantiū ui-
cinitas: ne sua duritie rūpentur: ⁊ etiam ut qu3 ali
quis musculus se extendēdo ad aliqđ ꝑuenerit mē
broru3 in quo os non existat: cui innitatur ⁊ a quo
cōfortetur sicut palpebrarū musculi: ut sit ibi sus-
tentaculum cordis eorum ⁊ defensio: ⁊ plerunq3
etiam in multis locis est necesse rem aliqua3 rei ali
cui inniti que non sit dura in ultimo sicut epigloti.
Postea sunt nerui qui sunt corpora a cerebro orta
aut a nucha: alba: ad flectendum mollia: ⁊ ad sepa
randum dura ad hoc creati ut p eos membra sen-
sum habeant ⁊ motum. ¶ Post neruos sunt corde
que quidē sunt corpora que ab extremitatibus mu
sculorum oriuntur ⁊ neruis similantur: ⁊ ad mem
bra tendentes mobilia plerunq3 sua retractōne re-
trahunt membra ꝓpter musculi cōtractōnem ⁊ cō
gregatōem: ⁊ ꝓpter retrorsum reductōem: ⁊ q̄n3
relaxant laxamento sui ꝓpterea φ musculus dilata
tur qum ad suum redit situm: aut supra mensuram
quam eius h3 longitudo: ⁊ supra dispōnem quā h3
qū in suo naturali existit situ addit: sicut in quibus
dam uidemus musculis: qui quidem ſm plurimu3
sunt cōpōiti ex neruis qui ad musculum tendūt: ⁊
ab altera pte egrediūtur ⁊ ex corporibus de q̄bus
post cordarū relatōem tractabimus. Et hec quide3
sunt que ligamenta uocantur: que etiam ſm uisum
⁊ tactum neruosa existunt ⁊ ab ossibus uenientia ad
musculum uadūt ⁊ fiunt fila ipa ⁊ nerui in eo: qđ
ergo est sup̄ pte3 musculi uocatur caro: ⁊ qđ ab eo
sepatur ⁊ ad iuncturam uadit ⁊ membrū motū col
ligitur in seipo ⁊ ꝑmutatur: corda. ¶ Post eas aūt
sunt ligamenta que p̄diximus que etiam sunt corꝑa
neruo similia quorū quedam sunt que absolute li-
gamenta uocantur ⁊ quedam sunt que nomine alab
acab vel alchaab appropriantur. illud uero qđ ad
musculum extenditur non uocatur nisi ligamentu3
Et illud qđ ad musculum non extenditur: sed tātū
quod est inter duo extrema ossium iuncture cōtinu
at: aut inter alia membra. Et vnam rem alii firmi
ter annectit ꝓpter qđ ligamentum uocatur: ⁊ q̄n3
nomīe alabacab vel alchaab appropriatur. ligamē
torū uero nullum sensum hūit ne ꝓpter motū mul
tum: ⁊ fricatōem doleret. Iuuamētum aūt ligamē
ti ex eo quod premissum est ꝑpenditur. ¶ Et post
ligamenta sunt arterie: que sunt corꝑa que a corde
nascuntur cōcaua in longitudinem extensa neruosa
⁊ in sui substantia ligamentalia hn̄tia motiones di-
latando se ⁊ cōstringendo que ex quietibus discer-
nūt. Que quidē ad hoc fuerunt create ut cor euēte
tur: ⁊ fumosus vapor ab eo expellatur/ ⁊ spūs mē
bris corporis distribuatur. ¶ Post sunt uene que
arteriis similes existunt: sed sunt ab epate. Et sunt
quiete. Que quidē fuerūt create ad hoc ut sanguis
membris que sunt in corpore ꝑtiatur. ¶ Deinde
sunt panniculi qui sunt corpora de filis neruos non
sensu ꝑceptis texta: quorū spissitudo tenuis existit
dilatata aliorū corporum supficies coopientia ⁊ cō
tinentia ea ꝓpter iuuamēta. ex quibus est ut sūmā

coꝝ ĩ sua figuã ⁊ factura custodiãt. Et ex eis ẽ ut ea
ab aliis corporibus suspendant ⁊ eis annectant me
diantibus neruo ⁊ ligamento: que fila facta fuerũt
ex quibus texti fuerũt sicut renes dorso. Et ex eis ẽ
ut membra ſm sui substantiam sensum nõ hñtia ꝑ
ĩpos habeant supficiem sui eẽntia sentientem: que
illud quod ei occurrit sentit: ⁊ accñtalr̃ sentit quod
in corpore accidit quod eis ĩuolutum est. Et hec q̃
dem membra sunt sicut pulmo: epar: splen: ⁊ rẽs
hec enim sua substantia nullo mõ sentiũt: sed neqꝫ
sentit illud quod in eis ꝑcussionem facit nisi qđ de
panniculis sup ea existit. Qũqꝫ in eis accidit uentus
aut apa sentitur. Sed uentum sentit panniculus ac-
cidentalr̃ ꝓpter extensionem que contingit in ipso
apa uero sentit principium panniculi: ⁊ eius appen
sionem accñtalr̃. ĩoqꝫ membrũ apatis grauitate la-
xatur. ¶ Postea est caro que est locorũ uacuorum
impletio que in horũ membrorum situ in corpore
existunt ⁊ ĩporum fortitudo qua sustẽtatur. ¶ In
uno quoqꝫ uero membro est uirtus naturalis qua
ei res nutrimẽti cõpletur. ¶ Et hoc quidem est nu
trimẽtum attrahere ⁊ retinere ⁊ assimilare ⁊ unire
⁊ supfluitatem expellere. ¶ Et post hec quidẽ mẽ
bra diuersificantur. sunt enim eorũ quedã q̃ ꝑter
hanc virtutem insup aliam virtutẽ hñt que ab eis
ad aliud ꝓcedit. ⁊ quedam sunt eorum que hoc nõ
hñt: ⁊ alr̃ quedam eorũ sunt que ꝑter hanc uirtutẽ
insup virtutem hñt que eis ab alio influit: ⁊ sũt eo
rũ quedã que nõ. ¶ Qũ ergo cõpõ fiet sequet̃ ꝙ ẽ
mẽbꝝ suscipiẽs ⁊ tribuẽs. ⁊ mẽbꝝ tribuẽs ⁊ ñ susci
piens: ⁊ membrũ suscipiens ⁊ nõ tribuens: ⁊ mem
brũ neqꝫ tribuẽs neqꝫ suscipiẽs. ¶ De membri at
tribuentis ⁊ suscipientis inuentõe non dubitamus
In cerebro nanqꝫ ⁊ epe omnes conuenerũt medici
quod vnũqđqꝫ eorũ virtutem vite suscipit ⁊ calo
rem naturalem ⁊ spũm a corde ⁊ unũqđqꝫ eorum
principiũ habet virtutis quam aliis tribuit. Sed
cerebrũ quidem ꝑbet sensum ſm quosdam absolu
te: ⁊ ſm quosdam non absolute: ⁊ epar est princi-
piũ nutrimenti ſm quosdam absolute: ⁊ ſm quosđ
non absolute. ¶ De membri aũt suscipientis ⁊ nõ
tribuentis ĩuentõe non dubitamus sicut caro ẽ que
sentiendi virtutem ⁊ uite suscipit: ⁊ nõ est alicuius
virtutis principium: quã alii ullo mõ tribuat. ¶
De aliis uero duabus diuisionis ꝑtibus in una ea-
rum medici a magno philosophoꝝ diuersificati sũt
¶ Philosophorũ nanqꝫ magnus dixit ꝙ membrũ
tribuens ⁊ non recipiẽs est cor ipm enim est omni
um virtutum prima radix ⁊ omnibus aliis mẽbris
suas tribuit virtutes quibus nutriuntur ⁊ viuunt
⁊ quibus cõprehendunt ⁊ quibus mouent. ¶ Me
dici aũt ⁊ quidam primorũ philosophorũ has vir-
tutes in membris ꝑtiti sunt: ⁊ nõ dixerũt ꝙ sit mẽ
brum tribuens ⁊ nõ suscipiẽs. ¶ Et philosophi q̇-
dem ſmo quꝫ subtiliter certificatur est ueracior.
Sed medicorum ſmo in primis quꝫ attenditur est
magis manifestus. ¶ Postea in alia diuisionis ꝑte
diuersificati sunt medici inter se ⁊ philosophi inter
se una enim secta dixit: ꝙ ossa ⁊ caro nõ sentientia
⁊ eorũ similia nõ ꝑdurãt nisi ꝑ virtutes ꝓprias q̃
sũt in eis que ñ ab aliis pricipiis eis influxerũt. Sꝫ
ꝑ illas virtutes qum nutrimentum eis transmittit
sibi sufficiunt: ⁊ neqꝫ ipa alii rei virtutem tribuũt
neqꝫ ẽt aliud membrum eis aliam tribuit virtuteꝫ
¶ Alia uero secta dixit ꝙ virtutes iste nõ sunt eis
ꝓprie: sed ab epe ⁊ corde in generatõis principio
eis influxerũt: ⁊ in eis quiete ꝑmanserũt. ¶ Me-
dico tamen nõ attinet ut in sequendo demonstratiã
ꝓcedat argumentatõe. unde de his duabus diuer-
sitatibus ad veritateꝫ exitus ꝑueniat: neqꝫ patet ei
semita ad hoc inc̃ptum est medicus. neqꝫ hoc ipm ĩ
aliqua suarũ ꝑscrutatõnum ⁊ suarum actionũ impe
dit. ¶ Debet aũt scire ⁊ credere in diuersitate pri
ma quod nõ est ei curandum: utrum cor sit princi
pium sentiendi ⁊ motionis cerebro: ⁊ virtutis nu
trientis epati aut nõ sit. Cerebrũ nanqꝫ siue ꝑ se siũ
post cor habeat: pricipium aĩalium actionũ existit
cõpatõe aliorum membrorũ. ¶ Et epar similiter
actionũ naturaliũ nutrientium principiũ existit alio
rũ membrorũ cõpatõe. Et de alia quidem diuersi
tate debet scire ⁊ credere ꝙ nõ est ei curandũ utrũ
virtus naturalis in tali quale est os in principio ge
neratõis ab epe uenerit: aut eam ꝑ suamet cõple-
xione meretur aut nihil sit eorũ. ¶ Sed dꝫ crede
re ꝙ hec uirtus ad ipm nõ ꝓfluit nisi ab epe: nam
si inter ea uia clauderetur ⁊ os nutrimentũ aptũ ha
beret eius actio destrueretur quemadmodũ fit ĩ sen
su ⁊ motu: qum neruus qui ꝑuenit a cerebro ꝯstrin
gitur. virtus uero illa ossi naturalis facta est dum
eius ꝑmanserit cõplexio. ¶ Et tunc quidem expla
nabitur ei diuisionis habitudo. ⁊ videbit membra
principalia que sunt: ⁊ membra principalibus deſ
uientia: ⁊ membra nõ principalia absqꝫ ſuitio. ¶
Membra uero principalia sunt membra que pria
rum virtutum que in corꝑe existũt que ad hoc sũt
necessarie ut singulare aut spẽs ꝑdurẽt pricipia hñt
Secũdũ uero singularis durabilitatem sunt tria pri
cipia. ¶ Cor quidem est principiũ virtutis vite.
⁊ cerebrũ quidem est principiũ virtutis sentiẽdi ⁊
mouendi. ⁊ epar quidẽ est principiũ nutriẽdi. Sed
ſm spẽi durabilitatem sunt principalia hec tria: ⁊
etiam aliud quartum quod spẽi existit ꝓpriũ ⁊ sũt
testiculi qui vni rei sunt necessarii: ⁊ ad rem aliam
iuuatiui. ¶ Necessitas uero est ad spma generãdũ
quod genelogiam cõſuat. Juuamentum uero ẽ ad
hoc ut cõplementũ forme detur: ⁊ cõplexio mascu
lina ⁊ feminina cõſuet̃: que spẽbus aĩalis accidẽtia
sunt insepabilia: ⁊ nec sunt ex rebus in aĩmalitatis
eẽntiam ingredientibus. Membrorũ uero deſuiẽ
tium alia sunt que ſuitute deſuiũt ꝑparatoria alia
que ſuiunt ſuitute latoria. Et ꝑparatoria quidẽ ſui
tus uocatur vtilitas. latoria uero seruitus absolute
uocatur. ¶ Seruitus aũt ꝑparatoria est anteq̃ pri
cipale opet̃. ⁊ latoria ſuitus: postq̃ principale opat̃
Cordis uero ſuiens ꝑparator ẽ sicut pulmo. ⁊ eius
ſuiens lator est sicut arterie. ¶ Cerebri uero ſui-
ens ꝑparator est sicut epar. ⁊ alia nutrimenti mem
bra ⁊ custodie spũs: ⁊ lator est sicut nerui. ¶ Epis
uero ꝑparator ſuiens est sicut stomachus. ⁊ lator ẽ
sicut vene. ¶ Et testiculorũ quideꝫ ſuiẽs ꝑparator
sunt sicut membra que anteq̃ ipi generant spma.
Sed eorũ ſuiens lator est virga in viris: ⁊ uene q̃
sunt inter eos ⁊ ipam: ⁊ in mulieribus similr̃ sunt
uene q̃ spma ad locũ cõceptõnis ĩpellũt ⁊ mulieres
insup hñt matricem ꝑ quam spmatis cõplentur uti
litas. ¶ Gal. aũt dixit ꝙ membrorũ alia sunt que

opatõem tantum efficere hñt. alia que iuuamẽtum tantũ. ⁊ alia sunt que opatõem ⁊ iuuamentũ hñt. primum est sicut cor. secũdũ est sicut pulmo. tertium sicut epar. ¶ Dico aũt q̄ p opatõem oꝫ intelligi illud quod cum re solũmõ opatõnum in vita singularis ingredientiũ cõpletur: aut in spetiei permanentia sicut cor in generatõe spũs. ¶ At p iuuamentum oꝫ intelligi illud quod p̄paratur ad alterius membri opatõem suscipiendaꝫ: ⁊ tunc erit opõ cõpleta ad dandam singulari vitam aut spẽi pmanẽtiam: quenadmodũ pulmo aerem p̄parat. Ipm uero epar fam suam pficit primo digestionẽ. ⁊ digestioni tertie ⁊ quarte apparatũ p̄stat. ergo inq̄tũ digestionem fam adeo pfectam efficit quoad sanguis ad ipmmet nutriendũ sit bonus actionẽ opatus est. ¶ Et inq̄tum opatõem efficit que in alia expectata opatõe auxiliatur iuuamẽtum efficit. ¶ Et etiam denuo dicemus q̄ membrorũ alia sunt q̄ generantur ex spmate que sunt similium ptiuꝫ mẽbra p̄ter carnem ⁊ adipem. ⁊ alia sunt que ex sanguine generantur sicut adeps ⁊ caro. quod eniꝫ est p̄ter hec duo ex duobus generatur spmatibus masculorũ spmate ⁊ spmate mulierũ. ¶ Sed fm smonem eius qui de sapientibus uerificauit: de spmate masculi generatur sicut generatur caseus de coagulo: ⁊ de spmate mulieris generatur sicut caseus generatur de lacte. Et sicut principiũ coagulatõnis est in coagulo: ita principium coagulatõis forme ẽ in spmate viri. ¶ Et sicut principiũ coagulatõis ẽ in lacte: ita principium coagulatõis forme. s. virtutis patientis est in spmate mulieris. Et quenadmodum unũq̄dq̄ duorũ coaguli vꝫ ⁊ lactis est ps substantie casei qui fit ex eis: ita unũq̄dq̄ duorum spmatũ est ps substantie embrionis: hoc aũt uerbũ nõ parum immo multũ verbis Gal. est cõtrariuꝫ. Sibi nanq̄ videtur q̄ cuiq̄ duorũ spmatũ inest v̇tus coagulatiua ⁊ virtus coagulatõnem suscipiens: ⁊ ppter hoc nõ se phibet quin dicat q̄ virtus coagulatiua in masculis est fortior ⁊ virtus coagulatõem suscipiens est fortior in femĩs. ¶ Qualr̃ aũt smo in hoc certificetur inuenitur in nostris libris q̇ sunt de sapientiis radicalibus. ¶ Postea uero sanguis qui in tempore mẽstruorũ a muliere sepabatur fit nutrimentum. ¶ Sed alia ps eius est que in similitudinem cõuertitur substantie spmatis ⁊ membrorum que ex eo generantur: ⁊ erit nutrimentuꝫ augmentans ipm. Alia ps eius est que nõ nutrimẽtuꝫ fit adhuc sed est cõueniens ut coaguletur ad iplenda loca membrorum primorum uacua ⁊ fit caro ⁊ adeps. ¶ Et alia ps eius est supfluitas que nulli harum duarũ rerum est bona ⁊ remanet vsq̄ ad horã ptus quã utpote natã supfluam expellit. Qũq̄ infans pturitur sanguis quem ipius epar generat huius sanguinis vices supplꝫ ⁊ generatur ex eo qđ ab illo sanguine generabatur. ¶ Et caro quidẽ ex sanguine generatur spisso quem caliditas ⁊ siccitas coagulant. adeps uero ex eius aquositate ⁊ vnctuositate generatur quam fr̃itas coagulat: ideoq̄ ipam caliditas resolui t. ¶ Membra aũt que ex spermate sunt creata qum solr̃onem cõtinuitatis patiũtur certa cõtinuitate non restaurantur nisi pauca ex eis ⁊ ĩ paucis hĩtudinibus ⁊ in etate pueritie: sicut ossa ⁊ rami uenarũ parui: nõ enim magni neq̄ arteriarũ. ¶ Nã si enim aliqua eorũ pars sciungitur nihil loco eius nascitur. At hec quidem sunt sicut ossa ⁊ nerui. ¶ Illa uero que ex sanguine sunt creata renascunt̃ post perditõem suam ⁊ cõtinuantur tali substantia qualis sunt ipa sicut caro. ¶ At illud quidem qđ ẽ creatum ex sanguine in quo adhuc virtus existit spmatis dum nõdum inter ipm ⁊ sperma tempus intercessit nisi paruũ: illud membrum qñ tollitur iteruꝫ nasci põt sicut dentes in etate pueritie. ¶ Quꝫ aũt sanguis ad aliam cõuersus fuerit cõplexionẽ nõ iterum renascetur. ¶ Et dicemus ẽt q̄ membrorũ sentientium mobilium plerũq̄ motus ⁊ sensus silr̃ principium est unus neruus: ⁊ plerũq̄ separantur: ⁊ erit principium cuiusq̄ virtutis neruus. ¶ Et ẽt dicemus q̄ oĩum interiorum que panniculis sunt ĩuoluta: pãniculus ex vno pãniculorum pectus: aut uentrem cooperientium nascitur. Sed eorum que in pectore sunt panniculorum origo sicut diaphragmatis ⁊ uenarum ⁊ arteriarum ⁊ pulmonis est ex panniculo interiore qui costas tegit ⁊ membrorum quidem ⁊ venarũ que sunt in ventre panniculi oriuntur ex siphac qui interius ventris cooperit musculos. ¶ Omnia quoq̄ membra carnosa sunt aut vi osa sicut caro que est in musculis: aut uilis carẽtia sicut epar. Et nullus quidem motus fit nisi per villos. ¶ Volũtarius uero motus fit causa villorũ q̇ sunt in musculis. Et nãlis sicut motus matricis ⁊ venarum. ¶ Et cõpõitus sicut motus transglutiẽdi fit villis ppriis per formam ex situ longitudĩs ⁊ latitudinis ⁊ transuersionis. ¶ Attractioni uero sunt villi qui in longitudinem ptendũtur ⁊ expulsioni villi qui in latitudinem tendũt: cõstringẽtes ⁊ retentorii villi qui ex transuerso uadũt. ¶ Mẽbrorũ aũt que vnam hñt tunicam sicut venarum ⁊ vesice tres villorũ spẽs ad inuicem sunt texte. Et membrorũ que sunt duas habentia tunicas villi q̇ in latitudinem tendũt semper in extrinseca existunt eorum tunica ⁊ alii duo in tunica eorũ intrinseca. ¶ Illi tamen qui in longitudine ptenduntur ad superficiem magis declinãt extrinsecã. Qui talr̃ non creati fuerũt nisi ne attrahendi ⁊ expellendi villi simul existant: immo melius est ut villi attrahendi ⁊ retinendi sunt simul nisi in ĩtestinis nõ enĩ multa indigent retentõe sed attractõe ⁊ expulsione. ¶ Et dicemus etiam q̄ membrorũ neruosorũ corpora a sui substantia aliena cõtinentium. alia sunt que unã hñt tunicam ⁊ alia que duas. Que aũt duabus cõsistunt tunicis nõ talr̃ creata fuerũt nisi ppter iuuamenta multa. ¶ Quorum unũ est multa necessitas mlte custodie fortitudinis sue corporeitatis ne findantur causa fortitudinis motus eius quod cõtinet̃ in eis sicut arterie. ¶ Secũdum est multa necessitas multe custodie in re corporis quod in eis est reconditum ne resoluatur ⁊ egrediatur. ¶ Resolutõis uero timor puenit causa sue raritatis si vnam haberẽt tunicam. ¶ At exitus timor ẽ ideo q̄ ppter hoc etiam ad scindendum eẽnt apte ⁊ hoc quidẽ corpus qđ in eis est reconditum est sicut spũs ⁊ sanguis qui in arteriis sunt recõditi in quorũ custodia ualde est studenduꝫ ⁊ de quibus timetur ne p nihilo recedant. ¶ Spũs quidem ppter resolutõnem

⁊ sanguis quidem ꝓpter fissuram. Ex hoc naꝫ maximum timetur malum. ¶ Tertium est quoniam quū alicui membro fuerit necessarium ut sit ipsius attractio ⁊ expulsio motu vehementi factum ē unicuiqꝫ earum singulariter instrumentū sine ꝑmistione ⁊ hoc est sicut stomachus ⁊ intestina. ¶ Quartū est quoniā quū voluntas fuerit ut unaqꝫ membri tunica operatōi q̄ est ei ꝓpria sit ꝑparata: ⁊ unaqꝫ duarū opatōnum acciderit ꝓpter cōplexionem ab alterius opatōis cōplexione diuersam fuit melius inter eas diuidere: sicut stomachus in quo fuit uoluntas sentiendi virtutem eē: quod quidem non fit nisi in membro neruoso ⁊ digerendi quod similiter nō fit nisi p membrū carnosum. ¶ Unicuiqꝫ igitur harum duarum rerum tunicam posuerūt p se tunicam neruosam virtuti sentiendi ⁊ tunicam carnosā digestioni. Et natura quidem intrinsecam tunicam fecit neruosam ⁊ extrinsecam carnosam. ¶ Potest naqꝫ digerentis opo ad id quod digestum est in potentia sine occursu ꝑuenire. Sentiens uero id qđ sentitur nō potest sentire nisi obuiando ei sensu vꝫ tactus. ¶ Et dicemus etiam ꝙ sunt quedam membra quorū cōplexio sanguini est ꝓpinqua nō: ergo indiget sanguis in eorum nutrimēto multotiēs conuerti sicut carnis: quaꝓpter in eam neqꝫ foramina facta fuerunt neqꝫ ventriculi in quibus aliq̄nto tpe nutrimentum quod ei digeritur īmoretur: ⁊ deinde caro ex eo nutriatur: immo illico quū ei nutrimentum occurrit in ipsam cōuertitur. Et sunt ex membris quedam quorū cōplexio a sanguinis complexione ualde est remota. ¶ Ideoqꝫ quū necesse fuerit sanguinem ea nutrire oportebit ut in similitudinem substantie eorū multis cōuersionibus ordinatim cōuertatur sicut os. ¶ Quaꝓpter in creatōe ante vnum positum fuit foramē quod eorū nutrimento tanto cōtineat tpe q̄nto illud in eius similitudinem cōuertatur sicut in osse cruris ⁊ adiutorij aut foramina multa in ipsis diuisa sicut in osse mandibule inferioris. ¶ Et membris quidem que sic sunt necesse est ut nutrimēto ampliori ꝙ eis tūc sit necesse repleantur: ut paulatim ⁊ paulatim ꝓcedat illud in sui similitudinem cōuertendo. ¶ Mēbra aūt fortia supfluitates suas ad membra debilia sibi uicina expellūt sicut cor ad ascellas: ⁊ cerebrum ad loca que sunt post auriculas ⁊ epar ad inguina.

Capitulū primum summe prime doctrine quinte ⁊ est ꝑmo uniuersalis de ossibus ⁊ iuncturis.

Dicemus ꝙ ossiū que sunt in corpore: alia sunt que sunt sicut fundamētū quoniā sup ea est corpus fabricatum sicut spondiles dorsi. Spondiles nanqꝫ ille corporis sunt fūdamētum sup quas ipsum fabricatū est quenadmodū nauis sup lignum fabricatur qđ in ea primū ponit̄. ¶ Et alia sunt que sunt in corpore sicut clipeus ad tuēdum sicut os cranei. Et alia sunt que sūt sicut arma quibus bellatores impediētes repellūtur sicut ossa q̄ uocantur simenia ⁊ sunt ossa que sūt sup spōdiles dorsi sicut spine. Et alia sunt quibus iuncturarū uacuitates replentur. sicut ossa sisamīa que inter ossa digitorū existunt. Et sunt alia que sunt ad corpora suspēdenda que suspensione īdigent sicut os laude assimilatum quod est musculi gutturis lingue ⁊ aliorum suspensorium. ¶ Omnia aūt ossa corporis sustentaculum sunt ⁊ erectio. Et ossa quidē que ad sustentandum tantum sunt. aut defendendum ⁊ ad membra mouēda necessaria nō existūt solida facta fuerūt. lꝫ sint in eis vacuitates ⁊ foramīa pua ⁊ pori qui fuerūt necesse in eis esse. Eorum uero q̄ ꝓpter motum etiam necessaria fuerūt in quātite cōcauitatis augmentum factum fuit ⁊ ipsorum concauitas in medio eorum pōita fuit ⁊ vna: ne corpus eius receptaculis nutrimenti puis ⁊ sepatis indigeret quoniam lapsum inde fieret immo durum factum est eius corpus ⁊ ipsius nutrimentum quod ē medulla in eius interiore est aggregatum: iuuamētum igitur additōis cōcauitatis intrinsece est ut sit leue. ¶ Et iuuamentum vnitatis cōcauitatis intrīsece est ut sit corpus ipsius durius. Et duritiei sui corporis iuuamentū est ne in hora fortissimorū motuum rūpatur. Et iuuamentū medulle que est ī eo est ut nutriat ipm sicut ante declarauimus: ⁊ ut ipꝫ semp mollificet ne frangatur: ideo ꝙ motus ipsum exiccat ⁊ ut sit ventrem hn̄s ⁊ forte ⁊ solidum. ¶ Cōcauitas vero est minor quū firmitudo magis ē necessaria. Et est maior quū plus necessaria est leuitas. ¶ Ossa aūt porosa facta fuerūt sicci nutrimenti quod nominauimus causa: ⁊ ꝓpter additionē necessitatis: causa rei alicuius que necesse est ut in ea penetret sicut odor qui cum aere attrahitur in osse collatorio simili: ⁊ cerebri supfluitates que p ipm expellūtur. ¶ Omnia uero ossa uicina sunt ⁊ cōiūcta neqꝫ inter aliquod os ⁊ os quod ipm sequit̄ magnum existit spatiū. ¶ Inter aliqua tamen eorum inuenitur spatiū puū quod cartilaginosa īplent laguabic aut cartilaginibus similia que ꝓpter iuuamētum creata fuerunt ꝓpter quod ⁊ cartilagines. ¶ Et vbi quidem de iuuamēto illo nō est curandum iunctura inter ea sine laguabicata facta fuit sicut in mandibula inferiori. Uicinitates vero que inter ossa existunt multis sunt modis. Sūt enim ossa quorum vicinitas est vicinitas iuncture laxe. Et sunt alia quorū vicinitas est vicinitas iuncture nō laxe nꝫ multū stricte: ⁊ sūt alia quoꝝ vicītas iūctur̄ mlt̄ū stricte est vicinitas fixe aut almodrusu: aut mulsabac. Et iunctura quidem laxa est cuius vnū ossiū suorū suis motibus facile potest moueri ita ꝙ os n̄ moueatur sicut est iunctura rasete cū asceid. ¶ Et iunctura dura nō valde stricta est illa cuius vnius ossium motus p se nō est facilis neqꝫ est nisi quiddā modicū sicut iunctura que est inter rasetam ⁊ pectinem: aut iunctura que inter duo ossa pectinis. Iunctura uero valde stricta est illa cuius nullum ossiuꝫ ullo modo moueri pōt sicut iunctura toracis. Et fixa quidem est cuius vnum ossiū hꝫ additamentum ⁊ aliud hꝫ foramen in quo figitur illud additamētū fixione in qua nō mouetur sicut dentes in suis criginibus ⁊ almodrus quidē est cuius vnūqđqꝫ ossiū hꝫ vacuitates ⁊ dentes sicut serra: ⁊ dentes vnius taliter sunt preparati ꝙ alterius ossis vacuitates ingrediuntur quenadmodū erarij eris tabulas cōponūt: ⁊ hec quideꝫ iunctura uocatur seren seu adorez: sicut sunt iuncture ossiū cranei. ¶ Et mulsach quidem alia est que in longitudine est cōnexa sicut iunctura que est inter duo ossa asseid: alia est que ī

latitudine cōtinuatur sicut iūcture spōdiliū iferioꝝ
ex spondilibus dorsi. Earum enim que supius sūt
iūcture nō valde sunt stricte.

Capitulum secundum de anatomia cranei.

OMniū quidem ossium cranei iuuamētuꝫ
est ꝙ sunt ut clipeus cerebri ipsum coo-
perientia ⁊ ab omnibus malis defendētia
Juuamentū uero quod multa creata fuerūt: ⁊ ñ
fuit unū tantū os in duas ptitur summas. quaꝝ una
cōsideratur ſm res que sunt in cōpatōe ipius ossis
⁊ alia cōsideratur in cōpatōe eius quod ipm os col
ligit. ¶ Prima uero summa in duo diuiditur iuua
menta. vnum est ꝙ si craneo impedimētuꝫ in vna
sui pte euenerit fracture aut putrefactōnis nō erit
toti craneo cōis quenadmodū eēt si unuꝫ foret os.
secūdū est ne in ptibus vnius ossis diuersitas in du
ritie ⁊ mollitie ⁊ raritate ⁊ spissitudine ⁊ subtilita-
te ⁊ grossitie hēatur. ¶ Et hec quidem diuersitas
est necessaria ꝓpter intentōem quam in ꝓximo di
cturi sumus. ¶ Summe uero secūde iuuamēta sūt
que per adoreꝫ cōplentur. ¶ Quorū quedam sūt
q̄ sunt in cōpatōe ipius cerebri: uapores enī grossi
qui ab eo resoluti egredi nō ualerēt si eēt unū os:
egrediendi aūt hñt uiam in adoreꝫ que ab eo sepa
rantur ut cerebrū ꝓpter resolutōeꝫ mundificetur.
Et aliud est in cōpatōe eius quod de uillis neruoꝝ
a cerebro egreditur qui p membra capitis uadunt
ut uiam habeant. ¶ Et sunt alia duo iuuamēta cō
munia inter ossa ⁊ inter alias duas res: vnum est ī
cōpatōe venarū ⁊ arteriarū q̄ interius ingrediunt̄
in capite ut uiam hēant. Et aliud est in cōpatōe du
re matris spisse ⁊ grauis ut alique eius ptes cū ado
reꝫ teneantur ⁊ a cerebro eleuētur ne ei grauamen
inferant. ¶ Et huius quideꝫ naturalis figura ossis
est ut sit rotūdum ꝓpter duas res ⁊ duo iuuamēta
vnum est ꝓpter cōpatōem ad interius: figura naꝫ
rotūda est maioris dimensionis ea quaꝫ recte linee
cōphendūt figure: qum earū cōprehensiones equa
les fuerīt: ⁊ aliud est in cōpatōe ad exterius: quo
niam figura rotunda ꝓpter ipulsiones non patitur
quenadmodū angulos hñtes patiūtur. Et ipm qui
dem lꝫ sit rotundum in longitudine tamen factum
est quoniam origines neruorū a cerebro in longitu
dinem sunt posite: ⁊ sic oꝫ ut nō coangustētur. ¶
Et duas hꝫ eminentias ante ⁊ retro ut neruos defē
dat qui descendūt ad frontem ⁊ ad nucham. Et hec
quidem figura tres ueras hꝫ adoreꝫ ⁊ duas hꝫ mē
dosas. Et in primis vna adoreꝫ fronti est cōicans
arcualis hoc mō. C. ⁊ uocatur coronalis ¶ Et alia
adheret adoreꝫ que directe transiens in longitudi
nem diuidit caput in duo media ⁊ p se considerata
uocatur sagittalis ⁊ in q̄tum est cōtigua coronali:
uocatur neruialis. Et huiusmōi quidem figura ar-
cui similatur in cuius medio linea recta sicut ppen-
dicularis est erecta que est hoc mō. ¶ Et adoreꝫ
tertia inter occiput ⁊ basim ipius cōis existit cuius
puncto cū ipsa sit ſm figuram anguli extremitas sa
gittal' cōtinuatur ⁊ uocatur adoreꝫ laude eo ꝙ lau
de littere grece similis existat que est ita. ¶ Qūqꝫ
duabus adoreꝫ quas prius nominauimus cōiungit̄
fit figura talis. ¶ Due uero adoreꝫ mendose ſm
capitis longitudinem sunt ꝓtense utrīqꝫ equidistan
tes sagittali que ꝓfunditate integra in ossibus non
ꝓfundantur. ¶ Et he due corticales uocantur.
Nō naturalis aūt capitis figure sunt tres: una ē ut
anterior eminentia minuat̄: ⁊ ꝓpterea de adoreꝫ
amittatur adoreꝫ coronalis. ¶ Et alia est ut poste
rior minuatur eminentia ⁊ ad hoc de adoreꝫ pdat̄
adoreꝫ laude. Et tertia est ut utreqꝫ pdantur emi-
nentie ⁊ fiet caput ut spera longitudinem ⁊ latitudi
nem hñs equales: de hac quidem figura summus
medicorum Gal'. dixit ꝙ ꝓpterea ꝙ dimensiones
in ea sunt equales oportuit ſm equalitateꝫ ut dimē
siones adoreꝫ eēnt equales sed diuisiones adoreꝫ ī
primis erant tres in longitudine ⁊ due in latitudīe
Erit itaqꝫ in hac adoreꝫ una in longitudine ⁊ simil̄r
adoreꝫ una in latitudine. ¶ Et erit adoreꝫ q̇dē lati
tudinalis in medio latitudinis ab aure ad aurē sicut
lōgitudinalis adoreꝫ. in medio longitudinis: dixit
etiam summus medicorū Gal'. īpossibile est caput
aliam figuram quartam non naturalem habere. s.
ita ut sit longitudo minor latitudine: nisi de uentri
culis cerebri aut de ipius corpore aliquid minue-
retur: quod quidem uite ē cōtrarium ⁊ cōpōis ꝓ-
hibens bonitatem. ¶ Et hic quidem primi medi-
corū hip. dca' cōcessit qui dixit capitis figuras quat
tuor tantū existere.

Capitulū tertiū de anatomia eius qd̄ ē sub craneo.

CApput post hoc quīqꝫ hꝫ ossa. quoꝝ quattu
or sunt ut parietes. ⁊ unuꝫ est sicut bas'.
hi aūt parietes cum eo facti sunt duriores
eo ꝙ casus ⁊ pcussiones ad eos ſm plurimū tendūt
⁊ quia necesse fuit ut craneum eēt rarum factuꝫ est
meditulium simil̄r rarū ꝓpter duas res: vna ē ut
vapores inde egrediantur qui r̄soluūtur. ¶ Et al
tera ne grauamen cerebro inferat. Et d̄ parietibus
quidem posterior durior factus est eo ꝙ a sen-
sus custodia est remotus. ¶ Paries primus est os
frontis cuius superior terminus est adoreꝫ coronal'
⁊ inferior adoreꝫ que ab vna extremitate coronal'
ꝓueniens transit sup oculos apud supcilia ⁊ cōtinu
atur eius finis alii extremitati coronalis. Alij vero
duo parietes qui a dextra sunt ⁊ a sinistra sunt ossa
in quibus sunt aures ⁊ uocantur petrosa ꝓpter sui
duritiem. ¶ Quorū vnūqd̄qꝫ terminatur supius
ad adoreꝫ coronalis ⁊ inferius ad adoreꝫ que ꝓue
nit a sumitate adoreꝫ laude ⁊ ꝓtenditur usqꝫ ad co
ronalem ⁊ ab interiori ps coronalis ⁊ posterius ps
adoreꝫ laude. Quartum vero parietem terminat
superius adoreꝫ laude ⁊ inferius adoreꝫ que ē cōit'
īter caput ⁊ paxillū ⁊ iungit īter duo extrēa laude.
Basis aūt cerebri est os quod oīa alia sustinet ossa
⁊ uocatur basillare: quod quidem duꝝ ꝓpter duo
iuuamēta fuit creatū. vunū est ꝙ durities ad por
tandum iuuat. Et aliud ꝙ durum minus susci-
pit putrefactōem supfluitatum: ⁊ hoc quidē os sub
supfluitatibus que sup ipm semp descendūt positū
est: ideoqꝫ fuit melius ipm eē durum. ¶ In vna
quaqꝫ p̄terea duorum temporum pte sunt duo ossa
dura que cooperiunt neruum qui transit in tempo
re. Quorū situs est ſm longitudinem tpis ex trans
uerso ⁊ uocantur hec duo ossa paris.

Capitulum quartum de anatomia ossium mandibu
larum ⁊ aurium.

O Ssium quidẽ mandibule ⁊ ipis numeruz
declarabimus adorez mandibule declarã
do. Et dicemus q̄ superiorem mandibu
lam terminat superius adorez cõis inter eam ⁊ frõ
tem transiens sub supciliis a tempore ad tempus.
¶ Et inferius terminant eam dentium origines.
Et a duabus ptibus adorez que a pte auris uenit cõ
munis inter eam ⁊ os basillare quod est retro post
dentes. ¶ Deinde alia extremitas que est eius fi
nis vz quia eminendo ad domesticam parũp decli
nat. Et ẽ adorez que diuidit inter hec ⁊ adorez quã
nominauimus que est illa que in longitudine super
palatum secat. ¶ Isti quidem eius sunt termini.
Adorez uero terminos eius ingredientiũ quedam
est que secat in longitudine quod in palato est sup̃
mum: ⁊ alia adorez est que incipit inter duo supci
lia ⁊ uadit ad oppõitum que est inter duos dentes
duales ⁊ est adorez que in principio incipit huius
adorez ⁊ descendendo declinat ab ea ad oppõnem
que est inter quadruplũ ⁊ caninum a dextra: ⁊ alia
qualis illa a sinistra. Et ex his quidem tribus ado
rez. s. media ⁊ duabus extremis ⁊ inter oppõnes
originum dentiũ p̄dcõrũ fiunt duo ossa triangula.
¶ Sed triangulorũ bases nõ sunt apud dentiũ ori
gines sed añ hoc fit in medio adorez secãs circa ba
s: z narium. tres enim adorez hanc secantem ĩ locis
p̄dcis transeunt ⁊ fiunt sub duobus triangulis duo
ossa: quorũ ambo horũ triangulorũ ⁊ origines dẽ
tium cõtinẽt bases ⁊ duas ptes adorez extremarũ.
Et unuz os sepat ab alio illud qđ de media adorez
descendit. ¶ In vnoquoq; ergo illorũ duorũ ossi
um sunt duo anguli recti apud hanc adorez secan
tem ⁊ acutus eius apud duos caninos: ⁊ expansus
eius apud nares. Et de adorez mandibule superio
ris est adorez quedam que descendit ab adorez cõ
muni superiori ⁊ ad ptem dirigitur oculi: ⁊ qñ p
uenit ad orbitam in tres sepatur ramos: quorum
vnus pgreditur sub adorez que cum fronte est cõ
munis ⁊ sup oculi orbitaz donec supcilio cõtinuet̃.
¶ Et alia adorez est sub ea ⁊ similiter continuatur
p̄ter q̄ orbitam nõ igreditur. Et alia adorez ter
tia similiter cõtinuatur postq̄ orbitaz ingreditur.
Et q̇cquid de illis inferius existit in cõpatõne ado
rez que ẽ sub supciliis longius ẽ loco q̄ illud quod
superius tangit: os uero quod adorez prima tri
um sepat est maius. ¶ Et post illud quod sepa rat
secũda. ¶ Nasi aũt iuuaméta manifesta sunt q̄ sunt
tria. vnum est quoniam cum foramĩe quod est in
eo in odoratõe iuuat donec plus aeris in eo cõtine
atur: ⁊ etiam tempetur prius q̄ in cerebrũ pene
tret. lz enim plurimũ aeris qui attrahitur ad pul
monem uadat: magna tamen eius ps ad cerebrum
etiam tendit. ¶ Et cum aeris etiam attractõe quz
quis odorare uult multus in uno loco aer coraz in
strumento odoratus adiungitur: ut fit apprehensi
or plus ⁊ copiosior. ¶ In vno igit̃ iuuaméto sunt
hec tria iuuaméta. ¶ Secũdũ aũt est qđ ad litteras
iuuat distinguendas: ⁊ ut earũ exitus sit facilis in ĩ
cisione: ⁊ ne totus aer apud locum cui litterarum
accidit incisio cõprimatur sed fm mensurã. Et hec
duo iuuaméta in vno cõsistũt iuuaméto. ¶ Et tan
tum est qđ facit nasus in mensuratõe aeris harum
litterarum q̃tum illud qđ facit foramen pforatum
absolute post fistulam qđ nihil obturat. ¶ Tertiũ
uero est ut superfluitates a cerebro egredientes te
gmentuz ⁊ defensionem a uisibus habeant ⁊ etiam
est instrumẽtum iuuatiuum ad ipas excutiendas cũ
exuflatõe. ¶ Et ossium quidem nasi cõpõ ex duo
bus est ossibus ad modum duorũ triangulorũ: quo
rũ duo anguli superius cõcurrũt ⁊ bases apud vnũ
angulum se cõtingunt ⁊ in duos sepantur angulos.
Et unũq̇q; duorum ossium vnicuiq; duarũ ado
rez supponitur extremarũ quas nominauimus. Et
super duas eorũ inferiores extremitates sunt due
cartilagines molles. Et inter eas fm longitudinem
adorez medialis est cartilago cuius superior ps infe
riore est durior que tota aliis duabus cartilagibus
durior existit. huius uero medie cartilaginis iuua
mentuz est ut nasus in duas partiatur nares. ideo
ut qum a cerebro supfluitas descendit fm plurimũ
ad vnam earum declinet ⁊ non totam attrahendi
aerem viam obturet: que a cerebro aerem defert
qui qđ ibi de spũ existit euentat. ¶ Duaruz uero
cartilaginũ extremarum iuuamentũ tres res existũt
vna est iuuamẽtum omnibus cartilaginibus que su
per omnes ossium existunt extremitates cõe: quod
iam executi sumus. Et secũda est ut expandantur ⁊
dilatentur si necesse fuerit aerem supflue attrahere
aut expellere. Et tertia est ut ad uaporem excutien
dum cum suo motu ⁊ quatione ⁊ tremore iuuz qũ
exuflauerit. ¶ Et duo quidem nariũ ossa facta fue
rũt minuta ⁊ leuia: quoniaz leuitas magis ẽ hic ne
cessaria q̄ firmitudo ⁊ p̄cipue quia a mẽbrorũ cõti
nuitate sunt sepata que nocumenta sunt recipienti a
⁊ sunt posita cum custodia sensus: ¶ Ossium uero
mandibule inferioris forma ⁊ iuuamẽtũ scita sunt.
Ex duobus naq; cõsistit ossibus que stricta sub mẽ
to cõnectit iunctura. Et in sumitate cuiusq; duoruz
aliorum extremorũ eorum secando facta est serra
tura curua: q̄ cũ additamẽto ei ingeniose p̄pato cõ
ponitur: quod ex osse nascitur quod ad eam puenit
quarũ vnaqueq; ligamẽtis fuit ligata.

Capitulum quintum de anatomia dentium.

D Entes quidem sunt. xxxij. est tamen qum
cõtingit quosdam homines nõ habere ne
guegidij qui sunt quattuor extremi: ⁊ tũc
nõ erũt nisi. xx viij. ¶ Eorum uero duo sunt dua
les: ⁊ duo quadrupli superius: ⁊ totidem inferius
ad incidendum: ⁊ duo canini superius ⁊ duo inferi
us ad frangendum: ⁊ molares ad molẽdũ ab utra
q; superiores ⁊ inferiores quattuor aut quinq;. Et
huius totius sũma est aut. xxxij. aut. xxviij. quat
tuor duales. ⁊ quattuor quadrupli. ⁊ quattuor ca
nini. ⁊ octo molares. ⁊ quattuor neguegid. Et ne
guegid quidem secũdum plurimũ nascuntur in me
dio temporis augmenti. Et hoc quidẽ est post sper
matis emissionem ⁊ ante cõsistentiam: quoniã con
sistentia est circa. xxx. annos. Ideoq; dẽtes isti sen
sus uocantur. ¶ Et dentes etiam habent radices ⁊
capita acuta que in foramibus figuntur ossium dua
rum mandibularum in quibus cõsistunt. Et super
marginem cuiusq; foramĩs additamentũ magnum
rotũdum oritur quod dentem circundat ⁊ stringit
ut eius fortiora sint ligamẽta. ¶ Unusquisq; uero
dentium p̄ter molares vnũ hz caput. Sz molariũ

in inferiori mandibula fixorū quisqꝫ ad minus duo
habet capita: ꝛ est etiam qum hꝫ plura ꝛ p̄cipue ne
guegidij qui quattuor hn̄t capita. Sed fixorū i mā
dibula superiori quisqꝫ ad minus tria hn̄t capita ꝛ
fortasse plura ꝛ ꝓprie neguegidij qui plura hn̄t ca-
pita. ¶ Capita uero molariū mlt̄a facta sūt quoniā
sunt magni: ꝛ quoniam eorum opatō est maior. ¶
Et superioribus quidem additamēta sunt eo ꝙ sūt
suspensa: ꝛ ꝙ grauitas facit eos ad oppōnem partis
suorum capitum declinare. Inferiorū uero ponde
rositas infixioni eorū nō existit cōtraria. ¶ Nullū
p̄terea ossium ullo mō sentit preter dentes. Gal.
enim dixit ꝙ experimentum nobis demonstrauit
eos sensum habere de quo natura sollicita fuit ꝛ fe
cit ip̄m cum virtute que a cerebro prouenit. Id-
circo ut ip̄i etiam inter calidum ꝛ frigidum discer-
nant.

Capitulum sextum de iuuamento dorsi.

Dorsum ꝓpter quattuor iuuamēta fuit cre
atum. ¶ Unum est ut sit nuche semita q̄
in pmanentia aialis est necessaria ꝓpter il
lud quod in suo loco de nuche iuuamēto clare nar
rabimus. Nunc aūt summam aggregataꝫ de eo re
ferēus. Et hoc est ꝙ si nerui omnes a cerebro na-
scerentur eēt necessariū caput multo maius eē q̄ꝫ sit
ꝛ sic grauaret supra totum corpus. ¶ Neruo quo
qꝫ eēt necessarium grande ptransire spatium ꝛ lon-
gum donec ad extremorū finem pueniret: ꝛ eēt no
cumētis expōitum ꝛ ad incidendum. ꝛ eius quideꝫ
longitudo ip̄ius debilitaret fortitudinem; ad attra
hendum membra grauia ad ip̄orū principia. Ideo
qꝫ deus cuius nomen sit benedictuꝫ misericorditer
egit faciens ptem cerebri que est nucha ad inferio
ra corporis īcedere: sicut canales a fonte quatenus
ex ea neruorū diuisiones a duobus suis lateribus ꝛ
eius extremo s̄m eius oppōem ꝛ vicinitatem cum
membris egrediantur. postea factum est dorsū se-
mita eius ꝛ custodia. ¶ Et secūdum quidē ē quo-
niam dorsum est custodia ꝛ clipeus membrorū no
bilium que sunt pōita coram ipso. Ideoqꝫ in crea-
tione facte fuerūt ei spine ꝛ simenia. ¶ Et tertia d̄
causa ꝙ dorsum creatum fuit ut sit alioruꝫ ossium
principium: sicut lignū quod in exordio nauis pri
mo ponitur cui alia ligna infiguntur secūdo: ꝛ anne
ctuntur. Ideoqꝫ dorsum durum creatum fuit. ¶
Et quartum est ut possit homo stare: ꝛ ad multas
se mouere ptes. Ideoqꝫ dorsum d̄ spondilibus or
dinatis factum est non de osse vno neqꝫ de ossibus
magnis. Iuncture quoqꝫ inter spondiles facte sunt
non laxe: quoniam standi potentiam debilitarent:
neqꝫ valde stricte: quoniam ꝓhiberent inclinare.

Capitulum septimum de anatomia spondilium.

Spondilis est os in cuius medio est foramē
per quod nucha transit. Et est qum spon
dilis quattuor hꝫ additamēta a dextra ꝛ a
sinistra ꝛ a duobus lateribus foraminis. Et ea qui
dem que sursum tendunt sursuꝫ aspicientia dicunt.
Et que sunt inferius tendentia inferius aspicientia ꝛ
inuersa. Et est etiā qum additamenta sunt sex quat
tuor ab una pte ꝛ duo ab alia. Et est quꝫ sunt octo.

¶ In his uero additamētis existit iuuamētum ut p
ea cōtinuitas que est inter spondiles cōtinuitate iū
cturali ordinetur cum cōcauitatibus in quibusdam
earum ꝛ capitibus bucellis similibus in quibusdaꝫ.
¶ Sunt p̄terea ex spondilibus que alia hn̄t addita
menta non ꝓpter hoc iuuamentum sed ꝓpter defē
sionem ꝛ clipeum ꝛ repulsionem eius quod pcutit
ꝛ sup ea texuntur horuꝫ additamentorū ligamēta.
Et sunt ossa ampla ꝛ dura s̄m spondilium longitu-
dinem posita. ¶ Que aūt ex eis retro posita fue-
runt spine uocantur ꝛ simenia. ¶ Et que ex eis a
dextris ꝛ a sinistris sunt pōita uocant̄ ale. Ipsa ve
ro sunt ad defendendum illud quod in longitudine
corporis ex neruis ꝛ uenis ꝛ musculis ꝓfundius q̄ꝫ
ip̄a ingreditur. ¶ Et quedam ex alis que ad pteꝫ
costarum tendūt: aliud ꝓprium hn̄t iuuamentum.
Quod quidem est ut in eis creentur vacuitates qui
bus capita costarum gibbosa mirabiliter ligentur.
¶ In vnaquaqꝫ enim ala ex eis sunt due vacuita-
tes: ꝛ in vnaquaqꝫ costa sūt duo additamēta gibbo
sa. ¶ Sunt preterea ex alis que duo hn̄t capita: ꝛ
ale duplici similantur. Et hoc quidem in spondili-
bus existit colli cuius iuuamētū nūc nomiabimus.
¶ Spondiles quoqꝫ p̄ter foramen medium alia ha
bent foramina: ꝓpter illud quod ab eis egreditur
de neruis ꝛ quod in eis īgreditur de uenis. ¶
Quedam aūt illorum foraminū sunt que cōplētur
in vna vnius spondilis eminentia: ꝛ sunt quedam
eorū que cōplentur inter duas spondiles cōiter. Et
locus earū est cōis terminus qui inter eas existit.
Et plerūqꝫ ē qū ist̄d a duabus ptibus. s. superius ꝛ
inferius existit. Et plerūqꝫ est in vna pte. Et est ēt
qum in vnaquaqꝫ spondili est semicirculus. Et est
qum in vna earum est maior ꝛ in altera minor. Et
hec quidem foramīa a duobus lateribus spondilis
pōita fuerūt ꝛ nō retro ꝓpter defēsionis defectum
illic eius quod egreditur ꝛ qd̄ ingreditur ꝛ quia p
cussionibus eēt expōitum. Neqꝫ fuerūt pōita ante-
rius: quia in locis essent ad que corpus sua naturali
ponderositate ꝛ suis etiam voluntariis motibus d̄
clinat. iōqꝫ motus debilitarentur. Et non fuit pos
sibile ut eēnt stricti ligamenti: ut anterius egrede-
rentur ꝛ postea retro redirēt fuit impossibile: quo
niam declinatio etiam eēt sup neruorū egressiones
que eis faceret coangustatōem ꝛ nocumentum. ¶
His aūt additamentis que ꝓ defensione existūt sup
pōita fuerūt ligamenta ꝛ nerui: ꝛ leuia facta fuerūt
ꝛ lubrica ne tactu carni inferant nocumentū. ¶ Ad
ditamentorū quoqꝫ cōiuncturaliū de natura ē hec.
Sunt enī ad inuicem fortiter ligata ligamento ve-
hementi undiqꝫ. verūtamen ligatura anterius est
plus stricta ꝛ posterius plus laxa. quoniam ante-
rius curuari ꝛ cōflecti est magis necessarium q̄ꝫ po
sterius flecti ꝛ curuari. Et ꝓpterea ꝙ ligamenta q̄
sunt posterius facta fuerunt laxa impleta fuerūt spa
tia que ibi ꝓculdubio fiunt humoribus uiscosis. ¶
Spondilium aūt dorsi quedam sunt q̄ valde bene
ligantur cum athachib ac si eēnt unuꝫ os creatuꝫ ad
fixionem ꝛ quietem: ꝛ quedam sunt que sunt laxa
ac si eēnt ossa mlt̄a creata ꝓpter motū.

Capitulū octauum de iuuamento colli ꝛ anatomia
ossium eius.

Collum fuit creatuz propter tracheam
arteriam. ¶ Et trachea quidem arte
ria fuit creata propter illud quod
narrabimus de creatiōis eius iuuamē
tis in suo loco. Et propterea ꝙ spondi
les colli ad sumū superiores sunt delate super eas
que qum sint dorsi et sunt sub eis oportuit vt fuis
sent minores. ¶ Quod enim defertur deferente
leuius esse oportet qum placuerit vt motus q̃dem
sint secundum sapientie ordinem. ¶ Et quoniam
necesse fuit initium nuche grossius esse ⁊ maius. si
cut concauitatum principium eo ꝙ illud quod ex
diuisione neruoꝝ suppreme parti est proprium ē
plus eo quod est proprium ei quod est inferius o
portuit in spondilibus colli foramīa magna ampla
fore. Et quia paruitas ⁊ foraminis amplitudo eaꝝ
attenuauerunt corpora oportuit firmitudinis intē
tionez ibi affuisse qua illud quod due res quas nar
rabimus debilitauerunt emēdaretur . oportuit i-
gitur eas omnibus aliis spondilibus duriores crea
ri. Et quia cuiusqꝫ spondilis earum corpus fuit sub
tile creata fuerunt eorum simenia parua. Magna
enim si creata forent spondiles essent exposite rup
ture ⁊ nocumentis eo ꝙ earum simeniis res occur
reīnt fortes : ⁊ quia earum simenia fuerunt parua
facte fuerunt ale earum magne duo duplicia habē
tes capita : ⁊ quoniaz motus magis fuit necessarius
q̄ꝫ fixio eo ꝙ ipse nō multa fuerunt ossa q̄admodū
ille que sunt inferius : laxe facte fuerunt spondiliū
earum iuncture comparatione iuncturarum earuz
que sunt inferius. Et quoniam quantum defuit eis
ex firmitudine propter laxitatem. tantundem recu
peratur aut plus eo ex parte eius quod eas circun-
dat ⁊ super eas gradit̄ de neruis ⁊ musculis ⁊ ve-
nis. ideo nō fuit necessaria multa firmitudo in iun
cturis. Et quia non fuit necessarium multum firma
re iuncturas ⁊ sufficit eis mensura que ex ea attribu
ta eis fuit. ideo earum additamenta cōiunctionalia
sursuz aspicientia ⁊ iusū ī suma nō fuerūt creata ma
gna ⁊ multe latitudinis. queadmodū illa que fiunt
sub collo. ¶ Veruntamen earum bases posite sūt
longiores ⁊ earum ligamenta laxiora. ¶ Et neruo
rum egressiones in eis posite fuerunt comunes si-
cut diximus : quoniam nō fuit possibile vt in vna
quaqꝫ illaruz spondilium eo ꝙ sit subtilis et parua
⁊ foramen ꝑ quod transit nucha amplum esset pro
prie nisi in illis quas declarabimus . ⁊ quarum d̄
monstrabimus dispōes. ¶ Nunc autem dicemus
ꝙ spondiles colli septem sunt numero : Hec naqꝫ
mensura in longitudine ⁊ numero fuit equalis. ⁊
queqꝫ earum omnia. xi. predicta habent additamē
ta p̄ter primā. s. simenia et duas alas et quattuor
additamenta coniunctionalia sursum aspicientia . ⁊
quattuor inferius aspicientia. Et vnaqueque ala
duos habet ramos. Et circulus egressionis nerui
inter omnes duas spondiles diuiditur in duo me-
dia. ¶ Prima autem spondilis ⁊ secunda quasdam
habēt proprietates quas non habent alie. In pri-
mis vero est tibi sciendum ꝙ motus capitis a dex
tris ⁊ a sinistris fit iunctura q̃ est inter caput et spō
dilem primam. ¶ Et ipsius motus anterius et po
sterius fit iunctura que est inter illam et spondilem
secundam. ¶ Est igitur nobis de iunctura primi

in primis loquendum. ¶ Dicemus igitur ꝙ
sup laboriosam partem spondilis prime a duabus
partibus que sunt superius create fuerunt due va
cuitates in quas duo ossis capitis additamenta igre
diuntur. Et qum vnum eorum eleuatur ⁊ alteruz
deprimitur declinat caput ad depressum. Et quod
in hac spondili alia sit iunctura impossibile fuit. ¶
Ibi igitur alia facta fuit spondilis per se que est se-
cunda ex qua creator a parte eius anteriore que ē
ad interiora additamentum longum durum oriri
fecit quod ꝑtransit ⁊ in greditur foramē ꝓprie co
ram nucha foramine inter eas comuni. s. foramine
quod a posterioribus ad anteriora est longius q̄ꝫ a
dextra et sinistra : quoniam inter posterius ⁊ ante-
rius sunt duo ingredientia que maiorem occupant
locum q̄ꝫ vnum ex ingredientibus occuparet. La-
titudo autem mēsuratur secundum vnum īgredi-
ens quod est maius. At hoc quidem additamentū
vocatur dens a quo quidem occupata fuit nucha li
gamentis fortibus quattenus dentis extremitas a
nuche extremitate separet̄. ne dens suo motu nu-
cham ꝑcutiat ⁊ ei coangustationem faciat. ¶ Deinde
additamentum hoc a spondili prima eleuatur ⁊ va
cuitatem que est in capitis osse ingreditur quod va
cuitas que in osse existit capitis anterius ⁊ posteriꝰ
circundat. ¶ Et hic quidem dens nō ad interius
fuit factus nisi ꝓpter duo iuuamenta. quoruz vnū
est vt sit amplius custoditum. ⁊ alterum vt latus
spondilis quod est magis subtile sit interius ⁊ non
exterius. ¶ Et prime quidem spondil' ꝓprietas ē
ne simenia habeat iō ne ei inferat grauamen. ⁊ ne
ꝓpter ipsam nocumentis sit exposita. Additamen-
tum nanqꝫ quod repellit inquantum est fortius ip-
summet fracturam ⁊ nocumentuz afferet ei quod ē
debilius ⁊ etiam ne musculos ⁊ neruos multos qui
in eius circuitu sunt positi ledat : ¶ At quia etiam
parum indigemus hic spinis custodientibus. Hec
enim spondilis est quasi submersa ⁊ sepulta custo-
diis secunde que ipsam a nocumentis custodiunt. ⁊
ꝑꝑ has quidem intentiones non ꝓprie ei facte fue-
runt ale. Neruoꝝ enim ⁊ musculorum plures in
duobus eius lateribus positione spissa positi sunt
ꝓpterea ꝙ principio sunt ꝓpinqua. Ideoqꝫ ale lo-
cum nō habuerunt ibi. ¶ Amplius ex ꝓprietatibꝫ
huius existit spondilis ꝙ nerui ab ea nō ꝑ duo e-
ius egrediūtur latera. sed per duo foramina que ī
ea posterius ad partem tendunt superiorem. Si e
nim eius neruoꝝ egressiones essēt vbi duo capitis
additamenta orificiis iunguntur suis : ⁊ vbi motus
eoꝝ sunt vehementes vehementi impedimento
caput impediretur. Similr̄ quoqꝫ si essent vbi se-
cunda deglutit ad deglutitionem secundum sua
additamenta q̃ ingrediuntur in ipsā ex suis duobꝫ
additamentis que super eam incedunt : ⁊ vbi inter
eam ⁊ inter secundam iunctura sit laxa que āterius
mouet ⁊ posterius. neqꝫ fuit conueniens vt anteri
us ⁊ posterius egrederetur ꝑꝑ causas quas in d̄cla
ratione cause aliaꝝ spondilium demonstrauimus :
neque a duobus lateribus ꝑꝑ ossis ibi existētis sub
tilitatem causa dentis. quaꝑꝑ fuit necesse vt parū
sub iunctura capitis esset posterius a duabus parti
bus. s. in medio eius quod est inter id quod ē po-
sterius ⁊ latus. ¶ Oportuit igit̄ vt duo foramīa

essent parua. quapropter necesse fuit neruos fuisse
paruos. quia vero in spondili secunda impossibile
fuit neruoꝝ egressiones superius fuisse. sicut fuit i
possibile in hac. eo ꝙ si in ea essent neruoꝝ suoruꝫ
egressiones sicut in prima: timeretur ne conquassa
rentur ⁊ rumperentur motu prime spondilis sup e
am qum caput anterius aut posterius mouetur. ¶
Neqꝫ etiam fuit possibile vt anterius egrederent
⁊ posterius propter illud quod diximus. ¶ Nec
fuit possibile vt a duobus egrederetur lateribus
quoniam si esset ita esset cum prima comunis: sed
quod inter eas oriretur esset valde subtile: neqꝫ
primoꝝ corrigerent paruitatem: ⁊ quod compre-
henderetur essent paria debilia simul iuncta: ⁊ si
cum prima esset comunis: iam enim cognouimus
causam prime ⁊ que esset corruptio si eam a duobꝫ
pforarent lateribus. Argo oportuit foramina in se
cunda esse ante duo latera simeñ ⁊ duobus prime
opposita lateribus. quoniam corpus prime qum e
is associabitur non ledet eos. Et dens quidem qui
ex secunda oritur bene prime est annexus ligamen
to forti. Et iunctura capitis cum prima ambe cum
secunda sunt laxiores ꝙ earum spondilium iunctu
re. ideo ꝙ motus qui per eas fiunt valde sunt neces
sariȷ ⁊ iũctura vt eẽnt firme et maĩfeste. ⁊ qũ caput
mouet̃ vnius spondilis: alia manet inseparabilis in
alia sua iunctura. sicut opposite facie ad faciem. ¶
Et qum caput anterius mouetur ⁊ posterius stat
cum prima spondili ac si ambo essent vnum os. Et
qum ad duo latera sine transuersione mouet̃ fit
spondilis prima cum secunda sicut vnum os. ¶
Hoc est quod de spondilibus colli ⁊ earum ꝓprie
tatibus narrare volumus.

Capitulum nonũ de anatomia spondilium pecto-
ris ⁊ eoꝝ iuuamẽtis.

Spondiles pectoris ille sunt cuꝫ quibus iũ
guntur coste ⁊ attractiõis aeris mẽbra cõ
prehẽdunt. ⁊ sunt spondiles. xi. simenia habentes
⁊ alas. ⁊ vna que alas non hꝫ. ¶ Sunt igitur. xii.
spondiles. ¶ Earum vero simenia non sunt equa
lia. Que enim ex eis sunt coram mẽbris que sunt
nobiliora maiora sunt et fortiora. ¶ Et spondiliũ
quidem pectoris ale aliȷs duriores existunt propte
rea ꝙ cum eis coste iungunt̃. ¶ Septẽ autem sup-
premarum spondilium simenia sunt magna. Et ip
sarum ale grosse vt cor fortissime tueatur. Et ideo
quia earum corporeitas in hoc fuit diminuta. facta
sunt ipsarum additamenta coniunctionalia curta ⁊
lata. ⁊ illaꝝ quidem supra decimã additamenta cõ
iunctionalia que sursum tendunt sunt illa in quibꝫ
ẽ uacuitas bucelle. Et illa q̃ iferiꝰ tẽdũt sũt illa iq̄bꝫ
egrediuntur gibbositates que vacuitates egrediun
tur quarum simenia ad inferiora curuãtur. Deci
me autem simenium est rectum ⁊ non curuum. ⁊ e
ius additamẽta coniunctionalia vtrinqꝫ habent ꝟa
cuitates que corã bucellis existunt: qum superius ⁊
inferius simul bucellaruꝫ sit receptio. postea ve-
ro illaꝝ que sub decima existunt bucelle sunt ad
superiora ⁊ eoꝝ vacuitates ad inferiora ⁊ ipsaruꝫ
simenia ad supiora curuantur. Et nunc huius toti-
us iuuamentuꝫ nominabimus post. ¶ Duode
cima vero spondilis alas nõ hꝫ. quoniam necessi-
tas multa que costarum causa inerat iam est dimi
nuta: sed firmitudo alio modo est ingeniata i quo
firmi udo cum alio iungitur iuuamento. ¶ Et hu
ius quidem existit declaratio ꝙ spondiles alchatiꝫ
nimia indiguerunt magnitudine et iuncturaruꝫ mľ
ta firmitudine. quia ferũt totũ quod ẽ supra ipas.
Ideoqꝫ necesse fuit vt in iuncturis vacuitates ⁊ bu
celle plures numero fierent. quarum iuncturaꝝ ea
rum additamẽta duplata fuerunt ¶ Et fuit necesse
vt pars duodecime que est versus partem illarum
similis illis fieret: quapropter eius additamenta cõ
iunctionalia duplata fuerunt. In his igitur addita
mentis destructa fuit res ex qua dignum erat vt a
le fierent. post hoc amplissime fuit dilatata ⁊ quod
ex ea ampliatũ fuit fere ale simile existit. ¶ Duo
igitur iuuamenta simul in hac creatura coniuncta
fuerunt. Et hec quidem duodecima est illa cũ qua
diaphragmatis iungitur extremitas. ¶ Ille auteꝫ
que supra hanc existunt spondilem nõ hac indigue
runt firmitudine in multiplicatione additamẽtoruꝫ
coniunctionalium: imo quod eis oritur d̃ simeniȷs
⁊ alis magnificatũ fuit. quare earũ corpus ad hoc
occupatum fuit. Et propterea ꝙ pectoris spondiles
maiores existunt spondilibus colli non fuerunt po
sita foramina inter duas spondiles communia equa
liter diuisa. sed paulatim fuerunt ordinata: quo-
niã in illis q̃ sunt superius fuit factuꝫ augmentũ. et
in eis que sunt inferius fuit facta diminutio donec
totum foramen in vna remansit. Et huius quidem
finis in decima existit spodili ¶ Earum vero que
ex spondilibus pectoris remanent: ⁊ spondilium al
chatim corpora tollerare potuerunt a dextris ⁊ a
sinistris vt in eis fiat forãen ꝯpletũ. fuit ergo ĩ spõ
dilibꝫ alchatiꝫ foramẽ a dextris ⁊ forãen a sinistris
propterea vt neruus egrederetur.

Capitulũ decimum de anatomia spondilium alcha
tim.

Super alchatim vero spondiles sunt sime
nia et ale late. Et ipsoꝝ quidem addita-
menta coniunctionalia inferiora dilatant̃
⁊ assimilantur alis defendentibus. ¶ Et spondiles
iste sunt quinqꝫ alchatim vero cum: alhauim est si
cut basis totius dorsi. ⁊ ipse quidem sustinent et d̃
ferunt os femoris et sunt a quibus nerui pedis ori
untur.

Capitulum vndecimum de anatomia alhauis.

Ossa alhauis sunt tria que magis ingeniose
sunt coniuncta ꝙ omnes spondiles. Et e
arum iuncture sunt firmiores. Et ipsarũ
ale sunt magis ample. Et neruus quidem qui de fo
ramine in eis existente egreditur non exit a certitu
dine duorum laterum ne anche iunctura ipsum cõ
primat: sed est magis remotus ⁊ mľto plus spissus
ad anteriora et posteriora. Et ossa quidem alhauis
similia ossibus existunt alchatim.

Capitulum duodecimũ de anatomia alhosos.

Alhosos est compositus ex tribus spondi-
libus cartilaginosis que nõ habent addita
menta. Et neruus quidem a foraminibus illarum
cõmunibus oritur sicut ẽ in collo propterea ꝙ sũt
parue sed a foramine tertie neruus egreditur ĩpar

Capitulum decimumtertium in quo est sermo qui
est sicut finis de iuuamẽto dorsi

IAm locuti sumus de ossibus dorsi verba
moderata. Nũc autem de toto dorso v̉-
ba loquamur continentia sũmã. ¶ Dice
mus igitur ꝙ totum dorsum est sicut res vna pro
priam habens figuram alĳs figuris meliorem que
est circularis. Hec nanqꝫ figura remotior est a re-
ceptione nocumentoruꝫ ex percussione vel impul
sione euenientium q̃ꝫ omnes alie figure. ⁊ pp hoc
capita eoꝝ que superius ad inferiora fuerunt curua
ta: ⁊ eoꝝ que sunt inferius ad superiora ⁊ coniun-
xerũt se apud mediam que est decima. Hec vero
ad nullã curuata fuit partem: ideo vt super eam
due simul conueniant curuitates. ¶ Et decima q̇-
dem inter simenia non secundum numerum sed lõ
gitudineꝫ media existit. Et quia quandoqꝫ est neces
se dorsum ad aliquod duorum curuari laterum:
⁊ istud non fit nisi vt declinet medium ad contra-
riuꝫ ꝑtis: ⁊ declinet illud quod est supra ipsum: ⁊
sub ipso ad illam ꝑtem ac si duo extrema dorsi
ad sibi obuiandum declinaret: propterea in medio
non facte fuerunt bucelle sed vacuitates tantũ et fa
cte fuerunt bucelle superiores ⁊ inferiores ad ipsũ
declinantes: sed superiores descendentes ⁊ inferi
ores ascendentes. Ideo vt earum ablatio ad con-
trarium partis declinationis facilis sit et vt superi
ores curuẽt ad ĩferiora: ⁊ ĩferiores ad sup̲iora.

Capitulũ decimumquartũ de anatomia costaꝝ.

COste sunt tutamentum eius quod ex in-
strumentis attractionis aeris ⁊ ex superio
ribus instrumentorũ nutrimẽti circũdãt.
Et ipse quidem non facte fuerunt vnum os ne gra
uarent: ⁊ ne si aliquod accideret nocumentum fo-
ret cõmune: ⁊ vt facile esset dilatari qum necessitas
addit secundum illud quod est in natura ⁊ implen
tur interiora nutrimento ⁊ inflatõe: ⁊ indigerẽt lo
co magis amplo: ⁊ pp aerem qui attrahitur: ⁊ vt
inter eas musculi pectoris qui in operationibus at-
trahendi aerem iuuant ⁊ eius quod cõtinuatur cũ
ipso inciderent. Et propterea ꝙ pectus circundat
pulmonem ⁊ cor ⁊ quod est cum eis: necessaria fu
it cautella vehementissima in eorum defensione:
quoniam nocumentorum impressiones q̃ue eis ac-
cidunt sunt maiores ⁊ cum hoc eorum miutio vn
diqꝫ non ea angustat neqꝫ eis nocet. ¶ Et ido septẽ
coste sup̲iores create fuerũt continẽtes illud qđ est
in eis sibi apud cassum obuiantes ⁊ mẽbruꝫ circun
dantes principale ab omnibus partibus. Ille vero
que existunt in parte instrumentorum nutrimenti
create fuerunt sicut posterius minute vbi sensus ñ
ꝑuẽit visꝰ sꝫ anteriꝰ non fuerunt ꝯtinuate imo pau
latĩ ordĩate fuerũt cũ sectiõe fuerũt qꝫ sup̲iores ꝓ
pinquius habentes spatiuꝫ inter duo ex trema egr̃
dientia: ⁊ inferiores longinquius. Et istud omni-
no fuit vt cum cautella mẽbrorum nutrimẽti. s. e
patis ⁊ splenis et alioruꝫ amplitudo loco stomachi
iungeretur ne cum impleretur nutrientibus et in
flonibus comprimeretur. ¶ Septem vero coste
superiores pectoris coste vocantur que ab vnaqua
que parte sunt septem: sed due que sunt in me
dio sunt maiores et longiores: et ille que sunt in
extremitatibus sunt breuiores. hec eniꝫ figura vt
comprehensum vndiqꝫ cõprehendatur melior exi
stit. Et coste quidem iste in primis supra sui gib-
bositatem ad inferiora inclinantur: deinde redeun
do ad superiora incedunt ⁊ continuantur cum tora
ce sicut nominabimus postea. Ideo vt sit earũ com
prehensio in locis amplior: duo p̃terea cuiusqꝫ ea-
rum additamenta duas ꝓfundas ingrediuntur va
cuitates que sunt in vna quaqꝫ ala que est supra spõ
diles ⁊ ꝓuenit iunctura dupla. Et similiter existũt
ale septem cum ossibus toracis. Quinqꝫ autem cur
uate que remãserũt sunt ossa posteriora ⁊ coste fal
se: quarum capita creata fuerunt cũ cartilaginibus
continuata vt sint secure a fractura qum percussio
nes affuerũt ⁊ ne occurrant mẽbris lẽibꝫ ⁊ diaphra
gmati cũ sua duritie: sꝫ occurrat ei ĩ corp̲e quod ĩ
ter eas ⁊ mẽbra lenia exista medium: ⁊ inter duri
tiem ⁊ lenitatem mediocritatem habeat.

Capitulum decimũquintum de anatomia toracis.

TOrax ex septem ossibus est cõpositus ex
vno autem osse nõ fuit creatus propter
iuuamentum quod in alĳs locis sciuisti:
⁊ ꝑpea vt sit laxus vt conueniens sit ei quod colli
git ex mẽbris attrahendi aerem in dilatatione. ¶
Ideoqꝫ creata fuerunt non solida cum cartilagini-
bus continua vt in ipsorum interiori motu ad iu-
uent: licet sint iuncture eorum firme. ¶ Que etiã
septem creata fuerunt secundum numerum costaꝝ
que cum eis iunguntur. Cum inferiori p̃terea pte
toracis os cartilaginosum latum continuatur cuius
inferior extremitas rotunditati attinens vocatur e
piglotalis eo ꝙ epigloti sit similis. Et ipsum quidẽ
est tutamẽtum oris stomachi ⁊ medium inter tora
cem ⁊ membra lenia ideo vt continuitas duri cum
leni sit melior q̃admodum multotiens diximus.

Capitulũ decimũsextũ de anatomia furcule.

FUrcula est os positum super vtranquãqꝫ
duaruꝫ partium eius quod in torace est
suppremum curuatum coram anhar idest
loco qui ẽ in inferiori parte gule. ⁊ pp sui concaui
tatem accidit foramẽ in quo penetrat vena ad ce-
rebrum subiens: ⁊ nerui ab eo descendentes: ⁊
declinat ad partem siluestrem ⁊ continuatur cum
capite spatule: ⁊ cum ipso spatula ligatur et cum e
is ambobus adiutorium.

Capitulũ decimumseptimũ de anatomia spatule.

SPatula fuit creata pp duo iuuamenta.
Unum est vt adiutoriuꝫ ⁊ manus ab ea
suspendantur ne adiutorium cuꝫ pectore
sit continuuꝫ: quoniam facilitas motus vniuscuius-
qꝫ duarum manuuꝫ ad alteram destrueretur ⁊ co-
angustatio fieret: Ipsa vero creata fuit a costis se
parata ⁊ partes motuuꝫ ad illã fuerunt ampliate:
Et alterum est vt sit defensio firma membrorum
que intra pectus existunt: ⁊ vt eleuetur in loco si-
meniorum spondilium ⁊ alaꝝ ipsaruꝫ vbi non sũt
spondiles que percussiones repellant neqꝫ sensus q̇
eas percipiant. Spatula vero a parte siluestri sub-
tiliatur et a parte domestica ingrossatur: ⁊ super ex
tremitatem ipsius siluestrem fit vacuitas ꝓfunda

quam rotunda adiutorij ingreditur extremitas. Et ipsa quidem duo hȝ additamenta. unum est ad superiora ⁊ posterius ⁊ vocatur destructum ⁊ rostrum eorum: ⁊ per ipsum ligatur spatula cum surcula ⁊ ipsum est quod ꝓhibet ne adiutorium ad superiora de suo moueatur loco: ⁊ aliud est interius ad inferiora quod etiam ꝓhibet ne caput adiutorij dislocetur. Postea sine ītermissione dilatatur quātum plus ad partem incedit domesticam: ideo vt sit eius comprehensio plus defendens. ¶ Et ipsa qͥdem supra sui dorsū additamentum habet sicut triangulum cuius basis est ad partem siluestrem ⁊ ipsius angulus ad partem domesticam ne dorsi supficies fricetur: si enim foret basis ad partem domesticam eleuaret cutem ⁊ qum percussiones adessent efficerent dolorem. Et hoc quidem additamētum est ei sicut simenia spondilibus creatum ad defendendum ⁊ vocatur oculus spatule. ¶ Ultīa vero spatule dilatatio est vbi est cartilago cum qua continuatur cuius extremitas est rotunda que cum ea continuatur pp causam quaȝ in alijs diximus cartilaginibus.

Capitulum decimumoctauum de anatomia adiutorij.

Adiutorij os rotundum fuit creatum vt a nocumentoruȝ receptione magis foret rēmotum. ¶ Cuius quidem superior extremitas est gibbosa vt spatule vacuitatem ingrediatur, cum iunctura laxa non valde firma ⁊ laxitatis causa iuncture huius accidit ei frequenter dislocatio. ¶ Iuuamentum vero quod in hac existit laxitate sunt due res: necessitas et securitas. Sed necessitas est facilitas motiōuȝ ad omnes partes. ¶ Et securitas ē ꝙ licet adiutorio sit necessariū vt diuersis motionibus ad partes possit moueri diuersas: motiones tamen iste neque sunt multe neqȝ ꝑdurant vsquequo timeatur ne eius rumpātur ligamenta ⁊ dislocentur: īmo adiutorium in pluribus dispōnibus est quietum: ⁊ aliud quod est ex manu est mobile ⁊ pp hoc alie iūcture firmiores facte sūt ꝙ̄ adiutorij. ¶ Adiutorij vero iunctura quattuor amplectuntur ligamenta. Unum eoꝝ est dilatatuȝ pāniculare iuncturam circundans: sicut omnes alie circundantur iuncture. Et duo alia ligamenta que a rostro corui descendunt. quorum vnum est hn̄s extremitatem dilatatam ⁊ circundat adiutorij extremum: ⁊ alterum est maius et durius descendēs cum quarto quod etiam descendit ab additamento rostrali in tenuitatem eis p̄paratam quorum figura ad latitudinem trahit ⁊ ꝓprie qum adiutorium tangunt. Et ip̄a quidem solent occultari sub adiutorio ⁊ continuari musculis qui in eius interiore extensi sunt sequentes adiutorium. ¶ Adiutorium p̄terea a parte domestica est concauū: ⁊ a parte siluestri gibbosum: vt pp hoc quod super ipsum ex musculis et venis ⁊ neruis disponitur affirmetur: ⁊ vt homo bene amplectatur quod vult amplecti ⁊ ꝙ vna manus ad alteram ꝑueniat. ¶ Sup inferiorem autem adiutorij extremitatem duo additamenta continuata composita fuerunt ex quibus illd̄ quod est ad interiora est longius ⁊ subtilius cū nulla re hn̄s iuncturam: quoniam non est nisi neruorū ⁊ venarum defensio. Sed cum eo quod est ad exteriora completur iunctura cubiti ꝑ bucellam que in ipso existit secundum modum quem nominabimus et inter ea ꝓculdubio subtilitas existit. ¶ Et in duabus quidem huius subtilitatis extremitatibȝ due sunt vacuitates superius ad anteriora ⁊ inferius ad posteriora. Et earum superior domestica cōcauitas est lenificata ⁊ non existit sup eam separatō sed siluestris concauitas ē maior eis: ⁊ qd̄ ad finē siluestris concauitatis tendit nō est lenificatum: neqȝ est ipsius ꝑforatio rotunda: sed est sicut paries rectus ita vt cum additamēto aseid in ip̄a ad partē mouetur siluestrem ⁊ qū ad eā ꝑuenit stet. ¶ Et nos quidem declarationē necessitatis earum cito afferemus. Has vero concauitates duas vocat Hippo. duo limites.

Capitulum decimumnonum de anatomia aseid.

Aseid ex duobus ossibus in longitudine coniunctis est compositū ⁊ vocantur focilia. Superius vero ex eis quod ad pollicem tendit est subtilius ⁊ vocatur focile superius Et inferius ex eis quod vadit ad auricularem est grossius quoniam est defferens ⁊ vocatur focile inferius. ¶ Superioris vero focilis iuuamentum ē ꝙ ip̄m est motus aseid ad se torquendū ⁊ īsuppinādum. Et inferius focilis iuuamentum est vt per ipsum sit motus aseid ad constringendum et dilatandum ¶ Cuiusqȝ vero ipsoꝝ medium attenuatū fuit: quoniam grossitudine nō indigent pp illud quod ex musculis grossis super ipsa iacet ⁊ ipsoꝝ duo extrema īgrossata fuerunt ꝓpterea ꝙ sup ipsa multa ligamentorum origo est eis necessaria quia frequēter accidunt verbera ⁊ ꝑcussiones fortes qum motus est iuncturaꝝ: ⁊ ꝓpterea ꝙ carne denudantur ⁊ musculis. Superius vero focile est tortuȝ quasi veniat a parte domestica: ⁊ paululuȝ tortuose ad partem siluestrem gibbosum fiat. Et iuuamentum in hoc existit p̄paramēti bonitas ad motum torquēdi: sed inferius est focile rectum quoniam hoc ad constringendum ⁊ dilatandum melius existit.

Capitulum vigesimum de anatomia iūctur̄ cubiti

Cubiti vero iūctura ex iunctura focilis superioris ⁊ inferioris focilis iunctura cum adiutorio componitur. ¶ Superius qͥdē focile in sui extremitate vacuitateȝ ingeniose factā habet in quam bucella siluestris extremitatis adiutorij ingreditur ⁊ ligatur cum ea: ⁊ ex ipsius circuitu in vacuitate illa ꝑuenit motus resupinus ⁊ tortionis. ¶ Inferius autem focile duo hȝ additamēta inter que existit tenuitas que sime grece littere similatur et est ita. C. ¶ Et huius quidem tenuitatis cōtorquetur supficies illa que ē in ipsius concauitate vt bene sit factus eius introitus in concauitatem que est in extremo adiutorij quod concauum existit: sed sue concauitatis figura gibbositati circuli similatur. ¶ Ex bona igitur ingressione subtilitatis que inter duo focilis inferioris additamenta existit in illam inferiorem tenuitateȝ iunctura componitur cubiti. ¶ Qumqȝ tenuitas vel pars super tenuitatem vel partem ad posteriora mouetur ⁊

inferius extenditur manus ⁊ qum parietalis tenu
itas eam refrenat a vacuitate bucellam tenente te-
net eam et ꝓhibet a dilatatione superflua. Stant i-
gitur adiutorium ⁊ asceid secundum rectitudinem.
Dum vero vna duarum tenuitatū super aliam
ad anteriora ⁊ superius mouetur constringitur ma
nus donec asceid tangat adiutorium ad partem do
mesticam et ab anterioribus. Et duo quidem foci-
lia superius simul iungūtur sicut res vna ⁊ accidit
in eis vacuitas ampla cōmunis cuius plurimum in
focili existit inferiori. ¶ Quod autem super fuit
ab hac vacuitate remanet gibbosum lenificatum ut
sit longinquum a nocumentorum receptione. ¶ Et
posterius quidem ex vacuitate focilis inferioris o
ritur additamentum quod ad longitudinem quan-
dam trahit. ¶ Et de huius totius iuuamento loq̄-
mur si deus voluerit.

Capitulum vigesimumprimū de anatomia rasete.

Rasceta ex multis est cōposita ossibus ne no
cumentum si accideret cōmune fiat: ⁊ ut
per ipsā planta concauari possit: qum cor
pora rotunda continendi voluntas affuerit ⁊ qum
liquida currentia retinere voluerimus. Et hec qui
dem ossa iuncture sue firmiter ⁊ bene ad inuicem
sunt ligata ne separentur ⁊ planta debiliter illud te
neat quod colligit ⁊ quod tenet: ita vt si cutis plā
te excoriaretur inuenirentur hec omnia ossa conti-
nua quorum separatio a sensu sit longinqua. Et quz
hoc ligamentum firmiter stringit vnum cum v-
no. sed in eis existit obedientia ad paruam constri
ctionem ex qua ꝓuenit vt interius plāte concauet̄.
Rasete vero ossa sunt septem ⁊ vnum additum.
sed septem radicalia in duabus consistunt aciebus:
vna acies est ad partem asceid cuius ossa sūt tria quo
niā ppea q̄ est ad ptem asceid oportuit vt essz plus
subtilis. ¶ Et alterius aciei ossa sunt quattuor que
sunt ad partem pectinis ⁊ digitoꝝ: vnde pp hoc o
portuit vt essent magis ampla. Et tria quidem os-
sa ordinata fuerunt. ¶ Eorum eniz capita que sūt
ad partem asceid subtiliora sunt et melius ad inuicē
collecta ⁊ plus continuata. ⁊ earum quidem capita
que sunt ad partem aciei alterius sunt latiora ⁊ mi
nus bene collecta et continuata. ¶ Octauuz vero
os nō consistit in duabus rasete aciebus: sed fuit
creatum ad defendendum neruum qui est in plan-
ta. ¶ Et aciei secūde fit extremitas ex coniunctiōe
capitum ossium eius ⁊ ingreditur vacuitatem quaz
nominauimus que est in extremitate duorum foci
liuz. Fit ergo iunctura dilatationis ⁊ constrictiōis.
Additamentum vero predictum quod est in focili
inferiori vacuitatem ossium rasete ingreditur ⁊ fit
inde tortionis ⁊ resupinationis iunctura.

Capitulum vigesimumsecundum de anatomia pe ctinis manus.

Ossa pectinis plante sunt quattuor ppea
cum quattuor continuantur digitis ⁊ sūt
coniuncta a parte q̄ est ad rasetam: ideo
vt cum ossibus que sunt sicut connexa ⁊ coniuncta
bene continuentur que in parte digitorum parum
p dilatantur: vt cum ossibus que sunt distincta ⁊
separata bene continuentur: ⁊ fuerunt ad inferiora
curuata ꝓpter illud quod iam sciuisti. ¶ Rasete
vero iunctura cum pectine componitur per conca-
uitates que in extremitatibus ossium rasete consis-
tunt: in quas bucelle ossium pectinis que iam carti
laginibus inuestite fuerunt ingrediuntur.

Capitulum vigesimumtertium de anatomia digi- torum.

Digiti sunt instrumenta que ad colligendū
res iuuant. ¶ Et ipsi quidem nō fuerūt
creati carnei ab ossibus vacui: ⁊ si tamē
hec diuersis motibus possint moueri quēadmoduz
multi vermium ⁊ piscium potentia debili mouerē
tur: ⁊ hoc ideo ne coꝝ operationes forent debiles
⁊ etiam debiliores q̄ vermis: neque etiam in v-
no creati fuerunt osse ne eorum operationes forent
difficiles q̄admodum accidit patientibus cuzez ⁊ i
psis q̄d tria suffecerunt ossa. quoniā si coꝝ nume
ro adderetur in augmento numeri motuuz ipsoꝝ
iuuaret: sed debilitas ꝓculdubio intendendo illō
quod ipsos in superflua firmitudine oportet tenerī
ꝓueniret. q̄ si ex paucioribus q̄ tribus creati fuis-
sent quemadmodum si creati fuissent ex duobus os
sibus: esset firmitudo maior sed motus minueren
tur ab eo quod sufficit: ⁊ nos quidem plus indige-
mus motibus diuersis q̄ augmento firmitudinis
terminuz transeuntis. Ipsi vero creati fuerunt ex
ossibus quoꝝ bases sunt latiores ⁊ ipsoꝝ capita sūt
magis tenuia. Et que eis sunt inferiora sunt maio-
ra secundum ordinem ita vt que in eis sunt subtilio
ra sint extremitates anemul: ⁊ hoc quidem est pro
pter decorationēz comparationis que inter portantē
existit ⁊ portatū. ¶ Ipsoꝝ autez ossa creata fuerūt
rotunda timore nocumentorum. ¶ Et facta fuerūt
dura non habentia concauitatem neque medullam
vt essent fortiora ⁊ ad cōstringēdū ⁊ ad figendum
in motibus et attrahen̄. Et fuerunt creata interiu
curua: ⁊ exterius gibbosa ppea vt illud quod te-
nent melius retineant ⁊ melius fricent ⁊ melius p̄-
mant illud quod fricant ⁊ premunt. ¶ Et inter v
numquodq; ⁊ aliud non fuit in medio concauitas
neq; gibbositas vt bene tanq̄ res vna continuent
qum necessitas fuerit vt ex eis iuuamentum quasi
vnius ossis habeatur. ¶ Eoruz vero extrēi sicut
pollex ⁊ auricularis gibbositatem ad partez in qua
non est digitus habent: vt sit eorum sūma quz ap
plicant sil̄ figure rotunde que a nocumentis tuet̄.
Et intrinseca eorum pars fuit carnosa ut sustentet e
os ⁊ vt cedant sibi obuiantibus qum ea strixerit.
A foris vero non taliter facti fuerunt ne grauarent
⁊ vt pugnū esset arma dolorē faciens. ¶ Veruntа
men in anemul plus carnis positum fuit vt bene a
pud concursum quasi coniuncta applicentur. Et me
diuz quidem ex longioribus factus fuit iuncturis.
Et postea aularis. Deinde index. Et postea auricu
laris. Ideo vt coruz extremitates apud comprehē
sionem equentur: ⁊ nō remaneat apertio: ⁊ cū hoc
vt digiti ⁊ planta super rotundum concauētur quz
colligitur. ¶ Pollex vero omnium quattuor digi
torum iustitia existit qui si non in suo poneretur lo
co eius iuuamētū destrueret. ¶ Si enī intus in plā
ta poneretur plurimum operationum quas per plā
tam habemus destrueretur nobis. Et si ad partem
poneret̄ auricularis: vna manus ad aliā ad tenēdū

illud in quo iunguntur non perueniret. Et hoc quidem remotius existit: quoniam si retro poneretur ⁊ pectini pollex non alligaretur: longitudo inter ipsum ⁊ alios digitos non coangustaretur. ¶ Qum ergo alij quattuor digiti rem aliquam ab vna parte comprehenderent ⁊ pollex ab alia parte adiuuaret: possibile esset ut planta rem magnam comprehēderet: et pollex ab alia parte esset: sicut applicans illud quod planta cōstringit et tenet: et auricularis et annularis: sicut cooptoriū posterius. Omnia autem digitorum ossa continuata fuerunt cum tenuitatibus ⁊ concauitatibus intrantibus īter quas humor existit viscosus quorum iuncturas ligamēta comprehendunt fortia que sibi obuiant cum panniculis cartilaginosis. Et vacuitates quidem implent que in iuncturis existunt pp augmentum firmitudinis ossa minuta que sisamia vocantur.

Capitulum vigesimumquartum de iuuamēto vnguis.

Vnguis ꝓpter quattuor fuit iuuamēta creatus. Unum est vt carnis extremitas digitoꝝ podium existat ne quꝫ super aliquā presserit rem debilitetur. ¶ Et aliud vt digitus per eam res minutas possit capere. ¶ Et tertium vt per eas valeat scalpere ⁊ mundare. ¶ Et quartum vt quandoqꝫ sit arma. ¶ Tria vero prima spetiei humane dignius conueniunt. ¶ Et quartū ceteris animalibus. ¶ Et vnguis quidem extremitas rotunda creata fuit ꝓpter illud quod scis. ¶ Et ipsa ex ossibus creata fuit lenibus vt sub eis flecteretur que ipsum ꝑcutiunt ne scinderetur. ¶ Et vngues quidem create sunt semper crescentes: ꝓpea q̄ sunt apte vt fricentur ⁊ radantur.

Capitulum vigesimumquintum de anatomia ossium femoris.

Oram albauim sunt duo ossa a dextris ⁊ a sinistris que in medio firma continuātur iunctura: ⁊ ipsa quidem sunt sicut omnium superiorum ossium fundamentum ⁊ portantia ⁊ mutantia localiter inferiora. Vnumquodque autem ipsoꝝ in quattuor diuidit̄ partes illud qđ est ad partem siluestrem vocatur albarsa et os ilij: ⁊ illud quod est ad anteriora os vocatur femoris: ⁊ illud quod est ad prsteriora vocatur os anche: ⁊ domesticū quod est ad superiora vocatur piscis coxe: quia in ipso est concauitas quam caput coxe gibbosum ingreditur: ⁊ super hoc os mēbra posita sunt nobiliora sicut vesica: ⁊ matrix: ⁊ spermatis receptacula in viris: ⁊ ficteris ⁊ intestinum rectum.

Capitulum vigesimumsextum est sermo aggregatus de iuuamento rigil.

Horum iuuamenta in duabus consistunt rebus. vna est figere ⁊ stare et hoc est per pedem: ⁊ altera mutatio equalis āt ascendens aut descendens: ⁊ hoc fit per coxam ⁊ ꝑ crus. Qunqꝫ pedi nocumentum acciderit stare ⁊ figere: difficile erit: sed mutari nō: nisi tantum q̄tū necessaria fuerit mutatio multe fixionis que est ad vnum pedem: qum autem musculis coxe aut cruris nocumentum acciderit figere erit facile: sꝫ moueri difficile.

Capitulum vigesimum septimum de anatomia ossium coxe.

Primum ex ossibus rigil est coxa. Et ipsū quidem est os maius quod in corpore existit quia ipsuꝫ est deferens illud quod est supra ipsum et mutans illud quod est sub ipso. Cuius superior extremitas fuit facta rotunda vt ī pixidem anche bene ingrederetur. ¶ Et ipsuꝫ qđ est gibbosum ad partem siluestrem: ⁊ curuatum ad partem domesticam: ⁊ ad posteriora. Si enim ipsum foret positum secundū rectitudinem et pixidis equidistantiam accideret inde aliquis claudicationis motus: q̄admodū accidit ei cuius talis ē creatio: neque bene defēderet musculos magnos ⁊ neruos ⁊ venas: neqꝫ ex hoc toto recta res generaret̄ neqꝫ sedendi forma esset bona. Amplius si curuum ad partem domesticam nō fuissꝫ reductum ꝑueniret īde alterius modi claudicatio neqꝫ statio illi media foret: ⁊ fieret ei cōmunis declinatio neqꝫ esset equalis. Et in ipsius extremitate inferiori sunt additamenta duo ꝓpter poplitis iuncturam. Nos tamē prius de crure ⁊ postea de iūctura loq̄mur.

Capitulum vigesimumoctauum de anatomia ossiū cruris.

Crus est q̄admodū aseid ex duobus ossibus compositum. Unum est maius ⁊ lōgius ⁊ ipsum est domesticum ⁊ vocatur cāna magna. Et aliud est minus ⁊ breuius: non enī peruenit vsqꝫ ad coxam īmo ab ea breuiatur: inferius tamen peruenit ad locum ad quem protendit maius ⁊ vocatur cāna minor. ¶ Crus etiaꝫ habet gibbositatem ad partem siluestrem. postea apud extremitatem inferiorem habet gibbositatem aliaꝫ ad partem domesticam ꝓpea vt per eaꝫ melior sit statio: ⁊ canna quidem maior equatur que pro certo est crus: ⁊ minor creata fuit q̄ coxa: ⁊ illud ē ꝓpea q̄ adiuncte fuerunt res pp quas ei in magnitudine fuit addendum. ⁊ hoc est figere ⁊ deferre qđ est supra ipsum. Et res pp quam fuit addendum ei in paruitate est facilitas ad motum. Et res secunda magis conueniens fuit intentioni pro qua fuit factū crus minus: ⁊ res prima intentioni pro qua fuit facta coxa maior. ¶ Duo autem cruris ossa sūt quātitas temperata adeo q̄ si vnum os adderetur accideret de debilitate ⁊ duritie motus illud quod accidit habenti elephantiam ⁊ varices. Et si vnum minueretur accideret de debilitate ⁊ duritie motus ⁊ de in potentia deferendi illud quod est supra ip̄m illud quod accidit crura habētibus de natura subtilia. ⁊ pp hoc totum sustentatum fuit ⁊ fortius factū est cum canna minore. ¶ In canna p̄terea minore alia existunt iuuamenta sicut neruos ⁊ venas ⁊ que sunt inter eas cooperire: ⁊ cōmunitas cāne minoris in iunctura pedis: vt velox et fortis fiat iunctura dilatationis ⁊ tortionis.

Capitulum vigesimumnonū de anatomia poplitis

Iunctura poplitis ꝑuenit pp ingressuꝫ duorum additamentorum que sunt super extremitatē coxe in duas vacuitates que sūt in capite ossis cruris: que firmata fuit ligamento cingente ⁊ alio ligamento in profundum tendente

⁊ duobus ligamentis fortibus a duabus partibus cuius quidem pars anterior bene facta fuit cū rasga i. patella hoc est oculo poplitis ⁊ ē os ad rotūditatē trahens. ¶ Cuius iuuamentum est refrenare illud quod timetur qum est necesse super digitos pedū curuatum stare ⁊ suspensum sedere ex ruptura ⁊ dislocatione. Et iunctura quidem laboriosa sustentata fuit ꝓpea ꝙ suo motu defert corpus: ⁊ positus fuit locus eius ad anteriora quoniam plurimū qđ ei accidit de labore inclinationis est ad anteriora. ñ enim habet ad posteriora inclinationē laboriosā: ad duas tamen partes rem modicam declinationis habet. Tota vero eius declinatio est ad anteriora ⁊ accidit ei ibi labor in hora incedendi ⁊ standi sup digitos pedis qum aliquis quasi suspensus curuus stat et horum similium.

Capitulum trigesimum de anatomia pedis.

Pes creatus fuit vt sit instrumentum figēdi ⁊ facta fuit figura eius ad anteriora vt figura longa vt in stando ⁊ in appodiando super ipsum auxilium ꝓbeat cui in parte domestica tenuitas creata fuit vt sit pedis declinatio i hora standi: ⁊ ꝓprie vacilanti ad partem contrariā parti pedis eleuati: quatenus refrenet illud quod oportet cōstringi ex nixu super partem bene eleuandi pedem eleuatum ⁊ vt statio sit temperata: ⁊ etiam vt sit facile calcare super res exeūtes ⁊ absq; magno dolore ⁊ vt pes bene circundet illud qđ gradibus ⁊ extremitatibus eorum per que fit ascēsio similatur. ¶ Et pes quidem ex multis ossibus creatus fuit ꝓp iuuamēta ex quibus est vt bene retineat ⁊ circundet illud super quod incedit ex terra qum necesse fuerit. Pes nanq; plerunq; tenet illud super quod incedit q̄admodum manus retinet illđ quod recipit ⁊ qum tenens ꝑparatur vt moueat̄ suis partibus ad aliq̄ formam vt per eum retentio fiat melior erit melius ꝙ vt totum sit vnum frustum: ne figura post figuram figuretur. ¶ Et ex eis est iuuamentum toti cōmune cuius ossa sunt multa. ¶ Pedis vero ossa sunt vigitisex. Cahab per qđ iunctura pedis cū crure completur. Et calcaneus quod est sustentamentū fixionis. Et naviculare per quod est tenuitas. Et quattuor ossa rasete cum qbꝫ pecten continuatur. quorum vnum est os grandinosuꝫ exagono simile positum ad partem siluestrē ꝓp quod pars illa super terram bene figit. Et quinq; pectinis ossa: Alcahab vero humanuꝫ magis subtiliatum est ad exteriora ⁊ magis ingrossatum ad iteriora ꝙ alcahab omnium alioꝝ animalium: ⁊ ipꝫ est quasi nobilius ossibus pedis in motu iuuantibus sicut calcaneus est nobilius ossibus pedis in figendo adiuuantibus ¶ Et alcahab quidem inter duo extrema positum est a duabus cannis egredientia ipꝫ a suis partibus circundantia. s. a supremo ipsius ⁊ a suo loco ⁊ a duabus suis partibus siluestri ⁊ domestica: ⁊ eius duo extrema in duas vacuitates q̄ sunt in cannis fixe ingrediuntur. Alcahab ꝑterea inter crus ⁊ calcaneum medium existit: per ipsum enim melius continuatur ⁊ iunctura inter ea firmat̄ ⁊ secura fit a dislocatione: ⁊ ipsum quidem ꝓcerto in medio est positum: licet existiment quidā ꝙ ad domesticam sit declināns ꝓp concauitatis tenuitatē.

Ad alcahab vero os naviculare ab anterioribus cōiunctionaliter ligatur. At hoc quidem naviculare cum calcaneo posterius continuatur: ⁊ anterius cū tribus ossibus rascete a parte siluestri. ¶ Os vero grandinosum est illud quod Simaius vocat os solitarium: ⁊ si volueris pones quartum ossium rascete. ¶ Calcaneus autem sub alcahab positus est durus rotundus ad posteriora vt percussionibꝫ ⁊ nocumentis resistere valeat ⁊ inferius lenificatus vt melius calcet et pes melius cooperiat illud sup qđ quiescit qum stat: cuius quantitas magna facta fuit vt corpus portare queat: ⁊ fuit factus triāgulatꝰ ad longitudinem: et subtiliando paulatim ꝓtendit̄ donec finiatur et annihiletur coram tenuitate ad ꝑtem siluestrem: ideo vt subtilitatis concauitas sit ordinata superius ad suum mediuꝫ. ¶ Raseta vero a palme raseta ē diuersa quoniam hec est vna acies ⁊ illa due acies: ⁊ quia eius ossa sunt numeri multum minoris: ⁊ in hoc quidem iuuamentuꝫ existit: quoniam in palma motus fit plus necessarius ⁊ comprehensio ꝙ in pede: ⁊ maius iuuamentuꝫ qđ in pede consistit est figere ¶ Multiplicare autem diuisiones ⁊ iuncturas in retinendo nocet et in cooperiendo illud super quod stat: ꝓpea ꝙ ꝓuenit inde laxitas ⁊ aptio multa quenadmodum si nulla foret ibi laxitas noceret: ꝓpea ꝙ dilatatio equalis q̄ est conueniens deesset. ¶ Jam enim scituꝫ fuit ꝙ circundare ⁊ retinere cum eo quod est numeri maioris est melius et bene stare ⁊ bene posse deferre cum eo quod est numeri minoris ⁊ maioris quantitatis est melius. ¶ Pedis vero pecten de quinq; ossibus fuit creatum vt cum vno quoq; ipsoruꝫ quisq; digitorum qui sunt quinq; constituti in vna acie continuetur: quoniam in eis fuit plus firmitudo necessaria ꝙ comprehensio ⁊ circundatio quod in ossibus manus fuit necessarium. ¶ Quisq; auteꝫ digitus ꝑter pollicem ex tribus consistit ossibus. Jam de ossibus locuti fuimus q̄tuꝫ sufficit. Et hec quidem ossa qum computata fuerit erunt ducenta ⁊ quadragintaocto: ꝑter sisamina ⁊ preter os quod laude littere grece similatur.

Capitulum primum summe secunde doctrine quinte: ⁊ est verbum vniuersale de neruis musculis cordis ⁊ ligamētis.

Quoniam motus voluntarius membris ñ completur nisi virtute a cerebro eis mediantibus neruis adueniente: ⁊ neq; erat cōueniēs vt nerui ossibus continuarētur que ꝓcerto sunt membrorum nobilium radices in motu ꝓp intentionem primam. quia ossa sunt dura ⁊ nerui sunt subtiles ꝓpea misericorditer egit deus ⁊ ex ossibus rem neruo similem extraxit que connexio ⁊ ligamentū vocatur: ⁊ ipsaꝫ neruo adiunxit et ex eis rete faciendo quasi rem vnam efficit. ¶ Et ꝓpea ꝙ corpus quod ex neruo ⁊ ligamento componitur prorsus fuit subtile: quoniam corporis nerui augmentum qum ad membrum ꝓuenit non est tantū ꝙ ab ipsius corpore ⁊ grossitie qum est in sui ortu remoueatur tanta longinquitate de qua sit curandū qum neruus non consequatur augmentum faciēs adipisci corpus eius ꝓueniens ad membra consecutionem longinquam super corpus suum in ortu suo ⁊ sua grossitie consecutionem de qua sit curandum

Et eius corpus qum est eius ortus est tātum quā
tum ipsum cerebri corpus et nucha et capitis cōca
uitas: et neruoꝝ egressiōes tollerare possunt. tunc
enī si neruus mēbrorum motus affirmaretur ipīs
in sua corporeitate possibili existentibus. et ꝑprie
qum diuiduntur: et partiuntur et ramificantur
in mēbris. et fit illud quod ex eis vni accidit mē-
bro multo subtilius ꝙ radix. et qum a suo prin-
cipio et ortu elōgatur: esset in hoc corruptio mani
festa. Sua igitur sapiētia deus ipsuꝫ gubernauit.
grossitiem ei attribuendo: que prouenit ꝑꝑ corpis
ex eis et ligamēto cōpositi villoruꝫ confusionem.
quorū vacuitates carne impleuit: et hoc ipsuꝫ pā
niculo texit: et ī ipīus medio ꝑpendicularem sicut
megar de substantia nerui posuit. ¶ Et huius sū-
ma facta est mēbꝝ ex neruo et ligamēto et eorum
villis et carne implēte: et pāniculo cooperiēte cō
positum. et hoc q̄dem mēbrum est musculus: ⁊ ip
sum est qui qū colligit trahit cordam que ex liga-
mento et neruo componitur illa .s. que ab eis ad
membri partem transit et colligitur ad membrum
attrahendum et quꝫ dilatatur laxatur corda et elō
gatur membrum.

Capitulum secundum de anatomia musculorū mo
uentium qui sunt in facie.

EX eo quod scitur est ꝙ musculi faciei sūt
sꝫ numeꝝ memborū mobiliū que sunt ī
facie. mēbra aūt mobilia q̄ sūt ī facie sūt
frons: et oculi: et palpebre superiores: et maxylla
in cōmunitate cū labijs et labia sola: et due aurīū
extremitates et mādibula inferior:

Capitulū tertiū de anatomia musculoꝝ frōtis.

FRons autē per musculū tenuem dilatatū
pāniclarē mouetur qui sub cute frontis
dilatat̄. et cū ipsa adeo miscetur dōec sit
quasi essētie cutis ps et fiat impossibile ipsum ab ea
excoriari: et mēbro q̄dem quod per ipsum mo-
uet̄ absq̄ corda obuiat: quoniā illud qd̄ p ip̄m mo
uet̄ est cutis dilatatata lenis et mouere tale qua-
le ipsum est per cordam non est bonum. Et huius
quidem musculi motu eleuātur supercilia Et est e
tiam qum ad claudendum oculum iuuat ꝑꝑ suarū
virtutuꝫ dimissionem et sui laxitatem.

Capitulū quartum de anatomia musculoruꝫ ocli.

MUsculi vero oculum mouentes sunt sex
quorū quattuor ī quattuor eiꝰ lateribꝫ cōsi
stunt. sursum et deorsuꝫ et duo almeche
ni vnusquisq̄ enī ipsorum ad suam partem mo-
uet. et sunt duo musculi ex transuerso incedētes q̄
ſm rotūditatē mouēt. Ab oculo v̊o posterius ē mus
culus. qui neruum concauum quem post nominabi
mus sustentat ꝑpea ꝙ cum eo miscetur ⁊ continuat̄
⁊ eleuat ipsum et ꝓhibet ipsum a laxitate ex qua ꝑ
uēit alhod ꝑpea ꝙ retinet ipsuꝫ quꝫ itente intuet̄.
Et huius quidem musculi panniculis ligamentalibꝫ
accidit ex diuisione vnde in eius esse ad dubieta-
teꝫ ꝑuenitur. Sūt naq̄ ex anatomicis qui tenēt ꝙ
est vnus musculus: ⁊ sunt ex eis qui duo: ⁊ sunt
ex eis qui tres: quocūq̄ tamen modo sit eius caput
vnum existit.

Capitulum quintum de anatomia musculoruꝫ pal
pebre.

EArum vero inferior motu non indiget. ī
tētio nanq̄ ꝑuenit ⁊ completur motu su
perioris soluꝫ: ⁊ eo completur oculi clau
sura ⁊ aspectus qui fit intente. Uoluntas enim dei
fuit vt instrumenta ꝙ to pluspossibile fuerit sint
pauciora qum non ꝑuenerit impedimentum: quo
niam in multiplicatione eorum ꝑuenit ex nocumē-
tis illud quod est scitum. ¶ Et possibile quidem e
rat vt palpebra superior quietatmaneret ⁊ inferi-
or esset mobilis. Sed factoris voluntas est vt ope
ratiōes suis approximent principijs ⁊ causās ad su-
os fines eleuet temperatiori via ⁊ rectiori semi
ta. ¶ Superior autem palpebra neruorum origi
ni ꝓpinquior existit: vnde nerui qum ad ipsam tē
dunt reflexione ⁊ reuolutione non indigent: ⁊ quia
palpebra superior duobus indiget motibus ele-
uationis qum aperitur oculus: ⁊ depressionis qum
clauditur: ⁊ clausura indiget musculo trahente ad
inferiora: ꝑꝑ quod fuit necessarium vt musculis ei
adueniret ad inferiora declinans ⁊ impellens. Et
si vnus fuisset: tunc impossibile foret vt continua-
retur nisi aut cum extremitate palpebre: aut cum i
psius medio: Et si cum palpebre medio continuar̄
tur cooperiret pupillam quꝫ ad ipsam eleuaretur.
Et si cum extremitate palpebre continuaretur non
continuaretur nisi cum extremitate vna ⁊ non pro
ueniret palpebre coopertura equaliter sed trāsuer
saretur: quia clausura in parte vbi esset corda cō
stringeretur prio: ⁊ ab alia debilitaretur parte: ⁊
coopertura non esset equalis sed simil' esset cooper
ture palpebre hominis torturam patientis: ꝓpter
hoc ei non unus creatus fuit musculus sed duo qui
aptibꝫ duoꝝ almecheni nascentes palpebram ad in
feriora simili deponunt attractione. ¶ In apertio
ne autem palpebre vnus sufficiebat musculus qui
ad medium perueniret palpebre et eius corde ex-
tremitas super palpebre dilataretur extremitatem
⁊ qū c̄hert̄ apiret̄: ⁊ ꝑpea ad hoc vnus creatꝰ fuit
qui secundum rectitudinem inter duos descendit
panniculos ⁊ dilatatur ⁊ continuatur cum corpore
cartilagini simuli: Et expanditur sub pillorum pal-
pebre origine.

Capitulū sextū de anatomia musculorū maxylle.

MAxylla duos habet motus. vnus ē sequēs
motum mandibule inferioris. ⁊ alter est
ei cum labio cōmunis. ¶ Motus autem
causa quem habet motum alterius membri sequen
tem sunt musculi illius membri. ¶ Et motus quē
cum alio membro habet cōmunem causa est muscu
lus qui est ipsius et illius alterius cōmuniter. ¶ Et
iste quidem muscul's in vnaquaq̄ maxyllarum ge
na vnus existit latus qui ⁊ hoc nomine scitur. ¶
Unusquisq̄ autem eorum ex quattuor compositus
est partibus: quoniam villus a quattuor ei aduenit
locis. Unius origo est ex furcula cuius fines cum
extremitate labiorum ad inferiora continuantur ⁊
trahunt os inferius ex transuerso. ¶ Et secundi o
rigo existit inter thoraceꝫ ⁊ furculam a duabus par
tibus ⁊ ipsorum villi transuersi ꝓtenduntur: ⁊ ille
qui a dextris oritur cum eo quod a sinistris nascit̄
transuersando iungitur ⁊ penetrat. Et continuatur
ille q̄ nascitur a dextris cū iferiori pte extremitatis

sinistre labij ⁊ ille qui a sinistris nascitur ecōtra. ¶
Quum villus iste colligitur angustat os ⁊ ipsum ad
anteriora ꝓtrahit sicut in bursa efficit corrigia que
bursam claudit. ¶ Et tertius oritur ab osse quod
rostro corui in spatula similatur et continuatur in-
ferius continuitate illius musculi ⁊ trahit labium ī
duas partes attractione simili. ¶ Et quartus ori-
tur a simenijs colli ⁊ transit circa terminos aurium
et continuatur cū fine maxylle ⁊ mouet maxyllā
motu manifesto quem sequitur labium ⁊ fortasse
valdē approximatur loco vbi est auris ingressus in
plerisq; hominibus ⁊ continuatur cum ea ⁊ mouet
aures.

Capitulum septimum de anatomia musculorum la
biorum.

Ex musculis vero labij sunt illi quos dixi
mus ei et maxylle cōes esse. ¶ Et ex
musculis eius sunt qui sunt ipsius ꝓprij ⁊
sūt musculi quattuor. par vnum aduenit ei a supe
riori in rectitudine duarum genarum maxyllarū
⁊ continuatur ꝓpe ipsius extremitatem: ⁊ duo ab
inferiori. Et hi quidem quattuor ad hoc vt solū
labium moueatur sufficiunt: vnaqueq; enim pars
eorū qum mouetur ad partem illam mouet. ¶
Nunq; duo ad duas mouetur partes ad duas dila
tatur partes. ¶ Adsunt igitur ei secundū comple
mentum motus ad quattuor partes neq; vllum h;
motum nisi istos. ¶ In his igitur quattuor adest ei
sufficientia. Et isti quidem quattuor musculi et sum
ma musculorum cōmunium cum corpore labij mi
scentur taliter ꝙ sensus a substantia labij prima ip-
sos discernere nō valet ꝓpterea ꝙ labium est mem-
brum molle carneum os non habens.

Capitulum octauum de anatomia musculorum nasi.

Cum extremitate vero leporis duo parui
continuantur musculi fortes. paruitas au
tem existit ne super alios musculos plus
necessarios coangustatio fiat: quoniam membrorū
maxylle ⁊ labij motiones plures sunt numero: ⁊ fre
quentius fiunt: et perseuerant plus: ⁊ plus sunt ne
cessarie q̄ motus extremitatis leporis. ¶ Fortes
autem creati fuerunt vt eorum fortitudine illud
quod ei defuit ꝓpter ossis defectum emendetur: quo
rum aduentus est a parte gene maxylle: et miscetur
prius cum villis pomi maxylle. non autem a parte
gene maxylle adducte fuerunt nisi vt ipsum ad eū
moueant.

Capitulum nonum de anatomia musculorum mā-
dibularum sup̄ioris ⁊ īferioris.

Mandibule inferiori absq; mandibula supe
riori motus ꝓprie attributus fuit ꝓpter iu-
uamenta ex quibus est quod leuioris mo
tus est melior. ¶ Et ex eis est ꝙ dimittere ad mo
uendum superiorem membra nobilia cumprehen
dentem: ideo ꝙ motus in ipsis nocumentum efficit
est dignius ⁊ salubrius. ¶ Et ex eis etiam est ꝙ si
sup̄ior mādibula tali mō esset vt ipsius motus facilis
foret non fieret iunctura que est inter ipsam ⁊ ca-
put firma: preterea in mandibula inferiori motus
plures q̄ tres non fuere necessarij. ¶ Motus a-
periendi .s. ⁊ claudendi ipsum ⁊ motus masticā
di ⁊ molendi. ¶ Aperiens autem mandibulam ad
inferiora descendere facit. ¶ Et claudens ipsam e
leuat. ¶ Et molens ipsam circuire facit et ad du-
as partes declinare. ¶ Manifestū est igitur ꝙ o
portet vt motus claudendi sit per musculos qui a
superioribus descendunt ⁊ ad superiora retrahūt
et aperiendi econtrario: ⁊ molendi cum transuersi
one. ¶ Quapropter ad claudendum duo creati fuerūt
musculi qui duo temporis musculi vocantur. ¶
Ipsorum vero quantitates in homine parue facte
fuerunt: quoniam membrum quod per eos moue
tur in homine parue existit q̄titatis in medio va
cuitates habens: ⁊ est in pondere leue. Nanq; mo-
tus qui huic accidit membro per hos duos venien
tes musculos magis sunt leues: in ceteris autem a-
nimalibus inferior mandibula ē maior ⁊ grauior
q̄ sit in homine. ¶ Unde per eos moueri in mo
tu mordendi: ⁊ res comedendi duras ⁊ incidendi
⁊ eradicandi est difficilius. ¶ Et hi quidem mus-
culi duo sunt molles ꝓpterea ꝙ iuxta principium exi
stunt quod est cerebrum quod est corpus in vltīo
molle ⁊ neq; est inter ipsos ⁊ cerebrum nisi vnum
os. ¶ Unde tum ꝓpter hoc: tū ꝓpter illud quod time
tur ex societate cerebri cum eis in nocumentis si ac
cideret ⁊ in doloribus si eueniret: adeo ꝙ ille cui
accidissent inde ad phrenesim pueniret. ⁊ ad eas q̄
sunt similes eis ex egritudinibus sepeliuit eos crea
tor ap̄ ipsorum originem ⁊ egressionem a cerebro ī
osse paris: ⁊ ipsos penetrare fecit in coopertura q̄si si
milis est canali: ⁊ est composita ex duobus ossibus
paris: ⁊ tortuositas foraminum ꝑ que transit que
cum eis vadunt eorum vestientes extrema ma-
gno spatio donec par pertranseant: vt eorum sub
stantia paulatim induretur ⁊ a loco vbi orti fuerūt
paulatim elongentur. ¶ Unicuiq; autem duorum
horum musculorum magna generantur corda que
super mandibule inferioris incedit extremitatem ⁊
ipsam qum contrahitur eleuat. ¶ Et hi quidem
duo musculi ab alijs duobus adiuti fuerunt muscu
lis qui ī inferioribus bucce incedentes ad mandibu
lam descendunt inferiorē in fornice: quoniam in e
leuando graue est necessarium ipsum ingeniose re-
geri ⁊ solicitari ꝓ ipso qualiter plus habeant forti-
tudinis. ¶ Et corda etiam que ex istis duobus nas
citur musculis ex ipsorum oritur medietate ⁊ non
ex eorum extremitatibus: ꝓpter firmitudinem. ¶ Et
corde due nascentes ex istis duobus musculis ꝓce
dunt ex medio eorum: ⁊ non ex eorum extremita
tibus ꝓpter firmitudinem. ¶ Musculorum vero a-
periendi ⁊ mandibulam descendere facientiū vil-
li ex additamentis nascuntur adhubrienti que re-
tro post aures creata fuerunt ⁊ descendunt ⁊ vniūt
⁊ fiūt vnus musculus: post separantur ⁊ fiunt corda
vt firmitudinem augeant: deinde iterum rarifica
tur ⁊ carne repletur ⁊ fit musculus ne ꝓpter sui tensio
nem ad nocumenta recipienda sit p̄parata: deinde
mandibule reflexio mento obuiat. ⁊ qum contra
hitur trahit mandibulam retro ⁊ descendit ꝓpendicu
lo: ⁊ ꝓpterea ꝙ naturalis grauitas in descendendo
adiuuat duo suffecerūt ⁊ neque adiutorio eguerūt.
Masticandi vero musculi sunt duo ab vnaquaq;
enim parte vni musculo triangulato qum eius ca-
put positum fuerit triangulus qui ex suis angulis ī
facie cōsistit duo ꝓtendūt latera: vnū ad mādibulā

descendit inferiorem: ⁊ alterum ad partem paris
ascendit: et inter ea basis continuatur recta ⁊ misce
tur quisqꝫ angulus ei quod ante ipsum existit: pp-
ea vt musculus iste diuersas in contrahendo habe
at partes: ⁊ non sit ei motus equaliter: sꝫ diuersis
possit inclinari inclinationibus: ideo vt per eas mo
litio ⁊ masticatio compleatur.

Capitulum decimum de anatomia musculorum ca
pitis.

Caput motus habet pprios: ⁊ motus cuꝫ
quinqꝫ colli spondilibus cōmunes: p quos
est motus compositus ex declinatione ca
pitis ⁊ declinatione colli simul. Unusquisqꝫ vero
duorum motuū. s. pprius ⁊ cōmunis aut erit cur
uans anterius: aut curuās posterius aut inclinans ad
dextram: aut sinistram. ¶ Et inter ipsos quidem
secundum circundandi formam motus generatur
conuersionis. ¶ Musculi autem qui caput ad in-
feriora pprie curuant sunt duo musculi qui a dua
bus descendunt partibus qui cum villis suis miscē
tur retro post aures a superioribus ⁊ ab osse thora
cis ab inferioribus ⁊ eleuantur sicut continui. ¶
Est etiam quum quidam existimant ꝙ sit tres mus-
culi duo nanqꝫ vnius eorum extrema ramificant
⁊ duo capita fiunt eis. Quunqꝫ vnus eorum mouet
caput ad inferiora curuatur. ⁊ quum ambo mouent
caput ad anteriora temperate curuatur. ¶ Mus-
culi vero qui caput et collum simul aāterius curuāt
sunt par sub meri positum quod ad partem spon-
dil' prime et secunde vadit: ⁊ cum eis miscetur ¶
Quunqꝫ pars ipsius q̄ est ad partem meri contrahit
curuatur caput solum: ⁊ si pars cum duabus spon-
dilibus continuata operatur curuat ad anteriora eti
am collum. ¶ Sed musculi qui solum caput ad po
steriora curuant quattuor sunt paria sub paribus q̄
nominauimus posita. Et horum quidem parium o
rigo supra iuncturā existit: ⁊ ex eis etiam sunt que
ad simenia perueniunt: ⁊ ipsorum origo est longin
quior medietate que est posterius ⁊ sunt ex eis qui
ad alas perueniunt quorum origo est a medio. ¶
Ex istis sunt par quod ad duas prime spondilis a-
las peruenit sup par quod ad secundum puenit si-
menium: par cuius villus ex ala prime oritur ⁊ ua
dit ad simenium secundum. Et eius quidem pprie
tas est vt capitis declinationem quum ipsum curuat
ad naturalem eleuet dispōem sui transuersione. ¶
Et ex eis est pp quartum quod a superioribus inci
piens penetrat sub tertio cum transuersione ad p-
tem siluestrem et cōmitatur prime spondilis alaꝫ.
Duo prima paria caput posterius sine declinatio-
ne aut cum declinatione valde parua curuant. ¶
Et tertium declinationis rectificat torturā. ¶ Et
quartuꝫ transuersione manifesta ad posteriora cur
uat ⁊ q̇cunqꝫ tertij ⁊ quarti solus declinauerit īcli-
nabit caput ad suam partem. ¶ Et quum ambo re-
trahentur mouebitur caput ad posteriora conuersū
absqꝫ declinatione. ¶ Musculi vero qui caput cū
collo curuant sunt paria tria pfunda ⁊ par vnum
cooperiens vnūqudoqꝫ impar eoꝝ est triangulus
cuius basis est posterius os cerebri: ⁊ quod ex ea r̄
manet ad collum descendit: sed trium parium sub
eo expansorum. Unum super duo latera spondili
um descendit. Et aliud multum declinat ad alias.
Et aliud per medium transit inter duo spondilium
latera: ⁊ duo extrema alaꝝ. ¶ Musculi autem q̇
caput ad duo inclinant latera sunt duo paria capitis
iuncturā cōcomitantia. Unius paris eorum locus ē
anterius et ipsum est quod inter caput ⁊ spondilem
continuat secundam cuius vnum impar est ad dex
tram ⁊ alterum ad sinistram. Et par secundum eo
rum est cuius locus est posterius et coniungit inter
spondilem primam: ⁊ caput cuius vnum impar in
cedit a dextra: ⁊ alterum a sinistra: ⁊ quodcunqꝫ v
num ex istis contrahetur caput declinabit ad partē
ipsius cum transuersione. Et quicunqꝫ duo ab vna
parte contrahentur declinabit ad eos caput absqꝫ
transuersione: ꝙ si anteriores mouebuntur iuua-
bunt in curando caput ad īferiora. ⁊ si posteriores
mouebuntur reducent caput ad posteriora. ¶ Et si
omnes vt quattuor simul mouebuntur stabit ca-
put recte. ¶ Et hi quidem quattuor musculi alijs
musculis sunt minores. ¶ Ueruntamen eis locoꝝ
ipsorum bonitate: ⁊ quia sub alijs descendunt mus
culis restauratum fuit q̄ntum alij p magnitudinem
hn̄t. ¶ Iuncture p̄tea capitis due res necessarie fu
ere quibꝫ due intentiones contrarie erant opportu
ne. Una est firmitudo et hec quidem pendet ex af
firmanda iunctura: ⁊ vt parum motibus obediat.
Et altera est multitudo numeri motuum: ⁊ hec pē
dent ex facilitate iuncturarum ⁊ laxatione eaꝝ.
Factum est igitur vt iuncturarum laxitas pertran-
siret complementum firmitudinis que pp muscu-
los multos qui sunt cingentes eas et circundantes
acquiritur. Due igitur intentiones ei acquisite fue
runt. vnde deus omnibus factoribus melior sit
benedictus.

Capitulum vndecimum de anatomia musculorum
epiglotis.

Epiglotis est mēbrum cartilaginosuꝫ crea
tū vt vocis sit instrumentum: quod q̇-
dem ex tribus compositum est cartilagini
bus. Una est cartilago quam sensus comprehendit
coram gula: ⁊ submento que vocatur peltalis et cli
pealis: quoniam eius venter est concauus ⁊ dorsū
gibbosum pelte similis ⁊ clipeo parum eius. ¶ Et
secunda est cartilago post illā posita ad partem col
li cum ea ligata ⁊ vocatur que nomen nō hꝫ. ¶ Et
tertia est sup illas cooperiens que cum ea qua nomē
nō habet continuatur ⁊ obuiat peltali absqꝫ continui
tate ⁊ inter ipsam ⁊ illam que nomen non habet ē
iunctura dupla pp duas vacuitates que sunt in ipsa
ī quas duo additamenta non habentia nomen decēt
ingrediuntur cum eis ligamentis connexa ⁊ vocat̄
coopertorialis ⁊ cymbalaris. ¶ Et ppea ꝙ peltalis
quandoqꝫ adiungitur non habenti nomen: ⁊ quan-
doqꝫ elongatur ab ea est epiglotis amplitudo ⁊ eius
coangustatio. ¶ Et ppea ꝙ cymbalaris cooperit
clipealem: ⁊ ipsam cōmittatur ⁊ ppea ꝙ ab ea sep
atur est epiglotis aptio ⁊ clausio ipsius. ¶ Ubi aūt
est epiglotis ⁊ coram ipsa est os triangulatum lau-
da vocatū: qd lauda grecā litterā sigat: ⁊ est ita.
¶ In creando vero os huius existit iuuamētuꝫ ut
sit origo ⁊ principium ex quo villi musculorum e-
piglotis oriuntur. ¶ Epigloti p̄terea musculi fuer̄
necessarij qui clipealē nomen non habenti applicen
⁊ musculi qui cimbalarem applicent ipsis et eas cū

ea cooperiant: ⁊ musculi qui cymbalarem ab aliis
duabus elongent vt epiglotis aperiatur. ¶ Ex
musculis vero epiglotim aperientibus est par
quod ab osse laude nascitur ⁊ vadit ad anteriora
peltalis ⁊ continuatur ⁊ expanditur super ipsam ⁊
cum contrahitur trahit cymbalarem ad anteriora
⁊ ad inferiora ⁊ dilatatur epiglotis ⁊ par quod nu
meratur inter musculos gule ad inferiora trahen-
tes: ⁊ nobis quidem videtur vt ipsum numeret
inter eos qui inter eas sunt cōmunes: cuius origo
est interius in thorace ⁊ vadit ad peltalem. ¶ Ei
vero et multorum animalium motu aliud associa
tur par: ⁊ duo paria quorum vnum ad cymbala-
rem puenit posterius ⁊ continuatur cum ea. ¶
Qunqꝫ contrahuntur ad cymbalarez eleuant ⁊ eaz
ad posteriora trahunt ⁊ sepatur ab applicatiōe sui
cum peltali ⁊ dilatatur epiglotis. ¶ Et alterius pa
ris musculi ad duos cymbalaris margines veniūt
qui qum contrahuntur ipsam a peltali separant et
in latitudinem extendunt ⁊ in dilatando epiglotiz
adiuuant. ¶ Ex musculis autem qui epiglotim co
angustant est par quod a parte laude venit ⁊ con
tinuatur cum peltali postea dilatatur ⁊ cingitur su
per illam que non habet nomē: donec duo extre-
ma duorum imparium ipsius post illam que no-
men non hꝫ vniantur ⁊ cum contrahitur coangu-
stat. ¶ Et ex eis sunt quattuor musculi ⁊ fortasse
existimāt ꝙ sint duo musculi dupli continuantes
peltalis extremitates cum extremitatibus eius que
nomen non hꝫ qui qum contrahuntur inferiora e-
piglotis coangustant. ¶ Et sunt qui existimāt ꝙ u
num par ipsorum sit occultum ⁊ alterum manife-
stum. ¶ Ex sitibus vero musculorum qui clau-
dunt melior fuit vt ī inferioribus epiglotis creati
fuissent ita vt qum contrahuntur cymbalarē ad in
feriora traherent ⁊ eam claudendo cooperire face
rent: ⁊ pp hoc par creati fuerunt ꝙ de radice pel-
talis nascitur et eleuatur interius ad duo cymbala
ris extrema et ad radicem eius que nomen nō hꝫ
a dextra et a sinistra ⁊ qum contrahuntur iunctu-
ram stringunt ⁊ epiglotim tali clausura claudunt q̄
musculos pectoris ⁊ diaphragmatis īfrenare vale
at in ꝓhibendo aeris attractionem. ¶ Qui quidez
parui creati fuerunt ne ī interioribus epiglotis co
āgustatōez facerēt: ⁊ fortes fuerūt creati vt eoꝝ
fortitudinē quꝫ īpediti fuerint in claudendo epiglo
tim ⁊ ꝓhibendo aeris attractionem defectus mul
tus corrigatur qui eis ex paruitate aduenit ⁊ ipo-
rum via est secundum rectitudinem ascendentiū
cum declinatione parua pp quam fit continuatio cō
ueniens inter peltalem ⁊ non habentem nomen.
Et est etiam qum duo inueniunt musculi sub cym
balari positi qui hoc predictum par iuuāt.

Capitulum duodecimum de anatomia musculoꝝ
gutturis.

Guttur in summa duo habet paria que ip
sum ad inferiora trahunt: vnum eorū
est par quod iam in capitulo epiglotis no
minauimus: ⁊ alterum est par etiaz ex thorace na-
scēs quod eleuatur ⁊ cum lauda continuatur prio
postea cum gutture: ⁊ trahit ipsum ad inferiora:
gutturis vero musculi sunt duo musculi gutturosi
qui sunt duo musculi apud gulam positi in trans-
glutiendo adiuuantes.

Capitulum decimumtertium de anatomia muscu
lorum laude.

Lauda vero musculos habet qui sibi sunt
ꝓprij et musculos in quibus aliud mem
brum cum ipo cōmunicat. ¶ Sed q̇ lau
de sunt ꝓprij tria sunt paria: vnum par venit a
duobus mandibule marginibus ⁊ cum linea recta
que super os existit continuatur: ⁊ ipsum est quod
ipm ad mandibulaz trahit: ⁊ par quod oritur sub
mento et incedit inferius sub lingua ad linguam
⁊ ad extremitatem superiorem huius ossis ⁊ istud
etiā trahit hoc os ad partē mādibule. Et aliud par
oritur ex additamentis sisaminis que sunt apud au
res ⁊ continuatur cuꝫ extremitate inferiore linee r̄
cte super hoc os. ¶ Illi vero quos hꝫ cuꝫ aliis cō
munes iam nominati sunt ⁊ nominabuntur.

Capitulum decimumquartum de anatomia mus-
culorum lingue.

Musculi vero linguam mouentes sunt no
uem duo sunt latitudinales ab additamē
tis sisaminis venientes ⁊ cum duobus ip
sius lateribus continuantur. Et duo longitudina-
les a supprēo ossis laude nascentes: qui cum me-
dio lingue continuantur. ¶ Et duo qui eā in trāſ
uerso mouent: ⁊ nascuntur a latere quod est infe-
rius ex duobus ossis laude lateribus: ⁊ penetrant
in linguam inter longitudinales ⁊ latitudinales. ¶
Et duo musculi linguam resupinantes ⁊ conuertē-
tes eam quorum loca sub istorum locis quos nomi
nabimus existunt: ⁊ ipsoꝝ villi iam expansi fuerūt
sub eis in latitudine ⁊ cum toto osse mandibule cō
tinuati fuerunt. ¶ In summa p̄terea musculoruꝫ
lingue nominauerunt quidam musculum solitariū
qui inter linguam et os laude continuat ⁊ vnum
ad aliud trahit ⁊ nec est longe quin musculus qui
linguam ad exteriora in longitudinē mouet moue
at eam sic. ¶ Inest enim ei vt in extensione in se
ipsa moueatur quenadmodum inest ei vt incurati
one in se ipsa moueatur.

Capitulum decimumquintum de anatomia muscu
lorum colli.

Musculi qui collum mouent sunt duo pa-
ria: vnum par a dextra ⁊ alterum a sini
stra: sed quicunqꝫ eorum solus contrahe
tur collum ad suam partem transuerse trahetur: ⁊
quicunqꝫ duoꝝ eorum qui sunt ab vna parte siml'
contrahentur: inclinabitur collum rectum in parte
illa non cum transuersione: imo cum rectitudine.
Et qum omnium quattuor simul erit operatio sta
bit collum absqꝫ declinatione aliqua.

Capitulumdecimumsextum de anatomia muscul'
pectoris.

Musculorum qui pectus mouent quidam
sunt qui tantū dilatant ipsum et non con-
stringunt: ex quibꝫ sunt musculi diaphra
gmatis inter membra aerem attrahendi ⁊ mēbra
nutrimenti distinguentis quod postea nominabi-
mus. ¶ Et par sub furcula positum a parte nascit̄
que ad caput ꝓtenditur spatule quod postea nomi
nabimus ⁊ est continuum cum costa prima a dex-
tra ⁊ sinistra ⁊ cum ipso vnitur par vnum cuius u

nquodq; impar ē duplans ipsum ⁊ faciens ipsum
duas ptes quaꝝ supior cū collo cōtinuat̄: ⁊ ipsum
mouet: ⁊ inferior earum mouet pectus ⁊ miscet̄
cum musculo eius quē nunc nominabimus: ⁊ ipse
est ille qui est continuus cuz costa quinta et sexta.
Et par quod est in loco spatule concauo infusum
⁊ cum quo par continuat̄ quod a spondilibus ad
spatulam descendit ⁊ fiunt sicut musculus vnus:
⁊ cū costis continuantur posterioribus. ¶ Et par
tertium quod nascitur a sexta spondilium colli ⁊ a
prima ⁊ secunda spondilium pectoris ⁊ continua-
tur cum costis thoracis: isti sunt musculi dilatan-
tes. ¶ Musculorum vero pectus constringentiū
aliꝫ sunt qui pectus in latitudine constringunt et est
diaphragma qum quiescit. ¶ Aliꝫ sunt qui secun-
dum essentiam. Et ex istis est par quod sub radici
bus costarum superiorum est extensum cuius ope
ratio est stringere et aggregare. Et ex eis est par a
pud extremitates istius cum thorace vel adherēs
thoraci inter epiglotale ⁊ furculam continuatum ⁊
continuatur cum musculis ventris qui sunt recti.
Et alia duo paria que ipsuz cooperiunt. ¶ Mus
culi vero qui simul constringunt ⁊ dilatant sunt
musculi qui sunt inter costas: veruntamen pscru
tatione in considerando cognoscitur q̄ constringen
tes aliꝫ sunt a dilatantibus. ¶ Inter omnes enim
duas costas sunt ex eis quattuor pcerto musculi:
licet quidam existiment q̄ sit vnus musculus. Et
hic quidem qui vnum existimant musculuz ex uil
lis contextus est transuersis: quorum quidam sunt
intrinseci: quidam qui cooperiunt. ¶ Eorum q̄
cooperiūt quidā sūt qui sunt ad partem extremita
tis cartilaginose coste: ⁊ quidā sūt qui sunt ad par
tem alterius extremitatis que est fortis. Quod ue
ro interius existit totum in situ cooperiente est di
uersum. Et illud quod est ī extremitate coste car
tilaginose diuersum est in situ ab eo quod est sup
aliam extremitatem. ¶ Et qn̄ quidem hic quat
tuor habentur villi numero oportet vt musculi
sint numero quattuor. Et qui ex eis sunt superius
positi sunt dilatantes. Et qui ex eis sunt inferius
positi sunt constringentes. Per hoc itaq; fit omniū
musculorum pectoris numerus .88. musculi. ¶
Et est etiam quz musculos pectoris duo aliꝫ iuuant
musculi qui a furcula ad spatule caput venientes
ad primum eius continuantur latus et ipsum sursū
eleuant ⁊ in dilatando pectus adiuuant.

Ca. xvii. de anatomia musculoꝝ motꝰ adiutoriꝫ.

Ex musculis motus adiutoriꝫ sunt illi qui
mouēt spatule iuncturā: ⁊ sunt tres mus
culi qui ei a pectore adueniunt ⁊ ipm̄ mo
uent ad inferiora. Et musculus qui inferis sub ma
milla oritur: ⁊ cum parte adiutoriꝫ antecedente cō
tinuatur apud antecedentem partem marginis: car
tilaginis concauitatis: ⁊ ipse est qui adiutorium ad
pectus applicat cum cōmunitate qua spatula ipsum
sequitur. ¶ Et musculus qui a supprēo thoracis
nascitur ⁊ efficit vt domesticum capitis adiutoriꝫ
cooperiat ⁊ est applicans ipsum ad pectus cum im
pulsione pauca. ¶ Et musculus duplus magnus
qui a toto oritur thorace continuatus cum infimo
antecessionis adiutoriꝫ qui qum operatur cum uil-
lo qui in superioris partis eius est adiutorium ad
pectus ducit ipsum eleuando ⁊ cum alia parte du-
cit illud ad ipsum faciens ipsum ad inferiora de-
scendere: ⁊ cum eis ambobus ducit ipsum ad pectꝰ
secundum rectitudinem. Et aliꝫ duo musculi qui a
parte nascuntur iliꝫ magis interius continuati q̄ sit
continuitas magni musculi qui a thorace ascendit.
Unus eorum est magnus veniens a loco qui est a
pud ilium ⁊ a costis posterioribus ⁊ trahit adiuto
rium ad costas posteriores directe ⁊ alter est sub-
tilis qui nascitur a cute iliꝫ ⁊ nō ab eius osse ⁊ decli
nat magis ad medietatem q̄ ille ⁊ continuatur cū
corda illius qui a parte mamille ascendit ⁊ pfun-
datur. ¶ Et hi quidem operationum primorum
efficiunt secundum modum adiutoriꝫ: sed tamē ad
posteriora parumper declinant. ¶ Et quinq; mus
culi qui ab osse spatule nascuntur vnius musculi e
orum ortus est ab osse spatule qum implet illō qō
est inter sepans ⁊ costam supiorem villis ⁊ pene-
trat ad partem superiorē capitis adiutoriꝫ siluestrē
declinans parumper ad domesticam. ⁊ ipse etiam
cum declinatione penetrat ad domesticaz. Et duo
rum musculoꝝ ex istis quinq; origo est a latere su
periore spatule quorum vnus est maior: ⁊ villi i
psius vadunt ad inferiores partes separantis
Et implent illud quod est inter separans et la-
tus inferius: ⁊ continuantur valde cum capite ad-
iutoriꝫ a parte siluestri et penetrant cum declinati
one ad siluestrem. ¶ Et alter est cum hoc primo
continuus adeo q̄ ē quasi eius pars: ⁊ penetrat cū
eo ⁊ ipsius operationem efficit: ¶ Iste vero non
multum pendet a summo spatule et eius continui
tas est secundum transuersionem in manifesto ad
iutoriꝫ ⁊ declinat ad siluestrem. ¶ Et quartus est
musculus qui locum concauum ossis spatule implet
cuius corda cum partibus interioribus lateris do
mestici capitis adiutoriꝫ cōtinuatur: ⁊ eius opera-
tio est efficere vt adiutoriuz posterius circuneat.
Et alter musculus est qui ab inferiori extremitate
lateris spatule inferioris nascitur: cuius corda supe
rius continuatur secundum continuitatem magni
ab ilio ascendentis: ⁊ eius operatio ē trahere sup
premum capitis adiutoriꝫ ad superiora. ¶ Adiu-
torium pterea alium hꝫ musculum duo habentez
capita qui duas efficit opationes: ⁊ operationem
cōmunem. ¶ Et ipse quidem sub furcula venit ⁊
a collo deglutiens capitis adiutoriꝫ bucellam ⁊ per
uenit vsq; iuxta locum continuitatis corde muscu
li magni a pectore ascendentis. ¶ Quidam autem
dixerunt q̄ vnum capitum ipsius interius est sup
manifestum spatule apud eius infimum ⁊ declinat
ad exteriora cum transuersione pauca: ⁊ qum opa
tur cum duabus partibus eleuatur secundum recti
tudinem. ¶ Sunt pterea hominum quidam qui
duos addiderunt musculos: musculum paruum q̄
ad mamillam venit: ⁊ alium qui in spatule iun-
tura est sepultus: ⁊ fotasse ponunt cubiti musculos
cum eis habere cōmunitatem.

Ca. decimūoctauū d̄ anatōia musculoꝝ brachiꝫ.

Musculorum brachium mouentiū aliꝫ sunt
qui ipsum contrahunt: aliꝫ sunt qui ipsuz
dilatant: ⁊ isti positi sunt super adiutoriū

alīj sunt qui ipsū gyrāt: alīj sūt qui ipsū resupinant
⁊ non existant super adiutorium. ¶ Dilatantes
vero sunt par vnum cuius vnum ex suis impari-
bus cum declinatione ad interiora expanditur: q̇a
eius ortus est superius ab antecessione adiutorīj ⁊
a latere spatule inferiore ⁊ continuatur cum cubi-
to illic vbi sunt partes eius interiores: ⁊ impar se
cundum expanditur ad interiora cum declinatione
adiutorīj quoniam ab adiutorīj collo ꝑuenit: ⁊ cū
extrinsecis cubiti partibus continuatur. ¶ Unqꝫ
ambo opantur ꝓculdubio secundum rectitudinem
extendunt. ¶ Constringentes vero sunt par aliꝰ
cuius vnum impar quod est maius trahit ad interi
ora cum declinatione: quoniā eius origo est a mar
gine cartilaginis patule inferiore ⁊ a rostro. Vni-
cuiqꝫ quorum proprie inest caput ⁊ continuatur
corda ipsius qua est neruosa cum parte focilis supi
oris interiora antecedente. ¶ Et secundum impar
tahit cū declinatōe ad exteriora: quia eius ortus
est a manifesto adiutorīj posterius: ⁊ est musculus
duo carnosa hn̄s capita: quorum vnum est in po-
sterioribus adiutorīj: ⁊ alterum in anterioribus
⁊ occultantur hi duo in suo incessu parumper do-
nec ad antecedentem partem focilis inferioris va
dant. ¶ Et cum eo quidem iam continuatum fuit
ꝙ ip̄m inclinat trahens inferius ad exteriora ⁊ cū
eo quod inclinat trahens superius ad interiora
vt sit tractio melior. ¶ Et qum isti duo musculi
in suis coniunguntur operationibus secundum re-
ctitudinem stant ꝓculdubio. ¶ Et duos quidem
musculos dilatantes vestit musculus qui os adiu-
torīj circūdat. ¶ Et similius est vt sit pars alte-
rius musculi constringentis. Facientes vero bra-
chium iacere supinum sunt par cuius vnum ex im
paribus est positum in exterioribus duorū fociliū
⁊ obuiat focili superiori absqꝫ corda. ⁊ alterū sub
tile ꝑlongatum nascitur a superiori parte adiuto-
rīj ab eo quod eius manifestum sequitur: ⁊ maior
pars eius vadit in aseid ⁊ penetrat donec ꝓpin-
quꝫ fiat iuncture rasete ⁊ venit ad partem occultā
focilis superioris: ⁊ continuatur cum eo corda pan
nicularis. ¶ Gyrantes autem sunt par positum ex
terius: cuius vnum ex duobus imparibus a sup̄-
mo domestico capitis adiutorīj incipit ⁊ continua
tur cum superiori focili sub iunctura rasete: ⁊ al-
terum est magis curtum ip̄o et eius villus ad la-
titudinem est decliuis: sed eius extremitas est pl̄s
neruosa ⁊ incipit ab ipsomet superiori focili ⁊ con
tinuat̄ cū eius extremitate superiori apud rasete
iuncturam.

Capitulum decimumnonum de anatomia muscu-
loꝝ motus rasete.

Musculoꝝ vero iuncturarum rasete mo-
uentium: quidam sunt constringentes:
⁊ quidam dilatantes: ⁊ quidam gyrantes
⁊ quidam resupinantes sup collum. ¶ Ex dilatan
tibus vero est vnus musculus cum alio continuus
ac si ambo vnus essent musculus. Et istius quideꝫ
origo est a medio focilis inferioris cuius corda cū
pollice continuatur per quem pollex ab indice elō
gatur. ¶ Et alterius origo est a focili superiori
cuius corda cum primo ossium rasete continuat̄.
s. posito coram pollice. ¶ Unqꝫ isti duo simul
mouētur dilatant rasetam cum gyratōe pauca.
Et qum secundus solus mouetur facit ipsam iacere
resupinam. Et qum primus mouetur solus ꝑlon-
gat inter pollicem ⁊ indicem. ¶ Et musculus qui
iacitur sup focile supius a pte siluestri cuius ortus
est ab inferiori parte capitis adiutorīj a quo ꝓcedit
corda: duo hn̄s capita: quorum vnum cuꝫ medio
pectinis coram indice ⁊ medio continuatur: ⁊ alte
rius capitis corda est caput inferius super focile su
perius apud rasetam ⁊ dilatat rasetam expanden-
do cum gyratione. ¶ Constringentes autem mus
culi sunt par super latus brachīj siluestre: quorum
inferior incipit ab interiore duorum capitum adiu
torīj et peruenit ad pectinem coraꝫ auriculari. ¶
Et superior vtrorunqꝫ incipit altius ꝙ̄ ille ⁊ per-
uenit ibi. Et est cum eis musculus qui incipit ab ī
ferioribus adiutorīj partibus loca p̄dictorum me-
dians quod duo hꝫ extrema que ad modum cru-
cis transuersant̄: ⁊ postea cū loco qui est inter polli
cem ⁊ medium continuantur: cunqꝫ ambo mouen
tur constringunt. ¶ Et isti quidem constringen
tes ⁊ ip̄imet dilatantes gyrationem efficiunt et re
supinationem qum duo oppositi ex eis secundum
transuersionem mouentur. Sed musculus cū pe
ctine continuus coram auriculari qum solus moue
tur gyrat plantam: ⁊ qum musculus pollicis quem
nominauimus ip̄m adiuuat plenarie plantam resu
pinam iacere facit: ⁊ qum ille qui est cum raseta cō
tinuus coram pollice solus mouetur gyrat ipsā pa
rump: ⁊ cum auriculari quem nominabimus effi-
cit gyrationem cōpletaꝫ.

Ca. xx. de anatomia musculoꝝ motꝰ digitoꝝ.

Musculorum vero digitos mouentium q̇
dam sunt qui sunt in planta: quidam sūt
qui sunt in brachio: quia si omnes in plā
ta coniungerētur pp carnem multam grauarent:
⁊ ppea ꝙ illi q̇ sūt ex eis in raseta a digitis elonga
ti fuerunt: corde ipsoꝝ necessario fuerunt longe.
Munite ergo fuerunt panniculis qui eis ab omni
bus aduenīunt partibus: ⁊ ipsorum quidem corde
rotunde ⁊ fortes create fuerunt et nō dilatant̄ nisi
qum ad membrum ꝑueniunt. ¶ Ibi igitur dilatā
tur vt membrum motum bene comprehendant.
Omnes autem musculi digitos dilatantes sup bra
chium sunt positi ⁊ silr ipsos ad inferiora mouētes
Et ex dilatantibus quidem est musculus qui in me
dio manifesto brachi positus nascitur a parte sup-
prema capitis adiutorīj inferioris: ⁊ quattuor di-
gitis cordas que ipsos dilatant mittit. ¶ Ex eis ue
ro qui eos ad inferiora inclinant tres ad inuicem ī
parte istius sunt continui. ¶ Quorum vnus a par
te media capitis adiutorīj siluestris inter duo ip̄i-
us additamenta oritur ⁊ duas cordas auriculari ⁊
annulari transmittit. ¶ Et vnus a summa duorū
musculorum duplorum qui sunt duo ex his tribꝫ
oritur sub duobus additamentis adiutorīj interi
us: ⁊ a margine focilis inferius ⁊ duas transmittit
cordas medio et indici. ¶ Et tertius eorum ⁊ est
ille qui remansit oritur a suppremo focilis superi
oris et corda pollici mandat: ⁊ apud hanc inuctu-
ram ē musculus qui est vnus duorum musculoꝝ
inter musculos motus rasete nominatorum ⁊ nasci
tur a loco medio focilis īferioris cuiꝰ corda pollicē

ab indice ꝓlongat. ¶ Constringentium autez quidam sunt qui super brachium existunt: ⁊ quidam qui super volam plante. ¶ Et illi quidem qui sūt super brachium sunt tres musculi quorum vnus secundum aciem in medio super alium ē positus. Ex quibus nobilior est inferius qui inferius est sepultus ⁊ cum osse focilis inferioris continuus quoniam eius operatio existit nobilior. Quapp oportuit vt eius locus magis esset custoditus. ¶ Cuius principium ē a medio capitis adiutorij siluestris ad interiora: deinde penetrat ⁊ dilatatur eius corda ⁊ in quinqȝ partitur cordas quarum queqȝ ad interiora digiti ꝑuenit. ¶ Illarum vero que ad quattuor perueniunt queqȝ iuncturam primam ipsius constringit et tertiam. ¶ Primam vero ꝓpterea ꝙ est ibi annexa ligamento quod super eam est circum: ⁊ tertiam ꝓpea ꝙ eius caput peruenit ad eā ⁊ continuatur cum ea: que autem ad pollicem vadit eius secundam ⁊ tertiam constringit iuncturaz quia non continuatur nisi cum eis. ¶ Et secundus quidem musculus qui est supra istum est minor ipso ⁊ incipit a capite ingrediente quod est vnuz ex capitibus adiutorij ⁊ cum focili inferiore parump continuatur ⁊ transit per terminum cōmunem q̇ ē inter latus siluestrem ⁊ domesticum: ⁊ est superior suꝑficies focilis superioris: ⁊ qum ad partem peruenit pollicis declinat parump ad interiora et cum iuncturis medijs quattuor digitorum cordas mandat vt eos constringant. ¶ Ad pollicem vero non ꝑuenit nisi ramus paruus qui nō est ex corda eius: imo ab alio loco. ¶ Et primi quidem origo est post principium nominatum quod est a capite focilis superioris ⁊ inferioris. ¶ Et secundi origo est a capite focilis inferioris. ¶ Factum est autem ꝙ pollex vno musculo in sui constrictione sit contentus sed quattuor duobus constringuntur musculis quoniam nobilior ex operatiōibus quattuor est constrictio ⁊ ex operationibus pollicis nobilior est vt dilatetur ⁊ ab indice elongetur. ¶ Tertius autem musculus non est ad constringendum sed eius corda interius in planta penetrat et dilatatur desuper ad hoc vt in eam adipisci faciat sensum et in sentiendo iuuamentum ꝑbeat: ⁊ pilos in ea nasci ꝓhibeat. et ad sustentandum illud qđ ē in interioribus plante ⁊ vt fortis fiat ad suas actiones peragendas. hi quidem sunt illi qui super rasetam existunt. ¶ Musculi vero qui sunt in plātā sunt. 18. in duabus aciebus ordinati adinuicem sibi superpositi. Una acies ē ad inferiora ⁊ interius. Et altera acies ē super cutem exteriorem. Qui autem in acie existunt inferiore numero sunt septē quorum quinqȝ digitos ad superiora inclinant: ⁊ q̇ ex eis delegatus est pollici a principio ossis rasete nascitur. ¶ Et sextus est curtus ⁊ latus cuius villus est transuersus ⁊ ipsius caput pendet a pectine manus donec ꝑueniat in rectitudīe medij cuius corda cum pollice continuatur: ⁊ ipm ad inferiora inclinat. ¶ Et septimus est apud auricularem incipiens ab osse pectinis quod in eiꝰ rectitudīe existit ⁊ ipm ad inferiora inclinat. ¶ Nullus vero hoꝝ septem est ad constringenduz. sed quinqȝ sūt ad eleuandum et duo ad flectendum inferius. ¶ Illi vero qui sunt in acie superiore sub musculo super plantam expanso qui quidem est musculus quem solus cognouit. Gal. sunt musculi vndecim ex quibus sunt octo: quorum duo cum prima iuncturarum quattuor digitorum continuantur. s. vnus sup alium vt hāc constringant iuncturam: sȝ qui ex eis est inferior constringit cum dispositiōe et reflexione: ⁊ eius q̇ ē ex eis superior ē strictura cum modico eleuationis et ad superiora ascensionis. ¶ Nunqȝ coniuncti fuerīt directe: ⁊ eorum tres pollici sunt ꝓprij: quorum vnus primam cōstringit iuncturam: ⁊ duo secundam sicut sciuisti. Dilatantes ergo quinqȝ sunt. ¶ Et de reflectentibȝ exceptis pollice ⁊ auriculari vnicuiqȝ īest vnus Pollici vero ⁊ auriculari vnicuiqȝ assūt duo. Et de constringentibȝ vnicuiqȝ digito assūt quattuor. ¶ Et de his qui ad superiora inclinare faciun: vnicuiqȝ digito adest vnus.

Capitulum vigesimumprimuz de anatomia musculoꝝ motus dorsi.

M[m]Usculorum dorsi alij sunt qui ipsum ad posteriora flectunt: alij qui curuant ad āteriora. ¶ Ex istis enim omnes alij oriūtur motus. ¶ Ad posteriora vero flectentes sunt illi qui ꝓprie dorsi vocanť musculi. Et sunt musculi duo de quibus existimatur ꝙ vnusquisqȝ eorum ex. xxx. compositus existat musculis: quoniā vnicuiqȝ ipsorum ab vna quaqȝ spondili aduenit musculus: ab vnaquaque nanqȝ spondili aduenit ei villus transuersus nisi a prima. ¶ Et isti quidem musculi qum equaliter tenduntur stat dorsum: ⁊ qum superflue tenduntur declinant ad posteriora. ¶ Et qum illi qui in vno existunt latere mouentur dorsum ad illud inclinatur. ¶ Musculi vero curuantes sunt par desuper positū qui sunt ex musculis caput ⁊ collum mouentibus: qui a duobus meri veniunt lateribus: quorum inferiores extremitates cum quinqȝ spondilibus pectoris superioribus continuantur ī aliquibus hominibus: ⁊ in pluribus hominibus cum quattuor. ¶ Et eorum superiores extremitates ad caput perueniunt ⁊ collum. ¶ Et par quidem sub isto est positum et vocatur renale: que ambo a decima et vndecima pectoris incipiunt: ⁊ ad inferiora descēdunt: ⁊ plurunqȝ curuant flectentes. ¶ Et medio quidem in suis motibus horum musculorum sufficit inuentio: quoniam in curuatione ⁊ inclinatione a dextra ⁊ a sinistra duarum extremitatum sequitur motus.

Capitulum vigesimumsecundū de anatomia musculorum ventris.

M[m]Usculorum autem ventris sunt octo qui in iuuamentis cōmunicant: ex quibus est iuuamentum ꝑbere in exprimendo illud quod ex stercore ⁊ vrina ī inferioribus continetᷓ ⁊ que in matricibus nata existunt. Et ex eis est ꝙ diaphragma sustinent et ipsum quȝ adest exufflatio que est in constrictione adiuuant. Et ex eis est ꝙ intestina calefaciunt ⁊ stomachū ꝓpea ꝙ ea cooperiunt. Ex his autem octo est vnum par rectum quod secundum rectitudinem ab epiglotali descendit cartilagine: cuius villus in longitudine vsqȝ ad femur extenditur: et eius extrema in eis que sunt coram ipsis expanduntur. Huiꝰ vero paris subā

a sui principio vsque ad ipsius finem carnosa exi-
stit. ¶ Et duo musculi qui cum istis in latitudi
ne secantur. quoruz locus est sub panniculo qui su
per totum extensus est ventrem: et sub duobus
longitudinalibus. ¶ Sectio autem que inter isto
rum duorum: ⁊ duorum primoꝝ villos accidit ē
secundum angulos rectos: ⁊ duo paria que p trāſ
uersum vadunt quorum vnunquodqꝫ est in laterē
a dextra et a sinistra. ¶ Et vnunquodqꝫ eorum
par ex duobus existit musculis se ad inuicem ad
modum crucis secantibus a cartilaginis costarum n̄
completarum extremitate vsqꝫ ad femur: ⁊ ab i-
lio vsqꝫ ad epiglotale. ¶ Et duorum parium ex
tremitates sibi a dextra ⁊ a sīstra apd̄ femur obui
ant. Et aliorum duorum extremitates apud epi-
glotale que super carnosas partes ab vna quaqꝫ p
te duorum musculorum latitudinalium sūt posite
Et hec quidem duo paria semper carnosa incedūt
donec rectos musculos cum cordis latitudinalibus
tangant que panniculis similantur. ¶ Et hec etiaz
duo paria sub duobus longitudinalibus sunt posi
ta que sub duobus posita sunt latitudinalibus.

Capitulum vigesimumtertium de anatomia mu-
sculorum testiculorum.

TEsticulorum autem virorū musculi sunt
quattuor ꝓpea vt testiculos custodiant
⁊ eos eleuent ne laxentur. ¶ Quisqꝫ te-
sticulus hꝫ par sibi ꝓprium: ¶ Mulieribus ve-
ro vnum par sufficit. s. cuiqꝫ testiculo impar ꝓpea
ꝙ earum testiculi nō sunt ī exterioribus: neqꝫ sunt
suspensi quēadmodum viroꝝ.

Capitulum vigesimumquartum de anatomia mu
sculorum vesice.

SUper os vesice vnus existit musculus q̇
ipsam circūdat: cuius villus super ipsi-
us os dilatatur. Et eius quidem iuuamē-
tum est vrinā vsqꝫ ad horam voluntatis retinere
Et qum voluntas expellendi affuerit eius laxabi-
tur constrictio ⁊ ventris musculi vesicam vrge-
bunt: ⁊ vrinam expulsiua adiuuante expellent.

Capitulum vigesimumquintum de anatomia mu
sculorum uirge.

MUsculi qui virgam mouent duo sunt pa-
ria duo vnus paris musculi in duobus
virge lateribus sunt extensi qui qum ten
duntur foramen dilatant et ipsum amplificant ⁊ pe
netratio rectificatur: ⁊ sperma in ipsa cum facilita-
te discurrit. ¶ Aliud vero par quod a femoris os
se orit̄ ⁊ cū radice virge secūdum transuersionem
continuatur ⁊ qum rectificatur tenditur ⁊ instru-
mentum secundum rectitudinem eleuatur: ⁊ qum
constringitur reducit ipsuz ad posteriora. ¶ Qd̄
si vni eorum acciderit tensio ad ipsius partem de
clinabit.

Capitulum vigesimumsextum de anatomia mu-
sculorum ficteris.

FIcteris musculi sunt quattuor. Unus eo
rum est musculus qui ipsius cōmittatur
os ⁊ cum eius carne vehementer miscet̄
que permistioni musculorum labiorum similatur
⁊ ipse quidem cohercet ⁊ constringit anum ⁊ sua
expressione stercoris reliquias que sunt in ipso ex
cutit. Et musculus qui est positus magis interius
ꝙ̄ iste: cuius statio est secundum operationem ca
pitis hominis ⁊ existimat̄ ꝙ sit hn̄s duo extrema
cuius extremum cum radice virge ꝑcerto continu
atur: ⁊ par quod super hos omnes transuersuz exi
stit: cuius iuuamentum ē longaōez sursum eleua-
re ⁊ neqꝫ accidit longaonem egredi nisi ꝓp ipsius
laxitatem.

Capitulum vigesimumseptimū de anatomia mu-
sculorum coxe.

EX musculis coxe maior est ille qui eā ex-
tendit: deinde ille qui eam contrahit:
Ex suis nanqꝫ operationibus nobiliores
sunt isti duo intus. Ueruntamen extensio contra-
ctione nobilior existit quoniam statio non conue-
nit nisi cum extensione. ¶ Postea sunt musculi q̇
elongant: deinde illi qui appīquare: post illi qui
circuire faciunt. ¶ Ex musculis autē coxe iunctu
ram extēdentibus est vnus qui est omnibus cor-
poris musculis maior: ⁊ ipe est musculus qui os
femoris ⁊ ancham cooperit ⁊ sup totam coxaz vol
uitur ab interioribus et exterioribus et posterio-
ribus donec ad pollicez ꝑueniat. cuius villi diuer
sa habent principia. quapropter ipsius operatiōes
secundum diuersas specificantur spēs. ¶ Ex ipsi-
us nanqꝫ villis est qui ab īfimo ossis femoris na-
scitur ⁊ declinando ad domesticum dilatatur. ¶
Et est alius ex villis eius cuius ortus est parum al
tior ortu istius qui coxam ad superiorem eleuat.
¶ Et est aliud ex villis eiꝰ cuius ortus est valde
altior ortu istius qui coxā ad superiora ad dome
sticum declinātē eleuat. ¶ Et est ex eis alius cuius
origo est ab osse anche qui satis coxam secundum
rectitudinem dilatat. Et ē ex eis musculus qui to
tam anche iuncturam posterius cooperit tria ha
bens capita ⁊ extrema duo. ¶ Et hec q̇dem capi
ta ab ilio ⁊ ancha ⁊ albosos nascuntur quorū duo
sunt carnosa ⁊ vnum panniculare. Duo vero ex
trema cum posteriore capitis coxe parte continuā̄t
⁊ si cum vno traxerit extremo cum declinatione
ad ipsum dilatabit: ⁊ si cum duobus traxerit ex-
tremis secundum rectitudinem dilatabit. ¶ Et
ex eis est musculus qui ex tota ossis ilij superficie
oritur: ⁊ cum suppremo maioris additamenti con
tinuatur ⁊ vocatur carchametra maior: et parum
ad anteriora extenditur et cuz declinatione ad do
mesticum dilatatur. ¶ Et est alius talis qualis i-
ste qui in primis cum infimo additamenti minoris
continuatur: deinde descendit ⁊ illius operatiōe
operātur. ¶ Ueruntamen eius est paruam dilla-
tationem ⁊ multam efficere declinationem. Cuius
origo est ab infimo superficiei ossis ilij. ¶ Et est
ex eis musculus q̇ ab īfimo ossis āche oritur ad po
steriora declinans et dilatat ipsam et eam ad poste
riora parumper declinare facit: ⁊ ad domesticum
sufficienter declinare facit. Ex muscul̄ uero coxe
iuncturam constringentibus est musculus vnus q̇
cum declinatione ad domesticum parua constrin-
git: ⁊ est musculus rectus qui a duabus descēdit
originibus: quarum vna cum fine lomborum ⁊
altera cuz osse ilij continuatur. ¶ Et ipse quid̄
sunt que cum minore additamento domestico cō-
tinuantur: ⁊ musculus qui ab osse femoris nascitur

⁊ cum infimo additamenti minoris continuatur.
Et musculus ad duo latera ipsius transuerse exté-
ius qui est sicut par maioris. ¶ Et quartus qui a
re preparata stante post os ilij oritur ⁊ ipse etiam
crus contrahit colligendo coxam. Ex musculis ue
ro qui ad anteriora declinare faciunt iam quidem
nominati fuerunt ubi dilatationis ⁊ constrictionis
mentionem fecimus: ⁊ hec quidem mouendi spe-
cies habet musculum qui ab osse nascitur femoris
⁊ adeo fit longus ut ad pollicem ꝑueniat. ¶ De-
clinare uero ad exteriora faciẽtes sunt duo muscu-
li: unus eoꝝ ab osse uenit lato. Sed circuire faciẽ-
tes sunt duo musculi quoꝝ unus a silũri femoris:
⁊ alter ab ipsius orit̃ domestico: ⁊ qum sibi ob
uiant transuersantur ⁊ fiunt carnosi apud locũ ꝓ-
fundum circa posteriora additamenti maioris.
¶ Et quicunqꝫ eoꝝ solus traxerit coxam ad sui ꝑ
t mcum pauca dilatatione torquebit.

Capitulum uigesimumoctauuꝫ de anatomia mu-
sculoꝝ mouentium iuncturam cruris ⁊ poplitis.

Ex musculis auteꝫ iuncturam poplitis mo
uentibus sunt tres in anterioribus coxe
positi qui musculis in ipsamet coxa posi-
tis sunt maiores. Et eoꝝ operatio est dilatare. V
nus auteꝫ hoꝝ trium est sicut duplus duo habens
capita: quoꝝ unum ab additamento incipit maio-
re: ⁊ alteꝝ ab interiore coxe. ⁊ duo habent extrẽ
ma: quoꝝ unum est carnosum: ⁊ cum rasga atqꝫ
corda fiat continuatur: ⁊ alteꝝ est panniculare cũ
domestica duaꝝ extremitatum coxe continuatum
¶ Alioꝝ uero duoꝝ unus est ille qui inter coxam
constringentes nominauimus .s. a separante qꝺ
est ĩ osse ilij nascens: ⁊ alter ab additamento silue
stri quod est in coxa oritur. Et isti quidem duo cõ
tinuantur ⁊ uniuntur ⁊ generatur ex eis corda u
na que dilatatur ⁊ circundat rasgam et ipsam cum
eo quod est sub ea conuenienter affirmat: deinde
cum capite cruris continuatur: ⁊ poplitem dilatat
⁊ crus extẽdit. ¶ Dilatatio uero unum habet mu
sculum qui ab obuiatione ossis femoris nascitur ⁊
incedendo descendit in latus coxe domesticum ſꝫ
transuersionem: deinde cum parte uenosa suppre
me partis cruris continuatur ⁊ crus declinans ad
domesticum dilatat. Et musculum alium in qui-
busdam anatomie libris ei oppositum in parte sil-
uestri qui incipit ab osse anche ⁊ ſꝫ transuersionẽ
in latus siluestre tendit donec ad locum perueniat
uenosum. ¶ Et neqꝫ est musculus maioris trans-
uersionis isto ⁊ cum declinatione ad siluestre dila
tat: ⁊ qum ab̃o dilatat̃ est dilatatio recta. Ex eis
uero qui crus contrahunt est unus musculus angu
stus ⁊ longus qui ab osse ilij oritur ⁊ femoris cir-
ca originem dilatantis ingrediens a separante qꝺ
est in medio ilij: deinde ſꝫ transuersionem pene-
trat ad interiora duaꝝ extremitatum poplitis: po
stea egreditur exterius ⁊ uadit ad eminentiam q̃
est in loco poplitis uenoso ⁊ cum ea unitur. ¶ Et
ipse quidem est quo crus ad inferiora trahitur de
clinans cum pede ad partem inguinis. Et tres mu
sculi: domesticus: ⁊ siluestris: ⁊ medius ¶ Sꝫ
domesticus ⁊ medius cũ declinatione ad siluestreꝫ
contrahunt. Et siluestris contrahit cum declinatio
ne ad domesticum. ¶ Et domesticus quideꝫ orit̃
ab axe ossis anche deinde transuerse incedit per po
steriora coxe donec peruenit ad locum cruris ue-
nosum in parte domestica ⁊ unitur cum eo cuius
color ad uiriditatem trahit. Et alioꝝ duoꝝ etiam
origo est ab axe ossis anche sed declinant ut cũ lo-
co uenoso lateris siluestris cõtinuentur. ¶ In iũ
ctura preterea poplitis est musculus sicut ĩ flexuo
sitate poplitis sepultus qui operationem efficit qua
lis huius medij existit operatio. ¶ Et quidam exi
stimant qꝙ pars eminens musculi dilatantis dupli a
separante est qum poplitem accidentaliter constrin
git: ⁊ est qum ab eius origine egreditur corda q̃
anche pixidem tenet: ⁊ cuꝫ ea ⁊ cum ipso quod se
quitur ipsam continuatur.

Capitulum uigesimũnonum de anatomia muscu-
loꝝ pedis iuncturaꝫ mouentium.

Ex musculis autem pedis iuncturaꝫ mouẽ
tibus sunt quidam qui ipsum ad superio
ra eleuat: ⁊ q̇dam qui ipsum descende
re faciunt. Ex eis auteꝫ qui ipsum eleuant est V-
nus musculus magnus qui est positus in parte ante
cedente cãne domestice cuius principium est pars
siluestris capitis canne domestice ¶ Et ipse quiꝺ
qum ad exteriora egreditur inclinatur super crus
ad partem pollicis uadens ⁊ continuatur cũ eo qꝺ
radici poplitis est ꝓpinquũ: ⁊ pedem ad superio-
ra eleuat: ⁊ alter oritur a capite siluestris ex quo
nascitur corda que cum eo quod est iuxta radicem
minimi cõtinuatur: ⁊ pedem ad superiora eleuat
⁊ ꝓprie quando cum eo cõuenit primus musculus
⁊ fuerit hoc ſꝫ equalitatem ⁊ rectitudinem. Faciẽ
tium uero descendere est unum par cuius origo ẽ
a capite coxe quod postea descendit ⁊ cruris uen-
trem carne replet ex quibus corda nascitur que ex
maioribus existit cordis. ⁊ ipsa quidem est corda
nerui qui cum osse alcahab continuatur: ⁊ ipsum
ad posteriora transuerse ad siluestrem trahit: ⁊ ẽ
hec causa fixiõis pedis super terram. ¶ Et ipsum
q̇dem adiuuat musculus qui a capite siluestris ori
tur cuius color est melongianus ⁊ descendit donec
ipsemet absqꝫ corda quam mandat: sed carneus
remanens continuatur cum postrema alcahab ꝑte
sub continuitate quam ãte diximus. Qumqꝫ mu-
sculis istis aut ipsoꝝ cordis nocumẽtum accidit pes
claudicat. ¶ Et musculus ex quo due nascuntur
corde quaꝝ una pedem constringit: ⁊ altera polli
cem dilatat. Illud uero est quoniaꝫ iste musculus
a capite cãne domestice oritur ubi ipsa siluestri ob
uiat ⁊ descendit inter eas: ⁊ in duas diuiditur cor
das quaꝝ una sub rasceta in anteriori pollicis parte
continuatur cum qua etiam corda pedis existit hu
militas. ¶ Et altera corda que ex parte istius ge
nerata musculi prime corde pertransit originem
⁊ primo pollicis ossi cordaꝫ mandat: ⁊ ipsum cũ
transuersione ad domesticum dilatat. Et iam eti
am a capite coxe siluestri oritur musculus ⁊ cũ V-
no duoꝝ musculoꝝ achibalium continuatur: dei-
de ab eo separatur quꝫ occultum cruris pertran-
sit: ex quo oritur corda que ad inferiora pedis ꝑ
uenit ⁊ sub eo toto dilatatur: quẽadmodum facit
musculus qui super plante occultum dilatatur ꝓpt̃
iuuamentum tale quale est eius.

Capitulum trigesimum de anatomia musculorum

digitoꝝ pedis.

Ex musculis uero pedis digitos mouentibus qui sunt constringentes musculi sunt multi ex quibus est musculus qui a acapite canne siluestris oritur ⁊ extensus super ipsam descendit ⁊ cordam unam transmittit que in duas diuiditur cordas que medium constringunt ⁊ medicum. ¶ Et alter istoꝝ minor cuius ortus est a postremo cruris: cuius corda cum ipsum transmitit tit ĩ duas diuiditur cordas que indicem constringunt ⁊ minimuz. Et diuiditur ab unaquaqꝫ duaꝝ partium corda que cum eo quod ab alia diuiditur continuatur ⁊ fiunt corda una que ad pollicem peruenit ⁊ ipsum cõstringit. ¶ Et tertia corda quaz iam noĩauimus a siluestri duaꝝ extremitatuz q̃ ĩ canna existunt domestica oritur: ⁊ inter duas descendit cannas ⁊ ex se partem transmittit ad pedez constringendum ⁊ partem ad primuz os pollicis. Et hoꝝ quidem musculorum digitos mouentium quos nominauimus situs est super crus ⁊ posterius. ¶ Illi uero quoꝝ situs est super plantam pedis. x. sunt musculi: ⁊ ĩ hoc quidem anatomici d̃cepti fuerũt. Sed primus qui istud sciuit fuit Galienus. Ipsi uero cum quinque continuantur digitis. s. cum uno quoqꝫ duo lacerti a dextra ⁊ a sinistra ⁊ mouent ut constringant ꝫ rectitudinem si simul mouerint ⁊ ut declinent si unus mouerit. ¶ Et ex eis quidem sunt quattuor super rasetã: quoꝝ unus unicuiqꝫ digito delegatus est: ⁊ duo q̇ ꝓprie sunt ad constringendum pollicem ⁊ minimum. ¶ Et isti quidez musculi adeo sunt permisti ut quz uni eoꝝ accidit nocumẽtum ꝓuenit inde ut reliquoꝝ operatio debilitetur in eo quod eoꝝ ẽ ꝓprium ut uicem istius aliquo modo gerant in eo quod huic est ꝓprium: ⁊ hac de causa difficile est vnum digitoꝝ pedis ꝓprie absqꝫ aliis constringer̃. ¶ Et ex musculis quidem pedis sunt quiqꝫ supra pedem positi qui ad siluestrem declinare solent ⁊ quinqꝫ sub eis positi quoꝝ unusquisqꝫ digitum ad illud quod ipsum sequitur trahit a parte domestica: ⁊ ipsum cummotu ad partem eleuat domesticam. Et isti quinqꝫ sunt cum duobus qui pollici ⁊ minimo sunt proprii ꝫ similitudinem septem q̇ sunt in planta pedis ⁊ similiter decem primi. ¶ Omnes igitur corporis musculi sunt quingenti ⁊ uigiti.

Capitulum primum sũme tertie doctrine quinte. ⁊ ẽ sermo uniuersalis de neruis ꝓprie.

Iuuamentoꝝ neruoꝝ alia sunt que sunt ꝫ essentiam: alia sunt que sunt per accidens. Quod uero ꝫ essentiam est ꝙ cerebrum eis mediantibus omnibus aliis mẽbris iuuamentum prestat dãdo eis sensuz ⁊ motum.

¶ Sed quod est per accidens est ad hoc ut caro corroboretur ⁊ corpus fortius fiat. Et ex eis etiam est percipere id quod ex nocumentis membris accidit sensu carentibus sicut epar ⁊ splen ⁊ pulmo licet eniz membra ista sensum non habeant super ea tamen cinctorium positum est neruosum ⁊ panniculo tecta fuerunt neruoso que qum apostemata fuerunt aut uentositate tensa perueniet apostemosi grauedo aut uentositatis partitio ad cinctorium in ipsius radicem: ⁊ accidet ei ex grauedine attractio: ⁊ uentositate extensio ⁊ sentiet ipsã. ¶ Et neruoꝝ quidem principium secunduz modum scitum est cerebrum: ⁊ illud ad quod istoꝝ perueniunt extrema est superficies cutis. Cum cute eniz villi miscentur minuti ⁊ ĩ ipsa nerui partiuntur q̇ ei a membris que ipsi uicinantur aduemiunt. ¶ Quod uero cerebrum neruoꝝ prĩcipium existit duobus est modis: quoniam quorũdaz eoꝝ ẽ principium secundum sui essentiam: ⁊ alioꝝ est prĩcipium mediãte nucha que currit ex eo: Ex neruis quidem qui a cerebro egrediuntur non iuuantur mẽbra in sentiendo ⁊ mouendo nisi capitis ⁊ faciei membra ⁊ uisceꝝ interioꝝ. Aliquando uero mẽbra hec iuuamenta non habent nisi a neruis nuche. ¶ Et Galienus quidem iã ostendit nobis sollicitudinem magnam que neruis a cerebro ad uiscera descendentibus est ꝓpria. Creator eniz de eoꝝ munitione sollicitus aliter ipsos muniuit ꝙ alios neruos: ⁊ illud est quoniam ꝓpterea ꝙ a principio elõgati fuerũt oportuit ut sustentarentur superflua affirmatione a musculis fortibus qui eos tegant ut panniculi ⁊ a corpore cuius essentia inter neruum ⁊ cartilaginẽ est media simili ei quod corpori neruí accidit qum torquetur. ¶ Et istud quidez est ex tribus locis quoꝝ unus est apud epiglotum. Et ꝫs qum ad costaꝝ radices ueniunt. Et tertius quz pectoris locum trãseunt. Factum est autem ut alii nerui a cerebro ꝓgredientes in quibus existit utilitas in sentiendo iuuamentum prestare penetrarent a sui principio ꝫ rectitudinem ad mẽbruz ad quod diriguntur: quoniam rectitudo ad id ad qđ dirigitur ꝓpinquiore deferetur uia: ⁊ illic ex hoc est impressio que manet ex principio fortior ⁊ ꝓpterea ꝙ in neruis sensibilibus non queritur de duritie que facit necessitatem elongandi a substantia cerebri cum circuitione ꝓpterea ut ad sui similitudinem in lenitate ordinatum elongetur quantum ĩ membris queritur motus: ĩmo quanto plus fuerunt leuiores plus fuerunt uirtutem sentiendi dãtes. Sed factum est ut motiui ad id ad quod diriguntur eant post circuitiones in quibus ipsi incedunt: ꝓpterea ut a principio elongentur ⁊ in duritie ordinentur. In unoquoqꝫ etiaz duoꝝ modoꝝ ad id quod ex duritie ⁊ mollitie in ipso est necessarium ad inuerunt ortum ipsoꝝ substantie: plurimi nanqꝫ eoꝝ qui sensum tribuunt ab antecessione oriuntur cerebri. ¶ Et partis quidem que est cerebri antecessio est essentia mollior: Et pluri eoꝝ q̇ motum prebent a postremo oriuntur cerebri.

¶ Et partis que est cerebri postremum essentia ẽ magis spissa.

Capitulum secundum de anatomia neruoꝝ egredientium a cerebro et eoꝝ uiis.

A Cerebro septem neruoꝝ paria oriuntur primi paris principium est ex fundo duoꝝ uentriculoꝝ cerebri antecedentium apud duoꝝ additamentoꝝ uicinitatem mamillaꝝ extremitatibus similium quibus fit odoratus. Et ipsum quidem est paruum uentrem habens.

¶ Et ille qui a sinistra oritur dextratur ⁊ ille qui a dextra oritur sinistratur: deinde sibi super sectionem cruceam obuiant: postea ille qui a dextra oritur ad pupillam dextram penetrat: ⁊ qui nascĩt

a ſiniſtra ad ſiniſtrã pupillã: quoꝝ adeo dilatãtur
orificia donec humorẽ qui uocatur uitreus cõp̃
hendant. ¶ Quidam uero qui non eſt Galienus
dixit ꝙ ad ſectionem cruceam ſine reflexione pene
trant: ⁊ dixerunt ꝙ in hac ſectione tria exiſtunt
iuuamenta. ¶ Unum eſt ꝓpterea ne ſpiritus qui
ad unam currit pupillam ad alteram ire ꝓhibeat̃
qum acciderit nocumentum ⁊ ꝓpter hoc unaque-
qꝫ duaꝝ pupillaꝝ quꝫ alter clauditur oculus in ui-
dendo fit fortior ⁊ clarior q̃ ipſamet eſſet ſi altera
intuente intueretur. Et ꝓpter hoc foraminis uuei
dilatatio augumẽtatur qum alter clauditur oculus
⁊ hoc quidem eſt ꝓpterea ꝙ ſpiritus uehementer
uadit ad ipſum. ¶ Secũdum uero eſt ꝓpterea ut
duo oculi unum habeant defferens quod uiſui ſi-
mulacrum eis afferat ⁊ ibi uniatur ⁊ ſit duobus ui
dere oculis unũ uidere ꝓpea ꝙ ſimulacrum in t̃-
mino unitur cõmuni. Ideoqꝫ luſcis accidit ut ex re
una uideant duas: quꝫ una pupilla ſuperius eleuat̃
aut inferius deprimitur ⁊ deſtruitur rectitudo pe
netrationis foraminis ad ſectionẽ ⁊ añ cõmunẽ ter
minuꝫ accidit termĩus torture nerui. ¶ Et tertiũ
eſt ut unuſquiſqꝫ duoꝝ neruoꝝ ab alio ſuſtentetur
⁊ illi innitatur ⁊ fiant ac ſi ad pupillaꝫ ex ꝓpinquo
uenirent. ¶ Secunduꝫ autem pariuꝫ neruoꝝ a ce
rebro ꝓcedentium naſcitur poſt ortum primi pa-
ris ⁊ ab eo ad ſiluestrem declinat ⁊ a foramine
quod eſt in orbita que totuꝫ cõprehendit oculuꝫ e
gr̃ditur: ⁊ in muſculis partitur oculi ⁊ hoc quideꝫ
par ualde eſt groſſum. Ideo ut eius groſſities ſue
parificetur mollitiei quam habere debuit ꝓptere
a ꝙ eſt circa principium: ⁊ confortetur in facien-
do motuꝫ: ⁊ precipue cum adiutoreꝫ non habeat
qum t̃tiuꝫ par ſit conuerſum ad mouendum ma-
gnuꝫ mẽbrum quod eſt mandibula inferior quare
ei non remanet ſuperfluitas ĩmo adiutore alio a ſe
indiget ſicut modo referemus. Tertii uero paris
origo eſt a termino cõmuni inter anteceſſionem ce
rebri ⁊ ipſius poſtremuꝫ ſilicet ⁊ab infimo baſis ce
rebri quod primo cum quarto pari pauliſper mi-
ſcetur: deinde ab eo ſeparatur ⁊ in quattuor ra
mis ramificatur. ¶ Unus ramus ab ingreſſu egre
ditur uene ſubetie quam poſtea nominabimus ⁊
deſcendendo ſuper ceruicem uadit donec diaphra
gma pertranſeat ⁊ in uiſceribus que ſunt ſub dia
phragmate partitur. ¶ Et he quidem partis egre
ſſio eſt a foramine quod in oſſe exiſtit temporis q̃
qum egreditur cum neruo continuatur qui a quin
to diuidit̃ pari: cuius modo nominabimus diſpo-
ſitionem. Et ramus tertius in foramine deſcendit
a quo hꝫ egreditur par quoniam ipſius directio eſt
ad membra in anterioribus faciei poſita: Et neqꝫ
fuit conueniens ut in penetratione primi paris uen
trem habentis penetraret quia nobiliori neruoꝝ
coanguſtationem faceret ⁊ ipſum cõprimeret ⁊ ui
a cooperiretur. ¶ Et hec quidem pars quꝫ ſepa-
ratur in tres diſtribuitur ſectiones. Quaꝝ una ad
partem lachrymalis declinat ⁊ uadit ad muſculos
tempoꝝ ⁊ maſticantium: ⁊ ſupercilij ⁊ frontis ⁊
palpebre. Et pars ſecunda per foramen uadit ap̃
oculos creatum ⁊ inde ad naſi tendit interiorem
ſuperficiem ⁊ in tunica ſpargitur que in interiori-
bus naſi eſt expanſa. ¶ Pars quoque tertia eſt

pars non parua in concauitate deſcẽdẽs barbachi q̃
in oſſe maſſylle eſt facta ⁊ duobus ramificatur ra-
mis. ¶ Unus uadit ad interiora concauitatis oris
⁊ in dentibus ſpargitur. ſed illud quod inde perti
net dentibus eſt manifeſtum: quod uero inde aliis
pertinet ẽ uiſui ſicut occultum ⁊ in gingiua etiam
ſpargitur ſuperiore. ¶ Alter autem ramus in mẽ
broꝝ ſpargitur ſuperficiebus que ſunt ibi ſicut cu
tis maxylle ⁊ extremitatis naſi ⁊ labij ſuperioris.
he quidem ſunt ſectiones partis tertie paris tertij.
Quartus autem ramus tertij paris uadit penetrãs
a foramine ſuo quod ĩ mandibula exiſtit ſuperior̃
⁊ uadit ad linguam ⁊ in eius manifeſta diuiditur
tunica ⁊ tribuit ei ſenſum ꝓprium qui ẽ guſtus ⁊
illud quod remanet in dentium retis inferioꝝ ⁊ in
ipſoꝝ gingiuis diuiditur: ⁊ in labio inferiori: ſed
pars que peruenit ad linguam ſubtilior eſt q̃ ner
uus oculi: quoniam iſtius duritiem ⁊ illius molli-
tiem temperant groſſities illius ⁊ ſubtilitas iſtius
¶ Quarti uero paris origo eſt poſt tertium ſꝫ ad
cer̃bri baſim eſt magis declinans ⁊ cum tertio q̃-
admodum diximus miſcetur deinde ab eo ſepara
tur ⁊ ad palatum uadit ⁊ dat ei ſenſum quod q̇deꝫ
eſt paruũ ſed ẽ plus durum q̃ tertium quia pala-
tum ⁊ palati panniculus durior eſt lingue pannicu
lo. Sed ununquodqꝫ paris quinti impar cum duo
bus naſcit̃ medijs hꝫ dupli formam: ĩmo multi il
loꝝ tenent ꝙ ununquodqꝫ ipſius impar eſt par cu
ius quidem origo a duobus eſt cerebi lateribus.
¶ Et pars quidem prima cuiuſqꝫ paris ipſius ad
panniculum uadit qui in interioribus ĩſtrumenti
auditus ẽ dilatatus ⁊ ĩ eo diuiditur totus: Et hu-
ius quidem diuiſionis origo proculdubio eſt a p̃te
cerebri poſteriore ⁊ per ipſam eſt audiendi ſenſus
ſed ſecũda diuiſio eſt maior prima. Ipſa nanqꝫ e-
greditur a foramine quod in oſſe perforatum eſt
petroſo. Et ipſe quidem eſt qui uocatur monocu-
lus ⁊ cecus ꝓpea ꝙ multum torquetur ⁊ eius uie
in obliquationibus incedunt ideo ꝙ uoluntas affu
it prolongandi ſpatium ut eius finis a principio re
moueretur. ꝓpea ut neruus anteq̃ inde egrederet̃
a principio eſſet longinquus ideo ut durities ei in
de acquireretur. Qumqꝫ egreditur cum neruis t̃
tij paris miſcetur quoꝝ plurimi ad maxyllam ⁊ ad
palati uadunt muſculum: ⁊ quod remanet ad mu-
ſculos ꝓtenditur tempoꝝ. ¶ Guſtus auteꝫ ĩ quar
to creatus fuit neruo. Et auditus ĩ quinto: quoni
am inſtrumẽto auditus fuit neceſſarium ut eſſet di
ſcoopertũ ne aeris uia ad ipſũ clauſa foret: ⁊ ĩſtru-
mẽto guſtus fuit neceſſarium ut eſſet minutum ꝓ
pterea oportuit ut nerui auditus eſſent duriores.
Et ideo origo cerebri eoꝝ poſtremo fuit ꝓpinqui
or: ⁊ neqꝫ oculis muſculis unus ſufficit neruus: ⁊
muſculoꝝ tempoꝝ nerui multiplicati fuerunt niſi
quia foramini oculi multa neceſſaria fuit amplitu-
do ꝓpterea ꝙ neruus uirtutẽ afferens uiſus mul-
ta indiguit groſſitudine ideo quia ei neceſſarium
fuit uentrem habere: non ergo os quod ad cõp̃
hendendum oculum eſt perforatum multa forami
na tollerare potuit. Temporis uero neruis multa
fuit durities neceſſaria: ſꝫ groſſitudĩe mlt̃a nõ idi
guer̃: ĩmo groſſitudo ẽẽt faciẽs motus difficultatẽ
⁊ etiam egreſſio quam in oſſe duro petroſo hadẽt

potest foramina tollerare multa. ¶ Par uero sex-
tum a postremo oritur cerebri cum quinto conti-
nuum ⁊ cum eo panniculis ⁊ ligamentis ligatum
ac si esset unus neruus: deinde separatur ab eo ⁊ e
greditur a foramine quod est in extremitate ado-
rez quod laude similatur. Et ipsum quidem ante
ꝙ egressum esset iam in tres diuisum fuit partes q̄
omnes simul ab hoc egrediuntur foramine. Una
eaꝝ ad gule musculos suos protenditur itinere ⁊
ad lingue radicē ꝓpterea ut par septimū in ipsoꝝ
adiuuet motu. Et pars secunda ad musculos de-
scendit spatule ⁊ eius quod est circa eam: ⁊ ipsius
plurimum in musculo spargitur lato qui est super
spatulam: ⁊ hec quidem pars est magne q̄titatis ⁊
suspensa penetrat donec perueniat ad quod dirigi
tur . Pars uero tertia que maior est ex tribusp-
tibus ad uiscera descendit in ascēsione uene subeti
⁊ est illi annexa ⁊ cum ea ligata ex qua cum rectitu
dine est epiglotis separantur rami qui ad muscu-
los ueniunt epiglotales quoꝝ capita sunt ad supe-
riora qui epigloti ⁊ ipsius eleuant cartilagines.
¶ Numq; epiglotim pertranseunt ex eis ascēdūt
rami qui ad musculos uadunt capita ad inferiora
habentes: ⁊ ipsi sunt qui ad cymbalarim clauden-
dam sunt necessarij qum ad inferiora trahere neces
sarium est. ⁊ pp hoc uocantur nerui retro redeun
tes. ¶ Hic autem neruus retro rediens nō egres
sus fuit a cerebro ⁊ non a nucha nisi ꝓpea ꝙ si a nu
cha ascenderent ab ipsoꝝ principio subirent trās-
uersi et non recti et ad inferiora attractio cum
eis non proueniret ſʒ actionem decentem. Et ipsi
quidem non de sexto pari creati fuerunt nisi ꝓpea
ꝙ illud quod ex neruis ē molle aut molli uicinū.
s. illud quod fuit ex eis anteꝙ̄ sextum iam in mu
sculis faciei ⁊ capitis ⁊ in eo quod in eius fuit diui
sum: ⁊ septimum etiam non ſʒ rectitudinem descē
deret quēadmodum sextum descendit īmo procul
dubio transuersitas eos comitaretur: ⁊ ꝓpea ꝙ il
lud quod ascendit ⁊ redit qn̄q; indiget re firma cui
innitatur ad similitudinem girgilli ut super ipsam
reuoluatur ascendens: ⁊ ex ea adiuuetur ut sit si-
tus ipsius r̄ctus ⁊ durus: ⁊ fortis: ⁊ leuis. ⁊ iuxta
positus non fuit ibi ad hoc idoneum sicut arteria
maior. ¶ Et illud quod ex istis ramis a sinistra a
scendit hanc inuenit arteriam ipsa recta ⁊ grossa
ergo super eam reflectitur non multa indigens fir
mitudine. A dextra uero ascendenti: hec non uici-
natur arteria ad modum primi: sed uicinatur ei
postꝙ̄ iam accidit ei ꝑuitas pp ramoꝝ diuisionem
qui iam ex eo egressi fuerunt cui etiam iam defuit
rectitudo in situ quia transuersatus fuit ad ascellaz
declinando: fuit ergo necessarium ut ipsi re aliqua
affirmarentur cui inniterentur cum ligamentis in
quibus rami stringerentur: ideo ut per ipsos illd̄
quod defuit ex rectitudine grossitie in situ corrige
retur. ¶ Et sapientia quidem in hos redeuntes ra
mos elongando est ut talis qualis est hec suspensio
ꝓximi fiant ⁊ propter elongationem a principio
fortitudinem habeant ⁊ duritiem: Ex neruis autē
redeuntibus fortior est ille q̇ i duabus musculoꝝ
epiglotis spargitur tunicis cum alijs neruoꝝ adiu-
uatium ramis postea illud quod ex hoc remanet
neruo descendit a quo rami separantur qui in pan
niculis sparguntur diaphragmatis ⁊ pectoris: ⁊ in
musculis ipsius: ⁊ in corde: ⁊ ī pulmone: ⁊ in ue-
nis: ⁊ in arterijs que ibi sunt. ¶ Illud uero quod
remanet penetrat in diaphragma: ⁊ associatur ei
quod ex parte tertia descendit ⁊ in panniculis pan
niculus spargitur uiscerum ⁊ peruenit ad os latuz
Septimi autem paris origo est termino cōmuni q̇
est inter cerebrum ⁊ nucham cuius plurimum in-
cedit se in musculis spargendo linguam mouenti-
bus ⁊ in musculis inter peltalem ⁊ os laude cōmu
nibus ⁊ est qum ipsius residuum in alijs spargitur
musculis qui huic musculo sunt uicini: non tamen
semper est istud ⁊ ꝓpterea ꝙ alij nerui ad alias re
ducti fuerunt necessitates: ⁊ neq; fuit bonum ut fo
ramina in anterioribus neq; in inferioribus multi
plicarētur: fuit melius ut ad lingue motum ner-
uus ab hoc loco ueniret: quia ipsius sensus iam ei
ab alio uenit loco.

Capitulum tertium de anatomia neruoꝝ nuche ⁊
colli ⁊ uijs eoꝝ.

Nerui ex nucha nascentes qui per colli ua-
dunt spondiles octo sunt paria. ¶ Unius
paris egressio a duobus est spondilis pri
me foraminibus quod in capitis musculis solum
spargitur: ⁊ est paruum minutum: quoniam me-
lius fuit ut locus a quo egreditur sit angustus quē
admodum in capitulo de ossibus diximus. Et ſi q̇
dem paris egressio est inter spondilem primam ⁊
secundam. s. foramen in loco uel capitulo de ossi-
bus nominatum cuius plurimum capiti tangendi
sensum defert. transuerse enim ad id quod in spō
dilibus est suppremum ascendit ⁊ ad anteriora re
flectitur: ⁊ super tunicam extrinsecam aurium sp
gitur. Et ꝙ par primum minus facit ꝓpter sui p-
uitatem ⁊ abbreuiationem ob quam expandi expe
dite non poterat ⁊ dilatari in locis qui sequntur
ipsum complete emendat. ¶ Quod autem ex hoc
remanet pari ad musculos qui sunt in pesteriori-
bus colli ⁊ ad musculum latum uenit ⁊ eis dat mo
tum. Et paris tertij origo ⁊ ipsius egressio est a fo
ramine quod est inter secundam ⁊ tertiam. ¶ Et
unusquisq; eoꝝ in duos partitur ramos: Ab uno
ramo sparguntur rami in ꝓfundo musculorum q̇
sunt ibi ⁊ proprie caput cum collo mouētuꝛ: dein
de ad spondilium ascendūt spinas ⁊ qum in eaꝝ re
ctitudine ueniunt ad radices tenentur eaꝝ: ⁊ post
ad ipsaꝝ eleuantur capita ⁊ cum ligamentis miscen
tur pannicularibus que ab illis nascuntur simenijs
postea ad partem aurium reflectendo penetrant ⁊
ī nō ōi homīe ad aures perueniunt et aurium mu
sculos mouent. ¶ Et ramus secundus ad anterio-
ra uadit donec ad musculum peruenit latum: Et cū
hoc quidem primum qum nascitur miscentur ue-
ne ⁊ musculi qui ipsum cooperiunt ꝓpterea ut in
seipso sit fortior: Et est etiam quando cum mu-
sculis miscetur temporum et cum musculis auriuz
in bestiis. ¶ Plurimum tamen sparsionis ipsius
non est nisi in musculis maxyllaꝝ. Quarti uero
paris egressio est a foramine quod inter tertiam e-
xistit et quartam et partitur sicut ille qui est ante
ipsum parte antecedente et parte posterius conse-
quente: sed pars eius que antecedit est parua et i-
deo cum quinto miscetur. ¶ Et quidā iā dixerūt

ꝙ ab ea penetrant rami sicut aranee tela exten
si super uenam subeti donec ad diaphragma ꝑ
ueniunt separans super duo latera diaphragma-
tis pectus in duo media partientis incedentes.
Sed eius pars maior ad posteriora reflectitur: ⁊
ī fundo musculoꝝ ꝓfūdatur donec ad simenia ua
dit ⁊ musculis mādat ramos qui inter caput ⁊ col
lum sunt cōmunes: ⁊ deinde itinere suo ad anteri
ora reflectendo uadit: ⁊ cum musculis maxylle et
aurium in animalibus continuatur. Et dixerunt ꝙ
ab eo ad dorsum descendit ramus. ¶ Quinti aūt
paris egressio est a foramine quod est inter quar-
tam ⁊ quintam quod etiā ī duos partitur ramos
ynus ramus. s. iste qui est antecedens ⁊ ipse mi-
nor ad musculos peruēit maxyllaꝝ: ⁊ ad muscu-
los qui caput anterius curuāt ⁊ ad alios musculos
qui capiti ⁊ collo sunt cōmunes. At ramus secun-
dus in duos diuiditur ramos. Unus ramus inter
primum ⁊ inter ramum secundum est medius ⁊ ꝑ
uenit ad spatule supprem*u*z ⁊ miscetur cum eo q̇-
dam sexti ⁊ septimi. ¶ At ramus secūdus cum ra
mis quinti ⁊ sexti ⁊ septimi miscetur ⁊ ad mediuz
penetrat diaphragmatis. Par uero sextum ⁊ sep
timum ⁊ octauum ab aliȷ̄s ſꝫ ordinem egrediunt̄
foraminibus: sed octaui egressio est a foramine cō
muni inter finem spondilium colli ⁊ inter primaz
spondilium dorsi: ⁊ eoꝝ rami uehementi cōmiscē
tur mistura. Sed plurimum sexti ad spatule per-
uenit superficiem ⁊ pars eius maior parte que est
ex quarto ⁊ minor parte que est ex quinto perue-
nit ad diaphragma. At plurimum septimum per
uenit ad adiutorium licet sint quidam ex ipsius ra
mis qui ad musculos capitis ⁊ ad colli ⁊ ad dorsi
cum ramis quinti associati uadunt ⁊ ad diaphra-
gma perueniūt. ¶ Sed octaui post cōmistionem
⁊ societatem omnes ad brachium ⁊ aseid perue
niunt ⁊ neqꝫ est aliquis eoꝝ qui ad diaphragma ꝑ
ueniat sed tamen ille qui ex quinto ad partem ma
nus tendit non transit ispatulam ⁊ ex septimo non
transit adiutorium: sed ille qui ad spatulam perue
nit ad brachium est ex octauo misto cum primo ra
mo qui nascitur ex spondilibus ⁊ ad dorsum ua-
dit. Nerui autem isti in diaphragmate partiti non
fuerunt nisi nerui nuche: ꝓpea ut ad ipsum ueniēs
ab alto foret descendens loco: ideo ut eius parti-
tio in ipso esset melior: ⁊ p̄cipue q̇a prima eoꝝ di-
rectio fuit principium panniculi pectus per mediū
partientis. ¶ Et impossibile quidem erat ut ner
ui ad ipsū a nucha dir̄cte uenirēt absqꝫ fractura cū ā
gulo. At si omnes nerui qui ad diaphragma de-
scendunt a cerebro ꝓtenderentur ipsoꝝ ꝓlongare
tur incessus: ⁊ neqꝫ eoꝝ neruoꝝ continuitas cum
medio diaphragmatis posita fuit nisi ꝓpterea ꝙ n̄
fuit conueniens ut ī ipso ſꝫ iustitiam ⁊ equalitatez
spargerentur si cum extremitate ⁊ non cuz medio
continuarentur: aut si cum tota continuarentur
circuitione: ⁊ esset hoc contrarium uie que est ne-
cessaria: quoniam musculi non faciunt aliquid mo-
ueri nisi extremitatibus suis: ꝓpterea illud quod
ex diaphragmate mouetur est illud quod est circu
ens. oportuit ergo ut in ipso finirentur nerui ⁊ nō
ut in ipso inciperent. At quoniam necessarium fu-
it eos ad medium uenire oportuit necessario ut pē
derent. oportuit ergo ut ipsi defenderentur ⁊
panniculis cum munitione tegerentur. tecti ergo
panniculis fuerunt cum munitione defendente in
qua eis associatur panniculus qui pectus per medi
um partitur super quem misti ꝑrexerunt ⁊ quia
huius membri operatio fuit nobilis facta fuerunt
neruis eius principia multa ne eius operatio ꝓpter
aliquod destrueretur nocumentum quod uni acci
deret principio.

Capitulum quartum de anatomia neruoꝝ nuche spondilium que sunt in rectitudine pectoris.

P Rimi ex paribus ipsoꝝ egressio est inter
primaz spondilium ⁊ secūdā pectoris quō
in duas diuiditur partes que maior in oī
bus musculis spargitur costaꝝ ⁊ musculis dorsi
Et quod remanet super primas costas extensum
procedit: ⁊ octauo neruoꝝ colli obuiat ⁊ simul ad
manus ꝓtenduntur donec ad adiutorium ⁊ spatu
lam perueniant. ¶ Par uero secundum a forami-
ne egreditur quod predictum sequitur foramen:
cuius pars ad adiutorȷ̄ tēdit superficiem dans ei sē
sum: ⁊ ipsius residuuz cum aliȷ̄s partibus que re-
manserunt agregantur ⁊ ad musculos spatule qui
super eam sunt positi descendunt ipsius mouentes
iuncturam ⁊ ad musculos perueniunt dorsi. ¶
¶ Qui igitur ex neruis istis spondilium pectoris
oriuntur ⁊ ramis qui ad spatulam non ꝓtendunt̄
ad musculos dorsi uadunt ⁊ ad musculos qui sunt
īter costas puras ī posterioribus pectoris positas.
¶ Qui uero ex spondilibus falsaꝝ nascuntur costa
rum ad musculos ueniunt qui sunt inter costas ⁊
ad musculos uentris. Cum istoꝝ neruoꝝ pretere
a ramis arterie ⁊ uene quiete currunt ⁊ nucham ī
grediuntur per loca inferiora unde ipsi egrediūt.

Capitulum quintum de anatomia neruoꝝ nuche alchatin.

N Erui alchatin in hoc cōmunicant ꝙ pars
eoꝝ ad dorsi musculos peruenit: ⁊ pars
ad musculos uentris: ⁊ ad musculos qui
sunt in dorso expansi. Tria autem superiora cum
neruis miscentur qui a cerebro sunt descendētes
⁊ non alia. ¶ Et duo paria inferiora ad partem
crurium multos transmittunt ramos cum quibus
rami tertii paris ⁊ ramus nerui primi ex alhauiz
miscetur: sed isti duo rami anche non transeunt iū
cturam: sed in ipsius sparguntur musculis: ⁊ illi
eos pertranseunt incedendo ad crura. ¶ Neruoꝝ
autem crurium ⁊ pedū forma a neruis manuum
separatur ī hoc ꝙ non omnes coniunguntur ⁊ de
clinant submersi incedendo ad occultum: nō eniz
est forma continuitatis adiutorȷ̄ cum spatula sicut
forma continuitatis coxe cum ancha: neqꝫ eius con
tinuitas cum origine suoꝝ neruoꝝ sicut continui-
tas ipsius cum suoꝝ neruoꝝ origine. Et isti quidē
nerui ad partem cruris diuersis tendūt itineribus
¶ Sunt enim ex eis qui occultantur ⁊ sunt ex eis
qui manifestantur ⁊ sunt ex eis qui submerguntur
sub musculis cooperti. Et quia musculi qui a pte
ossis femoris oriuntur uias ad utrosqꝫ pedes non
habuerunt a posterioribus corporis neqꝫ ab occul
to coxaꝝ ꝓpterea ꝙ sūt ibi musculi multi ⁊ uene:
factū fuit ut pars neruoꝝ qui sūt ꝓprȷ̄ musculoꝝ

qui ſũt in pedibus curreret ⁊ penetraret ĩ forãmĩe
quod ad teſticulos deſcẽdit donec ad muſculos ua
dat femoris ⁊ deſcendat ad muſculos poplitis .

Capitulum ſextum de anatomia neruoꝝ nuche al
bauim ⁊ alboſos .

PRimum par ex albauim miſcetur cũ ner
uis alchatin ſicut diximus . ¶ Alia uero
paria ⁊ impar quod ab extremo oritur al
boſos in muſculis ſparguntur ficteris ⁊ ipſius uir-
ge: ⁊ in muſculo ueſice ⁊ matricis: ⁊ in panniculis
uentris : ⁊ in partibus domeſticis interioribus oſ
ſis femoris: ⁊ in muſculis qui naſcuntur ab oſſe al
bauiz.

Capitulum primuz ſũme quarte doctrine quinte :
Et eſt ſermo de forma arteriaꝝ.

VEne pulſatiles ſunt arterie que create ſu
erunt preter unaz eaꝝ duas habẽtes tuni
cas quaꝝ durior eſt occulta: quoniam ip
ſa eſt illa q̃ pulſatiõi obuiat: ⁊ forti motui ſubſtan
tie ſpiritus que celari uoluit: ⁊ ipſius receptaculuz
cuſtodiendum ⁊ corroborandum fuit. ¶ Arteria
ꝝ aũt origo ẽ a ſiniſtro uẽtriculo duoꝝ uentriculoꝝ
cordis: quoniam dexter eoruz epati eſt propinq-
or: qua ꝑpter oportuit ut ipſe poneretur occupa-
tus in attrahendo nutrimentuz exercendo ipſum .

Capitulum ſecũdum de anatomia arterie uenalis.

QUod in primis a ſiniſtro oritur uentri-
culo due ſunt arterie una ad pulmonem
uadit ⁊ in ipſo partitur: ꝑpterea ut aer
attrahatur ⁊ ſanguis qui pulmonem nutrit a cor-
de deferatur: a corde quia tranſitus nutrimenti
pulmonis eſt ad cor ⁊ a corde uadit ad pulmonem
Et huius quidem partis origo eſt ex partium cor
dis ſubtiliore ⁊ ubi uene ad ipſum penetrant que ẽ
unam habens tunicam ab omnibus alijs arterijs di
uerſa ⁊ ꝑpter hoc uocant ipſam arteriam uenalem
¶ Ex una autem cr̃ata fuit tunica ut ſit mollior ⁊
lenior ⁊ ad dilatandum ⁊ ad cõſtringendum ma-
gis obediens: ⁊ ad reſudationem eius faciendam
ꝙ ab ea ad pulmonem reſudat ex ſanguine ſubtili
uaporoſo qui ſubſtantie pulmonis magis eſt conue
niens ſit apta. ſ. qui complemento digeſtionis in
corde iam ꝑpinquus fuit. Et neque eſt ei neceſſaria
ſuperfluitas digeſtionis ſicut ea indiget ſanguis q̃
in uena currit uentrem habente quaz modo nomi
nabimus ⁊ ꝓprie quoniam eius locus eſt iuxta cor
⁊ uadit ad ipſum eius uirtus calida facile digerens
⁊ etiam quia mẽbrum in quo pulſat eſt raꝝ ⁊ non
timetur quz pulſauerit in illo raro ⁊ percuſſerit ꝙ
ipſius durities ei noceat ⁊ ꝑpter hoc in corpore ip
ſius non tantuz duritiei fuit neceſſarium quanto ali
e indiguerunt arterie que ſunt mẽbris duris uici-
ne. ¶ Uena autem arterialis quam dicam licet
pulmoni ſit uicina nõ tamen ei uicinatur niſi ipſius
poſtremuz a parte dorſi: ⁊ hec arteria uenalis in
antecedente pulmonis parte ſpargitur: ⁊ in ipſo
ſubmergitur que iam quidem in partes et ramos
diuiſa eſt. ¶ Sed quz inter duas huius arterie
neceſſitates comparatuz fuerit que attenduntur ſꝫ
firmitudinem ⁊ lenitatem que facit ei dilatationẽ
facilem ⁊ conſtrictionem: ⁊ reſudationem eius qd̃
ab ea reſudat inuenietur ꝙ lenitas magis eſt ei ne
ceſſaria q̃ ſpiſſitudo ⁊ firmitudo. ¶ Aliam autem
arteriam que eſt maior quaz Ariſtoteles uocat ori
thi in primis qũ ex corde oritur duos tranſmittit
ramos ex quibus maior in circuitu cordis reuolui
tur ⁊ in ſuis conuertitur partibus: ⁊ minor reuol
uitur ⁊ in uentriculo ſpargitur dextro . ¶ Quod
autem poſt duos remanet ramos qum ſeparatur ĩ
duas diuiditur partes una pars eſt maior ⁊ ad de-
ſcendenduz apta ⁊ altera eſt minor ⁊ eſt apta ad a
ſcendenduz. Et que eſt apta ad deſcendenduz crea
ta fuit in quãtitate ſui ſuper aliã addẽs. quoniã ad
mẽbra tendit que numero ſunt plura ⁊ in quanti-
tate maiora ⁊ hec quidẽ ſũt mẽbra que ſub corde
ſunt poſita . ¶ Super orithi autez eſſentiaz uel e-
greſſionez tres duri conſiſtunt panniculi ab anteri
oribus ad poſteriora: ſi eniz unus aut duo fuiſſent
non preberent iuuamentum quod in eis queritur
neqꝫ ipſius q̃titatez : aut ipſoꝝ q̃titates magifican
do ⁊ fier̃t motus ꝑ ipos difficil̃. Qd̃ ſi ẽẽt quattu
or fierent ualde parui ⁊ deſtrueretur iuuamentuz
eoꝝ ⁊ ſi in ſuis q̃titatibus magni fierent uiaz coan
guſtarent . ¶ Uenalis arteria duos habet pannicu
los ad interiora declinantes ⁊ duo quidez ſuffece-
runt quia non eſt ibi tãtuz neceſſitatis benefacien-
di formaz q̃tuz eſt hic: ĩ ſubtiliando uero eſt ibi
plus neceſſitatis ideo ut fumoſum uaporem expel
lere ſit facile: ⁊ ſanguinem ad pulmonez euntez ĩ
parte orithi que ex duabus partibus eſt aſcẽdẽs.

Capitulum tertiuz de anatomia arterie orithi aſcẽ
dentis.

PArs autez que a duabus orithi eſt aſcen
dens in duas diuiditur partes quaꝝ ma-
ior ad partem lebriati aſcendendo ten-
dit deinde ad partem tranſuerſatur dextram do-
nec ad carnem laxam moro ſimilem peruenit que
eſt ibi. ¶ Et in tres diuiditur partes quãꝝ due
ſunt due arterie que ſubeteni uocantur ⁊ ad dex-
tram ⁊ ad ſiniſtram cum duabus aſcendit guide-
gis ꝓfundis quas poſtea nominabimus ⁊ in diui-
dendo cuz eis aſſociantur ſicut poſt referemus .
Pars autem tertia ĩ thorace ſpargitur ⁊ coſtis pri
mis ⁊ in ſex ſpondilibus colli ſuperioribus ⁊ in ꝑ
tibus furcule donec ad caput peruenit ſpatule: po
ſtea ex inde ad manuuz pertrãſit mẽbra: pars ue-
ro minor ex partibus orithi aſcendens ad partem
aſcelle uadit ⁊ diuiditur ſicut pars tertia maioris
partis .

Capitulũ quartũ de anatomiã duaꝝ arteriaꝝ q̃ ſu
beteni uocantur.

UNaqueqꝫ duaꝝ arteriaꝝ que ſubetẽi uo
cantur qum ad colluz perueniunt in duas
ſeparantur partes: partez anteriorem ⁊
poſteriorem: Anterior uero pars in duas ſeq̃ſtra-
tur partes: occultam que ad linguam tendit ⁊ ad
muſculos occultos: qui ſunt muſculi mandibule
inferioris ⁊ ad partem que manifeſtatur ⁊ aſcendit
ad illud qd̃ eſt corã duabus auribus ⁊ ad muſcu-
los tẽpoꝝ ⁊ pertranſit eos poſtq̃ in eis reliquit
ramos multos: ⁊ ad capitis cacumen tendit : ⁊ ob
uiant ſibi dextre eaꝝ exiſtentes cũ extremitatibus

sinistre. ¶ Pars autē secunda in duas diuidit̄ par
tes posterior quaꝝ minor plus ad posteriora ele-
uat̄ ⁊ in musculis q̄ capitis sunt continentes iūctu-
rā spargit̄. Ex qua etiā ē ꝙ ad basim postremi cer̄
bri tendit in foramē ingrediēs magnū qđ est apud
dorez laudā. ¶ Maior autē corā foramine i fo
ramine petroso ad rethe ingredit̄ imo r̄the ex ea
texit̄. s. ex venis in uenis ⁊ tunicis sup tunicas et
rugis sup rugas: ita vt nemo ex eis vnā solā app̄
hendere possit: nisi cū alia cōtinuā ⁊ cū ea ligatam
sicut rethe ⁊ spargit̄ ad anteriora ⁊ posteriora ad
dexterā ⁊ sinistrā ⁊ uadit per totū rethe deīde ag
gregat̄ ex ea pte sicut erat añ ⁊ format̄ ei pannicu-
lus ⁊ ascendit ad cerebrū ⁊ spargit̄ in ipso pannicu
lo subtili postea interius in cerebro in suis ventri
culis ⁊ siphac ventriculoꝝ ipsius ⁊ ramoꝝ suoruz
orificia sibi obuiant q̄ ibi ascenderūt quēadmoduz
ramoꝝ venaꝝ orificia ñ pulsatiliū q̄ d̄scenderūt.
¶ Nō autē fcā fuerūt ista ascendentia ⁊ illa descē
dentia nisi ꝓpterea ꝙ illa sunt rigantia ⁊ fundētia
sanguinē quoniā melior ex sitibus suoꝝ vasoꝝ ri
gantiū ē vt eoꝝ extrēitates sint capita ad inferiora
hn̄tes: sed ista iuuamentū p̄stat in dando spūz. ¶
Et spūs q̇dē ē subtilis ad supiora mobilis. Et neq̧
est necesse suoꝝ vasoꝝ capita ad inferiora reduce
re donec fundant imo si hoc fieret: multa inde ꝓ
uenīret effusio sanguīs q̇ ei associat̄ ⁊ difficlt̄as mo
tus sp̄s in eis quoniā ipsius motus ad supiora ē fa
cilior ⁊ ꝓpt̄ illud qđ in spū existit ex motu ⁊ sub
tilitate sufficit in eo ꝙ ex ipso ad cerebrū vadit il-
lud qđ est necesse vt calefaciat ip̄z. ¶ Et sub cere
bro q̇dē nō fuit expansum rethe nisi vt redeundo
incedat sanguis q̇ est in arteria. ⁊ spūs q̇ in ea exi-
stit cōplexioni cerebri post digōez silet̄. ⁊ deinde
secundū ordinē ad cerebrū vadat. Et rethe q̇dē in
ter os ⁊ panniculum duꝝ est positū.

Capitulū q̇ntū de anatomia ꝑtis orithi d̄scēdētis.

P ars aūt orithi descendens primū s̄z recti
tudinē incedit donec sup q̇ntā mittit̄ spō
dilē cuius situs capitis cordis situi ē op-
positus ⁊ ibi q̇dē ē pulmo sicut accubitatio ⁊ sustē
tamentum ipsi ad hoc vt inter ipsum ⁊ ossa dorsi
sepationē faciat. ¶ Meri quoq̧ qū ad hunc ꝑue
nit locū ab eo ad dextrā declinat ⁊ ñ s̄m rectitudi-
nē transit deiñ cū panicul' appēsus incedit qū ad di-
aphragma ꝑuenit ne ip̄z coāgustet. ¶ Et hec q̇dē
arteria descendens qū ad spondilē. 5. ꝑuenit ad in
feriora trahit̄ extēdēdo se supra dorsum dōec ad
os ꝑuenit qđ est ex albauiz. Et qū ē in pectoris re
ctitudine transit iñ ⁊ dimittit ibi ramū subtilē ꝑuū
⁊ disꝑgit̄ in receptaculo vase pulmonis qđ est ex
pectore ⁊ ꝑueniunt extrēa ipsius ad canā pulmōis
⁊ ipsa q̇dē ñ cessat dimittendo in oībus spondilibꝫ
ꝑ quas vadit ramū q̇ inter costas ⁊ nuchā incedit.
¶ Qūq̧ ꝑtransit pectus ex ea due diuidūtur arte
rie q̄ ad diaphragma ꝑueniūt ⁊ in ipso a dextra sꝑ
gunt̄ ⁊ a sinistra. Deinde dimittit arteriā cuius ra
mi in stō ⁊ epate ⁊ splene sꝑgunt̄ ⁊ ipsius rami ab
epate egrediunt̄ ⁊ ad vesicā vadūt. ¶ Et postea
orit̄ arteria q̄ ad gedeguil q̄ sunt in circuitu minu
toꝝ intestinoꝝ ⁊ colon vadit. Deīde post hos tr̄s
ab ea sepant̄ rami quoꝝ mīor rēi sinistro propius
est ⁊ in ip̄ius sꝑgit̄ fascijs ⁊ ī corporibus q̄ ip̄ cir̄
cundant ⁊ eis iuuamentū p̄bet dando eis vitā.
Alij autē duo ad duos vadunt renes ideo vt cū eis
ren sanguis aquositatē trahit quoniā multotiens a
stō ⁊ intestis sanguinē trahūt ñ puꝝ. Postea uero
due sepant̄ arterie q̄ ad testiculos vadūt s̄z q̄ ex e
is ad testiculū ꝑuēit sinistrū ei sēp associat̄ q̄ ad re-
nē ꝑuenit sinistrū. ¶ Immo forsitan ē qū ñ ē illđ
qđ ad sinistrū ꝑuēit testiculū nisi tantū ex rene sini
stro. Et eius q̄ ad dextrū ꝑuēit testiculū origo sēp
ex maiore arteria ⁊ raro contingit vt cū aliquo e-
ius q̄ ad dextrū ꝑuenit r̄nē associet̄. Postea ab hac
arteria maiore due sepant̄ arterie q̄ in vijs vēarū
spargunt̄ q̄ in circuitu recti sunt intestini ⁊ rami q̇
in nucha sꝑgunt̄ in foramīe spondiliū egrediuntur
⁊ vene q̄ ad duo vadunt ilia ⁊ alie q̄ ad testiculos
vadūt. Ex istius autē sūma par egredit̄ paruū qđ
ad vuluā vadit p̄ter illud qđ noīabimus postea.
Et istud ē in viris ac mulieribus ⁊ miscent̄ cuz eis
vene non pl'satiles. Postea hec maior arteria quz
ad finē ꝑuēit spondiliū diuidit̄ cū vena nō pulsatili
q̄ sibi associat̄ sicut dicēus in duas partes secunduz
silitudinē laude in scriptura greca hoc modo. ¶
Una pars eaꝝ dextrat̄ ⁊ altera sinistrat̄ quaꝝ una
q̄q̧ sup os albauim eq̇tat vadens ad coxas. Uerū
tñ añꝙ ad coxas perueniat vnaq̄q̧ ipsaꝝ venā di
mittit q̄ ad uesicā tendit ⁊ ad sumen ⁊ sibi apđ su
mē obuiant ⁊ in nō natis manifeste apparent s̄z in
cōpletis eaꝝ extrēa iā siccata fuerūt ⁊ radices r̄mā
sere eaꝝ. ¶ Et ab ipsis q̇dē diuidunt̄ rami q̇ i mu
sculis spargūt̄ q̇ super os albauiz sunt positi. Et il
lud qđ ad vesicā peruēit ex eis in ea ꝑtit̄ cuius ex
trēa ꝑueniunt ad virgaz ⁊ ipsius residuū in mulie
ribus vadit ad m̄ricē ⁊ ē par paruū. ¶ Due uero
ad pedes descendentes in coxis in duos diuidūt̄ ra
mos magnos. s. siluēcz ⁊ domesticū ⁊ in siluestri
etiā ē declinatio ad dōesticū ⁊ ramos in muscul' q̇
sunt ibi positi dimittit: postea descēdit ⁊ declinat
ex eo ad anteriora ramus magnus inter pollicē ⁊ i
dicē ⁊ qđ remansit occultatur. Et ipse quidem in
plurimo partiū ipedis penetrāt tense sub ramis ue
naꝝ ñ pulsatiliū quas postea noīabimus. ¶ Ex his
autē pulsatilibus sunt q̄ ñ pulsatilibus ñ associāt̄ si
cut due q̄ ab epate ad sumē in corporibus ñ nato-
rū perueniunt ⁊ ramus pulsatil' ñ pulsatilis. ⁊ pl'sa
tilis q̄ ad spondilē penetrat q̇ntā ⁊ ascendēs ad la-
leblā ⁊ declinans ad ascellā ⁊ due subeteni q̄ spar-
gunt̄ in reti ⁊ in secundina ⁊ illa q̄ penetrat vel q̄
peruenit ad diaphragma ⁊ illa q̄ ad epar cū suis pe
netrat ramis. ⁊ illa q̄ ad stōuz ⁊ epar ⁊ ad splenez
⁊ intestina venit ⁊ ille q̄ de mirach ventris descē-
dūt ⁊ vene q̄ sunt in osse albauiz solūmō. Qñz ar
teria vene associat̄ ñ pulsatili super dorsum eq̇tat
arteria super venā ñ pulsatilē ꝓpterea vt ignobi
lius amboꝝ sit deferens nobilius. ¶ In mēbris
autē manifestis arteria sub vena nō pulsatili sub-
mergit̄ ideo vt sit magis cooperta ⁊ magis tecta et
sit vena ñ pulsatilis sicut clipeus ei. Arterie autez
ñ fuerūt venis associate nisi ꝓpt̄ duas res. vna ē
vt vene panniculis ligent̄ q̇ sunt coopeiētes arte
rias ⁊ q̇escant vene in villis mēbroꝝ int̄ q̄ uadūt
¶ Et altera ē vt vnaq̄q̧ illarū alterā imbibat.
S ūma q̇nta de venis q̄ q̇nq̧ continet capitula.

Capitulū primū summe q̇nte qꝺ est de modo vēa
rū non pulsatiliū.

OMniū autē venaꝝ q̇etaꝝ origo est ab e-
pate. Et qꝺ in primis ab epate orit̄ sunt
due vene vna a pte ipsius cōcaua oritur
cuius maius est iuuamētū i attrahendo ad epar nu
trimentū ⁊ vocat̄ porta. ¶ Et altera orit̄ a pte e-
ius gibbosa cuius est iuuamentū nutrimentū ab e-
pate mēbris deferre ⁊ vocat̄ ventrē hn̄s.

Capitulū sm̄ de anatōia vene q̄ vocat̄ porta. ¶

INcipiēus vene q̄ porta uocat̄ anatomiā.
Et dicēus ꝙ porte extrēitas q̄ in epis sub
mergit̄ ventricul' in primis in q̇nq3 diui
dit̄ ptes ⁊ ramos a se emittit ꝺōec ad gibbosas e-
patis pueīt extrēitates ex q̇bus vna vena ad fel tē
dit. ¶ Et isti q̇dē rami sunt sicut arboris radices q̄
ad fundū origīs ipsaꝝ vadunt. ¶ Extrēitas vero
q̄ eius cōcauitatē seq̇tur qū ab epate egr̄dit̄ in. vīq̄
diuidit̄ ptes quaꝝ due sunt pue ⁊ sex s̄t maiorꝭ. ¶
Et vna q̇dē ex duabus minoribus cū pte intestini
cōtinuat̄ qꝺ duodenū vocat̄ ad hoc vt ab eo nutri
mentū attrahat ⁊ ab eo etiā iā diuisi fuerunt rami
q̇ sepati fuerunt in corpore qꝺ vocat̄ enchāras. ¶
Et ps secunda in inferioribus diuidit̄ stōi apꝺ por
tanariū qꝺ est os stōi inferius ideo vt nutrimentū
trahat. ¶ Una autē sex remanentiū ad ptē stōi la
tā tendit ad ipsius supficiē manifestā nutriendū. ¶
Occultū nanq3 stōi primū nutrimētū qꝺ est in ipso
tangit ⁊ ex eo p tactū nutrit̄. Et ps secunda ad ptē
pueīt splenis ad splenē nutrien̄ a qua an̄ꝙ ad sple-
nē nutriendū perueīat sepant̄ rami q̇ corpus qꝺ en
charas vocat̄ ex clariore eius pte qꝺ in ipso pene
trat ad splenē nutriunt dein̄ pueīt ad splenē ⁊ ex i-
psa cū eo cōtinua reuertit̄ ramus magnus q̇ i latus
stōi sinistrū ad ip̄3 nutriendū ptit̄. Et qu3 illud qꝺ
ex ipsa penetrat in splenē in medio ponit̄ ascēdit ex
ea ps ⁊ descēdit ex ea ps. ¶ Et ex ascēdēte q̇dē sp
git̄ ramus i medietate stōi supiore ad nutriendu3
ipsam: ⁊ altera ps in splene ad ip̄3 nutriendū. ¶ Et
ps altera egredit̄ ꝺōec ad stōi pueīt gibbositatē: ꝺ
inde in duas ptit̄ ptes. vna ps in manifesto sinistri
stōi spargit̄: ⁊ altera ad os stōi submergit̄ ad sup-
fluitatē ponticā acetosam cholere nigre ibi pyicien
dā q̄ cū superfluitatibus egredit̄ ⁊ os stōi titillicat
titillicatōe desideriū excitante ⁊ iā ipsam an̄ noīa-
uimus. ¶ Pars vero ex ea descēdens in duas eti
a3 diuidit̄ ptes vnius quaꝝ rami in inferiore sple
nis medietate diuidunt̄ ad ip̄3 nutriendū. Et alte-
ra ad reticulū vadit ⁊ in ipso ad ip̄3 nutriendū. ¶
Et ps tertia ex sex primis ad latus vadit sinistru3
⁊ in oibus vīj̄s venaꝝ q̄ in circuitu rcī cōsistunt i
testini spargit̄ ad sugen̄ illud qꝺ ex reliq̇is nutri-
menti est in stercor̄. Et pars quarta ex sex ad mo
dū capilloꝝ sepat̄ ex q̇bus sunt q̇ in manifesto dex
tri gibbositatis stōi oppositi pti q̄ in sinistro ad p-
tē splenis ad eū venit spargunt̄: ⁊ ex eis sunt q̄ a
dextra reticuli parte vadūt ⁊ in ipso spargunt̄ op
positi parti q̄ ad ip̄3 a parte sinistra venit ex ramis
vene splenetice. ¶ Quinta vero ex sex in gede-
guil spargit̄ q̇ sunt in circuitu intestini colō ad nu-
trimentū ex eo sumēdū. Et sexta est sicut hec ⁊ i-
psius plīmū in circuitu ieiuni spargit̄ ⁊ qꝺ remāet
in circuitu tunicaꝝ minutaꝝ ⁊ cū monoculo cōtinu
atur ⁊ trahit nutrimentū.

Capitulū tertiū de anatōia vene hn̄tis ventrem ⁊
eius q̄ ex ea ascendit.

SEd ventre3 hn̄tis radix in primis in ipso
met epate spargit̄ in partes q̄ sunt sicut ca
pilli ad attrahendū nutrimentū a partib3
porte q̄ etiā sicut capilli partiunt̄. Partes vero uē
trem hn̄tis a gibbositate epatis ad ipsius ventrē s̄t
venientes. ¶ Et rami q̇dē porte sunt venientes
a cōcauitate epatis: ad cuius ventrē postea eius sti
pes apud epatis eleuat̄ gibbositatē ⁊ in duas diui-
dit̄ partes: vnā ascendentē ⁊ alterā descendentem
Sed ascendens ex ea rūpit diaphragma ⁊ penetrat
in ip̄3 ⁊ duas in diaphragmate dimittit vēas q̄ i i-
pso spargunt̄ ⁊ dant ei nutrimētū: dein̄ cassule cor
dis opponit̄ cui multos transmittit ramos q̇ ad mo
dū capilloꝝ diuidunt̄ ⁊ eā nutriunt. ¶ Et postea i
duas diuidit̄ partes quaꝝ vna q̄ est magna perueīt
ad cor: ⁊ in ipsū penetrat apud dextrā cordis aurē
Et hec q̇dē vena venis cordis maior existit ⁊ nō ē
hec vena alij̄s venis maior nisi ꝑpterea ꝙ alie ve
ne sunt ad aerē attrahen̄: ⁊ hoc est ad nutriendū:
sed nutrimentū grossius est aere: oportuit ergo ut
eius penetratio eēt amplior: ⁊ illud in quo stat eēt
maius. ¶ Et huic q̇dē qū cor ingredit̄ tres creant̄
panniculi quoꝝ fissure sunt ab exterioribus ad inte
riora ꝑpterea vt cor attrahat qū trahit̄ ab eis nu-
trimentū ⁊ postea nō reuertat̄ qū dilatabit̄. Et hi
q̇dē panniculi oibus alij̄s panniculis duriores sūt.
Hec autē vena in opposito cordis apud extensiōe3
eius tres dimittit venas: quaꝝ vna ab ea ad pul-
monē vadit apud arteriaꝝ originē nascens iuxta si
nistrā ⁊ in ventriculo dextro ad pulmonē reflecti
tur. ¶ Et ipsa q̇dē iā creata fuit duas sicut arteria
hn̄s tunicas: ⁊ ideo eā arterialē vocat̄ venā. Pri-
mū autē iuuamentū in hoc existit vt sit illud quod
ab ea resudat sāguis in vltīo subtilis pulmōis sub
stantie sil̄is paꝝ quoniā paꝝ est ex quo sanguis hic
a corde exiuit n3 in eo talis existit digestio qualis
est eius q̇ ad arteriā effundit̄ venalē. ¶ Et s3 exi-
stit iuuamentū vt in ea sanguis multū digerat̄. ¶
Secunda vero ex his tribus partibus in circuitu
cordis reuoluit̄ postea in interioribus ipsius ingre
dit̄ ad ip̄3 nutriendū. ¶ Et hoc q̇dē est qū fere ue
na ventrē hn̄s uenit vt submergat̄ apud aurē dex
trā intrans ad cor. sed ps tertia in oibus ꝑprie ad
ptē declinat sinistrā. ꝺeinde vadit ad q̇nā spōdili
um pectoris ⁊ sup eā accubitat̄ ⁊ in octo costis in-
ferioribus spargit̄ ⁊ in eo qꝺ ipsas seq̇tur ex mu-
sculis ⁊ alij̄s corporibus. Ex ea vero q̄ ex haben
te ventrē post tres penetrat ptes qū ptē pertransit
cordis ascendendo spargunt̄ in supprēo panniculi
pectus p mediū partientis ⁊ in supprēo cassule ⁊ in
carne nexa q̄ morū uocat̄ partes capillares. postea
apud furcule ꝑpinq̇tatē duo ab ea sepant̄ raī quo-
rū aībo ad partē furcule transuersi incedunt. ⁊ quā
tūcūq3 plus vadunt ad inuicē elongant̄ ⁊ fit vnus
q̇sq3 ramus ex eis duo rami. s. vnus in vnoquoq3
latere descendētes sup extrēitatē thoracis a ꝺxtra
⁊ sinistra ꝺōec ad epigloti perueniunt ⁊ in suis iti
nerībus ramos dimittunt qui in musculis spargunt̄
q̇ inter costas existunt quoꝝ orificia venaꝝ obui-
ant orificij̄s q̄ in ipsis penetrant ⁊ egredit̄ inde col
lectio ad musculū pectoris extrinsecū. Qūq3 ad e-
piglotale perueniūt egredit̄ ab eis exterius coll'cō

ad muſculos cōculcatos ſpatulā mouētes ⁊ ſpargit̄
in eis ⁊ alia collectio ſub muſculis rectis deſcendit
ex qua in eis ſpargunt̄ partes quaꝝ extrēitates cuꝫ
partibus aſcendentibus cōtinuant̄ vene albauiza-
lis quā mō noīabimus. ¶ Secundi autē vniuſcu-
iuſqꝫ eoꝝ ⁊ eſt par vnūqđqꝫ duoꝝ īpariū q̄nqꝫ di-
mittit ramos vnus ex eis in pectore ſpargit̄ ⁊ q̄t-
tuor ſuperiores nutrit coſtas. Et alter rāus ad mu
ſculos ſubmerſos uadit qui ſunt in collo ad nutriē
dū eos. ¶ Et alter ramus penetrat in foramibus
ſex ſpōdiliū ſuperioꝝ q̄ ſunt in collo. ⁊ inde ad ca
put tranſit. Et alter ramus magnus q̄ illis exiſtit
omnibus maior ad aſcellam ab vno quoqꝫ vadit
latere: ⁊ in quattuor diuidit̄ ramos prius in mu-
ſculis q̄ ſup thoracē ſpargit̄: ⁊ ipſi q̄dē ſunt ex illis
q̄ ſpatulā iuncture mouent. ¶ Et ſecundus in car
ne laxa ⁊ in panniculis q̄ ſunt in aſcella. Et tertius
eoꝝ deſcendit incedens in ſuppreo pectoris ad mi
rach. ¶ Et quartus oībus illis eſt maior ⁊ in tres
diuidit̄ ptes: vna pars ſpargit̄ in muſculo q̄ ī cōca
uitate exiſtit ſpatule. Et altera ps in muſculo ma
gno q̄ eſt in aſcella. ¶ Et tertia eſt maior ipſis oī
bus ſup adiutoriū tendēs ad manū ⁊ ipſa ē q̄ aſcel
lata vocat̄. Et illud qđ ex ramis remanet primis
quoꝝ vnū ex īparibus in multas partitū fuerat p
tes ad partē colli aſcendit ⁊ an̄q̄ multū aſcendat in
duas diuidit̄ ptes: vna ē guideꝫ manifeſta: ⁊ alt̄a
eſt guideꝫ ſubmerſa. ¶ Et guideꝫ q̄dē manifeſta
illico q̄ a furcula aſcendit in duas diuidit̄ ptes quaꝝ
vna illico q̄ ſepat̄ ad an̄riora tendit ⁊ ad latus: ⁊
altera vadit prīo ad an̄riora ⁊ deſcēdit ⁊ poſtea a
ſcendit ⁊ reuoluit̄ ſup furculā deiñ eleuat̄ ⁊ mani
feſta aſcendit ſup collū đōec ad primā ptē puēit et
miſcet̄ cū ea ⁊ fit ex eis guideꝫ manifeſta q̄ eſt ſci-
ta. Uerūtñ an̄q̄ cū ea miſceat ſepant̄ ab ea due p
tes quaꝝ vna ad latitudinē tendit. deiñ ſibi apud
furculā duaꝝ obuiationū obuiant in loco pfūdo.
Et ſecunda in collo manifeſta tranſuerſat̄ ⁊ duo e
ius imparia nō poſt hoc ſibi obuiāt. ¶ Et ex iſtis
q̄dē duobus imparibus rami ſepant̄ araneales qui
ſenſui nō ſubiacent. Ex ſumma autē ramoꝝ iſtius
ſc̄i paris pprie tres vene iā ſepate fuerunt ſenſu p
cepte q̄titatē h̄ntes ſed alie ſunt nō pcepte ſenſu.
vna vero haꝝ venaꝝ ſup ſpatulā extendit̄ ⁊ ipſa
ē q̄ vocatur ſpatularis ex qua eſt cephalica. ¶ Et
due ad duo iſtius ſpatularis latera ipſaꝫ vſqꝫ ad ca
put ſpatule ſil̄ cōmitantes vna vero eaꝝ ibi torq̄
tur vt ſerpens ⁊ nō ptranſit eā imo ibi ſpargit̄. ſꝫ
ſc̄a anterior eaꝝ eā pertranſit ad caput adiutorij et
ibi ſpargitur. ſpatularis quoqꝫ eas ābas ptrāſit ad
vltimū qđ eſt in manu ⁊ hec eſt. Guideꝫ autē mān̄i
feſta poſtq̄ eius duo īparia miſcent̄ in duas diuidi
tur ptes quaꝝ vna occultat̄ ⁊ ſepant̄ ex ea rami p
ui ⁊ in mandibula ſpargunt̄ ſupiore. ¶ Et alij rāi
multū maiores iſtis in mandibula inferiore ſpar-
gunt̄. Ramoꝝ autē duoꝝ mōꝝ ptes in circuitu lin
gue ſpargunt̄ ⁊ in manifeſto partiū muſculoꝝ q̄ ſt
ibi poſiti. ⁊ ps altera manifeſtat̄ in locis q̄ ſeq̄tur
caput ⁊ aureꝫ ſpargit̄. ¶ Guideꝫ vero ſubmerſa
cōitat̄ meri ⁊ aſcendit cū eo directe ⁊ in ſuo itinerē
dimittit ramos q̄ miſcent̄ cū ramis q̄ a guideꝫ mān̄i
feſta veniunt ⁊ oēs in meri ⁊ in epigloti ⁊ in oībꝫ
ptibus muſculoꝝ pfundoꝝ ſpargunt̄ ⁊ penetrat ex
tremū eius ad finē doreꝫ laude ⁊ ſpargunt̄ illic rāi
a dextra q̄ in mēbris ſpargunt̄ q̄ ſunt inter ſpōdilē
primā ⁊ ſc̄am ⁊ inde vadit vena capillaris ap̄ iun-
cturā q̄ ē inter caput ⁊ collū a qua rami ſeparant̄ q̄
ad panniculū veniunt q̄ ē cooperiens craneū ⁊ vēi
unt ad locū ubi duo emigranea ſibi obuiant ⁊ ſub
mergunt̄ ibi in craneo. Qđ autē poſt haꝝ venaꝝ
tranſmiſſionē remanet ad cranei ventrē penetrat ī
fine doreꝫ laude ⁊ inde ſpargit̄ ramus in duobꝫ ce
rebri panniculis ad nutriendū eos ⁊ ad ligandū pā
niculū duꝝ cū eo qđ eſt in ipſius circuitu ⁊ ſupra i
pſum poſtea egreditur ad exteriora ⁊ panniculū q̄
cooperit craneū nutrit deinde a pāniculo ſubtili ad
cerebrū deſcendit ⁊ ī ipſo diſpargit̄ ſicut arterie di
ſpargunt̄ quas oēs panniculi groſſi replicatio ſtrin
git ⁊ eas ad locū amplū q̄ platea uocat̄ đfert ī q̄m
ſanguis fundit̄ ⁊ cōgregat̄ deinde ab eo ſepat̄ īter
duas ṙplicatōes ⁊ vocat̄ torcular. Iſtis quoqꝫ rāis
q̄ ventriculo medio ppinq̄ fiunt ē neceſſe vt ma
gne fiant vene ⁊ ex torculari ſugant ⁊ ex ſuis vi-
is q̄ ab eo ſepant̄ deiñ a ventriculo medio ad du-
os an̄riores ventriculos tendunt̄ ⁊ arterijs ad lo-
cū illū aſcendentibus obuiant ⁊ texit̄ panniculus q̄
rete vocat̄ ſecundinum.

Capitulū quartū de anatōia venaꝝ manuū.

PRimū autē qđ ex ſpatulari diuidit̄ uena
q̄ ē cephalica q̄ in rectitudine ſiſtit̄ adiu
torij ⁊ in cutē ⁊ partes muſculoꝝ ſpargit̄
manifeſtas poſtea iuxta cubiti iūcturā in tres diui
dit̄ partes quaꝝ vna ē brachij ſuis q̄ ſup manife-
ſtū ſupioris focilis extendit̄ deiñ ad ſilueſtrē incli
nat̄ ⁊ ad focil̄ inferioris gibboſitatē declināſ ⁊ ī eo
qđ in inferioribus partibus raſete ſiluīibus eſt ſp
git̄. ¶ Secunda autē ad cubiti flexionē tēdit ī mān̄i
feſto aſeid ⁊ ramo aſcellaris cōmiſcet̄ ⁊ fit īde uēa
nigra. ¶ Tertia autē ſubmergit̄ ⁊ in pfundū etiā
cū ramo etiā aſcellaris miſcet̄. Ex aſcellari uero in
primis q̄ orit̄ pcedunt rami q̄ in adiutorio ſub-
mergunt ⁊ in muſcul̄ q̄ ſunt ibi ſparguntur ⁊ ibi fi
niuntur excepto vno eoꝝ q̄ peruēit ad aſeid. ¶
Qūꝫ aſcellaris circa cubiti peruēit iūcturaꝫ in duas
diuiditur partes quaꝝ vna ſubmergitur ⁊ rāo ce
phalice cōtinuatur q̄ pfundatur cū quo parūp ince
dit ſed poſtea ab eo ſepatur ⁊ decliāt vna earū ad
domeſticū donec ad articularē ⁊ anularē peruēit ⁊
ad mediū medij ⁊ pars eleuat̄ ⁊ in partibus māus
extrinſecis q̄ tangunt os diuiditur. Secunda autē
partiū aſcellaris apud aſeid in quattuor ptitur ra
mos quoꝝ unus in inferioribus aſeid diuidit̄ ⁊ ad
raſetā tēdit. ¶ Et ſecundus diuidit̄ ſupra diuiſio
nes primi cuius diuiſiones ſunt ſicut illius diuiſio-
nes. Et tertius ſil̄r diuidit̄ ī medio aſeid. ¶ Quar
tus vero eſt maior eoꝝ ⁊ ipſe eſt ille q̄ manifeſtat̄
⁊ eleuat̄ a quo pcedit ramus q̄ ad vnū cephalice p
uēit ramū ⁊ fit ex eis vena nig̃ cuius reſiduū ē ba
ſilica q̄ etiā occultat̄ ⁊ ſubmergit̄ alia vice. ¶ Ue
na autē nig̃ a dōeſtico incipit ⁊ ſupra ſupius focile
eleuat̄ deiñ ad ſilu̅reꝫ puenit ⁊ ī duas ad laude gr̃
ce ſilitudinē diuidit̄ ptes quaꝝ ſupior ad extremū
ſupioris focilis tēdit ⁊ vadit ad raſetā ⁊ in pollicis
dorſo ſpargit̄ ⁊ inter ipꝫ ⁊ indicē. pars autē eius ī
ferior ad extremū focil̄ inferioris vadit: et ī tres
diuidit̄ ramos quoꝝ vnus ramus ad locū tendit q̄

est inter mediū ⁊ indicē ⁊ ramo q̄ ad indicē ā supio
re ꝓficiscit̄ pte cōtinuat̄ ⁊ fit inde vena vna. Ra
mus vͦ ipsius secūdus ⁊ ipse est sceilen ꝓcedit ⁊ i
ter mediū ⁊ anularē diuidit̄. ¶ Et ꝓtenditur ter-
tius ad anularē ⁊ minimū. Et isti postea cōiungun
tur ⁊ in digitis sparguntur.

Capitulū q̄ntū de anatōia vene ventrē hn̄tis descē
dentis.

Iam q̄dē cōpleuimus ꝑmonē de parte vē
trē hn̄tis ascendente q̄ est duaꝝ partiū ipi
us minor. A parte vero descendente pri
mū qđ diuiditur illico qū oritur ab epate an̄q̄ su-
pra dorsuz appodietur ē raī capillares q̄ ad fascias
dextri renis vadunt ⁊ sparguntur in eis ⁊ i eo qđ
circa eas existit de interioribus ad nutriendū ea.
¶ Postea ꝓcedunt ab ea due magne vene q̄ emł
gentes vocātur ⁊ ad renes vadunt ad sanguinis a
quositatē colandā. Ren enī nō trahit nisi nutrimē
tū sui qđ ē sanguis aquositas. ¶ A sinistra autē ue
naꝝ emulgentiū due ꝓcedūt vene q̄ ad sinistꝝ ma
sculoꝝ ⁊ feiaꝝ testiculū vadunt ꝰz modū quē in ar
terĳs dixius nō enī alterat̄ i hoc nz in hoc qđ post
diuiduntur due vene que ad duos incedunt testi-
culos. Et illa q̄ ad sinistrū tendit sēp a sinistra haꝝ
duaꝝ accipit ramū ⁊ fortasse in aliq̄bus tota eius o
rigo erit inde. ¶ Illa vero q̄ ad dextrū tendit ra
ro a dextra istaꝝ duaꝝ emulgentiū accipit ramum
imo sepe nō ei cōmiscet̄ nez in eo alterat̄ qđ a ren̄
ꝑuenit ad testiculos ⁊ in foramine in quo ſpma di
gerit̄ ⁊ albificat̄ qū prius eēt rubeū ꝓpt̄ multitudi
nē tortuositatū suaꝝ venaꝝ ⁊ reuolutionū suaꝝ et
qđ ad eas etiā ꝑueit a corde. Et huiusmōi q̄dē ue
ne plimū in virga ⁊ in collo m̄ricis finit̄ quē admo
dū in arterĳs declarauius. ¶ Postq̄ vero due e-
mulgentes ⁊ eaꝝ raī nascunt̄ ventrē hn̄s cuicio su
pra dorsuz appodiat̄ ⁊ descendere incipit a qua co
rā oī spōdili sepat̄ ramus ⁊ in ea egredit̄ ⁊ spargū
tur ⁊ in musculis q̄ apud eas sunt positi ⁊ vene se
pant̄ q̄ ad duo tendunt ilia ⁊ ad ventris musculos
vadunt. Postea vene q̄ p foramīa spōdiliū ingre
diunt̄ ad nuchā q̄ qū ad extremū perueiūt spōdiliū
in duas diuidunt̄ partes quaꝝ vna ad dextrā ⁊ al-
tera tendit ad sinistrā ⁊ vnaq̄q; ipsaꝝ ad vnā tēdit
coxā. ¶ Ab vnaq̄q; tn̄ eaꝝ anteq̄ ad coxā ꝑueiat
decē separant̄ tunice quaꝝ vna ad duos tendit re-
nes. Secunde vero eaꝝ ptes subtiles sunt ⁊ capil-
lares q̄ ad inferiora ptiū siphac tendūt. ¶ Tertia
autē in musculis spargit̄ q̄ sup coxe os existunt.
Quarta spargit̄ in musculis q̄ sunt in ano ⁊ i maīse
sto ex albauiz. ¶ Quinta uero ad collū m̄ricis mu
lieꝝ vadit ⁊ in ipso spargit̄ ⁊ in eo qđ ei cōtinuat̄
⁊ ad vesicā tendit. Sed illa q̄ ad vesicā vadit i du
as diuidit̄ ptes quaꝝ vna in vesica spargit̄ ⁊ altera
ad ipsius tendit collū. ¶ Et hec q̄dē ps in viris ē
valde magna ꝓpt̄ virgā sed in mulieribus est ꝑ-
ua. ¶ Sexta vero ad musculos sr̄ os femoris po
sitos vadit. Et septia ad musculos tendit q̄ in rci-
tudine corporis sup ventrem sunt positi. ¶ Et he
q̄dē vene cū extrēitatibus venaꝝ cōtinuant̄ quas
in pectore dixius ad mirach ventris descendere.
Et ex haꝝ q̄dē venaꝝ radice egrediunt̄ in mulieri
bus vene q̄ ad matricē tendunt. ¶ Et a duobz q̄-
dē lateribus venaꝝ q̄ ad m̄ricē tendn̄t diuiduntur
vene q̄ ad mamillas ascendūt p quas mamille m̄ri
ci associant̄. Octaua vero ad viroꝝ ⁊ feiaꝝ rece-
ptaculū vadit. ¶ Et nona q̄dē ꝑuenit ad musculos
eius qđ in coxa est occultū ⁊ spargit̄ in eis. Decīa
vͦ a parte emulgentis manifesta veniēs ad duo tē
dit ilia ⁊ cū extrēitatibus venaꝝ descendentiū cōti
nuat̄ ⁊ p̄cipue eis q̄ a pte mamillaꝝ descendūt ⁊ fit
ex eis pars magna q̄ ad nariū musculos vadit. ¶
Qđ vͦ ex istis remāet ad coxā tendit vbi ꝑueiūt
raī quoꝝ vnus in musculis diuidit̄ q̄ supra an̄cedē
tē coxe ptē cōsistunt ⁊ alius in musculis eius qđ in
coxa inferius ē ⁊ i ipsius dōestico ꝓfūde ⁊ alĳ mł
ti raī in coxe ꝓfundo spargunt̄. Qđ autē post hoc
totuz remanet postq̄ poplitis iūcturā paꝝ coopit ī
tres diuidit̄ ptes quaꝝ silur̄is sup cānā extenditur
minorē vsz ad calcanei iūcturā. ¶ Et ipsaꝝ medi
a in flexione poplitis extendicur dścendēs ⁊ ī lacer
tis occulti cruris facit descendere ramos ⁊ ī duas
diuidit̄ ptes quaꝝ vna occultat̄ in eo qđ in interio
re cruris pte existit. ¶ Altera vadit inter duas cā
nas extensas ad an̄riorē pedis ⁊ ramo silur̄i miscet̄
quē noīauimus. Tertia vero ⁊ ipa ē dōestica ad lo
cū cruris venosum declinat ⁊ extendit̄ ⁊ ad chaab
ad extrēitatē cāne maioris gibbosaz ⁊ ad pedis do
mesticū descendit ⁊ ipsa q̄dē ē saphena. ¶ Iste vͦ
tres scē fuerunt quattuor quaꝝ due silur̄es ad pe-
dē veniunt a pte cāne minoris. Et duaꝝ dōestica
rū vna supra pedē incedit ⁊ in suppreō eius a par-
te minimi spargit̄. ¶ Secunda vͦ ē illa q̄ cū dōe-
stico ramo silur̄is miscet̄ ptis quā noīauimus. Et
spargunt̄ ābo in partibus inferioribus. ¶ Isti qui
dē sunt venaꝝ nūeri. Et iā q̄dē mēbroꝝ cōsimiliū
hn̄tiuz partes anatōiā cōpleuimus. ¶ Cōpositarū
vͦ istr̄aliū cuiusq; anatōiā noīabimus in dcōe que
eoꝝ dispōes ⁊ medicamenta cōprehendit. ¶ Nūc
de vͦtutibus loq̄ incipiāus.

Doctria sexta cuius ē sūma vna ⁊ vnū capitulū.
Sūma est de virtutibus cuius sex sr̄ capitula.

Capl̄z priuz summe q̄ ē doctrie sexte q̄ ē dcōis pri
me qđ est de generibus vͦtutuz ꝰz ꝑmonez vniuer
salē.

Virtutū ⁊ opationū ad inuicē. alie ex alĳs
cognoscunt̄. Oīs enī virtus opatōis exi-
stit initiū nz aliqua opatio ꝑueit nisi ex vͦ
tute. ¶ Ideoq; vtrasq; in vno posuimus capitlo.
Uirtutū autē genera ⁊ opationū ex eis ꝓuenientiū
apud medicos sunt tria. ¶ Que sunt genus vͦtutū
vitaliū ⁊ genus virtutū naturaliū ⁊ genus vͦtutuz
aīaliū. Et multis q̄dē philosophoꝝ ⁊ medicis omī
bus ⁊ p̄cipue Gal. videt̄ q vnaq̄q; vͦtutū mēbruz
principale habet qđ eius existit minera ⁊ a quo e-
ius ꝓcedūt opatōes. ¶ Et uidet̄ eis q vͦtutis aīa-
lis sedes sit cerebrū ⁊ ipsius ab eo ꝓueniāt opatio
tōes. Et q virtus naturalis duas hz spēs: ⁊ spēs
ē cuius finis ē custodire indiuiduū ⁊ cōꝰuare ipz:
q̄ mistrat in re nutrimenti quousq; ad finē crescen
tie eius nutriat corpus. ¶ Et huius q̄dē spēi sedes
⁊ opationū ipsius ꝓcessus ē epar. Altera vero spe
ties ē cuius finis ē spēz cōꝰuare q̄ ē mistrans in re
generatōis ⁊ sepat ex humoribus corporis ſpma-
tis subāz deiñ ipz informat sui creatoris p̄cepto.
Et huius q̄dē spēi habitatio ⁊ opationū ipsius ꝓuē
tus sr̄ testiculi. Uital̄ vͦ vͦtus ē illa q̄ ips eē cōꝰuat

qui sensus ⁊ motus vehiculũ existit ⁊ ipm̃ reddit
aptũ ad eoꝝ impssiões recipiendas qũ ad cerebrũ ꝑ
uẽit ⁊ facit ipꝫ potentẽ dandi vitã ubicũqꝫ expãdi
tur. ¶ Et huius q̇dẽ uirtutis sedes ⁊ opatõis ipsi
us ꝓcessus est cor. Oibus autẽ philosophis maio-
ri. i. Aristoteli uidet̃ ꝙ oium istaꝝ opatõnũ prin
cipiũ existit cor: sed primarum operationũ earuꝫ
manifestatio in his ꝑ̃dcis existit principijs quen-
admõꝫ apud medicos cerebrũ ẽ sentiendi principi
uꝫ ⁊ post hoc q̇sqꝫ sensus hꝫ mẽbrũ in quo eius ap
pet opatio. ¶ Preterea qũ cõsiderant sicut debẽt
⁊ certificant inueniunt rẽ sicut uĩ Aristoteli: ⁊ nõ
quẽadmõꝫ ipsis vĩ ⁊ inueniunt tractatus suos ex
tractos ex ꝓpositõibus sufficientibus ⁊ ñ necessari-
is in q̇bus nõ assequnt̃ nisi qᵭ ex rebꝫ appet. Me
dico autẽ in q̃tũ medicus nõ attinet ut cõsideret q̃
sit haꝝ duaꝝ sñiaꝝ v̇itas: sꝫ illud cõsiderare philo
sophus aut physicus dꝫ. ¶ Medicus autẽ qũ cõce
dit̃ ei mẽbra hec ꝑ̃noiata istaꝝ uirtutũ pricipia exi
stere nõ curat in eo qᵭ de eẽ medicatõis conside-
rat an ex alijs hẽant̃ principijs q̃ sunt ipsis priora l̃
nõ neqꝫ illud ex eis existit q̃ philosophus nõ ei le-
uia facit.

Capitulũ ƺꝫ de virtutibus naturalibus q̇bus mini
strat̃.

VIrtutũ v̇o naturaliũ alie sunt q̃ sĩt mistrã
tes alie sunt q̃ mistrate. ¶ Et mistrataꝝ
q̇dẽ duo sunt genera. vnũ genus mistrat
inre nutrientis ad hoc vt indiuiduũ remãeat qᵭ ĩ
duas partit̃ spẽs nutritiuã ⁊ crescitiuã. Et alterum
genus mistrat in nutriente ad hoc vt remãeat spe
ties qᵭ etiaꝫ in duas diuidit̃ spẽs in generatiuam ⁊
formatiuã. ¶ Uirtus vero nutritiua ẽ illa q̃ nu-
triens in nutriti cõuertit siłitudinẽ iõ vt ꝑ ipꝫ re-
stauratõeꝫ eius recupet qᵭ dissolutũ fuit. Uirtus
autẽ crescitiua ẽ illa q̃ in totius corporis diametris
addit ƺm ꝓportionalitatẽ naturalẽ quatẽus ipꝫ ad
finẽ augmẽti ꝑducat ꝑ illud qᵭ ipꝫ ex nutriente in
gredit̃. ¶ Nutritia v̇o virtus crescitie ƺuit eo ꝙ
nutritiua qñꝫ affert nutriens ei qᵭ dissoluit̃ equale
qñꝫ minus qñꝫ plus. Sed crescitiua nõ erit nisi qũ
qᵭ ingredit̃ plus fuerit eo qᵭ dissoluit̃. ¶ Nõ tñ
totũ qᵭ taliter existit ẽ crescitiã. Impinguari eniꝫ
post macredinẽ in etate cõsistentie ẽ huius secte nõ
tñ ẽ crescitiã. Nõ ẽ eni augmentũ nisi illud qᵭ ƺm
naturalẽ ꝓportionalitatẽ in oĩbus existit diametris
quatenus ipm̃ ad crescentie ꝑducit cõplementũ. ¶
Deinceps vero post hoc nullo mõ ẽ ibi crescẽtia
⁊ si sit ibi impinguatio quẽadmõꝫ añ cõsistentiã ñ
existit etiã ariditas ⁊ si sit ibi macredo lꝫ illud lon
gius existat ⁊ a necessario exiens magis. Et nutri-
tie q̇dẽ opatio tribus ꝑticularibus cõplet̃ opatõibꝫ
vna ẽ ꝑmutatõis subẽ cõprehensio q̃ ẽ sanguis aut
hũor q̇ ẽ in potentia ꝓpinqua in effectu siłis mem
bro. ¶ Qᵭ qñꝫ fallit quẽadmõꝫ in egritudine cõ
tigit q̃ atrophia vocat̃ q̃ est nutrimenti defectus.
Et alia ẽ adherentia q̃ ẽ vt hoc receptũ nutrimẽtũ
cõpleto effectu efficiat. s. vt mẽbri ꝑs fiat qᵭ ple-
rũqꝫ fallit q̃madmõꝫ in hydropisi cõtigit carnosa.
¶ Et tertia ẽ siłitudo q̃ ẽ vt hoc receptũ qᵭ iã fa
ctũ ẽ ꝑs mẽbri ponat ei ab oĩbus ꝑtibus siłe vꝫ in
eẽntia ⁊ colore. Qᵭ qñꝫ fallit q̃madmõꝫ cõtingit
in baras ⁊ morphea. ¶ Cambiũ eni ⁊ adherẽtia iã

ibi sunt repta sed siłitudo nõ ibi inueñit. Et hãc q̇dẽ
opatõeꝫ efficit virtus ĩmutatiua q̃ ẽ vna de virtu
tibus nutritiue ⁊ ẽ in hoie vna in genere ⁊ princi-
pio prio sꝫ in mẽbris siłiũ partiũ diuersificat̃. ¶
In vnoquoqꝫ eni mẽbro existit virtus ƺm eius cõ
plexionẽ q̃ nutrimentũ in eius cõuertit siłitudineꝫ
diuersa a virtute q̃ nutrimentũ in siłitudinẽ alteri
us ꝑmutat. Immutatiua vero q̃ ẽ in epate opatio
nẽ efficit toti corpori cõeꝫ. ¶ Generatiue vero v̇
tutis due sunt spẽs vna ẽ q̃ in masculis ⁊ feis sper
ma generat. Altera ẽ q̃ diuidit virtutes q̃ sunt ĩ sp
mate ⁊ ꝑmiscet eas tẽperando ƺm ꝙ vnicuiqꝫ con
uẽit mẽbro dans neruo cõplexionẽ ꝓpriã ⁊ ossi cõ
plexionẽ ꝓpriã: hoc tñ totũ ꝓuẽit de spmate siłiũ
ꝑtiũ ⁊ siłis ꝑmistiõis. Et hanc q̇dẽ virtutẽ vocant
medici virtutẽ ĩmutatiuã primã. ¶ Uirtus vero
informatiua ĩprimens ẽ illa ex qua ꝑ̃cepto sui crea
toris ꝓcedit mẽbroꝝ lineatio ⁊ ipsoꝝ figuratio et
cõcauitas ⁊ foramina ⁊ lenitas ⁊ aspitas ⁊ eoꝝ si-
tus ⁊ ipsoꝝ cõtinuitas ⁊ ad ultimũ optões q̃ ex fi-
nibus dimensionũ eorũ pendent. ¶ Et huic q̇deꝫ
virtuti mistrantes sunt q̃ rẽ nutrimenti mistrant
ad spẽꝫ custodiendã ⁊ sunt virtus nutritiua ⁊ cre-
scitiua.

Capitulũ tertiũ de virtutibus natãlibꝫ mistrãtibꝫ

VIrtutes vero naturales q̃ mistrant tantũ
virtuti nutritiue sunt mistrantes q̃ sunt
quattuor virtutes: attractiã: retentiua:
digestiua: ⁊ expulsiua. Attractiua uero fuit creata
ad attrahendũ nutrimentũ q̃ q̇dẽ opat̃ hoc vill̃ mẽ
bri in quo est ƺm longitudinẽ ꝓtensis. ¶ Et retẽ
tiua fuit creata vt iuuatiuũ retineat dũ virtutes ĩ
psum ĩmutantes in eo opant̃ q̃ ab ipso alimentũ su
scipiũt qᵭ eq̇dẽ efficit̃ villis q̇ ex transuerso ꝓten-
dunt̃. Et ẽ etiã qũ villi q̇ ƺm latitudinẽ incedũt au
xiliũ ꝑ̃bent. ¶ Digestiua vero ẽ illa q̃ qᵭ attra-
ctiua attraxit ⁊ retinuit retentiua in eẽntiã cõuer-
tit aptã virtutũ in ea ꝑmutatõeꝫ facientiũ opatõi:
⁊ cõplexionẽ q̃ cõuersiõi nutriẽtis in effectu ẽ cõpe
tens. Hec est eni eius opatio in iuuatiuo q̃ vocat̃
digõ. ¶ Eius vero opatio est in supfluitatibꝫ vt
si possibile fuerit eas in hanc mutet dispõeꝫ q̃ etiã
vocat̃ digõ. ¶ Aut vt eaꝝ egressionẽ a mẽbro in
quo sunt retente facilẽ efficiat cũ expulsiõe eaꝝ at-
tenuando eẽntiã si qᵭ ꝓhibet fuerit grossities aut
ingrossando si qᵭ vetat fuerit tenuitas aut incidẽ
do si qᵭ ꝓhibet fuerit viscositas. Et hec q̇dẽ opa
tio vocat̃ maturatio. ¶ Est tñ qũ digõ ⁊ matura
tio synõyma dicunt̃. ¶ Expulsiua autẽ est illa q̃ su
pfluitatẽ expellit ex nutrimento residuã q̃ ad nu-
triendũ nõ est cõueniens aut q̃ excedit mensuraꝫ q̃
sufficit ad nutriendũ ⁊ q̃ nõ est necessaria aut euãt ĩ
receptaculo sibi apto sicut vrinã in vesica. Et hec
q̇dẽ uirtus has expellit supfluitates aut ꝑ partes ⁊
foramina q̃ sunt eis ꝑ̃pata uel si nõ fuerint ibi fo-
ramina ꝑ̃pata a nobili expellit ad ignobile ⁊ a du-
ro ad laxũ. Qũꝫ in parte expulsiõis fuerit declina
tio materiei supfluitatis ñ cõuertit eã uirtus expl̃
siua ab illa semita in quãtũ pośe fuerit. His auteꝫ
quattuor uirtutibus naturalibus quattuor prie ƺ-
uiunt qualitates. s. całitas ƺ̃itas siccitas ⁊ h̃uitas.
¶ Sed całitatis ƺuitiũ oĩbus quattuor ꝓ certo est

tõe. ¶ Frigiditas vero q̃n alicui eaꝝ fuit accidẽtalr̃
⁊ nõ eẽtialiter. ¶ Qð eni frĩtati inest eẽtialiter
est ut oĩbus uirtutibus sit cõtraria quoniã oĩuꝫ v̓-
tutũ opatões p motũ existunt ⁊ hoc q̃dẽ in attracti
one ⁊ expulsione manifestũ existit: sꝫ in digõe eti
am quoniã digõ cõplet̃ p partes eius qð fuit igrof
satũ ⁊ inspissatũ partiendo ⁊ adiungendo ei qð at-
tenuatũ fuit ⁊ subtiliatũ. Et he q̃dẽ motões sũt se
pantes ⁊ tẽperantes. ¶ Retentiua v̓o opat̃ villos
mouendo transuersos f̃m figuraꝫ cõphensiõis be-
ne factã. Et frĩtas q̃dẽ est palyticuꝫ faciens ⁊ mor
tificans ⁊ ab oĩbus ꝓhibens opatõĩbus. ¶ Ad retẽ
tõeꝫ tñ faciendã accñtl̃r cõfert quoniã villos f̃ꝫ bo
ne cõprehensiõis figurã tenet. Nõ ergo in opatõi
bus v̓tutũ eẽtial̃r ingredit̃ sꝫ tali p̄pat instr̃uꝫ di-
spõe qua ip̃ꝫ suã custodit opatõeꝫ. ¶ Et expulsi-
ua q̃dẽ a frĩtate iuuat̃ ꝓpterea q̄ ventositatis ꝓhi
bet fieri dissolutõeꝫ q̃ ad expelleñ iuuat ⁊ qr in e-
ius auxiliat̃ grossitie ⁊ ꝓpterea q̄ villũ q̃ f̃ꝫ latitu
dinẽ ꝓtendit̃ exprimẽtẽ cõtrahit ⁊ inspissat ip̃ꝫ. Et
hoc ẽ etiã instr̃um p̄pare ⁊ nõ ẽ in ipsamet opatiõe
auxiliũ ferre. ¶ Et frigus nõ intrat in fuitiũ harũ
v̓tutũ nisi p accñs. Si eni in ipsismet ingrederet̃
opatõĩbus noceret ⁊ motões debilitaret. ¶ Sicci
tas v̓o in triũ v̓tutũ opationibus necessaria exĩt q̃ sĩt
due mutatĩe local̃r ⁊ r̃tẽtiua. Duabus vero local̃r
mutatis q̃ sunt attractiua ⁊ expulsiua p̄bet siccitas
auxiliuꝫ eo q̄ multã eis efficit sustentationẽ que in
motu ẽ necessaria motu vꝫ sp̃s q̃ has v̓tutes ad su-
as defert opatões ĩpulsiõe vehemẽti quã ⁊ talem
qual̃ ẽ ipsa hũoral̃ ꝓhibet fluxus q̃n in subã fuerit
sp̃s aut instr̃i sꝫ retentiue ꝓpt̃ cõstrictionẽ. ¶ Di-
gestiua autẽ plus indiget hũitate. Post hec autẽ q̃n
inter qualitates actiuas ⁊ passiuas cõpaueris in quã
tũ iste v̓tutes eis indigent repies virtutẽ retentiaꝫ
plus in digere siccitate q̃̄ caliditate eo q̄ tempus in
quo q̃escere oꝫ uillus retentiue maius est tẽpore in
quo moueri oꝫ uillus q̃ f̃m amplitudinẽ tendit ad
cõstringendũ. ¶ Nã tẽpus qð est ad mouenduꝫ ẽ
illud qð cal̃itate indiget ⁊ est breue ⁊ totũ reliquꝫ
tẽpus eius opatõis ẽ ad tenendũ ⁊ ad q̃escendũ. Et
qr pueroꝝ cõplexio plus declinat ad hũitatẽ iõ uir
tus hec in eis plus est debilis. ¶ Attractiua vero
plus indiget cal̃itate q̃̄ siccitate quoniã caliditas ad
iuuat in attractõe ĩ eo q̄ maior ps sue opatõis est
mouere ⁊ plus necesse est ei mouere ptes sui instr̃i
q̃̄ q̃etas facere ⁊ cũ siccitate stringere. Hec eni v̓-
tus nõ tantũ indiget multo motu sed plerũꝫ etiam
motu indiget vehemẽti. Et attractio q̃dẽ fit aut v̓
tute attractiua quenadmoduꝫ magnes attrahit fer
rum. aut implẽdo vacuũ sicut aqua trahit̃ in azara
cha. aut calore sicut in lãpade attrahit̃ oleuꝫ lꝫ hec
ps tertia reducat̃ necessario ad ĩplẽdũ vacuũ apud
certificantes ĩmo ẽ ipsamet. ¶ Qñ ergo v̓tus attra
ctiua caliditatis habuerit auxiliũ fortior erit attra
ctio. Expulsiua v̓o minus indiget siccitate q̃̄ attra
ctiua ⁊ retentiua: ñ eni indiget cõstrictõe retentĩe
neꝫ in sepabilitate attractiue ⁊ cõstrictõe eius ⁊ cir
cũdatõe attracti tenendo ptes instr̃i donec ad illas
alterius ptis attractio pueĩat. ¶ Et ad vltimũ nul
lo mõ indiget expulsiua q̃ete sꝫ motu ⁊ inspissatio
ne pauca q̃ ad exprimendũ ⁊ ad expellendũ tñ ad-
iuuet mens̃a quatenus p ipsam remaneat instr̃um

figurã expressionis ⁊ cõstrictõis cõs̃uans queãdmo
dũ in retentiua tẽpus lõgũ ⁊ in attractiua tẽpus bre
ue ẽ necessariũ donec ptiũ attractio vnã applicet a
lij̃ iõq̃ꝫ siccitate paꝝ indiget. ¶ Que autẽ plus eis
oĩbus indiget caliditate ẽ digestiua q̃ siccitate nõ i
diget sꝫ hũiditate vt nutriẽs efficiat ⁊ ad penetrañ
in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptũ reddat.
Neq̃ꝫ põt aliq̃s dicere q̄ si hũiditas in digerẽdo es̃
set iuuatiua pueri possent res duras digerere. Nõ
eni ꝓueĩt pueris ñ posse istud ⁊ iuuẽibus posse ꝓ
pter hoc sꝫ ꝓpt̃ hõgeneã ⁊ homogenee elongatio-
nẽ. ¶ Qð eni ex rebus duꝝ exĩt cõplexiõi puero
rũ ñ est homogeneũ. ¶ Uirtutes igit̃ digestiue co
rã eo nõ opant̃ nꝫ ip̃ꝫ recipiunt retentiue sꝫ cito i-
psum expellunt expulsiue. Iuuenũ vero cõplexio
nibus est id cõueniẽs ⁊ ad eos nutriẽdos cõuẽiẽs.
Et ex hoc q̃dẽ collectũ ẽ q̄ retentiua indiget cõstri
ctione ⁊ figuraꝝ cõstrictõis fixione lõgo tpe ⁊ pau
co motõis adiutorio. ¶ Et attractiua cõstrictione
indiget ⁊ fixiõe ⁊ cõstrictõis tpe br̃uissimo ⁊ ĩ mo
tu multo indiget auxilio. Et expulsiue est necessa-
riũ stringere tantũ sine fixiõe de qua nõ ẽ curandũ
¶ Et indiget adiutorio ad motũ faciendũ. Et di-
gestĩe ẽ necessariũ eliquare ⁊ tẽpar̃ iõq̃ꝫ v̓tutes iste
qualitates illas quattuor in equal̃r opari faciunt et
eis in equaliter indigent.

Capitulũ quartũ de v̓tutibus aĩalibus.

V Irtutes autẽ aĩales intelligi volunt p il-
las v̓tutẽ illã q̃ q̃n in mẽbris recepta fue-
rit p̄pabit ad recipiendũ v̓tutẽ sẽsus ⁊ mo
tus ⁊ opatõis vite q̃bus etiã admiscent̃ tioris ⁊ ir̃
motões ꝓpterea q̄ in eis repiũt dilatatõeꝫ ⁊ con-
strictionẽ q̃ accĩtĩspũi q̃ huic cõpatus est virtuti.
Nos autẽ explanabimus summã hãc ⁊ dicemus q̄
queãdmõꝫ ex hũoꝝ spissitudine f̃m aliq̄ cõplexio
nẽ subã generat̃ spissa q̃ ẽ mẽbꝝ aut ps mẽbri. Ita
ex hũoꝝ vaporibus ⁊ eoꝝ subtilitate f̃m aliq̄ cõ-
plexionẽ subã generat̃ subtil̃ q̃ ẽ sp̃s. ¶ Et sicut a
pud medicos epar prĩe generatõis ẽ principium ita
cor generatõis f̃e principiũ existit. Et hic sp̃s quꝫ
f̃m cõplexionẽ ꝓueĩt quã oꝫ hr̃e ad hanc v̓tutẽ re-
cipiendã p̄pat̃ deinde oĩa illa p̄pat mẽbra ad recipi
endũ oẽs alias v̓tutes aĩales ⁊ etiã reliquas. ¶ Uir
tutes eq̃dẽ aĩales in spũ q̃dẽ ⁊ in mẽbris nõ ꝓueĩũt
nisi postq̄ hec vitalis ꝓueĩt virtus. Iõq̃ꝫ lꝫ virtu
tes aĩales alicuius mẽbri destruant̃ viuũ tñ mẽbꝝ
adhuc existit nisi hec virtus in eo fuerit destructa
Nõne vides q̄ mẽbꝝ stupidũ aut palyticuꝫ vnun
q̃õq̃ꝫ f̃m hitudinẽ ẽ nõ hñs sensum neꝫ motũ: aut
ꝓpt̃ cõplexionẽ q̃ ꝓhibet ip̃ꝫ eos recipere aut ꝓpt̃
oppilatõnẽ q̃ accĩt inter cerebꝝ ⁊ ip̃ꝫ in neruis qui
ad ip̃ꝫ perueniunt ⁊ tñ ip̃ꝫ ẽ viuũ. Et mẽbꝝ cui ac
cidit est nõ hñs sensum nꝫ motũ ⁊ accĩt ei vt putr̃
fiat ⁊ corrũpat̃. ¶ In mẽbro ergo palytico ẽ vir-
tus q̃ eius custodit vitã dõec q̃n remotũ fuerit qð
ꝓhibet ꝓfluat ad ip̃ꝫ virtus sensus ⁊ motus. Ip̃ꝫ
naq̃ꝫ p̄patũ erat ad suscipiendũ eã ꝓpt̃ virtutis vi
talis sanitatẽ in eo. ¶ Probibens. n. nõ prohibu
it nisi vt non eã in effectu reciperet sꝫ mẽbꝝ nõ sic
est mortuũ. ¶ Et p̄parans nõ ẽ virtus nutriendi
tantũ ita vt dicãus q̄ q̃̄diu virtus nutriendi affue
rit viuũ erit ⁊ q̃n destruet̃ erit mortuũ quõiã hoc
ip̃ꝫ v̓buꝫ virtuti afferẽus nutritiue. fortasse enim

plerūqꝫ in aliquo eius operatio destrueret̃ ⁊ mēbꝝ viuū remāebit ⁊ fortasse plerūꝫ remāebit eius operatio ⁊ mēbꝝ tendit ad mortē. ¶ Et si ṽtus nutritiua in q̃tuꝫ est nutritiua eēt ipsa ṽtus q̄ ꝑparat ad sentiendū ⁊ mouendū uegetabilia preparata forent ad sensuꝫ ⁊ motū recipien̄. Restat ergo ut sit ꝑparans alia res q̄ propria sequat̃ cōplexionē q̄ uocat̃ ṽtus vitalis. ¶ Et ipsa q̄dē est pria ṽtus que ĩ spū prouenit qū sp̄s ex subtilitate hūoꝝ procedit. ⁊ ceiñ sp̄s ẜm philosophum Aristotelez per eā recipit principiū primū ⁊ aīaꝫ primā ex qua alie profluunt ṽtutes. Haꝝ ṽo ṽtutū operatōes ab hoc ꝓueniunt spū in principio rei sicut etiā sensus apud medicos nō ꝓueīt ꝑ sp̄ꝫ aīalē q̄ ē in cerebro nisi ad crystalloidē penetrat aut ad linguā aut ad aliā. ¶ Qū ergo ꝑs sp̄s in ventriculū ꝑuenerit cerebri cōplexionē recipiet ⁊ erit cōueniens vt ex eo ꝓueniant ṽtutū opatōes q̄ in eo prio repte sunt ⁊ silr̃ ĩ epate ⁊ silr̃ ĩ testicul'. Et ap̄ medicos q̄dē nisi postq̃ spūs in cerebro ad aliā cōuertit̃ cōplexionē nō ꝑpatur ad recipiendū aīaꝫ q̄ ē principiū motus ⁊ sēsus ⁊ silr̃ in epate lꝫ pria cōplexio iaꝫ iuuerit ad recipiendū ṽtutē primā vitalē. ¶ Et silr̃ in vnoquoꝫ mēbro: ap̄ eos enī vnūqδqꝫ opationū genus aliaꝫ hꝫ aīaꝫ. Et nꝫ ē aīa vna ex qua ṽtutes iste ꝓfluūt quoniā huius summe aggregatio ē aīa. ¶ Et si q̄dē pria cōplexio iā adiuuit ad ṽtutē primā recipiēdā: tunc iā dedit vitalē vbi ꝓueīt sp̄s ⁊ ṽtus q̄ sūt eius ꝑfectio. Hec autē ṽtus ap̄ eos nō sola sufficit vt sp̄s ꝑ ipsam oēs alias suscipiat ṽtutes nisi ꝓpria ꝓuenerit cōplexio. ¶ Preterea dixerūt ꝙ ṽtus hec ꝑter hoc ꝙ ipsa ē ꝑpans vitaꝫ est etiaꝫ motus subē spūalis subtilis principiū ad mēbra ⁊ principium cōstrictōis ⁊ dilatatōis aeris attracti ⁊ pulsus. ¶ Affert enī adiutoriū ĩ cōpatōe vite qδ est passio ⁊ in cōpatōe opationū aīe ⁊ pulsus ꝑbet auxiliū qδ est actio. Et hec q̄dē ṽtus ṽtutibus naturalibus similatur ideo ꝙ non voluntate proueniunt vnde ꝓfluunt. ¶ Et silat̃ virtutibus aīalibus ꝓpt̃ opationū eaꝝ diuersitatē: ipsa enī dilatat ⁊ cōstrigit sil' mouet ergo duobus motibus cōtrarijs. Philosophi autē qū aīaꝫ dicunt aīaꝫ terrenā dicere volunt ꝑfectionē corporis natalis instr̃alis. ¶ Et volunt dicere principiū oīs virtutis ex qua metipsi motus ꝓueniunt ⁊ opatōes diuerse. Erit igit̃ hec virtus ẜm philosophoꝝ sn̄iaꝫ ṽtus aīalis sicut ṽtutes naturales quas noīauimus ap̄ eos ṽtutes vocātur aīales. ¶ Qδ si voluerint dicere aīaꝫ ẜm hanc intentionē sꝫ volunt dicere ṽtutē q̄ est principiuꝫ cōꝑhēdēdi ⁊ mouendi qδ ex aliqua ꝓueīt cōꝑ̄hensione voluntarie. Et natalē volunt dicere ꝓ oī ṽtute ex qua opatio ꝓueīt ĩ suo corpore ẜm huius forme diuersitatē nō erit ṽtus aīalis sꝫ erit natural' et altioris ordīs q̃ sit ṽtus quā medici uocant naturalē. ¶ Et si naturalē vocauerint illā q̄ rē nutrimēti mīstrat ⁊ cōuertit siue ad hoc vt remāeat indiuiduū siue vt remaneat sp̄es nō erit hec natural' sꝫ erit tertiū gēus. Et qr ira tĩor ⁊ silia eoꝝ huius ṽtutis sunt passiones: tunc lꝫ eoꝝ principia sint sensus et existĩatio ⁊ virtutes appꝛ̄hēdētes: huic tamē cōpate sunt virtuti. ¶ Huius autē ṽtutis declarationē certificare ⁊ an sit vna an plr̃es q̃ vna in sapientia cōtinet̃ naturali q̄ philosophie ꝑs exit.

Capitulū q̄ntū de ṽtutibus aīalibus cōꝑhēdētibꝫ.

IN virtute autē aīali due copulant̃ virtutes quaꝝ ipsa est sicut genus una ē sicut ṽtus cōprehensiua ⁊ altera virtus motiā. Et cōprehensiua q̄dē ē sicut duaꝝ virtutū genus. Una virtus cōprehensiua ē manifeste ⁊ altera uirtus cōprehensiua occulte. Et virtus q̄dē manifeste cōprehensiua ē sensibilis q̄ ē genus ẜm quosdā q̄nqꝫ virtutū ⁊ octo ẜm alios. ¶ Qδ si dixerimus ꝙ sint q̄nqꝫ erunt virtus videndi ⁊ virtus audiendi ⁊ virtus gustandi ⁊ virtus tangendi ⁊ virtus odorādi. Et si dixerius ꝙ sint octo erit huius cā ꝙ plr̃ibus certificatoꝝ videt̃ ꝙ tactus sit plr̃es virtutes. s. quattuor ⁊ ponunt ꝓprie vnūqδqꝫ quattuor geneꝝ tactus virtutē ꝑ se lꝫ in mēbro sensibili sint cōia sicut gustus ⁊ tactus in lingua ⁊ visus ⁊ tactus in oculo. hoc autē certificare ē philosophi. ¶ Et virtus q̄dē cōprehensiua occulte ⁊ nō sentiēs ē sicut gēus q̄nqꝫ virtutū vna ē virtus q̄ vocatur sensus cōis ⁊ phantasia ⁊ apud medicos q̄dē st̃ una ṽtus sꝫ apud certificātes q̄ sunt ex philosophis due sunt virtutes. Sensus enī cōis ē illa q̄ oīa sensu ꝑcepta recipit ⁊ ꝓpt̃ eoꝝ formas patit̃ q̄ in ipsa copulant̃. ¶ Phantasia ṽo ē illa q̄ eas custodit postq̃ cōiungunt̃ ⁊ retinet eas post sensus absentiā. Et q̄ haꝝ duaꝝ ē recipiens alia ē a custodiente. Hoc autē certificare ē philosophi. ¶ Sꝫ qualr̃cūꝫ fuerit eius sedes ⁊ opatōis eius principiū ē añrior cerebri ventriculus. Et secunda q̄dē ē ṽtus quā medici vocant cogitatiuā. ¶ Sꝫ certificatores vocant qn̄ꝫ imaginatiuā qn̄ꝫ cogitatiuā. Si enī ĩpauerit ei ṽtus existĩatiua aīalis quaꝫ postea noīabimus ⁊ ipsamet ad suā ꝓueīt opationē vocat̃ eā imaginatiuā. ¶ Et si ṽtus rōnalis ei ĩpauerit ⁊ reduxerit eam ad illud qδ ei ꝓdest vocat̃ ṽtus cogitatiua. ¶ Quocūꝫ tn̄ mō fuerit inter hanc virtutē ⁊ primaꝫ existit dr̄a ꝙ pria ē recipiens ⁊ custodiēs id qδ ad eā ꝓuenit de formis sensu ꝑceptis: ⁊ ista ē illa q̄ se exercet in eis q̄ in imaginatōe recondita sunt exercitio cōponedi ⁊ diuidendi ⁊ singulas efficit formas quēadmōꝫ ad eaꝫ ꝓueniunt a sensu ⁊ alias formas ab eis diuersas sicut hoīeꝫ q̄ in monte volat smaragdino. ¶ Sꝫ phantasia nō pōīt corāte nisi q̃tū recipit a sensu. Et huius q̄dē ṽtutis sedes ē vētriculus cerebri medius. ¶ Et hec q̄dē virtus ē instr̃um virtutis q̄ ꝓculdubio in aīali ē occulta cōꝑhēsiua ⁊ ē existĩatiua. ⁊ ipsa q̄dē ē virtus qua aīal iudicat ꝙ lupus ē inimicus ⁊ filius est dilectus ⁊ q̄ anonā ꝑbere cōsueuit est amicus a quo nō ē fugiēdū. ¶ Et hoc iudiciū ẜm mōꝫ exit ñ rōnalē. Amicitia enī ⁊ inimicitia ñ sensu sunt ꝑcepte neꝫ sensus eas cōprehendit neꝫ de eis iudicat nisi uirtus alia. et licet ñ sit cōprehensio rōnalis ē tn̄ ꝓculdubio aliqua apprehēsio ñ rōnalis. Hō etiā plerūꝫ vtit̃ hac ṽtute in multis suoꝝ iudicioꝝ ⁊ ꝓcedit in hoc quēadmōꝫ aīal nō rōnale. ¶ et hec q̄dē virtus diuiditur a phantastica quoniā phantasica sensu ꝑcepta r̃tinet ⁊ hec in ꝑceptis sensu intentōes discernit non sensu ꝑceptas ⁊ sepat̃ ab ea quā imaginatiuā vocamus ⁊ cogitatiuā quoniā illius opatōes nullū seq̄t̃ iudiciū sꝫ istius opatōes nō solū iudiciū sꝫ etiā iudicia seq̄tur. ⁊ illius opatōes sunt in sensu perceptis.

cōpositionez facere ⁊ istius opatio in sensu pceptis
iudicare intentōes extra sensum. ¶ Et queādmōz
in aiali sensus est iudicans de formis sensu pceptis
silr existiatiua est iudicās de intentōibus illaꝝ for
maꝝ q̄ ad existiatione perueniunt ⁊ ñ ad sensuz.
Quidā autē hoīum sunt q̄ ꝑsumunt ⁊ hanc virtutē
imaginatiuā vocant sȝ ñ tñ curāus qr de noibus ñ
disputāus sȝ intentōes ⁊ dr̄as intelligere debēus.
Et medico q̇dē ñ ē curandū vt hāc v̇tutē sciat. Im
pedimenta naq̧ opationū eius ipedimenta opatio
nū aliaꝝ v̇tutū q̄ sṫ anq̄ ipsa sequētia sunt sicut phā
tasia ⁊ imaginatiua ⁊ memorialis quā postea noīa
biꝰs. Et medicus q̇dē ñ curat nisi ꝺ virtutibus ex
q̇bus qū in suis ipedimentis accit lesio ꝑueit egri-
tudo. ¶ Qꝺ si lesio accit operatōi alicuius virtu
tis causa ipedimenti qꝺ accit prius operatōi alteri
us virtutis quā ei. fueritq̧ ipedimentū illud secu
tū malitiā cōplexiōis alicuius mēbri aut corruptio
nē cōpositōis: sufficit medico vt sciat ipedimētū il
lud ꝑpṫ malitiā cōplexionis mēbri aut siue cōposi
tōis corruptionē accidisse ad hoc vt qū medicina ei
subueiat aut ipȝ ab eo custodiat. ⁊ ñ curat scire di
spōez virtutis cui qꝺ accidit nō accit nisi alio me-
diante postq̄ sciuerit dispōez eius cui accit illꝺ qꝺ
accit sine medio. ¶ Tertia uero illaꝝ quas noiant
medici ē q̇nta aut quarta qū certificauerimus q̄ est
virtus cōſuatiua ⁊ memorial' ⁊ est thesaurus eius
qꝺ ꝑueit ad existiatiuā de intentōnibus in pceptis
sensu extra formas eoꝝ sensu perceptas sicut phā
tastica est thesaurus eius qꝺ perueit ad sensum ex
formis sensu pceptis. ⁊ eius q̇dē locus est posteri-
or cerebri ventriculus. ¶ Hic vero ē locus cōsi
deratōis philosophice vtꝝ virtus cōſuatiua ⁊ me
morialis ⁊ uirtus que reducit illud qꝺ ē absens ad
mēoriā ex eis q̄ ab existiatiua sunt reposita sit vir
tus vna aut virtutes due. Medico tñ nō est inde
curañ quoniā nocumenta q̄ eis qualitercūȝ sint acci
dunt sunt hōgenea: sunt eni nocumenta q̄ in vētri
culo cerebri posteriori accñt vel de genere cōple-
xiōis vel de genere cōpositōis. Uirtus vero cōp
hensiua q̄ ē vna de virtutibus aīe cōprehensiuis ē
hūana rōnalis. ¶ Et qr medici virtutē existiatiaȝ
nō cōsiderauerūt ꝑpṫ caȝ quā dixius iō hāc virtu
tē nō cōsiderauerūt: Nō eni fuit eoꝝ cōsideratio
nisi in opatōibus triū virtutū tantū ⁊ ñ in alijs.

Caplꝫ. vi. de virtutibus aīalibus motiᷤ.

Motiua vero virtus est illa q̄ cordas con
trahit ⁊ laxat ꝑpṫ qꝺ mouent mēbra ⁊ iū
cture dilatatōe sua ⁊ flexione. ¶ Et eius
q̇dē penetratio ē ī neruis q̄ sunt cū lacertis cōtiui.
Et ē genus qꝺ ꝭm specificationē principij motuum
specificat. ¶ In vnoquoȝ igit musculo ē alia natu
ra q̄ ē sequens iudiciū existiatiue a qua proueit cō
munis consensus.

Caplꝫ postrēuȝ huius doctrīe de opatōibus.

Dicemus q̄ operationū singulariū alie sūt
q̄ ab vna cōplent virtute v̇bigr̄a digō.
Alie q̄ a duabus cōplent virtutibus sicut
cibi desideriū qꝺ cōplet a virtute naturali attracti
ua ⁊ a virtute sensibili q̄ ē in ore stōi. ¶ Attractia
vero opat ex hoc q̄ mouet villū q̇ ꝭm longitudi-
nē ꝓtendit retinendo illud qꝺ attrahit ⁊ suggēdo
ex hūoribus qꝺ ē sibi ꝓpriū. Sensibilis autē opat
in hoc qꝺ hanc sentit passionē ⁊ qr sentit mordica-
tionē chole nigre q̄ ē excitans desideriū cuius eē no
minauius. ¶ Et hanc q̇dē operationē ñ dicēus du
abus cōpleri virtutibus nisi iō q̄ qū sensibili acci-
derit nocumentū destruet intentio q̄ vocat fames
⁊ desideriū nȝ desiderabit cibus lȝ eo corpus indi
geat Et silr traīsglutiendi opatio duabus cōplet v̇-
tutibus vna ē attractiua naturalis ⁊ altera ē attra-
ctiua voluntarie. ⁊ pria q̇dē suā cōplet opationē p
villū q̇ ꝭm longitudinē ꝓtendit q̄ ē in ore stōi ⁊ i-
sophago. ¶ Et ꝭe cōplet operatio per villū lacer
ti transglutiendi. Qūq̧ vna duaꝝ virtutū destru
et transglutiendi operatio duriter ꝑueit: sȝ qñ nō
fuerit destruet. ¶ Sed qū illa nō opata fuerit erit
transglutiendi operatio difficilis. Nōne vides q̄
qū desideriū nō rcē ꝓcedit duriter ꝑueit operatio
transglutiendi illud qꝺ nō ꝺsiderat imo qū abbor
rēus aliq̄ rē ⁊ eā postea transglutire voluerius et
tertia fuerit ab ea virtus nr̄a attractiua deſidera-
tiua dura erit operatio voluntarie transglutiēdi.
¶ Transitus quoq̧ nutrimenti pficit uirtute mē-
bri ipellētis a quo ꝓcedit ⁊ attractiua mēbri ad qꝺ
accedit. ¶ Et silr supfluitatuȝ egr̄ssio q̄ fit per du
as uias. ¶ Et forsitan plrūȝ exñt operatōis princi
piū due virtutes. s. aīalis ⁊ naturalis. Et fortasse
plerūq̧ exñt eius cā virtus ⁊ qualitas sicut infrigi
datio q̄ ꝓhibet materias ⁊ iuuat expulsiuā in pari
litate supfluitatū q̄ descendunt a mēbro ⁊ vetat et
ī faciē reuerberat. ¶ Et f̄ritatis q̇dē ē q̄litas q̄ ꝓ-
pṫ duas ꝓhibet res. s. cū cēntia subāȝ eius qꝺ effū
dit ingrossando ⁊ coangustando poros. Et res ter
tia q̄ ē p accñs q̄ ē qua caliditas extinguit attractiā.
Et qualitas calitatis attrahit p illud qꝺ istis oppōi
tur mōis quos p̄dixius. ¶ Et calitatis q̇dē quali-
tas ⁊ necessitas vacui nō attrahūt in primis nisi il-
lud qꝺ ē subtile ⁊ postea qꝺ ē spissum. Uirtus ve
ro attractiua naturalis nō attrahit nisi qꝺ ē ei ma-
gis cōueiens ⁊ qꝺ nature eius ē ꝓpriū attrahere et
plerūq̧ qꝺ ē magis spissuȝ ē magis ꝓpriū ⁊ magis
cōueniens.

Fen secunda libri primi canonis incipit: cuius sunt
doctrine tres
Doctrina prima est de egritudinibus.
Doctrina secunda est de causis.
Doctrina tertia est de accidentibus.
Doctrine prime sunt octo capitula.
Caplꝫ priuȝ ꝺ doctrīa cāe ⁊ egritudis ⁊ accñtis.

Dicemus q̄ cā in libris medicoꝝ est
id qꝺ primo est ⁊ ex quo prouenit
inuentio alicuius dispōis in corpor
hūano aut eius fixiōis. Et egritu-
do ē dispō nō naturalis in corpore
hūano ex qua in operatōe eēntialiter ꝑuenit nocu
mentū ꝑuentu prio ⁊ est aut cōplexio nō natural':
aut cōpositio ñ natalis. ¶ Et accidens ē res q̄ hāc
seq̇tur dispōez q̄ ē ñ naturalis siue sit naturali con-
traria sicut dolor in colica siue ñ sit contraria sicut
rubedo multa maxylle in pipneumōia. Cāe exem
plū est putredo. Egritudis exēpluȝ est febris. ¶
Exemplū accidentis est sitis ⁊ dolor capitis. Cāe

quoqꝫ exemplū ē replīo in receptaculis q̄ ad oculū descenduut. ¶ Exemplū egritudis oppilatio in vuea q̄ ē egritudo instr̄alis vel cōpositionalī. Exemplū accidentis ē destructio visus. ¶ Exemplū cui az cāe ē rheumatismus acutus. Exemplū egritudinis ē apā in pulmone. Exemplū accñtis ē rubedo a baꝝ maxyllaꝝ ⁊ gibbositas vnguiū. ¶ Accidēs autē vocatͬ accidens respectu sue eēntie aut cōpatiōe eius cui accit ⁊ vocatͬ sigtio respectu cōsideratōis medici ad ipꝫ ⁊ ꝓcessionis eius ab eo ad sciendū egritudis eēntiā. ¶ Et ē qū egritudo fit alterius egritudis cā sicut colica sincopis aut palysis aut epilepsie. ¶ Accidens quoꝫ plimū ē cā egritudis sicut in colica dolor fortis q̄ fit cā vt accidat sincopis. ¶ Et sicut dolor vehemens q̄ fit cā apatis ꝓpterēa ꝙ materie ad locū descendunt doloris. ¶ Et plerūꝫ etiā ipꝫ accidens fit egritudo quēadmōꝫ dolor capitis q̄ ex febre accidit qū qñꝫ figitͬ ⁊ tā diu fit mānsiuus donec fit egritudo. Et est etiā qū una res cōpatōe sui ⁊ rei q̄ est añ ipsaꝫ ⁊ rei q̄ ē post ipsaꝫ est egritudo ⁊ accidens ⁊ cā quēadmōm vbigr̄a febris ethica q̄ ē accidens apatis pulmōis ⁊ ē egritudo ꝫꝫ se ⁊ ē cā debilitatis stōi ⁊ sicut dolor capitis q̄ accit ex febre qā dolor ille figitͬ qr ē accidens febris ⁊ egritudo in se ⁊ plerūꝫ ꝓueīt ex eo febris ⁊ fit ipius causa.

Caplꝫ ꝫꝫ de diuisionibus dispōum corporis hūani ⁊ de generibus egritudinū.

C Orporis hūani dispōes ꝫm. H. sunt tres Sanitas q̄ ē dispō ꝑ quā corpus hois i sui cōplxōe ⁊ cōpōe tale exit vt ex eo opationes eius oēs ꝓueniant incolumes. Et egritudo q̄ ē dispō in corpore hois huic cōtraria. ¶ Et dispō q̄ est apud eū nꝫ sanitas neꝫ egritudo aut iō ꝙ nō ē sanitas in vltio aut egritudo in vltio quēadmodū corpora senū ⁊ cōualescentiū ⁊ pueroꝝ aut iō ꝙ abe res in vno tpe in duobus sunt copulate mēbris aut in vno mēbro sꝫ in duobus generibus remotis sicut q̄ ē in cōplxōne sanus ⁊ in cōpōne eger exēpli cā aut in vno mēbro duoꝝ generꝝ ꝓpinquoruꝫ sicut q̄ ē sanus in figura ⁊ nō sanus in q̄titate ⁊ situ aut q̄ ē sanus in duabus qualitatibus passiuis ⁊ ñ sanus in duabus qualitatibus actis aut uicissitudine duaꝝ reꝝ in duobus tēporibus sicut q̄ sanatͬ in hyeme ⁊ infirmatͬ in vere. Egritudinū vō alie sunt q̄ sunt simplices: alie sunt q̄ sunt cōpōite. Simplices autē sunt q̄ sunt vna ex spēbus egritudis cōplxōnis aut una ex spēbꝫ egritudis cōpōis quā postea noiabius. ¶ Cōpōite vō sunt i q̄bus due spēs aut plures cōiungunt ex q̄bus vna cōponitͬ egritudo. Incipiēus igitͬ prius loq̄ de egritudibus simplicibus. Et dicēus ꝙ egritudinū simpliciū genera sūt tria. Primū est genus egritudinū q̄ mēbris cōpantͬ quoꝝ ꝑtes sunt siles ⁊ sunt male cōplxōnis spēs. Et ipe q̄dē ñ sunt cōpate mēbris quoꝝ ꝑtes sunt siles nisi iō ꝙ in primis ⁊ eēntialr ꝑtibus accñt silibus ⁊ ꝑ eas mēbris accidūt cōpositis ita vt posse sit imaginari eas cōprehensas ⁊ reꝑtas eē in quocūꝫ mēbrorū volueris quoꝝ ꝑtes sunt siles ⁊ nō in cōpositis. Et ꝫm genus est egritudis mēbroꝝ officialiū q̄ sūt egritudines cōpōis q̄ mēbris cōpōitis accidūt q̄ ex mēbris cōponuntͬ quoꝝ ꝑtes silantͬ. Mēbra autē officialia sunt opatōuꝫ instr̄a. ¶ Et tertiū ē genus egritudinū cōiuꝫ q̄ mēbris accidunt quoꝝ ꝑtes similantͬ ⁊ accñt instr̄alibus inq̄tū sunt instralia ita ꝙ nō sequatͬ eas instr̄alibꝫ accidere ꝓpterea ꝙ simplicibus acciderunt. Et he q̄dē sunt q̄ continuitatis solutio vocantͬ ⁊ iparis dissolutio. ¶ Solutio eni cōtinuitatis plerūꝫ accit iuncture ita ꝙ simplicibus mēbris ex q̄bus iunctura fuit cōposita nllo modo accit. Et plerūꝫ accit neruo aut ossi aut venis solū mō. ¶ Et ad vltimū q̄dē egritudinū tria sꝫ genera. Egritudiēs q̄ cōplxōnis seq̄ntͬ maliaꝫ. Et egritudiēs q̄ sequntͬ malitiā cōpōnis. Et egritudiēs q̄ cōtinuitatis solutioneꝫ sequntͬ. ¶ Et ois egritudo q̄ vnā haꝝ sequitͬ ⁊ ꝑ eā existit ei cōpatͬ. ¶ Egritudines autē cōplxōnū scite q̄ sunt sexdeciꝫ quas noiauimus.

Caplꝫ tertiū de egritudinibus cōpositōis.

C Ompōnis egritudiēs quattuor cōprehenduntͬ generibus. ¶ Egritudines creaturͬ. Egritudines q̄titatis. ¶ Egritudines numeri. ¶ Et egritudines situs. ¶ Et creature q̄dē egritudines quattuor cōprehenduntͬ generibus. ¶ Egritudines figure ⁊ ē vt figura a suo cursu naturali mutetͬ ⁊ ex eius motu ꝓueīat in opatōe nocumentū sicut ē tortura rcī ⁊ rcitudo torti quadratā rotundi ⁊ rotunditas quadrati. ¶ Cuiusmōi ē capitis rotunditas cū latitudine qū ꝓuenerit iñ impedimentū ⁊ multa stōi rotunditas ⁊ vt in crystalloidē ñ sit parua latitudo. Et ꝫm ē egritudines viaꝝ q̄ꝝ sunt tres spēs qr aut dilatantͬ sicut dilatatͬ oculus et sicut sebel ⁊ varices. aut constringuntͬ sicut cōstrigitͬ oculus ⁊ penetratio attrahendi aerē ⁊ meri. ¶ Aut claudunt sicut oppilatio foraminis vuee ⁊ vēarū epatis ⁊ alioꝝ. ¶ Et tertiū ē egritudines receptaculoꝝ ⁊ ventriculoꝝ quaꝝ sunt quattuor spēs qr aut fiunt maiora ⁊ dilatantͬ sicut testiculoꝝ dilatatͬ solliculus aut miorantͬ ⁊ cōstrigūtͬ sicut miōratio ⁊ constrictio stōi ⁊ constrictio ventriculoruꝫ cerebri qū ē epilepsia. ¶ Aut oppilantͬ ⁊ iplentͬ sicut oppilantͬ ventriculi cerebri qū est apoplexia. Aut euāntͬ ⁊ deserūtͬ sicut euāntͬ ventriculi cordis sanguine qū multū gaudiū ꝑnitiosum adest aut multus tior ꝑnitiosus. ¶ Et quartū ē egritudines suꝑficieꝝ mēbroꝝ. Et sunt qr aut fit lene qd dꝫ eē aspū sicut os stōi ⁊ intestina qū leniuntͬ aut exaspatͬ qd dꝫ eē lene sicut trachea arteria qñ exaspatͬ. ¶ Egritudinū autē q̄titatis due sunt spēs qr aut sunt ex genere augmenti sicut ē elephātia ⁊ magnitudo vge ⁊ ē egritudo q̄ vocatͬ thersinus aut sicut accidit cuidā hoī q̄ uocabatͬ Nicomachus cuius oia mēbra adeo creuerūt ꝙ se mouere nō potuit. Aut sꝫ ex generͬ dīnutōis sicut siccitas ligue ⁊ pupille: aut ut ptysis. ¶ Nūeri quoꝫ egritudines aut sunt ex genere augmenti. Et hoc q̄dē augmētū aut ē naturale sicut dens additus aut digitus additus. aut est ñ naturale sicut glandula aut lapis. Aut ex genere dimiñutōis. Et dīnutio hec aut ē naturalis sicut qū alicui nō creatͬ digitus: aut ñ naturalis sicut qū alicui abscinditͬ digitus. ¶ Egritudines vero situs Et situs q̄dē ꝫm. H. dīͬ ꝑ loco ⁊ dīͬ ꝑ societate sꝫ quattuor. Exitus mēbri a iunctura sua aut vt a suo moueatͬ situ ita ꝙ ñ egr̄diatͬ sicut fissura q̄ cōpatͬ intestis. ¶ Aut vt moueatͬ subito motu in eo non ꝫm cursum naturalē nꝫ voluntariū sicut trēor aut

in ſuo figat̃ loco ⁊ nõ moueat̃ ab ipſo queadmodũ
accĩt ei qũ iuncture in egritudine podagre induran
tur. ¶ Egritudines ṽo ſocietatis oẽm colligunt di
ſpõez quã hꝫ mẽbꝝ cõpatõe ſua ad aliŏ qŏ ſibi ui
cinũ exit ſiue ei appropinquet ſiue ab eo elonget̃ ñ
ſm curſum natãlẽ. ¶ Et ſunt duaꝝ ſpẽꝝ vna ẽ vt
accidat ei ꝓhibitio motus ſui ad ipꝫ aut vt duꝑter
ſit poſtꝙ poſſe erit ſicut digitus qũ ſibi vicinũ tan
gere ꝓhibet̃ aut qũ accĩt ei vt ab eo moueri ꝓhi-
beat̃ aut vt ſepet̃ ab eo poſtꝙ erat poſſe aut fit dif
ficile ſicut palpebre laxatio ⁊ iuncturaꝝ laxatio in
palyſi ⁊ durities apiendi manũ ⁊ apiendi oculũ.

Caplꝫ quartũ de egritudibus ſoĺonis cõtinuitatis.

Solutões vero cõtinuitatis egritudo ple
rũꝫ accĩt cuti ⁊ vocat̃ excoriatio aut ſca-
rificatio. Et plerũqꝫ accĩt carni q̃ ẽ ei pro
pinqua in qua nondũ ſcũꝫ ẽ pus ⁊ vocat̃ plaga.
Sed qũ pus fit ibi vocat̃ vlcus. Fit autẽ pus in ea
ꝓpterea ꝙ ſupfluitates in eaꝫ eũant̃ eo ꝙ ẽ debilis
⁊ ꝓpterea ꝙ ſui nutrimentũ digerere nõ valet et
ſupfluitas etiã in ipꝫ cõuertit̃: plerũqꝫ tñ dr̃ plaga
⁊ vlcus ſoĺo cõtinuitatis q̃ accĩt cuti ⁊ ñ carni. Qñꝫ
ẽt accĩt oſſi qŏ ipꝫ ĩ duas frãgit ptes aut ĩ ptes ma
gnas aut pũas aut ẽ cadens ſm longitudinẽ ſcindẽs
ipꝫ aut cõtingit vt cadat in cartilagibus ſꝫ tres di
menſiones aut vt accidat neruis. Sed ſi latitudini
acciderit vocat̃ inciſio. ¶ Et ſi acciderit ſm longi
tudinẽ ⁊ eius nũerus ñ fuerit multus vocat̃ ſciſſu-
ra. Et ſi eius nũerus fuerit multus vocat̃ cõtuſiõ.
¶ Plerũꝫ etiã fit ĩ ptibus muſculi q̃ ſi ĩ extrẽitate
ceciderit muſculi vocat̃ attrictio ſiue cadat in ner
uo ſiue in corda. Et ſi ſm latitudinẽ muſculi ꝓueni-
at vocat̃ ſepatio. ¶ Et ſi acciderit ſm longitudinẽ
⁊ fuerit eius nũerus pũus ⁊ fuerit eius concauitas
magna vocat̃ amplificatio. Et ſi fuerint ptes eius
multe ⁊ dilatet̃ ⁊ cõcauet̃ vocat̃ attrictio ⁊ diſſolu
tio. Eſt etiã qũ dr̃ diſſolutio ⁊ attrictio liq̃factio õ
ne qŏ etiã medio muſculi accĩt qũocũqꝫ cõtingat.
¶ Qŏ ſi in arterijs aut in vẽis acciderit vocat̃ ap
tio ⁊ ſi contingat ſꝫ eius latitudinẽ vocat̃ inciſio et
ſepatio ⁊ ſi ꝓceſſerit ſm eius longitudinẽ vocatur
fiſſura ⁊ eſt etiã qũ hoc contingit ſm motũ oponis
orificioꝝ eaꝝ ⁊ vocat̃ pforatio. Qŏ ſi arterijs acci
derit ⁊ nõ clauſa fuerit ⁊ ex ea ſanguis ad recepta
culũ qŏ ipſam circũdat exierit donec receptaculũꝫ
illud ĩpleat̃ ⁊ qũ p̃mit̃ ad arteriã reuertat̃ vocabi
tur mr̃ ſanguis: alij tñ hoĩes oẽm ſanguinis egreſ
ſionẽ ab arterijs mr̃eꝫ ſanguis vocant. ¶ Debes
autẽ ſcire ꝙ ñ oẽ mẽbꝝ ĩ ptes diſſolutionẽ tollerat
Cor eñi ñ tollerat qr prius accĩt mors. ¶ Qŏ ſi ĩ
panniculis cadit ⁊ in diaphragmatibus vocat̃ ru-
ptura. Et ſi inter duas ptes mẽbri cõpõiti cadat et
vnã ab alia ſepat ita vt mẽbro ſimplici nõ accidat
nocumentũ eius ſepans cõtinuitatẽ vocat̃ ſepatõ ⁊
diſlocatio. ¶ Et ſi acciderit neruo q̃ ſe de vno lo
co remouit vocat̃ ruptura. Et qñꝫ etiã fit in fora-
mibus continuitatis ſoĺo ⁊ dilatant̃. ¶ Et plerũꝫ
fit in locis vbi ñ ſunt foramina ⁊ facit ibi foramĩa
q̃ ñ fuerunt. Et ſolutio q̃dẽ cõtinuitatis ⁊ vlcerati
o ⁊ his ſĩlia qũ in mẽbro fuerint bone cõpĺonis ci-
to ſanant̃. ¶ Et qũ fuerint in mẽbro male cõpĺois

longo reſiſtunt tpe. Quãto plus qũ in corporibus
contingunt eoꝝ q̃ patiunt̃ hydropiſim aut cõſtricti
onis malitiã ⁊ leprã. ¶ Et dẽs ſcire ꝙ qũ vulne-
ra iſta ſunt ſtricta ꝓueĩt ex eis herpes eſtiomenus.
Et tu inuenies in libris pticularibus pſcrutationeꝫ
rei ĩ ſolutõis cõtinuitatis: dimittãus ergo uſꝫ ibi.
Caplꝫ q̃ntũ de egridibus cõpoſitis.

In egritudibus autẽ cõpoſitis dcõeꝫ ꝓſe
rẽus vĺeꝫ. ¶ Dico ergo ꝙ qũ egritudi-
nes dicĩus cõpoſitas ñ quaſlibet egritudi
nes coniunctas intelligi volumus ſꝫ egritudĩes ex
q̃bus oĩbus qũ cõiungent̃ ꝓueĩet ex eis res q̃ eſt u
na egritudo ⁊ hec q̃dẽ ẽ ſicut apã. Et eminentia in
cute ẽ ex genere apãtis. ¶ Eminentie. n. ſunt apã
ta pũa ſicut apãta ſunt eminentia magna. Et in apã
te q̃dẽ oĩa egritudinũ genera repiunt̃. ¶ In eo nã
qꝫ repit̃ egritudo malitie cõpĺonis. ¶ Nullũ nanꝫ
accĩt apã niſi ex cõpĺonis malitia cũ materia. Et in
ipſo etiã inueniunt̃ forme ⁊ cõpoſitõis malitia. ¶
Nullũ. n. fit apã q̃n cũ eo ꝓueĩat leſio in figura ⁊ ĩ
dimenſione. Et plerũꝫ etiã adeſt cũ eo egritudo ſi
tus. ¶ Et inuenit̃ in ipſo egritudo cõis q̃ ẽ cõtinu
itatis ſolutio. Nullũ enim accĩt apã niſi ꝓculdubio
cõtinuitas ſoluat̃ qũ in mẽbro apãto materie eũan
tur ſupfluentes ⁊ inter ptes penetrant ipſius ⁊ ſe-
pationẽ inter vnas faciunt ⁊ alias ⁊ ſibi loca capi-
unt. ¶ Apã p̃terea mẽbris accĩt mollibus. Et ẽ eti
am qũ oſſibus accĩt res q̃ apãti ſĩlat̃ p quã eius in-
groſſat̃ cõcauitas ⁊ eius augmentat̃ ꝯuitas. ¶ Nꝫ
ẽ miꝝ ut ſit illud qŏ nutrimenti recipit augmentũꝫ
ſuperfluitatem recipiens qum in ipſo penetrauerit
aut in ipſo acciderit. Et omne quidẽ apã qŏ caꝫ nõ
hꝫ manifeſtã ⁊ eius cã corporalis mõſtrat materiã
de vno mẽbro ad aliud qŏ eſt ſub eo fuiſſe muta-
tã vocat̃ catarrus. ¶ Et ẽ qũ cã materialis ex qua
apãta ⁊ eminentie generant̃ ẽ in alijs ſubmerſa hu
moribus nõ ſꝫ ſuas ĩpedientibus qualitates. Qñꝫ
hũores illi boni aliquo eũatõis mõ poſtea ſe eũa-
uerint aut naturali ſicut mulieribus accĩt qũ pari-
unt aut nõ naturali ſicut eis accĩt q̃ vulnerant quꝫ
egredit̃ ſanguis bonus ⁊ remanẽt hũores illi mali
puri ſingulares ⁊ ĩpedit̃ p eos natura ⁊ expellit e-
os. ¶ Et ẽ qũ expulſiõis modus ẽ ad cutẽ ⁊ faciũt
apãta aut bothor. Apãta ṽo diuerſis diffeẽt differẽ
tijs ſed q̃ magis ſunt cõſiderande ſunt dr̃e q̃ ꝓpter
eoꝝ exiſtunt cãs q̃ q̃dẽ ſunt materie ex q̃bus gene
rant̃ apãta. ¶ Materie ṽo vñ fiunt apãta ſũt ſex
hũores quattuor ⁊ aquoſitas ⁊ ventus. Et apã q̃-
dẽ aut erit calidũ aut nõ calidũ. ¶ Neqꝫ exiſtiman
dũ ẽ ꝙ apã calidũ ſit illŏ qŏ ex cholera aut ſangui
ne generat̃ tantũ ſꝫ ex quacũꝫ materia ſiue ſit cali-
da ꝓpt̃ ſuã eẽntiã ſiue accidat ei caĺitas ꝓpt̃ putre-
factionẽ lꝫ etiã hec genera ſm ſpẽi diuiſionẽ cuiuſꝫ
materie diuidant̃. Dignius tñ ẽ in apãtibus vt in
eis ſpãlis pferat̃ dcõ. ¶ Et ſanguineũ q̃dẽ purum
phlegmonẽ appellare cõſueuerũt. Et qŏ ex chole
ra rubea ⁊ pura heriſipilã. ¶ Et ex eis ẽ cõpoſi-
tũ noĩe cõpoſito ſupantis p̃ponendo nomen: qñqꝫ
eñi phlegmonẽ heriſipiladẽ dicunt ⁊ qñꝫ heriſipi-
lã phlegmõidẽ. Et qũ cõgregat̃ vocat̃ exitura.
Qñꝫ exitura in carnibus fit laxis ⁊ ſub aſcell' ⁊ poſt
auriculas ⁊ ĩ iguinibus ⁊ ẽ ex genere corrupto qŏ
in ſuo pticulari loco noĩabimus vocatur taum.

Et apāta qdē calida hñt principiū in quo humor ad
exteriora egredit̄ ⁊ apparet ꝙ cōcauitas auget̄. ¶
Deiñ capacitas cū eo auget̄ ⁊ distēdit̄. Postea stat
qū egritudo ad maiorē peruenit statū in quo eē de
bet. ¶ Post incipit minui ⁊ maturatur pus ⁊ de-
clinat eius eē aut ad resolōnē aut ad puris collectio
nē aut ad cōuerteñ in duritiē: Nō calīa vo apāta sīt
aut de materia melīca aut phlegmatica aut aquosa
aut ventosa. ¶ At illoꝝ qdē q̄ ex materia sīt melī
ca tria sunt genera duricies ⁊ cācer quoꝝ plīma sīt
acuta ⁊ glandularū genus ex qbus sunt scrofule et
nodi. ¶ Inter genus vo glandulaꝝ ⁊ inter alia du
o genera est dr̄a eo ꝙ genera glandulaꝝ sunt sepa
ta ab eo in quo stant sicut glandule pure aut supfi
ciei eius sunt retente tantū sicut scrofule: sed illa a
lia sunt mista ⁊ infusa in subāmēbri in quo stant.
Et inter cācrū etiā ⁊ duritiē ē dr̄a quoniā durities
est apā qetū sedatū destruēs sensum ⁊ pmanens in
mēbro in eodē statu cū quo ñ ē dolor ⁊ cācer ē mo
bilis addēs ledens ⁊ hȝ radices innexas mēbro. ¶
Neqȝ oȝ vt p ipȝ destruat̄ sensus nisi elongatū fue
rit eius tēpus ⁊ mortificet eius mēbꝝ ⁊ destruat̄ e
ius sensus. Neqȝ multū distat qn dr̄a inter cancrū
⁊ duritiē existat p accidentia insepabilia ⁊ ñ ppter
dr̄ias subāles. Apāta vero dura mlīca plerūȝ a pri
cipio sue generatōis incipiunt cū duritie ⁊ plerūqȝ
in duritiē mutant̄ ⁊ pprie sanguinea. Et ē quȝ hoc
qñqȝ contingit in phlāticis. Phlāticoꝝ vero apātū
genus in duas diuidit̄ spēs apā laxū ⁊ glādule mol
les. Et he qdē drñt quoniā glandule sunt sepate ⁊
ĩuolute in cooptorio ⁊ apā laxū est mistū ⁊ ñ sepa
tū. ¶ Apāta pterea hyemis plerūȝ sūt phlātica ita
vt illoꝝ q̄ sunt calīa sunt coloris albi. Et glandule
qdeȝ ⁊ his silia ⁊ a nodoꝝ differūt nodositate eo ꝙ
nodositas magis fit in suo loco mansiua ⁊ eius ta-
ctus sentitur nodosus: ⁊ qū figendo tangit̄ spgitur
⁊ r̄dit ad locū suū ⁊ qū forti medicamine spgit̄ abs
qȝ cōprehensiōe nō redit. ¶ Et plīmū eius accit̄ p
pt̄ laborē ⁊ destruit̄ ppt̄ pōderosa sicut plūbū ⁊ e-
ius silia. Et tibi qdē sciendū ē ꝙ apāta phlātica di-
uersificant̄ ꝓm diuersitatē grossitiei phlātis ⁊ mol-
litiē ipsius ⁊ eius subtilitatē ⁊ laxitatē ipsius ⁊ du
ritiē ita vt qñȝ melīcis sint silīa ⁊ qñȝ videant̄ vē
tosa. ¶ Phlā pterea subtile multotiens descendit
in rheumatismis ĩ vacuitatē q̄ ē in villis neruoruȝ
ita vt pueīat ad musculos q̄ sub epigloto ⁊ ad ea q̄
sunt sub istis. Aquosa autē apāta sunt sicut hydro-
pisis ⁊ hernia aquosa ⁊ sicut apā qđ accit̄ in crane
o de aquositate ⁊ hoꝝ silīa. ¶ Et ventosa qdē apā
ta ꝓm duas diuersificant̄ spēs vna ē cacesia ⁊ altera
ē inflatio. Inter cacesiā vero ⁊ inflationē ē dr̄a du-
obus mōis vnus ē eēntia ⁊ altera ē cōmistura. ¶
Et declaratio istius ē ꝙ ventus huiusmodi in cace
sia in mēbri subā ē admistus sȝ in inflatōe ē aggre-
gatus ⁊ sepatus ⁊ ñ admistus mēbro. Et cacesiā q̄
dē inuenit sensus mollē sȝ inflatio sensui resistit re
sistentia multa aut pauca. ¶ Amplius bothor sunt
ꝓm nūeꝝ apātū. Caꝝ enī alie sunt sanguinee sicut
variole alie sunt ex cholera rubea pura sicut esser̄
cholerice ⁊ desudatiōes. ¶ Et alie sunt ex eis mi
ste sicut morbillus ⁊ formica ⁊ claui ⁊ scabies ⁊ ue
ruce ⁊ hoꝝ silīa. Et plerūȝ sunt aquose sicut apul-
le ⁊ qñȝ ventose sicut inflature. ¶ Tu autē in li-
bro quarto inuēies distinctionē q̄ tibi in dispōībus
sufficiet apātū ⁊ bothor de qua cōueīens ē vt in i-
pso sit si deus voluerit.

Caplīȝ sextū de rebus q̄ cū egritudibus nūerantur
⁊ nō existunt egritudines.

Quedā res sīt q̄ extra egritudines existunt
⁊ cū eis tñ nūerant̄. Et res qdeȝ iste sūt q̄
in decoratōe ingrediunt̄. ¶ Quarum alie
cōsistunt in pilis alie in colore alie in odore alie in
figura post colorem. ¶ Et egritudinum quidem
pilorum genus cōsistit in alopitia ⁊ detruncatione
⁊ paucitate ⁊ vt sint curti ⁊ vt scindantur ⁊ sint
subtiles ⁊ grossi ⁊ multa crispitudine ⁊ multa le-
nitate ⁊ canitie ⁊ coloris alteratio quocunqȝ mō fu
erit. ¶ Et nocumentū coloris quattuor cōtinetur
generibus vnū ē genus mutatōis eius ppt̄ maliaȝ
cōplexiōis cū mā sicut icteritia aut sine materia si
cut gypseitas q̄ fit in colore ppt̄ cōplexionē valde
frāȝ ⁊ citrinitas q̄ accit̄ ppt̄ cōplexionē valde cali
dā. Et genus mutatōis eius ppt̄ cās maīfestas q̄m
admōȝ sol ⁊ frigus ⁊ ventus mutant colorē. ¶
Et genus expansiōis corpoꝝ colores hñtiū extrāe
os sup cutē q̄ colorē defert sicut morphea nig̃: aut
q̄ ibi nascunt̄ sicut lētigines ⁊ macule. Et genus ue
stigioꝝ q̄ pueīunt ex consolidatōe solōnis cōtinui
tatis q̄ accit̄ sicut variolaꝝ vestigia ⁊ vlceꝝ fora-
mina. ¶ Et nocumenta figure post colorē sūt aut
maties supflua aut grassities supflua.

Capitulū septimū de horis egritudinū.

Scire dēs ꝙ egritudinū plīme qttuor hñt
horas horā principij ⁊ horā augmenti et
horā status ⁊ horā declinatōis. ¶ Que
vo extra istas sunt de horis sūt sanitatis. Qūȝ di
cimus horā principij ⁊ horā augmenti nō volum⁹
intelligi duo extrēa in qbus egritudis ñ manifeste
tur dispō sȝ ꝙ vnūqđqȝ eoꝝ hȝ tēpus pceptū sen-
su qđ ppriū hȝ iudiciū. ¶ Et hora qdē principij ē
tēpus in quo egritudo appet ⁊ eius silānt dispōnes
⁊ nȝ apparet in ea augmētū ei⁹. ¶ Et hora augmēti
ē tēpus in quo egritudis manifestat̄ cōstrictio omi
hora post horā. ¶ Et hora status ē hora in qua e-
gritudo in oībus suis ptibus ꝓm vnā manet dispō
nē. Et hora declinatōis ē tēpus ĩ quo eius apparȝ
diminutio ⁊ q̄tū plus pcedit eius minoratio ē ma
gis manifesta. ¶ Et he qdē hore qñȝ attendunt̄ ꝓȝ
egritudinē a principio eius vsȝ ad finē eius in suis
poxismis ⁊ vocant̄ hore vlēs. Qñȝ cōsiderantur
ꝓm vnūquēqȝ poxismū ⁊ uocant̄ hore pticulares.

Capitulū octauū ad cōplendū ꝓmonē de dispositōi
bus egritudinum.

Egritudines multis mōis sortiunt̄ nomia
aut a mēbris in qbus sunt sicut illa q̄ ē la-
teris ⁊ illa q̄ ē pulmōis aut a suis acciden
tibus sicut epilepsia aut a suis cās sicut dicius egri
tudinē melīcā aut a sui silitudine sicut dicius egri-
tudinē leoninā ⁊ egritudinē elephanticā aut cōpate
ei cui prio accidisse dicunt̄ sicut dicius vlcera bal-
chie aut cōpate ei cuius fama fuit ꝙ medicādo eas
curabat sicut dicius vlcera charōic aut a sui substā
tia ⁊ eēntia sicut dicius febris ⁊ apā. Inqt. G. egri
tudines aut sunt manifeste q̄ sensu cognoscunt̄ aut
sunt occulte quas facile ē cognoscere sicut dolores

stōi ⁊ pulmōis aut quas difficile ē cognoscere sicut egritudines epatis ⁊ canaliū pulmōis aut ñ cōpre-hense nisi cū existiatōe sicut egritudies q̄ vījs acci dūt vrine. Egritudines quoz ē qū sunt ₚprie ⁊ est qū sunt fm societatē. ¶ Et mēbꝝ q̇dē alīj mēbro i egritudine sua associat̄ aut qr nata sunt cōtinua in-ter q̄ aliqua cōtinuant̄ instr̄a sicut cerebrū ⁊ stōus ₚpt̄ cōtinuitatē neruoꝝ inter ea aut mr̄ix ⁊ maīl-le ₚpt̄ cōtinuitatē venaꝝ inter illa aut qr vnū est via alterius sicut inguina ap̄atis cruris. Aut qr sī uicina sicut pulmo ⁊ cerebꝝ. ¶ Oē eni mēbrū qđ alteri associat̄ ⁊ ₚprie qū vnū eoꝝ alteri vicinū đ bile fuerit socīj sui recipit supfluitates sicut ascelle cordis aut qr vnū ē principiū ⁊ radix opatōis alte rius sicut diaphragma pulmōis in attrahendo aerē aut qr vnū fuit alteri sicut nerui cerebro aut qr a līj tertio mēbro associant̄ sicut cerebꝝ associat̄ reni ₚpterea q vnūqđq; eoꝝ associat̄ epati. Et est quꝫ societas pueīt ad casū queadmoꝫ cer̄bꝝ qū egrotat ⁊ associat̄ ei stōus debilitat̄. n. tunc eius digō ⁊ ma dat ipsi stōus vapores malos ⁊ nutrimentū nō di gestū ⁊ auget ipsius cerebri egritudinē ⁊ sic ex hac egritudine pueiunt patientes ad durabilitatē ⁊ cir cuitionē. ¶ Corpoꝝ vero ordines inter sanitateꝫ ⁊ egritudinē sunt sex corpus qđ ē in vltīo sanita-tis. Et corpus qđ ē sanū nō in ultīo. ¶ Et corpus qđ est nec sanū nec egꝝ queadmoꝫ dicunt. Et cor-pus egrotatiuū qđ egritudinē cito recipit. Et cor pus egri q̇ pua hꝫ egritudinē. Et corpus egri q̇ hꝫ egritudinē in vltīo. ¶ Oēs v̇o egritudines aut sī sanatiue aut ñ sanatiue. Et sanatiua q̇dē egritudo ē q̄ ñ hꝫ qđ ₚhibeat q̇n medicet̄ vt dꝫ: ñ sanatiua v̇o ē cū qua ē aliqđ ₚhibēs ⁊ nꝫ cōcedit̄ medico vt medicet̄ sicut dꝫ sicut dolor capitis si fuerit cuꝫ eo rheumatismus. ¶ Et ē tibi sciēñ q egritudo pro-portōal̄ cōplōni etati ⁊ tēpori ē mioris tioris ea q̄ eis ñ ₚportionant̄: nō eni accit hec nisi ₚpt̄ cāe e-ius magnitudinē. Debes autē scire q q̄dā egritu-dinū sī q̄ ad alias mutant̄ egritudines ⁊ destruūnt̄ ipse ⁊ in hoc cōsistit bonitas ⁊ ē vna egritudo alte rius egritudis medicamentū sicut quartana ex qua multotiens sanat̄ epilepsia ⁊ podag̃ ⁊ varices ⁊ ar ticuloꝝ dolores. ¶ Et q̇dā etiā sanant̄ a spasmo ₚ pt̄ scabiē pruritū ⁊ bothor: venter quoꝫ sil̄r sanat̄ ₚpt̄ oculoꝝ egritudinē. Et lyenteria sanat ap̄a late ris. ¶ Et sil̄r ani uenaꝝ aptio oibus cōfert mel̄i-cis egritudibus ⁊ doloribus scie ⁊ doloribus r̄nū ⁊ mr̄icis. Et ē qū egritudines in alias mutant̄ egri tudies ⁊ ₚpt̄ hoc fit dispō maioris malitie sicut qū mutat̄ ap̄a lateris in ap̄a pulmōis ⁊ sicut qū mutat̄ phr̄nesis in lethargiā. ¶ Et ē p̄terea ex egritudibꝫ q̄dā q̄ de vno ad aliū transit sicut lepra ⁊ scabies ⁊ variola ⁊ febris pestilential̄ ⁊ ap̄ata putrida ⁊ p̄ci pue qū domus stricte fuerint ⁊ sil̄r qū uicinus fue rit sub vēto ⁊ sicut ophthalmia ⁊ p̄cipue ei q̇ ocl̄is eū intuet̄ ⁊ sicut cōgelatio qū imaginat̄ aliqs q ace tosuꝫ illud opet̄ ⁊ sicut pthisis ⁊ albaras. ¶ Et sūt egritudinū q̄dā q̄ in seine hereditant̄ sicut albaras alba ⁊ tinea naturalis ⁊ podag̃ ⁊ pthisis ⁊ lepra. Et sī egritudiꝫ q̄dā q̄ sī gñales q̄ sūt alicui genti ₚprie aut i aliq̄ r̄giōe moratibus aut in eis multū abundant. ¶ Debes preterea scire q mēbroꝝ de bilitas cōplōnis seq̄t malitiā ⁊ solōnē fabricatōis.

Doctrina secunda fen secunde. Cuius sunt due summe.

Sūma pria ē de r̄bus q̄ accñt ab unaq̄q; caꝝ cōiū. Cuius sunt. xix capitula.

Capitulū primū ē v̇bū vl̄e de cāis ⁊

Cause dispōnū corporis quaꝝ iā pre misimus variationē. s. sanitatis et egritudis ⁊ dispōis q̄ inter eas me dia exit sunt tres añcedentes ⁊ pri mitiue ⁊ coniuncte. ¶ Añcedentes v̇o ⁊ cōiuncte cōicant in hoc q ambe sunt res cor-poree. s. hūorales aut cōpl̄oales aut cōpositōales. primitiue v̇o sunt q̄ extra corporis exñt subaꝫ aut ex pte corpoꝝ extrinsecoꝝ sicut qđ ex v̇beratione accit ⁊ ex cal̄itate aeris ⁊ ex cibo cal̄o ⁊ fr̄o q̄ cor-pori aduenīūt aut ex pte aīe: aīa eni aliud est a cor pore sicut qđ accit ₚpt̄ irā ⁊ tiorē ⁊ sil̄ia. Et cāe q̇ dē añcedentes ⁊ primitiue cōicant in hoc q inter e as ⁊ dispōes quas noīauius aliqđ exit mediū. ¶ Et cāe primitiue ⁊ cōiuncte qñꝫ cōicant in hoc q in ter ipsas ⁊ inter p̄dcās dispōes nō interuēit medi-um. Añcedentes v̇o cāe a cōiunctis differūt eo q cū cāis añcedentibus nō aduēit dispō sꝫ inter eas alie existunt cāe q̄ sunt dispōi ₚpinq̇ores añcedētibꝫ. Et cāe añcedentes differunt a primitis in hoc q i-pse sunt corporales ⁊ etiā inter añcedentes ⁊ inter dispōeꝫ ₚculdubio interuēit mediū: sꝫ in cāis pri-mitis nō ē hoc necessariū. ¶ Cāe quoꝫ coniuncte a primitis differūt in hoc q sunt corporales ⁊ etiā q inter cās cōiunctas ⁊ inter dispōeꝫ nō ē mediū. In cāis v̇o primitis ñ ē hoc necessariū: imo due res in eis sunt pol̄es. ¶ Cāe ergo añcedētes sunt cāe cor porales. s. hūorales aut cōpl̄onales aut cōpōales. Et ipse q̇dē sunt ex q̇bus aduēit dispō ñ prīo aduē tu sed aduēit ex eis aliquo mediante. ¶ Et cāe cō iuncte sunt cāe corporales ex q̇bus dispōes ₚpuei unt aduentu prīo. s. absq; medio. Et cāe primitie sunt cāe nō corporales ex q̇bus ₚueīūt dispōes ad uentu prīo aut nō prīo. ¶ Exemplū caꝝ añceden tiū ē repl̄o febris ⁊ repl̄o receptaculoꝝ oculi vt a qua in ipꝫ descendat. ¶ Exemplū caꝝ cōiunctarū ē putredo febris ⁊ hūor q̇ ad foramen descēdit op pilatōi ⁊ oppilatio cecitati. ¶ Exemplū caꝝ primi tiuaꝝ ē cal̄itas solis aut fortitudo motus aut tristi-tia aut vigilia aut cōedere rē calefaciētē sicut allea ⁊ hoc tantū febri aut ₚcussio dilatatōi ⁊ descensui a que ad oculū. Omnes autē cāe aut sunt cāe fm eēn tiā sicut piper qū calefacit ⁊ opiū qū infr̄at aut sunt cāe fm accidens sicut aqua fr̄a qū calefacit ₚpterea q inspissat cutī ⁊ tenet caliditatē ⁊ aqua cal̄a infr̄at ₚpterea q resoluit ⁊ sicut scamōea qū infrigidat i deo q hūorē expellit calefacientē. ¶ Non oīs v̇o cā q̄ corpori aduēit in ipm opat̄: imo p̄ter hoc tria sunt necessaria fortitudo. s. sue virtutis agentis et fortitudo v̇tutis corporis p̄patiue ⁊ pol̄itas pmit-tendi vnū tangere aliud tanto tēpore vt in tali q̄-le illud possit ex vno ₚuenire opatio in aliud. ¶ Est autē qū caꝝ dispōes diuersificant̄ in eo qđ pro uenit ex eis. ¶ Est eni qū ex cā vna in corporibꝫ diuersis diuerse ₚueniunt egritudines. ⁊ ē quꝫ e-ius opatio diuersificat̄ in debili ⁊ forti ⁊ fortis sen sus ⁊ debilis sensus. ¶ Caꝝ p̄terea alie sunt q̄ sī vicarie. alie q̄ ñ. Et vicarie q̇dē sunt quarum quum

d

4

sepant̄ remanet affectio. Nō vicarie vō sunt ex q̄
ꝝ sepatōe ꝓuenit sanitas. ¶ Dicēus etiā ꝙ cāe q̄
mutant dispōes corporis ⁊ ille q̄ conseruant aut sī
necessarie a q̄bus ipoſe ē hoīez egredi in toto tēpo
re sue vite aut n̄ necessarie. Et necessariaꝝ q̄dē sex
sunt genera. Genus aeris circūdātis: Et genus eiꝰ
qđ cōedit̄ ⁊ bibit̄ Et gēus motus ⁊ q̄etis corpoꝛ̄e
Et genus motuū aīaliū. Et genus somni ⁊ vigilie
Et genus eūatōis ⁊ retentōis. De genere ergo ae
ris ē nobis prius loq̄ndum.

Caplꝫ sm̄ ē de affectōe aeris q̄ circūdat corpora.

Aer est elementū nr̄oꝝ corpoꝝ ⁊ sp̄ūꝫ et
p̄ter hoc ꝙ ē elementuꝫ nr̄oꝝ corpoꝝ et
sp̄ūꝫ: ē etiā emanatio nr̄is aduenīes spi
ritibus ⁊ ē cā melioratōis eoꝝ n̄ tantū sicut elemē
tū sꝫ etiā sicut faciens. s. tēpans. ¶ Iā autē declara
uīus in his q̄ p̄cesserūt q̄d velīus intelligi qū sp̄ūꝫ
dicīus: nō. n. dicere volumus illud qđ phi aīam
vocant. ¶ Et hoc q̄dē tēpamentū qđ ex aere nr̄is
aduēit spiritibus ex duabus pendet opatōibus que
sunt mundificatio ⁊ euentatio. Euentatio vō ē tē
pamentū cōplonis sp̄s calidi qū supfluit ꝓpt̄ cōstri
ctōeꝫ sꝫ plimū ⁊ ꝓpt̄ aliud. s. tēpamētū qđ sit tēpa
mentū relatiuū qđ sciuisti. ¶ Et hoc q̄deꝫ tēpamē
tū attribuit nobis aeris attractio a pulmōe ⁊ a po
ris euentatione pulsus q̄ sunt cū arterijs cōtinui. ¶
Aer autē q̄ nos circundat valde ē frigidus in cōple
xiōe cōpatōe sp̄s innati q̄̄to plus cōplōis q̄ accidit
ꝓpt̄ cōstrictōeꝫ. Qūꝫ aer ad ip̄ꝫ ꝑuēit ipellit ip̄ꝫ et
miscet̄ cū eo ⁊ ꝓhibet ip̄ꝫ ne ad igneitatē cōvtat cō
strictiuā ex qua ipse ad malitiā ꝑuēit cōplonis per
quā remouet̄ a p̄patōe ad effectōes recipieñ aīales
in se q̄ ē cā vite ⁊ ad resolōnē suemet subē vapora
lis hūide. ¶ Mundificatio vō ē ꝓpt̄ societatē ipi
us qñ reuerti facit anhelitus illud qđ ei attribuit
virtus sepatiua ex vapore fumoso cuius cōpatio
ad sp̄ūm ē cōpatio hūoris supflui ad corpus qū aer
expellit̄. Tēpamentū ergo eius ē ꝓpterea ꝙ spiri
tui aduēit aer qū attrahit̄ ⁊ mundificatio ē ꝓpt eiꝰ
exitū qū expellit̄. ¶ Aer eniꝫ q̄ attrahit̄ in primis
qū ingredit̄ ad tēpandū necesse ē vt sit ī effectu fri
gidus: sꝫ postq̄̄ cōuertit̄ ad qualitatē sp̄s ꝓpt̄ calo
rē longitudine more destruit̄ eius iuuamentū ⁊ nō
indiget eo ⁊ ē aer nouus necessarius q̄ ingrediatur
vt illius alterius supleat vices. Oportet igit̄ ne
cessario vt egrediatur ad hoc vt suo vicario locuꝫ
eūet ⁊ vt fumose supfluitates subē sp̄s cū eo expel
lant̄. ¶ Et aer q̄dē dū ē tēpatus ⁊ clarus nꝫ substā
tia extranea cōploni sp̄s cōtraria ei admiscet̄ ē sa
nitatē efficiens ⁊ ipsaꝫ cōfuans. Et qū mutat̄ sue o
patōis cōtrariū opat̄. ¶ Aeri p̄terea accidunt mu
tatōes naturales ⁊ mutatōes n̄ naturales ⁊ mutati
ones cursum egredientes naturalē ei cōtrarie. Na
turales vō mutatōes sunt mutatōes tēpales quoni
am in vnoquoꝫ tēpe ad aliā cōuertit̄ cōplexionē.

Capitulū tertiū de naturis tēpoꝝ.

Debes autē scire ꝙ tēpora ista sꝫ medicos
alia sunt ab eis q̄ sunt sm̄ astronomicos.
Quattuor naq̄ꝫ tēpora sm̄ astronōicos sīt
mutatōes solis in unaquaq̄ꝫ quadra circuli signorū
a puncto incipiētes vnali. ¶ Secūdū medicos uero
ver in terris tēpatis ē tēpus in quo n̄ tantū sunt
necessarie res calefacientes ꝓpt̄ frigus vt in̄ sit ml̄
tū curañ nꝫ euentatio ꝓpt̄ calorē. Et in ipso quidē
est principiū frōdendi arbores. ¶ Et eius tēpus ē
tēpus exn̄s inter equalitatē vernalē aut añ ipsā pa
ꝝ donec sol sit in medio tauri. Et autūnus est hu
ic oppositus in talibus quales sunt nostre terre. ¶
In alijs vō terris ē poſe vt p̄cedat ver ⁊ tardetur
autūnus. Et estas q̄dē ē totū tēpus calidū ¶ Et hy
ems totū tēpus frigidū. Unūq̄dq̄ꝫ igit̄ duoꝝ tēpo
rū veris ⁊ autūni ē magis breue sm̄ medicos q̄̄ v
nūq̄dq̄ꝫ duorum temporū estatis ⁊ hyemis. ¶ Et
hyems q̄dē ē tēpus estati oppositū aut mīus eo aut
maius eo sm̄ terras. Et vr̄ ꝙ ver sit tēpus floruꝫ
⁊ initij pomoꝝ. Et autūnus tēpus mutatōis colo
ris folioꝝ ⁊ principiū casus eoꝝ. Et qđ ē p̄ter istđ
ē hyems ⁊ estas. ¶ Et dicēus ꝙ veris cōplo ē tpa
ta nꝫ ē sicut q̄dā existīant cal̄a ⁊ humida: certificat̄
vō istud multa inuestigatōe est in pte natural̄ phi
losophie: credere autē debēus ꝙ ver ē tēpatū ¶
Et estas ē cal̄a ꝓpterea ꝙ sol oppōni capitū ē ꝓpī
qus ⁊ fortitudo exit radij q̄ ab eo ꝓfluit q̄ imagia
tur cōuerti retro in estate aut sup angulos valde
acutos aut sup se ip̄ꝫ in lineis in q̄bus penetrauit ⁊
ꝓpterea inspissat̄ radius. huius vō cā ꝑ certo exit e
o ꝙ casus radij solis alius ē q̄ ē sicut casus axis co
lūne ⁊ pyramidis sicut si a centro corporis solis pe
netret ad illud qđ ē ei oppositū. ¶ Alius ē q̄ ē sicut
supficiei ⁊ circūferentie aut q̄ ē ꝓpinqus circūferē
tie: ⁊ eius q̄dē vtus exit in axe eo ꝙ ipressio adue
nit ei ab oībus extrēis: ille vō q̄ ē in pte extrēoruꝫ
est magis debilis. Nos autē in estate sumus caden
tes in axe aut circa ipsuꝫ ⁊ ꝑdurat hoc tēpus super
nos q̄ in istis morāur latitudibus. Et in hyeme su
mus circa circūferentiā. ¶ Iōq̄ꝫ in estate lumē e
xistit magis splendidū lꝫ spatiū qđ ē a nr̄o loco ad
locū solis sit longius qū sol circa suā exit augē. ¶
Istius vō longinq̄tatis ⁊ ꝓpinq̄tatis cōpatio in pte
astronōica ptis disciplinalis phie declarat̄ ⁊ certifi
catio fortitudis caloris ⁊ fortitudis lumis mōstra
tur in pte naturalis phie. ¶ Et estas p̄ter hoc ꝙ ē
cal̄a ē etiā sicca ꝓpt̄ resolōnē hūoꝝ q̄ fit in ea a ml̄
ta cal̄itate ⁊ ꝓpt resolōnē subē aeris ⁊ ipsius silitu
dinē cū natura ignea ⁊ ꝓpt̄ paucitateꝫ eius qđ ca
dit in ea de rore ⁊ pluuia: ⁊ hyems q̄dē fr̄a ē ⁊ hu
mida ꝓpt̄ haꝝ caꝝ cōtraria. In autūno vō iā calor
diminutus fuit ⁊ fr̄itas nondū ꝑuēit ad cōplemen
tū. ¶ Et sil̄e exit ꝙ iā in medio stāus longitudis q̄
ē inter axeꝫ quā noīauīus ⁊ inter circūferentiā pro
pinqus igit̄ exit tpamento qđ inter cal̄itatē exit et
fr̄itatē. Inter hūitatē autē ⁊ siccitatē nō exit tēpa
tus. ¶ Qūo eni hoc eēt qū sol iā siccauerit aerē et
nondū acciderit ex cāis hūectantibus qđ sit exicca
tōi cāe exiccantis oppositū. Dispō quoꝫ q̄ ē ad in
frigidandū n̄ ē quēadmōꝫ ca q̄ ē ad hūectañ quoni
am cōuersio q̄ ē ad ifrañ ē leuis sꝫ cōuersio q̄ ē ad
hūectañ n̄ ē tā facilis neꝫ etiā cōuersio q̄ fit ad hui
tatē ꝓpt̄ frigus sicut cōuersio q̄ fit ad siccitatē pro
pt̄ calorē. ¶ Cōuersio naq̄ꝫ q̄ fit ad siccitatē propt̄
cal̄itatē ē facilis quoniā q̄libet cal̄itas exiccat sꝫ nō q̄
libet fr̄itas hūectat īmo plerūꝫ q̄libet cal̄itas forti
or exit in hūectando qū materiā inuenit ꝙ sit q̄libꝫ
fr̄itas in eodē: q̄libet eni cal̄itas euaporationē facit

⁊ nō resoluit sꝫ q̄libet frĩtas ñ inspissat ⁊ cōstringit
⁊ adiuuat. Jōqꝫ ñ ē dispō q̄ faciat remanere ver in
hūiditate hyemis sicut est dispō q̄ facit remanere
autūnū in siccitate estatis. Ueris enī huitas tēpera
tur in tanto tp̄e ꝓpt̄ caliditatē in q̄to ñ tēperat̃ sicci-
tas autūni ꝓpt̄ frĩtatē: ⁊ uĩ ꝙ hūectatio ista ⁊ exic
catio sil̕es sint opatōibus habitus ⁊ priuatōis ⁊ nō
duoꝝ cōtrarioꝝ opatōibus. Exiccatio nanqꝫ i hoc
loco nō ē nisi subē hūide destructio: ⁊ humectatio
ñ est sicce subē destructio sꝫ subē hūide acq̄sitio: qū
enī in hoc loco dicīus aerē hūidū ⁊ aerē siccū nō in
telligimus eius formā nec eius qualitatē naturalem
nec de hoc in hoc loco cogitāus aut multū sollicita-
mur. Et qū aerē dicīus humidū nō volumus intel
ligere nisi aerem cuius amisti fuerit vapores multi
aquosi aut aerē cuius spissitudo cōuersa fuit a silitu
dine vaporis aquosi: ⁊ aerē dicimus siccū aerē vꝫ
ex quo r̃solutū fuit qđ de vaporalibus aquosis ei
erat amistū quoniā se cōuertit ad silitudinē substā
tie ignis propt̃ resolutōem ⁊ cū quo amisti fuerunt
terrestres fumi qui terre in sua siccitate silãt. Su
pfluitas igit̃ hūiditatis hyemalis minuit̃ ex vere p
pt̃ q̄libet caliditatē q̄ in ipso accit ꝓpt̄ qđ sol oppoi
tōi capitū ꝓpinq̄us exit. Autūni v̄o subā nō propt̃
qualibet frĩtatē q̄ in ipso accidat hūectat̃ ⁊ quia hoc
cognoscere voles considerabis an res sicce in aere
frĩo tā cito hūectēt̃ q̄ cito res hūide in aere calĩo ex
iccant̃ postq̄ pones frĩm in frĩtate sua sicut calĩ i ca
liditate sua fere. ❡ Qū hoc enī cōsideraueris inueni-
es rē īt̃ ea diuersam: lꝫ hic exãt res alia maior ista.
⁊ est ꝙ hūiditas in aere calido ⁊ frigido sil̕ nō per
manent nisi propt̃ emanatōis ꝑmanentiā ad eas ue
nientis sꝫ siccitas indiget nulla emanatōe. Hoc aūt
ꝙ hūiditas ñ ꝑmanet in corporibus aeri discooper
tis: ⁊ in ipso aere nisi propt̃ emanationē nō est nisi
proptērā ꝙ aer ñ dr̃ eē fortis frigiditas nisi ꝑ cōpa
tionē nr̃oꝝ corpoꝝ. nec eius frigiditas ꝑuenit apđ
nos in terris habitātis tāta qn aliquo mō r̃soluat.
Jmmo in omibus r̃ssoluit dispōibus ꝓpt̄ illud qđ
in eo exīt de virtute solis ⁊ stellaꝝ. Qū ergo ab-
scindit̃ emanatio ⁊ ꝑdurat resolutio cito adueīt sic-
citas. Jn vere autē illud qđ r̃soluit̃ ē plus eo qđ e
uaporat. Et huiꝯ q̄dē cā est eo ꝙ euaporationē due
res efficiūt vna est caliditas subtilis pauca in eo ꝙ ex
spatio manifestū exīt: ⁊ caliditas fortis inter ea ab
scondita ex qua ad terre sup̱fitiē res ꝓfluit subtil̕.
Qđ enī de terra occultū est in hyeme vehementi
calore calidū exīt quēadmōm in sapientijs naturali-
bus principalibus declaratū fuit: ⁊ est caliditas aeris
pauca. ❡ Due igit̃ res ad humectañ coniungūtur
q̄sunt sublimatio ⁊ inspissatio ⁊ q̄tomagis q̄ etiam
frĩtas in subā ipsius aeris opat̃ spissitudinē ⁊ cōcul
sionē ad vaporationē. Jn vere autē resolutio aeris
est magis fortis q̄ eius euaporatio ⁊ calor abscon
ditus occultus valde minuit̃ ⁊ appet ex eo qđ sup
ficiei terre adueīt subito res q̄ est fortior q̄ uapo-
rans aut res q̄ subtilis exīt euaporatōis ꝓpterā ꝙ
multū supat materiā et subtiliat ⁊ inuenit eius pau
ca euoporatio calorē multū in aere ⁊ cōplet̃ resolu
tio propt̃ hoc: hoc ē s̄m plurimū ⁊ sꝫ eaꝝ caꝝ singu-
laritatē absqꝫ alijs cāis ex q̄bus he alie proueniunt
cāe p̄ter eas quas noīauimus. Amplius autē nō est
ibi mā multa q̄ illud qđ fuit sublimatū ⁊ subtilia

tū restauret: Et propterea opꝫ vt nā veris trahat
ad equalitatē inter hūiditatē ⁊ siccitatē sicut ē tēpa-
tū inter caliditatē ⁊ frigiditatē lꝫ ñ prohibeamus qui
principium veris trahat ad hūiditatem quandā ⁊ ta
men ñ est longinq̄ū ab equalitate sicut ē siccitas au
tūni ab equalitate. Preterea si nō iudicaueriꝯ ꝙ
in autūno sit fortis equalitas inter caliditatē ⁊ fri-
giditatē nō erit ab equalitate longinq̄us: eius enim
ꝑtes diei q̄ sunt añ meridiē ⁊ post sunt estiue. Aer
nanqꝫ autūnalis ē fortis siccitatis ⁊ valde aptus ad
recipieñ caliditatē ⁊ cōuerti ad silitudinē igneitatis
propterea ꝙ estas ip̄z ad hoc p̄pauit ⁊ eius noctes
⁊ eius matutina sunt frigida propt̃ solis longitudi
nē in autūno ab oppōe capitū ⁊ propterea ꝙ subti
le resolutū fortiter recipit opationē eius qđ infri-
gidat. ❡ Uer autē magis ē circa equalitatē in dua
bus qualitatibus iō ꝙ aer ipsius nil recipit ex cā q̄
cāe q̄ est in autūno silr̃ exit. s. illud qđ recipit au
tūnus ex caliditate ⁊ frĩtate. Eius igit̃ nox nō mul
tū longe est a die sui ipsius. ❡ Qđ si aliq̄s dixerit
qua rōe nox autūni est frigidior nocte veris quum
oporteret ut eiꝯ aer eēt calĩor eo ꝙ sit magis subti
lis. Rñdēus ⁊ dicēus ꝙ aer q̄ est fortis raritatis ci
tius recipit caliditatē ⁊ frigiditatē ⁊ silr̃ aqua fortis
raritatis iōqꝫ qū tu calefeceris aq̄ ⁊ volueris ipam
cōgelare citius cōgelabit̃ q̄ frĩa propterea ꝙ frĩtas
in ipsam penetrat propter eius raritatē. ❡ Corpo
ra autē nō tantū sentiunt ex frĩtate veris q̄tū sen-
tiunt ex frigiditate autūni eo ꝙ corpora in uere sīt
excitia a frigiditate ad caliditatē cōsueta in frigidi
tate ⁊ in autumno sunt ad hoc cōtraria lꝫ autūnus
ad hyemē tendat ⁊ uer ab eo recedat. Et ē tibi sciē
dū ꝙ tēpoꝝ diuersitas facit cōmoueri in vnoquoqꝫ
climate aliquē egritudinū mōm. ❡ Et medicus q̄-
dē dꝫ hoc in vnoquoqꝫ climate cognoscere ad hoc
vt in ipso sint cōstructe custodia ⁊ regis p̄missio.
Est etiā qū vnus dies alicui tēpoꝝ similis exit ⁊ ñ
alij. ❡ Est nanqꝫ ex diebus q̄ est v̄nālis ⁊ est ex e
is q̄ est estiualis ⁊ est ex eis q̄ est autūnalis q̄ in die
vna calefacit ⁊ īfrigidat.

Capitulum quartū de iudicijs tēpoꝝ ⁊ eorum mu-
tationibus.

O[o]Mne tēpus q̄ cōplexionē hꝫ sanā propor
tionale est ei cōueniens sꝫ q̄ malitia cōple
xiōis hꝫ proportionale diuersificat̃ ab eo
sꝫ qū mltā ab eq̄litate egressio acciderit ꝓportōale
⁊ ñ ꝓportōale ab eo diuersificabr̃ iō ꝙ v̄iꝯ deblita
bit̃. Unūq̄dqꝫ etiā tēpus cōplexioni egrote cōueni
ens ipsius contrariū est. ❡ Qūm duo tēpora a sua
egressa fuerint natura ⁊ fuerit eoꝝ exitus cōtrariꝯ
nec fuerit ibi sup̱fluitas lōga quēadmōm si fuerit
hyems meridiana ⁊ supuenerit ei ver septētriona
le erit aduentus secundi sup primū cōferens corpo
ribus ⁊ ipsa tēpans eo ꝙ septētrionalitas veris est
opposita meridionalitati hyemis ⁊ silr̃ si hyēs val
de sicca fuerit ⁊ ver fuerit valde hūidū: tunc ver
hyemis siccitatē tēpabit: ⁊ si hūiditas nō fuerit mul
ta nec prolongabr̃ tēpore multo nō mutabit illud
eius tēpamentū in hūectationē īpedientē. ❡ Mu
tatio p̄terea tēporis in vno tēpore est minus affe-
rens mortalitatē q̄ eius mutatio in multis tēpori-
bus. s. mutatio adducens mortalitatē ⁊ ñ est muta
tio emendans illud qđ prima attulit mutatio sicut

dixius. Et ex cōplexionibus aeris dignior vt cōuer-
tat ad putrefactionē ē calidi ⁊ hūidi aeris cōplō.
Plimū vero qđ accidunt aeris mutatōes ē in locis
diuersoꝝ situū ⁊ in ꝓfunditatibus valliū ſ; in col
libus ⁊ in altis pauce ꝓprie exn̄t ⁊ est cōueiens vt
tēpora sicut debent ꝑueniant vt sit estas calā ⁊ hy
ems frā ⁊ silr vnūqđq; tēpus. Qđ si plerūq; ñ ita
fuerit erīt cāe malaꝝ egritudinū. Annus p̄tea i quo
oīa eius tēpora fm vnā eueniūt qualitatē ānus est
malus: queadmōz si totus annus fuerit humidus
aut siccus aut calidus aut frigidus. Annus eni q̇ est
sic. ē multaꝝ egritudinū sue qualitati ꝓportiona
liū quaꝝ tēpora postea erunt ꝓlixa. vnū nanq; tē
pus multū cōmouet egritudinē sibi ꝓportionalem
q̄tomagis totus annus. ¶ Tēpus. n. frīuz qū cor
pus inuenit phlaticū cōmouet epilepsiā ⁊ palysim
⁊ apoplexiā ⁊ torturā ⁊ spasmū ⁊ silia. Et tēpus ca
liduz qum inuenit corpus cholericum commouet
maiā ⁊ febres acutas ⁊ āpata acuta q̄tomagis si to
tus annus fm vnius tēporis naturā incedit. ¶ Am
plius qū cito ꝑuenit hyems cito hyemales adueni
unt egritudines. Et qū cito ꝑuenit estas cito estiē
adueniunt egritudines ⁊ mutant egritudines q̄ e-
rant añ fm iudiciū tēporis. ¶ Qūz aliqđ ꝓlongat
tēpus multe eius fiunt egritudines ⁊ ꝓprie estas ⁊
autūnus. Debes aūt scire ꝙ effectus mutationū tē
poꝝ ñ sunt ꝓpt cām tēporis vñ est tēpus sed ꝓpte
rea ꝙ scū eo mutata qualitas magnā efficit opatōez
in mutatōibus dispōnū: silr quoq; si aer i vna die
mutat de caliditate in frītatē mutabunt fm eas cor
pora. ¶ Et in tēporibus q̇dē sanius exit vt sit au
tūnus pluuiosus ⁊ hyems tēpata: neq; sit ñ frigidi
tatē hñs nō tñ sit plīma in cōpatōe regionis. Et si
ver pluuiosum fuerit ⁊ estas ñ absq; pluuia fuerit
erit istud qđ sanius esse potest.

Capitulū q̇ntū de aere bono.

Aer bone subē ē aer cui ñ admiscet ex va
poribus neq; ex fumis res extranea et q̇
est discooptus celo nez est inter pietes ⁊
tecta cōstrictus. ¶ Qū vo in aere acciderit putre-
factio cōis discooptus tunc erit ipsam magis reci-
piens q̄ cōstrictus ⁊ occultatus. Aliter autē discoo
ptus melior exit. ¶ Et hic q̇dē bonus aer ꝑmanet
clarus nisi cū eo vapores misceant lacuū ⁊ stagno-
ꝝ ⁊ ꝓfunditatū aq̄ cōtinentiū ⁊ terraꝝ q̄ sunt laxe
⁊ locoꝝ vbi nascunt olera ⁊ p̄cipue vbi talia qua
les sunt caules ⁊ eruca oriunt ⁊ arbores viscose ⁊
arbores malaꝝ cōplxonū sicut sobat ⁊ nuces ⁊ ficus
⁊ odores putridi: ⁊ ꝓpt hoc ñ rmoueant ab eo uē
ti boni q̇ sufflant ex terra alta aut equali ¶ Et aer
hic nō est retentus in terra ꝓfūda q̄ cito calefit qū
sol orit ⁊ cito infrāt qū occidit nz est strictus inter
parietes q̇ paꝝ est ex quo fuerūt cōstructi cū seber
gi ⁊ boꝝ silia ⁊ nōdū integre ad siccitatē pfectā per
ueniunt nz obsistit attractōi aeris sicut q̇ gutt strin
git. ¶ Et tu q̇dē iā sciuisti ꝙ mutationū aeris alie
sunt natales alie sunt nature cōtrarie alie sunt q̄ ñ
sunt naturales nz extra naturā. ¶ Debes autē sci
re ꝙ mutatōes aeris q̄ nō sunt fm naturā siue sint
ei cōtrarie siue nō cōtrarie quoniā eueniūt fm cir
cuitū ⁊ quoniā ñ suant circuitū. Et ex dispōibus q̇
dē tēpoꝝ sanior est vt existant tēpora fm suā natu
rā quoniā coꝝ mutatōes afferūt egritudines.

Capitulū sextū de mutatōe qualitatū aeꝝ ⁊ eis que
ex temporibus proueniunt.

Aer calidus dissoluit ⁊ laxat. Et si eius ca
liditas pauca fuerit tēpata tñ rubificabit
colorē eo ꝙ sanguinē ad exteriora trahit
ꝙ si multa fuerit colorē efficiet citrinū ꝓpterea ꝙ
resoluit illud qđ attraxit. Ipse quoz multū efficit
sudorē ⁊ minuit vrinā ⁊ digōez debilitat ⁊ siti fa
cit. Frigidus vero aer cōstringit ⁊ digōnē fortiorē
reddit ⁊ vrinā efficit multā iō ꝙ hūores cōstrigit
⁊ ꝓpterea ꝙ in sudorē paꝝ resoluunt ⁊ his silia et
minuit egōez ꝓpterā ꝙ musculi ani se exprimunt
⁊ iō ꝙ rectū intestinū paꝝ obedit: vñ ꝓpt destru-
ctionē obedientie vie stercus non descendit q̄ ꝓpt
multū morat ⁊ eius aquositas in vrinā resoluit.
¶ Aer vo hūidus cutē lenit ⁊ corpus hūectat. Et
siccus exiccat cutē ⁊ denigrat corpus. ¶ Et aer tur
batus tristificat aīaz ⁊ cōmiscet hūores. Aer vero
turbatus alius est ab aere grosso. ¶ Aer eni gros
sus est ille q̇ in turbatōe subē sui silat. Sed turba
tus est ille q̇ cū ptibus miscet grossis. ¶ Quaꝝ vo
reꝝ significatio est ꝙ stelle minute paꝝ apparent
⁊ ꝙ splendor eius qđ ex stellis fixis sicut eius qđ
scitillat paꝝ resplēdet. Et eius q̇dē cā exn̄t vapo-
res multi ⁊ fumi multi ⁊ venti bōi pauci. ¶ Nūc
autē illū fmonez ad hanc reducēus intentionē ⁊ cō
plebimus ip̄z qū demutatōibus aeris q̇ est p̄ter na
turā tractabimus. Et oē q̇dē tēpus qđ ꝑuenit secū
dū ꝙ debet iudicia hz ꝓpria. ¶ Et finis q̇dem cu
iusq; tēporis principio tēporis qđ est post ip̄z i iu
diciis duoꝝ tēpoꝝ cōicant ⁊ in egritudibus ipoꝝ.
Uer autē qū est fm suā cōplexionē est melius tem
pus ⁊ est ꝓportionale cōplxoni sp̄s ⁊ sanguis ⁊ licet
cū sua existat equalitate quā noiauimus ad calidita
tē tñ subtilē declinat parūp sopitā ⁊ ad humiditatē
naturalē ⁊ rubificat colorē eo ꝙ sanguinē attrahit
tēpate ⁊ ñ ꝑuenit ad resolueñ queadmōz estas per
uenit estiualis. ¶ In vere quoz qū mouent egri
tudines chrōice: facit eni hūores q̇ sunt q̇eti curre
re ⁊ eliquat eos. ¶ Iōq; meliā patientiū melia cō
mouet. Et ille in quo multitudo exuberat hūoꝝ ī
hyeme propt eius gulositatē ⁊ exerciij eius ꝑuita
tē fit in vere egritudibus aptus q̄ ex illis cōmouē
tur materiis propterea ꝙ ver eas resoluit. ¶ Qū
q; ver prolongat ⁊ tēpat estiue egritudines pauce
fiunt. Ueris autē egritudines sunt sanguis egestio
⁊ fluxus sanguis ex naribus ⁊ melie ebulitio que
de natura exit chole ⁊ āpata ⁊ carbunculi ⁊ sinaces
⁊ sunt plerūz ꝑnitiose ⁊ alie exiture. ¶ Et in ipso
multū cōtingunt venaꝝ scissure ⁊ sputū sanguino
lentū ⁊ tussis ⁊ proprie in eo qđ ex ipso est hyema
le ⁊ hyemi silat fiunt eoꝝ dispōēs male q̇ has hñt e
gritudines ⁊ ꝓprie ptbisis. Et propterea ꝙ ip̄z in
phlaticis materiā phlatis mouet accīt in eo apople
xia ⁊ palysis ⁊ iuncturaꝝ dolores. ¶ Ex eis uero
q̄ ducunt ad hoc est aliq̇s fortis motus ex motibus
corporeis ⁊ aīalibus ⁊ comestio etiā i eꝝ calefacien
tiū eo ꝙ aeris adiuuant naturā. Nulla autē res est
q̄ ita tueat ab egritudibus veris queadmōz phle
botomia ⁊ inanitio ⁊ diminutio comedendi ⁊ au-
gmentū bibendi ⁊ debilitatio potus inebriantis et
ipsius diminutio ⁊ tēpamētū. ¶ Uer p̄terea pue-
ris est conueniens ⁊ eis q̇ sunt circa ipsos. Hyems

vero ad digereñ est melior propterea ꝙ frigus ca
loris innati subãz cõprehẽdit: vñ fortior efficitur
⁊ ñ dissoluit̃ ⁊ iõ qr fructus sunt pauci ⁊ gens non
cõedit nisi leuia nutrientia ⁊ qr hoĩum motus post
repl'onẽ est ꝑuus: ⁊ qr ad loca ingrediunt̃ calefaci
entia. Ipsa quoq; cholerã plus debilitat ꝙ̃ oĩa tem
pora sua f̃ritate ⁊ sui diei breuitate ⁊ sue noctis ꝓ
lixitate. ¶ Et ipsa est magis constringens materi
as. ¶ Et ipsa est plus necessariũ assumẽre ea q̃ ici
dunt ⁊ subtiliant. ¶ Egritudinũ vero hyemaliuz
pl'ime sunt phl'atice ⁊ in ipsa phl'a fit multũ ⁊ pluri
mũ qđ est in eo qđ vomitu expellit̃ ẽ phl'a. Colo
res quoq; ap̃atum in ea s̃m pl'm ad albedinẽ trahũt
⁊ in ipsa abundat catarrus ⁊ incipit catarrus qũ aer
autũnalis mutat̃ quẽ postea secunt̃ ap̃ata lateris ⁊
ap̃a pulmõis ⁊ raucedo ⁊ dolor gutturis deiñ acci
dũt dolor lateris ip̃ius ⁊ dorsi ⁊ neruoꝝ nocumẽta
⁊ capis dolor chrõicus ĩmo apoplexia ⁊ epilepsia.
¶ Et hoc totũ ꝓpterea ꝙ materie cõstringuntur
phl'atice ⁊ qr multiplicant̃. Senibus vero nocet hy
ems ⁊ eis sil'r q̃ eis sil'es exñt s; medijs iuuamentũ
p̃stat. In hyeme p̃terea hypostasis in vrina multi
tudo exit cõpatõe estatis: ⁊ eius etiã q̃titas ẽ ma
ior ⁊ minuit̃ in ea sanguis ⁊ auget̃ phl'a. In estate
vero auget̃ cholera rubea s; postea i eius fine cho
lera nig̃ auget̃ ꝓpterea ꝙ subtile resoluit̃ et gros
sum retinet̃ ⁊ cõstringit̃. ¶ Et inuenies senes ⁊ q̇
eis sil'ant̃ in estate fortiores. Et estas q̇dẽ hũores r̃
soluit ⁊ virtutes debilitat ⁊ opatõnes naturales cã
multe resol'onis ⁊ citrinat colorẽ ꝓpterea ꝙ resol
uit illud qđ ex sanguine attrahit. ¶ Egritudinuz
quoq; tẽpora i ea abbreuiant̃: si eiz uirtus fortis fu
erit aerẽ inuenit ad r̃solueñ adiuuantẽ et ad egritu
dis materiã maturañ ⁊ expellet eã extra. Qđ si đ
bilis fuerit calor aeris ei addet debilitatẽ ꝓpterea
ꝙ laxat ⁊ destruet̃ ⁊ moriet̃ eger. ¶ Amplius e
stas cal'a ⁊ sicca cito incidit egritudines: hũida ve
ro est masticans vñ suaꝝ egritudinũ tẽpora ꝓlon
gant̃: iõq; pl'm ulceꝝ ad herpetẽ estiomenũ ꝑueit.
¶ Et accñt in ea hydropisis ⁊ lyenteria ⁊ lenit̃ na
tura ⁊ ad hoc totũ adiuuant hũores multi q̇ a supi
oribus ad inferiora descendũt ⁊ ꝓprie a capite ¶
Estiue vero egritudines sunt sicut febres tertiane
⁊ sinochus ⁊ causon ⁊ corporis extenuatio ¶ Et ex
doloribus dolores auris ⁊ ophthalmia ⁊ in ea ml'
tiplicant̃ ꝓprie qũ ñ fuerit ventosa herisipila ⁊ bo
thor q̃ sunt eius nature cuius ẽ ipsa. Qũ v̇o estas
fuerit vernalis erunt febres bone dispõis ñ hñtes
asp̃itatẽ ⁊ acuitatẽ siccã ⁊ multiplicabit̃ in ea sudor
⁊ expectabit̃ in crisibus ꝓpterea ꝙ caliditas ⁊ hũi
ditas huic ꝓportionant̃ quoniã caliditas resoluit ⁊
hũiditas laxat ⁊ poros dilatat: ¶ Qũz estas fuerit
meridionalis multiplicabunt̃ ĩn ea mortalitates et
egritudĩes variole ⁊ morbilli. Septẽtrionalis v̇o
estas est sana iõq; exprimendi egritudines i ea ml'
tiplicant̃. ¶ Egritudines autẽ iste exprimendi sũt
egritudines q̃ ꝑueniunt ex cursu materiei ꝓpt̃ ca
lorẽ occultũ aut manifestũ qũ ꝑcutit eũ f̃ritas maĩ
festa ⁊ ꝑmit. ¶ Et he q̇dẽ egritudĩes s̃t sicut rheu
matismi ⁊ q̃ ipsos sequnt̃. Qũz estas fuerit septẽ
trionalis sicca phl'aticis cõfert ⁊ mulieribus ⁊ cho
lerã hñtibus rubeaꝫ accidet ophthalmia sicca ⁊ fe
bres acute longi tẽporis ⁊ ꝑuenient ex adustione
cholere constrictio ⁊ cholere nigre exuberatio.
Autũnus v̇o multaꝝ exit egritudinuz eo ꝙ in ipso
hõ sub sole cal'o multũ incedit deinde in nocte ꝑue
nit ad frigus ⁊ ꝓpterea ꝙ fructuũ est multitudo q̃
hũores fiunt mali ⁊ ꝓpter dissolutionẽ virtutis in
estate: hũores p̃terea fiunt in autũno mali ꝓpt̃ ma
la cibaria ⁊ ꝓpt̃ subtilis resol'onẽ ⁊ qr remãnet spis
suz ⁊ propt̃ eius adustionẽ. Qũz aliq̇s hũor ebulli
erit ꝓpterea ꝙ natura ip̃z vult expellere ⁊ resol
uit reducit ip̃z frigus ad stringeñ. ¶ Sãguis quo
q; in autũno multũ minuit̃ ĩmo sangui in sua cõpl'o
ne cõtrarius exit. Nõ ergo ad ip̃z generañ iuuat.
¶ Et etiã resol'o iã p̃cessit qua estas sanguinẽ r̃sol
uit ⁊ ex ipso minuit. In ipso autẽ acescunt ex hũo
ribus chol'a rubea residua ab estate: ⁊ nig̃ ꝓpter̃a
ꝙ hũores in estate fiunt cinis ⁊ iõ in ipso chol'a ml'
tiplicat̃ nig̃ quoniã estas adurit hũores: ⁊ autũnus
facit ex eis cinerẽ: ⁊ principiũ q̇dẽ autũni senibus a
liquo mõ conueniens exit ⁊ eius finis eos impedit
maxio ĩpedimento. ¶ Autũni autẽ egritudines s̃t
scabies q̃ excoriat ⁊ ĩpetigines ⁊ cancri ⁊ iucturaꝝ
dolores ⁊ febres cõmiste ⁊ febres quartãe ꝓpter
cholere nigre multitudinẽ ⁊ ꝓpt̃ illud qđ de eis o
patõe declarauĩus iõq; ingrossat̃ splen in eo ⁊ accĩt
in ipso vt vrina guttatĩ emittat̃ ꝓpt̃ illud qđ ve
sice accĩt ex diuersitate cõpl'onis inter caliditatẽ et
f̃ritatẽ. ¶ Difficultas quoq; accĩt vrine qđ plus ac
cidit ꝙ̃ ꝙ vrina guttatĩ emittat̃. Et accĩt in eo lyẽ
teria. Et hoc q̇dẽ est ꝓpterea ꝙ frigiditas expellit
illud qđ ex hũoribus ad interiora corp̃is est sub
tile ⁊ fit in eo scia ⁊ accĩt in eo sinantia acuta chole
rica ⁊ in vere phl'atica quoniã principiũ cuiuscũq;
hũoris eaꝝ est ex hũore quẽ efficit tẽpus qđ ante i
p̃sum fuit ⁊ in ipso etiã multiplicat̃ iliaca sicca. Et
est qũ in eo accĩt apoplexia ⁊ egritudines pulmõis
⁊ dolores dorsi ⁊ coxaꝝ ꝓpt̃ motũ sup̃fluitatũ in e
state primũ ⁊ postea cito cõstrictionẽ. ¶ Et multi
plicant̃ in ipso vermes in ventre ꝓpt̃ debilitatẽ v̇
tutis in digerendo ⁊ expellendo. In ipso etiã ⁊ ꝓ
prie in sicco multiplicant̃ variole ⁊ p̃cipue qũ ante
ip̃z fuerit estas calida. Et in ipso etiã multiplicatur
mania ꝓpt̃ hũoꝝ cholericoꝝ malitiã ⁊ qr chol'a nig̃
eis cõmiscet̃. ¶ Autũnus p̃terea est tẽpus qđ in pl'
mone hñtibus ap̃a est deterius q̇ sunt hñtes pthi
siz ⁊ ipse detegit occultũ in sua dispõe qũ añ ip̃z ini
tiũ habuerit ⁊ ñ bñ manifestabat̃. Ethicã quoq; hñ
tibus singularẽ est ipse deterius tẽpus cã sue exicca
tõis. ¶ Amplius autũnus est sicut nutritor reliq̃ꝝ
egritudinũ estatis. Et autũnus q̇ melior exit est q̇
est magis hũidus ⁊ pluuiosus. ¶ Et deterior ẽ il
le qui est siccus.

Capitulũ septimũ de iudicijs dispõnũ anni.

Qum hyemi meridionali ver supuenerit
septẽtrionale qđ postea estas seq̇t̃ valde
vaporosa ⁊ multiplicate fuerint aq̃ ⁊ uer
cõl'uauerit materias vl; ad estatẽ multiplicabit̃ in
autũno mortalitas in pueris ⁊ ml'tiplicabunt̃ dysẽ
teria ⁊ intestinoꝝ vlcera ⁊ tertiana nota ꝓlixa. ¶
Qũz hyems multaꝝ fuerit aquarũ abortient ille q̃
se in vere parituras sꝑabant absq; cã. Qđ si pepe
r̃it erit qđ parient debile aut mortuũ aut grãdez
hñs malitiã. ¶ Et in hoĩbus multiplicabunt̃ oph
thalmie ⁊ sanguĩs egõ. Et catarri tũc ml'tiplicabũt̃

⁊ ꝓpric in ſenibus ⁊ deſcendent in mēbra eoꝝ oc-
cultata et qñqꝫ morte morient̄ ſubita iō ꝙ uie ſp̄s
ſubito ex multitudine oppilant̄. ¶ Et qū ver plu
uioſum ⁊ meridionale fuerit ip̄ſqꝫ hyemi ſupuenit
ſeptētrionali multiplicabunt̄ in eſtate febres acute
⁊ ophthalmia ⁊ nate ſolo ⁊ ſanguis egō ⁊ plīm ho-
rū oīum continget ꝓpt̄ rheumatiſmos: ⁊ ꝓpterea
ꝙ phl'a qđ in hyeme adunatū fuit ad foramia de-
ſcendet occulta eo ꝙ ip̄ꝫ mouebit calor ⁊ ꝓpric in
hūidas hn̄tibus cōplexiones ſicut mulieribus ⁊ ml'
tiplicabunt̄ putrefactio ⁊ ipſius febres. ¶ Qđ ſi in a
liquoꝝ eſtate euenerit pluuia tēpore quo canis ele
uat̄ ⁊ poſtea venerit ventus ſeptētrionalis bōi fi-
dutia habebit̄ ⁊ reſoluent̄ egritudines. ¶ Quibꝫ
autē plus nocet hoc tēpus ſunt mulieres ⁊ pueri.
Et q̇ ex eis euaſerit ad quartanas deueniet ꝓpter
hūorē aduſtionē ⁊ qr fiunt cinis: ⁊ poſt quartanas
ꝑueniet ad hydropiſim ⁊ ad dolores ſplenis ⁊ ad
epatis debilitatē ꝓpt̄ hoc. ¶ In ſenibus autē ⁊ in
corpore in quo eſt tior frigoris eſt eius nocumen
tū puū. ¶ Qū vō eſtati ſicce ſeptētrionali ſupue-
nerit autūnus pluuioſus meridionalis p̄pabuntur
corpora ad hoc vt ueniant in hyeme dolor capitis
⁊ tuſſis ⁊ rauceſcent eoꝝ guttura ⁊ fluent quoniaꝫ
coriza multū accidet eis. Et ſil'r qū eſtati ſicce me-
ridionali ſupuenerit autūnus pluuioſus ſeptētriōa
lis multiplicabr̄ etiā in hyeme dolor capitis ⁊ poſt
rheumatiſmus ⁊ tinnitus ⁊ raucedo. ¶ Et qū eſta
ti meridionali autūnus ſupuenit ſeptētrional' mul-
tiplicabunt̄ in eo egritudines exprimendi ⁊ cōſtrin
gendi ⁊ iā ſciuiſti hoc. Et qū autūnus ⁊ eſtas in hoc
cōueniunt vt ſint ambo meridionales hūidi multi
plicabunt̄ hūores: ⁊ qū venerit hyems uenient e-
gritudines exprimendi quas noiauīus nꝫ eſt longe
q̇n ad cōſtrictionē ⁊ materieꝝ conculcationē pueni
at̄ eo ꝙ ſunt multe ⁊ ꝙ vapores ñ hn̄t vñ egredi
ant̄ vt ad putridas perducat egritudīes neqꝫ fallet
quī hyems ſit infirma propterea ꝙ inueniet malas
materias conſtrictas ⁊ multas. ¶ Qū vero ambo
fuerint ſicci ſeptētrionales iuuabunt eum cui nocet
hūiditas ⁊ mulieribus ⁊ q̇ eſt talis quales ipſe ſunt
accident ophthalmia ſicca ⁊ catarrus lōgi tēporis ⁊
febres acute ⁊ melia. Hyems autē q̄ eſt fr'a ⁊ plu
uioſa ardorē efficit vrine. Et qū eſtatis cal'itas for
tis fuerit ⁊ eius ſiccitas ꝑuenient ſinantie pnitioſe
aut ñ pnitioſe ⁊ q̄ aperient̄ aut q̄ nō apient̄ ⁊ ille q̄
apient̄ aut erunt interius aut exterius ⁊ variola ⁊
mingendi difficultas ⁊ morbillus ⁊ ambo erūt ſal-
ui ⁊ ophthalmia ⁊ ſanguis corruptio ⁊ triſtitia et
menſtruoꝝ ⁊ ſputi retentio: ⁊ qū poſt hyemē ſic-
cā fuerit ver eius ſiccū erit malū. Amplius mor
talitas corrūpit arbores ⁊ vegetabilia: iōqꝫ corrū
punt̄ ex aīalibus q̄ ea cōedūt ⁊ iō hoīes q̇ eis veſcū
tur corrumpuntur.

Capitulū octauū de accidentibus aeris īpreſſiōibꝫ
q̄ nō valde curſui nature cōtrarie exn̄t.

Nunc autē dcōeꝫ cōplere debemus de alījs
mutatōibus aeris nō naturalibus neqꝫ cō
trarījs nature qr ſꝫ res celeſtes ⁊ res ter
reſtres eueniunt. Et iā q̇dē multas eaꝝ īuimus in
narratōe tēpoꝝ. ¶ Ille vō q̄ res ſequnt̄ celeſtes ſt̄
ſicut ea q̄ ſtellaꝝ cā accn̄t. Eſt enī qū multe ex ſtel
lis ī vno coīungunt̄ loco ⁊ coīungunt̄ ſoli: ⁊ ꝑueit
ex hoc calefactio multa eis quorū capita ſunt ipſis
oppoſita aut locis q̄ ſunt circa eas. Et eſt qū ab op
poſitōe capitū multa remouent̄ longitudine ⁊ minu
itur calefactio. Imp̄ſſio enī rectitudīs capitis in ca
lefaciendo nō eſt ſicut īpreſſio durabilitatis recti-
tudis ⁊ ꝓpīq̇tatis. ¶ Reꝝ autē terreſtriū alie ſunt
q̄ ſt̄ ꝓpt̄ caꝫ latitudinū terraꝝ alie ſūt q̄ ſt̄ ꝓpt̄ alti
tudinē ciuitatū ⁊ ꝓpt̄ eaꝝ ꝓfunditatē ⁊ alie ſunt q̄
ſunt ꝓpt̄ caꝫ montiū: ⁊ alie ſunt q̄ ſunt ꝓpt̄ mariū
cām: ⁊ alie ſunt q̄ ventoꝝ cā exn̄t: ⁊ alie ſunt que
ſunt ꝓpt̄ cām terre. ¶ Ille autē q̄ ſunt ꝓpt̄ caꝫ la
titudinū ſunt ꝙ ſi terra fuerit q̄ ſit circa reuolutio
nē capitis cancri in ſeptētriōe aut reuolutōeꝫ capīs
capricorni in meridie erit magis cal'a q̄ illa q̄ elon
gabit̄ ab ea ad ptē linee eq̇notialis aut ad ſeptētrio
nē. Credere vero debent ex eo ſmonē ꝙ videtur
ꝙ terra q̄ eſt ſub circulo equatōis diei eſt circa eq̄
litatē quoniam cā celeſtis calefaciens ibi eſt cā vna
q̄ eſt ſolis oppō capiti: ⁊ hec q̇dē oppō ſoli nō ma-
gnā efficit īpreſſionē. ¶ Qđ autē magnā efficiet ī-
p̄ſſionē eſt durabilitas oppōnis. Iōqꝫ calor imedi
ate hore octaue eſt maior calor q̄ in medio diei et
ꝓpterea qū ſol eſt in poſtēo cancri ⁊ in principio le
onis eſt maior q̄ eſt qū eſt in fine ſue declinatōis.
¶ Et iō qū ſol a capite cancri ꝓcedit ad illud qđ ē
minoris declinatōnis q̄ ip̄ꝫ eſt eius calor maior q̄
ſit qū eſt in tanta declinatōe ⁊ nondū ꝑuenit ad ca-
put cancri. In terra vero vbi eſt linea eq̇notialis
nō opponit̄ ſol capiti niſi paucis diebus ſꝫ poſtea ci
to elongat̄. ¶ Augmentū nanqꝫ ptiū declinatōis a
pud duos mōs multū exit maius q̄ augmentū qđ
exit apud tropicos imo fortaſſe apud duos tropi-
cos nō opabunt̄ motus triū dieꝝ aut quattuor aut
plīm imp̄ſſionē ſenſu ꝑcepta deiñ ſol morat̄ ibi ī la
titudine vna aut circa longo tpe ⁊ inceſſanter cale-
facit quāꝓpt̄ ꝑ ſñia teneñ eſt ꝙ terre quaruꝫ latitu
dines ſunt ꝓpinq̄ declinatōi toti oībus terris ſūt ca
lidiores ⁊ poſt ipſas ille q̄ ab ea in duobus elongā
tur lateribus ad ptes duoꝝ poloꝝ q̄ntitate q̇ndeciꝫ
g̃duū. ¶ In linea vero eq̇notiali nō eſt calor illi9
ſupfluitatis quā facit oppō circa reuolutionē capi-
tis cancri in locis habitatis. Frigiditas aūt in terris
q̄ ad ſeptētrionē longe ſunt ab iſta reuolutōe ē ma
ior. ¶ Et hoc q̇dē eſt illud qđ eſt cōſideran̄ ſm la
titudines terraꝝ ita tñ vt in oībus alījs diſpōibus
ſil'es exiſtant. Illud vero qđ eſt ſm terre ſituꝫ eſt
ꝙ qñꝫ in alto cōſiſtit loco qñꝫ in ꝓfundo. ¶ Et lo
cus q̇dē ꝓfundus eſt calidior. Et locus altus ſemp
frigidior. ¶ Illud vero qđ eſt circa terraꝫ in hoc
ſpatio ī quo ſumus eſt calidius ꝓpterea ꝙ ſolis ra
dius circa terrā ſit fortior ⁊ qđ ab eo ad terrā altā
elongat̄ eſt magis ſr̄m. Et eius q̇dē cā in pte natu-
ralis phīe cōtinet̄. ¶ Qñꝫ ꝓfundū p̄ter hoc fuerit
imum plus comprehendit radiū ⁊ ē magis calidū.
Illud vero qđ cā montium exit ſi eſt illud in quo
mons exit ſm intentionē habitatōis eſt ingrediens
in diuiſionē quā noīauīus. ¶ Et ſi eſt illud qđ eſt
ſm intentionē vicinitatis eſt id de quo loq̄ nunc uo
lumus. Dicēus ergo ꝙ mons in ſpatio duobus o-
pat̄ mōis ⁊ vnus eſt ex pte vñ ſup ciuitatē ſolis ra
dios reducit aut ipſos ab ea tetigit. ¶ Et alter eſt
ex pte vñ ventū prohibet ⁊ eius exuberationē re
frenat. Primus autē eſt ſicut ſi a pte ſeptētrionis

alicuius regionū q̄ sunt septētrionales fuerint mon
tes ⁊ eleuet̄ sup eā sol in sua reuolutōe reflectetur
ipsius calefactio ad regionē ⁊ calefaciet eā lꝫ regio
sit septētrionalis ⁊ silr̄ qū mons est a pte occidētis
⁊ discoopit̄ ab oriente. ¶ Et qū mons exit a par-
te orientis minus est q̄ȝ istud in hac intentōe. Sol
nanqȝ qū mouet̄ ⁊ sup montē illū eleuat̄ in oī ho-
ra ab eo elongat̄ ⁊ radij qualitas se minorando ꝓ
cedit q̄ ab ipso sole ad illā tendit. Qū vero mōs ē
ab occidente nō est sic: sol enī quacqȝ hora ei appro
pinqū incedit. ¶ Modus autē ventū ꝓhibēdi est
q̄ȝ mons aut claudit a ciuitate flatū venti septētrio
nalis infrī̄antis aut multiplicat̄ flatus meridionalis
calefacientis aut est ciuitas inter duo cacumina mō
tiū sita detecta obuiatōi alicuius venti cuius exuf
flatio ibi fortior erit q̄ȝ sit in terra plana: solet enī
aer qū p viā incedit angustā tractiꝫ ꝓcedere ⁊ non
cessare ⁊ silr̄ aqua ⁊ alia. Et huius q̄dē cā in natura
libus est scita. ¶ Ciuitates vero magis tēpate ex
pte montiū siue sint coopte siue discoopte sunt que
ab oriente discoopte sunt ⁊ a septētrione ⁊ coopte
ab occidente ⁊ meridie. Ex maribus vero ꝓuenit
assidue ciuitatibus q̄ sunt eis vicine hūiditatis au-
gmentū. ¶ Q̄ si maria fuerint a pte septētriōis
erit hoc adiuuans ad infrīgidāñ eas ꝓpt̄ ꝛuolutionē uē
ti septētrionalis q̄ in natura sui frigidus exit sr̄ aq̄
faciē. Et si a pte fuerit meridiei ꝓueniet ex eis gros
sitiei meridionalis augmentū ⁊ ꝓprie si penetran
di locū nō inuenerit ꝓpterea q̄ȝ mons sibi in facie
resistit: ⁊ qū a parte fuerit orientis erit hūectatio a
eris ab eis maior q̄ȝ si in parte fuerit occidentis.
¶ Sol enī sine cessatōe ꝛsolōnē augebit q̄ȝto plus
appropinquauerit: sꝫ in occidentalibus nō sic effici
et. ¶ Ad summū v̄o ex maris vicinitate ꝓuenit in
aere hūitas postea si fuerint venti multi sibi succe
dentes quos nō refrenauerint montes erit aer ma
gis a putrefactōe saluus. ¶ Q̄ si venti exufflaū
neq̄erint erunt putrefactōi ꝓpate ⁊ vt hūores pu-
trescant. In hac autē intentōe venti q̄ sunt melio-
res sunt septētrionales post oriētales post quos sūt
occidentales. Et deteriores sunt meridionales. ¶
Sermo vero de eo q̄ȝ ventoꝝ cā generat̄ duobꝫ
mōis exit: sermo v̄o vl̄is absolutus ⁊ sermo sm illud
q̄ȝ vnicuiqȝ ciuitati ꝓpriū exit. vl̄is uero sermo est
q̄ȝ meridionalis sm plimas ciuitatū calīus est ⁊ hūi
dus. Sed calidus ꝓpterea q̄ȝ a pte solis vicinitate
calescā venit ⁊ hūidus ꝓpterea q̄ȝ plīm mariū a no
bis ē meridionale ⁊ p̄ter hec q̄ sunt meridionalia o
pat̄ in eis sol fortiter ⁊ euaporant ex eis vapores
q̄ ventis cōmiscent̄: ⁊ iō meridionales venti exūt
laxantes. ¶ Septētrionales vero sunt frī eo q̄ȝ su
p montes transeunt ⁊ sup terras frās multaꝝ niui
um ⁊ sunt sicci ꝓpterea q̄ȝ eis nō multi associantur
vapores quoniā resolō a pte septētrionis fit mīus
neqȝ transeūt sup aquas marinas sꝫ transeūt sm pli
mū sup aquas cōgelatas aut sup deserta. Et oriēta-
les q̄dē inter calitatē ⁊ frītatē sunt tēpati sꝫ sūt oc
cidentalibus sicciores. ¶ Septētrionales naqȝ ori
entis minus hūt maria q̄ȝ septētrionales occiden-
tis. At nos ꝓculdubio septētrionales sumus. ¶
Occidentales vero paꝝ plus sunt hūidi quoniā su
per maria transeunt ⁊ quia sol eos suo diuersificat
motu: vnusq̄sqȝ enī hoꝝ duoꝝ. s. solis ⁊ ipsoꝝ al
teri suo motu quasi contrarius exit. Jōqȝ nō tātuꝫ
resoluit eos sol q̄ȝtū orientales resoluit ventos et
ꝓprie qr maior orientaliū exufflatio est in principi
o diei ⁊ maior occidentaliū exufflatio est in fine di
ei. ¶ Et iō occidentales minoris exūt calitatis q̄ȝ o
rientales ⁊ magis ad frītatē declinantes. Et orien-
tales maioris calitatis lꝫ ambo cōpatōe ventoruꝫ
meridionaliū ⁊ septētrionaliū sint tēpati. Qñꝫ ue
ro in ciuitatibus ventoꝝ iudicia sm alias res mutā
tur. Est enī qñꝫ in q̄busdā ciuitatibus cōueniēs vt
venti meridionales frigidiores sint qū circa eas mō
tes fuerint niuosi meridionales ⁊ qū uerterit se uē
ti meridionales ad frigiditatē iō q̄ȝ sup ipsos tran
seunt. ¶ Et est qū septētrionales meridionalibus
calidiores exūt qū circa eos deserta fuerint adusta. ¶
Sꝫ assaniaym aut sunt venti q̄ p deserta transeūt ual
de calīa aut sunt venti de genere sūoꝝ q̄ in spatio si
gna efficiunt torrefacientia silīa igni: quoniā quꝫ sūt
graues ibi accīt eis sicut añcessio ⁊ cōbustio ⁊ sub
tile sepat̄ ⁊ q̄ȝ grue est descendit in quo exūt adu-
stionis ⁊ igneitatis reliq̄e qr oēs venti fortes sicut
vīr sapientibus phōꝝ nō incipiunt nisi a supiori lꝫ
materieꝝ eoꝝ principiū sit ab inferiori: principiū
v̄o motuū ⁊ exufflationū ⁊ turbīs eoꝝ est a supio-
ri. Et hoc aut est iudiciū cōe aut sm plimū. ¶ Et
hec certificatio in parte naturalis phīe cōtinet̄. At
nos q̄dē nunc noiabimus capitulū istius mōi in locis
habitatis. Ciuitatū vero diuersitates sunt sꝫ terrā
quoniā eaꝝ alie sunt lutose alie sunt q̄ sunt petro-
se alie sunt q̄ sunt arenose alie sunt q̄ sunt liose fe-
tentes aut cenose alie sunt sup quaꝝ terrā est v̄ius
metalina supās: ⁊ hoc totū in eius aere ⁊ aqua opa
tur.

Capl'ꝫ nonū de impssiōibus aereaꝝ mutationū ma
laꝝ cursui naturali contrariarum.

Mutatōes vero naturā egredientes sunt ⁊
aut ꝓpt̄ cōuersionē in subā aeris factam
aut ꝓpt̄ cōuersionē in qualitatibus ipsi-
us. ¶ Q̄ vero in eius exit subā est vt eius sub
stantia ad malitiaꝫ cōuertat̄ nō iō q̄ȝ aliqua suarum
qualitatū valde fortior fcā fuerit sm augmentū ul̄
diminutionē ⁊ hec est pestilentia. Et est putrefacti
o q̄ accīt aeri silīs putrefactōi aq̄ remollientis feti-
de. ¶ Nos nanqȝ qū aereꝫ dicius nolumus dicere
aerē simplicē nudū quoniā ipse n̄ est aer q̄ nos cir-
cundat ⁊ si inuentus fuerit purus fortasse erit ali-
us. Ipse enī et vnūq̄ȝqȝ simpliciū nudoꝝ n̄ putre
scunt sꝫ aut in sui qualitate aut in sui subā in aliud
cōuertit̄ simplex sicut aqua cōuertit̄ in aerē. ¶ Qū
autē aerē dicius nolumus dicere nisi corpus in sub
stantia sua cōmistū. Et est corpus cōmistū ex aere
certificato ⁊ ptibus aq̄s vaporosis ⁊ partibus ter
reis in fumo ⁊ nubibus surgentibus ⁊ partibus i-
gneis. ¶ Et nos neqȝ dicius illū aerē nisi quomo-
do dicius aq̄ȝ maris aut lacuū aquā lꝫ nō sit aq̄ pu
ra simplex sed mista ex aere ⁊ terra ⁊ igne: sꝫ supe
rans in ea est aqua: hic ergo aer putrescit qñꝫ ⁊ cō
uertit̄ eius subā ad malitiā sicut aqua lacunaꝝ pu-
tresit et conuertit̄ eius subā ad eaꝫ. ¶ Pestilentia
autē ⁊ aeris putrefactio sm plīm euenit ī postremo
estatis ⁊ in autūno. At nos q̄dē noiabimus acciden
tia q̄ ex pestilentia in alijs locis ꝓueniunt. ¶ Q̄
v̄o in ipsius exit qualitatibus est vt sm calitatem

aut frĩtatẽ ad qualitatẽ perueniat intollerabilẽ in tã tũ ut per ip̃z meñses ⁊ generatio corrũpant̃. Et hec q̃dẽ est aut conuersio hõgenea sicut rabiositas esta tis qũ fortior sit aut cõuersio contraria sicut frigo ris malitia in estate q̃ ꝓpt̃ aliq̃d euẽit accñs. ¶ Ex aere vero qũ mutat̃ ꝓueniunt in corporibus accñ tia. Qũ enĩ putrescit putrefacit hũores ⁊ incipit hu morẽ putrefacere q̃ a corde circundatus est quoniã ad ip̃z ꝓpinquus accedit q̃ ad aliũ. Et si fortiter ca lesit iuncturas laxat ⁊ hũores resoluit: ergo in siti augmentũ p̃stat ⁊ resoluit sp̃ũz ⁊ deiicit virtutes ⁊ ꝓhibet digõnẽ ꝓpterea q̃ calorẽ innatũ occultũ re soluit q̃ est instr̃m nature ⁊ colorẽ efficit citrinũ ꝓ pterea q̃ hũores resoluit sanguineos colorẽ rubi ficantes ⁊ qr cholerã alios facit supare humores ⁊ cor calefacit calore ñ innato ⁊ facit hũores fluere ⁊ ipsos putrefacit ⁊ defert eos ad cõcauitates ⁊ mẽ bra debilia ⁊ corporibus sanis nõ est bonus. Est tñ qũ hydropicis cõfert ⁊ paralyticis ⁊ alcuzez fri gido ⁊ spasmo hũido ⁊ torture hũide. Aer v̓o fri gidus calorẽ innatũ ad interiora redire facit vbi ta lẽ adeptus fuerit fortitudinẽ per quã ad interiora ingrediat̃: hic nanq̃ est mortificans. ¶ Aer p̃terea frigidus nõ multũ ꝓhibet materieꝝ fluxũ ⁊ cõtiet eas sz facit catarꝝ ⁊ debilitat neruos ⁊ tracheã ar teriã magno ledit ĩpedimento. Et qũ nõ fuerit for tis digõnẽ efficiet fortiorẽ: ⁊ oẽs occultas opatiões efficiet fortiores ⁊ excitabit appetitũ. ¶ Ad vltiũz v̓o est magis sanis cõueniens q̃ aer multe calidita tis. Sz eius q̃dẽ nocumenta sunt ex parte operatõ nũ q̃ ex neruis pendent ⁊ iõ q̃ claudit poros ⁊ qr p̃mit illud q̃d intus exĩt in ossibus. ¶ Aer v̓o hũi dus p̃ribus cõplõnũ est bonus ⁊ colorẽ efficit bonũ ⁊ cutẽ ⁊ reddit eã mollez ⁊ poros dimittit apertos sz ad putrefactionẽ p̃parat. Et siccus q̃dẽ huic exit contrarius.

Cap̃lz decimũ de naturis ventoꝝ.

Iam ventoꝝ dispões narrauĩus in capit̃lo mutationũ aeris noiatõe aliqua. ¶ Nũc v̓o in eis s̃monẽ volumus ꝓferre aggre gatiuũ s̃m aliũ ordinẽ ⁊ incipiẽus a septẽtrionali.

De vento septẽtrionali.

Septẽtrionalis corroborat ⁊ indurat et q̃ manifeste fluunt ꝓhibet ⁊ diuidit poros ⁊ digestiuã fortẽ efficit cõstringit vẽtrez ⁊ indurat ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ aerẽ putridũ pestilen tialẽ sanat. Qũ vero meridionalis septẽtrionalem p̃cedit ⁊ seq̃t euz septẽtrional' accidit a meridionali fluxus ⁊ a septẽtrionali expssiõ interius ⁊ qñq̃ pro uenit ĩñ fissura ad extiora. ¶ Iõq̃ multiplicat̃ tũc fluxus materieꝝ capitis ⁊ pectoris egritudines. Et egritudines q̃dẽ septẽtrionales sunt dolores neruo ꝝ de q̃bus sunt vesica ⁊ m̃rix ⁊ difficultas mingen di ⁊ tussis ⁊ costaꝝ dolores ⁊ lateris ⁊ pectoris et horripilationes.

De vento meridionali.

Meridionalis laxat fortitudinẽ ⁊ apit po ros ⁊ turbat hũores ⁊ mouet eos ad ex teriora ab interioribus ⁊ in sensibus effi cit g̃uitatẽ. Et ipse est ex eis q̃ exituras corrũpũt: ⁊ egritudinũ efficit recidiuationẽ ⁊ debilitat ⁊ sup exiturã ⁊ podagrã efficit pruritũ ⁊ cõmouet epile psiã ⁊ affert somnũ ⁊ facit febres putridas sed non exasperat guttur.

De orientalibus uentis.

Venti isti si in postrẽo noctis ⁊ principio di ei flauerint venient ab aere q̃ iã tẽpatus ẽ ꝓpt̃ solẽ ⁊ subtiliatus ⁊ eius hũiditas iam fuit imutata: iõq̃ sunt sicciores ⁊ subtiliores q̃ si in fine diei ⁊ principio noctis flauerint erit res con traria. ¶ Orientales tñ v̓r occidentalibus semp existunt meliores.

De occidentalibus ventis.

Venti isti si flauerint in fine noctis ⁊ prin cipio diei venient ab aere in quo sol opa tus nõ fuit. ¶ Spissiores igit̃ ⁊ grossio res erunt q̃ si in fine diei ⁊ noctis principio flaue rint erit res contraria.

Capitulũ. xi. de his que ꝓueĩũt ex habitationum locis.

In capitulo mutationũ aeris iã noiauimꝰ dispões quasdã locoꝝ habitabiliũ. ¶ Nũc v̓o etiã in eis s̃monẽ volumus ꝓferre cõ pendiosum s̃m aliũ oridinẽ nz est nobis curañ si a liq̃d ex his q̃ dixius reiteremus.

Locoꝝ habitabiliũ indicia.

Iam sciuisti q̃ locoꝝ habitabiliũz dispões in corporibus diuersificant̃ cã altitudinuz ⁊ ꝓfunditatũ in ipsis ⁊ cã dispõis eorum q̃ eis vicinant̃ cũ hoc ex montibus ⁊ dispõis terre ipsius si sit lutosa aut hũesca aut cenosa aut si est in ea virtus minere ⁊ dispõis multitudĩs aquaꝝ aut paucitatis eaꝝ ⁊ dispõis eoꝝ q̃ eis uicinant̃ sicut ar boꝝ ⁊ mineraꝝ aut foueaꝝ aut cadaueꝝ aut horuz siliũm. Et sciuisti quoniã aeꝝ cõplõnes ex latitudi bus ciuitatũ cognoscunt̃ ⁊ ex terra ipsaꝝ ⁊ ex mon tiũ ⁊ mariũ vicinitate quã hñt cum eis ⁊ ex ventis eaꝝ. ¶ Et nunc q̃dẽ dicẽus summatiz q̃ oĩs aer q̃ cito infrĩat̃ qũ sol occidit: et cito calefit qũ ipse ori tur est subtilis. ¶ Qui v̓o huic est cõtrarius ẽ ecõ trario deiñ oĩbus aeribus deterior est ille q̃ cor cõ stringit ⁊ aeris attractionẽ angustat: post hoc diui dẽus nunc cuiuslibet loci habitabilis dispõez.

De locis habitabilibus calidis.

Loca habitabilia calida nigrificãt capillos intantũ ⁊ crispant q̃ eos qũ colligunt̃ pi peri sil'es efficiunt̃ digestiuã debilitantes ⁊ qũ in eis maxia fuerit resolõ ⁊ minuet̃ hũiditas cito adueniet seniũ sicut in terra nigroꝝ. Illis nan q̃ q̃ ibi morant̃ aduenit seniũ in annis triginta ⁊ eo ꝝ corda sunt timida ꝓpterea q̃ sp̃s multũ resolui tur. ¶ Corpora p̃terea in locis habitabilibus ca lidis morantiũ sunt magis leuia.

De locis habitabilibus frigidis.

In locis habitabilibus frĩs morantes sũt fortiores ⁊ audacie maioris ⁊ melius di gerentes sicut sciuisti. ¶ Que si fuerint hũida erunt ibi morantes crassi ⁊ carnosi ⁊ multa a bundantes adipe quoꝝ vene erũt ꝓfunde ⁊ iũctur̃ occulte ⁊ ipsi erunt teneri ⁊ albi.

De locis habitabilibus humidis.

In locis habitabilibus morãtes hũidis p̃l chraꝝ sunt facieꝝ. Quoꝝ cutes sũt lenes Et qũ exercitant̃ cito aduẽit eis laxitas. Et eoꝝ estas nõ multũ calefit nz hyẽs valde ifrãt.

Et eis adueniunt febres multe moꝛ̄ ⁊ venter ⁊ sã guis multus exitus ex mẽstruis ⁊ hemorroidibꝫ. Et mltiplicant̄ i eis hemorroides. Et vlcera putrida ⁊ putrefactio ⁊ multiplicat̄ in eis epilepsia.

De locis habitabilibus siccis.

IN locis habitabilibus siccis moratiũ exiccant̄ cõplxones. Et ipsoꝝ offuscant̄ cutes ⁊ exiccant̄. ¶ Et eoꝝ cerebris cito aduenit siccitas. Et eoꝝ estas est valde calida. Et hyems quidem multuꝫ frigida.

De locis habitabilibus altis.

IN locis habitabilibus altis morantes sunt sani ⁊ fortes labores multũ patientes: ⁊ uiuũt diu.

De locis habitabilibus profundis.

IN locis habitabilibus ꝓfundis morantes in vaporositate exñt multa ⁊ epatis d̄bilitate ⁊ aq̄s abundant nõ frigidis ⁊ ꝓprie si fuerint stantes aut aq̄ lacuũ aut stagnoꝝ ⁊ quẽadmodũ sciuisti eoꝝ aeres sunt mali.

De locis habitabilibus petrosis ⁊ discooptis.

HOꝝ aeres in estate sunt valde calidi ⁊ in hyeme multũ frigidi. ¶ Et eoꝝ corpora sunt dura ⁊ solida ⁊ multoꝝ capilloꝝ fortia ⁊ iuncture manifeste ⁊ vincit in eis siccitas ⁊ sũt multũ vigilantes ⁊ sunt maloꝝ moꝝ inobedientes ⁊ est in eis belloꝝ fortitudo ⁊ solertia in artibus ⁊ acuitas.

De locis habitabilibus montuosis ⁊ niuosis.

SIN locis montuosis niuosis morantiũ iudiciũ est sicut aliaꝝ terraꝝ frĩaꝝ. Et eoruꝫ terre sunt ventose. Et dũ nix morat̄ generant̄ in eis boni venti: sꝫ quꝫ resoluit̄ si montes hñt q̇ ventos ꝓhibeant fiunt vaporosa.

De locis habitabilibus marinis.

HOꝝ tẽpant̄ calitas ⁊ frĩtas ꝓpt̄ sue hũiditatis ad passionẽ inobedientiã ⁊ ad recipiendũ illud qđ in ipsa penetrat. ¶ In huitate vero ⁊ siccitate ꝓculdubio ad huitatẽ declinat̄. Et si septẽtrionalia fuerint erit maris vicitas ⁊ habitatõis ꝓfunditas magis tẽpate in eis. Et si meridionalia fuerint calia erit econtrario.

De locis habitabilibus septẽtrionalibus.

HOꝝ hitabiliũ locoꝝ hoium iudiciũ ẽ sicut iudiciũ ciuitatũ ⁊ tẽpoꝝ frĩoꝝ in q̇bus mltiplicant̄ exprimendi ⁊ cõstringendi egritudines ⁊ multiplicant̄ in eis hũores in occulto corporis cõgregati. Et solet in eis eẽ digestiue bõitas ⁊ vite longitudo ⁊ multiplicat̄ in eis exitus sãguinis ex naribus ꝓpt̄ multã replxonẽ ⁊ resolxonis paucitatẽ: vene ergo alñ scidunt̄. Epilepsia v̇o nõ eis accit ꝓpterea ꝙ sint interius sani ⁊ qr calor eoꝝ innatus est multus q̄ si acciderit erit fortis quoniã ñ eueniet nisi ꝓpt̄ fortẽ cãm. ¶ In corporibus p̄terea eoꝝ cito vlcera sanant̄ ꝓpt̄ eoꝝ fortitudineꝫ et sanguis eoꝝ bonitatẽ ⁊ ꝓpterea ꝙ exterius nõ est cã q̄ ea laxet aut ea detegat. ¶ Sꝫ ꝓpt̄ multũ calitatis cordiũ eoꝝ sunt in eis mores lupini. Mulieribus p̄terea eoꝝ accit ne a menstruis ꝑfecte mundent̄ quoniã eaꝝ menstrua ñ sufficienti fluunt cursu ꝓpt̄ viaꝝ cõstrictionẽ qr nõ est ibi qđ ipsa faciat currere ⁊ laxet. ¶ Et ꝓpt̄ hoc dixerũt q̇dã ꝙ sĩt steriles qr eaꝝ mr̄ices nõ sunt mũde: hoc tñ diuersuꝫ est ab eo qđ in ꝑthoꝝ terris uidẽus. Ego autẽ dico ꝙ caloris inati eaꝝ fortitudo parificat̄ ei qui minuit̄ ex cãis q̄ fluer̄ faciunt ⁊ laxãt exterioribꝫ. ¶ Et dixerũt ꝙ raro accit eis ut abortum patiantur. Et hoc q̇dẽ demr̄at ꝙ v̇tutes moratiũ in istis habitabilibus locis sunt fortes. ¶ Et ꝑtus aduẽit eis durus quoniã mẽbra eaꝝ ꝑiendi sunt stricta et solida. Qđ v̇o abortiunt̄ ꝛ̄m plm̃ fit ꝓpt̄ frigus. Eaꝝ quoꝫ lac paucũ est ⁊ grossum ꝓpt̄ frigus non ꝑmittens penetrare ⁊ currere. Est etiã qñ in hac t̃ra accit ⁊ p̄cipue debiles hñtibus v̇tutes vt mulieribus cuꝫeꝫ ⁊ ꝑthisis ⁊ eis ꝓprie q̄ ꝑiunt accidit eis ꝑthisis ⁊ cuꝫeꝫ frequẽter ꝓpterea ꝙ vehementer se exprimunt ex duritie ꝑtus. ¶ Vene ergo q̄ sũt in ꝑte pectoris scindunt̄ ⁊ ꝑtes aliquot ex neruis ⁊ villis. ¶ Et prio igit̄ accit ꝑthisis ⁊ ex ꝛ̄o cuꝫeꝫ. Mirach quoꝫ ventris p̄patus est ad scindeñ apud vehementẽ expressionẽ. ¶ Et pueris accit ramex aquosa q̄ ab eis remouet̄ qũ crescunt ⁊ puellis accidit aqua ventriũ ⁊ mr̄icũ q̄ qñ crescunt recedit. Ophthalmia v̇o raro accit eis: sꝫ qñ accit ẽ fortis.

De locis habitabilibus meridionalibus.

EOꝝ iudicia sunt iudicia terraꝝ ⁊ tẽporuꝫ calidoꝝ: plm̃ autẽ aquaꝝ q̄ sunt in eis est salsuꝫ ⁊ sulfureũ. ¶ Et capita morantiũ in illis sunt plena hũidis materijs quoniã meridies hoc opat̄. Et eoꝝ ventres sunt soluti ꝓpt̄ illud qđ ex eoꝝ capitibus ad stomachos descendit. ¶ Mẽbra quoꝫ eoꝝ sunt laxa ⁊ debilia. ⁊ sensus ipsoruꝫ g̃ues. ¶ Et desideria cõedendi ⁊ bibendi debilia ⁊ quolibet vino g̃uant̄ ꝓpt̄ qđ eoꝝ capita et stõachi g̃uia exñt: vlcera quoq; eoꝝ duriter sanantur ⁊ mollificant̄. Mulieribus vero accit multũ sanguis menstrui exitus nꝫ cõstringit̄ nisi cũ difficultate. ¶ Et frequenter abortiunt̄ ꝓpt̄ multitudinem egritudinũ eaꝝ ⁊ nõ ab alia cã. ¶ Viris quoꝫ accidit a uẽtr̄ sanguis exitꝰ ⁊ hemorroides ⁊ ophthalmia hũida q̄ cito sanant̄. ¶ Senibus v̇o q̇ transeunt q̇nquaginta annos accit palysis ꝓpt̄ eoꝝ catarros. Et accit oibus eis ꝓpterea ꝙ sunt eorũ capita plena asma ⁊ tensura ⁊ epilepsia. ¶ Et accidũt eis febres in quibus calitas ⁊ frĩtas coniungunt̄ ⁊ febres longe hyemales ⁊ nocturne. Acute v̇o febres paꝝ accñt eis ꝓpterea ꝙ eoꝝ ventres multũ resoluunt̄ dissoluit̄ subtile qđ est in eoꝝ hũoribus.

De locis habitabilibus orientalibus.

CIuitas q̄ ab oriente est apta et in oppõne posita est sana ⁊ boni aeris. Sol eniꝫ in principio diei sup eã eleuat̄ ⁊ aerẽ eiꝰ clarificat. ¶ Postea recedit ab ea aere iã clarificato et exufflant sup ipsam venti subtiles quos p̄mittit ei sol. Deiñ ipsemet eos sequit̄ ⁊ cõueniũt ipsoꝝ motus.

De locis habitabilibus occidentalibus.

IN ciuitate q̄ ab occidente est discoopta ⁊ ab oriente coopta nõ venit ad eã sol nisi tarde. Et illico qñ venit ad ipsaꝫ incipit elongari ab ea qr nõ ei appropinqñ incedit. ¶ Non ergo eius subtiliat aerẽ nꝫ exiccat sꝫ dimittit ipsuꝫ hũidũ grossum: ⁊ si ventos ei mittit mittit eos ab occidente ⁊ in nocte. Iudicia ergo tẽpoꝝ sĩt iudicia ciuitatũ hũidaꝝ ⁊ cõplxonũ calitatẽ hñtiũ tẽperataꝫ

grossã. Et nisi eẽt ppt̃ illud qđ ex spissitu dine pro
uenit aeris eoꝝ natura veris nature sil̾is existeret
Sanitas v̾o in eis minus exit q̄ in terris orientali
bus cũ diminutõe multa. ¶ Neq; audienda sit v̾ba
eius q̇ dicit absolute q̄ virtus huius terre est vir
tus veris cõpatõe aliaꝝ terraꝝ valde bõaꝝ. Qđ
v̾o in ea vehementer exit maluz est q̄ sol nõ adue
nit ei nisi postq̄ iã inualuerit ad calefacieñ clima.
Jđ qr ẽ altus sup eaz igit̃ post frigus noctis ab hoc
subito eleuat̃. Sed ppt̃ hũiditatẽ cõpl̾onis aeris e
ius sunt voces hoĩum rauce ⁊ pprie in autũno p
pt̃ rheumatismos ipsorum.

De eligendis locis habitabilibus ⁊ eis p̄pandis.

QUi loca eligit habitabilia cognoscere oz
terrã ciuitatis ⁊ qũo exit eius dispõ s̾z al
titudinẽ ⁊ pfunditatẽ ⁊ discoopturaz aut
choopturã. Et eius aq̄ ⁊ subãz aq̇ ipsius ⁊ qũo exi
stit s̾m eius ppalationẽ ⁊ eius discoopturã aut s̾m
sui occultationẽ ⁊ ipsius pfunditatẽ. ¶ Et si sit vẽ
tis exposita aut in terra pfunda. Et oz cognoscere
ventos ibi flantes si sint sani f̄ri. ¶ Et q̇d ei sit vi
cinũ ex maribus ⁊ pelagis ⁊ montibus ⁊ mineris.
Et oz scire qualis sit terra s̾m sanitatẽ ⁊ egritudi
nes ⁊ q̄ egritudines illic cõmorantibus euenire so
leant. ¶ Et oz cognoscere illic cõmorantiũ forti
tudines ⁊ eoꝝ desideria ⁊ digestiuã ⁊ nutrimento
ꝝ eoꝝ bonitatẽ. Et qũo existat eius strictura ⁊ si
sit ampla spatiosa aut sint eius introitus angusti: et
locus vñ vapor egreditur sit constrictus. ¶ Post
hoc oz vt fenestre ⁊ porte sint orientales ⁊ septen
trionales. Sitq; illud vñ magis sollicitari dẽs vt
venti orientales stricturas ingredi valeant: ⁊ vt
sol ad vnũqueq; locũ intrare q̄at q̇ ibi exit quoniã
ipse est q̇ aerẽ rcificat. ¶ Vicinitas quoq; aquarũ
dulciũ mobiliũ currentiũ multaꝝ ⁊ mundaꝝ ⁊ que
hyeme inf̄rant̃ ⁊ estate calefiant ⁊ diuerse ab eis q̄
occultant̃ est res conueniens ⁊ adiutoriũ p̄bens.
Et iã q̇dẽ locuti fuimus de aere ⁊ locis habitabilibz
verbis expositorijs. Nunc autẽ loq̇ debẽus de cau
sis q̄ ista secuntur q̄ cũ eis numerate sunt.

Capl̾z. xij. de eis q̄ pueniũt ex motu ⁊ q̇ete.

MOtus opatio in corpore hũano diuersifi
cat̃ iđ q̄ est fortis aut debilis aut paucus
aut multus: ⁊ pp illđ qđ ei ex q̇ete admi
scet̃. ¶ Et istud q̇dẽ apud sapientes est diuisio per
se. Et ppt̃ illud qđ in in ipso exercẽt hoies ex ma
terijs. ¶ Et motus q̇dez fortis ⁊ multus ⁊ paucus
⁊ cũ q̇ete mistus oẽs cõicant in hoc vt calorẽ effici
ant fortiorẽ s̾z fortis nõ multus differt a multo nõ
forti ⁊ a m̾lto q̇eti admisto quoniã ipse uehemen
ter calefacit corpus ⁊ si resoluit paꝝ resoluit. Mᷣ
tus v̾o paulatĩ resoluit plusq̄ calefaciat. ¶ Et quz
q̇sq; eoꝝ multus exit inf̄rat ppterea q̄ vehemen
ter calorẽ resoluit naturalẽ ⁊ etiã exiccat. S̾z qum
ipse in aliqua exercebr̃ materia plerũz materia il
la efficit qđ eius adiuuabit opationẽ: ⁊ plerũq; fa
cit qđ ipsaz diminuit: v̾bigr̃a si motus fuerit mo
tus artis sulonuz pueniet ex ea in f̄ritate ⁊ hũitate
augmentũ. ¶ Et si motus fuerit motus artis fer
rarioꝝ accit ex ea in cal̾itate ⁊ siccitate augmentũ.
Quies v̾o semp est infrigidans ppt̃ priuationẽ vi
uificationis caloris ⁊ ppt̃ cõstrictionẽ q̄ est suffocãs
⁊ hũectans ppt̃ defectũ resolutõis sup̄fluitatũ.

Capl̾z. xiij. de his q̄ pueĩũt ex sõno ⁊ vigilijs.

SOmnus q̇eti vehementer sil̾is exit. Et
vigilie valde sunt motui sil̾es. Ambobz
tñ eoꝝ post hoc sunt pprietates q̄ sunt cõ
siderande. ¶ Dicẽus ergo q̄ somnus oẽs opatio
nes naturales fortes efficit ppterea q̄ calorẽ conti
net ĩnatũ ⁊ virtutẽ laxat aĩalẽ iđ q̄ cordis vias hu
mectat ⁊ eas laxat ⁊ qr sp̄s subãz turbidã efficit et
p̄hibet illud qđ resoluit̃. Laxitudinis v̾o mõs õ
nes remouet ⁊ fortes retinet euãtõcs. ¶ Motus
naq; oĩ qđ ad curreñ aptũ est currendi adauget v̾
tutẽ nisi sint materie q̄ ad ptẽ cutis existant. Som
nus enĩ qñz ad expelleñ eas iuuat ppteřa q̄ calorẽ
ĩtius cõtiet ⁊ nutrimẽtũ in corpe ptit̃ ⁊ expellit̃ il
lđ qđ ẽ iux̃ cutẽ pptea q̄ illico qđ ẽ lõge ɔstrigit̃.
Vigilie v̾o hoc plus efficiũt l̾z sõn plus efficiat su
dorẽ q̄ vigilie. ¶ Sudor naq; quẽ efficit somnus
est s̾m mõz exuberandi materiã ⁊ nõ s̾m mõz re
solutõis subtilis cõtinui. Qui autẽ in somno multũ
sudat nullã hñs cãm nutrimento plenus exit quod
tollerare neq̇t. ¶ Qñq; somnus materiã inuenit a
ptã ad digereñ ⁊ maturañ ad sanguis naturã eã cõ
uertit ⁊ calefacit ipsam ⁊ transit calor p corpus et
calefacit corpus calore naturali. Qđ si hũores ĩue
nit cal̾os cholericos ⁊ pdurauerit eius tẽpus calefa
cit eos vel corpus calore extraneo. ¶ Et si inue
nerit vacuitatẽ inf̄rabit ppt̃ hoc q̄ resoluit aut hu
morẽ q̇ v̾tuti digestiue sit inobediens inf̄rabit ppt̃
illud qđ expandit̃ de eo. Vigilie v̾o huius totius
cõtrariũ efficiũt. ¶ Qñ autẽ sunt multe cõplexio
nẽ corrũpunt cerebri aliquo siccitatis mõ ⁊ debili
tant ip̄z ⁊ cõmiscent rõnẽ ⁊ adurunt hũores ⁊ egri
tudines faciunt acutas. Sõnus autẽ multus huius
efficit cõtrariũ. ¶ Opat̃ enĩ v̾tutũ aĩaliũ obtusio
nẽ ⁊ capitis g̾uedinẽ ⁊ egritudines f̄ras ⁊ illud ẽ p
pt̃ illud qđ ipse in resol̾one p̄hibet. Vigilie v̾o de
sideriũ augent ⁊ famẽ efficiunt ppt̃ illud qđ de ma
teria resoluũt ⁊ de digestiua minuũt ppt̃ illud qđ
de v̾tute resoluũt. ¶ Et insomnietas q̇dẽ inter ui
giliã ⁊ somnũ in oĩbus dispõibus est mala. Quod
autẽ ex dispõe somni est supans ẽ qđ in ipso calor
occultat̃ ⁊ f̄ritas manifestat̃: ⁊ ppt̃ hoc oĩbus mem
bris tanta necessaria sunt opimenta q̄ta in vigilijs
nõ sunt necessaria. ¶ De iudicijs v̾o somni ⁊ de e
o qđ de ipso cõsiderat̃ ⁊ de ipsius dispõibus ver
ba multa inuenies in libris q̇ sequñt̃ si deus volue
rit.

Capl̾z. xiiij. de his q̄ pueĩũt ex motu ⁊ q̇ete.

OMnia aĩe accidentia sequñt̃ aut eis associ
ant̃ motões sp̄us interius aut exterius.
Et istud aut erit subito aut paulatim. Et
eius motionẽ ad exteriora sequitur frigiditas eius
qđ interius exit. Et fortasse sup̄fluit illud qđ r̄sol
uit̃. ¶ Subito ergo inf̄rat̃ exterius ⁊ interius et
seq̇t̃ eã sincopis aut mors. Et motũ q̇dẽ eius ad in
teriora seq̇t̃ f̄ritas eius qđ est exterius ⁊ caliditas
interior. ¶ Et est qñ multa coangustatõe cõstrin
git ⁊ if̄rat̃ ĩterius ⁊ exterius ⁊ sincopis magna, aut
mors sequit̃ ip̄m. Et motus q̇dẽ ad ext̃iora aut fit
subito sicut fit qñ est ira aut fit leuiter ⁊ paulatiz si
cut contingunt qñ adsunt delitie ⁊ gaudiũ tẽpatũ.
¶ Motus v̾o ad interiora aut est subito sicut quz

timor adest aut est leuiter ⁊ paulati sicut qũ adest
tristitia. Et suffocatio q̇dẽ ⁊ resol'o p̄dcẽ nunq̃ secũ
tur nisi illud qđ subito euenit. ¶ Diminutio v̇o ⁊
ptbisis nature nunq̃ sequnt̃ nisi qđ leuiter ⁊ paula
tine uenit. Qũz diminutionẽ dico intelligo suffoca
tionẽ q̃ ordinati ⁊ paulati accit ⁊ nõ subito. ¶ Et
qũ dico ptbisiz nat̃e itelligo resol'onẽ q̃ fit leuiter ⁊
paulati ⁊ nõ subito: ⁊ est qũ accit vt in hora vna
ad duas moueat̃ ptes qũ accidens duo cõcomitant̃
accidentia sicut elen. ¶ Est eni qũ accit cũ ea ira ⁊
tristitia ⁊ diuersificant̃ duo motus ⁊ sicut verecun
dia qr fit prius cõstrictio ad interiora deinde redit
rõ ⁊ cõsiliũ ⁊ dilatat illud qđ est cõstrictũ ⁊ egredi
tur exterius ⁊ rubificat colorẽ. ¶ Et est etiã qum
corpus patit̃ ꝑpt̃ affectões aiales alias ab istis quas
noiabius sicut sunt imaginatões aiales: plĩm enim
iprimunt res naturales queadmõz accit vt puer ei
silet̃ cuius forma imaginata fuit qũ fuit cõuentio ⁊
vt sit eius color ꝑpinqus colori eius quẽ viderunt
qũ fit caus. Et iste q̇dẽ sunt res quas hoies credeñ
abhorrẽt q̃ difficilis dispõis nõ nouerunt hitudies
Illi v̇o q̇ sapientiã diligunt ñ negant eas queadmõz
negant res q̃ cẽ nõ pñt. ¶ Et huius q̇dẽ generis ẽ
motus sanguis ⁊ secutio eius q̇ p̄pat̃ ad eũ qũ mul
tũ intentus fuerit ad cõsiderañ res rubeas. Et isti-
us capituli est cõgelatio dentiũ ꝑpterea q̄ alius a-
credinẽ cõedit. ¶ Et inuenire dolores mẽbri pro
pterea q̄ tale quale illud dolent alij qũ de eo cogi
tauerit. Et istius capituli est mutatio cõpl'onis pro
pterea q̄ imaginat̃ de re quã timet ne cadat in cã.

Capitulũ. xv. de his q̃ ꝑueniunt ex his q̃ comedũ
tur ⁊ bibuntur.

Quod cõedit̃ ⁊ bibit̃ in corpore hũano tri
bus opat̃ mõis. Aut eni ĩ ipso sola sui q̃li
tate opationẽ efficit. aut sui mã. Aut opa
nẽ facit tota sui subã. Et fortasse res q̃ ex his tribꝫ
intelligunt̃ v̇bis ꝑpinq̃ erunt ꝟm lingue cõsiderati
onẽ. ¶ Sꝫ qũ de his loq̇mur intentões exprimere
volumus quas mõ noiabius. ¶ Sui vero quali-
tate agens est illud qđ calefieri solet qũ est in cor-
pore hois aut infr̃ari ⁊ calefacit cal'itate sua aut fri
gefacit sui fr̃itate ita q̄ nõ ei assil'at. Et sui q̇dem o
pans materia est illud qđ a sui cõuertit̃ natura ⁊ re
cipit formã alicuius diuisiõis mẽbroꝝ hũanoꝝ sed
eius materia lꝫ formã illã recipiat: est tñ quꝫ accit
vt aliqua suaꝝ qualitatũ quas habebat q̃ suo mo-
do fortior exit q̄ hũani corporis qualitas in ipsa r̃
manere eã faciat a principio rei donec cõpleat coa
gulatio ⁊ assil'atio sicut sanguis q̇ generat̃ ex lactu-
cis quoniã in ipso ẽ plus fr̃itatis q̄ sit in cõpl'oe hoi
nis lꝫ sit factus sanguis ⁊ sit bonus ad hoc vt mem
bri hois ps fiat ⁊ sãguis q̇ ex alijs generat̃ huic ex
istit cõtrarius. ¶ Sui vero subã opans est forma
sui specifica agens ⁊ est illa qua ipꝫ est id qđ ẽ et ñ
qualitate sui p̄ter q̄ corpori sil'e fiat aut fiat sil'e ei
corpus. Qũz dico qualitatẽ vnã quattuor qualita-
tũ intelligo. ¶ Qualitate igr̃ sua opantis materia ĩ
ope ingressuz ñ hꝫ. ¶ Sua igit̃ opãs mã est illđ cu
ius materia qũ de subã quã habebat alterat̃ altera
tõe quã in ea fecit virtus q̃ est in corpore ĩstaurat
illud qđ ex eo fuit dissolutũ prio ⁊ accendit calorez
innatũ ꝑpterea q̄ in sanguine facit augmentũ fo.

Et est etiã qũ opat̃ suis qualitatibus q̃ remanserũt
ĩ ipso tertio. ¶ Et sua q̇daꝫ opans subã est illud qđ
formã sue spẽi opat̃ quã acq̇siuit post cõpl'onez qđ
qũ eius simplicia se cõmiscuer̃t ⁊ ex eis geñrata fu
it res vna p̄pauit se ad r̃cipieñ spẽm ⁊ formã addi
tã s̃r illđ qđ hñt simplicia: hec ergo forã ñ ẽ q̃lita
tes prie quas hꝫ materia neꝫ est cõpl'o q̃ generatur
ex eis sꝫ est pfectio quã acq̇siuit materia ꝟm aptitu
dinẽ q̃ fuit ei acq̇sita ex cõpl'one sicut in magnete v̇
tus attractiua ⁊ sicut natura cuicũq; speꝝ vegetabi
liũ ⁊ aialiũ. s. illa quã hñt post cõplexionẽ ꝑpt̃ cõ-
plexionis p̄pationẽ ⁊ neq; est de simplicibus cõple
xionibus neꝫ ipsamet cõpl'o qr ñ est caliditas neq;
fr̃itas neq; siccitas nꝫ huitas neq; simplices neꝫ cõ
miste: sꝫ est v̇bigr̃a color aut odor aut aĩa aut alia
forma de nõ pceptis sensu. ¶ Et istius forme que
generat̃ ex materia qñq; est pfectio passio alicuius
qũ hec forma est v̇tus passiua ⁊ qñz est eaꝝ perfe-
ctio facere ⁊ nõ aliđ: ⁊ est qũ hec forma est uirtus
agendi ⁊ ñ aliud sꝫ qũ est agens ⁊ ñ aliud qñz est e
ius actio in corpore hois ⁊ qñz nõ. Et eius quidez
forme q̃ post cõplexionẽ ꝑuenit alñ accit vt sit p
fectio passio ab alio qũ fuerit hec forma uirtus pas
siua. ¶ Et qñz accit vt sit perfectio eius in aliud a
ctio. Et qñz accit vt sit hec forma virtus super o
perationẽ in aliud. Et qñz euenit vt sit hec forma
adiuuans super operationẽ in aliud. ¶ Sꝫ qũ fue
rit operatrix in alio alñ euenit vt sit eius operatio
in corpore hois alñ nõ. ¶ Et si est virtus in cor-
pore hois agens alñ efficit opationẽ conuenientem
corpori qñz opationẽ nõ cõuenientẽ. Tota aũt opa
tio hec ñ ꝑuenit ex eius cõpl'one: imo ex eius for
ma specifica adueniente post cõpl'onẽ. ¶ Vñ ꝑpt̃
hoc vocãus huiusmõi opationẽ a tota subã. s. for
ma specifica ⁊ nõ qualitate. s. nõ aliqua quattuor
qualitatũ nꝫ eo qđ est eaꝝ cõmistio. Cõueniẽs v̇o
est sicut peonie opatio q̃ destruit epilepsiã. ¶ Nõ
cõueniens autẽ sicut virtus napelli q̃ hois corrum
pit subãz. ¶ Rediẽus ergo nunc ⁊ dicẽus qr qũ di
cius q̄ res q̃ cõedit̃ aut qua fit inunctio est cal'a aut
fr̃a volumus dicere q̄ est sic in potentia ⁊ nõ in ef
fectu: ⁊ volumus dicere q̄ est in potentia plus ca
lida q̄ corpora nr̃a aut plus fr̃a q̄ corpora nr̃a.
Et qũ hanc potentiã dicius volumus dicere v̇tutez
cõsideratã p opatõnẽ caloris quaꝫ nr̃a corpora ĩ ea
efficiunt quoniã qũ eius portitor a calore innato q̇ ẽ
in nobis patiet̃ accidet in ea tunc illud in effectu.
Est etiã qũ hanc potentiã dicius ⁊ volumus rẽ ali
am dicere. ¶ Et est vt sit potentia cũ intentõe bo
nitatis aptitudis sicut qũ dicĩus q̄ sulfur est calidũ
in potentia. Et est qũ dicĩus q̄ res cal'a aut fr̃a ⁊ at
tendĩus illud qđ in eius cõpl'one ex quattuor pris
elementis est magis supans ⁊ ñ cõsideramus opa-
tionẽ quã in nr̃is efficit corporibus. ¶ Est etiã quꝫ
de medicina dicĩus q̄ est in potentia sic qũ fuerit e
ius potentia in intentõe habitus sicut potentia scri
be q̇ iã dimisit scribendi opationẽ ⁊ tñ hꝫ in scribẽ
do potentiã queadmõz dicĩus q̄ napellus in poten
tia est corrũpens. Inter hoc v̇o ⁊ primaꝫ exit dr̃ia
qr pria nisi postq̄ corpus cõuers'oe maifesta eã cõ
uerterit nõ exeũt ad effectũ. Istud autẽ aut opatur
ipsamet obuiatione sicut venenũ vipaꝝ aut p quã
libet cõuersionẽ in sui qualitate sicut napellus.

medicinaꝝ gradus

Et inter potentias q̇dē prias etiā inter potētiā quā
noiamus est aliqua potentia media q̄ est sicut potē
tia medicinaꝝ uenenosaꝝ. ¶ Preterea dicem9 ꝙ
medicinaꝝ g̃dus iā quattuor positi sunt. Et g̃dus
q̇dē prius est illud qđ quз cōedit̃ ⁊ bibit̃ ⁊ quo fit
inunctio efficit in corpore sua qualitate opationē n̄
pceptā sicut qũ calefacit aut infr̃at ⁊ nō pcipit̃ nз sē
titur calor aut fr̃itas nisi postq̃ reiteratū fuerit et
multū factū fuerit. ¶ Et g̃dus secundus est vt sit
opatio fortior ista sз tñ nō peruenit ad ipedienduз
opatōes manifeste nez cursum eaꝝ naturalē mutat
nisi per accidens aut qum multotiens aduenit ⁊ est
multum. ¶ Et tertius quidem gradus est vt ex
operatione eius essentialiter proueniat impedimē-
tum manifestū sed nōdū tñ peruenit ad mortificañ
⁊ corrūpeñ. ¶ Et quartus est g̃dus vt illđ ad mor
tificañ perueniat ⁊ corrūpeñ. Et hec q̇dē est ꝓprie
tas mediciaꝝ uenenosaꝝ: hoc est illud qđ exit per
qualitatē. ¶ Cū tota vo sui subā mortificans ē ve
nenū. Dicēus autē denuo ꝙ totū illđ qđ corpori
aduēit qđ est ex eis inter q̄ currit agere ⁊ pati. ¶
Aut mutat̃ a corpore ⁊ n̄ mutat ipз aut mutatur a
corpore ⁊ mutat ipз aut nō mutat̃ a corpore ⁊ mu
tat ipз. Qđ vo mutat̃ a corpore ⁊ n̄ mutat corpus
mutatōe de qua fit curañ aut cōuertit̃ in silitudinē
corporis aut nō cōuertit̃. ¶ Illud autē qđ in eius
cōuertit̃ silitudinē nutrimentū est absolute. ¶ Et
illud qđ nō in eius conuertit̃ silitudinē ē medicina
tēpata. Qđ vero a corpore mutat̃ ⁊ ipз mutat nō
est poſe q̇n aut si qũ mutat̃ a corpore mutat corpus
⁊ post corpus mutet ipз ad vltimū ⁊ destruat̃ eius
mutatio. Aut non fit ita sз ipз mutet corpus ad ul-
timū ⁊ destruat ipз. Et pria q̇dē diuisio aut cōuer
tet̃ in silitudinē corporis aut nō cōuertet̃ in silitudi
nē corporis. ¶ Si in corporis cōuertet̃ silitudinē
erit mediciale nutrimentū ⁊ si ī corporis nō cōuer
tet̃ silitudinē erit medicina absolute ¶ Secūda aūt
diuisio erit medicina venēosa. Illud vo qđ a cor
pore nullo mō mutat̃ ⁊ ipз mutat est venenū abso
lute. ¶ Qũ autē nos dicĩus ꝙ a corpore nr̃o n̄ mu
tat̃ nolumus dicere ꝙ nō calefiat in corpore per o
perationē innati caloris in ipso: imo plз venenoꝝ
nō operat̃ in corpore nisi calefiat per operationem
caloris innati q̄ est in ipso. Sз volumus dicere ꝙ
nō mutat̃ in sui forma naturali: imo nec cessat ab o
peratōe eius v̊tute ⁊ forma manentibus donec cor
pus corrūpat. Et est q̇dē qũ eius natura est calida ⁊
adiuuat tunc suaз ꝓprietatē natura eius ad resoluē
dū spũз sicut venenū uiperaruз ⁊ napelli. Et est
qũ natura eius est fr̃a ⁊ adiuuat suā ꝓprietatē natu
ra eius ad cōgelañ spũз ⁊ debilitañ sicut venenum
scorpionis ⁊ hyusq̄ami. Totū vo illud qđ nutrit in
fine rei naturali mutatōe corpus mutat ¶ Et ē ca
lefacere quoniā qũ in sanguīe cōuertit̃ ꝓculdubio
in celefaciendo augmenū p̄bet ita vt lactuce ⁊ cu
curbite talr̃ calefaciant qualr̃ istud calefacere exit.
Qũ vo calefacer̃ dicĩus nolum9 calefacer̃ istud sз il
lđ qđ ex qualitate rei ꝓuenit eius remanente spē.
Et medicina q̇dē nutriens a corpore per sui mutat̃
subāз. Et mutat̃ ab ipso per sui qualitatē sз prima
mutat̃ in sui qualitate: ⁊ alia q̇dē mutat̃ prio in ca
liditate ⁊ calefacit sicut allea. ¶ Et est alia q̄ mu-
tat̃ prio in fr̃itate ⁊ infr̃at sicut lactuca. Qūq; eius
cōuersio in sanguinē cōplet̃ plm̃ operatōis eius est
calefacere ꝓpterea ꝙ in sanguīe augmentū efficit.
¶ Qūo eni nō calefacit qũ iā fcā sit calā ⁊ sua fr̃ita
te se expoliauerit. Sз vnicuiq; eaꝝ etiā aliq̇d ina
te qualitatis associat̃ post cōuersionē in subā quoni
am in sanguine qui generat̃ ex lactucis aliqua rēa-
net' infr̃atio ⁊ in sanguine qui generat̃ ex alleis aliq̃
calefactio sз est hoc vsq; ad tēpus. ¶ Mediciarū
p̄terea nutrimentū alia est q̄ medicatōi magis exit
ꝓpinqua. Alia est q̄ nutrimento est vicinior. ¶
Queādmōз ipsoꝝ nutrientiū alia sunt quoꝝ natu-
ra vicinior est subē sanguīs sicut vinū ⁊ ouoꝝ vi
telli ⁊ aqua carnis: alia sunt q̄ paꝝp sunt lōginq̇o-
ra sicut panis ⁊ caro. Et alia sunt q̄ sunt valde lon
ginqua sicut nutrientia medicinalia. ¶ Amplius di
cēus ꝙ nutriens mutat corporis dispōeз qualitate
sui ⁊ q̃titate. Qualr̃ vo qualitate sui mutet iā sci-
uisti. ¶ Quantitate autē quoniā aut augmentabit
⁊ perueniēt ex eo ad fastidiū ⁊ oppilatōes ⁊ postea
ad putrefactionez aut minuet ⁊ perueniet ex eo ad
ptisim. ¶ Sз augmentū in q̃titate ex nutriente
semp est infr̃ans nisi ꝓueniat ex eo putredo ⁊ cale
factio q̄ calefacit: sicut eni putredo nō accit nisi ꝓ-
pter calorē extraneū ita ꝓpt̃ ipsam etiā calor accit
extraneus. Dicēus etiā ꝙ nutriens aliud est subti
le aliud est spissum aliud est tēpatuз. ¶ Et subtile
q̇dē est illud ex quo sanguis generat̃ subtilis ⁊ spis
sum ex quo sanguis generat̃ grossus: vniuscuiusз
autē haꝝ diuisionū aut est eius nutrimentū multuз
aut est paucū. Exemplū subtilis ⁊ multi nutrimen
ti est aqua carnis ⁊ vinū ⁊ oua sorbilia calefcā aut
trementia. Ista eni multi exn̄t nutrimenti quoniaз
plm̃ subē ipsoꝝ in nutrimentū cōuertit̃. ¶ Exem
plū spissi ⁊ pauci nutrimenti est caseus ⁊ caro salita
⁊ melōgia ⁊ his silia. Res eni q̄ ex eis in sanguinē
cōuertit̃ est pauca. ¶ Exemplū subtilis ⁊ pauci nu
trimenti est iuleb ⁊ olera q̄ in subā sui tēperataexi
stunt ⁊ in sui qualitate. Et ex fructibus matiana et
mala g̃nata ⁊ q̄ eis silant̃. ¶ Et exemplū spissi mlt̃
ti nutrimenti est oua lixa ⁊ caro vaccina. Cuiuscū
q; etiā haꝝ dcōnuз alie sunt q̄ sunt boni chimi alie
sunt q̄ sunt mali chimi. ¶ Exemplū subtilis mul-
ti nutrimenti boni chimi ouoꝝ vitelli ⁊ vinū ⁊ aq̃
carnis. ¶ Exemplū subtilis pauci nutrimenti bōi
chimi lactuce matiana ⁊ mala g̃nata. ¶ Exempluз
subtilis pauci nutrimenti ⁊ mali chimi plm̃o ⁊ ca-
ro anaguaid. ¶ Exemplū spissi multi nutrimēti bo
ni chimi oua lixa ⁊ caro anualis agni. ¶ Exempluз
spissi multi nutrimenti mali chimi caro vaccina et
caro anatis ⁊ caro eq̇na. ¶ Exemplū spissi pauci nu
trimenti mali chimi caro salita. In hac autē sum-
ma inuenies tēperamētum.

Capl'з. xvi. de dispositionibus aquaꝝ.

Aqua vnū exit elemētoꝝ q̄ sola inter oia
elementa hз ꝓpriuз vt in eo qđ cōedit̃ ⁊
bibit̃ ingrediat̃ nō iō vt nutriat sз qr nu-
trimentū penetrare facit ⁊ eius rcificat subām. ¶
Non autē dicĩus ꝙ aqua n̄ nutriat nisi qr nutriens
in potentia est sanguis: ⁊ in alia potentia longiore
ista est ps mēbri hoīs. Corpus vo simplex nō con
uertit̃ ad formā sanguineā recipiendā neq; formā
mēbri hūani nisi cōponat̃. ¶ Sз aqua est subā que
adiuuat ad liq̃facieñ nutriens ⁊ subtiliandυз et vt

cito currat ⁊ penetret in venas ⁊ in foramina neqꝫ
eē pōt absqꝫ hoc auxilio eius cōplementū rei nutri
menti. ¶ Amplius aq̄ diuersificant̄ nō solū in sub
stantia aq̄tatis: veꝝ etiā ſm illud qd̄ eis admisce
tur ⁊ ſm qualitatē q̄ i eis est supans. ¶ Aq̄ v̇o que
sunt alijs meliores sunt aq̄ fontiū. Neqꝫ tñ oīuꝫ fō
tiū nisi fontiū terre libere in cuius territoriū nul
la dispōnū qualitatū extraneaꝝ supat aut aq̄ q̄ sunt
petrose qr sunt digniores ne terrestri putrefactōe
putrescant. ¶ Illa tñ q̄ est terre libere melior est
petrosa nꝫ ex oī fonte terre libere ſꝫ illa tantū que
ꝓter hoc est currens. Neqꝫ oīs currens nisi currēs
q̄ est soli ⁊ ventis discoopta: hoc nanqꝫ est ex eo ꝙ
currens nobilitatē acq̇rit. Nō currēti v̇o est cui ac
q̇rit̄ ꝓpt̄ discoopturā malitia talis qualis nō acq̇rit̄
ꝓpt̄ ꝓfunditatē ⁊ coopturā. ¶ Neꝫ oīs currens dis
coopta nisi illa q̄ sup lutū incedit. At dēs scire ꝙ q̄
sup lutū vadit melior est ea q̄ sup petras fluit: lu
tū eni mundat aquā ⁊ aufert ab ea res extraneas si
bi admistas q̄ sunt in ea ⁊ colat ipsam ſꝫ lapides nō
faciunt illud. ¶ Oꝫ autē vt lutū ꝑ qd̄ transit sit li
beꝝ ⁊ nō sit lutū fetidū nꝫ lacunosum nꝫ aliō. Nō
si hec aqua fuerit multa ⁊ forti cucurrerit cursu q̄
ꝓpt̄ sui multitudinē illud qd̄ ei admiscet̄ in suā cō
uertat naturā ⁊ q̄ suo cursu ad solē tendat. s. ad o
rientē ⁊ ꝓprie ad eius estiuum erit melior aquis ⁊
ꝙtomagis qū multū a suo elongabit̄ principio. ¶
Et post hāc q̄ ad septētrionalē vadit. Illa nanqꝫ q̄
ad occidentē tendit ⁊ meridiē est mala ⁊ ꝓprie qū
meridionales exufflauerint venti. ¶ Et illa q̇deꝫ
q̄ a locis descendit altis cū alijs bonitatibus est me
lior. Et illa q̄ est sic est quasi dulcis q̄ dulcis eē ima
ginat̄ neꝫ vinū tollerat vt ex ea sibi admisceat̄ ni
si paꝝ ⁊ est in pondere leuis ⁊ cito infrīat et cito ca
lefit ꝓpterea ꝙ est resoluta frīa in hyeme et calīa in
estate in qua nullo mō sapor supat aliq̇s nꝫ aliq̇s o
dor ⁊ cito descendit ab hypocondrijs ⁊ qd̄ in ea co
quit̄ cito coquit̄ ⁊ cito dissoluit̄. ¶ Debes autē scirē
ꝙ pondus ex expimentis est adiuuantibus ad cogō
scendū aq̄ dispōeꝫ. Aqua nanqꝫ q̄ est leuior in plu
rimis dispōnū est melior. ¶ Est autē qū cognoscit̄
pondus ꝑ mensurā. Et qū cognoscit̄ si in duabus a
q̇s diuersis duo panni aut duo cotta vnius pōderis
madefiant ⁊ postea vehementer exiccent̄ deiñ pō
derent̄ qr aq̄ cuius cottū fuerit leuius erit melior.
¶ Subliatio ꝓterea ⁊ distillatio aquas rc̄ificat ma
las. At si istud nō fuerit decoctio rc̄ificat. Aqua e
nī cocta sicut testificati fuerūt sapientes minoris est
inflatōis ⁊ velocioris descensionis. ¶ At torpidi q̇
dē medicoꝝ existimāt ꝙ aq̄ cocte subtile resoluat
⁊ ipsius remaneat spissum vñ in coq̄ndo ipsam nō
exit̄ iuuamentū quoniā spissitudinē in aqua augmē
tat. Scire autē dēs ꝙ aqua in sue aqueitatis diffini
tōe exit ex ꝑtibus in subtilitate ⁊ spissitudine silibꝫ
qr est simplex ſꝫ nō inspissat̄ nisi ꝓpterea ꝙ frigo
ris qualitas sup eā ꝓualuit aut ꝓpt̄ fortē terrestriū
ꝑtiū cōmistionē q̄ ob hoc ꝙ sunt puissime ab ea ne
queūt separi neꝫ descendere in ea qr nō sunt tante
ꝙtitatis vt cōtinuitatē aque scindere valeant ⁊ in
ea descendere ob multā puitatē. ¶ Oꝫ ergo vt eis
accidat cōmistio cū subā aque. Post hoc decoctio
spissitudinē remouet que ꝓpt̄ frigus accīt prīo dei
de partes aque vehementer rarificat dōec fiat sub
tilioris subē vt possint ab ea separi partes graues
terrestres in eius spissitudinē retente ⁊ cōstringant
eā descendentes ⁊ ꝓpt̄ descensum ab ea separetur
⁊ remaneat aqua pure ⁊ simplici ꝓpinqua ⁊ erit il
lud qd̄ ꝓpt̄ calefactionē fuit separatū hōgeneuꝫ ei
qd̄ remansit ⁊ ñ longinqū ab eo qr qū aqua a cōmi
sto separat̄ eius partes in subtilitate siīant̄ nꝫ multū
interest inter illud qd̄ subit ⁊ inter illud qd̄ rema
net: decoctio ergo nō subtiliat aquā nisi ꝓpterā q̇a
aufert spissitudinē frigoris ⁊ qr facit qd̄ ei cōmistū
est descendere. ¶ At huius q̇dē signatio exit quoniā
qū aque grosse dimittunt̄ longo tēpore nō descen
dit ex eis res de qua sit curañ: sed qū coqunt̄ illico
descendit ex eis res multa ⁊ fit aqua que remanet
in pondere leuis ⁊ clara. At descensionis q̇dē cā ē
subtilitas que ex decoctione acq̇rit̄ nōne vides ꝙ
aqua magnoꝝ fluminuꝫ sicut flumīs gion ⁊ ꝑcipue
ille q̄ i postrēo eiꝰ sumūt̄ illico qū sumūt̄ vehemē
ter sīt turbide ⁊ postea i breui tpe i vna resessione
subito ita clarificant̄ ꝙ si alia vice residere facerīs
nō descenderet in eis res de qua cēt curañ. ¶ Sūt
autē q̇ aquaꝫ nili maxīa laude extollunt ⁊ eius bōi
tates in quattuor cōprehendūt. In lōgitudine ma
natōis eius ⁊ bonitate locoꝝ per que uadit. Et qr
in cursu suo a meridie tendit ad septētrionē subti
lians illud qd̄ in ipso currit ex aq̇s. ¶ In multitu
dine v̇o sui alie cōicant ei. In aq̇s autē alijs si quoti
die eas de vno vase i aliō mutares quotidie maī
festā videres descensionē sicut in primis. ¶ Et ꝑ
ter hoc nō descendit ex eis qd̄ descendere consue
uit nisi paulatī ⁊ nō cito ⁊ cū hoc nō ꝑfecte clarifi
cant̄. At huius q̇dē cā est ꝙ cōmistiones terrestres
leuiter a subā subtili descendūt in qua nō est grossi
tudo neqꝫ viscositas nꝫ vnctuositas ſꝫ a spisso ñ taꝫ
facile descendūt. ¶ Amplius decoctio subē acq̇rit
subtilitatē ⁊ post decoctionē cōcussus. Ex aq̇s quo
qꝫ laudabilibus sunt aq̄ pluuie ⁊ ꝑcipue ille q̄ in e
state eueniūt ⁊ ex nubibus cū q̇bus accīt tonitrua.
¶ Turbidatio autē vaporis vñ generant̄ uēti ma
ximi cū nubibus venientes turbidant nubes ex q̇
bus venit pluuia iōqꝫ eius subā est falsa ⁊ non pu
ra. Sꝫ tñ aq̄ pluuiali cito aduēit putrīdo lꝫ sit aqua
melior ꝓpterā ꝙ est valde subtilis ⁊ qr in ipā cor
rūpens terreus ⁊ aereus cito opat̄ ⁊ fit eius putre
do cā cōputrescēdi hūores ⁊ ipedit pectus ⁊ uocē.
¶ Quidā autē dixerūt huius cām eē ꝙ aq̄ pluuie
generant̄ ex vapore q̄ fuit ex hūitatibus diuersis
subtiliatus. Sꝫ si hoc eēt cā aqua pluuie vitupabil
eēt ⁊ ñ laudabilis ſꝫ nō est ita imo ꝓpt̄ multaꝫ sue
subē subtilitatatē quoniā oīs subtilis subā plus re
cipit passioneꝫ ꝙ si aqua pluuie ebullierit eius rece
ptio putrefactōis minuet̄. ¶ Acetosa quoꝫ qū cōe
dunt̄ tunc qū necesse fuerit vti pluuiali aqua oppo
nunt̄ putrefactōi ⁊ ab ipedimento eius securitateꝫ
faciunt. ¶ Puteoꝝ v̇o aq̄ ⁊ aq̄ ductuū sūt male cō
patōe aquaꝝ fontiū: sunt eni aq̄ cōstricte terrestre
itates longo recipientes tpe iōqꝫ eē nō pōt q̇n i eis
aliqua sit putrefactio quoniā extracte fuerūt ⁊ com
mote v̇tute cogente ⁊ nō v̇tute q̄ sit in eis declinan
te ad hoc vt manifestent̄ ⁊ expellant̄ nisi ingenio ⁊
arte qr via ꝓpinqua eis fuit adhibita ꝑ quā incesse
runt. ¶ Et ex eis tñ ille sunt deteriores q̇bus ex
plūbo vie facte fuerūt quoniā ex eius v̇tute aliq̇d

assumunt vñ frequenter ad dysenteriā ducunt. Aqua autē paludis deterior aqua putei exit qr manatio aq̄ putei acuit̄ ꝓpt̄ illud qđ de ipsa extrahit̄ vñ ꝑdurat eius motus ⁊ ñ multū morat̄ in cōstrictiōe nec manet in locis vñ manat lōngo tēpe. ¶ Aq̄ vero paludis ꝓpterea ꝙ lōgo tēpe moratur in foraminibus terre putrefacientis ⁊ eius motus in manādo ⁊ ingrediendo est motus tardus q̄ non prouenit ex fortitudine sue expulsionis propter largitatem materie ipsius: neq̧ est nisi in terra corrupta et putrida ¶ Niuose vero aq̄ ⁊ glatiales sunt grosse. Et aq̄ stantes lacunales p̄cipue discoopte male sunt ⁊ graues qr in hyeme nō infrigidant̄ nisi ꝓpt̄ niues ideo generāt phl'a ⁊ calefiunt in estate ꝓpt̄ solē ⁊ ꝓpt̄ putrefactionē vñ generant cholerā. ¶ Et ꝓpt̄ spissitudinez q̄dē ipsaꝝ ⁊ cōmistionē terrestriū cū eis ⁊ ꝓpt̄ resolutionē subtilis eaꝝ generant̄ in eis q̄ eas bibunt splēs ⁊ eoꝝ mirac subtiliat̄ ⁊ interiora ipsoꝝ ingrossantur ⁊ eoꝝ extrēa macrescunt ⁊ hūeri ⁊ colla: ⁊ cōedendi desideriū supat in eis ⁊ sitis ⁊ constringūtur eoꝝ ventres ⁊ difficile vōere pñt. Et est etiā qū ꝑueniūt ad hydropisim ꝓpterea ꝙ aquositas in eis r̄tinet̄. ¶ Et est qū ꝑueniunt ad ap̄a pulmōis ⁊ splenis ⁊ ad dysenteriā ⁊ siccant̄ eoꝝ pedes ⁊ manus ⁊ ipsoꝝ epata d̄bilitant̄ ⁊ nutrimentū eoꝝ minuitur ꝓpt̄ splenē ⁊ generant̄ in eis mania ⁊ hemorroides ⁊ varices ⁊ ap̄ata laxa ⁊ ꝓprie in hyeme ⁊ mulieres duriter īpregnant̄ ⁊ cū difficultate piunt ⁊ piūt pueros ap̄osos ⁊ frequenter fit in eis mola ⁊ imp̄gnatio mendosa ⁊ eoꝝ pueri sepe patiunt̄ ramicē ⁊ magni varices ⁊ cruriū vlcera nec eoꝝ plage sanantur ⁊ acrescit eoꝝ desideriū ⁊ soluunt̄ duriter. Et est cū nocumento ⁊ ap̄atibus i intestis et quartanis abundant ⁊ in senibus febres fiunt adurentes ꝓpt̄ siccitatē naturaꝝ ipsoꝝ ⁊ ventriū. ¶ Aq̄ vero ñ currentes quocūq̧ mō fuerint stō nō cōferūt. Et iudiciū q̄dē eius q̄ ex canalibus haurit̄ est iudiciū aq̄ nō currentis. ¶ Est tñ melior aqua nō currente propterea ꝙ ñ longo tp̄e in vno morat̄ loco ⁊ qū non currit ꝑculdubio aliqua in ea exit g̃uitas. Et fortasse in multis eaꝝ exit stipticitas ⁊ cōuertunt̄ cito ad calefacien̄ ideo ñ st̄ utiles febr̄s hñtibus ⁊ illis i q̄bus chol'a supat. In egritudibus vero in q̄bus retentio ⁊ maturatio sunt necessarie sunt meliores. ¶ Aq̄ p̄terea q̄bus subā admiscet̄ metallina aut eius simile ⁊ aq̄ sanguisugales oēs male sunt. In q̄busdā tñ eaꝝ exit nutrimentū. ¶ Illa eni in qua v̄tus ferri supat iuuamentū p̄stat ad hoc vt interioribꝫ fortitudo tribuat̄ ⁊ vt dereb ꝓhibeat̄ ⁊ vt v̄tutes desideratiue oēs ꝓcedant. Et nos q̄dē eius dispōnem noīabiīus ⁊ eius q̄ est qualis ipsa post. ¶ Nix vero ⁊ aqua glatialis qū munda fuerit ⁊ non cōmista alij rei v̄tutē hñti malā siue soluat̄ ⁊ fiat ex ea aqua siue qū ea de foris infr̄et̄ aqua siue ipsa mutet̄ in aqua erit bona. Et suaꝝ q̄dē diuisionū dispōes non diuersificant̄ diuersitate multū extranea sꝫ est spissior ꝙ̄ oēs aq̄ ⁊ nocet debilitatē hñtibus neruoruz sꝫ quꝫ coquit̄ ad bonitatē redit. ¶ Nō si aqua glatialis ex aq̄s malis fuerit aut fuerit nix v̄tutē cōtrahens malā ⁊ extraneā a locis i q̄bus cecidit erit melius ut cū ea infr̄et̄ aqua q̄ ab istius cōmistiōe sit occulta. Aqua p̄terea tēpate fr̄a sanis melior ē aq̄s oibus lꝫ neruos ipediat ⁊ ap̄a in iterioribus hñtes ledat. Ipsa. n. appetitū excitat ⁊ stōm̄ fortē efficit. Aqua vero cal'a digōnē corrūpit ⁊ facit natare cibum nec illico extinguit siti ⁊ est qū ad hydropisim adducit ⁊ ethicā ⁊ cōsumit corpus. ¶ Aqua autē calefcā qū fuerit tepida facit nauseā ⁊ qū fuerit calidior ꝙ̄ hec ⁊ in ieiuno bibita fuerit multotiēs stōm̄ lauabit ⁊ ventrē soluet eā tñ frequēter bibere est malū qr stōi debilitat v̄tutē. Illa vero q̄ multū ē cal'a est qū colicā resoluit ⁊ splenis uentositates frāgit. ¶ Et illi q̄dē q̄bus aqua cal'a arte iuuamentū prestat sunt epilepsiā hñtes ⁊ mel'ā ⁊ capitis dolorem fr̄m ⁊ asma ⁊ ophthalmiaz ⁊ bothor in gutture et siccitatē ⁊ ap̄a post aures hñtes ⁊ rheumatismos ⁊ vlcera in diaphragmate ⁊ iparis sol'onē in p̄te pectoris. Mēstrua p̄terea ꝓuocat ⁊ vrinā ⁊ dolor̄s sedat. ¶ Aqua vero salsa macrescere facit ⁊ exiccat ⁊ prio facit ventrē ꝓpt̄ viꝫ radendi q̄ in ea exit. Postea restringit ventrē in fine ꝓpt̄ siccitatē q̄ est in eius natura ⁊ corrūpit sanguinē ergo pruritū generat ⁊ scabiē. ¶ Aqua vero turbida lapidē generat ⁊ oppilatōes. Ideoq̧ post ipsaz res cōedenda est ꝓuocatiua lꝫ vētrē hñi plerūq̧ cōferat ipsa ⁊ oēs reliq̄ aq̄ grosse ⁊ g̃ues ꝓpterea ꝙ in eius ventre tenent nec cito descendit. Ex cuius q̄dez tyriacis exñt res vnctuose ⁊ dulces. ¶ Aqua autē salis āmoniaci ventrē resoluit si in ea sederint aut ex ea biberint aut ex ea fcūꝫ fuerit clistere. Aq̄ p̄terea aluiose mēstruoꝝ supfluitatē currere nō pmittunt nec spuere sanguinē ⁊ ꝓhibent illud qđ de hemorroidibus egredit̄ lꝫ corpora q̄ febribus sunt apta fortiter ad eas ꝑducūt. ¶ Et ferree q̄dē splenē resoluūt ⁊ non coire valentes adiuuant. Aree vero corruptōi cōpl'onis vtiles exñt. ¶ Qūꝫ aq̄ diuerse ⁊ bone ⁊ male cōmiscebunt̄ fortior supabit. Et nos q̄dē declarabiīus regimē aquaꝝ corruptaꝝ in capitulo de regimine iter agentium. ¶ Et qđ de iudicijs aq̄ ⁊ suis ꝓprietatibus ⁊ mōis suaꝝ ꝓprietatū remansit i capitulo aque quod est in medicis simplicibus nominabimus si deus voluerit.

Capl'ꝫ. xvij. de eis q̄ ꝑueniūt ex retētōe ⁊ eūatōe.

Retentio eius qđ natural'r eūari dꝫ aut est ex debilitate v̄tutū expl'siuaꝝ aut ex fortitudine v̄tutis retentiue ⁊ retinet̄ ab ea aut ꝓpt̄ debilitatē v̄tutū digestiuaꝝ vñ elōgat̄ mora rei in r̄ceptaculo ideo ꝙ retinent eā ibi v̄tutes naturales donec digō cōpleat̄ aut ꝓpt̄ viaꝝ coangustationē aut ꝑ oppilatōes q̄ sunt ī eis aut ꝓpt̄ grossitudinē materiei aut ꝓpt̄ ipsius viscositate aut ꝓpt̄ eius multitudinē quā expulsiua neq̄t supare aut ꝓpt̄ defectum sentiendi illud qđ necesse est expelli queadmōꝫ accit in colica ictericia quoniā est qū uirtus voluntaria adiuuat in expellendo aut qr virtutes naturales ad aliā p̄tē tendunt sicut in crisibus accit retentio vrine aut stercoris ꝓpterea ꝙ eūatio cretica est in p̄te altera. ¶ Qūq̧ retentio eius qđ eūari dꝫ acciderit ꝑuenient egritudines. Que autē sunt ex egritudibus cōpositis sunt oppilatio ⁊ laxitas ⁊ spasmus hūidus ⁊ que eis sil'a exñt. ¶ Sꝫ ex mō egritudinū cōpl'onis sunt putredo ⁊ caloris innati cōstrictio ⁊ ipsius in igneitatē cōuersio ⁊ caloris innati extictio ex ꝓlixitate cōstrictiōis et eius fortitudie q̄propt̄ eā frigus sequit̄ ex supātia

etiam hũitatis sup corpus. Cões vͦ egritudines sunt receptaculoꝝ fissura ⁊ coꝝ disruptio. ¶ Fasti diũ quoq; est vna ex cãis deterioribus haꝝ egritudinũ ⁊ ꝓprie qñ euenerit postq̃ cõsueuit eueñ vacuitas sicut accĩt in multa saturitate in annis fertilitatis post supflua famẽ ⁊ in annis sterilitatis. Ex egritudibus vͦ cõpositis sunt apata ⁊ bothor. ¶ Euãtio autẽ eius qđ dꝫ retineri est aut ꝓpt̃ fortitudinẽ vtutis expulsiue aut ꝓpt̃ debilitatẽ retẽtiue aut ꝓpterea ꝙ materia nocet q̃uitate ꝓpt̃ sui multitudinẽ aut descensionẽ ꝓpt̃ ventositatẽ aut ꝓpt̃ mordicationeꝫ sui acrimonia ⁊ acuitate aut ꝓpter materiei subtilitatẽ q̃ fiet sicut qđ eliquat̃ p se vñ ad expelleñ fiet facilis. Est etiã qñ ipsam viaꝝ iuuat amplitudo queadmõꝫ accĩt in eliqñ spma aut ꝓpterea ꝙ in longitudine scindit̃ aut incidunt̃ aut in latitudine aut qr eaꝝ aperiunt̃ orificia sicut accĩt in exitu sanguis ex naribus. ¶ Et est qñ accĩt hec largitas ꝓpt̃ cãꝫ q̃ exterius accĩt aut ĩterius. Qũꝫ euãtio eius qđ retineri dꝫ acciderit ꝓueniet ꝓpt̃ ipaꝫ cõplõis fr̃itas ꝓpt̃ euãtõeꝫ materiei q̃ erat apta ad accendeñ ex qua calor nutrit̃ innatus. Et fortasse ꝓueniet iñ calor cõplõnis qñ illud qđ euãbr̃ cõplõnis fuerit fr̃e sicut phl̃a aut fuerit circa equalitateꝫ cõplõnis sicut sanguis qr calꝫ calore supabit supfluo sicut chol̃a ⁊ calefaciet. ¶ Et ex ipsa q̇dẽ semper accidet siccitas eẽntial̃r. Et est qñ ex ipsa ꝓueit hũiditas s̃m cõsideratiõnẽ quã noiauius in accidentalitate cal̃itatis. ¶ Et est qñ hũor siccans euãbitur nõ supflue ⁊ ꝓpt̃ caloris innati defectũ qñ nutriẽs pscẽ digerere nõ valet vñ phl̃a acrescit: hec tamẽ hũitas cõplõni nõ cõfert innate neꝫ est innata sicut calor ille nõ est innatus. Qđ si supflue euãt sequit̃ ipsam fr̃itas ⁊ siccitas in subã mẽbroꝝ ⁊ in eoꝝ natura lꝫ alicui ipsoꝝ calor accidat extraneus ⁊ hũitas ñ bona. ¶ Egritudines q̇dẽ instr̃ales q̃ euãtionẽ sequnt̃ supfluã sunt oppilatio ꝓpter supfluã etiam uenaꝝ siccitatẽ ⁊ ꝓpt̃ eaꝝ coarctationẽ. Et seq̃t̃ eã spasmus ⁊ cuzeꝫ. ¶ Retentio vͦ ⁊ euãtio q̃ sũt equales. s. ille q̃ in hora ꝓueniũt qua est necesse cõferentes sunt ⁊ vitã cõseruantes sanã. Et iã q̇dem locuti fuimus de rebus q̃ sua generalitate sunt necessarie lꝫ sit qñ p̃m suaꝝ spẽꝝ nõ est necessariũ. Nunc ergo ad alias cãs procedamus.

Capitulũ. xviij. est s̃mo v̇lis de cãis q̃ casualiter corpori accñt ⁊ ñ s̃t necessarie nꝫ ipediẽtes.

LOquamur nunc de cãis nõ necessarijs ⁊ ñ ipedientibus. Et sunt q̃ sua generalitate ñ sunt naturales nꝫ nature cõtrarie. Et iste q̇dẽ sunt cãe corpori obuiantes p̃ter aerẽ q̇ est necessarius: sicut balneatio fricandi spẽs ⁊ alie. Incipiẽus autẽ ⁊ dicẽus ꝙ cãe q̃ in corpore hoĩs sunt agentes exterius ꝓpt̃ obuiatiõnẽ duobus operant̃ mõis. ¶ Opant̃ enĩ in ipso aut penetratõe illiꝰ qđ ex eis subtiliat̃ in poris per vtutẽ penetratiuã q̃ est in ipsis. Aut qr mẽbra sibi attrahũt eas per poros suos. Aut iõ ꝙ vnũ istoꝝ ab alt̃o iuuat̃. ¶ Alter vͦ modus est ut nulla operent̃ cõmistione sꝫ qualitate pura cõuertente corpus. Et istud quideꝫ est aut iõ ꝙ hec qualitas aut est in effectu sicut epithima infr̃atũ in effectu qđ infr̃at: aut empl̃ꝫ calefcũꝫ in effectu qđ calefacit: aut est ꝓpterea ꝙ qualitas hec est in potentia sꝫ calor innatus qui est in nobis cõmouet vtutẽ agentẽ in ea ⁊ adducit ipsam ad effectũ aut ꝓpt̃ ꝓprietatẽ. ¶ Sũt autẽ ex rebus que obuiando mutant ⁊ qñ ingrediunt̃ corpus ñ mutat̃ sicut cepe qñ exterius ad mõꝫ empl̃i corpori superponuntur vulnerant sꝫ interius recepte nõ vulnerant. Et sunt ex rebus alie q̃ ad hoc contrarie huic exñt sicut cerusa q̃ qñ bibr̃ vehemẽter mutat sꝫ qñ ex ea fit epithima nihil ex hoc operat̃. ¶ Et s̃t ex eis q̃ nullo hoꝝ duoꝝ mõꝝ operant̃. Et huius quidẽ cã in diõe p̃ria sex reꝝ exit vna est ꝙ qñ tale aliq̇d quale cepe ingredit̃ corpus vtus digestiua incipit cõstringere ipsuꝫ ⁊ cito mutat eius cõplõneꝫ ⁊ debilitat eã ⁊ nõ dimittit eã in columẽ tanto tempore vt in tali quale illud possit efficere suã operationẽ ⁊ interius vulnerare. ¶ Et alia est ꝙ s̃m p̃l̃imũ cõedit̃ mista cũ re alia. Et tertia est ꝙ cõmiscetur in receptaculis nutriẽtis alijs hũitatibus q̃ ipaꝫ submergunt ⁊ eius frangũt fortitudinẽ. ¶ Et quarta est ꝙ qñ est exterius in vno ponit̃ situ sꝫ interius nõ quiescit se mouendo. ¶ Et q̇nta est ꝙ exterius multũ stricte tenet̃ sꝫ interius tangit nõ adherendo. ¶ Et sexta est quoniã qñ est interius p̃paratiõnẽ eius ipsa virtus naturalis regit ⁊ cito eius expellit superfluitatẽ ⁊ bonũ in sanguinẽ cõuertit. ¶ Eius vͦ qđ ex ceruse dispõe diuersificat̃ cã est qr cerusa est grosse nature ⁊ grossaꝝ partiũ quapropt̃ qñ est de foris ñ penetrat in poris ⁊ si penetrat ñ peruenit od poros spũs nꝫ ad mẽbra principalia: sꝫ qñ cõedit̃ est res huic cõtraria. Et etiã nata venenosa q̃ est in ea nõ efficit ĩpressiõnẽ nisi ĩpressiõe superflua a calore innato q̇ est in nobis in ea: ⁊ hoc q̇dẽ nõ acq̇rit̃ ipsa obuiatõe extrĩseca. Et nos fortasse reiterabius tibi in libro de simplicibus medicis verba mõi istius.

Capitulũ. xix. de eis q̃ ꝓueniunt ex balneatõne ⁊ fricatione ad solem.

QUidã ornate loq̇ntiũ dixit. ¶ Ex balneis melius est cuius fabrica est ãtiqua ⁊ cuiꝰ aer ampliat̃ ⁊ cuius aqua est dulcis. Et aliꝰ addidit ut balneator ignẽ suũ mẽsuret s̃ꝫ cõplõnẽ eius q̇ ipꝫ vult ingredi. ¶ Debes autẽ scire ꝙ operatio naturalis balnei est calefacere suo aere et hũectare sui aqua. Et p̃ria cã est infr̃ans ⁊ humectãs. ¶ Et secũda calefaciens ⁊ hũectans. Et tertia calefaciens ⁊ desiccans. ¶ Et nꝫ attendenda sũt v̇ba illius q̇ dicit ꝙ aqua nõ hũectat mẽbra interiora qñ bibr̃ aut qñ ei obuiat̃. ¶ Sꝫ plerũꝫ ex balneo post illud qđ noiauius de suis ĩpressiõibus ⁊ mutatõibus alie accñt mutatões. Quaꝝ q̃dã sunt per accidens ⁊ q̃dã sunt per eẽntiã. ¶ Est nanq; qñ accidit balneo vt suo infr̃et aere ꝓpterea ꝙ multuꝫ caloris resoluit innati ⁊ vt mẽbroꝝ etiã subãs exiccet ꝓpterea ꝙ vehementer hũores resoluit naturales lꝫ extraneos augeat hũores. Qũq; eius aqua multe est cal̃itatis cutis ex ea horripilat̃ ⁊ inspissantur eius pori. ¶ Quare eius hũitate nil vadit ad corpus nꝫ bñ resoluit. Est tñ qñ eius aqua calefacit ⁊ est qñ infr̃at. ¶ Sꝫ eius q̇dẽ calefacere est iõ ꝙ multũ est cal̃a ⁊ qñ ipsius calor puus ẽ minor q̃ tepide infr̃at ⁊ hũectat ⁊ ꝓpt̃ cõstrictiõnẽ quꝫ fuerit fr̃a qr calorẽ cõstringit q̇ ex eius aere est habitus ⁊ cõiungit ipꝫ visceribus qñ obuiauerit corpori ipsa existẽte fr̃a. Eius vͦ infr̃are erit qñ i ea aliq̃ se mitũ

balneauerint: duobus nanq̧ infrat mōis vnus est
quoniā aque natura in vltio rei frā exit lʒ calore
accidentali calefaciat q̇ ñ pmanet sʒ tollit̄ ⁊ r̄manet
opatio naturalis ppt̄ illud qđ ex aqua penetrauit
in corpus ⁊ est infrātio ⁊ etiā qr aqua siue sit calida
siue frā est hūida. Jō qū multū hūectauerit calorē
cōstringit innatū ppt̄ multā sui huitatē ⁊ extīguet
ipʒ ⁊ infrābit. ¶ Est etiā qū balneū resolōne cale
facit qū inuenit nutrimentū qđ nō fuit digestū aut
inuenit hūorē frūʒ q̇ nō fuit maturatus. Illud enīʒ
digerit ⁊ hunc maturat. ¶ Est p̄terea qū ingrediū
tur balneū ipso sicco ⁊ exiccat ⁊ cōfert hydropisim
hn̄tibus ⁊ laxitatē. Et est qū ingrediunt̄ ipʒ eo hūi
do ⁊ hūectat. ¶ Est etiā qū ī ipso diu morant̄ ⁊ ex
iccat ppter resolōnē ⁊ sudorē. Et est qū in ip̄o paꝝ
morant̄ ⁊ hūectat qū corpus ab eo exiccat̄ anq̄ egr̄
diat̄ sudor. ¶ Et est qū balneū ingrediunt̄ ieiuni et
vacui ⁊ vehementer exiccat ⁊ macrescer̄ facit ⁊ de
bilitat. Et est qū ipʒ ingrediunt̄ illico post saturita
tē ⁊ impiguat ppterea q̄ materiā ad exteriora tra
hit corporis. Uerūtn̄ oppilatōes efficit ppt̄ quod
sui cā a stō ⁊ ab epate nutrimentū ad mēbra trahit̄
nō coctū. Et est qū in fine prie digōis ⁊ anq̄ adsit
vacuitas ingrediunt̄ ⁊ cōfert ⁊ impinguat medio-
criter. ¶ Qui autē balneū ingrediunt̄ ppterea vt
hūectent̄ sicut ethicā patientes faciunt debent in aq̄
mergi nisi debilitent̄ ⁊ postea ex oleo inungi iō ut
in hūectatōe fiat augmentū ⁊ vt teneat̄ aq̄itas que
in poris penetrauit ⁊ cōstringat̄ inter cutē ⁊ ñ lōga
ibi moret̄ mora ⁊ locū eligant tēpatū ⁊ ī balnei ter
rā multā pīciant aquā iō vt vapor elarget̄ et aer
hūectet̄. Et a balneo deferant̄ sine sollicitudine et
labore q̇ eis accidat sup lectū ⁊ inungant̄ vel odo
rent̄ illico qū egrediunt̄ ex bn̄ redolentibus frigi-
dis ⁊ dimittant̄ in domo in qua hoīes denudantur
hora vna donec eis attractio aeris tēpata ad eos ī
deat ⁊ ad potañ tribuat̄ eis paꝝ ex hūectantibus si
cut aqua ordei ⁊ lac asine. ¶ Nō si q̇s coꝝ multaʒ
in balneo facit morā tiet̄ ne supueniat ei sincopis p
pterea q̄ calefit cor ⁊ cōmouet̄ sincopis. In balne
o p̄terea cū multis eius iuuamentis adsunt nocum̄
ta. Facit enī supfluitates ad mēbra in q̇bus est de-
bilitas leuiter descendere ⁊ laxat corpus et īpedit
neruos ⁊ resoluit calorē innatū ⁊ cōedendi deside
riū deīcit ⁊ coeūdi debilitat v̄tutē. ¶ Balneū quo
q̧ drīas hʒ a pte aquaꝝ q̄ in ipso fluūt. Si enī fue
rint nitrose aut marie aut sulfuree aut ciericie aut
salse natā aut ingenio. s. q̄ in eis aliq̇d hoꝝ appoa
tur aut ī eis coquat̄ sicut staphisagria aut sicut bac
ce lauri aut sicut sulfur aut his siliā resoluēt ⁊ sub
tiliabunt ⁊ auferent laxitatē ⁊ phibebunt hūoruʒ
descensionē ad apata ⁊ venā hn̄tibus ciuilē confe-
rent. ¶ Eree v̇o aq̄ ⁊ ferree ⁊ salse etiā iuuant in
egritudibus q̄ sunt ex frītate ⁊ hūiditate ⁊ in dolo
ribus articuloꝝ ⁊ podagre. Et cōferunt laxitati et
asmati ⁊ egritudibus renū ⁊ fracture restauratio-
nē fortē efficiunt ⁊ cōferunt carbunculis ⁊ vlceri-
bus. ¶ Et enee q̇dē ori cōferūt ⁊ vule ⁊ oclo la-
xo ⁊ huitatibus auris. Ferree v̇o stōum iuuant et
splenē. ¶ Et nitrose q̇dē ⁊ salse capitibus ⁊ pecto
ri auxiliū p̄bent q̄ materias recipe solent ⁊ cōferūt
stō hūido ⁊ hn̄tibus hydropisim ⁊ inflationē. Aq̇s
aluiosis ⁊ atrimentalibus balneari cōfert sputo san
guineo ⁊ egressioni sanguis ab ano ⁊ menstruis et
nausee ⁊ vōitui sine cā ⁊ cacesie ⁊ multo sudori.
¶ Sulfuree v̇o aq̄ neruos mundificant ⁊ dolores
distensionis ⁊ spasmi sedant ⁊ corporis supficieʒ a
bothor ⁊ vlceribus malis antiq̇s ⁊ signis uiolaceis
mundificant ⁊ a panno ⁊ morphea ⁊ albaras ⁊ re-
soluūt supfluitates ad iuncturas ⁊ splenē ⁊ epar de
scendentes ⁊ vulue duriciei cōferūt sʒ stōuʒ laxāt
et desideriū deīciūt. Marine autē aq̄ caput eius q̇
in eis balneat̄ replent. Jōq̧ q̇ in eis balneat̄ caput
in ipsis ponere ñ oʒ et in eis tpe post tēpus eoꝝ ca
lesiūt cōplexiōes et pprie mr̄ix et vesica et colō.
Et iō oēs sunt male et g̅ues ¶ Qui autē ī thermis
voluerit balneari oportebit vt balneet̄ in eis q̇ete
et suauiter et ordinati et nō subito. Et nos fortas
se reiterabīus in capitulo de cōſuatōe sanitatis ser
monē de eē balnei et cōtinuañ erit qđ ibi dicēus ei
qđ hic añ diximus. Et silr̄ loq̄mur qū de potu aq̄
frigide tractabimus.

Capl̄ʒ. xx. de his q̄ pueniunt ex vsu solis.

In arena sepiliri et voluptari ī ipsa et in
oculo balneari et sup faciē aq̄ rorari et ī
sole calido fricari et p̄cipue se mouendo
et q̄to plus mouendo se motu forti sicut cito eun
do et saliendo est ex eo q̄ supfluitates vehemēter
resoluit et diminuit et sudorē efficit et inflationem
egredi facit et soluit apata laxa et hydropisiʒ et cō
fert in asmate et in aeris attractiōe ī qua est neces
se alas tendere et resoluit dolorē antiqū fr̄m capi
tis et cerebꝝ cuius est cōplexio frā fortius efficit.
Qū autē qđ est sub eo nō fiet lentū sʒ remanebit e
ius locus siccus cōfert doloribus scie ⁊ renū ⁊ do-
loribus lepre ⁊ suffocatōibus mr̄icis ⁊ mundificat
mr̄icē. Nō si aliq̇s in sole steterit inspissabit cor-
pus ⁊ indurabit ⁊ exiccabit ipʒ quēadmōʒ cauteriū
supra poroꝝ orificia ⁊ phibebit resolōnē. In sole
autē in vno loco morari est deterius in adurendo
cutē q̄ in ipso ambulare ⁊ est plus phibens resolo
nē. ¶ Et arene q̇dē q̄ in desiccando hūores sūt for
tiores in pte cutis sunt arene marine. Et est qū su
p eas calās exn̄tes sedent ⁊ est qū in eis sepeliūtur.
Et est qū sup corpus paulatī aspgunt̄ ⁊ r̄soluūt do
lores ⁊ egritudines p̄dcās in capitulo de sole. Ad
vltimū v̇o vehementer exiccant corpus. ¶ Semi
cupiū v̇o ingredi plenū ex tali quale est oleū est qū
cōfert laxitudinē hn̄tibus ⁊ febres patientibus lon
gas frās ⁊ eis q̇ cū febribus dolores hn̄t neruoꝝ ⁊
articuloꝝ ⁊ hn̄tibus spasmū ⁊ cuzeʒ ⁊ vrine reten
tionē. Et oʒ vt oleū extra balneū sit calefactū. ¶
Nō si in ipso vulpes cocta fuerit aut dalion ⁊ sciūʒ
fuerit quēadmōʒ noiauīus erit medicamen melius
qđ esse poterit dolorē hn̄tibus iuncturaꝝ ⁊ poda-
grā. Faciē v̇o madefacere ⁊ sup ipsaʒ aquā rorar̄ v̇
tutē viuificat q̄ est laxata a'nocumento ⁊ inflāma-
tōe febriū ⁊ qū adest sincopis. Et pprie ex aq̄ ro-
sacea ⁊ aceto. Et ē etiā qū desiderio medicat̄ ⁊ sipʒ
erigit ⁊ obest rheumatismos patientibus ⁊ dolorē
fr̄m capitis hn̄tibus.

Sūma fa ad nūerañ vnāq̄q̧ cāʒ cuiusʒ accn̄tiū cor
poraliū que. xxix. continet capitula.

Capl̄ʒ primū est de cāis calefacientibus.

Calefacientiū multe sunt cāe ex q̇bus sunt
nutrimenū in q̄titate tēperatuʒ ⁊ motus

tēpati in q̇bus ingrediunt̄ exercitia tēpata ⁊ tēpata
fricatio ⁊ tēpata cōplo ⁊ ventosaꝝ absq̄ scarifica-
tōe positio. ¶ Que eni cū scarificatōe est infrigi-
dat ꝓpt̄ eūatione. Mot⁹ etiā q̇ parū ꝑ ꝑtiet fortitu
dī ⁊ mltitudi ⁊ nꝫ ē supfluus ⁊ nutrientū calꝫ ⁊ me
dicīa calā ⁊ balneū tēpatū sicut sciuisti qđ suo aer̄
⁊ aqua calefacit ⁊ artificiū calefaciens ⁊ nō supflue
calefacientiū obuiatio sicut aeꝝ ⁊ emploꝝ ⁊ vigi-
lie equales ⁊ somnus tēpatus ſm cōditionē ꝑdcaꝫ.
Et ira ſm oēm dispōeꝫ ⁊ tristitia qū nō tanta fue-
rit vt infr̄et ⁊ gaudiū tēpatū. ¶ Et ē etiā putredo
cuius ꝓprietatis est vt calītatē extraneā euenire fa
ciat ⁊ nō amplius ⁊ eius q̇dē opatio est aliud a cale
factōe absoluta ⁊ ab adustione. Calefacere naꝫ mi
nus est ꝓculdubio ꝙ adurere: multotiens eni accit
⁊ ñ efficit putrefactionē. Et est qū añ putrefactionē
accit. ¶ Putrefactio eni sepe accit qū in corpor̄ re
manet postꝙ ab ea cā extranea calefaciēs sepat̄ ⁊ ca
lītas extranea in mā hūida accendit̄ ⁊ eius huitatē
mutat ab eo qđ cōplexoni subē in qua est erat con
ueniens ita ꝙ eā ad aliā cōplexionū spāliū naturali
um nō conuertit. ¶ Est nanq̄ qū caliditas ⁊ humi
ditas mutant̄ ab hoc qđ vni cōplexioni cōueniunt
⁊ fiunt alÿ cōplexionū naturaliū cōgrue qđ q̇dē ñ
est putrefacere ſꝫ digerere. Adurer̄ v̇o ē ut substā
tia hūida a sicca sepet̄ subā ita ꝙ illa subliet̄ ⁊ ista
descendat. ¶ Calefacere autē simpliciter ē vt oēs
hūores ſm suas spiales remanent naturas sed plus
fiant calidi. ¶ Et de calefacientibus q̇dē est spissi-
tudo supficiei corporis: calefacit eni ꝓpterea ꝙ ua
porē retinet ⁊ raritas intus in corpore qr calefacit
ꝓpterea ꝙ vaporē dilatat. ¶ Gal. autē has oēs cās
in q̇nq̄ generibus cōprehendere cōsueuit. s. mo-
tu nō supfluo ⁊ obuiatōe eius qđ nō supflue calefa
cit ⁊ mā calā q̄ corpori aduēit ⁊ spissitudine ⁊ putr̄
factione.

Capitulum secundum de infrigidantibus.

Infrigidantiū etiā multe sunt spēs. s. mo
tus supfluus q̇ calorē innatū supflue r̄sol
uit. Et q̇es supflua quoniā coadūat ⁊ clau
dit calorē ⁊ nutrimentū multū ⁊ supfluū cōestū aut
ebibitū. Et eius supflua paucitas ⁊ nutrimentū fri
gidū ⁊ medicina frā ¶ Et obuiare ei qđ supflue ca
lefacit ex aeribus ⁊ emplis ⁊ aq̄s thermaꝝ: hec eiꝫ
laxāt corpus ⁊ resoluit̄ ab eo calor innatus. Et ob
uiare ei qđ tēpate calefacit lōgo tp̄e sicut multa in
balneo mora quoniā calorē suffocat innatū. Et ob
uiare ei qđ ſm potentiā infrigidat ⁊ in p̄senti hora
calꝫ existat. Et retentōis supfluitas quoniā calorem
suffocat innatū. ¶ Et in eūatōe supfluitas quoniaꝫ
innati caloris materiā destruit ꝓpterea ꝙ sp̄s eam
⁊ oppilatōes q̄ sunt ex supfluitatibus sequnt̄. Et đ
illis est vehementer stringer̄ mēbra ⁊ vt stricta ꝑ
maneant quoniā infrigidat ⁊ ꝓpterea ꝙ caloris ui
am claudit. ¶ Et tristitia supflua ⁊ tīor nimius et
gaudiū nimiū ⁊ delitie superflue. Et artificiū infri
gidans ⁊ cruditas q̄ putrefactōi est opposita. ¶ Ga
lienus v̇o medicoꝝ princeps eas ī sex solꝫ cōprehē
dere cās. s. motu supfluo ⁊ q̇ete sr̄flua ⁊ obuiatōe
eius qđ infrigidat aut qđ vehemēter calefacit do
nec resoluat ⁊ materia infrigidās ⁊ vehemētia spis
situdis ⁊ nimia nutrimenti paucitas.

Capitulum tertium de humectantibus.

Humectantiū multe sunt cāe. Ex eis nanq̄
est sicut q̇es ⁊ somnus ⁊ illud etiā retine
re qđ eūari solebat ⁊ hūorē siccantē eūa-
re ⁊ nutrimentū multū ⁊ hūectans nutrimentuꝫ et
medicina hūectans ⁊ hūectātibus obuiare ⁊ p̄cipue
balneo ⁊ post cōmestionē ꝓprie. Et obuiare ei qđ
īfrigidat qm̄ hūorē retinet. Et obuiare ei qđ cale
factōe tenui calefacit quoniā hūorē currere facit ⁊
gaudiū temperatum.

Capitulum quartum de desiccantibus.

Desiccantia quoq̄ sunt multa uelut motus
⁊ vigilie ⁊ vehementer eūare. Et ex eis
est coitus. Et nutriētiū paucitas ⁊ vt sint
sicca. Et medicine desiccantes ⁊ motuū aīaliū fre-
quentia ⁊ desiccantibus obuiare. Et ex illis est ī a
q̇s balneari stipticis. Et ex eis est frigus qđ cōge-
lat quoniā ꝓhibet mēbꝝ sibi nutrimentū attraher̄
⁊ ꝓpterea ꝙ ipꝫ cōstringit qr̄ oppilatōes in eo ac-
cidunt q̄ nutrimentū penetra re nō permittūt ⁊ ex
eis est obuiare ei qđ est caloris vehementis q̇ sup
flue resoluit donec ex eis est mltū balneari. ¶

Capitulū q̇ntū de cāis figurā corrūpentibus.

Ex cāis figurā corrūpentibus sunt cāe q̄ in
ṗncipio creature acciderūt ꝓpt̄ quas vir
tuti informatiue aut digestiue q̄ sunt ī ſp
mate sue operatōis cōplementū defecit. Et ex eis
sunt cāe q̄ accidunt qū a mr̄ice sepat̄. Et ex eis sūt
cāe q̄ accn̄t qū infans ligat̄ ⁊ qū tenet̄. Et alie cause
ṗmitiue q̄ extrinsecus adueniunt sicut casus aut ꝑ
cussio. Et ex eis sunt cāe q̄ accn̄t ꝓpterea ꝙ se uult
mouere añꝙ mēbra durescant ⁊ añꝙ ambular̄ pos
sit. ¶ Et ex eis sunt cāe egritudinales sicut lepra et
pthisis ⁊ spasmus ⁊ extensio ⁊ palysis. Et est quum
ꝓuenit ꝓpt̄ pinguedinē nimiā. Et ē qū accit ꝓpt̄ su
pfluā matiē ⁊ est qñ ꝓpt̄ apata ⁊ est qñ ꝓpt̄ infir-
mitates situs ⁊ est qū accit ꝓpt̄ consolidatōis vlce
rum malitiam.

Capitulū sextū de cāis oppilatōis et coāgustationis cannalium.

Oppilatio accit aut ꝓpt̄ caꝫ extraneā q̄ in cā
nali cadit et hoc aut erit extraneuꝫ in suo
genere sicut lapis aut extraneū in q̄titate
sui sicut fex multa aut extraneū in sua qualitate et
hoc erit aut ꝓpt̄ suā grossitiē aut qr est cōgelatū si-
cut sanguisuga illa q̄ cōgelata est: he q̇deꝫ sunt par
tes eius qđ oppilat ꝓpterea ꝙ in cānali cadit ex q̇
h⁹ sunt q̄ ī suo loco in cānali fixa manent et ē ex eis
qđ ī suo loco est mobile. Et ē qū accit oppilatio ꝓ
pterea ꝙ clausum fuit foramen ꝓpt̄ vlceris conso
lidationē qđ in ipso fcūꝫ fuit aut ꝓpt̄ nascentiā ad-
dite rei sicut carnis verrucose claudentis. Aut q̇a
cānalis ꝓpt̄ apatis cōprimentis vicinitatē cooperi-
tur: aut ꝓpt̄ constrictioneꝫ q̄ fit ꝓpt̄ forte frigus.
aut ꝓpt̄ vehementē siccitatē q̄ ꝓpt̄ stipticantia acci
dit: aut ꝓpt̄ v̇tutis retentiue fortitudinē aut ꝓpter
fortē ligaturā. In hyeme quoq̄ multe fiunt oppi-
latōes ꝓpterea ꝙ supfluitates multū retinent̄ ⁊ ꝓ
pterea ꝙ frigus stringit.

Capitulū septimū de cāis amplitudīs cānaliū.

Cannalis āpliat̄ aut ꝓpt̄ retentiue debilita
tē aut ꝓpt̄ fortē expl̄siue motū. Et ex h°
q̇dē mō est anhelitū retinere aut ꝓpt̄ me
dicinas apperientes aut ꝓpt̄ medicīas laxātes calās

⁊ hūidas. Et canales qdē ex contrarijs hāꝝ caꝝ coā gustanť ⁊ ꝓpť oppilatōes.

Capitulū octauum de causis asperitatis.

Asperitas accit aut ꝓpť caꝫ medicine q̄ uehementer abstergit sua incisione sicut acetū ⁊ acetose sup̄fluitates aut sua resoľoe sicut spuma maris ⁊ sup̄fluitates acute aut ꝓpť caꝫ stipticā q̄ exaspať ꝓpť suā siccitatē sicut res pontice aut sr̄e q̄ exasperant ꝓpterea ꝙ cōstringūt aut ꝓpť res terrestres q̄ super mēbꝛ iacent sicut puluis.

Capitulū nonū de cāis lenitatis.

Lenitatis cā aut est glutinans ꝓpť sui viscositatē aut subtiľr resoluens q̄ materiaꝫ subtiliat ⁊ ipsam currere facit ⁊ spissitudinē a mēbri sup̄ficie remouet.

Capitulū decimū de cāis dislocatōis ⁊ separationis a situ.

Membri remotio est aut ꝓpť cām extendētē sicut qū aliquot trahiť mēbꝛ ⁊ extenditur dōec dislocať aut ex motu forti sr̄ inixionē q̄ mēbꝛ a loco suo remouet sicut quꝫ alicuꝰ pes flectiť aut cā laxans ⁊ hūectans quēadmōꝫ accit in ramice aut ꝓpť cām ligamenti subāꝫ corrūpentē ipꝫ corrodendo aut putrefaciendo aut laxuꝫ reddēdo quēadmōꝫ in lepra accit ⁊ sciatica.

Capitulū. xi. de cāis malitie vicinitatis q̄ separatōnem probibet.

Causa eius est aut grossities aut viscositas aut spasmus aut laxitas aut hūoris siccitas i iunctura qr ibi fit lapis aut cū qua natus fuit.

Cam. xij. de cāis malitie vicinitatis que dilatatōeꝫ probibet.

Ipsius cā est aut grossities aut vestigiuꝫ incarnationis ulceris aut spasmus aut cum qua nascitur.

Capitulum. xiij. de cāis motuū n̄ naťaliū.

Eoꝝ cā est aut siccitas debilitans sicut tremor siccus aut siccitas spasmificans sicut cā singultus sicci ⁊ cā spasmi sicci aut sup̄ficies calefacientes aut sup̄ficies infr̄antes aut cāe v̄tutis viā claudentes mēbro suā ꝓhibētes penetrationē cū oppilatōe aut sup̄fluitates q̄ nocent aut ꝓpť suā fr̄itatē sicut rigor aut ꝓpť pūctionē sicut horripilatio aut ꝓpť caloris innati submersionē aut ꝓpter sui paucitatē ⁊ ꝓpť illā accit in musculoꝝ sup̄ficiebus fr̄itas ⁊ ꝓuenit ventositas q̄ vult resolui ⁊ exire sicuť saltus. ¶ Et nūc qdē dicēus ꝙ hec nocumentalis materia aut erit vaporalis pauca ⁊ accident ꝓpť eā alices aut erit plus ea ⁊ cōtinget ꝓpter ipsam laxitudo penalis si fuerit qeta aut ꝓuenient alie laxitudis spēs quas noiabimus si fuerit mobiľ. ¶ Qď si fortior fuerit accidet inn horripilatio. Et si fuerit magis fortis ꝓueniet inn trēor. ¶ Et materia qdē ventosa qū in musculo teneť ꝓuenit ꝓpť ipsam pulsatio.

Capitulum. xiiij. de cāis augmenti ⁊ magnitudinis ⁊ numeri.

Hoꝝ cāe sunt materiei multitudo ⁊ v̄tutū attractiuaꝝ i se ipsis fortitudo aut v̄tutuꝫ attractiuaꝝ fortitudo ꝓpť fricatōis adiutoriū ⁊ calefactōis cū empľis sicut cū empľo de pice ⁊ qď ei assiľať. Et hoc qdē est magnitudini ꝓpriuꝫ ⁊ non numero.

Capitulū. xv. de causis diminutionis.

Hec qdē sunt q̄ aut in p̄ncipio ꝓuenerūt creature sicut materiei diminutio aut v̄tutis lactricis error aut eius ďbilitas aut nocumenta q̄ qn̄ꝫ extrinsecus adueniunt sicut incisio aut ꝑcussio aut corruptio quā fecit frigus ⁊ qn̄ꝫ intrinsecus sicut herpes estiomenus aut putrefactio.

Capitulum. xvi. de causis soľonis cōtinuitatis.

Cause qdē sunt aut intrinsecus aut extrinsecus. Que v̄o sunt intrinsecus sunt humor cōedens ⁊ cōburens aut hūectans ⁊ laxās aut siccans ⁊ findens aut sicut repľo ventosa pungens aut hūor extendens ꝓpterea ꝙ se cōstringendo moueť aut pētrādo in corpore ꝓpterea ꝙ fortis motus ipꝫ sepat aut hūor pungens. Et he qdem oīs aut sunt ꝓpť motus fortitudinē aut ꝓpť materiei multitudinē aut sicut fortitudo motꝰ expulsiue n̄ s̄m naturalē cursūm ⁊ sicut motꝰ sup replectionē. Et ď his q̄ eis similanť est uox fortis ⁊ saltꝰ ⁊ sicut ap̄atū aptio. Cāe autē que extrinsecus sunt sūt sicut corpus extendens vt funis ⁊ pondera aut qď incidit vt ensis aut quod adurit sicut ignis aut quod contundit sicut lapis: quoniam hꝰmōi si vacuū inuenerit cōtundet aut si r̄pletū receptacľa findens aut sicut corpus qď ꝑforat vt sagitta aut qď pungit aut mordet sicut canis rabiosus aut vipera aut homo.

Capitulum. xvij. de causis vlcerum.

Cause vlceꝝ sunt ap̄a qď apiť aut plaga q̄ facit pus aut bothor qui se comedunt.

Capitulum. xviij. de causis apostematum.

Haꝝ caꝝ qdā sunt q̄ sunt ex materia ⁊ q̄dā sunt ex dispōe mēbri. Que v̄o sunt ex p̄te materiei sunt repľoes ex sex rebus p̄noiātis. Et q̄ ex p̄te dispōnū mēbroꝝ sunt sicut virtus mēbri expellentis ⁊ debilitas mēbri recipientis et qď est p̄patū ad sup̄fluitates recipiendas aut ꝓpter sue subē naturā quoniā ipꝫ sic cr̄atū sicut cutis aut pp sui laxitatē sicut caro laxa q̄ ē i tribꝰ reflexionibus. s. post aurē in collo ⁊ in ascella ⁊ i inguie aut ꝓpť viaꝝ q̄ ad ipꝫ ꝓueniūt dilatationē ⁊ caꝝ q̄ ab ipso vadūt coangustationē aut ꝓpterea qď inferius positū est aut ꝓpť sui ꝑuitatē quoniā illud qď ex cibo ad ipꝫ venit colligere n̄ valet aut ꝓpť debilitatē sui quoniā illud qď ad ipꝫ venit ex cibo digerere n̄ pōt ꝓpť nocumentuꝫ qď est in ipso aut ꝓpť ꝑcussionē q̄ materiaꝫ in ipso retinet aut ꝓpterea ꝙ resoľo eius deficit ei qď ab eo resolui solebat ꝓpť exercitiū aut ꝓpť calorē sup̄fluū q̄ est in ipso vnde cōtrahiť. ¶ Et ille qdē calor aut est naturalis sicut carnis aut n̄ naturalis quē dolor euenire facit: aut motꝰ valde sup̄fluus aut aliud ex calefacientibꝰ. Ex fractura quoq; ꝓuenit ap̄a ꝓpť vnā ex istis rebꝰ quas p̄dixīus sicut cōcussio ⁊ mēbri cōpressio et extensio qū ipꝫ os restaurať. In dente quoq; pľꝫ fit ap̄a quoniā nutrimenti recipit augmētū ⁊ i̅fusiōeꝫ ⁊ putrefactionē ergo recipit apostema.

Capitulū. xix. de causis doloris absolute.

Et quoniā dolor est vna ex dispōibus nō naturalibus q̄ corpori aīalis accn̄t. In causis eiꝰ s̄monē faciēus vľeꝫ. Dicēus igr̄ ꝙ dolor est sensibilitas rei cōtrarie. Oēs v̄o doloris

cāe in duobus cōprehendunt̄ generibus. s. genere
mutatōis cōplexiōis cito fcē ⁊ est malitia cōplexio
nis diuerse ⁊ genere solōnis cōtinuitatis. Per mali
tiā cōplōnis diuerse intelligimus vt mēbra sui subā
tiā cōplōnē hēāt mansiuā deiñ adueniat eis cōplō ex-
nea huic cōtraria ita vt sit plus calā aut plus frā ꝙ
erat. Et vt⁹ sēsibilis rei aduentū sentiat cōtrarie et
fiet dolor quoniā dolere ñ est nisi cōtrarie rei con
trarietatē sentire. Malitia autē cōplōnis mansiue
nullo mō efficit dolorē nec sentit̄ veluti si cōplō ma
la q̄ iā est in mēbroꝝ subā mansiua corrūpit cōple
xionē principalē ⁊ fcā est ac si ipsa eēt principalis. ¶
Ista eni dolorē ñ efficit quoniā ipsa nō sentit. Opz
eni ꝙ sentientes ab illo qđ sentit̄ patiant̄. Res naz
ñ patit̄ ꝓpt̄ dispōnē mansiuā q̄ ipaz ñ mutat imo ñ
patit̄ nisi ꝓpt̄ cōtrariū adueniens qđ eā mutat ad il
lud qđ ñ erat. Iōq; ethicā hñs nō tm̄ sentit īflāma
tōis q̄ptū hñs ephimerā aut tertianā lz ethice calor
calore tertiane sit maior. ¶ Calor eni ethice ē mā
siuus ⁊ in subā mēbroꝝ ꝓncipaliū infix⁹. Et tertia
ne calor ē vehemens a vicinitate ueniēs calidi hūo
ris ad mēbra in q̇bus adhuc naturalis ipsoꝝ cōple
xio ita cōfuata est ¶ Qđ si hūor recesserit mēbrū
in sua remanebit cōplōne nec calor ille ī eo figet̄ ni
si egritudo in ethicā mutata fuerit. Et cōplō q̇dez
mala ñ diuersa ñ fit mansiua in mēbro nisi ordina-
ti. ¶ Est etiā qū in dispōe sanitatis inuenit̄ hoc in
tellectui ꝓximū ⁊ hoc est qm̄ ei qui se ī hyeme bal
neat si se cū aq̄ calā imo tepida lauat accīt ei ex ipsa
horripilatio quoniā corporis eius qualitas ab eo ē
longinq̄ ⁊ ei cōtraria: postea v̇o vtīt ea ⁊ delectat̄
ex ea ⁊ ita ordinatur ad resolōnē frigoris qđ in i-
pso erat agens. Deiñ autē qū aliq̄ hora in calā bal
nei interior̄ sederit fiet corpus eius aq̄ illa calidi⁹.
Et qū illa eadē aq̄ ꝓ̇ma repente eo inscio sup eū ꝓȳ
ciet̄ horripilationē ab eo patiet̄ ⁊ sentiet ex ea fri-
tatē. ¶ Qū igr̄ hoc sciuisti dicēus ꝙ lz vnū ex gene
ribus caꝝ doloris sit malitia cōplōnis diuerse: nō
tñ ois malitia cōplōnis diuerse: imo calz eēntialr̄ ⁊
frm̄ eēntialr̄: ⁊ siccū accñtalr̄: ⁊ hūidū nullo mō do
lorē faciunt. Calor eni ⁊ frītas sunt due q̄litates a-
gentes ⁊ siccitas ⁊ hūitas sunt due q̄litates patiētes
q̄ꝝ v̇tutes ñ sunt vt ꝑ eas corp⁹ imꝓ̇mat in corpus
sz vt ꝑ eas corp⁹ a corpore imꝓ̇mat̄. Siccitas v̇o
ꝑ accñs facit dolorē quoniā alteri⁹ generis cā seq̇t
cā q̄ ē cōtinuitatis solō. Est eni qū siccitas ꝓpt̄ sue
cōstrictōis fortitudinē fit cā solōnis cōtinuitatis. ¶
Galien⁹ v̇o qū v̇ificat̄ intentio ad hoc cā r̄ducit vt
eēntialis cā doloris ñ sit nisi solutio cōtinuitatis et
nō ampli⁹: ⁊ ꝙ calidū dolorē nō facit nisi ꝓpterea
ꝙ cōtinuitatē soluit ⁊ nec etiā frm̄ dolorē efficit nisi
ꝓpterea ꝙ cōtinuitatis solutio ipz cōmittat̄ ꝓpter
multā nanq; spissitudinē ⁊ coadunationē ipm ꝓcul
dubio sequit̄ vt ptes ad locū trahant̄ vbi spissātur
⁊ vt a loco sepent̄ a quo trahunt̄. Et in quodā suo
ꝝ libroꝝ hz hanc sñiaz in tantū ꝓcessit donec opina
ri fecit ꝙ oia sensibilia nocumentū faciūt ꝓpt̄ hui⁹
vz faciūt nocumentū ꝓpt̄ eius sepationē aut ꝓpter
coadunationē quā sepatio sequit̄. ¶ Nigꝝ itaq; in
uisibilibus dolorē efficit ꝓpt̄ sue coadunatōis forti
tudinē ⁊ albū ꝓpt̄ sue disgressionis vehementiā et
amaꝝ ⁊ salsum ⁊ acetosum in gustatis dolorē effici
ūt ꝓpterea ꝙ fortiter dispgūt ⁊ pōticū iō q̄r vehe
mter coadūat qđ ꝓcl'dubio spsio seq̇t̄ ⁊ i odoratis
silr̄. Et pp h° i fortib⁹ sōis fit dolor iō ꝙ dispgūt
ꝓpt̄ motus aeris fortitudinē qū sibi obuiat. ¶ Cer
ta autē dicō in hoc mō ē ut cōplexiōis mutatio pōa
tur gen⁹ ex quo dolor eēntialr̄ ꝓuenit lz cū eo con
tinuitatis sepatio cōtingat: h⁹ tñ dclaratio v̇ificata
in medicina nō continet̄ sz in pte sapientie naturali
iōq; ad ipsius summā parūꝑ innuem⁹. Dicem⁹ igi
tur ꝙ qū dolor est siliū ptiū in m̄bro dolente ⁊ cō
tinuitatis solutio nullo° siliū erit ptiū sz dolorē in
dispōibus in q̇b⁹ cōtinuitatis ñ exit sepatio nō con
tingit inueniri ꝓpt̄ cōtinuitatis solutionē imo ꝓpt̄
cōplexionis malitiā. ¶ Et etiā frig⁹ facit dolorez
vbi cōstringit ⁊ coadunat ⁊ oio ibi infr̄at. Et solu
tio q̇dē cōtinuitatis nō est vbi infr̄at imo in extre
mitatibus locoꝝ infr̄atoꝝ. ¶ Ampli⁹ dolor ꝓcul
dubio est cōtrariū subito impssorē sentire vñ ipse
est cōtrarius ⁊ dolere faciens. Nonne vides ꝙ si
q̇s frig⁹ cōplōnē corrūpens senserit vñ cōplexio-
nē corrūpit ⁊ fuerit sicut ñ accidens ꝓpt̄ ipz cōtinu
itatis sepatio istud sentire an erit cōtrariū ⁊ an do
lorē faciens. ¶ Ex hoc itaq; scies ꝙ mutatio com
plexionis subito cā exīt doloris quēadmōz solutio
cōtinuitatis. Et dolor q̇dē caliditatē turbidat ⁊ fit
fortior dolor. ¶ Est etiā qū post dolorē remanet
res q̄ sensum doloris hz nec tñ est dolor cert⁹ sz ē
ex summa reꝝ q̄ ꝑ se resoluunt̄. Et torpid⁹ q̇dem
in medican° laborat ⁊ nocet ei.

Cam. xxm. de causis cuiuslibet doloris.

Doloꝝ genera q̄ noia hñt hec sunt prurati
uus aspatiuus pungitiuus cōpressiuus ex
tensiuus cōcussiuus frangitiuus laxatiu⁹
ꝑforatiuus acualis stupefactiuus pulsatiuus g̃uati
uus fatigatiuus mordicatiuus. Ista q̇dē sunt q̇nde
ci genera. Cā autem pruritiui doloris est hūor a-
cris acutus aut salsus. Et doloris aspatiui cā est hu
mor asp. ¶ At cā doloris pungitiui est hūor q̇ pā
niculū extendit in latitudine sicut eius sepans cōtin
itatē. Et est qū in sensu nō est eq̄lis aut ꝓpterea ꝙ
illius super quod extenditur pāniculus aut illius
ex eo quod inuestitum est ptes in duritie ⁊ lenita-
te ñ sunt siles sicut furcula ⁊ panniculo q̇ sup costas
est inuestit⁹ quz āpa in plesi ad supiorē eius trahit
ptē aut ñ sunt ipsius ptes in suo motu siles sicut di
aphragma illi panniculo aut ꝓpterea ꝙ ptes corpo
ris mēbri ñ silant̄ aut ꝓpt̄ naturā aut ꝓpt̄ nocumētū
qđ alicui accīt suaꝝ ptiū ⁊ ñ alijs. ¶ Extensiui do
loris cā est ventositas aut hūor q̇ neruuz aut mu-
sculū extendit ac si ipz ad suas trahat extrēitates ¶
Et doloris q̇dē cōpressiui cā est materia q̄ mēb° su
um coangustat locū aut ventositas q̄ ipz coagustat
⁊ fit q̄si desup cōprieret̄ ⁊ contunderet̄. Sz cā cor-
rosiui doloris est materia q̄ inter suū musculum et
suū panniculū resoluit̄ ⁊ panniculū extendit ⁊ con-
tinuitatē soluit q̄ inter panniculū exīt ⁊ mēbꝝ. ¶
At cā doloris frangitiui est materia aut ventosi-
tas q̄ interponit̄ media inter os ⁊ pāniculuz q̇ tegit
ipz aut frigus qđ illū panniculū fortiter stringit.
Cā v̇o doloris laxatiui est materia q̄ carnē muscu-
li extendit ⁊ nō ipsius cordā. ¶ Et hic q̇dem neq;
vocatus est laxatiuus nisi propterea ꝙ musculus
neruo laxior existit ⁊ panniculo. ¶ Et perfora-
tiui doloris causa est materia grossa aut uentositas

que retinetur inter tunicas membri duri ⁊ grossi
sicut intestini colon q̄ incessanter ip̄z rūpit ⁊ in ip̄z
penetrat stimulan° ac si terebello pforaret. ¶ A-
cualis autē doloris cā est ipsa eadē materia in hui⁹
mōi mēb° sȝ est retenta in hora q̄ rūpit. ¶ Et stu
pefactiui doloris cā est aut fortis frigoris cōplexio
aut poroꝝ penetratōis sp̄s sēsibilis q̄ ad mēbꝝ vēit
clausura cū ligatura aut receptaculoꝝ repletio. ¶
Cā vō doloris pulsatiui est apā calȝ ⁊ n̄ fīm. Fīm
ei quocūȝ mō fueīt siue sit duꝝ siue sit molle dolo
rē n̄ efficit nisi in calȝ cōuertat. ¶ Neqȝ etiā dolor
pulsatiuus ex apāte calō accit nisi hoc mō. s. qū a-
postea cōtigerit ⁊ mēb^{m} qd̄ est ei vicinū fuerit sen
tiens circa qd̄ exn̄t arterie q̄ sēp pulsant. Qū enim
mēbꝝ sanū fuerit arterie motus nō sentiet ꝓpt̄ ipi
us ꝓfunditatē: sȝ qū ifirmat ⁊ apāt ei⁹ pulsatio do
lorē efficit. ¶ Et doloris q̄dē ḡuatiui cā est apā in
mēb° nō sēsibili sicut pulmone rene ⁊ splene. Illō
eni apā sua ḡuitate trahit inferi⁹ ⁊ mēbꝝ inferius
trahit p sēsibilē fasciā ip̄z circūdantē ⁊ suspensoriuȝ
a quo orit fascia: ⁊ fascia q̄dē ⁊ suspensoriū sentiūt
qn̄ inferi⁹ trahit. Aut apā in mēbro sēsibili c⁹ sen-
sū ipsa egritudo iā destruxit sicut cancer in ore stōi
c⁹ ponderositas sentit nec tn̄ dolorē efficit ꝓpterea
qd̄ ipse sensum destruxit. ¶ Fatigatiui autē dolo
ris cā est aut labor ⁊ vocat labor iste fatigatio la-
boriosa aut hūor extendens ⁊ vocat ꝙ accit ex eo
fatigatio extensiua aut ventositas ⁊ vocat illō qd̄
accit ex ea fatigatio inflatiua aut hūor mordicās et
vocat illō qd̄ accit ex eo fatigatio vlcerosa. Et ex
eis q̄dē ꝓueniunt cōpōnes queādmōȝ eas in locis su
is declābim⁹ q̄ sunt eis ꝓprīj. ¶ Et ex summa cō-
pōnū est fricatio q̄ apōsa uocat q̄ est cōposita ex ex
tensiua ⁊ vlcerosa. ¶ Et mordicatiuus dolor est
ex hūore q̄ q̄litatē habet acutam.

Ca^{m}. xxi^{m}. de causis sedandi dolorem.

Causa q̄etis doloris est aut qd̄ cāe ex q̄ ꝓ
uenit exit cōtrariū ⁊ ipsam euāt sicut ane
tū ⁊ lini semen qū sup locū dolentē ex eis
fit emplȝ aut cū quo mollificat ⁊ fit somn⁹ ⁊ sēsibil
vt⁹ ad suā redit opationē sicut iebriantia aut cū q°
infrāt ⁊ stupidū efficit sicut oīa narcotica. Sedans
tn̄ certum ē primum.

Capitulum. xxij^{m}. de eo ꝙ ꝓuenit ex dolore.

Dolor vtutē dissoluit ⁊ mēbra a suis ꝓpri
is opatōib⁹ ꝓhibet adeo vt mēbra spūa
lia ab aeris ꝓhibeat attractōe aut ei⁹ de-
struat opationē ⁊ facit eū intersectū aut frequenteȝ
⁊ oīo n̄ s^{m} naturalē cursum. Et est qū in pmis ca-
lefacit mēbra postea infrāt ꝓpt̄ illud qd̄ resoluit ⁊
vincit de spiritu ⁊ vita.

Capitulum. xxiij^{m}. de causis delitiarum.

Delitiaꝝ quoȝ cāe in duob⁹ sunt cōprehen
se generib⁹ vnū ipsoꝝ est gen⁹ qd̄ cōple
xionē naturaleȝ subito reducit ad hoc vt
ipsa sentiat. Et alteꝝ est illud qd̄ naturalē cōtinui-
tatē subito reducit. ¶ Nulla ei res q̄ n̄ subito ve
nit sentit nȝ delitie ex ea hn̄tur. Est nanȝ delitia sē
tire cōueniens. ¶ Et oē q̄dē sentire p vtutē est sēsi
bilē ⁊ sentire est ꝓpt̄ passionē sui. Qūȝ sentire fue
rit cū cōueniente aut n̄ cōueniente erunt dlitie aut
dolor s^{m} illud qd̄ imp̄mit. ¶ Et ꝓpterea ꝙ tact⁹
oibus sēsibus est spissior ⁊ magis retinens illud qd̄
recipit ex imp̄ssione cōueniente aut n̄ cōueniēte iō
ei⁹ sentire illud qd̄ est cōuēiens quȝ natā ei obuiat
est maior delitiaꝝ ⁊ sentire qd̄ est incōueniens est
deterioris doloris q̄ illud qd̄ alijs vtutibus exi-
stit proprium.

Ca^{m}. 24^{m}. ad scien̄ qūo motus dolorē efficit.

Motus dolorē efficit ꝓpt̄ illud qd̄ cū eo ac-
cidit ex extensiōe aut concussione aut ru
ptura.

Ca^{m}. xxv^{m}. ad scien̄ qūo mali humores dolores
efficiunt.

Humores mali dolorē efficiunt aut ꝓpter
ipsoꝝ calitatē sicut qū mordicationē faci-
unt aut sua multitudine sicut qū extendū
tur aut propterea ꝙ vtraqȝ coniunguntur.

Capitulum. xxvi. ad sciendum quomodo vento-
sitates dolorem efficiunt.

Ventositas dolorē efficit ꝓpt̄ extensioneȝ.
Et ventositas q̄deȝ extendens aut erit in
mēbroꝝ cōcauitatibus et ipsoꝝ ventricu
lis sicut inflatio in stō aut in tunicis mēbroꝝ ⁊ eoꝝ
villis sicut in colica ventosa aut in tunicis muscu-
loꝝ ⁊ sub panniculis ⁊ sup ossa aut in circuitu mu-
sculoꝝ inter ipsos ⁊ carnē laxā ⁊ cutē aut occltata ī
mēb° sicut musculi pectoris sunt occultati. Et ipsi
us q̄dē resolō siue subita sit siue multo moret tēpe
s^{m} multitudinē sue materie ⁊ ipsius paucitatē exit
aut grossitiē sue materie ⁊ subtilitatē ipsi⁹ aut spis
situdinem aut ipsius raritatem.

Ca^{m}. xxvij. de cāis ei⁹ qd̄ rtict aut euāt.

Retentiōis ⁊ euātōis cās scire erit ei facile
q̄ ea cōtrariauerit q̄ de retentōe diximus
⁊ euātōe. Illud igr̄ ibi legat.

Ca^{m}. xxviij. de causis fastidij ⁊ repletionis.

Hec q̄dē aut sunt extrinsece ⁊ sunt pmitiue
sicut qū aliq̄s regimine vtit vn̄ multa ꝓ
uenit hūectatio ⁊ corp⁹ nō indiget hūecta
tōe cibi ⁊ pot⁹. Et iō qū hec duo cōiuncta fuerit si
mul multiplicabr̄ in corpore materia ⁊ corrumpe
tur opatio nature in ipsa sicut multotiens ingredi
balneū ⁊ p̄cipue post cōmestionē. Et resolōnē ꝓhi
bentia sicut q̄es ⁊ dimittere exercitiū ⁊ euātionē.
Et in cōeden° ⁊ biben° iportunitas ⁊ rḡimis mali
tia. Aut intrinsece ⁊ sunt sicut vtutis digiue debili
tas q̄ n̄ digerit aut debilitas vtutis expulsiue aut r
tentiue vtutis fortitudo q̄pp remanebunt hūores
et exterius non exibunt aut cānaliū coangustatio.

Ca^{m}. xxix. de causis debilitatis mēbrorū.

Causa debilitatis aut erit vēiens sup cor⁹
mēbri aut sup ip̄z q̄ erit vtutis lator q̄ in
mēbro mistrat aut sup ipsam vtutē. ¶ Il
la vō c⁹ cā in mēbro ꝓpria exit est aut malitia com
plexiōis mansiua ⁊ ꝓprie est frā lȝ etiā sit qū calor
illud efficit iō ꝙ ei⁹ opatio frītatis opatōi in stupo
re silis exit ꝓpterea ꝙ corrūpit cōplōnē sp̄s quen-
admōȝ accit ei q̄ multā ī balneo morā facit imo ei
cui aduenit sincopis ⁊ siccitas ꝓpterea ꝙ vtutes pe
netrare ꝓhibet iō ꝙ inspissat. Et huitas ꝓpterā ꝙ
laxat ⁊ oppilat aut aliq̄ ex egritudib⁹ cōpositōis.
¶ Sȝ q̄ ex illis maiorē ꝓprietatē hȝ ne in hoie ap
pareat nȝ nocumentū nȝ egritudo nȝ dolor est ra-
ritas texture illi⁹ mēbri in suis neruis. Oīs naȝ
opatōes naturales ⁊ voluntarie p villos ⁊ ipsorū

cõplexionẽ cõplent. ¶ Digõni quoq bona ⁊ necessaria est retentio ſm cõgruã diſpõnẽ. Et hec q̇dẽ ꝑ villos exit. ¶ Illud võ in quo est cã ſpũi ꝓpria ẽ aut ꝓpt̃ oppilatõis malitiã aut ꝓpt̃ reſolutionẽ eũatõe fcã q̃ est ei ꝓpria aut ſꝫ mõꝫ ſequẽdi eũationes alteri⁹. Et illud qđ est vtuti ꝓpriũ est opationum multitudo ⁊ ipſaꝝ reiteratio qm̃ vtutẽ debilitat lꝫ ſp̃s reſolutio cũ eo aſſociet̃ queadmõꝫ aſſociat̃ cum vnaquaqꝫ cã. ¶ Quũ cãs ſm aliũ cõnũerauerimus mõꝫ ⁊ remotas cãs cũ eis miſcuerim⁹ q̃ cõiunctaꝝ cãꝝ exñt cãe inueniẽus ex eis cãs ex malitia cõplexionis ⁊ cãs ex corruptõe aeris ⁊ aq̃ ⁊ cõestõis. Et ex eis ſunt q̃ ſpũꝫ eũant quaꝝ nulla fetori est ſil'is ⁊ p̃cipue fetori aq̃ ⁊ venenoſaꝝ vtutũ expanſio in aere aut in corpore. ¶ Ex ſumma caꝝ p̃terea debilitatis ſunt q̃ ex eũatõe pendent ſicut ſanguis exit⁹ ⁊ vẽter ⁊ ꝓp̃e i ſubtilib⁹ hũorib⁹ ⁊ aq̃ hydropicoꝝ icĩſiõe pactẽſis extracta quꝫ ei⁹ q̃titas mlta ſubito extrahit̃ ⁊ ꝑforatio magni apatis quꝫ ab eo mltũ pus ſubito exierit ſiue ipꝫ ꝑ ſe apiat̃ ⁊ ſudor multus ⁊ exercitiũ plĩm. Dolores etiã ſpũꝫ reſoluunt lꝫ etiã cõplexionẽ ꝑmutẽt. ¶ Et ex ſũma iſtorũ q̇dẽ doloꝝ ſunt q̇ maioris exñt ip̃reſſiõis ⁊ ſicut dolor oris ſtõi ſiue ſit extenſiuus ſiue mordicatiuus. Et oĩs dolor q̇ est cũ ꝓpinq̇tate ꝑti cordis ¶ Febres quoqꝫ ſunt ex eis q̃ debilitatẽ faciunt ꝓpter reſolutionẽ ⁊ eũationẽ ſanguĩs ⁊ ſp̃s ⁊ cõplexionis mutationẽ. Amplitudo quoꝫ poroꝝ ẽ ex eo qđ ad hoc adiuuat vt debilitas reſoluens accidat. ¶ Et multa fames h⁹ exit mõi. Est etiã qñ toti⁹ corporis debilitas vni⁹ mẽbri aut ꝑtis mẽbri ſequit̃ debilitatẽ queadmõꝫ corporis debilitas ꝓpt̃ malitiaꝫ q̃ ori ſtõi accĩt q̃ tanta est vt ei⁹ vt⁹ reſoluat̃ ⁊ qñ alic⁹ cor ⁊ cerebꝝ a quolibet nocumentaliũ vehementer patit̃ erit hõ hic velocis extuatõnis ⁊ q̇ ex pauca reſoluit̃ cã. ¶ Et est qñ cã debilitatis exiſtit multitudo tollerantie egritudinũ. Et est qñ aliqđ mẽbꝝ in creatõe est debili⁹ quodã aut alia debili⁹ exit ſicut pulmo ⁊ cerebꝝ iõqꝫ erit recipiens quod forti⁹ natura a ſeipſo expellit: loc⁹ eñi cerebri ꝓpri⁹ ſi alt⁹ ñ eẽt ex tali mõ res ꝓueniret quã tollerare ñ poſſet nꝫ ei⁹ vt⁹ cũ ipſo remaneret.

Doctrina 3ª fen ꝯc c⁹ ſunt. xi. caª ⁊ due ſumme.

Capitulum primũ de accidentib⁹ ⁊ ſiĝtõibus.

Accidentia ⁊ ſiĝtiones ſm vnaquãꝫ triũ p̃dcaꝝ diſpõnũ vnã triũ declarant ſiĝtionũ: aut rem p̃ñtẽ de qua dicit Gal'. ꝙ ſoli cõfert infirmo in eo qđ facer̃ oꝫ: aut rẽ p̃teritã de q̃ dixit Gal'. ꝙ ſoli ꝓdeſt medico qm̃ declarat ipſuꝫ in ſua arte excellẽtẽ ⁊ ei⁹ cõſilio magis credũt: aut rẽ futurã de q̃ dixit Gal'. ꝙ vtriſqꝫ cõfert: medico võ qr demr̃at ipꝫ in ſua ſciã excellentẽ ⁊ ĩfirmo qr demr̃at q̃l'r ipſe ſit regend⁹. ¶ Siĝtionũ ſanarũ q̃daꝫ ſunt q̃ cõpl'onis ſiĝnt eq̃litatẽ quas i ſuo loco noĩabiũs. ¶ Et q̃dã ſunt q̃ ſiĝnt coeq̃litatẽ cõpõnis ex q̇b⁹ ſunt ſubãles q̃ vbigr̃a ſĩt vt ſicut forma ⁊ ſit⁹ ⁊ q̃titas ⁊ nũer⁹ ſm ꝙ opꝫ. Et he q̇dem diſpões diuiſe fuerunt. ¶ Et ex eis ſunt accñtales ſicut decoratio ⁊ pl'chritudo. Et ex eis ſunt finales ⁊ ipſe ſunt q̃ fiũt ex cõplemento opationũ ⁊ q̃ incedendo ſꝫ ꝑfectionẽ ꝓueniũt. ¶ Omẽ eñi mẽbꝫ c⁹ opatio cõplet̃ est ſanũ: mod⁹ autẽ ex opatõib⁹ cognoſcendi est ſm mẽbroꝝ principaliũ diſpões: ſm cerebꝝ q̇đ est ꝑ diſpões opationũ voluntariarũ et ꝑ diſpões ſenſus ⁊ ꝑ opatões exiſtiatõis. ¶ Et ſm cor q̇dẽ est ꝑ pulſum ⁊ ꝑ anhelitũ. Et ſm epar q̇dẽ est ꝑ egõnẽ ⁊ vrinã: ipſius nanqꝫ debilitatẽ egõ et vrina loture recentis carnis ſĩl'es ſequnt̃. ¶ Accñtiũ autẽ q̃ egritudines ſiĝnt q̃dã ſunt q̃ ipſaꝫ demõſtrant egritudinẽ ſicut diuerſitas pulſus in feſtinatõe ſui in febre: ipſe nanqꝫ ipaꝫ ſiĝt febrẽ. Et q̃dã ſunt q̃ egritudĩs ſiĝnt locũ ſicut pulſus ſerinus cui in parte pectoris fuerit dolor qm̃ ſiĝt ꝙ apã est in panniculo ⁊ in diaphragmate ⁊ ſicut pulſus vndoſus qm̃ ſiĝt ꝙ apã est in corpore pulmõis ⁊ q̃dã ſignificant egritudĩs caꝫ ſicut ſiĝtões repl'onis ꝑ diuerſitatẽ ſuaꝝ diſpõnũ q̃ꝝ q̇ſqꝫ mo⁹ aliquẽ repletionis mõꝫ ſiĝt. ¶ Ampli⁹ accñtiũ q̃dã ſunt ꝓdeuntia q̃ cũ egritudine incipiũt ⁊ finiunt̃ ſicut febris acuta ⁊ dolor pũgitiuus ⁊ coanguſtatio anhelitus ⁊ tuſſis ⁊ pl'ſus ſerin⁹ cũ apate lateꝛis. Et q̃dã ſĩt q̃ notaꝫ horã ñ hñt ⁊ egritudinẽ qñꝫ ſequnt̃ qñꝫ ñ ſicut dolor capitis cũ febre. Et ſĩt q̃dã q̃ i fine rei euẽiũt de q̇b⁹ ſĩt ſiĝtões criſis ⁊ matũtatis ſiĝtões ⁊ ſiĝtitões ꝓhibitõis matũtatis ⁊ ſiĝ mortis: haꝝ aũt pl'ime ſĩt i egritudib⁹ acutis. Siĝtõnũ p̃terea alie ſũt q̃ in eo qđ de mẽbris apparꝫ ſiĝnt q̃ ſunt ex eis ſũ ꝑte q̃ ꝓprie ſentiunt̃ ſicut doloꝝ diſpões ⁊ diſpões tact⁹ in duritie ⁊ mollitie ⁊ in caſitate ⁊ ſr̃itate ⁊ in reliq̇s aut ex his q̃ cõiter ſentiunt̃ ⁊ ſunt ea q̃ ſĩt ſũpta ex forma mẽbroꝝ ⁊ ipſoꝝ ſitib⁹ ⁊ motib⁹ ⁊ q̇etib⁹. ¶ Et fortaſſe illa ſiĝbunt ipſoꝝ diſpões occultas ſicut labíj ſalt⁹ võitũ. Ipſoꝝ p̃terea q̃titates augmentate ſi fuerint aut diminute ⁊ coꝝ nũeri fortaſſe occultoꝝ diſpões ſiĝbunt mẽbroꝝ quenadmõꝫ curtitas digitoꝝ q̃ epatis puitatẽ ſiĝt ⁊ ecõtrario. ¶ Et cognitões q̇dẽ diſpõnẽ eoꝝ ꝑ egõnẽ ſi est niĝ aut citrina ⁊ ſup qđ ſiĝt ſunt res viſibiles. Et ex rugitu ſup inflationẽ ⁊ malitiã digerendi est audibile huiuſmõi quoꝫ ſunt cognitões ꝑ odores ⁊ ſapores oris ⁊ reliqua. ¶ Et cognitões ꝑthiſis ⁊ ethice ꝑ vnguiũ gibboſitatẽ ſunt viſibiles ſꝫ ſunt de caº coꝝ q̃ ſentiunt̃ cõiter. Est autẽ quꝫ qđ manifeſte ſentit̃ rẽ ſiĝt occultã quenadmõꝫ rubor pomi maxylle pl'mõis portẽdit apã ⁊ gibboſitas unguis vlc⁹ pulmõis. ¶ Ex cognitõib⁹ võ q̃ hñtur ex motib⁹ ⁊ q̇etib⁹ trahit̃ res quã mõ narrabiꝫ⁹. Siĝtões võ q̃ ſumunt̃ ex mõ q̇etis ſunt ſicut apoplexia ⁊ epilepſia ⁊ ſincopis ⁊ palyſis. ¶ Et q̃ ex motu ſumunt̃ ſunt ſicut horripilatio ⁊ trẽor ⁊ ſingult⁹ ⁊ ſternutatio ⁊ oſcitatio ⁊ alices ⁊ tuſſis ⁊ ſaltus ⁊ ſpaſmus qñ incipit ſpaſmari. Et eaꝝ ſunt quedã q̃ ꝓueniunt ex opatõe nature pricipal'r ſicut ſingultus ⁊ q̃dã q̃ ꝓueniunt ex opatõe nature accidental'r ſicut ſpaſmus ⁊ trẽor. ¶ Et eaꝝ q̃dã ſunt voluntarie pure ſicut extuatio et reuolutio de latere ad latus: ⁊ q̃dã ſunt cõpoſite ex naturali ⁊ volũtaria ſicut tuſſis ⁊ mictus ⁊ egõ. Et iſtaꝝ q̇dẽ q̃dã ſĩt in q̇bus natura ſupat voluntatẽ ſicut tuſſis: ⁊ q̃daꝫ in q̇bus voluntas ſupat naturã ſicut mictus ⁊ egõ qñ voluntaria ñ cito vult efficere. ¶ Accñtiũ autẽ a natura ſine voluntate ꝓuenientiũ q̃dã ſunt q̃ demõſtrant ſenſus ſicut horripilatio ⁊ q̃daꝫ q̃ ſenſus nõ demr̃ant qm̃ ñ ſentiunt̃ ſicut ſaltus. Hi autem mot⁹ diuerſificat̃ aut ꝑꝑ diuerſitatẽ ſuaꝝ eẽntiaꝝ

quoniā tussis ī se ipsa fortior exit ꝙ saltus aut ꝓꝑ diuersitatē neruoꝝ motoꝝ qm̄ sternutatōis nerui motoꝝ plēs sunt ꝙ motoꝝ tussis. Tussis eni cōplet motōe mēbroꝝ pectoris sꝫ sternutatio cōplet con iunctōe motuū mēbroꝝ pectoris ⁊ capitis sil'. Sed ꝗ̄titas tioris in eis est qm̄ motus singl'tus sicci ma ioris est tioris ꝙ mot⁹ tussis lꝫ sit tussis fortior: ꝑ qđ autē natura iuuat est qū qn̄ꝫ adiuuat ꝑ instr̄ꝫ es sentiale ⁊ principale sicut qū iuuatur in expellēdo stercus a musculis ventris. Et est qū ꝑ instr̄m iu uat̄ extraneū sicut iuuatur in tussiendo ab aere. Principioꝝ v̄o eaꝝ diuersitates aut sunt ex mēbris sicut tussis ⁊ nausea: aut ex diuersitate v̄tutū agen tiū qm̄ saltus principiū est naturale tussis principiū est aīale. ¶ Sꝫ ⁊ ꝑ materie diuersitatē qm̄ tussis ē ab excreatōe ⁊ saltus a ventositate. He ergo sig̃ tōes sig̃nt in eo qđ de mēbris apparet. ¶ Et pl'ima eoꝝ dem̄ratio est ſ^{m} dispōes manifestas. ¶ Est tn̄ qū occultas dem̄rat dispōes sicut rubedo pōi ma xylle q̄ pulmōis ap̄a decl'at. Et de signis etiā sunt q̄ egritudines dem̄rent occultas. ¶ Quapp oꝫ illū q̇ egritudines vult cognoscere occultas vt anatōie notitiā adept⁹ sit ad hoc vt ꝑ eā sciā subē cuiuscūꝗ mēbri acq̇rat̄ si est carnosum aut n̄ carnosum ⁊ c⁹ mōi est ei⁹ forma iđ vt sciat. Verbigr̄a si ap̄a hoc qđ hꝫ hanc figurā est in eo aut n̄ ex pte vn̄ sue fi gure est cōpatū aut nō ⁊ sciat si est poss̄e ꝙ in ipso a liq̇d retineat̄ vel n̄ sꝫ id labere facit qđ recipit si cut ieiuniū ⁊ si est poss̄e ꝙ in ipso aliq̇d retineat̄ aut ꝙ aliq̇d ab eo labat̄ q̄ res sit quā in ipso retineri sit poss̄e aut ab eo labi donec ei⁹ locū sciat q̄tenus per ip̄ꝫ iudicet de eo qđ in ipso sentit̄ de dolore aut a posteāte si est in ipso aut ab eo longinqū. ¶ Et sciat ei⁹ societatē ita vt iudicet si hꝫ dolorē ꝑ se aut ꝓpt̄ societatē: ⁊ si materia ab ipsomet ꝓcesserit aut a su o socio sibi influxit. ¶ Et si supfluū qđ ex eo sepat̄ est de subā ipsi⁹ an ip̄ꝫ est via ꝑ quā materia in i psuꝫ penetrat qđ ab alio sepat̄ donec sciat illđ qđ cōprehendit vt noscat si est poss̄e illđ qđ eūat̄ ab i pso eūatū fuisse. Et vt mēbri opationē sciat donec ipsi⁹ cognoscat egritudinē ex nocumento qđ in ei⁹ cōsistit opatōe. Totū v̄o hoc ꝑ anatōiā scire potes.

¶ Scias p̄terea ꝙ medico q̇ vult egritudines re gere q̄ in mēbris ex̄nt occultis necessaria est anatōi a. Qūꝗ anatomie sciā ei acq̇sita fuerit oportebit ꝑ hoc totū ip̄ꝫ studere in cogitatōe egritudinū occul taꝝ ſ^{m} sex regulas. Quaꝝ p̄ria est de nocumento opationū ⁊ tu q̇dē opatōes cū suis q̄litatib⁹ ⁊ ꝗ̄ti tatib⁹ iā sciuisti q̄ꝝ sig̃tio est p^{a} ⁊ ꝑdurans. ¶ Se cūda v̄o est de eo qđ eūat̄ cui⁹ sig̃tio ꝑdurans q̇dē est sꝫ nō est p^{a}. Et ꝑdurans q̇dē est ꝓpterea ꝙ i i psa sēp cōsidūt. ¶ Et p^{a} q̇dē nō est iđ ꝙ sig̃t matu rationē aut maturatōis ꝓhibitōē mediate. 3^{a} autē est dolor. ⁊ 4^{a} est de ap̄ate. ⁊ q̇nta est de situ. et sexta est de accn̄tib⁹ manifestis ⁊ cōpatis. ¶ Et eo rū sig̃tio nō est p^{a} nꝫ ꝑdurans ⁊ in vnaq̄ꝗ eaꝝ ser monē diuisim faciā. ¶ Ex opatōib⁹ v̄o sig̃tio hēt̄ qm̄ qū opatio nō ſ^{m} natālē ꝓcesserit cursum q̇ ē ei sig̃tur ꝙ v̄tuti accīt nocumentū ⁊ v̄tutis nocumen tū egritudinē sequit̄ q̄ est in mēb^{o} in quo est v̄t⁹. Opationū v̄o nocumenta sunt ſ^{m} tres mōs. Opati ones eni aut minuunt̄ sicut oculi minuit̄ visio ⁊ rē videt minoreꝫ ⁊ a ꝓpīq̇ore spatio. Et sicut stōach⁹ qū duri⁹ digerit ⁊ tardi⁹ ⁊ miorē ꝗ̄titatē. Aut mu tant̄ sicut qū oculus videt illud qđ nō est aut uidꝫ rē nō sicut est ⁊ sicut stōus qū cibū dissipat ⁊ ipsum male digerit. Aut destruunt̄ sicut oculus qū nō vi det ⁊ stōus qū nullo^{o} digerit. ¶ Eius autē qđ eūa tur ⁊ qđ retinet̄ sig̃tōes multis sunt mōis: aut eni sig̃t ex pte retentōis nō naturalis sicut qū retīetur res q̄ solebat eūari queādmōꝫ accīt illi c⁹ vrina re tinet̄ aut egō aut sig̃nt ex pte eūatōis nō natural'. Et hoc q̇dē aut erit de subā mēbroꝝ aut n̄ erit ita. Sꝫ qđ est de subā mēbroꝝ tribus sig̃bit mōis aut eni per sui ipsi⁹ subāꝫ sig̃bit sicut anuli q̇ expuūtur herpetē estiomenū in canali pulmōis sig̃nt aut sig̃ bit per ꝗ̄titatē sui sicut cortices qū in dysenteria e grediunt̄ nā si fuerit grossus sig̃t ꝙ vlcus in gros sis exīt intestis aut sig̃bit per colorē suū queādmo duꝫ hypostasis petaloides q̄ si fuerit rubea sig̃t ꝙ est in mēbris carnosis sicut renibus. Et si alba sig̃t ꝙ est in mēbris neruosis sicut in vesica. ¶ Nō v̄o sig̃t illud qđ nō est de subā mēbroꝝ sig̃t aut qr ipi us egressio nō est naturalis sicut hūores sani ⁊ san guis qū exierit aut ꝙ est nō naturale in q̄litate sui sicut sanguis corruptus siue cōsueuerit exire siue nō aut ꝙ est non naturale in subā absolute sicut la pis aut ꝙ est non naturale ꝗ̄titate sui lꝫ natural' sit eius exitus. Et istud est aut ꝓpterea ꝙ auget̄ aut ꝓ pterea ꝙ minuit̄ sicut sterc⁹ ⁊ vrina qū pauca fue rit aut multa aut vt sit nō naturale in qualitate sui lꝫ exire soleat sicut stercus ⁊ vrīa q̄ sunt nigra aut si egrediat̄ a parte nō naturali lꝫ exir̄ cōsueuerit si cut stercus ⁊ vrina cū egritudine ilē̄ per superiora egrediunt̄. Doloris autē significatōes in duobus cōprehendunt̄ generibus. ¶ Et illud est qm̄ dolor aut significat per suū locū v̄bigr̄a qm̄ si fuerit in de xtra erit in epate ⁊ si in sinistra in splene. Et est qū per suā spēꝫ significat q̄ sit ipsius cā queādmōꝫ di ximus in doctrina caꝝ v̄bigr̄a qm̄ si fuerit grauati uus significabit ap̄a qđ est in mēbro non sentiente aut c⁹ sēsus destructus est. Et extensiuus multā si gnificabit matiaꝫ. Et mordicatiuus materiā signi ficabit acutā. ¶ Ap̄atis autē significatōes trib⁹ exi stunt mōis: aut eni sunt ex subā sui sicut herisipi la q̄ cholāꝫ significat rubeā aut sclirosis q̄ cholāꝫ đ m̄rat nigrā aut ex loco sui sicut qū fuerit in dextra sig̃t v̄bigr̄a ꝙ est apud epar aut ī sinistra significat ꝙ est ex parte splenis aut per figurā sui qm̄ qū a pud dextram fuerit ⁊ fuerit lunare significat ꝙ est in ipso epate ⁊ si lōgū fuerit significat ꝙ est ī mu sculo q̇ est super ip̄ꝫ. ¶ Situs v̄o significatōes aut sunt ex locis aut ex cōitatibus. Et ex locis q̇dē ap parentes sunt. Et ex cōitate q̇dē sunt sicut per no cumentū qđ est in digito ex cā an̄cedente cognosci tur ꝙ est ꝓpt̄ nocumentū qđ sexto ex paribus ner uorum accidit.

Ca^{m} 2^{m} de signis distinguentibus inter egritudi nes proprias ⁊ associatas eis.

Et quoniā est qū egritudines in principio accn̄t in mēbro ⁊ est qū accn̄t ꝓpt̄ associa tionē queādmōꝫ caput stō in suis associat̄ egritudibus tunc oꝫ vt ordinemus dr̄iaꝫ inter has duas res per sig^{m} distinguēus. ¶ Dicēus igr̄ ꝙ oꝫ nos cōsiderare q̄ ꝑus accīt ⁊ autumabius ꝙ ipsa ē principalis ⁊ altera est ei associata. Est tn̄ qū ex h^{o}

ꝓueit error ⁊ hoc est quoniā fortasse egritudo pri
cipalis nō erit percepta sensu nꝫ dolorosa in princi
pio sui sꝫ postea sentiēus ipsius īpedimentū postq̄
associata egritudo apparuerit q̄ ꝑcerto est illa que
post ipsam accit ⁊ est eā seq̄ns. ❡ Existiabi̅ ergo
ꝙ associata ⁊ accidentalis sit illa q̄ est principalis e
gritudo. Et est qū nō percipi̅ nisi accn̄talis tantū ⁊
principalis vel origo obliuioni tradit̄. ❡ Semita
v̓o obfuandi se ab hoc errore est vt medicus mē
broꝝ noscat cōitatē qꝺ̄ q̇dē erit ex sua scia in anato
mia ❡ Et nocumenta sciat q̄ vnicuiqꝫ accn̄t mēbro
quoꝝ q̄dā sunt s̄ꝭu ꝑcepta q̄dā nō ꝑcepta ⁊ moritur
in egritudine ⁊ nꝫ iudicet de ea ꝙ sit principal̄ nisi
postq̄ cōsiderauerit q̇d ꝑsit poſe ꝙ accat̄ ipsam se
quens. Egꝝ ergo interroget de sigtōib⁹ egritudi
nū quas mēbris egro mēbͦ associatis poſe est acci
dere q̄ nō prius erant s̄ꝭu ꝑcepte nꝫ dolorose ita ut
appareant priō nꝫ cōmouentes accn̄tia q̄ sunt eis ꝓ
pinq̄ sꝫ nec etiā eas sequn̄t res q̄ nisi ab eis sunt lon
ginq̄ nō s̄ꝭu ꝑcepte. ❡ Eger quoꝫ ignorat ꝙ sint ac
cidentia illi lōginq̄ radici. Istud tn̄ nō dignoscitur
nisi sapia medici. Plꝫ v̓o qꝺ̄ ex eo ad memoriā re
ducit est qū opationū īpedimentū cōsiderat̄ ❡ Qū
qꝫ opationū īpedimentū inuenerit añs iudicabit ꝙ
egritudo illa est associata lꝫ q̄dā mēbroꝝ sint tlia ꝙ
p̄lm dispōnū ipsoꝝ est vt sint eoꝝ egritudines alio
rū mēbroꝝ egritudines seq̄ntes. Capitis. n. fꝫ plꝫ
suaꝝ dispōnū sunt egritudines ꝑ societatē stōi. Sꝫ
illud cōuertere est ꝑpaꝝ. Et nos q̇dē corā tuis ma
nib⁹ ponēus sigᵃ cōplōnū principaliū ⁊ accn̄taliū fꝫ
mōꝫ cōeꝫ. ❡ Que v̓o vnicuiqꝫ mēbͦ sunt ꝓprie ī
suo dicet̄ caͦ. Quecūꝫ autē ex sigtōib⁹ egritudinū
cōpōnis manifeste fuerint s̄ꝭus dignoscet̄ ❡ Sed q̄
occulte fuerint exceptis replōne ⁊ oppilatōe ⁊ apa
tib⁹ ⁊ solōne cōtinuitatis in dictōe vl̄i cōprehēnꝺ̄
re est difficile. Et silr̄ illud qꝺ̄ ex replōnib⁹ ⁊ apa
tibus ⁊ solōne cōtinuitatis vnicuiqꝫ mēbro ꝓpriū
exit ❡ Meli⁹ igr̄ ē vt hoc totū dictionib⁹ reser
uetur particularibus.

Capitulū tertium de signis cōplexionū.

Signoꝝ genera q̇b⁹ cōplōnuꝫ dignoscunt̄
dispōes sunt decē vnū eoꝝ est tactus. Et
mo⁹ q̇dē qͦ cognoscit̄ est vt cōsideret an
tactui sani sit eq̄lis in terris tēpatis ⁊ aere tēpato ⁊
nā si eq̄lis fuerit sig̃bit eq̄litatē. Qꝺ̄ si patiat̄ ab e
o tactor cōplexioneꝫ h̄ñs sanā ⁊ infr̄et aut calefiat
aut ipꝫ sentiat materia molliorē aut duriorē aut a
spiorē q̄ naturalis nꝫ fuerit ibi cā ex aere aut bal
neatōe cū aq̄ fr̄a aut alia re q̄ mollitiē addat aut a
spitatē est tunc ex cōplōne nō tēpata. Et ex dispōe
q̇dē vnguiū in mollitie ⁊ siccitate ipsaꝝ poſe est co
gnoscere cōplōnis corporis dispōeꝫ licꝫ mollitiei ⁊
duriciei iudiciū nō sit stabile nisi pri⁹ eq̄litatis iter
calitatē ⁊ fr̄itatē sigtōes ꝑcesserint nā si nō ita fueit
poſe erit vt calitas duꝝ tactū ⁊ aspuꝫ mollificet ne
dū illū q̇ est tēpat⁹ ꝓpt̄ resolōnē ipsi⁹ ⁊ facit existia
ri ꝙ sit mollis ⁊ hūidus natura ⁊ vt fr̄itas molleꝫ
tactū induret ne dū illū q̇ est tēpatus ꝓpterea ꝙ ml̄
tū cōgelat ⁊ inspissat ⁊ opiabi̅ ꝙ sit siccus sicut nix
⁊ sol. Et nix quidē ꝓpterea ꝙ coagulat ⁊ cōgelat.
Et sol q̇dē ꝓpterea ꝙ ingrossat. Eoꝝ autē plimi
q̇ fr̄e sunt cōplexionis corpora mollia st̄ lꝫ sint ma
cra qm̄ cruditas multa cōsistit in eis. ❡ Scꝺ̄ꝫ v̓o est
gen⁹ signoꝝ ex carne ⁊ adipe assumptoruꝫ qm̄ ca
ro rubea qū multa fuerit hūitatē significabit ⁊ calī
tatē ⁊ erit ibi soliditas. Et si pauca fuerit ⁊ adeps
multus nō ibi affuerit sig̃bit siccitatē. Piguedo aūt
⁊ adeps semp fr̄itatē sig̃nt ⁊ est cū eis laxitas. Et si
cū hoc fuerit venaꝝ angustatio ⁊ sanguis paucitas
⁊ hoc h̄ñti aduenerit debilitas ex fame ꝓpt̄ mino
ratiōnē sanguis naturalis q̇ est ꝑpatus ad illud quo
mēbra ex nutrimento indigent sig̃bit ꝙ cōplō hu
iusmōi est fᵐ naturā. Et si hec alia sig̃ nō affuerit
sig̃bit ꝙ est cōplexio acq̇sita. Pinguedis autē ⁊ adi
pis diminutio semp caliditatē sig̃t qm̄ pinguedinis
⁊ adipis materia sanguis est vnctuositas ⁊ eaꝝ fa
ctor est fr̄itas ⁊ ꝓpt̄ hͦ in epate minorant̄ ⁊ sunt in
intestīs multe. Et nꝫ sunt sup cor multe plusq̄ sup
epar nisi ꝓpt̄ materiā: nō enī ꝓpt̄ cōplexionē ⁊ for
mā ⁊ ꝓpt curā nature pendentē a materia illi sili.
Pinguedis autē ⁊ adipis cōgelatio sup cor⁹ minui
tur ⁊ auget̄ fᵐ minorationē caloris ⁊ ipsi⁹ augmē
tū. ❡ Et cor⁹ q̇dē carnosum absqꝫ multa adipe et
pinguedine est cor⁹ calidū ⁊ huimdū. Qꝺ̄ si fuerit
caro rubea multa cū pinguedine ⁊ adipe pauca sig̃
bit hūitatē sr̄fluā: ⁊ si sr̄flua fueit: hūitatis ⁊ fr̄ita
tis sig̃bunt supfluitatē ⁊ ꝙ corp⁹ fr̄m fcūꝫ est ⁊ hu
midū. ❡ Et ex corporib⁹ q̇dē qꝺ̄ magis est macꝝ
est fr̄m ⁊ siccū ⁊ postea calidū ⁊ siccū deiñ siccū qꝺ̄ i
caliditate ⁊ fr̄itate tēpatū exit postea calidū qꝺ̄ ē in
hūitate ⁊ siccitate tēpatū. ❡ Tertiū v̓o gen⁹ est si
gnoꝝ sumptoꝝ ex capillis. Et ipsa sunt q̄ sumenda
sunt ex p̄te hoꝝ mōꝝ q̇ sunt velocitas origis ⁊ ipi
us tarditas ⁊ multitudo eoꝝ ⁊ paucitas ipsoꝝ sub
tilitas ⁊ grossitudo eoꝝ planities ⁊ crispitudo. Et e
oꝝ color est vna ex radicib⁹ in hoc ❡ Signa ve
ro ex velocitate natiuitatis eoꝝ aut tarditate aut ꝓ
hibitōe origis ipsoꝝ sumpta sunt ꝙ illi q̇ tarde na
scunt̄ aut nō nascunt̄ qū nō affuerint sigtōes q̄ cor⁹
penit⁹ sanguinē nō habere demr̄ent sig̃nt ꝙ cōplō
vehementer est hūida. Qꝺ̄ si festinauerint nō erit
corp⁹ illi⁹ hūitatis imo ad siccitatē declinabit. Ipi
us v̓o caliditas ⁊ fr̄itas ex aliis signis q̄ iā dixius co
gnoscunt̄. Qū autē caliditas ⁊ siccitas cōiungentur
capilli multo citi⁹ nascent̄ ⁊ erunt ml̄ti ⁊ grossi qm̄
multitudo caliditatē sig̃t ⁊ grossities multā fumosi
tatē ideoqꝫ in iuuenib⁹ est ampli⁹ q̄ in pueris qm̄ pu
eroꝝ materie vaporose sunt ⁊ nō fumose. Et ho
rū cōtraria ipsoꝝ sequn̄t cōtraria. Sig̃tio autē ex
p̄te figure est ꝙ crispitudo sig̃t caliditatē ⁊ siccita
tē. Est tn̄ qū foraminū ⁊ poroꝝ ineit tortuositateꝫ
sꝫ istud nō resoluit̄ qū alterat̄ cōplexio ❡ Que ue
ro pᶜ res mutant̄ ⁊ planities h⁹ sig̃t cōtrariū. Ex
p̄te autē coloris nigredo sig̃t caliditatē et subalbe
do sig̃t fr̄itatē ⁊ citritas ⁊ rubedo eq̄litatē sig̃nt et
albedo sig̃t aut fr̄itatē aut hūitatē vehementē sicut
canities aut fortē siccitateꝫ sicut accit̄ vegetabilib⁹
qū siccant̄ q̄ ex sua nigredine aut viriditate transe
unt ad albedinē ⁊ hoc q̇dē nō accit̄ hoib⁹ nisi in fi
ne egritudinū siccantiū. ❡ Et canitiei q̇dē eā apud
Aristotelē est cōuersio ad colorē phl̄atis ⁊ apꝺ̄ Ga
lienū est atacharugi q̄ nutrimētū cōmittat̄ qꝺ̄ ad ca
pillos venit qū fr̄m fuerit ⁊ fuerit tēpus mot⁹ ei⁹
⁊ ipsius penetratio in poris tardata. Qūꝫ duas di
ctōes cōsideraueris inuenies eas ꝑcerto ꝓpinquas
qm̄ cā in albedīe coloris phlegmatis ⁊ cā ī albedīe

atacharugi ē vna. Et de hocq̄dē physicus tractare dꝫ. Post hoc aeres ⁊ regiones in re piloꝝ opatio-nē hn̄t q̄ est obseruanda: nō eniꝫ timet̄ ꝙ in nigro sicut capillus flauus q̇ eq̄litatē cōplexionis ipsius si gnificet qū eā habuerit neꝫ in capillis sclaui nigr̄do q̄ cōplexionis eius significet caliditatē qū ipoꝝ ge nus eā habuerit. ¶ Etates etiā in re capilloꝝ opat̄ qm̄ iuuenes sunt sicut meridiōales ⁊ pueri sicut se ptētrionales ⁊ senectꝰ est sicut medij. Pili p̄terea in puero multi sign̄t ꝙ ipsiꝰ cōpl̄o qū crescet ad m̄ lācholiā cōuertet̄ ⁊ in sene sig̃t ꝙ in p̄nti est melan cholicꝰ. ¶ Quartū v̊o genus est signoꝝ sumptum ex colore corporis. Albedo enī sig^{m} est priuatōis sanguis aut paucitatis ipiꝰ cū f̄ritate qm̄ si cū cal̄ita te eēt ⁊ hūore cholerico eēt citrinitas. Et rubeꝰ q̇ dē sig̃t multū sanguis. Et ruffus ⁊ subruffus sign̄t cal̄itatē. Sꝫ subruffus plus sig̃t cholāꝫ rubeā ⁊ ruf fus sig̃t sanguinē cholericū. Est tn̄ qū subruffus sā guis sig̃t p̄uationē lꝫ nō sit sibi cholera rubea quē admōꝫ accīt in cōualescentibꝰ. ¶ Fuscus autē ve-hementē sig̃t f̄ritatē ob quā minuit̄ sanguis ⁊ con-gelat̄ ille paucꝰ ⁊ ad nigredinē cōuertit ⁊ cutis mu tat colorē. Et brunus sig̃t cal̄itatē. Et melōgianus f̄ritatē sig̃t ⁊ siccitatē qm̄ calor est q̇ purā choleraꝫ nigrā sequit̄. Sed gypseꝰ f̄ritatē sig̃t ⁊ rē phl̄aticā Et stanneꝰ f̄ritatē ⁊ huitatē sig̃t cū pauca re melan cholica qm̄ est albedo cū pauco viriditatis: erit er go albedo seq̄ns colorē phl̄atis ⁊ cōpl̄ionē huitatis ⁊ uiriditas seq̄ns sanguinē cōgelatū q̇ trahit adnig^{c} dinē q̇ cōistꝰ phl̄ati fcūs fuit uiridis: ⁊ eburneꝰ f̄ri tatē sig̃t phl̄aticā cū pauca cholera rubea. Et scd̄m pl̄m q̇dē mutat̄ color ꝓpt̄ epar ad subruffedinē ⁊ al bedinē ⁊ ꝓpt̄ splenē ad subruffedinē ⁊ nigredinē. Et in egritudibꝰ hemorroidaꝝ ad subruffedinem ⁊ viriditatē hoc tn̄ nō ē semp imo est qū mutat̄. ¶ Cognoscere v̊o ex colore lingue cōplexionē stōi et intestioꝝ est difficile. Et fortasse est qū in una egri tudine duoꝝ coloꝝ diuersitas in duobus contingit mēbris sicut qū albescit lingua ⁊ nigrescit facies in vna egritudine quēadmōꝫ icteritia q̄ ꝓpt̄ vehemē tiā acuitatis cholere rubee accit. ¶ Quintū v̊o est genus signoꝝ ex forma mēbroꝝ assumptoꝝ quoni am cōplexionē calidā sequnt̄ pectoris amplitudo ⁊ extrēitatū magnitudo ⁊ ipsaꝝ cōplementū in q̄ti-tate eoꝝ absq̧ coangustatōe ⁊ sine curtitate ⁊ p̄ci-pue manuū ⁊ pedū ⁊ venaꝝ amplitudo ⁊ eaꝝ appi tio ⁊ pulsus magnitudo ⁊ fortitudo ipsius ⁊ magni tudo musculoꝝ ⁊ ꝓpinq̇tas coꝝ ex iuncturis qm̄ o patōes augmentatiue ⁊ cōpositiue forme caliditate cōplent̄. Et f̄ritatē sequnt̄ oīuꝫ hoꝝ cōtraria qm̄ ꝓ pt̄ eā minorant̄ v̊tutes naturales ⁊ nō cōplent opa tōes natiuas ⁊ creationē. ¶ Et cōplexionē siccā se qunt̄ aspitas ⁊ curuitas ⁊ iuncturaꝝ manifestatio ⁊ appitio cartilaginū in epigloti ⁊ naso ⁊ est nasus eq̄ lis. ¶ Sextū v̊o est genus signoꝝ sūptoꝝ ex velo-citate passionis mēbroꝝ. Mēb^{m} enī qū cito calefit absq̧ difficultate est calide cōplexiōis qm̄ cōuersio in genere ꝓportionali est facilior cōuersiōe ad con trariū ⁊ si cito infr̄at̄ res erit ecōtrario. Q̄ꝺ si ali-q̇s dixerit ꝙ oꝫ vt res sit huic cōtraria. Nos naq̧ ꝓcerto scimus ꝙ res nō patit̄ nisi a suo cōtrario et nō a suo sil̄i sꝫ ex hoc v̊bo qꝺ̄ tu p̄misisti ꝓuenit ut passio a sil̄i sit dignior. Rn̄sio erit ꝙ sil̄e a quo non

patit̄ res est illud cꝰ q̄litas ⁊ q̄ntitas illiꝰ qꝺ̄ ei simi le exit est vna spē ⁊ natura. ¶ Q̄ꝺ autē calidius ē alio nō est sil̄e ei qꝺ̄ est minus calidū: īmo duo cali da quoꝝ vnū est calidius diuersificant̄ ⁊ illud q̇deꝫ qꝺ̄ est minus calidū cōpatōe eius qꝺ̄ ē calidius est f̄rꝫ. Patit̄ g° ex h° vn̄ est f̄m cōpatōe illius ⁊ nō calidū. Patiet̄ etiā ab eo qꝺ̄ est ipso f̄rius ⁊ a f̄ro vnū tn̄ eoꝝ ipsius q̄litatē auget ⁊ p̄bet ei augmētū qꝺ̄ est in ipso fortius ⁊ alteꝝ q̄litatē. Ipsius ergo alteratio ad id qꝺ̄ in sui qualitate p̄stat augmentuꝫ ⁊ mutat illud qꝺ̄ in ipso est fortius erit facilior licꝫ sit hic alia cā q̄ alicui eoꝝ q̄ in qualitate cōicant ē ꝓ p̄a ⁊ cōtradicit sicut̄ illo qꝺ̄ i sui natura calīꝺ exit cōplexionis nō cito recipit in se calidi opationē nisi ꝓpterea ꝙ caliditas destruit opationē cōtrarij qꝺ̄ est f̄m eo ꝙ refrenat illud qꝺ̄ cōplexio calida ul̄t efficere de augmento in calefactōe. ¶ Qū ergo si-bi occurrūt ⁊ ꝓhibens destruit̄ iuuant se ambo i ca lefaciē° ⁊ eoꝝ adiutoriū sequit̄ duaꝝ qualitatū for titudo cōpleta. Qū v̊o extrinseca caliditas equalita tē destruere voluerit calor innatus q̇ est intus erit res fortior in resisten° adeo vt venena calida nō refrenet nꝫ expellat nꝫ ipsoꝝ corrūpat subāꝫ nisi ca lor innatus. ¶ Calor naq̧ innatus nature est ist̄r̄ꝫ qꝺ̄ caloris euenientis expellit nocumentū ꝓpterea ꝙ spūꝫ mouet ad ip̄ꝫ expellen̄ ⁊ ad eius vaporē re mouen̄ ⁊ ad ip̄ꝫ resoluenduꝫ ⁊ ipsius materiā adu renduꝫ. Et f̄ri etiā aduenientis nocumentū ꝑ cōtra riū expellit. Hanc vero ꝓprietatē nō hꝫ f̄ritas: n̄ enī īpugnat nꝫ refrenat nisi aduenientē caliditatem ꝑ cōtrariū tm̄ qr nō īpugnat aduenientē f̄ritatē. ¶ Et calor q̇dē inatus est ille q̇ hūores naturales tuet̄ ne eis caliditates extranee dominent̄. ¶ Calor nā q̧ innatus qū est fortis pōt natura ipso mediante ī hūoribꝰ mistrare f̄m mōꝫ maturandi ⁊ digerendi ⁊ custodire eos f^{m} sanitatē ⁊ mouent̄ hūores secun dū mōꝫ mistratōis ipsius ⁊ ꝓhibent̄ moueri f̄ꝫ mo dū mistratōis caloris extranei qr̄ nō putrefiūt. Sꝫ qū calor iste est debilis fatigat̄ natura ⁊ a regie hu moꝝ abstinet ꝓpt̄ instr̄i debilitatē qꝺ̄ inter ipsaꝫ ⁊ hūores est mediū ⁊ stat: ⁊ calor extraneꝰ inueit hu mores nō īpeditos ab admīstratōe. ¶ Cōprehen-dunt̄ ergo ab eo ⁊ facit eos obedientes ⁊ motu ex-traneo ipsos mouet ⁊ accit putrefactio. Calor igit̄ innatus v̊tutū oīum est instr̄m sꝫ f̄ritas est ei incō-ueniens ⁊ nꝫ ꝓdest nisi accn̄tal̄r. ¶ Ideoq̧ dr̄ calor ī natus ⁊ n̄ dr̄ f̄ritas innata nꝫ opat̄ f̄ritati ex colco-dea corporis illud qꝺ̄ opat̄ caliditati. ¶ Septimū autē geꝰ signoꝝ est qꝺ̄ sumit̄ ex cogitatōibꝰ ⁊ a re bꝰ multū desideratis a natura hois quas pl̄m app̄-hendit v̊tus ⁊ opat̄ sil̄itudinē q̄litatū sicut dicemus in somnijs iō ꝙ corꝰ est instr̄m aīe. ¶ 8^{m} autē ge nus est qꝺ̄ sumit̄ a signis opationū. Qū enī opera tōes f^{m} naturalē cursum ꝓcedunt plene ⁊ ꝑfecte si gnificant cōplexionis equalitatē. Q̄ꝺ si a parte sua ad motus mutent̄ supfluos sign̄t cōplexiōis calidi-tatē. Et sil̄r si ꝑperauerint quoniā caliditatē sign̄t sicut augmenti velocitas natiuitatis capilloꝝ ⁊ nati uitatis dentiū. Q̄ꝺ si debilitent̄ ⁊ ociose fiant ⁊ tar dent̄ sign̄t cōplexionis f̄ritatē. Est tn̄ qū eoꝝ debi litas ⁊ ociositas ⁊ tarditas sunt cadentes ꝓpt̄ cōple xionē calidā lꝫ illud eē nō possit absꝫ mutatōe a cur su naturali cū ꝺbilitate. Et ē etiā qū pl̄es naturaliū

operationũ deficiũt ꝓpt̃ caliditatẽ ⁊ minuunt̃ sicut
somn⁹ quoniã fortasse est quĩ destruit̃ ꝓpt̃ calorem
cõplexionis calide aut minuit̃. Et silr̃ est quĩ augen
tur aliq̃ dispõnũ naturaliũ ꝓpt̃ frĩtatẽ sicut somn⁹
sȝ tñ nõ erunt ex summa cõpationũ nõ naturaliũm
absolute imo conditionalr̃ ⁊ p caȝ. ¶ Sõni nanqȝ
necessitas in vita ⁊ sanitate nõ est necessitas absolu
ta ĩmo ꝓpterea vt sp̃s ab ĩpedientib⁹ sepet̃ ꝓpt̃ il
lud qđ ei accit ex lassitudine aut ꝓpterea ꝙ ẽ ei ne
cessariũ incũbere ꝓpt̃ digõnẽ cibi ⁊ ꝓpterea ꝙ non
põt duas res. Sõni igit̃ necessitas nõ est nisi ex pte
alic⁹ ĩpotentie ⁊ est exit⁹ a necessitate naturali licet
sit exitus ille naturalis ab eo vñ est necessarius na
turalis eni dicit̃ de necessario cõitate nois. Firmi
or v̊o sig̃tio quã h° nomẽ hȝ nõ est nisi vt dicatur
ex cõplexiõe equali ⁊ illud est vt opatõe equent̃ ⁊
cõpleant̃. ¶ Ei⁹ v̊o sig̃tio sup caliditatẽ ⁊ frigidi-
tatẽ ⁊ siccitatẽ ⁊ huitatẽ est sig̃tio ꝓbabilis. Ex ge
nere autẽ opationũ fortiũ q̃ calorẽ sig̃nt est acuitas
vocis ⁊ ei⁹ grossitudo ⁊ loq̃ndi velocitas ⁊ ipsius
cõtinuitas ⁊ ira ⁊ festinatio motionũ ⁊ palpebrarũ
citatio lȝ sit quĩ ista adueniunt nõ ꝓpt̃ caȝ cõeȝ imo
ꝓpt̃ caȝ mẽb° opatõis ꝓpriã. ¶ 9m v̊o genus ẽ ex
pulsio supfluitatũ a corpore ⁊ qualitates eoꝝ q̃ ex
pellunt̃. Expulsio eni quĩ non aufert̃ ⁊ illud qđ ex
stercor̃ ⁊ vria egr̃đr ⁊ sudor̃ ⁊ aliȷ̃s ẽ acutũ hñs o
dorẽ fortẽ ⁊ tictură ex eis q̃ tictură habere cõsue
uerũt ⁊ adustionẽ ⁊ decoctõeȝ ex illis q̃ assationem
⁊ decoctõeȝ solent habere est cal'ȝ. ¶ Qđ v̊o diuer
sum est ab hoc est fr̃m. ¶ Et genus q̇dẽ decimum
est sumptũ ex dispõib⁹ v̊tutũ aĩe in suis opatõib⁹
⁊ passionib⁹ sicut ira fortis ⁊ estuatio ⁊ pceptio et
intellectus ⁊ audacia ⁊ verecundia ⁊ suspitio bona
⁊ bona spes ⁊ ĩpietas ⁊ ĩpigritia ⁊ moꝝ virilitas ⁊
pauca ociositas ⁊ parũp pati ab vnaq̃qȝ re sig̃t cal'i
tatẽ. Eoꝝ autẽ cõtraria frĩtatẽ ⁊ pseuerantia fer-
uoris ⁊ mansuetudĩs ⁊ imaginari ⁊ rememorari ⁊
reliquoꝝ sig̃nt siccitatẽ. A passionibus vero cito re
moueri sig̃t huitatẽ. Ex hac q̇dẽ secta est isomnie
tas ⁊ somniũ qm̃ ille in c⁹ cõpl'one est dominiũ ca
liditatis videt se q̃i ad ignẽ calefieri aut sicut ille q̇
sedet ad solẽ. Et ille in c⁹ cõplexione est frĩtas do
minans videt se sicuti eẽt in niue aut q̃i in aꝙ mit
teret̃ frĩaȝ. ¶ Amplius vnusq̇sqȝ hũorẽ hñs dñantẽ
videt illud qđ suo ptinet hũori queadmõȝ dicũt.
Hoc autẽ totũ qđ noiauius aut plĩm ei⁹ est de mo-
do sig̃tionũ cõpl'onũ principaliũ q̃ sunt ab initio cre
ature. Cõplexionũ v̊o extraneaꝝ accñtaliũ q̃ est a-
cuta sig̃t inflãmationẽ ĩ corpore nocibilẽ febres p̃
cedẽtes ⁊ fortitudĩs đstructionẽ apud mot⁹ r̃belli
onẽ cal'itatis ⁊ siti supfluã ⁊ adustionẽ in ore stõi ⁊
amaritudinẽ in ore ⁊ pulsum q̇ laxitudĩ attĩet ⁊ ue
locitati vehementi ⁊ freq̃ntie ⁊ cui oĩa calefacien-
tia in regie adhibita nocent ⁊ qui infrĩantia curant
⁊ c⁹ dispõ in estate mala exit. ¶ Cõpl'onis autem
frẽ nõ naturalis sig^a sunt paꝝ digerere ⁊ sitis pau
ca ⁊ iũcturaꝝ laxitas ⁊ ex phl'ate febres ml'te ⁊ cui
rheumatismi nõ nocent ⁊ infrĩantia in regie adhibi
ta ⁊ vt p calefacientia curet̃ ⁊ vt in hyeme malam
hẽat dispõnẽ. ¶ Sig̃ v̊o huitatis nõ naturalis sunt
ꝑtinentia signis frĩtatis: ⁊ est cũ eis laxitas ⁊ sali-
ue flux⁹ ⁊ mucilagis ⁊ vẽtris sol'o ⁊ digerẽdi ma
litia ⁊ ĩpedimentũ qđ est a regie qđ est hũidũ ⁊ ml'
tus somnus ⁊ inflatio palpebraꝝ. ¶ Sȝ sig̃ siccita
tis nõ naturalis sunt aspitas ⁊ vigilie ⁊ maties acci
dentalis ⁊ lesio a regie in quo est siccitas ⁊ malitia
dispõis in autũno ⁊ curari p id qđ huitatẽ efficit et
curatio pñs p aquã calidã ⁊ oleũ subtile ⁊ fortis re
ceptio eorum.

Capitulũ quartũ de comprehensione signorum cõ
plexionem habentis equalem.

S Igna eius aggregata accepta de aliȷ̃s q̃ di
ximus sunt eq̃litas tactus in cal'itate ⁊ frĩ
tate ⁊ siccitate ⁊ huitate ⁊ mollitie ⁊ duri
tie ⁊ equalitas coloris in albedine ⁊ rubedine ⁊ si-
gnificat mediocritas inter grassitiẽ ⁊ matiẽ q̃ tamẽ
magis declinet ad grassitiẽ. Et ipsius vene sunt int̃
submersas ⁊ sup carnẽ ꝓcedentes q̃ sunt sepate ⁊ e
gredientes ⁊ capilli inter pilositatẽ ⁊ lẽitatẽ ⁊ cri-
spitudinẽ ⁊ planitiẽ ⁊ in tpe pueritie trahant aliquã
tulũ ad rubedinẽ ⁊ in tpe iuuentutis ad nigredineȝ
aliꝙtulũ. ¶ Et eq̃litas dispõis somni ⁊ vigiliaꝝ ⁊
mẽbroꝝ in suis motib⁹ cõuenientia ⁊ sanitas ⁊ for
titudo in imaginatõe ⁊ intellectu ⁊ mẽoria ⁊ ĩ mo
tib⁹ mediocritas inter supfluitatẽ ⁊ diminutionẽ ui
delicet inter multã audaciã ⁊ tiorẽ ⁊ inter irã ⁊ pa
tientiã ⁊ pietatẽ ⁊ misericordiã ⁊ inter stabilitateȝ
⁊ pseuerantiã ⁊ in opatõib⁹ oibus cõplementuȝ ⁊
sanitas ⁊ bonitas augmenti ⁊ velocitas in ipso ⁊ p
cerus stat⁹. Et erũt ipsius somnia delectãtia ⁊ speȝ
bonã facientia ex odorib⁹ bonis ⁊ somnis deletan
tib⁹ ⁊ palaciȷ̃s nouis ¶ Et hanc q̇dẽ hñs cõpl'onẽ fa
ciẽ hilarem amabilẽ ⁊ iocũdã hẽbit. Et erit tẽpat⁹
in desiderio cõedendi ⁊ bibendi ⁊ erit bone illum-
bre in stõ ⁊ epate ⁊ venis ⁊ assil'atõe in toto corpo
re. Et tẽpatus in expellendo supfluitates a se ex cã
nalib⁹ q̇ illud efficere cõsueuerunt.

Cam vm de signis ei⁹ q̇ egredr̃ ab eq̃litate sr̃fiue.

I Ste est c⁹ cõpl'ones mẽbroꝝ nõ sil'ant̃ im
mo fortasse mẽbra ipsius principalia ĩ exi
tu ab equalitate sibi cõtraria exñt ⁊ vnũ eoꝝ ad v
nã egredit̃ cõpl'onẽ ⁊ aliud ad eius cõtrariã. ¶ Quĩ
qȝ ei⁹ cõpositio dissil'is fuerit erit malus ⁊ ingenio
sui ⁊ intellectu sicut ille q̇ magnũ hȝ ventrẽ ⁊ digi
tos curtos ⁊ faciẽ ⁊ caput rotunda ⁊ staturã magnã
aut ille q̇ hȝ puũ caput ⁊ in facie ⁊ fronte carnis ml'
titudinẽ ⁊ etiã in collo ⁊ pedib⁹ ⁊ est ei⁹ facies me
die spere sil'is. Et si ipsius mandibule magne fue-
rint erit ualde diuersus ⁊ silr̃ si caput ⁊ frons rotũ
da fuerint sȝ facies valde rotunda ⁊ collũ vehem̃
ter grossum ⁊ in oculis motus habuerit tarditateȝ
erit hoib⁹ omnibus a bonitate remotior.

Capitulũ sextũ de signis repletionẽ sig̃ntib⁹.

R Epl'o fm duos exit mõs. Est eni repletõ
fm foramina ⁊ est repletio fm v̊tutẽ. Re
pletio v̊o fm foramina est vt sint hũores
⁊ sp̃s ⁊ si in suis qualitatib⁹ boni existant in ꝙtita-
te sui supflui adeo ꝙ foramina ĩpleuerint ⁊ exten
derint: hoc autẽ hñs fm tiorẽ motus exit. Est naȝ
quĩ repletio venas scindit ⁊ ad suffocantiã fit flux⁹
⁊ accit suffocatio aut epilepsia aut apoplexia. Cui⁹
q̇dẽ sanatio est vt cito cũ minutõe succurrat̃. Sed
qr ꝓpt̃ malitiã qualitatis hũoꝝ cõtingit ipsos nocu
mẽtũ facere tantũ ⁊ nõ ꝙtitate iõ vincit v̊tutẽ.
Scđȝ uirtutẽ v̊o repletio est vt hũores ꝙtitate sui
nocumentũ nõ faciant sȝ malitia qualitatis ipsoruȝ

tantū q̄propt̄ v̄tutē malitiā sue qualitatis uincūt et
fiunt inobedientes ad digereñ ⁊ maturañ. Et hoc
q̇dē hñs ex egritudib⁹ timet putrefactōis ¶ Re
pletōis vero sig̃ ūiuersalit̄ sunt m̄broꝝ g̃uitas ⁊ ī
motib⁹ pigritia faciei rubedo ⁊ venaꝝ in flatio et
cutis extensio ⁊ plenitudo in pulsu ⁊ tinctura in v
rina ⁊ spissitudo ⁊ paucitas desiderij ⁊ visus debi
litas ⁊ somnia q̄ g̃uitatē portendunt sicut ei⁹ q̇ vi
det se q̄i mouere nō posse aut onus g̃ue ōferr̄ aut
loq̇ nō posse sicut videre se volare ⁊ motuū velo
citas hūores sig̃t subtiles ⁊ in q̄ titate tēpata. Et r̄
pletionis q̇dē ſm v̄tutē sig̃ sunt q̇dē g̃uitas ⁊ pigri
tia ⁊ desiderij paucitas q̄ ei ⁊ ꝓprie repletioni sunt
cōia. Sꝫ qū repletio ſm v̄tutē est simplex nō sunt
vene adeo inflate nꝫ cutis vehementis extensiōis
nꝫ pulsus adeo plenus ⁊ magnus nꝫ vrina multꝫ
grossa nꝫ color valde rube⁹: cōcussio quoꝫ ⁊ laxi-
tudo nō ꝓueniunt in eo nisi post motū ⁊ incessuꝫ.
Et videt in somnis prnritū ⁊ mordicationē ⁊ incē
sionē ⁊ odores fetidos. Humor etiā ōñans cogno
scit̄ p sig̃tōes ipsius quas noīabius ¶ Et ſm p̄lm
repletio ſm v̄tutē generat egritudinē añq̄ eius cō-
pleantur significationes.

Ca^m q̇ntū de signis dominij cuiuslibet hūoꝝ.

Sanguis sig̃tiones qū ōñant̄ sig̃tiōib⁹ re-
pletōis ſm foramīa vicine exñt ⁊ ꝓpt̄ h°
accit ex dominio eius g̃uitas in origine o
culoꝝ ꝓprie ⁊ in capite ⁊ temporib⁹ ⁊ alices ⁊ osi-
tatōes ⁊ nausea ⁊ dormitio multa ⁊ in senibus p-
turbatio ⁊ in intellectu tarditas ⁊ laxitudo absq̄ p̄
cedente labore ⁊ dulcedo in ore p̄ter solitū ⁊ rube
do in lingua ⁊ fortasse in corpore appebunt ademe
nul ⁊ in ore bothor ⁊ sanguis fluxus accit a locis q̄
facile scindunt̄ sicut naribus ano ⁊ gingiuis. Et est
etiā qū illud demr̄ant cōplo ⁊ regimē p̄teritū ⁊ re
gio ⁊ etas ⁊ tp̄us ⁊ cōsuetudo ⁊ tep⁹ lōgū a minuti
one ¶ Et somnia q̄ illud sig̃nt sicut qū hō in sōnijs
res videt rubeas aut sanguinē multū ex suo corpo
re exire aut se in sanguine natare aut his silr̄a. ¶
Dñij v̇o phl̄atis sig̃tōes sunt albedo in colore su-
pflua ⁊ laxitas ⁊ mollities ⁊ fr̄itas ⁊ saliue multitu
do q̄ sit viscosa ⁊ sitis paucitas nisi salsum fuerit ⁊
p̄cipue in senectute ⁊ digerendi debilitas et oxyre
mia ⁊ vrine albedo ⁊ somn⁹ multus ⁊ ociositas et
mēbroꝝ laxitas ⁊ pigritia ⁊ pulsus lenitas q̇ tardi
tati ⁊ raritati attinet. Ampli⁹ etas ⁊ cōsuetudo ⁊ r̄
gimen p̄teritū ⁊ aer ⁊ regio ¶ Et somnia in q̇bus
vident̄ aq̄ ⁊ flumia ⁊ niues ⁊ pluuie ⁊ frig⁹ demō
strant illud. ¶ Sig̃tōes autē dñij choler̄ rubee sṫ
coloris ⁊ oculoꝝ citritas ⁊ oris amaritudo ⁊ ling^e
aspitas ⁊ ipsius siccitas ⁊ nariū ariditas ⁊ vēto frō
delectari ⁊ sitis multa. ¶ Et pulsus festinatio ⁊ d̄
siderij cōedendi debilitas ⁊ nausea ⁊ vōit⁹ choleri
cus ⁊ viridis ⁊ venter mordicatiuus ⁊ horripila-
tio ad mōꝫ puncture acuū. ¶ Ampli⁹ p̄cedēs regi
men ⁊ etas ⁊ cōplexio ⁊ cōsuetudo ⁊ regio ⁊ hora
et tēpus ⁊ ars. Et somnia in q̇b⁹ uident̄ ignes ⁊ ue
xilla citrina et videre res q̄ non sunt citrine citri-
nas et videre incensionē aut calorē balnei aut solis
aut his silr̄a sig̃nt illud. Dñij v̇o cholere nigre si-
gnificatōes sunt corporis macies et vt sit fuscus et
sanguis nigredo et eius grossities et vigilie multe
et multa sollicitudo et ardor oris stōi et desideriū
mendosuꝫ et urina fusca aut nig̃ et grossa ⁊ vt cor
pus sit nigꝝ et pilosum qm̄ cholera nig̃ raro gene
rat̄ in corporib⁹ albis et lenibus et vt frequenter
accidant morphea nig̃ et vlcera mala et egritudi-
nes in splene. ¶ Et p̄ter hoc etas et cōplo et cōsue
tudo et regio et ars et hora et tēpus et regimen p̄
teritū. Et somnia terrorē facientia ex tenebris et
cruciatu et rebus nigris et terroribus.

Ca^m. vij. de signis q̄ oppilationē demr̄ant.

Qum materie coniungunt̄ et sig̃tōes eas d̄
mōstrant et sentit̄ extensio et nō sentiunt̄
sig̃tōes repletōis in toto corpore: oppila
tōes ꝓculdubio ibi adesse intelligunt̄. Uerūtñ g̃ui
tas in oppilatōibus sentit̄ qū oppilatōes in canalib⁹
exñt p quas multas currere materias est necesse si
cut in oppilatōibus q̄ in epate fiunt qm̄ qū illd̄ qd̄
ex cibo ad epar ꝓuenit oppilatōes penetrare ꝓhi-
buerunt colliget̄ ex ea res multa et retinebit̄ et g̃-
uabit vehementius q̄ ap̄a et discernetur ab ap̄ate
p multā g̃uitatē et febris priuationē. ¶ Qū autēꝫ
oppilatōes in alijs fuerint canalibus nō sentiet̄ gra
uitas sꝫ sentiet̄ retentio penetratōis sanguis et ex-
tensio. ¶ Amplius p̄lmi oppilatōes in venis hñ-
tiū colorē hñt citrinū qm̄ sanguis p foramīa sua ad
cutis superficiem non accedit.

Ca^m. ix. de signis q̄ vētositates sig̃nt.

Uentositates cognoscunt̄ p id qd̄ ex dolo-
ribus accit mēbris sr̄ibilibus. Et hoc qui
dē sequit̄ illud qd̄ ipse ex solōne cōtinui
tatis efficiunt. Et cognoscunt̄ p motus q̇ eis accidūt
mēbris. Et cognoscunt̄ etiā p sonos. Et cognoscun
tur p tactū. ¶ Dolores autē extendentes vento si
tates sig̃nt et p̄cipue si vehementes fuerint. Qd̄ si
illic ꝑmutatio ex dolore fuerit iā sig̃tio cōpleta e-
rit. Et hoc q̇dē nō erit nisi qū cōtinuitatis solō ī mē
bris fuerit sr̄ibilib⁹. In eis autē q̄ sūt sicut ossa aut
sicut caro glandosa nō apparet hoc p dolorē. Est
tñ qū in ossibus fiunt ventositates q̄ ossa rūpendo
frangunt vbi nō est dolor nisi sequēs puncturaꝫ q̄
os fractū illud qd̄ est corā ipso frangit. ¶ Cogniti
ones autē ventositatū ex motibus mēbroꝝ sunt si
cut cognitiones ex saltu accidente ex uentositatib⁹
q̄ generat̄ et mouent̄ ad h° ut exeant et resoluat̄.
Ex sonis autē cognoscunt̄ qm̄ soni aut erunt in ipis
eisdē sicut ventus rugit⁹ et eis silr̄a: et sicut sonit⁹
in splene qū eius dolor ex vētositate fuerit aut so
nus in eis fiat p ꝑcussioneꝫ quenadmōꝫ dignoscitur
hydropisis inter asclitē et tympanitē p ꝑcussionē.
Eaꝝ autē cognitōes ex p̄te tactus sunt v̇bigr̄a quia
tactus discernit inter inflationē et tumorē cū hūori
bus ꝓpterea q̄ inflatio est ibi cū extensiōe et cedit
p̄ssioni et ñ in materia fluida et liq̇da aut hūore vi
scoso: sensus enī tactus inter ista discernit. ¶ Et
dr̄ia q̇dē inter inflationē et ventositatē ñ est in sub
stantia imo in forma motus statōis et cōp̄ssionis.

Ca^m. x. de signis ap̄ata declarantibus.

Apparentia ap̄ata q̇dē declarant sr̄us et p̄
sentia. Oculoꝝ v̇o calida demr̄ant febris
cōitans ea et g̃uitas cū dolore pungitiuo
si mēbꝝ ap̄atū sr̄uꝫ habuerit. Et ex eis etiā q̄ ipsa
declarant aut declarando iuuant est nocumentū ī o
patōibus illi⁹ mēbri ingrediens. Et ex illis que
ipsa vehementer sig̃nt est sentire inflationē in p̄te

illius mēbri si sp̄us ad ip̄z semitā habuerit. Fr̄z au
tē dolor ꝓculdubio nō cōitat̄. Cuius vl̄ia signa d̄
mōstrare est difficile. Que si facilia fcā fuerit ne-
cessario erunt tediosa. Melius ergo est vt sermo
de eis posterius ad dictōes cuiusq; mēbri ptic̄lares
refuet̄. Q̄d autē hic dicius est ꝙ qū sentiet̄ ḡuitas
et nō dolor et fuerint cū eo sig̃tōes dn̄ij phl̄atis ex
istimañ est ꝙ sit phl̄aticū. Et si cū eo fuerit sig̃ do
minij melie erit mel̄icū et ꝓprie qū tanget̄ et fue͞it
duꝝ. Durities naq; est de cōuenientiorib⁹ sig̃tio
nib⁹ ad ip̄z declarañ. Qū autē apāta calida in ner-
uis fuerint erit dolor vehemens ⁊ febres fortes
q̄ cito ad extensionē ⁊ turbationē intellectus pdu-
cēt ⁊ i motib⁹ dilatatōis ⁊ cōstrictiōis faciet nocu
mentū. ¶ Ampli⁹ oia interiorū apāta in mirac te
nuitatē ⁊ macredinē efficiūt. Qūz collectionē faciēt
apāta in viscerib⁹ ⁊ f̄m exiture semitā ꝓcesserint i
festabit dolor vehementer ⁊ febris ⁊ exasp̄abr̄ li
gua valde ⁊ vigilie fortes fient ⁊ accn̄tia augmen
tabunt̄ ⁊ accr̄scet ḡuitas ⁊ fortasse sētiet̄ ḡuitas ⁊ i
fixio. Est etiā qū in corpore subita apparet maties
⁊ in oculis repentina cōcauitas. Qūq; illud qd̄ col
lectū est fit matuꝝ febris fortitudo ⁊ doloris ⁊ pl̄
sus sedat̄ ⁊ loco doloris res aduenit q̄ est sicut pru
ritus ⁊ si rubedo ⁊ durities ibi affuerint minorabi
tur rubedo ⁊ mollificabr̄ durities vt cōpl̄sioni ce
dat ⁊ sedabunt̄ accn̄tia oia dolorē facientia ⁊ ḡui-
tas ad sui finē pueniet. Qūq; aperiet̄ accidet prius
trēor mordicationē sāiei seq̄ns deiñ appebit febris
ꝓpt̄ exitū materiei ⁊ erit pulsus vacuitati ⁊ diuer
sitati aptus ⁊ incedet f̄m viā debilitatis ⁊ raritatis
⁊ puitatis ⁊ tarditatis ⁊ in desiderio appebit casus
⁊ sepe calefiunt p ip̄z extrēa. Materia autē expel
lit̄ p caz sue ptis aut in itinere spuendi aut mingen
di aut egrediendi. ¶ Et sig̃tio q̇dē bona post apti
onē est vt febris ex toto q̇escat ⁊ anhelit⁹ fiat facil̄
⁊ vt⁹ mundificet̄ ⁊ mā cito i pte sua egrediat̄. Est
autē qū in occultis apātib⁹ materia de mēb° ad m̄
boꝝ mutat̄. Et est qū hec q̇dē mutatio est bona ⁊ est
qū est mala. Bona autē est qū de mēbro nobili ad
ignobile mutat̄ mēbrū sicut qū de apātib⁹ cerebri
mutat̄ ad id qd̄ est post aures ⁊ de apātibus epatis
ad inguia. Et mala est qū de mēbro ignobili ad m̄
boꝝ eo nobilius mutat̄ aut qd̄ minus possit tollerar̄
illud qd̄ ei accīt sicut qū apā lateris ad ptez cordis
aut pulmonis mutat̄. Mutatio p̄terea occultoꝝ a
postēatū ⁊ incliatōes magnoꝝ apātū ad supiora aut
inferiora sig̃tionē h̄nt. Nā si in motib⁹ ipsoꝝ ad i
feriora declinauerint in hyp ocōdrijs appebunt ex
tensio ⁊ ḡuitas. Et si in motōe sui ad supiora decli
nauerint demōstrabit illud nobis dispōis anhelit⁹
malitia ⁊ eius coangustatio ⁊ ipsius difficultas ⁊ pe
ctoris cōstrictio ⁊ ardor ab inferiorib⁹ incipiens ⁊
ad supiora tendens ⁊ ḡuitas in pte furcule ⁊ capis
dolor. Et est etiā qū signū appet in adiutorio ⁊ ase
id. Et illud q̇dē qd̄ ad supiora declinat si cereb° fu
erit infixū erit malū ⁊ terrefaciens ¶ Uerūtñ si ad
carnē laxā q̄ est post aures declinauerit euasiōis fi
ducia in ipso erit. ¶ Flux⁹ p̄terea sanguis ex nari
b⁹ in talibus apātibus est signū bonū ⁊ in oib⁹ eti
am interioꝝ apātibus. Tu autē ad hoc inq̇reñ expe
cta in eo qd̄ postea dicturi sumus vbi f̄monē de a
postēatibus inuestigabius ⁊ dispōnē cuiusq; occul
torum mēbrorum nominabimus.

Caᵐ. xi. de signis solutionis cōtinuitatis.

Solonē cōtinuitatis si in mēbris acciderit
appentib⁹ sensus declarabit. Qd̄ si mē
bris acciderit occultis dolor eā demr̄abit
pforatiuus aut pungitiuus aut corrosiuus ⁊ p̄cipue
si ñ cū eo affuerit febris. Et ipsam q̇dē multotiens
cōitat̄ hūoris spissi cū sanguine exit⁹ ad amplitudi
nē descendentis ⁊ purulente materie egressio si p⁹
sig̃tionē apātū fuerit ⁊ coꝝ maturationē. Que aūt
est post apāta est qū sig̃t apātis aptionē cū matura-
tōe ⁊ est qū nō. Si v̇o cū maturatiōe fuerit febris
cū aptōe q̇escet ⁊ eūabr̄ pus ⁊ q̇escet ḡuitas ⁊ alle
uiabr̄. Qd̄ si nō ita fuerit dolor fiet maior ⁊ au-
gmētabr̄. Est etiā qū cōtinuitatis sol̄o ex m̄bri dis
locatione a suis locis ⁊ recessione mēbri a suo loco
⁊ si nō disloceṫ sicut ruptura dignoscitur. Et ē quz
ip̄a cognoscit̄ retentiōe ei⁹ qd̄ eūari cōsueuerat ex
canalibus qm̄ fortasse ad canales aut amplitudinez
quā cōtinuitatis sol̄o facit descendit ⁊ nō f̄m natu-
ralē sepat̄ viā queadmōz illi cōtingit cui ītestīa rū
punt̄ qū egō foras exire illi ꝓhibet̄. Et est qū con
tinuitatis sol̄o non appz nz p signa cognoscit̄ vl̄is q̄
noiata sunt: vñ in eius declaratōe diuisiōes pticu-
lares sunt necessarie q̄ sunt f̄m vnūq̄dq; mēbrū et
hoc q̇dē erit vt mēboꝝ sensum ñ hēat ⁊ cōprehen-
dit hūorē ⁊ currit qd̄ est in ipso ꝓculdubio ⁊ sepa
tur a loco suo ⁊ nō sustentat̄ sup mēbruz ⁊ sepetur
p dislocationē eius quā habuerit nez hūorē suscepe
rit q̄ ab eo effluat nz a suo loco moueri poterit ⁊ a
lij mēbro nō adheserit c⁹ dislocationē moueat̄.
Et tu q̇dē scire dēs ꝙ apāta ⁊ cōtinuitatis sol̄o q̄ d̄
teriora h̄nt accn̄tia sunt q̄ in mēbris exn̄t neruosis
q̄ sunt fortis sensus qm̄ est qū sunt pnitiosa sz sin-
copis ⁊ spasmus ea semp cōitant̄: sincopis q̇dē ꝓpt̄
doloris fortitudinē ⁊ spasmus ꝓpt̄ mēbri neruosi
tatē deiñ illa q̄ sunt sup iuncturas qm̄ tarde melio
rationē recipiunt ꝓpt̄ vehementē iuncture motuz
⁊ ꝓpterea ꝙ amplitudo q̄ est apud iuncturā est a-
pta vt materia ad ipsam descendat. Et qm̄ pulsus
⁊ vrina exn̄t ex sig̃tōib⁹ dispōnuz vl̄ibus: de eis
igitur loquemur.

Sūma pᵃ dictōis fᵉ de pl̄su. C⁹ sunt. xix. caᵃ.

Capitulū primū de pulsu ⁊ est f̄mo vl̄is.

Pulsus ē mot⁹ receptaculoꝝ sp̄s ex diasto
le ⁊ systole cōpōit⁹ ad regeñ sp̄z p aerē at
tractū. Cōsideratio aūt q̄ attendit̄ in pl̄su
aut est vl̄is aut pticularis f̄m vnāq̄q; egritudinē.
Et nos q̇dē hic de vl̄ib⁹ regulis scie pulsus loque
mur: ⁊ ptic̄lares ad loq̄ndū de egritudib⁹ pticula
ribus in posteriorib⁹ refuabius. Dicem⁹ ergo ꝙ
q̇sq; pulsus est cōpositus ex duob⁹ motib⁹ ⁊ dua-
bus q̇etibus. ¶ Ois naq; pulsus ex diastole ⁊ systo
le est cōpositus. Post hoc uero necesse est vt inter
oēs duos cōtrarios motus q̇es interueniat. Impos
sibile est naq; motus vnus alij motui cōtinuet̄ p⁹
ꝙ spatio eoꝝ applicat̄ terminus et extrēitas in ef-
fectu hoc tñ in scia naturali decl̄abr̄. ¶ Postꝙ igr̄
hoc ita ē ipol̄e est q̇n in vnoquoz pulsu añꝙ ali⁹ cō
sequat̄ quattuor interueniant ptes. s. motus duo ⁊
q̇etes due. s. motus eleuatōis ⁊ q̇es inter ipsam et
dep̄ssionē ⁊ motus dep̄ssionis ⁊ q̇es inter ipsaz ⁊ e-
leuationē ¶ Depressionis v̇o motus apud pl̄imos

depressio

medicoꝝ nullo⁹ sentiẗ sꝫ apđ alios est qũ aut i forti pulsu sua fortitudine sentiẗ aut in pulsu magno ꝑpẗ eleuationẽ sui aut in duro ꝑpẗ multã sui refrĩnationẽ aut in tardo ꝑpẗ lõginq̃tatẽ tẽporis sui motus. ¶ Gal'. quoqꝫ dixit lõgo tp̃e nõ fui sollicitus ex dep̃ssione. Postea ṽo ñ q̃eui tangen⁹ donec ex eo aliq̃d p̃cepi ꝛ postea illđ cõpleui. Nã postea porte pulsus mihi apte fuerunt. ¶ Qui ṽo ista studuerit vt ego p̃cipiet illud qđ cõsecutus fui. Et licꝫ ita sit vt dicit/ In p̃imis tñ dispõibus dep̃ssio non est ssu p̃cepta. ¶ Cã ṽo ob quã statutũ fuerit tangere venas brachÿ est facilitas p̄bendi ip̃ꝫ ꝛ q̄ hõ nõ est sollicitus vt ip̃ꝫ discoopiat ꝛ rectitudo situs ipsius ꝑpẗ rc̃itudinẽ cordis ꝛ ei⁹ qđ est iuxta ip̃ꝫ. Et oꝫ q̃dẽ vt sit tactus manu sup latus exñte quõiaꝫ si manus sup vola plante extendaẗ in latitudine augmentũ p̄bet ꝛ ex eleuatõe diminutionẽ facit et etiã diminuit ex lõgitudine ꝛ ꝑprie i macilentis. Et resupinata augmentat in eleuatõe ꝛ lõgitudĩe. Opꝫ p̄terea vt tactus fiat in hora q̃ ille c⁹ pulsus ẽ sit ab ira remotus ꝛ gaudio ꝛ exercitio ꝛ oĩb⁹ passionib⁹ ꝛ saturitate q̃ g̃uedinẽ facit ꝛ fame ꝛ dispõne relinq̃ndi cõsuetudines ꝛ renouandi vsus. ¶ Et oꝫ etiã vt sit de pulsu expimentũ tẽpati nobilis ita vt alius ei cõpeẗ. ¶ Ampli⁹ dicẽus q̄ genera ex q̇bus medici pulsus dispõeꝫ cognoscunt ſm q̄ ipsi r̃ferũt sunt. x. q̃uis eis fuerit necessariũ vt potuissẽt ea nouẽ. ¶ Gen⁹ q̇dẽ qđ est sumptũ ex q̃tita te diastoles. Et genus qđ est sumptũ ex q̄litate p̃cussionis vene in digitos. Et gen⁹ qđ est sumptũ ex tp̃e cuiusqꝫ motõis. Et genus qđ est sumptũ ex eẽntia instr̃i. Et genus qđ est sumptũ ex eius eũatõe aut repl'one. Et genus qđ est sumptũ ex cal'itate tactus ipsius aut fr̃itate. Et genus qđ est sumptũ ex tp̃e q̇etis. Et genus qđ est sumptũ ex p̃l'ius eq̄litate aut diuersitate. Et genus qđ est sumptuꝫ ex ei⁹ ordinatõe in diuersitate sui aut in ordinatione. Et genus qđ est sumptũ ex pondere. ¶ Gen⁹ ṽo q̃titatis pulsus sig̃tur ex q̃titatibus suoꝝ triũ diametroꝝ q̃ sunt ipsius lõgitudo et latitudo ꝛ ei⁹ ꝑfunditas. ¶ Sunt ergo in eo nouẽ pulsus dispositões simplices ꝛ cõposite. Et noue q̇dẽ simplices sunt lõgus curtus ꝛ mediocris ꝛ latus strictus ꝛ mediocris ꝛ ꝑfundus aptus ꝛ mediocris. ¶ Lõg⁹ autẽ ille est c⁹ p̃tes in lõgitudine plus sentiunẗ q̄ naturalis absolute q̇ est p̃certo eius q̇ cõpl'onẽ hꝫ tẽpatã aut naturalis q̇ est eius q̇ huic est ꝑpinquus ꝛ ẽ tẽpatus cui est ꝑpriũ. Et tu q̇dẽ iã p̃us sciuisti dr̃iã inter eos. Curtus ṽo est ei cõtrari⁹. Et inter eos est mediocris. Et tu q̇dẽ iudicabis ſm hanc regulã in sex q̃ remanserunt. ¶ Cõpositaꝝ ṽo ex his simplicibus q̃dã sunt q̃ nomẽ hñt ꝛ q̃dã q̃ noĩe carẽt. Ille eñ q̇ in lõgitudine ꝛ altitudine ꝛ latitudine ẽ augmentatus vocaẗ magnus ꝛ q̇ in his oĩbus ẽ diminutus vocaẗ p̃uus. Et q̇ inter eos exĩt tẽpatus. Qui ṽo in latitudine ꝛ altitudine est augmentatus vocaẗ grossus. Et q̇ in eis est minutus dr̃ subtilis. Et q̇ est inter eos est eq̄lis. ¶ Generis autẽ qđ ex q̄litate p̃cussionis vene in digitos sumptũ ẽ tres sũt spẽs fortis ꝛ ipse est q̇ apud diastolẽ tactui r̃sistit et debilis q̇ est ei oppositus. Et eq̄lis q̇ est inter eos. ¶ Generis quoꝫ qđ ex tẽpore cuiusqꝫ motõis sumptũ est tres sunt spẽs velox ꝛ est q̇ motuꝫ in breui tp̃e cõplet. Et tardus ei cõtrarius ꝛ eq̄lis inter eos exñs. ¶ Generis ṽo qđ ex eẽntia istr̃i sumitur tres sunt spẽs. Mollis q̇ est recipiens reditũ ad interiora ꝛ cõpressionẽ facile. Et durus q̇ est ei contrarius ꝛ inter eos mediocris. ¶ Generis autẽ qđ est sumptũ ex eo qđ cõtineẗ tres sunt spẽs. Plen⁹ ꝛ ipse est q̇ sentiẗ sicut si in eius foramine eẽt hũor ĩplens de quo sollicitañ est vt pure eũeẗ. Et vacuus est ei cõtrarius. Et inter eos mediocris. ¶ Et generis q̇dẽ qđ ex suo tactu sumptũ est tres sĩt spẽs cal'us ꝛ fr̃us ꝛ tẽpatus. ¶ Generis ṽo qđ est sumptũ ex tp̃e q̇etis spẽs sunt tres. Freq̃ns ꝛ ipse est in quo tp̃us sensatũ qđ exit inter duas p̃cussiones est breue q̇ etiã vocaẗ cõseq̃ns ꝛ spissus. Et ei cõtrarius rarus q̇ etiã dr̃ laxus ꝛ resolutus ꝛ inter eos mediocris. Et hoc q̇dẽ tẽpus est ſm q̄ ex systole cognosciẗ. Si ṽo systole nullo modo cognita fuerit erit tẽpus qđ inter oẽs duas diastoles cõtinuaẗ. ¶ Et si ip̃a cogita fuerit erit ſꝫ duo tp̃a duoꝝ extrẽorũ. ¶ Genus ṽo qđ est sumptũ ex eq̄litate ꝛ diṽsitate est aut eq̄le aut diuersum. s. in eq̄le. Et h° q̇dẽ est p cõpationẽ sil'itudĩs aut dissil'itudĩs pulsuũ. aut p̃tiũ vnius pulsus aut vnius p̃tis pulsus in quĩqꝫ rebus magnitudine ꝛ p̃uitate aut fortitudine et debilitate ꝛ velocitate ꝛ tarditate spissitudine aut raritate duritie ꝛ mollitie donec cõtingit q̄ vnus pulsus est postremus sue diastoles citi⁹ ꝑpẗ vehementẽ calorẽ aut debilior ꝑpẗ debilitatẽ. Quod si volueris dilatabis ſmonẽ ꝛ cõsiderabis in equalitate ꝛ diuersitate in tribus generibus p̄dcis alias p̃tes sed ꝯsiderationũ fortitudo ad istas reducta ẽ. Pulsus ṽo eq̄lis absolute est ille q̇ in his oĩbus est eq̄lis q̇ si in aliquo eoꝝ solo fuerit eq̄lis in eo solo diceẗ eq̄lis sicut si diceremus equalẽ in ṽtute aut eq̄lem in velocitate. Et sil'r diuersus est ille q̇ non est equalis aut absolute aut in aliqua re. ¶ Genus auteꝫ quod ex ordinatõe ꝛ inordinatiõe sumptũ ẽ duas hꝫ spẽs diuerse ordinatus ꝛ diuerse inordinatus. Ordinatus autẽ est ille c⁹ diuersitas hꝫ ordinẽ cõſuatũ sup quẽ trãsit ꝛ est ſꝫ duos mõs aut ordinatus absolute ꝛ est qũ totũ illud qđ ex eo ꝑuenit ñ hꝫ nisi tm̃ diuersitatẽ vnã. Aut ordinatus qui est ꝑprie ꝛ ipse est q̇ hꝫ duas diuersitates aut pl'es sicut si ibi eẽt circulus ꝛ alius circulus ab eo diuersus sed ambo ad suũ redirent ordinẽ sicut si eẽt vnus circulus. Et inordinatus est q̇ est ei cõtrari⁹. ¶ Qũqꝫ certificaueris inuenies q̄ hoc decimũ genus ẽ sicut eẽt noni generis spẽs ĩtrans sub ineq̄li. Debes autẽ scire q̄ in pulsu repiẗ nã musice qm̃ quẽadmõꝫ ars musice cõpleẗ p adiunctionẽ sonoꝝ ſm ꝑportionẽ cõitantẽ eos inter acuitatẽ ꝛ g̃uitatẽ per circulos casuũ ꝛ tẽpoꝝ q̇ sunt inter eoꝝ p̃cussiones sic est dispõ pulsus qr ꝑportio suoꝝ tẽpoꝝ in velocitate ꝛ spissitudine ꝛ debilitate ꝛ in q̃titate ẽ sicut ꝑportio adiunctõis eius. Et quẽadmõꝫ tẽp⁹ feriendi ꝛ q̃titas sonoꝝ est qũ sunt cõuenientia ꝛ est qũ ñ sunt cõueniẽtia sil'r ẽ qũ ibi đbilitates sunt ordinate ꝛ est qũ sunt inordinate. Et ꝑportio etiam dispõnũ pulsus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ in quãtitate est qũ est cõueniens ꝛ est qũ nõ imo diuersa est ¶ Et hic q̇dẽ est egrediens a genere cõsiderandi ordinẽ. Gal'. autẽ vr̃ q̄ id qđ potest sentiri ex ꝑportionalitatib⁹ põderis est ſm vnã ꝑportionẽ

musicaꝝ noīataꝝ aut non nominatarum. Nominatarum vero aut secūduȝ ꝓportionē totius ⁊ q̄nȝ et est ꝓportio tripli qū est ꝓportio dupli adiuncta cū ꝓportōe ad dentis medietatē ⁊ ipsa est q̄ dr̄ ꝓportio p q̄nq;. Et fm ꝓportionē q̄ est ptotuȝ ⁊ est dupla ⁊ fm ꝓportionē q̄ est p q̄nqȝ ⁊ est addens medietatē fm ꝓportioneȝ q̄ est p q̄ttuor ⁊ est addens tertiā ⁊ fm ꝓportionē addentē q̄rtā postea nō sentit. Et ego q̇dē miror quō ꝓportiones iste p tactuȝ discerni pn̄t: dico tñ ꝙ ei est facile q̇ in ḡdu tangendi cōsueuit ⁊ ꝓportionat̄ sonos p artē postꝙ̄ erit ei potentia cognoscendi musicā acq̇sita ⁊ cōpabit fcm̄ p notū: hō etiā iste qū suā intentionē ad pulsum reduxerit huiusmōi poterit discernere ꝓportiōes p sensum. ¶ Genus vo qđ ex pondere est sumptuȝ est p cōpationē ꝓportionis q̄ttitatū ꝓportionū q̄ttuor tēpoꝝ q̄ sunt duobus motibus ⁊ duab⁹ q̇etibus. Et si sensus totū hoc discernere ñ pōt tñ est p cōpationē ꝓportionis q̄ttitatū ꝓportionū tēpoꝝ diastoles ad tēpus qđ est inter duas diastoles ⁊ ad ultimū tēporis in quo est motus ad tēpus in quo ē q̇es. ¶ Qui autē ponūt in hoc capitulo cōpationem tēporis motus ad tēp⁹ motus ⁊ tēporis q̇etis ad tēpus q̇etis mittunt capitulū in caº lȝ huiusmōi missio sit tollerabilis ⁊ nō sit incōueniens sȝ tñ nō ē bona. Et pondus q̇dē est illud in quo ꝓportiones musice cadunt. Et dicemus ꝙ pulsus aut est boni ponderis aut mali ponderis. Et illi⁹ q̇dē q̇ est mali pōderis sunt tres spēs vna est illius c⁹ pōdus est mutatū ⁊ est iuxta pōdus ⁊ iste est c⁹ pōdus est pōđ⁹ etatis q̄ est iuxta etatē illius c⁹ est pulsus sicut qum iuuenes hn̄t pondus pulsuū pueroꝝ. Et altera ē separati pōderis sicut qū pueri hn̄t pondus pulsus sicut senū. Et tertia est egrediens a pondere ⁊ ē ille c⁹ ponderi pulsus hoīs nō sil̄at. Et multa egressio pulsus a pondere magnā in dispōibus siḡt mutatōnem.

Caᵐ. ij. de pulsu equali ⁊ diuerso.

Dicunt ꝙ diuersi pulsus diuersitas aut est in multis percussionib⁹ aut ī vno pulsu. Sȝ q̇ in vno pulsu diuersificat̄ aut in multis diuersificat̄ partibus. s. in locis separatis in quibus cadunt digiti aut in vna parte. s. in loco vni⁹ digiti. Et illius q̇dē q̇ in multis diuersus exit pulsibus est diuersus ḡdatus equal̄r currens. Et ipse q̇dē est qui ab vno incipit pulsu ⁊ permutat̄ ad maiorē eo aut ad minorē ⁊ ꝓcedit sic fm hanc regulā donec peruenit ad finē in diminutōe aut in augmēto per sil̄em ordinē deiñ intersecat̄ ⁊ ad primā magnitudinē redit aut rediens ex paruitate sua simili reditu in ambabus dispōib⁹ ad primā r̄gulā aut diuersificans postꝙ̄ venerit a principio qđ est h⁹ mōi ad finē q̇ est huiusmōi. Et est qū ad finē pueit ⁊ ē qū itersecat̄ añ ip̄ȝ ⁊ ē qū addit supra ip̄ȝ donec intersecat̄ qūȝ ītsecat̄ fortasse ītsecat̄ ī medio cessando ⁊ est quȝ agit ab hoc diuersum ⁊ illud est vt in medio sui interueniat motus. ¶ Et pulsus q̇deȝ cessationē hn̄s ē diuersus i qº expectat̄ motus ⁊ venit q̇es. Et ille q̇ in sui medio hȝ motū est diuersus in quo expectat̄ q̇es ⁊ venit motus ¶ Diuersitas vo pulsus in multis partibus vnius pulsus aut est in situ suaꝝ partiū aut in motu suaꝝ partiū sed diuersitas q̄ est in situ suaꝝ partiū est diuersitas ꝓportionis partiū vene ad partes. Et qm̄ partes sīt sex erit illud qđ in eis cadit ex diuersitate sil̄r. Diuersitas autē q̄ est in motu aut est in velocitate ⁊ tarditate aut in cōsecutōe ⁊ ꝑuentōe. s. ut moueat̄ pars eius añ horā sui motus aut post horā aut in fortitudine ⁊ debilitate aut in magnitudine ⁊ paruitate. Et hoc totū aut curet fm ordinē equalē aut diuerso in augmēto ⁊ diminutiōe ⁊ illud q̇dē aut erit in duabus partibus aut in tribus aut in quattuor. s. in casu digitoꝝ. Et tu q̇dē cōponere poteris ⁊ ordinare. ¶ Ex diuersitate vo pulsus in vna pte est ille q̇ est intersectus ⁊ reditiuus ⁊ cōtinuus. Intersectus autē est ille q̇ in partē vnā cū puo motu sepat̄ ⁊ partis vnius q̄ ex eo intersecat̄ cū q̇ete ē qū duo extrēa diuersificant̄ in velocitate ⁊ tarditate ⁊ in sil̄itudine. ¶ Reditiuus vo est vt pl̄ꝰ magnus redeundo fiat paruus in vna parte deiñ in reditu subtili r̄dit. Et h⁹ q̇dē mōi est ille c⁹ q̄dā speciēꝝ in alias ingrediunt̄ ⁊ hoc est vt sit vnus pulsus sicut duo ꝓpt̄ diuersitatē aut duo sicut vnus ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediunt̄. Et istud q̇dē ē fᵐ sn̄iaȝ eoꝝ q̇ in hoc nō cōuenerūt. Cōtinuus autē ē ille c⁹ diuersitas est ordinata in cōtinuitate nō sēu ꝑcepta separatōe in eo ad qđ ipsa mutat̄ ex velocitate ad tarditatē aut ecōtra aut ad equalitatē aut inequalitatē in eis aut ex magnitudine aut paruitate aut equalitate in eis ad aliqđ eoꝝ ad qđ mutat̄. Et hoc q̇dē est qū fm sil̄itudinē sui ꝓcedit. Et ē qū accit vt cū cōtinuatōe sua sit in aliq̇b⁹ suaꝝ ptium plus diuersitatis ⁊ in aliȷ̄s minus.

Capitulū. iij. de spēb⁹ pl̄ꝰ diuersi q̄ noīa habent propria.

Ex eis est gazellans q̇ est diuersus in vna pte qū fuerit tardatus ⁊ deiñ intersecat̄ ⁊ fit velox. ¶ Et ex eis ē vndosus: ⁊ ipse q̇dē est q̇ est diuersus in magnitudine ptiū vene et eaꝝ puitate ⁊ eleuatōe ipsaꝝ ad supiora ⁊ in latitudine ⁊ in cōsecutōe ⁊ ꝑcessiōe in principio mot⁹ pl̄sus cū mollitie q̄ est in ipsa: ⁊ ipse q̇de nō est valđ puus ⁊ hȝ latitudinē quandā ⁊ assil̄at̄ vndis quarū alie alias sequnt̄ secūdū rcitudineȝ cū diuersitate q̄ est inter eas in eleuatōe eaꝝ ad supiora ⁊ descensione ad inferiora ⁊ velocitate ⁊ tarditate. ¶ Et ex eis est vmiculosus q̇ est illis silis sȝ est puus multe spissitudis c⁹ spissitudo existiat̄ velocitas sȝ nō ē. Et formicans q̇ est valde minor ⁊ vehementioris spissitudis. Et vmiculosi q̇dē ⁊ formicantis diuersitas in eleuatōe ad supiora ⁊ ꝑcessiōe ⁊ cōsecutōe ī sēu est manifestior ipsoꝝ diuersitate in latitudine ī mo quasi nō apparet id. ¶ Et est ex eis serrinus q̇ vndoso in ptiū diuersitate sil̄at̄ ⁊ in eleuatōe ad superiora ⁊ latitudine ⁊ ꝑcessiōe ⁊ cōsecutiōe sȝ ē durior ⁊ cū duritie ipsi⁹ partes ī duritie diuerse existunt. ¶ Et serrinus q̇dē ē pl̄ꝰ uelox spissus ⁊ durus c⁹ partes in magnitudine diastoles diuerse existūt ī duritie ⁊ mollitie. ¶ Et ex eis est cauda soricina ⁊ est ille q̇ ordinat̄ in diuersitate suaꝝ partiuȝ ex diminutōe ad augmentū aut ex augmēto ad diminutionē: ⁊ cauda q̇dē soricina est qū est in pulsibus multis ⁊ est qū est in vno pulsu in ptib⁹ multis aut in parte vna. Et eius diuersitas ꝓpria est illa q̄ ex magnitudine pendet. Et est qū est in cōpatōe velocitatis ad tarditatē aut fortitudis ad debi-

litatē. Et ex eis ē mesalius ⁊ ipse ē q̄ ex dīnutiōe ꝓcedit ad aliquē terminū in augmento postea īcli nat̄ inferius ad suū ordinē donec ad primū termi nū diminutōis ꝑueniat. ¶ Est ergo sicut due caude soricine q̄ cōtinuant̄ apud maiores ei⁹ extrēitates: ⁊ ex eis ē displ'sās: ⁊ ī ip̄o q̄d discordati sūt medici Sunt enī q̄dā q̄ ip̄z vnū pulsum ponūt diuersuz in p̄cessiōe ⁊ cōsecutōe. Et sunt alij q̄ ponūt ip̄z duos pulsus quoꝝ vnū alteꝝ cōsequit̄ ⁊ ad vltimū iter eos nō exīt tēp⁹ q̄d dilatet̄ ad colligen̄ systolē dei de diastolē: nō enī oē ex quo cōsequnt̄ due ꝑcussio nes oz vt sint duo pulsus. Alioq̄n ille c⁹ intersecat̄ diastoles ⁊ deiñ redit eēt duo pulsus nz etiā oz vt sint duo pulsus nisi qū īcipit ⁊ fit diastoles ⁊ postea redit ad fundū faciendo systolē deiñ redit iteruz ⁊ diastolē facit. Ex eis sunt q̄etē hn̄s ⁊ cadens in me dio quos p̄diximus. Sed dr̄ia inter cadentē in me dio ⁊ gazellantē est q̄ gazellantis ꝑ̄ᵃ añ venit q̄ cō pleat̄ pr̄ia sz in cadente in medio est pulsus q̄ uenit in tp̄e q̄etis qū cōplet̄ ꝑcussio pᵃ. ¶ Et ex istis q̄dē capitulis sunt pulsus spasmosus ⁊ tremulus ⁊ r̄tor tus q̄ filo q̄d torq̄tur assilāt ⁊ est ex capitulo diuer sitatis in p̄cessiōe ⁊ cōsecutōe ⁊ in situ ⁊ in latitudi ne: ⁊ cordosus q̄dē est ex summa retorti ⁊ silāt tre mulo sz tñ in tremulo diastoles est magis occulta: ⁊ silr̄ exitus ab equalitate situs in eleuatōe ad supi ora est in retorto occultior sz tensio in cordoso est manifesta ⁊ est cū eius torsione ad vnā ptē tm̄. ¶ Pl'm v̄o tales accn̄t quales isti. s. cordosus ⁊ retor tus ad vnū latus declinans in egritudib⁹ siccis. Pulsuū v̄o cōpositoꝝ sp̄ēs quasi infinite sunt ⁊ nez habentes nomina.

Caᵐ. iiij. de i° q̄ ex sp̄ēb⁹ pulsus est n̄alis.

Q[uiusque] genēꝝ p̄noiatoꝝ in quo est super fluitas augmenti vel diminutōis natural̄ est equalis nisi fortis quōiaz natural̄ in eo est augmentatus. Et si aliq̄d alioꝝ geneꝝ ñ augmē tū p̄buerit nisi fortitudis augmentū seq̄ns ⁊ factuz fuerit maius: v̄bigr̄a ipse erit naturalis ꝑpt̄ fortē. Alioꝝ v̄o geneꝝ q̄ nz augmentū nz diminutionē tol lerant naturalis est mediocris ⁊ ordinatus ⁊ q̄ ē bo ni ponderis.

Caᵐ. v. de caīs spēꝝ pulsus p̄dictaꝝ.

C[ausa]ꝝ pulsus q̄dā sunt cōes necessarie es sentiales in cōstitutōe pulsus ingredien tes ⁊ vocātur cōtentiue ⁊ q̄dā sunt in cō stitutōe pulsus nō ingredientes. ¶ Et haꝝ q̄dē ali e sunt insepabiles q̄rū pmutatōe pmutat̄ iudiciuz pulsus ⁊ vocant̄ cāe insepabiles: ⁊ alie sunt sepabi biles q̄ vocant̄ mutantes absolute. ¶ Cōtentie v̄o cāe sunt tres v̄tus vitalis q̄ est in corde mouens pl̄ sum ⁊ tu q̄dē iā sciuisti eā in ca° de v̄tutib⁹. ¶ Et ꝑ̄ᵃ est instr̄m ⁊ est vene pl'satiles quas iā sciuisti qū nūerauimus mēbra. ¶ Et tertia est necessitas exti guendi ⁊ est adueniens p q̄titatē notā extinctōnis q̄ renouat̄ in termino caloris opposita in suo incen dio aut extinctōe aut equalitate sua ⁊ haꝝ q̄dē caꝝ cōtentiuaꝝ opatōes mutantur ꝑ̄ᵐ id q̄d adiungit̄ e is ex caīs insepabilibus ⁊ mutantibus absolute.

Ca. vi. de his q̄ ꝑueiūt ex caīs ꝯtentiuis solūmō.

Q[u]um instr̄m fuerit obediens sui lenitate ⁊ v̄tus fortis ⁊ necessitas ad extinguen̄ ve hemens erit pulsus magnus. Verūtñ ne cessitas iuuantior his tribus est ad hoc. ¶ Q̄d si v̄ tus fuerit debilis pulsus ꝑuitas eā ꝓculdubio seq̄ tur. Et si cū hoc instr̄m fuerit duꝝ ⁊ necessitas pau ca erit minor. ¶ Est etiā qū durities efficit ꝑuitatē sz tñ ꝑuitas c⁹ cā est durities sepat̄ a ꝑuitate c⁹ cā ē debilitas p hoc q̄ est durus ⁊ ñ debilis ⁊ breuitas eius ⁊ ꝓfunditas nō est multa sicut est qū est v̄t⁹ d̄ bilis. ¶ Pauca quoq̄ necessitas ꝑuitatē efficit sz de bilitas ibi nō erit. Et nz est aliqua haꝝ triū q̄ plus efficiat ꝑuitatē q̄ debilitas: Et ꝑuitas q̄dē duritiei cū v̄tute plus est q̄ ꝑuitas p̄uatōnis necessitatis cuz v̄tute. ¶ Virt⁹ naq̄ cū priuatōe necessitatis nō mi nuit multū ex equali q̄m a diastole ꝓhibentē ñ hz. Et nō declinat ad hoc vt nō multū sup tēpamentū addat nisi iō q̄ ñ multā hz necessitatē. ¶ Si v̄o ne cessitas multa fuerit ⁊ virt⁹ fortis ⁊ instr̄m inobe diens ꝑpt̄ suā duritiē magnitudini nō poterit eē q̄n fiat velox ⁊ velocitati restauret id q̄d deest ex ma gnitudine q̄ si virtus fuerit debilis ⁊ pulsus ñ po terit magnificari ⁊ velocitas in eo nō opata fuerit nō poterit eē q̄n fiat spissus qua spissitudine restau ret illud q̄d ei defuerit ex magnitudine ⁊ veloci tate ⁊ multe vices tenebunt locū vni⁹ vicis suffici entis ⁊ magne aut duaꝝ velociū. ¶ Et hoc q̄dē est sicut qū hoi necesse est rē ferre ponderosaz quaz si poterit vna vice totā ferret: si v̄o nō diuidet eā in duas ptes ⁊ festinabit ⁊ si ñ in multas ptes ipsaz di stribuet ⁊ ferr̄t q̄q̄ ptē quocūq̄ mō poterit cū spa tiositate aut velocitate deiñ nō cessabit inter qual libet duas oneraturas eius lz sit in eis tardatus q̄ si multe fuerit debilitatis stabit tūc ⁊ ferret eā fe stine ⁊ redibit cū tarditate. ¶ Si autē v̄tus fuerit fortis ⁊ instr̄z obediens sz necessitas erit maior for titudine tēpata v̄tus augmentabit velocitatē cū ma gnitudine. Et si necessitas fuerit fortior erit cū ma gnitudine ⁊ velocitate spissitudo. ¶ Lōgitudinē q° q̄z magnitudis cāe ꝓcerto efficiunt qū aliq̄d ꝓhibēs amplitudinē ꝓhibuerit ⁊ eleuationē ad supiora nō pmiserit fieri sicut durities instr̄i v̄bigr̄a q̄ ampli tudinē ꝓhibet ⁊ dēpsitas carnis ⁊ cutis q̄ sursum e leuari ñ pmittunt. Sz est etiā qū in amplitudīe ad dit maties. ¶ Et amplitudinē q̄dē efficit aut vēaꝝ vacuitas vt p ipsam tunica supior sup interiorem declinet ⁊ dilatet̄ aut multa instr̄i lenitas. Spissitu dis autē cā est debilitas aut multa necessitas aut ca liditas. ¶ Et raritatis q̄dē cā est v̄tus q̄ necessitatē in magnitudine supat aut fr̄itas multa diminuta a necessitate aut nimia intensio v̄tutis ⁊ aduent⁹ pdi tioni ꝓximus. ¶ Cāe v̄o debilitatis pulsus ex mu tatoībus q̄dē sunt tediū ⁊ vigilie ⁊ eūatio ⁊ mati es ⁊ hūor nociuus ⁊ exercitiū supfluū ⁊ hūoꝝ mo tus ⁊ ipsoꝝ obuiatio mēbris fortis sēus aut cordi vicinis ⁊ totū illud q̄d vehementer resoluit. Et duritiei pulsus cāe sunt siccitas corporis vene aut ei⁹ fortis extensio aut vehemens frigus cōge lans. Et etiā est qum pulsus in crisibus durescit ex fortitudine pugne ꝓpterea q̄ mēbra p ipsam extē dunt̄ ad ptē ipulsionis nature. ¶ Lenitatis v̄o cāe sunt cāe naturales mollificātes sicut nutriens ⁊ e gritudinales mollificātes sicut hydropisis ⁊ lethar gia aut ea q̄ nz sunt naturalia nz egritudinalia sicut balneatio. ¶ Et diuersitatis q̄dē cā cuz ꝑseuerātia v̄tutis est ḡuitas materiei cibi aut hūoris. Et cum

debilitate ṽtutis eſt pugna cãe ⁊ egritudis. Ex cãis quoꝫ diuerſitatis eſt repletio venaꝝ ex ſanguie ſꝫ qꝺ huic eſt ſil'e remouet minutio. ¶ Et pl'm q̇deꝫ fit diuerſitas qñ ſãguis eſt viſcoſus ſuffocans ſpũꝫ q̇ mouet̃ in arterijs ⁊ ꝓprie qñ dẽpſitas fuerit circa cor. ¶ Ex cãis ꝑteres ipſius q̃ eã in breui efficiunt tpe ſunt ſtõi repletio ⁊ triſtitia ⁊ cogitatio in aliq°. Sed qñ in ſtõ malus fuerit hũor nõ ceſſabit diuerſitas ⁊ forſitan ex eo ꝑueniet trẽor cordis ⁊ fiet pl'ſus tremulus. ¶ Et ſerrini q̇dẽ pulſus cã eſt diuerſitas eius qꝺ in corpore vene eſt fuſum in putrefactõe ſui aut ipſius cruditate aut ſui maturatione aut diuerſitas diſpõnũ venaꝝ in duritie ſua ⁊ mollitie aut apa in mẽbris neruoſis ¶ Biſpulſãtis ṽo cã eſt ṽtutis fortitudo ⁊ pl'ima neceſſitas ⁊ durities inſtr̃i q̃re ñ obedit ei ꝙ ṽtutes ipſi ꝑcipiunt de diaſtole in vna vice ſicut qñ q̇s vult vna ꝑcuſſione aliq̇d incidere ⁊ nõ obedit̃ ei adiuuat̃ ab aᵃ ⁊ ꝑcipue qñ neceſſitas ſubito augmentat̃. ¶ Soricini ṽo pulſus cã qñꝫ eſt virtꝰ debilis q̃ de labore ad q̇etẽ ordinate ꝓcedit ⁊ de q̇ete ad laborẽ ſed ille q̇ in una ꝑmanet diſpõe plus eſt ṽtutis debilitatẽ ſigns ¶ Et cauda q̇dẽ ſoricina ⁊ q̃ eis ſil'is exit eſt plus ſignificans fortitudinẽ aliq̃ꝫ ⁊ ꝙ debilitas nõ eſt i fine ſꝫ eis deterior eſt cauda finitiua deiñ manſiua: poſtea cauda reditiua. Cadentis autẽ in medio cã ẽ ṽtutis laſſitudo ⁊ eius defectus aut accidens ſubito veniens ad qꝺ aĩa ⁊ natura ſubito redeunt. ¶ Et ſpaſmoſi q̇dẽ pulſus cã ſunt motus nõ naturales in virtute aut malitia in eẽntia inſtr̃i. Pulſus aũt tremulus ꝓcedit ex fortitudine ⁊ inſtr̃o duro ⁊ neceſſitate forti. Sine iſtis eñi nõ ꝑuenit tremor. Undoſi autẽ eſt qñ eius cã exit ṽtutis debilitas ſꝫm pl'm ⁊ nõ põt fieri diaſtole niſi paulatiꝫ ⁊ paulatĩ. Et eſt etiã qñ inſtr̃i lenitas eius cã exit lꝫ virtus ñ ſit valde debilis. ¶ Inſtr̃m naq̃ꝫ molle ⁊ hũidum cõcuſſionẽ ⁊ motũ nõ recipit q̃ in vnaq̃q̃ꝫ penetrẽt ꝑtẽ queãdmõꝫ ſiccũ qꝺ eſt duꝝ recipit qm̃ ſiccitas cõcuſſioni eſt apta ⁊ trẽori ¶ Et duri q̇dẽ ſicci finis ſui pricipij motu mouet̃: moll' uero hũidi ꝑtẽ poſ'e eſt moueri ⁊ aliã ꝑtẽ motu ipſius non pati ꝓpterea ꝙ cito recipit ſepationẽ ⁊ flexionẽ ⁊ diuerſitatẽ i figura ¶ Et ṽmiculoſi q̇dẽ pulſus ⁊ formicãtis cã eſt fortis debilitas ita vt tarditas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ diuerſitas in ꝑtibꝰ pulſus cõiungant̃ qm̃ virtus iſt̃ꝫ in vna hora dilatare ñ valet ſꝫ paulatĩ ⁊ paulatĩ. Cã autẽ pulſus mali ponderis ſi pulſus q̇dẽ fuerit in diſpõibus tẽporis q̇etis eſt augmentũ neceſſitatis. ¶ Et ſi in diſpõibꝰ tpis motus fuerit ẽ augmẽtũ debilitatis aut neceſſitatis priuatio ſꝫ pulſus tẽporis motus ꝓpt̃ velocitatẽ diaſtoles aliꝰ ẽ ab h°. Et cãe q̇dẽ pleni ⁊ vacui ⁊ calidi ⁊ fr̃i eleuati ſurſũ ⁊ ſubmerſi inferius manifeſte ſunt.

Caᵐ. vij. de pl'ibꝰ etatũ ⁊ maſcl'oꝝ ⁊ feiaꝝ.

Maſculoꝝ pulſus maiores ſunt ⁊ fortiores valde ꝓpt̃ vehementiã ṽtutũ eoꝝ ⁊ neceſſitatis ipſoꝝ ⁊ ꝓpterea ꝙ eoꝝ neceſſitas magnitudine cõplet̃ ⁊ eſt eoꝝ pulſus tardior pl'ſu mulieꝝ ⁊ rarior ſꝫm pl'm. ¶ Et oĩs q̇dẽ pulſus in quo ꝑſeuerat virtus ⁊ eſt ſpiſſus: oꝫ ꝓculdubio ꝙ ſit velox: eſt eñi qñ añ eſt velocitas q̃ꝫ ſpiſſitu°. ꝓpt̃ hoc igĩ ſicut pulſus maſculoꝝ eſt tardior ita ẽ rarior. ¶ Pueroꝝ ṽo pulſus lenior ꝓpt̃ huĩtateꝫ ⁊ eſt debilior ⁊ ſpiſſior qm̃ calor eſt fortis ſꝫ uirtꝰ nõ eſt fortis eo ꝙ nõdũ ſunt cõpleti ¶ Pueroruꝫ ṽo pulſus ꝯpatõe q̃ꝫtitatis corporis eoꝝ eſt magnꝰ qm̃ eoꝝ inſtr̃m eſt valde molle ⁊ ipſoꝝ neceſſitas eſt valde fortis ⁊ eoꝝ virtꝰ cõpatõe ꝑuitatis corporis ipſoꝝ nõ eſt ꝑue q̃ꝫtitatis. Uerũtñ eoꝝ pulſus cõpatõe pulſus cõpletoꝝ eſt nõ magnus ſꝫ ẽ uelocior ⁊ ſpiſſior ꝓpt̃ neceſſitatẽ. ¶ In pueris naq̃ꝫ multiplicat̃ vaporis fumoſi collectio ꝓpt̃ multam digõnẽ eoꝝ ⁊ freq̃ntiã eius in eis. Et ꝓpt̃ hoc valde eſt neceſſe ipꝫ extrahere ⁊ calorẽ ipſoꝝ innatuꝫ euentare. ¶ Juuenũ vero pulſus eſt multe magnitudis ⁊ nõ eſt multe velocitatis imo in ipſa eſt ualde diminutus ⁊ in ſpiſſitudine ⁊ ad raritatẽ tẽdẽs. Et illoꝝ q̇dẽ pulſus q̇ in principio iuuentutis exñt eſt maior. ¶ Et eoꝝ qui ſunt in medio iuuentutis eſt fortior. Et nos q̇dẽ iã declarauius ꝙ calor i pueris ⁊ iuuenibus fere eſt ſil'is: ergo neceſſitas in eiſ erit ꝓpinq̃ ſꝫ ṽtꝰ in iuuenibus eſt augmentata: habebr̃ g° ex magnitudine ꝙ in ipſis reſtaurat qꝺ ꝺ fuerit ex velocitate ⁊ ſpiſſitudine ¶ Et principiũ q̇dẽ rei vñ ꝑuenit magnitudo eſt virtus ſꝫ neceſſitas eſt appetẽs ⁊ inſtr̃m q̇dẽ eſt adiuuans. ¶ Seᵐ autẽ pulſus eſt minor ꝓpt̃ debilitatẽ ⁊ minoris velocitatis ꝓpt̃ hoc etiã ⁊ ꝓpt̃ diminutionẽ neceſſitatis ⁊ ꝓpt̃ hoc eſt rarior ¶ Et pulſus q̇dẽ ſenũ qui iã ꝓceſſerunt in annos eſt ꝑuus ⁊ rarus ⁊ tarꝺꝰ ⁊ ẽ qñ eſt mollis ꝓpt̃ hũores extraneos ⁊ ñ ꝑꝑ nãles.

Caᵐ. viij. de pulſu cõplexionum.

Pulſus cal'e cõpl'onis vehementis eſt neceſſitatis. Qꝺ ſi ṽtus cõuenerit ⁊ inſtr̃m erit pulſus magnus. ¶ Si g° vnũ eoruꝫ diuerſificabr̃ erit queãdmõꝫ dcm̃ eſt in ꝑcedentibus. Et ſi calitas q̇dẽ nõ male fuerit cõpl'onis imo naturalis erit cõpl'o fortis ⁊ ſana ⁊ virtus multuꝫ fortis. Et neq̃ꝫ exiſtimes ꝙ calor innatus ſi fuerit fortis q̃ꝫtũcũq̃ꝫ ſit minuat ex ṽtute imo ex eo ꝑuenit in ſubã ſp̃s fortitudo ⁊ in aĩa audacia ¶ Calor vero cõpl'onis malitiã ſeq̃ns q̃ꝫto plus augmentatus fuerit tanto in virtute plus debilitatẽ augmentabit. ¶ Cõpl'o vero fr̃a declinat pulſus ad ꝑtem diminutõis ſicut ꝓprie eſt ꝑuitas ⁊ ꝓprie tarditas ⁊ raritas. Qũq̃ꝫ inſtr̃m fuerit molle latitudo eius augmentata erit ⁊ eius ſil'r tarditas ⁊ raritas. Qꝺ ſi duꝝ fuerit erit minus hoc. ¶ Et debilitas q̇dẽ quã mala cõpl'o fr̃a hereditar̃ facit maior eſt ea q̃ꝫ mala cõpl'o cal'a facit hereditare qm̃ cal'itas. ſ. calori innato magis eſt cõueniens. ¶ Cõpl'onẽ ṽo hũidã ſequit̃ inundatio ⁊ dilatatio. Et ſiccã q̇dẽ ſequitur coanguſtatio ⁊ durities. ¶ Ampliꝰ ſi ṽtus fuerit fortis ⁊ neceſſitas multa accidet biſpulſãs ⁊ ſpaſmoſus ⁊ trẽulus. Tu ṽo deinceps cõpone cõfuſãdo principia. ¶ Eſt ꝑterea qñ vni hoĩ accĩt vt duoꝝ lateꝝ ipſius diuerſificet̃ cõpl'o. Erit ergo vnũ ipſorũ fr̃m ⁊ alteꝝ cal'ꝫ ⁊ accidet vt diuerſitate q̃ ꝑuenit ex cal'itate ⁊ fr̃itate hoꝝ duoꝝ lateꝝ pulſus diuerſi fiant. Eritq̃ꝫ pulſus calidi lateris pulſus calide cõpl'onis ⁊ lateris fr̃i pulſus cõpl'onis fr̃e. Et ex hoc q̇dẽ ſcit̃ ꝙ pulſus in diaſtole ſua ⁊ ſyſtole ñ eſt ſꝫm mõꝫ acceſſionis ⁊ receſſionis cordis. Immo ſꝫm mõꝫ diaſtoles ⁊ ſyſtoles ipſius corporis arterie.

Caᵐ. ix. de pulſu temporum.

In vere qdē est qū pulsus est puus nō tñ in oi re ⁊ est in fortitudine augmētatus. In estate vero est velox ⁊ spissus ꝓpter necessitatē ⁊ puus ⁊ debilis ꝓpt̃ virtutis resolonē q̄ est ꝓpt̃ resolonē sps q̄ fit ꝓpt̃ calorē exteriorez dominantē supfluū. Et in hyeme est maioris raritatis ⁊ tardioris debilitatis ⁊ cū hoc est puus quōiam virtus debilitat̃ ⁊ in qbusdā corporib⁹ accidit vt calor in ꝓfundo teneat̃ ⁊ adunet̃ ⁊ virtus fortior fiat ⁊ hoc qū cōplo cal'a est dñans ⁊ refrenās frig⁹ ⁊ ñ p ipz patiens nz frigiditas ad fundū vadit. ¶ In autūno autē est pulsus diuersus ⁊ trahit ad debilitatē quandā sz ipsius diuersitas est ꝓpt̃ multitudinē cōuersōis cōplonis accñtalis in autūno nūc ad calorē nunc ad fr̃itatē. Et ipsius qdē debilitas ē ētiꝓpt̃ hoc: cōplo eni diuersa sēp deteri⁹ efficit nocumentū ꝙ siles ⁊ eq̄lis lz sit mala. ¶ Et qr autūnus est tēp⁹ nature vite cōtrariū qm̄ calor in eodē debilitat̃ ⁊ siccitas fit fortior. ¶ Tēpoꝝ vero pulsus q̄ sunt inter tēpora tēporibus proportionatur que sunt circa ipsa.

Caᵐ. x. de pulsu regionum.

Regionū q̄dā sunt tpate ōnales ⁊ q̄dā sunt cal'e estiue ⁊ q̄dā sunt fr̃e hyemales ⁊ quedā sicce autūnales. ¶ Judicia igr̃ pulsuū erunt in eis fm mōz quē sciuisti de ꝓpulsu tēpoꝝ.

Caᵐ. xi. de pulsu q̇ ꝓueit ex cibo ⁊ potu.

Exteri⁹ corpori aduenientia ⁊ ipz ingredientia pulsus dispōez mutant q̄litateꝑsui ⁊ ꝙ̄titate. ¶ Sz q̄litate qm̄ si ad calefaciēdū declinauerint aut ad infr̃añ mutabunt ipz fm illud. ¶ Et ꝙ̄titate qdē qm̄ si eq̄lia fuerint fiet pulsus in magnitudine augmentatus ⁊ velocitatis maioris ⁊ spissitudis ꝓpt̃ augmentū virtutis ⁊ caloris ⁊ pmanebit hec mutatio aliꝙ̄diu. ¶ Et si plime magnitudis valde fuerit erit pulsus diuersus absz ordine ꝓpt̃ g̃uitatē nutrientis supra virtutē quoniaz ex oi g̃uitate ꝓuenit in pulsu diuersitas. Et qdē existimauit archigenes ꝙ eius velocitas est tunc multo maior ꝙ̄ spissitudo. ¶ Et hec mutatio est pseuerans qm̄ cā pseuerantie lz sit multitudis mioris hac tñ est diuersitas ordinata. Qd̄ si pauce fuerit ꝙ̄titatis erit pulsus minoris diuersitatis ⁊ magnitudis ⁊ velocitatis nz eius mutatio diu pdurabit qm̄ materia pauca cito digerit̃. ¶ Ampli⁹ si virt⁹ deficiat ⁊ debilitet̃ ex multitudine aut paucitate q̄cūq₃ fuerit siles erunt pulsus in puitate ⁊ tarditate vsz in fine rei. Qd̄ si natura fortis fuerit in digerendo ⁊ cōuertendo fiet pulsus tēpatus. Et vinuz etiā ꝓprietatē hz ⁊ est qm̄ ex multitudine ipsi⁹ licet sit subtile ꝓuenit diuersitas. Ex ipso tñ nō ꝓuenit ꝙ sit tantū ꝙ̄tū illud qd̄ ꝓuenit ex nutrientibus q̄ sibi silant̃ ⁊ hoc qdē est ꝓpt̃ raritatē subē ipius ⁊ subtilitatē eius ⁊ leuitatē. Qū autē vinū in actu est fr̃m ꝓuenit ex eo qd̄ ꝓuenit ex alijs fr̃is in minoran° ⁊ rarificando ⁊ tardando velocitate sue penetratōis. Deiñ qū in corpore calefit r̃mouetur velociter qd̄ ex eo ꝓuenit. ¶ Uinū p̄terea qū in corp⁹ penetrauerit ⁊ fuerit cal'z ñ elongabr̃ multū a natura ⁊ accidet velox resolo. Qd̄ si qū est fr̃m penetrauerit fiet ex nocumēto qd̄ ñ fit ex alijs fr̃is rebus qm̄ ille tardant̃ donec calefiant nz eaꝝ penetratio est ita velox vt istius. Jstud eni veloci⁹ penetrat ꝙ̄ cōpleat̃ calefactio: ⁊ eius qdē ipedimentū est magnū ⁊ p̄cipue in corporibus q̄ horripilationi sunt apta. ¶ Et nz est sicut ipedimentū calefactōis ipsius qū ipz calz penetrat qm̄ eius calefactio in p̄ncipio obuiatōis nō ꝓuenit ad hoc vt magnuz faciat ipedimentū imo natura ei obuiat cū ptitōe ⁊ distributōe ⁊ resolone. Fr̃m vero est qū naturā deficer̃ facit ⁊ eius virtutē extinguit añꝙ̄ ad ptitionē ⁊ distributionē ⁊ resolonē ꝓueniat. Et hoc qdē ꝓuenit ex vino multitudine sue ꝙ̄titatis ⁊ calefactōe ipsius ⁊ fr̃itate. ¶ Qū aūt ipz ꝯsideratū fuerit uñ fortitudinē efficit alia habebit iudicia quoniā ipm suacētia fortes efficit sanos ꝓpterea ꝙ velociter prebet augmentū in subā sps. Sz lz calefactio ⁊ infrigidatio q̄ ex eo fuerit plima corpoꝝ ipediant: est tñ qū vnaq̄q₃ eaꝝ cū aliq̄ cōuenit cōplexione ⁊ est qū ñ cōuenit. Est naq₃ qū res fr̃e eos fortes r̃ddūt q̄ cōplexionē calidā malā hñt sicut dixit Galienus ꝙ succus g̃nati calefactos sēp fortes efficit ⁊ hydromel infrigidatos semp redit vigorosos. ¶ Uinū p̄terea vñ est calidū natura aut fr̃m natura est quz quosdā fortes facit ⁊ quosdā debilitat. Nō tñ sermo nr̃ est nunc de hoc imo in virtute eius q̄ velocior ad spūz cōuertit̃ quoniā hoc semp hz p sui essentiā. Qd̄ si vnū hoꝝ duoꝝ ipz in aliquo corpore iuuerit augmentabr̃ in faciendo fortitudinē ⁊ si ei cōtrariū extiterit minus fortitudinē faciet. Scd̄m hoc igr̃ ipz pulsum cōuertet fm hoc quoniā si fortitudinē faciet in pulsu augmentabit fortitudinem ⁊ si calefaciet in necessitate efficiet augmentū ⁊ si infrigidabit minorabit necessitatē. Et fm plurimū in fortitudine faciet augmentū. Nūꝙ̄ autē in necessitate efficit augmentū q̇n in velocitate addat. Aq̄ vero ꝓpterea ꝙ nutrimentū penetrare facit vigorat ⁊ similitudinē opatōis vini opat̃. Et quoniā ñ calefacit imo infr̃at nō tantū auget in necessitate ꝙ̄tum vinum.

Caᵐ. xij. de eis q̄ somn⁹ ⁊ vigilie i pulsu opant̃.

Pulsus qdē iudicia in sōno diuersificantur fm horā somni ⁊ fm dispōnē digōnis.

Pulsus igr̃ in principio somni est puus et debil' quoniā motus caloris naturalis tunc estꝑad cōstringēdū ⁊ submergeñ ⁊ nō ad dilatañ ⁊ manifestandū quoniā ipse in hora illa totus tendit ad occl'tū ꝓpterea ꝙ ipz aīa mouet ad nutriens digerēdū ⁊ maturañ supfluitates ⁊ est sicut supatus ⁊ obsessus ꝓculdubio. ¶ Et pulsus etiā est maioris tarditatis ⁊ raritatis quoniā lz in calore accidat augmentū fm cōstrictionē ⁊ coadunationē tñ priuatus ē augmento qd̄ hz in hora vigiliaꝝ ꝓpt̃ motū calefacientē. Et motus qdē plus est ad inflāmañ ⁊ inclinañ ad ptē malitiei cōplonis. Sz cōstrictio ⁊ eoꝝ coadunatio tēpate minoris sunt iflāmatōis ⁊ min⁹ extrahunt calorē ad extuationē. ¶ Et tu qdē hoc scies ex hoc ꝙ anhelitus laxi ⁊ ipsius extuatio mlto maiores sunt anhelitu ⁊ extuatōe eius c⁹ calor est cōstrictus ꝓpt̃ cāz q̄ silis est somno v̇bigr̃a submersi in aq̄ tēpate frigiditatis q̇ sit exspgefactus lz calor cōstringat̃ ⁊ fugiat ex hoc nō tñ augmentū anhelitus eius ꝓueniet ad id ad qd̄ ꝓueniet labor ⁊ exercitiū q̄ sunt ei ꝓpinq̄. ¶ Qūz bñ cōsideraueris nō inuenies aliud qd̄ calorē vehementius incendat ꝙ̄ labor ⁊ motus. ¶ Et vigilie qdē calorē nō efficiūt

motu corporis ita vt qũ corpꝰ q̇euerit nõ ſit ipſe
neceſſarius imo faciunt calorẽ ꝓpterea ꝙ ſpus ad
exteriora mouet̃ et motus eiꝰ ad ea est ſm cõtinui
tatẽ qũ iſta eſt eiꝰ generatio. ¶ Qũ autẽ cibus di-
geſtus eſt in ſomno redit pulſus ⁊ fit fortior pro-
pterea ꝙ virtus augmentũ recipit a nutriẽte et re
dit illud qꝺ ad ꝓfundũ deſcenderat ad regendum
nutriens ad exteriora et ad ſuũ principiũ. Et ꝓpt̃
hoc etiã magnificat̃ tunc pulſus multũ ⁊ ꝓpterea ꝙ
cõplonis caliditas ꝓpt̃ nutriens auget̃ queadmodũ
diximus ⁊ inſtr̃i etiã auget̃ lenitas ꝑ id qꝺ ad ipm
ex nutrimento penetrat. Uerũtñ ſua magnitudine
nõ auget velocitatẽ nꝫ ſpiſſitudinẽ qm̃ hoc nõ eſt il
lud qꝺ in neceſſitate p̄bet augmentũ ⁊ hoc etiã nõ
eſt ꝓhibens reſtaurari ex eo qꝺ neceſſariũ eſt ma-
gnitudine ſola. Deiñ qñ cũ dormiente ſomnꝰ ꝑſe
uerauerit fiet pulſus debilis ꝓpt̃ caloris innati con
ſtrictionẽ ⁊ v̇tutis cõpreſſionẽ ſub ſupfluitatibus q̄
eũande erat̃ ſm eũatõis mõs q̇ ſunt in vigilijs ex q̇
bꝰ eſt exercitiũ ⁊ eũatões q̄ nõ ſentiunt̃. ¶ Qũ au
tẽ ſomnus in principio eũatõez inuenerit ⁊ nec iue
nit aliq̇d ad qꝺ digereñ tendat declinabit cõplonez
ad ptẽ infr̃andi: ꝑſeuerabunt ergo ꝑuitas ⁊ tardi-
tas ⁊ raritas in pulſu ⁊ inceſſanter augmentabunt̃.
¶ Uigilie etiã diuerſa h̃nt iudicia: qũ eni dormi-
ens euigilabit natura ſui declinabit pulſus ad ma-
gnitudinẽ ⁊ velocitatẽ ordinate deiñ ad ſuã natura
lẽ redibit diſpõnẽ. Sꝫ ſubita cã euigilato accĩt vt
pl̃ſus eius illico qũ a ſõno remouet̃ q̇eſcat qm̃ v̇tꝰ
corã eo qꝺ ſubito euenit victa eſt. Et deiñ poſt hͦ
redibit ad eũ pulſus magnus velox ſpiſſus ⁊ diuer
ſus ad tremorẽ. Et quoniã motus iſte eſt ſilis vio-
lento iõ ñ inflãmat etiã ipꝫ. ¶ Et qm̃ v̇tus ſubito
mouet̃ ad r̃pelleñ naturalr̃ illꝺ qꝺ accĩt: ergo mo
tus accñt diuerſi ⁊ tremit pulſus ſꝫ tñ ſm hoc ñ lon
go ꝑſeuerat tẽpore imo ad eq̃litatẽ cito redit qm̃ li
cet eiꝰ cã ſit q̃i fortis eiꝰ tñ durabilitas eſt pauca ⁊
cognitio deſtructõis ipſius eſt velox.

Caᵐ. xiij. de iudicijs pulſus exercitij.

In principio q̇dẽ exercitij ⁊ dũ eſt tꝑatum
pulſus fit magnus ⁊ fortis ⁊ hoc q̇dẽ ꝓpt̃
augmentũ caloris innati ⁊ fortitudinẽ ipſi
us ⁊ fit etiã velox ⁊ ſpiſſus valde ꝓpt̃ ſupfluaꝫ ne
ceſſitatẽ quã facit motus. ¶ Qꝺ ſi ꝑſeuerauerit et
fuerit ꝓlixũ aut lꝫ fuerit breue erit tñ fortiſſimuꝫ
⁊ deſtruet̃ qꝺ ex fortitudine ꝓuenit ⁊ debilitabit
pulſus ⁊ fiet ꝑuus ꝓpt̃ reſolonẽ caloris innati: ſed
ipſe fiet velox ⁊ ſpiſſus ꝓpt̃ duas res q̃ꝝ vna ẽ au
gmentũ fortitudis et neceſſitatis ⁊ alia ẽ qm̃ v̇tꝰ re
trahit̃ ne magnitudini ſufficiat poſtea velocitas in
ceſſanter minuit̃ ⁊ ſpiſſitudo augmentat̃ ſm q̄titatẽ
eiꝰ qꝺ ex v̇tute debilitat̃. Deiñ ad vltimũ ſi exer
citiũ ꝑdurauerit ⁊ debilitauerit fiet pulſus formi-
cans ꝓpt̃ debilitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ fortẽ. ¶ Poſtea
ſi magis ſupfluũ fuerit ⁊ ex ipſo q̃i ad mortẽ ꝑueni
atur efficiet qꝺ oĩa faciũt reſoluentia ⁊ reducet pl̃
ſum ad hoc vt ſit v̇miculoſus deiñ faciet ipꝫ decli
nare ad raritatẽ ⁊ tarditatẽ cũ debilitate ⁊ ꝑuitate.

Caᵐ. xiiij. de iudicijs pulſuũ balneatoꝝ.

Balneatio aut erit cũ aq̃ calida aut cũ fr̃a.
Si autẽ fuerit cũ aq̃ calã in principio ꝓue
nient ex ea fortitudinis ⁊ neceſſitatis iudi
cia. Qũꝫ multũ reſoluerit debilitabit pulſum. Ga
lienꝰ quoꝫ dixit erit tunc ꝑuus tardus ⁊ rarus. ¶
Dicẽus ergo ꝙ debilitas q̇dẽ ⁊ ꝑuitas pulſus ꝓcul
dubio exñt: ſꝫ aq̃ calida qũ ĩ ĩteriorībꝰ corporis ca
lefattionẽ efficiet calore accñtali fortaſſe nõ durabit
ſꝫ ad ſui naturã q̄ eſt infr̃andi redibit ⁊ fortaſſe du
rabit ⁊ ꝑmanebit. Qꝺ ſi accñtalis qualitatis iudici
um ſupauerit fiet pulſus velox ⁊ ſpiſſus. Et ſi ſu
pauerit qꝺ ex natura ſui ꝓuenit fiet tardꝰ ⁊ rarꝰ.
Et ſi eiꝰ calefactio accñtal̃ ad tãtã v̇tutis reſolonẽ ꝑ
uenerit vt ſincopi ſit ꝓpinq̃ fiet etiã pulſus tardus
⁊ rarus. ¶ Sꝫ balneatõis cũ aqua fr̃a ſcẽ fr̃itaſ ſi pe
netrauerit debilitabit pulſum ⁊ faciet ꝑuũ ⁊ effici-
et raritatẽ ⁊ tarditatẽ. Et ſi ñ penetrauerit imo ca-
lorẽ coadunauerit augmentabr̃ fortitudo ⁊ creſcet
paꝝ ⁊ minuet̃ velocitas ⁊ ſpiſſitudo. ¶ Ex aq̇s v̇o
in thermis exñtibꝰ q̄ ſunt exiccantes duriciẽ in pul
ſu augmentant ⁊ ex eiꝰ magnitudine minuũt. Sed
calefacientes velocitatẽ in pulſu augmentant. Si
autẽ v̇tutẽ reſoluerint erit qꝺ iã diximus.

Caᵐ. xv. de pulſu q̇ mulieribus eſt ꝓprius ⁊ eſt
pulſus pregnantium.

Neceſſitas q̇dẽ in eis eſt multa ꝓpt̃ cõitatez
filij in attractõe aeris. Ipſe.n. quaſi dua-
bus attrahunt neceſſitatibus ⁊ duabꝰ ae-
ris attractõibꝰ. Sed v̇tꝰ ꝓculdubio nõ augmenta
tur nꝫ etiã minuit̃ niſi q̄tũ oꝫ ꝓpt̃ laſſitudinẽ paucã
q̄ ꝓuenit ex põdere p̄gnatõis: ꝓpt̃ hoc igr̃ iudiciũ
v̇tutis medie ⁊ neceſſitatis fortis vincit ⁊ augmen
tat̃ pulſus ⁊ fit velox ⁊ ſpiſſus.

Caᵐ. xvi. de pulſu dolorum.

Dolor mutat pulſum aut ꝓpt̃ fortitudinez
ſui: aut qr eſt in mẽbro principali: aut ꝓ
pt̃ lõgã morã ſui. ¶ Et dolor q̇dẽ quꝫ in
ſui principio fuerit faciet v̇tutẽ ebullire ⁊ mouebit
ipſam ad reſiſtendũ ⁊ refrenañ ⁊ inflãmabit calidi
tatẽ. Fiet ergo pulſus magnus ⁊ velox ⁊ maioris
ſpiſſitudis qm̃ ſi xio magnitudinẽ faciet ⁊ velocita
tẽ. ¶ Qũꝫ dolor ad finẽ ſue fortitudis ꝑuenerit ꝓ
pt̃ illud qꝺ dixius de mõis ꝓcedet minoranͦ ⁊ re-
dibit ad inferiora donec magnitudinẽ ꝑdet ⁊ velo
citatẽ ⁊ vicẽ eaꝝ supplebũt ſpiſſitudo fortis ⁊ ꝑui-
tas ⁊ formiculatio ⁊ v̇miculatio. Et ſi augmẽtatus
fuerit adducet ad raritatẽ ⁊ ꝑditionẽ.

Caᵐ. xvij. de pulſu apoſtematũ.

Apoſtẽatũ q̇dẽ alia ſunt q̄ febres efficiunt.
Et hoc aut ꝓpt̃ eoꝝ magnitudinẽ aut ꝓpt̃
nobilitatẽ mẽbri in quo ſunt. Et pulſum
in toto corpore mutant ſm mutationẽ febris ꝓpri
am ⁊ nos ipſam dicẽus in loco ſuo. ¶ Et alia ſunt
q̄ febrẽ nõ faciunt ⁊ mutant pulſum mẽbri in quo
ſunt ꝓpriũ ꝑ eẽntiã. Et eſt etiã qũ reliq̇ corporis pl̃
ſum mutant ꝑ accñs. ſ. nõ ꝓpt̃ hoc qꝺ eſt ap̄a ſed
ꝓpt̃ hͦ ꝙ dolorẽ efficit. ¶ Ap̄a autẽ qꝺ pulſuꝫ mu
tat aut ipꝫ mutat ꝑ ſpẽm ſui aut ꝑ ſui tẽpus aut per
quãtitatẽ ſuã aut ꝑ mẽbꝝ in quo eſt aut ꝑ accñs qꝺ
ſequit̃ ipꝫ ⁊ cõmittat̃. Qꝺ v̇o ꝑ ſui ſpẽm mutat eſt
ſicut ap̄a calidũ ex quo ꝑ ſuã ſpẽm ꝓuenit vt mute
tur pulſus ad ſerrinũ ⁊ ad trẽorẽ ⁊ horripilationez
⁊ velocitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ niſi ei cõtraria ſit cã hu-
mectans q̄ ꝓprietatẽ ſerrini deſtruat ⁊ vice ipſius
vndoſitatẽ ſupplere faciat. ¶ Uerũtñ trẽor ⁊ ve
locitas ⁊ horripilatio ⁊ ſpiſſitudo ipꝫ ſẽꝑ cõmittat̃

Et quēadmodū caꝝ q̄dā sunt q̄ serrini ꝓprietatē ꝓhibent sil'r sunt q̄dā eaꝝ q̄ serrini ꝓprietatē augm̄tant ⁊ ipsaꝫ apparere faciūt. ¶ Et molle q̄dē ap̄a pl's sum facit vndosum. Et si fuerit valde fr̄ꝫ ip̄ꝫ effi ciet tardū ⁊ raꝝ. ¶ Duꝝ v̄o ap̄a ꝓprietatē serrini augmentat. In exitura autē qū fit collectio ipsa pl'sum cōuertit de ꝓprietate serrini ad vndosi ꝓprietatē ꝓpt̄ huitatē ⁊ lenitateꝫ q̄ ipsam sequn̄t ⁊ ꝑbet augmentū in diuersitate ꝓpt̄ suā ꝗuitatē: uelocitas autē ⁊ spissitudo alleuiat̄ ꝓpt̄ caloris accn̄talis q̄etē cā maturatōis. ¶ Mutatio v̄o ipsi⁹ cā suoꝝ tēporū est qm̄ dū calꝫ ap̄a exit in augmento proprietas serrini ⁊ q̄cūq̄ diximus sunt sicut in augmento ⁊ eius durities semp augmentat̄ ꝓpt̄ extensionē q̄ auget̄ ⁊ ī trēore ꝓpt̄ dolorē. Quūq̄ ad statū ꝑuenerit oīa augmentant̄ accn̄tia ꝑter illud qđ fortitudineꝫ sequit̄ ip̄ꝫ naq̄ debilitat̄ in pulsu ⁊ in spissitudine ⁊ velocitate augmentū ꝑbet deiñ si ꝓlongabr̄ velocitas destruet̄ ⁊ redeundo fiet formicans. Qū aūt minuet̄ ⁊ resoluet̄ aut apiet̄ fiet pulsus fortis ꝓpterea ꝙ v̄tus exonerabr̄ a pōdere ⁊ cessabit ipsius tr̄mor ꝓpterea ꝙ dolor extensiuus minuet̄. ¶ Secundū q̄titatē v̄o sui qm̄ magnū facit vt sint iste dispōes maiores ⁊ magis augmentate ⁊ ꝑuuꝫ vt sint rariores ⁊ ꝑuiores. Et s̄ꝫ suū mēbꝝ qm̄ ex m̄bris neruosis ꝑueit augm̄tū ī duritie pulsus ⁊ ī ꝓpetate quā hꝫ s̄m [illegible] ipi⁹. Et ex uenenosis q̄dē ꝑueit augm̄tū in magnitudine sua ⁊ vehementia et diuersitas multa ⁊ ꝑcipue si q̄ in eis supate fuerint arterie sicut in splene ⁊ pulmone ⁊ ñ durabit huiusmōi magnitudo nisi q̄tuꝫ ꝑseuerauerit fortitudo ⁊ mēbra humescā ⁊ lenia ip̄ꝫ faciūt vndosum sicut cerebruꝫ ⁊ pulmo. ¶ Mutatio v̄o q̄ ap̄a mutat pulsum aliquo mediante est sicut ap̄atis pulmōis qđ facit pulsu trēulū ⁊ sicut ap̄atis ꝯpis qđ facit ip̄ꝫ mictualē ⁊ ap̄atis rēis qđ facit ip̄ꝫ straguirialē ⁊ apa m̄bri fortis s̄m⁹ sicut stōi ⁊ diaphragmatis facit ip̄ꝫ spasmosum ⁊ sincopizantem.

Caᵐ. xviij. de iudicijs pulsus accn̄tiū aīe.

Ira q̄dē ꝓpterea ꝙ v̄tutē feruere facit et spūm subito dilatat pulsum facit magnum ad supiora se eleuantē velocē ⁊ spissum in quo nō oꝫ diuersitatē cadere quoniaꝫ passio existit sil'is nisi tīor ei admisceat̄ q̄ vna vice supet ⁊ h° alia supet vice ⁊ sil'r si verecundia ei admisceat̄ aut cōtrarietas ab intellectu q̄ tacere ꝑcipiat ⁊ ne ferueat ad malū inferendū illi cui irascit̄. ¶ Et ex delicijs q̄dē ꝓpterea ꝙ ad exteriora paulatī mouet̄ nō ꝑuenit ad illud qđ ꝑueit ex ira in velocitate ⁊ spissitudine īmo est qū eius magnitudo sufficit necessitati ⁊ est tardus ⁊ rarus. ¶ Et sil'r pulsus letitie q° niā ipse fit magnus s̄ꝫ pl'm cū lenitate ⁊ attinet tarditati ⁊ raritati. In tristitia v̄o ꝓpterea ꝙ calor suffocat̄ ⁊ submergit̄ ⁊ fortitudo debilitat̄ oꝫ ut sit pl'sus ꝑuus ⁊ debilis rarus ⁊ tardus. ¶ Timor v̄o q̄ subito venit pulsum facit velocē ⁊ diuersum ⁊ inordinatū. Sꝫ cōsuetus ⁊ q̄ ordinate ꝑuenit mutat pulsum s̄m mōꝫ mutatōis sollicitudinis.

C. xix. đ suā mutatōis īꝝ ꝯtrarīaꝝ nē eēntie pl's⁹.

Ab eis fit mutatio aut ꝓpt̄ hoc ꝙ accīt de eis ex malitia cōpl'onis. Et tu q̄dē iā sciuisti pulsum cuiusꝫ cōpl'onis aut ꝓpterea ꝙ v̄tutē cōstringunt ⁊ pulsum faciunt diuersuꝫ ⁊ si cōstrictio valde fuerit fortis erit sine ordine ⁊ absq̄ pondere ⁊ cōstrictionē q̄dē faciens est oīs materialis multitudo siue sit ap̄a siue nō sit ap̄a aut ꝓpterea ꝙ v̄tutē dissoluit ⁊ facit pulsum debilē. Et oīa hec sunt sicut dolor fortis ⁊ egritudines aīales q̄ sīt fortis resolutionis.

Sūma s̄ᵃ doctrine tertie fen s̄ᶜ de vrina ⁊ egestiōe ⁊ est cōtinens. xiij. caᵃ.

Caᵐ pᵐ est sermo vl'is de vrina.

De sigt̄ōis dispōnū vrine nō oꝫ cr̄dere nisi postq̄ ꝯditōes obs̄uate fuerint. ¶ Oꝫ eni vt vrina q̄ cōsideratur sit pᵃ vrina q̄ in mane colligitur ⁊ nō ꝑmaneat longo tp̄e ⁊ ñ sit ex nocte res̄uata. Neq̄ sit ille c⁹ est q̄ aq̄ nō bibit ⁊ cibū nō cōedit. Et nō sit q̄ in cibo aut potu rē tingentē accepit sicut crocū ⁊ casiāfistulā quoniā vrīa tingen° ad citrinitatē ⁊ rubedinē mutant ⁊ sicut olera q̄ tingen° mutat̄ ad viriditatē ⁊ almuri qđ ad nigredinē ⁊ vinū qđ mutat vrinā s̄m suū colorē. Neq̄ sit q̄ exteriora sui re tingente infecerit sicut alkanna quoniā qū ex ea aliq̄s tingit̄ fortasse ei⁹ vrina ex ea inficit̄. Neq̄ sit q̄ rē q̄ cū vrina aliqueꝫ hūorē expellit assumpsit sicut qđ cholerā aut phl'a expellit. Neq̄ se exercuit motib⁹ corporeis aut opatōibus aut dispōib⁹ q̄ sunt extra cursum nature q̄ vrine colorē mutant sicut ieiuniū aut vigilie aut labor aut ira aut timor. ¶ Oīa. n. hec vrinā tingūt s̄m citrinitatē aut rubedinē. Et coitus vrinam valde īpinguat. Et sicut vomitus ⁊ eūatio quoniā hec colorē mutant ⁊ subāꝫ q̄ in vrina eē đꝫ. Sil'r qū ipsa multis ꝑmanserit horis. ¶ Quapp dixer̄t q̄dā ꝙ post sex horas inspicienda nō est quoniā ipius sigtio debilitat̄ ⁊ color mutat̄ ⁊ hypostasis dissoluit̄ aut mutatur ⁊ fit spissior q̄uis ego dicam ꝙ nec post horā vnā. ¶ Urina ꝑterea tota itegre colligenda est in vrinali magno ne ex ea aliq̄d effundat̄. ¶ Et eius q̄dē dispō illico qū mingit̄ nō est cōsideranda neq̄ nisi postq̄ in vrinali residet. Et obs̄uandū est ne sol eā tangat neq̄ vent⁹ ne ꝑturbet̄ ⁊ ne cōgelet̄ donec hypostasis sepet̄ ⁊ sepatio ꝯpleatur: nō eni descendit illico qū mingit̄ nꝫ in vltio fine maturatōis. Et nō colligat̄ in vrinali in quo alia fuerit vrina nisi prius fuerit ablutū. ¶ Amplius vrine pueroꝝ sigtio est ꝑua ⁊ ꝑcipue infantiuꝫ ꝓpterea ꝙ lacte nutriunt̄ ⁊ ꝙ materia tingens in eis est q̄escens ⁊ submersa: in eoꝝ quoꝫ natura exit ex debilitate et multa dormitōe qđ maturitatis significationē ꝑuecat. ¶ Et instr̄m q̄dē colligēdi vrinā est corpus ꝑuū subāꝫ hn̄s nitidā sicut vitruꝫ claꝝ aut crystallus. ¶ Scias autē ꝙ urina q̄to pl's eā tibi approximas tanto spissitudo augmentat̄ et q̄topl⁹ elōgas eā a te augmētat̄ ī ea claritas ⁊ p h° differt ab oīb⁹ falsitatib⁹ q̄ sunt in ea q̄b⁹ medici [illegible] qū eis ōñdunt̄. ¶ Qū vrina in vrinali colligit̄ custodienda est a mutatōe frigoris ⁊ sol' ⁊ vēti. Et oꝫ vt in luīe aspiciat̄ ita ꝙ sup eā non cadat radi⁹ īmo ab ipso tegat̄ ⁊ sic in ea iudicet̄ de accn̄tibus q̄ in ipsa apparent. ¶ Scito etiā ꝙ pria sigtio quā vrina hꝫ est de dispōe epatis ⁊ viaꝝ aquositatis ⁊ sup dispōes venaꝝ ⁊ eis mediantib⁹ alias demōstrat egritudines. ¶ Firmior tñ eius sigtio est illa q̄ de epate exit ⁊ ꝓprie de dispōe gibbositatis

ipsius. ¶ Amplius significationes que ex vrinis habentur ex se
pte sunt accepte generibus genere coloris et genere
substantie et genere claritatis et turbulentie et genere hy
postasis et genere quantitatis in paucitate et multitudine
et genere odoris et genere spume. ¶ Sunt vero quidam
qui inter hec genera ponunt genus tactus et genus sa
poris. ¶ Quum dicimus genus coloris intelligimus il
lud quod visus in ea sentit ex coloribus. s. albedinem
aut nigredinem aut que inter eas existunt. Et quum substantie genus
dicimus intelligimus dispositionem ipsius in grossitudine aut
tenuitate. ¶ Et quum dicimus genus claritatis et turbu
lentie intelligimus quod penetratio visus in ea est fa
cilis aut non est. ¶ Inter hoc autem genus et genus substantie
exit differentia quoniam plerumque est substantia grossa et clara sicut al
bumen oui et gluten piscium liquatum et vitrum liquidum et o
leum et plerumque est res subtilis substantie turbida sicut aqua
turbida que est magis tenuis quam albumen oui. ¶ Tur
bulentie autem causa est permistio partium colores habentium extra
neos fuscos aut aliis coloribus infectos que ab aspicien
te sensu non sunt percepti et prohibent puritatem et non per se
percipiuntur. ¶ Inter eam vero et hypostasim exit differen
tia quoniam visus plerumque cognoscit hypostasim. Et inter
ipsam et colorem exit differentia quoniam color per totam humoris
substantiam procedit cum maiori permistione.

Capitulum .ii. de significationibus coloris vrine.

Ex coloribus vrine sunt gradus citritatis si
cut palearis. Deinde citrinus post flauus dei
de ruffus postea citragularis postea igne
us qui tincture croci assimilatur et ipse quidem est vehementer
citrius postea croceus qui similatur capillis zabafarani et iste
quidem est quem vocant rubeum clarum. ¶ Omnes autem qui sunt
post citrinum caliditatem significant sed tamen secundum suos diuersifican
tur gradus. Et est quidem quum accidunt propter vehementiam motus
et propter dolores et propter famem et propter aque abstinentiam.
Post istos vero gradus predictos existunt gradus rubedinis si
cut rubeus roseus et rubeus obscurus et rubeus pul
uerulentus. Et omnes quidem sanguinis dominium significant. ¶ Et in
omnibus in quibus est color zabafarano attinens est significatio
dominii cholere rubee. Et in omnibus que puluerulento at
tinent est significatio dominii sanguinis. ¶ Et igneus quidem
magis significat calorem quam rubeus et puluerulentus sicut cho
lera in se calidior est quam sanguis: et color quidem vrine in
egritudibus acutis incendentibus trahit ad colorem
zabafarani et igneitatem. Quod si ibi fuerit tenuitas a
liquam maturationis significat dispositionem et quod iam incepit et si non
appareat in substantia. Si autem citritas fortior fiat et vsque
ad igneitatis perueniat terminum et ad finem in ea significat
quod calor incessanter processit et iste quidem est finis citri
tatis. Quod si in ipso claritas augmentetur calor iam se
cundum diminutionem incedit. ¶ Et est preterea quum in e
gritudibus acutis sanguineis vrina sicut ipse sanguis
mingitur apertione vene ibi existente et significat repletionem sup
fluam que si paulatim mingeretur emittitur et est cum odore ma
lo est significatio timoris et timetur ex ea ne sanguis ad loca suf
focantia fusus deriuetur. ¶ Et peior quidem ea est quum est sub
tilis in colore sui et dispositione. Quum autem ex ea multum
mingitur est quum est significatio bona in febribus acutis et com
mistis quoniam est quum est significatio crisis et sanitatis nisi
in principio subito attenuetur antequam sit hora crisis quoniam
tunc erit recidiuationis significatio. ¶ Et similiter si tenuitas post
crisim ordinata non fuerit. In icteritia vero quum vrina
adeo fuerit maioris rubedinis donec ad nigredinem
trahat et pannum taliter tingat ne remoueri possit. Et quod
toplus fuerit erit sanius quoniam quum vrina in ipsa fuerit
alba aut rubea pauce rubedinis icteritia in sua dispo
sitione manente timetur ex ea hydropisis. Fames quoque
est ex eis que vrinam vehementer tingunt et ipsam val
de acuunt. ¶ Post vero sunt gradus viriditatis sicut v
rina cuius color colori fisticorum attinet deinde cuius color
est similis colori eruginis eris: postea illa cuius est color si
milis colori ireos. deinde cuius color similatur indico: postea
que similis est succo porri. ¶ Fisticalis vero significat frigiditatem
et similiter omnes in quibus exit frigiditas preter eam que erugini eris
aut succo porri similatur: hec namque vehemens significat incen
dium. Verumtamen succo porri similis sanior est ea que erugi
eris similatur. ¶ Et illa quidem que erugini eris similatur post labo
rem significat spasmum. Viridis vero in pueris spasmum significat.
Que vero colorem ireos habet frigiditatem vehementem secundum plurimum
significat et ante ipsam precedit vrina viridis. Et quidam dixe
runt quod significat venenum in potu fuisse haustum et si fuerit
in ea hypostasis spes erit vite et si non timetur ei. Eru
gini vero eris similis vehementem significat perditionem. ¶ Gra
duum autem coloris nigri alius est niger qui ad nigredinem
tendit secundum viam coloris croci sicut est in ictericia et si
gnificat cholere rubee spissitudinem et eius adustio
nem et choleram nigram que accidit ex cholera rubea et significat i
cteritiam. Et alius est qui ex fusco peruenit ad nigredi
nem et significat choleram nigram. ¶ Et alius niger qui peruenit
ex viriditate et colore indico similis et significat choleram ni
gram puram. ¶ Et ad summum quidem vrina nigra significat aut
vehemens incendium aut forte frigus aut mortem aut
caloris naturalis superationem aut crisim: et expulsionem
nature qua ipsa cholere nigre expellit superfluitates.
Quod autem ex incendio est cognoscitur quoniam illic est for
tis ardor et ante ipsam fuit vrina citrina vel rubea et
hypostasis est diuulsa et inequalis et incontinua et non est
vehementis nigredinis imo trahit ad colorem croci et
citrinitatem aut ad fuscitatem et si ad citritatem trahit si
gnificat multam icteritiam. Verumtamen quod ex frigidita
te fit cognoscitur vt ante ipsam habeat vrina que ad vi
riditatem trahat aut liuiditatem et est sedimen paucum iun
ctum ac si esset siccum et nigredo in ipsa est purior.
Et est etiam quum inter duas compositiones differentia notatur quoniam
quando cum vrina nigra fortis odor fuerit significabit caliditatem et
quum fuerit cum ea odoris priuatio aut fortitudinis eius de
bilitas significabit frigiditatem. ¶ Quum enim natura valde fuerit
superata odor non erit in vrina. ¶ Illud autem quod ex
casu caloris accidit innati cognoscitur propterea quod ipsum se
quitur fortitudinis casus et eius dissolutio. ¶ Et illud quod
quod accidit secundum modum purgationis et crisis cognoscitur sicut
quod accidit in fine quartanarum et quum splenis egritudines re
soluuntur et dolores dorsi et matricis et febres melancolice et
nocumenta que ex menstruorum accidunt retentione: et reten
tio eius quod ex sanguine fluere solebat per anum et preci
pue quum natura et ars in prouocando iuuant et sicut ac
cidit mulieribus quarum menstrua retinentur et non retinet
natura sanguinis superfluitatem propterea quod ante ipsam pre
cessit vrina indigesta aquosa: et propterea quod post ipsam
adueniet corpori alleuiatio et erit ipsius quantitas ma
xima copiosa. ¶ Quod si non ita vrina fuerit nigra si
gnum erit malum et precipue in acutis egritudibus et quanto
toplus si eius quantitas fuerit pauca quoniam ex sua pau
citate est sciendum quod humorem iam destruxit adustio et quan
tomagis fuerit grossa erit deterius et quanto magis fu
erit tenuis erit minoris malitie. Et est quidem quum accidit ut
vrina nigra aut rubea obscura mingatur propter uini potionem

qd̄ h⁹ hꝫ colorē qū nullo⁹ natura aliq̄d in eo opa-
ta fuerit ⁊ exierit ſm ſuā diſpōnē ſꝫ in hoc nō ē ti-
mor. ¶ Et ē qū bone criſis ſigno exit ⁊ i acutis e-
gritudib⁹ ſicut ſi eger eā tenuē minxerit ⁊ fuerit i
ea ſuſpenſio in ptib⁹ diuerſis: multotiens eñ ſigt
ſonitū capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatē ⁊ deſipientiam
⁊ ꝑcipue ſi paulatī eā minxerit ⁊ in lōgo tpe fuerit
ſuſpenſa ⁊ fuerit ei⁹ odor acutus ⁊ fuerit cū febri
bus qm̄ tunc vehementē ſigbit capitis ſonitū ⁊ de
ſpicientiā ſꝫ qñ affuerit ibi inſomnietas ⁊ ſurditas
⁊ deſipientia ⁊ ſonitus capitis ſigbit ſanguīs fluxū
ex narib⁹. Et eſt etiā qū exit cā lapidis in rene.
Ruffus inq̄t vrina nigͣ bona eſt in egritudibus re-
nū ⁊ egritudibus lapidis q̄ ex hūorib⁹ ꝑueñūt groſ
ſis ⁊ eſt ſigtio mortalis in egritudibus acutis: di-
xit etiā ꝙ vrina nigra eſt mala in egritudibus re-
nū ⁊ veſice qū vehemens ardor ibi adeſt: cōſide-
ra ergo alia ſigna. ¶ Urina nigra in ſenibus non ē
bona ꝓpt̄ illud qd̄ ſcis nꝫ ueīt ī eis niſi ex corrupti
one mala. Et ſilr̄ in mulieribus vrina nigra p⁹ la-
borē ſigt ſpaſmū. ¶ Ad ſummū vō vrina nigra in
principio febriū eſt ꝑnitioſa ⁊ ſilr̄ in eaꝝ fine qñ nō
cū ea fuerit alleuiatio neq; ſiguerit criſim ¶ Uri
na autē alba ſm duas intentōes eſt ſcienda: vna ea
ꝝ eſt qū ipſa eſt tenuis tranſlucens qm̄ vulgus qd̄
tranſlucens eſt albū vocat ſicut eſt vitꝝ qd̄ ē claꝝ
⁊ cryſtallū clarā vocat alba. Et altera eſt q̄ ꝑcerto
eſt alba c⁹ color eſt diſgregatiuus viſus ſicut lac ⁊
pgamenum: ⁊ iſta q̄dē ñ tranſlucet vt uiſus in ipa
penetret. Tranſlucentia eñ ꝑcerto nō eſt niſi oīum
coloꝝ priuatio. ¶ Albū igr̄ ſm intentionē traſlucen
tis ſigt frīitatē oīo ⁊ eſt auferens digōnis fidutiā ⁊
ſi cū groſſitudine fuerit ſigbit phl'a. Sꝫ alba ꝑcer-
to nō erit niſi cū groſſitudine. Et eius q̄dē alia ē c⁹
albedo eſt mucilaginoſa ⁊ ſigt multitudinē phl'atis
⁊ hūoris crudi. Et alia eſt c⁹ albedo eſt vnctuoſa
⁊ ſigt adipis liq̄factionē. Et alia eſt c⁹ albedo eſt ſi-
milis albule ⁊ ſigt phl'atis liq̄factionē q̄ accit aut ac
cidet. Et alia eſt c⁹ albedo eſt ſilis albedini q̄ eſt in
fungo cū tenuitate ⁊ ſanie ⁊ ſigt exituras ulceroſas
in inſtr̄is vrine ⁊ ſi abſq; ſanie fuerit erit ꝓpt̄ ſu-
pationē materie multe crude nō mature. Et eſt qū
eſt cū lapide veſice. Et eſt alia q̄ ſpmati ſilat̄ q̄ qū
phl'aticoꝝ apatū adeſt criſis ⁊ laxitas interioꝝ ⁊ e-
gritudinū q̄ ex phl'ate accñt vitreo. ¶ Qū vō vri
na ſpmatis ſilis exit ⁊ nō eſt ſm mōꝫ criſis eſt ꝓpt̄
apata phl'atica. Immo qū in primis ꝑuenerit ꝓno
ſticabit apoplexiā aut palyſim. ¶ Et qū in oīb⁹ ho
ris febris alba ſupuenerit vrina cito in q̄rtanā con
uertet̄. Et plūbina q̄dē ſine hypoſtaſi eſt valde ma
la. Et lactea etiā in acutis egritudibus eſt ꝑnitioſa.
Albedo ꝑterea vrine ī febribus acutis quocūꝫ mō
fuerit poſt tincturā q̄ ꝑceſſit ſigt ꝙ cholera rubea
ad aliqd̄ mēbꝝ declinauit qd̄ apat̄ aut ad fluxū uen
tris ⁊ ꝙ magis ſigt ꝙ declinauit ad caput. Et ſilr̄
qū vrina rubea eſt in febrib⁹ deiñ ſubito fit alba
ſigt deſipientiā. Et qū vrina in ſanitate pſeuerau
rit in colore albo ſigt priuationē digōnis. Et albu
le ſilis q̄ lacti ſilat̄ acetoſo in febribus acutis mor-
tē ſigbit aut pthiſim. Scio autē ꝙ poſſe eſt vt v-
rina ſit alba ⁊ cōplo calida ⁊ cholerica aut urina ru
bea ⁊ cōplexio frīa phl'atica ¶ Cholera enī rubea
qū declinat a via vrine ⁊ nō admiſcet̄ vrine ſ̄me
net vrina alba. Dēs ergo vrinā albā conſiderare
qm̄ ſi fuerit eius hūor multus ⁊ luioſus ⁊ ipi⁹ ſe-
dimē multū ⁊ groſſum ⁊ eius ſubā cū hoc trahit ad
groſſitudinē dēs ſcire ꝙ albedo eſt ex frīitate phl'a
tis. Sꝫ qū vrina nō fuerit luioſa clara nꝫ eius ſedi
men multū nꝫ ꝑuia ⁊ albedo ad fuſcitatē traxerit
ſcire dēs ꝙ cholera rubea eſt occultata ⁊ ſi in egri
tudine acuta fuerit alba ⁊ fuerint in ea ſigtōes ſal
tus ex q̄b⁹ ñ timet̄ phreneſis ⁊ q̄ ſunt ſicut ipꝫ dēs
ſcire ꝙ cholera rubea declinauit ad aliū canalē ⁊ ad
inteſtina ⁊ accidet ei cōſtrictio. Cā vō ob quā vrīa
exit rubea in egritudibus frīs eſt una haꝝ reꝝ aut
fortitudo doloris q̄ cholerā rubeā reſoluit ſicut in
colica accīt frīa aut oppilatio q̄ fcā fuit ex ſupatiōne
phlegmatis in canali q̄ eſt inter fel ⁊ inteſtina qua-
ꝓpt̄ fel ad inteſtina naturaliter nō deſcēdit ſicut ſo
lebat imo vrine ſocietas eſt ei neceſſaria cū qua e-
grediat̄ queadmōꝫ accit in colica frīa aut ꝓpt̄ debi-
litatē epatis ⁊ ſue v̇tutis defectū q̄ inter aquoſita-
tē ⁊ ſanguinē ſepatiōnē facere nō valet ſicut accit ī
hydropiſi frīa ⁊ in egritudibus debilitatis epatis ſꝫ
plurimū qm̄ ꝓpt̄ ea vrina eſt ſimilis lotur̄ carnis
recentis aut ꝓpt̄ cōſtrictionē quā oppilatōes fecer̄t
⁊ mutat̄ color phlegmatis in venis ꝓpt̄ aliq̄ putr̄
factionē q̄ ei accit: ⁊ eius q̄dē ſignū eſt aquoſitas v
rine ⁊ eius ſedimen ſm mōꝫ quē diximus ⁊ eius ti
ctura eſt tinctura debilis nō luioſa. Cholere enim
rubee tinctura eſt luioſa. ¶ Urina quoꝫ multoti-
ens in principio egritudinū erit alba ſed poſtea fiet
nigra ⁊ fetebit ſicut accit in icteritia. ¶ Ampli⁹ v
rina poſt comeſtiōne albeſcit nꝫ ſic ceſſat donec di-
geſtio fieri incipiat: tunc enī incipit vrina tingi.
Et ꝓpt̄ hoc vrine vigilātiū ſunt albe ⁊ adiuuat ad
hoc caloris innati r̄ſolutio ſꝫ nō luioſe imo attinēt
fuſcitati ꝓpt̄ priuationē digōnis. Tinctura rubea
in egritudibus acutis melior eſt q̄ aquoſa alba ⁊ e
ius etiā ſubā melior eſt q̄ aquoſa. Sꝫ rubea q̄ eſt
ſanguinea maioris eſt ſecuritatis ꝙ rubea choleri-
ca. Rubea quoꝫ cholerica nō tanti eſt timoris quꝫ
cholera q̄eta manet. Sꝫ ſi extat mobilis magni eſt
tioris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudibus re
nū eſt mala qm̄ ſm plurimū calidū ſigt apa. Et in
doloribus capitis deſipientiā portendit. Qūꝫ vrīa
in egritudibus acutis rubere cepit ⁊ ſic ꝑmanſerit
⁊ nō inferius deſcenſum fecerit ꝑditōis egri timorē
affert ⁊ renū apa ſigbit. Qd̄ ſi cū rubedine fuerit
turbida ⁊ taliter ꝑmanſerit apa in epate ⁊ caloris i
nati ſigbit debilitatē. ¶ Amplius coloꝝ vrine ſūt
q̄dā cōpoſiti ex q̄bus eſt color q̄ carnis recentis lo
ture aſſimilat̄ q̄ etiā ſanguini in aq̄ diſſoluto ſimiliſ
exit ⁊ eſt ex debilitate epatis. Et quoniā etiā ē ex
multitudine ſanguīs. Uerūtñ ſepius exit ex debi-
litate epatis ex q̄cūq; cōplexiōe ſupuenerit maliti
a vincente quā digerendi debilitas demr̄abit ⁊ v̇-
tutis diſſolutio. Qd̄ ſi v̇tus fortis fuerit tunc non
erit niſi ex ſanguis multitudine et eius augmento
vltra menſurā quā v̇tus diſgregatiā penitus ſepa
re nō ſufficit. ¶ Et ex eis eſt etiā color oleaginus
⁊ eſt citrinitas cui admiſta eſt ſiclinitas ⁊ colori o-
lei ſimilat̄ ꝓpt̄ viſcoſitatē q̄ eſt in ipſo ⁊ tranſlucē
tiā cū nitore adipino ⁊ cū ſplendore ſubē ad quādā
ſpiſſitudinē trahit. Et in pluribus diſpōibus ſigni
ficat malū aut nō ſignificat bonū nꝫ maturationem

nꝫ meliorationē ſꝫ fortaſſe raro materieꝝ ũctuoſa
rũ eũationē ſm mõꝫ criſis ſignificat ⁊ hoc q̇dē non
eſt niſi qũ poſt ipaꝫ aduenit req̇es. Que v̇o ex ea ē
pniciosa eſt illa cꝰ vnctuoſitas aſt fetida ⁊ ꝓprie il
la ex q̄ pua mingit q̄ītitas. Qũ v̇o ei aliq̇d miſcet
qꝺ̄ eſt ſimile loture carnis recentis eſt deterior ❡
Et hoc q̇dē plus cõtingit in hydropiſi ⁊ ptiſi ⁊ co
lica mala. Et eſt qũ oleagina poſt nigrā ſequit̄ vri
nā q̄ pceſſit. Et tunc q̇dē eſt ſig̃tio bona. ❡ Maiꝰ
autem quod vrina ſignificat oleagina eſt ꝙ in die
q̄rta indicat egꝝ in die ſeptima moritꝝ in egritu
dibus vꝫ acutis. ❡ Ad ſummũ v̇o oleagine vrie
tres ſunt ſpēs. Alia enī ex ea eſt q̄ tota eſt adeps. ⁊
alia eſt cꝰ inferius eſt tantũ adeps. ⁊ alia eſt cꝰ ſu
perius eſt adeps. Ex ea etiā eſt q̄ in ſuo colore tan
tũ eſt oleagina ſicut eſt in ptiſi ⁊ ꝓprie in ſui p̄nci
pio aut in ſui ſubā tm̄ aut in eis vtriſq; q̄nadmõꝫ
eſt in egritudibus renũ ⁊ in pfectōe ptiſis ⁊ eiꝰ fi
ne. ❡ Et ex eis eſt etiā carminius q̇ malus eſt ⁊ p
nitioſus qm̄ vtriuſq; cholere ſig̃t aduſtionē. Et
q̄nꝫ eſt color rubeus in quo currit nigredo ⁊ ſigni
ficat febres cõpoſitas ⁊ febres q̄ ex groſſis fiunt ſu
pfluitatibus. Qui ſi clarior fuerit ⁊ nigredo ad ipi
us ſummitatē declinauerit apā ſig̃bit lateris.

Caᵐ tertiũ de ſig̃tōibus ſubē vrine in q̄ītitate ipi
us ⁊ in claritate ſui aut turbulentia.

Subſtantia vrine aut eſt tenuis aut groſſa
aut mediocris. Valde v̇o tenuis in oibus
diſpōibus maturatōis ſignificat p̄uatōeꝫ
aut in venis oppilatões aut epatis debilitatē ⁊ can
naliũ vrine q̇ nõ attrahũt niſi qꝺ̄ tenue ē aut attra
hunt ſꝫ extra ñ eĳciũt niſi qꝺ̄ natura ſubtile exiſtit
aut multũ aq̄ potationē aut uehementis fr̄itatis co
pl̄onē cũ ſiccitate. ❡ Et in acutis q̇dē egritudibꝰ ſi
gnificat v̇tutis digeſtiue debilitatē ⁊ maturatōis p̄
uationē. Et eſt etiā qũ reliq̄ꝝ v̇tutũ tātā ſig̃t debi
litatē vt nulloº in aq̄ opent̄ imo quēadmõꝫ ingre
dit̄ ita labr̄. ❡ Et vrina q̇dē tenuis valde ſm hũc
modũ deterior eſt in pueris q̄ꝫ in iuuenibus quoni
aꝫ naturalis pueroꝝ vrina ſpiſſior eſt vrina iuue
nũ iō ꝙ ſunt humidiores ⁊ ꝙ eoꝝ corª plus attra
hunt huitates ꝓpterea ꝙ materia ſupfluens eſt eis
neceſſaria cā augmenti. Si ergo eoꝝ urine in febri
bus acutis multũ fiant tenues iā valde elõgati er̄t
a ſua naturali diſpōe. ❡ Et ſi hec in eis pſeueraue
rit nõ ſig̃bit niſi pditionē qm̄ qũ pdurat ſig̃t pditõ
nē niſi bona ſint adiuncta ſigna ⁊ v̇tutis ſtabilitas:
tunc. n. exiturā ſig̃t q̄ accit̄ ⁊ ꝓprie inferius ſub p
te epatis. Et ſilr̄ ſi hec in ſanis pmanſerit ⁊ ſe ñ cõ
uerterit ab eis ſig̃bit apā qꝺ̄ accidet illic vbi dolo
rē ſentiũt. Et ſm plꝫ accidet eis vt cũ hoc in alcha
tin ⁊ in renibus dolorē ſentiant. Et ſig̃t aptitudi
nē ad apā. Qꝺ̄ ſi dolor ⁊ g̃uitas vni mēbro ꝓprio
nõ fuerint imo ſunt cões ſig̃bit bothor ⁊ variolaſ
⁊ apāta q̄ corpori erũt cõia. ❡ Tenuitas quoꝫ vri
ne in criſi ſine ordine recidiuationē ꝓnoſticat. ❡
Vrina autē multũ ſpiſſa ſm pl̄m ſig̃t maturatōis p̄
uatōeꝫ ⁊ ſm minuſ hũoꝝ groſſe ſubē maturationē.
Erit ergo in ſtatu hũoroſaꝝ febriũ ⁊ in aptōe apā
tũ. Et pl̄m q̇dē qꝺ̄ in acutis ſig̃t egritudibus ē ma
lũ. Verũtñ tenuitatis durabilitas plus ſig̃t malũ.
Spiſſitudo nāq; q̄ndā ſig̃t digōeꝫ q̄ q̇dē ſubē con
fert in eo ꝙ digōem ſig̃t ⁊ ꝙ v̇tus expellēdi hꝫ po
tentiā eſt id in quo fiducia habet̄. Et in q̄ītũ mate
riei ſig̃t corruptionē ⁊ eius multitudinē ⁊ matura
tōis ꝓhibitionē ſepantis ad fundũ deſcendentis ſi
gnificat malũ. Quid autē ſit illud qꝺ̄ inter duas r̄s
ſupantius eſt cognoſcit̄ ex eo qꝺ̄ poſt eā aduēit ex
req̇e aut ſuccedit ex debilitatis augmento. ❡ Et v
rinaꝝ q̇dē ſpiſſaꝝ in febribus ſanior exit̄ illa v̄ qua
multũ ſubito eũat̄. Illa vero q̄ paulati eũat̄ multo
rũ hũoꝝ eſt ſig̃tiua ⁊ debilitatis v̇tutis ⁊ poſt illam
q̇dē q̄ vtilitatē affert ſequit̄ mediocris vrīa ſil̄ cuꝫ
req̇e. ❡ Qũ autē tenuis vrina in acutis egritudi
bus ad ſpiſſitudinē cõuertit̄ poſtq̄ꝫ nõ aduenit req̇
es ſig̃t liq̄factionē. Qũꝫ in ſano vrina pſeuerauē
rit ſpiſſa ⁊ in pte capitis dolorē ſenſerit ⁊ cõq̄ſſatio
nē iudicabit ei febrē. ❡ Eſt tñ qũ hoc eſt ex ſupflua
expulſione aut aptōe aut vlceribus in ptibus via
rũ vrine. Nõ autem ſubtilitas ⁊ ſpiſſitudo vtreq;
maturatōis ſig̃nt priuationē niſi qr maturationem
ſubē cõitatur mediocritas. Spiſſe ergo maturatio
eſt vt digerendo ad tenuitatē mutet̄. Et tēuis ma
turatio eſt vt coq̄ndo mutet̄ ad ſpiſſitudinē. ❡ Am
plius vrina ſpiſſa quēadmõꝫ prius dixius q̄nꝫ ē cla
ra tranſlucens q̄nꝫ eſt turbida: veꝝtñ inter ſpiſſaꝫ
tranſlucentē ⁊ tenuē exit dr̄ia qm̄ ſpiſſa trāſlucens
cũ motu inundat̄ nõ fiunt ptes ipſius inundate mul
tũ pue imo magne in ea accĩt vñ ⁊ eius motus ſit
tardi ⁊ cũ ſpuma multaꝝ ampullaꝝ ⁊ ipſius ampul
le nõ cito rũpunt̄. Et q̄ q̇dē huiuſmōi exit ex phl̄a
te generat̄ bñ digõ aut cholera uitellina ſi eſt in ea
tinctura ad citritatē trahens. Et ſi tinctura nõ eſt i
ea ſig̃t phl̄atis uitrei reſol̄onē: ⁊ hoc q̇dē in epilep
ticoꝝ vrinis multũ exit. In tenui autē in q̄ multa
exit tinctura ſcit̄ tincturā ñ cē ꝓpt̄ digōnē. Alioq̇n
digõ in primis nõ magis opat̄ ſubāꝫ q̄ꝫ coloris pmi
ſtionē: ꝓpria nāq; digōnis opatio eſt ſubāꝫ efficere
deiñ ipſaꝫ tingere. Et digõ q̇dē in ſubā melior eſt
q̄ꝫ in colore. Et ꝓpt̄ hoc qũ vrina tenuis in acuta e
gritudine pſeuerat ſig̃t malũ ⁊ ꝙ v̇tus digeſtina ē
ſopita. ❡ Qũ autē urinā videris tenuē in cꝰ ptibꝰ
rubedis ⁊ citritatis fuerit diuerſitas laborē cogno
ſces inflāmantē. Et ſi tenuis fuerit fuerintq; in ea
res q̄ ſunt ſicut furfures egritudine in veſica ñ exi
ſtente ſignũ erit hoc eē ꝓpt̄ phl̄atis aduſtionē. ❡
Spiſſa autē vrina in febribus acutis ad ſummũ ml̄
tos ſig̃t hũores ⁊ fortaſſe ſig̃t liq̄factionē. Et ipſa
q̇dē eſt q̄ cũ vna pmanet hora cõgelat̄ ⁊ inſpiſſat̄.
Ad vltimũ v̇o turbulentia vrine eſt ꝓpt̄ terreita
tē cũ ventoſitate q̄ aquoſitati admiſcet̄: ex iſtis nā
q; qũ admiſcent̄ ꝓuenit turbulentia ⁊ ex ipſoꝝ ab
inuicē ſepatōe ꝓuenit claritas. ❡ Amplius tres de
bes attendere diſpōnes. Eſt nāq; qũ tenuis mingi
tur ⁊ deiñ inſpiſſat̄ q̄ ſig̃t ꝙ natura laborat in ma
turando ſꝫ nõdũ mā̄ ei vndiq; obediuit ⁊ eſt pati
ens: ⁊ fortaſſe eſt qũ mēbroꝝ ſig̃t liq̄factionē. Aut
mingit̄ ſpiſſa ⁊ poſtea clarificat̄ ⁊ ſepat̄ ab ea groſ
ſuꝫ ſubtus ſtans ⁊ ſig̃t ꝙ natura iā ſupauit materiā
⁊ ipſam maturauit. Et q̄ito maior fuerit claritas ⁊
maior deſcenſus inferius ⁊ citius magis ſig̃bit ma
turationē. Aut eſt diſpõ media īter primā ⁊ alterā
ex q̄ qũ pdurauerit ⁊ natura fuerit fortis ⁊ v̇tus fi
xa ſciet̄ ꝙ nõ ad maturationē ꝓueniet̄ integrā. Si
v̇o v̇tus fixa nõ fuerit timeñ ne pditio ꝓueniat ma
turationē. ❡ Qũ autē pdurauerit et tioroſa ſig̃tõ

ñ assue ͭ sigbit capis dolorẽ q̄m sigbit ebullitões ⁊ ventositates vaporosas. Illa vͦo q̃ ex tenuitate ad turbulentiã puenit ⁊ sic ꝓcedit melior est que i turbulentia pmanet fm plimas horas. ¶ Uriã qͦ q̃ multotiens fit spissa ⁊ est hoc ppt̃ casum v̇tutis ⁊ nõ ppt̃ nature expulsionẽ. ¶ Sʒ vrina q̃ aquosa mingit̃ ⁊ aquosa remanet signũ est priuatõis matu ratõis penitus ¶ Et vrina spissa laudabilior ẽ q̃ ad exeundũ est facilis ⁊ multe sepatõis simul. Ex huiusmõi nanʒ sanat̃ palysis ⁊ qd̃ est ei sile ¶ Qũ vrina grossa mingit̃ ⁊ deiñ ꝓcedendo fm ordineʒ attenuat̃ si multa est cõueniens exit. Et qũ ipsa pꝰ spissam ⁊ turbidã ⁊ paucã sequit̃ est signũ bonũ. ¶ Et hoc q̇dẽ est qũ spissa q̃ turbulenta est apit̃ q̃ min git̃ paulatĩ ⁊ subito iñ multa facile mingit̃ vrina: cũ hac eñi multotiens resoluit̃ egritudo siue ipa sit vna febriũ acutaꝝ siue sit vna aliaꝝ egritudinum ex replõne ꝓuenientiũ siue sit replo ex q̃ nondum manifesta accit egritudo. Et iste q̇dẽ vrine modus est extraneus ¶ Qñ cũ vrina naturalis coloris su pflua est spissitudo plerũʒ sig̃t bonitatẽ expulsionis multaꝝ materieꝝ cui exeundi associat̃ facilitas: et plerũʒ sig̃t pditionẽ ꝓpterea ꝙ hũoꝝ sig̃t multitu dinẽ ⁊ v̇tutis debilitatẽ: ⁊ hoc q̇dẽ demr̃at egrediẽ di difficultas ⁊ paucitas eius qd̃ egrediet̃. ¶ Uri na q̇dẽ spissã bona est q̃ est crisis egritudis splenis ⁊ febriũ pmistaꝝ in q̃ nõ expectat̃ eq̃litas quoniaʒ natura in expellendo ipedit̃. ¶ Urina ad vltimuʒ turbulenta sig̃t hũoꝝ multitudinẽ ⁊ naturaʒ ab eis occupatã in maturando eos. ¶ Urina spissa in qua sedimen erit arenosum sig̃t lapidẽ ¶ Urina spissa q̃ apatũ sig̃t aptionẽ cognoscit̃ ex eo qd̃ ei admisce tur ⁊ ex eo qd̃ p̃cessit. ¶ Ex eo eñi qd̃ admiscetur sicut puſe qd̃ malus odor demr̃at: ⁊ exeuntibꝰ q̃ cũ ea sepant̃ sicut petala alba ⁊ rubea aut sicut fur fur aut alia ab istis ex eis p q̃ cognoscit̃: ex eo q̇dẽ qd̃ p̃cessit q̄m ibi prius fuit sig̃tio apatis aut vlce ris in vesica aut rene aut epate aut in ptibus pecto ris ⁊ sig̃t hꝰ apatis aptionẽ si añ ipsaʒ vrina fuit si milis loture carnis r̃centis ꝙ est ex gibbositate e patis. Et si egõ talis fuit apatis ꝙ est in eius cõca uitate ⁊ si anhelitus coangustatio p̃cessit ⁊ tussis sic ca ⁊ dolor in mẽbris pectoris pungitiuus tunc apa qd̃ apertuʒ est lateris ⁊ exiuit a pte arterie maio ris ⁊ si in pure illo est maturatio cõueniens est. Et est qũ sanus euãtus q̇ exercitiũ relinq̇t mingit vri nã sicut pus ⁊ virus tenue quo ipsius purgat̃ corꝰ ⁊ eius aufert̃ laxitas quã exercitiĩ dimissiõe cõsecu tus est. Et est etiã qũ in epate aut in eo qd̃ est corã ipso fiunt oppilatões ⁊ plerũq̃ʒ contingit vt eaꝝ ap tõe sit vrina spissa ꝓpterea ꝙ eaꝝ egrediet̃ mate ria. Et hec talis spissitudo nõ est pus. Sʒ in ipsa q̃ est post apatis aptionẽ est pus. Et qũ hec vrina fu erit cũ spissitudine ⁊ ad nigredinẽ traxerit ⁊ cuʒ ea fuerit in latere sinistro dolor erit tunc ex pte sple nis. ¶ Et fm hanc cõsiderationẽ si supra femur fu erit aut in summitate ventris erit tunc ex pte stõa chi. Hoc tñ sepius est ex pte epatis ⁊ cãnaliũ vri ne. ¶ Urina turbulenta multotiens sig̃t casum v̇ tutis. Qũʒ v̇tus ceciderit fr̃itas supabit q̃ erit sicut illa q̃ exterius infr̃at. ¶ Urina turbulenta q̃ ma lo vino silat̃ aut aq̃ ciceris est vrina p̃gnantiuʒ aut hñtia apata calã lõgi tẽporis in interioribꝰ. ¶ U rina q̃ vrinis asinoꝝ aut aĩaliũ assilat̃ ⁊ est q̃i mu a chach ꝓpterea ꝙ est multũ turbida corruptionem hũorũ corporis sig̃t qd̃ tñ magis sig̃t est phlã cru dũ in qua aliq̃ calitas opata fuit ⁊ ipʒ cũ grossa vẽ tositate ebullire fecit: ⁊ ppt̃ hoc plerũq̃ʒ sig̃t capi tis dolorẽ ventuꝝ aut alabachal ⁊ qũ pseuerat si gnificat lethargiã. ¶ Urina q̃ colori alicꝰ mẽbri si milat̃ qũ pdurat egritudinẽ in illo mẽbro sig̃t. Et q̇dã dixert̃ ꝙ qũ i ifejori pte urie fuerit aliq̇d qd̃ plueri sit sile aut fũo ꝓlõgabr̃ egritudo ⁊ si i tota p durat egritudie ꝓnosticat̃ mortẽ aut phlã cruduʒ qd̃ a pure discernit fetore. ¶ Urina hñs ptes di uersas sig̃t ꝙ q̃toplus ptes in ipsa fuerint maiorẽs tanto plus nature opatio est studiosior ⁊ natã plus potens ⁊ pori plus aperti ¶ Urina in qua uiden tur q̃i fila ad inuiceʒ mista sig̃t ꝙ fuit micta postq̃ coitus fuit cõpletus.

Caᵐ. iiij. de sig̃tõibus odoris vrine.

Dixerunt q̇dã se nũq̃ vidisse egꝝ cꝰ urine odor sit sicut odor vrine sani. Et nos q̇ dẽ dicẽus ꝙ qũ vrina nulloͦ odorẽ hʒ cõ plonis fr̃itatẽ sig̃t ⁊ supfluã cruditatẽ. Et plerũq̃ʒ e tiã sig̃t in acutis egritudibus mortẽ nature. Qũ au tẽ odorẽ habuerit fetidũ ⁊ maturatõis sig̃tões i ea fuerint erit ipsius cã scabies aut vlcera in instr̃is u rine q̃ suis cognoscunt̃ signis. Qd̃ si maturatio nõ affuerit posle erit ut sit ex hoc ⁊ posle vt sit ex putr̃ factõe. Qũʒ hec i febribꝰ fuerit acutis ⁊ nõ fuerit cã mẽbroꝝ vrine erit signũ malũ. Et qũ ad acredi nẽ traxerit sigbit putrefactionẽ q̃ est in hũoribꝰ fri gidã hñtibꝰ subãʒ quos calor supauit extranẽꝰ ⁊ si gnificabit mortẽ caloris naturalis ⁊ dñiũ fr̃itatis in natura cũ calore extraneo. ¶ Odor vͦo q̇ ad dulce dinẽ trahit sanguis sig̃t dñiũ. Et q̃ multũ est fetida est cholica. Et fetida ad acredinẽ trahens est meli ca. ¶ Qũʒ vrina fetidi odoris in sanis pseueraue rit sigbit febres q̃ ex putrefactõe accñt aut mino rationẽ putrefactõis q̃ in ipsis est retenta. Et hoc q̇de demr̃abit si illico alleuiationẽ habuerit. ¶ In acutis egritudibꝰ qũ fetor vrinã cõitabit̃ ⁊ postea ab ea remouebr̃ fueritq̃ʒ ablatio hec subito ⁊ post ipaʒ nõ subsecuta fuerit req̇es sig̃tio erit casus vir tutis.

Caᵐ. v. de sig̃tõibꝰ vrine ex spũa assumptis.

Spuma accñt ex hũitate ⁊ ventositate ꝑie cta in vrinale cũ ꝓiectõe vrine ¶ Uento sitas vͦo cũ vrina egrediens auxiliũ ꝓcul dubio p̃bet in subã vrine ⁊ p̃cipue qũ ventositas i corpore supauerit quẽadmõʒ in vrina accñt oppila tões hñtiũ in qua multe sunt ampulle. ¶ Et spuma q̇dẽ qñʒ cũ suo sig̃t colore sicut sig̃t sua nigredie et ruffedine in icteritia. Et est cũ puitate sui ⁊ magni tudine sig̃t q̄m ipsius magnitudo sig̃t viscositatẽ. Sui vͦo multitudine ⁊ paucitate q̄m ipsius multitu do sig̃t viscositatẽ ⁊ multã ventositatẽ. Et ipsa q̇ dẽ sig̃t p rupturã suaꝝ ampullaꝝ cito factã aut tar de q̄m ruptura ampullaꝝ tarda sig̃t viscositatẽ. Et pue q̇dẽ ampulle remanentes in egritudibus re nũ sig̃nt ventositates ⁊ viscositatẽ. ¶ Ad summũ vͦo hũor viscosus in egritudibus renũ est malꝰ et sig̃t hũores malos ⁊ fr̃itatẽ. Et illud sig̃nt g̃nulla que nominamus.

Caᵐ. vi. de sig̃tõibus spẽꝝ hypostasis.

In primis dicẽus q̄ medicoꝝ cõueniẽtia i vsu nois hypostasis ⁊ sedimis iã recessit a via cognita. Dicunt enĩ hypostasim aut sedimen: nõ illud tm̃ qd̾ iferi⁹ descẽdit sʒ oẽz subãz que spissioris exĩt eẽntie q̃ aquositas ⁊ ẽ ab ea diuisa siue sit suspensa siue sit supra. ❡ Dicẽus igr̃ q̄ hypostasis multis cognoscit̃ mõis. s. ex substantia sui ⁊ q̃titate ⁊ qualitate ⁊ situ suaꝝ ptiuʒ ⁊ loco sui ⁊ tẽpore ⁊ qualitate sui pmistionis. ❡ Sigtio v̾o ci⁹ ex subã sui est qm̃ hypostasis aut erit naturalis laudabilis demr̃ans digõeʒ ⁊ maturationeʒ naturalẽ ⁊ hec erit alba ⁊ descendens inferius ⁊ eius ptes ꝯtinue ⁊ siles ⁊ equales ⁊ oportebit vt sit rotũda hñs figuraʒ equalis subtilis silis hypostasi aq̃ rosacee. ❡ Et pportio sue significatõis sup maturationẽ materie in toto corpore est sicut pportõ significatõis materie puris albi leuis silis cẽntie sup maturationẽ apatis. Sʒ pus est spissum ⁊ hoc est subtile. ❡ Et hypostasis q̇dẽ ⁊ sedimini significationes sunt bone lʒ tinctura deficiat ⁊ equalitas. ❡ Ueꝝ equalitas apud antiquos melior est tinctura. Equalis nanq̇ʒ q̃ nõ tm̃ est alba sʒ rubea est melior alba q̃ est aspa. ❡ Amplius plime hypostases fʒ colorẽ vrine exñt sʒ ex eis q̃ diuersificant̃ alba ẽ melior post illã rubea ⁊ post ipsaʒ citrina ⁊ post eaʒ illa q̃ est vt arsenicũ: ⁊ malitia q̇dẽ a lentinosa incipit. Tu autẽ nõ attendas illud qd̾ alij dicunt nã albedo erit qñʒ nõ ppt̃ maturationẽ ⁊ equalitas non est nisi ppt̃ maturationẽ. Et de albedine est q̃ est ppt̃ vehementẽ ventositatis cõmistionẽ. Male aũt hypostasis incõtinuitas melior est q̃ ipsius cõtinuitas. Et hypostasis q̇dẽ mala est quã euicino scies. Bona autẽ hypostasis de qua loq̇mur puri assilat̃ ⁊ phlati crudo qum tenuis fuerit. Uerũtñ pus ab ea differt p fetorẽ. Et phlãa crudũ sepat̃ ab ea cõculcatõe suaꝝ ptiũ. Et ipsa ab vtrisq̇ʒ differt subtilitate ⁊ lenitate. Et hec q̇dẽ hypostasis nõ q̃rit̃ nisi in egritudibus qm̃ in sanitate nõ req̇rit̃ ⁊ illud est qm̃ nõ dubitat̃ q̇n in corpore egri male r̃tente sint materie in venis ipsius q̃ nisi maturent̃ portẽdũt corruptionẽ. ❡ In venis autẽ sani nõ semp oʒ ẽẽ hũorẽ q̇ sit excutiendus sed si est meli⁹ est q̄ hoc significent ex eis supfluitates q̃ in eis supfluũt ex cibo a digõne puate deiñ supfluit supfluitas q̃ in vria fit hypostasis siue matura siue nõ matura. Et in macilentis q̇dẽ est sedimen paucũ qd̾ descendit fm sanitatis dispõeʒ ⁊ pprie q̇ exercitio vtunt̃ ⁊ artibus se exercent laboriosis ⁊ nõ multiplicat̃ huiusmodi hypostasis nisi in corporibus pinguiũ ociose viuẽtiũ. ❡ Et ppt̃ hoc etiã in vrinis egroꝝ macroꝝ ñ est expectanda hypostasis tantũ q̃tũ in vrinis egrorũ pinguiũ qm̃ eoꝝ egritudo multotiens r̃cedit ita q̄ nil descendit ⁊ multotiens hypostasis in eoꝝ vrinis nõ puenit ad hoc vt descendat sʒ tñ plerũq̇ʒ est modicũ eius in eis natans aut pendens ⁊ in mltis q̇dẽ vrinis hypostasis illico qũ mingit̃ descendit nisi in eis q̃ valde mature sunt imo in eis paꝝ expectañ est. Et plẽs ex hypostasis colorib⁹ sunt fʒ plʒ fm colorẽ vrine sʒ melior ex eis q̃ diuersificantur est alba post quã est rubea deiñ citria. ❡ Nõ nãt v̾o hypostasis alia ẽ silis rasure intestinorũ corticat̃ q̃ est furfurea aut herbina aut similaginea aut similis arsenico rubeo aut ei qd̾ est valde citrinuʒ: alia est carnosa alia est adipina ⁊ alia est saniosa ⁊ alia est mucilaginosa ⁊ alia est q̃ ẽ silis frustulis fermenti in aq̃ soluti ⁊ alia est sanguinea sanguisugalis alia est capillaris ⁊ alia est arenalis g̃nosa ⁊ alia est cinericia. ❡ Silis v̾o rasure intestinoꝝ corticat̃ alia est petaloides magnaꝝ ptiũ rubeaꝝ aut albaꝝ q̃ sig̃t fm plm q̄ sepate fuerũt ex mẽbris q̃ sunt ppinq̃ mẽbris a q̇bus diuidunt̃ vrie: ⁊ albe sig̃nt q̄ sunt ex vesica ppt̃ vlcera q̃ sunt in ea aut scabiem aut corrosionẽ. ❡ Rubee autẽ carnose sig̃nt q̄ st̃ ex rene. ❡ Et ex petaloidib⁹ q̇dẽ sunt q̃ sunt coloris fusci ⁊ obscuri aut squamis pisciuʒ siles ⁊ hec ẽ vehementer mala ⁊ oĩbus spẽbus hypostasis quas noĩauius deterior sig̃t petaloꝝ mẽbroꝝ radicaliuʒ rasurã: veꝝ duo pria ipsius genera nullo⁹ ĩpediũt ĩmo plerũq̇ʒ vesicã mundando sanant: ⁊ dixerũt q̇dã cuidã hoĩ se in potu tribuisse cantarides q̇ cortices albos q̃i venosos minxit q̇ qũ in aquositate fricabant̃ resoluebant̃ ⁊ tingebant̃ tinctura rubea qui factus est sanus ⁊ vixit. ❡ Et ex ea q̇dẽ q̃ est sicut rasura intestinoꝝ est q̃dã q̃ est minoris latitudĩs q̃ due p̃dcẽ ⁊ spissioris subẽ q̃ si rubea fuerit vocat̃ herbina ⁊ si rubea nõ fuerit vocat̃ furfurea. ❡ Et herbine q̇dẽ si fuerint rubee ptes plerũʒ sunt ptes epatis aduste ⁊ plerũq̇ʒ est sanguis in eo adustus et plerũq̇ʒ est etiã ex rene. Sʒ q̇ est ex rene est maioris cõtinuitatis carnosa alie v̾o due plus silant̃ ei q̃ nõ est carnosa ⁊ fracturas est magis recipiens. Et qũ vehementer trahit ad citrinitatẽ est ex rene pculdubio qm̃ illa q̃ est ex epate ad rubedinẽ trahit fuscã ⁊ qñʒ associat̃ ei in hoc illa q̃ est ex rene. ❡ Furfurea v̾o hypostasis qñʒ est ex scabiẽ vesice et qñʒ est ex liq̃factõe mẽbroꝝ. Et dr̃ia inter eas est q̄ qũ illic in radice mẽbri fuerit pruritus ⁊ fetor erit ex vesica ⁊ pprie qũ pus prius mictũ fuerit ⁊ p̄cipue qũ alie sig̃tões vrine demr̃auerit maturationẽ ⁊ fuerint vene supiores sane cõplonis ⁊ nõ fuerit in eis macula ĩmo in vesica. Sʒ si cũ inflãmatione fuerit ⁊ v̾tutis debilitate ⁊ mẽbroꝝ mingendi ĩcolumitate ⁊ color fuscitati attinuerit erit tũc ex liq̃factõe hũoris. ❡ Et crinoides v̾o plm̃ est ex adustione sanguis q̃ ad rubedinẽ trahit. Et multotiens est ex liq̃factõe mẽbroꝝ ⁊ eoꝝ rasura si albedini attinet. Et qñʒ etiã est ex vesica scabiosa fʒ minus. Et tibi q̇dẽ posse est vt mõʒ differentie inter eas intelligas p illud qd̾ iã sciuisti. Si autẽ nigredini attinet est ex sanguis adustione ⁊ pprie in splene.

Oĩs p̃terea petaloides hypostases q̃ nõ sunt ex cã q̃ sit in vesica ⁊ rene ⁊ canalibus vrine in egritudinibus acutis malũ portendunt pniciosum. Et tu q̇dẽ iã sciuisti ex hac summa carnose dispõneʒ ⁊ q̄ plʒ eius est ex rene ⁊ qñʒ ipsa nõ est ex rene. Naʒ ex rene ñ est nisi qũ caro ẽ sane carnositatis ⁊ nõ est in corpore liq̃factio. Et vrina q̇dẽ matura venaꝝ sig̃t sanitatẽ quoniã renũ egritudines maturationẽ nõ phibent vrĩe qr ipsa supra ipsos exĩt. ❡ Hypostasis v̾o adipina adipis ⁊ pinguedĩs ⁊ etiã carnis significat liq̃factionẽ ⁊ eaꝝ peior est q̃ auri aq̃ silat̃. Duo autẽ ipsius principia cognoscunt̃ ex paucitate ⁊ multitudie ⁊ cõmistione ⁊ sepatõe qm̃ qũ est mlta ⁊ sepata existiat̃ q̄ sit ex pte renis ⁊ ppt̃ liq̃factionẽ sue adipis ⁊ si est minus ⁊ maioris cõmistõis est ex loco magis remoto. Et ẽ qũ in vrina frustũ

albū ḡnati ḡno sil'e visum fuerit ⁊ erit ex adipe r̄nis. ¶ Saniosa v̄o ulcus sigt q̄ꝺ aptū fuit ⁊ pprie in mēbro mingēdi ⁊ p̄cipue si ibi fuerit sedimē laudatū ad fundū descendens. ¶ Et mucilaginosa q̄ꝺ sigt hūorē spissum crudū aut ꝙ est in corpore multus aut ex instrīs vrine egrediens aut crisim aptionis vene sciatice aut doloris iuncturaꝝ. Et hoc q̇dē cognoscit̄ ex alleuiatōe q̄ post ipsaꝫ sequit̄. Plerūq3 eni subtiliat̄ ⁊ attenuat̄ ⁊ putat̄ hypostasis laudabilis. Quapp in acutis egritudib⁹ nō est cōfidēdū in eo q̄ꝺ appꝫ ꝼꝫ sil'tudinē laudabilis hypostasis qū nōdū fuerit maturatōis hora nec p̄ntes fuerint eius sigtōes. Et etiā est qū vehementē cōplonis r̄nis ſr̄itatē signt. ¶ Inter saniosaꝫ v̄o ⁊ crudā exit dr̄ia qm̄ saniosa exit cū febre ⁊ p̄cedunt ipsaꝫ sigtōes apatis ⁊ eius ptes faciles sunt ad cōiungendū ⁊ sepan̄ ⁊ q̄dā ex ea est q̄ cū aquositate vehemēter miscet̄ ⁊ q̄dā ex ea q̄ sepat̄ sꝫ cruda est ⁊ turbida ⁊ spissa ⁊ nō facile cōiungit̄ nec facile sepat̄. ¶ Et vrina q̇dē in qua plīma mucilaginosa hypostasis apparet qn̄ est exuberās qū i fine podagre appꝫ ⁊ dolorē arteticoꝝ sigt bonū. ¶ Capillaris autē est ppterea ꝙ hūor occultus cōsolidat̄ ex calore in ipsuꝫ agente q̄ qn̄ꝫ est alba qn̄ꝫ est rubea ⁊ eius cōsolidatio est in rene. Et ferunt q̇dā ꝙ in eius longitudie plerūꝫ palmi mensura inuenit̄. ¶ Que autē fermti infusi frustulis sil'is exit debilitatē sigt stōi ⁊ itestinoꝝ ⁊ digerendi malitiā in ipsis ⁊ est plerūq3 cā eius cōedere lac ⁊ caseū. ¶ Arenosa v̄o lemp sigt lapidē q̄ cōsolidat̄ aut cōsolidando p̄cedit aut q̄ resoluit̄. Et q̄ q̇dē est ex eis rubea est ex rene. Et qn̄ n̄ ē rubea ē ex vesica. ¶ Plꝫ autē q̄ cieritia ē phl'a sigt: aut pus cui ppter lōgā morā accit caloris mutatio ⁊ sectio ptiū ⁊ est qn̄ꝫ ppt adustionē q̄ ei accidit. ¶ Sāguisucalis v̄o hypostasis si vehementer est mista epatis debilitatē sigt ⁊ si minus hec significat vulnus in cānalibus vrine ⁊ cōtinuitatis solonē in ipsis. Et si fuerit sepata pl'm eius erit in vesica ⁊ in v̄ga. Et nos q̇dē pscrutabiur hoc in pticularibus egritudibus in capitulo de mictu sanguis. Et si in vrina fuerint sicut sanguisuce rubee infirmo splenē hn̄te resoluet̄ splen ipsius. Scito autē ꝙ in egritudibus vesice non multus egredit̄ sanguis qm̄ eius vene miste sunt in ipsius corpore calcate ⁊ anguste ⁊ pauce. ¶ Hypostasis uero sigtio ex q̄ntitate ipsi⁹ sumpta mltitudie q̇dē sui ⁊ paucitate d̄clarat cāe ipsaꝫ efficientis multitudinē aut eius paucitatē: ⁊ ex q̄ntitate q̇dē sui in magnitudine aut puitate sui est quēadmōꝫ dixius in hypostasi mucilaginosa. ¶ Eius autē sigtio ex q̄litate sui est ex colore q̇dē ipsius qm̄ q̄ ex ea nig̃ est sigt malū ꝼm diuisiōes quas noiauiꝫ⁹. Que tn̄ ex ea sanior ē est illa c⁹ hypostasis est nig̃ ⁊ aquositas nō est nigra. Et rubea q̇dē sanguis sigt pprietatē ⁊ fastidiū. ¶ Et citrina q̇dē sigt calorē fortē ⁊ egritudinē insidiosaꝫ. ¶ Et ex ea q̇dē q̄ alba est q̄dā ē bona sicut diximus ⁊ q̄dā est mala sicut mucilaginosa aut saniosa aut sp̄ūosa maturatōi cōtraria. ¶ Viridis quoꝫ semita est ad nigrā. Ex odore v̄o eius est quēadmodū dixius in his q̄ p̄missa sunt. Ex ipsius v̄o situ ⁊ ex lenitate q̇dē sui ⁊ diuulsione qm̄ lenitas ⁊ eq̄litas in hypostasi laudata est melior ⁊ in nō laudata est deterior. ¶ Sꝫ diuulsio sigt ventositates ⁊ digerendi debilitatē. ¶ Eius autē sigtio ex loco sui est qm̄ aut est natās ⁊ vocat̄ nubes aut pēdēs. Et hec q̇dē est in medio stans q̄ est maioris maturatōis ꝙ pª. Et ex pendente illa est melior c⁹ ruge ⁊ fimbrie ad inferiora declinant aut ad funduꝫ descendens que est melioris maturatiōis: hoc q̄ꝺ est de hypostasi laudata. ¶ Nō laudata v̄o q̄ leuior est melior exit sicut nigra ⁊ hoc in febribus acutis. Et sil'r si hūor ē phl'aticus aut melācholicus qm̄ ea q̄ est vt nubes melior est ea q̄ inferius descendit: sigt ei ei⁹ subtilitatē nisi cū cā natatōis fuerit mlta ventositas ⁊ si nō fuerit ita natās est melior ꝙ pēdens ⁊ inferius descendens est deterior. ¶ Et causa q̇dē natandi supius est calitas cū q̄ ē acuitas ⁊ vētositas. ¶ Hypostasis autē diuulsa in grossa supi⁹ natat ⁊ pprie qū sit leuis ⁊ in tenui descendit inferius ⁊ pprie qū sit grauis. Qūꝫ in principio egritudis appꝫ pendens ⁊ natans postea pseuerat sigt ꝙ crisis cū exitura veniet. ¶ Macilentoꝝ v̄o egritudo plerūq3 remouet̄ sedimine bono natante aut pendente quēadmōꝫ diximus in p̄cedētib⁹. Et qū inter nephilim ⁊ enorima ⁊ hypostasim fuerit aliq̇d sil'e tele arāee aut dempsitas erit signū malū. ¶ Et multotiens q̇dē natans sedimen nō bonū apparꝫ ex quo p̄uenit terror. Sꝫ istud erit pricipiū maturatōis ⁊ pmutatio ad bonitatē postea pendebit deinde descendet ⁊ erit signū nō malū. Nō si post ipm male p̄uenerint hypostases tīor queꝫ in primis habebamus fiet necessarius. ¶ Sigtio v̄o hypostasis ex suo tpe est qm̄ si velociter postꝙ mingit̄ descēdit est sigtio bona ꝼm maturitatē. Et qū tarde descendit est sigtio priuatōis maturatōis ꝼm q̄ntitatē sue dispōnis. ¶ Sigtio autē forme cōmistionis ipsius est sicut dixius qū de mictu sanguis ⁊ adipis mentionem fecimus.

Caᵐ. vij. de sigtōibus multitudinis urine ⁊ paucitatis ipsius.

Vrina q̄ pauce exit q̄ntitatis v̄tutis sigt debilitatē. Et illa q̄ est mīus eo q̄ꝺ bibr̄ resolōnē sigt multā ⁊ ventrē habere ⁊ aptitudinē ad hydropisim. ¶ Illa v̄o q̄ est multe q̄ntitatis qn̄ꝫ sigt liq̄factionē ⁊ supfluitatū liq̄scāꝝ i corpore in vrina eūonē. Et nos q̇dē dr̄iaꝫ inter eas cognoscere possumus ꝼm v̄tutis dispōeꝫ. ¶ Vria mali coloris malū signs q̄nto plīma fuerit tāto erit magis salutis nuntia. Et qū intersecta fuerit plus malitiā sigbit sicut nigra ⁊ grossa. ¶ Vrina diuersarū dispōnū q̄ qn̄ꝫ mingit̄ multa qn̄ꝫ pauca ⁊ qn̄ꝫ retinet̄ est sigtio pugne ⁊ laboris nature ⁊ est sigtio mala. ¶ Vrine multitudo in acutis egritudib⁹ qū nō post ipsaꝫ aduenit reḡes est sigtio ethice ⁊ spasmi ex inflāmatōe ⁊ sil'r sudor. ¶ Vrina q̄ in acutis egritudibus guttatiꝫ inuoluntarie mingit̄ sigt in cerebro nocumentū q̄ꝺ neruis accit ⁊ musculis. ¶ Et si febris q̇eta fuerit ⁊ signa affuerint salutis p̄nosticat̄ sanguis exitū ex naribus. Sꝫ prima desipientiā p̄nosticat̄ ⁊ corruptionē. Qū aūt sani vrina minuitur ⁊ attenuat̄ ⁊ pseuerat hoc totū ⁊ sentit ḡuitatē ⁊ dolorē in renib⁹ sigt duꝝ apā in partibus rēis. Et qū in egritudine cholica multiplicat̄ plerūꝫ portendit pspeꝝ euentū ⁊ pprie qū est alba ⁊ ad egrediendum facilis.

Caᵐ. viij. ⁊ est ſmo de vrina sana optima.

Hec est mediocris subē ⁊ subtilis tincture ad citrinū trahentis ⁊ hypostasis si ibi fuerit bona ex albedine ⁊ lenitate eq̄litate et figure rotunde ⁊ odoris tēpati nꝫ fetida nꝫ extincta. Quidā autē dixerunt ꝙ qū huiusmōi vrina subito in egritudine q̄ est in vltio acuitatis visa fuerit sanitas die sequenti aderit.

Caᵐ. ix. de vrinis etatum.

Infantiū vrine ad lactis ꝓprietatē trahūt ex pte nutrimenti eoꝝ ⁊ ꝓpt̄ huītatē cōplexionis ipsoꝝ ⁊ tunc declinat̄ magis ad albedinē. ¶ Pueroꝝ autē vrine sunt spissiores et grossiores vrinis iuuenū ⁊ turbidiores. Et nos iā noīauius hoc añ. ¶ Juuenū vͦ vrine ad ignis formā trahunt ⁊ ad subē mediocritatē. ¶ Et vrie senū ad albedinē ⁊ subtilitatē. Est tñ quꝫ sunt grosse fm supfluitates in eis exñtes q̄ꝝ eūatio multiplicat̄. Decrepitoꝝ vͦ vrine maioris sunt albedis ⁊ tenuitatis. Est tñ qū p̄dcā grossities eis accit sed raro ⁊ qū vrina vehementer fuerit grossa apti erūt ut lapis eis accidat.

Caᵐ. x. de vrinis viroꝝ ⁊ mulierum

Mulieꝝ vrine semp sunt maioris grossitiei ⁊ albedinis et minoris pulchritudīs ꝙ viroꝝ urine. Et hͦ q̇dē ē ꝓpt̄ debilitatē digestiue eaꝝ ⁊ ꝓpt̄ supfluitatū ipsaꝝ multitudinē ⁊ ꝓpt̄ amplitudinē canaliū vñ egrediunt̄ ea q̄ ab eis exeunt ⁊ ꝓpt̄ illud qđ ex eaꝝ resoluit̄ mr̄icibus ⁊ ad vrine instr̄a tendit. Masculoꝝ vͦ urinas qū moues turbant̄ ⁊ declinat eaꝝ turbatio ad supiora ⁊ est ꝙ fm plm̄ turbident̄. Sꝫ mulieꝝ vrine fere nō turbidant̄ ex motiōe ꝓpt̄ paucā sepatione sui et hñt fꝫ plm̄ supra sumitatē suā spumā rotundā ⁊ si turbide fuerint eaꝝ turbidatio pauca erit. ¶ Jn urinis viroꝝ illico qū mulieribus cōmiscent̄ sunt fila ad inuicē texta. ¶ Urine p̄gnantiū sunt clare et supra eaꝝ supficieꝫ est nebula ⁊ qñꝫ trahunt ad colorē aq̄ ciceꝝ aut aq̄ pedū citrin ⁊ in ipso est irinus ⁊ supra sumitatē eaꝝ est nebula sꝫ quocūqꝫ mō fuerit in medio videbr̄ sicut cottū carminatū. Et ē qū in eis sunt velut grana q̄ ascendūt ⁊ descendūt. Qūqꝫ irinꝰ manifestior fuerit erit ipregnatōis principiū ⁊ qū loco ipsius fuerit rubedo erit in fine imp̄gnatōis ⁊ ꝓprie si turbant̄ qū mouent̄. ¶ Pariētiū vrina fm plm̄ est nigra ⁊ in ipsa est velut atrimētum ⁊ sicut sordities.

Caᵐ. xi. de rebus vrinarum animalium ⁊ diuersitate ipsarum ab vrinis hominum.

Plerūqꝫ cōfert medico qū aīaliū vrinas cognoscit ꝓpterea ꝙ qū ipse eis expit̄ certitudinē facit ⁊ hoc q̇dē difficile est. Quidā autē dixerunt ꝙ vrina asini est sicut butyꝝ liq̇duꝫ cū turbiditate ⁊ grossitie exteriore. ¶ Et subiugaliū vrine ei sil̄ant̄ sꝫ sunt citrine ⁊ videbr̄ ꝙ supior medietas vrinalis sit clara ⁊ inferior medietas sit turbida. ¶ Ouiū vͦ vrine sunt albe ad citrinitatem trahentes ꝓpinq̄ vrinis hoīum sꝫ subāꝫ nō hñt ⁊ eaꝝ sedimen est sicut oleum aut sicut amurca. ¶ Et cuiuscunqꝫ nutrimentum fuerit melius erit vrina clarior. ¶ Urina vͦ caprioli vris hominū ⁊ ouiū sil̄at̄ sꝫ nꝫ subāꝫ hꝫ nꝫ sedimen ⁊ ē clarior vrinis ouium.

Caᵐ. xij. de rebus alijs que vrinis similatur ⁊ differentia inter eas ⁊ vrinam.

Sirupū acetosum ⁊ oēs liquores q̇ fiūt ex aq̄ ⁊ melle ⁊ aq̄ ⁊ ficubus ⁊ reliquos qui fiunt ex croco ⁊ eis silibus q̄topl⁹ tibi appꝓinqueris erūt in claritate magis augmētati ⁊ q̄toplus elōgaueris ea cōsidera an oꝫ vt augmentet̄ grossitudo. ¶ Urina vͦ ab hoc est diuersa: hydromellis p̄terea spūa est citrina ⁊ aq̄ ficuū sedimen a latere descendit ⁊ nō i medio nꝫ ordinate nꝫ habet motū. Sit ergo sufficiens in noiando dispōcs vriarū. Jn libris vͦ pticularibus ꝓuenient ad te diuisiones dispositionum vriine.

Caᵐ. xiij. de significationibus egōnis.

Egestio plerūqꝫ declarat̄ ex sui q̄titate qđ est ut cōsideret̄ si est minor eo qđ cōedr̄ aut maior aut eq̄lis. Et notū q̇dē est ꝙ ipsius augmentū est ꝓpt̄ hūoꝝ multitudinē ⁊ paucitas ꝓpt̄ ipsoꝝ paucitatē aut qr ex ipsa i intestio monoculo ⁊ in colon ⁊ in fascijs multū fuit retentū qđ est signū colicā p̄cedens aut ꝓpt̄ expulsiue debilitatē. Et cognoscit̄ etiā ex cētia sui qm̄ qđ ex ea hūidū est aut sig̃t oppilatōes aut digestiue malitiam ⁊ plerūqꝫ sig̃t mesaraice đbilitatē q̄ hūoreꝫ ñ sugit. Et qñꝫ est ꝓpt̄ capitis rheumatismū aut ꝓpt̄ cōestōnē rei q̄ egōnē hūectauit. Qđ autē in hūido viscosum est plerūqꝫ sig̃t liq̇factionē ⁊ hoc est cū fetor̄ ⁊ plerūqꝫ sig̃t maloꝝ hūoꝝ ⁊ viscosoꝝ multitudinē ⁊ hoc nō cū multa exit lenitate. Et plerūqꝫ sig̃t nutrientia viscosa q̄ cōesta fuerunt ⁊ nō pauca cū calore forti in cōplōne ⁊ nō fuit inter ea digō bona. ¶ Sꝫ qđ ex ea est spumosum fortitudīs caloris sig̃t ebullitionē aut multaꝝ ventositatū pmistionē. ¶ Qđ autē ex egōe est siccū aut laborē sig̃t ⁊ resolōnē aut multā vrine ꝓuocationē aut igneū calorem aut nutrientiū siccitatē aut multā morā in intestinis sicut in suo dicēus capitulo. Qūqꝫ huitas sicco qđ ē duꝝ admiscet̄ sig̃t ꝙ eius siccitas est ꝓpterea ꝙ multū fuit retenta in huitatibus ipsaꝫ exire ꝓhibentibus ⁊ ꝓpt̄ priuationē fellis pungentis ⁊ festinantis sꝫ qū ibi nō est lōga retentio nꝫ huitatis in intestis adsunt sig̃tiones cā in ipsa est superfluitatis saniose et pungentis effusio que ab epate fluxit in eo qđ est corā ipso ⁊ sua eūatōe nō q̇euit donec cōmiscer̄tur. Et est etiā qū colore sui dignoscit̄ egō. Eiꝰ uero color naturalis igneus est leuis exñs igneitatis q̇ si augmentat̄ fellis sig̃t multitudinē ⁊ si minuitur sig̃t cruditatē ⁊ maturatōis priuationē. Et si albus fiat qñꝫ est eius albedo ꝓpt̄ oppilationē in cannalibus fellis ⁊ hoc sig̃t icteritiā. Et si cū albedine est virus saniei hñs odorē magni apatis sig̃t aptionē. Sanus quoqꝫ q̇ nō exercitat multotiens egerit vͦus ⁊ saniē q̄ est ei purgatio ⁊ eūatio laudabilis qm̄ pp hoc rōmouet̄ ab eo laxitas q̄ ei ꝓpt̄ priuationē exercitij acciderat quēadmoduꝫ dixius in vrina. Preterea scito ꝙ egō colorē igneū vehementer supfluū hñs multotiens in hora finiū egritudinū sig̃t maturationē ⁊ multotiens sig̃t dispōis malitiā. Et nigra q̇dē sig̃t taliter qualiter sunt vrine nigre sig̃tiones Sig̃nt .n. aut adustionē fortē aut egritudīs melancholie maturationē aut nutriens tingens aut potionē rei q̄ meliā eūat sꝫ pria est mala. Et illa q̇dē q̄ ē ꝓpt̄ purā meliā nō sufficienter cognoscit̄ ex colore sui imo cognoscenda est ex acredie sui ⁊ pōticitate

⁊ bullitōe terre ex ipsa. Et est mala siue sit egō si-
ue vomitus ⁊ ex ipsius ꝓprietatibus ē ꝙ in se lu
minositatē hꝫ. ¶ Ad vltimū v̇o hūor melācolic⁹
purus pnecans est ꝼm plm qū egredit̄. s. est mor-
tis sig̃atio. ¶ Chimi v̇o nigri exitus multotiens ꝯ
fert ⁊ illud est qm̄ melie radicalis exitus vltimam
corporis adustionē sig̃t ⁊ huītatū ip̄ius pemptōeꝫ
Uiridis autē egō caloris innati sig̃t extinctioneꝫ ⁊
silr̄ fusca. ¶ Egō quoꝫ plerūqꝫ ex sui cognoscitur
forma ex absentia inflatōis sue aut ex inflatōe qm̄
inflata sicut stercus vacce sig̃t ventositatē. Et est
qū ex hora sui cognoscit̄ qm̄ qū egōnis exitus fe-
stinat ⁊ horā q̄ egredi solebat añcedit signū est ma
lū qr fellis sig̃t multitudinē ⁊ v̇tutis retentiue de-
bilitatē ⁊ si eius tardat̄ exitus digestiue sig̃t debili
tatē ⁊ intestinoꝝ f̄ritatē. Et huītatis ⁊ sōni multi-
tudo ventositates sig̃t inflatiuas. ¶ Colores quoꝫ
extranei ⁊ diuersi mali exn̄t ⁊ nos ipsos in lib° no
minabimus pticulari. ¶ Que v̇o ex egōne est meli
or est iuncta q̄ est silu̅ ptiū ⁊ in qua aquositas sicci
tati est vehementer admista ⁊ c⁹ spissitudo ē sicut
mellis spissitudo ⁊ c⁹ exitus est facilis ⁊ nō pungit
⁊ c⁹ color attinet citrītati ⁊ nō est multi fetoris nꝫ
est priuata fetore ⁊ nō hꝫ gurgulationē nꝫ rugituꝫ
⁊ nō hꝫ spumā. Ei⁹ exitus est i hora ī qua solet ⁊
ꝼm q̃titatē q̄ ei qđ comeditur est propinq̄ in q̃tita
te sui. Et scito ꝙ nō ois egōnis equalitas est lauda
bilis nꝫ ois eius lenitas qr qñꝫ sunt ꝓpt̄ vehemen
tē maturationē in oi pte silr̄ꝫ ⁊ qñꝫ sunt ꝓpt̄ adu-
stionē ⁊ liq̄factionē s l̄es ⁊ tunc q̇dē sunt ex deterio
ribus sig̃tōibus. At scito ꝙ egō q̄ est tēpate eēntie
q̄ est ad tenuitatē nō est laudabilis nisi qū non sunt
cū ea rugitus nꝫ ventositates nꝫ in sui exitu paula
tim intersecat̄ ⁊ si nō pośe est vt eius exitus sit ꝓ-
pt̄ intus molestans qđ est ei admistuꝫ ⁊ nō pmittit
vt cōiungat̄. Est autē qū pleriqꝫ solliciti fuerint de
sig̃tōibus q̄ in sudore ⁊ alijs apparent rebus: veꝝ
tñ de ipsis loq̄ ꝓprius est in ꝼmone pticulari. ¶ In
ꝼmone quoqꝫ pticulari silr̄ repies expositionis au-
gmentū in re egōnis ⁊ vrine ⁊ reliquorum.

Fen 3ª cuius est caᵐ vnū ⁊ doctrine quinqꝫ.
Caᵐ singulare dcōis tertie de cāis sanitatis ⁊ egri-
tudinis ⁊ necessitatis mortis.

Medicina in pria diuisiōe in duas di
uidit̄ ptes in ptē theoricā ⁊ ptē pra
cticā q̄ tñ oēs sunt scie speculandi.
Qđ autē noīe theorice ꝓprie desi-
gnat̄ est illud qđ in demr̄ando sen
tentias tm̄ cōfert ita ꝙ in demr̄atōe opatōis nullo
mō auxiliū p̄bet sicut ps in qua res sciunt̄ cōplōnū
⁊ hūoꝝ ⁊ v̇tutū ⁊ spēs egritudinū ⁊ accn̄tiū ⁊ caꝝ.
Et illud cui nomen ꝓpriū practice attribuit̄ est qđ
in demr̄ando opatōis ⁊ regis q̄litatē auxiliabr̄ si-
cut ps q̄ nos iuuat ad demr̄andū qūo sanitatem cor
poris qđ in illa ⁊ ex illa dispōe exit custodiamus ⁊
qūo corpus qđ talē hꝫ egritudinē medicemur. Et
neꝫ existimes ꝙ ps q̄ dr̄ practica sit opatio ⁊ actio
sꝫ est ars q̄ docet nos qūo sit opandū ⁊ agendū. Et
nos q̇dē iā declarauimus tibi hoc in his q̄ sunt pre
missa. Et postq̄ iā expleuimus dcēoꝫ primā ⁊ secū
dā in his q̄ sunt ptis medicine q̄ est theorica vl̄is:
ergo nr̄m studiū nunc reducamus in duabus q̄ re-
manserunt ad ptē ipsius practicā ꝼm modū vl̄em.
Pars autē ipsius practica in duas distribuit̄ ptes q̄
rū una est scia regendi corpora sana qualiter in sui
remaneant sanitate ⁊ hec q̇dē custodiendi sanitateꝫ
scia vocat̄. Et ps eius secunda est scia regendi cor
pus egꝝ qualiter ad sanitatis redeat dispōnē ⁊ vo
cat̄ scia medicandi. Et nos q̇dē incipiēus ⁊ scribēus
in hac dcōe ꝼmonē cōpendiosum de custodienda sa
nitate. Et dicēus ꝙ ꝓpterea ꝙ generatōis nr̄orum
corpoꝝ principiū res due fuerunt quaruꝫ vna est
spma uiri cuius essentie certius est ꝙ locum tenet
factoris ⁊ altera est spma mulieris ⁊ sanguis men
struus c⁹ rei certius est ꝙ locū tenet materici ⁊ he
due subē in hoc cōicant ꝙ vnaq̄qꝫ eaꝝ est fluida et
hūida lꝫ post diuersificent̄ ⁊ aq̄itas ⁊ terreitas in sā
guine ⁊ spmate muliebri plus abundant ⁊ aereitas
⁊ igneitas i spmate v̇ili supat: oportuit aūt vt coa
gulatōis hoꝝ duoꝝ principiū esset coagulatio hūi-
da lꝫ terreitas ⁊ igneitas sint iuncte in eo qđ ex eis
fluit ⁊ terreitas cū eo qđ in ea exīt ex duritie ⁊ igē
itas cū eo qđ est in ea ex v̇tute maturandi iuuerint
se ⁊ coagulatū duꝝ fecerint ⁊ coagulationē q̄ndā ei
attribuerint ⁊ duritiē: verūtñ hoc ad terminū coa
gulatōis duroꝝ corpoꝝ nō pueīt sicut lapides ⁊ vi
trū ita ꝙ ex eis nihil resoluat̄ aut resoluat̄ qđ non
sensu pcipit̄ tunc naqꝫ secura eēnt a nocumentis q̄ ꝓ
pt̄ assiduā accn̄t resolōnē ⁊ lōgissimā sꝫ res non est
ita. Quapp corpora nr̄a duabus nocumentoꝝ spē-
bus sunt exposita quaꝝ vnaq̄qꝫ cām hꝫ intrinsecaꝫ
⁊ cām extrinsecā. Et vna q̇dē nocumenti spēs ē hu
miditatis resolō ex qua creati fuimus ⁊ hec q̇dē or
dinate veniet. Et 2ª est hūoris putrefactio ⁊ eius
corruptio ⁊ ipsius alteratio vñ fomento vite con
ueniens nō est. Et hic q̇dē a p° mō est alius licꝫ sua
ipsius malitia ad siccitatē adducat ꝓpterea ꝙ cor-
poris hūiditatē prius exiccari facit ⁊ ex eo qđ nr̄is
cōueniens est corporibus corrūpit deiñ ad vltimū
a putrefactōe resoluit̄ qm̄ putrefactio in p̄mis cor
rūpit huītatē postea ipsam resoluit ⁊ rē siccā dimit
tit cineritiā. ¶ Hec igr̄ duo nocumenta ab alijs no
cumentis sunt aliena q̄ ꝓpt̄ alias accn̄t cās sicut f̄ri
tas cōgelatiua ⁊ venena ⁊ spēs solōnis cōtinuitatis
pnitiosa ⁊ reliq̄ egritudines. Sꝫ due p̄dcē spēs hu
ic nr̄e inuestigatōi sunt ꝓpinq̄ores ⁊ digniores q̇a
eaꝝ mutatio est in dispōe sanitatis. Et vnaq̄qꝫ ipa
ꝝ aduenit ex cāis extrinsecis ⁊ cāis intrisecis: ⁊ ex
trinsece q̇dē cāe sunt sicut aer dissoluens ⁊ putrefa-
ciens: ⁊ intrinsece q̇dē cāe sunt sicut calor innatus q̄
in nobis exīt nr̄as resoluens huītates ⁊ calores ex
tranei in nobis a nr̄is nutrientibus generati ⁊ reli
qua nostras putrefacientia huītates. Oīs v̇o cāe
iste se ad inuicē iuuant in exiccando nos. Uerūtñ p
fectio ⁊ ītegritas nr̄a ⁊ poª pficiēdi opationē ñ ē ni
si ꝓpt̄ multā siccitatē q̄ nobis accīt deiñ siccitas in-
cessanter ꝓcedit donec nos pimat: hec igr̄ siccitas
q̄ nobis accīt res est nobis necessaria. Nos si q̇dem
a principio rei in vltia cōsistimus huītate vñ ꝓcul
dubio oꝫ vt calor eā supet qm̄ si nō in ipsa suffoca
ret̄ ꝓcedit igr̄ ꝓculdubio in ipsaꝫ assidue agendo ⁊
ipsaꝫ semp exiccando incedit. Qđ tñ ex eius exic-
catōe apparet in principio equalitati attiet deiñ qū

mulachacq
dalachachae
lochangua

q̄ licet
miditas
leū flā
quā z
calor i
to ext
rendi
cōplem
subseq
pdura
lutōi n
ris i ns
tā lōg
liores
illud
nos i
ad te
ars q̄
fecis
tima
sz de
penit
solu

nr̄a corpora ad tēpate ſiccitatis pueniunt terminuꝫ calore exn̄te vt erat nō eſt ſiccitas ſm ſue ſiccitatis prime q̄titatē imo fortior qm̄ materia eſt minor ⁊ ppt̄ hoc eſt magis recipiens. Inde pculdubio ſeq̇tur vt ſiccitas ſupra ſiccitatē tēpatā augmentetur ⁊ nō ceſſabit pculdubio q̇n aſſidue augmētū ſumat donec huītates cōſumat. Calor igr̄ innatus eſt cauſa extinguēdi ſe ipꝫ accn̄talr̄ ppterea q̄ ſit cā ſui ipſius materiā cōſumendi ſicut lāpadis flāma q̄ extinguit̄ ppterea q̄ ſuā ɔſumit materiā. Et q̄topl⁹ ſiccitas ſm augmentū pcedit calor innatus ſm diminutionē incedit ergo accīt defectus nūq̄ ceſſans vſꝫ ad vltimū q̇ eſt defectus reſtaurandi huītateꝫ loco eius qđ reſolutū fuit: defectus igr̄ ſemp augetur. Siccitas ergo duobus augmentat̄ mōis. Un⁹ eoꝝ eſt ppt̄ diminutionē potentie recipiendi materiā. Et alter minoratio huītatis in ſe ppt̄ calītatis reſolōnē. Augmentat̄ igr̄ caloris debilitas ppterea q̄ ſiccitas in mēbroꝝ ſubā dn̄at̄ ⁊ ppt̄ naturał humiditatis diminutionē q̄ eſt ſicut materia ⁊ ſicut oleū flāme lampadis. Flāma naq̄ꝫ duas hꝫ huītates aquā ⁊ oleū vna q̄ꝝ cōſiſtit ⁊ altera extinguit̄. Silr̄ calor innatus huītate cōſiſtit naturali ⁊ ab augmento extranee extinguit̄ q̄ puenit ex debilitate digerendi ⁊ eſt ſicut aq̄a huītas flāme. Et qū ſiccitas ad cōplementū accedit calor innatus extinguit̄ ⁊ mors ſubſeq̇tur nālis. Corpus autē nō pmanet tpe quo pdurat niſi ppterea q̄ ipſius innata huītas pª reſolutōi reſiſtit caloris mundani ⁊ caloris ſui corporis ī natura ſui ⁊ eius qđ ex motib⁹ accīt ſuis hac tā lōga reſiſtitōe qm̄ ipſe ſunt ea in eēntia ſua debiliores imo ipꝫ ſtare nō facit niſi illud qđ reſtaurat illud qđ ex ea reſoluit̄ ⁊ eſt nutriens. ¶ Amplius nos iā declauimus q̄ v̇tus n̄ opat̄ ⁊ vtit̄ eo niſi uſꝫ ad terminū. Et ars q̇dē ſanitatē cuſtodiendi nō eſt ars q̄ a morte ſecuros nos faciat nꝫ corpuſ ab extrīſecis nocumentis muniat nꝫ vnūq̄dq̄ꝫ corpus ad ultimā vite lōgitudinē pducat q̄ ē ſm hoīeꝫ abſolute ſꝫ de duabus rebus ſecuritatē p̄bet: putrefactionis penitus phibitōe ⁊ defenſione huītatis ne cito reſoluat̄ ⁊ in ipſius q̇dē fortitudine cōſiſtit vt ipſum vſq̄ꝫ ad debitū tēpus ſm ſuā primā cōplōnē pmaere faciat. Et hoc q̇dē erit ppt̄ regimen rectū īſtauratōis q̄ ſit in corpore loco eius qđ reſoluit̄ ſm q̄titatē poſſibilē ⁊ ppt̄ regimen phibens dn̄iū carum ſiccitatē accelerare facientiū exceptis cāis q̄ faciūt ſiccitatē debere eē ⁊ p regimen cuſtodiens a generatione putrefactōis ppt̄ tutelā corporis ⁊ cuſtodiaꝫ a poteſtate caloris extranei extrinſeci aut intrinſeci qm̄ oīa corpora nō ſunt eq̄lia in fortitudine hūiditatis radicalis ⁊ caloris innati imo corpora in his exiſtunt diuerſa. Unūq̄dq̄ꝫ p̄terea corpus terminuꝫ hꝫ in quo reſiſtat ſiccitati neceſſarie cōplōe ſua ⁊ calore ſuo innato ⁊ q̄titate ſue innate huītatis a quo nō remouet̄ eſt tn̄ qū an̄ aduenīūt cāe in ſiccitatem adiuuantes aut alio mō pnecantes. Et multi q̇deꝫ hōinū dicunt q̄ iſti ſunt termini naturales ⁊ termi accn̄tales ſunt aliȷ̄. Et q̄i cuſtodiendi ſanitatē ars exiſtit illa in q̄ corpus hūanū ad naturalē pducat terminū ſi cōuenientia cōſuat. ¶ Hu⁹ autē cuſtodie adminiſtratōi due attribute ſunt v̇tutes q̇bus deſeruit medicus vna eaꝝ eſt naturalis ⁊ vocat̄ nutritiua q̄ reſtaurat illud qđ ex corpore reſoluit̄ c⁹ ſubā terreitati ⁊ aq̄itati attinet. Et altera eſt aīalis ⁊ ipā eſt v̇tus pulſatiua q̄ reſtaurat qđ ex corpore reſoluit̄ c⁹ ſubā eſt aerea ⁊ ignea ⁊ ppterea q̄ nutriens nō fuit ſilē nutrito niſi in potentia iō creata fuit v̇t⁹ immutatiua q̄tenus nutrientia mutet in ſilitudinē nutritoꝝ in effectu ⁊ vt pcerto ſit nutriens ī effectu. Et ad hº crata fuer̄t iſtr̄a ⁊ canales q̄ ſūt ad attrahēdū ⁊ expellen̄ ⁊ retinendū ⁊ digerendū. ¶ Dicēus gº q̄ habene rei in arte cuſtodiēdi ſanitatē cōſiſtūt ī eq̄litate caꝝ p̄dcaꝝ cōitatiū. Ille tn̄ in q̄ꝝ eq̄litate maior neceſſaria ē ſollicitu° ſunt ſeptē res. Eq̄litas cōplōnis ⁊ electio eoꝝ q̄ cōedunt̄ ⁊ bibunt̄ ⁊ purgatio ſupfluitatū ⁊ cuſtodia cōpōnis ⁊ rectificatio eius qđ p nares attrahit̄ ⁊ cuſtodia tangentis ⁊ moderamē motionū corporeaꝝ ⁊ aīaliū iter q̄ etiā ſōnus ⁊ vigilie quodā mōnūerant̄. Et tu q̇dē iā ſciuiſti in his q̄ ſunt p̄miſſa q̄ nꝫ eq̄litas vnū hꝫ terminū nꝫ ſanitas in aliq̄ ex cōplōnibus in hoc ingredit̄ q̄ ſit aliq̄ ſanitas aut aliq̄ eq̄litas in aliquo tpe ſꝫ ē id qđ inter duas res exiſtit.

Incipiemus igr̄ in primis declāre regimē infātis q̄ in vltima cōplōnis equalitate conſiſtit.

Doctrina pª dcōis 3ᶜ q̄ ē de nutricatōe. iiȷ̄. ɔtinēs capitula.

Caᵐ pᵐ de regimine infantis ex quo naſcitur vſq̄ꝫ quo incedat.

Pregnantiū autē regimen ⁊ mulieꝝ q̄ piui ſunt vicine in dcōmbus ſcribemus pticularibus. ¶ Infantis v̇o tēpate cōplōis qū naſcit̄ pleriq̄ꝫ ſapientū dixerunt vmbilicū in pmis debere īcidi ſup q̄ttuor digitos ⁊ cū lana ligari mūda q̄ bn̄ ⁊ ſubtiliter ſit retorta talr̄ ne doleat ⁊ olū cū panno ſup ipꝫ ponen̄ ⁊ ppt̄ vmbilici inciſionem p̄ceperūt vt venaꝝ citrinaꝝ ⁊ ſanguis draconis et ſarcocolle ⁊ cymini ⁊ vſnee ⁊ myrrhe ptes ſumantur eq̄les ⁊ trite vmbilico ſupponatur. Et feſtinādū eſt ad corpus ipſius ſalien̄ cū ſalmora tenuis ſal q̄tenus vmbilicus eius indureſcat ⁊ ipſi⁹ cutis dura fiat. Ex ſalibus v̇o ille melior erit cui admiſta ſunt ſedenegi ⁊ coſtus ⁊ ſumac ⁊ fenugrecū ⁊ origanū. Et ipius q̇dē naſus nō ſaliat̄ nꝫ os. Cā v̇o qr̄ nobis neceſſariū eſt cor⁹ eius duꝝ facere eſt qm̄ illico qū naſcit̄ oīa q̄ ipꝫ tangūt ei nociua ſunt ſiue calida ſiue fr̄a ſiue aſpa ſentiat ea ⁊ hoc q̇dē eſt ppter cutis eius ſubtilitatē ⁊ ppt̄ calorē ei⁹ qm̄ oē qđ ipꝫ tangit ſentit duꝝ ⁊ fr̄m ⁊ aſpū. Et ſi nobis neceſſariū fuerit iteꝝ ſalire faciemus: ⁊ hoc q̇dē eugemus qū multe fuerit ſorditiei ⁊ multaꝝ huītatū. Dein̄ aq̄ tepida ipꝫ lauabimus ⁊ eius nares aſſidue purgabimus digitis quoꝝ vngues ſint inciſi ⁊ in ei⁹ oculos paꝝ olei pȷ̄ciemus. Ani p̄terea orificiū minuto digito in circuitu eius eſt mouen̄ vt apiatur ⁊ obſuan̄ eſt ne ipꝫ frigus tangat. Qūq̄ꝫ eius cecide rit vmbilicus qđ eſt poſt tres aut q̄ttuor dies erit meli⁹ ut ſup ipꝫ pōat̄ cinis cochlearū aut cinis calcanei vitulini aut plūbi aduſti ⁊ triti cuiuſcūq̄ꝫ fuerit cū vino. Qūq̄ꝫ volumus vt faſciet̄ nutrix ei⁹ mēbra ſuauiter tangere oꝫ ⁊ qđ dilatan̄ fuerit dilatar̄ ⁊ qđ ſubtilian̄ ſubtiliare ⁊ oē mēbᵐ ſᵐ cōuenientiorē figurā figurare ⁊ hoc totū ſubtili cōpreſſiōe cū extrēitatibus digitoꝝ qđ q̇dē multis facien̄ erit vicibus. Et oculi aſſidue erūt tergēdi cū re q̄ ſit ſicut

ſeta. Ueſicã quoꝫ eiꝰ ꝑmere ꝯuenit ut urie exitꝰ
facilis fiat deiñ manus eius extendant̃ ⁊ ipſius bra
chia ad genua ducant̃. Et ipſius caput inſtita liget̃
⁊ pileus ei ĩponat̃ q̇ ſup ipſius caput cõſtringat̃. In
domo ꝑterea tẽpati aeris q̃ nõ ſit frĩa ad dormiẽdũ
ponat̃. Oꝫ autẽ vt domus vmbre attineat et tene
broſitati aliq̃tule q̃ a ſupante radio nõ illuminet̃.
Qũq3 dormierit oportebit vt caput eius toto reli
quo corpore ſit altius. Et obſuañ erit ne qũ dor-
mierit aliq̇d colli ipſius aut extrẽoꝝ eius aut dorſi
torq̃at̃. ¶ Ipſe quoꝫ in eſtate aq̃ ſuaui eq̃li balneã
dus eſt. In hyeme v̇o aq̃ eius ad caĺitatẽ trahat nõ
pungentẽ: hora v̇o ad ip̃ꝫ lauañ melior eſt poſt eiꝰ
lõgũ ſomnũ. Et plerũq3 q̇dẽ eſt cõueniens vt ipſe
bis in die lauet̃ aut ter ⁊ ordinate ad id q̇ ſit ma-
gis tepidũ mutet̃ ſi tẽpus fuerit eſtiuũ. In hyeme
autẽ nõ ſit frĩor aq̃ q̃ in caĺitate tẽpata exit: ipſe q°
q3 nõ lauet̃ niſi vſq3 quo eius corpus calefiat ⁊ ru
beſ̃ incipiat poſtea extrahat̃ ⁊ eius aures cuſtodiã
tur ne aq̃ in eis ingrediat̃. Et oꝫ q̇dẽ vt qũ in hora
ablutõis accipit̃ ſit ſc̃m hunc mõꝫ accipiat mãu dex
tra ⁊ ſup brachiũ ſiniſtꝝ ſup pectus ſuuꝫ appodiet̃
⁊ nõ ſup ventrẽ. ¶ Ampliꝰ in hora ablutõis ipiꝰ
ſtudeñ erit vt ipſius plante ad dorſum eius eleuẽ
tur ⁊ eius pedes ad caput eius ſubtiĺr ⁊ ſuauiter ꝑ
ducant̃ deiñ mollibus pannis exiccet̃ ⁊ ſuauiter ex
tergat̃. Deiñ fiat vt in primis ſuper ventrẽ ſui ia
ceat poſtea ſupra dorſum ⁊ ꝑter hoc totũ inceſſan-
ter fricet̃ ⁊ ꝑmat̃ ⁊ figuret̃ deiñ ad ip̃ꝫ cũ panno fa
ſciañ eſt redeundũ poſtea in ipſius nares oleũ dul-
ce ꝓijciat̃ qm̃ eius oculos lauabit ⁊ ipſoꝝ tũicas.

Caᵐ. ij. de regie lactatõis ⁊ rẽotõis a lacte.

Qualitas v̇o lactatõis eiꝰ ⁊ ipſiꝰ cibationis
hoc mõ obſuant̃. Omnibꝰ mõis q̇bꝰ eſt
poſſe lac mr̃is infanti ad ſugeñ dãdũ ẽ: ip̃ꝫ
eni eſt nutriens q̇ magis ſiĺe exit ſubẽ nutrientiũ
ꝑteritoꝝ q̇bꝰ alebat̃ dũ in ventre erat. ſ. menſtru
oruꝫ mr̃is qm̃ ipſa ſunt q̃ conuertunt̃ ⁊ fiunt lac et
ipſe magis eſt recipiens hoc ⁊ magis eſt ei cõueni
ens ita vt iã experimento certificatũ ſit ꝙ extrẽuꝫ
mãmille mr̃is in os infantis poneſ̃ valde cõfert ad
remoueñ q̇cq̇d ei nocet ¶ Bis autẽ aut ter in die ſu
gere mãmillas oꝫ ei ſufficere ⁊ in primis nõ eſt mĺ
tũ lactandus. Opꝫ autẽ ne ſit eius mr̃ q̃ ip̃ꝫ priꝰ la
ctat donec mr̃is cõpĺo tẽperet̃. Et meliꝰ q̇dẽ eſt vt
paꝝ mellis eidẽ tribuat̃ deiñ lactet̃. Ex lacte quoq3
q̇ puer ſugit in mane bis aut ter emulgeñ eſt dei
de mãmilla ei tribuenda ⁊ ꝑcipue qũ in lacte fuerit
macula. Lac autẽ malũ. ſ. acutũ a nutrice infanti nõ
eſt dandũ dũ eſt ieiuna. Et ꝑter hoc etiã due res ſt̃
faciende iuuamen ei ꝯferentes ad hoc vt eiꝰ cõpĺo
fortis fiat: quaꝝ vna eſt lẽtus motꝰ: ⁊ altera eſt ꝯ
ſonantia muſice ⁊ vox cãtilene quenadmõꝫ mos ẽ
dũ infantes in locis ponunt̃ in q̇bꝰ dormire debẽt.
Ex q̃titate ei recipiendi hec duo ſciet̃ q̃tũ ſit aptꝰ
exercitio ⁊ muſice quoruꝫ vnũ eſt corporis alterũ
aĩe. Q̇ ſi aliq̃ res ꝓhibitoria mr̃is lac dari nõ per
miſerit ſiue cã debilitatis ipſius ſiue corruptõis la
ctis eius ſiue qr ẽ delitioſa eligenda erit nutrix ſ̃ꝫ
cõditões q̃s diceus. Quaꝝ q̇dã attendunt̃ ĩ etate e-
ius ⁊ q̇dã in ipſiꝰ figura ⁊ alie in eius moribꝰ ⁊ a-
lie in formis ſuaꝝ mamillaꝝ ⁊ q̇dã in q̃litate lactis

ipſius: ⁊ alie in q̃titate tẽporis q̇ eſt inter eã et ꝑ
tũ ipſius: ⁊ alie q̃ ſunt ex genere infantis eiꝰ. Qũꝫ
ſc̃m has ꝯditões repta fuerit oportebit vt eius nu-
trientia renouando ſint bona ex tritico et ſpelta et
carne agnoꝝ ⁊ hedoꝝ ⁊ piſciuꝫ quoꝝ caro ñ putre
fit nec eſt dura. Lactuce quoꝫ ſunt nutriens q̇ lau
dat̃ ⁊ amigdale ⁊ auellane. Ex oleribꝰ v̇o deteriuſ
eſt eruca ⁊ ſinapis ⁊ betadoreꝫ qm̃ ſãguinẽ corruꝫ
pũt. Et in mẽta eſt eius v̇tus. ¶ Nunc autẽ dicemꝰ
nutricis cõditões ⁊ a cõditõe etatis ipſius ĩcipiẽuſ.
Dicemus itaq3 ꝙ melius eſt ut ſit etatis q̃ eſt inter
25ᵐ. ⁊. 35ᵐ. ãnos qm̃ hec etas eſt iuuentutis ⁊ ſaĩ
tatis ⁊ ꝯplemẽti. Cõditões v̇o figuſ̃ ipſiꝰ q̃ attẽdũt̃
ĩ ꝯpõe eiꝰ ſt̃ ꝙ oꝫ ip̃aꝫ boni coloris eẽ ⁊ collũ hẽre
forte ⁊ pectus hẽre forte ⁊ ampluꝫ ⁊ muſculoſaꝫ ⁊
durã habere carnẽ inter pinguedinẽ ⁊ matiẽ tẽpatã
⁊ carnoſaꝫ nõ adipe abundantẽ ¶ Scd̃ꝫ mores ue
ro ſuos cõſiderat̃ qm̃ ipſaꝫ oꝫ bonoꝝ moꝝ ⁊ lauda
biliũ eẽ q̃ tarde a malis aĩe paſſionibus patiat̃ ſicut
ira triſtitia ⁊ timor ⁊ reliq̃ ab iſtis. Om̃s enim iſte
corrũpũt cõpĺonẽ ⁊ fortaſſe a lactatõe abſtinebit et
ꝓpt̃ hoc ꝓhibuerunt q̇dã ne ſtolida lactet. Et ꝑter
hoc totũ malitia moꝝ ipſius eã ꝑducet ad hoc vt ĩ
fantis puã hẽat ſollicitudinẽ ⁊ ei paꝝ blandiat̃. ¶
Conditões v̇o q̃ in forma mãmillaꝝ ipſius attendũ
tur ſunt qm̃ oꝫ ipſas eẽ ſolidas ⁊ magnas ⁊ ſui ma
gnitudine nõ ſint laxe nꝫ debent eẽ extenſe magni
tudis: ⁊ oꝫ etiã vt inter durítiẽ ⁊ mollitiẽ ſint me
diocres. ¶ Scd̃ꝫ q̃litatẽ v̇o lactis ipſius cõſiderat̃
qr oꝫ vt ipſius ſubã ⁊ q̃litas ſint tẽpate ⁊ eiꝰ color
attineat albedini q̇ nꝫ ſit fuſcus nꝫ viridis nꝫ citriꝰ
nꝫ rubeus. Eiuſq3 odor ſit bonus in quo nõ ſit acr̃
do nꝫ põticitas ⁊ ipſius ſapor dulcedini attineat in
quo nõ ſit amaritudo nꝫ ſalſedo nꝫ acredo ⁊ oꝫ vt
trahat ad multitudinem ⁊ ut eius partes ſint ſimi-
les ⁊ vt non ſit ſubtile fluidũ nec multũ groſſuꝫ ca
ſeatũ nꝫ diuerſaꝝ ꝑtiũ nꝫ multe ſpume. Et eiꝰ q̇dẽ
ſubã q̃ñꝫ expit̃ ꝙ eſt vt de ipſo ſup vngueꝫ mul-
gendo diſtillet̃ q̇ ſi fluit eſt ſubtile. Et ſi vnguis
incline̊ ⁊ nõ currat eſt ſpiſſum. Ip̃ꝫ etiã expit̃ qũ ĩ
ampulla ponit̃ ⁊ paꝝ myrrhe ſup ip̃ꝫ ꝓijcit̃ ⁊ digi-
to miſcet̃: ꝓpt̃ hoc eni ſcit̃ aquoſitatis ipſius ⁊ caſe
itatis ipſius q̃titas. Lac eni laudabile ⁊ tẽpatũ eſt
in quo aquoſitas ⁊ caſeitas ſunt equales ¶ Quod
ſi aliq̃ nobis neceſſitas fuerit lac tale hñs ip̃ꝫ ꝓpabi
mus ex ꝑte lactatõis ⁊ ꝑte nutricis. Ex ꝑte q̇dẽ la
ctatõis qm̃ lac q̇ groſſuꝫ fuerit ⁊ mali odoris me
lius eſt vt nõ det̃ niſi poſtq̃ mĺctũ fuerit ⁊ in aere
morã fecerit ⁊ q̇ vehementis fuerit caloris cõue
niens erit vt nullo° ieiuno det̃ ¶ Et nutricis q̇dẽ
regimen eſt ꝙ ſi eius lac groſſum fuerit dabr̃ ei o
xymel diſpumatũ q̇ cũ ſubtiliatiuoꝝ apoꝫiamate
ſumat̃ ſicut mentaſtꝝ ⁊ iſopũ ⁊ baſce ⁊ origanum
mõtanũ ⁊ tribuet̃ ei ad cõedeñ athanaſia ⁊ q̃ eis ſiĺã
tur. In cibo quoq3 ipſius ĩponat̃ paꝝ croci ⁊ ꝑcipia
tur ei vt cũ oxymelle calido euomat ⁊ tẽpato vta
tur exercitio. Et ſi eiꝰ cõpĺo fuerit caĺa dabr̃ ei in
potu oxymel cũ vino ſubtili ſiĺ ſiue ſepatũ. Q̇ ſi
eius lac ſubtile fuerit ꝑcipiet̃ vt q̇eſcat ⁊ ab exer-
citio remoueat̃ ⁊ cibis nutriat̃ q̇ ſanguinem faciunt
groſſum. Et fortaſſe dabr̃ ei ad potañ ſi nõ fuerit
ibi q̇ ꝓhibeat vinũ dulce aut muſtũ coctũ ⁊ ꝑcipi
atur ei vt diu dormiat. Si v̇o eiꝰ lac paucũ fuerit

cõſiderabit̃ q̃ ſit cã in hoc vtrũ ſit malitia cõplonis
in toto corpore aut in mãmillis ipſius ⁊ hoc q̇dem
cognoſcet̃ ꝑ ſigñões p̃dcãs in capitulis q̃ ſunt p̃miſ
ſa. Et poſt tangemꝰ mãmillas ⁊ ſi ſigtum fuerit ꝙ
ſit in ea calor nutriet̃ tali q̃lis eſt aq̃ ordei ⁊ ſpina-
chia ⁊ q̃ eis ſil'ant̃. Et ſi ſigtũ fuerit ꝙ ſit ĩ ea fri-
tas cõplonis ⁊ oppilatõis aut debilitas v̓tutis attra
tiue augmentabit̃ eius nutriens ſubtile ad cal'itateꝫ
declinans ⁊ ventoſe ſub mãmillis ponent̃ abſꝫ ml'
ta ꝯpſſione. Ad hoc quoꝫ cõfert ſemen bauciaruꝫ ⁊
ipſemet etiã baucie ad hoc multũ ꝓſunt. Qꝺ ſi cã
eiꝰ fuerit nutrientis paucitas nutriet̃ iur̃ fcõ ex or
deo ⁊ furfure ⁊ legumibus. In iuribꝰ quoꝫ ipſius
⁊ in cibis ponende ſunt radices feniculi ⁊ ſemẽ eiꝰ
⁊ anetũ ⁊ nigella. ¶ Quidã autẽ dixerũt ꝙ cõede
re vbera ꝓprie ouiũ ⁊ capraꝝ cũ lacte qꝺ in eis cõ
tinet̃ valde eſt vtile ad hoc ꝓpt̃ illud qꝺ in eis exi
ſtit ex ſilitudine aut ꝓpt̃ ꝓprietatẽ q̃ eſt in eis. ¶
Quidã etiã expti fuerũt vt. ʒ. i. carici aut v̓mium
terrenoꝝ ſiccoꝝ in aq̃ ordei multis diebꝰ ſumatur
⁊ repierũt optimũ. Et ſil'r elixatura capitũ ſalſorũ
piſciũ in aq̃ aneti. Ex eis quoqꝫ q̃ lac multiplicant
eſt vt butyri vaccini. ʒ. i. ſumat̃ ⁊ in vas ĩ qº pu
rũ exit vinũ mittat̃ ⁊ bibat̃. Aut ſiſamũ ĩ mola tri
tũ accipiat̃ ⁊ cũ uio miſceat̃ ⁊ colatũ ad biben̄ det̃.
Ampliꝰ mãmille ex ſtercore turdoꝝ cũ lacte aſine
⁊ oleo more empl'i liniant̃ aut ex eo qꝺ eſt in inte-
riore pte melõgie elixate. ʒ. i. ſumat̃ ⁊ cũ digitis
in vino diſſoluat̃ ⁊ ad potan̄ det̃. ¶ Medicamen
validũ. ℞. ſeis aneti. ʒ. iij. ſeis ãdagoge ſeis por
ri ana. ʒ. i. ſeis ſulle ſeis fenugreci ana. ʒ. ij. totũ
cũ ſucco feniculi ⁊ melle ⁊ butyro miſceat̃ ⁊ in po-
tu ſumat̃. Et qñ lac nocumentũ fecerit ſui multitu
dine ꝓpterea ꝙ ꝯſtrictõe retinet̃ ⁊ ꝓpt̃ ſuã ſpiſſitu
dinẽ minuat̃ ꝑ id qꝺ pauci exit nutrimenti ⁊ cõeſti
one eius qꝺ paꝝ nutrit ⁊ empl'o pectori ⁊ mãmill'
ſuppoſito ex cymino ⁊ aceto aut luto abſoluto ⁊ a
ceto aut lentibus coctis in aceto ⁊ poſt ipꝫ potu rei
ſalſe vtat̃ ⁊ ſil'r cõeſtiõe mente. Et mãmillis q̇deꝫ
blandis manibus multũ fricare lactis efficit multi-
tudinẽ. Lac v̓o malũ hñs odorẽ medican̄ eſt danº ĩ
potu vinũ boni odoris ⁊ ad cõeden̄ dando cibũ bo
ni odoris ¶ Regimẽ autẽ qꝺ eſt tractũ ex tpe ꝑ
tus nutricis eſt qñ oꝫ vt ptus ſit ꝓpinquus nõ tamẽ
valde ĩmo ſit a tpe quo pepit menſis unus ⁊ dimi
dius ad minus aut menſes duo: ſitqꝫ ille quẽ pepit
maſculus ⁊ ſit ptus eius ſm tẽpus nãle ⁊ nõ ſit ipſa
q̃ abortum fecit nꝫ abortum facere cõſueuerit. ¶
Nutrici p̃terea eſt p̃cipien̄ vt tẽpato vtat̃ exerciti
o ⁊ vt nutrientibus boni chimi alat̃ ⁊ ne vlloº ali-
q̇s cũ ea coeat: hoc eni ſanguinẽ ꝑmiſcet mẽſtruuꝫ
⁊ lactis odorẽ corrũpit ⁊ ipſius minuit q̃titatẽ im
mo fortaſſe ĩpregnat̃ in quo nocumentũ duobꝰ at-
tinẽs filijs exit. Et nutrici q̇dẽ ꝓpter̃a ꝙ illꝺ qꝺ in
ſãguine ẽ ſubtile ad embryõis nutrimentũ redit ⁊
embryoni q̇dẽ ꝓpterea ꝙ id qꝺ ad ipꝫ uenit ex nu
trimento eſt paꝝ ideo ꝙ alius lacte indiget. Inſto
ta p̃terea ipſius lactatõe oꝫ ⁊ ꝓprie in eius lactatõe
pª vt aliq̇d lactis mulgeat̃ ⁊ vt fluat ⁊ vt ipꝫ ꝺſſio
ne iuuet̃ ne cõtingat vt ex multa ſuctõe gule ledan
tur inſtr̃a ⁊ meri ⁊ faciant ipꝫ debilitari. Et ſi an̄
lactationẽ q̃qꝫ vice mellis ad lãben̄ det̃ iuuamen e
rit ⁊ ſi cũ pauco vino fuerit erit bonũ. Neqꝫ mul
tũ lac ad ſugen̄ vnã vice dan̄ eſt imo melius eſt ut
paꝝ ei det̃ ad ſugen̄ ⁊ ſepe puis ĩterpoſitis ſpatijs.
Qñꝫ eni qñ ad ſugen̄ ei dat̃ vice vna tm̃ vt ſatiet̃
cõtingit extenſio ⁊ inflatio ⁊ ventoſitatũ multitu-
do ⁊ albedo vrine. Si ergo hoc accĩt oꝫ ne lactet̃ ⁊
vt famelicus lõgo tpe teneat̃ ⁊ vt ſtudium ĩpẽdat
ad hoc donec iſtud digerat̃. Et ſm pl'm in p̓mis di
ebꝰ qñ lactandus eſt eſt vt in pª die ter lactet̃: ⁊ ſi
q̃ in pª die ipꝫ lactauerit alia fuerit q̃ mr̃ ipſiꝰ erit
meliꝰ. Sil'r ſi nutrici mala acciderit cõpl'o aut egri
tudo doloroſa meliꝰ erit vt alia ipꝫ lactet dõec ſa
net̃. Et ſil'r ſi neceſſe fuerit dare ei medicinã q̃ v̓tu
tẽ ⁊ q̃litatẽ hẽat dñantẽ. Qñqꝫ poſt lactationẽ dor-
miturus eſt eius cuna vehementi motu nõ eſt mo
uenda qm̃ lac in ipſius ſtõ cõcutit̃ imo ſuauiter mo
uenda eſt. Fletus quoqꝫ puus an̄ lactatõeꝫ ei ꝯfert.
Naturale autẽ tẽpus lactandi eſt tẽpus duoꝝ ano-
rũ. Qꝺ ſi infans aliud a lacte deſiderauerit ordina
te nõ eſt ei tribuen̄: nõ tñ eſt ei violenter ꝓhiben
dũ. Poſtq̃ v̓o duales appere ceperit dentes ip̃e ad
nutriens mouendus erit ordinate qꝺ ſit fortiꝰ.
Res tñ dura ad maſtican̄ nõ eſt ei danda ĩmo prio
det̃ ei panis quẽ ei maſticauit nutrix deiñ panis cuꝫ
aq̃ mellis aut cũ vino aq̃to aut cũ lacte. Et tunc q̇-
dẽ paꝝ aq̃ ei tribuat̃ ⁊ in aliq̇bꝰ vicibus q̃ cũ pau-
co vino ſit miſta nec ꝑmittat̃ ad repl'onẽ puenire.
Qꝺ ſi võitus ſpõte ſupuenerit ei ⁊ ventris inflati
o ⁊ albedo vrine ab oĩ re abſtine eũ ⁊ meliꝰ eſt ut
ipſius nutriens ei tardet̃ donec inungat̃ in balneo.
Deiñ qñ a lacte ãmouendus erit ad id qꝺ ẽ ex ge
nere ſorbendi ⁊ carniũ leuiũ mutandus erit. Et oꝫ
etiã vt a lacte ordinate ãmoueat̃ ⁊ non ſubito ⁊ vt
fiant ei glandes ex pane ⁊ zuccaro. Qꝺ ſi pſide mã
millas q̃ſierit ⁊ eas ſemp ſuger̃ voluerit ⁊ fleuerit
ſumende ſunt myrrhe ⁊ mentaſtri ana. ʒ. iiij. et te
rende ⁊ ex eis more empl'i mãmille epithimãde.
Ad ſummũ autẽ dicẽus ꝙ infantis regimen eſt hũe
ctatio ꝓpterea ꝙ eius cõpl'o ad hoc eſt ꝯueniens et
ꝙ ea in ſui indiget nutrimento ⁊ augmento ⁊ exer
citiũ tẽpatũ ⁊ nõ multũ: ⁊ hoc q̇dẽ eſt eis ſicut natu
rale qm̃ natura q̃i accipiendo eũ augmentat. Quũ
autẽ ambulare inceperit ⁊ moueri duris motibꝰ ñ
erit p̃mittendus nec ad ambulan̄ ⁊ ſeden̄ eſt ponen
dus anq̃ ſm nãꝫ ei deſideriũ fiat ne cruribus ipſiꝰ
⁊ dorſo nocumentũ accidat. Et melius q̇dẽ eſt vt ĩ
p̓mis qñ ſedet aut ſup terrã ambulet ponat̃ in cori
o leni ad ſeden̄ ne terre aſpitas ſcalpat ipꝫ ⁊ fuſtes
aut cultelli ⁊ his ſil'ia ex eis q̃ pũgũt aut incidũt rẽo
ueant̃ ne ſint corã eo ⁊ cuſtodien̄ ne ab alto labatur
loco. Qñqꝫ caninus appuerit ab oĩ re q̃ ad maſticã
dũ eſt dura abſtinendus erit ne mã vñ canini creã
tur reſoluat̃ ꝓpt̃ maſticationẽ quã deſiderat: ⁊ tũc
q̇dẽ ipſius gingiue ex cerebro leporis ⁊ adipe galli
naceo fricari debẽt: ob hoc eni origo fit facilis.
Qñqꝫ gingiue ſcindunt̃ caput ⁊ collũ ex oleo ablu-
to cũ aq̃ cal'a ꝯq̇ſſato fricanda ſunt ⁊ ex oleo in au-
res ipſius paꝝ guttatim infundat̃. Qñ autẽ iã poſſe
fuerit vt cũ eis mordeat tunc ſuũ maſticare deſide
rat digitũ: q̃pp tunc ei dan̄ erit fruſtũ radicis ireoſ
q̃ nõdũ valde ſiccata fuerit: hoc naqꝫ in tpe iſto ei
ꝯfert ⁊ vlcera in gingiuis ⁊ dolorẽ ꝓhibet. Et ſi-
militer os eius fricari oꝫ ex ſale ⁊ melle ne doloꝛs
iſti accidant: poſtea iã qñ bñ nati fuerint aliq̇d erit

dañ ex succo liq̄ritie aut radicis ipsius q̄ nōdū ve-
hementer exiccata est vt in ore teneat: ⁊ ꝓterea cō
fert collū ipsius fricari qū canini nascunt ex olo dī
ci aut alio dulci oleo: deiñ post hoc qū loq̄ cepit dē
tes erunt fricandi ⁊ ꝑcipue eoꝝ radices.

Caᵐ. iiij. de egritudibus q̄ infantibus accñt.

Ntentio ꝑmissa de medicandis infantibus
est nutricē regere. Et si affuerit suspitio
ꝙ in ipsa sit sanguis replo minuenda erit
aut ventosanda. Et si replo ex hūore fuerit ipe e-
rit euāndus. Qđ si necesse fuerit naturaʒ constrin
gere aut soluere aut vaporeʒ a capite ꝓhibere aut
mēbra anhelitus rctificare aut cōplōis malitiā ꝑmu
tare medicañ erit ꝑ ea q̄ cōedunt ⁊ bibunt q̄ ad hꝰ
sunt ꝯuenientia. Qūqꝫ medicabr̄ ventris solōe aut
venter ei de nā euenerit ⁊ fuerit multus aut me-
dicabr̄ vōitu aut venerit ei nāliter aduentu forti
meliꝰ erit vt ipꝫ ea die alia lactet. Nōiemꝰ gᵒ
ꝑticulares egritudines q̄ infantibꝰ accñt. Et ex eis
q̄dē sunt apata q̄ eis fiunt in gingiuis qū dentes na
scunt ⁊ apata q̄ eis accñt in cordis q̄ sunt in ꝑtibus
mandibulaꝝ ⁊ spasmus q̄ fit in eis. Qūqꝫ hoc acci-
derit ipse digito suauiter ꝑmendus erit ⁊ ex oleis
in caᵒ origīs dentiū nōiatis fricandus est ⁊ ex mel-
le cū oleo camemillino cōquassato aut melle cū te-
rebinthina ⁊ sup caput aq̄ cala ab alto ꝓiciat i q̄ co
cta camemilla ⁊ anetū fuerint. Et ex eis autē q̄ infā
tibus accñt est ventris solo ⁊ ꝓprie qū dentes na-
scunt de q̄ q̄dā sunt q̄ dicunt ꝙ fit ꝓpterea ꝙ supflu
itatē salitā saniosam sue gingiue cū lacte sugit: posē
tñ est ne sit ita. Immo ꝓpterea ꝙ nā īpedita ñ bñ
digerit ⁊ iō ꝙ dolor accit: ⁊ ipse q̄dē est q̄ digōnē
ꝓhibet in debilibus corporibus. Et si hoc paucum
fuerit nō de eo tibi curañ erit. Qđ si timor afflue-
rit ꝙ ex eo adueiat supfluitas succurreñ erit ei em
brocando ventrē eiꝰ ex antera aut cymino aut ani
so aut seīe apij aut ventri ipsiꝰ emplʒ supponendo
ex cymino ⁊ rosis in aceto infusis aut spelta in ace-
to cocta. Et si ñ iuuerit hoc hedī coaguli sexta ps.
ʒ. iꝰ. ⁊ qđ est supra cū aq̄ fra danda erit ⁊ tunc qᵒ
qꝫ caueñ erit ne in ipsius stō lac caseus fiat dado ea
die aliq̄d qđ vicē lactis obtineat sicut oui vitelluʒ
mollē aut micas panis in aq̄ coctas aut triticū fra-
ctū in aq̄ coctū. Et est etiā qū eis accit ventris con
strictio q̄bꝰ in potu tribueñ ē stercꝰ muris aut sup
positoriū ex solo melle vehementer coctū faciedū
aut cū mētastro aut cū radicibꝰ ireos sicut sunt aut
cōbustis aut ad cōedeñ det̄ eis paꝝ mellis aut tere
binthine fm q̄titatē vniꝰ ciceris ⁊ venter eiꝰ fri-
candus subtilr̄ est cum oleo aut super ipsius femur
vaccinū fel poneñ ⁊ bucor mariē. Et qñʒ etiā i ipi
us gingiuis fit acuitas q̄ sunt epithimade ex oleo ⁊
cera. Caro quoqꝫ putrida q̄ est salita eis ꝯfert. Et
est etiā qū eis accit ⁊ ꝓprie qū est origo dentiū spas
mus q̄ plm̄ accit ei ꝓpt digestiue corruptionē ⁊ ex
multa neruoꝝ debilitate ⁊ ei ꝓprie q̄ corpus habʒ
grossum ⁊ hūidū: est ergo medicandus ex oleo iri
no aut oleo liliaceo aut oleo alkāne aut oleo keiri-
no. Et est etiā qū eis accit alcuzeʒ q̄ tunc medicādꝰ
est cū aq̄ i q̄ coquat̄ sicidis aut ex oleo violaceo mi
sto cū oleo sicionio. Et si existiet̄ ꝙ spamus q̄ accit
fit ex siccitate ꝓpterea ꝙ post febres accit aut post
febrē vehementē ⁊ qr paulati aduenit inungēde st

iuncture ex oleo violacēo solū aut cū pauco cer̄ al
be cōquassato ⁊ sup ipsius cerebꝝ ꝓicieñ est oleū
violaceū ⁊ reliq̄ ab istis vehementer ⁊ silr̄ facieñ
est si cuzeʒ siccū eis accidat. Est etiā qū ei accñt tus
sis ⁊ rheumatismus. Et in his q̄dē iā ꝑceperūt q̄dā
vt multa aq̄ cala sup ipsiꝰ caput ꝓiciat̄ cui hoc acci
dit ⁊ vt ipsius lingua ex melle multū liniat̄ deiñ li
gue radix ꝑmat̄ vt multuʒ phlatis euomat ⁊ sanet̄
aut gūmi arabicū ⁊ dragagantū ⁊ seīa cydonioꝝ et
succus liq̄ritie ⁊ penithi sumat̄ ⁊ q̄qꝫ die paꝝ ex eis
cū lacte illico mulcto det̄: ⁊ est qū infanti anhelitus
malitia accit. Opꝫ ergo vt radices auriū eiꝰ ⁊ ra-
dix lingue ex oleo inungant̄ ⁊ fiat vt ipse euomat
silr̄ eius lingua dilatet̄ qm̄ vehementer ꝯfert ⁊ aq̄
cala guttati in os eius distillet̄ ⁊ paꝝ seīs lini cū mͤl
le ad labeñ tribuat̄. Et est qū accit alcula multū qᵒ
niā panniculi lingue ipsius ⁊ oris vehementer sūt
molles vt nō patiat̄ ipsa tangi ex nimia ipsoꝝ mol
litie q̄ꝑtoplus rasura aquositatis lactis qm̄ hoc ē qđ
multū ei nocet ⁊ ducit ipꝫ ad cola. Et deterior q̄dē
alcola est q̄ nō est matura ⁊ nig̃ ⁊ est mortalis ⁊ q̄
sanior est est alba aut citrina. Et q̄ eā patit̄ medicā
dus est ex aliquo leui medicamine alculā nōiatorū
in libris ꝑticularibus. Et est qū viole trite sole eis
sufficiūt aut cū rosis ⁊ xilocaratis miste. Et est qū
succus lactuce ⁊ solatri ⁊ portulace ei sufficit. Et si
fortior ista fuerit radix liq̄ritie trite ⁊ est qū in bo
thor hūidis ⁊ cola ꝯferūt myrrha ⁊ galle ⁊ cortices
turis vehemēter trite ⁊ cū melle miste et ē etiā qū
eis sufficit rob de moris soᵐ acetosuʒ ⁊ rob de suc
co vue acerbe ⁊ est qū ꝯfert ei abluere eas cū vi-
no aut cū aq̄ mellis postea ꝯseq̄nter adhibere eis a
liqđ eoꝝ q̄ diximus ex desiccatis. ꝙ si medicamē
fortiꝰ hoc necessariū fuerit venaꝝ meimerā ⁊ cor
ticū ḡnate balaustiaꝝ ⁊ sumac ana. ʒ. vi. sumātur
⁊ gallaꝝ. ʒ. iiij. aluis iamei. ʒ. ij. ⁊ terant̄ ⁊ cribel
lent̄ ⁊ pulueriʒent̄ desup. Et est etiā qū auribꝰ ipi
us fluxꝰ accit hūoꝝ qm̄ ipsius corpus ⁊ ꝑcipue cer̄
bꝝ vehementer est hūidū. Lana igr̄ in melle ⁊ vi
no pontico mistis cū pauco aluis aut croci aut pau-
co nitri inungenda est ⁊ auribus īmittenda. Et est
qū sufficit vt lana in vino pontico aut in quo parū
croci sit missum intingat̄ ⁊ in auribꝰ mittat̄. Et ple
rūqꝫ etiā accit ei dolor auris ex ventositate ⁊ hui-
tate q̄ medicandus est ex litio et origāo ⁊ sale ⁊ zuc
caro tabarzet ⁊ leīibꝰ ⁊ myrrha ⁊ seībꝰ colloq̄nti-
de ⁊ cedri. Qđcūqꝫ eoꝝ fuerit coq̄tur in oleo ⁊ in
ipsas guttati ꝓiciat̄. Et est quʒ in cerebro infantis
fit apa calʒ ⁊ vocat sitibundū. Et est qū multotiēs
eius dolor ad oculū ꝑuenit ⁊ guttur ⁊ fit inde faci-
es citrina. Cerebꝝ igr̄ eius est infrāñ ⁊ hūectāñ ex
corticibꝰ cucurbite ⁊ citroli ⁊ succo solatri ⁊ succo
portulace ꝓprie cū oleo rosaceo: qđcūqꝫ tñ fuerit
assidue mutet̄. Et est qū in cerebro infātis accit aq̄
cꝰ curā iā nōiauimus in cura capitis ⁊ est qū oculi e
ius inflant̄. Sup ipsos igr̄ lutū cū lacte est epithimā
dū deiñ in aq̄ cū q̄ cocta fuerint camemilla ⁊ albe-
darūgi abluant̄. Et est qū ei accit ex multo fletu al
bedo in suis pupillis q̄ medicandus est cū succo so-
latri. Et qñʒ accit coopture oculi infantis sulacū ex
fletu. Et cura eiꝰ est etiā succus solatri. Et accñt ei
febres ⁊ tunc melius est vt nutrix regat̄ ⁊ ei etiaʒ
det̄ aliq̄d sicut succus ḡnate cū oxymelle ⁊ melle et

succus citroli cū pauco cāfor̄ ⁊ zuccaro deīn fiat vt sudet qđ fit qū cāne recentes p̄munt̄ ⁊ earū succus sup v̄ticē ⁊ sup pedes ponit̄ ⁊ ipse coopit̄ qm̄ cum hoc sudat. Et est qū accīt ei dolor ventris ⁊ torq̄t ⁊ flet: ventri ergo supponenda sunt aq̄ cal'a ⁊ oleū multū cal'z ⁊ paꝝ cere. Et est qū ei accn̄t sternutationes freq̄ntes: ⁊ est qū hoc ꝯtingit ꝓpt̄ ap̄a in ptibus cerebri. Et si ita fuerit medicañ erit ap̄a infrigidando ⁊ epithimando ⁊ vngendo ex infr̄antibus succis ⁊ oleis. Qđ si nō fuerit ex ap̄ate qđ ei accīt bedarūgi' tritū naribus eius erit īsufflañ. Et ē qū in corpore accn̄t ei bothor s3 qđ ex eis vlcerosu3 est ⁊ nigrū ē mortale: ⁊ etiā si nō fuerit nisi alcola tantū erit mortale q̄tomagis qū expādet̄. Qđ aūt est albū est sanius ⁊ sil'r rubeū. Et est qū in eius egressione multa sequit̄ vtilitas. Et ipse q̇dē medicande sunt ex subtilibus desiccatis in aq̄ solutis ex q̄ ipse lauet̄ ⁊ in ea coctis sicut rosa ⁊ myrtus ⁊ folia arboris masticis ⁊ tamarisci ⁊ olea etiā istaꝝ reꝝ. Bothor v̇o si sane sint dimittende sunt donec maturētur deīn curent̄. Et si vlcerate fuerint fiat eis vnguentū ex cerusa: ⁊ est etiā qū necesse est lauare eas cū aq̄ mellis ⁊ pauco nitro ⁊ sil'r alcola. Qū autē spisse fuerint indigebunt eo qđ sit fortius. Lauabunt̄ ergo tunc ex aq̄ baurac cū lacte mista ideo ut tollerari possit. Qđ si fiat eaꝝ caro vesice vaporabit̄ ⁊ infundet̄ ex aq̄ in q̄ cocte fuerint myrtus ⁊ rose sq̄nantū ⁊ folia arboris masticis. S3 añq̄ h° totū fiat nutricis nutriens meliorare ꝯuenit. Et ē qū ꝓpt̄ multū fletū fit in inguine tumor aut accidet aliq̄ ex cāis fissure. In quo q̇dē iā p̄ceptū est vt ameos terat̄ ⁊ cu3 albumine oui cōsp̄gat̄ ⁊ desup ponat̄ ⁊ cū panno subtili lineo sup ip̄3 strictura fiat aut lupini amari adusti infundant̄ in vino ⁊ myrrha ⁊ cocta desup ponant̄. His autē fortiora sunt cal'a stiptica sicut myrrha ⁊ cortices cup̄ssi ⁊ eius nuces et aloes ⁊ acatia ⁊ illud qđ in ca° de fissura dicem⁹.
Et est etiā qū infanti accīt ⁊ ꝓpe qū vmbilicus incidit̄ ap̄a. Et tunc q̇dē accipienda sunt assakel q̄ ē alnianis ⁊ terebinthina in oleo sisamino sunt soluende ⁊ infanti adhibende ⁊ ex eis sup vmbilicū epithima facieñ. Et est etiā qū infanti accidit ne dormiat ⁊ incessanter ploret ⁊ vt os assidue vagiendo moueat. Et tunc q̇de3 necesse est vt si po'e est fiat q̄tenus dormiat cū corticibus papaueris ⁊ ipsi⁹ semine ⁊ oleo ⁊ lactucis ⁊ oleo de papauere supponē doex eis tēporibus ⁊ vertici ⁊ erit ꝯueniens. Qđ si necessariū fuerit aliud istis fortius fiat hoc medicamen. Semē sule nux bendē papauer albū semen lini ḡna chausin portulace semen plantagis semen lactucaꝝ ⁊ semen feniculi ⁊ anisum ⁊ cyminū sumātur ⁊ ex vnoquoq3 istoꝝ aliq̇d paulatī terat̄: deīn oīa terant̄ ⁊ cū eis ps vna psilīj tosti ⁊ nō puluerizati ponat̄ ⁊ oīa hec cū tanto zuccaro q̄tū ipsa sunt misceant̄ ⁊ ex eis infanti q̄titas duaꝝ. ℨ. ī potu tribuat̄. Si autē voluntas fuerit vt hoc sit fortius cū eo tm̄ opīj ponat̄ q̄tū est tertia h⁹ ptis aut minus.
Et est etiā qū infanti accīt singultus cui tunc danda est nux indica cū zuccaro. Et est qū infanti accīt uomitus fortis: cui forsan dabr̄ medietas danic vni⁹ gariofil'. Uerūtñ qn̄3 ei ꝯfert stō̄ supponere empl'z ex aliquo ꝯstringentiū vōitū debiliū. Et est qū infanti accīt stō̄i debilitas. C⁹ q̇dē stōus tunc ex musch̄o cū aq̄ ros̄ est liniendus aut cū aq̄ myrti et ei in potu succus cydonioꝝ tribuat̄ cū pua gariofiloꝝ q̄titate ⁊ zuccaro aut. iīj. octaue. ℥. i⁹. galie muschate cū pauca q̄titate mine. Et est qū infanti accidūt somnia terrefacientia in somno q̄ pl'm eueniūt ꝓpt̄ repletionē ipsius fca3 ex multa gulositate. Qū g° cibus corrūpet̄ ⁊ stōus hoc senſit ꝓcedet nocumentū a v̇tute sſibili ad v̇tutē formatiuā ⁊ imaginatiua3 ⁊ appebunt ei somnia terrefacientia. ¶ Op3 igr̄ ne stō̄ ipsius valde plēo cogat̄ dormire ⁊ ut ex melle ei ad lābeñ det̄ q̄ digerat id qđ est in stō̄ isto ⁊ deponat. Et est qū infanti accīt ap̄a gule inter os ⁊ mīri qđ qn̄3 extendit̄ vs3 ad musculos ⁊ spōdiles colli. ⁊ tunc q̇dē ipsius venter suppositorio soluēdus ē deīn ipse ē medicādus cū aliq° qđ sit sicut rob de moris ⁊ eis sibi similibus. Et est etiā qū īfanti dū dormit vehementer accīt oregmon cui semen lini tritū cū melle ad lābeñ est tribueñ aut cyminū tritū melle ꝯspsum. Et est qū infanti accīt ventris īflatio c⁹ medicationē iā noīauimus in ca° de egritudibus capitis. Uerūtñ hic referemus rē ei vehementer cōferentē. Et est ut origani ⁊ castorei ⁊ cymini ptes sumant̄ eq̄les ⁊ trite cōmisceant̄ et ei in potu tribuant̄ quoꝝ sit pōdus triū ḡnoꝝ ordei. Et est qū infanti accīt vt eius intestinū egrediat̄. Et tūc q̇dē corticū ḡnati ⁊ myrti recentis ⁊ cuppularū glandiu3 ⁊ ros̄ siccaꝝ ⁊ cornu cōbusti ⁊ aluis iameni ⁊ vngulaꝝ caprinaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ gallaꝝ ptes sumende sunt eq̄les ⁊ in aq̄ adeo fortiter coquēde donec eoꝝ v̇tus egrediat̄ deīn in eoꝝ apozimate sedere cogat̄ ipso tepido. Et est qū infanti accīt tenasmon ꝓpt̄ frigus qđ ei supuenit cui confert vt nasturtīj et cymi ana. ʒ. iīj. sumāt̄ et trita cribellētur et butyro veteri vaccino ꝯspsa ad bibeñ cū aq̄ frādent̄. Est p̄terea qū in ventre infantis v̇mes minuti ꝓcreant̄ ei nimis nociui ⁊ pl'm circa anū in quo etiā lōgi generant̄ s3 lati raro ꝓcreant̄ ī ipso. Lōgi autē medicant̄ ex aq̄ asceth de q̄ modicū in lacte in potu est tribueñ ſm ei⁹ fortitudinē. Et fortasse necessariū erit ventri ipsius empl'z supponere ex borob ⁊ cacule ⁊ vaccino felle ⁊ colloq̄ntidaꝝ ꝯspa.
S3 ad puos curandos q̇ sunt in ano eīeni ⁊ venarū rubeaꝝ ana ps una sumēda ē ⁊ zucari ſ3 sui magnitudinē ⁊ deīn cū aq̄ ad bibeñ det̄. Et est qū infanti in coxa accīt excoriatio: ⁊ tunc q̇dē myrt⁹ trita pl'uerizanda est desup aut radix ireos pulnerizata aut rose trite aut cipeꝝ aut ordei farina aut lentiū.

Capitulum quartum de regimine infantiū qū mutantur ad etatem pueritie.

Oportet vt tota intentio sit in meliorādo mores pueri ⁊ moderādo ipsos: ⁊ hoc q̇dē est vt obſuet̄ ne fortis ira neq3 timor vehemens ei accidat n3 tristitia n3 vigilie: ⁊ istud fit ꝯsiderando semp vt ei adhibeat̄ qđ desiderat ⁊ appetit ⁊ ñ ꝑmittat̄ eē corā eo aliq̇d qđ ipse abhorreat: ⁊ in hoc due ꝯsistūt vtilitates vna in ipsi⁹ aīma vt crescat ipso a pueritia sua exn̄te bonoꝝ moꝝ ⁊ fiet ei hitus fix⁹: ⁊ altera est in corpore ipsius qm̄ sicut mali hūores malitie cōpl'onis sp̄e3 sunt seq̄ntes ita qū ex cōsuetudine acciderint seq̄tur eos ꝯpl'onis malitia. Ira naq3 vehementer calefacit et tristitia multū exiccat ⁊ pigritia v̇tutes laxat aīales ⁊ ꝯpl'onē ad phl'atis ꝓprietatē inclinat. In tpa͞mto

ergo moꝝ custodia sanitatis aīe ⁊ corporis sil' cōsi
stit. Qū autē puer a somno excitat̄ balneandus ē ꝺ
in̄ dimittendus est ludere hora vna postea aliquid
ad cōeden̄ ei dan̄ dein̄ dimittendus est ludere ꝓli
xius postea balneandus dein̄ cibad⁹ ⁊ q̄ꝫtopl⁹ pos
sibile est aq̄ꝫ sup cibū bibere nō est ꝑmittendus ne
cib⁹ crudus penetret an̄q̄ꝫ digerat̄. Qū autē sex ha
buerit an̄os mgr̄o tradendus erit q̇ eū doceat ī q°
etiā ḡdati est ordinandus ⁊ nꝫ est cogendus assidue
in scholis morari. Qūqꝫ ad hāc ꝑuenerit etatē mi⁹
erit balneandus ⁊ ei⁹ labor an̄ cōestionē erit au-
gmentandus nꝫ vinū erit ei dan̄ ⁊ ꝑprie qū aliquis
cal'e ꝯpl'onis fuerit ⁊ hūide qm̄ nocumentuꝫ qꝺ ex
vino timet̄ ⁊ ip̄ꝫ est cholere rubee in potatoribus
generatio ei cito adueniet ⁊ vtilitas q̄ ex vini po-
tatōe generat̄ est vrine ꝑuocatio ⁊ hūectatio iūctu
raꝝ quoꝝ nō indiget ipse. Nō enī ei⁹ chol'a rube
a est multa q̄ in vrina sit ꝑuocanda nꝫ ei⁹ iuncture
hūectatōe indigent sꝫ ꝑmittendus est aq̄ꝫ dulcē lim
pidā s̄m desideriū in potu sumere. Et hic q̇dē erit
cursus regendi eos donec ad .xiiij. ꝑueniant annos
cū sollicitudine illi⁹ quotidiana qꝺ in eis est ex mi
noratōe hūitatū ipsoꝝ ex ꝑcessiōe exiccatōis ⁊ idu
ratōis. Ordinandi ergo sunt minorando exercitiū
⁊ sepando ab eo qꝺ eos laborare facit inter ꝑuiciti
aꝫ ⁊ adolescentiā ⁊ tēpatū cōmittet̄ exercitiū. Post
hanc v̇o etatē sit eoꝝ regimen regimē sanoꝝ ⁊ con
s̄uatio sanitatis. Nos igr̄ ad ipsaꝫ mutēus ⁊ s̄mōeꝫ
de rebus p̄mittāus in quo ꝯtinent̄ rei habene in re
gie adolescētiū necessarie ⁊ ab exercitio incipiāus.

Doctrina s̄a dcōis ꝫ᷑ de regīe qꝺ ē cōe albaleghin
c⁹ sunt .xvij. caᵃ.

Caᵐ pᵐ de regīe adolescentiū cōmuni ⁊ sermonis
summa de exercitio.

Propterea q̄ꝫ pl'm regis ꝯs̄uatōis sa
nitatis est vt nos exerciteur postea
cōestio dein̄ dormiendi regimē iō
s̄monē ab exercitio incipe debeꝫ⁹.
Dicemus itaqꝫ q̄ꝫ exercitiū est mo
tus voluntarius ꝑpt̄ quē anhelitus magnus ⁊ fre-
q̄ns est necessarius. At ad ip̄ꝫ q̇dē pagen̄ conuersus
s̄m mōꝫ sue eq̄litatis ⁊ in hora sua nullo indiget e
oꝝ medicamentoꝝ q̄ materialib⁹ necessaria sunt e-
gritudibus ⁊ egritudibus q̄ ea sequnt̄ ⁊ ex eis acci
dunt: ⁊ hoc q̇dē est qū reliqū eius regimen ꝯueniēs
est ⁊ rectū: ⁊ h⁹ q̇dē declaratio est qm̄ quenadmōꝫ
scis nutrimento indigentes sumus ⁊ nr̄e ꝯs̄uatio sa
nitatis est ex nutrimento nobis cōueniente qꝺ eq̄
le exit in q̄ꝫtitate sui ⁊ q̄litate. Nullū autē ex nutri
entibus q̄ sunt in potentia cū oī totalitate sui ad nu
trimentū mutat̄ in effectu: imo in vnaq̄qꝫ digōe a
liq̄ ex eo supē suꝑfluitas ad quā eūanda studet nā.
Uerūtn̄ nature eūatio solūmō nō est eūatio cōple-
ta imo ꝑculdubio ex suꝑfluitate cuiusqꝫ digestiōis
remanet abstersio ⁊ ipressio. Qūqꝫ hoc freq̄nter fi
et ⁊ iterabr̄ ⁊ aggregabr̄ ex eo aliq̇d mensurā hn̄s
ꝑuenient ex eius aggregatōe suꝑfluitates male cor
pus a multis ledentes ꝑtibus. Qū enī putrefient e
gritudines generabunt putridas. Et si ipsaꝝ q̄litas
fortis fiat malitiā generabunt ꝯpl'onis ⁊ si eaꝝ quā
titates multiplicent̄ ꝑuenient in̄ acc̄ntia repletōis ꝺ
dcā. Et si ad aliqꝺ mēbꝝ fluxerit ap̄ata generabūt
⁊ ipsaꝝ fumi subē spūs cōpl'onē corrūpent. Nobis
ergo necesse est eas ꝑculdubio eūare. Eaꝝ autē e-
uacuatio s̄m pl'm nō cōplet̄ nꝫ est cōueniens nisi cū
medicis fiat venenosis q̄ ꝑculdubio naꝫ frangunt
q̄ etiā si venenose nō eēnt nō posset eē q̇n eas bibe
re nature laboriosum eēt: q̄nadmōꝫ dicit Hip. q̄ꝫ
medicina purgat ⁊ inueterat. Et p̄ter hoc totū cuꝫ
hūore suꝑfluo eūant ex hūitatibus nālibus ⁊ spū q̇
est vite subā p̄tē magnā: ⁊ hoc q̇dē totuꝫ est ex eo
qꝺ v̇tutē mēbroꝝ principaliū ⁊ eis s̄uientiū debili
tat: hec ergo ⁊ alia sunt ipedimenta repl'onis qū in
sui dispōe dimissa fuerit aut qū eūabr̄. ¶ Amplius
exercitiū est res q̄ magis ꝓhibet ne repletōis mate
ria cōgreget̄ qū alia regia cōuenerint ei ⁊ est id q°
calor innatus renouat̄ ⁊ corpori leuitatis ꝯfert v-
sum. Ipsum naqꝫ subtilē amplificari facit caloreꝫ ⁊
qꝺ ex suꝑfluitatibus congregat̄ q̄qꝫ die dissoluit et
motus eas in labendo iuuat ⁊ ad loca vn̄ egredi so
lent ꝑducet. Omnibus ergo diebus nō cōgregat̄
suꝑfluitas de q̄ sit curan̄ ⁊ p̄ter hoc est sicut dixiꝫ⁹
q̄ꝫ calorē innatū accrescere facit ⁊ iūcturas ⁊ cordas
duras efficit. Quāobreꝫ opōes efficere pn̄t ⁊ a passi
onibus secure fiunt ⁊ mēbra apta redit ad nutrimē
tū recipien̄ ꝑpt̄ illud qꝺ ab ipsis ex suꝑfluitatibus
expellit: virtus igr̄ attractiua mouet̄ ⁊ mēbroruꝫ
duritiē resoluit ⁊ mēbra facit leuia ⁊ hūitates sub
tiliat ⁊ poros dilatat. ¶ Exercitiū autē relinquens
in ethicā freq̄nter incurrit qm̄ mēbroꝝ debilitant̄
v̇tutes ꝑpterea q̄ꝫ motū dimittūt q̇ innatuꝫ eis de-
fert spūꝫ q̇ vite cuiusqꝫ mēbri instr̄ꝫ exit.

Caᵐ .ij. de spēbus exercitij.

Exercitiū aliud est ad qꝺ ꝑuenit̄ ex occupa
tōe alicuius hūanaꝝ opoṅu aliud est exer
citiū puꝝ qꝺ est illud qꝺ intendr̄. s. qꝺ ē
exercitiū tm̄ ex quo exercitij q̄runt̄ iuuamenta qꝺ
hꝫ drīas. Nā exercitiū aliud est multū aliud ē pau
cū aliud est forte ⁊ vehemens aliud est debile ⁊ le
ue ⁊ aliud est velox ⁊ aliud est tardū ⁊ aliud est a
thicū. s. ꝯpositū ex fortitudine ⁊ uelocitate ⁊ aliꝺ
est laxū ⁊ inter oīa duo extrēa repit̄ eq̄le. ¶ Exer
citij v̇o spēs sunt luctari ⁊ manus manibus ꝯtorq̄re
⁊ ꝑcutere in mandibulis ⁊ currere ⁊ incededi ve-
locitas ⁊ iacere cū arcu ⁊ salire sursum ad rē a q̄ fi-
at suspensio ⁊ sup pedē vnū. Et cū ense aut cū lan
cea scrimire ⁊ eq̄tare equos ⁊ caschu manibus qꝺ ē
vt hō sup pedū extrēitatē stet ⁊ manus suas ante ⁊
retro veloci extendat motu. Et he q̇dē sunt exer
citij spēs notabilis. ¶ Ex subtiliū v̇o exercitioruꝫ
spēbus est exercitiū qꝺ fit in undatōibus et in cuīs
stando aut sedendo aut iacendo aut puā nauiculam
intrando aut nauiculā piscatoꝝ. Istis autē fortius
est uectari in equis et camelis et lecticis et in plau-
stris vehi. ¶ Et ex fortioribus q̇dē exercitijs sūt
ea q̄ fiunt capestribus armis et est vt hō cursū stri
gat suū in loco capestris ludi vsqꝫ ad finē dein̄ re-
tro redeat et incessanter spatiū q̄qꝫ reuersiōe miu
at donec in medio stet capite reuerso. Et ex eisᵈ est
loca costaꝝ q̄ sunt sub ascellis manibus ad anterio
ra porrectis brachijs v̇berare et māus ad inuicem
ꝑcuttere et in plano salire et in alto et ludere cū v̇-
gis alcheiseran retortis. Et cū pila magna et pua ⁊
ludere cū reuolutōe v̇gaꝝ. Et in adiutorij muscul'
se ad iuicē capiēdo ⁊ eleuare lapidē ⁊ equos currer̄

⁊ ip̄os ī circuitu retroducet̄. Elmubatase quoꝝ mł
tas h̄ꝫ sp̄es. Ex q̇bꝰ est vt q̇ſqꝫ luctantiū in medio
sui ꝯparis manus suas teneat ⁊ ip̄ꝫ cōstringat ⁊ q̇ſꝫ
ipſoꝝ laboret vt a suo socio soluat̄ altero ip̄ꝫ tenē
te. Et est etiā vt manus suas supra suū ꝯparē ꝯtor
q̄at ⁊ dextrā suā ad sui cōparis dextraꝫ porrigat et
sinistrā ad sinistrā ⁊ facie ipsius ad illius faciē con-
uersa ⁊ ip̄e eleuet eū ad sup̄iora deiñ reuoluat euꝫ
⁊ qñꝫ incuruet̄ ⁊ qñꝫ erigat̄. Et ex eis est ip̄ulsio q̄
duobus fit pectoribus. Et ex eis est vt q̇ſqꝫ coꝝ
sui ꝯparis collū teneat ⁊ ip̄ꝫ ad terrā trahat. Et ex
eis est pedes torq̄re ⁊ ipſos p̄mere ⁊ calcaneos sui
cōparis suis calcaneis apire ⁊ q̄ his silia existunt ex
mōis quos luctatores faciunt. ¶ Ex exercitijs v̇o
velocibꝰ est vt q̇ſqꝫ duoꝝ cōpariū locū cū suo cō-
pare velociter pmutet ⁊ saliendo ad posteriora re
trorsum tendat ⁊ altera ad añriora ꝺm ordinē aut
abſqꝫ ordine. Et ex eis est exercitiū qꝺ fit duabus
acubus subsellioꝝ ⁊ freq̄nter ad posteriora saliēdo
⁊ est vt hō stet in aliquo loco deiñ a duobꝰ sui la-
teribus duas subsellioꝝ acus in terrā figat inter q̄s
sit vnus passus postea incedat mutando q̄ a dextra
est ad sinistrā ⁊ que a sinistra ad dextram ⁊ sit hoc
q̄ꝫ velocıꝰ poſe fuerit. ¶ Et exercitia q̇dē fortia ⁊
uelocia fiūt q̇etibꝰ admista aut exercitijs suauibꝰ.
Amplıꝰ exercitia fieri dn̄t ꝺm diuersos mōs ⁊ non
ꝺm vnū est stañ. Vnūq̇ꝺqꝫ p̄terea mēbᵐ exercitiū
h̄ꝫ sibi ꝓpriū. Et manū q̇dē ⁊ pedū exercitiū non ē
res occulta. Pectus v̇o ⁊ m̄bra anhelitus qñꝫ exer
citant̄ uoce ḡui ⁊ magna ⁊ qñꝫ acuta ⁊ inter eas mi
sta. Et hoc etiā exercitiū est ori ⁊ vuule ⁊ ligue et
collo ⁊ decorat colorē ⁊ mundat pectus ⁊ ip̄ꝫ exer
citat cū exsufflatōe ⁊ retentōe anhelitꝰ: ⁊ hoc erit
toti corpori aliq̇ꝺ exercitiū ⁊ ipsius dilatat canales
verūtñ magnā lōgo tp̄e efficere vocē est tiorosum
⁊ si q̄ fortis est pduret necessaria fit multa aeris at
tractio in q̄ est tior. Et si sit lōga erit necesse mul-
tū expellere aerē in quo magnus exit tior. Ad le
geñ p̄terea suauiter est incipieñ deiñ vox ordinate
est exaltanda postea qū vox fortior fc̄a fuerit ⁊ c̄r
scit ⁊ lōga fuerit tēpus ipsıꝰ poneñ erit tēpatū quo
niā tunc magnū affert iuuamentū. Qꝺ si eiꝰ tēpus
ꝓlōgabit̄ erit in ipso tior tēpatis ⁊ sanis. Vnuſq̇ſꝫ
p̄terea hō ꝺm se h̄ꝫ exercitiū. ¶ Exercitiū v̇o qꝺ ē
debile sicut reuolutio in cuna illis ē cōueniēs quos
febres debilitauerūt ⁊ cōualescentibus q̄ se moue
re nō p̄nt nꝫ seder̄ ⁊ quos hellebori potio debilita
uit ⁊ q̄ sicut ip̄ꝫ sunt ⁊ egritudinē in diaphragmate
h̄ntibus. Nūqꝫ suauiter fiet dormire faciet vento
sitates dissoluet ⁊ cōfert reliq̇s egritudinū capitis
sicut stupori et obliuioni et commouebit desideria
⁊ naturaꝫ excitabit. ¶ Qū autē sup lectū fiet mo-
tus erit cōuēientıꝰ ei q̇ h̄ꝫ sicut hemitriteū ⁊ febres
cōpositas ⁊ phłaticas ⁊ h̄nti hydropisim ⁊ doloreꝫ
podagricū ⁊ egritudines renū qm̄ hec inūdatio ma
teriā efficit aptā euulsioni. Et debile q̇dē ei q̄ est de
bilior ⁊ forte ei q̇ est fortior. In plaustris autē ve
hi has efficit opōes sꝫ hūores magis q̄ꝫ huiusmōi e
bullire facit. Et est etiā qū q̇dā plaustris vehūt̄ fa
cie retrouersa qꝺ visus debilitati ⁊ eius obfuscatō
ni magnū cōfert iuuamentū. In p̄uis v̇o nauibus ⁊
magnis ferri cōfert lepre ⁊ hydropisi ⁊ apoplexie
⁊ f̄ritati stōi ⁊ eius inflatōi qm̄ quꝫ corā littoribus

maris fuerit cōmouebit̄ ei vōitus ⁊ deiñ q̇escet ⁊ ꝯ
fert stō sꝫ nauibus ferri in mare altū est fortiꝰ ī re
mouendo egritudines q̄s noīauimus ꝓpterea q̄ꝫ se
cundū aīaꝫ letitia ⁊ tristitia diuersificant̄ ⁊ ꝺm mē-
bra nutriendi eoꝝ: ergo exercitiū corporis exerci
tiū est seq̄ns. ¶ Visus p̄terea exercitat̄ res inspiciē
do minutas ⁊ qñꝫ ordinando ip̄ꝫ vt res luīosas le-
uiter intueat̄. ¶ Auditus etiā exercitat̄ sonos asc̄l-
tando ocultos ⁊ qñꝫ ascultando magnos. Vnūq̇ꝺqꝫ
etiā mēbꝝ exercitiū h̄ꝫ sibi ꝓpriū: ⁊ hoc q̇dē in cō
ꝺuatōe sanitatis cuiuscūqꝫ mēbri referēus qū libruꝫ
disponēus pticularē. ¶ Exercitio p̄terea vtens si-
bi cauere oꝫ ne exercitij calefactio ad id qꝺ ex m̄-
bris suis est debile pueniat nisi ꝺm mōꝫ ꝯseq̄ndi v̇
bigr̄a oꝫ vt cui varices accn̄t pedes in exercitio qᵒ
vtit̄ nō multū moueat sꝫ ip̄ꝫ diminuat ⁊ suū pfici-
at exercitiū cū eis q̄ sunt corporis sup̄iora sicut col
lo ⁊ capite ⁊ manibus. Jō vt exercitij opo ad ipsıꝰ
pedes a sup̄ioribus p̄ueniat. ¶ Corporis p̄terea ꝺ
bilis exercitiū oꝫ vt sit debile ⁊ fortis vt sit forte
Et est tibi scieñ q̄ꝫ vnūq̇ꝺqꝫ mēbᵐ p se hēat exer-
citiū qꝺ est sibi ꝓpriū vt q̄nadmōꝫ oculo est ꝓpri
um intueri qꝺ est subtile ⁊ gutturis vocē ingrossa
re vel augmentare postq̄ꝫ hoc ordinate fit ⁊ simłr
dens ⁊ auris. Et eodē mō oē in suo capitulo.

Caᵐ. iij. de hora incipiendi exercitiū ⁊ mensuran
di ⁊ ordinandi ipsum.

Hora q̄ inceptio exercitij ꝓpat̄ oꝫ vt corꝰ
sit mundū ⁊ ne in ptibus intraneacuꝫ ⁊ ue
naꝝ chimi siluīes et mali existāt quos e-
xercitiū in corpore diffundat ⁊ vt cibꝰ exteriꝰ iaꝫ
sit digestus in stō ⁊ epate ⁊ venis et vt alteriꝰ cibi
hora iā aduenerit. Et hoc q̇dē declarat vrine ꝺm
subāꝫ ⁊ colorē maturatio ⁊ erit hec pma hora dige
stionis. Qū eni iā lōge fuerit ⁊ nā aliquo tp̄e in nu
trimento mīstrare desierit ⁊ igneitas in vrina accē
sa fuerit ⁊ citritatis nāł termius tarsierit exercitiū
ip̄ediens erit qm̄ v̇tutē deijciet. Et ꝓpt̄ hoc dixe-
rūt q̇dā q̄ꝫ qū forte exercitiū necessariū est bonū est
ne sit stōus uehementer inanitus imo sit in eo pau
cū nutriens ⁊ in hyeme q̇dē sit grossum et in estate
subtile. ¶ Amplıꝰ q̇ exercitat̄ si est plenus meliꝰ
est q̄ꝫ si exercitet̄ qū est vacuus. Et meliꝰ est vt e
xercitet̄ qū est calidus ⁊ hūidus q̄ꝫ vt exercitet̄ dū
est f̄rus ⁊ siccus. Et ex horis q̇dē ipsıꝰ melior ē eq̄
litas. Est autē qū exercitiū hoīeꝫ caſe ⁊ sicce cōplō
nis ad egritudines pducit: qū igr̄ discesserit ab eo
sanabit̄. Oꝫ p̄terea vt q̇ exercitat̄ incipiat ⁊ sup̄flui
tates ab interioribus expellat. s. intestis ⁊ vesica:
deiñ exercitet̄ verūtñ ꝓpatōis fricatōe priꝰ vtat̄
q̄ nāꝫ viuificet ⁊ poros dilatet: ⁊ oꝫ vt fricatō cū
re aspera fiat deiñ oleo inungat̄ dulci postea ꝺm or
dinē inungat̄ donec mēbꝝ p̄ssiōe nō vehemētis pe
netratōis ꝯpriat̄ ⁊ fit hoc manibus multis ⁊ diuer
sis obuiantibus sitibus iō vt hoc ad oēs musculoꝝ
perueniat partes deiñ dimittat̄ fricatꝰ ⁊ exercitari
incipiat. In tēpore autē veris horaꝝ ipsius meli-
or est q̄ est iuxta meridiem in domo tēperata ⁊ in
estate oꝫ ip̄ꝫ p̄cedere. In hyeme v̇o rōni cōueniēs
erat vt fere vſqꝫ ad noctē tardaret̄ sꝫ alia ꝓhiben
tia hoc vetant. In hyeme igr̄ locus tepefieri oꝫ ⁊
tēperate calefieri deiñ exercitio vteñ ī hora q̄ me
lior exit ꝺm illud qꝺ diximꝰ ex digōne nutrientis

⁊ expulsiõe superfluitatũ. In qͣtitate autẽ exercitij tres res sunt cõsiderande: vna eaꝝ est calor quõi aꝫ dũ in ipso bonitas augeť adhuc est hora. Et secũ das motus quoniã dũ leues perseuerant adhuc ẽ hora. Et tertia mẽbroꝝ dispõ ſm ipsoꝝ inflãmationẽ qm̃ dũ ipsoꝝ augeť inflãmatio adhuc ẽ hora. Quꝫ autẽ dispões iste minui ceperint ⁊ sudor uaporalis ⁊ resudatio liq̃da ſcã fuerit dittẽn erit. Quũ aũt dimissum fuerit redeundũ ẽ ad oleũ qđ sudare facit ꝑcipue si anhelitũ sui exercitãs tẽuerit. ¶ Quũꝫ die pº terminũ exercitij ipsius cognoueris ⁊ ipsuꝫ nutriueris ⁊ nutrientis qͣtitatẽ quã tollerare valꝫ cognoueris nil in ſª die mutes ſꝫ nutriens ipsiꝰ ⁊ exercitiũ in die ſº mẽsura ſꝫ eiꝰ terminũ ĩ die pª.

Capitulum q̃rtum de fricatione.

FRicatio alia est dura q̃ extendit vel ĩspissat alia est mollis q̃ laxat ⁊ alia est mĩta q̃ macrescere facit ⁊ alia est tẽpata q̃ ingrossat. Quũq3 hec ꝯponent ꝓuenient paria nouẽ. Et est etiã fricatio q̃ est aspa. s. cũ pannis aspis que sanguinẽ ad exteriora velociter trahit ⁊ alia est lenis cũ palma aut cũ pãnis lenibꝰ q̃ sanguineꝫ ꝯiungit ⁊ ipꝫ in mẽbro cõtinet. Nõ autẽ ex fricatõe q̃rit est corpoꝝ raroꝝ inspissatio ⁊ molliũ induratõ ⁊ spissoꝝ rarificatio ⁊ duroꝝ mollificatio. Est p̃terea ꝑpatõis fricatio q̃ est anq̃ exercitiũ ⁊ incipit fieri suauiter q̃ qũ voluntas ſgendi adest stringit ⁊ indurat. Et est fricatio reductõis q̃ est post exercitiũ ⁊ vocať etiã fricatio q̃escere faciens ⁊ qđ ĩ ea intendiť est supfluitatũ in musculis retentaꝝ resolutio ex eo q̃ ꝑ exercitiũ nõ euãť vt vaporet ⁊ nõ accidat fatigatio. Et oꝫ q̃dẽ vt hec fatigatio molliter ⁊ suauiter fiat. Sꝫ q̃ ex ea melior est est iª q̃ ẽ cũ oleo q̃ cũ duritie ⁊ grossitie ⁊ aspitate facienda nõ est qm̃ mẽbra iñ exaspanť ⁊ pueri ab augmento ꝓhibenť ſꝫ in adolescentibꝰ est eiꝰ ĩpedimentuꝫ minus. Nõ si in fricatõe cõtingat error q̃ ad ꝑtem duritiei declinet est sanior errore q̃ ad mollitiei ꝑtẽ declinat qm̃ fortẽ resolõnẽ facilius est corrigere q̃ molli fricatõe ad recipieñ corruptionẽ ꝑpare lꝫ fricatio dura ⁊ aspa qũ supflua fuerit in corpoř puerꝝ ipsos crescere ꝓhibeat. Et tu q̃dẽ nunc inueñies post ap̃ remẽorationẽ hore fricatõis ⁊ ꝯditionũ ipsius: verũtñ in hac hora reductõi đclatõeꝫ addemus. Dicemus itaq3 q̃ ipsa ꝓcerto est ac si eẽt altera ps exercitij in q̃ cũ oleo incipieñ est ⁊ fortitudine deiñ cũ ea ad mediocritatẽ est declinañ nꝫ duꝫ in sua exit fortitudie est dittenda. Et meliꝰ q̃deꝫ ẽ vt dũ fit multe sup eã cõiungant manus. Fricatus p̃terea mẽbra sua fricata post fricationẽ extendere oꝫ vt ab eis supfluitates expellanť ⁊ fasciam sumat q̃ ad ꝑtẽ mẽbroꝝ oĩuꝫ ipsis extensis ꝓcedat ⁊ q̃ᵗoplus poterit suũ cõtineat aĥelitũ ⁊ ꝑcipue qũ musculi ventris lassi fient ⁊ pectoris musculi si facile fuerit extendenť postea etiã musculi uentris ĩ fine rei paꝝ extendanť vt intestina iñ aliq̃ hẽant ř ductionẽ ⁊ inter hoc ⁊ hoc eat ⁊ se supinũ ꝓĳciat ⁊ suos pedes pedibus sui ꝯparis cõmisceat. ¶ Exercitiũ v̓o excellentes aerẽ inter sua ꝯtinent exercitia ſꝫ tñ reductio q̃ñꝫ ĩ medio ĩterponiť exercitio. Ipsum naq3 dittiť ⁊ deiñ ad ipꝫ rediť si ꝓlongandi exercitiũ voluntas affuerit. Nõ autẽ multa indigꝫ fricatiõe cũ oleo q̃ vult reductionẽ nisi in ipso dispõ fuerit q̃ sibi nõ placet ⁊ nisi nõ reductiõe q̃rat q̃ si fatigatõe senſit oleo inungať sicut noĩabimus Et siccitatẽ si senſit fricatio augmentada erit dõec ad eq̃litatẽ ꝑueniat. ¶ Fricatio p̃terea q̃ñꝫ iuuat ⁊ fortis ꝯpssio qũ tẽpus est dormiendi qm̃ corpꝰ alleuiat ⁊ huitates ad iuncturas ꝓhibet fluere.

Caᵐ. v. de balneo ⁊ noĩandis balneis.

HUic autẽ hõini ĩ cꝰ regie nř ꝯsistit sermo balneatio resolõnẽ faciens nõ est necessaria qm̃ corpus ipsius est mundũ ⁊ neq3 q̃ balneo indiget eget ipso nisi vt ab ipso habeat calorẽ subtilẽ ⁊ huitatẽ tẽpatã. Quapp isti in ipso ñ mĩtã dẽnt facere morã. Qđ si in fontẽ descenderint in ipꝫ ingredianť quousq3 ipsaꝝ rubet ⁊ inflať supficies ⁊ in pricipio resolõnis ab eo remoueantur. Et aer in circuitu eoꝝ aq̃ dulcẽ fundendo humecteť deiñ velociter lauenť ⁊ egredianť. ¶ Oꝫ p̃terea ne exercitatus ad balneũ velociter ꝑgat donec ꝑfecte q̃escit. ¶ Balneaꝝ v̓o dispões ⁊ eaꝝ cõditões iã declaui ⁊ in alio loco retuli. Uerũtñ qđ hic dicere debẽus est q̃ oẽs balneandi ſm ordinem balnei casas ĩgredi dñt ⁊ nꝫ in domo calã mouetur nisi ſm qͣtitatẽ q̃ eis nocumentũ nõ inferat ⁊ req̃escere faciat ꝓpť supfluitatũ resolõnẽ ⁊ corporis ad nutriens ꝑpationẽ a debilitate ipꝫ custodiẽdo ⁊ ab aliq̃ forti caꝝ febriũ putridaꝝ. ¶ Qui v̓o ĩpinguari desiderat balneũ post cõestionẽ ingrediať si securus fuerit ne oppilatões accidant. Et q̃ bñ se custodire voluerit si calẽ fuerit ꝯplõnis oxymel bibat ꝓpť oppilationũ ꝓhibitõeꝫ: ⁊ si ſrẽ fuerit cõplõis diamentastꝝ sumat ⁊ diatrionpipereõ. ¶ Qui autẽ vult resolõnẽ ⁊ macrefieri balneandus est dũ ẽ famelicus ⁊ ibi multũ moreť. ¶ Sꝫ q̃ sanitatẽ vlt ꝯſuare balneũ ingredi oꝫ post q̃ digestũ est qđ est in stõ ⁊ in epate: ⁊ si timet vt cholã ebulliat rubea si hoc fecerit ⁊ se ieiunus balneauerit añ balneatõnẽ rẽ sumere oꝫ subtilẽ quã cõedat. Et q̃ v̓o calĩđ exit cõplõnis cholã abundans rubea hoc est ei necessariũ ⁊ hꝰ ab ingressu domus balnei calitate ꝓhibendus est. ¶ Ex eis autẽ q̃bus isti cibanť meliꝰ est panis in succo fructuũ ĩfusus aut ĩ aq̃ roſ. Et se custodire dẽnt ne rẽ ſraꝫ actu bibãt ĩ egressiõe balnei aut in balneo qm̃ pori sunt aperti q̃re ſritas ñ tardať q̃n ad mẽbroꝝ pricipaliũ corpora ꝓcedat ⁊ ipsoꝝ corrũpat v̓tutes: ab oĩ quoq3 re vehemẽtis calitatis se custodire dẽnt ⁊ ꝑcipue ab aq̃ qm̃ si eaꝫ sumpserit timeñ erit ne cito ad mẽbra penetret pricipalia ⁊ accidat pthisis ⁊ ethica ¶ Preterea sibi caueant ne cito balneũ egredianť ⁊ caput post ipꝫ discoopiant ⁊ corꝰ ad recipiendã ſritatẽ exponať. ¶ A balneo v̓o egredi dẽnt si tẽpꝰ fuerit hyemis suis bñ cooperti pãnis. Sꝫ q̃ febrẽ hꝫ a balneo se custodiri oꝫ in hora febris ⁊ q̃ solõnẽ hꝫ cõtinuitatis aut ap̃a. Et tu q̃dẽ iã sciuisti ex eo qđ ꝑcessit q̃ balneum est calefaciens ⁊ infrĩans ⁊ hũectãs ⁊ desiccãs ⁊ iuuans ⁊ ĩpediens. ¶ Et eius q̃dẽ iuuamenta sunt somnũ facere ⁊ aperire ⁊ abradere ⁊ resoluere et digerere ⁊ nutrimentũ ad cutis supficiẽ attrahere ⁊ ipsius iuuamentũ nõ est nisi in resolõne eius qđ resolui volunt ⁊ in expulsiõe eius qđ volunt expelli in parte nãli ⁊ in retentõe ventris ⁊ remotõne fatigatõis. ¶ Eius autẽ ĩpedimentã sunt debilitare cor si multũ morati fuerint ⁊ facere sincopi ⁊

nauseã ⁊ hũores q̇etos mouere ⁊ eos ad putrefa
ctioné p̄pare ⁊ cũ eis ad mẽbroꝝ debiliũ r̄ceptacu
la declinare: ergo ab eis accĩt ap̄ata in occulto mẽ
broꝝ ⁊ in coꝝ superficie.

Ca^m. vi. de ablutõe q̄ fit cũ aq̄ f̄ra.

Hoc q̇dẽ cõueniens ñ est nisi c⁹ regimẽ vn
diq; ꝯ̄suat̃ ⁊ c⁹ etas ⁊ v̇tus ⁊ figura ⁊ tẽ
pus sunt cõuenientia ⁊ nȝ fastidiũ nȝ või
tũ nȝ ventrẽ nȝ vigilias nȝ rheumatismos hȝ neq;
est puer nȝ senex ⁊ in hora in q̄ ipsius corpus ẽ le-
ue ⁊ motus cõuenientes. Et est qñ hoc fit post ab
lutionẽ aq̄ cal'a fcã ad hoc vt exteriora fiant for-
tiora ⁊ vt calor retineat̃ nãlis. Qđ si volũtas af-
fuerit vt istud sit oȝ ne aq̄ multũ sit f̄ra imo sit tẽ
pata ⁊ ẽ qñ hoc fit post exercitiũ: ⁊ tunc q̇dẽ oȝ vt
fricatio añ ipsam fiat fortior ꝙ̄ solebat sȝ inunctio
fit ex oleo q̄nadmõȝ solebat ⁊ sit exercitiũ p⁹ fri-
cationẽ ⁊ inunctionẽ tẽpata aut sit paꝝ velocius ꝙ̄
solebat. Deiñ post exercitiũ in aq̄ f̄ra subito natet
vt ipsius mẽbra sil' dura fiant postea p̄seueret in
ea f̄m mẽs'ã sue leuitatis ⁊ q̄ꝑtũ tollerare valet an
teꝙ̄ supueniat horripilatio deiñ qñ egressus fuerit
fricet̃ sicut noiabimus ⁊ ei⁹ cib⁹ augmentũ suscipi
at ⁊ potus diminutionẽ. Et ꝯ̄sideret̃ tẽpus reuer-
siõis sui coloris ad ip̄ȝ ⁊ caloris eius ex quo si ue-
lox fuerit sciet̃ ꝙ ei⁹ mora fuit moderata ⁊ si tar
da fuerit sciet̃ ꝙ mora ꝓlixior fuit ꝙ̄ debuit. Ip̄e
igr̃ alio die mẽs'et̃ f̄m ꝙ ex hoc scitũ fuerit. Et est
qñ post fricationẽ ⁊ coloris ⁊ caloris reuersionem
iteꝝ aq̄ ingredr̃ sȝ q̇ hoc agere voluerit ḡdatiȝ in
ipso ꝓcedat ⁊ cal'iore die q̇ est in estate hora feruo
ris vri⁹ incipiat ⁊ sibi caueat ne ventus sit ibi ⁊ ne
illđ post coitũ pagat nȝ post cibũ q̇ nõ sit digestus
nȝ faciat hoc post võitũ nȝ euãtionẽ neq; post coli
ricã passionẽ nȝ vigilias nȝ corporis debilitatẽ neȝ
stõi nȝ p⁹ exercitiũ nisi q̇ illud agit valde sit fortis
f̄m mõȝ quẽ diximus. ¶ Cũ aq̄ autẽ f̄ra lauari f̄ȝ
mõs quos diximus calorẽ nãlẽ subito ad interiora
pellit. Postea cõfortat ip̄ȝ vt fortior fiat ⁊ egredi
at̃ extra multum.

Ca^m. vij. de regie eius qđ cõedr̃ ⁊ bibit̃.

Oportet vt sanitatis ꝯ̄suator studeat ne ci
bi ipsius sub'a sit aliqđ nutrientiũ medici
naliũ sicut olera ⁊ fructus ⁊ reliq̄ ab ip̄is
q̄m subtiliantia sanguinẽ sunt adurentia ⁊ grossa sit
ip̄ȝ phl'aticũ facientia ⁊ corpus ḡuantia. ¶ Opȝ aũt
vt cibus sit talis q̄les sunt carnes ⁊ ꝓp̄e carnes he
doꝝ ⁊ vituloꝝ lactentiũ puoꝝ ⁊ agnoꝝ ãnualiũ.
Et triticũ ab extraneis rebus purgatũ qđ ex messe
sana fuerit collectũ cui nullũ accĩt nocumentũ ⁊ r̄a
dulcis cõuenientis cõpl'onis ⁊ vinũ bonũ odorem
bonũ hñs. Alia autẽ ab istis nõ respiciat nisi f̄ȝ mo
dũ fuerint medicatõis aut f̄m p̄̄suationẽ. ¶ Fruct⁹
tñ nutrienti magis sil'es sunt ficus ⁊ uue ualde ma
ture et dactili ĩ regiõib⁹ ⁊ ciuitatibus ĩ q̇bus eẽ cõ
sueuerũt. ¶ Uerũtñ qñ aliq̇s hec cõederit si sup-
fluitas iñ ꝓuenerit ad ipsam festiet euãdã. ¶ Oȝ
p̄terea ne aliq̇s cõedat nisi post desideriũ nȝ in hoc
tardet̃ qñ desideriũ ebullierit nisi fuerit mendosũ
vt ebrioꝝ desideriũ ⁊ bñtiũ fastidiũ q̄m tollerare
famẽ stõum putridis replet hũoribus. ¶ In hye-
me p̄terea nutriens actu cal'ȝ cõedat ⁊ ĩ estate f̄r̄m
aut qđ pue sit cal'itatis. et nȝ cal'itas nȝ f̄ritas ad rẽ
ꝓueniat quã sustinere nõ possit. ¶ Scias autẽ ꝙ ni
hil est deterius saturitate ĩ tp̄e fertilitatis quã faẽs
seq̇tur ĩ tp̄e sterilitatis ⁊ ecõuerso sȝ tñ cõuersio ẽ
deterior. Uidius eĩ multos q̇bus ĩ tp̄e sterilitatis
cib⁹ defecit: postea qñ ĩ tp̄e fertilitatis abundauit
repletos fuisse ⁊ mortuos lȝ vehemens repl'o ĩ q̄li
bet dispõe sit ꝑnecabil' siue ex comestõe siue ex
potu. ¶ Quot naȝ hoĩes supflue se repleuerunt ⁊
suffocati iterierũt. ¶ Qñ autẽ error ceciderit ĩ co
meden° aut biben° aliqđ medicialiũ nutrientiũ re
geñ erit qño digerat̃ ⁊ maturescat ⁊ ipse custodiẽ
dus a malitia cõpl'onis q̄ ex eo tiet̃ accipien° p⁹ ip̄ȝ
qđ sit ei ꝯ̄trariũ donec digerat̃. ¶ Qđ ergo f̄r̄uȝ
fuerit sicut cucumer ⁊ cucurbita tẽperet̃ cũ eo qđ
ei exit cõtrariũ sicut allea ⁊ porri. Et si fuerit cal'ȝ
tẽpet̃ cũ eo etiã qđ ei fuerit ꝯ̄trariũ sicut cucũeres
⁊ portulaca. Et si oppilatiuũ fuerit sumat̃ qđ api-
at ⁊ euẽt deiñ famẽ diu tolleret. Et nȝ ip̄e nȝ oĩs
q̇ sanitatẽ custodire volunt aliq̇d cõedant nisi desi
deriũ fuerit certũ ⁊ stõus ⁊ supiora intestina a p°
nutriente euãta fuerint. Qđ eni in corpore est de
terius est nutriens sup nutriẽs qđ nõ est digestum
mittere. ¶ Et p̄terea nihil est deterius ꝙ̄ fastidiũ
⁊ ꝓp̄e qñ fuerit fastidiũ ex malis nutriẽtibus quo
niã qñ fastidiũ ꝓuenerit ex grossis nutrientib⁹ he
reditare faciet iũcturaꝝ dolores ⁊ renũ ⁊ disniã et
podagrã ⁊ splẽis ⁊ epatis grossitiẽ ⁊ phl'aticas egri
tudines ⁊ mel'icas sȝ qñ ex subtilibus acciderit nu
triẽtibus ꝓuenient ex ipso febres acute ⁊ erratice
⁊ maligne ⁊ ap̄ata mala acuta. ¶ Uerũtñ qñȝ neces
se est aliquẽ cibũ aut rẽ cibo sil'eȝ mittere sup aliuȝ
cibũ q̄ sit ei sicut medicina v̇bi ḡ. sicut illi q̇ nutriẽ
tia cõedũt acuta aut salsa deiñ post tẽpus in quo nõ
dũ ꝯ̄pleta fuit digõ ꝯ̄seq̄nter eis adiungunt res hu
mectantes ex nutrientibus saporẽ ñ hñtibus. ¶ Et
istis q̇dẽ hoc sufficit regimẽ ⁊ exercitiũ non est eis
necessariũ. Et hoꝝ cõtraria dispõi est dispõ eoꝝ q̇
grossis cibarijs post aliqđ tẽpus ꝯ̄seq̄nter admiscẽt
qđ uelocit̃ digerit ⁊ ẽ acutũ. Ampli⁹ pu⁹ mot⁹ p⁹
stionẽ ipsam in stõ q̇escere facit ⁊ ꝓprie qñ dormi
cõeendi p⁹ ipsãȝ volũtas affuerit. Accĩtia p̄terea
aĩe horribilia ⁊ motus corporei fortes digõnẽ fie
ri ꝓhibent. ¶ Et in hyeme q̇dẽ cibi pauci nutrim
ti ñ sunt edendi sicut olera: sȝ nutriens magis ẽ e-
deñ qđ ẽ ex ḡnis ⁊ fortis ẽt soliditatis: ⁊ ĩ estate
h⁹ ꝯ̄trariũ. ¶ Ex cibo etiã nullus ita ẽ replendus
vt nõ sit ibi locus supfluus sȝ ab eo est remouẽd⁹
reliq̇is desiderij adhuc ĩ aĩa remanẽtibus: he eĩ fa
mis reliq̇e post horã vnã destruunt̃. Et ĩ hoc v-
sus ẽ ꝯ̄suandus q̄m deterior cõestio ẽ q̄ stõi facit ḡ
uitatẽ ⁊ deterior potus ẽ q̇ tẽpamentũ egredr̃ ⁊ in
stõ natat: ⁊ si aliquo die supfluerit seq̄nti die fam
lic⁹ maneat ⁊ somno vtat̃ ꝓlixiore ĩ loco tẽpato ĩ
quo nȝ sit calor nȝ f̄ritas. Qđ si somn⁹ ei ñ adue-
nerit multo vtat̃ incessu suauiter ⁊ ꝯ̄tinuo ĩ quo ñ
sit q̇es nȝ req̇es ⁊ paꝝ puri vini bibat. Ruffus iq̇t
Incessus hic mihi placet ⁊ ꝓprie p⁹ prãdiũ q̄m bo
nitatẽ opõis cene p̄pat. ¶ Opȝ p̄terea vt p⁹ cõe-
stionẽ p° sup dextrũ latus dormiat pauco tp̄e deĩ
de sup sinistꝝ reuoluat̃ postea reuoluat se sup dex
trũ. Et dẽs scir̃ ꝙ ml'tis cooperiri pãnis ⁊ ceruical
eleuare ex illis exñt q̄ ĩ digerẽdo iuuãt. Et ad vl
timũ q̇dẽ ut m̄broꝝ sit⁹ ad iferiora sint declinãtes

⁊ non ad inferiora. ¶ Et cibi quidem mẽsatio exi
stit fm vsum ⁊ ṽtutẽ ⁊ vt mẽsa eiꝰ i eo q̃ sane est
ṽtutis sit talis qũ ipꝫ recipit q̃ ei g̃uamẽ nõ afferat
⁊ hypocõdria nõ tẽdant nꝫ iflet ⁊ rugitũ nõ faciat
nꝫ natet. Et nõ accidat ex eõ nausea nꝫ caninũ desi
deriũ nꝫ casus nꝫ igenij pigritia nꝫ isomnietas neqꝫ
ipsius sapor i ructibꝰ pꝰ tẽpus reperiat̃ qm̃ qũ pꝰ
lõgũ tẽpus sapor i ore repertus fuerit erit deteri
us. ¶ Declat̃ aũt ꝙ cibꝰ sit tẽperatꝰ qũ ex ipso ñ
ꝓuenit magnitudo i pulsu ⁊ in anhelitu paruitas:
hoc naqꝫ nõ accit nisi ꝓpterea ꝙ stõus ꝯpmit dia
phragma ⁊ ꝓpt̃ hoc fit anhelitus paruus ⁊ inspissa
tur ⁊ cordis necessitas ẽ pbꝫ augmentũ. Magnifi
cat̃ ergo pulsus qm̃ i ṽtute nõ exit debilitas ¶ Il
le p̃terea cui post cõestionẽ accit caľitas ⁊ calefacti
o nõ vna totũ cõedat hora sꝫ paulatĩ p iterualla ꝓ
pterea ne ei ex repľone dispõ accidat q̃ sit sicut tre
mor quẽ postea seq̃tur calor sicut fortis febris qñ
calefit cibus. ¶ Ampliꝰ q̃ q̃tũ ei sufficit digereř ñ
põt cõedendi nũeꝝ multiplicet ⁊ q̃titatẽ minuat.
Melicus p̃terea nutriẽte idiget vehementer hũe
ctante ⁊ paꝝ calefaciẽte. ¶ Cholericꝰ ṽo eo quod
hũectat ⁊ infr̃at: ⁊ ille q̇dẽ in quo sanguis calidus
generat̃ ⁊ bonus nutriẽtibꝰ idiget fr̃is ⁊ pauci nu
trimẽti et iᵉ i qᵒ sãguis generat̃ phľaticꝰ nuriẽtibꝰ
pauci nutrim̃ti idiget i q̇bꝰ caľitas sit ⁊ subtilitas.
Nutrientia p̃terea ordinẽ i sui receptõe hñt i quo
sanitatis ꝯsuator sollicitꝰ eẽ dꝫ ne illud qꝺ̃ subti
le est ⁊ cito digerat̃ pꝰ forte nutriens qꝺ̃ sit eo du
riꝰ i cibo sumat qr priꝰ digerit̃ q̃ ipꝫ ⁊ sup illud
natabit nõ hñs viã q̃ penetret: putrefiet gᵒ ⁊ cor
rũpet̃ ⁊ corrũpet illud qꝺ̃ ei admiscebř. ¶ Iste ẽt
nõ pᵒ cõedere dꝫ cibũ labilẽ ita vt pꝰ ipꝫ cibũ for
tẽ ⁊ duꝝ i cibo sumat qm̃ cũ ipso labet̃ qũ ad inte-
stina penetrabit eo nõdũ tã itegre digesto q̃tũ de
bebat. ¶ Pisces quoꝫ ⁊ q̃ eis siľant̃ pꝰ laboriosuꝫ
exercitiũ cõedendi nõ sunt: corrũpent̃. n. ⁊ corrũ
pent hũores. ¶ Hoiuꝫ p̃terea sunt q̇dã q̇bꝰ ꝯce-
dit̃ cõedere illud i quo ṽtꝰ exit stiptica añq̃ suum
cõedant cibũ. Et isti q̇dẽ sunt stõi laxitatem hñtes
ex quoꝝ stõis cibi descensus fit velociter ⁊ ñ i eis
morat̃ donec digerat̃. Quapp stõi dispõ ⁊ eius cõ
pľo sp ẽ cõsiderãda. ¶ Et est etiã aliq̇s hoiuꝫ i cꝰ
stõ cibꝰ corrũpit̃ subtilis q̃ cito digeri solet ⁊ for-
tis q̃ tarde solet digeri i ipso digerit̃. Et hic q̇dẽ ẽ
cꝰ stõꝰ ẽ igneꝰ. Et ex eis ẽ q̃ huic exit cõtrariꝰ qᵒ
ꝝ q̇sqꝫ fm suũ vsum ẽ regẽdus. ¶ Regiones quo
qꝫ nãs hñt ꝓpas ⁊ vsus sunt res extra rõnẽ: ⁊ hᵒ
q̇dẽ obsuandũ ẽ ⁊ oꝫ vt expimentũ i hoc rõnẽ vin
cat. Est naqꝫ cibꝰ q̃ solet cõedi in quo aliqꝺ̃ existit
nocumentũ ⁊ ẽ cõuenientior bono nõ vsitato ¶
Unaq̇qꝫ p̃terea figura ⁊ ꝯpľo hoĩs cibũ hꝫ cõueniẽ
tẽ ⁊ ꝯsiľeꝫ ad quẽ mutañ si voluntas ei assuerit no
cumentũ ei faciet ⁊ ipedimentũ. ¶ Ex hoibꝰ quo
qꝫ ẽ cui aliqꝺ̃ nutrientiũ bonoꝝ ⁊ laudabiliũ nocet
ipꝫ ergo relinq̃re est ei ꝯueniẽs. ¶ Ille ṽo in quo
mala digerunt̃ nutrientia ob hoc nõ decipiat̃ quõi
aꝫ pꝰ dies in ipso mali generabunt̃ hũores egritu
dines facientes ⁊ ꝑnecãtes. Et sepe etiã cõcedit ei i
cꝰ corpore mali hñt hũores vt rẽ bonã largiter ꝯ
medat ⁊ ꝓprie qũ nõ patit̃ ventrẽ sibi solui ꝓpte
rea ꝙ est debilis. ¶ Qũ ṽo alicꝰ corpus raꝝ fue-
rit ⁊ ad resolueñ facile nutriendus erit ex nutrien

te hũido qꝺ̃ cito digerat̃ lꝫ rara corpora magis tol
lerare possint nutrientia grossa ⁊ diuersa ⁊ sint lon
ginq̇ora ab hoc vt cãe intrĩsece ea ledant ⁊ magis
apta recipe extrinsecaꝝ caꝝ ipedimẽta. ¶ Ampliꝰ
q̃ multã ꝯsueuit cõedere carnẽ si ociosus fuerit fr̃
q̃nter sibi minuere dꝫ. ¶ Et ille cꝰ cõpľo ad fr̃ita
tẽ declinat langueris bibere dꝫ ⁊ triferas ⁊ ex eis
q̃ stõum ⁊ intestina ⁊ venas q̃ sunt iuxta ea mun-
dificare ꝯsueuerũt. ¶ Et nihil q̇dẽ deteriꝰ ẽ q̃ di
uersa nutrientia siľ adiũgere ⁊ pꝰ i cõedenᵒ tẽpus
ꝓlõgare. Qũ eni postremũ nutriens aduẽit pᵐ iaꝫ
icepit digeri: nutriẽtis ergo ptes in digerẽdo nõ si
milant̃. Dꝫ p̃terea te scir̃ ꝙ nutriẽs meliꝰ ẽ qꝺ̃ m̃
lius sapit ꝓpterea ꝙ stõus ⁊ ṽtus retẽtiua vehe-
menter ipsi applicant̃ qũ bone fuerit subẽ ⁊ fuerit
oĩa principalia mẽbra fm oponẽ sibi ad inuicẽ cõue
nientia ⁊ sana: ⁊ ista q̇deꝫ est conditio ꝙ si compľo
nes sane nõ fuerint ⁊ mẽbra in suis ꝯpľonibus di-
uersificent̃: fueritqꝫ epar a stõ diuersum fm diuer
sitatẽ q̃ sit supra nãlẽ nõ erit istud ꝯsideratñ. ¶ Ex
ipedimẽtis ṽo nutrientis bñ saporosi uehementer
grossi est ꝙ poẽe ẽ vt hõ ex eo multũ cõedat. Ex
vicibus p̃terea satiantis cõestionis meliꝰ est ut hõ
vna die semel ⁊ altera bis mane ⁊ vespe cõedat:
verũtñ in hoc vsus vehementer ẽ ꝯsuandus qm̃
si ille q̃ bis in die cõedere cõsueuit semel cõedit d̃
bilitabř ⁊ laxabř eiꝰ ṽtꝰ. Sꝫ q̃ digerendi debilita
tẽ hꝫ bis cõedeř dꝫ ⁊ raro cõedat semel i die. Et q̃
semel in die comedere consueuit si ad bis comedẽ-
duꝫ redibit accidet ei debilitas ⁊ pigritia ⁊ laxitas
⁊ si sine cõestione ꝑmanserit nocte illa debilitabř ⁊
si cenauerit nõ digeret̃ ⁊ accident ei ructus accidi ⁊
malitia aĩe ⁊ nausea ⁊ oris amaritudo ⁊ lenitas uẽ
tris ꝓpterea ꝙ stõ imisit rẽ quã nõ cõsueuit ⁊ acci
det ei aliqꝺ accñtiũ q̃ accñt ei cꝰ nutriens nõ bñ fu
it digestum q̃ nunc scies. Et ex eis q̇dẽ q̃ accñt ei sit
dolor oris stõi ⁊ mordicatio ⁊ videbř sibi ꝙ oĩa
eius interiora ⁊ intestina sunt suspẽsa ꝓpt̃ vacuita-
tẽ stõi ⁊ ꝓpterea ꝙ i se ipso colligit̃ ⁊ ꝯtrabit̃ ⁊ mi
get vrinã ardentẽ ⁊ egeret rẽ ardentẽ. Et est etiã
qũ i extrẽitatibus accit frigus ꝓpterea ꝙ choľa ru
bea stõum iflãmauit. Et hoc q̇dẽ ẽ magis i chole-
ricas hñtibus cõpľones ⁊ siľr i eis q̃ hñt i stõ chole
rã rubeã ⁊ nõ i toto corpore ⁊ corrũpet̃ somnus ⁊
de latere i latus reuoluet̃. ¶ Corpora p̃terea hñ
tibus i q̇bus cholera rubea magis adunat̃ est neces
se sepati cõedere ⁊ vt tã uelociter sit q̃tenus sit añ
q̃ balneẽtur: alia ṽo ab eis exercitari debẽt ⁊ etiã
balneari deiñ cibari sꝫ cõestio balneationẽ nõ ꝑce-
dat ꝙ si alicui necessariũ fuerit cõedere añ exerci-
tiũ solũ panẽ tali sumere dꝫ mẽsura vt digeri pos-
sit añq̃ suũ icipiat motũ. Et q̃nadmõꝫ oꝫ motũ q̇
est añ cõestionẽ debilẽ nõ eẽ: ita necesse ẽ ei ne mo
tus q̇ ẽ post ipaꝫ sit nisi molliter ⁊ suauiter. ¶ Cor
rupto p̃terea desiderio qꝺ̃ ad res decliat acutas ⁊
nꝫ dľces diligit nꝫ ũctuosas nil ẽ meliꝰ q̃ võitũ cũ
tali q̃le ẽ oxymel cũ rhaphano pꝰ pisces ꝓuocare.
Qui autẽ ex hoibus piguis exit oꝫ ne illico qũ egr̃
dit̃ balneũ cõedat sꝫ expectet et puũ dormiat som
nũ: et huic q̇dẽ semel cõedere i die ẽ cõueniẽs. ¶
Amplius ñ illico post cõestionẽ ẽ dormieñ cibo na
tante et a forti motu q̃tũ plus poẽe est abstineñ ne
cibus añq̃ digerat̃ penetret aut sine digõe labatur

aut pp iundationē corrūpatᷣ. nȝ pꝰ ipȝ mlta bibenᵃ
ē aq̄ q̄ it ipȝ et corꝰ stōi sepatōeȝ faciat ⁊ ipȝ faciat
natare. Sed expectañ ē et ñ ē bibeñ donec de stō
descendat. Et hoc q̇dē declarat supioris ventris le
uitas ꝙ si sitis ei necessitatē fecerit modicū aq̄ frigi
de sugendo sumat et ꝙ̄toplus fuerit frā tāto minꝰ
ex ea sufficiet. Et hec q̇dē ꝙ̄titas stōum alleuiat et
colligit. ¶ Ad summū v̇o oȝ vt post cōestionē bi
bat q̇s et nō ī hora cōedendi ꝙ̄titatē aliꝙ̄ q̄ cibo ꝯ
ferat. ¶ Siti autē tollerare et cū ea dormire īfri
gidatis et hūectatis ꝯfert et febres ex cholera ru-
bea hn̄tibus nocet et silr̄ tollerare famē. ¶ Chole
ra p̄terea rubea abundantibus ex tollerātia famis
accit vt cholᷓa rubea ad ipsoꝝ descendat stōs. Qūȝ
aliq̇d cōederint ipsoꝝ corrūpenᷣ cibi ⁊ ī somno ⁊ ī
vigilijs accidet eis illud qd̄ noīauimus ex eis q̄ ei
accn̄t cꝰ corrūpitᷣ cibus. Eis quoȝ accidet vt cōedē
di voluntatē amittant. Quibꝰ tunc dañ est aliquid
qd̄ hoc deponat ⁊ eoꝝ resoluat nāȝ cū eo qd̄ est le
ne ⁊ nō fastidiens sicut prūs ⁊ paꝝ xirascet. ¶ Qū
qȝ desideriū reuersum fuerit cōedatᷣ lȝ corpora hu
mida cū huitate nāli hn̄tes veloci resolōni sint a-
pti nȝ tm̄ famis tollerētᷣ q̄tū corᵃ sicca pauce hui-
tatis hn̄tes nisi huitatibus plena fuerit alijs ab eis
q̄ sunt ī subāᷣ mēbroꝝ eoꝝ qū bone fuerint ⁊ cōue
niētes ⁊ recipientes vt nā eas in nutrimentū ī esse
ctu ꝯpletū ꝯuertat. ¶ Uinū quoȝ pꝰ cibū ē ex re-
bus magis īpedientibꝰ qm̄ digeritᷣ velociter ⁊ pe
netrat ⁊ facit penetrare cibū qū nōdū sit digestꝰ et
facit hereditare oppilatōes ⁊ putrefactionē. Res
p̄terea dulces ad faciendas oppilatōes sunt velo-
ces qm̄ nā eas trahit añꝙ̄ digerantᷣ. Et oppilatōes
q̇dē ad multas pducūt egritudines tales q̄lis ē hy-
dropisis. ¶ Grossities p̄terea aeris ⁊ aq̄ ⁊ q̄ maxi
me ē ī estate ē ex eis q̄ cibū corrūpūt. Iōqȝ nō est
malū vt sup ipȝ vinū tēpatū bibant aut aꝙ̄ calidaȝ
ī q̄ cocta fuerint xiloaloes ⁊ mastix. ¶ Si prete-
rea cꝰ intestina calᷓa fuerint ⁊ fortia qū grossum co
mederint cibū freq̄nter accidet vt ipsiꝰ nutriēs uē
tositates efficiet ⁊ stōum ⁊ ptes eius tēdentes ⁊ e-
gritudo mirachia iñ etiā ꝓcedit ¶ Qui auteȝ sto
machū hȝ vacuū qū rē cōedit subtilē stōus pꝰ ipaȝ
stringitᷣ: ⁊ si postea rē cōedere uoluerit grossaȝ re
fugiet ab ea stōus nȝ eū digeret q̄re corrūpitᷣ nisi ī
ter ea tēpus positū fuerit. ¶ Et in huiusmōi q̇deȝ
dispōe melius est vt grossus cibus paulatī p̄mittatᷣ
qm̄ stōus tunc a subtili nō terebrᷣ. ¶ Qū autē in a
liquo cōedente repletio supfluerit aut qr in eiꝰ sto
macho aliq̇s inundauerit motus aut aliq̇s admisce
bitᷣ potus ad uomeñ erit ꝓperañ. Qd̄ si hoc ei de-
fecerit aut vōere non potuerit aꝙ̄ calidā paulatim
bibat qm̄ repletionē deponet ⁊ somnū afferet. Ad
dormieñ ergo se ꝓsternat ⁊ ꝙ̄tū voluerit dormi
at. Qd̄ si hoc nō suffecerit aut ei nō aduenerit cō
sidera si te nā excusabit expulsiōe bonū erit ⁊ si ñ
iuua ipȝ cū eo qd̄ ventrē suauiter soluit. Et calefa
ctū q̇dē cū tali q̄lis est trifera ⁊ zuccarū rosᷣ egōneȝ
faciens aut mistū cū origano murabato ⁊ infrātum
cū tali q̄le est cyminū murabatū ⁊ seriezē ⁊ tābri.
Et potu q̇dē īpleri melius est ꝙ̄ īpleri cibo. ¶ Et
ex eo qd̄ est cōueniens sumere est aloes post tale
q̄lis ē cibꝰ hic ad magnitudinē triū ciceꝝ aut medi
aȝ. ʒ. aloes ⁊ mediā. ʒ. masticis ⁊ sextā. ʒ. baurac.

Et ex eo qd̄ ē leue ē sumerᷣ ex terebithina lȝ ꝙ̄tita
tē duoꝝ ciceꝝ aut triuȝ. Et est qum ei admiscetur
ꝙ̄tū ipsa ē aut minus ex baurac. Et ex eo qd̄ cō
ueniēs ⁊ uehementer laudatū ē paꝝ epithymi cū ui
no. Qd̄ si nihil hoꝝ suffecerit dormiat somnū lon
gū ⁊ die vna a cōestiōe abstineat. Et si alleuiatus
fuerit balneet se ⁊ pañū calᷓȝ ventri supponat ⁊ nu
triens subtiliet. Et si cū hoc toᵒ nō digestus fuerit
⁊ g̃uitatē ⁊ tēsionē ⁊ pigritiā fecerit scias ꝙ iā ve
ne replete sunt ex suis supfluitatibus qm̄ nutrien-
ti multo ⁊ supfluo lȝ accidat vt in stō digeratᷣ: ra-
ro tñ digeritᷣ in venis imo in ipsis remanet crudū
⁊ extēdit eas ⁊ q̄nȝ scinduntᷣ et generat pigritiaȝ et
laborē et alices ⁊ oscitationes. Ipe igrᷣ medicādus
est cū eo qd̄ ex venis expellit. Qd̄ si nȝ hoc sense
rit imo fatigationē tm̄ aliquo tpe q̇escat: deiñ fati-
gatōis spēm q̄ accit medicetᷣ cū eo qd̄ mō nomiābi
mus. ¶ Si v̇o aliq̇s in annis multū ꝓcesserit neqȝ
ipsius corpus ex nutrimento tantū recepit ꝙ̄tū su-
scipiebat dū eēt iuuēis et eius nutriētia fiant super
fluitates nō tantū oȝ cōedere ꝙ̄tū solebat imo mi
nus. Et qū ille q̇ regimē ingrossare cōsueuerat re-
gimē subtiliauerit et igrᷣdietᷣ ex aere in foramīa et
hoc ē qd̄ regis grossitudo īpediebat lȝ iā nulla re-
gis grossitudo īpedit ea. ¶ In subtiliante v̇o regie
qū ad ipȝ ingrossando redit accn̄t oppilatōes. Et
caloꝝ nutrientiū īpedimenta emendentᷣ cuȝ sirupo
acetoso ⁊ ꝙ̄ maxīe de seibus qm̄ ipse ē magis iu-
uans ꝙ̄ oēs īpēs sirupi acetosi si fuerit de zuccaro.
Sȝ si fuerit de melle simplex sufficit. Et froꝝ que
ex eis sunt cū hydromelle ⁊ sirupo ipsius ⁊ diacy-
mino. Et q̄ ex eis sunt grossa cōplōnē hn̄s calᷓaȝ cū
sirupo acetoso d̄ fortibus seibus ⁊ ꝯplōnē hn̄s fri
gidā ea corrigat cū pauco diatrionpipeon aut dia-
calamētī. Nutriētia v̇o subtilia magis sītᷣ sanitatis ꝯ
ꝯuatia ⁊ v̇tutē miꝰ iuuatᷣ ⁊ fortitudinē ⁊ grossa sūt
istis ꝯtraria: ei igrᷣ q̇ ꝯfortatōe īdiget nutriētia for
tis chimi sītᷣ necessaria ⁊ vehementis famis cōtrari
um. Uerūtñ ex eis nō multū cōedant iō vt dige-
rantᷣ. ¶ Exercitati p̄terea et multi laboris magis
sunt tollerantes nutrientia grossa quos forsitā ī di
gerendo iuuat fortis somnus ⁊ qr in ipso siūt ꝓsū
di. Sȝ accit eis ꝓpterea ꝙ multū sudat ⁊ ex eorū
corporibus multa resoluitᷣ ꝙ̄titas ꝙ ipsoruȝ epata
ex nutriēte rapiūt illud qd̄ nōdū fuit digestū ⁊ pre
pat eos ad egritudines pnitiosas ī fine vite aut ī e
ius principio ⁊ ꝓpe qr sunt in sua cōfidentes dige
stiua qd̄ ex sua hn̄t dormitōe ꝙ d̄struitᷣ qū eis frᷣ
q̄nter accn̄t vigilie ꝓpe qū senescūt. ¶ Fructus p̄
terea recētes nō sunt boni nisi laboriosis exercita
tis cholᷓa rubea abundantibus ⁊ ī estate ⁊ eos añ ꝯ
mestionē cōedant. Et ipsi q̇dē sunt sicut chrysomi
la ⁊ mora ⁊ melones ⁊ psica ⁊ pruna. Qd̄ si alijs īᷣ
gantᷣ rebus ⁊ nō istis erit melius qm̄ oīs res q̄ san
guinē aquositate īplet q̄ in corporᷣ ebullit sicut suc
cus fructuuȝ extra lȝ ea hora iuuamentuȝ p̄stet tñ
ipȝ ad putrefactionē pat ⁊ silr̄ illud qd̄ sanguinem
hūore īplet crudo lȝ q̄nȝ ꝯferat sicut cucumeres et
alcheret. Et ꝓptᷣ hoc q̄ his nutriētibus multū vtū
tur febribus sunt apti lȝ prius infrent. ¶ Et tu q̇dē
scire dēs ꝙ hūori aquoso plerūqȝ accit vt fiat pus
⁊ hoc erit qū nō resoluetur ⁊ in venis remanserit
⁊ qū isti exercitijs vti ceperint anteꝙ̄ huiusmodi

aggregent̄ aquositates ⁊ illico qū fructus cōederit
etiā exercitent̄ resoluent̄ aquositates iste ⁊ minue
tur ĩpedimentū qđ ꝑ eas hñt. ¶ Scire quoqȝ dẽs ꝙ
qū in sanguine phlā exit crudū aut aquositas ꝓhi-
bet ne cibi nutrimentū corpori adhereat. ¶ Opȝ
ꝑterea vt q̇ fructus cōedit pꝰ ipsos incedat deīde
pꝰ ipsos cōedat aliq̇d ad hoc vt labant̄. ¶ Nutri
entia v̇o q̄ aquositatē generant ⁊ hūorē crudum et
cholꝛ̄ȝ generant febres ꝓpterea ꝙ ea q̄ ex ipsis sūt
aquosa faciūt sanguinē putrefieri ⁊ q̄ ex eis sunt vi
scosa ⁊ grossa ꝓpterea ꝙ foramina claudūt ⁊ ex e
is cholica iđ ꝙ corꝰ calefaciunt ⁊ ꝓpt̄ sanguis acui
tatē q̇ ꝑ ea generat̄. ¶ Olera v̇o cholica qñȝ mul-
tū ↄ̄ferūt in hyeme quēadmōȝ q̄ ex eis sunt insipi
da qñ; multū ↄ̄ferūt in estate. Qđ si alicui neces-
sariū fuerit nutrientia cōedere mala paucis vici-
bus ⁊ nō freq̄ntibꝰ eis vtat̄ et cuȝ eis misceat qđ
sit eis ↄ̄trariū. ¶ Et cui q̇dē res dulcis nocumētuȝ
ꝑbet acetosa bibat sicut acetū ⁊ ḡnata ⁊ sirupū ace
tosum factū ex vino acri ⁊ cydonijs ⁊ his silia ⁊ v
suȝ hēat eūandi. Et cui acetosum nocuerit pꝰ ipm
mel sumat aut vinū antiquū: ⁊ hoc q̇dē faciat ante
maturationē ⁊ dig̃onē: ⁊ silr̄ vnctuosi nocumentū
pōtico emendat̄ sicut sunt castanee ⁊ ḡna myrti et
siliq̄ de syria ⁊ alnabac ⁊ zarur ⁊ amaro sicut enu-
la muraba ⁊ salso ⁊ acuto sicut cauguamec ⁊ alleis
⁊ cepis ⁊ ecōuerso. ¶ Qū v̇o alicꝰ corpus malꝭ fu
erit repletū hūoribus cū subtilitate ip̄ȝ nutriētibꝰ
laudabilibus copiose refice. Et illū cuiꝰ corꝰ ad re
soluen̄ facile fuerit nutri hūido qđ velociter dige
rat̄. Galꝭ inq̇t hūidū nutriēs ē qđ ab oībꝰ q̄litatibꝰ
est sepatū ⁊ est q̄i insipidū qm̄ nȝ est dulce nȝ ace-
tosum nȝ amaꝝ nȝ acutū nȝ pōticū nȝ salsum. Raꝝ
ꝑterea est magis tollerans nutriens grossum ꝙ̄ so
lidū. ¶ Nutriētia quoqȝ sicca assidue cōedere for
titudinē cadere facit ⁊ colorē corrūpit ⁊ nāȝ siccat.
Et ex vnctuoso fit ociositas ⁊ aufert̄ desideriū.
Ex frīo fit ociositas ⁊ subtilitas ⁊ ex acetoso fit se-
niū ⁊ silr̄ ex acuto ex salso fit stō nocumentū ⁊ sal
sum etiā ĩpedit oculū. ¶ Ampliꝰ qū unctuosuȝ nu
triens ⁊ cōueniens cōedr̄ pꝰ malū nutriens corrū-
pet ip̄ȝ. ¶ Nutriens quoqȝ viscosum est tardiꝰ ad
descenden̄ ⁊ silr̄ citrolī cū suis corticibus velocius
descendūt ꝙ̄ excorticati. ⁊ silr̄ panis cum suo fur
fure velocius descendit ꝙ̄ cribellatus. ¶ Labori
osi ꝑterea regimē qū subtiliat̄ ⁊ pꝰ rē cōedit gros-
sam sicut rizum cū lacte pꝰ famē acuit sanguineȝ et
fit vt ipse ebulliat vñ minutōis ꝓuenit necessitas
lȝ paꝝ sit ex quo fuit minutus ⁊ silr̄ irā hñs. Sci
re ꝑterea dẽs ꝙ dulce nutriens rapit nā anq̄ matu
rescat ⁊ digerat̄ ⁊ corrūpit sanguinē. ¶ Nutrieti
um quoqȝ iudicia qñȝ fiunt ex pte cōpōnis ipsoꝝ.
Expimentatores naqȝ indi ⁊ alij iā dixer̄t ꝙ lac cū
rebus acetosis eden̄ nō ē nȝ pisces cū lacte qm̄ inde
ad egritudines ꝓuenit̄ ꝑmanētes sicut lepra nȝ cōe
di oȝ mest cū rhaphanis nȝ carnibꝰ volatiliū nȝ sā
guis pꝰ rizū cū lacte nȝ in pulmento ponat̄ oleū aut
res vnctuosa q̄ in eneo stetit vase nȝ cōedat̄ assatu
ra q̄ fuit assata sup prunas retim. ¶ Cibaria quoqȝ
diuersa a duabus ĩpediūt ptibus vna eaꝝ ē ꝓpt̄ di
uersitatē eoꝝ in digerendo ⁊ qm̄ qđ ex eis est di-
gestū ei admiscet̄ qđ nō est digestū. Et fᵃ qm̄ ali-
q̇s plus pōt cōedere ex vno cibario. In tēpore qᵒ

ꝗ antiquo q̇ excitabant̄ iā fugierūt ab hoc. ¶ Cō
tēti eñ erant solius carnis cōestione in man̄e ⁊ soli
us panis in cena. ¶ Et in estate q̇dē melior cōedē
di hora exit q̄ est frīor. Famē quoqȝ tollerare stōa
chū qñȝ malis replet hūoribus. ¶ Amplius scire
dẽs ꝙ alcubeb qū digerit̄ multi exit nutrimēti sed
tarde descēdit ⁊ in mouēdo morā facit. ⁊ surabeȝ
est nutriens bonū cūqȝ in ipsa fuerit cepe ventosi-
tates expellit ⁊ qū cepe nō fuerit cōmouebit vēto
sitates. Ex hoībus ꝑterea sunt q̇ putant vuas pꝰ
capita assata vtiles existere sȝ nō est q̄nadmōȝ exi
stimant imo vehementer sunt male ⁊ silr̄ nabit.
Sȝ ⁊ cōedēda sunt talia q̄lia sunt ḡna mali granati
absqȝ suis ossibus. ¶ Scire quoqȝ dẽs ꝙ tauiȝ ē sic
ca ⁊ ventrē stringens sȝ pullus est hūidus ⁊ vētrē
soluēs. ¶ Ex gallis v̇o assatis melior ē q̄ in vētre
hedi aut agni assat̄ qm̄ eius ↄ̄suat̄ hūiditas. ¶ Et
etiā scire dẽs ꝙ ius pulli vehemēter tēpat hūores
⁊ plus ꝙ̄ ius gallinaꝝ sȝ tñ ius gallinaꝝ est magis
nutriens. ¶ Hedus ꝑterea qū fuerit frigidus erit
melior ꝓpterea ꝙ eius q̇escit vapor. Et agnus qū
est casus est melior ꝓpterea ꝙ ipsius malus odor
resoluit̄. ¶ Zebrabegi quoqȝ qū calefactis dat̄ nō oȝ
vt sit in eo crocus sȝ nō calefactis in eo eē oȝ cro-
cus. ¶ Allues quoqȝ lȝ ex zuccaro fiat sicut phelu-
deȝ: male tñ sunt ꝓpterea ꝙ oppilatōes faciūt ⁊ si
ti. ¶ Amplius scire dẽs ꝙ ĩpedimentū panis qū ñ
digerit̄ est multū. Sȝ carnis nutrimētū qū nō di
geritur est minus hoc.

Caᵐ. viij. de regie aque ⁊ vini.

Omplōnibꝰ tpatis aq̄ ↄ̄uenientior est q̄ ĩ
frītatis fortitudine tēpata exit ⁊ cꝰ infrā
tio cū niue de foris fit ꝑcipue si nix mala
fuerit. Et in niue etiā mala huiusmōi exit disposi
tio qm̄ qđ ex ea resoluit̄ neruis ⁊ mēbris anheli-
tus nocumentū facit ⁊ oībus interioribus nȝ tollꝭat
eā nisi vehementer sanguineus ꝙ si nō illico nocu
mentū alicui fecerit sȝ lōgitudinē dieꝝ faciet ⁊ qū
in ānis ꝓcessit. ¶ Empicoꝝ autē q̇dā dixerūt ꝙ in
ter aq̄ putei ⁊ fluīs nō est facienda ↄ̄iunctio nisi qū
vna eaꝝ descenderit. ¶ Et aq̄ q̇dē electionē iā de
m̄rauimus ⁊ silr̄ emendationē eius q̄ ex ea mala ē
sȝ tñ si aceto misceat̄ rectificat̄. ¶ Scias autē ꝙ bi
bere aq̄ qū aliq̇s est ieiunus ⁊ post exercitiū ⁊ bal
neationē ⁊ ꝓprie ventre vacuo ⁊ silr̄ siti mendo-
se nocturne obedire q̄nadmōȝ crapulatis accīt ⁊ e
brijs ⁊ qū nā in digerendo studet sacietate aq̄ iam
sufficienter ꝑcedēte vehementer est ĩpediens ⁊ si-
multa q̇dē fuerit necessitas oȝ vt aere frīo tēpetur
⁊ collutōe oris ex aq̄ frīa. ¶ Deiñ si hoc ñ suffecerit
cū vase bibat stricti orificij lȝ hoc qñȝ ebrio cōfe-
rat ⁊ nō ĩpediat̄ a potu aq̄ ieiunus. Qđ si q̇s ieiu-
nus abstinere nō poterit q̇n aquā bibat ⁊ ꝓprie pꝰ
exercitiū bibat prius vinū aq̄ calꝭa tēpatū. ¶ Et si
ti q̇dē mendosa ĩpeditis scire oȝ ꝙ dormire ⁊ sitiȝ
tollerare ipsam sedat. Natura eñ tunc māȝ sitī re
soluet ⁊ ꝓprie qū inter tollerantiā ⁊ somnū cōiun
tio fit. Qūqȝ nā digestiua extinguet̄ ꝓpt̄ potū ⁊ o-
bedientiā eius redibit sitis mēdosa ꝓpterea ꝙ hu
mor sitī faciens eleuat eā. ¶ Opȝ ꝑterea ne sitim
hñs mendosam aquā in gurgitando sumat imo su
gendo. Multā quoqȝ aquā frāȝ bibere est maluȝ.
Qđ si vehemēter necessariū fuerit sit pꝰ sufficietē

cōestionē. ¶ Amplius aq̄ tepida nauseā facit. Et q̄
magis calefcā est q̄ ista qū freq̄nter bibit̄ infirmat
stōum sz qū raro bibit̄ stōum lauat ⁊ ventrē resol
uit. ¶ Vinū v̄o albū ⁊ subtile calefactis est melius
nō eni capitis efficit dolorē sz fortasse hūectabit et
dolorē capitis alleuiabit q̄ ex stōi ardore ꝓuenit.
Et loco q̄dē ipsius ponit̄ illud qd̄ tortellis aut pan̄
clarificat̄ ⁊ ꝓprie quz factū fuerit duabus horis an̄
q̄ bibat̄ ¶ Vinū v̄o grossum qd̄ est dulce est meli
us illi q̄ pinguis vult eē ⁊ fortis. Ab oppilatōibus
tn̄ eius sibi caueat. Vetus autē rubeū est meli⁹ op
pilationē hn̄ti fr̄az ⁊ phl̄aticā. ¶ Et vinū q̄dē post
qd̄libet oīum cibarioꝝ bibere est maluz q̄nadmōz
h⁹ caz iā integre decl̄auimus. Nō ergo bibat̄ nisi
postq̄ ipz fuerit digestū ⁊ descenderit. ¶ Sup ci
bū v̄o mali chimi bibere vinū dū cōedit̄ aut an̄ aut
postq̄ digerit̄ est malū qm̄ facit malū chimū i extr̄
ma corporis penetrare ⁊ sil̄r sup fructus ⁊ ꝓpē m̄
lones. Et a puis q̄dē īcipe melius ē q̄ a magnis. su
p cibū tn̄ duas brialas aut tres bibere non nocet ei
q̄ ꝯsueuit ⁊ sil̄r sano post minutionē. ¶ Vinū p̄te
rea chol̄a abundantib⁹ rubea ꝯfert ꝓpterea q̄ cho
lerā rubeā vrinā ꝓuocando expellit. Et hūidis ꝓ
pterea q̄ huītates maturat. Et q̄tomagis eius o
dor fuerit bonus ⁊ ipz fuerit melius ⁊ saporis me
lioris ⁊ magis ꝯferens. ¶ Vinū quoz est cibo bo
nus penetrator in toto corꝑe ⁊ incidit phl̄a ⁊ resol
uit ipz ⁊ chol̄am rubeā in vrina ⁊ aliijs extrabit et
chol̄az nigrā labere facit ⁊ facile exire ⁊ eius flectit
nocumentū ꝓpt̄ ꝯtrarietatē ⁊ oēs resoluit nodos si
ne multa cal̄itate extranea. Et ipsius q̄dē spēs i suo
loco noiabimus. ¶ Ille autē c⁹ cerebꝝ fuerit for
te nō cito inebriabit̄ nz eius cerebꝝ malos vapor̄s
ascendentes suscipit nz ad ipz ꝑuenit ex uino nisi e
ius ꝯueniēs calor ⁊ ipsi⁹ tm̄ clarificat̄ ingeniū q̄tū
an̄ aliijs vicibus nō clarificaret̄. Qui v̄o ab isto di
uersus fuerit erit ei diuersum. Et ille q̄dē q̄ in pe
ctore debilitatē habuit qr ei⁹ anhelitus in hyeme
coangustat̄ vinū multū bibere nō pōt. ¶ Ampli⁹
q̄ multū vinū bibere voluerit cōestiōe nō repleat̄
⁊ diuretica in suo epulo ponat. Qd̄ si ex cibo aut
uino repletio acciderit ipsum euomat ⁊ hydromel
bibat ⁊ postea ipz etiā euomat deīn os suū aceto et
melle abluat ⁊ faciē aq̄ fr̄a. ¶ Et cui q̄dē vinū no
cumentū fecerit ꝑ calefactionē in corꝑe ⁊ ignitū fue
rit epar sit eius nutriens v̄bigr̄. illud qd̄ fit cū suc
co vue acerbe ⁊ q̄ eis sil̄ant̄ ⁊ sint ea q̄bus p⁹ cōe
stionē vtit̄ dū bibit talia q̄lia sunt ḡnata ⁊ citri ace
tositas. ¶ Et ille quē ex pte sui capis īpedierit mi
nuat ex ipō ⁊ qd̄ est tēpatū ⁊ clarificatū bibat ⁊ ea
q̄b⁹ p⁹ cōestionē vtit̄ dū bibit sint talia q̄lia sūt cy
donia. Qd̄ si in stō nocumentū fecerit ⁊ ipz calefe
cerit cōedat seia myrti torrefacti ⁊ paꝝ ex trociscis
de cāfora sugat ⁊ illud in quo est stipticitas et acre
do. ¶ Et ille q̄dē q̄ in stō patit̄ dolorē ex fr̄itate u
tat̄ p⁹ cōestionē dū bibit cipero ⁊ gariofilis ⁊ cor
ticibus citri. ¶ Et tu q̄dē scias q̄ vinū vetus est
q̄si medicina ⁊ pau[illegible] exit nutrimenti. Nouū v̄o vi
nū īpedit epar ⁊ ad epaticā ꝑducit dysenteriā ꝓpt̄
inflāmationē suā ⁊ ꝓpterea q̄ facit ventrez. ¶ Et
scias et q̄ ex vinis illud ē meli⁹ qd̄ iter vetustatē
⁊ nouitatē est eq̄le ⁊ est claꝝ qd̄ ad rubedinem tra
bit bonū hn̄s odorez eq̄lis saporis ⁊ qd̄ nz est acr̄

nz dulce. ¶ Et bonū q̄dē vinū qd̄ ablutū vocant
est qd̄ ita fit. Tres musti sumant̄ ptes ⁊ aq̄ vna ⁊
cōmisceant̄ ⁊ coq̄tur quousq3 q̄rta ps minuat̄. Qd̄
si alicui ex vini potatōe mordicatio acciderit mala
ḡnata p⁹ ipz sugat ⁊ aquā fr̄az ⁊ sirupū apsinthinū
in mane. Et balneū ingrediat̄ postq̄ aliq̄d paꝝ cōe
derit. ¶ Scias p̄terea q̄ mistū veloci⁹ inebriat ꝓ
pterea q̄ aq̄itas penetrat. ¶ Amplius sapiens sibi
ꝓhibere dz ne ieiunus vinū bibat aut an̄q̄ mēbra
in hūectatis aq̄ reficiant̄ aut p⁹ motū fortē qm̄ hec
duo magnū cerebro faciūt nocumētū ⁊ neruis ⁊ ad
spasmū ꝑducunt ⁊ ad amentiā aut in egritudīe aut
in tpe cal̄o. ¶ Freq̄ns quoz ebrietas ē mala q̄ epis
⁊ cerebri ꝯpl̄onē corrūpit ⁊ neruos debilitat ⁊ ad
neruoꝝ egritudinē ꝑducit ⁊ apoplexiā ⁊ mortē su
bitaneā. ¶ Vinū p̄terea multū in quorūdā stōis i
malā chol̄az rubeā ꝯuertet̄ ⁊ in alioꝝ stōis in ace
tū puꝝ ⁊ eoꝝ amboꝝ nocumentū ē magnū. ¶ Qui
busdā v̄o visum ē q̄ semel in mense aut bis iebri
ari ꝯfert ꝓptea q̄ v̄tutes alleuiat aīales ⁊ req̄escer̄
facit ⁊ vrinā ꝓuocat ⁊ sudorē ⁊ supfluitatē resol
uit. ¶ At scias q̄ maius nocumentoꝝ vini nō ē ni
si in cerebro: ex ipso igr̄ nemo debile cerebꝝ hn̄s
bibat nisi paꝝ ⁊ mistū. ¶ Et ei q̄dē q̄ vīo īpletur
melius est vt ad vomendū festinet si facile fuerit
q̄ si nō aquā solā multā sup ipsuz bibat aut cū mel
le. At p⁹ vōitū in tina balneet̄ deīn ex oleo multū
inungat̄ ⁊ dormiat. ¶ At pueris q̄dē vinū ad bi
ben̄ dare ē sicut ignē igni addere in lignis debilib⁹
Sz seni q̄tū tollerare pōt da ⁊ iuuenib⁹ da ipz tē
pate. ¶ Regio p̄terea fr̄a vinū tollerat sz cal̄a mi
nuit. ¶ Qui autē vino repleri voluerit cibo non
repleat̄ nz rē tunc dulcē cōedat sz bibat tafeā vn
ctuosaz ⁊ micas vnctuosas cōedat ⁊ carnē pingue
dine mistā ⁊ inungat̄ ⁊ nō laboret: ⁊ post cibū quz
bibere voluerit vtatur amigdalis ⁊ lentibus sali
tis ⁊ cauguamec de capparib⁹: ⁊ si cōederit caules
coctos cū carne ⁊ oliuas de aq̄ ⁊ eis sil̄ia ꝯfert ei et
iuuabit in bibendo vinū. Et sil̄r oē qd̄ vaporem
alleuiat sicut semen cauliū de syria nabati ⁊ cymi
nū ⁊ ruta sicca ⁊ calamentū ⁊ sal napticus ⁊ ameos
Nutrientia p̄terea in q̄bus ē viscositas ⁊ ꝯglutina
tio vaporē ingrossant. Et he q̄dē sunt uelut res un
ctuose dulces viscose qm̄ ebrietatē ꝓhibent lz nō
multū recipiant vinū ꝓpterea q̄ tarde penetrant.
Ebrietatis aūt velocitas ē aut ꝓpt̄ cerebri debilita
tē aut ꝓpt̄ multos hūores q̄ sunt in eo aut ꝓpt̄ vi
ni fortitudinē aut ꝓpt̄ cibi paucitatē aut ꝓpt̄ regis
malitiā in ipso aut in eo qd̄ cū ipso ꝯtinuat̄. Et ei⁹
q̄dē q̄ ꝓpt̄ cer̄bri debilitatē ē: medicatio ē rheuma
tiīmi aīq̄ sedatio ex epithīatib⁹ i c° i° noiatis ⁊ ne
ex eo bibat̄ nisi paucū. ¶ Sirupus q̄ ebrietatē tar
dat succi alboꝝ cauliū ps vna ⁊ succi ḡnatoꝝ acriū
ps vna ⁊ aceti ps media sumant̄ ⁊ ferueant ebulli
tōib⁹ aliq̄b⁹ ⁊ sumat̄ in̄ an̄q̄ vinū bibat̄. ℥. i. Su
mant̄ ēt ḡna salis ⁊ rute ⁊ cymi nigri ⁊ siccent̄ ⁊ co
medat̄ in̄ ḡnū post ḡnū. ¶ Sumat̄ ⁊ semen cauli
um de syria ⁊ cyminū ⁊ amigdale amare excortica
te ⁊ ramnus ⁊ apsinthium et sal napticus ⁊ ameos
⁊ ruta sicca ⁊ sumat in̄ in potu q̄ cal̄itatis nocumen
tū nō timet duaꝝ. ℥. pōdus cū aq̄ fr̄a ieiunus. ¶
Ex eis p̄terea q̄ ebriū remouent ebrietatē est vt ei
ad biben̄ det̄ aq̄ ⁊ acetuz multis vicibus aut aqua

almasal aut raib acetosum ⁊ fiat vt ipse odoret cā
forā ⁊ sandalū ⁊ sup ipsi⁹ caput ponant insītantia ī
pcussiua sicut oleū rosaceū cū aceto de vino. Ebri
etatis vō sanationē in pticularibus noiabius. Qđ
si q̄s cito sine aliquo ipedimēto inebriari uoluerit
in suo vino infundat vsnee aut lignū aloes indū.
Et q̇ fortiter vult ebrietatē incurrere iō ut mēbꝝ
medicatōe dolorē faciente sanet̄ in suo vino aquā
lolīj ponat aut sumat fumi terre ⁊ opīj ⁊ hyusq̄ami
an̄. ʒ. ſ. ⁊ nucis muschate ⁊ galie muschate ⁊ ligni
aloes crudi ana. ʒ. i⁹. sextā ⁊ iñ ad bibeñ det̄ in ui
no q̄ptū ē ei necessariū aut hyusq̄amū nigꝝ cū corti
cib⁹ mādragore in aq̄ coq̄tur donec rubea fiat ⁊ e
aʒ vino admisceat.

Cam. ix. de somno ⁊ vigilijs.

De sermōe cāe somni nālis ⁊ subet ⁊ cōtra
rioꝝ ipsoꝝ ⁊ vigiliaꝝ ⁊ insomnietatis et
q̇d facieñ sit in medicando vnūq̄dq̄ʒ eoꝝ
⁊ in remouendo ipꝫ qū fuerit ipediēs ⁊ q̇d vnūq̄đ
q̄ʒ eoꝝ significet ⁊ reliq̄ ab eis iā in suo loco parūp
p̄misimus ⁊ in medicatōe pticulari adhuc dicēus.
Sʒ qđ in hoc loco dicēus est ꝙ somnus tēpatus v̇
tutē nālē potentē efficit pficiēdi suas opōes et ē aīa
lē v̇tutē q̇escer̄ faciēs ⁊ ī ei⁹ subā augm̄tū p̄bēs ita
vt fortasse redeat ꝓpterea ꝙ laxat ad ꝓhibendam
sp̄ūs q̄liscunq̄ʒ fuerit resolōnē ⁊ ꝓpt̄ hoc digerit ci
bū f̄m digōes noiatas: ⁊ succurrit̄ cū eo debilitati
q̄ accit ex spēb⁹ resolōnis q̄ est ex fatigatōe aut co
itu aut ira aut reliq̇s ab istis. Somnus p̄terea tē
patus qū hūoꝝ inuenit eq̄litatē in q̄ptitate ⁊ q̄litate
est hūectans ⁊ calefaciens ⁊ est res magis ꝓficiēs se
nib⁹ qm̄ in eis huitatē ꝯſuat ⁊ ipsaʒ eis reducit: et
ꝓpt̄ hoc dixit Gal. Comedo q̄q̄ʒ nocte olera ex la
ctucis fcā cū arōatib⁹. Ex lactucis q̇deʒ ꝓpterea ꝙ
dormire faciunt. Et cū arōatib⁹ ad emendandam
eoꝝ f̄ritatē. Et dixit qr ego sum nūc diligens som
nū nā ego sum nūc senex ⁊ ꝯfert mihi huitas quā
somn⁹ mihi facit. Et hoc q̇dē est regimē ꝯueniens
ei cui rebellat somn⁹. Et si p̄mittat̄ vt ipse balnee
tur postꝙ cibi quē sumpserit ꝯplebit̄ digō ⁊ super
ipsius caput multa aq̄ cal̄a ꝓijciat̄ erit h° ꝯuēiēs ad
iutoriū. Regimē vō hoc forti⁹ ī medicatōibus
noiabius: sani ergo de re somni cogitare dēnt vt
ipsi⁹ tēpate exhibeat̄ ⁊ ī sua hora ⁊ ñ supflue ⁊ ab
ipedimēto sibi caueant qđ cerebris ipsoꝝ ⁊ oībus
suis v̇tutibus afferūt vigilie. Hō p̄terea mul
totiens vigilare cogit̄ ⁊ somnū a se repellere tior̄
sincopis ⁊ casus v̇tutis: melior quoʒ somn⁹ ē ille q̇
ē ꝓfundus. Et melior sil̄r somn⁹ ē ille q̇ ꝓuēit p⁹
ꝙ cib⁹ a supiori uentre descendit ⁊ p⁹ q̇etē ei⁹ qđ
forsitan seq̄tur ipꝫ ex inflatōib⁹ ⁊ rugiib⁹ quoniā
dormire sup hoc multis ipedit mōis imo nō sapit
nʒ ꝯtinuat̄ ab instabilitate ⁊ reuolutōe de latere in
latus ⁊ est ipediēs ⁊ cū suo ipedimento nocet dor
mienti. Quapp si descensus tardauerit parūp ince
dere dʒ postea dormiat. Amplius sup vacuita
tē dormire est malū ⁊ v̇tutē deijciens ⁊ sup reple
tionē an̄ꝙ a supiori ventre fiat descensio est malū
qm̄ nō erit ꝓfundus imo erit cū reuolutōe de late
re in latus. Qū ei nā in ipso sollicitat̄ cū eo q° sol
licitari solet in hora somni ex digōe deterrens ex
pgefactio et disturbans eā retroducit ⁊ fit nā stu
pida ⁊ corrūpit̄ digō. In die quoʒ dormire est
malū: generat eni egritudines hūectantes ⁊ rheu
matismos ⁊ corrūpit colorē ⁊ generat splenē ⁊ la
xat neruos ⁊ efficit pigritiā ⁊ debilitat desiderium
⁊ generat apāta ⁊ febres freq̄nter. Et ex causis
suoꝝ nocumētoꝝ est vt cito iterrūpat̄ ⁊ nāʒ ab eo
in quo erat stupidaʒ reddat. Ex somni autē no
cturni bonitatibus est ꝙ est ꝯtinuus ⁊ ꝓfundus lʒ
q̇ in die dormire ꝯsueuit ipꝫ subito interrūpe nō
dʒ absq̄ʒ ordine. Sʒ q̄ ex figuris somni est me
lior ē vt sup dextꝝ incipiat latus ⁊ deiñ ad sinistꝝ
reuoluat̄. Qđ si ei⁹ inceptio sup ventrē fiat auxi
liū fert satis magnū in digerendo ꝓpterea ꝙ calo
rē retinet nālē ⁊ ipꝫ ꝯp̄hendit qr̄ auget. Resu
pine autē dormire est malū ⁊ ad malas p̄pans egri
tudines sicut apoplexiā ⁊ phrenesim ⁊ incubū quo
niā supfluitates ad posteriora declinare facit ⁊ re
tinent̄ ⁊ p suos nō incedūt cannales nāles q̄ sunt ab
an̄rioribus sicut nares ⁊ palatū. Et somnū q̇ resu
pine fit solent incurre r̄ infirmi debiles ꝓpt̄ illud
qđ musculis eoꝝ accit ex debilitate et eoꝝ mēbris
et qr vnū latus aliud ferre nō pōt imo cito resu
pini voluunt̄ qm̄ dorsum latere forti⁹ exit. Et ꝓ
pt̄ hoc apto ore dormiūt ꝓpt̄ debilitatē musculoꝝ
q̇bus mandibule stringunt̄. Et hoc q̇dē in libris p
ticularibus cam habet integrum.

Cam. x. de eo qđ ab hoc loco ad posteriora reser
uandum est.

Quod ab hoc loco ad posteriora reſuare
debēus ex eo qđ hic dici solet est coitus ⁊
ipsius tēpamentū ⁊ emendatio ipedimen
ti eius. Et nos q̇dē ad posteriora reſuabius loq̇ de
eo in libris pticularibus. Ex eo qđ hic etiā dici
tur est res medicinaꝝ ventrē soluentiū ⁊ ablatiōis
ipedimenti eaꝝ: ⁊ nos q̇dē in q̇busdā eoꝝ reſuabi
mus f̄mōeʒ ad nr̄as dcōes de medicatōibus ⁊ in q̇
busdā eoꝝ ad f̄mōes nr̄os de medicis ventrē sol
uentib⁹. Uerūtñ dicēus ꝙ sanitatis ꝯſuator uti
dʒ euātōe q̄ fit cū solutis ⁊ diureticis ⁊ sudorē ꝓ
uocantib⁹ ⁊ sputū ꝓducentib⁹. Et mulieres q̇
dē cū mēstrua ꝓuocantib⁹ ex eo qđ mō declabius
⁊ te scire faciemus.

Cam. xi. de ꝯfortatōe mēbroꝝ ⁊ corpoꝝ debiliuʒ
⁊ ipiguatōe ⁊ magnificatōe corporis vel carnium
ipsorum.

Membra debilia ⁊ parua ꝯfortant̄ ⁊ augm̄
tant̄: in eo q̇dē q̇ adhuc in tpe exit augm̄
ti ⁊ in tpe vltio augmenti fricatōe tēpa
ta ⁊ exercitio assiduo qđ sit eis ꝓpriū deiñ emplo
ex pice: Retentio quoʒ anhelitus in hūc ingre
dit̄ mōʒ ⁊ ꝓprie qū mēbm pectori ⁊ pulmōi fuerit
vicinū v̇big. p̄cipiēus illū paꝝ pcurrere q̄ crura hʒ
g̃cilia postea tēpatā ei adhibebius fricationē: deiñ
ex pice emplʒ apponēus: postea f̄a die fricationem
custodiēus sicut erat ⁊ ʒa sil̄r ⁊ augmētabius exer
citiū nisi amplitudis venaꝝ appuerit sig̃tio ⁊ de
scensionis materieꝝ qm̄ tior tunc erit in vnoquoʒ
mēbro ne apā accidat ⁊ nocumentū ex repletōe ue
niens qđ est ipsi ꝓpriū quēadmōʒ timent̄ hic vari
ces ⁊ ellephantia. Qū ergo aliq̇d h⁹ generis ap
puerit minuemus ex exercitio qđ prius iniuntuʒ
fuit ⁊ ex fricatōe deiñ faciēus ipꝫ q̇escere ⁊ resu
pinū iacere ⁊ eleuabimus mē bꝝ illud v̇bḡ. ut ī i°
q̇ hʒ crus siccū p pedē suū ⁊ fricationē faciēus ꝓpe

ꝯuersaꝫ. s. postrēo ad radicē. Qđ si volueris hoͦ
efficere in mēbro qđ sit iuxta mēbra anhelitus sit
qꝫ vbiq̄. pectus ligabius qđ est sub eo ligatura q̄
in stringendo sit media ⁊ in latitudine eq̄lis postea
ꝓcipiēs ei vt vtat̄ exercitio manuū ⁊ fortis anhe
litus emittendo voces ⁊ clamorē magnū ⁊ fricatō
ne leui. ¶ In libris ꝓterea pticularibus perueni-
et ad te q̄liter hec summa exq̄site diuidat̄. ¶ Illud
igr̄ i libro decoratōis ꝯsiderabis si deꝰ voluerit.
Caᵐ. xij. de lassitudine q̄ sequit̄ exercitia.

Lassitudis spēs sunt tres q̄bꝰ addit̄ 4ᵃ. Et
modi q̄bꝰ accīt sunt duo. Eius v̇o spēs sūt
tres vlcerosa extensiua ⁊ apōsa. Et iᵃ q̄
dē q̄ hic addit̄ est lassitudo q̄ vocat̄ desiccatiua ⁊ a
refactiua. ¶ Ulcerosa igr̄ est lassitudo ex q̄ q̄ ea in
currūt in sup̄ficie corpis tactus vlceꝝ silitudinē se
tiūt ⁊ in cutis ꝓfunditate ⁊ orificijs ꝓfunditatis i-
psius ⁊ est qū hoc sentit qn̄ ipse tangit̄ ⁊ est qū hn̄s
ea sentit illud in suo motu. Et est qū sentit q̄i pun
cturā spinaꝝ ⁊ abhorret motus ita vt extensiones
alaꝝ etiā extendant̄ cū debilitate. Qūz fortior sit
accīt ei horripilatio. Et qū augmentat̄ accīt ei tre
mor ⁊ febris. ¶ Et ipsius q̄dē cā est multitudo su
p̄fluitatū subtiliū ⁊ acutaꝝ ⁊ liq̄factio carnis ⁊ adi
pis ꝓpt̄ motus fortitudinē. ¶ Et ad vltimū hūo-
res mali q̄ si p̄ venas discurrerēt bonus sanguis q̄
est in venis corrūpet̄. Et ꝓpterea ꝙ ad ptē cutis
declinauerūt minutū fuit nocumentū. Minus naꝫ
malū qđ efficere pn̄t est vt hoc lassitudis geꝰ acci-
dat ⁊ si parūp moti fuerint accidet horripilatio. et
si plus moti fuerint accidet trēor. Et est etiā qū hu
mores acuti ab istis sepant̄ ⁊ crudi remanent i ve
nis. Et est etiā qū crudi in carne exīt. ¶ Extensi
uā v̇o hn̄s sentit suū corꝰ q̄i fractū ⁊ sentit caloreꝫ
⁊ extensionē ⁊ abhorret motū vsq̄quo abhorreat
resupinando ad posteriora flecti ⁊ ꝓprie si ex labo
re fuerit. ¶ Et ipsa q̄dē est ex sup̄fluitatibꝰ reten
tis in musculis q̄ tn̄ bone exīt subē ⁊ nō est in eis
mordicatio aut ex ventositate. Inter eas v̇o exit
sepatio cū dispōe leuitatis ⁊ ḡuitatis. Et ipsa etiā
multotiens accit ex somno nō ꝯpleto. ¶ Qū enim
pꝰ somnū accīt ꝯpletū alia est ibi diuersitas q̄ spēꝝ
peior est. Et q̄ ex ea peior est quꝫ musculoꝝ villi
ꝭm rcitudinē tendunt̄. ¶ Apōsa auteꝫ lassitudo est
vt corpus sit solito calidius ⁊ sit inflato sil'e in ma
gnitudine sui ⁊ colore ⁊ accīt ei nocumentū ūq tan
git̄ ⁊ mouet̄ ⁊ sentit eius extensionē. ¶ Lassitudo
autē desiccatiua ⁊ arefactiua est dispō p̄ quā sētit hō
in suo corᵉ ac si fricaret̄ ariditate sup̄flua. Et ipsa
q̄dē accīt aut ex multo exercitio cuꝫ bono cibo aut
ex reditōe aspa. Et qn̄z etiā accīt ex siccitate aeris
⁊ ex diminutōe nutrimenti ⁊ ex multo ieiunio.
Modi autē q̄bꝰ accīt lassitudo sunt duo. Et ipsi q̄
dē sunt qr lassitudo aut accīt ꝓpt̄ exercitiū ⁊ hec ē
magis secura cꝰ sanatōis via mōz hꝫ q̄ ei est ꝓpꝰ.
Aut accīt ex se ⁊ hec q̄dē egritudis est an̄cessio cuiꝰ
sanatōis via ꝓpriū hꝫ mōz q̄ sibi ꝓprius est. Et ē
etiā qū vna alij ꝯiungit̄ ꝭm suaꝝ materieꝝ ꝯpōneꝫ
aut p̄ se ipsas aut p̄ exercitiū. Qūq̄ simpliciū noue
ris regimē illud mouebis ꝭm regulā quā tibi dicā
Et hoc est ꝙ in p̄mis oꝫ te maiorē hēre sollicitudi
nē de re q̄ maiorē incurrit terrorē regendo illud e
tiā qđ est sub ea. Et fortasse qđ magis terrefacit
magis est terrefaciens ꝓpt̄ tres res aut ꝓpt̄ forti-
tudinē aut ꝓpt̄ nobilitatē aut ꝓpt̄ subāz. Qūz in
eo qđ oꝫ ex istis cōditōibꝰ due aut tres ꝯiungent̄
erit hoc magis terrefaciens nisi vna q̄ remāsit du
abus fortior fuerit adeo vt ipsis resistat vbiq̄. las
situdo naq̄ apōsa fortior est ⁊ nobilior vlcerosa:
sꝫ si vlcerose subā a tēpamēto ⁊ cursu nāli valde
fuerit remota duobꝰ apōse mōis ꝓpt̄ nobilitatē ⁊
fortitudinē resistet ⁊ ꝓmittet̄ sup̄ ipsaꝫ. Si v̇o non
valde remota fuerit apōsa sup̄ ipsaꝫ ꝓmittet̄.
Caᵐ. xiij. de alicibus ⁊ oscitationibus.

Alices sunt ꝓpt̄ sup̄fluitates q̄ in musculis
ꝯgregant̄. Et ꝓpt̄ hoc multū accn̄t pꝰ som
nū. Qūq̄ hūores illi plus abundauerit fi
et horripilatio ⁊ trēor: ⁊ qū plus exercuerint faci
ent febrē. ¶ Oscitatio v̇o moꝰ est alī cū q̄ accīt in
mandibulaꝝ musculis ⁊ thoracis. ¶ Qūq̄ sanis in
pris absꝫ cā acciderit ⁊ nō in hora qū multa fuerit
erit malū. Et q̄ q̄deꝫ ē ex ea melior ē iᵃ q̄ ē pꝰ finē
digōnis qm̄ ē ꝓpt̄ sup̄fluitatū expulsionē. Et est e
tiā qū alices ⁊ oscitatōes efficiūt frigus ⁊ cutis spissi
tudo ⁊ pauca resol'o ⁊ exp̄gefactio a somno an̄quā
ꝯpleat̄ ⁊ expulsio ꝯp̄mēs. Uinū v̇o ad mediū tēpa
tū alicibꝰ ⁊ oscitatōibꝰ ē ꝯueniens qū nō est ibi a-
lia prohibens causa.
Cᵐ. xiiij. de medicanᵒ lassitudinē ex exercitio pro
uenientem.

Dicēus ꝙ studiū īpendere ī medicando las
situdinē est a multis securari egritudibꝰ
ex q̄bꝰ sunt febres. ¶ Oꝫ autē ut qū las
situdo vlcerosa appuerit ex exercitio minuat̄ si i-
psum fuerit cā ⁊ si cū ea multitudo fuerit hūoꝝ ex
pellant̄. Qđ si breuis tp̄is fastidia affuerint ipsoꝝ
nocumēto succurreñ erit cū fāe ⁊ eūatōe ⁊ resol'oe
eius qđ ꝑuenit ad ptē cutis cū fricatōe multa ⁊ le-
ui cū oleo in quo nō sit pōticitas. Et in die tertio
reditōis fiat exercitiū. Et nutriat̄ ipse in die pᵒ ex
eo qđ cōsueuerat in q̄litate sꝫ ex q̄ititate minuatur
Et in die tertio hūectantibꝰ nutriat̄ ⁊ si vene fue-
rint mūde ⁊ phl'a crudū in adipe fuerit intestinorū
fricatio ipꝫ qn̄z maturat ⁊ ꝓprie qū calefacientium
medicinaꝝ ad ipꝫ penetrauerit v̇tus. ¶ Oleū ꝓte
rea de salicibꝰ in hoc multū ꝯfert ⁊ oleū de aneto
⁊ camemilla ⁊ his silibus ⁊ apozima radicū sicle ⁊
eiꝰ oleū in instr̄o duplici ⁊ vnguentū ex radicibus
malue ⁊ oleū de radicibꝰ cucūeris asinini ⁊ briōie
⁊ oleū de vsnee ⁊ oē oleū i qᵒ vsnee recipit̄. ¶ In
lassitudis autē extēsiue medicatōe intentio est lassa
re illud qđ indurūit fricatōe leui calefaciēte in so-
le ⁊ aq̄ tepida balneari ⁊ in ipsa lōgo morari tp̄e.
Et si in soliū alia uice aut duabus descenderit ī die
erit ꝯueniēs ⁊ pꝰ vnaq̄q̄ inungant̄ balneationē.
Qđ si necesse fuerit ꝓpt̄ venaꝝ abstersionē ⁊ pro
pterea ꝙ oleū in eis siccat̄ ad inungendū oleo redi
re fiat ⁊ nutriente hūido nutriat̄ etiā pauce q̄tita-
tis qm̄ plus indiget nutrimēti paucitate q̄ vlcero-
sa. Et hanc q̄dē lassitudinē resoluit exercitiū ⁊ mū
dificat. Qđ si p̄ se acciderit ꝓpt̄ grossas sup̄fluita-
tes necesse erit eas eūare. ¶ Et si fuerit ꝓpt̄ cām
ventositatis extendentis resoluet eā tale q̄le est cy
minū ⁊ carui ⁊ anisum. ¶ Inieiuno autē in apōsaꝫ
lassitudinē regendo ē tres res lassare qđ extensum
fuit ⁊ qđ calefactū infr̄are ⁊ sup̄fluitatē eūare. Et

hoc quidez ꝯplet̃ oleo multo tepido ⁊ fricatõe ve
hemẽter leui ⁊ ꝓlixa mora in aq̃ q̃ parũp ad cal'ita
tẽ declinat ⁊ q̇etẽ. ¶ In arefactiua ṽo nil de regiẽ
sanoꝝ mutet̃ nisi ꝙ oꝫ vt aq̃ in q̃ balneat̃ sit maio
ris cal'tatis qm̃ in aq̃ vehemẽter cal'a est qd̃ inspis
sat cutẽ ⁊ nõ est eius ĩpedimentũ sicut ĩpedimẽtũ a
q̃ꝝ fr̃aꝝ qm̃ cũ eo qd̃ ĩspissat est in eis ambiguitas
mala ⁊ fr̃atis ipsoꝝ penetratio in corpore qd̃ iã sic
catum fuit et est qũ sue materiei cã est cutis ipsius
raritas ĩmo hoc est ſm pl'm. ¶ In die autẽ 2° re
ductõnis exercitio leuiter ⁊ subtil'r vtat̃ ⁊ balneo
ſm dispõnẽ diei pᶜ deiñ ꝑcipiat̃ ei vt aq̃ fr̃az subi
to ingrediat̃ q̃tenus cutis eius inspisset̃ ⁊ sit eius re
solutio pauca: ⁊ cuz hoc ꝯfuet̃ ipsius hũitas. ¶ Ob
uiabit naq̃ꝫ aq̃ corpori in quo est tm̃ cal'itatis ꝙ re
sistat ipso iã inspissato. ¶ Et iste q̇dẽ due cãe ad in
uicẽ se iuuant in remouendo nocumentuz frigoris
ipsius ⁊ ꝓprie qũ submergit̃ subito ⁊ egredit̃ ⁊ ñ
morat̃ qm̃ cũ mora nulla est securitas. Ipse ꝑtere
a nutriat̃ mãe in fine pᶜ hore cibo hũectante pauco
iõ vt ipse alia vice iuxta noctẽ fricari possit ⁊ tunc
cenã tardet. Studiũ quoꝫ adhibeat̃ in expellendo
supfluitates ab eo fricatõe olei de salicib⁹ cũ q° uẽ
trẽ suũ nõ tangat nisi lassitudinẽ in musculis sui vẽ
tris senfit qm̃ tunc illos leuiter vngere ꝯuenit.
Et ei⁹ nutriens sit largius ⁊ in eo ꝓcedat cauendo
ne eius nutrimentũ sit multe cal'itatis. ¶ Amplius
oẽꝫ lassitudinẽ c⁹ cã est motus dimittere qũ eius si
gnũ incepit ꝓhibet ne accidat: postea reuersiõis e
xercitio vtat̃ vt motus tẽpat⁹ ad cutẽ mãs expel
lat ⁊ eas fricatio resoluat q̃ fit inter illos motus in
ipsoꝝ ꝯsistentia. ¶ Dispõ ꝑterea ipsius balneatõ
nẽ expiat̃ nã si ex balneo accidat ei trẽor tũc res ter
minũ ꝑtransiuit q̃tomagis si febrẽ generauerit q°
niã tũc nõ ẽ balneandus ĩmo eũandus ⁊ ei⁹ ꝯpl'o r̃
ctificanda. Qd̃ si nihil eoꝝ ex balneo accĩt erit con
ferens qũ ei⁹ aq̃ fuerit tẽpata. Qũ autẽ in ei⁹ uẽis
crudi fuerint hũores in ꝓmis lassitudo erit regẽda
cũ eo qd̃ oꝫ postea studeñ erit in eo qd̃ crudos ma
turat ⁊ subtiliat ⁊ expellit hũores. Et si multi fue
rint tũc q̇es erit iniungenda ⁊ exercitiũ dimittẽdũ
qm̃ q̇es est magis digerẽs ⁊ minutionẽ relinq̃t qm̃
ſm pl'm mundũ expellit ⁊ crudũ dimittit. ¶ Uen
ter quoꝫ ei⁹ añ maturationẽ nõ est soluẽdus quõi
aꝫ hoc nõ ꝯfert ĩmo damnũ infert. vriã ṽo ꝓuoca
re nõ nocet ei. Sꝫ res multũ calefaciẽs nõ ẽ ei dan
da qm̃ crudũ hũorẽ in corᵉ diffundi faciet. Sitqꝫ
ei⁹ opõ leuiter ⁊ cũ q̃titate eq̃li. ¶ In eius ꝑterea
nutrientib⁹ ponẽda sunt pip et cappis ⁊ zinziber ⁊
acetũ de capparib⁹ ⁊ acetũ de allis ⁊ acetũ d̃ alstrã
guat ⁊ corᵃ etiã ipsoꝝ ⁊ iagueris scita ſm mẽsurã.
Post maturationẽ autẽ ⁊ apparitionẽ hypostasis in
vrina ⁊ maturationẽ pl'ꝫ da ei vinũ vt maturatio
ꝯpleat̃ ⁊ fiat vrine ꝓuocatio. ¶ Sitqꝫ ei⁹ vinũ qd̃
subtile est ⁊ claꝝ ⁊ võitũ nõ faciat.

Caᵐ. xv. de alijs dispõib⁹ q̃ sequũtur exercitium ⁊ reliqua ab eo.

PRius loq̃mur de istis dispõib⁹. Postea
mutabĩus nos ad regeñ lassitudinẽ q̃ vẽit
p se. Et ex istis q̇dẽ est raritas q̃ corpori
accĩt. Et accĩt multotiens ex fricatõe pauca ⁊ bal
neo. Ipsa ṽo est medicanda fricatõe sicca ad duri
tiẽ paꝝ declinante ⁊ cũ oleo stiptico. ¶ Et ex eis ẽ
spissitudo q̃ ex fr̃itate accĩt aut ex re stiptica aut ex
multitudine supfluitatũ aut ex eaꝝ grossitie aut ea
ꝝ viscositate vñ ꝓuenit vt in poris cutis retineã
tur. Aut erit spissitudo cã exercitij qd̃ ipsos ex pro
fundo extraxit nõ exñtib⁹ ibi cãis añcedẽtib⁹ aut
erit eius cã locus puluerulentus aut fricatio fortis
⁊ dura. ¶ Illi⁹ autẽ q̃ est ex fr̃itate ⁊ stipticitate si
gnũ est coloris albedo ⁊ calefactõis tarditas ⁊ su
dor ⁊ corporis reuersio ad rubedinẽ quꝫ adest e
xercitiũ. Et hi q̇dẽ in balneis cal'is sunt balneandi ĩ
q̇b⁹ de latere in latus ⁊ sup ventrẽ ⁊ supini reuol
uant̃ sup pauimẽtũ eq̃lis cal'itatis donec sudent ⁊ i
ungant̃ oleis subtilib⁹ cal'is ⁊ resoluentib⁹. Illoꝝ
autẽ q̇ ad hoc deueniũt ex exercitio signũ ẽ ꝙ non
hñt hoc signũ ⁊ resudat cutis. ⁊ ipsi q̇dẽ medicãdi
sunt expulsiõe si ibi fuerit supfluitas: postea regi
mẽ adhibeat̃ qd̃ resoluat ex balneo ⁊ inunctõe. ¶
Qui ṽo in hoc incidũt ex puluere aut ex forti frica
tõe magis est eis balneũ necessariũ q̃ inunctio ex o
leis. Et ipsi q̇dẽ fricatõe molli vti dẽnt añ balneuz
⁊ p⁹ ipꝫ. ¶ Est quoꝫ qũ accĩt eis p⁹ supfluũ exer
citiũ cũ pauca fricatõe debilitas cũ raritate. ⁊ ẽ qũ
accĩt etiã ex supfluo coitu ⁊ ex balneo freq̃nter:
Ipsi igr̃ medicandi sunt cũ exercitio reuersiõis et
fricatõe sicca q̃ ad duritiẽ trahit cũ oleo stiptico.
Et nutriẽtia cõedant hũectantia pauce q̃titatis ĩ ca
liditate ⁊ fr̃itate tẽpata aut q̃ parũp ad cal'itatẽ tra
hant. Et sil'r fiet si debilitas accidit aut vigilie aut
tristitia aut accĩt siccitas in neruis. Qd̃ si istis acci
derit malitia digerendi cibũ nõ ꝯfert eis reuersõis
exercitiũ nꝫ aliqd̃ exercitioꝝ vllo°. ¶ Est ꝑterea
qũ accĩt ex supfluitate balneandi ⁊ multitudine co
medendi ⁊ bibendi ⁊ ociandi vt hõ in suis mẽbris
hũitatis sentiat supfluitatẽ ⁊ ꝓprie in lingua ita vt
opatões m̃broꝝ ledat. Qd̃ si hoc ex cã fuerit añce
dẽte in ꝑticulari medicatõe cõtinebr̃. Et si ex ali
quo eoꝝ fuerit q̃ nũc ex ꝓximo nõiauĩus sicut vio
aut multa ociositate aut m'lta balnei hũitate erit ei
iniungeñ vt forti vtat̃ exercitio ⁊ fricatiõe aspa ⁊
sicca sine oleo aut fricatõe cũ pauco oleo calefacien
te. Supflua autẽ siccitas quã q̇ hꝫ sentit sua manu
est ex genere lassitudĩs arefactiue. Et ipsi⁹ sanatõ
est eius medicatio.

Caᵐ. xvi. de medicatõe lassitudis p se vẽiẽtis.

VLcerose q̇dẽ dispõ cognoscenda est si hu
mor eã efficiens sit intus in uẽis aut extra
venas. Qd̃ autẽ sit in venis ex fetore d̃
cl'at̃ vrine ⁊ ex dispõib⁹ nutrientiũ ꝑteritoꝝ ⁊ ex
hoc ꝙ supfluitatũ multitudo in venis generari so
lebat aut eaꝝ paucitas etiã velocitas expellẽdi eas
a se aut cui necessitatẽ medicãdi eas faciebat. Et ex
dispõne vini eius si erat claꝝ aut turbidũ. ¶ Et si
hec quidez signa appuerit declabr̃ ꝙ in uenis exi
stunt ⁊ si nõ sunt extra. Qd̃ si lassitudo ex supflui
tatibus est extrinsecis ⁊ sint vene interius munde
sufficit ei exercitiũ reuersiõis ⁊ augmentũ regimis
qd̃ in ca° vlcerose dixĩus q̃ accĩt ꝓpt̃ exercitiũ. ¶
Sꝫ si alia diuisio fuerit nõ cogites exercitare eũ i
mo fac eũ ociari ⁊ dormire ⁊ eẽ famelicũ ⁊ inunge
ipsum sp circa ventrẽ ex oleo ⁊ balneet̃ cũ aq̃ tẽpa
ta si balneũ tollerare potuerit ſm cõditionẽ quam
diximus. Et nutriat̃ ex eo qd̃ dixĩus c⁹ tñ chimus
sit bonus qd̃ sit ex genere eoꝝ q̃ sorbent̃ ⁊ sit illd̃

in quo nō est viscositas nꝫ multū nutrimētū. Et
hoc q̄dē ē sicut ordeū ⁊ spelta ⁊ ex carne volatiliū
⁊ de sirupis sit sirupus acetosus cū melle ⁊ hydro
mel ⁊ vinū albū ⁊ subtile ⁊ huiusmōi vinū ei non
ꝓhibeas qm̄ ē maturans ⁊ ꝓuocās: verūn̄ ipsi in
ꝑmis dare dēs illud in quo sit paꝝ acetositatis. Po
stea ex eo mutet̄ ad albū ⁊ subtile. Q̄ꝺ̄ si hoc regi
mē ei nō ꝓfuerit hūōr ibi adest: supāte ergo eūs.
Et si supās fuerit sanguis aut cū eo fuerit sanguis
minues eū ⁊ si nō ventrē solues: aut facies hoc ⁊
hoc ſm q tibi videbi̅ de sanguine. ¶ Tibi tn̄ caue
ne aliq̄d hoꝝ facias si cognoueris q v̇tus sit debi-
lis. ¶ Genus autē hūoris cognosces p vrinā ⁊ su
dorē ⁊ dispōnē somni ⁊ vigiliaꝝ. Qūꝫ somn⁹ se r̄
mouerit te regēte eū cū regie bono erit sig̃tio ma
la. ¶ Q̄ꝺ̄ si cognoueris q bonus sanguis in corpe
sit paucus ⁊ q hūores crudi sunt supantes fac eum
q̇escere ⁊ da ei ad cōeden̄ ⁊ biben̄ rē q̄ subtiliet et
nō des ei ad biben̄ rē q̄ multā hēat calitatē sꝫ da ei
ad biben̄ aliq̄d in quo sit incisio sicut sirupus aceto
sus de melle. ¶ Q̄ꝺ̄ si tibi necesse fuerit in v̇tute
subtiliantiū augmentū ꝑbere pōe in illud qꝺ̄ cōe-
dit ⁊ in aq̄ ordei quā bibit paꝝ pipis. Et si necessa
ria fuerint diacyminū diatrionpipeon ꝓpt̄ hūoruꝫ
cruditatē da ei sicut tibi videbi̅ an̄ cōestionem aut
post ipsaꝫ aut in tpe dormitōis: ⁊ sit ei⁹ mēsa co-
chliariū puū ⁊ diacalamētū q̇dē nō ē bonū qm̄ ptrā
sit terminū in calefaciendo. Si autē ꝓcerto sciue-
ris hūores crudos in venis non eē sꝫ in radicalib⁹
ꝯtineri mēbris fricationē adhibe ⁊ ꝓprie in matu
tinis cū oleis laxātib⁹. Et da ei ad biben̄ ex calefa
cientibus vt ipsoꝝ calefactio ad cutē pueīat et iniū
ge ei q̇etē lōgā: postea fac eū aq̄ tēpate calīa balnea
ri ⁊ da ei ex diacalamēto absq̧ tiore sꝫ tn̄ oꝫ vt sit
an̄q̧ cōedat ⁊ exercitet̄. Q̄ꝺ̄ si p⁹ cōestionē necessa
riū fuerit ei qꝺ̄ stōum iuuet nō des ei qꝺ̄ sit vehe
menter penetratiuū sicut diacalamētū sꝫ sicut dia-
cyminū ⁊ diatrionpipeon: sitq̧ qꝺ̄ ex quolibet eo
ꝝ dabis res modica aut diacydoniten. Et pōe q̇dē
est vt qꝺ̄ ex diacydonitē dabis sit plus eo qꝺ̄ da-
bis ex illis postq̧ ꝯsideraueris ne cor⁹ sit uehemē
tis caloris accn̄talis te dante ista. ¶ Istis p̄terea con
fert oleo inungi camemillino ⁊ anetino ⁊ amarati
no ⁊ reliq̄s ab istis. Aut ꝯfortet̄ cū resina aut cū re
sina ⁊ duodecuplo ipsi⁹ olei. Qū autē scieris hu
mores in venis ⁊ foras silr̄ eē esto de maiori sollici
tus ⁊ tn̄ minus nō dimittas. Q̄ꝺ̄ si hec duo eq̄lia
fuerint ꝑus intende ad digōnē cū diatrionpipeon ī
quo si uolueris adiūge petroselinū cū folijs aīsi ad
hoc vt sit magis diureticū. Et si volueris admi-
sce ei paꝝ diacalamenti postq̧ minueris ex eo quod
accepit de diacymino ⁊ diatrionpipeon ⁊ ꝓcesseris
in hoc ſm ordinē donec ad vltimū mutes postre-
mū ei⁹ cū diacalamēto ⁊ rēaneat istud donec ad vl
timū puꝝ rēaneat diacalamētū. Qū autē illud qꝺ̄
est in venis digeret̄ ⁊ egrediet̄ rēanebit sollicitu°
ei⁹ qꝺ̄ est extra venas diacalamētū q̄nadmōꝫ scis
erit ad hoc ꝯferēs ⁊ ipediens p^m. ¶ Istos v̇o in q̄
b⁹ res duc ꝯiungunt̄ ab oī re vehemēter trahen-
te ad exteriora aut interiora custodire dēs. Qua-
ꝓpt̄ nō cito vōitū eis dare dēs nꝫ qꝺ̄ ventrē infe-
rius deponat nisi an̄ ꝑmiseris q̄ subtiliant ⁊ incidāt
⁊ maturēt nꝫ etiā exercites eos. Qūꝫ lassitu° q̇euerit ⁊ color meliorabi̅ ⁊ vrina maturabi̅ fricabis e
os multū ⁊ pauco exercitabis exercitio ⁊ ꝯsidera-
bis si aliq̄d egritudis reuersum fuerit qm̄ tunc di
mittes ⁊ si nil reuersum fuerit duces eos ad suos u
sus ordinate donec puenias ad illud qꝺ̄ solebāt uti
ex balneatōe ⁊ iunctōe ⁊ fricatōe ⁊ exercitio ⁊ ad
vltimū tandē vnguentoꝝ q̇b⁹ vtunt̄ v̇tute ꝯforta
ta. Q̄ꝺ̄ si alicui istoꝝ lassitudo reuersa fuerit cū sē
su vlceroso redi ad tuū regimē ⁊ si absq̧ vlcero-
so sensu reuertit̄ ipꝫ cū reuersiōe rege. Et si miste
tibi aduenerint sig̃tōes ⁊ fortis lassitudo sensu pce
pta nō appuerit pmitte eū q̇escere. ¶ Lassitudinis
autē extensiue cā hec est repletio sine hūoris mali
tia. Et ei⁹ q̇dē medicatio in corporib⁹ male ꝯplo-
nis est minutio ⁊ regis subtiliatio. In corpore v̇o
de quo loq̄mur est subtiliatio ⁊ incisio tm̄: postea
adiuuet̄ cū q̇b⁹ oꝫ. ¶ Capōle autē medicatio est suc
currere cū minutōe ex v̇ena q̄ ptinet mēbro ī quo
est plīmū lassitudis ⁊ in quo lassitudis appuerit ꝑn
cipiū ⁊ ex mr̄ice si nō inter mēbra fuerit ieq̄litas.
Et fortasse necesse erit ipꝫ f^a die minuere imo ad-
huc etiā in tertio. Ergo ipm in p^a die minue illico
qū appꝫ ⁊ nō tardes illud ne in ipso infundant̄. Et
in f^a die ⁊ 3^a minue eū in solis occasu. ¶ Opꝫ p̄te
rea vt sit ei⁹ nutriens ī die p° aq̄ ordei aut succus
spelte simplex nisi acciderit febris. Sꝫ si febris su
pueniet aq̄ ordei sola. Et die 2° sit istud cū oleo ī
fr̄ante aut tēpato sicut oleo amigdalino. Et in die
3° sit sicut caro cū lactucis aut cucurbitis aut maluis
hortulanis aut acetula ⁊ ex piscib⁹ petrosis ī tafea
⁊ in hac die q̄ntū pōe fuerit a potu aq̄ ꝓhibeat̄.
Qū aūt in die tertio iā nō poterit tollerare nꝫ pote
rit cibū bn̄ appetere ⁊ digerere dabi̅ ei hydromel
aut uinū albū subtile aut tēpatū. Et caue ne p⁹ has
eūatōes ei tribuas q̄ntū est necessariū ex cibo subito
qm̄ cib⁹ indigest⁹ ad venas trahet̄ trib⁹ mōis: v-
nus coꝝ erit qū cib⁹ fuerit pauc⁹ stōus erit auar⁹
⁊ cōtraria erit ei⁹ v̇tus retentiua v̇tuti epatis attra
ctiue sꝫ qū mlt̄us fuerit nō erit ex eo stōus auar⁹
imo fortasse attractiuā epatis iuuabit sua v̇tute ex
pulsiua ⁊ silr̄ oē receptaculū qꝺ̄ est ibi p̄cedens cō
patōe ei⁹ qꝺ̄ est p⁹ ipꝫ. Et scꝺ̄s est qm̄ mult⁹ nō
bn̄ digerit̄ in stō. ¶ Et terti⁹ qm̄ multus multuꝫ
venis transmittit nutrimētū qꝺ̄ vene etiā digere
re non valent.

Ca^m. xvij. ꝺ̄ r̄gie corpoꝝ quoꝝ ꝯplōes n̄ sīt bōe.

Corpora ista aut sunt q̇b⁹ supuenit error
aut ī creatōe male fuerūt ipedita. Et illa
q̇dē q̇b⁹ supuenit error sunt quoꝝ ꝯplēs
nāles sunt ꝯueniētes sꝫ acq̄siuerūt ꝯplōnes malas ī
hora ꝓpt̄ lōgū errorē ī regie doec in eis q̇euerit.
Male v̇o ipedita sunt quoꝝ ꝯplōnes a radice sunt
ꝯueniētes. ¶ Eoꝝ autē q̇b⁹ supuenit error erro-
ris ps in q̄ntitate ⁊ q̄litate scienda est ⁊ cū cōtrario
medicanda ⁊ hoc fortasse cognoscet̄ ex dispōe figu
re corpis. ¶ Impedita v̇o male sunt dispōib⁹ quo
ꝝ accit corruptio ex ꝯplōne coꝝ ꝓpa aut ex eoruꝫ
ꝯpōe. ¶ Ab eis igitur incipiemus noian° senes.

Ca^m p^m doctrie 3^e dcōis 3^e ⁊ est ſmo vniuersalis
in regendo senes.

Summa regis coꝝ est opari qꝺ̄ calefaciat
et hūectet sicut ex nutrictibus ⁊ balneis ⁊
potib⁹ ⁊ sōno ꝓlixo ⁊ mora multa ī lecto

⁊ maiore ꝙ iuuenū ⁊ ex assidua vrine eoꝝ ꝓuo-
catōe ⁊ expulsiōe phl'atis ex eoꝝ stōis ꝑ via itesti
noꝝ ⁊ vesice ⁊ vt nature lenitas eis duret. ¶ Eis
ꝑterea multū ꝯfert fricatio tēpata in ꝗtitate ⁊ qua
litate cū oleo deiñ eq̄tatio aut incessio si debiles fu
erint ab eq̄tatōe. ¶ Ad illū autē q̇ ex eis debil' fue
rit fricañ semel aut bis redeundū erit. ¶ Ex arōa
tibus ꝑterea aliq̄d bñ redolēs odorare dēnt ⁊ ꝓꝑe
qd̄ cal₃ tēpate exit. ¶ Et o₃ vt pꝰ dormitionē cū
oleo inungant̄ qm̄ hoc v̇tutē excitat aīalē deiñ eq̇-
tent aut incedant.

Caᵐ. ij. de nutriendis senibus.

Nutriens senū paulatī est partieñ ⁊ paula
tī bis aut ter nutriēdi sunt s₃ digōnē eoꝝ
⁊ fortitudinē ⁊ debilitatē. Et cōedant in
hora ṗª panē bñ factū cū melle: ⁊ in hora septīa pꝰ
balneationē qd̄ ventrē leniat ex eis q̄ pꝰ illud nōi
nabiꝰ. Et iuxta noctē cibū laudabilis nutrimēti.
Et si fuerint fortes in cena sua augmētū puū faciat
⁊ ab oī nutriente sibi caueant ex quo mlia generat̄
aut phl'a. Et ab oī cal'o ⁊ acuto ⁊ desiccatiuo sicut
cauguamich ⁊ tāguebil nisi s̄m mō₃ medicatōis ad
hibeat̄. ¶ Qd̄ si ex hoc aliq̄d fecerint qd̄ nō debe
bant ⁊ ex his q̄ sunt pᶜ spēi cōederint sicut qd̄ sali
tū est ⁊ melōgias ⁊ carnē siccā salitā ⁊ siluſtriū aīaliū
⁊ pisces dure carnis tunc vtant̄ melonibꝰ ⁊ arechi
is ⁊ cucūeribꝰ. Et si s₃ cōmisint errorē ⁊ cōederit
cauguamich ⁊ schenc ⁊ būca medicent̄ ex ꝯtrarijs
s₃ tñ eis nō sunt danda nisi subtiliatiua qū scitū fue
rit ꝙ in eis sint supfluitates. ¶ Qū autē mūdati fu
erint nutriant̄ ex hūectantibꝰ deiñ paucis ex subti
liatīs cū cibo vtant̄ sicut in ipso dicēus. ¶ Lac v̇o e
is q̇ ex ipis bñ appetit ⁊ digerit ꝯfert ⁊ pꝰ ip₃ extē
sionē in ꝑte epatis ⁊ ventris nō sentit n₃ pruritum
n₃ dolorē qm̄ lac nutrit ⁊ hūectat: vexꝫtñ qd̄ ex e
o melius est est lac caprinū ⁊ asininū. Et ex ꝓprie
tatibꝰ q̇dē lactis asinini est ꝙ nō fit caseꝰ ⁊ descen
dit cito ⁊ ꝑcipue si fuerit cū eo sal ⁊ mel. O₃ tñ vt
locus in quo pascunt̄ obſuet̄ ne herbe q̄ ibi nascun
tur sint pōtice n₃ acute n₃ acetose n₃ multū salse.
Olera autē ⁊ fructus q̇bꝰ senes vesci dēnt sunt si-
cut sicla ⁊ apiū ⁊ paꝝ porroꝝ q̄ cōedere dēnt ꝯdi-
ta cū almuri ⁊ oleo ⁊ ꝓprie in principio cōestionis
ipsoꝝ iō vt in eoꝝ nā₃ mollificando iuuēt. ¶ Eis
quo₃ ꝯfert si in horis q̇bꝰ ꝯsueuerūt dormir̄ dor
miant. ¶ Zinziber ꝑterea muraba ē ex medicis q̄
eis ꝯferūt. Et sil'r plīma eoꝝ q̄ sunt ex muraba ca
lidis: sintq₃ cū ꝗtitate q̄ tm̄ calefaciant ⁊ digerant
⁊ nō q̄ corꝰ siccent qm̄ o₃ vt eoꝝ nutrientia corpa
sint hūectantia q̄ non patiant̄ ab istis nisi s̄m viā ca
lefaciendi ⁊ digerendi ⁊ nō s̄m viā siccandi. Ex
eis v̇o q̇bꝰ vescunt̄ ad suas lenieñ nās ⁊ ꝯueniunt
corporibꝰ eoꝝ ē volubilis cocta cū aq̄ ⁊ sale ut bo
ni sit saporis cū almuri ⁊ oleo ꝯdita ⁊ radicis poly
podij qū in iure galline posita fuerit aut in iure si
cle aut in iure cauliū. ¶ Et ex eis q̇dē q̇bꝰ in cibo
vtunt̄ ad suas mollificādas nās ⁊ ipsoꝝ corporibꝰ
ꝯferūt sunt ex fructibꝰ ficꝰ ⁊ prūa in estate ⁊ ficꝰ
sicce cocte in aq̄ ⁊ melle si tēpus fuerit hyemis: ue
rūtñ o₃ vt hoc totū sit añ cōestionē ꝓpterea vt eo
rū leniat vētres. Qd̄ si eoꝝ natur̄ tl'r se habuerit
vt vna die leniant̄ alia ñ excusat̄ solutiuū ⁊ lubri
catio tertiana. Qd̄ si fuerint nature eoꝝ lenite die
vno ⁊ ꝯstrīgant̄ duobꝰ diebꝰ sufficiet ei aliq̄d tale
sicut volubilis ⁊ aq̄ cauliū ⁊ illud qd̄ est ītra semē
cartami cū kist ordei ⁊ terebinthina ad magnitudi
nē vniꝰ auellane aut duaꝝ ⁊ vt mltū triū qm̄ ipo
ꝝ nā₃ sua mollificat ꝓꝑetate ⁊ abstergit interiora
sine lesiōe. ¶ Medicina quo₃ ꝯposita ex medul-
la cartami ⁊ decuplo ipsiꝰ ficuū siccaꝝ ꝯfert eis.
Sitq₃ illud qd̄ ex ea in potu sumit̄ vt magnitudo
nucis. ¶ Enēa quo₃ cū oleo eis ꝯfert qm̄ ī ipo cū
euātōe est v̇tus mollificandi intestina ⁊ ꝓꝑe qū ex
oleo dulci fuerit. Ab acuto autē clisteri sibi caueat
qm̄ ipsoꝝ siccabit intestina. ¶ Humidū v̇o clistere et
vnctuosum est ex rebꝰ magis eis ꝯferēs qū ipsorū
ventres aliquot diebꝰ ꝯstricti fuerint. ¶ Sūt ꝑte
rea alie medicine ventrē soluētes q̄s in antidotari
o noiabiꝰ. ¶ O₃ ēt vt in senibꝰ ⁊ decrepitis fiat̄
euātōes absq₃ minutōe ꝗto plꝰ poſſe fuerit quōiā
ipsoꝝ ventrē tēpate soluere est eis maius prestās
iuuamentum.

Caᵐ. iij. de vino senum.

Vinū eis meliꝰ ē vetus rubeū vt vrinā ꝓ
uocet ⁊ calefaciat sil'. A nouo autē ⁊ albo
uīo sibi caueāt nisi se pꝰ cōestionē balnea
uerīt ⁊ siti habuerint. Tunc ei₃ dabr̄ eis vinū al-
bū ⁊ subtile pauci nutrimenti iō vt sit loco aque.
Ab iᵒ v̇o qd̄ ex uis ē dl'ce ⁊ oppilatiuū sibi caueāt.

Caᵐ. iiij. de apiēdis senū oppilatōibus.

Si eis acciderint oppilatiōes q̄ꝝ facilior ē
ea q̄ ex vini ꝓuenit potatōe erūt apiēde
cū diacalamēto ⁊ diatrionpipeon ⁊ pulue
rizatōe pipis sup vinū. ¶ Et si allea ⁊ cepas cōe-
dere ꝯsueuerint cōedant. Tyriaca quo₃ eis multu₃
ꝯfert ⁊ ꝓꝑe qū oppilatōes acciderint ⁊ sil'r athāsia
⁊ homorusia. Ipsi v̇o pꝰ eas mollificandi sunt cu₃
balneo ⁊ oleo ⁊ nutriētibꝰ sicut aq̄ carnis in spleta
⁊ ordeo: ⁊ si biberit hydromel ꝯfert eis ⁊ securos
eos faciet ne eis accidant oppilatōes ⁊ dolores iun
cturaꝝ postq̄ in ipso additū fuerit si oppilationē in
aliquo senſint m̄bro aut ꝑpationē ad ipsa₃ illd̄ qd̄
sit ei ꝓpriū sicut semen apij ⁊ eiꝰ radix mēbris uri
ne. Qd̄ si oppilatio petrosa fuerit apiat̄ ex eo qd̄ ē
fortiꝰ sicut petroselinū. Et si oppilatio fuerit ī pl'
mōe apiat̄ cū aliquo qd̄ sit sicut isopus ⁊ capillꝰ ue
neris ⁊ casia lignea ⁊ his sil'a.

Caᵐ. v. de fricatione senum.

Oportet vt in q̄litate ⁊ ꝗtitate sit tēpata.
Et ne vlloᵒ mēbra debilia cū ea tangant̄
n₃ dolentia. Et si fricatio vices hūerit ī
terpōitas in vicibꝰ pannis grossis aut mā. bꝰ aspis
fricent: hoc nāq₃ eis ꝯfert ⁊ interpolatōes egritu-
dinū mēbrorum eoꝝ prohibet.

Caᵐ. vi. de exercitio senum.

Exercitiū senū diuersificat̄ s̄m dispōu₃ cor
poꝝ eoꝝ diuersitatē ⁊ s₃ illud qd̄ eis ex e
gritudibꝰ accidere solet ⁊ s₃ vsus ipsoꝝ
in exercitio. Nā si eoꝝ corᵃ in vltīa fuerint eq̄lita
te posita ꝯuenientia eis erūt exercitia tēpata. Et si
fuerit in eis mēbꝝ qd̄ nō in sua melior̄ exīt dispō
ne sit eiꝰ exercitiū alia seq̄ns exercitia v̇ big̃. alicui
incepit in capite accider̄ v̇tigo aut apoplexia ⁊ ma
terie ad collū descenderint ⁊ freq̄nter ꝯsueuerunt
ascendere vapores ad caput ⁊ cerebꝝ non ꝯfert ei
exercitiū in qᵒ caput curuat̄ aut decliat s₃ exercitio

vti debit qḋ sit in icedēº ⁊ currendo ⁊ eq̄tando ⁊ oī exercitio qḋ sit ad subtilianª iteriora. Et si egritudo in ptibus pedū fuerit exercitijs vteꝛ q̄ fiunt ex supioribus sicut manus manibus ꝯtrahere ⁊ ꝓijcere lapides ⁊ eleuare. ¶ Et si egritudo fuerit in medio sicut splene ⁊ epate ⁊ stō ⁊ intestinis erūt ei vtilia exercitia duaꝝ extrēitatū nisi sit aliq̄d qḋ ꝓhibeat. ¶ Qḋ si egritudo in pte pectoris fuerit exercitiū inferioꝝ erit ei necessariū. Et si ī rene aut vesica fuerit nō cōfert ei nisi supioꝝ exercitiū. Et hec mēbra in exercitio penitus nō ordinenꝛ ad hoc vt ex eo fortiora fiant. Et hoc q̇dē in senib⁹ diuersū est ab eo qḋ est in alijs etatibus ⁊ ī p̄mis senib⁹ q̇bus ꝯfert plimū eius qḋ ꝯfert senib⁹ Isti naq̄ʒ mēbra debilia fortiora facere dēnt ordiate fm mōʒ exercitij qḋ est eis ꝯuēiēs ⁊ in quo sit. Membra v̇o infirma qñ exercitantur ⁊ est quando hoc non conceditur .s. qum fuerint calida aut sicca aut fuerit in eis mā̄ q̄ ad putrefactionē declinauerit ⁊ non fuerit in eis maturatio.

Doctrina 4ª de regie corpis c⁹ ꝯplō ē ꝯueniens. Et sunt q̇nq̄ʒ capitula.

Caᵐ pᵐ doctrine quarte dictionis tertie de rectificatione ꝯplonis sup̄flue calitatis.

D Icēus ꝙ malitia cōplionis calē aut est cū eq̄litate ambaꝝ passiuaꝝ aut cū victoria siccitatis aut huitatis. Qū autē ambe passiue fuerint eq̄les sciēus ꝙ calitatis augmētū erit fm terminū ⁊ nō erit sup̄fluū qm̄ si nō siccaret. Qū autē calʒ exit cū siccitate poſſe est vt ꝯplō ista ī sua dispōc lōgo rēaneat tpe. ¶ Cali v̇o cū huitate societas ñ durat qm̄ huitas qñʒ supat calitateʒ ⁊ extinguit ipsaʒ. Et qñʒ calitas supat huitatē ⁊ siccat eā. ¶ Dispō igr̄ hñtis ꝯplonē in q̄ huitas supat meliorabr̄ in cōplemēto iuuētutis ⁊ fiet eq̄lis in eis. Qū autē descenderit huitas extranea augm̄tari incipiet ⁊ calitas minui. Ergo dicēus ꝙ summa regendi ꝯplonē hñtes calaʒ in duab⁹ est collicā intentōib⁹ vna q̄ꝝ est fʒ ꝙ ē volūtas reducendi eos ad eq̄litatē ⁊ altera est fm quā est voluntas ꝯseruandi sanitatē sicut est. ¶ Primā v̇o hēre nō poisunt ociosi q̇ suas domuerūt aīas fm ꝓlixā tollerantiā in tpe quo ordinate ad eq̄litatē redeāt: ipos naq̄ʒ absq̄ʒ ordine regere pducet eoꝝ corª ad egritudinē: sʒ ⁊ faʒ poſſe est si sit eoꝝ regimē ex nutriētib⁹ q̄ ipsoꝝ sint ꝯueniētia ꝯploib⁹ ita vt ꝯfueꝛ sanitas q̄ est in eis repta. ¶ Quicūq̄ʒ autē ꝯplonem hñtiū calaʒ in duab⁹ passiuis tēpati fuerint sanitati in principio rei ipsoꝝ ꝓpinq̇ores erūt ⁊ faciet illo ꝑ ꝯplō dentes ⁊ pillos veloci⁹ nasci ⁊ erūt facundi ⁊ clari in v̇bis ⁊ veloces in incessu. ¶ Qū autē in annis ꝓcesserint vincet in eis calitas ⁊ augmētabiꝛ siccitas ⁊ accidet eis ꝯplō mordicatiua: ⁊ in multis q̇dē eoꝝ multa cholā rubea generaꝛ. ¶ Ipsoꝝ v̇o regimē in pª etate dʒ eē sicut tēpatoꝝ regimē. Et qū mutabunꝛ suū mutabūt regimē ad illi⁹ regimē in quo elaborabaꝛ vt ipsi⁹ ꝓuoceꝛ vrina ⁊ cholera eūeꝛ rubea fm vnā duaꝝ ptiū ad quā declinant sup̄fluitates. s. ptis flux⁹ ventris aut ptis uōitus. Qḋ si sola nā ad deponeñ hūorē ⁊ eūandū nō suffecerit: ī vōitu q̇dē adiuueꝛ ex reb⁹ leuib⁹ sicut potu multe aq̄ calē soli⁹ aut cū nabit. Et in solone q̇dē ventris sit cū aliquo qḋ sit sicut violaceū muraba ⁊ tamarindi hūidi ⁊ tereniabin ⁊ xirasset: ipoꝝ p̄terea exercitiū erit alleuiañ. Et oportebit ut cib⁹ deꝛ eis q̇ sit boni chimi. Et fortasse necesse erit vt balneationē ī die seq̄nꝛ: ⁊ oportebit etiā vt ab oī re calefaciente ꝓhibeanꝛ ꝙ si ex balneatōe post cōestionē nō senserint tensionē ⁊ ḡuitatē in pte epatis ⁊ ventris secure ea vtanꝛ: ⁊ si aliq̄d hoꝝ accidit apitiua eis denꝛ sicut apozima apsinthij ⁊ medicīa ex aloe ⁊ aniso ⁊ amigdalis amarīs cū oxymelle ⁊ balneationē p⁹ cōestionē dimittant. Hec autē apitiua eis danda sunt postq̄ primus cib⁹ digestus fuerit ⁊ añq̄ fm sumāt. In hora tñ inter quā ⁊ comestionē secundi spatiū interueniat tpis: ⁊ hoc q̇ḋ est inter exercitationē matutinalē ⁊ horā in q̄ balneanꝛ. ¶ Ipsi p̄terea sunt oleis sup inungēdi ⁊ vinū eis albū ⁊ subtile in potu tribueñ est ⁊ d̄bilitat eos aq̄ frā. ¶ Et illi q̇dē q̇ a pricipio rei ꝯplonem hñt calaʒ ⁊ siccaʒ hoc toto sunt digniores. ¶ Qui v̇o ꝯplonē hñt calaʒ ⁊ hūidā ⁊ putrīfactōi sunt apti ⁊ vt materie ad mēbra descendāt exercitio vti d̄bent qḋ multe sit resolonis ⁊ leui ne calefaciat cauēdo a motu q̇ in hūorib⁹ ebullitionē appere faciat. Qui v̇o plm̄ ab exercitio sibi cauere dʒ ē ille q̇ nō ꝯsueuit. Et meli⁹ q̇dē est vt exercitenꝛ p⁹ eūationē ⁊ vt balneenꝛ añq̄ cōedant ⁊ vt studeant in expellendo sup̄fluitates oēs. ¶ Qūʒ in vere interuenerint tēpate se ꝯfuent minutōe ⁊ eūatōe.

Caᵐ. ij. de rcīficatōe ꝯplonis in qua est frigiditas cum augmento.

H Ui⁹ quoʒ spēs tres sunt. In illa ergo q̄ ex eis in duab⁹ passiuis eq̄lis fuerit elaborañ erit vt eius innatus calor fm augmentū ꝓcedat cū nutrientib⁹ calis inter huitateʒ ⁊ siccitatē tēpatis ⁊ vnguētis calis ⁊ electuarijs magnis ⁊ eūatōib⁹ hūorib⁹ ꝓpis ⁊ balneatōib⁹ sudorē facientib⁹ ⁊ exercitijs iuuantib⁹ eos: lʒ eni aliquo tpe in huitate sint tēpati: accidet tñ eis vt huitates in ipsis ꝓpꝛ fr̄itatē generenꝛ. ¶ Illoꝝ autē in q̇bus qū hoc est siccitas regimē oʒ vt sit ipʒmet regimen senum.

Caᵐ. iij. de regie corpoꝝ q̄ velociter egritudines incurrunt.

T Sti autē ad hoc sunt pati ꝓpꝛ resolonem sui. Et tūc q̇dē in ipsis repanda est hūoꝝ q̄ptitas aut ꝓpꝛ hūores crudos q̇ in eis existūt: ⁊ tūc q̇dē tēpanda est ipsoꝝ hūoꝝ q̄litas ⁊ eligeñ est eis ex nutriētib⁹ illud qḋ nutrimentū prebet mediū inter multū ⁊ paucū. Et hūoꝝ q̄ptitas ē cū eq̄litate q̄ptitatis nutrimēti ⁊ augmēto exercitij ⁊ fricatōis añq̄ balneenꝛ si exercitij ⁊ fricatōis usum hūerint aut cū leuiore eoꝝ si nō ꝯsueuerūt et vt eis cibus deꝛ ptiaꝛ ⁊ nō vna vice suā ꝯpleāt satietatē ꝙ si in ipsoꝝ corporibus sudor fuerit facilꝛ ⁊ cōsueuerint fiat vt isti aliq̇bus sudent vicibus. Et si tarditas cōestiōis ipsoꝝ non fecerit vt cholā rubea in eoꝝ fundaꝛ stōis retardeꝛ ipsa usʒ p⁹ balneū ꝙ si fecerit p̄mittaꝛ añq̄ balneenꝛ. Et hora q̇dē tēpata si ꝓhibitor ibi nō affuerit est p⁹ q̄rtā horaꝝ diei eq̄liuʒ. Si autē ꝓpterea ꝙ cholā rubea ī ipsoꝝ funditur stōis cibus fuerit sumendus prius añq̄ balneenꝛ ⁊ oppilationū in epate sigtōes senserit cū apitiuis p̄noiatis suis ꝯueniētibus ꝯplonibus

medicenť. Et ſi cū hoc in capite nocumentū ſenſe-
rint cū ambulatõe ſuccurraṫ. ¶ Et ſi eius cibus in
ſtõ corruptus fuerit ⁊ poſtea deſcenderit ꝑ ſe erit
hoc lucꝝ ꝙ ſi nõ: depõaṫ cū diacymino aut ſicubꝰ
cū ſeīe cartami ꝯſpſis. Cꝰ ꝯfectio ē noīataꝉ.

Cam. iiij. de ipinguando macrū.

C Auſaꝝ matiei fortior ſicut dixīus ē ſicci-
tas ꝯplexiõis ⁊ mefaice ⁊ ſiccitas aeris.
Mefaice eī qũ ſiccanť nutrimētū nõ reci
piūt ⁊ augmentaṫ ſiccitas ⁊ maties. ¶ Fricatio igr̃
ipſi adhibēda ē añq̄ balneeṫ q̄ ſit media inter aſpe
rã ⁊ lenē donec rubeat cutis deiñ fricatio fortior
fiat: poſtea ēplꝫ ex pice ſupponaṫ deiñ tpate exer
citeṫ poſtea abſq̧ tarditate balneeṫ deiñ ſiccis mãdi
libꝰ exicceṫ poſtea pauco iungaṫ olo deiñ cibū ſūat
ſibi cõuenientē. Et ſi ipſius etas ⁊ tēpus ⁊ cõſuetu
do aq̄ tollerauerint frāꝫ ex ea ſup ſe fundat. ¶ Fi
nis autē fricatõis q̄ añ picis emplꝫ p̄mittiť ē vt in-
flatio nõ incipiat ꝯſumi. Et hᵒ q̄dē ē ꝓpinquū ei qđ
in augmētando mēbꝝ puū dixīus. ¶ Cõplemētū
v̄o locutõis de hoc inueniet in libro de pulchritu-
dine quarti libri.

Cam. v. de macreſaciendo pinguē.

I Pſius regimē eſt vt deſcenſus cibi a ſtõ
eius ⁊ inteſtinis ſit velox ne cõpleat me
ſaraicaꝝ ſuctio in ipſo ⁊ vt cibū ſumat q̄
ſit multe q̄ntitatis ⁊ pauci nutrimēti. Et frequēter
balneeṫ añq̄ cõedat ⁊ exercitiū feſtinet ⁊ olea r̃ſol
uentia. ¶ Et de electuarijs triſera minor ⁊ electu
ariū de lacca ⁊ tyriaca ⁊ vt ieiunus bibat acetuꝫ ⁊
almuri. ¶ Et nos q̄dē noīabius hoc in dcõe deco
rationis.

Doctrina q̄nta de mutatõibꝰ ⁊ eſt cam. i. ⁊ ſūa. i.
Cam doctrine q̄nte dcõis tertie de regimine tēpo
rū cū rectificatione aeris.

I N ueris q̄dē ꝓncipio ſuccurrñ ē ad
minueñ ⁊ ad bibeñ cathartica ſꝫ ꝙ
neceſſe eſt ⁊ ſꝫ ꝯſuetudinē. In ipſo
quoꝫ ꝓpe võitus ꝓuocandus eſt.
Et oīs res multū calefaciēs ⁊ hūe-
ctans eſt dimittenda ex carnibus ⁊ potibus ⁊ nutriēs
ſubtiliañ. Et exercitio vteñ eſt tēpate qđ ſit maiꝰ
exercitio eſtatis. Cibo quoꝫ nõ repleaṫ q̄s imo ipꝫ
ꝑtiaṫ ⁊ in potu ſumat ſirupos ⁊ rob extinguētes:
⁊ a rebus abſtineat calīs ⁊ ab oībꝰ amaris aut ſal-
ſis aut acutis. In eſtate v̄o minuaṫ ex cibis ⁊ potibꝰ
⁊ exercitio ⁊ maneat q̄etꝰ ⁊ extinguētia bibat. Et
ſi potuerit võat ⁊ ſp in vmbra moreṫ ⁊ in loco co
opto. ¶ In autūno aūt ⁊ ꝓpe in eo q̄ ē diuerſi ae-
ris ꝯſeruatio faciēda eſt regie meliore ⁊ oīa ſiccātia
ſunt dimittēda. Et caueñ ē a coitu ⁊ a potu multe aq̄
frīe ⁊ ipſiꝰ fuſiõe ſup caput. Neq̧ in loco frīo dor
miat in quo eiꝰ cutis horripileṫ nꝫ repletꝰ dormi-
at. Et caueat ſibi a calore eſtiuo ⁊ frīitate matutio
ꝝ: ⁊ ſuū cuſtodiat caput ne frīitati obuiet. ¶ A fru
ctibꝰ quoꝫ q̄ ſunt in tpe iᵒ ſibi caueat nꝫ ex illꝭ mlꝭ
tū cõedat nꝫ balneeṫ niſi cū tepida. ¶ Quū dies cū
nocte fuerit eq̄lis euīeṫ ne ſupfluitates in hyeme cõ
ſtringanť lꝫ in multis corpibꝰ ſit meliꝰ ne in autū
no aliq̄d faciant vñ hūores ferueãt ⁊ moueanť im
mo meliꝰ ē eis vt ipſi q̄eti ꝑmaneãt. Quidã ēt iaꝫ
vetuerūt ne võitꝰ in autūno fiat qm̃ ad febrē ꝑ-
ducit. ¶ Uinū ꝑterea vehemēter dꝫ eē aq̄tū ⁊ nõ
ſit ſupflue. ¶ Scias quoꝫ ꝙ in multis pluuijs i ipſo
ꝯſiſtit ſecuratio ab ipſius malitia. ¶ In hyeme v̄o
multū laborare dēnt ⁊ copioſius cõedere niſi fue-
rit meridionalꝭ qm̃ ſi ſic fuerit exercitiū erit augm̃
tādū ⁊ cibꝰ minuēdus. ¶ Oꝫ ꝑterea vt triticū pa
nis hyemis ſit fortiꝰ ⁊ fortioris ſoliditatis q̄ pāis
eſtatis. Et ſilr̃ ē illud qđ eſt in carnibꝰ ⁊ eis q̄ ſunt
ſicut ipē. Et vt ſint olra q̄bꝰ veſcūť ſicut caules ⁊
ſicla ⁊ apiū ⁊ nõ atriplices nꝫ blitis nꝫ portulaca nꝫ
ſcariola. ¶ Ampliꝰ corpibꝰ ſanis raro accñt egri-
tudīes i hyeme: q̄bꝰ ſi acciderit medicaᵒ ſuccreñ ē
⁊ euãndo ſi oportuerit. ¶ Impoſſe eī ē vt ipſa acci
dat egritudo niſi ꝓpť magnã caꝫ ⁊ ꝓpe ſi calīa fue
rit. ¶ Calor eī inatus q̄ ē regitiuus in hyeme ve-
hemēter fit fortis ꝓpterea ꝙ a reſolõne ſaluaṫ et
ꝯſtrictõe ꝯiungiť. ¶ Oēs ꝑterea nãles v̄tutes ſu-
as meliꝰ ꝑficiūt opões. Hip. quoꝫ viſum ē ꝙ me
lius ē in ipſo ventrē ſoluere q̄ minutionē facere.
Et abhorret võitū in ipſo ⁊ vr̃ ei ꝙ i eſtate ſit bo
nꝰ qm̃ hūores in eſtate ſunt natãtes ⁊ in hyeme ad
ſubſidendū declinãtes ipꝫ gᵒ imitenť ¶ Aer v̄o qū
corrūpiť aut fit peſtilētialꝭ obuiañ ē exiccãdo corpꝰ
⁊ repãdo domū cū rebꝰ q̄ ſuis v̄tutibꝰ infrīant et
hūectant. Et hoc q̄dē ē qđ magis ē facieñ in peſtilē
tia. Aut calefaciãt ⁊ faciãt ꝙ ſit ꝯtrariū ei qđ ex a
eris corruptõe ꝓueīt. ¶ Odores ꝑterea boni ſunt
res in hoc magis ꝯferētes ⁊ ꝓpe quꝫ putauerint ꝙ
ſint ꝯplõni aeris ꝯtrarij. ¶ In peſtilētia quoꝫ ne-
ceſſitas multū aerē attrahēdi ē minuēa: ⁊ hᵒ q̄dē fit
cū ocio ⁊ euētatõe. ¶ A terra ꝑterea multotiēs e-
leuaṫ aeris corruptio ⁊ tūc q̄dē ꝯueīt in lectis ſedeř
⁊ hoſpitia q̄rere vehemēter alta q̄ a vētis rūpun-
tur. Multotiēs quoꝫ eſt principiū corruptõis ae-
ris ab ipſo aere ꝓpť illud qđ ei aduenit ex corru-
ptõe vicinātiū aeꝝ. Aut ꝓpť rē celeſtē cꝰ q̄litas ñ
eſt hoibꝰ cognita. ¶ In huiuſmõi ergo ad domos
ſubterraneas ē fugieñ aut ad domos q̄ pietibꝰ vn
diq̧ ſunt circūdate ⁊ ad cauernas. ¶ Suffumigatõ
nes autē q̄ aerū putrefactões ſunt rectificãtes ſunt
ſicut cipi ⁊ turis ⁊ myrti ⁊ roſe ⁊ ſandali. ¶ Aceto
ꝑterea in cibo ⁊ potu vti in peſtilētia ē nocumenti
ipſiꝰ ſecuratio. Et nos q̄dē in libris ꝑticularibꝰ no
mīabius ꝯplemētū eius qđ ē diceñ de hoc.

Sūma doctrīe q̄nte fen 3ᵉ cꝰ ſunt. viij. capitula.
Cam pm ſumme doctrīe q̄nte fen 3ᵉ ē ad ſuccurrē
dū accñtibꝰ q̄ ꝓnoſticanť egritudines.

De tremore cordis

I Lle cui trēor cordis aſſidue accide-
rit de ſe ipſo ſit ſollicitus ne ſubita
intercipiaṫ morte. Ille cui frequē
ter acciderit icubus ⁊ ſcotõia de ſe
ipſo ſollicitus exiſtat ⁊ hūorē euēt
groſſum ne ad epilepſiã ꝓueīat ⁊ apoplexiã. Quñ
multus in toto corᵉ fuerit ſaltus regaṫ phlĩatis euã
tõe iõ ne hoc hñs ſpaſmū icidat ⁊ apoplexiã. Et ſi
mlr̃ qū ꝑdurauerit vt ſenſus ſint turbidi ⁊ motõ-
nū adſit debilitas cū replõne. ¶ Quū mēbris mul-
totiēs acciderit vt ſſuꝫ amittãt regaṫ cui hoc accīt
cū euãtõe phlĩatis ne ad palyſim ꝓueniat. ¶ Quū faci
eſ mlt̃ū ſalierit cui hᵒ acciderit regaṫ purgatõe cer̃
bri añq̄ ad torturã deueniat. ¶ Quū facies vehe-
mēter rubuerit ⁊ oculꝰ ⁊ lachrym̃ fluxerit ⁊ lumē
effugerit ⁊ capitis dolorē hūerit minutõe regēdus
erit ⁊ ſolõne uētris ⁊ his ſilibꝰ ne icidat i phrēſiꝫ.

Quūqꝫ multa absqꝫ causa fuerit tristitia ⁊ timor regendus erit adusti humoris eũatione ne ad melācholiā deueniat. Facies quoqꝫ qũ rubet ⁊ tũet ⁊ fuscitati attinet ⁊ sit hoc ꝑduras portēdit leprā. Qũ corꝰ fuerit g̃ue ⁊ lassũ sit ⁊ vene appuerint minuēdũ erit añq̃ veñ scissura accidat aut apoplexia aut mors subitanea. Qũ in facie paꝝ tũoris appuerit ⁊ in palpebris ⁊ in extrēitatibꝰ dispōi epatis est succurreñ ne incidat in hydropisim. Qũ sterco ris fetor multꝰ fuerit regie vteñ erit rēouēº a uenis putrefactionē añq̃ ad febres pueīat vrine tamē sig̃tio ē in hoc deterior. Qũz lassitudinē ⁊ fracturā videris tīe q̄ febris accidat. Qũ comedēdi appetitus cadit aut augmētat̃ sig̃t egritudinē.

Et ad summũ oīs res q̃ de suo mutat̃ vsu. s. desideriũ aut egō aut vrina aut coeũdi volũtas aut sōnus aut sudor aut corpis pruritus aut ingenij subtilitas aut sapor gustus aut somioꝝ usus qũ augmētant̃ aut diminuũt̃ aut suā mutant q̃litatē ꝓnosticāt̃ egritudinē. Et silr̃ vsus nō nāles sicut hemorroidaꝝ sāguis fluxꝰ aut mēstruoꝝ aut vōitus aut ex naribus sanguis fluxus aut ꝯsuetudo desiderandi rē aliq̃ siue mala sit siue nō sit mala qm̃ vsus ē sicut nā. Et ꝑpt̃ hoc nō ꝺꝫ abstinere q̇s nisi a multũ malis q̃ tñ ex eis dimittere ꝺꝫ ordinate dũtat.

Et p̃terea qũ res ꝑticulares particulariũ reꝝ sunt demr̃atiue: perseuerantia naqꝫ doloris capitis ⁊ e mig̃nei dilatationē ꝓnosticat̃ pupille ⁊ descensuꝫ aq̃ in oculũ. Imagiari corā facie sicut cimices et reliq̃ qũ mãsiuũ sit ⁊ stabile ⁊ visus cũ hoc assidue debilitat̃ portēdit descensum aq̃ in oculũ. Qũ g̃uitas ⁊ pũctura in parte dextra pseuerauerit epatis sig̃bit egritudinē. Grauitas ⁊ tēsio in inferioribus dorsi ⁊ ilio cũ mutatōe dispōis vrie ab usu nocumentũ in renibus ꝓnosticat̃. Stercꝰ ñ hñs tincturā sicut solebat sig̃t ictericiā. Qũ ardor urine pseuerat vlcera sig̃t q̃ in vesica accñt ⁊ v̇ga. Egō in ano adustionē faciēs ꝓnosticat̃ dysenteriā. Desiderij casus cũ vōitu ⁊ inflatōe ⁊ extrēitatum dolor portēdũt colicā. Pruritus in ano qũ puiv̇mes ibi nō assuerint ꝓnosticat̃ hemorroidas. Multoꝝ carbũculoꝝ natiuitas ⁊ nodoꝝ magnum sig̃t apā. Serpigo albaras ꝓnosticat̃ nigrā. Et morphea alba ꝓnosticat̃ albaras albā.

Caᵐ. ij. Et ē dcō vl̃is de regie iter agentiũ.

Iter agēs a rebꝰ abstineat q̇bꝰ uti ꝯsueuerat qũ eēt cũ suis familiaribꝰ: labores naqꝫ ⁊ dolores ei accñt q̄pp studiũ ipender̃ ꝺꝫ ad hoc vt de se sit sollicitꝰ ne ad magnas pueīat egritudines. Et illud de quo plus sollicitꝰ esse ꝺꝫ ē nutriēs ⁊ lassitudo. Suũ v̇o nutriēs meliorari ꝺꝫ ⁊ facere vt sit bōe subē ⁊ ꝓpinq̃ mēsur̃ ⁊ nō multe iō vt nō digerat̃ ⁊ sup̄fluitates in vēis ipsiꝰ nō ꝯgregent̃. Ampliꝰ eq̇tare nō ꝺꝫ plenus ne eiꝰ cibꝰ corrũpat̃ ⁊ necessitatē hēat bibēdi aq̃ et augeat̃ sonitꝰ ⁊ dilatatio sui imo expectar̃ cibũ ꝺꝫ vsqꝫ ad horā hospitādi nisi fuerit ꝑpt̃ caꝫ quā postea dicēus. Qō si multũ ei necessarium fuerit reꝫ modicā cōedat s3 mōꝫ tēpamēti ⁊ tm̃ ne ꝑ ipsaꝫ bibēdi aq̃ necessitatē hēat siue sit eiꝰ iter nocturnũ siue diurnũ. Lassitudo quoqꝫ eiꝰ regēda ē ex eo qō in caº de lassitudine dcũꝫ ē. Dꝫ p̃terea ne eat i vias repletus sanguie aut alio s3 corꝰ suũ mũdificet deiñ incedat ⁊ si fastiditꝰ fuerit fãelicꝰ fiat ⁊ dormiat ⁊ fastidiũ resoluat postea in viā ꝑgat. Dꝫ p̃terea ut qui iter aggredr̃ vtat̃ ordine ⁊ paꝝ plus solito exercitet̃. Et si in suo itier̃ necessariũ fuerit vigilare assuescat vigilare paꝝ: ⁊ silr̃ si tīet ne fames ei accidat aut sitis aut aliud ab istis ꝺꝫ ea assuescere ⁊ ꝺꝫ vti cibo quo in itinere vult nutriri ⁊ ꝺꝫ ꝯstituere vt eiꝰ cibꝰ sit in q̃titate paucꝰ ⁊ mlti nutrimēti. Olera p̃terea dũtat ⁊ fructus ⁊ q̇cq̇d hũorē generat crudũ nisi fuerit ꝑpt̃ necessitateꝫ vt ex eo medicet̃. Et fortasse iter agēti necessitas supueīet tollerādi famē dōec ꝺ̄sideriũ ei miuatur. Ex eis autē q̃ ipm̃ iuuāt in hoc sunt cibi fr̃i ex epatibꝰ assatis ⁊ his silibꝰ. Et ē qũ ei fiũt pilule cũ viscositatibꝰ ⁊ adipibꝰ liq̃fcis fortibꝰ ⁊ āigdal̃ ⁊ oleo amigdalino: sintqꝫ adipes sicut adeps vaccinꝰ q̃ꝝ vnā qũ cōederit famē lōgo tpe tollerabit. Quidā quoqꝫ retuler̃t q̄ vnus hō lb. i. olei violacei in quo adeps resolutus fuit dōec in empli silitudinē ꝯuersa fuerit decē diebꝰ postea cōedere nō ꝺ̄siderauit. Et silr̃ cōtingit qũ necesse ē ei tollerar̃ siti. Secũ gº deferre ꝺꝫ ex medicis siti extinguētibus q̃s in libro 3º in caº de siti dixius ⁊ ꝓprie ex semine portulace. iij. 3. cũ aceto bibat. Et dũtat nutriētia siti faciētia sicut pisces ⁊ cappes ⁊ salsa ⁊ dulcia et miuat loq̃lā ⁊ molliter incedat. Qũꝫ aq̃ cũ aceto biberit paꝝ ex ea ei sufficiet in sedanº siti vbi nō multa inuenitur aqua.

Caᵐ. iij. de regie cauēdi a caliditate ⁊ ꝓprie in itinere ⁊ regimine iter agentiũ in ipsa.

Hos etiā nisi se ipsos regāt res in suo fine ad hoc ꝑducet q̄ debilitabunt̃ ⁊ eoꝝ r̃soluent̃ v̇tutes ita q̄ se mouere nō poterũt ⁊ supabit sitis: ⁊ fortasse sol eoꝝ ipediet cerebra. Quapp studere dēnt vt vehemēti coopturā a sole sua tegāt capita. Et silr̃ dēnt iter agētes pectora sua custodire ⁊ epithiare ex tali q̄le ē mucilago psilij ⁊ succus portulace. Iter p̃terea agētes in calore qñꝫ necesse ē aliq̇d cōedere añq̃ eāt sicut ius ordei ⁊ sirupũ de fructibꝰ ⁊ reliq̃ ab eis qm̃ qũ equitāt ⁊ in eoꝝ interioribꝰ nihil exit multũ debilitat eos resolō ⁊ nō erit in eis restauratio. Sũere ergo ꝺꝫ ex eo qō dixius aliq̃tulũ ⁊ deiñ moret̃ donec de stō descendat ⁊ nō vndet. In via p̃terā deferre ꝺꝫ oleũ rof. ⁊ viol. ex quo hora pꝰ horā in suis dorsis inungatur. Multoꝝ p̃terea q̇bus in via ex calore accĩt nocumētũ redeũt dispōes ꝑp natationē in aq̃ fr̃a: verũtñ melꝰ ē ne hoc cito fiat s3 paꝝ expectent deiñ ordinate ad ipsaꝫ accedāt. Qui autē venēa timuerit nares ⁊ os institā sibi ligare ꝺꝫ ⁊ tolleret laborē in hoc: ꝺꝫ ēt prius cũ lacte absqꝫ butyro cepas cōedere ⁊ ꝓpe qum cepe in ipso fuerit muraba aut nocte vna infuse cōedat cepas ⁊ sorbeat lac. Et opꝫ vt sint cepe añq̃ in adoq mittant̃ fortis incisiōis. Sit p̃terea illud qō odorat oleũ rosaceũ ⁊ oleũ de seibꝰ cucurbite qm̃ malitiā venēoꝝ rēouet quā timet. Qũ autē venenũ ei nocumentũ fecerit sup extrēitates ipsiꝰ aq̃ ꝓiciat̃ fr̃a ⁊ facies ea lauet̃. Sitqꝫ eius cibariũ ex oleribus fr̃is ⁊ sup ipsius caput ex oleis fundat̃ frigidis sicut oleo rosaceo ⁊ ex salicibus ⁊ succis fr̃is sicut v̇micularis succo deiñ lauet̃: ⁊ a coitu sibi caueat. Saliti quoqꝫ pisces ei ꝯfer̃t qũ q̇euerit qō

hꝫ: vinū quoꝫ tēpatū ei ꝯfert: lac ꝑterea ē melior
cibus si febrē nō hūerit. Et si hūerit febrē q̄ nō fu
erit ex febribus putridis. imo ex diuturnis bibat
doch acetosum. i. lac absꝫ butyro. Qūꝫ siti hūerit
post venēa succurrat̄ ex collutōe oris cū aq̄ sꝫ non
bibat ex ea donec satiet̄ qr tūc subito moriet̄ sꝫ tē
pañ ex collutōe oris cū aq̄. Qd̄ si multa ei necessi
tas bibēdi ingruerit semel ex ea glutiat paꝝ in 2°
⁊ tertio ⁊ deinceps. Qūꝫ q̇euerit illud qd̄ ex siti
ei admistū fuerit bibat. Et si añꝙ̄ bibat incepit bi
bere oleū rosaceū ⁊ aq̄ mistū ⁊ postea bibat aꝙ̄ est
melius. ¶ Et ad summū ille quē calor īpedit ī lo
co dꝫ maēre frō ⁊ pedes abluere ex aq̄ frā. Et si
fuerit sitiēs aꝙ̄ fraꝫ paulatī bibat. Et ex cibo q̇ ci
to digerit̄ nutriatur.

Caᵐ. iiij. de regēdo it̄ agētē ī frigor̄ et ꝯgelatoꝝ.

Dico ꝙ̄ iter agere in forti frigor̄ ē res ma
gni tioris lꝫ multū custodiat se ⁊ muniat
oibus q̄ sunt necessaria ⁊ q̄ꝯtomagis qū ñ
totū qd̄ necessariū ē ꝑpauerit. Qua p̄les naꝙ̄ iter
agētes oibus q̄ necessaria erat̄ se rexerunt ⁊ postea
frigore mortui sunt quos frigus interfecit ⁊ pruīa
spasmo aut alcuzeꝫ aut ꝯgelatōe aut apoplexia. et
moriunt̄ q̇dē morte eoꝝ q̇ opiū biberint aut man
dragorā. Qd̄ si eoꝝ dispō ad mortē ñ ꝑueñrit ml̄
totiēs in famē incidēt q̄ vocat̄ bolisimus in q̄ q̇d sit
facieñ ⁊ in alijs egritudibus iā in suo loco dixius.
Et r̄s q̇dē eis melior ē vt poros claudat̄ ⁊ nares et
os custodiat̄ ne in eo aer frigidus subito ingrediat̄
⁊ vt extrēa custodiat̄ cū eo qd̄ noiabius. ¶ Qūꝙ̄
iter agēs in frigore hospitat̄ nō illico se calefacere
dꝫ īmo in hoc paulatim ordinet̄ in calore puo ⁊ ad
fortē calorē nō cito accedat īmo si ad ipꝫ nō accesse
rit erit melius. Qd̄ si vehemēter ei fuerit necessa
riū frm ordinē ad ipꝫ accedat. Et ille q̇dē cui ꝯueni
entius ab eo separi ē q̇ cito vult ire ⁊ ad frigꝰ egr̄
dit̄ hoc ē qū frigus nō ad hoc ꝑuenerit vt iter agē
tē debilitet ⁊ eiꝰ deijciat fortitudinē. Sꝫ si ꝯgela
tio in ipso opet̄ necesse ē vt festinet ad se calefaciē
dū ⁊ leniendū ex oleis calefaciētibꝰ ⁊ ꝓp̄e illis in q̇
bꝰ tyriace ꝓpetas exit sicut oleū de lilio. ¶ Qūꝫ
iter agēs in frigore hospitatus fuerit ⁊ fuerit fam
licus ⁊ rē cōederit calīaꝫ accidet ei calor sicut ex fe
bre mirabil̄. ¶ Iter agētes ꝑterea nutriētia hn̄t q̄
rē facilē frigoris eis faciūt. Et hec q̇dē sunt nutriē
tia in q̇bꝰ multū ponunt̄ allea ⁊ nuces ⁊ sinapi ⁊ as
sa. Et ē qū in eis mittunt̄ cepe vt bōi sit saporis ꝯ
dite cū alleis ⁊ nucibꝰ. ¶ Butyꝝ quoꝫ ē eis bonū
⁊ ꝓp̄e qū pꝰ ipꝫ forte hauserit vinū. ¶ Dꝫ ꝑterā
vt iter agēs in frigore nō ambulet dū ē vacuꝰ im
mo ipleat̄ nutrimēto. Et vinū loco aq̄ bibat ⁊ mo
ret̄ dōec istud in suo ventre q̇escat ⁊ calefiat ⁊ po
stea eq̇tet. ¶ Assa quoꝫ ē ex eis q̄ in frigore ꝯgela
tū calefaciūt ⁊ ꝓp̄e qū ipsa in vino ei ad potañ dat̄
cꝰ integra dos̄ ē. ʒ. i. asse ⁊ vini lb. i. ¶ Amplius
iter agētes in frigore hn̄t vñ fiat epithīa qd̄ corū
muniat corᵃ ne a frigore patiant̄ ex q̇bꝰ ē pix ⁊ ali
a ab ea. ¶ Allea quoꝫ sunt ex rebꝰ ei vtilibus q̇ ab
aere venerunt frigido.

Caᵐ. v. de custodiēdis extrēitatibꝰ a nocumento
frigoris.

Iter agēs extrēa in ꝑmis fricare dꝫ dōec
calefiat deiñ ex oleo calīo ea liniat qd̄ sit
ex oleis bñ redolētibꝰ sicut oleū de lilio ⁊ oleū de
ben: misceos quoꝙ̄ ē epithīa eis ꝯueniēs ⁊ si ipꝫ ñ
hūerit oleū ⁊ ꝓp̄e qū in ipso posuerit pip aut pire
tꝝ aut euforbiū aut assaꝫ fetidā aut castoreū. ¶ Ex
epithīatibꝰ ꝑterea extrēitates custodiētibꝰ ē vt su
pponat eis galbanū ⁊ allea qr ē securatio aut sicut
alkitran. Et nō oꝫ vt sotular aut calciamtū qᵒ pes
tegit̄ sit strictus ita vt pes in eo cōmoueri nō pos
sit qm̄ motus mēbri ē vna ex rebꝰ ꝓhibētibꝰ ab e
o frigꝰ mēbꝝ quoꝫ suffocatū duriter īuēit frigus.
Et qū ipꝫ q̇dē ꝑgamēo coopit̄ ⁊ aliq̇d ei suppōit̄ et
nihil supponit̄ ē magis ipꝫ custodiēs. Qū autē ma
nus aut pes frigus nō senſint ⁊ ex frigore nihil di
minutū fuerit nec sollicitudo iᵃ fuerit custodiendi
ipꝫ regie ꝯuēienti scias ꝙ̄ sr̄us iā ē in itiner̄ destru
ctōis ⁊ ꝙ̄ frigꝰ iā effecit in ipso opонē suā. ¶ Nūc
igr̄ excogitare dēmus q̇d in ipso sit facieñ ꝙ̄ si fri
gus in mēbro opabr̄ ⁊ īnatū q̇ in ipso erat extinxe
rit calorē ⁊ ꝯstrinxerit illud qd̄ resoluebat̄ ex eo ī
eiꝰ subā ⁊ ipꝫ putrefactōi aptū effecerit erit qñꝫ ne
cessariū facere totū qd̄ in caᵒ de vlceribꝰ ē dictum
⁊ ꝓp̄e de herpetibꝰ estiomēis malis. Sꝫ qū frigꝰ
ipꝫ īpedierit ⁊ nōdū cōputruerit sꝫ in illo ꝯsistit ꝓ
cessu meliꝰ erit vt extrēitates ponant̄ in aq̄ vapo
ꝝ ꝓp̄e aut in aq̄ in q̄ ficꝰ cocte fuerint ⁊ in aq̄ cau
liū ⁊ in aq̄ myrti ⁊ in aq̄ aneti ⁊ in aq̄ camemille to
tū hoc ad supponēdū ē eis ꝯuēiens ⁊ aq̄ seebe ⁊ aq̄
namen. ¶ Ex napis quoꝫ emplꝫ apponere ē medi
camē eis ꝯuēiens: ab igne ꝑterea sibi cauere dꝫ ne
ad ipꝫ accedat. ¶ Et oꝫ q̇dē vt velociter incedat
⁊ pedē moueat aut extrēa aut exercitet ipꝫ ⁊ fricet
postea inungat ⁊ sup ipꝫ aꝙ̄ calīaꝫ ab alto fūdat cuꝫ
eo qd̄ dixius. ¶ Et scito ꝙ̄ dittere extrēitates su
spēsas ⁊ q̇etas in frigore ne moueat̄ ⁊ vt nō exer
citent̄ ē ex maioribꝰ cāis q̄ faciūt extrēis vt ea su
ꝑet frigꝰ. Sūt ꝑterea hoiuꝫ q̇dā q̇ ponūt in aqua
frā ⁊ faciūt vtilitatē ac si nocumētū ab eis rēouere
tur q̄nadmōꝫ fructibus accit congelatis. ¶ Dum
ei in aꝙ̄ ꝓijciunt̄ fraꝫ: fiūt q̄nadmōꝫ si ab eis extra
heret̄ ꝯgelatō ⁊ ab eis labr̄ ⁊ liniunt̄ ⁊ eq̄nt̄ ⁊ si ea
igni applicant̄ corrūpent̄. Sꝫ qūo fit istud nō ē me
dico necessariū. ¶ Qū aūt vna extrēitas obfuscari
cepit: scalpellāda ēt erit ⁊ sanguis ab ea extrahēdꝰ
mēbro in aq̄ calīa posito ꝓpterea ne aliq̇d sanguinis
in orificijs plagaꝝ ꝯgelet̄ ⁊ nō egrediat̄ sed egredi
dittat̄ dōec ꝑ se restringat̄ postea ipsa epithiet̄ ex
boloarmēo ⁊ aceto tēpatis qm̄ hoc eiꝰ rēouet lesi
onē. Alkitran quoꝫ in principio ⁊ fine iuuamētū ꝓ̄
bet. Qūꝫ res ad nigredinē trāsierit aut viriditatē
⁊ ꝯseq̄t̄ ipsaꝫ ipsa frꝫ putrefactionē ꝓcedēte nō labo
ret nisi vt auferat̄ illud qd̄ ꝯputruit ne etiā sanuꝫ
qd̄ in eiꝰ ꝯsistit vicinitate putrēfiat ⁊ putrefactio
paulatī ad interiora ꝓcedat sꝫ faciat illud qd̄ ī suo
diximus capitulo.

Caᵐ. vi. de ꝯfuanᵒ colorē faciei in itinere.

Facies ē epithianda ex rebꝰ viscosis in q̇
bꝰ exit ꝯglutinatio sicut mucilagine psilij
⁊ mucilagine portulace ⁊ sicut dragagāto
in aq̄ resoluto ⁊ gūmi arabico in aq̄ resoluto ⁊ si
cut albuīe oui ⁊ sicut tortellis de simila in aq̄ reso
lutis ⁊ trociscis quos cheutā noiauit. qū aūt uētus
eā sciderit aut frigus aut sol regimē eiꝰ q̄res ī s̄
mone de decoratione.

Ca^m. vij. de ꝯſuādo iter agētē a nocumentis aq̄ꝝ diuerſarum.

AQuaꝝ iter agētē ad egritudines magis ꝑducit ꝙ nutriētiū diuerſitas. Ex hoc ſollicitudo ē hn̄da ⁊ res aq̄ corrigēda. De eius autē emēdatōe ē vt vehemēter coleť ⁊ fiat ut a reſudāte cor^e multū ꝑ reſudationē egrediať: ipſā quoꝫ coq̄re q̄nadmōꝫ iā in hoc demr̄auius caꝫ eaꝫ qn̄ꝫ colat: ⁊ inter pure aq̄ ſubāꝫ ⁊ id qđ ei admiſceť ſeꝑationē facit. Et mai⁹ hoc toto eſt ipſaꝫ ſublimān° diſtillar̄. Eſt ēt qū ex lana ĩtorta ſit lychiniū c⁹ vna extrēitas in vas plenū pōiť altera ĩ uas vacuū ⁊ guttatī aq̄ ad vacuū dilabr̄ ⁊ ē clarificādi mō⁹ idoneus ⁊ ꝓp̄e qū multotiēs factū fuerit: ſilr̄ quoꝫ qū aq̄ amara ⁊ mala coq̄ť ⁊ ꝓijcieť in ea dum ipſa bullit lutū libeꝝ ⁊ guttatī diſtillabr̄ cū lana ad mōꝫ ꝑme. Et ſilr̄ etiā qū aq̄ pure admiſcebr̄ lutū libeꝝ ĩ quo nō exit mala q̄litas ⁊ ꝓp̄e qđ ĩ ſole fuit aduſtū ⁊ poſtea colabr̄ erit ex eo qđ eius ꝓhibꝫ malitiā. ¶ Aq̄ quoꝫ cū vino bibere ē ex eo qđ ei⁹ rēouet malitiā qū ipſi⁹ malitia fuerit ex generr̄ paucę pen̄tratōis. ¶ Aq̄ etiā qū pauca fuerit ⁊ nō ĩuēiet tēpata cū aceto erit bibēda ⁊ ꝓp̄e in eſtate quōiaꝫ hoc a multo excuſat potu. ¶ Aq̄ p̄terea ſalſa cū aceto ē bibēda ⁊ ſirupo acetoſo in quā ſiliq̄ ⁊ myrti ḡna ſunt ꝓijciēda ⁊ ſorbe. ¶ Et p⁹ aluīoſaꝫ q̄dē aq̄ ⁊ pōticā bibeñ ē to^m illud qđ nāꝫ ſoluit. Vinū quoꝫ ē ex eo qđ p⁹ ipſaꝫ potatū ꝯfert. ¶ Super amarā quoꝫ aq̄ exhibēda ſunt dulcia ⁊ unctuoſa: ⁊ ipſa cū iuleb ē miſcēda ⁊ añ ipſaꝫ aq̄ ciceꝝ ē bibēda ⁊ añq̄ volūtas adſit rēouebr̄ eius ĩpedimētū. Et ſilr̄ cōedere cicera. ¶ Añ v° aq̄ ſtantē ⁊ paluđſtrē in q̄ exit putrefactio nō ſunt guſtāda nutrientia calā ſupra quā ſtiptica ſunt exhibēda ex fructibus fr̄is ⁊ mica ſicut cydonia ⁊ matiana ⁊ acetula. Super aq̄s quoꝫ groſſas ⁊ turbidas vteñ ē alleis. ¶ Et ex eo etiā qđ eas clarificat ē alumē iameni. Ex eis quoꝫ q̄ diuerſaꝝ aq̄ꝝ rēouēt malitiā ſunt cepe qđ ſunt vt tyriaca h⁹ ⁊ ꝓp̄e cepe cuꝫ aceto ⁊ allea etiā. Et ex rebus fr̄is ſunt lactuce. ¶ Amplius ex regīe viatoꝝ ꝯueniēte in diuerſitate aq̄ꝝ ē vt ex aq̄ ſue terre ferat ⁊ cū aq̄ miſceat terre in q̄ ꝑus hoſpitabr̄ ⁊ ferat ex aq̄ cuiuſq̄ꝫ hoſpitij ad hoſpitium qđ ē p⁹ ipꝫ ⁊ admiſceat eā cū ſua aq̄ ⁊ ita faciat donec ꝑuēiat vbi vult ⁊ ſilr̄ ſi ex luto ſue terr̄ ſumpſerit ⁊ cū oī aq̄ ad quaꝫ ꝑuenerit admiſcuerit ⁊ ipꝫ in ea ꝯq̄ſſauerit ⁊ eā dīmit quouſꝫ clarificeť. ¶ Aq̄ p̄terea pāno interpoſito bibēda ē ne ſanguiſuga cū errore egrediať ⁊ ne quod ex mal' ꝑmiſtōib⁹ vehemēter ē minutū trāſglutiat. ¶ Ex rob quoꝫ acetoꝝ ſecū deferre vt ea cū vnaq̄q̄ꝫ diuerſaꝝ aq̄rum miſceat eſt regimen conueniens.

Ca^m. viij. de regīe viatoris in mari.

VIatori in mari plerūq̄ꝫ accit v̄tigo ⁊ ĩuoluiť cū ea ⁊ cōmoueť in ea nauſea ⁊ vōitus: ⁊ hoc q̄dē in ꝑmis dieb⁹ ſꝫ poſtea reſidet ⁊ q̄eſcit. Et oꝫ ne fortiter retineať nauſea ⁊ vōitus ſꝫ dittať donec ꝑ ipꝫ mūdeť: ꝙ ſi ſuꝑfluus fuerit retinebr̄ tūc: ꝑpatio tn̄ ne vōit⁹ accidat non ē mala. Et hoc ē vt ex fructib⁹ cōedat ſicut cydonia ⁊ matiana ⁊ ḡnata. Semē quoꝫ apij qū bibituꝫ fuerit ꝓhibet nauſeā ne cōmoueat ⁊ ſedabit eā qū cōmouebr̄ ⁊ apſinthiū ſilr̄. ¶ Ex eis etiā q̄ id ꝓhibent ē vt acetoſis os ſtōi ꝯfortātib⁹ ⁊ vaporeꝫ ne ad caput aſcēdat ꝓhibētib⁹ nutriať. Et hec q̄dē ſunt ſicut lētes in aceto ⁊ ſucco vue acerbe ⁊ parū calamēti ⁊ aſceb ⁊ panis fractus in vino bn̄ redolēte aut in aq̄ fr̄a. Et ē qn̄ in ea poniť aſceb. Nares quoꝫ ei⁹ interius cū ceruſa ſunt epithīande.

Explicit fen tertia h⁹ ꝑmi canōis. Et icipit q̄rta

Fen q̄rta de diuiſiōe mōꝝ medicationū ſcḋm egritudines vniuerſales. Incipit.

Ca^m p^m dcōis q^c ē locutō vl'is de medicatōe.

DIcēus ꝙ res medicatōis ex vna trium reꝝ ꝯpleť: vna eaꝝ ē regimen ⁊ nutriētia: ⁊ alia mediciaꝝ ē exhibitio: ⁊ tertia ē opo manual'. Per regimē aūt intelligius admīſtrationē q̄ ſit in cauſis neceſſarijs nūeratis q̄ ꝑ^nt vl'um ſꝫ currētes ex q̄b⁹ ē nutriēs. ¶ Et iudicia q̄dē regis ex ꝑte q̄litatū eaꝝ ſunt ꝓportionalia iudicijs mediciaꝝ. ¶ Nutriēs v° ex eis oib⁹ iudicia hꝫ q̄ ſūt ei ꝓp̄a ex mō q̄titatis. Nutriēs ei qn̄ꝫ ꝓhibeť qn̄q̄ꝫ minuiť qn̄ꝫ eq̄ť qn̄ꝫ augeť. Sꝫ nō ꝓhibeť niſi qum medic⁹ vult vt nā occupeť in maturatōe hūoꝝ. Et nō minuiť niſi qū vult v̄tutē cū hoc cuſtodir̄ g° in q̄tū nutrit cuſtodit ꝑtē v̄tutis ⁊ in quātū minuit cuſtodit ꝑtē materiei ne nā tūc occupeť in digere° multū cibū. Ipſe quoꝫ ſꝑ ſit ſollicit⁹ de eo qđ magis ſuſpectū ē: ⁊ ē v̄tus ſi fuerit valde debil' aut egritudo ſi fuerit multū fortis. ¶ Nutriēs quoꝫ ex duabus minuiť ꝑtib⁹: vna eaꝝ ē ex ꝑte q̄titatis: ⁊ altera ē ex ꝑte q̄litatis: ⁊ tibi q̄dē poſſe ē ponere cōiunctionē duaꝝ ꝑtiū diuiſionē tertiā. ¶ Drīa autē inter duas dcōes q̄titatis ⁊ q̄litatis ē q̄m nutriens qn̄ꝫ ē multe q̄titatis ⁊ pauci nutrimēti ſicut olera ⁊ fruct⁹ q̄m q̄ ex eis multū cōedit ex q̄titate nutriētis multū recipit abſꝫ ei⁹ q̄litate. Et qn̄ꝫ ē nutriēs pauce q̄titatis ⁊ multi nutrimēti ſicut oua ⁊ galloꝝ teſticuli. ¶ Nobis quoꝫ qn̄ꝫ ē neceſſariū q̄litatē minuere ⁊ in q̄titate augmētū facere: ⁊ hoc q̄dē ē qū deſideriū fuerit ſuꝑās ⁊ in venis crudi fuerint humores ⁊ voluerīus deſideriū ſopire ꝑ ſtōi repletionē ⁊ a venis multā ꝓhibere māꝫ iō vt p⁹ matur̄tur illud qđ ē ĩ uēis aut ꝓpť ītētōes alias ab iſtiſ. Et qn̄ꝫ neceſſariū ē nobis in q̄litate augmētū facer̄ ⁊ minuere q̄titatē: ⁊ hoc q̄dē ē qū voluerīus v̄tutē ꝯfortare ⁊ ſtōi nā rē multā digerere nō valet. Plm autē qđ nos laborāus in minuēdo cibū aut ꝑbibēdo ē qū egritudines medicāur acutas. In egritudibus quoꝫ chrōicis minuīus ſꝫ min⁹ ꝙ in acutis. In egritudib⁹ nāꝫ chrōnicis plus de v̄tute ſolliciti ſumus q̄r ſcīus ꝙ eaꝝ criſis ē lōginq̄ ⁊ ipſaꝝ ſtatus ē rēot⁹. Quapp niſi v̄t⁹ cuſtodiať vſꝫ ad horā criſis ſtare nō poterit nꝫ illud qđ in lōgo digeritur t̄pe digerere valebit. In acutis v° egritudib⁹ criſis ē ꝓpinq̄ ⁊ ꝯfidīus ꝙ v̄t⁹ añ ſtatū nō reſoluetur: ꝙ ſi hoc timuerīus nutriēs nō ꝑlime mīuēuſ. Et q̄to egritudo plus ꝑncipio ꝓpinq̄ fuerit ⁊ accidētia magis q̄eta nutrieus v̄tutē ꝯfortātes. Et q̄tū egritudo ſcḋm augmētū ꝓceſſerit ⁊ accn̄tia ibi etiam augmētata fuerit minuēus dietā ꝓpť fiduciaꝫ eius qđ iā dedius ⁊ ꝓpterea vt v̄t⁹ alleuieť in hora luctaminis. In t̄pe quoꝫ ſtatus regimē vehementer

ſubtiliãus. Et q̃to magis egritudo fuerit acuta et criſis ꝓpinq̄or erit nr̃a regis ſubtiliatio maior niſi cãe acciderint q̃ nos ab eo ꝓhibeãt q̄nadmõz ĩ libris noĩabiũs ꝑticularibꝰ. ¶ Nutriens perterea hꝫ hoc q̇dẽ ex eo qꝺ fit nutrimẽtũ duas alias hꝫ opatões q̄ ſunt velocitas penetratõis ſicut diſpõ vini ⁊ tarditas penetratõis ſicut aſſatoꝝ diſpõ ⁊ frixoꝝ ⁊ etiã ſpiſſitudo ſubẽ eiꝰ qꝺ ex ipſo generat̃ in ſãguine, ⁊ eiꝰ retẽtio ſicut eſt diſpõ nutrimẽti carnis porcine ⁊ vituline aut ipſiꝰ ſubtilitas ⁊ reſolõnis eiꝰ neceſſitas ſicut ẽ diſpõ nutrimẽti qꝺ fit ex vĩo ⁊ ex ficubꝰ. ¶ Et nobis q̇dẽ ẽ neceſſariũ nutriens qꝺ cito pen̄tret qñ caſui v̇tutis aĩalis ſuccurrer̃ uolumus ⁊ eius reſolõni ⁊ nõ põt ſtõus ⁊ v̇tuſ tollerare vt nutriẽs digerat̃ qꝺ tarde digerit̃. Et nos q̇dẽ a nutriẽte terrẽur qꝺ cito digerit̃ quꝫ accĩt vt nutriens p̄cedat qꝺ tarde digerit̃ ⁊ timẽuſ ne cũ eo miſceat̃ ⁊ fiat ſm mõz quẽ iã declauĩs. ¶ Et terremur etiã ã nutrimẽto groſſo qñ ꝑ certo ſcĩus ꝙ accidũt oppilatões. Sꝫ eligĩus cibũ fortis nutrimenti ⁊ tarde digõis ꝓp̄t eũ quẽ ꝯfortare volumꝰ ⁊ exercitijs fortibꝰ p̄pare. ¶ Rarũ quoꝫ nutriẽs eligimus ꝓp̄t illũ cui velociter accĩt poroꝝ ſpiſſituᵒ.

Medicatio autẽ q̄ fit cũ medicis tres hꝫ regulas: ũa eaꝝ ẽ regula eligendi eiꝰ q̄litatẽ. ſ. eligendi ipã calãꝫ aut frãꝫ aut hũidã aut ſiccã. ¶ Et ſᵃ eſt reglã ipſius eligendi q̄titatẽ: ⁊ hec q̇dẽ regula diuiditur in regulã mẽſãdi põdus eiꝰ ⁊ ĩ regulã menſãdi ipſius q̄litatẽ. ſ. ſue calitatis g̃dũ aut frĩtatis aut reliq̄ꝝ ab iſtis. ¶ Et tertia eſt regula ordinãdi ſuãꝫ horã. ¶ In electõe autẽ q̄litatis medicine abſolute nõ habet̃ cognitio niſi ꝑ cognitionẽ ſp̄ei egritudĩs qm̄ qñ egritudĩs q̄litas ſcita fuerit erit medicina eligenda q̄ ei in ſua q̄litate ſit ꝯtraria; qm̄ egritudo ſuo medicat̃ ꝯtrario ⁊ ꝯſuat̃ ſanitas ſuo ſil̃i. Quãtitatis autẽ ipſiꝰ mẽſa ex duabꝰ cognoſcit̃ ꝑtibꝰ ſm mõz menſe artificial̃ ex nã mẽbri ⁊ ex q̄titate egritudĩs ex rebꝰ q̄ ſup illud ſua ſign̄t ꝯueniẽtia ⁊ aptitudine ipſaꝝ q̄ ſunt genꝰ ⁊ etas ⁊ ꝯſuetudo ⁊ tẽpus ⁊ regio ⁊ ars ⁊ v̇tus ⁊ forma. ¶ Naturã v̇o mẽbri cognitio q̄ttuor reꝝ ꝯtiet cognitionẽ. ſ. ꝯplõnis mẽbri: ⁊ creatõis eiꝰ: ⁊ eius ſitus: ⁊ ipſiuſ v̇tutis. ¶ Et ꝯplõnis q̇dẽ mẽbri qm̄ qñ eius nãlis ꝯplõ ſcita fuerit ⁊ ipſius ꝯplõ in egrit̃ ſciet̃ ꝑ mẽſurã exiſtiatiuã q̄tũ eiꝰ ꝯplõ nãl̃ elõgata fuerit: ſciet̃ gᵒ mẽſã q̄titatiſ q̄ ipſa reduci poſſit ad tẽpiẽ v̇big̃tia qm̄ ſi ſanatiua ꝯplõ fuerit frã ⁊ egritudinal̃ calida tũc iã multa elõgatio erit a ꝯplione ſui: ⁊ tũc multa indigebit infrãtõe; ꝙ ſi ambe fuerint calide ſufficiet ei ꝑua infrãtio. ¶ Et creatõis q̇dẽ mẽbri iã dixĩus ꝙ crẽata m̄bri ĩ. iiij. diuidr̃ mõs ⁊ tu q̇dẽ eã ibi ꝯſiderare dẽs; pꝰ hᵒ ſcir̃ dẽs ꝙ m̄broꝝ q̇dã ſũt q̄ ĩ foramĩbꝰ ſuis ſt̃ facilia ⁊ ſt̃ ĩ eis interiꝰ aut exteriuſ loca vacua ꝑ q̄ expellit̃ ſupfluitas medicina ſubtili ⁊ tẽpata. Et eoꝝ ſunt alia q̄ nõ ſunt ita ſed medicina indigẽt fortiore ⁊ ſil̃r eoꝝ ẽ qꝺ ẽ raꝝ et eoꝝ ẽ qꝺ eſt ſpiſſum. Et raro q̇dẽ medicina ſufficit ſubtiliſ: ⁊ ſpiſſo ẽ meᵃ fortis neceſſaria. qꝺ aũt forti medicĩa magis indiget ẽ illud qꝺ in nulla duarũ ꝑtiũ ventriculũ hꝫ nꝫ receptaculũ. Et pꝰ ip̄ꝫ ẽ illꝺ qꝺ hꝫ in vna ꝑte ⁊ poſt ip̄ꝫ ẽ illud qꝺ a duabꝰ ꝑtibꝰ hꝫ receptaculũ ſꝫ ẽ ſolidũ ⁊ ſpiſſum ſicut rigno poſtea ẽ illud qꝺ ea hꝫ a duabꝰ ꝑtibꝰ ⁊ ẽ raꝝ ſicut

pulmo. ¶ Et ſitꝰ q̇dẽ mẽbri qm̄ ꝑ ſituꝫ cognoſcit̃ q̄nadmõz tu ſcis aut locꝰ aut ſocietas. ¶ Utilitas v̇o q̄ ex ſocietatis ꝓuẽit cognitõe ẽ magis ꝓp̄a propterea ꝙ ꝑtẽ magis eligis ad quã medicina trahit ⁊ ad quã eã declinare facis: v̇big̃. qñ fuerit mã in gibbo epatis eũabis eã ꝑ vrinã ⁊ ſi in epatis ꝯcauitate fuerit eũabis eã ꝑ ventrẽ qm̄ epatis gibboſitas mẽbris vrine ẽ aſſociata ⁊ eiꝰ ꝯcauitas ẽ aſſociata inteſtĩs. Sꝫ eiꝰ vtilitas q̄ ex ꝑte ſciẽdi locũ ꝓuenit ẽ triũ mõꝝ: vnꝰ eoꝝ eſt eiꝰ lõgitudo ⁊ ipſius ꝓpinq̇tas qm̄ ſi fuerit ꝓpinquũ ſicut ſtõus ꝑuenient ad ip̄ꝫ medicine tẽpate ⁊ opabunt̃ in ipſo ⁊ ſi lõgĩ qñ fuerit ſicut pulmo mediciaꝝ tẽpataꝝ v̇tuteſ corrũpent̃ añꝙ ad ipſuꝫ ꝑueniãt. Quapp erit neceſſariũ vt in eaꝝ v̇tutibꝰ augmentuꝫ fiat. ¶ Oꝫ itaqꝫ vt qñ mẽbꝝ ẽ ꝓpinquũ cui obuiat medicina ſit v̇tus ipſiꝰ m̄dicine ſm mẽſurã q̄ egritudĩ ſit oppoſita ⁊ ſi inter ea fuerit lõgitudo ⁊ ſpatiũ ⁊ ẽ egrituᵒ cui ẽ medicina neceſſaria quã v̇tus ꝓfundãs penetrare faciat tũc neceſſariũ ẽ in v̇tute medicĩe plus addere ꝙ̃ pꝰ erat ei neceſſariũ ſicut acetũ in emplõ ſciatice ⁊ reliq̇s. ¶ Et ſcõs mõꝰ ẽ vt ſciat̃ q̇d medicis ſit admiſceñ vt ꝑ illud velociter ad mẽbꝝ ꝑuẽiat q̄nadmõz medicis mẽbroꝝ vrine admiſcent̃ diuretica ⁊ medicis cordis crocꝰ. ¶ Et tertiꝰ q̇dẽ moꝺꝰ ẽ vt ſciãus q̄ ꝑte medicinã ad ip̄ꝫ tranſire faciãus: v̇big̃. ſi ſciuerĩus ꝙ vlcera in inferioribꝰ exñt ĩteſtĩs ꝑ cliſteria initiẽus ⁊ ſi ſciuerĩus ꝙ ſint in ſuperioribꝰ ꝑ illud qꝺ bibũt afferẽus. ¶ Qñꝫ etiã confert loci ⁊ ſocietatis ſil̃ ſollicitudinẽ habere: ⁊ hoc q̇dẽ ẽ in eo qꝺ facere dẽmus qñ fuerit mã tota iãꝫ in mẽbro eũata ⁊ in eo qꝺ facere dẽmus quꝫ materia adhuc eũat̃: qm̄ qñ ſciuerimus ꝙ mã fuerit adhuc ĩ deſcẽſu a ſuo loco mãꝫ extrahẽus poſtꝙ̃ q̄ttuor ꝯditionũ curã hũerĩus: vna ẽ ꝑtis diuerſitas q̄nadmõz a dextra ad ſiniſtrã trahimus ⁊ a ſuperioribꝰ ad inferiora. ¶ Et ſa ẽ vt ſocietatis curã hẽamus ſicut mẽſtrua ventoſis retinẽus q̄s mãmillis ſupponĩus ſocio attrahẽtes. ¶ Et tertia rc̄itudinũ curã hẽre q̄nadmõz in egritudibꝰ epatis in dextra minutionẽ facĩus baſilica, ⁊ in egritudibꝰ ſplenis in baſilica ſiniſtra. ¶ Et q̄rta q̇dẽ eſt cũ ſollicitudine elõgatõis ne qꝺ extrahit̃ ualde ſit ꝓpinquũ ei a quo extrahit̃. ¶ Sꝫ qñ accĩt vt tota mã iã ſit eũata vtreqꝫ rẽs ei ꝯferũt ex ꝑte: qm̄ ſi voluerĩus accipiemus eã ex ipſo mẽbro: ⁊ ſi voluerĩus trahẽus ipã ad mẽbꝝ ꝓpinquũ qꝺ aſſociatũ ẽ ⁊ eã ab eo extrahemus q̄nadmoduꝫ duas minuimꝰ ſaphenas in mr̃icũ egritudibꝰ ⁊ venã q̄ ẽ ſub lingua quꝫ medicari volumꝰ ap̄a duaꝝ amigdalaꝝ. Qñꝫ ad diuerſuꝫ trahere volueris mẽbri a quo ꝯtrahis dolorẽ pꝰ ſeda. Et caue tibi ne trãſitus ſup principale fiat. Et vtilitas q̇dẽ q̄ ſeq̇t̃ ex ꝑte v̇tutis mẽbri ẽ trium ſemitaꝝ, vna ẽ dignitatis ⁊ principatus curã haber̃ qm̄ ſup mẽbra principalia nõ faciẽus aliq̇d cũ fortibꝰ medicis in quo ſit ambigeñ q̄tomagis potuerimus ne nocumẽtũ toti corpi cõe faciãus. Quapp ex cerebro ⁊ epate nõ eũabĩus illud qꝺ ab eis eũare debẽus in vna hora nꝫ vlloᵒ vehemẽti infrãbimus infrãtõe: ⁊ qñ epati empl̃ꝫ ſupponẽus ex medicis reſoluẽtibꝰ nõ relinq̄mus q̇n in eo res retentiuas ⁊ boni odoris ponãus ꝓp̄t v̇tutẽ cuſtodiẽdã. Et ſil̃r in eis q̄ ꝓp̄t eã ad bibeñ damus ¶ Qꝺ aũt

inter oīa mēbra hac tota custodia dignius exit est cor ꝛ postea cerebꝝ ꝛ p⁹ ip̄ꝫ epar. ¶ Et ſa q̇dē ſemita ē curaꝫ hēre opōnis mēbro aſſociate lꝫ non ſit principale ſicut ſtōus ꝛ pulmo. ¶ Quapropt̄ in febribus cū ſtōi debilitate aq̄ ſrīaꝫ in potu q̄ ſit uehemētis ſrītatis nō damus. ¶ Et ſcias ꝙ dare ea pura q̄ laxa faciūt principalib⁹ mēbris ꝛ eis q̄ ſunt corā ipſis ē valde tīoroſum in re vite. ¶ Et ſemita tertia ē habere ſollicitudinē acuitatis ſſus ꝛ eius ebetudis. Oꝫ naq̄ ſibi cauere ne mēbris acuti ſēſus neruoſis det medicinas malaꝝ q̄litatū ꝛ mordicatiuas ꝛ nocitiuas ſicut ſunt titimali ꝛ reliq̄ ab eis. ¶ Medicinaꝝ v̄o a q̄ꝝ datōe nobis cauēus ſpēs ſunt tres reſoluētes: ꝛ vehemēter īſrīantes: ꝛ ꝯtrarias hn̄tes q̄litates ſicut flos ej̄s ꝛ ceruſa ꝛ calcucecaum̄ nō ꝛ eius ſilia: hoc q̇dē ē electionē medicīe diuidere ſm mēbri nāꝫ. ¶ Scd̄ꝫ v̄o egritudis q̄ntitatē ꝙ tū illi v̄bi ḡ. c⁹ corporis caſitas egrotatiua ē fortis ꝛ neceſſariū ē ip̄aꝫ extinguere cū medicina q̄ ſit ī in ſrīando fortiſſima: ꝛ illi cuius accn̄talis ſrītas ē fortis ē neceſſariū eā calefacere cū medicina fortis calefactōis: ſi v̄o nō fuerint fortes medicine debilioris q̄litatis nobis ſufficient. ¶ Ex tpe autē egritudis ē vt ſciaūs in quo ſuoꝝ tēpoꝝ ſit egritudo v̄bi gr̄a qū ap̄a in principio fuerit ſup ipſuꝫ ponēus qd̄ ſolū repcutiat. ꝛ qum in ſtatu fuerit ponēus illud qd̄ ſolūmō reſoluat: in me° autē miſcebius utraq̄ꝫ et ſi egritudo fuerit acuta ip̄a in principio exn̄te tēperate regimē ſubtiliabīus. Et ſi in ſtatu fuerit in ſubtiliādo ſtudebīus ꝛ ſi fuerit ꝓlixa nō tm̄ in principio ſubtiliabīus ſꝫ in ſtatu tēpata vtēur ſubtiliatōe lꝫ ml̄tas ꝓlixaꝝ egritudinū p̄ter febres ſubtiliatiuū reſoluat regimē. ¶ Egritudo quoꝫ ſi multe ebulliētis materie fuerit in principio eā eūabīuſ nō expectātes maturationeꝫ: ꝛ ſi mediocris fuerit maturabīus eā ꝛ poſtea eūabīus. ¶ Cognitio aūt reꝝ q̄ ſua ſign̄t ꝯueniētia ē ad ſcien̄ tibi facilis ꝛ aer q̇dē q̄ ex eaꝝ exit ſumma ē dignior cuius rē cuſtodirī oꝫ ꝛ an ſit medicine iuuamētū p̄ſtans an egritudī. ¶ Et dicēus ꝙ in egritudibus in q̇bus eſt tīor ꝛ nō ſumus ſecuri ex defectu v̄tutis ſi qd̄ facer̄ debēus tardauerīuſ aut ex eo aliq̇d alleuiauerimus a forti medicamine p° incipe debēus ¶ Ille v̄o in q̇b⁹ nō exit tīor ſm ordinē ad fortiorē ꝓcedēt ſi nō ſuffecerit eis debil̄. ¶ Preter hoc quoq̄ꝫ tibi caue ne a rcītudine recedas lꝫ videris ꝙ ipſaꝝ tardet̄ iuuamētū nꝫ in errore moreris ā̄ſi videris ꝙ ei⁹ nō appeat īpedimentū. ¶ Et cū hoc non ſm vnā medicatōeꝫ cū vna tibi ſtan̄ ē medicina īmo in vna medicatōe medicīas pmuta. qm̄ ab ip̄o qd̄ ꝯſuetū ē n̄ ſit paſſio: ꝛ vnicuiq̄ꝫ q̇deꝫ corpi īmo oī mēbro īmo vni corpori ꝛ vni mēbro ī vna hora ꝛ nō in altera ineſt ꝓpetas ab vna meᵃ pati ꝛ n̄ ab altera. Qū autē ignoras q̄ ſit egritudo r̄linq̄ eā nature ꝛ nō ꝓpes: qm̄ aut nā ſupabit egritudineꝫ aut ipſaꝫ manifeſtabit. ¶ Qūꝫ egritudo dolori cōiūcta fuerit aut cāe doloris aut a quo ꝓuēit dolor ſicut ē pcuſſio aut caſus incipies ſedare dolorē. Et ſi tibi neceſſe fuerit ſtuporē inducere nō tranſcēdaſ tale q̄le ē papauer al̄: qm̄ cū ſuo ſtupor̄ ē ēt dōeſticū. ¶ Qūꝫ vehemētia caloris mēbri tibi nocumētū fecerit nutri ex eo qd̄ ſāguinē vehemēter īgroſſat ſicut frumētū coctū. Et ſi ex hoc q̇dē regie non alleuiabr̄ nutri cū inſrīantib⁹ ſicut lactucis ꝛ eis ſimilib⁹. ¶ Scias p̄terea ꝙ ex ꝯgruis medicatōibuſ q̄ ꝯferūt ē iuuamētū qd̄ ſit ex eo qd̄ v̄tutes ꝯfortat aīales ꝛ vitales ſicut letitia ꝛ obuiare ei qd̄ ſibi placet ꝛ aſſidue ſedere cū eo cū quo ḡtulat̄: qn̄ꝫ etiā ꝯfert ſedere cū eo a quo v̄ecūdat̄ ꝛ quē erubeſcit: qm̄ egꝝ ꝓhibet a reb⁹ q̄ ei nocēt. ¶ Ex eis p̄terea q̄ huic mō medicatōis ſunt ꝓpinq̄ ē mutatio de terra ad terrā ꝛ de aere ad aerē ꝛ de formis ad formas ꝛ p̄cipe eū formas efficere ꝛ mot⁹ q̄ membꝝ dirigāt aut ꝯplōnē mutent q̄nadmōꝫ puero luſco p̄cipit̄ vt ſcītillas intueat̄ aut rē q̄ ei appet: aut ſicut p̄cipit̄ torturā patiēti ꝛ vt ſpeculū intueat̄ calibis qm̄ hoc pducit eū ad hoc vt laboret in rcīficando faciē ſuā ꝛ frōtē ꝛ oculū ꝛ fortaſſe īuit⁹ redibit ad hoc vt melioret̄. ¶ Ex regulis p̄terea q̄s obſuare debes ē fortes dīttere medicatōes in tēpibus fortib⁹ q̄nto plus poteris ſicut ventrē vehemēter ſoluere aut ꝓuocare vōitū aut apire ꝛ adurere in eſtate ꝛ hyeme. ¶ Ex reb⁹ quoꝫ in q̄ꝝ medicatōe ſubtile ē adhiben̄ ſtudin̄ ē qū in vna ꝯiūgunt̄ egritudine duo q̄ fieri dēnt ꝯtraria qꝛ oꝫ v̄bi ḡ. ut egritu° inſr̄et ꝛ ei⁹ cā calefiat: aut ecōuerſo: qr oꝫ ut egritudo calefiat ꝛ ei⁹ cā inſr̄et̄ ſicut mā colice idiget calefactōe ꝛ inciſiōe ꝛ ſubtiliatōe: ꝛ oꝫ vt fortitudo doloris ei⁹ inſr̄et̄ ꝛ ſtupefiat ꝛ ecōuerſo. Ampli⁹ ſcire dēs ꝙ nō oīs repletio nꝫ oīs ꝯplōnis malitia ſuo medicat̄ cōtrario ex eūatiōe ꝛ oppōne īmo multotiēs ſufficit multa regis bonitas in repletōe ꝛ malitia complexionis.

Caᵐ. ij. de medicatōib⁹ egritudinū malīe ꝯplōiſ.

Que ex eis q̇dē ſine mā exīt ꝯplō tm̄ pmutat̄: ſꝫ ſi cū mā fuerit ipſa eūabr̄: ꝛ plerūq̄ꝫ q̇dē ei ſola ſufficit eūatio ſi ꝯplōnis infuſe q̄ p̄terita ē malitiā nō ibi reliq̄rit: ꝛ qn̄q̄ꝫ non ſufficit nobis iſtud ſi ꝯplōnis dimiſit malitiā īmo erit nobis neceſſe ꝯplōnē pmutare qū in eūan° finē fecerīus. ¶ Dicēus g° ꝙ malitie ꝯplōnis medicatio multis fit mōis. ¶ Cōplexionis nanq̄ꝫ malitia aut erit infuſa: et erit ipſius medicatio ex contrario abſolute: ꝛ hec ē medicatio abſolute: aut erit ī termīo ut ipſa generet̄: ꝛ erit ei⁹ ſanatio ſanatio q̄ fit cū p̄miſſiōe ſuatōis q̄nadmōꝫ putrefactionē q̄ ē cū febre q̄rtana m̄dicaūr cū tyriaca ꝛ aq̄ ſrīaꝫ ī tertiana damus vt extinguat. Et exēplū p̄miſſiōis ſuatōis ē eūatio in q̄rtana q̄ fit cū belleboro: ꝛ ī tertiana cū ſcamōea qū principiū interpolatōis q̄ accīt ꝓhibere volumus. ¶ Et exēplū p̄miſſiōis ſuationis ſolūmō ē eūatio q̄rtane apte ꝓpt̄ melīe ſupatōnē cū belleboro ꝛ febri tertiane ꝓpt̄ cholere dominiū cū ſcamōea. ¶ Qū autē in aliq̄ egritudine dubitaueris an ſit ei⁹ cā caſitas an ſrītas ꝛ expiri volueris nō expiaris cū ſupfluo: ꝛ caue tibi ne decipiat te īpreſſio q̄ erit accn̄talis. ¶ Et dēs ſcire ꝙ īſrātōis ꝛ calefactōis tēpus ē vnū ſꝫ ī īſrīando ē plus timoris qm̄ caſitas ē amica nature: ꝛ in hūectando q̇dē ꝛ exiccādo ē tīor eq̄lis ſꝫ hūectandi tēpus ē lōgius. ¶ Unaq̄q̄ꝫ p̄terea huitas ꝛ ſiccitas ꝯſuat̄ ꝓpter ſuaꝝ caꝝ ꝯfortationē ꝛ pmutat̄ ꝓpt̄ caꝝ ꝯtrarij ipius fortitudis augmētū. ¶ Et caſitas q̇dē fit fortior caīs q̄ꝝ iā expleuīus ſmonē: deīn̄ p mūdificatīa ꝛ ē ſupfluitates expellere ꝛ repletionē ꝛ oppilationem apire deīn̄ ex eo qd̄ ipſaꝫ ꝯſuat ꝛ hec ē humiditas

tēpata: frĩtas vº fortior ex eo ꝙ ipsi⁹ ↄfortat cal̃s ⁊ ꝙ cal̃itatē suffocat ⁊ ex eo ꝙ ipsaȝ sup̃flue r̃soluit ⁊ ē siccitas s̃m eēntiā ⁊ cal̃itas s̃m accñs. ¶ Qui āt cal̃itatis sup̃fluitatē cū oppilatōib⁹ medicat̃ sibi cauere oȝ ab infrĩatōe sup̃flua ne in cōuertēdo opilationē in lapidē augmētū faciat ⁊ ne cal̃e ↄpl̃onis malitiā augmētet īmo paulatī pº medicari oȝ cum eo qđ abstergit ⁊ si qđ infrĩat ei suffecerit sicut aq̄ ordei ⁊ succus scariole erit cōueniēs ⁊ si nō suffecerit istud tunc cū illo qđ tēpatū exīt ꝙ si hoc nō suffecerit tunc cū eo in quo subtilis exīt calor: nȝ ex hoc sis sollicitus qm̄ iuuamētū ei⁹ diaphor̃sis ī ifrĩanº plus cōfert q̄ꝙ sit nocumētū qđ facit ei calor q̇ ad extingueñ ē facilis p⁹ aptionē. ¶ Et ē ēt qū acutoruȝ hūoꝝ digō extinguēdi sup̃fluitatē ꝓhibet: lȝ q̇daȝ boīuȝ sint q̇ ꝓteruiant ad hāc destruendā sententiā ⁊ ignorent ꝙ fortis extīctio deijcit v̇tutē ⁊ q̄ꝙtomagis in corporibus q̄ ab egritudine debilitata fuerīt lȝ aliquo directōis mō māȝ rc̃ificet qđ ē qū p⁹ ip̄ā alie ꝓueniūt egritudines aut ex malitia ↄpl̃ōis simplicis aut ex materijs frĩs ↄpl̃oni cōtrarijs quā rc̃ificauit. ¶ Cōpl̃onē vº frĩaȝ calefacere q̄ꝗ difficile ē qū iā ē infusa ⁊ multū facile in principio ⁊ ad vltimū calefacere frĩm in principio rei ē facili⁹ q̄ꝙ cal̃m in principio infrĩare: lȝ cal̃m in fine infrĩare licȝ sit difficile ē tñ facilius q̄ꝙ frĩm in fine calefacere: qm̄ sup̃flua frĩtas est ipsa mors inati caloris aut ei ꝓpinq̄. ¶ Et dēs scire ꝙ infrĩatio qñȝ siccitati ↄiungīt ⁊ qñȝ hūitati ⁊ qñȝ ab vtrisq̄ sepat̄: verūtam̄ siccitas magis fit mãsiua cū frĩtate q̄ senuit ⁊ hūītas ē magis adducēs frĩtatē q̄ accit. ¶ Et iā q̇dē oēs caloris cāe qū superfluūt in exiccādo iuuāt: ⁊ qñq̄ etiā oēs frĩtatis cāe qū superflue fuerint in hūectando iuuāt. Et nulla q̇dē res ad hoc tm̄ peruēit q̄ꝙtuȝ ociositas ⁊ assidua balneatio q̄ ē facilis in tina. Et nos q̇dē te fecimus scire hoc in eo qđ ē p̄missum. Uinū p̄terea tēperate bibitū ī hūectādo ē forte. ¶ Ampli⁹ scire dēs ꝙ qū senex īfrĩatiōe īdiget ⁊ hūectatōe nō sufficit ad hoc illud qđ ip̄ȝ ad eq̄litatē reducit īmo qđ ip̄ȝ trãsire facit ad ↄpl̃onē frĩaȝ ⁊ hūidā q̄ ei debet̄: qm̄ ipsa lȝ sit accñtalis ē tñ ei q̄ꝗ nāl̃. Scire quoȝ dēs ꝙ sepe ē nobis necessariū in permutādo ↄpl̃onē dare illud qđ huiusmōi ↄfortat ↄpl̃onē q̄nadmōȝ ē nobis necessariū dare acetū cū medicis cal̃is alicui mēbro iō vt ipsaꝝ penetrent v̇tutes ⁊ sicut ē nobis necessariū dare crocū cū medicis infrĩantib⁹ cor ꝓpterea vt eas ad ip̄ȝ ferat. ¶ Et mł̃toties q̇dē ē medicina uehemētioris operatōis in ꝑmutando ↄpl̃onē sȝ ꝓpt̄ sui subtilitatē nō permanȝ donec suā perficiat oponē. Est ergo nobis necessariū ei aliq̇d admiscere qđ ipsaȝ inspisset ⁊ retineat lȝ ex ea sue operatōis ꝓueniat cōtrariū sicut balsamo admiscēus cerā et reliq̄ ad hoc vt ip̄ȝ tāto tꝑe retineat̄ in quo suā ꝑficiat opationē.

Caᵐ. iij. ad scieñ q̄liter ⁊ qñ oȝ eūari.

Res q̄ demrĩat rc̃titudinē iudicij in eūan° s̃ꝫ decē repl̃o ⁊ v̇t⁹ ⁊ ↄpl̃o ⁊ accñtia ↄueniētia sicut si ↄtingeret ꝙ nāȝ soluer̄ uellēus deiñ accideret vētris sol̃o: qm̄ ventrē soluere sup ventris sol̃onē ē tīorosum ⁊ figura ⁊ etas ⁊ tēp⁹ ⁊ aeris ⁊ regiōis dispō ⁊ ↄsuetudo eūandi ⁊ ars euacuādi: hec nāq̄ qū fuerint ↄtraria sig̃tōi pp quā eūo facienª erit ꝓhibebūt eūonē. Uacuitas itaq̄ sine dubio eūonē fieri ꝓhibet. Et sil̃r qū debilitas cuiuscūq̄ triū v̇tutū fuerit: verūtñ qñȝ plus eligim⁹ alic⁹ v̇tutis debilitatē q̄ꝙ īpedimētuȝ relinq̄ndi eūonē: ⁊ hoc q̇dē ē ī v̇tutib⁹ s̃sibilib⁹ ⁊ motīs quȝ fiducia hūerius succurrēdi rei tīorose si acciderit ⁊ sil̃r in oīb⁹ v̇tutib⁹. ¶ Cōpl̃o quoȝ cal̃a ⁊ sicca ad hoc ꝓhibet ⁊ frĩa ⁊ hūida cal̃itatē nō hñs aut debilē hñs ab ea etiā ꝓhibet: in cal̃a autē ⁊ hūida facile faciēus illud ⁊ fortiter. ¶ Figura autē. s. sup̃fluitas matiei aut raritas ab ea ꝓhibet ꝓpt̄ timorē ne sp̄ūs resoluat̄: ⁊ sil̃r oȝ in regēdo debilē ⁊ macruȝ multā chol̃aȝ rubeā in sanguine hñtē vt ei blādiaris ⁊ nō ip̄ȝ eūes ⁊ vt eū nutrias ex eo qđ bonum generat sanguinē ad frĩtatē ⁊ hūitatē declinātē qm̄ ex hoc sui hūoris ↄpl̃o rc̃ificabr̄: aut fortasse ipsuȝ fortē efficies ⁊ eūones tollerabit. ⁊ sil̃r oȝ ne illuȝ eūare sis ausus q̇ ex ↄsuetudine parū cōedit q̄ꝙdiu ab eius eūone abstinere poteris. ¶ Sup̃flua quoȝ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓpt̄ tīorē ne frĩtas dñetur ⁊ ne caro venas ↄp̄mat ⁊ eas extinguat qū uacuas inuenerit ⁊ calorē suffocet īnatū aut sup̃fluitates ex ꝓmēdo ad interiora expellat. Accñtia quoȝ mala sicut aptitu° col̃ice passōi ⁊ spasmo ab ea ꝓhibēt. Etas p̄terea ēt que nōdum ad angmēti ↄplem̄tum ꝑuēit aut ad cōsumptōis terminū ē transiens ab ea ꝓhibet. Hora quoȝ multū cal̃a aut multū frĩa ab ea ꝓhibet. ¶ Et regio q̇dē meridional̃ vehementer cal̃a ab ea ꝓhibet qm̄ pl̃ima eoꝝ q̄ ventrē soluūt sunt cal̃a: ⁊ duaꝝ acuitatū ↄiūctio tollerari nō pōt qm̄ v̇tutes in eis debiles erūt ⁊ dissolute: ⁊ q̄r exterior calor māȝ ad exteriora trahit: ⁊ medicia ipsaȝ trahit ad interiora: q̄r iñ ꝓuenit in diuersas ꝑtes ꝓtractio ⁊ ad resistentiā ꝑducit. Et septētrionalis multū frĩa ab ea ꝓhibet. Parua quoȝ eūandi ↄsuetudo ab ea ꝓhibet. ¶ Ars ēt q̄ multa fit eūatio sicut s̃uiendi in balneo: ⁊ onera dorso deferentiū ab ea ꝓhibēt: ⁊ ad vltimū oīs ars laboriosa. Scias p̄terea ꝙ intētio in oī eūatōe ē vna q̇nq̄ rerū. Aut eūo illi⁹ qđ ē eūañ ⁊ sequit̄ ip̄ȝ ꝓculdubio tranq̄llitas nisi ꝙ receptaculoꝝ lassitudo ip̄ȝ sequat̄ aut cal̃itatis ebullitio aut febris ephimera aut alie egritudines q̄ cōmittant̄ sicut excoriatio quā ventris solutio in intestīs facit: aut vlcera que vrine prouocatio ī vesica facit: ⁊ hoc q̇dē lȝ iuuamentū ↄferat: ei⁹ tñ vtilitas nō sentit̄ īmo qñq̄ p̄sential̃r dolet donec accñs rēoueat̄. ¶ Et s̃a ē ↄsideratō ꝑtis sue declinatōis sicut nausea q̄ vōitu mūdat̄: ⁊ mordicatio in vētre q̄ ventris sol̃one rēouet̄. ¶ Et 3ª ē mēbꝝ egressiōis ei⁹ a ꝑte declinatōis ei⁹ sicut basilica dextra in egritudine epatis ⁊ nō cephalica dextra qm̄ si error ꝓuenerit in tali q̄le ē illud qñȝ seq̄t̄ iñ tīor. Et oȝ q̇dē vt sit mēbꝝ egressiōis ignobili⁹ illo a quo fit eūo ne mā ad illud declinȝ qđ ē nobili⁹. ¶ Opȝ p̄terea vt sit ei⁹ exit⁹ nāl̃ sicut mēbra vrine gibbositati epatis ⁊ intestina ↄcauitati ipsi⁹. Est tñ qū mēbꝝ a quo expellit̄ ē ip̄m mēbꝝ ꝑ qđ eūo faciēda ē sȝ ē in ipso egritudo vet⁹ aut r̃cēs ꝑꝑ quā ē timeñ de cursu hūoꝝ sup ip̄ȝ. Ipsi ergo ad aliud qđ sit meli⁹ transpōnēdi sunt: ⁊ ē etiā qū ex supatōe hūoꝝ tīet̄ sup ip̄ȝ egritu° sicut qū tract⁹ fit ab oculo ad gulā: qm̄ timet̄ ne illi qñȝ supueniat suffocatio iō q̄le ē huiusmōi suauiter ⁊ molliter fieri oȝ. ¶ Mā quoȝ plerūȝ taliter

opāt ⁊ eūat ñ p ptē q̄ ꝯsueuit iō ut mēbꝝ custodiat
qū debile fuerit: ⁊ plerūq; ēt ē vt sit illud qđ na-
tura eūat ptis lōginq̄ ⁊ opposite ⁊ rēaneat cuz ipso
ambiguitas sicut qū a capite ad anū aut crus aut pe
dē eūat: nō ei pcerto scit si ex toto sit cerebro aut
ex vno ventriculo. ¶ Et q̄rta q̄dē ē hora eūonis
ipsi⁹: nā dicit Gal. penit⁹ ꝙ in chronicis egritudi
b⁹ maturatio tm̄ ⁊ nihil plus expectāda ē. Et tu q̄
dē iā sciuisti q̄d sit maturatio ⁊ anq̄ eūes p⁹ matu
ratioē ex subtiliatis in potu tribuer̄ dēs sicut aq̄
isopi ⁊ halce ⁊ seiuz. ¶ Sz ⁊ in acutis etiā egritu
dib⁹ maturationē expectare meli⁹ ē ⁊ p̄cipue quz
q̄ete fuerint. Qđ si mobiles fuerint tūc ad eūandū
māz festinare erit meli⁹ qm̄ ipedimētū motus ei⁹
ē maius q̄ sue eūatōis anq̄ ipa sit matura ⁊ p̄prie
qū hūores fuerint subtiles: ⁊ p̄cipue qū in ꝯcauita
tib⁹ venaꝝ fuerint ⁊ nō in mēbris igredientes. ¶
Qū autē hūor in vno fuerit mēbro ꝯp̄hensus nul
lo mō moueat̄ donec maturet̄ ⁊ cētiā hēat tēpata
quā tu sciuisti in suo loco. ¶ Et silr qū nō fueriz⁹
securi ꝙ vt⁹ vsz ad maturitatis horā pduret eūa-
bius eā postq̄ nobis cauerius vt eius subtilitatē ⁊
grossitiem scius: qm̄ si spissa fuerit ⁊ grossa ipsaz
mouere nō debēus nisi p⁹ subtiliationē. ¶ Ei⁹ vo
grossitiē cognoscēus p̄pterea ꝙ fastidiū p̄teritū iaz
p̄cessit aut sub hypocōdrijs dolor extensiu⁹ aut ad
uētus apatis in interiorib⁹. ¶ Qđ autē magis cu
stodire debēus in huiusmōi dispōe ē hitudo canali
um ne ipsi sint clausi: ⁊ p⁹ hoc q̄dē totū poſe tibi e
rit vt an maturationē ventrē soluas. ¶ Et scias ꝙ
materiei eūo ⁊ ipsi⁹ de suo loco eradicatio ē fm v
nū duoꝝ mōꝝ: un⁹ eoꝝ ē pp arctationē q̄ fit ad lō
ginquā diuersitatē: ⁊ alter p̄pt̄ eā q̄ ad p̄pinquā.
Et suaꝝ q̄dē horaꝝ dignior ē qū i corpe nullo° est
alic⁹ materiei replo. ¶ Ponāus itaq; ꝙ ab ore ui
ri supi⁹ multus fluat sanguis ⁊ ab hemorroidib⁹
mulieris supflue fluat sanguis. Unū itaq; duoꝝ fa
ciēus aut trahēus p declinationē q̄ fit ad p̄pinq̄ di
uersitatē: ⁊ oportebit tūc vt māz ad nares declie
mus faciēdo sanguinē ex narib⁹ fluere: ⁊ in altero
ad mr̄icē p̄uocādo mēstrua: aut si uoluerimus ad
lōginq̄ diuersitatē attrahere eūabius in p° sangui
nē a venis ⁊ locis q̄ sunt in inferiore pte corpis ⁊ i
fo a venis ⁊ locis q̄ sunt i supp̄ma pte corpis. Et
nō oz q̄dē vt in duas diametros p̄lōgationē facias
sz in una tm̄ q̄ sit diameter magis lōginq̄: nā si mā
fuerit i supp̄mo dextre ptis nō erit trahēda ad isi
mū sinistre imo ad infimū ipsi⁹ dextre. Et hoc q̄đ
est illud qđ ē magis necessariū aut ad sinistrā a sup
p̄mo si fuerit tantū lōginq̄ q̄tū ē ab hūero ad hūe
ꝝ ⁊ nō fuerit dispō ei⁹ sicut dispō duoꝝ lateꝝ capi
tis. Mā naq̄ si in dextra capitis fuerit eā ad infe
riora ⁊ nō ad sinistrā trahēns capitis. ¶ Qūz māz
ad lōginqū trahere volueris loci dolorē p⁹ seda-
bis vt ipsi⁹ minuat̄ ꝯp̄ssio p attractionē qm̄ dolor
est trahēs. ¶ Qūz ad locū nō obedit ad quē ipsam
trahis nō violēter agas: qm̄ qñz violētia illa ip̄az
mouebit ⁊ subtiliabit ⁊ nō trahet̄ ⁊ fiet velocius
declinās ad dolentē locū. ¶ Et forsitan tibi sufficiet
vt trahas lz nō eūes qm̄ ipsa attractio eius iter ad
mēbꝝ p̄hibet lz nō extrahat̄: p ipsaz ergo attracti
onē ad intentionē p̄ueniēus: lz cū ipsa nō eūaueris
sz declinatōe ꝯtent⁹ fueris q̄ fit ligādo mēbra op-
posita aut ventosis ⁊ medicis rubificātib⁹. Et ad
summā cū oi qđ dolorē efficit. ¶ Ex materijs au
tē q̄ ad eūañ sunt faciliores sunt ille q̄ sunt in vēis
deiñ ille q̄ in mēbris ⁊ iuncturis quoniā qñz ē diffi
cile eas extrahere ⁊ eūare: iōq; necesse ē vt qū eūa
bunt̄ alie cū eis egrediant̄. ¶ Eūato p̄terea ē neces
sariū ne p̄pet cōedere nutriētia multa ⁊ mala q̄ nā
indigesta trahat. Qđ si aliq̄d ex hoc fieri necesse fu
erit oportebit vt paulatī ⁊ suauiter fiat donec sit
fz ordinē: ⁊ vt sit qđ cor⁹ igredit̄ digestū ⁊ ꝯuēi-
ens. ¶ Minutio quoz ē eūo hūorib⁹ eq̄liter au-
gmētatis p̄pa. ¶ Eūo vo hūori q̄ i q̄titate solum
augmētat aut corrūpit̄ p̄pa ē alia a minutōe. Ois
p̄terea eūo q̄ est supflua fm plm febres generat.
Qūz ventris ꝯstrictio q̄ fluere solebat aliq̄ egritu
dinē possidere fecerit illi⁹ eūonis reuersio fm plz
ip̄z medicabr̄ sicut ab eo quē ꝯstrictio saniei auriū
aut mucoꝝ nariū vtiginē possidere fecit ei⁹ reuer-
sio ipsaz rēouebit. ¶ Et scito ꝙ residuū materiei
dittere qđ necesse erat eūare mi⁹ nocumētū est q̄
exq̄sitissime eūare ⁊ p̄uenire in ipsa ad hoc vt vt⁹
terreat̄ quoniā multotiens nā hoc resoluit residu-
um. ¶ Qūz hūor illius fuerit generis c⁹ eē opz et
eger tollerare pōt ñ terreri dēs ex supfluitate: qñz
etiā cōtingit qū te eūare oz vsz ad lipotōiā. ¶ Qū
q; alic⁹ vtus fortis fuerit ⁊ ipsoꝝ hūoꝝ mā multa
⁊ mala ipsaz paulatī eūa. Et silr qū mā vehemen
ter fuerit penetratiua aut cū sanguine multū mista
ñ poteris ipā vna vice eūar̄ sicut ē in sciatica ⁊ ar
tetica lōgi tpis ⁊ cācro ⁊ scabie antiq̄ ⁊ carbunculis
veteribus. ¶ Et dēs scire ꝙ ventris solo a supe
rioribus trahit ⁊ ab inferioribus eradicat. Dua
bus ergo attractōibus est apta ꝯuenienti ⁊ diuerse
q̄ etiā post materieꝝ q̄etē est ꝯueniens. ¶ Qū g°
materie fuerint a superioribus ad diuersum trahz
eas: ⁊ ipsas etiā eradicabit a locis vbi sunt: vōitu
vo fit attractio ⁊ eradicatio ecōuerso. ¶ Minutio
nis p̄terea dispō diuersificat̄ fm loca a q̄bus san-
guis accipit̄ sicut sciuisti: minus itaq; cūctis hoib⁹
eūone dignus est ille c⁹ cibus bonus fuerit ⁊ digō
bona. ¶ In regionibus quoz calidis morātes eūa
tione parum indigent.

Ca^m. iiij. de regulis cōibus vōitui ⁊ solutōi ven
tris et qualiter trahat id qđ ventrē soluit et vo-
mere facit.

Oportet vt illius cibus cuius soluendus ē
venter aut vōitus p̄uocandus partiatur
vt qđ ei in vna die sufficiebat multis cō
medat vicibus: ⁊ vt sint cibi diuersi ⁊ potus etiaz
diuersi. ¶ Ex hac naq; dispōe accit stō vt expel-
lere desideret qđ est in eo superius aut inferius.
Ex cibo autē nō diuerso nz super aliū cibū igrediē
te stōus est auarus ⁊ ipsuz forti cōtinet retentione
⁊ p̄pe si fuerit eius q̄titas parua. ¶ Mollē uero
hñs ventrē nihil ex hoc facere oz. ¶ Et scias ꝙ uo
mitus ⁊ ventris solutio ⁊ q̄ eis assimilant̄ nō atti-
nent ei q̄ bono vtit̄ regie: qm̄ ille q̄ bñ regit̄ nō i
diget nisi eo qđ sit istis leui⁹ ⁊ fortasse excusabūt
ea exercitiū ⁊ fricatio ⁊ balneū. ¶ Ampli⁹ si eius
cor⁹ repletū fuerit plm tal̄ repletōis q̄lis est ipsi⁹
erit ex eo q̄ hūoꝝ melior ē. s. ex sanguie. ¶ Mi
nutio igr̄ ē illud qđ ad ip̄z mundificañ erit necessa
riū ⁊ nō ventris solo. ¶ Qū ar minutio necessaria

fuerit ⁊ ventris solõ ex aliquo qđ sit vt hellebo-
rus ⁊ violēte medicine a mĩutõe icipe dẽs: qm̃ hͦ
ẽ ex p̃ceptis Hip. in libro epidimiaꝝ: ⁊ hec ẽ veri
tas. Et silr̃ si hũores fuerint phlãtici cũ sãguie mi
sti: ꝙ si viscosi ⁊ frĩ fuerint fortasse minutio gros
situdinẽ ⁊ viscositatẽ eis augmẽtabit. Incipieñ gͦ
erit a solõne ventris: ⁊ ad summũ si hũores fue-
rint eq̃les p̃mitte minutionẽ: ⁊ si postea supabũda
uerint eũa: ꝙ si eq̃les nõ fuerint in p̃mis supabun
dantẽ eũa hũorẽ donec eq̃t̃ postea minue: ⁊ ei qui
añ minutionẽ p̃misat medicinã qũ minutionẽ p̃mit
tere debebat pꝰponat minutionẽ diebus paucis et
cui puũ intercessit spatiũ ex quo minutus fuit ⁊ e-
uacuatõe indiget medicinã sumere ẽ ei ꝯueniẽtiꝰ.
Multotiẽs p̃terea ex haustu medicie ille q̇ minui
debebat pueĩt ad febrẽ ⁊ ad estuationẽ. Et si ex e
is q̃ q̇escere faciũt nõ q̇euerit scias ꝙ minutionẽ p̃
mittere debebat. ¶ Nõ oẽs p̃terea eũones sunt ne
cessarie ꝓpt̃ supfluitatẽ replõnis imo qñz sunt ne-
cessarie ꝓpt̃ egritudis magnitudinẽ ⁊ ꝓpt̃ replõnẽ
fm q̃litatẽ ⁊ nõ fm q̃titatẽ. ¶ Et multotiẽs q̇dẽ ẽ
eũo necessaria sȝ supueĩt aliq̇d qđ ꝓhibet ⁊ non est
ibi ingeniũ nisi ĩ ieiunaͦ ⁊ dormiẽdo ⁊ in emẽdaͦ
ꝯplõnis malitiã q̃ ex repletõe ꝓueĩt. ¶ Ampliꝰ e
uacuatõis q̃da ẽ q̃ est fm mõȝ p̃suatõis sicut indi-
get ille cui podag̃ eueĩre solet ⁊ epilepsia ⁊ s̃liqua
ab his in hora cognita ⁊ ꝓp̃e in vere. ¶ Ei gͦ ne
cessariũ ẽ vt p̃suatõe vtat̃ añ suã horã ⁊ eũet ea q̃
ꝓp̃e in ipsius egritudine sunt eũanda siue sit minu
tio siue ventris solõ: ⁊ fortasse desiccãtia exterius
apponere ⁊ medicinas abstergẽtes ẽ eũar̃ q̃nadmo
dũ hydropisim patiẽtes faciũt. ¶ Qñz ẽt necesse ẽ te
dare medicinã q̃ sit ex genere eũandi hũoris in q̃li
tate sicut qñ scamonea ẽ tibi necessaria ad eũañ cho
lerã rubeã: ei ergo admisceñ est illud qđ ipsaȝ ĩ q̃
litate diuersificet ⁊ in ventrẽ soluẽdo cũ ea ꝯueĩat
⁊ ipsaȝ ab eũatõe ñ ꝓhibeat sicut myrobal̃. Et em̃
det̃ cõplõnis malitia si pꝰ acciderit. ¶ Hñtiũ quo
qȝ in iterioribꝰ ap̃a ventrẽ soluere ẽ difficile ⁊ fa-
cere vt vomat̃. Qđ si tibi necessariũ fuerit da eis
qđ sit sicut uolubilis ⁊ semen croci hortẽsis ⁊ apo
zima polypodij ⁊ casiã fistulã ⁊ his sĩlia. Hip. quo
qȝ inq̇t q̇ fuerit macer ⁊ fuerit nature cui võer̃ sit
facile melius erit in mũdanͦ ip̃ȝ vt ad võitũ addu
cat̃ ⁊ vt sit hoc in estate aut vere aut autũno ⁊ nõ
in hyeme. Ei v̇o q̇ mediocris fuerit figure ꝯueniẽ
tior ẽ vẽtris solutio: ꝙ si sibi eũo q̃ fit võitu ne-
cessaria fuerit vȝ ad estatẽ expectet ab ipso tñ sibi
caueat qũ eo nõ indiget: verũtñ añꝙ̃ ventris fiat
solutio aut võitus p̃mittẽda ẽ hũoris subtiliatio q̇
est eũandus ⁊ amplificatio cãnaliũ ⁊ ipsoꝝ aptio:
qm̃ hoc est ex eo qđ corꝰ a pena secuꝝ reddit. Et
scito ꝙ facere nature ꝯsuetudinẽ lenitatis ⁊ obediẽ
tie ei qđ vis ex solutõe vẽtris ⁊ võitu facili añꝙ̃
medicĩa det̃: aut võitus ẽ ex regimibꝰ apiẽtibus.
Amplius ventris solutio ⁊ võitus cũ macredie uẽ
tris ẽ difficilis ⁊ laboriosus ⁊ tiorosus. ¶ Medi
cina quoȝ võitũ faciens qñz fit vẽtris solutĩa quȝ
stõus fuerit fortis aut bibita fuerit sup fortẽ famẽ
aut q̇ eã bibit hũerit passionẽ colicã ⁊ nature lenita
tẽ: aut si võere nõ ꝯsueuerit: aut si medicĩa ĩ sua
subã g̃uis fuerit ⁊ velocis descẽsiõis. ¶ Et vẽtris
solutiua facit võitũ ꝓpt̃ debilitatẽ stõi: aut ꝓpter

multã fecis siccitatẽ: aut ꝓpterã ꝙ medicĩa abbor
ret̃: aut ꝓpterea ꝙ bibitor fastidiũ habere solet.
Qis p̃terea medicina q̃ vẽtris ẽ solutiua qũ nõ ip̃ȝ
soluit: aut soluit sȝ nõ id qđ ẽ matuꝝ mouet hũo-
rẽ quẽ dȝ soluere ⁊ dilatat ip̃ȝ ĩ corpe: supat ergo
corꝰ ⁊ ꝯuertunt̃ ad ip̃m hũores alij q̃r hũor iste in
corpe multiplicat̃. ¶ Ex hũoribus quoȝ ẽ q̇ ẽ ve
locioris obediẽtie võitui fm plm̃ sicut cholera: et
ex eis ẽ q̇ võitui rebellis exĩt sicut melĩa: ⁊ ex eis
ẽ q̇ inter hoc ⁊ hoc ẽ medius sicut phlã. ¶ Et febrẽ
q̇dẽ habẽtis ventreȝ soluere melius ẽ q̃ facere vt
ipse võat: ⁊ cꝰ hũor descendẽs fuerit sicut lyente-
riã hñtis facere vt võat ẽ incõueniẽs. ¶ Medi-
cinaꝝ p̃terea vẽtris solõnẽ faciẽtiũ deterior ẽ que
ex medicis ẽ ꝯposita multe diuersitatis in tpe ĩ qͣ
soluẽdus ẽ venter qm̃ ventris solõ ꝯturbat̃: ⁊ pͣ
vẽtrẽ soluit añꝙ̃ fa: ⁊ qñz pͣ ipsaȝ faȝ expellit.
Amplius q̇ biberit aliq̇d vẽtris solõnẽ aut võituȝ
sibi faciẽs corpe ipsius lĩpido necesse erit vt ei v̇ti
go accidat aut mordicatio in vẽtre ⁊ ãgustia ⁊ qđ
ab eo expellet̃ egrediet̃ cũ difficultate: ⁊ ad vltiᵐ
q̇dẽ dũ medicina supfluitates eũat nõ erit in ea estu
atio: qũqȝ q̇ mediciaȝ biberit estuationẽ hẽre cepit
iã eũat qđ supfluũ nõ ẽ. ¶ Hũor p̃terea q̇ võitu
aut vẽtris solõne eũat̃ qũ ad aliũ mutabr̃ hũorem
sig̃bit ꝙ iã corꝰ ẽ mũdificatũ a supfluo hũore quẽ
eũare volumus. Qđ si mũdificatio vȝ ad intesti
noꝝ rasurã ꝓuenerit ⁊ ad rẽ nigrã fetidũ hñteȝ o-
dorẽ erit malũ. ¶ Bõnus quoȝ qũ pꝰ vẽtris solõ
nẽ aut võitũ fuerit multus demr̃abit ꝙ eũo iã ꝑ-
fecte mũdauit corpus ⁊ ꝯtulit. ¶ Et scias ꝙ qũ si
tis post vẽtris solõnẽ aut võitũ fuerit fortis maxi
mã ⁊ vltimã purgatõis bonitatẽ sig̃bit. ¶ Scito
etiã ꝙ medicĩa ventris solutĩa expellit illud qđ e
uacuat cũ v̇tute attractĩa q̃ attrahit hũc eũdẽ hũorẽ
⁊ fortasse attrahit grossum ⁊ relinq̇t subtilẽ q̃nad-
mõȝ facit illa q̃ melancholiã expellit. ¶ Illius p̃-
terea v̇bũ q̇ dicit ꝙ ipsa generat illđ qđ attrahit.
aut ꝙ in p̃mis attrahit id qđ ẽ subtile nõ ẽ aliq̇d.
Et Gal̃. q̇dẽ lȝ hoc sentiat: penitꝰ tñ dicit ꝙ medi
cina vẽtris solutiua in q̃ nõ ẽ venenositas qũ ven
trẽ nõ soluerit ⁊ digeret̃ generabit hũoreȝ quẽ at-
trahere solebat: sȝ huiusmõi dcã nõ sunt ꝯueĩẽtia.
Et vr̃ q̇dẽ ꝙ Gal̃. ex hoc qđ certificat sentiat ꝙ ĩ
ter attrahentẽ medicinã ⁊ hũorẽ attractũ sit ꝯueni
entia in subã. Et ꝓpt̃ hoc attrahit ip̃ȝ sȝ hoc nõ est
veꝝ: qm̃ si attractio fieret cũ ꝯueĩentia ferꝝ attra
heret ferrũ qũ ip̃ȝ superarȝ: ⁊ auꝝ attraheret auꝝ
qũ ip̃ȝ suparet q̃titate sua: hoc tñ certificare non ẽ
medici. ¶ Et dẽs scire ꝙ hũoꝝ attractio q̃ fit po-
tu mediciaꝝ soluẽtiũ ventrẽ aut võitũ facientiuȝ
nõ ẽ nisi in venis in q̇bꝰ venerũt donec ad intesti
na ꝑueĩant ⁊ stõum. ⁊ hic nã mouet̃ ad hoc vt eos
expellat extra. Et raro q̇dẽ accit vt qũ uentris so
lutiuũ bibr̃ ad stõum ascendant: ⁊ si ascẽderint ad
võitũ declinabũt. Qđ aũt ad stõum ascẽdere non
dimittit nõ ẽ nisi ꝓpt̃ duas cãs: vna q̃ꝝ ẽ qm̃ me-
dicĩa vẽtris solutiua velociter penetrat ad intesti
na. Et altera ẽ qm̃ qũ medicĩa ventris solutiua bi
br̃ nã ꝓpat ad hoc vt ex uenis mesaicis ad inferio
ra expellat ⁊ nõ ad supiora qm̃ hoc ꝓpinqꝰ ẽ ⁊ fa-
ciliꝰ: ⁊ q̃r illđ qđ ẽ pꝰ eas nõ etiã ipsas ꝯpmit. Et
hoc q̇dẽ ẽ ex eo qđ nãȝ mouet vt ex ꝓpinq̇oribus

expellat vijs. Qđ si medicia ṽtutē haberet attra-
ctiuā q̄ hūorē comitaret̄ eēt nā ṽtutis explīme ma
gis digna vt in sano ꝛ forti superet lꝫ medicina nō
attrahat nisi ad viā signatā. ¶ Medicine ṽo vōi
tū faciētis dispō ē diuersa ab hoc qm̄ qū in stō fue
rit in eo morabr̄ ꝛ hūorē ab intestis ad se ipsaꝫ at
trahet ꝛ sua ṽtute supat ad resisteñ ṽtuti nāli. Et
scias ꝙ plīm attractōis hūoꝝ quos medicine attra-
hūt nō ē nisi ex venis ꝛ ex eo qđ ē multe ꝓpinq̄ta
tis qm̄ attractio fit in venis ꝛ in eis q̄ nō sunt ve-
ne sicut hūores q̄ sunt in pulmōe q̄ ꝓpt̄ vicinitateꝫ
ad stōum ꝛ intestina trahunt̄ lꝫ in vēis nō vadāt.
Et oēs scire ꝙ attractio q̄ fit p nares ex medicis sic
cis ē cā euādi hūores a corpe sicut in hydropisi.

Caᵐ. v. i ſmōe purgatōis vētris ꝛ r̄gul' eius.

Iam in p̄cedēti i ſmōe oñdius quō sit cor
p⁹ p̄padū ad recipieñ id qđ vētrē soluit
añq̄ purget̄ cū amplificatōe poroꝝ ꝛ lēi
ficatōe nature ꝛ ꝓpe in egritudib⁹ f̄rīs: ꝛ ad sum-
mū nāꝫ mollificare añq̄ vēter soluat̄ ē ꝯpetēs re
gula in q̄ exit securitas nisi i eo q̄ colice passiōi ual
de ē apt⁹: ex hoc nāq̧ nihil isti ē facieñ qm̄ eēt cau
sa supfluitatis q̄ ei accidet ¶ Solutorio nāꝫ uētris
alic⁹ tal' q̄l' ē iste res admiscēda ē in q̄ fit ṽt⁹ vōitia
ne ꝓpet descēdere ꝺ stō añq̄ suā pficiat oponē: i
mo eq̄nt̄ in ipo duaꝝ mediciaꝝ ṽtutes ꝛ pficiat uē
tris solutiā oponē suā ꝛ vōitiuā suā ecōṽso illi⁹.
Trauli quoq̧ sunt ex eis q̄ colice passōi sunt appa
ti: fortē igr̄ nō tollerāt medicinaꝫ: ipsoꝝ tñ plīmi
colicā icurrūt passionē ex rheumatismis suoꝝ capi
tū. ¶ Ex cā p̄terea tiorosa ē vt medicia uētris so
lutiua sumat̄ fece in ītestis exñte sicca īmo expellē
da ē saltē cū clisteri aut iure mollificatio. Balneū
quoꝫ ingredi añq̄ vētris solō fiat aliq̄ntis dieb⁹ ē
ex eis q̄ bñ p̄pāt nisi aliq̄d ꝓhibuerit: ꝛ oꝫ q̄dē vt
īter balneū ꝛ haustū m̄dicie puū īteruēiat tēp⁹: p⁹
medicinā quoꝫ ñ igrediat̄ q̄s balneū qm̄ trahit ma
teriā ad exteriora ꝛ nꝫ ē bonū nisi ad vētrē ꝯstrin
geñ p̄ter i hyeme qr ñ ē timeñ pmā balnei casaꝫ in
gredi tali mō ne calor sit vllo⁹ īpediēs ad attrahē
dū sꝫ sit ad mollificañ. ¶ Et ad vltimū oꝫ vt aer
illi⁹ q̄ pharmaciā bibit sit calitatis pauce ne sudorē
faciat nꝫ turbationē qm̄ h⁹ ē ex p̄patorijs. ¶ Fri-
catio quoꝫ ꝛ ex oleis īungi ē silr̄ ex p̄patorijs. Qū
autē aliq̄s medicie assuet⁹ nō ē nꝫ eā bibit melius ē
medico vt sibi caueat ne vētris solutiā violētas ṽ
tutes hñtia ei tribuat. ¶ Fastidiū ṽo hñtib⁹ ꝛ hūo
res viscosos ꝛ i hypocōdrijs tēsionē aut q̄ i suis in
teriorib⁹ hꝫ īflāmationē aut oppilatōes nō ē dañ a
liq̄d ꝺōec ista rcisicet̄ nutriētib⁹ mollificantibus ꝛ
balneo ꝛ reqe ꝛ dimissiōe ei⁹ qđ mouet ꝛ eius qđ
īflāmat. ¶ Ill' ṽo q̄ stātes bibūt aq̄s ꝛ hñtib⁹ sple
nes fortes medicie sunt necessarie ¶ Qūꝫ aliq̄s m̄
dicinā vētris solutiuā biberit meli⁹ erit ei si medi
cia fuerit fortis vt sup eā ꝺormiat añq̄ opet̄ qm̄
opabr̄ meli⁹: ꝛ si debil' fuerit meli⁹ erit ei ne sup
eam ꝺormiat qm̄ natura digeret medicinam. ¶
Dum autem medicina operari ceperit melius erit
ei ne super eam ꝺormiat quocunq̧ modo fuerit.
Amplius qum aliquis medicinā bibit nō illico su-
p eā se mouere ꝺꝫ sꝫ ꝺꝫ sup eā q̄escere vt ipsaꝫ nā
circūdet ꝛ in eā opet̄ qm̄ nisi nā in ipsa opata fue-
rit nō opabr̄ ipsa in nāꝫ. ¶ Odores quoꝫ nauseaꝫ
ꝓhibētes olfacere ꝺꝫ sicut ē oꝺor mēte ꝛ rute ꝛ a
pij ꝛ cydonioꝝ ꝛ boli corasceni aq̄ rosacee ꝛ pauco
aceto aspsi: ꝛ si ex oꝺore medicie q̄s exterrit̄ quꝫ
medicinā bibit nares ꝯstringat: ꝛ q̄ medicinaꝫ ab-
horret ꝺꝫ masticare paꝝ ex tarchon iō vt sui oris
vel oꝺoris ṽt⁹ stupida fiat: ꝙ si vōere tīuerit ex
trēitates ꝯstringat: ꝛ qū ipsaꝫ biberit desup rē sti-
pticā bibat. ¶ Medici p̄terea pill'as q̄s ei daturi
sunt qñꝫ in melle voluūt ꝛ qñꝫ super eas ꝓijciunt
mel coctū aut zuccaꝝ coctū ꝺōec eis iñ faciūt tuni-
cā. Ex eo quoꝫ qđ ē ingeniū vtile ē vt super eas
ponat̄ cera cū pauco olō mollificata: ꝛ ex eo qđ est
magis ꝯueniēs īgeniū ē ut os aq̄ aut alia re īpleat̄:
deiñ pilule sicut sunt bibant̄ super ipsaꝫ: aut q̄ ali-
quo hoꝝ igenioꝝ aptate fuerint: transglutient̄ ita
q̧ oēs ita ꝙ medicie operatio nō cognoscet̄. Et oꝫ
vt apoꝫia tepidū bibat̄ ꝛ pill'e cū aq̄ tepida suman
tur. Frī p̄terea stōus ꝛ pedes calefaciēdi sunt. Qūꝫ
ipsius aīa sedata fuerit ambulet ꝛ moueat̄ paulatī
qm̄ motus hic ē iuuatiuus ¶ Et interpositōe hora
ruꝫ ex aq̄ cal'a tm̄ bibat ꝙ medicinā nō liq̄faciat et
expellat ipsaꝫ ꝛ eius debilitet ṽtuteꝫ nisi fuerit in
hora qñ necesse ē vt vētris stringat̄ solō. In potu
quoꝫ aq̄ cal'e malitie medicie exīt debilitatio. ¶
Qui āt medicinā bibere voluerit cal'e exñs ꝯplōis
ꝛ debil' ꝯpōnis ꝛ debil' stōi erit ei melius vt eā bi
bat postq̄ ṗus biberit aliquid qđ sit sicut aq̄ ordei
aut succ⁹ ḡnati: aut ut ulr̄ dicā qū stō⁹ recepit nu-
triēs subtile ꝛ leue: sꝫ q̄ nō ita fuerit erit ei melius
vt eā ieiunus bibat. ¶ Plīmi p̄terea q̄b⁹ dat̄ me
dicia vētris solutiā i estate ex ea pueniūt ad febrē.
Opꝫ ergo ne medicie potator cōedat vel bibat do
nec medicina suā pfecerit oponē: nꝫ etiā q̄diu me
dicia operat̄ ꝺormiat nisi volūtas affuerit vt re-
stringat̄. Qđ si ipsius stōus nō tollerauerit ne cōe
dat ꝓpterea ꝙ stōus eius ē chol'icus ꝛ cito descen
dit ad ipꝫ chol'a: aut ꝓpterea ꝙ a cōestiōe vehem̄
ter abstinuit ꝛ famē tollerauerit det̄ ei paꝝ panis ī
fusi pauco vino super medicinā añq̄ vēter soluat̄
qm̄ hoc ē ex eo qđ medicinā fortasse adiuuat. Oꝫ
p̄terea ne anus aq̄ f̄rā lauet̄ sꝫ cū cal'a. ¶ Quidā ēt
dixerūt ꝙ pill'e q̄ sunt cū apoꝫiatibus dāde sunt dā
de cū apoꝫiatibus q̄ sint cū eis hōgenea. ¶ Pilule
nāq̧ q̄ chol'aꝫ expellūt rubeā cū apoꝫiate dāde sūt
alic⁹ qđ sit ṽbig̃. sicut fumus terre ꝛ q̄ melīa euāt
cū apoꝫiate alicuius qđ sit sicut epithymū aut poly
podiū aut his sil'e: ꝛ q̄ phl'a expellūt cū apoꝫiate a
licuius qđ sit sicut cētaurea. ¶ Qū autē euāre vo
lueris corpus siccū carnē hñs durā medicia forti si
cut helleboro ꝛ his silibus vehemēter stude i hu
mectādo ipꝫ nutriētibus vnctuosis: ꝛ ad vltimuꝫ
qū fortes medicine multi sint tioris tales vꝫ q̄lis
ē helleborus qm̄ in cor͛ mūdo efficit spasmū ꝛ re-
pleti corporis cōmouet huitatē motu turbido ꝛ ad
intestīa trahit illđ qđ ei difficile ē expellere ꝛ titia
li uenēosi sicut mezerion ꝛ scebran ꝛ caꝝ īpedimē
tū qū superāt rēouet raib ¶ Amplius medicia ml'
totiēs suū oꝺorē in stō dittit: ē g⁹ sicut si medicia
ibi rēanet: c⁹ medicamē ē aq̄ ordei q̄ ipm lauat: q̄
q̄dē melior exīt coꝝ q̄ in potu sumunt̄. ¶ Qūꝫ tē
pus prolōgabitur ꝛ medicia operari nō ceperit si
alleuiatio fieri poterit vt nihil moueat̄ fiat: ꝙ si
q̄d affuerit tioris meli⁹ erit vt hydromel traijciat

aut eius sirupum aut aquã i qua nitrum resolutũ fuerit aut subijciat̃ ei collyriũ aut fiat ei clistere.
Ex cãis v̉o ꝓpt̃ q̃s medicĩa nõ opat̃ ẽ canaliũ coangustatio de nã aut ꝓpt̃ ꝯplone aut ꝓpt̃ egritudinis vicitatẽ. i hñtibus ei paralysim aut apoplexiã mediciaꝝ vie ad suas mãs coagustant̃. Accit g° ut difficile sit facere q̃teus vẽter eis currat. ¶ Duas p̃terea medicias vẽtrẽ soluẽtes i vna die ꝯiũgere ẽ tiorosum ⁊ ẽ extra rcitudinẽ. Ois quoꝫ medicina q̃ alicui hũori ẽ ꝓpa qñ ipꝫ nõ ĩueit ꝑ t̃bat ⁊ vẽtrẽ cuꝫ difficl't ate facit: ⁊ silr si ipꝫ i suo ꝯtrario ifusũ ĩuenerit. ¶ Ois p̃terea medicĩa hũorẽ ĩ ꝑmis ex̃hit q̃ ẽ ei ꝓp⁹ deiñ illũ q̃ ẽ p⁹ ipꝫ i ml't itudĩe ⁊ subtilitate ⁊ reliquos ꝭm hũc ordinẽ p̃ter sanguinẽ q° niã nã vſꝫ ad postremũ eũ retinet ⁊ recõdit: hũorẽ v̉o ex lõgĩquo attrahere ẽ difficile. Ampli⁹ qñ timor affuerit ne nausea aut sincopis alicui accidat postq̃ medicinam biberit oportebit fieri vt añq̃ medicinã bibat trib⁹ dieb⁹ aut duob⁹ cũ aq̃ rhaphaĩ võat ⁊ vt rhaphanũ cõedat. ¶ Dꝫ p̃terea ne multũ salis sit in cibis ei⁹ q̃ medicinã vult biber̃. Multotiẽs quoꝫ ex haustu medicine ꝑueĩt ad nauseã ⁊ angustiã ⁊ sincopĩ ⁊ trẽorẽ cordis ⁊ ventris mordicationẽ ⁊ ꝓp̃e qñ nõ solõnẽ fecerit aut sudorẽ: multotiẽs p̃terea ẽ nobis necessariũ vt eũ faciamus võere: ⁊ multotiẽs excusat nos ab hoc dare ei retẽtiua ⁊ facere vt aq̃ ordei bibat q̃tenus venter soluat̃ ⁊ medicie malitia rẽoueat̃ ⁊ qd̃ i ĩtestis r̃tẽtũ fuit lauet̃. Ille v̉o c⁹ ꝯplo fuerit fr̃a ⁊ sup alios hũores fuerit phl'a supabundãs dꝫ sumere p⁹ medicinã ⁊ ipsi⁹ opationẽ nasturtiũ aq̃ cal'a ablutũ cũ oleo. ¶ Et q̃ cal'e fuerit ꝯplonis psiliũ bibat cũ aq̃ fr̃a ⁊ ol'o uiolaceo ⁊ zuccaꝝ tabarzet aut iuleb. Et ille q̃dẽ q̃ tẽpate ẽ ꝯplonis semẽ lini. Ei autẽ q̃ excoriationẽ tĩuerit ĩtestinoꝝ bolũ armenũ cũ succo g̃nati det̃. Sumere etiã dꝫ q̃cq̃d diximus p⁹ fluxũ vẽtris ⁊ si nõ ipꝫ retinebit. ¶ Di p̃terea pharmaciã bibẽti cui postea adueĩt febris melior est aq̃ ordei. ¶ Sirup⁹ v̉o acetosus ẽ excoriatiuus et iõ tardãd⁹ ẽ usꝫ ad duos dies aut tres dõec in ĩtestis v̉t⁹ sur̃deat. Ille quoꝫ q̃ medicinã bibit f̃a die ẽ balneũ intraturus. Et si ex hũorib⁹ ipsi⁹ aliq̃d fuerit relictũ balneũ ipꝫ mũdare poterit. Nã si videris q̃ balneũ sit ei sapidũ ⁊ in ipso delectet̃ erit h° signũ q̃ balneũ ipꝫ ab eo qd̃ relictũ ẽ mũdificat. ¶ Ipꝫ quoꝫ in eo ditte: q̃ si inueneris q̃ ĩ ipso nõ d̃lectet̃ ĩmo ĩ eo extuationẽ patiat̃ expelle cũ. Scias p̃terea q̃ ei q̃ ĩtestinoꝝ patĩt debilitatẽ plerũq; ex medicis ventrẽ soluentib⁹ adueĩt vẽtris sol'o fortis ⁊ ꝓlõgabr̃ ei res ⁊ multis indigebit medicis donec retineat̃: in senib⁹ etiã silr tiet̃ ex ventris sol'one ipsius nocumẽtũ. Et scito q̃ ex potu nabit post medicinas ventris solutiãs ad febres ꝑuenit ⁊ ad extuationẽ. ¶ P⁹ sol'onẽ quoꝫ vẽtris ⁊ minutionẽ multotiẽs ĩ epate adueĩt dolor quẽ aq̃ calide potus rẽonet. Et scito q̃ tẽp⁹ quo maior canis ascendit ⁊ frigoris fortis nõ ẽ tẽpus sumẽdi medicinã. Medicĩa ei ĩ vere aut autũno ẽ bibẽda. Et ver q̃dẽ ẽ qñ niues de mõtib⁹ cadũt. Et p⁹ ver q̃dẽ ueĩt estas ĩ q̃ nõ ẽ sumẽda nisi res subtilis. Autũn⁹ v̉o ẽ v̉i ꝯtrari⁹. ¶ Ampli⁹ nature nõ ẽ faciẽda ꝯsuetudo bibẽdi medicinã cũ q̃ necesse sit mollificare vẽtreꝫ q̃r fiet ꝯsuetudinaria ⁊ hoc hñs ad ĩpedimẽtũ ma-

le finis ꝑueniet. Unũq̃nq; etiã q̃ fuerit sicce ꝯplexiõis deijcit fortis medicĩa. ¶ Dꝫ p̃terea vt sup debilẽ medicinã ex motu minuat̃ ne ei⁹ v̉t⁹ resoluat̃. ¶ Ex medicis quoꝫ debilib⁹ bñdcis sunt viole cũ zuccaro. ¶ Et iste cui ĩ hyeme necessariũ fuerit medicinã bibere vẽtũ obfuet meridionalem. Et in estate dixerũt q̃dã eoꝝ ecõuerso: ⁊ hoc q̃dẽ diuisionẽ hꝫ. ¶ Eger qñ debili ĩdiguerit sol'one et nõ opabr̃ nõ magis moueat̃ sꝫ dittat̃. ¶ Egritudo quoꝫ multotiẽs ebullire facit ventris sol'onẽ ⁊ accidit febris ⁊ est qñ minutio sufficit.

Ca^m. vi. de supfluitate medicine ventrẽ soluẽtis ⁊ de hora ꝯstringẽdi eã.

Ex sig̃tõib⁹ q̃b⁹ cogõscit̃ hora q̃ ẽ catharticũ ꝯstringeñ ẽ sitis. ¶ Qñ ergo vẽtris solutio ꝑseuerauerit ⁊ sitis non acciderit nõ erit timeñ q̃ supfluitas ꝑuenerit. ¶ Uerũtñ sitis qñꝫ accĩt ⁊ nõ ꝓpt̃ multitudinẽ solutõis vẽtris nꝫ ꝓpt ei⁹ supfluitatẽ ĩmo ꝓpt̃ caꝫ dispõis stõi qm̃ si fuerit calidus aut siccus aut vtrũq; faciet cito sitĩ: aut ꝓpt̃ caꝫ dispõis medicĩe qñ fuerit calida pũgitiua: aut ꝓpt̃ caꝫ materie in se ipsa: qm̃ qñ fuerit calida sicut cholera: aut in talibus q̃les sunt cal'e huiusmõi nõ erit lõge q̃n festina veniat sitis: ⁊ si cũ hoc haꝝ reꝝ accĩt ꝯtrariũ nõ erit lõge q̃n ꝑeit⁹ sitis cũ tarditate veniat. ¶ Qñ ergo videris q̃ sitis iã supfluit ⁊ q̃ ventris solutio nõ sit pauca cõstringe ⁊ p̃cipue qñ cal'e festinatõis sitis ⁊ velocitatis ipsi⁹ nõ fuerint in ventre: qm̃ in huiusmõi nõ dẽs tardare ꝯstrictionẽ qñ sitis appuerit. Qñꝫ et exitus ei⁹ qd̃ egredit̃ ẽ dem̃ratiu⁹ hore ꝯstringendi. ¶ Qui ei cholerã expellit rubeã qñ viderit q̃ iã ꝑuenit̃ ad phl'a sciat q̃ iã medicina supflue opat̃ ⁊ q̃to magis si ad cholerã ꝑuenit̃ nigrã. Sãguis v̉o maioris ẽ tioris ⁊ deterioris ꝑiculi: ⁊ si cui ꝑp medicinã mordicatio supuenerit cõsideran̄ erit illud qd̃ in ca° de mordicatione diximus.

Ca^m. vij. de mõ succurrẽdi dispõi ei⁹ in quo superfluit ventris purgatio.

Inanitio supfluit: aut ꝓpt̃ venaꝝ debilitatẽ: aut ꝓpt̃ orificioꝝ ipsaꝝ amplitudinẽ: aut ꝑpea q̃ pharmacia eaꝝ pũgit orificia: aut ꝓpterea q̃ ex ea ꝯpl'onis malitia corpori acq̃sita fuerit: aut ex ea q̃ ẽ sicut ipsa. ¶ Qñ ergo ventris purgatio supfluit liga extrẽa supi⁹ ⁊ inferi⁹ incipiẽs ab ascellis ⁊ inguib⁹ descenden° ab eis ⁊ in potu paꝝ tyriace aut filonij tribue ⁊ si poteris fac ipꝫ sudare in balneo aut vapore aq̃ calide sub pãnis suis capite exteri⁹ tracto. Qñꝫ ml'tũ sudauerit ꝯstrictiã ad potañ da ei ⁊ fricet̃. Et fiat ei epithĩata ex r̃b⁹ bñ redolẽtib⁹ ex aq̃ myrtoꝝ ⁊ sãdal' ⁊ cãfora ⁊ succo fructuũ. Mẽbra p̃terea ipsi⁹ extrinseca fricare dẽs ⁊ calefacere ventosis cuꝫ igne sub hypocõdrijs ꝑus positis ⁊ inter spatulas ipsius. ¶ Qd̃ si tibi necesse fuerit stõ ipsius ⁊ intestinis suppõere empl'a ex ordeo fracto ⁊ aq̃s stipticis fac silr ex oleis oleo de cydonijs et oleo de mastice. Ipse p̃terea ab aere fr̃o ẽ sepãdus qm̃ p̃mit eum ⁊ ipsius resoluit ventrẽ ⁊ ab aere calido: qm̃ ipsius laxat v̉tutẽ. ¶ Cõfortari quoꝫ dꝫ ex rebus bñ redolentibus ⁊ ex stipticis ad traijcieñ ei dandũ ⁊ ex tortellis in vino suauiter redolẽte. Dꝫ tñ vt sint cal'e ⁊ vt pãis cũ succo g̃nati iã p̃cesserit ⁊ similiter

asanguicha ⁊ cortices papaueris albi triti. Ex eo quoꝫ expertuꝫ est vt ḡna nasturtij pōdere triū. ʒ. sumātur ⁊ torrefiant deiñ in adoch coq̄nt dōec co agulent ⁊ ad bibeñ tribuat: est naqꝫ vltimū in bo nitate: oꝫ pterea vt eiꝰ nutriēs sit stipticū infrātuꝫ cū niue q̄le est qđ fit ex succo vue acerbe ⁊ sibi si milibꝰ: ex eo etiā qđ in retinēdo solonē iuuat ē ut vōitus puocet cū aq̄ calā ⁊ eiꝰ ēt extrēa in ea mit tant ⁊ nō infrēs ea. Qū autē alicui eoꝝ sincopisā supuenerit da ei vinū ad potañ. Et si hoc totū non cōtulerit tribue ei in fine rei narcotica ⁊ medicam̄ ta fortia nota q̄ sunt in caᵒ de phibitōe fluxus ven tris. Medico vō ē vtiliꝰ vt p̄uisor existat i p̄ pando trociscos ⁊ pulueres pōticos añq̄ sit hora ⁊ vt etiā sit p̄uisor ⁊ in enematibꝰ ⁊ ipsoꝝ instr̄is.

Caᵐ. viij. de eo q̇ bibit medicinā ⁊ ñ solutꝰ fuerit

Qum pharmacia solonē nō fecerit ⁊ fecerit mordicationē ventris ⁊ angustiā in ipso ⁊ q̇ sumpsit ipsaꝫ extuauerit ⁊ scotomabi tur ⁊ dolebit caput ⁊ patiet̄ alices ⁊ oscitatōes suc currere dēs cū enemate ⁊ collyrijs siccis. Et ip̄e q̇ dē bibat masticis ʒ. iij. in aq̄ tepida. Medicia quoꝫ qñ opat̄ ppt stipticoꝝ bibitionē ⁊ cōestionē taliū q̄lia sunt cydonia ⁊ matiana ppterea q̄ os sto machi ɔ̇pmūt ⁊ qđ sub eo exit ⁊ ppt̄ qđ nauseam sedat̄ ⁊ medicinā a suo motu q̇ ē ad supiora violē ter ad ptē mouēt inferiorē ⁊ ppterea q̄ nature ui inferūt. Qđ si enema nō iuuerit ⁊ mala supuērint accñtia extēsiōis corpis ⁊ oculi exierit extra ⁊ fue rit motus ad supiora necessaria erit minutio. Et qū medicina uētrē nō soluerit ⁊ mala eā nō secuta fuerint accñtia: melius etiā erit vt ipsaꝫ cōsequat̄ minutio saltē post duos dies aut tres: naꝫ nisi hoc fcm̄ fuerit timeñ ē i ipso ne hūores ad vnū princi paliū mēbroꝝ moueantur.

Caᵐ. ix. de dispōibꝰ mediciaꝝ vētrē soluentiū.

Mediciaꝝ ventrē soluentiū q̄dā sunt q̄ruꝫ malignitas magna est sicut helleborꝰ ni ger ⁊ turbit qū nō fuerit bonū imo fue rit ex genere ipsius qđ est citrinū ⁊ agaricū qū nō fuerit albū ⁊ purum imo nigredī attinuerit ⁊ sicut laureola. Et quia res iste male sunt tunc si bibite fuerint ⁊ mala iñ accidentia puenerint melius erit vt medicia a corpore expellat̄ q̄to plus poſe fue rit vomitu aut purgatōe ⁊ medicet̄ cū tyriaca. Multaꝝ preterea eaꝝ remouet̄ malitia ⁊ ɔturba tio quā faciunt aīe dando in potu aquā vehemen ter fr̄aꝫ ⁊ sedendo ī ipsa sicut turbit citrī putridi. Dis quoꝫ res q̄ acuitatē frāgit glutīatōe ⁊ lenifica tōe ⁊ vnctuositate ī q̄ sit dulcedo ad hoc confert. Quedā etiā mediciaꝝ qñ aliquibus pportionales exñt ɔplonibus ⁊ alijs nō conueniunt. Scamonea naqꝫ ī eos q̇ ī fr̄is morant̄ regionibus nō operatur nisi debiliter nisi magna īde detur q̄titas sicut est mos eius ī terra turchoꝝ: ⁊ qñqꝫ est necessariuꝫ q̇ busdā corporibus ī aliq̇bus regionibus ne medici naꝝ corpora dentur sed virtutes eaꝝ tm̄. Et ē ne cesse etiā vt medicis soluentibus ventrē bene re dolentes medicīe misceantur ppterea vt mēbro rū v̇tutes eis conseruent̄. Medicie quoꝫ cordis ad hoc iuuamentū conferunt ppterea q̄ sp̄ūꝫ aīalē ī vno quoqꝫ mēbro confortant: plīme quoqꝫ carū subtilitate sua ⁊ facilitate iuuant. Que preterea medicīe qñqꝫ coniungunt̄: quaꝝ vna suū humorē cito expellit ⁊ altera tarde: vna ergo suā operatō nē efficiet postq̄ ipsa iam alterā ī suo etiā humore ɔp̄sit ⁊ operabr̄ ī ipsaꝫ ⁊ eius debilitabit v̇tutē. Qūqꝫ secunda post operari ceperit erit debil̄ v̇tu tis mouēs ⁊ nō pficiens quare erit aliq̇d ei admi scendū qđ ipsaꝫ facilē reddat ⁊ festiare faciat sicut zinziber turbit qm̄ ipsuꝫ stupefieri nō pmittit ⁊ si militer fiet si eas bene sciueris pmiscere. Ampli us considerare debes principia q̄ ī v̇tutibus medi ciaꝝ ventris solutīaꝝ declarauimus qū locuti fui mus de pricipijs vl̄ibus mediciaꝝ simpliciū. Me dicīa preterea solutionē faciens pl̄m operabr̄ illđ soluendo pprietate sui sicut turbit: ⁊ plerūqꝫ effi cit illud exprimendo sui pprietate sicut myrabol̄. ⁊ qñ opat̄ illud lenificando pprietate sui sicut si racost: ⁊ qñ opat̄ id lābificādo sicut mucilago psi lij ⁊ pruna. In pl̄ibus quoqꝫ violentaꝝ medici naꝝ exit aliq̄ venēositas ⁊ solonē ventris efficiunt fm̄ modū quo nature violētia īsertur. Ipse igitur sunt aptande medicīs ī q̇bus existunt bezariati. Plerūqꝫ etiā adiuuant amaritudo ⁊ acuitas ⁊ pōti citas ⁊ stipticitas ⁊ acetositas in operationibus me dicie qū eius pprietas ei p̄ns affuerit: amarituᵒ nā qꝫ ⁊ acuitas ī resoluendo iuuant: ⁊ ponticitas ⁊ sti pticitas ī p̄mendo: ⁊ acetositas ī īcisionē faciēdā q̄ ad lambendū p̄pat. Amplius qđ lābeñ facit ñ est coniungendū ei qđ in p̄mendo iuuat taliter vt sint eoꝝ eq̄les v̇tutes: imo melius est in huiusmōi vt vnū post aliud tardetur vt sit v̇big̃. una duaꝝ medicinaꝝ q̄ lenificat prius suaꝫ perficiēs operatio nē q̄ ea que premit deiñ adueniat expressiua ⁊ ex pellat qđ lenificatū fuit ⁊ in reliquis secundū hanc considerationem.

Caᵐ. x. de eo quod ex hoc capitulo in alijs locis in quirendum est.

Medicine ventris solutiue ⁊ lenificantes q̄ bibunt̄ ⁊ epithimātur ⁊ reliqua ab eis in nostro antidotario sunt relinquēde ⁊ se cundū etates vniuscuiusqꝫ etiā medicinaꝝ simplici um melioratio ⁊ qualiter sit ei succurrendū ⁊ qūo sit ei in potu tribuenda in medicīs req̇ratur simpli cibus. Pilule preterea ad bibendū danᶜ nō sunt postq̄ desiccate sunt ⁊ facte fuerint vt lapides: nꝫ etiā qū sunt molles ne penetrent ⁊ retineantur sed sint sicut qñ siccari cepīt ⁊ a digitis cedāt si ɔ̇pmat̄

Caᵐ. xi. de vomitu.

Homines qui sunt rēotiores ab hoc vt me dicus eos vomere faciat leuiter: aut ppt̄ naturā sunt hoīes qui pectus habent stri ctū ⁊ qui male anhelant ⁊ qui ad sanguinē spuēdū sunt apti ⁊ hoīes colla habentes ḡcilia ⁊ ap̄atibꝰ q̄ in ipsoꝝ nascuntur gulis apti ⁊ stōachos hñtes de biles ⁊ multū pingues qm̄ istis cōuenientius est ut vēter soluat̄. At macris melior est vōitus cholere ipsoꝝ aptus. Aut ppter vsum hoīes q̇bus diffici le est vomere nꝫ vomendi hñt consuetudinē quōi am si istis vōitus puocatus fuerit fortibus vomi tibus nō remanebit q̇n ipsoꝝ vene in mēbris ahe litus scindantur ⁊ perueniant ad pthisiꝫ. Qū aūt alicꝰ res qualis sit ignorabr̄ vomitibus leuibus p̄ us erit expiēdus qui si ei fuerint faciles crimus ei fortes ausi dare sicut illū q̇ fit ex helleboro ⁊ sibi

siles: ⁊ si nō oportuerit vt fiat q̄tenus vōant aut fuerit vnus cui necessariū erit dare vomitū ꝑpara ip̄z ante ⁊ fac ei consuetudinē ⁊ mollifica ipsius nutrientia ⁊ fac ea vnctuosa ⁊ soluta ⁊ fac eū q̇escere ab exercitijs ⁊ postea da ip̄z ei ⁊ da in potu vnctuosa ⁊ olera cū vino ⁊ ad cōedeñ da ei an̄q̄ vōat nutrientia bona ⁊ ꝓprie si vomitus fuerit difficilis: qm̄ fortasse nō vomet ip̄z imo natura ip̄z retiēbit ⁊ melius est vt bonū retineat q̄ malū. Qūqz post cibū quē comedit ca vomendi vomuerit tardz comestionē donec fames sit fortis ⁊ seda sitī eius cuz aliquo qd̄ sit sicut sirupus matianoꝝ sine aq̄ ⁊ nō cū iuleb neqz sirupo acetoso qm̄ uomere faciūt. ¶ Cibus autē q̇ est ei vtilis est pullus ī carbez ⁊. iij. phiale vini post ip̄z ¶ Et ille q̇dē q̇ acetolum vōuerit ⁊ nō ꝯsueuit ⁊ ī pl'su aliq̄d sigm febris habuerit cōestionē vsqz ad mediū diē tardet ⁊ an̄ ipsaz aqua calida rosacea bibat. ¶ Cui autē acciderit vt cholaz vomat nigra ipsius stō spōgia aceto cal'o infusa supponat: ⁊ melius q̇dē est vt sit cib⁹ q̇ ad uomeñ sumit diuersus qm̄ qū est vnus qñz ip̄z amplectit stō⁹ ⁊ in dimitten° ip̄z fit auarus. Post uomitū autē ipsius sup̄fluū conferūt aues pue ⁊ pulli qū ambulare incipiunt: ossa tñ suaꝝ extremitatuz ñ cōedat qr sunt ḡuia ⁊ in stō tardant ⁊ fac eū ingredi balneū. ¶ In hora autē vomendi currat ⁊ exercitet ⁊ fiat vt laboret post vomat: sitqz hoc in media die. ¶ In hora p̄terea vomendi oz vt oculi ligent suppositis pilis duabus deiñ venter leui fascia tēpate fasciet. ¶ Res quoqz q̄ vomitus sunt ꝑparatorie sunt eruca ⁊ rhaphanus ⁊ carica ⁊ calamētuz mōtanū ⁊ recens ⁊ cepe ⁊ porri ⁊ aqua ordei cū fece sua ⁊ melle ⁊ pultes fabaꝝ cū dulcedine ⁊ vinū dulce ⁊ nuces cū melle ⁊ que sunt eis silia ⁊ micla q̄ facta est ex pane azymo ⁊ oleo ⁊ melones ⁊ cucumeres ⁊ eaꝝ seia aut aliq̇d ex eoꝝ radicibus tritis ⁊ in aq̄ infusis cū dulcedine ⁊ hermodactili ⁊ rhaphanus. Qui autē vinū biberit inebrians ad h° ut euomat nō incipiat vomere donec adhuc paꝝ bibat sed bibat multū. ¶ Suchaba quoqz qū bibita fuerit cū melle p⁹ balneū faciet vomere ⁊ soluet vētrē. ¶ Ampli⁹ q̇ vomere voluerit nō fortiter masticare debet ꝓpe ip̄z. ¶ Qū autē aliq̇s fortē vult vomitiuū sumere sicut q̇ fit ex helleboro ip̄z bibere debet nisi fuerit qd̄ ꝓhibeat ⁊ post duas horas diei ⁊ postq̄ stercus ab intestīs exierit. Et si cū pēna vomuerit bene erit ⁊ si nō moueatur parūp: ⁊ si nō in balneū mittat. ¶ Pēna quoqz q̄ fit vōitus iungenda est ex aliquo qd̄ sit sicut oleū sisaminuz q si icēsio acciderit ⁊ angustia stōi det ī potu aqua cal'a ei aut oleū qm̄ aut vomitū faciet aut ventrez soluet. ¶ Ex eo p̄terea qd̄ ad hoc iuuat est stōi et extremoꝝ calefactio qm̄ hoc nausea facit. ¶ Qūqz medicinaz vomere faciens ꝑpauerit ⁊ sua icepit operatōez vomitor q̇escere debet ⁊ odores bonos olfacere ⁊ eius extrema ꝯp̄mēdo sunt fricāda ⁊ paꝝ aceti est ei ī potu tribueñ ⁊ cōedat matiana ⁊ cydonia cū pauco masticis. Et scito q mot⁹ facit magis vomere ⁊ q̇es minus. ¶ Et estas est tēpus in quo magis est dignius vt ī ipso fiat vomitus: q si alicui necessarius fuerit ⁊ nō fuerit figure ipsius cōueniens: estas erit dignior hora vt ī ea ꝓcedat. Et finiū vomitus lōginq̄or secundū modū purgatōis ꝓ̇me est stōi solius ⁊ non ītestinoꝝ ⁊ ad modū q̇dē purgatōis fe capis ⁊ totius corporis. Ip̄i⁹ v̇o attractio ⁊ eradicatio est ab īferioribus. Et tu q̇dē cognosces vomitū conferentē ab eo q̇ nō fecit iuuamētū: ex eo q ip̄z seq̄tur alleuiatōis ⁊ desiderij boni ⁊ anhelitus ⁊ pulsus bonitas ⁊ simil'r ex dispōibus aliaꝝ v̇tutū. Eius autē iceptio est nausea. Et deteri⁹ q̇dē malū qd̄ efficit est mordicatio fortis in stō ⁊ adustio si medicina fue͞ıt fortis sicut helleborus ⁊ qd̄ ex eo fit qm̄ incipit a saliua q̄ fluit: deiñ seq̄tur ipsaz vomitus multi phl'atis multotiens post quē seq̄tur vomitus rei liquide tenacis. Mordicatio quoqz ⁊ dolor erūt mansiui ita q alia accn̄tia nō mutent nisi ī nausea ⁊ angustia. Et qñz soluit etia venter postea ī hora q̄rta incipit q̇esceṙ ⁊ ad req̇em declinat. Malū autē est vt vomitus nō ꝓueniat ⁊ magnificet angustia ⁊ accidat tēsio et egressio oculoꝝ ad exteriora ⁊ fortis rubedo ī eis vtrisqz ⁊ sudor multus ⁊ intersectio vocis. ¶ Si g° alicui acciderit nisi ei subuēiat ꝓuēiet ad mortē iñ. ¶ Illud autē quo ei succurrit est enema ⁊ dosis mellis cū aq̄ cal'a ⁊ in potu ei dare olea in q̇bus tyriace v̇tus exit sicut oleū de lilio. Et labora donec vomat qr si vomuerit nō suffocabiṫ ⁊ adhibe etiam enema qd̄ sit apud te ꝑpatuz. ¶ Et egritudines q̇dē q̄ sunt digniores eo vt ī eis fiat vōitus sunt chrōice sicut hydropisis ⁊ epilepsia ⁊ mel'ia et lepra ⁊ podag̃ ⁊ sciatica. ¶ Vōitus p̄terea cū suis iuuamentis plerūqz affert egritudines sicut qñz generant surditatē. Ampli⁹ minutio nō est cū eo cōtinuanda sed tardanda tribus diebus ⁊ p̄cipue si ī ore stōi fuerit hūor. ¶ Vōitus quoqz multotiēs fit difficilis ꝓpṫ hūoris subtilitatē. Ipse igṙ est īgrossandus potu sauic ⁊ granis granati. Et scito q exitus male rei per inferiora p⁹ vomitū est signuz q illud qd̄ faciebat fastidiū descendit inferi⁹. Et vomitus post ascellationē est signū q est ex accn̄tibus ascellandi. ¶ Hora p̄terea vomēdi in estate melior ca doloris in meridie est. Et vomitus corpori cōfert sed visui nocumentū facit. ¶ Ampli⁹ faciendū nō est vt p̄gnans vōat qm̄ sup̄fluitates corporis ipsius in ea nō egredient. Et vomitus ⁊ labor ea ad estuatōez perducent: facieñ est igṙ vt q̇escat. ¶ Alij v̇o q̇b⁹ accīt vōit⁹ sunt iuuādi.

Cam. xij. de eo qd̄ ageṙ oz ille q̇ vomit.

Q Um ille q̇ vomuerit a suo vomitu euaserit os suū ⁊ faciē post vomitū abluere debet ex aceto aq̄ tēpato ut grauitas que qñz capiti accīt remoueatur ⁊ paꝝ masticis cū aqua matianoꝝ bibat ⁊ caueat sibi a comestione ⁊ potu aque ⁊ diu q̇escat ⁊ ipsius inungant hypocōdria et ingrediatur balneū ⁊ abluat se velociter ⁊ egrediatur. Et si necessariū ei fuerit dare ad cōedeñ sit rẽs boni saporis ⁊ bone subē ⁊ velocis digōis.

Cam. xiij. de iuuamētis q̄ affert vōitus.

H Ippocrates precepit vōitū fieri in vnoquoqz mense duob⁹ diebus ꝯtinuis vt in s̄o emendet id qd̄ in primo die fuit difficile ⁊ vt expellat id qd̄ aduenit stomacho. Hip. naqz securitatē facit q cū eo conseruatur sanitas: hoc autē plus est malū. Et vomitus q̇dē q̇ est huiusmodi eūat phl'a et cholera ei mundificat stomachū. Ipse naqz nō hz q ip̄m mundet sicut intestina

habent cholʾaȝ rubeā que ad ea descendit et mūdat
ea et remouet grauitatē que accit capiti et clarificat
visum ꝛ aufert fastidiū: ꝛ confert ei ad cꝰ stōuȝ ꝺ
scendit cholʾa q̄ ipsius corrūpit cibū qm̄ qū precesse
rit vōitus eius cibus sēp mundus veniet ꝛ remo-
uet abbominationē q̄ fit ꝓpt̄ vnctuositatē ꝛ casuȝ
desiderij ipsius meri ꝛ qꝺ facit desiderare acutum
ꝛ acetosum ꝛ ponticū ꝛ confert lassitati corporis ꝛ
vlceribus q̄ sunt in renibus ꝛ vesica. ꝛ est lep̄ for
te medicamentū ꝛ malitie coloris ꝛ epilepsie stōa
tice ꝛ ictericie ꝛ asmati ꝛ tremori ꝛ paralysi: ꝛ est
ex curatōibus que conferunt habētibus vlcera ni
gra magna. ¶ Ipse quoȝ fieri debet in mense se-
mel aut bis post repletionē ita ꝙ nō obseruet re-
uolutio scita neqȝ numerus dieꝝ notus. Et ille qꝺ
cui maius iuuamentū affert vomitus est cꝰ cōple-
xio prima est cholerica ꝛ est macer.

Caᵐ. xiiij. de malitijs q̄ ꝓueniūt ex supfluo uōitu.

Superfluus vōitus stomacho nocet ꝛ ipȝ
debilitat ꝛ resoluit ipȝ ꝛ facit eū aptū ita
vt materie ad eū perueniant ꝛ obest pe-
ctori ꝛ visui ꝛ dentibus ꝛ antiq̄s capitis doloribꝰ
nisi eis q̄ sunt propt̄ societatē stomachi ꝛ facit nocu
mentū epilepsie capitis que non est causa inferiorū
mēbroꝝ. ¶ Supfluitas quoȝ q̄ est in ipso nocet e
pati ꝛ pulmoni ꝛ oculo ꝛ aliquā venaꝝ qn̄ȝ scidit.
Ex hominibus preterea est q̄ vult cito īpleri deiñ
nō tollerat īmo ꝑpat ad vomeñ. Et actio hꝰ ex e
is est q̄ perducunt eū ad malas egritudines mansi-
uas. Ipse ergo a repletione prohibendus est: et tu
ipsius cibum ꝛ potum mensura.

Caᵐ. xv. vt succurrat̄ dispōibꝰ q̄ accn̄t vomēti.

De probibitione autē vomendi diximꝰ iā
qꝺ oportebat. Tēsiōi vͦ ꝛ dolori q̄ sub
hypocōdrijs fiunt conferūt pāni aqua ca-
lida infusi ꝛ suppositi ꝛ oleis lenificantibus ꝛ ven
tose cū igne. ¶ Fortē autē mordicationē in stō rēa
nentē remouet bibere iura vnctuosa q̄ cito digerā
tur ꝛ inungere locū ex aliquo qꝺ sit sicut oleū vio
laceū mistū cū oleo keiri ꝛ pauca cera. ¶ Singultū
vero si cū eo acciderit ꝛ permanserit retiebit ster
nutatio ꝛ dare ei ex aq̄ calida ad traijcieñ paulatī.
Et de sanguine q̄dē iā diximus in capitulo de ipe-
dimentis vomitus. ¶ Alcuzez vero ꝛ egritudibꝰ
frīs ꝛ intersectōi vocis q̄ accīt post ipȝ confert li-
gare extrema ꝛ stringere ea ꝛ supponere stō pan-
nuȝ infusum oleo in quo cocta fuerit ruta ꝛ sicidis
ꝛ dare ei ad bibendū mel cū aqua calʾa. ¶ Et hn̄ti
q̄dē alsubet fiat hͦ ꝛ ī aurē eius mittatur.

Caᵐ. xvi. de eo in quo supfluit vomitus.

Fiat vt ipse dormiat ꝛ ingeniet̄ q̄to plus
polʾe fuerit qūo dormiat ꝛ ligent̄ eius ex
trema taliter qualiter ligantur qū fluxuȝ
ventris retinere uolumus. Et ipsius medicet̄ stōꝰ
cū emplʾis ponticis fortitudinē facientibꝰ. ¶ Qꝺ si
vomitus supfluerit ꝛ incessanter egrediantur hūo
res donec sanguis exeat da ei ad bibeñ lactis in vi
no misti q̄ttuor cotilas: qm̄ medicine uōitiue mali
tiā reprimit ꝛ sanguinē ꝓhibet ꝛ naturā lenit. Qꝺ
si partē pectoris ꝛ stōi a sanguine cū hoc mundifi-
care volueris ne ex eo aliq̄d coagulet̄ da ei ad bi-
bendū sirupū acetosuȝ siue sit ex melle siue ex zuc
caro cū niue infrīatū paulatī: cū hoc quoqȝ qn̄ȝ con
fert bibere succū portulace cū bolo armeno. Qū
ergo terrefactus fueris ꝑ aliquo in qͦ supfluit m̄
dicina fac ipȝ vomere. Et oȝ q̄dē te querere medi
cinas vomitiuas secunduȝ suos gradus: ꝛ qūo q̄qȝ
eaꝝ ad bibendū sint dāde ꝛ precipue helleboruȝ in
antidotario ꝛ medicis simplicibus.

Capitulū. xvij. de enemate.

Enema est medicamen nobile in expellē-
do supfluitates q̄ sunt in itestis ꝛ in sedan
do dolores renū ꝛ vesice ꝛ apāta ipsorū
ꝛ egritudines colice ꝛ in attrahendo supfluitates a
mēbris principalibus ꝛ supioribus. Que vero ex
eis sunt acuta debilitant epar ꝛ pducūt ad febreȝ.
Ex enematibus preterea fit iuuamen in expellēdo
reliq̄as quas inanientia relinqūt. ¶ Formā vͦ cli-
steris ꝛ qūo clisterizetur iaȝ retulimus in capitlʾo ꝺ
colica. ¶ Uidetur quoqȝ ꝙ clisterizati situs meli-
or sit vt supinus iaceat deinde reuoluat se ad latus
dolens. ¶ Et clisterizandi hora melior est qū est
aeris frītas qm̄ seq̄tur inde ne augmentetur graui
tas ꝛ dolor ꝛ extuatio ꝛ nausea. ¶ Balneū ꝑterea
solet facere vt ebulliant humores ꝛ spargantur.
Clisteris quoqȝ conditio est vt aerē ꝛ humores re
tentos attrahat. Et ꝓpter hoc secundū plurimū n̄
est bonū vt balneū enemati ꝑmittas: ꝙ si q̄s in ite
stis pustulas habēs ipso indiguerit causa febris aut
alicꝰ egritudis ꝛ timuerit ne enema retineat̄ sup-
ponere debet ano suo ꝛ femori ꝛ locis que sunt in
circuitu speltā calefactam cū panno.

Caᵐ. xviij. de epithimatibus.

Epithimata sunt ex medicis bonis q̄ ad i-
psaȝ ꝓueniūt egritudinē. Et medicīa for
tasse duas habet v̓tutes: vnā subtiliatiuā
ꝛ alterā ingrossatiuā: ꝛ erit maior necessitas subti-
liatiue q̄ inspissatiue. ¶ Qūqȝ eius inspissatio fue
rit tēperans subtiliationē qū ex ea fiet emplʾm pe-
netrabit subtilitas ꝛ remanebit spissitudo: ꝛ illa q̄-
dē q̄ penetrat confert sicut facit coriandrū cū ordeo
fracto qū ex eis fit emplʾm sup scrofulas. ¶ Em-
plʾa ꝑterea sunt talia qualia epithimata: sed emplʾa
sunt dura ꝛ epithimata currentia. ¶ Est quoqȝ qū
epithimata fiunt cū pannis: qūqȝ mēbris principali
bus supponuntur sicut epati ꝛ cordi ꝛ nō fuerit ibi
qꝺ prohibeat conferunt panni suffumigati ex xilo
aloe crudo ꝛ v̓tutibus epithimatū bonū tribuunt o
dorem quem principalia diligunt.

Capitulum. xix. de embrocis.

Embroce sunt medicamenta ꝯgrua ei qꝺ
ex capite ꝛ alijs mēbris opȝ resolui ꝛ illi
cui cōplexionē necessariū est ꝑmutare. In
mēbris aūt q̄ embrocar̄ oȝ ex calido ꝛ frīo si nō in
eis fuerint supfluitates q̄ descendunt fiat priꝰ em
broca ex calefacto deiñ fiat ex aq̄ frīa vt constrigā
tur: ꝙ si res diuersa fuerit a frīa incipiat̄.

Capitulum. xx. de phlʾomia.

Phlʾomia est euacuatio ulʾis q̄ multitudinē
euacuat. Multitudo autē est augmentuȝ
humoꝝ sup equalitatē ipsoꝝ in venis.
Et nemo q̄dē est phlʾomādus nisi vnus duoꝝ: unꝰ
eoꝝ est egritudibus ꝑpatus q̄ qū ipsius sanguis mlʾ
tiplicatus fuerit cadet in eas. Et alter est cadens in
eas. ¶ Unusq̄sqȝ autē eoꝝ aut phlʾomat̄ ꝓpter san
guis multitudinē: aut ꝓpt̄ ipsius malitiā: aut ꝓpt̄

vtrūq;. ¶ Ex his q̄dē egritudibus ꝓpatus est si-
cut q̇ est expositus sciatice ⁊ podagr̄ fortibus ⁊ ar
tetice sanguineis: aut ille cui accīt sputū sanguineū
ex fixura vene q̄ in pulmōe eius exit tenuiter ꝯso
lidata: qm̄ qū ipsius multiplicabitur sanguis finde
tur: ⁊ apti epilepsie ⁊ apoplexie ⁊ mlācholie cū sā
guis multitudine ⁊ sq̄nantie ⁊ apostematibus inte
rioꝝ ⁊ ophthalmie cal'e ⁊ ex eis quibus hemorroi
daꝝ sanguis qui fluere solebat est retentus ⁊ muli
eribus q̄bus menstruus sanguis est restrictus: bo-
rū tamen colores nō demōstrant ꝙ phl'omari de-
beant ꝓpter ipsoꝝ obscuritatē aut albedinē aut vi
riditatē. Et illi qui in interioribus mēbris cū cōple
xione calida debilitatē patiunt̄. Nam istis melius
est vt in vere minuantur licet in has nōdū accide-
rint egritudines. ¶ Et illis quibus ꝑcussio accidit
aut casus qm̄ q̄n̄q; minuunt̄ timendo ne eis accidat
apostema: ⁊ q̇ habet apā minuendus est qm̄ timet̄
ne apiatur an̄q̄ maturet̄ licet non indiguerit ⁊ non
fuerit ibi multitudo. ¶ Et debes scire ꝙ dū iste e
gritudines timent̄ ⁊ nōdū in eas ceciderint pl⁹ se-
cure eis conceditur minutio: ⁊ qū in eis ceciderint
in eaꝝ principio penitus phl'omia dimittat̄ quia hu
mores subtiliat ⁊ eos ꝑ corpus fluere facit ⁊ eos sa
no sanguini admiscet. Et ē etiā qū nihil euacuatur
ex eo q̄ꝺ oꝫ ⁊ facit ꝙ necessaria sint medicamēta al
leuiantia ¶ Qūq; maturatio apparuerit ⁊ egritu-
do principiū aut statū p̄terierit: tunc si oportuerit
vt minutio fiat si n̄ fuerit q̄ꝺ probibeat fiat phl'o
mia. ¶ Phl'omia quoꝫ neq; eūo ventris est faciē-
da in die motus egritudis quia est dies requiescen
di ⁊ inq̇rendi somnū ⁊ dies ebullitiōis egritudis.
Et qū egritudo est habens crisim in c⁹ tpe est lōgi
tudo nullo° sanguis multus est minuendus: sed si
possibile fuerit q̇es est facienda: ꝙ si nō fuerit pos
sibile vt q̇es fiat ex eo paꝝ minuatur: et in corpe
sanguis thesaurus recondatur ad phl'omiam facien
dā si apparuerit ⁊ v̇tus conseruet̄ ad resistenduꝫ in
crisibus ꝙ si multū p̄terierit tēporis ex quo quis
minutus fuerit ⁊ in hyeme fuerit cōquest⁹ ꝙ se q̄i
fractum sentiat minuatur ⁊ sanguis ꝓ thesauro re
condatur. ¶ Amplius qr phl'omia propterā ꝙ ad
diuersum trahit naturā secundū plurimū retinet.
Qūq; ex multa minutione debilitabr̄ uirtus multi
generabuntur hūores. Sincopis preterea accīt ī ꝓ
ma minutione qū subito euenerit ei q̇ nō cōsueuit
sed vomitū premittere est ex eo q̄ꝺ eā ꝓhibet: ⁊
silr vomere hora q̄ accīt. ¶ Et dēs scire ꝙ minu
tio est perturbans donec q̇escat. Phl'omia quoꝫ ⁊
colica raro simul eueniunt. Pregnās p̄terea ⁊ mē
struata nō mīuant̄ nisi ꝓpt̄ magnā necessitatē sicut ē
necessitas retinendi fortē sanguīs sputū qū v̇tus fu
erit conueniens. ¶ Et dēs scire ꝙ nō quotiēs noia
ta signa repletionis apparuerint oꝫ vt minuas: iō
q̄n̄ꝫ est repletio ex hūoribus crudis: ⁊ est tūc phl'o
mia multū impediens qm̄ si minueris nō matura-
bis eos ⁊ timebitur ne eger perdatur. ¶ Nō autē
est inconueniens ut ille in quo melīa supabūdat mi
nuatur postea medicina solutiua eūet̄. Sꝫ sollicit⁹
eē dēs ex dispōe coloris ſꝫ ꝯditionē quā nūc dicēus
⁊ ꝯsiderare tensionem qm̄ ꝓpt̄ tensionē ꝑ totū cor
pus incedentē magis eris confidens ꝙ phl'omar̄ ꝺ
bes. ¶ Qū v̇o sanguis alic⁹ fuerit bonus paucus ⁊
fuerint in ipsius corpore multi mali hūores phl'o
mia bonū rapiet ⁊ malū relinquet. Et qū alic⁹ ma
lus sanguis fuerit paucus ⁊ declinauerit ad mēbrū
aliq̄ꝺ q̄ꝺ eius declinatio vehemēter īpedit ⁊ fue-
rit necessariū vt ipse minuat̄ ex eius sanguine paꝝ
erit assumendū ⁊ cibo bono erit alendus deīn erit
minuendus iteꝝ post dies ꝓpterea vt malus san-
guis ab eo extrahatur ⁊ bonus restauretur ¶ Q̄ꝺ
si mali humores cholerici in eo fuerint ingenietur
quatenus subtili pharmacia eūentur aut vomitu:
aut vt sedentur ⁊ stude in hoc vt eger q̇escat ⁊ di
geratur ⁊ ociet̄. Et si grossi fuerint antiqui p̄cepe
runt vt balneetur ⁊ in suis ministerijs moueatur.
Et dabant ei ad biben̄ ante phl'omiā ⁊ post ipsaꝫ an̄
q̄ꝫ alia fieret minutio sirupū acetosum subtiliatiuū
coctū cū isopo ⁊ hasce. ¶ Qū autē phl'omia necessa
ria fuerit cū debilitate v̇tutis cā febris aut alioruꝫ
hūoꝝ ptire phl'omiā sicut diximus. Ampli⁹ phl'o
mia stricta magis est conseruatiua v̇tutis sed tamē
subtilē ⁊ claꝝ interdū sanguinē fluere facit ⁊ spissuꝫ
⁊ turbidū tenet. ¶ Ampla v̇o velocior est ad sin
copiꝫ ⁊ magis operatiua in mundificando ⁊ tardi-
or ad consolidan̄: sed tamē est dignior ei q̇ secūdū
p̄seruationē phl'omat̄ ⁊ in grossis. Et amplā q̇dem
efficere in hyeme est dignius ne cōgeletur sanguis
⁊ angustā efficere in estate est dignius si necessariū
fuerit. ¶ Phl'omandus p̄terea supin⁹ iaceat quaꝫ
do phl'omat̄: qm̄ hoc est conuenientius ad hoc vt
ipsius conseruet̄ v̇tus: ⁊ ne ei superueniat sincopis.
In febribus autē minutione cauendū est. s. in his q̄
vehemētis sunt calefactiōis ⁊ inflāmatiōis ⁊ in omī
bus non acutis febribus in sui principio in die pio
dica. ¶ In febribus p̄terea cū q̇bus aduenit spas-
mus est a minutōe cauen̄ licet fuerit necessaria: q°
niā qū spasmus accīt vigilare facit ⁊ sudare multū
⁊ deijcit v̇tutē quapp sanguīs thesaurus est dimit-
tendus. E silr oꝫ vt ex minutione febricitantis c⁹
febris nō est ex putrefactōe minoratio fiat ꝓpterā
vt ad resoluen̄ febrē thesaurus relinquat̄. ¶ Et si
fortis inflāmationis nō fuerit ⁊ fuerit febris putri
da attende decē regulas ⁊ postea intuere in vrina
li: ⁊ si vrina fuerit grossa ⁊ rubedini attinens: et
pulsus etiā fuerit magnus ⁊ facies tumida ⁊ febris
in suo motu nō ꝓpet phl'oma in hora qua stōach⁹
a cibo est vacuus. Et si vrina fuerit subtilis aut
ignea aut facies a principio egritudīs fuerit torna
tilis caue tibi a phl'omia. Q̄ꝺ si interpolatio in ea
fuerit ⁊ q̇es febris in ipsa fiat minutio ¶ Dispō
nē quoꝫ tremoris cōsidera qm̄ qū trēor fuerit for
tis a minutōe tibi cauen̄ erit. ¶ Amplius sanguis
q̇ egreditur colorē attende ⁊ si fuerit subtilis albe
dini attinēs ipꝫ illico retine. ¶ Et sumope tibi caue
ne egꝝ ad vnā duaꝝ ꝑducas reꝝ. s. hūoꝝ chole
ricoꝝ ebullitionē ⁊ f̄roꝝ cruditatē. ¶ Qūq; in fe-
bre te oportebit phl'omare nō attendas q̄ꝺ q̇dā di
cunt. s. ꝙ nō est bonū vt post quartū diē fiat qm̄
bonū est vt fiat etiā si sit p⁹ q̄draginta dies ⁊ hoc
secundū sententiā Gal'. lꝫ p̄mittere ⁊ p̄pare sit me
lius qū sigtiones certe fuerint. Q̄ꝺ si in hoc erra-
tū fuerit q̄cūq; hora inueneris egruꝫ ⁊ oportuerit
phl'oma ipꝫ postq̄ decē reꝝ sollicitudinē hūeris.
Multotiēs p̄terea phl'omia in febribus lꝫ necessa
ria nō sit efficit vt natura fortis fiat super materiā

ꝓpterea ꝙ eā efficit paucā: ⁊ hoc q̇dē qñ fuerit fi-
gura ⁊ etas ⁊ v̇tus ⁊ reliqua talia vt ꝑmittant. ¶
In febre autē sanguinea necesse est vt eūo fiat mi
nutōc nō sup̄flua in principio ⁊ sup̄flua qñ affuerit
maturatio febris q̄ multotiēs remouetur in hora
phl̄omie. ¶ Tibi quoqꝫ caueī dēs a minutōe in ꝯ
plexione vehemētis frīitatis ⁊ in regionib⁹ fortis
frīitatis ⁊ in hora fortis doloris ⁊ post balneū reso
lutiuū ⁊ post coitū ⁊ in etate q̄ est minor. xiiij. an
nis q̄to plus poteris ⁊ in etate senū q̄to magis po
teris nisi in figura ꝯfisus fueris ⁊ ī soliditate mu-
sculoꝝ ⁊ venaꝝ amplitudine ⁊ eaꝝ repletōe ⁊ co-
loꝝ rubedine: hos naqꝫ ex adolescentibus ⁊ seni-
bus phl̄omare audebis. Adolescentes tamen secū
dū ordinē ad phl̄omañ paulatī ꝓuehere debes cuꝫ
pauca minutione. ¶ In corporibus quoqꝫ fortis
matici ⁊ fortis grossitiei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ lassis ⁊ ci
trinis sanguinē nō hñtibus a minutione tibi q̄tum
plus poteris cauere debes. ¶ Amplius in corpori
bus que ꝓlixas ꝑpesa sunt egritudines caue tibi a
phl̄omia nisi sanguis affuerit corruptio q̄ te ad h°
perducat qm̄ tunc phl̄omabis ea. Et considera san
guinē ⁊ si ipsuꝫ videris nigꝝ ⁊ spissum extrahe eū
⁊ si ip̄m videris albū ⁊ subtilē eū illico constringe
quōiā in ipso existit vehemens timor. ¶ A minu
tione preterea tibi cauere debes sup cibi repletio
nē ne materiā nō maturā ad venas trahas loco ei⁹
qđ ab eis eūasti. ¶ Et oꝫ etiā vt tibi caueas ab ea
in repletione stomachi ⁊ intestinoꝝ facta ex fece iā
consecuta ⁊ ꝓpinq̄: imo in eā eūando stude. Et il
lud q̇dē qđ est in stomacho aut corā eo vomitu.
Et qđ in intestis inferioribus quo poteris ⁊ si non
alio saltē clisteri. ¶ Caue ꝑterea tibi ne fastiditꝰ
phl̄omes sed ꝓlonga ipsum ab hoc vt eis fastidiū
digeraī. ¶ Et tibi etiā caue ne subtilitatē sēsus oris
stomachi habentē aut ipsius debilitatē phl̄omes ⁊
infelicē ex generatione chol'e rubee in ipso: huius
mōi naqꝫ sibi cauere debet: a nimia quoqꝫ audacia
in minuendo sibi cauere debet ⁊ ꝓprie qñ est ieiu
nus. ¶ Sēsus v̇o subtilitatē oris stomachi haben
tē dignosces ꝓpterea ꝙ mordicatiua traẏceī ei no
cet. ¶ Et hñtē oris stomachi debilitatē cognosces
ex desiderij ipsius debilitate ⁊ doloribus oris stōi
⁊ habentē os stomachi aptū receptioni cholere ru
bee in quo ipsa multū generaī dignosces ex ꝑseue-
rantia nausee ipsius ⁊ ꝓpterea ꝙ cholerā quaqꝫ ho
ra vomit ⁊ ex oris ipsius amaritudine. ¶ Istis nā
qꝫ qñ phl̄omati fuerint oris stomachi conseruatōe
non premissa accidet inde timor magnus ⁊ qñꝫ mo
riunī inde. ¶ Subtilitatē v̇o sensus habenti et de
bilitatē bucelle mūdi panis in rob acetoso bonū ha
bente odorē infuse sunt dande. ¶ Et si fuerit debi
litas cōplexionis frē sint intincte in aliquo qđ sit si
cut aqua cū zuccaro cū alefeniati aut in sirupo mē-
te muschato aut in miua muschata postea minuaī.
Aptitudinē vero generationis chol'e hñs est mun-
dandus dando in potu ei multitudinē aq̄ calē cū si-
rupo acetoso postea dantur ei bucelle paīs ad man
ducañ deiñ fiat vt parūp q̇escat postea minuatur.
Prepañ ꝑterea est vt qđ ex bono sanguie resolu
tū fuerit restaureī si fuerit fortis cum assatura car
nis q̄ fit sup prunas: qm̄ si digeriī nutrit multuꝫ ⁊
bene: verūtñ oportet vt sit pauca qm̄ stō⁹ ꝓpter

phl̄omiā est debilis. ¶ Amplius vene qñqꝫ phl̄o
matur ꝓpterea vt fluxus sanguis ex narib⁹ ⁊ ma
trice ⁊ ano ⁊ pectore ꝓhibeaī aut ex alijs exituris
iō vt sanguis ad id qđ a ꝑte illa est diuersum pro
trahatur: ⁊ hoc q̇dē medicamen est forte in iuuan
do. ¶ Opꝫ vero vt phl̄om⁹ sit vehementer stri
ctus ⁊ sint vices multe q̄ ñ sint ī vna die nisi ma-
gne necessitatis cā fuerit: sed in die post diē ⁊ qua-
cūqꝫ vice minoratio fiat q̄tū possibile fuerit ⁊ ad
summū melius est vt phl̄omie vices sint multe q̄
vt ipsius q̄titas sit multa. ¶ Et phl̄omia q̇dē cuꝫ
nō est necessaria chol'aꝫ rubeā ebulliī facit ⁊ poste
a aduenit lingue siccitas ⁊ que sibi sunt similia. ¶
Est igitur ei succurreñ cū aqua ordei ⁊ zuccaro.
Qui autē secundare voluerit ⁊ non acciderit ex pª
minutōe malitia paralysis aut qđ sit sibi sil'e venā
manus in lōgitudine phl̄omare debes propteā ut
iuncture motio ipsius prohibeat ꝯsolidationē ⁊ ut
amplificetur. Qđ si cū hoc timor affuerit ꝙ cito cō
solidetur supponatur ipsi panus oleo cū pauco sale
infusus ⁊ desup ligetur. Et si phl̄om⁹ etiā oleo in
unctus fuerit qñ fiet phl̄omia ꝓhibebit cōsolidatio
nis velocitatē ⁊ minuetur dolor. Et hoc q̇dē ē vt
sup ipsuꝫ oleū aut sibi simile leuiter iungatur aut
ipse ī oleo mittatur postea cū pauco exiccetur. In
ter phl̄omiā quoqꝫ ⁊ secūdationē dormire phl̄ōie
cōsolidationē festinare facit. ¶ Recordare ꝑterea
eius qđ diximus de eūone ī hyeme cuꝫ medicia ꝙ
dies est eligenda austrīa qm̄ similiter ī phl̄omia.
Et scire debes ꝙ qñ minuuntur melici ⁊ epileptici
⁊ illi quos minuere oꝫ in nocte ī hora dormiendi
oꝫ vt sit angustus. s. phl̄omus ideo ne sanguis e-
xitus accidat. Et sil'r ī oībus qui secundatione non
indigent. ¶ Scire quoqꝫ debes ꝙ secundatio ſm
debilitatis mēsurā ē tardāda. Et si debilitas q̇dē ñ
affuerit sit ultīa ei⁹ tardatio vna hora. Qui volu
erit eaꝫ facere ut sanguis ipsi⁹ trahaī sit dies un⁹.
Amplius phl̄omia transuersa melior est ei qui se-
cundationē vult in eadē. Et illa que est secundū la
titudinē ei qui vult secundationē in eadē hora. Et
illa q̄ est secundū lōgitudinē ei qui vult nō vna es
se cōtentus secundatione: imo in corde tenet ꝙ eā
per multos faciet dies quaqꝫ die. ¶ Quꝫ phl̄omie
dolor maior fuerit tanto erit eius cōsolidatio tar-
dior. ¶ Multis preterea ī ḟatōe eūo sincopi affert
nisi fuerit postq̄ assature aquā sumpserit. ¶ Inter
phl̄omiā quoꝫ ⁊ ḟationē dormire prohibet ne sup
fluitates que extrahunī cū sanguine incedant ꝓpte
rea ꝙ sup̄fluitates in somno ad corporis profundū
trahunī. ¶ Ex iuuamētis vero ḟatōis est ꝙ phl̄o
mati virtutē cū perfectōe sue eūonis que est neces
saria cōseruat. ¶ Et melior q̇dē secundatōis ter-
minus est vt duobus aut tribus tardetur diebus.
Ex dormitōe vero phl̄omie ꝓpinq̄ plerūqꝫ accīt ī
mēbris cōfractio. ¶ Balneatio quoqꝫ añq̄ minu-
tio fiat plerūqꝫ agrauat minutionē ꝓpterea ꝙ cutē
ingrossat ⁊ eā lenificat ⁊ ad lambeñ aptā efficit nisi
phl̄omādus multā sanguis habuerit grossitiē. Et
oportet ne phl̄omatus in se replendo sit audax sed
secundū ordinē nutriatur ⁊ cibū primitus subtili-
et. Et sil'r oꝫ ne post ipsaꝫ exercitetur sed declinet
ad hoc vt supinus iaceat neqꝫ post eā balneo vtaī
resolutionē faciente. ¶ Qñ autē aliq̄s phl̄omatur

⁊ postea ipsius brachiū apostēatur ex altero brachi
o minuatur secundū ꝙ tollerauerit ⁊ super ipsum
empl̄m de cerusa ponatur ⁊ ex fortiter infr̄antib⁹
in circuitu eius fiat cataplasma. ¶ Qūꝫ aliq̄s eorū
phl̄omatur in quoꝝ corporibus supabundātes exi
stunt humores phl̄omia fit causa ebullitōis illorū
hūoꝝ ⁊ eoꝝ cursus ⁊ ipsoꝝ permistionis: fit ergo
frequens phl̄omia eis necessaria. ¶ Sanguis quo
qꝫ melancholicus facit vt frequēs miūtio sit neces
saria que in presenti quidē alleuiat sed in senio ꝑ
uenitur inde ad malas egritudines ex quibus est a
poplexia. ¶ Amplius phl̄omia multotiens cōmo
uet febres ⁊ multotiens resoluit putrefactionē.
Omnis quoqꝫ sanus qui phl̄omatur illud qd̄ i caͦ
de potu diximus accipere debet. ¶ Et debes scir̄
ꝙ venaꝝ q̄ phl̄omant̄: alie sunt q̄ sunt tantū vene
⁊ alie sunt q̄ sunt tm̄ arterie. Arterie vero minus
phl̄omātur ꝓpter terrorē eius qd̄ in eis exit de ti
more cursus sanguīs. ¶ Et suaꝝ q̇dē dispōnū mi
nor est qd̄ ex ea ꝓuenit aporisma. Et hoc q̇dē est
qū fixura fuerit vehementer angusta. ¶ Qū autē
fuerit securitas ꝙ ex ea sanguis nō fluet maxime ē
iuuatiua in egritudib⁹ ꝓprijs ꝓpter quas phl̄omā
tur. Maius tamen iuuamentū qd̄ ex minutōe ar
terie prouenit nō est nisi qū i mēbro sibi vicio ma
le sunt egritudines q̇ꝝ cā est sanguis subtilis ⁊ cali
dus. ¶ Qūqꝫ arteria phl̄omabr̄ q̄ est ei vicina i q̄
nō erit timor maximū affert iuuamentū. ¶ Uene
ꝑterea manus q̄ phl̄omantur nō pulsatiles quideꝫ
sunt sex cephalica nigra ⁊ basilica ⁊ funis brachij ⁊
sceileꝫ ⁊ illa q̄ ꝓprio noīe ascellaris vocatur: ⁊ ipā
q̇dē est ramus basilice: eis vero sanior omnibus ē
cephalica. Opꝫ autē vt omnes tres supra iunctu
rā apiantur ⁊ nō sub ea neqꝫ in ea iō ut egrediatur
sāguis bene taliter vt saliat ⁊ vt sit securitas a no
cumentis neruoꝝ ⁊ arteriaꝝ ⁊ sil̄r cephalica. Eaꝝ
vero phl̄omia q̄ fit secundū longitudinē ad conso
lidandū est tardior qm̄ ipse sunt cōiunctionales: i
nō cōiunctionalibus vero res est ad hoc diuersa ⁊
in sciatica q̇dē ⁊ sceileꝫ ⁊ in alijs venis melius ē vt
secundū lōgitudinē phl̄omētur. Et cū hoc oꝫ in ce
phalica vt a capite musculi moueatur ad locū lenē
⁊ dilatetur phl̄omus: ⁊ phl̄omus phl̄omū nō cōse
quat̄ qm̄ faciet apā. ¶ Pr̄m autē erroris qui euēit
in minuendo cephalicā nō prouenit ex ꝑcussiōe v
na lꝫ sit magna imo nō accidit nocumentū nisi pro
pter iterationē ꝑcussionū. Et q̄ ex ipsius phl̄omia
plus tardatur est illa q̄ fit i lōgitudīe: c⁹ q̇dē phl̄o
mi dilatandi sunt si volūtas affuerit vt fatio fiat.
Qū autē eā nō inueneris quere aliquē raōꝝ eius q̇
sunt in siluestri aseid: ⁊ in vena q̇dē nigra est tior
ꝓpter neruū qui est sub ea: ⁊ qn̄qꝫ etiā est iter du
os neruos: tibi igitur cauere debes vt ipsaꝫ in lō
gitudine phl̄omes ⁊ ad inferiora. Et fortasse sup
ea erit neruus subtilis tensus sicut corda. Et tunc
q̇dē oportebit vt hoc cognoscatur: ⁊ caueat̄ ne ꝑ
cussio in eo cadat ⁊ prouēiat inde stupor ꝑseuerās.
In eo autē c⁹ nerui sunt grossiores ramus iste ē ma
gis manifestus. ¶ Et error quidē in ipso est dete
rioris nocumēti quare qū error accidit ⁊ neru⁹ ille
ꝑcussus fuerit nō cōsolides phl̄omiā: imo sup eam
pone qd̄ ipsius probibeat cōsolidationē. Et eius
q̇dē medicamentū est sicut medicamentū vulneris
neruoꝝ. Et nos iā locuti sumus de ipso i libro q̄r
to. ¶ Caue tibi ꝑterea ne res infr̄ans ad ipꝫ ꝑuēi
at qd̄ sit vbiq̄. sicut solatrū ⁊ sandalū: sed ipꝫ ⁊ to
tū corpus oleo calefcō frica. ¶ Funis autē brachij
melius est vt transuerse minuatur nisi vtrinqꝫ fu
erit flexuosa: qm̄ tunc in lōgitudine phl̄omatur.
Basilica quoqꝫ magni est timoris ꝓpterea ꝙ arte
ria cadit sub ea ⁊ ꝙ nerui ⁊ musculi etiā sub ea ca
dunt. ¶ In ipsaꝫ ergo phl̄omādo tibi caue: qm̄ si
ꝑcussio fuerit in arteria sanguis nō restrīgetur aut
restringetur difficulter. ¶ Hominū quoqꝫ sunt q̇
dā quoꝝ basilice due associantur arterie quaꝝ vna
qū signata fuerit existīabr̄ ꝙ iā sit securitas ⁊ for
tasse ꝑcutietur altera: hoc enī scire dēs. Qūqꝫ liga
ueris secundū pl̄m rei accidet ibi inflatio qn̄ꝫ ex ar
teria qn̄ꝫ ex basilica: sed q̄litercūqꝫ fuerit ligatu
rā soluere debes ⁊ inflationē molliter inungere de
inde ad ligādū redi ⁊ si inflatio reuersa fuerit rei
tera: ꝙ si nō iuuerit q̇d erit in hoc si basilicā dimi
seris ⁊ ad ramū q̇ ascellaris vocatur redibis q̄ q̇dē
est q̄ sup domesticū aseid existit ad inferiora: ifl̄a
tio naqꝫ errorē ml̄totiens efficit ⁊ ligatura sepe ar
terie pulsum q̇escere facit ⁊ ipsaꝫ eleuat ⁊ pōit ipā
supremā ⁊ existimatur ꝙ sit vena ⁊ phl̄omatur.
Qūqꝫ qualibet ligaueris venā ⁊ ex ligatura super
eā ꝓuenerit qd̄ sit sil̄e lenti aut ciceri fac i ipsa qd̄
in basilica diximus ¶ In basilica quoqꝫ phl̄omāda
q̄toplus ad brachiū descenderit erit sanius. Phl̄o
mus ꝑterea in venā procedere debet ad diuersita
tē partis arterie. ¶ In basilica quoqꝫ nō solū cōtin
git error ex parte arterie sed etiā musculus sub ea
est ⁊ neruus ꝓpter quos etiā ꝓuenit error: hͦ q̇d̄
iā tibi dixīus. Signū vero erroris in basilica ⁊ ꝙ
arteria iā sit percussa est ꝙ sanguis egreditur sub
tilis ruffus qui saliendo manat ⁊ lēificatur cū eo ta
ctus ⁊ ipsa fit inferior: tunc ergo succurre ei ⁊ in
vulneris orificio paꝝ de pilis leporis pone cū pau
co pl̄ueris turis ⁊ sanguinis dracōis ⁊ aloes ⁊ myr
rhe ⁊ pauco alcolcotar ⁊ alzegi ⁊ sup ipāꝫ ex aqua
frigida q̄tū poteris rora ⁊ sup locū ipꝫ phl̄omatū
ligaturā appone tenacē. Qd̄ si se tenuerit vsqꝫ ad
tres dies nō soluas ⁊ post etiā tres dies q̄to pl⁹ po
teris tibi cauere debes ⁊ loco empl̄ꝫ ex stipticis su
ꝑpone. ¶ Multi preterea hominū arteriā illā in
cidunt penitus vt ipsa contrahat̄ ⁊ caro desup eam
cooperiat ⁊ teneat. ¶ Amplius pleriqꝫ hominū ꝓ
pter sanguinis exitū moriunt̄. Et quidā eoꝝ sūt q̇
moriunt̄ ꝓpter fortitudinē doloris ligature quam
voluerunt ꝓpter fortitudinē ꝓhibitōis fluxus sā
guinis arterie donec mēbrū factū est secundū viaꝫ
mortis. Et scias ꝙ cursus sanguīs qn̄qꝫ ꝓuēit etiā
ex venis. ¶ Preterea scire debes ꝙ sanguis q̇ pl̄i
mū d̄ cephalica eūatur est qui ex collo ⁊ eo qd̄ est
paꝝ supra ipsum ⁊ paꝝ sub ipō egreditur ⁊ termi
nū partis epatis nō ꝑtransit ⁊ hypocōdrioꝝ ⁊ infe
riora nō taliter mundificat vt inde sit cura. ¶ Ni
gre vero iudiciū inter cephalicā ⁊ basilicā est me
diū. Et basilica quidē eūat qd̄ est a parte sumis et
ventris inferius. Funis vero brachij sil̄is ē cepha
lice. ¶ De sceileꝫ vero dicunt ꝙ q̄ dextra est do
loribus epatis confert ⁊ q̄ sinistra doloribus sple
nis ⁊ ꝙ sanguis fluere dimittat̄ donec ꝑ se strīgat̄.
Manus quoqꝫ illius qui phl̄omat̄ in calidā aq̄ est

ponēda ne sanguis cito restringat̄ ⁊ vt facile egre-
diatur si eius egressio debilis fuerit sicut est in plu
ribus eoꝝ qui ex sceilez minuunt̄. ¶ Et sceilez q̄
dē phl̄omia melior est ea que fit in longitudine.
Ascellaris autē iudiciū est sicut iudiciū basilice. Ar
teria vero manus q̄ phl̄omatur est arteria que in
ter pollicē existit ⁊ indicē et eius quidem iuuamen
tū in antiq̄s doloribus epatis ⁊ diaphragmatis est
mirabile. Et Galien⁹ quidē iā vidit hoc in somnis
precipiebat eni homini hanc facere phl̄omiā cā do
loris quē in epate habebat qui eā fecit ⁊ sanus effe
ctus est. ¶ Pleruq̄ʒ etiā phl̄omat̄ alia arteria q̄ ad
interiorē partē palme decliuior hac existit c⁹ iuua
mentū est ꝓpinqū iuuamēto istius. ¶ Qui aūt ve
nā manus phlebotōare uoluerit ⁊ nō potuerit n̄ er
rʒ ī ligan⁰ eā fortiter cū inuolutōe ⁊ iteratōe faciē
do sed vna die aut duobus dimittat. Uerūtn̄ si p-
cussionē iterare necessariū fuerit a prima ꝑcussiōe
se remoueat ⁊ nō ab ea descendat. ¶ Ligatura ve
ro p̄terea fortis sp̄a affert ⁊ infr̄atio pāni ⁊ ipi⁹ hu
mectatio ex aq̄ roꝭ aut aq̄ infr̄ata est bona ⁊ conue
niens. ¶ Opʒ etiā ne ligatura cutē de suo loco ante
phl̄omiā aut post eā remoueat. ¶ Et corporibus
q̄dē macris ligature fortitudo est cā eūandi venas
⁊ retinendi sanguinē ex eis. ¶ In crassis autē cor-
poribus ꝓpter laxitudinē vene nō apparent nisi ꝯ-
stringant̄. ¶ Minutoꝝ p̄terea sunt q̄dā qui ingēi
antur qualiter dolor regatur stupefaciendo manū
constrictōe brachij ⁊ dimissione hore vni⁹. ¶ Et
sunt q̄dā q̄ phlebotomū oleo inungūt sʒ hoc totū si
cut iā diximus dolorē lenit ⁊ cōsolidationē retar-
dat. ¶ Et si vene q̄dē quas in manu noiauim⁹ nō
apparuerint sed apparuerint ipsaꝝ rami p̄mat̄ ma
nus digito ꝓtrahendo inferius. Et si sanguis cito
ad se ipsum reuersus fuerit qū digitus remouetur
⁊ intumuerit phlebotomet̄ ⁊ si nō n̄ minuat̄. Qū
q̄ʒ lauandi assuerit voluntas cutis trahatur: ideo
vt ꝑcussio cooperiat̄ ⁊ fiat ablutio deīde ipsa ad su
um sitū reducat̄. ¶ Pānus quoq̄ʒ eminētiā habēs
rectificet̄ qui est melior qū pilā hʒ ⁊ desup liget̄.
Qū autē in orificio ꝑcussionis adeps egredit̄ molli
ter interius reducenda erit ⁊ nō erit incidenda.
Et in hoꝝ q̄dē ratione nō est fiducia habenda sine
ꝑcussione: ⁊ hoc q̄dē in fine capituli vehemēter ꝑ
scrutabitur: nā sermo iste accidentaliter hic īgres-
sus est. ¶ Amplius scire debes ꝙ sanguis retētio
⁊ ꝑcussionis ligatio terminatā habent horā lʒ sit di
uersa nā quidā sunt q̄ tollerare possunt: ēt si febri-
citantes essent vt q̄nq̄ʒ aut sex sanguis libre aufe-
ratur. Sunt ⁊ alij qui nō possunt tollerare ipsis ēt
sanis vt vna sanguis libra auferat̄: Uerūtn̄ tres ī
hoc considerande sunt dispōes quaꝝ vna est lēitas
corporis ⁊ ipsius laxitas: ⁊ alia est color sanguinis
nā in hoc etiā multotiens accidit error qm̄ in prin
cipio sui egreditur subtil' ⁊ alb⁹: q̄re qū repletiōis
ibi assuerit sig̃tio ⁊ oportuerit te phl̄omiaʒ facere
nō decipiaris ꝓpter hoc: nā color sanguis in eis q̄
repletōis signa habent ꝑmiscetur q̄nʒ sed tamen ī
de nō est curanduʒ. ¶ In eis quoq̄ʒ qui ap̄ata hn̄t
color sanguinis errorē facit: qm̄ apostema sangui-
nē ad se ipsum trahit. Et tertia est pulsus a quo re
cedere nō debes. Qū ergo pertransierit pulchri
tudo coloris aut mutabitur color sāguinis aut mu
tabitur pulsus ⁊ ꝓprie ad debilitatē retine. Et si-
militer si aduenerit oscitationis accidens aut alicuʒ
aut singult⁹ aut nausee aut si cito mutabitur color
aut pulchritudo innitere pulsui. ¶ Qui vero ma
gis p̄parati sunt ad hoc vt sincopis eis velociter ac
cidat sunt illi qui calidaꝝ existunt cōplexionū ma
cri laxa habentes corpora ⁊ qui sunt p̄parati ad h⁰
vt istud eis eueniat tarde sunt corpora habētes tē
perata ⁊ carnes duras. ¶ Opʒ p̄terea vt minutor
phl̄omos habeat multos quoꝝ quidā sint pilū ha-
bentes ⁊ quidā pilo carentes. ¶ Et pilū quidē ha
bentes sunt cōuenientiores venis labentibus sicut
guidez. Et vt habeat glomorē ex cuculo aut seri-
co. Et instrumentū vomitiuū ex ligno aut penna
⁊ vt secū teneat pilos leporis ⁊ medicamentū ex a
loe ⁊ ture ⁊ foliculū muschi ⁊ diamuschatū ⁊ troci
scos de muscho. Ideo vt si sincopis acciderit q̄ est
vna ex rebus que ex minutione timetur: ⁊ fortas
se habens hoc nō vomuerit succurrat ⁊ glomoreʒ
in os eius mittat ⁊ ipsum cū instrumento vomere
faciat ⁊ foliculū ei ad olfaciendū tribuat ⁊ faciat i-
psum traijcere aliq̄d ex electuario diamuschato et
ex trociscis eius ꝓpterea vt eius virtus viuifice
tur. Et si accidat vt ex arteria sanguis egrediatur
succurrat ⁊ repleat vulnus pilis leporis ⁊ cū medi
camine ex aloe ipsos retineat. Sincopis vero ra-
ro accidit sanguine egrediente īmo secundū pluri-
mū nō accidit nisi post retentionē nisi superfluus fu
erit sanguinis exitus licet in febribus sinochis non
curemus si vsq̄ʒ ad sincopim perueniat ⁊ in princi
pio apoplexie ⁊ in sinācijs ⁊ in magnis apostemati-
bus pernitiosis ⁊ fortibus doloribus: hoc tamē fa
cere nō debemus nisi qū virtus fuerit fortis. Et
iam quidē accidit nobis vt in venis manus sermo
nē amplificaremus secundū alioꝝ sententias ⁊ obli
uiscemur venis pedis ⁊ alijs venis: nos ergo ī eis
sermonē nostrū continuare oportet. ¶ Dicemus
ergo ꝙ ex venis pedis est sciatica que phl̄omatur
a parte siluestri alcabi aut sub eo aut supra ip̄m.
Et ligatur illud q̄ð est supra ipsum a sumitate co-
xe vsque ad cabi ⁊ inuoluitur fascia fortiter aut in
stita. Et meli⁹ q̄dē est vt an̄ balneetur in aqua cali
da ⁊ vt ipsa in longitudine phl̄ometur. Qð si ip̄a
fuerit occulta aliquis suoꝝ ramoꝝ phl̄ometur qui
īter minimū ⁊ secundū digitū ab eo existit. ¶ Et
iuuamentū quidē in phl̄omia sciatice est magnū in
dolore scie. ⁊ similiter in podagra ⁊ in varice ⁊ in
elephantia sed sciatice secundatio est difficilis. ¶ Et
ex eis est saphena que est super partē domesticam
alcabi ⁊ est manifestior sciatica: ⁊ ipsa quidē phl̄o
matur ꝓpterea vt euacuetur sanguis ex mēbris q̄
sunt sub epate ⁊ ut sanguis a partibus superiorib⁹
ad inferiores declinetur quare menstrua vehemē
ter prouocat ⁊ hemorroidaꝝ orificia aperit. Et ra
tio q̄dem facit oportere vt sciatica ⁊ saphena simi
lis existant iuuamēti sed experimentū facit vt ope
ratio sciatice plurimū conueniat dolori scie sicut si
hoc esset debitū. ¶ Et saphene quidē phl̄omia me
lior est que fit transuerse latitudini attinens. ¶ Et
ex eis est vena curuature que phl̄omatur sub ge-
nu poplitis que tantū efficit q̄tum ⁊ saphena sed ē
fortior saphena in prouocatione menstruoꝝ ⁊ ī do
loribus ani ⁊ hemorroidibus. ¶ Et ex eis ē uena

que est post alaurchob que est quasi ramus saphe
ne ⁊ operatur q̃tum ipsa. ¶ Et ad summū quidē
venaꝝ pedis phl'omia confert egritudinibus q̃ fi-
unt ex materijs ad caput declinātibus ⁊ egritudini
bus melancholie. Et ipsa quidē magis debilitat v̊-
tutē q̃ phl'omia venaꝝ manus. ¶ In venis autē q̃
phl'omantur ⁊ sunt in parte capitis excepta guidez
melius est vt transuerse phl'omentur: ⁊ eaꝝ q̇dez
q̄dā suntq̃ sunt vene: ⁊ quedā que sunt arterie. ¶
Uene ergo sunt sicut vena frontis q̃ inter duo exi
stit supercilia. Et ipsius quidē phl'omia confert g̃-
uitati capitis ⁊ proprie illi que est in posteriore p-
te capitis ⁊ grauitati oculoꝝ ⁊ stupori ⁊ dolori ca-
pitis perseueranti antiquo. ¶ Et vena que sup ca
put phl'omatur ꝑpter emigraneā ⁊ ulcera capitis.
Et due vene tempoꝝ que flexuose incedūt: ⁊ due
vene que sunt in angulis oculoꝝ lachrymalib⁹: et
secundū plurimuz non apparent nisi per constricti
onē suffocantē. Et in ipsis quidē phl'omus nō est p
fundandus quia fortasse fient fistule ex percussione
ossis ⁊ ex eis non egreditur sanguis nisi paucus. ¶
Iuuamentum vero phl'omie ipsarū duaꝝ existit ī
dolore capitis ⁊ in dolore emigraneo ⁊ ophthal-
mia antiq̃ ⁊ lachrymis ⁊ pāno ⁊ scabiei palpebraꝝ
⁊ eaꝝ bothor ⁊ nictilopis. ¶ Et tres vene pue q̃
rum locus est post illum vbi extremitas auris tan
git qū peruenit ad capillos. Et vna quidē haꝝ tri
um est magis manifesta que phl'omatur in principi
o aque ⁊ qū caput stomachi recipit fumū. Et ꝑpt̄
hoc confert vlceribus auriū ⁊ colli ⁊ posterioꝝ ca
pitis. Et Gal'. quidē negat qd̄ quidaz dicūt q̄ due
uene que sunt post aures phl'omātur vt qui filios
gignūt ipsos nō gignāt. Et ex venis istis sunt gui
dez que sunt due ⁊ minuuntur in principio lepre ⁊
fortis squinātie ⁊ coangustatiōe anhelitus ⁊ asma
te acuto ⁊ raucedine vocis. Et in habente apostēa
in pulmone ⁊ disnia que est ex multo sanguine ca
lido ⁊ egritudinibus splenis ⁊ lateꝝ. Et oz vt di-
ximus ante vt phl'omo pilū habente minuātur. ¶
Modus vero ligandi eas est q̄ oportet trahei̅ ca
put ad contrariū partis phl'omie vt vena extendē
do fiat sicut corda: ⁊ consideretur que pars sit ma
gis declinans ⁊ fiat phl'omia ex contrario partis il
lius. ¶ Oportet p̄terea vt eius phl'omia fiat in la
titudine ⁊ nō in longitudine ⁊ sicut fit ī saphena et
sciatica. Et cū hoc toto oportet vt ipsius phl'omia
cadat in longitudine. ¶ Et ex eis est vena que est
in lepore cuius phl'omie locus est ipsius extremi-
tas que digito pressa in duo partitur: vbi quidem
fit phl'omia sed sanguis qui inde egreditur est pau
cus. Et ipsius quidē phl'omia confert calips ⁊ tur-
bationi oculoꝝ ⁊ hemorroidibus ⁊ bothor que in
naribus nascuntur ⁊ pruritui qui fit in eis: verun
tamen plerunq̄ accidit ex eo coloris rubedo perse
uerans que similatur sahaf ⁊ corrūpit faciem ⁊ est
ipsius impedimentū maius suo iuuamento. Et ve
ne quidē que sunt sub asese a pte nocī quaꝝ phl'o
mia confert egritudini oculoꝝ antique que est ex
sanguine subtili ⁊ antiquis capitis doloribus. Et
ex eis sunt vene que sunt in labijs ⁊ sunt quattuor
⁊ super vnūqd̄q̄ eoꝝ existit par que conferūt vl
ceribus oris ⁊ alcola ⁊ doloribus gingiuaꝝ ⁊ eaꝝ
apostematibus ⁊ ipsaꝝ laxitati ⁊ vlceribus ⁊ fistu

lis ⁊ fixuris que sunt in eis. ¶ Et ex eis est uena q̃
est sub lingua super occultum menti q̃ minuitur in
sinancijs ⁊ apostematibus duarū amigdalarum. ¶
Et ex eis sunt vene que sunt sub lingua ⁊ existen
tes super ipsam linguā ⁊ minuuntur propter ligue
grauitatem que est ex sanguine que quidē in longi
tudine sunt minuende quia sanguinē constringere
qui fluit ex phl'omia in latitudie facta est difficile.
Et ex eis est vena alāfuta que inter mentū ⁊ labiū
est inferius que phl'omatur propter oris fetorē.
Et ex eis est vena furcule que phl'omatur in me-
dicationibus oris stomachi. ¶ Ex arterijs vero q̃
sunt in capite est arteria tēporis que quādoq̄ phl'o
matur ⁊ q̄nq̄ inciditur ⁊ q̄nq̄ extrahitur ⁊ q̄nz a-
durit. Et hoc fit propterea vt acuti rheumatismi
⁊ subtiles constringantur qui ad oculos descēdunt
⁊ propter amplificationis principiū. ¶ Et due arte
rie que sunt post aures que phl'omantur propt̄ spe
ties ophthalmie ⁊ principiū aque ⁊ pannū ⁊ nicti-
lopas ⁊ antiqū dolorez capitis. In eaꝝ tamē phl'o-
mia semper existit timor ⁊ cū hoc tardatur conso
lidatio. Galienus quoq̄ dixit q̄ cuiusdā in gula ul'
nerati arteriam percussio parūper tegit ex qua ma
gna sanguinis pars mānauit sed Galienus ei subue
nit cū medicamento turis ⁊ aloes ⁊ sanguinis dra-
conis ⁊ myrrhe ⁊ restrictus fuit sanguis ⁊ dolor ā
tiqus quē in exteriore parte coxe posterius consue
uerat habere recessit. Et ex venis que in corpoꝛ̄
phl'omantur sunt due vene super ventrē quarum
vna super epar consistit ⁊ altera super splenē ē po
sita. Et phl'omatur dextra in hydropisi ⁊ sinistra ī
egritudinibus splenis. ¶ Scito preterea q̄ phl'o-
mia duas habet horas horam electā ⁊ horā necessa
riā: hora vero electa est eius que est in lumie di
ei ⁊ post digestionis cōplementū ⁊ superfluitatum
expulsionē: ⁊ hora necessaria est hora que fieri oz
et que tardari nō potest et in qua res probibitoria
nō attenditur. ¶ Scias etiā q̄ phl'omus obtusus ē
magno impedimento quoniā errat et nō consequi
tur. s. qd̄ debet et apostemare facit et dolere. ¶
Qū ergo phl'omo operabis nō manu premendo ī
pellas sed suauiter blandiendo et etiā furtim agas
vt phl'omi extremitas ad interiora vene perueni
at quoniā si illud duriter feceris sepe caput phl'o-
mi intus in vena occulta rumpetur fractura et fa-
cit vt vena refugiat et nō vulnerabit venā. Et si
perfidiose institeris vt cū eo phl'omes augmenta
bis malitiā quapropter experiri debes qual'r phl'o
mus ingrediatur cutem antequaz cuz eo phleboto
mes et qū percussionem secundare volueris si tibi
necessariū fuerit. Tibi preterea cauere debes ne
venā impleas et sanguinē infles quoniā tunc laps⁹
et remotio minus erunt. Qūq̄ vena tibi rebella-
uerit vel occultauerit et ipsius repletio sub ligatu
ra non apparuerit solue ipsaz et multotiens liga et
inunge eam et cōprimendo descende et ascende do
nec eam manifestare et apparere facias. Et hoc q̇-
dez experieris cū duobus digitis vnūquēq̄ locoꝝ
tangens in quibus scis venam extendi. Et q̄nq̄ tā
gens vtrisq̄ et q̄nq̄ vno ipsoꝝ et cū altero facies
sanguinē incedere donec altero cadente ipsius sen
tias sanguinis accessionem quz ad ipsuz perducitur
sanguis et eius recessionem qum dimittitur ¶ Et

scito ꝙ caput phl'omi habet spatiū in quo penetrat
qđ tamen non est longū ne ad arteriā aut neruum
penetret. Et ipsum quidē plurimū impellere de-
bes qū vena fuerit magis subtilis. ¶ Oz autez ut
phl'omi apprehensio fiat pollice ⁊ īpudico et dit-
tatur index ad palpandū et vt ī medio ferri fiat ap
prehensio pollice ⁊ non apprehendatur superius:
quoniā non bene tenebitur īmo erit vacillās. Qū
qꝫ vena remouendo se ad partē vnā mutabit op-
pones ei ligaturā ⁊ stricturam econtrario partis il
lius ⁊ qū remouendo se ad duas partes eq̄liter mu
tabitur non debebis eaz in longitudine phl'omarī.
Et scito ꝙ oportet vt strictio ⁊ cōpressio sint secū
dū q̄ntitatē dispositionis cutis in duritie sui ⁊ grossi
tie ⁊ in multitudine carnis ⁊ abundantia. Et opor
tet vt etiā ligatura sit propinqua. ¶ Qūqꝫ lligatu
ra venam occultauerit fac signū super eam ⁊ caue
tibi ne a signi rectitudine remoueatur qū ligaturā
facies ⁊ cuz hoc toto impelle phl'omū. ¶ Qū autē
vene declinatio ⁊ ipsius eleuatio tibi rebelles exti
terint finde locum qui est super eam in corporibꝰ
macris proprie ⁊ cū vncino operare. Casus prete
rea ligationis ⁊ constrictionis in iunctura prohibet
uenaꝝ impletionem. Qūqꝫ volueris lauare digi-
to tuo tende cutē vt a rectitudine remoueatur fo
raminis deinde laua ⁊ exicca ⁊ pone pannū eminen
tiā habentez ⁊ dimitte cutē vt ad locum suum re-
deat. ¶ Et scito ꝙ qui multū sudat causa repletio
nis est phl'omia indigēs. Et multotiēs ēt habēti fe
brem ⁊ habenti dolorez capitis qui ex ꝯsilio phl'o
mia esset medicandus superuenit fluxus vētris na
turaliter qui phl'omiā excusat.

Capitulum. xxi. de ventosis.

V Entose cutis partez magis mundificāt q̄
phl'omia ⁊ plus extrahunt sanguinē subti
lem q̄ grossum. ¶ Et ipsaꝝ quidē iuua-
mentum in corporibus compositis grossis ⁊ crassis
grossum habētibus sanguinē est paruū: quoniā ex
istis non extrahunt sanguinez neqꝫ extrahunt sicut
oportet: īmo qui ex eo uehementer est subtilis et
cū difficultate ⁊ in mēbro ventosato debilitatē effi
ciunt. ¶ Quidā autem precipiunt vt vētose ī pn
cipio mensis non apponantur quoniā humores nō
dū āmoti fuerunt neqꝫ ebullierunt neqꝫ in fine mē
sis quoniā humores tunc sunt minuti sed in medio
mensis qū humores sunt ebulliētes ⁊ in sui augm̄
to luminis in corpore lune augmentum sequentes
⁊ augmentatur cerebꝝ in craneis ⁊ aqua in flumi-
bus accessionē ⁊ recessionē habentibus. ¶ Ex suis
vero horis in die melior est hora secunda ⁊ tertia
⁊ oportet quidem vt a ventosis sibi quilibet caue
at post balneū nisi cuius sanguis fuerit grossus qm̄
ipse se prius balneari debet ⁊ vna hora morari et
postea ventosas apponere. ¶ Plurimi autē homi
nū abhorrent ventosas in anterioribus capitis ap
ponere et reperiunt in hoc sensuz ⁊ intellectū ipe-
diri. Et vētose q̄dē sup nocrā q̄ ē ī collo posite ni
gre vicarie existunt ⁊ conferunt superciliorꝝ graui
tati ⁊ alleuiat palpebras ⁊ conferunt scabiei oculo
rū ⁊ fetori oris. Et super alcheel vicem tenent ba
silice ⁊ conferunt doloribus humeroꝝ ⁊ gule. Et
super alchada posterius sunt vicarie cephalice ⁊ cō
ferunt tremori capitis ⁊ mēbris que sunt in capite
sicut facies ⁊ dentes ⁊ mole ⁊ aures ⁊ oculi ⁊ gula
⁊ nasus. ¶ Ventose autē que nocre superponūtur
obliuionem hereditare faciunt veraciter sicut qui
dam dixerunt quoniā posterior pars capitis est lo-
cus conseruationis quē ventose debilitant. ¶ Al-
cheelie uero debilitant os stomachi. Et propter al
chadaz quidē q̄nqꝫ accidit capitis tremor parūp ita
ꝙ mutemus nos a nocra ⁊ ab alcheel parūp ascēda
mus nisi qū fuerint necessarie propter fluxuz san-
guinis ex tussi quoniā tunc cū eis est descendenduz
⁊ non ascendendum. ¶ Et he quidē ventose que
alcheel superponūtur ⁊ īter duas spatulas conferūt
egritudinibus sanguineis ⁊ spasmo sanguineo ⁊ as
mati sanguineo sed stomachū debilitāt ⁊ cordis tre
morē generant. ¶ Et ventose quidē que crurībꝰ
superponuntur sunt minutioni propinque ⁊ mun-
dificant sanguinē ⁊ prouocant menstrua. Et ei qui
dem que ex mulieribus alba existit ⁊ laxa sangui
nem habens subtilem ventose in cruribus posite
sunt meliores q̄ phl'omia que fit in saphena. Qui
dam preterea dixerunt ꝙ vētose super occiput po
site ⁊ sumitatem capitis conferunt amētie ⁊ scoto-
mie ⁊ tardant canos quēadmodum dixerunt. ¶ In
hoc consideratio est habenda nam istud in his ope
rant corporibus ⁊ ñ in alijs quoniā plurimis cor-
poꝝ festinare faciunt canos ⁊ impediunt intellectū
⁊ conferunt egritudinibus oculi: ⁊ hec quidem est
maior eaꝝ vtilitas quoniā conferunt eorū scabiei
⁊ bothor ⁊ almuseragi ⁊ egressioni vuee sed intel
lectum impediunt ⁊ faciunt hereditare stupiditatē
⁊ obliuionem ⁊ malitiam cogitationū ⁊ egritudīes
permanentes ⁊ nocent aquā in oc'lo habentibus sꝫ
fortasse si hora se presentauerit qua illud fieri de-
bet non impediunt. ¶ Ventose autē sub mēto po
site prosunt dentibus repletis ⁊ faciei ⁊ gutturi et
mundant caput ⁊ mandibulas. ¶ Et ventose re-
nibus superposite conferunt apostematibus coxa-
rum ⁊ eaꝝ scabiei ⁊ bothor ⁊ podagre ⁊ hemorro
idibus ⁊ elephantie ⁊ ventositatibus vesice ⁊ ma
tricis ⁊ pruritui dorsi. Qūqꝫ ventose iste fuerint
cū igne siue sint cū scalpelatione siue absqꝫ ea iuua-
bunt etiam in hoc: sed ille quidem que sunt cū scal
pelatione sunt fortiores preterq̄ in ventositate.
Nam que sine scalpelatione sunt in remouendo uē
tositates frigidas ⁊ vt radicitus euellantur hic ⁊ v
biqꝫ sunt fortiores. ¶ Ventose preterea in anteri
ori parte, coxaꝝ testiculorum apostematibus con-
ferunt ⁊ vulneribus coxarum ⁊ cruriū. ¶ Et vē
tose posteriori parte coxaꝝ superposite prosunt a
postematibus et exituris que in natibus funt. ¶
Et ventose posite sub poplite conferunt pulsatiōi
poplitis q̄ ex calidis generatur humoribus ⁊ exitu
ris malis ⁊ vlceribus putridis in crure ⁊ pede. ¶
Et ventose super duas alcabi conferunt prohibi-
tioni menstruoꝝ ⁊ sciatice ⁊ podagre. ¶ Ventose
autē sine scarificatione q̄nqꝫ ponuntur ꝑpterea vt
materia a parte sui motus trahatur sicut qū mām̄il
lis superponuntur ideo vt cursus sanguinis men-
strui retineatur. Et q̄nqꝫ queruntur vt apostema
profundū ad exteriora trahat̄ ideo vt medicamen
tū ad ipsum perueniat. Et q̄nqꝫ requiruntur pro-
pterea vt apostema ad aliud mutetur mēbruz qđ
ignobilius in vicinitate existit. Et q̄nqꝫ requirunt̄

propterea ṽt mēbrū calefiat et sanguis ad ipꝫ tra-
hatur ⁊ ipsius resoluantur ventositates. Et qñq;
reqruntur ꝓpterea ut mēbrm ad suū naturalē locuꝫ
reducatur a quo remotum fuit sicut fit in ruptura
inguinis. Et qñq; requiruntur ideo vt dolor se-
detur sicut qū superponuntur vmbilico in dolorē
colice vehementer cogente ⁊ in ventositatibus uē
tris ⁊ in doloribus matricis qui accidunt apud mo
tum menstruoꝝ ⁊ proprie in adolescentibus. Et
super laxitatem partis exterioris coxe sicut fit ī sci
atica: ⁊ qū timetur ossis exitus a iūctura. ⁊ intē du
as anchas prosunt duabus anchis ⁊ duabus parti-
bus interioribus coxaꝝ ⁊ hemorroidibus ⁊ haben
ti rupturam inguinis ⁊ podagricis. ¶ Uentose q°
q; super nates posite a toto corpore trahūt vt a ca
pite ⁊ conferunt intestinis ⁊ mēstruorū sanant cor
ruptionē ⁊ alleuiatur per eas corpus. ¶ Et dice-
mus quidē ꝙ in ventosis cū scarificatione tria exi
stunt iuuamenta. Primuꝫ eoꝝ est euacuationis ex
ipso mēbro: ⁊ secundū est repositionis substantie
spiritus ne euacuationē humoris qui educitur se-
quendo euacuetur: ⁊ tertiū est quoniā non curatur
vt ex principalibus mēbris fiat euacuatio. ¶ Sca
rificatio vero est profunda vt ex profundo traha
tur. ¶ Locus preterea vbi ventosa adheret qñq;
apostematur ⁊ fit difficile ad ipsam remouendā.
Pannus ergo aut spongia in aqua tepida īfusa q̄ ca
liditati attineat sumatur ⁊ cū ea in circuitu fiat em
broca. Et hoc quidē frequēter contingit qū super
māmillaꝝ partes ventosas ponimꝰ ut sanguis mē
struoꝝ fluxus ⁊ ex naribus arceatur: ꝙobrem su
per ipsas mamillas eas ponere non debemus. Qū
q; locus ventose inungetur prope ipsam suspende
⁊ non tardes sed ad scarificandū festina. Sitq; pri
ma positio leuis ⁊ cito remoueatur ipsa deinde se
cundū ordinem tardetur ipsius remotio ⁊ tollerā
tia. ¶ Et oportet quidē vt ventosatus post vnā
horam cibetur. ¶ Infans preterea in tertio anno
ventosetur ⁊ post transactis duobus annis quoniā
ꝑrsus non debet ventosari qū est vnius anni. In
uentosis quoq; fit securitas ne materie ad īferiora
descendant. ¶ Et cholericus quidē ventosatus pꝰ
vētosas comedere debet grana mali granati ⁊ ipo
rū succū ⁊ succum scariolarum cum zuccaro aut la
ctucas cum acceto.

Capitulum. xxij. de sanguisugis.

Indi dixerunt ꝙ in quarundam sanguisu
garū natura existit ventositas: ab eis igi
tur cauendū est que sunt ex genere ma-
gna habentium capita ⁊ quaꝝ colores sunt antimo
niales ⁊ nigre: aut quaꝝ color est viridis: aut que
sunt lanuginē habentes ⁊ similes mezameiz: ⁊ su-
per quas existunt fila coloris azuli: ⁊ quaꝝ color si
milatur madion. ¶ In omnibus enim istis existit
ventositas ⁊ proueniunt ex eis apostemata ⁊ sin-
copis ⁊ sanguinis fluxus ⁊ febris ⁊ laxitas ⁊ vlce-
ra mala. Eas quoq; nō accipias ex aquis malis in q̊
bus limus aluei est niger ⁊ cenosus ⁊ motus statiꝫ
turbat aquam ⁊ fetet: sed illas elige que in aquis
colliguntur cochalibꝰ tolubiatu ⁊ in quibus morā
tur rane. Neq; attendas illud qꝺ quidam dicūt ꝙ
si sint in aquis vbi morantur rane sunt male. Sit
q; earum color similis rei super quā existit viridi

tas ⁊ tendantur super eas fila duo colorem arseni-
ci habentia. Et ruffe rotunde que sunt coloris epa
tis. Et ille que similantur parue locuste ⁊ que cau
de muris similes existunt ⁊ minute parua habētes
capita omnes iste eligende sunt. Et nullas magis e
ligas ꝙ̄ habentes ventres rubeos ⁊ dorsum viri
de ⁊ precipue si ex aquis fuerint currentibus. ¶
Extractio preterea sanguinis a sanguisugis facta ꝓ
fundior est extractione que fit cum ventosis. Et
ipse quidem anteꝙ̄ ponantur quasi per vnam dieꝫ
colligende sunt. Et constrictione faciendum est vt
euomant donec qꝺ in earum existit ventribus e-
grediatur si hoc fieri poterit. Et ipsis parum san-
guinis agni aut alterius rei proijciatur vt inde nu
triantur anteꝙ̄ ponantur deinde sumantur ⁊ earuꝫ
viscositas ⁊ sordities cū aliq° qꝺ sit ut spōgia mū
dentur. ¶ Locus preterea vbi sunt apponende cū
baurac lauetur ⁊ fricatione rubificetur postea quā
voluntas apponendi sanguisugas affuerit in aquaꝫ
proijciantur dulcem ⁊ emundentur deīde apponan
tur. ¶ Ex eo autē quod eas efficit voluntarias ad
se suspendendū est vt locus luto liniatur aut sāgui
ne. ¶ Qūq; he fuerint plene ⁊ eas proijcere volu
eris pulueriza sup eas paꝝ salis aut cineris aut bau
rac aut sete cōbuste aut lini aut spōgie cōbuste aut
lane cōbuste ⁊ cadent. Et meliꝰ q̇dē ē vt postꝙ̄ ca
dūt locꝰ vētosa sugat ⁊ ex sanguine loci parūp ac-
cipiat vt morse ipsaꝝ malitia rēoueat. Qꝺ si san-
guis nō ꝯstringet galle ꝯbuste aut calx aut cīs aut
tegula cōbusta ⁊ subtilr̄ pulueriꝫata suppōat aut r̄
liq̄ ab istis ex eis q̄ sanguinē cōstrigūt. Et hec q̇dē
oꝫ vt sint apud eū ꝑparata q̇ sanguisugas appōit quꝫ
ipse se suspēdat. ¶ Appositio ꝑterea sanguisugaꝝ
cōfert egritudibꝰ subcutaneis sicut sahaf ⁊ alcua-
be ⁊ eis similia.

Cam. xxiij. de retentōe eoꝝ q̄ eūantur.

Ea q̄ eūantur retinent: aut ꝓpt̄ materie in
clinationē absꝫ alia eūone: aut ꝓpt̄ iclīatō
nē cū alia eūone: aut ꝓpterea ꝙ ipsamet e
uacuatio iuuat: aut medicis īfrātibꝰ: aut stipticis:
aut viscosis: aut adurentibꝰ: aut strictura. ¶ Et r̄
tētio q̇dē eūonis ꝓpt̄ attractionē sine alia eūone ē
sicut appositio vētosaꝝ sup mamillas fcā ad hoc ut
sanguis fluxꝰ ex matrice ꝓhibeat̄. Sꝫ melior at-
tractio ē cū q̄ exit sedatio doloris illius a quo tra-
hit̄. ¶ Et ea q̇dē q̄ fit ꝓpt̄ attractionē q̄ ē cū eūone
est sicut phlomia basilice fcā ꝓpt̄ hoc: aut retentio
uōitꝰ fluxui vētris: aut fluxꝰ vētris vōitui: aut
utroꝝq; retētio ꝓuocatōe sudoris. ¶ Et eūonis q̇
dē iuuamētū ē sicut stōi ⁊ intestioꝝ mūdificatio ab
hūoribꝰ viscosis malis labere faciētibꝰ cū picra et
sicut studiū qꝺ adhibet̄ ad os stōi mūdificanū vōi-
tu ꝓpt̄ incisionē materie vōitꝰ maīue. ¶ Et me
dicine q̇dē infrīantes liq̇de cōgelāt ⁊ orificia cōstrin
gūt ⁊ coangustāt. ¶ Et stiptice q̇dē medicine māꝫ
coarctāt ⁊ canales cōstringūt. Et viscose q̇dē medi
cine oppilatōes in canaliū orificijs efficiūt q̄ si fue-
rint acute exiccatiue plꝰ operabunt̄ illud. Et adurē-
tes q̇dē cortices efficiūt vt sup canalis orificiū maē
ant ⁊ ipꝫ claudāt ⁊ ꝯfirmēt sꝫ tñ eaꝝ īpedimētū ti
met̄. Et hoc ē qm̄ pōe ē vt cortex rūpat̄ ⁊ eradi-
cet̄ ⁊ amplificatio foramis augmētet̄. ¶ Et ex adu
rētibꝰ q̇dē sunt q̄dā in quibus exit stipticitas sicut

atrimentū: ⁊ q̄dā in q̄b⁹ nō sicut calx nō extincta.
Et adurētes q̇dē stiptice sunt necessarie vbi volū
tas ē vt cortex sit fix⁹. Et alie sunt necessarie vbi
volūtas ē ut cortex cito cadat. Et ei⁹ q̇dē q̄ fit stri
ctura: aliā ē cū clausa foramīs ⁊ coarctatione ad h°
vt ipsi⁹ ptes in vnū cōducant̄ sicut cōstringit̄ ill'd
qḋ ē supra cubitū qū phl'omator in basilica errās p
cutit arteriā: ⁊ alia ē q̄ fit oppilatōe orificij vulne
ris ⁊ clausure vie eūati sicut pilos leporis in vul-
nus ponius. ¶ Dicēus ergo ꝙ si sanguis curs⁹ ex
aptōe orificioꝝ uenaꝝ fuerit stipticis medicabitur
vt orificia venaꝝ cōstringant̄. Et si ex ruptura fu
erit stipticis glutinosis sicut terra sigillata. Et si ex
corrosiōe fuerit eo ꝙ carnē nasci facit cū eo quod
corroiionem abstergit.

Caᵐ. xxiiij. de sanatōibus oppilationū.

Oppilatōes autē sunt ex hūoribus grossis
aut viscosis aut multis. ¶ Et multoꝝ q̇
dē hūoꝝ qñ cū eis alia nō fuerit cā maliti
a remouebī̄ extractōe ipsoꝝ phl'omia aut ventris
fluxu fcā. Et si grossi fuerint indigebūt eis q̄ r̄sol
uāt. Et si fuerint viscosi ⁊ maxie si fuerint subti
les erūt eis necessaria ea q̄ incidāt. Et tu q̇dē iā sci
uisti dr̄iaꝫ inter grossuꝫ ⁊ uiscosuꝫ ⁊ ꝙ ē sicut dr̄ia
inter gluten liq̇duꝫ ⁊ luťū: ⁊ grosso q̇dē resolutiuū
ē necessariū iō vt ipꝫ attenuet ⁊ ei⁹ expulsio fiat fa
cilis: ⁊ viscoso incisiuū ē necessariū iō vt inter ipꝫ
⁊ id cui adhesit penetret ⁊ inter ea sepationē faci-
at ⁊ vt ipꝫ in pua secet frusta: qm̄ viscosuꝫ oppi-
lat ꝓpterea qr adheret: ⁊ ꝓpť suaꝝ ptiū ꝯtiuatio-
nē. ¶ Oꝫ aūt vt in resol'one grossi a duab⁹ ꝯtra-
rijs caueat̄ reb⁹: q̄ꝝ vna ē resol'o debilis q̄ in rari
tate materiei augmētū efficit ⁊ ipsi⁹ locū augmētat
ita ꝙ ad resol'onē nō pueiet qr̄ oppilationē augmē
tat. Et altera ē r̄sol'o fortissima q̄ ei⁹ subtile fit ua
por ⁊ spissum ipsi⁹ fit lapis. Qū ergo resol'o fortis
ē necessaria iuuet̄ leīficāte subtili cū mā in q̄ non sit
grossities sꝫ sit in ea calor tēpat⁹ q̇ iuuet in resoluē
do totū illud qḋ ē oppilatū. ¶ Et ex oppilatōibus
q̇dē peiores sunt oppilatōes venaꝝ: ⁊ deteriores
eis sunt ille q̄ sunt in arterijs: ⁊ adhuc peiores sunt
ille q̄ in mēbris exñt ṗncipalib⁹: g° qū in apitiuis
stipticitas ⁊ subtilitas ꝯiūgent̄ erit meli⁹ qm̄ stipti
citas rēouebit a mēbro subtiliatiui ḡuamē.

Caᵐ. xxv. de medicatōib⁹ apostematū.

Apostēatū q̄dā sunt cal'a q̄dā sunt fr̄a fluxa
⁊ q̄dā sunt fr̄a dura ⁊ ea iā dixius. ¶ Et
ipsoꝝ q̇dē cāe aut sunt ṗmitie aut añcedē
tes. Et añcedētes q̇dē sunt sicut repl'o: ⁊ ṗmitie sť
sicut casus aut ꝑcussio aut morsus. Quedā v̇o q̄ sť
ex cāis ṗmitis qñꝫ cū corpis repl'one se repñtant ⁊
qñꝫ eueniūt cū eq̄litate hūoꝝ. Et ea q̇dē q̄ sunt ꝑ-
pť cās añcedētes aut ṗmitias cū repl'one corpis re-
pñtata: aut sunt in mēbris q̄ ṗncipalib⁹ sunt vicia
sicut eūantia aut nō sunt: ⁊ si nō sunt nullo° aliq̇d
ex resoluētib⁹ ē eis applicañ in ṗncipio imo mēbꝝ
expellēs ē melioran̄ si ibi fuerit m̄bꝝ expellēs aut
totū cor⁹ melioret̄ si nō fuerit ibi mēbꝝ singulare
q̄tenus ad ea pueiat q̇cq̇d refrenat ⁊ ad diuersū tra
hit ⁊ stipticū efficit. Et tñ cū diuersitate illi⁹ mēbri
fit attractio ad illud qḋ in alio latere diuerso ē pōi
tū ꝓpť exercitiū ipsi⁹ aut ꝓpť rē pōderosaꝫ sup i-
psuꝫ delatā: nā multotiēs a manu aposa trahit̄ mā
qñ cū alia res defert̄ pōderosa ⁊ hora vna tenet̄.
Oꝫ aūt vt stiptica ꝯstrictia repcussiua fr̄e ꝯpl'onis
pure existāt si apata fuerint acuta. Qḋ si apata fue
rint fr̄a oꝫ ꝙ alicui sint admista in quo v̇tus sit cal'a
cū retētōe sicut sq̄natū ⁊ blacte bizantie. ¶ Qū aūt
matare volueris minnes retētiuū ⁊ admiscebis ei
qḋ sit r̄solutiuū ḋōec ad statū pueiat: tūc ei ipa ad
miscēda erit eq̄lr. ¶ Qū autē declinatio fuerit nō
sit ibi nisi qḋ resoluat ⁊ laxū efficiat. Et oꝫ q̇dē vt
illud qḋ fr̄a fluxa resoluit sit abstergēs ⁊ exiccans
⁊ hoc q̇dē pl'm inueīt̄ in cal'is. ¶ Ea autē q̄ ꝓpť cās
accñt ṗmitias vbi nō ē hūoꝝ repl'o medicari dēnt
ī pricipio rei cū eis q̄ fluxa faciāt ⁊ resoluāt: ⁊ si ñ
cū eo qḋ sit sicut illud quo pᵐ medicatū fuit. ¶ Si
v̇o mēbꝝ aposuꝫ mēbri pricipalis eūatoriuꝫ fuerit
sicut loca glādosa in collo q̄ sunt in circuitu aurium
cerebri: aut ascelle cordis: ⁊ iguia epatis: nullo° e
rit ei applicañ aliq̇d qḋ refrenet non iō ꝙ hoc non
sit medicamētū apatū eoꝝ qm̄ hoc ē ipsoꝝ medica
mētū: sꝫ qr nolumus ipsorū medicari apata immo
studiū ad hoc ipendere vt ea augmēteus ⁊ mā̄ꝫ ad
ipsa trahāus ⁊ non curāus si malitia in mēbro au-
gmētata fuerit: nō eiꝫ curāus nisi de eo qḋ mēbro
pricipali ē meli⁹. Et tiemus ꝙ si mā̄ꝫ refrenaueri
mus redibit ad mēbꝝ pricipale ⁊ pueniēus iñ ad il
lud qḋ emendare nō poterius. Quapp volumus
vt malicia in mēbꝝ cadat ignobile cū pricipali ꝯtu
lerit mēbro ita ut studiū ipēdāus i attrahēdo mā̄ꝫ
ad mēbꝝ ignobile ⁊ facere vt ipꝫ apet̄. Et si non
cū alijs saltē cū vētosis ⁊ empl'is attractis acutis. ¶
Qūqꝫ ad collectionē puenerint huiusmōi apata aut
reliq̄ ab eis qñꝫ apient̄ p se aut maturatōis adiuto
rio. Et qñꝫ indigent maturatōe ⁊ sectōe sil'. Ma-
turatio v̇o cōplet̄ ex eo in quo cū calore exit oppi-
latio ⁊ glutinatio vt p ipm calor retineat̄. ¶ Qui
autē maturationē efficit cū aliquo qḋ sit sicut hui⁹
mōi maturatiuū attēdere dēs vt si videris calorē
inatū debilē ⁊ ꝙ mēbꝝ iā declinet ad hoc vt corrū
pat̄ remoueat ab eo glutinosa ⁊ oppilatia ⁊ ponat
apitiua ⁊ scarificationē faciat ꝓfundā: deiñ adhibe
as medicias in q̇bus exit resol'o ⁊ desiccatio sicut ḋ
eis inuestigabius in libris pticularib⁹. ¶ Multo
tiens p̄terea erit apa ꝓfundū ⁊ erit nobis necessari
um trahere ipꝫ ad ptē cutis ⁊ si nō cū alio saltē cuꝫ
ventosis ignitis. ¶ In apate autē duro qḋ status
terminū ptrāsiuit rcᵃ in eo est vt mollificet qñꝫ cū
eo in quo exit calitas ⁊ siccitas pua. Ideo ne qḋ ex
eo spissuꝫ ē ꝓpť multā resol'one fiat lapis imo totū
ad resol'onē ṗpet̄: postea sup ipꝫ resol'o fortior fi-
at: deiñ si tiet ex resol'one ei⁹ qḋ resoluit̄ ne qḋ r̄
mansit lapis fiat: iteꝝ ad mollificañ ipm r̄o redeat
⁊ incessanter fiat hoc donec totū finiat inter molli-
ficādi ⁊ resoluēdi vices alit̄ vires. ¶ Inflata autē
apata curent̄ ex eo qḋ calefacit subtilitate sue subē
ꝓpterea vt ventositates resoluat ⁊ poros amplifi
cet: nā cā in apatibus inflatis est vētositatis grossi
ties ⁊ poroꝝ clausa. ¶ Studiū quoqꝫ ē adhibeñ i
ꝓhibēdo mā̄ꝫ ex q̄ vētosus ꝓueit vapor. Ex apa
tibus preterea sunt q̄ sunt ulcerosa sicut formica q̄
sunt infr̄anda sicut phlegmon sꝫ nō sunt mollifica
da: ⁊ si ꝓpterea ꝙ sunt apata sunt mollificanᵃ imo
sunt siccāda qm̄ accñs hoc iā supauit cāꝫ: accñs eni
ē vlcerositas de q̄ tiet̄ ꝙ accidat aut ꝙ iā acciderit

mis cũ percussione medicetur prius percussio medicaminibus percussioni aptis donec sit possibile mẽdicari alfase. Et alfase quidẽ si magna fuerit medicabitur cũ siccantibus: ⁊ si fuerit parua vt punctura acus dimittatur esse eius ipsi nature si non fuerit venenosa pendẽs: aut fuerit fortis doloris: aut si tetigerit neruũ ⁊ timeatur inde apostematis generatio ⁊ pulsatio. ¶ In ꝯtorsiõe aũt sufficit mollꝭ ligatura non dolorosa ⁊ vt super ipsã ponantur medicamina contorsioni apta. ¶ In his autẽ q̃ sũt sicut casus ⁊ percussio necessaria est phlomia ex ꝑte diuersa ⁊ subtiliandũ est nutriens ⁊ dimittenda est caro ⁊ que sunt sicut ipsa. Et regendus est ex apozimatibus ⁊ potionibus scriptis ad hoc in libris particularibus. ¶ Sermonẽ autem in solutionibꝰ continuitatis factis in neruis ⁊ ossibus reseruabimus posterius ad libros particulares.

Capitulũ. xxix. de cauterizatione.

Cauterizatio est medicamẽ valde vtile iuuans ad prohibendũ ne corruptio spargatur ⁊ ad confortandũ mẽbrum cuius cõplexionẽ volumus rectificare ⁊ ad resoluẽn materias corruptas in mẽbro retentas ⁊ ad restringendum sanguinis fluxum. ¶ Res vero qua cauterium fit melius est aurũ: ⁊ locus quidẽ qui cauterizatur aut est manifestus ⁊ ponitur cauteriũ super ipsum sensibiliter: aut est ꝓfundus interius in mẽbro sicut in naso aut ore aut in ano. Et huiusmodi quidẽ forma ĩdiget super quã ponatur ꝙ sit sicut tale: aut magra ĩ aceto ĩfusa: postea ponant̃ super ipsam panni aqua rosacea vehementer infrigidati aut succis aliquibus ⁊ mittatur in canalẽ ita vt locus cauterizandus eius bucella fiat deinde ĩmittatur cauteriũ ꝓpterea vt ad locũ perueniat ⁊ in circuitu nõ impediat ⁊ ꝓprie qũ cauteriũ subtilꝰ fuerit ꝙ forme vacuitas ne lateribus forme obuiet. Cauterizator preterea sibi cauere debet ne fortitudo cauterizationis ipsius ad neruos perueniat neqꝫ ad cordas neqꝫ ad ligamenta: ꝙ si ꝓpter sanguinẽ q̇ fluit cauterizauerit oportebit vt cauterizatio sit fortis ideo vt crusta grossitiẽ habeat ⁊ spissitudinẽ ne cito cadat qm̃ ex casu cruste cauterizationis facte propterea vt carnẽ corruptã proijcias ⁊ vt sanguinis fluxus ꝓhibeatur peruenitur ad malũ deterius eo qđ erat. ¶ Qũ cauterizaueris propterea vt carnẽ corruptã proijcias ⁊ terminũ sani scire volueris erit vbi dolet. Et fortasse necessariũ erit tibi cũ carne cauterizare os qđ est sub ea ⁊ supra ipsum morari donec tota ipsius destruatur corruptio. ¶ Qũ ergo fuerit qđ sit sicut craneũ subtiliter ipsam operare ita vt cerebꝝ non ebulliat neqꝫ ipsius panniculi corrugentur ⁊ in alio osse ab ipso non cures perquirere.

Cam. xxx. de sedatione doloris.

Iam sciuisti doloꝝ causas in duaꝝ compr̃hendi diuisionibus. s. mutatione complexionis subito ⁊ solutione continuitatis postea sciuisti ꝙ postremũ diuisionis caꝝ peruenit ad malitiã complexionis calide aut frigide aut humide aut sicce absqꝫ materia aut cũ materia chimosa aut ad ventositatẽ aut apostema: doloris ergo sedatio ex contrarietate haꝝ causaꝝ erit. Et iã sciuisti qualiter vniuscuiusqꝫ eaꝝ contrariũ sit. Et sciuisti qũo malitia complexionis ⁊ apostema ⁊ ventositas medicentur. ¶ Et omnis quidem dolor q̇ fit fortior interficit qm̃ ex eo in primis accidit frigiditas corporis ⁊ tremor postea fit pulsus paruꝰ deinde destruitur ⁊ postea moritur. Et ad summũ id ꝙ dolores sedat est: aut id qđ cõplexionẽ mutat: aut qđ ĩsoluit materiã: aut qđ stupefacit. Et stupefaciens quidẽ remouet dolorẽ qm̃ destruit sensum mẽbri. Eius vero sensum non aufert nisi propt̃ vnã duaꝝ causaꝝ: aut propt̃ multã infrigidationẽ: aut propter multã venẽositatẽ que est ĩ ipso contraria virtuti illius mẽbri. ¶ Ea quoqꝫ q̃ fluxa faciunt sunt ex summa eoꝝ que molliter resoluunt qualia sunt anetũ ⁊ semen lini ⁊ melilotũ ⁊ camemilla ⁊ semina apij ⁊ amigdale amare ⁊ omnis res in primo gradu calida ⁊ proprie qñ fuerit cum ea glutinandi potentia sicut gũmi prunorũ et amilum et cerusa ⁊ crocus ⁊ laudanum ⁊ altea ⁊ amomũ ⁊ caules ⁊ napi ⁊ apozima eorum ⁊ adipes ⁊ isopus ceratus ⁊ olera sicut dicemus in antidotario ⁊ ventrem soluentia ⁊ euacuantia quocũqꝫ modo fuerint sunt istius modi. ¶ Et fluxa quidem facientia sunt danda post euacuantia si necessariũ fuerit euacuare donec materiã restringas que ad mẽbrum descendit. Et etiam illud totum qđ apostema maturat aut qđ ea aperit. ¶ Omnibus autem stupefacientibus fortius est opium. Et ex eis sunt poma mandragore ⁊ eius semen ⁊ cortices radicis ipsius ⁊ papauer ⁊ bengi ⁊ hyusquiamũ ⁊ solatrũ stupefaciens ⁊ semen lactucarum: ⁊ ex eis sunt nix ⁊ aqua frigida. ¶ In doloribus preterea multotiens accidit error quoniam eorum cause erũt extrĩsece sicut calor: aut frigus: aut ceruicalis eminentia: aut loci corruptio: aut casus qui fit in ebrietate: aut alia ab his: ⁊ queruntur eorum cause ĩ corꝫ ⁊ prouenit error: quapropter scir̃ debes hoc ⁊ cognoscere si est ibi repletio aut non: ⁊ si sunt ibi cause repletionis note quandoqꝫ etiã causa aduenit exterius: deinde interius fit mansiua sicut qum aliq̇s bibit aquam frigidam ⁊ accidit ei fortis dolor in ꝑte stomachi ⁊ epatis. Et multotiens quidem non ẽ multum necessaria euacuatio ⁊ sibi similia quoniã sepe sufficit sibi balneum ⁊ fortis somnus in eo. ¶ Et sicut qui comedit rem calidam ⁊ infert ei fortẽ capitis dolorem ⁊ sufficit ei aquam infrigidatã bibere. ¶ Et quandoqꝫ est res in qua fiducia est ꝙ dolor ea remoueatur aut tarde operans ita ꝙ dolor ille vsqꝫ ad horam illam tollerari nõ potest: sicut euacuatio materiei dolorem facientis colice retente in villis intestinorum aut cito operans est sꝫ ex ea timetur finis vehementer malus: sicut stupefactio membri dolentis in colica cũ medicinis que hoc operari solent ⁊ sit medicus ĩ hoc ambiguus. Debet ergo bone mẽsuratõis fortitudinem habere vt sciat qđ duorum temporũ sit longius aut tẽpus fixionis virtutis aut tempus doloris. Et etiã que duarum rerum sit ei deterior an dolor an malus finis qui ex stupidatione timetur vt eligat studium ei impendere qđ magis est impediens: fortasse enim si dolor remanserit fortitudĩe sui ⁊ magnitudine interficiet. Et stupidatio forsitan non interficiet licet ex alia parte impediat cuius impedimentũ fortasse corrigere poteris ⁊ redibit forsitan

⁊ tu redibis medicina conueniente. Et preter hoc
totum stupefacientis complexionē considerare de
bes ⁊ ipsius qualitatem ⁊ vt q̄ð ex eo est facilius
dones: ⁊ vt tribuas id q̄ð est cuʒ suis tyriacis cō-
positum nisi res fuerit maxima que forti indigeat
stupefactione. ¶ Sunt preterea mēbra de quibus
non curamus: etsi eis superponas narcotica quoni
am non inde ad vehementer malum finem perue
niunt sicut dētes qū ei apponit̄ stupefactiuuʒ ¶ Et
fortasse quidem bibere etiam erit melius in hui⁹
modi sicut bibere q̄ð stupefaciat propter doloreʒ
oculi: quoniam ex hoc minor malitia prouenit o-
culo q̄ꝫ vt interius ponatur. Et fortasse facile erit
corrigere malitiam que ex potu alijs accidit mem
bris: in eo autem q̄ð est sicut colica magnificatur
malus finis quoniam materiam augmentat frigus
⁊ congelationem ⁊ clausuram. ¶ Amplius stupe-
facientia plerunq; sedant dolorē propterea q̄ꝫ dor
mire faciunt: quoniaʒ somnus est vna ex causis i-
psius sedationis doloris ⁊ proprie quando cuʒ eo
facta fuerit fames ⁊ in dolore materiali. Et stupe
facientia quidem composita quorum fortitudines
alie debilitant medicine sicut tyriaca sunt magis se
cura quenadmodum filonium ⁊ trocisci quibus no
men ponitur ternarij: sed coruʒ stupefactio est de
bilior: q̄ð autem ex eis est recens maioris est stu-
pefactionis. Et in antiquo fere nulla est stupefacti
o ⁊ q̄ð est medium. ¶ Et ex doloribus quideʒ q̇
sunt multe fortitudinis ⁊ sunt ad medicandum fa-
ciles in quibusdam horis sicut dolores uentosi q°
niam quandoq; sedantur ⁊ sufficit vt super eos a-
qua calida euacuetur: veruntamen in hoc timor e
xistit vnde ab eo tibi cauere debes: quoniam ple
runq; causa erit apostema ⁊ existimabitur q̄ꝫ sit uē
tositas. Et si fortasse factum fuerit ei embroca ex
aqua calida ⁊ precipue in sui principio ei affert ma
gnum malum. Et preter hoc quandoq; impedimē
tum ventose efficit qum ventositatem resolue̅ n̄
poterit ⁊ in quantitate ipsius spatij augmentum fa
ciet. Et vaporationes etiam sunt ex medicationi-
bus ventositatum. Et ex eis quidem melior est cū
qua est id q̄ð exiccat sicut milium nisi in membro
fuerit q̄ð illud tollerare non valet sicut oculus.
Fiat ergo tunc vaporatio cum pannis. ¶ Ex vapo
ratōib⁹ etiā sunt que cum oleo calefacto fiunt. Et
ex vaporationibus quidem fortibus est vt orobo
rum farina cum aceto coquatur ⁊ postea siccetur ⁊
fiat ex eo vaporatio. Et minor causa ea est vt fur
fur coquatur sicut hoc. Salis autem vapor est pū
gitiuus sed milij est melior ⁊ debilior. Et plerūq;
etiam fit vaporatio ex aqua in vase posita que est
in columis ⁊ leuis sed operationem efficiet quam
nominauimus si illud non fuerit obseruatum. Uē
tose etiam cum igne sunt istius modi ⁊ sunt fortes
in sedando dolorem ventosum ⁊ si eas iterum ad-
hibueris dolor penitus destructur. Ueruntamen
plerunq; ex eis accidit illud q̄ð prouenit ex eo q̄ð
diximus. ¶ Ex sedantibus preterea dolorem est
molliter longo tempore incedere propter illð q̄ð
in ipso existit ex virtute faciendi fluxa. Et simili
ter adipes subtiles noti ⁊ olea que noīauīus ⁊ dul
cis cātilēa ⁊ ꝓpe qū ex ea ꝓuocat̄ sōn⁹. Et occupa
ri i eo q̄ð gaudiū efficit doloris uehemētiā sedat.

Ca. xxxi. i quo ꝑcipit̄ a q̄bus curatiōib⁹ icipiāus.

Q Um multe coniunguntur egritudines ab
ea incipere debemus in qua vna horaruʒ
trium proprietatum existit. ¶ Una eaꝝ
est q̄ꝫ alia sanari non potest anteq̄ꝫ ipsa sanetur si-
cut apostema ⁊ vlcus qum coniunguntur: medica
mur enim apostema donec complexionis malitia
que cum eo venit remoueatur absq; cuius sanatio
ne vlcus sanari non potest: postea medicamur vl
cus. ¶ Et secunda earum est qū una egritudo cau
sa fuerit alterius sicut qum accidit oppilatio ⁊ fe-
bris: medicamur enim oppilationem prius deīde
febrem. Et si nobis necessarium fuerit oppilatio-
nem aperire cum eo in quo aliqua existit caliditas
non curabimus de febre: ⁊ medicamur quidē pul
monis apostema cum desiccatiuis ⁊ non curabimus
de febre: quoniam possibile est vt febris remoue
atur causa ipsius remanente. ¶ Et cause quidem e-
ius sanatio est exiccatio que febri nocumentum fa
cit. ¶ Tertia vero qum fuerit una earum ea de q̄
maior sollicitudo sit habenda sicut si coniungatur
sinochas ⁊ paralysis: medicamur enim sinochū ex
tinguendo ⁊ phlebotomando; ⁊ de paralysi nō cu
rabimus. ¶ Qum autem egritudo ⁊ accidens con
iunguntur a sanatione egritudinis incipiemus. Et
si accidens superauerit tunc accidentis curam habe
bimus ⁊ egritudinem non considerabimus sicut ī
colica damus stupefacientia propterea vt dolo-
ris fortitudo remoueatur licet ipsi colice impedi-
mentum faciat. Et cum hoc quandoq; tardāus q̄ð
facere debebamus propter stomachi debilitatem:
aut propter ventris fluxum qui precessit: aut pro
pter presentem nauseam. Et quandoq; non tarda-
mus sed operamur ⁊ non totam remouemus cau-
sam sicut in egritudine spasmi: non enim totuʒ ex
pellimus humorem: immo ex eo aliquid dimitti
mus vt ipsum spasmosus remoueat motus ne hu
morem resoluat naturalem.

Operationis sigillatio ⁊ gratiarum actio.

S It quantitas huius nostri sermonis com-
pendiosi de principijs vniuersalibus do
ctrine medicinalis sufficiens. Deinceps
autem laboremus vt de simplicibus medicinis li-
brum componamus si deus voluerit. Et ipse qui
deʒ nos iuuabit: cui sint grates secundum sui innu
merabiles misericordias. A M E N

Explet⁹ ē liber ꝑmus canonis quē princeps aboali
Abinsceni de medicina edidit: īpressus ṗo patauij.
Anno christi opti. M. cccc. lxxvi. iiij. kl. octo.

LIBER.

Nosse cupit q̇sq̄ꝫ pereat ne impēsa: laborq;:
¶ Quis fuerit medicus: grāmaticusq; mihi.
Ille prior patauí qui legit iura medentum:
¶ Qui petrus venetus rochabonella fuit.
Hic tamen adiunctus muti⁹ Prosdochym⁹ alter:
¶ Lyncea qui tenuit lumina in hoc opere.
Corticis ingluuiem rimatur: vt ille medullas:
¶ Ut bene digestum sim tibi lector opus.
Meme igitur pressit solertis cura Joannis
¶ Herbort: impensis fecit ⁊ ingenio.

¶ Incipit liber canonis secūdus Auicēne verba pncipis aboali.

Horuz librorꝝ quos de medicina specificauimus. primus est de iudicijs vl'ibus in medicina. et secūdꝰ eorꝝ est hic liber aggregatus de medicis singularibꝰ. Et nos q̇dem hūc librū in duos diuisimus tractatus. Quorꝝ pmus est de canonibus vl'ibus quos te scire oz in re medicinarꝝ: ꝛ est sciēcia virtutū mediciarꝝ in medicia. Et secūdꝰ eorꝝ ē de cognitōe virtutū mediciarꝝ pticularium.

Primū vero tractatuz in. vi. diuisimus capl'a. ¶ Cam pmū est de cōpl'onibꝰ mediciarꝝ singularium. ¶ Cam. ij. est d̄ cognitōe cōpl'onū mediciarꝝ singularium p expimentū. ¶ Cam. iij. est de cognitōe cōpl'onū mediciarꝝ singulariū p rōnez. ¶ Cam. iiij. est de cognitōne opationū virtutū mediciarꝝ singulariū. ¶ Cam. v. est iudicijs accn̄tiū mediciarꝝ extrīsecꝰ. ¶ Cam vi. de collectōe mediciarꝝ ꝛ cōſuatōe ipaꝝ.

In secūdo aūt tractatu posuimus medicinas singulares in areol'. ¶ In pma naqꝫ areola posuimꝰ nōia mediciarꝝ singl'ariū ꝛ cognitōem essentie ipaꝝ. ¶ In. ij. areola electōnez bōitatis ipaꝝ. ¶ In. iij. areola rememoratōē q̄litatū ꝛ natura ipaꝝ. ¶ In. iiij. areola ppetates opatōnū eaꝝ ꝛ dispositōes ipaꝝ vl'es sicut resolutō ꝛ digestō ꝛ cōglutinatō ꝛ stupefactō ꝛ que illis sūt similia ex opatiōibus q̄s in tractatu pmo diximus: ꝛ ppetates alias si insūt eis: ꝛ fecimus earū descriptōem cū colore vt sit facile ipam colligere. ¶ In areola. v. opatōes eaꝝ que pēdēt ex decoctōne aut in cute sicut remotō lentiginum albās ꝛ porroꝝ ꝛ verrucaꝝ: aut ī capillis sicut ꝯseruatō iporꝝ ꝛ plōgatō: ꝛ coloratō que ī decoratōē ingrediunt̄: ꝛ signauimus id totū signis depictis vt p illud facilis eius inq̇sitō fiat in tabulis donec colligātur om̄es medicie singulares que in eis cadūt velociter. ¶ In areola. vi. opatōes eaꝝ in apatibus ꝛ bothor. i. in puis eminentijs que fiūt sicut pustule ꝛ terminauimus etiā om̄ez sp̄ez dcām in eis cuz colore ppo vnicuiqꝫ eaꝝ. ¶ In areola. vij. similiter vlcera ꝛ vulnera ꝛ fracturas depictas coloribus suis. ¶ In areola. viij. egritudies iūcturarū ꝛ neruorꝝ depictas sil'r. ¶ In areola. ix. egritudies mēbrorꝝ capitis om̄es depictas suis coloribꝰ. ¶ In areola. x. egritudies mēbrorꝝ oculi depictas sil'r. ¶ In areola. xi. egritudies mēbrorꝝ sp̄s depictas coloribꝰ suis. ¶ In areola. xij. egritudies mēbrorꝝ nutrimēti depictas suis coloribꝰ. ¶ In areola. xiij. egritudies mēbrorꝝ expl'siōis depictas ēt. ¶ In areola. xiiij. febres ꝛ q̄ eis cōueiūt depictas similiter. ¶ In areola. xv. pportōnem mediciarū ad venena. ¶ In areola. xvi. pmutatōem eaꝝ ꝛ qn̄z cōicāt in medicia vna om̄es areole: ꝛ qn̄z n̄ cōicant: ꝛ forsitan non repiunt̄ quedā nisi in q̇busdā areolis. ¶ Quūqꝫ cōplendo ex tabulis recessero ꝛ signis virtutū mediciaꝝ pticularium sigillabo tractatū sm: ꝛ illic sigillabo hūc librū pcedēdo ab eo ad tertium librum.

Tractatus pmus. ¶ Cam pmū de cōpl'onibꝰ medicinarū singularium.

Iam declarauimus in libro pmo intētōnē sm̄ōis n̄ri. s. hec medicina est cal'a ꝛ hec medicia est f'ria ꝛ hec medcicia est hūida ꝛ hec medicia est sicca. Et oñdimus illic ꝙ illd̄ est p cōpatōem ad corpora n'ra: ꝛ pmisimus ꝙ oīum cōpositorꝝ mineraliū ꝛ vegetabiliū ꝛ viuentiū elemēta sūt materie. iiij. ꝛ ꝙ ipe cōmiscent̄ ad inuicez ꝛ agūt in se dōec cōsistant sm equalitatem: aut sꝫ dōiniū in eo qd̄ est inter eas. Et qum cōsistunt sm illd̄ est cōpl'o vera: ꝛ ꝙ compl'o qū est cōtenta in cōposito p̄parat ipm receptōi virtutū q̄litatū quaꝝ ppetas est vt sint in ipo. ¶ Et oñdimꝰ vl'r sm quot diuisiōes est cōpl'o: ꝛ q̇d querit̄ p cōpl'onē eq̄lem in homibꝰ: ꝛ q̇d p cōpl'onē equalē in medicis. ¶ Et oñdimus ꝙ p hoc nō ītelligit̄ nisi ꝙ corpus hōis qū obuiat ei ꝛ agit ī ipam calore inato n̄ p̄ualet: ita vt in corpore hōis impmat nf'ratōem: aut calefactōem: aut hūectatōez: aut desiccatōnem vltra eā que est in hōie. ¶ Nos tn̄ p illud nō signimus ꝙ compl'o eius sit sil'is cōpl'oni hōis. Complexio naqꝫ hōis nō est nisi in hōie. ¶ Et scias ꝙ ꝯpl'o est sm duos modos. s. cōpl'o pma ꝛ cōpl'o secūda. Compl'o itaqꝫ pma est pma cōpl'o pueniens ab elemētis. Et cōpl'o s'a est cōpl'o que puenit a rebus que in se ipis hn̄t cōpl'onē sicut verbigr'a complexio mediciaꝝ cōpositaꝝ vt cōpl'o tyriace: vnaqueqꝫ enīz mediciaꝝ singulariū tyriace cōpl'onem habet sibi ppaz: deīde cōmiscent̄ ꝛ ꝯpōunt̄ ita vt vniant̄ ꝛ adueniat eis cōmistō ꝛ aduenit cōpl'o secūda. Et hec q̇dem cōpl'o s'a nō est ita ꝙ nō sit tota nisi ab arte: imo est qn̄z etiā a natura: lac enī cōmistū in veritate est ex aqueitate ꝛ caseitate ꝛ butyrositate. Et vnūqdqꝫ horꝝ triū est nō simplex in natura: imo est cōmistū ꝛ hꝫ cōpl'onez sibi ppaz. Et hec q̇dem cōpl'o s'a est ex opatōe nature nō ex opatōe artis. ¶ Compl'o aūt s'a est sm duos modos: aut cōpl'o fortis: aut cōpl'o debilis. Compl'o vero fortis est verbig̃. vt vnūqdqꝫ simplicium alij sit unitū tali unitōe vt eius sepatō calori n'ro innato nō solū sit difficilis: imo sit aliq̄ cuius sepatō calori ignis sit difficilis sicut corpus olei. Cōmistō inter hūiditatez ꝛ siccitatē ipius ad hoc puenit vt igneitas deficiat in sepando iter eas: imo qū igneitas aqueitatem soluit: vt eā subleuet tenent̄ cum om̄ibꝰ ptibꝰ eius partes terree: quare non valet efficere eaꝝ subleuatōem vt terree subsistant: sicut potes illius simile videre in ligno: imo in plūbo ꝛ stanno. ¶ Qū ergo est cōpl'o cuius firmitudo est hec firmitudo: tūc nō est longe q̇n sit cōpl'o a sepatōe simpliciū cuius calor innatus qui est ī nobis defficit: ꝛ quecūqꝫ ita est: est cōpl'o firma. ¶ Si ergo fuerit eq̄lis remanebit in corpore eq̄l' vsqueqꝫ resoluat eius formā ꝛ corrūpat. Et si fuerit decliuis ad dōiniū remanebit in corpore sꝫ suū dōiniū vsqꝫ corrūpatur eius forma. Et vl'r quidē nō puenit ab ea nisi opatō vna. ¶ Qū aūt cōpl'o non est firma: sed debilis facilis ad disgregatōnez tūc pol'e est vt eius simplicia sepent̄ qū n'e nature opatō existit in ea ꝛ remoueat̄ vnū ab alio ꝛ sint diuersaꝝ virtutū: ꝛ faciat vnū eorꝝ opatōem vnā ꝛ aliud cōtrariū ipius. ¶ Et qū medici dicūt ꝙ medicie illius virtus est cōposita ex virtutibꝰ cōtrarijs nō oportet vt ipi intelligant a se ipis: et

tu ab eis: ꝙ sit ps vna ferens f̄ritatē ⁊ calitatem si
mul oꝑans vnaqueq; eaꝝ singulariter sicut ille q̄
sūt diuise nā illō nō est possibile: sed sūt in duabꝰ
ꝑtibus eius diuersis ex quibꝰ ip̄a est cōposita cum
sua singularitate. ¶ Et etiā nō oꝫ vt existimes ꝙ
aliud genus medicinaꝝ nō sit cōpositū ex virtuti-
bus cōtrarijs: qm̄ oēs medicie sūt cōposite ex v̇
tutibus cōtrarijs: imo oꝫ vt intelligas ex hoc ꝙ ip
si signt ꝑ illō ꝙ est actu hn̄s virtutes cōtrarias:
aut potentia ꝓpinqua actui: qm̄ in ip̄a sūt ꝑtes di-
uerse quaꝝ vna nō efficit in aliā actū itegrū facien
tem totū similiū virtutū similitudie cōpleta ⁊ nō
adherēt ⁊ vniūt: ita vt qū eaꝝ vna in ꝑte mēbri ꝯ
tinet̄ cōseq̄t alterā cū ea cōtineri: qm̄ si ita fuerit si
milis virtutis nō diuersificabit̄ eius oꝑatō in cor-
pore penitus. Et si est adherētiū ꝑtiū ⁊ diuersarū
virtutū poss̄e est etiā vt non diuersificet̄ eius imp̄s
sio in corpore: imo sit vt qū pars simplicis i mem
bro cōtinet̄ conueniat ei qd̄ ei adheret ex simplici
alio ⁊ ꝑueniat ex eis oꝑatō ⁊ impressio quā ad ip̄z
ducūt amboꝝ oꝑatōes in oībus ꝑtibꝰ illius mē-
bri fm̄ equalitatem qū sit cū vnaquaq; ꝑtium eius
impedimentum a cōplemento actōnis eius fixum
in ea nisi sit pars mēbri recipiēs ab vnoquoq; duo
rū simplicium absq; alio ⁊ natura vtat̄ vno coruꝫ
⁊ alterū renuat: ⁊ hoc quidem est multotiens: no
ster tñ fmo non est in hoc: imo est in spetie que ē
diuerse imp̄ssiōis ꝓpt̄ rem in seipsa nō ꝓpt̄ rem i
alia. Et illa q̇dem res est qm̄ simplicium eius com
mistō est debilis recipiēs discretōem ⁊ simplicia
eius ip̄am cōmiscentia sūt debilia vbi recipiunt im
p̄ssiōem ab imp̄ssiōe nostri caloris. ¶ Iste aūt me
dicie simplices quibus dicimus inesse virtutes cō
trarias sūt in quibus nō est illa cōmistō vl̄is. De
eis ergo alie sūt que sūt fortioris cōmistōis: ⁊ non
possūt decoctō ⁊ ablutō facere sepatōem inter vir
tutes eaꝝ sicut camemilla in q̄ est virtus resolutiā
⁊ virtus stiptica: ⁊ qū coq̄tur in empl̄is nō sepant̄
ab ea vtreq; virtutes: ⁊ alia sūt in quibꝰ decoctō
separe pōt inter eas sicut caules: substantia eniꝫ ip
soꝝ cōmista est ex materia terrea stiptica ⁊ ex ma
teria subtili abstersiua nitrosa. Qū ergo coquitur
in aq̄ resoluit̄ substātia nitrosa abstersiua ab ea in
aq̄: ⁊ substātia terrea stiptica r̄maet ⁊ fit aq̄ eiꝰ so
lutiā ⁊ corpꝰ eiꝰ stipticū: ⁊ similiter lens ⁊ fructꝰ
mādragore ⁊ similiter alleū: in ip̄o naq; est virtꝰ
abstersiua ⁊ adustiā ⁊ hūiditas ḡuis: sꝫ decoctō se
pat īter eas: ⁊ sil̄r cepe ⁊ rhaphanꝰ ⁊ r̄liq̄. Et ꝓpt̄
hoc dicit̄ ꝙ rhaphanus digerit ⁊ nō digerit̄. Dige
rit enim ⁊ nō cū oībꝰ ꝑtibus suis: sed cū substan-
tia subtili tm̄ q̄ est ī ip̄o. Qū ergo resoluit̄ ab eo r̄
manet substantia spissa que est in ip̄o inobediens
virtuti digestiue viscosa: sed illa substantia nō in
cidit viscositatem. ¶ Et ex hoc capl̄o sūt alia iter
quoꝝ simplicia ablutō separe valet sicut endiuia ⁊
plurima olerū: eius enim substantia est ꝯposita ex
materia terrea frigida plurima ⁊ ex materia subti
li pauca: quare fit eiꝰ infrigidatō cū materia ꝑ̇ma
⁊ oppilatōnum apertō ab ea ⁊ penetratō ip̄ius plu
rima cū materia altera: ⁊ plurimū huius materiei
subtile est expansū super superficiem eius. Iaꝫ eni
eleuata est ad eam ⁊ aspersa super ip̄aꝫ. Qū ergo
abluit̄ cū aqua resoluit̄ ⁊ nō remanet ex ea aliq̄d

vnde sit curādum: ergo ꝓpt̄ hanc cām ꝑceperunt
ne abluat̄ fm̄ legeꝫ ⁊ medicinā. Et hac decausa plu
rime mediciaꝝ qum homo sūit eas infr̄ant vehe-
mēter: ⁊ qū ex eis fit empl̄m resoluūt verbiḡ. si
cut coriandrū: qū eniꝫ sūit̄ eius infr̄atō fortōr fit.
Et qum ex eo fit empl̄m qn̄ꝫ resoluit verbiḡ. scro
fulas ⁊ ꝓpe permistū cū sauich: ⁊ illud ideo qm̄ ē
cōpositum ex substantia terrea aquosa multe infri
gidatōis ⁊ ex substātia subtili r̄solutiua. Qū ergo
sūit̄ aduēit calor innatus ⁊ resoluit ab eo substan-
tiam subtilem ⁊ nō est plurime q̄ttitatas: ita vt in
cōpl̄one imp̄ssiōem faciat: imo deficit et remanet
substantia eius singularis vltima in infr̄atōe. ¶
Qū aūt ex eo fit empl̄m videt̄ ꝙ substantia terr̄a
nō penetret in poris neq; efficit in eis imp̄ssionem
oīo: sed substantia subtilis f̄a penetrat in eis ⁊ di-
gerit. Si ergo associatur aliquid ex substantia fr̄a
iuuat ad repellendū ⁊ vicit calorē inatum: ⁊ hoc
quidem ꝓpinqū est ei qd̄ ondimus in libro ꝑ̇mo
de adustiōe cepe qū ex ea fit empl̄m ⁊ de eius in
colūitate qū comedit̄. ¶ Et qum nos possuerimꝰ
vnam cām in ea ꝓpinquam huic oportebit vt sit
hec intentō nota certe. ¶ Et ex medicis quidem
sūt in quibus videntur esse due substantie diuerse
fm̄ naturam absq; permistōne oīo. ¶ Et ex eis
itaque sunt que sunt sensui apparentes sicut par-
tes citri. Et ex eis sūt que sūt magis occulte: vide
tur enim ꝙ cortex psilij ⁊ qd̄ est sr̄ eius corticeꝫ
sit fortis infr̄atōis ⁊ farina medulle que est in ip̄so
sit fortis calefactōis ita vt forsitan sit medicina ru
bificans aut vlcerās ⁊ cortex eius sit sicut velam̄
distinguens inter ea. Si ergo bibit̄ nō tritū nō di-
mittit durities sue corticis vt penetret virtus me
dulle eius ⁊ qd̄ est intra ip̄m ad suū exterius: imo
oꝑat̄ cū eo qd̄ ex ip̄o apparet ex sua mucilagie.
¶ Qd̄ si cōferat̄ forsitan illud qd̄ dicit̄ de ip̄o ꝙ
est venenū: est ꝓpt̄ apertōem medulle eius ⁊ sui i
terioris. Et videt̄ ꝙ illō qd̄ ex eo est cōtrituꝫ dis
rūpat exituras. Et illud qd̄ est itegrū ex eo faciat
eas crudas ⁊ refrenet eas propt̄ hāc causam. Suf
ficiat q̄ttitas hec in dando hāc radicem.

Caᵐ secūdū de cognitōe virtutum cōpl̄onum me
dicinaꝝ singulariū per experimētū.

Mediciaꝝ cognoscūtur virtutes ex duabꝰ
vijs. vna eaꝝ est semita experimēti. Et
altera est ratōciatiōis semita. ¶ Nos v̇o
ī experimēto fmoneꝫ premittamus. ¶ Dicimus
ergo ꝙ experimētum ad cognitōem virtutis me-
dicie cū fidutia nō perducit nisi post obfuatōem ꝯ
ditōnum. Una eaꝝ est vt sit medicia vacua a qua
litate acquisita ex caliditate accn̄tali aut f̄ritate acci
dentali aut q̄litate que accidat ei cum alteratōne in
sua substantia aut vicinitate alterius. Aqua enim
q̄uis fr̄a sit natura tñ qū calefit calefacit dum per-
manet calida. Et euforbiū q̄uis sit natura cal̄m tñ
qum infr̄atur infr̄at dum permanet frigidum. Et
amigdala q̄uis sit eq̄lis subtilis tñ qum fit rancida
calefacit potentia. ¶ Et caro piscium q̄uis sit fr̄a
tñ qum salit̄ calefacit potentia. ¶ Et fa est vt illō
in quo experit̄ egritudiem habeat singularem: nā
si egritudo est cōposita ⁊ in ea sūt due res signtes
duas curatōes cōtrarias ⁊ experiatur in ambabus
medicia ⁊ cui cōferat nescimus causaꝫ in illo vere

verbigrã. qum homo habet febrem phlegmaticam ⁊ dat̃ ei in potu agaricus ⁊ remouet̃ febris eius nõ oꝫ vt iudicemus agaricum eſſe frĩꝫ qm̃ cõfert egritudini calide que eſt febris: imo forſitan non confert niſi ꝓpterea ꝙ reſoluit materiã phlegmaticã ⁊ euãat eandem: ⁊ qum deficit materia remouetur febris phlegmatica. Et hoc quidẽ uere eſt iuuamẽtum per ſe permiſtũ iuuamẽto per accidẽs: per ſe quidem cũ cõparatõe ad materiã ſed per accñs cuꝫ cõpatõe ad febrẽ. ¶ Et tertia eſt ut medicĩa ſit experta iam in duobus cõtrarijs ita vt qum vtriqꝫ eoꝝ ſimul cõferat nõ iudicet̃ ꝙ ſit cõtraria cõplõi alicuius eoꝝ: ⁊ fortaſſe cõfert vni eoꝝ per ſe ⁊ alteri per accñs ſicut ſcamonea ſi experiamur ip̃am in egritudine frigida non eſt lõginqum q̃n cõferat ⁊ caleſaciat. Et qum experimur ip̃am in egritudĩe calida ſicut eſt febris tertiana nõ elongat̃ q̃n ꝯferat in euãndo choleram. Qũ ergo ita ſit non acquirit nobis expimentum fidutiam calĩtatis aut frĩtatis: niſi poſtq̃ ſcimus ꝙ vnam duarũ reꝝ efficit ꝑ ſe ⁊ efficit alteram per accidens. ¶ Et quarta eſt vt ſit virtus que eſt in medicĩa oppoſita ei qđ eq̃tur ei de potentia egritudinis/ Sunt enim medicine q̃dã quaꝝ caliditas mĩorat̃ a frĩtate egritudĩs alicuiꝰ. Quare penitus in eam nõ agit. Et q̃ñꝫ qum adminiſtrat̃ in infrãtõe aliqua leuiore illa facit calefactõnem. Opꝫ ergo vt expiat̃ ꝑus in debiliori: ⁊ ſm̃ g̃dus fiat ꝓceſſio paulatim donec ſciatur virtꝰ medicĩe ⁊ nõ dubitet̃. ¶ Et quinta eſt vt obſuet̃ tempus in quo apparet eius impreſſio ⁊ opatõ: nam ſi in ꝑmis qum adminiſtrat̃ apparet cõfidere facit ꝙ efficit illud ꝑ ſe. Et ſi fuerit opatõ que in ꝑmis apparet ex ea cõtraria ei que apparet ĩ fine: aut ĩ ꝑncipio rei nõ apparet ex ea opatõ: deinde in fine ĩi apparet ex ea opatõ: tũc erit locꝰ ambiguitatis et dubietatis: forſitan enim efficit illđ qđ opat̃ per accñs qñ efficit in ꝑmis opatõem occultam quaꝫ ſequit̃ per accñs hec operatõ alia apparens. Et hec q̃dem dubietas eſt ⁊ ambiguitas ⁊ heſitatõ in virtute medicĩe. ¶ Exiſtimo vero ꝙ eius opatõ non ſit niſi ꝑ accñs q̃ñꝫ vigorat̃ qum eius opatõ nõ apparet niſi poſt ſepatõem obuiatõnis mẽbri: nam ſi ꝑ ſe efficeret oparet̃ dum obuiaret: ĩpoſſibile eniꝫ eſt vt deficiat dum obuiat ⁊ opet̃ dũ non obuiat. Et hoc quidẽ eſt iudiciũ plurimũ ſufficiens. ¶ Qñqꝫ vero cõueniens eſt vt in quibuſdã corporibus efficiat ſuam opatõnẽ que eſt ꝑ ſe poſt opatõnẽ ſuã q̃ eſt ꝑ accñs. Et illđ ẽ qñ iã acq̃ſierit virtutem extraneam vincentem virtutem naturalẽ ſicut aq̃ calida: in pñti enim calefacit: in die vero ſo aut ĩ hora in qua remouet̃ ab ea eius imp̃ſſio accñtalis facit ꝑuenire in corpore frigus ꝓculdubio ꝓpt̃ cõuſiõeꝫ ꝑtiũ ꝑuiaꝝ ad diſpoſitõem naturalem frigoris qđ debet habere. ¶ Et ſexta ẽ vt obſuet̃ ꝓceſſus opatõis eius ſm̃ aſſiduatõeꝫ: aut ſm̃ plĩm: nam ſi nõ fuerit ita tũc ꝓceſſio opatõis ab ea eſt ꝑ accñs qm̃ res nãles ꝓcedũt a ꝑncipijs ſuis aut ſemp aut ſm̃ plurimũ. ¶ Et ſeptima quidẽ eſt vt expimentũ ſit in corpe hõis: nã ſi expiat̃ in corpore nõ hominis poſſibile eſt vt fallat duobꝰ mõis. vnꝰ eoꝝ ẽ qm̃ poſſe ẽ vt ſit medicĩa cõpata ad corpus hõis calida ⁊ cõpata ad corpus leonis ⁊ equi frĩa quꝫ hec medicĩa eſt calidior hõie ⁊ frĩor equo vel leone.

⁊ videt̃ ſm̃ q̃ exiſtimo ꝙ ſit reubarbarũ frĩuꝫ cõparatũ ad equũ ⁊ ſit cõpatũ ad hõiẽ calĩm. ¶ Et ſecũdꝰ qm̃ q̃ñꝫ cõpata ad vnũ duoꝝ corporũ hꝫ ꝓꝑetatẽ q̃ nõ hꝫ cõpata ad corpus ſꝫ ſicut napellꝰ. Cõparatus enim ad corpꝰ hõis hꝫ ꝓꝑetatẽ venenoſã quã ñ hꝫ cõpatꝰ ad corpꝰ turdi. Iſti ergo ſũt canones quos obſuare oꝫ in cognitõe virtutũ medicinaꝝ ex via expimenti.

Caᵐ. iij. de cognitõe virtutuꝫ medicinarum ſingulariũ per ratõcinatõem.

Cognitõis aũt virtutũ medicinarũ ſingulariũ per rõciatõnẽ caõnes. Alij ſũmũt ex velocitate cõuerſiõis eaꝝ ad ignem ⁊ calefactõeꝫ ⁊ ex tarditate cõuerſiõis ip̃aꝝ. ¶ Et ex volocitate cõgelatõis eaꝝ ⁊ tarditate cõgelatõnis ipſarum. ¶ Et alij ſummũtur ex odoribꝰ: ⁊ alij ex ſaporibus. ¶ Et q̃ñꝫ ſumũt ex coloribꝰ: ⁊ q̃ñꝫ ſũmũt ex opatõnibꝰ ⁊ v̓tutibus notis ex quibꝰ acq̃rũt ſig̃ões ſue maĩfeſte ſr̃ virtutes ignoratas. Uia aũt ꝑma eſt qm̃ rerũ ſimilium in cõſtitutõne eſſentie. ſ. in raritate ⁊ ſpiſſitudĩe q̃cũqꝫ recipit calefactõem velociꝰ eſt calidior: ⁊ q̃cũqꝫ r̃cipit ĩfrĩatiõeꝫ velocius ẽ frĩor. Et ex vna caꝫ ĩ hoc ẽ: qm̃ res q̃ñꝫ calefacit velocius alia agẽte exiſtẽte vno: qm̃ ĩ ſeip̃a ẽ calidior altera ⁊ neꝫ ĩfrĩat ip̃aꝫ niſi frigus accñs. Qũqꝫ aduẽit caliditas exterior ⁊ cõſentit ip̃i virtus calĩa innata que ẽ in ip̃a eq̃tur alij ĩ cã exteriore ⁊ ſupfluit illi in virtute q̃ eſt in ip̃a ⁊ ſit calidior. Et ſꝫ hoc cognoſces diſpõneꝫ eius q̃ infrigidatur velocius. Et poſt illud in dãda cã eius eſt ſmo plixꝰ de quo ĩtromittit ſe ille qui loquit̃ ĩ ꝑncipijs naturalibꝰ ꝑter medicũ. ¶ Qũ aũt vna caꝝ eſt maioris raritatis: ⁊ altera maioris ſpiſſitudĩs: tũc illa q̃ eſt maioris raritatis q̃uis ſit ſimilis alij ĩ frĩtate ⁊ caliditate ip̃ius: tñ patit̃ velocius ꝓpter debilitatẽ ſui corporis. ¶ Res aũt quaꝝ ꝓꝑetas eſt vt cõgelent̃: ⁊ ille quarũ ꝓꝑetas eſt vt ĩ phlĩate ignĩant̃ poſſibile eſt vt ad inuicẽ cõpent̃: ergo q̃cũqꝫ ẽ velocioris cõgelatõis: ⁊ eius eſſentia eſt ſicut eſſentia alterius eſt frĩor ⁊ q̃cũqꝫ eſt velocioris inflãmatõis: ⁊ eius eſſentia eſt ſicut eſſentia alterĩꝰ ẽ calidior ꝓpt̃ illđ qđ dixius ꝑus. ¶ Nos. n. ñ dicimus ꝙ res ſit calidior ⁊ frigidior niſi cũ cõpatõe ad imp̃ſſiõem caliditatis innate in ip̃a que eſt in nobis. Et qũ ip̃a eſt longinquior a cõgelatõe ⁊ velocior ad inflãmatõeꝫ: tũc iudicamus ꝙ ip̃a ẽ in ip̃ſſione a caliditate nr̃a innata illo mõ. ¶ Pricipia vo iſta demõſtratõe oñſa ſũt ſicut oꝫ in ſcientia nãli. ¶ Qũ aũt due res diuerſificant̃ in raritate ⁊ ſpiſſitudĩe: deinde ĩuenit̃ ſpiſſior ex eis inflãmatõis vehemẽtõris ⁊ tardioris cõgelatõis: tũc iudica ꝓculdubio ꝙ ẽ calidioris ſubſtantie. Et ſilr̃ qũ inuenis rarã tardioris inflãmatõis: tũc ſcias ꝙ eſt fortõris frigoris. ¶ Si aũt ĩuenis rarã ex eis velocioris ĩflãmatõis nõ cõuenit tibi vt iudiciũ des: ⁊ põas ip̃ſã ꝓpt̃ hãc cãm fortõris calĩtatis. Fortaſſe enĩ raritas ẽ cã in velocitate inflãmatõis eius: ſicut ſi tu ĩuenis rarã ex eis velocioris cõgelatõis nõ cõuenit tibi oĩo vt des iudiciũ ⁊ põas cã ꝓpt̃ hãc caꝫ velocioris frigoris. Forſitan enĩ raritas ẽ cã in velocitate cõgelatõis eius ꝓpt̃ debilitatẽ corporis ip̃ius ⁊ velocitatẽ paſſibilitatis eius ſicut vinum q̃uis enĩ ipꝫ ſit calidioris cõplõnis q̃ oleũ de cucurbita

tū velocius congelatˀ q̄ illō oleū: imo illō oleū
densatur ⁊ nō cōgelatˀ sed vinū cōgelatˀ. ¶ Re-
ruz enim quedam sunt que congelantur absq̄ cōdē
satōe. Et sūt quedā eaꝝ que cōdensatˀ absq̄ cōgela
tōe: huius aūt cognitō in scientia existit naturali.
¶ Reꝝ aūt recipientiū cōdēsatōnē qū equantˀ i cō
stitutōe substantie que magis recipit cōdēsatōnem
ex frigore est frigidior eaꝝ. Et plurime quidē res
nō cōgelantˀ nisi in calore. Et res quaꝝ ꝓpiū est i
calore cōgelari om̄es resoluūtˀ p frig⁹ sicut res q̄
cōgelantˀ ex frigore om̄es resoluūtˀ calore. Calor
aūt cōgelat siccitate et frigus congelat spissitudine
secundum sententiam Galieni. ¶ Uerūtñ senten
tia philosophi p̄mi diuersa est ab ea in re modica:
sed illius pscrutatō in alia cōtinetˀ scia. ¶ Et qm̄
sint quedā mediciaꝝ calidiores: sed sūt grossiors
possibile est vt ipē suscipiant cōgelatōem sicut su-
scipiūt ille que sūt frigidiores eis ꝓptˀ grossitudinē
suā. Et qū sint quedā frigidiores: sed sūt subtilio
res possibile est vt suscipiatˀ inflāmatōem: sicut re
cipiūt ille q̄ sūt calidiores eis ꝓptˀ subtilitatē sui.
¶ Condēsatō aūt ⁊ cōgelatō nō sign̄t augmētū in
calitate neq̄ augmētū in frītate: plerūq̄ eni cōden
satur terreitas que est in eis: ⁊ res ꝓptˀ multitudi
nē aqueitatis ⁊ aeritatis rarificantˀ. Et multotiens
accidit aeritati vt infrīetˀ ⁊ cōuertatur in aqueitatē
⁊ rarificetˀ cōpositū ⁊ fiat frīum. Et multotiens in
alio resoluitˀ aqueitas frīa ꝓptˀ igneitatē feruentez
in eis ⁊ cōuertit eā in aeritatē ⁊ cōdēsat ipām q̄ad
modū accidit spmati ex cōdensatōe. Dum ergo se
paratˀ ab eo calor igneus subtiliatˀ ⁊ nō ꝓhibet ter
reitas q̇n sit cū ea igneitas supflua: quaˀ possibile
est vt sit diuisio p̄ma vehementis caliditatis. Et
nō ꝓhibetˀ aqueitas q̇n eā ingrediatˀ aeritas nō su
perās virtutē eius ⁊ sit diuisio fa vehementis fri
giditatis: aut igneitatis vincat ⁊ sit vehementis ca
liditatis valde. ¶ Ex alijs aūt canonibus necesse
est medicos rē vnā scire: qm̄ nō est possibile vt sa
pores dulcis ⁊ amarus ⁊ acutus sint nisi in substā
tia calā: neq̄ pōticus stipticus ⁊ acetosus nisi i sub
stantia frā. ¶ Et silr̄ odores boni acuti nō sūt nisi
in substantia calida ⁊ colores albi in corporib⁹ cō
gelatis in q̇b⁹ ē hūiditas nō sūt nisi in substantia fri
gida. ⁊ in corporibus in quib⁹ ē siccitas ⁊ pulueri
zatō nō sūt nisi in substātia calida: ⁊ nigri i vtriſz
reb⁹ sūt ecōtrario. Frigus eni albificat hūidā sub
stātiā ⁊ denigrat siccā: ⁊ calor denigrat hūidam et
albificat siccā. Et hoc quidē verū est ⁊ necessariū.
Uerūtñ hic est cā alia ꝓptˀ quā sigōnes iste q̄ñz diu
sificantˀ ⁊ ꝓ p̄e in dolore ⁊ colore ⁊ ꝓp̄e in colore
suo. Et illō est qō nos iā oñdimus q̄ corpora me
dicialia cōmiscentˀ ex elementis cōtrarijs q̄ñz cōmi
stōe p̄ma: ⁊ q̄ñz cōmistōe nō p̄ma: imo magis di
gna vt vocetur cōplo fa. possibile est ergo in hac
cōplone fa vt vni duoꝝ elementoꝝ iaz aduenerit
cōplo qua mereatˀ colorē aut odorem: aut saporez
⁊ aduenerit ei illō qō iaz meretˀ: ⁊ vt alij elemēto
iā aduenerit cōplo diuersa illi cōploi: ⁊ sit pole vt
in ea mereatˀ colorē cōtrariū illi colori: aut odorē
aut saporē cōtrarios p̄mis. Et sit pole ut ea nō me
reatˀ cōtrariū p̄mo. ¶ Qō si iā meretˀ colorē con-
trariū illi: deinde sint eq̄lis q̄titatis puenit in com
misto fo color cōpositus ex duobus colorib⁹. Et
si sūt diuersā cōtinetˀ in fo cōmisto color magis de
cliuis ad vnū duoꝝ coloꝝ. ¶ Si aūt fm nō meretˀ
colorē oio: ⁊ silr̄ odorē aut saporē ⁊ sint equalia q̇
in eis repitˀ color est p̄mus ⁊ odor est p̄mus. Et si
sint iā fracta ꝓptˀ cōmistōem ptiū minutaꝝ alijs cō
trarijs ⁊ colori fo nō sit impsio penit⁹: qm̄ hoc ēt
frāgitur fractōe puij pmisti colorato: ⁊ quasi illō
corpus videtˀ verbig. al. ⁊ est pole vt sit virtus
eius nō virtus albi p hoc qō ē albū: sed ē ei virt⁹
alia opposita p̄me. ¶ Nam qū est corpus pmiscē
dū p̄uatū colore ita vt sicut est eq̄lis q̄titatis sit e
qualis in potentia ē virtus cōphensa inter duas v̇-
tates eq̄les. ¶ Si aūt est fortius plurimū colorato
est impsio virtuti cōtrarie uirtuti corporis associa
ti albedini: ⁊ est albedo verbigratia faciēs necessa
riū vt sit frīum ⁊ ipm est calidū subito hoc est qñ
est eq̄lis q̄titatis. Qū aūt est verbig. hoc qō non
hz colorē aut hz colorē cōtrariū pauce q̄titatis cuz
cōpatōe ad illō plurīe q̄litatis ⁊ virtutis nō imp̄
mit penitus impressiōem in colore illius alterius ⁊
vincit illud virtute victoria vehementi ita vt sit
color eius quasi nō habeat virtutē innatā oio. ¶
Considera ambas dispōnes in lb. lactis cui si pmi
sceas duos aureos euforbi ita pmiscēdo vt sint q̄si
res vna est pmistū ex eis calefaciēs in ultimo: ⁊ sē
sus nō discernit euforbiū ex eis vtrisq̄ neq̄ colo
rē eius neq̄ p̄uatōnē ipius a colore si est p̄uatū co
lore: ⁊ neq̄ videt nisi albediem purā: ⁊ nos qui
dem veraces erimus q̄ hec albedo est substantie
frīe verbig. si possuerīus q̄ lac ē frīz ⁊ mētiēur
si dixerimus q̄ hec substantia cōfusa est frīa. Et il
lud ideo qm̄ hec albedo nō est color huius corpo-
ris cōfusi pmisti ex pte vnde est cōfusū ⁊ pmistū:
sed est color vnius simpliciū eius vincētis q̄titate
uicti v̇ute que sensata est ex eo: ⁊ ita oz vt tu for
mes dispōnē in albo natura que est cōmistiōi que ē
in vltimo calitatis: ⁊ videtˀ q̄ sit frīum sicut pip
albū. Queādmodū eni hoc est pmistū arte: similitˀ
q̄ñz cōmiscetˀ natura ⁊ est forma exñs hec forma.
¶ Haꝝ quidē q̄litatuz sensataꝝ: quedā sūt dignio
res vt efficiat in eas impsiōem manifestā illud qō
eis permiscetˀ ex cōtrario: ⁊ dū perseuerāt q̄litates
eaꝝ vere sensate ⁊ nō sentiūtˀ in eis cōtrarie caruz
sūt vincētiū virtutū: ⁊ hoc quidē est in saporibus
nō fm q̄ sit necessariū: sed fm q̄ est plurimum et
post sapores est in odorib⁹: ⁊ post vtraq̄ est in co
lorib⁹ ⁊ in colorib⁹ quidē est sicut sine fidutia cuz
eo. ¶ Et ex cāis quidē in quib⁹ sapores vincunt
odores in hoc caplo est aduentus eoꝝ ad sensū cū
obuiatōe. Sūt rego dignoīs vt perducatˀ ex oib⁹
partibus medicie virtutē. sed odores ⁊ colores ī
p̄mūt sine obuiatōe suoꝝ corpoꝝ: quare possibile
ē vt pueiat ad sensū ex partib⁹ hñtibus odorē va
por ex subtili partiū eius ⁊ inobediens fiat vapor
spissus partiū eius ⁊ nō vaporet ⁊ possibile est vt
perueniat ad ipm color manifesti ⁊ est vincēs sine
victo occulto. ¶ Et qm̄ odores q̄ñz sign̄t saporis
sicut odor dulcis ⁊ acetosi ⁊ acuti ⁊ amari tūc sunt
odores seq̄tes sapores. Sapores ergo in sigōne
sūt plus veri deinde odores post colores. ¶ Am
plius si in saporib⁹ nō caderet ēt hec cōpositō pre
dcā nō esset opiū in amaritudie sua cū frītate sup-
flua. hic aūt error qui accidit i saporib⁹ cadit i par

te frigoris pluſq̄ꝫ in latere caloris. ſ. vt inſit me-
dicie ſapor ſigñs caliditatem qñ ſit frigida hec eniꝫ
plus eſt q̄ꝫ vt medicie inſit ſapor ſigñs frig⁹ qñ ſit
cal'a: qm̄ calor in plurib⁹ diſpōnib⁹ eſt fortōris in
ſpiſſatōis ⁊ manifeſtōris opatōis ⁊ magis pene-
trans. ¶ Si ergo frigido ſit ꝑmiſtū in cōplōne na
turali cal'm ſūma virtutis cuius ſit ſūma frangens
frigus quod ei opponitur eſt dignius ut appareat
ei ſapor frangens ſaporē ipſius qñ ſit cal'm in oib⁹
diſpōnib⁹ magis penetrās ⁊ magis vincens ⁊ di-
gnius vt ferat ſapores ⁊ odores. Et ꝓpt̄ hāc cām
nō inuenis acetoſū: aut pōticū in quo nō eſt ꝑmi-
ſtō ſenſu ꝙ ſit cal'm ſm plurimū ſue cōplōnis ſi-
cut inuenis amaꝝ ⁊ mordicatiuū frīum ſm pl'ꝫ ſue
cōplōnis. verūtñ hoc eſt pl'm ⁊ multo pluris plu
rimitatis q̄ꝫ aliud: ſed ñ eſt neceſſariū. ¶ Et poſt
q̄ꝫ ſcis canonē iſtū opꝫ nūc vt narrem⁹ tibi illð qð
dicūt medici de ſaporibus ⁊ odoribus ⁊ colorib⁹.
Ipi eni pōunt ſapores ſimplices nouē: ⁊ q̄uis ſint
penitus octo ſapores ⁊ vnus ꝓuatus ſapore: ⁊ eſt
inſipid⁹ vl' almaſch: vel ex q° cuius ſapor penit⁹
nō cōphendit̄ ſicut aqua. ipi eniꝫ nōiant ſaporē oē
qð guſtu iudicat̄ tali iudicio qð eſt actu: aut iudi°
qð eſt potētia nō efficiēs oio ⁊ ē illð qð ñ habet ſa
porē: ⁊ eſt ſm duos modos. ſ. aut inſipidū ꝓuatū
ſapore ſecūdum veritatem: aut inſipidū ꝓuatum
eo apud ſenſū. ¶ Inſipidū aūt ſm veritatē eſt cui
nō ieſt ſapor ſm veritatē. Et inſipidū apð ſenſum
ē illud qð in ſeipō hꝫ ſaporē. Uerū ꝓpt̄ vehemē
tiaꝫ ſue ſpiſſitudīs nō reſoluit̄ ex eo aliquid qð lin
gue admiſceat̄ ⁊ cōprehendat ipm̄: deinde qñ inge
niat̄ vt reſoluantur ꝑtes eius ⁊ vt ſubtilient̄ ſen-
tit ſaporē eius ſicut es aduſtū ⁊ ferrū. lingua eni
nō ꝯſeq̄t̄ ex eis ſaporē qm̄ nō reſoluit̄ ex ſubſtan
tia amboꝝ aliquid ꝑueniens ad hūiditatē poſitam ī
lingua que eſt media in ſenſu guſtus. Et ſi ingēiet̄
vt in ꝑtes minimas cōuertat̄ apparebit eius ſapor
fortis. ¶ Sapores aūt ſūt octo quos ipi dicūt q̄ ſūt
vere ſapores poſt inſipidū. Et ſūt dulcedo amari
tudo acuitas ſalſedo acetoſitas pōticitas ſtipticitas
⁊ vnctuoſitas. Et dicūt ꝙ ſubſtātia ferēs ſaporē:
aut eſt ſpiſſa terrea: aut eſt ſubtilis: aut media et
eius virtus eſt cal'a aut f'ra: aut eq̄lis. ¶ Spiſſa
igit̄ terrea ſi eſt cal'a tūc eſt amara: ⁊ ſi eſt f'ra ē pō
tica: ⁊ ſi eſt eq̄lis: tūc eſt dulcis. Et ſubtilis ſi ē ca-
lida tūc eſt acuta: ⁊ ſi eſt f'ra tūc eſt acetoſa: ⁊ ſi eſt
equalis tūc eſt vnctuoſa. Et media ī ſpiſſitudine ⁊
ſubtilitate ſi eſt cal'a tūc eſt ſalſa: ſi eſt f'ra tunc eſt
ſtiptica: ⁊ ſi eſt equalis tūc dicūt ꝙ eſt inſipida ⁊ in
ſipida ſūt verba. ¶ Acutū aūt ē calidi⁹: deīð ama
rū: deīde ſalſū: qm̄ acutū eſt fortius ad reſoluēdū
⁊ ad incidēdū ⁊ abſtergendū q̄ꝫ amarū: deinde ſal
ſū eſt ſicut amarum cōfractum cū hūiditate f'ra qð
ſig̃t illud qð diximus in modo generatōis eius: ⁊
ſil'r qñ ſalſū caleſit a ſole aut igne: aut ſepatōe aq̄ı
tatis frāgentis virtutē caloris ſit amarū ⁊ ſil'r bau
rac ⁊ ſal amaꝝ calidi⁹ eſt ſale qð cōedit̄. ¶ Ponti
cū vero eſt f'ridius deinde ſtipticū poſtea acetoſū:
⁊ ꝓpt̄ hoc in oib⁹ fructib⁹ qui dulceſcūt ꝑus ē pō
ticitas vehemētis inf'ratōis. Qñ ergo currūt ī eis
aqueitas ⁊ aeritas ita vt tempent̄ parūꝑ cū aerita
tate ⁊ calefactōe ſolis digeſtiua declinat̄ ad acetoſi-
tatē ſicut acreſta: ⁊ inter illud trahūt ad ſtipticitatē

parūꝑ cū pōticitate: deinde ꝑmutat̄ ad dulcedineꝫ
qñ agit in eiſ cal'as digeſtiua. Et qñꝫ ꝑmutantur ex
pōticitate ad dulcedinem abſq; acetoſitate ſicut oli
ue. acetoſuꝫ vero q̄uis ſit minus f'rm q̄ꝫ ſtipticuꝫ:
tñ in plurib⁹ eſt pluris inf'ratōis eo ꝓpt̄ ſui ſubtili
tatē ⁊ penetratōem ſuā. pōticū aūt ⁊ ſtipticū ſūt in
ſapore ꝓpinqua: ſed ſtipticū nō cōtrahit niſi qð ð
lingua manifeſtū eſt. pōticū vero cōtrahit ⁊ exaſꝑ
at qð manifeſtū eſt ⁊ occultū. ¶ Et ex eis quidem
que valēt ad exaſperatōnem eius eſt ꝙ ipm̄ non
diuidit̄ ꝓpt̄ ſui ſpiſſitudīeꝫ in ꝑtes minimas veloci
ter neq; cōtinuat̄ ad inuicē velociter. Et ꝓpt̄ has
duas cās ipaꝝ caſus in lingua ſepatur ſenſibiliter.
quare diuerſificat̄ ꝓpt̄ ſtipticitatē ſuā in ꝑtib⁹ ei⁹
⁊ diuerſificat̄ ſitus eaꝝ ⁊ exaſpantur. Et ad illam
diuerſitatē iuuat diuerſitas ꝑtiū mēbri ī poris ſuis
⁊ ſuis cōtinuatōnib⁹. ¶ Et pōticū q̇dem eſt ſubti
le ⁊ magis intrans. Acutū vero ⁊ amarū ſūt liguā
radentia raſiōe: ſed amaꝝ nō radit niſi qð de lin-
gua apparet. Acuti aūt abraſio ⁊ eius ſepatō eſt ꝓ
fūda qm̄ eſt ſubtilis ſubſtātie ꝓfūdās: ſed amaꝝ ē
g̃uis ſubſtantie ſicce. Et ꝓpt̄ illud ipſius purū non
recipit putrefactōem ex qua aīal generet̄ neq; pu
rū ipſius nutrit animal ⁊ ꝓpt̄ ſiccitatē ſuā amaꝝ qð
abradit: abradit cū exaſpatōe aliq̄. ¶ Ex eis autē
que cal'itatem acuti amari cal'itatē fortōrē efficiūt
eſt ipſius penetratō: quare vehemēter incidit ⁊ ue
hemēter reſoluit ita vt corrodat ⁊ putrefaciat ⁊ ꝑ
ueniat ad hoc vt interficiat. ¶ Dulce vero ⁊ vn
ctuoſū ambo dilatant linguā ⁊ leniūt eam faciendo
currere illud qð frigus leſit ⁊ cōgelauit abſq; reſo-
lutōe ⁊ remouent ipſius aſꝑitatē. verū vnctuoſuꝫ
facit illud abſque calefactōne manifeſta ⁊ dulce
facit illð cū calefactōe. Qua ꝓpt̄ digerit dulce pl⁹
dicūt medici. ¶ Dulce nō ſcm̄ eſt ſuaue vel dele
ctabile: niſi quia taliter abſtergit groſſitudīem ꝙ
eā aptat ⁊ lenit eam ⁊ currere facit ipſam ⁊ remo-
uet impedimētū cōgelatōis eius abſq; inciſiōe ⁊ ſe
patōe cōtinuitatis ⁊ obuiatōe laborioſa ⁊ neq; ca-
leſacit cū calefactōe nociua: imo delectabili ſicut ē
delectatō aque tempate calide qñ effundit̄ ſuꝑ cor
pus. ¶ Sermo vero differētie in hoc apud illum
eſt qui eſt altōris g̃d⁹ q̄ꝫ medici. Et nō oꝫ quidem
vt ſit illud qð eſt dulcius nutribili⁹ neq; illud qð
eſt ſuauis nutribili⁹: q̄uis ſit impoſſibile q̇n in oī
nutriēte apud medicos ſit dulcedo aliq̄. verūtam̄
nutrimētū aliȷs indiget cōditōib⁹ ꝑ̄ter dulcedineꝫ
hāc. ¶ Et vnctuoſū cōpatū eſt dulci. Spiſſū ve-
ro qð ad vtrūq; eoꝝ cōuertit̄ cōpatōe cal'itatis ꝓ
protiōalis cōuertit̄ ad dulcedinē qñ eſt in initō ſue
ſubtilitatis cū aqueitate ⁊ pauca aeritate ⁊ cōuerti
tur ad vnctuoſitatē qñ eſt intentō ſue ſubtiliatōis
cū aqueitate delectabili ⁊ ꝑmiſcet̄ ei aeritas pluris
cuius introitus ad aqueitatē ſit vehemēs. ¶ Ama
rū aūt ⁊ ſalſū linguā abradūt. verūtñ ſalſū abra-
dit leuiter ⁊ lauat ⁊ nō exaſpat ⁊ nō iuuat ipm̄ ad
illud aduentus obuiatōis ſue mēbro ad oēs ꝑtes e⁹
cū equalitate ꝓpt̄ ſui ſubtilitatē: ſed tñ ipm̄ ledit
os ſtōi. amaꝝ vero abradit ita vt exaſpet ⁊ iuuat
ipm̄ ad illð diuerſitas locoꝝ ſuoꝝ ſm ꝙ dixim⁹.
Acutū vero ⁊ acetoſū mordicat̄ linguā: ſed acutuꝫ
mordicat eā vehemēter cū calefactōe. Et aceto-
ſum mordicat eam mediocriter abſq; calefactōne

¶ Et salsum q̇dem ꝓuenit ex resolōne amari i in
sipido aquoso. qū ergo ꝯgelatur sicut aqua cineris
fit salsū. Et acetosū ꝓuenit ex cōuersiōe dulcedinis
cū diminutione caliditatis: aut digestiōe pōticita-
tis cū augmēto hūiditatis ⁊ calitatis: ⁊ ei⁹ substātia
ſm summā rei ē substātia hūida. ⁊ silr dulce. sub
stantia enī eius ad hūiditatē ptinet. sed substantia
amari ⁊ pontici ad siccitatē. Opationes aūt dulcis
sunt digestio ⁊ lenificatio ⁊ mltiplicatio nutrimē-
ti ⁊ nā diligit ipm ⁊ virtus attractiua attrahit ipz
Et opatiōes amaritudinis sūt abstersiua et exaspa
tiua. Et opatio pōticitatis ē ꝯtractio si ē debilis. ⁊
expssio si sit fortis. Et opationes stipticitatis sunt
ꝯtractio ⁊ inspissatio ⁊ iduratio ⁊ retētio. Et opa-
tiones vnctuositatis sūt lenificatio ⁊ lubrificatio ⁊
coctio parua. Et opatiōes acuitatis sunt resolutio
⁊ incisio ⁊ putrefactō: Et opationes salsedinis sunt
abstersio: ablutio: ⁊ exiccatio: ⁊ prohibet putrefa
factionē. Et opatiōes acetositatis sūt infrigidatio ⁊
incisio. ¶ Et qn̄qȝ agregant duo sapores i substā
tia vna sicut ē aggregatio amaritudinis ⁊ stipticita
tis i licio. ⁊ nomiāt horribilitas: ⁊ sicut aggregatō
amaritudinis ⁊ salsedinis i lacubus: ⁊ nomiāt tur-
pitudo. ⁊ sicut agregatio acuitatis ⁊ dulcedinis in
melle cocto. ⁊ sicut agregatio amaritudis et acui-
tatis et stipticitatis i melōgena. ⁊ sicut aggregatio
amaritudis et acuitatis et isipiditatis i endiuia. Et
qn̄qȝ adiuuāt se ea q̄ ꝓueniūt ex duobus saporib⁹
ad ꝯfortandū illud qd̄ ꝓuenire debebat ex vno
sapore. Acuitas enī et mordicatio remanētes i ace
to ex vino faciūt ipm vehemētioris ifrigidatiōis
qm̄ acuitas et mordicatio apiūt trāsitus: ⁊ adiuuāt
ad penetrandū et nō ꝓueniūt i aceto ad hoc ut ipm
calefaciāt ita ꝙ inde sit curandū: ergo fit ifrigida-
tio aceti magis ꝓfundās. ¶ Et qn̄qȝ iuuāt se ea q̄
ꝓueniūt ex duob⁹ saporibus ad cōfrigendū illud
quod ꝓuenit ex vno sapore sicut acetositas ⁊ pōti
citas in acresta. ponticitas enī acreste ꝓhibet eius
acetositatē ab ifrigidatiōe vltima. ¶ Et qn̄qȝ essē
tia iuuat q̄litatē: et qn̄qȝ est cōtraria: iuuās q̇dem
est sicut subtilitas q̄ associāt acetositati: ⁊ ponit in
frigidationē eius magis ꝓfundantē: ꝯtraria vͦo est
sicut spissitudo q̄ associāt lacti acetoso ⁊ ponit infri
gidationē eius breuiori spatio. Et qn̄qȝ accidit ut
sint q̇dam sapores nō puri. ⁊ deinde purificent ſȝ
tēpus sicut aqua acreste: qū enī super ipam ꝓlon-
gāt tempus purificāt eius acetositas ꝓpter mltitu
dinē eius quod residet ex pontico et reliq̇s. ¶ Et
qn̄qȝ accidit ut sint q̇dam sapores puri et pmiscet
eos tempus cū aliis sicut mel. tempus enī ipsum
amarū efficit et acuit augmētata acuitate et amari-
tudiue. ⁊ sicut vigorat amaritudo tēporis quā fa
cit temp⁹ et eius acuitas expressionē vue. nā tēp⁹
i pͥmis dat amaritudinē pmixta terra. deīde icipit
i ipa puritatē et clarificatiōꝫ facere. Qū ergo pmi-
scent ponticū ⁊ amarū fit abstersio cū stipticitate ⁊
est cōueniēs ꝯsolidatiōi exiturarū i q̇bus ē laxitas
pauca: ⁊ cōuenit oi solutioni cui⁹ cā est oppilatio.
⁊ cōfert spleni vehemēter si amaritudo nō est i eo
debilis. Et oia q̇dem que sunt hui⁹mōi ꝯferūt sto
macho ⁊ epati. Amaꝝ enī absolutū ⁊ acutū absolu
tū nocēt visceribꝰ. Et si associāt eis stipticū ꝯferūt
nā ipa sua amaritudine radūt ⁊ quod ē eis de stip-
ticitate seruat virtutē viscerū. ¶ Et qn̄qȝ ē i stip
tico amaro imo i stiptico in quo nō apparet mlti-
tudo amaritudinis virtus soluēs cholerā citrinā ⁊
aquositatē cū expssione ⁊ nō ē i ipo virtus soluēs
phlā viscosuꝫ: ⁊ ꝓprie si stipticitas ē fortior ama
ritudine ⁊ hoc ē sicut apsinthiū. omne aūt dulce cū
stipticitate viscerib⁹ ē amicū qm̄ est suaue ⁊ cōfor
tans etiā. Et ꝓhibet exaspationē meri qm̄ est silr
tprato. ¶ Et omne exiccatiuū ꝓpter ponticitatem
suā: aut stipticitatē qū est i eo vnctuositas: aut i si
piditas: aut dulcedo: ⁊ vlr qd̄ ꝓhibet mordicati
onē ē gn̄atiuū carnis. Si aūt est stipticū cū acuitate
⁊ amaritudine ⁊ est cōpositū ex substātia ignea et
terrea est cōueniēs vlceribus ⁊ exituris i q̇bus est
hūiditas mala: ⁊ ē cōueniēs valde ad cōsolidandū
¶ Et qn̄qȝ fit cōpositio ex virtutibus istis ſm cō
positionē mēꝝ eaꝝ: ⁊ saporeꝫ ſm rōcinationē quā
cōditionauim⁹ ante. ¶ Hec ergo sunt q̄ diximus
de saporibus ⁊ q̄ sequnt ſm ipaꝝ pͥncipia. ¶ Ser
mo autē verificās i his rebus est sapienti nāli sed
medico q̄ntitas hec sufficit assumpta ex eis. Odo
res vͦo ꝓueniūt a caliditate ⁊ ꝓueniūt a frigiditate
sed eoꝝ olfacio ⁊ ipsoꝝ sternutatio ē caliditas ſm
plimū: qm̄ cā plima in ꝓpinq̇tate odorū ad virtu
tē odorandi est substātia subtilis vaporosa. q̄uis
sit iam cōcessuꝫ ꝙ sit ſm semitam cōuersiōis aeris
p̄ter resolōneꝫ alicui⁹ rei ex habente odorē. veꝝ
tn̄ est pͥmū ſm plimū. ¶ Omnes ergo odores ex
q̇bus sentit mordicatio: aut declināt ad lat⁹ dulce
dinis sūt calidi. ⁊ illi ex q̇bus sentit acetositas ⁊ cha
ragiati roralis oēs sunt frigidi. Et bene redolētia
ſm plimū sunt calida nisi illa q̇bus associāt rorali-
tas: ut musch⁹ ⁊ sedaͦ spūs ⁊ anhelitus ut cāfora
⁊ nenufar. Corpora enī amboꝝ nō euacuāt ex sub
stātia infrigiditate associata odori usqȝ ad cerebrū.
Omne ergo bene redolēs ē calidū. ⁊ silr omne ale
feniati q̄re ꝓpter illud sunt faciētia dolorē capis.
¶ De coloribus iam locuti fuim⁹ ⁊ fecim⁹ te sci
re ꝙ ipi diuersificant ſm plimū. ⁊ non sunt sicut
odores ſm plimū: sed ipi demōstrant i intentione
vna demōstratiōꝫ plimā. Et ē q̇dem qū spēi vni⁹
diuersificant modi. ⁊ q̇dam eoꝝ sunt decliues ad
albedinē: ⁊ q̇dam eoꝝ sunt decliues ad tincturam
rubeā aut nigrā. tunc ad albedinē declināte si sūt
in specie frigidi nā sunt frigidiores: ⁊ declinātes
ad alia duo sūt min⁹ frī. Et si nā trahit ad calidita
tē. tunc res est ecōuerso. Et hoc q̇dem qn̄qȝ diuer
sificāt i rebus. verūtn̄ illud quod ē ſm plimuꝫ est
quod dixi ante. Loquamur ergo nūc de opōnibus
medicinaꝝ singularium.

Caplm quartū d' opatiōib⁹ medicinaꝝ singulariū

Dicemus ꝙ medicine simplices hn̄t opati
ones vlēs: ⁊ opōes pticlāres: ⁊ opatiōes
silēs vlibus. ¶ Opatiōes itaqȝ vlēs sunt
sicut calefactio ⁊ ifrigidatio ⁊ expulsio ⁊ attractio
⁊ vlceratio ⁊ cōsolidatio. ⁊ q̄ sunt silia illis. ¶ Et
operatiōes pticulares sunt sicut iuuamentū i can-
cro ⁊ iuuamētū i hemorroidib⁹ ⁊ iuuamētū in icte
ricia ⁊ silia his. ¶ Et opationes que sunt similes
vlibus sunt sicut ꝓuocatio ⁊ solutio: ⁊ q̄ sūt silia
illis. he enī quāuis sint pticulares: quia sunt i mē
bris ꝓpriis et cū instrumētis ꝓpriis. tn̄ sunt siles
vlib⁹. qm̄ sunt opationes reꝝ quaꝝ iuuamenta ⁊

nocumenta sunt cōia cū hoc ꝙ patit̄ ab eis corpꝰ to tum nō ꝑ accidēs. ¶ Nos vō nō rememoramur hic nisi ꝺpationū eaꝝ vl̄ium: ⁊ silium vl̄ibus. ¶ Vl̄ium itaqꝫ opationū alie sunt que sunt ꝑme. Et alie sunt q̄ sunt secūde. Et ꝑme q̇dem sunt opatio nes quatuor que sunt infrigidatō calefactio hume ctatio ⁊ exiccatio. Secūdaꝝ vō alie sunt q̄ sunt iste eedeꝫ opationes. sed sunt mēsurate: aut cōpate cū termīo additiōis: aut diminutiōis sicut adustio ⁊ putrefactio: ⁊ sicut cōgelatio. nam iste eedem sūt calefaciētes ⁊ īfrigidantes: sed sunt mēsurate ⁊ cō pate. ¶ Et alie sunt q̄ sunt opationes alie: sꝫ sunt ꝓcedētes ab istis. sicut stupefactio ⁊ sigillatio ⁊ at tractio: ⁊ lubrificatio: ⁊ aptio: ⁊ cōglutinatio: ⁊ que sunt silia illis. vl̄ibus vō similes sūt sicut vē tris solꝰ ⁊ ꝓuocatio ⁊ sudoris eductio. ¶ Et ante q̇dem ꝙ̄ loquamur de opatiōibus eaꝝ loquamur de ꝓprietatibꝰ q̄s in seip̄is hn̄t. ¶ Dicimus ergo ꝙ ꝓprietates quas medicine ī seip̄is hn̄t. alie sunt ip̄e qualitates q̄tuor note: ⁊ alie sunt odores ⁊ co lores: ⁊ alie sunt ꝓprietates famose quaꝝ sunt iste subtilitas ⁊ spissitudo ⁊ pulueriȥādi ꝓprietas ⁊ vi scositas: ⁊ cōgelatio ⁊ cursus: ⁊ mucilaginositas: ⁊ oleaginositas: ⁊ spongiositas: ⁊ leuitas: ⁊ grauitas ¶ Medicina aūt subtilis ē cuiꝰ ꝓprietas est ut qū a virtute patit̄ nāli q̄ in nobis est. diuidat̄ in cor poribꝰ nostris in ꝑtes minimas sicut crocus ⁊ cin namomū. ⁊ hec quidem medicina magis cōfert in omībus suis īpressiōibus ꝙ̄ oēs medicine. ita ut lꝫ ī eius desiccatione nō sit mordicatio. tn̄ cōseq̄t de sicationē rei fortis mordicātis. ¶ Et ītelligo per spissaꝫ cuiꝰ nō est istud de suis ꝓprietatibus sicut cucurbita et gypsuꝫ. ¶ Per viscosaꝫ uero sig̃mus omnē medicinā cuiꝰ ꝓprietas ē actu aut potentia q̄ est eius opatio qū caliditas īnata in eā īpressionem efficit ut recipiat extensionē suspēdēdo ⁊ nō abscin dat̄ qn̄ extēdit̄. Et est illa cuiꝰ duabꝰ extremitati bus qū duo adherēt corpora ⁊ mouēt̄ ad elōgatio neꝫ possibile est ut cū eis moueat̄ p̄ter illud quod ē īter eas abscidat̄ sicut mel. ¶ Et pulueriȥabilis q̇ dem est q̄ in ꝑtes diuidit̄ ꝑuas ꝓpter ꝯp̄ssionē ꝑuā cū siccitate aut ꝯgelatione sicut aloes bonū. ¶ Et ꝯgelatiā ē illa cuius ꝓprietas est ut ꝑueniat tal̄r ꝙ mouent̄ ꝑtes eius ad dilatationē a quocūqꝫ loco po nit̄. verūtn̄ actu ē fixa ꝭꝫ suā figurā ⁊ suū situ ꝓpt̄ cām frigidā valde sicut cera. ⁊ vl̄r ē cuiꝰ ꝓprie tas est ut fluat nō tn̄ actu fluit. ¶ Et medicina qui dē decurrēs ē medicina q̄ nō firmat̄ ꝭm suā figurā ⁊ sitū suū qū sistitur sup corpus duꝝ. sed mouent̄ ꝑtes eius supiores ad inferiores in ꝑtibus ad quas eaꝝ ꝓcessꝰ ē possibil̄ sicut fluxibilia oīa. ¶ Et me dicina mucilaginosa est illa cuiꝰ ꝓprietas ē ut qū in infundit̄ ī aqua aut ī corpore aquoso separent̄ ex ea ꝑtes ꝑmiste illi hūiditati ⁊ ꝑueniat substātia ag gregata ex eis ad lubricitatē sicut psilium ⁊ altea: ⁊ semina mucilagīosa soluūt cū lubricitate nisi assē tur ⁊ fiat eoꝝ mucilaginositas cōglutinositas ⁊ re tineat. ¶ Et oleagina est medicina ī cuiꝰ substātia est aliquid vnctuositatis sicut grana. ¶ Et spōgi osa est medicina que ē sicca ī actu terrea cuiꝰ ꝓpri etas est: ut qū obuiat ei aqua: aut hūiditas liq̇da ꝑ fundet̄ aq̄ ī ip̄a ⁊ penetret aq̄ ī meatibꝰ eius occul tis ita ut non videat̄ sicut calx non extincta. ¶ In

leui aūt ⁊ graui res est manifesta. ¶ Medicinarū autē opatiōes famosas oꝫ nos numerare ꝭm cōdi tiones p̄dictas. deinde ꝯsequēter ponamꝰ descrip tiones ⁊ expōnes nominū eaꝝ ꝭꝫ ordinē vnū. Di cit̄ ergo medicina calefactiua subtiliatiua resolutiā abstersiua carminatiua vl̄ exiccatiā exaspatiā apitiā mollificatiua maturatiā digestiua īcisiua frāgitiua uētositatis attractiā mordicatiā rubificatiā pruritū faciēs: vlceratiua corrosiua adustiua: frangēs dis rūpens: putrefactiua cauteriȥatiua excoriatiā. Iste ergo sunt xxiiᶜ opationes. ¶ Et est ordo alius. in frigidatiua ꝯfortatiua repcussiua īgrossatiā. crudū faciēs stupefactiua. Et iste sunt sex opationes. ¶ Et ē ordo alius humectatiua inflatiua lauatiua sor didatiua lubrificatiua planatiua. Iste itaqꝫ sūt sex opationes. ¶ Et ordo alius desiccatiua expressiua cōtractiua oppilatiua glutinatiua ꝯsolidatiua gene ratiua carnis sigillatiua. Iste ergo sunt octo opatio nes. ¶ Et est aliud genꝰ ꝓprietatū ꝭm opationes eaꝝ. ꝑniciosa venenosa tyriaca beȥahar. Et etiam est solutiua ꝓuocatiua sudoris eductiua. ¶ Oēs ergo iste sunt. xlix. operationes quas eligimus de summa opationū ꝓportionataꝝ vel ꝑtinentiuꝫ. ⁊ nos q̇deꝫ narrabimꝰ vnāquāqꝫ haꝝ opationū sua descriptiōe. Calefactiua est nota. ¶ Subtiliatiua ergo ē medicina cuius ꝓprietas ē ut ponat essentiā humoris subtiliorē cū cal̄itate tempata sicut isopꝰ ⁊ albasce ⁊ camemilla. ¶ Resolutiua vō est me dicina cuiꝰ ꝓprietas est ut sepet humorē faciendo ip̄m vaporem: ⁊ extrahēdo ip̄m a loco ī quo fuit detentꝰ. s. partē post ꝑtem donec assiduatiōe illiꝰ opōnis finiat illud qđ ex eo ꝑ̄manet fortitudīe sue cal̄itatis sicut castoreū. ¶ Et abstersiua q̇dem est medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut moueat humiditates viscosas ⁊ cōgelatas ab orificijs poroꝝ in supficie mēbri ita ut elonget eas a loco sicut aqua mellis. ¶ Omnis aūt medicina abstersiua essential̄r lenit nām: licꝫ ī ea non sit virtus solutiua. ¶ Et omne amaꝝ ē abstersiuū. ¶ Exaspatiua vō ē medicina q̄ ponit̄ supficiē mēbri diuersaꝝ partiū in latitudine ⁊ ꝓfūditate: aut ꝓpter fortitudinē cōtractiōis sue cū spissitudine substantie sue ꝭm ꝙ p̄missum ē: aut ꝓpter vehemētiā sue acuitatis cū subtiliatiōe sub stātie ⁊ secat eam ⁊ destruit̄ equalitas: aut ꝓpter suā abstersionē a superficie aspa in ꝑ̇ncipio vel in radice plana ꝑ accn̄s: qm̄ qū abstergit a membro grosse essentie cuiꝰ supficies ē aspa: ⁊ ꝑtiū situs di uersus hūiditatē viscosaꝫ currentē sup eā ⁊ faciētē ꝑuenire supficiē extraneā planā: egredit̄ asperitas pl̄ima ⁊ ꝓcedit. Et hec medicina ē sicut corona re gia. ¶ Et magis manifesta opatio ip̄ius ī exiccādo nō ē nisi ī oībus ossibus ⁊ cartilaginibus ⁊ minus manifesta ī cute. ¶ Aperitiua aūt ē medicina cuiꝰ ꝓprietas ē ut moueat māꝫ exn̄tem intra cōcauita tē meatuū ad exteriora ut remanere faciat ꝯcauita tē meatuuꝫ aptaꝫ. ⁊ hec q̇dem ē fortior abstersiua sicut petroselinū. Et ip̄a q̇dem non efficit hoc nisi quia est subtilis ⁊ resolutiua: aut quia ē subtilis ⁊ īcisiua: ⁊ tu scies ītentionē incisiue iam: aut q̇a est subtilis ⁊ lauatiua. ⁊ scies ītentionē lauatiue post. ¶ Omne aūt acutū ē apitiuū. Et omne amaꝝ sub tile ē apitiuū. Et oīe subtile liquidū ē apitiuū qū ad cal̄itatē aut ad eq̄litatē declinat: ⁊ oīe subtile

acetosuz est apitiuū. ¶ Mollificatiua vo medicina ē cuiꝰ pprietas est ut ponat essentiā mēbrorum hn̄tiū ispissos poros leniorē calitate ⁊ hūiditate sua ⁊ accidit ex hoc ut pori fiāt latiores ⁊ expulsio supfluitatū que in eis cōtinent̄ facilior sicut empl'm de aneto ⁊ semie lini. ¶ Maturatiua ē medicina cuius pprietas ē ut acquirat humori digestionē: qm̄ calefacit cū equalitate ⁊ i ipa est virtus cōtractiua retinēs humorē vsqꝫquo digerat̄ ⁊ nō resoluat̄ laboriose: ⁊ sepet̄ hūidū ipiꝰ ab eiꝰ sicco ⁊ ē adustio quia facit adustio ut sepet̄. ¶ Et digestiua ē cuius pprietas est ut acq̄rat cibo digestionē: ⁊ tu iam scivisti illud i his q̄ p̄terierūt. ¶ Frāgens aūt ventositates ē illa cuiꝰ pprietas est ut essentiā efficiat vē tositatis subtilez aereā pp calitatem ⁊ desiccationē suā: quare resoluit̄ ⁊ fugat̄ ab eo i quo retēta erat sicut semē rute. ¶ Et incisiua est medicina cuius pprietas est ut penetret subtilitate sua in id quod est iter duas supficies. s. hūoris viscosi ⁊ supficiē in qua est iuiscatus ⁊ remouet ipm ab ea: ⁊ ppter hoc adueniūt ptibus eius supficies diuerse opōnis ppt̄ qꝺ ipa sepat eas q̄re fit facilis expulsio eaꝝ a loco i quo fixe erāt sicut sinapis et oxymel. ¶ Et icisiua q̇dem opposita ē viscose facieti adherere: sicut resolutiua ē opposita igrossatiue. ⁊ subtiliatiua opposita ē ispissatiue. ¶ Et numerat̄ vnāquāqꝫ eaꝝ et diffiniūt ex ea q̄ cōpar ē ei i rememoratiōe ⁊ nō est q̇dem cōditiōis icisiue ut efficiat i essentiā hūoris aliq̇d: sed i cōtinuatiōe eius ⁊ fortasse separat ipm i ptes: ⁊ vnaqueqꝫ ipaꝝ ē fꝫ similitudinē essentie p̄me. ¶ Attractiua vo est illa cuiꝰ pprietas est ut moueat hūiditates ad locū cui obuiat. ⁊ illud ē ppter subtilitatē sui ⁊ calitatez suā sicut castoreū. ¶ Et medicina vehemētis attractiōis est ea cuiꝰ pprietas est ut moueat hūiditates ⁊ extrahat eas ex pfundo ⁊ ē ꝯferēs valde sciatice passiōi ⁊ doloribus iūcturaꝝ pfundaꝝ empl'ata post purgationē ⁊ p'eam euelunt̄ spine et sagitte ex locis i q̇bus retinent̄. ¶ Mordicatiua vo medicina est i qua ē qualitas penetratiua valde subtilis faciens puenire i cōtinuitate separationem plurimi numeri iordinati situs pue quātitatis quare vnaqueqꝫ eaꝝ nō sentit̄ singulariter: sed sentit̄ totū quasi dolor vnus sicut empl'm sinapis cū aceto ⁊ acetū ipsum. ¶ Sed rubificatiua ē medicina cuiꝰ pprietas est ut calefaciat mēbrū cui obuiat fortiter: ita ut ad ipsuz vehemēti attractione sanguinē attrahat puenientē ad eius exteriora: ⁊ rubefaciat ipm ⁊ hoc est sicut sinapis ⁊ napellus ⁊ calamentū. Et medicine rubificātes efficiūt opationē cauterizatiōi ppinquā. Pruritū aūt faciēs est medicina cuius pprietas est ppt̄ acuitatē ⁊ calefactiōꝫ sui ut attrahat ad poros humorē mordicatiuū pruritū facientē ⁊ nō puenientem ad hoc ut exulceret. Et qn̄qꝫ adiuuāt ipm spine pillose duroꝝ corpoꝝ nō sensate sicut kebikēgi ¶ Et vlceratiua q̇dē medicina ē cuiꝰ pprietas est ut ꝯsumat ⁊ r̄soluat hūiditates ꝯtinuātes iter ptes cutis ⁊ attrahat mām malā ad eam: ita ut pueniat vlcus sicut anacardus. ¶ Sed adustiua ē medicīa cuiꝰ pprietas ē ut resoluat subtile qꝺ ē in hūoribꝰ ⁊ mēbris ⁊ faciat remanere cineritatē eoꝝ sicut euforbium. ¶ Et corrosiua ē medicina cuiꝰ pprietas est ut resoluat ⁊ cōsequat̄ ex eius resol'one ⁊ ulceratione quatenꝰ de substātiā carnis minuat̄ sicut flos eris. ¶ Rumpitiua autē medicīa ē cuiꝰ pprietas est ut qū hūorē iuenit lapideū minoret ptes eiꝰ ⁊ cōterat eas sicut saxifragia ⁊ sicut lapis iudaicus ⁊ reliqua. ¶ Putrefactiua vo ē illa cuiꝰ pprietas est ut corrūpat cōpl'onez spūs peruenietis ad membrū ⁊ cōpl'onez hūiditatis mēbri eius cū resol'one ita ꝙ nō est cōueniēs ut sint pars illius mēbri ⁊ nō peruenit ad hoc ut adurat ipm ⁊ corrodat: ⁊ resoluat hūiditatē eius. imo dimittit i ipo hūiditatē corruptam in qua agit nūc calor inatus ⁊ putrefit. Et huiusmōi q̇dez exemplū est arsenicū ⁊ gūma ruthe agrestis. ¶ Cauterizatiua aūt est medicina q̄ carnē corrodit ⁊ cutim adurit: ita ꝙ idurat ⁊ exiccat eā ⁊ ponit ipam q̄si adustā: ⁊ fit substātia illius cutis obstaculū meatus hūoris currētis: aut eiectio i facie ipius ⁊ nomiat̄ escara ⁊ admīstrat̄ in retentiōe sanguinis ex arterijs capitis fluētis ⁊ his sil'ibus: sicut dragantū ⁊ colcotar. ¶ Excoriatiua aūt ē medicina cuiꝰ pprietas ē ppter nimietatē sue abstersionis: ut abstergat ptes cutis corruptas sicut costus ⁊ aristologia. ⁊ omne quod cōfert morphee ⁊ pāno ⁊ sil'ibus. ¶ Infrigidatiua vo nota est. ¶ Et cōfortatiua ē medicina cuiꝰ pprietas est ut tempet essentiā mēbri et ꝯpl'onez eius donec phibeat̄ accipere superfluitates ad ip̄z effusas ⁊ ipedimēta: aut ppter pprietatē q̄ est i ea sicut terra sigillata ⁊ tyriaca: aut ppter eq̄litatez cōpl'onis sue q̄re ifrigidat illud quod ē calidius: ⁊ calefacit quod ē frigidius fm ꝙ visuz ē gal'. ꝺ oleo rosaceo. ¶ Repercussiua vo medicina ē cōtraria attractiue. ⁊ est medicina cuiꝰ proprietas ē ppter frigiditatē suā ut in mēbro faciat puenire frigus ⁊ inspisset̄ ea ⁊ ꝯstringant̄ pori ipius: ⁊ frangat̄ caliditas eius attractiua ⁊ ꝯgelet̄ illud quod ad ipm currit ⁊ ispisset ipm ⁊ phibeat ipm ne ad mēbꝝ currat: ⁊ phibeat mēbꝝ a receptiōe ipius sicut solatrū in apatibus. ¶ Et igrossatiua ē cōtraria subtiliatiue: ⁊ ē medicina cuius pprietas ē ut faciat essentiā hūiditatis grossiorem: aut cōgelādo ipam: aut ispissando: aut pmiscendo. ¶ Crudū vo faciēs ꝯtraria est digestiue ⁊ maturatiue: ⁊ ē medicina cuiꝰ pprietas est ut sua frigiditate destruat operatiōez caloris inati: ⁊ etiā extranei i cibo ⁊ hūores ita ut remaneat idigestus et nō coctus. ¶ Et stupefactiua ē medicina frigida ex ifrigidatiene cuiꝰ quā in mēbro facit puenit ut ponat substātiaz spūs deferētis ad ipm virtutez motus ⁊ sensus frigidā in cōpl'one suā et grossam i substātia sui: q̄re nō vtunt̄ eo virtutes aīales: ⁊ resoluit̄ cōpl'o mēbri ppter illud: et nō recipit impsiōꝫ vtutū aīaliū sicut opiū ⁊ hyusq̇amū ⁊ lactuca ⁊ papauer nigrū et mādragora ⁊ sil'ia eis. ¶ Humectatiua aūt est nota. ¶ Et inflatiua ē medicina i cuiꝰ substātia est hūiditas extranea grossa in q̄ quꝫ calor inatus operat̄ nō velociter resoluit̄: sed cōuertit̄ i ventositatē sicut sunt faseoli. ¶ Et oīa in q̇bus ē inflatio sunt facietia soda: nocētia oculis. ¶ Ex medicinis vo ⁊ cibis sunt quoꝝ hūiditatē: p̄ma resoluit digestio ad ventositatē: quare fit inflatio eoꝝ i stomacho ⁊ resolutio inflatiōis eoꝝ in ipo ⁊ i intestinis. ¶ Et ex eis sunt quoꝝ hūiditas superflua q̄ est i eis. ⁊ est mā inflatiōis nō patit̄ i stomacho aliq̇d donec ad venas vadat: aut nō patiūt̄ in

stomacho totalr̃: sed pars eoꝝ: ⁊ remanet ex eis q̃
patit̃ i venis: ⁊ ex eis sunt q̃ patiũt̃ totalr̃ i stoma
cho ⁊ cõuertũt̃ i ventositatẽ: sed non resoluit̃ sua
ventositas i stomacho. imo penetrat ad venas: ⁊
vẽtositas eius remanet i ipo. ¶ Et vlr̃ q̇dem cuꝫ
oi medicia i qua ẽ hũiditas superflua extranea ꝑpt
illud quod ei permiscet̃ ẽ inflatio sicut zinziber et
semẽ eruce. ¶ Et ois medicina cuiꝰ ẽ inflationem
facere i venis ẽ virilis mẽbri iflatiua. ¶ Lauatia
vero ẽ ois medicina cuiꝰ ꝓprietas ẽ ut abstergat
nõ virtute agẽte i ipa: sed virtute patiẽte quã iu
uat motus. ¶ Et significo per virtutẽ patientẽ hu
miditatẽ: ⁊ per motũ significo cursuꝫ. currens enĩ
subtile qũ vadit super orificia venaꝝ lenit hũidi-
tate sua superfluitates: ⁊ remouet eas suo cursu si
cut aqua ordei et aq̃ cucurbite. ¶ Sordidas vero
vlcera ẽ medicina humectatiua q̃ permiscet̃ hũidi
tatibꝰ vlceꝝ ⁊ facit eas plures: et ꝓhibet desicca
tionẽ et ꝯsolidationẽ. ¶ Lubrificatiua aũt est cuiꝰ
ꝓprietas ẽ ut humectet superficiẽ corporis obuiã-
tis meatui et retẽti i ipo: ita ut remoueat ipm ab
ea et faciat partes eius susceptibiliores cursꝰ ꝑpt
lenitatẽ eaꝝ acq̇sitam per admistionẽ eius. deinde
moueat̃ a loco suo g̃uitate sua nãli ⁊ virtute ex-
pulsiua sicut pruna i solone sua. ¶ Applanatia v̇o
est medicina viscosa cuius ꝓprietas ẽ ut dilatet̃ su
per superficiẽ mẽbri asperi dilatatiõe plane super
ficiei et fiat manifestũ illius corporis per eã planũ
recte asperitatis: aut currat ad ipm hũiditas dilata
ta hac extensiõe. ¶ Et desiccatiua q̇dem medicia
est q̃ ꝯsumit hũiditates sua resolone ⁊ subtiliatiõe
¶ Cõtractiua v̇o medicina ẽ q̃ facit euenire i mẽ-
bri ꝑtibꝰ supfluũ motũ currentẽ ad aggregationẽ
ut inspissent̃ i suo situ: ⁊ oppilent̃ meatꝰ. ¶ Sed
expssiua ẽ medicina ex q̃ ꝓuenit̃ ꝓpterea ꝙ ꝯtrahit
⁊ aggregat ꝑtes ad hᵒ ut necessario faciat ꝓuenire
huitates subtiles stantes i vacuitatibus eaꝝ ad cõ-
ꝓssionẽ ⁊ sepationẽ. ¶ Oppilatiua aũt est medicia
sicca q̃ retinet̃ ꝓpter sui spissitudinẽ ⁊ siccitatẽ: aut
ꝑpt̃ suã glutinationẽ i trãsitu: ⁊ facit euenire i ipo
oppilationẽ. ¶ Cõglutinatiua ẽ medicina sicca in q̃
est hũiditas pauca viscosa q̃ adheret sup orificia ⁊
oppilat ea ⁊ tenet mãm currentẽ. Omne aũt cur-
rẽs lubricũ qũ in ipo opat̃ ignis fit ꝯglutinatiuũ op
pilatiuũ retentiuũ. ¶ Cõsolidatiua ẽ medicia q̃ e-
xiccat ⁊ ĩspissat hũiditatẽ stantẽ ĩter duas supficies
vulneris ꝓpinquas: ita ut cõuertant̃ ad ꝯglutina-
tionẽ ⁊ viscositatẽ ⁊ adhereat vna eaꝝ alteri sicut
sanguis draconis ⁊ aloes. ¶ Carnis v̇o gnãtiua ẽ
medicina cuiꝰ ꝓprietas est ut ꝑmutet sanguinẽ sup
uenientẽ vulneri i carne ꝓpterea ꝙ equat ꝯplonẽ
eius ⁊ coagulat ipm cũ exiccatiõe. ¶ Et sigillatiua
est medicina exiccatiua q̃ exiccat supficiẽ vulneris
ita ut fiat cortex sup ipam custodiẽs ipam ex nocu
mẽtis vsquequo gnet̃ cutis nãlis. ¶ Et est omnis
medicina eq̃lis i duabꝰ actiuis exiccãs absq; mor-
dicatiõe. ¶ Medicina v̇o ꝑniciosa ẽ medicina que
cõuertit cõplonẽ ad corruptionẽ supfluã sicut eu-
forbiũ ⁊ opiũ. ¶ Et venenũ ẽ medicina q̃ corrũ-
pit cõplonez nõ cũ ꝯtrarietate tm̃: sed cũ ꝓprietate
que ẽ in ipo sicut napellus. ¶ Albezahar aũt ⁊ ty-
rica sunt oms medicine quaꝝ ꝓprietas ẽ ut ꝯseruet
sanitatẽ ⁊ virtutẽ i spũ: ut ex eis expellat nocumẽ

tũ veneni a se. Et quasi nomẽ tyriace artificialibꝰ
dignĩꝰ cõuenit. ⁊ nomẽ albezahar singularibꝰ ca-
dentibꝰ ſm nãm digniꝰ. ¶ Et videt̃ ꝙ vegeta-
bilia ⁊ mineralia ex artificialibꝰ dignius nomẽ ty
riace sumãt: mineralia nomẽ albezahar. Et videt̃
etiã ꝙ nõ sit iter ea magna differẽtia. ¶ Solutiua
aũt ⁊ ꝓuocatiua ⁊ sudoris eductiua sunt note. ¶
Omnis v̇o medicina in q̃ solo cõiũgit̃ cũ cõtractiõe
sicut hermodactilus ẽ ꝯferẽs i doloribus iũcturaꝝ
qm̃ virtus solutiua incipit ⁊ attrahit mãꝫ. ⁊ vir-
tus cõtractiua incipit ⁊ cõtrahit meatũ mc̃. quare
nõ reddit ad ipm mã neq; succedit ei alia. ¶ Ois
medicina resolutiua in q̃ est cõtractio ẽ eq̃lis ⁊ cõ-
fert mollificatiõi iũcturaꝝ ⁊ spasmo eaꝝ ⁊ apati-
bus phlaticis. Et cõtractio et resolo in vnaquaq;
eaꝝ cõfert i exiccãdo. Qum ergo aggregant̃ ꝯtra-
ctio ⁊ resolo fit fortior siccitas. ¶ Medicine v̇o
solutiue et ꝓuocatiue ſm plimũ sunt ꝓhibentium
opationũ. naꝫ ꝓuocatĩe ſm plimũ exiccãt fecem.
¶ Et medicine i q̇bus aggregant̃ virtus calefacti
ua: ⁊ virtus infrigidatiua sunt iuuatiue valde in
apatibꝰ calis qñ ad statũ suũ ꝓueniũt: qm̃ ipe ꝑpt̃
ea ꝙ cõtrahũt repcutiũt: ⁊ ꝓpterea ꝙ calefaciũt re
soluũt. ¶ Et medicine i q̇bus aggregat̃ virtus ty
riace cũ frigiditate sunt iuuatiue cibice vehement̃
¶ Et ille i q̇bus aggregat̃ virtus tyriace cũ calidi
tate cõferũt frigiditati cordis plusq̃ alie. ¶ Uir-
tus aũt q̃ diuidit ⁊ ponit vnaquaq; cõplonem ad
ptẽ quã meret̃: ita ut nõ ponat virtutẽ resolutiuã
in ptẽ mc̃i que effundit̃ ad mẽbrũ neq; ĩfrigidatiuã
i latere mc̃i effuse ab eo ẽ nã docta obedire creato
ri sublimi et glorioso.

Capitulũ q̇ntũ de iudicijs quarũdam medicinaꝝ ex
trinsecis.

Medicinis accidũt iudicia ſm dispõnes que
eis eueniũt ꝑ artẽ. Et ille q̇deꝫ sunt sicut
decoctio ⁊ cõtritio ⁊ adustio cũ igne ⁊ ab
lutio ⁊ cõgelatio i frigore. ⁊ positio i ꝓpinquitate
aliaꝝ medicinaꝝ. ¶ Sunt enĩ medicine quaꝝ iu-
dicia alterãt̃ ꝑ illud quod eis accidit ex istis dispõi
bus: ⁊ qñq; alterãt̃ eaꝝ iudicia ꝓpterea ꝙ aliis ꝑ-
miscent̃ medicinis quãuis de hoc loq̇ sit cõueniens
i cõpositiõe medicinaꝝ. ¶ Dicimꝰ ergo ꝙ medi
cinaꝝ sunt quedã spissa hñtes corpa q̃re suas vir-
tutes i decoctiõe nõ amittũt: nisi nimiũ i decoquẽ
do eas laboret̃ sicut radix capparis ⁊ aristol. ⁊ ze-
doaria: ⁊ que sunt illis silia. ¶ Et eaꝝ sunt quedã
medicine eq̃les q̇bus mediocris sufficit decoctio:
⁊ si in eis violenter laboret̃ resoluent̃ eaꝝ virtu-
tes. ⁊ recedent sicut semina vrinã ꝓuocãtia ut sti
cados ⁊ sibi silia. ¶ Et ex eis sunt medicine i qua
rũ decoctione nõ ꝓuenit̃ ad decoctionẽ eq̃lẽ. Imo
modica eis sufficit decoctio: q̃re si addat̃ vltra fer
uorẽ ꝑmũ ebullitio vna resoluũt̃ eaꝝ virtutes: ⁊
sepant̃ cũ decoctione ⁊ nõ remanet eis ĩpressio si-
cut epithymũ. nã qũ eiꝰ decoctõ fit multa destrui
tur eius virtus oio. ¶ Et ex medicinis sunt q̃daꝫ
quaꝝ virtus ꝓpter ꝯtritionẽ destruit̃ sicut scamo
nea: quare oꝫ ut vltima facilitate cõterat̃ ne ex cõ
tritione calitas eam ꝯsequat̃ corrũpens eius virtu
tẽ. ¶ Plime ꝑterea gũmaꝝ sũt huiꝰmõi. Et ipsaꝝ
q̇dem resolo i hũiditate cõuenientior ẽ q̃ cõtritio
¶ Et omniũ medicinaꝝ i quaꝝ cõtritione supflue

elaborat̄ opatiōes destruūtur. nō eni quotiēscūq;
minorat̄ corpus virtutē suā ſm qualitatē suā: ⁊ ſꝫ
ꝓportionē minoratiōis eius seruat. imo possibile
est ut diminutio corporis ꝑueniat vsq; ad termi-
nuꝫ. ne post ipm corpus aliqd sue opationis q̄ sibi
ꝓpria ē agat: qm̄ nō ē necessariū qn̄ virtus alicuiꝰ
corporis facit motū aliquē: ut medietas illius cor-
poris moueat illud quod ē motū ab eo oīno: sicut
decē hoīes mouēt onus aliqđ i die vno ꝑ miliare
vnū. Non ergo ē necessariū ut qnq; moueat illud
aliquātulū: nedū ꝙ ipm moueat ꝑ medietatē mili
aris: neq; medietas illius oneris. ita iam sit singu
laris ut qnq; singularē eaꝫ assumat ⁊ valeat ipiꝰ fa
cere ꝑmutationē. ¶ Immo possibile ē ut suscipiēs
ꝑmutationē nō patiat̄ a medietate virtutis penitꝰ
qū ipm ē cū singularitate id quod ē cū totalitate. ⁊
medietas eius nō est recipiēs a medietate illiꝰ qđ
recipit i singularitatis dispōne qm̄ ē cōtinua cum
medietate altera nō ꝑ̄parata ad hoc ut moueat̄ ab
ea singulariter. ⁊ ꝓpter hoc nō quotiēscūq; mino-
ratur corpus meᶜ: ⁊ minorat̄ virtus īuenit patien
tem i minore sibi siℓi: neq; etiā oꝫ ut hoc cū quāti
tate ꝓportiōis sue minoratiōis efficiat i patiente a
toto oīo opationē licet qbusdā videat̄ ꝙ ꝓpter mi
norationē nō destruat̄ forma ⁊ virtus: sed coruꝫ
v̄ba i cōpositis sunt viciniora ad hoc ut eoꝝ i cre-
dulitas vires nō sumat. ¶ Et medicine qdem qū
aliquā opationē hn̄t: si i eaꝝ cōtritiōe sup̄flue ela-
boret̄. possibile ē ut ad ſpēm alterā opatiōis ꝑmu-
tent̄. nā v̄bi gr̄a. si potētes sūt i euacuādo humorē
aut fecem deficiūt ab hoc ⁊ fiūt euacuātes aquosi
tatē ꝓpter casuꝫ virtutis eaꝝ: ⁊ qm̄ ipē ꝓpt̄ ꝑui-
tatē suā fiūt magis penetrātes: quare velociter ꝑ
ueniūt ad mēbꝝ aliud a mēbro i quo stant qū sunt
magne ⁊ ꝓcedit opatio ab eis. Et i ipo sicut narrat
gaℓ. sibi accidisse. Inquit eni sup̄flue cōtriui cymi-
nuꝫ q̄re ꝑmutatū est ⁊ factū ē vrine ꝓuocatiuū qū
prius fuerit i nā sui solutiuū nc̄. Oportꝫ ergo ne
ad summū ꝑueniat̄ in cōterēdo medicinas subtilis
substātie: imo nō oꝫ ut ad sūmuꝫ ꝑueniat̄ nisi in cō
terēdo medicinas spisse substātie. ⁊ ꝓprie qū ē vo
lūtas ut eaꝝ penetratio ꝑueniat ad finē elōgatiōis
⁊ sunt spisse difficiℓ motꝰ sicut medicine pulmonis
qū sunt facte ex corallo ⁊ margaritis ⁊ lapide sce-
denigi: ⁊ que illis sunt siℓia. ¶ Judicia v̄o adusti-
onis sunt ista. nā ex medicinis sunt quedā que adu
runt̄ ut virtus eaꝝ minoret̄. ⁊ quedā sunt que nō
adurunt̄ ut virtus eaꝝ augmētet̄. ¶ Et oēs qdem
medicine acute subtiℓ substātie: aut equalis qū adu
runt̄: minuit̄ eaꝝ caliditas ⁊ ipsaꝝ acuitas: ꝓpter
illud quod ex substātia ignea resoluit̄ infixa in eis
sicut atrimenta ⁊ colcotar. ¶ Medicinis v̄o quaꝝ
substātia ē spissa ⁊ ipaꝝ virtus est nō acuta neq; ca
lida adustio acq̄rit virtutē calidam sicut calx. Ista
eni fuit lapis i quo nō fuit acuitas. Qū ergo adurit̄
cōuertit̄ i acuitatē. ¶ Medicina v̄o ꝓpter vnum
qnq; accidentiū adurit̄: aut ut frāgat̄ dē eius acui-
tate: aut ut acq̄rat acuitatē: aut subtiliet̄ substantia
eius spissa: aut ut ꝑ̄paret̄ ad cōterendū: aut ut de-
struat̄ malicia q̄ est i eius substātia. Exemplū ꝑmi
est atrimentū ⁊ colcotar. Exemplū secūdi est calx.
Exemplū tertij ē cancer ⁊ cornu ceruinū qđ adurit̄
Exemplū quarti est sericū, nam ipm admistrat̄ in

cōfortādo cor: ⁊ si admistret̄ icisuꝫ ē etiā cōuenie
tius ꝙ̄ si admistret̄ adustū. sed qm̄ incisuꝫ nō seq̄t
minorationē ꝑtiū sufficientē nisi cū labore adurit̄.
Exemplū qnti est adustio scorpiōis i intentione ad
mistrationis eius ad lapidē. ¶ Ablutionis aūt iu-
dicia sunt qm̄ remouet ab oī medicina illud quod
ei ꝑmistū est đ substātia acuta subtili: ⁊ sedat illđ
in ea ⁊ tempat ipaꝫ. ¶ Et sunt ex eis q̄s īfrigidat
post caℓitatē sup̄fluā. ¶ Et ꝓpter hoc ablutio ab oī
medicina terrea īmouet igneitatē quā ab adustiōe
acq̄siuit sicut calx abluta. remanet eni tempata: ⁊
aufert̄ eius ablutio. ¶ Et sunt ex eis i qbus nō est
ītentio eius i infrigidatiōe tm̄. imo ītentio eius ē
possibilitas minorādi ꝑtes eaꝝ: ita ut ad vltimuꝫ
finē ꝑueniat̄ sicut ablutio tutie i aqua. ¶ Et ex eis
sunt q̄ abluūt̄ ut remoueat̄ ab eis virtus q̄ nō pla
cet sicut summū studiū i abluēdo lapidē armenū ⁊
azuli: ita ut sepet̄ ab eis virtus nauseatiua. ¶ Cō
gelatiōis aūt iudicia sunt qm̄ in oī medicina cōge-
lata virtus subtilis destruit̄ ⁊ addit̄ frigus sicut est
frigide substātie. ¶ Vicinitatis v̄o iudicia sūt qm̄
medicine aliqn̄ acq̄rūt ꝑ vicinitatē qualitates extra
neas: ita ut resoluant̄ eaꝝ opatiōes. Nam multe
medicinaꝝ frigidaꝝ fiūt calide ipressiōis ꝓpt̄ea ꝙ
acq̄rūt ex vicinitate asse fetide ⁊ euforbij ⁊ casto-
rei ⁊ muschi eq̄litatē calidā. Et pl̄ime medicinarū
calidaꝝ facte sunt frigide ipressiōis ꝓpterea q̄a a-
depte sunt ex vicinitate canfore ⁊ sandali q̄litateꝫ
frigidā. oportꝫ ergo ut scias hoc đ esse medicinaꝝ
⁊ aliena gn̄ā diuersa quarūdaꝫ a vicinitate aliaꝝ.
¶ Judicia vero ꝑmistionis sunt qm̄ medicinarū
opatiōes qn̄q; fiūt fortes ꝓpter ꝑmistionē: ⁊ qn̄q;
destruūt̄ ipaꝝ opatiōes ꝓpter admistionē: ⁊ qn̄q;
rectificant̄ ⁊ remouet̄ ipaꝝ malitia. ¶ Exēplū ꝑmi
est qm̄ quedā medicine sunt i qbus ē virtus solu-
tiua: sed tn̄ indigēt virtute adiuuatiua: qū in ipaꝝ
nā nō sit adiutoriū forte. Qū ergo eis adiutorium
associat̄ opant̄ fortiter sicut turbit. inest eni virtꝰ
solutiua: sed ipa ē debilis q̄re resoluere nō potest
Euacuat ergo quod ꝑ̄ns est ex subtili ꝑℓiate. Quꝫ
ergo ei associat̄ zinziber soluit cū adiuturio sue acu
itatis humorē viscosuꝫ plurimū vitreū: ⁊ fit velo
cior eius soℓo. Et siℓr epithimū tarde soℓonis ē: qū
ergo associat̄ ei piper ⁊ medicine subtiles soluit ve
lociter: quoniā ipē adiuuat̄ ipm i soluēdo. Et siℓr
i reubarbaro ē virtus ꝯtractiōis fortis: sed tn̄ cuꝫ
ea ē virtus apitiua minuēs eius opationē. Si ergo
ꝑmisceat̄ cū boloarmeno: aut cū acatia cōtrahit ve
hemēter. Et qn̄q; ꝑmiscent̄ ut penetrare faciāt ⁊
repellant sicut crocus ꝑmiscet̄ cū rosa ⁊ canfora ⁊
corallo: ut faciat ea penetrare ad cor. ¶ Et qn̄q; ꝑ
miscēt eas ꝓpt̄ cōtrariū illius sicut semē rhaphani
ꝑmiscet̄ cuꝫ subtiliatiuis ⁊ penetratiuis ut retineat
ea i epate tāto spatio quo cōpleatur i ipo opatio q̄
ītenditur: qm̄ ipē qū i epe subtilitate sua penetrāt
ꝑtrāseūt velociter ante cōplemētū opatiōis: semē
ergo rhaphani cōuenit ad vomitū: quare figit̄ ad
illud quod ad venas mouetur ꝑ cōtrariū. ¶ Ille
aūt q̄ destruūtur ꝓpter cōmistionē sunt sicut si sint
due medicine vnā efficiētes opationē: sed duabus
potentijs ꝯtrarijs: aut q̄si cōtrarijs. tūc qn̄ aggre-
gant̄ si cōtingat ꝙ vna eaꝝ an̄cedat ad opationem
suā efficiet opationē. Et si non aūcedit vna earum

ad alia ꝓhibēt se sicut viola ⁊ myrobalani. viola enī soluit lenīendo ⁊ myrobalani soluūt exꝓmēdo ⁊ īspissando. Qñ ergo supueniūt mēi amboꝝ opatiões destruūtur vł destruūt se: si myrobalani antecedūt: deinde supuenit viola nō iest alicui ipoꝝ opatio. Et si añcedat viola ⁊ leniat: deinde supueniāt myrobalani ⁊ exprimāt erit opatō fortior. ¶ Tertiū vero exemplū sunt aloes ⁊ bdelliū ⁊ dragagantū. Aloes enī soluit ⁊ mūdat ītestina: sed tñ excoriat ⁊ aperit venaꝝ orificia. Qñ ergo associatur ei dragagantū ⁊ bdelliū: ꝯglutinat dragagātū qđ abrasit aloe: ⁊ cōfortat bdelliū venaꝝ orificia ⁊ ē īcolume. ¶ Isti vō sunt canones ⁊ exempla iuuātia ad cognoscēdas nās medicinaꝝ ⁊ eaꝝ admīstrationem.

Capitulū sextū de collectiōe medicinaꝝ ⁊ ipsarum conseruatione.

Medicinaꝝ alie sūt de plantis: alie de mineris: alie de aīalibꝰ. ¶ Eaꝝ vō q̄ sunt de mineris meliores sunt q̄ sunt đ mineris qbus cognoscūtur sicut calcadis cubrusi: ⁊ atrimētū carmeni. deinde sūt mūde a ꝑmistiōe extranea: imo sit illud quod collectū ē in ipa pura substātia de suo genere nō fractū i suo colore ⁊ gustu q̄ sunt ei ꝓprie. ¶ Eaꝝ vō q̄ sunt de plantis: alie sunt folia: alie semīa: alie radices: alie virge: alie flores: alie fructus: alie gūme: alie tota plāta sicut est. ¶ Folia aūt colligere oꝫ postq̄ itegre icipiūt hr̄e q̄titatē quā debēt ⁊ remanēt ſꝫ formā anteq̄ ipoꝝ color alteret̄ ⁊ frāgat̄: nedū q̄ cadāt ⁊ attrita sint. ¶ Sed semīa sunt colligēda postq̄ ipoꝝ terminus figitur ⁊ exiccatur ab eis cruditas ⁊ aquositas. ¶ Et radices sumēde sunt qñ casus folioꝝ tēpus est. ¶ Flores vō colligere oꝫ post apertionē itegrā añ extenuationē ⁊ casuꝫ. ¶ Sed virge sūt colligēde qñ iam ad ītegritatē ꝑuenerīt ⁊ nō icepe rīt extenuari ⁊ cōtrahi. ¶ Et fructus q̄dem sunt colligendi postq̄ finit̄ cōplemētū eoꝝ ⁊ anteq̄ sint ꝑparati ad cadendū. ¶ Illud vō quod sumit̄ totū oꝫ ut sumat̄ ſm vigorē suū. ⁊ qñ ipsius semīa terminū suū sunt cōsequta. Et quotiēscūq; radices fuerint minꝰ cōtracte ⁊ virge minꝰ extenuate. ⁊ semīa piguiora ⁊ plus plena. ⁊ fructus solidiores ⁊ ponderosiores erūt meliores. Et nō excusat magnitudo cū extenuatiōe ⁊ arefactiōe: sed si ē cū pōdere ē valde melior. ¶ Ille ꝑterea q̄ in claro aere colligunt̄ sūt meliores collectis i dispōne hūitatis aeris ⁊ vicinitatis temporis pluuie. ¶ Siluestres quoq; oēs domesticis sūt fortiores ⁊ minoris quātitatis ſm plīmū. Et de siluestribus mōtane sunt fortiores. ¶ Et ille q̄ꝝ collectiōis loca sunt vētosa ⁊ sublimia sunt fortiores aliīs. Et ille hore collectiōis q̄ꝝ pluuia nō defuit sunt fortiores eis quibus defuit pluuia i tēpore quo debuit. Et totū hº ſꝫ plīmū. Et quotiēscūq; fuerit eaꝝ color magis tinctus ⁊ sapor magis apparēs ⁊ odor fortior erūt fortiores i genere suo. ¶ Amplius herbe debilitant̄ post duos aut tres annos: nisi medicine numerate q̄ excipiunt̄ sicut duo hellebori: ipi enī ambo longiori tp̄re ꝑmanēt. ¶ Gūme vō colligēde sunt post cōgelationē ⁊ post exiccationē ꝑparatā puluerizatiōi. Et virtus plīmaꝝ eaꝝ non remanet post tres annos ⁊ ꝓprie euforbiī. verūtñ fortiorū cuiuscūq; ordinis spatiū duratiōis ꝓlongat̄ ſm ipaꝝ bonitatē. Qñ autē recēs deficit fortis ꝓculdubio stat duplū veteris debilis loco eiꝰ i oī re. ¶ Illas vō que sunt ex aīibus assumere oꝫ ex aīibus viuētibus tēpore veris. ⁊ eligant̄ aīa saniora corpora hñtia ⁊ itegriora membra. Et oꝫ ut q̄cquid de eis tollit̄ tollat̄ cū decollata sunt. ⁊ caueat̄ ne illud qđ assumit̄ sit ex aīalibꝰ mortuis ab egritudinibꝰ eis accñtibus. ¶ Isti ergo sunt canones vłes quos ap̄ medicū ꝑparatos esse oportꝫ i esse medicinaꝝ singulariū. Nūc vō in ſo tractatu incipere volo. Loquamur ergo de naturis medicinarū singulariū a nobis cognitaꝝ. ⁊ eaꝝ quaꝝ cognitio nobis possibilis erit ꝯseq̄mur eaꝝ ipressiōes attendēdo signa i eis vera. Et dimittemꝰ narrare medicinas de q̇bus nihil nouimꝰ nisi nomīa tātū. ⁊ ordinabimus areolas ꝑdictas cū suis coloribꝰ. Et significabimꝰ i ꝑmis numerū egritudinū cuiusq; tabule ⁊ ſꝫ tincturā cuiuscūq; egritudinis cū volūtate dei excelsi ⁊ bonitate ipsius auxiliī.

Tractatus secūdꝰ libri secūdi. vba ꝑncipis aboali.

Iam significauimꝰ in tractatu ꝑmo ordinē areolaꝝ q̄s ordinauimꝰ. Et nos etiā volumus hic afferre illud qđ signt res cadentes i oī areola ⁊ tincturas q̄ sunt eis ꝓprie. Areolarū aūt triū ꝑmaꝝ res apparētes sūt. In illis vero q̄ sunt post eas. s. q̄ idigēt distinctiōe capłoꝝ ⁊ tincturaꝝ nō existimes nos voluisse studere in iuestigatiōe numeri eiꝰ quod numerauimꝰ. nos enī nō fecimꝰ illud: sed attulimus quod iuenimꝰ in capłis medicinaꝝ singulariū q̄s narrauimꝰ đ iuuamētis ⁊ iudiciīs sibi ꝓpriīs. Et areola ꝑma huiꝰ sūme quā igrediūt̄ tincture est areola opationū ⁊ ꝓprietatū.

Areola opationum ⁊ ꝓprietatum.

Subtił spissa viscosa exiccatīa: subtiliatīa īspissatiua: iuiscatīa: ⁊ resolutiua: abstersiua: ꝯglutinatiua: exaspatiua: applanatiua: apitiua orificioꝝ venaꝝ: laxū faciēs: icisiua: disrūpens ventositates: attractiua: mordicatīa: reꝑcussiua: mūdificatiua: sedatiua doloꝝ ⁊ ē ꝓhibēs effusionē mēꝝ: rubificatiua pruritū faciēs: vlceratiua: corrosiua: adustiua: rectificatiua putredinis: putrefactiua: cauterizatiua: roboratiua: digestiua crudū faciēs: stupefactiua: oppilatiua laxi ⁊ rari: inflatiua: lauatiua: lubrificatiua: exꝓssiua: cōtractīa extinctiua: clarificatiua sanguinis: sudoris ꝓuocatiua: retētiua sanguinis: retētiua sudoris: laudabił chimi: uituperabił chimi: expulsiua nocumēti cibi multi nutrimēti. pauci nutrimēti cōfortās mēbra. cōfortās viscera mali humoris cōuertit̄ ad omnē humorē ꝯfert egritudinibus melōcholie gnāt melōcholiā gnāt chołaꝫ citrinā generat płła expellit nocumentū płłatis cōfert senibus opatiōes extranee. opatio eius i aere facit penetrare solutiua.

Areola decorationis.

Mundat: ꝯturbat: remouet sahafat: ꝯfert morphee ⁊ sordibus: ⁊ albaras: facit ꝑuenire albaras: ipetigini: pāno: lētiginibus. facit euenire pānuꝫ ⁊ lentigines: vestigiīs vlceꝝ vestigiīs variolaꝝ: fissuris labiī. fissuris faciei

⁊ capilloꝝ. rubificat colorē. cōfert fiſſuris peduꝫ. Eradicat barulos verucas. Odori aſcellarū ⁊ corporis. lepre facit poſſidere leprā extrahit ſurculoſ ⁊ ſagittas ⁊ ſpinas. abluit dētes. eradicat dētes ⁊ odori narū. fetori oris. facit poſſidere fetorē anhelitus. īpinguatiua facit macreſcere. pediculis facit pediculos. ꝯfert panaritio. dentibꝰ muris. vnguibus tortis. vnguibꝰ corroſis pūctis albis ī eis cuſtodit mām̄illā ⁊ teſticulū. facit bonū colorē: anhelitū efficit bonū. denigrat capillos. dealbat capillos. ꝓlōgat magnificat rubificat ꝯfortat incriſpat applanat findit ꝓhibet fiſſurā. tyric. alopitie. proſtratiōi. ꝓhibet caluitiū. facit cadere. facit caluitiū abradit facit naſci capillos.

Areola apoſtematum ⁊ bothor.

Apoſtematibus calidis. āpatibꝰ frigidis āpatibus ītrinſecis. phlꝭoni. āpatibus fluxis. īflationi. cācro. āpatibus duris. ſcroful. aſſubd. aldubellꝫ īteriorībꝰ. heriſipile formice. eſſere. deſudatōībꝰ. ueſicis. ignipſico. peſtilētie ambulatiue. āpatibus vlceroſis. alaſaph. bothor. ⁊ lacteo. āpatibꝰ neruoꝝ. āpatibꝰ lacertoꝝ āpatibus q̄ ſunt ſub auribus. āpatibus ſubaſſcellis ramici aquoſe. ramici ex ītestinis. ramici vētoſe. āpatibus epatis. āpatibus ſplenis. āpatibꝰ ſtomachi. āpatibus vcretri. āpatibꝰ matricis. āpatibus veſice. āpatibus mām̄illaꝝ. āpatibus teſticulorū. āpatibus ficteris. gnāt apoſtēata calā. gnāt apoſtemata fluxa. gnāt āpata dura. generat cancrum.

Areola vulnerum ⁊ vlcerum.

Vlceribꝰ ambulatis. vlceribus malignis vlceribꝰ vetuſtis. vlceribus ſordidis. ſordidat vlcera. fiſtulis ꝯfert colubreſe ꝯſolidat. gnāt carnē. deſtruit carnē augmētatā. ſigillat ꝯfert ſcabiei ⁊ prurituí. ſcabiei ulceroſe. ſcabiei melācholice. aduſtiōi ignis. eſtiomēo. vlceribus lacteis. puſtulis oris. putrefactiōi mēbrorū. ignipſico. oſſibus. lenit eſcaras infixis in mēbris.

Areola inſtrumentorum iūcturarum.

Dolori iūcturaꝝ duriciei lacertoꝝ alſaſe. alheik: cōtorſioni: ꝯtuſiōi laxitati dolori neruoꝝ duritiei iūcturaꝝ. Egritudini iūcturaꝝ frigide deſiccat neruos: cōfortat neruos āpati neruoꝝ. vlceribꝰ neruoꝝ: nocet neruis: doloribus dorſi: ſciatice: caſui: ꝑcuſſioni: ſpaſmo: tetano: alcuzeꝫ: paralyſi: tremori: diſlocatiōi: ramicibus: rupturis: dolori diſlocatiōis: dolori pedis podagre facit egredi cortices oſſium.

Areola mēbrorum capitis.

Soda calē: ſoda frīde: emigranee: galee nocet cerebro debili: facit ſoda: ꝯfortat cap̄ augmentū facit ī cerebro: purgat cerebru: reſoluit ventoſitates ī cerebro: apit oppilatiōes cerebri torture applīe: gūat caput: facit ſubꝫ facit ſomnū: facit ſcotomiā: tardat ebrietatē: confert uertigini ⁊ ſcotomie: ꝯfert ſubꝫ. ꝯfert mlīe ⁊ timori. ꝯfert manie. ꝯfert epilepſie mouet epilepſiā timori pueroꝝ ī ſomno ⁊ alioꝝ. ꝯfert tremori ꝯfert phreneſi calē. ſubꝫ aſabari. ꝯgelatiōi ꝯfortat ꝯſuatiōeꝫ. facit poſſidere obliuionē. ꝯfert ebrietati. ꝓhibet ebrietatem. ꝯfert dolori auris. confert ſonitui ⁊ tinitui. ꝯfert ſurditati forti ⁊ debili. cōfert catarro ⁊ corrize. ꝯfert fluxui ſanguinis ex naribus. facit fluere ſanguinē ex naribꝰ. facit ſternutare. remouet ſternutationē. ꝯfert bothor oris ⁊ cula. ꝯfert egritudinibus oris. ꝯfert fluxui ſaliue. cōfortat dētes. cōfert dolori dentiū. facilē efficit eradicationē dentiū. ꝯfert natiuitati dentiū īfantiū facit cadere dētes. ꝯfert ſtupori. ꝯfert āpatibꝰ lingue. cōfert ranule. cōfert vlceribꝰ gingiuaꝝ. cōfert gingiuis ſanguineis furfuribus.

Areola membrorum oculi.

Obthalmia calā. obthalmia vetuſta. ſebel vlcera lippitudini albe. altarfati. veſtigia viridia. uarietati. albugini. Exiture groſſitudī cornee lachrymis attrahit lachrymas ꝯfortat viſuꝫ ꝓhibet catarrū. aptioni. ꝯſtrictioni aque fiſtlē. vngule. lippitudini. ꝯſeruat ſanitateꝫ oculi. ſcabiei ⁊ prurituí. ſilac. pilis īpedietibus. almuſaraꝫ vlceribus oculi.

Areola membrorum pectoris ⁊ anhelitus.

Confortat mēbra anhelitꝰ. nocet mēbris anhelitus. ꝯfert āpatibus vtrarūq; amigdalaꝝ ⁊ vuule. ſināltie. ⁊ ſq̄nātie. ſanguiſuge īpedimētis anhelitus. aſmati dilatatiōi anhelitꝰ. aſperitati pectoris. deſtructioni vocis. clarificat vocē facit bonā vocē. tuſſice. tuſſi antique. pleureſi. pipneumoie. ſaniei. ethice. mūdificat vlcera velamis. ſputo ſanguīs. dolori lateris. ſāguini cōgelato ī pl̄mone cōfortat cor rectificat intellectū. malitie cōplōnis cordis calē. malitie ꝯplōnis cordiſ fride. ſincopi. trēori cordis frigido tremori cordis calido. āpatibꝰ mām̄ille facit abundare lac

Areola membrorum nutrimenti.

Confortat ſtomachū debilitat ſtomachū. digerit malā efficit digeſtioneꝫ. diſrūpit deſideriū. deijcit deſiderium. deſiderio corrupto mala ſtomacho cōfert ſingultui. nauſee facit nauſeā facit anguſtiā. eructuatiōi facit eructuare. mollificat ſtomachū apit oppilatiōes epatis ⁊ ſtomachi ꝑparat ſtomachū mordicat ſtomachū lubricitati ſtomachi cancro ī ſtomacho facit ſitim ſedat ſitim inflat ſtomachū. ſedat inflationē ſtomachi ꝯfert dolori ſtomachi āpati ſtomachi ꝯfortat epar nocet epati dolori epatis oppilōi epatis facit epar poſſidere oppilationē āpati epatis calido āpati epatis frigido. duritiei ēpis īdurat epar debilitat epā ictericie citrine ictericie nigre facit poſſidere ictericiā hydropoſi aſcliti hydropoſi hipoſarce hydropiſi tympaniti facit poſſidere hydropoſi dolori ſplenis āpati ſplenis inflationi ſplenis

Areola membrorum expulſionis

Soluit cholēas ſoluit hūiditatē ⁊ humores groſſos ſoluit mlīaꝫ ſoluit aquoſitatē ſoluit vētoſitatē ſoluit ſanguinē ſtringit cōfert coloni fluxui ſanguis cū egeſtiōe facit excoriationē colirice paſſiōi facit poſſidere colīcaꝫ paſſiōeꝫ lubricitati viſcerū tardat ī inteſtinis dyſenterie et vlceribꝰ ītestinoꝝ. pūgitiuo dolori facit pūgitiuū dolorē tenaſmon colice frigide colice calide colice vētoſe colice āpoſe āpati ītestinoꝝ ileos vermibꝰ doloribus viſceꝝ fetori ſtercoris facit fetere ſtercꝰ. ꝓuocat vrinā. ꝓuocat mēſtrua. ꝓuocat utrūq; retētiōi vrine ardori vrine. diſtillatiōi vrine. lenitati vrine. mictui ſanguinis mictui puris. ꝯfortat renes. nocet renibꝰ. diabeti. lapidi renū lapidi

vesice dolori renũ vlceribꝰ renũ vlceribꝰ vesi-
ce scabiei vesice ⁊ prurituí eiꝰ dolori vesice mol
lificationi vesice cõfortat vesicã nocet vesice do
lori matricis retinet fluxũ matricis. mũdificat ma-
tricẽ. retinet mẽstrua. ꝯfert apatibus matricis. du
ritiei matricis. coarctatiõi oris matricis. ꝑfocatiõi
orificij matricis calefacit matricẽ ꝯstringit matri-
cẽ cõfert vẽtositatibus matricis. vlceribꝰ matri-
cis eminẽtie matricis ꝓhibet ĩpgnationẽ. facit he-
reditare sterilitatẽ. ꝯfortat ẽbryonez. educit fetũ.
⁊ deijcit ipz. ⁊ iterficit eũ. iuuat ad ĩpgnandũ facit
egredi secũdinã. facilẽ efficit ptũ. mũdificat pturiẽ
tem. ꝓuocat mẽstrua retinet mẽstrua. ĩcitat apeti-
tũ coeũdi multiplicat spma minorat spma. minorat
polutionẽ. polutiõi plurime multiplicat polutionẽ
erigit cõfert satyriasi. apatibus veretri. egressioni
ani. ꝯfortat anũ. cõfert apatibus ani. vlceribꝰ ani
ragadijs ani fluxui sanguis ani. mollificationi ani.
hemorroidibus ani

Areola febrium

F Ebribus calis. febribꝰ antiq̃s tp̃ralibus
frigidis. febribꝰ pmistis. tertiane causo
nidi sinocho. q̃rtane. quotidiane. pestilẽ
tiali. ethice. febribus ephimeris. febri dici oppila
tiue. febri dici ap̃ose. febri antiq̃. medie tertiane
permiste. tremori. febri sincopali.

Areola uenenorum.

T Yriaca bezahar iterficit venenosa. ex-
pellit venenosa. venenũ medicina pniti
osa napello extremitati caude cerui. felli
vipẽ hyusq̃amo nigro. opio. beriz. lithargyrio fũ
gis. cantaridibus. strãgulatori. leopardi. ⁊ thib.
lepori marino iterficit mures. morsui serpentis.
vipẽ scorpioni. rutele. arance altararati iterfecto
ri vulturis. morsui canis. morsui hois. cani rabio
so. draconi marino. danule mugali. sagittis ve-
nificatis alheleil. sagitte armene. felli leopardi

De Aniso. C. i.

A Nisuz q̇d ẽ. Est sem̃ feniculi romani. ⁊ ẽ
miorĩs acuitatĩs q̃ nabathi. ⁊ i ip̃o ẽ dul
cedo ⁊ ẽ acutiꝰ q̃ nabathi ¶ ELECTIO
Romanũ ponderosiꝰ ẽ. ¶ NATURA ¶ Jnquit
Galienꝰ ẽ calĩm i ⁊o siccũ i 3°. dixit Dia. ẽ vtrũq̃
i tertio. ¶ OPERATIONES ET PROPRI
ETATES ¶ Est apitiuũ cũ stipticitate pauca ⁊ ẽ se
datiuũ doloꝝ ⁊ resolutiuũ vẽtositatuz. ⁊ ꝓpric si
asset. ⁊ i ip̃o q̇dem ẽ acuitas q̃ medicinis adurẽtibꝰ
fit vicinũ. ¶ VULNERA ET ULCERA. ¶
Cõfert iflationi faciei ⁊ apatibus extremitatũ.
MEMBRA CAPITIS. ¶ Si ex eo fiat euapo
ratio. ⁊ naribus vapor eius atrahat̃ sedat soda ⁊
vertiginẽ. ⁊ si terat̃ ⁊ misceat̃ cũ oľo ro. ⁊ distillet̃
i aure sanat quod accidit i interiori pte eiꝰ. ⁊ soda
a cõpssione. aut pcussione. ⁊ dolores etiã eius.
EGRITUDINES OCULI. ¶ Cõfert sebel
atiq̃ ¶ MEMBRA ANHELITUS ET PE-
CTORIS. Prouocat lac. MEMBRA NU
TRIMENTI. ¶ Abscidit sitim factã ex humi-
ditatibꝰ haurachijs. ⁊ cõfert oppilatiõi epis ⁊ sple
nis gnãte ex hũiditatibꝰ. ¶ MEMBRA EX-
PULSIONIS. ¶ Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua.
⁊ mũdat matricẽ a fluxu hũiditatũ albaꝝ. Et ẽ mo
tiuũ coitꝰ: ⁊ q̃nq̃ ꝯstringit vẽtrẽ. Et adiuuat ip̃m
ad illud eius ꝓuocat io. Et apit oppilatiões renũ ⁊
uesice ⁊ matricis. ¶ FEBRES. ¶ Cõfert antiq̃
UENENA. ¶ Expellit nocumẽtũ venenoꝝ ⁊ ue
nenosoꝝ. ¶ PERMUTATIO. loco eiꝰ car
ni quãtum est ipsumn

De apsinthio. C. ij.

A Psinthiũ q̇d ẽ. Est hẽba silis folijs origa
ni. Et in ip̃o est amaritudo ⁊ stipticitas ⁊
acuitas. Jnq̇t hunain. Apsinthiuz est plu
riũ sp̃eꝝ. Ex eo eni ẽ corascenũ. Et ex eo ẽ oriẽtale
⁊ allatũ de mõte lukeni ⁊ susin ⁊ nabathi ⁊ tarsẽse
Et dixerũt alij antiquoꝝ sp̃es eius q̇nq̃ sunt: tar-
sẽse: ⁊ susin: ⁊ nabathi: ⁊ corasceni: ⁊ romanũ. Et
ĩ nabathi q̇dez ẽ bonus odor. Et ad vltimũ i ip̃o ẽ
substãtia terrea qua cõtrahit: ⁊ substãtia subtiľ q̃
soluit ⁊ apit. Et est etiã ex sp̃ebus sceha: ⁊ ꝓpter
hoc vocauerũt ip̃m q̇daz sapiẽtes sceha romanum
Et eiꝰ succus ẽ fortior folijs ip̃ius: ⁊ ẽ ꝯpatiõe suci
prassij. ¶ ELECTIO ¶ Quod ex eo ẽ melius est
susin: ⁊ tarsense: ⁊ ẽ mirabiľ coloris ⁊ odoris alo-
es qũ cõterit̃. Et qđ ex ip̃o ẽ recẽs ⁊ siluestre. Re
ctificatio potiõis fit cũ corasceni. ʒ. iij. ¶ NATU
RA ¶ Est calidũ i pmo siccũ in ⁊o: ⁊ eius succꝰ est
calidior. Et dicũt q̇dam ẽ siccũ i tertio ⁊ ẽ q̃si ve-
rius. ¶ OPERATIONES ET PROPRIE
TATES. ¶ Est apitiuũ ⁊ stipticũ: ⁊ eius stiptici-
tas ẽ fortior ip̃iꝰ amaritudine: sed nabathiũ ẽ forti
oris stipticitatis ⁊ mioris caľitatis: q̃ ꝓpter nõ sol-
uit phľa etiã ex stomacho neq̃ p ip̃m fit iuuamẽ-
tũ i hoc: ⁊ eius opatio i phľate ⁊ mľia. Et i ip̃o ẽt
ẽ resolutio. Et ex ꝓprietatibꝰ eius est ut ꝓhibeat
pãnos a tineis ⁊ corruptiõe uermiũ: ⁊ ꝓhibet en-
caustrũ ab alteratiõe ⁊ chartas a corrosiõe. ¶ IN
DECORATIONE ¶ Facit bonũ colorẽ. Con-
fert tyrie ⁊ alopitie: ⁊ remouet vestigia sub ocu-
lo ⁊ i alijs locis. Et ꝯfert grossitiei palpebraꝝ. ¶
UULNERA ET ULCERA ¶ Cõfert duritijs
itrinsecis i empľo positũ aut bibitũ. ¶ EGRITU
DINES MEMBRORUM CAPITIS.
Exiccat caput: ⁊ ip̃ius succꝰ facit soda: ⁊ existimo
q̃ illud ẽ ꝓpt̃ suũ nocamentũ qđ i stomacho facit.
Et vapor decoctiõis eius cõfert dolori auris. Et
qñ bibit̃ ante vinũ cõfert ebrietati: ⁊ qñ ex eo fit
empľm iteriꝰ i palato cõfert ꝑfocationi itrinsece.
Et cõfert apatibꝰ q̃ sunt post ambas aures: ⁊ con
fert dolori auris ⁊ fluxui hũitatũ: ⁊ ꝯfert apopľie
bibitũ cũ melle. ¶ EGRITUDINES OCU-
LI. ¶ Cõfert ophthalmie ãtiq̃ ⁊ ꝓp̃e a nabathi cũ
qũ ex eo fit empľm sub oculo ⁊ pãno. Et si ex eo
fiat empľm cũ careno sedat pulsationẽ oculi ⁊ apa
ta eius. Et cõfert pcussiõi i eo. ¶ EGRITUDI
NES MEMBRORUM ANHELITUS
Sirupus eius cõfert tetano q̇ ẽ sub hypocõdrijs.
EGRITUDINES MEMBRORUM
NUTRIMENTI. ¶ Reducit apetitũ: ⁊ ẽ me
dicina mirabiľ ad illud qũ bibit̃ decoctiõis eiꝰ aut
succi ip̃ius decẽ diebus. s. quaq̃ die tres anulasat
Et sirupus eius cõfortat stomachũ: ⁊ efficit opati
ones alias. Et cõfert ictericie ⁊ ꝓprie si bibant̃ suc
ci eius decẽ diebus. s. quaq̃ die tres. ʒ. ⁊ cõfert
hydropisi. Et siľr empľm factũ ex eo cũ ficubꝰ ⁊
nitro ⁊ faria lolij: ⁊ ẽ empľm splenis etiã: ⁊ q̃nq̃
fit empľm ambabꝰ ex eo cũ ficubus ⁊ faria lolij: ⁊

nitro: ⁊ iterficit vermes ꝓprie qñ decoquit cum
letibus aut rizi ⁊ comedit. ¶ Succus eius ē malus
stomacho: ⁊ semia eius etiā nocumētum faciūt ori
stomachi ꝓprie ꝓpter ei⁹ salsedinē pter nabathi.
⁊ qñ pmiscet cū spica vtile ē dolori stomachi. Et
si emplm̄ fiat ex eo epati ⁊ stomacho ⁊ iliis ꝯfert
doloribus eoꝝ. Epati qdem ⁊ iliis cū oleo de alcā-
na facto cerato: ⁊ stomacho qdem cū oleo rosaceo
aut pmistum cū rosis: ⁊ confert duritiis ipoꝝ.
EGRitudines mēbroꝝ expulsiōis. ¶ Est ꝓuocā
tiuū vrine ⁊ mēstruoꝝ fortiter: etiā suppositū cū
hydromelle. ⁊ soluit cholerā. ⁊ neq̃ p ipz fit iuua
mētū i phlate: nec etiā i illo quod ē stans i intestis
Sit quoq̃ potō ei⁹ ifusi aut decocti a q̃nq̃. ʒ. usq̃
ad septē. Et pulueris eius ab vna. ʒ. usq̃ ad. ij.
Et potus sirupi eius etiā ꝯfert hemorroidib⁹ ⁊ ra
gadiis i ano: ⁊ qñ coquit solū aut cū rizi ⁊ bibit cū
melle iterficit vermes cū solone vētris leui. ⁊ sil'r
qñ coquit cū lentib⁹. Et eius qdem sirupus ꝯfert
oib⁹ illis: ⁊ mūdificat venas ab hūore cholico: et
aquoso: ⁊ ꝓuocat ipm. ¶ FEbres. ¶ Cōfert an-
tique ⁊ ꝓprie eius succus sicut succus eupatorij.
VEnena. ¶ Cōfert morsui dracōis marini ⁊ scor
pionis ⁊ morsui mugali: ⁊ hyusqamo cum vino ⁊
suffocatiōi fungoꝝ: ⁊ ꝓprie qñ bibit cū aceto ⁊ ei⁹
oleū ꝯfert cimicib⁹. ⁊ qñ ifundit ꝓprie i aqua en
caustri nō corrodūt mures libꝝ. ¶ PERmutatio
¶ Loco eius ponit poliū: aut sceba armenū. Et in
ꝯfortādo stomachū ex assaro q̄tū ipm ē cū medio
pondere myrobalanoꝝ.

De Acatia. C. iij.

Acatia qd ē. Est succus alcharthi exiccat⁹
deinde i trociscos mutatus. Et i ipa est
mordicatio q̄ ablutiōe remouet: qm̄ est
ꝯposita ex substātia terrea stiptica: ⁊ ex substātia
subtili ex q̄ est ei⁹ mordicatio q̄ destruit ablutiōe
⁊ ꝓpter suā acuitatē mordicat ⁊ ifrigidat. ¶ ELE
ctio. ¶ Melior ex ea ē q̄ ē melioris odoris viri
dis declinās ad nigredinē ponderosior durior. ¶
Natura. ¶ Que ex ea abluta ē: frigida est ⁊ de-
siccat in 2o: ⁊ nō abluta frigida ē i pmo: ⁊ ei⁹ sicci
tas ē in termio secūdi. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprieta
tes. ¶ Est stiptica ꝓhibēs cursū sanguis. ¶ IN
decoratiōe. ¶ Denigrat capillos ⁊ colorē efficit
bonū: ⁊ cōfert fissuris accidentib⁹ ex frigore.
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Confert oibus que
diximus i myrto. Et ꝯfert panaritio ⁊ cū albumine
oui ꝯfert adustiōi ignis ⁊ apatibus calis. ¶ IN-
strumēta iūcturaꝝ. ¶ Prohibet mollificationem
iūcturaꝝ. ¶ EGRitudines capitis. ¶ Confert
vlcerib⁹ oris. ¶ EGRitudines mēbroꝝ oculi. ¶
Cōfortat visū ⁊ subtiliat ipm: ⁊ nō est cōueniēs
oculo ex ea nisi albassari: ⁊ sedat ophthalmiā ⁊ ru
bedinē q̄ accidūt i eis. Et igredit i medicinis vn-
gule. ¶ EGRitudines mēbroꝝ expulsionis. ¶
Cōstrigit nāz bibita ⁊ clisterizata ⁊ ꝓ emplo posi-
ta. Et ꝯfert dysenterie ⁊ soloni sanguinee: ⁊ ab-
scindit fluxū matricis: ⁊ remouet eminentiā ani: ⁊
eminētiā matricis: ⁊ ꝯfert mollificatiōib⁹ amboꝝ.

De Assaro. C. iiij.

Asaꝝ qd est. Est herba hñs semia plima
radicū cui⁹ nodus ē tortus: ⁊ silant pipe
ri boni odoris mordicantis linguā: ⁊ hꝫ
florē iter folia apud radicē suā cui⁹ color ē purpu-
reus silis flori hyusqami. ⁊ radix qdem ipius ē ma
gis iuuās q̄ aliqd quod sit in ipo ⁊ eius virtus est
virt⁹ acori aut est eo fortior. ¶ ELEctio. ¶ Ex
eo melius ē qd est fortioris odoris. ¶ Natura.
Calm̄ ē ⁊ siccū i 3o. ⁊ dicit q̄ eius siccitas ē maior
ipius caliditate. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶
Apit ⁊ sedat dolores itrinsecos oēs: ⁊ ꝓprie eius
ifusio quā dicturi sumus i caplo hydropisis: ⁊ sub
tiliat ⁊ resoluit ⁊ calefacit mēbra frigida ⁊ abster
git. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ confert sciatice
⁊ dolori anchaꝝ antiquo: et ꝓprie eius ifusio pre
dicta i caplo hydropisis. ¶ EGRitudines oculi.
¶ Cōfert grossitudini cornee. ¶ MEMbra nu
trimēti. ¶ Cōfert oppilationi epis ⁊ duritiei ipi⁹
⁊ ꝯferūt ictericie et hydropisi ifusiōis eius tres au
rei i. xij. cotilis musti q̄ post duos mēses colet: ⁊
iuuamētū in febrib⁹ ē mai⁹: et ꝯfert duritiei sple
nis valde. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Prouo-
cat vtrūq̃ et ꝯfortat vesicā et renes: et soluit si-
cut helleborus albus i purgatiōe vētris. Et eius q̄
dem potio sit septē aureoꝝ cū aq̄ mellis: ⁊ i spma
te augmētū efficit. ¶ PERmutatio. ¶ Loco ipi⁹
ponit pondus ipius et mediū acori: et sexta ponde
ris eius amomi.

De Abhel. C. v.

Abhel qd est. Est fructus iuniperi sil'is za
rur. sed tñ est vehemētius niger: ⁊ ē bo
ni odoris et acuti. Arboris vo eius due
sunt spēs. vna spēs cui⁹ folia sunt sicut folia cupsi
multas hñs spinas: q̄ dilatat ⁊ nō elōgat. ⁊ alia ē
cui⁹ folia sunt sicut tamarisci: et sapor eius ē sicut
cupsi: sed ē siccior et minus calida. ⁊ qñ d ea assu
mit duplū cinnamomi ponit loco eius. ¶ Natura
¶ Dixerūt qdam q̄ est calidus et siccus in 3o.
OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Vehemētis ē reso-
lutiōis et iest ei desiccatio cū mordicatiōe. ⁊ i ipo
ē stipticitas leuis. ⁊ ponit i oleis calefactis: ⁊ i oleis
aromaticis. Et plimū ponit i oleo qd fit ex pmen
do. ¶ IN vulnerib⁹ et vlcerib⁹. ¶ Cōfert ei⁹
puluerizatio i herpete estiomeno et vlceribus pu
tridis cū melle et ꝓhibet ambulationē ambulatiē
⁊ vlcera denigrata. ⁊ q̃nq̃ fit ex eo emplm̄ quare
nō ꝯsolidat ꝓpter sui mordicationē: et ꝓpter ve-
hementiā calitatis et siccitatis sue nimo exiccat.
EGRitudines mēbroꝝ capitis. ¶ Qū bullit nux
abhel i oleo sisamino i cochliari ferreo donec nux
nigra fiat et distillat i aurē ꝯfert surditati valde.
¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊
mēstrua: ⁊ eiicit fetū: ⁊ educit sanguinē. ¶ PER
mutatio. ¶ Loco eius ponit casia lignea: ⁊ dicit
q̄ pondus eius de nuce cupressi: ⁊ dicit q̄ pondus
eius de foliis cupressi.

De Adrimia. C. vi.

Adrimia. ¶ Natura. ¶ Est calidū ⁊ sic
cū in 3o. ¶ DEcoratio. ¶ Cōfert alopi
tie tritū cū aceto ¶ INstrumēta iūctura
rū. Cinis eius cū aceto sup positus ꝯfert sciatice
MEMbra expulsiōis. ¶ Inqt Dia. Qū mulier
tāgit mōtanū ⁊ sibi supponit illico facit abortum.
¶ VEnena. ¶ Cōfert venenis omnibus et ꝓprie
morsui.

De Antimonio. C. vij.

Antimoniū q̇d ē. Est substātia plūbi mor
tui: et eius virtus est sīlis virtuti plūbi
adusti. ¶ ELEctio ¶ Quod ex eo bonū
est: ē laminosuz frustis cōfractis cui ē splendor et
cui nō admiscet̄ aliq̇d extraneū: et neq3 ē sordiduz
et valde velociter fragit̄. ¶ Natura ¶ Est frigi
dū i p̄mo siccū in fo. et ē vehemētioris desiccatio
nis q̄ atrimentū rubeū et ē syrū. ¶ OPErationes
et ꝓprietates ¶ Cōstringit exiccat sine mordica-
tiōe et abscidit fluxū sanguis. ¶ UULnera et vl-
cera. ¶ Cōfert vlceribus et destruit carnes addi-
tas et ꝯsolidat. Et ponit̄ cū adipe recēte sup adusti
onē q̄re nō vlcerat: et si vlcerat ꝯsolidat ipam qū
pmiscet̄ cū adipe et cerusa. ¶ MEMbra capitis
¶ Probibet fluxū sanguis ex narib⁹ q̇ est ex vela
mibus cerebri. ¶ MEMbra oculi ¶ Cōseruat
sanitatē oculi et remouet sordes vlcerū suoꝝ. ¶
MEMbra expulsionis. ¶ Qū supponitur ꝯfert
fluxui sanguis matricis. ¶ PERmutatio. Loco
eius ponit̄ stannum adustum.

De Ammoniaco. c. viij.

Ammoniacū q̇d ē. Est gūma atorthut: et
noiat̄ qn̄q3 id quo auꝝ adheret: qm̄ pga
mena et mēbrana et libri eo deaurātur.
¶ Natura. ¶ Est calidū i fine tertij: et siccum in
p̄mo ¶ OPErationes et ꝓprietates. ¶ Eius īsolo
et exiccatio ē fortis: et nō ē mordicatio eius fortis
Et ex ipius q̇dem aptione ꝑuenit ad hoc ut faciat
currere sanguinē ex orificijs venaꝝ: et igredit̄ in
rectificatiōe solutiuoꝝ: et ī ipo ē lenificatio et at-
tractio ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Linit̄ et
fit ex eo emplm̄ et ꝯfert scrofulis: et duritieb⁹ et
apātibus ī p̄ncipio puis: et postea magnis sine ca-
pite ¶ UULnera et vlcera. ¶ Cōfert vulneri-
bus malis et corrodit carnē malā: et facit nasci car
nē bonā. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert do
lori sciatice et ilioꝝ: et iūcturaꝝ bibitū cum melle
aut aqua ordei. Et qū ex eo fit emplm̄ cū melle et
oleo resoluit duritiē iūcturaꝝ. Et qn̄ pmiscet̄ cū a
ceto: et baurach: et rosis: et oleo de alcāna cōfert
lassitudini. ¶ MEMbra oculi. ¶ Lenit aspita-
tē palpebraꝝ ⁊ scabiē ⁊ abstergit albuginē: ⁊ ꝯfert
humiditatibus oculi. ¶ MEMbra anhelitus ⁊
pectoris. ¶ Cōfert disnie ⁊ difficultati anhelitus:
⁊ eius dilatatiōi cū trāsglutit̄ cū melle aut aq̄ or-
dei: ⁊ mūdat vlcera velamis: ⁊ ꝯfert p̄focationi
q̄ est ex phl'ate ⁊ cholera nigra ¶ MEMbra nu
trimēti. ¶ Qū bibit̄ ex eo aureus cōfert duritiei
splenis: ⁊ duritiei ep̄is: ⁊ silr̄ qū linit̄ cū aceto. et
cōfert hydropisi. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶
Prouocat vrinā ita ut sanguinē migere faciat: ⁊ i
terficit ascarides et solone educit: ⁊ facit exire em
bryonē siue viuū siue mortuū ⁊ ꝓuocat mēstrua.
Et linit̄ sup duritiē testiculoꝝ cuz aceto ⁊ lenit eos
¶ PERmutatio Loco eius ponit̄ sordities al-
uearij apum.

De Aniudem. C. ix.

Aniuden q̇d ē. Ex ea ē alba et nigra que
ē fortior. Et hec nigra nō igredit̄ ī cibis
Et ipius radix ē ꝓpinq̄ sapori alastirgar
⁊ ei⁹ nā ē aerea. sed alastrigar ē tarde digestionis
⁊ n̄ est hoc ī ordine eius quāuis sit etiā digestiōis
valde tarde. Asse v̇o q̄ est eius gūma caplm̄ singu
lare faciā aliud. Et meli⁹ q̇dem ē ut admistret̄ ei⁹
decoctio: aut ipius acetū q̄ corpus eius. ¶ Na-
tura. ¶ Calida ē et sicca in 3°. ¶ OPEratiōes ⁊
ꝓpetates. Est subtiliatiā valde. Et radix ei⁹ īflat
⁊ qū corp⁹ ex ea fricat̄ ⁊ ꝓprie cū lacte eius trahit
mās sd exteriora virtuose. ¶ DEcoratio ¶
Alterat vētositatē corporis. Et si ex ea fiat emplm̄
cū oleo sanat aggregatiōes sanguis sub oculo.
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert dubellet in
trinsecis. Et qn̄ pmiscet̄ ipa ⁊ radix cū emplis con
fert scrofulis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qn̄ p
miscet̄ cum oleo irino: aut oleo de alcāna confert
doloribus iūcturaꝝ ꝓprie. ¶ MEMbra nutri
mēti ¶ Radix eius facit eructuare ⁊ stringit ven
trē: ⁊ ē tarde digestiōis: ⁊ digerit: et calefacit sto-
machū: ⁊ ꝯfortat eū ⁊ disrūpit apetitū. MEM
bra expulsiōis. ¶ Qn̄ decoq̄t cū corticib⁹ grana
toꝝ ī aceto sanat hemorroidas ani ⁊ ꝓuocat. Et fa
cit fetē odorē stercorsi: ⁊ vētositatē exeūtē p anū
et est nociua vesice. ¶ UEnena. ¶ Est bezahar
venenis.

De Astirgar. C. x.

Astirgar q̇d est. Rectius ē ut ei⁹ acetum
admistret̄. Et ē ꝓpinq̄ aniuden in nā sua
sed ē calior ea. ¶ Natura. ¶ Calida ē
⁊ sicca i fine tertij. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶
Eius acetū est bonū stomacho: et purgat ipm ⁊ cō
fortat eū: ⁊ disrūpit apetitū. Sed corpus ipius fa
cit nauseā mordicatiōe sua: ⁊ tardat̄ mora ipius in
stomacho: et eius digestio in ipo. ¶ FEbres.
Proprietas ei⁹ est iuuamentū febris quartane.

De Amirberis. C. xi.

Amirberis q̇d est. Est azarasch. Et ex eo
ē rotūdū rubeū capestre: ⁊ nigrū longuz
arenosuz: aut mōtanum ⁊ est forti⁹. ¶
Natura. ¶ frigidū ē ⁊ siccū i fine tertij. ¶ OPE
ratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est vincēs cholaz valde
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Ex ꝓprietatib⁹ ei⁹
ē suū iuuamēū q̄ cōfert apātib⁹ calis sicut emplm̄
suppositū. ¶ MEMbra nutrimēti. ¶ Cōfortat
stomachū ⁊ epar ⁊ abscidit siti valde. ¶ MEM
bra expulsiōis. ¶ Cōstringit ⁊ ꝯfert rasure etiam
fluxui sanguinis inferius.

De Alaunoch ⁊ Alahabar. C. xij.

Alaunoch ⁊ alahabar q̇d est. Utrunq3 est
plūbū nigrū in quo est substātia aquosa
multa quā ꝯgelauit frigus. Et ī ipo sunt
aereitas ⁊ terreitas nō vehemētis mltitudinis. Si
gnū aūt hūiditatis eius sicut existimat Gal. Est ue
locitas liq̄factiōis eius ⁊ aereitatis ipius ē vehemē
tia raritatis eius: ⁊ q̄ ipm crescit qū dimittit̄ ī hu-
morositate terre ⁊ inflat̄. et ē vehemēter īfrigidās
apāta. ¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ hūidū in fo.
APOSTEmata ⁊ bothor ¶ Fiat̄ ex eo pistillū ⁊
tabula ⁊ fricet̄ vnū eoꝝ sup aliud cū aliq° ex oleis
⁊ tūc illud quod ex ipo resoluit̄ cōfert apātib⁹ ca-
lidis: ⁊ īfrigidat ea: ⁊ saniosa ex ipis ita q̄ curant̄:
⁊ ligat̄ ex eo lamiā sup scrofulas: ⁊ glādulas: ⁊ vl
cera iūcturaꝝ: ⁊ ipaꝝ glandulas ⁊ destruūtur ¶
UULnera ⁊ vlcera. ¶ Ipius fricatio p̄dicta ⁊ ei⁹
adustū ꝓprie ablutū cōfert vulnerib⁹ malignis et
ulcerib⁹ cācerosis ⁊ ulcerib⁹ iūcturaꝝ. ¶ INstru-
mēta iūcturarū. ¶ Cōferūt ipius fricatō ⁊ adustio

ꝑdicte vlceribus iũcturaꝝ. Et si stricte ligeť super torsionẽ iũcturaꝝ ⁊ suas glandulas liq̃facit eas. ¶ MEMbra oculi. ¶ Quod ex ip̃o adustũ est: est iuuatiuũ ĩ vlceribꝰ ꝓprie qũ abluiť: ⁊ silr̃ ophthalmie sicce. ¶ MEMbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Quod ex eo adustũ ē: iuuatiuũ ē ulceribꝰ mamille ⁊ silr̃ eius fricatio et adustio ꝑdicte. MEMbra expulsiõis. ¶ Cõfert hemorroidibꝰ. Et ligať lamia sup locũ renũ: ⁊ ꝓhibet pollutionẽ frequẽtẽ: ⁊ sedat desideriũ coitus. Et vtrũq3 eoꝝ ↄfert vlceribus veretri: ⁊ testiculoꝝ: ⁊ apatibus ip̃oꝝ.

De Amumeli. C. xiij.

AMumeli q̇d est. Est oleũ dulce valde spissum sicut mel: et spissius eo extrahiť ex crure arboris q̃ est ĩ terra murzie dulcis: ⁊ fit ex eo oleũ si cũ eo admisceť etiã oleũ de flore eius: ⁊ noiať amumel et oleũ mell̃. ¶ ELEctio. ¶ Ex eo ē meliꝰ qđ ē magis claꝝ: ⁊ spissius: ⁊ antiquiꝰ. ¶ Natura. ¶ Calidũ ē et hũidum et ip̃ius cal̃itas pl̃ima ē hũiditate eius. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Cõfert vulneribꝰ vlcerosis illinitũ ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Cõfert doloribꝰ iũcturaꝝ. ¶ MEMbra capitis. ¶ In ip̃o ē virtꝰ faciẽdi subet: ⁊ facit pigritiã. ¶ MEMbra oculi. ¶ Cõueniẽs ē tenebrositati oculoꝝ qũ ex eo fit collyriũ. ¶ MEMbra expulsiõis. ¶ Tres. ℥. ip̃ius cũ. ix. ℥. aque solõne educũt cholerã ⁊ hũores crudos: et faciũt pigritiã et mollificať. verũtñ nõ est sollicitudo hñda: neq3 timendũ est ex eo qđ ipsum soluit: quoniam est iuuatiuũ cũ eo quod ex ip̃o apparet ĩcolume: o3 tñ ne sup ip̃3 dormiať oĩo

De Agalugin. C. xiiij.

AGalugin q̇d est. Lignũ indũ aut arabicũ boni odoris hñs cutẽ cooptã ĩtrans ĩ numero spẽꝝ q̃ venduntˀ. Et ĩ ip̃o ē stipticitas cũ amaritudine pauca. ¶ MEMbra capitis. ¶ Collutio oris facta ex ip̃ius decoctiõe odorem oris efficit bonũ. ¶ MEMbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cõfert dolori lateris. ¶ MEMbra nutrimẽti. ¶ Cõfert dolori epatis. Et aureus vnꝰ ex eo ↄfert viscositati stomachi ⁊ debilitati ip̃ius ¶ MEMbra expulsiõis. ¶ Qũ bibiť cum aqua ↄfert vlceribꝰ ĩtestinoꝝ ⁊ dolori pũgitiuo cal̃o.

De Amgailem. C. xv.

AMgailem q̇d ē. Est arbor locoꝝ rusticorũ nota. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ sicca. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stiptica ꝓhibẽs sanguinẽ ⁊ spẽs fluxꝰ. ¶ MEMbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Probibet sputũ sanguinis. ¶ MEMbra expulsiõis. ¶ Probibet fluxum matricis.

De Atharachic. C. xvi.

ATharachic q̇d est. Hec ē medicina acuta q̃ nõ bibiť ꝑꝑ suã acuitatẽ: sed ĩ epithiatibus admĩstrať post fractionẽ sue acuitatis. ¶ Natura. Est calida et sicca valde. OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Permutat cõpl̃onẽ malã frigidã ad ↄpl̃onem malã calidã. Et neq3 sit audax aliq̇s sup ip̃m nisi epithimãdo. ¶ IN decoratiõe ¶ Confert pano. ¶ IN apatibus ⁊ bothor. Cõfert bothor lenibus. ¶ IN vulneribꝰ ⁊ vlceribus. ¶ Cõfert scabiei vlcerose ⁊ ĩpetigini. INstrumẽta iũcturarũ. ¶ Empl̃m factum ex ea confert sciatice.

De Azedaraeth. C. xvij.

AZedaraeth q̇d est. Arbor nota hñs fructũ sil̃em nabach. Et noiant eã ĩ rechi myrobalanũ: ⁊ ĩ tabrasten: et kien ⁊ thabich: ⁊ ē arbor magna: et ē ex magnis arboribꝰ. ¶ Natura. ¶ Quod ē supra ip̃am ē calidũ ĩ ꝑmo: siccũ ĩ fine ꝑmi. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius focha apit oppilatiões. ¶ IN decoratiõe. ¶ Aq̃ foliõꝝ eius ĩterficit pediculos et ꝓlongat capillos: ⁊ ꝓprie radices eius qũ admĩstratur cum vino. ¶ MEMbra capitis. ¶ Eius flos apit oppilatiões cerebri. ¶ MEMbra anhelitus et pectoris. Eius fructus nociuus ē pectori valde: ⁊ ē ꝑnitiosꝰ ¶ MEMbra nutrimẽti. ¶ Eius fructus ē malꝰ stomocho cõturbãs. ¶ FEbres. ¶ Diciť ꝙ decoctio corticũ eius cũ fumoterre ⁊ myrobalanis desecata ↄfert febribus ꝓhl̃aticis. ¶ UEnena. ¶ Succus extremitatũ eius cũ melle resistit uenenis oĩbꝰ Et eius fructus ĩterficit fortasse. ¶ PERmutatio Loco eius ĩ elõgatiõe capilloꝝ ponũť folia canabis.

De Auricula muris. C. xviij.

AUricula muris q̇d est. Est herba cuiꝰ uirtus ꝭm Galienũ ē ꝓpinq̃ virtuti herbe q̃ vitrũ abstergiť. Et hoc nomẽ absolutũ ē duabus herbis quaꝝ vna ē quã nomiat Galienꝰ ⁊ odorať ex ea odor malus: ⁊ nõ h3 duritiẽ: ⁊ alteta quã nomiauit Dia. ⁊ existimauit ꝙ sit similis volubi: nisi q̇a minora h3 folia ↄpata ad ip̃am: ⁊ ē herba expãsa sup faciẽ terre ꝑuos hñs stipites domestica bona sine odore: ⁊ nõ h3 saporẽ fortẽ azulinos hñs flores cuiꝰ semẽ semĩ coriãdi sil̃ať: ⁊ hirũdines ex ip̃o comedũt: ⁊ ē cal̃a ⁊ ꝓprie cuiꝰ origo nõ ē iuxta aquã. Inq̇t musaibach iuuamẽtũ eiꝰ est iuuamẽtũ apsinthij ⁊ ē res q̃ nõ est ĩuenta ĩ duabus plãtis simul. ¶ Natura. ¶ Que ex eis nota ē ꝭm Galienũ ē frigida ⁊ hũida in gradu ꝑmo. Et altera ē ex sũma medicinaꝝ calidaꝝ. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ꝑma nõ ē stipticitas. Et altera ē desiccatiua rubificatiua. ¶ VULnera ⁊ ulcera. ¶ Illa quã nomiauit Dia. extrahit spinas ⁊ surculos: ⁊ facit adhere plagas. l ¶ MEMbra capitis. ¶ Cõfert epil̃ie bibita: ⁊ torture sternutatiõe facta ex ea uehemẽter: ⁊ eiꝰ sternutatio mũdificat cerebrum.

De Abugilise. C. xix.

ABugilise q̇d est. Est lactuca asini et noiať etiã simarẽ ⁊ sincaren. Et ē pillosa spinosa: aspa: nigra: pl̃ima hñs folia sup radicem ãnexa ei. Et eius radix ĩ grossitudine ē digiti coloris rubei valde q̇ tingit qũ tangiť ĩ estate. Et ex ea est spẽs alia citrina folia hñs coloris rubei: ⁊ eius spẽs sunt quattuor. Abugilise: ĩtisanius: amelenius: ansubefin. ¶ ELEctio. ¶ Fortiores oĩbꝰ sunt due ꝑme spẽs. ¶ Natura. ¶ Dixit Gal̃. ꝙ ex abugilise est q̃ est cal̃a ⁊ sicca. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Que ex ea noiať abugilise ē subtiliatiua cũ stipticitate: ⁊ ꝑꝑ hoc ē pontica amara: sed põticitas ē in reliq̇s magis apparens. Relique vero due spẽs sunt acutiores ꝑmis: ⁊ fortioris caliditatis. Et radix eius fortioris ē cal̃itatis ꝙ folia ¶ IN decoratione. ¶ Qñ liniť cum aceto confert morphee. Et ip̃a excoriat cutim. Et eius folia sunt

debiliora radice eius. ¶ IN apatibus ⁊ bothor.
¶ Probibet radix abugilise q̄ est ex eis cū farina
ordei fracti herisipila: ⁊ silr radix ameleni⁹: ⁊ ipa
resoluit scrofulas qū supponit̄ eis cū adipe. ¶ IN
vulneribus ⁊ vlceribus. ¶ Ponit̄ cū cera sup vl
cera oia ⁊ adustioné ignis pprie. ¶ MEMbra
nutrimēti. ¶ Radix abugilise aptat stomachū. Et
eius decoctio cū aq̄ alkaratin valet ictericie ⁊ do-
lori splenis. MEMbra expulsiōis. ¶ Deco-
ctio eius cū aq̄ alkaratin: aut aq̄ chartami confert
dolori renū ⁊ lapidi in renibus. Qūcq3 mulier sibi
supponit radicē eius ab ortuz facit: ⁊ eius folia fu-
sa cū vino stringūt vētrez: sed abugilise resoluit
hūores cholicos ⁊ radix hñtis citrina folia ex ea cū
isopo ⁊ sinapi īterficit vermes ⁊ educit eos. Et si
milit̄ alsimaren absolute q̄ ex ea citrina ē ⁊ reliq̄:
sed citrina ē fortior i hoc. FEbres. ¶ Decoctō
radicū abugilise cū aq̄ alkaratin ɔfert febrib⁹ anti
q̄s. ¶ VEnena. ¶ Qñ masticat̄ ex citrina hñte fo
lia citrina rubei coloris ⁊ pījcit̄ sup venenosa iter
ficit ea. Et due alie spēs ɔferunt morsure vipere
bibite ⁊ linite ⁊ sputate.

De Almesu. C. xx.

ALmesu q̄d ē. Dicit̄ q̄ rectius esset ut de
ea loq̄remur in ca° de min. verūtñ nos
attulim⁹ narrationē eius in hoc caplo: ut
sit magis nota: ⁊ magis famosa. ¶ Natura. ¶
Dixerūt q̄dam q̄ ē frigida ⁊ sicca. Et dixerūt alij
q̄ ē calida ⁊ sicca cū virtute. ¶ OPErationes ⁊ p
prietates. ¶ Est vehemētis abstersiōis. Et apud
Dia. est adustiua ⁊ putrefactiua. ¶ IN decorati
one. ¶ Abstergit dētes fricādo. ¶ MEmbra ca
pitis. ¶ Dixerunt q̄dam q̄ qñ tenet̄ i ore frangit
dētes. Et dixerūt aut pprietate sua: aut pp vene
nū vipere quo multiplicat̄ i locis i q̄bus ipa ē. Et
hec q̄dem verba sunt eius q̄ multa fabulose nar-
rat: ⁊ nō cognoscūt de opatione veneni vipere q̄
qū positū ē ad aliquod mēbrū nō efficit hanc opati
onē: et pprie qū tēpus supra ipm plōgatū fuerit.
¶ MEMbra expulsiōis. Dicūt q̄ qū ex ipsa
adheret granū vnū i extremitate siringe annexuz
glutini romano ⁊ itromittit̄ i vesica frāgit lapidez
Sed hoc ē ex eis q̄ a me elongant̄. ¶ VEnena.
Est venenum mortale.

De Armech. C. xxi.

ARmech quid est. Est herda iameni boni
odoris silis cinnamomo grosso. ¶ IN
decoratiōe. Efficit odorē oris bonū. ¶
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatibus ca
lidis pprie sicut emplm supposita. ¶ IN vlneri
bus ⁊ vlcerib⁹. ¶ Probibet dilatationē vlceꝝ: ⁊
ɔsolidat ea siccādo ppter desiccatiōz q̄ est i ea sine
mordicatiōe et phibet putrefactionē mēbroꝝ. ¶
MEMbra capitis. ¶ Cōfortat cerebrū et strin-
git gingiuas ⁊ conuenit egritudinibus oris. ¶
MEMbra oculi. ¶ Ex ea comestū ɔfert oph-
thalmie. ¶ MEMbra anhelitus ⁊ pectoris. Cō
fortat cor ⁊ oia viscera. ¶ MEMbra expulsio
nis. ¶ Stringit naturam.

De Allabuch. C. xxij.

ALlabuch q̄d est. Dicūt q̄ ē asadar. Di
co aūt q̄ siue nō sit hoc allabuch aut sit d̄
veritate ptinet ei ut dicam⁹ in caplo de

lem. Et ē ex magnis arboribus: ⁊ forsitan pmutat̄
ad egyptū ⁊ alterat̄ illic nā ei⁹. ¶ OPErationes et
pprietates. ¶ Cōfert fluxui sanguinis etiā si sup
mēbrum ponatur: ⁊ abscindit cursum.

De Athamaraet. C. xxiij.

AThamaraet q̄d ē. Est medicina inda effi-
ciēs peonie opationē. ¶ MEMbra ca
pitis. ¶ Ex folijs eius fiat epithima illi
ad cuius caput eleuat̄ uapor: ⁊ phibet̄ epilīa.

De Alblage. C. xxiiij.

ALbage q̄d est. Est medicina marina sil's
alcot q̄ orit̄ in vere: ⁊ ē silis etiā andaco
che plimos hñs stipites. Et eius semē est
sicut semē baucie. ¶ MEMbra nutrimenti.
Cōfert spleni valde. ¶ MEMbra expulsiōis.
Prouocat urinam.

De Asefeni. C. xxv.

ASefeni q̄d est. Existimo q̄ est pastura ca
meloꝝ. ¶ MEMbra expulsiōis.
mūdificat renes. ¶ VEnena. ¶ Plimū
ɔfert iuuamētum morsure canis rabiosi.

De Alguasen. C. xxvi.

ALguasen q̄d est. Est herba silis lilio. Et
noiat̄ pp illud lilialis. ¶ Natura. ¶ Est
cala ⁊ sicca in pmo. OPErationes ⁊ ppe
tates. ¶ Desiccat cū eq̄litate: ⁊ abstergit. ¶ IN
decoratiōe. ¶ Cōfert panno ⁊ resoluit totū illud
cū eq̄litate. ¶ VEnena. ¶ Gal. dixit q̄ ē iuuatia
pprie morsure canis rabiosi: ⁊ iā sanati sunt mul-
ti: ⁊ ppter illud nomiatur grece alguasen.

De Atratisus. C. xxvij.

ATratisus q̄d est. Est medicina cognita cuz
chali. ¶ Natura. ¶ In ipa ē paꝝ ifrigi
datiōis ⁊ nō est i ea stipticitas. ¶ OPE
rationes ⁊ pprietates. ¶ Desiccat cū equalitate ⁊
eius virtus ē virtus resolutiua cū ifrigidatiōe.
APOSTEmata ⁊ bothor. Cōfert apatibus emū
ctorioꝝ more empli supposita ⁊ suspensa.

De Ardifrigi. C. xxviij.

ARdifrigi q̄d ē. Est herba silis cappari a-
cuti odoris valde ⁊ grauis hñs fructum
inferius. ¶ Natura. ¶ Dixit alkanzi
⁊ arabib q̄ ē fortior i natura sua q̄ solatrū ⁊ alke-
kēgi. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apa
tibus itrinsecis fm verba arabib. Et potio ipius
sit vsq3 ad. ij. ʒ. Et liniat̄ sup apata cala extrinseca
⁊ erit mirabilis valde vbicūq3 apposita. ¶ VEne
na. ¶ Qū linit̄ sup pūcturā vespe sanat illico.

De Abutilon. C. xxix.

AButilon q̄d est. Est plāta silis cucurbite.
Et dixit alkāzi q̄ hoc noie est nota. ¶
VVLnera ⁊ vlcera. Dicit̄ q̄ est res ma
gis iuuatiua vulnerib⁹ recentib⁹ ⁊ cōglutinat ⁊ cō
solidat ea statim.

De Asio. C. xxx.

ASius q̄d est. Est lapis sup quē nascit̄ sal:
cui⁹ flos nomiat̄ asius: ⁊ videt̄ q̄ sit ei⁹
generatio ex rore maris ⁊ imbre q̄ cadit
sup eū. ¶ OPErationes ⁊ pprietates. ¶ Virtus
eius ⁊ virtus floris eius ē apitiua: carnis genera-
tiua: putrefactiua paꝝ cū liq̄factiōe carnis putrefa
cte absq3 mordicatione. APOSTEmata ⁊ bo-
thor. ¶ Resoluit exituras more empli supposita

cũ terebithina aut pice. ¶ JN vulnerib⁹ ⁊ vlceri
bus. ¶ Ualet vulnerib⁹ difficilibus ⁊ antiquis ⁊
magnis ⁊ ꝓfũdis. ¶ JNstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Cũ
farina ordei supposita valȝ podagre. Et qñ ponũt
extrema ipi⁹ ĩ decoctiõe ei⁹ iuuant. ¶ MEmbra
anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Si trãsglutiat cũ melle cõ
fert vlceribus pulmonis. ¶ MEmbra nutrimẽ
ti. ¶ Qũ linit cũ calce ⁊ aceto sup splenẽ confert.

De Atuit. C. xxxi.

ATuit. ¶ Natura. ¶ Calĩ ẽ in ƀo hũidũ
in p̈mo. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates.
Jnest ei abstersio vltima. ¶ Jn decora
tiõe. ¶ Abstergit morphea fortiter.

De Absio. C. xxxij.

ABsius qd est. Medicina karmeni ⁊ ꝑsica
Natura. ¶ Calida subtilis.

De Anagale. C. xxxiij.

ANagalis qd ẽ. Est duobus modis. vn⁹
eoꝝ ẽ cui⁹ flos ẽ citrinus. Et alius cuius
flos est celestis. ¶ JN vulneribus ⁊ vl
ceribus. ¶ Cõueniũt ambo vlneribus ⁊ ꝓhibet
ipoꝝ aptionẽ: ⁊ extrahũt surculos ⁊ silĩa: ⁊ ꝓhibẽt
vlcerũ ampliationeȝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Si
ex aq̇s amboꝝ fiat gargarism⁹: ⁊ fiat caputpurgiũ
cũ eis ꝓuocãt phl'a plĩmũ a capite ⁊ sedant dolorẽ
mole q̃ est in pte illa. ¶ MEmbra expulsiõis.
Qñ bibit cũ vino ꝯfert dolori renũ. Et existima
uerũt q̇dam ꝙ varia declinãs ad colorẽ cineris re
ducit anũ ꝓminentẽ exterius ⁊ rubeũ hñs florem
augmẽtat ei eminentiã. ¶ UEnena. ¶ Qñ bibit
cum vino confert veneno vipere.

De Abrich. C. xxxiiij.

ABrich quid est. Est medicina persica.
MEmbra capitis. ¶ Est bona seruatiõi
⁊ rationi.

De Ausid. C. xxxv.

AUsid qd est. Est spẽs nenufaris indi.
Natura. ¶ Dixit filius mesiriohe. Est
calida ⁊ sicca.

De Ardiud. C. xxxvi.

ARdiud quid est. Est medicina sicut ce
pe scissum.

De Aribut. C. xxxvij.

ARibut qd est. Est medicina cabrusia que
assũpta est ex re q̃ assil'at ostraco. ¶ Na
tura. ¶ Dixit Gal'. Est frigidũ ĩ ƀo siccũ
ĩ p̈mo. Et eius fructus ẽ calid⁹ ⁊ ꝯtractiuus ĩ p̈n
cipio p̈mi exiccatiuus in ƀo. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Cõseruat femur pueroꝝ ut nõ oriãt
pilli ĩ ipõ spatio lõgo. ¶ MEmbra nutrimẽti.
Fructus eius confert ictericie.

De Adrumilon. C. xxxviij.

ADrumilon qd ẽ. Est medicina q̃ nomiãt
bipẽnis. hȝ enĩ duas acies sicut bipẽnis.
Natura. ¶ Est calida. Et ĩ ipã sunt ama
ritudo ⁊ põticitas. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates.
¶ Apit oppilatiões visceꝝ. ¶ JNstrumẽta iũctu
raꝝ. ¶ Confert doloribus iũcturarum ⁊ tali.

De Atinat. C. xxxix.

ATinat qd est. Est medicina inda ĩ virtu
te testiculoꝝ vulpis. Et oȝ ut ꝯsideret:
ita ut nõ sit atuit. ¶ Natura. ¶ Cal'a ẽ
⁊ humida. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Augmen
tat coitum.

De Ata. C. xl.

ATa quid est. Est arbor algarab dicta in
capitulo de gaim.

¶ De Anacardo. C. xli.

ANacardus quid est. Est fructus sil'is ossi
dactili. Et medulla eius est sil'is medulle
nucis dulcis ĩ quo nõ ẽ nocumẽtũ. Et cor
tex ipĩus ẽ rarus frãgibilis ĩ cui⁹ raritate ẽ mel vi
scosuȝ hñs odorẽ. Et sunt hoĩes q̃ ipm masticãt: ⁊
nõ nocet eis: ⁊ ꝓprie cũ nuce. ¶ Natura. ¶ Ca
lidus ẽ et siccus in q̄rto. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprie
tates. ¶ Eius mel ẽ vlceratiuũ apatuȝ ⁊ adustiuũ
sanguis ⁊ hũoꝝ. ¶ DEcoratio. ¶ Eradicat ve
rucas ⁊ aufert albaras ⁊ eradicat barulos: ⁊ sanat
alopitiã phl'aticã. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor.
Cõmouet calida apata ĩ interiorib⁹. ¶ JNstrumẽ
ta iũcturaꝝ. ¶ Cõfert frigori neruoꝝ ⁊ eoꝝ mo
lificatiõi ⁊ palysi ⁊ torture. ¶ MEmbra capitis.
Cõfert corruptiõi memorie qum eius ꝯfectio nota
anacardinũ sumĩt. Sed tñ cõmouet alienationẽ ⁊
mel'iaȝ. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Suffumigãt
cũ eo hemorroides ⁊ exiccant. ¶ UEnena. ¶ Est
ex sũma uenenoꝝ: ⁊ adurit hũores ⁊ ĩterficit. Et
ei⁹ q̇deȝ tyriaca ẽ lac vaccinũ butyro inde extracto
Et oleũ nucis eius frãgit virtutẽ. ¶ PERmutatio
¶ Loco eius ponĩt q̇ntuplũ põderis eius de bõda
cha: ⁊ q̄rta põderis ipĩus de oleo balsami: ⁊ ter
tia ponderis ipĩus de napta alba.

De Anate. C. xlij.

ANas. ¶ Natura. ¶ Calidior est oĩbus
auibus domesticis. Et dicũt q̇dam ꝙ ipã
calefacit ĩfrigidatũ: ⁊ facit calefactũ possi
dere febrẽ. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Ei⁹
piguedo ẽ maxia ĩ sedando dolorẽ: ⁊ sedãdo mor
dicationẽ ĩ ꝓfundo corporis: ⁊ ẽ melior piguedini
bus auiũ. Et eius caro vẽtositatẽ dissoluit ipĩus
stomachi: ⁊ ẽ plĩmi nutrimẽti. ¶ JN decoratiõe
Eius piguedo clarificat colorẽ: ⁊ caro ipĩus impin
guat. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cla
rificat vocẽ. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Eius ca
ro tardãt ĩ stomacho ⁊ ẽ grauis: ⁊ ꝓprie caro anse
ris. Sed leui⁹ qđ ẽ in ipã ⁊ melius sũt alc. Qũ aũt
digerĩt caro haꝝ auiũ ẽ nutribilior omĩbus carni
bus auiũ. ¶ MEbra expulsionis. ¶ Augmentũ
efficit ĩ coitu: ⁊ multiplicat spma.

De Auellana. C. xliij.

AUellana qd est. Est nota. Et eius q̇dem
terreitas maior ẽ terreitate nucis: qm̃ est
magis solida: ⁊ minus vnctuosa ⁊ tardio
ris digestiõis. ¶ Natura. ¶ Decliuis est ad ca
liditatẽ quãdaȝ ⁊ siccitatẽ puaȝ. ¶ OPEratiões et
ꝓprietates. Generãt ex ea cholera. Et ĩ ipã ẽ stipti
citas maior ꝙ ĩ nuce: ⁊ ĩ ipã ẽ iflatio: ⁊ gnãt vẽto
sitates ĩ vẽtre inferiori. ¶ DEcoratio. ¶ Quod
ex ea adustũ ẽ tingit capillos. ¶ MEmbra capi
tis. ¶ Facit soda: ⁊ assãt: ⁊ comedĩt cũ pauco pipe
re: ⁊ maturat corizã. Hipo. inq̇t auellana ĩ cere
bro facit augmentũ. ¶ MEmbra oculi. ¶ Existi
mauerũt q̇dam ꝙ ipã linita sup verticem pueroꝝ
varios hñtiũ oculos delet varietatẽ. ¶ MEM
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Comedĩt cũ aq̃ mel'
⁊ confert tussi antique ⁊ adiuuat ad spuendum.

MEmbra nutrimēti. ¶ Est tarde digestiōis ⁊ ex
citat vomitū ⁊ est tardioris digestiōis ꝙ̄ nux. ¶
MEmbra expulsiōis. ¶ Eius cortex ē stipticus ⁊
strīgit vētrē. ¶ VEnena. ¶ confert venēis ⁊ mor
sibus ⁊ p̄cipue cū ficub⁹ ⁊ ruta ⁊ pūcture scorpiōis

De agno casto. C. xliiij.

AGnus castus q̇d est. Est plāta ⁊ ē fortasse
ꝓpter sui magnitudinē arbor ⁊ nascit̄ in
locis ꝓpinquis aq̇s: ⁊ eius q̇dez rami sūt
duri: ⁊ folia ip̄ius sunt sicut folia oliue: sed sunt le
niora: ⁊ eius lignū nō īgredit̄ ī medicinā: sed flos
eius ⁊ folia ⁊ fructus. Et ī fructo q̇dem eius ⁊ ī re
liquis q̄ ex eo admīstrāt̄ ē subtilitas ⁊ acuitas ⁊ pō
ticitas: ⁊ ē infra rutā siccā. ¶ Natura. ¶ Calid⁹
ī p̄mo siccus in fo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est resolutiuus ⁊ subtiliatiuus ⁊ disgregatiuus
vētositatū. Et ī ip̄o ē aptio cū stipticitate. ¶ De
coratio. ¶ Est mūdificatiuus coloris. ¶ INstru-
mēta iūcturarū. ¶ Fit ex eo empl̄m cū folijs suis
torsiōi neruoꝝ ⁊ remouet lassitudinē. ¶ MEM
bra capitis. ¶ Facit soda ⁊ subet bibit⁹. Et qñ fit
ex eo empl̄m ꝯfert soda. Et qū illud quod ex eo ē
fusuz comedit̄ min⁹ efficit soda. ¶ MEmbra an-
helitus ⁊ pectoris. ¶ Est ex eis q̄ multiplicāt lac
minorādo sp̄ma: sitq; eius potio. ʒ. ij. vsq; ad. ʒ.
i. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Aperit oppilationes
epatis: ⁊ oppilatiōes splenis: ⁊ valde iuuat duri-
tiē. Et qū bibit̄ ex eo cuz oxymelle quātitas. ʒ. ij.
ꝯfert hydropisi. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Se
det̄ ī eius decoctiōe ꝓpter dolorē matricis: ⁊ aq̄a
eius: ⁊ bibitus cū mētastro: ⁊ vaporatus desiccat
sp̄ma. Et qñ aliq̇d ex stipitib⁹ eius sternit̄ sub dor
so ꝓhibet pollutionē et virge erectionē: ⁊ suffumi
gant̄ mulieres qū vehemēs desideriū adest. Et ē
ꝓuocatiuus: ⁊ ꝯfert p̄cipue semē eius fissuris ani:
⁊ fit ex eo empl̄m cū butyro duritiei testiculi p̄ci-
pue cū seie eius. ¶ Venena. ¶ Cōfert morsui ser
pētis qū bibit̄ ex eo. ʒ. i. ⁊ sil̄r morsui canis ⁊ lupi
supposito empl̄o ⁊ suffumigatōe facta ex eo ⁊ eius
folia fugant venenosa.

De Alis. C. xlv.

ALe. ¶ ELEctio. ¶ Meliores eaꝝ sunt
ale gallinaꝝ: ⁊ ale anserū sunt bone dige
stiōis ⁊ nutrimēti. Et non sunt leues nisi
ꝑꝑ multitudinē motus ⁊ exercitij sui. Et eaꝝ nu-
trimētū nō multiplicāt̄ nisi ꝑꝑ multitudinē carnis q̄
ē in eis. ¶ APOSTEmata ⁊ botbor. ¶ Dicit̄ ꝙ
qñ pēne alaꝝ alguarascen miscent̄ cū equalitate sui
de hyusq̇amo ⁊ adurūt̄ ⁊ terunt̄ ⁊ ponūt̄ ī pane si-
cut sal resoluūt scrofulas ī collo absq; ferro. Et si
milit̄ qñ puluerizāt̄ sup panē ⁊ comedit̄. MEm
bra expulsiōis. ¶ Dicit̄ ꝙ panis factus cū eo qd̄
dictum est soluit valde.

De Acoro. C. xlvi.

ACorus q̇d est. Est radix plāte que ē sicut
papyrus. Et orit̄ pl̄imū eius ī locis aquo
sis ⁊ ī aquis. Et sup hāc radicē sunt nodi
ad albedinē declinantes in q̄ est odor horribilis: ⁊
paꝝ boni odoris ⁊ ē calidus acutus. Gal'. aūt dixit
ꝙ nō admīstrāt̄ nisi radix eius. Et eius virtus est
ꝓpinq̄ virtuti aristologie ⁊ ireos. ¶ ELEctio.
¶ Melior ex eo est ille q̇ ē spissior ⁊ magis soli-
dus: ⁊ dulcior: ⁊ melioris odoris. ¶ Natura.
Calidus ē ⁊ siccus ī principio fi usq; ad mediū.
OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuus in
flatiōis ⁊ vētositatum subtiliatiuus: abstergit sine
mordicatiōe apitiuus. Et apud Gal'. eius odor nō
est nisi bonus. Est f̄m ꝙ nos sentim⁹ nō bonus.
DEcoratio. ¶ Clarificat colorē ⁊ ꝯfert morphee
⁊ albaras. ¶ INstrumēta iuncturaꝝ. ¶ Cōfert
spasmo ⁊ cōtritiōi lacertoꝝ ⁊ decoctio eius etiam
embrocata ⁊ bibita. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cō
fert dolori dētis valde ⁊ ḡuitati ligue. ¶ Mem
bra oculi. ¶ Attenuat grossitudinē cornee: ⁊ ꝯfert
albugini: ⁊ ꝓprie ī vtrisq; succus eius. ¶ Mem
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius decoctio ē bona
dolori lateris ⁊ pectoris. ¶ MEmbra nutrimēti
¶ Cōfert dolori ep̄is frigido ⁊ ꝯfortat ip̄z: ⁊ ꝯfert
stomacho: ꝯfert duritiei splēis: imo extenuat sple
nez multū: ⁊ mūdificat stomachuz. ¶ MEmbra
expulsionis. ¶ Cōfert dolori pūgitiuo ventris ⁊
rupture. Et eius decoctio valet ad dolorē matri-
cis: ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ ꝯfert distillatiōi
vrine f̄m ꝙ dixerūt q̇dam. Et ī coitu augmētum
efficit: ⁊ excitat desideriū ip̄ius. Et cōfert dolori
intestinoꝝ ⁊ rasure eoꝝ frigidis. ¶ VEnena. ¶
Cōfert pūcture vermiū venenosoꝝ. ¶ PERmu
tatio. ¶ Loco eius ponit̄ ī depellēdis vētositatib⁹
⁊ iuuamēto quod facit epati ⁊ spleni equale pōdus
de cymino cū 3° ponderis sui de aristologia.

De argento viuo. C. xlvij.

ARgentū viuū q̇d est. Argentū uiuū aliud
ē purgatū ex minera sua: ⁊ aliud extrahi
tur ex lapidibus minere sue sicut cū igne
fit aurū ⁊ argentū. Lapis v̊o minere ip̄ius qū ē pu-
rus: ⁊ nō ꝑmiscent̄ ei terra ⁊ lapides hēt colorem
vzifur: imo vzifur hz colorē eius ⁊ nō ꝯsequit̄ eū
At Galien⁹ q̇dem ⁊ alij existimauerūt ꝙ ip̄m sit ar
te factū sicut lithargyriū: qm̄ ē extractū cuz igne:
oz ergo ut auꝝ sit arte factū sicut lithargyriū: qm̄
ē extractū cū igne: ⁊ qm̄ substātia eius ē sil̄is substā
tie vzifur. Existimauit itaq; ꝙ ip̄m nō sit nisi vzi
fur ī vase linito luto ⁊ accēdit̄ ignis sup ip̄m ⁊ su-
blimāt̄. sed n̄ ē ita: imo vzifur fit ex eo cū sulfure
deinde possibile ē ut extrahāt̄ ex eo sicut extrahit̄
ex vzifur minerali qd̄ ē de substātia argenti viui
¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ hūidū in fo. ¶ OPE
ratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Sublimatū ē stipticū. ¶
DEcoratio. ¶ Quod ex eo extinctū ē: est medica
mē pediculoꝝ ⁊ lēdinū cū oleo ro. ¶ VVLnera ⁊
vlcera. ¶ Extinctū valet scabiei cū oleo rosaceo
aut cū medicinis scabiei: ⁊ vlcerib⁹ malis. ¶ IN
strumēta iuncturaꝝ. ¶ Eius vapor facit accidere
palysiz ⁊ tremorē ⁊ rectat mēbra. ¶ MEMbra
capitis. ¶ Fumus ei⁹ destruit auditū: ⁊ fum⁹ ei⁹
facit accidere fetorē oris qū trāsit ꝑ ip̄z. ¶ MEm
bra oculi. ¶ Fum⁹ eius destruit visū. ¶ MEm
bra expulsiōis. ¶ Dixit Paulus. Ex hoībus fue
rūt q̇ biberūt extinctū in ileon. ¶ VEnena. ¶ Ar
gentū viuū sublimatū ē īterficiēs ꝑꝑ vehemētem
īcisionē. Et eius cura fortis est bibere lac et vome
re. Et Gal'. q̇dem dixit ꝙ nō exꝑtus est illud ī ip̄o
At dicūt q̇daz ꝙ extinctū īterficit ḡuitate sua. Ip̄z
enī corrodit quod sibi obuiat ḡuitate sua: hoc aūt
verbū nō ē ꝯp̄hensuz. Et ip̄m īterficit mures. Et
ex fumo eius fugiūt vermes venenosi ⁊ serpētes.

De Atrimento. C. xlviij.

A Trimētū q̄d est. Differētia īter atrimēta
alba ⁊ rubea ⁊ citrina ⁊ uiridia ⁊ īter col
cotar et calcadis ⁊ calcātuz et alsurie ē ꝙ
atrimēta sunt substātie recipiētes solonē ꝑmiste la
pidibus nō suscipiētib⁹ solonē: et iste sunt ipsemet
substātie recipiētes solonem q̄ iam fuerūt liquide
et cōgelauerūt se: alcolcotar vō ē citrinū: et alcal-
cadis ē albū: et alcalcantū ē viride: et alsurie est ru
beū. Et oīa hec soluūt̄ i aq̄ et decoctiōe ꝑter alsu-
rie. ipm̄ eni est vehemētis corporeitatis et cōgela
tiōis. Et viride ē vehemēti⁹ cōgelatū ꝙ citrinū ⁊
vehemētiores hꝫ tunicas. Et omne q̄dem atrimē
tū ī nā est sil'e vni eoꝝ colori cui⁹ assilat̄. Galieni
vō ia ꝑmissuz ē ad ītellectū ꝙ atrimentū rubeū ge
nerat̄ ex colcotar: ⁊ vidit sup colcotar vna vice
cooptū atrimēto rubeo puluerizato: sed ī hoc ē cō
sideratio. ¶ ELEctio. ¶ Uiride egyptiū ē fortius
ꝙ alkabrusi: sed ī egritudinib⁹ oculi alkabrusi est
fortius. Et nō adustū ē fortius. Et adustū ē subti
lius: Et subtiliora eis sunt alcalcadis ⁊ viride. Et
eq̄lius eoꝝ ē alcolcotar. Et grossius eoꝝ ē alsurie ⁊
ꝓpter hoc nō resoluit̄ in aq̄. Et virtus q̄dem atri
mēti ī quo sunt splendores aurei ꝓpinq̄ est virtuti
alcolcotar. Et meli⁹ alcolcotar ē illud quod velo
citer frāgit̄ ereū mūdum nō antiquū. Ex atrimēto
vō q̄d in encaustro ponit̄ q̄d noiat̄ sabira: meli⁹ ē
durū hn̄s q̄si aureū splēdorē: ⁊ virtus ei⁹ est sicut
alcolcotar. Et meli⁹ alsurie ē quod affert̄ de egyp
to: ⁊ frāgit̄ a nigredine: ⁊ ē hn̄s venas ꝑlimas ra-
cidi gustus stipticū: ⁊ sil'r eius odorat⁹. ¶ Natu-
ra. ¶ Est calidū ⁊ siccū in 3°. ¶ OPErationes et
ꝓprietates. ¶ Oia sunt adurētia faciētia ꝓuenire
crustā. stiptica. Atrimentū vō rubeū min⁹ ē mor-
dicatiuū ꝙ alcolcotar: ⁊ atrimētū ad coria stiptici-
us est omniū: ⁊ alcolcotar ē eq̄lis stipticitatis. ¶
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Alcolcotar ꝓhibet
herisipilā ⁊ a᷑pata ambulatiā. ¶ UULnera ⁊ vlce
ra. ¶ Oia ꝯferūt scabiei humide ⁊ sahafat. Et ex
colcotar q̄dem ex aliis q̄n̄qꝫ fiūt licinia: ⁊ ponūt in
fistulis ⁊ extirpāt vētositatē. ¶ INstrumēta iūctu
raꝝ. ¶ Alsurie clisterizat̄ cū vino ⁊ ꝯfert sciatice.
MEmbra capitis. ¶ Sufflat̄ i narib⁹ ꝓpt̄ fluxuz
sanguis nariū: ꝓprie alcolcotar. Et ꝯferūt oīa her
peti estiomeno ⁊ a᷑patib⁹ malis ī gingiuis. Et q̄n
liciniū cū melle īuoluit̄ ipo ⁊ ponit̄ ī aurem cōfert
vlcerib⁹ auris ⁊ saniei ī ipa: ⁊ sil'r q̄n cū sufflato-
rio ī ea īsufflat̄ ⁊ ꝓhibet corrosionē dentiū: rubeū
vō cognitū assurie cōfirmat dentes ⁊ molares mo
tos. Et atrimētū adustū q̄n ꝯiūgit̄ cū hermodactil':
⁊ ponit̄ sub lingua ꝯfert ranule. ⁊ ceratū factū ex
eo ⁊ ꝓprie ex rubeo ꝯfert herpeti estiomeno ī ore
⁊ nare ⁊ vlceribus eorū. ¶ MEmbra oculi. ¶
Alcolcotar ꝓprie ⁊ reliq̄ coiter ꝯferūt duritiei pal
pebraꝝ ⁊ a᷑spitati eaꝝ. ¶ MEmbra anhelitus et
pectoris. ¶ Desiccat pulmonē ita ꝙ fortasse īter-
ficit. ¶ UEnena. ¶ In ipo est virtus venenosa
desiccans pulmonem.

De Arsenico. C. xlix.

A Rsenicū q̄d est. Aliud ē albū: ⁊ aliud ci-
trinū: ⁊ aliud est rubeū. ELEctio.
Melius ex rubeo ē rubeū imbibitū ru-
bedine hn̄s albaras quod ē aptū teri: ⁊ suo odore
silat̄ odori sulfuris. Et meli⁹ ex citrino ē q̄d ē pul
uerizabile armenū aureū lamiosuz subtile q̄si ipm̄
esset talk citrinū. Cal'm ē in 3°. siccū in 4°. ¶ OPE
ratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Oia sunt putrefactiā mor
dicatiua. Et q̄d ex eo rubeū est: meli⁹ est ꝙ alcal
cadicon. ¶ DEcoratio. ¶ Abradit pilos: ⁊ ē gūma
pini cōueniēs alopitie. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶
Fit ex eo empl'z cū adipe sup vulnera. ¶ APO-
stemata ⁊ bothor. ¶ Cū adipe ⁊ ol'o ꝯfert scabiei
⁊ saphati humide ⁊ putredini: ⁊ abstergit ⁊ adurit
cutē: ⁊ ꝑmiscet̄ cū myrrha ad pediculos ⁊ vestigia
sanguis. Et cū pice vestigiis vnguis. Et q̄n̄qꝫ ad-
mīstrat̄ cū oleo ad pediculos. ¶ MEmbra capi-
tis. ¶ Ceratū factū ex eo ꝯfert ⁊ ꝓprie ex rubeo.
herpeti estiomeno ī ore ⁊ aure ⁊ vlcerib⁹ eorū.
¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Dat̄ ad po
tādū īflatis cū aumeli ⁊ hydromelle ⁊ assumit̄ cum
gūma pini ad tussim antiquā: ⁊ sputū saniei ⁊ san-
guis. Et q̄n̄qꝫ ponit̄ ī pill'is q̄ fiūt ad asma. MEm
bra expulsiōis. ¶ Cōmiscet̄ cū oleo rosaceo ad bo
thor et hemorroidas ī ano. ¶ Uenena. ¶ Quod
ex eo sublimatū est īterficit: ⁊ albū ex eo īterficit.

De Aristologia. C. l.

A Ristologia q̄d est. Inq̄t Dia. Ex ea. que
dam ē rotūda: ⁊ q̄dam lōga: ⁊ q̄dam ē si
milis palmiti vitis rotūda q̄ dicit̄ femia
Et ē etiā ex lōga ⁊ rotūda: ⁊ ē femia cui⁹ folia sūt
sil'ia foliis plāte q̄ dicit̄ fusos q̄ est maneries volu
bilis: ⁊ est boni odoris cū acuitate ⁊ ad rotūditatē
declinās tenera: hn̄s ramos ꝑlimos ex vna radi-
ce lōgos. Et iter florē eius ē quiddaz rubeū fetidi
odoris pileatā hn̄s formā. longe vō et ē masculus
folia sunt lōgiora: ⁊ vnusq̄sqꝫ thyrsus hꝫ longitu-
dinē vni⁹ palmi: purpureū hn̄s florē fetidū super
quē apparet simile q̄ddam flori porri: ⁊ radix ei⁹
ī longitudine ē vni⁹ palmi: et grossitudinē digiti
hn̄s: ⁊ ei⁹ q̄ vitis palmiti sil'is ē lōge thyrsi sūt pui
⁊ folia sunt sicut folia sempuiue: ⁊ eius flos ē sicut
flos rute. Et ipius radix est sup̄flue longitudinis:
grossiꝫ hn̄s corticē quo uēditores medicinaꝝ vtūt̄
ī creatiōe ol'oꝝ. ¶ Natura. ¶ Oīs spēs ei⁹ sūt
cal'e ad tertiū ꝓueniētes sicce in 4°. ¶ OPEratio-
nes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiua: a᷑pitiua: subti
liatiua: attenuatiua: attractiua: extrahit spinas: ⁊
surculos. Et lōga ē dignior ī nascentiis ⁊ vlcerib⁹
q̄m ē magis abstersiua ⁊ calidior: sed ī reliq̄s opa
tionib⁹ rotūda: q̄m est fortioris a᷑ptiōis ⁊ subtilia
tiōis: ⁊ virtus longe sil'is ē virtuti rotūde in cale
factiōe: īmo forsitan sup̄fluit ei nisi ī subtiliatione
Rotūda eni ē subtilior: ⁊ ꝓpter hoc sedat dolores
vētositatū forti⁹. Et tertia est debilior ex eis. ¶
Decoratio. ¶ Cōfert morphee ⁊ corrodit dētes
⁊ cōfert sordibus eoꝝ ⁊ ꝓprie rotūda: ⁊ clarificat
colorē. ¶ UULnera et vlcera. ¶ Est mūdificati
ua vlceꝝ sordidoꝝ ⁊ malignoꝝ: ⁊ ꝯfert excoriati
oni: et gn̄at̄ carnē ⁊ ꝓprie lōga: et ꝓhibet fraudeꝫ
vlceꝝ putridoꝝ ꝓfundoꝝ. et q̄n ē cū ireos replet
ea carne. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert con
tritioni lacertoꝝ et ē cōueniēs epithima sup poda
graꝫ et ꝓprie rotūda. Et ipam q̄dem bibit hn̄s po
dagrā et iuuat̄ ab ea. ¶ MEmbra capitis. ¶ Mū
dificat sordes auris et cōfortat auditū q̄n ponit̄ in
ipa cum melle et ꝓhibet saniem si generat in ea.

Et qñ admistrat̃ cũ pipe mũdificat sup fluitates ce
rebri: et ipa ꝯfert epilẽe et ꝯstringit gingiuaȝ. ¶
MEmbra anhelitus et pectoris. Est bona asma
ti et ꝓprie rotũda et mũdificat pectus et pulmonẽ
et ꝯfert dolori lateris bibita cum aq̃: et rotũda in
oĩbus illis ẽ fortior. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶
Bona ẽ singultui: ⁊ silr̃ spleni cũ oxymelle: et qñȝ
linit̃ sup splenẽ cũ aceto ⁊ ꝯfert etiã valde: et rotũ
da i oĩbus illis ẽ fortior. MEmbra expulsiõis
¶ Qñ sumit̃ ex ea au̅r̃. ⁊ terit̃ et bibitur soluẽdo
educit hũores phl̃aticos ⁊ cholẽicos et ꝯfert stoma
cho. ⁊ qñ bibunt̃ lõga et rotũda cũ myrrha et pipe
re purgat̃ supfluitates matricis pturiẽtiũ ⁊ ꝓuocat
mẽstrua ⁊ extrahit fetuȝ. ¶ FEbres. ¶ Est bona
rigori. ¶ VEnena. ¶ Cõfert pũcture scorpiõis
⁊ ꝓprie lõga. Quidã aũt dixerũt ꝙ qũ ex lõga bi
bunt̃. ʒ. ij. cũ uino: aut emplr̃ȝ fit ex ea ꝯfert pũctu
re vermiũ venenosoꝝ et venenis. ¶ PERmuta
tio. ¶ Loco rotũde ponit̃ põdus eq̃le zurumbet ⁊
tertia põderis de macis et medietas sui ponderis
de costo. Et loco lõge ponit̃ pondus equale zurũ-
bet et medietas ponderis sui de pipere.

De alcana. C. li.

ALcana qd est. nota ẽ. ¶ Natura. ¶ Fri
gida est i pmo sicca in sc̃o. ¶ OPEratio
nes et ꝓprietates. ¶ In ipa est resolõ et
stipticitas et exiccatio sine nocumẽto. et est resolu-
tiua et carmiatiua et apitiua orificioꝝ venarum.
Et eius oleũ hȝ virtutẽ calefactiuã ⁊ lenitiuaȝ. ¶
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Eius decoctio ꝯfert
apãtibus calidis phl̃aticis pp suã exiccationẽ: ⁊ apã
tibus iguinũ. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Eius de
coctio ꝯfert adustioni ignis embrocata. ⁊ dicit̃ ꝙ
efficit i vulneribꝰ opationẽ sanguis draconis: ⁊ su
per fracturã ossiũ sola cũ cerato. ¶ INstrumenta
iũcturaꝝ. ¶ Eius supmũ ꝯfert doloribꝰ neruorũ
⁊ ingreditur in emplr̃is paralysis et tetani: ⁊ ipius
oleũ resoluit lassitudinem ⁊ lenit neruos ⁊ confert
fracture ossiũ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Linit̃ cum
aceto supra frontẽ ad soda: ⁊ silr̃ etiã ꝯfert vlceri
bus oris. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶
Cõueniẽs ẽ pleuresi ⁊ igreditur in emplr̃is sq̃nan-
tie. ¶ MEmbera expulsiõis. ¶ Cõueniẽs ẽ do
loribus matricis.

De Amomo. C. lij.

AMomũ qd est. Est arbor siue botrus li-
gni sicut rete iuoluti: ⁊ hȝ florem silr̃m
hematiti in colore: ⁊ eius folia sunt sicut
folia vitis albe quoꝝ color ẽ sicut aurũ: ⁊ color li
gni eiꝰ ẽ sicut hiacynthi boni odoris. Et ẽ eius spẽs
viridis ⁊ grossa nascẽs i locis hũidis: ⁊ eius odor ẽ
sicut odor rute. Et est spẽs egyptiaca q̃ nõ ẽ longa
neq̧ lata: neq̧ debilis: neq̧ grauis ad frãgenduȝ:
imo vuealis: ⁊ eiꝰ odor exuberat sup trãsitũ vue
¶ ELEctio. ¶ Meliꝰ ẽ pmũ aureũ recens, at me
nũ amaꝝ boni odoris: ⁊ sm qd̃ hȝ viride lignũ est
malũ debilis coloris nascẽs i locis humefactis ⁊ pe
trosis. ⁊ illo meliꝰ ẽ tertiũ illud qd̃ ẽ recens decli
nãs ad albedinẽ ⁊ rubedinẽ: ⁊ spissuȝ planũ extẽsũ
absq̧ tortuositate solidũ mordicatiuũ acutũ. pul-
uerizabile vo alienet̃ ⁊ eligat̃ illud cuius virgulta
sũt ex radice vna nec sit adulteratũ. Inq̃t Dia. ex
eo meliꝰ ẽ albũ: aut ad rubedinẽ declinãs plenũ se
mie sicut botrus: suauis odoris absq̧ fetore vnius
coloris nõ diuersuȝ mordicãs linguã in quo nõ est
cõtractio. ¶ Natura. ¶ Calm est ⁊ siccũ in sc̃o.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Subtiliat ⁊ matu-
rat ⁊ i ipo est stipticitas: ⁊ virtus q̃ est sicut virtꝰ
acori: imo ẽ vehemẽtioris digestiõis ⁊ maturatio
nis. sed acorus ẽ vehemẽtiꝰ exiccatiuus ꝙ ipm.
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Maturat apãta ca-
lida. ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Eius decoctio
bibit̃ ad podagraȝ ⁊ sedet̃ in ea etiam ad illud. ¶
MEmbra capitis. ¶ Grauat caput ⁊ facit soda ⁊
facit somnũ. Et q̃daȝ dixerũt ꝙ qñ ex eo linit̃ frõs
remouet soda: ⁊ ẽ ex iebriantibꝰ dormire faciẽti-
bus. ¶ MEmbra oculi. ¶ Fit hembroca ex de
coctiõe eius ophthalmie calẽ. ¶ MEmbra anhe-
litus ⁊ pectoris. ¶ Confert pleurisi frigide.
MEmbra nutrimẽti. ¶ Aperit oppilatiões epatis
⁊ bibit̃ eius decoctio ad egritudines epis ⁊ est plu
rime digestiõis ꝙ acorus. MEmbra expulsiõis
Facit eis ꝓuocationẽ: ⁊ cõfert doloribꝰ matricis ⁊
itrat i pessarijs matricis: ⁊ sedetur i decoctiõe eius
ad dolorẽ renũ ⁊ bibit̃ ex eo ad dolores matricis
oĩs. ¶ VEnena. ¶ Emplr̃m factũ ex eo cũ beda-
rongi valet pũcture scorpionis.

De Assa. C. liij.

ASsa qd est. Duaꝝ est spẽꝝ: quaꝝ vna ẽ
fetida: ⁊ alia ẽ odorifera: nõ forte habẽs
odorẽ: sed calidior ẽ fetida. ⁊ ẽ herba ue
hemẽtis igneitatis i se tota. Et plimũ q̃dem huius
spẽi est carmẽse: ⁊ ẽ gũma almaroth. ¶ Natura.
Est calida in pncipio q̃rti. s. in sc̃o. OPEratiões
⁊ ꝓprietates. ¶ Frãgit ventositates: ⁊ effugit eas
pp suã resolõnẽ: ⁊ est cũ hoc iflatiua. incidit ⁊ re-
soluit sanguinẽ cõgelatũ i vẽtre. ¶ Decoratio.
Cõfert alopitie illinita cũ aceto ⁊ pipere. Et qñ ad
mistrat̃ i cibarijs facit bonũ odorem: ⁊ abscidit ue
rucas que sunt ut claui. ¶ APOSTEmata ⁊ bo-
thor. ¶ Qũ incidunt̃ recte apãta fraudulẽtia mor
tificãtia mẽbrũ: ⁊ ponit̃ assa sup ea ꝯfert: ⁊ ẽ bona
i cura dubellet apparẽtiũ ⁊ ocultaꝝ. ¶ VULnera
⁊ vlcera. Cõfert ipetigini. ¶ Instrumẽta iũctu-
raꝝ. ¶ Qñ bibit̃ cũ aq̃ granatoꝝ ꝯfert cõtritiõi la
certoꝝ ⁊ ꝯfert doloribꝰ neruoꝝ sicut tetano ⁊ pa-
ralysi: si accipiat̃ ex ea cumulꝰ sȝ ꝙ dicit̃: ⁊ misceat̃
cũ cera: ⁊ deglutiat̃: aut si bibat̃ cũ vino ⁊ pipere
⁊ ruta. ¶ MEmbra capitis. ¶ Implent̃ ea mole
mote: ⁊ pmiscent̃ cum ture ⁊ ponit̃ sup dentẽ: ⁊
efficit opationẽ peonie i epilẽia. Et qũ ex ea fit gar-
garismꝰ eradicat sanguisugã gutturi annexam. ¶
¶ MEmbra oculi. ¶ Est bona initio aque alco
fol facto ex ea cũ melle. ¶ MEmbra anhelitus.
⁊ pectoris. ¶ Qũ dissoluit̃ i aqua ⁊ fit ex ea gar-
garismꝰ ⁊ sorbet̃ clarificat vocẽ statim. Et cõfert
aspitati gutturis antiq̃: ⁊ si sorbeat̃ cũ ouis cõfert
tussi antique ⁊ pleuresi frigide: ⁊ efficit opationeȝ
fenugreci i apãte vulue. ¶ MEmbra nutrimẽti
¶ Si admistrat̃ cum ficubꝰ siccis ꝯfert ictericie: ⁊
ipa q̃dem ẽ ex eis que nocẽt stomacho ⁊ epati. ¶
MEmbra expulsiõis. ¶ Cõfert hemorroidibꝰ
⁊ i coitu fortitudinẽ pbet: ⁊ ꝓuocat mẽstrua ⁊ vri
nã: ⁊ ꝯfert dolori vẽtris pũgitiuo ⁊ vlcetibus in-
testinoꝝ. Et Gal. q̃dem existimauit in ipa esse uir
tutẽ solutiuã parũp cũ stipticitate sua: sed scitũ est

apud oẽs ꝙ ip̃a ꝯfert ſolũi antiq̃ frigide. ¶ FEbres. ¶ Eſt bona febri q̃rtane. ¶ VEnena.
Ponĩt ſup morſurã canis rabioſi ⁊ vermiũ venenoſoꝝ: ⁊ ꝓprie ſcorpiõis ⁊ rutele et cõfert oĩbus illis bibita ⁊ linita cũ oleo: ⁊ expellit nocumẽtũ ſagitte venenoſe. ¶ PERmutatio. ¶ Loco fetide equale põdus ip̃ius de odorifera ponitur ⁊ põdus ſemis de ſerapino: ⁊ tm̃dem de maroth: ⁊ medietas ponderis eis de gũma rute.

De Acetoſa. C. liiij.

Acetoſa q̇d eſt. Alia ẽ domeſtica: ⁊ alia eſt ſilueſtris. Et ſilueſtris q̇dem dicĩt ſicla ſilueſtris: ⁊ nõ eſt ĩ ſilueſtri etiã ſicut dicũt acetoſitas: ĩmo forſitan ẽ in quadã ex ea acetoſitas: ⁊ ſilueſtris ẽ fortior in oĩ re. ¶ Natura ¶ Frigida ẽ in p̄mo ſicca in ſo. Et eius ſemẽ frigiduz ẽ in p̄mo ſiccũ in ſo. ¶ OPErationẽs et ꝓprietates. ¶ In ip̃a eſt ſtipticitas: et ĩ inſipida ex ea ẽ re ſol̃o pua: et acetoſuz ẽ magis ſtipticũ: ⁊ illa que nõ ẽ vehemẽtis rubedinis plus nutrit: ⁊ hec q̇dem ẽ ſil̃is endiuie ⁊ oĩs ſupat cholerã: ⁊ eius hũor ẽ laudabilis. ¶ DEcoratio. ¶ Radix eius cũ aceto cõfert ſcabiei vlceroſe ⁊ excoriationi vnguis. ⁊ qñ coquĩt cũ vino ꝯfert empl̃m eius albaras ⁊ ĩpetigini. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Ex ea fit empl̃m ſcrofulis ita ꝙ dicĩt ꝙ ſi eius radix ſuſpendat̃ ĩ collo hñtis ſcrofulas iuuet̃ ea. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Eius radix cũ aceto ꝯfert ſcabiei vlceroſe ⁊ ĩpetigini. Et eius decoctio cũ aqua calida pruritui: ⁊ ſimil̃r ip̃amet ĩ balneo eſt vltima. ¶ MEmbra capitis. ¶ Soluĩt eius ſubſtãtia cũ ſucco eius ad dentẽ doloroſuz. ⁊ ſil̃r cũ decoctiõe eiꝰ ĩ vino: ⁊ ꝯfert ap̃atibus que ſunt ſub auribus. ¶ MEmbra nutrimẽti ¶ Cõfert ictericie nigre cũ vino ⁊ ſedat nauſeam: ⁊ comedĩt pp deſiderũ luti. MEmbra expulſiõis. ¶ Ip̃a et ſemẽ eius ſtringũt ⁊ ꝓprie eius q̃ ex ea magna ẽ: ⁊ dicĩt q̇dem ꝙ ĩ eius folijs ẽ lenitas q̃dam: ⁊ ĩ ſemĩe ip̃ius eſt cõſtrictio. Et dixierũt q̇daz ꝙ ĩ ſemĩe acetoſe ñ fixo eſt lubricitas ⁊ lenificatio. ⁊ radix eius trita cõfert fluxui matricis. ⁊ frãgit lapidẽ ĩ renibus qñ bibĩt ĩ vino. ⁊ viſcoſitas q̃ eſt ĩ ip̃a ꝯfert raſure inteſtinoꝝ q̃ accidit ex ſiccitate ſupfluitatis. ip̃a enĩ cũ iuuamẽto quod ꝯfert raſure lubrificat. ¶ VEnena ¶ Cõfert pũcture ſcorpiõis ⁊ ꝓprie ſilueſtris: ⁊ ſi admiſtret̃ ſemẽ eius ante pũcturã ſcorpiõis non nocebit eius punctura.

De Aſino. C. lv.

Aſinus. ¶ Decoratio. Cinis carnis aſini ⁊ epatis eius cum oleo valet ſuppoſitus fixuris frigoris. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Cinis epatis aſini cũ oleo ualet ſup ſcrofulas. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Sanat lepram. ¶ INſtrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Cõtracti ex ſiccitate ſedent ĩ iure carnis ⁊ fit iuuamẽtũ: ⁊ etiã caro eius ẽ iuuatiua. ¶ MEmbra capitis. ¶ Epar eius aſſatũ ⁊ a ieiuno comeſtũ ꝯfert epil̃ie. ⁊ ſil̃r eius vngula aduſta: ⁊ ſit eius potio oĩ die duo cochliaria. ¶ MEmbra expulſiõis. ¶ Dicĩt ꝙ eius vrina ꝯfert dolori renũ: ⁊ vrina ſilueſtris frãgit lapidẽ ĩ veſica ſm̃ ꝙ dicit Galienus.

De Apio. C. lvi.

Apiũ. ¶ Aliud ẽ mõtanũ: ⁊ aliud ſilueſtre ⁊ aliud domeſticũ: ⁊ aliud ẽ quod orĩt ĩ aqua minus domeſtico: cuiꝰ virtus ẽ ſicut virtus domeſtici. Et eius ſpẽs ẽ alia que noĩat̃ ſumurion minꝰ domeſtico hñs crus cõcauũ ad albedinẽ decliue: ⁊ diuerſificat̃ etiã ĩ regiõibꝰ. Eiꝰ enĩ aliud ẽ romanũ: ⁊ aliud ẽ aliud. ⁊ neq̧ ẽ oĩno mõtanũ petroſelinũ: ĩmo eſt aliud petroſum. ELEctio. ¶ Fortius eſt romanũ mõtanũ. ¶ Natura. ¶ Eſt cal̃m ĩ p̄mo ⁊ ſiccũ in ſo. ¶ Ruffus vo dixit ꝙ domeſticũ ẽ humidũ. verũtñ radix eius ẽ ſicca cũ cõuenientia. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt reſolutiuũ iſlãtiõis: apitiuũ opillatiõis faciens ſudare ſedatiuũ doloꝝ: ⁊ ſilueſtre ẽ ĩpediens vlceratiuũ. ⁊ quod ex eo nutritũ ẽ: eſt magis cõueniẽs calefactis. ¶ DEcoratio. ¶ Silueſtre ꝯfert hñti alopitiã ⁊ fiſſuris vnguis ⁊ verucis ⁊ fiſſuris frigoris: ⁊ domeſticũ oris odorẽ efficit bonũ valde. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Reſoluit phl̃atica in p̄nº ⁊ dura: ⁊ cal̃a ꝓprie quod noĩat̃ ſumurion. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Silueſtre ulcerat qñ ex eo fit empl̃m: ⁊ ſil̃r ꝯfert ſcabiei et ĩpetigini ⁊ vulneribꝰ vſq̧ ad ſigillationẽ ⁊ ꝓprie ſumurion. ¶ INſtrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Sumurion cõuenientes ſũt oẽs ptes eius ſciatice. ¶ MEmbra capitis. Eſt malũ epil̃ie excitans epil̃iã epilepticoꝝ. Et dicĩt ꝙ ſi ſuſpendĩt radix eius ĩ collo ꝯfert dolori dentis. verũtñ frãgit ip̃m. ¶ MEmbra oculi. apiũ domeſticũ ingredĩt in empl̃is doloꝝ oculi. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõfert tuſſi ⁊ ꝓprie ſumurion ⁊ aſmati ⁊ ſtricture anhelitus ⁊ difficultati eius. Et apiũ q̇dem ẽ ex empl̃is ap̃atum mamille calidoꝝ. ¶ MEmbra nutrimẽti ¶ Cõfert epati ⁊ ſpleni mouet eructuationẽ pp reſol̃onem ſuã. ⁊ nõ ẽ velocis digeſtiõis ⁊ deſcẽſiõis: ⁊ in ſemĩe q̇dem apij ẽ aliq̇d quod facit nauſeã ⁊ vomitũ niſi aſſet̃. Quidã aũt dixerũt ꝙ om̃s ſpẽs eiꝰ ꝯferũt ſtomacho. Et ruffus dixit nõ. ĩmo q̃nq̧ trahit ad ip̃m hũiditates malas acutas: ⁊ crudũ de eo ĩ ſtomacho ꝓlõgat̃ ⁊ facit nauſeã. verũtñ romanũ ſtomacho meliꝰ eſt. Et Gal̃. q̇dem dixit ꝙ ip̃m ẽ ex eis q̃ cõueniẽs ẽ comedere cũ lactuca. Ip̃m enĩ tempat frigiditatẽ lactuce. ⁊ cõueniẽs ẽ ut eius acceptio ſit poſt cibũ: ⁊ ſemẽ eius ꝯfert hydropiſi: ⁊ mũdificat epar ⁊ calefacit ip̃m. ¶ MEmbra expulſiõis ¶ Prouocat vrinã ⁊ mẽſtrua: ⁊ ẽ malũ p̄gnantibꝰ: ⁊ purgat renes: ⁊ veſicã: ⁊ matricẽ: ⁊ om̃s ſpẽs eius ⁊ ptes ip̃ius ꝯferũt. Et ſemẽ eius et folia nõ ſoluũt: ſed ĩ radice eius ẽ ſolutio: ⁊ mõtanũ frãgit lapidẽ ⁊ apiũ q̇dem ꝯfert difficultati vrine. ⁊ extrahit ſecũdinam ꝓprie ſumurion ⁊ replet hũiditate acri matricẽ qũ comeſtio eius ẽ in ꝯſuetudine. Quidã aũt dixerũt apiũ excitat coitũ ita donec dixerũt oz ut ablactans ꝓhibeat̃ ab acceptione eius: ut nõ corrũpat̃ lac eius ꝓpter excitationẽ deſiderij coitus. Et romanũ q̇dem ẽ bonũ colon ⁊ veſice ⁊ renibꝰ. ¶ VEnena. ¶ Eius decoctiõe cum lentibꝰ fit vomitus poſt potũ veneni: ⁊ ſumuriõ eſt ex eis magis cõueniẽs. Et qũ ſcorpio pũgit comedentẽ ip̃m fortior fit res ꝓpter id.

De Azulo. C. lvij.

Azul q̇d eſt. Virtus eius ẽ ſicut virtꝰ eius quo adheret anriũ. ¶ Natura. Eſt cal̃m

in fo siccū in 3°. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Inest ei virtus eradicatiua putrefactiua: ⁊ abstersio eius cū acuitate ⁊ stipticitate pauca: ⁊ in ipo est adustio ⁊ vlceratio. ¶ Decoratio. ¶ Deijcit uerucas. ¶ MEmbra oculi. ¶ Bonos efficit pilos palpebrarum et plōgat eos: et ē vltimū sicut dicit in illo pp ꝓprietatē que est in ipo. Et dicit ꝓpterea ꝙ ipm euacuat humores malos ꝓhibētes oriri pilos bene. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat mēstrua sufficiēter bibitū ⁊ i matrice suppositū: et sosone educit mlīaz: ⁊ q̇cquid sanguini ē cōmistū i quo ē grossitudo: et cōfert dolori renū. et eius potio ē vsq; ad. iiij. Kermet: et usq; ad. ʒ. ij et mediam ꝓmistum medicinis.

De amigdalis. C. lviij.

AMigdale q̇d sunt. note sunt. corum vnctuositas minor ē vnctuositate nucis. qū tñ i eis fit vnctuositas plīma cui⁹ cā rancidant. Nux v̇o velocioris ē digestiōis ꝙ̄ ipe ⁊ velocioris ꝯuersiōis ad cholerā. et gūma q̇dem eius q̄ dulcis ē fm ꝙ q̇dam existimāt ē ꝓxima dispositiōibus gūmi arabici. ¶ Natura. ¶ Que dulcis ē eq̄lis ē ad hūiditatē parum declinās. Et amara ē sicca in fo. ¶ OPErationes et ꝓprietates. ¶ Gūmi amigdale amare cōstringit ⁊ calefacit: ⁊ in oibus spēbus amigdale est mundificatio et abstersio et aptio: sed dulcis ē plīmū debilior ꝙ̄ amara in aptione sua: qm̄ ē subtiliatiua abstersiua: et ē p accn̄s inflatiua. et dicit ꝙ i ipa oio nō est stipticitas: et ei⁹ nutrimētū est puū. sed ꝓprietas amare ē ꝙ ipa nō stringit oino: ⁊ ꝙ ipa iterficit vulpē. et amara est medicina absq; nutrimēto. Dulcis v̇o bonū ꝓbet nutrimētū: licz puū. Et oleū q̇dem amigdalarum leuius ē corpore ipius. ¶ Decoratio. ¶ Amara cōfert posita sup pānū ⁊ lentigines ⁊ cicatrices: ⁊ percussiōes: ⁊ applanat ꝯtractionē faciei. Et qū radix amare coquit ⁊ linit sup pannū est medicina fortis ⁊ comedere amigdalas dulces ipinguat. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Amara cū uino ē bona ad essere. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Liniunt cū melle super ambulatiua et formicā: ⁊ cū aceto et vino sup ipetiginē. Et amara ē magis vltima in oibus illis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Sunt bone valde dolori auris ⁊ sonitui i ea: ⁊ ꝓprie oleū amare: ⁊ cōtrita cū sua dispositiōe. ⁊ qū caput abluit cū eis ⁊ cuz vino purgat hūiditatē ⁊ furfures: ⁊ faciūt somnū Et quz amigdale amare bibunt ante vinū ꝓhibent ebrietatem. ⁊ ꝓprie. l. numero. Et arbor q̇dem amigdal. amararum qū optie terit ⁊ ꝓmiscet cū aceto ⁊ oleo ro. et fit inde emplm̄ fronti ꝯfert soda: et silr oleū amigdalarum amararum ꝯfert ei. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfortat visum. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Amigdale amare cum amilo tritici sunt bone sputo sanguinis ⁊ ꝯferunt tussi antique ⁊ asmati ⁊ pleuresi: ⁊ ꝓprie oleū amigdal. dulciū Et sauich de amigdal. ꝯfert tussi ⁊ sputo sanguis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Apiūt oppilatiōes epis ⁊ splenis ⁊ ꝓprie amare. Ipe naq; apiūt oppilatōes accidētes i extremitatibus venarum: ⁊ qū comedunt recētes cū corticib⁹ mūdificat humectatiōē stomachi: ⁊ sunt difficil. digestiōis ⁊ boni hūoris: ⁊ pauci nutrimēti. Et qū comedunt cū zuccaro descendūt velociter et earum sauich ē ꝯmouēs cholerā sua dulcedine. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Que amare sunt apiūt oppilatiōes renū: ⁊ oleū amararum mūdificat renes et vesicā. ⁊ frāgit lapidē ⁊ ꝓprie cuz ireos bibitū. Et qñz ꝯfert facto emplo cū eo ⁊ olo rosaceo. Et ꝯfert doloribus matricis ⁊ apatibus eius calīs ⁊ duritieb⁹ eius: ⁊ ꝓfocatiōi ipi⁹ ⁊ difficultati vrine ⁊ dolori renum ⁊ supponit ⁊ ꝓuocat mēstrua: ⁊ dulces ꝯferūt colice ꝓpter suā abstersionē: ⁊ amare sunt magis iuuatiue: ⁊ earum oleū ē leuius corpore earum. ¶ VEnena. ¶ Conferūt morsui canis rabiosi.

De aqua. C. lix.

AQua. ¶ ELEctio. ¶ aquas bonas ⁊ laudabiles iam dixi in ꝓmo libro. Illic igit sciant. Male aūt aque sunt stātes: ⁊ que sunt i lacunis: ⁊ sup q̄s domiat sapor extrane⁹: et cōturbate spisse ḡuis pōderis: ⁊ q̄ cito i lapidē conuertunt: ⁊ sup q̄s natat spuma alba mala: et in q̄rum supp̄mo ꝯgelat res extraēa mala. Et scias ꝙ nitrositatis nocumēto in aquis succurrit cū lacte ⁊ vino grosso ⁊ amilo. ⁊ meli⁹ ē cū vino subtili odorifero ⁊ antiquo crudo. ⁊ cucumeribus imaturis ⁊ oleribus solutiuis ⁊ cū ꝓuocatiuis. aquas v̇o grossas ꝯturbatas rectificāt subtiliatiua sicut alleū cepe porri ⁊ bibere vinū post eas remouet malitiam earum ⁊ ꝓprie ꝓmistū eis. Et aq̄ q̇dem aspa non est nisi aut grossa: aut acuta abstersiua: ⁊ dicit qñq; aq̄ aspera illa q̄ vehemēter mūdificat illū q̇ ea abluit. amarā aūt rectificāt dulcia: ⁊ aquā salsaz rectificāt xilocaracte syre ⁊ gnā myrti ⁊ poma q̄ dicūt zaror ⁊ lutū calīn ⁊ sauich: et aq̄s malas vlr rectificat acetū. ¶ Natura. ¶ Aqua maris ē acris calīa. aqua nitrosa ē calefactiua exiccatiua. aqua enea ⁊ ferrea cōferūt viscerib⁹. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates ¶ Aq̄ frigida nocet hn̄tibus oppilatiōes. verum ipa cōfert hn̄tibus raritatē ⁊ cursuz q̇cūq; cursus fuerit: ⁊ ex quocūq; mēbro fuerit: ⁊ eis q̄ hn̄t egritudines cālidas: ⁊ ꝯfortat oēs virtutes i opationibus suis qñ sunt cū eq̄litate. s. digestiuā: attractiuā: retentiuā ⁊ expulsiuā. ¶ DEcoratio. ¶ Aqua marina ꝯfert fissuris accn̄tibus ex frigore anteq̄ ulcerēt: ⁊ necat pediculos ⁊ resoluit sanguinē congelatū sub cute. Et aque sulfuree sunt bone morphee et baras. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Aque sulfuree ꝯferūt apatibus iūcturarum ⁊ duritijs et verucis pendētib⁹ ¶ VULnera et vlcera. ¶ Aqua dulcis ad bibendū ē mala vlcerib⁹ ꝓpterea ꝙ humectat ⁊ est diuersa ei quod ꝯuenit regimini vlcerum. Aque marine vsus ꝯfert prurituí et scabiei et impetigini: et aque sulfuree etiā sunt bone ipetigini ⁊ scabiei si ex eis fiat balneatio: et silr sabafati. ¶ INstrumēta iūcturarum. ¶ Aqua marina ⁊ siles ꝯferūt egritudinibus neruorum ⁊ ꝓprie qñ balneatio fit cū eis sicut tremor ⁊ paralysis et stupor: et siles. et aq̄ sulfuree etiā silr et ꝯferūt oibus doloribus iūcturarū ⁊ neruorum frigidis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Epileptici iuuāt ab aqua tepida ⁊ ledunt ab aqua calīa. Vapor aūt marine ꝯfert epilīe. Et aqua aerea cōfert ori ⁊ auri. ¶ MEmbra oculi. ¶ Aqua aspalti ē mala oculo. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris ¶ Aqua frigida valde ē mala pectori quāuis aqua ē nociua cāne pulmonis pp huectatiōē q̄ est i ipa:

qum ip̄a indigeat exiccatiōe. Aqua tepida est bona apātibus gutturis et pectoris. Ex aqua marina fit embroca apātibus mam̄ille. Aqua nitrosa q̄nq; cō fert pulmoni. Aqua alumiosa ꝯfert sputo sanguīs Aqua ferri cōfert spleni ⁊ stomacho: ⁊ aqua aerea ꝓxima ē illi. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Aq̄ frigida ualde ꝓprie nocet hn̄tibus oppilatiōes. Aqua marina ⁊ sil̄es male sunt stomacho. Uapor aq̄ marine ꝯfert hydropisi. Aqua nitrosa q̄nq; ꝯfert ꝓpt̄ nitrositatē stomacho humido. Aqua alumiosa cōfert vomitui ⁊ ꝓhibet ip̄m et sil̄r aq̄ thermaꝝ stiptice. Aque sulfuree ꝯferūt apātibus splenis et doloribus eius et sil̄r epatis. ¶ MEmbra expulsiōis ¶ Ex aq̄ marina fit clistere ad dolorē pūgitiuum vētris. et q̄nq; bibit̄ et soluit. deinde post ip̄aꝫ bibit̄ ius galline: et sedat̄ mordicatio eius. Aq̄ aluminosa ꝓhibet abortū ⁊ fluxū sanguīs mēstrui. aque sulfuree ꝯferūt doloribus matricis. Aqua frigida valde mala ē coitui et stringit ventrē et sedat motū sp̄matis et eius cursū. Aqua salsa soluit. deinde stringit exiccatiōe sua. Et om̄s aque minerales faciunt vrine difficultatē et ꝑturiēdi et mēstruoꝝ: et ꝑl̄imū eaꝝ soluit et exiccat. Et q̄dam eaꝝ sicut aluminosa stringit. Et q̄nq; faciūt euenire colica̅ etia̅. Aque v̄o ferree et eree sunt bone renibus et colice Et aque turbate faciūt euenire lapidē ī renibus et vesica. Et aq̄ q̇dem in q̄ extinguit̄ ferrū ꝯfert sputo sanguīs. ¶ FEbres. ¶ Aque sulfuree et lutose et turbide: et fetide faciūt accidere febres. et grosse faciūt euenire quartanas. ¶ VEnena. Ad morsum vipere sedet̄ ī aqua marina et iuuat̄ ab ea: et sil̄r fit in reliquis vermibus ꝑniciosis.

De Amilo. C. lx.

AMilū. ¶ Natura. ¶ Frigidū ē et siccū ī ꝑ̇mo. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. In ip̄o sunt mūdificatio et lenisificatio. Et oꝫ q̇dem ut vna ꝑs amili coquat̄ cū triplo sui d̄ aq̄ ¶ DEcoratio. ¶ Cū croco suppositū pan̄o delet ip̄m. VVLnera et vlcera. Cōsolidat vlcera et sanat ea. ¶ MEmbra oculi. ¶ Prohibet cursuꝫ mēꝝ ad oculū. ¶ MEmbra anhelitus et pectoris. ¶ Lenit pectus et sorbitiōe facta ex eo ꝓhibꝫ fluxū a pectore. MEmbra expulsiōis. ¶ Amilū solū et cū lentibꝰ strigit na̅ꝫ et ꝓhibꝫ fluxū cholere

De Ameos. C. lxi.

AMeos q̇d ē. In ip̄o est amaritudo pauca ⁊ acuitas. ¶ ELEctio. ¶ Magis iuuatiuū qd̄ est ī ip̄o ē semē eius. ¶ Natura. Cal̄m est ⁊ siccū in 3°. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Apit oppilatiōes. Et in ip̄o ē cū exiccatione lenisficatio. ¶ DEcoratio. ¶ Eius potus ⁊ linimētū cū eo factū cōuertūt colorē ad citrinitatē ⁊ ponit̄ ī medicinis q̄ sunt ad morphea̅ ⁊ albaras: ⁊ cōficit̄ cū melle: ⁊ ponit̄ ex eo empl̄m sup occultationem sanguīs ubi ē. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Cōfert saniei pectoris. ¶ MEmbra nutrimēti. Cōfert madefactioni stomachi ⁊ sedat nausea̅ stomachi ⁊ subuersionē aīe. ⁊ ē bonū ep̄i ⁊ stomacho frigidis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Dat̄ ad bibendū cū vino: ⁊ prouocat ⁊ comedit̄ ⁊ remouet difficultatē vrine. ⁊ extrahit lapidē fractū. Et vl̄r mūdificat renes ⁊ vesica̅: ⁊ ꝯfert vētositatibus et dolori vētris pūgitiuo: ⁊ suffumigat̄ cū eo matrix cū gūma pini ⁊ mūdificat eam. ¶ FEbres. ¶ Cōfert febribꝰ antiq̇s. ¶ VEnena. ¶ Decoctio ameos effundit̄ sup mordicationē scorpiōis ⁊ sedat. Et bibit̄ ad pūcturam vermium venenosoꝝ.

De Hartanita. C. lxij.

HArtanita q̇d est. Illud quod de eo administrat̄ ē radix eiꝰ: ⁊ ē buchormarien. Et nos q̇deꝫ ī ip̄o locuti fuimꝰ ꝫ v̂ba Dia. ꝙ hꝫ capita sicut capita ciceris: ⁊ folia eius sunt sicut folia caulis: ⁊ eius radix ē nigra sil̄is radici rape. sed hec spēs nō ē spēs q̄ cognoscit̄ in nr̄o tp̄re. nam q̄ nūc hartanita cognoscit̄ ē sp̄e spisse breues q̄ hn̄t radicē q̄ lana lauat̄. Et ꝓprietates q̄s narrauimꝰ sunt iste. Et vīdet̄ ꝙ sit error trāslatoris. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est incisiuū resolutiuū. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Est bonū doloribus iūcturaꝝ ⁊ vtriusq; anche. ¶ MEmbra capitis. ¶ Facit sternutationē ⁊ vehemēter apit cōstrictionē nariū ⁊ oppilationē colatorij. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert singultui. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Eijcit fetū. ¶ VEnena. ¶ Eius decoctio valet pūcturis venenosis: ⁊ sil̄r sirupus eiꝰ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̄ ī abortu ⁊ ī iuuamēto quod efficit ī venenis pōdus eq̄le d̄ aristologia longa ⁊ semine citri ⁊ mentastro.

De Ambra. C. lxiij.

AMbra q̇d est. Ambra ꝫm ꝙ existimo ē manatio fontis ī mari. Illud v̂o qd̄ dicit̄ ꝙ est de spuma maris aut stercore aīalis maris lōginquū ē. ¶ ELEctio. ¶ Melior ē grissia fortis aselehebi. deinde varia post ea̅ citrina ⁊ deterior ē nigra mala m̄ltotiēs assumit̄ ex ventre piscis q̇ eam comedit ⁊ morit̄. ¶ Natura. ¶ Est cal̄a ⁊ sicca. Et videt̄ ꝙ sit caliditas eius in ꝫo: et siccitas ip̄ius ī ꝑ̇mo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Cōfert decrepitis subtilitate sue calefactionis. ¶ DEcoratio. ¶ Dealmendi ē spēs q̄ lituris denigrat corpus: ⁊ cōuenit ad cōsequēdū ꝑn̄ᵃ delinitionis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert cerebo ⁊ sensibus. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert cordi.

De Aranea. C. lxiiij.

ARanea. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Tela eius stringit fluxū sanguīs qn̄ ponit̄ sup vulnera. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. Qn̄ ponit̄ tela eius sup vlcera: ꝓhibet ea apāri: ⁊ sup vulnera. ¶ FEbres. ¶ Dixerūt q̇dam ꝙ tela aranee qū miscet̄ q̇busdam empl̄is: ⁊ ponit̄ sup frontē ⁊ tempora sanat febrē tertiana̅: ⁊ existimauerūt q̇dam ꝙ tela spēi cuiꝰ tela est spissa alba qn̄ stringit̄ ī cute eius ⁊ suspendit̄ sup collū aut adiutorium sanat febrem tertianam.

De Argento. C. lxv.

ARgentū. ¶ Natura. ¶ Est īfrigidatiuū exiccatiuū. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates Scoria eius ē stiptica valde: ⁊ ī ip̄a est attractio ⁊ exiccatio. Et qn̄ ꝑmiscet̄ ꝯfricatio eiꝰ medicinis alijs: ꝯfert hūiditatibꝰ viscosis. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Est bonū valde scabiei ⁊ pruritui. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfricatio eius ꝯfert fetori oris qū ꝑmiscet̄ ꝑmistiōibꝰ alijs. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confricatio eius cum cōmistionibus confert tremori cordis.

De fagara. C.lxvi.

Sagara q̇d est. Granū sil'e ciceri hn̄s granū sicut mahaleb: ⁊ i cōcauitate eius est granū nigꝝ sicut ascedenegi semē canabis ⁊ asportat̄ de asckelati. ¶ Natura. ¶ Cal'm est ⁊ siccū in 3°. ¶ OpEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In eis ē sol'o ⁊ stipticitas. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Ponit̄ i medicinis rectificātibus stomachū ⁊ epar frigida ⁊ expellit malitiā digestiōis frigidam. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Confert sol'oni frigide: et stringit ventrem.

De aloe. C.lxvii.

ALoes q̇d est. Est succus cōgelatus īter rubedinē ⁊ citrinitatē existēs. Et eius aliud ē succutrinū: aliud arabicū: ⁊ aliud ē semegeniū: et dixerūt q̇dam ꝙ plātā ei⁹ ē sicut plāta enule: sed nō est ita. ¶ ELEctio. ¶ Illud qd̄ melius ē: est succutrinū. cui⁹ aqua ē sicut aqua croci ⁊ odor eius ē sicut odor myrrhe. splēdidus frāgibil' mūdus a gypso: ⁊ arabicū ē min⁹ eo ī citrinitate et ponderositate ⁊ ī splēdore. Et viscosuꝫ ei⁹ ē illud qd̄ durescit. Et alsemegenū ē fetidi odoris cooptū pue citrinitatis cui nō inest splendor. Qūqꝫ aloes antiquat̄ fit nigrior. ¶ Natura. ¶ Est cal'm usqꝫ ad 3m siccū i ip̄o: ⁊ dicit̄ ꝙ ē calidū ⁊ siccū in 3°. sꝫ nō est ita. ¶ OpEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Virt⁹ eius ē stiptica exiccatiua corporis. faciens somnū. Et indus q̇dem pl'imi ē iuuamēti. est eni exiccatiu⁹ sine mordicatiōe: ⁊ ī ip̄o est stipticitas pua. Et de paucitate mordicatiōis eius est ꝙ ip̄e nō mordicat vlcera mala. ¶ DEcoratio. ¶ Cū melle sup vestigia pcussiōis ꝯfert ⁊ cōsolidat panariciū vlceratū. Et qū i vino ponit̄ sup capillos cadētes ꝓhibet casuꝫ eoꝝ. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apātibus ani ⁊ testiculoꝝ: ⁊ ꝓprie apātibus lacertoꝝ q̇ sunt ab utroqꝫ latere lingue qū ē cū melle aut cū vino. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Et est cōueniēs vlcerib⁹ difficilis ꝯsolidationis: ⁊ ꝓprie in ano: ⁊ virga: ⁊ naso: ⁊ ore: ⁊ fistulis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolorib⁹ iūcturaꝝ. MEmbra capitis. ¶ Mūdificat supfluitates cholericas q̄ sūt i capite. ⁊ qn̄ linit̄ sup frontē cū ol'o rosaceo ꝯfert soda ⁊ sanat eā: ⁊ ꝯfert vlceribus nasi ⁊ oris: ⁊ ē ex medicinis ꝯferētibus cōtusiōi nasi et auris: ⁊ apātibus lacertoꝝ q̇ sunt i utroqꝫ lacertoꝝ lingue linit⁹ cū vino ⁊ melle. Et ī medicina antiq̄ aloes sol'one educit cholerā nigrā ⁊ ꝯfert ml'ie. Et aloes q̇dem psicus acuit rationē: ⁊ acuit os stomachi. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfert ulcerib⁹ oculi ⁊ apātibus eius: ⁊ dolorib⁹ ip̄ius: ⁊ cursui lachrymalis anguli: ⁊ exiccat hūiditatē eius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Mūdificat supfluitates chol'icas ⁊ phl'aticas q̄ sunt ī stomacho. Et qn̄ bibunt̄ ex eo duo cochliaria cū aqua frigida aut tepida infringit apetitū falsuꝫ ⁊ corruptū. Et ē cōueniēs adustiōi ⁊ īflātioni factis ī vua ex caliditate cholere ī stomacho. ⁊ qn̄ assumūt̄ de eo ī mane ⁊ sero pill'e pmiste cū rectificātibus ip̄m soluūt ventrē ⁊ nō corrūpūt cibū. Et qn̄qꝫ ꝯfert dolorib⁹ stomachi ī die vna. Et apit oppilationes epatis: sed ip̄e ledit epar. Et aufert ictericiā soluēdo ip̄am. ¶ MEmbra expulsionis. ¶ Aure⁹ ⁊.5. de eo cū aqua cal'a soluūt: ⁊ tres aurei mūdificant ꝯplete ⁊ tempate: duo aurei cū aquā mellis educūt phl'a ⁊ chol'aꝫ sol'one. Et qū ponit̄ ī medicinis solutiuis expellit nocumētū caꝝ a stomacho. Et ip̄e ē cōuenienti⁹ solutiuis aliis stomacho. Et ille q̇ ē ablut⁹ debilioris ē sol'onis: sed ē magis cōferēs stomacho. Et pmistio ip̄ius cū melle minuit uirtutē eius adeo ut forsitan nō soluat attrahēdo: sed extrahat quod ei obuiat. qū tn̄ virt⁹ ei⁹ quod puꝝ ē nō penetret ad illa q̄ ī corpore sūt longinq̄: imo nō ptrāseat epar. Et qn̄ arabicus in potu sumit̄ ꝯturbat ⁊ facit dolorē vētris pūgitiuū ⁊ soluit ⁊ remanet virtus eius ī tunicis stomachi ī die vno ⁊ duob⁹ diebus. Dare aūt aloem ī potu ī diebus frigoris ē timorosuꝫ. qn̄qꝫ eni educit sanguinē solutiōe qualiscūqꝫ sit aloes: ⁊ q̇cunqꝫ aloes. Et qn̄qꝫ ponit̄ cū vino dulci sup hemorroidas eminētes ⁊ fissuras ī ano ⁊ abscidit sanguinē currenteꝫ ex eis ⁊ sanat apāta ani ⁊ virge linit⁹ cū vino. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Qn̄ dat̄ ad potanduꝫ in diebus frigoris timet̄ ꝙ faciat sol'one exire sanguinē. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̄ duplum ip̄sius de licio.

De arūdine. C.lxviij.

ARūdo. ¶ Natura. ¶ Est vehemētis ī frigidationis ⁊ cinis eius est calidus. ¶ OpEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In radice eius est abstersio pauca sine acuitate: ⁊ ī foliis ip̄i⁹ etiā. ¶ DEcoratio. ¶ Cortices ip̄ius ⁊ radix ei⁹ ꝯferūt alopitie: et cortices ip̄ius ⁊ radix abstergūt sordes: ⁊ radix eius cū cepa siluestri extrahit carni īfixa. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Ponūt̄ folia ei⁹ sr̄ herisipilā ⁊ ꝯferūt. INstrumēta iūcturaꝝ ¶ Sedat torsionē neruoꝝ. ¶ MEmbra capitis. Lanugo que ē flos eius qn̄ cadit ī aurē facit euenire surditatē: qm̄ iuiscat̄ ⁊ nō egredit̄. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua. ¶ VEnena. ¶ Confert mordicationi scorpionis.

De abrotano. C.lxix.

ABrotanū. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ī p̄mo siccū in fo. ¶ OpEratiōes ⁊ ꝓprietates Est subtile amaꝝ: ⁊ in ip̄o sunt terreitas ⁊ subtiliatio. Inq̇t Gal'. flos eius ē magis ad finem deueniēs q̄ apsinthiū ⁊ ī ip̄o ē aptio. ¶ DEcoratio. ¶ Illud quod ē adustū ꝯfert alopitie ꝓprie: ⁊ cū alkerua: aut ol'o de raphano. Et abrotanū q̇deꝫ ꝯfert ad hoc ut nascat̄ barba q̄ est tarde natiuitatis qn̄ decoquit̄ cū q̇busdam oleis pp suā aptionē ⁊ cōstringit sanguinē gingiue. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apāta phl'atica. Et qn̄ decoquit̄ cū cydoniis cōfert apātibus difficilis resol'onis. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Nō ē cōueniēs vlceribus recētibus: imo mordicat ea. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Eius decoctio ꝯfert cōtusiōi neruoꝝ ⁊ sciatice antiq̄ ⁊ difficili. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qn̄ coquit̄ cū oleo calefacit caput: ⁊ remouet frigiditatē eius. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Ei⁹ decoctio ꝯfert difficultati anhelitus dilatatiōis. Et quod de eo meli⁹ ē: est decoctio eius quod ē ī ip̄o supius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Qn̄ decoquit̄ cū oleo calefacit stomachū ⁊ remouet frigiditatem eius. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat mēstrua ⁊ extrahit fetū: ⁊ frāgit lapidē vesice ⁊ renū ⁊ oleū eius ꝯfert coartcationi matricis ⁊ difficultati vrine. ¶ FEbres. ¶ Cōfert rigori qn̄ ꝯp̄mēdo

ex eo cū oleo fit inunctio. ¶ Uenena. ¶ Qñ bibit
cū vino cōfert venenis. Et qñ sternit iterficit uer
mes venenosos: imo fugat eos.

De Arbore marie. C. lxx.

Arbor marie qd est. Est buchormarien: ⁊
iam dictū est de ea: ⁊ est triū speꝝ. vna
spēs eius ē sine fructu: ⁊ due cuz fructu.
¶ Operatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Confert corrize
frigide. ¶ Membra oculi. ¶ Cōfert descensui
aque in oculum.

De Alumine. C. lxxi.

Alumē qd est. Inqt Dia. spēs alumis sūt
plīme. sed ille q ex eis i cura medicine i
grediunt sunt tres: scissum: humiduz: et
rotūdū. Scissuz vo ē aliameni: ⁊ ē albū ad citrinita
tē declinās. ⁊ stipticū i quo ē acetositas: ⁊ ē qsi sit
flos alumis. Et iuenit spēs petrosa in q nō iuenit
stipticitas apud gustū. Et ipm qdem nō ē de gene
re alumis. ¶ Natura. ¶ Est calīm ⁊ siccū ad 3^m.
¶ Operatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo ē ꝓhibitio
⁊ exiccatio: ⁊ ꝓhibet fluxū ois sanguis. ⁊ ꝓhibet
cursuz supfluitatū ⁊ effusionē eaꝝ ⁊ eius stipticitas
maior ē stipticitate bedeoard: ⁊ ꝓprie corticis ⁊ ra
dicis eius: ⁊ silr est forti⁹ oi re. ¶ Decoratio. ¶
Cū aqua iterficit alcarad ⁊ pediculos ⁊ fetorē oris
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cuz fece vini tm̄dem
alumis desiccat vulnera difficilia ⁊ herpetē estio
menū: ⁊ cū sili pōdere sui de sal gēma corrosiuo:
⁊ adustiōi ignis. ¶ Membra capitis. ¶ Ei⁹ de
coctio ꝯfert qñ ex eo coluit os dolori dentiū.

De Aneto. C. lxxii.

Anetū. ¶ Natura. ¶ Eius calefactio est
iter secundū ⁊ tertiū: ⁊ eius exiccatio int
ꝑmū ⁊ secūdū. ⁊ qñ adurit fit eius exicca
tio i secūdo. ¶ Operatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
maturatiuū frigidoꝝ humidoꝝ: ⁊ sedatiuū doloꝝ
⁊ carmiatiuū vētositatū. ⁊ silr eius oleū ⁊ in ipo ē
lenificatio vltima: ⁊ eius ꝯplo est ꝓpinqua matu
ratiuo apitiuo ⁊ quod siccū est vehemētis ē resolu
tionis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Est matu
ratiuū apatū. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Ei⁹ cinis
ꝯfert vlcerib⁹ tremul. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ.
¶ Oleū eius ꝯfert dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ silium.
Membra capitis. ¶ Facit somnū ꝓprie eius oleū
⁊ eius succus ꝯfert dolori auris mlico ⁊ exiccat hu
miditatē auris. ¶ Membra oculi. ¶ Assiduatio
cōmestiōis eius debilitat uisum. ¶ Membra an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Anetū ⁊ semē eius lac abun-
dare facit: ⁊ ꝓprie i sorbitiōibus lenib⁹: q multi-
plicat lac. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert
singultui replonis facto ex natatiōe cibi in stoma-
cho. Inqt Gal. Et nocet stomacho: ⁊ i semie eius
ē vomitatio. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Cōfert
dolori vētris pūgitiuo ⁊ itersecat spma qñ fit cli-
stere ex eo: aut sedere i ipo: ⁊ eius semē abscidit
hemorroidas ortas. ⁊ eius cinis ē bonus ano ⁊ vir
ge: ⁊ testiculis.

De Adipe. C. lxxiii.

Adeps. ¶ Natura. ¶ Adeps anatis est
calidior ⁊ siccior. deinde adeps castrati:
⁊ adeps castrati decrepiti est lenior.
Operatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Adeps anatis ē sub-
tilis ualde: ⁊ est calidior adipe galline ⁊ adeps galli
⁊ adeps cerui sunt vehemētis calefactiōis: ⁊ adeps
vacce ē media iter adipē leoninā ⁊ capnā. Et adeps
adib ē subtilis. Et adeps masculi i oibus eis ē for
tior. Et adeps decrepiti ē lenior: ⁊ adeps capna ē
magis stiptica oibus: ⁊ adeps hircina ē vehemē-
tioris resolonis. ¶ Decoratio. ¶ Adeps vrsi et
adeps anseris ꝯferūt alopitie: ⁊ adeps asini valet
ad vestigia cutis: ⁊ adeps anseris valz ad fissuras
faciei ⁊ labii. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Adeps
porci ualet ad apata: ⁊ adeps leonis resoluit duri-
tıes apatū. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Adeps por-
cina valet ad adustionē ignis. ¶ Membra capi-
tis. ¶ Adeps anseris sedat dolorē auris: ⁊ similr
adeps vulpis. ipa eni est iuuatiua ad illud valde.
Adeps galline ꝯfert apati lingue. ¶ Membra
oculi. ¶ Adeps piscis ꝯfert aq oculi: ⁊ acuit visuz
cū melle: ⁊ adeps vipe recēs ꝯfert pāno ⁊ aq ⁊ ut
nō nascant pili euulsi ex palpebris. ¶ Instrumēta
iūcturaꝝ. ¶ Adeps cerui ꝯfert spasmo. ¶ Mem
bra expulsiōis. ¶ Adeps capna ꝯfert mordicatiōi
itestinoꝝ qñ admistrat ⁊ ꝯfert vlceribus eoꝝ. Et
adeps qdez capna fortior ē i cura vlceꝝ itestinorū
q̄p adeps porcina. Et illud ē ꝓpt velocitatē ꝯgela-
tiōis ei⁹: sed adeps porcina vehemēti⁹ sedat mor
dicationē. Adeps q est i gibbo cameli suffumigata
ꝯfert hemorroidib⁹: ⁊ oms adipes leues sicut adi-
pes galline ⁊ alioꝝ ꝯferūt dolorib⁹ matricis: ⁊ an-
tique sunt eis male: ⁊ silr adeps anseris ꝯfert ma-
trici. ¶ Uenena. ¶ Adeps porcina ꝯfert pūcture
vermiū venenosoꝝ: ⁊ adeps elephantis ⁊ cerui qñ
fit ex eis linimentū fugat venenosa: ⁊ adeps capri
na confert cataridibus.

De Arbore cimicū. C. lxxiiii.

Arbor cimicū. ¶ Natura. ¶ Est frigida
i pmo ⁊ sicca in ipo. ¶ Decoratio.
Linit sup excoriationē cū aceto ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat vulnera recētia: ⁊ li-
nit sup excoriationē cū aceto ⁊ sanat eam ⁊ iuoluit
cortex eius sup vulnera ⁊ consolidat ea.

De Alleo. C. lxxv.

Alleū qd est. Alleū aliud ē domesticū ⁊ ē
notū: aliud est alleū porrinū: ⁊ aliud sil-
uestre: ⁊ i siluestri qdem sunt amaritudo
⁊ stipticitas: ⁊ ē illud quod noiat alleū serpentis.
porrinū aūt ē ꝯposite virtutis ex alleo ⁊ porro.
Natura. ¶ Est calefactiuū exiccatiuū in 3° usq ad
4^m. ⁊ siluestre plus illo. ¶ Operatiões ⁊ ꝓprie
tates. ¶ Resoluit inflationē valde: ⁊ ē vlceratiuū
adustiuū cutis ⁊ ꝯfert ad mutationē aquaꝝ ¶ De
coratio. ¶ Bibit decoctio mōtani ⁊ iterficit lēdes
⁊ pediculos ⁊ iūgit sup eos: ⁊ eius cinis qñ linit cū
melle sup morphea ⁊ occultatiōz oculi ꝯfert ⁊ ꝯfert
alopitie ex materiis putridis. ¶ Apostemata
⁊ bothor. ¶ Apit dubellet itrinsecas ⁊ cinis ei⁹ ē
cōueniēs sup bothor. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶
Exulcerat cutē ⁊ cinis eius cū melle sup ipetiginē:
⁊ scabiē vlcerosam: ⁊ alleū qdem siluestre facit co
herere vulnera frauduleta qñ ponit sup ipa recēs
¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qñ ex eo fit clistere
ꝯfert sciatice qm̄ solone educit sanguinē ⁊ humorē
cholericū. ¶ Membra capitis. ¶ Alleū facit so
da. ⁊ decoquit alleū ⁊ assat ⁊ sedat dolores dentiū
⁊ collutio oris ex decoctiōe eius cōfert etiā dolori

dentiū: ⁊ ꝓprie qñ pmiscet̃ ei olibanū. ¶ MEm
bra oculi. ¶ Debilitat visuꝫ ⁊ attrahit bothor in
oculuꝫ. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cla
rificat vocē ⁊ guttur decoctū ⁊ ꝯfert tussi antique
⁊ doloribꝰ pectoris ex frigore ⁊ extrahit sanguisu
gas ex gutture. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Con
fert timori ⁊ ꝓprie decoctio q̃ christiani vtūt̃ q̃ fit
cū oliuis ⁊ nuce. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Qñ
sedet̃ i decoctiōe folioꝝ allei ⁊ cruriū eius ꝓuocat
vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ extrahit secūdinā: ⁊ silr̃ qñ sup
ponit̃ ⁊ bibit̃: ⁊ silr̃ cibꝰ christianoꝝ p̄dictus factꝰ
ex eo ꝯfert ualde. ⁊ qñ terit̃ d̃ eo quātitas aurei cū
aq̄ mellis extrahit phl̃a. ⁊ ip̄m extrahit vermes ⁊
in ip̄o ē sol̃o nāe. Eius aūt opatio i coitu ē: qm̄ ip̄ꝫ
ꝓpter vehemētiā sue exiccatiōis ⁊ resol̃onis qñqꝫ
nocet. ꝙ si decoquat̃ i aqua donec eiꝰ acuitas resol
uat̃ nō elongat̃ q̇n sit illud quod de eo remanet in
elixatura eius pauce cal̃itatis q̃d nō exiccat ⁊ gene
rat̃ ex eo mā̄ spmatis: ita ut ponat mās phl̃aticas i
cōpl̃onibꝰ phl̃aticis cinerē ⁊ nō possit eas carmiare
Et qñ i uenis cōuertit̃ i vētositates nō elongat̃ q̇n
adiuuet ad desideriū coitus. ¶ VEnena. ¶ Con
fert pūcture vermiū venenosoꝝ ⁊ morsui serpen
tū qñ bibit̃ cū vino. Et nos q̇deꝫ iam expti sumus
ill̃d. Et silr̃ morsui canis rabiosi: ⁊ qñ fit empl̃ꝫ ex
alleo ⁊ folijs ficus ⁊ cimīo sup morsū mugali ꝯfert

De altea. C. lxxvi.

ALtea q̇d est. Nomē eius i greco deriuatū
ē ex noīe pluriū iuuamētoꝝ. ¶ Natura
Cal̃m ē cū eq̄litate. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓ
prietates. ¶ In ip̄a sunt lenificatio: ⁊ maturatio:
⁊ mollificatio: ⁊ resol̃o: ⁊ semē ⁊ radix ip̄ius sunt
i virtute eius ⁊ fortiora pl̃imū ⁊ exiccatiua subti
liatiua. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̃ sup morpheā cū ace
to: ⁊ sedet̃ i sole ⁊ semē eius est fortius i illo. ¶
APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Mollificat ap̄ata ⁊
ꝓhibet ea ⁊ resoluit sanguinea ⁊ maturat vulnera
⁊ ꝯfert ap̄atibus iflatis ⁊ scrofulis: ⁊ supponit̃ cum
gūma albotin ad duritiē matricis. ⁊ ponit̃ cū cauli
bus sup scrofulas. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ ¶ Se
dat dolorē iūcturaꝝ: ⁊ ꝓprie cū adipe anseris: ⁊ cō
fert sciatice ⁊ tremori ⁊ attritiōi medij lacertoꝝ: ⁊
extēsioni neruoꝝ. ¶ MEmbra capitis ¶ Qñ fit
ex ea empl̃m ꝯfert ap̄atibꝰ q̄ sunt i glādibus auriū
¶ MEmbra oculi. ¶ Resoluit tumorē ⁊ iflatio
nē q̄ fiūt i palpebris. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pecto
ris. Cōfert semē eius tussi cal̃e ⁊ facile efficit spu
tū: ⁊ ꝓhibet sputū sanguis cū virtute sue stiptici
tatis q̄ est i ip̄o ⁊ ꝯferūt folia eiꝰ ap̄atibꝰ mamille
⁊ ponit̃ i empl̃is pleuresis ⁊ pipneuōnie. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Eius gūma sedat sitim ¶ MEm
bra expulsiōis. ¶ Decoctio radicis eius ꝯfert qñ
bibit̃ ardori vrine: ⁊ ardori itestinoꝝ: ⁊ etiā ap̄a
tibus ani: ⁊ silr̃ folia eiꝰ: ⁊ silr̃ sol̃oni male: ⁊ sup
ponit̃ semē eius cū gūma albotin ad duritiē matri
cis ⁊ coarctationē eius. Et silr̃ decoctio eius solū
mō: ⁊ mūdificat supfluitates fetaꝝ ⁊ decoctio ra
dicis eius qñ dat̃ i potu cum vino ꝯfert difficultati
vrine ⁊ lapidi: ⁊ ꝓprie semē eius ⁊ gūma eius re
tinet ventrē ¶ VEnena. ¶ Qñ linit̃ cum aceto ⁊
oleo ꝓhibet nocumentū venenosoꝝ vermiū: ⁊ cō
fert decoctio eius cū aceto cōmista aut vino pūctu
re apis: ⁊ illud fit liniendo sicut existimo.

De Aphodilo. C. lxxvij.

APhodilus q̇d est. Folia eiꝰ sunt sicut por
rū de sceni: ⁊ nō hꝫ eius planū sup cuius
caput ē flos ⁊ habet radices lōgas rotūdas
sicut glans ⁊ ē acris. ¶ Natura. ¶ Est calidus et
siccus. Quidā v̊o dixerūt ꝙ ē frigidꝰ ⁊ humidus ⁊
elōgati sunt. ¶ OPeratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
abstersiuus resolutiuꝰ: ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ qñ te
rit̃ fit calefactiuꝰ ⁊ exiccatiuus. ⁊ plus eo radix eiꝰ
et virtus eius ē sicut virtus dracontee crispe.
DEcoratio. ¶ Cōfert alopitie et serpigini ⁊ ꝓpe
cinis radicis eiꝰ: et qñ linit̃ ad augmentū morphee
albe ⁊ sedet̃ i sole ꝯfert. ¶ APOSTEmata ⁊ bo
thor. ¶ Radix eius cū fece vini ponit̃ super ap̄ata
glādulosa oīa: et sup carbūculos. Et qñ ex ea fit
empl̃m cū farina ordei ꝯfert i inceptiōe ap̄atū cali
doꝝ. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Qū ponit̃ radix
eius cū fece vini sup vlcera fraudulēta sordida cō
fert eis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert ꝯtri
tiōi lacertoꝝ et cōtorsiōi. ¶ MEmbra capitis.
Qñ distillat̃ succus eiꝰ solus: aut cuꝫ ture ⁊ melle
⁊ myrrha ⁊ vino ꝯfert saniei in aure. Et qñ distil
lat̃ i aurē diuersā dolori molaris ꝯfert dolori mo
laris. ¶ MEmbra oculi. ¶ In succo radicis eius
ē iuuatiuū ad oculū ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pecto
ris. ¶ Qū sumit̃ i potu de eo pondꝰ aur̃. cū vino
ꝯfert dolori vtriusqꝫ lateris ⁊ tussi. Et eius radix
cū fece vini ē bona ap̄atibus mamille. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Cōfert ictericie. ¶ MEmbra
expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua: et eius
fructus ⁊ flos qñ in potu dant̃ cū vino soluūt: ⁊ ex
radice eiꝰ cū fece vini fit empl̃m ap̄ati testiculorū
¶ VEnena. ¶ Dant̃ de eo tres aur̃. ad morsum
vermiū venenosoꝝ. Et qñ dant̃ ad bibēdū fructꝰ
⁊ flos eiꝰ i uino ꝯfert magnifice mordicatiōi scorpi
ōis: ⁊ hn̄tis q̄dragintaq̄ttuor pedes cū hᵒ ꝙ soluit

De Aceto. C. lxxviij.

ACetū. ¶ Natura. ¶ Est ꝯpositū ex cali
ditate ⁊ frigiditate: ⁊ ambe substātie sūt
subtiles. et frigida q̇dem ē magis domi
nās: ⁊ illud i quo ē acredo est calidius. Si v̊o nō ē
ē frigidū ⁊ hūidū: ⁊ decoctio minuit de eiꝰ frigidi
tate aliq̇d. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
fortis exiccatiōis ⁊ ꝓhibet effusiōes mēꝝ ad inte
riora: et subtiliat et icidit. Et qñ bibit̃ aut effūdit̃
sup fluxū sanguis si ē exterius ꝓhibet ip̄m: et ꝓhi
bet ap̄a vbi ē p̄paratio ut accidat et adiuuat ad di
gestionē: et aduersat̃ phl̃ati: et ip̄m ē cōferēs cho
lericis et nocēs mel̃icis. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̃ cū
melle sup vestigia sanguis et ꝯfert. veꝝ ip̄iꝰ mul
titudo citrinat. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶
Prohibet aduentū ap̄atū: et ambulatiōꝫ cācrenaꝝ
et sanat herisipilā cōmestū et bibitū: et linitū: et ꝓ
hibet ambulationē ap̄atis oīs. Et ꝯfert panaricio ⁊
formice et herisipile: qñ ex eo liniunt̃ et ꝓhibꝫ ut
nō eueniat ap̄a. ¶ VULnera et vlcera. ¶ Qñ po
nit̃ sup vulnera lana ifusa i aceto ꝓhibet ea ap̄ari
et cōfert vlceribus ambulatiuis: et scabiei et ipeti
gini et ꝯfert adustiōi ignis velociꝰ oī re. ¶ IN
strumēta iūcturaꝝ. ¶ Est nociuum neruis. Et qñ
embrocat̃ sup podagra cū sulfure ꝯfert. ¶ MEm
bra capitis. ¶ Qñ miscet̃ cū vncto olei: aut oleo
rosaceo: et cōquassat̃: et effundit̃ i eo lana ñ abluta

et ponit̃ sup caput ꝯfert soda cal̃e et fortitudini eiꝰ et sil̃r embrocatio ex eo et oris collutio: et ꝓprie cū alumie ꝯfert motui dentiū: et vaporatio aceti cal̃i ꝯfert difficultati auditus ⁊ acuit ipm̄: ⁊ apit op pilationē colatorij fortiter ⁊ resoluit sonitum. ¶ MEmbra oculi. ¶ Linit̃ cū melle sup occultatiões sanguis q̄ est sub oculo. sed eius assiduatio debilitat visum. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Minorat vuā ⁊ abscidit gargarismꝰ ex eo fluxuz humoris ad guttur: ⁊ sanat vuā q̄ cecidit ⁊ sorbet ad sanguisugas ⁊ ad tussim antiquā: aut difficultatē dilatatiōis calefactū. ¶ MEmbra nutrimēti. Est cōueniēs stomacho calido ⁊ humido disrūpens appetitū. ⁊ adiuuās ad digerēdū: ⁊ totū illud ē q̄a p̄parat stomachū: ⁊ uaporatio aceti resoluit hydropisim. sed eius assiduatio q̄nq; adducit ad hydropisim. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Infrigidat matricē ⁊ fit clistere ex eo calefacto ⁊ sale ad vlcera i testinoꝝ ambulatiua post clistere lenitiuū. ¶ VEnena. ¶ Effundit̃ sup morsus venenosoꝝ ⁊ ꝯfert ei q̄ in potu sumpsit opiū ⁊ hyusq̄amū: ⁊ acetū assūptū d̃ vua agresti cū sale ꝯfert morsui canis rabiosi ⁊ reliquis. Et q̄nq; bibit̃ calefactū post medicinas mortales et confert.

De Auro. C. lxxix.

AUrū. ¶ Natura. ¶ Est eq̄le subtile. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Limatura eius igredit̃ i medicinis mł̃ie ⁊ meliꝰ cauteriū: ⁊ velociꝰ sanabile ē qd̄ fit cū cauterio auri. DEcoratio. ¶ Retētio ip̄ius i ore remouet fetorē oris ⁊ igredit̃ limatura eius i medicinis alopitie et serpiginis liniēdis ⁊ i eis q̄ bibunt̃. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfortat oculū i alcohol positū. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert doloribus cordis ⁊ tremori ip̄ius ⁊ malitie aīe: ⁊ ei q̄ solus loquit̃.

De Aromatico. C. lxxx.

ARomaticū q̄d est. Dicemꝰ in cap̄lo calami aromatici. ¶ MEmbra nutrimēti. Dicit̃ ꝙ nō ē res melior eo ad adustionē ignis cū oleo ro. ⁊ aceto ⁊ cōfert ap̄atibꝰ stomachi et epatis et hydropisi.

De Agarico. C. lxxx.

AGaricū quid est. Inq̄t filiꝰ Mesaugue ē masculus ⁊ femīa. Et est agaricū quod ē sil̃e radici aniuden. s; exterior ps eiꝰ nō ē rara sicut exterior ps radicis aniuden: ⁊ dixerūt q̄dam ꝙ generat̃ i arbore corrosa ſm̄ semitā putrefactiōis ⁊ corruptiōis ⁊ i sapore eiꝰ sunt acredo et stipticitas: ⁊ eiꝰ substātia ē aerea terrea subtilis. ELEctio. ¶ Illud quod ē meliꝰ ē albū velociter frāgibile porosum valde plenas hn̄s extremitates i cuiꝰ amaritudine iuenit̃ dulcedo ⁊ fractū habens frusta supposita ⁊ ē femīa. Illud v̇o qd̄ ē masculum nō est bonū: ⁊ durū ⁊ nigruz ambo sunt mala valde. Natura. ¶ Cal̃m in ṗmo siccū in s̃o. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū incisiuū grossoꝝ humoꝝ apitiuū oīuz oppilationū subtiliatiuū. Et dixerūt q̄daz i ip̄o est virtus stiptica ⁊ in ṗnº gustus sui ē q̄si dulcedo. deinde amaritudo. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert ap̄atibus oībus. ¶ INstrumenta iūcturaꝝ. ¶ Dat̃ in potu cū sirupo acetoso ad sciaticā: ⁊ ē ex eis q̄ mūdificat̃ supfluitates neruoꝝ ꝓprietate q̄ est in ip̄o ⁊ ꝯfert egritudinibus lacertoꝝ ⁊ casui: ⁊ potio ex illo sit tres kirates. Et q̄n adest febris tūc dat̃ cum mellicrato aut iuleb. ¶ MEmbra capitis. Cōfert patiētibus epilepsiā: ⁊ mūdificat supfluitates cerebri ꝓprietate q̄ est i ip̄o. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati ⁊ vlceri pulmonis q̄n in potu dat̃ cū rob ⁊ sit potio eius vsq; ad aur̃. i. Et q̄n ex eo in potu dant̃ tres anulusat cū aq̄ ꝯfert sputo sanguis ex pectore. ¶ MEmbra nutrimēti ¶ Cōfert ictericie ⁊ dat̃ ad bibendū cū oxymelle ad ap̄a splenis. Et q̄n solū masticat̃ ⁊ deglutit̃ cōfert dolori stomachi: ⁊ eructuatiōi acetose: ⁊ dat̃ i potu de eo ad dolorē ep̄is aureꝰ. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Solˀone educit humores grossos diuersos mł̃ie: ⁊ phł̃atis ⁊ cholere rubee qum sumit̃ ex eo ab aur̃. i. usq; ad. ij. ꝓprie cū mellicrato. Et q̄nq; adiuuat medicinas solutiuas: ⁊ facit eas ꝑuenire usq; ad extrema corporis: ⁊ ꝓuocat vrinā et mēstra: ⁊ sedat dolorē renū: ⁊ eiꝰ potio ad illud ē aureus ⁊ ꝯfert p̄focatiōi matricis. ¶ FEbres. ¶ Cōfert tremori ⁊ febribus antiq̇s grossis q̄n bibit̃ ex eo aureꝰ cū vino: ⁊ vsq; ad gluticē drachme. VEnena. ¶ Qū ex eo i potu dat̃ cū vino vsq; ad aur̃. ē magni iuuamēti ad illud: ⁊ fit ex eo emplm̄ ad p̄ncturam vermiū veneni frigidi.

Capitulū de littera. B.

De Blacte bizancie. C. lxxxi.

BLacte bizancie q̄d est. Sunt frusta similia vnguibꝰ boni odoris aromatica q̄ admīstrant̃ i suffumigatiōibꝰ. In q̄t Dia. ē de genere ostracoꝝ. Assumūtur ex insula q̄ est i mari indie in loco eius vbi ē spica. Et sunt ex eis q̄ sūt ex mari rubro. Et alie sunt babylonice nigriores ꝑue: ⁊ ambe sunt boni odoris: ⁊ existimo ꝙ ille q̄ sunt d̃ mari rubro sūt ille q̄ nomiant̃ curascie. ⁊ dicit̃ ꝙ ip̄e sunt adherētis carnis ⁊ cutis. Et q̄nq; cadit aliq̄d de albedine ⁊ pl̃ime eaꝝ sunt mechie: ⁊ extrahunt̃ ex gedde. Et iste q̄dem medicant̃ ⁊ purgant̃ ⁊ fiūt bone. ¶ ELEctio. ¶ Ex eis meliores sunt ille q̄ ad albedinē declinat̃ invēte i mari rubro: ⁊ i aliēnē: ⁊ duobus maribꝰ: sed babylonice sunt nigre ꝑue valde Venditores v̇o medicinaꝝ dicūt ꝙ bone ex eis sūt duoꝝ mariū: deīde mechie: deīde algeddin: ⁊ fortasse aliq̄d cadit ex eis ad albedinē. ¶ Natura. ¶ Cal̃a sunt ⁊ sicca in s̃o: ⁊ eaꝝ siccitas fortasse vicina est 3º. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Sunt subtiliatiue. ¶ MEmbra capitis. Eaꝝ suffumigatio ꝯfert epil̃ie. ¶ MEmbra expulsionis. Ip̄aꝝ suffumigatio excitat illā q̄ hȝ p̄focationē matricis. Et q̄n bibunt̃ cū aceto mouet ventrē quodcūq; genus earum fuerint.

De Ben. C. lxxxij.

BEn q̄d est. Est semē magnū maius cicere declinās ad albedinē quadā: ⁊ hȝ medullā lenē vnctuosā. ¶ Natura. ¶ Cal̃m in 3º. siccū in s̃o. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Est mūdificatiuū ⁊ ꝓprie ip̄ius medulla: ⁊ icisiuū hūiditatū grossaꝝ: ⁊ apit cū aceto ⁊ aq̄ oppilatiões visceꝝ: ⁊ i arbore ip̄ius ē amaritudo plus ⁊ stipticitas: ⁊ ꝓpter illud ē in ip̄o virtus cauterizatiua: ⁊ eius cortex ē stipticꝰ plus: ⁊ oleū ip̄ius nō eūatur a stipticitate: ⁊ i ip̄o toto est abstersio ⁊ icisio. ¶ DEcoratio. ¶ Semē eiꝰ ꝯfert lētiginibꝰ magnis

⁊ puis: ⁊ pano: ⁊ morphee: ⁊ vestigijs vlceꝝ: et silr̄ eius oleū. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatib⁹ duris oib⁹ qn̄ ponit̄ i emplis ⁊ uerucis. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert cū aceto vlceratiōi ⁊ scabiei vlcerate: ⁊ excoriatiōi: ⁊ cōfert bothor lacteis ⁊ sahasati. ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Calefacit neruos ⁊ lenificat spasᵐ: ⁊ duritiē neruoꝝ et ꝓprie oleū eius. ¶ MEmbra capitis. ¶ Abscidit fluxū sanguis stipticitate sua ⁊ cōuenit oleū ei⁹ dolori auris et sonitui qui est i ipa ꝓprie cū adipe anatis. Et decoctio radicis eius cōfert dolori dentiū qn̄ os ex ea colluit̄. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert duritiei epatis et splenis qn̄ bibit̄ cū aceto mistū ex eo pondus duaꝝ. ʒ. Et qn̄ ꝯiūgit̄ cū frumēto aut farina lilij: et aq̄ alkarati aut farina herbi: aut lupini: et fit ex eo empl'z splenī. Et ipm̄ qdem ē malū stomacho faciēs nauseā: ⁊ si bibit̄ ex eo aure⁹. i. cū melle facit vomere fortiter: et soluēdo educit: et simil'r eius fructus. MEmbra expulsiōis. ¶ Aureus. ʃ. eius soluēdo educit phl'a crudū qn̄ bibit̄ cū melle: et silr̄ ei⁹ ol'm ⁊ silr̄ qn̄ supponit̄ liciniū ifusum i ipo. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̄ quātū ipm̄ ē de rubea: ⁊ medietas sui de cortice casie lignee: et decima pōderis eius de mace.

De Bedeoard. C. lxxxiiij.

B(b)Edeoard qd est. Est spina alba: et ē simil' alhaseketi. verūtn̄ ē vehemētius alba et hʒ lōgiores spinas: et sil'ant̄ spine ei⁹ folijs amomi. verūtn̄ sunt subtiliores ⁊ vehemēti⁹ albe. Et eius qdeʒ stipes qnq̄ ꝑuenit ad duos cubitos. Et eius flos ē purpure⁹ et semē ipius est sicut semē cartami. verūtn̄ ē vehemētioris rotūditatis. ¶ Natura. ¶ Jn radice ei⁹ ē īfrigidatio et exiccatio cū resol'one q̄daʒ. Semē vo eius ē calidū ⁊ subtile. Et dixerūt qdam ꝙ tota est calida valde. ¶ OPErationes et ꝓprietates. ¶ Jn ipa ē virtus resolutiua et apitiua: et ꝓprie i semie eius: et i ipa ē retētio fluxus sanguis: et eius retētio ē equalis. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Confert apatibus phl'aticis ꝓpter illud quod ē in ipo de resol'one et cōtractiōe. q̄re fiat ex ea empl'm: et ex radice eius ꝓprie. ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert spasmo ꝑp illud quod ē de cōtractiōe equali cū resol'one. ⁊ semē eius ꝯfert ifantib⁹ qn̄ bibūt ipm̄ ꝑp corruptionē i motibus lacertoꝝ. ¶ MEmbra capitis. Collutio oris facta ex succo eius sedat dolorē dentiū. ¶ MEmbra pectoris. ¶ Cōfert sputo sanguis ⁊ ꝓprie eius radix. ¶ MEmbra nutrimēti. Cōfert debilitati stomachi ⁊ apit oppilatiōes. MEmbra expulsiōis. ¶ Confert sol'oni antiq̄: ⁊ p̄cipue stomatice: ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ est ꝓuocatiua. ¶ FEbres. ¶ Valet febribus phl'aticis longis: ⁊ cuius cā est debilitas stomachi ⁊ oibus febribus antiq̄s. ¶ VEnena. ¶ Cōfert si masticet̄: et postea supponat̄ pūcture scorpiōis. Attrahit enim venenū: ⁊ si bibit̄ semē eius ꝯfert morsure venenosoꝝ reptiliū. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius in febribus ponitur fumus terre.

De Balsamo. C. lxxxv.

B(b)Alsamus qd est. Est arbor egypti nascens i loco q̇ dicit̄ oculus solis tm̄: cui⁹ folia ⁊ odor rute sil'ant̄: sed tn̄ ipa declinat ad albedinē et eius statura est statura arboris euisci: ⁊ eius qdeʒ oleū ē melius semie ipius: ⁊ semē forti⁹ ligno ipi⁹ i oibus mōis eius. Eius vo oleū sumit̄ ita ut incidat̄ cū ferro post ortū ascerahe: ⁊ aggregat̄ qd̄ de eis resudat cū cotto: ⁊ neq̄ ptrāsit i anno quod est iter q̇nquaginta vsq̄ ad sexaginta. lb ¶ ELEctio ¶ Expientia olei ipius ē cōgelatio lactis statim qn̄ sup ipm̄ distillat̄: ⁊ ꝑmistio eius cū aq̄: ⁊ īspissatio ipius et ꝯseruatio sue soliditatis i aqua: ⁊ ablutio ipi⁹ a cotto ⁊ subtilitas odoris eius. Adulterat̄ aūt cū oleo de pino: ⁊ oleo de mastice: ⁊ cera dissolutis i oleo de alcāna. Et quod ex eo meli⁹ ē: ē recēs grossuʒ aūt ⁊ vetus nō hʒ virtutē. ¶ Natura. Eius lignū ē cal'm ⁊ siccū in fo. ⁊ ipius semē est calidius eo paꝝ: ⁊ oleū ei⁹ ē calidius vtrisq̄: ⁊ est in p̄n⁹ tertij cal'm: ⁊ nō est i ipo de calefactiōe quod existimat̄. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Apit oppilatiōes ⁊ ꝯfert visceribus grossis. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Mūdificat vlcera ꝓprie cū ireos: ⁊ extrahit fracturas ossium. ¶ JNstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert sciatice bibitū ⁊ ꝑp spasmū bibit̄ ei⁹ decoctio. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert vlceribus capitis ⁊ mūdificat caput ipm̄: ⁊ ꝯfert epil'ie et vertigini. ¶ MEmbra oculi. ¶ Abstergit panū eius ipm̄ ⁊ eius oleū. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Lignum eius ⁊ ipius semē ꝯferūt dolori vtrorūq̄ lateꝝ: ⁊ cōfert asmati grosso ⁊ stricture anhelitus ⁊ dolori pulmonis. ⁊ ꝯfert semē eius pipneumonie frigide: ⁊ tussi: ⁊ silr̄ ipius oleuʒ: ⁊ ad summū ē iuuatiuū viscerū q̄ sunt sup myrach. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert debilitati digestionis ⁊ ipius decoctio dissoluit malitiā digestiōis: ⁊ mūdificat stomachū ⁊ ꝯfortat epar. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ ꝯfert dolori pūgitiuo: ⁊ ꝯfert dolorib⁹ matricis. ⁊ exiccat humiditates eius vaporatū ⁊ bibitū ⁊ ꝯfert ipi⁹ frigori: ⁊ extrahit embryonē ⁊ secūdinā ⁊ ꝯfert quā ex eo fit suffumigatio oibus dolorib⁹ matricis: et ipius decoctio apit os matricis. ⁊ ceratū ex ipo cuʒ oleo rosaceo ⁊ cera ꝯfert frigori matricis: ⁊ ē iuuatiuʒ difficultati vrine. ¶ FEbres. ¶ Eius oleū aufert rigores. ¶ VEnena. ¶ Resistit venenis ⁊ ꝯfert morsure vipere: ⁊ ei⁹ oleū ꝯfert hyusq̄amo qn̄ bibit̄ cū lacte ⁊ venenosis ⁊ ꝓprie scorpionib⁹.

De Been. C. lxxxvi.

B(b)Een qd ē. Frusta aspa q̄ sūt radices ex siccitate cōtracte carnose ⁊ sūt duaꝝ spēꝝ q̄ꝝ vna ē alba: ⁊ altera ē rubea. ¶ Natura Cal'm ē ⁊ siccū in fo. ¶ DEcoratio. ¶ Est impinguatiuū. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfortat cor valde ⁊ confert tremori cordis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Manifeste augmentat spma. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̄ q̄tuʒ ē ipm̄ tuderi: ⁊ medietas pōderis eius lingue auis

De Berengesif. C. lxxxvij.

B(b)Erengesif est abrotanū: ⁊ ē plāta silis apsinthio cui iest huitas viscosa: ⁊ eius quideʒ ē vna spēs: thyrsos hn̄s breuiores: et minora folia etiā sunt ei folia minuta ꝑua subtilia alba ⁊ citrina ⁊ apparet i estate. Inq̇t Gal'. sūt due herbe vicini saporis noiate hoc noie. ¶ Natura Cal'a ⁊ hūida ē in p̄mo. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiua apitiua valde cui⁹ empl'z

ꝓhibet attractionē mēꝝ ad mēbra. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert soda frigide loco empl'i supposita ⁊ embrocata: ⁊ in aq̄ cocta fit magis secura ⁊ cōfert oppilatiōi nariū ⁊ corrize. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ frāgit lapidē ī renib⁹: ⁊ ꝓuocat mēstrua sedēdo ī eius decoctiōe: ⁊ ꝯfert vlcerib⁹ ei⁹ ⁊ eijcit secūdinā ⁊ fetū: ⁊ cōfert coadunationi oris matricis: ⁊ apit ip̄m ⁊ duritiei eius bibita: ⁊ more empl'i supposita ⁊ potat̄ ex ea vsq; ad. ʒ. v.

De Baurach. C. lxxxviij.

BAurach q̇d est. Est forti⁹ sale: ⁊ ē ex genere virtutis eius: sed stipticitas nō inest ei: ⁊ qn̄q; adurit̄ ī ostraco sup carbones īflāmatos donec asset̄. ¶ ELEctio. ¶ Ex eo meli⁹ est armenū: leue lamiosuȝ frāgibile spōgiosuȝ albū: aut purpureū: aut roseū mordicatiuū. ⁊ cōpatio q̇deȝ aphricani ad reliqua baurach ē ꝯpatio baurach ad salē: sȝ baurach nō comedit̄ nisi pp magnā cām: ⁊ spuma baurach ē subtilior q̄ baurach: ⁊ in eius uirtute: ⁊ ex ea melior ē spuma marmorea facile frāgibilis. ¶ Natura. ¶ Cal'm ⁊ siccū ī fine secūdi: ⁊ eius siccitas fortasse declinat ad ʒm. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Abstergit fortiter lauat ⁊ ꝓprie aphricanū: ⁊ mūdificat ⁊ excoriat: ⁊ īcidit hūores grossos. ⁊ ī baurach q̇dem ē stipticitas pauca cū abstersione bona pp sui salsedinē: nisi ī aphricano. In eo enī nō est stipticitas: sed abstersio pura multa. Et ī sale ē stipticitas: ⁊ nō ē in ip̄o nisi resolutio pua. ¶ DEcoratio. ¶ Attenuat capillos pulueriȝatū sup eos. et qn̄ ex eo fit empl'm attrahit sanguinē ad illud quod appet de corpore et facit ut color sit bonus et ꝯfert. sed fortasse denigrat eius pl'ima comestio colorē. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert pruritui ꝓpterea q̄ resoluit virus et ꝓp̄e aphricanū cū aceto et ꝯfert etiā scabiei ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Fit ex eo ceratū palysi ꝓpric postreme: et p̄cipue qū iam declinat ⁊ ꝯfert corrosiōi neruoꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert furfurib⁹ et qū spuma eius cū melle distillat̄ ī aurē mūdificat et apit et ꝯfert surditati. et cū vino aut cū sirupo cū isopo ꝯfert sonitui. ¶ MEMbra nutrimenti. ¶ Est malū stomacho corrūpens ip̄m. et aphricanū cōmouet uomitū: ⁊ si nō faceret vomere essȝ plus icisiuū humoꝝ stomachi q̄ reliq̄ baurach. Et ex eo q̇dem cū ficubus fit empl'm hydropisi et extenuat eā. ¶ MEmbra expulsiōis. Soluit qū supponit̄. Et qn̄ comedit̄ cū ruta ⁊ cymino: aut decoctiōe rute ⁊ aneti sedat dolorē vētris pūgitiuū. ⁊ cū hoc ⁊ sil'ib⁹ vīcit salē: ⁊ bibitū cum q̇busdā medicinis īterficiētibus vermes educit eos ⁊ sil'r qū linit̄ ex eo vēter ⁊ sumē: et sedet q̇ linit⁹ ē iuxta ignē īterficit eos. ⁊ p hec ⁊ sil'ia distinguit̄ īter ip̄m ⁊ salē. ¶ VEnena. Cōfert om̄e baurach ⁊ p̄cipue aphricanū p̄focatiōi fūgoꝝ ualdē: siue sit adustū: aut nō adustū. ⁊ sil'r eius spuma ⁊ pot⁹ cū adipe asini: aut suis sup morsū canis: ⁊ bibit̄ cū aq̄ frigida pp potū cātaridaꝝ. ⁊ quod ex eo noiat̄ baurachiū nitrū bibit̄ cū aniuden ꝓpter nocumentū sanguinis tauri.

De Bulbo. C. lxxxix.

BUlbus q̇d est. Est cepe qđ comedit̄ puꝫ sil'e cepe narcisci: ⁊ eius folia sunt sil'ia folijs porri: ⁊ ip̄ius rosa ē sil'is viole: ⁊ est q̇dam eius sp̄es q̄ cōmouet vomitū. Quidā vero dixerūt q̄ ip̄e ē cepe azir: ⁊ dixerūt q̇dam alij nō: sed ē de genere porri: ⁊ videt̄ q̄ sit anagallis. per mutem⁹ g° intētiōes nostras ab hoc. ¶ Natura. Propinqu⁹ ē nāe cepe: ⁊ fortasse ē siccus ī p̄mo cū hūiditate sup̄flua. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Est īflatiuus ⁊ sudatiu⁹ ⁊ exasperat liguā. ¶ DEcoratio. ¶ Linit̄ sup pannū ꝓprie ī sole ⁊ ꝯfert: ⁊ sil'r ꝯfert vestigijs vlcerū: ⁊ ē exasperās palatū et linguā: ⁊ linit̄ cū vitello oui sup verucas ⁊ cū oxymelle sup vlcera leuia. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. Qn̄ assat̄ cū capite piscis ⁊ aloe: ⁊ ponit̄ sup vlcus mēti eradicat ip̄m. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qū ex eo fit empl'm cū aceto ē cōueniēs attritioni medij lacertoꝝ: ⁊ fit ex eo empl'm podagre ⁊ doloribus iūcturaꝝ: ⁊ fit ex ip̄o solo emplȝ torsiōi neruoꝝ: ⁊ ē empl'm vnguis ⁊ auris ⁊ sil'iū: ⁊ fit ex eo empl'm cū sauich. ¶ MEmbra capitis. ¶ Est medicamē furfurib⁹ ⁊ vlcerib⁹ capitis: ⁊ linit̄ sup plagas capitis q̄ nō sunt fractio: ⁊ ꝑmiscet̄ cuȝ vitello oui ⁊ linit̄. MEmbra oculi. ¶ Solus admīstret̄ ⁊ cū vitello oui. ⁊ qū adiūgit̄ ei acetū ē medicamē bonū ad garab ⁊ ap̄atib⁹ lachrymaliū. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Qui ex eo ē dulcis ⁊ rubeus est bonus stomacho: ⁊ fit ex eo empl'm cū melle doloribus stomachi. ⁊ amarus ē melior ⁊ digerit cibū ⁊ multiplicat̄ eius nutrimentū ī ip̄o: licȝ nō sit nutrimentū suū laudabile: ⁊ p̄cipue ei⁹ qđ est crudū ⁊ qn̄ nō digerit̄ pūgit et inflat. MEmbra expulsiōis. ¶ Excitat coitum.

De Bugenis. C. xc.

BUgenis q̇d est. Magis quod ex ea administrat̄ ē radix ei⁹. ⁊ ip̄a q̇dem hȝ gūmaȝ ⁊ succū ⁊ ei⁹ gūma ē fortior succo ip̄ius ⁊ qn̄q; ꝑmiscet̄ cū oleo ⁊ muri: ⁊ pauco vino: ⁊ ꝯcutit̄ donec grossuȝ fiat. ⁊ ſm quātitatē eq̄litatis quā hȝ ī grossitie ē eius bonitas. ¶ Natura. ¶ Est calida in 3° sicca ī ip̄o. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Est resolutiua. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Abradit ossa corrupta ꝓpter vehemētiā desiccatiōis ⁊ mūdificat vlcera. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. Cōueniēs ē neruis. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert sup̄fluitatib⁹ grossis ī pectore: ⁊ cōuenit pulmoni ⁊ vlcerib⁹ eius bibita ⁊ suffumigata. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Confert duritiei splenis.

De Busuro. C. xci.

BUsurū ⁊ baluū q̇d sunt. Nota sūt. ¶ Natura. ¶ Frigida sunt ⁊ sicca in ſo. ⁊ albusurū magis ē stipticus q̄ cassab. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Inflāt ⁊ ꝓprie qū post ip̄a bibit̄ aq̄: ⁊ qū sunt dulcia faciūt euenire rugitū plurimū: et faciūt euenire oppilatiōes ī viscerib⁹. Et decoctio albusuri sedat inflātionē cū ꝯseruatiōe caloris īnati: ⁊ pl'imus vsus amboꝝ gn̄āt in corpore humores grossos. ¶ MEmbra capitis. ¶ Albusurū facit soda ⁊ inebriat pl'imū ⁊ ambo sunt bona carni q̄ est īter dentes ⁊ gingiuas. ¶ MEmbra anhelit⁹ et pectoris. ¶ Ambo sunt mala pectori et pulmoni. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Prepant stomachū ⁊ faciūt ꝯtingere oppilatiōes epatis et ip̄oꝝ digestio ē tarda: ⁊ frāgibile ē minoris digestiōis: ⁊ nutrimētū ip̄oꝝ ē puū ⁊ algesaguerui ē minoris

tarditatis. ¶ MEmbra expulsiōis. Unūquodq̄ eoꝝ stringit ventrē ꝓprie qñ miscet̄ cū vino pontico: aut cum aceto ⁊ albala facit abundare lac: et qñ bibit̄ cū aceto pōtico ꝓhibet fluxū matricis. et ꝓhibet fluxū sanguis hemorroidaꝝ. ¶ FEbres. Usus eoꝝ plīmus facit cadere ī tremorē ⁊ horripillationem.

De Buncho. C. xcij.

BUnchū q̄d est. Est res delata de iamen. Quidā aūt dixerūt q̄ ē ex radicib⁹ anigailen quꝫ mouet̄ et cadit. ¶ ELEctio. ¶ Meli⁹ ē citrinū ⁊ leue boni odoris. Albū vero et graue est malū. ¶ Natura. ¶ Est cal'm et siccum in primo. secūdū quosdam est frigidum in primo. ¶ OPErationes et proprietates. ¶ Confortat mēbra. ¶ DEcoratio. ¶ Mūdificat cutē ⁊ exiccat hūiditates q̄ sunt sub ea: ⁊ facit odorē corporis bonū: et abscindit odorē psilotri. ¶ MEMbra nutrimenti. ¶ Est bonū stomacho.

De Batecha. C. xciij.

BAtecha q̄d est. notū est. ¶ Natura. Frigida ē in p̄n° secūdi: ⁊ hūida ī fine ei⁹ Et qū eius semē desiccat̄ nō ē humectatiuū. imo desiccat ī p̄mo: et eius radix ē desiccatiua ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Que matura est est subtilis et īmatura ē spissa. Batecha p̄terea cinericia matura ī nā existit cucumeris: et in ip̄o est aptio quocūq̄ mō sit. Melo aūt melioris ē hūoris q̄ reliqua: et eius caro est digestiua abstersiua: et ꝓprie ei⁹ semē. matura v̄o ⁊ īmatura ambe sūt abstersiue: et semē eius ē fortioris abstersiōis. Et ip̄a q̄dem cōuertit̄ ad quecūq̄ humorē quē ī stomacho īuenit: et ē ad phl'a vehementius decliuis q̄ sit ad cholerā: qual'r g° ad ml'iaꝫ. melo v̄o non cōuertit̄ velociter. ¶ DEcoratio. ¶ Mūdificat cutē ⁊ ꝓprie semē eius: ⁊ illud quod ē in īteriori p̄te ip̄ius etiā ꝯfert pāno ⁊ morphee ⁊ furfuribus: ⁊ ꝓprie qñ ꝯficit̄ qđ ē eius īterius sicut ē cū oleo đ frumēto ⁊ exiccat̄ ī sole ¶ MEmbra oculi. ¶ Fiat ut cortex ei⁹ frōti adhereat: ⁊ ꝓhibet fluxū ad oculū fieri. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Est vomitia: ⁊ ꝓprie radix eius. Nam due. ʒ. eius cū vino mouet̄ vomitū sine labore qū bibit̄ ex eis obolus. Qūq̄ batecha non digerit̄ bene gnāt colericā passionem melo aūt ē tarde digestiōis nisi qñ comedit̄ cuꝫ eo qđ ē interi⁹ eius. ⁊ ip̄ius q̄deꝫ nutrimētū ē recti⁹ ⁊ ei⁹ humor ē cōueniētior. Oportꝫ p̄terea ut cibū sequat̄ aliū. batecha eni si non sequit̄ aliq̄d aliud facit nauseā ⁊ vomitū. Post aūt ip̄m calefact⁹ bibat oxymel: ⁊ humectat⁹ olibanū aut zinziber nutritū ⁊ uinū MEmbra expulsiōis. Prouocat vrinā quod ex eo maturū ē ⁊ crudū ip̄ius. ⁊ ꝯfert lapidi ī renib⁹ ⁊ vesica qū ē p̄uus ⁊ p̄cipue lapidi renū. Et melo q̄dem ē minoris penetratiōis: ⁊ ē magis abstersiuus ⁊ velocioris descēsiōis p̄cipue q̄ ē mollis ¶ UEnena. ¶ Quꝫ corrūpit̄ ī stomacho cōuertit̄ ad nāꝫ venenosam. Oportꝫ g° ut qū grauat extrahatur velociter.

De Bule. C. xciiij.

BUle q̄d est. Dixit alkanzi q̄ est cucumer indus. ⁊ ē sil'is cucumeri capparis. ⁊ sil'is zinziberi. ¶ Natura. ¶ Calidū ē ⁊ siccū in ₂o. ⁊ apud quosdā in 3°. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Est stiptic⁹ ꝯfortās viscera. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert duritiei neruorū et hūitati eoꝝ et egritudinib⁹ ip̄orū frigidis sicut paralysi et torture. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Accendit ignē stomachi ⁊ ꝯfert uomitui ⁊ intrat in algeguarset. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Cōstringit ventrem ⁊ siccat ventositatem.

De Belliricis. C. xcv.

BEllirici q̄d sunt. Sūt ꝓpinqui nāe emblicoꝝ: et eoꝝ medulla est dulcis ꝓpinqua albundacha. ¶ Natura. ¶ Frigidi sūt ī p̄mo sicci in ₂o. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ In ip̄is ē virt⁹ subtiliatiua: et virtus ꝯtractiua ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfortāt stomachū cum aptatiōe ⁊ aggregatiōe ⁊ ꝓhibēt mollificationē ei⁹ et hūiditatē ip̄ius: et nihil est q̄ ita p̄paret stomachū sicut ip̄i. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Fortasse stringūt ventrē: ⁊ apud quosdā leniūt ventrē tm̄ ⁊ ē manifestū. ⁊ ip̄i q̄deꝫ ꝯferūt ītestino recto ⁊ ano

De Bederezego. C. xcvi

BEderēzegū q̄d est. ¶ Natura. ¶ Est calida ⁊ sicca in ₂o. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Cōfert oībus egritudinib⁹ phl'aticis ⁊ ml'icis. ¶ DEcoratio. ¶ Efficit odorē oris bonū. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Confert scabiei ml'ice. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert oppilatio nibus cerebri: ⁊ remouet fetorē oris. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lenificatiua ē et ꝯfortatiua cordis: aufert tremorē cordis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Iuuat digestionē ⁊ ꝯfert singultui. ¶ PERmutatio. ¶ Loco ei⁹ ponit̄ ī lenificādo pondus ip̄i⁹ de seta ⁊ due tertie ponderis ip̄i⁹ de cortice citri.

De Baurach kebuli. C. xcvij.

BAurach kebuli q̄d est. Est semen sendiū: aut indū: ⁊ hꝫ duas sp̄es quaꝝ vna ē p̄ua absq̄ rugis: ⁊ alia magna cū rugis: ⁊ eaꝝ melior ē p̄ua. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Eradicat phl'a ex iūcturis. ¶ MEmbra expulsiōis. Soluit ex ītestinis vermes ⁊ ascarides: ⁊ est ī hoc valde bona.

De Beheremigi. C. xcviij.

BEheremigi q̄d est. Est ex aromaticis OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Resoluit īflationē in oī loco eius embrocatio. MEmbra capitis. Eius flos ē bon⁹ vētositatib⁹ grossis ī capite: ⁊ qū eius folia odorant̄ simil'r. MEmbra expulsiōis. ¶ Soluit ventrem.

De Buzeidem. C. xcix.

BUzeidem q̄d est. Est medicina lignea īda in qua est virt⁹ similis virtuti been. ELEctio. ¶ Illa q̄ ex ea bona est: ē alba grossa multaꝝ lineaꝝ asp̄a. lenis v̄o ⁊ tenuis ligni: ⁊ pauce albedinis ē mala: ⁊ adulterant eā cū luaba ti barbarica. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in ₂o sicca in p̄mo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiua. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolori iūcturaꝝ ⁊ podagre. ¶ MEmbra expulsiōis. Augmētat coitum. ¶ UEnena Cōfert venenis.

De Buckda. C. c.

BUkida. ¶ Natura. ¶ Frigida est. OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiua ⁊ est in ip̄a stipticitas: ⁊ ī tectis: ⁊ in

fructu eiꝰ est hūiditas. ¶ DEcoratio. Abstergit faciē ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Ponit̄ trita sup vlcera ⁊ scabiē ⁊ ꝯglutinat plagas pp stipticitatē ⁊ abstersionē suā. ⁊ ꝓprie cortex arboris eius ⁊ aspgit̄ cū aqua sua: ⁊ fit embroca cū decoctiōe radicis eiꝰ ⁊ folioꝝ etiā ipius sup ossa fracta. ¶ MEMbra expulsiōis. ¶ Cortex eiꝰ grossus soluit phl'a qn̄ bibit̄ ex eo aut̄ cū aqua frigida ⁊ vino.

De Bihar. C. ci.

Bihar ꝗd est. Est illa que vocat̄ keusem. s. oculus vacce. rosa eiꝰ citrini coloris: rubea ī medio: grossior rosa camemille.
Natura. ¶ Cal'a ē in s'o sicca ī pmo. ¶ MEMbra capitis. ¶ Eius odor confert ventositatibus grossis in capite.

De Busiri. C. cij.

Busiri. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. Resoluit ꝓprie cuiꝰ flos ē bene apparens ⁊ abstergit cū eq̄litate. ¶ DEcoratio. Siluestris hn̄s florē bene apparentē rubificat capillos. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Decoctio folioꝝ illius ꝯfert apatibus. ¶ VULnera ⁊ vlcera. Cū melle more empl'i ponit̄ sup vulnera ⁊ vlcera. INstrumēta iūcturaꝝ. Eiꝰ decoctio ꝯfert attritioni lacertoꝝ. ¶ MEmbra capitis. Colluit̄ os cū decoctiōe eiꝰ pp dolorē dentiū. ¶ MEmbra oculi. ¶ Eius decoctio cōfert ophthalmie calide. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Decoctio ipiꝰ ꝯfert tussi antiq̄. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Hn̄s folia alba: ⁊ hn̄s folia nigra ꝯferūt soloni vetuste.

De Babeke. C. ciij.

Babeke ꝗd est. Sil'is ē virtuti lentiū ⁊ est difficilioris digestionis. ¶ Natura. Est eq̄lis declinās ad siccitatē. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stiptica sicut lens: et generat ml'iam. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Est bona vtrisq; ⁊ fit ex ea empl'z hernie ⁊ rupture infantiū. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Stringit ventrem.

De Besceguascen. C. ciiij.

Besceguascen ꝗd est. Est coriādrū putei ⁊ ꝑsice est besceguascen ⁊ syriace ē capillus porcinus: ⁊ arabice ē capillus algul. ⁊ est herba pua cuiꝰ ortus ē in saltibꝰ: ⁊ cursibꝰ aquaꝝ ⁊ fluuiū: ⁊ itus ī puteis ⁊ ē sil'is coriādro hūido: sȝ eius thyrsi ad rubedinē ⁊ nigredinē declinant sine stipite existēs. ¶ Natura. ¶ Hal'. est eq̄lis. Ego aūt dico ꝙ fortasse declinat ad caliditatē valde paꝝ ⁊ siccitatē. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuꝰ subtiliatiuus apitiuus: ⁊ ī ipo ē stipticitas ꝓhibēs cursuȝ. Et qn̄ pmiscet̄ cibo galloꝝ ⁊ coturnicū facit eos fortes ⁊ ad dimicādū ⁊ ad iterficiendū. ¶ DEcoratio. ¶ Eius cinis cū aceto ⁊ oleo ꝯfert alopitie ⁊ tyrie: ⁊ ipē cū oleo mirtino ⁊ vino ꝓlōgat capillos: ⁊ ꝓhibȝ eoꝝ casuȝ. APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert aldubellet ⁊ delet scrofulas. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Confert fistulis ⁊ vlceribꝰ fraudulentis ⁊ hūidis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius cinis ꝯfert furfuribus. ¶ MEmbra oculi. ¶ Confert algarab. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert pulmoni purgando ipm valde. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Confert cū vino fluxui supfluitatū ad ventrē ⁊ stomachū ⁊ ꝯfert dolori splenis: ⁊ ꝯfert ictericie. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat vrinā: frāgit lapidez ꝓuocat mēstrua: ⁊ extrahit secūdinā: ⁊ purgat mulierē fetā: ⁊ abscīdit fluxū sanguis: ⁊ apud plures stringit ventrē: ⁊ s'm filium Mesaugue soluit. VEnena. ¶ Ipē cū vino ꝯfert morsibꝰ serpentū ⁊ canis rabiosi ⁊ venenosis alijs. PERmutatio. Loco eiꝰ ī asmate ponit̄ pōdus ipius de flore viole cū medietate ponderis ipius de succo liq̄ritie.

De Bedarūgi. C. cv.

Bedarūgi ꝗd ē. Est ozimū fluuiale ⁊ dicūt hoīes ꝗdaȝ ꝙ ē bedarambina: ⁊ est alnch ⁊ ē notū. ⁊ oleū eiꝰ ī poᵃ est oleū alkeiri verūtn̄ ē debilius eo: ⁊ ī ipo ꝗdem sunt virtutes cōtrarie. ¶ Natura. ¶ Cal'a ē in pmo declinās ad s'm siccū ī pmo. ⁊ ī ipo ē hūiditas supflua cuius fortassis hūiditatis summa ad s'm declinat non in substātia. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo ē stipticitas ⁊ sol'o. ꝯtrahit eni nisi īueniat supfluitatē ꝑparatā. Si aūt īuenit hūorē soluit: ⁊ ī ipo sūt resol'o: ⁊ digestio: ⁊ inflatio: ⁊ velocitas ad putrefactionē: ⁊ gnāt hūorē malū ml'icū: ⁊ eius semē cōfert ei ī quo generat̄ ml'ia. ¶ APOSTEmata et bothor. ¶ Cōfert qn̄ cū aceto ⁊ oleo ro. linit̄ sup apata calida. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius succꝰ distillatus ꝯfert fluxui sanguis ex naribꝰ ꝑcipue cū aceto vini ⁊ canfora: facto licinio ⁊ intincto in ipo ⁊ remouet stuporē dentiū. ⁊ ē ex eis q̄ sedant sternutationē ī cōpl'one vna ⁊ mouet eā in ꝯpl'one alia MEmbra oculi. ¶ Cōfert pulsatiōi oculi more empl'i suppposituȝ: ⁊ facit ꝓuenire tenebrositatē visus comestuȝ: ꝓpterea ꝗa cōmouet hūiditatē eius ⁊ cōturbat eā: ⁊ eius succus cōfortat visum facto collyrio ex ea. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfortat cor valde: ⁊ desiccat pulmonē ⁊ pectus: ⁊ sacraiati ex aqua eius cōfert stricture anhelitus: ⁊ eius aq̄ est bona sputo sanguis: ⁊ facit abundare lac ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Difficil' ē digestionis ⁊ putrefactiōis velocis: ⁊ ē malū stomacho ꝓprie folia eius. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Constringit ꝙ si īuenerit humorē ꝑparatū soluit ⁊ prouocat ⁊ nocet ano: ⁊ eiꝰ semē ꝯfert difficultati vrine. ¶ VEnena. ¶ ponit̄ sup pūcturā vespe ⁊ scorpionū et draconis marini.

De Bertaniki. C. cvi.

Bertaniki ꝗd est. Dicit̄ ꝙ ē acror: ⁊ dicit̄ ꝙ ē foliū quod assil'at̄ folijs acetose siluestris. verūtn̄ est vicinior nigredini ⁊ est grossior. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius folia sunt stiptica. ¶ VULnera ⁊ vlcera. Cōsolidat vulnera ⁊ vlcera. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius succus ē melior res vlceribꝰ antiq̄s q̄ sunt in ore ⁊ alcola. Et oȝ ut fiat ex eo rob: ⁊ cōfert alcola.

De Bilomon. C. cvij.

Bilomon ꝗd est. Est alfarfac siluestris: ⁊ ē ex titimalis: ⁊ eius semē ē igneū sicut sūt titimala. MEmbra expulsionis. ¶ Soluit.

De Bebilisi. C. cviij.

Bebilisi ꝗd est. Est illud quod dicit̄ papauer cordosum ⁊ spumosum: ⁊ ipm efficit opationē titimali ī solutiōe sua. ¶ Natura. ¶ Cal'm ē multū. ¶ MEmbra expulsiōis.

Soluit sicut titimali.

De Benec guariden. C. cix.

Benec guariden. ¶ MEmbra expulsionis. ¶ Confert doloribꝰ matricum et renū postq̄ eius frāgit̄ resol̄o cū oleo: et cera ⁊ uitello oui q̄r nō indurat̄ ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ facit abortū: ⁊ cū cordumeni valet hemorroidibꝰ. ¶ FEbres. ¶ Cōfert rigori. ¶ VEnena. ¶ Cōfert venenis q̄ sunt ex venenosis mioribus. PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit̄ chossore

De Barasican. C. cx.

Barasica q̄d ē. Est bedelkef ex cuiꝰ semīe nigri armillas faciūt ⁊ ē herba. Gal. cal̄a in principio p̄mi: sicca in secūdo.

De Bithar. C. cxi.

Bithar q̄d est. Est virga pastoris: ⁊ nos q̄dem narrabimꝰ ꝓprietates virge pastoris in capitulo de hain.

De Beusderbendio. C. cxii.

Beusderbendiū q̄d est. Est collyriū albū allatū de armenia. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Admīstrat̄ i apatibus cal̄is ⁊ bothor cal̄is. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Fit empl̄z ex eo super podagram calidam.

De Balaustia. C. cxiii.

Balaustia q̄d est. Est flos ḡnati siluestris ꝑsici: aut egyptij: ⁊ ipa q̄dem q̄nq̄ ē rubea ⁊ q̄nq̄ ē alba: ⁊ q̄nq̄ rosea. Et succi eius nā est sicut succi barbe hyrci. Inq̄t paulus. virtus eiꝰ est sicut virtus pulpe granati. ¶ Natura. ¶ Frigida ē in fine p̄mi. s. in s̄o. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Glutinatiua est ⁊ retinet fluxū ⁊ ḡnat̄ mr̄iam. ¶ DEcoratio. ¶ Bona ē gingiue sanguinee. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat plagas ⁊ vlcera antiq̄ ⁊ albocor ⁊ ꝑcussionē puluerizata. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea empl̄m q̄d adheret rupture. ¶ MEmbra capitis. ¶ Fortes efficit dentes motos. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Prohibet fluxū sanguis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Stringit ⁊ ꝯfert vlceribꝰ itestinoꝝ ⁊ fluxui matricis: ⁊ fluxui sanguis. ¶ PERmutatio. Loco eiꝰ ponit̄ cortex glandis ⁊ caput ḡnati.

De Butyro. C. cxiiii.

Butyrū. ¶ Natura. ¶ Cal̄m ē ⁊ hūidū i p̄mo: ⁊ eius ḡdus i hūiditate ē altior. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est maturatiuū resolutiuū mollificatiuū: ⁊ eius resolutio ē i corporibꝰ mediis nō duris: ⁊ i corporibꝰ teneris ē cū facilitate: ⁊ eius fumus exiccatiuus ē: ⁊ est sedatiuꝰ doloꝝ iterioꝝ: ⁊ mēꝝ effusaꝝ ad mēbra DEcoratio. ¶ Linit̄ ex eo corpꝰ ⁊ vēter ⁊ nutrit ⁊ ipinguat. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert vlceribus neruoꝝ ⁊ implet vlcera ⁊ purgat ea. ¶ MEmbra capitis. ¶ Bibunt̄ cū eo medicine que sunt ad exituras velaminū cerebri: ⁊ ad apata radicū auriū ⁊ nariū ⁊ oris: ⁊ ad apata gingiue ⁊ adcola: ⁊ linit̄ ex eo caro gingiuaꝝ īfantiū: ⁊ fit facilis ortus dentiū. ¶ MEmbra anh. ⁊ pec. ¶ Cōfert tussi sicce ⁊ frigide et ꝓprie cum amigdalis ⁊ zuccaro: ⁊ sil̄r in pleurisi ⁊ pipneumonia ⁊ sputū facit facile ⁊ maturat: ⁊ sil̄r cū oleo amigdalino ē eiꝰ maturatio pl̄ima. Solū aūt q̄ū ē eius mūdificatio ē minor maturatiōe eius ⁊ cū zuccaro ē ecōuerso: et ꝓhibet sputū sanguis: ⁊ ꝯfert vomitui sanguis: ⁊ saniei q̄ū ex eo lambit̄ quātitas. ℥. i. ſ. cū melle. MEmbra expulsiōis. ¶ Lenificatiuū ē et plimꝰ vsus eius soluit: ⁊ fit ex eo clistere ad apata cal̄a: ⁊ dura i itestinis: ⁊ matrice ⁊ testiculis: ⁊ ponit̄ in medicinis vulneꝝ orificij vesice. ¶ VEnena. ¶ Resistit venēis p̄cipue q̄ū ex eo linit̄ morsus vipe

De Barba hircina. C. cxv.

Barba hircina q̄d ē. In ipa ē paꝝ cal̄itatis ⁊ frigiditatis: ita q̄ tepefacit cal̄itatē eius ⁊ q̄si nō sit vehemētis frigiditatis. imo frigiditas eiꝰ ē in fine p̄mi: ⁊ siccitas eius ē vehemēs pueniēs ad 3m. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates Est stiptica usq̄ ad terminū: ⁊ radix eiꝰ ē fortioris stipticitatis: ⁊ ponit̄ i tyriaca ad ꝯstringēda mēbra ⁊ succus eiꝰ ē in stipticitate semis rosaꝝ. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Folia eiꝰ q̄ū exiccant̄ ꝯsolidant ⁊ cōferūt vlceribus antiq̄s: ⁊ eiꝰ flos in oībus illis ē fortior. ¶ MEmbra capitis. ¶ Radix eiꝰ ē ex medicinis abstergētibus sorditiē auris ⁊ exiccātibꝰ vlcera eius ⁊ ꝯferentibꝰ odoratui. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Flos ⁊ folia ⁊ radix eiꝰ q̄dcūq̄ fuerit q̄ū bibit̄ cū aqua ordei vlceribꝰ pulmonis ꝯfert ⁊ succꝰ eius sputo sanguis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ⁊ ꝓhibet effusiones mēꝝ ad ipm: ⁊ ꝓprie succus eius. MEmbra expulsiōis. Est fortior medicina ad vlcera intestinoꝝ q̄ñ bibit̄: aut flos eiꝰ ꝓprie: aut succꝰ eiꝰ cū vino ad fluxū sanguis ex matrice i modū empl̄i suppositus: aut bibitus.

De Bdellio. C. cxvi.

Bdelliū iudaicū ⁊ bdelliū mechiū q̄d est. Bdelliū iudaicū: aliud est siculū: ⁊ aliud arabicū quod ē aliud a bdellio palmaꝝ siluestriū ⁊ ambo sūt ex palmis siluestribꝰ. Mechiū aūt ē ex fructu arboris palmaꝝ siluestriū. ¶ ELEctio. ¶ Melior duaꝝ gūmaꝝ ē illa q̄ est uaria clara: ⁊ amari saporis: ⁊ ē mūda a lignis: ⁊ est facilis resol̄onis boni odoris: cuiꝰ fumus hꝫ odoreꝫ picis ⁊ q̄ū antiquat̄ bdelliū iudaicū egredit̄ a lenificatiōe ad exiccationē. ¶ Natura. ¶ Mechiū ē frigidū ⁊ siccū: ⁊ aliud ē cal̄m i fine p̄mi lenitiuū: ⁊ ꝓprie siculū: ⁊ arabicū exiccat tempꝰ. ¶ OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Resoluit ita q̄ sanguinē cōgelatū: ⁊ ē lenificatiuū maturatiuū disrūpit ventositates. Et siculū ē vehemētis lenificatiōis. ⁊ arabicū ē siccius eo nisi recēs. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Resoluit apata dura: ⁊ ꝓprie dissolutū cū saliua ieiuni: ⁊ sil̄r resoluit reliqua frigida. Et mechiū q̄d nō est ex fructu palmaꝝ siluestriū: ⁊ ē bdelliū iudaicū aufert scrofulas: ⁊ bibit̄ decoctū ad apata intrinseca ⁊ dura. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ cū aceto sup sahafat. ¶ INstrumenta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert cōtusiōi lacertoꝝ: ⁊ spasmo: ⁊ duritiei neruoꝝ: ⁊ coagulatiōi ipoꝝ. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert doloribꝰ cāñe pulmonis: et apatibꝰ eiꝰ: ⁊ ꝯfert tussi antiq̄: ⁊ doloribꝰ lateris Et arabicū ꝯfert apatibus epiglotis et gutturis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Cōfert hemorroidibus bibitū ⁊ suppositū ⁊ suffūigatū: ⁊ retinet sanguinē eaꝝ: ⁊ ꝯfert lapidi renū. Et q̄ñ ponit̄ i solutiuis ꝓhibꝫ abrasiōꝫ itestinoꝝ: ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ mēstrua

Et ꝺ mechio etiã existimat ꝙ ipm ꝓuocet: sed nõ ꝺubitat qn ipm stringat ⁊ frangat lapidẽ. Bdellium v̓o arabicũ clarꝝ rubeũ qñ terit ex eo quãtitas ꝺuo rũ aur̄. ⁊ bibit cũ aqua mellis minuit phl̄a: ⁊ bdel liũ vtrunqꝫ resoluit ramicẽ aq̄ ⁊ apit os matricis clausuꝫ ⁊ educit fetũ: ⁊ mũdificat matricẽ: ⁊ resol uit apata ani ⁊ testiculoꝝ. ¶ VEnena. ¶ Cõfert morsibus venenosorum.

De Butyro. C. cxvij.

Butyrũ recẽs quid est. Est faciẽs opatiões butyri crudi: ⁊ forti⁹ i maturatiõe ⁊ mol lificatiõe: ⁊ lenificatiõe: ⁊ calefactiõe. ꝑ mutem⁹ g° ꝺe ipo quod ꝺictũ ẽ in caplo ꝺ butyro crudo i littera ze: et adiũgam⁹ ad hoc. ¶ Natu ra: ¶ Cal̄m ẽ in ṗmo hũidũ in ipo. ¶ OPEratio ones ⁊ ꝓprietates. ¶ Est maturatiuũ resolutiuũ: ⁊ ipm q̇dem nõ opat nisi i corporib⁹ teneris me ꝺijs nõ in ꝺuris. ¶ APOSTEmata et bothor. Maturat apata ꝓprie illa q̄ sunt i radice auris: et ꝓprie ifantiũ ⁊ mulieꝝ: ⁊ neqꝫ põt tale aliq̇d i cor porib⁹ ꝺuris. ¶ MEmbra capitis ¶ Maturat apostemata que sunt post aures in corporibus te neris. ¶ MEmbra anhelitus et pectoris. ¶ Le nit pectus et maturat supfluitates i ipo ꝓprie cum melle ⁊ zuccaro ⁊ amigdal̄ amaris. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Ipm cũ amigdal̄ qñqꝫ stringit ven trẽ pp stipticitatẽ q̄ est i ipo: ⁊ qñqꝫ soluit. VE nena. ¶ Est tyriaca venenis in potu sumptis.

De Bitumine iudaico. C. cxviij.

Bitumen iudacũ q̇d est. Dixerũt ꝙ bitu men aliud ẽ quod manat ꝺe q̇busdã mõti bus: ⁊ aliud ẽ quod natat i q̇busdã meati bus aq̄. Et nigꝝ q̇dem ẽ malũ sil̄e pici: ⁊ ẽ frustuꝫ nigꝝ leue ex q° qñ masticat egredit sapor picis. Iꝫ ipm ẽ fragibile. ¶ ELEctio. ¶ Illud qꝺ melius est: ẽ purpureũ clarꝝ cũ splẽdore forte põderosuꝫ. Nigꝝ v̓o sordidũ ẽ malũ. ¶ Natura. ¶ Cal̄m ẽ in 3° siccũ ad ipm. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Uirtus eius ẽ ꝓpinq̄ virtuti picis: ⁊ ipm confortat mẽbra ⁊ liquefacit sanguinẽ ꝯgelatũ i vẽtre qñ bi bit. ¶ DEcoratio. ¶ Cõfert albedini vnguis li nitũ. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Cõfert scro fulis. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Linit sup ipetigi nẽ: ⁊ sup apationẽ vulneꝝ ⁊ nõ pmittit ea apari. ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Est empl̄m podagre ⁊ bibit: ⁊ linit ad sciaticã. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cõfert tussi ⁊ vlcerib⁹ pulmonis ⁊ iuuat ad spuendũ: et extrahit saniem ex pectore: ⁊ cõfert apatibus ambaꝝ amigdalaꝝ ⁊ sq̇nantie. MEmbra expulsiõis. Cõfert ꝺuritiei matricis ⁊ qñ supponit fumus eius ꝯfert exitui matricis et ꝺoloribus eius. ⁊ qñ fit clistere ex eo cum aqua ordei confert ꝺysenterie.

Capitulum ꝺe littera. C.

De Coagulo. C. cxix.

COagulũ q̇d est. Coagula sunt pl̄ima. ⁊ nos ꝺicturi sum⁹ vnũqꝺqꝫ coagulũ i caplo rememoratiõis aĩal̄ cui⁹ est ¶ ELEctio. ¶ Ex eis meli⁹ ẽ in spẽ coa gulũ leporis. ¶ Natura. ¶ Oia sunt cal̄a et sicca ignea. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Resoluit omne cõgelatũ sanguis ⁊ lactis caseati: ⁊ humoris grossi: ⁊ coagulat omne liquidũ: ⁊ om̄e ẽ incisiuũ: ⁊ ꝓhibet omnẽ fluxũ sanguis: ⁊ cursum sanguinis mulieꝝ: ⁊ omne ẽ subtiliatiuũ: ⁊ non est ꝺubiũ qn cũ hoc sit ꝺesiccatiuũ. Inq̇t Gal̄. nõ admistret qꝺ ex coagulis acutũ ẽ in loco vbi nccĩa est cõstrictio. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cõferũt oĩa qum bibunt epilepsie ⁊ ꝓprie camelinũ ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Resoluit sanguinẽ cõgelatũ i pulmo ne. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Resoluit lac cale factũ i stomacho qñ bibit cũ vino: ⁊ resoluit san guinẽ cõgelatũ i stomacho: ⁊ ẽ malũ stomacho. MEmbra expulsiõis. ¶ Qũ supponit post pur gationẽ mẽstruoꝝ iuuat ad ipregnanduꝫ: ⁊ si bibat post purgationẽ iuuat ad impgnandum: ⁊ ꝯfert ꝑ focatiõi matricis: ⁊ ꝓprie coagelũ camelinũ: ⁊ cõ fert vlceri itestinoꝝ: ⁊ ꝓprie coagelũ pulli eq̇ni. VEnena. ¶ Oia sunt bezahar: ⁊ ꝯferũt hyusq̇a mo nigro ⁊ magis iuuatĩa ad ill ꝺ sunt coagula hedi et muli: ⁊ ceruoꝝ: ⁊ vituli: ⁊ agni: ⁊ sanat a ve nenis: ⁊ morsib⁹ oĩbus tres anulos et. Sitqꝫ potio ipoꝝ. x. kirat cũ linimento: ⁊ coagulũ hedi est be zahar euforbij.

De Citro. C. cxx.

CItrũ q̇d est. est notũ: ⁊ oleũ ipi⁹ factũ ex eo: ⁊ ex cortice eius ẽ forte: ⁊ factuꝫ ex flore ipius ẽ ꝺebili⁹ in oĩ caplo. ¶ Na tura. ¶ Cortex citri ẽ calidus i ṗmo siccus i fine secũdi. ⁊ eius caro ẽ calida i ṗmo: ⁊ humida i ipo. Quidã aũt ꝺixerũt ꝙ ẽ frigida et hũida i ṗmo: et eius frigiditas magis ẽ. Et ipius acetositas frigida ẽ et sicca in 3°. Et eius semẽ est calidũ i ṗmo: ⁊ sic cum in s°. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Caro eius iflat ⁊ folia ipius sedant inflationẽ: ⁊ eius flos est subtilior eis: ⁊ eius acetositas ẽ stiptica frãgens cholerã rubeã. Et eius semẽ ⁊ cortex ipius sunt re solutiua. Et qũ ponit eius cortex i panis ꝓhibꝫ ti neas: ⁊ ei⁹ odor rectificat corruptõeꝫ aeris ⁊ pesti lentiã. ¶ DEcoratio. ¶ Eius acetositas abstergit colorẽ ⁊ aufert panũ. Et qꝺ ex cortice ei⁹ adustũ ẽ bonũ ẽ albaras linitũ. Et ꝺecoctio eius bonũ efficit odorẽ oris. Et ẽ ipinguatĩa corporis: ⁊ cortex ei⁹ retent⁹ odorẽ oris bonũ efficit: ⁊ ei⁹ ꝺecoctio etiã sil̄r qũ tenet i ore. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Acetositas eius valet ipetigini illinita. ¶ INstru mẽta iũcturaꝝ. ¶ Eius oleũ valet mollificationi neruoꝝ ⁊ nõ fiat nisi ex cortice eius ⁊ ꝯfert palysi ⁊ ipius acetositas ẽ mala neruis. ¶ MEmbra ca pitis. ¶ Cõfert torture oris. ¶ MEmbra ocu li. ¶ Fit collyriũ cum acetositate ei⁹: ⁊ remouet ictericia oculi. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Eius acetositas sedat tremorẽ cordis cal̄m: ⁊ nutri tũ est bonũ gutturi ⁊ pulmoni: ⁊ eius acetositas ẽ mala pectori. Et medulla citri qũ coquit cũ aceto ⁊ ponit ex ea medietas alsacraiati iterficit sanguisu gas trãsglutitas ⁊ eas educit. ¶ MEmbra nutri mẽti. ¶ Caro ipius ẽ mala stomacho inflatiua tar de ꝺigestiõis quã oꝫ ut comedat cũ almuri: ⁊ sil̄r mista cũ melle ẽ sanior: ⁊ magis recipiẽs ꝺigesti onẽ nisi sit pl̄ima. Et eius q̇dem folia ꝯfortat sto machũ ⁊ viscera: ⁊ postea flos ipius ⁊ cortex ipi⁹ qũ ponit i cibarijs sicut semĩa q̄ ꝓ cõdimẽto ponũt adiuuat ꝺigestionẽ. Ipe tñ cortex non ꝺigerit ꝓpt ꝺuritiẽ sui. Et ipi⁹ ꝺecoctio sedat vomitũ. Et rob eius ⁊ ẽ rob acetositatis ꝓparat stomachũ: ⁊ aqua

acetositatis eiꝰ valꝫ ictericie: ⁊ sedat uomitū choli
cum ⁊ facit appetitū. Et oꝫ q̇dem ut citrū comedat
singulare ꝙ non cōmisceat cibo ante se neqꝫ post
se. ¶ MEmbra expulsiōis. Eiꝰ caro facit utēteꝫ
se possidere colicā: ⁊ ipius acetositas retinet vētrē
⁊ ꝯfert soloni cholice: ⁊ eius semē ꝯfert hemorroi
dibus: ⁊ i eius semie ē virtus solutiua: ⁊ succꝰ ace
tositatis eius sedat ifirmitatē mulieris. ¶ VEne-
na. ¶ Semis eiꝰ pondus. ʒ. ij. cū vino ⁊ melle ⁊
aqua cal'a illinitū resistit venenis oībus: ⁊ ꝓpe ue
neno scorpiōis bibitū aut linitū: ⁊ eius cortex ē vi
cinus illi: ⁊ succus corticis ꝯfert morsiōi vipere bi
bitꝰ: ⁊ cortex eius ꝑ empl'o suppositꝰ ē uicinꝰ illi.

De Cerusa. C. cxxi.

CErusa q̇d est. Est cinis plūbi aut alaunoch
⁊ tñ in ea q̄ fit ex alaunoch ml'tū elaborat̄
i aduredo. Fit asreng. ⁊ acq̇rit supfluam
subtiliationē. Qñqꝫ v̇o fiūt oīs ceruse cū aceto: ⁊
qñqꝫ cū salibꝰ: ⁊ qñqꝫ fiūt pl'ibus mōis ſm ꝙ scit̄ i
libris huiꝰ artis. ¶ Natura. ¶ Frigida ⁊ sicca ē
in ſo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Que fit cū
aceto ē vehemētis subtiliatiōis ⁊ magis ꝓfundans
⁊ i alia nō ē vehemēs subtiliatio ⁊ ē glutinatiua: et
ꝓprie alasreng ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶
Lenificat apata dura ⁊ frigida. ¶ VVLnera ⁊ vl
cera. ¶ Ponit̄ i empl'is ⁊ replet vlcera: ⁊ gnāt in
eis carnē ⁊ corrodit ⁊ ꝓprie alasreng carnē malaꝫ:
⁊ alasreng etiā fortior ē in generatione carnis.
MEmbra oculi. Cōfert bothor ocl'i. ¶ Mem
bra expulsiōis. ¶ Est ex medicinis q̄ ꝯferūt fissu
ris ani. ¶ VEnena. ¶ Est ex venenis: ⁊ expō re
memoratiōis eius est in capitulo de venenis.

De Camemilla. C. cxxij.

CAmemilla q̇ est. Ex ea ē alia cuiꝰ flos est
citrinꝰ: ⁊ alia cuiꝰ flos ē purpureꝰ: ⁊ alia
cuiꝰ flos ē albus ⁊ nota ē. Et folia q̇dem
ipius ⁊ flos reseruant̄ si fiāt ex eis trocisci. ⁊ eiꝰ ra
dix desiccat: ⁊ ipa q̇dem ē ſm Gal'. ꝓpinqua virtu
ti rose i subtiliatiōe sua: sed ē calida: ⁊ eius calidi-
tas ē sicut caliditas olei. s. cōueniēs. ¶ Natura.
Cal'a ē ⁊ sic. in p̄mo. ¶ OPEratioes ⁊ ꝓpetates.
Est apitiua subtiliatiua spissitudinis mollificatiua
resolutiua cū pauca attratiōe: imo absqꝫ attractiōe
⁊ ē hec eius ꝓprietas inter medicinas. ¶ APOste
mata ⁊ bothor. ¶ Sedat apata cal'a mollificando
⁊ resoluēdo ipa lenificat dura q̄ nō sunt stricta ual
de: ⁊ bibit̄ ꝑ apata visceꝝ spissa. ¶ INstrumēta
iūcturaꝝ. ¶ Mollificat tetanū ⁊ cōfortat mēbra
neruosa oīa: ⁊ ē ex medicinis plus ꝯferētibus laxi
tudini ꝙ reliq̄: qm̄ caliditas eiꝰ ē sil'is cal'itati aīal'
¶ MEmbra capitis. ¶ Est ꝯfortatīa cerebri cō
ferēs soda frigide ⁊ ad euacuādas mās capitis: qm̄
resoluit absqꝫ attractiōe: ⁊ hec est eius ꝓprietas: ⁊
confert pustulis oris. ¶ MEmbra oculi. ¶ Sa-
nat algarab disruptum more empl'i supposita.
MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Alleuiat sputū.
MEmbra nutrimēti. ¶ Aufert ictericiā ¶ Mem
bra expulsionis. ¶ Prouocat' vrinā ⁊ egredi facit
lapidē ⁊ ꝓprie q̄ ex ea ē purpurei floris: ⁊ cū came
milla q̇dem vaporat̄ vesica ꝑ dolores frigidos:
⁊ ꝓuocat mēstrua bibita et sedendo in aq̄ ipius et
educit embryonē et secūdinā. et ꝯfert iliace. ¶ FE
bres. ¶ Fit iunctio ex oleo eius i febribꝰ ꝑiodicis
et bibit̄ ꝑ febres antiq̄s i fine eaꝝ. et ꝯfert oī fe-
bri absqꝫ forti acuitate qū apa cal'm nō ē i uiscuribꝰ
exñs i ea ⁊ qñqꝫ ꝯfert apose qū nō ē cal'm. et ē eius
maturatio etiā qū iā firmata ē digestio. PERmu
tatio. ¶ Loco ipius ponit̄ i ꝯfortatiōe cerebri et iu
uamēto qꝺ ꝯfert i soda berēgesif et ē abrotanū.

De cepe. C. cxxiij.

CEpe q̇d est. Notū est: imo i ipo ē acuitas
icisiua amaritudo stipticitas. Comestū v̇o
ex eo quod ē lōgius ē acutiꝰ. Et rubeū ē
acutiꝰ albo et siccū hūido et crudū assato ¶ Natu
ra. ¶ Est cal'm i 3°. et ē in ipo hūiditas supflua.
OPEratiōes et ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiuū in-
cisiuū ꝓprie qꝺ comedit̄ et i ipo cū stipticitate quā
hꝫ ē abstersio et apit fortiꝰ. et i ipo est iflatio et in
ipo ē attractio sanguis ad exteriora: q̄re ē rubifi-
catiuū cutis: et in nō cocto q̇dem nō generat̄ nutri
mentū de quo sit curanduꝫ et ziribeza cū cepe mi-
nus ē inflatiuū eo qꝺ ē sine cepe. et nutrimētū eius
qꝺ decoquit̄ etiā est humor grossus. Cepe p̄terea
quod comedit̄ ꝓprie ꝯfert nocumēto aq̄ꝝ. et ex eis
q̄ delēt serpiginē est ipm qū ꝓijcit̄ eius scopha. ¶
DEcoratio. ¶ Rubificat faciē et semē eius delet
morpheā et qū fricat̄ ex eo in circuitu loci alopitie
ꝯfert valde: ⁊ ipm cū melle eradicat verrucas.
VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Aqua eiꝰ valet vlceribus
sordidis: ⁊ ꝯfert cū adipe galline excoriatiōi q̄ fit
ex calciamētis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qñqꝫ fit
cap̄purgiū cū aqua ipiꝰ ⁊ confert capiti ⁊ mūdificat
ipm. ⁊ distillat̄ i aurē ꝑ g̃uedinē capitis ⁊ tinitum
⁊ putredinē i auribꝰ: ⁊ aquā. et ē ex eis q̄ faciūt so
da. Et pl'imꝰ eius vsus facit subet. Et est ex eis q̄
nocēt intellectui ꝓpterea ꝙ gnāt humorē malū: ⁊
ipm ml'tiplicat saliuā. ¶ MEmbra oculi. ¶ Succꝰ
eius quod comedit̄ ꝯfert aq̄ descēdenti i oculū ⁊ ab
stergit visuꝫ: ⁊ ex semie eiꝰ fit alcofol cū melle ad
albulā oculi. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Aqua cepe cū melle ꝯfert p̄focatiōi. ¶ MEmbra
nutrimēti. ¶ Siluestre ē difficil' digestiōis: ⁊ q̇dā
spēs eiꝰ mouet vomitū: ⁊ quod ex eo comedit̄ ꝑ
suā cal'itatē ꝯfortat stomachū debilē ⁊ facit appeti-
tū: ⁊ quod bis decoctū ē: est ml'ti nutrimēti faciēs
sitim: ⁊ ꝯfert ictericie ¶ MEmbra expulsiōis. ¶
Apit orificia hemorroidaꝝ ⁊ oēs spēs cepe excitāt
coitū. Et aq̄ q̇dem cepe coctū ꝓuocat mēstrua ⁊ le
nit nāꝫ. ¶ VEnena. ¶ Cōfert morsui canis rabio
si qū linit̄ sup ipm aq̄ eius: aut empl'at̄ ex eo cū sale
⁊ ruta: ⁊ cepe qꝺ comedit̄ expellit nocumētū ven
tositatis venenosoꝝ: ⁊ dixerūt ꝙ ipm gnāt i sto-
macho humorē hūidū pl'imū frāgentē nocumentuꝫ
venenosorum.

De Corallo. C. cxxiiij.

COrallus. Nascit̄ i maribꝰ q̄ sunt i aphri-
ca: ⁊ dicit̄ ꝙ si terat̄ ⁊ ipleant̄ eo cōcaui-
tates dentiū ifirmorū eradicat eos: ⁊ cō-
fortat gingiuas: ⁊ ē summꝰ i ꝯfortatiōe gingiue.
Et Gal'. q̇dem existimauit ꝙ qū ex corallo adusto
⁊ abluto summit̄ pōdus. ʒ. i. cū q̄ terit̄ pōdus da-
nch gūme arabice. ⁊ ꝯficit̄ cū albumīe oui: ⁊ bibit̄
cū aq̄ frigida ꝯfert sputo sanguis ⁊ eiꝰ eleuatiōi: ⁊
suo fluxui bene ⁊ ꝓprie corallus rubeus: ⁊ cōfert
oibus egritudinibus stomachi: ita ut suspēdat̄ sup
ipꝫ directe. Et dixit Gal'. Ego expꝰ suꝫ ⁊ suspēdi

ī collo eius q̇ hēbat dolorē stomachi: ita ut esset co
rallꝰ sup os stomachi ⁊ remotꝰ fuit dolor. Qū gͦ
accepi ip̄m redijt sicut exptꝰ fui lignū crucis ī hn̄te
epilepsiā. Et q̇ suspēderit ī collo suo ī diebꝰ sanita
tatis sue corallū rubeū securꝰ erit a dolore stoma
chi: ⁊ pp̄ hoc appēdunt̄ ī collis puerorum. Quid est.
Notus est. Et corallus q̇dem alius ē albus: alius
rubeus: ⁊ alius niger. ¶ Natura. ¶ Frigidū ē in
ꝑmo siccū in ſᵒ. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶
Stipticus ē ⁊ ꝓhibet fluxū sanguis: ⁊ eius exicca-
tio maior ē q̄ ipsius cōtractio. nā eius exiccatio est
vehemēs. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Abscidit car
nē additā. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfortat oculū
abstergēdo ⁊ exiccādo hūitates īfixas ī eo: ⁊ ꝓprie
quod ē adustū ex eo quod ē ablutū: ⁊ abstergit ue
stigia ulcerum ⁊ ē cōueniēs lachrymis. ¶ MEmbra
anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Retinet fluxū sanguis ⁊ ad
iuuat ad expuendū. ⁊ silr̄ niger p̄cipue quod ex eo
adustū ē ⁊ ablutū: ⁊ ē ex medicinis ꝯfortātibus cor
⁊ ꝯferētibus tremori cordis. MEmbra nutrimē
ti. Bibit̄ cū melle pp̄ apā splenis ⁊ ē iuuatiuū eius
MEmbra expulsiōis. Cōfert apātibꝰ ītestinorum

De Cepe azir. C. cxxv.

CEpe azir q̇d est. Est silr̄ cepe muris ī vir
tute ⁊ sapore suo: ⁊ admistrat̄ loco eius
sꝫ ē debilior eo. ¶ MEmbra expulsiōis
¶ Sedat dolores matricis frigidos. ¶ VEnena.
¶ Cōfert venenis ⁊ pūcture scorpiōis ⁊ rute le bi
bitū: ⁊ more emplr̄i suppositū qū miscet̄ cū ficubus
¶ PERmutatio. ¶ Quātū ip̄m ē de zedoaria ⁊
due tertie ipsius de gariofilis.

De Castoreo. C. cxxvi.

CAstoreū q̇d est. Est testiculus aīalis mari
ni quod submergit̄ ⁊ īuenit̄ par suspēsuꝫ
ex radice vna sicut duo fella vaccina e-
xiccata ⁊ hꝫ corticē subtilē q̇ quolibꝫ tactu frāgit̄.
ELEctio. ¶ Electū ex eo est q̄ duo testiculi sunt
silr̄ adherētes pares. illud eni nō adulteratū ē: ⁊ eiꝰ
q̇dem adulteratio fit ex oppoponaco ⁊ gūmi cōfe-
ctis cū oleo ⁊ pauco castoreo: ⁊ desiccat̄ in vesica.
Qui aūt laborat accipe hoc mēbrū aīalis. oꝫ ut qū
findit cutē q̄ ē supra ip̄m extrahat hūitatē cū eo q̄d
in ip̄o cōtinet̄: ⁊ ē hūiditas sicut mel: ⁊ exiccet eam
silr̄. ¶ Natura. ¶ Est subtilꝰ ⁊ fortiꝰ oī quod ca
lefacit ⁊ exiccat. ⁊ oꝫ ut sit calidum ī fine tertij usqꝫ
ad quartū siccū in ſᵒ. ¶ Operationes ꝓprietates.
Resoluit īflationē ⁊ qū ex eo illinit̄ calefacit corpꝰ
⁊ res gūmosa q̄ est ī medio eius mordicatiua ē ve
hemētis calefactiōis. APOSTEmata ⁊ bothor.
¶ Cōfert apātibꝰ calīis. VVLnera ⁊ vlcera. ¶
Cōfert vlceribꝰ ꝑniciosis. ¶ INstrumēta iūctu-
rarum. ¶ Cōfert neruis ⁊ calefacit: ⁊ ꝯfert tremori
⁊ spasmo hūido: ⁊ alcuzez hūido: ⁊ stupori ⁊ paly
si. MEmbra capitis. Cōfert obliuiōi ⁊ lethar
gie cū aceto ⁊ oleo rosaceo ⁊ subet etiā. ⁊ si sit cuꝫ
febre tūc si bibat̄ cū melle ⁊ pipere ꝯfert ⁊ nō no
cet: ⁊ sit eiꝰ potio cochliariū ⁊ r̄soluit spēs sode fri
gide ⁊ vētose more emplr̄i suppositū: ⁊ ꝯfert surdi
tati frigide: ⁊ neqꝫ ē aliq̇d magis iuuatiuū uētosita
ti ī aure q̄ ip̄m qū ex castoreo accipit̄ quātū ē lens
vna: ⁊ dissoluit̄ ī oleo nardino ⁊ distillat̄ in eā. ¶
MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Attractio ꝑ na
res ex suffumigatiōe eiꝰ ꝯfert apātibus pulmonis

⁊ īfirmitatibꝰ eius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶
Bibit̄ cū aceto pp̄ singultū ⁊ facit sitim. ¶ Mem
bra expulsiōis. Delet dolorē vētris pūgitiuū bi-
bitū cū aceto: ⁊ resoluit vētositatē: ⁊ ꝓuocat mē-
strua ⁊ extrahit secūdinā qū bibunt̄ ex eo. ʒ. ij. cū
mētastro ⁊ melle post phlebotomiaꝫ saphene: qm̄
tūc ꝓuocat sine nocumēto: et extrahit fetū et remo
uet frigus matricis et eius vētositatē: et frigus te
sticuli. ¶ VEnena. ¶ Cōfert morsui venenosorum
ꝑuorum: et ē tyriaca ꝓfocatiōi hellebori: et quod ex
eo ē variū declinās ad nigredinē ē venenū. Et qm̄
īterficit ī die vna: ⁊ cadit q̇ ab eo euadit ī birsen.
Eius v̇o bezahar ē acetositas citri: et etiā acetū de
vino: et etiā lac asine. ¶ PErmutatio. ¶ Ponit̄
loco eius quātū ip̄m ē d̄ acoro: et quātū medietas
ipsius de pipere.

De caseo. C. cxxvij.

CAseus q̇d ē. Caseus qn̄qꝫ fit ex lacte qn̄qꝫ
ex sero: ⁊ ē ille q̇ noiat̄ recocta. ¶ Na-
tura. ¶ Recēs ē frigidus ⁊ hūidus in 3ͦ
⁊ salitꝰ antiquꝰ ē calidꝰ ⁊ siccus ī eo. in aq̄ v̇o casei
ꝓpterea q̄ ī ip̄a sunt nitrositas acq̄sita ex sanguine
ꝑmū ⁊ ꝑs cholīca ē caliditas q̄dam. ¶ ELEctio. ¶
Melior ē q̇ medius ē īter illū q̇ extendit̄: vt uiscꝰ
⁊ frāgibilē. ambo eni sunt mali ⁊ q̇ est ꝓuatus sa-
pore: ⁊ decliuis ad dulcedinē: ⁊ suauitatē eq̄lis in
sale q̇ nō remanet ī viscaribꝰ plr̄imū: ⁊ factꝰ ex ace
toso melior ē eis. Et subtiliantia q̇dem augmētāt
malitiā eius: qm̄ faciūt ip̄m penetrare ⁊ īpellūt eū
⁊ caseus caprarum q̄ vescunt̄ subtiliatiuis melior ē ca
seo caprarum q̄ vescunt̄ nil ⁊ robilijs. ¶ OPEratio
nes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o ē abstersio: ⁊ recēs est
nutritiuꝰ ⁊ īpinguatiuꝰ: ⁊ comedit̄ post ipꝫ mel: ⁊
vetus ē calidꝰ abstersiuus mūdificatiuꝰ: ⁊ comestꝰ
efficit cholīcū hūorē: ⁊ salitus nō vetus ē īter utrūqꝫ
Aqua v̇o casei īpinguat canes ⁊ nutrit eos. Et in re
cocta ex summa caseorum ē virtus resolutia. ¶ DE
coratio. ¶ Bibere aquā casei cū medicinis mūdifi
catiuis mlr̄ie ꝯfert pāno: ⁊ recēs cocta cū tāto vino
q̄tū ip̄a ē in cortice granati donec ꝯsumat̄ ꝓhibet
spasmū faciei. Et caseus q̇dem salitus vetus exte-
nuat. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Recēs nō
salitꝰ ꝓhibet apāri plagas. ¶ VVLnera ⁊ vlcera.
¶ Vetus bonꝰ ē vlceribus malis ⁊ vulneribꝰ: et
recēs vulneribꝰ lenibus recētibꝰ. Recēs eni forti
or est in hoc ⁊ ꝓhibet apātionē eorum p̄cipue cū folijs
dulb: ⁊ acetose siluestris. ⁊ bibit̄ eius aq̄ pp̄ scabiē
¶ INstrumēta iūcturarum. ¶ Terit̄ vetus cū oleo
aut cum aq̄ pedū porcorum salitorum ⁊ sit ex eo emplr̄m
sup duritiē iūcturarum: ⁊ extrahit ab eis sicut gypsuꝫ
sine īpedimēto: ⁊ est valde magni iuuamenti. ¶
MEmbra oculi. ¶ Ex nō salito ⁊ salito fit emplꝫ
ophthalmie ⁊ extremitati palpebre ꝑcusse. ¶ Mē
bra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Qū coquit̄ ī aqua ⁊ dat̄
ī potu ablactantibꝰ multiplicat̄ lac earum. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Salitus ē malus stomacho ⁊ silr̄
nō salitꝰ. In salito v̇o ē aliq̄tula expulsio. ⁊ Dia.
q̇dem dixit q̄ recēs ē bonus stomacho: ⁊ illud est
ex eis ī q̇bus ē ambiguitas. Salitus aūt nō vetus ē
ītra eos: ⁊ ē velocior ī digestiōe q̄ ille ⁊ uelocius
descēdit. recocta v̇o est minus nociua stomacho q̄
caseus nouus. MEmbra expulsiōis. ¶ Generat
lapidē ī renibꝰ ⁊ vesica ⁊ ꝓprie hūidus: ⁊ ꝓprie q̇

comedıt̃ cũ ſemibus penetrare facıẽtibus. Nõ ſali
tus v̓o lenit nãꝫ: ⁊ eiꝰ aqua ſoluẽdo educit cholˈam
⁊ adiuuat ip̃am abſterſio eius ꝓpter nitroſitatẽ q̃ ẽ
ĩ ip̃a: ⁊ miſcet̃ cum melle ⁊ fit magis iuuatiua. Et
medicina q̇dem q̃ ex eo admiſtrat̃ fit ex illo q̇ fit
ex lacte capraꝝ ⁊ ouiũ. ⁊ caſeus q̇dem ꝯfert vlceri
bus q̃ ſunt ĩ inteſtinis ⁊ ꝓprie aſſatꝰ ⁊ ꝓhibet ſolu
tionẽ. Et q̃ñqꝫ terit̃ ille q̇ ẽ aſſatus: ⁊ fit ex eo cliſte
re cũ oleo ro. ⁊ oleo: ⁊ ꝯfert ſurgẽti ad aſcellandũ
cũ ſanguine. ¶ VEnena. ¶ Dicit̃ ꝙ cũ calamẽto
mõtano epithimat̃ ſuper venena.

De Cinnamomo. C.cxxviij.

CInnamomũ q̇d eſt. Notũ ẽ: ⁊ eiꝰ q̇dem ẽ
vna ſp̃es bona ad aliquãtulã declinãs ni-
gredinẽ mõtana groſſa breuis: ⁊ ex eo ẽ
albũ latũ inflatũ frangibilẽ hñs radicẽ declinatã ad
molitiẽ: ⁊ ſp̃es nigra ẽ plana paꝝ nodoſa. ⁊ ẽ ex eo
ſp̃es odorẽ hñs ſicut caſia lignea ad uiriditatẽ decli
nãs cuiꝰ cortex ẽ ſicut cortex eiꝰ rubeꝰ. Et ẽ ex eis
quoꝝ virtꝰ lõgo durat tp̃re: ⁊ ꝓprie ſi terat̃: ⁊ fi
ant ex eo trociſci cũ vino. Cinnamomi p̃terea eſt
ſp̃es q̃ noiat̃ cinnamomũ mẽdoſuꝫ ⁊ hꝫ odorẽ quẽ-
dam ⁊ ẽ aſpuꝫ: ⁊ ip̃ius virtus ẽ debilis ⁊ fit ex eo
oleũ. ¶ ELectio. ¶ Melius ẽ illud quod ẽ boni
odoris: ⁊ acutũ hꝫ ſaporẽ ſine mordicatiõe: ⁊ co-
lor eius ẽ purus nõ cõmiſtus. Inq̇t Dia. Meliꝰ ẽ
nigꝝ ad igneitatẽ ⁊ rubedinẽ declinãs planũ ramos
hñs ꝓpinquos ſubtiles ĩ quo ſunt dulcedo ⁊ ſalſe
do: ⁊ mordicatio pua: ⁊ nõ eſt valde frãgibile. Et
ex bonitate q̇dem ip̃ius ẽ vt vincat omnẽ odorẽ p̃
ter ſuũ: ⁊ nõ ſentiat̃ cũ eo. Malũ v̓o ẽ in qͦ ẽ odor
myrti: aut turis: aut ſalſedo: aut aliquãtuluꝫ mali
odoris ⁊ albũ frãgibile: ⁊ etiã ꝯtractũ ⁊ planũ groſ
ſe radicis ẽ malũ. Eius aũt virtꝰ ꝯſeruat̃ ſi ex ip̃o
fiat̃ trociſci poſt cõtritionẽ: ⁊ ſi non debilitat̃ poſt
ſpatiũ. xv. annoꝝ ⁊ ĩfra. Et oꝫ ut ex illo aſſumat̃
qđ ſup vnã exiſtit radicẽ: ⁊ fractũ eiꝰ ẽ falſificari
aptũ. ¶ Natura. ¶ Calˈm ẽ ⁊ ſiccũ in 3ͦ. ¶ OPE
ratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Ultimũ eſt in ſubtiliatiõe
attractiuũ ap̃itiuũ: rectificãs putrefactionẽ ⁊ omnẽ
v̓tutẽ corruptã: ⁊ omnẽ ſanioſitatẽ hũorũ corrup-
toꝝ. Oleũ v̓o eiꝰ ẽ calˈm ualde reſolutiuũ liq̃facti-
uũ. ¶ DEcoratio. ¶ Ponit̃ ſup pannũ ⁊ maculas
lẽtiginoſas ⁊ cũ aceto eſt cõueniẽs bothor leni. ¶
VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Eſt cõueniẽs ĩpetigini ⁊ ul
ceribus. ¶ INſtrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Oleũ cinna-
momi ẽ mirabile ĩ tremore. ¶ MEmbra capitis
¶ Cõfert corize ⁊ eius oleũ grauat caput: ⁊ ip̃m
mũdat caput attrahẽdo hũitates ex eo: ⁊ ẽ ex ſum
ma eoꝝ q̃ ſedant dolorẽ auris ⁊ ponit̃ ĩ medicinis
eius. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cõfert pãno ⁊ tene
broſitati comeſtũ ⁊ collyrio ex eo facto: ⁊ liq̃facit
hũitatẽ groſſaꝫ ocˈli. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pecto
ris. ¶ Eſt lenificatiuũ ⁊ ꝯfert tuſſi ⁊ mũdificat qđ
eſt ĩ pectore. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Capit op
pilatiões ep̃is ⁊ cõfortat ip̃m: ⁊ ꝯfortat ſtomachũ
et deſiccat hũitatẽ eius ⁊ ꝯfert hydropiſi. Mem
bra expulſiõis. ¶ Cõfert doloribꝰ matricũ et re
nũ: et ap̃atibus eoꝝ poſtq̃ frãgit̃ eius reſolˈo cum
pauco oleo et cera et uitello oui ut nõ ſupfluat et ĩ
duret: et ip̃m ꝓuocat vrinaꝫ et mẽſtrua: ⁊ facit a
bortũ ⁊ cũ cordũeni ꝯfert hemorroidibꝰ. Eiꝰ v̓o
oleũ ꝯfert doloribꝰ matricis qñ frãgit̃ cũ olˈo ⁊ ce
ra: ⁊ ſi nõ ĩdurat vehementia ſue reſolˈonis vltra
hoc ꝙ eo ĩdiget̃. ¶ FEbres ¶ Cõfert rigori ꝓpe
eiꝰ oleũ linitũ. ¶ VEnena. ¶ Cõfert morſui ver
miũ venenoſoꝝ: et fit ex eo emplˈm cũ myrrha pũ
cture ſcorpiõis. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ po
nit̃ cortex caſie lignee ſtipticus: aut duplũ ip̃ius ꝺ
cubube: aut duplũ eius ex heabel.

De Cerebro. C.cxxix.

CErebrũ. ¶ ELectio. ¶ Meliora eorũ
ſũt cerebra volatiliũ ⁊ ꝓprie mõtanoꝝ
⁊ ex cerebris q̃drupeduꝫ cerebꝝ arietis
deinde vituli. ¶ Natura. ¶ Frigidũ ẽ ⁊ hũidũ.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Generat phlˈa ⁊ hũo
res groſſos. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cerebꝝ gal
linaꝝ ꝯfert fluxui ſanguis nariũ ex velamine ⁊ ce
rebrũ cameli qũ exiccat̃ ⁊ bibit̃ cũ aceto vini ꝯfert
epilˈie. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Ip̃m facit nau
ſeã apud digeſtionẽ ſuã: ⁊ delet appetitũ. Et oꝫ q̇
dem ut comedat̃ cũ ſemibꝰ. q̇ aũt poſt cibũ vome
re vult ſumat ip̃m ſup cibũ ſuũ et ẽ tarde digeſti
onis ĩuolutũ faciẽs ſtomachũ. MEmbra explˈ.
Lenit ventrẽ ⁊ cerebrũ anatis ẽ ex medicinis ap̃a-
tũ ani. ¶ VEnena. ¶ Cerebella ſalubria ſunt in
hauſtu venenoꝝ et morſibus aĩaliũ qũ comedũt̃.

De Croco. C.cxxx.

CRocus. ¶ ELectio. ¶ Melior ẽ recẽs
boni coloris ſubtilˈ odoris ſup cuiꝰ pilos
ẽ paululũ albedinis ñ plˈimũ: groſſus ſanꝰ
nõ velociter tingẽs nõ ĩuiſcãs neqꝫ frãgit̃. ¶ Na
tura. ¶ Calidus ẽ in ſo. ſiccus ĩ p̓mo. ¶ OPEra
tiões et ꝓprietates. ¶ Eſt ſtipticus reſolutiuꝰ ma
turatiuꝰ et ꝑꝑ illud quod ĩ eo ẽ de ſtipticitate ip̃iꝰ
glutinatiuꝰ et eius calˈitas tem̃pata ẽ ap̃itiuꝰ. Galˈ.
v̓o dixit ꝙ eius caliditas ẽ fortior ſtipticitate ip̃iꝰ
Et eius oleũ ẽ calefactiuũ. Alkanzi inq̇t ip̃e nũquã
alterat humorẽ. Immo ꝯſeruat eũ ſm̃ eq̃litatẽ et
rectificat putrefactũ et cõſeruat viſcera. ¶ DE-
coratio. ¶ Potus ip̃ius colorẽ efficit bonum. ¶
APOSTEmata et bothor. ¶ Reſoluit ap̃ata ⁊ li
nit̃ ex eo heriſipila. ¶ MEmbra capitis. ¶ Facit
ſoda et ip̃e nocet capiti et bibit̃ cũ rob ad ebrietatẽ
⁊ ẽ faciẽs ſomnũ et obtenebrãs ſenſus. Qũ eni bi-
bit̃ in vino ĩebriat ita ut ad roona ꝑducat ⁊ cõfert
ap̃ati calido in aure. ¶ MEmbra oculi. ¶ Ab-
ſtergit viſuꝫ ⁊ ꝓhibet fluxũ ad ip̃m: ⁊ valet ad pãͣ
nũ: ⁊ fit ex eo alcoſol ad uarietatẽ acq̇ſitã ĩ egritu-
dinibꝰ. MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cõfor
tat cor ⁊ ẽ lenificatiuꝰ: ⁊ odorat ip̃m hñs pleuriſiꝫ
⁊ patiens birſen ut dormiat: ⁊ ꝓprie ip̃ius oleũ: ⁊
facit anhelitũ facilẽ: ⁊ ꝯfortat inſtr̃a anhelitus. ¶
MEmbra nutrimẽti. ¶ Ip̃e facit nauſeã ⁊ deijcit
appetitũ: ꝓpterea ꝙ oppoſitus ẽ acetoſitati q̃ eſt in
ſtomacho: ex q̃ ẽ appetitꝰ. ſed ip̃e ꝯfortat ſtoma-
chũ ꝑꝑ illud quod ĩ ip̃o ẽ ex calˈitate ⁊ p̃paratiõe et
ſtipticitate: ⁊ dixerũt q̇dam ꝙ crocus ẽ bonꝰ ſple-
ni. ¶ MEmbra expulſiõis. ¶ Excitat coitũ ⁊ ꝓ
uocat vrinã ⁊ ꝯfert duritiei matricis ⁊ eiꝰ ꝯſtricti
oni: ⁊ vlceribꝰ fraudulẽtis ĩ ip̃a qũ admiſtrat̃ cum
fauo: aut cũ medulla cũ duplo ip̃iꝰ ꝺ oleo. Quidã
aũt dixerũt ꝙ ip̃m ĩ potu dederũt ad ꝓlixũ ꝑtũ: ⁊
factus ẽ ꝑtus ſtatim. ¶ VEnena. ¶ Dicit̃ ꝙ tres
aurei de ip̃o ĩterficiũt lenificãdo vel letificãdo. ¶
PERmutatio. ¶ Siˈle põdus ip̃iꝰ ꝺ coſto: ⁊ q̃rta

ponderis eiꝰ de spica: ⁊ pōdus ipius de corticibus casie lignee.

De Colloqntida. C.cxxxi.

Colloqntida qd ē. Colloqnª alia ē masculꝰ ⁊ alia ē femia. Masculꝰ vō ē villosus: ⁊ femia ē laxa alba facilis. ¶ ELEctio. ¶ Que ex ea eligēda ē: est alba vehemētis albedinis lenis. que enī ex ea ē nigra: ē mala. ⁊ dura mala ē. Et oꝫ qdem ut non extrahat̄ qū colligit̄ eius pulpa ex vētre ipius: imo dimittat̄ i ipo sicut ē. ipa enī debilitat̄ si fiat illud ⁊ neqꝫ colligat̄ dū nō incipit ī citrinitatē mutari: ⁊ nō expoliat̄ ab ea viriditas integre: ⁊ si nō tūc ipa ē nocēs ⁊ mala. Et dixerūt qdam oꝫ ut alienent̄ cortex ⁊ semē eiꝰ. Et qū nō est sup arborē nisi colloqntida una ē mala pniciosa. Et masculus qdeꝫ villosus fortior ē femia laxa. Et oꝫ vt ī eius cōtritiōe ad summū pueniat̄. Et neqꝫ sit aliqs cōtentꝰ ꝙ ipa sit valde trita. ps enī minima eius i sensu qū īuenit hūiditatē inflat̄ ⁊ adheret ptibus stomachi ⁊ inolutiōibus ītestinoꝝ ⁊ apat: qre oꝫ ut qū terit̄ hydromelle īfundat̄: deinde siccet̄ et cōterat̄. Et rectificatio qdeꝫ eiꝰ et expulsio sue malitie ē cū dragaganto melior ꝙ cū gūmi: qm̄ gūmi magis vicit fortitudinē medicine. ¶ Natura. ¶ Calida ē in 3º sicca i ipo. Alchindꝰ vō existimauit ꝙ ipa sit frigida ⁊ hūida: ⁊ elōgatꝰ est a veritate vehemēter. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiua īcisiua attractiua ex lōginquo. et eiꝰ qdeꝫ folia viridia abscidūt fluxū sanguis. ¶ DEcoratio fricat̄ sup leprā ⁊ elephantiā. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Eius folia viridia resoluūt apata ⁊ maturat ea. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōferūt doloribꝰ neruoꝝ ⁊ iūcturaꝝ ⁊ sciatice ⁊ podagre frigide. ¶ MEmbra capitis. ¶ Purgat cerebꝝ ⁊ q̄ coquit̄ radix eiꝰ cū aceto ⁊ coluit̄ ex ea os ad dolorē dentiū: aut apit̄ ⁊ ꝓijcit̄ qđ ē in ipa ⁊ coquit̄ acetū i ipa cū cinere calīo: ⁊ qū coquit̄ i oleo ē illud olꝫ distillatū cōferēs sonitui i aure: ⁊ facit eradicatiōꝫ dentiū facilē: ⁊ qū extrahit̄ illud qđ ē i colloqntida ⁊ iplet̄ aceto: ⁊ decoqt̄ sup cinerē ⁊ coluit̄ ex eo os ꝯfert dolori dentiū. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert euacuatio facta p eā dilatatiōi anhelitus vehemēter. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Radix eiꝰ cōfert hydropisi: ⁊ est mala stomacho. ¶ MEmbª expulsiōis. Solone educit phlā grossuꝫ ex iūcturis ⁊ neruis ꝓprie: ⁊ soluit etiā cholām: ⁊ ꝯfert colice hūide ⁊ vētose valde: ⁊ fortasse soluit sanguinē: ⁊ supponit̄ ⁊ iterficit fetum ⁊ velocitate sui exitꝰ ex ītestinis nō puenit ī ipressiōibꝰ q̄ timēt ex amaritudine sua: ⁊ ꝯfert egritudinibꝰ renum ⁊ uesice: ⁊ ipius qdem potio sit duo kermet. s. xij. kirat. ⁊ oportꝫ ut ꝯterat̄ ⁊ qn̄qꝫ extrahit̄ qđ est in eiꝰ cōcauitate a supiori pte: ⁊ iplet̄ rob de vuis: aut vino veteri dulci ⁊ dimittitur die ac nocte. ⁊ qn̄qꝫ ponit̄ sup cinerē ignis vsqꝫquo calefiat satis ⁊ dat̄ i potu. VEnena. ¶ Que colligit̄ viridis, soluit supflue ⁊ facit uomere supflue: ⁊ ꝯturbat ita ut fortasse īterficiat ⁊ dat̄ ad potandū cū eq̄li pōdere sui de dragagāto ⁊ ex singulari nascēte sup radicē suā solā fortasse iterficiūt duo danich. ⁊ ex semīe suo ⁊ cortice ipius danich vnus. et radix eiꝰ ꝯfert morsui vipere et ē ex medicinis magnis iuuātibus ad pūcturā scorpiōis. Et qdam iā narrauit ꝙ vni arabū dedit i potu quē scorpiōes in quattuor locis pupugerāt. 3. ex ea et sanatus ē stati. ⁊ si mulier cōfert epithima factū ex ea. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius grana alkerua. et dixerūt triplū eius de cucumere asinino. ⁊ dicit̄ feniculū siccū in melle.

De Cicere. C.cxxxij.

Cicer qd ē. Aliud ē albū: aliđ rubeū: aliud nigrū ut herbū. Et haꝝ speꝝ aliud est domesticū: aliud siluestre. Et siluestre qdeꝫ ē melius ⁊ digestibilius: ⁊ vehemētioris calefactionis: ⁊ efficit opationē domestici in poª. Veꝝ nutrimētū dōestici ē meliꝰ nutrimēto siluestris. ¶ Natura. ¶ Albū ē calīm ⁊ siccū i pmo. ⁊ nigrū ē fortiꝰ ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates: ¶ Ambo sunt inflatiua ⁊ lenitiua ⁊ i ipo ē icisio: ⁊ nutrimētū quod ꝓ̄bet est fortiꝰ nutrimēto fabaꝝ: ⁊ magis solidū. ⁊ neqꝫ ē aliqđ in suis figuris quod magis ipo nutriat pulmonē. ⁊ qđ ex ipo ē huimidū plus ē gn̄atiuū superfluitatū ꝙ qđ ex eo siccū ē. ¶ DEcoratio. ¶ Abstergit lentigines ⁊ colorē efficit bonū linitū ⁊ comestū. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatibus calidis ⁊ duris ⁊ reliqs apatibꝰ q̄ sunt ex eis i glādulis. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Eius oleū cōfert ipetigini: ⁊ ipius farina vlceribꝰ fraudulētis ⁊ cancerosis ⁊ pruritui. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. Cōfert dolori dorsi. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert bothor hūido i capite. ⁊ ꝯfert eius ifusio dolori molariū: ⁊ ꝯfert apatibꝰ gingiuie calidis ⁊ duris. ⁊ apatibus q̄ sunt sub auribus. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Clarificat vocē ⁊ nutrit pulmonē melius ꝙ res aliqua. ⁊ pp hoc fiūt ex eo sorbitiōes. s. ex farina ciceris. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Eius decoctio vtilis ē hydropisi ⁊ ictericie ⁊ apit ⁊ ꝓprie quod ē ut herbū: ⁊ nigrū oppilatiōes epis ⁊ splenis. ⁊ oꝫ ut cicer comedat̄ neqꝫ in pnº cibi neqꝫ i fine ipius imo i medio eius. ¶ MEmbª expulsiōis. ¶ Decoctio nigri frāgit lapidē i vesica ⁊ renibꝰ cū oleo amigdalino ⁊ raphano ⁊ apio ⁊ totū quod ex ipo ē extrahit fetū: ⁊ ē malū vlceribus vesice: ⁊ vehemēter addit in coitu. ⁊ pp hoc nutrit masculina aīalia ⁊ camelos: ⁊ eiꝰ ifusio facit erigere mēbrū fortiter qn̄ bibit̄ cū vino. Et totū lenit nāꝫ. ⁊ apit oppilatiōes renū ⁊ ꝓprie nigrū ⁊ quod ē ut herbū. Et dixerūt qdam ꝙ qn̄ īfundit̄ i aceto: ⁊ aliqs ex eo comedit ieiunus ⁊ morat̄ sup ipm p mediū diē iterficit vermes. Hip. dixit ꝙ i cicere sunt due substātie q̄ sepant̄ cū decoctiōe qꝝ vna ē salsa ⁊ lenit nām: ⁊ altera est dulcis ⁊ ꝓuocat vrinā. ⁊ dulcedo i ipo ē inflatia ⁊ excitat coitū.

De Colūbis. C.cxxxiij.

Colūbe qd sunt. In pullis q̄ uolare nō possunt ē calītas ⁊ hūiditas supflua. sed ille q̄ volāt sunt leuiores: ⁊ oua eaꝝ sūt calida valde. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In pullis ē grossitudo pp hūiditatē supfluā. MEmbra capitis. ¶ Sanguis colūbe abscidit fluxū sanguis nariū q̄ est ex velamie cerebri. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Volātes sunt leuioris digestiōis ⁊ melioris hūoris ꝙ pulli: ⁊ oꝫ qdem ut calefacti comedat̄ eos cū acresta ⁊ coriādro ⁊ medulla citroli: ⁊ eius oua sunt mali saporis.

De Canfora. C.cxxxiiij.

CAnsora qd est. Cansore spẽs sunt alkāsuri ⁊ arisagie deinde alczeid ⁊ alescek: ⁊ ē illa q̄ ē pmista ex ligno suo ⁊ ex eo qđ sublimatū ē ex ligno eius. Quidā aūt dixerūt q̄ ē arbor magna faciēs vmbrā hoībus cui leopardi adherēt nō ergo puenit ad eā nisi ī tp̄re noto āni: ⁊ ē spōgiosa marina: hoc ē fm q̄ existimauerunt q̄dam Lignū v̄o eius iā multotiēs vidimꝰ: ⁊ ē lignū albū fragibile leue ī cuiꝰ ramis q̄nq̄ʒ cōtinet aliquid de vestigijs canfore. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ sicca in 3°. ¶ DEcoratio. ¶ Accelerare facit caniciē vsus eiꝰ. ¶ APOSTEmata ⁊ bothor. Prohibet apata calā. ¶ MEmbra capitis. Prohibʒ cū aceto fluxū sanguis ex naribꝰ: aut cū expssione dactiloꝝ imaturoꝝ: aut cū aq̄ myrti: aut aqua albedarungi ⁊ cōfert soda calē ¶ FEbres. ¶ Facit vigilias ⁊ ꝯfortat sensus calefactoꝝ: ⁊ ꝯfert alcola vehemēter ¶ MEmbra oculi. ¶ Cōfert ī medicinis ophthalmie calē. ¶ Membra expulsiōis. Abscidit coitū ⁊ generat lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ cōstringit fluxū vētris cholericū.

De Camepitheos. C. cxxxv.

CAmepitheos qd est. Stipites ⁊ flores rubei decliues ad nigredinē: ⁊ virides subtiles: ⁊ eiꝰ flos ē amari saporis cū stipticitate pauca. ⁊ eius acrimonia ē minor amaritudine ⁊ eiꝰ folia sunt herbalia subtilia icedentia sup terrā: ⁊ sunt silīa folijs albehar. verūtn̄ sūt subtiliora ⁊ molliora ⁊ maiorū floꝝ q̄ ipa: ⁊ eiꝰ flores sūt citrini. ¶ Natura. ¶ Calidus ē in fo sic. in 3°. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est apitiuꝰ abstersiuus: ⁊ eius abstersio ī mēbris iterioribus ē maior calefactione ipius ⁊ in ipo est virtus solutiua. APOStemata ⁊ bothor. ¶ Ponit sup durities et pprie duritiē mamillaꝝ ⁊ phibet icēsionē formice ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat vulnera cū melle facto emplo ex eo ⁊ vlcera putrida. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Confert sciatice ⁊ pprie q̄n bibit cū aq̄ mellis. Et dixerūt q̄dam q̄ q̄n bibit cū hydromelle. xl. diebꝰ sanat sciaticā ⁊ ī soluit duritiē podagre. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Apit oppillatiōes epis ⁊ eius egritudines ⁊ splenis ⁊ ꝯfert ictericie nigre qū bibit. vij. diebus continuis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Apit oppilatiōes matricis ⁊ puocat vrinā ⁊ mēstrua: ⁊ remouet difficultatē eius ⁊ phibet dolores renū: ⁊ supponit cū melle: ⁊ mūdificat matricē. ⁊ q̄n ex duobꝰ aur. de eo cū ficubus aut melle fiūt collyria deponit pblā sufficiēter. ¶ UEnena. ¶ Cōfert nocumēto veneni noiati osiston. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit medietas pōderis de siselcos ⁊ q̄rta pōderis ipius de casia lignea.

De Camedreos. C. cxxxvi.

CAmedreos qd est: Stipites ⁊ folia fragibilia in grossitudine myrti ⁊ maiores ad viriditatē decliues. Et herba eiꝰ nomiat apud grecos quercꝰ terre: q̄m hʒ folia pua silīa folijs quercꝰ amara: ⁊ eius radix declinat ad purpureitatē. ¶ ELEctio. ¶ Oportʒ ut colligat dū hʒ semē. ¶ Natura. ¶ Inq̄t Gal. ē calꝰ ⁊ siccꝰ ī 3° eius tn̄ calefactio fortior est desiccatiōe ipius. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est apitiuꝰ icisiuus subtiliatiuꝰ: ⁊ ī ipo ē calefactio corpoꝝ. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert cū melle vlceribꝰ antiq̄s ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Q̄n quod ex eo recēs ē bibit: aut eius decoctio ꝯfert cōtritiōi lacertorū ⁊ eiꝰ sirupꝰ ꝯfert spasmo: ⁊ q̄nto plus antiquat est melior ¶ MEmbra oculi. ¶ Fiūt ex eo pillē ⁊ exiccant ⁊ admistrant ī vlceribus oculi: ⁊ silr̄ eius decoctio ī oleo: aut quod ex eo tritū ē ꝯfert fistulis lachrymaliū. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi antiq̄. ¶ MEmbᵃ nutrimēti. Detumescere facit grossiciē splenis: ⁊ ꝯfert ictericie nigre ⁊ hʒ sirupū q̄ ꝯfert malitie digestiōis valde: ⁊ q̄nto magis antiquat ē melior: ⁊ ꝯfert pn° hydropisis. ¶ MEmbra expulsiōis ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua et extrahit fetū. ¶ UEnena ¶ Fit ex eo emplm morsibꝰ vermiū venenosoꝝ. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponunt folia eupatorij ⁊ scolopendrie.

De Cundes. C. cxxxvij.

CUndes qd est. De hoc q̄dem plimū administrat radix ⁊ ē notū ¶ Natura ¶ Est calidū ⁊ siccū in 3° pueniens ad quartū.

OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est abstersiuū mūdificatiuū vlceratiuū acre mordicatiuū excitās vomitū icidit phlā ⁊ cholām nigrā. ¶ DEcoratio. Abstergit albaras ⁊ morphes ⁊ pprie nigram. ¶ APOStemata ⁊ bothor ¶ Cōfert scabiei. Membra capitis. ¶ Facit sternutationē ⁊ ē ex sūma medicinaꝝ mūdificatiū aurē ⁊ abstergētiū sordes que sunt ī ea: ⁊ de pprietatibꝰ eius ē resolo vētositatū ex naribꝰ ⁊ ꝯfert alchasem apiendo oppilatiōes colatorij fortiter. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Facit vomere fortiter ⁊ soluit duritiē splenis. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Est solutiuū puocatiuū vrine: ⁊ supponit ⁊ puocat mēstrua ⁊ extrahit fetū: ⁊ frāgit lapidē. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ ī vomitu ponit nux vomica eiusdē pōderis cum tertia sui ponderis de pipere.

De Cubebis. C. cxxxviij.

CUbebe qd est. Eius virtꝰ ē silīs rubee. Uerūtn̄ ē subtilior. ¶ Natura. ¶ Dixerūt q̄dam ī ipa ē cū calitate virtꝰ īfrigidatiua: ⁊ ē vere calā ⁊ sicca pueniēs vsq̄ʒ ad fm.

OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est apitiua subtilī ad acuitatē decliuis: ⁊ neq̄ʒ puenit ad hoc ut loco cinnamomi ponat. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Est bona vlceribꝰ putridis ī mēbris ⁊ gingiuis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Est bona alcola putridis in ore. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Q̄n tenet ī ore clarificat vocē. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Est fortis ī apiendo oppilatiōes in epe. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Mūdificat vrine vias ⁊ puocat arenosaʒ: ⁊ extrahit lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ sputū masticātis eā delectat eam qua vtitur.

De Cuscute. C. cxxxix.

CUscute qd est. Res iuoluta sup spinas: ⁊ arborē silīs villis mechijs: ⁊ nō hʒ folia sed hʒ florē puū albū ī quo sunt amaritudo ⁊ stipticitas. sed qđ ī ipo magis vicit est substātia amara. ¶ Natura. ¶ Est calm parūp in pnꝰ pmi siccū ī fine secūdi. q̄uis ipm sit hn̄s virtutes ꝯtrarias. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est mūdificatiuū ⁊ extrahit supfluitates subtiles ex venis et q̄uat ī stomacho pp suā stipticitatē: ⁊ mūdificat

venas. et extrahit sup̄fluitates q̄ sunt i eis cū facilitate lubrificās sup̄fluitates subtiles. ¶ Membᵃ nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ꝓp̄e quod ex eo frixū ē. ⁊ qñ bibit̄ cū aceto sedat singultū ⁊ apit oppilatiōes ep̄is et stomachi et ꝯfortat ea: et eius aq̄ ē mirabilis ad ictericiā: et succꝰ eius quod de eo ē silvestre qū terit̄ ⁊ ꝓijcit̄ sup vinū fortē efficit stomachū debilē. ¶ Membra expl̄. Et ip̄m q̇dem mūdificat sordes vētris fetus ꝑpterea q̇a mūdificat venas et ꝓuocat vrinā et mēstrua: et ꝯfert dolori pūgitiuo vētris et supponit̄ et retinet fluxum sanguis: et quod ex eo frixū ē ꝯstringit et mūdificat fluxū matricis. ¶ Febres. ¶ Cōfert valde febribus antiq̇s semē eius et aqua ip̄ius.

De Cymino. C. cxl.

Cyminū q̇d est. Eius aliud est karmeniū: et aliud ꝑsicū: et aliud emiū: et aliud nabathiū. karmeniū v̇o ē nigri coloris: et ꝑsicū ē fortiꝰ emio. nabathiū v̇o ē illud qđ īuenit̄ in alijs locis. Et ex oībus aliud ē silvestre: et aliđ domesticum. Silvestris itaq; acrimonia fortior est. Et de silvestri q̇dem ē sp̄es quedā cuiꝰ semē ē sil̄e semini lilij. ¶ Electio. ¶ karmeniū ē fortius q̄ ꝑsicū. et ꝑsicū fortiꝰ alijs. ¶ Natura. ¶ Est calidū in 3º siccū i 2º. ¶ Operatiōes et ꝓp̄etates. Expellit vētositates et resoluit: et ī ip̄o ē īcisio et exiccatio: et in ip̄o ē stipticitas. ¶ Decoratio. ¶ Qū lauat̄ facies ex aq̄ ip̄ius clarificat eā: et sil̄r eiꝰ vsus et acceptio eius cū mēsura. Eius neq; nimius vsus faciē citrinat. ¶ Apostemata et bothor. ¶ Admistrat̄ cū cerato aut oleo et farina fabaꝝ super apāta i testiculis: īmo cū oleo aut oleo et melle. Vulnera et vlcera. ¶ Cōsolidat vulnera ꝓp̄rie silvestre cuiꝰ semē ē sil̄e semini lilij qū ex eo īplet̄ sup vulnera. ¶ Membra capitis. ¶ Qū terit̄ cyminū cū aceto: ⁊ fit odoramētū ex eo abscīdit fluxū sanguis nariū. Et sil̄r qū ex eo ītromittit̄ liciniū in nares. ¶ Membra oculi. ¶ Qñq; masticat̄ ⁊ miscet̄ cū oleo: ⁊ distillat̄ sup vngulā: ⁊ sup coagulatū sanguinē sub oculo ⁊ ꝯfert. Et qñq; masticat̄ cū sale ⁊ distillat̄ sputū sup̄ scabiē ⁊ sebel: ⁊ vngulaꝫ abscisam ꝓhibet adherentiā: ⁊ succus silvestris abstergit visum ⁊ attrahit lachrymas: ⁊ noīat̄ grece fumus: ⁊ ip̄m etiā ponit̄ i cauterijs euulsiōis piloꝝ i oculo ⁊ nō nascit̄. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Qñ bibit̄ cū aceto misto cū aq̄ ꝯfert difficultati anhelitꝰ: ita dixit Gal̄. ⁊ anhelitui dilatatiōis: ⁊ tremori cordis frigido. ¶ Membra expl̄. ¶ Admistrat̄ cū oleo sup apāta testiculi: ⁊ qñq; administrat̄ cū cerato: ⁊ qñq; admistrat̄ cū oleo ⁊ farina fabaꝝ ⁊ frāgit lapidē: ⁊ ꝓp̄rie silvestre: ⁊ confert distillatiōi vrine ⁊ mictui sanguis: ⁊ dolori pūgitiuo vētris ⁊ inflatiōi: ⁊ succus silvestris triti cū aq̄ mellis soluit vētrē. Inq̇t Ruffus. Cyminū nabathiū soluit uentrē. karmeniū v̇o nō soluit īmo strīgit. Et herba silvestris ꝓuocat chol̄am i vrina. ¶ Venena. ¶ Dat̄ i potu cū vino ad morsuꝫ vermiū venenosoꝝ: ⁊ ꝓp̄rie silvestre cuiꝰ semē ē sil̄e semini lilij.

De Karui. C. cxli.

Karui q̇d est. Est ꝓximū dispōibus anisi. Natura. Cal̄m ē ⁊ siccū in 2º. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓp̄rietates. ¶ Expellit vētositates ⁊ exiccat: ⁊ nō ē in subliatiōe cymini. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordis. Membra expulsiōis. ¶ Est bonū vermibus interficit enim eos.

De Cappare. C. cxlij.

Capparis q̇d est. Est fructus ⁊ hꝫ radicē: ⁊ hꝫ fructū aliū q̄ ē sicut cucumeris nō capparis: ⁊ ē acris cal̄a q̄ ponit̄ ī musto: ⁊ cōseruat ip̄m ab ebullitiōe sicut sinapis: ⁊ eiꝰ radix ē amara acris. ⁊ q̇dam sp̄es eiꝰ est culzumia faciēs in ore bothor vsq; ad terminū quo vesicet̄ ⁊ apat gīgiuā. ¶ Electio. ¶ Juuantiꝰ quod in ip̄a ē sunt cortices radicis eiꝰ. ¶ Natura. ¶ Jnnāta ī terra calida ē calidior: ⁊ calor totius ⁊ eiꝰ siccitas ē in 2º ¶ Operatiōes ⁊ ꝓp̄rietates. ¶ Est resolutiā et apitiua abstersiua: ⁊ ip̄iꝰ radix ē īcisiua subliatiua mūdificatiua apitiua ī cuiꝰ cortice sunt amaritudo ⁊ acrimonia ⁊ stipticitas ⁊ nutrimētū. fructus eiꝰ ē ꝑuū p̄cipue qū salit̄ ⁊ quod ex ea ē humidū ē magis nutritiuū q̄ quod siccū ē. ¶ Apostemata ⁊ bothor ¶ Eius radix resoluit scrofulas ⁊ durities ⁊ admisceat̄ ei quod frāgit virtutē eius: ⁊ folia eius iam exp̄ta sunt ad illud. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cortices radicis eius ponūt̄ sup fraudulēta ⁊ sordida. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cortices radicis eius ꝯferūt sciatice ⁊ doloribꝰ anche: ⁊ qñq; fit clistere ex succo eiꝰ ⁊ ꝯfert palysi ⁊ stupori: ⁊ stringit mēbra pp stipticitatē q̄ est ī ip̄a: ⁊ sil̄r ꝯfert attritioni accñti ī capitibꝰ lacertoꝝ ⁊ ī medio eoꝝ. Membra capitis. ¶ Cortices radicis eius masticate extrahūt hūiditatē a capite: ⁊ sedant dolorē frigidū ī eo: ⁊ eiꝰ succus distillat̄ ī aurē pp vermes ip̄ius. Et qñq; stringit̄ cortex radicis eiꝰ cū dente solo et ꝯfert ⁊ ꝓp̄rie qū ē hūida: aut folia eiꝰ: ⁊ sil̄r colutio oris cū aceto ī quo decoquit̄: aut vino: aut qñq; cū aceto: ⁊ qñq; cū vino. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert qđ ex eo salitū est patientibus asma. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Jp̄a ē res magis ꝯferēs spleni ⁊ duritiei eiꝰ bibita ⁊ more empl̄i suppositā cū farina ordei ⁊ silibꝰ: ⁊ ꝓp̄rie cortex radicis eiꝰ. Et mł̄totiēs euacuat ex splene māꝫ grossā mł̄icaꝫ ⁊ succedit ei sanitas. ¶ Membᵃ expl̄. ¶ Solone educit hūorē crudū grossuꝫ ⁊ ꝓuocat mēstrua: ⁊ īterficit serpētes ⁊ vermes ī intestinis. Et ꝯfert hemorroidibꝰ. Et augmētat coitū. Et quod ex ea salitū ē ante cibū sumptū soluit. ¶ Venena. Est tyriaca.

De Caule. C. cxliij.

Caulis. ¶ Natura. ¶ Corpꝰ hūidius est folijs ⁊ silvestris calidior ē ⁊ siccior. ⁊ ip̄e totus ē calidꝰ ī ꝑmo siccus ī 2º. Et caulis q̇dem alius ē domesticꝰ: ⁊ alius silvestris: ⁊ alius marinꝰ: ⁊ alius caul̄ aq̄. Silvestris v̇o ē amarior ⁊ acutior ⁊ remotior ab hoc ut sit cibus. Et decoctō q̇dem radicis caulis cū aq̄ granatoꝝ ē bona. Canabit p̄terea ē grossi nutrimēti īgrossans sanguinē qū nō dissoluit̄: ⁊ inflat vsq; ad ptes furcule ⁊ lateris ⁊ facit dolorosuꝫ corpus ⁊ nō ē mutabilis sicut vētosus. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓp̄rietates. ¶ Est maturatiuꝰ lenificatiuus desiccatiuꝰ ꝓp̄rie qñ decoquit̄ ⁊ effundit̄ ab eo aq̄ ꝓ̇ma. Et cinis q̇dem stipitū eius ē fortis exiccatiōis: ⁊ hꝫ ꝓp̄rietatē ī sedatiōe dolorū: ⁊ eius nutrimētū ē ꝑuū ⁊ hūidius nutrimēto lē

tiũ et sanguis eius est malus. Qũ ergo coquit̃ cum
carne pingui ⁊ gallinis fit bon⁹ paꝝ. ¶ APOste-
mata ⁊ bothor ¶ Siluestris et marin⁹ ⁊ domesti
cus maturãt phl̃ones et durities. UUlnera ⁊ vl
cera. ¶ Cõsolidat ⁊ ꝓhibet ambulationẽ fraudu-
lẽtis: ⁊ ponit̃ cũ albumĩe oui sup adustionẽ ¶ IN
strumẽta iũcturaꝝ. ¶ Cõfert tremori ⁊ q̃nq; po-
nit̃ cũ fenugreco sup podagrã: ⁊ embrocat̃ decoctõ
eius sup dolores iũcturaꝝ. ¶ MEmbᵃ capitis. ¶
Eius decoctio ⁊ ip̃ius semẽ detardãt ebrietatẽ: et
ↄfert furfurib⁹: et q̃n cũ succo eius fit cap̃purgiuꝫ
purgat caput: ⁊ ex ꝓprietatibus eius fit exiccatio
lingue ⁊ facit somuꝫ. ¶ MEmbra ocl̃i. ¶ Obte
nebrat visum: cum hoc tñ ꝙ ponit̃ ĩ alcofol.
MEmbᵃ anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Fit gargarismus
cũ succo ei⁹: aut decoctio ip̃ius cũ oleo sisamino. ⁊
ↄfert p̃focatiõi ⁊ comestio eius clarificat vocẽ ¶
MEmbᵃ nutrimẽti. ¶ Est mal⁹ stomacho: ⁊ ei⁹
succus cũ vino de passis cõfert spleni ⁊ ictericie: ⁊
ei⁹ cañaa ẽ tarde digestiõis ¶ MEmbra expl̃. ¶
Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua et eius semẽ cũ aq̃ lupi
noꝝ ĩterficit vermes: ⁊ eius flos ꝓuocat mẽstrua
etiã. Qũ gᵒ supponit̃ etiã ip̃e ⁊ succus ei⁹ cũ farina
sceilem interficit fetũ: ⁊ q̃n supponit̃ eius semẽ p⁹
coitũ corrũpit sp̃ma: ⁊ cinis radicis eius frãgit lapi
dẽ. Et caulis q̇ ẽ marin⁹ decliãt ad salsedinẽ ⁊ ama
ritudinẽ pp̃ illud gᵒ lenit nãꝫ: ⁊ soluit ꝓprie cũ car
ne pingui. ⁊ folia ei⁹ sunt sicut folia aristol̃ qui ex
vna radice orit̃ ¶ UEnena. ¶ Eius succus cũ vi
no ↄfert morsib⁹: ⁊ ẽ ↄferẽs morsui canis rabiosi.

De Coriandro. C. cxliiij.

[C]Oriandrũ q̇d est. Aliud ẽ hũiduꝫ: ⁊ aliud
siccũ. Dixit Gal̃. ꝙ virtus ei⁹ ẽ ↄposita
⁊ qd̃ i eo dñat̃ ẽ terreitas q̃nq; ⁊ aqueitas
tepida: ⁊ in ip̃o ẽ põticitas pua a stipticitate. Apud
me v̇o aqueitas in ip̃o fria est nõ tepida oio nisi sit
pp̃ substãtiã subtilẽ cal̃aꝫ ꝑmistã ei cui⁹ sepatio ab
eo fit velox. Et hunaim q̇dem dixit etiã ꝙ Gal̃.
remouet frigus a coriandro ↄtradicẽdo Dia. Ego
autẽ dico ꝙ testificati sunt iaꝫ frigus ei⁹ Ruffus et
Archigenes ⁊ alij ab eis ¶ Natura. ¶ Frigidũ est
ĩ fine ꝑmi vsq; ad ꝺm siccũ in ꝺo. ⁊ apud filiũ vire
gi in 3ᵒ. Apud me v̇o ẽ declinãs ad cal̃itatẽ puam.
Sed Gal̃. i toto facit declinationẽ ad cal̃itatem: ⁊
forsitan illud ẽ pp̃ substantiã i ip̃o subtilẽ q̃ resol-
uit̃: ⁊ nõ remanet qũ bibit̃: ⁊ si nõ ꝓpter q̇d oꝫ ut
sit multitudo succi ei⁹ ĩterficiẽs cũ infrigidatiõe.
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̃o ẽ stipticitas
⁊ stupor ⁊ succus ei⁹ cũ lacte sedat omnẽ fortẽ pul
sationẽ. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cõfert ap̃a
tibus cal̃is cũ aceto ⁊ cerusa ⁊ oleo ro. ⁊ cũ melle ⁊
oleo scere: ⁊ vestigijs ignis p̃sici. Et cũ farina faba
rũ: aut sauich: aut farina ciceris scrofulis: q̃n ꝑmi
scet̃ cũ eis succus ei⁹. Inq̇t Gal̃. qũ resoluat scrofu
las: qũo gᵒ ẽ frigidũ. Et possibile q̇dem ẽ ut dicat̃
ci pp̃ ip̃ius ꝓprietatẽ: ⁊ q̃m ĩ ip̃o ẽ substãtia subtil̃
ꝓfundãs penetrãs ⁊ ꝓfundat̃: ⁊ nõ ꝓfundat̃ substã
tia frigida. sed q̃n bibit̃ resoluit̃ calidũ velociter ⁊
remanet agẽs frigidũ ⁊ dixit nõ sanat ex herisipila
nisi quod ĩfrigidatũ ẽ: aut ꝑmistũ hũori ml̃ico: aut
phl̃atico. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cõfert vertigi
ni facte a vapore chol̃ico: aut phl̃atico. ⁊ epl̃ie fcẽ
ex hoc. ⁊ eius ꝓprietas ẽ ꝓhibere vaporẽ a capite
⁊ pp̃ hoc ponit̃ ĩ cibo patiẽtis epil̃aꝫ ex vapore sto
machi. ⁊ multitudo ei⁹ humidi: ⁊ eius sicci ꝑmi-
scet sensuꝫ. Et quod humidũ est facit somnũ ⁊ ꝓhi
bet fluxũ sanguinis. Et pulverizatio sicci ⁊ collutõ
oris ex succo hũidi ↄfert cola. ¶ MEmbra oculi
¶ Generat tenebrositatẽ visus: ⁊ succus ei⁹ distil
lat⁹ sedat pulsationẽ ĩ oculo: ⁊ ꝓprie cũ lacte mul i
eris. ⁊ q̃n ex folijs eius fit empl̃m ꝓhibet fluxum
mẽꝝ ad oculũ ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris.
Cõfert tremori cordis cal̃o ⁊ potant̃ ex eo. 3. ij. cũ
aq̃ lingue arietis ⁊ retinet sputũ sanguis. ¶ Mem
bra nutrimẽti ¶ Est tarde digestiõis ⁊ ↄfortat sto
machũ calefactũ: ⁊ quod de eo torrefactũ ẽ ꝓhibet
vomitũ. Et dicit̃ ꝙ ip̃m sedat eructuationẽ accidã
post cibũ: ⁊ si ita ẽ tunc facit illud ꝓpterea ꝙ ꝓhi-
bet vaporẽ ⁊ vomitũ eius. ¶ MEmbra expl̃.
Cõstringit semẽ ei⁹ torrefactũ: ⁊ dicit̃ ꝙ semẽ ei⁹
cũ rob sol̃one educit serpẽtes. Et coriandrũ q̇dem
humidũ cũ melle ⁊ oleo ↄfert ap̃atib⁹ calidis testi-
culoꝝ. Et quod ex eo humidũ ẽ: ⁊ quod siccũ fran
git virtutẽ coitus ⁊ erectionẽ uirge desiccãdo sper
ma ¶ UEnena. ¶ Qũ ex succo bibit̃ circiter. 3.
iiij. ĩterficit q̃m facit hoĩem possidere tristitiã ⁊ sin
copiꝫ: ⁊ nõ oꝫ vl̃r ut de eo multũ sumat̃.

De Cane. C. cxlv.

[C]Anis. DEcoratio. ¶ Urina canis ad
mistrat̃ sup verrucas ⁊ quod dicit̃ d̃ lacte
eius ꝙ ip̃m abradit pilos: ⁊ ꝓhibet ortũ
piloꝝ euulsoꝝ est vanũ ꝺm ꝙ existimauit Gal̃. in
locis pl̃ibus. ⁊ Gal̃. q̇dem scripsit canones ĩ q̇bus
dixit ꝙ sanguis canis ꝓhibet ortũ piloꝝ euulsoꝝ.
¶ MEmbra expl̃. ¶ Inq̇t Gal̃. Destructus est
sermo eius q̇ existimauit ꝙ sanguis canis extrahat
fetũ. ¶ UEnena ¶ Sanguis canis rabiosi cõuenit
morsui ip̃ius: ⁊ veneno sagitte armene.

De Carne. C. cxlvi.

[C]Aro q̇d est. Carnes bone sunt caro ouina
q̃ cũ cal̃itate ẽ subtilis: ⁊ iuuenũ tauroꝝ:
⁊ capraꝝ ⁊ carnes illoꝝ q̇ de eis sunt pui
sunt magis susceptibiles digõnis ⁊ subtilioris nu-
trimẽti. Et hedina q̇deꝫ ẽ minoꝝ sup̃fluitatũ q̃ ari
etina. Caro aũt lactentis a lacte laudabili ẽ bona. A
lacte v̇o nõ laudabili ẽ mala. Et caro decrepiti qd̃
est ex ouibus ẽ mala: ⁊ sil̃r caro extenuati. Et caro
nigri ẽ leuior ⁊ suauior: ⁊ sil̃r caro masculi: ⁊ ru-
bea diuisa ex aĩalib⁹ pl̃ime pĩguedinis: ⁊ alba sũt
leuiores ⁊ varia ẽ minoris nutrimẽti: ⁊ natat ĩ sto
macho ¶ ELectio. ¶ Melior caro ⁊ digestibi-
lior ẽ illa q̃ ẽ circa os. Et dextra q̇dem leuior ẽ: et
melior ẽ sinistra. ⁊ q̃ ẽ in medio lacertoꝝ mũdior
ẽ carne neruoꝝ. Caro aũt laxa sup quã nõ ẽ neru⁹
fortasse ẽ suauis: ⁊ ꝓprie q̃ ẽ ꝓpter generationẽ la
ctis sicut caro mãmille: aut pp̃ gñãtiõꝫ saliue sicut
caro radicis lingue. Et eius q̇dem nutrimẽtũ q̃n di
gerit̃ ẽ bonũ: ⁊ i q̇busdã horis ẽ phl̃aticũ. Multi-
tudo v̇o nutrimẽti ei⁹ nõ ẽ nisi multitudo nutrimẽ
ti reliquaꝝ carniũ: ⁊ caro lacertoꝝ nisi caro mãmil
le: ⁊ caro testiculoꝝ galloꝝ. min⁹ v̇o bona est que
creata ẽ ad hoc ut sit sustentaculũ sicut q̃ texit̃ inter
venas ep̃is ⁊ reliq̃. Et caro cordis ⁊ radicis eius si
milis moro. Et mãmille q̇dem nutrimẽtũ ẽ bonũ.
Quod si i ea est lac ẽ grossum. Testiculoꝝ v̇o caro
ẽ melior alijs. Et volucris vero caro melior est ꝙ

alcuragi ⁊ gallinaꝝ ⁊ subtilior eaꝝ: ⁊ nõ sũt cũ nu-
trimento carniũ alcubegi ⁊ atheiz ⁊ alderariz. Dis
p̄terea aial' sicce ꝯplonis caro pui ē melior sicut ca-
ro hedi. Ipa eni ē bona. Capna vo ñ est bona mltũ
⁊ eius humor fortasse ē malus valde. Hircina aũt
caro ē mala absolute. Et caro lupoꝝ ē mala. Et oēs
volucres magne aquatice ⁊ habentes colla lõga: ⁊
pauo ⁊ mulus: ⁊ palũbus dure ⁊ alcata: ⁊ quorũ
plurima genera° ē mlia: ⁊ q̄ eis sũt sila. ⁊ passares
oēs male sunt. Ale vo auiũ grossaꝝ magnaꝝ exerci
tantiũ sunt boni chimi. Caro aũt siluestris melior
ē carne gazel cũ sua declinatiōe ad mliaz. Christiāi
vo dicũt ⁊ q̇ eos imitant ꝙ melior caro siluestris ē
caro porci siluestris. Nā cũ hoc ꝙ ē leuior carnibꝰ
domestici ē fortis nutrimēti ⁊ plimi: ⁊ est velocis
digōnis: ⁊ ē melior ꝙ̄ esse pōt i hyeme. Oportz p̄
terea ut ꝯsideret i dispōnibus aialiũ etiā i etate: ⁊
in loco sui pastus: et sui exercitij ⁊ reliquoꝝ q̄ dca
sunt i lacte. ¶ Natura. ¶ Caro auis dio siccior
ē carne q̄drupedis: ⁊ caro vaccina siccior ē carne ca
prina. Caro aũt capna ē sicca et difficilioris digesti
onis carne ouina. Et caro veteꝝ ē grossi nutrimēti
⁊ vehemētis calefcōis. Leporis vo caro ē calida ⁊
sicca. Carnes magnaꝝ auiũ et anseꝝ et miluoꝝ est
grossa. Anatis vo caro ⁊ aquaticaꝝ ē vehemētis hu
miditatis: ⁊ ē ppinqua i hoc carni ouine. Et existi
mauerũt q̇dam ꝙ caro ericij est humectatiā et caro
pinguis: et natiũ caro ē calida et hũida. ¶ OPEra
tiōes et ppetates. ¶ Caro ē cibus ꝯfortās corpus
et ē cibus magis ppinque cōuersiōis ad sanguinem
et nutrimētũ q̇dem eius q̄ i patella cocta ē: et eiꝰ q̄
assata ē est sicciꝰ: et ntrimētũ eius q̄ elixata ē ē hu
midius. Et eius q̇dem q̄ cocta ē cũ semibꝰ et muri
et silibus virtus est virtꝰ seminũ eius. Pinguedo
aũt et adeps sunt mali nutrimēti et pauci et suble-
uāt cibũ: et nõ est cōueniēs ex eis nisi quātitas pua
ſm mēsurā q̄ delectet. Salita vo caro q̄uis in pͦ
fuerit hũida. tñ facta ē desiccatia vehemētiorē hñs
desiccationē ꝙ̄ ois caro. Et eius nutrimētũ ē puũ.
Et caro q̇dem pinguis lenit ventrē cũ paucitate sui
nutrimēti et velocitate sue ꝯuersiōis ad fumosita-
tem et cholam et digerit velociter. Et caro ilioꝝ
natiũ deterior ē carne pingui. et ē mala in digōne
et nutrimēto. et ē calidior et grossior pinguedine.
Caro vaccina plimi ē nutrimēti grossa mlica gnās
egritudines mlicas: ⁊ q̄ melior ē eius ē caro vitu
loꝝ. Carnē p̄terea uaccinā dissoluũt cortices melo
nũ. Et melior q̇dem hora i q̄ comedit ē ver ⁊ pͥn
cipia estatis. Christiani aũt et q̇ eos imitant dicunt
ꝙ nõ hñt cũ grossitudine sua viscositatē nutrimēti
porci: neqꝫ eiꝰ spissitudinē. porcelloꝝ aũt caro pui
ē nutrimēti pp fortitudinē sue resolonis: ⁊ vehe-
mentiā sue hũiditatis. Et caro q̇dem anatis ē plimi
nutrimēti: ñ tñ existit i bonitate nutrimēti gallinaꝝ
⁊ siliũ. et vētres eaꝝ sunt suaues: ⁊ epata eaꝝ sũt
bona suauia i cibo: ⁊ boni hũoris. Caro ascecrach
ē frāgitiua vētositatũ: ⁊ de carnibꝰ lōginquior ab
hoc ut putrefiat: ⁊ q̄ paꝝ ē piguis ē cuiꝰ substātia
ē siccior. ¶ DEcoratio. ¶ Caro vaccina gnāt mor
pheā: adeps asini siluestris ē bona pāno linita: ⁊ si
milr adeps anatis ipinguat: ⁊ illud quod ē adustũ
de carne arietũ linitũ sup morpheā ē utile: ⁊ quod
adustũ est de carne ranaꝝ alopitie. ¶ APOstema
ta ⁊ bothor. ¶ Caro vaccina gnāt cācrũ: ⁊ silr car
nes grosse ⁊ resoluũt apata dura eis. ¶ UULnera
⁊ vlcera. ¶ Caro vaccina gnāt scabiē ⁊ ipetiginē
malas: ⁊ silr carnes grosse: ⁊ caro arietis adusta li-
nit sup ipetiginē cōueniēter. ¶ INstrumēta iũctu
raꝝ. ¶ Caro vaccina gnāt leprā ⁊ elephantiā ⁊ ua
rices: ⁊ silr carnes grosse ⁊ pigues ⁊ alleliati more
empli supposita ē bona neruis iflatis. in iure carnis
leporis sedēt podagrici: ⁊ hñtes dolores iũcturaꝝ
⁊ eius opatio ē pxima opatiōi iuris vulpis. Caro
dānule admistrat more empli sup dolores iũctura
rũ posita. Caro dorsi asini siluestris cũ oleo costio
emplat super dolores iũcturarũ. Adeps asini sil-
uestris cũ oleo costino mollificata more empli po-
nit sup dolores dorsi ⁊ vētositatibus grossis. Et
caro vipere ꝯfert lepre ſm ꝙ dictũ ē in caplo eius
Et caro ericij ē bona lepre. ¶ MEmbra capitis.
Caro vaccina ⁊ reliq̄ carnes grosse male faciũt eue
nire alienationē ppter exiccationē. Et caro dānule
miscet cũ vino ⁊ bibit ppter soda. ¶ MEmbra
oculi. ¶ Cinis carnis arietũ ꝯfert albugini oculi.
carnes lupoꝝ ⁊ hñtiũ rostra ⁊ vngues ꝯferũt oclo
⁊ ꝯfortant ipm. ¶ MEmbª anhelitꝰ ⁊ pectoris.
Cancer fluuialis ꝯfert extenuatis valde: ⁊ carnes
pulloꝝ excitāt p̄focationē nisi acetose. ¶ Membª
nutrimēti. ¶ Carnes grosse p̄dicte igrossant sple-
nē. verũ acetosuz vaccinũ cũ coriādro sicco ⁊ cro-
co phibet cursuz mēꝝ ad stomachũ. et caro alcata
rememorat i summa eoꝝ q̄ ꝯferũt corruptiōi cō-
plonis ⁊ hydropisi ⁊ oppilationi splenis et epis. et
meliꝰ ē ut i hydropisi cōgelata summat ut nõ cō-
moueat sitim. q̇dam aũt hoium sunt q̇ laudāt car-
nes lupoꝝ ad frigus stomachi: ⁊ hũiditatē ⁊ debili
tatē eius: et velocitas q̇dem digōnis: ⁊ descēsiōis
⁊ ambaꝝ tarditas nõ sũt ſm grossitudinē cibi ⁊ sub
tilitatē eius. Caro eni porci siluestris ⁊ domestici
ſm ꝙ dicit ē velocis digōnis ⁊ descēsiōis: ⁊ ē for
tis nutrimēti viscosi ⁊ grossi: ⁊ carnes ceruoꝝ cuz
grossitudine sua sunt velocis descensiōis. ⁊ caro q̇
dem ericij cũ oxymelle ꝯfert hydropisi: ⁊ caro al-
cata cōfert oppilatiōi epis: ⁊ debilitati eius: et cor
ruptiōi ꝯplonis ⁊ hydropisi: ⁊ carnē lupoꝝ ⁊ hñtiũ
rostra ⁊ vngues abhorret stomachꝰ. ¶ MEmbª
expl. ¶ Carnes vaccine phibēt attractionē chole
ad stomachũ. Caro leporis assata ē bona vlceribus
itestinoꝝ. Caro ericij exiccata cũ oxymelle ē bona
dolori renũ. ius galli decrepiti ē bonũ colice: ⁊ e-
gritudinibꝰ mlicis: ⁊ adeps asini siluestris cuz oleo
costino ē bona dolori renũ ⁊ vētositatibꝰ grossis:
⁊ caro lupoꝝ ⁊ hñtiũ rostra ⁊ vngues ē bona he-
morroidibꝰ. Ius carnis vaccine acetosuz est bonũ
coloni cholerice. abscidit eni ipam ⁊ silr cōgelatio
carnis eiꝰ cũ coriandro ⁊ aceto: ⁊ acetositatibꝰ ei si
milibꝰ: et coriādro sicco ⁊ pauco croco: ⁊ silr car-
nes auiũ assate. aut nõ assate ꝯstringũt ventrē ⁊ p-
prie alcubegi ⁊ ateiagi: ⁊ eis fortior est alcata ⁊ al
chanebiri: ⁊ ppe qũ elixat ⁊ aufert ab ea aq̄. caro
aũt cameli puocat vrinā ⁊ carnes pingues vehe-
mētiꝰ leniũt nāz ꝙ alie. ¶ FEbres. ¶ Caro vac
cina et ceruoꝝ et hircoꝝ siluestriũ ⁊ magnaꝝ auiũ
facit euenire febres q̄rtanas. ¶ UEnena. ¶ Caro
dānule exiccata cũ vino i potu accepta ꝯfert vene
nis. Caro arietũ adusta ꝯfert morsibꝰ serpentum

⁊ scorpionū ⁊ algerárat: ⁊ cū vino canis rabiosi: ⁊
caro rane pūcture vermiū venenosoꝝ.

De Chrysomilis. C. cxlvij.

Chrysomila ¶ ELectio. ¶ Meliora sūt
armenia. nō enī cito aduenit eis corrup-
tio ⁊ acetositas. Et qū sumūt chrysomila
oꝫ ut accipiāt masticis ⁊ anisi eq̄liter pondus. ʒ. i.
vsqꝫ ad. ʒ. ij. ī vino puro: aut vino de passis: aut
paꝝ mellis. ¶ Natura. ¶ Sūt frīa et hūida ī ꝯo
et oleū nucleoꝝ ē calidū ⁊ siccū in ꝯo. ¶ OpEra-
tiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eoꝝ humor ē velocis putre
factiōis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Eoꝝ infusio
sedat sitim. Et chrysomila q̄dem cōueniētiora sunt
stomacho q̄ ꝑsica. Et armenia nō corrūpunt ī sto-
macho neqꝫ acescūt velociter. Ex eis vō q̄ eoꝝ ex
pellūt nocumētū ē ut post ea sumant anisū ⁊ mastix
ī mina: aut vino de passis ⁊ īfrigidati cū melle pu
ro. ¶ MEmbra expul. ¶ Oleū nuclei ipoꝝ cō-
fert hemorroidibꝰ. ¶ FEbres. ¶ Gnānt febres
ꝓp velocitatē sue putrefactiōis. veꝝ īfusio siccoꝝ
confert febribus acutis.

De Calce. C. cxlviij.

Calx q̄d est. Per calcē significamꝰ cinerei-
tatē corpoꝝ lapidosoꝝ ⁊ ostracoꝝ. Na-
tura. ¶ Illa q̄dez quā nō tetigitt aq̄. ⁊ illa
quā aq̄ tetigit qū remanet extincta duobꝰ diebus
aut tribꝰ tūc nō adurit. Immo calefacit tm̄: ⁊ ablu
ta q̄dem ē sicca. ¶ OpErationes ⁊ ꝓprietates. ¶
Abscidit sanguis fluxū: ⁊ abluta est exiccatiua sine
mordicatiōe. ⁊ calx q̄dem qū bibit̄ cū oleis fit ma-
turatiua. ¶ UUlnera ⁊ vlcera. ¶ Corrodit car
nē additam: ⁊ abluta consolidat ⁊ ꝯfert adustioni
ignis valde.

De Cipero. C. cxlix.

Ciperū q̄d est. Est radix plāte sīlis porro
⁊ segeti etiā nisi q̄a ē subtilior ⁊ lōgior in
ꝑlibus regionibꝰ. Uerūtn̄ meliꝰ ē alcufi.
Et dicit̄ q̄ cipeꝝ indū cum croco abradit pilos. ¶
ELectio. ¶ Meliꝰ ē illud quod ē spissuz ḡue diffi
cile ad frāgendū aromaticū: cuiꝰ herba ē brevis: ⁊
cuiꝰ acredo ē vehemēs. ¶ OpErationes ⁊ ꝓpꝛieta
tes. ¶ In ipo ē stipticitas pua ⁊ exiccat sine mor-
dicatiōe: ⁊ apit orificia venaꝝ: ⁊ extenuat vētosi
tates: ⁊ adurit sanguinē ⁊ ponit̄ ī emplīs. ¶ DEco
ratio. ¶ Colorē efficit bonū: ⁊ facit bonū odorem
oris: ⁊ indū sicut dicit̄ abradit pilos. ¶ ApOste-
mata ⁊ bothor. ¶ Cōsolidat ea q̄ sunt difficil' ꝯso
lidatiōis: ⁊ fissa ⁊ putrida ⁊ corrosa cū oleo d̄ ḡno
alchadra. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Ualet ad do
lorē ī iliīs: ⁊ stringit dorsuz ⁊ neruos: ⁊ ipiꝰ mul
titudo acq̄rit leprā ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert
putredini nariū ⁊ oris: ⁊ alcola: ⁊ mollificatiōi gin
gine: ⁊ augmētū efficit in seruatiōe. ¶ MEmbra
nutrimēti. ¶ Calefacit stomachū et epar. ¶ Mem
bra expl'. ¶ Extrahit lapidē ⁊ frāgit ipm: ⁊ cōfert
distillatiōi vrine: ⁊ debilitati vesice valde: ⁊ fri
gori eiꝰ vehemēter: ⁊ sil'r opat̄ ī renibꝰ: ⁊ cōfert
frigori matricis valde: ⁊ ꝯfert hemorroidibꝰ.
FEbres. ¶ Cōfert febribus antiquis.

De Cupresso. C. cl.

Cupressus q̄d est. Nomiat̄ ī syria arbor al
herz ⁊ romane cupssus: ⁊ ī sapore eiꝰ sūt
acredo: ⁊ stipticitas pauca: ⁊ amaritudo
ꝑlima: ⁊ pōticitas eiꝰ ē plus q̄ amaritudo: ⁊ cal'itas
eiꝰ ⁊ acuitas ē ꝭm quātitatē qua eiꝰ virtus ī mem
bris ꝓfundat̄: ⁊ facit ꝑuenire stipticitatē sine mor
dicatiōe ⁊ diuersificat̄ a reliq̄s calefactiuis q̄m non
attrahit. ¶ Natura. ¶ Cal'a ē in ꝑmo sicca ī ꝯo.
q̄dam tn̄ existimauerūt q̄ ē frīa valde: ⁊ iudicaue
rūt q̄ virtus eiꝰ ē ꝯposita: ⁊ cal'itas eiꝰ ē ꝭm quāti
tatē q̄ facit penetrare stipticitatē: ⁊ q̄ stipticitas eiꝰ
ꝓfundat̄ ⁊ ꝑuenit ī mēbris. ¶ OpErationes ⁊ ꝓpꝛie
tates. ¶ Folia ⁊ nux eiꝰ sunt stiptica: ⁊ ī ipa ē re-
sol'o ⁊ resoluit huītates. ⁊ nux q̄dem eiꝰ fortior ē
oī re q̄ folia ipius: ⁊ ī ipa ē vis faciēdi adherere ⁊
abscidit sanguinē ita q̄ remouet putredinē ¶ De
coratio. ¶ Qn̄ decoquit̄ cū aceto ⁊ lupinis: ⁊ linit̄
sup vnguē remouet eiꝰ vestigia: ⁊ eiꝰ folia delēt
morpheā. ¶ UUlnera ⁊ vlcera. ¶ Folia eiꝰ re-
cētia ⁊ nux eius ꝯsolidāt vulnera q̄ sunt in mēbris
duris qū fuerit recēter collecta: ⁊ ꝯferūt formice ⁊
herisipile ⁊ ꝓprie cū farina ordei. ¶ INstrumēta
iūcturaꝝ. ¶ Nux et folia ipiꝰ bona sunt collo quz
ex eis fit ipi emplm: ⁊ ꝯfert cū farina ordei suppo
sita herisipile ⁊ sil'ibꝰ. ⁊ ꝯfortāt neruos ⁊ extenu-
ant ramicē more empl'i supposita: ⁊ roborāt mol-
lificationē ⁊ stringūt eā. ¶ MEmbra capitis. ¶
Qn̄ terit̄ nux cupssi ml'tū cū ficubus ⁊ ponit̄ liciniuz
de eis ī narē sanat carnē additā: ⁊ decoctio eius cuz
aceto sedat dolorē dentiū. ¶ MEmbra anhelitꝰ
⁊ pectoris. ¶ Dat̄ ad bibendū cū vino nux eius
ad sputū sanguis ⁊ ad difficultatē anhelitꝰ. ⁊ anhe
litū dilatatiōis ⁊ ad tussim antiq̄: ⁊ sil'r eiꝰ deco-
ctio. ¶ MEmbra expl'. ¶ Bibunt̄ folia eiꝰ cū vi
no: ⁊ ꝯferūt difficultati mingēdi ⁊ cursui sup̄fluita
tū ad vesicā: ⁊ ꝯferūt etiā vlceribꝰ q̄ sunt ī intesti
nis. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit̄ medietas
pōderis ipius de cortice ḡnati: ⁊ pondus ipius de
sarcocolla rubea.

De Cancro. C. cli.

Cancer fluuialis q̄d est. Notus ē. ¶ OPE
rationes ⁊ ꝓpꝛietates. ¶ Est difficil' digesti
onis ⁊ ꝑlimi nutrimēti. ⁊ ipm q̄dem recti
ficat decoctio cū mes: ⁊ extrahit res acutas infixas
carni ⁊ spinas: sed marinꝰ ē subtilior ¶ DEcora
tio. ¶ Cinis eius ē bonꝰ fixuris pedū ex frigore:
et quod de eo adustū ē ponit̄ ī medicamētis mor-
phee ⁊ pāni et ꝯfert ¶ ApOstemata ⁊ bothor. ¶
Cancer fluuialis resoluit apa magnū qn̄ ponit̄ sup
ea. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Caro eiꝰ
ꝯfert ptisi: ⁊ ꝓprie cū lacte asine ⁊ ius ipiꝰ etiā.
MEmbra expl' ¶ Cinis eiꝰ ē bonꝰ fixuris ani.
UEnena. ¶ Cōfert morsui scorpionū ⁊ rutele mo
re empl'i suppositꝰ aut comestꝰ. ⁊ cinis eiꝰ cū mel
le ꝯfert ad morsuz canis rabiosi bibitus. ⁊ qn̄z su-
mit̄ ex eo cū frumēto ad morsuz canis rabiosi. ⁊ ē
notū. Et scies modū cure in capl'o de venenis. Et
existimauerūt etiā q̄ qn̄ cum bedarūgi approximat
scorpioni moritur scorpio.

De Cancro marino. C. clij.

Cancer marinꝰ q̄d est. Qū dicit̄ cancer ma
rinus nolumꝰ ītelligere ꝑ hoc omnē can-
crū maris. Immo spēm cācri q̄ ꝓprie hꝫ
oīa mēbra dura ut lapis. ¶ OpErationes ⁊ ꝓpꝛieta
tes. ¶ Quod de eo adustū ē subtiliꝰ ē reliq̄s adu-
stis. ¶ DEcoratio. ¶ Quod de eo adustum est

abstergit dentes: ⁊ delet pannuz et lentigines. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Quod de eo adustū ē desiccat vlcera: ⁊ ꝯfert scabiei. ¶ MEmbra ocl'i. Probibet lachrymas ⁊ resoluit cuz sale vngulā ⁊ fit ex eo collyriū: ⁊ fricat̄ cū eo scabies palpebraꝝ ¶ FEbres. ¶ Probibet quartanam.

De Chrysolocana. C. cliij.

Chrysolocana q̇d ē. Est attriplex q̄ plimū iuenit̄ i scemi. ¶ Natura. ¶ Frigidus et humidus ē i ꝓmo: ⁊ apud quosdā tempat⁹

De Coturnicib⁹. C. cliiij.

Coturnices quid sūt. Ex comestiōe carnis eaꝝ timet̄ tetanus ⁊ spasm⁹. nō q̇a comedāt helleboꝝ tm̄: imo q̇a i substātia eaꝝ est hec virtus: ⁊ existimo ꝙ nutrimentum eaꝝ ab helleboro ē ꝓpter spissitudinē ꝯplonis.

De Casia. C. clv.

Casia q̇d est. Dicit̄ ꝙ ē cortex radicis mori alsceni. Et ē spēꝝ pl'iuz: q̄ꝝ vna est rubea boni saporis ⁊ odoris. Et altera spēs eius ē cui⁹ sapor ē sapor spice. Et est spēs nigra ad purpureitatē declinās cui⁹ odor ē sil'is sandalo. Et ē spēs altera nigra horribilis odoris subtilis corticis fissa. Et ē altera spēs ad albedinē declinās porrini odoris. Et est spēs nigra subtilis cāne cōcaua. Et dixerūt q̇dam ꝙ iuenit̄ sil'e casie quod cōuertit̄ ad cinnamomū. Et dixerūt alij ꝙ iuenit̄ sup arborē cinnamomi casia huiusmōi. Et q̄nq3 ē cōiūcta ipi cinnamomo. ⁊ casia existit i virtute cinnamomi: sz ē debilior. Et bona ē illa q̄ ꝯsequit̄ cinnamomū. ELectio. ¶ Melior ē illa q̄ ē rubei coloris pura plana: longi ligni: grosse cāne: subtilis foramis: solida grossa boni odoris q̄ mordicat linguā ⁊ stringit eā. Nigra v̄o ē mala ⁊ quod de ea admistrat̄ ē cortex ip̄ius. Et i ligno eius nō ē bonitas. ¶ Natura. ¶ Cal'a ē ⁊ sicca in s̄o. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiua vētositatū grossaꝝ: et i ip̄a q̇dem sunt stipticitas ⁊ resol'o cū acredine pl'ima: ⁊ subtiliatio multa: ⁊ icisio ꝑ acredinē que ē in ip̄a ⁊ adiuuat stiptica. ⁊ sua resolutiōe adiuuat solutiua: ⁊ ip̄a cū eo q̄d ē in ip̄a de resol'one ⁊ stipticitate: ⁊ subtiliatiōe ꝯfortat mēbra. APOstemata ⁊ bothor. ¶ Resoluit ap̄ata cal'a ⁊ fria i visceribus. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ cū melle sup lactea. ¶ MEmbra ocl'i. ¶ Ponit̄ i medicinis ocl'i ꝓpter illud quod i eā ē de stipticitate ⁊ resol'one. MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cōfert pectori: MEmbra nutrimēti. ¶ Sirup⁹ eius ꝯfert epi: ⁊ vinū in q° casia ifundit̄ ꝯfert stomacho. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocat vtraq3 ꝓprie i quocūq3 eoꝝ amboꝝ fuerit cā hūoris grossi ⁊ ꝯfert doloribus⁹ renū ⁊ uesice: ⁊ q̄n fit encatisma i decoctiōe ei⁹ valet dilatatiōi matricis: ⁊ eius lubrificatiōi. ⁊ sil'r fumus ei⁹ ⁊ sirupus ei⁹: ⁊ vinū i quo ip̄a infundit̄ ē bonū difficultati vrine. ⁊ existimauerūt q̇dam ꝙ ip̄a facit abortū. ¶ VEnena. ¶ Dat̄ i potu ad venenum tyrie.

De Cydonio. C. clvi.

Cydoniū q̇d ē. Q̄n abluit̄ cinis ramoꝝ: et folioꝝ ei⁹ ē sicut tutia: ⁊ folia ip̄i⁹ remanēt ꝓpter puritatē stipticitatis ei⁹: ⁊ rob pomoꝝ acescit ꝑ illud quod i ip̄o est de hūiditate aquea fria. ¶ ELectio. ¶ Assatū ē meli⁹ ⁊ magis ꝯferēs. ⁊ eius q̇dem assatio fit q̄m cōcauat̄: ⁊ deijciunt̄ grana eius: ⁊ ponit̄ i ip̄o mel ⁊ linit̄ luto corpus eius ⁊ ponit̄ i cinere. ¶ Natura. ¶ Frigidū ē i fine ꝓmi: siccū i ꝓn° secūdi. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticū ꝯfortatiuū fortiter ⁊ flos eius etiā stiptic⁹ ē ⁊ sil'r oleū ei⁹. Et dulce ē min⁹ stipticū: ⁊ semē ei⁹ ē lenitiuū sine stipticitate: ⁊ ꝓhibet ip̄m cursuz sup̄fluitatū ad viscera. ¶ DEcoratio. ¶ Retinet sudorē ⁊ ꝯfert oleū ei⁹ fixure frigoris. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert oleū eius formice. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Oleū eius ē utile vlceribus scabiosis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Multitudo comestiōis ei⁹ gnāt dolorem neruoꝝ. ¶ MEmbra ocl'i. Assatū ponit̄ sup ap̄ata oculi cal'a. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Eius succus ꝯfert dilatatiōi anhelit⁹ ⁊ asmati: ⁊ ꝓhibet sputū sanguis: ⁊ semē ei⁹ ꝯfert asꝑitati gutturis: ⁊ lenit cānaz pulmonis ⁊ mucilago eius etiā humectat ip̄am cānam. ¶ MEmbra nutrimēti. Cōfert vomitui ⁊ ebrietati ⁊ sedat sitim: ⁊ ꝯfortat stomachū recipientē sup̄fluitates sirupus eius ⁊ ip̄ius ifusio: ⁊ quod de ip̄o elixatū ē: ⁊ ip̄o vtunt̄ in s̄a mēsa sup vinū ⁊ ꝓhibet ebrietatē: ⁊ fit ex eo sirupus ꝯfortās appetitū deiectū valde: ⁊ mortuū ⁊ ꝯfortat stomachū: ⁊ ꝓhibet vomitū phl'aticū. ¶ MEmbra expl'. ¶ Est ꝓuocatiuū ⁊ iā dictū est ꝙ illud ē ꝑ accn̄s ꝯsequēs ꝯstrictionē eius: ⁊ illud q̄d cū melle elixatū ē est vehemēti⁹ ꝓuocatiuū. verū tm̄ q̄nq3 soluit ventrē ⁊ nō ꝯstringit ⁊ gnāt colicā ⁊ dolorē uētris pūgitiuū: ⁊ ꝯfert dysenterie ⁊ retinz fluxū mēstruoꝝ: ⁊ ꝯfert arsure vrine q̄n distillat̄ succus eius: aut oleū ip̄i⁹ i virgā: ⁊ ꝯfert oleū ei⁹ renibus ⁊ vesice. ⁊ q̄n assumit̄ p⁹ cibū soluit adeo ꝙ q̄n pl'imū ex eo sumit̄ extrahit cibū an̄ digōnez ⁊ clisterizat̄ decoctio ei⁹ ad eminētiā ani ⁊ matricis

De Croco hortulano. C. clvij.

Crocus hortulan⁹. ¶ Natura. ¶ Est calidus i ꝓmo sic. in s̄o. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o est stipticitas eq̄lis cū maturatiōe. ¶ DEcoratio. ¶ Mūdificat pannū ⁊ morpheā. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Ponit̄ cū aceto sup ipetiginē. MEmbra capitis. Ex croco hortulano siluestri q̄n fit linimētū cū melle ꝯfert cola pueroꝝ.

De Calamento. C. clviij.

Calamentū q̇d est. Eius aliud ē fluuiale: ⁊ aliud mōtanū sil'e isopo i sapore: ⁊ sil'r folia ei⁹ sunt ei silia. Et ē alia spēs ei⁹ q̄ nomiat̄ albauium. Et ē q̄daz spēs eius q̄ uocat̄ calamētū hirci: ⁊ virtus ei⁹ ē sicut virtus alioꝝ acris: ⁊ virt⁹ sirupi ip̄ius ē sil'is virtuti sirupi alhabase. ⁊ calamētū q̇dem ē substātie subtilis ⁊ mōtanū forti⁹ ē fluuiali. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Subtiliat fortiter sua acuitate ⁊ amaritudine sui ⁊ ꝓprie siluestre. ⁊ ꝑ illud ē rubificatiuū vlceratiuū: ⁊ q̄n bibit̄ solū ꝓuocat sudorē: ⁊ calefacit vehemēter ꝑ id q̄d extrahit ex ꝓfundo corporis: ⁊ icidit ⁊ exiccat: ⁊ calefacit valde. ¶ DEcoratio. ¶ Q̄n decoquit̄ ⁊ ꝓprie quod recēs ē cum vino: ⁊ fit ex eo empl'm remouet vestigia nigra a corpore: ⁊ occultationē q̄ accidit sub oculo. ¶ VUlnera ⁊ vlcera ¶ Mōtanū ꝯfert rasure itestinoꝝ ⁊ rupture: ⁊ fit balneatio ex decoctiōe mōtani ad pruritū ⁊ scabiē.

¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Potus decoctiōis ei⁹ ꝯfert cōtractiōi lacertoꝝ ĩ carnib⁹ ⁊ extremitatib⁹ suis. Et qñq; fit ex eo emplm̄ ad sciaticā: ⁊ ad cutē ⁊ ꝑmutat cōplōnez: ⁊ extrahit ex ꝓfundo: ⁊ qñ comedit̄ ⁊ bibit̄ post ip̄m aq̄ casei dieb⁹ ꝯtinuis cōfert elephantie ⁊ varicib⁹. Et illud qd̄ noīat̄ fel albauiū. qñ bibit̄ ꝯfert spasmo ⁊ linit̄ ex eo podagra ⁊ ꝯfert: ⁊ suffumigat̄ cū eo: ⁊ ꝯfert potus calamēti lepre nō resolōne sua tm̄: sed sua īcisiōe ⁊ subtiliatione etiam. ¶ MEmbra capitis. ¶ Succus ei⁹ īterficit vermes ĩ aure. ⁊ ĩ ip̄o ē virt⁹ faciēdi soda. Et mōtanū q̇dem ꝯfert vlcerib⁹ oris: ⁊ extrahit sup̄fluitates ex utrisq; narib⁹: ⁊ illud qd̄ est adustū d̄ albauiuz strīgit gingiuas. ¶ MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Eius decoctio ꝯfert dilatatiōi anhelit⁹ ⁊ ē fortis ĩ extractiōe humoꝝ uiscosoꝝ ex pectore ꝓprie qū comedit̄ cū ficub⁹: ⁊ ꝯfert dolori lateꝝ. Et mōtanū q̇dem ē forti⁹ illo: ⁊ albauiuz facit illud totū. sup albauiū v̇o rorat̄ acetū ⁊ sumit̄ acetū ex eo quod ē vicini tēporis cū acetositate: et odorat ip̄m sincopizat⁹ ⁊ sanat̄: ⁊ calamētū hirci cōfert tremori cordis. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert paucitati appetitus ⁊ debilitati stomachi: ⁊ ꝓprie siluestre singultui: ⁊ ꝯfert patiētibus ictericiā cum abstersione ⁊ aptiōe sua ⁊ subtiliatiōe sua mlīcā ⁊ cholīcā: ⁊ silr̄ decoctio ei⁹: ⁊ qñq; fit balneatio ex decoctiōe mōtani ad illud: ⁊ sepat̄ ictericia: ꝯfert hydropisi qñ comedit̄ cū ficub⁹. ⁊ in mōtano q̇dem ē virt⁹ faciēdi appetitū cibi: ⁊ succ⁹ ei⁹ ē ꝯferēs hydropisi ēt: ⁊ albauiū sedat nauseā: ⁊ fit ex eo emplm̄ cū cerato sup splenē ⁊ extenuat eū: ⁊ silr̄ calamētū hirci: ⁊ ē vehemēter ꝯferēs tremori cordis stōi: ⁊ ꝯturbatiōi ⁊ nausee. MEmbra expulsiōis. ¶ Eius decoctio ꝓuocat vrinā: ⁊ cōfert dolori pūgitiuo vētris ⁊ colīce passioni: ⁊ qñ terit̄ cū dispōne sua: aut decoquit̄: ⁊ bibit̄ cū melle interficit fetū: ⁊ ꝓuocat mēstrua: ⁊ qñq; facit vomere phlā. ⁊ dixerūt q̇daz mōtanū abscīdit coitū ⁊ ꝓpe siluestre: ⁊ ꝓhibz pollutionē. Et siluestre q̇dez soluit vētrē sufficiēter ⁊ ꝯfert matrici: ⁊ īterficit vermes p̄cipue siluestre. Et mōtanū solōne educit choletā nigrā: ⁊ sit quod d̄ eo sumit̄ ĩ potu. xx. kirat cū iuleb: ⁊ illud qñq; opat̄ spēs calamēti siluestris: oīa illa ꝯfortant̄ qñ ꝑmiscent̄ cū aceto ⁊ rob pauco ⁊ recti⁹ q̇dez ē ut terat̄ ⁊ spargat̄ sup acetū cōmistū cū aq̄ ⁊ sale ⁊ bibat̄. ⁊ illud quod noīat̄ albauiū extrahit sup̄fluitates mlīcas ex via vrine: ⁊ calamētū siluestre qñq; opat̄ oīa illa. ¶ FEbres. ¶ Bibit̄ decoctio eius ⁊ ꝯfert rigori: ⁊ silr̄ iunctio ex oleo ĩ quo ip̄m ē decoctū. ¶ VEnena. ¶ Qñ bibit̄ aut ex eo fit emplm̄ ꝯfert pūcture vermiū venenosoꝝ ⁊ approximat liniri ex eo in illo opi cauteriū. ⁊ qñ ꝑmittit̄ ⁊ bibit̄ cū vino expellit venena mortalia. Et suffumigatio ex folijs eius fugat vermes venenosos. ⁊ qñ sternit̄ etiā. Et siluestre ē bonū pūcture scorpiōis. Et mōtanū qñ bibit̄ succus ei⁹ cū decocto ꝯfert morsui luporum.

De Cardamomo. C. clix.

CArdamomū q̇d est. Aliud ē magnū sicut cicer nigrū. Quod qū fragit̄ iterius hz granū albū mordicās līguā sicut cubebe ĩ q° ē aromaticitas: ⁊ aliud est ꝑuū sicut lens aromaticū etiā. ¶ Natura. ¶ Calm̄ ē ⁊ siccū in 3°. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o cū calefactiōe ē stipticitas ⁊ ꝓprie ĩ illo qd̄ hz caput: ⁊ ꝓprie in capite ip̄o. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert vomitui ⁊ nausee cū aq̄ masticis ⁊ vtriusq; granati.

De Cordumeni. C. clx.

COrdumeni. ¶ Natura. ¶ Calm̄ ē ⁊ siccū in 3°. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est ex rubificātibus: ⁊ ĩ ip̄o ē virtus liq̄factiua: ⁊ ꝓprietas ei⁹ ē ꝯfortare mēbra ītrinseca. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert scabiei ⁊ ipetigini linitū cū aceto. ¶ INstrumēta iūctura. ¶ Cōfert egritudinibus neruoꝝ ⁊ dolori anche ex phlāte: ⁊ ꝯfert palysi ⁊ cōtussiōi lacertoꝝ. ¶ MEmbª capitis. ¶ Cōfert epilīe bibitū ĩ aq̄. ¶ MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cordumeni ē mūdificatiuū pectoris sedatiuū tussis. ¶ MEmbra expl̄. ¶ Cōfert dolori pūgitiuo vētris ⁊ vermib⁹ ⁊ ascaridibus: ⁊ cum vino dolori renū ⁊ difficultati vrine. Et dat̄ ĩ potu de eo drakimet vnū cū cortice radicis lauri ad lapidē: ⁊ ei⁹ fumus interficit fetū. ¶ VEnena. ¶ Cōfert mordicatiōi scorpiōis ⁊ reliq̄s pūcturis. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponitur harmel ⁊ sq̇nantum.

De Calamo aromatico. C. clxi.

CAlamus aromatic⁹. ¶ ELEctio. ¶ Melior ē ille q̇ ē iacyncthini coloris ꝓpiquos hn̄s nodos: q̇ ĩ plīma fragit̄ frusta: ⁊ cuius cāna ē plena re silī tele arane: ⁊ ĩ admīstratiōe ei⁹ ē acuitas: ⁊ eius ꝯtritū ē boni odoris: ⁊ ē declinās ad citrinitatē ⁊ albedinē. ¶ Natura. ¶ Calid⁹ ē ⁊ siccus vsq; ad fm̄. ¶ OPErationes ⁊ ꝓpetates ¶ Est subtiliatiu⁹ ⁊ ĩ ip̄o ē stipticitas pauca cū acredine: ⁊ ĩ substātia ei⁹ sunt terreitas ⁊ acritas: ⁊ est bone cōmistiōis ad equalitatē ꝑtinēs: sed eius exiccatio ē maior. ⁊ ĩ ip̄o ē substātia subtil̄ sicut ĩ reliq̇s spēbus q̄ sunt ut pip ⁊ cinnamomū. ¶ DEcoratio. ¶ Cōfert occultatiōi sanguis mortui. APOstemata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Confert cōtritioni lacertoꝝ. ¶ MEmbra ocl̄i. ¶ Abstergit visuz. ¶ MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. Fit cū eo euaporatio ītraiectorio ĩ gutture: ⁊ ꝯfert tussi solus: aut cū gūma albotin. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cōfert apati epatis ⁊ stomachi cū melle ⁊ semīe apij: ⁊ ē valens ad timorē. ¶ MEmbra expl̄. ¶ Prouocat ambo: ⁊ ip̄e cū semīe apij ꝯfert renib⁹: ⁊ distillatiōi vrine ⁊ ꝯfert ei⁹ decoctio dolori matricis bibita ⁊ sedē° ĩ ea: ⁊ bibit̄ cū melle ⁊ seīe apij ad apata matricis.

De Centaurea. C. clxij.

CEntaurea q̇d est. Duaꝝ ē spēꝝ. s. maior ⁊ minor q̄ nascūt̄ ĩ fine veris ⁊ folia sunt sicut alethil: ⁊ grossa duas hz spēs albā ⁊ citrinā ĩ quoꝝ capitib⁹ ē viriditas: ⁊ plāta eius est magna sicut almekenesati: ⁊ ip̄ius potio ad febricitātes ē usq; ad. 3. ij. herba v̇o ei⁹ ē silīs albausegi mōtano ⁊ ē farecon: ⁊ eius folia sunt sicut folia rute: ⁊ assumit̄ qñq; succus ex ea q̄ ē uiridis: ⁊ qñq; ex ea q̄ ē sicca. decoquit̄ enī in aq̄ donec aqua eius virtutē assumat. deinde aq̄ illa rectificat̄. ¶ Natura. ¶ Calīa ē ⁊ sicca in 3°. ¶ OPErationes et ꝓprietates. ¶ In ip̄a sunt abstersio et stipticitas et acredo: et paꝝ dulcedinis ⁊ exiccatio: et ē sine mordicatiōe: ⁊ dicit̄ ꝙ si coquat̄ cū carne īcisa ꝯiūgit eā

VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Que recēs ē mūdificat vul
nera et sigillat vlcera antiq̄: et q̄ sicca ē ponit̄ i em
pl'is ⁊ cōsolidat fistulas et vlcera ꝓfunda: et vul-
nera mala: et qn̄ replent̄ fistule de centaurea et li-
gat̄ rectificat̄ eaꝝ dispō. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ.
Cōfert attritioni i lacertis ⁊ sanie i in eis. et minor
ꝓprie. Et qn̄q; cōfert clistere factū ex ea sciatice ⁊
dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ cōtusioni eoꝝ. sed minor ē ma
gis iuuatiua ad oīa illa. Qū g° illa soluit sol'one
educit aliq̄d sanguis subito: ⁊ qn̄q; fit clistere ex ci
nere eius cū aq̄ ad illud. ¶ MEmbra anhelit⁹ et
pectoris. ¶ Prohibet sputū sanguis pp suā stipti-
citatē: et ꝯfert q̄ grossa ē: ⁊ q̄ minuta difficultati an
helit⁹. ⁊ dat̄ i potu ď ea pōd⁹. ʒ. ij. cū vino i pleu
resi fria ⁊ sputo sanguis. MEmbra nutrimēti.
Cōfert oppilatiōi ep̄is ⁊ duritiei splenis. ¶ Mem
bra expl'. ¶ Prouocat mēstrua ⁊ extrahit fetū ⁊ i
terficit vermes ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ dat̄ i potu de ea
pond⁹. ʒ. ij. ad dolorē vētris pūgitiuū: ⁊ dolorez
matricis ⁊ ꝯfert colice. Et minoris q̄dem decoctio
qn̄q; soluēdo educit cū phl'ate ⁊ crudo hūore col'am
Et potus duaꝝ spēꝝ eius qn̄ supfluit educit sangui
nem sol'one ⁊ ꝓprie minoris.

De Cartamo. C. clxiij.

CArtam⁹ q̄d est. Alius ē domestic⁹: ⁊ ali⁹
siluestris. ¶ Natura. ¶ Qui siluestris
ē calidus ē in fo. sicc⁹ in 3°. ⁊ not⁹ ē cali-
dus i p̄mo siccus in fo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprieta
tes. ¶ Oleū ei⁹ ē ꝓpinquū oleo vrtice. verūtn̄ ē
debili⁹: ⁊ ē ex eis q̄ caseat̄ lac currēs: ⁊ nutrimētū
eius ē ml'te ꝓuitatis. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pe-
ctoris. ¶ Mūdificat pectus ⁊ clarificat vocē. ¶
MEmbra nutrimēti. ¶ Est malus stomacho ⁊ ip̄e
caseat lac in stō. ¶ MEmbra expl'. ¶ Cōfert co
lice ⁊ sol'one educit phl'a adustū qn̄ miscet̄ cū ficu-
bus aut melle: ⁊ ꝯfert coitui. Et oleū ei⁹ q̄ dome-
sticus ē soluit ventrē: ⁊ qn̄q; fit sol'o ꝑ ip̄z si ponat̄
medulla ḡnoꝝ ei⁹ i iure: aut fiat ex eo ⁊ ex ami-
gdalis ⁊ melle pill'e: ⁊ sit quod de eis i potu sumit̄
pond⁹ aur̄. iiij. ⁊ qn̄ sumūt de medulla ei⁹ ⁊ costo
⁊ amigdal' amaris tres anulusat: ⁊ anisi ⁊ nitri cu-
iusq; eoꝝ aur̄. cū ficub⁹ siccis ⁊ melle ⁊ recipit̄ de
eo nux: aut nuces due soluēdo educit aquositatem
⁊ qn̄q; fit ex eo natif ad illud: ⁊ ei⁹ ꝯfectio ē ut su-
mat̄ ⁊ ꝑmisceat̄ cū amigdalis excorticatis ⁊ aniso: et
melle decocto natifen: ⁊ sumat̄ ď eo sparsiz: ⁊ qn̄z
bibunt̄ de medulla eius recēte. ʒ. xx. Infuse i. lb.
aque cū. ʒ. x. penidiaꝝ albaꝝ tritaꝝ ⁊ sol'one edu
cit phl'a. ¶ VEnena. ¶ Cōferūt folia siluestris:
aut fructus ei⁹: aut amboꝝ cōmistio qn̄ i potu tri
buūt̄ cū vino ad pūcturā scorpiōis. Quidā aūt ho
mies dixerūt ꝙ si morsus tenuerit i ore suo folia
siluestris: ⁊ fructus ei⁹ nō sentiet dolorē. ⁊ qn̄ ea
a se ꝓiecerit redibit dolor.

De Chitran. C. clxiiij.

CHitran q̄d ē. Est arbor q̄ noiat̄ alscerbin
⁊ virt⁹ fumi ei⁹ ē sicut virtus fumi picis
⁊ fit ex eo oleū cui⁹ sepatio ē cū lana sicut
sepat̄ ex pice. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ⁊ siccca i q̄rto
¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Cōseruat corp⁹
mortuū ⁊ rubificat ⁊ cauterizat. ¶ DEcoratio.
Cōfert lendinib⁹ ⁊ pedicul': ⁊ iterficit vtrūq; ac̄o
ꝙ etiā i aialib⁹. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Fortez
efficit carnē laxaz: ⁊ ꝯfert scabiei usq; ad scabiē aia
liū: ⁊ ꝓprie eius oleū hn̄tib⁹ quattuor: ⁊ canib⁹ ⁊
camelis. INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert ꝯtussiōi
lacertoꝝ ⁊ aggregatiōi puris ⁊ sanguis i eis: ⁊ est
medicamē elephantie ⁊ varicib⁹ deglutitū ⁊ linitū
¶ MEmbra capitis. ¶ Est res maxia i sedando
soda frigidā linitū capiti. Et distillat̄ i aurē ⁊ iter
ficit vermes auris. Et distillat̄ cū aq̄ isopi i eam ad
tinitū ⁊ sonitū: ⁊ distillat̄ ď ip̄o cū aq̄ isopi i dentē
dolorosuz ⁊ sedat dolorē ei⁹: ⁊ ꝯfert dentib⁹ cor
rosis. ¶ MEmbra ocl'i. ¶ Acuit visuz ⁊ abster
git vestigia vlceꝝ i oculo. ¶ MEmbra anhelit⁹
⁊ pectoris. ¶ Linit̄ sup guttur ad ambas amigda-
las ⁊ dolores eaꝝ ⁊ ꝯfert deglutire ex eo. ʒ. i. s.
vlceribus pulmonis ⁊ sanat ea ⁊ ꝯfert tussi antiq̄.
MEmbra nutrimēti. ¶ Fructus arboris ei⁹ ē sto
macho malus. ¶ MEmbª expl'. ¶ Interficit ver
mes i viscerib⁹: ⁊ ꝓprie clisteri facto cū eo ⁊ iter
ficit vermes oēs. ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ iterficit fetū
⁊ corrūptt sp̄ma. ⁊ qn̄ linit̄ ex eo virga ante coitū
ꝓhibet ipregnationē. Et fructus eius q̄ noiat̄ scer
bin ē malus stomacho: ⁊ ꝯfert distillatiōi vrine.
VEnena. ¶ Fit ex eo empl'm sup morsuz serpētis
hn̄tis cornua: ⁊ dat̄ cū vino ad potū leporis mari-
ni: ⁊ soluit̄ i adipe cerui ⁊ liniūt ex eo mēbra ⁊ nō
approximāt eis venenosi vermes.

De Costo. C. clxv.

COstus q̄d est. Eius spēs sūt tres: vna eaꝝ
est arabic⁹: ⁊ ē albus lenis aromatic⁹. Et
fa ē indus q̄ ē magis lenis. Et iste amarus
est spēs ḡuis odoris q̄ noiat̄ gariofilatus. Et istarū
spēꝝ minor ē illa cui⁹ odor ē odor pini: ⁊ ē ad ni-
gredinē tendēs. Et q̄ de istis spēbus ē roman⁹ est
sil'is aseunir: ⁊ hz odorē latū. bon⁹ aūt costus qn̄z
falsificat̄ cū radicib⁹ enule duris: ⁊ pp illud n̄ mor
dicat linguā neq; hz odorē fortē. ¶ ELEctio. ¶
Melior ē ille q̄ ē albus rectus plen⁹ nō corrosus:
neq; fetidi odoris mordicās ⁊ liguā ledens. deinde
indus niger lenis ⁊ niger ascemius: ⁊ melior ē ma-
rin⁹ subtiles hn̄s cortices. ¶ Natura. ¶ Est cali
dus in 3° siccus i fo. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates
¶ In ip̄o ē q̄litas amara ⁊ acris valde: ⁊ cal'itas ⁊
acredo adeo ꝙ ip̄e vlcerat ⁊ ꝯfert oi mēbro qď in
diget calefactiōe: ⁊ ut ex eo extrahat̄ humor ex ꝓ-
fundo. ¶ DEcoratio. ¶ Abstergit panū cutis lini
tus cū aq̄ ⁊ melle. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ In ip̄o
ē vlceratio: ⁊ ille q̄ ē amar⁹ exiccat vlcera hūida.
¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert mollificatiōi
neruoꝝ et ꝯtritiōi lacertoꝝ: ⁊ ē bon⁹ sciatice suppo
situs ut empl'm. ¶ MEmbra capitis. ¶ Confert
lethargie. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶
Cōfert doloribus pectoris. ¶ MEmbra expl'.
Prouocat mēstrua bibitus ⁊ suffumigat⁹ i traiecto
rio: ⁊ iterficit fetū: ⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ extrahit asca
rides: ⁊ vermes: ⁊ dat vires ad coitū: ⁊ ip̄e sup-
ponit̄ ad dolores matricis ⁊ ꝯfert dolori matricis
frio bibit⁹: ⁊ sedēdo i decoctiōe ei⁹: ⁊ mouet nāz
qn̄ bibit̄ cū vino: ⁊ ip̄e nō dat vires ad coitū nisi
ꝓpter hūiditatē supfluā inflatiuā q̄ ē in ip̄o. ¶ FE-
bres. ¶ Cōfert rigori linitus cū oleo. ¶ VEnena
¶ Cōfert morsib⁹ oibus. s. morsui vipere ⁊ alijs
qn̄ bibit̄ cū vino: aut apsinthio. ¶ PERmutatio.
Loco eius ponit̄ piretri medietas pōderis ip̄ius.

De Crocoma. C. clxvi.

C Rocoma qd est. Dicit q̄ ē fex olei d̄ croco. ¶ ELEctio. ¶ Melior crocoma est illa q̄ ē boni odoris pōderosa nigra i qua nō sunt ligna: ⁊ qñ soluit tingit aquā colore croci: ⁊ qñ masticat̄ tingit dētes tictura vehemēti remanēte. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est calefactiua maturatiua. ¶ MEmbra oculi. ¶ Uirtus ei⁹ ē abstersiua ocli: ⁊ oleū ei⁹ ꝯfert tenebrositati ei⁹. ¶ MEmbª expl. ¶ Prouocat vrinam.

De Cambil. C. clxvij.

C Ambil qd est. Semē ē arenosuꝫ quod coopit rubedo q̄ ē minor rubedine lapidis i felle bouis repti. ¶ Natura. ¶ Calm ⁊ siccū est i 3°. ¶ OPEratiōes ⁊ ppetates. ¶ Fili⁹ Mesangue inq̄t i ip̄o est stipticitas vehemēs. ¶ MEmbra expl. ¶ Interficit vermes ⁊ ascarides ⁊ expellit eos.

De Climia auri. C. clxviij.

C Limia auri. ¶ ELEctio. ¶ Melior est illa que aurea est ut cincinus glaciei cineri cij coloris recēs ⁊ laminosa grossior. Natura. ¶ Est eq̄lis ad siccitatē declinās in 3°. OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Ipa ⁊ quod ablutū ē de ea sunt subtiliora climia argēti: ⁊ i ip̄a sūt exiccatio ⁊ abstersio. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Implet vulnera ⁊ mūdificat sordicies eoꝝ: ⁊ corrodit carnes eoꝝ additas: ⁊ icarnat vulnera fraudulēta. MEmbra oculi. ¶ Cōfert albugini ocl'i ⁊ initio aque ⁊ ꝯfortat oculum.

De Climia argēti. C. clxix.

C Limia argēti qd est. Qñq3 assumit̄ climia ex auro ⁊ argēto: ⁊ qñq3 assumit ex ere ⁊ ex marchasita: ⁊ ē fex q̄ eleuat̄ sup locū i q° fundit̄ aut fum⁹: ⁊ illud qd̄ submergit̄ ē lamio suꝫ. ¶ Natura. ¶ Est pxima climie auri: sed est frior. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ In ip̄a sūt exiccatio ⁊ abstersio cū eq̄litate absq3 mordicatiōe ⁊ pprie qd̄ ablutū ē de ea: ⁊ ē ꝯueniētior i empl'is ⁊ ei⁹ exiccatio ⁊ abstersio i corporib⁹ tp̄ratis sunt min⁹ q̄ i duras hñtib⁹ carnes. UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert vlnerib⁹ ⁊ vlcerib⁹ difficilibus ⁊ hūidis puluerizata in empl'is.

De Calcato. C. clxx.

C Alcatū. ¶ Natura. ¶ Calm ē ⁊ siccū ad q̄rtū. ¶ OPErationes ⁊ pprietates. ¶ Est exiccaᵐ iduratiuū ispissatiᵐ corporis ⁊ i ip̄o sunt ꝯstrictio ⁊ adustio. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert fistulis nasi. ¶ MEmbra capitis ¶ Prohibet fluxū sanguis nariū: ⁊ qñ de eo distillat̄ vna stilla dissoluto i aq̄ i nares mūdificat caput ⁊ radix ei⁹ ē de sūma medicinaꝝ mūdificatiuꝫ aurē ꝯferēs doloribus ei⁹ frigidis ⁊ iterficit uermes. MEmbra expl. ¶ Dat i potu. 3. de eo cū melle ad vermes ⁊ ascarides. ¶ UEnena. ¶ Expellit nocumentum fungoꝝ.

De Colcotar. C. clxxi.

C Olcotar qd est. Inq̄t Gal'. alcalcadis qñq3 cōuertit̄ ⁊ fit colcotar. ¶ Natura. ¶ Est calm ⁊ siccū i 3°. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ In ip̄o sunt adustio vehemēs ⁊ ꝯstrictio cursuū sanguineoꝝ ⁊ exiccatio: ⁊ adustū est pl'ime exiccatiōis ⁊ minoris mordicatiōis ⁊ i ip̄o ē cū stipticitate pl'ima calitas pl'ima. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert formice ⁊ herisipile qñ linit̄ cū aq̄ coriādri: ⁊ pulueriȝat̄ sup fraudulētū ⁊ ambulatiᵐ ⁊ adurit carnē additam: ⁊ facit euenire escarā. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cōfert fluxui sanguis nariū ⁊ apatib⁹ gingiue. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert apati gauonis. ¶ MEmbra ocl'i. Ponit̄ i alcofol ad abstergēdū ⁊ subtiliandū grossitudinē palpebraꝝ. ¶ MEmbra expl'. ¶ Prohibꝫ fluxum matricis.

De Canebiri. C. clxxij.

C Anebiri. ¶ Natura. ¶ Est calm i p̄mo OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est subtile abstersiuū icisiuū. Inq̄t Paulus. generat m'l'iaꝫ ⁊ pprie illud quod coquit̄ cū sale. ¶ DEcoratio. ¶ Abstergit panū ⁊ morphea: ⁊ ſm veritatē ē res magis iuuātia ad sordiciem. comestū eni ⁊ suppositū ut empl'm remouet ip̄m i dieb⁹ paucis ⁊ h° sciūt arabes. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Qñ ex folijs ei⁹ fit empl'm cōfert vlcerib⁹ fraudulētis in mamilla: ¶ Membra capitis. ¶ Qū ex ei⁹ radice fit capꝑurgiū ꝯfert hūiditatib⁹ grossis i cerebro ¶ MEmbª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Apit oppilationes pulmonis ⁊ mūdificat ip̄m. ¶ MEmbª nutrimēti. ¶ Apit oppilatiōes ep̄is ⁊ splenis. ¶ MEmbra expl'. ¶ Aqua ei⁹ soluit ventrē: ⁊ ē empl'm ad hemorroidas: ⁊ remouet dolorē vētris pūgitiuuꝫ ⁊ r̄soluit duritiē matricis: ⁊ extrahit chimos grossos malos: ⁊ apit oppilatiōes ep̄is ⁊ splenis. ¶ UEnena. ¶ Alcanebiri ē empl'm cōueniēs vermibus venenosis omnibus.

De Cuso. C. clxxiij.

C Usus qd est. Ei⁹ spēs sunt tres: nigra: alba: ⁊ rubea: ⁊ oēs sunt acres ⁊ stiptice: ⁊ vna q̄deꝫ spēꝝ ei⁹ ē q̄ddam qd̄ noiat̄ laudanū. Et cusus q̄dem i radice ē laudanū: aut aliud ambo enī sunt ppinquaꝝ dispōnū. ¶ Natura. Nā ei⁹ ad calitatē declinat: ⁊ fortasse i q̄busdā generib⁹ ei⁹ ē frigus. sed laudanū ip̄m ē calm in fine tertij. ¶ OPEratiōes ⁊ pprietates. ¶ Est nociu⁹ neruis: ⁊ i ip̄o ē stipticitas: ⁊ pprie i folijs eius et i floribus ip̄ius est ꝯstrictio. Ille v̄o q̄ ex tota eius sūma noiat̄ laudanū ē calefactiu⁹ apitiu⁹ orificioꝝ venaꝝ ⁊ lenificatiu⁹. ¶ DEcoratio. ¶ Lacbryma eius ē iterficiēs pediculos abstersiua. Laudanū aūt cū vino ⁊ oxymelle abstergit uestigia ulceꝝ ⁊ aspitatē eoꝝ: ⁊ qñ miscet̄ cū vino ⁊ myrrha: ⁊ oleo de myrto phibet casū capilloꝝ. verūtñ nō ꝑuenit ad hoc ut ꝯferat eis q̄ sunt sicut alopitia qm̄ ei⁹ r̄soluo ē pauca. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Decoctio eius cū vino ꝯfert pl'imū vlcerib⁹: ⁊ fit ex eo empl'm ⁊ ꝯfert ambulatiōi fraudulenti: ⁊ fit ex eo ceratū ad adustionē ignis. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Nocet neruis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qñ administrat̄ succus ei⁹ cū oleo irino ⁊ melle ⁊ nitro soluit sodā antiquā. Et qñ accipit̄ succus ei⁹ q̄ niger ē ⁊ calefit in cortice ḡnati ⁊ distillat̄ i aurē diuersaꝫ pti dētis dolorosi cōfert. Et capꝑurgiū factū ex aq̄ eius est bonū ad purgandū caput: ⁊ sanat cursuꝫ antiquꝫ ad aurē: ⁊ exiccat vlcera ei⁹. ¶ MEmbra nutrim̄ti Qñ ex recēti fit empl'm spleni cum aceto ꝯfert. ¶ MEmbra expl'. ¶ Qñ bibunt̄ tres anulusat de flore albi cū vino ꝯfert dysenterie: ⁊ bibat i die bis

⁊ qñ fit ex eo qđ recēs ē emplm̄ ⁊ ex capitibꝰ eius ꝓuocat mēstrua. Et qñ fit ex eo suffumigatio post purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet impꝑgnationē. Et ille q̇ puus ē qũ supponit̃ ex pte capitis eius ꝓuocat mē strua ⁊ exttrahit fetũ. Et ex laudano q̇dem fit suffuigatio ad secũdinā: ⁊ ut abortũ faciat: ⁊ flos eiꝰ stringit nāz. Venena. Qñ bibit̃ radix eiꝰ cũ aceto ⁊ vino ꝯfert morsui rutele.

De Canabe. C. clxxiiij.

Canabs. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Semē eius fugat vētositates ⁊ exiccat. et ē difficil' digōnis: ⁊ mali humoris: ⁊ fortis calefactiōis. ⁊ qđ frixũ ē est minoris nocumēti sed sirupus acetosus de zuccaro expellit eius nocumentũ. Apostemata ⁊ bothor. Ex decoctiōe radicis eiꝰ q̇ ē silvestris fit empl'z apatibꝰ cal'is ⁊ herisipile. Membª capitis. Cōferũt succꝰ eiꝰ ⁊ oleũ ip̄ius dolori auris. Et lavat̃ cũ succo folioꝝ eius cap̄. ⁊ ꝯfert furfuribꝰ. Et semē eiꝰ facit soda pp vehemētiā calefactiōis ⁊ vaporationē ip̄ius. Membra nutrimēti. Grana eius sunt difficil' digōnis ⁊ sunt mala stomacho. Membª expl'. Ex corticibꝰ eiꝰ qñ pl'mũ sumit̃ ip̄e itersecat spma

De Chimolea. C. clxxv.

Chimolea q̇d ē. Est lamiosa sicut mai mor alba splēdida bona i sapore suo ē cal'oreitas. Et de ip̄a ē q̇dam q̄ splēdorē nō hēt. ōis velociter ē frāgibilis. Vulnera ⁊ ulcera. Cōfert adustiōi ignis ꝓprie cũ aq̄ ⁊ aceto: ⁊ quod ē ex ea adustũ ⁊ lotũ ꝯfert vlceribꝰ difficilibus ad incarnandum.

De Culcasia. C. clxxvi.

Culcasia q̇d est. Est plāta i q̄ ē assil'atio de alusnē. Natura. Cal'a ē ⁊ sicca i p̄mo OPErationes ⁊ ꝓpetates. In ip̄a ē sal sedo cũ stipticitate: ⁊ ptes eius nō sunt sil'es ⁊ ē cuz īflatiōe pauca. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Fit ex ea gargarismꝰ cũ lacte ⁊ sale ip̄iꝰ: ⁊ i egypto decoquit̃ cũ ea caro ⁊ frigit̃ cũ ol'o ⁊ ē cibus illic. Membra nutrimēti. Bol'one educit aquā citrinā: ⁊ ꝓprie semē eiꝰ ⁊ succꝰ ip̄ius ⁊ minoret̃ ex ea ut nō debilitet. Membra expl'. Provocat vrinā ⁊ gnāt spma ⁊ expellit chol'am ⁊ aquositatē cum facilitate. ⁊ potus ip̄iꝰ fit ab vna tertia libre vniꝰ vsq̧ ad duas tertias libre.

De Charta. C. clxxvij.

Chartas. Natura. Cal'a ē i p̄mo sicca i s̄o. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Prohibet qđ adustũ ē đ ea fluxũ sanguis. Apostemata ⁊ bothor. Quod de ea adustũ ē ꝓhibet sahafat. Membra capitis. Quod de ea adustũ ē ꝓhibet fluxũ sanguis nariũ.

De Cataf. C. clxxviij.

Cataf q̇d est. Est illud quod dicit̃ chrysolocāna. Natura. Est cal'a ad s̄m hũida i ip̄o. OPErationes ⁊ ꝓprietates. In semie eiꝰ ē virtus lavatiā hñtiũ choleram.

De Cucurbita. C. clxxix.

Cucurbita. Natura. Est fria ⁊ hũida in s̄o. OPEratationes ⁊ ꝓprietates. Illa que ē elixata nutrit aliquātulũ: ⁊ est velocis descēsiōis si nō corrũpit ante digōnem pp caz aliquā: ⁊ nō generat̃ ex ea humor malus: aut si corrũpit̃ i stomacho: ⁊ miscet̃ ei humor malus: est tarde ꝯsistētie sicut reliq̇ fructus. ⁊ humor q̇ ex ea generat̃ ē īsipidus nisi dñet̃ ei aliq̇d quod sibi sit cōmistũ. nā si cũ cydonijs ꝯmiscet̃ humor eiꝰ ē laudabilis chol'icis. ⁊ sil'r si aq̄ acreste ⁊ aque ḡnati. veꝝ nocumētũ qđ ip̄a affert colon duplicat̃: ⁊ de ꝓpetate quidem eius est q'generat̃ ex ea nutrimentuz homogeneuz ei quod ei associatur. Nam si comedat̃ cũ sinapi generat̃ ex ea humor malus acris: aut cũ sale generat̃ ex ea hũor salsus: aut cũ stipticis generat̃ ex ea humor stipticus: ⁊ ē oīo nocitiua q̇bus dñat̃ ml'ia ⁊ phl'a ⁊ bona chol'icis. ⁊ illa q̇dem q̄ est romana nō īgredit̃ i medicis neq̧ aliq̇d īprimit infrigidatiōis: neq̧ calefactionis: sed qñq̧ admīstrat̃ pp delectationē. Membra capitis. Succus eiꝰ sedat dolorē auris cal'm: ⁊ ꝓprie cũ oleo rosaceo: ⁊ ꝯfert apatibꝰ cerebri ⁊ sirsen: ⁊ est ꝯferēs dolori gutturis. Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Sauich cucurbite ꝯfert tussi ⁊ dolori pectoris factis ex cal'itate. Membª nutrimēti. Eius decoctio ꝯfert sup̄fluitatibꝰ calidis ī stomacho ⁊ removet eas: ⁊ similit̃ vinũ effusuz ī vacuitatē eius deinde admīstratũ: ⁊ fit ex succo eiꝰ cap̄purgiũ ad dolorē dentiũ valde: ⁊ abscidit sitim: ⁊ ē ex eis q̄ gnānt egritudinē stōi valde ut ita stōachis pueroꝝ ⁊ adolescentiũ: ⁊ nō ē medicamē nocumēti stōi nisi vomitus: ⁊ nocumentũ qđ affert colon maximũ ē Membra expul. Qñ eiꝰ aqua coquit̃ cũ melle ⁊ ponit̃ i ip̄a nitrũ lenit ventrē: ⁊ sil'r qñ sepelit̃ in prunis ⁊ decoquit̃ sicut ē ⁊ bibit̃ eiꝰ aq̄ cũ zuccaro ip̄a vehemēter nocet ītestinis ⁊ colō ꝓprie. Febres. Cōfert febribꝰ chol'icis.

De Cucumere. C. clxxx.

Cucumer q̇d est. Semē eiꝰ ē meliꝰ semie citroli: ⁊ ille q̇ ē melior ⁊ subtilior ē maturus. Natura. Frigidus ē ⁊ hũidus ad s̄m. OPErationes ⁊ ꝓprietates. Sedat caliditatē ⁊ cholerā: sed eiꝰ chimꝰ ē malus p̄paratus ad putrefactionē: ⁊ excitās putrefactionē ⁊ febres pravas. batheca v̇o ē velocioris corruptōis q̄ ip̄e. ⁊ i eo q̇dez q̇ maturꝰ ē: est abstersio ⁊ semē eiꝰ est meliꝰ semie citroli. Citrolꝰ v̇o lōgioris ē digōnis ⁊ discurrit ī venis crudus ⁊ generat febres chronicas cuiꝰ q̇dem nocumētũ expellit ameos: a vehemētia īflationis stōi. Apostemata ⁊ bothor. Ponũt folia eiꝰ cũ melle sup scere phl'aticũ ⁊ ꝯfert ei. Membra capitis. Qñ hñtes sincopiz calidā ip̄m odorat̃ reviviscũt. Membª nutrimēti. Qñ admīstrat̃ sedat sitim ⁊ ē bonꝰ stomacho verũtñ ip̄e raro digerit̃ bene: ⁊ qñ bibunt̃ de radice eius duo anulusat cũ hydromelle facit vomerere humorē subtilē. Membra expul. In ip̄o sunt ꝓvocatio ⁊ lenificatio: ⁊ ꝯfert doloribꝰ testiculoꝝ ⁊ ē cōveniēs vesice: sed ē minor batheca i ꝓvocatiōe. Venena. Folia eius ꝯferũt morsui canis rabiosi.

De Cucumere asinino. C. clxxxi.

Cucumer asininꝰ quid est. Est arbor cuiꝰ colligitur succus hoc modo. Accipit̃ eius fructus i fine estatis postq̄ ē citrinꝰ ⁊ suspendit̃ in pāno ut curat eius aqua ⁊ collet̃ ⁊ exiccat̃ in scutella sup cinerē: ⁊ ponit̃ sup tabulā ī vmbra ELEctio. Bonꝰ ē ille q̇ ē citrinus rectus sicut cucumer vere amaritudinis. Et bonꝰ succus ē ille q̄

est albus planus q̄ ē similis cepe: ⁊ sup quē iam p̄te
rīt anus. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ siccus in 3°
¶ OPEratiões ⁊ p̄prietates. ¶ Est subtilis reso
lutiu⁹ ⁊ radix ⁊ folia ei⁹ ⁊ fructus ip̄ius absterḡut
⁊ resoluūt ⁊ exiccāt cortex eius magis: ⁊ virt⁹ suc
ci radicis ⁊ fructus ip̄ius ē vna. ¶ DEcoratio. ¶
Succus eius aut succus radicis ⁊ folioꝝ ip̄ius ꝯfert
ictericie. Et pulueriʒatio ei⁹ quod de ip̄o siccū est
delet vestigia in ꝯsolidatiōibus nigra ⁊ mūdificat
sordiciē faciei. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Qū fit
ex radice ip̄ius empl'm cū farina ordei resoluit om̄e
ap̄a phl'aticū antiquū: ⁊ ē disruptiuū exituraꝝ p̄pe
cū gūma alboti ⁊ p̄prie succus ei⁹. ¶ VUlnera ⁊
vlcera. ¶ Quādo pulueriʒat̄ quod de eo siccū est
sup scabieʒ ⁊ ipetiginem ꝯfert eis. ¶ INstrumēta
iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dorib⁹ iūcturaꝝ. ⁊ eius deco
ctio clisteriʒata ꝯfert sciatice. ⁊ fit ex eo empl'm cū
aceto sup podagrā. ¶ MEmbra capitis. ¶ Suc
cus eius resoluit emigraneā grossaʒ cap̄purgio fcō
ex eo cū lacte. Et liniant̄ cū eo nares cū lacte euacu
abit sup̄fluitates pl'imas. Et ꝯfert galeate passioni
⁊ soda antique. Et succus q̇dem folioꝝ eius est de
bilior. Qūq̄ȝ distillat̄ succ⁹ ī aurē sedat ei⁹ dolorē
¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Solo cū suc
co ei⁹ facta vehemētis est iuuamēti ei qui anhelit⁹
malitiā habet. ⁊ linit̄ palatū ad p̄focationē phl'aticā
ex succo eius cū melle ⁊ oleo. ¶ MEmbra nutri
menti. ¶ Cōfert hydropisi extrahendo aquositatē
mirabilit̄ sine nocumēto qn̄ i potu dat̄ d̄ radice ei⁹
anulusat vnus ⁊ scemis. Et qn̄ d̄coquit̄ media lb.
eius cū duob⁹ kist vini: ⁊ dant̄ in potu oī die tres
anulusat vsq̄ȝ ad. v. ⁊ qn̄ assumit̄ de radice eius
anulusat. i. ʒ. aut d̄ cortice eius q̄rta sēcsune ī die
facit vomere phl'a ⁊ chol'am rubeā. Et bibit̄ cū aq̄
mellis: ⁊ ꝯfert vehemēter ⁊ manifeste: ⁊ p̄uocat
ambo facile sine lesione: ⁊ nō est stomacho nociu⁹
Ex eis aūt q̄ faciūt solutionē q̄ eo fit bona ē vt suc
co ei⁹ duplū salis admisceat̄. deinde fiat̄ inde pill'e
sicut herbus ⁊ bibant̄ cū aqua. in vomitu aūt sumi
tur aliq̇d de eo dissolutū aqua: ⁊ linit̄ ex eo radix
lingue ⁊ quod sequit̄ ip̄am. Et si vis ut velocius
fiat ⁊ fortius fiat illud ex eo cū oleo: ⁊ oleo de li-
lio. Et si sup̄fluit det̄ i potu ei q̇ bibit vinū cū oleo
qm̄ q̇escere facit statim. Si aūt non cōfert det̄ sa-
uich de ordeo cū aqua fria ⁊ aceto. ¶ MEmbra
expulsiōis. ¶ Solutōe educit phl'a ⁊ sanguinē. Et
succus eius p̄uocat vrinā ⁊ mēstrua ⁊ corrūpit fe-
tum suppositus.

De Cornu. clxxxij.

CОrnu q̇d est. Cornu cerui ⁊ capre adustū
abstergit dentes fortiter ⁊ stringit gin-
giuā: ⁊ sedat dolorē gingiue inflate: ⁊ oʒ
ut adurat̄ donec albescat. ¶ MEmbra oculi. ¶
Cornu cerui adustū albificatū sicut sal ablutū p̄hi-
bet mās ab oculo. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Cornu cerui adustū ablutū sputo sanguinis
ꝯfert. ¶ MEmbra nutrimēti. Detumescere fa-
cit latus: ⁊ nō nocet stomacho ⁊ ꝯfert ictericie. ¶
MEmbra expulsionis. ¶ Cornu cerui adustū a-
blutū ꝯfert dysenterie.

De Curace. C. clxxxiij.

CUracis quid est. Est vrtica

De Catatu. C. clxxxiiij.

CAtatu. ¶ Natura. ¶ Est debilis cal'ita-
tis ⁊ vehemētis siccitatis. ¶ OPEratiões
⁊ p̄prietates. ¶ Snāt ml'iam. ¶ MEm
bra nutrimēti. ¶ Cōfert hydropisi. ¶ MEmbᵃ
expulsiōis. ¶ Cōfert solutiōi ventris.

De Cokio. C. clxxxv.

COkium q̇d est. Est aīal marinū cui⁹ vir-
tus ē p̄pinqua virtuti aīalis castorei. ¶
MEmbra capitis. ¶ Caro eius confert
epil'ie. ¶ MEmbra expl'. ¶ Confert p̄focationi
matricis.

De Cubugi. C. clxxxvi.

CUbugi q̇d est. Attuiugi coicat ei ī formis
suis. ¶ Natura. ¶ Caro eius ē de sub-
tiliorib⁹ carnibus. ¶ DEcoratio. ¶ Ca
ro eius ipinguat. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris
¶ Caro eius abstergit cor. ¶ MEmbra nutrimē
ti. ¶ Cōfert caro alcubugi hydropisi ⁊ ꝯfert sto-
macho. ¶ MEmbra expl'. ¶ Caro eius est leuis ⁊
stringit ⁊ augmētū facit in coitu.

De Cambura. C. clxxxvij.

CAmbura. ¶ MEmbra nutrimēti. Qū
digerit̄ nutrit pl'imū: sʒ ē tarde digōnis.
¶ De Cathimūkureis. C. clxxxviij. ¶

CAthimūkureis. Dictū ē in capl'o de nun.
MEmbra expulsiōis. ¶ Est bonū vlce
ribus renū ⁊ vesice.

De Calab. C. clxxxix

CAlab q̇d est. Est almes indū: ⁊ ē sil'e semi
ni lini ⁊ mai⁹ aliquātulū ad cinereitatē de
clinās. ¶ Natura. ¶ Est frigidū in ho:
hūidū in p̄mo. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Delet
singultū. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Frāgit lapi
dē renū ⁊ vesice: ⁊ ē bonū solutioni ventris.

De Caisur. C. cxc.

CAisur q̇d est. Est alased: ⁊ iam dictuʒ est
de eo in capl'o spumemaris.

De Cot. C. cxci.

COt q̇d ē. Est alistiscat ⁊ noiat̄ etiā alfassa
sat. s. viridis: ⁊ ē cibus aīaliū omniū.
INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Oleū alcot est
res magis ꝯferēs tremori: ⁊ remouet eū f'm om̄s

De Cinere. C. cxcij.

CInis. ¶ OPErationes et p̄p̄etates.
Ois est abstersiu⁹ exiccatiu⁹ q̄uis diuer
sificet̄: et ablutio minuit ei⁹ abstersionē:
⁊ acq̇rit ei glutinationē ⁊ exiccationē sine mordica-
tione. Aqua v̇o cineris ī gredit̄ in medicinis putre-
faciētibus. Et fortior eaꝝ ē cinis fici ⁊ lacticinij. Et
abstersio reliq̄ꝝ aquaꝝ cineris ⁊ siccitas sunt mino-
res q̄ istaꝝ duaꝝ. ⁊ cinis almeʒerion ē abstersiuus
⁊ putrefactiu⁹: ⁊ cinis lignoꝝ stipticoꝝ sicut quer-
cus ⁊ reliquoꝝ retinet senguinē. ¶ APOstemata
⁊ bothor. Cinis alathabagi sup scabiē ⁊ ipetiginē
linit̄ ⁊ ꝯfert. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cinis almeʒe
rion acuit visum. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Cinis almeʒerion ꝯfert sq̇nantie ⁊ p̄prie cū
diahirundinis.

De Cera. C. cxciij.

CEra q̇d est. Dicta est i capl'o de mim.
MEmbra expulsiōis. ¶ Addit in coitu
⁊ prouocat.

De Capillo algul. C. cxciiij.

Capillus algul q̇d est. Est plāta q̄ cum suis
eradicat̄ venis ⁊ color ipsius ē inter rube
dinē ⁊ nigredinē ⁊ uene eius ⁊ supma eiꝰ
sunt plana curuata. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ sic
cus. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris: ¶ Mū-
dificat pectus ⁊ pulmonem.

De capillis. C. cxcv.

Capilli. ¶ Natura. ¶ Capilli adusti sunt
calefactiui ⁊ exiccatiui fortiter. ¶ Deco
ratio. ¶ Adusti abstergūt dentes: ⁊ aqua
eoꝝ facit nasci capillos. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶
Exiccāt capilli adusti vlcera hūida ⁊ sordida ⁊ tre
mula fortiter. ¶ Membra capitis. ¶ Capilli adu
sti abstergūt dentes. ¶ Uenena. ¶ Capilli hoīs cū
aceto ī modū empl'i ponūt sup morsū canis rabiosi

De Casurudar. C. cxcvi.

Casurudar q̇d est. Mesaugue inq̇t est ga-
lange. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ⁊ siccū.
Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est reso-
lutiuū liquefactiuū. ¶ Membra expulsiōis.
Cōfert colice ⁊ dolori renū: ⁊ augmētū efficit ī coi
tu: ⁊ plimū ꝓprietatis eiꝰ ē ī dolore renum.

De Casia fistula. C. cxcvii.

Casia fistula q̇d ē. Alia ē kebulia: alia egyp
tia. ¶ Electio. ¶ Melior ē illa que su
mit̄ a cāna: ⁊ q̄ est splēdidior ⁊ pinguior.
Et melior cāna ipsius ē illa q̄ splēdida ē ⁊ plana. ¶
Natura. ¶ Est eq̄lis ī caliditate ⁊ siccitate ⁊ ē hūi
da. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiua
lenitiua. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apā
tibꝰ cal'is ī viscéribꝰ: ⁊ ꝓprie gutture qn̄ ex ea fit
gargarismus cū aqua solatri: ⁊ linit̄ sup apāta du-
ra: ⁊ ꝯfert eis. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Liniūt̄
ex ea podagra ⁊ iūcture dolorose. ¶ Membª an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Qn̄ dissoluit̄ manibus in aq̄
coriandri hūidi cū spuma psiliĳ: ⁊ deinde fit ex ea
gargarismus ꝯfert p̄focatiōi. ¶ Membra nutri-
mēti. ¶ Mūdificat epar ⁊ ꝯfert ictericie ⁊ dolori
epatis. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Est lenificatiua
ventris. Et educit chol'am adustā ⁊ phl'a: ⁊ soluit
sine nocumēto ⁊ absq̧ mordicatiōe adeo ꝙ ipsa est
cōueniēs p̄gnantibus: ⁊ soluit eas. ¶ Permuta
tio. ¶ Loco eius ponit̄ pondus. ʒ. ipsius de terenia
bi: ⁊ triplū pōderis ipsius de carne passe: ⁊ octaua
pōderis ipsius de turbit. Et qn̄q̧ ponit̄ loco passe
li quiricia.

De Carnub. C. cxcviii.

Carnub. ¶ Electio. ¶ Melior ē illa q̄
ē d̄ scemi alnabathia. ¶ Natura. ¶ Naba
thia ē vehemētioris siccitatis ⁊ frigidita-
tis. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Illa q̄ est de
scemi ē exiccatiua stiptica: ⁊ sil'r fructus eius. veꝝ
tñ ī ipsa est dulcedo ⁊ cū hoc stringit. Et nabathia q̄
dem ē vehemētioris siccitatis ⁊ exiccatiōis: ⁊ non
mordicat. Et nabathia comedit̄ hūida: ⁊ hūor eiꝰ
ē grauis malus. ¶ Decoratio. ¶ Qn̄ fricant̄ ver
ruce cū carnub nabathia īmatura vehement̄ delet
eas oīo. ¶ Membra capitis. ¶ Collutio eiꝰ ex
decoctiōe eius ē bona dolori dentiū. ¶ Membª
nutrimēti. ¶ Illa q̄ est de scemi hūida stomacho
mala ē ⁊ nō digerit̄: ⁊ sicca est tardioris digōnis ⁊
descensiōis. Inq̇t Gal'. medulla huiꝰ fructus non
defert̄ ad regionē aliā. ⁊ aliembut ē bona ictericie

Membra expulsiōis. ¶ Encatisma in decoctione
eius factū ꝯfortat anū: ⁊ in ipsa ē ꝓuocatio: ⁊ ꝓprie
q̄ nutrita est cū cōgelato vue: ⁊ illa d̄ scemi q̄ hu-
mida ē soluit ⁊ sicca stringit: ⁊ ꝯfert solutiōi ven-
tris. Et nabathia ꝯfert fluxui mēstruoꝝ supfluo co
mesta ⁊ supposita. Et aliembut ē bona dolori ven
tris pūgitiuo ⁊ solutioui.

De Cubeze. C. cxcix.

Cubeze q̇d est. Est spēs malue: ⁊ dicūt q̇-
dam ꝙ cubeze ē siluestris: ⁊ muluchia est
domestica. Et cubeze q̇dem ē spēs q̄dam
que dicit̄ muluchia arborea: ⁊ ipsa ē altea ⁊ ē olus
iudaicū: ⁊ nō est longū q̇n sit spēs eius: ⁊ ē melior
que sit ī ipsa. ¶ Electio. ¶ Siluestris ē subtilior
⁊ siccior: ⁊ fortitudo aqueitatis domestice mino-
rat ex virtute eius. ¶ Natura. ¶ Est frigida et
hūida in p̄mo dicit̄ ꝙ domestica ē cal'a ⁊ sicca: ⁊ hꝰ
q̇dez verbi dictor fuit Paulus: ⁊ videt̄ ꝙ fuit eiꝰ
intentio ad olus iudaicū q̄m ipm̄ noīat̄ almuluchia
¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsa ē lenifica
tio: ⁊ ē subtilior q̄ꝫ atriplex: ⁊ grossior sicla silue-
stri: ⁊ subtilior ⁊ siccior: ⁊ dicit̄ ꝙ domestica cale
facit parūp ⁊ descendit velociter ꝓpter hūiditatez
⁊ viscositatē suā: ⁊ ꝓprie cū almuri ⁊ oleo: ⁊ ē eq̄
lis digestiōis: ⁊ eius hūieitas ſm ꝙ dicit̄ est gros-
sior hūiditate lactuce. Inq̇t Paulus. ⁊ ipsa ꝯstringit
⁊ carmīat ⁊ resoluit sine mordicatiōe: ⁊ videt̄ ꝙ
ipse voluit ꝑ illud olus iudaicum. ¶ Apostemata
⁊ bothor. ¶ Ipsa confert formice ⁊ herisipile: fo-
lia siluestris cum oliuis ꝯferūt adustiōi ignis: ⁊ sil'r
eius decoctio embrocata. ⁊ domestica q̇dem ꝯfert
īceptioni apātis calidi ⁊ additioni eius. ¶ Uulne
ra ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ masticat̄ cū sale cruda ⁊ ponit̄
sup fistulas ꝯfert eis ⁊ ꝓprie paruis ⁊ ī oculo.
Membra capitis. ¶ Fit ex ea empl'm vlceribꝰ ca
pitis cū vrina ⁊ ꝯfert eis valde ⁊ masticat̄ ad cola
¶ Membra oculi. ¶ Qn̄ masticant̄ folia eius ⁊
admistrant̄ ex eis cum pauco sale mūdificat fistulas
oculi ⁊ facit nasci carnē. ¶ Membra anhelitus et
pectoris. ¶ Folia ⁊ flos eius leniūt pectus: ⁊ faciūt
exuberare lac ⁊ sedant tussim euenientē a caliditate
⁊ siccitate: ⁊ semē eius ē illud quod de ea ē melius
in remouēdo aspitatē pectoris. ¶ Membra nu-
trimēti. ¶ Domestica ē mala stomacho: ⁊ in ipsa ē
aptio epatis. ¶ Membra expulsiōis ¶ Flos eiꝰ
ꝯfert vlceribus renū ⁊ vesice bibitū cū oleo ⁊ lini
tū. Et semē muluchie ꝯfert rasure ⁊ ulceribꝰ itesti
noꝝ. Et rami alcubeze domestice ꝯferūt itestinis ⁊
vesice leniēdo nām ⁊ doloribꝰ eoꝝ. ⁊ illud qn̄ bi
bit̄ aqua eoꝝ: ⁊ fit ex ea sirupus. Et eius decoctio
cōfert duritiebus matricis sedendo ī ea: ⁊ faciēdo
cū ea enema. Et ī ipsa est virtus ꝓuocās vrinā. Et
de alcubeze q̇dem siluestri q̄ cū sole reuertit̄ ē que
soluit humorē crudū ⁊ cholerā: ⁊ qn̄q̧ supfluit et
sol'one educit sanguinē. ¶ Uenena. ¶ Folia eius
sedant pūcturā vespe more empl'i supposita ⁊ ꝓ-
prie cū oleo: ⁊ sil'r bibit̄ semē eius ⁊ vomit̄ semp
⁊ confert morsui rutele.

De Caucho. C. cc.

Cauchū q̇d est. Dixerūt q̇dam ꝙ ē vene.
Et ipsa q̇dem dicit̄ memiren. Et dixerunt
aliĳ q̄ de ea ē pua est memiren. ⁊ que ma
gna ē alguardaione. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates

¶ Est quoddã genus eius puũ calidũ vlceratiuũ. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Ponit cũ vino sup formicã ⁊ ꝯfert. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Que pus est eradicat scabiem. ¶ MEmbra capitis. ¶ Masticat eius radix ⁊ sedat dolorem dentis. ¶ MEmbra oculi. Qñ bibit succꝰ eiꝰ sup prunas donec ad medietatẽ deueniat acuit visum. Et qñ ex cecat pullus hirũdinis affert ei mater hanc plantam ⁊ reddit ad ipm visus: ⁊ addit visus eius: ⁊ ꝑpt hoc nomiat hirundinina.

De Canderos. C. cci.

Canderos qd est. Est triticũ romanum. ¶ Natura. ¶ Eius nutrimentũ ẽ frigidius nutrimẽto tritici: ⁊ minoris nutrimẽti: ⁊ ẽ cũ hoc bone digõnis plimi nutrimẽti fortis grossi

De Cameleon. capm. ccij.

Cameleon. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Non bibit in aliquo: sed admistrat exterius. Et ẽ in summa abstergentiũ exteriꝰ ⁊ i emplis lenificatiũ ⁊ resoluẽtiũ. ¶ DEcoratio. Linit sup morpheã. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Linit sup scabiẽ ⁊ ipetiginem: ⁊ fit ex eo emplm vlceribus corrosiuis. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Dat in potu de radicibꝰ albi ⁊ suthesin i vino: ⁊ iuuat inde habens hydropisim. ¶ MEmbª expulsiõis ¶ Radices albi interficiũt vermes. VEnena. Quod nigrum est interficit.

De Charatin. C. cciij.

Charatin. ¶ Natura. ¶ Oportet fm ꝙ existimo ꝙ sit calm. ¶ VVLnera ⁊ vlcera. ¶ Ex eo quod cõtritũ ẽ fit emplm vulneribꝰ neruorum ⁊ nõ dissoluit ab eis p tres dies ⁊ ẽ iuuatiuũ valde. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius decoctio cũ adipe anseris ꝯfert dolori auris: ⁊ qñ distillat cũ oleo sup latus diuersum a dente doloroso. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Sanat qñ bibit cũ vino ab ictericia. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Terit multũ ⁊ dat ad bibendum cũ vino ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ ꝯfert lapidi illud etiam.

De Cobzbague. capm. cciiij.

Cobzbague qd est. Est granũ puũ simile cardamomo qđ affert de sclauonia. ¶ Natura. ¶ Est calidũ ⁊ siccum i 3°. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius virtus ẽ virtus gariofil: ⁊ abstergit ⁊ subtiliat: ⁊ est subtilius cardamomo. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Est bonũ stomacho ⁊ epi frigidis: ⁊ ẽ meliꝰ stomacho ꝙ̃ cardamomũ ⁊ retinet vomitũ.

De Cauda equi. capm. ccv.

Cauda equi qd est. Est planta nascẽs i locis cõcauis: ⁊ i vallibꝰ hñs stipites cõcauos ad rubedinẽ declinãtes aspos duros nodosa cũ nodis intrãtibus: et apud nodos sunt sicut folia sqnanti minuta spissa et adheret arbori cui appiquat: deinde generant ex ea extremitates ples sicut cauda equi et habet radicẽ durã. ¶ Natura ¶ Est frigida i pmo sicca i ƀo. ¶ OPEratiões et ꝓprietates. ¶ Est stiptica et ꝓprie succus eius: ⁊ ẽ vehemẽtis exiccatiõis sine mordicatiõe: ⁊ ẽ ualde iuuatiua ad fluxũ sanguis. VVLnera ⁊ vlcera. Cõsolidat vlcera et vulnera mirabiliter: et si i eis sunt nerui ꝯsolidat etiã. ¶ INstrumẽta iũcturarum. Cõfert qñ linit: aut fit ex ea emplm attritiõi medij lacertorum: ⁊ fit ex ea emplm itestinis. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Cõfert apatibus stomachi ⁊ epatis et hydropisi.

De Cantaridibꝰ. capm. ccvi.

Cantaris. ¶ Natura. ¶ Dixerũt qdam ꝙ ẽ supflue caliditatis: et dixerũt alij ꝙ ẽ calã et sicca in 3°. sed pmũ est veriꝰ. ¶ OPEratiões et ꝓprietates. ¶ Est acris acuta putrefactiua adustiua. ¶ DEcoratio. Eradicat verrucas linita: ⁊ fit ex ea ceratũ et linit ex eo albedo vnguis ⁊ ꝯfert ei: ⁊ eradicat vnguẽ mollificatã uelociter qñ fit ex ea emplm: et remouet morpheã: et albaras linitã cũ aceto: et qñ ex ea trita cũ sinapi fit linimentũ facit nasci capillos: ⁊ silr qñ coquit cũ oleo donec inspisset. ¶ APOstemata et bothor. Linit sup apata cancerosa et resoluit ea. ¶ VVLnera et vlcera. ¶ Linit sup scabiẽ et ipetiginẽ. MEmbra oculi. ¶ Inqt filius Mesaugue. Ipsa icidit vngulã valde. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Parum de ea ꝓuocat vrinã valde adeo ꝙ valet etiã hydropisi. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Parum đ ea ꝓuocat vrinã valde: et parum de ea etiã adiuuat medicinas ꝓuocatiuas ad ꝓuocandũ absq3 nocumẽto: et ꝓuocat mẽstrua et facit abortũ. Dixerũt qdam Datur i potu vna earum ei q̇ cõqrerit đ vesica sua ⁊ non cõfert in ea cura ⁊ cõfert: ⁊ dant i potu tres tasanagi de ea ⁊ exulcerat vesicã. Inqt Gal. ꝙ ipa exulcerat vesicã: ꝓpterea qa facit mãs acutas declinare ad eam a qbus corpus nõ euacuat cũ ꝓprietate que est in ipa.

De Cola. C. ccvij.

Cola. ¶ Natura. ¶ Cola cutiũ calã est ⁊ sicca in pmo. ⁊ cola pisciũ minoris ẽ caliditatis verum ẽ sicca. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Omni cole iest virtus glutinatiua exiccatiua. ¶ DEcoratio. ¶ Cola de piscibus ponit i symplasmatibus: ⁊ ponit i medicinis albaras: ⁊ qñ adurit cola de corijs: ⁊ cola corij vaccini ⁊ lauat stat loco tutie i curatiõe lendinũ. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cola de corijs linit sup sahafat: ⁊ confert vesicis adustiõis: ⁊ silr cola de piscibus: ⁊ cola de corijs vaccinis qñ linit cũ aceto sup ipetiginẽ ⁊ scabiẽ excoriabilem quũ nõ est vehemẽtis ꝓfunditatis ꝯfert: ⁊ qñ linit cũ melle ⁊ aceto sup uulnera ꝯfert eis ⁊ ponit cola de piscibus in emplis scabiei vlcerose ⁊ confert. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cola de piscibus ponit in emplis vlcerum capitis ⁊ ꝯfert. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cola đ piscibꝰ dat in potu cũ aceto ad sputũ sanguis: ⁊ igredit in sorbitionibus que fiũt ad sputũ sanguinis.

Capitulũ de littera. D.

De Digitis citrinis. C. ccviij.

Digiti citrini qd est. Eius figura ẽ sicut vola manꝰ cõmista ex citrinitate ⁊ albedine: ⁊ est dura i qua est parũ dulcedinis. ⁊ ex ea ẽ citrina cũ pua alteratione absq3 albedine. ¶ Natura. ¶ Est calida et sicca in ƀo fere. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Resoluit supfluitãtes grossas valde. ¶ DEcoratio. ¶ Inest ꝓprietas mũdificandi cutẽ. ¶ INstrumẽta iũcturarum. ¶ Cõfert mẽbris neruosis i impedimẽtis suis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cõfert manie ꝓpe. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ iuuamto manię

ponit̃ quãtũ ip̃a ẽ ⁊ medietas eius ex hezeriascen. cum duabus tertijs ip̃ius de sod.

De Digitis hermetis. C. ccix.

DIgiti hermetis q̇d est. Est flos hermodactili: ⁊ eius virtus ẽ virtus hermodactili

De durũgi. C. ccx.

DUrũgi q̇d est. Herba lignea radical' cui⁹ quãtitas ẽ nodus pollicis vsq; ad extremũ vnguis ⁊ min⁹: hñs quod est ĩterius albũ: ⁊ quod est exterius cinericiũ declinãs ad duritiẽ ⁊ grauitatẽ. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ⁊ sicca in 3°. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Extenuat ventositates. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confortat cor ⁊ ꝯfert tremori eius valde. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Dissoluit ventositates q̃ sunt ĩ matrice. ¶ VEnena. ¶ Cõfert venenis ⁊ pũcture vermiũ venenosoꝝ ⁊ scorpionũ: ⁊ rutele bibita: ⁊ empl'o facto ex ea cũ ficubus. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit̃ zurũbet equale põdus: aut due tertie ponderis ip̃ius de gariofilis.

De Darscicsaban. C. ccxi.

DArscicsaban q̇d est. Est arbor grossa hñs spinã grandem qua venditores medicinarũ sua vnguẽta expiunt̃: ⁊ est ꝯposita ex ptibus dissimilib⁹. Cortex naq; eius est acutus: ⁊ eius flos est calidus: ⁊ lignũ eius est ponticũ in quo est frigiditas q̇dam. nã in ip̃o etiã est virtus cõposita: ⁊ in ip̃o est acuitas ⁊ stipticitas. Acuitate ergo sua calefacit ⁊ sua stipticitate ĩfrigidat. Sunt autem q̇dam qui dicũt ꝙ ip̃a ẽ radix spice indice: sed non affirmat̃. ¶ ELEctio. ¶ Illa que est bona ẽ q̃uis sub cui⁹ cortice egredit̃ rubeum ad purpureitatem tendens boni odoris ⁊ saporis: sed alba ṗuata odore est mala. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in ṗmo sicca ĩ fine secũdi vsq; ad tertiũ. ⁊ dicit̃ in ṗmo sed ip̃a ẽ fortioris siccitatis q̃ illud. q̇dam v̇o dicũt ꝙ ẽ frigida. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̃a est resol'o ⁊ stipticitas. resoluit enĩ ventositates ⁊ retinet cursus ⁊ fluxus sanguis ⁊ rectificat putrefactionẽ. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Cõfert vlceribus ambulatiuis ⁊ putrefactis. ¶ INstrumẽta iũcturarũ. ¶ Confert ꝓprie mollificationi neruorũ. ¶ MEmbra capitis: ¶ Aldarscicsaban ẽ bona fetori nariũ ⁊ fit ex ea liciniũ. ⁊ ex decoctione eius coluit̃ os ꝓpter cula: ⁊ cõseruat dentes ⁊ confert valde. MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Aqua decoctionis eius ꝓhibet sputum sanguinis ex pectore. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Cõfert inflõni stomachi MEmbra expulsiõis. ¶ Eius decoctio cõstringit ventrẽ ⁊ ꝯfert inflõni ⁊ difficultati vrine ⁊ suppoit̃ ⁊ extrahit fetũ ⁊ pulueriʒat̃ sup vlcera caude ⁊ testiculoꝝ: ⁊ ꝯfert duritiei ip̃oꝝ: ⁊ ambulatõi eoꝝ PERmutatio. ¶ Loco eius ponunt̃ fructus aliembut due tertie ponderis ip̃ius: ⁊ ĩ iuuamẽto neruorũ pondus eius de assaro ⁊ medietas eius ponderis de durungi.

De Dethiu. C. ccxij.

DEthiu q̇d est. Est granũ sil'e ordeo: ⁊ longius ⁊ strictius: ⁊ magis solidũ amaꝝ. ¶ Natura. ¶ Inq̇t filius Mesaugue ꝙ est frigidũ: ⁊ sanius est ꝙ ip̃m declinet ad caliditatem ⁊ est siccũ in 3°. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticũ ꝯstringens ventrẽ: ⁊ cũ eo quod est in ip̃o ex stipticitate cõseruat vinũ de dactilis ab acetositate. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ In ip̃o est lenificatio bona duriciebus. MEmbra capitis. Est faciẽs scotomiã. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Cõstringit ⁊ valde ꝯfert doloribus ani: ⁊ mollificationi eius sedendo in eius decoctione. Et qñ ex eo cõficit̃ pondus. ʒ. ij. cũ oleo ⁊ transglutit̃ cõfert hemorroidibus. ¶ VEnena. ¶ Cõfert venenis PERmutatio. ¶ Loco eius ponunt̃ ĩ resolutione duritieꝝ due tertie põderis sui de kur ⁊ medietas ponderis ip̃ius de abhel. Verũtñ in impregnatiõe nõ admĩstretur abhel.

De Dulb. capm. ccxiij.

DUlb. ¶ Natura. ¶ Cortex et nux eius sunt vehemẽtis siccitatis ⁊ est frigidus in ṗmo. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Cortex ⁊ abrasio ip̃ius sunt vehemẽtis abstersiõis ⁊ desiccatiõis: ⁊ sensibus est desiccatiuus: ⁊ scarabei moriunt̃ ex folijs eius ⁊ abrasione eius: ⁊ cortex eius est vehemẽtis exiccationis. Puluis vero folioꝝ eius est sensibus ⁊ reliq̇s desiccatiu⁹ valde ⁊ malus eis. ¶ DEcoratio. ¶ In cortice est virtus abstersiõis ⁊ exiccationis ⁊ q̃nq; ꝯfert albaras. APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cõferũt folia eius ap̃atibus phl'aticis: ⁊ ap̃atibus iũcturaꝝ ⁊ genuũ. ¶ VUlnera ⁊ vlcera. ¶ Cinis ip̃ius ponit̃ sup excoriationẽ ⁊ sup vulnera putrida ⁊ sanant̃: ⁊ cortex eius coctus cũ aceto ꝯfert adustioni ignis. ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Eius folia doloribus iũcturarũ sunt vtilia: ⁊ ap̃atibus calidis in eis ⁊ ꝓprie geniculoꝝ. ¶ MEmbra capitis. ¶ Eius cortex decoctus cũ aceto est bonus dolori dentiũ ⁊ puluis eius est malus auditui ⁊ auri. ¶ MEmbra oculi. Puluis folioꝝ eius nocet oculo. Verum ip̃ius folia humida qũ lauant̃ ⁊ decoq̃tur: ⁊ fit ex eis empl'm retinent fluxũ ab oculo ⁊ ꝯferũt inflõni ⁊ ophthalmie. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. Puluis eius nociuus est pulmoni ⁊ voci. ¶ VEnena. ¶ Fructus eius recens cũ vino ꝯfert pũcture vermiũ venenosoꝝ. Et ex nuce eius cum adipe fit empl'm pũcture ⁊ morsui. Et iam q̇dem dixim⁹ ꝙ ip̃e est venenũ scarabeis: ⁊ scarabei moriunt̃ ex folijs ei⁹ ⁊ ex corticibus eius.

De Demest. capm. ccxiiij.

DEmest q̇d est. Est arbor lauri ⁊ eius grãna admĩstrant̃ ⁊ folia: sed grana sunt meliora ⁊ fortiora eis que sunt in ip̃a. Deinde cortex radicis de cui⁹ opibus aliq̇d dicemus hic: sed cõplementũ eoꝝ erit in capl'o de gain: vbi loquemur de lauro. ¶ Natura. ¶ Est cal'a in 3° sicca in 2o. ¶ INstrumenta iũcturaꝝ. ¶ Est bona mollificatiõi neruoꝝ ⁊ palysi ⁊ torture. ¶ MEmbra capitis. ¶ Quod ex ea tritũ est bonũ est sternutatiõi. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Cõfert ap̃atibus epatis et splenis. ¶ MEmbra expulsiõis. Confert colice.

De Deuser. capm. ccxv.

DEuser q̇d est. Est herba cui⁹ folia sunt similia folijs tritici: sed sunt leuiora: ⁊ fructus eius habet velamĩa duo aut tria: et sup ip̃a sunt q̃dam similia pilis: ⁊ sumit̃ succus ei⁹ ⁊ seruat̃ ⁊ est melior herba. ¶ Natura. ¶ Cal'a ẽ in ṗmo sicca in 2o. ¶ OPErationẽs ⁊ ꝓprietates.

In ea sunt exiccatio ⁊ resolõ. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Lenit apãta que idurari incipiũt ⁊ ꝓhibet ipoꝝ duritiem. ¶ DEcoratio. ¶ De ꝓprietatibus eius est ut deleat alopitiã. ¶ MEmbra oculi ¶ Confert algarab.

De dirdar. capm. ccxvi.

DIrdar q̇d est. Est arbor cimicũ ex q̃ egrediunẽ capita inflata sicut granata in q̇bus est humiditas que fit cimices. Qũ eni apiunẽ egrediunẽ cimices: et eius folia comedunẽ viridia sicut olera. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipa sunt stipticitas ⁊ abstersio ⁊ cortex ẽ stipticus: ⁊ radix est ei ꝓpinqua. ¶ DEcoratio. ¶ Humiditas capitum eius abstergit faciẽ: ⁊ cortex eius cũ aceto qũ adhuc est humidũ abstergit albaras. ¶ VULnera ⁊ vlcera. ¶ Inuoluiẽ cortex eius sicut ligamentũ sup ꝑcussiones ⁊ vulnera: ⁊ cõsolidat ea ⁊ silr folia eius ⁊ cortex ⁊ flos ipius cõueniunt vulneribus: ⁊ silr illud quod cadit de cortice: ⁊ res q̃ ẽ ex ea cadit sicut farina ⁊ ꝓhibz ambulationẽ fraudulentis: ⁊ ꝓprie cũ equali pondere sui de aniso cõfecta cũ decocto. ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Ex decoctiõe radicis ⁊ folioꝝ ipius embrocanẽ ossa fracta. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Qũ ex eiꝰ cortice grosso bibiẽ aureus cũ decocto: aut aqua frigida expellit phl̃a.

De deindar. capm. ccxvij.

DEindar quid est. Est ex genere abhel que diciẽ pinus inda. Et eius lignũ silatur ligno zurũbz. In quo ẽ acuitas pura ⁊ siru. deindar est eius lac quod est calm acutum faciens sitim. ¶ Natura. ¶ Eius siccitas est in tertio maior calitate eius. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In eius lacte est acuitas adherens ⁊ in substãtia eiꝰ est stipticitas. ¶ INstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Bona est mollificatiõi neruoꝝ ⁊ paralysi ⁊ torture vltime: ⁊ neqꝫ est aliquid melius ea. ¶ MEmbra capitis. ¶ Cõfert apãtibus frigidis i cerebro ⁊ apoplẽe ⁊ epilẽe. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Lac eius facit sitim. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Frangit lapidem renũ ⁊ vesice ⁊ retinet ventrẽ ⁊ remouet mollificationẽ ani sedendo in eius decoctione.

De dauco. capm. ccxviij.

DAucus q̇d est. Est semen bautie siluestris distinctio ṽo esse eius diceẽ i caplo bautie siluestris. ¶ Natura. ¶ Calidus in 3°. siccus in ꝑncipio ipius. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. Est apitiuus valde. ¶ MEmbra expulsiõis Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua.

De dende. C. ccxix.

DEnde q̇d est. Que est sceni ex ea ẽ sicut fistici ⁊ alscetrie est silis alkerua rubeo habens pũcta nigra ⁊ inda est minor alsceni ⁊ maior alscetrie: ⁊ eius medulla est cineritia declinans ad citrinitatẽ ⁊ de ꝓprietate eius ẽ ꝙ ipius medulla minoraẽ cũ tꝑe donec cõsumaẽ. In terra vero magis remanet. ¶ ELEctio. ¶ Alsceni melior est ⁊ fortior inda ⁊ alscetrie ẽ mala tarda opationis faciẽs turbationẽ ⁊ dolorem pungitiuũ: ⁊ oꝫ ut excorticeẽ scenia cũ ferro ⁊ non tangat labia qm ipa delet eoꝝ colorẽ ⁊ facit q̃si albaras: ⁊ qũ excorticaẽ egrediẽ ex cortice eius lingua pura ꝓxima medietati grani. oportꝫ ergo ut relinquaẽ illa lingua ⁊ accipiaẽ medulla. ¶ Natura. ¶ Est calã valde ¶ DEcoratio. ¶ Euacuatio facta cũ dende mista cũ eo quod ipi ꝑtinet ꝯseruat nigredinẽ capilloꝝ. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Soluit cũ supfluitate: ⁊ potio q̇dem eius est granũ. i. 5. ⁊ ipa soluẽdo non educit nisi humiditates ⁊ mlĩam ⁊ phl̃a que sunt in iũcturis ⁊ neqꝫ bibiẽ sola. qñqꝫ vero ꝓsumit aliq̇s dans ad bibendũ de ea que ꝓparata ẽ duos danich sed eiꝰ qui ẽ fortis ꝯplonis tolleraẽ fluxũ. Oportet ergo ut teraẽ ⁊ ꝑmisceaẽ cũ scescenegi ⁊ aliquanto croco. Et si misceẽ cũ medicinis solutiuis nõ oꝫ vt cũ eis misceaẽ opiũ: neqꝫ quelibꝫ medicina: imo oꝫ vt misceaẽ cũ tali qualꝫ est turbit ⁊ lac ficus ⁊ succꝰ apsinthij ⁊ semen nil ⁊ keriken q̇ntis duabus.

De Dinaraguadi. C. ccxx.

DInaraguadi q̇d ẽ. Est planta alhasce ⁊ zufere: ⁊ dicemus ipm in caplo de ze.

De duraz. C. ccxxi.

DUraz q̇d est. Nota est. caro eius ẽ melior carne pulloꝝ ⁊ alfaguakit ⁊ magis tẽperata ⁊ subtilior ⁊ siccior carne atadrogi ⁊ minoris calitatis ꝙ ipa. ¶ MEmbra capitis. ¶ Caro alduraz in cerebro ⁊ itellectu augmentũ efficit. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Caro alduraz auget sperma ⁊ coitum.

De dedikisa. C. ccxxij.

DEdikisa quid est. Cortex indus stipticus valde. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticus. ¶ MEmbra anhelitus et pectoris. ¶ Bonus est sputo sanguis ex pectore et pleuresi ⁊ clarificat vocẽ. MEmbra expulsiõis ¶ Confert vlceribus intestinoꝝ.

De durusataris. C. ccxxiij.

DUrusataris q̇d est. Res que voluiẽ super arborẽ antiquã que fert glandes: ⁊ silis ẽ asarach minor tñ ea ⁊ minꝰ frustulosa et habet radicẽ intextã ut rete in qua ẽ dulcedo cum acuitate ⁊ amaritudo ⁊ stipticitas cũ virtute putrefactiua. ¶ Natura. ¶ Est calã fortem hñs caliditatẽ ⁊ siccitatem. ¶ DEcoratio. ¶ Subtiliat capillos ⁊ abradit eos: ⁊ delet eos ꝓpter suã putrefactionẽ ⁊ acuitatem suã. ¶ INstrumẽta iũcturarũ. ¶ Confert paralysi ⁊ torture.

De draganto. C. ccxxiiij.

DRagantum quid est. Est gũma alcuted Natura. ¶ Est frigidũ ad siccitatẽ declinans. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius virtꝰ est sicut virtus gũmi: ⁊ in ipo est exiccatio pauca q̃ est sicut illa que ẽ in gũmi. ¶ MEmbra oculi. ¶ Poniẽ in alcofol eo mõ q° poniẽ gũmi

De dracone marino. C. ccxxv.

DRaco marinus. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Inq̇t Gal. scindiẽ ⁊ poniẽ super morsum suũ et confert.

De dhab. C. ccxxvi.

DHab q̇d est. Dhab aliud est a lacerto inuẽto in regione nostra quãuis sit ei silis: ⁊ habeat dispõnes ⁊ virtutes ei ꝓximas ⁊ aldhab q̇dem raro est nisi i regionibus arabũ. DEcoratio. ¶ Liniẽ stercus eius sup pannũ ⁊ lentigines ⁊ confert. ¶ MEmbra oculi. ¶ Stercus eius ꝯfert albugini oculi: ⁊ ꝯfert descensioni aque

De dhoboha. C. ccxxvij.

D Doboha. Jam diximus in caplo de. K.
summã iuuamẽti ipsius quod facit in po-
dagra ꝛ dolore iũcturarum.

Capitulum de littera. E.

De Emblico. C. ccxxviij.

E Mblicus qd est. Est notus. ꝛ ẽ debi-
lior myrobal. nutritis: ꝛ ẽ i eoꝝ semi
ta. Qũqꝫ in lacte infundit̃ noiat̃ sirem
blez. ¶ Natura. ¶ Apud iudeũ est
calidus ꝛ apud plures alioꝝ ẽ frigidus in 3°. ꝛ apd
scirek indũ i ipo ẽ calefactio ꝛ forsitan veritas est
ꝙ ipe siccus est paꝝ hñs frigiditatis. ¶ OPEra-
tiões ꝛ pprietates. ¶ Extinguit caliditatẽ sanguis
DEcoratio. ¶ Fortes efficit radices capilloꝝ ꝛ de
nigrat capillos. ¶ JNstrumẽta iũcturaꝝ. ¶ Con
fert neruis valde. ¶ MEmbra oculi. ¶ Cõfor-
tat oculuz. ¶ MEmbra anhelitus ꝛ pectoris.
Cõfortat cor ꝛ subtiliat ipm ꝛ intellectui pbet au-
gmẽtũ. ¶ MEmbra nutrimenti. ¶ Cõfortat sto
machũ ꝛ pparat ipm: ꝛ sedat sitim ꝛ vomitũ: ꝛ fa
cit appetitũ cibi. ¶ MEmbra expulsiõis. ¶ Cõ
fortat anũ ꝛ excitat coitum: ꝛ apud quosdã stringit
ventrẽ. Uerũ quod ex ipo nutritũ est lenit ventrẽ
absqꝫ labore: ꝛ ꝯfert hemorroidib9: ꝛ soluit phl'a
ꝛ mł'iam.

De Epithymo. capm. ccxxix.

E Pithymũ qd ẽ. Est semẽ ꝛ flos ꝛ stipites
pui ꝯfracti: ꝛ ẽ acutũ calm pũgitiui sapo-
ris semia hñs rubea cui9 platẽ virtus est
sicut uirtus albasce. verũ albasce est debilior eo ꝛ
dicit̃ ꝙ est de genere albasce. ¶ ELEctio. ¶ Qd
ex eo bonũ est est cretense ꝛ hierosolymitanũ ꝛ est
declive ad rubedinẽ. ꝛ quod ẽ vehemẽtius rubeũ
ꝛ acutioris odoris melius. Et meli9 est illud quod
afert̃ de insula crete. Et affert̃ etiã ex oris domus
sancte: ꝛ ex alijs vicinis sibi: sed rubedo ẽ fortior
ꝛ silatur semini cuscute. ¶ Natura. Est calm ꝛ
siccũ in 3°. fm Gal. Et dixit hunaim ꝙ est calm in
3° siccum in fine pmi. ¶ OPEratiões ꝛ pprieta-
tes ¶ Sedat inflationem ꝛ cõuenit cõsistentibus ꝛ
senibus ꝛ remouet egritudines oppilationum.
JNstrumẽta iũcturarum. ¶ Confert spasmo.
MEmbra capitis. ¶ Cõfert mł'ie ꝛ epilepsie. ¶
MEmbra nutrimẽti. ¶ Cõturbat eos in quoꝝ cõ
plonibus cholera rubea vincit ꝛ facit eis nauseam
ꝛ est ex eis que sitire faciũt. ¶ MEmbra expul-
sionis. ¶ Potio epithymi sit. iiij. aur. bibat̃ cum
melle ꝛ sale: ꝛ soluẽdo educit mł'iaz fortiter ꝛ edu
cit etiã phl'a. Quidam vo dixerũt qd ex eo bibit̃ sit
vsqꝫ ad. 3. ij. ꝛ decoctio sit vsqꝫ ad. iiij. aur̃. ꝛ oz
ut voluat̃ qd ex eo bibit̃ cũ oleo amigdalino. ꝛ nõ
oz ut in decoquẽdo ipm multũ elaboret̃.

De Hebeno. C. ccxxx.

H Eben9 qd est. Est nota. ¶ ELEctio.
Que ex ea melior est: est nigra equalis ĩ
qua nõ sunt linee: ꝛ silatur ĩ suo tactu cor
nu tornatili: ꝛ est valde cõpacta ꝛ solida in cui9 sa
pore est mordicatio. ꝛ qñ ponit̃ sup carbonẽ odo-
rat̃ ex eo odor bonus acutus. ¶ Natura. ¶ Ca-
lida est ꝛ sicca in Ꝭo. Et existimant qdam ꝙ ipa cuz
caliditate extinguit calitatem sanguis. ¶ OPEra
tiões ꝛ pprietates. ¶ Fricat̃ in aqua sicut plures
lapidũ. ꝛ est subtiliatiua ꝛ abstersiua. ¶ MEm-
bra oculi. ¶ Abstergit pãnũ oculi ꝛ albuginẽ: et
ex ipius fricatiõe fiunt collyria: ꝛ fit ex ea alco fol
ad medicinas oculi ppter vehementiã cõuenientie
ei9. ꝛ qñ adurit̃ ei9 serratura sup sartaginẽ. deide
abluit̃ ꝯfert vlceribus antiquis ꝛ ophthalmie sicce
ꝛ scabiei oculi. ¶ MEmbra expulsiõis ¶ Dixit
alcanzi ꝙ ipa frangit lapidem in renib9: ꝛ dicit̃ ꝙ
ipa est resolo inflonis ventris.

De Eruca. C. ccxxxi.

E Ruca qd est. Ex ea alia ẽ siluestris: ꝛ alia
hortulana. Semen aũt eruce est illud qd
in decoctiõe ponit̃ loco sinapis. ¶ Natu
ra. ¶ Calida est in Ꝭo sicca in pmo. ꝛ in hũida qui
dem est hũiditas in pmo. ¶ OPEratiões ꝛ pprie
tates. ¶ Est apitiua lenitiua. ¶ DEcoratio. ¶
Aqua eruce cũ felle vaccino vestigijs vlcerũ ꝯfert
ꝛ semen eius aut aqua ipius cũ melle lentiginibus
¶ MEmbra capitis. ¶ Facit soda ꝛ pprie si co-
medat̃ sola. lactuca vero remouet nocumentũ ab
eo: ꝛ silr endiuia ꝛ portulaca ¶ MEmbra anhe
litus ꝛ pectoris. ¶ Facit lac abundare. ¶ MEm
bra nutrimenti. ¶ In ipa est digõ cibi. ¶ MEm
bra expulsiõis. ¶ Siluestris facit abundare vri-
nã remouẽs coituz: ꝛ faciẽs ei erectionem ꝛ pprie
semen eius. ¶ UEnena. ¶ Qñ comedit̃ ꝛ bibit̃
post eã vinũ odoriferũ est tyriaca morsui mustele

De Elbue. C. ccxxxij.

E Lbue qd est. Est uizbue: ꝛ est subtilior q̃
kacula. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in primo
sicca in Ꝭo. ¶ OPEratiões ꝛ pprietates
¶ Est subtilis. ¶ MEmbra nutrimẽti. ¶ Con-
fortat epar ꝛ stomachũ frigida: ꝛ digerit cibũ.

De Endiuia. C. ccxxxiij.

E Ndiuia quid est. Alia est siluestris: ꝛ alia
hortulana: ꝛ est duaꝝ speꝝ. hñs lata fo-
lia: ꝛ hñs stricta folia: ꝛ ipa pcedit cursu
lactuce. verũtñ sicut dixerunt est minor ea in suis
opationibus. apud me vero ambe vincũt eam in
apiendo ꝛ in pstando iuuamentũ oppilatiõi epatis.
quãuis minorent̃ ab ea in extinguẽdo ꝛ ꝯfortãdo.
¶ ELEctio. ¶ Magis iuuatiua ex eis epi ẽ que
est magis amara. ¶ Natura. ¶ Endiuia frigida
est in pmo: ꝛ siccitas sicce est in pmo: ꝛ humiditas
hũide est in fine pmi. ꝛ hortulana qdem est frigi-
dior ꝛ hũidior: ꝛ eius qdem amaritudo ĩ estate fit
fortis: ꝛ declinat ad puam caliditatẽ que nõ efficit
impssionem ¶ Siluestris vo est minoris hũidi-
tatis ꝛ est taraxacon. ¶ OPEratiões ꝛ pprietates
¶ Aperit oppilatiões viscerũ ꝛ venaꝝ: ꝛ in ipa q
dem est stipticitas aliquãtula: sed nõ est vehemẽs
ꝛ eius aqua cũ cerusa ꝛ aceto ẽ mirabile epithima ĩ
ĩfrigidando illud cui9 infrigidatio querit̃. ¶ JN
strumẽta iũcturaꝝ ¶ Fit ex ea emplm podagre.
MEmbra oculi. ¶ Cõfert ophthalmie calide: et
lac qdem endiuie siluestris abstergit albuginẽ ocu
li. ¶ MEmbra anhelitus et pectoris. ¶ Fit ex ea
cũ farina ordei emplm tremori cordis ꝛ confortat
cor: ꝛ qñ dissoluit̃ casia fistula in aqua eius: ꝛ ex ea
fit gargarismus ꝯfert apatibus gutturis ¶ MEm
bra nutrimẽti. ¶ Sedat nauseã ꝛ excitatiõez chol'e
ꝛ ꝯfortat stomachũ: ꝛ ẽ de meliorib9 medicĩs sto
machi cui9 cõplo est calida. ꝛ siluestris qdem ẽ me
lior stomacho q̃ hortulana. ꝛ dicit̃ ꝙ ẽ cõueniens

emplm̄ oppilationi epatis quocūq; modo sit. Cale
q̇dem est vehemēter cōueniēs. ⁊ nō est nocumētū
ipius frigide nocumentū reliquaꝝ spēꝝ olerū frigi
doꝝ. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Qn̄ comedit cū
aceto stringit ventrē ꝓprie siluestris. ¶ FEbres.
Confert quartane ⁊ febribus frigidis. ¶ UEnena.
Qn̄ ponit̄ emplm̄ cū radice sua sup pūctura scorpi-
onis ⁊ vermiū pruoꝝ venenosoꝝ: ⁊ vespe ⁊ serpē
tis guasseuabras cōfert: ⁊ silr̄ cum sauich.

De Epate. C. ccxxxiiij.

Epar. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates.
humor generat⁹ ab epibus est grossius
Et sanius ex eis est epar anatis pinguis ⁊
gallinaꝝ pinguiū. ¶ MEmbra capitis. ¶ Epar ca
praꝝ ⁊ ꝓprie hircorū detegit esse epileptici. Et qn̄
epilepticus ipm̄ comedit icurrit epilepsiā. Epar ste
lionis sup molares corrosos positum sedat dolores
eoꝝ. ¶ MEmbra oculi. ¶ Aqua epatis caprini
ꝯfert pan̄o comesta ⁊ in alcofol posita: ⁊ inclinatio
sup vaporē eius. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Epar
adib confert doloribus epatis omibus. Inq̇t Gal.
Ego q̇dem posui ipm̄ in medicamēto eupatorij: et
nō repꝑi ipm̄ augere iuuamentū vltra illud quod
ex eo solet ꝓuenire. Amplius epar est tardi icessus
in venis nisi epar anatis pinguis. ¶ UEnena. ¶
Epar canis rabiosi si det̄ in morso ab ipō ⁊ cōfert
Et iam dictū est ꝙ ipm̄ ꝓhibet metuz aque: ⁊ iam
vixerūt ꝑ illud quidā eoꝝ ⁊ fuerūt curati etiā cu-
rationibus alijs.

De Ere. C. ccxxxv.

Es q̇d est. Es aliud est rubeū ad cirinitatē
declināś: ⁊ est alchabrusi quod ē melius
⁊ aliud est rubeū clarū: ⁊ aliud rubeū ad
nigredinē declinās. ⁊ est genus eris quod dicit̄ ta-
lacon. Et es q̇dez adustū est acre ī quo etiā est stip
ticitas. Qūq; abluit̄ est medicamē bonū ad sigillan
dū in corporib⁹ lenibus: ⁊ sine ablutiōe est meli⁹
¶ ELEctio. ¶ Flos eris subtilius est ipō. ¶ NA
tura. ¶ Calidus est ⁊ siccus in 3°. ¶ OPEratiōes
⁊ ꝓprietates. ¶ In ere adusto est stipticitas ⁊ acui
tas ⁊ cōsolidatio: ⁊ ex eis que de ipō dicunt̄ est ꝙ
si cū forpicibus de talacon fiat pilloꝝ euulsio ꝓhi-
bet ortū eoꝝ. ¶ DEcoratio. ¶ Denigrat capil-
los. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Ipm̄ cōsolidat vl-
cera maligna ambulatiua: ⁊ ꝓhibet ea ab ambula
tione: ⁊ corrodit carnē augmentatā: ⁊ ablutū cōso
lidat vulnera: ⁊ dicit̄ ꝙ si linit̄ cū melle cōueniens
est vlceribus duris adustis in corporib⁹ duris.
MEmbra oculi. ¶ Acuit visum ⁊ ꝯfert duritiei
palpebraꝝ. ¶ MEmbra expulsionis. ¶ Soluit
aquā citrinam qn̄ bibit̄ cū melle: ⁊ si ex eo liniatur
palatū excitat vomitū. ⁊ potio q̇dez ei⁹ sit aur̄. i. ʒ
⁊ extrahit aquositatē absq; nocumēto. ¶ UEne-
na. ¶ Oportz quidem ut caueat̄ vsus dimittendi
illud in quo est salsedo: ⁊ amaritudo aut pinguedo
sicut sunt olera ⁊ carnes: aut acetositas: aut dulce-
do in vasibus eris ⁊ bibendi ex eis. ipa enī trans-
mittunt ꝓculdubio ziniariā ⁊ ziniar est venenū.

De Euforbio. C. ccxxxvi.

EUforbiū q̇d est. Est gūmi calm̄ cui⁹ vir-
tus alterat̄ post tres aut quattuor annos.
⁊ quod antiquat̄ tendit ad palliditatē ⁊ ci-
trinitatē ⁊ nō dissoluit̄ in oleo nisi cū difficultate: ⁊
recēs est ecōtrario illius. sed dixerūt q̇dam seruat
virtutē suā qn̄ ponit̄ cū fabis excorticatis ī vase.
ELEctio. ¶ Quod de eo bonū est recens est claꝝ
citrinū ad pallorem declinās acuti odoris vehemē
tis acredinis. Aliud vero ab hoc est adulteratū cū
sarcocolla ⁊ gūmi. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates.
Est abstersiuū ⁊ habet virtutez subtilē adustiuam
abstersiuā: ⁊ quod est recens est vehemētioris ca
lefactiōis ꝙ̄ assa: qū tn̄ nō sit gūma sicut assa ī cale-
factiōe sua. ¶ INstrumēta iūcturaꝝ. ¶ Miscet̄
cū q̇busdam potionibus factis cum spēbus que sunt
sicut piper et cinnamomū ⁊ silia: ⁊ cōfert sciatice ⁊
eijcit cortices ossium in die vna. Uerū oportz vt
minuat̄ caro que est in circuitu ossiū cū cerato tepe
facto in vnguēto ⁊ cōprimēdo iungit̄ ex eo paraly
sis: et stupor ⁊ ꝯfert valde. ¶ MEmbra ocli.
Qn̄ ex eo fit collyriū est abstersiuū: sed ꝑdurat ei⁹
mordicatio tota die: ⁊ ꝓpter hoc miscet̄ cuz melle
⁊ reliquis collyrijs. ¶ MEmbra nutrimēti ¶
Confert aque citrine ⁊ frigori renū: ⁊ cōfert hn̄ti-
bus colicam: ⁊ potio de eo cū q̇busdam seminibus
boni odoris: ⁊ aqua mellis triū anulusat dixit al-
canzi ꝙ coarctat os matricis vehemēter adeo ut ꝓ
hibeat medicinas abortū facientes eijcere fetū. ¶
MEmbra expulsiōis. ¶ Soluēdo educit phl̄a vi
scosum retentū in vtrisq; anchis ⁊ dorso ⁊ itesti-
nis sm̄ ꝙ dixerūt. ¶ UEnena. ¶ Dixerūt q̇dam
ꝙ si illius quē aliquis vermiū venenosoꝝ pupugit
cutis capitis scindat̄: ⁊ quod eam sequit̄ vsq; quo
craneū appareat ⁊ ponat̄ in ea hoc gūmi tritū ⁊ su-
mat̄ nō adueniet ei nocumentū illius. ⁊ etiā interfi
ciūt tres. ʒ. eius in diebus tribus exulcerando sto
machum ⁊ intestina.

De Equo. C. ccxxxvij.

EQus. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates.
Facit stercus eius opationem stercoris asi
ni. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Coriū
pulli si adurat̄ ⁊ liniat̄ ex eo cū aqua sup bothor in
frigidat eas. ¶ MEmbra capitis. ¶ Dicit̄ ꝙ ad
ditiones ille que sunt in genu equi qn̄ terunt̄ ⁊ bi-
bunt̄ cum aceto sanant soda. ¶ MEmbra expulsi
onis. ¶ Coagulū equi ꝓprie cōueniens est fluxui
antiquo ⁊ vlceribus viscerū ⁊ fluxui.

De Erugine ferri. C. ccxxxviij.

ERugo ferri. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprieta-
tes. ¶ In ipa est ifrigidatio ⁊ stipticitas.
MEmbra expulsiōis. ¶ Confert fluxui
parturiētium.

De Ericio. C. ccxxxix.

ERicius q̇d est. Siluestris est not⁹. ⁊ mō
tanus est aduldul hn̄s spinas sagittales ꝓ
pinqu⁹ nature siluestris vel terreni. Ille
vero qui est marinus est spēs habentiū ostraca. ¶
OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius adeps ꝓhibet
effusiones mē̄ꝝ ad viscera: ⁊ similiter eius epar ⁊
in cinere quidem terreni ⁊ marini. sunt abstersio ⁊
resolutio ⁊ acuitas ⁊ exiccatio. ¶ DEcoratio. ¶
Quod de eritio terreno salitū est ꝯfert elephantie
Et caro eius qui terrenus est confert lepre: ⁊ illud
ꝓpter vehementiā resolōnis ⁊ exiccatiōis ⁊ quod
adustū est de cute ericij cōfert alopitie mistū cū pi-
ce. ¶ APOstemata ⁊ bothor. ¶ Cutis ericij mari
ni ponit̄ in medicinis scabiei: ⁊ caro ei⁹ ꝯfert ualde

ſcrofulis. ¶ UUlnera ⁊ vlcera. Cinis cutis eiꝰ
ꝯfert vlceribus ſordidis: ⁊ mūdificat carnē additā
⁊ caro eius confert ſcrofulis valde ⁊ nodis prauis
duris. ¶ Inſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Caro terreni
ſalita cōfert paralyſi ⁊ ſpaſmo ⁊ egritudinibꝰ ner
uoꝝ omibus ⁊ elephantie. ¶ Membra anhelitꝰ
⁊ pectoris. Caro ericij terreni ꝯfert extenuatiōi
¶ Membra nutrimēti. ¶ Confert malitie cō-
plonis. ⁊ quod de eo ſalitū eſt cū oxymelle ē bonū
hydropiſi: ⁊ ſilr eius epar exiccatū in ſole ſup pan
nū. ¶ Membra expulſiōis. ¶ Ericius terrenus
eſt bonus ſtomacho ⁊ lenit ventrem ⁊ ꝓuocat. Et
caro ericij terreni ſaliti cū oxymelle cōfert dolori
renū. Et caro ericij terreni confert ei qui mingit in
lecto de pueris adeo ꝙ aſſiduatio comeſtionis eius
fortaſſe faciet vt vrina cū difficultate egrediat̄.
Febres. ¶ Cōfert caro eius ꝗ terrenus eſt febri-
bus antiquis. ¶ Uenena. ¶ Ericij caro confert
morſui vermium venenoſoꝝ.

De Enula. C. ccxl.

Enula ꝗd eſt. Eius ꝗdem eſt hortulana: ⁊
eſt quedam ſpēs eius cuius folia ſunt ab
vno palmo vſq; ad cubitū vnū expanſa
ſup terrā ſicut ſiſimber ⁊ folia lētis. Et quod ī ip̄a
magis eſt iuuatiuū eſt radix eius. ¶ Electio. ¶
Uirtus ſirupi eius eſt ſortis in opationibus ſuis. ⁊
melior nutritura eis eſt cum aceto fracte calidita
tis. ¶ Natura. ¶ Eſt calā et ſicca in ſo. ⁊ in ip̄a ē
humiditas ſuꝑflua. ⁊ ꝓpter illud nō calefacit cor-
pus ſtatim qū ei occurrit. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprie
tates. ¶ Cōfert omibus leſionibus ⁊ doloribus
frigidis ⁊ cōmotionibus ventoſitatū ⁊ inflationis.
Et in ip̄a eſt virtus rubificatiua: ⁊ eſt in ea abſter
ſio vltima. ¶ Inſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Confert
ſciatice ⁊ dolori iūcturaꝝ: ⁊ emplm̄ factum ex radi
ce eius ⁊ ex folijs ip̄ius cōfert doloribus frigidis ⁊
cōtuſioni lacertoꝝ. ¶ Membra capitis. ¶ Facit
ſoda. verūtn̄ ſoluit emigraneā phlaticā ⁊ ꝓpe em
brocata. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶
Adiuuat ad expuendū deglutita cū melle. Et ē bo
ne opatiōis qn̄ admiſcet̄ cū electuarijs mūdificanti
bus pectus. Et eſt ex eis que letificāt ⁊ cōfortāt cor
Et qn̄q; fit ex ea vinū hoc modo. Sumūtur de ea
ani̅. l. ⁊ ponunt̄ in. vi. anuluſat muſti ⁊ bibit̄ pꝰ
tres menſes: ⁊ mūdificat pectus ⁊ pulmonem.
Membra expulſionis. ¶ Decoctio radicis eius
ꝓuocat vtrūq; ⁊ ꝓprie ſirupus eiꝰ. Et qui aſſuete
vtit̄ enula non indiget ut mingat omni hora.
Uenena. ¶ Confert morſui venenoſoꝝ vermiū
⁊ ꝓprie egyptia.

De Hematite. C. ccxli.

Hematites ꝗd eſt. Qn̄q; īuenit̄ in mineris
⁊ qn̄q; ſubtiliant̄ aliq̄ in adurendo magne
tem: ⁊ quod ꝓuenit inde eſt hematites in
opationibus ſuis. ¶ Electio. ¶ Melior alſcede
nigi eſt ille qui ē velociter frangibilis equalis du-
ritiei cui nō admiſcet̄ ſordes ⁊ in quo ſunt vene.
¶ Natura. ¶ Non ablutus eſt calidus in ꝑmo ſic
cus in ſo. ⁊ ablutus eſt frigidus ad ſm ꝓpter ablu
tionem ſiccus in 3°. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates
¶ In ip̄o eſt ſtipticitas vehemēs: ⁊ apparet qn̄ fri
cat̄ in aqua donec in ip̄a reſoluat̄ eiꝰ ſordicies. Et
eiꝰ virtus eſt ꝓhibens. Et ī ip̄o eſt calefactio que-
dam ⁊ ſubtiliatio ⁊ exiccatio vltima. Et dixerunt
ꝗdam ꝙ ip̄e eſt in virtute marchaſite: ſed ē ſiccior
⁊ minoris caliditatis ꝑter ī ſubtiliatōe ⁊ abſterſiōe
¶ UUlnera ⁊ vlcera. ¶ Admiſtrat̄ ſicut pulue-
rizat̄ ſup carnē additam ⁊ extenuat eam. ¶ Mem
bra oculi. ¶ Abſtergit vlcera oculi ⁊ cōſolidat ea
qn̄ admiſtrat̄ cū albugine oui. Et qn̄q; ꝯfert ſolus
aſpitati palpebraꝝ. Et ſi fuerit illic ap̄a calidū ad-
miſtret̄ ꝑus cū aqua: deīde inſpiſſet̄ gradatim: aut
ſpargat̄ ſicut puluis ſup carnē additā. Et qn̄q; cō-
fert vlceribus oculi ſolus. ¶ Membra expulſi-
onis. ¶ Datur in potu cū vino ad difficultatem
vrine ⁊ ad fluxū mēſtruoꝝ. Et in hematite eſt ꝓ-
prietas rectificandi gonoream.

De Helleboro. C. ccxlij.

Helleborus ꝗd eſt. Ille ꝗ niger eſt ē fruſta
inciſa: ⁊ eius acuitas eſt fortior acuitate
albi. Et illi qui ip̄m colligūt ꝑſeruant̄ ab
eius nocumento comedendo allea ⁊ bibendo vinū
Et folia ꝗdem plante eius ſunt ſilia folijs aldulb:
ſed ſunt vehemētioris nigredinis ꝙ̄ ip̄a: ⁊ h3 crus
breue ad purpureitatē declinans: ⁊ eius figura eſt
ſicut figura racemi: ⁊ in ip̄a eſt fructus ⁊ hab3 ve
nas ſubtiles nigras ex cuiꝰq; quaꝝ radice ſicut duo
capita cepaꝝ egrediunt̄: ⁊ quod de ea admiſtratur
ſunt vene iſte ⁊ orit̄ in ſiccis. ¶ Electio. ¶ Me
lior eſt ille qui eſt medius inter veterē ⁊ nouū: ⁊
groſſum ⁊ extenuatum hn̄s colorem cineritiū ve-
lociter frangibilis nō ponderoſus in cuiꝰ vacuita-
te eſt ꝗddam ſimile tele aranee ſaporem hn̄s acutū
⁊ mordicās linguā: ⁊ bonū quod de eo admiſtrat̄
eſt ut aſſumat̄ lignum ꝑuū quod eſt apud radicē eiꝰ
⁊ infundat̄ ꝑua aqua ⁊ excorticet̄ ⁊ aſſumant̄ corti-
ces illi ⁊ exiccent̄ in vmbra ⁊ admiſtrent̄ triti et
cribellati: ⁊ potio eius ſit tres kermet: ⁊ meliꝰ eſt
vt in potu det̄ cū petroſelino ⁊ dauco: ⁊ qn̄q; dat̄
ex eo uſq; ad aui̅. ij. ¶ Natura. ¶ Calidus ē ⁊ ſic-
cus vſq; ad ſm. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶
Eſt reſolutiuꝰ ſubtiliatiuus ⁊ eſt fortis abſterſiōis
adeo ꝙ corrodit carnē mortuam: ⁊ qn̄ naſcit̄ apud
radicem vitis ſit virtus vini eius ſolutiua. Et de
ꝓprietatibus ꝗdem hellebori eſt ꝙ ip̄e ꝑmutat cor
pus a ſua cōplōne: ⁊ facit ip̄m cōplōnem bonā iu-
uenilem acq̄rere: ⁊ multi ſunt qui helleborū albū
ſumūt ad vomendū ⁊ nō facit vomere ⁊ nō ſoluit
ſed facit illud quod facit vomitus ⁊ ſolutio: ⁊ cō-
ueniētia eius ad viros ⁊ viragines mulieres ⁊ for
tiores ⁊ adoleſcentes ⁊ eos qui hn̄t carnes teneras
in corpore ⁊ multitudinē ſanguīs eſt plīma: ⁊ nō ē
cōueniens caſtratis neq; mollibus. ⁊ ip̄e ꝗdem eſt
cōueniens in martio. deinde ī ſeptembri. verūtn̄
o3 ut ante ip̄m ꝓcedant tres dies penitus in ꝗbus
abſtineat̄ a comeſtione ⁊ potatiōe groſſoꝝ: ⁊ ut ad
miſtrent̄ ea ꝗ gaudere faciāt ⁊ delectari: ⁊ ut euo-
mat: ⁊ ut eijciat poſt cenā duabus vicibus aut tri-
bus deinde aſſumat̄. ¶ Decoratio. ¶ Linit̄ ſup
morpheam cū aceto: ⁊ ſilr loca in ꝗbus ſunt ſordes
⁊ ſilr ſup albā morpheam: ⁊ eradicat verrucas: ⁊
euacuatio que fit cū eo ꝯfert albaras ⁊ ſilr albus.
UUlnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ niger ⁊ albus cū lacte
ſup ſcabiē ⁊ īpetiginem cū aceto ⁊ ad excoriatione3
linitus valet: ⁊ fit cū eo euacuatio ⁊ fiūt ex eo ſicut
licinia ⁊ imittunt̄ fiſtulis ⁊ dimittunt̄ ꝑ diem: ⁊ qn̄

extrahunt̃ ex eis eradicant̃ corpora eaꝝ. ¶ IMſtrumenta iũcturaꝝ. ¶ Cõfert paralyſi ⁊ dolori iũcturarũ: ⁊ euacuatio facta ꝑ ipm̃ eſt medicamẽ eorum omniũ forte. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qñ decoq̃t cũ aceto ⁊ diſtillat̃ in aurẽ ſedat ſonitũ: ⁊ qñ os colluit̃ ex illo aceto ſedat dolorẽ dentiũ ⁊ qñ diſtillat̃ decoctio eius in aurẽ debilis auditus ꝯfortat ipm̃ ⁊ ꝯfert mľie q̃ ẽ qñ aliq̃s ſolus aliena loquit̃ ⁊ emigranee antiq̃ ⁊ egritudinibꝰ capitis. ſ. epilepſie et mľie. ¶ MEmbª ocľi. Cõfortat viſũ qñ ponit̃ i alcofol. ¶ MEmbra expľ. ¶ Confert mľie ⁊ dñio eius ⁊ ſoluẽdo educit ex toto corpore abſq; horr i bilitate ⁊ extrahit cholam etiam ⁊ phľa: ⁊ extrahit omnẽ ſupfluitatẽ miſtã ſanguini ita ꝙ ab extremitatibus corporis ⁊ a cute: ⁊ oꝫ ut fiat velocis ſoľonis cũ ſcamonea ⁊ miſceant̃ ei petroſelinũ ⁊ daucus: ⁊ qñq; dat̃ i potu hoc mõ: ifundit̃ i oxymelle aut uino dulci: ⁊ dimittit̃ in ip̃o aliqº ſpatio: deinde coquit̃ vinũ illud cũ lentibꝰ: aut cũ ordeo: aut gallina: ⁊ ad ſorbendũ dat̃ ius eius: ⁊ qñq; admiſcetur duobꝰ aureis de eo quãtitas triũ anuluſat de ſcamonea: ⁊ qñq; decoq̃tur cũ lentibꝰ. Et iam q̇dem dictũ ẽ in tabulis ꝓprietatũ de regimĩe eius quod oꝫ fieri i hoc loco etiã. Et ip̃e valde ꝯfert apatibꝰ in iteſtinis ⁊ veſica: ⁊ ꝓuocat vrinã ⁊ mẽſtrua. PERmutatio. ¶ Loco nigri ponit̃ mediũ põdus ip̃ius ꝺ mezerion ⁊ due ʒᶜ põderis eiꝰ ꝺ agarico. Filius aũt Meſangue dixit ꝙ loco eiꝰ ponit̃ cõdes

De Hellebero albo. C. ccxliij.

HEllebor⁹ albus q̇d eſt. Cortex corticũ radicũ moꝝ diuerſe figure ſiľis rei veteri albe i qº nõ ẽ ꝗuitas: ⁊ ſiľat̃ etiã radicibꝰ altee cuiꝰ amaritudo ẽ vehemẽtior amaritudine nigri. Et eiꝰ plãta ẽ ſicut arnogloſſa: aut ſicut ſicla ſilueſtris. ſed ẽ breuior ea rubei coloris. Et longitudo cruris eiꝰ eſt uſq; ad. iiij. digitos cõiũctos i latitudine cõcauũ. Et hꝫ venas plĩmas a radice vna ꝓcedentes ſicut cepe: ⁊ naſcit̃ i locis mõtuoſis: ⁊ colligit̃ i tp̃re meſſis ⁊ exiccat̃. ¶ ELEctio. ¶ Ille qui eſt electꝰ: eſt planã hñs ſupficiẽ cũ equalitate albꝰ velocit̃ frangibiľ plĩma hñs grana minuta nõ mordicãs linguã ſtatim vehemẽter ⁊ attrahit ſaliuam. Qui aũt vehemẽter mordicat ſtatim ẽ p̃focatiuus: ſed opatiões reginimũ i ip̃o p̃dicte ſunt in capľo ꝓprietatũ. ¶ Natura. ¶ Calidus ẽ ⁊ siccꝰ i medio ſi. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Albus ẽ vehemẽtioris amaritudinis. Et niger ẽ vehemẽtioris caliditatis: ⁊ qñ mus comedit ip̃m morit̃ ⁊ ex induſtria ꝓbatur illud ⁊ comedit de ip̃o mus in ſauich ⁊ melle: ⁊ qñ coquit̃ cũ carne: diſſoluit eam ⁊ debilitat eam. de ip̃o vero iciſo ſumunt̃ q̇nq; aur̃. ⁊ ponunt̃ i nouẽ. ʒ. aq̃ pluuiaľ ⁊ dimittũt̃ i ea tribꝰ diebꝰ ⁊ colat̃ ⁊ fit tepida ⁊ bibit̃ ⁊ hic ẽ iſuſus. deinde ẽ ille qui eſt decoctus q̇ hoc mõ p̃patur. libra vna de eo iciſo i duobꝰ kiſt aq̃ pluuialis poſita tribus diebꝰ iſundat̃ ⁊ decoquit̃ donec eiꝰ 3ª ps remaneat. deinde extrahit̃ ab ea helleborꝰ et ꝓijcit̃ ſup aq̃ mellis boni collati quãtitas duaꝝ. lb. et inſpiſſat̃ ⁊ ſumit̃ ex eo cochliariũ magnũ ſicut ẽ: aut cũ aqua caľa: ⁊ hoc ẽ ſanũ ⁊ tutũ. deinde ẽ cortex iciſus pꝰ ꝯfractꝰ i eo poſitꝰ: quod ſit ſicut aq̃ ordei ut nihil remaneat i gutture ⁊ ſtomacho. deinde eſt ille q̇ ẽ puluerizatus p̃paratus cũ aq̃ mellis: ⁊ iſte ẽ ille q̇ plĩmũ nocet. ꝓpterea ꝙ remanet i meatibus. q̃re oꝫ bibentẽ ip̃m p̃parare res q̇bus medicat̃ ille q̇ forſitan icidit i ſpaſmũ ſicut ius galline ⁊ ſirnpũ de iſopo cũ mentaſtro ⁊ ruta: ⁊ lẽtes ⁊ olera boni odoris ſicut factũ ẽ de ciperis ⁊ lilio ⁊ narciſco: ⁊ ut ſint apud eũ acetũ acuti odoris: ⁊ poma ⁊ cydonia ⁊ panis calidus ⁊ vinũ odoriferũ ⁊ medicamẽ ſternutatoriũ: ⁊ pẽna ⁊ cõdiſi ⁊ anetũ: et lectꝰ ſtratus et vẽtoſe diuerſe: et qñ aſcellat cum facilitate ſorbeat aquã frigidã et odoret odores bonos cibet̃ ex eis quoꝝ chimꝰ bonus ẽ. Et ſi iã accidit ei ſpaſmus et debilitas tunc det̃ ei panis fractus in vino aut aq̃ mellis. et qñq; oꝫ ut reiteret̃ et cibet̃ pane iſuſo in aq̃ fria: et ſi accidat ei ſingultꝰ i medio opatiõis det̃ ei aq̃ mellis in q̃ decoctus ſit raphanꝰ: et ſi medicina in ip̃o nõ mouet̃ poſt aliquãtulũ ſpatiũ bibat aquã melľ cũ aq̃ caľa i q̃ decocta ſit ruta: aut det̃ ei i potu aqua ⁊ oleũ ⁊ vomat cũ pẽna itincta i oleo de ciperis ⁊ de lilio ⁊ eleuet̃ i ſuſpenſorio: ꝙ ſi acciderit ei ſicut p̃focatio ſumat i potu de decoctione hellebori quãtitatem triũ. ʒ. illud eni adiuuat medicinã ⁊ remouet accidẽs. Si v̇o nõ iuuerit faciat cliſtere acutũ ⁊ i potu dent̃ tres anuluſat de eo: ñ ut euomere faciat: ſꝫ ut expellat p̃focationẽ ⁊ fiat ut ſternutet cũ ſternutatorijs ꝙ ſi ſingultus vomitu nõ remouet̃ admiſtremꝰ tũc ventoſas ſup ſpondiles magnas q̃ ſunt iter ſpatulas ⁊ ſup reliq̃s dorſi ſpondiles. Uẽtoſe eni equant ꝯtorſionẽ accidẽtẽ poſt ſingultũ: ⁊ iunge mẽbra ſpaſmata cũ oleo vehemẽtis calefactionis ⁊ cũ aqua balnei ⁊ tina: opat̃ eni i iſto capľo opationẽ nigri. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qñ odorat̃ ille q̇ puluerizatus ẽ excitat ſternutationẽ. ¶ MEmbra oculi. ¶ Acuit viſuꝫ. ⁊ MEmbra nutrimẽti. ¶ Hellеborꝰ albus ꝯfortat fortiter: ſed i ip̃o ẽ timor qm̃ p̃focat qñq; v̇o ponit̃ i pane ut vomere faciat: ⁊ oꝫ ut illi i quo timet̃ p̃focatio non in potu tribuat̃ ſtomacho exñte vacuo huiuſmõi eni debiľ ẽ. ¶ UEnena. ¶ Interficit q̇ꝺ de eo ſupfluũ ẽ hoĩes: ⁊ ẽ venenũ canibꝰ ⁊ porcis ⁊ ſtercus bibentis ip̃m interficit gallinas.

De Eupatorio. C. ccxliiij.

EUpatoriũ q̇d eſt. Eſt ex herbis aromaticis: ⁊ habꝫ folia ſicut folia canabis: ⁊ flos eius ſicut nenufar: ⁊ eſt illud quod admiſtrat̃ ⁊ ſuccus eius. ¶ Natura. ¶ Eſt caľm in ꝑmo ſiccũ in ſo. ¶ OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Eſt ſubtiliatiuũ iciſiuũ valde: ⁊ abſterſiuũ ſine attractione: ⁊ ſine caľitate manifeſta. Et i ip̃o ẽ ſtipticitas pauca ⁊ põticitas ⁊ amaritudo fortis ſicut eſt amaritudo aloes. ¶ DEcoratio. ¶ Eſt bonũ initio alopitie ⁊ tyrie. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̃ cũ adipe veteri ſup vlcera difficiľ ꝯſolidatiõis ⁊ eiꝰ ſuccus ꝯfert ſcabiei ⁊ prurituі qñ bibit̃ cũ aq̃ fumi terre ⁊ oxymelle: ⁊ ſiľr flos eius ⁊ ſuccꝰ ip̃iꝰ ẽ fortior. ¶ MEmbª nutrimẽti. ¶ Cõfert doloribus ep̃is ⁊ oppilatiõibꝰ eiꝰ: ⁊ ꝯfortat ip̃m: ⁊ ꝯfert duritiei ſplenis ⁊ apatibus ep̃is: ⁊ apatibus ſtomachi: ⁊ eius herba ⁊ ſuccus ꝯferũt malitiei forme: ⁊ accidentibꝰ hydropiſ. ¶ MEmbra expulſiõis. Dat̃ i potu cũ vino ⁊ ꝯfert vlceribꝰ iteſtinoꝝ. ¶ FEbres. ¶ Cõfert febribꝰ chronicis ⁊ antiq̇s ꝓp̃e ſuccus eiꝰ: ⁊ ꝓp̃e cũ ſucco apſinthij. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit̃ pondus de aſſaro ⁊ medietas

ponderis ipĩus de apſinthio.

Capitulum de littera. F.

De fabis. C. ccxlv.

Fabe q̇d ſũt. Note ſunt: ⁊ alie ſũt egyp
tiace: ⁊ alie nabathie: ⁊ nabathie q̇dez
ſunt vehemẽtiꝰ ſtiptice ⁊ egyptie ſũt
hũidiores ⁊ minoris nutrimẽti. viri/
des v̇o ſunt plĩme ſupfluitatis: ⁊ ſi nõ eſſet tardi/
tas ſue digõnis: ⁊ multitudo iflatiõis eaꝝ nõ eſſent
minores ĩ nutriẽdo bene q̃ꝫ pultes ordei: ſed ſan/
guis eaꝝ ẽ groſſior ⁊ fortior. ELEctio. Me
liores ex eis ſunt groſſe albe q̃ a gurguliõibus nõ
pforanť: ⁊ deteriores eaꝝ ſũt recẽtes. ⁊ eaꝝ q̇dez
rectificatio ẽ ꝓlongatio ĩfuſiõis eaꝝ ⁊ bonitas de/
coctiõis ⁊ comedere eas cũ pipe ſale ⁊ haſce ⁊ ori/
gano ⁊ ſiĺibus cũ oleis. Natura. Proxime
ſunt equalitati ſed ſũt declines ad frigiditatẽ ⁊ ſicci
tatẽ plus ⁊ in ipĩs ẽ hũiditas ſupflua ⁊ ꝓprie ĩ vi/
ridibus. De veritate vero viridiũ ẽ ut indicenť
frigide ⁊ humide. Quidã aũt q̇ ponũt frigiditatem
fabaꝝ in g̃du ƒo. modũ excedũt. OPErationes
⁊ ꝓprietates. Abſtergũt parũp ⁊ inflãt valde. ⁊
eaꝝ decoctio bene fiat ⁊ linianť ſicut pultes ordei:
tũc decoctio vehemẽter iterata cũ aq̃ remouet eaꝝ
iflõnẽ. veꝝ qũ fabe excorticãť ⁊ mollũť ⁊ decoqũť
ĩ vaſe ſine motu minorať eaꝝ iflatio: ⁊ que ex eis
frixe ſunt pauce ſunt ĩflatiõis: ſed ſũt tardioris di
geſtiõis: ⁊ cocte cũ ſuis corticibꝰ ſunt plus ĩflatiue
ſed ſunt tardioris digõnis: ⁊ fortaſſe eaꝝ farina eſt
mĩoris ĩflatiõis: ſꝫ eaꝝ q̃ ſũt nabathie ẽ uirtꝰ ſtip/
tica: ⁊ eaꝝ cortex ẽ fortioris ſtipticitatis ⁊ non ab/
ſtergit: ⁊ egyptiaca ẽ ſtipticior oĩbus: ⁊ ĩ ipĩa ẽ ab/
ſterſio ⁊ generať ex ea caro molĺ: ⁊ gñãt humores
groſſos. Hip. quoqꝫ teſtificatꝰ ẽ bonitatẽ nutrimẽ
ti eaꝝ: ⁊ ꝯſeruationẽ ſanitatis ab eis: ⁊ qñ ſcidunť
ĩ duo media ⁊ ponunť ſup fluxũ ſanguĩs ĩciſiõis va
lent. Et de ꝓprietatibꝰ q̇dem eaꝝ eſt q̃ꝫ abſcindũt
oua gallinaꝝ qũ nutriunť ex eis ⁊ q̃ꝫ faciãt videre
ſomnia cũ alienatiõe ꝑturbata: ⁊ q̃ꝫ faciunt accide/
re pruritũ ꝓprie recẽtes. DEcoratio. Qñ ex
corticibꝰ eaꝝ fit emplm̃ capillis ſubtiliat eos: ⁊ qñ
fit ex eis emplꝫ ſup femur ĩfantis ꝓhibet ortũ pil
loꝝ: ⁊ ſiĺr qñ ſepe iterať ſup locũ raſuꝫ: ⁊ abſter/
gũt morphea ĩ facie p̃cipue cũ cortice ⁊ pãnũ ⁊ len
tigines ⁊ faciũt colorẽ bonũ. Apata ⁊ bothor.
Fit ex eis emplm̃ cum vino ſup apata teſticuli.
UULnera ⁊ vlcera. Cõfert vlceribꝰ lacertoꝝ
JNſtr̃a iũcturaꝝ. Cõferũt ſpaſmo lacertoꝝ ⁊
more empĺi ponũť cũ decoctõe ſua podagre cũ adi
pe porci. MEmbᵃ capitis. Faciũt ſoda ⁊ no
cẽt oĩbus q̇bus accidit ſoda ⁊ res viridis q̃ ẽ in cõ/
cauitate eaꝝ q̃ ſũt egyptiace cuiꝰ ſapor ẽ amarꝰ qũ
teriť ⁊ miſceť cũ oĺo roſaceo ⁊ diſtillať ĩ aurẽ ꝯfert
dolori eiꝰ. MEmbra ocĺi. Ipĩe cũ melle et
fenugreco more empĺi ſuppoſite faciũt obfuſcatõi
ocĺi ⁊ palpitatiõi: ⁊ ex eis cũ ture ⁊ roſis ⁊ albugi
ne oui fit emplm̃ exitui oculi ꝓprie q̇ ẽ pupille.
MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. Bone ſunt pecto
ri ⁊ ſputo ſanguĩs ꝯferũt etiã tuſſi: ⁊ ſi miſceanť cũ
melle ⁊ farina fenugreci ꝯferunt apatibus gutturis
caĺis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ ⁊ eaꝝ emplꝫ ẽ bonũ apati/
bꝰ mãmille ⁊ caſeitati lactis ĩ ea. MEmbᵃ nutri
mẽti. Sũt difficilis digõnis: ⁊ nõ tarde deſcen
ſiõis ⁊ exitus: Et nõ ſunt generatiue oppilationũ.
Et decocte cũ corticibꝰ ſuis ĩ aceto ꝓhibẽt vomitũ
MEmbra expĺ. Que ex eis decocte ſunt cum
aceto ⁊ aq̃ ꝯferũt ſoĺoni antiq̃: ⁊ qũ ꝓpe fuerĩt cũ
corticibꝰ ſuis: ⁊ ꝯferũt dyſenterie ⁊ ꝓpe nabathie
Et eaꝝ etiã ſauich cõfert ad illud ſicut etiã eaꝝ ſor
bitio. Et eaꝝ ſorbitio ꝯfert apati teſticuloꝝ ꝓprie
decoctarum cum vino.

De fece. C. ccxlvi.

FEx. ELEctio. Melior fex ⁊ ſanior
eſt fex vini veteris. deinde q̃ ſiĺis eſt ei
Et fex q̇dem aceti ẽ vehemẽtis virtutis
Et oꝫ ut adurať pꝰ ipĩus exiccationẽ bene ſicut adu
rĩť ſpummaris ĩuitreata linita ex luto aut olla. Et
finis aduſtiõis eiꝰ ẽ ut albeſcat ⁊ pulueriżeť. Et ſi/
militer oĩs fex. Et oꝫ q̇dem ut oĩs fex admĩſtreť
dũ eſt recẽs ⁊ fiat quod neceſſariũ ẽ de aduſtiõe eiꝰ
⁊ tũc admiſtreť: q̃ eni ex ea vetus ẽ eſt debilis uir
tutis. Et oꝫ q̇dem ut coopiať ĩ uaſe ⁊ non appareat
aeri: ⁊ qñqꝫ abluiť ſicut lauať tutia. OPEratiões
⁊ ꝓprietates. Fex aceti fortior eſt aliĳs fecibꝰ: ⁊
virtus abſterſiõis eius ẽ ſtiptica: ⁊ aduſta ẽ aduſti
ua ⁊ putrefactiua virtute alia. DEcoratio.
Que aduſta ẽ admĩſtrať ĩ ungue albificato cũ gũma
pini ⁊ rectificat ipm̃. Apata ⁊ bothor. Fex nõ
aduſta ẽ bona ĩflatiõi ſola: ⁊ cũ myrto etiã: ⁊ exic/
cat bothor cũ qᵒ ſunt vlcera. MEmbra anhe
litus ⁊ pectoris. Fex nõ aduſta extinguit infĺa/
tionẽ capitis ĩ quo ꝯſtrictus ẽ ſanguis. MEmbᵃ
nutrimẽti. Fex nõ aduſta ꝓhibet fluxũ mc̃ꝝ ad
ſtomachũ. MEmbra expĺ. Qñ exteriꝰ ap/
poniť matrici emplm̃ ex fece nõ aduſta ꝯfert fluxui
ſanguinis mẽſtrui.

De fumo. C. ccxlvii.

FUmus q̇d eſt. Eſt terreus ſubtilis: ⁊ di/
uerſificať eiꝰ ſubſtãtia: ⁊ oẽs eiꝰ ſpẽs ſũt
exiccãtes ſubſtãtia ſua terrea: ⁊ eſt in eis
igneitas pua. ELEctio. Fortior eoꝝ ẽ fumꝰ
alchitran. deinde fumꝰ picis humide: deĩde fumꝰ
ſtoracis: poſtea myrrhe: deinde turis: poſtea tere
binthine: ⁊ uideť q̃ꝫ fumus napte ſit fortior oĩbus
OPEratiões ⁊ ꝓprietates. Fumus ẽ ſubſtã/
tia terrea ſubtilis digeſtiuꝰ reſolutiuus. Mem
bra ocĺi. Fumus turis ⁊ fumꝰ terebinthine etiã
ponunť ĩ medicamẽtis vlceꝝ oculi: ⁊ ꝓhibẽt ortũ
piloꝝ additoꝝ ⁊ curſum ⁊ corroſionẽ ⁊ humidita/
tes cũ q̇bus nõ ẽ ophthalmia ⁊ vlcera lachrymaliũ

De flore eris. C. ccxlviii.

FLos eris. OPEratiões ⁊ ꝓ̇petates.
Eſt ſtipticus corroſiuꝰ mordicatiuꝰ.
Uulnera ⁊ ulcera. Corrodit carnẽ addi
tã. MEmbra capitis. Poniť in deſiccatiuis
vlceꝝ auris: ⁊ qñ illud quod ex eo albũ ẽ teriť et
ſufflať ĩ aure delet ſurditatẽ antiquã: ⁊ ex eo tan/
giť palatũ cũ melle pp apata gule ⁊ vue. MEm
bra expĺ. Quattuor anuluſat eiꝰ ſoluũt humorẽ
groſſum ⁊ ſoluũt aquã citrinã ⁊ poniť ĩ exiccatiuis
hemorroidaꝝ ⁊ exituraꝝ ani.

De fiſtula paſtoris. C. ccxlix.

FIſtula paſtoris. Natura. Caĺa ẽ et
ſicca ⁊ forſitan ĩ ꝓ̇nᵒ ƒi: ⁊ diciť qm̃ reſol
uit augmẽtationẽ. MEmbᵃ expĺ.
Exptus ẽ Gal: q̃ꝫ ſuccus eiꝰ frangit lapidẽ ĩ renibꝰ

⁊ dixerūt q̇dam ꝙ ꝯfert vlceribus itestinoꝝ ⁊ p ū gitiuo dolori ⁊ īfirmitatibꝰ matricis ⁊ facit ꝓuocationé vtriusqꝫ ⁊ ꝯfert fixuris. ¶ Uenena. ¶ Et aureꝰ aut duo aurei ī potu accepti ꝯferūt ei q̇ bibit leporem marinū ⁊ opiū ⁊ reliqua.

De frumento. C. ccl.

FRumētū. ¶ ELectio. Meliꝰ ē illud quod ē mediū iter duritiē ⁊ raritatē magnū pingue recēs planū quod ē iter rubedinē ⁊ albedinē. Frumētū vo nigꝝ ē mali nutrimēti Natura ¶ Est calm ⁊ tempatū ī hūitate ⁊ siccitate ⁊ ipius sauich declinat ad siccitatē. ¶ OPErationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Triticū plime rubedinis plimi est nutrimēti. Et frumētū elixatū ē tarde digōnis iflatiuū. verū eius nutrimētū qū digerit̄ ē plimū. Et adarmacha q̇dem ē ꝓxima amilo sed est calidior: ⁊ farina viscosa p nāz ē nō viscosa arte. Et neqꝫ est viscosuz nā sicut viscosuz arte. Sauich ꝑterea tritici ē tarde descensiōis ⁊ plimū inflatiuū idigēs dulcedine faciēte ipꝫ descēdere velociter ⁊ ablutōe cū aq̄ cala: ita ut remoueat̄ iflatio eiꝰ ⁊ humor sauich est puus. Amilū vo ē frigidū ⁊ humidū viscosuz: ⁊ frumētū ē magis nutritiuū corporis oibus granis ¶ DEcoratio. ¶ Triticū mūdificat faciē ⁊ eius farina ⁊ amilū cū croco ē medicamē pāni. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Sauich tritici ⁊ ordei grauat. MEmbª expl. ¶ Triticū crudū ⁊ etiā decoctum elixatū nō mollitū. neqꝫ fractū. neqꝫ coctū ita ut sit puls: ⁊ fractū etiā silr qū comedit̄ gnāt vermes. Uenena. ¶ Triticū tritū pulverizatū sup morsuz canis rabiosi ē iuuatiuū.

De fenugreco. C. ccli.

FEnugrecū q̇d est. Notū est. ¶ Natura. ¶ Calm ē in fine ꝑmi siccū in ꝑmo. Et non euacuat̄ ex hūitate extranea. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius virtus ē digestiua lenitiua. Et illud pp illud quod in ipo aggregat̄ d̄ caliditate cū viscositate. ⁊ ipius viscositas ꝓhibet dāṅuz nocumēti caliditatis eiꝰ: ⁊ eiꝰ caliditas opat̄ cū facilitate. ⁊ eius hūor ē malus licet nō sit paucꝰ ¶ DEcoratio. ¶ Eius oleū quod fit cū myrto ꝯfert capillis ⁊ vestigijs vlcerū ⁊ ꝯfert fissuris frigidis p mucilaginositatē suā ꝓprie cū oleo rosaceo. Et ingredit̄ in medicinis pāni. ⁊ facit colorē bonū ⁊ alterat odorē oris ⁊ facit fetere odorem corporis ⁊ sudoris. ¶ Apāta ⁊ bothor. Resoluit apata phlatica ⁊ dura et eius farina ad apata cala appentia et occulta quꝫ nō sunt iflāmata sed sunt declinātia ad duritiē quasdaꝫ et lenit dubellet et maturat ea. ¶ UULnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert cū olo ro. adustiōi ignis. ¶ MEmbra capitis. ¶ Mūdat furfures ablutione capitis facta ex eo facit soda capiti ⁊ ꝓprie qū comedit̄ cū muri quāuis sit cū almuri minꝰ nocumētū stomaᵒ ¶ MEmbra oculi. ¶ Decoctio fenugreci sanat atarasa. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Clarificat vocē ⁊ pulmoni tribuit aliq̇d nutrimētū ⁊ lenit pectus ⁊ guttur ⁊ sedat tussim et disniā et ꝓpe qū coquit̄ cū melle aut dactilis aut ficubꝰ et meliꝰ est ut cōiūgat̄ cū dactilis carnosis et sumat̄ succus amboꝝ et misceat̄ cū melle plurimo et sup prunas tēperate calefiat et assumat̄ ante cibū tpre longo. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Cū nitro emplm factū ex eo ꝯfert spleni et eius decoctio cū aceto debilitati stomachi. et ꝓprie quod ex eo recēs ē et eiꝰ electuariū facit nauseā. sed acetū et muri expellūt nocumentū comestiōis eiꝰ. ¶ MEmbª expulsiōis. ¶ Fit encatisma ī decoctiōe eius ad apa matricis ⁊ dolorē eius et coarctationē ipius. Et eius decoctio cū aceto cōuenit vlceribus itestinoꝝ. ⁊ similit̄ recens cū aceto qū comedit̄ fractū. Et decoctio eius cū aq̄ cala ē bona tenasmon ⁊ solutiōi. Et eius oleū ē bonū apatibus ani et clisterizat̄ etiā ad tenasmō et dolorē vētris pūgitiuū ꝓprie cū almuri an̄ cibū et nō mouet ad expellendā fecē nisi pp suā acrimoniā. ⁊ ꝓprie cū melle nō plurimo ut n̄ mordicet fortiter et eius decoctio cū melle facit descendere hūitates grossas ab itestinis. et ꝓuocat vrinā et supponit̄ cum adipe anatis et ꝯfert duritiei matricis et facit gnātionē matricis facilē cuiꝰ gnātio ē difficilis ꝓpt̄ desiccationē. et ē bonū hn̄tibus hemorroidas. facit stercus boni odoris: et facit fetere vrinā et sudorem et nō ē sicut lupini ī difficultate sui exitus.

De ferro C. cclij.

FErrū q̇d est. Est tres spēs seneburucan ⁊ Et lieremehē ⁊ suludeth. Seneburucā gᵒ est alfuledh nāle: et alfuledh artificiale ē purū ex lieremehen et scoria elseneburucā ꝓpinq̄ ē scorie eris. Et ego q̇dem scorie singulare faciam capitulū ī caplo d̄ cha. ¶ Opōnes et ꝓpetates. ¶ Eius ziniar stipticū ē corrosiuū et scoria ipius ē debilior ziniar eius et ipa ē fortioris exiccatiōis omni scoria. ¶ DEcoratio. ¶ Erugo eiꝰ supposita pāniculo cū vino ē bona. ¶ Apāta ⁊ bothor. ¶ Erugo ferri cū vino sup herisipilā ⁊ bothor vtilis est ¶ INstrā iūcuraꝝ. ¶ Erugo eiꝰ cū vino sup podagrā ꝯfert ei. ¶ MEmbra capitis. ¶ Qn̄ terit̄ cū aceto forti ⁊ coquit̄ ī ipa ē illud acetū medicamē saniei antiq̄ currēti ex aure. ¶ MEmbra ocli. ¶ Est bona aspitati palpebraꝝ ⁊ vngule. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Uinū ⁊ aq̄ ī q̇bus extinguit̄ ferrū ꝯfert apati splenis ⁊ mollificatiōi stomachi ⁊ debilitati eius. ¶ MEmbra expl. ¶ In eiꝰ scoria est virtꝰ soluēs aliqua debilior ea q̄ ē ī scoria eris: ⁊ eius erugo ē stiptica. q̄re supposita abscidit fluxum sanguis ex matrice: ⁊ eiꝰ erugo stiptica exiccat hemorroidas ⁊ vinū ī quo extinguit̄ ferrū retinet solonem antiquā ⁊ dysenteriā ⁊ ꝯfert mollificationi ani ⁊ īsensibilitati vrine ⁊ fluxui mēstruoꝝ ⁊ confortat coitum.

De faseolis. C. ccliij.

FAseoli. ¶ Natura. ¶ Rubei caliores sūt eoꝝ. Filiꝰ Mesaugue ⁊ Arsaianis dixerūt ꝙ sunt frigidi ⁊ sicci: ⁊ apud me substātia eoꝝ ē sicca ī qua est humiditas supflua ⁊ ipi ad calitatē decilnāt: sed rubei sunt calidiores. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Sūt velocioris digōnis ⁊ egressionis ꝙ̄ mes: ⁊ nō sunt minus nutritiui eis. Et dixerūt ꝙ sunt minoris inflōnis: ⁊ ē ī eo ꝯsideratio: ⁊ veriꝰ ē ꝙ ipi sunt magis inflatiui ꝙ̄ ē mes. veꝝ fabe sunt magis iflatiue eis: ⁊ humor faseoloꝝ ē humidus phlaticus ⁊ faciūt videre somnia mala. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sūt boni pectori ⁊ pulmoni. ¶ MEmbra nutrimēti. ¶ Generāt humorē grossuz: sed sinapis ꝓhibet nocumētuz eoꝝ: ⁊ silr acetū cū sale ⁊ pipere ⁊ origano: ⁊ ut bibat̄ sup eos vinū passū puꝝ: ⁊ q̇ cū aceto sūt nutriti

pauce sunt huitatis. ¶ MEmbra expulsiōis. ¶ Prouocant mēstrua ꝑpe rubei ⁊ ꝓprie cū oleo de nereiden.

De fistula pastoris. C. ccliiij.

FIstula pastoris. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Uirtus eiꝰ ē virtus abstersiua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata fluxa et ſguia ī viscuribꝰ. MEmbra expl. ¶ Cōfert lapidi renū ⁊ frangit ipm. decoctio eiꝰ ⁊ radix ipiꝰ confert vlceribus intestinoꝝ.

De felle. C. cclv.

FEl. ¶ ELEctio. ¶ Fortiora fella q̄drupedū sunt fel vaccinū. deinde fel adubua ⁊ vrsi. deinde caprinū post ouinū. Et magis īcolume felliū auiū ē fel galli ⁊ duragi ⁊ cubugi. Reliq̄ aūt fella auiū sunt fortiora fellibꝰ q̄drupedū qn̄ cōpant̄ rapaces eaꝝ cū pascentibꝰ ⁊ venātes cū feris siluestribꝰ: ⁊ fel q̇dem forte valde viscosuz ē fel rapaciū ⁊ ꝑpe magnoꝝ: ⁊ de eis electū ē illud cuiꝰ color ē citrinꝰ nālīter. Illud v̇o quod ē ut ziniar: ⁊ quod est ut azul sunt mala: ⁊ silr̄ qđ ē pure rubeū. Debiliꝰ aūt felliū ē fel porcinū. ⁊ fel q̇dem asabut ⁊ piscis q̇ noīat̄ scorpio ⁊ testudinis ē fortiꝰ felibus q̄drupedū. Inq̇t Dia. stringat̄ extremitas fell' ⁊ bulliat in aq̄ ſꝫ quātitatē ꝙ hō tres eiꝰ feruores ꝯputet: deinde extrahat̄ ⁊ exiccet̄ in vmbra in q̄ nō sit ros ⁊ reseruet̄. ¶ Natura. ¶ Dia calīa sunt ⁊ sicca i. iiijº. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Fel om̄e ē calm̄ abstersiuū ⁊ diuersificat̄ ſm masculū ⁊ feminā: ⁊ ſm dispōnem sitis ⁊ famis: ⁊ dispōnem saturitatis: ⁊ dispōnem q̇etis ⁊ exercitij. ¶ DEcoratio. ¶ Fel asini siluestris eradicat moꝝ ⁊ ꝯfert linitū sup vestigia apatū ⁊ ponit̄ in emplis herisipile ⁊ ꝓhibet ipam. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ fel miscet̄ cū nitro ⁊ gūma pini ⁊ chimolea cōfert scabiei ulcerose: ⁊ fel vaccinū ponit̄ in emplis ꝯferētibꝰ vulneribꝰ q̄ sunt ab herisipila ⁊ doloribus vehemētibꝰ: ⁊ fel hircinū eradicat carnē malā ⁊ nec̄itas q̇dem vlceꝝ vt eis adhibeat̄ fel forte et debile diuersificat̄ ſm suas horas: ⁊ ſm mūdificationē ⁊ sordidationē eoꝝ. ⁊ fel q̇dem adib ē bonum vulneribus neruosis ⁊ ī tempore frigoris ꝓhibet spasmū ⁊ alcuzez q̇ timent̄ ī silibus eoꝝ. ¶ Membra iūcturaꝝ. ¶ Fel hircinū sup elephantiā ⁊ varices confert: ⁊ silr̄ fel asini siluſtris ꝓprie ⁊ fel adib ꝓhibet spasmū ⁊ alcuzez q̇ seq̄tur vulnera neruorū ꝓprie ex frigore. ¶ MEmbra capitis. ¶ Fel hircinū ⁊ taurinū ꝯferūt vlceribꝰ recentibꝰ ī aure. Fel arachā cū oleo distillat̄ ī aurē grauē ⁊ cū qua ē surditas ⁊ cū succo porri nabathi ad tīnitū ⁊ ad grauitatē auditus. Et fel bouinū cū nitro ⁊ chimolea ad furfures valet qn̄ lauat̄ ipo caput. Et dictū est iam ꝙ qn̄ fel adib lambēdo sumit̄ ꝓhibet epiliam. Et fel testudinis ꝯfert alcula fraudulento in oribus pueroꝝ ſm ꝙ dicit̄. Et ꝯfert attractio odoris eius cū naribꝰ epileptico. Et om̄e q̇dem fel ꝯfert stricture nariū apiendo valde oppilatiōes q̄ sunt ī colatorio. ¶ MEmbra ocli. ¶ Om̄e fel ꝯfert obscuritati visus. Et fel q̇dem rapatiū ꝓprie siccū confert initio aq̄ ⁊ dilatatiōi pupille. Et neq꞉ cōcedit̄ ut administret̄ nisi post mūdificationē corporis ⁊ capitis. Et fel magis ꝯferēs oculo ex q̄drupedibus q̇dem ē fel gazel. Et auiū q̇dem fel alcubugi. Et ex piscibꝰ fel asabut. Et fel caprinū ꝯfert cecitati ⁊ ꝑpe mōtani. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Ex felle bouis linit̄ palatū cū melle ad ꝑfocatiōez: ⁊ silr̄ ex felle testudinis. ¶ MEmbra expl. ¶ Fel bouis apit orificia hemorroidaꝝ. Et om̄e q̇dem fel ē solutiuū ita etiā ꝙ fel porcinū: ⁊ qn̄ cū eo linit̄ sumen ⁊ supponit̄: ⁊ fel tauri cū melle linit̄ ad ulcera q̄ sunt ī ano: ⁊ fit ex eo linimentū ad dolorē matricis ⁊ testiculoꝝ ⁊ ponit̄ sup apata osei. ¶ UEnena. ¶ Fel hirci siluestris ē tyriaca morsibꝰ venenosis ⁊ similiter fel tauri.

De fuligine. C. cclvi.

FUligo. ¶ ELectio. ¶ Melior ē illa q̄ ē leuioris pōderis ⁊ magis ītense nigredis. Nā. ¶ Dis est calīa exiccatiua nisi inda: qm̄ indi ⁊ Paulus numerāt eā iter īfrigidantia. ¶ OPEratiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Dis est exiccatiua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Existimāt q̇dam ꝙ inda ponit̄ sup apata calīa ⁊ ꝯfert eis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Illa q̄ assumit̄ ex fumo ligni pini cū gūma ⁊ bdellio ponit̄ sup adustiōz ignis ⁊ dimittit̄ donec cadat

De fistula. C. cclvij.

FIstula q̇d est. Stipites albi pilosi sil'es polio: sed sunt plus pilosi: īmo sunt toti q̄si pili: ⁊ odor eius ē sicut odor myrrhe. Nā. Est calīa declinās ad aliq̄ntulū aromaticitatis.

De furfure. C. cclviij.

FUrfur. ¶ Nā. ¶ Calidꝰ ē ⁊ siccꝰ ī ṗmo. OPEratiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ In ipo ē abstersio ⁊ lenificatio ⁊ mūdificatio plīma ⁊ herbus q̇dem ipius finē nō ꝯsequit̄ ⁊ resoluit vētositates ⁊ phl'a. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Est bonꝰ cū aceto forti in initio apatis cal'i ⁊ madefit cū vino: ⁊ fit ex eo empl'm ad apa quod ē in mām̄illa calm̄: ⁊ rarificat apata phl'atis ⁊ vētositatis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cū aceto forti ponit̄ sup vlcerationez scabiei facto empl'o ex eo cal'o. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lenit pectus sua abstersione et ꝓprie sorbitio aqueitatis eiꝰ cū zuccaro ⁊ oleo amigdalino ⁊ īfundit̄ cū vino ⁊ ꝯfert apatibus mām̄ille. ¶ MEmbra expl. ¶ Mouet ītestina ad expellendū quod ī eis ē: ⁊ eius sorbitio qn̄ sorbet̄ lenit ventrē. ¶ UEnena. ¶ Cōfert pūcture scorpiōis ⁊ serpentis more empl'i suppositus.

De folio. C. cclix.

FOliū q̇d est. Est ꝓximū virtuti spice. est tn̄ leuiꝰ ⁊ eius folia ⁊ rami sunt sicut sebesabram ⁊ hꝫ florē frangibilē quod nascit̄ ī terra indie: ⁊ sunt ei aque īfuse ī terris lacūalibꝰ ⁊ erigit̄ sup faciē aque sicut plāta que noīat̄ lenticula aque absq꞉ suspensiōe radicis: ⁊ qn̄q꞉ ligat̄ in loco cū filo ⁊ exiccat̄: ⁊ fortasse existimauerūt q̇dam ꝙ ē folia nereiden inde ꝓpter silitudinē quā cū ea hꝫ ī virtute sua. oleū v̇o eiꝰ virtutē hꝫ olei alacuben ⁊ olei de croco: sed ē fortiꝰ. ¶ ELEctio. ¶ Melius ē recēs ad albedinē declinās quod nō frangit̄ ī minima: ⁊ ē eiꝰ odor manifestꝰ ut nereiden odor ⁊ nō est limosuz neq꞉ salitū neq꞉ mollificatum. ¶ Nā. ¶ Calm̄ ē ⁊ siccū in ſo. ¶ Opōnes ⁊ ꝓpetates. ¶ Qn̄ ī pānis spargit̄ cōseruat eos a tineis. ¶ DEcoratio. ¶ Odorē oris efficit bonū retentum sub lingua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Decoquit̄ in aq̄ rosacea: ⁊ fit ex eo emplꝫ sup apa calm̄ pꝰ ꝯtritiōz

⁊ est medicamen bonū apātibus oculi calidis. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Est magis ꝯferēs stomacho et epi ꝙ nereiden. ¶ Memb^a expl. ¶ Ipm vehemēti⁹ ꝓuocat vrinā ꝙ nereiden. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit pōdus ipius de mace aut etiam spica.

De falamamiski. C. cclx.

Falamamiski q̄d est. dicit ꝙ falamamiski est ozimū gariofilatū. nā ipm ē odoris similis gariofilo ⁊ ē magis tempatū ꝙ maiorana ⁊ sisimbriū ⁊ minus siccū. Membra capitis. ¶ Capit oppilatōes accñtes i cerebro ⁊ ambab⁹ narib⁹ comestū ⁊ odoratū. Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tremori cordis accñti ex phlate ⁊ mlia i corde comestū. Memb^a expl. ¶ Est bonū hemorroidibus.

De fu. C. cclxi.

Fu q̄d est. Folia eius sunt sicut folia apij magna hñtis folia ⁊ stipites: ⁊ ei⁹ crus ē vni⁹ cubiti ⁊ plus planū teneꝝ cuius supmū ē grossuz ꝓximū grossitudini digiti purpureū hñs nodos: ⁊ hꝫ florē sicut narciscus: aut maiorem narcisco. Et i albo ipius ē q̄si purpureū: ⁊ inferius i radice sua emittit ramos. Et i radice sua ē aromaticus odor: ⁊ virt⁹ ei⁹ est silis spice i reb⁹ plimis ¶ Nā. ¶ Virtus radicis eius ē aromatica: ⁊ virtus ei⁹ ē silis spice calefaciēs. ¶ Memb^a anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert dolori lateris. ¶ Membra expl. ¶ Prouocat vrinā si bibat sicca. Et ei⁹ decoctio ꝓuocat mēstrua. Et ei⁹ ꝓuocatio maior ē ꝓuocatiōe spice inde ⁊ romane: ⁊ ē sicut almētasina i i°

De fusel. C. cclxij.

Fusel q̄d est. Virt⁹ eius ē ꝓpinq̄ virtuti sandali. Opōnes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est ifrigidatiuū cuz virtute stiptica. ¶ Apata et bothor. ¶ Est bonū apatib⁹ calis grossis. Membra ocli. ¶ Est cōueniēs ei q̄ hꝫ islonez i oclo suo.

De fangenkest. C. cclxiij.

Fangenkest q̄d est. Dictū est de eo in capitulo de be.

De fael. C. cclxiiij.

Fael q̄d est. Est fructus sup quē est cortex silis i colore corticib⁹ auellanaꝝ. Et figura eius ē sicut fistici. Et intra ipm est granū pingue sile grano pini quod noiat granū regum cui⁹ color ē iter albū ⁊ nigrū ⁊ citrinū. Et est illud quod admistrat ⁊ asportat de terra indie. Et albel ⁊ alfel oms cali sunt: ⁊ ꝯferūt mollificatiōi nervoꝝ ⁊ vētositatib⁹ hemorroidaꝝ ⁊ sanat eas. Et ē medicina inda nota cui⁹ virtus ē sicut virt⁹ mādragore ⁊ pomoꝝ ei⁹. ¶ Membra capitis. ¶ Si fiat emplm ex ea confert soda.

De fal. C. cclxv.

Sal. ¶ Nā. ¶ Calid⁹ ē in fo. ⁊ siccus.

De fagara. C. cclxvi.

Fagara q̄d est. Granū sile ciceri hñs granū sicut mahaleb: ⁊ i cōcauitate eius ē granū nigrū sicut scebedenigi ⁊ asportat d asfekelati. ¶ Nā. ¶ Calm ē ⁊ siccū in 3°. ¶ Opōnes ⁊ ꝓpetates. ¶ In eis ē resolo ⁊ stipticitas. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Ponit i medicinis rectificātibus stomachū ⁊ epar fria: ⁊ expellit in eis malitiam digestiōis frigidā. ¶ Membra expl. ¶ Cōfert solutiōi frigide ⁊ constringit ventrem.

De fulfulminue. C. cclxvij.

Fulfulminue q̄d ē. Est radix pipis. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Dicit ꝙ ꝓprietas ei⁹ ē ꝯferre doloribus frigidis ⁊ spasmo valde. Instrā iūcturaꝝ. ¶ Cōfert podagre. ¶ Membra expl. ¶ Est ei ꝓpetas ut iuuamen afferat colice ⁊ ventositatibus frigidis.

De fesurigo. C. cclxviij.

Fesurigū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est vehemētioris exiccatiōis ꝙ alcolcotar: cū hoc ꝙ est mioris mordicatiōis ⁊ ē subtili⁹. Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Remouet scabiem.

De fesire. C. cclxix.

Fesire q̄d est. Est albazarasen ⁊ ē vitis alba. ¶ Nā. ¶ Est calida ⁊ sicca in 3°. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est acris mordicatiua abstergit et exiccat ⁊ subtiliat ⁊ calefacit tēperate. ¶ DEcoratio. ¶ Radix ei⁹ cū herbo ⁊ fenugreco abstergit panū ⁊ vestigia nigra remanētia post vlcera: ⁊ silr q̄n coquit cū oleo donec dissoluat ⁊ auferat occultatione sanguis ab oculo. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Eius radix abscidit verrucas ⁊ bothor leuia: ⁊ cū vino sedat panariciū ⁊ resoluit apata dura ⁊ disrūpit aldubellet: ⁊ si una quaqꝫ triginta dieꝝ bibant ex ea tres anulusat cū aceto resoluit apata splenis ⁊ emplm factū de ea cū ficubus etiā est cōueniens spleni ⁊ sedat panariciū q̄n ex eo fit emplm cū vino. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Ex radice ei⁹ fit emplm cū sale sup vlcera mala: ⁊ ponit i emplis corrosiuis carnis ⁊ ex fructu eius delinit scabies vlcerosa ⁊ nō vlcerosa. ¶ Instrā iūcturaꝝ. ¶ Emplm factū ex radice ei⁹ cū vino extrahit ossa ⁊ bibit de ea quaqꝫ die au. i. ad palysim ⁊ ad attritionem lacertoꝝ valet linita ⁊ bibita. ¶ Membra capitis. ¶ Bibit de ea oi die au. ⁊ cōfert epilie ⁊ vertigini: ⁊ facit q̄nqꝫ i ratiōe accidere pmistionē. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Qñqꝫ assumit de ea cū melle deglutiēda ad ꝓfocatos ⁊ ad corruptionē anhelit⁹ ⁊ ad tussim ⁊ ad dolorē lateris. Et q̄n bibit succus ei⁹ cū frumēto decocto facit exuberare lac. ¶ Membra nutrimēti ¶ Inq̄t Gal. comestio extremitatū ei⁹ i pmis q̄n eleuat ꝯfert stomacho cū sua stipticitate: ⁊ gustus eius ē iter pauca amaritudinē ⁊ acredinē. ¶ Membra expl. ¶ Cor hui⁹ plante i pmis q̄n eleuat comedit ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ soluit ventrē: ⁊ de radice eius au. iterficit fetū. Qū g° supponit extrahit fetū ⁊ mūdificat matricē sedendo in decoctiōe eius: ⁊ succus eius solutiōe educit phla: ⁊ ē ex medicinis bonis spleni. ¶ Venena. ¶ De radice ei⁹ au. i. ꝯfert morsui vipe: ⁊ similiter pūcture oīum vermiū venenosoꝝ. ¶ PERmutatio. ¶ Loco eius ponit pōdus ipius de durūgi ⁊ due tertie pōderis ipius de macis.

De fesiresin. C. cclxx.

Fesiresin q̄d est. Est de gnē alfesire hñs folia sicut volubilis maior. Et radix ei⁹ est nigra exteri⁹ ⁊ citrina interi⁹. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est similis alfesire i opationibus suis: sed ē debilior parūp. ¶ Instrā iūcturaꝝ ¶ Cōfert palysi etiā. ¶ Memb^a capitis. Cor

eius ĩ ꝓmis qũ eleuatᷓ comeditᷓ ⁊ confert epilẽie. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Mũdificat pectꝰ ¶ Membra expulsiõis. ¶ Cor alfesiresin si comeditur qũ eleuatur ꝓuocat vrinam.

De fagama. C. cclxxi.

Fagama dictum est in capitulo ha.

De feluzeharagi. C. cclxxij.

Feluzeharagi q̇d est. Est arbor licij q̃ habꝫ fructũ sicut piper. Et litiũ qñqꝫ sumitᷓ ex eo: ⁊ qñqꝫ sumitᷓ ex aderescech. Et arabicũ est spẽs altera. Et virtus alfeluzeharagi ꝓpinq̃ ẽ virtuti licij quod ex ea fit: sed ẽ debilior parũ. Decoratio. ¶ Cõfortat capillos linitũ. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Decoquũt rami eius cũ aceto ⁊ bibitᷓ ad splenẽ ⁊ ꝯfert vltime ⁊ simil̃r ictericie. ¶ Membra expl̃. ¶ Decoctio ramoꝝ eius ꝓuocat mẽstrua ⁊ sil̃r ip̃a: ⁊ si de fructu eiꝰ bibatᷓ põdus matulem soluẽdo educit humorẽ phl̃aticũ pl̃imũ.

De fath. C. cclxxiij.

Fath q̇d est. Est medicina turchia. Venena. Est bona ad potũ hyusq̇ami: ⁊ pũcturam vermiũ venenosoꝝ data in potu cũ aqua frigida: ⁊ sil̃r nucimethel cõfert ⁊ omibus venenis.

De farfag. C. cclxxiiij.

Farfag q̇d est. Est portulaca.

De fungis. C. cclxxv.

Fungi. ¶ Electio. ¶ Melior spẽs ẽ nota q̃ noĩatᷓ alchalabie. neminẽ enĩ ĩterficit sed aduenit ex ea colica passio: ⁊ illi q̇deꝫ q̇ sunt sicci minꝰ sunt mali. ¶ Nã. ¶ Frigidi sunt ĩ fine tertij: hũidi ĩ pnᵒ eius. ¶ Opatiões ⁊ ꝓpetates. ¶ Generatᷓ humorẽ grossũ malũ. Eoꝝ autẽ rectificatio est ut elixentᷓ ⁊ ponantᷓ cũ eis pira humida ⁊ sicca ⁊ ozimũ mõtanũ: ⁊ bibatᷓ sup ip̃os vinũ purũ. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Generatᷓ stuporẽ et apopl̃iam. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Accidit ex illis q̇ nõ ĩterficiũt p̄focatio: ⁊ ꝓprie ex ĩterficiẽtibus. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Accidit ex illis q̇ nõ ĩterficiũt colica passio qñ ml̃tiplicantᷓ ⁊ sunt difficilis digõnis ⁊ multi nutrimẽti. Et accidit ex mortiferis sincopis ⁊ sudor frigidus. ¶ Membra expl̃. ¶ Faciũt possidere difficultatẽ vrine. Venena. ¶ De eis sunt q̇ sunt mortiferi ⁊ sũt illi q̇ nascuntᷓ ĩ vicinitate ferri eruginosi ⁊ rerũ putridaꝝ aliaꝝ: aut ĩ ꝓpinquitate mansiõis reptiliũ venenosoꝝ: aut apud aliquã arboꝝ quaꝝ ꝓpriũ ẽ vt corrũpant fũgos q̇ apud eas nascuntᷓ sicut oliue. Et de signis q̇dem eoꝝ est ꝙ sup eas ẽ huitas viscosa putrefacta: ⁊ cito aduenit eis alteratio ⁊ putrefactio: ⁊ ꝓuenit ex ip̃is ꝯstrictio anhelitꝰ ⁊ sincopis. Et cura eoꝝ ẽ cũ ĩcisiuis ⁊ oxymelle cũ calamẽto: et qñqꝫ ĩterficiũt statim.

De fistico. C. cclxxvi.

Fisticũ. ¶ Nã. ¶ Dicitᷓ ꝙ ẽ vehemẽtioris caliditatis q̃ nux ⁊ amigdala. Et est calidũ ĩ fine secũdi. Et ẽ in ip̃o humiditas ⁊ existimauerũt q̇dam ꝙ ẽ frigidũ: sed errauerũt. ¶ Opatiões ⁊ ꝓpetates. ¶ Apit oppilatiões ep̃is ꝓp suã amaritudinẽ ⁊ aromaticã virtutẽ sui ⁊ ĩ ip̃o est põticitas: ⁊ nutrimẽtũ eius ẽ paꝝ valde. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Est bonũ stomacho ꝓpe ascem iũ sile grano pini ꝓpter illud quod ẽ in ip̃o de amaritudine cũ ponticitate: ⁊ apit oppilationes ep̃is ꝓptᷓ amaritudinẽ ⁊ aromaticitateꝫ suã ⁊ mũdificat ip̃m ꝓprie ⁊ apit meatus nutrimẽti: ⁊ oleũ eiꝰ ꝯfert dolori ep̃is eueniẽti ex huitate grossa. Inq̇t q̇daꝫ. Nõ ĩueni ip̃m faciẽs ĩ stomacho nocumentũ multũ neqꝫ iuuamẽtũ. Ego aũt dico ĩmo ꝓhibet nauseã ⁊ subuersionẽ stõi ⁊ ꝯfortat os eius. Membᵃ expl̃. ¶ Nõ lenit ventrẽ neqꝫ ꝯstringit. ¶ Venena. Cõfert morsui vermiũ venenosoꝝ ꝓprie decoctũ cum vino forti.

De fesefisis. C. cclxxvij.

Fesefisis q̇d est. Est aial sicut alcorat notũ ĩ scemi exñs ĩ lectis: ⁊ videtᷓ ꝙ sit illud quod dicitᷓ apud nos igil. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Qñ bibitᷓ cũ aceto aut cum vino extrahit sanguisugã ex gutture. ¶ Membra expl̃. ¶ Qñ odoratᷓ valet p̄focatiõi matricis ⁊ facit parere: ⁊ qũ teritᷓ ⁊ ponitᷓ ĩ foramie virge sanat difficultatẽ vrine. ¶ Febres. ¶ Qñ de eis assumũt. vij. numero ⁊ ponuntᷓ ĩ faba ⁊ deglutiũt anteq̃ ĩuadat febris q̄rtana ꝯferũt. ¶ Venena. ¶ Qñ deglutiũt absqꝫ faba valẽt ad puncturã vermiũ venenosoꝝ.

De facaileso. C. cclxxviij.

Facailesus q̇d est. Dicitᷓ ꝙ est spẽs buchor marien: ⁊ ẽ genꝰ hartanite. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Virtꝰ eiꝰ ẽ mũdificatiua cũ abstersiõe ⁊ ĩcisiõe: ⁊ ẽ calefactiuũ resolutiuũ: ⁊ ẽ sudorẽ faciẽs ualde qñ bibitᷓ eius radix ⁊ vigorat ¶ Decoratio. ¶ Si bibantᷓ de eo tres aurᷓ. nõ ꝑ trãseuntes illud cũ vino aut mellicrato ꝑmisto aq̃ sanat ictericiã. ⁊ oꝫ tũc ut iaceat ⁊ coopiatᷓ pãnis pl̃ibus vt sudet vehemẽter ⁊ sit sudor coloris chol̃e ⁊ eiꝰ radix mũdificat cutẽ ⁊ delet panũ ⁊ ꝯfert eiꝰ decoctio scissure accñti ex frigore: ⁊ sil̃r eius oleũ quod calefit ĩ eiꝰ radice tepefactũ sup cinerẽ cal̃m. Apata ⁊ bothor. ¶ Radix eiꝰ delet bothor ⁊ succus eiꝰ resoluit durities ⁊ ap̃ata splenis: ⁊ scrofulas ⁊ vulnera recẽs: aut siccꝰ ⁊ aufert sahafati etiã ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Qñ ꝑmiscetᷓ radix eiꝰ cũ aceto aut melle aut sola ⁊ admĩstratᷓ sanat vulnera anteq̃ antiquetᷓ. Et qñ effunditᷓ decoctio eiꝰ sup caput ẽ cõueniẽs vlceribus q̃ sunt ĩ ip̃o. ¶ Mstrã. iũcturaꝝ. ¶ Cõfert torsiõi neruoꝝ ⁊ podagre: et totũ illud opatᷓ suppositũ vt empl̃m. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Qñ ꝑmiscetᷓ cũ vino ĩebriat magnifice. Et qñqꝫ fit ex aq̃ eiꝰ cap̃purgiũ ad caput ꝯfortãdũ Et qñ effunditᷓ decoctio eiꝰ sup caput ẽ cõueniẽs vlceribꝰ q̃ sunt ĩ ip̃o ⁊ sedat soda frigidã. ¶ Membra ocl̃i. ¶ Aq̃ eiꝰ cũ melle ẽ cõueniẽs aque accñti ĩ oculo ⁊ debilitati visus: ⁊ sil̃r cap̃purgiũ ex ea factũ. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Sũt q̇dã hoiuꝫ q̇ ĩ potu dant radicẽ eiꝰ patiẽtibus asma. Membra nutrimẽti. ¶ Fit empl̃ꝫ ex eo spleni cũ aceto. ¶ Membra expl̃. ¶ Qñ bibitᷓ cũ hydromelle soluẽdo educit phl̃a aquosuꝫ: ⁊ ꝓuocat mẽstrua bibitũ ⁊ suppositũ. Et existimauerũt q̇dam ꝙ ambulatio ꝑ ip̃ꝫ facit abortũ. Et qñ ligatᷓ ĩ collo aut ĩ adiutorio ꝓhibet imp̄gnationẽ. Et suppomitᷓ cũ lana vt soluat ventrẽ. Et sil̃r qñ liniũtᷓ ex eo sumen ⁊ mirach ⁊ ilia lenit ventrẽ. Et eijcit fetũ: et ĩterficit fetũ fortiter. Et eiꝰ succus ẽ fortior ĩ hoc. Et si misceatᷓ eiꝰ aq̃ cũ aceto ⁊ liniatᷓ sup anũ extra egredientẽ reducit ip̃m ad iteriora. Et sucus eius

apit orificia venaꝝ q̄ sunt i ip̄o ano. Et radix eius
ꝓuocat mēstrua bibita ⁊ supposita. Et si de radice
ei⁹ bibant. ʒ. v. cū melle soluūt fortiter. Bitq̧ po
tio eius usq̧ ad. iiij. aur. ¶ VEnena. ¶ Bibit cū
vino ad medicinas mortiferas: ⁊ venena ꝓp̄e ad
lepus marinum.

De fuca. C. cclxxix.

FVca. ¶ ELectio. ¶ Cōueniētius ē illud
qđ fit d̄ pane adarmachino ⁊ mēta ⁊ apio
nō eni ē sicut illud quod fit de pane cocto
⁊ sicut illud quod fit d̄ massa azyma. ¶ Opatiōes
⁊ ꝓprietates. ¶ Alfuca gnāt humorē malū ⁊ ē ma
li nutrimēti: ⁊ nocumentū ei⁹ mēbris aialis ē ita ꝙ
si i ip̄o ifundit os elephantis lenit ip̄m ⁊ fit artifici
ale opari i ip̄o. Et illud quod fit ex pane adarma-
che ⁊ apio ⁊ mēta ē boni chimi ⁊ ē cōueniēs calefa-
ctis. ¶ Nītra iūcturaꝝ. ¶ Nocet neruis valde.
MEmbra capitis. ¶ Nocet velami cerebri. ¶
MEmbra nutrimēti. ¶ Illud qđ factū ē ex adar
macha ē bonū stomacho cal'o. ¶ MEmbra expl'.
Factū cū ordeo ꝓuocat urinā ⁊ nocz renib⁹ ⁊ uesice

De fasuricon. C. cclxxx.

FAsuricon q̇d est. Est medicamē ad scabiē
factū ex merdasengi ⁊ duplo ip̄ius de cal
cadis tritis cū aceto vehemēter forti. Et
ponit i vase nouo linito ex luto ⁊ sepelitur in fimo
xl. diebus in tempore estiuo.

De feniculo. C. cclxxxi.

FEniculū ⁊ est p̄sice baralme q̇d est. Illius
virtus cui⁹ semē sil'at semini coriādri est
ꝓpinq̄ v̇tuti siluestris: sed ē debili⁹ veꝝ
tn̄ ē forti⁹ siluestri magno. ¶ Nā. ¶ Siluestre est
vehemētioris cal'itis ⁊ siccitatis: ⁊ ē digni⁹ tertio.
Hortulani aūt cal'itas ē in s̄o. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓp̄eta
tes. ¶ Apit oppilatiōes. ¶ MEmb^a oculi. ¶ Acuit
visuz ⁊ ꝓprie gūma ei⁹ ⁊ ꝯfert initio aque ⁊ apud
ip̄ius descensū. Et democrit⁹ q̇dem existimauit ꝙ
venenosi vermes pascūt feniculi recētis semen vt
eoꝝ visus ꝯfortet: ⁊ vipe ⁊ serpētes fricāt ocl'os
suos qū egrediunt de cauernis suis post hyemē sup
ip̄m vt illumient ocl'i. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pe
ctoris. ¶ Qđ hūidū ē lac exuberare facit: ⁊ ꝓprie
hortulanū. ¶ MEmbra nutrimenti. ¶ Cū bibit
cū aq̄ fria ꝯfert nausee ⁊ infl'oni stōi: ⁊ ei⁹ digō est
tarda: ⁊ ei⁹ nutrimētū ē malū. ¶ Memb^a expl'.
Prouocat vrinā ⁊ mēstrua ⁊ siluēr ꝓprie frangit
lapidē. ⁊ i terreno q̇dem ⁊ fluuiali ē iuuamentū ad
renes ⁊ vesicā: ⁊ ꝯfert ꝓp̄e illud qđ ē siluēr distil
latiōi vrine ⁊ mūdificat fetas: ⁊ qn̄ comedit ei⁹ ra
dix cū semie suo stringit. ¶ FEbres. ¶ Cōfert fe
bribus antiq̇s ⁊ dat i potu cū aqua fria ⁊ ꝯfert nau
see i febrib⁹ ⁊ infl'atiōi stōi ex eis. ¶ VEnena. ¶
Cōfert ei⁹ decoctio cū vino morsui vermiū vene
nosoruz ⁊ cū aqua: ⁊ terit eius radix ⁊ ponit super
morsum canis rabiosi ⁊ confert.

De fumo terre. C. cclxxxij.

FVmus terre. ¶ ELectio. ¶ Melior ē
ille q̇ ē viridis recēs acut⁹ amar⁹. ¶ Nā
Dicit ꝙ ē frigid⁹ i p̄mo siccus in s̄o. ¶
Opatiōes ⁊ ꝓp̄etates. ¶ Purificat sanguinē ⁊ apit
⁊ i ip̄o ē frigus ꝓp illud quod i ip̄o ē d̄ sapore stip
ticitatis: ⁊ calor ꝓp illud qđ i ip̄o ē de sapore ama
ritudinis: sed q̄si frigus ei⁹ ē forti⁹. ¶ VVLnera
⁊ vlcera. ¶ Bibit ad pruritū ⁊ scabiē. ¶ MEm-
bra capitis. ¶ Stringit linguā. ¶ MEmb^a nutri
mēti. ¶ Cōfortat stomachū ⁊ apit oppilatiōes epis
MEmbra expl'. ¶ Lenit naꝫ ⁊ ꝓuocat vrinā: et
potio ei⁹ sit a pōdere. ʒ. x. usq̧ ad lb. ſ. ⁊ usq̧ ad
duas tertias libre cū zuccaro. Et de eo q̇ siccus ē cū
medicinis i decoctiōe usq̧ ad. ʒ. x. Et d̄ trito sicut
ē a tribus usq̧ ad. vij. ¶ PERmutatio. ¶ In sca
bie ⁊ febrib⁹ antiq̇s quātū ē mediū ponderis ip̄ius
de sene de mecha.

De ficubus. C. cclxxxiij.

FIcus q̇d ē. Ficus i se ip̄a naꝫ hꝫ. Et folijs ⁊
lacti eius iest virtus lacticinij: ⁊ qū nō re-
piunt folia eius rami ei⁹ q̄ siluestris ē de
coq̄ūtur ꝯfracti ⁊ cōtriti: ⁊ assumit eoꝝ aq̄: ⁊ d̄ ea
accipit succus sicut accipit i reliq̇s herbis: ⁊ gemie
q̇dem ficus melli sil'es existūt i opatiōibus suis. ¶
ELectio. ¶ Melior ē alba deinde rubea deinde
nigra. Et qn̄ vehemēter matura ē: ē melior ⁊ ꝓxi
ma ad hoc ut nō noceat. Et sicca q̇dem i suis opatio
nibus ē laudabilis. verūtn̄ sanguis ex ea generat⁹
nō est bon⁹: ⁊ ꝓp hoc facit pediculos. veꝝ si sit cū
nuce tūc ei⁹ chim⁹ fit bon⁹: ⁊ post nucē cū amigda
la ⁊ levior oibus ē alba. ¶ Nā. ¶ Illa q̄ ē hūida ē
cal'a parūp: ⁊ q̄ ē hūida pl'ime ē aqueitatis: ⁊ paꝝ ē
medicinalis. Que v̇o imatura est: est abstersiua ad
frigiditatē aliquātulā declinās nisi lac ei⁹: ⁊ q̄ ē sic
ca est cal'a i p̄mo: ⁊ i fine ip̄ius ⁊ ē subtil'. ¶ Opa-
tiōes ⁊ ꝓp̄prietates. ¶ Que sicca ē ⁊ ꝓprie acris
fortis ē abstersiōis maturatiua resolutiua ⁊ carno-
sa ē pl'ime maturatiōis: ⁊ i ip̄a sunt glutinatio ⁊ in
cisio ⁊ subtiliatio: ⁊ siluestris ē acutior ⁊ fortior in
hoc. ⁊ ficus q̇dem nutribilior ē reliq̇s fructib⁹ ⁊ q̄
vehemētis ē maturatiōis ꝓpinq̄ ē ad hoc vt nō no
ceat ⁊ i ip̄a ē iflatio: ⁊ qn̄q̧ egredit q̄ acris ē ⁊ sicca
de abstersiōe ad vlceratiōnē ⁊ adeo ut sicca: ⁊ fo-
lia ei⁹ qū decoq̄ūtur cū radice almezerion nigri fit
cura scabiei aialiū ⁊ succus folioꝝ eius vehemētis
ē calefactiōis ⁊ abstersiōis. Et in ip̄a q̇dem ē lenifi-
catio vltima ⁊ expellit sup̄fluitates ad cutē ⁊ facit
sudare: ⁊ i eius acceptiōe ē sedatio caliditatis: ⁊ sil'r
secūduz ꝙ ego existimo sicca etiā expellit ad exte-
riora ⁊ facit sudare. Et lac q̇dem ei⁹ coagulat liq̄-
factionē sanguis ⁊ lactis ⁊ liq̄facit cōgelatū. Et illa
q̇dem q̄ hūida ē velocis ē nutrimēti ⁊ penetratiōis
i stomacho ⁊ corpe. Nutrimētū v̇o ficus licet non
existat i robore nutrimēti carnis ⁊ ḡnoꝝ. est tamē
vehemētioris roboris ꝙ nutrimētū oiuz fructuū.
Et virt⁹ succus ramoꝝ eius anteꝙ frondescat ꝓ-
pinqua ē virtuti lactis eius. Et aq̄ q̇dem cineris li
gni eius iterata i potu dat ad coagulationē lactis in
ventre. Et aq̄ cineris ligni querc⁹ ꝓpinq̄ ē in iten
tiōe. Vinū v̇o ficus ē subtile mali hūoris: ⁊ ramis
q̇dem fici iest tm̄ subtiliatiōis ꝙ qn̄ caro coquit cū
eis dissoluit: ⁊ i iumeiz q̇dem ē virt⁹ attractiua ex
ꝓfundo corporis ⁊ resoluēdi illud quod attractū ē.
DEcoratio. ¶ Illa que ē imatura linit ⁊ fit ex ea
empl'm sup bailē ⁊ verrucas: ⁊ spēs ip̄aꝝ: ⁊ mor-
phea: ⁊ sil'r folia eius. Et acceptio ei⁹ rectificat co-
lorē corruptū causa egritudinū ⁊ ap̄atū cal'oꝝ mol-
liū: ⁊ maturat carbūculos ⁊ ꝓp̄e cum ireos ⁊ nitro
aut calce. Et cū cortice ḡnati ponit sup panariciū.
Et lac q̇deꝫ aliumeiz ꝯfert ap̄atib⁹ difficil' r̄sol'onis

⁊ ſcrofulis ⁊ lacertis: ⁊ ſiľr decoctio aliumeiz: ⁊ cō
fert moro ⁊ ꝑprie alimmeiz. Et ſuccus folioꝝ eius
abſcidit veſtigia alguaſſen ⁊ cum cerato ponit̄ ſup
fixura frigoris: ⁊ ſiľr lac eiꝰ ī oībus illis. Et ē im-
pinguatiua: eiꝰ tñ īpinguatio facile reſoluit̄. Et eſt
faciēs pediculos. ⁊ illud ꝗdem ꝯtingit ab ea pp cor
ruptionē hūoris eiꝰ: ⁊ dicit̄ ꝙ ipā ē velocis expul
ſiōis ad exteriora: ⁊ ē cōuiniētis hūoris aīalibꝰ.
Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea empľm apatibus du-
ris ⁊ heriſipile decocta cū farina ordei. Et q̄ īmatu
ra ē ponit̄ ſup morphea. Et ipā maturat carbūcu-
los ⁊ facit accidere q̄ hūida eſt alhaſaf qñ admiſtrat̄
⁊ ꝯfert eius decoctio apatibꝰ gutturis ⁊ apatibꝰ ra
dicū auriū gargarizata ad illud cū cortice ḡnati ⁊ pa
naricio cū penitho. Et ſicca ꝗdez nocet apatibꝰ epis
⁊ ſplenis pp ſuā dulcedinē. Et qñ apā ē durū nō no
cet neq; cōfert. verūtñ ſi cōiūgat̄ cū ſubtiliatiuis et
reſoluētibus ꝯfert valde. Et aliumeiz ꝗdem vehe
mēter ī ſoluit apata difficilia ¶ Uulnera ⁊ ulcera.
Succus folioꝝ eiꝰ exulcerat ⁊ linit̄ decoctio eiꝰ cū
ſpuma ſaponis ſup ſcabiē. Et folia eiꝰ ponūt ſup
eſſere: ⁊ ſup vlcera groſſaꝝ huitatū. Et aq̄ ꝗdem ī
q̄ iterat̄ cinis ligni eiꝰ ē corroſiua mūdificatiua vl
ceꝝ putridoꝝ antiquoꝝ. Et ſi admiſtret̄ cū cortice
ḡnati ſanat panariciū. Et cū calcanto valet ad vlce
ra cruriū fraudulenta. Et lac aliumeiz facit adhere
vulnera. ¶ Inſtrā iūcturaꝝ. ¶ Ponūt cū īmatu
ro ex eis ⁊ folijs folia papaueris: ⁊ ponūt ſup cor-
tices oſſiū. Et aqua cineris ligni eiꝰ iterata effundit̄
ſuper neruos doloroſos. Et qñq; dat̄ ḋ ea in potu
quātitas viniꝰ. ℥. ⁊. ʒ. ¶ Membª capitis. Cō
fert q̄ hūida ē: ⁊ q̄ ſicca epiľie: ⁊ diſtillat̄ eiꝰ deco-
ctio cū ſpuma ſinapis ī aurē ī qua ē tīnitus. Et ꝯfe-
rūt lac eiꝰ ⁊ ſuccus ramoꝝ ipſius anteq̄ frōdeſcant
qū ponūt ī dente corroſo. Et ꝯfert eiꝰ admiſtratō
ſup apata q̄ ſunt ſub aure qū fit ex ea empľm. ⁊ iª
que ē īmatura ſanat vlcera capitis puluerizata. ¶
Membra ocľi. ¶ Lac eiꝰ cū melle ꝯfert pāno hūi
do ⁊ īceptiōi aq̄ deſcēdētis ⁊ groſſitudini palpebra
rū ⁊ cū folijs eiꝰ fricat̄ aſpitas palpebraꝝ ⁊ ſcabies
eaꝝ. ¶ Membª anhelitꝰ ⁊ pectoris ¶ Cōfert q̄
hūida ē ⁊ q̄ ſicca aſpitati gutturis. Et ē cōueniēs pe
ctori ⁊ cāne pulmonis. Et vinū ficus ꝑuocat mē-
ſtrua ⁊ vrinā. Et ſiľr vinū eiꝰ ꝯfert tuſſi antique ⁊
doloribꝰ pectoris: ⁊ ꝯfert apatibꝰ cāne pulmonis
Membra nutrimēti ¶ Apit oppiľones epis ⁊ ſple
nis. Inq̄t Gal. Que hūida ē mala ē ſtō: ⁊ q̄ ſicca eſt
nō ē mala. Et qñ comedit̄ cū almuri mūdificat ſup
fluitates ſtōi: ⁊ ē ex eis q̄ iterſecat̄ ſitim q̄ ē ex phľa
te ſalſo: ⁊ excitat ſiti q̄ ē ex hydropiſi ꝑpe cū apſin
thio: ⁊ ſiľr bibc̄ vinū eiꝰ ꝯfert ſtō ⁊ īcidit appetitū
cibi. Et ficus ꝗdez ē velocis deſcēſiōis ⁊ uelocis pe
netratiōis pp ſuā abſterſionē. Et ſicca nocet epi et
ſpleni apatis pp ſuā dulcedinē: ſed ſi apā ē durū nō
nocet neq; iuuat. Et admiſtratio ipiꝰ qū ieiunium
adeſt: ē mirabilis iuuamēti ī apiendo vias cibi ⁊ ꝑ
prie cū nuce ⁊ amigdala qū tñ euis nutrimētū cū nuce
ſit pluſq̄ cū amigdala. Si aūt comedat̄ cū ingroſſa-
tiuis fit tūc nocumētū eiꝰ maximū. Et aliumeiz ē ma
la ſtō ꝑui nutrimēti: ſed eſt ꝯferēs duritiei ī ſplene
ſcdō empľo ex ea cum āmoniaco. Et oms ꝗdem ſpēs
ficus ſunt īcōueniētes curſui matricū ad ſtomachū.
Membra expľ. ¶ Cōfert renibꝰ ⁊ veſice q̄ hūi
da ē ⁊ q̄ ſicca. Et iuuat ad tollerādū retētionē vrie
Et nō ē cōueniēs curſui mēꝝ ad īteſtina: ⁊ ſuccꝰ fo
lioꝝ eiꝰ apit orificia venaꝝ ani. Et q̄ hūida ē lenit
⁊ ſoluit parūp: ⁊ ꝑprie qñ aſſumit̄ ḋ ea cū amigda
la cōtrita: ⁊ ſiľr duritiei matricis. ⁊ ſiľr ſi miſceat̄
cū nitro ⁊ cartamo ⁊ aſſumat̄ añ cibū. Et ſupponit̄
lac eiꝰ cū uitello oui: ⁊ mūdificat matricē ⁊ ꝑuocat
mēſtrua. Et fit ex ea empľm ad matrices cū fenu-
greco: ⁊ ī cliſteri ad dolorē vētris pūgitiuū ponit̄
cū ruta. Et ficus ꝗdem ⁊ ꝑprie lac ipſius extrahit a
renibꝰ arenam qñ admiſtrat̄: ⁊ qñ aſſumit̄ aq̄ caſei
cū lacte eiꝰ diſtillata ſup lac motū cū ramo eiꝰ parū
ꝑ erit fortior ī ſoluēdo ventrē: ⁊ ī mūdificādo re
nes. Et dat̄ ī potu de aq̄ cineris ligni eiꝰ iterata ei
q̄ hʒ ſoľonem ⁊ dyſenteriā. ℥. i. ʒ. ⁊ cliſterizat̄ ex
ea: ⁊ ī vtriſq; diſpōnibus miſcet̄ cū oleo: vinū aūt
ficus ꝑuocat ⁊ lenit: ⁊ ē pp ſuā abſterſionē velocis
deſcēſiōis ex vētre ⁊ velocis penetratiōis. ¶ Ue
nena ¶ Lac eiꝰ ꝯfert pūcture ſcorpiōis iunctū: et
ſiľr rutele: ⁊ ſiľr ponit̄ illa q̄ ē īmatura aut folia re
cētia ſup morſū canis rabioſi ⁊ ꝯfert: ⁊ fit ex ea em
pľm cū herbo ſup morſū muſtelle ⁊ ꝯfert: ⁊ aq̄ ci-
neris eiꝰ iterata ꝯfert morſui rutele ī potu data ⁊
fcā iunctiōe ex ea ⁊ aliumeiz ꝯfert pūcturis vene-
noſis bibita ⁊ linita.

De Fece. C. cclxxxiiij.

Fex. ¶ Electio. ¶ Melior ē fex olei de
croco ḡuis ¶ Nā. ¶ Fex expſſiōis olei ē ī
ꝑmo caľitatis ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates.
Iā diximꝰ ꝙ fex oľi de croco tingit linguā ⁊ dētes
taľr ꝙ ꝑdurat ſic tinctura ſex horis ¶ Uulnera ⁊
vlcera. ¶ Fex expſſiōis olei ē ex ꝯſolidatiuis vlce
rum accidentium in corporibus ſiccis.

De Fermento. C. cclxxxv.

Fermētū. Nā. ¶ In ipō ē caľitas. huitās
ꝟo eiꝰ ⁊ ſiccitas ſunt ꝫm quātitatē multitu
dinis ſalſedinis ⁊ nitroſitatis eoꝝ ¶ Opa
tiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ In ipō ē virtus abſterſiua pp
ſalē ⁊ nitroſitatē ⁊ frumētitatē: ⁊ in ipō ē virtus in
frigidatiua ꝑpt ſuā acetoſitatē attrahentē mās ꝑfū
das ad exteriora corporis ⁊ ī ſoluit. ¶ Inſtrā iū-
cturaꝝ. ¶ Fit ex ea emplʒ ad dolorē q̄ eſt ī inferi
ore parte pedis.

Capitulum de littera. G.

De Glande. C. cclxxxvi.

Glans q̄d ē. nota ē: ⁊ ē ſtiptica: ſʒ caſta
nea minꝰ ea ē ſtiptica. Qḋ ꝟo ī glande
vehemētius ē ſtipticū ē cortex eius q̄ ē
cortex eiꝰ īterior. ¶ Nā. ¶ Glans fria
ē ⁊ ſicca: ⁊ ſiccitas ipſius ē in ꝫo. fritas ꝟo in ꝑmo.
In caſtanea aūt ē paꝝ caľitatis ꝑpt ſui dulcedinē: ⁊
folia ꝗdem glādis ſunt vehemētioris ſtipticitatis ⁊
mīoris exiccatiōis. ¶ Opōnes ⁊ ꝓpetates. ¶ In
caſtanea ē abſterſio ⁊ ī eis oībus ē inflatio ī ventre
inferiore ⁊ ſtipticitas ⁊ ꝓhibet fluxū ſanguis ⁊ ꝓ-
prie cortex eiꝰ īterior ⁊ oms ꝯfortat̄ mēbra. ⁊ ca-
ſtanea ꝗdem ē tarde digōnis. ſed ē boni nutrimēti
Si g° cū zuccaro miſceat̄ eius nutrimētū ſit bonū.
Gal. quoq; dixit ꝙ ē nutribilior oībus ḡnis adeo
ꝙ ē ꝓxima granis panis verūtñ caſtanea ꝑpt̄ illud
quod in ipā ē ex dulcedine nutribilior ē ea: qū tam̄
nutrimētū oīuʒ ſit hoībus illaudabile: ſed fortaſſe
eaꝝ nutrimētū porcis laudat̄. ¶ Apata ⁊ bothor.

Ipa cũ ădipe hedi ⁊ porci salita cõfert duritiebꝰ. ⁊
fructus qdem glandis ꝯfert i pnº apatibus calis.
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Probibet ambulatioñe alcula
⁊ vlcera ambulatiua qñ adurit et admĩstrat. Folia
pterea gladis coherere faciũt plagas qũ terũt ⁊ pul
uerizant desup. ¶ MEmbª capitis. ¶ Facit soda
ppterea ꝙ coarctat vaporẽ ꝯstringendo nãm.
Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cõfert sputo san-
guis. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Cõfert huitati stõi
MEmbra expl. ¶ Cõstringit ⁊ ꝯfert dysenterie
⁊ vlceribꝰ itestinoꝝ ⁊ fluxui sanguis ⁊ multiplicat
vrinã. ¶ UEnena. ¶ Cõfert venenis venenoso
rũ. Et decoctio qdem corticũ eius cũ lacte vaccino
ꝯfert veneno sagittaꝝ armeniaꝝ: ⁊ caro qdem ca-
stanee est bona venenis.

De Gelouz. C. cclxxxvij.

GElouz qd est. Notũ ẽ: ⁊ ẽ granũ pini ma-
ioris. Et ẽ melioris nutrimẽti ꝙ nux: sꝫ
ẽ tardioris digõnis. Et ẽ ꝯpositũ ex sub-
statia aquea ⁊ terrea. Et acritas i ipo est pauca. Et
oꝫ qdem ut ꝯplemẽtũ smonis i ipo reqrat in caplo
de pino. ¶ Nã. ¶ Est tempatũ ⁊ i ipo tñ ẽ calitas
pua. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Nutrimẽtũ pbꝫ
forte nõ malũ ⁊ rectificat huitates corruptas i inte
stinis ⁊ ẽ tarde digõnis. Eius vo digõ rectificat in
infrigidatis qdeꝫ cũ melle ⁊ i calefactis cũ tabarzet
ex zuccaro: ⁊ ppt hoc auget bonitas nutrimẽti eius
Eius vo quod i aq ifusuꝫ ẽ delet acuitas ⁊ acrimo-
nia ⁊ mordicatio: ⁊ fit i vltima virtute nutriendi
ita ut puum in quo non est nutrimentum pueniat
ad nutrimẽtum a mediatione. hoc autem puuꝫ est
granũ pini pue repte i oi regiõe. ¶ Instr̃a iũctu-
rarũ. ¶ Sanat dolores neruoꝝ ⁊ dorsi ⁊ sciatice ⁊
valet mollificatiõi. ¶ Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pectoris
Magnũ mũdificat pulmonẽ ualde ⁊ extrahit qd
in ipo ẽ de sanie ⁊ de hũoribus grossis. ¶ Membª
expl. ¶ Excitat coitũ ⁊ pprie quod ex eo nutritũ ẽ
⁊ ꝯfert saniei ⁊ lapidi i vesica. ¶ UEnena. ¶ Cũ
ficubꝰ ⁊ dactilis confert pũcture scorpiõis.

De Gentiana. C. cclxxxviij.

GEntiana qd est. Eius folia q̃ sunt iuxta ra
dicẽ ipius sunt silia folijs nucis: ⁊ folijs ar
noglosse: ⁊ eius color ẽ rubeꝰ: ⁊ ipiꝰ me
diũ ⁊ extrema sũt ibibita. Et eiꝰ crus ẽ cõcauũ pla
nũ i grossitudine digiti ⁊ longitudine duoꝝ cubito
rũ ⁊ ipius folia adinuicẽ sunt elõgata: ⁊ fructus eiꝰ
ẽ in suis capitibꝰ: ⁊ radix ipius ẽ longa silis radici
aristol. q̃ orit in mõtibꝰ ⁊ i vmbra: ⁊ i locis hũi-
dis eoꝝ: ⁊ dicit ꝙ nõ noiat gentiana nisi qa pmus
q ea agnouit fuit gentinꝰ rex: ⁊ ipa qdem crescit in
mõtibus altis. Ex ea vo assumit succus: qm ipa in
fundit i aq usqꝫ ad qnqꝫ dies: deinde coquit postea
trãsmutãdo desecat: deinde cõgelat postea ispissat
sicut mel. ¶ ELEctio. ¶ Melior ẽ romana: ⁊ ipa
ẽ vehemẽtiꝰ rubea ⁊ durior ⁊ ẽ lignũ ⁊ vene sicut
grossitudo digiti: ⁊ maiꝰ ⁊ minꝰ: ⁊ eius color ẽ ci
trinꝰ declinãs ad nigredinẽ: ⁊ qd ex ea fractũ ẽ: ẽ
vehemẽtius citrinũ ppinquꝫ reubarbaro. ¶ Nã.
Calida ẽ in 3º sicca in fo. ¶ Opatiões ⁊ ppetates.
Est apitiua ⁊ i ipa ẽ stipticitas: ⁊ eiꝰ radix vltima
ẽ in aptiõe ⁊ subtiliatiõe ⁊ abstersiõe. ¶ DEcora-
tio. ¶ Radix eius abstergit morphea pcipue succꝰ
eiꝰ pdictus. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Sanat plagas
⁊ vlcera corrosiua ⁊ pcipue succꝰ eius pdictus.
Instr̃a iũcturaꝝ. ¶ Bibũt ex eo. ʒ. ij. cũ vino pp
torsionẽ neruoꝝ ⁊ ẽ iuuatiua ei q cadit ex loco alto
MEmbra ocli. ¶ Fit ex ea linimẽtũ ophthalmie.
Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Due. ʒ. succi eius
sunt bone plesi. ¶ Mẽbra nutrimẽti. Apitiua est
oppilonũ epis ⁊ splenis ⁊ pondꝰ. ʒ. ij. ex ea cũ vio
valet dolori epis ⁊ splenis ⁊ fritati amboꝝ ⁊ apa-
tibus eoꝝ ⁊ sirupꝰ radicũ eiꝰ cõueniẽs ẽ stomacho
ifirmo ex frigore. ¶ MEmbra expl. ¶ Prouo-
cat vrinã ⁊ mẽstrua ⁊ supponit radix eiꝰ sicut col-
lyriũ ⁊ extrahit fetũ ⁊ facit ipm abortiri. ¶ Uene
na. ¶ Est vltima medicina pũcture scorpionis. Et
põdus. ʒ. ij. ex ea cũ vino ꝯfert pũcture oiuꝫ ver
miũ venenosoꝝ: ⁊ morsui canis rabiosi: ⁊ morsui
oiuꝫ lupoꝝ. ¶ PERmutatio. ¶ Quãtũ ipm ẽ et
medietas eius ex assero: ⁊ quãtũ medietas eius de
radice capparis.

De Gilbenec. C. cclxxxix.

GIlbenec qd est. Eius opatio ẽ pxima opa
tiõi bellebori. qdaꝫ aũt dixerũt est semen
turbit nigri: ⁊ cortex radicis eiꝰ ẽ turbit
citrinũ ⁊ orit i said. verũtñ qd ex eo bonũ ẽ: est
indũ ⁊ ẽ sile papyro. ¶ Instr̃a iũcturaꝝ. ¶ Quidã
iaꝫ dederũt ex eo i potu palytico usqꝫ ad põdus. ʒ.
⁊ vomuit ⁊ sanatꝰ ẽ. ¶ MEmbª nutrimẽti. ¶
Est vomitiuũ ⁊ qñqꝫ ẽ mortificatiuũ ppt fortitu-
dinẽ vomitꝰ. ¶ MEmbra expl. ¶ Soluit ⁊ po
tio ex ipo ẽ medietas. ʒ. sed. ʒ. ẽ timorosa. ¶ UE
nena. ¶ In ipo est virtus venenosa.

De Geserefrend. C. ccxc.

GEserefrend qd est. Res pinealis figure in
cuiꝰ capite sunt sicut due spine: ⁊ dr etiã
ꝙ ẽ silis amigdale: ⁊ qñqꝫ findit ⁊ apit.
MEmbra expl. ¶ Facit augmẽtũ i coitu valde.

De Gepsin. C. ccxci.

GEpsin qd ẽ. Est lapis gypsi lamiosus albꝰ
puus cuiꝰ subtilitas augmẽtat qũ adurit.
Nã. ¶ Frigidꝰ ẽ ⁊ siccus. ¶ Opatiões et
pprietates. ¶ Est glutinatiuꝰ ⁊ ponit sup ptes flu
xuũ sanguis: ⁊ stringit sm ꝙ i suo dr caplo: qm in
ipo cũ glutinatiõe ẽ virtus faciẽs adherere: ⁊ i ipo
ẽ stipticitas cũ viscositate: ⁊ qñ adurit subtiliat et
addit eiꝰ exiccatio. ¶ MEmbª capitis. ¶ Linit ex
eo frons: aut coopit ex eo caput cũ pileo ⁊ retinet
fluxũ sanguis ex naribꝰ: ⁊ qd ex eo gypsatũ ẽ etiaꝫ
pcipue cũ bolo armeno frixo ⁊ lentibꝰ mistũ: ⁊ ipꝫ
distillat cũ aq myrti ⁊ pauco aceto. ¶ MEmbra
ocli. ¶ Miscet cũ albugine oui ut nõ fiat lapis: et
ponit sup ophthalmiã sanguineã. UEnena. Est
ex sũma venenoꝝ pfocantiũ.

De Gyps. C. ccxcij.

GYps qd est. Est sicut gypsum.

De Gemssesimi. C. ccxciij.

GEmssesimi qd est. Eiꝰ virtus ẽ silis vtuti
sceba cũ vua lupina. ¶ Opatões ⁊ ppeta
tes. ¶ Est mũdificatiuũ apitiuũ sedatiuũ
iflatiõis ⁊ vẽtositatũ pprie. ¶ MEmbra nutrimẽ
ti. ¶ Resoluit huitates viscosas in stomacho ⁊ cõ
fert stomachis isantiũ. ¶ MEmbra expl. ¶ Cõ
fert ventositatibus matriciũ.

De Gezar. C. ccxciiij.

GEzar qd est. nota ẽ. Fortiꝰ semẽ eiꝰ ẽ se-

semen siluestris. Inqt Dia. Est vna species eius cuiꝰ folia sunt miora foliis feniculi: ⁊ ē in eius forª ⁊ eius crus pu̇enit usqȝ ad quātitatē palmi. Et qđ ē sup̄ius eius ē citrina: ⁊ hȝ sumitatē sicut coriādrū ⁊ anetū. Et hȝ fructū acutū albū boni odoris ⁊ masticatiōis. Et nascit̄ i locis spatiosis solitariis lapidosis. Et q̄ ex ea ē hortulana silat̄ apio romano acuta adustiua boni odoris. Et 3ᵉ folia sunt sicut folia coriandri cuiꝰ sup̄ius ē albū: ⁊ anetales sunt suītas et fructus eiꝰ. Et hȝ sicut capita nucis plena semīe qđ ē sicut cyminū i forª ⁊ acuitate sua. ¶ Nā. ¶ Cal'a ē i fine fi hūida i p̊o. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Semē ⁊ folia ip̄ius qū terūt ⁊ ponūt sup ulcera corrosiua ꝯferūt eis. ¶ MEmbª anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert pl'esi ⁊ tussi antiq̄. ¶ MEmbª nutrimēti. ¶ Est difficilis digōnis ⁊ nutrita facilioris ē digōnis ⁊ ꝯfert hydropisi. ¶ Mēbra expl'. ¶ Sedat dolorē vētris pūgitinū ⁊ ꝓprie daucus. Et ꝓuocat vehemēter ⁊ ꝓprie siluestris ⁊ ꝓprie semē eius: ⁊ sil'r eiꝰ folia. Et excitat coitū ⁊ ꝓprie semē domestice. est eni vehemētis iflatiōis: ⁊ semē siluestris nō est illius opatiōis. Si aūt sescakul ⁊ baucia silu'ris numerēt i baucia: tūc ip̄a magis excitat coitū q̄ hortulana: ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ vrinā ꝓp̄e silu'ris bibita ⁊ supposita: ⁊ ꝯferūt semē eius ⁊ radix eius difficultati imp̄gnationis.

De Geguers. C. ccxcv.

GEguers q̇d est. Tres hȝ spēs ⁊ sil'at rizi i v̇tute sua. Uerūtñ rizi nutribiliꝰ ē: ⁊ panicū meliꝰ ē i oibus dispōnibꝰ suis q̄ miliū: sed tñ ē fortiꝰ ꝯstrictiuū. ¶ Electio. ¶ Coquit̄ cum lacte aut aqua furfuris sil'e: ⁊ oleo amigdalino ⁊ p̄bet nutrimētū bonū. ¶ Nā. ¶ Frigidū ē ⁊ siccū i fine fi. q̇dam aūt dicūt ip̄m esse calidū in p̊mo. et p̊mū saniꝰ ē. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓp̊etates. ¶ In ip̄o ē stipticitas ⁊ excitat sine mordicatiōe: ⁊ eiꝰ vaporatio ē sedās dolores. Qū v̊o nō regit̄ gnāt sanguinē malū ⁊ nutrit minꝰ q̄ gn̄a reliq̄ ex q̇bus fit panis. Et eiꝰ nutrimētū ē puū viscosuȝ. Et i ip̄o ē subtilitas q̄dam sicut existimāt q̇dam. Uerūtñ qū coquit̄ cū lacte aut furfure sil'e fit eiꝰ nutrimētū bonū p̄cipue cū butyro: aut oleo amigdalino. ¶ Membra nutrim̄ti. ¶ Est tarde digōnis i stomacho i sua substātia ⁊ i suo pane. ¶ MEmbra expl'. ¶ Cū eo vaporat̄ dolor vētris pūgitiuus ⁊ est ꝓuocatiuus.

De Gallinis ⁊ gallo. C. ccxcvi.

Galline ⁊ gallus q̇d ē. Jus galloꝝ veteꝝ ꝓprietatē hȝ quā dicemꝰ. Modus v̊o quē Gal'. narrauit i decoctiōe eoꝝ ē ut decollent̄ postq̄ cibant̄ ⁊ nutriūt̄. fatigēt̄ eni faciēdo eos currere ⁊ cadant ⁊ decollent̄: deinde extrahat̄ qđ i ventribꝰ eoꝝ ē: ⁊ ipleant̄ vētres eoꝝ sale ⁊ sumāt̄ ⁊ coquant̄ cū. xx. kist. aq̄ usqȝ quo pu̇eniat ad tres cotilas: ⁊ bibat̄ totū in loco vno: postea addat̄ illđ quod dicturi sumꝰ i oī loco. ¶ ELEctio. ¶ Ruffus galloꝝ melior ē ille qui nō cantat adhuc: ⁊ gallinaꝝ melior ē q̄ nōdū parit oua antiq̄ v̊o sunt mali. ¶ Nā. Adeps pulloꝝ cal'ior ē adipe gallinaꝝ magnaꝝ. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓp̊etates. ¶ Testiculi galloꝝ laudabiles sunt velocis digōnis. ¶ Instr'a iūcturaꝝ. Jus galloꝝ p̄dictū cōuenit tremori ⁊ dolori iūcturaꝝ. sed oȝ ut coquat̄ cū polypodio ⁊ aneto ⁊ sale i. xx. cotil'. donec remaneāt tres aut quattuor. ¶ Membra capitis. ¶ Caro gallinaꝝ q̄ sunt pulle in itellectu augmētū efficit: cerebrū gallinaꝝ ꝓhibȝ fluxū sanguis nariū accn̄tem ex velamibus cerebri. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Jus galloꝝ p̄dictū ꝯfert asmati. Caro gallinaꝝ clarificat vocē. ius galli vetustissimi cum aneto ⁊ cartamo ꝯfert oibus illis ⁊ issidebegi pulloꝝ sedat iflationē stōi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Jus galloꝝ cōfert dolori stōi ex vētositate. ¶ MEmbra expl'. ¶ Jus galli veteris cū polypodio ⁊ aneto ꝯfert colice valde. Caro gallinaꝝ q̄ pulle sūt augmētat spma. Et ius p̄dictuȝ cū polypodio soluit ml'iaȝ: ⁊ cū cartamo soluit phl'a Qn̄qȝ v̊o decoquit̄ cū medicis stipticis ad dysenteriā ⁊ cū lacte ad vlcera vesice. ¶ UEnena. ¶ Galline scisse sup cor suū aut gallꝰ ponūt̄ sup locū lesuȝ a vermibꝰ venenosis ⁊ pmutat̄ quaqȝ hora ⁊ ꝓhibet nocumētū venenoꝝ: ⁊ i venenis bibitis etiam sorbet̄ eoꝝ decoctio cū aneto ⁊ sale ⁊ euomit̄.

De Guasmeim. C. ccxcvii.

GUasmeim q̇d est. Est foliū nil. ¶ Nā. ¶ Est i fine p̊mi cal'm ⁊ in fo siccū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓp̊etates. ¶ In ip̄o sunt stipticitas ⁊ abstersio. ¶ DEcoratio. ¶ Tingit capillos.

De Guers. C. ccxcviii.

GUres q̇d est. Res rubea declinās ad palorē sil'is tincture croci ⁊ asportat̄ de iamē ⁊ dr̄ q̄ abradit̄ de arbore sua. ¶ Nā. Cal'a ē ⁊ sicca in fo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stiptica. ¶ DEcoratio. ¶ Cōfert pāno ⁊ lētiginibus. Qū g° bibit̄ ꝯfert sordiciei. ¶ Apata et bothor. ¶ Cōfert bothor. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Cōfert scabiei ⁊ pruritui ⁊ sabafati ⁊ ipetigini.

De Guarescen. C. ccxcix.

GUarescen. Mdmbª ocl'i. ¶ Sanguis alguarescen ē bonꝰ vlceribꝰ ocl'i. Mēbra nutrimēti. ¶ Caro eiꝰ difficilis ē digōnis. ¶ Mēbra expl'. Caro eiꝰ ꝯstringit vētrē

De Guaril. C. ccc.

GUaril q̇d est. Est maxima figuraꝝ alguasgon ⁊ samābras longā hn̄s caudā: ⁊ puū caput ⁊ nō ē lacertus. lacertus eni nō est: aut caro ē nisi i ruribꝰ: ⁊ caput ⁊ corpꝰ ip̄iꝰ diuersa sunt alguaril: sed fortasse ꝓximus ē ei i naturis suis. ¶ Nā. ¶ Caro eiꝰ cal'a ē ml'tū. ¶ DEcoratio. ¶ Cōfert stercus eiꝰ pāno ⁊ lētiginibus ⁊ inpinguāt fortiter adeps ⁊ caro eiꝰ ⁊ ꝓprie quasdaȝ mulieres. ¶ Opatiōes ꝓprietates. ¶ In ip̄o ē uirtus extrahēs surculos ⁊ spinas. ¶ Apata ⁊ bothor Tritū stercus eiꝰ eradicat verrucas. ¶ Mēbª ocl'i Stercus eiꝰ sil'e ē stercori lacerti. valet eni ad albuginē oculi.

De Guadai. C. ccci.

GUadai q̇d ē. Est ostracū ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Extrahit surculos ⁊ spinas. DEcoratio. ¶ Quod ex eo tritū ē abscidit verrucas infusas ⁊ pendentes contritum.

De Grano ben. C. cccii.

GRanū ben. Jam diximꝰ opatiōes eius in capitulo be. qū diximus ben.

De Grano lauri. C. ccciii.

GRanū lauri. Ip̄m ē granū ademest: ⁊ ē sicut auellana pua: ⁊ cortex eiꝰ ad nigredinē tendit subtilis: quod qū p̄mit̄ in duas

separ̄ ptes duras declives ad citrinitatē in q̇bus ē parū boni odoris ⁊ nos dicem⁹ opatiōes ei⁹ i caplo ᵭ gain

De Grano azelem. capᵐ. cccciiij.

Granū azelem q̇d est. Dicit̄ piper nigrū: ⁊ est granū boni odoris ⁊ saporis valde: ⁊ orit̄ in ptibus sceberazura. ¶ Nā. ¶ Est calm̄ i ƨo humidū in pmo. ¶ Decoratio. ¶ Est īpinguatiuū. Membra expl̄. ¶ Augmentat sperma.

De Grano anescen. capᵐ. cccv.

Granū anescen q̇d est. Est granū exn̄s i quātitate pipis ⁊ i colore ei⁹. verūtñ est facilius frāgibile: scidit̄ a medulla vehemētis albedinis cui⁹ odor ē bon⁹. ¶ Nā. ¶ Est calm̄ ⁊ siccū in ƨo. Membra nutrimēti. Est bonū stō̄ frio ualde

De Grano nil. capᵐ. cccvi.

Granū nil q̇d est. Est cartamū indū. ¶ Electō Meli⁹ ē eius pōderosuȝ planū recēs. ¶ Nā Dixerūt q̇dam. Est calm̄ ⁊ siccū in pmo: et verū ē ꝙ est calidū ⁊ siccū pueniēs ad tertiū. ¶ Decoratio. ¶ Cōfert albaras ⁊ morphee albe. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Est cōturbatiuū faciēs nauseam. ¶ Membᵃ expl̄. ¶ Solone educit hūores grossos. f. mel̄iam ⁊ phl̄a fortiter ⁊ vermes ⁊ ascarides. PER mutatio. ¶ Loco eius i solone ⁊ iuuamēto i mel̄ia ponit̄ medietas pōderis de pulpa colloq̇ntide cū sexta pōderis sui de lapide armeno.

De Grano asumne. capᵐ. cccvij.

Granū asumne q̇d est. Est arbor siluestris ƨm quātitatē brachij hn̄s alba folia nō tñ vehemētis albedinis cui⁹ fructus ē sicut pip: vnctuosus lacteus. ⁊ dixerūt q̇dam. Est semē samenona ¶ Nā. ¶ Est calm̄ paꝝ hn̄s huitatis. ¶ Decoratio. Est īpinguatiuū. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Tardat̄ eius digō̄ i stō̄ ⁊ qū digerit̄ mel̄tiplicat̄ ei⁹ nutrimētū. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Augmētat spma ⁊ excitat coitū.

De Grano pini. capᵐ. cccviij.

Granū pini q̇d est. Granū pini ē minus fistico corticē hn̄s minutū frangibilē rubeū findit̄ a medulla alba vnctuosa suauis: ⁊ hec sunt magna q̄ sunt pini que noiat̄ bissus. puū v̇o est granū triangulatū durioris corticis ⁊ acutioris medulle. ⁊ in ip̄o ē acrimonia ⁊ pōticitas ⁊ puū ē meli⁹ ad medicinā q̄ ad cibū. ¶ Nā. ¶ Magnū ē sicut equale ad cal̄itatē declinās ⁊ augmētat̄ huītas ip̄ius. Et puū ē calidū ⁊ humidū in 3°. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o ē maturatio ⁊ lenificatio ⁊ resol̄o ⁊ mordicatio: ⁊ ꝓpe i recēte: sed eius mordicatio delet̄ si infundant̄ i aqua ⁊ ꝯplent̄ tūc eius applanatio ⁊ glutinatio quāuis sint añ illud ambo repta in ip̄o integre: ⁊ eius substātia ē terrea aquea ī qua ē puū acritatis. ¶ Decoratio. ¶ Est īpinguatiuū. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Granū pini magnuȝ ꝯfert mollificatiōi ⁊ debilitati corpis comestū ⁊ exiccat humiditatē corruptā q̄ est ī eo. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Paruū ⁊ magnū ꝯfert huītatib⁹ pulmonis putrefactis: ⁊ puri sanguis fluxui ⁊ tussi: ⁊ ꝓprie cū rob recēte pp amaritudinē paucā q̄ est in ip̄o. Et qñ coquit̄ cū vino dulci ē ad mūdandū pus pulmonis bonū valde. ⁊ sil̄r eius cortex ⁊ lignū qñ ponunt̄ ī electuarijs. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Qñ ex eo fit empl̄m cū apsinthio sup stomachū ꝯfortat ip̄m. Et est difficilis digōnis liniēs cibū. virtus ei⁹ mordicat stomachū nisi infundat̄ ī aqua cal̄a. Comedat ergo ip̄m calefacti cū tabarzet ⁊ īfrigidati cū melle: ⁊ tūc digerit̄ ⁊ fit bonū: ⁊ ē bonū stomacho. Inq̇t Dia. Est malū stomacho: sed videt̄ ꝙ nō sit ita nisi qñ adurit̄ aut rancidat̄: ⁊ ꝙ sit infusuȝ bonū qm̄ rectificat̄ ei⁹ corruptio: ⁊ frangit̄ ei⁹ vētositas. Et qñ bibit̄ cū portulaca sedat̄ eius mordicatio oīo: ita ut nō sit mordicās. Membra expl̄. ¶ Augmentū facit i coitu plurimū qū comedit̄ cū sisamo ⁊ tabarzet: ⁊ melle: ⁊ penidijs: ⁊ saturati ex eo: ⁊ puo faciūt dolorē vētris pūgitiuū: sed eius tyriaca ē granū ḡnati amaꝝ quod sugit̄ post ip̄m. ⁊ ip̄m vehemēter abstergit huītates renū ⁊ vesice: ⁊ ꝯfortat eos ad retentionē vrine: ⁊ sanat distillationē ⁊ ꝓhibȝ vlcera vesice ⁊ lapidē: ⁊ ꝓuocat ⁊ ꝯfert ex eo cū apsinthio facto emplastro.

De Grano alkilkil. capᵐ. cccix.

Granū alkilkil q̇d est. Est sicut pip albū mai⁹ cartamo nō pure rotundū ⁊ frāgit̄ a medulla vnctuosa boni saporis. Quidā aūt dixerūt ē semē granati siluestris ⁊ dixerūt isti ei⁹ radix ē almugat. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfortat corpora mollificata. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓꝑetates. ¶ Quod ex eo frixum est: ē siccius. ¶ Decoratio. ¶ Est īpinguatiuū. ¶ Membra capitis. ¶ Facit soda: ⁊ ꝓprie qñ in ƨa mēsa comedit̄ sup vinū. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Plimus vsus ei⁹ facit fastidiū ⁊ col̄icam passionē: ⁊ qū comedit̄ cū tabarzet ⁊ zuccaro ⁊ melle digerit̄ ⁊ quod ex eo frixū est: est meli⁹ ⁊ nō ē ei⁹ humor malus ⁊ puū vehementer mordicat stomachum.

De Grano viridi. capᵐ. cccx.

Granū viride q̇d est. In fructu ei⁹ ē stipticitas: ⁊ ip̄ius iuuamētū sil̄e ē iuuamēto masticis: ⁊ eius gūma ē melior gūmis p⁹ masticē: ⁊ q̄ ex ea magna est dr̄ atharo: ⁊ eius q̇dem arbor nomiat̄ albotin. ¶ Nā. dixerūt q̇dam ꝙ i eius oleo est lenificatio ⁊ stipticitas sicut ē in oleo rosaceo ⁊ ueritas est. calefactio grani uiridis ē calefactio nō minor: eius v̇o exiccatio dū pseuerat hūida ē pua: ⁊ qū exiccat̄ ē in tertio: ⁊ eius gūma ē cal̄a i qua ē siccitas pauca. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est calefactiuum lenificatiuuȝ ⁊ mūdificatiuum: ⁊ in ip̄o est stipticitas: ⁊ eius gūma est plurime resolutionis q̄ mastix: qm̄ ē amarior. ⁊ i ip̄a sunt paꝝ stipticitatis: ⁊ ē fortis abstersiōis: ⁊ in ip̄a est aptio bona ⁊ maturatio ⁊ lenificatio: ⁊ extrahit ex ꝓfūdo: ⁊ in pl̄ibus horis ponit̄ loco masticis ⁊ suffumigatio albotin elongat̄ a motu sicut suffumigatio turis: et eius oleū ē ꝯpositū ex virtutib⁹ tribus cū virtute cōstrictiua: ⁊ existimauerūt q̇dem ꝙ i ei⁹ oleo ē infrigidatio q̄dam. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit pānū ⁊ faciē: ⁊ viscus albotim ꝯfert scissuris faciei. Apata ⁊ bothor Eius gūma maturat exituras duras. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Abstergit scabiē ⁊ īpetiginē: ⁊ īgredit̄ ei⁹ gūma i empl̄is ad purganda vlcera ⁊ exiccat saniē ⁊ sanat ulcera maīfesta: ⁊ ꝯfert pruritui ulceꝝ ⁊ scabiei ulcerose ⁊ scabiei phl̄atice ⁊ bothor phl̄atice. ¶ Instr̄a iūcturarū. ¶ Ponit̄ ei⁹ oleū ī oleis q̄ sunt ad lassitudinē ⁊ empl̄is ad paralysim ⁊ torturā. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Ei⁹ gūma cū melle ⁊ oleo ē bona huītati auris. Mēbra oculi. ¶ Eius fumus īgredit̄ i alcosol oculi ⁊ cōseruatiōe capilloꝝ ⁊ medicamēto corrosiōis palpebraꝝ. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert doloribus pectoris more empl̄i suppositū ⁊ īunctum: ⁊ ei⁹ gūma ē bona vlceribus pulmonis ⁊ tussi antiq̄ deglutita sola aut cū dulcibus. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Iuuatiua ē splenis ⁊ ꝓprie ex albotin: sȝ ip̄a delet appetitū

cibi: ⁊ similiter mūdificat epar. ¶ MEmbra expl. Prouocat ⁊ excitat coitū: ⁊ gūma eius etiā ꝓuocat ⁊ lenit ventrem qū accipit ex ea auellana ⁊ nux in ieiunio absq̧ nocumēto: ⁊ mūdificat viscera ⁊ abstergit renes VEnena. ¶ Bibit gūma eiꝰ ⁊ fructus eius cū vino ad morsum rutele.

De Gento. capm. cccxi.

GEntuz qd ē. Est tesisie. i. gūma rute mōtane

¶ De Gembut. C. cccxij.

GEmbut qd est. Est rosa vince sicut qdam sapiētes dixerūt: ⁊ ē alkarnub anabathiū. ⁊ de ipo qdem iam dictū ē in caplo de cha. ¶ Nā. Eius frigus ⁊ caliditas sunt pua: ⁊ ē siccū in ſo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Eius fructꝰ vomitū facit sine mordicatiōe. ¶ Membra expl. ¶ Probibet fluxū ventris. ¶ VEnena. ¶ Decoctio algēbut iterficit pulices.

De Gramie. capm. cccxiij.

GRamē. Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Facit cohercē plagas sanguineas. ¶ Membra expul. ¶ Eius decoctio extrahit lapidem. Et semen ipsius ꝓuocat et constringit.

De Glutine. capm. cccxiiij.

GLuten qd est. Jam locuti fuimꝰ de glutine alibat ⁊ resina pini: ⁊ reliqs i suo loco. ¶ Nā. Glutē alimbat ē calm: deinde gluten cupssi: deinde ē gūma pini. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū: sed gūma pini ⁊ gluten cupssi nō sūt vehemētioris resolōnis ꝙ gluten alimbat ꝗuis sint calidiora eo.

De Gallis. cam. cccxv.

GAlle. ¶ ELEctio. ¶ Meliores sūt imature ⁊ pōderose dure. glauce vo molles sunt pue virtutis: ⁊ adurūt sup prunas. ¶ Nā. ¶ Sūt frie in pmo hūide in ſo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Cōstrictio eaꝝ ē vehemēs ⁊ ꝓhibet hūiditates a cursu ⁊ substātia eaꝝ ē fria terrea. ¶ DEcoratio. ¶ Denigrat aq eaꝝ capillos. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Liniūt cū aceto sup ipetiginē ⁊ auferūt eam: ⁊ si puluis eaꝝ sternat sup carnē addita remouet eam. ¶ Membª capis. Probibet cursuz huitatū corruptaꝝ ad linguā ⁊ gingiuā ⁊ ꝯferūt cola: ⁊ ꝓprie infantibꝰ: ⁊ ꝓprie cū aceto: ⁊ ꝯferūt qū ponūt i corrosione dentiū. ¶ MEmbra expl. ¶ Spargit puluis eaꝝ sup aquā ⁊ bibit ad vulnera itestinoꝝ ⁊ ad fluxū antiqū: ⁊ silr qñ ponit in medicinis cōueniēs est ad hanc opationem.

De Galia. capm. cccxvi.

GAlia quid est. Galia vā ē sinia facta ex emblicis. nūc aūt qm illud ē difficile sumit pondus ipoꝝ d gallis: ⁊ albella ⁊ fit ſm ꝙ fit alrimek Nā. ¶ Que pura ē: est cala i pmo sicca in ſo. ⁊ aromatica cala ē in ſo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates. ¶ Est stiptica ꝯfortans viscera: ⁊ i aromatizata sunt aptio ⁊ resolutio. ¶ Instīa iūcturaꝝ. ¶ Est bona dolori neruoꝝ MEmbra expl. ¶ Existimauerunt quidam ꝙ galia aromatica augmentū efficit in coitu ⁊ stringit ventrem ⁊ confert fluxui.

De Gummi. capm. cccxvij.

GUmmi. ¶ ELEctio. ¶ Quod meliꝰ ē: est arabicū purū paꝝ hñs ligni. ¶ Nā. ¶ Species gūmi oms cale sunt. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticū ⁊ glutinatiuū cū exiccatiōe ⁊ glutinatiōe. Et gummi qdem acatie ē fortiꝰ valde. ⁊ ponit ꝓpt hoc i medicinis tyriace. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lenit tussim calidā ⁊ expellit nocumentuz vlceruz pulmonis ⁊ clarificat vocem. ¶ MEmbra nutrimenti. ¶ Confortat stomachum.

De Gariofilo. capm. cccxviij.

GAriofilus qd est. Est sicut sambacus: sed ē nigrior: ⁊ q masculus ē est sicut nucleus oliue ⁊ lōgior ⁊ vehemētius niger: ⁊ ē fructus arboris i insula indie: ⁊ gluten ipius existit i virtute glutinis albotin. ¶ Electio. ¶ Ille q ē melior ē silis nucleo sicco suauis odoris ⁊ acuti. ¶ Nā. ¶ Calidꝰ ē et siccus in 3°. ¶ DEcoratio. ¶ Corporis odorē bonuz efficit. ¶ MEmbra ocli. ¶ Abstergit visuz ⁊ ꝯfert pano. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ⁊ epar ⁊ confert vomitui ⁊ nausee.

De Galbano. capm. cccxix.

GAlbanū qd est. Est duaꝝ spēꝝ: vna spēs eius ē ꝙ est spumosuz leuis pōderis vehemētioris albedinis: ⁊ altera ē eiꝰ quod ē spissius et grauiꝰ. ¶ Electio. ¶ Meliꝰ amboꝝ ē illud quod est spissius. ¶ Nā. ¶ Est calidū in ſo. ⁊ exiccatiuū in 3°. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Virtus eiꝰ ē lenitiua resolutiua carmiatiua vētositatū: ⁊ ē ex eis q corrūpūt carnē: ⁊ i ipo sunt calefactio ⁊ inflatio ⁊ attractio ⁊ resolō DEcoratio. ¶ Eradicat lentigines. ¶ Apata ⁊ bothor Cōfert apatibus ⁊ scrofulis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Linit sup vlcera lenia cū aceto. ¶ Instīa iūcturaꝝ. ¶ Cōfert lassitudini ⁊ alcuzez ⁊ spasmo lacertoꝝ. Membra capitis. ¶ Cōfert sode ⁊ epilie: ⁊ qñ epilepticꝰ ipz odorat reuiuiscit: ⁊ ꝯfert scotomie ⁊ ꝯfert dolori molaris ⁊ denti corroso subito: ⁊ ꝯfert doloribus fris in aure ⁊ resoluit apata eiꝰ: ⁊ dolores ipius sine ipedimēto: ⁊ illud qñ soluit i oleo de lilio ⁊ tepidū fit ⁊ distillat in aurē. ¶ MEmbª anhelitꝰ ⁊ pectoris. Cōfert asmati ⁊ tussi antiq. ¶ MEmbra expl. ¶ Prouocat mēstrua fortiter ⁊ extrahit fetus: ⁊ facit eos abortiri suppositū: ⁊ ꝯfert ꝑsocatiōi matricis bibitū cū vino: ⁊ remouet difficultatē vrine. ¶ VEnena. ¶ Est tyriaca venenis q ibibūt sagittas qñ bibit cū vino ⁊ venenis serpentū ⁊ scorpionū: ⁊ sumꝰ eiꝰ fugat venenosos vermes: ⁊ qñ fit ex eo linimentū nō approximat ei q linitus ē: ⁊ qñ ex eo fit linimentū cū sacudulion et oleo iterficit ille q d vermibꝰ uenenosis ei q linitꝰ ē appinquat. Et ipz qdez oi ueneno rsistit minꝰ tñ ꝙ sit resistētia serapini. PERmutatio. Loco eiꝰ serapinū ponit

De Granato. capm. cccxx.

GRanatū. ¶ Nā. ¶ Illud quod ē dulce ē frigidū ad pmū et hūidū in ipo: et acetosuz est frigidū et siccū i ſo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓpetates Acetosum reprimit cholaz ⁊ ꝓhibet cursum supfluitatū ad viscera: ⁊ ꝓprie vinū eius ⁊ in oibus spēbus eiꝰ vsq̧ ad acetosum ē abstersio cū stipticitate. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Grana granati cū melle liniūtur ad panaritiū. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Grana granati cū melle liniunt ad vlcera fraudulēta: ⁊ eius capita ad vulnera ⁊ ꝑcipue adusta. ⁊ balaustie qdem cū caliditate sua faciūt adherere vulnera. Et dulce qdez lenificat ⁊ totū ipiꝰ est pui nutrimti ⁊ ē bonū. Muzū vo qñz ē magis iuuatiuū stomacho ꝙ poma ⁊ cydonia: sz eiꝰ granū ē malū ⁊ quod de ptibus eiꝰ est magis stipticū sunt capita: et grana eius stiptica sunt siue sint grana dulciū aut non dulciū. ¶ MEmbra capitis. ¶ Grana gnati cū melle ꝯferūt dolori auris: ⁊ sunt linimentū iterioris nariū ⁊ ꝯferūt grana granati cū melle cōtrita ⁊ cōmista cola

linita. Et si gña dulcia decoquant̄ cū vino: deinde terant̄ sicut sunt ⁊ fiat ex eis emplm̄ auri ꝯfert apati eiꝰ bene. Et vinū granati et rob eius ꝯferunt ebrietati et rob acetosi ꝓprie ⁊ ꝯfert chol̄e. ¶ Membra oculi. Succus acetosi ꝯfert vngule. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Acetosum exaspat pectus ⁊ dulce lenit ipz ⁊ ꝯfortat pectus: ⁊ qñ dant̄ i potu grana gnatoꝝ in aq̄ pluuiali valent ad sputū sanguis: ⁊ ip̄m totū ꝯfert tremori cordis ⁊ abstergit os stōi. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Granatū muzū ꝯfert inflatiōi stōi. Et dulce ē cōueniēs stomacho pp illud quod ē in ip̄o de stipticitate subtili: et acetosuz nocet stomacho: et cū hoc grana granati sunt mala stō. Et eiꝰ sauich ē cōueniēs desiderio p̄gnantiū et silr̄ rob eiꝰ ꝓprie acetosi. Et ut fugat febriēs de ip̄o post cibū suū et ꝓhibeat eleuationē vapoꝝ ē meliꝰ q̄ ut p̄mittat ip̄m et subleuet̄ mē ab iferioribus. ¶ Membra expl̄. ¶ Acetosuz ē plime ꝓuocās vrinā q̄ dulce et ambo sunt ꝓuocatiua: et grana gnati cū melle ꝯferūt vlceribꝰ ani. et quod acetosum ē nocet stō et itestinis: et eiꝰ sauich cōfert soloni cholice ⁊ ꝯfortat stōm: et cortex radicis gnati cū vio extrahit vermes et ascarides et assumit̄ cū sua dispōne aut sumit̄ eiꝰ decoctio. ¶ Febres. ¶ Granatū muzū cōfert febribus acutis et inflatiōi stomachi sz dulce multotiens nocet acutas habētibus febres.

De Galanga. C. cccxxi.

Galanga q̇d est. Frusta iuoluta rubea et nigra mesiriobe et ē casurudaru ip̄m. ¶ Nā. ¶ Est calidū et siccū i ƒo. ¶ Opatiōes et ꝓprietates. ¶ Est subtile resolutiuū ventositatū. ¶ Decoratio. ¶ Odorē oris efficit bonū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est bonū stō et est digestiuū cibi. ¶ Membra expl̄. ¶ Confert colice et dolori renū et iuuat ad coitū. Permutatō. Loco eiꝰ ponit̄ kerfat gariofilatū

De Gubera. C. cccxxij.

Gubera. ¶ Nā. ¶ Fria ē in p̄mo sicca i fine ƒi. ¶ Opatōes et ꝓpetates. ¶ Retinet omnē fluxū et ē minoris ꝯstrictiōis et stipticitatis q̄ zarur et repugnat chol̄e effuse ad viscera. et qñ ip̄a admistrat̄ in ƒa mēsa detardat ebrietatē. ¶ Membra anhelitꝰ et pectoris. ¶ Cōfert tussi calide. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Retinet vomitū. ¶ Membᵃ expl̄. ¶ Cōfert rasure cholerice et retinet ventrē et vomitū ⁊ similiter zarur et ꝯfert multitudini vrine.

De Guasmeo. C. cccxxiij.

Guasmeū q̇d est. Est foliū nil. ¶ Nā. ¶ Est calidum in fine p̄mi siccū in ƒo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄o sunt stipticitas ⁊ abstersio. ¶ Decoratio. ¶ Tingit capillos.

De Gagate. C. cccxxiiij.

Gagates quid ē. Lapis leuis h̄ns odorē aspalti Instr̄a iūcturaꝝ. Cōfert podagre. ¶ Mēbᵃ capitis. ¶ Qñ suffumigat̄ ex ip̄o epilepticus ꝯfert ei. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Cōfert p̄focatiōi matricis. Uenena. Effugat fumꝰ eiꝰ uermes uenenosos.

De Gailim. C. cccxxv.

Gailim. ¶ Decoratio. ¶ Est boni odoris. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est exiccatiuū cōgelatiuū lactis ⁊ i ip̄o ē paꝝ acuitatis ⁊ ꝓhibet eruptionē sanguis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert adustioni ignis.

De Gusume. C. cccxxvi.

Gusume q̇d est. Est quoddā genꝰ tubeꝝ fūgorū quod exiccat̄ ⁊ coarctat̄ sicut cartilago cuiꝰ figura ē sicut figura vasis pui cōtracti qᵒ pāni lauant̄: ⁊ īgredit̄ in acetosis: ⁊ iest ei suauitas sicut ē suauctas cartilaginū ⁊ plus. ¶ Nā. ¶ Nō existit i frigore reliquoꝝ tubeꝝ neqꝫ est mali hūoris sicut tubera ⁊ existit i sapore eius carnositas quedam ⁊ aquositas.

De Garab. C. cccxxvij.

Garab q̇d est. Admistrat̄ cortex eius: ⁊ admistrat̄ gūma eius ⁊ egredit̄ cū icisiōe ⁊ generat̄ sup ip̄am borach bonū: ⁊ ē de melioribꝰ sp̄ēbus borach ad comedendū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Flos eius ⁊ folia ip̄ius ⁊ amboꝝ succꝰ sunt exiccatiuis sine mordicatiōe: ⁊ in ip̄a ē stipticitas: ⁊ eiꝰ cortex ē i virtute eiꝰ sed ē siccior. Et ex folijs q̇dem eius sumit̄ succus ⁊ exiccat sine mordicatiōe. ¶ Decoratio. ¶ Cinis arboris eius cū aceto exiccat verrucas ⁊ icidit eas siue sint īuerse siue nō īuerse: ⁊ cortex radicis eiꝰ igredit̄ ad linimentū capilloꝝ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cortex ⁊ folia eiꝰ trita qñ ponūt sup incisionē ⁊ vulnera recētia cōferūt. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Decoctio eiꝰ ē embroca bona podagre. ¶ Membra capitis. Qñ distillat̄ succus folioꝝ eius cū oleo rosaceo bullito i cortice gnati in aurē ꝯfert dolori auris: ⁊ silr̄ cortex eius hūidus qñ fit ex eo illud: ⁊ eius decoctio est ablutio furfurū. ¶ Membra oculi. ¶ Abstergūt gūma flos eiꝰ obscuritatē visus. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Fructus eius ꝯfert sputo sanguis: ⁊ cortices eius etiā. ¶ Membra nutrimēti. Succꝰ eius extrahit sanguisugas.

De Galia. C. cccxxviij.

Galia. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Galia lenit apata dura. ¶ Mūmbra capitis. ¶ Dissoluit̄ i ol̄o de ben aut keiri ⁊ distillat̄ i aurē dolorosam ⁊ eiꝰ odoramentū ꝯfert epileptico ⁊ appopletico ⁊ viuificat eos ⁊ sedat soda friam: ⁊ qñ dat̄ de ea in vino iebriat. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Odor galie ꝯfortat cor. ¶ Membra expl̄. ¶ Algalia ꝯfert doloribus matricis frigidis supposita ⁊ apatibus eius duris ⁊ phl̄aticis ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ facit matricē descendere p̄focataz ⁊ iclinatā ⁊ mūdificat eā: ⁊ p̄parat ip̄am ad imp̄gnationem.

Capitulum de littera. H.

De Homine. C. cccxxix.

Homo. ¶ Decoratio. ¶ Dicit̄ q̄ sp̄ma hoīs abstergit morpheā: ⁊ silr̄ sal vrinaꝝ infantiū assumptꝰ i ore abstergit panū: et forsitan eius stercꝰ ꝯfert sordiciei. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fex vrine hoīs sedat herisipilā: ƒm q̄ dicit̄ ⁊ silr̄ eiꝰ stercus cal̄m ⁊ cinis capilloꝝ ip̄ius sanat bothor: ⁊ qñ p̄miscet̄ cum butyro ꝓhibet apata ambulatiua. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Eiꝰ vrina abstergit scabiē vlcerosam ⁊ pruritū ⁊ ꝓhibet serpiginē ⁊ ꝓprie sp̄ma eius ꝯfert ipetigini. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Dicit̄ q̄ sanguis mēstruus sedat dolorē podagre ⁊ silr̄ sp̄ma hoīs: ⁊ lac eius cū opio ⁊ cū cera ⁊ oleo. ¶ Membᵃ capitis. ¶ Adustio capilloꝝ eiꝰ cū oleo rosaceo distillatur i aurē: ⁊ dens dolēs sedat̄ ƒm q̄ dixerūt. Et saliua ieiuni extrahit vermes ex aure: ⁊ os hoīs adustum dat̄ i potu epileptico: ⁊ sordicies auris hoīs ꝯfert emigranee. ¶ Memba ocl̄i. ¶ Urina eius qñ coquit̄ cuz melle i vase eneo abstergit albuginē oculi ⁊ ꝯfert palpitatiōi: ⁊ adustio capilloꝝ eius cū lithargyrio ꝓhibet scabiē ⁊ pruritū i ocl̄o. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris.

Dicit̄ ꝙ vrina infantiū qñ bibit̄ ꝯfert difficultati anhe litus ⁊ distillatiōi eius ⁊ est curatio mala. Et lac mulie ris ꝯfert valde i cōsumptionē ⁊ ē cura leporis marini Membra nutrimēti. ¶ Dicunt ꝙ lac mulieris sedat mordicatiōez stōi: ⁊ ꝙ ascaraiatu vrine eiꝰ ꝯfert icte ricie ꝓprie cū aq̄ mellis ⁊ aqua ciceris: ⁊ silr̄ stercꝰ eiꝰ MEmbra expl̄. ¶ Lac hoīs ꝓuocat vrinā ⁊ dicit̄ si supponat̄ sanguis mēstruus purꝰ ꝓhibet ipregnationē Lac mulieris ꝯfert vlceribꝰ matricis ⁊ vulneribꝰ eiꝰ embrocatū ⁊ suppositū. Et vrina hoīs dicit̄ abscīdere solonez ⁊ purgare matricē ſm quātitatē duaꝝ tertiaꝝ libre decocta cū porris. ¶ FEbres. ¶ Stercus siccuz cū melle aut vino qñ bibit̄ i febribus piodicis ꝓhibet eaꝝ piodos. ¶ UEnena. ¶ Lac mulieris ē tyriaca le poris marini. Et dētes hoīs triti ⁊ pluerizati sup mor morsuram vipere aut adusti ⁊ puluerizati. Et stercus eius puluerizat̄ sup morsurā homis: ⁊ eiꝰ spuū dum est ieiunus iterficit scorpiōes ⁊ serpentes.

De Olere aliameni. C. cccxx.

OLus aliameni q̄d est. Scd̄m Dia. In ipō non ē virtus medicine oio. Et ē aquosuz sicut a triplex qd̄ saporē nō hʒ: ⁊ i hoc plus abūdat oibus oleribus. Et est vehemētioris huītatis ꝙ̄ lactu ca: ⁊ cucurbita. Et eiꝰ nutrimentū ē paucū. Et eius pe netratio nō ē velox ꝓpterea ꝙ penitus nitrositate pri uatū est. ¶ Nā. ¶ Inq̄t Gal. Frigidū ⁊ hūidū ē i ſo. Apata ⁊ bothor ¶ Fit ex eo emplm̄ apatibꝰ calis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Fit ex eo emplm̄ ex radice eius mellino vlceri ¶ MEmbª capitis. ¶ Permiscet̄ eiꝰ succus cū oleo rosaceo ⁊ ꝯfert soda accñti ex adustione solis ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert tussi ⁊ sedat eā ⁊ ꝓprie decoctū cū oleo amigdalino: et aqua granati dulcis: ⁊ silr̄ sedat tussim calam.

De Herba iudaica. C. cccxxxi.

HErba iudaica. Nā. ¶ Calitas eiꝰ ē supra equalitatē ⁊ est herbū. G. calidū in pn̄º pmi siccum in secundo.

De Hezeriascen. C. cccxxxij.

HEzeriascen q̄d ē. Fructus eiꝰ ē silis elhanakid ⁊ vtunt̄ ipō p̄paratores corioꝝ: ⁊ qñq3 sunt apud eos q̄ faciūt sirupū ex ipō frusta grossa silia frustis psici siccis. Et ē in ꝑncipio sue masticationis ranciduz: deinde apparet ei amaritudo: ⁊ loq̄mur de eo exquisite in caplō de fesire.

De Hareoman. C. cccxxxiij.

HAreoman q̄d est. Est granū cuius virtus ē si cut virtus ordei: imo ipē ē mediū iter triti cū ⁊ ordeū: ⁊ ipius sauich ⁊ pultes eiꝰ magis sunt stipitice ꝙ̄ sauich ordei ⁊ eius pultes. Nā ¶ Est equale declinās ad huītatē. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Exiccat sine mordicatōe ⁊ i ipō ē r̄solō ⁊ stipticitas sil.

De Henfistides. C. cccxxxiiij.

HEnfistides q̄d est. Succus plante q̄ dr̄ herba hircina. Et eiꝰ succus ē frigidus ⁊ stipticus. ⁊ dicet̄ i caplō barbe hircine. ¶ Natura. Declinat ad siccitatem.

De Hernue. C. cccxxxv.

HErnue q̄d est. Est sil̄e piperi nisi q̄a citrinita ti apꝓpinquat boni odoris sil̄e xiloaloes qd̄ fert̄ de regiōe sclauoꝝ. Nā. ¶ Est equale Membra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōm ⁊ digōnem.

De Hearselo. C. cccxxxvi.

HEarselus q̄d est. Est lactuca asini que dicet̄ i capitulo de cha. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ humida ⁊ in ipā est exiccatio: ⁊ calefactio parua. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipā est stipticitas.

De Hestdeen. C. cccxxxvij.

HEstdeen q̄d est. Lignū indū notū. ¶ INstr̄a iūcturaꝝ ¶ Eius ꝓprietas est iuuamentū for te podagre.

De Haasce. capᵐ. cccxxxviij.

HAasce q̄d est. Est herba hn̄s florē albū decli nantē ad rubedinē ⁊ cānas subtiles plīmas si miles cāne sq̄nanti aut calami aromatici. Et flos eiꝰ ē flos rotūdus. Et folia eiꝰ pua subtilia plīma. Et sup ipius extremitatem sunt capita pua purpurea. Dia. dicit est arbor cuiꝰ spine sunt pue in quaꝝ circui tu sunt folia pua subtilia q̄ plīmū nascit̄ sup lapides. Nā ¶ Cal̄a ē ⁊ sicca ꝑueniēs usq3 ad tertiū. Ruffus vō inq̄t. Est siccior calamēto. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. Est r̄solutiua icisiua ita ut etiā sanguinē cōgelatū inci dat ⁊ resoluat: ⁊ ē calefactiua ita ut eius sirupus ꝓhi beat horripilationē hyemis. DEcoratio. ¶ Resoluit verrucas. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea emplm̄ cuz aceto apatibus phlaticis recētibus. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ Bibit̄ ad debilitatē neruoꝝ. Et cū sauich ⁊ vino fit ex ea emplm̄ sup sciaticā: ⁊ sirupus eius ꝯfert doloribus q̄ sunt sub hypocōdrijs. ¶ Membra ocl̄i ¶ Miscet̄ cū cibis ⁊ seruat virtutē visus: ⁊ remouet eiꝰ debilita tē. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris ¶ Mūdificat pectꝰ ⁊ pulmonē ⁊ adiuuat ad spuendū: ⁊ sedat dolores hy pocōdrioꝝ ⁊ pulmonis cocta ⁊ deglutita cum melle. ⁊ ꝓpt̄ suā exiccationē ꝓhibet sputū sanguis. ¶ MEmbª nutrimēti. ¶ Adiuuat digestionē ⁊ eiꝰ sirupus remo uet malitiā digōnis ⁊ paucitatē appetitus. ¶ Membª expl̄. ¶ Prouocat vrinam ⁊ mēstrua: ⁊ solone educit vermes. Et qū bibit̄ ex ea quod ē inter. ʒ. ij. usq3 ad iiij. soluēdo educit phl̄a absq3 ipedimēto sufficiēter. PERmutatio. ¶ Ponit̄ loco eius origanū mōtanū: ⁊ dicit̄ epithymū ⁊ hasce loco eius.

De Hasek. capᵐ. cccxxxix.

HAsek q̄d est. Qui siluestris est terreitatis est plīme. Et domesticus ē plīme aqueitatis. Et vlr̄ ē substātie hūide: ⁊ eius frīas nō ē plīma ⁊ substantie sicce cuius frigidatas nō est pauca. ¶ Na tura. ¶ Hasek ſm Dia. duas hʒ spēs q̄ sunt frie ⁊ sic ce. Alij aūt dixerūt ꝙ ē calidus in pn̄º pmi ⁊ siccus in pmo. Et est magis sil̄e hasek nr̄e terre. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipō ē ꝓhibitio effusiōis mēꝝ ꝓpt̄ suā stipticitatē ⁊ maturatio ⁊ lenificatio. ¶ Apata ⁊ bo thor. ¶ Prohibet accidere apata cal̄a ⁊ effusionē ma terieꝝ: ⁊ ē bonꝰ apatibus gutturis. ¶ Uulnera ⁊ vl cera. ¶ Cōfert vlceribus antiq̄s ⁊ putridis i carne cuz melle. ¶ Membª capitis. ¶ Est bonꝰ vlceribꝰ gin giue putridis. ¶ Membra ocl̄i. ¶ Intrat succus eius in alcofol. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert apatibus circūdantibꝰ lacertos gutturis. ¶ MEmbra expl̄. ¶ Augmētū efficit i coitu ⁊ frangit lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ silr̄ eius succus ⁊ ꝯfert difficultati vrine ⁊ co lice. ¶ UEnena. ¶ Due. ʒ. fructus siluestris morsui vipere: ⁊ due. ʒ. eius cū vino venenis pniciosis cōfe rūt: ⁊ ex decoctiōe eius aspgit̄ locꝰ ⁊ iterficit pulices.

De Harmel. capᵐ. cccxl.

HArmel q̄d est. Nota ē. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprie tates. ¶ Est icisiua ⁊ subtiliatiua ¶ Instr̄a iūcturarum. ¶ Est bona dolori iuncturaꝝ ⁊

ſciatice qũ ꝺeſup linit̃. ¶ Membra capitis. ¶ In ip̃a ẽ virtus faciẽs ebrietatẽ q̃ ẽ ſicut ebrietas vini v̇bigr̃a. MEmbra oculi. ¶ Dia. ꝺixit ꝙ ip̃a trita cũ melle ⁊ vino ⁊ felle alcubugi ⁊ gallinaꝝ: ⁊ aqua feniculi ẽ cõueniẽs ꝺebilitati viſus. ¶ Membra nutrimenti. Facit nauſeã fortiter. Membra expul. ¶ Prouocat vrinã ⁊ mẽſtrua cũ virtute bibita ⁊ linita ⁊ ꝯfert etiã colice ventoſe bibita ⁊ linita.

De Haltit. capᵐ. cccxli.

Haltit q̇d eſt. Eſt medicina inda ſil'is hermodactilo albo. ¶ Nã. ¶ Cal'a ẽ et ſicca in 3°. Inſtr̃a iũcturaꝝ. ¶ Potus eius ꝯfert podagre ⁊ ꝺolori iũcturaꝝ. ¶ Membra expl'. ¶ Sol'one educit phl'a ⁊ humorẽ crudum ⁊ vermes ⁊ aſcarides ⁊ humores groſſos.

De Harſaſo. capᵐ. cccxlij.

Harſaſum q̇d eſt. Eſt q̃daȝ ex ſpẽbus alcunkar. Nã. ¶ Eſt tp̃rata ad cal'itatẽ ꝺeclinãs humida ad f̃m ꝑueniẽs. Alcanzi inq̇t. eſt fria ⁊ humida. inq̇t muſaia. Eſt ſicut aſpareg⁹ i ꝯpatiõib⁹ ſuis cal'a ⁊ hũida in ꝑmo. alij v̇o ꝺixerũt ꝙ ẽ calida ĩ ꝑmo hũida in f̃o. ⁊ iam ꝯpata fuit. Hal'. ꝙ ip̃a ẽ apud eũ calida in f̃o. apud me v̇o eſt ꝙ eius gnã plurima ſunt ꝺiuerſaꝝ nãꝝ. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Mũdificat pãnũ et exiccat: ⁊ in ip̃a ẽ ſubtilitas. alcanzi ꝺixit ꝙ ip̃a generat ml'iam ⁊ elongat⁹ ẽ. ¶ Decoratio. ¶ Cõfert linita alopitie: ⁊ aq̃ eius necat pediculos ĩ capite abluto ex ea ⁊ remouet fetorẽ aſcellaꝝ ⁊ ꝑ ꝓuocationẽ ſuã vrinã fetidã ⁊ cũ ſua ꝓprietate quã hʒ in ſe. ¶ Ap̃ata ⁊ bothor. ¶ Reſoluit ap̃ata ꝺura. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Aqua eius ꝯfert pruritui ꝺuro ſicco. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Aqua ei⁹ ꝺelet furſures. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Facit nauſeã ⁊ ꝓprie montana ⁊ p̃cipue radix eius: ⁊ eius gũma eſt alcunkar: ⁊ ꝺe ip̃o loquar poſtea in ca° ꝺe kef. ¶ Membra expul. ¶ Addit in coitu ⁊ addit i ꝓuocatiõe vrine: ⁊ extrahit vrinã fetidam ⁊ lenit nãʒ ⁊ educit phl'a ⁊ multotiẽs ꝯſtringit vẽtrem qñ bibit̃ cũ vino.

De Handacocha. capᵐ. cccxliij.

Handacocha q̇d eſt. Ex ea alia ẽ ſiluſ̃ris: ⁊ alia ẽ ꝺomeſtica: ⁊ alia eſt egyptiaca: ⁊ fit ex eius ſemĩe panis. ¶ Nã. ¶ Inq̇t fili⁹ Iuragi. Calida ẽ ⁊ ſicca i fine f̃i. Inq̇t fili⁹ Meſaugue calida eſt i medio f̃i. Et videt̃ ꝙ ꝺomeſtice caliditas ſit ꝓpinqua in fine ꝑmi. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Domeſtica ẽ eq̃lis abſterſiõis ⁊ exiccatiõis: ⁊ i ſilueſtri ẽ ſtipticitas cũ calefactiõe: ⁊ eius oleũ valet ad ventoſitates groſſas. ¶ DEcoratio. ¶ Silueſtris ꝯfert pãno: ⁊ ſil'r ꝺomeſtica. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Succus ꝺomeſtice cũ melle mũdificat vlcera ¶ Inſtr̃a iũcturaꝝ. ¶ Ei⁹ oleũ eſt bonũ ꝺolorib⁹ iũcturaꝝ ex vẽtoſitate: ⁊ apud timorẽ cõtractiõis ⁊ iam ſanati ſũt eo q̇dam. ¶ Membra capitis. ¶ Facit ſoda. Et qñ fit cap̃purgiũ ex ſucco eius ꝯfert ei q̇ cadit ex epil'ia. ¶ MEmbra oculi. ¶ Succus ꝺomeſtice ꝯfert albugini oculi: ⁊ pãno ip̃ius ⁊ ꝓprie cũ melle. ¶ MEmbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. Cõfert ꝺolori lateꝝ ex phl'ate: ⁊ ꝓprie ſiluſ̃ris: ⁊ facit accidere ꝺolorẽ gutturis ad p̃focatiões: ſed nocumẽto eius ſuccurit̃ cũ coriãdro ⁊ lactuca ⁊ endiuia. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Cõfert ꝺolori ſtõi frigidi ⁊ vẽtoſitati ⁊ ei⁹ oleũ ꝯfert ꝑn° hydropiſ̃. ¶ Mẽbra expl'. Prouocat vrinã ⁊ mẽſtrua ⁊ ſilueſtris cũ vino: ⁊ ſeie molochie ẽ bona ꝺolori veſice: ⁊ eius oleũ vtile ẽ ꝺolori ĩteſtinoꝝ ⁊ ꝺolori matricũ. ⁊ ſilueſtris ꝯfert col'ice paſſioni ⁊ ꝯſtringit ventrẽ ⁊ ip̃a ⁊ ſemẽ eius excitat coitũ. ¶ FEbres. ¶ Dicit̃ ut hñs tertianã ĩ potu ſumat tria ex folijs eius: aut tria ex granis ip̃ius ⁊ alterabunt̃ circuitus febris: ⁊ quartane quattuor ex q̇bus illoꝝ ꝺuoꝝ voluerit. ¶ UEnena. ¶ Qñ aſꝑgit̃ aq̃ eius ſuꝑ pũcturã ſcorpionis ſedat ꝺolorẽ ſtatim: ⁊ ſi aſꝑgit̃ ſuꝑ mẽbrũ ſanũ excitat mordicationẽ ⁊ ꝺolorẽ: ⁊ eius ſemen eſt forti⁹ in curatiõe puncture ſcorpionis.

De Hauro romano. C. cccxliiij.

Hauꝝ romanũ q̇d ẽ. Nomiat̃ achiroſa. ¶ Nã. Calefacit vehemẽter in 3° ⁊ exiccat ĩ ꝑmo. ⁊ ei⁹ flos ẽ vehemẽtioris calefactiõis: ⁊ ip̃i⁹ gũma eſt vltima i calefactione. ¶ MEmbra capitis. Eius fructus cũ aceto confert epil'ie.

De Haſcech. C. cccxlv.

Haſcech q̇d eſt. Dixerunt q̇dam ꝙ ẽ balauſtia albaure. ¶ Inſtr̃a iũcturaꝝ. ¶ Nocet neruis: ⁊ facit euenire ſpaſmũ.

De Herba vitri. C. cccxlvi.

Herba uitri q̇d eſt. Hec ẽ herba q̃ uitrũ abluit̃. Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̃a ẽ ſtipticitas cũ h̃uitate: ⁊ ẽ faciẽs adherere lenificatiua mũdificatiua. ¶ Ap̃ata ⁊ bothor. ¶ Sedatiua ẽ ap̃atũ. Et ꝺant̃ in potu folia ei⁹ ad heriſipilã ⁊ aduſtionẽ ignis: ⁊ p̃cipue ap̃ata phl'atica: ⁊ ei⁹ ſuccus cũ ceruſa ꝺ̇ plũbo ponit̃ ſuꝑ heriſipilã ⁊ formicã: ⁊ fit ex ea gargariſmus ad ap̃ata ambaꝝ amigdalaꝝ. ¶ Inſtr̃a iũcturarũ. ¶ Cũ cerato ſuꝑ podagrã ponit̃. ¶ Membra capitis. ¶ Eius ſuccus cũ oleo roſaceo ꝯfert ꝺolori auris ⁊ ex ſucco ei⁹ cũ pollice ponit̃ i palato ad ap̃ata ambaꝝ amigdalaꝝ. ¶ MEmbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sorbet̃ ſuccus eius ad tuſſim antiquã. ¶ Membᵃ expl'. Remouet hemorroidas.

De Harbato. C. cccxlvij.

Harbatũ q̇d eſt. Et ꝺicit̃ anguſtus ſemẽ ei⁹ triangulatũ ẽ ſicut lancea: ⁊ eius folia ſunt triangulata ſil'ia folijs ſcolopendrie. ¶ Natura Domeſtice cal'itas ẽ pauca: ⁊ ſilueſtris cal'itas ẽ in f̃o. Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Conſolidat recens vulnera. Mẽbra nutrimẽti. ¶ Eius cortex cũ aceto ſuꝑ ſplenẽ ꝯfert ⁊ eius folia ſicca qñ in potu ſumũt̃ ſanãt ſplenẽ. MEmbra expl'. ¶ Prouocat ꝓprie folia illius cui⁹ folia ſunt ſil'ia folijs ſcolopendrie.

De Halibio. C. cccxlviij.

Halibiũ q̇d eſt. Planta q̃ noiat̃ alibien: qm̃ ei ĩeſt ꝓprietas ſanandi ap̃ata emũctoriȷ̃ more empl'i ſuppoſita ⁊ ſuſpenſa: ⁊ ꝓpter hoc nomiat̃ alibien. Et ẽ cõpoſitaꝝ virtutũ ſicut roſa. ¶ Nã. In ip̃a ẽ virtus ĩfrigidatiua cũ acrimonia q̃ ẽ in ea. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt reſolutiua ⁊ i ip̃a ẽ uirtus ĩfrigidatiua p̃paratiua. ¶ Ap̃ata ⁊ bothor. Sanat ap̃ata accidentia ĩ emũctorio qũ ſuſpẽdit̃ ſuꝑ ip̃a neꝺũ ſi more empl'i ſupponatur.

De Haze. capᵐ. cccxlix.

Haze q̇d eſt. Eſt zuſere: ⁊ ẽ aldinarugina. Et iam ꝺiximus ꝺe ip̃a i his q̃ p̃terierũt.

De Haſaſo. capᵐ. cccl.

Haſaſum q̇d eſt. Eſt medicina armena: ⁊ ꝺicit̃ etiã pſica: ⁊ ꝺixerũt alchuz ꝙ ẽ fortior euforbio: ⁊ cũ eius potio augmẽtat̃ ſupra. 3. int̃ficit. ã. ¶ Calida ẽ ⁊ ſicca in iiij°. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt aduſtiua ſaporis mali. ¶ Mẽbra

nutrimēti ¶ Est adurens stomachū ⁊ faciēs vomitū.

De Hauro. capm. cccli.

Haurū q̇d est. Dicit̄ ꝙ gūma eius q̄ ex hac arbore ē romana: ē karabe. Et nos q̇dem ꝺ karabe singulare faciem⁹ caplm. ¶ Nā. ¶ Est eq̄lis ad siccitatē declinās pauca. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilis ⁊ eius semē subtilius ē: ⁊ nō est vehemētis caliditatis. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Aur̄ ex fructu ip̄ius arboris confert sciatice: ⁊ emplm factū ex folijs romane cū aceto ꝯfert dolori podagre ¶ Membra capitis. ¶ Tepefit succus folioꝝ eius ⁊ distillat̄ in aurem: ⁊ sedat dolorem eius: ⁊ fructus eius confert epil̄ie. ¶ Membra oculi ¶ Ex ei⁹ fructu cū melle fit alcofol: ⁊ ē ꝯfortatiuū oculi. ¶ Membra expl̄. Aur̄ ex fructu ei⁹ ꝯfert distillatiōi vrine: ⁊ aur̄ ex fructu eius cū aceto post purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet impregnationē: ⁊ similiter folia eius.

De Harbe. capm. ccclij.

Harbe q̇d est. Nota ē. ¶ Membra oculi. Dicit̄ ꝙ ei⁹ sanguis ꝓhibet pilos oculi euulsos oriri. ¶ Venena. ¶ Dicit̄ ꝙ ei⁹ ouū est venenū ꝑniciosū: ⁊ nos dicturi sum⁹ illud i lib. iiij°.

De Herbo. capm. cccliij.

Herbū q̇d est. Dixerūt q̇dam ē granū minus q̄ almelic i magnitudine lentis nō cū ꝯp̄ssiōe rotundū sed lateratū. Et ei⁹ color ē īter cinericiū ⁊ citrinū: ⁊ ip̄ius sapor ē īter saporē almes ⁊ lentis quod comedūt boues ⁊ nutriūtur ip̄o. Alcanzi v̇o existimauit ꝙ ē granū sil̄e ḡno cydonij. apud me v̇o est almelic: ⁊ ꝓprie illud quod ē silur̄e. Ip̄m p̄terea q̄n̄z ē albū decliue ad citrinū sicut dicit̄: ⁊ q̄n̄q₃ ē rubeum. Inq̇t Dia. Herba ei⁹ ē ꝑua minuta hn̄s folia: ⁊ semē ip̄ius ē nitētius. ¶ Nā ¶ Est calidū i ṗmo usq₃ ad ꝼm ⁊ siccū in 3° ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiuū apitiuū ⁊ īest ei humor malus: ⁊ ip̄ius rectificatō ē sicut rectificato lupinoꝝ. qꝺ aūt ꝺ ip̄o declinat ad albedinē minus ē medicinale q̄ rubeū. Qū ergo decoq̇t bis destruit̄ eius abstersio ⁊ remanet terreitas ip̄ius q̄re nutrimentū p̄bet siccū. ¶ Decoratio. ¶ Linituꝫ sup morphea͞ panū ⁊ lentigines ⁊ cicatrices est bonum ⁊ colorē efficit bonū: ⁊ fit ex eo sauich: ⁊ dat̄ de eo extenuatis sicut nux: et remouet̄ extenuatio: et eius decoctio ponit̄ sup fixuras frigoris et pruritū ei⁹ accn̄tes manibus ⁊ ꝯfert lactee ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Lenit durities: ⁊ mam̄illaꝝ duritiē ꝓprie. ¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Mūdificat vulnera cū melle. Et ꝯfert sabasat ⁊ lenit durities vlceꝝ mortificantiū carnē ⁊ mēbrū: et ꝯfert igni ꝑsico ⁊ mellino. ¶ Membra anhelitus et pectoris. ¶ Cōfert duritiei mam̄illaꝝ: et facile efficit sputū saniei grosse. ¶ Membra expl̄. ¶ Pl̄im⁹ usus ip̄ius facit migere sanguinē ꝓpt̄ fortitudinē sue ꝓuocatiōis ⁊ soluit nāꝫ. Et qn̄ cū aceto miscet̄ ⁊ bibit̄ cōfert difficl̄tati vrine: ⁊ sedat tenasmon: ⁊ dolorē pūgitiuū vētris. ¶ Venena. ¶ Fit ex eo empl̄m cū vino sup morsuꝫ vipe: ⁊ morsuꝫ canis rabiosi ⁊ hōis ieiuni.

De Hermodactilo. capm. cccliiij.

Hermodactil⁹ q̇d est. Est radix plāte hn̄tis rosas albas ⁊ citrinas. Et apit̄ in ṗmis qū apiūt̄ flores ⁊ existit i planicieb⁹ mōtiū etiā in angulis eoꝝ: ⁊ folia ei⁹ expansa sunt sup terrā. ¶ Electō Melior ē albus in itroitu: ⁊ iterius durus ad frāgendū. Et niger ⁊ rube⁹ sunt mali ambo. Nā. ¶ Calidus ē ⁊ sicc⁹ pueniēs ad ꝼm. Et i ip̄o ē huītas sup̄flua.

Et existimauerūt q̇dam ꝙ i albo ē caliditas subtilis ⁊ i alijs virtus fortis: ⁊ si nō nō solueret. Et existimauerūt alij ꝙ si esset calidus mordicaret vlcera purus: sed in ip̄o nō est mordicatio penitus. Et existimauerūt alij ꝙ ē calid⁹ valde. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Tum ip̄o ē virtus solutiua. Et si sit in ip̄o stipticitas. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Albus ē bon⁹ vlcerib⁹ antiq̇s. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert podagre ⁊ sedat dolorē statim more empl̄i suppositus. Et qū ex eo multotiēs fit empl̄m idurat apa ⁊ i lapidea͞ nāꝫ cōuertit: ⁊ ē ꝯferēs tyriaca oībus doloribus iūcturaꝝ: ⁊ ꝓprie i horis fluxuū. ¶ Membª nutrimēti. ¶ Est mal⁹ stomacho debilitās eū: ⁊ rube⁹ ⁊ niger retinēt medicinas solutiuas i stomacho: ⁊ attrahūt nocumētū maximū. ¶ Membra expl̄. ¶ In ip̄o ē virt⁹ solutiua ⁊ efficit augmētū i coitu ꝓprie cū zinzibere ⁊ mētastro ⁊ cymino. ¶ Venena. ¶ Rube⁹ ⁊ niger sunt venenū. ¶ Permutatio Loco ei⁹ ponit̄ i dolorib⁹ iūcturaꝝ pōdus ei⁹ de folijs alcāne: ⁊ medietas ponderis ip̄ius de bdellio vario.

De Heiren. capm. ccclv.

Heiren. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū. ¶ Membª capitis. ¶ Cōfert egritudinib⁹ frigidis i cerebro: ⁊ ꝓhibet coriza͞ frigiditatis. ¶ Membra ocl̄i. ¶ Aq̄ eius acuit visum

De Hausegi. capm. ccclvi.

Hausegi q̇d est. Est rubus ⁊ i cōcautiatib⁹ fructus a q̇bus ꝓcedit stipes quo tenet̄ sūt folia Apata ⁊ bothor. ¶ Folia oīum sp̄eꝝ eius cōferūt herisipile supposita ut empl̄m.

De Hausuro. capm. ccclvij.

Hausurum q̇d est. Arbor arabica iamena: ⁊ est vnū de lacticinijs. Et q̇dam dixerūt ꝙ de surū ē q̄dam sp̄ēs īterficiēs sedentē i vmbra ei⁹ Nā. ¶ Est cal̄a ⁊ sicca ad 3m. ⁊ siccitas ip̄ius ē in. iiij°. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip̄a ē stipticitas t̄p̄rata. Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert sabafati linita ⁊ ipetigini. Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̄ cū melle sup alcola in ore infantiū ⁊ remouet̄. ¶ Membra expl̄. ¶ Soluit vētrē ⁊ debilitat viscera. ¶ Venena. ¶ Queda͞ sp̄ēs ei⁹ est q̄ nocet sedenti i vmbra ei⁹ ⁊ q̄n̄q₃ īterficit eū. Caueat̄ g° ab eo ⁊ lactis ei⁹ tres. 3. īterficiūt in duobus dieb⁹ frangendo epar et pulmonem.

De Hirūdine. capm. ccclviij.

Hirundo. ¶ Membª capitis. Dixit Dia. ꝙ qn̄ ṗmus vēter hirūdinis scidit̄ īueniūt̄ i ip̄o duo lapides: quoꝝ vnus hꝫ vnū colorē ⁊ alter hꝫ colores pl̄imos: q̇ qn̄ ponunt̄ in pelle vituli añq̄ ei accidat ut coire appetat ad coitū īcitet̄: ⁊ ponūt̄ sup adiutoriū epileptici: aut collū ei⁹ iuuat̄ inde. Inq̇t iam exp̄tus illud fui: ⁊ sanat⁹ ē epilepticus. ¶ Membra oculi. ¶ Comedere hirūdinē acuit visuꝫ: ⁊ q̄n̄q₃ exiccat̄ ⁊ dat̄ ī potu de ea quaq₃ die. Et est potio eius aur̄. i. Et ꝓprie adustū matris ⁊ filij i vitro qn̄ ex eo fit alcofol cū melle ꝯfert. Et dicit̄ ꝙ cerebrū eius cum melle ꝯfert ṗncipio aque. Et sil̄r cerebrū uesp̄tilionis Membª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Tangit̄ palatū ex cinere ei⁹ ad sq̄nantia͞ ⁊ ꝯfert: ⁊ sil̄r qn̄ salit̄ ⁊ exiccat̄ ⁊ bibitur de ea pondus aur̄. confert sq̄nancie.

Capitulum de littera. I.

De Ireos. C. ccclix.

Ireos q̇d est. Est radix lilij celestis: ⁊ ē ex herbis hn̄tib⁹ stipitē ⁊ sup ip̄m sūt flores diuersi ꝯpositi ex albo ⁊ citrino ⁊ celesti:

⁊ purpureo: ⁊ ꝑpter hoc noiat̃ ireos. s. arcus celi. Et iste radices sunt nodose ⁊ folia eiꝰ sunt pua. Et qñ veterascit a vermibꝰ pforat̃. ¶ ELectio. ¶ Quod ex ea bonū ē: est durū spissuʒ cōpactū: breue declinās ad rubedinē aliquātula boni odoris: non odorat̃ ex ea odor limi. Et ē mordicatiua lingue: ⁊ mouet sternutationeʒ cū fortitudine. ¶ Nã. ¶ Est calĩa ⁊ sicca in fine tertii Opatiōes ⁊ ꝑprietates. Est digestiua apitiua abstersiua mūdificatiua: ⁊ eius succus resoluit cū aqua mell ⁊ purgat phl̃a grossuʒ: ⁊ educit ipʒ. Decoratio. ¶ Cū equali quātitate bellebori purgat pānū ⁊ lentigines: ⁊ efficit illud sola. ¶ Apata ⁊ bothor. Que ex ea elixata ē lenificat durities ⁊ apata grossa: ⁊ scrofulas: ⁊ bothor lenes. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert vlceribꝰ sordidis: ⁊ facit carnē nasci ĩ fistulis etiā si pulueriʒet ⁊ vestit os carne. ¶ Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Eius oleū resoluit laxitudinē: ⁊ qū bibit̃ cum aceto aut vino ꝯfert spasmo ⁊ cōtritioĩ lacertoꝝ: ⁊ clisterizatio eiꝰ confert sciatice. ¶ Membra capitis. Facit dormire ⁊ remouet soda antiquā: ⁊ qñ pmiscet̃ cū oleo rosaceo ⁊ aceto vini ꝓhibet soda sola: ⁊ facit sternutationē: ⁊ collutio oris ex decoctione ipius sedat dolorē dentiū: ⁊ sedat oleū eiꝰ cū aceto sonitū auris: ⁊ ꝓhibʒ rheumatismos antiquos: ⁊ aufert oleū eiꝰ fetorē nariū: ⁊ eiꝰ decoctō etiā ꝯfert tremori. ¶ Membra ocl̃i. ¶ Attrahit lachrymas. ¶ MEmbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Sedat dolorē lateris ⁊ plesis: et ꝯfert tussi et ꝑcipue ab huita te grossa ⁊ pipneumonie et difficultati anhelitꝰ et sqnātie. Et expellit supfluitates in pectore retentas quaruʒ expulsio ē difficilis cū subtiliatiōe sua vltima cū aptiōe et bibit̃ ĩ egritudinibꝰ pectoris cū rob. et collutio oris ex eo facta nocet vuule. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Sedat dolorē epis et splenis frīoꝝ qñ bibit̃ cū aceto et ꝓprie splenis ⁊ ꝯfert hydropisi. ¶ Membra expl̃. Apit orificia venaꝝ hemorroidaꝝ et remouet dolorē pūgitiuū ⁊ aufert gonoreā ⁊ plimā pollutionē: ⁊ ꝓuocat mēstrua cū vino ⁊ fit encatisma ĩ decoctiōe eiꝰ ꝑp duritiē matricis. et dolores eiꝰ frigidos ⁊ admistratō suppositorȳ eius cū melle facit abortiri. et eiꝰ oleū iuuatiuū ē matricis ⁊ soluēdo educit aquā citrinā ⁊ cholerā ⁊ phl̃a qū bibit̃ ex ueteri eius ꝯfracto. et eiꝰ q̇deʒ potio debet esse ab. ʒ. 5. vsqʒ ad aur̃. vij. ¶ FEbres Eius oleū remouet frigus ⁊ tremorē. ¶ UEnena. Qñ bibit̃ cū aceto ꝯfert venenis oibus.

De Hyusq̇amo. C. ccclx.

Hyusq̇amū q̇d est. Ex eo deteriꝰ et fraudulentius ē nigrū: deinde rubeū. sed albū ē magis icolume: ⁊ ē illud quod admistrat̃. Et meliꝰ ē ut nō admistret̃. Et flos q̇dem nigri ē armeni coloris armeni. ⁊ flos rubei ē citrinus. ⁊ flos albi est albus et declinat ad citrinitatē. In eo v̇o quo vtunt̃ ē vnctuosa hūiditas. ¶ ELectio. ¶ Ex eo meliꝰ ē albū. Si ergo non repit̃ admistret̃ rubeū ⁊ alienet̃ nigꝝ semp. verū tñ succꝰ thyrsoꝝ eiꝰ qñqʒ admistrat̃ loco opȳ. ¶ Nã. Nigrū frigidū ē ⁊ siccū ĩ fine tertȳ. ⁊ albū ĩ pnᵒ ipius Opatiōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Est stupefactiuū ⁊ abscidit fluxū sanguis. et sedat sua stupefactiōe dolores pcussiuos. ¶ DEcoratio ¶ Ingredit̃ in ĩpinguādo ꝑpterea ꝙ coagulat sanguinē et ꝯgelat ipm. ¶ Apata et bothor Sedat dolores eoꝝ et resoluit duritiē testiculorū. et ꝯfert herisipile. ¶ Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Sedat dolorē podagre epithimatū: ⁊ bibūt tres kirat ex eo cū hydromelle ante: ⁊ si bibant̃ ex foliȳs eius tria aut quattuor

cū vino sanat corrosionē ossiū. ¶ Membra capitis. Succus cuiuslibet generis ipius acceptus sedat dolorē auris: ⁊ cū aceto ⁊ oleo rosaceo dolorē dentiū. Et similiter eius semē ⁊ radix ipius decocta ĩ aceto: ⁊ eius oleū ĩ oibus illis: ⁊ ē faciēs subet ⁊ facit dormire. Et si ex foliȳs ipius comedat̃ aliq̇d quātitatē hñs cōturbat rationē. Et sil̃r si fiat clistere ex decoctiōe folioꝝ eius ⁊ ex oleo ipius ⁊ distillet̃ ĩ aurē sedat dolorē eius. ¶ Membra oculi. ¶ Linit̃ sup oculū semē eiꝰ aut succꝰ folioꝝ ipius: ⁊ tūc sedabunt̃ dolores oculi praui: ⁊ admistret̃ rob eiꝰ aut succus folioꝝ ipius: aut semē eius linitū ⁊ ꝓhibent fluxus ad ipm. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Qū bibūt ex semie eiꝰ duo anulusat cōferūt sputo sanguis supfluo: ⁊ fit ex foliȳs eius empl̃m apatibus mamille: ⁊ qñqʒ ponit̃ ĩ medicinis q̄ sunt ad sedandā tussim. Et linit̃ sup apata mamillaꝝ pꝰ ꝑgnationē ⁊ ꝓhibet ⁊ delet ipa. ¶ Membra expl̃. ¶ Eius succus valet dolori matricis ⁊ abscindit fluxū sanguis eius: ⁊ fit empl̃m cū foliȳs ipius sup apata testiculi. UEnenea. ¶ Est venenū qᵒ ratio pmiscet̃: ⁊ destruit memoriā ⁊ facit ꝓuenire ꝑfocationē ⁊ maniaʒ.

De Jumar. capᵐ. ccclxi.

Jumar q̇d est. Notū ē. ¶ Nã. ¶ Est frigidū ĩ ẛo siccū ĩ ꝑmo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝑprietates. Est stipticū. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris Cōfert aspitati gutturis. ¶ Mēbra expl̃. ¶ Cōstrigit solonez ⁊ fluxū sanguinis ¶ UEnena. ¶ Est bonū pūcture vespe mori empl̃i suppositum.

De Jumeiʒ. capᵐ. ccclxij.

Jumeiʒ q̇d est. Inuenit̃ ĩ egypto ⁊ syria simil̃ ficui: ⁊ dicet̃ de ipo in caplõ de ficu.

De Jar flumis. capᵐ. ccclxiij.

Jar flumis q̇d est. Est planta floris sil̃is nenufari ⁊ ē submersa ĩ aqua ex qua paꝝ apparet ⁊ ipa q̇dem ē ꝑpinqua v̇tuti albitbat. ¶ Nã. Frigida ē ⁊ stiptica. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōueniēs est vlceribꝰ frauduletis ⁊ pruritui.

De iesu. capᵐ. ccclxiiij.

Jesus. Propetates. ¶ Est ꝓxima nãe ⁊ virtuti gilbenech. Et eius q̇dem potio est pondus. ʒ. 5.

De Ipericon. C. ccclxv.

Ipericon ⁊ noiat̃ arabice alharib: ⁊ nomiat̃ syriace vua demonis q̇d est. Thyrsi ⁊ flos pulueruletꝰ: ⁊ eius gūmi ē citrinū ad rubedinē declinās: ⁊ ē sil̃is figure sumach. verūtñ nō ē ĩ eiꝰ rubedine. ELectio. ¶ Gal̃. dixit. Det̃ ĩ potu ex semie eius ⁊ nō sit ꝯtentus aliq̇s flore eiꝰ solo. ¶ Nã. ¶ Calidus ē in ẛo. siccus ĩ fine eiꝰ. ¶ Opatiōes ⁊ ꝑpritates Est subtiliatiuū apitiuū liq̇factiuū resolutiuū. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatibus frigidis ⁊ duris magnis Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Empl̃m folioꝝ eiꝰ ꝯfert adustioni ignis: ⁊ ꝯsolidat plagas ⁊ vlcera mala: ⁊ qñ terit̃ ⁊ pulueriʒat̃ sup vlcera tremula ⁊ putrida cōfert. ¶ Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolori anche ⁊ sciatice decoctū cū vino ꝓprie qū bibit̃. xl. diebꝰ cōtinuis. Ipm eni sanat sciaticā. ¶ Membra expl̃. ¶ Prouocat vrinā ⁊ ꝓuocare mēstrua est eius ꝓprietas: ⁊ eius succus soluēdo educit cholr̃aʒ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̃ pōdus ipius de sq̇nanto: ⁊ pondus ipius de radice capparis.

De Jsopo humida. C. ccclxvi.

Jsopus humida q̇d est. Est sordicies aggrega

ta super lanam ilioꝝ ouiū in armenia et sternitur super
perbas titimaloꝝ: ⁊ accipit v̄tutes ⁊ lac eaꝝ ⁊ fortasse
ē currēs. ergo coquit̄ ⁊ ꝑparat̄ ibi. ¶ Nā. ¶ Cal'a est
in 3° hūida i ꝑmo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓꝑetates. ¶ Est ma
turatiua resolutiua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit
apata dura cū ex ea fit empl'm. ¶ Membra oculi.
Cōfert apatibus oculi linita ⁊ bibita. ¶ Membra nu
trimēti. ¶ Confert frigiditati ep̄is linita ⁊ bibita. ¶
Membra expl'. ¶ Resoluit durities q̄ sunt i ptibus
vesice ⁊ matricis: ⁊ ꝯfert fritati eaꝝ ⁊ fritati renū.

De Jsopo sicca. capm. ccclxvij.

I Sopus sicca q̇d est. Alia ē mōtana: ⁊ alia est
hortiua. ¶ Nā. Cal'a ē ⁊ sicca in 3°. ⁊ ē subti
lis sicut origanū. ¶ DEcoratio. ¶ Ei⁹ po
tus colorē efficit bonū: ⁊ ei⁹ gumera abstergit vesti
gia i facie. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata dura
bibita cū vino. ¶ Membª capitis. ¶ Eius decoctio
cū aceto ⁊ oxymelle sedat dolorē dentis ⁊ vapor de
coctiōis eius cū ficub⁹ ꝯfert sonitui i aure cū traiecto
rio sumpt⁹. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Coquit̄ deinde fit ex ea
empl'z tarsati ⁊ sanguini mortuo sub palpebra. ¶ Mē
bra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert pectori ⁊ pulmoni
patientib⁹ a disnia ⁊ tussi antiq̇s: ⁊ ei⁹ decoctō cū ficu
bus ⁊ melle sil'r: ⁊ apatibus duris ⁊ anhelitui dilatati
onis: ⁊ gargarism⁹ ex ea ꝯfert etiā ꝓfocatiōi itrinsece
Membra nutrimēti. ¶ Empl'm factū ex ea cū ficub⁹
⁊ baurach ꝯfert spleni: ⁊ infusio ei⁹ bibita ⁊ ꝯfert hy
dropisi. ¶ Membra expl'. Soluendo educit phl'a ⁊
ascarides ⁊ vermes: ⁊ qñ miscet̄ cū cordumeni ⁊ ireos
ꝯfortat̄ ei⁹ sol'o. ¶ Permutatio. Loco ei⁹ ponit̄ san
succi tm̄dem et medium.

De Jabrol. capm. ccclxviij.

I Abrol q̇d est. Radix mādragore siluestris: ⁊
ē radix oīs mādragore magna sil'is forme ho
mis. ꝓpter hoc g° noiat̄ mādragora. Man
dragora enī ē nomē imaginis nālis. s. sicut plāta exñs
i forma hoīs. Equale enī ē siue sit itentio hui⁹ noīs in
uēta: aut nō iuenta. multa naq; noīa significat̄ fm iten
tiōes nō iuentas. forma aūt mādragore iuenta ē lignū
cineritiū declinās ad ꝯtritionē magnā sicut costus ma
gnus. Nā. ¶ Est fria in 3° sicca in ip̄o. Et i ip̄o ē ali
quātulū cal'itatis fm ꝙ existimāt q̇dam. Radix v̄o est
fortis desiccatiua ⁊ cortex radicis ē debilis: folia autē
admistrant̄ exiccata ⁊ hūida ⁊ ꝯferūt: ⁊ in mādragora
ip̄a ē huitas. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓꝑietates. ¶ Est narco
tica ⁊ hꝫ lachrymā: ⁊ hꝫ succū: sed ei⁹ succus ē fortior
lachryma ip̄i⁹. Qui aūt vult ut aliq̄d ex mēbris suis se
cet̄ bibat tres anulusat ex ea i vino ⁊ faciet subet: ⁊ dr̄
ꝙ qñ cū radice eius coquit̄ dens elephātis. vi. horis
lenit ip̄m ⁊ fit facilis obediētia eius. ¶ DEcoratio. ¶
Fricat̄ cū folijs eius albaras p ebdomadā ⁊ delet̄ absq;
vlceratiōe ⁊ ꝓꝑie si iueniunt̄ hūida ⁊ lenia: ⁊ lac mā
dragore euellit lentigines ⁊ panū sine mordicatiōe.
Apata ⁊ bothor. ¶ Admistrat̄ sup apata ⁊ bothor du
ra: ⁊ dubellet ⁊ scrofulas ⁊ confert. Et qñ terit̄ radix
eius multū: ⁊ ponit̄ cū aceto sup herisipilā sanat eam.
Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Ex radice ei⁹ cū sanich fit empl'm
ad dolorē iūcturaꝝ. ¶ Membra capitis. ¶ Facit su
bet ⁊ facit somnū: ⁊ qñ ponit̄ i uino iebriat vehemē
ter: ⁊ qñq; supponit̄ i ano ⁊ facit subet: ⁊ odoratio ei⁹
facit subet vehemēter: ⁊ hec ē hñs folia alba q̄ crus nō
hꝫ ⁊ dicit̄ masculus: ⁊ qñq; fit ex ea ad expellendas vi
gilias: ⁊ ad attrahendū somnū sirupus ⁊ remouet vi
gilias: ⁊ ē ut ponat̄ ex corticib⁹ radicū ei⁹ tres emine i
metrolijs vini dulc̄ ⁊ bibūt ex eo tres anl'usat. Et qñꝫ
decoqūt cortices ēt i vīo donec assumat vinū fortitu
dinē eius ⁊ admistrat̄ ex eo ad hoc ut faciat subet plus
⁊ ad hoc ut dormire faciat min⁹. Et q̇dam medicorū
faciūt vtentē eo sedere in aqua vehemēter fria donec
sanet̄. Et existimo ꝙ itentio i hoc ē aggregatio cal'itatis
Membra ocl'i. ¶ Eius larbryma i medicinis oculi se
dat dolorē supfluū ⁊ fit ex folijs eius etiā empl'm.
Membra nutrimēti. ¶ Sumit̄ ex lachryma ei⁹. ʒ. i
cū mellicrato: ⁊ vomitu educit chol'aꝫ ⁊ phl'a sicut hel
leborus. ¶ Membra expul'. ¶ Supponit̄ medietas
anulus ex lachryma eius ⁊ ꝓuocat ⁊ extrahit fetuꝫ. Et
semē mādragore mūdificat matricē qñ bibit̄: ⁊ si misce
atur cū furfure quod ignis nō tetigit: ⁊ supponat ip̄m
mulier abscidet fluxū matricis. Lac mādragore soluē
do educit phl'a ⁊ chol'am. Qū enī puus puer mādrago
rā errādo assumit: accidūt ei vomit⁹ ⁊ sol'o vētris: et
fortasse morit̄. ¶ UEnena. ¶ Cū melle ⁊ oleo ponit̄
sup pūcturas. Et dixerūt ꝙ ꝓꝑie spēs que videt̄ ha
bere folia alba. verūtñ folia ei⁹ pua sūt bezahar vue
lupine pniciose ⁊ illā q̄ ex ea pniciosa ē añcedūt accñtia
ꝓfocatiōis matricis: ⁊ rubedo faciei: ⁊ exitus oculoꝝ
⁊ tumor faciei etiā ac si esset ebrius. Cui⁹ q̇dem cura
sunt butyrū ⁊ mel ⁊ vomitus.

De Eo quo auꝝ adheret. capm. ccclxix.

I D quo aurū adheret q̇d est. Hoc nomē cōue
nit āmoniaco de quo nos iam locuti fuimus
Et qñq; cōuenit cuidā rei q̄ fit ex vrina ifan
tiū mota i mortario ereo cū aceto i sole donec coagule
tur. Et qñq; ē ex minera. generat̄ enī i minera ex va
pore ⁊ resoluit̄ in aq̄ cal'a: deinde coagulat̄. Et hoc est
illud de quo nūc loq̇mur. ¶ Electio. ¶ Claꝝ mūdū
⁊ ꝓꝑie tertiū: ⁊ artificiale ē fortius ⁊ subtili⁹: deinō
minerale adustū. ¶ Nā. Calidū ē valde. ¶ Opati
ones ⁊ ꝓꝑietates. ¶ Est abstersiuū ꝯstrictiuū calefa
ctiuū putrefactiuū subtiliatiuū mordicatiuū paꝝ resolu
tiuū cū fortitudine. Et eius resol'o ē vehemētior mor
dicatiōe ei⁹: ⁊ sil'r ei⁹ desiccatio. Et ip̄ꝫ dissoluit absq;
mordicatiōe pl'ima: ⁊ quod de eo ē artificiale ē vehe
mētis exiccatiōis: ⁊ miōris mordicatiōis ꝓpt̄ subtilita
tē suā additā. Qūq; minerale adurit̄ augmētat̄ ei⁹ sub
tilitas: ⁊ ē pueniēs ad summū i his capitulis. Uul
nera ⁊ vlcera. ¶ Eliquat carnē: ⁊ ē medicamē optimū
vlcerib⁹ difficilis ꝯsolidatiōis. ¶ Membra nutrimēti
Est desiccatiuum constrictiuū.

De Junipero. capm. ccclxx.

I Uniperus q̇d est. Est cupssus siluestris ⁊ ei⁹
q̇dem: alia ē pua: alia magna. Et arbor mul
tiplicat̄ i terris romanoꝝ ⁊ i occidente: ⁊ assu
munt̄ ex ea ligna ad fabricas magnas. ¶ Nā. Est de
clinās ad caliditatē ⁊ siccitatē: ⁊ semē eius ē calidū i po
siccū in fo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓꝑietates. ¶ Est calefacti
ua subtiliatiua carminatiua: ⁊ in fructu eius cum hoc
ē stipticitas ⁊ nō ē in ip̄a stipticitas i reliq̇s ptibus ar
boris ei⁹. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. Est bona attritiōi lacer
toꝝ. ¶ Membra anh. ⁊ pecto. ¶ Est bona dolorib⁹
pectoris ⁊ tussi. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Mūdifi
cat ⁊ apit oppilatiōes i eis. ⁊ est bona stomacho bibita
⁊ ad inflationē in ip̄o. ¶ Membra expl'. ¶ Prouocat
ambo ⁊ ē bona ꝓfocatiōi matricis ⁊ dolorib⁹ eius. ¶
UEnena. ¶ Expellit nocumentū pūcture vermiū ve
nenosoꝝ. ⁊ suffumigatio ex qualibꝫ caꝝ: ⁊ ex qualibꝫ

pte arboris eius facta effugat vermes venenosos.
De Juiubis. C. ccclxxi.

Iuiube. ¶ ELEctio. ¶ Meliores sunt maiores eaꝝ. ¶ Nã. ¶ Frigie sũt ĩ pmo equles ĩ siccitate ⁊ hũitate: ⁊ sunt declinãtes paꝝ ad hũiditatẽ. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Cõfert acuitati sanguĩs calĩ: ⁊ existimo ꝙ illud ẽ ꝓpterea ꝙ ĩgros sant sanguinẽ ⁊ viscosũ faciũt ipꝫ: ⁊ illoꝝ existimatõ q̃ putãt ꝙ ipe clarificẽt sanguinez ⁊ lauẽt eum. est existimatio corrupta ad quã ego nõ declino: ⁊ nutrimẽtum eaꝝ ⁊ digestio sunt difficilia. ⁊ ẜmo q̃dem ĩ eis bonus ẽ ille quẽ dixit Gal'. Nõ repi iuiubas ĩ ꝯseruãda sanitate ⁊ remouẽda egritudine aliquid opantes: sed repicas difficilis digõnis ⁊ pauci nutrimẽti. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cõferunt pectori ⁊ pulmoni. Membra nutrimẽti. ¶ Sũt male stomacho difficilis digõnis. ¶ Membra expl'. ¶ Existimãt q̃dam ꝙ conferũt dolori renũ ⁊ vesice.

De Interfectore adeib. capᵐ. ccclxxij.

Interfector adib. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates Uirtus eius est virtus strãgulatoris leopardi: nisi q̃a eius ꝓprietas est in adiben.

De Interfectore canis. C. ccclxxiij.

Interfector canis. ¶ Membra capitis. Facit accidere fluxũ sanguĩs nariũ. ¶ Membª anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Facit accidere sputũ sanguĩs. ¶ UEnena. ¶ Interficit canes velociter ⁊ facit euenire in boibus fluxũ sanguĩs nariũ ⁊ sputũ sanguĩs.

Capitulum de littera. K.

De Karabe. C. ccclxxiiij.

Karabe q̃d est. Gũma sicut sandaraca tendens ad citrinitatẽ ⁊ albedinẽ ⁊ puietatem ⁊ qñq3 declinat ad rubedinẽ q̃ attrahit paleas ⁊ fracturas plãtaꝝ ad se: ⁊ ꝓpter hoc noĩat karabe. s. rapiẽs paleas ꝑsice. Ex ipã q̃dem cõposita ẽ ex aqueitate tepida ⁊ terreitate iã subtiliata: et ẽ gũma arboris q̃ dicĩt nux romana q̃ est composita ex terreitate subtili ⁊ aqueitate sicca. ¶ Nã. Est calã parũp sicca in ẜo. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est restrictiua ⁊ ꝓprie sanguĩs cuiuscũq3 loci fuerit: ⁊ ei⁹ virt⁹ ẽ silĩs ṽtuti floris sue arboris. s. floris nucis sed est eo frigidior. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Dixerũt q̃dam ꝙ suspendit sup apata calã ⁊ ꝯfert eis. ¶ Membª capitis. Retinet fluxũ sanguĩs nariũ ⁊ descendentis a capite ad pulmonẽ. Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Karabe ꝯfert tremori cordis qũ bibĩt ex eo medietas aurĩ. cũ aq̃ frĩa ⁊ ꝓhibet sputũ sanguĩs valde. ¶ Membra nutrimẽti. Retinet vomitũ ⁊ ꝓhibet mãs malas a stomacho: ⁊ cũ mastice ꝯfortat stõm. ¶ Membra expl'. Retinet fluxũ sanguĩs ex matrice ⁊ ano ⁊ fluxũ ventris ⁊ confert tenasmoni.

De Karmezik. capᵐ. ccclxxv.

Karmezik q̃d est. Est fructus tamarisci de quo iam loquti fuim⁹ in caplõ de tamarisco. Natura. ¶ Est frigidus ĩ pmo sicc⁹ in ẜo.

De Kusele. capᵐ. ccclxxvi.

Kusele q̃d est. Est lignũ sicut rubea q̃d nigredo coopit. ¶ Nã. ¶ Est calidũ ⁊ hũidũ ĩ terminis pmi. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est glutinatiuũ: ⁊ frãgit virtutem medicinaꝝ acutaꝝ sicut gũmi. ¶ DEcoratio. ¶ Est ĩpinguatiuũ.

De Kemelio. capᵐ. ccclxxvij.

Kemelium quid est. Est spẽs mezerion nigra mortifera: ⁊ ẽ etiã notũ noĩe hameliũ. Et nos q̃dem iã diximus ipm in caplõ de ha.

De Kebikengi. capᵐ. ccclxxviij.

Kebikengi q̃d est. Ei⁹ spẽs sũt quattuor dixit Dia. vna spẽs eius ẽ cui⁹ folia sunt silĩa folijs coriãdri: sed sunt latiora folijs eius ad albedinẽ declinãtia ⁊ flos eius ẽ citrin⁹: ⁊ qñq3 ẽ purpureus cui⁹ longitudo ꝑuenit usq3 ad duos cubitos: ⁊ ei⁹ radix ẽ nõ grossa: ⁊ ipius radix ẽ alba ⁊ hꝫ virgulta similia virgultis bellebori: ⁊ orĩt ĩ ripis cursus aquaꝝ ⁊ ẽ spẽs eius alia forti⁹ cineritia ꝙ illa lõgiorẽ hñs radicẽ folia hñs regulata q̃ noĩat lupinus siluestris: ⁊ est alia pua valde aurei coloris: ⁊ quarta ẽ silĩs tertie. verũtñ flos ei⁹ ẽ albus lacte⁹. ¶ Nã. ¶ Est calida ⁊ sicca in 3º. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Oẽs sunt calẽ acute vlceratiue abstersiue excoriatiue mordicatiue cutis faciẽtis pruritũ. ¶ DEcoratio. ¶ Folia ⁊ stipites ei⁹ anteꝙ desiccent eradicãt albaras ⁊ albedinẽ vnguiũ. Apata ⁊ bothor. ¶ Eradicat scabiẽ ⁊ sanat verrucas ⁊ q̃ sunt ut claui ⁊ glandulas pẽdentes q̃bus nocet frigus Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Decoquĩt ⁊ embrocãt safat cũ aq̃ eius tepida ⁊ ꝯfert. ¶ Membra oculi. ¶ Eius radices sunt exiccãtes sternutatiõibus fortibus: ⁊ quod ex eis tritũ est confert ꝑcussionibus dentiũ:

De Kekengi. capᵐ. ccclxxix.

Kekengi q̃d est. Uirtus ei⁹ est ꝓxima virtuti vue lupine: ⁊ ꝓprie virt⁹ folioꝝ ei⁹. ¶ Nã. Est frĩa ⁊ sicca ad ẜm ꝑueniẽs. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Suo succo ꝯseruat vlcera ⁊ delet duritiez fistulaꝝ ⁊ vlcera auris antiq̃. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cõfert asmati ⁊ inflãtiõi ⁊ difficultati anhelit⁹. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Cõfert ictericie. Membra expl'. ¶ Cõfert vlceribus viaꝝ vrine.

De Kenkezred. capᵐ. ccclxxx.

Kenkezred q̃d est. Est gũma alcorsof. ⁊ iam dictũ est de eo ꝙ est kurket. ¶ Nã. Est calidum ⁊ siccũ in secumdo.

De Kustberkusti: C. ccclxxxi.

Kustberkusti q̃d est. Est silĩs folijs iuolutis adiuicem quoꝝ numerus ẜm plĩmũ est. v. ⁊ inuoluũt sup radicẽ vnã ⁊ eius color ad nigredinẽ declinat ⁊ citrinitatem: ⁊ nõ hꝫ plĩmũ saporem. ⁊ dixerũt q̃dam ꝙ ẽ albarsekar. alij ṽo dixerũt ꝙ uirt⁹ eius ẽ sicut virt⁹ albarsekar ⁊ hoc ẽ sani⁹. ¶ Nã. Est calidus ⁊ siccus in ẜo. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est subtilis.

De Kildaru. C. ccclxxxij.

Kildaru q̃d est. Est ãsaraxi. ⁊ nos q̃dem loquemur de ipõ in sequẽtib⁹ ĩ caplõ de sin.

¶ De Kemescir. C. ccclxxxiij.

Kemescir q̃d est. Est ĩ dispõnib⁹ alieusir: sed ipm ẽ fortius plĩmũ. ¶ Nã. ¶ Est calidũ ⁊ siccũ in 3º virtuose. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. Est liq̃factiuũ resolutiuũ. ¶ Membª expl'. ¶ Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua: ⁊ eijcit fetũ ṽtuose: ⁊ uirtus eius ĩ hoc cõparẽ nõ hꝫ: ⁊ neq3 hꝫ cõparẽ soluendo aquositatem.

De Kormidenen. C. ccclxxxiiij.

Kormidenen q̃d est. Est granũ q̃d medici laudant. ¶ Membra expl'. ¶ Prouocat vrinã ⁊ mẽstrua: ⁊ calefacit vuluã valde: ⁊ soluit saniem ⁊ aquam.

¶ De Keuzanguen. C. ccclxxxv.

Keuzauguen q̇d est. Est nomē herbe: ⁊ existimo ꝙ keuzauguen est lingua bouis pſice. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Propetas eius est letificare ⁊ tristitiam remouere.

De Karon. capᵐ. ccclxxxvi.

Karō q̇d ē. Est lignū indū cui⁹ allatio ad terrā nostrā mltiplicat. nō ergo elōgat q̇n sit almugat indū. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Est magni iuuamēti ī negotio fracture ⁊ torsiōis ⁊ dislocatiōis.

De Keisin. capᵐ. ccclxxxvij.

Keisin. ¶ Natura. ¶ Semē ⁊ radix ei⁹ calefactiua sūt. Et semē ipsius ē calefactiuū ⁊ exiccatiuū in ꝯo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Expellit vētositates ⁊ apit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Est maturatiuū digestiuū resolutiuū vētositatis p̄cipue in stō ⁊ ꝯfortat ipm. ¶ Membra expl̄. ¶ Pondus. ʒ. i. ex eo solone educit vermes ⁊ ascarides: ⁊ ꝓuocat mēstrua v̇tuose. s. semen eius. ¶ Venena. ¶ Confert puncture vermium venenosorū.

De Kuzkenden. capᵐ. ccclxxxviij.

Kuzkenden q̇d est. Est res leuis sicut albusnati lutea: ⁊ ī rakia noīat stercus colūbaꝝ: ⁊ in baldach: ⁊ ī egypro noīat kenden. ¶ Electio Que ex ea melior ē barbarica ē: sed rakia ē debilis. ¶ Nā. ¶ Est cal̄a ⁊ hūida ī ṗmo. ⁊ dr̄ ꝙ īfrigidat parū p: sed nō ē firmatū. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Exicat ⁊ ī ipa ē extinctio; ⁊ dixerūt q̇dam ꝙ ipa icidit sanguinē ⁊ ex ꝓprietatib⁹ q̇dem ei⁹ ē ꝙ assumūt decē lb. mellis: ⁊. xx. lb. aque ⁊ kileie ex ea: ⁊ ꝯcutiunt bene ⁊ coopit os vasis ⁊ fit vinū statim. ¶ Decoratio. ¶ Impinguat. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Augmētū efficit ī coitu.

De Kebenzkesenz. C. ccclxxxix.

Kebenzkesenz q̇d est. Quidā d̄ genere tubeꝝ solidū adunatū ī magnituᵉ testiculi. verūtn̄ ē verrucatū hn̄s verrucas ꝓfundas qd̄ nascit ī arena sicut nascunt tubera ⁊ fungi suaue valde quod ī nr̄a terra mltiplicat ī locis q̄ sunt vltra fluuiū: ⁊ ī corasceni etiam: ⁊ nos quidem non audiuimus ab aliquo vmquā ꝙ tantū inferat nocumentum quātum fungi ⁊ tubera. Nūq̄ ipsorum sapor tuberum sapori ꝯpatur ē parūp declinās ad dulcedinē. ¶ Nā. ¶ Habet frigiditatem maiorē fr̄itate reliquoꝝ tubeꝝ ⁊ fungoꝝ: et neq̄ est vacuū ab hūitate extranea cū siccitate substātie Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est extinguēs grossum.

De Kerse aromaticū. C. cccxc.

Kerse aromaticū q̇d est. Est cortex grossus colorē hn̄s purpureū quod hꝫ saporeꝫ gariofili absq̄ dulcedine cinnamomi ꝙuis sit dulcius ꝙ gariofilus: ⁊ ē debili⁹ ī opatiōibus suis ꝙ gariofil⁹ Nā. ¶ Est calidū ⁊ siccū in ꝯo.

De Kerse cinnamomi. C. cccxci.

Kerse cinnamomi q̇d est. dicit ꝙ est de cinnamomo: ⁊ dicit ꝙ ē alteri⁹ generis. ⁊ ipm q̇dem ē durū sicut cinnamomū. de ipo tam̄ est quoddā quod nō durescit: ⁊ de ipo ē quod ē lineatū. ⁊ aliud ē albū frangibile velociter: ⁊ ipm q̇deꝫ cinnamomū ē debilius: ⁊ dictū est de ipo in capl̄o cinnamomi.

De Keiken. capᵐ. cccxcij.

Keiken q̇d est. Est gūma horribilis saporis: et asportat de regiōe occidentis. ⁊ existimauerūt q̇daꝫ ꝙ ē sandarsca: sed nō ē firmū: ⁊ qn̄ꝫ q̇dem suffumigat ex eo cū myrrha ⁊ sigia. Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipa ē nutrimētū puū. ¶ Decoratio. ¶ Mūdificat vlcerū vestigia velociter: ⁊ in ipa est extenuatiua virt⁹ qn̄ quaq̄ die bibunt de ea tres quarte. ʒ. i. cū oxymelle aut aqua. ¶ Membᵃ capis. Nihil equipat ei ī remouēdo dolorē dentiū ⁊ casum gingiue. ¶ Mēbra ocl̄i. ¶ Acuit visum. ¶ Mēbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati cū melle ⁊ vtūt ea lactātes. ¶ Membᵃ nutrimēti. ¶ Qn̄ de eo bibit tribus dieb⁹ cū oxymelle extenuat spleneꝫ valde. ¶ Membra expl̄. ¶ Prouocat mēstrua cū aqua mellis

De Kotto. capᵐ. cccxciij.

Kottū. ¶ Nā. ¶ Semē eius est calefactiuū lenitiuū. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Grana ei⁹ sunt bona pectori ⁊ tussi. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Semia ei⁹ sunt lenitiua ventris: ⁊ succ⁹ folioꝝ eius ꝯfert soloni pueroꝝ.

De Keted. capᵐ. cccxciiij.

Keted q̇d est. De gūma ei⁹ dictū ē in capl̄o d̄ kef. cui⁹ q̇dem gūma ē dragagantū. ¶ Nā. Est frigidum ⁊ siccū.

De Kali. capᵐ. cccxcv.

Kali. Opa. ꝓprie. Est cal̄m adustiuū abstersiuū corrosiuū fortius ꝙ sal. ¶ Decoratio. Confert morphee. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. Confert scabiei ⁊ corrodit carnē additam.

De Kimolea. capᵐ. cccxcvi.

Kimolea q̇d est. Laminosa ē sicut marmor alba splendida bona. in sapore suo ē caforeitas ⁊ de ipa ē quedā q̄ splendorē nō hꝫ. oīs velociter est frāgibilis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert adustiōi ignis ꝓprie cū aqua ⁊ aceto. Et quod ex ea est adustū ⁊ lauatum confert vlceribus difficilibus ad incarnandum.

Capitulum de littera. L.

De Lepore siluestri. C. cccxcvij.

Lepus siluestris q̇d est. Coagulū hui⁹ leporis facit oīa q̄ dixim⁹ ī capl̄o de coagulis subtili⁹ ⁊ meli⁹. ⁊ īest opatiōis additio. Nā. ¶ Frigidus ē ⁊ siccus. rectificatio est cū melle. ¶ Electio. ¶ de eo q̄ in domib⁹ nutrit. adusto sumit ī potu medietas. ʒ. Decoratio. ¶ Eius sanguis mūdificat pānū. Et cinis capitis eius etiā ē medicamē bonū hn̄ti alopitiā: ⁊ ꝓprie marini. Nūq̄ venter leporis sumit sicut ē cū viscerib⁹ ⁊ frigendo sup sartaginē adurit: est medicamē originis pilorū sup caput cū cōterit ⁊ admistrat cū oleo rosaceo. ¶ Instr̄a iūcturarū. ¶ Eius cerebrū assatum ꝯfert tremori accn̄ti ex successione egritudinis. ¶ Membra capitis. ¶ Qū iungunt gingiue īfantis ex cerebro ipius ꝓprietate que ē in ipo velociter oriūt dentes: ⁊ facile exeūt sine dolore: ⁊ sil̄r qū soluit cū butyro veteri aut recēti aut melle: ⁊ qū bibit ei⁹ coagulum cum aceto ꝯfert epilīe. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Mūdificat stōm. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Coagulū ei⁹ qū bibit trib⁹ dieb⁹ cū aceto p⁹ purgationē mēstruoꝝ ꝓhibet īpgnationē: ⁊ mūdificat hūitatē currentē ex mr̄ice. Et sanguis q̇dem leporis frix⁹ ꝯfert dysenterie ⁊ apati ītestinoꝝ ⁊ soloni antiq̄. ¶ Venena. Coagulū leporis cū aceto ē tyriaca ⁊ bezabar uenenis. Et sanguis leporis frix⁹ aufert venenū sagitte armene.

De Locustis. C. cccxcviij.

Locuste. Electō. ¶ Ex eis sūt meliores grosse q̄ alas nō habent. ¶ Decoratio. ¶ Pedes eaꝝ eradicat verrucas fm ꝙ dr̄. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Sumūt ex rotūdis eaꝝ. xij. grana:

⁊ abiciunt capita ⁊ extremitates eaꝝ: ⁊ ponit cum eis paꝝ myrti sicce: ⁊ bibunt ꝓpt hydropisim sicut sunt. Membra expl. ¶ Cōferūt guttatiōi vrine: ⁊ qñ cuꝫ eis fit suffumigatio ꝯferūt difficultati eius: ⁊ ṗcipue in mulieribꝰ: ⁊ fit cū eis euaporatio hemorroidibꝰ. ¶ Venena. ¶ Grosse q̄ alas non hñt assant ⁊ comedunt ꝓpter pūcturā scorpionis.

De Lepore marino. C. ccc.xcix.

Lepus marinꝰ q̄d est. Est aīal ostracū lutosuꝫ declinās ad rubedinē aliquātulā: īter ptes cuius sunt q̄dam similia folijs alusnen. ¶ Decoratio. ¶ Eius sanguis ē calidus mūdificās morpheā ⁊ panū. Et eiꝰ caput adustū generat pilos ī alopitia ꝓprie cū adipe vrsi ⁊ ī tyria valde. Qū gº ex eo fit emplm sicut ē abradit pilos. ¶ Mēbra ocli. ¶ Abstergit visum more empli suppositū: ⁊ sicut collyriū. ¶ Venena. ¶ Numerat īter venenosas medicinas que interficit cum vlceratione pulmonis.

De Longo pipere. C. cccc.

Longū piper q̄d est. Res pue sicut digiti ī figura floris salicis q̇ cecidit: sed ipm ē minꝰ: ⁊ ē durū solidū: ⁊ sapor eiꝰ ī acuitate ꝓximus ē sapori piperis ⁊ ē ṗmus fructus pipis qua ꝓpt ē hūidus ⁊ comedit ⁊ nō mordicat ī ṗmis gustū. ¶ Electio Bonū ē illud quod nō ē fractū ⁊ nō dissoluit in aq̄ tepida etiā si ī ipā remaneat tota die: ⁊ ē sil'e piperi ī sapore suo. ¶ Nā. ¶ Calīm ē ī 3º siccū in fo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū ⁊ remouet egritudies frigidas. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cū aqua epis caprini assati ꝯfert pano oculi. ¶ Membª nutrimēti. ¶ Digerit ⁊ facit appetitū ⁊ ꝯfortat stōm. ¶ Membra expl. In spmate facit augmētū ⁊ valet ut zinziber.

De Licio. C. cccci.

Liciū q̄d est. Magis vincēs secundū existimatione ē quod indū ē: ⁊ ē succus alfeluzabaragi et falsificat ita ꝙ latet ꝓbos medicos. ⁊ illud fit cū succo azeresc. coquit eni in aq̄ donec coaguletur et virtꝰ eiꝰ ē ꝓpinqua substātie ignee subtili ⁊ terree frigide. Quod aūt de mecha ē: est res artificialis. ¶ Electio. ¶ Indū ē fortiꝰ q̄ illud de mecha ī re capilloꝝ ⁊ ꝯfortatiōe eoꝝ: ⁊ illud de mecha ī apatibus ē fortius Nā. ¶ Est tp̄ratū ī calitate ⁊ friditate ⁊ siccū in fo. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In indo ē resolo ⁊ stipticitas pua: ⁊ ꝯfert oī fluxui sanguis: ⁊ eiꝰ resolo ē plima stipticitate ipiꝰ ⁊ ē in fo in resolone: ⁊ est stipticitas eiꝰ minor exiccatiōe ipius: ⁊ ī ipo ē virtus subtilis. ¶ Decoratio. ¶ Rubificat capillos ⁊ ꝯfortat os ⁊ ꝓprie indū ⁊ sanat panū: ⁊ ꝯfert ome liciū panaritio. Apata ⁊ bothor. Cōfert apatibus fluxis ⁊ formice. ¶ Vulnera ⁊ ulce. ¶ Cōfert vtrūq3 vlceribꝰ fraudulētis. ¶ Instrā iūcturaꝝ. ¶ Cōstringit hec mēbra. ¶ Membra capitis. ¶ Indū ꝯfert fluxui saniei ab aure et vlceribꝰ eiꝰ ⁊ cū eo tangit palatū ꝓpt alcola ⁊ sanat ⁊ vlcera gingiue: ⁊ egritudines eius curat. ¶ Membra oculi. Cōfert ophthalmie ⁊ abstergit corneā ⁊ remouet pannū eiꝰ ⁊ sanat scabiē ocli. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Indū ī potu dat ad sputū sanguis ⁊ ad tussim. Membra nutrimēti. ¶ Bibit indū ⁊ ꝓhibet ictericiā nigrā ⁊ splenē ⁊ sil'r linitū. ⁊ ipius arbor opat illud: et ꝯfert fluxui stomatico. ¶ Membra expl. ¶ Confert fissure ani ⁊ bibit aut supponit soloni antiq̄: ⁊ ei q̄ est ex debilitate stomachi ⁊ dysenterie: ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ eius fructus recēs soluēdo educit phl'a aquosuꝫ ⁊ cōfert vlceribus ani: ⁊ ꝓhibet sciaticam ⁊ confert hemorroidibus. ¶ Venena. ¶ Eius frucus confert ꝑniciosis: ⁊ indum dat in potu ad morsum canis rabiosi. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit feluzabaragi eq̄le pondꝰ ⁊ aggregatis saufel ⁊ sandalo eq̄le pōdus ipiꝰ

De Lacerto. C. ccccij.

Lacertus q̄d est. Est athab ⁊ eius nā vicina ē nāe stellionis: sed ē meliꝰ stellione ꝓpt illud quo nutrit. ¶ Mēbra oculi. ¶ Eius stercus albugini ⁊ pruritui ꝯfert ⁊ acuit visum.

De Limacia. C. cccciij.

Limacia q̄d est. Est ex sūma ostracoꝝ. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Extinguit sanguinē. Membra ocli. ¶ Eius stercꝰ adustū ꝯfert vlceribus oculi.

De lapide iudaico. C. ccccīiij.

Lapis iudaicus q̄d ē. Est lapis sicut nux pua ad longitudinē paucam declinās ꝓximus figure amigdale aut dactili quē secāt linee ī suis extremitatibus: ⁊ linee alie latitudinales ei eq̇distantes q̄re se secāt ⁊ remanēt ex eis sicut squame pue lucide. Membra nutrimēti. ¶ Debilitat stōm ⁊ nō ꝯuenit ei ⁊ deijcit appetitū. ¶ Membra expl. ¶ Cōfert lapidi renū ⁊ extrahit ipm: ⁊ potio eiꝰ sit decē anulusat cū aq̄ cal'a: ⁊ dixerūt q̇dam ꝙ ipe ꝯfert lapidi vesice: sed nō ē ita: ⁊ ipe ē ex eis q̄ abscindūt sanguinē ani.

De Lapide vesice. C. ccccv.

Lapis vesice. ¶ Membra expl. ¶ Dicit ꝙ ipe frangit lapidē renū ⁊ vesice. Gal. vero dixit ꝙ nihil hoꝝ est.

De Lapide spongie. C. ccccvi.

Lapis spongie q̄d est. Est lapis īuentus ī corpore spongie. ¶ Membra expulsiōis. Frāgit lapidem renum.

Da Lapide lacteo. C. ccccvij.

Lapis lacteus q̄d est. Qū iste lapis fricat cū aq̄ egredit ex eo q̇ddam quod ē sicut lac. ⁊ hic q̇dem lapis ē cinericij coloris dulcis saporis: ⁊ terit cū aqua ⁊ seruat quod resoluit ex eo ī pyxide plūbi. ¶ Nā. ¶ Est tempatꝰ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert initio apatū caloꝝ. sed nō ꝓuenit ad hoc vt tale iuuamentū ꝯferat apud statū ipoꝝ quo ꝯsequat sanitas. Membra ocli. ¶ Ex fricatiōe eius cū aq̄ fit alcofol: ⁊ ꝓhibet cursuꝫ supfluitatū ad oculū: ⁊ ulcera accidentia in ipso.

De Lapide molari. C. ccccviij.

Lapis molaris. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Vapor aceti ab eo ꝓhibet fluxū sanguis ⁊ apata cal'a.

De Lapide in quo acuit. C. ccccix.

Lapis ī quo acuit. ¶ Decoratio. ¶ Fricatio eius sup mamillā ⁊ testiculū ponit ut nō magnificent. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fricatio eiꝰ bona est apatibus mamille calidis.

D Lapide alagi. C. ccccx.

Lapis alagi. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Exiccat ⁊ abstergit ⁊ retinet sanguinē. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Prohibet fluxū sanguinis ex vulneribus ⁊ vlceribus.

De Lapide alkali. C. ccccxi.

Lapis alkali q̄d est. Est lapis q̇ hꝫ fricationem supflue dulcedinis. verū ē sicut lapis lacteus in oibus suis opationibꝰ. ¶ Nā. ¶ In ipo ē caliditas q̄dam ⁊ hꝫ virtutē alscedenegi.

De Lapide lune. C. ccccxij.

Lapis lune quid est. Ipe dicitur splendor lune ⁊ iuenit̃ apud augmẽtũ lune: ⁊ iuenit̃ in terra arabũ lenis. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. Suspendit̃ ſm ꝙ dicit̃ ſup arborem ⁊ fructificat. Membra capitis. ¶ Sanat epilẽiam ⁊ suspendit̃ super epilepticũ qui ſm terminũ assumit̃ ab ea.

De Lapide semeito. capᵐ. ccccxiij.

Lapis semeitus q̇d est. Iste lapis i opatiõibus suis ẽ sicut hematites: sed est minor.

De Lapide nigroꝝ. capᵐ. ccccxiiij.

Lapis nigroꝝ q̇d est. Lapis q̇ defert̃ ex nigris declinãs ad citrinitatẽ fricat̃ ⁊ egredit̃ ex eo fricatio mordicãs linguã filiis lacti. Mẽbra oculi. ¶ Mũdificat pãnũ oculi qũ nõ ẽ cũ apãte ⁊ ophthalmia: ⁊ ꝯfert vestigijs vlcerũ in eo: ⁊ eradicat vngulam lenem.

De lapide afrogion. capᵐ. ccccxv.

Lapis afrogion. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprie. ¶ Exiccat cum stipticitate ⁊ mordicatõe ⁊ r̃soluõne.

De Lapide serpentis. capᵐ. ccccxvi.

Lapis serpentis. ¶ Membra expl̃. ¶ Dicit̃ ꝙ ipẽ frãgit lapidem i vesica: sed Gal̃. negat illud. ¶ Venena. ¶ Dicit̃ ꝙ ipẽ ꝯfert sua suppõne morsui serpentis. Inq̇t Gal̃. Retulit illud q̇dam homo verax.

De Lapide qui extinguit̃ in oleo. capᵐ. ccccxvij. ¶

Lapis q̇ extinguit̃ i oleo. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. Lapis iste extinguit̃ oleo ⁊ inflat̃ aqua Venena. ¶ Ex lapide isto fugiunt vermes venenosi.

De Lapide aneseb. capᵐ. ccccxviij.

Lapis aneseb. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Est iuuatiuus stõi valde. Et Gal̃. q̇dem dixit ꝙ qñ fit ex eo suspensoriũ eq̇distans stomacho ⁊ suspendit̃ ꝯfert meri ⁊ stomacho.

De Lapide alesekisa. capᵐ. ccccxix.

Lapis alesekisa. ¶ Membrã pectoris. ¶ Cõfert apãtibus ⁊ vlceribus q̃ sunt i vua ualde

De Lapide armeno. capᵐ. ccccxx.

Lapis armenus q̇d est. In ipõ ẽ aliquãtulũ azuli coloris. nõ tñ ẽ in colore azuli: ⁊ nõ est in eius soliditate: sed ẽ in eo arenositas q̃dam. ⁊ qñq3 utunt̃ eo tinctores ⁊ pictores loco azuli ⁊ ẽ lenis tactus. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Est malus stomachoꝝ ⁊ ille q̇ ẽ ablutus nõ facit nauseã: ⁊ in dispõnibus est malus stomacho. ¶ Membra expl̃. ¶ Soluẽdo educit mẽliã fortius q̃ lapis azuli: ⁊ iam ꝯtenti sunt eo ⁊ dimittũt helleboꝝ nigrũ ꝓpter illud quod iueniũt i eo ad egritudines melancolicas.

De Luto sigillato. capᵐ. ccccxxi.

Lutũ sigillatũ q̇d est. Hoc lutũ affert̃ d̃ termino rubeo q̇ noiat̃ lacuna: ⁊ nõ nomiat̃ lacuna nisi q̇a ipã ẽ terra plana ꝓfunda in qua nõ est herba oĩo neq3 lapis. Et iam retulit mihi q̇dam ꝓprio ore q̇ vidit eã. hoc aũt lutũ dicit̃ lutũ diuinũ. Et illud ideo: qm̃ pm⁹ q̇ ipz accepit fuit ml̃r diuina i dieb⁹. s. p̃teritis. ⁊ ipm̃ q̇dem dicit̃ magra diuina: qm̃ ipm̃ ve ẽ magra quã diuina q̃ nomiabat̃ bartamise accipiebat ⁊ ad ciuitatẽ deferebat ⁊ ponebat i aq̃ ⁊ fiebat sicut puls ⁊ dimittebat ipãm post motionẽ fortem q̇escere donec residebat ⁊ effundebat ab ea illã aquã ⁊ accipiebat rem grossam ⁊ ꝓijciebat eam: ⁊ vtebat̃ quod ex ea pingue erat ⁊ viscosuz: ⁊ faciebat ex eo lutũ sicut cera. Apud Dia. vo Est lutũ spelũce illius loci ꝯfectũ cũ sanguine hircoꝝ. Et ipm̃ q̇dem qñq3 adulterat̃ ita ut penitus nõ cognoscat̃. ¶ Electio. ¶ Meli⁹ ẽ illud quod nõ hab3 odorem nisi odorẽ alumĩs ⁊ retinet sanguinẽ qũ currit ex ore: ⁊ ꝯnectit̃ lingue: ⁊ pendet ex ea. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Inq̇t Paulus. Non ẽ medicina magis abscindens sanguinẽ q̃ ipm̃: ⁊ ẽ forti⁹ q̃ lutũ scemius ita ꝙ mẽbra non tollerant fortitudinẽ eius qũ hñt apãcal̃m ꝓprie tenera: imo sentiũt ex eo aspitatẽ quãdam ⁊ ẽ infrigidatiuũ glutinosum. ¶ Apãta ⁊ bothor. ¶ Cõfert in p̃n° apãtũ calidoꝝ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Cõsolidat vulnera recẽtia ⁊ vlcera difficilia ⁊ ꝓhibet vlceratiõnẽ adustionis ⁊ sanat vlceratiõnẽ eius. ¶ In strumẽta iũcturaꝝ. ¶ Cõseruat mẽbra apud casuz ⁊ restaurat ⁊ ꝓhibet effusiõnẽ mẽꝝ ad manus ⁊ pedes ⁊ ꝓhibet corrosiõnẽ. ¶ Membra capitis. ¶ Probib3 catarrũ ⁊ ꝓhibet cursuz oris ⁊ gingiue. Membᵃ anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõseruat viscera apud casuz ⁊ cõfert extenuatiõi: et etiã sputo sanguĩs ꝓpterea ꝙ exiccat vlcus pulmonis. ¶ Membra expl̃. ¶ Cõfert rasure itestinoꝝ maligne bibitũ ⁊ clisterizatũ ⁊ ꝓprie p⁹ clisterizatiõnẽ cũ hydromelle declivi ad puritatẽ deinde aq̃ salis. ¶ Venena. ¶ Resistit venenis ⁊ morsibus bibitũ cũ vino ⁊ linitũ cũ aceto. Et quod ex eo purũ ẽ qũ bibit̃ nõ cessat facere nauseã ⁊ facit venenũ vomitu exire: ⁊ ꝓprie qũ ante ipm̃ bibit̃. Inq̇t Gal̃. medicamẽ gargarismatis facti ex eo exptus sum i lepore marino ⁊ cantaridibus: ⁊ iueni ipm̃ vomitu educẽs ea statim. Et iam q̇dem exptus fui ipm̃ i morsu canis rabiosi cũ vino ⁊ liniui ipm̃ sup morsum vipere cũ aceto ⁊ posui sup ipm̃ p⁹ linimẽtũ folia scordeon aut cẽtaureã

De Luto absolute. capᵐ. ccccxxij.

Lutũ absolute. ¶ Nã. ¶ Lutũ om̃e infrigidatiuũ est. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est desiccatiuũ abstersiuũ ⁊ lutũ q̇dem calidũ terre solaris ẽ desiccatiuũ corpoꝝ laxoꝝ absq3 mordicatione ꝓpt̃ suam glutinositatem: ⁊ qũ ei nõ admiscet̃ nisi adustũ quod est sicut testa ⁊ parietes adusti i sole tunc i ipõ ẽ virtus resolutiua. ꝙ si vice alia lauet̃ fit desiccatiuũ cũ equalitate i cal̃itate ⁊ frigiditate subtile. ¶ Decoratio. ¶ Cõstringit carnẽ laxã. ¶ Apãta ⁊ bothor. ¶ In cerato ponit̃ sup scrofulas ⁊ duricies. ¶ Membra nutrimẽti. Ex luto terre solaris liniunt̃ hydropici ⁊ splenetici. ⁊ iuuãtur manifeste ⁊ sanat carnẽ multotiens.

De Luto armeno. capᵐ. ccccxxiij.

Lutũ armenũ q̇d est. Est lutũ rubeũ declinans ad cineritiũ notũ ⁊ alemũ ẽ ei ꝓpinqũ i opatõe Nã. ¶ Frigidũ ẽ in p̃mo siccũ in s̃o. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Retinet sanguinẽ: qm̃ eius exiccatio ẽ in vltimo. ¶ Apãta ⁊ bothor. ¶ Cõfert apãtibus pestilẽtialib⁹ bibitũ ⁊ linitũ: ⁊ ꝓhibet ambulatiõnẽ putredinis membroꝝ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Mirabile est in re vulnerũ. ¶ Membra capitis. ¶ Probibet catarrũ ⁊ ꝯfert cola. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Est bonũ sputo sanguinis ⁊ ꝓhibet pthisim ꝓpterea q̇a exiccat vlcus pulmonis: ⁊ ẽ cura stricture anhelitus ex catarris. ¶ Membra expl̃. ¶ Est bonũ vlceribus itestinoꝝ ⁊ solõni ⁊ fluxui sanguĩs matricis Febres. ¶ Cõfert febribus ethicis ⁊ pestilẽtialibus ꝓprie: ⁊ plures q̇dem iam sanati sunt ex pestilentia magna ꝓpter ꝯsuetudinem bibendi ipm̃ in vino subtili.

Et si bibit in febre pestilẽtie necessariũ ẽ ut vinũ pducat ipm ad cor ⁊ misceat vinũ illud cũ aqua rosacea.

De Luto samio. capm. ccccxxiiij.

LUtum samiũ qd est. Inqt Gal. Nos vtimur eo ex hoc qꝛ nomiat stella samia. Ego autem dico qꝛ hoĩbus videt q̃ illud sit talk. verũ de talk iam dixerũt veridici qꝛ ipm iuenit i terra grecoꝝ i insula cypri. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Lutum samiũ. dixit Gal. esse sicut sigillatũ i retentõe sanguis ⁊ rebus aliis: ⁊ ẽ pluris aeritatis q̃ sigillatũ. Qua ppt ẽ leuiꝰ imo ẽ vehemẽtis leuitatis: ⁊ ẽ tenatiꝰ ⁊ viscosius q̃ sigillatũ: sed sigillatũ ẽ fortiꝰ eo. ¶ Nã. ¶ Hoc ẽ viscosum tenax glutinatiuũ nõ idigens ablutiõe ⁊ in frigidatio ẽ pua: ⁊ sedatio plĩma. ¶ Apata ⁊ bothor. Prohibet apata cal'a i inceptiõe ⁊ bothor vehemẽtius q̃ reliqua luta: ⁊ ꝯfert apatibus mamillaꝝ. Et si isundat nõ sentit i eo aspitas calefaciẽs sicut sentit ex sigillato. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Et ppter vehementiã sue tenacitatis nõ ꝯfert vlceribus adustiõis ignis sicut sigillatũ. ¶ Instr'a iũcturaꝝ. ¶ Cõfert in pncipio podagre linitũ. ¶ Membª capitis. ¶ Cõfert apatibus q̃ sunt post aures. ¶ Membra expl. ¶ Cõfert eruptioni sanguis a matrice: ⁊ egressioni sanguis cũ egestiõe

De Luto quod comedit. capm. ccccxxv.

LUtũ quod comedit. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Est oppilatiuũ corruptiuũ coplonis. verũ ipm ꝯfortat os stõi: ⁊ delet eleuationẽ cibi: ⁊ cũ hoc ego nõ diligo ut admistret. Et hꝫ pprietatẽ in phibendo vomitũ. Quod aũt in ipo dicit d bonitate anhelitus est fm ꝯpationẽ desiderantiũ ipm: et dilatantiũ in ipo ppter illud quod accidit de gaudio p acq̃sitionẽ eius quod desiderat.

De Luto terre masticis. capm. ccccxxvi.

LUtũ terre masticis. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Est abstersiuũ lauatiuũ gnãtiuũ carnis

De Luto cretico. capm. ccccxxvij.

LUtũ creticũ. Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Est plĩme aeritatis: ⁊ est sil'e reliq̃s lutis p̃dictis. verũ ẽ dibilius reliq̃s ⁊ abstergit absq̃ mordicatiõe ⁊ debilitat sensus. ¶ Membra oculi. ¶ Cõfert vlceribus coꝝ ⁊ inflationi coꝝ. ¶ Mẽbra expl. Alleuiat pturitionẽ fm qꝛ dicit ⁊ ꝯseruat p̃gnantes suspensum super eas.

De Luto kimolea. C. ccccxxviij.

LUtũ kimolea. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. Quod de eo purũ ẽ plĩmi existit iuuamẽti: ⁊ in ipo ẽ infrigidatio ⁊ resol'o: sed qũ lauatur destruit eius resol'o. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cũ aceto ponit sup apata q̃ sub stomacho sunt. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Prohibet initiũ adustiõis ab vlceratiõe.

De Luto vitis. C. ccccxxix.

LUtũ vitis. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. Exiccat nõ longe a mordicatiõe ⁊ i ipo est aliquatulum resolutionis.

De Luto magra. C. ccccxxx.

LUtũ magra. ¶ Electio. ¶ Meliꝰ ẽ baldagdiũ purũ nõ pmistũ brunũ declinãs ad rubedineꝫ Et illud ẽ quod dicit psice culsara. ¶ Opationes ⁊ pprietates. ¶ Existimauit paulus qꝛ ipm est i opatiõibus stipticitatis ⁊ exiccatiõis meliꝰ q̃ sigillatũ. Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cõsolidat vlcera. ¶ Membra expl. ¶ Interficit vermes ⁊ sorbet sup oua sorbilia: ⁊ retinet naturam ⁊ ꝯfert valde.

De Lacticinio. C. ccccxxxi.

LActiciniũ qd est. Est oĩs planta q̃ hꝫ lac acutũ solutiuũ incisiuũ adustiuũ. Ex eo aũt famosa sunt septẽ albascir ⁊ alscebrã ⁊ aleibe ⁊ hartanite ⁊ almemethena ⁊ almezeriõ ⁊ pentaphili qđ ẽ hñs folia q̃nq̃: oĩa v̊o sunt mortifera. Plurima v̊o itentio in eis est i lacte ipoꝝ ⁊ iueniunt q̃dem lacticinioꝝ spẽs q̃ sunt p̃ter hec famosa sicut quedã spẽs auricule muris ⁊ q̃dam spẽs volubilis ⁊ portulaca agrestis ⁊ reliqua. Lac aũt lacticinij absolute ẽ lac aleibe ⁊ videt qꝛ sit illđ quod noĩat tyriaca alkarneꝫ ⁊ albuseugi. Et dixerunt etiã qꝛ lacticinia sunt septẽ genera ad vltimũ lacticiniũ quod dicit masculꝰ: ⁊ eiꝰ nomẽ est karakilus ⁊ pꝰ ipꝫ om̃s sunt femine ⁊ eoꝝ fortius ẽ quod sil'at myrto et noĩat burastius: deinde ẽ arboreũ generatũ iter lapides: deinde illud quod assil'at citrolo: ⁊ noĩat caurapescias. s. scirũ: deinde albaus lithoreũ quod noĩat marinũ qm̃ nascit in ipo. Et dixerũt vice alia lacticinioꝝ fortiꝰ ẽ masculus p̃dictus: ⁊ radix eius longior cubito ad rubẽdinẽ declinãs plena lacte: ⁊ eiꝰ rami sunt sil'es ramis oliue: sed sunt longiores ⁊ strictiores. ⁊ radix mõtana ⁊ orit in altis locis aspis mõtanis. Femine aũt q̃ etiã nomiat nucalis. Plãta eius ẽ sicut planta herbe muris: sed ẽ maior ⁊ fortior ⁊ capita folioꝝ sunt spinosa ⁊ egrediunt ex radice eiꝰ stipites longitudinẽ palmi hñtes: ⁊ fructificat vno anno ⁊ non fructificat alio. ⁊ fructus iste mordicatiuus ẽ lingue sil'is nuci: ⁊ est inferius pmo i faciendo vomitũ: ⁊ origo ẽ sicut origo masculi. Marinũ aũt quod dicit panaritiũ hꝫ stipites palmoꝝ declinãtes ad rubedinem p̃paratos sup quos sunt q̃nq̃ aut sex folia subtilia pua lõga parũp: ⁊ eiꝰ fructꝰ est sicut herbũ: ⁊ sunt eius folia sil'ia foliis lini: ⁊ eius capita sunt dupla rotũda ⁊ flores ipius albi. ⁊ dixerũt hoc ẽ lacticiniũ quod dicit almesenis quod ẽ portulaca sed eius folia sunt plĩma: sed sunt strictiora ⁊ vehemẽtius rotũda ex cuiꝰ radice egrediũt stipites rubei pleni lacte quoꝝ numerꝰ ẽ. iiij. aut. v. ⁊ ipius stipites habent comas sicut anetũ: ⁊ i ipis est fructus eius: ⁊ eius origo sunt domus deserte ⁊ circuitus ciuitatũ fm plurimũ. Sciruꝫ aũt habet stipitem i mẽsura vniꝰ palmi ⁊ maiorẽ: ⁊ sunt folia eius similia foliis cupssi ⁊ pini: sed sunt subtiliora ⁊ hũidiora. Petrosuꝫ aũt quod nomiat arboreũ hꝫ folia sicut folia myrti pua: ⁊ sicut folia lacticinij masculi ⁊ ipm supma habet hũida ⁊ plurimas hꝫ comas. ⁊ hic ẽ spẽs lacticinij alia sil'is citrolo et radix eius ⁊ folia ipius soluũt omnẽ aqueitatẽ. ¶ Electio. ¶ Fortiꝰ quod i lacticiniis ẽ: est eoꝝ lac: deinde semẽ postea radix: deinde folia qũ dicit lac lacticinij ẽ lac aleibe. ¶ Nã. ¶ Eius lac est cal'm ⁊ siccũ in iiij°. Reliqua v̊o ipius sunt in 2o vsq̃ ad 3m. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Est vlceratiuũ iterfectiuũ. Qũq̃ in lacunaꝫ ponit pisces om̃s eleuatur sup aquã. ¶ Decoratio. ¶ Eradicat mora ⁊ verrucas ⁊ alchanelim: ⁊ carnes augmẽtatas i lateribus vnguis. Et eiꝰ lac abradit pilos qũ liniunt ex eo ⁊ pprie in sole. Et qui nascũt post illud sũt debiles: ⁊ qũ iterat nõ nascũt oĩo: ⁊ qñ ꝯmiscet cũ oleo ut frãgatur eiꝰ malitia ⁊ admĩstrat ad abradendũ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ex eiꝰ radice cũ aceto linit durities q̃ ẽ in circuitu fistulaꝝ: ⁊ resoluit eam: ⁊ eradicat impetiginẽ: ⁊ est cõueniens vlceribus putridis ⁊ corrosis qũ ponit i cerato ⁊ scabiei ml'ice et ignipsico et herpeti estiomeno ⁊ cancrenis. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Eiꝰ lac distillatũ sup dentẽ corrosum frangit

ip̄m ⁊ deijcit ip̄z: ⁊ qn̄qꝫ ponit̄ cū alkitran ut sit magis
frangēs virtutē eius: sed meliꝰ ē ut sanus locus munia
tur cera: deinde distilletur in ip̄m post illud lac: ⁊ qn̄
eius radix in aceto decoquit̄: ⁊ ex eo os colluit̄ sedatur
dolor dentiū. ¶ Memb^a^ oculi. ¶ Lac eius eradicat
vngulā. ¶ Membra expl'. ¶ Eradicat hemorroidas
⁊ soluit phl'a ⁊ aquositatē: ⁊ si distillet̄ ex lacte eiꝰ due
gutte aut tres super ficum: ⁊ desiccet̄ ⁊ assumat̄ soluit
sufficiēter. Et sil'r in sauich ⁊ pane: ⁊ qn̄ bibit̄ ⁊ ē purū
tūc est melius ut assumat̄ i cerato aut in cera ⁊ fauo ut
nō ulceret os ⁊ guttur. qn̄qꝫ aūt assumūt̄ stipites lactici
nij humidi: ⁊ torrefiūt sup cōcham ostraci paulatim ⁊
terunt̄ ⁊ datur ex eis quātitas duoꝝ kermet cū sauich
⁊ effundit̄ desup aqua ⁊ bibit̄. Eius namqꝫ stipites sic-
ci debiles valde sunt. ⁊ spēi q̇dem que noiat̄ carupeion
stipites assumūt̄ ⁊ in vmbra siccant̄ de quibus cortices
assumūt̄ ⁊ accipiūtur ex eis nouē karmet: ⁊ infundunt̄ i
vino veteri die ⁊ nocte: deinde colat̄ ⁊ fit tepidum.
postea bibit̄ ⁊ soluit absqꝫ impedimēto. ¶ Permuta-
tio. ¶ Loco eius ponit̄ in euacuando aquositatē ⁊ phl'a
triplū ponderis eiusdē ireos ⁊ due tertie pōderis sui.

De Laudano. C. ccccxxij.

L Adanū q̇d est. Est hūiditas pendens in pilis ca
praꝝ pascētiū ⁊ barbis eaꝝ cū pascūt plantā q̄
noiat̄ cusus. Cadit eni sup eā res ⁊ aggregat̄
in ea hūiditas ⁊ pmiscet̄ ille ros resudatiōi folioꝝ illiꝰ
plante. Qū ergo inficiūtur eo pili capraꝝ ⁊ suspendit̄
i eis assumit̄ ab eis laudanū. ⁊ illud q̇dem quod purū ē
est quod pendet i barbis eaꝝ: in pilis eaꝝ q̄ a terra ele
uati sunt. Et malū erit quod pendet ī ptibus inferiori
bus eaꝝ: qm̄ cōculcat ip̄m cū arena ⁊ terra. ¶ Electio
Meliꝰ ē illud quod ē pingue pōderosum ⁊ cabrosi bo
ni odoris q̇d ad citrinitatē declinat. ⁊ i quo nō est are
nositas ⁊ resoluit̄ totū in oleo. ⁊ ex quo nō r̄manet fex
Nigrū v̄o piceū est nō bonū. ¶ Nā. ¶ Est calidū i fine
p̄mi siccū in s̄o. Et dixit alcanzi q̄ ē frigidū ⁊ stipticuꝫ
sed nō est ita: Quod aūt ē ī regionibꝰ meridionalibus
ē calidius. ¶ Opatiōes ⁊ pprietates. ¶ Est subtile val
de ⁊ ē in ip̄o pauca stipticitas: ⁊ ē maturatiuū hūidita-
tū grossaꝝ viscosaꝝ quas cū equalitate resoluit in quo
ē virtus attractiua. Et ē calefactiuū apitiuū orificioruꝫ
venaꝝ ⁊ igredit̄ in sedatiōe doloꝝ. ¶ Decoratio. ¶
Facit nasci pilos ⁊ ispissat eos ⁊ plongat eos: ⁊ ꝯseruat
pprie cū oleo myrtino ⁊ cū vino ⁊ nō facit hoc nisi qm̄
ip̄m ē subtile ⁊ pfundat̄ resolutiuū ⁊ mūdificat cor-
ruptionē corrodentē carnē ⁊ attractiuū. attrahit enim
māꝫ bonā ad pilos. veꝝ ip̄m nō ualet ꝯferre caluiciei
qū incipit ⁊ casui piloꝝ qū apparet cutis ⁊ fluxui capillo
rū ⁊ nō puenit ad hoc ut saluet alopitiā: qm̄ mā alopi
tie nō resoluit̄ nisi virtute q̄ ē supra virtutē resol'onis
eius ⁊ virtute subtiliore magis vacua stipticitate eius
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ In cathagenis laudanū cōsolidat
vlcera dure ꝯsolidatiōis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distil
lat̄ cū oleo rosaceo i aurē dolorosam ⁊ igredit̄ i medi-
cinis soda ⁊ pulsatiōis. ¶ Memb^a^ anhelitꝰ ⁊ pectoris
Cōfert tussi. ¶ Membra expl'. ¶ Resoluit apata ma
tricis suppositū in pessario. ⁊ extrahit fetū mortuū ⁊ se
cūdinā suffumigatiōe facta ex eo ī traiectorio: ⁊ qn̄ bi-
bitur cū vino antiquo constringit ventrem ⁊ puocat
vrinam.

De Lubue. cap^m^. ccccxxiij.

L Ubue quid est. Est arbor sigie. Arbor lubue
est magna cuius folia ⁊ lignū sunt sil'ia arbori
cydonioꝝ ⁊ habet fructū albū sil'em galle. Et i ip̄o est
granū pingue. Et illud quod ē in ip̄a ē meliꝰ ex quo ex
p̄mit̄ oleū: ⁊ cortex huiꝰ arboris est storax sicca: ⁊ eiꝰ
aqua accipit̄ qum incidit̄ ita ut exeat ⁊ est mel lubue.
Et illud quod egredit̄ ex granis eius dicit̄ sciregi stora
cis sicce: ⁊ gūma huiꝰ ē storax heremitaꝝ: ⁊ est gūma
alba. Quid ē lubue est storax. Et dicit̄ illa q̄ liquida ē
mel allubue ⁊ storax: ⁊ ē lachryma arboris que ē sicut
cydonioꝝ. Et nos q̇dem iam diximus i capl'o storacis
illud quod diximꝰ. Et nos reiteramꝰ sermonē illū q̄
uis in eo sit iteratio. Et iam dicit̄ q̄ ē oleū arboris alte
rius romane. ¶ Electio. ¶ Melior spēꝝ storacis est
illa liquida p se ip̄am mellina gūmosa boni odoris pue
niens ad citrinitatē ⁊ nō est nigra furfurea. Et qn̄qꝫ in-
uenit̄ de ea liquida sil'is saniei: ⁊ qn̄qꝫ adulterat̄ cū oli-
uis ⁊ melle. pijcit̄ eni in eis ī sole: deinde exp̄mit̄.
Nā. ¶ Cal'a est in p̄mo sicca in s̄o. ¶ Opatiōes ⁊ p-
prietates. ¶ Inest ei virtus maturatiua lenitiua valdē
calefactiua resolutiua ⁊ eiꝰ fumus ē sil'is fumo olibani
⁊ i ip̄o ē stupefactio nā. ⁊ eius oleū quod ex ea fit sceni
lenificat fortiter: ⁊ eius fumꝰ est sicut fumus olibani.
Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert duritijs i carne ⁊ linit̄ sup
bothor hūidū ⁊ siccū cū oleis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera.
Linit̄ sup scabiē siccā ⁊ humidā ⁊ est epithima bonū sup
eam. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfortat mēbra et
phibet spasmū ⁊ cōtractionē iūcturaꝝ bibita ⁊ linita et
ponit̄ in oleis laxitudinis. ¶ Membra capitis. ¶ Re
tinet quod ex ea humidū ē ⁊ quod ex ea siccū ē catarrū
suffumigatū ⁊ ad corrizaꝫ ē vltima: ⁊ ī ip̄a ē virtus fa
ciens subet ⁊ p̄cipue ī oleo eius. ¶ Membra anheli-
tus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi antiq̄ ⁊ phl'ati ⁊ dolori
gutturis ⁊ clarificat vocē arteriaci cū lenitate vehemē
ti. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Digerit. ¶ Membra
expl'. ¶ Lenit subtiliter ⁊ puocat vrinā: ⁊ puocat mē
strua cōuenienter bibita ⁊ supposita ⁊ lenit duritiē ma
tricis: ⁊ quod ex ea siccū ē stringit ventrē ⁊ cū ex sto-
race aut ex liquida bibit̄ aur̄. cū eq̄li pōdere de gūma
amigdalaꝝ soluit phl'a viscosum absqꝫ impedimēto.
Permutatio. ¶ Loco eius ponit̄ equali pōdere casto-
reū ⁊ duplum eius de oleo sisamino.

De Lacca. cap^m^. ccccxxiiij.

L Acca q̇d est. Dixerūt q̇dam de q̇bus ē Paulꝰ
est hec gūma herbe sil'is myrrhe boni odoris
⁊ oꝫ q̇dem ut admistret̄ cū cautela. Alij uero
errauerūt ⁊ dixerūt hoc ē karabe. Et dixerūt q̇dam q̄
hec ē lacca. verū lacca i plerisqꝫ pprietatibꝰ ē in virtu
te karabe. ¶ Decoratio. ¶ Est extenuatiua virtute
vehemēti. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Cōfert
tremori cordis. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfert epi
⁊ ꝯfortat stomachū. ⁊ ꝯfert ictericie ⁊ hydropisi ⁊ do-
loribus epatis.

De Lebibach. cap^m^. ccccxxv.

L Ebibach q̇d est. Est arbor rara hn̄s rosas bo
ni odoris paꝝ quā apes pascūt. ⁊ videt̄ q̄ sit
arbor que noiat̄ farara q̄uis illud non vere
scio. Et eiꝰ q̇dem virtus ē pportionalis prassio. verū
tn̄ ē debilior ip̄o ⁊ ē lacticiniū. ¶ Nā. ¶ Est cal'a ⁊ sic
ca in s̄o. Et dicit̄ q̄ est cal'a ⁊ sicca usqꝫ ad quartū. ¶
Opatiōes ⁊ pprietates. Qū p̄ijcit̄ ex lacte eius i gur
gite pisciū aliq̄d sup aquā eleuat eos. ¶ Memb^a^ nu-
trimēti. ¶ Facit virtuose vomere. ¶ Mēbra expl'.
Soluendo educit aquam.

De Lubabat barbarica. C. ccccxxvi.

L Ubabat barbaricã q̄d est. Est q̄dda̅m quod ē sicut hermodactili ⁊ affertur de partib⁹ aphrice ⁊ adulterantur cum eo hermodactili. ¶ Natura. ¶ Calidum est ⁊ siccum in fo. ¶ Membra expulsiõis. ¶ Mouet coitum.

De Ligua auis. cap^m. ccccxxxvij.

L Ingua auis. ¶ Natura. ¶ Est calida in 3°. ⁊ humida in pmo. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. Est in folijs eius ꝯstrictio ⁊ mūdificatõ ⁊ uis cõsolidandi. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Folia eius cõsolidant ⁊ vlcera humida carne replent. ¶ Instrumẽta iūcturarū. ¶ Cortices eius cū aceto sup constrictionez lacertorū positi conferūt. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõfert tremori cordis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Addit in coitu. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ in mouendo coitū ponit̄ equale pondus de nuce excorticata ⁊ pondus eius de tuderi rubeo.

De Lingua bouis. cap^m. ccccxxxviij.

L Ingua bouis q̄d est. Herba lata hñs folia sicut almaru: ⁊ cãna eius est plana: ⁊ rami cãne eius sunt sicut pedes locustaꝝ ⁊ color eius est ex viridi ⁊ citrino. ¶ Electio. ¶ Oportet vt administret̄ illa que est corasceni grossa habens folia super quorum faciem sunt puncta que sunt radices spinarum ⁊ pilorum exeuntiū ab ea. Que autem in hac terra reperit̄ ⁊ qua vtunt̄ medici plurimū eius est genus almaru: ⁊ non est lingua bouis ⁊ neq̧ confert ut iuuamentum illius est. ¶ Natura. ¶ Proxima est equalitati in calore ad caliditatem enim declinat puam: ⁊ est in fine pmi in humiditate ⁊ que sicca est: est minoris humiditatis. Et dixerūt aliqui q̄ est frigida ⁊ humida in fine secūdi: sed illud est longinquū. ¶ Opationes ⁊ pprietates. ¶ Uirtus eius que adusta est remouet alcula que sunt i infantibus ⁊ sedat inflationem oris: ⁊ silr ipsamet. sed ipa est debilior. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Est lenitiua cõfortatiua cordis bona mlīe ex sollicitudine ⁊ tremori cordis in vino ⁊ dispositionibus melancolicis. ⁊ q̄dam in potu eam tribuūt ad tremorem cordis calidum cum luti armeni põdere. ij. 3. ⁊ confert tussi ⁊ aspitati cãne ⁊ pprie qum coquit̄ cum hydromelle ⁊ zuccaro.

De Lingua arietis. cap^m. ccccxxxix.

L Ingua arietis q̄d est. Est duorū generum. s. pua ⁊ magna. Inquit Dia. ipa noiat̄ pluriū costarū ⁊ habet. vij. costas. Et folia quidem magne maiora sunt folijs parue: ⁊ eius substantia est composita ex aqueitate ⁊ terreitate: ⁊ aqueitate q̄dem infrigidat: ⁊ terreitate constringit. ¶ Electio. ¶ Eaꝝ iuuatiua est maior. ⁊ fructus q̄dem ⁊ radix sunt ppinq̄ natura folijs. Uerum sunt magis sicci ⁊ minus frigidi. Natura. ¶ Est radix eius siccior ⁊ minus humida: et frigus eius est minus stupefactione ipius: ⁊ siccitas ei⁹ est infra ipius mordicationem: ⁊ ppter illud est vltima ad vlcera ⁊ est subtilis: ⁊ pprie qum siccat̄. Inq̄t Gal. Est frigida ⁊ sicca in 3°. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Folia ipius sunt ꝯstrictiua repcussiua cum aqueitate frigida: ⁊ ppter illud sunt vincentia cursum sanguinis: ⁊ siccitas eius nõ est mordicatiua: ⁊ ppt̄ illud est iuuatiua ad ꝯsolidanda vlcera antiqua ⁊ recentia: ⁊ neq̧ est aliquid melius ea: ⁊ in ea est aptio ppter abstersionem que est in ea. Sed ⁊ radix eius suspenditur super collum habentis scrofulas. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Est bona apatibus calidis ⁊ adustioni ignis. ⁊ formice ⁊ scere ⁊ herisipile ⁊ apatibus radicum auris ⁊ scrofulis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Est bona vlceribus fraudulentis ⁊ ignipsico ambulatiuo ⁊ vlceribus antiquis ⁊ vulnerib⁹ pfundis: et est sublimis vniuersaliter in his capitulis: ⁊ confert cum kimolea ⁊ cerusa q̄ñ ponit̄ super herisipilam. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. Fit ex ea emplm ad elephantiam ⁊ phibet augmentuz eius ⁊ ipam detumescere facit. ¶ Membra capitis. Confert dolori auris ex calitate. Et decoctio radicis ore ea colluto ꝯfert dolori dentis: ⁊ pulmentū lentiuz in quo ponit̄ ipa loco sicle confert epilie: ⁊ q̄ñ distillat̄ succus folioꝝ eius in aurem illius qui dolorem patitur auris sedat dolorem. Et q̄ñ masticat̄ radix ei⁹ aut colluit̄ os ex succo ipius sedat dolorẽ dentiū: ⁊ silr aqua folioꝝ eius sanat alcula. ¶ Membra oculi. ¶ Cõfert ophthalmie ⁊ dissoluūtur collyria ophthalmie cū succo eius ⁊ conferūt. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. Semen eius ꝯfert sputo sanguineo. ⁊ pulmentū lentiū in quo ponit̄ ipe loco sicle confert asmati. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Radix et semen ⁊ folia ipsius sunt bona in cura oppilationum epatis ⁊ renum: ⁊ ex ea quidem decoquit̄ pulmentum lentiū ⁊ ponit̄ ipa loco sicle: ⁊ cõfert hydropisi. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert vlceribus intestinoꝝ ⁊ solutioni aquose potus seminis eius: ⁊ clisterizatio cuz succo ipius ⁊ fluxum sanguinis hemorriodaꝝ retinet. ⁊ bibunt̄ folia eius cuz vino ad dolorem vesice ⁊ renum. ¶ Febres. Dicit̄ q̄ cõfert febri triangule. s. tertiane: ⁊ q̄ oportet ut ad tertianam bibant̄ tres radices eius in. ℥. iiij. s. vini cõmisti: ⁊ ad quartanam quatuor radices eius similiter. Uenena. ¶ Ponitur cum sale super morsum canis rabiosi.

De Lingua. cap^m. ccccxl.

L Ingua q̄d est. Substantia composita ex carne laxa in qua penetrant vene ⁊ nerui ⁊ lacerti: ⁊ humor eius est humidus.

De Lucharidis. cap^m. ccccxli.

L Ucharidis quid est. Est lapis egyptius quo fullones vtunt̄ in dealbatione pannoꝝ laxus qui in aqua velociter soluitur. ¶ Opatiões ⁊ pprietates. ¶ Est glutinatiuus exiccatiu⁹ absq̧ mordicatione stipticus phibens fluxum materieꝝ ad membrum. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Est iuuatiuum vulnerum ⁊ vlcerum ⁊ pprie in membris lenibus. ¶ Membra oculi. ¶ Confert fistulis ⁊ ingredit̄ in medicinis vlcerum oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Est bonus sputo sanguis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert solutioni antique ⁊ dolori vesice: ⁊ supponit̄ ad abscindendum fluxum sanguinis.

De Luf. cap^m. ccccxlij.

L Uf quid est. Alia est plana: ⁊ alia est crispa. sed crispa est calidior ea que dicitur luf serpentis ⁊ plana. Et in plana quidem est terreitas plurima: qua ppter minorat̄ eius abstersio ab abstersione crispe ⁊ si ambe sunt abstergẽtes. Inq̄t Dia. Folia eius sunt similia folijs diacoitū ⁊ minora ppter diuersitatem vestigiorum in eis. Et radix eius ē vni⁹ palmi: ⁊ eius radix est sicut radix medicine predicte: similis pistello mortarij ⁊ fructus eius ē citrinus. Crispa autem est sicut oliua. ¶ Natura. ¶ Plana est calida in fine pmi ⁊ sicca. ⁊ crispa in fine secūdi ⁊ in calefactione ⁊ fortius q̄d est in ipa est semẽ eius ⁊ iuuatiu⁹ quod est in ipa ē radix eius. Opatiões ⁊ pprietates.

Est apitiua oppilationum icisiua humidorum grossoꝝ
viscosorum cum equalitate ⁊ in ipsa est abstersio. Et
crispa quidem in omnibus istis est fortior q̄ꝫ alie ⁊ p
prie plana terrea. ¶ Decoratio. ¶ Radix crispe ab-
stergit pannū ⁊ morpheam ⁊ lentigines paruas ⁊ ma-
gnas: ⁊ pprie cum melle ⁊ linitur cum uino super fis-
uras frigoris. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert
apostematibus indigentibus abstersione. ¶ Uulnera
⁊ vlcera. ¶ Permiscetur radix eius ⁊ proprie radix
crispe cum vite alba: ⁊ ponitur i emplr̄is fraudulentis.
Et illa in qua est humiditas est cōuenientior vulneri-
bus q̄ꝫ sicca que est acutior q̄ꝫ illud quo indiget in vul
neribus. Et qn̄qꝫ contusa sumitur loco licinij emplastri
ad omnia vlcera ⁊ fistulas ⁊ fiunt ex radice eius glan-
des ad fistulas. Et folia eius sunt bona vulneribus ma
lis. ¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Radix alluf cum
stercore vaccino valet supra podagram ⁊ contusionez
lacertorum. ¶ Membra capitis. ¶ Succus vue ei⁹
que est domestica confert dolori auris. Et qn̄ ponitur
in aures cum oleo rosaceo ꝓhibet corrosiones ⁊ can-
crum factum in eis. Et qum accipit̄ succus vue luf ser
pentis que est super eius extremitatem ⁊ quādo misce
tur succus eius cum oleo ⁊ distillat̄ in aurem sedat do
lorem. Et radix q̇dem eius est ex medicinis abstergen
tibus sordes eius exiccantibus lucus eius conferenti-
bus auditui. Et semen luf sanat hemorroidas que sunt
in naribus: ita q̄ꝫ cancerositatem earum: imo cancrum
ipsum ⁊ consilium est ut ponatur in naribus cum lana.
¶ Membra oculi. ¶ Confert radix eius vlceribus
oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Facit spue
re ⁊ cōuenit asmati ⁊ dilatationi anhelitus ⁊ coquitur
in aqua aliquotiens donec remoueat̄ medicinalis vis
eius: deinde comeditur in dilatatione anhelitus ⁊ in as
mate antiquo: ⁊ radix eius facit illud: sed in crispa for
tius. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Ex eius comestione
generat̄ humor grossus. ¶ Membra expulsionis. ¶
Crispa mouet coitum in vino ⁊ mundificat renes ⁊ cō
fert hemorroidibus: ⁊ dicitur q̄ꝫ qum ex fructu crispe
sumūtur triginta numero cum aceto misti aut vino
eijcit fetum. Et qn̄qꝫ supponitur glans ex ea facta ⁊ fa
cit abortum: ⁊ quādoqꝫ facit abortum odoramentum
huius plante apud arefactionez floris eius: ⁊ quādoqꝫ
ꝓuocat vrinam. ¶ Venena. ¶ Quādo fricatur ra-
dix eius super corpus non mordet ipsum vipera.

De Liminio. capm. ccccxlij.

Liminium quid est. Fructus eius est stipti-
cus. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert
solutioni ventris et sanguinis ⁊ datur ad hoc
in vino: ⁊ similiter fluxui sanguinis: et potio eius est
heesunesi.

De Lacte. capm. ccccxliij.

Lac quid est. Lac ex tribus compositū est sub-
stantijs aqueitate ⁊ caseitate ⁊ butyrositate: ⁊
in vaccino quidem multiplicatur butyrosi-
tas. Lac vero camelarum partui vicinarum minus ha
bet butyrositatis ⁊ caseitatis: et est subtile valde. et
lac asinarum etiam minus existens butyrosum est sub
tile. Caprarum vero lac est temperatum: et lac ouinū
est grossum valde. Et lac vaccinū est pinguius ⁊ gros
sius. Equarum vero lac est sicut lac camelarum partui
vicinarum subtile aquosum. ¶ Electio. ¶ Lac qd̄
melius est omnibus est lac muliebre: ⁊ lac melius est
quod ex vbere sugendo bibitur: aut sicut mulgetur
et melius ipsius est quod est vehementis albedinis e-
qualis essentie qd̄ super vnguem distillatuꝫ figitur: ⁊
non currit: et est pastus animalis ipius planta bona: et
non est in ipso sapor extraneus declinans ad acetosita-
tem: aut amaritudinem: aut acredinez: aut odor extra
neus horribilis. Et oportet ut administret̄ statim vt
mulgetur antequam cōuertatur. Et lac quidem omnis
animalis cui⁹ pregnatio est ꝓlixior pregnatione mulie
rum est malum qua ꝓpter ꝓportionale est illud quod
est ꝓximum sicut vaccinum. ¶ Natura. ¶ Aquei-
tas est calida ⁊ butyrositas ad equalitatem tendit: licet
ad caliditatem declinet. Et lac acetosum est frigidum
⁊ siccum. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Aqueitas
eius est subtiliatiua lauatiua solutiua. Et in ip̄a non est
mordicatio. Et lac quidem est nutritiuum ⁊ equat chi
mos ⁊ confortat corpus ⁊ abluit. Et quādo bibitur cū
melle mundat vlcera interiora ab humoribus grossis
⁊ maturat ea ⁊ lauat: et est boni chimi: ⁊ facit exubera
re sanguinem: augmentuꝫ faciens in cerebro: ⁊ ꝓprie
lac muliebre. et lac quidem est ꝓpinque digestionis ⁊
quomodo non qum sit generatū ex sanguine quod est
in summo digestionis cui supuenit digestio quedam
alia quāuis sit ex membro quod ad frigus declinat.
non enim nutrit̄ ab eo donec fiat in dispositione cibi q̇
indiget dispositione plurima ⁊ clarificatione post clari
ficationem: imo qn̄ dominat̄ ei caliditas bona reducit
ipsum ad naturam sanguinis equalis velociter. O quā
bonum est quod Ruffus dixit de eo: ⁊ si non ei con-
tradicatur: et ꝓpter declinationem suam ad frigus ali
quod nocet ptisaticis: quoniā caliditas eorum non con
uertit ipsum ad sanguinē sicut oportet. Et corpus vi
tur ip̄o ante cōuersionem eius ꝓpterea q̄ꝫ est ei ꝓpin-
qum: ⁊ ꝓpter hoc confert habentibus cōplonem cali-
dam ⁊ siccam qum in ip̄oꝝ stomachis non est cholera.
Amplius lac cū corporibus ꝓportionalitates hꝫ quarū
cause non cōprehendunt̄. Illum autē qui bibit lac post
ip̄m q̇escere oportꝫ ut non corrūpatur ⁊ non acescat.
verū oportꝫ ut nō sup ip̄m dormiat: neqꝫ suscipiat su
per ip̄m cibū aliū donec descendat: ⁊ est magis cōue-
niēs cōsistentibus q̄ꝫ adolescentib⁹ calidā hn̄tibus cō-
plonem. nam cōuertit̄ in ip̄is ad cholaꝫ: ⁊ ꝯfert seni-
bus etiā ꝓpterea q̄ꝫ humectat ⁊ remouet pruritū q̇ eis
est ꝓprius: sed oꝫ ut iuuent̄ ad ip̄m digerendū cū mel
le. Et mltotiens q̇dem incipit lac soluere ⁊ extrahere
supfluitates que sunt i ꝑtibus ītestinoꝝ: deinde incipit
nutrire ⁊ expandit̄ i corp⁹ ⁊ retinet nām: ⁊ ē inflatiuū
quousqꝫ feruere īcipiat ⁊ ē ꝯpositū ex soluēte qd̄ ē ei⁹
aqueitas ⁊ ꝯstringēte quod ē caseitas ip̄i⁹. Et colostra
est tarde digestionis ⁊ grossi humoris ⁊ tardē descen
sionis. Mel vero ipsam rectificat ⁊ acquirit ex ea cor
pus nutrimentum plurimum. et acetosi crudi humo-
ris ⁊ quod decoctum est ⁊ ꝓprie quod est grossius est
magis constrictiuum. et omne q̇dem lac facit posside-
re oppilatiōes ⁊ ꝓprie in epate nisi lac camelaꝝ fetarū
⁊ similiū ꝓpter paucitatē caseitatis eius ⁊ abstersionez
aqueitatis ip̄ius: ⁊ ꝯfert materieb⁹ q̄ effundunt̄ ad mē
bra interiora ⁊ ledunt ea sua acuitate ⁊ mordicatione.
debilitat enī eas qm̄ lauat ip̄as vltra ablutionē aque:
ꝓpter abstersionem que est ī aqueitate sua: ⁊ nō est in
aqua ⁊ equat equalitatem earum: ita ut cōuertant̄ et
fiant similes membro: deinde glutinat eas sup ip̄m. s.
īter membrū ⁊ inter humorem malū: non ergo obui-
at ei hūor nudo. Et ip̄m nocet hn̄tibus fluxū sanguis.

Lac p̄terea nō ē bonū visceribꝰ: ⁊ lac capraꝝ ē mi
nus nocēs uiscéribꝰ ꝙ̄ aliud. Naq̄ plīm eiꝰ quo pa
scit̄ ē ꝯstrictiuū. Ouinū v̄o lac acetosū ē ecōtrario:
⁊ nō ē laudabile ⁊ ī ipso ē inflatio. Et lac q̄dē in sua
subā ē velocis cōuersiōis ⁊ ꝓpe ad caliditatē ⁊ nꝫ ē
aliq̄d nocibiliꝰ corpori ꝙ̄ lac malū. Et lac q̄dē asi-
naꝝ ē aquosū. ⁊ lac scrofinū aquosū ē nō maturꝫ. ⁊
lac vnale ē aquosū ꝯpatū ad estiuū. ⁊ silr lac aial' cꝰ
pastꝰ ē ripa aut terra līnosa qm̄ plāte v̄is sūt aquo
se cōpate ad plātas estatis. Et q̄to magis ingredit̄
vl' accedit estas ad autūnū tāto fit magis grossū. et
qđ meliꝰ ē ē illud qđ ē in medio estatis: verūtn̄ ti
met̄ in ipso ꝙ calor ipꝫ cōuertat postq̄ potatū fue
rit. Illud v̄o nō timet̄ in v̄e. Vaccinū p̄terea ē pli-
mi butyri. Et ouinū plime ē caseitatis ⁊ butyrosita
tis sꝫ caseitas in lacte camelino ē pauca postea in la
cte eq̄no deiñ asinino ⁊ ꝓpt̄ hoc raro caseat̄ ī stō et
supioribꝰ vētris plusq̄ aliud. Et in lacte q̄dē cāeli
no ē salsedo ꝓpterea qr diligūt acetosū ⁊ hoc ē me
liꝰ lac ⁊ cū hoc dr̄ ꝙ ē vehemētis tarditatis in stō
⁊ supioribꝰ vētris. Et scias ꝙ lac diuersificat̄ scđꝫ
spēs aialiū ⁊ fꝫ etatē si ē puū aut magnū aut medio
cre ⁊ fꝫ formā si ē leuis carnis aut dure pingue aut
extenuatū albū aut aliū hn̄s colorē. Et debiliꝰ q̄dē
lac fꝫ ꝙ dr̄ ē lac albi ⁊ ē velocioris descēsiōis. ¶
Decoratio. ¶ Plimꝰ usus lactis generat pediculos
fꝫ ꝙ q̄dā existiauerūt ⁊ nō elōgat̄: veꝝ ipꝫ abster
git cicatrices fedas in cute linitū ⁊ colorē efficit val
de bonū bibitū: veꝝ ipꝫ facit mltotiēs accider̄ sor
des nisi lac camelaꝝ recēter fetaꝝ: ex ipso eni raro
timent̄ sordities. Et qñ bibr̄ cū zuccaro colorē effi
cit valde bonū ⁊ ꝓpe mulieꝝ ⁊ īpiguat ita etiā ꝙ
aq̄ casei īpinguat hn̄tes cōplones calās ⁊ siccas quꝫ
soluunt̄ potu eiꝰ ꝓpt̄ suā cāꝫ ⁊ nō īpinguat eos nisi
ꝓpterea ꝙ hūectat ⁊ extrahit hūorē malū q̄re re-
ctificat nutrimētū. Et lac q̄dē alraib cū scoria ipi-
guat illos velociter. Aq̄ v̄o casei delet pānū ⁊ cica
trices linitū ⁊ qñꝫ cōfert eis bibitū. ¶ Apata ⁊ bo-
thor. ¶ Multotiēs sanant̄ illi q̄bꝰ accñt apata ma
la ⁊ carbūculi ⁊ almescere ⁊ scabies ⁊ pruritus bi-
bitōe lactis qū in cōplonibꝰ eoꝝ nō fuit qđ corrū-
pat ipꝫ ⁊ cōuertat ad cholāꝫ. Et lac q̄dē nociuū est
hn̄tibꝰ apata intrinseca. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶
Lac rcificat vlcera intrīseca p hoc ꝙ lauat ⁊ ꝙ glu
tinat ⁊ ꝙ mūdificat ⁊ qū nō ē in cōplone qđ corruꝫ
pat ipꝫ ⁊ ad cholāꝫ cōuertat hn̄tibꝰ vlcera. Et aq̄
q̄dē casei cū myrobal'. scabiei ē cōueniēs. ¶ Instr̄a
iūcturaꝝ. ¶ Lac malū ē neruis ⁊ hn̄tibꝰ egritudi
nes neruoꝝ ꝓpe fr̄as ⁊ phl'aticas. ¶ Mēbra capi
tis. ¶ Lac capnū cōfert catarris ⁊ retinet eos ⁊ ip
soꝝ acredinē meliorat. Et cōfert vlceribꝰ palati ⁊
lac ē cura obliuiōis sicce ⁊ tristitie ⁊ alienatōis. Et
lac q̄dē nocet dētibꝰ et corrodit eos ⁊ cōcauat ⁊ cō
sumit eos ⁊ ꝓpe qū dēs ē fr̄e cōplonis et laxā effi-
cit gingiuā īmo oꝫ vt pꝰ ipꝫ colluat̄ os cū melle et
vino ⁊ oxymelle. Lac asininū fꝫ ꝙ dr̄ qū colluit̄ ex
eo os cōfirmat dētes ⁊ gingiuā et nō ē cōueniēs hn̄
tibꝰ soda et v̄tiginē et tinitū ⁊ ꝓpe dormire super
ipꝫ et vlr nocet debilia hn̄tia capita. ¶ Mēbra o
culi. ¶ Lac facit euenire tenebrositatē visus ⁊ cali
ginē: verūtn̄ qū mulget̄ ī oculo ꝯfert ophthalmie
et nocumēto mēꝝ calāꝝ effusaꝝ ad oculū ⁊ aspitati
Et silr qñ pmiscet̄ cū albuīe oui et oleo rosaceo cru
do et ponit̄ sup oculū ⁊ cōfert emulsio eiꝰ in ipso ī

tarsati. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Lac asi
ninū et capnū bōa sūt tussi et extenuatōi et sputo sā
guis fꝫ ꝙ sig̃t locꝰ eiꝰ. Et lac ouinū iuuatiuū ē spu
to sanguis. Et iteꝝ lac ē ex medicis vlceꝝ pulmo
nis et extenuatōis et confert ore colluto ex ipso et
gargarizato p̄focatōi et sq̄nātie et apatibꝰ vue et a
migdalaꝝ: verūtn̄ ē nocitiuū hn̄tibꝰ trēorē cordis
hūidū quocūꝫ mō sit ex sāguie aut phl'ate. Et lac q̄
dē cāelaꝝ nouiter fetaꝝ cōfert asmati et frequētie
sps. Et lac ē cōuenietiꝰ pectori q̄ capiti et stō. ¶
Mēbra nutrimēti. ¶ Lac facit possidere oppilatō
nes in mes'aicis et aq̄ casei cōfert ictericie. Et lac ca
pnū et lac camelaꝝ recēter fetaꝝ ambulātiū. ⁊ lac
asinaꝝ cōfert hydropisi,et cōferūt oīa illa duritiei
splēis. Lac camelaꝝ nouiter fetaꝝ cū oleo de alcā-
na ē cōueniēs duritiebꝰ intrīsecis et facit euenir̄ in
flationē in stō et dolorē et ꝓpe colostra et ambo ꝯ
mouēt singultū et eructuationē fumosā et ꝓpe lac
et nocet splenetico et epatico et indigētibꝰ regmīe
subtiliatio nisi lac camelaꝝ fetaꝝ: ipꝫ eni cōfert e-
gritudibꝰ plimis splēis et epatis et renouat epar.
Et lac q̄dē camelaꝝ nouiter fetaꝝ cōfert hydropisi
valde ⁊ ꝓpe qñ bibr̄ cū vrīa camelaꝝ nouiter fe
taꝝ arabicaꝝ et excitat desideriū cibi et facit tussim
Et lac q̄dē acetosū ē tarde digōnis valde et ē crudi
hūoris: verū stōus cal'us nāl'r aut accñtal'r digerit
ipꝫ et iuuat̄ cū ipso et nō eructuat fūose ꝓpt̄ ablu
tionem butyri ab ipso. ¶ Mēbra expl'. ¶ Aq̄ ca
sei soluēdo educit cholāꝫ adustā et cū epithymo sol
uit mel'iaꝫ adustā. Et lac facit euenire lapidē. ⁊ lac
q̄dē decoctū donec cōsūat̄ eiꝰ aq̄itas cōstrigit ven
trē et retinet fluxū sāguis p inferiora. Et lac q̄dem
camelaꝝ nouiter fetaꝝ ꝓuocat mēstrua. Et illđ de
quo extractū ē butyꝝ ē bonū solutōi chol'ice. ⁊ fit
clistere ex lacte nouiter mulcto ad vlcera intestīo
ꝝ ⁊ mr̄icis. Lac capnū valet vlceribꝰ vesice ⁊ lac
succurrit nocumēto coitus et vigorē fert ad coituꝫ
et facit ꝓuenire inflāmationē in visceribꝰ. Dē p̄te
rea lac grossū excitat cholerā et generat lapidē ⁊ co
lostra ꝓpe: et lac q̄dē excitat coitū ita ꝙ ēt lac ace
tosū et mesit in corporibꝰ calide cōplexiōis hoc fa
cit ꝓpterea ꝙ hūectat et ꝙ inflat et sepe lēit vētrē
et ꝓpe lac eq̄nū camel'inū et asininū deiñ lac vacci-
nū postea lac capnū et q̄to plꝰ miuit̄ aq̄itas et qñꝫ
soluit vētrē mltitu° ipsiꝰ qm̄ ñ digerit̄. Et sal qđ
iuuat ad sol'onē ipsiꝰ ⁊ ad solutōeꝫ aq̄ lactis. De-
coctū v̄o et in quo extīcti sūt carbones et calefactū
cū lapidibꝰ ignitis et lamis ferri ꝓculdubio uētreꝫ
cōstrigit. Et lac q̄dē cōfert rasure ītestioꝝ. Et lac
acetosū cōstrigit fluxū cholericū et sanguieū. et lac
q̄dē camelaꝝ recēter fetaꝝ cōfert hemorroidibus
et qñ lac ponit̄ sup apata ani et vlcera eius et apa-
ta femoris et vlcera ipsius cōfert et sedat doloreꝫ
accñtē in his mēbris. ¶ Febres. ¶ Lac capnū ⁊ lac
asininū sūt bōa ethice fꝫ ꝙ determiat̄ in loco suo.
Et lac acetosū multotiēs expellit febres ethicas qñ
aufert̄ eius butyꝝ et fuerit ita ꝙ bn̄ digerat̄. ¶ Lac
v̄o recēter mulctū grossū multotiēs facit incurrere
febres ⁊ nō oꝫ approxiare ei patiētē febrē penitus
Uenena. ¶ Lac cōfert potui mediciaꝝ mortaliuꝫ
et ei q̄ sumpsit in potu leporē marinū et gūmā ru-
te agrestis et hyusq̄amū et benꝫ et ꝓpe q̄ ī potu sū
psit catarides et leporeꝫ marinum et gūmam rute
agrestis ⁊ elleborū et strāgulatorē adib ⁊ leopdi

et oẽs medicias putrefactiuas et ẽ cura eiꝰ q̇ i potu sumpsit benz: reducit eni ipz ad rationẽ suã.

De lampade alcutrub capitulum .cccc.xlvi.

Lampas alcutrub q̇d ẽ. Ast plãta ꝓxia iso po. ¶ Electio. ¶ Qđ de ea admistrat̃ ẽ semẽ ipsius. ¶ Nã. ¶ Est calida in pᵒ sicca i ꝭᵒ et ẽ in fine ꝭi. ¶ Opatões et ꝓpetates. Est apitiua et magis dñans in ea ẽ stipticitas et abscidit fluxũ quocũz mõ sit. ¶ Uulnera et vlcera. Cõsolidat. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Fit ex ea empl̃m ⁊ abscidit fluxũ sanguis ex naribꝰ. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pec. ¶ Prohibet sputũ ſãguis. ¶ Mẽbra expl̃. ¶ Cõfert vlceribꝰ intestioꝝ clisteri facto ex ea.

De lilio capitulum .cccc.xlvij.

Liliũ q̇d ẽ. De ireos q̇dẽ iã diximꝰ. Et in illo q̇dẽ hortulão ẽ terreitas subtilis acq̇rẽs amaritudinẽ et in ipso ẽ aq̃itas eq̃l cõplonis. ¶ Nã. ¶ Albũ hortulanũ qđ noiat̃ liliuz azeth ẽ cal̃z et siccũ in ꝭo: ireos v̇o silur̃is ẽ vehemẽtioris exiccatõis. ¶ Opatões ⁊ ꝓpetates. ¶ Radix eiꝰ ẽ abstersiua desiccatiã eq̃l ⁊ radix eiꝰ ẽ magis abstersiua. Et oleũ eiꝰ ẽ vehemẽtioris resolõnis ⁊ lenificatõis siue sit arõatizatũ siue nõ sit arõatizatũ: ⁊ ireos q̇dẽ in oĩbꝰ illis ẽ fortior. et ẽ stipticus cũ hoc ⁊ in ipso ẽ v̇tus sanãdi dolores ⁊ putrefactões. ¶ Decoratio. ¶ Cõfert pãno ⁊ lẽtigibꝰ ⁊ ꝓpe radix eius ⁊ mũdat faciẽ abluẽdo et retinet cõtractionẽ eius. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Si terant̃ folia et seia multũ et fiat ex eis empl̃z sup herisipila cũ vino confert ei valde: ⁊ sil̃r sup apata phl̃atica imatã ⁊ scabiẽ vlcerosã et escaras et sahaf ⁊ ꝓpe qũ ꝑmiscemꝰ ea aliis medicis. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Radix eius cõfert adustõi aq̃ calẽ qm̃ exiccatiã ẽ mollificatiua abstersiua cũ eq̃litate et sil̃r folia eius decocta et cõsolidat. Et melius q̇dẽ ẽ vt sit admistratio eius cũ oleo roſ. Succus v̇o ireos ⁊ reliquoꝝ decoq̃t̃ in aceto et melle et in vase ereo ⁊ valet ad vlcera antiq̃ et vulnera. Et dõesticũ q̇dẽ ẽ melius mediciaꝝ q̃ sũt adustõi aq̃ calide. ¶ Instr̃a iũcturaꝝ. ¶ Est bonũ icisiõibus neruoꝝ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Ex decoctõe radicis eius fit oris collutio ad dolorẽ dẽtiũ et ꝓpe eius qđ siluꝛ̃e ẽ Et oleũ q̇dẽ eius ẽ cõueniẽs vlceribus capitis ⁊ surduribus eius et qñ distillat̃ in aurẽ sedat dolorẽ eiꝰ et soniũ. ¶ Mẽbra anhelitus et pectoris. ¶ Cõfert radix eius anhelitui dilatatõis et ꝓpe ireos. Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert splẽi et ẽ malũ stõ ꝓpe oleũ eius. ¶ Mẽbra expl̃. ¶ Oleũ eius est resolutiuũ apitiuũ lenitiuũ duritiei mr̃icis et bibitũ ⁊ iunctũ. Et sil̃r qñ decoq̃t̃ radix eiꝰ cũ ol̃o roſ et ñ ẽ ei par i egritudibus mr̃icis et sil̃r oleũ ireos ⁊ extrahit fetũ et cõfert dolori vẽtris pũgitio. Et si decoq̃t̃ radix eius sola cũ aceto aut cũ seie hyusq̇ami et farina tritici sedat apata calida accñtia testiculis Et qñ bibr̃ ex oleo eius. ʒ. s. soluit et ẽ cõueniens hñti ileos cholericũ. Oleũ v̇o irinũ apit orificia uenaꝝ hemorroidaꝝ et sil̃r radix liliĳ quocũz mõ sit Uenena. ¶ Cõfert pũcture v̇miũ venenosoꝝ et ꝓpe scorpionis ipz et succus eius et sirupus et semẽ ipsius bibita cõferũt oĩbus pũcturis et oleũ eius ẽ tyriaca coriãdri et fũgoꝝ.

De liquiritia capitulum .cccc.xlviij.

Liq̇ritia. ¶ Nã. ¶ Radix eius tpata ẽ et si declinat ad aliq̇d decliat ad caliditatẽ ⁊ hũitatẽ. ¶ Apata et bothor. ¶ Succus eius cõfert sup panaritiũ et sil̃r radix eius. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Eius succus valet ad vulnera. Mẽbra oculi. ¶ Radix eius cõfert vngule ⁊ succus eius ẽ fortior. ¶ Mẽbra anhelitꝰ et pectoris Lẽit cãnã pulmõis et mũdificat eã et cõfert pulmoni et gutturi et clarificat vocẽ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Sedat siti ꝓpt̃ hũitatẽ suã et sil̃r cõfert iflationi stõi. ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Cõfert ardori vrie et val̃z ad vlcera renũ et vesice ⁊ scabiei ipsius. ¶ Febres. ¶ Cõfert febribus antiquis.

De lente capitulum .cccc.xlix.

Lens q̇d ẽ. Lẽtis ẽ q̇dã gẽus qđ cõedr̃ et ẽ notũ. Et ẽ aliud gẽus siluꝛ̃e malũ et est lẽs amara et manifeste caliditatis i q̃ ẽ siccitas et paꝝ stipticitatis et est ꝭz ꝙ dixit dia. herba lõga pl̃iũ stipitũ subtiliũ raõꝝ colorẽ hñtiũ cydoniĳ lõgioꝝ ⁊ strictioꝝ i q̇bꝰ ẽ asptas q̃dã et sũt declines ad albedinẽ. ¶ Electio. ¶ Melior ẽ illa q̃ ẽ velociꝰ mat̃a ⁊ ẽ alba lata ⁊ qñ cadit i aq̃ nõ denig̃t eaz ⁊ oz vt bñ maturet̃ i decoctõe. ¶ Nã. ¶ Gal. uisũ ẽ ꝙ ipsa ẽ eq̃lis i cal̃itate ⁊ siccitate aut ẽ decliuis paꝝ ad cal̃itatẽ ⁊ ꝓpt̃ illud nõ infr̃at ap̃ cõestionem sui nz qũ ẽ i stõ nz descendẽs. ¶ Opatões ⁊ ꝓpetates. ¶ Est iflatiã ⁊ cõposita ex v̇tute cõstrictiua et abstersiua ⁊ facit vider̃ sõnia mala ⁊ stipticitas corticis eius ẽ pl̃ima ⁊ i ipsa tota ẽ iflatio pl̃ima ⁊ ispissat sãguinẽ ⁊ nõ currit i venis ⁊ ipsa minorat vrinã ⁊ mẽstrua ꝓpt̃ illud ⁊ generãt ex ea hũor melicus ⁊ egritudines mel̃ice ⁊ fortasse kist ordei ẽ ei ꝯtrariũ et q̃i aggregat̃ ex cõmistõe eoꝝ nutrimẽtũ valde bonũ ⁊ fortasse erit ex sũma melioꝝ nutrimẽtoꝝ: et oz q̇dẽ vt sit kist ordei mĩus q̃titate lentis ⁊ lẽtis ẽt cũ sicla nutrimẽtũ ẽ laudabile qm̃ sũt contrariaꝝ dispõnũ q̃ ambe sũt tpate ⁊ ponunt̃ in ipsa ordeũ et mẽtastꝛ ⁊ deterius qđ decoq̃t̃ cũ lẽte nẽkesut. Et oz q̇dẽ vt ꝓiciant̃ sup vnã eminã lentis noue emie aq̃ ⁊ decoq̃t̃ valde. ¶ Apata ⁊ bthor Qñ decoq̃t̃ cũ aceto et fit ex ea empl̃z resoluit scrofulas et apata dura. Et i ipsa q̇dẽ cũ repcussõe ẽ aggregatio saniei et ipsius multitudo generat cãcꝛ et apata dura q̃ noiant̃ sufidus. ¶ Uulnera et ulcera Qñ coq̃t̃ cũ aceto replet vlcera ꝓfunda et eradicat sordes vlceꝝ et minorat̃ sordities eoꝝ et si fuerit magna tũc apponat̃ cũ eis q̃ sũt magis stiptica sicut sũt cortices g̃natoꝝ ⁊ reliq̃. Et cũ aq̃ maria ad herpetẽ estiomenũ ⁊ formicã et fissuras accñtes ex frigore. ¶ Instr̃a iũcturaꝝ. ¶ Est mala neruis ꝭz si ex ea cũ sauich ponit̃ empl̃z sup podagrã confert et multitudo eiꝰ facit possidere leprã. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Illius q̇ pl̃imũ eius cõestõe vtit̃ visus obtenebrat̃ ꝓpt̃ vehemẽtiã exiccatõis eiꝰ. Et qñ ex ea fit emplastꝛ cũ corõa regia et cydõio et oleo rosaceo sanat apata oculi calida. ¶ Mẽbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Fit ex ea ẽplastꝛ decocta i aq̃ maris sup apata mãmille fcã ex cõstrictõe sãguis et lactis Mẽbra nutrimẽti. ¶ Est difficilis digõis mala stõ et generat iflationẽ et g̃uat. Et qñ excorticant̃ de ea. xxx. g̃na et deglutiunt̃ cõferũt ꝭz ꝙ dr̃ mollificatõi stõi. Et ñ oz q̇dẽ vt lẽti admisceat̃ dulcedo Ipsa eni tũc faciet possidere oppilatões plurimas i

epate. Et ex eis q̄ sunt necessaria in eē lentis ē ꝙ ip
sa ē iuuatiua hydropisis ⁊ vī ꝑpt̄ exiccationē eiꝰ. ¶
Mēbra expl̄. ¶ Qn̄ ꝺcoquit̄ absq̧ cortice suo stri
git ventrē aut cū cortice suo qn̄ decoquit̄ cū aqua ⁊
expellit̄ ab ea aq̄ pª: illa neq̧ pª aq̄ soluit ventrē.
Et decocta q̇dē cū cortice ꝓiecta aq̄ magis ē stricti
ua q̄ excorticata qm̄ in cortice ipsiꝰ est v̇tus stipti
citatis valde vehemēs ⁊ fit fortior strictura eiꝰ uē
tris qn̄ decoquit̄ cū endiuia ⁊ ligua arietis ⁊ portu
laca ⁊ cū sicla q̄ noiat̄ nig̃ ꝑpt̄ vehemētiā sue v̇tu
tis aut cū rosa aut cū aliquo stipticoꝝ postq̄ bn̄ 'sit
elixata an̄ illud ⁊ sic nō mouebit ventrē. Et ex ea
fit empl̄z cū mellicrato ⁊ cydonio ⁊ oleo roſ ad a
postēa ani. Et si fuerit maximū cū eo qđ est magis
stipticū. Et lens q̇dē siluſ̄is ⁊ est lens amara soluit
sanguinē. Et lens minorat vrinā ⁊ mēstrua ꝓpte
rea qr ipsa inspissat sanguinē ⁊ nō ꝓuocat penitus.
nō ergo approximet ei hn̄s lesionē in vrina ex p
te distillatōis: sq̧ amara facit ambo descendere ⁊ ꝓ
uocat vrinam.

De lana capitulum. ccccl.

Lana. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Adusta ꝯ
fert vlceribus et carni addite.

De lupino capitulum. ccccli.

Lupinus q̇d est. Est gn̄ū cōpsse' figure a
mari saporis pcussū in medio ⁊ est faba e
gyptiaca. ¶ Electio. ¶ Siluſ̄is est forti
or in oibꝰ q̄ narrant̄ de opibꝰ eiꝰ sq̧ est minor. ¶
Nā. ¶ Est calꝰus in pº siccꝰ in ſo. ¶ Opatōes ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Est stipticꝰ cū v̇tute. Et lupinus ī qº
est amaritudo abstergit ⁊ resoluit sine mordicatio
ne de quo inq̇t Gal̄. Lupinꝰ a quo ablata ē amari
tudo ē grossus ⁊ nō est lōgū q̇n sit glutinatiuus ⁊ n̄
remanet in eo abstersio eiꝰ: ⁊ ex toto q̇dē ē malus
difficilis digōnis generās hūorē crudū in venis qn̄
nō digerūt ipq̧ bn̄. Ille v̇o q̇ cū bōis ꝯditus ē plimi
est nutrimēti. Et qn̄ eiꝰ decoctio fit bona ⁊ digeri
tur est nō mali hūoris et in ipso sūt siccitas ⁊ visco
sitas. Et ipse q̇dē insūdit̄ vt eiꝰ amaritudo remo
ueat̄ dein̄ decoquit̄ et penitus ē medicine ꝓpinq̄or
q̄ cibo. ¶ Decoratio. ¶ Subtiliat capillos ⁊ ab
stergit pannū et morpheā et vestigia et occultatio
nē et bothor et abstergit faciē ⁊ ꝓprie qn̄ decoqui
tur cū aq̄ pluuiali donec dissoluat̄ ⁊ cōfert admini
stratio libre de decoctōe eiꝰ ad albaras. ¶ Apata
et bothor. ¶ Cōfert bothor in facie ⁊ vlceribꝰ ⁊
apātibꝰ cal̄is ⁊ scrofulis ⁊ duritiebꝰ aut cū aceto ⁊
melle aut sicut oq̧ in vnoquoq̧ corpe. Et eiꝰ deco
ctio qn̄ fūdit̄ sup cācrenas cōfert corruptōi eoꝝ.
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert scabiei ita ꝙ ipse cuq̧
radice almezerion nigri remouet scabiē bestiaꝝ et
cōfert herpeti estiomeno et albasaſ ⁊ vlceribꝰ ma
lis et fraudulētis ⁊ sedat farina eiꝰ cū farina ordei
dolorē vulneꝝ et cōfert igni psico. ¶ Instr̄a iun
cturaꝝ. ¶ Fit ex eo empl̄z sup sciaticā ⁊ cōfert.
Mēbra capitis. ¶ Farina eiꝰ cōfert vlceribꝰ ca
pitis hūidis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Apit oppila
tōes epatis et splenis et ꝓp̄e qn̄ decoquit̄ cuq̧ aceto
⁊ melle ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ ruta ⁊ pipe. Et ille q̇ a
maritudinē nō hq̧ sedat nauseā et dirūpit appetitū
sq̧ ille cꝰ amaritudo egredit̄ ē difficilis penetratōis
Mēbra expl̄. ¶ Extrahit v̇mes ⁊ ascarides deco
ctus et linitꝰ sup sumē et deglutitꝰ cū melle aut po
tatus cū aceto cōmisto. Et cōfert doloribꝰ mulieꝝ
⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ extrahit fetus cū ruta et pipeī
suppositus et bibitus ⁊ qn̄q̧ supponit̄ cū ruta ⁊ mel
le ad illud et extrahit v̇mes bibitus cū melle ⁊ ace
to. Et silr̄ ꝓuocat vrinā et in ipso est cōstrictio uē
tris: dulcoratus vero secundū ꝙ quidā dicūt neq̧
soluit neq̧ stringit.

De lactuca capitulum. cccclij.

Lactuca q̇d est. Illa q̄ ē siluſ̄is in v̇tute exi
stit papaueris nigri. ¶ Nā. ¶ Gal̄. nō
est in f̄ritate eiꝰ q̄ hortulana est applicati
o ad vltimū sq̧ est sicut frigꝰ aq̄ lacune. Et huitas
eiꝰ est grossior huītate sicle ⁊ atriplicis ⁊ subtilior
huītate malue. Et dr̄ ꝙ ipsa est in hūectatōe ⁊ exic
catōe īter caules et atriplices ⁊ blites. Dico aūt ꝙ
ille q̇ dixit ꝙ est f̄ra in 3º iudicauit de ipsa ꝙ ē ma
li nutrimēti et pauci ⁊ nō est ita ⁊ vr̄ ꝙ ipa sit ī ſo
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nō est in ipsa abstēsiō
nq̧ stipticitas nq̧ salo ꝑpt̄ eūonē suā a salsedine ⁊ pō
ticitate et reliq̄s. Sāguis v̇o ex ea generatus ē me
lior sanguie generato ex oleribꝰ: ⁊ q̄ nutribilior ē
ē illa q̄ est elixata ⁊ ipsa cōfert diuersitati aq̄ꝝ: ⁊ il
la q̇dē q̄ nō est abluta est melior. Ablutio ei addit
ei inflationē ⁊ silr̄ oibꝰ oleribꝰ f̄ris ⁊ est uelocis di
gōnis et qn̄ admistrat̄ in medio vini ꝓhibet egri
tudines ebrietatis. Et illa q̇dē q̄ est siluſ̄is in v̇tute
exit papaueris nigri. ¶ Apata et bothor. ¶ Con
fert apātibꝰ cal̄is et herisipile linita qn̄ vtraq̧ non
fuerint magna et vehemētia. ¶ Uulnera et vlce
ra. ¶ Est empl̄z cōueniēs sup cōtorsionē. ¶ Mē
bra capitis. ¶ Facit somnū ⁊ remouet vigilias eli
xata et cruda et cōfert alienatōi et adustōi solis ī ca
pite et est medicamē oppilatōis in naribꝰ scē. Mē
bra oculi. ¶ Lac eiꝰ q̄ siluſ̄is est abstergit vlcera
cornee. Et lac dōestice ꝓpinqū est ei ⁊ ex ea fit em
pl̄z ophthalmie cal̄e. Et lac siluſ̄is cōfert fistul̄ la
chrymaliū et assiduatio cōestōis eius obtenebrat o
culū. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Addit ī
lacte. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert tussi et cal̄i
tati stōi et inflatōi eius. Et hortulana q̇dē est bona
stō et est velocis digōis et acceptio eius cū aceto fa
cit appetitū et cōfert eius cōestio ictericie. ¶ Mē
bra expl̄. ¶ Eius semē exiccat spmā et sedat desi
deriū coitus et cōfert multitudī pollutōis et olꝰ e
ius minus est in illo q̄ semē eius. Et de lacte q̇deq̧
lactuce qū in potu dat̄ medietas. ʒ. cuq̧ aq̄ et melle
sol̄one educit chimū aquosū. Et lac hortulane ꝓ
pinqū est lacti siluſ̄is. Ipsa v̇o lactuca nō strigit nq̧
soluit qm̄ nō est salsa nq̧ abstersiua sq̧ est ꝓuocatia
Et siluſ̄is q̇dē lac ꝓuocat mēstrua. ¶ Uenena. ¶
Lac siluſ̄is ī potu dat̄ morsui rutele ⁊ scorpiōis. ¶

De lactuca asini capitulum. cccclij.

Lactuca asini q̇d est. Est sicut folia lactuce
subtilia plꝰis nūeri ad nigredinē declinans
plus pilosa et folia eius radici adherēt na
ta ab ea q̃uia et color radicis eius ad rubedinē ē de
cliuis et tingit terrā ⁊ manū colore rubeo et orit̄ ī
terra bona et est ex subā aq̄a et terrea ⁊ est asiniar
⁊ iā dcm̄ est de ea. ¶ Electio. ¶ Citrina est forti
or et alba est aq̄a debilis. ¶ Nā. ¶ Cal̄a est ⁊ sic
ca in pricipio ſi. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est
abstersiua apitiā et qđ de flore eiꝰ ē siccū ē fortius
in illo. Et nā q̇dē radicis eius est ꝓria nature seis

eiꝰ ſꝫ radix eſt fortior ⁊ ꝓpe ſicca. Inqͭ paulus et in ipſa eſt v̇tus attractiua ex ꝓfūdo adeo ꝙ extrahit ſurculos. ¶ Apata ⁊ bothor ¶ Cōfert apatibꝰ duris vbicūꝫ ſint. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ ex eo fit ceratū cōſolidat ⁊ ſilr aq̄ eiꝰ in cerato. Inſtr̄a iūcturaꝝ. ¶ Eſt notū emplꝫ ſup podagraꝫ ⁊ ſilr cū aceto ſup ſciaticā ¶ Mēbra capitis. ¶ Succꝰ eius eſt mūdificatiuus capitis fcō caputpurgio ex eo ⁊ admiſtrat̄ cū melle in cola ⁊ cōfert linitū ¶ Mēbra oculi. ¶ Qd̄ de ea siccū eſt mūdificat veſtigia remanētia in oculo ⁊ groſſitudinē extremitatū palpebraꝝ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Mūdificat epar ⁊ q̄ cū aceto cōdita ē valet ad ſplenē cōeſta ⁊ vt emplꝫ ſuppoſita. ¶ Mēbra expl̄. Prouocat mēſtrua fortiter ⁊ interficit embryoneꝫ viuū ⁊ extrahit fetū mortuū ⁊ cōfert apatibꝰ duris in mr̄ice ſuppoſita ⁊ ſedēdo in aq̄ eiꝰ et eſt res magis ꝓuocās mēſtrua ⁊ magis cōueniēs. Et qd̄ d̄ ea in vltio admiſtrat̄ eſt aur̄us bibitus et ſuppoſitus. Et adiſtrat̄ cū cerato ſup ragadias ani.

De lentiſco capitulum. ccccliiij.

Lentiſcus qd̄ ē. Eſt nota. Et rob qd̄ē lentiſci ⁊ eſt gūma eius defert̄ ad mechā ⁊ nomiat̄ hoc noie. ¶ Nā. ¶ Cal̄a eſt in 3° hūida in p°. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Eſt abſterſiua reſolutiua attractiua ex ꝓfūdo corpis. Et gūma eius eſt gūma in arbore alkenkeꝫ et eſt ſicut laudanū in potētia eſt boni odoris et ingredi̅ in odoramētis mulieꝝ in halep. ¶ Mēbra capitis. ¶ Rob lentiſci cōfert valde fluori oris ⁊ vlceribꝰ eius. ¶ Mēbra expl̄. ¶ In ipſa eſt virtus conſtringendi ventrem.

De lauro capitulum. ccccl v.

Laurus qd̄ eſt. Granū eius eſt ſꝫ figurā auellane pue ſup qd̄ ſūt cortices nigri ſubtiles qd̄ ꝯpſſiōe frangit̄ in duas ptes q̄ ſt̄ g̅ni nigri ad citritatē boni ſaporis ⁊ eius odor ē redolens ⁊ eius folia ſunt ſicut folia myrti preter ꝙ ſūt maiora et eiꝰ fructus eſt rubeus. Ipſa v̇o orit̄ i locis mōtuoſis et v̇tus eius eſt in folijs et fructu. Nā ¶ Grans eiꝰ ſunt cal̄iora ⁊ cortices eiꝰ ſt̄ minoris cal̄itatis ⁊ eſt oio cal̄a et ſicca in ſo. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ In g̅nis eiꝰ eſt mollificatio ⁊ in ipſa tota eſt calefactio. Et g̅na eius ſūt cal̄iora folijs ipſius et calefactio ptiū ipſius ⁊ exiccatio eaꝝ eſt fortis ſꝫ g̅na ſūt vltia ⁊ cortex eſt debilior ⁊ minoris cal̄itatis ⁊ eius oleū eſt cal̄ius oleo nucis.

Decoratio. ¶ Linit̄ ſup morpheā cū vino ¶ Apata et bothor. ¶ Cōfert cū pane et ſauich apatibus cal̄is. ¶ Inſtr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ neruoꝝ oibꝰ et eius oleū reſoluit laxitudinē ¶ Mēbra capitis. ¶ Reſoluit ſoda et eius oleū etiā ⁊ ſimiliter ambo faciūt ad dolores auris fr̄os et elōgationē auditꝰ et cōferūt tinnitui ⁊ catarro. ¶ Mēbra anhelitus et pec. ¶ Cōfert ſtricture anhelitꝰ ⁊ difficl̄tati dilatatōis deglutita cū m̄lle aut cū rob ⁊ ſil̄r curſui ſupfluitatū ad pl̄monē et fiūt ex ea loch cū melle ad vlcera pulmōis et anhelitū dilatatiōis et ꝓpe ex g̅nis eius. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Oleū eius cōfert dolori epatis qn̄ bibr̄ cū vino odorifero et ſil̄r cortex eius: veꝝ ipa ⁊ g̅na eiꝰ ſt̄ mollificātia ſtōmꝫ et cōmouētia vōitū. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Eius oleū facit nauſeā et facit vōitū ⁊ in ipa eſt ꝓuocatio mēſtruoꝝ ⁊ vrine: et decoctio folioꝝ eius cōfert egritudibꝰ veſice et mr̄icis adeo ꝙ ſedēdo in ea et potio eius ad ſol̄onē ſit. ʒ. ij. cū aqua mellis et oxymelle. Et qn̄ de cortice eius bibr̄ aur̄ frangit lapidē et interficit fetū ꝑpt̄ ſuā amaritudinē addita ſup amaritudinē alioꝝ et ſit potio. ix. kerates et g̅na eius fragūt lapidē etiā. ¶ Fe. Ol̄ꝫ eiꝰ ꝯfert horripilatōi iunctū. ¶ Venēa. ¶ Confert mordicatōi ſcorpiōis cū vino et rob et eſt bōa veſpe ⁊ api q̄m̄ pūgūt et oio eſt tyriaca venenis bibitis oibus. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponuntur folia ſiſimbrij.

Capitulum de littera. m.

De meliloto capitulum. ccccl vi.

Melilotū qd̄ eſt. Flos plāte coloris palee in quo eſt lūaris figura cū raritate ſua q̄ꝺdā hn̄s duritiē. Et ex eo qd̄ē aliud eſt albū ⁊ aliud citrinū. ¶ Electio. ¶ Ex eo melius eſt qd̄ ē durius et cꝰ color declinat ad albedinē parūp et ſapor ipſius amarior ſentit̄ et cꝰ odor eſt manifeſtōr Inqͭ dia. Melius ex eo eſt illud in quo eſt croceꝰ color et eſt acutioris odoris q̄uis odor ſpēi ipſius in principio ſit puus et debilis et ſit in colore eius color fenugreci. ¶ Nā. ¶ Eſt calꝫ in p° ſiccū i eo dē. Et ad vltimū eſt ꝯpoſitū et cal̄itas ipſiꝰ ē dn̄antior fr̄itate ipſius. Inqͭ dia. Eſt eq̄le in fr̄itate ⁊ caliditate. ¶ Opatōes et ꝓpetates. ¶ In ipſo ē ſtiptĭcitas pauca cū reſol̄one ⁊ ꝑpt̄ illud digerit. Inqͭ dia. Eſt liq̄factiuū ſupfluitatū. Et dixerūt alij eius ſuccus cū careno ſedat dolores et eſt reſolutiuū ſubtiliatiuū ⁊ cōfortatiuū mēbroꝝ. ¶ Apata et bothor ¶ Cōfert apatibus cal̄is et duris ꝓpe cū car̄no et etiā pmiſtū cū vitello oui et farina fenugreci et ſeīe lini et papaueris ſꝫ locū. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Cōfert vlceribus hūidis et ꝓpe mellino linitū cū aq̄ et cū aliquo deſiccatiuoꝝ appoſito cuꝫ eo qd̄ ſit ſicut galle et lutū lene et lētes. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert apatibus aurīū et dolori ambaruꝫ ſuppoſito empl̄o ex eo cū careno et reliq̄s q̄ dcā ſt̄ ⁊ diſtillatōe fcā in eis ex ſucco eius et eius iuuamētū in doloribus eſt velocius. Ex ipſo quoꝫ fiūt embroce et ſedāt ſoda. ¶ Mēbra oculi. Cōfert apatibus oculi fcō empl̄o ex eo cū careno et cū eis q̄ dicta ſūt. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Cōfert apatibus ani ⁊ teſticuloꝝ fcō empl̄o ex eo cū careno et cum eis q̄ dicta ſunt decocto cum vino.

De myrto capitulum. ccccl vij.

Myrtus qd̄ eſt. Nota eſt. Et i ipſa eſt amaritudo cū pōticitate et dulcedine et fr̄itate ꝑpt̄ pōticitatē ſuā et ipſius būchū ē fortius et fiūt ex eo trociſci cū ſirupo ſtiptico. Et i ipa qd̄ē eſt ſubā terrea ⁊ ſubā ſubtilis pauca: et ipſiꝰ q̄dē būchuꝫ ē qddā ſup v̇gultū eius in colore v̇gulti eius hn̄s formā plāte vel vole manus et figurā eius. Et in oleo ipſius ſūt oia iuuamēta q̄ dicunt̄.

Electio. ¶ Fortior q̄ ad nigredinē declinat et ꝓpe rotunda hn̄s folia et p̄cipue mōtana ex ea tota.

Et flos eius melior eſt albus et ſuccus fructus eiꝰ ē melior: ⁊ eius qd̄ē ſuccus qū veteraſcit debilitat̄ ⁊ fit cortex: ī ōcꝫ oꝫ vt ex eo trociſci fiāt. ¶ Nā. ¶ In ipſa eſt cal̄itas ſubtilis et magis dn̄ans ī ipſa eſt fr̄itas et eius qd̄ē ſtipticitas eſt maior fr̄itate eiꝰ. Et vr̄ ꝙ eiꝰ fr̄itas ſit ī p° et ſiccitas ipſiꝰ ī t̄mio ſi

Opationes ⁊ ꝓprietates: ¶ Retinet solutionez et
sudorẽ et omnẽ fluxũ sanguis ⁊ omnẽ cursũ ad mẽ
brũ et quando cũ eo fit fricatio in balneo conforta
tur corpus et desiccantur humiditates que sũt sub
cute: ⁊ embroce quidẽ decoctionis eius qũ sup ossa
effundunt̃ veloci⁹ fit ipsoꝝ restauratio et qđ ex ea
adustũ est loco tutie ponit̃ ad hoc vt bonus fiat o-
dor corporis et confert omni fluxui sanguis linitũ
et loco empl̃i suppositũ et bibitũ et sil̃r eius rob ⁊
rob fructus et eius cõtractio fortior est infr̃atione
eius. Et ipsius quidẽ nutrimentũ est paruũ: et in si
rupis quidẽ non est qui cõstringat dolores pulmo
nis et tussiz preter sirupũ eius. ¶ Decoratio. ¶
Eius oleũ et succus et decoctio ipsius confortãt ra
dices capilloꝝ ⁊ ꝓhibent casum ⁊ prolõgant eos ⁊
denigrant et ꝓprie ipsius semiã. Et decoctio seĩuz
eius in butyro ꝓhibet sudorẽ et rectificat rasuram
venaꝝ et folia eius sicca ꝓhibent fetorẽ ascellaruz
et ipsius cinis loco tutie ponitur et confert panno
ãpata et bothor ¶ Sedat ãpata calida et herisipi
laz et formicã et bothor et vlcera et qđ est sup ã-
bas volas et adustionẽ ignis cũ oleo et vino p⁹ ipi
us cõmistionẽ cũ eis et sil̃r eius oleũ et vnguentuz
factuz ex ipsius oleo et confert ipsius succus qũ ꝓij
citur super panariciũ et sil̃r ceratũ ex eo. Et qũ de
coquitur etiã eius fructus cũ vino et fit ex eo em-
plastrũ sanat vlcera que sunt ĩ ambabus volis ma
nuũ et in vtrisqȝ pedibus et adustionẽ ignis et pro
hibet eos a vesicatione et sil̃r eius cinis cũ cerato.
Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Emplastrũ factũ ex fructibus
eius decoctis cũ vino est cõueniens mollificationi
iuncturaꝝ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Retinet fluxum
sanguis ex naribus et abstergit furfures et exiccat
vlcera capitis ⁊ vlcera auris et ipsius pus qũ ex ip
sius aq̃ in ipsaz distillat̃ et cõfert ipsius sirup⁹ mol
lificationi gingiue et eius folia qũ in vino decoqun
tur et fit inde emplastrũ sedant soda vehementer
Mẽbra oculi. ¶ Sedat ophthalmiã et exitũ ⁊ qũ
coq̃t̃ cũ ordeo sanat eoꝝ ãpata et ipsi⁹ cinis ĩgredr̃
in medicĩs vngule. ¶ Mẽbra anhelitus et pect.
Confortat cor et aufert tremorẽ cordis et confert
fructus ipsius tussi ꝓpt̃ dl̃cedinẽ suã ⁊ retiet vẽtrẽ
utentis eo si est solutus sua stipticitate et ꝯfert fru
ctus ipsius sputo sanguinis et etiã ipsius rob sil̃r
Mẽbra nutrimenti. ¶ Confortat stõuz ꝓpe rob
eius et semiã prohibent cursum superfluitatuz ad
stõuz. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Succus fructuũ
eius est prouocatiuus et ipsemet cõfert ardori uri
ne et vesice et est bonũ in prohibendo ꝓuocationẽ
menstruoꝝ. Et eius aqua stringit naturã et retinet
solutionẽ cholericã et mel̃icã linita. Et ipsa cũ oleo
sisamino exprimit phl̃a et cũ solutione emittit ipz
Et decoctio fructuũ eius confert fluxui humidita-
tũ mr̃icis et confert emplastro inde facto hemorro
idibus et confert ãpati testiculi et eius decoctio con
fert exitui ani et mr̃icis. ¶ Uenẽa. ¶ Cõfert mor
sui rutele et similiter fructus eius qũ potatur cum
vino et similiter puncture scorpionis.

De melongena capitulum. cccclviij.

Melongena quid est. Nota est. ¶ Electio
Que ex eã est antiqua est mala. Et ei⁹ na
tura est sicut frixi eius: recẽs vero est sa
nior. Natura. ¶ Secundũ filiũ mesaugue ẽ fr̃a
verũtñ verum est ꝙ virtus in ipsa dominans est
caliditas et siccitas in secundo propter amaritudinẽ
⁊ acuitatem ipsius. ¶ Operationes et proprieta-
tes. ¶ Generat melancholiam et generat oppilati
ones. ¶ Decoratio. ¶ Corrumpit colorem ⁊ de
nigrat superficiem corporis et citrinat colorem. ⁊
que ex melongenis sunt parue comedantur excor-
ticate et ipse quidem faciunt possidere pannum.
Apostemata ⁊ bothor. ¶ Generat cancros et duri
tiem et lepram. ¶ Membra capitis. ¶ Gene-
rat soda ⁊ oppilationes ⁊ facit multiplicare tristiti
am in eis. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Generat
oppilationes epatis ⁊ splenis nisi illa que cocta est ĩ
aceto: ipsa ei apit oppilatões epĩs fortasse. ¶ Mẽ
bra expl̃sõis. ¶ Generat hemorroidas: verunta
men si ex capitibus eius in vmbra siccis et contri
tis fiat epithima confert hemorroidibus. Et melõ
gena quidem non habet proportionem ad stringẽ
dum aut soluendum: veruntamen qum coquitur
in oleo soluit ⁊ in aceto stringit.

De mace capitulum. cccclix.

Macis quid est. Est similis folijs composi-
tis venosis siccis declinans ad rubedinez
et citrinitatem sicut cortex et ligna et fo-
lia mordicans linguam sicut cubebe. Filius mesau
gue est cortex nucis muschate.

De musaiaba capitulum. cccclx.

Musaiaba quid est. Est similis virtuti ne-
remisk sed est subtilior eo. ¶ Natura.
Inquit Paulus est equalis. Et dixer̃t alij
est calida ⁊ sicca in secundo. Et non est dubitatio q̃
dem in caliditate ⁊ siccitate ipsius. ¶ Operationes
et proprietates: ¶ Resoluit inflationem ⁊ in ipsa
est stipticitas. ¶ Apostemata et bothor. ¶ Resol
uit durities grossas qum ponuntur in cerato. ¶
Decoratio. ¶ Oris odorem bonũ efficit. ¶ Mẽ
bra capitis. ¶ Ex eo cum oleo violaceo fit caput-
purgium ad soda frigidam ex ventositatibus gros
sis in capite ⁊ ad emigraneam ¶ Membra nutri
menti. ¶ Confortat epar ⁊ stomachum ¶ Mẽ-
bra expulsionis. ¶ Constringit iliacam et confert
dysenterie ⁊ est bona matrici.

De myrobalanis capitulum cccclxi.

Myrobalani quid est. Eoꝝ alij sunt citrini ĩ
maturi: ⁊ alij sunt nigri indi et sunt illi q̃
vltimi sunt in maturitate ⁊ sunt pinguio
res et alij sunt kebuli q̃ sunt maiores oiuz: ⁊ alij sũt
sinij q̃ sunt minuti et leuiores. ¶ Electio. ¶ Me
liores sunt citri vehemẽtis citrĩtatis ⁊ declines ad
viriditatẽ ꝗues grossi duri: kebuli aũt sunt melio
res q̃ sunt grossiores et ꝗuiores ⁊ submergunt̃ in a
q̃ et sunt declines ad rubedinẽ. Et sinij meliores sũt
illi q̃ rostꝝ hñt ¶ Nã ¶ Dr̃ ꝙ citrĩ caliores sũt ni
gris ⁊: dr̃ ꝙ ĩdi sunt mioris frigiditatis ꝙ̃ kebuli.
Et omnes quidem sunt frigidi in primo sicci in se-
cundo ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Omnes
extinguũt choleram ⁊ conferunt ei. ¶ Decoratio
Nigri clarificant colorez. ¶ Apostemata ⁊ bothor
Myrobalani omnes conferunt lepre ¶ Mẽbra
capitis. ¶ Kebuli conferunt sensibus et seruatiõi
et rationi et conferunt etiam soda. ¶ Membra
oculi. ¶ Citrini valent oculo mollificato et ꝯfer̃t
materiebus que currunt facto ex eis alcofol.

Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Conferunt tremori
cordis et triſtitie ex amore bibiti. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Conferunt dolori ſplenis et confe-
runt nutrimenti inſtr̃is omnibus ꝓprie ambo ni-
gri. Ambo enĩ confortant ſtomachũ et proprie nu
triti et digerunt cibum ⁊ confortant ſtomachũ tota
liter preparando ipſum et nutriendo et exiccãdo.
Et citrini quidem optime preparant ſtomachuꝫ et
ſimiliter nigri. Et ſinĝ ſunt debiles in eo ꝙ agũt ⁊
kebuli. Et in kebulis quidẽ eſt vis faciendi nauſe
am ⁊ kebuli conferunt hydropiſi. ¶ Membra ex
pulſionis. ¶ Kebuli et indi frixi cũ oleo ſtringunt
⁊ citrini ſoluunt cholerã ⁊ parũ phlegmatis. Et ni
gri ſoluunt melancholiã et conferunt hemorroidi
bus et kebuli ſoluunt melancholiã et phlegma. Et
dicitur ꝙ kebuli conferunt colice: kebuloꝝ autem
potio ad ſoluendũ infuſoꝝ ſit a. v. ʒ. vſqꝫ ad. ʒ.
xi. et non infuſoꝝ vſqꝫ ad. ʒ. ĳ. et dico ꝙ ſit vſqꝫ
ad plus. De citrinis vero qñ ſumitur in potu vſ
qꝫ ad. x. ⁊ plus tritis et infuſis in aqua. ¶ Febres
Conferunt kebuli febribus antiquis.

De muſcho capitulum. cccclxĳ.

Muſchum quid eſt. Fluuiale eſt aqueũ ter
reũ ⁊ marinũ eſt vehementioris ſtiptici-
tatis ſed muſchũ petroſũ eſt furfur lapi-
dũ et nos iam diximus. ¶ Natura. ¶ Eſt frigidũ
Operationes ⁊ proprietates. ¶ Retinet ſanguinẽ
in omni loco linitũ ⁊ marinũ vehementius. ¶ A-
poſtemata ⁊ bothor. ¶ Ponitur ſuper apãta cali-
da et heriſipilã et formicaꝫ ⁊ ſilr̃ qđ eſt vt lentes
muſchũ cũ ſauich. ¶ Inſtrumenta iuncturaꝝ. ¶
Super podagrã calidã ⁊ dolores iũcturaꝝ calidos
valet et qñ ſeruet in oleo antiquo lenit neruos.
Mẽbra expulſionis. ¶ Fit ex eo emplaſtꝝ ramici
inteſtinoꝝ ⁊ detumeſcere facit eã ⁊ glutinat.

De mandragora capitulum. cccclxiĳ.

Mandragora quid eſt. Nota eſt et nos iã ꝑ
ſcrutati fuimus eius narrationẽ in capitu
lo de iabro. ¶ Natura. ¶ Secundũ me
eſt frigida vſqꝫ ad tertiũ et humida.

De muſcho capitulum. cccclxiiĳ.

Muſchus quid eſt. Muſchus eſt follicul⁹
animalis ſicut gazel ipſe niſi qr habet du
os dentes albos flexos ad interiora ſicut
duo cornua. ¶ Electio. ¶ Melior eſt ſm̃ ſuã mi
nerã ãtebiũ et ðr̃ imo aſciltie: deinde iurgiũ: dein
de indus marinus et ex parte paſtus ꝙ paſcit vtrũ
qꝫ been ⁊ ſpicam deinde almaru. Et melior ex par
te coloris et odoris eſt pomalis citrinus. ¶ Natu
ra. ¶ Eſt calidus et ſiccus in ſecundo. et qđ ex eo
ſiccum eſt apud quoſdam eſt maius. ¶ Operatõẽs
⁊ proprietates. ¶ Eſt ſubtilis confortatiu⁹. ¶ De
coratio. ¶ Vaporat qñ ponĩ in cibo. ¶ Mẽbra
capitis. ¶ Qñ fit caputpurgiũ ex muſcho cũ croco
⁊ pauca canfora confert ſoda fr̃e ⁊ ſolus etiã ꝓpt̃ il
lud qđ in ipſo eſt de reſolutõe ⁊ virtute ⁊ ipſe cõ
fortat cerebrũ tẽpatũ. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Cõfor
tat oculũ ⁊ exiccat hũiditatẽ eius ⁊ abſtergit albu-
ginẽ ſubtilẽ. ¶ Mẽbra anhelitus et pectoris. ¶
Confortat cor ⁊ ſanat tremorẽ cordis ⁊ melancho
liã ex ſollicitudine. ¶ Venena. ¶ Eſt tyriaca ve
nenorum et proprie napelli.

De maſtice capitulum. cccclxv.

Maſtix quid eſt. Alius eſt romanus alb⁹ et
ali⁹ eſt nabathi ad nigredinẽ declinans. ⁊
arbor quidẽ eius eſt compoſita ex aquei-
tate pauca et terr̃itate plurima ⁊ eſt ſubtilior ⁊ ma
gis iuuans q̃ olibanũ. ¶ Electio. ¶ Melior eſt
ille qui eſt albus magnus mundus. Et eius rectifi
catio eſt reſolutio ipſius et dimiſſio in aceto per a-
liquot dies deinde exiccatur. ¶ Natura. ¶ Cali-
dus eſt ⁊ ſiccus in ſecundo ⁊ eſt minoris calefactio
nis et exiccationis q̃ olibanũ: ⁊ in arbore quidem
eius non eſt infrigidatio et calefactio vehemens et
in ipſo eſt calefactio maior q̃ ea que ẽ ĩ arbore ei⁹
Operationes et proprietates. ¶ Eſt ſtipticus reſo
lutiuus et omnes partes eius ⁊ arboris ſue ſunt ſti
ptice. Et eius quidẽ cõpoſitio eſt ex ſubſtantia aq̃a
tepida ⁊ ſubſtantia terrea. Et radices eius et corti-
ces radicũ eius ponunĩ loco acatie et henfiſtides et
loca eius ⁊ ſilr̃ ſuccus folioꝝ eius. Et ex fructu q̇-
dẽ eius fit oleũ vehementis ſtipticitatis. Gal. aũt
videtur videre in omnibus partibus eius cũ ſtip-
ticitate lẽificationẽ ⁊ ſilr̃ ſũt olera ei⁹. Nabathi ue
ro qui trahit ad nigr̃dinẽ ſtipticitas eſt mĩor et exic
catio eſt maior et eſt magis conueniens in eo ꝙ ne
ceſſe eſt reſolui fortiter. Et totũ qđ ĩ ipſo eſt de ſti
pticitate et leniſicatione ⁊ exiccatione eſt ſine impe
dimento ⁊ eſt ſubtile valde ⁊ liquefacit ꝓpt̃ ſuam
ſubtiliationẽ ⁊ lenificationẽ ⁊ caliditatẽ ſuã ſubtilẽ
phl̃a ⁊ eſt cuꝫ hoc minoris acutatis ⁊ ſpiſſitudis q̃
relique gũme. ¶ Decoratio. ¶ Ponitur in denti
fricĳs ⁊ in gomaris et facit poſſidere pulchritudinẽ
Apãta ⁊ bothor. ¶ Confert ꝓpter illud qđ in ip̃o
eſt de ſtipticitate ⁊ lenificatione apoſtematibus vi
ſceꝝ. Et nigrum nabathi ẽ conuenientius duritie-
bus intrinſecis et nigruꝫ confert apoſtematib⁹ for
micalibus. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Prohibꝫ ſuc
cus eius ⁊ decoctio foliorũ ipſius ambulatiua ⁊ ole
um arboris huius confert ſcabiei ita ꝙ ſcabiei pecu
dum et canum. Et effunditur decoctio foliorum et
ſuccus ſuper vlcera et generat carnem et ſimiliter
ſuper oſſa fracta ⁊ reſtaurat. ¶ Membra capitis.
Maſticatio ipſi⁹ extrahit phlegma ex capite ⁊ mũ
dificat ipſum ⁊ ſimiliter collutio oris ex eo facta ꝯ
firmat gingiuas. ¶ Membra oculi. ¶ Adherent
eo pili inuerſati. ¶ Membra anhelitus et pecto-
ris. ¶ Confert tuſſi et ſputo ſanguinis et proprie
decoctio radicis eius ⁊ corticis eius. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Confortat ſtomachum et epar et a
perit appetitum et ſtomachum efficit bonuꝫ ⁊ mo
uet eructuationem ⁊ liquefacit phlegma eius ⁊ con
fert apoſtematibus ſtomachi et epatis ſtatim. ¶
Membra expulſionis. ¶ Confortat epar et inte
ſtina ⁊ et confert apoſtematibus eorum et decoctõ
radicis eius et corticis ipſius confert fluxui ſangui-
nis per inferiora et dyſenterie et raſure. Et ſimili
ter ipſa folia fluxui ſanguinis matricis et omnibus
doloribus matricis et curſui humiditatis eaꝝ ma-
lo et augmento matricis et ani et ſimiliter oleum
arboris eius et ſeminis eius prouocat menſtrua.

De mu capitulum. cccc. lxiij.

M u qd est. Est frusta diuerse figure in colore agarici ꝛ hȝ puluerē trahens ad stipticitatē ꝛ amaritudinē ꝛ est boni odoris pungēs linguā ꝛ est radix plante: nō eñi admistrat̄ de eo nisi radix eiꝰ ꝛ multiplicat̄ in terra megdūs ELectio. ¶ Meliꝰ est illud qđ est albū magnuȝ mundū. Et ipsius q̇dē rcificatio est resolō ipsiꝰ et dimissio eius in aceto p aliquot dies deiñ exiccatio ipsius. ¶ Natura. ¶ Est calȝ ꝛ siccū in tertio et i ipso est huitas extranea nō matura inflatiua. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est subtile abstersiuū apitiuū silr̄ spice in v̓tute: veꝝ ipȝ est fortioris calefactōis ꝛ stipticitatis. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Confert bibitū ꝛ linitū doloribꝰ iuncturaꝝ. ¶ Membra capitis. ¶ Facit soda plimꝰ vsus eiꝰ ꝛ illud ꝓpt̄ supfluitatē huitatis eiꝰ cōgelate in ipso. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Cōfert difficultati vrine bibitū ꝛ more empli suppositū: ꝛ silr̄ doloribꝰ vesice ꝛ ꝯstrictōi supfluitatū in ea ꝛ ꝓuocat mēstrua ꝛ cōfert doloribꝰ mr̄icū ita ꝙ encatisima in aq̄ eiꝰ ꝛ cōfert dolori pūgitio vētris ꝛ rugitui ꝛ inflationi.

De mezerion capitulum. cccc. lxiiij.

M ezerion q̇d est. Est lacticiniū magnū qđ est duoꝝ mōꝝ: vnū eoꝝ est magna hñs folia subtilia: ꝛ alteruȝ est pua hñs folia spissa ꝛ hoc est deteriꝰ amboꝝ. Et qđ nigꝝ est est ꝑnitiosuȝ. ¶ ELectio. ¶ Melius mezeriō est in quo sunt folia plima ꝛ silia folijs oliue ꝛ subtiliora Qđ v̓o folia pua hȝ q̄ sunt crispa est malū: sȝ qñq; malitia almezerion frangit̄ cū resolōne. ¶ Natura. ¶ Est calȝ ꝛ siccū in q̄rto. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est acutū mūdificatiuū excoriatiuū ꝛ eiꝰ acrimonia est vehemēs. ¶ Decoratio. ¶ Oñs spēs admistrant̄ ad morpheā ꝛ ad albaras ꝛ ad lentigines linite exteriꝰ ꝛ qñȝ admiscet̄ ei sulfur i ip̄o Vulnera ꝛ vlcera. ¶ Oēs spēs eiꝰ admistrant̄ ad ipetiginē ꝛ vlcera sordida cū melle ꝛ eradicat̄ cortices ꝓpt̄ illud qđ est in eis de subā resolutiua corrosiua ꝛ silr̄ exiccat̄ scabiē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Coluit̄ os cū decoctōe eiꝰ ꝛ ꝓprie decoctiōe nigri ꝛ sedat̄ dolor dētis. Et qñȝ aliq̇d eis adheret cū pipe ꝛ frusto faui sup dentē corrosuȝ ꝓpt̄ dolorē. Mēbra nutrimēti. ¶ Nocet epati valde. ¶ Mēbra expul. ¶ Soluēdo educit aq̄ꝫ ꝛ ꝓprie qđ accipit̄ hūidū hora sui floris. Eiꝰ autē acuitas frangit̄ si infundat̄ in aceto deiñ exiccet̄. Et ex eo q̇dē infuso in potu sumit̄ sex aur̄. decocto i lb. ꝛ. 5. aq̄ donec de ea r̄maneat medietas ꝛ q̄rta ꝛ bibr̄ ꝛ solōe educit lūbricos ꝛ ascarides ꝛ ꝓprie acsunesi ꝛ i decoctōe calamēti mōtani. Et qñȝ sumūt. ʒ. xxij. de eo ꝛ posite in duobꝰ vrceis vini dimittunt̄ sic duobꝰ mēsibꝰ deiñ colant̄ ꝛ pꝰ dimittunt̄ duobꝰ mēsibꝰ deiñ dant̄ in potu ad hydropisim ꝛ ad purgationē mulierū q̄ peperūt ꝛ cōferūt. Et eiꝰ decoctio cōfert difficultati vrine vehemēti. Et dixerunt ꝙ ipȝ etiā solōne educit melꝰaȝ ꝛ hūores phl̄aticos et ꝓprie qñ miscet̄ cū duplo apsinthij q̄tū ipȝ est. Et q̇dā eoꝝ sunt q̇ assumūt de eo aur̄. cū duplo ipsius de apsinthio cōfecto cū melle decocto ꝛ faciūt ex eo collyria. et oȝ q̇dē ut si sit ad soluen̄ aq̄ꝫ citrinā ad misceant̄ ei alia solutia q̄ ipsā soluūt. Et si q̄rit̄ vt eo soluat̄ melꝰa fiat ex eo silr̄ ꝛ misceat̄ ei qđ soluat melꝰaȝ. ¶ Venena. ¶ Mēzeriō bibr̄ cū vīo ad morsum v̓miū venenosoꝝ ꝛ est ꝓprie nigꝝ uenenū mortifeꝝ. Et qñ miscet̄ cū saiic ꝛ cōiungitur cū aq̄ ꝛ oleo interficit mures ꝛ canes ꝛ porcos. Et qđ de eo interficit hoīes est pondus. ʒ. ij. interficit eñi cum turbatione ꝛ vōitu ꝛ solutione.

De maru capitulum. cccc. lxv.

M aru q̇d est. Dicūt indi ꝙ est spēs pl̄es. Est eñi q̄dā spēs eiꝰ q̄ est boni odoris ꝛ ē marmacor ꝛ est cal̄ior ꝛ siccior. Et ē species alia q̄ est minoris odoris ꝛ dr̄ fumuse ꝛ est calida ꝛ lenis. Et 3ª spēs noiat̄ almaru albū q̄ est tpata ꝛ in ipsa est v̓tus lenificatiua. Et existio ꝙ illa i q̄ est v̓tus lenificatiua est lingua bouis. Et est alia spēs q̄ noiat̄ marumeꝰ ꝛ est calida ꝛ sicca subtiliatiua. Et est spēs q̄ noiat̄ mericebar ꝛ est fr̄a ꝭȝ ꝙ dicit narrator eiꝰ. ¶ Natura. ¶ Est calidū ꝛ siccuȝ in ꝭo deiñ diuersificat̄. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. Oñs spēs sunt rarificatiue subtiles resolutiue īflationū ꝛ phl̄atis apitiue oppilationū vbi sunt. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillat̄ cū aq̄ lactis in aurem dolorosā. Et merscebar q̇dē ꝯfert soda calide ꝛ reliq̄ spēs almaru cōferūt soda fr̄e: sȝ qđ de eo odoriꝭꝝ est facit soda ꝓprie qñ odorat̄ sup vinū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Resoluit phl̄a ex stō et confert dolori stōi ꝛ cōfortat ipȝ. ¶ Mēbra expl̄. Cōfortat intestina ꝛ semē eiꝰ qū frigit̄ cōfert rasure intestinoꝝ ꝛ dysenterie ꝛ si non frigitur solutione educit phlegma.

De marmacora capitulū. cccc. lxvi.

M armacora q̇d est. Nota est. Et flos q̇deȝ eiꝰ est cineritiꝰ ad duritiē declinās ꝛ boi odoris q̇ de eo ē arōaticꝰ. ¶ Nā. ¶ Inq̇t Dia. Almarmacora est calidior maiorana ꝛ fortior ꝛ est calida in tertio sicca in ꝭo. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiua sedatiua ventositatū apitiua oppilationū phl̄aticaꝝ vbi sunt. ¶ Mēbra capitis. ¶ Inebriat velociter qū ponitur in vino ꝛ facit soda odoratus eiꝰ vltīe: veꝝ r̄soluūt odoratus eiꝰ ꝛ multitudo ipsius ꝛ decliatio sup embrocā ipsius oēs vapores ꝛ soda fr̄os ꝛ ē silis sceha in iº. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stomachū ꝛ apit oppilatōes visceꝝ ꝛ exiccat huitateȝ stōi. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfortat intestia

De mugath capitulū. cccc. lxvij.

M ugath q̇d est. Dixerūt q̇dā ꝙ est venenati siluēris sȝ nō est cōueniēs hoc qđ dixerūt qm̄ semē eiꝰ est cōueniēs coitui et mouet ipȝ fortiter. ¶ Natura. ¶ Est calidū pueniens ad tertiū ꝛ hūidū in ꝭo. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est cōfortatiuū mēbroꝝ. ¶ Decoratio. Est ipinguatiuū. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert qū ex eo fit empl̄z torsōi ꝛ fracture ꝛ attritiōi lacertoꝝ ꝛ dislocatōi ꝛ cōfert podagre ꝛ spasmo ꝛ ē bonū tesabuch ꝛ duritiei iūcturaꝝ. ¶ Mēbra anhelitꝰ ꝛ pectoris. ¶ Lenificatiuū est duritieꝝ q̄ sunt in gutture ꝛ pulmōe. ¶ Mēbra expul. ¶ Mouet coitū ꝛ proprie semen eius.

De merdesenz capitulū. cccc. lxviij.

M erdesenz q̇d est. Merdesenz est plumbū adustū ꝛ qñȝ fit absq; plūbo ꝛ pueitur ad summū rcificatōis ipsius: aut qr decoquit̄ in aceto: aut vino puro deiñ adurit̄ vice vna

aut duab⁹: aut aduriẗ sup prūas ⁊ auferẗ ab eo qꝺ sup ipꝫ eleuaẗ: aut decoquiẗ cū aq̄ ⁊ frumēto ⁊ cuꝫ ordeo donec findaẗ et remoueniẗ ab eo frumentuꝫ ⁊ illa aq̄ decoquiẗ cū aq̄ recēti donec purificeẗ deiñ submergiẗ ab illa aq̄. Fit h⁰ de eo multotiēs deiñ mundificaẗ cū sale multotiēs sicut scis ⁊ qñꝫ fit aliꝺ Nā. ¶ Inq̄t Gal. Decliue est ad exiccationē sꝫ est debilis calefactōis ⁊ infrīatōis. Apud alios vō ē decliue ad aliq̄ptulū frigoris. Et illud qꝺ est ablutuꝫ est ꝓculdubio frīm. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
Est cōstrictiuū ⁊ exiccatiuū ⁊ abstergit parūp cū stipticitate ⁊ glutinatōe ⁊ subtiliat grossuꝫ et stipticitas ⁊ abstersio ipsius sunt pue. Et ipꝫ q̇dē est mā emploꝝ. Aggregat eni medicinas ⁊ frāgit supfluitatē resol'ois et corrosōis ⁊ stipticitatis etiā ¶ Decoratio. ¶ Efficit odorē corporis bonū et ascellaꝝ et ꝓhibet rasurā coxaꝝ et abstergit pannū et cicatrices nigras et sanguinē mortuū et ꝓprie illud qꝺ est ablutū et delet vestigia variolaꝝ et ꝓhibet sudorē. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Creat carnē in vlcerib⁹ p accñs. Sed Gal. est ex eis q̇ dicūt ꝙ ipsuꝫ nō mūdificat et nō sordidat et nō generat et nō cōtrahit sꝫ est mā emploꝝ et cōfert rasure intestinoꝝ et rasure almagabin et coxaꝝ. ¶ Mēbra oculi Illud qꝺ est albū ablutū poniẗ in alcofol et abstergit oculū. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Si bibaẗ ꝓhibet vrinā. Et multotiēs q̇dē in regiōe nr̄a daẗ ipꝫ in potu ꝓpẗ fluxū vētris et vlcera intestinoꝝ ⁊ qñꝫ ꝓiciūt ipꝫ in vasis aq̄ et minuiẗ ei⁹ nocumētuꝫ Uenena. ¶ Est ꝑnitiosum retinēs vrinā et inflat ventrē et duo emūctoria et cōstringit linguā et ꝑfocat et stringit anhelitum.

De mescatramescir capitulū. cccclxviij.

M Escatramescir q̇d est. Stipites similes alscehescebrā sicco ex quo nō assumiẗ ī ꝑncipio cibi sapor plīm⁹ nꝫ odor deiñ succedūt amaritu⁰ et acuitas. Et qñ pascūt ipꝫ pecudes facit emulgere sanguinē et excusat a calamēto imo est eo forti⁹ plīmū. Et est duaꝝ spēꝝ q̄ꝝ una ē mescatramesar: veꝝ et altera est mēdosū falsuꝫ et est ei sil'e: veꝝ hꝫ dispōes debiliores dispōib⁹ illius.
Nā. ¶ Est calidū et siccū ad tertium ꝑueniēs.
Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Ipꝫ extrahit hūiditates viscosas ex pectore ⁊ pulmōe. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Sirup⁹ ei⁹ cōfert cōturbatōi et nausee. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Prouocat menstrua fortiter et vrinā ita ꝙ facit mingere sanguinē ⁊ extrahit fetū bibitū ⁊ suffumigatū et suppositū ⁊ eius sirupus ꝓuocat sanguinē partus.

De mum capitulū. cccclxix.

M Um q̇d est. Mū puꝝ est pietes domorū apū in q̇b⁹ faciūt oua ⁊ pullos ⁊ aduēit in cis mel. Et mū q̇dē nigꝝ est sordes fenestraꝝ forinsecaꝝ. ¶ Nā. ¶ Est eq̄le ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est lenitiuū ⁊ replet vlcera sorditie ⁊ hūectat p accñs qm̄ cōglutiat ⁊ oppilat poros et est mā emploꝝ infrīantiū ⁊ calefacientiū omniū et nō est dubitatio qm̄ in eo fit maturatio pus ⁊ aliq̄ptulū resol'onis ex multitudie resol'onis mellis. Et ī mū q̇dē nigro qꝺ est sordes fenestraꝝ forinsec⁹ est attractio vehemēs ex ꝓfundo. Attrahit enī astellas q̄ carni infixe sunt ⁊ spinas: ⁊ ī ipso sunt subtilitas ⁊ mūdificatio pauca et lenitas vltiā apata ⁊ bothor. ¶ Lenit duritiē apatū. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Lenit escaras ⁊ īplet vlcera sorditie ⁊ nigꝝ extrahit surculos ⁊ spinas. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Lenit neruos. ¶ Mēbra capitis.
Mū nigꝝ sui odoris fortitudine facit sternutationē. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asꝑitati pectoris linitū ⁊ deglutitū ꝓprie ⁊ qñꝫ cōcutiẗ cū oleo violaceo ⁊ ꝓhibet lac coagulari in māmillis ablactantiū. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Bibunẗ de eo. x. rosetin in q̇busdā sorbitōib⁹ de milio ⁊ rizi ad vlcera intestinoꝝ. ¶ Uenena. ¶ Diciẗ ꝙ ipꝫ extrahit venena ⁊ poniẗ sup vulnera sagittaꝝ venenosaꝝ linita ⁊ non nocent.

De magnete capitulum. cccc.lxx.

M Agnetes q̇d est. Est lapis q̇ attrahit ferꝝ qū ergo aduriẗ fit hematites ⁊ v̇t⁹ ei⁹ est sicut v̇tus illi⁹. ¶ Electio. ¶ Melior ē niger bibitus rubedine purus ī quo nō est ꝑmistō Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est abstersiuus mūdificatiuus. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Daẗ in potu ad bibitionē limature ferri qū retineẗ ī ventre scoria ferri. Ipsa enī extrahit ipsaꝫ ⁊ associaẗ ei apud exitū. Et dr̄ ꝙ qñ in potu sumunẗ ex eo tres anuluset cū mellicrato educit sol'one hūorē grossū malū.

De marchasita capitulū. cccclxxi.

M Archasita q̇d est. Est plīuꝫ spēꝝ: alia enī est aurea ⁊ alia argentea et alia herea ⁊ alia ferrea. Et oīs spēs sil'aẗ subē cui cōpaẗ in colore suo. ⁊ ꝑse q̇dē noīant eā lapidē adestenni i. lapidē lumīs ꝓpẗ iuuamētū qꝺ visui affert. ¶ Nā. ¶ Cal'a est in ꝑo sicca in 3°. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ In ipsa est constrictio et calefactio et maturatio et resol'o et abstersio et est v̇tus ei⁹ fortis. veꝝtñ dū eius cōtritio nō bñ fit nō appꝫ eius iuuamētū. ¶ Decoratio. Cōfert qñ liniẗ cū aceto sup morphea et baras et lētigines et resoluit humiditates cōtentas sub cute ⁊ subtiliat capillos et crispat eos. ¶ Apata et bothor. ¶ Qñ ꝑmiscetur cuꝫ gūma pini confert apatib⁹ duris et resoluit ea et poniẗ in empl'is resolutīs ꝓpẗ illud qꝺ in ipsa ē de resol'one et maturatōe. ¶ Uulnera et vlcera. Cū gūma pini cōsolidat vlcera et eradicat carnē augmētatā. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Resoluit qꝺ aggregaẗ in ꝑtib⁹ lacerti de mā sil'i saniei. ¶ Membra capitis. ¶ Dr̄ ꝙ si suspendaẗ sup collū infātis nō timebit. ¶ Mēbra oculi. ¶ Abstergit oculuꝫ et cōfortat ipꝫ adusta et non adusta.

De magnesia capitulū. cccclxxij.

M Agnesia q̇d est. Est in dispositionib⁹ marchasite et est melior ea.

De maiorana capitulū. cccclxxiij.

M Aiorana. ¶ Nā. Est cal'a et sicca in tertio. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiua apitiua cū fortitudine ⁊ v̇tus olei eius est calefctiua subtiliatiua acuta ¶ Decoratio. ¶ Aq̄ eius poniẗ in vētosis et poniẗ super mēbꝝ p⁹ expletionē ventosatōis. ꝓhibet enī albedinē q̄ accit a carasatōib⁹ p⁹ vētosationē. Et quod ex ea siccū est liniẗ cū melle sup nigredineꝫ sanguis et viriditatē eius et ꝓprie sub oculo. ¶ Apata et bothor. ¶ Est epithima sup apata phl'atica ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Poniẗ in ceratis ⁊ liniẗ sup torsōeꝫ neruoꝝ ⁊ cōfert dolori et inguinuꝫ et sil'r

cũ melle ad laxitudinē. Et oleũ eius etiā est medi
camē palysis declinātis collũ ad posteriora et reliq̃
paralysi. ¶ Mēbra capitis. ¶ Aperit oppilatiões
cerebri et cōfert emigranee et soda ⁊ huitati et so
da melice et ventositatibus grossis et dolori auris
embrocata et distillata ⁊ ponit̃ in ipsa cottũ infusuz
in oleo maiorane et cōfert oppilatōi ei⁹. ¶ Mē-
bra nutrimēti. ¶ Cōfert ꝺcoctio ei⁹ initio hydro
pisis. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Cōfert decoctio e
ius difficultati vrine ⁊ dolori ventris pũgitiuo et
oleũ eius calefacit ⁊ subtiliat et cōfert coarctationi
mr̃icis deducēti ad ꝓuocationē ipsius. ¶ Venena.
Ex ea cũ aceto fit empl̃z ad puncturā scorpionis.

De mumia capitulũ. cccclxxiiij.

Mumia q̇d est. Ipsa ē in v̇tute picis ⁊ aspal
ti cōmistoꝝ ⁊ naturis vtrorũq;. verũtñ
est vltima ⁊ amplũ est ei⁹ iuuamētũ. ¶
Nã est cal̃a in ſo. ¶ Opatões et ꝓprietates. Est
subtilis et resolutiua. ¶ Apata et bothor. ¶ Cō
fert apātib⁹ phl̃aticis. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Est
bona dolorib⁹ desiccatōis ⁊ fracture ⁊ casus et ꝑ
cussōis et paralysi et torture bibita et cũ cōpssōe in
uncta. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert emigñee ⁊ so
da fr̃e et epilepsie et v̇tigi et fit caputpurgiũ ex ea
ſm q̃titatē vni⁹ g̃ni cũ aq̃ maiorane et in aurē po
nit̃ dolorosaz vnũ granũ cũ sambacino et ad fluxũ
saniei ex aure pōit̃ de ea q̃tũ est vnũ g̃nũ ordei cũ
oleo rosaceo et aq̃ agreste cũ licinio. ⁊ ad g̃uitatez
lingue kirat vnũ cũ decoctōe origani persici. et ad
galeatā passionē ⁊ ad sodā antiq̃ g̃nũ vnũ cuz g̃no
vno castorei cũ oleo de ben fcō caputpurgio. ¶
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Prohibet sputũ
sanguis ex pulmōe. Sitq; q̃d de eo in potu sumit̃
q̃tũ sunt tria g̃na ordei in vino cōi. Et'iā q̇dē exp
ta est kirat ad ꝓuocatiões cũ oxymelle. Et ad dolo
rē gutturis kirat cũ rob de moris aut de decoctiōe
lenticule. Et ad tussim tasugi cũ aq̃ iuinbaꝝ ⁊ aqua
ordei et sebesten trib⁹ dieb⁹ cōtinuis qũ est ieiu-
nus. Et ad tremorē cordis kirat, cũ aq̃ cymini et a
meos et carui. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Et
ad debilitatem stomachi kerates cum aqua cymi ⁊
ameos ⁊ carui. Et sir̃r ad nauseā phl̃aticā ⁊ ad casũ
super pectus et stōuz ⁊ epar kirat cũ duob⁹ danich
de luto armeno et danic uno croci in aq̃ solatri aut
casie fistule. Et ad singultũ g̃nũ vnũ cũ decoctione
seis apij. Et ad dolorē splenis kirat cũ aq̃ zuccari.
Mēbra expulsōis. ¶ Est bona ad vlcera q̃ sunt i
foraie v̇ge et vesica et bibit̃ de ea q̃titas kirat cuz
lacte et si aliq̇d de ea misceat̃ cũ farina et supponit̃
cōfert paucitati tollerantie ad retentionē vrine.
Venena. ¶ Et ad venena duo g̃na cũ decoctione
hasce et alaniuden. et ad scorpionē kirat cuz vino
puro et ad puncturā ei⁹ kirat cũ butyro vaccino.

De myrrha capitulũ. cccclxxv.

Myrrha q̇d est. Est gũma currēs super ar-
borē in iameni q̃ dimittit̃ donec congelet̃
deiñ colligit̃ sicut galbanũ et oppoponacũ
in terra nr̃a. Et ei⁹ q̇dē alia est pura et alia est ad-
ulterata. ¶ Electō. ¶ Melior ē illa q̃ ad albedi
nē declinat et rubedinē nō cōmista ligno et cui⁹ ar
bor ē bōi odoris. Qñz v̇o adult̃at̃ cũ quodā lactici
nio pnitioso ⁊ fit ipa pnitiosa. Et h° q̇dē lacticiniũ
noiat̃ alferisi⁹ ⁊ ē arbor pnitiosa. ¶ Nã. ¶ Ē cal̃a
et sicca in ſo. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Est a-
peritiua resolutiua ventositatũ et in ipsa sunt sti-
pticitas et adherentia et lenificatio et ei⁹ fumus est
cōueniens ei cui ipsa cōuenit sz est vehementioris
exiccatōis et est subtilis absq; mordicatōe et est in
homogeneositate fumi olibani et ponit̃ in medicis
magnis ꝓpt̃ multitudinē sui iuuamēti et ꝓhibz pu
trefactionē ita q̃ ipsa retinet mortuũ et ꝯſuat ipm
ab alteratōe et fetor̃ ⁊ extrahit supfluitates crudas
Illa v̇o q̃ asportat̃ de clita est vehemētioris calefa
ctōis et maturatōis et lenificatōis. ¶ Decoratio.
Qñ miscet̃ cũ oleo myrtino ⁊ laudano iuuat ad cō
fortañ capillos et ad inspissañ eos et abstergit uesti
gia vlceꝝ et oris odorē bonũ efficit qñ in ipso reti
net̃ ⁊ remouet fetorē oris et illinit̃ permista cũ vi
no ⁊ aluie super ascellas et remouet fetorē eaꝝ et
pmista cũ melle ⁊ casia lig. illinit̃ super verucas.
Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apātib⁹ phl̃aticis. ¶
Vulnera et vlcera. ¶ Cōsolidat ⁊ cooperit ossa nu
da ⁊ admistrat̃ cũ aceto super ipetiginē et sanat vl
nera putrescā. ¶ Mēbra iuncturaꝝ. ¶ Ipsa per
mista cũ carne ostracoꝝ illinit̃ super cartilagines le
sas sicut est auris ⁊ reliq̃. ¶ Mēbra capitis. ¶ In
q̇t Hal. odor myrrhe sanis facit soda ne dũ patien
tib⁹ soda et ipsa est ex medicis ꝓprijs cũ mēithe et
opio et castoreo q̃ cōferũt cōtusōi auris et facit sco
tomiā et somnuz et coluit̃ ex ea os cũ vino ⁊ oleo
et cōfirat̃ dētes valde et cōfortat eos et ꝓhibz cor
rosionē eoꝝ et cōstringit eos et remouet huitatez
eoꝝ ⁊ spargit̃ super vlcera capitis et exiccat ea et
admistrat̃ cũ castor̃o et menuthe ⁊ opio ad vlcera
auris dolorose et ad saniez. Et liniunt̃ ex ea nares
ambe ad flux⁹ antiquos ⁊ cōstringit eos. Et qñq;
fit caputpurgiũ cũ pōdere danic de ea et mundifi-
cat cerebꝝ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Abstergit vesti-
gia vlceꝝ in oculo et iplet vlcera eius et abstergit
albuginē ipsius ⁊ cōfert asperitati palpebraꝝ et re
soluit saniē in oculo absq; mordicatōe. Et qñz re-
soluit aq̃ in principio sui descensus qũ est subtilis
q̃ aũt fortior est in alcosol est illa que est adultera
ta cũ lacticinio. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris.
Est bona tussi antiq̃ hũide et asmati ⁊ anhelitui di
latatōis ⁊ dolorib⁹ lateris ⁊ clarificat vocē ⁊ totũ
illud ꝓpt̃ suā abstersionē subtilē absq; asperitate ⁊
ponit̃ sub lingua ⁊ transglutit̃ aq̃ eius ad asperita-
tē gutturis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert myr
rha pura mollificatōi stōi ⁊ aq̃ citrine et iflatiōi in
stō. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Prouocat mēstrua
⁊ ꝓprie clisterizata cũ aq̃ rute ⁊ aq̃ apsinthij aut aq̃
lupioꝝ ⁊ extrahit fetũ ⁊ v̇mes et ascarides ꝓpt̃ su
az amaritudinē ⁊ lenit coarctatōez oris mr̃icis ⁊ su
mit̃ in potu q̃titas fabe de ea ad vlcera intestiorũ
⁊ rasurā et solonē. ¶ Febres ¶ Faba de ea acce
pta cũ pipe et aq̃ ad ĩitiũ rigoris ꝓhibet ipz. ¶ Ve
nena. ¶ Dat̃ ad bibeñ ad pũcturas scorpionũ cuz
vino. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̃ medie
tas pōderis sui de pipere nigro ſz q̃ dr̃ sz nihil ē.

De muram capitulum. cccclxxvi.

Mura q̇d est. Est fructus arboris q̇ cōedit̃
qũ tñ sit vehemēs pōticitas in ipso et su
perflua. ¶ Operatões et ꝓprietates. ¶
In ipso est stipticitas ⁊ exiccatio. ¶ Vulnera ⁊ ul
cera. ¶ Qd̃ de cortice eius adustũ ē cũ aq̃ sup ica

bië vlcerosaȝ ponit̃. Et ipsa penitus tantã stipticitatis vehemẽtiã cõsecuta ẽ ꝙ fructus ei⁹ cõsolidat vulnera grossa. ¶ Uenẽa. ¶ Si succus almuram cũ vino bibat̃ aut ex eo fiat empl̃ꝫ confert morsui vipe. Et dı̃ ꝙ ſatura ligni ei⁹ interficit qñ bibit̃.

De memithe capitulũ. cccclxxviij.

Memithe q̇d est. Est sĩle glandib⁹ citri coloris ad nigredinẽ declinãs facile frangibile ⁊ in ip̃o est amaritudo ⁊ subã aquea ⁊ terrea ⁊ frı̃tas aq̃a nõ est vehemẽs ſꝫ sicut lacũaꝝ ⁊ eius principiũ est herba q̃ est in mẽbige ⁊ ĩ littorib⁹ sceni et est manifesti odoris ⁊ amari saporis ⁊ crocei succi. ¶ Nã. ¶ Est frı̃a ⁊ sicca in prio Opatõẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Stipticitatẽ hꝫ multam ap̃ata ⁊ bothor. ¶ Cõfert ap̃atib⁹ calĩs grossis et sanat herisipilã nõ fortẽ magnã ĩ corporib⁹ duris nõ puã in corporib⁹ teneris qm̃ in eis est supflue exiccatõis. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Cõfert in medicinis ophthalmie in principio.

De mahaleb capitulũ. cccclxxix.

Mahaleb. ¶ Electio. ¶ Melior est qui est albi coloris purus. ¶ Nã. ¶ Est calidus in prio ⁊ nõ est vehemẽtis siccitatis. ¶ Opatiões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiuus subtilis resolutiuus sedatiu⁹ doloꝝ. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Est bonus dolorib⁹ q̇ sunt ĩ aliĳs ⁊ dorso ¶ Mẽbra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Cõfert sincopi bibit⁹ cũ aq̃ mellis. ¶ Mẽbra expul̃. ¶ Confert colice ⁊ lapidi in renib⁹ ⁊ vesica.

De magra capitulũ. cccclxxx.

Magra. ¶ Electio. ¶ Melior est mundã ⁊ q̃ crescit ⁊ augmẽtat̃ in aq̃. ¶ Nã. Est fr̃a in p° sicca in ſo. ¶ Opatõẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsa est glutinatio ⁊ stipticitas. Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert dolorib⁹ epatis. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Est fortior in cõstrictõe vẽtris ꝙ̃ lutũ sigillatũ ⁊ interficit vermes.

De mehenbethene capitulũ. cccclxxxi.

Mehẽbethene q̇d est. Est illud q̃ð dı̃ granũ regũ ⁊ arbor eius noı̃at̃ in terra nr̃a a subet ⁊ folia ei⁹ sunt sĩlia pisci in lõgitudine vni⁹ digiti ⁊ fructus est sĩlis auellane maiori ⁊ qñꝫ est minor ⁊ hꝫ in flore cuiusq; fructus tria g̃na nig̃. ¶ Nã. ¶ Est calĩa ⁊ sicca in tertio. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶ Sua solõne cõfert doloribus iuncturaꝝ ⁊ podagre. ¶ Mẽbra nutrimenti Cõfert hydropisi ⁊ facit vomere fortiter ⁊ nꝫ cõuenit stõ. ¶ Mẽbra expul̃. ¶ Soluit sicut lacticinia ⁊ decoqunt̃ folia eius in iure galli decrepiti ⁊ ꝯfert colice ⁊ ꝓuocat ⁊ qñ ex g̃nis eius sumunt̃. vĳ g̃na aut. vi. ⁊ fiunt pillẽ aut bibunt̃ ita ꝙ iñ ñ fiũt pillẽ deiñ postea potat̃ aq̃ fr̃a solõne educit cholãꝫ ⁊ phl̃a. Et sepe q̇dẽ sumunt̃ in potu de eis. x. g̃na ex suis g̃nis magnis ⁊. xx. grana ex suis granis ꝑuis. Quũq; voluntas adest vt sit ei⁹ solõ magis ad summũ ꝑueniẽs sit bona ei⁹ masticatio. Et qñ est voluntas vt sit eius solutio leuior deglutiat̃ cum sua dispositione.

De maroth capitulum. cccclxxxij.

Maroth q̇d est. Est radix aniuden ⁊ est minus assa in v̇tute ⁊ iuuamẽto. Et iã q̇dẽ dictũ est in ca° aniudẽ illud q̃ð oꝫ ꝑmutari ad maroth. ¶ Opatõẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Est lenificatiua maturatiua ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ In ipsa est difficultas digõis ⁊ nocet stõ nisi sit fr̃a qm̃ tunc confortatur ipsa.

De mescim capitulũ. cccclxxxiij.

Mescim q̇d est. Est sĩlis ĩ oı̃ re albotin triangulate forme ad citritatẽ declinãs boni odoris. Arboris eius alia est domestica tria hñs folia: ⁊ alia est silur̃is ⁊ egyptia ⁊ ex ea fit panis ⁊ vr̃ ꝙ sit ipsa alharba. ¶ Nã. ¶ Dõestica est tẽpata ⁊ silur̃is est in ſo in calĩtate ⁊ siccitate. ¶ Opatõẽs ⁊ ꝓprietates. ¶ Domestica q̃ hꝫ tria folia ẽ fortis exiccatiua parũp ⁊ silur̃is ẽ fortior

De melguab capitulum. cccclxxxiiij.

Melguab q̇d est. Est medicina de sceni cognoscit̃ illic hoc noı̃e et est lignũ sicut nodi punctati ⁊ est decliue ad nigredinẽ parũp. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ aur̃. i. de eo cũ mellicrato accept⁹ cõfert attritõi lacertorum.

De muredascon capitulum. cccclxxxv.

Muredascon q̇d est. Est flos ⁊ stipites subtiles frangibiles ad cinereitatẽ ⁊ citr̃itatẽ declinãs. Et eius v̇tus ẽ sicut bedecard apud quosdã. ⁊ est de eo q̇ est vehemẽtius decliuis ad albedinẽ. ⁊ est de eo q̇ magis est decliuis ad citritatẽ ¶ Inq̇t filius mesaugue est sicut bedecard ⁊ dixit ꝙ est myrtus silur̃is: ⁊ dixerũt alĳ ꝙ ẽ spẽs romana. Et dixit alcanzi est in v̇tute apsinthĳ rõani ⁊ vehemẽtius stiptic⁹. ¶ Nã. ¶ Est calidus ⁊ siccus in ſo. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõfert ad soda ⁊ huı̃tates in cerebro ¶ Mẽbra nutrimẽti. Cõfortat stõuꝫ ⁊ epar ⁊ cõfert casui sup viscera. Mẽbra expulsõis. ¶ Suppõit̃ ad v̇mes ani.

De melha capitulum. cccclxxxvi.

Melha q̇d est. Est sicut rãnus ⁊ folia ei⁹ st sicut folia oliue ⁊ latiora ⁊ comedunt̃ sicut olera. ¶ Opatõẽs ⁊ ꝓprietates. In ipso sunt salsedo ⁊ stipticitas ⁊ huı̃tas cruda inflat. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ aur̃. cuꝫ mellicrato exuberare facit lac. ¶ Mẽbra nutrim̃ti. ¶ aur̃. cũ melli c̃to sedat dolorẽ uẽtris ꝑũgitiuũ

De memirẽ capitulum. cccclxxxvij.

Memirẽ q̇d est. Est lignũ sicut nodi declinãs ad nigredinẽ in quo est reflexio ꝑua ⁊ est calĩus ꝙ̃ vene tinctoꝝ. ¶ Nã. ¶ Est calꝫ ⁊ siccũ in fine ſi. ¶ Opatõẽs ⁊ ꝓprietates Est abstersiuũ mũdificatiuũ. ¶ Decoratio ¶ abstergit albedinẽ vnguiũ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Eius succus extrahit huı̃tatẽ grossaꝫ ex capite ⁊ mũdificat supfluitates cerebri ⁊ radix eius cõfert dolori dentiũ. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Mundificat albuginẽ ĩ oculo ⁊ acuit visuꝫ qũ ex eo fit alcofol ⁊ abstergit huı̃tatẽ grossaꝫ ⁊ ꝓprie succus eius ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Radix eius cõfert ictericie. Mẽbra expulsõis. ¶ Cõfert dolori vẽtris pungitiuo ⁊ in ipso est ꝓuocatio.

De mehezeheregi capitulum. cccclxxxviij.

Mehezeheregi q̇d est. Est arbor sicut arbor scebra: verũtñ est lõgior in c⁹ color est cinereitas ad citr̃itatẽ declinãs. Quidã v̇o hoı̃es nũerauerũt ipsaꝫ inter lacticinia. ¶ Nã. ¶ Calĩa est in tertio sicca in eodẽ. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Qñ de ea aliq̇d ꝓı̃cit̃ ĩ gurgitẽ inebriat pisces ⁊ eleuat eos. ¶ Instr̃a iũcturarũ

Cõfert podagre ⁊ dolori scie ⁊ iũcturaꝝ ⁊ dorsi et anche ⁊ destruit ventositates qñ ponit̃ in medicis solutis. ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Solutione educit humores grossos ⁊ phlegma.

De meisce capitulum. cccclxxxix.

Meisce q̇d est. Est ꝑxim⁹ subẽ fabaꝝ. Et melior horaꝝ vsus ei⁹ est estas. ¶ Nã. Est tẽpatus ĩ hũitate ⁊ siccitate: ille q̇ est excorticatus est tẽpatus: ⁊ nõ excorticat⁹ ad siccitatẽ declinat qm̃ in cortice eius est põticitas. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Nõ inest ei inflatio fabaꝝ q̃uis sit in ipso inflatio q̃dã imo est in ipso minor q̃ in eis ⁊ nõ est abstersio fabaꝝ in ipso ⁊ nȝ est ĩ ipo frig⁹ lẽticule. Et qñ cũ eo ponit̃ paꝝ cartami rectificat̃ eo. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Est emplr̃ȝ iuuatiuũ ad dolorẽ mẽbroꝝ ꝓprie cũ vino vue ⁊ vĩo ꝺ̃ cocto cũ croco ⁊ sup cõtusiõeȝ ⁊ ĩtrinsecã carnis rupturã. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Chim⁹ ei⁹ est laudabilis ⁊ ꝓprie excorticati ⁊ nõ est in ipso tarditas descẽsiõis fabaꝝ. Et qñ decoquit̃ cũ oleo amigdalĩo dulci est laudabilioris hũoris. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Qñ decoquit̃ in aq̃ p⁹ aq̃ in q̃ decoct⁹ est expulsaȝ ab eo stringit nãȝ ꝓprie qũ fit acetosa cuȝ g̃nis g̃nati ⁊ sumach ⁊ in ipso est nocumẽtũ coit⁹ secundũ q̇ dixerũt q̇dam.

De manna capitulum. cccclxc.

Manna q̇d est. Est oĩs ros cadẽs sup lapidẽ aut arborẽ ⁊ fit ꝺ̃lcis ⁊ coagulat̃ sicut m̃l ⁊ exiccat̃ sicut gũma queãdmõȝ tereniabĩ ⁊ asceberachost ⁊ mel asportatũ de terra cusurã silvestri. Et nos q̇dẽ iã ꝺixiũs vnũq̇ꝺ̃qȝ in suo caplo Et ip̃ȝ assumit de nã ei⁹ sup q̇ꝺ̃ cadit v̇tutẽ ⁊ adiũgit illã ad id q̇ꝺ̃ exigit lenitas ⁊ dulcedo sui.

De mulucbia capitulum. cccclxci.

Mulucbia q̇d est. Est malua: ⁊ nos q̇dẽ perscrutabiũr eius rememorationẽ in capitulis de k. ¶ Nã. ¶ Fr̃a est in p° hũida in ꝺ̃o. Mẽbra nutrimẽti. ¶ Apit oppilationẽ ep̃is

De musa capitulum. cccclxcij.

Musa q̇d est nota est. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Nutrit velociter ⁊ est lenificatiua ⁊ multitudo ei⁹ generat oppilatiões ⁊ addit in chol̃a ⁊ phl̃ate ꝺ̃m cõpl̃oneȝ. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõfert adustioni gutturis ⁊ pectoris. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Stõ cõueniens est ⁊ multitudo eius stõ est g̃uis valde. Et oȝ q̇dẽ vt sumat̃ p⁹ ipsaȝ calefcũs oxymel cũ seibus ⁊ ⁊ infr̃atus mel. ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Augmentũ efficit in spmate ⁊ cõuẽit rẽib⁹ ⁊ ꝓuocat vrinã.

De medulla capitulum. cccclxciij.

Medulla. ¶ Electio. ¶ Cõuenientior est medulla vituloꝝ ⁊ cerui deiñ tauri ⁊ postea capraꝝ deiñ ouiũ. Et medulla q̇dem hircoꝝ cũ testiculis ⁊ tauroꝝ ꝓprie nõ castratoruȝ est magis sicca. Et medulla extremitatũ est magis pinguis. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est calefactiua lenitiua abstersiua multi nutrimẽti si digerat̃. Apata ⁊ bothor. ¶ Est bona duritieb⁹ ⁊ lapidositati q̃ est sicut medulla vituloꝝ ⁊ cerui nõ sicut medulla hircoꝝ ⁊ siluñiũ hircoꝝ: illoꝝ enĩ sicca est et nȝ est bonũ in ea. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Conturbat stõuȝ ⁊ delet appetitũ ⁊ oȝ vt cõedat̃ cũ piperib⁹ ⁊ seibus. ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Supponit̃ ex medullis laudabilibus pessariũ in m̃rice ⁊ ꝯfert duritiei ei⁹. ¶ Venena. ¶ Dr̃ q̇ linimentuȝ ex ea ⁊ ꝓpe ex medulla cerui⁹ fugat v̇mes venosos

De muri capitulum. cccclxciiij.

Muri. ¶ Nã. ¶ Est cal̃ȝ ⁊ siccũ ꝑueniens ad tertiũ. Filius mesaugue. Inq̇t ex piscibus fcm̃ est mioris cal̃itatis ⁊ siccitatis q̃ q̇ꝺ̃ ex ordeo sȝ ego illud nõ credo. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Abstergit hũores grossos ⁊ lenit et exiccat ⁊ in ipso est stipticitas ⁊ mũdificatio phl̃atis Decoratio. ¶ Oris odorẽ bonum efficit. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Est bonũ vlceribus putridis et fcm̃ ex piscibus ⁊ carnibus salitis ꝓhibet ambulationẽ frauduletis. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Cõfert dolori anche ⁊ sciatice. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Fit ex eo alcofol in principio variolaꝝ ⁊ ꝓhibet bothor ab oculo. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert ad humiditatẽ stõi ⁊ abstergit hũitates a visceribus. Mẽbra expulsionis. ¶ Ponitur ĩ enemate colice ⁊ enemate mundificatõis vlceꝝ abrasionis ꝓprie Venena. ¶ Cõfert morsui canis robiosi.

De masal capitulum. cccclxv.

Masal. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est malum habẽtibus ml̃iaȝ valde. Et qñ decoquit̃ cũ carne pingui rc̃ificat̃ parũp. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Est nocitiuũ stõ. ¶ Membra expulsionis. ¶ Nocitiuũ est ano.

De menta capitulum. ccccxcvi.

Menta. ¶ Nã. ¶ Est cal̃a ⁊ sicca in ꝺ̃o ⁊ ĩ ipsa est hũitas supflua. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsa est v̇tus calefactiũa stiptica ꝓhibẽs ⁊ est subtilioris subẽ oleꝝ q̃ comedũt Quq̃ȝ frusta ipsius in lacte dimittunt̃ nõ caseat̃. Et qũ bibr̃ ex ea eius succus cũ aceto abscindit cursuȝ sanguis ab interioribus. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea cũ sauich empl̃ȝ ad dubellȝ. Et ipsa q̇dẽ ñ est sil̃is mentastro qm̃ in mentastro nõ est põticitas et sunt in ipso resolutio ⁊ calefactio ⁊ exiccatio supflua ĩpediẽs. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Ex ea fit ẽpl̃ȝ fronti ad soda ⁊ ꝓprie cuȝ sauich de ordeo ⁊ fricat̃ cũ illo aspitas lingue ⁊ remouet̃ ⁊ sirup⁹ eius miscet̃ cũ mellicrato ⁊ distillat̃ in aurẽ dolorosaȝ. Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Prohibet fluxuȝ sanguis ⁊ sputũ eius ⁊ coagulationẽ lactis in mammillis more empl̃i supposita ⁊ sedat eoꝝ apata. Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfortat stõum ⁊ calefacit ip̃ȝ ⁊ sedat singultũ ⁊ digerit ⁊ ꝓhibet võitũ phl̃aticũ ⁊ sanguineũ ⁊ cõfert ictericie ⁊ ꝓprie sirup⁹ eius. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Adiuuat ad coituȝ ꝓpt̃ inflationẽ q̃ est in ipsa ⁊ hũitatẽ hortulanã q̃ ñ est in mẽtastro ⁊ oppilat vasa spmatis ⁊ interficit v̇mes ⁊ qñ supponit̃ añ horã coitus ꝓhibet ĩpgnationẽ. Et qñ bibunt̃ de ea frusta cũ g̃nis g̃nati sedat colicã passionẽ. ¶ Venena. ¶ Cõfert morsui canis rabiosi ⁊ est ꝓpria ad illud.

De melle capitulum. ccccxcvij.

Mel q̇d est. Mel est ros occultus cadẽs super flores ⁊ sup r̃liq̃ q̇ꝺ̃ colligũt apes ⁊ est uapor q̇ eleuat̃ ⁊ cõuertit̃ ⁊ maturat̃ ĩ aere ⁊ cõuertit̃ ⁊ ingrossat̃ in nocte: ⁊ mel fcm̃ cadit ⁊ qñȝ cadit mel sicut est circa caseran: diuersificat̃ aũt ꝺ̃m ea sup q̃ cadit q̃ sunt arbor et lapis ⁊ manifestũ ipsius colligũt hoies. Q̇ꝺ̃ vero occultum est

colligũt apes: ⁊ existio ꝙ apũ labor in ipso aliq̄ hȝ
impssionē q̄ q̇dē ipȝ nō colligũt nisi vt eo nutriant
⁊ ipȝ reponat̄. Et mellis est genus acre venenosũ
Electio. ¶ Melius mel est illud qđ est v̇e dulce-
dis boni odoris declinās ad acredinē ⁊ ad rubedi-
nē ⁊ qđ est vt palea ī colore qđ nō est subtile ⁊ ui
scosuȝ qđ nō abscindit̄ ⁊ melius est v̇nale deiñ esti
uũ: hyemale aũt est malũ. ¶ Nã. ¶ Mel apum
est calȝ ⁊ siccũ in ƀo: mel tabarzet ⁊ de cānis est cali
dũ in pº sȝ nō est siccũ ⁊ pōt eē vt sit hũidũ in prio
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Uirtus eius est abster-
siua apitiua orificioꝝ venaꝝ resolutiua huĩtatũ et
expellit huĩtates ex ꝓfũdo corpis ⁊ ꝓhibet putre
factionē ⁊ corruptionē carnis. ¶ Decoratio. ¶ Li
nimētũ fcm̄ ex eo ꝓhibet pediculos ⁊ lendines ⁊ i
terficit ambos. Et cũ costo est linimētũ pāno ꝓpri
e antiqũ ⁊ mel cũ sale est cōueniens vestigijs ꝑcus
sionis melōgenicis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Mũ
dificat vulnera sordida ꝓfunda ⁊ qđ coctũ ē dōec
ingrossat̄ facit adherere vlcera recentia: ⁊ qñ coq̄t
cũ aceto sanat īpetiginē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ad
miscet̄ ei sal gēma ⁊ distillat̄ tepidũ in aurē ⁊ mun
dificat eā et exiccat eā et cōfortat auditũ ⁊ olfatus
eius qđ est acre ⁊ venenosuȝ aufert rōnē: q̄ũo er
go eius cōmestō. ¶ Mēbra ocli. ¶ Mel abster
git tenebrositatem visus. ¶ Membra anhelitus
⁊ pectoris. ¶ Tangere cũ ipso palatũ et gargaris-
mũ facere sanat ꝑfocationē et ambas amigdalas.
Mēbra nutrimēti. ¶ Aq̄ mellis cōfortat stōuȝ et
facit appetere cibũ. ¶ Mēbra expulsionis. ¶
Mel cānaꝝ lenit vētrē et mel tabarzet. Et mel cꝰ
spũa nō est eiecta inflat et soluit ventrē et si aufe-
rat̄ spũa ipsius minorat̄ illđ. Et decoctũ nō mouet
ventrē imo qñȝ stringit phl'aticos et nutrit plĩmũ
⁊ decoctũ cũ aq̄ ꝓuocat vrinā plĩmũ. ¶ Et dico ꝙ
mel et eius aq̄ si inuenerint ꝑpationē cibi vt pene
tret stringũt et si viderint motũ et paucitatē ꝑpati
onis cibi ad pen̄trañ soluũt. ¶ Uenena. ¶ Si bi-
bat̄ mel calefactũ cũ oleo rosaceo cōfert morsui v̇-
miũ venēosoꝝ et ei q̇ bibit opiũ et deglutitio ipiꝰ
est cura morsus canis rabiosi. Et radix fungi pne-
cātis et illud qđ est decoctũ cōfert venenis et q̇ p
ipȝ vomit sanat̄. Et mel acre cꝰ odor facit sitire et
ipiꝰ comestio facit possidere ablationē rōnis subi-
to et sudorē frīm. Et eius cura est comestio piscis
saliti et bibere aq̄ mellis et vomere cũ eo.

De mur̄ capitulum. ccccxcviij.

Mus. ¶ Decoratio. ¶ Sanguis eius era
dicat uerrucas. Et stercus muris sup alo
pitiā cōfert et ꝓprie linitũ cũ cepe ⁊ ꝓpe
illud qđ est adustũ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Qñ as
sat̄ ⁊ siccat̄ et dat̄ ad comedeñ infanti abscindit ꝓflu
xũ saliue ab ore eius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶
Si bibat̄ stercus muris cũ ture ⁊ aq̄ mellis frangit
lapidē. Et si supponat̄ collyriũ eius soluit ventreȝ
pueri et qñ decoquit̄ cũ aq̄ et sedet in ea qui diffic'
tatē patit̄ vrine cōfert ei. ¶ Uenena. ¶ Cōuene
rũt hoīes in hoc ꝙ qñ findit̄ et ponit̄ sup puncturā
scorpionis sanat eam.

De moris capitulum. ccccxcix.

Moꝝ q̇d est. Mori sunt due spēs: vna ea
ꝝ est alfirsedu qđ est dulce et currit ƀȝ se
mitā ficus in maturatiōe sȝ est deterioris
nutrimenti et minoris et siccioris et magis destru
ens sanguinē et deterius stō. Reliq̄s v̇o sicꝰ dispo
sitōes hȝ: est tñ inferius ea. Amaꝝ aũt qđ noīatur
moꝝ de sceni sit nunc illud de quo plĩmũ loq̄mur.
Qđ igr̄ īmatuꝝ est qũ exiccat̄ stat loco sumach. ¶
Nã. ¶ Dulce est calidũ et hũidũ et acetosuȝ alsce
ni est ad frĩtateȝ et huĩtatē decliue. ¶ Opatōes et
ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas et infr̄atio.
Et succus mori est stipticus et ꝓprie qñ decoquit̄ i
vase ereo et ꝓhibet fluxuȝ materieꝝ ad mēbra et
qđ imatuꝝ est ꝓprie: et īmatuꝝ est sicut sumac.
Decoratio. ¶ Qñ coqunt̄ folia eiꝰ et folia uitis ⁊
folia ficus nigre cũ aq̄ pluuie denigrant capillos.
Apata et bothor. ¶ Acetosuȝ retiet apa oris ⁊ gut
turis ⁊ folia eius sunt vltima ad sq̄nantiā ⁊ ꝑfoca-
tionē. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Qđ acetosuȝ ē cō
fert vlceribus fraudulentis. s. siccũ ipsius et succꝰ
eius. ¶ Mēbra capitis. ¶ Rob eius acetosuȝ est
cōferens bothor oris. Et decoctio radicis eiꝰ mol
lificatōi dētiũ. Et collutio oris ex succo folioꝝ ace
tosi. Et decoctio radicis eius est bona denti dolo-
roso. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Moꝝ est malum
stō: corrũpit̄ eni in eo ꝓprie alfirsedu. Et qñ non
corrũpit̄ in stō alfirsedu velociter nō nocet. Et oȝ
q̇dē vt comedant̄ om̄s spēs eius añ cibũ et recipiā
tur in stō in quo nō sit corruptio. Illud v̇o de sce-
ni nō nocet stō cholerico et nō est in ipō de mala ꝯ
uenientia stō qđ est in firsedu q̄uis sit in ipso ma
litia ⁊ nō est nausea in ipso et nutrimētũ eius est p
uũ ⁊ facit appetitũ cibi ⁊ facit ipȝ lubricũ et extra-
hit ipȝ velociter ⁊ oīo descensus eius a stō sit ve-
lociter sȝ eius descensus ex intestis est tardus. ¶
Mēbra expulsionis. ¶ Moꝝ qđ salitũ est et e-
xiccatũ retinet ventrē vehementer ⁊ cōfert dysē
terie. Et lachryma q̇dē mori soluit ⁊ in cortice eiꝰ
st mũdificatō ⁊ sol'o ⁊ sol'o eiꝰ ē plĩma. ⁊ ī moro q̇
dē dulci est velocitas descensiōis aut ꝓpt̄ suā hui-
tatē aut ꝓpt̄ acredinē ei admistā. Inq̄t Archigenes
est tarde egressionis ⁊ est ꝓuocatiuũ. Existio autē
acetosuȝ esse ⁊ cũ hoc ꝙ est in ipso de nã solutiua:
ꝓhibet qñȝ solōnē antiq̄ ⁊ vlcera intestinoꝝ ⁊ ꝓ-
prie qđ exiccatũ est. Et in oībꝰ q̇dē spēbꝰ mori est
ꝓuocatio vrine. Et moꝝ de sceni q̄uis velociter
a stō egrediat̄: ipȝ tñ est in intestis tardũ. ¶ Uene
na. ¶ Cortex arboris mori est tyriaca hyusq̄ami.
Et qñ bibr̄ de succo folioꝝ eiꝰ. ʒ. ⁊. 5. ꝯfert mor
sui rutele et lenit nãȝ lubricitate sua ⁊ inflatione.

Capitulum de littera. n.

De napello capitulum. d.

Napellus q̇d est. Uenenũ pnitiosum
Nã. ¶ Est in summo calr̄itatis ⁊ sic
citatis. ¶ Decoratio. ¶ Delet al
baras linitũ. ⁊ bibitũ ēt qũ ex eius
gegueriscet in potu sumit̄ ⁊ silr̄ cō
fert lep̄. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est venenũ
destruēs bibentē se: maior v̇o potio ē medietas. ʒ
i. ⁊ ƀm me minus hoc interficit. Tyriaca v̇o eius ē
mus napelli: ⁊ ipse q̇dē est mus q̇ eo nutrit̄. Cot̄-
nices v̇o ex eo cibant̄ ⁊ nō moriunt̄. Et ex oībꝰ cō
fectōibꝰ diamuschũ ei resistit.

De napello moysi capituluȝ. d. i.

Napellus moysi q̇d est. Inq̄t Joannes. Est
herba nascēs cũ napello ⁊ q̄cũȝ ei ap ꝓpiq̄t

nō crescit arbor eiꝰ ⁊ est maior tyriaca napello. et in ipso sunt oīa iuuamēta q̄ sunt in napello ⁊ albaras ⁊ lepra. Napellꝰ v̊o moysi ē aīal ⁊ silat̄ illi q̄d morat̄ in radice napelli sicut mus. ¶ Decoratio. Cōfert albaras. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Confert lepre. ¶ Venēa. ¶ Est tyriaca oī veneno ⁊ uipe

De nuce capitulum. d. ij.

NUx q̇d est nota ē. Et est cal̄a cꝰ tyriaca ē qū dat̄ calefactis oxymel ⁊ hn̄tibꝰ debilez stōuz muri cū aceto. ¶ Nā. ¶ Cal̄a ē in 3° sicca in principio fi. Et eiꝰ siccitas est minor caliditate ipsius. Et in ipsa est huitas grossa q̄ delet̄ qū antiquat̄. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Infrixa est stipticitas plīma ⁊ folia ⁊ cortex ipsius oīa sunt stringentia fluxꝰ sanguis. Et cortex eius adustus est desiccatiuus sine mordicatōe: oleū v̊o vetuste est sicut oleū vetus ⁊ abstersio antiq̄ est fortis. ¶ Decoratio. ¶ Ex recentibꝰ fit empl̄z sup vestigia ꝑcussionis. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Masticata medulla eius ponit̄ sup apa melicū vlcerosuz ⁊ cōfert. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eiꝰ gūma cōfert ulceribꝰ cal̄is ipsa sup ea in empl̄is. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cū melle ⁊ ruta cōfert torsioni neruoꝝ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit soda ⁊ distillat̄ succꝰ foliorū in aurē ⁊ cōfert sanie in aur̄. dixit alcanzi ꝙ ipsa ꝑuat linguā ⁊ est faciens bothor in aure. ¶ Mēbra oculi. ¶ Eius oleū cōfert herpetiestiomeno ⁊ herisipile ⁊ fistulis in ꝑtibꝰ oculi. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Succus corticū eiꝰ ⁊ rob ipsius ꝓhibent ꝑfocationē ⁊ nocent tussi. Et oleū antiq̄rū facit euenire dolorē gutturis: ⁊ ex oībus q̇dē spēbꝰ nucis dixit alcanzi fieri empl̄z mām̄ille apose ⁊ ꝓprie ex regali magna. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est difficilis digōis ⁊ mala stō s3 nutrita ⁊ r̄cēs est m̄lior stō ⁊ minoris nocūenti ⁊ illud qn̄ frangitur a duobus corticibus suis. Et nux q̇dē nutrita cum melle cōfert stō fr̄o. Dico aūt ꝙ nux nō est nō cōueniens nisi stō cal̄o tm̄. ¶ Mēbra expulsionis. Facit bothor ⁊ sedat dolorez ventris pūgitiuū ⁊ r̄tinet ꝑcipue frixa. Et eiꝰ cortex retinet fluxū sāguinis mēstrui. ⁊ q̄ nutrita est cōfert renibꝰ fr̄is valde. ⁊ cinis corticis eiꝰ ꝓhibet mēstrua cū vino et suppositus. Et qn̄ cōedit̄ cū muri soluit: multꝰ v̊o vsus eius educit v̊mes ꝑuos ⁊ ascarides. Et est ex eis q̄ cōferunt orbo. ¶ Venena. ¶ Est cū ficubꝰ ⁊ ruta medicina oībꝰ venenis: ⁊ ex ea cū cepe ⁊ sale fit empl̄z sup morsuz cāis rabiosi ⁊ reliquoꝝ.

De nuce muschata capitulum. d. iij.

NUx muschata q̇d est. Est nux ꝙtitas galle facile frangibilis subtilis corticis bonū hn̄s odorē acutū. ¶ Nā. Dixit musa. est calida ⁊ sicca in fine fi. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsa est stipticitas. ¶ Decoratio. ¶ Cōfert lentigibꝰ ⁊ odorē oris bonū efficit. ¶ Membra oculi. ¶ Cōfert alsebel ⁊ ꝯfortat visuz. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat epar ⁊ splenem ⁊ stōuz ⁊ ꝓprie os eius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōstringit ⁊ ꝓuocat ⁊ cōfert difficultati vrine. Et qū in oleis ponit̄ cōfert doloribꝰ ⁊ silr̄ i pessarijs ⁊ ꝓhibet vōitū. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit̄ spice eq̄le pōdus.

De nuce bendē capitulum. d. iiij.

NUx bēden q̇d est. Est terra ꝑnosa sicut citer alba declināns ad citrinitatē q̄ exportat̄ de barcha ⁊ ex corasceni ex q̄ cū melle fit vinū. ¶ Nā. Inq̇t paulus h3 v̊tutē infr̄atiuā extinctiuā exiccatiuā parūp. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Abscindit fluxū sanguis. ¶ Decoratio. ¶ Impinguat. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Sanat ipetigines. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Excitat coitum.

De nuce cupressi capitulum. d. v.

NUx cupressi. ¶ Vulnera et vlcera. Est emplastrum rupture.

De nuce indica capitulum. d. vi.

NUx indica q̇d est. Est neregil. ¶ Electō Que ex ea bona est est recēs vehementis albedīs et aq̄ q̄ est in ipsa est suauis: ⁊ qū in ipsa nō inuenit̄ aq̄ sig̃tur ꝙ est antiq̄: et o3 q̇dez vt ab eo tollat̄ cortex medulle eiꝰ. ¶ Nā. ¶ Calida est in principio fi sicca in p°: et in ipsa q̇dē ē humiditas supflua de q̄ curat̄ imo q̄ ex ea viridis est est humida in p°. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est generatiua nō mali nutrimēti. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Oleū veteris neregil cōfert doloribus dorsi et geniculoꝝ. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Grauis est stō s3 cū pauco nocūmēto suo est boni nutrimenti et cortex medulle eius nō digerit̄ ergo auferat̄ et o3 vt pꝰ ip3 nō sumat̄ cibꝰ nisi pꝰ horā: eiꝰ aūt oleū recens melioris chimi est ꝙ butyꝝ: nō ei lubrificat stōuz n3 mollificat ip3. ¶ Mēbra expl̄sionis. ¶ Augmētat in coitu. Et eius oleū est bonū hemorroidibꝰ et ꝓprie oleū antiq̄ ꝑcipue cū oleo de chrysomilis qū in potu sumit̄ ex vnoquoq3 eoꝝ aur̄. Et qū antiquat̄ interficit ascarides et uermes et solone educit eos comesta.

De nuce romana capitulum. d. vij.

NUx romana q̇d est noīat̄ acrufex. ¶ Nā Calefacit vehementer in 3° et desiccat in p°. Et eius gūma est vltima in calefaciēdo. ¶ Mēbra capitis. ¶ Eius fructus cū aceto ꝯfert epilepsie.

De nuce tamarisci capitulum. d. viij.

NUx tamarisci q̇d ē. Est alkarmezith. Nā In cal̄itate est q̄i eq̄lis aut in principio primi. Et eius exiccatio est i fine primi aut vltra ip3. Et apud quosdā eoꝝ est fr̄a in p°. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est bona ad abscindendū fluxū sanguis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Colluit̄ ex ea os cū aceto ad dolorē dentiū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Decoctio eius cu3 aq̄ ⁊ aceto valet duritiei splenis.

De nuce methel capitulum. d. ix.

NUx methel q̇d est. Est venenū ⁊ est stupefactiua silis nuci supquā sunt spīe grosse breues ⁊ est sil̄is nuci vomice ⁊ eiꝰ semen est sil̄e semi citri. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. Est stupefactiua. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit subz ⁊ est mala cerebro. ⁊ pōdus danich. iꝰ. ex ea inebriat. ¶ Venena. ¶ Est inimica cordi. Et. 3. i. ex ea sumpta est venenū diei sue.

De nasturtio capitulum. d. x.

NAsturtiū q̇d est notū est. Et v̊tꝰ eiꝰ sil̄is ē v̊tuti sinapis ⁊ seīs rhaphani cōiunctoruz Et dr̄ ꝙ sinapis ⁊ semē eruce cōiuncta et folia eius minorant̄ in opatōibꝰ suis ab eo ꝓpt̄ suā huitatē et qu3 desiccant̄ sunt ꝓpinq̄ silitudi eius et

fortasse cõsequit̃ ipꝫ. ¶ Nã. ¶ Calꝫ est ⁊ siccum
ad tertiũ ꝑueniẽs. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶
Est resolutiuũ maturatiuũ cũ lenitate ⁊ exiccat pu-
tredinẽ vacuitatis ventris. ¶ Decoratio. ¶ Re
tinet capillos cadẽtes bibitũ ⁊ linitũ. ¶ Apata ⁊ bo
thor. ¶ Est bonũ apatibꝫ phlaticis ⁊ carbunculis
emplo fcõ ex eo cũ aq̃ ⁊ sale. ¶ Uulnera ⁊ vlcera
Cõfert scabiei vlcerose ⁊ ĩpetigi ⁊ cũ melle melli
no ⁊ eradicat ignẽ ꝑsicũ. ¶ Instrã iuncturaꝝ ¶ cõ
fert sciatice bibitũ ⁊ emplo fcõ ex eo cũ aceto ⁊ sa-
uich de ordeo. Et qñ fit clistere ex eo sciatice ⁊ cõ
fert ꝓprie qũ soluẽdo educit aliq̃d cui admistus sit
sanguis ⁊ cõfert oĩ mollificatõi neruoꝝ. ¶ Mẽ-
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Mũdificat pulmonez
⁊ cõfert asmati ⁊ ponit̃ in medicis asmatis ⁊ in sor
bitõibꝫ q̃ fiunt asmati ꝓpt̃ illud qđ est in ipso de ĩ
cisione ⁊ subtiliatõe. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Ca
lefacit stõuz ⁊ epar ⁊ cõfert grossitiei splenis ⁊ ꝓ-
prie qñ ex eo fit emplꝫ cũ melle ⁊ est malũ stõ ⁊ ui
det̃ ꝙ sit ꝓpt̃ vehementiã mordicatõis sue et ipsũ
facit cibi appetitũ. Et qñ bibr̃ ex eo hecsunesi facit
vomere cholaz rubeã ⁊ educit eã solone ⁊ faciunt
illud tres q̃rte. ʒ. i. ¶ Mẽbra expl. ¶ Augmen
tũ efficit in coitu ⁊ soluẽdo educit v̇mes ⁊ ꝓuocat
menstrua ⁊ eĳcit fetũ ⁊ qđ ex eo frixũ est retinet ⁊
ꝓprie qũ nõ terit̃: destruit̃ eñ eius viscositas con
tritõe ⁊ cõfert colice. Et qũ bibunt̃ ex eo trito. ʒ.
iiĳ. vel. v. cũ aq̃ cala soluũt nãꝫ ⁊ resoluũt vẽto
sitates intestinoꝝ. Et dicũt q̇dã ꝙ babylonicũ quꝫ
ex eo bibr̃ hecsunesi soluẽdo educit cholaꝫ ⁊ facit
vomitu eã exire ⁊ facit illud vſq; ad tres q̃rtas. ʒ
Uenena. ¶ Cõfert puncture venenosoꝝ v̇miũ bi
bitũ ⁊ mor̃ empli suppositũ cũ m̃lle et qũ ex eo suf
fumigat̃ effugat eos.

De narcisco capitulum. d. xi.

Narciscus q̇d est. notus est. ¶ Opatões et
ꝓprietates. ¶ Eius radix extrahit ex ꝓ
fundo ⁊ abstergit ⁊ lauat ⁊ exiccat ⁊ eius
oleũ est in dispõibꝫ olei sambaci sꝫ est debiliꝫ.
Decoratio. ¶ Radix eiꝫ extrahit spinas ⁊ stipi-
tes ⁊ ꝓprie cũ farina loliĳ ⁊ melle. Et narciscus q̇đ
abstergit pannũ ⁊ morpheã ⁊ ꝓprie radix eiꝫ cum
aceto ⁊ cõfert radix eiꝫ alopitie. ¶ Apata ⁊ bothor
Radix eius cõficit̃ cũ melle ⁊ herbo ⁊ rũpit aldu-
bellet difficilis maturatõis ⁊ ex radice eiꝫ fit ẽplm
apatibus neruoꝝ. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Desic
cat vulnera ⁊ facit ea coherere vehemter ita ꝙ se
ctionẽ corde ⁊ trita cũ melle cõfert adustioni ignis
⁊ vulneribus neruoꝝ ⁊ vlceribꝫ ꝓfundis ⁊ si mi
sceat̃ cũ herbo ⁊ melle mundificat sordes vlceꝝ.
Instrã iuncturaꝝ. ¶ Cõfert oleũ eiꝫ neruis et ex
radice eiꝫ fit emplꝫ apatibꝫ neruoꝝ ⁊ duritiei siue
cõtractõi ⁊ nodatõi ipsoꝝ ⁊ doloribus iuncturaꝝ.
Mẽbra capitis. ¶ Apit oppilationẽ cerebri ⁊ con
fert soda humide et melice ⁊ silr eiꝫ oleũ et ẽ ma-
gis cõueniens ⁊ facit soda capitibꝫ calidis. ¶ Mẽ
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius oleũ resoluit a-
postemata dura et frã in velaie qñ ꝯprimẽdo ĩun
git̃ sup pectus. ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ Radix
eius qñ cõedit̃ sicut est excitat vomitũ ⁊ silr succꝫ
eius. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Cõfert doloribꝫ
mr̃icis ⁊ vesice ⁊ qñ bibunt̃ ex eo. iiĳ. ʒ. cuꝫ aqua
mellis eĳcit fetꝫ viuos ⁊ mortuos ⁊ oleũ eiꝫ apit

coarctationẽ oris mr̃icis et cõfert doloribus eius.

De nereiden capitulum. d. xĳ.

Nereiden. Dicetur in capitulo de spica et
ipsa est spica romana.

De nil capitulum. d. xiĳ.

Nil q̇d est. Eius aliud est dõesticũ et aliud
siluẽ cꝫ opatio est opatio dõestici. Nã
Calꝫ est in pᵒ siccũ in 2ᵒ. ¶ Opatiões et
ꝓprietates. ¶ Est stipticũ et ꝓhibet fluxũ sangui
nis et qđ est dõesticũ exiccat fortiter sine mordica
tõe et in siluẽ est acuitas et est vehemẽtioris exic
catõis et extrahit mãꝫ ex ꝓfundo. ¶ Decoratio.
Abstergit pannũ et morpheã et cõfert alopitie.
Apata ⁊ bothor. ¶ Nil detumescere facit apa et ꝯ
fert exituris malis in mẽbris duris et vlr cõuenit
oĩ apati in principio et formice et herisipile et ad-
mistrat̃ cũ farina ordei sup ea. ¶ Uulnera et vlce
ra. ¶ Cõsolidat vulnera calida ĩ corporibꝫ duris
ꝓpt̃ fortitudinẽ sue exiccatõis. hoc q̇dẽ fructus do
mestici efficit. Et in siluẽ q̇dẽ est acuitas ⁊ est bo-
nũ vlceribꝫ putridis et est mirabilis opatõis ĩ eis
sꝫ dõesticũ est melius in cura vlceꝝ ꝓpt̃ paucitatẽ
sue acuitatis et cõfert vlceribꝫ putridis cuꝫ melle
tritũ sup adustionẽ ignis et vulnera neruoꝝ et ex
trahit spinas et surculos ꝓprie cũ farina loliĳ.
Mẽbra ãhelitꝫ ⁊ pec. Cõfert tussi pueroꝝ vehe
menti q̃ facit eos vomere et succus eiꝫ etiã vlceri
bus pulmõis et cõfert succus eius etiã pleuresi me
lancholice. ¶ Mẽbra nutrimenti. Cõfert sple
ni et proprie siluestre.

De nefrin capitulum. d. xiiĳ.

Nefrin q̇d est. Est sicut sambacus in v̇tute
sꝫ est debilior eo et sicut narciscus et oleũ
eius est ꝓximũ v̇tuti olei sambaci sꝫ ẽ đ
bilius. ¶ Nã. ¶ Calidus est et siccus in 3ᵒ. O
patões et ꝓprietates. ¶ Ois spẽs eius est mundi
ficatiua subtiliatiua et flos eius est magis appropri
atus in hoc. ¶ Instrã iuncturaꝝ. ¶ Cõfert frigo
ri neruoꝝ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Interficit v̇mes
in aure ⁊ cõfert tinnitui et sonitui et cõfert dolori
dentiũ. Et ex siluẽ q̇dẽ linit̃ frõs et sedat soda. et
spẽs ipsius apiũt oppilatões nariũ. ¶ Mẽbra an-
helitus et pectoris. ¶ Cõfert apatibus gutturis ⁊
amigdalaꝝ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. Qñ de eo bi
bunt̃. iiĳ. aur̃. sedat vomitum et sedat singultum
et proprie siluestre.

De nemẽ capitulum. d. xv.

Nemẽ q̇d est. Est sisimbriũ. Nã. ¶
Calidũ est in 2ᵒ siccũ in pᵒ resistẽs putre-
factionibꝫ. ¶ Opatões et ꝓprietates.
Interficit pediculos. ¶ Apata et bothor. ¶ Cõ-
fert apatibꝫ frĩs et phlmoni vehementis duritiei.
Mẽbra capitis. ¶ Decoquit̃ cũ aceto ⁊ miscet̃ cũ
oleo ros. et confert obliuioni qñ linit̃ ex eo caput
⁊ silr cõmistõi sꝫ ⁊ lethargie ⁊ karabito ⁊ decoq̇
tur cũ aceto ⁊ ponit̃ cũ oleo rosaceo sup tpa ⁊ con-
fert. Et fit emplastrum ex foliĳs siluestris super ca
put et frontem ad soda et confert. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Confert singultui qum ex eo bibi
tur cum vino et semen eius est fortius et confert
apatibus epatis frĩs. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Cõ
fert v̇mibꝫ ⁊ ascaridibꝫ ⁊ extrahit fetũ mortuũ ⁊
ꝓuocat vtrũq; ⁊ ꝓprie petrosuꝫ ⁊ illud qđ est sil

uestre qñ bibr̃ cū vino ꝓhibet distillationē vrine ⁊ extrahit lapidem ⁊ confert dolori ventris pungitiuo cū vino etiā. ¶ Uenena. ¶ Cōfert puncturis ⁊ ex eo fit emplꝫ puncture vespe ⁊ bibr̃ ad pūcturā eius pondus .ʒ. ij. de eo cū oxymelle.

De nenusfare capitulum. d. xv.

Nenusfar q̇d est. Qñ ꝫ vocauit ipꝫ Gal. caulē aq̄ ⁊ noiat ḡnū ei⁹ ḡnū sponsi ſm ꝙ dr̃ ſꝫ in ipso est cōtrarietas. Et radix q̇dem nenusfaris indi exit in iudicio mādragore. ¶ Electio. ¶ Forti⁹ est illud qđ hꝫ albā radicē: est eniꝫ forti⁹ eo quod hꝫ radicē nigrā ⁊ eius semē est forti⁹ seie ipsius. ¶ Nā. ¶ Flos eius est frīus ⁊ hūidus in ƒo. ⁊ sirupus eius est vehemētis extinctōis Et nā indi est nā mādragore. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eius sirupus est subtiliatiuus valde. ¶ Decoratō. ¶ Radix ei⁹ suppōita morphee cū aq̄ cōfert ⁊ ꝓprie nigre. Et radix eius cū pice sup alopitiā vtilis est ⁊ ꝓprie nigꝝ radicis ei⁹. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Radix eius cōfert bothor et apatib⁹ calis et apati splenis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Semē et radix ipsius cōferūt vlcerib⁹. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit somnū ⁊ sedat soda calaꝫ cholicā ſꝫ tñ debilitat. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sirupus eius est bonus tussi ⁊ plesi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert radix eius apatib⁹ splenis bibita ⁊ vt emplꝫ supposita. ¶ Mēbra expul. ¶ Minuit pollutionē ⁊ frangit desideriū coitus quꝫ de eo bibr̃ .ʒ. i. cū sirupo de papauere ⁊ congellat spma cū ꝓprietate q̄ est in ipso ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ cōfert radix eius soloni antiq̄ ⁊ vlcerib⁹ intestioꝝ ⁊ cōfert radix eius dolorib⁹ vesice in moꝫ eplī supposita. Semē v̓o eius est fortius in oī re ita ꝙ ꝓhibet dolores uesice ⁊ fluxū menstruoꝝ ⁊ radix eius qđ citrinū est ⁊ semē eius qñ bibunt cuꝫ lacte multotiens cōferūt cursui huitatis antiq̄ ex m̄rice. Et sirupus eius lenit ventrē. ¶ Febres. ¶ Sirupus eius confert febribus acutis ⁊ est vehementis extinctionis.

De neremiseh capitulum. d. xvi.

Neremisch q̇d est. Est flos ⁊ cortex et capita silant macis ſꝫ est minus rube⁹ ad citritatē declinās et est aromaticus et habꝫ paꝝ pōticitatis ⁊ appropinq̄t nereidē in v̓tute. ¶ Nā. ¶ Est calidus ⁊ siccus in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiuus. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Est bonus stō et epati frīs et ꝯfert sicut est iuuamentū spice. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit q̄rta pōderis ipsius de zinzibere ⁊ mͥdietas pōderis eius de fisticis ⁊ sexta ponderis ipius de spica.

De narikas capitulum. d. xvij.

Narikas q̇d est. Est medicinā acuta et ī vētre eius est pulpa viridis stiptica et cū olo ꝓuocat sudorē. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates Insufflat in nares et abscindit fluxū sanguis nariū. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Medulla eius r̃cens valet ad spueñ qđ aggregat in pectore de sāguie. ¶ Mēbra expul. ¶ Medulla eius ꝓhibꝫ fluxū antiqū. ¶ Uenena. ¶ Qñ linitur cum uino confert morsui vipere.

De nitro capitulum. d. xviij.

Nitꝝ q̇d ē. Est baurach armenū et de ipo quidem iam dictum est.

De nerscescendaru capitulum. d. xix.

Nersceiendaru q̇d est. Existio ꝙ in ipso ē ꝑmutatio in arabico ⁊ est bersceiēdaru ꝑ be nō per niꝫ et est virga pastoris.

De nabach capitulum. d. xx.

Nabach. ¶ Nā. ¶ In ea q̄ est hūida ⁊ q̄ sicca exiccatio est et subtiliatio. Et illud ē in oibus ꝑtibus sue arboris. Et suffumigātio q̇dē alsadar est uehemētis stipticitatis. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stiptica et ꝓprie ei⁹ sauich. ¶ Decoratio. ¶ Prohibet casū capilloꝝ et ꝓlōgat eos et cōfortat et lenit ipsos. Et gūma q̇dē sadar delet furfures et supfluitates minutas q̄ sūt cū eis et bonificat capillos. ¶ Apata et bothor. Folia alsadar leniūt apa calꝫ ⁊ resoluūt ipꝫ. Mēbra capitis. ¶ Gūma alsadar delꝫ furfures ablutione fcā cū ea. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. Folia eius cōferūt asmati et egritudibus plmōis. Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōuꝫ ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Stringit nāꝫ et cōfert fluxui sanguinis et m̄strui et nō mēstrui ⁊ vlcerib⁹ intestinorū et ꝓprie eius sauich. Et cōfert solutōi fcē ꝑpt debilitatē stōi et fit clistere ex decoctōe alsadar ⁊ bibit ad has egritudines et ad fluxū m̄ricis et iudiciū eius q̄ recens est est iudiciū eius qđ est hōgeneum cū ea de cydonijs et zarur et pomis et piris: nā qđ de ea est eq̄le stringit. Et q̄ nō est matura ꝓpterea ꝙ ñ digerit ⁊ ꝙ expellit eā nā excitat colicā passōē

De nucleis capitulum. d. xxi.

Nucleus. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. In ipso est stipticitas ⁊ glutinatio. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Qđ ex eo adustū est confert vlcerib⁹ fraudulētis. ¶ Mēbra oculi. Adurit ⁊ extinguit ⁊ abluit ⁊ stat in alcofol loco tutie ⁊ retinet pilos palpebraꝝ et facit eos nasci cū nere iden ⁊ ē bonū vlcerib⁹ oclī ⁊ ortui pilorum.

De nabam capitulum. d. xxij.

Nabā q̇d ē. Quidā medicoꝝ magnifice laudauerūt carnē eius. ¶ Nā. ¶ Dixerūt q̇dā medicoꝝ ꝙ caro ei⁹ est calā, pinguis facit desiderare cibū ⁊ cōfortat corp⁹ ⁊ est ei ꝯuēiens qñ digerit: verūtñ ipsa est debil ⁊ vacua grossa ⁊ nō digerit. ¶ Mēbra expl. ¶ Augmentum efficit in coitu.

De nigella capitulum. d. xxiij.

Nigella. ¶ Nā. ¶ Calā est ⁊ sicca in 3°. Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est acris incisiua phlatis abstersiua ⁊ resoluit vētositates ⁊ inflationē ⁊ eius mūdificatio est vltia. ¶ Decoratio. ¶ Abscindit v̓rucas inuersas ⁊ colorē pallidū ⁊ morphea ⁊ baras ꝓprie. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ponit cū aceto sup bothor lenes et resoluit apata phlatica ⁊ dura. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Ponit cū aceto sup vlcera phlatica ⁊ scabiē vlceratā. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert corize ꝑpe torrefcā ⁊ posita in pāno lineo ⁊ ligata ⁊ linit sup frontē illi⁹ q̄ hꝫ sodā frīaꝫ. Et qñ infundit in aceto ꝑ noctē deiñ terit in mane ⁊ fit ex ea caputpurgiū ⁊ añ infirmū adeo fit ꝓxia vt ipsaꝫ narib⁹ attrahen° odoret ꝯfert dolorib⁹ antiq̄s ī capite ⁊ torture ⁊ est ex medicis apientib⁹ valde oppilationē q̄ est in colatorio. Et decoctio eiu scum aceto confert dolori

dentiū ore ex eo colluto ⁊ ꝓprie cū ligno pini.
Mēbra ocl'i. ¶ Qn̄ ex ea trita fit caputpurgiū cū
oleo irino ꝓhibet initiū aq̄. ¶ Mēbra anhelit⁹ ⁊
pectoris. ¶ Cōfert etiā dilatatōi anhelitus qn̄ bi-
bit̄ cū nitro. ¶ Mēbra expl'. ¶ Interficit v̄mes ⁊
ascarides etiā si liat̄ sup sumē ⁊ ꝓuocat mēstrua.
Et qn̄ admīstrat̄ aliq̄tis dieb⁹ ⁊ dat̄ in potu cū m̄l
le ⁊ aq̄ cal'a ad lapidē ī vesica in ⁊ renibus cōfert.
Febres. ¶ Resoluit febres phl'aticas ⁊ melicas ꝓ
prie et remouet eas. ¶ Venena. ¶ Eius suffumi
gatio fugat v̄mes venēosos. Et existiauerūt q̇dam
q͛ de ea multitudo interficit ⁊ est ex eis q̄ cōferūt
ad morsū rutele qn̄ de ea bibr̄ aur̄.

De niue capitulum. d. xxiiij.

N Ix. ¶ Opatiōes et propretates. ¶ Est
mala senib⁹ et eis in q̇b⁹ generant̄ hūors
fr̄i. ¶ Mēbra capitis. ¶ Aq̄ niuis sedat
dolorē dentiū cal'z. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Nix ē
nociua neruis ꝓpterea q͛ coarctat vapores calidos
currētes in eis et retinet eos ne soluant̄. ¶ Mē-
bra nutrimēti. ¶ Est nocitiua stō ꝓprie illi in quo
generant̄ hūores fr̄i. Et aq̄ niuis qn̄z facit siti pro
pterea quia coadunat caliditatem.

Capitulum de littera. o.

De opio capitulum. d. xxv.

O Piū q̇d est est succus papaueris ni-
gri: et egyptij ip̄z seminat. Et ei⁹ q̇
dē potio nō addit̄ supra duos daich
Qn̄z v̇o fit opiū etiā ex seīe lactuce
agrestis ⁊ est stupefactiuum debile
subtile. Opiū p̄terea assat̄ sup laminā ferreā igni-
tā et fit rubeū. ¶ Electio. ¶ Qd̄ ex eo electuz est
est ḡuius acuti odoris frangibile et facile resoluit̄ i
aq̄ et nō cōgelat̄ in'liq̄factōe et resoluit̄ in sole ⁊ n̄
extinguit candelā qū ex eo insl'at. Citrinū aūt tigēs
aq͛ aspeꝝ debilis odoris clari coloris hoc tale ē fal
sificatū cū memithe ⁊ qn̄z adulterat̄ cū lacte lactu-
ce silur̄is et est debilis odoris ⁊ adulterat̄ cū gūmi
et est splendidū claꝝ valde. ¶ Nā. ¶ Fr̄m est et
siccū in q̄rto. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est nar
coticū sedatiuū oīs doloris siue sit bibitū siue lini-
tū. Et potio ipsius sit q̄titas lenticule magne. ¶ A
postēata et bothor. ¶ Cōfert apātib⁹ et p̄cipue ca
lidis. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ In ipso est exicca-
tio vlceꝝ. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Permisceat̄ cū
vitello oui assati et liat̄ ex eo podag̅ et tūc sedatur
dolor et ꝓprie cū lacte. ¶ Mēbra capitis. ¶ Fa
cit dormire etiā si supponat̄ cū licinio aut absq̄ lici
nio. Et sedat etiā qū distillat̄ cōtritū ī oleo rosaceo
in aurē infirmā cum myrrha et croco et sedat soda
antiq͛ et sanat ex ea. Et ip̄z ē ex eis q̄ destruūt ītel
lectū ⁊ sr̄uz. ¶ Mēbra ocl'i. ¶ Sedat dolores oph
thalmie ⁊ apāta ei⁹ cū lacte ml'ieris. Pl'es āt āntiquo
rū fuer̄t q̇ n̄ fuerūt eo vsi in ophthalmia ꝓpt̄ nocu
mētū qd̄ visui infert. ¶ Mēbra anhelitus et pe-
ctoris. ¶ Sedat tussiz cōtinuā et pl'm sedat̄ eo illā
q̄ ex ea clamosa est. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Sto
mach⁹ qn̄z iuuat̄ eo et aggregat̄ et illud qū est lax⁹
ex calore et hūitate. Et in pl'ib⁹ dispōib⁹ qū bibit̄
solus absq̄ castoreo destruit digōnez aut diminuit
eā valde. ¶ Mēbra expl'. ¶ Retinet solonē ⁊ ꝯ
fert dysenterie et vlcerib⁹ intestinoꝝ. ¶ Venena
Interficit cōgelan° v̄tutes et extinguen° calorē ina
tū: et eius q̇dē tyriaca est castoreū. ¶ Permutatio
Loco ipsius ponit̄ triplū seīs hyusq̄ami et duplū ei⁹
de seīe mandragore.

De ouis capitulum. d. xxvi.

O Va. Nota sunt. ¶ Electio. ¶ Meliora
ex eis sunt oua galline recētia. Et melius
qd̄ est in eis est vitellus. Et meli⁹ eoruz
artificiū est vt nō cū alio cōgelent̄. P⁹ aūt oua gal
line sūt oua auiū q̄ cursu eius ꝓcedūt sicut atederaz
⁊ adoraz et alcubegi et atehēugi. Oua v̇o anatis ⁊
filiuz sunt mali hūoris. ¶ Nā. ¶ Sūt ad eq̄litatē
tendentia s̄z eoꝝ albumē ad fr̄itatē et vitell⁹ ad ca
liditatē et ambo sunt hūida p̄cipue albumē: et ex e
is sicciora sunt oua anl'is et strucij. ¶ Opatōes ⁊ ꝓ
prietates. ¶ In ipsis est stipticitas et ꝓprie in vi-
tello eoꝝ assa°. Eoꝝ autem albumē sedat dolores
mordicatiuos ꝓpt̄ sui glutinationē et qm̄ ip̄z tenet̄
et remanet qr̄ nō remouet̄ velociter sicut lac: ma
gis cōgelata v̇o sunt tardioris digōis et pl'imi nu-
trimēti: et meliora eoꝝ sunt sorbilia cocta in aq̄ et
sunt melioris penetratōis. ¶ Decoratio. ¶ Fiat
epithima ex albuīe eoꝝ et tunc ꝓhibebit corrupti
onē coloris a sole et remouet eaz et qū vitellus as
sat̄ et terit̄ est epithima vtile pāno et nigredi. O-
ua aūt auis tarde sunt tinctura bona s̄z q͛ dr̄ et ex
perit̄ hora q̄ p̄pata sunt ad illud cū filo lane pene-
trante in eis et dimittit̄ dōec cōsideret̄ an nigr̄scat
et sil'r oua alocloe s̄m q͛ dr̄. ¶ Apāta et bothor.
Ponunt̄ in empl'is apātū et in clisterib⁹ ꝓpt̄ vlce-
ra et apāta et liniunt̄ sup herisipilā cū oleo. ¶ Vl'
nera et vlcera. ¶ Cōferūt exituris ani et pectinis
et adustōi ignis vtere eis cū lana et cōferūt ad vl-
cera et sil'r in adustōe aq̄ ēt. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ.
Ambo leniūt neruos et cōferūt oīb⁹ doloribus iū
cturaꝝ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ponunt̄ in medica-
mētis abscindētibus fluxū sanguis panniculi cer̄bri
et cōferūt corize. Et vitellus oui galline cōfert a-
postematibus calidis in aure. Et dr̄ q͛ oua testudi
nis silur̄is cōferūt epilepsie. ¶ Mēbra oculi. ¶
Ipsoꝝ albumē sedat dolorē oculi ⁊ vitell⁹ cū cro-
co et oleo rosaceo cōfert ꝑcussōi oculi valde. ¶ Et
qū ex eo fit empl'z cum farina ordei ꝓhibet fluxuz
ab oculo et sil'r linit̄ cū ture sup frontē ꝓpt̄ fluxum
oculi. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Cōfert
asꝑitati pectoris ⁊ gutturis sorbilia ex eis ⁊ tussi ⁊
pl'esi ⁊ ethice ⁊ raucedi vocis ex cal'itate ⁊ strictur̄
anhelitus ⁊ sputo sanguis ꝓprie qū sorbet̄ vitell⁹
eoꝝ tepidus. Et oua q̇dē testudis silur̄is expta sūt
tussi infantiū. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cocta si-
cut sunt in aceto ꝓhibēt effusionē materieꝝ ad sto-
machū ⁊ intestina ⁊ ꝓhibēt asꝑitatē meri et stōi et
q̄ ex eis sunt assata ꝑmutant̄ ad fumositatē. ¶ Mē
bra expulsionis. ¶ Cocta sicut sunt in aceto ꝓhi-
bēt fluxū ventris ⁊ dysenteriā. Et ipsoꝝ vitellus
cōfert vlceri renū ⁊ vesice ⁊ p̄cipue si sorbeat̄ cru
dus. Et q̄ ex eis sunt assata sup cinerē sine fumo ꝯ
ferūt sol'oni ventris et dysenterie qn̄ cōedunt̄ cuz
aliq̇b⁹ stipticis et aq̄ acreste et cōferūt asꝑitati in-
testinoꝝ et vesice. Et ex albuīe q̇dē ipsoꝝ fit cli-
stere cū meliloto ꝓpt̄ vlcera intestinoꝝ ⁊ putrefa
ctionē eoꝝ et cōferūt exituris ani ⁊ pectis. Et sup
ponit̄ liciniū infusū in eis ⁊ in oleo ros' ꝓpt̄ apāta a
ni ⁊ ꝑcussōez ei⁹. ex albuīe p̄terea ouoꝝ fit pessariū

cũ oleo de alcãna et cõfert vlceribꝰ mr̃icũ et lenit
mr̃icẽ ⁊ qñ sorbetˢ sicut est crudũ cõfert fluxui san
guis ⁊ mictui eiꝰ. Ampliꝰ oĩa oua p̃cipue oua paſ
ſeꝝ augmẽtũ faciũt in coitu. Et dĩ ꝙ qñ oua anſis
miſcẽtur cũ oleo ⁊ distillantˢ tepida in mr̃icẽ ꝓuo-
cant menstrua post quattuor dies.

De oppoponaco capitulum. d. xxvij.

Oppoponacũ q̇d est. Arbor est q̃ ñ eleuatˢ
a terra ⁊ similantur ipsius folia folijs fi-
cꝰ vehemẽtis viriditatis rubea inciſaſ ha
bẽtia ptes rotunda. Et eius crus est sicut cucũeris
ſup qđ sunt pili pl̃uerulẽti ⁊ eiꝰ folia sũt pua valđ
ſup cꝰ extremitatẽ est corona sĩlis corone aneti et
eiꝰ flos est citrinꝰ ⁊ folia floris sunt boni odoris ⁊
vene ipsius sunt pl̃ime q̃ ramificantˢ a radice vna
grossuꝫ hñte corticẽ ⁊ in eiꝰ odore est g̃uitas: eius
aũt gũma extrahitˢ cuꝫ incisione ſue radicis in ꝓmis
qñ crus appꝫ et qñ fricatˢ est eius incisio ẜm colorẽ
croceũ. Que autẽ huic spẽi sĩlatˢ nũeratˢ de spẽbꝰ op
poponaci. Sꝫ crus est minus qđ eleuatˢ vno cubi-
to deiñ ramificatˢ sicut folia feniculi ſꝫ est debilius
⁊ etiã mechais thubrur cꝰ folia sũt sicut folia came
mille albe ⁊ qđ est supra ipꝫ est aureũ. ¶ Electio
Qđ in radice eius melius est est illud qđ est albuꝫ
mordicãs linguã in quo nõ est cõtractio boni odo-
ris. Et ex fructu eius melius est illđ qđ est super
crus et terminũ mediũ: ⁊ qđ ex gũma eius est me
lius est illud qđ est valde amaꝝ intrinsecus albuꝫ
et extrinsecus croceũ frangibile qđ dissoluitˢ in aq̃
Nigꝝ ṽo lene est adulteratũ cũ amoniaco. ¶ Nã.
Calidũ est et siccũ in 3°. ¶ Opatões et ꝓprietates
Est resolutiuum ventositatum lenificatiuum ab-
stersiuum. ¶ Apostemata et bothor. ¶ Lenificat
durities ⁊ qđ sup ipꝫ ẽ lenificat valde bothor. ¶
Vulnera et vlcera. ¶ Eius radix est ad medicãdũ
ossa nuda et cũ melle est cõueniẽs vlceribus antiq̇s
⁊ igni pſico et qđ sup ipꝫ est etiã vulneribꝰ et bo
thor. Et ad summũ oĩs ptes eius ꝯferũt ulceribꝰ
fraudulẽtis. ¶ Instr̃a iũctaꝝ. ¶ Bibitˢ cũ aq̃ alkara
ti ⁊ cũ uĩo pp attritionẽ lacertoꝝ ex ꝑcussõe. Qui
dã ṽo dixerĩt ꝙ ẽ malũ neruis ⁊ vĩ ꝙ sit malũ ner
uis sanis siue hũectatis. Et ẽ ꝯferẽs sciatice ⁊ bibitˢ
ad ipꝫ succus eius etiã et remouet lassitudinẽ et cõ
fert doloribus iuncturaꝝ omĩuꝫ et podagre more
empl̃i suppositũ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõfert cor
rosioni dentiũ qñ eo ĩplentˢ ⁊ sedat dolores coꝝ et
cõfert soda et epilepsie ⁊ mr̃i infantiũ. ¶ Mẽbra
oculi. ¶ Acuit visuꝫ qñ ex eo fit collyriũ. ¶ Mẽ
bra anhelitus et pectoris. ¶ Ex folijs eius fit em-
pl̃ꝫ sup dolores lateris. Oppoponacũ quoq; cõfert
dolori vtrorũq; lateꝝ et tussi qñ sunt fr̃i. ¶ Mẽ
bra nutrimẽti. ¶ Eius succus cõfert duritiei sple-
nis more empl̃i suppositus ⁊ bibitꝰ cũ aceto: ponũ
tur enĩ ex eo. x. aur̃. in duobus vrceolis musti et
clarificatˢ pꝰ duos mẽses et cõfert spleni valde. Et
mustũ hoc ꝯfert hydropisi. ¶ Mẽbra expulsiõis
Lenit duritiẽ mr̃icũ et cõfert guttatõi vrine et a-
uellana vna ex eo bibitˢ cũ aq̃ calida ad ꝓuocañ uri
nã et mẽstrua et ad mr̃icẽ fr̃aꝫ et eius etiã fructꝰ a-
bundare facit mẽstrua et ꝓprie cũ apsinthio et ĩter
ficit fetũ et ꝓprie radix eius. Ipsa naq; abortuꝫ fa
cit supposita et bibita. Et cõfert p̃focatõi mr̃icis ⁊
extenuat ventositatẽ et duritiẽ eius. Et cõfert co-
lice et soluẽdo educit hũorẽ crudũ et cõfert pruri-
tui vesice. ¶ Febres. ¶ Bibitˢ cũ aq̃ karatiꝫ ad ri
gores et febres piodicas. ¶ Venena. ¶ Ex eo cũ
pice fit empl̃ꝫ et adherẽmẽtũ bonũ morsui caĩs rabi
osi et cũ aristol. ad pũcturas bibitũ est tyriaca ⁊ si-
militer eius succꝰ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ po
nitˢ ficus et existĩo ꝙ amoniacũ est eiꝰ ꝓpinquũ.

De oleandro capitulum. d. xxviij.

OLeander q̇d est. Eius alia est siluestris et a-
lia fluuialis. Siluestris ṽo folia sunt sicut fo
lia portulace ſꝫ sunt strictiora ⁊ eiꝰ thyrsi
sunt lõgi expansi sup terrã et apud folia sunt spine
et nascitˢ in domibꝰ desertis. Fluuialis aũt oritˢ in ri-
pis fluuioꝝ cꝰ thyrsi a terra eleuatˢ et spine eiꝰ sũt
occulte et ipsius folia sunt sicut folia salicis et folia
amigdali lata ⁊ saporis valde amari ⁊ supiora cru
ris eius sunt grossiora inferioribus ipsiꝰ et eiꝰ flos
est sicut rosa rubea bonus valde et sup ipꝫ egreditˢ
q̇ddã sĩle pilis et eiꝰ fructus est durus aptus plenꝰ
re q̃ est sicut lana. ¶ Nã. ¶ Calida est in 3° sicca
in ẜo. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Est resolutiũa
valde ⁊ ex eius decoctõe sternuntˢ domus ⁊ inter-
ficit pulices et ṽmes terrãeos. ¶ Apata ⁊ bothor.
Ponuntˢ folia eiꝰ sup apata dura ⁊ sunt in eis iuua
mẽti valde magni. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Bõa
est prurituĩ et scabiei et excoriatõi et ꝓprie succus
folioꝝ eius. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Dolori dor
si antiquo et geniculi valet more empl̃i supposita
Mẽbra capitis. ¶ Flos eius facit sternutationẽ.
Venẽa. ¶ Est venenũ ⁊ qñꝫ misceturˢ cũ vino ⁊ ruta
⁊ potatˢ et liberat a venenis ṽmiũ venenosoꝝ. E
go tñ dico ꝙ est in hoc timorosũ et ipsa et eiꝰ flos
sunt venenũ hoibꝰ et bestijs ⁊ canibꝰ: verũtñ con
fert cũ bibitˢ qñ uĩo decocta cũ ruta ẜꝫ ꝙ dicitur.

De oleo capitulum. d. xxix.

OLeũ. Oleũ de balsamo iã dcm̃ est. Oleũ
ṽo de kerua et oleũ de rhaphão sunt sĩlis
ṽtutis. Sunt enĩ ambo resolutiua: ſꝫ ipo
rũ fortius est oleũ de kerua et oleũ de rhaphano ẽ
calidũ et est sĩle oleo antiquo. ¶ Nã. ¶ Calidum
est et siccũ in 3°. Oleũ de lilio et oleũ sambacinum
calida sunt in 3°. Oleũ de vrtica ⁊ oleũ de cartão
calida sunt in p° hũida ĩ ẜo. Oleũ autẽ de narcisco
calidũ in ẜo hũidũ in p°. Oleũ de keiri est calidũ ⁊
hũidũ in ẜo: ⁊ sĩlr̃ oleũ de ben: ⁊ sĩlr̃ oleũ amigda
linũ amaꝝ. Oleũ de extremitatibꝰ uitiũ ⁊ almahũ
et mãdragoratũ ꝓxima sunt in infr̃atõe ⁊ stiptici-
tate et oleũ de cydonijs etiã et oleũ camemillinum
calidũ est cũ eq̃litate et oleũ anetinũ sĩle est ei sed ẽ
eo calidius et oleũ narciscinũ ꝓximũ est in ṽtute ⁊
operatõe oleo anetino ſꝫ est acuti odoris et nõ ẽ cõ
ueniens hoibꝰ eo mõ quo oleũ anetinũ. In olõ ṽo
violaceo nõ est stipticitas ſꝫ est in ipso infr̃atio q̃-
dã. Oleũ ṽo rutaceũ est resolutiuũ. Nos autẽ non
dicẽus hic artificiũ oleoꝝ ĩmo dicẽus ea in antido
tario. Et nos etiã nõ dicẽus olea ꝯposita ex medi
cis pluribꝰ sicut oleũ costinũ ⁊ oleũ de darsisabã e
oꝝ cõpõnẽ et eoꝝ iuuamẽta nisi in antidotario. O
peratões ⁊ ꝓprietates. ¶ Olꝫ amigdalinũ ⁊ ꝓpe
amaꝝ apitiuũ. Et in oleo de pomis ⁊ cydonijs pro
prie est stipticitas ⁊ ĩfr̃atio. Oleũ ṽo camemilliuꝫ
sedatiuũ est doloꝝ ablatiuũ spissitudinũ resolutiuũ
vapoꝝ. Et oleũ de lilio est lenitiuũ ꝯfortãs mẽbra

⁊ cõfortat eã ⁊ infr̃at eã plusꝗ̃ illud de cydonijs ⁊ prohibet mãs aduenĩetes. Et oleũ de ruta est resolutiuũ inflatõis valde ⁊ est sicut oleũ laurinũ ꝫ est calidius eo ⁊ ambo sunt sedatiua doloꝝ antiquorũ ⁊ resolutiua ventositatũ. Oleũ de costo iuuat in diuersitatibꝰ dispositionũ pestilentie ⁊ efficit dolorẽ vasis ⁊ aeris bonũ. ¶ Decoratio. Oleũ laurinũ alopitie est vtile. Oleũ myrtinũ cõstringit origiẽs capilloꝝ ⁊ cõfortat eos ⁊ denigrat. oleũ costinũ ꝯseruat iuuentutẽ i capillis. oleũ ãigdalinũ cũ melle ꝓprie amaꝝ ⁊ radix lilij ⁊ cera liq̃fcã cõferũt aragdani in facie ⁊ pãno ⁊ vestigijs ⁊ silibus ⁊ cõfert quãdo linit̃ cũ decocto sup squamas ⁊ furfures. oleũ de kerua est bonũ lẽtigibꝰ ⁊ pãno. Et oleũ de fenugreco est bonũ colori corrupto ꝓprie in albis oculoꝝ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Oleũ amigdalinũ confert apati mãmille. oleũ de lilio duritiẽ antiꝗ̃ r̃solvit. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Oleum de kerua valet bothor grosso ⁊ scabiei. Et de fenugreco sahafati. oleũ myrtinũ cõfert vlceribꝰ. oleũ de costo r̃mouet scabiẽ et pruritũ velociter. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Oleũ amigdalinũ cõfert lilgueti. oleũ camemillinũ cõfert laxitudĩ et oleũ de lilio etiã. et oleũ de aneto et etiã ei quẽ frigꝰ lesit. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Oleũ amigdalinũ cõfert soda et pulsationi auris et tinnitui et sibilatõi in aure. oleũ amigdalinũ amaꝝ pl̃imi est iuuamẽti subtile ⁊ pl̃imi iuuamẽti ipsius est in aure ⁊ oppilatõibꝰ eius et tinnitui ipsius ⁊ v̾mibus factis in ea. ⁊ oleũ rosaceum est valde bonũ inflãmatõi stõi ⁊ principio appitõis apatũ ⁊ augmẽtũ efficit in v̾tutibus cerebri ⁊ in intellectu ⁊ est decliue ad eq̃litatẽ. Et ꝓpt̃ hoc dixit Gal. ꝙ ipꝫ calefacit corpus vehemẽtis fr̃itatis ⁊ infr̃at calꝫ. Et magis vincẽs ex iudicio eius apud me est ꝙ corpora calida q̃ ipꝫ tẽpat sũt pl̃a corporibus fr̃is q̃ ipꝫ calefacit. oleũ laurinũ ⁊ oleũ rutaceũ sũt bona doloribus capitis antiq̃s ⁊ oleũ de fenugreco cõfert furfuribus. oleũ de kerua cõfert alopitie et vlceribus in capite ⁊ apatibus factis in eo ⁊ dolori auris. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Oleũ amigdalinũ est bonũ spleni ꝫ g̃uat stõuꝫ. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Oleũ de urtica ⁊ oleũ de seĩe croci hortẽsis soluũt vẽtrẽ. ⁊ oleũ rosaceũ qñꝫ soluit .s. qũ inuenit mãꝫ q̃ indiget lubrificatõe ⁊ qñꝫ retinet solonẽ cholericã. oleũ de kerua soluit et educit ascarides oleũ amigdalinũ est bonũ doloribus renũ et difficl̃tati vrine ⁊ lapidi et doloribus vesice et mr̃icis ⁊ p̃focatõi mr̃icis. Et oleũ de lilio ptũ efficit facilẽ et sedat dolores mr̃icis bibitum et pessarizatũ. Et in oĩbus illis oleũ de fenugreco iuuatiuũ est et etiam duritiei mr̃icis et dubellet eiꝰ et difficultati ptus. Oleũ de kerua cõfert apatibus ani et pungitiuo dolori mr̃icis et eius cõuersioni. ¶ Febres. ¶ Oleũ camemillinũ in febribus ꝓlixis melius est oleo rosaceo. oleũ anetinũ bonũ est rigori. ¶ Permutatio Ponit̃ loco olei de balsamo myrrha liq̃da aut eq̃le põdus olei adedbij cũ medio pondere sui de oleo alneregil et q̃rta põderis sui de oleo antiquo et ꝑmutatio olei lauri est pix hũida ⁊ ꝑmutatio olei d̾ vrtica est oleũ de cartamo ꝫ est debilius eo. et loco olei de alcãna ponit̃ oleũ sansucinuꝫ. ⁊ loco olei rosacei oleũ nenufarinũ ⁊ oleũ violaceũ. ⁊ loco olei de kerua oleũ rhaphaninũ ⁊ oleũ lini preter conuersionẽ in oleo de lino.

De oliuis capitulum. d. xxix.

Oliue q̇d est. Oleũ qñꝫ exprimit̃ ex oliuis immaturis: ⁊ quandoqꝫ exprimitur ex oliuis vltime maturis. Et oleuꝫ omphacinũ est illud qđ. expssuꝫ est ex imaturis. Et qñꝫ exprimit̃ ex oliuis rubeis medijs inter imaturas ⁊ vltime maturas cꝰ opo est inter illas duas res: oleuꝫ p̃terea qñꝫ fit ex oliuis dõesticis: ⁊ qñꝫ fit ex oliuis silur̃ibꝰ. Oleũ ꝯ v̾o vetus in empl̃is in v̾tute est olei de kerua ⁊ olei de rhaphano ⁊ de lilio ꝫ est calidius ⁊ est ꝓpinquũ oponi ipsoꝝ. Qũqꝫ aliq̃s vult adurere ramos oliuaꝝ ⁊ folia eaꝝ oꝫ vt liniant̃ cũ melle. ¶ Electio. ¶ Oleũ sanis melius est onphacinũ ⁊ melior gũma ipsius est gũma silur̃is q̃ mordicat linguã: si enĩ nõ mordicat linguã tũc nõ est ꝑfecuũ in ipsa. ¶ Nã. ¶ Omphacinũ fr̃ꝫ est ⁊ siccũ in p°. Rufus v̾o in ipso dicit eẽ huĩtatẽ. Et ol̃ꝫ de oliuis vltĩe mat̃is ẽ cal̃ꝫ ꝯmẽrate ⁊ declinat ad humiditatẽ. Qđ si lauet̃ est tẽpatũ in huĩtate ⁊ siccitate ⁊ minus calidũꝫ. ⁊ vl̃r oliue mature sunt calide ⁊ eaꝝ oleũ ad huĩtatẽ declinat tpatã ⁊ ĩmature sũt fr̃e ⁊ ligna ⁊ folia eaꝝ sunt fr̃a. Qũ autẽ antiq̃t ol̃ꝫ omphacinuꝫ ualde fit in nã olei de oliuis dulcibus Opatões. ⁊ ꝓprietes. ¶ Oĩs olei spẽs corpora ꝯfortãt motũ alleuiant ⁊ sunt extinctiue. Et oleũ q̇dẽ de oliuis siluribꝰ decoquit̃ in vase ereo donec coagulet̃ ⁊ fit ꝓximũ v̾tuti licij. Et aq̃ de oliuis salitis fortior est aq̃ oliuaꝝ in mũdificatõe. Et oleuꝫ q̇dẽ sanis meliꝰ ẽ ol̃ꝫ omphacinũ: olei v̾o antiq̇ acuitas nõ cõsequit̃ mordicationẽ. Et oliue q̇dẽ sũt ex eis q̃ nutriunt parũp. ¶ Decoratio. ¶ Folia oliuaꝝ siluriuꝫ bõa st̃ panaricijs ⁊ ꝓhibẽt sudorẽ iuncta oleũ de oliuis siluribꝰ est sicut oleũ rosaceũ in pl̃imis intentionibus ⁊ confuat capillos ⁊ ꝓhibet velocitatẽ caniciei qũ admĩstrat̃ oĩ die. Et folia q̇dem oliue decoqunt̃ in aq̃ acreste donec fiat sicut mel ⁊ linit̃ sup dẽtes corrosos ⁊ euellit eos. ¶ Apostẽata ⁊ bothor. ¶ Et silur̃es herisipilã ⁊ formicã ⁊ scer̃ ⁊ apata cal̃a soluũt ⁊ huĩtas currẽs a lignis eaꝝ quꝫ inflãmantur cõuenit scabiei ⁊ ĩpetigi. Et fex olei ẽ medicamẽ apatũ calidoꝝ in glandulis et ꝓprie cuꝫ folijs suis. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Oleũ de oliuis siluribꝰ expssuꝫ de ĩmaturis cõfert vlceribus hũidis et siccis ⁊ scabiei. Et folia oliuaꝝ silur̃iũ ulceribus ambulatis et fraudulentis ⁊ sordidis ⁊ formice ⁊ scer̃. et qñ ꝑmiscet̃ fex olei cũ cameleũta sanat scabiẽ ita ꝙ etiã bestiaꝝ scabiei cõueniat ꝓprie ĩ infusione lupinoꝝ. Qũ ex oliuis de aq̃ cõditis cũ aq̃ et sale fit empl̃ꝫ ad adustionẽ ignis nõ vesicat̃ ⁊ purgat vlcera sordida. Et gũma oliuaꝝ silur̃iũ cõfert scabiei et vlceribꝰ et ĩpetigi ⁊ ponit̃ in emplastris vulneꝝ. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Aq̃ oliuarũ salitaꝝ clisterizat̃ ad siccitatẽ. Et oleũ ablutũ est cõueniẽs doloribꝰ neruoꝝ et sciatice. ⁊ oleũ vetꝰ cõfert podagricis qũ liniunt̃ ex eo. ¶ Mẽbra capis Oleũ oliuaꝝ silur̃iũ est sicut oleũ rosaceũ in iuuamẽto suo soda. et assumit̃ succus silur̃iũ ⁊ exiccat̃ ⁊ fiunt ex eo trocisci ⁊ reuant̃ ad curañ fluxũ auris Et oleũ de oliuis siluribꝰ cõfert gingiue sanguĩee colluendo os ex eo ⁊ ꝯfirmat dẽtes motos. Et gũma silur̃iũ cõfert dolori dentiũ corrosoꝝ qñ iplentur ea. Et oleũ de scorpionibꝰ est ex sublimioribꝰ

medicis dolori auriū distillatū. ⁊ oliuarū siluestriū folia bona sunt cula masticata. ¶ Mēbra oculi. Fit collyriū ex antiquo tenebrositati oculi: ⁊ fex eius ponit in medicis oculi ⁊ folia earū adusta ponūtur loco tutie oculo. Et gūma earū antiq cōfert pāno ⁊ albugī et grossitudī ei⁹ et grossitudini cornee ⁊ succus foliorū earū egressioni oculorū et vlcerib⁹ cornee et fluxib⁹ sʒ domestica sunt cōuenientiora oculo ꝙ siluestria. ⁊ gūma earū etiā abstergit oculuʒ et sordes vlcerū ei⁹ ⁊ abstergit aqꝫ ⁊ albuginem.
Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Oliue nigre cum flore suo sunt ex summa vaporū q̄ fiunt asmati ⁊ egritudib⁹ pulmōis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Fex olei vtilis est sup ventrē hydropici. Et oliue q̄dē cū dispōe sua sunt difficilis digōnis. Et grosse earū salite subleuant appetitū ⁊ cōfortāt stōuʒ ⁊ generant hūorē stipticū. Et acetose magis receptibiles sunt digōis ꝙ oēs ⁊ ueloci⁹ ⁊ etiā oleū omphacinū bonū est stō. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Comeduntur cū muri an̄ cibū ⁊ leniūt ⁊ assumunt. ℥. ix. cum aq̄ calida aut aq̄ ordei ⁊ soluūt ⁊ coqunt cū ruta ad dolorē ventris pungitiuū ⁊ v̓mes ⁊ cōferūt colice apose ⁊ fit ex eo clistere colice facte ex fece ⁊ supponit succus earū fluxui mr̄icis ⁊ fluxui sanguīs ei⁹ et fit ex eis emplastrū cū farina ordei ad cursuʒ antiqū. Et oleū vetus ꝑpatū cū aq̄ acreste cōfert quʒ ex eo fit clister vlcerib⁹ ani itrinsecis ⁊ silr mr̄icis. Et earū gūma ꝓuocat utrūqꝫ ⁊ extrahit fetū. ¶ Uenena. ¶ Cū oleo ⁊ aq̄ cal̄a fiat nausea ⁊ rūpit v̓tutē neruorū. Gūma oliuarū siluestriū numeratur inter medicinas mortiferas.

De olibano capitulum. d. xxx.

Olibanū q̄d est. Notū est. Et ipsum q̄deʒ alterat cū gūmi ⁊ gūma pini sʒ olibanū inflāmat: gūma v̓o pini fumat ⁊ n̄ inflāmatur ⁊ silr oē adulteratū nō inflāmat. Et olibanū q̄dē q̄ddā est qđ est indū ad viriditatē decliue ⁊ qđdā est rotundū qđ colligit q̄dratū deiñ cōcutit i vase donec rotundū fiat ⁊ volubile: ⁊ hoc qñ inueterat fit rubeū ⁊ de eo est albū lene hūidū sicut mastix. qñʒ v̓o ex olibano admīstrant in anis minutū ⁊ cortex ⁊ fumus ⁊ ptes arboris ei⁹ om̄s ⁊ ꝓpe folia. ¶ Electio. ¶ Melius est masculū albū rotundū interi⁹ tenax ⁊ aureū qū frangit. ¶ Nā. ¶ Cortices ei⁹ sunt exiccatiui in ɓo ⁊ sunt parū friores olibano. Et olibanū calidū est in ɓo exiccatiuū in prio et cortex ei⁹ exiccatiuus est in termīs ɓi. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nō inest ei exiccatio fortis nʒ stipticitas nisi debilis ⁊ exiccatio corticib⁹ eius inest: ⁊ in ipso q̄dē est maturatio ⁊ nō est in cortice eius acuitas ⁊ nʒ corrodit carnē ⁊ retiet sāguinē plim⁹ v̓o vsus eius adurit sanguinē. Et fum⁹ eius est vehemētioris exiccatōis et stipticitatis. Quidā autē dixerūt rubeū est magis abstersiuuʒ albo. Et v̓tus minuti est debilior v̓tute olibani. ¶ Decoratio. ¶ Ponit cū melle sup panaritiū ⁊ delet ipm ⁊ eius cortices sunc boni vestigijs vlcerū. Et cōferūt cū aceto ⁊ oleo liniti dolori q̄ noiat ꝯposit⁹ ⁊ ē dolor ex quo ꝓueniūt in corpore sicut v̓ruce cū q̄dā re q̄ est sicut ambulatio formice. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cuʒ chimolea ⁊ oleo rosaceo ponit super apata calida in māmillis et ingredit in emplis reouentib⁹ apata viscerū. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat valde et ꝓprie vulnera recentia ⁊ ꝓhibet fraudulēta dilatari. ⁊ sup ipetiginē ponit cū adipe anatis. ⁊ cū adipe porci sup uulnera ostracata. ⁊ super fissuras frigoris et est cōueniēs vlcerib⁹ fcīs ex adustōe. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert sensui ⁊ cōfortat ipʒ. Et q̄dā hominū sunt q̄b⁹ p̄cipit vt ex infusione ei⁹ ieiuni assuete in potu sumat sʒ ei⁹ plimus vsus facit soda ⁊ lauat ex eo caput et qñʒ miscet cū nitro et mundificat furfures et exiccat vlcera ei⁹ ⁊ distillat in aurē dolorosaʒ cū vino: ⁊ qñ ꝑmiscet cū oleo aut pice aut vino de vuis passis cōfert cōtritōi circuitus auris: linitū ⁊ abscidit fluxū sanguis nariū ⁊ eū q̄ est ex velaie et est ex medicis cōferētib⁹ cōtritōi auris. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōsolidat vlcera oculi et replet ea et maturat apa antiqū in eo et iterū fum⁹ ei⁹ cōfert apati calido ⁊ abscindit cursū huitatū q̄ sunt in oculo et cōsolidat ulcera mala et ꝓhibet cācrū i ocl̄o. ¶ Mēbra anheli⁹ ⁊ pec. ¶ Qñ ꝑmiscet cū chimolea ⁊ oleo rosaceo ꝓhibet apata calida q̄ accñt in māmillis mulierū et ingredit in medicamētis cāne pulmōis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Retinet vōitū. Et cortices eius confortant stōuʒ et stringūt eū et est magis calefaciens stōuʒ ⁊ in digōe magis iuuās ⁊ cortices magis colligūt stōuʒ mollificatū. ¶ Mēbra expulsionis. Retinet fluxū ventris ⁊ fluxū ventris cū sanguine ⁊ fluxū sanguīs ex mr̄ice et ano. Et cōfert dysenterie ⁊ ꝓhibet expansionē vlcerū malignorū i ano qū ex eo fit liciniū. ¶ Febres. ¶ Confert febribus antiq̄s phl̄aticis si ei⁹ vsus cū vino plimus sit iterficit et similiter cum aceto.

De origano capitulum. d. xxxi.

Origanū q̄d est. Est in potētia sicut hasce et sirupus ei⁹ est sicut sirup⁹ albasce. ¶ Electio. ¶ Qđ forti⁹ exit siluestre est. Nā. ¶ Est calidū et siccū in ɓo. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū carminatiuū subtiliatiuuʒ et est vehemētis abstersionis et in ipso est acuitas et illud ꝓpt illud qđ in ipso est de v̓tute adurēte. Decoratio. ¶ Est bonū cōcauatōi dentiū. ¶ Instrumenta iuncturarū. ¶ Cōfert dolorib⁹ vtriusqꝫ anche. ¶ Mēbra capitis. ¶ Masticat et sedat dolorē dentis et sanat gingiuā fluxā ꝓpt v̓tutē suaʒ adurentē. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Oleū eius cōfert pectori et pulmōi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert epati et stō. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Prouocat vtrūqꝫ et extrahit vermes ⁊ ascarides.

De ossibus capitulum. d. xxxij.

Ossa. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Ossa adusta sunt exiccatiua resolutiua. ¶ Decoratio. ¶ Dr̄ ꝙ calcāe⁹ porci qñ ex eo fit linimentū sup albaras cōfert. ¶ Instrīa iuncturarū. ¶ Dr̄ ꝙ ossa hoīs cōferūt in potu data dolori iuncturarū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Dr̄ ꝙ homīs ossa in potu dant ad epilepsiā. Inq̄t Gal. Fuit hō q̄ secrete dabat hoc in potu et auferebat eorū epilepsia et est existiatio illius hoīs. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Dr̄ ꝙ calcāe⁹ hirci cū oxymelle aufert splenē. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Dr̄ ꝙ calcane⁹ hircinus excitat coitū et crura vaccina adusta abscindunt fluxū sanguis et solutionem ventris.

De ostraco capitulum. d. xxxiij.

OStracū. ❡ Opatōes et ꝓprietates. ❡ Ca
ro ostraci siluſ̄ris qñ terit̄ ⁊ linit̄ ex ea cor
pus desiccat fortiter et qđ de ostraco pur
pureo adustū est v̄tutē hꝫ carminatiuā̄ abstersiuam
et v̄tus eius est v̄tus cadēs cito et in toto ipsius ē at
tractio eoꝝ q̄ carni infixa sunt et ossiū qñ admistra
tur cū dispōe sua. ❡ Decoratio. ❡ Dm̄s tunice o
straci ⁊ cortices ipsius quꝫ adurunt̄ abstergūt mor
phea ⁊ silr̄ ostracū cū dispōne sua extrahit astellas
magnas carni infixas. Et ostracū purpureū qū de-
coquit̄ cū oleo et inungunt̄ capilli ex eo retinet ca-
suꝫ eoꝝ. ❡ Apata et bothor. ❡ Uiscositas limaci
aꝝ q̄ noiat̄ virus eaꝝ cū olibano ⁊ aloe et myrrha
cōq̄ssata donec fiat in spissitudine mellis exiccat a-
postēata accn̄tia in radice auris. Et si inuenit huitā
tē ꝓfundā in ea extrahit eā et sanat ab ea. ❡ Uul
nera ⁊ vlcera. ❡ Qđ de ostraco purpureo adustū
est abstergit vlcera et cōsolidat ea et mūdificat ea
⁊ qđ de eo adustū est cū sale cōfert adustioni ignis
puluerizatū desup et dimissuꝫ donec exiccet̄ et to-
tū qđ adustū est de ostraco cōfert scabiei. Et ostra
cū q̇dē cū carne sua cōfert vulneribus ⁊ ꝓprie illis
q̄ sunt sup neruos cōtritū cū ture et myrrha ⁊ posi
tuꝫ sup ea ⁊ silr̄ cū puluere molendi. Et Gal. q̇dē
expertus est limatias sicut sunt. ❡ Instr̄a iuncturarū
Sedat dolorē podagre ⁊ apatū eius ⁊ fit emplastꝝ
ex eo sicut est sup oīa apata iuncturaꝝ. ❡ Mem-
bra capitis. ❡ Qđ adustū est de ostraco purpureo
abstergit dentes ⁊ p̄cipue qđ adurit̄ cū sale: ꝙ si o
stracū terat̄ sicut est cū aceto abscindit fluxū sangui
nis nariū. ❡ Mēbra oculi. ❡ Qñ abluit qđ adu
stū est de oī ostraco cū carne sua ⁊ ponit̄ in alcosol
delet grossitudinē palpebraꝝ ⁊ albuginē ī oculo et
pan̄ū ⁊ qñ adurit̄ caro eius qđ noiat̄ latalis antiq̇ ⁊
miscet̄ cū alkitrā ⁊ terit̄ ⁊ distillat̄ sup palpebraꝫ ñ
ꝑmittit pilos nasci ⁊ viscositas q̄ est sup illđ quod
siluſ̄re est facit coherere pilos ꝑmutatos sup palpe-
bras. Et viscositas limatiaꝝ q̄ dcā est añ qū ex ea
linit̄ frōs ꝓhibet mā̄s ad oculū effusas et facit pi-
los etiā adherere sup palpebrā. ❡ Mēbra nutri
mēti. ❡ Caro ostraci qđ noiat̄ carufis est bōa stō
et carnes ostracoꝝ nō decocte aq̄ nꝫ assate sedāt do
lorē stōi. Ostracū purpureū qñ bibr̄ cū aceto exte
nuat splenē. ⁊ qñ fit emplꝫ ad hydropisiꝫ ex ostra-
co nō sepet̄ donec minoret eā: ⁊ oꝫ vt dimittat̄ do
nec cadat ꝑ se ⁊ ostracū siluſ̄re est fortiꝰ in illo ꝓpt̄
vehementiā exiccatōis. ❡ Mēbra expulsionis.
Caro purpurei nō lenit̄ nāꝫ et caro ostraci nomiati
sentalis qū est recēs lenit ventrē ⁊ ꝓprie ius eius
⁊ silr̄ ius ꝑuoꝝ ostracoꝝ ⁊ qñ mr̄icis p̄focationē ha
bētes ex ostraco suffumigat̄ purpureo iuuant̄ ⁊ hᵒ
suffumigatū extrahit secundinā. Et suffumigatio e
ius qđ est aromatici odoris ⁊ albelili et pisci qđ ē
sup littora etiā cōfert in p̄focatōe mr̄icis ⁊ excitat
epilepticos etiā ⁊ in ipso est castoreitas in odore.
Et ostracū ꝓuocat mēstrua suppositū. Inq̇t ⁊ illud
qđ noiat̄ caugilel est abstersiuū qū adurit̄ sicut est
et est ꝑmistū cū cinere gallaꝝ viridiuꝫ ⁊ pipe albo
cōfert vlceribꝰ accn̄tibꝰ in intestis dū recētia ī̄ma
nēt ⁊ nō putrefiūt magnifice. Et pōdus q̇dē cieris
ostraci sit q̄ttuor ptes ⁊ gallaꝝ due ⁊ pipis ps. i. ⁊
puluerizet̄ sup cibū ⁊ in vino det̄ ad potandū. ❡
Uenena. ❡ Cōfert caro eiꝰ morsui caīs rabiosi.

De ordeo capitulum. d. xxxiiii.

ORdeū q̇d est. Est notū. Et siligo est spēs
eius sine cortice. Et eius opo est ꝓpinq̄ o
patōi ipsius. ❡ Nā. ❡ Est fr̄m ⁊ siccū ī
pᵒ. ❡ Opones ⁊ ꝓprietates. ❡ In ipso est abster
sio ⁊ eius nutrimentū minus est nutrimēto tritici.
Et aq̄ ordei est nutribilior sauich ipsius. Et ambo
frangūt acuitatē hūoꝝ. ⁊ aq̄ ordei alselech ē huior
Et oīs aq̄ ordei est inflatiua. ❡ Decoratio. ❡ Su
ꝑ pan̄ū admistrat̄ de eo epithima calidū. ❡ Apata
⁊ bothor. ❡ Fit ex eo decocto cū aq̄ sicut sorbitio
nes cū pice ⁊ colophōia emplꝫ sup apata dura ⁊ so
lo ⁊ cū furfure suo sup apata calida. ❡ Uulnera ⁊
vlcera. ❡ Qñ fit linimentū ex eo cū aceto forti et
ponit̄ more empli sup scabiē vlceratā sanat eā. ❡
Instr̄a iuncturaꝝ. ❡ Fit ex eo emplꝫ cū cydoniis ⁊
aceto sup podagrā ⁊ ꝓhibet fluxū huitatū ad iun-
cturas. ❡ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ❡ Aq̄ eiꝰ
cōfert egritudibꝰ pectoris. ⁊ qñ bibr̄ cū seīe feni-
culi facit abundare lac ⁊ fit emplꝫ ex farina eius et
meliloto ⁊ cortice papaueris ad dolorē lateris et a
q̄ eius est mala stō. ❡ Mēbra expulsionis. ❡ E
ius sauich retinet ventrē ⁊ silr̄ decoctio sauich eiꝰ
⁊ furfur eiꝰ ꝓuocat vrinā sꝫ aq̄ furfuris tritici qñ
bibr̄ est vehemētioris ꝓuocatōis. ❡ Febres. ❡
Aq̄ eius est infr̄atiua hūectatiua febriū: in calis qđ
pura ⁊ in fr̄is cū apio ⁊ feniculo. Et dat̄ in potu et
illud qđ coctū est cū ficubꝰ ꝑmistū cum mellicrato
ad febres phlegmaticas.

De ohalmaran capitulum. d. xxxv.

OHalmarā q̇d est. Est scehesabrā albumei
mi. ❡ Nā. ❡ Inq̇t filius mesaugue. in
ipso est caliditas ⁊ est siccū in fo. Et plr̄es
hoīuꝫ dicūt ꝙ est fr̄m qū eiꝰ caliditate calefactus ñ
ledat̄ sꝫ iudiciū frigoris eiꝰ est in pᵒ: sꝫ qđ verius
est est ꝙ v̄tus eiꝰ est ꝯposita ex caliditate cū fr̄ita-
te ⁊ poſ̄e est vt sit fr̄itas in ipso vincēs. ❡ Opatō
nes ⁊ ꝓprietates. ❡ Cōfert calefactis ⁊ ꝓprie qñ
morat̄ sup ipꝫ aq̄ rof. ❡ Uulnera ⁊ vlcera. ❡ Fit
ex eo emplꝫ adustōi. ❡ Mēbra capitis. ❡ Con-
fert valde ad cola albumeimi ⁊ apit oppilatōes ce
rebri. ❡ Mēbra expulsionis. ❡ Albumeimi da
tur in potu semē frixū ad fluxū ventris antiqū cuꝫ
oleo rosaceo et aqua frigida.

Capitulum de littera. p.

De prunis capitulum. d. xxxvi.

PRuna q̇d sunt. Nota sunt. ❡ Ele
ctio. ❡ Illa q̄ hn̄t colorē palee sūt
fortiora nigris. Et citrina fortiora
rubeis ⁊ alba sunt magis ḡuia ꝑue
soſ̄onis. Et armena sūt meliora oi
bꝰ ⁊ vehementius soluētia ⁊ meliora sunt magna
pinguia. ❡ Nā. ❡ Fr̄a sunt in principio fi hūida ī
fine tertii. ❡ Opones ⁊ ꝓprietates. ❡ Eius gum
ma est subtiliatiua incisiua ⁊ glutinatiua ⁊ in dama
scenis est cōstrictio ⁊ stipticitas apud dia. nō apud
Gal. Et in crudis q̄ nō sunt matura est stipticitas ⁊
eoꝝ nutrimentū est paucū. Comedant̄ aūt añ cibū
⁊ bibat q̇ hūectatus est postea aq̄ mellis ⁊ vinū de
passis. ❡ Uulnera ⁊ vlcera. ❡ Eius gūma cōsoli
dat vlcera ⁊ cū aceto abscindit īpetiginē ⁊ ꝓprie si
fuerit cū ea mel aut zuccaꝝ ⁊ p̄cipue in pueris. ❡
Mēbra capitis. Quꝫ ex foliis prunoꝝ colluit̄ os

ꝓhibet fluxū fieri ad vtraq₃ amigdala ⁊ vua. ¶ Mēbra oculi. ¶ Eius gūma cōfortat visu₃ qū fit ex ea collyriū. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. Muza ex eis sedat īflāmationē cordis ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Que dulcia sunt ex eis mollificāt sto machū huitate et infl̄ant eū ⁊ penitus nō sunt ei ꝯ uenientia: muza v̄o ex eis forti⁹ resistūt choleī ꝙ illa. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Que ex eis sūt vl̄ cia vehemēti⁹ soluendo educūt cholerā ⁊ hūida et sunt vehemētioris solutōis ꝙ sicca et eoꝝ solutio fit ꝓpt̄ viscositatē eoꝝ. Damascena aūt stringunt ventrē ſm quosdā. Et in siluīib⁹ qū nōdū sunt de cocta valde est stipticitas ab oīb⁹ cōcessa. Inquit Gal. Errauit Dia. in v̄bis suis qū dixit damascēa cōstringūt imo soluūt ⁊ gūma eoꝝ stringit lapide₃ vesice ⁊ eoꝝ aq̄ ꝓuocat mēstrua ⁊ q̄to plus sī mi nora tanto plus est eoꝝ sol̄o minor.

De psilio capitulum. d. xxxvij.

PSiliū q̇d est. Est duoꝝ coloꝝ hyemale et estiuū ⁊ potio cuiuslibet illoꝝ sit pondus. ʒ. ij. ¶ Electio. ¶ Meli⁹ est illud q̄ð ē maius grossu₃ q̄ð submergit̄ in aq̄. ¶ Nā. ¶ Est fr̄m ⁊ hūidū in ſo. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Q̄ð ex eo frixū est inuolutū in oleo rosaceo stipti cū est ⁊ sedat dolores more empl̄i suppositū cū ace to. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Admistrat̄ cōq̄ssatū cu₃ aceto sup apata calida ⁊ formicā ⁊ herisipilā ⁊ pro prie q̄ sunt sub aure ⁊ sup phl̄atica. ¶ Instr̄a iun cturaꝝ. ¶ Fit ex eo emplastꝝ torsiōi neruoꝝ ⁊ ip soꝝ spasmo ⁊ podagre et dolorib⁹ iuncturaꝝ cal̄is cū aceto ⁊ oleo roſ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Qui ex eo supponit suo capiti emplastꝝ cōfert soda ei⁹ ca lide. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lenit pe ctus. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Eius mucilago cu₃ oleo rosaceo ꝯfert siti vehemēti cholerice ¶ Mē bra expulsionis. ¶ Eius q̄ð frixū est pōdus. ʒ. ij. inuolutū in oleo rosaceo stringit ⁊ cōfert dysente rie ⁊ ꝓprie infantiū ⁊ q̄ð ex eo mucilaginosū est ⁊ ipsa mucilago ei⁹ cū oleo violaceo soluūt. ¶ Fe bres. ¶ Bibatur et tunc sedabit inflāmationē fe brium acutarum.

De portulaca capitulum. d. xxxviij.

POrtulaca q̇d est. Nota est. ¶ Electio. Succus ei⁹ est illud q̄ð in ea est magis ul time opōnis. ¶ Nā. ¶ Fr̄a est in 3° hūi dū in fine ſi. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ea est stipticitas ⁊ ꝓhibet fluxū sanguis ⁊ flux⁹ antiquos ⁊ ipsius nutrimentū est puū illaudabile ⁊ est resi stens chol̄e valde. ¶ Decoratio ¶ Ex ea frican tur v̄ruce ⁊ eradicat eas ꝓprietate sua nō q̄litate. Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea empl̄₃ apatib⁹ calidis in q̇b⁹ timet̄ putrefactio ⁊ herisipila. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert bothor in capite abluto ex ea ca pite cōmista cū vino ⁊ delet stuporē dentiū ꝓpte rea ꝙ lenit aspitatē ⁊ sedat soda calidā pulsatiuā. Mēbra oculi. ¶ Cōfert ophthalmie ⁊ ingreditur in alcofol. ⁊ nimius vsus eius facit accidere pannū in oculo. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Ei⁹ succ⁹ ꝓhibet fluxū sanguis ꝓpt̄ v̄tutē suā ponticā₃ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert iflāmatōi stōi bibi ta ⁊ more emplastri supposita ⁊ cōfert epati inflā mato ⁊ ꝓhibet vōitū cholericū ⁊ debilitat appeti tū. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Fit ex ea clistere dy senterie intestinoꝝ ⁊ solutōi colirice ⁊ cōfert dolo ribus renū ⁊ vesice ⁊ vlcerib⁹ eoꝝ ⁊ abscindit ſm pl̄m desideriū coitus. Et existiauit fili⁹ mesangue ꝙ augmētū facit in coitu ⁊ vī ꝙ sit illud in ꝯpl̄one calida et sicca ⁊ ipsa retinet fluxū mēstruoꝝ ⁊ con fert vlcerib⁹ mr̄icis ⁊ cōfert aq̄ ei⁹ hemorroidi b⁹ sanguineis ⁊ eius succus extrahit ascarides. Et si asset̄ portulaca ⁊ comedat̄ abscindit solutionē. Febres. ¶ Confert febribus acutis.

De polypodio capitulum. d. xxxix.

POlypodiū q̇d est. Est lignū cineritiū no dosu₃ declinās ad rubedinē ⁊ nigredine₃ parūp minutos hn̄s ramos sicut v̄mis pl̄i moꝝ pedū. Et in sapore ipsius est dulcedo cū stip ticitate. Dixerūt q̇dā ꝙ nascit̄ sup arborē i nemo re ⁊ dixerūt ꝙ nascit̄ sup lapidē. ¶ Electio. ¶ Me li⁹ ex eo est ꝙ est fisticū interius grossū sicut anula ris ⁊ declinās ad rubedinē ⁊ citritatē solidū recens in quo est amaritudo occulta ⁊ bon⁹ sapor cū pon ticitate ⁊ in ei⁹ sapore est sapor gariofil̄. ¶ Nā. Calidū est in ſo siccū in 3° vltimū in exiccatōe. Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū ventosi tatū ⁊ huitatū. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Emplastꝝ factum ex eo confert torsioni neruoru₃ ¶ Mē bra expulsionis. ¶ Soluēdo educit mr̄ia₃ sine pū ctōe ⁊ soluit phlegma ⁊ chimū aquosū et decoquit in iure galloꝝ ⁊ iure pisciū ꝓpt̄ colicā aut in iure o leꝝ. Si ergo ſpgit̄ radix ei⁹ sup aq̄ alkarati ⁊ bi bit̄ soluit cholerā et phlegma. Et potio q̇dē ei⁹ sit vi. kermet: kermet enī est. vi. kerates imo sit u\ q₃ ad. ij. ʒ. Et o₃ vt bibat̄ cū sirupo de melle mi sto cū aq̄ ⁊ añ ip₃ aliq̇d de tarachis et in decocto fit vsq₃ ad. iiij. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponitur epithymū ⁊ mediū pōderis ipsius de sale indo.

De papyro capitulu₃. d. xl.

PApryus q̇d est. Notus est. Et ex ip̄o q̇dē fiunt charte: ⁊ ipse q̇dē i potētia est char ta. et q̄ð ex eo adustū est vehemītioris ē exiccatōis. ¶ Nā. ¶ Est fr̄us et siccus. ¶ Opati ones ⁊ ꝓprietates. ¶ Cōfert fluxui sanguis ⁊ pro hibet eū ipsius cinis. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Pl̄ uerizat̄ sup vlcera recentia ⁊ cōsolidat ea: q̄n₃ v̄o infundit̄ in aceto ⁊ exiccat̄ et intromittit̄ fistulis et oīb⁹ vlcerib⁹ ambulatiuis ⁊ vulnerib⁹. ¶ Mē bra capitis. ¶ Eius cinis cōfert corrosioni oris. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius cinis retinet sputū sanguis. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Suma tur ⁊ inuoluat̄ lino ⁊ dimittat̄ donec exiccet̄ deide ponat̄ sup hemorroidas et cōfert eis.

De polio capitulum. d. xli.

POliū q̇d est. Est ſpēs de sceba in q̄ est ca liditas ⁊ acuitas pauca. ⁊ q̄ð ex eo min⁹ est est acutius ⁊ amari⁹ ⁊ sunt in eo thyr si ⁊ flores ⁊ ip₃ est pilosu₃ albū decliue ad citritatē vsq₃ ad mēſa₃ palmi plenū seie ⁊ eius caput est si cut spera in quo sunt sicut pili albi ḡuis odoris cu₃ q̄dā aromaticitate: mai⁹ āt est debili⁹ q̄ð etiā est a maꝝ et in ipso est acuitas q̄dā ⁊ mōtanū est minus Nā. ¶ Minus est calidū in 3° siccū in ſo ⁊ maius est calidū ⁊ siccū in ſo. ¶ Operatōes et ꝓprietates Est aperitiuū subtiliatiuū ⁊ ꝓprie minus est ad api endū oppilatōes intrinsecas. ¶ Uulnera ⁊ vlcera Cōsolidat q̄ð ex eo viride ē plagas recētes ⁊ ꝓpe

maius ⁊ qđ ex eo est siccū vlcera fraudulenta p̄cipue minus siccū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit soda capitis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Ipz cū aceto ē epithima cōueniēs apātib⁹ splenis ⁊ duritiei ipsi⁹ et nocet stō et cōfert ictericie nigre ⁊ ꝓprie decoctio ei⁹ qđ ex ipso maius est ⁊ cōfert hydropisi ⁊ ē ułr malū stō. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua et soluit ventrē ⁊ cōfert ascaridib⁹ valde. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ antiquis. Uenena. ¶ Cōfert pūcture scorpionis et decoctio maioris morsui v̇miū venenosoꝝ oīuz et eo suffumigat̄ et sternitur et fugat venenosa minora. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponunt̄ in extractōe vermiū et ꝓuocatōe vrine et mēstruoꝝ pōdus eq̄le đ lignis ḡnati viridib⁹ et tertie due pōderis ipsi⁹ đ corticibus lignorum casie lignee.

De pellibus capitulum. d. xlij.

Pelles. ¶ Electio. ¶ Meliores ex eis sūt pelles lactentiū ꝓpt̄ huitatē ipsoꝝ. ¶ Operatōes et ꝓprietates. ¶ Nutrimentū eaꝝ est paruū viscosū et ꝓpinqū est in viscositate et dispōib⁹ suis nutrimēto pedū. et rasa q̇dē pellis capne qū ponit̄ super cursuz sanguis retinet eū. ¶ Decoratio. ¶ Pellis vipere adusta et linita super alopitiā cōfert. ¶ Apāta et botbor. ¶ Dr̄ ꝙ pellis eq̇ q̄ est in aq̄ qū ponit̄ super botbor infr̄at ipsū. Uulnera et vlcera. ¶ Ponit̄ cinis pellis mularuz et silu̅ū super adustōez ignis et vlcera calida qū nō sunt cū apāte ⁊ est medicamē excoriatōi pedum ex calciamēto et coxaꝝ et fistulis. ⁊ pellis recens ouis super percussionē ponit̄ in hora et ꝓhibet nocumētū ex ea et est cōueniens vlcerib⁹ fraudulētis ⁊ scabiei et prurituı. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Pellis intrinseca q̄ ē in stōachis auiū et ī guttur̄ eaꝝ p̄cipue galloꝝ qñ siccat̄ et terit̄ et bibr̄ cū vino cōfert dolori stōi. ¶ Uenena. ¶ Dr̄ ꝙ recēs pellis calida cap̄ qñ ponit̄ super morsū vipe attrahit venenū.

De pice capitulum. d. xliij.

Pix q̇d est. Est duaꝝ spēꝝ: vna est maria nig̃ liq̇da q̄ ponit̄ in emplastris et est de genere picis: et alia est mōtana siluꝛ̄is: ⁊ siluꝛ̄is alia est liq̇da et est ex arbore aliēbut et modis alijs pini: in pª v̇o est spēs ei⁹ hūida deiñ desiccat̄ cū decoctōe: et pl̄m q̇dē ipsius est ex iembut et est arbor cadim korasc. Oleū v̇o picis primū est alchitrā. Et ei⁹ oleū fit vt distillet̄ ei⁹ hūidū vbi decoquit̄ vt desiccet̄ aut suspendat̄ supra ipz lana et madefiat ex vapor̄ eius ⁊ qū madefca fuerit exprist̄ in vase alio. Qū tñ sit possibile vt distillet̄ ī cucurbita et alembico melius ꝙ illo mō et magis ꝓuat̄ illud qđ sublimat̄. ¶ Opōnes et ꝓprietates. Est maturatiua hūoꝝ grossoꝝ abstersiua calefactiā Et hūida est vehemētius maturatiua et sicca forti⁹ est desiccatiua et ponit̄ in emplastris. ¶ Decoratio. ¶ Extirpat albedinē vnguis et attrahit sāguinē ad mēbra et impinguat ea ꝓprie quz iteratur eius adherētia ⁊ euulsio subito cū uiolētia et linitur sup fixuras pedū et reliquoꝝ mēbroꝝ vt sanet eas Et emplastꝝ fcm̄ ex ea facit nasci pilos in alopitia Apāta et bothor. ¶ Lenit apāta dura et ꝓprie hūida et admīstrat̄ cū farina ordei super scrofulas et ꝓhibet qū ꝑmiscet̄ sulfuri aut cortici arboris aliēbut ambulationē formice et ꝓhibet exituras glandulaꝝ oīuz. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Delet impetiginē et generat carnē in vulnerib⁹ ꝓfundis ꝓp̄e cū puluer̄ turis et cū melle et mūdificat vlcera corruptaꝝ huitatū et sicca in hoc ⁊ in vulnerib⁹ ē vehemētioris exiccatōis. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert apātib⁹ in lacertis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sicca et hūida bona est vlceri bus capitis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Fum⁹ picis bonū efficit marginē oculi et facit oriri pilos palpebraꝝ et ꝓhibet lachrymas eius et īplet vlcera in oculo et cōfortat visum. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi frigide ⁊ sicce ⁊ ꝓprie cū āigdalis ⁊ zuccaro in pl̄esi ⁊ pipneumōia ⁊ facit sputū facile ⁊ matat ⁊ sil̄r cū oleo āigdalino ē eius maturatio pl̄ima. Sola v̇o qū est tunc eius mūdificatio est minor maturatione ei⁹ ⁊ cū zuccaro est ecōtra. Et ꝓhibet sputū sanguis ⁊ ꝓhibet sputū saniei qū lambit̄ ex ea ꝗtitas. ℥. ⁊. ʃ. cū melle. Ex pice aūt hūida qū linit̄ palatū est vtil̄ p̄focatōi. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Lenificatiā ē ⁊ pl̄imus vsus eius soluit ⁊ fit ex ea enema ad apāta calida ⁊ dura in intestīs ⁊ mr̄ice ⁊ testiculis. Et ponit̄ in medicis vulneꝝ orificij vesice. Et qñ linitur pix sup fixuras ani sanat eas. ¶ Uenena. ¶ Resistit venenis ⁊ ꝯfert qū linit̄ sr̄ morsū vipe.

De porro capitulum. d. xliiij.

Porrū q̇d est. Porri aliud est scemiū ⁊ aliud ē nabathiū: ⁊ aliud est qđ dr̄ porruz siluꝛ̄e. Et est illud qđ est inter porꝝ ⁊ alleū qđ est meli⁹ ī medicia ꝙ ī cibo sz nabathiū magis ingredit̄ in curatōib⁹ ꝙ scemiū. ¶ Nā. ¶ Nabathiū est calidū ī 3° siccū in 2°. Et siluꝛ̄e est calidius ⁊ siccius ⁊ ꝓpt̄ illud est deteri⁹. ¶ Decoratō. Scemiū cū sumach cōfert v̇rucis. ¶ Apāta ⁊ bothor. ¶ Scemiū cū sumach delet essere. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Scemiū cū sale cōfert vlceribus fraudulētis. Et qđ ex eo est siluꝛ̄e vlcerat cor⁹. Mēbra capitis. ¶ Abscindit fluxū sanguis ex narib⁹ ⁊ suffumigat̄ ex seie ei⁹ cū alchitran dēs in q° est v̇mis ⁊ interficit v̇mē ⁊ eijcit illū ⁊ ipsius comestio facit soda ⁊ facit imaginari et videre somnia mala ⁊ ipsius cinis cū oleo rosaceo ⁊ aceto vini est cōueniēs auri dolorose. Et est ex eis q̄ corrūpunt gingiuā ⁊ dentes ⁊ findit eos ⁊ ꝓprie scemiū: ¶ Mēbra oculi. ¶ Nocet visui. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cū aq̄ ordei cōfert asmati fcō ex mā grossa ⁊ ꝓp̄e nabathiū ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ ꝯfert ad apāta pulmōis et maturat ea ⁊ dant̄ ex seie eius. ʒ. ij. cū eq̄li pōdere sui de ḡnis myrti ad sputū sanguis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est malū stō ⁊ siluꝛ̄e est deteri⁹ dōestico qm̄ est amarius ⁊ acuti⁹ ⁊ magis mordicatiuū ipso: ⁊ porꝝ q̇dē totū est inflatiuū: oz ergo vt elixet̄ in duab⁹ aq̇s qr̄ alleuiant̄ inflatio ⁊ nocumentū ipsi⁹. Ruffus v̇o dixit ꝙ ipz abscindit eructuationē acetosaz ⁊ est vł̄r tarde digōis. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Prouocat vrinā ⁊ mēstrua ꝓprie nabathiū ⁊ siluꝛ̄e ⁊ nocent ambo vesice ⁊ renibus vlceratis ⁊ cōfert hemorroidibus qđ ex eo elixum est comestuz ⁊ mor̄ empl̄i suppositū ⁊ cōmouet coitū ⁊ sil̄r ei⁹ semē torrefactū. Et semē q̇dē eius torrefit cū ḡnis myrti ad tenasmō ⁊ sanguinē ani ⁊ sedet̄ in decoctōe foliorum eius cū aq̄ ⁊ cōfert coartatōi mr̄icis ⁊ duritiei q̄ est ī ipa ⁊ đcoctio radicis ei⁹ cū issidebeget cū oleo đ

cartamo aut oleo amigdalino aut sisamino confert colice ⁊ eius succus siccus est ex sūma eoꝝ q̄ soluūt sanguinē. ¶ Venena. ¶ Succus eiꝰ cū mellicrato est conueniens morsibus.

De piris capitulū .d. xlv.

PIra q̄d sunt. In ipsis sunt terreitas et aq̄itas ⁊ in nr̄a q̄dē terra est spēs q̄ vr̄ scēabrud ⁊ hꝫ magnā capacitatē ⁊ est vehemētis rotunditatis ⁊ subtilis corticis boni coloris quasi puiū ⁊ q̄i ipꝫ sunt aq̄ zuccari coagulata congelata plīmū sꝫ nō ꝓpt̄ spissitudinē subē boni odoris valde q̄ꝺ qū ab arbore sua cadit sup terrā destruit̄ et ista sunt in q̄bꝰ nō est nocumentū de spēbꝰ pirorū Nā. ¶ Pira q̄ noīant̄ scemia sunt fr̄a i pº sicca in fo: scenabrud v̇o tēpate hūida. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Oīs spēs eius sunt stiptice intrantes in emplis retentōis materieꝝ. Et q̄nꝫ abstergūt parū p ⁊ eoꝝ hūor est plīmꝰ ⁊ laudabilior hūore pomoꝝ f̄m q̄ dixit ruffus. Ea aūt q̄ dcā sunt scenabrud i terra corasceni absq; aliīs sunt lenitiua nature ⁊ boni chimi valde. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidant uulnera ꝓprie siluꝛ̄ia exiccata. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Sūt ꝑpantia stōm̄ ⁊ scemia ꝓprie cōfortāt stōm̄ ⁊ abscindūt tussiꝫ ⁊ sedāt cholaꝫ. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōstringūt ventrē ꝓprie q̄ sunt exiccata: ⁊ in piris q̄dē est ꝓprietas faciendi euenire colicā q̄r oꝫ vt bibat̄ pꝰ ipsa hydromel cū spēbꝰ q̄ sunt vt pip ⁊ cinnamomū ⁊ his silia. ⁊ eorū rob cōfert fluxui ventris cholerico. ¶ Venena. Cinis spēi eoꝝ vehemētis stipticitatis ⁊ tarde maturatōis est cura fungoꝝ mortificātiū. Et q̄n coquūtur isti fūgi cū piris miorat̄ nocumentū ipsoꝝ.

De pedibus capitulum .d. xlvi.

PEdes. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Generāt hūorē viscosū nō grossū sꝫ ipse est laudabilis ⁊ paucaꝝ supfluitatū. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi calide ꝓprie cū pultibꝰ ordei. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Boni sunt digōi boni chimi viscosi nō grossi. Et significatio bonitatis digōnis eoꝝ est velocitas inflatōis ipsoꝝ ⁊ dissolutōis in decoctōe: veꝝ eoꝝ nutrimētū nō est multū. ¶ Mēbra expulsionis. Soluūt cū viscositate q̄ est in eis.

De palma capitulum .d. xlvii.

PAlma q̄d est. Est arbor dactiloꝝ nota ⁊ ōnes ptes eius sunt stiptice ⁊ sermo dactilorum iam preteriīt.

De petroleo capitulum .d. xlviii.

PEtroleū q̄d est. Albū note spēi est ⁊ nigꝝ est colamentuꝫ picis babylonice ⁊ reliq̄ꝝ Nā. ¶ Calidū est ⁊ siccū vsq; ad q̄rtū. Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtile ⁊ ꝓprie albū resolutiuū liq̄factiuū apitiuū oppilationū. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ anchaꝝ ambarū et doloribꝰ iuncturaꝝ ⁊ ꝓprie albū. ¶ Mēbra capitis. ¶ Petroleū variū cōfert doloribꝰ auris fr̄is. Mēbra oculi. ¶ Cōfert albugī oculi ⁊ aq̄ descendenti ⁊ nigꝝ ex eo etiā. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati ⁊ tussi antiq̄: bibr̄ eni parū ex eo cū aq̄ calida. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Sedat dolorē ventris pūgitiuū ⁊ ventositates. Et q̄n fit ex eo liciniū interficit v̇mes ⁊ ꝓprie nigꝝ. et cōedere pōdus .ʒ. i. de eo frangit ventositatē venice ⁊ frigus m̄ricis. ¶ Venena. ¶ Cōfert punctu re epithimatum.

De pentaphilone capitulum .d. xlix.

PEntaphilō q̄d est. Est noīatus q̄nq; folia Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est fortis exiccatōis sine acuitate ⁊ adustōe ⁊ mordicatione ⁊ fit ex eo emplꝫ ad fluxū ⁊ sedat ipꝫ. ¶ Apsta ⁊ bothor. ¶ Fit ex eo ēplꝫ ad dubellet ⁊ scrofulas ⁊ durities phl̄aticas ⁊ panaritios. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Decoratio radicis eius valet ad vlcera ambulatiua. et q̄ꝺ de eo decoctū est cū aceto ad formicā ⁊ cōfert in herisipila ⁊ panariciīs ⁊ scabie. Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ iuncturarū ⁊ sciatice ⁊ cōfert ramici bibitus ⁊ more empl̄i suppositus. ¶ Mēbra capitis. ¶ Decoctio radicis eius valet ad linguā dolorosā qū ex ea fit emplastꝝ ad cola. Et folia eius cū vino ad epilepsiam valet bibita .xxx. diebꝰ. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Fit gargarisma cū decoctōe eius ad aspitatē gutturis. ⁊ succꝰ radicis eiꝰ ad dolorē pulmonis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Succꝰ radicis eiꝰ ualet ad dolorē epatis ⁊ ictericiā qū bibr̄ p aliquot dies cū sale ⁊ melle ⁊ potio eius fit tres anulusat. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert radix eius sol̄oi et vlceribꝰ intestioꝝ ⁊ hemorroidibꝰ ⁊ sil̄r decoctio radicis eiꝰ. Febr̄s. Folia eiꝰ cū aumeli aut cū vino cōferūt q̄rtane ⁊ quotidiāe. ¶ Venena. ¶ Succus radicis eius est medicina pnitiosa.

De piscibus capitulum .d. l.

PIsces. ¶ Electio. ¶ Meliores pisces s̄t illi q̄ nō sunt magni valde nꝫ hn̄t carnem durā nꝫ siccā ⁊ in q̄bꝰ nō est pinguedo ita q̄ q̄i frangat̄ nꝫ mucilago ⁊ in q̄bꝰ nō est malꝰ sapor vel odor ⁊ quoꝝ sapor est suauis. Suauis eni saporis sunt cōuenietes ⁊ q̄ sunt pingues nō supfluā pinguedinē hn̄tes nꝫ grossaꝫ nꝫ vt sepū nꝫ acr̄ ⁊ illi q̄bꝰ nō cito aduenit fetor qū ab aq̄ sepant̄. et eligit̄ q̄dē ex piscibꝰ durā carnē hn̄tibꝰ ille q̄ ē minor. Et ex hn̄tibꝰ mollē carnē ille q̄ ē maior ad terminū aliquē. Et ille q̄ hꝫ durā carnē salitus melior est eo q̄ est recens. In generibꝰ aūt asabot s̄t meliores deiñ alebani postea almerenuse ⁊ alliceba marini nō sunt mali sꝫ molles et pigues ambo s̄t grossi: alchanabab aūt almerenuse ⁊ alcursul sunt boni valde. In locis aūt in q̄bus morant̄ est electio q̄m illi q̄ morant̄ in locis petrosis sunt meliores deiñ i arenosis ⁊ aq̄s dulcibꝰ currentibꝰ i q̄bus nō s̄t sordes ⁊ nō sunt limose nꝫ lacunales nꝫ cāpestres ⁊ n̄ sunt de lacunis puis q̄ flumina nō imbibūt ⁊ in quibus nō sunt fontes: ⁊ pisces q̄dē marini sunt laudabiles subtiles. Et melior spēs eoꝝ est illoꝝ q̄ non sunt nisi in mari ⁊ pelagi ⁊ illi q̄ morant̄ in aq̄s discooptis flatui uentoꝝ sup se sunt meliores eis qui sunt ecōtrario ⁊ illi q̄ morant̄ in aq̄s multaꝝ agitationū ⁊ vndaꝝ sunt meliores ⁊ vehemētiori indigent exercitio q̄ illi q̄ habitāt in aq̄s statibꝰ. Et pisces q̄dē marini sunt optimi subtilis carnis ꝑcipue qū ipsoꝝ hitatio est i littoribus petrosis aut arenosis: ⁊ pelagi q̄dē q̄ sunt ꝺ mari plīmi sunt exercitii Et illi q̄ vadūt de mari ad flumīa dulcia quoꝝ cursui cōtraria exit aq̄ natura etiā sunt subtiles ⁊ plimi exercitii. Scđꝫ cibūlautē illi q̄ cibant̄ herbis bonis ⁊ radicibus plātaꝝ sunt meliores his q̄ cōedūt

Pulmo. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Ei⁹
nutrimētū ē paruū declinans ad phl'aticū
⁊ i h° ē ꝯsideratio. ¶ Ul'nera et vlcera.
Pulmo arietis sanat excoriationē calcanei ex calcia
mēto qñ sup ipsaȝ ponit calidus. ¶ Mēbra nutri
mēti. ¶ Eius digō est facilis. ¶ Mēbra expulsio
nis. ¶ In ipso est constrictio ventris.

De pomis capitulum. d. lxiiij.

Poma. ¶ Electio. ¶ Magis tēpata sūt
alscemia et illa q̄ sunt insipida sunt mala
et pui iuuamēti et nō agūt aliq̇d ⁊ sil'r im
matura. ¶ Nā. ¶ Illa q̄ sunt cōtracta sunt frio
ra et huīora ꝓpt̄ illud qđ est in eis de aq̄itate ⁊ pō
tica et stiptica et acetosa sunt fr̄a grossa. et dulcia st̄
aq̄a et sunt decliuiora ad caliditatē q̄ꝫ alia q̄uis ma
gis dñans in eis sit frig⁹. Et sunt diuersa et sil'r fo
lia eoꝝ et arbores sunt diuersa. Et oio illud qđ in
suba' dñat̄ est huītas supflua fr̄a et fortasse illa q̄ sūt
vehemētis dulcedis in caliditate tñ sunt tēpata aut
declinat̄ ad ea'. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ In ip
sis est ꝓhibitio supfluitatū ⁊ ꝓprie in foliјs eoruȝ
⁊ in pomis q̇dē est inflatio ⁊ ꝓprie in eis q̄ nō sunt
dulcia ⁊ illa q̄ sunt pōtica ⁊ stiptica sunt aq̄a terrea
Et dulcia sunt aq̄a ⁊ insipida sunt aq̄a valde ad p
tē huītatis supflue decliuia ⁊ ꝓpt̄ hoc feruet eoruȝ
succus velociter ⁊ mel ꝯfuat succū eorū ⁊ generat̄
q̇dē ex pōticis ⁊ ex eis q̄ sunt stiptica hūor terreus
⁊ acetosa ⁊ imatura generat̄ phl'a ⁊ putredines ⁊ fe
bres ꝓprietate sui hūoris ⁊ sue cruditatis ⁊ qr re
cipiūt putrefactionē: hūor vo acetosoꝝ est subtili
or hūore stipticoꝝ: ⁊ vinū q̇dē pomoꝝ ⁊ reliquo
rū antiqū meli⁹ est q̄ꝫ recēs ꝓpt̄ resol'onē vaporuȝ
maloꝝ ab eo. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōferūt folia
eoꝝ ⁊ succus eoꝝ inceptōi apatū calidoꝝ. ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Folia ⁊ cortices eoꝝ cōsolidāt ⁊
sil'r succus eoꝝ q̄ sunt stiptica. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ
Assiduatio cōestionis pomoꝝ facit euenire doloreȝ
neruoꝝ ⁊ ꝓprie vnalia. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pe
ctoris. ¶ Cōfortat̄ cor ꝓprie odorifera de scemi
⁊ odorifera dulcia ⁊ acetosa. Et si sit illic angustia
ex caliditate sunt magni iuuamēti ⁊ eoꝝ sauich eti
aȝ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat̄ debilitateȝ
stōi ⁊ q̄ stiptica sunt cōferūt stō si est cuȝ caliditate
aut huītate ⁊ sil'r pōtica ⁊ acetosa cōferūt debilitati
stōi si ē in eo hūor grossus fr̄us valde ꝓpt̄ sua' gros
situdinē. Et assant̄ q̇dē in pasta ⁊ conferūt paucitati
appetitus: ⁊ sauich pomoꝝ cōfortat stōuȝ ⁊ ꝓhibȝ
vomitū. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Dulcia ⁊ ace
tosa qñ in stō inueniūt hūorē grossū qñȝ deponunt
ip̄ȝ in egōne ⁊ si est vacuus retinēt. Et ea q̄ in mas
sa assata sunt cōferūt ad vmes ⁊ dysēteria'. Et que
ex eis sunt cōueniētiora dysenterie sunt pōtica ⁊ e
oꝝ sauich nisi cōuertat ipsa lenitas zuccari. ¶ Fe
bres. ¶ Qñȝ generant̄ ab illis q̄ sunt imatura fe
bres pl'ime ꝓprietate sui hūoris. ¶ Venena. ¶
Cōferūt venenis ⁊ sil'r succ⁹ ⁊ folia ipsorum. ¶

De papauere capitulum. d. lxv.

Papauer q̇d est. Papaueris sunt spēs: hor
tulana ⁊ cāpestris ⁊ sil'r ē nigꝝ ⁊ spēs cor
nuti qđ est marinū ⁊ fructus ei⁹ est cur
uus ⁊ spēs spūosi heracliēsis. Electio. ¶ Qđ me
lius ⁊ lani⁹ est est albū. Et oȝ q̇dē vt terant̄ capita
papaueris cuiusq; spēi recētia ⁊ fiant ex eis trocisci
⁊ refuent̄ ⁊ admistrent̄. ¶ Nā. ¶ Hortulanū ē
fr̄m ⁊ siccū in ꝭo ⁊ nigrū in 3° ⁊ dr̄ q̄ꝫ vsq; ad q̄r
tū. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Spēs papaueris
sunt infr̄atiue ⁊ nō est in ipso glutinatio de q̄ sit cu
randū. Et illud q̇dē qđ est nigꝝ est ingrossatiuum
exiccatiuū ⁊ papauer marinū cornutū c⁹ fructus est
curuatus sicut cornua tauri est abstersiuū incisiuuȝ
⁊ est vehemētis abstersionis. Et flos q̇dē cāpestris
mūdificat vestigia vlceꝝ in oculis aialiū. ¶ Apa
ta ⁊ bothor. ¶ Liniunt̄ spēs ei⁹ p̄ter marinū super
herisipila'. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Folia cornuti
valent ad vlcera sordida ⁊ corrodūt carnē addita'
ꝓpt̄ sua' abstersionē ⁊ eradicat̄ escaras ⁊ sil'r flos e
ius ⁊ nō est cōueniens vlcerib⁹ manifestis ꝓpt̄ su
pfluitatē sue abstersionis. Et ex cāpestri q̇dē fit em
plastꝝ cū oleo sup vlcera ⁊ eradicat ea. ¶ Instr̄a
iuncturaꝝ. ¶ Linit̄ cū sale sup podagra' ⁊ cōfert et
qñ decoquit̄ radix papaueris cāpestris in aq̄ donec
cōsumat̄ medietas ⁊ dat̄ in potu cōfert sciatice. ¶
Mēbra capitis. ¶ Facit somnū ⁊ ꝓprie illud quod
nigꝝ est ⁊ est stupefactiuū ⁊ i licinio supponit̄ ⁊ fa
cit dormire ⁊ ꝓhibet catarꝝ ⁊ qum hñtis vigilias
fronti ex eo emplastꝝ supponit̄ iuuat̄ iñ. ⁊ sil'r qñ
embrocat̄ decoctio eius ⁊ qñ ex spūoso fit vomit⁹
bibito ꝭm q̄ꝫtitatem exuthe in mellicrato iuuant̄ ip
so epileptici. Et oleū eius cū oleo rosaceo est cōue
niēs soda qñ ex eo inungit̄ caput: qū tñ ab eo absti
neṙ q̄ꝫtū plus possibile est sit melius. Et qñȝ distil
lat̄ eius decoctio in aurē fortis doloris ⁊ sedat do
lorē eius. ¶ Mēbra oculi. ¶ Admistrat̄ illđ qđ
fr̄ȝ est in dolorib⁹ oculi vehemētib⁹ apud necessi
tatē sȝ in ipso est cautella obꝭuāda sicut dixim⁹ in
opio. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert
tussi calide et fluxibus ad pectus et sputo sanguinis
Et sumit̄ ex eo loch cōferēs tussi calide valde ⁊ ꝓ
prie qñ miscet̄ cū acatia ⁊ succo barbe hircine. Fili
us vo mesaugue inq̇t. Semē nigri mūdificat pect⁹
corticis aūt manifestior dispōnuȝ est q̄ꝫ adiuuat ad
spueñ ⁊ in toto seie est mūdificatio. ¶ Mēbra nu
trimēti. ¶ Cōfert huītatib⁹ stōi. Et qñ radix ei⁹
qđ marinuȝ est. s. cornutū decoquit̄ in aq̄ dōec m̄
diet̄ aq̄ cōfert egritudib⁹ epatis et illi in c⁹ ventre
est hūor grossus. Et semē spūosi facit vomere. Et
dr̄ simile etia' huic in cāpestri. ¶ Mēbra expulsi
onis. ¶ Albū et nigꝝ qñ terunt̄ multū et dant̄ in po
tu cū vino nigro et pōtico secāt fluxū ventris an
tiqū: et na' q̇dē eius nō est vacua a vtute solutia ⁊
cū hoc resolutiua resoluit̄ in aq̄ et ex decoctōe eius
vehemēti qñ fit clistere cōfert dysenterie et qñ bi
bit̄ semē ei⁹ cū sirupo charatī lenit ventrē ⁊ qñ in
potu dat̄ de spūoso q̄ꝫtitas exuthe vnius in mellic̄
to facit vomere et soluit semē spūosi phl'a et hūo
rē crudū et sil'r semē spēi egyptij dat̄ ad bibeñ i na
tif et tri et semē ei⁹ qđ domesticum est cum melle
augmentat sperma.

De persicis capitulūȝ. d. lxvi.

Persica. ¶ Nā. ¶ Sūt fr̄a in fine ꝭi hūi
da in p° infra tñ finē eius. ¶ Opatões ⁊
ꝓprietates. ¶ Que sunt hūida velocis
sunt putrefactōis lēificatiua ⁊ in ipsis est stipticitas
alīq̄ꝫtula sȝ eis stipticiora sunt ea q̄ sunt incisa exic
cata et in ipsis est ꝓhibitio cursus ⁊ imatura sūt sti
ptica etia'. ¶ Decoratio. ¶ Abscindunt folia eius

qñ ex eis fit linimētū odorē psilotri. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillať succus folioꝝ ei⁹ in aurē ⁊ interficit v̇mes et cōfert oleū eoꝝ emignee et dolorib⁹ auris calidis et frīs. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ matura sunt bona stō et in eis est v̇tus faciendi appetitū cibi. Et oꝫ q̇dē vt nō comedanť p⁹ aliū cibū qm̄ corrūpunť p⁹ eū ⁊ corrūpūt ipꝫ sꝫ ꝑcedant añ cibū et ea q̄ sicca sunt sunt tarde digōis et nō sunt boni nutrimēti ꝙuis sint plurimi nutrimēti. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Fit ex eis et folijs ipsoꝝ emplastꝝ sumini et interficit v̇mes vētris et sil̉r si bibať succus eoꝝ et q̄ sunt eoꝝ supiora et folioꝝ ipsoꝝ. Et illa q̄ matura sunt leniūt ventrē et īmatura stringūt. Et dixerūt q̇dā ꝙ ipsa addūt in coitu et vr̄ ꝙ illud sit in corporib⁹ siccis et calidis.

De pane capitulum. d. lxvij.

Panis q̇d est. Oꝫ vt sit panis mūdus salit⁹ massaꝫ hñs cōfectā fermētatus coctus bñ in tanor vltime vna nocte ꝑmanens. Et nō cōedať calidus sicut est. Panis eī calidus nō est apud nāꝫ receptibilis ⁊ acceptio eius q̇ est de furno ⁊ reliquoꝝ sibi sil̉iū est mala. et panis de simila est melior eo q̇ est de farina ⁊ ꝙto plus fuerit mūdior oꝫ vt fermentet ⁊ dimittať donec cōsequať pl̉imū: ⁊ panis q̇dē furni nō est sicut panis altanor si suscipet decoctionē ab vtroqꝫ latere. Et panis de patella est crudus interi⁹: ⁊ ablutus q̇dē est infr̄atiuus ⁊ est pauci nutrimēti ⁊ natat in stō ⁊ est cōuēiens calefactis ⁊ nō generat oppilatōes ⁊ nō calefacit. Mō⁹ v̇o ablutōis ei⁹ est vt sūať medulla paīs q̇ iacuit vna nocte ⁊ infundať in aq̄ cal̉a deiñ effundať ab eo aq̄ q̄ sup ipꝫ natat ⁊ renoueť sup ipꝫ aqua donec ab eo remoueať v̇tus fermēti ⁊ reliquoꝝ et cōsequať finē sue inflatōis. ¶ Electio. ¶ Panis d̄ simila nutribilior est ꝙ alius ⁊ eius nutrimētū ē m̄lius sꝫ est tardioris penetratōis ⁊ adarmacha sequitur ipꝫ in suis dispōib⁹. Opir⁹ v̇o q̇ est pl̉imi furfuris velocis est penetratōis sꝫ est minoris nutrimēti ⁊ deterioris. Et ille q̇ nō decoquiť bñ est pl̉imi nutrimēti ⁊ sil̉r paꝝ hñs fermēti sꝫ ei⁹ nutrimētū oppilat nisi illos q̇ sunt pl̉imi exercitij ⁊ panis de patella est h⁹ generis: ei⁹ naqꝫ ps interior raro decoquiť bñ. Et panis q̇dē ablutus pui est nutrimēti elōgatus a similagineo leuis digōis ⁊ pōderis. Et panis frumēti rari in iudicio exit opiri. Et panis alcataif generat hūorē grossū ⁊ alfatit est īflatiu⁹ tarde digōis: ⁊ q̇ melior de eo est est ille q̇ est mistus cū oleo amigdalino: ⁊ oꝫ q̇dē vt ei⁹ exiccatio sit in vmbra. ⁊ panis factus in lacte pl̉imi est nutrimēti et tarde descensionis ⁊ est oppilatiuus. Et empl̉m q̇dē fcm̄ ex pane calidi⁹ est empl̉o fcō ex frumēto. Decoratio. ¶ Panis q̇ est de frumēto nouo īpinguat velociter. ¶ Apāta ⁊ bothor. ¶ Panis de frumēto cū mellicrato ⁊ succis cōueniētibus bon⁹ ē apātib⁹ cal̉is: lenit eī ea ⁊ infr̄at. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Qñ panis decoquiť cū aq̄ ⁊ sale ⁊ infundiť ex eo īpetigo cōfert. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Panis calidus facit sitiꝫ sua caliditate ⁊ natat ꝓpť suā huitatē vaporosā et faciat velociter ꝓpť illud ⁊ calidus q̇d ē est velocis digōis ⁊ tarde descēsionis. Mēbra expulsionis. ¶ Panis opir⁹ est lenitiuus nature ⁊ adarmacha stringit ⁊ fermētatus lenit ⁊ azymus stringit uentrē ⁊ ille q̇ est in patella coctus ē ex eis q̄ stringūt ⁊ panis antiqus siccus stringit si ñ admisceť ei aliud ⁊ panis alcataif strīgit uētrē et panis subtil̉ strīgit vētrē plusꝙ ille q̇ est de simila.

Capitulum de littera. q.

De q̇nqꝫ folio capitulum. d. lxviij.

Quinqꝫ folia q̇d est. Est pentaphilon ⁊ iaꝫ dictum est de ipso.

Capitulum de littera. r.

De rizo capitulum. d. lxix.

Rizū q̇d est. ¶ Nā. ¶ Est calidū ⁊ siccū et siccitas ipsius est manifestior caliditate sua: verūtamē q̇dam dicūt ē ꝙ calidi⁹ frumēto. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nutrimētuꝫ ꝑbet multū ad q̇nda siccitatē declinās. Et qū decoquiť cū lacte ⁊ oleo amigdalino maius dat nutrimētū ⁊ melius ⁊ remoueť ab eo exiccatio ⁊ cōstrictio quā facit ⁊ ꝓprie qū infundiť nocte vna in aq̄ furfuris. Et ipꝫ est ex eis q̄ tarde infr̄anť et ī ipso est cōstrictio. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Decoctū cū aq̄ stringit vsqꝫ ad terminū ⁊ decoctū cū aq̄ in spermate efficit augmētū ⁊ nꝫ stringit nisi ꝑpeť frixione in cortice suo ⁊ studeať in destruēdo aquositatē ei⁹ ⁊ ꝓprie eius q̄d infusuꝫ est in aq̄ furfuris propter quam destruitur eius siccitas.

De rosis capitulum. d. lxx.

Rosa q̇d est. Est v̇tutis cōposite ex subā aq̄a ⁊ terrea ⁊ in ipsa sunt acuitas ⁊ stipticitas et amaritudo cum stipticitate et pauca dulcedine et in aq̄itate paꝝ caliditatis ca rei ꝓpter quā est dulcis et amara et in ipsa est subtilitas faciens ipsius stipticitateꝫ penetrare q̄re accidere facit corizaꝫ. Et v̇tus q̇dē amara in ipsa remanet dū est recēs. qū aūt siccať minorať eius amaritudo et ꝓpť hoc q̄ recēs est soluit qū pōdus. ʒ. x. ex ea in potu sumiť. Illa v̇o q̄ noīať rosa fetida est calida ⁊ est radix eius sicut piretꝝ adustiua. ¶ Nāa. ¶ Dixit Gal̉. ꝙ rosa nō est vehemētis fr̄itatis ꝯpatiōe sui fcā ad nos ⁊ dixit oꝫ vt sit fr̄a in p°. Ego aūt dico ꝙ eius siccitas est in principio ꝭi precipue in desiccata. Opatōes et ꝓprietates. ¶ Eius exiccatio ē fortior sua stipticitate qm̄ amaritudo eius est fortior stipticitate sui saporis et est apitiua valde et sedat motū cholere et est semē eius forti⁹ stipticū q̄d est in ipsa ⁊ sil̉r pili q̇ sunt in medio ei⁹. ⁊ ī toto ipsius est cōfortatio mēbroꝝ interioꝝ et ei⁹ stipticitas nō ptransit cū resolutōe. Et sicca q̇dē est magis stiptica ⁊ fr̄ior. Et iā dr̄ ꝙ in ea est v̇tus extrahens surculos et spinas et reliq̄ carni infixa. Et eius succus bonus est exungalute. s. albi abscisi vnguibus et exiccatur in vmbra. ¶ Decoratio. ¶ Rectificat fetorē sudoris qñ in balneo admistrať. Ex ea quoqꝫ fiunt ablutōes ꝭm hūt mōꝫ. Sumiť rosa cui ros nō aduenit ⁊ dimittiť donec extenueť deiñ sumunť ex ea. xl. aur̄. ⁊ ex spica boni odoris. l. aur̄ ⁊ ex myrrha. vi. aur̄. et fiunt iñ trocisci pui: q̇ñqꝫ v̇o addūt in eis costi et lilij amboꝝ ana. ʒ. ij. et qñꝫ ponūt eos mulieres in maniki et abluūt malū odorē sudoris. ¶ Apāta et bothor. ¶ Dixerūt q̇daꝫ ꝙ ipsa abscindit v̇rucas omēs quando admistrať trita et qñ rosa coquiť et teriť et nō exprimiť et fit ex ea emplꝫ apātib⁹ calidis soluit ea. Et sil̉r cōfert herisipile. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Cōfert ulcerib⁹

ꝑcipue abrasionibꝰ in coxis et in ancha et generat carnē in ꝓfundis. Et dixerūt qdā ꝙ ipsa extrahit ea q̄ infixa sunt in carne et spinas trita. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sedat soda q̄d ex ea hūidū ē. Et decoctō aq̄ eius ⁊ oleū eius faciūt sternutationē qū odorantur. Et dixerūt qdā sternutatio ex ipsa fit ꝓpterea qr retinet vaporē ⁊ fortasse illud etiā est ꝑpt̄ v̇tutē suā abstersiuā et ꝑ ꝓhibitionē in cerebris hn̄tibꝰ subtiles sup̄fluitates. Et ipsamet facit sternutar̄ illū cꝰ cerebꝝ est calidū et eius semē stringit gingiuas et similiter succꝰ eiꝰ cū dococto et cōfert etiaꝫ dolori auriū. ¶ Mēbra oculi. ¶ Sedat doloreꝫ in oculo ex caliditate et similiter decoctio ex sicca ē cōueniens grossitiei palpebraꝝ qū ex ea fit alcofol et similiter eius oleū et succus ipsius: et ipsa qdē n̄ cōfert ophthalmie nisi qū ex ea abscindunt̄ additamēta ipsius alba. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris Qū aq̄ rosacea bibit̄ cōfert sincopi: ⁊ eiꝰ succus sed eius v̇gulta est bona sputo sanguis et sil'r capita ipsius. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Aq̄ rosacea est bona epati et cōfortat q̄ ex ea nutrita est cū melle stōum et est geleniabin et iuuat ad digereñ. Et rosa qdeꝫ et eius succus cōferūt hūorositati stōi. Oleū v̇o rosaceū extinguit inflationē stōi. Et sil'r epithima factū stō ex rosa ipsa et eius sirupꝰ cōfert ei q̇ in stōacho mollificationē hꝫ. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Sedat dolorē ani linita sup eū cū pēna ⁊ dolorē matricis ex caliditate et sil'r decoctio q̄ fit ex sicca ⁊ ꝯfert doloribus recti intestī. Et fit clistere ex decoctōe eius vlceribꝰ intestinoꝝ: et sil'r sirupus eius bibit̄ ad illū. dormire v̇o sup locū ex ea stratū abscindit desideriū. Et q̄ recēs est fortasse soluit si sumat̄ pōdus. ℨ. x. ex ea decies. Sicca v̇o nō soluit. Et oleū rosaceū soluit ventrem.

De renibus capitulum. d. lxxi.

Renes qd sunt. Noti sūt laudabiliores ex eis sūt reñs hedi lactētis. ¶ Nā. ¶ Sūt eq̄les ad siccitatē declinātes. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Parui sunt nutrimēti ⁊ hūor eoꝝ est malus ⁊ laudabiliores eoꝝ sunt renes hedi. Mēbra nutrimēti. ¶ Sūt difficilis digestionis et horridi saporis.

De rob capitulum. d. lxxij.

Rob. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. Iuuat ad spueñ ⁊ ponit̄ in sirupo de papauere noto. ¶ Mēbra expulsionis. Confert dolori renum ⁊ vesice.

De ruta capitulum. d. lxxiij.

Ruta qd est. Siluēris vehemētioris est nigredis ꝙ albarmel. ¶ Electio. ¶ Conuenētior ruta est dōestica q̄ nascit̄ apud arborē fici. ¶ Nā. ¶ Hūida calida est ⁊ sicca ī p̄º Et sicca est calida et sicca in 3º: sicca v̇o siluēris ē calida ⁊ sicca in q̄rto. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est incisiua resolutiua carminatiua valde mūdificatiua venaꝝ vlceratiua stiptica. ¶ Decoratio. Cū nitro ponit̄ sup morpheā albaꝫ ⁊ sup v̇rucas et moꝝ: ⁊ r̄mouet odorē alleoꝝ ⁊ cepaꝝ: ⁊ ꝯfert alopitie. ¶ Apata ⁊ bothor ¶ Siluēris qñ tritur ⁊ fit ex ea empl'ꝫ mēbro sup q̄d est apa calidū cōfert. ⁊ qñ ponit̄ sup scrofulas gutturis et ascelle resoluit eas ⁊ gūma eius est fortior in oibꝰ illis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ponit cū butyro ⁊ melle sup ipetiginē ⁊ cū aceto ⁊ cerusa sup formicā ⁊ herisipilam sanat antiq̄. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert palysi ⁊ sciatice ⁊ doloribꝰ iuncturaꝝ bibita ⁊ mor̄ emplastri supposita cū melle. ¶ Mēbra capitis. Aufert odorē alleoꝝ ⁊ cepaꝝ ⁊ fit ex ea empl'ꝫ cuꝫ sauich ad soda antiq̄. Et qñꝫ fit ex ea empl'ꝫ cū aceto in naso ad fluxū sanguis nariū ⁊ retinet ip̄ꝫ. Et succus eius calefactus in cortice ḡnati distillat̄ in aurē ⁊ mūdificat eā ⁊ sedat dolorē ⁊ tinnitū ⁊ sonituꝫ ⁊ ītersicit v̇mes ⁊ liniunt̄ cū ea vlcera capitis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ipsa acuit visuꝫ ⁊ ꝓprie succus eius cū succo feniculi et melle coll'io fcō ex ea aut ꝯmesta. Et qñꝫ fit ex ea empl'ꝫ sup pulsationē oculi. Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Decoctio eius q̄ hūida est cū aneto sicco cōfert dolori pectoris ⁊ difficultati anhelitus ſm testimoniū ruffi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Fit ex ea empl'ꝫ cū ficubꝰ ad hydropisiꝫ hyposarchā ⁊ dat̄ in potu vinū in quo decoq̇tur ruta etiā. Et qñ de seie eiꝰ bibit̄ ab vna. ℨ. usq̧ ad. ℨ. ij. ad singultū phlegmaticū sedat ip̄ꝫ. Et ipsa qdē digerit ⁊ facit appetitū cibi ⁊ cōfortat stōachū ⁊ cōfert spleni. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Exiccat spma ⁊ abscindit ip̄ꝫ ⁊ deijcit desideriū coitꝰ et ꝯcubitꝰ ⁊ vtraq̧ speties eius stringit ⁊ sedat dolorē pūgitiuū. Et fit ex ea clistere cū oleo ad dolor̄s colice ⁊ ponit̄ cū melle sup vlcera ani ⁊ bibit̄ cū ol'o ⁊ bibit̄ ꝑpt̄ v̇mes. et ambe spēs expellūt sup̄fluitates corporis cū ꝓuocatōe ⁊ silmiliter retinet egōeꝫ Et fit ex ea emplastꝝ cuꝫ folijs lauri sup testiculos ad apata ipsoꝝ ¶ Febres. ¶ Et similiter confert rigori comestio ipsius ⁊ inunctio ex oleo eius. Uenena. ¶ Resistit venenis ⁊ bibat q̇ sibi tīet ne in potu sumat venenū ⁊ pūgi a venenosis de semine eius pōdus. ℨ. i. cū folijs suis cū vino ⁊ ꝓprie si bibit̄ cū nuce ⁊ bolo oibꝰ cōtritis ⁊ cōmistis: ⁊ plurimū ipsius sumere de siluēri est ꝑnitiosum.

De rubo capitulum. d. lxxiiij.

Rubus qd est. Dixerūt qdā ꝙ est albausegi ⁊ est q̄dā spēs eius q̄ noiat̄ rubus canis et hꝫ fructū q̇ est sicut oliua habentē interius lanā. ¶ Electio. ¶ Succꝰ eius coagulatꝰ cū exiccatōe in sole forti. ¶ Nā. ¶ Est fr̄us ⁊ siccus ⁊ in fructu eius maturo est caliditas q̄dā. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates ¶ Est stipticꝰ desiccatiuus cū oibꝰ ꝑtibus suis ⁊ folia eius sunt minora in hoc ꝑpt̄ suā aq̄itatē. ¶ Decoratio. ¶ Decoctio stipituꝫ ⁊ folioꝝ eius tingit capillos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Probibet ex folijs eiꝰ emplastꝝ ambulationē fraudulētis ⁊ formice ⁊ ē bonū sr̄ herisipilā et ⁊ eiꝰ humor est grossus. Illud enī q̄d de eo exiccatū ē stringit manifeste ⁊ similiter flos eius. Et in radice q̇d ruffi est subtilitas cū stipticitate ⁊ ꝑpt̄ hoc frangit lapidē. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert vlceribꝰ q̄ sunt sup caput ⁊ consolidat vulnera. ¶ Membra capitis. ¶ Qñ masticant̄ folia eius stringūt gigiuā ⁊ sanant alcola et similiter fructus eius maturus ⁊ succus fructus eius et folioꝝ ipsius sanat̄ dolores gingiue ⁊ succus folioꝝ eius sanat os caliduꝫ et folia eius sanat̄ vlcera capitis ⁊ multitudo fructꝰ albausegi facit soda. ¶ Mēbra oculi. ¶ Confert exiture oculi. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris Cōferūt ꝑtes eius sputo sanguīs. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Ex folijs eius fit emplastꝝ stōacho debili

recipiēti mās ⁊ cōfortat eū. ¶ Mēbra expulsiōis
Stringit ventrē: ⁊ rubꝰ q̇dē canis qū accipiť a fru-
ctu eius lana q̄ est in eo ⁊ decoquiť stringit eius de
coctio ventrē ⁊ abscindit cursū huitatis antique ex
mřice ⁊ cōfert hemorroidibꝰ natis in ano ex q̇bꝰ
currit sanguis fcō ex eo emplastro. Et ipse ⁊ flos
eius cōferūt vlceribꝰ intestinoꝝ et solutōi et fran
gūt lapidē subtilē in eis. ¶ Venena. ¶ Est cōueni
ens morsui animalis qd̄ noiať karites.

De rubea tinctoꝝ capitulum. d. lxxv.

Rubea tinctoꝝ q̇d est. Est pōtici saporis.
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Abstergit cuꝫ
eq̄litate ⁊ poniť sup ipetiginē cū aceto et
sanat ea et mūdificat cutī ab oī vestigio. ¶ Instřa
iuncturaꝝ. ¶ Dať in potu cū mellicrato ⁊ confert
sciatice et palysi q̄ est cū nocumēto in vtrisq; late-
ribꝰ ⁊ i sřu ⁊ dať in potu de ea. ʒ. i. cū duabus. ʒ.
rauedscēi ad ꝑcussiōē ⁊ casuꝫ cū uase uº terřo ď uio
passaꝝ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Dať in potu fru
ctus eius cū oxymelle ad apata splenis ⁊ mūdificat
epar et splenē et apit oppilatōes eoꝝ et est ei ꝓpri
etas in hoc. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Prouocat
vrinā aďo uehemēter ꝙ q̄nq; facit mingere sangui
nē. Et oꝫ vt q̇ eā bibit q̄q; die balneeť. Et qn̄ sup
poniť ꝓuocat mēstrua ⁊ extrahit fetū. ¶ Venena
Stipites eius cū foliјs suis cōferūt morsui veneno
sorum vermium.

De rhaphano capitulum. d. lxxvi.

Rhaphanus q̇d est. Fortiꝰ qd̄ est in ipso ē
semē ipsius deiň cortex eius postea folia
ipsius deiň caro eius. Et oleū q̇dē eiꝰ exi
stit in ṽtute olei de kerua nisi qr est vehemētioris
caliditatis ipso et silušre in oībꝰ narratōnibꝰ coīcat
ei sꝫ est fortius eo. ¶ Electio. ¶ Fortius qd̄ est i
ipso est semē eius. Et ille q̇ est magis tēpatus est il
le q̇ est elixatus. ¶ Nā. ¶ Lignū eius est calidūꝫ
in pº ⁊ hūidū ⁊ semē eius est calidū i ʒº. ¶ Opati
ones ⁊ ꝓprietates. ¶ Generat ventositates sꝫ se-
mē eius ipsas soluit ⁊ in ipō est subtiliatio fortis ⁊
ꝓprie in seīe eius ⁊ q̇ est silušris est inflatiuus. Et il
le q̇ est elixatus est nutribilior ꝓpť sepatōeꝫ illius
ab eo qd̄ est medicinale. Et nutrimētū q̇dē eiꝰ est
phl'aticū ⁊ paucū cū hoc. Et ī ipso est subā q̄ uelox
est ad putrefieň ⁊ illud ꝓpť illud qd̄ in ipso est de
nocumētis: folia aūt ṽnalia qn̄ elixanť ⁊ cōeduntur
cū oleo ⁊ almuri nutriunt plusq̄ radix. ¶ Deco-
ratio. ¶ Si misceať cū eo farina loliј facit nasci pi
los in alopitia. Et qn̄ fit ex eo empl'ꝫ cū melle era-
dicat vestigia accn̄tia sub oculo q̄ sunt cum occulta
tione ⁊ cōfert semē eius lētigibꝰ factis in mēbris ⁊
reliq̇s coloribus extraneis ⁊ vestigiјs ⁊ ꝑcussioni-
bꝰ ⁊ pāno ⁊ ipꝫ cū cōdisi linitū remouet morpheaꝫ
nigrā ꝓprie in balneo. Et ipse multiplicat pedicu-
los in corporibꝰ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cū faria
loliј adhibitus bothor lenibꝰ abstergit eas. ¶ Vl
nera ⁊ vlcera. ¶ Qn̄ ex eo fit emplastꝝ cū melle
eradicat vlcera fraudulēta ⁊ vlcera lenia et semen
eius cū aceto eradicat vlcꝰ cancrenaꝝ integre: ⁊ si
militer opať sup ipetiginē. ¶ Instřa iuncturaꝝ. ¶
Semē eius expellit pulsationē q̄ est in iuncturis ⁊ ē
bonū dolori iuncturaꝝ valde. ¶ Mēbra capitis.
Nocet capiti ⁊ dentibꝰ ⁊ palato: ⁊ succꝰ eiꝰ et olꝫ
ipsius cōferūt ventositatibꝰ in aure valde. Mē
bra oculi. ¶ Nociuus est oculo: verūtn̄ abstergit
ipꝫ qn̄ in eo distillať aq̄ eius ⁊ delet vestigia q̄ sūt
in oculo sub lachrymali. Inq̇t filiꝰ mesaugue folia
eius acuūt visū. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris.
Qui est elixatus est cōueniēs tussi antiq̄ ⁊ vetuste et
chio grosso generato ī pectoř et ipē ꝯfert ꝑ̄focatōni
accn̄ti ex fungis mortiferis. Et si decoq̄ť cū oxymi-l
le deiň fiat ex eo gargarismus cōfert ꝑ̄focatōi. Et
in ipso cū hoc est nocumentū gutturis ⁊ est addens
in lacte. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est malus stō fa
ciens eructuare. Et pꝰ cibū lenit ventrē ⁊ facit ci-
bū penetrare ⁊ aň cibū facit natare cibū ⁊ nō q̇escit
et ꝓpť hoc facilē efficit vomitū ⁊ ꝓprie cortex eiꝰ
cū oxymelle ⁊ cōuenit lateri ⁊ spleni suppositus ut
empl'ꝫ. Et semē eius cū aceto facit nauseā valde et
resoluit apa splenis. Filius ṽo mesaugue dixit. Si
cōedať pꝰ cibū digerit ⁊ ꝓprie folia eius. Et aq̄ fo
lioꝝ eius apit oppilatōes epatis ⁊ remouet icterici
aꝫ. Et dixerūt q̇dā folia eius digerūt ⁊ corpꝰ eius
facit nauseā ⁊ semē ipsius resoluit inflationē in vē
tre ⁊ facit facilē egressionē cibi ⁊ facit appetitū ⁊ au
fert dolorē epatis ⁊ aq̄ eiꝰ est bona hydropisi. ¶
Venena. ¶ Cōfert morsui vipe ⁊ cū vino mor-
sui cornute etiā. Et semē eius cōfert venenis ⁊ ṽ-
mibꝰ venenosis. Et si ponať frustū eius sup scor-
pionē moriť ⁊ aq̄ eius expta est in hoc ⁊ est fortior
Et si momorderit aliqueꝫ scorpio q̇ rhaphanū cōe
dit non nocebit ei.

De rehan capitulum. d. lxxvij.

Rehan. ¶ Mēbra expulsionis. Con-
fert hemorroidibus.

De rehan salamonica capitulū. d. lxxviij.

Rehan salamonica q̇d est. Inueniť in mon
tibꝰ spahan ⁊ est silis aneto hūido. Et ďř
ꝙ folia eius sunt sicut malua ⁊ poma eiꝰ
sunt pua ⁊ inuoluiť sup arborē sicut volubilis. Et
vř ꝙ sit in ipso diuersitas ⁊ vř ꝙ ꝑmo ꝑus sit in-
nuēs ad hoc ꝙ ipsa est planta q̄ noiať basaseꝝ. Vl
gꝰ ei existiat ꝙ ē řhā salamonica. ¶ Opatōes ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Est subtilis exiccatiua resolutiua. ¶
Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert posita cū aceto sup he-
risipilā ⁊ liniť sř apata phl'atica. ¶ Vulnera ⁊ vl-
cera. ¶ Liniť cū aceto sup vlcera ambalatiua. ¶
Instřa iuncturaꝝ. ¶ Liniť sup podagrā ⁊ cōfert ei
et est eius ꝓprietas. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert
torture. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Supponiť cū o
leo rosaceo ad dolorē mřicis. ¶ Venena. ¶ Lini
tur sup mordicationē scorpionis.

De roba capitulum. d. lxxix.

Roba q̇d est. Est auellana indica ⁊ est fru
ctus magnus in magnitudine auellane si-
milis papauero et sepať a ḡno sic neregil
Nā. ¶ Est calida ⁊ sicca. ¶ Apata et bothor. ¶
Est epithima sup scrofulas cū aceto cōueniens. ¶
Vulnera et vlcera. Cōfert scabiei et pruritui.
Instřa iuncturaꝝ. ¶ Disrūpit ventositates ipedi
entes in dorso. ¶ Mēbra capitis. ¶ Fit ex ea ca-
putpurgiū ad torturā et plurimū cōfert ei. et silř
cōfert emig̃nee et soda. Et est caputpurgiū ꝯferēs
epilepsie et scotomie et manie et melācholie. Et iā
q̇dē exptū est caputpurgiū eius in tortura tribꝰ di
ebus et fecit currere huitatē ex naribꝰ et fecit flue
re phlegma plurimū et remouit egritudinē in tri

b⁹ diebus. Et oꝫ vt patiēs torturā moret̄ i domo tenebrosa: ⁊ cōfert ventositatib⁹ crudis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert aq̄ in oculo alcosol facto ex ea et ꝑprie succus minoris eius et ventositati asebel ⁊ pāno et caputpurgio fcō ex ea cū aq̄ amaraci ⁊ fit ex ea alcosol cū antimonio tortos hn̄tib⁹ oculos ¶ Mēbra anhelitus ei pectoris. ¶ Dat̄ in potu de radice eius pōdus. ʒ. ij. cū vino ad pleuresiꝫ fr̄aꝫ ⁊ asma et tussiꝫ antiq̄ et sputū sanguis ex pectore ꝑpt̄ illud qđ in ipsa est de stipticitate. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert colice passioni et dat̄ de eo in potu pōd⁹. ʒ. ij. ad anū ⁊ dolorē mr̄icis. Et pessariū suppositū de eo qđ ex ipsa fricatōe dissolutū est ꝑuocat mēstrua et extrahit fetū et sil'r succ⁹ eius et solutōe educit cholerā nigrā et phlegma et aquositatē etiā et cholerā ex corpore toto absq; difficultate ita q̄ sanat albaras et remouet eā et ictericiā et pannū et sil'a et resoluit colicā et eius potio ē triū kermet et kermet est sex kerates. Et bibr̄ cuꝫ vino dulci aut oxymelle et dat̄ cū petroselio ⁊ dauco. Et scamonea mouet eius solutionē qn̄ ipsa admiscet̄ et cōfortat ipsaꝫ et q̄ntitas eius est cū vnoq°q; aur̄. ipsius ponant̄ tres anulusat de scamonea ⁊ qn̄ꝫ assumit̄ de ea pōdus. ʒ. ij. et terit̄ et ponit̄ cuꝫ vino dulci aut in oxymelle et dimittit̄ aliq̄nto spatio deiñ coquit̄ vinū illud cū lentib⁹ aut ordeo cum carne galline et dat̄ ad sorbeñ ius eius et miscet̄ ei de scamonea. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ q̄rtanis. ¶ Venena. ¶ Est tyriaca morsui scorpionis ⁊ rutele. Et q̄dā studēt ad hoc vt sumant de cortice ei⁹ suꝑiore sicut lens ⁊ proiiciāt i fissurā pūctur̄

De reubarbaro capitulū. d. lxxx.

Reubarbarū. ¶ Electio. ¶ Qn̄ꝫ adulterat̄ hoc mō. Decoquit̄ ⁊ assumit̄ eius aquositas ⁊ desiccat̄ succus ei⁹ deiñ exiccat̄ subā eius p⁹ illud ⁊ vendit̄ sicut est. Veꝝ ipꝫ est tūc spissius ⁊ vehemētius stipticū ⁊ puꝝ est vehemētius raꝝ ⁊ minus stipticū ⁊ est crocee tincture. Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Subā arboris ei⁹ est comista ex aq̄itate ⁊ aereitate ⁊ i ipō ē terreitas amara ꝑpt̄ actionē igneitatis in ipꝫ ⁊ sil'r eius mollities ⁊ stipticitas sunt ex terreitate eius ⁊ seq̄t̄ ipꝫ in stipticitate ei⁹ terreitas imo est iuuamētū in ea ⁊ cōplet̄ eius opo cū q̄litate sue terreitatis ⁊ qđ de ipō puꝝ est est minus stipticū. ¶ Decoratio. ¶ Confert pāno ⁊ vestigiis remanētib⁹ sup cutes qn̄ linitur cū aceto ⁊ eūatio cū eo. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex eo empl'ꝫ cū q̄busdā huītatib⁹ ad apata calida. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert ipetigini epithimatū cū aceto. ¶ Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Cōfert valde casui ⁊ ꝑcussōi. Et inq̄t alcanzi potio ei⁹ sit. ʒ. ij. in vino ꝑmisto ⁊ cōtusionib⁹ qn̄ dat̄ in potu cū vino odorifero ⁊ sil'r qn̄ inungit̄ ex oleo ei⁹ ad cōtusionē lacertoꝝ ⁊ dolorē eoꝝ ⁊ extēsionē ⁊ confert rupture. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati ⁊ sputo sanguis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Est cōferēs epati ⁊ stō ⁊ debilitati amboruꝫ ⁊ dolorib⁹ eoꝝ ⁊ dolorib⁹ intrinsecis ⁊ singultui ⁊ rupture ⁊ extenuat splenē. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert adereb ⁊ dolori pūgitiuo vētris et dysenterie ⁊ dolori renū ⁊ vesice ⁊ dolorib⁹ mr̄icis ⁊ fluxui sanguis. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ atiq̄s ⁊ hn̄tib⁹ piodos. ¶ Venēa. ¶ Cōfert morsui vmiū venenosoꝝ ⁊ ꝁpētis ⁊ q̄ntitas potus eius ē sicut q̄ntitas potus agarici.

De ramech capitulū. d. lxxxi.

Ramech. ¶ Nā. ¶ Est fr̄a ⁊ sicca. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Est stiptica exiccatiua subtiliatiua cōstrictiua. ꝓhibēs effusiones materieꝝ ⁊ sedat caliditateꝫ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōuꝫ qn̄ in potu dat̄ cū aq̄ myrti. ¶ Mēbra expl'. ¶ Constringit ventrē.

De ratienigi capitulum. d. lxxxii.

Ratienigi q̄d est. Noiat̄ colofonia. ⁊ ē gūma pini ⁊ noiat̄ arbor eius in scemi alberez. ¶ Nā. ¶ Est calida ad ʒ^m sicca i p°. Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Generat carnē corporū teneroꝝ sꝫ cōmouet dolores in corporib⁹ teneris ⁊ qn̄ꝫ sanant̄ ea vlcera cū balaustiis ⁊ vēis ⁊ sil'ib⁹

De ribes capitulum. d. lxxxiii.

Ribes q̄d est. Inest ei v̇tus acetositatis citri ⁊ acreste. ¶ Nā. ¶ Est fr̄a ⁊ sicca i ʒ°. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Est extinctiua ⁊ abscindit sanguinē sedatiua caliditatis ⁊ ꝯfert apatib⁹ pestilētie q̄ subito interficiūt. ¶ Mēbra oculi. ¶ Acuit visuꝫ qn̄ fit alcosol ex succo eius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfert soloni cholerice. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Confert variolis et morbillo ⁊ apatib⁹ pestilētialib⁹ ⁊ pestilentie.

De rachamat capitulum. d. lxxxiiii.

Rachamat. ¶ Mēbra capitis. ¶ Distillat̄ fel eius cū oleo violaceo in latere diuerso ad emīgneā ⁊ diuerso ad dolores auris. Et fit ex eo caputpurgiū infantib⁹ aut distillat̄ in naribus ipoꝝ ꝑpt̄ illud qđ in eis est de ventositatibus pueroꝝ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Fit alcosol ex felle eius ad albedinē oculi cū aq̄ fr̄a. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Dr̄ q̄ stercus eius eiicit fetū vaporatū. ¶ Venena. ¶ Inq̄t filius alpatrich. Eius fel exiccat̄ in vase vitri in vmbra ⁊ fit ex eo alcosol in latere morsus vipe sꝫ nō credo illud. Et q̄dā dixerūt q̄ exptū fuit ad venenū scorpiōis ⁊ ꝁpētis et vipe maioris ⁊ iuuat. Et vr̄ mihi q̄ linien° fc̄m ē

De rasas capitulum. d. lxxxv.

Rasas q̄d est. Iā dc̄m est in ca° de plūbo: ⁊ hoc est stannū: eius aūt cerusā ⁊ spēs faciēdi eā dicēus in antidotario. ¶ Electio. Qđ in eo subtile est est qđ adustū est ⁊ cerusa ⁊ oꝫ vt timeat̄ odor eius qū adurit̄. ¶ Nā. ¶ Est fr̄ꝫ et hūidū. ¶ Opatōes et ꝑprietates. ¶ In eo qđ est adustū est lenificatio ⁊ subtiliatio ⁊ resolutio ⁊ intersectio sanguis. Et eius cerusa est glutinatiua infr̄atiua cuius v̇tus est v̇tus tutie aduste. Et scoria q̄dē rasas est in sil'itudine v̇tutis rasas adusti. Apata et bothor. ¶ Qn̄ fricat̄ cū uino aut alio aut aliquo succoꝝ fr̄oꝝ cōfert apatibus. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert vlceribus fraudulētis ⁊ ambulatiuis. Et cerusa replet vlcera et glutinat ea. ¶ Venena. ¶ Qn̄ fricat̄ eius cerusa sup pūcturā scorpionis marini et dracōis marini cōfert. Et oꝫ vt timeat̄ eius odor apud adustionem.

De rabadat capitulum. d. lxxxvi.

Rabadat. ¶ Mēbra capitis. ¶ Dr̄ q̄ rabadat positus sup caput patiētis soda remouet soda. Galienus v̇o inq̄t. Existio q̄ ipsa facit illud dū est viua; mortuā eni iā expt⁹

fui ⁊ nihil inueni.

De reieben capitulum. d. lxxxvij.

Rieben qd est. Est lapis q est sicut cancer. Nā. ¶ Est frīus ⁊ hūidus in ſo. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Exiccat et abstergit et eius virtus est proxima virtuti cancri. Membra oculi. ¶ Acuit visum.

De rubien capitulum. d. lxxxviij.

Rubiē. Opatōes et ꝓpetates. Est ꝓueniēs cibus ſꝫ salitus antiquus generat meliam. Mēbra expl. ¶ Augmētū efficit in coitu.

De rebithe capitulum. d. lxxxix.

Rebithe. ¶ Nā. Fili⁹ mesaugue inqt. Est calidior q̄ rubien. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Excitat coitum.

De ratuba capitulum. d. xc.

Ratuba quid est. Est alcot. Et iam diximus de ea.

De ranis capitulum. d. xci.

Rana ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ Cinis rañ qñ ponit̄ sup locū sanguis retinet eū. ¶ Decoratio. ¶ Et ipsa qñ decoquit̄ cū sale et oleo ē ſm q̄ dr̄ bezahar lep̄ et venenosoꝝ v̄miū comesta. Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Eius ius cōfert apatib⁹ cordarū qñ sup ea effundit̄. ¶ Mēbra capitis. Dr̄ q̄ ex succo rane fluuialis colluit̄ os ad dolorē dentiū ⁊ sedat̄ si est in ea qd̄ est in ea. Et cor⁹ rane et ꝓpe pinguedo eius est ex eis q̄ facilē dentiū eradicationem faciūt. Et existio q̄ est hoc ex petrosa ñ dōestica: hec ei spēs ē ex eis q̄ testant̄ medici ⁊ expimentatores coitatis eij̄cere dētes aialiū qñ ipsaꝫ sumūt in cibo et in pastu. Venena. ¶ Si qs cōedit sanguinē eius aut cor⁹ ipsius apat̄ cor⁹ eius et fit ipsius color plūbeus et expellit sperma donec morit̄. Et dicit̄ q̄ qñ coquit̄ cū sale et oleo et comeditur est bezahar lepre et vermibus venenosis.

Capitulum de littera. s.

De squilla capitulum. d. xcij.

Squilla qd est. Est cepe muris q̄ sic noiat̄ ꝓpterea q̄ ipsa interficit murē. Et est pūgitia acuta ſꝫ decoctio et assatio frangūt eius fortitudinē. Et forma ipsius qñ assata est est forma pisci desiccati. Et color eius est citrinus declinās ad albedinē et ex ea est genus venenosū mortale. Et existiauerūt qdā q̄ ipsa sit napellus ꝓpt̄ qd̄ daꝫ signū qd̄ in ea repit̄ ſꝫ errauerūt. ¶ Electio. ¶ Que ex ea bona est est fortis coloris splēdida in c⁹ sapore est dulcedo cū acuitate et amaritudine. ¶ Nā. Calida est in 3° sicca in termis ſi. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiua attractiua sanguinis ad exteriora et supfluitatū adustiua vlceratiua subtiliatiua valde chimoꝝ grossoꝝ incisiua cū v̄tute vltra v̄tutē sue calefactōis. Et ipsius acetum cōfortat corpus debile ⁊ acq̄rit ei sanitatē. ¶ Decoratio. Eradicat v̄rucas illinita cū oleo ⁊ gūma pini. Et facit pilos nasci i alopitia et tyria illinita: ⁊ fricata ⁊ fixuris calcanei proprie. Et sirupus eius ⁊ ipsi⁹ acetū bonū efficiūt colorē. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Desiccat vlcera exteriora ⁊ nocet vlcerib⁹ viscerū comesta ⁊ exulcerat fricata. ¶ Instr̄a iuncturarū. ¶ Nocet neruis sanis parūp cōferēdo dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ iuncturaꝝ ⁊ palysi ⁊ sciatice ꝓprie et sil̄r eius acetū ⁊ sirupus ipsi⁹. ¶ Mebra capitis.

Cōfert soda ⁊ melie ⁊ cōstringit ei⁹ acetū gingiuas ⁊ cōfirmat dētes motos ⁊ cōfert fetori oris. ¶ Mēbra oculi. ¶ Eius cōestio acuit visū. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asmati valde ⁊ tussi antiq̄ ⁊ aspitati vocis ⁊ potant̄ ex ea tres aūlusat cū melle ⁊ cōfortat guttur ei⁹ acetū ⁊ cepe ipsius. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert duritiei splenis ⁊ cōfortat stōūꝫ ⁊ digōnē et cōfert subleuatiōi cibi. Et sil̄r acetū eius ⁊ succus ipsius bibitū ꝓpter splenē dieb⁹. xl. Et dr̄ q̄ si suspendat̄ sup illū q̄ hꝫ splenē dieb⁹. xli. liq̄facit ipsius splenē ⁊ cōfert hydropisi ⁊ icteritie. ¶ Mēbra expul. ¶ Prouocat vrinā fortiter ⁊ sil̄r eius acetū ⁊ sirupus ipsius conferūt difficultati vrine ⁊ ꝓuocāt mēstrua donec etiaꝫ faciant abortū ⁊ sil̄r acetū ⁊ sirup⁹ eius cōferunt p̄focatōi m̄ricis ⁊ soluit grossos hūores p̄cipue qd̄ ex ea assatū est aggr̄gata cū sexcuplo salis ⁊ ei⁹ potio sit duoꝝ mubarabeni quꝫ est ieiunus ⁊ sil̄r qd̄ ex ea est elixatū ⁊ eius semē bñ tritū ⁊ positū in uase sicco ⁊ pmistū cū melle ⁊ comestū lenit nāꝫ ⁊ cōfert dolori ani ⁊ m̄ricis ⁊ stōi ⁊ cōfert dolori pūgitiuo. ¶ Febres. ¶ Acetū eius cōfert tremori antiquo. ¶ Venena. ¶ Qū suspēdit̄ ei⁹ totū sup portas ſm q̄ dr̄ ꝓhibet venenosa ab eis ⁊ est tyriaca venenosis. Et interficit mures. ¶ Permutatio. Tantū q̄tū ipsa est de cordumeni ⁊ tm̄ q̄tū ipsa est ⁊ 3ª ipsius acori ⁊ tertia ipsius amomi.

De sq̄nanto ⁊ flore eius capitulum. d. xciij.

Squinatū ⁊ flos ei⁹ qd est. Ex eo aliud est arabicū ⁊ boni odoris: ⁊ aliud est qd̄ est minimū agriniū ⁊ est duri⁹ ⁊ est grossum ⁊ est terreū ⁊ nō hꝫ odorē. Inqt Dia. Sq̄natū est duaꝝ spēꝝ: vna eaꝝ est q̄ nō hꝫ fructū: ⁊ altera q̄ hꝫ fructū nigꝝ. ¶ Electio. ¶ Meli⁹ ex eo ē arabicū rubeū fortioris odoris ſꝫ illd̄ qd̄ est supra ipsuꝫ ad alicp̄tulā declinat rubedinē: ⁊ qū finditur fit purpureū mordicās linguā ⁊ adurēs eā sua acuitate. ¶ Nā. ¶ In agrinio est v̄tus infr̄atiua. ⁊ apd̄ filiū uirezg. totū est fr̄m ⁊ ei⁹ radix est vehemētioris stipticitatis et ei⁹ flos calefacit parūp ⁊ ei⁹ stipticitas est minor calefactōe ei⁹: ⁊ fortasse est arabicū ſꝫ in sua nā est calidū ⁊ siccū in ſo. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas q̄pp cōfert ei⁹ flos fluxui sanguis vndecūq̄ꝫ ⁊ in eius oleo sunt resolutio et eius cōtritio ſꝫ ipsius radix: ⁊ fortior in hoc et cōstringit nāꝫ et in ipso sunt digestio et lenificatio. Et orisitia venaꝝ apit et sedat intrīsecos dolores ⁊ ꝓprie in m̄rice ⁊ resoluit ventositates. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius oleuꝫ confert prurituī ita vt illud etiā agat in aialibus. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatib⁹ calidis ei⁹ decoctio ⁊ duritieb⁹ i trisecis bibitū ⁊ suppositū ꝑ emplo et decoctū in apatib⁹ fr̄is in viscerib⁹. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert lacertis ⁊ spasmo qū ex eo bibr̄ q̄rta aurei cū pipe. Et ipꝫ remouet lassitudinē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Grauat caput ꝓprie illd̄ quod ex eo est agriniū ſꝫ minutū ei⁹ facit soda ⁊ grossioris semē facit dormire ⁊ stupefacit et totū ipsi⁹ cōfortat carnē rubeā q̄ est inter gigiuas ⁊ desiccat humiditatē eaꝝ. Et ei⁹ flos purgat caput. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert dolori pulmōis et ei⁹ flos cōfert sputo sanguis. ¶ Mēbra nutrimēti. Eius radix cōfortat stōūꝫ ⁊ facit appetitū et sedat

nauseã accepto aureo ex ea ⁊ ꝓprie cũ pondere sui
ex pipe et ipsius flos sedat dolorẽ stõi et ꝯfert apa
tib⁹ eius et apatib⁹ epatis. ¶ Mẽbra expulsõis.
Cõfert dolorib⁹ mr̃icis ꝓprie et encatisma ĩ deco
ctõe ei⁹ apatib⁹ mr̃icis calidis. Et sil'r qñ distillat̃ ĩ
eã aut vaporatur aq̃ ei⁹ et frangit lapidẽ et strin-
git nãꝫ ꝓprie q̃ð ex eo est agriniũ. Et abscindunt
fluxũ sanguis mr̃icis et ꝓprie eius flos. Et confert
dolori renũ ⁊ fluxui sanguis ipsoꝝ ⁊ qñ bibr̃ ex ra
dice ei⁹ aur̃ cũ pipe cõfert hydropisi. et ipsius flos
cõfert apatib⁹ ani. ¶ Uenena. ¶ Spẽs eius gros
sa qñ ex folijs ei⁹ recẽtib⁹ q̃ sũt iuxta radicẽ fit em
plastꝝ est iuuatiua morsuũ venenosoꝝ.

De sarcocolla capitulum. d. xciiij.

Sarcocolla q̇d est. Est gũma arboris spino
se et in ipsa est amaritudo. ¶ Electio. ¶
Que ex ea bona est est illa q̃ ad citritatez
declinat ⁊ est silis olibano. ¶ Nã. ¶ Dicũt q̇daz
q est calida in ſc̃o sicca in p°. Inq̇t fili⁹ iuregi est ca
lida valde. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Est glu
tinatiua et ꝓpt̃ hoc cõsolidat et creat carnẽ et admi
nistrat̃ in emplastris. Et in ipsa q̇dẽ est v̓t⁹ adhere
re faciẽs oppilatiua et alia amara et ꝓpt̃ hoc in ipsa
est digõ et resolutio. ¶ Decoratio. ¶ Caluiciuz
facit potus eius freq̃ns et ꝓprie senib⁹. ¶ Apata
et bothor. ¶ Sedat apata oĩa more empl̃i suppo
sita. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Corrodit carnẽ mor
tuã et cõsolidat plagas recẽtes et restaurat cõtorsi
onẽ. Et admistrat̃ resolutio ei⁹ et resolutio radicis
ei⁹ desiccata ad illud similiter. ¶ Mẽbra capitis
Si liciniũ sumat̃ et melle illinitũ voluat̃ ĩ sarcocol
la puluerizata et mittat̃ in aurẽ ex q̃ egredit̃ virus
sanat̃ hoc fcõ p aliquot dies. ¶ Mẽbra oculi. ¶
Cõfert ophthalmie et lippitudĩ ꝓprie ⁊ fluxui ocu
li et ꝓprie nutrita cũ lacte asine et educit lippitudi
nẽ ex oculo. ¶ Mẽbra expl'. ¶ Soluit hũorem
crudũ et phl'a grossũ et ꝓpe ex ancha et iũcturis

De storace capitulum. d. xcv.

Storax q̇d est. Dixit dia. q ipsa est spẽs
storacis et apud quosdã est gũma oliue ⁊
ipsius q̇dẽ suffumigatio ponit̃ loco suffũi
gatõis turis in oĩ re. ¶ Electio. ¶ Melior ex ea
est q̃ est acutioris odoris. ¶ Nã. ¶ Est calida in
3° sicca in p°. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶ Leni-
ficatiua est valde. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Permi
scet̃ cũ medicis laxitudis. ¶ Mẽbra capitis. ¶
In ipsa est v̓tus faciendi subet et g̃uat caput et facit
soda et confert corize et catarro. ¶ Mẽbra anhe
litus et pectoris. ¶ Cõfert tussi et raucedi uocis.
Mẽbra expl'. ¶ Eius oleũ cõfert duritiei mr̃icis
et ꝓuocat mẽstrua et apit mr̃icẽ et qñ transglutitur
cũ aliq̃pta terebinthina lenit naturam.

De sticados capitulum. d. xcvi.

Sticados q̇d est. Est plãta hñs spicam sicut
spica g̃ni ordei sꝫ eius folia sunt lõgiora:
et in ipso sunt stipites cinericij sicut ĩ epi
thymo et est sine seie acutus cũ amaritudine pauca
cõpositus ex subã terrea fr̃a et ignea subtili. ¶ Na
tura. ¶ Est calidus in p° siccus in ſc̃o. ¶ Opatões
et ꝓprietates. ¶ Resoluit et subtiliat amaritudĩe
sua. Et similiter eius sirupus et apit oppilatiões ⁊
abstergit: ⁊ in ipso q̇dẽ est stipticitas pauca et ꝯfor
tat cor⁹ ⁊ viscera ⁊ ꝓhibet putrefactionẽ. ¶ In-
strumẽta iuncturaꝝ. ¶ Eius decoctio sedat dolo-
res neruoꝝ et iuncturaꝝ et lateꝝ. Et ipsius sirup⁹
est res magis iuuatiua egritudinũ fr̃aꝝ in neruis q̃
re oꝫ vt assidue vtat̃ eo q̇ debiles hꝫ neruos ⁊ qui
ex fr̃itate in ipsis patit̃. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cõ
fert melancholie et epilepsie. ¶ Mẽbra nutrimẽ
ti. ¶ Cõturbat illũ in c⁹ cõplexiõe cholera dñat̃ ⁊
facit eũ vomere et est ex eis q̃ faciũt siti. ¶ Mẽ
bra expulsionis. ¶ Cõfortat instr̃a vrine et sol-
uendo educit phlegma ⁊ melãcholiã. Gal'. v̓o ñ di
xit hoc eẽ ei⁹: ⁊ vltima q̇dẽ potio ipsi⁹ est. xij. ke
sumen cũ vino puro ⁊ oxymelle ⁊ mõico sale.

De spongia maris capitulum. d. xcvij.

Spõgia maris q̇d est. Cor⁹ marinũ laxuz
raꝝ sicut filtꝝ. Et dr̃ q hꝫ aĩal motũ ĩ eo
cui adheret et nõ sepat̃ ab eo. ¶ Electio
Illa q̃ est recens est fortior ⁊ vehementioris exic
catõis ꝓpt̃ fortitudinẽ nature maris. ¶ Nã. ¶
Est calida in p° sicca in ſc̃o et ipsius lapis est ei ꝓpi
qus ⁊ minus calidus. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates.
Fortis est exiccatõis ꝓprie q̃ð ex ea est recẽs quã-
do adurit̃ cũ oleo. Et sil'r ei⁹ cinis cõfert disruptõ
ni sanguis ꝓpt̃ incisionẽ aut aptionẽ. Inflãmat̃ eni
ex ea ignis sup locũ ⁊ cauterizat cũ h° q ipsa ẽ sub
stantia retinẽs sanguinẽ ⁊ etiã fiũt ex ea licinia et in
orificijs venaꝝ ponunt̃ ⁊ retinẽt sanguinẽ ⁊ fluxuz
sanguis ⁊ eius lapis subtili at absq̃ꝫ calefactõe ⁊ e-
xiccat ⁊ abstergit. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Exiccat
apata phl'atica. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Infundit̃
in aceto ⁊ ponit̃ sup plagas ⁊ cõsolidat ⁊ decoquit̃
cũ melle ⁊ cõsolidat vlcera ꝓfunda ⁊ sil'r ponit̃ sic
ca sup ipsa aut infusa in aq̃ aut in vino ⁊ exiccat hu
mida antiq̃. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶
Qñ spõgia adurit̃ cũ oleo est cõueniẽs curatõi spu
ti sanguis. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ Lapis in ea in
uẽtus frangit lapidẽ vesice apud alios a Gal'. Gal'.
eni ab hoc elõgat̃ vt v̓tus ei⁹ ad uesicã penetret sꝫ
ad lapidem renum.

De stinco capitulũ. d. xcviij.

Stincus q̇d est. Est guaril aq̃tic⁹ q̇ ĩ ripis
nili egypti capit̃. Et dr̃ q est de nã altin
sa. qm̃ qñ parit ex aq̃ ⁊ creat̃ extra ⁊ est
ſm formã altinsa. ¶ Electio. ¶ Qui ex eo est m̃
lior est ille q̇ in vere capr̃ ⁊ in hora q̃ feruet ad co
itũ ⁊ q̇ ex eo est maior est melior. Et magis piguis
est melior ⁊ ex mẽbris ei⁹ meli⁹ est sumẽ. ¶ In-
strumẽta iuncturaꝝ. ¶ Cõfert egritudib⁹ fr̃is in
neruis. ¶ Mẽbra expl'. ¶ Eius sal excitat coituz
q̃pto plus caro eius ⁊ ꝓprie caro sumis ⁊ q̃ sequi-
tur renes et proprie adeps eoꝝ.

De spinachijs capitulũ. d. xcix.

Spinachia. ¶ Nã. ¶ Fr̃a sunt ⁊ hũida in
fine primi. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶
Sũt lenificatiua ⁊ ipsius nutrimẽtũ meli
us est nutrimẽto chrysolocãne ⁊ dico q in ipsis est
v̓tus abstersiua lauatiã ⁊ vincũt choleram. Et for
tasse refugit stõus a iure eoꝝ ergo auferant̃ a iure
suo ⁊ comedant̃. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris.
Cõferũt anhelitui ⁊ pectori ⁊ pulmõi calido. ¶ In
strumẽta iuncturaꝝ. ¶ Cõferũt dolorib⁹ dorsi sã
guineis. ¶ Mẽbra expl'. ¶ Lẽificatia st̃ vẽtris.

De scolopẽdria capitulum. dc.

Scolopendria dicetur in capitulo de sin. si
deus voluerit.

De semine lini capitulū. dci.

Semē lini qd̄ est. Uirtus eius est ꝓxīa v-
tuti fenugreci. ¶ Nā. ¶ Calidū est i p°
cōmēsatū in hūitate. ꝛ siccitate. Et dr̄ q̄-
dē ꝙ decoctio lini est decoctio recētis ei⁹: in ipso e
ni est hūitas sup̄flua. ¶ Op̄atōes ꝛ ꝓprietates.
Est maturatiuū ꝛ abstergit ꝛ inflat ꝓpt̄ hūitatē suā
sup̄fluā ita ꝙ illud qd̄ ex eo frixū est etiā hoc agit
cū stipticitate in frixo manifesta ꝛ cōmēsurata ꝛ in
nō frixo manifesta ꝑmista cū lenificatōe. Et est se
datiuū doloꝝ minus q̄ camemilla. ¶ Decoratio
Ex ipso fit empl̄z cū nitro ꝛ bolo pāno ꝛ bothor le
ni ꝛ cōfert cōtritōi vnguiū ꝛ fixuris ꝛ fracturis ea
ꝝ qū ꝑmiscet̄ cū eq̄li mēsa nasturtij ꝛ cōficit̄ cū mel
le. ¶ Apā̄ta ꝛ bothor. ¶ Lenit ap̄ata calida exte-
riora ꝛ interiora ꝛ ap̄a qd̄ est p⁹ aures cū aq̄ cieris
ꝛ ap̄ata dura. ¶ Instr̄a iuncturarū. ¶ Prohibet
spasmū ꝛ ꝓprie cōtractionē vnguiū qū ꝑmiscet̄ cū
cera ꝛ melle. ¶ Mēbra capitis. ¶ Eius suffumi
gatio cōfert corize ꝛ sil'r suffumigatio ipsius lini.
Mēbra anhelitus ꝛ pectoris ¶ Cōfert tussi ꝓhle
gmatice ꝛ ꝓprie qd̄ ex eo assatū est. ¶ Mēbra nu
trimēti. ¶ Malū est stō et difficilis digōnis ꝛ pau
ci nutrimēti. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Qd̄ ex eo
frixū est cōstringit ventrē et nō frixū est cōmēsu-
ratū ꝛ ei⁹ ꝓuocatio ē debilis s̄z ꝯfortat̄ cū assatōe.
Et qn̄ sumit̄ cū melle ꝛ pip̄e mouet coitū. Et ex de
coctōe ipsius fit pessariū m̄rici ꝛ sedet̄ i ea ꝛ iuuat̄
ea a mordicatōe q̄ est in ipsa ꝛ ap̄atib⁹ ꝛ similiter
in intestis ꝛ ab ea fit iuuamētū ad vlcera vesice et
renū. Et ex decoctōe q̄dē seīs lini fit clistere cū ol'o
ros magnificat̄ iuuam̄tū ei⁹ i ulcerib⁹ itestinorū.

De saliua capitulum. dcij.

Saliua. ¶ Electio. ¶ Fortis op̄atōis est il
la q̄ est famelici ꝛ ieiuni ꝛ ꝓprie c⁹ ꝯpl'o
est calida. ¶ Decoratio. ¶ Ualet ad im
petiginē. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cofert palpitationi
palpebre ꝛ albugi. ¶ Uenena. ¶ Interficit vene
nosa oīa ꝛ serpentem ꝛ scorpiones.

De stercore animalium capitulum. dciij.

Sterc⁹ animaliū. ¶ Decoratio. ¶ Ster
c⁹ adib cōfert lētigib⁹ magnis ꝛ pāno ꝓ
ꝑt̄ suā abstersionē. Et sterc⁹ cameli mun
dificat ꝛ destruit v̄rucas ēt q̄ magne fiūt. Mēbra
capitis. ¶ Sterc⁹ adib cōfert furfurib⁹ ꝓpt̄ suam
abstersionē et sterc⁹ cameli abscindit fluxū sanguis
ex naribus ꝛ qn̄ bibi̅ cū medicis epilepsie cōfert.
Mēbra oculi. ¶ Sterc⁹ adib abstergit albuginē
oculi. ¶ Uulnera ꝛ vlcera. ¶ Sterc⁹ cameli re-
soluit bothor ꝛ vlcera. Et sil'r sterc⁹ pecudis sup
mellinū. ¶ Apata ꝛ bothor. ¶ Sterc⁹ capraꝝ re-
soluit scrofulas fortiter ꝛ similiter sterc⁹ cameli ꝛ
stercus pecudis herisipile. ¶ Instr̄a iuncturarū.
Sterc⁹ cameli sedat dolores iūcturaꝝ ꝛ ap̄ata earū
Mēbra expulsiōis. ¶ Stercus capraꝝ siccū cū la
na ꝓhibet fluxū m̄ricis. ¶ Uenena. ¶ Rectificat̄
stercus capraꝝ decoq̄ndo. ʒ. ex eo cū. v. alsacraia
ti vini nigri ꝛ recēs ex eo etiā ꝛ fit ex eo emplastꝝ
morsui vip̄e faciētis siti ꝛ stercus pecudis adustū
p̄cipue cōfectū cū aceto linit̄ sup morsū cāis rabiosi

De sanguine draconis capitulum. dciiij.

Sanguis dracōis ꝛ est scem qd̄ est. Est suc
cus rubeus notus. ¶ Nā. ¶ Nō est ei⁹
caliditas multa. Et dicūt q̄dam ꝙ est frīus
eius v̄o siccitas est in s̄o. ¶ Op̄atōes ꝛ ꝓprietates
Est cōstrictiuus ꝛ ꝓhibet fluxū sanguis. ¶ Uulne
ra ꝛ vlcera. ¶ Glutinat vlcera ꝛ plagas recētes.
Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfortat stōꝫ. ¶ Mēbra
expulsionis. ¶ Cōstringit ꝛ ꝯfert dysenterie ꝛ fis
suris ani. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius s̄z ꝙ exi-
stimat̄ q̄dā ponit̄ lactuca in oīb⁹ opibus eius.

De sanguine capitulum. dcv.

Sanguis qd̄ est. Sanguis hoīs et sanguis
porci sunt similes in oī re. Et carnes am
boꝝ sunt ꝓxime in oī re ita ꝙ q̄dā fuerīt
q̄ vēdebāt carnē hoīs ac si eēt caro porci ꝛ occulta-
tū fuit illud vsq3 quo inuēti fuerūt digiti hoīs in ea
Et dixerūt q̄dā ꝙ q̄ expiri volūt aliq̄d in sanguine
hoīs expiat̄ illud in sanguīe porci: nā l3 sit debilio
ris v̄tutis sanguīe hoīs tn̄ est ei similis. Et nos qd̄
iā scribēus nūc q̄ dcā sunt de sāguīe s̄z plurima eo
rū sunt de q̄b⁹ nō curat̄ et sunt q̄dā de q̄bus curat̄
Electio. ¶ Oz vt sanguis q̄ in medicis admīstrat̄
sit assumptus ex aīalibus sanis in c⁹ colore nō dñe
tur hūor n3 putredo. ¶ Op̄atōes et proprietates
Sanguis eq̄ est adustiuus ꝛ putrefactiuus. Et tot⁹
est debilis digōis p̄cipue q̄ grossus est. ¶ Decora
tio. ¶ Sāguis leporis calidus supponit̄ morphee
et pāno et cōfert eis. Sāguis vespertiliōis s̄m ꝙ
dr̄ ꝓhibet ortū piloꝝ et nō est ei v̄itas. Sāguis v̄o
ranaꝝ viridiū et sanguis alhelē est magis ꝓhibēs
Et sanguis vespertiliōis s̄m ꝙ dr̄ ꝯfuat mamillā
s̄m disp̄ōnē suā s̄z nō v̄ificat̄. ¶ Apata et bothor.
Sāguis leporis matat ap̄ata calida cito. Et simili-
ter sanguis hirci admīstrat̄ p⁹ cōgelationē. Et san
guis mēstruus s̄m ꝙ dr̄ linit̄ sup herisipilā. Et san
guis tauri calidus sup ap̄ata dura. Et sanguis lepo
ris calidus sup ap̄ata calida lenia. ¶ Instr̄a iunctu
raꝝ. ¶ Dr̄ ꝙ sanguis mēstruus distillat̄ sup poda
grā calidus ꝛ cōfert ei. Sāguis colūbe et guarascē
ꝛ turturis distillat̄ calidus sup excoriationē cōtritā
ꝛ dolorasaꝫ ꝛ ꝓhibet generari ap̄a qd̄ ꝓuenit a ca
su qū ꝯmiscet̄ cū oleo ros̄ tepido. Dixit Gal'. illud
est ꝓpt̄ teporē q̄litatis sue nō ꝓpt̄ rē aliā ꝛ si dīttat̄
ꝛ admīstret̄ loco ei⁹ oleū ros̄ efficit op̄ationē ei⁹ et
sil'r dr̄ in sanguine gallinaꝝ. Sāguis v̄o asini ꝓhi-
bet fluxū sanguis nariū ex velaie cerebri. Et san-
guis testudis siluīris sanat epilepsiā cū vino. ꝛ sil'r
sanguis agni. Et dr̄ ꝙ sanguis cameli cōfert epile
psie: illud v̄o nō est veꝝ. dixit Gal'. qm̄ ipse n̄ est
cū incisōe forti. Ego aūt dico forsitā si illud v̄ificat̄
cū expimēto nō cōpat̄ ad v̄tutē apparētē imo ad ꝓ
prietatē q̄ est in ipso. ¶ Mēbra oculi ¶ Sanguis
guaril ꝛ lacerti cofortat visū: sanguis alharbe ꝓhi
bet oriri pilos in palpebris. Et sil'r sanguis ranaꝝ
viridiū s̄m ꝙ dr̄ s̄z expimētū nō v̄ificauit illud.
Sāguis colūbe ꝛ alguarascen ꝛ turtuꝝ ꝛ ꝓprie san
guis venaꝝ alle distillat̄ sup tarfati ꝛ sil'r sāguis al
fahakit ꝛ sil'r si distillent̄ radices pēnaꝝ sāguiee ha
ꝝ auiū sup eā. Et dixit Gal'. sine illo est excusatio.
Mēbra anhelitus ꝛ pectoris. ¶ Sāguis bubonis
valde cōfert asmati ꝛ sil'r ius ei⁹ et caro ipsi⁹. Et
dixerūt q̄dā ꝙ sanguis vesptiliōis ꝯfuat mamillaꝫ
ita vt remaneat stās ꝛ nō est ei radix. Ex sanguie

aūt hedi recēte anꝗ̄ cōgelet̄ ſi accipiat̄. ℥. ⁊ cōmi-
ſceat̄ cū aceto ⁊ bibat̄ in tribus diebꝰ: calefactū q̇-
dē teſtificati ſunt ꝙ cōfert ad hoc. ¶ Mēbra ex-
pulſōis. ¶ Sāguis mēſtruus ſuppoſitus ꝓhibet ī
ꝑ̄gnationē ſm ꝙ q̇dā exiſtiauerūt. Sāguis hirci et
cap̄ et cameli exiccatus ⁊ frixꝰ retinet fluxū. Et ſā
guis cap̄ qñ bibr̄ cū melle ꝯfert dyſenterie. Et ſan
guis hirci exiccatus frangit lapidē renū. ¶ Uenēa
Sanguis hirci ⁊ cameli ⁊ leporis frixꝰ cōfert nocu
mēto ſagitte armene qñ bibr̄ cū uino ⁊ ſilr̄ ſanguis
canis ⁊ etiā ſanguis rabioſi ſm ꝙ dr̄ vulgariter cō
fert morſui canis rabioſiſi ⁊ ꝓprie diaſcorides.

De aſparago capitulum. dc. vi.

[A]ſparagus q̇d eſt. ¶ Nā. ¶ Cēq̄lis eſt ap̄
Hal̄. Dixit eniꝫ ꝙ in ip̄o nō eſt calefacti
o nꝫ infr̄atio appēs niſi in petroſo. ¶ Ego
aūt dico nō elōgatur a caliditate ⁊ q̄to plus incipit
indurari roborat̄ caliditas ⁊ appꝫ ſup ip̄ꝫ veſtigiū
titimaloꝝ mordicās valde. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprie-
tates. ¶ Uirtus eiꝰ eſt abſterſiua apit oppilatiōes
oiuꝫ viſceꝝ ꝓprie epatis ⁊ renū ⁊ in ipſo eſt reſo-
lutio ꝓprie in petroſo. ¶ Inſtr̄a iuncturaꝝ. ¶ Bi
bit̄ eius decoctio ꝓpt̄ dolorē dorſi ⁊ ſciatice. ¶
Mēbra capitis. ¶ Decoctio eiꝰ ⁊ ꝓprie radicis e
ius qñ coquit̄ cū aceto ⁊ ſilr̄ ipſa radix ⁊ ſemē eius
bona ſunt oīa dolori dētiū. ¶ Mebra nutrimēti
āpit oppilatōes epatis ⁊ cōfert icteritie ⁊ ī iplo eſt
v̇tus faciēdi nauſeā. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Exiſtima
uit ruffus ꝙ ipſe ſtringit ⁊ forſitan illud eſt ꝓpter
eiꝰ ꝓuocationē. Alij v̇o dixerūt ꝙ elixꝰ lenit: pl̄es
v̇o dixerūt ꝙ ipſe cōfert colice phlegmatice ⁊ vē
toſe ⁊ decoctio radicis eiꝰ ꝓuocat vrinā ⁊ confert
dificultati vrine ⁊ augmētat in ſpmate ⁊ coitu ⁊ ꝯ
fert dificl̄tati īp̄gnatōis ⁊ ſilr̄ ſemē eiꝰ qñ ſuppōit̄
ꝓuocat mēſtrua ⁊ aperit oppilatōes ſplenis. ¶ ve
nena. ¶ Qñ coquit̄ cū vino ꝯfert pūcture rutele.
Et eiꝰ decoctio ſm ꝙ dr̄ interficit canes.

De ſorditie capitulum. dc. vij.

[S]ordities. ¶ Nā. ¶ Sordities aluearis
calefactiua eſt in fine ſi ⁊ melior ex ea eſt
viridis ⁊ ſordities balnei q̄ eſt in pietibꝰ
eiꝰ eſt calefactiua cū eq̄litate ⁊ ſordities luctantiuꝫ
etiā ꝓxia eſt ſorditiei balnei. Luctantiū v̇o ſordi-
ties duas hꝫ ſpēs: vna eaꝝ eſt q̄ aggregat̄ in corpo
ribꝰ eoꝝ: qñꝫ enī inungunt̄ oleo ⁊ pmiſcet̄ pulue-
ri. Et ſa eſt illa q̄ ꝯgregat̄ ſup parietes ex vapori
bꝰ ⁊ ſudoribus eoꝝ ⁊ q̄ cōgregat̄ ſup terrā ludi.
Opatōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Ambe ſunt reſolutiue
maturatiue cū eq̄litate. Sordities v̇o aluearis ab-
ſtergit cū eq̄litate ⁊ attrahit valde. Et oēs extra-
hūt ſurculos ⁊ ſpinas. ¶ Decoratio. ¶ Sorditi-
es auris cōfert panaritio ⁊ linit̄ ſup fluxū labij. ¶
Apata ⁊ bothor. ¶ Reſoluit exituras ſordities lu
ctantiū eſt bona apatibꝰ mamille ⁊ ſordities balñi
veſicis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Sordities parie
tū luctantiū eſt utilis ulceribꝰ ſenū ⁊ raſuris. Sor
dities aluearis abſtergit īpetiginē valde. ¶ Inſtr̄a
iuncturaꝝ. ¶ Sordities corpoꝝ luctantiū vtilis ē
ſciatice qū ponit̄ ſuper eā ſpiſſa ſicut empl̄ꝫ ⁊ ꝯfert
duritiebus matricis.

De ſpuma maris capitulum. dc. viij.

[S]puma maris q̄d ē. Spēs eiꝰ ſunt quinqꝫ
Spongioſa in figura ſua rancida in odore
ſuo ſil̄is odori piſciū ḡui ⁊ eſt ſpiſſa littoroſa mariſ
et ſpōgioſa lēis longa lenis teololij odoris ⁊ roſea
⁊ purpurea ſil̄is lane ſordide lenis: ⁊ q̇nta hꝫ for-
mā fungi exterius plana interius aſpera q̄ nō habꝫ
odorē. ¶ Nā. ¶ Calida eſt ⁊ ſicca in 3°. ¶ Opa
tōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Mūdificatiua eſt ſordiciei
abſterſiua aduſtiua ⁊ 3ª eſt ſubtilior alijs. ¶ De
coratio. ¶ Aduſta ⁊ ꝓprie 3ª facit alopitie. Et fū-
galis admiſtrat̄ in abraſione piloꝝ ⁊ confert mor-
phee. Et due q̇dē ſpōgioſe ingrediunt̄ in ablutōi-
bꝰ ⁊ in medicis bothor lactei ⁊ pāni ⁊ veſtigioruꝫ
in facie ⁊ reliq̄ in abraſione piloꝝ. ¶ Mēbra ca-
pitis. ¶ Et plana eſt magis cōueniēs abſterſiōi dē
tiū. ⁊ eſt vniuerſaliter vehementis abſterſōis dē
tiū. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Plana eſt cōueniēs apa
tibꝰ q̄ ſunt vt claui ſuppoſita ⁊ roſea ſcrofulis. ¶
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōferūt ſcabiei vlceroſe et
īpetigi ⁊ ꝓprie ſpōgioſa. ¶ Inſtr̄a iuncturaꝝ. ¶
Roſea valet podagre cuꝫ cera ⁊ oleo roſaceo. ¶
Mēbra nutrimēti. ¶ Roſea confert ſpleni ⁊ hy-
dropiſi. ¶ Mēbra expulſōis. ¶ Roſea confert
dificultati vrine et ad purgañ arenā q̄ eſt in veſi
ca ⁊ dolori renum.

De ſtercore capitulum. dcix.

[S]tercus. Stercora diuerſificant̄ ſm diuer
ſitates ſpēꝝ aialiū īmo qñꝫ diuerſificāt̄ur
ſm diuerſitatē indiuiduoꝝ ſpēi vnius et
proprie hoiuꝫ. Stercus anatis nō admiſtrat̄ ꝓpter
ſuperfluitatē caliditatis ſue. Et ſtercus accipitris et
criſtatele ⁊ baſich ⁊ reliquoꝝ rapaciū raro admini
ſtrat̄ qr ſupflua ſunt valde. ¶ Nā. ¶ Nulluꝫ ex
ſtercoribꝰ eſt infr̄atiuū nꝫ hūectatiuū. Et ſtercꝰ co
lūbaꝝ eſt calidiſſimū ſtercoꝝ q̄ admiſtrant̄ ⁊ eoruꝫ
q̄ in domibꝰ nutriunt̄ minorat̄ a ſtercore eaꝝ q̄ pa
ſcūt. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Stercꝰ caprarū
⁊ ꝓprie mōtanaꝝ admiſtrat̄ in curſu ſanguīs. ſter
cus aſini aduſtū ⁊ nō aduſtū in oī curſu ſanguinis.
Stercus colūbaꝝ eſt ex rubificantibꝰ ⁊ cū faria or
dei eſt reſolutiuū. ſtercus capraꝝ aduſtū fit ſubtili
us ⁊ nō calidius. ¶ Decoratio. ¶ Stercus ouiuꝫ
cū aceto eſt cōueniēs v̇rucis formicalibꝰ ⁊ q̄ ſūt vt
claui ⁊ vt mora. Et ſtercꝰ locuſtaꝝ cōfert pāno et
morphee ⁊ ſilr̄ ſtercꝰ turdoꝝ comedentiū rizi. et
ſilr̄ ſtercꝰ lacerti ⁊ ſtellionis ⁊ facit colorē bonuꝫ.
Stercꝰ capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ aduſtū cōuenienſ
eſt alopitie. ⁊ ſilr̄ ſtercꝰ talpe eſt magni iuuamēti.
Stercꝰ colūbaꝝ eſt ex medicinis bonū faciētibꝰ co
lorē. ſtercꝰ lacerti abſtergit pānū ⁊ exptū eſt. ¶
Apata ⁊ bothor. ¶ Stercꝰ vaccinū cū aceto ſuper
exituras calidas poſitū ſedat eas. ſtercus capraꝝ ⁊
ſtercus ouiū cū aceto ſup aduſtionē ignis cū cera et
oleo roſaceo cōueniēs eſt. ſtercus colūbaꝝ cū mel
le ⁊ ſeīe lini vtile ē eſcar̄ ignis pſici ⁊ aduſtōi igniſ
ſtercus capraꝝ valet excoriatōi. ſtercus colūbarū
⁊ ſtercus auis turde valet īpetigi ⁊ ſilr̄ turdoꝝ co
medentiū rizi. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Stercꝰ ca
nis ab oſſibꝰ cū melle cōfert vlceribꝰ antiq̇s. ¶
Inſtr̄a iuncturaꝝ. ¶ Ex ſtercore vaccaꝝ fit ēpl̄m
ſup ſciaticā. ſtercus capraꝝ ꝓprie mōtanaꝝ cū adi
pe porci podagre ſuppoſitū cōueniēs eſt et ſup ſcia
ticā. ſtercus porci ſiccū cū aceto bibr̄ ad infirmita-
tē lacertoꝝ ⁊ cū cerato ponit̄ ſup torſionē in neruiſ
⁊ ſup durities om̄s. ſtercꝰ colūbaꝝ ſuper dolores

iūcturaꝝ ꝯueniēs est. sterc⁹ capraꝝ est ex eis que sunt expta duritieb⁹ iuncturaꝝ ⁊ apatib⁹ caꝝ ꝓpe cū aceto ꝯmistū ⁊ est ex experimētis Gal. ⁊ silr cū faria ordei ⁊ est ei c⁹ caro est durior ⁊ spissior magis ꝯueniens. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sterc⁹ asini odorat̄ ad fluxū sanguis nariū forte aut exprimitur huitas eius in narē ⁊ retineat̄. ⁊ stercus colūbaruꝫ ꝯfert sabafati. Inq̇t Gal. Qū admistrat̄ stercus colūbaꝝ nutritaꝝ in domo cū seāe eruce in soda q̄ nominat̄ galea est vtile. Stercus vaccinū apatib⁹ q̄ sunt p⁹ aures ꝯuenit. ¶ Mēbra oculi. ¶ Stercus stellionis ⁊ lacerti ⁊ crocodilli ualet albugī oculi. stercus hirūdinū mirabile est in hoc iā expt⁹ sū ipꝫ. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Stercus porcinū cū aq̄ ⁊ vino ꝯfert sputo sanguis et dolori lateris. stercus canū ossa cōedentiū cū digito ī palato ponit̄ ad sq̄natiā ⁊ silr stercus infantiuꝫ ita vt q̄ñꝫ excuset a phlebotomia sꝫ oꝫ vt infans cibet̄ pane cū lupis vt minoret̄ fetor. stercus vaccinū ē ex eis q̄ dant̄ pulmōi in ptisi ⁊ silib⁹. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie montanaꝝ ad ictericiā bibī cū q̇busdā spēb⁹ q̄ sunt vt pip ⁊ cyminū ⁊ silia ⁊ est expertū ⁊ ꝯfert hydropisi moī emplastri superpositū ⁊ bibitū sꝫ emplastꝝ ex eo ⁊ epithima fiat in sole. ¶ Mēbra expulsōis. ¶ Ex stercore tauri fit suffumigatio eminētie mr̄icis stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ bibī cū aliq̄b⁹ spēb⁹ q̄ sunt vt piper ⁊ cinnamomū ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ facit abortū ⁊ resoluit duritiē splenis ⁊ qd̄ siccuꝫ ē terit̄ et supponit̄ fluxui sanguis ex mr̄ice ꝓprie cū ture et est expertū. stercus gallinaꝝ valet colice. et stercus adib ꝯuenit etiā colice q̄ nō est ex apate bibitū in aq̄ aut decoctio aut in decoctōe spēꝝ q̄ sunt vt piper et cinnamomū et reliq̄ q̄ assumuntur ex spinis aut ex plāta eleuata a terra albū in quo sūt ossa ita vt suspendat̄ in pelle athib salita aut in licinio de lana ouis euadētis athib aut cute cameli aut sicut fecit Galienus qū posuit ipꝫ in uase argēteo. Et oꝫ q̇dē vt apud iliū suspendat̄ et ꝯfert colice. et qū bibī et admistrat̄ in ora q̇etis eius ꝓhibet ipsam fm ꝙ testificatus est Galienus oīo aut ḡdatim ordinat cū lenitate ꝓhibēdo. stercus arachamati facit abortū suffumigan°. stercus muris cū ture bibitū frangit lapidē et supponit̄ et soluit vētrē infantiū. Et stercus colūbaꝝ ꝯfert dolori colice qū admistrat̄ in clisteri. Et stercus canis comedētis ossa ꝯfert solutōi et vlceribus intestinoꝝ clisterizatū aut bibitū ī lacte decocto cū ferro aut lapidib⁹ suppositū. stercus elephātis fm ꝙ dr̄ ꝓhibet īpregnationē. ¶ Uenena. ¶ Stercus capraꝝ ⁊ ꝓprie mōtanaꝝ decoctū cū aceto ⁊ bibitū ꝯfert pūcture vermiū venenosoꝝ imo ꝯfert teste Gal. morsui vipere. Et stercus asini pascētis siccū cū vino pūctur̄ scorpiōis est valde bonū. stercus gallinaꝝ tyriacaꝫ eē fungis strangulātib⁹ expertū est et facit spuere hūorē viscosū grossū. et in stercore caprarū est v̓tus attractiua: attrahit eni venenū vespe. stercus tauri ꝓprie effugat v̓mes uenenosos et cimices qñ cum eo fit suffumigatio.

De semperuiua capitulum. dcx.

Sempuiua q̇d est. Est sucburtum et dicetur in capitulo de sin.

De serpente capitulum. dc. xi.

Serpens q̇d est. Qd̄ ex serpente coctū est cū aq̄ et sale et aneto admistrat̄. et addit̄ ei q̄ñꝫ oleū. Et admistrat̄ eius sal q̄ est in v̓tute carnis eius et admistrat̄ cutis eius. Nos v̓o serpentū spēs in libro q̄rto dicēus. ¶ Electio. ¶ Eius caro melior est caro feīe. Et melior cutis ei⁹ est cutis masculi. ¶ Nā. ¶ Exiccatio in carne ei⁹ est fortis sꝫ calefactio nō est vehemēs. Et ei⁹ cutis est vehemētis exiccatōis etiā. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Proprietas carnis eius est ꝙ ipsa facit penetrare supfluitates ad cutē ⁊ ꝓprie qū hō n̄ est mūdificatus: cuidā eni accit ex cōestōe ei⁹ exitura in collo eius magna quā aperuit ⁊ exiuit caro eius tota ꝯuersa in pediculos: ⁊ caro q̇dē ei⁹ qū in vsu hēt ꝓlōgat vitā ⁊ ꝯfortat v̓tutē et ꝯfuat sensus ⁊ iuuentaꝫ. ¶ Decoratio. ¶ Cōestio ei⁹ facit pediculos ⁊ corrūpit ꝓpterea qr expellit supfluitates ad cutē ⁊ ꝯfert lep̄ magnifice ⁊ quꝫ admistrat̄ ī alopitia magnū affert iuuamētū. Apata ⁊ bothor Caro ⁊ ius eius p⁹ ꝓiectionē extremitatū suaꝝ ꝓhibent augmētationē scrofulaꝝ ⁊ silr eius cutis. Instr̄a iuncturaꝝ. ¶ Eius ius postq̄ ex capite et cauda ipsius ꝓpe mēsaꝫ q̄ttuor digitoꝝ abscisū fuerit ⁊ decoquit̄ fm ꝙ diximꝰ qū sorbet̄ ⁊ silr eius caro qū cōedit̄ ꝯferūt dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ silr eius cutis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Qū cutis eius coquit̄ in vino ⁊ distillat̄ in aurē sedat dolorē ei⁹ ⁊ colluit̄ os ex aceto in quo cutis eius decoquit̄ ad dolorem dētis. Cutis aūt eius melior est cutis masculi. Et Gal. q̇dē existiauit ꝙ qñ accipiunt̄ fila plīma ⁊ ꝓprie tincta ex sanguine muricis ⁊ strangulat̄ eis vipera ⁊ inuoluit̄ vnū eoꝝ in circuitu colli hn̄tis apata vue ⁊ gutturis appꝫ ex eo iuuamētū maximū ⁊ mirabile. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ius s̄pentis ⁊ caro eius p̄dcā ꝯfortat visū. Et ꝯuener̄t q̇dā ꝙ adeps vipe ꝓhibet descensū aq̄ in oculū sꝫ hō nō audet facere illud. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Findit̄ ⁊ ponitur sup morsum vipere ipsius ⁊ sedat doloreꝫ.

De spodio capitulum. dcxij.

Spodiū q̇d est. Radices canaꝝ aduste: dr̄ enīꝫ ꝙ ipse adurunt̄ ꝓpt̄ fricationē suarū extremitatū qū ventus eas pflat. ¶ Nā. Frm est in s̄o ⁊ siccū in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso est stipticitas ⁊ p̄patio ⁊ paꝝ resolutōis ⁊ eius infr̄atio est plīma ⁊ eius resolutio est ꝓpt̄ amaritudinē paucā in ipso. Ex resolutōe igr̄ ei⁹ ⁊ stipticitate fit exiccatio fortis ⁊ est cōpositaꝝ v̓tutū sicut rosa. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert alcola ⁊ meli̓c ꝓueniēti ex solitudine. ¶ Mēbra oculi. Spodiū confert apatibus oculi calidis. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfortat cor ⁊ ꝯfert tremori eius calido ⁊ sincopi fcē ex effusōe cholere ad stōuꝫ ⁊ bibitū ⁊ linitū ⁊ ꝯfert meli̓e ex sollicitudine ⁊ timori de p̄teritis ⁊ terrori de futuris. Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert tussi ⁊ inflāmatōi stōi et debilitati eius ⁊ ꝓhibet effusionē cholere ad ipsum ⁊ ꝯfert cōturbatōi. ¶ Mēbra expulsōis. Prohibet solutionē cholerica. ¶ Febres. ¶ Confert febribus acutis.

De splene capitulum. dcxiij.

Splen. ¶ Electio. ¶ Melior splenū est splē porci cū hoc tn̄ est mali chimi. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipō ē stipticitas

q̃daꝫ ⁊ generat sanguinẽ melicũ. ¶ Mẽbrã nutri
mẽti. ¶ Est tarde digõis ꝓpt̃ suã stipticitatẽ.

De sabuco capitulum. dcxiiij.

Sabucus. ¶ Natã. ¶ Alba est calidior ci
trina ⁊ citrina purpurea ⁊ est ult̃r calida ⁊
sicca in 3°. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶
Est subtiliatiua huitatũ ⁊ cõfert senibꝰ eius oleũ.
Decoratio. ¶ Delet pannũ qđ ex ea hũidũ est et
qđ siccũ ⁊ facit possidere rubedinẽ multitudo odo
ramẽti eius. ¶ Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Eius oleũ cõ
fert egritudibꝰ fr̃is in neruis ⁊ senibus. ¶ Mem
bra capitis. ¶ Eius odor facit soda: verũtñ cũ hꝰ
resoluit soda factã a phlegmate qñ odorat̃ ⁊ puruꝫ
oleũ eius facit fluere sanguinẽ ex naribus calefacti
qum ipsum odorat.

De sulfure capitulum. dcxv.

Sulfur q̇d est. Notũ est. ¶ Nã. ¶ Cali
dũ est ⁊ siccũ ad q̃rtũ pueniẽs. ¶ Opatio
nes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtilistiuũ at-
tractiuũ. ¶ Decoratio. ¶ Est ex medicis albaras
ꝓprie dũ nõ tangit ipꝫ ignis. Et qñ miscet̃ cũ gum
ma albotin eradicat vestigia q̃ sunt in vnguibus.
Et cũ aceto ponit̃ sup morpheã. ¶ Apata ⁊ bothor
Ponit̃ sup adustionẽ ⁊ vlcerationẽ ⁊ abstergit ĩpe
tiginẽ ⁊ ꝓprie cũ visco alimbat ⁊ ꝓprie etiã cũ ace
to ⁊ cũ nitro ꝓpt̃ pruritũ lauat̃ ex eo corpus. ¶ In
strumẽta iuncturaꝝ. ¶ Ipꝫ est cũ nitro ⁊ aq̃ super
podagrã linimẽtũ cõueniẽs. ¶ Mẽbra capitis. ¶
Restringit corizã suffumigatũ ⁊ admistrat̃ cũ aceto
⁊ melle super contritionẽ auris.

De saliua capitulum. dcxvi.

Saliua q̇d est. Diuersificat̃ fm spẽs et fm
cõplexiones singulariũ. Et v̇tus eius oĩo
est maturatiua resolutiua. ¶ Decoratio
Abstergit panũ ⁊ lentigines ⁊ sanguinẽ mortuũ.
Vulnera et vlcera. ¶ Fricat̃ ĩpetigo cũ saliua ho-
mĩs ieiuni ⁊ casora. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Saliua
ieiuni qũ distillat̃ in aurẽ lesaꝫ a v̇mibꝰ interficit e
os ⁊ educit eos stat̃i. ¶ Uenena. ¶ Saliua resistit
venenis. Et qũ ieiunus expuit super scorpionem
multotiens moritur.

De staphisagria capitulum. dcxvij.

Staphisagria q̇d est. Est vua passa mõta-
na ⁊ est g̃nũ capitis et in mõte libano in-
uenit̃ de ea plurimũ et est g̃nũ nigꝝ sicut
cicer nigrũ. ¶ Nã. ¶ Est calida et sicca in 3°. ¶
Opatões et ꝓprietates. ¶ Est adustiua corrosiua
acuta et acris. ¶ Decoratio interficit pediculos ⁊
ꝓpric cũ arsenico et cõfert alopitie antiq̃ linita. ¶
Vulnera et vlcera. ¶ Staphisagria cũ arsenico aut
sola ponit̃ sup scabiẽ et excoriationẽ. ¶ Mẽbra ca
pitis. ¶ Masticat̃ ad extraheñ phlegma et huita
tẽ ex cerebro et coquit̃ in aceto et colluit̃ ex ea os
ad dolorẽ dentiũ et huitatẽ gingiue et sanat cũ mel
le alcula malũ. ¶ Mẽbea nutrimẽti. ¶ Bibũtur
de ea. xi. g̃na cũ mellicrato et facit uomere chimũ
viscosũ. ¶ Mẽbra expulsõis. ¶ In bibitõe ipsi
us est timor: ipsa enĩ vlcerat vesicã ꝫ qñ fuerit cũ
rectificãtibus et cũ q̃ntitate tpata mũdificat eam.

De storace capitulum. dcxviij.

Storax q̇d est. Dixerũt storax hũida alia
ẽ q̃ extrahit̃ p se ipam gũma: et alia est q̃
extrahit̃ cũ decoctõe: p se aũt extracta est
citrina et qñ antiq̃t̃ declinat ad aureũ colorẽ et est
abundans ꝫ q̃ extrahit̃ ex cortice est nig̃: et illđ iõ
qm̃ extrahit̃ cũ decoctõe corticis illius arboris et
qđ extrahit̃ est storax hũida et qđ remaẽt, sicut fex
et vinacia est sicca. ¶ Opatões et ꝓprietates. ¶
Iã diximus de v̇tute hũide ⁊ sicce ꝙ in eis est sti-
pticitas et exiccatio. Et dixerũt q̇dã ꝙ est calida et
sicca et remouet huitatẽ ex cer̃bro et mũdificat ip
sũ ꝫ hoc est cõtrariũ ei qđ credit̃ in ipsa qm̃ ipã fa
cit soda. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Sicca cõfert hu
morositatibꝰ stõi. ¶ Mẽbra expulsionis. Sto
rax sicca retinet ventrem.

De sale capitulum. dcxix.

Sal q̇d est. In sale sunt amaritudo ⁊ stipti
citas. Et sal q̇dẽ est ꝓximus baurach. Et
aliꝰ est rarus frangibilis: ⁊ alius est caua
tus. Et alius est salgẽma q̇ est sicut crystallus: ⁊ a
lius est napticus niger cꝰ nigredo est ex pte napti-
citatis q̃ ẽ in ipso q̇ qũ tãdiu suffumigat̃ dõec ab eo
napticitas remoueat̃ remanet sicut sal gẽma: ⁊ aliꝰ
est indus q̇ est niger nõ nigredine napticitatis q̃ sit
in ipso ꝫ ꝓpt̃ subãꝫ ipsius. Et marinus q̇dẽ qũ aq̃
obuiat illico liq̃fit ⁊ nõ est ita terrenꝰ. ¶ Nã. ¶
Est calidus ⁊ siccus in 4o. Et q̇to plus est amarior
tanto plus est calidior. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates.
Est abstersiuus resolutiuus ꝯstrictiuus exiccatiuꝰ
cꝰ fortitudo opõnũ est ꝓpt̃ resolutionẽ ⁊ stipticita
tẽ suã ⁊ est disruptiuus ventositatũ ⁊ ille q̇ est adu
stus vehemẽtioris est desiccatõis ⁊ resolutõis ⁊ ip
se cõfert putrefactõi ⁊ cõfert hũoꝝ grossitiei: ipsi
us aũt flos eo est subtilior ⁊ illo q̇ est adustus ⁊ pl̃
uis eius est ipsi ꝓpinquus ⁊ ambo resoluunt pluꝗ̃
sal ⁊ sũt cõstringẽtes minus ⁊ cauatus est minoris
resolutõis ⁊ minus subtilis nisi sit pauci saporis si
cut aluiosus. Ipse enĩ est stipticus resolutiuus ⁊ ca
uatus qñ lauat̃ multotiẽs exiccat sine mordicatõe:
⁊ frangibilis est magis abstersiuus ⁊ qñ admiscet̃
cibis fr̃is dissoluit eos. Salgẽma v̇o effugat vento
sitates ⁊ niger est fortioris resolutõis. Et oẽs isti
liq̃faciũt hũores cõgelatos ⁊ amarus est vehemen
tioris resolutõis ⁊ calefactõis. ¶ Decoratio. ¶
Sal adustus mũdificat dẽtes a lapidibꝰ ⁊ remouet
nigredinẽ sanguis vbicũq; est linitus ⁊ eius vsꝰ cũ
melle bonũ efficit colorẽ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶
Ex ipso cũ melle ⁊ passis fit empl̃ꝫ ꝯuẽiẽs carbũcul̃
⁊ cũ mẽtastro ⁊ melle apatibꝰ phl̃aticis et ꝓhibet
formicã a dilatatõe. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cor
rodit carnẽ additã ⁊ morsaꝫ ⁊ cõfert scabiei vlce-
rose ⁊ ĩpetigĩ ⁊ ex ipso cũ aceto ⁊ oleo fit delinitõ
iuxta ignẽ vt sudare faciat ⁊ sedat pruritũ ⁊ ꝓprie
phl̃aticũ ⁊ cũ oleo sup adustionẽ ignis ⁊ ꝓhibet ve
sicationẽ ⁊ ꝓprie ille q̇ est baurachiꝰ ⁊ aphricanꝰ.
Baurachij v̇o nõ cõsequnt̃ aliquẽ salẽ in adunando
⁊ exiccando. Sal enĩ vehemẽtius resoluit et exic
cat illđ qđ est ex huitate deiñ fortiꝰ adiuuat ⁊ for
tiꝰ cõstringit illud qđ remanet in ptibꝰ mẽbri. ¶
Instr̃a iuncturaꝝ. ¶ Cũ farina ⁊ melle ponit̃ sup
torsionẽ neruoꝝ ⁊ fit empl̃ꝫ ex eo podagre ⁊ mi-
scet̃ cũ oleo ⁊ fit ex ipo inunctio ꝯprimẽdo ad laxi
tudinẽ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Linit̃ ex eo cũ pulpa
colloq̃ntide bothor capitis. Et salgẽma q̇deꝫ acuit
sensuꝫ ⁊ sal cõstringit gingiuã mollificatã ⁊ ꝓprie
sal gẽma. Et cũ aceto cõfert dolori auris mor̃ ẽpli

suppositus. ¶ Mēbra oculi. ¶ Corrodit carnez addita in palpebris ⁊ vngulā. Et flos ei⁹ ꝑprie cō fert pāno ⁊ albugi oculi. Et ex sale q̄dē cuz oleo et melle fit emplꝫ sup oculū ⁊ resoluit offuscationem sanguis cōgelati in ipso. ¶ Mebra anhelit⁹ ⁊ pe ctoris. ¶ Ex eo q̄ est naptic⁹ linit palatū cū melle ⁊ aceto ⁊ cōfert sq̄natie ⁊ apātib⁹ vue ⁊ gauoni. ⁊ salgēma q̄dē et napticus ⁊ reliq̄ spēs salis incidunt phl'a vitreū ⁊ viscosū in pectore. ¶ Mēbra nu-trimēti. ¶ Sal iuuat ad vomitū ⁊ ꝑprie napticus ⁊ salgēma eius ꝑprie ⁊ cōfert dolorib⁹ stōi frīs. Mēbra expulsiōis. ¶ Sal ois facilē efficit supflui tatis egressionē ⁊ descensionē cibi. Et napticus ex-pellit phl'a putridū ⁊ aq̄ et chol'az mel'icā ⁊ ponit ī enematib⁹. Et niger q̄ est vehemētis nigredis q̄ n̄ est ꝑprie napticus solutōe educit phl'a ⁊ mel'iaz. et sal amarus etiā solutōe educit mel'iaz fortiter. Et salgēma educit phl'a crudū fortiter et soluit mel'iā Et sal q̄dē ipse vltimus est ad dysenteriā ⁊ adiu-uat medicinas solutiuas ad eradican̄ mel'iā ⁊ huita tes viscosas de ptib⁹ mēbri. Et cū mētastro mōta no et butyro et fermēto cōfert apātib⁹ testiculoꝝ phlegmaticis. Et sil'r cū mētastro et melle ⁊ cōfert vlcerib⁹ v̄ge. ¶ Venena. ¶ Fit ex eo emplastruz cū seie lini ad pūcturā scorpionū. Et cum mētastro mōtano ⁊ isopo ⁊ melle ad morsū cornute. Et cuz aceto ⁊ melle ad morsum habentis .xliiij. ⁊ uespe et cū oxymelle nocum̄to opij ⁊ fūgoꝝ mortiferoꝝ

De serratura capitulum. dcxx.

Serratura. ¶ Nā. ¶ Nā ei⁹ est sicut ar boris ipsius. ¶ Opatiōes ⁊ ꝑprietates. Serratura corrosionis est mūdificatiua. Et inest ei resolutio et exiccatio si fuerit in arbore ipsius. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Serratā ligni cor rosi cōsolidat et ꝑprie q̄ est accepta ex arboribus stipticis sicut q̄dā genera spinarū et deiñ aggregat cū tanto aniso q̄tū ipsa est cū vino ⁊ adurit deiñ te rit. Nā qū spgit sup vlcera formicalia cōfert eis.

De sale amoniaco capitulum. dcxxi.

Sal amoniacus. ¶ Electio. ¶ Ille est me-lior q̄ est vt borax clar⁹ crystallinus. ¶ Nā. ¶ Calidus est et siccus in fine tertij Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Est subtiliatiuus liq̄fa-ctiuus. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cōfert albugi oculi. Mēbra capitis. ¶ Constringit vuaz que casuz pa titur et confert squinantie.

De sandaraca capitulum. dcxxij.

Sandaraca. ¶ Nā. ¶ Calida est et sicca i 2° Opatōes et ꝑprietates. ¶ In ipsa est sti pticitas ⁊ ꝑprietas retinēdi sanguinē. Et luctatores ipsa vtunt vt leues et fortes fiāt et nō incurrāt difficultatē anhelitus. ¶ Decoratio. ¶ In ipsa est v̇tus macredinē faciendi valde qñ bibūtur de ea q̄q; die tres q̄rte. ʒ. i⁹. in aq̄ ⁊ oxymelle. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Desiccat fistulas qñ cū ea suf fumigant. ¶ Mēbra capitis. ¶ Eius fumus ꝓhibꝫ catarros ⁊ ipsius iuuamētū in sedando dolorē den tiū vehemēs est ⁊ magnū ualde nꝫ aliq̄d inuenitur ꝯpar ei in hoc ⁊ rectificat gingiuā. ¶ Mēbra anhe litus et pectoris. ¶ Prohibꝫ tremorē cordis sicut karabe et ꝓhibet fluxū sanguis et ꝓhibet asma hu midū sua exiccatōe. Et sil'r vtunt ea luctatores ut difficultatē anhelitus nō incurrāt. ¶ Mēbra nutri mēti. ¶ Dat de ea in potu spleneticis et cōfert. Mēbra expulsiōis. ¶ Est bona solutioni antiq̄ ⁊ fumus eius confert hemorroidibus.

De sarace capitulum. dcxxiij.

Sarax q̄d est. Est illud q̄d psice noiāt chil daru ⁊ frusta radicis eius sunt composita ex ptib⁹ sup q̄s sunt cortices q̄ velociter ab eis tollunt. Et ei⁹ q̄dē alius est masculus ⁊ ali⁹ feia sꝫ masculus est fortior. ¶ Nā. ¶ Calidus est et siccus in 2°. ¶ Opatōes et ꝑprietates. ¶ Exic cat sine mordicatōe et in ipso est amaritudo et sti pticitas. Vulnera et vlcera. ¶ Cōsolidat vulne ra. ¶ Mēbra expl'. ¶ Interficit v̇mes ⁊ ascarides ⁊ ꝑprie cū sirupo mellis. Sitq; potio ipsius pōd⁹ aur̄. iiij. ⁊ ꝑprie cū scamonea aut helleboro: ⁊ oꝫ q̄dē vt comedant añ ipsi⁹ potionē allea ⁊ sil'r inter ficit fetum.

De sulen capitulum. dcxxiiij.

Sulen q̄d est. Est medicina romana. Nā Calida est ⁊ sicca apud q̄rtū. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Adurit cutē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert torture qū fit caputpurgiū ex v no g̃no ipsius cū aq̄ sicle. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ra rificat apāta palpebraꝝ ⁊ inflat ea ⁊ apostemata ac cidentia sub oculo.

De scordeō capitulum. dcxxv.

Scordeon q̄d est. Est alleū agreste minus pl'm q̄ hortulanū. Et hꝫ folia ⁊ crus lon gū ⁊ sup q̄d est flos albus: ⁊ ipsius q̄dez rememoratio iā añcessit in ca° num. ¶ Nā. Calꝫ est ⁊ siccū ad q̄rtū pueniēs. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprieta tes. ¶ Est subtile apitiuū abstersiuū. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōsolidat vulnera magna ⁊ fraudu-lēta. ¶ Instr̄a iūctaꝝ. ¶ ē bona attritōi neruoꝝ.

De sadar capitulum. dcxxvi.

Sadar q̄d est. Diximus dispositiones ei⁹ vbi diximus nabach.

De spolio serpentis capitulum. dcxxvij.

Spolium serpentis. dictum est de eo in ca pitulo de serpente.

De sedeguaram capitulum. dcxxviij.

Sedeguarā. ¶ Nā. ¶ Frm̄ est in 2° siccū in 3°. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Re tinet sanguinē. ¶ Decoratio. ¶ Probi bet casū capilloꝝ. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ pōi tur pōdus ei⁹ de feluzabarā ⁊ tertia ponderis ipsi us de radice canne.

De siseleos capituluz. dcxxix.

Siseleos q̄d est. Est alaniudē romanū et ē sil'e alaniudē: verūtñ est lōgi⁹ eo parūp ⁊ vehemēti⁹ albū. ¶ Nā. ¶ Caliduz ē ⁊ siccū in 2°. ¶ Opatōes ⁊ ꝑprietates. ¶ Est sub tiliatiuū resolutiuū mūdificatiuū carminatiuū. Et sil'r radix ei⁹ ⁊ semē ipsius sunt sedatiua doloꝝ in terioꝝ ⁊ liq̄facit phl'a cōgelatū. Et de ipso q̄dē dat in potu aīalib⁹ ⁊ multiplicat ptus ipsoꝝ. ⁊ bibr̄ in vino ⁊ ꝓhibet frig⁹ ⁊ nocumētū ipsius in itinere: ⁊ ꝑprie cū pipe. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert do loribus dorsi. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert val-de soda. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris ¶ Con-fert asmati ⁊ difficultati anhelitus ⁊ anhelitui dila-tatōis ⁊ tussi antiq̄ ꝑprie radix ipsius ⁊ semē eius sil'. Et qñ cōficit radix ei⁹ cum melle ⁊ deglutitur

mūdat pectus ab hūitatib⁹ viscosis. ¶ Membra
nutrimēti. ¶ Resoluit inflationē ꝛ sedat dolores
viscez et digerit radix ei⁹ ꝓprie cibū ꝛ est bonuz
stō. ¶ Mēbra expl'. ¶ Resoluit dolorē pūgitiuū
ventosū ꝛ facilē efficit ptū in oib⁹ aīalib⁹ ꝛ remo-
uet difficultatē vrine ꝛ resoluit dolores mr̄icis et
ꝑfocationē ei⁹ ꝛ cōfert dolorib⁹ viscez. ꝛ succus
cruris h⁹ plāte ꝛ sem̄ ipsius qū sunt recētia ꝛ bibū
tur ex eis tres anulusat cū arob. x. dieb⁹ sanat do
lorē renū ꝛ est iuuatiuū penitus renum.

De sirengi capitulum. dcxxx.

Sirengi q̇d est. Est prim⁹ v̇tuti asedinegi
imo est fortior. ¶ Nā. ¶ Frus est ꝛ sic
cus. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est sti
pticus ꝛ in ipso est ex cerusa frig⁹: verū subtilior
pl'm exn̄s ꝓhibet flux⁹. ¶ Uulnera ꝛ vlcera. ¶
Ponit̄ in cerato sup adustionē ignis. ¶ Mēbra ex
pulsionis. ¶ Prohibet fluxum sanguinis.

De scamonea capitulum. dcxxxi.

Scamonea q̇d est. Succus uolubilis cuius
daz c⁹ v̇tus vsq3 ad. xxx. ꝑdurat annos.
Electio. ¶ Melioris ꝓprietatis est illa
q̄ est varia ad albedinē declinās ꝛ est q̄i sit fragmē
tū ostraci ꝛ est puluerizabilis velociter solubil' ua
ria q̄ qū resoluit̄ in aq̄ facit ipsaz sicut lac. Et meli
or q̇dē q̄ est vteñ est q̄ assat̄ in pomo ꝛ cū q̄ admi-
scet̄ aq̄ apij qm̄ r̄mouet̄ ei⁹ malitia: ꝛ aliarmaka q̇
dē est mala. Qñz v̇o rectificat̄ scamonea qū assat̄ in
pomo ꝑpato in massa ꝛ pmiscet̄ cū aniso ꝛ dauco ꝛ
soluit̄ cū oleo amigdalino. ¶ Nā. ¶ Calida est ꝛ
sicca in 3° ꝛ ei⁹ caliditas maior est siccitate ipsius.
Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ In ipsa sunt abstersio ꝛ
resolutio ꝛ est inimica stō ꝛ epati. ¶ Decoratio.
Mūdificat morphea ꝛ albaras et pannū. ¶ Uul-
nera ꝛ vlcera. ¶ Qñ decoquit̄ cū melle ꝛ passis ꝛ
fit' ex ea emplastz sup vulnera resoluit ea. ¶ Apa
ta et bothor. ¶ Ponit̄ cū aceto sup scabiē vlcera-
tā. ¶ Instr̄a iuncturaz. ¶ Cū aceto et sauich pōi
tur sup dolores iuncturaz et anche more empla-
stri. ¶ Mēbra capitis. ¶ Radix ei⁹ et succus ra
dicis ipsius ponit̄ sup soda aīiq̄ꝫ cū aceto et oleo ro
saceo. Et qñ ipsa scamonea admiscet̄ eis ambob⁹ ꝛ
ponit̄ sup caput ei⁹ q̄ h3 soda antiq̄ꝫ sanat eū. ¶
Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Est ex eis q̄ no-
cent cordi. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Nocet stō et
epati valde s3 ei⁹ malitia frangit̄ cū assatōe et seie
apij. Et ipsa q̇dē est cōturbatiua et facit nauseaz et
destruit appetitū cibi et facit siti. ¶ Mēbra expl'.
Solutōe educit cholera fortiter. Ipsa v̇o in regiōi
b⁹ diuersificat̄ adeo ꝙ ego vidi in q̇busdam libris
medicoz dosiz ei⁹ plurimi pōderis. Et etiā ip̄a no
cet intestis et supponit̄ ad abortū et qū ex radice ar
boris eius bibi' pōdus aurei soluit cholerā citrinā
et phlegma. Et dixerūt q̇dā qñ ex scamonea bibit̄
plurima q̄ntitas et supflua et est medietas. 3. retiet
primū deiñ cōturbat et facit nauseā et ꝓuocat su-
dorē fr̄m deiñ qñz aduenit eius solutio cū supflui-
tate et est interficiēs. Et dixerūt q̇dā ꝙ qñ ex anti
q̄ sumit̄ q̄ntitas pua ꝓuocat et nō soluit et potus ip
sius cū aloe est minor ad ista et sil'r cuz lupīs salitis
et seībus redolētibus et qñ supponit̄ in lana inter-
ficit fetū. et qū eius timem⁹ melācholiā rectifica-
mus eā qm̄ cōficimus ipsaz cū aq̄ cydonioz aceto-
soz et pomoz aut aq̄ rosacea et qñz ponit̄ in ip̄a su
mac fm̄ q̄ntitatē q̄ possit cōfici et fiunt inde trocisci
subtiles et exiccant̄ in vmbra et admīstrant̄ fm̄ q̄n
titatē necessariā. ¶ Uenena. ¶ Confert puncture
scorpionum bibita et linita.

De serapino capitulum. dcxxxij.

Serapinū q̇d est. Serapinū est gūma arbo
ris in q̄ nō est iuuamētū s3 in gūma eius
et dr̄ ꝙ est q̇dā spēs galbani q̄ resoluitur
ꝛ fit ſapinū. ¶ Electio. ¶ Melior duaz spērum
eius est illa q̄ est spissior ꝛ clara c⁹ ps īterior ad ru
bedinē declinat ꝛ exterior ad albedinez et resoluit̄
velociter in aq̄ nō sicut adulteratū cū galbano q̄n-
uis galbano albo sit sil'e et qd̄ melius est de eo est
illud de spahāo. ¶ Nā. ¶ Calidū est in 3° siccuz
in ſo. ¶ Opatōes ꝛ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuum
subtiliatiuū carminatiuū calefactiuū abstersiuū. ¶
Instr̄a iūcturaz: ¶ Cōfert paralysi ꝛ ruptur̄ lacer
toz et cordaz eoz. Et soluit mās q̄ sunt in utrisq3
anchis clisterizatū ꝛ bibitū et sil'r dolorib⁹ iūctura
ruz malis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Resoluit soda fraz
ꝛ ventosā ꝛ cōfert epilepsie. ¶ Mēbra oculi. ¶
Cōfert obscuritati oculi in alcosol ꝛ grossitudi pal
pebraz ꝛ vestigijs in oculo ꝛ est de meliorib⁹ me
dicīs q̄ sunt ad aq̄ꝫ descendentē in oculuz ꝛ si terat̄
cū aceto ꝛ ponat̄ sup ordeolū delet ip̄z. ¶ Mēbra
anhelitus ꝛ pectoris. ¶ Cōfert dolori pectoris ꝛ
lateris ꝛ tussi antiq̄ ꝛ bibunt̄ cū aq̄ rute exp̄sse tr̄s
q̄rte. 3. i⁹. ad malitiā anhelitus ꝛ ip̄z mūdificat pe
ctus fortiter ꝛ extrahit hūores crudos. Mēbra
nutrimēti. ¶ Cōfert hydropisi ꝛ extrahit aq̄ꝫ ci-
trinā. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Cōfert colice bi
bitū ꝛ clisterizatū ꝛ dolori ventris pūgitiuo ꝛ ex-
trahit lapidē ex ambob⁹ et augmētū efficit in coitu
ꝛ cōfert dolorib⁹ mr̄icū. Et qñ bibi' cū oxymelle
ꝓuocat mēstrua ꝛ interficit fetū: ꝛ ip̄z q̇dē lenit uē
trē cū facilitate ꝛ extrahit hūorē viscosū ꝛ aquā ci
trinā. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ piodicis. ¶
Uenena. ¶ In vino dat̄ ad bibeñ ad pūcturā v̇mi
uz venenosoz ꝛ ad oīa venena mortifera: ꝛ eius
opo est fortior opatōe galbani: ꝛ qñz cōfert delini
tū in oib⁹ locis. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ poni
tur gūma cedri ꝛ dixerūt gūma pini masculi ꝛ dixe
rūt pōdus ipsius ꝛ mediū d̄ oppoponaco.

De scolopendria capitulum. dcxxxiij.

Scolopendria q̇d est. Dr̄ ꝙ est plantā pe
trosa q̄ nascit̄ in loco pl'imoz fontiū: ꝛ di
xerūt q̇dā ꝙ est spēs siliq̄ ꝛ dr̄ aliud. ¶
Nā. ¶ Calida est in p° sicca in ſo. ¶ Opatōes et
ꝓprietates. ¶ Est subtilis resolutiua ꝛ in ipsa non
est pl'ima caliditas. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cō-
fert spleni magnifice: qñ enī sumit̄ cū oxymelle fa
cto ex aceto in quo decocta sunt folia ei⁹. xl. dieb⁹
delet splenē. Et cōfert singl'tui ꝛ ictericie. ¶ Mē
bra expulsionis. ¶ Frangit lapidē in renib⁹ ꝛ ve
sica. Et dr̄ ꝙ suspēsa ad collū ꝓhibet ip̄gnationē.

De subal capitulum. dcxxxiiij.

Subal q̇d est. Est ex subā calida acri.
Nā. ¶ Est calida ꝛ acris cū eq̄litate.
Apata ꝛ bothor. ¶ Folia ei⁹ rūpūt aldu-
bellet ꝛ resoluūt ea in dispōne principij eoz. Et q̄
recens est maturat apata in obedientia maturatiōi
Uulnera ꝛ vlcera. ¶ Que recēs ē eradicat scabiē

vlcerată. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ponit in medicinis
acuentib⁹ visuʒ. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris
Dr̄ q̄ est optia medicia tussi ⁊ anhelitui dilatatōis
adeo q̄ ex ea fit suffumigatio et confert.

De seisaron capitulum. dcxxxv.

SEisaron q̄d est. Est lignū nisus ⁊ ē in ip̄o
amaritudo ⁊ stipticitas. ¶ Nā. ¶ Calʒ
est ⁊ siccū in ƀo. ¶ Opatōes ⁊ pprietates
In ipso est resolutio ⁊ stipticitas pauca. ¶ Mēbra
nutrimēti. ¶ Decoctio radicis ei⁹ confert dolori
stōi. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Decoctio radicis eius p
uocat.

De sumio capitulum. dcxxxvi.

SUmiū q̄d est. Est curati albā i exn̄s i aq̄s
stantib⁹ ⁊ in ipso est bon⁹ odor. et dicet
in ca° de caf. ¶ Mēbra expl̄. ¶ Me-
dulla ei⁹ decocta ⁊ nō decocta cōfert lapidi ⁊ pro-
uocat ⁊ confert dysenterie.

De sucuto capitulum. dcxxxvij.

SUcutū q̄d est. Dr̄ q̄ est sempuiua. Et di
cit q̄ est spēs seis mādragore: ⁊ dr̄ aliud
et est duaꝝ spēꝝ: q̄ꝝ vna est petrosa: ⁊ a
lia est nō petrosa. ¶ Nā. ¶ Qd̄ in ea magis dn̄a
tur est frig⁹ ⁊ siccitas ⁊ in ipsa est hūitas calida tē-
pata ⁊ subtilitas ⁊ incisio ⁊ viscositas ⁊ nʒ hʒ odo
rē ⁊ hʒ dulcedinē q̄dā ⁊ aq̄ ei⁹ attrahit sputū ⁊ ag
gregan° ptes carnis in vase facit eas rē vnā. ¶ O
patōes ⁊ pprietates. ¶ Est eq̄lis ⁊ subtilis ⁊ inci
dit ⁊ viscositate cepali resoluit ⁊ aliq̄d est in ipso p
qd̄ aggregat ⁊ cōstringit. ¶ Instr̄a iūcturarū. ¶
Decoctio ei⁹ cōfert attritōi neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ in
medio eoꝝ in extremitatib⁹ ipsoꝝ ⁊ recēs cōsoli-
dat. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sanat a-
spitatē gutturis ⁊ phibet sputū sanguis ⁊ in aq̄ mel
lis mūdificat pulmonē. ¶ Mēbra expulsionis. ¶
Cōfert vlcerib⁹ intestinoꝝ ⁊ abrasioni ⁊ rupture
inguis aquose ⁊ dolorib⁹ renum ⁊ retinet fluxum
sanguinis menstrui. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹
pōit succ⁹ folioꝝ lactuce: aut aq̄ solatri.

De sumach capitulum. dcxxxviij.

SUmach q̄d ē. Aliud est corasceni: ⁊ aliud
est scemi minus corasceno rubeū lētis sil̄i
tudinē hn̄s ⁊ est cōueniēs ei cui cōueniūt
acatia ⁊ rosa. Et qn̄ decoquit cū aq̄ deiñ ei⁹ deco-
ctio inspissat sicut mel cōuenit ei cui cōuenit lutū.
Nā. ¶ Est fr̄m in ƀo siccū in 3°. ¶ Opatōes ⁊ p
prietates. ¶ Est stipticū cōfortatiuū cōstrictiuū et
acetū est subtili⁹ eo ⁊ phibet fluxū ita q̄ q̄daʒ di-
cūt q̄ appensū retinet illud ⁊ phibet attractionem
cholere ad viscera. ¶ Decoratio. ¶ Decoctō su
mach quo tictores utunt ⁊ corioꝝ p̄patores deni-
grat capillos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex eo em
plastꝝ sup pcussionē ⁊ phibet apata ⁊ viriditatē et
cōfert panaritio ⁊ phibet additionē apatū. ¶ Ul-
nera ⁊ vlcera. ¶ Prohibet ambulationē fraudulē
tis. ¶ Instr̄a iūcturaꝝ. ¶ Ambrocat ex decoctōe
ei⁹ torsio ⁊ nō apat. ¶ Mēbra capitis. ¶ Probi
bet saniē auris. Et gūma ei⁹ qn̄ ponit in corrosōeʒ
dentiū sedat dolorē eoꝝ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶
Prepat stōuʒ cōfortās ip̄ʒ ⁊ sedat siti ⁊ facit appeti
tū acetositate sua ⁊ sedat nauseā cholicā. ¶ Mē-
bra expl̄. ¶ Cōstringit ⁊ retinet mēstrua ⁊ fluxuʒ
⁊ phibet rasurā clarificat ad dysenteriaʒ ⁊ cursum
matricis ⁊ hemorroidas.

De sicla capitulum. dcxxxix.

SIcla q̄d est. Est duaꝝ spēꝝ: vna est nigra
ppt̄ vehemētiā viriditatis: ⁊ altera ē il
la q̄ est nota. ¶ Nā. ¶ Apud quosdam
est calida ⁊ sicca in p°. Et fm̄ v̄itatē est cōpositaꝝ v̄
tutū. Et apud quosdā est fr̄a ⁊ nō est dubiū q̄n in e
ius radice sit hūitas. ¶ Opatōes ⁊ pprietates. ¶
In sicla est v̄tus baurach subtiliatiua. Et in ipsa est
resolutio ⁊ apitio fortior resolutōe atriplicū ⁊ leni
ficatio ⁊ in ea q̄ est nig̃ est stipticitas ⁊ pprie cū len
tib⁹. Et bauracitas q̄ est in ip̄a est resolutiua ⁊ ter
reitas est cōtractiua ⁊ totū elixatū est mali chimi ⁊
totū ei⁹ est pui nutrimēti sicut reliq̄ olera. ¶ De
coratio. ¶ Prohibet succ⁹ ei⁹ ⁊ decoctio folioruʒ
ei⁹ fixuras frigoris ⁊ cōfert alopitie ⁊ cōfert pan-
no qū ex folijs ei⁹ admīstrat emplʒ p⁹ ablutionem
loci cū nitro ⁊ qn̄ʒ abscindit v̄rucas succ⁹ ei⁹ ⁊ iter
facit pediculos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ex ea elixa
ta fit emplʒ apatib⁹ ⁊ resoluit ⁊ maturat ea. ¶
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Folia ei⁹ bona sunt decocta
adustōi ignis ⁊ cōferūt ipetigi linita cū melle. ¶
Mēbra capitis. ¶ Ex aq̄ ei⁹ cū felle gruis fit ca-
putpurgiū ⁊ delet torturā ⁊ valet ad vlcera nariū
Et ei⁹ aq̄ tepida distillat in aurē ⁊ sedat doloreʒ et
lauat caput cū aq̄ ei⁹ et aufert furfures. ¶ Mēbra
nutrimēti. ¶ Radix ei⁹ est mala stō faciēs nauseā
Et plimū illius est ppt̄ bauracitatē ei⁹ mordicati-
uā ⁊ est mali chimi ⁊ lauat bauracitate sua adeo vt
mordicet stōuʒ fortis sēus et eius nutrimētum est
paucū ⁊ apiio eius est pua ⁊ ad oppilationes epatis
fortior est aptōe malue pprie cū sinapi ⁊ aceto. Et
sil̄r etiā spleni ⁊ oʒ vt comedat cū muri et cū spēb⁹
q̄ sunt ad cōdienda cibaria. ¶ Mēbra expl̄. Dr̄
q̄ illa q̄ est nig̃ stringit ⁊ pprie cū lentib⁹ q̄m alte
ra lenit ⁊ pprie cū lentib⁹ sʒ nō est dubiū q̄n elixa
ta piecta ei⁹ aq̄ cū patella in furno ponit cōstringat
et fit cū ea clistere ad extraheñ fecē et totū eius ge-
nerat inflationē ⁊ rugitū et dolorē ventris pūgiti-
uū. Et ē bōa colice qū assūit cū spēb⁹ cōdiētibus et
muri.

De stinco capitulum. dcxl.

STincus q̄d est. Est guaril de nilo q̄ capit i
egypto. Et existiauerūt q̄dā q̄ sit de ptu
crocodili in capos. ¶ Electio. ¶ Meli
us qd̄ est in ipso est illud qd̄ est in pte renū. Mē
bra expl̄. ¶ Qn̄ʒ auget coitū adeo vt n̄ sedet nisi
sorbitōe iuris lactucarum et lentium.

De seuesten capitulum. dcxli.

SEuesten ⁊ noiat mukeita. ¶ Nā. ¶ Sūt
q̄i tpate. ¶ Opatōes et pprietates. Sūt
lenitiue. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris
Leniūt pectus et guttur. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶
Sedāt siti et pprie semē eius cū saggenea. ¶ Mē-
bra expulsionis. ¶ Leniunt ventrem.

De semabras capitulum. dcxlij.

SEmabras. ¶ Decoratio. Fit ex eo em
plastꝝ sup spinas et ea q̄ carni sunt infixa
et sup v̄rucas cōtrito ⁊ extrahit eas ⁊ su
p ea q̄ sunt vt claui et euellit. Et dr̄ q̄ illud qd̄ d̄
eo siccū ē qū cōmiscet cū oleo facit nasci capillos su
p tineā. ¶ Mēbra capitis. ¶ Dr̄ q̄ epar ipsi⁹ se
dat dolorē molaris dentis. Mēbra expulsiōis.

Urina eius et sanguis ipsius mirabilis iuuamēti sīt
in ruptura infantiū qū sedēt in decoctōe eius et qñꝫ
ponitur ī vrina eius vt in sanguine ipsius aliq̄d de
muscho et ponīt in v̇ga infantis ⁊ fit vltimi iuuam̄
ti in ruptura ¶ Uenena fundit et ponit super pun
cturam scorpionis.

De spica capitulum. dcxliij.

Spica q̇d est. Spica est due spēs: q̄ꝝ una ē
spica aromatica et est spica auiū: et alte-
ra est nereiden et est spica romana. Et a-
lithitia debilior est inda ⁊ syra in oīb⁹ ꝑprietatib⁹
suis nisi in ꝓuocatōe et alithitia est in v̇tute ꝓxima
syre: ⁊ eius q̇dē arbor pua est ⁊ euellit cū luto suo
et egredit q̄ qñꝫ adulterat cū plāta q̄ est sibi silis.
Inter eas v̇o discernit qm̄ plāta illa est horribilis
odoris: et nereiden p̄terea q̄da est mōtana c⁹ folia
sunt sicut folia croci hortulani. Et silr stipites ei⁹
sꝫ sunt citrini plani nō in modū retis inuoluti pl'es
hꝫ radices. s. duas aut pl'es et nō hꝫ crus nꝫ frustū
nꝫ florē. ¶ Electio. ¶ Inq̇t dia. melior est c⁹ pili
sunt pl'es et declinat ad ruffedinē et est boni odoris
sicut cipi ⁊ pua spica mordicās lingua et hec est sy
ra. Inda v̇o est debilior et lōgior ⁊ plus oī spica in
uoluta horribilis odoris et rūpit velociter cū sū-
ma suoruꝫ villoꝝ et cadit ex ea puluis niger ma-
gnus et adulterat qr decoq̇t p⁹ infusionē cū aq̄ cal'a
deiñ fit ḡuis cū ātionio postea vēdit. Ipꝫ v̇o signt
ei⁹ albedo ⁊ color ātionij ⁊ ꝺbilitas v̇tutis ei⁹ ⁊ ꝺ
bl'itas saporis ipsi⁹ ⁊ odoris ei⁹: niḡ v̇o ida m̄lior
ē rubea. Et nereidē q̇dē melior est illa q̄ est recens
boni odoris pl'es hꝫ radices grossa q̄ nō frangit. Il
la v̇o q̄ hꝫ crus declinās ad albedinē et ꝓprie ī me
dio sui nō est aliq̇d ꝓprie q̄ est horribilis odoris.
Nā. ¶ Calida est in p° sicca in s°. ¶ Opatiōes et
ꝓprietates. ¶ Est apitiua resolutiua. Et in inda q̇
dē est stipticitas pl'ima ⁊ caliditas eius minor est sꝫ
est leuis et in p̄mis qū gustat est rancida deiñ ꝓce
dunt ex ea caliditas ⁊ acuitas et ex spica aromatica
fit puluis ꝓhibēs sudorē pl'imū: et lutū q̇dē spice ē
abluēs corpus et est bonū ad bonū odorē facieñ ¶
Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata et bothor ¶
Mēbra capitis. ¶ Prohibet rheumatismos et cō
fortat cerebꝝ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Facit nasci pi-
los in palpebris qñ ponit in alcofol et trahit radi⁹
inuolutus in puluere sup palpebras ⁊ nereiden est
fortior in hoc s'm ꝙ existio ¶ Mēbra anhelitus
et pectoris. ¶ Cōfert tota tremori cordis et mun
dificat pectus et pulmonē et ꝓhibet effusionē mate
rieꝝ ad ea et fluxus. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Apit
oppilatōes epatis et stōi et cōfortat ea et cōferunt
oēs ictericie ⁊ ꝓhibent effusiones materieꝝ ad sto
machū ⁊ sedant mordicationē eius et qñ bibi' q̄cūꝫ
spēs ipsius fuerit cū vino cōfert spleni. ¶ mēbra
expulsionis. ¶ Om̄s ꝓuocat ⁊ alithitia est fortior
qm̄ est calidior ⁊ minoris stipticitatis ⁊ ꝓhibēt apa
ta m'ricis oia sedendo in ea ⁊ cōfert dolorib⁹ renū
⁊ ꝓhibet cursū materieꝝ ad intestina ⁊ hꝫ ꝓprieta
tē ī retinēdo fluxū supfluum a matrice.

De sauich capitulum. dcxliiij.

Sauich q̇d est. Ia dcm̄ est ī ca° tritici ⁊ or
dei. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris.
Confert pectori et pulmoni.

De sisamo capitulum. dcxlv.

Sisamū q̇d est. Est semē pluris vnctuosita
tis ꝙ reliq̄ seia. Et ꝓpt hoc rancidū fit fa
cile: q̇da aūt dixerūt ꝙ ei⁹ oleū nō ꝯfert
nisi mel'icis vt eos ipinguet ⁊ hūectet. Et ersimun
q̇dē est gen⁹ q̄ꝺda sisami abhoiabilis saporis.
Electio. ¶ Corp⁹ eius est fortior oleo ipsius.
Nā. ¶ Calidū est in medio primi hūidū in fine e
ius. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est glutinatiuū
lenificatiuū eq̄lis calefactōis ⁊ silr oleū ei⁹ ⁊ deco
ctio ipsius. Et est mollificatiuū ⁊ in oleo ei⁹ ē gros
situdo ⁊ q̄ꝺ torrefactū est minoris est nocumenti.
Decoratio. ¶ Resoluit viriditatē ꝑcussionis ⁊ sā
guinē cōgelatū ⁊ cōferi fissure ⁊ aspitati mel'icoruꝫ
bibitū ⁊ linitū. Et est ipinguatiuū ⁊ ꝓprie excorti
catū ⁊ ꝓlōgat capillos ⁊ ꝓprie succus arboris eius
⁊ folioꝝ ipsius ⁊ lenit eos ⁊ remouet furfures ⁊ o
leū eius in quo decoquit myrtus ꝯs'uat capillos et
facit eos fortes ⁊ duros. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶
Resoluit apata calida. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. Po
nit sup adustōnē ignis ⁊ oleū ei⁹ bibitū aufert pru
ritū phl'aticū ⁊ sanguineū ꝓprie cū infusione aloes
⁊ aq̄ vue passe. ¶ Instr̄a iūctaꝝ. ¶ Ex eo fit em
plastꝝ ad grossitudinē neruoꝝ. ¶ Mēbra capitis
Cōfert oleū eius cū v̇tute rose soda adustiue ⁊ suc
cus arboris eius sanat furfures. ¶ Mēbra oculi.
Cōfert suppositū pulsatōi oculi ⁊ apati ei⁹ ¶ Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Est bonū ꝯstrictōi an
helitus ⁊ asmati. ¶ Mēbra nutrimēti ¶ Est ma
lū stō faciens nausea ꝓsternēs desideriū satians ue
lociter sꝫ qñ cōedit cū melle remouet eius malitia
⁊ tardat eius digō ⁊ mollificat viscera. Et q̄ꝺ tor
refactū est est minoris nocumēti. Et eius nutrimē
tū est vnctuosū valde ⁊ in ipso est v̇tus faciendi si
ti ⁊ fit velox eius descēsio cū cortice suo: qū auteꝫ
excorticat tardat ei⁹ descensus. ¶ Mēbra expl'.
Cōfert intestino colō. Et infusio q̇dē sisami est ve
hemēs in ꝓuocatōe mēstruoꝝ adeo ꝙ ipsa eijcit fe
tū ⁊ qñ frangit et cōedi' cū seie papaueris ⁊ seie li
ni cū eq̄litate augmētat spma ⁊ coitū. ¶ Uenena.
Cōfert morsui canis rabiosi ⁊ s'pētis lenticularis.

De sacundulion capitulum. dcxlvi.

Sacundulion. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Po
nit cū ruta sup formica ⁊ ad fistulas. ¶
Mēbra capitis. ¶ Suffumigat cuꝫ eo pa
tiēs subet ⁊ cōprimēdo inungit ex ipso cuꝫ acetosa
hñs karabitū ⁊ lethargia ⁊ distillat succus hūidi in
aurē saniosaꝫ ⁊ cōfert valde, soda. ¶ Mēbra an-
helitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert difficultati anhelitus
⁊ asmati. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert radix e
ius dolorib⁹ epatis ⁊ cōfert ictericie. ¶ Mēbra
expl'. ¶ Sol'oe educit phl'a ⁊ ꝯfert p̄focatōi m'ricis

De safid capitulum. dcxlvij.

Safid. ¶ Nā. ¶ Calidū est et siccū in 3°.
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est mordica-
tiuū acre. ¶ Uenena. ¶ Cōfert vene-
nis omnibus.

De semurion capitulum. dcxlviij.

Semurion quid est. Est apium siluestre ⁊
iam dictum est de eo.

De squilla capitulum. dcxlix.

Squilla q̇d est. Est cepe muris ⁊ eius folia
sunt sicut folia lilij ⁊ hꝫ oleū ad nigredi-
nē declinās. Nā. ¶ Est calidū et siccū

in ƀo. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est incisiuũ et
in ipso est viscosuas adustiua. ¶ Decoratio. ¶
Ponit̃ cõfectũ cũ melle sup alopitiã ⁊ ƀpiginez. ¶
Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius acetũ exa-
spat guttur ⁊ indurat carnẽ ipsius et est bonũ asma
ti et oregmoni et tussi antique.

De solatro capitulum. dcl.

Solatr̃. Ele. Meliꝰ qd̃ de ipo adistrat̃ ẽ
hñs folia viridia ⁊ citrinũ semẽ ⁊ est qn
qз spẽr̃. ¶ Nã. ¶ Fr̃m est in pº siccũ in
ƀo ⁊ stupefactiuũ est fr̃m et siccũ in 3º. ¶ Opões
⁊ ꝓprietates. ¶ Hortulanũ est infrãtiuũ cõstricti
uũ ⁊ est qdã genꝰ ipsius stupefactiuũ faciẽs som-
nũ sil̃e opio in ꝓprietatibꝰ suis nisi qr est debilius
eo: ⁊ est qdã genus eiꝰ qd̃ est mortale. ¶ Apa-
ta ⁊ bothor. ¶ Est empl̃з bonũ apatibꝰ calidis oĩ
bꝰ intrinsecis ⁊ extrinsecis ⁊ bibĩ aq̃ eius ad apata
calida intrinseca ⁊ ponit̃ aq̃ eiꝰ cũ cerusa ⁊ oleo roƀ
sup herisipilã ⁊ formicã more empl̃i ⁊ cortex radi
cis eius est vehemẽtis exiccatõis. ¶ Mẽbra capi
tis. ¶ Si bibat̃ ex eo qd̃ est stupefactiuuз vltra.
xij. g̃na facit euenire maniã ⁊ qñ ex aq̃ eiꝰ fit gar
garisma cõfert apatibꝰ lingue. Et si bibat̃ ex corti
ce radicis põdus aurei cũ uino attrahit somnũ ⁊ qũ
salatr̃ optime terit̃ ⁊ fit ex eo empl̃з capiti sanat so
da ⁊ resoluit apata radicis auris ⁊ apata velaĩs ce
rebri ⁊ cõfert distillatũ dolori auris. ¶ Mẽbra o
culi. ¶ Sanat fistulas oculi lachrymalis fructus et
succus spẽr̃ eius usз ad illã q̃ facit sõnũ qũ fit ex ea
alcosol cõfortat visũ. ¶ Mẽbra expl̃. ¶ Semẽ
stupefactiui est ꝓuocatiuũ vrine mũdificatiuũ re-
nũ ⁊ vesice ⁊ oẽs spẽs qũ supponunt̃ abscindũt flu-
xũ mẽstruor̃ ⁊ est ex eis q̃ infrant ⁊ ꝓhibẽt pollu-
tionẽ ⁊ est spẽs solatri p̃ter alkekengi ⁊ p̃ter hor-
tulanũ ⁊ p̃ter stupefactiuũ p̃dcm̃ qũ cõcedunt̃ ex eo
iiij. aur̃. interficiũt ⁊ aq̃ folior̃ eius facit possidere
maniã ⁊ nõ est in eo iuuamẽtũ solatri nisi ad empla
strum faciendum.

De scorpionibus capitulum. dcli.

Scorpiones. ¶ Mẽbra capitis. Oleũ
scorpionũ cõfert doloribꝰ auris valde.

De sudore capitulum. dclij.

Sudor qd̃ est. Est aq̃itas sanguis cui pus
cholericũ est admistũ ⁊ oз ut admistĩtur
dũ nõdũ est exiccatus: imo dũ ĩ eo est hu
miditas: ⁊ ipse qdẽ magis est digestus q̃ vrina: ẽ
eni supfluitas vnctuositatis ⁊ huĩtatis pꝰ digõnem
vltimã ⁊ est vrina ƀe digõis supfluitas. ¶ Opa-
tões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est magis digestus q̃ urina
⁊ diuersificat̃ ƀm aĩalia ⁊ in ipso est resolutio ñ pau
ca. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Sudor athletar̃ cõfert
apatibꝰ inguis imo resoluit ea. ¶ Mẽbra anheli
tus ⁊ pectoris. ¶ Sudor siccus luctantiũ cũ oƀo d̃
alcãna ponit̃ sup apata mãmille ⁊ resoluit ea ⁊ cuз
oleo roƀ ad cõgelationẽ lactis in mãmilla: alteratõ
v̓o magne ⁊ alteratõ pue fiũt cum cẽtaurea maiore
et minore.

De sandalo capitulum. dcliij.

Sandalus. ¶ Electio. ¶ Dixerũt Hal̃. ⁊
filiꝰ mesaugue. Rubeꝰ est fortior: ⁊ di
xerũt alij albus est fortior. ¶ Nã. Est
ƀrũs in fine ƀi vsqз ad 3m ꝑueniẽs siccus in ƀo.
Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Prohibet attractionẽ et
ꝓprie rubeꝰ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apa
ta acuta ⁊ ꝓprie rubeꝰ ⁊ linit̃ ex eo herisipila. ¶
Mẽbra capitis. ¶ Cõfert soda. ¶ Mẽbra anhe
litus ⁊ pectoris. ¶ Cõfert tremori cordis accñti in
febre linitus ⁊ bibitus. ¶ Mẽbra nutrimẽti.
Cõfert debilitati stõi cal̃i bibitꝰ ⁊ litꝰ. ¶ Febres.
Cõfert febribꝰ calidis ⁊ ꝓprie albus.

De sapone capitulum. dcliiij.

Sapo. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. Est
vlceratiuus putrefactiuus. ¶ Mẽbra ex
pulsiõis. ¶ Resoluit colicã ⁊ soluit hũo
rem crudum.

De sabane capitulum. dclv.

Sabane. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
abstersiuũ exiccatiuũ mali hũoris. Ul
nera ⁊ vlcera. ¶ Facit possidere scabiez
⁊ pruritũ. ¶ Instr̃a iũctur̃. ¶ Cõfert dolori an
che phl̃atico. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Remouet fe-
torẽ oris ƀcm̃ ex stõ ⁊ corruptionẽ eius ⁊ abstergit
humiditatẽ stõi et exiccat eam.

De safurubun capitulum. dclvi.

Safurubun quid est. Est auis cuius nomẽ
est hoc nomen in francia.

De sarsar capitulum. dclvij.

Sarsar qd̃ est. Est ferr̃. Mẽbra capitis
Qñ coquit̃ cũ oleo aut infundĩ in ipso de
inde coquit̃ ⁊ distillat̃ in aurẽ r̃mouet do
lorẽ eius ⁊ pulsationem ipsius.

De sasaf capitulum. dclviij.

s ¶ Asaf quid est. Est salix.

De sakaik capitulum. dclix.

Sakaik qd̃ est. Noĩat̃ sakaik anehamẽ et ẽ
rosa rubea vehemẽter. ¶ Nã. ¶ Est ca
lida in ƀo hũida in ipso. ¶ Opatões ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Est abstersiua resolutiua. Inq̃t Hal̃.
Est abstersiua lauatiua attractiua apitiua resolutiã
Decoratio. ¶ Denig̃t capillos mista cũ corticibꝰ
nucis ⁊ qñ admistrant̃ folia eius ⁊ stipites ipsius si
cut sunt aut decocta cũ sorbitõe ordei ⁊ decoq̃tur
ꝓuocant lac. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Linit̃ ex deco
ctõe eius sup apata q̃ nõ sunt dura ⁊ fit eũo ꝑ eam
sup carbunculos ⁊ bothor calidas. ¶ Uulnera et
vlcera. ¶ Illud qd̃ de eo siccũ est cõfert ulceribꝰ
sordidis ⁊ incarnat ea ex excoriatõe ⁊ ipsa mũdifi
cat vlcera cõferẽs excoriatõibꝰ ⁊ scabiei vlcerose
Mẽbra capitis. ¶ De eius succo fit caputpurgiũ
ad prugañ caput ⁊ cerebr̃. Et eius radix masticat̃
ad extrahendas huĩtates a capite. ¶ Mẽbra ocu-
li. ¶ Succus eius cõfert tenebrositati oculi ⁊ vi-
sus ⁊ albugĩ eius ⁊ vestigijs vlcer̃. Et qñ decoq̃t
cũ vino ⁊ fit inde empl̃з sanat apata dura in ꝑtibꝰ
oculi. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Si coq̃
tur folia eius cũ suis stipitibꝰ ⁊ cũ succis ordei sor
bilibꝰ ⁊ cõedat̃ facit abundare lac. ¶ Mẽbra ex-
pulsionis. ¶ Prouocat menstrua.

De sebedenigi capitulum. dclx.

Sebedenigi qd̃ est. Est semẽ arboris cana
bis ⁊ nos iã locuti fuimꝰ de canabe: opз
ergo vt cõiungamꝰ inter cõsiderationez
q̃ est in vtrisqз capitulis sil̃. Et de sebedenigi qdẽ
aliud est hortulanũ notũ: ⁊ aliud est cãpestre: hũa
iз v̓o dixit q̃ arbor cãpestris egredit̃ in desertis ƀm
q̃titatẽ cubiti ⁊ sup folia eiꝰ dñat̃ albedo. Et eius

fructus est sicut pip ⁊ silat̃ eiꝰ g̃nũ g̃no assũnati qꝺ
est g̃nũ de quo exprimit̃ ol̃z. Et nos iã locuti fui-
mus de g̃no assũnati. ¶ Nã. ¶ Est calidũ ⁊ siccuꝫ
in 3°. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Canabis cãpe-
stris resoluit ventositates ⁊ exiccat fortiter ⁊ hu-
mor eius est paucus malus. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶
Canabis cãpestris qñ eius radix decoquit̃ et fit ex
ea empl̃z apatibꝰ calidis in locis duris in q̇bꝰ sunt
chimi viscosi sedat caliditatẽ ⁊ resoluit duritiẽ. ¶
Mẽbra capitis. ¶ Facit soda sua caliditate ⁊ eius
succus distillat̃ ad dolorẽ auris oppilatiuũ ⁊ ad hũi
tatẽ auris ⁊ sil̃r oleũ eius et folia eius eradicãt sur
sures in capite. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Obtenebrat
visũ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Nocet stõ. ¶ Mẽ
bra expulsiõis. ¶ Exiccat spma. Et lac q̇dẽ alsehe
denigi cãpestris soluit cũ facilitate ⁊ medietas lib̃r
de succo eius resoluit cõstrictionẽ ⁊ solutõe educit
phl̃a ⁊ cholerã ⁊ ꝓcedit s̃m semitã seĩs croci hor-
tulani in constrictione.

De seitaragi capitulum. dclxi.

Seitaragi q̇d est. Ille q̇ est indus est frusta
ligni ꝑua subtilia ⁊ cortices sicut gariofi
li. Et ille q̇ est fructus declinat ad rubedi
nẽ ⁊ nigredinẽ. Et aseitaragi q̇dẽ orit̃ in pietibꝰ an
tiq̇s ⁊ vbi nõ ningit et hꝫ folia sicut sunt folia na-
sturtij. Et in estate sunt folia pl̃ima ⁊ minorant̃ et
augmẽtat̃ minoratio adeo vt forsitan nõ appeat ⁊
nõ sit in eo odor et est sicut nasturtiũ cꝰ sapor et o
dor silant̃ cordumeni et folia eiꝰ sunt ipsi sil̃ia. ¶
Nã. ¶ Est calidus et siccus in fine s̃i. ¶ Opatões
et ꝓprietates. ¶ Est acutus apitiuus. Silat̃ eñi sa
por et odor cordumeni et sil̃r v̇tus eiꝰ. ¶ Deco-
ratio. ¶ Cõfert linitus cũ aceto sup morpheã al-
bã et albaras. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Linit̃ sup
excoriationẽ et scabiẽ cũ aceto et eradicat eã. ¶ In
strumẽta iũcturaꝝ. ¶ Bibĩ ad dolorẽ iũcturaꝝ et
cõfert. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Linit̃ sup splenẽ
et extenuat ip̃z. ¶ Mẽbra expl̃. ¶ Suspẽdit̃ eius
radix sup aurẽ eius q̇ hꝫ dolorẽ vesice ⁊ sedat ipm
s̃m ꝙ dĩ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ põit̃ rubea.

De sceilem capitulum. dclxij.

Sceilẽ. ¶ Nã. ¶ Sal̃. ponit ꝙ est in p°
calefactõis. ¶ Opatões et ꝓprietates.
Est subtile abstersiuũ r̃solutm̃. Decora
tio. ¶ Linit̃ sup morpheã cũ sulfure et cõfert. ¶
Apata et bothor. ¶ Resoluit apata ⁊ scrofulas cũ
seĩe lini et disrũpit ea cũ stercore colũbino ⁊ semie
lini. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Linit̃ illud qꝺ oritur
cũ tritico sup vlcera ⁊ puluerizat̃ sup ea ⁊ cõfert ⁊
linit̃ sup ĩpetiginẽ ⁊ qñꝫ ponit̃ sup vlcera cũ cortici
bꝰ rhaphani vt empl̃z et confert. ¶ Instr̃a iũctu-
raꝝ. ¶ Decoquit̃ cũ mellicrato ⁊ fit inde empl̃m
sciatice. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Sedat scotomiã.
Mẽbra expl̃. ¶ Qñ fit ex eo euaporatio adiuuat
ad inpinguandũ ⁊ ꝓprie cũ ordeo.

De sceba capitulum. dclxiij.

Sceba q̇d est. Sceba sunt due spẽs: vna e
aꝝ est spinosa hñs folia sedreia cõcauũ li
gnũ ⁊ nõ admĩstrat̃ nisi in suffumigatõe.
Et alia hꝫ folia ut tamariscus. Et repit̃ ei spẽs 3ª q̃
noiat̃ serbun armena citrina ⁊ noiat̃ apsinthiũ ma
rinũ. ¶ Electio. ¶ Melior est armena. ¶ Nã.
Est cal̃a in s̃o sicca in 3°. ¶ Opatões ⁊ ꝓprietates
Om̃s spẽs eiꝰ sunt incisiue resolutiue ventositatuꝫ
Et in ipsa est stipticitas minor stipticitate apsinthij
⁊ eiꝰ calefactio maior est cal̃itate ipsius ⁊ amaritu
do est maior. Et in ipsa est salsedo. ¶ Decoratio
Eius cinis cũ oleo aut oleo amigdalino linitus con-
fert alopitie. Et eiꝰ oleũ facit nasci barbã q̃ tardat̃
Apata ⁊ bothor. ¶ Sedat apata ⁊ carbunculos.
Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Prohibet herpetẽ estiome-
nũ. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Facit soda. ¶ Mẽbra
oculi. ¶ Fit vaporatio ex aq̃ eiꝰ ĩclinan° caput ad
ophthalmiã ⁊ resoluit eã. ¶ Mẽbra anhelitus et
pectoris. ¶ Cõfert difficultati anhelitus. ¶ Mẽ
bra nutrimẽti. ¶ Nocet stõ ⁊ ꝓprie 3ª. ¶ Mẽ-
bra expl̃. ¶ Extrahit v̇mes ⁊ ascarides ⁊ interfi-
cit eos ⁊ ꝓuocat mẽstrua ⁊ vrinã ⁊ est fortior ap-
sinthio ĩ i°. ¶ Febres. ¶ Eiꝰ oleũ ꝯfert frigori ri
goris. ¶ Uenena. ¶ Confert puncture scorpio-
num ⁊ rutele ⁊ venenis.

De sciniar capitulum. dclxiiij.

Sciniar q̇d est. Est lactuca asini hñs folia q̃
sunt sicut folia lactuce acuta. Et est spino
sa ad nigredinẽ declinãs: ⁊ in estate rube
fit eius lignũ sicut sanguis ita ꝙ tingit manuꝫ. ¶
Electio. ¶ Folia eiꝰ sunt debiliora q̃ sunt in ipsa.
Nã. ¶ Fr̃a est ⁊ sicca in p° vsq̃ꝫ ad s̃m. ¶ Opatõ
nes ⁊ ꝓprietates. ¶ Illa q̃ noiat̃ apsinthiũ est sti-
ptica ⁊ in ipsa est amaritudo ⁊ illa q̃ noiat̃ fulusia ẽ
vehemẽtioris stipticitatis. et illa q̃ noiat̃ anulꝰ ue
hemẽtioris est q̃ꝑ ãbe ⁊ est acrior: ⁊ illa q̃ nomẽ ñ
hꝫ ꝓpinq̃ est ei et in oibꝰ eis est stipticitas ⁊ exicca
tio ⁊ qñ miscet̃ cũ oleo ⁊ fit inunctio ex ipsa cõpri-
mẽdo facit sudare. ¶ Decoratio. ¶ Linita ꝯfert
morphee ⁊ ictericie. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex
ea empl̃z scrofulis cũ adipe ⁊ linit̃ sup excoriatõeꝫ
⁊ cũ farina ordei sup herisipilã ⁊ ꝓprie spẽs q̃ no-
minat̃ anulus. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Incarnat
vlcera qñ in cerato admĩstrat̃. ¶ Mẽbra capitis
Est res q̃ magis ꝯfert dolori auris. ¶ Mẽbra nu
trimẽti. ¶ Cõfert ictericie bibita ꝓprie acuthia ⁊
ꝓprie doloribꝰ splenis ⁊ cortices eiꝰ ꝑpat̃ stõuꝫ.
Mẽbra expl̃. ¶ Qñ in potu dat̃ de ea q̃ nomẽ nõ
hꝫ aur̃. i. 5. cũ cordumeni aut isopo ⁊ nasturtio ex
trahit v̇mes ⁊ ascarides: ⁊ illa q̃ noiat̃ acuthia con
fert dolori renũ. ¶ Uenena. ¶ Illa q̃ noiat̃ anu-
lus cõfert morsui uipe valde qñ admĩstrat̃ vt em
pl̃z ⁊ bibita: ⁊ iª q̃ nom̃ ñ hꝫ ẽ illi ꝓpinqua.

De scel capitulum. dclxv.

Scel q̇d est. Est medicina inda sil̃is zinzi-
beri. ¶ Nã. ¶ Cal̃a est ⁊ sicca in 3°. ¶
Opatões ⁊ ꝓprietates. ¶ Est amara sti-
ptica acuta disrũpit ventositates ⁊ est in v̇tute mel
lis et etiã est resol̃o mirabilis et subtiliatio. ¶ In
str̃a iũcturaꝝ. ¶ Cõfert venenis ⁊ cõtritõibus.

De sucaram capitulum. dclxvi.

Sucarã q̇d est. Inq̇t dia. Crus hꝰ plãte est
sicut crus ferule ⁊ folia eiꝰ sunt sicut fo-
lia cucũeris ⁊ hꝫ florẽ albũ ⁊ semẽ sicut a
nisũ. Ruffus v̇o dixit folia eiꝰ sunt sicut folia man
dragore ⁊ minora ⁊ vehemẽtioris citritatis et ra
dix eius est minuta fructũ nõ hñs. Et semẽ eiꝰ exi
stit in colore ameos sꝫ est maius eo sine sapore ⁊ si
ne odor̃ ⁊ hꝫ mucilaginẽ. Inq̇t mesaia. Est q̃dã spe
ties albes ⁊ nõ beñ dixit. Ego aũt dico ꝙ in libris

inuentum fuit ꝙ est eufobium in greco et trāsla-
tū fuit sucarā ⁊ iā translatū fuit albes: qñ eni pro
portionātur ad euforbiū accñtia albes ⁊ hoies diu
sificant in eis. ¶ Nā. ¶ Fīm est ⁊ sicū in 3° vsqꝫ
ad q̄rtū. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Prohibet
fluxū ⁊ cōgelat sanguinē ⁊ stupefacit. ¶ Decora-
tio. ¶ Qñ linit ex eo super locum euulsionis pilo
rū ꝓhibet frītate sua nasci pilos ꝟo et fit ex eo em
plꝫ mamille ⁊ nō magnificat. ¶ Apata et bothor.
Succus eiꝰ sedat herisipilā et formicaꝫ. ¶ Instrā
iuncturaꝝ. ¶ Linit sup podagrā calaꝫ. ¶ Mēbra
oculi. ¶ Succꝰ eiꝰ admistrat in doloribꝰ oculi.
Mēbra capitis. ¶ Succꝰ eius est bonus huītati-
bꝰ q̄ accñt in aure. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pecto-
ris. ¶ Fit ex eo emplꝫ mamille ⁊ nō magnificat ⁊
ꝓhibet exuberationē lactis. ¶ Mēbra expul.
Retinet mēstrua ⁊ cōfert dolori mrīcuꝫ. Et fit ex
eo emplꝫ testiculo ⁊ nō magnificat. Et iungunt ex
eo mēbra spmatis ⁊ ꝓhibet pollutionē. ¶ Venēa
Est venenū mortale. Et eius cura est vinū puꝝ.
De secacul capitulum. dclxvij.

Secacul. ¶ Nā. ¶ Est calidū in ꝟo ad hu
miditatē q̄dā tendēs. ¶ Opatōes ⁊ ꝓp
etates. ¶ In ipso est lenitas ⁊ v̄tus eius
q̄ꝺ nutritū est est sicut v̄tus baucie. ¶ Mēbra ex
pulsionis. ¶ Excitat appetitū coitus. ¶ Permu-
tatio. ¶ Loco eius ponitur buzeiden.
De sehemenigi capitulum. dclxviij.

Sehemenigi q̄d est. Est iurasabrā cape-
stre. ¶ Nā. ¶ Calidū est ⁊ siccū in 3°.
Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est resolutiuū
⁊ subtiliatiuū valde. Et qñ ponit sub ceruicali in-
fantiū cōfert fluori oris eoꝝ. ¶ Instrā iuncturaꝝ.
ꝯfert palysi linitū ⁊ caputpurgio ex eo fcō cū vio
Mēbra capitis. ¶ Qñ fit caputpurgiū ex aq̄ eius
mūdificat cerebꝝ ⁊ cōfert etiā torture ⁊ epilepsie
bibitū cū vino. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert
huītatibꝰ stōi ⁊ fluori oris īfantiū qñ ponit sup ca
pita eoꝝ ꝟm ꝙ existiauerūt q̄dā. ¶ Mēbra expl.
Confert ventositatibus matricum.
De suchaba capitulum. dclxix.

Suchaba. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōferūt
ipsa ⁊ radix eiꝰ ⁊ fructus ipsius dolori u
ue. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert stō
⁊ epati. ¶ Mēbra expl. ¶ Decoctio radicis eius
ꝓhibet fluxū mulieꝝ ⁊ ipsa supposita ⁊ encatisma-
te fcō in eo cōfert apatibꝰ ani. ¶ Febres. ¶ Con
fert febribꝰ antiq̄s ⁊ ꝓprie infantium.
De scebram capitulum. dclxx.

Scebrā q̄d est. Orit in hortis hñs canam
subtilē eq̄lē ⁊ hꝫ pilos ⁊ foliā sīt sicut tar
cō ꝟm ꝙ existimo ⁊ hꝫ lac. ¶ Electio.
Illud q̄ꝺ meliꝰ est est leue ad rubedinē declinās si
cut cutis inuoluta subtilē hñs corticē ⁊ illud q̄ꝺ est
cū duabꝰ canis ⁊ est leuis carnis ⁊ grossū pue rube
dis ⁊ duꝝ: et q̄ꝺ est vt filū est malū ⁊ psicū ē ma-
lū ⁊ nō oꝫ vt aliq̄d de eo admistret. ¶ Nā. ¶ In
q̄t huāiꝫ. Est calꝫ in principio ꝟi siccū in fine tertij.
Lac v̄o eiꝰ est vltimū in ambobꝰ sil' imo in q̄rto ḡ
du. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipso sunt sti-
pticitas ⁊ acuitas ⁊ disruptio orificioꝝ uenaꝝ ⁊ illꝺ
est vnū ꝓpt q̄ꝺ repellit ⁊ qñ rectificat nō est iuua
mētū in eo in suo loco ꝓpt illud q̄ꝺ diximꝰ et ē ex

toto nociuū ⁊ ꝓprie ꝯplonibꝰ calidis. ¶ Mēbra
capitis. ¶ Lac eius adiuuat in eradicādo dētes. ¶
Mēbra nutrimenti. ¶ Nocet stō ⁊ epati ⁊ dat ad
bibeñ in curatōe hydropisis. Et oꝫ q̄dē vt prius ī
fundat in succo endiuie ⁊ feniculi ⁊ solatri tribꝰ di
ebꝰ deiñ exiccet ⁊ fiat iñ trocisci cū modico salis in
di ⁊ turbit ⁊ myrobal. aut aloes ⁊ est fortis iuuam
ti. ¶ Mēbra expl. ¶ Soloe educit mlīaꝫ ⁊ phla
⁊ aq̄. Et antiq̄tus q̄dē fuit eiꝰ admistratio ꝯsueta
in solutīs deiñ fuit dimissū ꝓpterea qr nocet coitui
⁊ spmati ⁊ qr disrūpit venas ani ⁊ qñ rectificat nō
est iuuamētū in ipso ⁊ illud iō q̄m eius rectificatio
fit hoc mō. Infundit nō cōtritū in lacte recēter ml'
cto die ⁊ nocte ⁊ renouat illud multotiēs ⁊ illꝺ est
ex eis q̄ debilitant ipꝫ ⁊ destruūt opationē eiꝰ ī hu
moribꝰ malis. Qui v̄o excusationē nō inuenit quī
ipso vtat pmisceat ipsi anisū ⁊ feniculū et cyminū.
Et q̄ꝺ de eo in potu sumit sit ab vno danich vsqꝫ
ad q̄ttuor. Et hec q̄dē de herba eiꝰ. In lacte v̄o ipi
us nō est bonitas: ⁊ nō vr mihi ꝙ sit in potu dādū
⁊ qū eiꝰ solo supfluit ex eis q̄ ipsa abscindūt est se-
dere in aq̄ frā: ⁊ qñ in potu dat colice bibr cū āmo
niaco et bdellio ⁊ ꝟapino et modico stercoris adib
narrato in ca° colice. ¶ Febres. ¶ Repellit ꝓpte
rea qr generat febres. ¶ Venena. ¶ Pondus. ʒ
ij. de ea interficit.
De selgem capitulum. dclxxi.

Selgē q̄d est. Est napus qui iam dictus est
ante in capitulo de lem.
De scerbin capitulum. dclxxij.

Scerbin q̄d est. Est arbor alkitran. ⁊ nos
q̄dē iā locuti fuimus de alkitran. Nunc
v̄o narremꝰ opatōes q̄ sunt ꝓprie arbo-
ri ipsius. Et hec q̄dē arbor est de gener arboris pi
ni ⁊ hꝫ fructū silēꝫ fructui cupssi sꝫ est minor eo et
hꝫ spinas et est duaꝝ spēꝝ: q̄ꝝ vna est lōga: ⁊ alte
ra curta. ¶ Opatōes et ꝓprietates. ¶ In cortice
hꝰ arboris est stipticitas. ¶ Mēbra capitis. ¶ Si
q̄s de fructu hꝰ arboris plīmū assumit facit soda ꝓ
pt calcfactionē ⁊ ꝓpterea qr coicat stō in mordica-
tōe quā ei facit. et qñ colluit os ex aceto in quo de
coqunt folia eiꝰ sedat dolorē dentiū. ¶ Mēbra an
helitus et pectoris. ¶ Fructus eiꝰ cōfert tussi. ¶
Mēbra nutrimēti. ¶ Fructus eiꝰ est malus stōa
cho mordicās ipꝫ sꝫ ipse cōfert epati. ¶ Membra
expl. ¶ Eius fructus cōfert distillatōi vrine. Et
si bibat cū pipe ꝓuocat vrinā. Et qñ ex cortice eiꝰ
fit suffumigatio extrahit fetū ⁊ secundinā et qñ bi-
bit stringit ventrē ⁊ qñꝫ stringit vrinā. ¶ Venēa
Dat in potu fructus eiꝰ cū vino ad potum leporis
marini. Et simisceat cū adipe cerui ⁊ iungat ex eo
corpus nō approximant ei v̄mes venenosi.
De sceneschic capitulum. dclxxiij.

Sceneschic q̄d est. Est silis abrotano in v̄
tute. ¶ Nā. ¶ Est calidū et siccū in ꝟ°.
Mēbra capitis. ¶ Cōfert epilepsie ⁊ ab
scindit fluorē saliue currētis et ꝓprie ex oribꝰ pue
roꝝ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ in iuuamēto fit
epilepsie ⁊ alijs ponitur sansucus.
De sucudus capitulum. dclxxiiij.

Sucudus. ¶ Nā. ¶ Virtus eiꝰ est cala.
Opatōes et ꝓprietates. ¶ Bibitur eius
succꝰ ad dolores. ¶ Decoratio. ¶ Recēs

cū vino linit̃ sup morphea. ¶ Uulnera et vlcera. ¶ Facit coherere vlcera antiq̃ et puluerizatur sup carnē addita. ¶ Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Linit̃ cuꝫ aceto sup podagrā ⁊ fit ex eo ceratū ad dolorē dorsi. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Fiūt ex eo cū dulcibꝰ buccelle ad tussiꝫ. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Bibunt̃ ex eo. ʒ. ij. cū hydromelle ad mordicationē stōi. ¶ Mēbra expl̃. ¶ Due. ʒ. cū hydromelle valent ad dysenteriā et difficultati vrie. Et qñ mulier subijcit sibi ipꝫ ꝓuocat mēstrua.

De spina alba capitulum. dclxxv.

Spia alba q̇d ē. ē bedeoard. ¶ Nã. ¶ Fr̃a ē et sicca in p°. ¶ Instr̃a iūctaꝝ. ¶ Eiꝰ decoctio ꝯfert instr̃is iuncturaꝝ et podagre. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōfert mollificatōi stōi.

De spina indica capitulum. dclxxvi.

Spina indica. ¶ Nã. ¶ Est cal̃a. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiā resolutiā. ¶ Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert alcuzeꝫ. ¶ Mēbra capitis. ¶ Colluit̃ os ex decoctōe eiꝰ ad dolorē molariū. ¶ Mēbra anhelitus et pectoris. ¶ Confert sputo sanguinis.

De spina egyptia capitulum. dclxxvij.

Spina egyptia. ¶ Nã. ¶ Est fr̃a in p° sicca in s°. ¶ Opatiōes et ꝓprietates. Est abstersiua abscindēs catarros. ¶ Ulnera et vlcera. ¶ Radix eiꝰ et ꝓpe semē vehemētis sūt cōsolidatōis. ¶ Mēbra anhelitꝰ et pectoꝛis. Cōfert apãti gutturis. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Confert apostemati stomachi.

De sinapi capitulum. dclxxviij.

Sinapis. ¶ Nã. ¶ Cal̃a ē et sicca vſꝫ ad 4m. ¶ Opatōes et ꝓpetates. ¶ Incidit phl̃a et oleū eiꝰ ē caliꝰ oleo rhaphani. Et fugiūt ex fumo eiꝰ oēs venenosi: ⁊ illa q̃ est siluestris generat hūorē malū ⁊ in ipsa sūt abstersio ⁊ r̃soꝛ: ⁊ hoies q̇dē cōedūt folia eiꝰ ⁊ radicē ipsiꝰ elixata. ¶ Decoratio. ¶ Mundificat faciē ⁊ aufert occultationē ⁊ vestigia sanguis mortui: ⁊ siluestris ē emplꝫ bonū sorditiei et exiccat linguā ⁊ ꝯfert alopitie. ¶ Apãta ⁊ bothor. ¶ Resoluit apãta cal̃a ⁊ oē apã antiquū ⁊ ponit̃ cū caulibꝰ sup scrofulas.

¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōfert scabiei ⁊ ipetigini. Instr̃a iūcturaꝝ. ¶ Cōfert dolori iūcturaꝝ ⁊ sciatice. ¶ Mēbra capitis. ¶ Mūdificat hūitates q̃ sūt in capite ⁊ fit ex ea emplꝫ capiti eius q̇ patit̃ lethargiā. Et aq̃ eiꝰ distillat̃ ad oēꝫ dolorem auris ⁊ molaris ⁊ sil̃r eiꝰ oleū ⁊ ꝓpe qñ decoquit̃ in ea assa ⁊ ē de medicis apiētibꝰ colatoriū oppilationē. Et dixerunt quidā ꝙ si bibatur a ieiuno itellectuꝫ efficit bonuꝫ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Admistratur in alcofol oculi ad pãnuꝫ ⁊ aspitatē. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Si terat̃ ⁊ bibatur cū aqua mellis aufert asperitatē ãtiquā in cãna pulmonis.

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Extenuat splenē ⁊ facit sitiꝫ. ¶ Mēbra expul̃. ¶ Confert prefocationi matricis ⁊ facit desideriū coitꝰ. ¶ Febres. Cōfert febribus periodicis ⁊ antiquis.

De Strangulatore adib. Capm. dclxxix.

Straugulator adib quid est. Prefocat adib ⁊ porcos ⁊ canes ⁊ est prefocatiuus ⁊ nō admistratur īterius neqꝫ exterius.

De Strangulatore leopardi. Capm dclxxx.

Strangulator leopardi quid est. Suffocat leopardos ⁊ lynces ⁊ reliqua. Et nō admistrat̃ intꝰ neqꝫ extra. Et dicit̃ ꝙ qñ apropiquat scorpioni congelat euꝫ. ¶ Uenena. ¶ Ipse iterficit adib. ⁊ iam dictum est de eo.

De Salice Capm. dclxxxi.

Salix quid ē. Quãdoqꝫ egredit̃ ex foliis eius qñꝫ findit̃ gūma fortis. ¶ Opatiōes ⁊ proprietates. ¶ Fructꝰ ⁊ folia eiꝰ sūt stiptica sine mordicatōe. ⁊ inest eis exiccatio sufficiēs. ¶ Et cinis eius ē uehemētis exiccatōis. ⁊ qñ ex ea fit ēplꝫ retinet fluxuꝫ sãguinis. ⁊ qñꝫ findūt folia eius ⁊ egredit̃ gūma ab ea uehemētis abstersionis subtiliatiua. ¶ Decoratio. ¶ Eius cinis eradicat uerucas linitus cū aceto. ¶ Ulnera ⁊ ulcera. ¶ Fit ex eo ēplꝫ ad ulnera magna ⁊ ꝓprie ex fructu eius ⁊ foliis eiꝰ ⁊ cinis eius remouet formicaꝫ qñ linit̃ cū ea cuꝫ aceto. ¶ Mēbra capis.

¶ Quod est eiꝰ superius ⁊ aqua eius sunt sedantia soda. ⁊ nō est aliq̇d magis ultimū ꝙ̃ succus folioꝝ eius in cura saniei que currit ex aure. ¶ Mēbra oculi. ¶ Ponūtur fructus ⁊ aqua eius sup ꝑcussionē pupille. ⁊ eius gūma cōfert ualde uisui debili. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Aqua eius cōfert oppilationi epis ⁊ ictericie. ¶ Mēbra expussiōis. ¶ Fructus eius cōfert habētibꝰ fluxū sãguinis.

De Scarabeo. C. dclxxxii.

Scarabeus. ¶ Mēbra capis. ¶ Oleum in quo frigit̃ ualet ad dolorē auris qñ in eā effundit̃ ⁊ sil̃r corpus eius quod optie ꝯtritū ē.

De. Scoria. C. dclxxxiii.

Scoria. ¶ Electio. ¶ Scoria fortioris exicationis ē scoria ferri. ¶ Natura. Scoria ferri ē sicca in 3°. ⁊ scoria eris est ei ꝓpinqua. relique uero scorie sūt minus calide.

¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Omnes sūt exiccatiue. ⁊ que fortioris est exiccationis eis oībus est scoria ferri. ⁊ omnes exiccãt humiditates. ¶ Apãta ⁊ bothor. ¶ Scoria ferri resoluit apãta cal̃a

¶ Ulnera ⁊ ulcera. ¶ Scoria argenti cōfert scabiei ⁊ sahafat ⁊ cōsolidat ulcera ⁊ ꝓhibet fluxū hemorroidaꝝ ⁊ fistulaꝝ. ¶ Mēbra oculi. ¶ Scoria ferri cōfert asperitati palpebraꝝ. ⁊ scoria stanni cōfert ulceribus oculi ⁊ in hcc loco merdasegni.

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Scoria ferri confortat stomachū ⁊ exiccat supfluitates eiꝰ ⁊ remouet mollificationē eius qñ i potu datur in uino ãtiquo aut bibit̃ cū uino. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Scoria ferri ꝓhibꝫ fluxū hemorroidaꝝ ⁊ ꝓpe qñ sedet̃ i uino ãtiquo ei admisto: ⁊ ꝓhibet imp̃gnationem ⁊ abscidit fluxū sãguinis mēstrui ⁊ est in eo ultima ⁊ similit̃ i urina. ⁊ coarctat anū linita. ¶ Uenena ¶ Scoria ferri cū oxymelle cōfert nocumēto medicine que nominatur conitum.

Capitulum de littera. T.

De Tri. C. dclxxxiiii.

Tri quid est. ¶ Est sicut corrigie factuꝫ ex azymo quod coquit̃ in aqua cū carne ⁊ sine carne ⁊ nominat̃ in terra nostra rusne. ¶ Natura. ¶ Est calidum. Et humiditas eius est supflua. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Non est dubiū quin sit tarde digestionis ⁊ descēsionis a stomacho qm̃ ē azymū nō

fermẽtatū. Et coctū sine carne ē leuius apd̄ quosdã
sed fortasse ĩs nõ est ƀz ꝙ dñt. ⁊ qñ cū eo ꝑmiscet̃
piperis paꝝ ⁊ oleū amigdalinū rectificatur eius di
spositio paꝝ. ⁊ qū digerit̃ multiplicat̃ ei⁹ nutrimẽ
tū ualde. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõ
fert pulmoni remouẽdo tussiz ⁊ sputū sãguinis et
ꝓprie qū dequoquit̃ cū portulaca. ¶ Mẽbra ex-
pulsionis. ¶ Est lenificatiuū uentris.

De Terb̃ithina. C. dclxxxiiii.

Terb̃ithina. Dicetur in caplõ de grano
uiridi.

De Tarcon. C. dclxxxv.

Tarcon quid est. ¶ Est notū. ¶ Et dixe-
rūt ꝙ piretrū est radix altarcon montani
Nã. ¶ Manifestū ē ꝙ est calm̃ ⁊ siccuz
in scd̃o ꝙuis sit in ipso uirt⁹ stupefactiua. Quidaz
uero dixerūt de quib⁹ nõ est curãdū ꝙ ipsū ē frĩm
⁊ siccuz. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est desic
catiuū hūiditatū ⁊ exiccatiuū eaꝝ. ⁊ in ipso ē ĩfri
gidatio quedã. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Confert co
la qū masticat̃ ⁊ tenetur ĩ ore. ¶ Mẽbra anhelit⁹
⁊ pectoris. ¶ Facit accidere dolorẽ gutturis. ¶
¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Est difficil' digestionis.
¶ Mẽbra expul'. ¶ Abscĩdit desideriū coeūdi.

De Taraxacon. C. dclxxxvi.

Taraxacon quid est. ¶ Notū ē: ē spẽs en
diuie. ¶ Nã. ¶ Frigus eius ē plus hūi
ditate ipsius cū hoc ꝙ in ipsa est hūiditas
¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est infrĩdatiua a-
pitiua. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Eius lac abstergit al-
buginẽ. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Eius succus cõ
fert hydropisi ualde ⁊ aperit oppilationes epatis.
¶ Uenena. ¶ Resistit uenenis. ⁊ ex ea fit empl'z
ad pūcturas ⁊ ꝓprie ad pūcturã scorpionis.

De Tamarisco. C. dclxxxvii.

Tamariscus. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates.
In ipsa ē stipticitas ⁊ abstersio ⁊ mūdifi-
catio absq; exiccatiõe uehemẽti. ⁊ eius a
qua ē abstersiua desiccatiua cuius abstersio est plus
exiccatione eius. Et ipsius exiccatio est cū stiptici-
tate, sz ē fruct⁹ ei⁹ uehemẽtioris stipticitatis ⁊ in ta
marisco q̇dẽ est subtilitas pauca ⁊ in reliquis reb⁹
aliis admĩstratur loco galie uiridis. ¶ Decora-
tio. ¶ Eius decoctio admĩstratur in embroca ad
pediculos ⁊ interficit eos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶
¶ Ex eius foliis fit empl'm super apata fluxa.
¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Eius fumus exiccat ulce-
ra humida ⁊ uariolas ⁊ spargit̃ quod ex ea tritū ē
⁊ cinis eius super adustionẽ ignis ⁊ ulcera humi-
da ⁊ fructus eius ⁊ cinis ipsius exiccant ulcera dif
ficilia ⁊ corrodūt carnem additaz. ¶ Mẽbra ca-
pitis. ¶ Decoctio folioꝝ eius cū uino cõfert do
lori dentiū zcolluto ore ex ea ⁊ ꝓhibet corrosiõez
eoꝝ ꝓprie fructus eius. ¶ Mẽbra oculi. ¶ Ei⁹
fructus stat loco licii ⁊ galle in egritudinibus ocl'i.
¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert spu
to antiquo ⁊ ꝓprie fructus eius. ¶ Mẽbra nutri
menti. ¶ Eius rami dissoluti in aceto cõferūt sple
ni empl'o ex eis facto. ⁊ ad splenẽ bibit̃ uinū ĩ quo
decocta sunt folia eius ⁊ ipsius uirgulta. ⁊ faciunt
splenetici ex ligno eius uasa. ¶ Mẽbra expul'.
¶ Confert solutioni antique ⁊ sedẽt in decoctiõe
eius ad cursum matricis ⁊ supponit̃ granū ei⁹ ei ⁊
bibitur fructus eius etiã. ¶ Uenena. ¶ Confert
fructus eius morsui uipere.

De tarathit. C. dclxxxviii.

Tarathit quid ē. Crusta ligni nodosi gros-
situdinẽ digiti hñtis ⁊ ei⁹ lõgitudo ē mi
nor. Et plurimuz eius est stiptici saporis
⁊ est cinericii coloris. Et uirtus eius est sicut uirt⁹
balaustie. ⁊ dicitur ꝙ ipse affertur ex ruribus.
¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticus ⁊ ꝓ-
hibens motum sãguinis ĩ mẽbris omnibus. ¶ In
strumẽta iūcturaꝝ. ¶ Confortat iūcturas molli-
ficatas. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Confert molli-
ficatõi stomachi ⁊ epatis. ¶ Mẽbra expulsionis
¶ Stringit ⁊ retinet fluxū sãguinis ⁊ descẽsionẽ sã
guinis in egõne ⁊ dysenterie bibitū ĩ lacte capraꝝ
decocto. ¶ Permutatio. ¶ Medietas ponderis
eius de cortice oui adusto abluto ⁊ sexta põderis
eius de gall' ⁊ decima põderis de gūmi arabico.

De Talk. C. dclxxxix.

Talk quid est. ¶ Dixerūt quidã ꝙ ĩ bi
bitione eius est timor ꝑꝑ illud qd̃ ĩ ipso
est ex retẽtione sui cū ꝑtibus stomachi ⁊
uillositate eius ⁊ cū gutture ⁊ meri. Et qñ necessa
riū ē ut soluat̃ soluat̃ ĩ pãno ĩ quo ponat̃ frusta gla
ciei aut lapides ⁊ percutiat̃ donec resoluatur ⁊ si
fuerint lapides necessariū est ut submergantur in
aqua. ⁊ si uoluerit homo dimittat ipsuz ĩ pãno de
ind̃ excutiat ipsum ĩ uase ⁊ accipiat quod excussū ē
⁊ utat̃ eo cum aqua gūme ⁊ erit bonū sue intentio
ni. ¶ Electio. ¶ Quod ex eo calcinatū est ē for
tius ⁊ subtilius. ¶ Nã. ¶ Frĩm est ĩ primo. sic
cū in scd̃o. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Stipti
cū est ⁊ retinẽs sãguinẽ. ⁊ admĩstratur in psilotro
sicut existiauit Paulus ⁊ alij. ut sit eius desiccatio
maior. Ipsū eni ñ adurit ignis nisi cuz arte. ¶ A
postemata ⁊ bothor. ¶ Prohibet apata mamilla
rū ⁊ testiculoꝝ ⁊ que post aures sunt ⁊ reliquaruz
carniuz laxaꝝ ĩ principio. ¶ Mẽbra anhelitus ⁊
pectoris. ¶ Retinet sputū sãguinis cū aqua plãta
ginis. ¶ Mẽbra expul'. ¶ Retinet sãguinẽ ma
tricis ⁊ ani bibitū. ⁊ quod ex eo ablutū est ⁊ linitū
confert dysenterie.

De Talisafar. C. dcxc.

Talisafar quid est. Est cortices indi ĩ qui
bus ē stipticitas ⁊ acuitas, ⁊ odoris boni
paꝝ ⁊ ĩ ipsis ē substãtia terrea plurima ⁊
subtilitas pauca. ¶ Nã. ¶ Apud Gal'. non est o-
stẽsū ipsos habere calitatẽ neq; frĩtatẽ de qua sit cu
rãdū. Quidaz autẽ dixerūt ꝙ sūt calidi ⁊ sicci in
scd̃o. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipsis sūt
stipticitas ⁊ exiccatio fortes ⁊ resolutio. ⁊ sūt com
positi ex substãtiis plibus. ⁊ terreitas ĩ eis ē plus
¶ Mẽbra expul'. ¶ Cõferūt dysenterie ⁊ ulceri
bus ĩtestinoꝝ ⁊ fluxui sãguinis matricis ⁊ ani. ⁊
cõferunt hemorroidibus.

De Tarifilon. C. dcxci.

Tarifilon quid est. Planta nascens ĩ uere
⁊ flos eius est simil' croco hortulano. ¶
Uenena. ¶ Decoctio eius qū effundit̃
super morsū uipere sedat dolorẽ eius. Et si effū-
ditur sup mẽbꝝ sanū facit ĩ ipso cõtigere simile il
li quod cõtigit ex morsu uipe de dolore.

De tuberibus. C. dcxcij.

T Ubera qđ sūt. ¶ Sūt ex substātia terrā
plus ⁊ aquea minꝰ. Et in ipīs est aereitas
⁊ subtilitas pauca. ⁊ sūt priuata sapore.
¶ Electio. ¶ Meliora eoꝝ arenosa alba in qbꝰ
nō est odor malus ⁊ q̄ ex eis sūt sicca deteriora sūt
humidis ⁊ illa q̇dē que elixātur post excoriationē
⁊ scissionē cū cultello cū aqua ⁊ sale deīde coqūtur
cū oleo ⁊ almuri ⁊ spēbus cōdiētibus aut altit sunt
meliora. Et deteriora eoꝝ genera sūt fūgi ⁊ ꝓpri
e qū nascūtur sub arboribꝰ ⁊ ī terra mala. ¶ Opa
tiones ⁊ ꝓprietates. ¶ Sūt grossa ualde ⁊ p̄bent
nutrimētū grossū ml'icuz ⁊ nō apꝓpiquat eis ī hoc
aliq̇d. Et eoꝝ quidē tyriaca sūt uinū puꝝ ⁊ cōdiē-
tes spēs. Et si elixētur deīde coquāt cū eis genera
tur nutrimētū grossuz nō malū. neꝝ tn̄ saporē non
habēt. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Timetur ex e-
is palysis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Timet̄ ex eis ap
pl'ia. ¶ Mēbra oculi. ¶ Eoꝝ aqua sicut est ab-
stergit oculū. ⁊ hoc q̇dā laudauerūt ⁊ cōcessit illđ
musaia medicus ⁊ alii. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶
Sūt tarde digestionis īpediētia grauātia stomachū
grossi chimi. Gal'. uero ī quodā loco ait nō sūt ma
li chimi. ¶ Mēbra expul'. ¶ Faciūt icurrere coli
cā ⁊ difficultatē urine.

De Tinctura. C. dcxciii.

T Inctura quid est. ¶ Electio. ¶ Melior
est illa q̄ est leuioris pōderis ⁊ magis in
tēse nigredis. ¶ Nā. ¶ Omnis ē cal'a e
xiccatiua nisi īda qm̄ indi ⁊ paulus numerāt eā int̄
īfriantia. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Omnis ē
exicatiua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Existimauit q̇daz
ꝙ inda ponit̄ sup āpata cal'a ⁊ cōfert eis. ¶ Uulne
ra ⁊ ulcera. ¶ Illa q̄ assumit̄ ex fūmo ligni pini cū
gūma ⁊ bdellio ponitur sup adustionē ignis dōec
cadat.

De testudine. C. dcxciiij.

T Estudo. ¶ Mēbra capitis. ¶ Sāguis e
ius q̄ siluestris est iā dictū est ꝙ cōfert e-
pil'ie adherens. Et fel testudis ualz ad co
la ⁊ distillat̄ ī nares epilepticoꝝ. ¶ Mēbra anheli
tus ⁊ pectoris. ¶ Ouuz eius ualet ad tussiz īfantiū
⁊ fel ipsius illinitū ad scrofulas. ¶ Uenena. ¶ Il
la q̄ est marina cū coagulo ē bona morsui uermium
uenenosoꝝ ⁊ ei qui bibit lacticinium.

De Tamarindis. C. dcxcv.

T Amarindi. ¶ Electio meliores sūt teneri
recentes q̇ nondū senescūt ⁊ nō exiccātur
⁊ quoꝝ acetositas est uera. ¶ Nā. ¶
Frigidi sūt ⁊ sicci in s°. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates.
Sūt solutiui ⁊ sūt meliores prunis. ⁊ minoris hū
ditatis. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Cōferunt mul-
titudini uoitus ⁊ siti ī febribꝰ ⁊ stringūt stom mol
lificatū ex ml'titudine uomitꝰ. ¶ Mēbra expul'.
Sol'one educūt chol'az. Et potio ex decoctiōe eorū
sit ꝓpinqua medie libre. ¶ Febres. ¶ Cōferūt
febribꝰ hn̄tiuz sincopim ⁊ cōturbationē ⁊ ꝓprie qū
necesse est naturam linire.

De Tuderi. C. dcxcvi.

T Uderi quid ē. ¶ Inq̇t. Di. Est herba
hn̄s folia similia foliis prassij ⁊ radicē qua
dratā ⁊ eiꝰ radix mēsuraz habet medij cu
biti. ⁊ hz capita in q̇bꝰ sūt seīa lōga nigra ⁊ ē hec
usitata tuderi. Siluestris v̇o semē est rotūdū.

¶ Nā. ¶ Calida ē in s°. humida ī primo. ¶ O
patōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Inest ei acredo nasturtij.
Et in ipā est ulceratio. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cō
fert cācris q̇ nō sūt ulcerati linita cū aqua mell'. Et
cōfert oībus āpatibus duris ⁊ fit ex ea empl'z sup
tumorē. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Fit ex ea em
pl'z sup duritiē podagre. ¶ Mēbra capitis.
Cōfert āpatibus radicū auriū. ¶ Mēbra oculi.
Qū ex ea fit collyriū cū mell' mūdificat ulcera oculi
¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris: ¶ Adiuuat quā
do ponit̄ in electuarijs ī expuēdo humores postꝙ
īfundit̄ ⁊ bullitur ī aqua deīde ponit̄ ī uase ⁊ assat̄.
¶ Mēbra expul'. ¶ Adiuuat ī coitu ⁊ ꝓprie ī đ
cocto quod est ex uino.

De Tenub. C. dcxcvii.

T Enub quid est. ¶ Arbor nota ⁊ causi est
spēs eius ⁊ casmecoras ē semen arboris e
ius ⁊ pix siluestris ex ea assumit̄. ¶ Opa
tiones ⁊ ꝓprietates. ¶ Semen autē eiꝰ casmeco
ras. ⁊ uirtus ipsius est stiptica. ⁊ est subtilis cale
factionis. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ex foliis huius
arboris fit empl'z āpatibꝰ cal'is. ¶ Uulnera ⁊ ulce
ra. ¶ Folia ⁊ semē eiꝰ qn̄ miscēt̄ cū adipe anseris
⁊ merdasengi ⁊ cū farina turis cōferūt ulceribus
manifestis. ⁊ qū ꝑmiscet̄ cū cera ⁊ oleo myrtino ꝯ
fert ulceribꝰ teneroꝝ corpoꝝ ⁊ oībus ulceribꝰ re
cētibus cal'is. ⁊ cortex eius est cōueniēs ulceribus
pulnerizatus. ⁊ qn̄ admistrātur folia eiꝰ sup ulce-
ra recētia ꝓhibēt corruptionē eoꝝ. ¶ Mēbra ca-
pitis. ¶ Colluit̄ os ex ea ⁊ decoctiōe eius ⁊ ꝓpri
e cū aceto ad dolorē dētiū ⁊ qn̄z findit̄ lignū eius
⁊ coquit̄ ī aceto ad illud. ¶ Mēbra oculi. ¶ Fu
mus eius in alcofol cōfert oculo. ¶ Mēbra anhe
litus ⁊ pectoris. ¶ Semē eius qđ est casmecoras
adiuuat ad spuēdū ex pectore. ⁊ gūma q̇dem tenub
maximi est iuuamēti ad tussi antiquā ualde. ⁊ est
spēs picis. ¶ Mēbra nutri. ¶ Cōfert ad ea pōdꝰ
aur̄ cū aqua mellis ad epar lesū. ¶ Mēbra expul'
Si bibatur strīgit ⁊ retinet uētrem.

De Tereiabim. C. dcxcviij.

T Ereiābim quid est. ¶ Hic est ros q̇ pl'z
cadit in corasceni ⁊ ī locis qui sūt ultra flu
uiū ⁊ plurimū casus eius in regione nr̄a
ē super lapides. ¶ Electio. ¶ Melior est recēs
albū. ¶ Nā. ¶ Est equale ad cal'itatē pueniens.
¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est lenitiuū cōue
niēs ad abstergēđ. ¶ Mēbra anhelitꝰ ⁊ pectoris
Confert tussi ⁊ lenit pectus. ¶ Mēbra nutrimē-
ti. ¶ Sedat sitim. ¶ Mēbra expul'. ¶ Sol'one e
ducit cholerā facile. ⁊ eiꝰ solutio est cū ꝓprietate
que est in ipso ⁊ eius quidē potio est a. x. aur̄ usq;
ad. xx. aur̄.

De Tutia. C. dcxcviiij.

T Utia quid est. ¶ Origo tutie est fu-
mus qui eleuat̄ ubi purificat̄ es a lapidi-
bꝰ qui ei admiscēt̄ ⁊ a stanno quod ei ad
miscetur. ⁊ qn̄z sublimatur climia ⁊ illud qđ sub
limatur est tutia bona ⁊ quod residet inferius est
climia que nominat̄ succudus. tutia uero alia est al
ba ⁊ alia est citrina ⁊ alia ad rubedinē declinās. et
inda quidē est illud quod ī ablutione tutie agrega
tur sicut fex sub aqua qua ipsa abluitur ⁊ illud est
succudus differētia v̇o int̄ succudū ⁊ tutiā ē ꝙ tutia

sublimaẗ ⁊ illō nō sublimatur ſꝫ remanet īferius
in canalibꝰ p quod currit es ⁊ hoc ē ſicut climia e-
ris ⁊ qñ hoc ſublimaẗ ſublimaẗ ex eo tutia. ¶ E
lectio ¶ Melior eſt alba uolatilis. deīde citrina
deīde que hꝫ colorē ſiſticoꝝ alcarmeni. ⁊ illa que
ē minus uetuſta oībꝰ ē melior. ¶ Nā. ¶ Fria ē
in primo ſicca ī ſᵒ. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶
Eſt deſiccatiua ſine mordicatōe. ⁊ illa q̄ eſt ablu-
ta eſt melior deſiccatiū. ¶ Decoratio. ¶ Cōfert
lēdibus. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Illa que ē ablu
ta cōfert ulceribꝰ itaq̨ ulceribꝰ cācerosis ¶ Mē
bra oculi. ¶ Cōfert dolori oculi ⁊ ꝓhibet ſuper-
fluitates fraudulētas coactatas ī uenis oculi pene-
trare ī tunicas ꝓprie illa q̄ eſt abluta. ¶ Mēbra
expulſionis. ¶ Cōfert ulceribus ani ⁊ teſticuloꝝ
⁊ apoſtematibus eorum.

De Tincar. C. dcc.

Tincar. quid eſt. ¶ Aliud eſt minerale.
⁊ aliud eſt artificiale ⁊ diciẗ capiſtꝝ auri
Mēbra capitis. ¶ Confert dolori mo-
laris ⁊ corroſioni dētiū ſua ꝓprietate.

De Taſmarach. C. dcci.

Taſmarach. ¶ Nā. ¶ Calidū ē ⁊ ſiccuꝫ
Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt ſtipticū
fortiter.

De Tinſa. C. dccii.

Tinſa. ¶ Mēbra oculi. ¶ Stercus eiꝰ
cōfert albugini oculi ¶ Uenena. ¶ Fit
emplꝫ ex adipe eius ſup morſū ipſius ⁊ ſe
datur dolor eius ſtatim.

De Tembul. C. dcciii.

Tembul. ¶ Nā. ¶ Fridum ē ī primo ſic
cum ī ſᵒ. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates.
¶ Eſt ſtipticū exiccatiuū. ¶ Mē-
bra capitis. ¶ Cōfortat carnē que ē īt dētes ⁊ ma
ſticaẗ ipſū indi ad illud ſēper. ¶ Mēbra nutri-
mēti ¶ Cōfortat ſtoᵐ ⁊ ꝓp illō maſticaẗ ſēp īdi

De Teſiſie. C. dcciiii.

Teſiſie q̇d eſt ¶ Eſt gūma rute agreſtis
⁊ iā dictū fuit in the. ¶ Electio. Non
cōfert niſi que eſt recēs. et qū ſup ipā ꝑtraſit ānus
debilitaẗ. Et nō ē in ipſa iuuamētū ꝓp reſolutionē
humiditatū q̄ ſūt in ipā ſupfluaꝝ. ¶ Nā. ¶ Eſt
cal'a ualde aduſtiua fortis calefactōis ⁊ exiccatōis.
Et ī ipſa ē hūiditas ſupflua extranea cā cuius non
mordicat ſtati. ¶ Opatōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt
mūdificatiā ſolutiua maturatiua diſruptiua ⁊ ꝓp
humiditateꝫ ſuā ſupfluā nō adurit niſi poſt horaꝫ
⁊ ē ex eis q̄ attrahūt uehemēter ⁊ uiolēt ex ꝓfun-
do corporis. ſꝫ poſt ſpatiū ꝓp hūiditatē ſuā ſupflu
ā. ⁊ nō ē ei par ī alterādo cōplōnē ad calitateꝫ.
¶ Decoratio. ¶ Facit naſci pilos ⁊ cōfert alopi-
tie ualde ⁊ raro īueniẗ par ei in illo. ⁊ iā diximus
admiſtratōeꝫ eiꝰ in caplo ipſius. ⁊ cōfert occulta-
tioni ſāguinis. ſꝫ nō dimittiẗ ſup ipāꝫ preter ho-
rā. Et ſilr cōfert ueſtigiis ⁊ pano ⁊ albaras. ¶
Inſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Iūgūtur cū cōpſliōe ſup
mollificatōeꝫ neruoꝝ ⁊ ſup podagrā ⁊ ſup iūctu-
ras frigidas ⁊ cliſterizaẗ cū ea ad arteticā. ¶ Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert ſputo ſaniei ⁊
difficultati anhelitus. ⁊ cōfert dolori āboꝝ lateꝝ
⁊ ꝓprie dolori ipoꝝ antiquo linita ⁊ ut ēplꝫ ſīpoſi
ta ⁊ cū ea euacuādo ⁊ adiuuat ad expuēdas ſīfluita
tes linita ⁊ ſubtilitate repta ī admiſtrādo eā ī elec
tuariis. ¶ Mēbra expul. ¶ In radice eiꝰ ⁊ cor
ticibꝰ ipſius ⁊ lachryma eiꝰ ē ſolutio. ¶ Febres.
Sumaẗ de corticibus eiꝰ tres auẗ. ⁊ de ſuccis tres
anulusat ⁊ de lachryma eiꝰ auẗ. ӱ. ⁊ qū multiplica
ẗ eiꝰ uſꝰ nocet ¶ Permutatio. ¶ Loco eius po-
nūẗ due tertie pōderis eiꝰ de dragāto ⁊ tertia eius
de euforbio.

De Turbit. C. dccv.

Turbit. ¶ Electio ¶ Melius eſt albuꝫ
uiſibiliter ⁊ cōtritū hñs foramia que ſūt
ſicut cāne ſubtilis foramiā ⁊ planū ueloci
ter frāgibile ⁊ nō eſt groſſū ⁊ ipſū corrodiẗ ⁊ debi
litaẗ. ⁊ leue ualde ⁊ ꝑforatū ē debile ſꝫ eiꝰ recti-
ficatio ē ut fricet cortex eiꝰ cinericius donec rema
neat albus ⁊ cōiūgaẗ quod de eo cōtritū ē cū oleo
amigdalino. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Acq̇-
rit uſus eius ſiccitatē ⁊ exiccatōeꝫ ī corpoꝛ qm̄ ex
trahit hūitates ſubtiles ⁊ ꝓp hoc admiſtraẗ cū oleo
amigdalino. ¶ Inſtrumēta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert
egritudinibꝰ neruoꝝ. ¶ Mēbra expul. ¶ Solu
tiōe educit phl'a plimū. ⁊ ſoluit aliquid ex humori
bus aduſtis paꝝꝑ. ⁊ hoc qñ aſſumiẗ tritū decoctū
v̇o ecōtrario. Inquit Meſaugue. ſolōne educit
humores uiſcoſos groſſos. Et dixerūt q̇dā ſolōne
educit humorē crudū ex anchis. Et quod uerīꝰ ē.
ē q̨ ſolōne educit phl'a ſubtile ⁊ ſi cōforteẗ cū ziʒi
beꝛ ⁊ eo q̄ hꝫ acuitatē v̇tutis educit groſſū ⁊ cru-
dū humorē. Solū v̇o nō ſoluit groſſū niſi īueniat
ī ſtomacho fixū ⁊ ī īteſtis. Sitq; potio eiꝰ uſq; ad
ʒ. ӱ. ⁊ ī decoctionibꝰ uſq; ad iiii.

De Turſie. C. dccvi.

Turſie q̇d eſt. ¶ Eſt āmoiacū ⁊ iam dic-
tuꝫ eſt de eo ī caplo aliſ.

De Tubel. C. dccvii.

Tubel quid ē. ¶ Fortius tubel eſt tubel
ferri. deīde eris ⁊ eſt illud q̄ cadit ex ꝑ
cuſſione ſup ea. Et ōe quidē ē exiccatiuū
Et iā quidē dictū ē de eo.

De Thymo. C. dccviii.

Thymū. ¶ Nā. ¶ Semē eiꝰ eſt fortis
caliditatis. ¶ Mēbra expul. ¶ Prouo
cat ⁊ extrahit ēbryonē mortuū ⁊ ſolōne
educit ſāguinē ⁊ humorē colicū. Et potio eius ſit
medietas. ʒ. ⁊ extrahit uermes.

De Theil. C. dccix.

Theil quid eſt. ¶ Diciẗ q̨ eſt teideken.
Nā. ¶ Frigida eſt ⁊ ſicca ī primo. ⁊ ꝓ-
prie radix eiꝰ recēs. ¶ Opationes ⁊ ꝓ
prietates ¶ Uirtus eius eſt ſtiptica. Et in ipā eſt
mordicatio ⁊ ꝓhibꝫ eiꝰ ſuccus attractionem ma-
terieꝝ ad uiſcera. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōfert
uulneribus recētibꝰ qñ poniẗ ſup ea ⁊ ꝓprie radix
eius ⁊ ī ipā ē cōſolidatio. ¶ Mēbra capitis. ¶
Prohibꝫ catarros oēs. ¶ Mēbra oculi ¶ De ſu
co eiꝰ ⁊ ipā decocta ī uino ⁊ melle ī pōdere equa-
liẗ ſūptū poniẗ ī medicamīe quod ad oculū ē bonū
Et illiꝰ quidē medicamīs cōpoſitio ē hec. ¶ Su-
miẗ ſuccus ⁊ q̄tū ē medietas eius de myrta ⁊ ter-
tia eius de pipere ⁊ tertia ipſius de olibano ⁊ ꝑmi-
ſceẗ ⁊ eſt medicamē bonū. ⁊ oportet quidē ut re-
ponaẗ ī uaſe ereo. ¶ Mēbra nutri. ¶ Abſcindūt
ſemen ⁊ radix eiꝰ uomitū. Et ꝓhibēt attractionē

fieri ad stomachū ⁊ semē eiꝰ oīo est cōueniēs sto-
macho. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Semē eiꝰ de-
glutitū ē ꝓuocatiᵐ ⁊ disruptiᵐ lapidis pp illd qd
ī ipo ē de siccitate aut amaritudie. Et silr radix eiꝰ
⁊ dcoctio eiꝰ ꝯfert ulceribꝰ uesice.

De Thesisie. C. dccx.

Thesisie qd ē. ¶ Iā dcūz ē ī the. Et iā dixi
mus eam.

De testiculo uulpis. C. dccxi.

Testiculus uulpis qd ē. ¶ Est qdda bonuz
dulce ¶ Nā. ¶ Est cals ī pº hūidꝰ ī ipo ⁊ ī
ipo ē hūiditas supflua. ¶ Instrta iūctura
rꝫ. ¶ Cōfert spasmo ⁊ tetano q sūt ī posterioribꝰ
⁊ palysi. ¶ Mēbra expl. ¶ Facit appetitū coitꝰ ⁊
adiuuat ad ipz ⁊ ꝓprie cū uino. ⁊ stat loco stinci.

De Testiculo canis. C. dccxii.

Testicl'us canis qd ē. ¶ Est sicut testiculus
ulpis ⁊ ē duarꝫ spērꝫ. Una earꝫ ē minor ⁊ ē
hn̄s mollitiē ⁊ ē duorꝫ pariū quorꝫ unū pā
ē iferiꝰ ⁊ alid par ē sursū ⁊ unū eorꝫ ē molle ⁊ alte
rꝫ ē plenū. ⁊ ē spēs maior. ⁊ ī spē maior ē hūiditas
supflua. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata phla
tica. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Mūdificat ulcera ⁊
ꝓhibz formicā dilatari. ⁊ aperit fistulas ⁊ īcarnat
ulcera frauduléta corrosiua. ¶ Mēbra capitis. ¶
Cōfert alcola. ¶ Mēbra expl. ¶ Qn̄ uir maio
rē aborꝫ sūit fit masculꝰ fortior. Et si mulier sūat
debiliorē fit magis feia. ⁊ dr ꝙ ille q ē hūidꝰ facit
augmtū ī coitu ⁊ siccꝰ abscīdit ipz. ⁊ unꝰqsqꝫ abo
rū destruit alteriꝰ opatōez ⁊ iā dictū ē totū illd in
maiore ⁊ minore.

De Testiculo. C. dccxiii.

Testiculus qd ē. ¶ Est de gn̄e carnis moll
¶ Electio. ¶ Melior testiculꝰ ē illiꝰ cu
iꝰ bonus ē testiculꝰ. ⁊ q ē adolescētiū. Et
testiculus q ē magnorꝫ hircorꝫ ⁊ q̄ eis silat de ari
etibꝰ ⁊ tauris nō digerit. ⁊ n̄ ē sicut testiculꝰ gallo
rꝫ p̄cipue ipiguatorꝫ. nā ipe ē bonꝰ ualde. ¶ Opa
tiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Nō hꝫ bonitatē nutrimēti
mamillarꝫ nisi testiculꝰ gallorꝫ ipiguatorꝫ. Ipe nā
qꝫ ē boni nutrimti pliz. ⁊ oēs spēs testicli qn̄ di-
gerūt ꝓpe q sūt difficil digestiōis pliz. ¶ Mēbra
nutrimti. ¶ Pli iporꝫ sūt difficil digōis pli nutri-
mti ⁊ ꝓprie q sūt de aialibꝰ magnis grosse carnis.

De Testa. C. dccxiiii.

Testa. ¶ Opatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶
Est exiccatiā abstersiua ⁊ ꝓprie testa oli
bai. ⁊ subtilior qdē testa ē testa cācri ma
rini. ⁊ tegla qdē ē ī uirtute folii. ¶ Decoratio.
Testa cācri marini ē exicatiā ⁊ abstergit panū ⁊ lē
tigies. ¶ Apata ⁊ bothor ¶ Fit ex testa ceratū
sup scrofulas. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Emplz fac
tū ex testa ē fortis cōsolidatiōis. ⁊ cōfert ulceribꝰ
⁊ ipa abstergit scabiē ⁊ ꝓprie testa cācri marini ¶
¶ Instrumēta iūcturarꝫ. ¶ Testa olibani. ¶ Tin
git sup podagrā. ¶ Mēbra ocli. ¶ Cōfert cū sa
le metallino ūgle.

De Thalio. C. dccxv.

Thalium quid ē. dictū ē de eo ī caplo de
structiōe.

De littera. U.

De Usnee. C. dccxvi.

Usnee. qd ē. ¶ Corticea tenues subtiles
circūuoluti sup arborē ferētē glādes ⁊ pi
nū ⁊ nucē. ⁊ hꝫ odorē bonū. ¶ Electio q̄
ex ea bona ē ē alba. ⁊ nigra mala ē. ¶ Nā. ¶ In
ipa ē frigiditas pauca ⁊ ad debilitatem declinans ⁊
stipticitas equal. ⁊ existimauerūt qdā ꝙ ē calida ī
primo ⁊ sicca ī 2º. Inqt Alcazi. Est fria uehemētis
siccitatis. ¶ Opa. ⁊ ꝓp. ¶ Insūt ei uirtꝰ stipti-
ca ⁊ resolo siml. ⁊ leificatio. ⁊ p̄cipue q̄ ē de pino
⁊ eiꝰ stipticitas ē equal. ⁊ aromaticū eiꝰ apit oppi
latōes ⁊ strigit cānes mollificatas. Apata ⁊ bothor
¶ Linit sr apata calia ⁊ sedat ea ⁊ resoluit duriti-
es ⁊ sedat apata cānosa fluxa. ¶ Instrta iūcturarꝫ.
¶ Cadit ī ūctionibꝰ laxitudis ⁊ rsoluit duritiez
iūcturarꝫ. ⁊ silr eiꝰ decoctio. ¶ Mēb. capi. ¶
Qn̄ ifūdit ī uino facit dormire potātē ipz. ¶ Mē
bra ocli. ¶ abstergit uisū. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pcc.
Cōfert tremori cordis. ¶ Mēb. nutri. ¶ Reti-
net uoitū ⁊ cōfortat stomachū ⁊ remouet iflatōez
eiꝰ p̄cipue eiꝰ ifusio ī uio stiptico. ⁊ cōfert dolori
epatis debil ¶ Mēb. expul. ¶ Apit oppilatiōez
matricis. Et qn̄ sedet ī aq̄ eiꝰ cōfert dolori matri
cis ⁊ ꝓuocat mēstrua. ¶ Permutatio. ¶ Pōdus
ipius de cordumeni.

De Uchuen. C. dccxvii.

Uchuen qd ē. ¶ Ex ea alia ē alba ⁊ alia ē
citrina. sꝫ alba ē fortior. Et ē uirge miu
te sup quas sūt flores alba hn̄tes folia si
miles floribꝰ maro acuti odoris ⁊ saporis. ¶ Nā
Est calia ī 3º ⁊ sicca ī 2º. ¶ Opa. ⁊ ꝓp. ¶ Est di
gestiā ⁊ apitiua oppilatōuz. ⁊ ī ea q̄ ē rubea ē stip
ticitas ⁊ ꝓhibitio ipērꝫ solutionis cū eo qd ī ipa ē
de resolutiōe sꝫ eiꝰ stipticitas ē pp ipiꝰ exiccatōez
⁊ ē ꝓuocatiā sudoris. ⁊ silr eiꝰ oleū iūctū ⁊ apit o
rificia uenarꝫ resolutiuū subtiliatiuū. ¶ Electio.
Recēs uiridis. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resolit a-
pata calia ī stoº ⁊ sāguinē cōgelatū ī ipo ⁊ cōfert a
patibꝰ fris. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōfert fistu
lis ⁊ excoriat cortices ⁊ ulcera ⁊ cōfert ulneribus
neruorꝫ. ¶ Instrta iūturarꝫ. ¶ Cōfert torsioni
neruorꝫ qn̄ ī decoctōe ipiꝰ ifūdit spōgia ⁊ pōit sup
eos. ¶ Mēb. capi. ¶ Facit subet ⁊ qn̄ odoratur
hūidū eiꝰ facit dormir ⁊ eiꝰ olꝫ cōfert doloribus
auris. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pectoris. ¶ Cōfert asma
ti qn̄ bibit sicca sicut bibit epthymū. ¶ Mēb. nu
Mala ē ori stomachi uerꝫ tn̄ rsoluit ⁊ exiccat qd ad
ipz attrahit. ⁊ resoluit sāguinē cōgelatū ī eo. ¶
Mēb. expl. ¶ ꝓuocat fortit ⁊ resoluit sāguinē ꝯ
gelatū ī uesica cū aq̄ mell ⁊ frāgit lapidē. ⁊ qn̄ bi-
bit cū flore suo ⁊ cū eo qd ē sup ipz ī uino ꝓuocat
mēstrua. ⁊ silr suppositoriū oli eiꝰ. ipz. n. fortit
ꝓuocat ⁊ suppositoriū oli eiꝰ ēt resolit duritiē ma
tricis ⁊ apit oppilatōez matricis. ⁊ ipa qdē bibitur
sicca ī oxymelle sicut epithymum ⁊ soluit meliam
⁊ phla ⁊ cōfert apatibꝰ ani calidis. ⁊ apit hemor-
roidas ipa ⁊ eiꝰ oleū. ⁊ cōfert ramici ex aq̄ postꝙ
scīdit. ⁊ cōfert colice ⁊ doli uesice ⁊ duritiei spleis

De Usnē. C. dccxviii.

Usnē qd ē. Est pluriū spērꝫ subtilior earꝫ
ē alba ⁊ noiatur stercus passerꝫ ⁊ calidior
earꝫ ē uiridis. ¶ Opa ⁊ ꝓp. Est abster
siua mūdificatiā apitiā. ¶ Mēb. expul. ¶ Pō-
dus. 3. 5. ipiꝰ resoluit difficultatē urie. Et pondus

ʒ. v. deijcit ptū uiuū ⁊ mortuū ⁊. ʒ. ſ. pſice uſqꝫ ad. ʒ. i. ꝓuocat mēſtrua. ⁊ pōdꝰ. ʒ. iii. ſoluēdo e-ducit equoſitatē hydropiſis. ¶ Uenena. ¶ Pōdꝰ ʒ. x. eiꝰ ē uenenū piciosū ⁊ ex ſuffūigatiōe eiꝰ q̄ ex ipa ē uiridis effugiūt uenenosa pua.

De Urtica. C. dccxix.

URtica qd ē. ¶ Color ſemis eiꝰ ē ſil'is colori porri ſꝫ tñ ē minꝰ ⁊ ſubtiliꝰ ⁊ nō ē in eiꝰ lōgitudie ⁊ mordicat qꝺ ei obuiat i-ta ꝙ ēt ītestia. Nā Urtica ⁊ ſem̄ eiꝰ ſt̄ cal'ia ipn cipio 'ttii. ⁊ ſicca i ꝑo. ſꝫ ſem̄ ē mioris ſiccitatis ꝙ̄ ipa. ¶ Opa. ⁊ ꝓp. ¶ Eſt attractiā ulceratiā reſo lutiā ⁊ i ṽtute aduſtiā. ⁊ ſūt qdā̄ q dicūt calefactio nē eiꝰ nō ēē fortē. ſꝫ i ipa qdē ē ṽtus apitiā. ⁊ ī ipa ē abſterſio fortis. ⁊ i ipa nō ē mordicatio ulceꝝ. ⁊ qñ cū carne coq̄t caro ſoluit ī t urticā ⁊ opatōez eiꝰ ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Emplꝫ eiꝰ cū rhaphano diſ rūpit dubellet ⁊ cōfert eis ⁊ cōfert duritiebꝰ ⁊ cō fert ſemē eiꝰ cācro i ēpl'o. ⁊ ſil'r eiꝰ cinis. ¶ Uul-nera ⁊ ulcera. ¶ Eiꝰ cinis cū ſale cōfert ulceribꝰ q̄ accñt a morſura canū ⁊ ulceribꝰ malignis ⁊ cācͦ. ¶ Inſtr'a iūcturaꝝ. ¶ Emplꝫ ex ea cū ſale cōfert torſioni neruoꝝ. ¶ Mēb. capis. ¶ Eiꝰ folia cō trita abſcidūt fluxū ſāguis ex naribꝰ ⁊ ſemē eiꝰ cō fert ſtrictur̄ nariū ⁊ apit oppilatōes colatorii forti ter ⁊ ex ſemie eiꝰ ſcīūꝫ ēplꝫ facit eradicatōez dētiū facilē. ⁊ ēplꝫ ex ea cōfert apatibꝰ q̄ ſūt poſt aurē ⁊ ē abſterſiuū. ¶ Mēbra anhe. ⁊ pec. ¶ Qñ bibi t̄ cū aq̄ ordei mūdificat pectꝰ ⁊ cū decoqnūt folia e ius i aq̄ ordei educit hūores groſſos q ſūt i pector̄ ſꝫ eiꝰ ſemē ē fortiꝰ ⁊ ipꝫ remouet aſma ⁊ ipaꝫ di latatōez ⁊ frida pl'eſiꝫ. ¶ Mēb. expl'. ¶ Excitat coitū ꝓprie ſemē eiꝰ cū uino ⁊ apit orificiū matri cis q̄r matrix recipit ſpma. Et ſil'r ſi comedat̄ cū ce pis ⁊ ouis ⁊ qñ ſuppōit̄ cū myrrha ꝓuocat mēſtru a ⁊ aperit mr̄icē ⁊ ſil'r ſi bibat̄ eiꝰ decoctio cū myr rha ⁊ folia eiꝰ recētia reducūt matricē exeūtē lo-co ēpl'i poſita ⁊ ſoluēdo educit phl'a ⁊ hūorē crudū ſua abſterſiōe nō cū ṽtute ſolutiā q̄ ſit ī ipa ⁊ oleū eiꝰ plus ſoluit phl'a ꝙ̄ oleū cartami ⁊ decoctio foli oꝝ cū oſtracis lenit uētrē ⁊ ſi uis ut ipa faciliꝰ ſol uat accipe medulla ſeis eiꝰ ⁊ cōter̄ ipaꝫ cū ſauich ⁊ ꝓijce ea ī uino ⁊ bibe ea ⁊ oportet ut poſt eius auſtum bibatur aliquid de oleo roſaceo ne a-durat̄ guttur bibētis. Et qñꝫ fiūt ex ipa collyria cū melle ⁊ ſupponuntur ⁊ ſoluūt.

De Uiola. C. dccxx.

UIola qd ē. ¶ Nota ē eiꝰ eēñtia. ⁊ opatio radicis eiꝰ ē uicia opatōi ipiꝰ. ¶ Nā. frīa ē ⁊ hūida i pͦ ⁊ dñt qdā ꝙ ē cal'a i primo. ſꝫ ī frītate folioꝝ eiꝰ nō ē dubitatio. ¶ O patōes ⁊ ꝓp. ¶ Dicit̄ ꝙ ipa generat ſāguinē eq̄-lē. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Sedat apata cal'a moꝛ̄ ē plaſtri ſuppoſita cū ſauich ꝺ ordeo ⁊ ſil'r eiꝰ folia. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Uiola epithimata bona ē ſcabiei. ¶ Mēb. capi. ¶ Sedat ſoda ſāguinea o dorata ⁊ illita. ¶ Mēb. oculi. ¶ Cōfert ophthal mie cal'e. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pec. ¶ Cōfert tuſſi cal'e ⁊ leit pectꝰ ⁊ ꝓpe q̄ ex ea cōtrita ē cū zuccaro ⁊ ipiꝰ ſirupꝰ cōfert pl'eſi ⁊ plmōi ⁊ ē melior ꝙ̄ iu leb i hoc cͦ. ¶ Mēb. nu. ¶ Ualet iflatōi ſtoma chi. ¶ Mēb. expl'. ¶ Sirupus eiꝰ cōfert dolo-ri renū ⁊ ꝓuocat urinā. Et q̄ ex ea ſicca ē ſoluēdo educit chol'aꝫ. Et ipiꝰ ēt ſirupꝰ lenit nāꝫ cū facilita te ⁊ confert eminentie ani.

De Urina. C. dccxxi

URina qd ē. ¶ Nota ē. ¶ Electio. Ex uris iuuatis magis ē urina cameli a-rabici q ē anegib. Et urina hoīs ē debili-or urinis tñ ea ſūt debiliores urine porcoꝝ dome ſticoꝝ caſtratoꝝ ⁊ eis fortiores ſūt āti ⁊ uria qꝺ̄ caſtrati oīs gñis ē debilior ⁊ ex uris magis abſter ſiā ē uria hoīs. ¶ Nā ē calida ⁊ ſicca. ¶ Opati. ⁊ ꝓpe. ¶ Oēs abſtergūt ⁊ uria qdē hoīs pnit̄ cuꝫ ciner̄ uitis ſup locū fluxus ſāguis ⁊ ſiſtit̄. Uria ṽo cameli cōfert furfuribꝰ ablutiōe fcā ex ea. ⁊ ſil'r uria tauri. ¶ Decoratio. ¶ Abſtergit morpheā ¶ Uulnera ⁊ ul. ¶ Urina aſini cōfert ulceribꝰ ā bulatis ⁊ hūidis. ⁊ uria hoīs ēt ꝓprie ātiqua ⁊ cō fert excoriatiōi ⁊ prurituī ⁊ albaras ⁊ p̄cipue cū ni tro ⁊ aq̄ acetoſe. ⁊ fex urie pōit̄ ſup heriſipilā et ꝯ fert ⁊ cōfert līta ſcabiei ⁊ ſahafath ⁊ ulceribꝰ ṽioꝛ̄ ⁊ ulceibꝰ peꝺ q̄ migit̄ ⁊ dittit̄ dōec ſanet̄. ¶ Inſtr'a ta iūcturaꝝ. ¶ Cōfert doloribꝰ neruoſis ⁊ p̄cipu e uria capraꝝ domeſticaꝝ ⁊ mōtanaꝝ ⁊ ꝓprie ſpaſ mo ⁊ extēſiōi ⁊ ſil'r fit caputpurgiū extēſiōi. ¶ Mēb. capi. ¶ In uria tauri qū diſſoluit̄ myr-rha ⁊ diſtillat̄ i aurē ſubtilit̄ ſedat dolorē eiꝰ. Et ſil'r urina capraꝝ ſola ⁊ cū myrrha. Et uria hoīs ā tiq̄ ꝓhibet fluxū putredīs ab aure. Et urina came li cōfert fetori nariū ⁊ aperit oppilationes colatori i cū uehemēti uirtute. ¶ Mēb. oculi. ¶ Coagu let̄ in uaſe ereo ⁊ cōfert albugini ⁊ ſcabiei ⁊ ꝓpe urina pueroꝝ ⁊ ſil'r cocta cū porris. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris. ¶ Urina īfātiū lactentiū con fert dilatatōi ābelitꝰ. ¶ Mēb. nu. ¶ Quidā hō ſpleneticus ſōniauit ꝙ p̄cipiebat̄ ei in ſōno ut uri nā ſuā biberet omni die ter ⁊ ſanaret̄. q expt̄us ē illud ⁊ īuenit mirabile. Et urina qdē hoīs ⁊ urina cameli cōferūt hydropiſi ⁊ ea linit̄ ſplē p̄cipue cuꝫ lacte cameli. et uria capraꝝ ualꝫ hypoſarche eaꝝ p̄ cipue q̄ ſūt mōtane ⁊ p̄cipue cū ſpica boni odoris ⁊ ſil'r urina ātiqua porcoꝝ i huiuſmodi ē bona cū ui no forti. ¶ Mēb. expul'. ¶ Urina porci frāgit lapidē ī renibꝰ ⁊ ueſica ⁊ ꝓuocādo educit ex ābo-bus. ⁊ urina aſini cōfert dolori renum. Et urina hoīs decocta cū porris cōfert doloribꝰ matricū qñ ſedēt in ea mulieres unaq̄qꝫ q̄nqꝫ dieꝝ ſemel. ¶ Uenena. ¶ Urina hoīs cōfert morſui uipere bibita ⁊ effūditur ſup eū ⁊ ꝓprie uipere petroſe ⁊ cū nitro ſup morſū caīs rabioſi ⁊ ī oī morſui ⁊ pū cture ualet. Et q̄ ex ea antiqua ē cōfert uenenis oī bus ⁊ lepori marino.

De Uiſco. C. dccxxii.

UIſcus qd eſt. ¶ Eſt notus. ⁊ eiꝰ qdem fructꝰ eſt ſil'is ciceri nigro nō ſīcere rotū ditatis uirgulatus frāgibil' ex quo manꝰ īuiſcantur. eius aūt minera ē arbor ferēs glādes ⁊ malꝰ ⁊ purus i quo ſūt uirtus aerea ⁊ aquea mul tiplicate ualde. ¶ Electio q ex eo bonus ē eſt re-cens planus coloris puri īterius uiridis exteriꝰ te rit̄ ⁊ lauat̄ deīde coq̄tur. ¶ Nā. ¶ Nō calefacit niſi poſt morā lōgaꝫ ſicut gūma ruthe agreſtis ⁊ ē debilior ea in hoc ⁊ in ipſo qdē eſt humiditas ſup fluens nō digeſta et eſt calidus et ſiccus in ʒͦ. ¶ Opationes et ꝓp. ¶ Eſt reſolutiuus. reſoluit eiꝫ

humiditates grossas ex ꝓfūdo pretꝰ fortitudinē v-
tutis attractiue et lenit et dixerūt quidā. nō inest
ei opō in hūiditatibus tenuibꝰ. ¶ Decoratio.
¶ Eradicat ungues malos qū sup eos ponitꝰ cū ar
senico. ¶ Apata et bothor. ¶ Resoluit aposte-
mata frīa ⁊ ꝓprie cōfortatus cū calce ⁊ cōfert sy
rie ⁊ filiabus noctis. ¶ Uulnera et ulcera. ¶ Le
nit ulcera antiqua et ulcera mala. ¶ Instrā iūctu
raꝝ. ¶ Lenit iūcturas cū tanta cera ꝙtus ipse est
et suo equali pōdere de resina pini. ¶ Mēb. ca.
¶ Cōfert apostematibꝰ frīs post aures mistus cū
gūma pini et cera ¶ Mēb. nu. ¶ Extēuat sple
nē qū ponitꝰ sup ipsū cū aliquibus rebus ipsū cōfor
tantibus sicut est calx.

De Uerme. C. dccxxiii.

Uermis quid est. ¶ Est uermis grane et
ē uermis tictoꝝ cuiꝰ uirtus est sicut vtus
ceruse. uerūtn̄ ē subtilior ⁊ magis uadēs i
ꝓfundū. quidā autē dixerūt ꝙ colligitur hic uer
miculus ex rebus plībus. ita ꝙ colligitur ex arbo
ribus glādes ferētibus. ¶ Nā. ¶ Uermiculus ḡ
ne recēs īfrigidatiuus est. ⁊ i ipō est siccitas ꝙtita
tē hn̄s ¶ Opa. ⁊ ꝓpe. ¶ Uermiculus grane q̄
est uermis tictoꝝ ē purpureus ⁊ exiccat sine mor-
dicatōe. Et Galꝰ. quidē dicit ꝙ i ipso ē stipticitas
tēpata. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Uermiculus grāe
cōfert uulneribus neruoꝝ tritus cū uino aut aceto
cū melle. dicitꝰ aūt ꝙ uermis pluriū pedū qui mo
ratꝰ sub lagenis sꝫ ꝙ dicitꝰ qū bibitur ex eo auſꝰ re-
mouet spasmū ⁊ alcuzez nocētes. ¶ Mēb. capitis
¶ Uermis pluriū pedū qui est sub āphoris qū te
ritꝰ cū cortice granati ⁊ cū oleo. ro. ⁊ distillatꝰ i au
rē sedat dolorē. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pe. ¶ Uermis
rubeus qui est sub urceis aq̄ q̇ habet pedes pluri-
mos ⁊ qū tāgitur rotundatur qn̄ cū eo tāgitur pa
latum cū melle ualet p̄focatiōibus. ⁊ silrꝰ qū come
ditur cōfert asmati ⁊ dilatationi anhelitus sꝫ ꝙ
dicitꝰ. ¶ Mēb. nu. ¶ Predictꝰ habēs plures pe
des cōfert ictericie bibitus cū uino. ¶ Mēbra
explꝰ. ¶ Uermis pluriū pedū q̇ est sub cisternis ⁊
urceis bibitus cū uino ē bonus difficultati urīne.
¶ Uenena. ¶ Uermis oleꝝ cōtritus linitꝰ sup pū
cturā uermiū uenenosoꝝ ⁊ confert ei.

De Uzifur. C. dccxxiiij.

Uzifur q̇d est. ¶ Dixerūt quidā ꝙ eius v̇
tus est uirtus ceruse. ⁊ dixerūt alii uirtꝰ
eius est uirtus alscedenegi. ¶ Nā. ¶ Ue
rius est ut sit calꝫ ⁊ siccū ⁊ ut quasi sint abo i fie fi
qꝺ aūt dicitꝰ pretꝰ hᵒ ē dictū p ignoratiaꝫ. ¶ Opa.
⁊ ꝓp̄. ¶ Apud quosdā eius stipticitas est fortior
ꝙ ipsius acuitas ⁊ apud alios eiꝰ acuitas est fortior
stipticitate ipsius ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōso
lidat uulnera ⁊ generat carnē i ulceribus ⁊ ꝓhibet
adustionē ignis ⁊ ostracositatē. ¶ Mēb. cap.
¶ Prohibet corrosionē dentiuꝫ.

De Uitro. C. dccxxv.

Uitrū quid ē. ¶ Uitruꝫ inter lapides est
sicut stultus inter hoīes declinat eniꝫ ad
omnē tincturā ⁊ tingitur ea ⁊ frāgitur ⁊
absciditur cū eo. ¶ Nā. ¶ Calꝫ ē i ꝑmo siccū in
fo. ¶ Decoratio ¶ abstergit dētes ⁊ facit oriri pi
los qn̄ cū oleo sābciano iungitur. ¶ Opa. ⁊ ꝓp.
¶ In ipso est stipticitas ⁊ subtilitas. ¶ Mēbra.
capitis. ¶ Mūdat furfures qn̄ cū eo fit ablutio ⁊
abstergit dētes. ¶ Mēb. oculi. ¶ Abstergit o-
culuꝫ ⁊ delet eius albuginē ⁊ adustū est fortius.
¶ Mēb. explꝰ. ¶ Quod ex eo tritū est ⁊ adustū
cōfert ualde lapidi uesice ⁊ renū qū bibitꝰ cū uīo.

De Uua passa. C. dccxxvi.

Uua passa dicetur in caplō de uua.

De Uentre. C. dccxxvij.

Uenter. ¶ Opa. ⁊ ꝓp̄. ¶ Parui est nu-
trimēti mali chimi ⁊ siliter quod silatur
ei ex uisceribus ꝙuis eius bona fiat di-
gestio. uerūtn̄ pluris est nutrimēti ꝙ pulmo. Uen
tres autē auiū qn̄ digerūtur sūt melioris nutrimē-
ti ⁊ plurimi ⁊ precipue gallinaꝝ ⁊ anseꝝ. ¶ Mē
bra nutrimēti. ¶ Est tarde digestionis.

De Uite. C. dccxxviij.

Uitis quid est. ¶ Inquit Diascorides. ui
tis siluestris ⁊ montana hꝫ ramos lōgos
similes illis quos facit uitis. Et eaꝝ folia
sūt sicut folia uue lupine domestice sꝫ sunt latiora
Et flos eius pilosus est. ⁊ fructus eius est sicut u-
ua qui fit rubeus apud maturationē ⁊ granum eiꝰ
est rotundum ⁊ comeduntur folia eiꝰ statim qū na
scūtur. ¶ Opa. ⁊ ꝓp. ¶ Cinis ramoꝝ eius po-
nitur i medicinis cauterizantibꝰ ⁊ oleum uitis est
sicut oleū rosaceū. uerūtn̄ nō est in eo illius subtili
tas. ⁊ oleum q̇dem musti est sedatiuū ⁊ calefactᵐ
⁊ flos siluestris est uehementis stipticitatis.
¶ Decoratio. ¶ Lachryma eius ualet super ueru
cas formicales. ⁊ uitis q̇dē silṗestris abstergit pan
num ⁊ lentigines sꝫ domestica ē debilis. ⁊ lachry-
ma siluestris forsam eradicat pilos cū oleo ⁊ prop
e que assumitur ex ramis eius recentibus qū inflā
matur ⁊ oleum eius est fortiꝰ oībus oleis. ¶ Uul
nera ⁊ ulcera. ¶ Lachryma uitis ē bona scabiei ⁊
impetigini. ⁊ fructus uitis siluestris ꝓhibet āpari
uulnera. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. ¶ Cinis uina
tie eiꝰ qꝺ remāet cū aceto cōfert torsiōi neruoꝝ. ⁊
cinis ramoꝝ eius cum oleo ponitꝰ super cōtusionē
lacertoꝝ ⁊ mollificationē iūcturaꝝ ⁊ qn̄ꝫ bibitur
cinis eius ꝑꝑ casum ⁊ oleum musti ē bonuꝫ dolo-
ribus lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ ⁊ laxitudini ¶ Mēb.
capitis. ¶ Folia eius ponūtur in ēplastro ad soda
calidaꝫ. ⁊ radix uitis nigre ⁊ albe ⁊ siluestris est
ex sūma medicinaꝝ abstergentium sordes auris ⁊
est ex medicinis cōferentibus surditati. ⁊ cortex
eius que siluestris est cū melle sanat gigiuam san-
guineam. ¶ Mēb. oculi. ¶ Folia uitis cū sauich
ordei more ēplastri supposita oculo ꝓhibent flu-
xus ad ipꝫ. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pec. ¶ Succus foli
oꝝ domestice cōfert sputo sāguinis. ⁊ similitꝰ fru-
ctus siluestris bibitus. ¶ Mēb. nu. ¶ Emplꝫ fa
ctū ex foliis ⁊ filis eius cū sauich ordei ualet super
āpata stomachi ⁊ inflationem eius ⁊ succus folioꝝ
eius cofert dolori stomachi ex caliditate ⁊ qn̄ bibi
tur radix eius cū aqua siluestris aut uino cōfert hy
dropisi. ⁊ solꝰone educit aquā ⁊ fructus uitis silue
stris est bonus stomacho ⁊ nausee ⁊ cōturbationi
⁊ acetositati cibi ¶ Mēb. explꝰ. ¶ Succus folio
rum eius est cōueniēs dysenterie ⁊ dolori ani ex ca
liditate ⁊ eius lachryma q̄ est sicut gūma bibitur
cū uino ⁊ frangit lapideꝫ ⁊ cinis eius quod rema-
net post exꝑssionē cū aceto ponitꝰ sꝰ hemorroidas

⁊ mora. Et fructus eius bonus est ano ꝓuocāt. n.
⁊ stringit. ¶ Venena. ¶ Cinis eius qđ remanet
est tyriaca morsui uipere.

De Volubili. C. dccxxix.

Volubilis. ¶ Nā. ¶ Est equalis ad cali
ditatē quēdā declinās ⁊ siccitatē plurimā
⁊ est lenificatiua ⁊ apud alcāzi est frīa.
¶ Opa. ⁊ ꝓpetates. ¶ Est resolutiua apertiua.
Et nota que nominatur cinis papauerum con
stat ex terreitate cōstrictiā ⁊ aqueitate lenitiua et
acredine ignea sȝ exiccatio destruit aqueitatez ei⁹
⁊ ī ipsa est mundificatio. ¶ Decoratio. ¶ Lac
uolubilis magne abradit pilos ⁊ interficit pedicu
los. ¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Folia funis paupe
ruz recētia cōuenientia sūt ulcerib⁹ magnis. Et ꝯ
solidant ea decocta ī uino ⁊ ex eis emplꝫ factū sup
positū adustioni ignis ⁊ ꝓprie cū cerato ⁊ ad hoc ñ
est ei par. ¶ Mēb. capitis. ¶ Distillatur succ⁹
eius in aurez dolorosā cū cotto ꝓprie cū oleo rosa
ceo ⁊ ꝓprie qñ est aq̄a calidūz ⁊ cōfert soda antiq̄.
Et succus eius cōfert materiei attracte ad aurē si ē
antiqua ⁊ ulceribus āntiquis ī ea. ¶ Mēb. anhe.
⁊ pec. ¶ Est bona pectori ⁊ pulmoni ⁊ mūdificat
asma. ¶ Mēb. nu. ¶ Aperit oppilationes epatis
⁊ folia eius cū aceto sūt bōa spleni. ¶ Mēb. expl.
¶ Aqua eius soluēdo educit cholāz adustā ⁊ qñ nō
decoquitur ē fortior. Et est quedā spēs uolubil.
mala solōne educēs sāguinē.

De Virga pastoris. C. dccxxx.

Virga pastoris q̇d est. ¶ Est albatbat ⁊ ē
masculus et femina sed masculus est for-
tior. ¶ Opati. ⁊ ꝓpri. ¶ In ipsa ē stip
ticitas sed pars aquea in ipsa est plurima ⁊ pp mul
titudinē repulsionis materieꝝ effusaꝝ existimāt ꝙ
est exiccatiua ⁊ similiter ꝓhibet fluxuz. ¶ Apata
⁊ bothor. ¶ Fit ex ea ēplꝫ phlōi ⁊ herisipile ⁊ for
mice et est ualde cōferens aq̄atibus ulceratis. ¶
¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Cōsolidat uulnera recen
tia. ¶ Mēb. capi. ¶ Succus eius interficit uer
mes auris ⁊ exiccat uulnera eius. ¶ Mēb. anhe.
⁊ pectoris. ¶ Aqua eius cōfert sputo sāguinis.
¶ Mēb. nu. ¶ Fit ex ea ēplꝫ ad inflationem sto-
machi infrigidata. ¶ Mēb. expul. ¶ Prohibet
fluxum sāguinis ex matrice et sanat ulcera intesti-
noꝝ. Et Di. quidē existimauit ꝙ ipsa ꝓuocat uri
naz ⁊ sanat illum qui retinet eā ⁊ nō pōt mingeꝛ.

De Uua. C. dccxxxi.

Uua. ¶ Electio. ¶ Alba laudabilior est
q̄ nigra qū equantur in reliquis ꝓprieta
tibus spissitudinis ⁊ subtilitatis ⁊ dulcedi
nis ⁊ reliquoꝝ ⁊ dimissa post collectionez duobus
diebus aut tribus melior ē collecta in eadem hora
¶ Nā. ¶ Cortex uue frigidus ē ⁊ siccus. ¶ Op
ati. ⁊ ꝓprie. ¶ Collecta in eadē hora est inflatiua
⁊ suspensa donec detumescat cortex est boni nu-
trimenti ⁊ est confortans corpus. ⁊ eius nutrimen
tuz est simile nutrimēto ficuuz in paucitate malitie
⁊ est plurimi nutrimenti q̄uis sit min⁹ nutrimēto
ficuū. Et matura minoris est nocumēti q̄ nō ma-
tura. ⁊ qñ non digerit uua eius nutrimentū ē cru
duz. ⁊ nutrimētū quidē uue cū sua dispositiōe pl⁹
est nutrimento succi eius. sed succus eius est uelo
cioris penetrationis ⁊ descensionis. ⁊ uuā stipticaz
spatꝛ ꝙ ī soluāt appensio. Acetosa uero nō est ita.
¶ Mēb. ¶ nu. ¶ Uua passa est amica epi ⁊ sto-
macho. ¶ Mēb. expl. ¶ Uua ⁊ uua passa cū su
is interioribus bone sunt dolorib⁹ intestinoꝝ. ⁊
uua passa confert renibus ⁊ uesice ⁊ uua quidē in e
adē hora collecta mouet uentrem ⁊ inflat. ⁊ oīs u
ua nocet uesice.

De Venis tinctorum. C. dccxxxij.

Vene tinctoꝝ. ¶ Nā. ¶ sūt calide ⁊ sicce
declinātes ad fm. ¶ Opa. ⁊ pp. ¶ In
ipsis est abstersio fortis. ¶ Mēb. cap.
¶ Confert eaꝝ masticatio dolori dētiuz. ¶ Mē
bra oculi. ¶ Succus eaꝝ est bonus in acuendo ui
sum ⁊ abstergendo qđ est corā pupilla de aqua ⁊
albugine. ¶ Mēb. nu. ¶ Cōfert icteritie facte
ex oppilationib⁹ ⁊ ꝓprie cū aniso ⁊ uino albo.

De Ventribus. C. dccxxxiij.

Ventres. ¶ Opa. ⁊ pp. ¶ Ventres a-
uiū pluris sūt nutrimēti ⁊ illi qui sūt gal
linaꝝ nō digerūtur uelociter. ¶ Mēb.
nutri. ¶ Existimauerūt ꝙ tunica interior uētriū
exiccata cōfert ori stomachi ⁊ dolori eius. Filius
mesaugue ⁊ proprie uētris galli.

De Vulpibus. C. dccxxxiiij.

Vulpes. ¶ Opa. ⁊ pp. ¶ In ipsa ē reso
lutio. ⁊ eius pellis ē calidior pelliū ⁊ ei⁹
quidē pelle iuuantur humectati pp ipsi⁹
resolutionē. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶ Qñ uul-
pes coquntur in aqua ⁊ ēbrocantur iūcture dolo-
rose ex ea confert uehemēter. ⁊ similiter oleum
qñ uiua decoquitur ī ipso īmo hoc est ualde for
tius. ⁊ oportet quidē ut prolōgetur eius sessio in
ipso: ⁊ melius est ut sit post euacuationē ⁊ purga-
tionem ut nō attrahat cū fortitudine sue acuitatis
⁊ resolutionis humores ad iuncturas ⁊ qñ euacua
tur corpus post illud nō attrahitur ad iūcturas ali
quid. ꝙ si resideat erit leue. ⁊ similr adeps uul-
pis qñz attrahit aliq̇d pl⁹ eo qđ resoluit ⁊ qñz de
coquit in ipo decolata. ⁊ q̄cūq3 aïaꝝ admīstretur
resoluit illđ qđ ē in iūcturis. ¶ Mēb. capitis
¶ Eius adeps sedat dolorē auris qñ in ea distillat
¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius pulmo
sicc⁹ cōfert asmaticis ualđ ⁊ ei⁹ potio ē pōd⁹. ʒ. i

De Vespertilione. C. dccxxxv.

Vespertilio quid est. ¶ Dicitur ꝙ sceira
zirac ē lac eius ⁊ dicitur ꝙ ē uriā ipsius
¶ Nā. ¶ ī sceirazirac ē abstersio ⁊ ue
hemēs calefactio. ¶ Opa. ⁊ pp. ¶ Unguētū ue-
spertilionis ꝓhibet mamillas puellaꝝ a magnifica
tione ⁊ ꝓhibet ortū piloꝝ sȝ ꝙ dr̄. sȝ nō ē ueꝝ.
¶ Mēb. oc. ¶ Cerebrū ei⁹ cū melle cōfert pn°
aq̄ descēdētis ī oculū ⁊ ei⁹ cinis acuit uisū ⁊ sceira-
zirac confert ungule.

De Uber. C. dccxxxvi.

Uber. ¶ Nā ē frīuz ⁊ siccū pp neruos
ꝓximos q̇ sūt ī ipo. ¶ Electio nutrimē
tū uberis pleni lacte qñ digerit ꝓpinqū ē
nutrimēto cānis ⁊ illđ ē meli⁹ ī q° ē lac ⁊ qđ ē ala
fegueati qm̄ ipe uelocit faciūt descēdeꝛ ipȝ ⁊ ē de a
nimali bone cānis bōi humoris grossi fortis.

De Ungula. C. dccxxxvij.

Ungula q̇d est. ¶ Qū ex cinere ungule ca
pne cū aceto linit alopitia cōfert ualđe

De littera. X.

De Xiloaloe. C. dccxxxviij.

X Iloaloes. ¶ Electio. ¶ Melior spe ties xiloaloes ē almūdiliū. ⁊ asporta tur de medio regiōis idie ƺ quosdaz deide est illd̄ qd̄ dicit idū ⁊ est mō tanū ⁊ supfluit sup almūdiliū qm̄ nō generat pedi culos ⁊ est magis dās odorē panis. Quidā tn̄ ho mies sūt q̄ nō discernūt it mūdiliū ⁊ idū bonū. ⁊ d̄ meliori xiloaloe est alsemdeuri qd̄ ē de abstersio ne idi. deiñ alcumari qd̄ ē de abstersiōe idi poste a alsēasiū. ⁊ ē spēs tersi ⁊ post illd̄ ē athetiliū. alse briū ⁊ alkadiū ⁊ alsiniū ⁊ nomiat alcasūꝝ ⁊ ē bo nū dulce. ⁊ iferius illo ē algeliu ⁊ almētali ⁊ algua si ⁊ alrantac ƺ almūdiliū totū ē bonū. deiñ meliꝰ de alsemēduri ē uariū pōderosū ⁊ duꝝ plime aq̄ grossū i quo nō ē albedo ⁊ remanēs sup ignē. Qui dā vō extollūt nigrū sup uartū. ⁊ meliꝰ alcumari ē nigrū mūdū ab albo pōderosū remanēs sup ignē grossū plime aq̄. ⁊ uniuersalr̄ meliꝰ xiloaloes est illd̄ qd̄ magis submergit i aq̄. Natās vō ē priua tū uita ⁊ spū ⁊ ē malū. ⁊ xiloaloes q̇dē ē uene ābo ris q̄ eradicāt ⁊ sepeliūt i terra donec eaꝝ lignū ⁊ cortex putrefiāt ⁊ remanet xiloaloes puꝝ. ¶ Nā. ¶ Calƺ ē ⁊ siccū i ƒo. sicut existimo. Opa. ⁊ pp̄. ¶ Est subtile apitiuū oppilōnū fragitiuū uētosita tū remouēs supfluitates hūiditatū. ⁊ cōfortat uisce ra ⁊ phibƺ irā. ¶ Decoratio. ¶ Masticatio eiꝰ facit oris odorē bonū. ¶ Instrā iūc. ¶ Cōfortat neruos ⁊ acq̇rit eis ūctuositatē ⁊ uiscositatē subtilē ¶ Mēb. cap. ¶ Xiloaloes cōfert cerebro ualde ⁊ cōfortat sēsus. ¶ Mēb. anhe. ⁊ pect. ¶ Cō fortat cor ⁊ letificat ipƺ. ¶ Mēb. nu. ¶ Si bi bāt de xiloaloe pōdꝰ. ʒ. i. ʃ. remouet hūiditatez putrefcaz stōachi ⁊ cōfortat ipƺ ⁊ epar. ¶ Mēb. expul. ¶ In ipo ē vtus cōstrigēs nāƺ ⁊ cōfert dy senterie melācholice.

De littera. Z.

De Zedoaria. C. dccxxxix.

Z Edoaria q̇d ē. ¶ Portiōes siles ari stologie. minores tn̄ ea ⁊ ē i sua vtu te. Et melior q̇dē ē illa q̄ cū napello crescit. ⁊ eiꝰ uicītas debilitat platā na pelli. Filiꝰ mesaugue dixit ꝙ ipā i opōe sua ē si cut durūgi. Uexꝝtn̄ ē debilior ea. Dico āt ꝙ si ipē uoluit ꝑ hoc ꝙ zedoaria ē debilior ea tūc iā erra uit ƺ ꝙ existimauit. Et si uoluit ꝑ hoc ꝙ durūgi ē durior. nūc nō elōgāt illd̄. Apud me vō nō cō stat ꝙ filiꝰ mesaugue qū huiꝰ discretionē exptus ē hūit i hac cōsideratōe electiōez ꝑtinētem pectori firmo pp ƒmonē eius. Et iā sciuerūt ꝙ zedoaria re sistit napello. quō g° ē debilior durungi. ¶ Uene na. ¶ Est tyriaca uenenosoꝝ oīuz uipe ⁊ napelli ⁊ alioꝝ. ¶ Permutatio. ¶ Triplū pōderis zurūbƺ ꝑ uno tāriace.

De Zinzibere. C. dccxl.

Z Inziber q̇d ē ¶ Notū ē. Et ē sile piperi i nāis suis. ƺ nō iest ei ipiꝰ subtilitas. ⁊ accit ei ut corrodāt pp hūiditatē suā sup flua. ⁊ pp illd̄ calefactio eiꝰ durabilior est calefac tione pipis ⁊ illd̄ ē pp spissitudinē suā ēt sicut i na sturtio ⁊ sinapi ⁊ gūma rute agrestis. ¶ Nā. ¶ Calƺ ē i fie teriȷ̄ siccū i ƒo ⁊ i ipo ē hūiditas su pflua ⁊ nutritū calƺ ē ⁊ siccū ⁊ n̄ ē i ipo mltitudo hu miditatis supflue. ¶ Opat. ⁊ pp̄. ¶ Eiꝰ calitas ē fortis ƺ nō calefacit nisi post tp̄s pp illd̄ qd̄ i ipo ē de hūiditate sr̄flua ƺ eiꝰ calefactio ē fortis. Est lēitiuū resolutiuū iflatiōis qū g° nutrit mel accipit q̇dā hūiditatis eiꝰ supflue ⁊ exiccat plƺ eiꝰ. ¶ ¶ Mēb. capi. ¶ Augmītū efficit i ƒuatōe. ⁊ ab stergit hūiditatē a ꝑtibꝰ capis ⁊ gutturis. ¶ Mē bra ocli. ¶ Abstergit tenebrositatē ocli pp hūidi tatē suā fcō ex eo alcofol ⁊ bibitū. ¶ Mēb. nu. Digerit ⁊ cōuenit ƒritati epāis ⁊ stomachi ⁊ exic cat hūorositatē stōachi. ⁊ qd̄ accidit i eo ex hūidi tatibꝰ ⁊ cōestiōe fructuū. ¶ Mēb. expl. ¶ Ex citat coitū nutritū ⁊ nō nutritū ⁊ lenit uētrē leuiter Dixit alcāzi imo retiet. Ego āt dico qū fiūt a mali tia digōnis ⁊ lubricitate hūoris uiscosi. ¶ Uene na. ¶ Cōfert uenenis vmiū uenenosoꝝ.

De Zurūbet. C. dccxli.

Z Urūbet q̇d ē. ¶ Est herba silis cipo sed ē maior ⁊ minꝰ odorifera. ¶ Nā. ¶ Calā ē ⁊ sicca i ʒ°. ¶ Opa. ⁊ pp̄. ¶ Re soluit uētositates. ¶ Decoratio. ¶ Est ipiguati ua ⁊ abscidit odorē uini ⁊ alleoꝝ ⁊ cepaꝝ. ¶ Mē bra anhe. ⁊ pec. ¶ Lenificatiā ē cordis. ¶ Mē. nu. ¶ Retiet uoitū. ¶ Mēb. expl. ¶ Strigit nāƺ ⁊ cōfert uētositatibꝰ mr̄icū. ¶ Uenena. ¶ Cōfert mordicatōi uenenosoꝝ vmiū ualde ita ut ꝑpīqua sit zedoarie. ¶ Permutatio. ¶ Ponitur loco eiꝰ i uēoƒ q̄tū ipā ⁊ medietas eiꝰ de durūgi ⁊ due ītie pōderis eiꝰ d̄ taraxacō siluři ⁊ medie tas pōderis eiꝰ de granis citri.

De Zinzibere canino. C. dccxlij.

Z Inziber caninū q̇d ē. ¶ Est olꝰ notū ⁊ ē sicut pip aq̄. ⁊ eiꝰ folia sūt sicut folia sali cis nisi q̇a sūt magis citrina ⁊ eiꝰ vgulta sūt rubea hn̄tia saporē ziziberis. ⁊ ipƺ iſficit cāes. ¶ Nā. ¶ Calƺ ē i ƒo siccū i p°. ¶ Decoratio. Recēs cōtritū cū seie suo abstgit uestigia q̄ st i fa cie ⁊ panū ⁊ lētigies ātiq̄s. Apata ⁊ botbor. ¶ Recēs r̄soluit apata dura qn̄ terit ⁊ sem̄ eiꝰ qū fit ex eo eplƺ similiter.

De Zarnabo. C. dccxliij.

Z Arnabū q̇d ē. ¶ Arbor magna ⁊ nō fru ctificās existēs i mōte libāo d̄ scemi cuiꝰ folia ad mistrāt. ⁊ eiꝰ vgulta sūt vglta ꝑ ua rotūde figure it grossitiē magne acꝰ q̄ subsellia sumūt ⁊ grossitiē calāi cū q° scribr̄ nig̃ ad citritatē d̄clinātia q̄ nō hƺ mltū saporē nƺ odorē. ⁊ paꝝ o doris quē hn̄t ē bonū ⁊ ē odor citri ⁊ vtꝰ eiꝰ ē vtꝰ nucisimus. ƺ ē subtilior ea paꝝꝑ. ⁊ qn̄ƺ stat loco cia momi. ¶ Nā. ¶ Calā ē ⁊ sicca i ƒo. ¶ Opa. ⁊ pp̄. ¶ In ipā ē stipticitas ⁊ r̄solō uētositatū. ¶ ¶ Mēb. ca. ¶ Fit ex ea caputpurgiū cū aq̄ ⁊ oleo ro. ad soda frigz. ¶ Mēb. nu. ¶ Cōfert epi ⁊ sto° i ƒriatis. ¶ Mēb. expl. ¶ Stringit uētrē.

De Ziniar. C. dccxliiij.

Z Iniar q̇d ē Spēs faciēdi ziniar sūt cū ex asperatiōe eris i fece aceti ⁊ roratiōe li matur eiꝰ cū aceto ⁊ sepultura ipiꝰ i lo co hūoroso. Et icliāt uas ereū sr̄ uas i quo ē acetū ⁊ dittat quousq̄ i ipo fiat ziniar deiñ fricāt ziniar ex eo ⁊ ꝑmisceāt cū sale amoniaco. ⁊ sepultura e iꝰ i loco humoroso est nota. ⁊ fit ex ziniar speties

ſubtilis ualde. Aſſumitur enī acetū ſublimatū ⁊ ponit̄ ī mortario ereo cū piſtello ex ere ⁊ ſine intermiſſione te rit̄ ī ſole calido eſtiuo donec exaſperet̄. deiñ ponūt̄ ī ip ſo alumen ⁊ ſal cū menſura ⁊ ſine intermiſſiōe teritur. Qūq; conficitur illud quod teritur ⁊ exiccat̄ aſpergūt̄ ſuper ipſuꝫ acetū ⁊ urina infantiuꝫ ⁊ terit̄ ⁊ dimittitur ī loco humoroſo. deinde aggr̄gatur ⁊ exiccat̄ ⁊ qñꝫ in uenitur ziniar quod generatur ſuper lapidem in mine ris eris ⁊ quandoq; inuenitur aliquid ex eo in mineris ¶ Electio. ¶ Illud quod eſt melius eſt minerale et fortius quod ē aſſūptuꝫ ex coriis ⁊ ere aduſto ⁊ acetoſū eſt leuius eo quod factuꝫ eſt cū ſale āmoniaco. ¶ Nā. ¶ Calidū eſt ⁊ ſiccū ad quartum perueniēs. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ. ¶ Eſt abſterſiuū corroſiuuꝫ carnis dure ⁊ lenis ſimul acutū. ſed ceratū tēperat ipſū ⁊ facit ipſū deſicca tiuū ſine mordicatione ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Pro hibet ulcera ābulatiua ⁊ conſolidat cū cerato. ⁊ mun dat ulcera ſordida. ⁊ ipſū cū aelch alibati ⁊ aceto ē me dicamen ſcabiei ulceroſe ⁊ albaras ⁊ morphee ¶ Mē bra cap. ¶ Alziniar aſſūptū cū ſale āmoniaco ⁊ alumie ⁊ aceto qū terit̄ ⁊ ſufflatur ī narib⁹ ⁊ iplet̄ os aq̄ ut nō ꝑueniat ad guttur ꝓhibet fetorē nariū ⁊ ulcera mala in ipis. ⁊ ziniar ferr̄ū cū aceto ſtrīgit gigiuas ⁊ fit ex ipo ceratū ad āpata gigiuaꝝ. ⁊ ſilr̄ ziniar ereū. ¶ Mēb. ocu. ¶ Probibet groſſitudinē palpebraꝝ ⁊ eaꝝ īflatio nē ⁊ abſtergit ocl̄ꝫ. ⁊ poit̄ ī medicis ulceꝝ ocli ⁊ ꝓuo cat lachrymas ualde. Qūq; ziniar admiſtrat̄ ī alcofol. re cti⁹ ē ut ocl̄s uaporet̄ ſpōgia īfuſa ī aq̄ cal̄a. ¶ Mēb. expl̄. ¶ Poit̄ ī medicis hemorroidaꝝ ⁊ fit ex ipo ⁊ ā moiaco liciniū ⁊ adiplēt̄ eo hemorroides.

De Zufere. C. dccxlv.

Zufere q̇d ē. ¶ Arbor cui⁹ gn̄ū ſil̄e ē alaniudē q̄ dicit̄ albaze ⁊ ē ſil̄is rute ⁊ dr̄ dinarugiua. Nā ¶ Cal̄a ē ⁊ ſicca. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ. ¶ Re ſoluit īflatiōeꝫ. ¶ Mēb. expul̄. ¶ Radix ei⁹ ⁊ ſe m̄ i exiccatōe ſpmatis ſūt ſil̄is v̄tutis cū ruta. ¶ Uene na. ¶ Cōfert pūctur̄ ſcorpiōis bibita ⁊ linita.

De Zerideraet. C. dccxlvi.

Zerideraet. ¶ Inſt̄ra uīc. ¶ Cōfert ſciatice. Mēb. expl̄. ¶ Aq̄ folioꝝ ei⁹ cū rob cōfert difficultati urīe ⁊ mēſtruoꝝ ⁊ extrahit ſagui nē cōgelatū ī ueſica. ¶ Uenena. ¶ Cōfert morſui ue nenoſoꝝ uermium.

De Zarur. C. dccxlvij.

Zarur q̇d ē. ¶ Alzarur alia ē nota ⁊ noiat̄ trian gul⁹ latioꝝ. ⁊ ex zarur ē ſpēs quā noiant gre ci teſelimō ⁊ ſetabinū ⁊ qñꝫ noiant eā malū ſil ur̄eꝫ. Arbor eiꝫ ei⁹ ſil̄is ē arbori maloꝝ ita ꝙ ēt ī folijs ſuis niſi q̇a mīor ⁊ ē ſaporis pōtici. ¶ Opat. ⁊ ꝓpe. ¶ Eſt ſtiptica q̄ ē magis ſtiptica ꝙ̄ algobera uicēs cho l̄aꝫ ⁊ r̄tiet curſ⁹ pl⁹ oī fructu. ¶ Mēb. ca. ¶ Teſeli mō ē faciēs ſoda. ¶ Mēb. nu. ¶ Teſſelimō ē mala ſto macho. ¶ Mēb. expul̄. ¶ ſtrignit ⁊ r̄tiet uriaꝫ.

De Zeduar. C. dccxlviij.

Zeduar q̇d ē. ¶ Inq̇t Di. Eſt algeduarꝫ ꝙ e xiſtimo.

De Zabarat. C. dccxlix.

Zabarat q̇d ē. ¶ Eſt plāta cui⁹ una ſpēs folia hꝫ ut lētic̄la ⁊ thyrſos er̄ctos ⁊ leuia folia ꝑuas radices. ⁊ naſcit̄ ī t̄ra ſalita expoīta ſoli ⁊ ī ipi us ſapor̄ ē ſalſedo ⁊ alt̄a ē ſil̄is camepitheos ⁊ ē melio ris coloris ⁊ purpureitatis. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Eſt cōſolidatīa eoꝝ. Mēb. ca. ¶ Subtiliat ſīfluitates ita ꝙ ſ̄a cōſert epil̄ie bibita cū oxymelle.

De Zinzania. C. dccl.

Zinzania q̇d eſt. Dico ꝙ zizania ab omnibus dicit̄ ſ̄ꝫ duas res. una eaꝝ eſt granū ſil̄e fru mēto ex quo homies faciūt panē ⁊ dicūt ꝙ zi zania eſt ꝓl̄ima. Et quidā aliȷ̄ nominat rē quādaꝫ inebri ātem malā q̄ in granis ꝓuenit. ſed loqui de hoc eſt pre ter illud in quo ſumus. ¶ Electio. ¶ Melior eſt illa que eſt leuis pōderis nō uetus neq; frangibilis ſed eſt uiſcoſa qū maſticatur declinās ad rubedieꝫ ⁊ in ipſa ē ponticitas parua.

De Zuccaro. C. dccli.

Zuccaꝝ quid eſt. ¶ Arundo zuccari in natura zuccari exiſtit ⁊ eſt uehementioris exiccatiōis ꝙ̄ ipſū. ¶ Nā. ¶ Frigidius eſt tabarzed ⁊ ē ſubtilius. Et uniuerſaliter eſt calidū in fine primi. Et ātiqū declinat ad ſiccitatē ī primo ⁊ eſt hūidū in ipſo. ⁊ quanto magis ātiquat̄ tāto plus exiccatur. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ ¶ Eſt lenificatiuū abſterſiuum lauatiuuꝫ. Et ſuli menū eſt magis lenitiuum ⁊ ꝓprie alfenid īmo mel arū dinis ⁊ zuccaꝝ nō ſūt inferiora melle in abſtergendo ⁊ mundificando. ⁊ quanto plus antiquatur zuccaꝝ tanto fit ſubtilius. ¶ Mēbra oculi. ¶ Aſſumptū ſicut gū ma ab arundine abſtegit oculum. ¶ Mēbra anhe. ⁊ pec. ¶ Lenit pectus ⁊ remouet ipſius aſperitatem. ¶ Mēb. nu. ¶ Eſt bonum ſtomacho in quo non ge neratur cholera. Ipſum eiꝫ ledit ꝓpea q̇a ad choleram cōuertitur ⁊ eſt aperitiuuꝫ oppilationum. ⁊ in ipſo eſt uirtus faciens ſitim minorē tñ ſiti quaꝫ facit mel ꝓprie antiqum ⁊ etiam antiquꝫ generat ſanguineꝫ feculentuꝫ ⁊ abſtergit phl̄a ſtomachi. Et in arūdine quidē zuccari eſt iuuamentum ad uomitū. ¶ Mēb expul̄. ¶ Sol uit ⁊ ꝓprie illud q̄ ſup arundinē inuenitur ſicut ſal ⁊ ſulimenū quidē ⁊ rubeū uehementioris ſunt lenificati onis ⁊ qñꝫ īflat ⁊ qñꝫ ſedat īflationē ⁊ ipꝫ quidē cū oleo amigdalio cōfert colice.

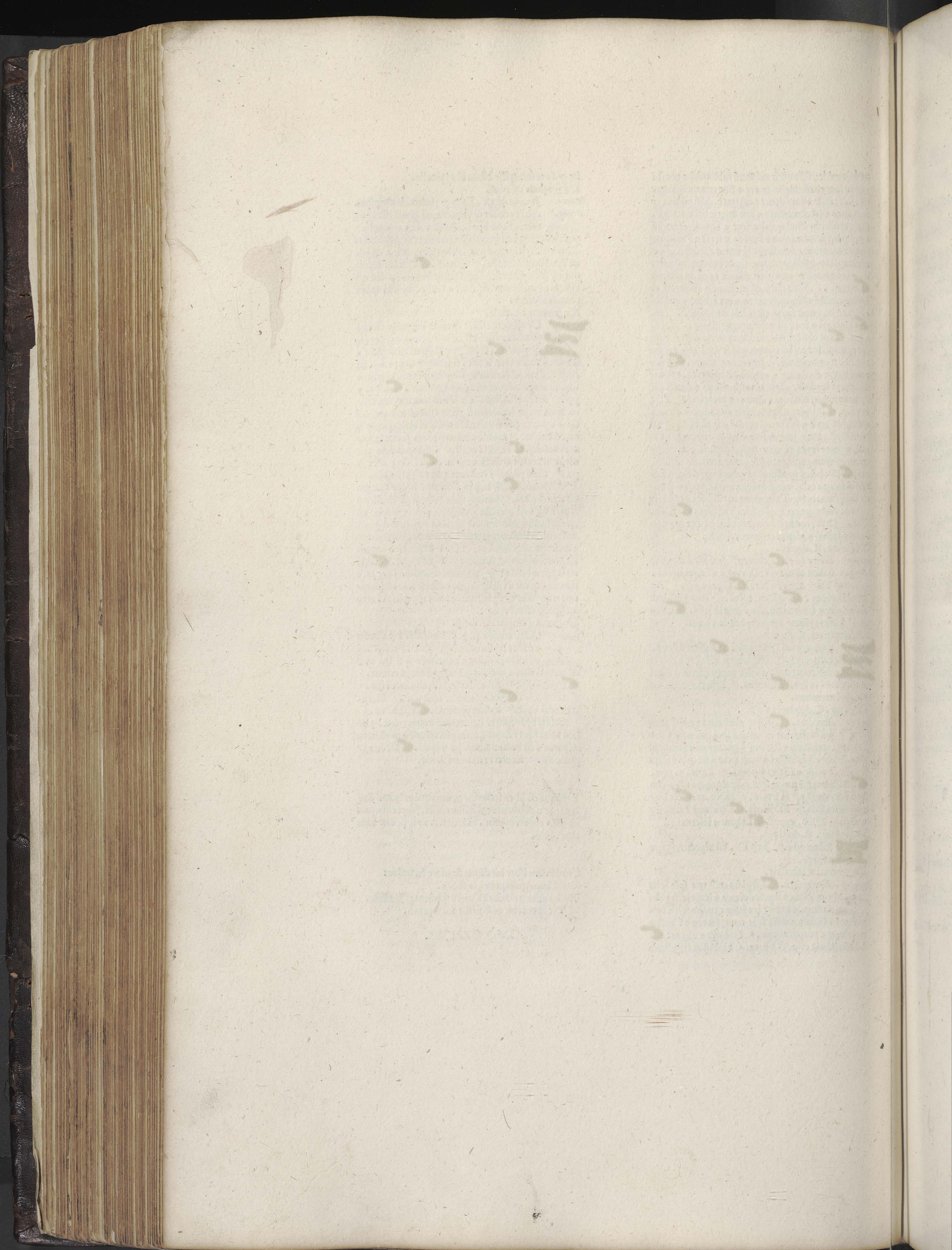
De Zuccaro albuſar. C. dcclij.

Zuccaꝝ albuſar q̇d ē. Māna cadēs ſup albuſar ⁊ ē ſicut fruſta ſal̄. ⁊ ī ipo q̇dē ē cū abſterſiōe ⁊ r̄ſolōe pōticitas ⁊ amaritudo ⁊ ỏ ipo aliỏ eſt iamenū albū ⁊ aliỏ ē agiziū ad nigr̄dieꝫ declinās. ¶ Opa. ⁊ ꝓꝓ. ¶ Eſt abſterſiuū cū pōticitate ī ipo. ¶ Mēb. ocu. ¶ Zuccaꝝ albuſar acuit uiſū. ¶ Mēb. anhelitus ⁊ pec. ¶ Cōfert pulmoni. ¶ Mēb. nu ¶ Cōfert hydropiſi cū lacte camele nouiter fete. ⁊ nō facit ſitim ſicut relique ſpeties zuccari qm̄ eius dulcedo eſt parua ⁊ eſt bonum ſtomacho ⁊ epati. ¶ Mēb ex pulſionis. ¶ Confert renibus ⁊ ueſice.

Expletus eſt liber ſecundus canonis quē princeps Aui cenna de medicinis ſimplicibus edidit. Impreſſus pata uȷ̄ anno chriſti optimi. M.cccc.lxxvi. pridie idus decembris.

Simplicium liber hic dictus de more ſecundus:
¶ Eſt hiſpalenſis principis aboali.
Rocha animat: lineat Mutius: plaſmatq; Ioannes.
¶ Hic opere: hic oculis: ille ſed ingenio.

DEO. GRATIAS.

Incipit liber canonis tertius de egritudinibus ꝑticularibꝰ que sūt a ꝑte ad ꝑtē membris hominis occultis et manifestis a capite vsꝫ ad pedes continens. xxii. fen que cōplectuntur. lii. tractatꝰ.

LAUS. DEO

Dictio prima de uniuersis egritudinibus capitis tertij libri canonis in medicina. Tractatus primus de anatomia cerebri ⁊ dispositiōibus eius.

De utilitate capitis ⁊ partibus eius. C. I.

Inquit Galienus. Intentō in creando caput non ē cerebꝝ: neqꝫ auditus: neqꝫ odoratus: nez gustus: nez tactus. Hec ei mēbra ⁊ uirtutes in animalibus reperiunt̄ capite carētibus. Sed intētio in ipso est bonitas dispositiōis oculi ī ipsius conuersione q̄ ei creata est: ut oculus habeat eleuatiōem ⁊ subleuatōnem super omnia membra corporis ī omnibus partibus. ¶ Comparatio naqꝫ oculi ad corpus est ꝓpinqua comparatōni speculatoris ad exercitū. Et locoꝝ quidez qui speculatoribus est melior ⁊ cōuenientior locus est altus. Et iteꝝ omni oculo nō est necessariū creare caput absolute: sed animali lenem habenti oculū: cuius oculus indigz multa cautella ⁊ loci affirmatiōe. Nā pluribus animalibus capitibus priuatis duo sunt creata additamenta a corpore sublimata: super que oculi eoꝝ decēter constituti sunt: ut ipsoꝝ unusquisqꝫ speculatōnē ⁊ sublimatōnē suo habeat uisui. ¶ Amplius in cōuersionibus oculi ipsoꝝ non est caput creare necessariū ꝓpter duritiem nuche ipsius. ¶ Et neqꝫ caput est necessarium creare nisi animalibus quoꝝ oculi capacitate indigent. Et quibus neruos aduenire necesse est: ꝓpter diuersitatez motuū nuche ⁊ palpebraꝝ. nam huiusmodi nō est cōuēiens mēbrum unū elongatū ḡcile. ⁊ nos quidez perscrutabiur illđ ī. c. de oculo. Partes uero capitis essentiales ⁊ que eas sequntur sunt capilli. deīde cutis: postea caro: deinde paniculus: postea craneū: dein de paniculus durus: postea paniculus subtil' nominatus secūdina: deinde cerebꝝ. s. substantia eius ⁊ uentres ipsius: ⁊ illud qđ in eis existit: postea duo paniculi sub eo: deīde rete: postea os quod ē cerebri basis.

De anatomia cerebri. C. II.

Cerebri autem hominis anatomia est hec. Cerebꝝ enim diuidit̄ in substantiam uelatiuā ⁊ substantiaz medularē ⁊ uentres in ipso spiritu plenos. Nerui uero sunt sicut uirgulta ab eo ꝓdeuntia: nō tamen secundum ꝙ sunt partes substantie ipsius ꝓprie. ¶ Et totum quidem cerebꝝ in sui longitudine mediatōnez habz penetrantem in ipsius siphac ⁊ medulaz eius ⁊ eius uentres: ꝓpter illud quod in parilitate de iuuamento noto existit: ⁊ si sit parilitas in uentre anteriore solum sensui magis apparens. ¶ Cerebri uero substantia creata est frigida ⁊ humida. frigida quidez ne ipsum inflammaret multitudo q̄ ei aduenit ex fortitudinibus motuū neruoꝝ ⁊ passionibus sensuū ⁊ motibus spiritus in alteratōnibus imaginatiuis ⁊ cogitatiuis ⁊ memorialibus: ⁊ ut eo temperet̄ spiritus a corde egrediens ⁊ ad ipsum penetrans in duabus uenis ascēdentibus ab eo ad ipsuz. Et humidum quidez creatum est ut ipsum motus nō exiccent: ⁊ ut eius figura sit bona. ¶ Et creatū est pingue ⁊ molle: eius quidez pinguedo ē: ut sit qđ ex neruis oritur uiscosuz: ⁊ lenitatis quidez causam dixit. G. in ipso existere ut eius figura bona fiat ⁊ ipsius alteratio cum imaginatōnibus: lene eniz alteratōnes facilius suscipit. hoc ergo est qđ ipse dixit. Dico autem creatuz est lene ut sit pingue ⁊ ut nutrimētuz quod neruis ḡdatim tribuit duris sit bonuz. nerui etiaz ex cerebro nutriūt̄ ⁊ nucha. Amplius substantia dura nō augmentat duruz quantum ipsum augmentat lene. Et ut in eo qđ ab ipso orit̄ sit flexibilitas qū quedam ab eo orientia indurari apud suas extremitates sit necesse: ꝓpter illđ qđ rememoraturi sumus de neruoꝝ iuuamentis: ⁊ ꝓpter ea ꝙ istis nascentibus indurari necessarium est secundū ḡdus: Et quia ipsoꝝ durities est durities flexuosa oportz ut substantia originis eius sit substantia flexuosa ⁊ pinguis. pīgue enim ⁊ uiscosum lene est ꝓculdubio: ⁊ etiam ut spiritus qui ipsum circūdat ⁊ qui motus uelocitate indiget sit humiditate sustentatus: ⁊ rursum ut ipsius raritate alleuietur. quod enim in membris durū est grauius est leni humido raro. ¶ Uerūtamē cerebri substātia etiam in lenitate ⁊ duritie inequalis existit. naz ꝑs eius anterior est lenior: ⁊ ipsius pars posterior est durior: ⁊ inter duas partes ḡdibus uelaminis duri cuius ī memorabimur in ipso in sequētibus distinctum est. ¶ Anterius aūt cerebꝝ non est factuz lene: nisi quoniaz plurimū neruoꝝ sensus ⁊ ꝓprie qui sunt uisus ⁊ auditus orit̄ ex eo. ¶ Sensus eni speculator est. ⁊ speculatoris inclinatio ad partem anteriorem est dignior. ¶ Et plurimum neruoꝝ motus orit̄ ex postrēo ipsius ⁊ ex ipso orit̄ nucha que est eius nūtius ⁊ uicarius in cursu dorsi et ubi necessarium est ex ipsa oriri neruos fortes. Nerui autem motus indigent duritie superflua qua nō indigēt nerui sensus. Sz lenitas est eis cōuenientior eius. i. nuche. Igit̄ origo facta ē durior. ¶ Uelamen autem in ipso. s. cerebro non ḡdatim existit: nisi ut sit dꝛ̄a ⁊ dicit̄ ut sit lene sepatum a contactu duri: ⁊ manifestum quidez est ꝙ ī ipso accidit mꝉ tum. preter hanc uero ī flexionez sunt etiam iuuamenta alia. Nam uene ad cerebrū descendentes ⁊ in ipso diuise aliquo egent cui initant̄: ⁊ eas fortes faciat. Posita est ergo reflexio hec substentaculum earuz. ¶ Et sub postremo quidē huius reflexiōis ⁊ ī posterioribus eius est torcular: quod est sanguinis effusio in amplitudine quadaz q̄ est sicut lacuna: ⁊ ex ipsa quidē in ea ramificant̄ uene in quibus sepatur sanguis ⁊ cerebri substantie assimilat̄: deinde uene suis orifitijs suggendo eaz exiccant: ⁊ ad duas uēas ipsaz cōiungunt: sicut ī memoraturi sumus in illius anatomia. Et ex hac quidem reflexione ꝑuenit iuuamentū ad hoc ut ligamentoꝝ uelaminis adherentis cerebro sit origo in equidistātia cōmissur̄ cranei que est corā ipso. In anteriore preterea cerebro oriunt̄ duo additamēta mām illaria quibus fit odoratus: que quidez a lenitate cerebri parūper differūt: sed postea cōsequit̄ ea neruoꝝ durities. Amplius totum cerebrum duobus

cooperit panniculis: quoꝝ unus subtilis sequit ip
sum ⁊ alter spissus sequitur os: qui quidez duo cre
ati sunt: ut sint duo distinguentia inter cerebrum ⁊
os: ⁊ ut cerebrum substantiam ossis non cõtingat ⁊
ne ad ipsum ex osse nocumenta perueniat. hic autẽ
tactus non accidit: nisi in dispositiõibus additiõis
cerebri in substantia sua: aut in dilatatione que ei
accidit successiõe constrictionis. Cerebum preterea
quadoqꝫ eleuatur ad craneum: qum quedam adsũt
dispositiones: sicut uoces fortes. ergo ꝓpter huis
modi iuuamenta inter cerebrum ⁊ os cranei duo
ponũtur distinguentia media inter ea in lenitate:
⁊ in duritie: ⁊ duo quidem ponuntur: ne sit illud
cuius obuiatio ossi non est bona absqꝫ medio illud
idẽ cuius obuiatio cerebro est bona absqꝫ medio.
sed distinctũ est inter ea. est ergo cerebro ꝓpiqui
us subtilis: ⁊ ossi ꝓpiquius ẽ spissus: ⁊ cũ hoc sũt si
cut tutamẽ unũ. hic aũt paniculus ꝑter qꝺ ẽ cerebri
tutamẽ est ligamentũ uenarũ que sunt in cerebro
quietarũ: ⁊ pulsatilium. Et est sicut secũdina ser-
uans situm uenaꝝ in ipso textaꝝ. Qua ꝓpter ingre
ditur etiam cerebri substantiam in locis multis cõ
missuraꝝ eius: ⁊ tendit ad uentres ipsius: ⁊ perue
nit apud postremũ sectum: ꝓpterea ꝙ nõ eget eo
ꝓpter sui. s. postremi duritiem. paniculus uero
spissus cerebro non heret: neqꝫ subtili: ita ut in o
mni loco sit decenter situs super ipsum: sed est ab
eo eleuatus: ⁊ inter ipsos quidem non cõtinuant
nisi uene penetrantes in spisso ⁊ peruẽiẽtes ad sub
tilem. Spissus aũt uadit ad craneũ cum ligamentis
panicularibus ortis a spisso stringentibus ipsuz ad
cõmissuras ne super cerebrũ uehemẽter grauet: ⁊
hec quidez ligamenta ex cõmissuris eleuãtur usqꝫ
adexteriora cranei: ⁊ oriuntur illic: ita ut ex eis
texatur panniculus craneum cooperiẽs: ⁊ ꝑ illud
affirmatur ligamentũ paniculi spissi etiam cũ cra-
neo. Cerebrũ preterea in longitudine sua tres ha
bet uẽtres. ⁊ sic unusquisqꝫ uenter in sui latitudie
duas habet partes. Et anterior quidem pars sen-
sibilis est separatiõis in duas partes dextram ⁊ si-
nistram. ⁊ hec pars iuuat ad odoratum ⁊ ad expul
siõem supfluitatuz cũ sternutatione: ⁊ ad partien-
duz plurimũ spiritus sensibilis: ⁊ ad opatões vir
tutum formatiuarũ que sunt de virtutibus appre
hensionis ĩterioris. Venter aũt postremus ẽ etiã
magnus quoniã ipse ĩplet magni membri vacuita
tem: ⁊ quoniam est principium magne rei. s. nu-
che ⁊ ex eo partitur plurimũ spiritus motiui. ⁊ il
lic quidẽ sunt virtutis seruatiue opatiões: sed ta-
mem est minor anteriore: immo cuiusqꝫ duoꝝ vẽ
trium anterioris: ⁊ cum hoc minoratur gradatim
vsqꝫ ad nucham: ⁊ inspissatur vsqꝫ ad duritiem.
¶ Medius aũt uenter est sicut trãsitus a parte an
teriore ad partem posteriorem ⁊ est sicut deilix
situs inter eos: ⁊ ipse quidem ꝓpter illud magni
ficatur ⁊ elongatur: quoniam est reddens de ma-
gno ad magnũ: ⁊ ꝑ ipsum cõtinuatur spiritus ante
rior cũ spiritu posteriore ⁊ ꝑuenit ad amplitudi-
nem curuitatum memorialiũ predictarũ. ⁊ princi
pium huius ventris primum coopitur: ita ꝙ vi
detur illud quod est interius: sicut spericuz ⁊ per
id quidem eleuatur: ut sit transitus: ⁊ cũ hoc elon
gatur rotunditate sua: a nocumentis ⁊ fit fortis ad

tollerandum qꝺ sup eum sustentatur de uelamiẽ
quod est secundũ gradus: ⁊ illic coniungũtur duo
uentres cerebri anterioris: ita ꝙ separãtur a po
steriore in hoc transitu. ⁊ ille quidem locus nomi
natur cõiunctio duorũ ventrium: ⁊ hic idem tran
situs est venter. ¶ Et quoniam est transitus defe
rẽs a formatiõe ad ꝯuatiõez ẽ melior locus cogita
tiõi ⁊ ĩaginatiõi secũdũ ꝙ sciuisti. ¶ ꝙ aũt uentres
isti sint loca earum opatiõum: significatur ex no-
cumentis que accidunt eis: destruitur enim cũ no-
cumento cuiusqꝫ partis eius opatio: aut ĩgreditur
in ipsa lesio. Et paniculi subtilis pars cooperitur:
⁊ cooperit ventres cerebri vsqꝫ ad cambaduti:
vel occiput similiter ꝙ est tunica. durities vero
eius quod est post illud sufficit ipsi loco coopertu
re velaminis. ¶ Cõmissuratio aũt que cõsistit in
uentribus cerebri est: vt spiritus anĩalis in substã
tia cerebri transitum habeat: sicut in uentres eius
qũ non omni hora sit venter dilatatus ⁊ apertus ⁊
spiritus animalis sit paucus vbi uel inquantũ ven
tres tantũmodo apiuntur. ¶ Et etiaz quia spiritus
alteratio parũ completur a complexiõe que est cor
dis vsqꝫ ad cõplexiõem que est cerebri: nisi in ipso
fiat eius decoctio assumpta ex eius cõplexiõe. ⁊ est
quia in primis qum ad cerebrũ peruenit vadit ad
vacuitatem eius primam: ut in ipsa coquatur: dei
de penetrat ad ventrem medium: ⁊ augmẽtatur ĩ
ipso decoctio: postea cõpletur eius decoctio in vẽ
tre posteriore. Decoctõ uero optima fieri nõ pos
set nisi ꝑ cõiunctiõem ⁊ cõmistiõem ⁊ penetratio
nem in partibus cocti: sicut est dispositõ cibi ĩ epa
te secũdum ꝙ narraturi sumus in his que expecta-
mus. Commissura autẽ anterioris plura habet sin
gularia ꝙ̃ cõmissura posterioris: quoniaz ꝓportio
cõmissure ad cõmissuram est sicut ꝓportõ membri
ad membrũ fere. ⁊ causa quidem minoratiõis po
sterioris ab anteriore ĩuenitur in cõmissura. ¶ Et
inter hunc ventrez ⁊ uentrem priorem sub eis est
locus qui est ꝑtitõ duarũ uenarũ magnarũ ad cere
brũ ascendentium: quarũ remẽoraturi sumus in ra
mis ipsarũ ex quibus texitur secũdina sub cerebro
⁊ illi quidem rami immisti sunt corpori de genere
glãdularũ implenti qꝺ esti ĩter eos ⁊ sustiet eos.
Sicut est dispositõ in reliquis partibus uenosis. ua
cuitatis enim que inter eas cadit eadem ꝓprietas ẽ
vt etiam impleatur carne glandosa: ⁊ iste quidem
glandule figure ramorũ predictorũ figurantur se-
cũdum formam ꝑtitionis narrate. Quẽadmodum
eius rami: aut ꝑtitõ rememorata a stricto ĩcipiũt:
⁊ in amplius finiuntur faciens dilatatiõem. Simi-
liter caput huius glandule factum est pinealis for-
me cuius caput est sequens initium ꝑtitiõis desup:
⁊ incedit cũ eo tendẽs versus finez eius vsqꝫ ad cõ
plementum suspensiõis ramorũ: ⁊ est illic contexi
tum secũdum similitudinem texture secũdine: ⁊ re
quiescit in ipso ⁊ pars cerebri cõprehẽdentis super
hunc ventrem mediũ est cõitas eius. ¶ Et ipsius
partes que sunt desuper sunt vermicularis forme
cõmissure ex cõmissuris positis in longitudine sui
ligate ad inuicem: vt possit extendi ⁊ cõtrahi: si-
cut vermis reuolutus ⁊ superius eius interius co-
opertum est paniculo: qui coopit cerebrũ usqꝫ ad
posteriorẽ: ⁊ est cõpositũ cuz duobus additamẽtis

cerebri rotundis comprehensis longitudine : si
cut due coxe vicine ad contactum elongate ad se
parandum ligamentis. que nominantur corde: vt
ab eis non remoueantur: vt qum vermis extēdit
⁊ eius latitudo constringitur comprimat hec duo
additamēta vsq; ad coniunctionem et oppilet̄ mea
atus: ⁊ quz contrahitur ad exprimenduz et augmē
tatur latitudo elongetur ad separandum: ⁊ aperia
tur meatus. Quod autem de eo sequitur posteri
us cerebrum ē minus : ⁊ puenit ad aliquantam va
cuitatem vel concauitatem ⁊ sistitur in posteriore
cerebro: sicut ex eo intrans in introitu. ⁊ eius qui
dem anterius est latius ipsius posteriore secunduz
formam quam cerebrum tollerat. duo vero pre
dicta additamenta nominantur vualia. ⁊ in ipsis q̊
dem nūq̄ cōmissure fiunt sed sunt lenia. vt ipsoꝝ
constrictio ⁊ cooperimentuz sint fortiora: ⁊ vt ip
sorum obedientia ad motiōem ꝑpter motum alte
rius rei sit magis similis obedientie rei ipsius uni
us. ¶ Expulsio preterea superfluitatum cerebri
duos habet meatus. quoruz vnus est ī ventre an
teriore ⁊ apud terminum communem qui est inter
ipsum ⁊ illum q̊ est post eum. ⁊ alter est in vētre
medio. Posterior vero venter meatum singula
rem nō habet: ⁊ illud ē ideo quoniam ī postremo
positus est: ⁊ etiam est paruus comparatione sui
ad anteriorem non tollerans foramina ⁊ inuersati
onem. medius vero meatum habet communez in
ter ipsum et se et hoc ꝑprie. ¶ Nuche quoq; duo
facti sunt exitus per quos quedam eius superflui-
tates resoluuntur et expelluntur. ⁊ isti duo mea-
tus qum incipiunt ex duobus ventribus et pene-
trant ēt in ipsum cerebrum ⁊ transuersantur ver
sus obuiationem apud transitum vnum ꝓfunduz
cuius principium est velamen subtile et eius po-
stremum est eius inferius: ⁊ est apud velamē du
rum et est strictum sicut caput rose. incipiens ab
amplo rotūdo vsq; ad spiritum proueniens: qua
propter nominatur caput rose : ⁊ nominatur eti
am infusorium. ¶ Qum ergo penetrat in panni-
culum durum obuiat illic meatui in glandula qua
si spera compressa a duobus lateribus oppositis su
perius ⁊ inferius: ⁊ sunt inter pāniculum durum
⁊ meatum palati. deinde reperitur illic transitus
qui est in concauitatibus colatori in supremo pa-
lati

¶ Sermo vniuersalis de egritudinibus capitis ⁊
facientibus egritudines ī ipso. C. iii.

Oportet te scire q̄ egritudines nume-
rate omnes accidunt capiti. Veruntā-
men nostra intentio hic qum dicimus
caput est cerebrum ⁊ ipsius velamina: ad capillo
rum vero egritudines hic non declinamus in hac
hora. ¶ Dicemus ergo q̄ cerebro accidunt spēs
malitie complexionis octo scilicet singulares ⁊ cō-
posite facte cum materia: aut vaporosa: aut haben
ti substantiam: ⁊ multiplicantur in ipso egritudi-
nes humiditatis. In omini enim cerebro in princi
pio creationis humiditates superflue existunt: aut
ex eo q̄ acquisiuit a matrice: aut postea quas mū
dare necesse est. ¶ Naz si purgate nō sunt magni
ficantur inde res ⁊ est tota aut in corpore cere-
bri : aut in venis eius : aut in velaminibus ipsius.
Et accidunt ei egritudines cōposite: aut in quanti
tate: sicut si sit minus q̄ oportet: aut in figura: si-
cut si sit eius figura mutata a cursu naturali: ⁊ acci
dat inde lesio in opationibus suis: aut canales siue
meatus ipsius: ⁊ uasa sint oppilata: ⁊ oppilatio sit
aut in uentre anteriore: aut in ventre posteriore:
aut in vtrisq; ventribus simul diminuta: aut inte
gra: aut in uenis: aut in arterĳs: aut in originibus
neruorum: aut dislocentur ligamenta velaminuz
eius: aut cadat separatio inter uelamina ipsius. Et
accidunt egritudines ei cōtinuitatis ꝑpter resoluti
onem singularis in ipso: aut in arterĳs: aut in ve-
nis ipsius: aut in velaminibus eius: aut in craneo.
Et accidunt ei apostemata : aut in substantia ip
sius cerebri : aut in pāniculo eius subtili et spis-
so: aut in reti: aut in pāniculo extrinseco: ⁊ totum
hoc a materia vnius humorū calidi: aut frigidi: ⁊
ex frigidis quidem putrefactis cōsecūtur aposte-
mata calida ⁊ frigidi ⁊ quieti faciūt apostemata:
que nominari oportet frigida. Et tu quidem non
reperies aliquam egritudinem cerebri: nisi redeū
tem ad istas: aut cōtingentem ex istis. Egritudi-
nes preterea cerebri alie sunt proprie ipsius: aut
fiunt ꝑpter cōitatem: ⁊ quādoq; magnificatur res
in egritudinibus cōitatis in ipso: adeo vt fiat egri
tudines proprie pnitiose : multotiens enim expel
luntur ad ipsum in egritudinibus pleuresis ⁊ sinā
tie materie prefocantes ⁊ pernecantes: ⁊ sepe pue
nit ipsuz ad apoplexia perniciosa ꝑpter nocumētuz
aliud in membro cōicante.

De significatiōibus ex quibus oportet cognoscer̄
dispositiōes cerebri. C. iiij.

Principia ex quibus peruenis ad cognitō
nem dispositiōum cerebri sunt ex opatō-
nibus sensibilibus ⁊ moralibus. s. memo
ria ⁊ cogitatiōe: ⁊ formatiōe ⁊ v̄tute metis ⁊ pscru
tatione: ⁊ opatiōibus mobilibus: ⁊ sūt opatiōes v̄
tutis mouētis mēbra mediātibus lacertis: ⁊ ex qua
litate supfluitatū euacuatarū ab eo in substantia sui
⁊ colore ⁊ gustu. s. acuitate sua ⁊ salsedine ⁊ ama-
ritudine ⁊ insipiditate: ⁊ ex quantitate ipsarum in
paruitate ⁊ multitudine ⁊ fluxibilitate sua ⁊ ex ip-
sarum retentiōe omnino. Et ex hoc q̄ aeres ⁊ ci-
bi ei cōueniūt ⁊ diuersificantur ei ⁊ nocent ipsi. Et
ex magnitudīe capitis: ⁊ ex paruitate eius ⁊ ex bo
nitate figure eius predicte in. c. de ossibus ⁊ mali
tia ipsius: ⁊ ex grauitate capitis ⁊ leuitate eius. Et
ex dispositōne tactus capitis ⁊ ex dispositōne colo
ris eius: ⁊ coloris uenarū ipsius: Et ex vlceribus
⁊ ex apostematibus que in cute eius accidūt. Et ex
dispositōne coloris oculorum ⁊ venarū ipsorum
⁊ sanitatis ⁊ egritudinis eorū ⁊ tactus ipsorum ꝑ
prie: Et ex dispositōe somni ⁊ uigiliarū: Et ex dis
positōne capillorū in quantitate sua. s. paucitate ⁊
multitudine ⁊ crossitie ⁊ subtilitate ⁊ qualitate sub
figura ipsorū in crispitudīe ⁊ planitie ⁊ colore eoꝝ
in nigredine ⁊ albedine ⁊ castaneitate ⁊ velocitate
susceptiōis caiciei ⁊ tarditate ⁊ in perseuerantia se
cūdum dispositiōem sanitatis: aut remotōne ab ea
cū scisiōe ipsorū: aut caū: aut depilatōne ⁊ reliquis
dispositionibus ipsorū: Et ex dispositione colli in
crossitudine ⁊ subtilitate sua ⁊ sanitate ipsius ⁊

multitudine casus apostematuꝫ ⁊ scrofularū ī ipso
⁊ paucitate ipsorū. Et similiter ex dispositōe vue
⁊ duarū amigdalarū ⁊ dentium. Et ex dispositiōe
virtutum ⁊ oꝑationū in membris neruosis cōicati
bus cerebro que sunt sicut matrix ⁊ stomachus ⁊
vesica. Significatō aūt secūdum cōmunitatem est
secūdum duos modos. vnus eorū est ex dispositō
ne membri cōicantis cerebro in eo qḋ accidit cere
bro. ⁊ secūdus est ex dispositiōe membri cuius cō
municatione cerebrū īfirmatur ⁊ inquiritur ꝙ mē
brum sit ⁊ quid sit in ipso ⁊ quomodo ꝑuenit ad
cerebrū. Et ex istis quidem significationibus signi
ficantur dispositiōes que sunt presentes ⁊ ille que
sunt future ⁊ nōdū sūt presentes : sicut ex longitu
dine tristitie ⁊ horribilitatis significatur mēlia ⁊ al
mutil ⁊ alcutub euēientes ex ꝓximo : ⁊ ex ira que
intentionē non habet epilepsia: aut melancholia:
aut maīa : ⁊ ex risu absq; causa : cōgelatō aut amen
tia.

De significatōnibus vniuersalibus oꝑationum ce
rebri. C. v.

Significatō quidē assumpta ex genere oꝑatio
nū qum sunt sane adiuuat ad significādum ce
rebri salutem. ¶ Et si sunt lese significant lesionē
in ipso: lesiones aūt oꝑationū q̄admodū exposui-
mus sunt tres q̄ sunt debilitas: ⁊ mutatō : ⁊ ꝑmu
tatō. deinde destructio. Et sermo quidem vniuer
salis in significatōnibus oꝑatōnum est ꝙ ipsarū di-
minutō ⁊ destructō fiunt ꝓpter frigus ⁊ grossitieꝫ
spiritus ex humiditate ⁊ non fiunt ex caliditate ni
si magnificetur ⁊ ꝑueniat ad hoc vt deiiciat virtu
tem : permutatō aūt ⁊ que motui cōꝑantur fiūt ex
caliditate ⁊ fiunt ex siccitate.

De significationibus sumptis ex oꝑationibus ani-
malibus ⁊ moralibus ⁊ motiuis. C. vi.

Has oꝑatōnes ingreditur lesio secūdum ꝙ
cognoscitur destructiōis: aut debilitatis:
aut ꝑmutatōis. verbigratia in sensibus
quideꝫ. ⁊ incipiāus a uisu quoniam visum ingredi
tur lesio: aut ut destruatur: aut debilitetur: aut vt
in ipso ꝑmutatō fiat ⁊ mutetur a cursu naturali ⁊
imaginetur ꝙ non īuenitur exterius sicut phātasie
⁊ cimices ⁊ pili ⁊ fumus ⁊ reliqua. Ex his eniꝫ no
cumentis qum non sunt ꝓpria oculo significatur le
sio in cerebro ⁊ phantasie etiā quādoq; suo colore
significāt. ꝙ si aliquis dixerit quomodo phātasia
alba significat phlēa dominari quod est frigidum
qum uos cōꝑaueritis ꝑmutatiōem ad calorem. di
cemus ꝙ illud est ꝓpter cōplexiōem non ꝓpter ac
cidentia materierū que accidat uel accidant virtuti
sane integre cū caliditate innata. Et in auditu qui-
dem sicut si debilitetur ⁊ non audiat nisi quod ꝓpī
qum est ⁊ forte: aut ꝑmutetur ⁊ audiat qḋ non re
peritur exterius sicut tonū simileꝫ ꝑcussiōi aque:
aut percussiōi maleorū: aut uoci tympanorū : aut
sono foliorum arborum aut sufflationi ventorum
aut reliquis : ⁊ significentur per illud: aut comple
xio sicca presens in parte mediJ cerebri: aut signi-
ficentur ꝑ illud ventositates ⁊ vapores in ipso re
tenti: aut ad ipsum ascendentes ⁊ reliqua de qui-
bus significatō habetur: aut destruatur omnino.
¶ Debilitas vero ⁊ destructio fiunt ꝓpter multi-
tudinem frigoris. ⁊ quod aliquis audiat quasi au-
diat ex longinquo fit ꝓpter humiditatem. Quod
aūt fit in odoratu est quia priuatur: aut quia debili
tatur: aut ꝑmutatur ⁊ sentit odores qui non reperi
untur exterius fetidos: aut non fetidos ⁊ significat
secundum plurimū humoreꝫ retentum in cerebro
facientem ipsos si nihil ꝓprium fuerit cū strictura
narium. Gustus aūt ⁊ tactus hoc cursu ꝓcedūt : ni
si quia ipsorum mutatō a cursu naturali secūdum
plurimū significat corruptōem ꝓpriam in instru-
mentis ipsorū ꝓpinquis ⁊ secūdum nimiam cōionē
cerebri: ⁊ ꝓprie sicut quando est comune sicut stu
por toti corpori. Et sensus quidem comunicant in
spē debilitatis ⁊ fortitudinis significantes dispo-
sitōnem in cerebro ꝑseuerantem que est ꝑturbatō
⁊ claritas: non est enī omnis debilitas cū ꝑturbatō
ne: quoniam quādoq; est debilitas cū claritate si-
cut homo si uideat aliquid ꝓpinqum ⁊ parui radiJ
bene ⁊ clare ⁊ uideat res paruas. deinde qum elon
gatur: aut multiplicantur ipsarū radiJ deficiat. neꝫ
ꝑturbatō ⁊ claritas quādoq; sunt simul in debilita
te: ⁊ claritas quandoq; est ꝓculdubio cū virtute.
¶ Verū ꝑturbatio semper significat materiam ⁊
claritas significat siccitatem: ⁊ hec quidem ꝑturba
tio fortasse subito figitur ⁊ est ex ea oppilatio ⁊ si
gnificat materiam vaporosam in venis cerebri ⁊
rete eius. Judicium aūt de significationibus harum
lesionum est: quoniam que procedit cursu permu-
tationis secundum plurimū sequitur complexionē
calidam ⁊ siccam ⁊ que currit cursu diminutionis ⁊
debilitatis secūdum plurimū sequitur frigus: ⁊ de
bilitas ⁊ destructio seqūtur frigus: nisi sint cū ve-
hementi appitiōe corruptiōis ⁊ casus uirtutis: tūc
enim fortasse illud plurimū erit ex caliditate: ve-
rum caliditas cōueniens est virtutibus cōꝑata fri-
gori dum nocumentum cōplexionibus ab ea non
magnificatur: ⁊ eius corruptō virtutis diminutio
nem possidere facit. Oporter ergo vt non cōfidas
tunc in istis significatiōibus īmo caueas significatō
nes alias predictas cuiusq; duarū significatiōum cō
plexionum. Et destructō quidem quandoq; signifi
cat festinationem causarū diminutionis si fuerit ꝓ-
pter causam cerebri ⁊ non fuerit ꝓpter nocumenta
in instrumentis corruptionis ⁊ incisionis ⁊ oppila-
tionis: ⁊ vniuersaliter remotōnis a bonitate sua ꝓ
pter nocumentum: aut ꝓpter causam in ipso mem
bro sensibili. Ex membris aūt sensibilibus qḋ est
valde cerebro ꝓpinqum nocumentum ab ipso re
cipit: nisi nocumentum sit in ipso cōmune sicut au
ditus ⁊ odoratus: plurimi enim nocumenti ipsius
qḋ purgatione ⁊ cōplexionis cū mensuratione non
remouetur est ex cerebro: qua ꝓpter reliqui sen-
sus cū suis leduntur sensatis non significant nocu-
mentum in ipsis caliditatis: aut siccitatis non ꝑue-
nientium ad hoc vt virtutem ꝓsternant. Auditus
aūt ⁊ gustus secūdū plurimū significant ꝙ illa com
plexio est in cerebro. De oꝑationibus vero mo-
ralibus sciendum est quoniam fortitudo meditatio
nis ⁊ ꝑscrutationis significat fortitudinem cerebri
omnino ⁊ earum debilitas significat lesiōem forti
tudinis in ipso. Quare oportet vt demōstretur q̄
oꝑationum sit lesa: ex ipsis enim est corruptōis uir
tutis imaginationis ⁊ formatiōis ⁊ eius uel earum
nocumentuꝫ. Hec nanq; virtus qū est fortis iuuat

ad significandam anterioris cerebri sanitatem. hec
aūt virtus non est fortis nisi qūm homo bene pōt
seruare formas sensatorū vtpote figurarū ⁊ sculp
turarum ⁊ morū ⁊ gustuuz ⁊ vocū ⁊ modulationū
⁊ reliquorum. est enim aliquis hominum cui inest
virtus integra secundum hoc capitulū adeo ut qui
ex geometris optimus est consideret simul figuraz
lineatā: ⁊ signetur in ipsius anima simile illi ⁊ eius
lr̄e: ⁊ narret questiōem vsq; ad finem ipsius non
indigens iterata cōsideratiōe ī figura: ⁊ similiter ē
dispositio quorūdam secūdum cōpationem ad mo
dulatiōes ⁊ dispositio quorūdam cū cōparatiōe ad
gustus ⁊ reliquorum: ⁊ ex hoc capitulo pendet bo
nitas cognitionis pulsus. ipsa eniz indiget imagina
tione forti figurata in anima ex tactis. Huic autez
virtuti qū accidit nocumentuz: aut destruitur opa
tio ⁊ non remanet in ipsa forma imaginationis sen
sate post remotionem eius a ꝓportione que est in
ter ipsam ⁊ sensum qū eam sentit: aut debilitatur
⁊ minuitur: aut mutatur a cursu naturali: aut ima
ginetur quod non est significat eius debilitatem.
Minutō vero eius et destructō opationis ipsius
secundum plurimū significant supfluitatem frigo-
ris: aut siccitatis in anteriore cerebro: aut humidi
tatis. Sed frigus est causa essentialis ⁊ due relique
sunt cause p accidens quoniam afferūt eam: ⁊ muta
tio opationis eius ⁊ pmutatō ipsius significat sup
fluitatem caliditatis. Et hec quidem omnia sunt se
cundum plurimū rei ⁊ secūdum ꝙ dictuz est in vir
tutibus sensibilibus. Et hec egritudo quandoq; ac
cidit sana intelligentia uel ratione: ita vt perfec-
te ⁊ complete cognoscat pulchrum ⁊ fetidū: ⁊ sint
eorum verba cū hominibus sana: sed imaginatur
quosdam presentes qui exterius non reperiuntur
⁊ imaginantur voces tympanistarum ⁊ reliqua si
cut narrat. G. accidisse abrucali medico. Et ex ipsis
est corruptō in virtute cogitatiōis ⁊ imagiatiōis.
s. aut destructō: ⁊ nominatur hec deletō ratiōis:
aut debilitas ⁊ nominatur amentia: ⁊ earū princi-
pium est frigus anterioris cerebri: aut siccitas: aut
hūiditas eius: ⁊ illud plurimū secūdum ꝙ dictuz
est: aut est mutatō ⁊ pmutatō: ita vt sit in eius co
gnitione regimentum ⁊ rectum faciat: dicendo ꝙ
non est rectum: ⁊ nominatur cōmistio rōis: ⁊ si-
gnificat aut apostemata: aut materiā cholericaz ca
lidam ⁊ siccam: ⁊ est demonium lupinū: aut est p
mistō eius cū melancholia: aut materia melancho
lica ⁊ est melancholia: ⁊ est eius pmistō cū malitia
extimationis ⁊ cuz cogitatione absq; cōprehēsiōe.
¶ Qui aūt ex illis moribus ad timorem decliuior
ē: ē magis significatiuus frigoris ⁊ ex eis decliuior
ad audatiam ⁊ iram est magis significatiuus calo-
ris: ⁊ secūdum differētias que sunt inter eos ⁊ nos
postea afferremus eas. Et forsitaz erit illud ꝓpter
cōicatiōez membri alterius: ⁊ illud quidem cogno
scetur significatiōibus particularibus quas postea
narrabimus. Et vniuersaliter quz cogitatiōes plu
rimū mouentur motibus multis ⁊ pmutantur ⁊ ua
riantur: tunc illic est caliditas. Et quandoq; etiam
accidit pmutatō cogitatiōis in egritudibus frigide
materie qūm a caliditate non euacuantur sicut cō-
mistō rōis in lethargia. Et ex ipsis est lesio in vir
tute mēorie. s. aut vt debilitet: aut ut destruatur
sicut narrat. G. ꝙ pestilētia ꝑuenit in parte ethio
pie que eis accidit propter cadauera multa relicta
post forte preliuz: ⁊ ꝑuenit pestilentia illa vsq; ad
terram grecorum. accidit ergo eis vt causa illius
tantum caderet obliuionis donec eis adueniret dis
positō secūdum quam homo nōinis sui ipsius obli
uisceretur ⁊ filij sui. Et plurimū quidez accidit d
bilitas in memoria ꝓpter corruptionem in postre
mo cerebro ex frigiditate: aut hūiditate: aut sicci
tate: aut ꝓpter eum qui pmutatur: ⁊ accidit ei vt
rememoretur eius qd̄ nūꝙ ei adest: ⁊ significat cō
plexionem calidam absq; materia: aut cū materia:
sed materia sicca ad illud est magis cōueniens: ⁊ il
lud totum est qūm cōplexio non superfluit ⁊ vir-
tus non cadit. Dicamus aūt nunc sermonem cōiū-
ctum ꝙ destructō harū opationum quandoq; fit ꝓ
ter dominium frigoris: aut in corpore cerebri: ⁊
est ex eo qd̄ domiatur super cerebrum: aut super
ventres eius: ⁊ quandoq; fit ꝓpter frigus cū hu-
miditate: ⁊ quandoq; affert ipsam siccitas: ⁊ simili
ter earum debilitas. ipsarū aūt mutatō fit propter
apostēata: aut cōplexionē cholericā: aut melācho
licā: aut corpus adurēs. Et significatio dispositiōuz
somniorum est ex eo qd̄ oportet adiungi hoc loco
plurimum enim uisionis rerum citrinarū calidaruz
significant domiūm cholere: ⁊ similiter plurimuz
visionis rerū cuiq; cōplexioni ꝓportionaliuz quas
numerare non est necesse: ⁊ somnia quidem pmu
tata significāt caliditatē ⁊ siccitatē. ⁊ simil'r apparet
in egritudinibus acutis cerebri. Et similiter sunt
somnia terribilia. ⁊ illa quorū non recordatur si-
gnificant frigiditatem ⁊ humiditatem secūdum plu
rimum.

De significatione opationum motiuarum ⁊ quod
eis similatur ex somno ⁊ uigilia. C. vij.

SIgnificationum aūt assumptarū ex genere
opationum motiuarum destructō ⁊ debi
litas significant humiditatem supfluam in
instrumētis ipsarū subtilem plurimaz ⁊ significant
in quocunq; membro fuerīt lesionem in cerebro.
veruntamen eis magis ꝓprium est ꝙ in toto cor
pore fient sicut applīa: aut in parte vna sicut para
lysis ⁊ tortura laxa: ⁊ quandoq; cōueniūt ambe ad
significandum destructionem ⁊ debilitatem calidi
tatis cerebri: aut siccitatis in ipso: aut in aliquo mē
brorū longinquoruz ab eo: verum illud erit post
egritudines pl'ias ⁊ paulatī paulatī secūdum dies.
quod aūt in vno membro fit sicut mollities ⁊ simi
lis eius: quandoq; est ꝓpter egritudines ꝓprias il
lius membri: ⁊ quandoq; est ab expulsiōe supflui-
tatis cerebri ad ipsum. Earū vero mutatio si est
subito significat humiditatem: ⁊ si est paulatim si-
gnificat siccitatē. s. in instrumentis. Que aūt cere
bro ꝓpria est sicut mutatō motuum epileptici quā
do adest epilepsia que est spasmus comunis: ⁊ ip
sa quidem non fit nisi ab humiditate: quoniam ip
sa fit subito: aut cōicatiōe membri alterius secūdū
ꝙ declaratum est: ⁊ significat oppilatiōem non per
fectam: sicut tremor capitis. omnia enim hec signi
ficāt materiam grossam in illo latere cerebri: aut d
bilitatem: aut siccitatem si fuerit post egritudines
antecedentes: ⁊ si fuerit eorum aduentus paulatim
⁊ paulatī. De eis aūt qui sunt in mēbris a cerebro

longiquioribus sermo est illud quod diximus mul
totiens. Et omnes isti motus egrediuntur a cursu
naturali: ⁊ diximus etiam ꝙ si homo impiger est
ad motus complexio cerebri eius in pricipio est ca
lida ⁊ sicca: ꝙ si est decliuis pigritie ⁊ laxitati: tūc
eius cōplexio ē frigida ⁊ humida: ⁊ qū habet egri
tudinem ⁊ motus ipsius ptinens est ad inquietudi-
nem tunc est calidus: ⁊ si quieti attinent ⁊ virtus
non est uehementis casus: tunc declinat ad frigus.
Et ex eis que huic caplo ꝓportionatur est significa
tio dispositiōum somni ⁊ vigiliarum. Scias ergo
ꝙ somnus semper sequitur malitiam cōplexionis
humide laxe: aut frigide cōgelantis motum virtu
tum sensibilium: aut vehemētem spiritus animal'
resolutiōem ꝓpter supfluitatem motus: aut ꝓpter
impulsiōem virtutum ad interiora vt materia di
geratur ⁊ impellatur cum eis spiritus animalis ꝓ-
pter cōsecutiōem q̄admodū fit post cibum. Som
ni aūt causa qui non secūdum cursum naturalem ꝓ
cedit neq; sequitur laborem ⁊ motum est humidi-
tas ⁊ cōgelatō qd̄ si non cadunt cause congelationis
⁊ significationes non significant supfluitatem frigo
ris de quibus rememorabimur: tūc causa eius est
humiditas. Amplius non oīs humiditas facit som-
num: Senum enim cū humiditate complexionum
ipsorum ꝓlongantur vigilie. Et. G. quidem vid̄
tur ꝙ illud est ex qualitatibus humiditatum ip-
sarū nitrosarum. Ipse enim vigilar̄ faciunt ꝓpter
nocumentum quod cerebro inferunt. Uerūtamez
siccitas secūdum omnem dispositiōem vigilar̄ pro
culdubio facit.

De significationibus sumptis ex diminutione opa
tionum naturalium ex eo quod expellitur ⁊ ex apo
stematibus ⁊ vlceribus ⁊ ex capillis. C. viij.

Significationes aūt accepte ex genere opa-
tionum naturaliuz apparent vtpote ex su
pfluitatibus p ipsarum diminutionem in quantita-
te ⁊ qualitate earum: ⁊ p ipsarū ꝓhibitionez. Eaz
vero expulsio fit ex palato ex naso ⁊ aure: ⁊ ex eo
quod apparet super capite de vlceribus ⁊ bothor
⁊ apostematibus: ⁊ ex eo quod oritur de capillis.
Capilli enim oriūtur ex supfluitatibus cerebri. Et
ex capillis quidem sumitur significatio ex velocita
te ortus ipsorū: aut tarditate ⁊ reliquis dispositio
nibus quas iam numerauimus. Rememoremur
ergo vie significationum expulsiōum supfluitatuz
a semitis predictis. Iste q uidem supfluitates qum
multiplicantur significant materias predictas: ⁊ si
gnificant causam quare supfluitates in mēbro mul
tiplicantur q̄admodum sciuisti ⁊ ꝙ expulsiua non
est debilis. Dum aūt ꝓhibentur aut minorantur ⁊
inuenitur cū hoc aut grauitas: aut pūctio: aut mor
dicatio: aut extensio: aut pulsatō: aut reuolutio ⁊
tinnitus significat oppilatiōem ⁊ debilitatem vir
tutis expulsiue ⁊ īpletiōez. Genus uero eius, idest
supfluitatis significat̄ quoniam mordicatiua: aut
pungitiua: adustiua parue grauitatis citrinans co-
lorē faciei ⁊ oculi significat ꝙ materia est choleri
ca. Et pulsatiua grauis, rubificans colorem faciei ⁊
oculi inflans uenas significat ꝙ ipsa est sanguinea-
⁊ laxatiua faciens pigritiam cū qua mutatur color
ad plumbeitatem: ⁊ ducens ad somnum ⁊ dormi-
tationem significat quoniam ipsa est phl'atica: ꝙ si
color obfuscatur in dispositiōe illa ⁊ corrumpitur
cogitatio ⁊ caput est minoris grauitatis: ⁊ somnus
cum hoc non est dominās: ⁊ non sunt reliqua signa
significat ꝙ ipsa est melancholica: ꝙ si aliquid ip-
sorum est cū tinnitu ⁊ reuolutione ⁊ pmutatione
loci significat ꝙ materia generat ventositatem ⁊ i
flationem ⁊ vaporem: ⁊ ꝙ habet caliditatem in ip
sa agentem. ꝙ si adest supfluitatuz retentio cū leui
tate capitis significat siccitatem absolute: ⁊ hoc q̇
dem capitulum qd̄ attulimus est ꝓprium quantita
ti: uel qualitati expulsiōis ⁊ ꝓhibitiōis. Qualitas
aūt eius est sicut si tendit ad citrinitatem ⁊ subtilita
tē ⁊ caliditatem ⁊ exuberatiōem venarū significat
ꝙ ipsa est sanguinea. Et salsa ⁊ dulcis cū priuatiōe
reliquorū signorū: aut nitrosa frigidi tactus signi
ficant phl'a in quod agit caliditas. Et insipida crossa
frigidi tactus significat ꝙ est phl'a crudum: ⁊ iste
quidē sunt significationes qualitatis expulsiue in co
lore suo ⁊ gustu ⁊ tactu ⁊ substantia. Odoris ve-
ro eius est quoniam putredo odoris ⁊ acuitas eius
significant caliditatem. Et priuatio odoris fortasse
frigiditatem non tamez sicut prima significat calidi
tatem. Que aūt pendēt ex eis que apparent in cute
capitis: ⁊ qd̄ sequitur eam ex ulceribus ⁊ bothor
⁊ apostematibus significant secūdum plurimū ma
terias que fuerūt ⁊ expelluntur: ⁊ non significant
dispositiōem cerebri in illa hora manifeste nisi for
sitam sint in augmento. Tu aūt sciuisti causas apo
stematum calidorum ⁊ frigidorū ⁊ durorum ⁊ cā
cerosoruz ⁊ vlcerum pambulantium ⁊ quietorum
⁊ reliquorū ex his que dicta sunt: non sunt ergo ti
bi difficiles cognitiones eorum secūdum dispositō
nes capitis etiam. Et iam etiam sciuisti in libro pri
mo causas euentus capillorū: ⁊ sciuisti causam cris
pitudinis ipsorum et planitiei et multitudinis et
velocitatis canitiei et tarditatis eius. Et nos qui-
dem docebimus et causam scissionis ipsorum et
casus eorū in capitulis ꝓpriis. ¶ Cognosces ergo
ex eis qualitatem significationum capillorū: ⁊ nos
quidem defferemus illud vsq; ad illum locum fu-
gientes multiplicationem ⁊ elongatiōem.

De significatiōibus sumptis ex conuenientia ⁊ di
uersificatione ⁊ uelocitate passionum ⁊ tarditate
C. ix.

Signa aūt assumpta ex genere cōuenientie
⁊ diuersificatiōis ⁊ velocitatis passionuz
⁊ tarditate eius sunt hec. Conueniētia au
tem ⁊ diuersificantia impossibile ē quī aut muten
tur in dispositione in qua positus nihil de sani-
tate negat que ipsum tenet: aut in dispositione in
qua est eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius cōple
xio a natura. ¶ Conuenientia ergo eius in dispo
sitione sanitatis que ipsum tenet est assimilatō cō-
plexioni eius. complexio igitur ipsius cognoscitur
ex illo: qd̄ aūt div̄sificatur ab eo in dispositione il
la est cōtrarium cōplexioni ipsius. In dispositione
aūt in qua fit eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius
complexio ab ipso iudiciuz ē econtrario. ¶ Nos
quidem iam diximus in eo quod est preteritum d̄
dictis vniv̄salibꝫ ꝙ sanitas i corporibꝫ oibus non
est secundum complexionē vnaz: ⁊ ꝙ possibile est
vt sit sanitas corporis a complexione cuius similis

est ex eo quod affert egritudinem corpori alteri si
haberet illam cōplexionem. ¶ Ueruntamē opor
tet vt cōsideretur quod sit eius diuersum in extre
mitate alia etiam sicut diuersificatur ei hoc in hac
extremitate: ita ut existimatiōe sciatur quātitas cō
plexionis quam habet. due enim extremitates si/
mul sunt diuerse impedientes ꝑculdubio: ⁊ non ē
conueniens sanitas aliqua extra equalitatē: nisi dū
nō vehemēter supfluit. Et cerebrū q̄dē qđ cōple
xionis calide malitiam habet iuuatur aere frigido
⁊ cibis ⁊ odoribus frigidis: siue sint boni sicut caso
rati sandalini ⁊ nenufarini ⁊ eis similes: siue fetidi
non boni: sicut limosi ⁊ alubiati: ⁊ iuuatur tranq̄li
tate ⁊ quiete. Et ꝙ habet malitiā cōplexionis fri/
gide iuuatur eo quod est illis cōtrarium. Juuatur
ergo aere calido ⁊ odoribus calidis ⁊ letificātibus
⁊ calefaciētibus ⁊ exertitijs ⁊ motibꝫ. Et ꝙ hēt ma
litiam complexionis sicce leditur eo quod ex ipso
euacuatur. Et ꝙ habet malitiam cōplexionis humi
de iuuatur eo qđ ex ipso euacuatur ⁊ minuitur ab
eo. Significatiōes vero velocitatis passiōum eius
sicut si velociter calefiat: aut velociter īfrigidetur
sunt iste. Quod enim calefit velociter significat
caliditatem cōplexionis secūdum cōditiones predi
ctas in libro vniuersali. Et similiter qđ velociter
infrigidatur. ⁊ similiter qđ velociter exiccatur.
Jllud enim quandoq̄ fit ꝑpter pꝛuitatem humidita
tis ipsius: ⁊ quādoq̄ fit ꝑpter subtilitatē hūidita
tis ipsius: aut ꝑpter caliditatem sue cōplexionis.
¶ Ueruntamē differentia inter ea est: quoniam
qum primo reperiūtur reliqua signa siccitatis cere
bri sicut vigilie ⁊ reliqua de quibus rememorabi
mur in capitulo signorū complexionum cerebri: ⁊
hoc secundum est quoniam siccitas non accidit ei ni
si in horis que sunt apud motum laboriosum: aut
caliditatem fortē: aut qđ ꝑcedit cursu eius ex cau
sis siccitatis predictis. ¶ Amplius si non affuerit ei
in reliquis horis significatio siccitatis. Cum eo ve
ro quod fit ꝑpter caliditatem complexionis eius
sunt reliqua signa caliditatis in complexiōe. Quod
aūt velociter humectatur quandoq̄ fit ꝑpter cali/
ditatem substantie eius: ⁊ quandoq̄ fit ꝑpter fri
gus substantie ipsius: ⁊ quandoq̄ fit quoniam cō/
plexio substantie ipsius radicalis fuit humida: ⁊ q̄
doq̄ fit quoniam complexio substantie eius radica
lis fuit sicca. Quod si fuerit ex caliditate erunt illic
signa caliditatis. amplius erit illa humectatio non
ex eo qđ semp est: sed ipsa erit sucessiua caliditatis
supflue cadentis in cerebo ⁊ attrahentis humidita/
tes ad ipsum que ipsum implebūt. deinde si remā
serit cōplexio calida vincens succedet siccitas ⁊ cū
diminutiōe: ⁊ si humiditates vicerint fiet cerebrū
frigidum ⁊ humidū: ⁊ si equabūtur ꝑuenit secūdū
plurimum putredo ⁊ egritudines putride ⁊ apo/
stemata. quoniam hec humiditas non est īnata. cō
uertitur ergo in ea caliditas innata. Ueruntamē nō
cōuertitur in ipsa nisi conuersiōe extranea que est
putredo: ꝙ si fuerit ꝑpter cōplexionis frigidita
tem non erit euentus humiditatis subito: sed secū
dum dies. deinde eueniet humectatō ⁊ fiet cū ve
locitate ⁊ erunt signa frigiditatis cerebri reperta.
Quod si illud fuerit ꝑpter humiditatem cerebri
ipsius erit velocitas in illo ꝑpter unā duarum re
rum: aut quia humiditas facit frigus ⁊ frigus cor/
rumpit virtutem digestiuam mutantem illud qđ
ꝑuenit ad cerebrū de nutrimento ⁊ ꝑpat humecta
tio. ¶ Qum ergo ꝑuenit frigus illud subito hūe
ctatio post ipsum sequitur subito: ⁊ quando cū
illo accidāt oppilationes in meatibus accidunt vt
supfluitates retineantur. deinde erit hoc semp ⁊ in
separabile ⁊ non erit ex eis que sunt raro. Eius au
tem quod fit ꝑpter cerebri siccitatem causa est de
siccatio adueniens subito qum siccitas accidit vno
momento ⁊ est cū signis siccitatis predictis ⁊ est si
milis ei que ꝑuenit a caliditate nisi in eo ī quo am
bo diuersificantur ex signis caliditatis ⁊ ex signis
siccitatis. Jste ergo sunt significatiōes assumpte ex
velocitate passionum: ⁊ non oportet vt velocitas
passiōum mutetur ꝑpter debilitatem virtutū na
turalium precipue in humectatione quādo uel quo
niam debilitas virtutum naturalium sequitur hāꝝ
vnam causarū. Omnia aūt cōuenientia ⁊ diuersifi
cantia non sumūtur ex qualitatibus īmo sumūtur
ex formis ⁊ motibus q̄admodū videmus haben
tem egritudinem que nominatur ouum eligere re
supinationē de reliquis sitibus dormitatiōis sue.

De significationibus sumptis ex parte mensure ca
pitis. C. x.

COgnitio vero facta secundum paruitatē
capitis ⁊ magnitudinē eius ē ꝙ oportet te
scire quoniam causa paruitatis capitis in
creatura est paucitas materie: sicut causa magnitu
dinis eius est materie multitudo. s. materiei spma
tis partite in particione que capiti est naturalis.
Amplius si fuerit materiei paucitas cū fortitudine
virtutis formatiue prime erit bone forme: ⁊ erit
minus malum eo qđ paruitati capitis adiungit fi/
gure malitiā in creatura. ¶ Quod significat debi
litatem virtutis secundum ꝙ ipsū non est expers
malitie ī forma cerebri ⁊ debilitate v̄tutis ⁊ cōstri
ctiōe meatus v̄tutis moral' ⁊ natural' ul' aīalis. Qua
ꝑpter physionomici dicūt ꝙ hic homo ē pfidus ti/
midus velocis īre hesitans in rebus. ¶ Et. H. q̄
dem dicit ꝙ caput pꝛuum omnino non vacat a si/
gnificatione malitie forme cerebri: ⁊ ꝙ magnum
caput non habet assiduam significatiōem bonitatis
dispositionis cerebri dū non sunt ei compares bo
nitas figure ⁊ grossitudo colli ⁊ amplitudo pecto/
ris. Jpse enim cōsecūtur magnitudinem dorsi ⁊ co
starū sequentium magnitudinem nuche ⁊ eius for
titudienm que cōsequntur fortitudinem cerebri.
¶ Qum enim multitudini materiei cōpar existit
fortitudo virtutis formatiue caput est secundum
hanc formam. ¶ Ex eis aūt que illud significant
est vt illic sit ꝑportiōalitas reliquorū membroꝝ:
ꝙ si cū eis cōpar fuerit ipsorū debilitas erit male
figure debilis colli parui dorsi: aut erūt lesa ⁊ que
eo cōtinentur ⁊ ab eo oriuntur secundū ꝙ quādoq̄
accidit ex augmento capitis in magnitudīe que nō
est secūdum naturam pueris quibus accidit apertō
capitis ⁊ magnitudo eius q̄ non sunt in natura īmo
secundum semitam egritudinis: ⁊ causa in ipso est
multitudo materiei ascendentis ⁊ similiter accidit
adultis ex doloribus capitis prauis: ⁊ quandoq̄ ac
cidit vt synciput minoretur ⁊ tempus planum fiat

qum eleuatur herisipila super cerebrū. Jam ergo
scis significatiões paruitatis capitis ⁊ magnitudines
eius. Et ex signis bonitatis quidem cerebri est vt
non patiatur ex vaporibus vini ⁊ que cū eis nar-
rabimus: ⁊ que patitur ex subtilitate ⁊ caliditate
eius etiam vt addatur mens eius.

De figura capitis. C. xi.

SIgnificatiões vero figure eius sunt iste.
Jam enim docui te in caplo ossis capitis q̄
sit naturalis figura capitis ⁊ que sit mala
⁊ ꝙ figure malitia qum accidit alicui partium capi
tis leduntur proculdubio proprietates operatio
num illius partis cerebri de qua dixit. G. ꝙ almu
safata ⁊ quadrata sunt vituperabiles semp: ⁊ emi
nentia extremitatum est vituperabilis: nisi causa
sit in ipso fortitudo virtutis formatiue. s. si sit su
perabundans in opationibus suis: ⁊ significant etiā
fortitudinem huius virtutis forma colli ⁊ ipsius
quantitas ⁊ pectus.

De significationibus sumptis a grauitate ⁊ leuita
te capitis caliditate ⁊ frigiditate ⁊ ex doloribus
C. xij.

SIgnificationes aūt sumpte ex grauitate
capitis ⁊ lenitate eius sunt quoniam gra
uitas capitis semper significat materiam
in ipso: sed materia cholerica facit grauitatem mi-
norem ⁊ adustionem uehemētiorem: ⁊ melancho
lica facit grauitatem maiorem illa ⁊ siccitatem ma
gnam. Et sanguinea facit grauitatem fortiorem q̄
ille: ⁊ pulsatiōem ⁊ dolorem in radicibus oculi ꝓ-
per penetrationem chimi calidi ⁊ rubedinem ⁊ in-
flāmationem in uenis vehementiorem: ⁊ phlatica
facit grauitatem maiorem q̄ omnes alie ⁊ dolorez
minorem q̄ sanguiēa ⁊ cholerica ⁊ somnū maiorez
q̄ melancholica ⁊ tarditatem ad cognitionem ⁊ pi
gritiam ⁊ paucitatem agilitatis. Significationes ue
ro assumpte ex caliditate ⁊ frigiditate. s. ꝙ ex eis
tangunt caput in se ipso: ⁊ qđ tangit aliud exte-
rius non occultantur tibi. calidum quidem signifi-
cat caliditatem si pseuerauerit complexiōalem: ⁊ si
accidit ⁊ nocet accidentalem: ⁊ similiter est indiciū
frigidi secūdum eius cōsideratiōem. Et similiter ē
indiciū aridi ⁊ sicci secūdum suam cōsiderationez
si non venerit exterius exaspans ⁊ arefaciens. Et
similiter est humidum si non fuerit calor interius
sepans. Et dolores quidē corrosiui qui imaginari
faciunt in capite hominis incessus. s. alicuius rei cū
corrosione ⁊ mordicatiōe significant materiam ca
lidam: ⁊ pulsatiui significant apostema calidum: ⁊
simil'r subitat significatio eorū cōcōitātiā febris.
Et grauatiui ⁊ cōpr̄ssiui significant materiam frigi
dam: Et extensiui materiam ventosam ⁊ pmutatō
subitat illud. Et dolor qui est sicut pcussio cū ma
leo significat sicut ouum ⁊ emigraneaz temporalē.
Et dolores etiam significant parte sua: sicut do
lor qui est ꝓpter cōitatez stomachi fit secundū mo
dum: ⁊ qui est ꝓpter cōitatem epatis secūdum for
maz aliam q̄admodum narrabimus: ⁊ cū hoc quā
doq; significant secundum suam pseuerantiam. do
lor enim qum pseuerat in anteriore capitis parte ⁊
posteriore eius significat cū parte sua carabitum.

De significationibus membrorum que sunt in ce-
rebro sicut ꝓpagines vt oculus ⁊ lingua vua collū
⁊ nerui. C. xiij.

SIgnificatio aūt oculi qui est de suma il-
lorum est ex dispositione venarū eius ⁊
ex dispositiōe grauitatis ⁊ leuitatis ipsius
⁊ ex dispositiōe coloris eius in citrinitate sua: aut i
offuscatione sua: aut plumbeitate: aut rubedine
eius ⁊ dispositione tactus eius: ⁊ omnia illa valde
vicina sunt in significatiōe eius qđ est in ipso cere
bro. Et quandoq; significatur p illud quod fluit
ab eo de lachrimis ⁊ lippitudine: ⁊ quod accidit ip
si ex clausura ⁊ palpitatiōe: ⁊ ex dispositiōibus ocl'i
que cōsiderantur secundum ꝓfunditatem ⁊ exitum
eius ad exteriora: ⁊ magnitudinem ⁊ paruitatem
⁊ infirmitates ⁊ dolores Naz si oculus siccatur
significat siccitatem cerebri ⁊ fluxus lippitudinis ⁊
lachrimarū qum non fit ꝓpter egritudinem in ip
so oculo significant humiditatem anterioris cere-
bri. ⁊ magnitudo venarum oculi significat calefa-
ctionem cerebri ī substantia. ⁊ fluxus lachrimaruz
absq; causa manifesta significat in egritudinibus ca
lidis inflāmatiōem cerebri ⁊ apostemata eius: ⁊ ꝓ
prie qum currūt ex vno oculorū: ⁊ qum lippitudo
pupillam tegere incipit: sicut tela aranee: deinde
adunatur tunc est morti ꝓpinquius. Et oculus q̄
remanet apertus ⁊ non mouetur sicut fit in carabi
to ⁊ quandoq; in lethargia ⁊ q̄ clauditur: ⁊ fit eius
apertō difficilis sicut fit secundum plurimas vices
in lethargia: ⁊ fit etiā in carabito apud resolutiōez
virtutis significat lesiōem magnam in cerebro:
plurimum aūt mobilis significat inflāmatiōem ⁊ ca
liditatem ⁊ demoniacum: ⁊ adherens suo intuitu
vni loco qui est alcūbelcematiz ⁊ terrefactus alie-
natiōem ⁊ melancholiam. Et quādoq; significatur
ex motibus eius error cerebri ex crudelitatibus
ire ⁊ angustie ⁊ timoris ⁊ cōcupiscentie. Et ad
exteriora exiens significat apostemata ⁊ repletio
nem vasorum cerebri. Et ꝓfundus significat reso
lutionem plurimam substantie cerebri sicut accidit
in vigilijs ⁊ alcutubut ⁊ cōcupiscentiā quamuis hoꝝ
forma diuersificetur in hoc q̄admodum distin-
guemus in locis suis: ⁊ similiter quandoq; signifi-
cat cōgelatiōem cerebri ⁊ eius mortem. Signi
ficatiões aūt assumpte ex dispositiōibus lingue sūt
sicut ꝙ lingue multotiens color significat cerebri
dispositiōem q̄admoduz sua albedine significat le
thargiā Et citrinitate sua primo ⁊ nigredine sua
secundo carabitum: ⁊ sicut signat dominio citrini-
tatis super se: aut viriditate venarū que sunt sub
ea caducatiōem ꝓprie: ⁊ non est quidem significa
tio ex colore lingue sicut significatio ex colore ocu
li. Naz illud vehementiorem habet cū cerebro ꝓ
prietatem. colore aūt lingue quandoq; significatur
stomachi dispositiões. Ueruntamez qum scitur ꝙ
lesio est in cerebro non elongatur significatio ab
eo. Assumpte aūt ex colore faciei sunt plures. Et tu
quidem scis significationes colorū complexionuz.
Ex eius aūt pinguedine ⁊ matie sunt: quia eius pin
guedo significat dominium sanguinis ⁊ ipsius ma-
ties cum citrinitate sigificat dōiniū cholere: ⁊ eius
maties cum tenebrositate significat dominium sic
citatis melancholie: ⁊ inflāmatio modica significat

dominium aquositatis in sanguie victo postq̄ non
fuerint iste dispositiones dominii principales : ⁊
postq̄ scíueris q̄ egritudo non est in corpore mu/
tans formam nisi in latere cerebri. Assumpte ve/
ro ex dispositione colli sunt quoniam si est forte ⁊
grossum significat fortitudinem virtutis cerebri ⁊
eius abundantiā : ⁊ si est curtum ⁊ subtile ecōtra :
⁊ si est preparatum ad recipienduz scrofulas ⁊ apo
stemata : tunc causa in hoc non est debilitas in ipso :
⁊ tunc etiam quando vacuum est ab illo non est cā
in hoc fortitudo eius. verūtamez causa in hoc est
debilitas virtutis digestiue que est in cerebro ꝓ/
pter aliquam spetierum cōplexionis quas narrabi
mus ⁊ fortitudō virtutis expulsiue. partes enim
colli recipiunt quod cerebrū expellit ⁊ carnes mol
les glandose que sunt in ipso. Et similiter est etiaz
dispositio significationum assumptarū a dispositiōe
vue ⁊ duarū amigdalarū ⁊ etiam dentiuz. Assump
te vero ex dispositiōe membrorū neruosorum in
trinsecorum sunt ex semita iudicioruz cōitatis. Ne
cessarium enim est vt cerebro ⁊ nuche cōicent : si/
cut qum lesiones super ea pseuerant afferūt cere/
bro spetiem egritudinis que est in eis. Et quādoq;
aduenit eis illud ex cerebro. ⁊ nerui quidem qum
fortes fiunt ⁊ ingrossantur ⁊ vie ipsarū fiūt fortes
que eis create sunt principales significant fortitudi
nem ⁊ contrarium illius significat cōtrarium eius.

De significatione comuni membrorū quibus cōi/
cat cerebrum. C. xiiij.

Cum membra cerebro cōicantia fortia exi
stunt : tūc cerebrū est forte. ⁊ si plurimas
habat lesiōes ꝓpter causas manifestas eis
aduenietes : tunc cerebrū debilitatur : aut leditur :
⁊ fortasse sunt opatiōes ille ī membris alijs ꝓpter
cōitatem virtutum cerebri : sicut cōtingit vt non
vadat eger ad vrinam ⁊ egestiōem indigens eis ꝓ
pter priuatiōem sensus sicut accidit in lethargia ⁊
clausura oculorum vigilatiua : aut ꝓpter grauitatē
motus sup ipsum : sicut in eis ⁊ in carabito : ⁊ sicut
defectus transglutiendi ⁊ sorbendi in serac . i. q̄/
do aqua ingreditur tracheā arteriam in istis egri/
tudinibus : ⁊ sicut significatiōes anhelitus. Anheli/
tus enim quandoq; abscinditur ⁊ destruitur p cau/
sam lesiōis que est in cerebro puenientis ad vela/
mez ⁊ membra anhelitus : ⁊ eius multitudo ⁊ ma
gnificentia sunt magis significantia sibare ⁊ strictu
ra ⁊ paruitas eius sunt magis significantia dormita
tionem vigilatiuam ⁊ lethargiam.
De significatione membri cuius cōitate cerebrum
patitur. C. xv.

Quoniam stomachus est ex membris plu/
rimū cōicatiōe sua ledentibus cerebruz :
tunc oportet vt significetur illud ex dis/
positiōe desiderij ⁊ digestionis ⁊ eructatiōis ⁊ ru/
gitus ⁊ dispositiōe singultus ⁊ nausee ⁊ dispositiōe
tremoris stomachalis. ¶ In qualitate vero horū
secundum stomachum cōsideretur vbi loquemur
de stomacho. Et significatur etiam ex dispositione
vacuitatis ⁊ repletiōis. Cōmunitas enim cerebri
cum stomacho qum est repletus aut habet inflatio
nem apparet in dispositione repletiōis eius : sz eius
cōitas cum ipso propter caliditatem ⁊ choleram
rubeam ⁊ dolores ipsorū qui fiunt inde : ⁊ ex forti
tudine caloris apparet ī dispositione vacuitatis : ⁊
plerūq; fit ex repletionis causa ad equandam cōple
xiōem ⁊ oppilandū inter vaporem calidum ⁊ cere
brū : ⁊ ꝓprius significatur illud secundum locum
doloris in principio sui ⁊ ipsius mansiōe. ¶ Egri
tudines eniz cerebri cōicatiōe stomachi factas iam
significat dolor qum īcipit a syncipite. deinde effū
ditur ad illud quod est inter vtrasq; spatulas ⁊ fit
fortior apud caput. Et quandoq; egrotat caput in
cōicatiōe epatis : ⁊ est tunc decliatio doloris ad dex
trā sicut qn̄ fit cōicatiōe splenis ⁊ decliatō doloris
ad sinistram ⁊ qn̄q; multiplicatur cōicatō cerebri
cū mirac : ⁊ cū eo quod est coram serasif. est ergo
dolor decliuis ad anteriora valde : ⁊ quandoq; cōi
cat matrici ⁊ fit cū egritudinibus matricis ⁊ eius si
gnificatiōes dicte sunt in. c. ipsius : ⁊ sistitur dolor
in vertice syncipitis. Plurime aūt cōitates cerebri
cum membris eueniunt ꝓpter vapores ad ipsum
ascendentes : ⁊ via quidem ascensionis ipsorum :
aut est illud quod est coram anteriore parte asera
sif : ⁊ sentit in primis extensiōem eius ad supeito/
ra : ⁊ est extensio vt corda ⁊ pulsatō in venis iuxta
ipsam : ⁊ sentit principium doloris anterius : aut il
lud quod sequitur partem colli ⁊ sentit principiuz
doloris posterius : ⁊ tenduntur vt corda vene ⁊
arterie posite posterius ⁊ sentit illic pulsationem.
¶ Nunq; cōsideráuisti accidens membri cōicantis
oportet ne accidens sit accidens illi membro in seip
so : sed ꝓpter cōitatem suam quam habet cū cere/
bro ⁊ non ꝓpter cōitatem cerebri cum ipso. ¶
Qum enim significetur ex nausea q̄ egritudo cere
bri sit ꝓpter stomachi cōitatez tunc non elongatur
quin erretur ⁊ sit egritudo hec in cerebro prius : ⁊
sit occulta ⁊ neq; apparet nausea in stomacho nisi ꝓ
pter cōitatem suam cū cerebro in egritudine occul
ta cū qua est. ¶ Oportet ergo vt redeas ad princi
pia que tibi dedi in libris primis quibus cognos/
cas egritudines principales ab egritudinibus com/
municationis.
De signis cerebri in sua cōplexiōe equal'. C. xvi.

Cerebrū in sua complexione equale est id
quod est forte in opatiōibus sensibilibus
⁊ moralibus ⁊ mobilibus ⁊ cōmensuratū
in expulsiōe eius quod ab eo expellitur ⁊ in ipsius
retentiōe ⁊ forte ad resistendum accidentibus im/
pedimentum afferentibus. Capillos habens in pue
ritia glaucos : ⁊ in adolescentia igneos ⁊ rubeos ⁊
ad nigredinem declinātes : circa complementū crea
tionis ⁊ augmenti medios inter crispitudinez ⁊ pla
nitiem : ⁊ ipsorū ortus : ⁊ tempus nascendi totum
est in sua hora : ⁊ ipsorū canities non est festina ne
q; tarda ab hora naturali : ⁊ caluitium non cito ei
aduenit.
De signis complexionum malarum euenientiū ex
cōceptione. C. xvij.

Visum est. G. q̄ caliditas generat rationis
ꝑmistiōem ⁊ alienationem. i. stoliditatē.
Et nos istis adiungamus subitationem ⁊
velocitatem casus initiorū ⁊ ꝑmutationis volunta
tum. Et q̄ frigiditas generat stoliditatem ⁊ quietē
motus : ⁊ nos adiūgamus istis tarditatē intellectus

⁊ excusationem cogitationis ⁊ pigritiam. Et ꝙ
siccitas facit vigilias ⁊ ipsam significant vigilie. Et
nos quidem in hoc cõditõnemus vel statuamus ꝙ
non sit ab humiditatibus nitrosis: ⁊ non est cũ gra
uitate in cerebro ⁊ assiduatione euacuationis sup-
fluitatum ⁊ reliquis significationibus humiditatis.
Huitas enim salsa ⁊ nitrosa teste ipso. Gal. facit in
somnietatem sicut in senibus. Hũiditas vero facit
somnum pſundum: ⁊ tu statue cum anima tua cõ
ditiõem predictam. Et. G. quidem visum est ꝙ
significatio ad ostendendum ꝙ complexio est do-
minans sine materia est priuatõ fluxus supfluitatũ
cũ significatione malitie cõplexionis. Significatio
vero ꝙ ipsa dominetur cũ materia est fluxus sup-
fluitatum. Et nos quidem pscrutemur ⁊ dicamus
si non sint oppilationes ⁊ debilitas virtutis ex-
pulsiue ⁊ illius significatõ est quod prediximus ⁊ p
fecimus. Significationes vero cerebri calide com
plexiõis sunt velocitas ortus capillorum in pricipio
natiuitatis aut i uẽtre: nigredo ipsorum ipricipio: ⁊ õ
nigratio eorũ post glaucedinẽ velox ⁊ crispitudo
eorũ ⁊ similia ⁊ velocitas repletiõis capitis ⁊ ipsio
gũitas ex cãis euẽientibus sicut odoribus ⁊ simili
bus ⁊ lesio eius ab odoribus calidis: ⁊ paucitas uis
somni cũ leuitate eius: ⁊ apertio venarum oculo
rum ⁊ acuitas ipsorũ ⁊ velocitas pmutationis in cõ
silijs ⁊ voluntatibus sicut est dispositõ infantiũ ⁊ si
gnificat illud tactus ⁊ rubedo coloris ⁊ decoctõ su
pfluitatum effusarũ ⁊ expulsarum ⁊ qualitas ipsarũ in
substantia cũ cõparatione ad alias. Significationes
uero complexionis frigide sunt augmentum expul
sionis supfluitatum secũdum ꝙ ex cõditione predi
ctum est: ⁊ planities capillorũ ⁊ paucitas nigredinis
eorum ⁊ velocitas canitiei ⁊ velocitas patiendi
ex nocumentis ⁊ multitudo rheumatismi intus ad
palatum ⁊ accidentium corize ppter leuem causam
⁊ occultatõ venarum in ocul. Et multitudo somni
⁊ eius forma est similis forme dormitatis: tardus
ẽ palpebrarum motus: ⁊ est stabilitas secũdum vo
luntates sicut est dispositõ senum. ¶ Sicce vero
complexionis significationes sunt mundificatõ mea
tuum supfluitatum ⁊ claritas sensuum ⁊ potentia i
vigilando ⁊ fortitudo capillorum ⁊ velocitas nati
uitatis ipsorũ ppter fumũ cõplexionis in etate pri
ma ⁊ velocitas caluitiei ⁊ crispitudo capillorum.
¶ Sed humide complexionis significationes sunt
planities capillorum ⁊ tarditas natiuitatis ipsorum
⁊ tarditas caluitiei ⁊ pturbatõ sensuum ⁊ multitu-
do supfluitatum itus ⁊ rheumatismus ⁊ pfunditas
somni subet. Calide ⁊ sicce complexionis significa
tiones sunt priuatõ supfluitatum ⁊ claritas sensuum
⁊ potentia vigilandi ⁊ paucitas sumni ⁊ velocitas
ortus capillorum in principio ⁊ fortitudo ipsorum
⁊ nigredo ⁊ crispitudo eorum ⁊ multa caluitiei ve
locitas ⁊ caliditas tactus capitis ⁊ ipsius siccitas cũ
rubedine manifesta in ipso ⁊ in oculo. Et pmutatõ
in voluntatibus ⁊ velocitas in eis. Et fortitudo in
tellectus ⁊ memorie ⁊ velocitas in eis opationum
animalium. ¶ Significationes vero complexionis
calide ⁊ humide sunt iste. Nam si complexio illa nõ
est valde remota ab equalitate color est bonus.
Et vene sunt manifeste ⁊ tactus est calidus ⁊ lenis
⁊ supfluitates sunt plures ⁊ magis cocte ⁊ capilli
plani declinantes ad glaucedinem absq; velocitate
caluitiei ⁊ calefactõ ⁊ humectatõ sunt ei veloces.
Quod si ab ea fuerit elongata erit egrotatiuũ reci
piens casus calidi ⁊ frigidi ⁊ egritudines putridas i
substantia sua velociter: ⁊ erunt sensus illius cuius
est cerebrum grauati perturbati: ⁊ oculi eius debi
les ⁊ neq; abstinebit a somno ⁊ videbit somnia p-
mutabilia. ¶ Significationes aũt complexionis fri
gide ⁊ sicce sunt iste. ¶ Nam caput est frigidi ta-
ctus abiectus color vene sunt i ipso occulte ⁊ i ocu
lis: tardus capillorum ortus ⁊ sunt castanei ⁊ subtiles
tarditas caluitiei pprie sicut non est magis domi-
nans eius siccitas ꝙ frigiditas ⁊ nocetur frigidis se
cundum cõditiones predictas ⁊ sensus sunt clari in
infantia sua ⁊ qum pcedit in etate debilitatur velo
citer ⁊ senescit ⁊ apparet spasmus ⁊ cõtractõ in par
tibus capitis eius ⁊ fit sanitas instabilis. ¶ Quan-
doq; enim est leuitas capitis ⁊ viarum apertio ⁊
quandoq; est econtrario. In complexione aũt frigi
da ⁊ humida est homo multi somni ⁊ pfundus in
ipso malorum sensuum piger tardus multe eua-
cuationis supfluitatum ex capite ⁊ significat ipsam
tarditas caluitiei ⁊ velocitas ⁊ euentus rheumatis
morum. Apostematum vero significatiões ⁊ reli-
quorum dicemus in distinctionibus.

De signis cuiuscunq; egritudinũ capitis. C. xviij.

Hoc capitulum ⁊ quod est ante ipsum sunt
sicut cõclusio principiorum que dedimus
de dispositionibus significationũ capitis.
Et oportet quidem vt has significationes serue-
mus in memoria ⁊ non sit necessarium reiterare in
vnoquoq; capitulorũ i quo loquemur de egritudi
nibus partium capitis. Quod si iterabimus eas in
aliquo. c. iterabimus eas vt illud sit adiuuans ad
qualitatem redeundi ad hos canones in. c. alijs in
quibus iam contenti erimus secũdum ꝙ erit de eis
quod attulimus in illo caplo vno. Et simil'r opor
tet vt animam tuam super illud quiescere facias
de reditione ad canones vniuersales in curis parti
cularibus capitis nisi in quo in vniuersalibus non
est dictum ⁊ est necessarium ipsum dicere in parti
cularibus.

De signis male complexionis calide sine materia
C. xix.

Ipsam significat inflãmatõ ⁊ priuatõ gra-
uitatis ⁊ vigilie ⁊ inquietudo in motibus
⁊ pmutatõ in imaginationibus ⁊ agitatõ ⁊
velocitas in ira ⁊ rubedo oculorum ⁊ iuuamentum
ab infrigidantibus ⁊ nocumentũ a calefacientibus.

De signis male complexionis frigide sine materia
C. xx.

Sentitur frigus cum priuatione grauitatis
⁊ pigritia ⁊ tepiditas ⁊ albedo coloris fa
ciei ⁊ oculi ⁊ diminutõ i imaginationibus
⁊ declinatio ad timorem ⁊ iuuamentum a calefaciẽ
tibus ⁊ nocumentum ab infrigidãtibus.

De signis male complexionis sicce sine materia
C. xxi.

Leuitas ⁊ antecessio euacuationum ⁊ desic
catio stricture narium ⁊ dominium vi-
giliarum.

De signis male complexionis humide sine materia. C. xxij.

Pigritia ⁊ tepiditas cuꝫ prauitate grauedinis ⁊ paucitas fluxus eius qđ effluit: aut ipsius equalitas ⁊ supfluitas obliuionis ⁊ dominium somni.

De signis complexionum compositarum absqꝫ materia. C. xxiij.

Commistio signoꝝ duarū complexionum. Et significatur quidem dominium caliditatis cū siccitate p vigilias ⁊ cōmistionē rationis. Et sup dominium frigiditatis cū ea p dispositionem similem egritudini que nominatur cōgelatio ⁊ forsitam aduenit ei. Dominium quidem humiditatis cū caliditate significatur ex dominio sōni q̇ nō ē ppt̄ fortes subet. i. fortes pfūdatiōes somni. ¶ Et dominium frigiditatis cū humiditate p somnum a subeti ⁊ adiunge ad illud quod attulimus de reliquis signis compositis ex significationibus singularium.

De signis dominij materieruꝫ calidarū. C. xxiiij.

Cholerice quidem grauitas non supflua ⁊ mordicatō ⁊ inflamatō ⁊ adustio vehemens ⁊ siccitas ⁊ strictura narium ⁊ sitis ⁊ vigilie ⁊ citrinitas coloris faciei ⁊ oculi ⁊ rubedo coloris. In sanguinea quidem significat ipsum augmentuꝫ grauitatis: ⁊ fortasse associat ei pulsatōnem ⁊ est cum eo inflatō faciei ⁊ oculoruꝫ ⁊ exuberatō venarum ⁊ fortis somnus subet.

De signis dominii materieruꝫ frigidarū. C. xxv.

Frigus sensatum ⁊ longitudo lesionis ⁊ eius assiduatio ⁊ paucitas rubedinis coloris ⁊ facies ⁊ oculi sunt cū pigritia ⁊ tepiditate ⁊ albedo coloris faciei ⁊ oculorū ⁊ paruitas citrinitatis eorū cum grauitate sensata. Uerūtameꝫ illa grauitas cū materia phl'atica est maior ⁊ cū pigritia ⁊ tarditate et nimietate subet somni et obliuione ⁊ plumbeitate coloris in facie ⁊ oculis. In melancholica uero est grauitas minor ⁊ fiūt uigilie plures ⁊ alienatō ⁊ cogitatō corrupta ⁊ tenebrositas coloris faciei ⁊ oculorum.

De signis apostematum calidorum. C. xxvi.

Febris inseparabilis ⁊ grauitas ⁊ pulsatio ⁊ dolor pueniens ad radices oculorum ⁊ forsitam ad exteriora exibūt cum eo oculi ⁊ pmistio rationis ⁊ velocitas pulsus ⁊ caliditas. Quod si fuerit in ipso cerebro erit pulsus decliuis ad vndosum: ⁊ si fuerit in velaminibus erit dolor fortior ⁊ pulsus erit decliuis ad serinum.

De signis apostematum phl'aticorum. C. xxvij.

Obliuio ⁊ somnus nimius ⁊ multitudo grauitatis ⁊ pulsus undosus ⁊ laxus ⁊ excitatus.

De signis apostematū melancholicorū. C. xxviij.

Uigilie ⁊ alienatō ⁊ grauitas sensata ⁊ durities pulsus. Et nos quidē dimisimus illud cuius nos oportuit rememorari hic de significatiōibus debilitatis cerebri ⁊ fortitudinis eius ⁊ signis humoris in ipso dominantis ⁊ significatiōibus egritudinum eius ppriarum: ⁊ que sunt ppter cōitatem cōfidentes in eo quod allaturi sumus de hoc in. c. đ soda. Illic ergo requirat̄. quoniam in loco illo affertur ⁊ ex eo pmutemus nos ad reliqua capl'a.

De canonibus vniuersalibus curatiōis. C. xxix.

Cum materiā cūare voluerimus: cōtemplaūr tūc si significatō ostēdit sanguīeꝫ cū ipsa abundantem esse ⁊ in sanguine non est diminutō q̄cūqꝫ sit materia incipiemus a phlebotomia cephalice ⁊ venarum capitis predictarum inca. phlebotomie sicut venaruꝫ frontis ⁊ nasi ⁊ venaruꝫ partis auris: ⁊ oportet vt fiat eaꝝ phlebotomia in contraria parte doloris: q: si res est magna ⁊ sanguis dominatur minuimus guideꝫ ⁊ non declinamus nisi ad diminutiōem: ⁊ si alii etiam dominentur humores tamen ab ea incipimus. quoniaꝫ phlebotomia est comunis humoruꝫ euacuatō.

¶ Quod si materia fuerit sanguis tantum sufficiet phlebotomia cōpleta: i. sola. Et si fuerit humores alii cōsiderabimus tunc si est cum cōitate corporis totius euacuabimus corpus totuꝫ: deinde intendemus ad caput solūmodo. Et administrabimus euacuantia que sunt ei ppria. ad hoc tameꝫ nō penitus erimus ausi nisi post corporis totius euacuationē: si fuerit in corpore humor ⁊ totum illud faciemus si sciuerimus materiam in ipso esse decoctam. Et illud q̇dē cognoscit̄ testionio ei9 qđ ex ipso educitur si non fuerit subtile valde aut valde grossum. ¶

¶ Et si egritudo iam puenerit ad statum ⁊ nos iaꝫ pcessimus cū digestione que sit in vnctionibus ⁊ embrocis ⁊ empl'is digestiuis: euacuabimus ex capite pprie p gargarismum si non timuerimus nocumentum in pulmone ⁊ fluxus euacuati per gargarismum non fuerint de genere humoris acuti ⁊ mordicatiui ⁊ homo non fuerit susceptibilis egritudinum pulmonis ⁊ fuerit ei potentia cauendi a fluxu rei male ad pulmonem: aut fuerit dispositō capitis vel maioris sollicitudinis ei de dispositione pulmonis. ¶ Et administrabimus etiam odorifera apitiua sternutationem facientia ⁊ caputpurgia. s. pulueres vel liquores qui p nares mittuntur ⁊ embrocas que materias de capite deponant. Et quandoqꝫ fient etiam empl'a capiti post abrasionem capitis ex medicinis soluentibus genus humoris qui est in ipso qum non timuerimus ex illis empl'is corruptiōem cōplexionis ⁊ cōfisi fuerimus q: materia effusa facilis fuerit ad euacuandum: ⁊ cuꝫ hoc cauebimus ne euacuantia addentia ex ea soluat̄ quod subtile est ⁊ retineatur grossum. ¶ Uia sūt qua ad hanc intentiōem pueniamus est vt euacuemus post lenificationem factam cum lenificantibus digestiuis. Quantūcunqꝫ ergo euacuatiōem administrauerimus ipsam sequi faciemus lenificatiōeꝫ. Et cauebimus in euacuatiōib9 humorum acutoruꝫ in quibus proculdubio necessarie sunt medicine calide in quibusdam horis: sicut sunt hiere ⁊ scamonea ⁊ turbit cū sticados ne post cōtingat malitia cōplexionis calide. Uerum elaborabimus ad hoc vt nō remāeat post eas illud: ⁊ illud ē vt succurram9

solõni facte per eas ⁊ euacuationi peruenienti per
gargarismata ⁊ reliqua cum emplis infrigidatiuis
⁊ vt caueamus eorũ administratiõem nisi post fi-
dutiam sumptam ex cõsuetudine egri ꝙ illud qđ
ipse bibit đ hoc soluit ipsũ ⁊ euacuat ita ne sit potõ
nostra ei causa ad pnitiem: aut corruptionem ꝙ si
hũores fuerint nõ digesti digerimus prius vtrasq;
partes eoꝝ sicut rememorabimur: ⁊ si humores
fuerint ascendentes a latere: aut corpore toto tra-
hemus ad contrarium sicut si fuerit ex iferioribus
corporis totius administrabimus clistere ⁊ supposi
toria ⁊ ligabimus extrema ⁊ ꝓprie pedes: uel em
plra supponemus extremis ⁊ euacuabimus mẽbra.
Utputa si fuerit stomachus cũ hierapicra aut splẽ
cũ eo quod ei est ꝓprium: ⁊ similiter vnumqđq;
membrũ ⁊ regemus totum secundum regimẽ suũ
quod est ei ꝓprium. Isti ergo sunt canones uniuer
sales de esse materieꝝ. Et q̄cũq; materia euacuata
sit: tunc si causa ipsius ꝓuenit malitia complexionis
medicabimur p contrarium. Ex eo aũt in quo ma-
terie humorũ diuerse que sunt in capite cõicant se
cũdum intentiõem cauterizantium est vt fiat caute
rium vbi pueniũt index ⁊ anularis mensurãdo ab
extremitate nasi: aut vbi puenit medietas fili: cuiꝰ
longitudo est ab aure ad aurem capite prius raso.
¶ Nunc aũt ad distinguendum redeamus. Si san
guis quidem in toto est corpore ⁊ in capite mate-
ria exuberãs cõtinetur phlebotometur cephalica.
Sed si nõdũ continetur: sed est in hoc vt cõtinea-
tur minuatur nig̃. i. media que matrix dicitur: ⁊ si
timetur cõprehensio anteꝙ̃ incipiat puenire ad hoc
vt cõtineatur sicut si contingat p causam attrahen
tem humores in circuitu capitis ex caliditate ex
trinseca: aut pcussiõe: aut reliquis phlebotome-
tur basilica: ⁊ si vis vt extrahatur plus illo phle-
botoma saphenam. Et cruribus ventosas appone
supra calcaneum parũ ⁊ phlebotoma venam pe-
dis. ¶ Et si fuerit ꝓpter cõitatem membri phle-
botoma venã vtrisq; comũem. si vis euacuare ex
ambobus simul ⁊ materia est quieta ⁊ si vis trahe
re ad partem cũ euacuatiõe membri cõicantis phle
botõa uenã cõicantẽ membro accidenti cum egritu
dine ⁊ cadat in cõtrario partis capitis. Amplius qũ
puenis ad caput solum: aut sanguis a principio rei
solũmõ est in ipso tunc quod fuerit cadens in vela
minibus extrinsecis cranei secũdum ꝙ rememora
bimur in egritudinibus particularibus: aut egritu
do sentitur ꝓpinqua cõmissuris ⁊ uis curam facilẽ
appone ventosam nuche. ꝙ si est ꝓfunda aut nõ se
paratur eius attractõ ad exteriora cranei phleboto
ma venam frontis ꝓprie si dolor est posterius.
Et post acceptionem quidem sanguinis sumantur
euacuãtia que fiũt ex myrobalãis ⁊ succis fructuũ:
⁊ si remanet necessitas administretur clistere. Et si
egritudo fuerit praua sicut verbigratia apoplexia
sanguinea phlebotoma ex guidezi. i. vena que est
in vno latere colli. Digestiua vero si materia fue
rit phlratica: aut melãcholica sunt matres medicina
rum que in eius digestione administrantur in qui-
bus est subtiliatõ ⁊ incisio ⁊ resolutõ vtputa ama
racum ⁊ folia lauri ⁊ scea idest sticados arabi-
cum ⁊ abrotanum ⁊ squinantum ⁊ camemilla ⁊ me
lilotum ⁊ anetum ⁊ polypodium ⁊ epithytimum

que magis ꝓprie melancholic ⁊ alasce ⁊ isopus ⁊
saudenegi ⁊ ruta ⁊ alberengesif ⁊ omne in quo est
virtus resoluendi ¶ Et nos quidem iam scripsi-
mus ea in tabulis resolutionis ⁊ digestionis medici
narum calidarũ; licet sit comprehensio regimis in
phlratica ⁊ melãcholica diuersa ꝓpter illud qđ dice
mus: ⁊ oportet vt ad gradus harũ medicinaꝝ pue
niatur p quantitatem materiei. naz si fuerit multe
quantitatis ⁊ uehementis qualitatis ponemus me-
dicinas calidas fortes ita vt sint in quarto gradu si
cut piretrum ⁊ euforbiũ ⁊ reliqua: nisi tĩeatur ebu
litõ materieꝝ. ⁊ illud quidẽ est si fuerit multa val
de ⁊ timemus ꝙ qum ipsa calefiet augmentabitur
eius totalitas ⁊ faciet extensiõem dolorosam ⁊ apo
stema. ¶ Illic enim oportet vt incipiamus ⁊ eua
cuemus ex ea aliquid deinde residuuz decoqui inci
piat. ¶ Rectius aũt qđ est in digestione humoruz
manifeste cruditatis est ut sit cura ex empl s de me
dicinis equalis calefactionis. ¶ Et administra quie
tem ⁊ ligatiõem vt digeratur materia facile. Qđ
si fuerit pauce quantitatis ⁊ fuerit debilis qualita-
tis contenti erimus eis in quibus non multa existat
calefactõ secũdum subtiliationez que sunt in gradu
primo ⁊ si fuerit media mediỹs. ¶ Qđ si materie
melancholice fuerint non erimus cõtenti istis medi
cinis ita vt in desiccatione addamus ⁊ precipue si
fuerit melancholica preter naturam ĩmo si sit adu
sta. ¶ Sed indigebius ĩmaturatione materiei me
lancholice lenificatione ⁊ humectatiõe ꝓculdubio:
deinde succedamus cũ maturatiuis resolutiuis sub
tilis resolutiõis que sunt in gradu secũdo ⁊ tertio.
¶ Et melius est vt cõiungas lenificantia ⁊ hume-
ctantia cum calidis incisiuis resoluentibus. ¶ Ma
terie vero calide digestiõem faciũt medicine cum
aggregatione sue substantie ⁊ aptiõe cũ hoc ⁊ inci
sione. Et ista quidem sunt infrigidantia ⁊ humectã
tia in quibus est abstersio ⁊ ablutõ sicut aqua orđi
⁊ lac capraꝝ recenter mulctuz. lac tamez vitet qui
virtutis debilitatem cum soda habuerit ⁊ digesti
ua que sunt cum istis cõditionibus. ¶ Et vtatur
aquis in quibus decocta sunt folia salicum ⁊ viole
⁊ nenufar ⁊ virga pastoris ⁊ herbe frigide omnes
descripte in tabulr suis que sunt medicinaꝝ singula
rium miste cũ aliquanto aceti vt eas ꝓfũdet ⁊ uir
tutes earum penetrare faciat. Quod si in eis fuerit
parum grossitiei addantur camemilla ⁊ malua. Et
si tunc egro vigilie affuerint ⁊ voluntas fuerit ne
vigilet ponantur in eis cortices papaueris. Dico
aũt ꝙ acetum est comune omnibus materiỹs. Eius
enim infrigidatõ possibile est vt leui causa franga
tur amplius remaneat ꝓfundatõ eius cũ medicinis
⁊ ipsius incisio hoc quidem est qum administratur
ĩ materiỹs frigidis. In maturatione aũt medicinaꝝ
calidarũ non eligatur supra ipsum. Et olea calida
omnia dicta in antidotario que fiunt ex oleis odo-
riferis ⁊ floribus ⁊ plantis ingrediuntur in digesti
one frigidaꝝ: ꝙ si materia fuerit vehementis fri
giditatis: aut multe quantitatis: aut difficilis reso-
lutionis tunc olea adhibenda sunt que sunt facta cũ
gummis calidis ⁊ spetiebus fortibus odoriferis ⁊
oluem de behen ⁊ sambacinuz ⁊ de narcisco ⁊ lilio
⁊ zafarano ⁊ lauro ⁊ amaraco ⁊ de duabus spicis:
aut oleum oliue in quo decocta sũt ruta hũida: aut

calamentum: aut anetum humidum: aut camemil
la humida ⁊ his similia de quibus rememorabi-
mur in antidotario ⁊ illic collige illud. Oleū autē
balsami ꝓpter suam subtilitatem velociter resol-
uitur ⁊ non multum prebet iuuamentū in epithi-
mando ⁊ in ungēdo cōueniens sue fortitudini. Et
nos quidem materiei opponimus euacuādo ⁊ tra
hendo secūdum contrarium ⁊ faciendo vtrūq; si-
mul. Attractō vero ad cōtrarium est attractō que
fit ad manus ⁊ ad pedes ⁊ illud iuuat ipsorum fri
catō cum sale ⁊ oleo violaceo: aut oleo camēillio
secūdum cōplexionem ex eo qđ in ipsa egritudie
administrauimus nos est exercitium in quo serua
tur caput ita vt non moueatur cū corpore ⁊ nō
mouentur nisi inferiora tantum ⁊ est exertitium i
quo homo suspenditur in fune: aut pēdet ex parie
te ⁊ retinentur supiora corporis eius ⁊ nō cessat
mouendo pedes ⁊ sequitur ipsum ⁊ hoc post eua
cuatiōem. Fricatō vero extremitatum ⁊ earū con
strictō a superioribus ad inferiora ⁊ huismodi ⁊
ꝓprie quz cibari debet. Et quandoq; purgatur ca
put solum leui exercitō sicut fricatōe ⁊ comprehē
sione donec ad pectinandum ꝑuenitur: ⁊ admini
stratione odorū ex fetidis ꝓprie sicut fit in fine le
thargie. Res aūt aggregans duo regimina simul
sunt clistere ⁊ suppositoria ⁊ diuretica ⁊ sudorez
ꝓuocantia secūdum materiam ⁊ virtutez ⁊ omnia
que numerata sunt in antidotario. Solutiua autē
que euacuant caput cuz cōitate corporis sunt pille
de hieris ⁊ pille chochie ⁊ pille de sticados: ⁊ iste
quidez conueniētiores sunt humoribus adustis in
quibus dominatur cholera ⁊ in quibus cum hoc ē
grossities immo sunt sicut cōmunicantes cholericis
⁊ phlaticis. Et omnibus illis fortius est infusio
aloes que fit cum aqua endiuie. ⁊ ꝓprie eius qđ
est fortius ex eo: ⁊ est illa que scripta est in anti
dotario: aut īfusio ꝺ hiera: ⁊ uomitus ex oxymel
le cū se. atriplicis. ¶ Decoctō vero myrobalano
rum ⁊ prunorū ⁊ fumiterre ⁊ sirupus de fructib⁹
⁊ sirupus violaceus ⁊ decoctō casie fistule: ⁊ que
sunt istis similia facta fortia cum scamonea ⁊ reli
quis secūdum dispositiōem corporis: ⁊ vacuitatē
ipsius a febre eius: aut essentiam eius in ea secun
dum dispositiōem etatis ⁊ virtutis ⁊ horum simi
lium sunt conuenientia humoribus cholericis sub
tilibus. ¶ Veruz hiera archigenis: ⁊ hiera ruffi
⁊ hiera logodion: ⁊ hiera Gal. ⁊ pille facte cum
lapide lazuli: ⁊ belleboro secundum ꝙ rememo-
rabimur conueniunt humoribus crossis ⁊ melan-
cholicis. Et similiter omne in quo recipitur sti-
cados. Et vtrisque etiam conueniens est vo-
mitus factus ex potu oxymell' ⁊ semīe rhaphani ⁊
pulpa colloquintide cū reliquis medicinis mouen
tibus humores viscosos ex eis quas terminauim⁹
⁊ diximus ⁊ reliqua cōposita distincta in antidota
rio secūdum ꝙ ipse ordines habent. Primus est
qui est cū hiera ⁊ turbit ⁊ epithimo ⁊ agarico ⁊ ca
storco ⁊ que illis sunt similia ⁊ pille magne. dein
de hiere: deīde duo helli niger melancholicis ⁊ al
bus phlaticis cū cautella ⁊ timore ⁊ lapis lazuli ⁊
lapis armenus absq; cautella ⁊ timore. Et oportet
vt incipiamus a debilliore ⁊ gradatim ꝓcedamus
donec sciamus ex dispositione egritudinis. ꝙ ipsa

iam est abscisa. Solutiua vero facilia ad purgan-
dum caput sunt vel asahaiaret ex quibus su-
mitur pilla magna vt paruum pondus opatiōem
efficiat sufficientem cū mora ⁊ non noceat propter
paruitatem suam iteratō ⁊ dormiatur sup ipsam
ne destruant motus ⁊ vigilie eius opatiōem. Et
canon quidem in eis est aloes ⁊ hiera deinde ca-
dit in eis mastix ad confortandū stomachuz ⁊ re
cipiuntur in eis myrobal'. vt ꝓhibeant vaporem
acutum calidum si in stomacho generatur a capite
ꝙ si voluntas adest vt humores cholerici educā
tur fit in eis iuuamentum cū scamonea ⁊ similibus
ei. Et fortasse vsus scamonee cū aloeticis admini
stratis ꝓpter purgatiōem ipsius cerebri: aut sto-
machi si egritudo cerebri est cū eius cōitate ꝓhibz
earū calefactionem supfluam pp supfluitates mor̄
ipsaruz: ⁊ excitat eas abbreuiatas a complemento
purgatiōis eo quod iuuat ad purgandum. Quod
si voluntas adest vt iuuamētum fiat in extractiōe
humorum phlaticorum iuuetur cum pulpa collo-
quintide ⁊ cum. 33. ⁊ turbit ⁊ sticados. Et si adſt
voluntas vt fiat hoc in humoribus melancholi-
cis inuenitur cum pauco helleboro ⁊ epithīo ⁊ po
lypodio ⁊ eis similibus ¶ Et sunt pille magne di-
uersarū descriptionum quas reperies in antidota
rio ⁊ scies ipsarum iuuamentum ⁊ ipsarum electō
nem inde. ex mundificatiuis aūt que capiti sunt ꝓ
pria sunt gargarismata in quibus omnibus almuri
sit administratum. Quod si humores fuerīt chole
rici puri non vtaris in ipsorū mundatiōe gargaris
mate timendo descensum ipsorum ad pectus qum
iam adepti sunt supfluam acuitatem ex medicinis
purgantibus acutis. Naz subtiliantia cholericos cū
facilitate ⁊ subtilitate ⁊ que sunt equalis comple-
xionis non multum agunt in gargarismate. Quod
si aliquid horum est iuuans tunc oxymel de semi-
nibus cū endiuia solūmō. Et oxymel squilliticuz ⁊
oxymel recipiens scamoneam ⁊ aquā lupuli ⁊ aq̄
prunoruz: ⁊ sirupus violaceus ⁊ tamaridi cū pau
co scamonee: ⁊ que huius cursu procedunt.
¶ Quod si hūores cholerici fuerint cuz grossitie
tūc gargarisma fiet cū almuri ⁊ aloe ⁊ hiera ⁊ oxy
mel de se. ⁊ sqllitico cū hiera: ⁊ vt cōfortetur il-
lud cū scamonea ⁊ pauco turbit: ⁊ supra illud ni-
hil addatur. Qđ si humores fuerīt grossi phlatici
tūc addat̄ s illud pulpa collo. ⁊. 33. ⁊ sticadoſ ⁊ tur
bit ⁊ hiera archigenis: ⁊ busudus ⁊ fortasse indi-
gebis vt cum eis administres sinapim ⁊ piretrum
⁊ piper cū mastice: ⁊ vis ꝓpter illud fortitudinez
opationis medicine qū fuerint humores vehemē
tis fortitudinis: ⁊ similiter fortasse facis masticare
piretrum ⁊ piper ⁊. 33. ⁊ acorū ita vt ꝑueniatur
ad vltimū ad staphisagriā: ⁊ que eis sunt similia.
Et istis quandoq; admiscentur subtiliantia sicut
isopus ⁊ cinamomuz ⁊ casia lignea ⁊ origanum ⁊
cortices radicum capparis mentastrum ⁊ que eoꝝ
cursu ꝓcedunt. ¶ Sternutatoria aūt que conue-
niunt humoribus cholericis sunt sicut vapor aceti
in quo parū castorei dissolutū est ⁊ odor focaugi
acuti acetosi. Et phlaticis cōdisi ⁊ piper ⁊ cepe ⁊ al
leum ⁊ sinapis ⁊ nasturtium ⁊ baurac ⁊ que cursu
eorum procedunt ¶ Ex istis medicinis quandoq;
assumimus empl'a ⁊ accipimus ex eis epithimata

sup tēpora. ¶ Caputpurgiorū aūt alia sūt ut p ea
pueīat īfrigidatō ⁊ hūectatō ⁊ alia vt īsolō ⁊ alia
vt confortatō. Qūq; caputpurgia admīstras resol
uentia confortantia gradus in ipsorum administra
tione obserua: administra itaq; ea prima vice cū
oleo ro. ⁊ lacte ⁊ que tali cursu currunt ⁊ vice se
cūda cum expressiōe sicle ⁊ similibus. ⁊ tertia etiā
vice cum aqua amaraci ⁊ similibus. Quod si prin
cipium materiei ⁊ vaporū non est nisi a stomacho
attende substantiam humoris in stomacho cōpre-
hensi quā cōprehendes p ea que scies in caplō egri
tudinum stomachi ⁊ euacuationis eius. Qum autē
materia descendens est vapores aut ventositates
retenti oportet vt eos resoluas cum aqua in qua
decocta sunt sceha ⁊ epithymū ⁊ albasce ⁊ medicie
predicte in capitulis suis: ⁊ distilletur etiam oleuz
sambacinum ⁊ laurinum ⁊ amaracinum in aure.
¶ Qum aūt corpus cerebri vis cōfortare ⁊ ꝓhi
bere humores cholericos ne a stomacho ad ipsum
ascendant ⁊ ab eis que secūtur ipsum oportet vt
ipsuz cibes fructibus acetosis ⁊ ꝓprie granatis ace
tosis ⁊ pomis ⁊ piris ⁊ acresta ⁊ ꝓprie post cibū.
Curatō aūt tua ī oppilatiōibus sit cū embrocis spi
tiuis semp. Et oportet vt sit effusio omnis em-
broce administrata in omni accidente a loco alto
vt eius virtus plurimū ꝓfundetur ⁊ caput prepe
tur vt cadat sup synciput super posteriorem capi
tis partem ⁊ membra dura ⁊ sint etiam masticatio
nes ⁊ pilule de seiar ⁊ olea īsoluentia. Et si egritu
do fuerit ventositas in stomacho purga deinde af
fer oleum ro. dulce cū aqua decoctiōis radicum ⁊
fenugreci ⁊ cordūeni ⁊ his similibus: aut affer olū
cū infusiōe aloes: aut cū cordumeni ⁊ his simili-
bus. Qum aūt curas apostemata calida oportet ut
in eis incipias prius cū eo quod expellit quod fit
ex infrigidantibus predictis mistum cum aceto ⁊
aqua ro. nisi illic fuerit dolor vehemens: tūc enī
aliena acetum: ⁊ cadat in eis administratō olei ro.
infrigidati sufficienter non tamez supflue cōquassa
ti cum aceto multo: aut pauco in fronte ⁊ capite:
⁊ aqua uue lupine ⁊ fausel ⁊ croco ⁊ sandalo ⁊ sief
memite ⁊ bolo armeno ⁊ lentibus excorticatis ⁊
similibus: ⁊ aquas in quibus cocta sunt stiptica fri
gida. ⁊ ex calidis stipticis cōfortatiuis in q̇bus etiā
sit cōpositō in cōmistiōe eorum frigoris sicut alu
thuli. Alienatō vero a medicinis vehementer fri
gidis factis ex eis que sunt sicut papauer ⁊ opium
⁊ reliqua est tibi necessaria nisi apud vehementez
necessitatem ⁊ fortem dolorem. Et camemilla qui
dem frangit aliquid ex acuitate narcoticorum in
epithimatibus. ¶ Uomitus vero est ex eis in qui
bus non fit iuuamentum in curis egritudinū capi
tis nisi fiat ꝓpter cōitatem materiei in stomacho
⁊ melior mōrū expulsionis eius est vomitus.
Inquit .H. non est dispositō soda in vehementi
necessitate narcoticoꝝ sicut dispositō colice. Colice
enim dolor quandoq; puenit ad hoc vt pimat. Sz
soda non est sic in vehementi necessitate narcotico
rum secūdum plurimū. q si materie non fuerint
vehementis acuitatis administrabis aquā fructuū
stipticorum predictorū. Deinde vteris maturati
uis rememoratis in materijs acutis. postea admi-
nistrabis in quo sit parum resolutiōis: sicut aqua

in quibus decocta sunt ordeum fractum ⁊ radices
myrti. ¶ Et ex oleis oleum camemillinum recens
solum: aut mistum cū oleo ro. secūdum acuitatez
egritudinis ⁊ substantiā materierum ⁊ ꝓpinquita
tem temporis status. Et post ipsum ex aquis in q̇
bus cocta sunt radices apij ⁊ feniculi ⁊ furfur cum
seminibus suis ⁊ fenugrecū ⁊ malua ⁊ corona īgia
⁊ alacoē alba. ¶ Et ex oleis oleum anetinum ⁊ si
milia etiaz dum pueniat ad statū ⁊ resoluatur tūc.
Et etiam empl'a que fiunt ex istis. Euacuantia aūt
necessaria antecedant in eis secundum materiam.
Et administrētur in cibando habentes apostemata
cholerica ꝓprie medicine leues humide. In apo-
stematibus vero frigidis incipiatur primo sicut in
aliis cū euacuatiōe ⁊ administremus in eis illud in
quo recipitur oleum de kerua ⁊ oleum amigdala
rum amararū ⁊ picra ⁊ alijs similia: ⁊ reliquis po
tionibus notis cū aquis radicum. ¶ Et conteti su
mus ex apocrusticis oleo ro. in pricipio rei ⁊ mi
sce cū eo subtiliantia sicut albasce ⁊ calamentum ⁊
castoreuz ꝓprie: deinde administra squillam pro
prie ⁊ acetum eius faciendo empl'm aut gargaris-
mum si fuerit illud possibile. Et fortasse sument ī
potu castorei duas tetias aur̄. ⁊ ꝓprie patientes le
thargiam. deinde administra maturantia in quib9
sit ꝑmollificatō ⁊ parū resolutiōis: de quibus pre-
dictum est: deinde post illud ⁊ apud statum admi
nistra apud vtrasq; res simul. s. frigidas ⁊ calidas
mollificantia. Et sit administratō frigidorū molli
ficantium integre ⁊ resoluentium cōfortatiuoruz
ex empl'is aquis ⁊ oleis. ¶ Et scias q omnis qui
cōqueritur de egritudie facta in capite nocetur a
vino: ⁊ mora in balneo. Et omnis qui habet egri
tudinem in velaminibus cerebri leditur ab aqua
frigida vehementer. ¶ Curationes aūt malitie
complexiōis calide solum fiūt cū eo in quo est in-
frigidatō ex herbis ⁊ oleis frigidis infrigidatis: si
cut oleū rosaceū ⁊ nenufarinū ⁊ violaceum ⁊ ele
gantius illis est oleuz ros. ⁊ oleum de se. cucurbi
te ⁊ citroli ⁊ de se. lactuce ⁊ oleum de se. papaue
ris: ⁊ fortasse vtuntur oleo de semine hyusquiaī
qum vehemens est dolor. Et melius ex istis olis
est cuius radix expressa est ex oliuis que cruditati
attinent non salitis: ⁊ folia eius in quo creata sunt
multiplicantur ⁊ est recens. herbas vero ⁊ q̄ her
barum cursu ꝓcedunt nosti omnia. Et ipse quidez
sunt sicut lactuca ⁊ portulaca ⁊ rasura cucurbite ⁊
que sunt illis similia: ⁊ etiam folia nenufaris: ⁊ uir
ga postoris ⁊ sempuiua ⁊ aqua citroli ⁊ cucurbite
⁊ sauic ordei cū aceto ⁊ aqua ros. ⁊ canfora ⁊ san
daloꝝ ⁊ acatia ⁊ linimentum cū oleo ros. ⁊ aceto.
¶ Et non ptranseat illud vsq; ad ea in quibus est
vis narcoticandi ⁊ congelandi spiritum nisi ꝓpter
vehementem necessitatez. Inquiūt: ⁊ non oportz
quidē vt acetum sit vehementis acuitatis ⁊ vino
sitatis: nam in ipso existit nocumentum. Et ex ill'
quidem sunt mucilago psilij cū aceto ⁊ aqua coriā
dri ⁊ folia eius. ¶ Et oportet vt aliences hec em-
pl'a ⁊ epithimata a posteriore cerebro qđ est ner-
uorum origo. hec enim non iuuant cerebrum nisi
ex via cōmissure que est in syncipite ⁊ cōmissure
coronalis. Ex via aūt posterioris cauenduz est ne
perueniat ad ipsum cerebrum: ⁊ corrumpat ortuz

neruorum. ¶ Ex eis aūt quibus fit curatō est vt
olfaciant odores frigidos ⁊ fiat eis caputpurgiuz
cum istis oleis ⁊ expressiōibus. ¶ Et sint cibi ex
lentibus elixatis ⁊ ex faseolis ⁊ ordeo fracto ⁊ spi
nachijs ⁊ chrisolocanna ⁊ ciceribus fractis ⁊ que il
lis sunt similia. Et sternantur iste herbe ⁊ folia in
mansione eius: ita vt sit in domo in qua strati sint
raī infrigidantes. Et quandoq; precipitur vt ī ea
sint sceesebraz ⁊ folia alcāne. Et existimo ꝙ re-
ctius est vt sit ꝓpinquum in eo ex sceesebraz quod
est aspersum aqua frigida. Et similiter iuuant eē
fructus frigidi ⁊ glaties ⁊ aque copiose. ꝙ si non
inueneris cū caliditate siccitatem: sed humiditatē
absq; materia: ⁊ hoc valde parū est in egritudi-
nibus cerebri: tunc facies epithimata ex aquis fru
ctuum in quibus est stipticitas: q̄admodum dixi
mus: ⁊ precipue in principio apostematum calido
rum. Et oportet quidem vt omnes isti ꝓhibean
tur a motibus animalibus ⁊ intrīsecis ⁊ agitatiōe
pupille in suis aspectibus. ⁊ alienentur ab aspicien
do colorēs. s. diuersos: ⁊ picturas: ⁊ similiter eoꝝ
auditus regantur. ꝙ si est malitia complexionis
frigide administra empl'a ⁊ aquas sumptas ex me
dicinis calidis p̄dictis: ⁊ olea predicta ꝓpriē ol'uz
rutaceum calefactum. ⁊ si necessarium fuerit vt ī
ipso addatur confortatō admisceatur ei euforbiū.
Et similiter oleum laurinum ⁊ amaracinum ⁊ his
similia. Et si cuz hoc est m'lia: ⁊ m'lia est natural'.
aut phl'atica calefac ipsum cum humectatione: sed
si fuerit adusta aliena quod desiccat: aut calefacit
⁊ sis contentus humectatiōe ex lactibus ⁊ ol'o uio
laceo. ⁊ embrocis ⁊ empl'is ⁊ cibis. ꝙ si cū frigidi
tate est siccitas aggrega etiam inter humectatio
nem ⁊ calefactiōem. Et si cū frigiditate est humi-
ditas administra euacuantia predicta ⁊ medici-
nas in quibus est desiccatō cum caliditate de illis
quas tibi diximus in tabulis. Et oportet vt tu sci
as ꝙ liquida administrantur super caput distillan
do sicut diximus: ⁊ administrantur retenta in re-
tentiōe facta ex pasta aut lana infusa qua caput co
ronatur. Et fit ipsorum effusio ab eo quod est co
raz anteriore parte syncipitis. Et qđ ex eis est le-
ne non oportet vt linimentum eius sup ipsuz di
mittatur sed lauetur. ⁊ non dimittatur ipsum in
retentiōe coronali tempore multo: Sed renouet̄
quoniam ipsuz velociter putrescit. Et melius hoc
est vt administretur post abrasiōem: ⁊ similiter
omnia empl'a ⁊ vnctiones. Nunq; cibas patientes
egritudīes capitis materiales frica extrēa ⁊ exicca

Tractatus secundus de doloribus capitis qui sunt
latus capitis: ⁊ conforta cum apocrusticis.
spetics sode.

Sermo vniuersalis de soda. C. i.

Soda est lesio in membris capitis.
omnis aūt lesiōis causa est mutatō
complexionis: aut eius diuersitas:
aut est solutō cōtinuitatis: aut ag-
gregatō amboruz simul. ¶ Mu
tatō aūt complexionis est vna de sexdecim notis
q̄uis humida non faciat dolorem nisi sit cū mate
ria mota ad solutionem cōtinuitatis. ¶ Et conti-
nuitatis solutō nota est: ⁊ eius spēs secūdum cau-
sas ipsius sunt note. ¶ Duarū vero causarū dolo
ris coniunctō simul est in apostematibus. Et apo-
stemata sicut nosti numeratas habent species. Et
eorum species sunt quattuor: ⁊ omnia illa quan-
doq; fiunt in substantia cerebri ipsius: ⁊ quādoq;
fiunt in velamine circūdante ipsum: ⁊ quandoq;
fiunt in duobus velaminibus circundantibus ip-
sum: ⁊ quandoq; fiunt in venis: ⁊ quandoq; in pā
niculo extrinseco a craneo ꝓpter illud quod est in
ter ea de suspensorijs predictis in anatomia narra
ta. Et quandoq; fit causa ledens quodcūq; horum
membrorū fuerit causa masiua in membro ipō:
⁊ quandoq; fit ꝓpter cōitatem non integram: aut
membri inter quod ⁊ membra capitis cōtinuatur
mediatiōe neruorū: sicut stomachi ⁊ matricis: ⁊
velaminis: ⁊ aliorum membrorum si fuerit: aut
membri inter quod ⁊ cerebrum cōtinuatur inuo
lutione venarū facta ex vēis ⁊ arterijs: sicut cor
dis ⁊ epatis: ⁊ splenis: aut membri vicinantis ei
alia vicinitate: sicut pulmo positus sub eo ⁊ addu
cit ei nocumentum: aut membri cōicantis mēbro
vno modo ⁊ cerebro alio modo: sicut cōitas eius
cū renibus in doloribus ipsorū: aut ꝓpter cōitatē
corporis sicut fit ꝓpter febres. Que aūt est cum
cōitate quandoq; fit cuz piodis ⁊ poxismis secun-
dum piodos ⁊ poxismos cause que est ī membro
cōicante: sicut que fit ꝓpter cōitatem stomachi:
qum est ꝓpter effusiōem materierū cholericaruz
⁊ aliarū ad ipsum cū piodis sicut que fit cū piodis
augmenti spetierū febrium. Et soda quidem di-
uiditur alio modo. Nam ex ipsa est cuius causa ē
aliqua spērū primitiuarū: sicut soda ebrietatis. nā
dum perseuerat soda ebrietatis: ⁊ non fit fixa ꝓ-
pter fixiōem cause augmentatiōis illa generatur
ex ea: ⁊ sicut soda ꝓpter cōestiōem rei calide sicut
alleorū ⁊ reliquorum. Et ex ipsa est cuius causa ē
antecedens iam collecta: ⁊ est mansiua ⁊ manet ip
sa ꝓpter eam. Et quandoque est accidens: dein
de fit egritudo: ⁊ qum remanet egritudo post fe
bres acutas nūtiat egritudīes cerebri: ⁊ significat
defectum nature ab expulsiōe materiei ꝑfecta flu
xu sanguinis p nares ⁊ reliquis. Ex egritudinibus
sunt quibus nuntiatur subet: aut apoplexia: aut s̄
monium: aut mollities: aut surditas secūdū sub-
stantiam materiei ⁊ secūdum motum eius. ¶ So
da quoq; diuiditur secundum loca sua. quandoq;
eni est in vno laterū capitis: ⁊ q̄ ex ea ē cōsuetudi
naria noīat emigꝛnea: ⁊ qn̄q; ē in anterioř capite:
⁊ qn̄q; ē ī posterioř capite: ⁊ qn̄q; totū caput con
tinet. Et que ex ea est cōsuetudinaria inseparabil'
nominatur ouum: ⁊ nux cuius assimilatō est ouo
armorū qđ super totū caput cōprehendit. ¶ Et
soda etiam diuersificatur secundum fortitudinem
⁊ mediatiōem ⁊ debilitatem. Soda enim alia est
valde fortis ita vt qum obuiat syncipiti infantis
lēia habentis ossa separat ipsum ⁊ frangit cōmissu
raz eius: ⁊ alia est que est debilis sicut pluriuz fit
in lethargia. Et debilis quidem alia est que est in
separabilis: ⁊ alia est que est non inseparabil'. Et
quandoq; soda cuius causa est debilis accidit qui-
busdam ⁊ non alijs. accidit ergo ei cuius cerebri
sensus est fortis: ⁊ non accidit ei cuius cerebri sen
sus est debilis. Et vniuersaliter quidem cuius

cerebri sensus est fortis ipse est aptus vt recipiat
sodam ex omni causa facientem sodam ⁊ si debili
tetur. Et omnino tunc cerebrū velociter recipit
facientia sodam: aut ꝑpter debilitatem suaȝ: ⁊ tu
quidem iam sciuisti in vniuersalibus ꝙ debilitas
sequitur malitiam cōplexionis: aut ꝑpter forti
tudinem sui sensus ⁊ leditur ab omni causa ⁊ si sit
leuis: ⁊ iterū soda alia est cui non sunt accidentia:
⁊ alia est que ad accidentia ꝑducit partibus capitis
ꝑpria: sicut si ꝑueniat ex fortitudine doloris apo
stēa in partibus capitis. ⁊ alia q̄ ꝑducit ad acciden
tia ꝑuēiētia ad mēbra: sicut eius lesio ⁊ nociūentū
⁊ apostēatō eiꝰ ꝑuēiāt ad radices neruoꝝ ⁊ ꝑuēiat
spasmus: aut ꝑueniāt inde aliq̄d ad stomachum: ⁊
contingat casus desiderij ⁊ singultus ⁊ nausea ⁊ de
bilitas digestiōis ⁊ similia. Et scias ꝙ soda tempo
ralis aut fit ꝑpter phl'a: aut ꝑpter m'lia: aut debili
tatem capitis: aut ex apostemate incipiente indu-
rari: aut iam indurato. ⁊ est illud quod plurimuȝ
est. ¶ Et soda quidem ⁊ omnes egritudines di-
uersificantur: quandoqȝ enim egritudo est salua:
⁊ salua quidem est in qua non ꝓhibetur de regi-
mine eius qđ ei sit necessarium in seipsa. ⁊ alia est
q̄ non est salua: immo est habens socium: ⁊ for-
tasse ꝓhibetur ex regimine suo necessario: sicut si
sit soda ⁊ rheumatismus tunc fit contrarius rheu
matismus soda ī necessitate regiminis quā habet.
¶ Soda quoqȝ diuiditur quandoqȝ secūdum alias
considerationes. Soda enim alia est que accidit su
bito sano non habenti egritudinem. Et alia est q̄
accidit habenti apostemata ⁊ labores. Et ex cor-
poribus quidem sunt quedam que sunt preparata
sode: vt sunt corpora que habent caput debile ⁊
membra digestiua debilia: quare in eis plurimus
generatur vapor effundens ad stomachos eorum
humores cholericos facientes sodam. Et iterū in
receptis sunt quedam que faciunt sodam iaȝ predi
cta in tabulis medicinarum singularium. Et oīa al
lefeiati sunt facientia sodam: ⁊ ꝑprie casia lignea:
⁊ costus ⁊ zafarā ⁊ cinamomū ⁊ amomuȝ. ¶ Et
omnia aromata sunt facientia sodam: siue sint cali
da siue frigida. Uerūtameȝ qum succedunt expel
lunt. s. qum precedit illud quod nocet cum calidi
tate vaporis sui. ⁊ succedit ei quod vaporem fa-
cit frigidum: aut ecōuerso. Qum aūt lesio fit non
qualitate solum sed quantitate: tunc non cōfert ip
soꝝ successio imo nocet. Et soda frigida quandoqȝ
multiplicatur constricta in hyeme. Et quando
estas fuerit septētrionalis parū pluuiosa. Et quan
do autumnus est meridionalis pluuiosus multi-
plicatur soda in hyeme. Soda vero plurimū fit
ꝑpterea ꝙ arterie afferūt capiti vapores fraudu
lentos.

De soda facta ex malitia complexionis. C. ij.

Afferamus itaqȝ sermonem exponentem
vnāquāqȝ haꝝ suāꝝ: Et hec ē distictō pri
ma. Dicamus ergo: complexional' qui-
dem sūma est: quoniam a complexiōe calida: ⁊ a
complexione frigida: ⁊ a complexione sicca quan
doqȝ cōtingit dolor secūdū ꝙ sciuisti in principijs
vniuersalibus: q̄uis sit dispositō in complexione
sicca secūdum ꝙ sciuisti parū faciens dolorem. Et
complexio quidem humida secūdum ꝙ est com-
plexio humida non efficit dolorem nisi illic sit ma
teria hūida faciens dolorē ex parte euaporatiōis:
aut euētus vētositatis facientis solutiōeȝ cōtinuita
tis. Et calida quideȝ ⁊ sicca ⁊ frīa ⁊ sicca dolorem
faciūt vtrisqȝ qualitatibus: ⁊ faciunt etiam dolorē
motu soluente cōtinuitatem. ¶ Calida uero ⁊ hu
mida: ⁊ frigida ⁊ humida non faciunt dolorem ni
si vnde sunt calide ⁊ frigide: ⁊ non vnde sunt hu
mide nisi secūdum modum predictum. ¶ Et cō-
plexionis quidem calide causa: aut est materia ca
lida sanguinea: aut est cholerica: aut est composi-
ta acuens inflamās faciens qualitate sua impressio
nem: aut est causa eius uentositas: aut vapor cali
dus: aut est causa eius motus calefaciēs corporeꝰ:
aut animalis secūdū ꝙ sciuisti ex diuisione eius in
rebus vniuersalibus: aut eius est causa sicut ob-
uiatō ignis: aut adustō solis: aut acceptō cibi cale
facientis: aut medicine calefacientis: aut vicinitas
membrorum quorum cōmunitate iam calefactuȝ
est. ¶ Et cause quidem complexionis frigide fa-
cientes sodam sunt opposite istis: quarū numerus
est apud te. ¶ Et cause sicce: aut sunt exiccantia
exterius resolutione ⁊ adustione sicut dies canicu
lares: ⁊ empl'a calida: aut rubedinem facientia na
turaliter: aut accidentaliter subito ⁊ non subito ꝓ
hibentia cibum penetrare ad caput. ⁊ siccātur mē
bra ipsius primo: aut ꝑpter abscisiōem potus ⁊
r̄solutiōem humiditatū principalium: aut desiccā
tia interius resolutione: aut euacuatione eorum:
aut quia coꝝ virtus est desiccatiua: ⁊ quia nutri
mentum ex eis factum est siccum: aut pauce hūi-
ditatis: aut vicinitas membrorū iam siccorū ⁊ ip
sorū cōitas ⁊ motus animales ⁊ corporei supflui
desiccantes: ⁊ ꝑ semitam euacuatiōis ⁊ resolutio-
nis. Et simil'r coitus exuberatō: ⁊ fluxus sanguis
⁊ exercitiū forte. Et euacuātia q̄dē alia sūt euacu
ātia ī mēbris q̄ sūt alia a mēbris capitis q̄bus caput
cōicat: sicut euacuantia vniuersalia ex toto corpo
re: aut euacuantia ꝑticularia euacuātia ex vno mē
bro: ⁊ alia sunt euacuantia in membris capitis: si
cut rheumatismus ⁊ catarrus ⁊ fluxus sāguinis ex
naribus ⁊ species eductiōis acquisite ꝑ caputpur-
gia: ⁊ sternutatoria: ⁊ gargarismata: ⁊ ex caus' sic
citatis est abscisio materierū humiditatis q̄uis nō
fiat euacuatiōe: sicut ieiunium ⁊ dimissio cibi: aut
eius priuatio.

De speciebus sode facte ꝑpter solutiōem conti-
nuitatis. C. iij.

Continuitatis solutō quandoqȝ accidit in
velaminibus cerebri: quandoqȝ accidit ī
substantia ipsius: ⁊ quandoqȝ accidit in
venis ⁊ scinduntur: et quandoqȝ fit sicut scis ex
motibus vaporū ⁊ ventositatum incipiendo: aut
ꝑpter oppilatiōem: ⁊ quandoqȝ fit ꝑpter humo-
rem corrosiuum: ⁊ quandoqȝ fit ex ꝑcussiōe: aut
casu: aut interiusȝ incisiōe. Que aūt fit interius for
tasse non repletur carne: sed remanet vlcerosa le
dens caput ⁊ ꝑseuerat faciēs sodam. percussio aūt
⁊ casus quandoqȝ sunt leuis adiutorij ⁊ curantur:
⁊ quandoqȝ ꝑueniunt ad hoc ut cerebrum ꝑpterā
ꝑmutetur ⁊ pereat. ¶ Quidam vero medici idi
dixerunt: ꝙ quandoqȝ est causa in soda vermes
generati ī partibus capitis motu suo ledentes. Et

quidam remouerunt hoc: sed non est necessarium
vt remoueatur. Nam vermes multotiens nascū
tur in anteriore capite super locum qui est in stri
ctura narium: ⁊ possibile est ut nascantur apud ue
lamina ⁊ si raro cōtingat.

Distinctio spetierum sode facte ab apostemate
C. iiij.

Apostema a quo ꝓueīt soda. quandoq; ē
in velaminibus cerebri: ⁊ quandoq; est
calidum: ⁊ vocatur sirsen. ⁊ quandoq; ē
frigidum: ⁊ nominatur lethargia. s. obliuio. ⁊ ꝗ̄
doq; est compositum: ⁊ nominatur dispositō ha-
bentis dormitiōem vigilatiuam. Et quandoq; est
durum. Et quandoq; fit in ipso cerebro ⁊ substā
tia eius. Et ē aut calidū phlegmō: aut herisipila:
aut frigidum. Et huius distinctō est ex eis que ti-
bi aduenient vicinitus. Et hoc multotiens resol-
uitur si cōtingat vt egrediatur in aure ⁊ reliq̄s
pus: aut sanies: aut materia aquosa.

De qualitate accidente sode ex materijs. C. v.

Dicimus ꝙ materie sunt cause soda: aut ꝑ
se: aut ꝑ accidens. ¶ Que aūt sūt per se
sunt quoniam mutatur cōplexio per se:
aut soluitur cōtinuitas ꝑ se. ¶ Complexio aūt nō
mutatur ꝑ se: nisi secūdum duos modos: aut ꝑ vi
cinitatem: aut ꝑ ꝑmutatiōem. Per vicinitatem q̇
dem: quoniam fit humor cōmistus frigidus: aut
calidus. Et calefacit: aut infrigidat: ⁊ qum sepa-
tur humor ab eo qđ ei cōmistuȝ est finitur ⁊ eua
nescit: ⁊ non facit moraȝ de qua curetur. Que aūt
est per transitiōem fit quoniā humor iaȝ fixit im
pressiōem ⁊ affirmauit eam: ⁊ q̄uis separetur eua-
cuatione ⁊ resolutōne tamē remanet qualitas fi-
xa. Sed ipsarū essentia fit causa sode ꝑ se secundū
semitam solutiōis cōtinuitatis: quoniam illud mo
uet eas ⁊ separat mordicatione ⁊ corrosiōe sua.
Et plurimū quidem fit soda ꝑ motionem si ven-
tositates excitentur: ⁊ illud quidem plurimū fa-
ciunt materie frigide quas percussit caliditas que
nouiter facte sunt calide: aut cibi permisti calidi-
tati. Mordicatiue aūt ⁊ corrosiue sunt humores
calidi. ¶ Soda aūt facta ab eis per accidens est qū
accidit oppilatō ꝓpter apostema: aut non ꝓpter
apostema. ⁊ oppilationem sequitur mutatō com
plexiōis sicut sciuisti: ⁊ ipsaȝ sequitur solutō cōti
nuitatis. Et illud ideo quoniam materie quas na-
tura mouet in corpore: aut mouet ſm semitā ex
pulsiōis: aut secūdum semitam separatiōis ⁊ diui
siōis nutrimenti. Et hoc quidem nō fit nisi extrā
sitibus naturalibus: qui qum oppilantur ꝓhibēt.
⁊ qū dilatantur resistunt. Et resistentia quidē fa-
cit extensiōem. Extensio facit solutiōem conti-
nuitatis. Et oppilatō quidem quandoq; accidit in
substantia cerebri. Et quandoq; contingit in vēis
que sunt in ipso: ⁊ quanodq; fit in arterijs eius: ⁊
quandoq; cōtingit in vtrisq; que sunt in velami-
nibus ipsius. Et oppilatō quandoq; accidit ab hu-
moribus: aut ꝓpter ipsorū viscositatem: aut eoꝝ
grossitudiēm: aut ꝓpter eorū multitudinem: uis
cositas vero non reperitur nisi in phl'ate: ⁊ gros
situdo etiam est in phl'ate ⁊ mĺia. Et phl'a quidem
oppilat viscositate grossitie ⁊ multitudine: ⁊ mĺia
oppilat grossitie ⁊ multitudīe. Et cholera oppilat
multitudine ⁊ similiter sanguis. Soda quoq; cre-
tica est de genere sode cuius causa est motus na-
turalis secūdum semitam sepatiōis. Et soda que
fit ꝑ successiōeȝ digestiōis cibi est de genere soda
cuius causa est motus naturalis secūdum semitam
expulsiōis. Comprehensiōis aūt materie impedi
entis in membro oportet nos rememorari in ca-
pitulo principiorū vniuersaliū postq̄ sciuerimꝰ ꝙ
ipsa: aut est antique cōprehensiōis ⁊ retentionis:
aut est cibalis. s. generata in illa hora a cibo gene
ratiuo cibi mali in substantia sua ⁊ qualitate sua cū
corruptiōe in ip̄o cibo ⁊ ordine suo: aut quantita
te sua: aut digestiōe sua: aut reliquis modis cor-
ruptiōis sue predictis in capl'o suo: ⁊ ex hoc gene
re est soda corruptiōis alleorū ⁊ cepe ⁊ sinapis: ⁊
soda ebrietatis ⁊ soda ab acceptiōe frigidorum: ⁊
oportet quidem vt rememoremur motuū mate-
rierū in membris ex principijs vniuersalibus. ¶
¶ Et ventositas quidem ex sūma est materieruȝ
facientium sodam: ⁊ facit sodam extensiōe. Et il-
lud est qum transitus naturalis ei cōstringitur c̄ra
tus strictior q̄ oportet ei in hora sua: aut inqui
rit vt faciat ꝑuenire transitum non naturaleȝ. ¶
¶ Et vapor etiaȝ ex tota illa sūma agit: aut qua
litate sua: aut cōprehensiōe humorū in locis suis:
⁊ mouet eos. Et ventositates quidem ⁊ vapores
quandoq; generantur in corpore ⁊ i cerebro ip̄o.
⁊ quandoq; odorando attrahuntur ab exteriori-
bus: aut aduenīūt ex partibus pororū: deinde re
tinentur in cerebro: ⁊ faciunt sodam. ⁊ ex hoc ge
nere est soda fetoris: ⁊ soda boni odoris. ¶ Et
scias ꝙ ventositates phl'atice: ⁊ vapores phl'atici
sūt ꝗuatiui ⁊ tardi motus retenti. Et ml'ci sunt fa
cientes tristitiam fixi minoris quantitatis ⁊ deteri
oris qualitatis. Acuti vero humores non excitant
ventositates sed vapores. Et vapores quidem
sanguinei sūt dulces minoris nocumenti sua quali
tate q̄ vapores alij. Sed sua quantitate magis no
cent: ⁊ cholerici sunt acuti inflammantes.

De spetiebus sode facte per cōitatem. C. vi.

Soda facta per cōitatem: alia est que est
cū cōitate absoluta: ⁊ alia que est cū cōi
tate non absoluta: ¶ Cōitas vero abso
luta est vt ad partem cerebri ex membro cōican
te nihil ꝑueniat corporeum penitus nisi ip̄m nocu
mentum. Et cōitas non absoluta est vt ad substan
tiam cerebri ex ip̄o membro ꝑueniat materia hu
morosa aut vapor. Prime aūt partis sunt spetiesꝭ
sode facte in tetano: ⁊ spasmo: ⁊ extensiōe: ⁊ vē
tositatibus gibbosis: ⁊ doloribus iuncturarū: ⁊ si
cut que fit in podag̃: ⁊ sciatica fortibus. Et fortas
se aduenit ex qualitatibus cōibus qualitas simplex
que est ex qualitatibus naturalibus: aut qualitas
extranea non ꝓportōata cal'o neq; fr'o. sicut qua-
litates venenose: ⁊ fortasse in aliquibus membris
erit humor venenosus male substantie cuius qua
litas adueniat. ¶ Et fortasse ex materiebus adue
nient materie extranee in naturis suis. Et forsitā
nocebunt fortitudine suaruȝ qualitatum: aut au-
gmēto suarum quantitatū. Et fortasse erit ipediēs

materia extranea generata in quibusdaz membris generatiõe extranea corrupta: sicut fit in prefocatione matricis: aut fit ei cui tempus coitus elongatum est: aut euenit in mirac eius humor malus: aut in aliqua extremitatum suarũ: ⁊ quandoq; fit qualitas ĩpediens adueniens ad cõprehendẽdũ materiam ledentem etiam ⁊ illud est secũdum duos modos: quoꝝ vnus est vt corrũpat illa qualitas qđ inuenit in partibus cerebri de materiebus bonis: aut qđ ad illas ꝑuenit de cibo bono. Et secundus est vt ponat cerebrum receptibilem materierum malaꝝ: ⁊ hec receptõ est secũdum duos modos. Unus eoꝝ est receptõ ab attractiõe eius: sicut si calefiat cerebrum ⁊ attrahatur ei a quo cerebrum calefiat. Et secũdus est receptõ a debilitate resistentie: ⁊ iam sciuisti in principijs ꝙ qum mẽbrum debilitatur recipit quod ei aduenit ex materijs. Et cõitas quidez que est cũ toto corpore: aut est ꝓpter qualitatem expãsam in toto corpoꝛ: aut ꝓpter materiam expansam in toto corpore sicut fit in febribus: ⁊ soda cretica est ꝓpter illam.

¶ Dum aũt febribus acutis soda fit fortior: eius fortitudo est signũ malum imo ꝑnitiosum: quz reliqua mala signa ei cõparia sunt: ꝙ si singularis fiat significat crisim venturam: ⁊ fluxus sanguinis ex naribus: ⁊ quandoq; significat crisim venitu.

¶ Membroꝝ aũt cõicantium primum ⁊ dignius eoꝝ est stomachus: quandoq; eniz in stomacho superfluũt humores: aut generantur in ipo: aut ad ipm effundũtur materie cholerice secũdũ ꝑiodos: aut absq; ꝑiodis: aut est creatõ cholere: ita vt effũdatur cholera ex uase suo spisso siue subtili ad stomachum secũdũ ꝙ exposuimus in caplo suo: aut retinentur in ipo ventositates: aut eleuantur ex ipo vapores: ⁊ fit soda. Et ebrietas facit sodam cũ euaporatiõe: ⁊ velociter aduenit ei frigus propter resolutiõem partium eius. Et matrix est ex eis quibus cõicat cerebrũ fortiter: ⁊ mirac etiam ⁊ epar: ⁊ splen: ⁊ velamẽ: ⁊ renes: ⁊ extremitates omnes: ⁊ partes dorsi. Primũ ergo qđ cerebro cõicat est illud quod ipm circuit de panniculo coopiente craneum. Et plurimũ quidem fit soda cõitatis apud ꝑmutationem materiei apostematuz membrorũ interioꝝ cõicantium qum mouentur ad superiora.

Sermo vniuersalis de signis ostendentibus species sode ⁊ modos eius. C. vij.

Soda quidem facta a causis extrinsecis factis: sicut ꝑcussiõe: aut casu: aut cõcursu reꝝ calidaꝝ: aut frigidaꝝ: aut diebus canicularibus desiccantibus: aut ventis bene redolẽtibus: aut fetidis: aut retentiõe ventoꝝ ĩ naribus ⁊ aure. significatur ex inuentiõe eaꝝ: ꝙ si eaꝝ obliuiscitur ĩdeatur ad iporũ vestigia: ⁊ elaboret in earũ significatõe: secũdum ꝙ nos iam declarauius. ¶ Illa aũt q̃ fit a debilitate significat eius excitatõ cũ ꝑua vel qualibet causa: ⁊ cũ ꝑturbatione sensuum: ⁊ inuentione impedimenti in opationibus cerebri. Et illa que fit a fortitudine sensus cerebri significat velocitas patiendi etiam a parua causa in cerebro sensata. s. ex vocibus: ⁊ odoratibus ⁊ reliq̃s: sedꝫ sensus est bonus cerebri ⁊ meatus sunt mũdi: ⁊ opatiões cerebri sunt non lese.

¶ Omnes aũt que fiunt a causis materialibus cõicant in fece inuenta in humiditate naris. Et qum fuerit ex materia acuta ⁊ fuerit cũ fece rubedo: ⁊ caliditas: ⁊ ꝓprie in ea que est ex materijs grossioribus: fortasse associabitur ei pulsatõ. Sed humiditas naris quandoq; minoratur qum fuerint materie grosse. Et siccitas quidem stricture narium in huiusmodi soda non significat priuatiõem materieꝝ qum grauitas ei associatur. ¶ Cholerica etiã ꝓprie est cũ mordicatiõe: ⁊ adustiõe vehementi ⁊ punctiõe: ⁊ qñq; fit illud in ea fortius q̃ in alijs cũ siccitate stricture narium ⁊ siti ⁊ vigilijs ⁊ citrinitate coloris: ⁊ grauitas in ea est minor. ¶ Frigidas aũt significant frigus ⁊ tempora ⁊ color. Et si illuc fuerit repletõ a facietate nauseatiua significãt eas destructõ desiderij ⁊ pigritia. Et materias hũidas si frigide sint: aut calide significant subet. Phl'atice aũt ⁊ mľice non vehementer dolorez faciunt. Et cũ materijs quidem siccis minoratur grauitas: ⁊ multiplicantur vigilie: frigide aũt uacue sunt ab inflãmatione: ⁊ multiplicatur cũ eis cogitatio corrupta: ⁊ obtenebratur color. ¶ Aliquãdo vero significatur omnis humor ꝑ colorem faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ fortasse fit diuersitas ĩ paucitate. Causa aũt in hoc aut est expulsio humoris inflãmati ad oculum: aut cõstrictõ in ipo: aut attractõ materierum calidarũ absq; materiebus dolorem facientibus frigidis vsq; ad partem oculorum ⁊ faciei ꝓpter dolorem. Nam qum dolor ingreditur membrum attrahit ad ipm: ⁊ ad illud quod est ei vicinum. plurimũ aũt attrahitur ad membrũ ĩ hac dispositiõe illud quod est sanguis: ⁊ quandoq; attrahitur aliud. Cũ ea vero que facta est a ventositatibus minoratur grauitas: ⁊ multiplicatur extensio. Et fortasse est cũ pũctiõe: ⁊ fortasse cũ corrosione. In ventosa quidem non est grauitas. Uentosam aũt vaporosam significat quandoq; sonitus ⁊ tinnitus: ⁊ fortasse exuberãt cũ ea guidez multum. Et quandoq; multiplicatur cũ ea ꝑmutatio. s. doloris de loco ad locũ: ⁊ qum multiplicatur vapor fit pulsatio fortior capitis: ⁊ imaginatur imaginationes corruptas ⁊ associatur ei scotomia ⁊ vertigo. ¶ Signa aũt facte a cõplexionibus puris: sunt retentõ illarũ complexionũ cũ priuatiõe grauitatis: ⁊ siccitas in strictura nariũ. siccitas enĩ stricture narium est significatõ ꝓportionalis isti. In calidis quidem sentit eger ipe ⁊ sentit tangens caput eius caliditatem ⁊ inflãmatiõem: ⁊ est illic rubedo oculi: ⁊ iuuatur ab infrigidantibus ⁊ frigore. In frigidis vero est res econtrario: ⁊ nõ est in faciebus eorum extenuatõ materiei neq; rubedo coloris: ⁊ neq; fit dolor sup̃fluus ⁊ si sit temporalis. ¶ Siccas vero significat precessio euacuationum: aut exercitiorũ: aut vigiliarũ plurimaruz: aut coitus: aut angustia: ⁊ ꝓprietas earũ est ut augmentẽtur cũ iteratiõe alicuius horũ. ¶ Facta aũt ꝓpter cõitatem cõtingit ⁊ destruitur: ⁊ fit fortis ⁊ debilitatur secũdum ꝙ accidit in membro cõi ex dolore: aut destructiõe: aut fortitudĩe: aut debilitate: ꝙ si non fuerit ꝓpter cõitatem erit in reliquis opationibus cerebri nocumentum: sicut tenebrositas in oculo ⁊ grauis somnus ⁊ grauitas ꝑseuerãs cũ bõitate dispositiõis ĩliquoꝝ mẽbroꝝ.

Nūq; nocumentū est in ipsis velaīnibus cerebri:
⁊ est forte significat illud aduentus doloris vsq;
ad radices oculorum. Et si nocumentum est in pā
niculo extrinseco: aut in loco alio non ꝑuenit do-
lor ad oculos: sed cutis capitis tacta dolet. Facta;
vero cū cōitate stomachi significant inuētō angu-
stie ⁊ nausea ⁊ paucitas desiderij: aut eius destru
ctio: aut malitia digestionis: aut paucitas eius: aut
ipsius destructō post inuentiōem significatiōuz an
tecedentium. Et qum est ꝓpter effusiōem mate-
rierum ad ipm fit fortior qū vacuitas adest ⁊ sup
somnum ⁊ saliuam. ¶ Et fortasse soda fit ꝓpter
causam in cerebro: ⁊ facit in ore stomachi istas dis
positiōes: ⁊ impedimenta secūdū semitam cōita-
tis stomachi cū cerebro: non secūdū semitam prin
cipij ex stomacho ⁊ cōicatiōe cerebri. ¶ Oportet
ergo vt perseueres in cognitiōe huiusmodi: ⁊ co
gnoscas dispositiones vniuscuisq; duorū membro
rū in seipo: ⁊ rōcinando distinguas antecedens ab
eo quod est antecessum. Ex eis vero que illud si
gnificat de stomacho ꝓprie: sunt diuersitas dispo
sitiōis i digestiōe ⁊ absq; digestiōe: ⁊ diūsitas dis
positiōis in vacuitate ⁊ repletiōe. Nam dolor sto
machi si est ex cholera excitatur qum est vacui-
tas: Et si est ex humore frigido est minor in va-
cuitate ⁊ sedat ipm fames. Et quandoq; fames ex
citat ex ipo vaporem ⁊ impedit. Uerūtamē cum
hoc comestio non integre sedat ipsum multotiēs:
⁊ fortasse sedat eum: sed raro. Inter inflāmatiōez
vero ⁊ adustiōem distinguit eructuatō. Et tu qui
dem cognosces significatiōes eructuatiōis in suo
loco. ⁊ similiter distingunt inter eas reliqua si-
gna quorū rememorabimur in caplo stomachi: ⁊
quandoq; significat illud quod uomitu expellitur
vel egreditur. Et significat illud diuersitas dispo
sitiōis in soda secūdum diuersitatem dispositiōis
reliquorū que stomacho supueniunt. Et multi q̄-
dem homines sunt ad quorū stomachos cholera
effunditur. Et qum soda excitatur ⁊ comedūt ali-
quid quiescit. Illud igitur est significatō ꝙ ipa est
ꝓpter cōitatem stomachi: ⁊ ꝓpter hoc quiescūt si
cholera; euomūt: ⁊ significatiōes significāt illud:
sed ⁊ illud quādoq; significatur ex parte doloris:
qō enim fit cū cōitate stomachi plerunq; incipit
in anteriori parte syncipitis: ⁊ fortasse declinat ad
medium syncipitis: deinde remouetur. ¶ Et illa
que fit ex epate declinat ad latus dextrū. ¶ Et q̄
fit ex splene declinat ad latus sinistruz. Et que fit
cā mirac declinat ad anteriora valde. ¶ Et que
fit causa matricis existit in margie syncipitis: ⁊ fit
plurimū eius post ꝑtum: aut abortum: aut men
struorum retentiōem: aut ipsorū paucitatem. Si
gna aūt que dicta sunt de soda a vermibus gene-
rata sunt ea que Indus dixit. Inquit enim signa so
da facta ex vermibus sunt vt corrosiōi fortis:
⁊ fetor odoris: ⁊ fit soda fortior cū motu: ⁊ eius
sedatō est cū quiete: que aūt fit ex renibus ⁊ mē-
bris dorsi est decliuis ad posteriora valde. que
aūt est ꝓpter cōitatem dolorum euenientium in
membris alijs fit cū excitatiōe eorum: ⁊ qum ipi
fiunt fortiores. ¶ Que uero est cū febribus ⁊ cri
sibus fit cū eis: ⁊ quiescit cū eis: ⁊ debilitatur ea;
quiete ⁊ debilitate. Et quandoq; etiam significat
ipam albedo vrine cū fortitudine febris ꝓpter dē
clinatiōem humorū cholericorū ad superiora. Et
multotiens fiunt res subtiliantes causa soda: pro-
pterea ꝙ aperiunt viam vaporū ad cerebrū:
⁊ si sint non calide sicut oxymel ⁊ similiter est dis
positō emigranee. Et regimen quidem subtiliā
tiuz: nocitiuū est ei q̄ habet sodā cā cibi grossi ꝑ
cholerā. Et fortasse augmētatur soda in se ipsa
ꝓpter vehementiam doloris sui ⁊ attrahit vehe
mentia doloris eius augmentū in ipso.

De signis nūtiatiuis sode i egritudibus. C. viij.

Urina similis vrinis asinorū significat ꝙ
soda fuit: aut fit aut est existēs: aut erit.
Et similiter albedo vrine ⁊ subtilitas
eius in febribus ⁊ horis crisis significant ꝑmutati
onem materierū ad caput: ⁊ illud quidem est ex
eis que ꝓculdubio faciunt sodaz.

Regimē vniuersale i soda. C. ix.

Tu scis ꝙ soda est exemplū reliquis egri
tudinibus in necessitate abscisionis sue
cause ⁊ oppositione ei cuz contrario. Et
post hoc scis ꝙ ex rēbus in rememoratiōe soda iu
uantibus est paucitas comestiōis ⁊ potus ⁊ ꝓprie
vini ⁊ multitudo somni. Uerūtamē nimia parui-
tas comestionis in soda calida nocumentum affert
augmentum in ipa faciens.

De soda temporali. C. x.

Nihil ē adeo cōueniens soda temporali si
cut tranquilitas: ⁊ dimissio totius quod
mouet: sicut coitus ⁊ cogitatiōis ⁊ reli-
quorū. ¶ Et oportet vt soliciteris in curatione
cholerica; ex ea in attractiōe materierū ad infe-
riora saltem cū clisteribus calidis. Et oportet qui
dem vt cōfortes donec sit possibile eas euacuare
a partibus epatis ⁊ stomachi. Ex rebus fortibus
vero in attractiōe materie soda ad inferiora in vi
gilante ex soda est fricatio pedum. Multotiens
enim dormit sup ipam patiens sodaz. Et quādoq;
fit eius assiduatō in pedibus donec resoluitur so-
da. ¶ Si aūt vis uti epithimatibus ⁊ emplīs ⁊ egri
tudo est fortis tēpalis calida siue frigida oportz
vt caput radatur. Illud enim est magis iuuatiuuz
ad hoc vt medicine virtus in ipo penetret. Et ex
eis que ad hoc iuuant est coronatō syncipitis: aut
cum massa: aut cū lana vt res subtiles que sup ipm
effundūtur retineantur a cursu: ⁊ cerebrū earum
compleat exucatiōem ⁊ ea; virtutem non expo-
liet aer velociter. ¶ Filagorus dixit ꝙ phleboto
mia vene frontis: ⁊ ventosas apponere capiti ⁊ ī
inferioribus extremitatibus ⁊ positō ea; in aqua
calida ⁊ deambulatō parua: ⁊ dimissio ciborum ī
flatiuorū ⁊ vaporoso; tarde digestiōis iuuāt val
de ei qui vult vt eius soda recedat ⁊ non reuer-
tatur ad eum. ¶ Ego aūt dico ꝙ quandoq; effun
dimus aquam calidam sup extremitates patientis
sodam ⁊ assiduamus illud: ⁊ sentit ꝙ soda ex capi
te ad eius extrema descendit cū qua descensiōe re
soluitur. Et scias ꝙ cibi acetosi non cōueniunt pa
tientibus sodam: nisi soda que est ꝓpter cōitatez
stomachi: quia cibus ille est de genere eorū que
preparant os stomachi ⁊ confortant ipm ⁊ ꝓhibēt
effusiōem materierum ad ipm. Qum autez sode

temporali associatur ex les ōe accidens impediens
declina in tuo regimine ad illud: quoniam fortas-
se erit illud accidens causa augmenti in ipō cui il-
lud accidens accidit sicut vigilie qum accidunt ꝑ-
pter sodam: deinde fiūt fortes sunt ex caus s au-
gmentandi sodam. oportet ergo vt ipm embro
ces cū aliquibus que sunt sicut oleū de cucurbita ⁊
oleum de salicibus ⁊ oleū nenufarinum ⁊ sicut lac
odorificatum cuꝫ cāfora ⁊ reliquis. Et quandoqꝫ
est tibi necessarium vt parūp stupefacias ⁊ dormi
re facias. In omni aūt soda cui associatur rheuma
tismus non declines ad infrigidandum caput ⁊ hu
mectandum cū oleis ⁊ similibus. Sed fuge ad eua
cuandū ⁊ stringendum extremitates ⁊ fricandum
eas ⁊ ponendū in aqua calida. Qum aūt vis super
caput ponere aliquid cuius virtus penetret ad in-
teriora capitis non est tibi necessarium nisi anteriꝰ
cerebrū sicut sciuisti: ⁊ ubi est cōmissura coronalis
⁊ apud synciput: apud vutrasqꝫ eniꝫ cōfidis ꝺ̃ pe
netratiōe eius quod penetrat. In posteriore ve-
ro cerebro quoniam os qꝺ̇ ipm cōtinet est du-
rius illo non penetrat illud quod ad cerebrū pene
trare est necesse: ꝙ si in hoc elaboratur non ꝑue-
niet inde iuuamentum quod addat sup illud quo
iuuamentuꝫ fit. sis aūt cōtentus parte anteriore ⁊
tonsiōe syncipitis. Et cū hoc est quoniam si medi
cina fuerit infrigidans affert principio neruorū ⁊
origini nuche nocumentum quo non indigemus.
¶ Soda aūt ꝑcussiua apostematibus calidis asso-
ciatur ⁊ frigidis ⁊ est quasi sicut pulsans: ꝙ si cau
sa est calida administra infrigidantia in quibus est
lenitas. Et vtere etiam ventosis nocre: ⁊ apposi
tione sanguisugarū sup vtrūqꝫ tempus: ⁊ ligatiōe
extremitatum. Si aūt frigida est declina ad illud
quod carminat ⁊ ꝑmisce cū eo etiaꝫ in quo sit uis
confortandi ⁊ frigus aliquod sicut si misceatur cū
oleo rosꝭ. ruta aut menta. Qum ergo huismodi so
da adeo fit fortis vt in pueris ad hoc deueniat ꝙ
ipōrū cōmissuras disrūpat: laudantur in curis ipo
rū: vene cōtrite vehementer ⁊ cōmiste cuꝫ oleo
rosꝭ. ⁊ aceto linite: postq̄ administratur capitis ab
lutō cū aqua ⁊ sale. Quꝫ aūt vteris caputpurgijs
resolutiuis cōfortatiuis gradatim vtaris eis: secū
dum ꝙ dictum est in canone. ¶ Et tibi quideꝫ cō
uenit ne declines ad narcotica quantum potes: Ue
rūtamé nos ipōrū modos dicemus in caplˀo sedan
tium soda cū stupefactiōe. Et scias ꝙ vōitus nō ē
de curis soda cū stupefactōie. Sꝫ vehemēter noce
res patienti eam nisi sit causa stomachi: ⁊ cōitate
ipsius quoniam vomitu iuuatur. Et soda quidem
que fit in posteriore capite si nō fuerit febris cura
est euacuatō cū decoctiōibus prius secundū quan
titatem virtutis deinde phlebotomia: qui aūt in
uenit sodam in capite suo ꝑmutari quam frigus se
dat forsitam phlebotomie ⁊ ventose sunt ei neces
sarie vt doloris assiduatō ī capite supfluitates eue
nire non faciat.

De cura sode calide absqꝫ materia: aut adustione
solis ⁊ reliquis ex materia calida: aut sanguinea.
C. xi.

Intentō in curatiōe huiusmodi sode est ī
frigidatō. Et in ea quidem que est inci-
piens nihil magis iuuatiuum est q̄ oleꝫ
rosꝭ. purum infrigidatum sup caput effusum. Et
melius hoc est vt synciput circūdetur pariete pre
dicto ⁊ neqꝫ opoetet sicut sciuisti vt in posteriore
capite fatigeris. Quod si oleum rosꝭ. solum nō cō
fert cōmisceantur ei expressiōes herbarū ⁊ spetie
rū plantarum frigidarū. Et quandoqꝫ forsitam nil
magis iuuat ipam q̄ facere egro caputpurgium cū
lacte: aut oleo rosꝭ. aut violaceo infrigidatis su
per niuem: ⁊ cōueniens est vt oleum rosꝭ. cū ace-
to misceatur: acetum enim iuuat ad penetranduꝫ
secūdum cōditiōes predictas ī canone. Et quando
qꝫ iuuat potatō aceti cū multa aqua misti uehemē
ter. Eius aūt que fit ab adustiōe solis que est de
hac summa curatō est hec etiam addita cautella in
cōmensatiōe aeris ⁊ īfrigidatiōe ipsius: ⁊ reditiōe
ad loca frigida: ⁊ administratiōe emplˀorū ⁊ em-
brocarū ⁊ vnctiōum ex oleis que omnia sunt fri-
gida natura: ⁊ infrigidata niue: ⁊ similiter attra-
ctionum ꝑ nares: ⁊ embrocaꝝ ⁊ odoramentoꝝ: ⁊
iam sciuisti illud. ¶ Et tibi quidem necessariū est
vt in hoc ⁊ in alijs alienes totum quod mouet im
petuose ex vocibus: ⁊ multitudine cogitatiōis: ⁊
coitus ⁊ famis. Et illa quidem que est ex adustiōe
solis qum in sui principio cōsideratur facile muta
tur. Qū aūt negligitur ⁊ tardatur non est longuꝫ
quin eius cura excusetur: aut difficilis fiat: aut ad
ueniat ei supfluitas ꝓprietatis. Et multotiens qui
dem accidit ex sole soda: non ex hoc quod calefa
cit tantū: sed ex hoc quod eleuat uapores: ⁊ mo-
uet humores quietos. Cum huismodi itaqꝫ non ē
excusatō ab euacuatiōibus secūdum modos predi
ctos. ¶ Et quandoqꝫ etiam in ea in qua vapores
non eleuantur neqꝫ humores mouentur est neces
sitas euacuatiōis: ⁊ illud quidem qum sentitur re
pletō: ⁊ timetur in ipa materiei attractō ad locum
dolorosum secūdū ꝙ sciuisti ex principijs. Illic ei
si obliuio adsit euacuationis humoris dominantis
non erit securitas quin impedimenti sit agilitas.
Qū aūt caput vehemēter iflāmat̄ ī sꝑebꝫ soda cali
de ⁊ calefit valde ⁊ transgreditur terminum: su
mātur sauic ordei ⁊ psiliū ⁊ misceātur cū aqua uir
ge pastoris ⁊ infrigidentur ⁊ fiat ex eis capiti em
plm. ¶ In ea vero que facta est a materia calida
sanguinea oportet vt incipiatur a phlebotomia ue
narū aseid: ꝙ si ei illa que vis non cōsecūtur ⁊ re
manet modus eius cū dispositiōe sua ⁊ vene exu
berant vniuersaliter ⁊ uides in capite ⁊ in facie ⁊
oculis repletiōem manifestam oportet vt phlebo
tomentur vene quarū minutiōe cerebrū euacue
tur sicut phlebotomia venarum que sunt in nare
cuiusqꝫ lateris. Et minutō vene que fit ī fronte:
ipa nanque est vena: cuius phlobotomia plu-
rimum egritudines capitis extirpat. Et oportet
quidem vt in hoc doloris pars attendatur. Nam
si fuerit lateris posterioris vena que est lateris an
terioris minuet̄. Et si fuerit lateris āterioris uēa
q̄ ī ꝑte eiꝰ oppōit̄ miuet̄. Qū aūt ī ꝑte opposita de
sunt vene ventosas loco phlebotomie pone. Et
Artesagarus iam dixit ꝙ si illud non sufficit opor
tet vt ventose sup alcheel ponant̄: ⁊ sanguis mul
tus inde extrahatur: ⁊ locus ventosaꝝ sale trito
aspergatur: ⁊ loco lana supponatur infusa in oleo
⁊ in mane supponatur ei medicamē vulneratiuū:

⁊ illud quidem non est in hoc eodē imo in oibus spetiebus sode temporalis ex materia frauduléta qualitercūq; sit materia: ⁊ quandoq; etiam cōfert plurimū i hac spetie sode ⁊ que hoc modo currūt phlebotomia saphene ⁊ crurium ventosatio. Et hoc quidem est ipsorū regimē ex parte phlebotomie. ¶ Qūq; illic aliquid materiei cholerice sétitur ⁊ non est malum ipsaz euacuare cū eo quod naturam leniat: lubricet materiam cū eo quod i capitulo soda cholerice dicemus. Et oportet vt lenificatō nature vniuersalirer pseueret sicut cum iure alnelegueiati ⁊ de prunis ⁊ iure de létibus ⁊ almelea. s. almes absq; corpore ipsorū: ⁊ vt eger nutriatur cibis infrigidatiuis generatiuis sanguīs frigidi trahentis ad siccitatem ⁊ grossitiem aliquātulum: ⁊ declinent ad stipticitatem sicut que fiunt cū sumac ⁊ granatis ⁊ lentibus cū aceto ⁊ cicere fracto nisi tīeat siccitas nature. Et tu qdē ad curādas capitis egritudines lenificatiōe multū nature indiges sicut in hac dispositiōe. Supest ergo tibi vt hec stiptica temperes cū manna ⁊ siracost ⁊ omnibus que resoluūt cuz lenitate. Et oportet vt cibi isti sint boni chimi. Et tu minora ɔ̄ quantitate eorum ⁊ non fiat ex ipsis repletō. ¶ Et qum administras embrocas ⁊ vnctiōes administra ex eis eas in quibus sit infrigidatō ⁊ in quibus non sit humectatō fortis: sed sit in eis repcussio aliqua ⁊ stipticitas aliqua sicut est aqua granatorum ⁊ expressiones frigide stiptice fructuum ⁊ foliorū ⁊ radicum ⁊ mucilago psilij cū aceto ⁊ aqua virge postoris.

¶ Cura aūt facte ex materia cholerica est hec. Nā si cum ea vides aliquantulum motum sanguinis cura est vt sanguis parūp euacuetur: ⁊ si non incipiat ab euacuatiōe sicut cū myrobalanis si non fuerit febris ⁊ si non cum lubricitantibus: ⁊ cum eis i quibus nō sit expssio: ⁊ asperitas fortis sicut cuz siracost ⁊ sirupo de fructibus ⁊ aquis lupuli. Et quandoq; etiam euacuatur cū fumoterre ⁊ clisteribus lenibus. Et si materie cholerice fuerit grosse ⁊ fuerint ibibite in tunicis stomachi: ita ut neq; uomitu expellantur neq; lubrice fiant solutiuis lubricatiuis necessarium erit euacuare cū hierapic. cū scamonea s3 descriptiōes dictas: aut augmētare eam ⁊ afferre eam super lubricantia: aut euacuare ⁊ afferre eam cū decoctiōe myrobal. secundum q̄ videbis in antidotario: deinde pmuta cōplexionē cū eo in quo sit infrigidatō ⁊ humectatō corporis quidem cū cibis ⁊ sirupis vel potibus ⁊ capitis qdem si in ipso solum causa fuerit cū curis predictis in canone ⁊ cū omni quo malitia cōplexiōis calide ⁊ sicce curatur. Et secūdū causas cōes calido ⁊ cōmunes sicco. Et ex epithimatibus quidem cōferētibus soda sunt troc. de croco: ⁊ vigilijs etiā cōferūt. Quoz ɔ̄scriptō icipit. ℞. croci aur. vii. myrrhe aur. ii. expssiōis acreste calcadis gūmi omniū trium aur. i. ⁊ mediū aluminis iameni aur. viij. colcotar aur. v. medicie iste bene puluerizate cū vino pontico temperentur ⁊ ex eis troc. informētur. Qūq; necessarij fuerint vnus eorū soluatur i aceto misto cū aqua ros. ⁊ liniatur sup utrūq; tempus. ⁊ sodam quidem calidam in febribus multiplicat vsus epithimatum vapores exire nō pmittentium ⁊ sanat eam attractō aceti ⁊ aqua ros. p. nares.

De cura sode frigide absq; materia: aut cū materia phlatica: aut mlica. C. xij.

Confert illi vaporatō cū eo quod calefacit actu ex panis calefactis ⁊ ex milijs calefactis ⁊ sale calefacto. Et miliuz qui dē est subtilius ⁊ magis equale: quandoq; vero oēs eos iuuat ⁊ pprie qui ex eis sunt congelati quū eoz corpora sunt mūda: ⁊ non sentitur in aliquo eorū motus humorū si ipsorum capita in sole denudentur positorū in oriente eius vsq; quo sanentur ⁊ eorum soda resoluatur. ¶ Et cōgelato quidē necessarium est vt eius cibus minoretur ⁊ ipsius natura soluatur: ⁊ si non cū alio saltem cū clisteri: ⁊ sepetur inter ipm ⁊ inter motus corporeos ⁊ animales ⁊ cogitabiles ⁊ phibeatur potus frigidus ⁊ iterdicatur ei exire extra ppter frigus. Et omnes quidem qui habent sodam ex frigore post purgationem si ea indigent iuuant unctiones ⁊ caputpurgia ⁊ suctiōes naribus ⁊ odoraméta ⁊ embroce ⁊ empla calefacientia rememorata. Et ex illis quidem que eos iuuant est bibere vinum odoriferū subtile forte cū seminibus. s. cū eis que sunt vt semē apij ⁊ se. feniculi ⁊ se. bautie ⁊ anisum ⁊ cyminum ⁊ daucum ⁊ petroselinum ⁊ que taliter currunt. Nam hec nos securos faciunt humores i stomacho cōprehendi ad feruorem faciendum paratos. Et qum infirmus febrē non habet ⁊ timetur vt fortis fiat. Et iuuant eos emplm de sinapi. Et omnia empla rubificantia ⁊ pprie quando in eis recipiūtur sinapis ⁊ gūmi rute siluris ⁊ epithima ex cinere ⁊ aceto iam expertum est. Et similiter vene cū oleo amigdalino amaro iūcte ⁊ totum illud fit post abrasiōem. Et comestio alleoz etiam est ex eis que conferūt sode frigide. Curatō autez sode frigide cū materia phlatica est vt euacuetur corpus si humor in eo fuerit cōicans: deinde administretur cibi minoratō ⁊ eius subtiliatō ⁊ administrentur semina que non faciunt sodam ⁊ administrentur subtiliatiua vel maturatiua ⁊ euacuatiua determinata incipiendo a mīmo: deinde fiant cure alie narrate in canone ⁊ administrentur etiaz que eoz dolores sedēt. Et omnia quibus necessarium est vti in cura frigide ⁊ humide. Et administrentur tyriace cōfecte in septimana semel. ¶ In cura aūt sode frigide cū materia mlica oportet in ea etiam fieri secūdum q̄ dictum est in canone de phlebotomia si necessaria est ppterea q̄ sanguis ē vincens ⁊ corruptus. Et euacuantia secūdum suos gradus: post digestiua cōtinua: deinde pmuta cōplexiōem vijs predictis: ⁊ administra qd̄ generet sanguinem subtilem laudabilem humidū tenuez. Et sermo quidem iam cōpletus est in ipo. Ex eis aūt que ipi multum cōferunt sunt grana gariofilorum. Et nos rememoremur etiam hic qd̄ dixit Archigenes in caplo phlebotomie alchecli: ⁊ nos iam attulimus illud.

De modis epithimatum conferentium sode frigide. C. xiij.

Incipiatur a rasiōe capitis prius: deinde summātur aur. euforbij ⁊ aur. baurac ⁊ aur. de se. armel. ⁊ duo aur siluris rute ⁊ duo aur. sinapis ⁊ terantur ⁊ temperentur cum aqua

amaraci ⁊ liniat̄ caput ex eis. ¶ Et ex bōis epithi
matibꝫ est hoc. ꝝ. pipis aur̄. i. fecis olei de croco
aur̄. ⁊ tertiam. euforbij recentis aur̄. i. stercoris
colūbini aur̄. ij. cōiungantur omnia post cōtritio
onem cū aceto forti: deinde liniatur ex eo locus
rubificandus. ¶ Et iterū epithima ex euforbio
⁊ sale ⁊ baurac: ⁊ ēt ex euforbio ⁊ aloe ⁊ myrrha
⁊ gūmi arabico ⁊ castoreo ⁊ croco ⁊ aniso ⁊ sarco
colla ⁊ costo ⁊ ture ⁊ fiat ex eis epithima cū aqua
rute. ¶ Ex epithimatibus bonis omni egritudini
nuche ⁊ emigranee frigide est vt liniatur locus cū
lapide egyptisco quoniam est vehementis iuua-
menti. ¶ Et etiam pipis al. croci amborū. ʒ. ii.
euforbij. ʒ. i. stercoris coūlbini silvestris pōdus.
ʒ. ſ. misceantur cū aceto ⁊ liniatur inde frons.
¶ Et iterū aloes myrrha euforbiuꝫ castoreū epi
thimum costus piretrum piper liniantur cū vino
antiquo. ¶ Et etiam medicamē aliud stercus colū
baꝝ. ⁊ est valde forte. ¶ Et iterum pipis cōmis
tiōis croci. ſ. troc. de croco predicti. amboꝝ aur̄.
ij. eufoibij aur̄. ſ. stercoris colūbarū aur̄. i. ⁊. ſ.
prepētur cū aceto secūdum quantitatem necessita-
tis. ¶ Et iste quidem medicine quandoqꝫ admini
strantur cōquassate cū sambaco: ⁊ cōmistiōe lactis
aut albedine oui quandoqꝫ pure ⁊ gradus illorum
sunt diuersi.

De modis caputpurgiorum iuuantium sode frigi
de. C. xiiij.

Ex eis est caputpurgium de nigella predi
ctum in singularibus. ¶ Et ex eis ē qđ
fit ex mūia cū castoreo ⁊ muscho. ¶ Et
existimauerunt quidam ꝙ qum fit caputpurgium
ex septem folijs origani ⁊ septeꝫ granis sinapis tri
tis cum oleo violaceo est iuuans. ¶ Ex eis vero
que sūt experta est vt ex muscho ⁊ sigia ⁊ ambra
cōmistis quantitas lentis vnius sumatur exinde ca
putpurgium fiat in omni hora. ¶ Et ex eis qui-
bus ad illud fit caputpurgium ⁊ calefaciunt ⁊ eua
cuant est oleuꝫ de pulpa colloquintide: aut oleum
in quo soluta est expressio cucūeris asinini. ¶ Et
ex eis quidem que quidam existimant esse vehe-
mentis iuuaminis ad illud est vt sumatur ex pres
sio foliorū enule expressoꝝ sine aqua ⁊ fiat caput-
purgium cū eo distillando in die tres guttas in na
rem qum est ieiunus. deinde post horam cōsequē
ter adhibeatur oleum violaceuꝫ ⁊ sorbeat īsedia
multe vnctuositatis: ¶ Et ex eis quidem que cō
ueniunt huic modo est vt sumatur fellis tauri ci-
trini pondus. ʒ. iij. ⁊ mumie pondus. ʒ. ij. ⁊ mus
chi. ʒ. i. ⁊ cafore medietatem. ʒ. ⁊ fiat caputpur-
giū cū eo. ¶ Et iterū sumant gūmi rute acrestis
aur̄. i. radicis lilij mell' colati an̄. aur̄. i. ⁊. ſ. cōiū
gantur omnia cū expressiōe sicle: ⁊ distillentur in
nares. ¶ Et etiam caputpurgium iuuans buchor
marien sicci aur̄. iij. baurac sumac āboꝝ aur̄. iiij.
terantur bene ⁊ in nares cū canna insufient ⁊ eger
caput suum eleuet ⁊ fortiter naribus attrahat. ¶
¶ Et iterū nigelle aur̄. iiij. expressiōis cucumeris
asinini aur̄. ij. salis āmoniaci aur̄. ij. misceatur cū
oleo de alcanna ⁊ oleo cucumeris asinini ⁊ liniatur
ex eis locus intus in naribus ⁊ eger naribus forti
ter sugendo anhelitum trahat. ¶ Qūqꝫ post mo-
ram ex capite res multa descenderit tunc lauetur
caput cū aqua calida.

De modis oleorū quibus inungitur caput eius q̇
patitur sodam frigidam. C. xv.

Conferūt ei omnia olea calida in quibus
cocta sunt ea que sunt sicut anetuꝫ ⁊ cala
mentum ⁊ amaracū ⁊ sceha ⁊. ʒʒ. ⁊ ruta
⁊ folia lauri ⁊ ea que iam diximus in canone. ¶
¶ Dispositō vero olei balsami est quam iam sci
uisti illic: ⁊ hoc etiam cōueniens est caputpurgijs
⁊ distillatiōibus ī aure. ¶ Insuflatō cōferēs illi q̇
habet sodam temporaleꝫ. ꝝ. expressiōeꝫ cucume
ris asinini buchormariē nitrū teratur ⁊ ī nares in
suflentur: aut nigella ⁊ expressio cucūeris asinini:
aut nigella ⁊ parū gūmi rute acrestis.

De cura sode sicce sine materia. C. xvi.

IN sicca quidem que fit cū materia chole
rica aut sanguinea sermo iam preterijt ⁊
neqꝫ restat sermo nisi in soda sicca sine
materia. ¶ Principium ergo cure eius est regere
egrum cū cibis humectatiuis boni chimi ⁊ ꝑprie
multi nutrimenti sicut vitellus oui ⁊ sicut ius gal
loꝝ vel pulloꝝ pinguiuꝫ ⁊ cubugi ⁊ tabeiꝫ ⁊ sor
bitiōes pingues cū oleis humidis: deinde declinet̄
a parte calidi ⁊ frigidi ad illud quod est cōuenien
tius. ¶ Ex eis quidem que cōferunt est admini-
stratō caputpurgiorū humidorū cū oleis laudatis
sicut oleum amigdalinum amarū ⁊ oleum de cu-
curbita ⁊ reliqua. ¶ ꝙ si ex hoc necessarium est
ad complexionem equandam cū infrigidatiōe ⁊ ca
lefactiōe misceatur ex eis aliquid ex oleis equans
ip̄m. ¶ Et fortasse siccitas facit euenire in substan
tiam cerebri diminutiōem manifestam ⁊ prepa-
bit ip̄m doloribus. oportebit ergo illic ut admini
strentur caputpurgia ex medullis in potu datis q̄
sunt extracte ex cruribus ouium ⁊ vitulorū ⁊ pin
guedinibus ⁊ gallinarū tabeiꝫ ⁊ cataraꝫ ⁊ ex ster-
core vaccarū ⁊ caprarum. ¶ Et ex eis que eos iu
uant est capiti apponere empl'm ex pheludeꝫ subti
li facto ex simila tritici ⁊ simila ordei secūdū ne-
cessitatem ⁊ zuccaro albo ⁊ oleo amigdalino aut đ
cucurbita aut effusio subtilis ex eo sup syncipunt.
Et quandoqꝫ fit margo cū corōatiōe ex massa pro
pter id quod effunditur super caput.

De cura sode ab apostemate. C. xvij.

Cuiusqꝫ aūt sp̄eꝝ sode facte ab apostemati
bus. Curaꝫ in capl'o singulari dicemus.

De cura sode oppilatiōis. C. xviij.

CUra sode oppilatiōis est cuꝫ maturatiōe
per ea que scis: deide euacuatiōe postea
cum vsu asabaiaret: deide cū resolutiōe
ꝑ embrocas ⁊ empl'a ⁊ odoramenta ⁊ gargarisma
ta. Postea cū maturatiōe: deinde fiat administra-
tio: deinde resolutō donec ī moueatur: ⁊ iam scit̄
qualitas illius in loco suo. ¶ ꝙ si in capite est cō
plexio calida: aut ꝓpter oppilatiōem grossam cu-
ratō tibi sit difficilis. ¶ Oportet vt administres
apertiōem facientia: deinde qū excitatur soda aut
nocumentum capitis ꝓpterea ꝙ curatō fit cū cali-
do succurre illi cū infrigidantibus cū quibus ē mol
lificatō in quibus non est stipticitas: postea qum q̇
escit reitera: ⁊ non cesses faciendo donec oppila-
tio aperiatur. Et hoc totum iam diximus. ¶

De cura sode ex ventis ⁊ vaporibus detentis in capite p causam extrinsecam. C. xix.

Q Ue aūt facta est a ventis grossis medicā da est cū hieris primū deinde cum aliena tione totius quod uaporat ⁊ inflat: sicut mix ⁊ dactili ⁊ sinapis siue sit calidū siue frigidū: ⁊ administretur embroce ⁊ empl'a predicta ⁊ odo ramenta ⁊ caputpurgia narrata in canone. ⁊ odo- ret castoreum ⁊ muschum ꝓprie: Et si quum est ie iunus ingrediatur balneum cōfert in huismodi ca pitulo. ¶ Q̄ si ipoꝝ principium a stomacho fue- rit: in ipoꝝ cura administrentur euacuantia predi cta. Et ꝓprie ea quorū descriptiōes recipiūt oliū de kerua: ⁊ eius loco recipiunt oleum antiqum ⁊ vtantur diacymino ⁊ que taliter currunt de qui- bus rememorabimur in cura egritudinum stoma chi ⁊ cōfortetur caput post curā eius cū oleo myr tino ⁊ laudanino ⁊ oleo de lilio ⁊ expressiōe cupī si ⁊ alchethch ⁊ cipcri. ⁊ i quo ē calefactō ⁊ stipti citas ⁊ adhibeatur etiam scarificatō in extremita tibus vt trahatur ad cōtrarium eius. ¶ Haben- tium vero eam que fit a vaporibus si fuerit eius generatō in ipo capite: ⁊ eger non inuenerit i sto macho suo inflatiōem ⁊ rugitum neq; in hoc au- gmentatur ⁊ minuitur ꝓpter repletionem ⁊ eua cuatiōem ⁊ ꝓpter cibos vaporosos ⁊ pauci vapo ris. cura est embroce carminantes note ⁊ cōforta tio capitis cū empl'is resolutiuis ⁊ in q̄bus sit stipti citas pua ⁊ odoramenta subtiliatiua ⁊ in eis est suf ficientia. ¶ Si aūt fuerit in stomacho: tūc ex eis q̄ ipi cōferunt est illud quod stomachum confortat: sicut mastix geleiabin deinde diacyminū ⁊ que sūt illis similia. Qūq; cibus recipitur ⁊ incipit vapo- rare ⁊ facit sodam: recipiatur post ipm mucilago psiliȷ ⁊ coriandrū siccum cū zuccaro. ¶ Et si time tur frigus stomachi ex mucilagine psiliȷ administr̄ tur mucilago seminis lini cō coriandro sicco ⁊ con forta caput cū eo quod scis postq̄ ipam curaueris ⁊ sedaueris cū eo quod oportet vt ipa sedetur ex embrocis ⁊ odoramentis narratis ⁊ ꝓprie cū ama raco: fortasse enim ipm soluz erit causa liberatio nis integre ⁊ vtere attractiōe ad contrarium.

¶ Qum ergo senseris q̄ in materia vaporosa sit caliditatis supfluitas per id quod inuenitur de si gnis caliditatis aliensbis subtiliantia multe calefa ctionis vehementer sicut euforbium ⁊ reliqua. Immo incipies prio attrahere ad contrariū ⁊ pur gare cū gargarismis ⁊ administrabis embrocas tē peratas in balneo.

De cura sode venientis ex vento qui penetrauit ad interiora capitis. C. xx.

Q Uuz aūt soda capitis fit ex ventositate ī trante extrinsecus cōsideretur hoc an sit ventus calidus estiualis: aut frigus hye male: deinde cōsideretur locus introitus ipsius. ¶ Nam si est calidus ⁊ eius introitus est auris: di stilletur in ea oleum camemillinum tepidum: aut oleum alkeirinū: aut oleum anetinum cōquassatū cum pauco oleo rosꝫ. ¶ Et similiter si fuerit eius ī troitus nasus distilletur illud in nares. Et admini stra embrocas cū eis que facile r̄soluūt ex eis que diximus: q̄ si malitia complexiōis ei succedit cali de cū eo qd̄ facile est medicetur ⁊ incipiatur ab eo qd̄ est parū frigidum. Si aūt non iuua: augmente tur. q̄ si frigida fuerit pones oleum ad quanci q; harū duaꝝ extremitatum necessarium fuerit ipm administrare calidum: ⁊ in ipo sit castoreū ⁊ mus chus. Et minora ⁊ multiplica secūdum quantitatē necessitatis: ⁊ administra embrocas ⁊ empl'a predi cta secundū illud resolutiua calida: ⁊ aliena totum quod inflat ⁊ lenit naturam.

De cura sode cōtingentis ex vaporibus malis ad uenientibus capiti exterius. C. xxi.

E T similiter sunt cure vopoꝝ malorū ex trinsecus aduenientium: ⁊ quandoq; sunt frigidi raro tamē: sicut vapores locoruꝫ almutakaregi limosorū: secundum plurimum ve ro sunt calidi: quos quidem resolue cum embro- cis temperatis si ex eis plurimum retineat: ⁊ ima ginetur scotomiam ⁊ vertiginem: ⁊ naribus attra hantur odores temperati boni sicut rose ⁊ olei eis ⁊ nenufaris ⁊ viol'. q̄ si vehemēs sentitur calidi tas cāfore ⁊ sandali ⁊ administretur ablutō capitis in balneo cū aqua calida ⁊ malua. ¶ Frigidis ve- ro cōferunt odores muschi ⁊ castorei ⁊ illud suffi cit. ¶ Si autem vapores sint fumosi necessaria ē humectō fortis cū oleis predictis cū infrigidanti- bus determinatis: ⁊ ingenietur vt nares abluan- tur cū huiusmodi olis ⁊ naribus ex eis fortiter su gatur trahendo ad superiora: ⁊ seruando illud in ipsis: deinde effluere dimittatur: postea renouet̄ opus illō assidue. Et similiter cū aqua rosꝫ. ⁊ aqua de salicibus ⁊ aqua cucurbite ⁊ super vapores harū aquaꝝ plurima sit inclinatō: q̄ si ex eis impe dimentum malitie cōplexionis generetur: sicut fit ex fumo sulfuris ⁊ fumo arsenici ⁊ similium admi nistretur cāfora in oleo cucurbite: ut hūectet vnū iporū ⁊ infrigidet alterum. Et similiter admini- stretur cāfora in oleo lactuce ⁊ oleo viol'. Et ster ne locum totum ex foliȷs salicis ⁊ odoriferis hūe- ctantibus.

De cura sode cōtingentis ex odoribus bonis. C. xxiȷ.

E A quidem que fit ab odoribus bonis si- cut calidi ⁊ nocent caliditate sua non sicci tate tātum: curetur odoribus bonis fri- gidis: sicut si nocumentum cōsequens sit ex odor̄ muschi ⁊ croci curetur cū canfora ⁊ sandalo. Et cō sequens ex cāfora curetur cū muscho ⁊ croco ⁊ si fuerit etiaꝫ nocentes cū hoc cū desiccatiōe ⁊ siccita te tunc cura erit vt non sis contentus in cura nocu mēti muschi: verbigratia cāfora: sed si est possi- bile succurrere cū caputpurgio ex oleis humectan tibus infrigidatis quoniam iam sufficiet ⁊ si nō sal tem cū cāfora in eis dissoluta ⁊ similiter ecōuerso.

De cura sode contingentis ex doloribus fetidis. C. xxiȷȷ.

F Acte vero ex odoribus fetidis cura ē cuꝫ bonis oppositis eius in complexione: ⁊ si in illis odoribus fuerit desiccatō inge- nietur vt sint odores illis oppositi humectantes si cut odores nenufaris ⁊ viol'. ⁊ salicis ⁊ ad hoc est oleum. s. oleū salicū bonū habens proprietatem supra omnes odores oppositos odoribus bonis ⁊ fetidis caliditate nocētibus temperādi ⁊ hūectādi.

De cura sode ex ebrietate. C. xxiiij.

I N soda aūt cōtingente ex ebrietate: in
primis oportet vt administretur stoma
chi purgatō: aut uōitu facto cū oxymelle
⁊ se. rhaphaī: aut oxymelle cū aqua tepida: aut cū
vomitibus leuibus ⁊ medijs de illis quos in anti
dotario faciemus: ꝙ si vomitus non fuerit obedi
ens ⁊ timetur eius administratō solues cū hiera cō
fortata cū scamonea ne eius mora ꝓlongetur: ꝙ
si tibi fuerit aliqd ꝓhibēs ab administratiōe eius
quod est calidum ꝓpter egritudinem calidam: sol
ues cū decoctiōe myrobalanoꝝ: aut sirupo de fru
ctibꝫ solutiuo. Et si anima aborruerit huiusmodi
suoltiua solues cū aqua vtrorūqꝫ granatorū cū pul
pa secūdum ꝙ dicemus in antidotario vigorata cū
scamonea parūp: ⁊ non timeas ꝓpter ipsius calidi
tatem. Et si est aliquid qđ superet ab euacuantibꝫ
cuiuscūqꝫ modi fuerit fac eos dormiř quousqꝫ di-
geratur quod in corū stōachis cōtinetur de vino.
Et istud quidem apparet ex colore vrine ⁊ eius
tinctura. ¶ Et frica pedes eorū cū sale ⁊ oleo vio
laceo. Et sup iposrū extremitates effundatur oleuꝫ
camemillinum. Deinde fac eos ingredi balneuꝫ:
⁊ ut capita iporū inungantur oleo roſ. infrigida
to non tamē vehementer: ⁊ cibentur lentibus ⁊
acresta ⁊ similibus. Et in caulibus quidem est ꝓ-
prietas qua vapores a capite ꝓhibentur. G. inqt
si cibas illos pullis columbarū non erras. Et viđ
tur ꝙ causa sit subtilitas sanguinis ex eis generati
⁊ fortitudo eius ad resoluendū vapores. Et opor
tet vt eis tribuas fructus stipticos: ⁊ vt sit potus
aque: Et non aliud nisi stomachus fuerit debilis ⁊
timetur ipsius laxitas: tunc enim ꝓhibe eos a mul
titudine potus aque frigide: ⁊ pota eos aqua gra-
nati acetosi ⁊ ribes ꝓprie ⁊ rob eius ⁊ acetositate
citri ꝓprie ⁊ rob ipsius ⁊ cydoniorū ⁊ malorum ⁊
transglutire coriandrū siccū cū zuccaro secūdū pon
dus ⁊ pondus cōfert eis: deinde fac eos dormire
⁊ quiescere quoniam est radix in cura ipsius: ꝙ si
ꝓpter hoc non quiescūt reitera illud eadeꝫ die ⁊ i
mane. Et pone cibum iporū qui habent infrigida
tiōeꝫ ⁊ humectatiōeꝫ ⁊ subtiliatiōem sicut est vi-
tellus oui: ⁊ sup eos funde aquam calidam multe
resolutiōis. Et administra eis somnū inqͣtum po
tes: deinde qum remouetur nausea si fuerit ⁊ re-
manet soda abscinde oleum roſ. ab eis: quoniam
nociuum est eis post illud qum prius fuerit ne-
cessarium ad cōfortandum caput ⁊ ꝓhibenduꝫ ua
porem. ¶ Et quandoqꝫ remouetur in instanti: ⁊
oportet vt stati administres oleū camemillinū lo
co eius fricando ad resoluendum: ꝙ si ꝓpter il-
lud non remoueatur adhibeatur oleū de lilio quo
niam ipm est vltimū ⁊ expertum. Amplius qum
ebrietas incipit alleuiari ⁊ descendere fac eos am
bulare pulati ⁊ paulatim. Et ciba eos tunc carni-
bus piscium petrosoꝝ ⁊ testiculis gallorū ⁊ pullis
cū herbis frigidis. ¶ Et oportet quidem ne sup
cibum ambulent: sed post tres horas. Et vniuer
saliter melius est vt cōsideres digestiōem eoꝝ cū
somno aut quiete longa donec stomachus parūp
alleuietur. Deinde administretur oxymel zucca-
rinum si fuerint calefacti: aut mellinū si fuerit hu
mectati ⁊ infrigidati ⁊ redi sup fricatiōem peduꝫ
suoꝝ. deinde ambulent non laboriose: aut moueā
tur alio motu nō laborioso: ⁊ ſm ꝙ oꝫ a puro ace
to ⁊ almuri fieri alienos: ꝙ si abstinere non potu
erint vtantur eo quod non est acutum Qūqꝫ parū
feceris eos ambulare admīstra eis tinā ⁊ balneū:
deinde ad vltimū oportet vt eos infundas cū em
brocis equalis resolutiōis ⁊ cibes eos carnibus le
uibus. ¶ Medicamē optimū ebrietati. ℞ semis
endiuie seminis caulis berberis mūdati ex semie
suo ⁊ sumac ⁊ lentium excorticatarū rosarū spodij
oīum equaliter cōmisceantur omnia: ⁊ bibatur ex
eis pondus trium. ʒ. cū tyriaca vel chirata cāfore
⁊. ℥. aque granati: aut aque ribes: aut acetositaſ ci
tri ⁊ rob eius.

De cura sode euenientis ex coitu. C. xxv.

H Ec soda accidit quidem ꝓpter siccitatem
quā ipe fecit ipm possidere. Et eius cu
ra est quaꝫ diximus in caplo curationis
sode sicce. Postqͥ declines cum humectantibus ꝓ
pter repletiōem in corpore cui supuenit motus
coitus cōpositus ex corporeo ⁊ animali ⁊ eleuat
vapores fraudulentos. ¶ Oportet enim vt cui
illud accidit successiōe coitus: aut qui repletionem
habet incipiat primū a minutiōe: aut cū solutione
si vnaqueqꝫ fuerit necessaria: aut vna eaꝝ: deinđ
cōfortet cerebrum cum oleis confortatiuis: sicut
oleo roſ. aut oleo myrtino ⁊ nutriatur eis q̄ sunt
uelocis digestionis ⁊ boni chimi ⁊ remouēt coitū:
ꝙ si non inuenit eius excusatiōem non coeat dum
est ieiunus.

De cura sode facte ex percussiōe: aut casu ⁊ regi-
mie eius cui accidit cōmotō cerebri ⁊ vulnus. C.
xxvi.

O Portet ut sit tua voluntas ⁊ finis rei tue
⁊ tua intentō in eo qui habet sodaꝫ eue-
nientem a casu aut pcussiōe ad hoc vt do
lorem sedes quantū potes ⁊ elonges materiam qͣ
tum potes a loco leso: aut cū euacuatiōe: aut attra
ctione ad cōtrariū vt non apostemetur. ¶ Et me
dica plagā si acciderit vt carne repleatur. Sed nō
est possibile vt carne repleatur malitia complexio
nis manente: quare oportet vt in ipsius incarna-
tiōe cōplexionē partis eius temperes. ¶ Et scias
quia si in illo qui habet hoc impedimentum appet
febris ⁊ conturbatur intellectus: tunc iam incipit
apostemari. ¶ Primum ergo ꝙ te oportet faceř
in eius cura est phlebotomia cephalice: aut nigre:
vt apostēatō ꝓhibeatur. Si auteꝫ illic est repletō
oportet vt vtaris clisteribus acutis saltem cū pul
pa colloquintide. Uerūtamē si habuerit febrem:
tunc clisteria equabis: ꝙ si clistere non conuenit
oportet vt euacuetur cū aliquo quod sit sicut pi-
lule chochie si febrem nō habuerit: ꝙ si habuerit
calorem qui febre sit minor non ꝑmittas ipoꝝ po
tionem: necessaria est enim euacuatō vt securetur
apostema ¶. Deinde oportet vt cōsideres. Naꝫ
si illic fuerit vulnus medicetur prius. Et necessa-
rium est temperare locum in cōplexiōe sua donec
recipiat curam: ꝙ si non fuerit emplastretur locuſ
ex eo quod locum cōfortet: sicut sunt empla quo
rum aque sunt sicut aqua myrti ⁊ salicis: Et quoꝝ
olea sunt oleum myrtinum ⁊ liliaceum ⁊ roſ. Et
eorum permistiones sunt in quibus est stipticitas

subtilitas et resolutio pauca: sicut rosa et melilotum ⁊ calamus aromaticus ⁊ camemilla ⁊ bolum armenū ⁊ alumē iameni cū uino odorifero. Et fortasse cōtentus eris oleis ex eis: ⁊ recte agit qui eis vtitur tepidis. ¶ Et fortasse dolor ⁊ timor apostematis facit necessarium vt parūper infrigidētur: ⁊ oportet vt caueantur balneum ⁊ vinum ⁊ ira ⁊ cibi vaporosi ⁊ calefacientes. q si locus incipit apostemari tunc necesse est administrare stiptica fortis stipticitatis ⁊ infrigidatiōis sicut cortices granati ⁊ balaustias ⁊ lentes ⁊ rosas embrocando caput ex aquis eorū ⁊ faciendo emplm ex fecē ipsorū: deinde post illud fiat pmutatio ad illud in quo cū hoc sit subtiliatō: sicut cupressus ⁊ myrica ⁊ cydonia ⁊ olibanum. ¶ Et qum pcussio fuerit cōmouens caput oportet tunc vt incipias dare ad potandum sticados cū aqua aut sirupo mellino. Ipsi enim cū eo liberantur: ⁊ scias quoniā qum lesio puenit ad velamē cerebri est in ipa timor. Et qum ingreditur ppter pcussiōem sanguinis ex cerebro oportet vt patientem potes cerebellis gallinarum quantum possibile est. deinde potet sup illud aquā granati acetosi: ⁊ qum soluitur apostema multiplica potum cerebellorum vsq; ad tres dies ⁊ post phlebotomiam.

De cura sode facte a debilitate capitis. C. xxvij.

Eius cura est pmutatō malitie cōplexiōis quaz habet. ⁊ ipsius cōfortatō cum cibis odoriferis cōfortantibus caput in quibus est subtiliatō ⁊ stipticitas cū aggregatōe causarum motiuarū. ¶ Et multotiens quidem causa agens cōpar cause passiue debili est aggregatō humorū malorū calidorum in stōacho. Oportet ergo vt euacuetur p id quod est eis cōueniens: ⁊ ut afferatur cibus adiungens ad terminū eius quod ab eo resoluit virtus resolutiua ⁊ suscipiens digestiōem. Et si non reperiūtur vtreq; pprietates postreme eligatur melior earum. Et melior quidē hora in qua cibandus est: est post introitum balnei. Et oportz vt serues eorū cenas: ⁊ vt ipsorum cibi sint sicut capparis ⁊ oliue cū caseo vt confortetur os stomachi eorum. Hip. aūt cōcessit eis in potu vinū absolute. Et. G. elegit vt sit mistum: aut subtile: ⁊ vt aggregentur vtraq; ⁊ sumatur cū pane.

De cura sode facte a fortitudine sensus cerebri C. xxviij.

Eius cura est vt sēsus parūp fiat piger cū cibis qui nutrimentū cerebri ingrossent: sicut caput assumptō cū frumento ⁊ ordeo ⁊ carnes bouine si digestio est fortis: aut cibis factis cuz lactuca ⁊ portulaca ⁊ caro pisciū: ⁊ quandoq; administras reliqua narcotica: sicut sirupū d papauere ⁊ sicut semē lactuce: ⁊ quandoq; fit inde epithima.

De cura sode que facta est accidēs ī febribz ⁊ egritudinibus acutis. C. xxix.

Huius alia est que accidit cum fortitudine egritudinis ⁊ eius poxismo deinde remoueatur. Et aliqua est que rēanet post remotiōem egritudinis: aut eradicationē eius poxismi: ⁊ illa quidem que ex ea accidit in febribus quandoq; inquietat egrum adeo donec in causa eius que est febris augmentum faciat. Et ipam quandoq; significat albificatō vrine subito: ⁊ eius alteratō in similitudinem vrine asinorū. Sed assimilatio vrine asinorū quandoq; significat essentiā suaz in dispositiōe: ⁊ quandoq; significat resolutiōem: oportet ergo vt redeatur ad reliquas significationes. ¶ Cura aūt eius cōueniēs est alrasum in oleo omphacino cuius acceptio sit cū oleo ros. aut oleū ros. usuale cōquassatum cū aceto ⁊ tepiduz in hyeme ⁊ in lenitate febris infrigidatum in estate ⁊ in fortitudine febris: ⁊ ad ipam iuuat embroca ex decoctiōe ordei ⁊ papaueris ⁊ rosarum ⁊ violarum si vapores nocent sua acuitate: q si sua nocēt multitudine: tunc nihil horū facias immo euacua ⁊ administra qd cū facilitate resoluat: sicut oleū ī quo cocte sunt balsāita ⁊ virga pastoris ⁊ maiorana cū virga pastoris si vis resoluere. Ita q quibusdam antiquorū visum est vt camemilla epithimetur. ¶ Quod si narcotica ⁊ sompnifera tibi necessaria sunt propter doloris vehementiam vtere eis cū cautella ⁊ timore. Et quandoq; phibetur eleuatio materiei in ipa cū sauic ⁊ psilio in principio: ⁊ dētur in potu etiam: ⁊ quandoq; phibet coriandrum ⁊ oleum ros. Et quandoq; ventosatur in ipam. ¶ In ligatiōe aūt extremitatum et ipsarum fricatiōe ⁊ administratiōe regiminis ebrij ē rectitudo cōueniens valde. ¶ Qūq; extremitatum ligatiōe vteris oportet vt cōprimas eas quz sit fricatō in aqua calida. Et si nō sedatur ppter omnia illa radatur caput ⁊ emplastretur cū camemilla ⁊ malua ⁊ viola ⁊ alathalceh pmistis: ⁊ illud quidē post rasiōem capitis: ⁊ quandoq; indigemus ventosis ⁊ sanguisucis. ¶ Et quandoq; remanet soda post febrem ⁊ post egritudines acutas. Et ipsius quidem cura est infrigidatō ciborū ⁊ eorum humectatō ⁊ confortatō capitis ex oleo ros. cū camemillino: ⁊ vt effūdatur super vtrasq; manus ⁊ vtrosq; pedes aqua calida bis in die mane ⁊ sero ⁊ inungatur cū oleo viol. deinde iuuetur cū extinguentibus quando apparet declinatio manifesta.

De cura sode cretice. C. xxx.

In soda quidem cretica consideretur an infirmus inueniat nauseam ⁊ subuersionem anime ⁊ tremorem in labio ⁊ vertigines: Et vniuersaliter signa declinatiōis nature cum materia ad superiora: ⁊ tunc iuuetur cum uomitu facto ex oxymelle calefacto cū lenitiuis frigidis. Et an inueniat rugitus ⁊ inflatiōem in vtrisq; lateribus: ⁊ vniuersaliter signa declinatiōis nature cū materia ad inferiora. Et tunc iuuetur solutiōe ⁊ sup lenificatiōem nature cū lubrificatiuis lenibus. i. cū sirupo de prunis ⁊ prunis infusis in iuleb post incisiōem vt intumescat ⁊ bibat violas ⁊ sirupum de tamarindis ⁊ xirasset non pōdus magnum: sed quantitas eius sit. ʒ. v. ⁊ que cursu illorum currūt: aut vtrum inueniat grauitatem in ptibus renuz ⁊ sub costis dorsi ad posteriora tendētem. Et vniuersaliter signa declinatiōis materie ad vias vrine: ⁊ medicetur cū diureticis: sicut cū oxymelle cui supinitiatur pondus duarum. ʒ. se. melonis ⁊ citroli se. mediādo: ⁊ cibetur cydōijs quoniam phibent vapores ⁊ exuberatiōem faciunt. ¶ Aut vtrum inueniat radios et rubedinem in

oculis ⁊ imaginatiões citrinas ⁊ elongetur hoc: ⁊ non fluat sanguis ex naribus tunc cū aceto fiat ster nutatõ ⁊ cū eius vapore: ⁊ in naribus insufletur ⁊ cōmoueatur nasus eius cū aliquibus alpis: aut sp/ ponat oculos suos radio solis si possibile est subi/ to ⁊ inueatur ipm: deinde dimitte ipm. ¶ Et si inuenerit pulsum vndosum ⁊ inuenerit lenitatē in cute administrentur vnctiões fricando ⁊ biben do ⁊ super caput: ⁊ oportet vt sint temperate: ꝙ si inuenerit similitudinem mordicatiõis ⁊ doloris lassitudinis sub aure sua: aut ascella sua: aut inguie suo fiant super ea empla calida attractiua sicut mē/ ta ⁊ apium cū butyro antiquo. Et fortasse indiget vt ventose absq; scarificatiōe apponantur vt ma teria ex cerebro expellatur ad illud ad quod decli nat ⁊ apostementur.

De cura sode que dicitur fieri causa vermiū. C. xxxi.

Oportet vt purgatõ fiat cū purgatiōe cor poris ⁊ cerebri ⁊ deide fiat caputpurgiū cū hierapicra pauca. Et fiat illud i ebdo mada aliquotiens: ⁊ administrentur omnes medi cine que dicentur in caplo de fetore nariū. Et oīa que vermes in ventre necant sicut expressio folio rum psici ⁊ expressio radicis mori ⁊ aloes ⁊ iuuat sternutatorijs ⁊ caputpurgijs purgantibus cere/ brum.

De cura sode que excitatur successione somni ⁊ dormitiõis. C. xxxij.

Oportet vt cū ea purgetur corpus ⁊ ca/ put ꝑ ea que scivisti: ⁊ adiuuat ad ipsam vt temporibus ⁊ fronti fiat emplm ex ci nere ⁊ aceto: ⁊ cū eo melior est cinis d lignis fici.

Regimē specierum sode facte ꝑ cōitatem. C. xxxiij.

Oportet vt sollicíteris in omnibus specie bus sode facte ꝓpter cōitatem membro rum de illis membris: ⁊ vt ea euacues cum eis que sunt eis ꝓpria: ⁊ vt ipsorum ꝑmutes co plexionem: ⁊ cū hoc cōfortes caput cū confortati/ uis vt non recipiat si fuerit in principijs cū frigi/ dis sicut oleo ros. ⁊ aceto: post illud aūt si mate/ ria fuerit calida ⁊ qualitas calida facias illud idē opus semper. Et si fuerit frigida permuta te ad oleū camellinū cū olo myrtino: aut olū i quo dissol uatur gūmi cupressi: aut sit factum cū folijs cupssi ⁊ expressione eius ⁊ tamarici. ¶ Nunq; opus mē bri expleueris cōsidera an accidens cōuersiōe fiat egritudo ipa. Et an fiat causa soda fixa in capite. Et tu quidem cognosces materiam ⁊ qualitatem ergo fac quod scis. ¶ Et i illa quidem que fit ꝓpt cōitatem cruris ⁊ habens eam sentit quasi aliquid eleuet ex crure suo: oportet vt si illic sit repletõ manifesta phlebotõetur saphena: aut ventosetur crura ⁊ purgetur eius corpus cū stomaticho. Et si non fuerit ibi repletõ manifesta stringantur duo crura vsq; ad inguina: ⁊ fiat fricatõ i pedibus eo cū sale ⁊ oleo de keiri. Et si scitur locus ex quo in cipit cauterizetur ⁊ administretur sup ipm medi/ camē vlceratiuum vt vlceret ⁊ aperiat. ¶ Cura vero speciei facte causa vaporū ascendentium ex membris corporis ad caput: si causa fuerint va/ pores ascendētes est vt sumantur ante prādiū fru ctus: ꝙ si non fuerint presentes aqua frigida qua uis sit ieiunus. Et de fructibus cōuenientiora sūt cydonia. Et coriandrum est ex eis que i ipa iuuat. Et est ex eis que ꝓhibent eleuatiōem vaporum. Et similiter est dispositõ eius que fit ꝓpter cōita/ tem epatis. Et iuuant ad illud ꝓprie diuretica vl exuberantia ⁊ emplastratõ epatis ex emplis que materiam retinent. ¶ Cura aūt speci facte ꝓpter cōitatem cuius causa est debilitas stomachi ⁊ pro/ prie debilitas oris eius: ita vt suscipiat materias ⁊ corrūpantur in ipo chimi. Et illud secūdū pluri mum non excitatur nisi secūdum vacuitatem est vt deglutiat bucellas ifusas i aqua acresie ⁊ aqua vtriusq; granati ⁊ que illis sunt similia: aut i rob fructuum stipticorū boni odoris. Et vt sorbeat sorbitiões panis: aut farine tritici torrefacte cum aliquo quod sit sicut granum granati ⁊ similia. ¶ Dum enim hec multiplicantur cōfortatur os sto/ machi ad hoc vt faciat illud. Nunq; nausea inuēit eger euomat choleram effusam ⁊ quiescet. Et si stomachus cū hoc fuerit frigidus administrentur hec seminata cū alefanitati boni odoris acutis vt fiat ei iuleb cū alefeniati ⁊ intingat bucellas in eo quod inde factum est epati. Et si acetositas ⁊ mor dicatõ non cōueniunt ei ⁊ excitant ipsius nocumen tum sit cōtentus bucellis in iuleb aut puro: aut cū alefeniati secundum ꝙ eius est necessitas ⁊ hic ho mo multum iuuatur. ¶ Si autem soda incipiat ⁊ deglutiat bucellas: aut sorbeat sorbitiōes ⁊ quum sentit descensiōem sui cibi ⁊ digestiōem eius sūat aliquid de illis in quibus est stipticitas: sicut sunt bucelle panis in rob fructuum: aut ipos fructus: aut panem cū capparibus: aut oliuis. ¶ In ea aūt que fit causa humorum in ipo primum qđ oportet est vt incipiat cū purgatiōe ⁊ post illud ⁊ cū ea vt nutriatur cibis subtilibus facilis digestionis lauda bilibus boni chimi: deinde declinet cū equalitate sua ad illud quod est necessarium ⁊ sint cū hoc in eis resolutõ ⁊ digestio ⁊ solutõ: ⁊ si non inueniun tur laus ⁊ generatõ sanguinis boni compes ge/ neri alteri eligat laudem ⁊ generatiōem boni san guinis potius illis vel super eas. Et melius illo ē vt sit post introitum balnei. Et istis quidem ne/ cessarium est vt desiccentur eorum humiditates ⁊ ip sorū vapores. ¶ Et si hūores sunt cholerici. Cu ra cū eo quod te docui in canone cū curis cōforta do cerebrū cū oleo ros. aut cū oleo myrtino. Si aūt humores sunt phlatici frigidi in quibus excitā tur ventositates fortes tunc administra vomitus qui sunt fortiores ⁊ subtiliatiua: ⁊ si non remouet hieras magnas cū decoctiōe epithymi. ¶ Et ad il lud quidem iuuat incisio duarum arteriarum tēporis: aut duo cauteria lenia super tempora: ita vt non aduratur caput ⁊ sit strictõ super duas arterias. Et arterie quidem multotiens extrahūtur: aut in ciduntur ⁊ cauterizantur. ¶ Et cōueniens caute/ rizatõ est vt arteria discooperiatur ⁊ cauterize/ tur ipa arteria ita vt vestigium eius non cadat su per cutem. Et cauteria quidem sunt sicut acus igni te. verūtamē quantum possibile est vt vitetur ⁊ maxime in estate vitetur. Et oportet vt eius cibꝫ sit sorbitiões ⁊ non masticet aliquid vsq; ad decē dies. Et sit hora comestiōis eius in estate frigida.

Et oportet etiam vt non multiplicet sermones. Et similiter vt stiptica sup arterias adhereant cuz quibus misceatur sarcocolla ⁊ crocus. Et nos narrabimus illud in antidotario. ¶ Et quandoqȝ ponitur super eas plumbum ⁊ stringitur cū vitta ut non pulsent ⁊ faciant dolorem ⁊ similiter lignuz. ¶ Cauterizatō aūt fortis que in istis dicta est: est vt tria ponatur super medium capitis ⁊ duo sup duo tempora ⁊ vnum super nucham apud posteriorem partem capitis. Et oportet vt alienetur uinum secundum omnem dispositiōem ¶ Si autē causa est vapores ascendentes ex stomacho: tunc est cura secūdum omnia que precepimus i cura sode facte ex vaporibus ascendentibus ad cerebruz ex membris alijs: ⁊ huius quidem generis est cura sode que excitatur potu aque. Hoc enim etiam fit ꝓpter debilitatem stōachi. Et melior cura eius est vt habens eam potet paꝝ vini odoriferi ⁊ cō misceat cū eo aquam suam quam bibit: ⁊ vt non impediat os stomachi. In regimine vero eius q̄ fit cōitate renum ⁊ mirac ⁊ matricis ⁊ reliquoruz sufficit que premisimus in principio vniuersaliuz ⁊ de soda febriū iam diximus.

De cura grauitatis capitis. C. xxxiiij.

Hanc ipsam iuuant euacuentia ⁊ vsus alscebari. Et si sanguinea fuerit eius cura erit cū phlebotomia: deinde minuatur vena frontis ⁊ ꝓprie si fuerit grauitas posterius. Et ēt minuantur vene colli ⁊ due arterie que sunt post aures ⁊ ꝓprie si fuerit grauitas in anterioribus.

De soda que nominatur ouum ⁊ cauthati. C. xxxv.

Et speties soda nominatur ouuz ⁊ cauthati ꝓpter suam comprehensiōem sup totum caput est soda cōprehendens mansiua fixa cronica. Cuius paruitas excitatur omni hora etiam a parua causa motus ⁊ potatiōis vini ⁊ receptiōis vaporosi. Et excitat ipam vox fortis. Et quandoqȝ excitat ipam vox media ita vt eam habens odio habeat vocem ⁊ lumē ⁊ ꝓmistiōem cū hominibus: ⁊ diligat solitudinem ⁊ tenebras ⁊ quietez ⁊ resupinatiōem. Et ipsi quidem diuersificantur in eo qđ eos ledit ex causis ꝑdictis. Quidam eniz eorū leduntur ab aliqua ipaꝝ. ⁊ quidaz ab alia re leduntur: ⁊ sentit omni hora quasi caput eius malleo ꝑcutiatur: aut attrahatur tractiōe aliqua: aut scindantur scissione aliqua: ⁊ peruenit dolor eius usqȝ ad radices oculorū ¶ Et. G. quidem ponit allatorem huius egritudinis debilitatē cerebri: aut fortitudinem sensus eius. Et causa eius generatiua est humor malus aut apostema caliduz aut frigidum secūdum ꝙ plurimum fit ab apate melancholico aut duro. Et plurimuz quidem fit i medio velaminis: aut extrinseci a craneo: aut intrinseci. Et tu iam sciuisti ꝙ quando cause sunt apostema aut aliud ⁊ non est nisi in velamine itrinseco i craneo sentitur dolor extensus vsqȝ ad oculum: Et quoniam paniculus ille cōprehendit super neruum motiuum cōcauum extenditur pars eius vsqȝ ad pupillam. Et qum est in velamie extrinseco sentit dolor tactu manus. Et patiens odit casum tactus laboriosi super eam. Et multotiens contingit ab egritudinibus antecedentibus que debilitauerunt substantiam cerebri ⁊ velamina ipsius intrinseca ⁊ extrinseca ita vt ledatur motibus paruis qui sunt ex motibus corporis cibalibus ⁊ vaporalibus ⁊ motibus extrīsecis ⁊ recipiat supfluitates ledentes. ¶ Medicorum vero quidam non obseruant in ouo has cōditiōes. Immo dicūt ouuz omnem dolorem comprehēdentem super totū caput extra craneum ⁊ intra. Et fit eius causa ex vaporibus stomachi: aut vaporibus capitis: aut materie: aut phlegmō in ipo cerebro aut velaminibus eius: ⁊ fit cū ꝑ̄uedie ⁊ pulsatiōe aut herisipila ⁊ fit cū inflāmatiōe ⁊ mordicatiōe absqȝ multa ꝑ̄uedine: aut ab humoribus alijs si non fuerit herisipila. Et sint illic signa humorū frigidorū ⁊ medicantur totum secūdum modum suum. verūtamē nomē oui in veritate consuetum apud prudentes medicos est secundum ꝙ est ꝑ conditiones predictas.

De cura. C. xxxvi.

Si sciuerius ꝙ illic est sanguis plurius. ⁊ ꝙ est causa prima: aut causa motiua eius est sanguis phlebotoma: ꝙ si signa existunt ꝙ humores sunt frigidi ⁊ tempus secundum egritudinem est elongatum. Et tu iaz administrasti in principio etiam quod repellit: tunc vteř embrocis ex aquis ī quibus resoluētia modice sint calefacientia cū repercussiōe modica ⁊ stipticitate: sicut flos squinanti ⁊ camemilla ⁊ menta ⁊ r̄liqua q̄ sciuisti in canone. Et gradatim ꝓcede ad fortiora ⁊ euacua cū eis que cōueīunt ⁊ administratō pill'. de aloe ⁊ masticis est de eis que multum cōferunt in ea: ⁊ fiat illud in omni tertia nocte vtatur chochijs in euacuatiōibus suis si necessitas est vt denẗ eis fortiores. Et sumat ei in potu decoctiōez casie fistule cū quattuor aur̄. olī ð kerua. ¶ Et scias ꝙ qum purgasti supest tibi vt cōfortes cerebrum ⁊ velamina eius cū aliquibus que ipsuz confortant ex eis que sciuisti. Et ex ipsis quidem sunt odoramenta muschi ⁊ ambre ⁊ canfore etiam illis cōmiste. Et quandoqȝ ꝑmiscent cum eis aloē vt cōiungant cuz cōfortatione resolutionem. Et adhibe ei empl'a calida ⁊ stuporē inferentia que sciuisti. Quz ergo declinat administra balneum ⁊ empl'a cōfortantia ¶ Dum aūt in principio ꝑseuerat ⁊ scis ꝙ materia est calida tunc forsitam declaratuz est tibi ⁊ sciuisti illud in canone regiminis cerebri. Et frequenter pota eum medulla casie fistule cum oleo amigdalino diebus frequentibus. Et quandoqȝ iuuat eos caputpurgium cū mumia in oleo viol'.

¶ Et scias ꝙ ouum antiquum temporale non eradicat nisi qđ est fortis resolutōnis ⁊ calefactionis. Et quandoqȝ iuuat eos si fiat eis caputpurgium ex troc. stelle ⁊ scellite ⁊ diamuscho ⁊ que ꝓcedunt cursu eorū dissoluto quodcūqȝ eorū fuerit in lacte lactantis puellam: ⁊ ꝓprie qum dolor fit fortis ⁊ vincant vigilie ¶ Phlebotomia vero ⁊ cauterizatio arteriaꝝ ⁊ earum incisio icauthati sunt secundum ꝙ fuerunt in soda antiqua. ¶ Cibus autē sit quod non vaporat de eis que sciuisti ita vt pueiatur ad lentes cū oleo amigdalino dulci ⁊ similiter ius fabarum. Et non est malum vt cibentur qui ex eis sunt infrigidati cū huiusmodi ꝓpter putatē

vaporis eoꝝ. ¶ Epithīata aūt oporꝫ vt declinēt
quandoq; ad illud quod parump stupefacit: sed sit
maior intentō resolutō. Et ex istis quidem epithi
matibus est opium ⁊ sanguis draconis ⁊ crocus ⁊
teī bīthina fiat ex eis epithima ⁊ liniatur ex eis tē-
pus vsq; ad tempus apud necessitatem indigenteꝫ
stupefactione. Et ex eis est crocus ⁊ galle ⁊ troc.
stelle. Nam qum ex illo linietur tota frons erit iu
uans. Et tu quidem redi ad antidotarium ⁊ ad ta-
bulas medicinaꝝ singularium.

De emigranea. C. xxxvij.

EMigranea est dolor in una medietate ca
pitis excitatus. Et. G. diffiniuit eam di
cens ꝙ ipa est ambulator medius. Cuius
quidem causa est intra craneum: ⁊ quandoq; est in
paniculo cooperiente craneum. Et plurimū quidē
fit in lacertis temporis quod aūt est exterius quan
doq; ꝑuenit ad hoc vt non tolleret tactum. Et ma
terie sunt ꝑuenientes ad locū eius ex vēis: aut ar-
terijs extrīsecis: aut ex cerebro ipo ⁊ velāinibus
eius: ⁊ eleuatur plurimum illius ex via cōmissura
rum. Et quandoq; fit ex vaporibus expulsis a to
to corpore: aut membro illius partis. Et emigra
nea quidem secundum plurimum est habens pio-
dos. Et ipa quidem non fit nisi secūdum domina-
tionem humorum. ⁊ non fit emigranea quantita-
tem habens ex malitia complexiōis singularis. Et
illa quidem que fit ex humoribus fit quandoq; ex
humoribus calidis ⁊ quandoq; ex humoribus ma
lis frigidis: ⁊ quandoq; ex ventositatibus ⁊ quan
doq; ex vaporibus: ⁊ tu iam sciuisti signa. ¶
Uerūtamē inuenis cū frigida quietem cū calefactō
ne ⁊ extensiōeꝫ ꝓpriqua. Et cū calida calefactionē
tactus ⁊ pulsatiōem in temporibus ⁊ quietem cū ī
frigidantibus: ⁊ etiam quia cum frigida sentitur
frigus: ⁊ cū calida sentitur calor ⁊ illud apud ve
hementiam doloris.

De cura. C. xxxviij.

EIus cura est phlebotomia secūdum ꝙ sci
uisti in ouo ⁊ reliquis ⁊ ꝓprie vene frō
tis ⁊ temporis ⁊ solutō ⁊ clisteria ⁊ attra
ctō ⁊ totum cū eo quod conuenit ipi secundum ꝙ
tibi preceptum est in canone. ¶ Et ex eis quideꝫ
que cōferunt calide est infusio aloes in aqua endi-
uie dicta in antidotario cuis potō fit inter. ℥. i. ⁊
vi. ℥. ¶ Et in ipa cōfert phlebotomia frontis ⁊
vene nasi valde. ¶ Qum periodus adest oportꝫ
vt purgetur corpus ante ipm ⁊ ꝑmutetur cōple-
xio post purgationem: ꝙ si materia fuerit calida
pones narcotica super tempora sicut opium ⁊ cor
tices mandragore ⁊ anetum ⁊ hyusquiamū ⁊ can-
foram ⁊ infrigidabis locum secūdum ꝙ sciuisti de
quibus dictum est in canone. Et quandoq; iuuan
tur ex incaustro scriptoruꝫ linito super partem in
qua est emigranea. Ex epithimatibus frontiū ha-
bentium emigraneam est crocus. Et iuuantur ex
emplō facto ex ruta ⁊ menta cū vino ⁊ oleo ros.
Et similiter epithimate ex troc. ꝑuali dictis ī anti
dotario. Et similiter administratione emplorum
de quibus est hoc baccarū lauri foliorū rute am-
borum partes equales: sinapis partem mediā cō
iungantur cū aqua ⁊ administrentur. Et qđ magis
confert ei est ceratum factuꝫ ex cantaridibus ⁊ po
situm ⁊ dimissum donec locum vesicet: aut ex gū
mi rute acrestis quoniam ipsum est vlceratiuum
⁊ enūtiat iuuamentum cauterizatiōis. ¶ Quod si
materia frigida fuerit vehementis frigiditatis ni
mis facies emplastrationem ex euforbio ⁊ sinapi
⁊ piretro ⁊ similibus. ¶ Egritudo aūt cuius tem
pus ꝓlongatum est: ē frigida secūdū omnem dis-
positiōem ⁊ indiget resolutiōe ⁊ qđ calefaciat cuꝫ
fortitudine. ¶ Et epithiata quideꝫ ⁊ embroce cō
munia ⁊ ꝓpria emigranee dicta sunt in antidota-
rio illa ergo administrentur. ¶ Qūq; epithimata
administras qum tu iam euacuaueris ex corpore
⁊ purgaueris: tunc ꝓcede inungendo lacertos tem
poris in parte doloris digitis tuis ⁊ cū mandili as-
pero apud horam ꝑiodi deinde lini. ¶ Et quꝫ ne
cessarium est stupefacere qum dolor pulsatiuus fit
fortior tūc cōfert linire sup arterijs in tēpore qđ
est coram loco opium cū sarcocolla ⁊ stipticum ⁊
stringatur plumbū: aut lignū super ipm decenter
positum ⁊ vt ꝓhibeat pulsatiōem fortem facientē
dolorem pulsatiuum q̄admodum ostendimus in
his que precesserunt in canone de cauterizatione.
¶ Quidam preterea medici narrauerunt medica
mē emigranee temporalis exptum iuuatiuum ac-
ceptum a muliere. Et illud quidem est vt decoq̄
tur radices cucumeris asinini ⁊ apsinthium in olō
⁊ aqua donec dissoluantur ⁊ embrocetur pars do
lorosa ex aqua ⁊ oleo calidis: ⁊ fiat emplm ex fe-
ce. Et mulier quidem illa quotiens administrabat
hoc sanabat emigraneam: siue esset cū febre: siue
sine febre. Et ex emplis quidem non est sicut em
plm sinapis. Qūq; egritudo ꝓlongata est fac em-
plm ex gūmi rute acrestis ⁊ corticibus rute acre-
stis ⁊ corticibus radicis capparis ⁊ squilla ⁊ eufor
bio tritis ⁊ cōmistis cum vino odorifero. est eni
medicamē magnum cōferens ei. ¶ Et ex eis qui
bus iuuantur est vt incipiant ⁊ ingrediantur bal-
neum ⁊ multiplicent inclinatiōes super aquam cali
dam: deinde fiat eis caputpurgium ex oleo fistici
no. Illud enim sopit dolorem illico. ¶ Amplius
colligantur descriptiōes scripte in antidotario ⁊
singularia ꝯclarata ī tabulis mediciarū singulariū.

Tractatus tertius de apostematibus capitis ⁊ solu
tione continuitatis eius.

Sermo vniuersalis de karabito qui est apostema
capitis sirsem. C. i.

DIcitur karabitus apostema calidū
in velamine cerebri subtili ⁊ gros
so absq; corpore q̄uis corpori ip-
sius quandoq; accidat apostēa. Nō
enim q̄admodum quidam existi-
mant medicoꝝ ꝙ cerebrum ipꝫ non apostematur
verū hoc est qđ dn̄t. Nam quod est lene sicut ce
rebrum ⁊ durū sicut ossa non extenditur ⁊ quod
non extenditur non apostematur. ¶ Hic aūt ser-
mo est erroneus ⁊ illud ideo quoniam lene visco
sum extenditur ⁊ ossa etiam apostematur. Et. G.
illud cōfessus est. Et nos mōstrabimus smoneꝫ ꝺ
eo in capitulo dentium. Immo dicimus ꝙ omne
quod nutritur extenditur et augmentatur cum
nutirmento. Et propter hoc concedendum est ꝙ
extenditur et augmentatur cum superfluitate

⁊ illud est apostema. ¶ Et illud est quoniam si
cerebrum quandoq; apostematur tunc karabitus
⁊ sirsez est nomē ꝓprium apostematis velaminis
cerebri qum est calidum licet in quibusdam locis
quandoq; cōcedatur etiam dici de apostemate sub
stantie cerebri ⁊ est vsus ꝓprius huiusmodi. ve-
rūtamē transumptum est ex nomine accidentis qđ
ipm cōittatur: ⁊ est aliēatō ⁊ itellectus pmistio cū
caliditate adurente ⁊ nomē accidentale cadit super
hoc accidens ⁊ artificiale sup hoc apostema. Et a
ctio quidem hec similis est pmutatiōi nominis acci
dentis qđ est subet ad egritudinem facientem ipz
⁊ significantez ipsum que est sirsez cerebri ⁊ est il
lud. ¶ Quidam aūt homines sunt qui prenomia
ignorātes existimāt q birsē sit nomē apostēatis.
Et q sirsē sit leuius ipo: sed nō est ita. Nā birsez ē
dictō psica birseni est pectus ⁊ sen est apostēa. Et
sirsen etiam est psicum. sir enim est caput ⁊ sen est
apostema ⁊ egritudo. Et sirsen quidem factum in
febribus: aut factum ꝓpter humores in ore sto-
machi adustos ⁊ est illud quod est ꝓpter aposte-
mata in partibus capitis extrinsecis: aut in pānicu
lo extrinseco. Et sirsen factum cū birsen ⁊ est illđ
quod fit ꝓpter cōitatem velaminis. s. diaphrag-
matis ⁊ apostema eius ⁊ reliquorum lacertorum
pectoris: ⁊ factum in apostemate vesice ⁊ mārici
⁊ stomachi ⁊ similitudinem cadentem in hoc no-
mine narrantium narratiōes diuersificantur sicut
diuersificantur narratiōes narrantium lethargiaz
que est sirsen frigidum quod nomiatur obliuio.
¶ Birsen aūt uerū fm vsum artificialez est aliud
quod diximus ⁊ quandoq; apostēatur cū ipo sub
stātia cerebri ⁊ cōmūicatiōe ⁊ pmutatiōe: ⁊ illud
est vehementer malum pimēs i quarto. q si ipz
pertransit euadet. Et plurimi quidem qui moriūt
ex birsen moriuntur ꝓpter impedimentū in spū.
Et apostema hoc hz loca diuersa secūduz partes ce
rebri diuersas ⁊ quandoq; cōicant in ipo due par-
tes ⁊ cōicant loca omnia: ⁊ plurimuz qum fit non
stat eius aduentus nisi in eo qđ sequitur vacuita-
tem anteriorem ⁊ in eo qđ mediatur. Et eius qui
dem principiuz est sanguis: aut citrina cholera pu
ra: aut rubea pura: aut adusta trahens ad nigredi
nem ⁊ est uehementer malum: Et quasi non fit se
cundū plurimum nisi a sanguine cholerico preter
apostema phlegmaticuz aut a citrino. Et quasi nō
finitur nisi sudore aut fluxu sāguinis ex naribus.
Et multotiens apostematur velamē ⁊ vene q̄ sūt
exteriora capitis ita vt fortasse aperiantur cōmis-
sure. ¶ Et illud quidez ex quo fit pmistio rōis cō
posita ex fletu ⁊ risu hora post aliam est malum:
Et qum est permutatio ex peripneumonia quo
niam significat fortem calorem humoris. Et simi
liter si pmutetur ad non verū. Et qum accidit vt
perseueret grauitas in partibus capitis ⁊ pulmōis
deinde supuēit spasmus vt vomitus ⁊ erugo eris
viridis moritur infirmus in hora sua. Et ꝓlixior
mora eius est vnus dies aut duos dies si virtus
fuerit fortis. Ex spetiebus vero karabaitus i qua
maior est fidutia est illa i qua eger recordatur eius
cum quo alienauit post alleuiatiōez sue febris. Et
quando accidit ei res risus aroonati est egritudo
in qua homo semper ridet est significatō laudabi
lis. Qum ergo laborat habēs sirsen ⁊ euomit cho
leram rubeaz ⁊ est debilis moritur ea die aut for
tis ⁊ ꝓlongatur duobus diebus. Et nullus quidez
visus est habens apostema in partibus cerebri cu
ius vrīa fuerit aquosa qui euaserit. Et karabitus
quidem multotiens resoluitur p hēorriodas qum
fluūt. ¶ Et quandoq; infrigidatur ⁊ mutatur i le
thargiam: ⁊ quandoq; liberatur ab eo ⁊ cadit in
ethicam: aut fit demoniacus ⁊ multotiens pmuta
tur non verum in verum. Et senes quidem raro
euadunt ab egritudine karabitus. ¶ Quidam ve
ro medicorū existiant q quandoq; accidit egritu-
do similis karabitui absq; febre significans vacui-
tatem apostematis: dicūt enim quoniam fit fortis
inquietudo ⁊ oscitatō ⁊ habens eam non tollerat
quietem ⁊ fortasse saliendo ascendit pietes ⁊ eius
rixa fit fortis ⁊ strigiīt ipsius anhelitus ⁊ sitis eius.
Et qum bibit aquam strangulatur ea ⁊ expellit ip
sam. Et dicunt q est pnecans ea die secundum plu
rimum: ⁊ quandoq; extenditur vsq; ad quattuor
dies ⁊ ab ea nullus euadit post illud: sed accidit ut
ipoꝝ facies nigrescant ⁊ lingue: ⁊ sint ipoꝝ oculi
congelati ⁊ dispositiones sint sicut dispositiōes ti-
mentium: deinde iporū leniuntur motus ⁊ cadunt
eoꝝ virtutes ⁊ pulsus ⁊ moriuntur ⁊ plures mor
tes iporū sūt cū strangulatiōe ⁊ vides eos curren
tes: deinde vides post illud eos statim cadere ⁊
mori. ¶ Et dico ego non est longe quin causa in
hoc sit ꝓpter cōitatem cerebri cū aliquo membro
nobili sicut membro anhelitus qū accidit eis spas-
mus magnus: aut corruptō alia sicut strangulatio
⁊ ꝑueniat ad cerebrum ⁊ pmuttet ⁊ corrumpat ip
sum ⁊ pmisceat intellectum ⁊ faciat sitim ꝓpter đ
siccatiōem partium capitis ⁊ gutturis.

De signis eius cōmunibus. C. ij.

Signa aūt cōia spetiebus ipsius veris sunt
ista. Alienatō supfluit quandoq; ⁊ abscin
ditur alia vice ⁊ abhominatō loquelle ⁊
pigritia ab ea ⁊ pmistio itellectus ⁊ plurimū horū
circa quartum diem ⁊ inquisitō extremitatuz ⁊ ex
tremoruz frigus ⁊ agitatō ⁊ spūs agitatus non or
dinatus: sed est magnus ⁊ extensio ossium pecto-
ris ad superiora multa. Et tremor membrorum
cū ipo ⁊ ante ipm nuntiat ipm. Et quandoq; ē cuz
eo somnus inquietus ⁊ excitantur ab ipo ⁊ clamāt
⁊ quandoq; dormiunt ⁊ quandoq; vigilant: ⁊ est
eoꝝ somnus secundum plurimū agitatus cōmotus
cū phantasiis ⁊ sōnijs corruptis terribilibus ⁊ eius
excitatō est pmista cum vocibus. Et sunt illic iue
recūdia ⁊ audatia ⁊ ira vltra cōsuetudinem ⁊ ab-
horrent radios ⁊ auertunt se ab ipis. Et agitantur
lingue eoꝝ vehementer ⁊ stringunt eas ⁊ quando
q; apostemantur. Et multotiens abscinditur eorū
vox ⁊ desiderant aquam ⁊ bibūt ex ea paruz non
multiplicantur ⁊ neq; ipam etiam desiderant plu-
rimū. Et plurimū infrigidantur eoꝝ extremitates
absq; frigore extrinseco faciente hoc. Ipoꝝ autez
vrine sunt declinantes ad tenuitatez ⁊ subtilitatē.
¶ Et ipoꝝ pulsus sunt duri ꝓpter essentiam apo
stematis in membro neruoso duro. Et ꝓpter du
ritiem vene ⁊ debilitatem virtutis ad cōprimen
dam materiam sentis in pulsibus eoꝝ virtutez ali
quam vsq;quo appropinquent timori: quoniam

siccitas aggr̄gat ⁊ stringit: ⁊ sunt ptes cōstrictiōis ⁊ dilatationis velociores ⁊ cum sua finitate non euacuatur ab vndositate quadam quoniam cerebrum est substantia humida. Et quandoq; accidit pulsibus eoꝝ vt dilatentur aliquotiens ⁊ magnificentur ꝓpter necessitatem ⁊ vt frequentes fiant ⁊ diuersificentur in partibus loci ⁊ tremāt: ⁊ illud quidem est ex eis que nuntiant sincopim nisi sit genus tremoris ⁊ diuersitatem ⁊ tremorem faciant durities venarū ⁊ fortitudo virtutis quoniaz tūc non nūtiant illud ⁊ quandoq; accidit pulsui ipōruz vt sit spasmosus ⁊ nūtiet spasmū. ¶ Qūq; vides signa egritudinum acutarū ⁊ febres prauas ⁊ stringitur natura tunc illud nūtiat sirsen. Et est quasi ex nuntijs fortibus: ⁊ p̄cedunt karabitus obliuio rei ꝓpinque ⁊ tristitia sine causa ⁊ somnia mala ⁊ soda multa ⁊ grauitas ⁊ repletō et antecedūt ip̄m fm plurimū citrinitas faciei ⁊ vigilie ꝓlixe ⁊ somnus inquietus. ¶ Et accidentia hec fiunt fortiora dum medicine ꝑseuerāt in itinere ꝑueniendi ad caput ⁊ reuoluūtur in venis suis ⁊ subtiliantur. Et qum aꝓpinquant ei ⁊ biberit cerebrū materiam īueniunt principium doloris in posteriore parte capitis apud locū in quo est cōiunctō colli ⁊ capitis ⁊ ꝓprie in cholerico. ¶ Et qum incidunt in ip̄m ⁊ apostematur cerebrū desiccantur primū oculi eoꝝ vehemēter: deinde accidunt lachryme ⁊ ꝓprie ex vno oculorū. Et multotiens accidit vt uene ip̄oꝝ forti afficiantur rubedine. Et quandoq; succedunt eis distillatiōes sanguinis ex naribus. Et plerūq; fricant oculos suos ⁊ declinant ad quietem ⁊ req̄eȝ in maiori parte corporis nisi in manibus: quoniaz cū eis fortasse inquirunt ⁊ colligunt uillos ⁊ fit illud plurimū cū clausiōe oculoꝝ. Et quandoq; fit cū pupillatiōe ⁊ querela. Et quandoq; pigri fiunt in loquendo manifeste non addentes sup motum lingue. Et quandoq; accidit eis distillatō vrine cū cognitiōe ip̄oꝝ: aut absq; cognitiōe ⁊ ē ī febribus de significatiōibus fortibus q sirsen est presens. Et obliuiscuntur doloris si est in membris ip̄oruz immo si aliquid de membris ip̄oꝝ dolorosis impetuose tangitur non ꝑcipiunt ip̄m. Nos vero addimus ⁊ dicimus q quando apostema fit in parte anteriore corrumpit imaginatiōem. Dum ergo ē illud incipiunt colligere villos ex vestibus ⁊ paleas ⁊ q̄ sunt similia illis ex parietibus ⁊ imaginā̄t aliquas phantasias que non inueniuntur: q si sit in medio corrūpit cogitatiōem ⁊ turbatur in eo qd̄ agit ⁊ loquitur cū alienatiōe plurima ⁊ qum cadit in eo quod est coram posteriore obliuiscitur eius quod videt ⁊ agit in dispositiōe ita vt quandoq; petat aliquid ⁊ presentetur ei ⁊ non recordetur se quesiuisse illud: ⁊ plurimum petat peluiz vt mingat in ip̄a ⁊ ponatur coram ip̄o ⁊ obliuiscatur eiꝰ. ¶ Si aūt apostema comprehendat sup partes oēs apparēt hec oīa signa. Et si cū eo apostemēt cer̄brū rubea fit ipsius facies ⁊ oculi ⁊ exeunt oculi exterius vehementer: ⁊ fiunt rubei si materia faciens apostema sit sangnis: aut citrini fiunt si materia faciens apostema sit cholera pura. Factum vero ex humoribus ꝓpter cōmunitatem significat euentū eius subito: ⁊ cōsequētia malitie dispositiōis mēbri alterius: ⁊ poxismus qui est ī exacerbatiōe fortitudinis eius ⁊ minuūtur cū diminutiōe in dispositione alterius ⁊ augmentātur ipsius augmentatiōe. Et factum a sirsen cerebri accidit paulatim paulatī ⁊ sequitur vel adheret. Et signa sirsen veri inseꝑabilia antecedunt: deinde accidit egritudo. Nō verum aūt p̄cedunt egritudines alioꝝ membroꝝ deinde apparet signa eius. ¶ Factum aūt ex partibus velaminis distinguentis ⁊ lacertoꝝ pectoris antecedunt signa hirsen ⁊ pleuresis que sunt dolor pungitiuus in latere apud anhelitum ⁊ strictura anhelitus ⁊ pulsus serinus ⁊ tussis plurimū sicca deinde humectatur secūdum plurimum ⁊ expuit: ⁊ fit cū febre cōtinua cuius plurimum caloris tendit ad partes pectoris. Et ī vero ad partes capitis cū quo multiplicatur extensio ossium pectoris ad superiora. Et ꝓprius fit eis sensus doloris super vertice non cōprehendens. Et non fiunt signa predicta eius in eo qd̄ preterijt fortia ⁊ multa: ⁊ eius spiritus fit diuersus. debilitatur enim quandoq; ⁊ fit frequens ⁊ magnificatur alia vice ⁊ fit ei simil' ⁊ paruus ⁊ debilis plus. Et fit quandoq; sicut intus. Sed in karabito vero fit sp̄us maior īmo fit magnus. Et duo quidem sirsen cōicant in fortitudine humorum. Uerūtamē sirsen sequens differt a sirsē vero ī hoc qd̄ seq̄tur ī fortitudine sua fortitudīem se. ⁊ alleuiāt cū alleuiatiōe se. ¶ Lū eo aūt quod fit ꝓpter humorem in ore stomachi sentit mordicatiōem in ore stomachi ⁊ nauseam ⁊ sitim ⁊ amaritudinem oris. ¶ Et factuȝ ꝓpter apostēata membroꝝ ⁊ alioꝝ scitur ꝓpter illud qd̄ apparet de dispositiōibus eius. Quoniam dum non sunt apparentes ⁊ manifeste non ducit ad ꝑmistionem intellectus ⁊ sirsen manifestum. ¶ Et nūc q̇dem rememoremur signoꝝ sp̄eꝝ ueri siren. Dicemus ergo q primū signoꝝ facti a sanguine est q cōicans accidentium eius predictoꝝ cōium accidit cū risu ⁊ accidunt ei distillationes sanguinis ex naribus ⁊ magnificatur eius spiritus ⁊ distillant oculi eius ⁊ lippitudinem patiuntur ⁊ non sunt vigilie que accidūt ei cū hoc supflue. Et est asperitas ligue in ip̄o tendens ad rubedinem decliuem ad nigredinem: deinde nigresit ⁊ fit lingua in ip̄o grauis. ¶ Et quandoq; pigrescit a locutione ꝓpter grauitatem lingue. Et sunt phantasie eius quas videt rubee: ⁊ vene frōtis ⁊ oculoꝝ eiꝰ sūt plene. Et accidit eis frequentia sedendi ⁊ standi absq; necessitate quam inde habet. Quod aūt fit ex cholera rubea pura vigiliā̄ plurimū facit ⁊ aliēantur euȝ eo oculi valde ⁊ exaspatur lingua fortiter ⁊ citrinatur prius: deinde nigrescit ⁊ febris fit fortis. Et multiplicatur desideriuȝ ⁊ amor tergēdi oculos. Et imaginantur quedam tendentia ad citrinitatem ⁊ ingreditur in mores eorum rapacitas ⁊ melīe ꝓprietas ⁊ audacia in disceptando ⁊ est quasi in forma eius qui vult litigare et attenuantur nares eorum ⁊ ꝓprie ip̄arum extrēitates. Et accidit eis in frōtibus suis attractō fortis ad superiora. Eius autem quod fit ex cholera adusta ⁊ est illud quod pimit signa sunt q cōitas accidentium accidit cum demonio ⁊ rixa ⁊ sp̄us magnificatur ⁊ magnificatur inquisitō. Et sunt oculi eorum cōturbati ⁊ eiꝰ causa est sibare ⁊ est quasi ip̄a. Signa vero ꝑmutationis eius sunt ista. Naȝ si ꝑmutāt in lethargiā

⁊ illud est quod in eis expectatur: Vides oculos ꝓſūdari in clauſiōe cuꝫ lachrymis ⁊ ſaliua currit ⁊ pulſus tardatur ⁊ leuis fit. Signa vero ꝑmutatio nis eius in ſacaculos eſt apoſtema cerebri ſunt ꝙ apparent ſacaculos ſig̃. ⁊ occultatur nigredo oculorū ⁊ apparet albedo quandoqꝫ ⁊ non diligit dormire niſi reſupinus ⁊ inflatur venter eius. Et extenduntur oſſa pectoris eius ⁊ multiplicantur tremor membrorū eius. Et ſig̃ ꝑmutatiōis eiꝰ i ethicam ſunt ꝓfunditas oculorum ⁊ ſedatō febris ⁊ nigredo corpis ⁊ paruitas pulſus ⁊ durities eius.

¶ Signa vero permutatiōis eius in ſpaſmuꝫ nos afferemus in caplo ſpaſmi.

De cura ſpeꝝ eius. C. iij.

Communis quidem ſpeꝝ eius veraruꝫ eſt phlebotomia ex cephalica ⁊ egreſſio ſanguinis aliquantula immo multa valde. Et incipiatur in hoc loco ſicut incipiunt humores ſi nihil forte fuerit quod ꝓhibeat. Et oportet vt ſit eius phlebotomia cum cautella in cognoſcendo diſpoſitiōem ipſius ex ſincopi ſi cecidit in ip̄am aut ſit ei vicinus ⁊ retineatur ſanguis qm̄ ſincopis adeſt ꝓpinquitas ⁊ ingenietur in cognitiōe illius. Nam in eis non apparet diſpoſitō icolūitatis a diſpoſitione lipotomie multum manifeſte: ſed pulſus quandoqꝫ ſignificat ip̄am. Nam qm̄ tremit ⁊ deſcendit ⁊ diuerſificatur abſqꝫ ordine ita vt inuenias vnam magnam ⁊ aliam paruam ſignificat ꝓpinquitatem ſincopis. ¶ Et oportet vt ſit cautella i ligatiōe vite ſuper ip̄am ita vt ſit firmata quā motus ipſius ⁊ agitatō irratiōnabiles non ſoluant. Quandoqꝫ enim ſoluit eam ⁊ eijcit ꝑ ſe ipſum ꝓpter imaginatiōem corruptam ducentem eum ad illud. ¶ Deinde poſt hoc phlebotoma venas frontis ſi uirtus fuerit fortis ⁊ fecerit oportere illud diſpoſitō ⁊ fortitudo egritudinis: ꝙ ſi virtus ⁊ diſpoſitiōes non cōſentiūt vt fiat phlebotomia eius vniuerſalis ⁊ ex manibus eius aut non eſt tibi poſſibile habere manus eius ⁊ ꝙ addr̄ ei ex hoc ducit ip̄m ad inquietudinem ⁊ rixaꝫ fortem: tunc phlebotoma eum in frōte. ¶ Et pōe ſuper caput eius in principio oleum roſ. cū aceto infrigidatuꝫ niue ⁊ reliqua que numeraui tibi ex expreſſiōibus infrigidantibus. ¶ Et cholericus quidem iuuatur ſi fiat capiti eius empl̄m ex folijs ſn̄ticis valde. ¶ Et fac eum quieſcere in domo temꝑata in aere puro in quo non ſunt picture neqꝫ forme. Nam ip̄e diligit intueri imaginatiōes earuꝫ ⁊ illud eſt ex eis que ledunt cerebrum eius ⁊ velamina ipſius cerebri. Et oportet vt in domo eius ⁊ iuxta ip̄m ſit multitudo redolentium frigidoꝝ ſicut nēufar viola ⁊ roſa ⁊ canfora que nūerauius tibi in canōe. ¶ Et aſſocia ei amicos ſuos prudentes ſibi caros ⁊ miſericordes eius: ⁊ ex quo vere cūdetur ⁊ ceſſet ꝓpter ip̄m a ſua ꝑmiſtione ⁊ agitatione que ei nocent. Et ſtude vt ip̄m facias dormire ⁊ vt fiat hoc aliquid opij duobus cornibus frontis eius a ꝓpinqua ⁊ naſo ipſius ſi uirtus ē fortis ⁊ ſi non caue quoniam illud eſt ꝑimēs: Immo ſine opio ſis contētus. Sed adminiſtra qđ ſit ſicut ſirupus de papauere. Et fac empl̄m capiti eius ex lactuca. Et potes eum ſemine papaueris ⁊ aqua ordei. Uerūtamē rectius eſt vt expellas ꝑ phlebotomiam ſi tollerat eam hora ⁊ non fuerit in poſtr̄mo eius timor: fac illud in principio duobus diebus aut tribus diebus. Amplius qm̄ phlebotōatur ſi eſt poſſibile non ꝑueniat: donec non remaneat i corpore ſāguis quo cōfortetur natura ad reſiſtendum vaporibus ⁊ defectui nutrimenti ſi fecerit hora illud oportere. Et poſtq̄ phlebotomaueris eum: tunc oportet vt ip̄m cliſterizes cliſteri valde leni ſicut oleum roſ. cū aqua ordei ⁊ aqua ⁊ oleuꝫ: ꝙ ſi eges hoc ⁊ quod ſit fortius hoc poſtq̄ ſit in g̃du lenitatis fac ⁊ trahe materiam ad inferiora omnio fricatiōe pedum ⁊ reliquis. Et fund̄ ſuper eos aquā calidā: Immo ligando ⁊ ſtrigēdo ⁊ pōendo uētoſas ſup eos ⁊ ꝓprie i diſpoſitiōe d̄ſcenſionis ⁊ grauitas fortitudinis febris ſi adeſt ei illud qn̄qꝫ facit oporter̄ pricipio egritudis diſpoſitionis vt ponantur ventoſe in loco q̇ dicitur cheelen. ¶ Et primo incipe nutrire ip̄m ſubtili nutrimento ita vt ſis contentus oxymelle: deinde poſt hoc die vno aut duobus ꝑmuta ip̄m ad aquam ordei ſubtilem cū oxymelle: deinde ad groſſam ⁊ cōſidera in hoc virtutem ⁊ egritudinem: ⁊ quotiens videris accidentia egritudinis fortiora incipe in pricipio a ſubtiliatiōe cibi multa niſi virtutis caſus timeatur. Tunc enim nutriantur. Et aliena eos ab aqua vehementis frigoris ꝓprie ſi fuerit in velamine diſtinguēte apoſtema aut in viſceribus. Et ſicut videbis egritudinem declinare gradatim in nutrimento ꝓcede aut ex ip̄o adde ⁊ pone vt ip̄m ſit ex cucurbita ⁊ herbis frigidis ⁊ almes ⁊ granis frigidis: aut effiteiati: aut acetoſuꝫ cū fructibus frigidis: ⁊ in hac hora iuuantur pane ſimile in fuſo i aqua frigida ⁊ iuleb infrigidato cū niue vehementer. ¶ Et oportet quidem vt in principio adminiſtres repcuſiua pura niſi ſit de genere magno ex quo apoſtemantur vene que ſunt extra caput cuꝫ cōmunitate velaminis. Illic enim oportet te incipere ab eo in quo ſit parum mollificatiōis ⁊ ſedatiōis doloris deinde ſtiptica. Et ſit tibi ſecuritas multa in cliſteribus: deinde adminiſtra ſecundum plurimū embrocas infrigidantes non cū ſtipticitate. Et miſce in eis parum papaueris vt dormire facias ⁊ parum camemille etiam vt reſiſtat papaueri ⁊ reſoluat reſolutiōe modica. Qūqꝫ egritudo fuerit finita his medicaminibus ⁊ remanſerit alienatō: tunc mulge ſuper caput lac ex vbere ⁊ mamilla. Si virtus quidem in ip̄o eſt fortis lac caprarum. Et ſi debilis quidem fuerit lac mulierum ⁊ omni mulſiōi moranti ſuper ip̄m vna hora fac ſuccedere ablutionem cuꝫ embrocis equalibus in quibus ponantur viole ⁊ radices lilij ⁊ camemilla cū reliquis infrigidatiuis ſicut videbis in antidotario: ꝙ ſi egritudo ꝓlongatur ⁊ non r̄mouetur medicinalibus iſtis aut grauis eſt faciens ſubet ⁊ pertranſierit terminum pricipij ⁊ quies in ea fuerit maior motu tunc aliena ei ea que vehementer infrigidant ⁊ ꝓprie papauer ⁊ adde ei in embrocis tunc poſt ſeptimam balſamitam ⁊ mentaſtrū ⁊ rutam ⁊ expreſſiōem mente ⁊ melilotum ⁊ pōe ſup caput mucilagines ſeminis lini cū oleo ⁊ aqua ⁊ unge corpus cū oleo calefacto aſſidue. ¶ Qūqꝫ videris ꝙ virtus ꝯſeruatur poſt longitudinem egritudinis ⁊ poſtq̄ ꝑtranſierit ſeptimanam ⁊ quod eſt

supra ip̄m tibi inest ut potes ip̄z parū vini pmisti.
Et multotiens accidit eis vomitus ⁊ iuuantur eo.
Et quandoq̧ potantur quidam ip̄orū aqua pmista
cū oleo. Et sit ip̄oꝝ vōitus facilis ⁊ hūectat eos.
Et qum non mingunt ꝓpter defectum intellectus
⁊ debilitatem sensus inūge eoꝝ vesicas cū oleo te
pido. Et melius est oleum de oliuis: aut embro
ca ip̄os cū aqua calida ⁊ aqua in qua cocta sit came
milla: deinde super eas comprime donec vrina ꝓ
uocetur. Et sis sollicitus cū hoc ex eis omni hora
⁊ comprime vesicas eorum in omni hora sperans
in ip̄o vrinam ꝓuocari. Si aūt illud non respondz
administra embrocas secundum ꝙ dictum est. Et
oportet vt stringas eos ligando si inueneris eos
multiplicare pmutatiōem ⁊ agitatiōem: ⁊ ledun
tur ab eis vehementer ⁊ ꝓprie qum phlebotōas
eos ⁊ scissura nōdum est cōsolidata. Amplius qum
ꝓcedunt in declinatione ⁊ exitu a fortitudine egri
tudinis plurimū reges eos regimine cōualescentiū
⁊ adhibe eis restaurantia leuia. Et aliena ip̄os ab
aeribus ⁊ ventis malis ⁊ calidis ⁊ canicularibz die
bus ⁊ sole vt non incurrant recidiuam. Quz vis
aūt eos balneare balnea ip̄os in aquis sapidis bal-
neatiōibus lenibus vt facias eos dormire: nam in
dormitiōe eoꝝ cōsistit iuuamentum plurimuz. Et
ciba eos carnibus leuibus. Et hic quidem est ſmo
vniuersalis ī cura ip̄oꝝ. Eius vero quod diuersi
ficatur aliud est cholericuz aliud sanguineū. Cho
lericum enim indiget in sui cura eductiōe cholere
cū solutiōe plurima ⁊ phlebotomia minore. Et sit
qđ soluēdo educit choleram ex eo potus ex lubri-
cantibus subtilibus predictis ex purgantibus san-
guinē: ⁊ tibi iest vt ponas ī eis fumūterre si sciue
ris ꝙ natura obediens sit secūdum oēm dispositō
nem. Et quandoq̧ ponunt in eis scamoneam qum
cōsidunt de obedientia nature secūdum cōsuetudi
nem egri. Et cholericus qum phlebotomatur non
cōsequatur ꝓpinquitatē sincopis. Sed phleboto-
metur phlebotomia bona cū cautella inde habita:
deinde solutiōe euacuetur. Et etiam cōueniens est
vt ponas cibos eius frigidos ⁊ humidos. Cibi aūt
sanguinei sint frigidi. Et pertransit vt sint stipti-
ci quando facta est euacuatō ex solutiōe ⁊ clisteri-
bus ⁊ cibi sint sicut qui fiunt cū acresta ⁊ ribes ⁊ g̃
natis ⁊ cydonijs ⁊ pomis. Cholerico aūt nō conue
niunt isti. Sed qui sunt sicut qui fiunt ex cucurbi
ta ⁊ alchelketi. s. facto ex ordeo excoriato ⁊ qui si
unt ex spinahijs ⁊ atriplicibus ⁊ almuiati. Et est q̇
sit ex almes ⁊ similibz ill'. Et eoꝝ acetositas sit ex
aceto ⁊ zuccaro: aut ex prūis ⁊ q̄ sūt illis simil'. Et
scias ꝙ cholericus indiget extinctiōe plus ⁊ sangui
neus resolutiōe plus. Et in cholerico non timetur
omnis cautella infrigidatiōis que timetur in san-
guineo: ⁊ nō aliēat aqua frigida omnino. Et opor
tet vt plurimum sis sollicitus in somno ip̄orū. Et
illud erit sicut embroce humectantes ⁊ cū admini
stratiōe oleoꝝ sicut olei lactuce ⁊ cucurbite ⁊ que
ipsis similantur faciendo caputpurgium. ¶ Et in
cholera que est adusta multiplicetur studium cum
humectantibus ⁊ cū administratiōe enematum in-
frigidantium ⁊ humectantium in eis quantum pos
sibile est.

De phlegmone accidente ipsi substantie cerebri
C. iiij.

Plurimū quidem accidit ex sanguine pu-
trido apostemante cerebrū. Et quādoq̧
sepat cōmissuras ⁊ rarificat: ⁊ forsitan ca
put cū ea disrūpitur ⁊ scinditur ⁊ dolor cum ip̄a fit
fortis ⁊ oculi fiunt rubei exeuntes valde ⁊ maxyl
le valde rubescunt. Et quandoq̧ accidit cū ea spas
mus: ⁊ quandoq̧ accidunt vomitus ⁊ nausea ꝓ-
pter cōitatem stomachi ⁊ declinatur ad resupinati
onem valde secūdum cōtrarium cōsuete resupina
tiōis ⁊ secūdum diuersitatez ordinis. Et est secun
dum plurimū pnecans in tertō. Si aūt ip̄m ꝑtran
sierit fidutia habetur. Et scias ꝙ egritudo non est
vehementer parua: alioquin membrum non tolle
rat ip̄am cū hac essentia ⁊ cū hac sublimitate. Et ip
sius q̇dē cura est cura sirsen ⁊ fortior. Et cōfert ei
phlebotomia vene que est sub lingua vehemen-
ter. Et illud post phlebotomiam vene cōis ⁊ ue-
narum aliarū.

De herisipila ⁊ impetigine accidētibus in cerebro
⁊ vsacro. C. v.

Quandoq̧ ēt accidūt in ip̄o cerebro heri
sipila ⁊ vsacro. Et fit dolor fortis ⁊ in-
flāmatō vehemens. In facie vero quan
doq̧ accidit frigus ꝓpter occultatiōem caliditatis
⁊ citrinitas ꝓpter illud ⁊ ꝓprie in oculis: deide ca
lesit subito ⁊ rubificatur. Verūtamē secūdum plu-
rimum fit tendens ad citrinitatez ⁊ frigus ⁊ est sic
citas vehemens in ore. Et cū eis non est tantuz ex
subet quantum accidit in phlegmōe. verūtamē ac
cidētia in eis sunt terribiliora ⁊ febris est fortior ⁊
earum cura est cura sibare. ¶ Et plurimū eis per
necat in tertō. Si aūt non iterficit in tertō euadit.
Et pueris quidem quandoq̧ accidit herispila in ce
rebro ⁊ ꝓfundatur cū ip̄a synciput ⁊ oculi ⁊ mino
ratur oculus ⁊ desiccatur totum corpus. ¶ Me-
dicētur ergo ex vitello oui cū oleo ros. infrigida
to ⁊ pmutato omni hora ⁊ cū expressiōibus ⁊ her
bis humidis ⁊ frigidis super caput ꝓprie cū cucur
bita ⁊ corticibus melonis ⁊ cucumeris.

De sibare. C. vi.

Dicitur sibare demonium supfluum acci-
dens cū sirsen calido cholerico ita vt ho
mo cū hoc ꝙ habet sirsen alienet ꝓpter
demonium agitatiuum. Et cū karabito quidem pu
ro fit alienatō ⁊ ratiōis pmistio ⁊ non est cū ip̄o d̄
monium si aūt est demonium est sibare: ⁊ est etiā
quasi mania cōposita cū karabito sicut karabitus ē
quasi mľia composita cū apostēate calido ⁊ febre.
Et multotiens quidem antecedit in ip̄a demoniuz:
deinde succedit ei apostema ⁊ febris. Et non fit si
bare nisi quz karabitus est a cholera rubea pura ⁊
adusta. Nam qum ip̄a ad cerebrum impellitur cū
principio sue applicatiōis facit ꝓuēire demoniuz:
⁊ cū ip̄o aut post ip̄m ꝓuenit apostema ⁊ est causa
sibare. In karabito aūt est demonium accidens ab
apostemate ⁊ in sibare apostema ⁊ demonium ꝓ
ueniunt simul a materia neq̧ vnū eoꝝ est causa al
terius ex quo aliud inueniatur: sed si quandoq̧
fiat vnumquodq̧ ip̄orum causa additionis alte-
rius. ¶ Qūq̧ sibare incipit apparere vigilie sunt
ꝓlixe ⁊ somnus inquietus ⁊ timor est in somno ⁊
oscitatio ⁊ spiritus magnus frequens ⁊ obliuio ⁊

responsio non similis interrogatiōi ⁊ oculi rubescūt ⁊ ipoꝝ agitatō adest ⁊ grauitas est ī eis ⁊ sunt quasi lupi. Et quandoqꝫ est in eis secūdum ꝙ diximus citrinitas ⁊ fit illic sensibilitas extēsiōis apud spondiles ⁊ dolor ꝑpter eleuationem vaporis: ⁊ fit etiam in eis cursus lachrymaꝝ inuoluntarie ex vno oculo. ¶ Deinde qum sistitur egritudo induratur febris ⁊ exasperatur lingua ⁊ siccatur: ꝺ inde in postremo ipsius quiescunt motus palpebrarum ꝑpter debilitatem ⁊ grauitas motus ꝑuenit vsqꝫ ad motum palpebrarum: ⁊ remāet ex demonio alienatō intercisa cū defectu sermonis ⁊ paucitate ipsius: ⁊ secūdum hoc ꝑuenit plurimū colligere villos ⁊ paleam. Et in pulsu fit augmentum debilitatis ⁊ minoratiōis ⁊ durities ꝑpter siccitatē. ¶ Et quandoqꝫ fit sibare que non est simplex pura. Quare ipsorum dispositiones diuersificantur ī sermone ⁊ memoria ⁊ motibus: plerunqꝫ enī fiūt ordīati ⁊ plerunqꝫ īordinati. Et ipsius quidem cura est cura sirsen cholerici cū additiōe in humectādo multa. Et oportet vt extremorum ligatō assiduetur.

De lethargia que est sirsē frigidum cuius interpretatō est obliuio. C. vij.

Lethargia dicitur apostēa phlegmaticū factum intra craneum ⁊ est sirsē phlegmaticum ⁊ plurimum quidem eius fit in meatibus substantie cerebri absqꝫ velaminibus ⁊ vētriculis ⁊ substantia cerebri: quoniam phlegma raro cōgregatur ⁊ penetrat in panniculos cerebri ꝑpter ipsorū duritiem neqꝫ in substantiām cerebri ꝑpter ipsius viscositatem sicut etiam pleuresis secūdum plurimū est cholerica ⁊ raro fit phlegmatica ꝑpter ꝑuitatem penetratiōis phl'atis in substantiā sifachiam. i. sifac neruosam duram. Licet sit possibile vt fiat illud in paucis ambarum: possibile est enim vt cadat hoc apostema in substantia cerebri ⁊ in eius velaminibus. ¶ Et hec quidem egritudo nominatur nomine sui accidentis. ¶ Uerūtamē lethargia vniuersaliter est obliuio. Et hanc egritudiem cōmitatur obliuio ⁊ ꝑpter nomē eius errant ī ipa plures medicorum ignorantes ꝙ intētio in ipa est egritudo facta ex apostemate frigido immo existimant ꝙ hec egritudo in seipa sit obliuio. Et ꝙ quidā medici sunt qui nominant lethargiam omne apostema frigidum in cerebro siue sit melancholicum siue phlegmaticū. Uerūtamē plures antiquorū phlegmaticū hoc nomine appropriauerūt ⁊ tuū est vt in ipo nomines vtrūqꝫ. Et huiusmodi quidem egritudinis materia ꝑpinqua est materie sadur: sed est vehementius confirmata. ¶ Et hec egritudo generatur ab omni quo generatur humor phlegmaticus ⁊ in quo sunt vaporatō ⁊ putrefactō. Quapropter plurimum generatur a comestione cepaꝝ. Et generatur ex repletione nimia stomachi ⁊ multitudine potus ⁊ multitudine comestionis fructuum.

De signis eius. C. viij.

Sunt soda leuis ⁊ febris lēta: necessaria ei est febris in omni apostēate facto ab hūorē putrefacto. Et propter hoc separatur a subet. Uerūtamē ipa est lenta quoniam materia ē phl'atica. Et hec quidem febris quandoqꝫ non sentitur cū ea ⁊ fit cū ea subet grauis: Sicut enim habens eam aperit oculum sic claudit ⁊ fit cū ea obliuio: ⁊ spūs est rarus ⁊ tardus valde debilis. Et fit quasi cū strictura spūs parūper ⁊ cū sputo ⁊ multa oscitatiōe ⁊ aptiōe oris ⁊ ipsius clausione: ⁊ quandoqꝫ remanet eius os post oscitatiōem apertum ꝑpter obliuiōem ꝙ oporteat eum ipm claudere ⁊ ꝑpter pigritiam ab ea ⁊ si velit ipm claudere. Et adest ei singultus ꝑpter cōmunitatem stomachi. Et albedo in lingua ⁊ pigritia in respōsione ⁊ in motu palpebraꝝ ⁊ cōmistio intellectus. Et egestō secūdum plurimum est humida ⁊ si siccatur siccatur leuiter ⁊ temperate. Et vrina est sicut vria asinorum. Et quandoqꝫ accidit ei tremor ⁊ sudor extremitatum. ¶ Et sunt cū diuersitate habentiū karabitum. Ipi eniꝫ in lectis suis p̄cipitati iacēt: karabitum vero habentes eleuantur. Et pulsus ipsorum sunt magni multum rari tardi tremuli vndosi similes pulsibus pipneuōnicorū. Uerūtamē sunt minoris latitudinis ⁊ longitudinis ⁊ tardiorēs ⁊ fortius rari ⁊ minoris diuersitatis: quoniam nocumentum cordis ab ea factum est minus. Et cadit in pulsu eius cadens in medio plus quoniā virtus vitalis in ipa est sanior ⁊ febris cū ea est mīor ꝑpter longitudinem ipsius a corde. Sed eius obliuio est maior quoniam materia hec est in ipo cerebro ⁊ in pipneūonia eleuatur ex apostemate pulmonis: ꝙ si melancholicum dicatur lethargia sūt eius signa ꝙ dolor fit fortior ⁊ fiunt cum ea rixa ⁊ alienatō ⁊ oculi sunt aperti intuentes in vno loco. ¶ Et qum lethargia est in substantia cerebri: subet est fortior ⁊ difficultas motuum est maior. ⁊ albedo lingue est in ipa valde vehemens ⁊ oculi ad exitum tendunt ⁊ difficultas motus ⁊ dolor ad laxitatem tendunt. Si aūt est in velaminibus dolor est fortior ⁊ motus sunt leuiores. Et accidit in eis multotiens retentio vrine ꝑpter obliuionem ⁊ ꝑpter debilitatem lacerti vrinalis. ¶ Ex signis aūt incessus hominis ad lethargiaꝫ est multitudo tremoris capitis cū pigritia ⁊ grauitate. Nunqꝫ fortiora fiunt accidentia lethargie ⁊ multiplicatē sudor valde est tunc pimens ꝑpterea ꝙ sudor deꝗcit virtutem: Et qum spūs dilatatur ⁊ fit bonus ⁊ declinant accidentia tunc tendit ad salutem ⁊ ꝑprie si apparent apostemata post aureꝫ: plurimum enim crisis eius fit ꝑ eam.

De cura. C. ix.

Si non fuerit qđ ꝑhibeat phlebotometur prius: deinde administra eis clisteria acuta ⁊ attrahatur materia ad inferiora. Et fac eum vomere cū pēna sinapi ⁊ melle illinita. ¶ Et fac eum quiescere in domo luminosa ⁊ ꝑhibe ipm ne in subet ꝑfundetur assidue excitādo ipm. ¶ Et in principio rei repelle materiaꝫ cū ol'o ros. ⁊ aceto. Deīde post duos dies a pricipio sui misceatē eis castoreum ⁊ sit acetum squilliticū. Et non potes aqua frigida ipm nisi parūper ⁊ ī principio proprie Et apud statum eius ⁊ ꝑprie in fine sui ⁊ ꝑhibe illud: deinde in unge corpus eius ol'o ⁊ nitro ⁊ semine vrtice ⁊ laureole ⁊ pipere ⁊ piretro ⁊ similibus. Et administra embrocas fortis resolutiōis ⁊ odoramenta ⁊ sternutamenta ⁊ gargarismata subtiliatiua in quibus sunt hasce ⁊ isopus

⁊ calamentum ⁊ origanum. Et gargarismata cum
melle ⁊ squilla ⁊ reliquis que sciuisti in cāone. Et
qū squillaꝫ super caput eius administras ꝓprie hu
midam valde ea iuuatur. Et administra etiam reli
qua rubificantia super caput ⁊ linimentum fac ex
sinapi. ¶ Et frica extremitates eius ⁊ comprime
eas donec rubescant ⁊ doleant quoniaꝫ est magni
iuuamenti ⁊ fiat illud assidue. ¶ Qum aūt in su-
bet ꝓfundi fiunt extende capillos ipoꝝ ⁊ euelle
quosdam eorū: ⁊ pone etiam apud nocram vento
sas multas cū igne absq̄ īcisiōe. Et forte incisio ti
bi necessaria est qum est necessitas euacuatiōis san
guinis. ¶ Et qum nutris nutri eos cū aliquibus q̄
sint sicut aqua lupinoꝝ ⁊ aqua ciceris cū ordeo fra
cto. ¶ Qūq̄ eos cibaueris cōprie extrema ipoꝝ
aliquibus horis vt vapor ad superiora non traha
tur. ¶ ꝙ si tibi necessarū fuerit ꝓpter egritudinis
longitudiuem vt potes ipm solutiuo ⁊ ꝓprie quā
do cū ipo apparet tremor pota ipm duabus tertijs
aui. ex castoreo cū pauca scamonea que sit minus
pondere vnius danic. Et si timetur superfluitas fe-
bris aliena scamoneam ⁊ sis cōtentus castoreo ⁊ ꝑ
mutatiōe complexionis absq̄ euacuatiōe. Et meli
or euacuationum illa est que fit cum clisteri. Si
aūt alia fuerint tibi necessaria da ei ad potandum
hirepicre pondus. ʒ. vnius quartam. ʒ. vnius de
pulpa colloquintide ⁊ tribus. ʒ. myrobalanorum
⁊ danic vno masticis: ⁊ si febris non est vehemē
tis caloris ⁊ cōfidis ꝙ soluat: ꝙ si non cōfidis pro
pter illd̄ fac ei suppositoria aut collyria ut due cāe
ad illud faciendū se inuent: deinde excita ipm ⁊ p̄
cipe ei vt ꝑmutetur ad egerendum. ¶ Et quꝫ ei
accidit obliuio vrine ⁊ stercoris embroca vtraq̄
emūctoria ⁊ ventrem cū aquis in quibus cocta sint
camemilla ⁊ melilotum ⁊ viola ⁊ radices lilij ⁊ cō
prime vesicam vt vrinam emittat. ¶ Deīde qū
finitur egritudo administra restauratiua ⁊ fac euꝫ
tollerare terminum exertitij parui ⁊ adhibe ei re-
gimē cōualescentiuꝫ.

De aqua intra craneum. C. x.

Quoniam quandoq̄ aggregantur humidi
tates aquose intra craneum ⁊ extra ipm:
tunc si fuerint extra craneum signabit eas
qd̄ ꝓpinque dicemus. ¶ Et si sunt intra craneum
⁊ locus earū supra pāniculum duꝝ sentit eger ḡ-
uitatem interius: ⁊ fit cū ea difficilis clausio oculi
immo non est possibilis ⁊ humectantur oculi val
de ⁊ lacbrymantur assidue ⁊ stant aperti intuentes
in vnum locum. ¶ Cura. Et in huiusmodi non ē
ingenium.

De apostematibus que sunt extra craneuꝫ ⁊ aqua
extra caput ⁊ atasijm rosamuꝫ. i. inflatiōibus. C.
xi.

Quandoq̄ accidūt in velaminibus que sūt
extra caput apostemata calida ⁊ frigida.
¶ Et quandoq̄ accidit ⁊ ꝓprie infanti-
bus egritudo que est cōgregatō aque in capite. Et
quandoq̄ etiam accidit in maioribus. Et hec qui-
dem egritudo est hūiditates retente inter craneuꝫ
⁊ cutem ⁊ inter duos panniculos extrinsecos: ⁊ ac
cidunt īflatō in loco illo capitis ⁊ fletus ⁊ vigilie.
¶ Infantibus quidem accidit illud secūdum plu-
rimū quꝫ obstetrix errat ⁊ cōprimit caput ⁊ sepat
ipm ⁊ aperiuntur orificia venarum. ¶ Et currit
ad illud quod ē sub cute sanguis aquosus. ¶ Et
quandoq̄ sunt humores alij ab hūiditatibus aquo
sis: ꝙ si color cutis est cū dispositione sua ⁊ cutis ē
eleuata cōpressa expulsa tunc est aqua in capite. Et
si color est mutatus ⁊ tactus diuersus ⁊ est ibi for
titudo ⁊ ꝓhibitō ad expellendum ⁊ sentitur mor
dicatio ⁊ dolor: tūc ibi est apostema extra craneū.
¶ Infantibus aūt ⁊ alijs qum est apostema in capi
tibus eoꝝ ⁊ hoc plurimum nō fit nisi infantibus:
tunc oportet vt cognoscas an sit multa an sit ex-
pulsa ab exterioribus ad interiora violenter. Nā
si taliter fuerit non medicatur. Si aūt fuerit pau-
ca ⁊ retenta inter cutem ⁊ craneuꝫ: tunc fac aut scis
suram vnam in latudine aut si fuerit multa tūc fac
scissuras duas se se secantes: aut tres scissuras secan
tes se si fuerit plurima ⁊ eūctur qd̄ ē in ipo: deīde
stringe ⁊ liga ⁊ suppone ei vinum ⁊ oleum vsq̄
ad tres dies: postea solue ligaturam ⁊ medica cuꝫ
unguentis ⁊ licinijs si eis indigueris ⁊ filo ⁊ pulue
rizatiōe si illud sufficit ⁊ nō indiges unguētis.
¶ Et si carnis generatō tardetur precipitur vt os
leniter radatur vt caro nascat̄. Si aūt aqua fuerit
valde pauca sufficit tibi vt resoluatur hūor aquo
sus cū emplis. ¶ Que aūt ex apostematibus extri
secis sunt calida ⁊ que frigida cognosces tactu ⁊ co
lore ⁊ cōuenientia eius qd̄ ad ipam ꝑuenit. Et in
omnibus quidem sentit dolorem comprimentem
craneum ⁊ qum tangis inuenis dolorem. Et cura
ipm medicamine leuiore ex cura sirsen: ita tamē ꝙ
tu scis securus in admīstratiōe fortioris in ipo. Et
ventose quidem in ipo cōferūt plus minutiōe.
¶ In atasijm aūt infantium oportet ut lactans aq̄
potet ordei aut aquam sauic eius si infans solutio
nem habuerit: ⁊ infanti detur ad potandum tunc
aliquantulum spodij torrefacti ⁊ se. portulace tor
refacti. ¶ Solutō enim inhac egritudine est mala
⁊ lactanti interdicatur balneum ⁊ ponatur super
synciput eius viola infrigidata.

De subet asahari quaꝫ quidam medicorum nomi
nant suchos: sed non est ipa immo suchos est spe-
ties cōgelatiōis. C. xij.

Hec egritudo est egritudo sirsemiati com
posita ex sirsen calido ⁊ frigido: quoniaꝫ
apostema est factum ex duobus humori
bus simul. s. phlegmate ⁊ cholera. ¶ Et eius q̇dē
cā ē ī̄pletō quā gn̄at gulositas ⁊ mltitudo cōestiōis
⁊ pot⁊ ebrietatis. Et vtriq̄ q̇dē hūoīs q̄nq̄ eq̄t
⁊ quandoq̄ vnus ipoꝝ vincit ⁊ uincunt tunc eius
signa. Si ergo phlegmaticus vincit nominatur su
bet. Et si vincit cholericus nominatur sabara su-
betia: ⁊ quandoq̄ cōueniunt in egritudine vna cū
numero vt vnusquisq̄ eorū impugnet alterum ⁊
quandoq̄ vincet phlegma ⁊ quandoq̄ cholera.
¶ Et facit quidem phlegma in ipa subet quandoq̄
⁊ grauitatem ⁊ pigritiam ⁊ clausiōem oculorum.
Et difficile fit eis respondere ad illud quod queri
tur ab eo. Et est ipsius responsio responsio tardā
tis ⁊ cogitantis. ¶ Et cholera quidem in ipa effi-
cit inquietudinem ⁊ alienatiōem cōtinuam ⁊ palpi
tatiōem: Et neq̄ ꝑmittit ipm ꝓfundari in subet:
Immo eius subet est subet aque excitatur qum ex
citatur. ¶ Et qum phlegma vincit generat̄ subet

⁊ clauditur palpebra qum aperitur. Et quando uĩcit cholera excitatur ⁊ alienatur ⁊ puenit ad motũ ⁊ aperit oculum absq; palpitatiõe ⁊ non claudit. Immo ipsius superior extremitas attrahitur sicut accidit patienti sirsen ⁊ desiderat resupinari ⁊ eius resupinatõ est non naturalis ⁊ inflãmatur ipĩus facies ⁊ declinat ad viriditatem ⁊ rubedinem secundum ꝙ in dominatiõe dispositiõum eius trahitur palpebra eius ad superiora ⁊ clamat. Et qum apit oculum suum est ipĩus aptõ sicut apertõ habentis suchos ⁊ cõgelatiõem absq; palpitatiõe. Qum aũt loquitur eius sermo non est ordinatus ⁊ strangulatur ab aqua ita vt plurimum redeat aqua ex naribus eius. Et similiter strangulatur a sorbitionibus. Et hec quidem signa sunt mala ⁊ multotiens accidit in ipa retentõ vrine ⁊ egestionis ⁊ paucitas vtrinsq;: Et accidit eis strictura spus: Et quãdoq; similatur in pluribus dispositiõibus presocationi matricis: Verumtamen facies in presocatione matricis est cum dispositiõe sua ⁊ adsunt reliqua signa presocatiõis dicta in capitulo suo: hic autẽ possibile est vt in ea aliquid loquendo eger annũtiet ⁊ si precipitur vt itelligat. In ea aũt cuius matrix presocata est non est possibile illud dum in presocatiõe ꝑseuerat. ¶ Et hec quidem egritudo simil' est lethargie: sed tamẽ differt ab ea: quoniam facies non est cũ dispositiõe sua sicut est in patiente lethargiam. Et iterum eis adsunt vigilie ⁊ aptõ oculorum absq; palpitatiõe ⁊ febris est in ipa fortior ⁊ similatur karabito: sed tamẽ differt ab eo: quoniam subet in ipa est maior ⁊ alienatõ minor. Et pulsus quidem eius est velox ⁊ frequens ꝓpter apostema ⁊ ꝑmistionem cõgelatiuam quare diuersificatur a pulsu lethargie. Et est latus ⁊ breuis ꝓpter phlegma ⁊ apostema suum: quare diuersificatur a karabito: ⁊ ipĩus quidem breuitas est ꝓpter latitudinem sui. Amplius est fortior pulsu lethargie ⁊ debilior pulsu karabiti. Et fit pulsus non extensus rarus valde spasmosus sicut fit in presocatione matricis. Sed virtus in ipa non remanet neq; egreditur ab ordine omni illo egressu sicut fit in presocatiõe matricis immo virtus cadit ⁊ pulsus fit frequens.

De cura. C. xiij.

Cura aũt cõis est phlebotomia sicut scis: deinde clisteria in quorũ attractõe ⁊ lenitate addis secũdum quantitatem in qua inuenis materiam secũdum signa predicta ita vt cognoscas an vincat cholera vel phlegma. ¶ Et cibus etiam ꝓhibeatur secũdum ꝙ fit in karabito ⁊ proprie si eius causa fuerit multitudo cibi. Quapropter qz causa fuerit multitudo cibi fac egrũ uomere ⁊ purga stomachum ipĩus. Si aũt causa eius fuerit ebrietas non curabitur omnino donec abscidatur ebrietas: deinde sit contentus humectantibz caput ipĩus: deinde ad vltimuz curetur eo quo curatur finis ebrietatis. ¶ At ipĩus quidem spes cõicant in embrocis ⁊ empl'is ⁊ sternutatorijs predictis ⁊ euacuatiõibus subtilibus cũ eo quod bibitur ⁊ clisterizatur sicuti scis: ⁊ iste quidem medicine in ipa non sint in termino frigiditatis que precitur in karabito neq; in termino calefactiõis qui ꝑcipitur in lethargia: sed sint composita ex eis ⁊ vincat in eis illud quod oportet secũdum ꝙ appar3 ꝙ aliquis duoꝝ humoꝝ sit magis abundans. Et tibi quidem iam premissum est in canone totum quod oport te3 facere ĩ huiusmodi. ¶ Et oportet ut ponas in embrocis eius si fuerit cholera supabundãs folia salicis ⁊ violas ⁊ radices lilij ⁊ ordeum cũ camemilla ⁊ corona regia ⁊ aneto. Et quandoq; das in potu sirupum de papauere si non timetur ꝙ ĩu perueniat ei dominium phlegmatis. Et intentõ q̇dem quare ei in potu tribuitur est vt dormiat. ¶ Quod si vtreq; materie sint equales adde ĩ is hasce ⁊ amaracum. ¶ Et si phlegma est supabundans adde in eis folia lauri ⁊ rutam ⁊ mentastru3 ⁊ isopum ⁊ castoreum ⁊ origanum. Et similiter ẽ dispositõ in empl'is ⁊ enematibus secundum hunc canonem: ⁊ tibi quidem est possibile colligere ea ex antidotario. ¶ In fine aũt egritudinis ⁊ postq̃ꝫ declinauerit infirmitas tunc aliena ab eo embrocas frigidas ⁊ sis cõtentus subtiliatiuis que scis: deĩde balnea ipm ⁊ rege cum regimine conualescentiu3.

De plaga ⁊ icisiõe cutis capitis ⁊ curatõe. C. xiiij.

Separatõ eueniens in capite: aut est in cute ⁊ carne: aut ĩ osse: aut maĩfesta: aut ĩ simaci: aut ita ꝙ ossa inde extrahenda sũt aut simac: Et ex simac est alfuturati ⁊ est ut exuberet velamẽ ad exteriora ⁊ apostemetur ⁊ impinguetur: ⁊ fiat sicut futurati. Et ex eis est q̃ fit ĩ matre ⁊ in ꝑuatiua ⁊ in eis est timor ⁊ in vulneribus quidem ꝑuenientibus ad panniculum cerebri accidit laxitas in latere vulnerum ⁊ spasmus ĩ opposito eius. Et qum incisio non ꝑuenit ad uentres sed ad terminum velaminis subtilis est magis incolumis. Qũ vero ꝑuenit ad cerebum apparet febris ⁊ vomitus cholere ⁊ non est ex eis que sanatur nisi raro. Et ꝓpinq̇or ad incolũitatem quidem incisio est que cadit ad futurati duoꝝ ventriũ anteriorum. Qum enim cito succurris ei cõtinuatur. ¶ Ille vero que in duobus ventribus posterioribus fuerint sunt prauiores. Et ea que fit in medio prauior est ea que fit in posteriore ⁊ remotior vt redeat ad dispositiõem naturalem nisi sit valde parua. ¶ At principium quidem cõsistit in empl'is ⁊ erit eius rectificatõ velociter. In cura vero cõsistit principium ad ꝓhibendum apostema cum eo quod tollerat dispositõ. Distinctionem vero medicaminis vulneris plagatiui quod est in cute ⁊ carne dicemus vbi vlcerum rememorabitur in libro. iiij. ⁊ dicemus curam fracture que est ex eis in caplo fracture ⁊ restauratiõis. ¶ Et medici in fractura cranei in qua extrahenda sunt ossa habent duas intentiões. Intentõ enim quorũdam est vt declinent ad medicinas sedatiuas que dolore3 vehementer quiescere faciunt. Et intentõ ẽ altoꝝ quibus videtur ꝙ administrande sunt medicie uehementis desiccatiõis ⁊ administrant post incisiõe3 fracti ⁊ eradicatiõe3 secti ⁊ extractiõe3 fractur̃ eis medicinas attractiuas in vnguentis ⁊ alijs supra locum supra ipm exterius existente epithimate ex aceto ⁊ melle. ¶ Et hoc modo ꝑ manus hoꝝ posterioꝝ ꝑuenit maior incolumitas q̃ꝫ ꝑ mãus priorum ⁊ illud quidem non est mirum. Gal. eniz dixit ꝙ complexio ossis ⁊ panniculi est sicca.

Tractatus quartus de egritudinibus capitis ⁊ plu-
rimo nocumēto ipsius in opationibus sensus ⁊ mo
ribus.

De subet ⁊ somno. C. i.

DIcitur subet somnus supfluus ⁊ ḡ-
uis non tamen omnis supfluus ⁊ ḡ
uis: sed ille cuius ḡuitas est i mā ⁊
qualitate simul: ita ut ipiꝰ spatiū sit
ꝓlixius ⁊ eius eleuatō fortior ⁊ ď
bilitetur excitatō ipsius ab eo. Si aūt excitatur tūc
somnus eius est naturalis in quantitate ⁊ qualitate
sua. Et eius quidem alius est grauis alius est su-
bet ꝓfundus. ¶ Somnus aūt vniuersaliter est re
ditus spiritus animalis ab istrumentis sensuum ⁊
motuum ad principium cum quo priuantur ipoꝝ
instrumenta ab exitu opationis in ipsis nisi que ne
cessaria sunt ad hoc vt vita ꝑmaneat ⁊ illa sunt si-
cut instrumenta spiritus. ¶ Et somnus quidē na-
turalis absolute est cuius reditus est cum ꝓfunda-
tione spiritus vitalis ad interiora vt digeratur ci
bus quem in ipso sequitur spiritus animalis sicut
fit in motibus corpoꝝ subtilium ꝑmistoꝝ propter
necessitatem vacuitatis: ⁊ qď est etiam propter q̇c
tem eius ⁊ vt spiritus adiungat sibi ꝑtez eius quo
nutriatur ⁊ substētetur ⁊ augmentetur substantia
illius ⁊ recipiat restaurationem eius qď ex ipso ī
vigilijs resoluitur. ¶ Et huic quidem propinquus
est qui accidit ei qui sanitati vicinus est ab egritu-
dine sua. Accidit enim ei somnus profundus ⁊ si-
gnificat sedationem egritudinis eius ipse tamē in-
sanis nō significat bonitatem. ¶ Et quandoqꝫ ēt
accidit somnus huiusmodi generis ei qui euacua-
tus est medicina plurimum ⁊ somnus ille confert
ei reddens ipsum virtuti sue. Et plurimū accidit
somnus nō absolute naturalis ⁊ ille quidem est re
ditus qui fit ad principium propter superfluitatez
resolutionis spiritus etiam nō tollerat eius substā
tia dilatationem propter defectum sui augmenti si
militer illud qď suffecit applicationi causa resolu-
tionis facte ex motu profundatur ergo sicut fit in
dispositione laboris ⁊ exertitij fortis. Et illud fit
propter euacuationem superfluam accidentem spi
ritui animali. Natura igitur fit prōpta ad recipien
dum qď est in substantia eius nisi cōsequatur ipsā
ex nutrimento substentaculum. ¶ Differentia ue
ro inter ipsum ⁊ illum qui est ante ipsum est sicut
differentia inter petitiōem cibi a corpore sano vt
sit loco resolutiōis naturalis ex eo ⁊ petitionem ci
bi a corpore debilitato a solutione ⁊ fluxu sangui
nis. Primus enim duoꝝ somnoꝝ petit restauratio
nem solutionum vigiliaꝝ ⁊ est res naturalis. Et
secundus petit restauratiōem resolutionis laboris
⁊ nō est naturalis. ¶ Et quandoqꝫ accidit somnus
nō naturalis absolute ⁊ est vt sit reditus spiritus
animalis ab instrumentis propter causam infrigi-
dantem substantie spiritus cōtrariam aut extrinse
cus aut ex medicinis infrigidantibus ⁊ instrumen
ta adipiscūtur frigus incōueniens penetratiōi spi-
ritus vitalis ī eis secūdum modum suum renouan
tem infusionem spiritus in eis addunati corrūpen
tis cōplexionem qua recipit virtutem animalem.
s. spiritus a principio quare residuum redit ad ꝓ
fundum pectoris ⁊ fit piger ad dilatatiōem propť
frigus complexiōis ⁊ hoc est stupor. Et quandoqꝫ
etiam accidit propter causam humectantem instru
menta ⁊ ꝑturbantem substantiam spiritus ⁊ oppi-
lantem viaz eius ⁊ laxantem substantiam neruoꝝ
⁊ lacertoꝝ ⁊ mollificatio quam sequitur oppilatio
⁊ cooperimentum que prohiberet spiritum pene
trare quoniam spiritus ipsius substantia iam est in
grossata ⁊ perturbata. Et quoniam instrumēta eiꝰ
iaz sunt corrupta propter humiditatem ⁊ laxitatē
eoꝝ simul. ¶ Et iste est somnus ebrietatis ⁊ acci
dit qď est huic accidenti proximū propter nimiam
stomachi repletionem ⁊ prolixitatem more cibi in
stomacho: hoꝝ aūt subet remouetur vomitu. Et
hee due cause qum firmantur sunt causa qua pluri
mum accidit subet. Quandoqꝫ etiam adunatur fri
gus ⁊ iuuat ipsum humiditas simul in causis sōni.
verūtamē causa antecedēs tunc est ex frigore ⁊ iu
uat ipsum humiditas. ¶ Sicut aggregatur in vi-
gilijs caliditas ⁊ siccitas ⁊ est causa vera ipsa calidi
tas quā iuuat siccitas. ¶ Subet perterea sunt cāe
alie ex quibus est vehementia paxismoꝝ febris ⁊
euentus nature cum essentia super suam egritudi-
nem ⁊ ipsius cōpressio sub materia ⁊ seq̇tur ipsam
spiritus animalis sicut dictum est ⁊ proprie si ma-
teria febris est frigida phlegmatica ⁊ ipsa quidem
nō calefacit nisi cū putredine. ¶ Et quandoqꝫ fit
propter malitiam humoꝝ ⁊ vapoꝝ ascendentium
ad anterius cecebrum a stomacho aut pulmone in
egritudinibus suis ⁊ reliquis membris. Et quan-
doqꝫ fit ex multitudine uermium ⁊ ascariduz.
¶ Et quādoqꝫ fit ex coartatiōe cerebri ipsius sub
osse cranei: aut lāina eius: aut cortice ipsius qū ce
rebro aduenit percussio ⁊ vehementior ventriuz
ad faciendum subet apud incisiouem est vehemē
tior eoꝝ ad faciendum subet apud cōpressionem.
Et quandoqꝫ fit propter vehementem dolorez ꝑ
cussionis euenientis lacertis temporis: aut secūdū
cōitatem lesionis in ore stōachi aut in matrice qua
re cōtrahitur ex eo cerebrum ⁊ oppilat vias spiri
tus sensibilis taliter ꝙ cū ea fit difficilis motus spi
ritus ad procedendū. Et quandoqꝫ fit propter ve
hementem debilitatem spiritus ⁊ resolutionez ip
sius quare fit difficilis eius dilatatō. Et quoniam
primi sensuū qui priuantur in somno ⁊ subet sunt
visus ⁊ auditus: oportet tunc vt sit impedimentū
in subet in anteriore cerebro ⁊ propter cōitatem
corruptionis imaginationis. Nam si non esset cō-
munitas anterioris cerebri ⁊ nō accideret nocūen
tum nisi posteriori parti nō oporteret vt visui ⁊
auditui proueniret priuatō neqꝫ esset somnꝰ immo
esset destructō motus ⁊ tactus solūmodo ⁊ essent
sensus reliqui cū dispositionibus suis sicut cōtin-
git in egritudibus cōgelationis ⁊ sochos ⁊ non eēt
nocumentum qď subet affert sensui vltra nocu-
mentum qď infert motui. Nam ipse destruit sen
sum omnino ⁊ nō penitus ďstruit motum remāet
enim incolumis in anhelitu. ¶ Et oportet q̇dem
ne oppilatō proueniens in subet sit cōpleta neqꝫ cū
multa spissitudine ⁊ si nō fiet nocumentum in an-
helitu. ¶ Omnis aūt subet ex cōplexione pendēs
est propter frigus primo ⁊ propter humiditatem
secūdo. Amplius quandoqꝫ fit permutatō ad subet
sicut ex peripneumonia ⁊ pleuresi ⁊ similibus. Et

quidam hominum sunt quoꝝ humores dū sedent sunt fracti non nocentes quare cooperit eos dormitatō. Quūqꝫ se prosternunt profundatur calor innatus ⁊ feruent ⁊ excitantur vapores cerebri quare somnus non ipm̄ cooperit ⁊ precipue in eo qui non est sicce cōplexionis. Qum ergo multiplicant̄ cooperture somni indicat egritudies: ⁊ sicut aqua granatoꝝ tardante in stomacho que retinet vapores ⁊ liberat a vigilijs. ¶ Et nos quidem iam diximus qualiter oportet esse formā iacentium supcibum. Nunc aūt dicemus ꝙ vsus resupinationis multotiens ledit dorsum ⁊ laxat ipsum. Cuius quidem cura ē vsus surgēdi plurimus. ¶ Ex somno preterea in sole timetur capiti ⁊ qui fit in luna facit posidere screatum sanguinis qui fit cū rascatiōe propterea ꝙ luna mouet humores ⁊ causa quidez sonitus gutturis est coopertura oris canne quare spiritus non egreditur nisi in voce humiditatis.

De signis spetieꝝ subet. C. ij.

Si aūt subet fit ex frigore puro extrinsecus: eius signa sunt vt fiat pp̄ sucessionez frigoris vehementis aduenictis capiti exterius aut propter frigus intra corpus ⁊ cerebrū: ⁊ non inuenitur in fatie inflāmatō neqꝫ ī palpebris etiam est color viridis ⁊ pulsus est extensus tendens ad duritiem cum raritae vehementi. ¶ Et si subet fit ex frigore potus alicuius medicinarum narcoticaꝝ que sunt opiuz ⁊ hyusquiamus ⁊ radix mandragore ⁊ semē mandragore ⁊ nux metel ⁊ fūgus ⁊ lac in stomacho acetosum ⁊ coriandrum hūidum ⁊ semē psilij multum significatur signis que dicemus de vnaquaqꝫ eaꝝ in capitulo de venis. Et vt subet fiat cū alijs accidentibus presocationis ⁊ viriditatis extremitatuz ⁊ frigiditate eaꝝ ⁊ apostemate lingue ⁊ pmutatiōe odoris ⁊ fit pulsus cū casu formicans debilis non cū raritate immo frequens habens frequentiam ventriculosi formicantis: Et si fuerit rarus non erit ei odor neqꝫ fortitudo: Immo redit ex raritate ad spissitudinem ⁊ ex spissitudine ad raritatem. ¶ Scias ergo si aliqd̄ hoꝝ in potu datum est: aut ipse per se bibit ⁊ medicetur totum illud cū eo qd̄ dicemus in capitulo de venenis. ¶ Sunt aūt quidam qui dicunt ꝙ subet frigoris puri est leuior subet materiei humide. Sed sermo ille non est vehemēter sanus: Immo quandoqꝫ est fortis valde. Et omnes quidem subet facte ex frigore cerebri in substantia sua aut propter medicinam ebibitam sequitur corruptio ī cogitatione ⁊ memoria. Quod si subet sit ex hūiditate pura sunt eius signa vt non videatur signa sanguinis neqꝫ grauitas phlegmatis. Si aūt fiat ex phlegmate scitur illud ex precedenti repletione ⁊ nimia stomachi sacietate ⁊ multitudine potus ⁊ lenitate pulsus ⁊ ipsius fluctuatiōe cū latitudine ⁊ scitur ex profundatione subet ⁊ grauitate ipsius ⁊ inflatione in palpebris ⁊ frigiditate tactus ⁊ regimie precedente ⁊ etate ⁊ regione ⁊ reliquis. ¶ Ex sanguine vero factus scitur ex inflatiōe venaꝝ que dicuntur guidez ⁊ rubedine oculoꝝ ⁊ maxyllarum ⁊ rubedine lingue ⁊ sensu calamitatis in capite ⁊ similibus illis que sciuisti. ¶ Et si cum hoc sanguis ⁊ phlegma coniungant̄ aggregatiōe apostematum videbis signa karabiti ⁊ lethargie ⁊ subet asabari. ¶ Quod si causa in ipso fuerint vapores pulsi ex corpore in febribus ⁊ proprie apud dolorē pulmonis ⁊ apostema in ipso nominatum peripneumonia aut uapores stomachi scies totū suis signis. Nam si est ex stomacho precedunt ipsum vertigo ⁊ schotomia ⁊ tinnitus ⁊ phantasie ⁊ est leuis apud famē ⁊ augmentatur apud repletiōem. ¶ Si vero est ex parte pulmonis ⁊ pectoris precedunt ipsum dolor grauis ⁊ dolor in partibus pectoris ⁊ strictura spiritus ⁊ tussis ⁊ accidētia pleuresis ⁊ pipneumonie. Et similiter si fuerit ex epate precedunt ipsum significationes egritudinis in epate. ¶ Et si est ex matrice precedunt ipsum egritudines matricis ⁊ eius repletō. ¶ Qui aūt fit ex percussione facta super halhema aut super tempus scitur suis significationibus. ¶ Et differentia quidez īter subet ⁊ apoplexiā est ꝙ habente subet possibile est intelligere ⁊ excitari ⁊ sunt motus eius leuiores sensibus suis. Apopleticus autem priuatur sensu ⁊ motu. Et omnino differentia inter habentem subet ⁊ illum in quo est malefactō propter dbilitatem cordis est ꝙ pulsus habentis subet est fortior ⁊ similior pulsibus sanoꝝ. Et pulsus habētis sincopiz est debilior ⁊ durior ⁊ sincopis prouenit paulatim cum mutatione coloris redentis ad citrinitatem ⁊ ad similitudinem coloris mortuorum ⁊ infrigidantur extrema. In subet aūt non alterat̄ color faciei nisi ad illud quod est bonū ⁊ non exiccatur frustum faciei ⁊ nasi neque mutatur a forma dormientium nisi paruo tumore ⁊ inflatione. Et differentia quidem inter habentem subet ⁊ illā cuius matrix est presocata: est ꝙ possibile est ꝙ habens subet intelligat ⁊ loquatur si precipitur. Illa vero cuius matrix est presocata intelligit cum difficultate ⁊ non loquitur penitus ⁊ est motus ⁊ pprie motus colli ⁊ capitis ⁊ pedum facilior in eo q̇ habet subet ⁊ sensus ⁊ apertō palpebraꝝ facilior ī habentibus matricem presocatam: ⁊ est presocatō matricis causa eueniens subito ⁊ indicat potestatez sui ⁊ finitur aut minoratur ⁊ subet extēditur ⁊ fit introitus in ipso in profundatiōe gradatim ⁊ incipit a somno graui nisi causa eius sit frigus subito eueniens aut medicina ebibita. Scias ergo illud.

De cura subet ⁊ sōni grauis facti in febribus: C. iij.

Subet aūt que accidit ab egritudine existēte in aliquibus membris. Semita cura ē pueīre ad mēbrū illud cū regimie ut spurgetur ⁊ remoueatur qd̄ in ipso est ⁊ confortatio cerebri ita vt materiam non recipiat. Et illud quidem verbigratia fit cum oleo rosˀ. ⁊ aceto plurione oleum dormire faciat ⁊ precipue qum ipsum ē solum cū expressionibus fructuum cōfortantium ⁊ post illud adhibeantur embroce infrigidatiue. ¶ Deinde fiat permutatō ad resolutiua si fuerit ī cerebro retentum aliquid ⁊ tu quidem iam sciuisti omnia illa in canone. ¶ In eo aūt qui fit in febribus ⁊ in principio piodoꝝ oportet vt īcipiatur a ligatione extremitatum ⁊ a motu sternutationū assidue ⁊ odoramento aceti ⁊ vaporis eius ⁊ unctiōe capitis cū oleo rosˀ ⁊ aceto plurimo aut aqua

acreste aut aqua granati ⁊ stipticoꝝ. ¶ Ille aūt q̄
sit ꝓpt̄ potū narcoticoꝝ curāt̄ s̄m illō narcoticuꝫ ⁊
det̄ egro ad potādū tyriaca ipsi9 qđ dicti sum9 ī li
bro. iiij. ¶ Subet aūt facti ex frigore extrīsecus
aduēiēte cura ē pot9 tyriace ⁊ mithridati ⁊ diamu
schi ⁊ embrocetur caput cum aquis ī quibus cocta
sunt ruta ⁊ castoreum ⁊ piretrum ⁊ vngatur ca-
put cum oleo de ben ⁊ oleo de duabus spicis cuꝫ
castoreo ⁊ squilla ⁊ oleo muscellino ⁊ oleo costi
no cum castoreo. Et similiter adhibeantur empla
stra facta ex castoreo ⁊ squilla ⁊ muscho ⁊ sint ca-
storei partes. ij. ⁊ squille pars. i. ⁊ muschi quan
titas parua ⁊ odoret muschū assidue ⁊ vtatur eis
que dicta sunt in calefactione complexionis cere-
bri. Sed est labor absq; facilitate. ¶ In illo auteꝫ
qui factus est propter dominium sanguinis opor-
tet vt incipiatur a phlebotōia cephalice ⁊ ventoſ
crurium aut phlebotomia saphene ⁊ vtatur cliste
ri temperato ⁊ subtilatione cibi ⁊ vtatur eo qđ
torrefactum est. ¶ Illum aūt qui factus est propt̄
dominium humiditatis pure que non est cum ma
teria oportet ut cures cū emplastris factis ex casto
reo ⁊ flore squināti ⁊ costo ⁊ nuce cupressi ⁊ sauīa
⁊ euforbio ⁊ piretro ⁊ desiccetur cibus ⁊ alienent̄
olea ⁊ embroce nisi cum cautella: humectatio eni
que est in oleis quandoq; vincit virtutem medici
naꝝ nisi sit valde fortis. Et oportet vt admistra-
tio fiat vnctionis capitis ⁊ rubificatiōis eius ⁊ odo
rationis muschi. Et si fuerit humiditas cum mate
ria phlegmatis oportet vt euacues cuꝫ clisteri for
ti prius ⁊ ingēietur vt euōat: ⁊ pluriuꝫ ei9 qđ ex
phl'ate ē ī stōacho oꝫ ut euōat cū eo qđ phlegma
incidit ex eis que dicemus ī loco suo ⁊ administra
embrocas digestiuas fortes ⁊ caputpurgia ⁊ ster-
nutatoria ⁊ gargarismata ⁊ ea que sciuisti in cano-
ne sicut tibi preterijt. Et ex cura est vt eger audi
at ⁊ videat res que cōtristant ipsum: tristitia eniꝫ
in huiusmodi egritudibus ī quibus debilitatur co
gitatio ⁊ extinguitur est ex eis que cōmouent ani
mam ⁊ reducunt eam ad rectitudinē. ¶ Et ex me
dicinis quidem vigilare facientibus est epithima
factum cū calcanto ⁊ abstersio faciei cū aceto ⁊ con
strictio extremitatū inferioꝝ ⁊ administratio ster
nutatorioꝝ.

De vigilijs ⁊ sahara. C. iiij.

Vigilia quidem est dispositio animalis quꝫ
effunditur spiritus animalis ad instrumē
ta sensus ⁊ motus ut eis vtatur. Sahara
vero est superfluitas in vigilia ⁊ egressus a re na
turali. Et eius quidem causa cōplexionalis est cali
liditas ⁊ siccitas propter igneitatem spiritus ⁊ mo
uet semper ad exteriora ⁊ caliditas vehementius
est faciens sahara ⁊ anterius faciens. Et sahara qui
dem quandoq; fit ex nitrositate humiditatis occul
tate in cerebro: aut propter dolorem ⁊ cogitatio
nes cōmunes. Et est sahara cuius causa est lumē ⁊
loci illuminatio qum peruenit in huiusmodi aliq̄s
preparatus sahare. ⁊ est sahara que ē propter ma
litiam digestionis ⁊ multitudinem repletionis. Et
est sahara que fit causa eius qđ īflat ⁊ cōmouet hu
mores ⁊ somnia ⁊ timore in somno sicut fabe ⁊ si
milia. Et est sahara que fit in febribus propter ele
uationem vapoꝝ siccoꝝ mordicatoꝝ ad cerebrū.

¶ Et dolor quideꝫ qui decrepitis accidit ex saha
ra est propter nitrositatem humoꝝ eoꝝ ⁊ salsedi-
nem ipsoꝝ ⁊ siccitatem substantie cerebri eoꝝ: ⁊
est sahara que fit causa apostematis melancholici:
aut cancerosi in partibus cerebri ⁊ dicitur ꝙ ille ī
quo sahara fit fortis: deinde accidit ei tussis mori
tur. Et nos quidē iam diximus in capitulo somni
qđ oportuit nos dicere.

De signis. C. v.

Signa igitur eius que fit a siccitate pura si
ne materia ⁊ nō socia caliditati sunt leui
tas capitis ⁊ sensuum ⁊ siccitas oculoꝝ ⁊
lingue ⁊ narium ⁊ ꝙ non sentitur ī capite calor ne
q; frigus. Eius vero que fit ex caliditate ⁊ siccita
te signa sunt inuentio signoꝝ siccitatis cum inflā-
matione ⁊ adustione. Et quandoq; est cū siti ⁊ adu
stione in origine oculoꝝ. Et eius quidem que fit
ex nitrositate humoꝝ signa sunt humectationis in
uentio in naribus ⁊ lippitudo oculoꝝ ⁊ sensibili-
tas grauitatis parue ⁊ velocitas excitationis apud
somnum cū saltu. Et illud quidem significatur ex
regimine preterito ⁊ etate. ¶ Et eius quidem q̄
fit ex illuminatione loci aut ex cibo. Signa etiam
sunt cause eius. Eius vero que est ex apostemate
melancholico signa sunt signa predicta multotiēs.
Sed eius que est ex dolore aut cogitatiōibus cōi
bus ⁊ febribus acutis signa sunt eius cause.

De cura. C. vi.

Oportet quidem vt habens illam cuius cā
est siccitas vtatur cibo humido ⁊ balneis
temperatis proprie: ꝙ si ipsum balneum
non facit dormire tunc non est temperati corpo-
ris ⁊ non bone cōplexionis ⁊ neq; est in paucitate
siccitatis: aut potestate hūoꝝ maloꝝ quos balneuꝫ
eleuat ⁊ oportet vt deserat cogitationem ⁊ coituꝫ
⁊ laborem ⁊ vtatur quiete ⁊ tranquillitate ⁊ assi-
duitate inūctiōis capitis cū oleis hūectatiuis ꝑdictis
⁊ ēulsiōe lactis sup caput ⁊ ēbrocis hūectātibꝫ ꝑdi-
ctis ⁊ attractōne in naribus oleoruꝫ ⁊ caputpurgijs
ipsorū ⁊ distillatione eoꝝ in aure ⁊ proprie olī ne
nufarini ⁊ precipue faciendo caputpurgium ⁊ ī fri
catione inferioꝝ pedum. ¶ Eius vero que est ex
caliditate qum hoc regimē est cū additione facta in
regimine haꝝ medicinaꝝ ⁊ administratio verbig̃
tia rasure cucurbite ⁊ portulace ⁊ mucilaginis psi-
lij ⁊ virge pastoris ⁊ sempuiue ⁊ similium. Et ex
huiusmodi ininocticis est somnus suauis subtilis cū
quo nō est bezeze ⁊ sit eius casus breuis: aut si sit
cū bezeze sit equalis: ⁊ propter illud sonitus arbo
rum ⁊ aque faciunt dormire. Eius vero que facta
est ex dolore regimē est sedatio doloris. Et ip̄ius
cura est cū eo qđ proprium est vnicuiq; dolori in
capitulo suo. ¶ Facta vero in febribus multotiēs
habenti datur in potu adeiscur purum ⁊ facit dor
mire. Et oportet vt habens eam vtatur ablutiōe
faciei ⁊ embrocis ⁊ vnctiōe temporis ⁊ frontis cū
oleo de papauere ⁊ lactuca ⁊ vt ponatur in sorbiti
onibus ip̄ius semē papaueris albi. Et quādoq; stu
pefacit ex narcoticis quoꝝ descriptiones sunt in an
tidotario ⁊ troc. d̄ citro ꝑdicti in. c. de soda calida
qum dissoluunt̄ in expressione papaueris aut aqua
roſ. in qua coctum est papauer: aut aqua lactuce ⁊
linitur eo frons conferunt. ¶ Et ex eis quidem

que ad illud experta sunt est vt sumantur casia lignea ⁊ opium ⁊ crocus ⁊ dissoluantur i oleo ros. ⁊ abstergantur ex eis nares. ¶ Et similiter epithima factum ex corticibus papaueris ⁊ radicibus mandragore super vtraqꝫ tempora ⁊ etiam odoramenta ex cis. ¶ Et qui sumit ex istis quantitatem vnius grani dormit somnū temperatum. ¶ Qđ si humor ad ipsuꝫ ascendens fuerit grossus fiat emplastrum fronti eius ex meliloto cū camẽilla ⁊ rob. Et ex eis quidem que dormire faciūt febriētes ⁊ alios est vt extremitates habentium sabaraꝫ ligentur cum ligamine faciente dolorem ⁊ corā ipsis ponatur lampas ⁊ precipiatur p̄sentibus ut multiplicent confabulationes ⁊ sermones. Deinde soluatur repente ⁊ remoueatur lampas ⁊ p̄cipiat ibi existentibus ut taceant repente ⁊ tūc dormient. In ea aūt que facta sunt ex humiditate nitrosa salsa ꝓpter nitrositatem ⁊ salsedinem oportet vt acceptō omnis acuti ⁊ salsi alienetur ⁊ cibetur eam habens piscibus petrosis ⁊ carnibus subtilibus surabegeti cum pauco sale ⁊ euacuetur cum pilulis ex sebeba ⁊ assidue fiat inunctio capitis cum oleis suauibus tepidis. Qūqꝫ hec speties sabare accidit i etate senii eius cura est praua. Verūtamē oportet vt eam habens vtatur embroca ex aqua in qua cocta sunt ordeū ⁊ cāemilla ⁊ albacuē ⁊ non aliud omni nocte. facit enim bene dormire. Et similiter odorent naribus facta ex oleo albacuen aut oleo irio aut oleo de croco. Et quandoqꝫ oportet vt in potu tribuamus habenti sabaram superfluam virtutis cuius timetur resolutio cerataria ⁊ similia ex opio vt faciat ipsum dormire. Si vero qui nō habet sabaram cum huiusmodi superfluitate sufficit vt laboret exercitetur ⁊ balneetur. Deinde ante cibum bibat aliquantulum vini ⁊ comedat cibum quoniam dormiet in hora.

Dd lesione sensus. C. vij.

Speties nocumenti sensus contingentis in operationibus cerebri sunt propter duas causas ⁊ cognoscuntur tribus modis. ¶

¶ Qum enim sensus hominis est incolumis ⁊ imaginatō formaꝝ reꝝ in somno ⁊ vigiliis est sana. Deinde sunt res ⁊ dispositiones quas videt in vigiliis suis: aut in somno suo ex eis de quibus possibile ē ipsuꝫ proponere ⁊ remouentur ab eo ⁊ qū audit eas ⁊ testificatur non remanent apud eū: tūc lesio illa est in memoria ⁊ in posteriore cerebro. ꝙ si in hoc non est impedimentuꝫ sed loquatur ea que non sunt dicenda ⁊ timet ab eis a quibus timere non oportet ⁊ putat esse bonum qđ non debet putari bonum: ⁊ spat qđ non est sperandum ⁊ inquirit qđ inq̄rendum non est ⁊ facit qđ faciendūꝫ non est ⁊ est potens seruare quoꝝ vult recordari tunc lesio est in cogitatione ⁊ in parte media cerebri. ¶ Si vero ipsius memoria ⁊ ipsius loquella sunt sicut esse debent ⁊ non cōtingit in his que agit ⁊ loquitur aliquid cōtrarium rectitudini ⁊ imaginatur res sensibiles ⁊ colligit villos ⁊ videt singularia mēdosa ⁊ ignes ⁊ aquas: aut reliqua mendosa: aut debiliter imaginatur formas reꝝ in somno ⁊ vigiliis tunc lesio est in imaginatione ⁊ in ventre anteriore cerebri. Et si aggregantur duo ex illis aut tria tunc lesio est in duobus ventribus aut tribus ⁊ si cogitatō infirmetur ⁊ accidat in eo abbr̄uiatio propter cōitatem lesionis in memoria precedentis primum facilius est ꝙ si infirmetur cogitatio ⁊ sequatur eam egritudo mēorie. ¶ Et qđcūqꝫ hoꝝ est declinans ad diminutionem tunc egritudo est ex frigore: Et qđcūqꝫ est decline ad ꝑmutationem ⁊ agitationem est ex caliditate. Et quidā existimauerūt ꝙ declinatio ad diminutionem est ꝓpter diminutionem substantie cerebri: Et hoc quidem non est longinqum apud me. ¶ Causa vero eius aut est in primis in ipso cerebro aut est ex membro alio. Et quandoqꝫ est ab extrinsecis sicut percussiōe aut casu. In curis aūt oportet te esse sollicitum secundum principia que dixi in canone. Et collige ex tabulis egritudinum membroꝝ capitis i libro secundo medicinas ad omnia illa iuuatiuas q̄bus in eis vteris ⁊ cōsiderabis que ex eis ⁊ qui ex cibis ledunt eos quare alienabis eos in eis ⁊ inde eas considerabis ⁊ alienabis eos a cibis qui eos ledunt in ipsis.

De permistione sensus ⁊ alienatione. C. viij.

Permistionis vero sensus ⁊ alienatiōis declaratio est quoniam que fit propter cerebrum ipsum est aut ex cholera nigra: aut ex sanguine calido iflāmato: aut ex cholera citria: aut ex cholera rubea: aut ex calor̄ puro: aut ex uapore calido. Et illa quidem sunt ex illis que desiccant quare cerebrum materia spiritus ināti priuat per cuius simile possibile est rōi viam suam seruare. ¶ Et facta propter membrum aliud: aut corpus est sicut que fit propter stomachū: aut os eius aut mirac: aut propter matricem: aut propter totum corpus sicut in febribus. Et totum illud est propter qualitatem puram venientem ad ipsum sicut eleuatur a digitis pedum ⁊ manuum quādo apostemantur ⁊ a membris corrupte complexiōis apostematis: aut propter vaporem calidum cholere ⁊ phlegmatis iam putridi ⁊ acuti. Et permistio rationis magis icolumis ē que est cū risu ⁊ que est secundum quieteꝫ: ⁊ deterior que est cum agitatōne ⁊ rixa ⁊ audacia.

De signis. C. ix.

Scias ꝙ omnis dolor vehemens de quo patiens non conqueritur ⁊ in quo non sētit permistionem ⁊ vrina oleagina significāt in febribus permistioneꝫ rationis ¶ Que uero fit ex melancholia est cum tristitia ⁊ alienatiōe mala: aut cum signis melancholie quoꝝ in capitulo ipsius rememorabimur. Et si melancholia est cholerica est cum lupinositate ⁊ audacia. ¶ Et si est melancholia sanguinea est illic letitia ⁊ risꝰ cū exuberatione venaꝝ. ¶ Facta aūt a cholera citria est cū inflāmatione ⁊ caliditate ⁊ rixa ⁊ malitia morum ⁊ agitatione vehementi ⁊ imaginatione ignis ⁊ scintillaꝝ ⁊ adustione anguloꝝ oculoꝝ interioꝝ ⁊ citrinitate coloris ⁊ inflāmatione capitis ⁊ extensione cutis frontis ⁊ profundatione oculoꝝ ⁊ saltu ad oppositum. Et in illa quidem que fit ex rubea sunt accidentia ista vehemētiora ⁊ magis ꝑuersa. ¶ Et huiusmodi quidem generis est permistio q̄ fit in febribus ⁊ plurimum fit in pestilentialibus. ¶ Cum ea aūt que facta est ex caliditate ⁊ siccitate puris non sunt ḡuitas neqꝫ signa materieꝝ p̄dictaꝝ

in canone ⁊ in capitulis precedentibus. ¶ Factam
aūt ax phlegmate iam putrefacto ⁊ acuto habenti-
bus accidit vt eis assit cum permistione seueritas
⁊ ut eleuēt supcilia sua maibus suis oi hora ⁊ ut ip
soꝝ capita grauentur ⁊ patiantur subet ꝑpter sub
stantiam frigoris sicut permiscentur eoꝝ rationes
propter accidentia caliditatis. Et isti quidem non
sepantur ab eo qd̄ tenēt ⁊ plurimum quidem acci
dit eis vt existiment se ipsos bestias ⁊ aues. ¶ Et
vniuersaliter quidem permistio rationis qum acci
dit a caliditate sicca tunc ipsam significant vigilie:
aut a caliditate humida sanguis: aut a phlegmate
putrīfacto tūc sigt ipam subet. ¶ Illa uero cum ca
est vapor ascendens ex mēbro cognoscitur ex dis
positione illius membri dolorosi si fureit mēbꝝ:
aut totius corporis si fuerit cōprehendens sicut in
febribus cōicantibus ⁊ cognoscitur an est pura:
aut est materia aut vapor. Et signa quidez omniū
illorum predicta sunt in capitulo de soda.

De cura. C. x.

Curam aūt que melancholie adhibetur di
cemus in capitulo melancholie. ¶ In cu
ra aūt permistionis facte ex sanguie opor
tet incipere a phlebotomia ⁊ ab omnibus que tem
perant sanguinem ⁊ ipsum infrigidant ⁊ eius essen
tiam rectificat. ¶ Eius vero que facta est ex citri
na aut rubea cura est vt incipiatur ⁊ euacuetur ⁊
permutetur cōplexio aut corporis totius aut capi-
tis proprie ⁊ administrentur infrigidationes ⁊ hu
mectationes predicte in canone ⁊ administrentur
emplastra post rasionez capilloꝝ: ⁊ si coarctatur ⁊
fortior fiat regatur alio regimine. Et ex eis qui-
dem que conueniūt permistioni sensus cholere est
ceratum infrigidatuz ex oleo ros. ⁊ aceto syncipi
ti superpositum ⁊ oleū viol. ⁊ lac si non fuerit fe
bris aut oleum ros. ⁊ papauer cū cautella repressi
onis vapoꝝ. Quādoq; vigilie assunt tunc omnia epi-
thimata non sunt iuuantia ⁊ quandoq; faciunt eum
possidere cōstrictionem caliditatis quare nō facias
caputpurgium ⁊ facias augmentum in attractione
immo cōsequenter adhibe clistere lenitiuum.
¶ In ea aūt que fit propter mēbri cōitatem utere
capitis cōfortatione ⁊ eius infrigidatiōe ⁊ attractō
ne ad cōtrarium: ⁊ hoc totū q̇dē ia scitur ex cano-
nibus preteritis vniuersalibus ⁊ particularibus.
Quādoq; cū caliditate ⁊ rationis permistione non sunt
debilitas ⁊ signa apostematum oportet vt patiens
alapis cedatur vehemēter ⁊ quandoq; necessaria ē
percussio vt ad ipsum ipsius redeat ratio ⁊ quan-
doq; oportet vt caput eius secūdū crucem cauteri
zetur si nihil aliud cōfert. Et ex rebus ipsi cōferē
tibus est vt fundatur super capita ipsoꝝ decoctio
pedū ⁊ capituz ⁊ multotiens sanat eos alsesūr quz
ex eo bibunt ⁊ cōedunt ipsum diebus aliquibus si
cut est aut in aliquo alio fructuum ex dulcibus int
ea que cooperiunt ⁊ faciūt nō apparere.

De stoliditate ⁊ amentia. C. xi.

Differentia inter permistiōem ratiōis ⁊ in
ter stoliditatem ⁊ amētiam q̄uis sint duo
impedimenta rationis ⁊ sit causa faciens
cōtingere vtrasq; simul cadens in ventre medio
cerebri est q̄ pmistio sensus est lesio in operatōi
bus cogitationis secūdum mutationem. Stoliditas
vero ⁊ amentia sunt lesio secūdū diminutionem:
aut destructiōem ⁊ dispositō simil fatuitati ⁊ pha
tasie. Et tu quidem iam sciuisti q̄ spetics operatō
num sunt tres. ¶ Huiusmodi aūt egritudinis cau
se: aut sunt frigiditas pura aut cuz siccitate cōprhē
dens super ventrem mediuz cerebri in longitudi
ne dieꝝ ⁊ spatii: aut frigiditas cū aliquo phlegma
tico in vacuitatibus vasoꝝ cerebri. Et causa i hoc
non est nocumentum ex frigiditate ⁊ nō ex calidi
tate nisi quoniam hoc nocūentum est destructio ⁊
diminutio. Quoniam caliditas est faciens cogitati
onem que est vnus ex motibus spiritus quo mo-
uetur ab anteriore parte cerebri vsq; ad eius po
strema ⁊ ecōtrario. Et caliditatem quidem eleuat
motus ⁊ iuuat ipsam. Et cōgelatō ꝓhibet ipsam.
Quapropter posita est cōplexio huiusmodi partis
cerebri decliuis ad caliditatem ⁊ posita est i medio
vt sit ei reditus ab imaginatiōe ad memoriam. Et
tu quidem iam sciuisti imaginationem ⁊ memoria
in loco suo. ¶ Hec aūt egritudo curatur calefactō
ne cerebri ⁊ humectatione ipsius si fuerit cum sic-
citate aut resolutione eius qd̄ est in ipso ⁊ euacua
tionibus cū medicinis magnis ⁊ vomitu facto cum
oxymelle squillitico aut seine rhaphai si fuūt a mā
⁊ oz ut ex illo perueniatur ad excitandū cor cū me
dicinis sibi propriis sicut diamuschū ⁊ mithridatū
⁊ elinufera ⁊ his similia. Et non oportet vt prolū
gemus sermonem in hoc capitulo. Jam enim scini
sti modū similem huius regiminis in canonibus in
eo qd̄ preteriit. Et oportet quidem vt hospitium
eius domus luminosa sit: ⁊ vniuersaliter quidem
vigilie ⁊ sahara ⁊ subtilatio cibi ⁊ paucitas ipsius
⁊ declinatō ad cōplexionem sicciorem ⁊ subtiliatio
nem sanguinis ad temperandū ipsam ⁊ paucitas ip
sius ⁊ calefactō eius. Ita q̄ non sit vehemēs ebul
litio ⁊ calefactō: Immo sit caliditas subtilis nō fer
uens. Hec enim ex eis est que rectificant sensuz ⁊
mūdant ipsum. ¶ Et nihil est magis inimicuz se
sui q̄ relpetō ex cibis ⁊ hūiditatibus ⁊ siccitas no-
cet sensui non vnde est dimiutio: sed vn̄ est super
fluitas in velocitate motus: aut vnde est pauci-
tas spiritus vehementer: aut eius resolutio cū ali-
quanto motu.

De corruptione memorie. C. xii.

Ipsa est cōpar stoliditati nisi quia est i po
steriori cerebro quonia ē dinutio i aliqua
opationū posterioris cerebri aut destru-
ctio in omnibus. Et eius quidez causa prima apd̄.
G. est frigiditas aut pura aut cum siccitate ⁊ non
iprimitur in illa simile aut cuz humiditate ⁊ nō ser
uat quod impressum est in ea. ¶ Sed si est cuz sic
citate significant ipsam vigilie ⁊ insōnietates. Nā
seruat res preteritas ⁊ non est potens seruare res
momētaneas illius hore. Et si est cum humiditate
significat eam subet ⁊ q̄ preterita penitus non ser
uat. Et forsitaz seruat ea que sunt illius hore ⁊ mo
mentanea spatio maiore q̄ preterita. ¶ Et si fue-
rit illic frigiditas pura erit stupor ⁊ vertigo.
¶ Et fortasse erit ex siccitate cū caliditate ⁊ erit cū
eo permistio sensus. Et illud quidem est aut in il-
la parte cerebri ipsius: aut in ventre ipsius: aut in
vase eius. ¶ Et quandoq; fit propter humores ⁊

malitiam cõplexionis ipsorũ peruenientem ad ce
rebꝝ. Et quidam antiquoꝝ iam dixerũt hoc ⁊ est
ex eis que testificata sunt ⁊ experta. Et obliuio q̇
dem et corruptio memorie secũdũ plurimum nõ
accidunt nisi ex frigidtiate ⁊ hũiditate. Quãdoq;
tamẽ fit ab apostẽmatibus cerebri ⁊ proprie frigi
dis. Et scias ꝙ obliuio quando accidit cũ sanitate
nũtiat egritudines cerebri ꝓpinquas sicut apople
xiam epilepsiam ⁊ lethargiam.

De signis. C. xiij.

O portet vt cognoscas illud ex canonibus
predictis ⁊ nõ iteres eos in omni hora.

De cura. C. xiiij.

I lla aũt que sepata est a caliditate ⁊ sicci
tate est facilioris cure. Et huiusmodi q̇
dem cura est cum eo qđ dictũ est multotiens.
¶ In ea vero que facta est a siccitate nuda opor
tet egrum nutriri ex cibis hũectantibus tempera
tis ⁊ vt administres exertitiũ partiũ capitis cũ fri
catione ⁊ cõpressione facta cũ panis asperis ⁊ mo
tionem manuũ ⁊ pedũ ⁊ uniuersaliter exercitium
qđ non sit forte: sed sit secũdũ quantitatẽ qua fiat
fames: ⁊ ꝑueniat augmentuz cibi ⁊ quietẽ ⁊ som
num ⁊ balneũ ⁊ calefactiõem cũ emplastris calefa
cientibus notis quoꝝ rememoratiõem nõ itera
mus ⁊ cũ ventosis sup caput absq; scarificatione
⁊ cum medicinis rubificantibus: ⁊ fortasse necesse
erit vt plurimum sit posterius vbi collum iungi
tur craneo ⁊ administrentur aque in quibus cocta
sunt caẽmilla ⁊ melilotum ⁊ pedes capraruz: ⁊ ex
oleis oleũ de lilio ⁊ narcisco ⁊ keiri. ¶ Qđ si fue
rit a materia habente frigiditatem ⁊ humiditatez
euacua ipsum post digestiõez cũ eo qđ scis. ¶ Et
habitet in domo multi luminis. Et incipiat primũ
ab euacuãtibus que sunt faciliora sicut hiera ⁊ pul
pa colloquintide ⁊ castoreum. Deinde graditim
ꝓcedat ad hieras magnas: postea admistret si cõ
fidis ꝙ non est malitia cõplexionis calide cõfecti
onem anacardinã quoniã est fortior in cõfortatio
ne sensus sufficienter faciente acq̇rere seruatiõem
inuatissimã seruatiõis: ⁊ administrentur reliqua
digestiua ex rubificantibus ⁊ gargarismis ⁊ odo
ramentis etiã que scis: ⁊ nõ festines in desiccatiõe
eius sz gradati ꝓcede. ¶ Et caue ne desiccatõ tua
cõsequatur finem hũiditatũ principaliũ: ⁊ sequa
tur eam frigiditas cõplexionis. Illud enim est ex
eis que in obliuione augmẽtum p̄bent. Et oportz
vt alienent a se ebrietatem ⁊ suflatiõem ventoꝝ
⁊ repletiõem ⁊ alienent ab ablutiõe cũ aqua peni
tus calida quidem propter illud qđ est in ea de
mollificatiõe: ⁊ a frigida quidem ꝓpterea ꝙ stu
pefacit ⁊ nocz spiritui sensus: ꝙ si eis accidit reple
tio subtilient regimẽ post ipsam. Oportet ergo ut
alienẽtur a cibis retentiuis ⁊ ꝯ̃gutiuis ⁊ uaporof.
Repletio vero ex vino facta nocet valde: sed pa
rum dilatat animã ⁊ cõfortat spiritũ ⁊ facit ipsuz
bonũ ⁊ excusat a multiplicatiõe aque. Eius enim
multiplicatõ est res magis nocens eis ⁊ dormitio
multa in meridie. Et vniuersaliter somnus mul
tus nocet multum ⁊ ꝓprie super repletiõem plu
rimã. Supfluitas quoq; vigiliarum resoluit spiri
tum ⁊ debilitat eum. Et cũ hoc replet cerebrum
vaporibus. Et ex eis quidem experta sunt acorꝰ
nutritus ⁊ piper lõgũ nutritum ⁊ inuẽta sunt ma
nifeste addẽtia in seruatiõe. ¶ Et medicaẽn hoc
expertum ⁊ eius quidem cõfectio. ℞ olibani cipe
ri pipis croci myrrhe partes equales cõmisceant.
Sumatur omni die pondus. ʒ. unius: ⁊ hoc etiã
iam exptum est: piperis partes. ij. cymini tantun
dem zuccari albi partes. iii. ⁊ expertum etiam
omni die in ieuno potare in ipsa olibani. iij. quar
tas auř. ⁊ piperis quartã ⁊ iterũ cymini ptes. v.
pipis. i. acori. ij. ciperi. ij. myrobař. ni. ij. mellř
anacardi. i. mellis duplum oium. ¶ Et oportet
vt redeas ad medicĩas singulares scriptas ĩ libro
secũdo: ⁊ eaꝝ locus est in tabulis egritudinũ capi
tis. ¶ Et oportet vt sit hospitium huius domus
in qua sit lumẽ plurimũ ¶ Facta vero ab aposte
matibus cerebri curatur cũ eo qđ dictum est ĩ ka
rabito ⁊ in lethargia ⁊ subet asabari.

De corruptiõe imaginatiõis. C. xiiij.

I psa eadẽ cognoscit ĩ signis narratis ĩ aliis
capřis. verũtamẽ est ĩ anteriore parte ce
rebri: ⁊ eius corruptõ aut est vt imagi
netur qđ nõ est: ⁊ videat res quibus nõ est inuẽ
tio: ⁊ illud est ꝓpter dominiũ cholere in anterio
re parte cerebri: aut ꝓpter dominium malitie cõ
plexiõis calide absq; mã: aut ut minuat imagiatio
⁊ debilitet ab imaginãdo res imaginabiles ⁊ nez
videt visiões ⁊ sõnia nisi parũ ⁊ obliuiscat eoꝝ ⁊
obliuiscat formaꝝ sẽsataꝝ quařr sũt ⁊ nez imagiet
eas. Et eius quidem causa est eadez causa que est
diminutiõis memorie. uerũtamẽ plurimũ corrup
tiõis memorie nõ fit nisi a frigiditate ⁊ hũiditate
⁊ paucitas ipsiꝰ fit a siccitate: ⁊ res hec est ecõuer
so. verũtamẽ hoc ĩstrumẽtum lene creatuz est ut
velociter fiat ĩpressio eius qđ imaginatur: ⁊ illđ
duꝝ vt solutõ ipsius difficilis fiat ab eo qđ in ipo
est ĩpressum ꝓpter res cadentes ĩ ipso ecõtrario:
⁊ corruptio q̇dẽ mẽorie cadit ĩ duabus dictiõibus
sensatoꝝ ⁊ in corruptione cõpositionis eoꝝ ⁊ cor
ruptõ imaginatiõis cadit sicut in sensatis ⁊ formis
ipsoꝝ. Et hoc quidẽ scitur ex arte alia. ¶ Quod
aũt magis sigtiuum est ꝙ egritudo ẽ ex hũiditate
aut siccitate est dispositõ sõni ⁊ vigiliaꝝ ⁊ dispo
sitõ siccitatis oculoꝝ ⁊ nariũ ⁊ hũiditatis eoꝝ. Et
dispositõ coloris lingue ⁊ hũiditatis eius aut sicci
tatis ipsius. ¶ Et quando est egritudo corrupti
onis imaginationis nõ ipsius diminutõ tu es suffi
ciens ad cognoscẽdũ eam etiã qñ est a melãcholia
aut cholera: aut cõplexiõe calida singulari ꝓpter
illud qđ dictum est ⁊ scit. ¶ Cure aũt illius sunt
secũdũ curas que sunt ĩ egritudinibus preteritis.
verũtamẽ oportet vt materia sit in partibusꝰ prin
cipioꝝ sensus ⁊ si necessaria est fricatio aut vento
saruz appositio fiat in anteriore parte cerebri.

De mania canina. C. xv.

E xpõitõ manie est demoniũ lupinuz. Ca
nia vero est speties eius existẽs cũ ira ꝑ
mista tripudio ⁊ ĩq̇sitiõe corrupta ꝑmis
ta petitiõi q̃madmodũ est ex naturis canũ ¶ Et sci
as ꝙ materia faciens demoniũ lupinum est in sub
stantia materie facientis melancholiam: quoniam
vtreq; sunt melancholice. verũtamẽ causa faciẽs

demonium est melancholia adusta facta aut a cho
lera aut melancholia q̄ est deterior ⁊ faciens melā
cholism est melancholia naturalis multa aut adu
sta. Sed est facta a phlegmate aut sanguine dulci:
tñ parum fit a sanguine adusto. Si aūt fiat ab ip
sa melancholia tūc plurimū qū fit melancholia nō
est nisi mania cū sua applicatione in anteriore par
te cerebri ⁊ substantia eius quoniā ipius applica-
tio ad cerebrū est sicut applicatō materiei karabi
ti. Et melancholia quidē est cū malitia existimatō
nis ⁊ cogitatiōe corrupta ⁊ timore ⁊ quiete ⁊ non
est in ipa agitatō vehemēs. Mania vero tota est
agitatō ⁊ saltus ⁊ iquisitio ⁊ luposítas ⁊ aspectus
cui non assimilat̄ aspectus homīs. Immo res cui
magis similis est aspectus lupoꝝ. ¶ Et differt ab
vna spē karabiti cui eam habens in dēonio asimi
latur. Quoniam cū hac egritudine non est febris
secūdū plurimū. Sed karabitus nō euacuat̄ ab ip
sa. ¶ Canina aūt est spēs manie in qua est associa
tio vehemens ⁊ amicitia cū obedientia ⁊ cōuenié
tia simul. Et i ipa quidē nō est credulitas cōtentō
nis que est in mania ⁊ est quasi ad sanguineā ꝓpin
quior. Hec aūt egritudo plurimū accidit in autū
no ꝓpter malitiā hūoꝝ: Et quandoq̄ multiplica-
tur in vere ⁊ in estate ⁊ est ei excitatō apud flatuz
septētriōis propter desiccatiōem septentrinois.
¶ Et hac quidē egritudinē plurimū non resoluūt
nisi hēorroides ⁊ varices. Et qū accidit successiōe
eius hydropis soluit eaz cū hūiditate sua ꝓpric qū
eius causa est caliditas epatis ⁊ ipsius siccitas. Et
multotiens accidit hec egritudo ꝓpter cōitatē sto
machi quā vōitus sanat.

De signis manie vniuersalibus ⁊ spetierum eius C. xvi.

Signa itaq̄ vniuersalia eius sunt ꝙ muta
tio opationū moraliū ⁊ mobiliū ē muta
tio p̄dicta. ¶ Signa vero indicantia ip-
sam sunt sicut incubus cū caliditate cerebri ⁊ sicut
si repleantur pedes sanguine ⁊ fiat̄ rubei aut coa-
guletur sanguis in mamilla mulieris ⁊ sigt̄ motus
corruptiōis sanguinis. Et primū qñq̄ sigt̄ ꝙ facta
est causa corruptiōis sanguinis i mēbro in quo ca
lor inatus non est fortis regens sanguinē bñ. Im
mo corrūpitur in ipo sanguis aliqua corruptionis
spē. ¶ Et qum accidit signū primū in fine manie
forsitam sigt̄ ipius resolutiōem significatiōe vari
cū. Et multotiens accidit mania in egritudinibus
acutis significās crisim: ergo si reliqua signa eius
inuētiōem attestentur sigt̄ ꝙ cris erit bōa. ¶ Et
qñq̄ est vehementia maīe significās crisim ipius
manie. ¶ Et signū quidē facte ex melāncholia adu
sta a melācholia est ꝙ eius dēonium ⁊ lupinositas
eius fiūt cū cogitatiōe ⁊ quiete spatō aliquo. Dei
de qum mouet̄ ⁊ loquitur incipit ratōciari cogi-
tans. postea qum iterat̄ sup eū nō est possibile eua
dere ex eo neq̄ facere scilere ipm. Et est extenua
tio corporis in ipo uehemētior ⁊ color ad nigredi
nem decliuior ⁊ somnia deteriora: ⁊ qñq̄ vomit
aliquid acetosuz ex quo ebullit terra. ¶ In ea ue
ro que ē ex melācholia cholerica fiūt pmutationes
ad cōtenptiōem uelocis ⁊ qes ab ea velocis ⁊ nō
rcordat̄ cōtēptiōis ⁊ odij sicut rcordat̄ eius primus
aut minorat̄ eius qes ⁊ multiplicat̄ motus ipius ⁊
rixa ⁊ agtiatō eius.

De cura. C. xvij.

Si repletiōem vides hūoꝝ phlebotoma:
¶ Et si vides dominiū cholere in cor-
pore p vrinā ⁊ reliqua signa euacua cuz
decoctiōe epithymi: aut decoctiōe myrobal'. si est
cholera melancholica. Et si est melancholia pura
fortasse necesse erit tibi ut euacues cū epithymi pu
ri pondere triū. ʒ. cū oxymelle ⁊ pilul' de azulo:
¶ Deinde veni ad caput ⁊ euacua si est ibi reple
tio sanguinea: aut melancholia sanguinea ex vēis
que sunt sub lingua. ¶ Et assidua ipius euacuatio
nem cū his pill'is. Quaꝝ cōfectō. ℞ hierepicr̄ epi
thymi sticados oiuz trium añ. partē. i. scamonee
myrobal'. amboꝝ añ. ptem. s. fiat̄ ex ea pill'e ma
gne. Et post vniuersalē euacuatiōem in noctibus
sepatis sumatur ex eis quaq̄ nocte pondus. ʒ. ij.
Et ex eis que cōferūt ad illud sunt pill'e istiusmo-
di: epithymi polypodij āboꝝ añ. ʒ. v. lapidis ar
meni myrobal'. kebu. añ. ʒ. i. sticados. ʒ. x. salis
īdi pulpe colloquintide amboꝝ añ. ʒ. iiij. belliri.
ēbli. asce. belle. ni. oīum añ. ʒ. iij. turbit. ʒ. xx.
cōficiantur cū oxymelle mellino ⁊ administrētur.
¶ Et fiat̄ gargarismata cō oxymelle scamoneato
⁊ non supflue vtaris de pill'is de sceibar. Sed ute
re eis tanto tempore quo assidue inuenitur in eis
leuitas. ¶ Qū aūt malitiaz cōplexiōis calide sen
tis abscinde eas. Et post purgatiōem pueni ad in-
frigidatiōem ⁊ hūectatiōem cū embrocis ⁊ alijs.
Et fortasse necessarium erit ut in die quiquies em
brocētur ⁊ liniant̄ capita ipoꝝ ex decoctiōe pedū
⁊ capitū ⁊ mulgeat̄ sup ipa lac ⁊ pōat̄ sup ea buty
rū crudū ¶ Sitq̄ intentio tua in hūectando ma-
ior intentiōe tua i ifrigidando. Uerūtamē si non i
uenis medicias vehemētis hūectatiōis nisi frigi-
das pone cū eis camemillā. Et fortasse necessariū
erit tibi vt eos dormir̄ facias. medicamē tribuer̄
eis in potu. Dabis ergo ei ad bibendū cū aqua g̃
natoꝝ dulciū vt hūectet: aut cū sirupo de prunis
vt liniat: aut cū aqua ordei ⁊ ēbroca eos cuz aqua
ordei ⁊ cū aqua in qua coctū sit papauer vt dor-
miant. verum rectius est vt ponas in eo parum
camemille: ⁊ emulge sup caput lac ⁊ olea iuuan-
tia ad illud sunt bona. Et qum admistraueris em
brocas ⁊ caputpurgia ⁊ olea hūectantia. Ingēis ut
dormiat̄ postea fm dispositiōem qua fit somnus
ex embrocis ⁊ oleis facientibus subet ⁊ ꝓpric olo
ex lactucis: Et in potu tribue eis qō hūectat sicut
aqua ordei. Et non des eis ad potandū aliq̄d qō
currat cursu oxymellis ⁊ in quo sit subtiliatō ⁊ de
siccatō ⁊ incisio. ¶ Et quotiens videris naturam
durā clisteriza infirmū ut non eleuent̄ ad caput ua
pores impedientes ex fece. ¶ Et oportet vt in a
quis ipoꝝ des eis in potu radices feni. siluestris ⁊
semē eius ⁊ radicē vitis albe ⁊ est alfesir quoniā
sunt iuuatiua. Sitq̄ iporuz ex eis potō quaq̄ die
aur̄. i. Si aūt ea non biberint abscōde illa in cibis
eoꝝ. Et corā infirmo sedeat de quo verecūdet:
⁊ quez timeat ⁊ strigāt coxe ⁊ crura eius semp ut
assidue vapor ad inferiora trahatur. Qō si timet̄
ꝙ se ipos ledāt ligent̄ fortiter ⁊ intromittant̄ in ca
bijs et suspendātur in suspensorio eleuato quod
est sicut argeatum. Et oportet vt sint cibi eorum

hūidi secūdū omnez hūiditatem. verūtamē opor
tet ne cū sua hūiditate sint ex eis que oppilationes
venire faciunt sicut amiluz ⁊ que similia sunt ei.
Illud enim valde nocet eis ⁊ non detur ipsis qđ
plurimū ꝓuocat vrinā. Illud enī in ipſ nocet. Et
relique cure ipoꝝ in quibus oportet vt sibi time
ant ⁊ sibi caueant sunt cura melancholie ⁊ nos re
memorabimur eius in suo capl'o. ¶ Qūqȝ decli
nat non est malū si ad potandū detur eis vinum
plurimū cōmistū. Nā illud hūectat eos ⁊ dormire
facit.

De melancholia. C. xviij.

Dicitur melācholia mutatō existimationū
⁊ cogitationū a cursu naturali ad corrup
tionē ⁊ ad timorē ⁊ ad malitiā ꝓpter cō
plexiōem melācholicā faciētem siluestrē spm cere
bri interius ⁊ facientē ipsum timidū ꝓpter tene
bras ipius sicut tenebre extrīsece sollicitāt ⁊ time
re faciūt ſm ꝙ cōplexio frigiditatis ⁊ siccitatis con
traria est spui debilitās ipm sicut cōplexio calidita
tis ⁊ hūiditatis vt cōplexio vini est cōueniens ⁊
confortans. ¶ Qūqȝ melancholia cōponitur cū ri
xa ⁊ saltu ⁊ scintillis pmutatur ⁊ nomiatur maīa.
¶ Et neqȝ dicitur melancholia nisi cuius euentus
est a cholera nigra non adusta. ¶ Et melancholie
quidem causa aut est in ipso cerebro: aut extra ce
rebrū. Et illa que est ī ipo cerebro: aut est ex ma
litia cōplexiōis frigide ⁊ sicce sine materia pmutā
te substantiā cerebri ⁊ cōplexiōem spiritus lumio
si ad tenebras: aut est cum materia. Et illa que
est cū materia. Aut est cū materia que est in vēis
veniens ad eas ⁊ ex loco alio ⁊ cōuertitur ī eis ad
cholerā ni. ꝓpter adustiōem eius que in eis est ⁊
fit fex ⁊ hoc est plurimū: aut est materia ībibita ī
corpore cerebri ⁊ est īpediens cerebrū qualitate
⁊ substantia sua ⁊ effunditur in ventres. Et mul
totiēs fit pmutatiōe ex epilepsia. Illi vero cuius
causa est extra cerebrum cōicat res aliqua ex qua
ad cerēbrū hūor eleuatur: aut vapor tenebrosus.
Est ergo res illa: aut in toto corpore qū ei dn̄atur
cōplexio melancholica. ¶ Aut splē cū in ipo retiē
tur melancholia ⁊ non pōt ipam purgare: aut de
fectus ⁊ non pōt trahere nigrā ex sanguine: aut qa
ī ipo ꝓueīt apa: aut nō ꝓueīt. Sed nocumentū ali
ud. ¶ Aut propter uehemētiā caliditatis epatis:
aut est res illa ipsum mirac qū ī ipo adunātur sup
fluitates nutrimēti ⁊ vapores ītestioꝝ ⁊ adurūtur
hūores ipius ⁊ cōuertūtur in genus melancholie ⁊
faciūt euenire apostema: aut si nō faciūt euēire ele
uatur ex eis vapor tenebrosus ad caput ⁊ nomi
natur hec inflatō mirachia ⁊ melācholia mirachia.
¶ Et ipa quidē multotiēs eleuatur ab apostema
te portenarioꝝ epatis ⁊ aduritur sanguis mirac:
⁊ est illud qđ. G. posuit cām in melācholia mira
chia. ¶ Et Teofilo q̇dē videtur ꝙ eius causa est
vehementia caliditatis epatis ⁊ intestinoꝝ. Et q̇
dā alij ponūt causam in ea oppilatiōes que fiunt in
mesaraicis. Et si non sit apostema. Sig̃t ergo q̇
pōit cām in illo oppilatiōem in mesaraicis: ⁊ si nō
sit apostema ꝙ nutrimentum ipoꝝ non penetrat
ad venas ⁊ accidit ei corruptō. Et sig̃t qui dicit il
lud esse ꝓpter apostema lōgitudinē retētiōis cibi
in eis crudi cū dispositiōe sua. Et hoc apostema se

cūdū plrimū nō fit calidum. Sed neqȝ est illic fe.
⁊ sitis ⁊ vōitus cholerū. ¶ Et qn̄qȝ est causa ge
neratiōis eius aer exterior. Et principiū quidē ge
neratiōis est in cerebro qum in stomacho est apo
stema calidū ⁊ aduritur vapor eius in hūiditatibȝ
cerebri. ¶ Aut est in matrice: aut in reliquis mē
bris capiti cōicantibus. ¶ Eius vero que fit a fri
giditate ⁊ siccitate sine materia: causa est malitia
cōplexiōis melācholice in corde cū materia aut si
ne materia cui cōicat in ipa cerebrū: quoniā spus
animalis cōtinuus est spiritui vitali ⁊ ex substan
tia ipius. Quare cōplexio eius corrupta melācho
lica corrūpit cōplexiōem cerebri ⁊ cōuertit ad me
lancholiam. Et qn̄qȝ fit ꝓpter causas alias infrigi
dantes ⁊ exiccātes non ex corde solū. Qū tn̄ non
sit possibile ut fiat absqȝ cōitate cordis. Immo for
tasse magnitudo cāe in ipo erit ex corde. Et ꝓpt
hoc necessariū est vt cōsequatur cura cordis cū cu
ra cerebri in hac egritudine. Et scias ꝙ sāguis cor
dis quādo est tersus subtilis clarus letificans resi
stit corruptō cerebri ⁊ rectificat ipm. Immo non
est mirū si sit ſm plurimū principiuz illius ex cor
de. Licet non cōfirmetur hec egritudo nisi in cere
bro. nō eniz est nouū ⁊ lōginqū mirū si cordis cō
plexio plurimū corrūpatur ⁊ sequatur eā cerebrū
⁊ corrūpatur cerebri cōplexio ⁊ sequatur eam cor
⁊ corrumpatꝰ cōplexio spiritus in corde ⁊ fiat sil
uestris ⁊ corrūpat qđ ex eo penetrat ad cerebrū ⁊
iuuat cerebrū ad se corrūpendū. ¶ Et qn̄qȝ acci
dit in fine egritudinū materialiū ⁊ ꝓprie acutarū
mlīa ⁊ est signū mortis ⁊ tunc accidit homini illi
vt recordetur mortis ⁊ mortuoꝝ plurimum. Et
vniuersaliter quidez cholera nigra multiplicatꝰ ⁊
generatur qn̄qȝ cā mēbri opantis nutrimētū qđ ē
epar qum aduritꝰ sanguis aut đbilitatur ab expul
siōe supfluitatis milce ⁊ est minus. ¶ Et qn̄qȝ cā
mēbri qđ est euacuatoriū cholere nigre ⁊ est splē
qum debilitatꝰ in duabus rebus quaꝝ vna est at
tractio fecis sanguinis ⁊ cineritatis eius ab epate.
Et altera est expulsio supfluitatis que ex eo ad ip
suz trahitur ad locū qui est p̄paratus. Et qn̄qȝ ge
neratꝰ cholera nigra in mēbro alio: aut ꝓpter ve
hemētiā adustiōis nutrimenti eius: aut cā defectꝰ
ipius ab expulsiōe supfluitatis nutrimenti sui qua
re resoluitꝰ eius subtile ⁊ fit fex spissū ipiꝰ melan
cholicum: aut ꝓpter vehementiā infrigidatiōis ⁊
desiccatiōis eius qđ ad ipm ꝓuenit. Et quandoqȝ
etiā fiūt causa in generatione eius cibi generatiui
cholere nigre. ¶ Et quibusdā medicoꝝ visum ē
ꝙ melancholia cōtingat a demonio. Sed nos nō
curamus qum physicā docemus. si illud contin
gat a demonio: aut non contingat postq̄ dicimꝰ
quoiā si cōtingat a demonio sufficit nobis vt con
uertat cōplexiōem ad cholerā nigrā ⁊ fit cā eius
ꝓpinquā cholera nigra: deinde fit causa illius cho
lere nigre demoniū aut non demoniū. ¶ Ex causꝭ
vero fortibus in generatione mlīe est supfluitas
tristitie ⁊ timoris. Et oportet vt scias ꝙ cholera
nigra faciens melancholiā qn̄qȝ est cholera nigra
naturalis: aut phlegma qum cōuertitꝰ in choleram
nigrā ꝓpter spissitudinem: aut ꝓpter aliquā adu
stiōem q̄uis hoc sit parū ⁊ rarū: aut sanguis qū ꝓ
pter đcoctiōez cōuertitꝰ absqȝ adustiōe uehemēti.

Humor autem cholericus qum in ipo cadit adu-
stio vltima facit maniam ⁊ non est cōtentus sup
mĺiam. Et vna queqꝫ spetieruꝫ cholere nigre qū
in cerebro ē mō ꝑdicto facit mĺiam. Uerūtamē q̄
dam eaꝝ cū mĺia efficit maniā. Illa vero que est
magis in columis est illa que fit ex fece sanguinis
⁊ cū qua fit gaudiū. Et mĺia quidem plurimū re
soluitur ꝑ hēorroidas ⁊ varices. Et qñqꝫ minora
tur generatō huius egritudīs in albis ⁊ pinguibꝫ
⁊ multiplicatur ī brunis ⁊ pilos̃ extēuatis ⁊ duraꝫ
carnē hñtibus. Et multiplicatur generatō ipius in
eo cuius cor est vehementer calidū ⁊ cerebrū ip
sius est hūidū. quare fit caliditas cordis eius gene
ratiua chol̃. ni. in ipo ⁊ hūiditas cerebri ipius su
sceptiua impssiōis eius qđ generatur in corde ip
sius. Ex eis vero qui ad ipꝫ sunt ꝑparati sūt trau
li ⁊ scyllabā multotiēs īpetētes anteq̄ dictionem
pferant linguas habentes lenes ⁊ oculos mobi-
les quoꝝ facies sunt vehementis rubedīs ⁊ brūi
⁊ pilosi ⁊ ꝓprie in quoꝝ pectoribus sunt pili ni-
gri ⁊ grossi quoꝝ vene sūt ample ⁊ labia grossa.
Quoniā quedā ipoꝝ sunt significatiōes caliditatis
cordis ⁊ quedā significatiōes hūiditatis cerebri.
Et plr̃iuꝫ sūt s꞉ ꝙ appet phĺatici. Et hec qdē egri
tudo plus accidit in viris. Sꝫ ī mĺieribꝫ ē deteri
or ⁊ multiplicat̃ in iuuenibus ⁊ senibus ⁊ minora
tur in hyeme ⁊ multiplicatur ī estate ⁊ autumno.
Et quandoqꝫ excitat̃ ī uere plm̃ quōiā ver eleuat
hūores ⁊ pmiscet eos sanguini. Et qñqꝫ est eis ex
citatō cū piodis in quibus excitatur cholera nigra
⁊ feruet etiā. Et ad illū etiā qui prepatus est me-
lancholie cito pueīt ipa qū assunt ei timor: aut an
gustia: aut insomnietas: aut retinet̃ in ipo cōsuetu
do cursus sanguinis: aut vomitus melancholicus
aut reliqua.

De signis speꝝ eius. C. xviij.

Signa principij melācholie sunt existima
tio mala ⁊ timor sine cā ⁊ uelocitas ire
⁊ dilectio solitudinis ⁊ tremor ⁊ verti
go ⁊ sonitus ⁊ tinitus ⁊ ꝓprie ī mirac. Qū aūt cō
firmata est timor ⁊ malitia existimatiōis ⁊ angu-
stia ⁊ sollicitudo ⁊ alienatō serōnis ⁊ fastidiū pro
pter multitudinem vētositatis ⁊ spes timoris ex
eis que non sunt aut sunt ⁊ plurimū timoris eius
est ex eis que non timētur s꞉m cōsuetudinē. ¶ Et
spes quidē iste sunt indđfinite. Quidā enī eoꝝ ti-
ment casum celi sup se. Et quidā eoꝝ timēt ꝙ ter
ra absorbeat eos. Et quidā timēt latrōes. Et alij
timēt ne lupus ad eos ingrediat̃. Et qñqꝫ res pro
prie habēt in hoc impssiōeꝫ. Et cū hoc qñqꝫ imagi
nant̃ res corā oculis suis que non sunt sane. Et qñ
qꝫ imaginant̃ se ipos factos reges: aut lupos: aut
demones: aut aues: aut instrūenta artificialia. ¶
¶ Amplius quidā eoꝝ sunt qui ridēt ⁊ ꝓprie quo
rū melancholia est sanguinea quoniā imaginat̃ qđ
placet ⁊ delectat eos. ¶ Et quidā sunt qui plorāt
⁊ ꝓprie quoꝝ melancholia est melācholia pura.
¶ Et quidā eoꝝ sunt qui diligūt mortē. Et qdaꝫ
qui eā abhorrēt. ¶ Signa vero eius que in cere
bro est sunt ꝓprie supfluitas cogitatiōis ⁊ assidua
tio sollicitudinis melācholice ⁊ assiduus aspectus
ad rē vnā ⁊ ad terrā ⁊ signt ipam color capitis ⁊
faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ nigredo piloꝝ ⁊ capitis ⁊ grossi

tudo eoꝝ ⁊ antecessio isōnietatis ⁊ cogitatiōuꝫ ⁊
mora ī sole ⁊ q̄ similia sunt istis. Et egritudies ce
rebri antecedentes ⁊ vt assint signa que dicemus
mēbris cerebro cōicantibus puenta: ⁊ vt non ap
pareat iuuamētū qū mēbrū illud medicatur: sed
remaneat ⁊ vt sint accidentia valde magna. Eius
aūt que facta est cōitate totius corporis est nigre
do corporis ⁊ eius arefactō ⁊ retentō eius qđ eua
cuat̃ ex splene ⁊ stōacho: ⁊ qđ euacuat̃ cū piodis
ex ano ⁊ mēstruis ⁊ multitudo piloꝝ corporis ⁊
vehemēs nigredo ipoꝝ ⁊ antecessio ciboꝝ malo
rū ⁊ melācholicoꝝ ⁊ quos te docuimus ī libro se
cūdo. ¶ Et egritudīes quidē quibus succedit me
lancholia sunt sicut febres tēporales ⁊ pmiste. Ue
rū signa eius que facta est ex splene sunt multitu-
do desiderij ꝓpter effusiōem cholere nigre ad sto
machū ⁊ cū paucitate digestiōis ꝓpter frigiditatē
cōplexiōis ⁊ multitudo rugitus lateris sinistri ⁊ ī
flatō splenis. Et illud quidē est qđ non ab eis se-
patur. s. repletō vehemēs ꝓpter in flatiōem. Et
qñqꝫ est cū ea febris quartana ⁊ natura est lenis:
⁊ qñqꝫ mordicatō choler̃ nigre facit nisi sit maīa.
¶ Sgina aūt eius que est ex stomacho sunt inuen
tio signoꝝ apostematis stomachi rememoratoꝝ ī
caplo de egritudibus stōachi ⁊ augmēto egritudi
nis cū sacietate nauseatiua ⁊ repletiōe ⁊ in hora di
gestiōis. Et multotiens excitantur cū ea apud co
mestiōem vsqꝫquo digerant̃ dolores: deinde qe
scūt apud digestiōem. Si aūt est calidū signt ipm
inflāmatō in mirac ⁊ sitis. Et plurimū mĺiā habēs
est spleneticus. ¶ Signa vero mirachie sunt gra
uitas in mirac ⁊ attractō ad supiora ⁊ nausea inse
pabilis ⁊ malitia anime ⁊ corruptō digestionis ⁊
eructuatō acetosa ⁊ sputum hūidū ⁊ rugitus ⁊ exi
tus ventositatis ⁊ inflatō: ⁊ vt inueniat doloreꝫ
in stōacho: aut dolorē inter vtrasqꝫ spatulas ⁊ ꝓ
prie post cibū vsqꝫquo digeratur pfecte. Et qñqꝫ
euōit phlegma cholericū. Et qñqꝫ euōit phlegma
acetosum cōgelās dētes. Et accidūt ei accidētia ex
acceptiōe cibi. Immo post ipꝫ ꝑ horas aliquas.
⁊ erit egestō eis phlegmatica cholerica ⁊ alleuiat̃
ꝓpter digōis bōitatē ⁊ augmētat̃ dimiutiōe ipis
⁊ ꝑcedit plurimū ipam apostēa in mirac: aut est cū
ea ⁊ inuenitur tremor plurimus ī mirac ī qbusdā
horis. Hec aūt egritudo augmētatur cū sacietate
nauseatiua ⁊ velocitate digestiōis. ¶ Et dicimus
ꝙ cholera nigra faciēs melācholiā qū est cū sagui
ne est cū gaudio ⁊ risu ⁊ non cōcomitat̃ ipaꝫ tri-
stitia vehemens. ¶ Si aūt est cūphlegmate ē cū
pigritia ⁊ paucitate caliditatis ⁊ quiete. Et si ē cuꝫ
cholera est cū agitatiōe ⁊ lesiōe ⁊ demonio ⁊ est si
milis maīe. ¶ Et si fuerit cholera nigra pura tūc
cogitatō in ipa erit plurima ⁊ audacia erit minus:
nisi moueat̃ ⁊ rixet̃ ⁊ habet odium cuius non obli
uiscitur.

De cura. C. xix.

Oportet vt cura eius fieri incipiat anteq̄
cōfirmet ur quōiā facilis est in principio
⁊ pua: praua ⁊ difficil̃ qū ē cfirmata: ⁊ ne
cessariū quidē est vt s꞉m omnē dispositiōem ania
ipius letificet̃ ⁊ iocūdet̃. ¶ Et sedeat in locis tem
peratis ⁊ hūectetur aer hospitij eius ⁊ odorificet̃
sternēdo odorifera in ipo. Et vniuersalr̃ oportet

vt semp olfaciat odores bonos ⁊ flores boni odo
ris. ¶ Et sumat cibos laudabilis chimi hūectati-
uos valde. ¶ Et fiat augmētū in hoc vt corpus
eius tenerescat cū cibis cōuenietibus ⁊ balneo añ
cibū. Et effundat̄ sup caput ipius aqua tepida non
vehemētis caliditatis. Qūq; ex balneo egreditur
si parū sitis habet non est malū si parū aque potet
⁊ administret̄ fricatō tenerū faciens p̄dicta i caplo
de cōseruatiōe sanitatis. Sitq; studiū tuū in hūe-
ctatiōe ipius supra studiū tuū i eius calefactiōe q̄
tū possibile est: ⁊ alienet a se coitū ⁊ sudorē vehe
mētez. Et alienet fabas ⁊ carnes salitas ⁊ lentes ⁊
caules ⁊ vinū grossuz ⁊ nouū ⁊ omne sal ⁊ omne
salsuz ⁊ acre ⁊ acutū ⁊ omne qđ ē vehemētis ace
tositatis. Oportet aūt ut sumat pigue ⁊ dulce. Et
qū volūtas adest vt dormiant non ēbrocent̄ eoꝝ
capita nisi cū aqua papaue. ⁊ cāemille ⁊ albacoē.
Somnus enī ē ex cōueiētioribus curis eoꝝ. Uerū
tamē succurrat̄ cū eo qđ tātū afferat eis salutis q̄
tū nocūentū papauer attribuit ¶ Si aūt mlīa fu
erit ex malitia cōplexionis singularis frīe aut sicce
sufficiet vt administres calefactiōem cordis cū le
tificantibus ⁊ medicis de muscho ⁊ tyriaca ⁊ mi-
thridato ⁊ similibus. Et cura caput cū eis que dcā
sunt in caplo de stoliditate. ¶ Et que ex ea fortis
est accidens successiōe alterius egritudis calidē faci
lis cure ē ita vt ēbrocatiōibus rēoueat̄ ¶. Si aūt
est ex materia mlīca cōfirmata in cerebro tūc the
saurus cure ipsius est tres res. Prima eaꝝ est eua
cuatō materiei: ⁊ fortasse erit p clistere ⁊ uōitū ni
si in illo cuius stōachus est debilis. Illū eni nūq̄ i
hac egritudie vōere facias neq; etiā in mirachia.
¶ Et sa ē ut admīstres cū euacuatiōe hūectatiōez
assidue cū ēbrocis ⁊ olcis calidis. Et pōas in eis ex
medicinis sicut cāemillā ⁊ anetū ⁊ melilotū ⁊ radi
cē liliȷ̄ vt nō ingrediet hūor ꝑpter resolutiōez pu-
rā in qua non est leuitas neq; grossitudo vt hūe-
ctēt ⁊ nō sit in eis resolutō. ¶ Qđ si cholera ni.
est elongata a caliditate interest vt addas scebam
⁊ folia lauri ⁊ calamētū cū hūectatiōe ⁊ nō cures ⁊
administra cibos gñatiuos sanguis laudabil̄ sicut
pisces petrosos ⁊ carnes laudabiles p̄dictas. Et in
q̇busdā horis vinū albū pmistū p̄ter antiqū ⁊ for
te. Et tertia est vt administres cōfortatiōem cor
dis si sentit cōplexiōem frigidā cū letificātibus ca
lidis. Et si sentit cōplexiōez declinātē ad calidita-
tē cū letificātibus tēpatis. Et si caliditas est valde
fortis tūc administra letificātia frigida multe frīta
tis. Et illud q̇dē scies ex pulsu. Incipiamus aūt di
stinguere regimia ista. Et dicamus euacuatō q̇dē
ita faciēda ē. Nā si vides uenas plenas qualr̄cūq;
sit tūc cholera nigra est sanguīea. Phlebotōa igit̄
ex nigra. Immo oportet fm oēz dispositiōem vt
a phlebotōia incipias: nisi timor vehementis de
bilitatis affuerit. Et scias q̄ si materie sunt pauce
⁊ sunt in cerebro tantū q̄ tūc siccitas dn̄at̄ sup cō
plexiōem. ¶ Amplius si phlebotōas ⁊ inuenis
sanguinē subtilez nō retineas sanguinē ꝑpter hoc
quoniā multotiēs in ipa p̄cedit subtilis. Et similr̄
oz vt amplifices phlebotōiā vt nō effluat qđ sub
tile est ⁊ augeatur malitia ⁊ retineat̄ grossum. Et
cōsidera qđ duoꝝ laterū capitis sit q̄uius ⁊ phle-
botōa cephalicā que sequit̄ ipm. Et qūq; necessa-
riū erit tibi vt phlebotōes basilicā ⁊ añ phleboto
miā venaꝝ frōtis moue plus qū inueīs signa cōia.
¶ Deinde si inueīs hūorē mlīcū ⁊ decliuem ad
frigus euacua cū pilīis factis ex epithymo ⁊ aloe ⁊
belleboro nigro ⁊ incipe a digōe. ¶ Amplꝰ eua
cua in pricipio rei cū medicis lenibus in q̇bus re-
cipiūtur epithymū ⁊ pulpa colloquintide ⁊ scamo
nee parū: deide cū decoctiōe in qua sint epithymū
⁊ agaricū: Postea si nō cōferūt administra hieras
magnas: deide si post illđ indiges euacuatiōe ad-
ministra belleboꝝ cū timore ⁊ cautella ⁊ lapidem
lazuli ⁊ lapidē armenū ⁊ pilīas factas ex eis sine ti
more ⁊ cautella. Et multotiēs q̇dē iuuat eos ad-
ministratō haꝝ medicinaꝝ predictarū i aqua casei
fm assiduatiōem ⁊ minoratiōez phlegmatis ex me
dicina. Si ergo nō cōferūt reitera iterū ⁊ in omni
ebdōada euacua vice vna cū pilīis subtilibus me
dijs. Et iter spatiū illud administra triferā epi-
thymi ¶ Expertū naq; est potare eos triferam
epithymi fm hūc modū. Sumātur trifere. ʒ. iij.
epithymi. ʒ. i. hiere. ʒ. ſ. ⁊ in omni mēse euacua
cū aliqua forti ex hieris magnis ⁊ pilīis magnis
donec inuenias egritudinē iā remotam. ¶ Et ad
ministra etiā vōitū ꝑprie si vides in stomacho a
liquid qđ in egritudine faciat augmētuz. Et si nō
est egritudo vehemētis debilitatis ⁊ oz vt fiat uo
mitus cū aqua i qua cocta sint calamētū ⁊ rhaphāi
semē ⁊ recipiat expressiōem rhaphani in quo infi
xus est belleborus ⁊ dimissus aliquot diebꝰ donec
currat i ipo virtus eius cū oxymelle ⁊ sumat hūc
eūdē rhaphanū infusuz in oxymelle. Sitq; q̄titas
oxymell̄ triuz sextariorū ⁊ q̄titas expssionis eius
sextarij vnius ⁊ augeat̄ illđ ⁊ minuat̄ fm q̄titatē
virtutis. Si aūt virtutis tīes debilitatē aliēa bel
leborū ¶ Qūq; purgaueris intēde ad cor cū eis
que multotiēs diximus. Et hec quidē trifera epi-
thymi expta est in hoc caplo. Qū ergo antiquatur
egritudo administra vōitū cū belleboro ⁊ admini
stra masticatiōes ⁊ gargarismata nota ⁊ admini-
stra odoramēta bōa ⁊ muschuz ⁊ ābrā ⁊ alfeniati
⁊ xiloaloen. Et si materia fuerit decliuis ad cho-
lerā citrinā euacua cū decoctiōe epithymi ⁊ pilulis
stomaticis tempatis: ⁊ ex eis quidez que euacuāt
cholerā adustā sunt ea que dicunt̄ in caplo suo. Et
tu quidē adde in hūectando ⁊ minora ex calefactō
ne q̄uis nō sit tibi excusatō ex camemilla ⁊ q̄ sunt
in eius virtute. Qūq; administras ēbrocas nō est
via ad administrandū ifrigidātia pura sup caput.
¶ Quidā aūt antiquoꝝ medicoꝝ laudauerunt in
huiusmodi loco vt sumat ex aloe omni die in ieiu
no aliq̄tulū: aut deglutiat in die aquā i qua cocta
sunt apsinthij. ℥. iij. ⁊. x. kerates expressiōis ap-
sinthij dissoluti in aqua ⁊ laudarunt vt absorbeat
omni nocte acetū forte ⁊ p̄cipue acetū squilliticū.
¶ Nos aūt timemus in eo malitiā squille ⁊ aceti
in hac egritudine nisi assit fidutia q̄ materia sit ge
nerata ex cholera adusta quoniā ē calida. Nā tunc
acetū est magis iuuatiuū ei alijs rēbus ⁊ p̄cipue sq̇l
liticū ⁊ oxymel factū cū oxymelle squillitico: ⁊ si
militer acetū in quo ponitur poliū montanum aut
aristol̄. ¶ Et qūq; etiā iuuat acetū qū egritudo
fit cū cōitate splenis ⁊ materia est in ipo: ⁊ oportꝫ
vt fiat bonus odor eius cū cōpositis equalibus in

quibus recipiũtur caſ̄ora ⁊ muſchus ⁊ oleũ viol̄
⁊ ſit multũ vincens cũ odore ſuo ſiccitatē canſore
⁊ muſchi ⁊ odoramenta frigida reliqua bñ redo
tētia hũida ⁊ ꝓprie nenufar. ¶ Nõ ſi cā ĩ melā-
cholia fuerit apoſtēa in ſtõacho ⁊ viſceribus: aut
cõplexio calida in eis aduſta ſucurres illi cũ eis q̄
infrigidant caput ⁊ hũectant ipm̄ ⁊ cõfortant vt
nõ recipiat qd̄ ꝓueīt ad ipm̄ ab aliis. ¶ Et ſi fue
rit cā in mirac ⁊ inueīunt vētoſitates ⁊ rugitus ⁊
his ſimilia. Quoniā illd̄ eſt apoſtēa in mirac cali-
dũ cura ipm̄ ⁊ reſolue cũ eis que ſũt neceſſaria de
quibus dictũ eſt in caplo de apoſtematibus ⁊ con
forta caput ⁊ inunge ipm̄ cũ oleis confortatiuis ⁊
hũectatiuis ⁊ adminiſtra vētoſas cũ ſcarificatione
euacuādo ſanguinē ⁊ non calefacias in huiuſmodi
diſpoſitiõe epar ¶ Immo tibi attinet vt ipm̄ ĩfri
gides qũ inueīs ipz calidũ adurētē ſanguinē ſua ca
liditate ⁊ cõforta ſplenē. Et pone ſup mirac vēto
ſas ⁊ medicamē de ſinapi ⁊ ſimilia vt non mitat
ſplē ad cerebrũ materiā. ¶ Et ſi fuerit mirac fri-
gide cõplexiõis inflātis ipm̄ ⁊ nõ fuerit ibi apoſte
ma neqꝫ inflāmatõ dabis ei ad potandũ aquam de
coctiõis abſinti ⁊ ſucũ eiꝰ ſm̄ ꝙ dictũ eſt. Et ēbro
ca ſtõachũ ipius cũ ēbrocis calidis p̄dictis ⁊ fac ei
ēplm̄ cũ ill' emplis ⁊ admiſtra ĩ eis ſemē agni caſti
⁊ ſemē rute ⁊ radicē liliĳ ⁊ etiā herbam marie. Et
retie ēplm̄ ſup ipm̄ tēpore lõgo. Deide qũ ipſuz
retinueris põas vētoſas ſup locũ ⁊ ſup eũ ſit cottũ
infuſum in aqua calida ⁊ olis: aut lana carmīata:
aut ſpõgia ⁊ cõfert vſus ēpli ex ſinapi ſup ipm̄: ⁊
ſuper illd̄ quod eſt inter duas ſpatulas ⁊ ēpla dcā
in antidotario. Et cõfert vt põant ſup ipm̄ vēto
ſe abſqꝫ ſcalpelatiõe: niſi illic ſit apoſtēa: aut do-
lor ꝓhibens illd̄. Et multotiēs q̇dē neceſſariũ eſt
vt ad potādũ dent in mlia inflatiua ſemē apiĳ ⁊ cy
minũ ⁊ aniſũ ⁊ ſirupi in quibus ſemīa iſta decoq̄
tur ⁊ ruta ⁊ anetũ: Immo qñꝫ neceſſariũ tibi erit
vt admiſtres ſemē rute ⁊ agni caſti. Et multotiēs
indiget mirachia antiqua võitu cũ helleboro al.
Et oꝫ plurimũ in mlia mirachia vt rectificet epar
ne ex eo generetur cholera nigra. Et multotiens
iuuat habentes mliaꝫ mirachiā ēt vt admiſtres in
frigidātes: vñ ſunt hũectantes ⁊ oppoſite ꝓpter
cholerā nigrā. Et q̇a ipē ſunt ꝓhibitiõem facien-
tes in generatiõe vētoſitatis ⁊ vaporis que vtra
qꝫ impediũt ſua eleuatiõe ad caput. Si tñ eſt iuua
mētũ cũ frigido non eſt inde iuuamētũ verũ abſci
dēs egritudinē. ¶ Sed ex frigido qũ eſt hũidum
nõ generatur cholera nigra ⁊ abſcinditur materia
eiꝰ. Nꝫ etiā vaporat materia cõprehēſa ⁊ fidutia
eſt ꝙ natura dñabit ei ⁊ rectificabit eā. Et ſcias ꝙ
regimē groſſuꝫ generatiuũ phlatis fortaſſe reſiſtit
cholere nigre. Et regimē ſubtiliatiuũ ꝓpter illud
qd̄ efficit ex aduſtiõe facile nocet ⁊ fortaſſe iuuat
ipm̄. Nõ ergo ſeducat te iuuatiuũ quorũdam pro
pter phla qd̄ ipi euacuant võendo aut egerēdo.
Nā illud nõ eſt ꝓpter euacuatiõeꝫ phlatis iuuan
tē ipos. Immo quõiā multititudo ⁊ cõphēſio hu
moꝝ ad inuicē remouet ab eis. verũ iuuatiuũ eſſē
tialiter eſt euacuatõ cholere nigre. Et canõ quidē
curatiõis mlie eſt vt ꝓuēias vſqꝫ ad vltimũ ĩ hu
mectatiõe: ⁊ cũ hoc nõ minuas in euacuatiõe cho
lere nigre. Et quotiēſcũqꝫ corrũpit cibus in ven-
tribus hñtiũ mliaꝫ duc eos ad hoc vt ipm̄ euõant
⁊ ꝓprie qñ ſentiũt acetoſitatem in ore. Oportet
eniꝫ vt tũc ꝓculdubio eos võere facias ⁊ ꝓhibe
eis ne cõedāt poſt cibũ illũ aliũ: ⁊ adminiſtra ele-
ctuaria cõſortantia os ſtõachi. Et caueātur ab in-
greſſu balnei ⁊ ab intromiſſiõe cibi ſup cibuꝫ iam
corruptũ. ¶ Et oꝫ vt mliaꝫ habētes ĩ aliquo ſint
occupati quocũqꝫ mõ ſint: ⁊ vt eis ſint p̄ſentes d̄
quibus verecũdent ⁊ cũ q̇bus ɡ̄tulentur ⁊ vinuꝫ
albũ equale ꝑmiſtũ parũp. Et occupent etiā cũ cā
tilēis ⁊ letificātibus: nihil eniꝫ eſt eis nocibilius
q̄ꝫ timor ⁊ ſolitudo: Et multotiēs q̇dē iuuāt eos
accñtia euēiētia ipſ vt timeāt aliquid: ⁊ occupent
ea cogitatiõe ⁊ facere vt ipi a cogitatiõe remittan
tur eſt cura eius optima. ¶ Nõ ſi cā fuerit ꝓuo
catõ retēta mēſtruoꝝ: aut eius qd̄ ꝑ anũ egredit:
aut reliqua ꝓuocabis illd̄. ¶ Si aũt accidit caſus
deſiderĳ tũc egritudo eſt mala ⁊ ſiccitas eſt exten
ſa. Et qũ accidũt in corporibus eoꝝ vlcera ſignt
ꝙ mors eſt ꝓpinqua: ⁊ in cuiuſqꝫ corpore fuerit
cholera nigra mobil' erit magis ſuſceptibilis cure
q̄ꝫ ille cuius cholera ni. nõ eſt mobil': ⁊ eius cho
lera ni. appet in egeſtiõe ⁊ võitu ⁊ vrina ⁊ in co
lore cutis ⁊ lētiginibus ⁊ pāno ⁊ vulceribus ⁊ ſca
bie ⁊ varitibus ⁊ elefātia ⁊ curſu eiꝰ qd̄ ex ano ꝑ
fluit tũc illd̄ ſig̃t ꝙ ipa r̄cipit diſcretiõeꝫ a ſāguie.
Qũqꝫ aliquid eoꝝ in eis appet eſt ſignũ bõitatis.
¶ Et qũ aliquibus ipoꝝ accidit ſpaſmus poſt ſo-
lutiõem ⁊ euacuatiõem: tũc ipi ſunt digniores illa
q̄ꝫ aliĳ ꝓpter ſiccitatem ipoꝝ. Oportet ergo vt in
aqua tepida ſedeāt ⁊ cibent pane infuſo in iuleb ⁊
pauco vino: ⁊ dēt eis in potu aqua miſta. Dein
de dormiāt ⁊ poſt ipm̄ balneētur: deinde cibent
qũ egrediuntur.

De cutubut. C. xx.

Speties eſt mlie plurimũ euēiēs ĩ februa-
rio que facit vt hõ diligat fugere ab ho
minibus viuis ⁊ cupiat appiquare mor
tuis ⁊ ſepulcris cũ malitia formatiõis ĩpēte ei eue
niētis. Et eſt ꝓceſſio hñtis eā nocturna ⁊ ipius oc
cultatõ ⁊ egreſſio diurna. Et totũ illd̄ facit diligē
do ſolitudinē ⁊ elõgatiõeꝫ ab homibus: ⁊ cũ hoc
nõ quieſcit ĩ loco vno plus vna hora. Immo nõ
ceſſat diſcurrere ⁊ ābulare inceſſiõe diuerſa igno
rās quo vadat cauēdo ſibi ab hominibus. Immo
qñqꝫ nõ cauet ſibi ab eis negligens penitus illd̄ ⁊
parũ diſcernēs illd̄ qd̄ videt ⁊ ei fit p̄ſens. Et cuꝫ
hoc ipē eſt in vltio quietis ⁊ ſolicitudis ⁊ queri-
monie ⁊ cautelle. Et color eſt citrinus faciei ligua
ſicca ſitiēs ⁊ ſup crura ipius ſunt vlcera que nõ cõ
ſolidantur. Et eius q̇dē cā eſt corruptõ materie me
lancholice ⁊ mltitudo motus pedũ eius: qaur̄ ma
terie ad ipos deſcēdũt: ⁊ p̄cipue quia eſt omni ho
ra offendēs ⁊ occurrit pedibus illiꝰ aliquid: aut ip
ſuꝫ mordet canis: ⁊ fit illud cā vt effũdatur mul
titudo materieꝝ ad crura eius: quare fiunt in eis
vlcera: ⁊ quoniā remanet ſm̄ diſpoſitiõeꝫ ſuaꝫ ⁊
diſpoſitiõem cauſaꝝ ſuaꝝ nõ cõſolidant. Et fit ſic
cus viſus eius: nꝫ lachrymātur oculi ipius ⁊ eius
oculi ſunt debiles ⁊ ſubmerſi: ⁊ totũ illd̄ eſt pro
pter ſiccitatē oculoꝝ cõplexionis ipius. ¶ Et hoc
neqꝫ nõiatur cutuben niſi ꝓpterea ꝙ eā habens
fugit abſqꝫ ordine: ⁊ quoniā eius inceſſio ē diūſa.

Ignorat ergo qua parte incedit: ⁊ est quasi fugiēs ab indiuiduo appēte ei. Nā ipē ꝓpter paucitatem sue ꝯuatiōis ⁊ defectū rectificatiōis cōsilij sui incipit in parte sua moueri obuiās alij in diuiduo: quare iterū fugit ad partē aliā. Et cutubut quidē ē bestiola existēs in sup̄ficie aque que sup eā mouetur diuersis motibus sine ordie. Et quacūqꝫ hora aliqd accidit ei fugit ex eo qđ ipi accidit deinde appet. ¶ Et dicit bestiola alia nō q̇escens: ⁊ dicitur esse masculus ex saal ⁊ dicit esse vulpis habamacu. uerūtñ magis similia nr̄o loco sūt duo prius dcā. ¶ Et cā quidē huius egritudis est cholera adusta ⁊ melācholia.

De cura. C. xxi.

Cura huius egritudis est cura ipius mlīe qum est ex cholera aut mlīa adusta. ¶ Et oꝫ vt in eius phlebotōia ad hoc ꝑueniat vt sanguis plurimus ex eo egr̄diat ⁊ male factiōi ꝓpinquus fiat ⁊ regat cibis laudabilibus ⁊ balneis bōis. Et det ei ad potādū aqua casei tribꝫ diebꝫ. Et post illud euacuet humor cū hiera Archigenis: deiñ igēiet ut dormiat: deiñ cor eius cōfortet post euacuatōnez cū tyriaca ⁊ q̄ cursu eius ꝓcedūt ⁊ cū hoc ualde humectet ⁊ ēbrocet cū infrāctibꝫ vt nō agregetur calefactio illaꝝ medicinaꝝ q̄ necessarie sunt motibus exercitatiuis. uerūtamē necesse est ut calefiat cor eius cū eo quod ipsum cōfortat ⁊ humectet corpus ipsius ⁊ fiat ut dormiat ⁊ teperet eius cōpl̄o. Cōplementū uero cure eius est dormitatio plurima ⁊ ut det ei in potu epithymū quandoqꝫ ut quiescat eius natura ⁊ abscidatur eius cogitatio. Et qū in ipa non cōferūt medicamē ⁊ cura flagellet ⁊ fiat ut dolorē sentiat ⁊ ꝑcutiat caput eiꝰ ⁊ facies ipsius ⁊ cauterizet eius syncipput quonia sanatur ꝙ si redeat redeat.

De ilisci. C. xxij.

Hec egritudo est sollicitudo melīca similis melīe in qua homo sibi iam induxit incitatiōez cogitatiōis sue sup pulchrytudie quarūdā formaꝝ ⁊ figuraꝝ que insunt ei. Deide adiuuat ipm ad illud desideriū eius ⁊ nō cōsequitur. ¶ Et signa q̇dē eius sunt ꝓfunditas oculoꝝ ⁊ siccitas ipoꝝ ⁊ priuatō lachryimaꝝ nisi qū fletus adest ⁊ motus cōtinuus palpebraꝝ risibilis quasi aspitiat aliquid pulchrū delectabile: aut audiat rumorē iocūdātez: aut letificet. ¶ Et est sp̄us eius plurime intersectionis et reuersionis et fit multe eleuationis et alteratur dispositio ipsius ad risū ⁊ letitiam ⁊ ad tristitiam ⁊ fletū qū amoris cantilenas audit: ⁊ p̄cipue qū fit remēoratō repudij ⁊ elōgatiōis. Et sunt oīa mēbra eius arefacta p̄ter oculos: quoniā ipi sunt cū sua ꝓfūditate g̃uces magne palpebre sunt grosse ꝓpter vigilias ipius: ⁊ ploratū eius qui fit cū singultu euaporāt ex capite eius ⁊ eius figuris nō est ordo. ¶ Et pulsus ipius est pulsus diuersus absqꝫ ordie oīo: sicut est pulsus habentiū tediū. Et eiꝰ quidem pulsus ⁊ dispositō ipius alterātur qū fit r̄mēoratō eius quod diligit ꝓprie: ⁊ qū obuiat ei subito. Et possibile est ex hoc significare quis fit ille qui diligit qū nō cōfitet ipm. Cogitatō aūt eius qđ diligit est vna uiaꝝ cure ipiꝰ: ⁊ igēiū i hoc ē vt nōia plura nōientur iterādo multotiens ⁊ sit manus sup pulsuꝫ ipsius. Qūqꝫ ꝑ illđ diuersificat diu̇sitate magna ⁊ fit similis intersectō: deinde iteratur ⁊ expit illđ multotiēs scit ꝙ illđ est nomē eius qđ diligit: deinde simil̄r remēorētur figura ⁊ māsio: ⁊ illud in quo valet ⁊ artes ⁊ genus ⁊ regiōes ⁊ cōpet ad nomē eius qđ diligit vnūqđqꝫ eoꝝ ⁊ ꝯuet pulsus ita vt qū alteratur apud remēoratiōez vnius rei multotiens agregent inde ꝓprietates eius qđ diligit ex nōie: ⁊ ex eo in quo ꝑuelet ⁊ cognoscit illđ. Nos eniꝫ iā expti fuimus illđ ⁊ inuēimus iuuamētū i faciēdo morā in illo. ¶ Amplius qū nō inuēit cura nisi regimē cōiūctiōis inter eos s̄m modū ꝑmissionis fidei ⁊ legis fiat. Et nos quidē iā vidimus cui redita est salus ⁊ virtus ⁊ redijt ad carnē suā quꝫ iā ꝑuēisset ad arefactiōez ⁊ ꝑtrāsisset ipaꝫ. Et tollerasset egritudies ꝑuas antiquas ⁊ fe. lōgas ꝓpter debilitatez virtutis factaꝫ ꝓpter nimietatē ilisci. Nā qū sentit applicatiōez eius qđ diligebat euanuit qđ habebat in breui tēpore ⁊ existimauimus mirabile esse ⁊ significauimus obediētiam nature meditatiōibꝫ.

De cura. C. xxiij.

Considera an eius dispositō ꝑuenerit ad adustiōez hūoris ꝑ signa que nosti ⁊ cura eā. Deinde administra eis somnū ⁊ humectatiōem ⁊ nutrimētū ipoꝝ cū laudabilibus ⁊ fac ipos balneari s̄m cōditiōez hūectatiōis notaꝫ. ¶ Et si casus eoꝝ in disceptatiōibus ipoꝝ ⁊ occupatiōibꝫ ⁊ cōtrouers̄ ⁊ vniu̇sal̄r i r̄bꝫ negotioꝝ. Illđ ei facit eos fortasse obliuisci delectatiōis eoꝝ aut igēiet ut ipi diligāt illud ab eo qđ diligūt qđ fit ex eis que lex ꝑmittit. Deinde cogitatō ipoꝝ a secūdo abscindatur anq̄ cōfirmetur. Et postq̄ obliti fuerint primi ¶ Si aūt ille qui diligit fuerit ex ratiōabilibꝫ tūc adortatō ⁊ correctō ⁊ vituperatō illius ⁊ coartatō illius ⁊ transformatō ad ipm ꝙ illud qđ habet non est nisi solicitudo melancholica ⁊ ꝑcussio demonis erūt ex eis que multū iuuabūt: verba eniꝫ in hoc capl̄o cōferūt. Et ēt vetule ad eū incitent vt vitupent illđ qđ diligūt ipi ⁊ remēorent eius dispositiōes ⁊ narrent ei res aliquas de ipo ex q̇bus erroē incurrat ⁊ narrēt ei de ipo vitupatiōes multas. Hec eniꝫ sunt ex eis que sedāt plurimū q̄uis sit ex eis que alios cōsolent. Et ex eis que ad illos iuuant est vt narrent vetule iste formas eius qđ diligit cū similitudinibus fetidis: ⁊ assimilent mēbra faciei eius cū narratiōibus horribilibus ⁊ assiduēt illđ ⁊ ꝑseuerent in ipo. Hec eniꝫ sunt ipaꝝ opa ⁊ sunt prudentiores in hoc viris nisi mollibus. Ipis naqꝫ inest ars nō breuior arte vetulaꝝ: ⁊ ꝓpterea possibile est eis vt inuēiāt qualiter ꝑmutēt amorē diligētis ad illđ qđ nō diligit gradatiꝫ. Deinde abscidāt opus suū anteq̄ cōfirmet amor secūdus. ¶ Et ex occupatiōibus p̄dictis est corruptō puellaꝝ ⁊ plurimo cōcubitus ipaꝝ ⁊ renouatō ipaꝝ ⁊ delectatō cū ipsis. Et q̇dā homies sunt quos sanat letitia ⁊ auditus cātilene. Et q̇dā sunt quos illđ augmentat in ilisci. Et possibile est vt sit illđ venatō: aut species ludi ⁊ dignitates assumpte ex regibus ⁊ similiter sp̄es tristitie magne oīa sūt sanātia. ¶ Et fortasse necessariū erit vt isti regant regimine hūnuꝫ

mlīa ⁊ mania ⁊ alcutubut: ⁊ vt euacuent̄ hūores coꝝ ꝑdicti cū hieris magnis ⁊ hūectent̄ cuꝫ eo qđ dictū est ex hūectantibus: ⁊ illđ est qū ꝑmutatur cū moribus suis ⁊ sanitate corpoꝝ suoꝝ ad simili tudinē ipoꝝ.

Tractatus quītus đ egritudinibus cerebri in opa tiōibus motus.

De vertigine. C. i.

Vertigo est vt habenti ipam imagi netur ꝙ res sup ipm voluāt̄ ⁊ ꝙ eius cerebrū ⁊ corpus ipius reuol uant̄ quare nō regit se ita vt fir metur. Immo cadit ⁊ multotiens quidem abhorret voces ⁊ accidit ei ex obuiati one sui ipius sicut illđ qđ accidit ei q̄ reuoluit̄ sup se ipm multotiēs cū velocitate. Nō eniꝫ figit̄ se dens aut stans aut apit oculos. Et illđ est ꝓpterea ꝙ accidit spūi in ventribus cerebri eius ⁊ in vēis ⁊ arterijs eius ex obuiatiōe sui ipius illđ qđ acci dit ei qū reuoluit̄ reuolutiōe cōtinua. ¶ Et diffe rētia quidē inter vertiginē ⁊ epilepsiā est ꝙ ver tigo qn̄qꝫ manet tempore aliquo. Epilepsia ve ro fit repēte ⁊ cadit eā habēs silēs ⁊ sanatur. Ver tigo aūt est vt qū homo stat vel surgit obtenebrē tur eiꝰ oculi ⁊ excitat̄ ad hoc vt cadat. Et que ex ea fortis est simil' est epilepsie. verūtn̄ nō fit cuꝫ spasmo sicut fit epilepsia. ¶ Et hec quidē verti go qn̄qꝫ accidit homini ꝓpterea ꝙ reuoluit se ipꝫ ⁊ reuoluūtur vapores ⁊ spūs in se ipo sicut re uoluitur vas cōtinēs sup aquā tempore aliquo: ⁊ quoniā reuoluit̄ spūs imaginat̄ homo ꝙ res vol uant̄. ¶ Nā equale est siue diuersificet̄ ꝓportio ptiū spūs ad ptes mūdi cōtinētis ipm ex parte spi ritus: siue diuersificetur illđ ex pte mūdi qū fue rit sensibilitas p eas: ⁊ sunt reuolutiōes que sunt ꝓpter oppositiōeꝫ. Nā qū sentiēs mouet̄ ꝑmutāt̄ opposita sicut qū mouet̄ sensatū. ¶ Et hec quidē vertigo qn̄qꝫ fit ꝓpter cōsideratiōeꝫ etiā ad res q̄ uoluūt ita vt infigatur forma illa sensata in aīa. Et ꝓpter hoc dicit̄ ꝙ oēs opatiōes sensibiles pē dēt ex instrūentis corporeis patiētibꝫ. Quoꝝ pri mū ⁊ dignius est spūs sensibilis. Et remāet in ip so ab omni sēsato forma ipius post eius sepatiōeꝫ qū sensatū est forte. ¶ Omne eniꝫ sensatū nō ef ficit in īstrumēto sensibili nisi formā que ē sibi si mil'. Deinde firmatur forma illa ⁊ euanescit cum quātitate receptiōis instrūenti ⁊ fortitudīe sensa ti. Eius vero expositio in sciētia cōtinet̄ naturali. ¶ Et quātūcūqꝫ fuerit corpus debilius erūt passi ones iste fortiors sicut i egris. Egritudo eniꝫ plu rimū in hoc seq̄t elōgatiōeꝫ ita vt appareat eis sē per ꝙ reuoluant̄ cū ꝑuo motu ipoꝝ. Nō eniꝫ in digēt in motu vt iniūgat̄ eis quatēus in motu ve hemēter ꝑseuerēt ꝓpter debilitatē ipoꝝ. Nā spi ritui eoꝝ accidūt nocūentū ⁊ passio ⁊ cōmotō. ¶

¶ Et qn̄qꝫ q̄dē vertigo ex cāis corporeis aut pre sentibus in vacuitate cerebri cōtētis in ipo ex va poribus ꝑuēientibus in venis que sunt in ipo ⁊ in neruis: aut ex hūoribus cōtentis in ipo oīs gene ris q̄ euaporant̄ cū paruo motu aut caliditate. Qū ergo mouent̄ vapores illi mouēt motu suo spūm animalē q̄ nō digerit̄ ⁊ rectificat̄ nisi in venis i. l'. Deinde req̄escit in substantia cerebri: postea dis pargit̄ in neruis ad corpus: Aut ꝓpter multitudi nē vapoꝝ iā retētoꝝ in ipo ascēdētiū ad ipm ex lo cis alijs: deinde quiescētiū in ipo remāentiū in ip so ab egritudi e acuta āncedente: aut egritudine frā. Et erūt uētositates īflatiue quas mouebit uir tus digestiua ⁊ resolutiua. Et qn̄qꝫ fit non ꝓpter motū vapoꝝ in cerebro: sed ꝓpter malitiā cōple xiōis diuerse in ipo ex qua cōsequit̄ excitatō mo tus agitabilis in spū nō cū motore corpeo ꝑmiscē te ipm ex vapore: aut alio sicut accidit illđ ex mo tu diuerso ꝑuēiēte ex aqua ⁊ igne qū aggregātur. Et qn̄qꝫ fit ex motore spūs exterius sicut ꝑcussiōe capitis ⁊ fractiōe cranei ita vt cōprimāt cerebruꝫ ⁊ spūꝫ quietū ⁊ sequatur ipm motus diuersi circu lares vndosi sicut accidit in aqua ex ꝑcussiōe g̃ui sup eā: aut casu verberatiōis fortis sup dorsum ipius. Reuoluūtur eniꝫ vnde eius ⁊ casus verbi gratia i aere. Sed corpus aereū est dignius: ſꝫ tn̄ nō sentit̄. ¶ Et qn̄qꝫ fit ex vaporibus ascēdētibꝫ ad cerebrū in dispositiōe suaꝝ ascēsionū. Et si nō sint generati in substantia cerebri neqꝫ retēti in ip so antiquitus. Nā qū ad ipm ascēdūt mouēt ipm: ⁊ qn̄qꝫ fit ascēsus coꝝ ad ipm: aut in trāsitibꝰ ner uoꝝ ⁊ est ex stōacho ⁊ cisti fell': aut mediāte sto macho ⁊ vesica ⁊ matrice ⁊ velāine qū eis adue niūt egritudines: aut mouent̄ hūores qui sunt in eis. Illđ eni plurimū fit ex stōacho ⁊ post ipsum ex matrice recipiente supfluitates: ⁊ aut in vēis ⁊ arterijs: aut occultis: aut manifestis. Vaporis aūt materia qn̄qꝫ est cholera ⁊ qn̄qꝫ est pgl'a. Et ver tigo quidē phl'atica simil' est epilepsie. Et multo tiens fit continuitas scotomie ⁊ vertiginis non ꝓpter materiā cōprehēsaꝫ: immo ꝓpter rē incipi entē cōtinuari cū cerebro sua qualitate ⁊ facit pos sidere scotomiā ⁊ vertiginē sicut accidit qū ē va cuitas ⁊ fames q̄busdā hominibus ⁊ ꝓprie eis q̄ famē nō tollerāt ꝓpterea ꝙ os stōachi coꝝ ledit̄ cui cerebrū cōicat. Et qn̄qꝫ fit vertigo ⁊ scotomia ſm semitā crit'. ¶ Et vertigo quidē frequēs ⁊ ꝓ prie in decrepitis nūtiat apoplexiaꝫ. Et simil'r uer tigo eueniēs successiōe stuporis cōicātis mēbruꝫ: ⁊ quandoqꝫ soluit vertiginem soda accidens.

De signis eius. C. ij.

Facta aūt ex reuolutiōe hominis sup se ipuꝫ: aut cōsideratiōe ipius ad res re uolutas ⁊ lūinosas qū nō sedet nota est p se ipm: ⁊ simil'r que fit a ꝑcussiōe aut casu. ¶ In ea aūt que fit a retentiōe materieꝝ vaporosaruꝫ ꝑcedētia in cerebro: aut generataꝝ ī ipo cerebro est egritudo assidua ⁊ nō sequēs egritudinē in ali quibus mēbris ⁊ nō est excitata cū repletiōe ⁊ se data cū vacuitate: ⁊ qn̄qꝫ āncedūt ipam dolores capitis ⁊ sonitus ⁊ tīnitus ⁊ g̃uitas est in capite ⁊ i uenit tenebrositatē in visu suo fixā: ⁊ inuēit in sē sibus abbreuiatiōem ita vt sit in gustu ⁊ odoratu ⁊ sentit in arterijs āterioribus pulsatiōem vehe mētē ⁊ inuēit g̃uitatē in odoratu. Et si fuerit hu mor qui est in cerebro: aut i alijs mēbris hūor ex quo excitant̄ vapores phl'atici erit g̃uitas ⁊ timor vel tūor ⁊ multitudō somni ⁊ sig̃ phl'atis ꝑdicta i canōe. Et si fuerit cholera erūt uigilie ⁊ īflāmatō sine multitudine g̃uitatis ⁊ imaginationes citrine

aurec. ¶ Et si fuerit sanguis erūt vene inflate ⁊
facies ⁊ caput ⁊ oculi rubei ⁊ calidi ⁊ erūt ḡuitas
⁊ somnus ⁊ lassitudo ⁊ pulsatō. Et si fuerit a me
lancholia erit ḡuitas cū quātitate ⁊ erūt vigilie ⁊
imagiatiōes laminaꝝ ⁊ capilli nigri ⁊ cogitatō cor
rupta ⁊ reliqua signa p̄dicta. ¶ Qd̄ si eius cā fue
rit a stōacho erit cū destructiōe desiderij: aut im-
pedimēti in ip̄o: aut corruptiōe in digōne ⁊ trēor̄
cordis ⁊ lassitudie sp̄us ⁊ erit pmutatō in stōacho
⁊ decliatō nocūenti ad āteriorē ptē cerebri ⁊ me
diā ip̄ius ⁊ nō elōgat quin pueniat ad ip̄ius poste
riorē: ⁊ diuersitas dispositionis situs: qn̄qꝫ enim
sedat̄ ⁊ qn̄qꝫ augmētat̄ ſm repletiōem ⁊ vacuita-
tē. Et fit sucessiōe sacietatis nauseatiue a cibo pre-
terite ⁊ inuēit ēt dolores in stōacho ⁊ inflāmatio-
nē in q̇busdā horis ⁊ fit in via cōitatis neruoꝝ ⁊ i
uēit añ ip̄am ⁊ apd̄ eius reuersiōem in postremo
ip̄ius dolorē post synciput apud originē lpis sexti
in ptibus colli. ¶ Et si ē ex matrice p̄cedūt ip̄a p
focatō matricis: ⁊ retētō spmatis ⁊ mēstruoꝝ ⁊
apostēata ī ip̄a. ¶ Et similr̄ si est ex vesica: ⁊ si ē
ex pricipio mēbroꝝ oīuꝫ: aut ex origie nutrienti
qd̄ est epar: aut ex origie sp̄us qui ē cor ⁊ eis trā
sit aut in vēis ⁊ arterijs ortis ex eis: aut in illis q̄
sunt post aurē: aut in ill' que sunt in collo. Et illis
quidē signū ē vt sit cū pulsatiōe vehemēti ⁊ tēsio
ne vt corde venaꝝ que sunt in collo ⁊ vt nō iue
niat dolorē de quo sit curādū in collo ⁊ membris
eius neqꝫ ī reliquis neruis. ⁊ qū uides arterias ex
trisecas extēsas apud collū ⁊ alleuiatur cuꝫ manu
tua pulsū ꝓhibēs: aut ligamētis latioꝝ: aut plūbo
aut linis sup ip̄ꝫ stiptica p̄dcā tūc scis ꝙ curs9 est ī
eo ⁊ si nō tūc est in alijs. Et similr̄ expire in alijs:
ꝙ si nō inuēis tūc est in vijs ꝓfundis. Illa vero q̄
fit a malitia cōplōis diuerse scit̄ p leuitatē cerebri
⁊ priuationē causaꝝ p̄dictarū ⁊ casus frigoris aut
caloris repēte exterius: aut ex receptis infrigidan
tibus ⁊ calefaciētibꝫ subito ⁊ sequat̄ eā vertigo.
Scotomiā vero hn̄s nō tantū iuuatur a vino q̄tū
a potu aque. Et scias ꝙ scotomia ⁊ vertigo qū ꝓ
lōgant̄ tūc egritudo est frā. Et signa q̇dem cretice
manifesta sunt.

De cura. C. iij.

Facta q̇dē a reuolutiōe hōis sup se ip̄m ⁊
cōsideratiōe eius ad reuolutiōes aut cō
sideratiōes ex loco alto curatur cū quie
te ⁊ trāqllitate ⁊ somno si nō cito sedat̄. Et sumat
stiptica acetosa ⁊ frāgat bucellas in eis ⁊ sumat ip
sas. ¶ Que vero facta est a sanguine aut hūore
cōtento in corpore curat̄ phlebotōia ex cephalica.
Deinde ex vēa q̇eta que est post aurē. Est eni op
tima in curatiōe oīuꝫ sp̄eꝝ vertigis materialiū ⁊
qn̄qꝫ cauterizatur ⁊ ꝓprie in ea cuius cā est ascen
sio vapoꝝ ex corpore in quacūqꝫ via eleuant̄. ¶
¶ Vētose quoqꝫ cōferūt nocrati supposite ⁊ e tiaꝫ
sup caput. ¶ Si aūt fuerit cū sanguie hūores diu̇
si: aut cā eius fuerit hūores p̄ter sanguinē: tūc in
cipiatur ad euacuādū cū pill'is de hiera aut infusi
one aloes. Si fuerint hūores calidi aut decoctiōe
myrobal'. citrinoꝝ aut decoctiōe epithymi ⁊ pilu
lis stōaticis si fuerit diuersi. Et post euacuatiōes
administretur clistere cū aqua centauree ⁊ colloq̇n
tide. Deīde vētoset̄ sup nuchā ⁊ caput post ꝑuēi
ad gargarismata ⁊ caputpurgia ⁊ attractiōes odo
rū naribus in quibus sunt muschus ⁊ castoreuꝫ ⁊
nigella ⁊ amaracū. Qūqꝫ ꝑoxismus excitat̄ tūc ad
iuua cū fricatiōe inferiorū extremoꝝ. ¶ Et si fu
erit cā in hoc ex stō ⁊ hūoribus in ip̄o administra
vōitū cū aqua in qua sunt anetū ⁊ rhaphāus ⁊ po
nant̄ ī ip̄a mel ⁊ sal ⁊ reliqua vōitiua tēpata. De
inde euacua cū cochijs si virtus fuerit fortis aut
cū pill'is de pic̄. ⁊ infusione aloes si virtus fuerit
mīus fortis. Et scias si hūores sunt cholera pura
tūc eniꝫ cū decoctiōe myrobal'. cū fumoterr̄. Et il
lud quidē scies p sig̃tōnes predictas in hoc capl'o ⁊
in capl'o de stō. ¶ Et si cā fuerit in alijs mēbris cu
rabis totū cū eo qd̄ oꝫ ⁊ cōfortabis caput in prin-
cipio sui cū ol'o ros. cū aceto ⁊ ol'o camemillino ⁊
post cōfirmatiōeꝫ cū ol'o camēillino singulari.
¶ Qū ergo scit̄ ꝙ materia est in capite tantū po-
nātur vētose sup caput ⁊ nocraꝫ. Et phlebotōet̄
vena que est post aurē ⁊ administrēt̄ ascibaret ⁊
gargarismata ⁊ ēbroce ⁊ attractiōes odoꝝ naribꝫ
⁊ caputpurgia p̄dicta ⁊ que similia sūt illis ſꝫ ma
terias ſm ꝙ sciuisti ī canōe. Et si cā est malitia cō
plexiōis diuerse oꝫ vt scias cāꝫ eius ⁊ signa p ea q̄
scis ⁊ cura p cōtrariū vt tēpet̄ cōpl'o natural'. ¶
¶ Et si cā est ꝑcussio aut casus curet̄ pri9 cū eis q̄
dicent̄ in capl'is suis. ¶ Si ergo sanat ⁊ remanet
vertigo curet̄ vertigo cuꝫ eis que sunt ostensa.
Et oꝫ quidē ut hn̄s vertiginē alienēt a se cōsidera
tiōem ad omnē rem cito reuolubilem ⁊ alienetur
ab aspectu ꝓfunditatum foueaꝝ ⁊ verticū mōtiū
⁊ colliuꝫ ⁊ supficieꝝ supremaꝝ. ¶ Scotōiā ve
ro ⁊ vertiginem factas ꝓpter vacuitatem stoma
chi sedat acceptō bucellaꝝ infusaꝝ in rob fructuū
stipticorum ⁊ aquis ipsorum ⁊ proprie acreste.

De alue ⁊ est palpitatō. C. iiij.

Corpori quidē accidit ex pte multiplica-
tiōis repletiōis ⁊ similiū in lacertis ⁊ ue
nis dispositō que est sicut lassitudo pro-
pter quam extenduntur vene ⁊ multiplicatur osci
tatō ⁊ allarum extensio ꝓpter multitudinem vē-
tositatis ⁊ vaporis ⁊ cuꝫ ea rubificantur facies ⁊
oculi ⁊ ꝓuocat inuolutiōem ⁊ extensioneꝫ. Et qū
illd̄ in homine multiplicatur sig̃t repletiōem. ¶
¶ Oportet ergo vt euacuet̄ hūor sanguineus ⁊
cholericus ⁊ administretur aqua frigida. ¶ Illd̄
enim quandoqꝫ sedat eam in dispositiōe ꝓpterea
ꝙ temperat ebullitiōem. acori quoqꝫ inest ꝓprie
tas remouendi ipsam qū masticatur aut pulueriza
tus sumitur ⁊ bibitur. Et forsitā cū eo qd̄ resol-
uit ventositates dominātes. Et similiter zuccarū
cum coriandro. Et balneatores sanāt habenteꝫ eā
constringendo manum sup venas ⁊ super duas
apopleticas donec homini eueniat quasi sincopis
⁊ fortasse cum eo qd̄ exprimitur de spiritu ascen
dente ad cerebrum oīmoda fortitudine dominan
te materiebus cū resolutiōe. Et cū ip̄o quidem ē
cautella adhibenda. Et oportet ne manus sup ve
nas teneantur eā quātitate quā homo non tolerat
vt in ip̄o eius sp̄us retineatur.

De incubo ⁊ nomīatur strāgulator arabice vero
albodilem ⁊ alcharō. C. v.

Incubus autem est egritudo in qua ho
mo sentit q̄n i somnū igredit̄ phātasma
gue sup se cadens ⁊ cōprimens ipsum ⁊
angustiat̄ eius sp̄us ⁊ itersecatur vox ip̄ius ⁊ mo
tus eius ⁊ fortasse p̄focat̄ ꝑpter oppilatiōes poro
rū: ⁊ q̄n ab ip̄o sepat̄ excitat eū subito. ¶ Et est
an̄cessor vnius triū egritudinū aut apoplexie aut
epilepsie aut manie: ⁊ illd̄ quidē q̄n fuerit ex ma
teriebus cōprimētibus ⁊ nō fuerit ex causis aliȷs
nō materiatis. ¶ Eius vero causa ſ3 plurimū est
vapor materieꝝ grossaꝝ sanguieaꝝ aut phl̄atica
rū aut mel̄icaꝝ eleuatus a cerebro subito in dispo
sitiōe quietis motus vigiliaꝝ resoluētis vaporez
⁊ cū resolutiōe omnis humoris cōitantis ipsum.

De signis. C. vi.

Signa aūt ois hūoris maīfesta sunt p cano
nes antecedētes. Et qn̄qȝ fit ex frigore
vehemēti inuēiēti caput subito apd̄ sō
nū quare cōprimit ip̄m ⁊ ingrossat ⁊ contrahit ⁊
efficit in ip̄o phātasias illas subito. Et illd̄ quidez
nō fit nisi ꝑpter debilitatē cerebri sua caliditate:
aut malitia cōpl̄onis quā habet.

De cura. C. vij.

Cura eius est phlebotōia ⁊ solutō vētris
cū eo quod totum hūorē educit: ⁊ si hu
mores sint multi ⁊ grossi cōfert hoc so-
lutiuuz. Cuius cōfectō. ℞ euforbi q̄titatez. ℥. i.
cū tertia pte. ℥. de scamonea ⁊ quarta. ℥. de pul-
pa colloquitide ⁊ duobus daīch anisi si virtus fu
erit fortis: ⁊ si nō cū pill̄is de azulo: aut pill̄is sto
maticis ⁊ epithymo ⁊ hieris magnis. s. hiera cu
cumeris asinini ⁊ hiera ruffi ꝑprie. ¶ Deīde cō
forta caput cū eo qd̄ sciuisti ex canone. Et ex eis
que iuuāt ad hoc est vt ḡna peōie in potu ſm cōti
nuitatē sumant̄. ¶ Si aūt cā in ip̄o est frigus inue
niēs caput ⁊ facit in ip̄o hāc phātasiā o3 vt olea ca
lida admīstres calefaciētia stiptica ⁊ ēpl̄a rubificā
tia ⁊ reliqua. ¶ Et nō o3 vt ꝑlōgemus ſmonē in
ip̄o quoniā iā p̄cessit qd̄ excusat.

De epilepsia. C. viij.

Epilepsia est egritudo ꝑhibēs mēbra aīa
ta ab opatiōibus sensus ⁊ motus ⁊ ere
ctionis nō integre. Et illd̄ est ꝑpter op
pilatiōem cōtigētez. ¶ Plurimū vero eius ē spas
mus vniuersalis accn̄s ex nocūento aduēiēte ven
triculo an̄riori cerebri quare facit ꝑuēire oppilati
onē nō cōpletā. Et ꝑhibz transitū virtutū sensus
⁊ motus in eo ⁊ in mēbris integre fieri absqȝ iter
sectiōe vniuersaliter ⁊ ꝑhibz a possibilitate erigē
di. Et neqȝ possibile est homini vt cū eo remācat
erectō corporis. ¶ Et quōiā ois spasm9 q̄admōz
on̄di fit aut a repletiōe aut a siccitate aut a cōtra-
ctiōe ꝑpter cāz impediētē tūc simil̄r epilepsia.
¶ Verūtamē nō fit a siccitate quoniā epilepsia fit
subito: sed spasmus siccus nō fit subito. Et quōiā
cerebrū ex siccitate sua nō cōseq̄tur vt spasmetur
multū quin moriat̄ corpus prius. ¶ Tunc restat
vt eius quidē cā sit aut cōtractō cerebri ad expel
lēdā rē impediētē que est aut vapor aut qualitas
mordicatiua aut hūectatiua male substantie: aut
hūor faciēs ꝑuēire oppilatiōem ⁊ spasmū nō inte-
grū in ventriculis cerebri ⁊ pricipȷs originis ner
uoꝝ. ¶ Et qn̄z fit illd̄ ex hūore ꝑpter motū vn
dosū cōtingētē in hūore: aut ꝑpter ebullitiōez ca
liditatis supflue in eo qd̄ accidit ex oppilatiōe qua
re virtus sensus ⁊ motus nō ꝑtrāsit suo naturali
trāsitu: ⁊ fortasse eius an̄cessiōe nō cōpletur aliq̄d
cū quātitate aliqua quare nō priuant̄ mēbra sensu
⁊ virtute motus interge: aut ꝑpter vētū grossuz
retentū in trāsitibus sp̄us ſm q̄ visum est phō
magno aꝝ. Et vidit ip̄am esse unā caꝝ epilepsie.
Et q̄n ibi fuerit hūor oppilās tunc cerebrū cū hoc
etiā cōtrahet̄ vt expellat illud qd̄ impedit sicut ac
cidit stō ex singultu ⁊ nausea ⁊ sicut accidit ex tre
more q̄n est cōtractō ⁊ cōpressio pricipiū in expul
siōe mēbroꝝ eius qd̄ ip̄a expellūt. Et q̄n cerebrū
cōtrahit̄ motus eius diuersificātur ⁊ sequit̄ ip̄z cō
tractō neruoꝝ in facie ⁊ aliȷs ⁊ diuersificant̄ mo-
tus ip̄oꝝ. ¶ Et sanitas quidē aut cōtingit ꝑpter
expulsiōem hūoris ⁊ ꝑpter resolutiōem vētosita
tis: aut ꝑpter expulsiōem impediētis. ¶ Spasmi
aūt descēdētis ad mēbra quibus associat̄ epilepsia
cā est quoniā materia que ꝑuēit ad cerebrū aut no
cūentū qd̄ ip̄m cōmittat̄ cōmittat̄ neruos etiā qua
re est ip̄oꝝ dispositō dispositō eius. Et illd̄ est ꝑ
pter tres cās. s. quia nerui sequnt̄ substātiā cere-
bri ⁊ ledūtur ab eo quo ip̄m ledit̄ ⁊ eoꝝ repletio
ex hūore expulso ad ip̄os in pricipio ip̄oꝝ facit ut
augmētet̄ eoꝝ latitudo ⁊ abbreuietur eoꝝ lōgitu
do. Et epilepsia q̄d nō procedit cursu spasmi nec
cursu lassitatis ⁊ efficit cōtractiōē cerebri ⁊ abbre
uiatiōem ⁊ nō facit mollificatiōem ⁊ dilatatiōem
nisi quia cerebrū administrat in hoc expulsiōez ali
cuius rei a se ip̄o: expulsio vero nō cōplet̄ ⁊ ꝑfici
tur nisi cōtractiōe ⁊ expressiōe. ¶ Omni aūt spas
mo materiali cōfert febris. Sed epilepsia ē spas-
mus materialis. Et q̄rtana q̄n appēt in ip̄a fortasse
resoluūt eā ⁊ minuūt materiā eius. Et multotiēs
quidē ꝑmutat̄ mt̄ia ad epilepsiā. Et multotiens q̄
dē mutat̄ epilepsia ad mel̄iaz. ¶ Quidā aūt hōies
existimāt q̄ qn̄z est epilepsia que nō ē a materia.
¶ Si ergo signt̄ p hoc q̄ cā in eo ē uapor aut qua
litas nocēs cerebro ⁊ facit in ip̄o cōtractionez pre
dictā tūc ſmo ip̄oꝝ intētiōem habet. ¶ Si autez
signt̄ q̄ cā illius est ip̄a cōpl̄o pura q̄n est in cere-
bro ⁊ efficit epilepsiā tūc illd̄ est qd̄ modū nō ha
bet quoniā cū qualitate illa affectū fuerit cerebruz
oportebit vt sit epilepsia insepabilis ei. Et nō sit
ex eis que sepātur in dispositiōe. ¶ Verū cā epi-
lepsie est ex eis que subito fiūt ⁊ sepant̄ in disposi
tiōe: aut vincit ⁊ iterficit. Et similiter nō est qua
litas pura in ip̄o cerebro sine materia: aut quali-
tas aduēiens ei ⁊ rescindit̄ ⁊ fit illd̄ ex mēbro alio
ꝑculdubio. ¶ Sp̄ūa vero accn̄s in epilepsia est ꝑ
pter agitatiōez motus sp̄us ꝑpter p̄focatiōez ei9.
Et illa agitatō est ꝑpter agitatiōem spasmi. Et in
apoplexia quidē accidit p̄focatō ꝑpter violentiam
anhelit9. Et epilepsia q̄d ē quasi spasmus ꝑprius
primū cerebro. Et spasmus epilepsia ꝑpria priuz
mēbro alicui. ¶ Et motus sternutatiōis est quasi
motus epilepsie leuis. Et epilepsia est quasi ster
nutatō multa ⁊ fortis. Verūtn̄ plurimū expulsio
nis sternutatiōis est ad ptē an̄riorē ꝑpter fortitu
dinē virtutis ⁊ debilitatem materiei. Et expulsio
epilepsie ad quācunqȝ partem fuerit est facilior ⁊

possibilior. ¶ Et oꝫ quidē vt cōphēdat̄ qđ dictū
est. Quoniā qū epilepsia est in ipō cerebro tūc cā
in ipō est materia ꝓculdubio faciens ventositatē
retētā ī meatibꝫ sēsus ⁊ motus: aut īplet vtrosqꝫ
vētriculos añteriores cerebri impletiōe aliqua.
¶ Et hec quidē materia: aut est sanguis dñans ⁊
plurimus: aut phl'a aut ml'ia aut cholera ⁊ est pura
valde ⁊ post ipām in paucitate est sanguis purus.
Sanguis aūt cuius cōpl'o ad cōpl'onē cholere nigr̄
⁊ phl'atis inclinatur essentiā multotiēs fit cā. verū
tñ cā plurima ē hūiditas denudata ⁊ declinans ad
cholerā nigrā. Et plurimū eniꝫ qū accidit epilep-
sia accidit a phl'ate. Et Hip. quidē dixit ꝙ plurie
oues patiūt̄ epilepsiā qūꝫ cerebris suis anatōizat̄ ī
uēit̄ in eis hūiditas mala fetida. Et oīs causā epi-
lepsie cerebri cōpat̄ ad debilitatē digōnis in ipō.
Nō ergo euacuat̄ quin aut sit ī substantia cerebri
⁊ velaminibus eius ⁊ est deterior: aut sit in pan
niculis ipīus ⁊ est leuior. Et epilepsia ml'ica fortis
est deterior. Qū ergo phl'a sit plus tūc ml'ia ma-
gis oppilat trāsitus spūs. ¶ Et illa que apđ quos
dā ꝓprio nōie dicit̄ mr̄ puerorꝫ interficit multū ⁊
qñ cōtinuat̄ poxismi epilepsie interficit. ¶ Epilep
sia aūt cuius cā est ī mēbro alio fit aut quia eleuan
tur ab ipō ad cerebrū vapores ⁊ ventositates le
dētes q̄ntitate sua ita vt ex eis aggreget̄ fm semi-
tā ascēsiōis aliq̄d. Deinde post illđ inspisset̄ ⁊ fiat
materia hñs essentiā faciēs essentia sua: aut eo qđ
ex ipā generat̄ đ uētositate. ¶ Aut q̄a ad ipm ele
uat̄ vapor: aut ventositas īpediens non q̄ntitate
īmo qualitate aut cōgelatiōe aut adustiōe aut ve
nenositate aut malitia substātie: aut q̄a eleuat̄ ad
ipm qualitas pura tātū: aut quia eleuat̄ ad ipsum
qđ impedit duobꝫ modis. ¶ Mēbrū aūt ex quo
eleuatur vapores ad cerebrū faciētes epilepsiam
multiplicari in ipō: aut est totū corpus aut splen
aut stōachus aut mirac ⁊ cōtingit illđ ēt in reliq̄s
mēbris. ¶ Illđ aūt qđ īpēdit vaporeꝫ male sub
statie ⁊ qualitatis est in toto corpore ēt ita vt sit ī
digitis pedis ⁊ manus. Et fit cā illius retētō san-
guinis aut hūoris in trāsitu cui iā accidit oppilatio
⁊ abscindit̄ ab eo calor īnatus ⁊ moratur in ipō ⁊
putrefit ⁊ cōuertit̄ ad malā qualitateꝫ. Et ꝓcedit
ex eo fm deglutitiōem ī primis mā vaporosa aut
qualitas venenosa: aut fit casus sup ipm quorun
dā venenorꝫ: ⁊ īprimit in neruis sicut īprimit pū
ctura scorpiōis sup neruos. Et expellit̄ eius vene
nū mediātibꝫ neruis ad cerebrū ⁊ ledit ipm quar̄
cōtrahit̄ ex eo ⁊ spasmat̄. Et agitant̄ motus eius si
cut accidit stō qū recipit qđ habet mordicatiōem
vacuus fm ꝙ īuēimus ipm in singultu. Et qum
essentia oris stomachi est fortis sensus. Et singul
tus quidē est spēs spasmi. Qū ergo accidit cerēbro
ab huiusmodi cā spasmus ⁊ cōtractō ⁊ abbreuia-
tio tūc ipm sequit̄ cōtractō oīuꝫ neruorꝫ ⁊ spasmo
ipōrꝫ. ¶ At. H. quidē de se ipō narrauit ꝙ acci-
dit ei singultus qū recipit diapipeō ⁊ post ipm bi
bit vinū ꝓpter īpedimētū oris stōachi cū acuitate
⁊ nos etiā testificamur in alio qđ illi est ꝓximū.
At. H. ⁊ aliȷ̄ retulerūt ⁊ nos post ipm testificaur
illđ qđ multotiēs sentit epilepticus eleuarai liq̄d
ex pollice pedis sui qđ est sicut uētositas frā: ⁊ tē
dit versus cerebrū ipīus. Qū ergo ꝑuēit ad cor ⁊
cerebrū ipīus incurrit epilepsiā. At. H. quidē di-
cit ꝙ qū ligatur crus eius ligatiōe forti añ poxis-
mū ipīus ꝓhibet̄ illđ aut alleuiat̄. Et nos tistifica
mur nos vidisse res mirabiles huius capl'i. ¶ Et
quidā eorꝫ qñꝫ cauterizāt̄ sup pollicē suū. Et qui
dā sup digitos pedis: ⁊ vapor illius ꝑtis retētus
est ⁊ sanati sunt. ¶ Ex hoc aūt capl'o est epilepsia
que accidit ꝓpter vmes aut ascarides. ¶ Et q̄daꝫ
modus epilepsie est cōpositus cū sincopi: quar̄ for
sitā extrahūt medici de capl'o epilepsie. Verū ī ip
so est ⁊ est spēs eius. Et ipm nōinat̄ p̄focatōē ma
tricis. Et est ꝙ qñ mulieri accidit vt eiꝰ mēstrua
retineātur in nō sua hora: aut cōstrigāt̄ qū retinē
tur ab ea ꝓpter dimissiōem balnei cōuertit̄ illđ ī
matrice sua ad q̄ntitatē venenosaꝫ ⁊ adsunt ei mo
tus ⁊ vapatiōes: aut cū ꝑiođ: aut sine ꝑiođ quar̄
accidit vt eleuet̄ vapor eius ad cor ⁊ ad cerebrū
⁊ incurrit epilepsiaꝫ mulier. ¶ Et simlr̄ qñꝫ con
uenit hōini vt in vas̄ suis sēinalibus aggregetur
spma plurimū ⁊ corrūpat̄ ⁊ infrigidet̄ ⁊ cōuertat̄
ad qualitatem venenosam ⁊ accidit ei simile ipiꝰ.
¶ Et similr̄ aduēit mulieri pregnāti epilepsia in ī
p̄gnatiōe. Qūqꝫ depōit ⁊ euacuat materiā illā mē
strualē remouet̄ illđ. Et nobis quidē narrata fuit
epilepsia incipiēs a spōdilibus ⁊ epilepsia incipiens
a spatula ⁊ reliquis. ¶ Illa aūt que fit ex mirac
⁊ ex stō ⁊ ꝓpter nauseatiuā sacietatem facit possi-
dere oppilatiōes in vēis quare ipē nutrimētū lau
dabile nō suscipiūt ⁊ corrūpit̄ in eis hūor: aut rea
net ī ipīs nutrimētū laudabile coarctatū ꝓpter op
pilatiōes quare corrūpit̄ ⁊ multotiēs redit ad sto-
machū corruptū ⁊ corrūpit cibū bonuꝫ laudabilē.
Et multotiens accidit ꝓpter reuersiōem illius cor
rupti ad stōachū vōitus cibi indigesti. ¶ Verum
fm q̄cūqꝫ dispositiōem fit epilepsia cū cōitate aut
absqꝫ cōitate pricipiū epilepsie ꝓpinqū ex cerēbro
est. s. aut ex vētriculo eius añriore: aut ex ven-
triculis aliȷ̄s cū eo quoniā primū nocūentū quo im
pedit cōtingit in sensu visus ⁊ auditus ⁊ in moti-
bus lacertorꝫ faciei ⁊ palpebrarꝫ q̄uis reliqui sen
sus ⁊ mēbra mobilia in nocūento cōicat̄. Nā si nō
cōicarēt in nocūento reliqui ventriculi nō destrue
retur intellectus neqꝫ lederet̄ eleuatiōe anhelitꝰ.
¶ Epilepsiā vero fm plurimū añcedit spasmus.
Deinde post ipm fit epilepsia. Et illđ est quoniā
si cōfirmat̄ spasmus est epilepsia. Et qū expellit̄
cā impediēs: aut resoluitur vētositas redeūt opa
tiōes sensibiles ⁊ motiue. Et qñꝫ q̄dē appet hūor
expulsus visibiliter in vtrisqꝫ naribus ⁊ in guttu
re. Et multotiēs fit epilepsia sine spasmo sēsato.
Et illđ ideo quoniā materia faciēs ipām est subtil'
⁊ opatur cū repletiōe nō cū malitia vehemēti. ¶
¶ Epilepsia vero plurimū accidit infantibus pro
pter hūiditates ipōrꝫ: ⁊ plerūqꝫ appet ī eis primū
qū nascūtur. Et qñꝫ fit post pubertatē. Si ergo in
regīne ipōrꝫ sit rectitudo remouetur ⁊ si nō rema
net. Et oportet quidē vt studiū impendat̄ ad hoc
vt illđ remoueat̄ ab eis añ pubertatē. Pueri ve
ro ab hoc sunt remotiores quibus in ꝑtibus capi-
tis accidūt vlcera ⁊ apostēata ⁊ adest fluxꝰ nariū.
Et equū quidē est vt ille in cuius cerebro est hūidi
tas in principio creatiōis purget̄: ⁊ plerūqꝫ purgat̄
in matrice: ⁊ qñꝫ purgatur post natiuitatem. Si

eniꝫ nō purgat̄ nō erit excusatō quin incurrat epi
lepsiā. plurime aūt epilepsie que pueris cōtingūt
cura qn̄ꝫ alleuiat̄ ⁊ remouet̄ cū pubertate qū ip̄ā
nō adiuuat malitia regimīs ⁊ dimissio cure. ¶
Epilepsia auteꝫ qn̄ꝫ accidit adolescētibus. Si er-
go fuerit post .xxv. annos ꝓpter egritudiem in
cerebro ⁊ ꝓprie ī substātia ip̄ius erit cōitas ⁊ neꝫ
sepabit̄ ⁊ erit finis actiōis cure in eis alleuiatio a
prauitate ip̄ius ⁊ tarditas poxismi eius. Et Hip.
quidē dixit ꝙ epilepsia r̄maēt cū eis vsqꝫquo mo
riant̄. ¶ Senibus aūt parū aduēit epilepsia oppi-
latiua. ¶ Et causas mouētes epilepsiam pleruncꝫ
adiuuāt cāe extrīsece sicut īmoderātia cibi ⁊ potꝰ
⁊ sacietas nauseatiua. Et sicut mora plurima in so
le ꝓpter illō qō capiti attrahit̄ ex materijs. Et il
lud quidē est ꝓpterea ꝙ ꝓhibet dilatari materias
in ptibus corporis quare mouet eas ad superio-
ra. ¶ Et coitus plr̄imus est ex cāis eius ⁊ ex cau
sis ip̄ius sunt delitie ⁊ quies ⁊ paucitas exertitij.
Et ex cāis eius ē exercitiū sup repletiōem ꝓpterā
ꝙ hūores ꝓpter ip̄m mouent̄ qui resoluūtur nō ī
tegr̄ ⁊ implēt vacuitates. Ex cāis ip̄ius ē illō qō
debilitat cor ex timore aut euētu tumultus ⁊ vo
cis subito. Et ex cāis eius sunt ieiuniū hn̄tis sto-
machū debilē. Et potatō vini puri ēt ꝓpterea ꝙ
impedit stōachū. Et cāe quidē iste romote faciunt
cās ꝓpinquas. Nos vero pōemus his cāis caplm
singular̄ ⁊ dicit̄ ꝙ qū epilepticus īduit coriū capri
nū sicut excorticatū est recēter ⁊ dimittat̄ in aqua
incurrit epilepsiā. Et similiter qū suffumigat̄ cum
cornu caprino ⁊ myrrha ⁊ alhasce. Epilepsia auteꝫ
multotiēs resoluit̄ ꝓpter febres quas tollerat hn̄s
eā ⁊ ꝓprie que sūt longe. Et quartana ꝓprie ꝓpt̄
vehemētiā longitudis sue ꝓpterea ꝙ digerit ma
teriā melācholicā dōec r̄soluat̄ ⁊ tr̄mor fortis qui
fit in febribus. Tremor eniꝫ excutit vehementer
qō in cerebro cōp̄hensū est de supfluitatibꝫ. Su
dor aūt iuuat tremorē sua expulsiōe. Et q̄dadmo-
dū appolexia cōuertit̄ ad paralysiꝫ simil̄r plurimū
epilepsie cōuertit̄ ad paralysiꝫ. ¶ Quidā aūt exi
stimāt ꝙ phl̄atice associant̄ tremor ⁊ agitatō quo
niā phl̄a nō cōsequit̄ in spissitudīe sua vt oppilet
meatus integre. Mel'ia vero ītegre oppilat qua
re in ip̄a accidit pua agitatō. Et alij existimant ꝙ
eius cū qua multiplicatur agitatō forsitan cā ē hu
mor parue q̄ntitatis aut pauce penetratiōis in mea
tibꝫ quar̄ ponūt rē ecōuerso. Nullus vero vtro
rūcꝫ r̄mo in eo est determinatus. ¶ Inquit Ruf
fus qū appet albaras in partibus capitis epileptici
sig̃t resolutiōem corruptiōis epilepsie ⁊ sanitatē.
Et multotiēs quidē resoluit̄ epilepsia ad palysiꝫ ⁊
ad ml'iam. ¶ Epilepsie p̄patis accidit epilepsia ꝓ
prie hūidis ꝓpter etates suas sicut infantibꝫ ⁊ pue
ris ⁊ hūectatis ꝓpter regimē suum: sicut qui nau
seatiuā sacietatē cōsuescūt ⁊ illis qui inhabitāt ter
rā venti meridionalis quoniā īplet caput hūidita
te. Epilepsia aūt mulierū ⁊ infantiū ⁊ oīuꝫ quorū
sanguis est paucus est parua ꝓpter cōstrictionem
venaꝝ.

De signis speꝝ eius. C. ix.

Dicimus ꝙ ex signis cōibus pluribus spe
tieꝝ epilepticoꝝ sunt citrinitas ligue ip
soꝝ ⁊ viriditas vēaꝝ que sunt sub ea: ⁊
plurimū quidē aīcedit eā mutatō corpis a cōpl'ōe
sua ⁊ g̃uitas in capite ⁊ ꝓprie qū irasit̄: aut accidit
inflatō in vētre ⁊ aīcedūt eam coarctatō in motu
lingue ⁊ sōnia eoꝝ mala ⁊ obliuio aut pauor ⁊ ti
mor ⁊ formido ⁊ accidit ei vt loquat̄ secū ⁊ con-
strictō pectoris ⁊ ira ⁊ acuitas. ¶ Non oīs vero
eius sp̄es recipit curā ⁊ que ex ea magis est ledēs
ē illa ex qua ꝓuēiūt vertigo ⁊ agitatō plurimum
fortis. Deinde secūtur eā quies fortis addita ve
hemēti additiōe ⁊ nocumētū in sp̄u quar̄ sig̃t mul
titudinē materiei ⁊ debilitatē virtutis. ¶ Qū au
tē volueris scire si egritudo est in cerebro aut in
mēbris alijs intēde an semp inuēias g̃uitatē in ca-
pite ⁊ vertiginē ⁊ tenebrositatē in oculis ⁊ g̃uita
tem in lingua ⁊ sensibus ⁊ agitatiōem in motibꝫ ⁊
citrinitatē in facie. Qūcꝫ illō inuēeris cū pmistiōe
in intellectu ⁊ obliuiōe assidua ⁊ amentia aut stoli
ditate ⁊ nō est g̃uitas ⁊ minuitur r̄m fluxum ven
tris cū eo qō cōtingit ex lenitate nature ⁊ euacua
tiōibus tūc iudica ꝙ illud est ex cerebro tātūmo
do. ¶ Amplius si nō inuēis in mēbris neruos ⁊ i
splene ⁊ epate necꝫ in aliqua extremitatū ⁊ in iun
cturis nocūentum necꝫ eger sentit aliquid eleuari
ad caput ex loco certificatur apud te ꝙ impedi-
mētū est ex cerebro. ¶ Signa aūt epilepsie leuio
ris sunt vt sint accidētia magis sana ⁊ vt habenti
ip̄am cito redeat rō ⁊ verecūdet̄ quꝫ sanat̄: ⁊ vt
velociter adueniat ei incolūitas sua ⁊ ꝓprie cum
sternutatorijs ⁊ attractiōibus odoꝝ p nares ⁊ ex
eis que mouēt vōitū ⁊ ex eis que īgrediunt̄ i gut
tur aut que vōere faciūt. ¶ Signa vero eius q̄
prauior est sunt difficultas spiritꝰ ⁊ ꝓlixitas agita
tiōis: deinde lōgitudo cōgelatiōis post ip̄aꝫ ⁊ pau
citas euasiōis post attractiōē odoꝝ naribus ⁊ ster
nutatorijs. ¶ Et minor istaꝝ est aut in qua elōga
tur agitatō ⁊ non elōgat̄ cōgelatō: aut in qua ꝓlō
gat̄ cōgelatō ⁊ minorat̄ agitatō. ¶ Et signū eius
cuius cā est ex uētositate grossa in ip̄a generata est
vt nō inueniant̄ cū ea necꝫ ꝓpe eā g̃uitas. Immo i
ueniat̄ sonitus ⁊ extēsio necꝫ sit spasmus eius for-
tis. ¶ Et signa eius cuius cā est phl'a sūt vt sit sa
liua eius calida spūosa grossa multa ⁊ sit in vrina
eius aliquid simile vitro liq̄factō. Et multiplicent̄
i ip̄o pauor ⁊ timor ⁊ pigritia ⁊ g̃uitas ⁊ obliuio.
¶ Et qn̄ꝫ cognoscit̄ ex re vōitus ⁊ colore spume
⁊ ex colore etiā sanguinis. Et qn̄ꝫ cognoscitur ex
etate ⁊ regiōe ⁊ ex cāis p̄teritis de cibis ⁊ regimi
ne. Et ex eis quidē que eā sig̃nt sunt quies ⁊ tran
q̄llitas ⁊ color faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ reliqua q̄ sciuisti i
canōe: ꝙ si phl'a cū hoc erit cruduꝫ r̄m erit obli-
uio ⁊ stoliditas ⁊ g̃uitas capitis ⁊ corporis ⁊ ꝓfūdi
tas somni plus ⁊ erit epilepsia magis laxans ⁊ de
bilitās ⁊ hec sp̄es est mala valde. ¶ In ea vero
que l'cā est a phl'ate salso est somni ꝓfunditas mi
nor ⁊ frigus cerebri leuius ⁊ motus saniores.
¶ Signa aūt eius cuius cā est cholera nigra sunt
quoniā est melācholia aut similis sanguini nigro:
aut acuta aut adusta aut acetosa ex qua ebullit ter
ra. ¶ Et sunt nature hn̄tiū eā decliues ad pmistio
nē in suo sensu ⁊ ad dispositiōem que est sicut me
lācholia necꝫ intellectus eoꝝ mūdātur qū sepat̄ ⁊
significat̄ ēt melācholia ex colore faciei ⁊ oculorū
⁊ ex siccitate nariū ⁊ lingue ⁊ regimīe generatiuo

melācholie. ¶ Si ergo fuerit melīa fex sanguīs
naturalis erit epilepsia cū laxitate ⁊ paucitate ser
monis ⁊ cū q̇ete : ⁊ erit hñs eā hñs cogitatiões q̇e
tas. Et si fuerit melīa de genere cholere aduste ⁊
est acuta tūc eius pmistio erit demōiū ⁊ cū multi-
tudie ꝑmonū ⁊ vocū. Et eius epilepsia erit agita
bil̄ ⁊ leuis remotiōis. Et qñ̄ erit cū febre ⁊ p̄ci-
pue qū fuerit mlīa eius subtil̄. ¶ Si aūt fuerit ex
mlīa sanguiea erūt eius dispositiões cū risu. Et tu
quidē cognoscere potes substantiā melīe ex vōi-
tu. Nā si est similis feci sanguīs tūc est mlīa natu
ralis. Et si est similis feci vini est melīa adusta :
aut si est aspa tūc ē stiptica ⁊ significat finē frigidi
tatis ⁊ siccitatis eius : aut est acetosa subtil̄ cū spūa
⁊ tūc ebullit sup terrā : aut si nō est acetosa est spis
sa nō hñs spūam. Signa aūt eius cuius cā est san-
guis sunt ista. Nā dico q̄ si sanguis facit epilepsiā
cū ebullitiōe ⁊ motu absq̧ q̄titate nō appet ei ma
gna opatō in colore ⁊ exuberatiōe alguidez neq̧
est dispositō p̄focatiōis in horis in quibus est epi-
lepsia neq̧ appent ex ea ḡuitas ⁊ stoliditas ⁊ laxi-
tas ⁊ multitudo sputi ⁊ mucilagīs sicut appēt cum
phl̄ate ⁊ est cū caliditate ⁊ rubedine in ocul̄ ⁊ va-
pore sup caput sanguīeo. ¶ Si uero cū q̄titate fa
ciat cū signis sanguīs est exuberatō in guidez ⁊ añ
cedit dispositō que est sicut p̄focatō. ¶ Signa au
tē epilepsie que est ꝑpter materiā cholericā ⁊ illō
qō est secūdū minus sūt vt sint nocumētū ⁊ tribu
latō ab ipa vehemētiora ⁊ spasmus in ea fit mior
⁊ spatiū eius breuius. Motus vero sunt ī ea for
tioris agitatiōis ⁊ ipam q̇dē sig̃nt motus vōitus
⁊ inflāmatō ⁊ vehemētia pmistiōis ratiōis ⁊ citri
nitas coloris ⁊ oculoꝝ. ¶ Eius vero cuius cā ē ex
stō sig̃ sunt tremor in ore stōi ⁊ p̄cipue qū tardat̄
cibus ⁊ cōcussio ⁊ tremor ⁊ cōmotō qū est epilep
sia ⁊ voces ⁊ rugitꝰ ⁊ p̄cipuī pricipio euasiōis.
Et sūt cū ea solutō stercoris ⁊ exuberatō urie ⁊
spmatis qō ēittit̄ pp āplexū mlīeris ⁊ uiri sine coi
itu ⁊ spmatis cū coitu ⁊ trēor cordis ⁊ soda fortis
⁊ leuitas epilepsie aut ipius rēotō cū admistratio
ne vōitus ⁊ dispositiões sig̃ntes corruptiōez stōi
⁊ augmētū epilepsie ⁊ sunt ꝑpter linimentū stōi ⁊
purgatiōem ipius ⁊ qñ̄ interficit hec ꝑpter fre-
quētiā piodoꝝ. ¶ Ex eo itaq̧ est vt hūor qui est
in ea agat multitudie sua ⁊ multitudine vaporis
sui. Et hic hūor est phl̄aticus ꝑm plurimuz ⁊ qñ̄q̧
admiscetur ei alius. ¶ Et signa quidē eius sunt ut
accidat epilepsia ī horis r̄pletiōis ⁊ sacietattis nau
seatiue ⁊ alleuietur qū vacuitas adest ⁊ qū vēter
soluit cibū ⁊ fit ꝑm iteratiōem frequētē nauseati-
ue sacietatis. ¶ Si ergo fuerit pmistio cū illo ma
terie cholerice iuēiet sitiz ⁊ inflāmatiōez ⁊ mordi
catiōez ⁊ adustiōez. Et si fuerit cū illo melīa mul
tiplicabit̄ eius desideriū in pluribus dispositiōibz
⁊ sentiet gustū acetosuz ⁊ generat̄ ab eo cogitatio
⁊ vt solus loquat̄ secū q̄uis ꝑm q̄ significationes
phl̄atice sunt dñantiores. Et ex eo est vt hūor q̇ ī
ipa est agat malitia sui nō multitudie sua. Et sig̃
eius sunt vt epilepsia fiat in horis vacuitatis. Et
qū materia inuēit os stōi vacuū ⁊ absciōat̄ epilep
sia cū cibo cōuēiente laudabili. Si vero hūor fue
rit calidus de genere cholere cognosces ipm p si-
gnificationes quas diximus. Qō si est ex mirac
eius signa sunt ructus acidus ⁊ inflatō ⁊ rugitus
faciens dolorē tarde quietis ⁊ inflāmatō in mirac
⁊ qñ̄ excitat̄ cum ea dolor inter vtrasq̧ spatulas
post assūptiōez cibi pauci nō q̇escēs nisi apō eiꝰ di
gestiōem : deinde redit post assumptiōez cibi pau
ci nō quiescēs nisi apō eius digōnē. Qū vero acci
dit secūdū vacuitatē nō accidit nisi cū duritie natu
re ⁊ destruit̄ lenitate nature. Et ꝑprie si tu inue-
nis extēsiōez in mirac ad supiora ⁊ tremorez. Et
istis q̇dē accidit vōitus cibi indigesti ꝑpter illud
qō diximus de reuersiōe cibi ipōꝝ corrupti ⁊ op
pilatiōibus viaꝝ eius. ¶ Ex illa itaq̧ est qū ē ua
por mirac faciēs epilepsiaz cholīcus ⁊ cognoscitur
illō ꝑpter inflāmatiōez cōtigētē ex corpore ⁊ per
mistiōē ratiōis declinātē ad rixā ⁊ ad inq̇sitiōez.
¶ Et ex illa est cuius vapor est melīcus ⁊ per-
ueniūt cū eo rami melīe ⁊ timor ⁊ vt solus secuz
loquat̄ ⁊ vt pauor tenebrosus ꝑpter tēebrositatē
materiei : ⁊ accidit ex ea delectatō mortis ⁊ odiū
ipius ⁊ timor ⁊ reliqua que in melīa dcā sunt. ¶
¶ Illā vero cuius cā ⁊ pricipiū sunt ex epate aut
ex toto corpore sig̃nt color ⁊ capilli ⁊ siccitas cu-
tis ⁊ arefactō eius cū nigredie : aut ipius laxitas ⁊
pīguedo : aut eius maties ⁊ roris multitudo va-
poris sanguīs ⁊ sig̃t ipz pulsus ⁊ vrīa ⁊ dispositō
ciboꝝ p̄cedētiū ⁊ regimis p̄teriti ⁊ sig̃t ipam retē
tio eius qō euacuat̄ ex stō ⁊ matrice ⁊ vēis ⁊ reli-
quis. Si aūt est sanguiea tendēs ad adustiōem vi
des rubedinē coloris ⁊ inūdationez vene ⁊ risum
apō casuz. ¶ Si aūt fuerit cholerica aut phl̄atica
aut melīca cognosces p signa eius p̄dcā. ¶ Illa ue
ro cuius cā est matrix ꝑculdubio ē cū retētiōe mē
struoꝝ aut spmatis aut hūiditatū effusaꝝ ad matri
cē quam q̇dē p̄cedūt dolor in pectine ⁊ in vtrisq̧
inguibus ⁊ ptibus dorsi ⁊ ḡuitas in matrice. Illa
vero cuius cā est splē cognoscit̄ quoniā egritudo
est melīca ⁊ sentit̄ dolor in latere splenis ⁊ est cuz
ea inflatō splenis ⁊ durities eius : aut cū rugitu in
latere ipius ⁊ cū cōitate corporis ad ipm ꝑm pluri
mū. Eius aūt que est ex materia venenosa eleua
ta ab aliquo mēbroꝝ mediātibus neruis : pricipiū
aūt est extrīsecū ⁊ signa illius sunt manifesta sicut
pūctura scorpiōis aut rutele aut vespe qū aliquid
hoꝝ accidit neruis. Aut intrīsecū ⁊ sentit qō eleua
tur vapor ex eo ad caput quo obtenebratur visꝰ
⁊ cadit. Et mēbrū illō aut est pes aut manus aut
dorsuz aut pectē aut aliq̇d ex visceribus sicut sto
machꝰ ⁊ matrix. ¶ Sig̃ vero eius que fit ex uer
mibus sunt cursus saliue ⁊ casus vermium ⁊ asca
ridum.

De caīs mouētibus epilepsiā. C. x.

Permutatō ad aerē est iuuās ad epilepsiā
sicut quedā cāe remouētes pmutatiōem
ad aerē cōfert ei. Et oīs calor supfluus
solaris aut igneus ⁊ omne frigus ⁊ coitus pluri-
mus. Et epilēpsiā quidē cōmouet multitudo plu
uiarū ⁊ vēti septētrionales ⁊ meridiōales simul.
Septētrionales q̇dē quia cōprimit materias ⁊ ꝓ-
hibet eas resolui : ⁊ meridiōalis quidē ⁊ regiões
meridiōales ꝑpterea quia mouēt hūores ⁊ iplent
cerebrū ⁊ subtiliant eos ⁊ eleuat eos ad ipm ⁊ ex
citatur in hyeme multotiens. Sicut excitatur in
septentrione ⁊ autumno ꝑpter corrptionez hūoꝝ

⁊ minoratur in regiōibus septētriōalibus: immo parū fit quoniam nisi cā fuerit fortis non accidet. Et odores bōi qñꝫ mouēt eā aliquo motu ⁊ speculatō motuū velociū ⁊ circulariū ⁊ speculatō ab alto ⁊ lōgitudo more in balneo ⁊ balneū añ digestiōeꝫ ⁊ effusio aq̄ calide sup caput. Et assumptio eius qḋ generat sanguinē vaporosum feculētum aut tenebrosuꝫ sicut vinū feculentū ⁊ antiqū etiā ꝓpter nocumētū suū ⁊ nouū qḋ nō est clarificatuꝫ ⁊ nō est trāsmutatū ⁊ purū nocūentū faciēs in cerebro ⁊ apiū ꝓprie sua ꝓprietate quā habet in ea ⁊ lētes ꝓpterea quia generāt sanguinē meł̄icuꝫ nisi cōmisceāt ordeo cōfracto ⁊ fabe ⁊ allea q̇a implēt caput vapore ⁊ cepe similiter quoniā eaꝝ substantia cōuertit ad hūiditatē malā ⁊ lac etiā ⁊ dulcia ⁊ plurimuꝫ piguedinis in cibo ⁊ omne grossum ⁊ inflatiuū ⁊ stipticū ⁊ sīm ⁊ omne całuꝫ ⁊ acutū: ⁊ nausea sunt ex eis que mouēt epilepsiam ꝓpterea quia eleuāt hūores ⁊ mouēt eos ad ipam ⁊ repletio stōi a cibo ⁊ malitia digōnis. Et vigilie ⁊ passiōes animales fortes ex tristitia ira ⁊ timore ⁊ ꝑmutatiōes sēsibiles fortes ex auditu vocū magnarū sicut tonitrui ⁊ ꝑcusiōis tympani ⁊ rugitus leonis ⁊ vocū duraꝝ sicut uocis nolaꝝ ⁊ stridoruꝫ et sicut stridoris porte acute: ⁊ simił̄r ex visu splendoꝝ lūinosoꝝ sicut fulguris rapientis visuꝫ ⁊ splēdoris oculi solis ⁊ ex tractu motuū vētoꝝ fortiū sicut motuū ventoꝝ turbinū. Et qñqꝫ excitāt epilepsia exertitō sup repletiōem siue fiat ad resolutiōeꝫ faciēdā siue nō ⁊ coitu ⁊ medicinis epilepsiā faciētibus. ¶ Medicias aūt epilepsiā faciētes iaꝫ diximus ⁊ illas que detegūt epilepsiā ī tabuł̄ egritudinū capitis cū signis sicut suffumigatō cū galbano ⁊ myrrha ⁊ cornu caprino ⁊ cōestio epīs hirci ⁊ olfatus odoris ipius: ⁊ simił̄r qū ponit myrrha in nare eius.

De cura. C. x.

Oportet quidē vt epilepsia que est in īfantibus curet ita vt nutrimētum lactentis rectificetur ⁊ fiat cōueniēs ad caliditateꝫ subtilē cū bōitate chimi: ⁊ lactās alienꝫ a se omne qḋ generat lac aquosuꝫ aut corrꝑtū aut grossum ⁊ ꝓhibeat sibi coitū ⁊ imꝑ̄gnatiōeꝫ. Et oꝫ vt hic infans alienet ab omni re in qua est timoris subitatio ⁊ coarctatō sicut sunt voces magni sensus vt vox tympani ⁊ tonitrui ⁊ fulguris ⁊ nolaꝝ ⁊ vox vociferātiū. ¶ Et vt alienet a vigiliis īsomnietate ⁊ ira ⁊ timore ⁊ frigore vehementi ⁊ calore forti ⁊ małia digōnis. Et iniūgat ei exercitiū ante cibū leue ⁊ interdicat ei motus post cibū. ¶ Et si tollerauerit euacuatiōes que fiūt medicis euacuātibus phł̄a subtile fiat illḋ. Et eos q̇deꝫ iuuat vt qñꝫ euomāt cū aqua mell̄: ⁊ vt potent zuccarum rof. ⁊ mel rof. ⁊ olfaciāt rutā ⁊ reliqua subtiliantia. Nā olfacere odoramēta que diximus fortasse excusant laborē in eis. ¶ Amplius cōe est oībus epilepticis vt vtātur cibis laudabilibus quibꝫ in est hūectatō laudabilis nō sup̄flua ⁊ vt caueāt sibi a repletiōe ⁊ vt se custodiāt a małia digōnis. Et illḋ est si sunt cōtenti ⁊ nō secūtur cōplemētū refectiōis. Et ille cuius cōsuetudo nō tollerat vt semel reficiat diuidat cibū suū qui est minor refectione sua in tres partes ⁊ sumat duas tertias in prādio ⁊ tertiā eius in cena post exercitiū subtile. Et neqꝫ multū vtāt vīo quoniā ipm vehemēter replet cerebrū. Deinde si excusari nō possunt quin ipo vtanī vtanī vino pauco antiquo clarif cato ꝯ̄clināte ad pōticitatē. ¶ Et ex rebꝫ q̇dē eis nocibilioribus est potus sucessiōe balnei ⁊ frigus repentinū. Immo oꝫ vt caput muniāt ab omni calor̄ sup̄fluo: aut a frigore sup̄fluo ⁊ in balneo nō faciat morā. Et epileptico quidē nociuū est vt alienet a se carnes grossas oēs ⁊ fortis nutrimenti ⁊ pisces oēs. Immo carnes oīum quadrupedū magnoꝝ ⁊ sit cōtentus pullis ⁊ duragi ⁊ atabiꝫ ⁊ ꝑuis auibus dōesticis ⁊ siluestribus ⁊ canabit ⁊ turturibus ⁊ edis ⁊ capreoł̄ ⁊ leporibus ⁊ iam dixi ꝙ caro porci siluestris valde iuuatiua ē ei ⁊ laudāt carnes caprine ꝓpter illḋ qḋ in eis est de siccitate ⁊ paucitate hūectatiōis sicut vituperātur eis dulcia ⁊ pinguia ⁊ similia. Et alienēt a se oīa olꝰa usqꝫ ad atriplices ⁊ blites nedū alia ⁊ ꝓprie apiū: ⁊ eniꝫ est ei ꝓprietas cōmouēdi epilepsiā. ¶ Si aūt excusari nō pōt administretur ei fumus terre ⁊ endiuia ⁊ eis quidē cōcedit lactuca. Ego vero nō plurimuꝫ eā laudo ⁊ cōceditur eis coriandrū ꝓpterea quia ꝓhibet vaporē a cerẜbro. Ego vero vitupero eis ipm ⁊ eius multiplicatiōem nisi in sanguinea ⁊ cholerica ⁊ aqua quidē sicle elixate in aqua cōdite cuꝫ olō ⁊ almuri et q̄ currūt cursu eiꝰ si eiꝰ acceptō antecedit cibū ꝓpter lenificatiōeꝫ nature cōcedit: et ruta ē ex sūma herbaꝝ q̄ cōferūt suo odore olfcā. Et qū anetū et ruta ī cibis ipoꝝ pōunt cōferunt. ¶ Et oꝫ vt alienēt a se fructꝰ oēs hūidos et oēs fructus grossos nisi quosdā stipticos sup cibū q̄ntitate alleuiatiōis pauce ut roborēt os stōi et deponāt cibū et lēificet natura et ꝓhibeāt vaporē. ¶ Et oꝫ vt vitent oēs cibos graues qui sunt sicut napi et rhaphanus et caules et bautie. Et oportet vt alienēt a se omne acre vaporosuꝫ. et sinapi quidē est ex sūma coꝝ que īpediūt sua vaporatiōe et trāsmissiōe sup̄fluitatū ad ipm et eductiōe eaꝝ versꝰ illḋ. Et quia ꝑcutit cerebrū sua acuitate. Et alienēt a se ebrietatē et exuflatiōem uentoꝝ et repletionē. ¶ Et deuitet ablutiōem cū aqua peitus: cū calida quidē ꝓpter illḋ qḋ in ea est de laxitate: et cū frigida ꝓpterea ꝙ stupefacit et nocet spūi sensibili: ꝙ si epileptico acciderit repletō cibi euomat et subtiliet regimē post ipm. Et oꝫ vt alienēt a se cibos desiccatiuos ꝯ̄gatiuos stupefactiuos vaporatiuos. Repletō vero vini valde nocet. ¶ Sꝫ parū ex ipo sumptū dilatat aīaꝫ et cōfortat spūꝫ et acuit ipm et excusat a multitudie aque. Multiplicatō eniꝫ eius est nocibilior res. Et multū dormir̄ post meridiē nocet: et vniuersał̄r somnus multus nocet et ꝓprie sup repletiōem multā. Et sup̄fluitas etiā vigiliarū debilitat spūm et resoluit ipm: et cū hoc implet cerebrū vapore. ¶ Primū autē epilepsie regimē est alienatō caꝝ mouētiū epilepsiā quas diximus et quies et trāquillitas sunt magis eis cōuēientes: ꝙ si exercitiū necessariū fuerit post euacuatiōem et mūdificatiōem corporis quarū p̄cessit rememoratō oportebit vt administret sup repletiōem exercitiū nō cōsequēs laxitudieꝫ: deinde quiescat post exercitiū et studeat vt caput suum sit eleuatum et caueat ne ipm pēdere faciat

inquantum possibile est neq; moueat ipsuz pluri
mū quia multitudo materieꝝ ad ipm̄ trahat: ⁊ oꝫ
vt moueat inferiora qū ip̄e mouet superiora;
¶ Ex eis vero que materiā ad inferiora trahūt
est fricatō corporis ḡdati fcā a supioribꝫ ad iferi
ora incipiēdo a pectore ⁊ qđ sequit̄ ipm̄ cū pānis
aspis fricādo donec rubescat. Deinde ḡdatiꝫ de
scēdat vsq; ad crura: sit q; oīs secūda fortior prīa
⁊ sit caput in dispositiōibus eleuatū: ⁊ post illđ in
iūgatur ei deābulatō. Sed oꝫ vt eū quiescere fa
cias in loco exercitij sui vt redeat ad ipꝫ eius spūs
⁊ quiescat eius agitatō. Et ip̄e quidē nō sepet̄ a lo
co suo nisi post illđ. ¶ Qū ergo attracte sūt mate
rie oēs ad inferiora cōcedūtur tūc ei mūdificatō ⁊
solutō vētris ⁊ vt fricet caput ⁊ vt pectinet ipm̄
qū calefiat cū ipō ⁊ ꝑmutet̄ eius cōplxō. Et ex eis
quidē que ipm̄ iuuāt sunt ventose sup capite posi
te ⁊ cauteriū sup ipm̄ calefaciendo cerebruꝫ. post
mūdificatiōem vero ⁊ solutiōem vētris ⁊ quietē
aliquibus diebus n̄ ē malū si ingrediatur balneū:
⁊ si vētose ponātur sup illđ qđ est sub hypocon
drijs ⁊ ossibus pectoris eius ⁊ calefiat caput eius
cū eo qđ sciuisti. Et qñ; poīt̄ post poxismū pila ca
dens inter dentes eius: ⁊ ꝓprie ex pilis vt rema
neat os eius aptū: ⁊ oꝫ vt incipias euacuare secū
dū cā: deinde intēde in purgādo caput cū gargaris
mis attractiuis. Si aūt illđ accidit cū ꝑiodis ⁊ mul
tiplicat̄ cū multitudine hūorū euacuet̄ cū apparēte
⁊ educat̄ hūor q̇ in ipō dn̄at̄ f̄m ꝙ dicturi sumus.
Et si nō fuerit qđ ꝓhibeat ipꝫ a minutiōe phlebo
tomet̄. ipius eni phlebotōia in vere ⁊ ꝓprie i pe
dibus est ex eis que ipi cōferūt si p ipam nō sequa
tur infrigidatō cerebri eius f̄m ꝙ dicturi sumꝰ.
¶ Quūq; hora poxismi ꝑtrāsit ⁊ tu potes facere ut
ip̄e euomat pēna cū olō de lilio inūcta in ore ipius
missa ⁊ ꝓprie si stō fuerit in hoc introitus vt vo
mat hūiditatē iuuabit eo tūc: licet multitudo vōi
tus noceat epilepsie cerebri. Et ex ꝯglutiētibus i
dispositiōe epilepsie ⁊ in alijs sunt assa ⁊ castoreuꝫ
in oxymelle de melle. Ex in suflatiōibus aūt i epi
lepsia sunt pulpa colloquintide cucūer asininus et
eius succus ⁊ sal āmōiacus ⁊ nigella et similia: ⁊
helleborus al. ⁊ cōdisi et piper ⁊ zinziber et myr
rha ⁊ euforbiū et castoreū et sticados sepatiꝫ ⁊ cō
iūctiꝫ et assa fetida et pix sicca et alkitrā. Ex vapo
ratiuis est peonia: et ex odoramētis est ruta i ho
ra epilepsie et in hora quietis. Ex eis vero q̄ hu
naim eligit est gui rute acrestis ꝑmista cum faria
ordei et aceto de vino ex quo fiant forme maloꝝ
⁊ assiduet odorē eaꝝ. ¶ Et ex sirupis est oxymel
squilliticū ꝓprie qđ singul̄ diebus in potu sumat:
et similiter sirupus de apsinthio et apozima ysopi
cū origano et oxymelle squillitico sumptū in potu
in hyme cū aqua calida et in estate cū aqua frigi
da. Et ex vnctiōibus que eis sunt bōe sunt cū eis
que dcā sunt medulla cruriū camelli cū olō ros.
sup tēpora et cōmissuras et pectus. ¶ Suspēsiōis
vero peōie iuuamētū iā expti sunt antiqui in epi
lepsia. Et videt̄ ꝙ illđ sit magis ꝓpriū illi que ē
de romania hn̄de. ¶ Et ex medicinis quidē quas
semp in potu sumere oꝫ sunt agaricus et siseleos
et radix aristol. ro. Et ex peōia omni hora i potu
tribuat̄ cū aqua. et iā cōuenerūt ꝙ potare omni die

bōdacatē mithridati duabus uicibus mane: et qū
vadit dormitū est quasi ex eis quibus iā plures
sanātur. Et quidā volūt vt eis in potu tribuat̄ ex
spuma maris omni die bis: et ex polio mōtano cū
ꝓprietate sua i ea et albasce etiā: et ex eis que ip
sos iuuāt est medicamē de squilla huiusmodi sūat̄
sq̄lla et pōat̄ i vas vitreatū de terra i quo mel fu
it et caput eius stringat̄ ligamēto forti. deinde cū
corio grosso coopiat̄ et dimittat̄. xl. diebus quoꝝ
primus sit an̄ ortū aschere. xx. diebus et pōatur
vas expositū meridiei et ꝑmutetur omni hora ꝓ
pinque vt sit illud qđ ex calore ꝑtibus eius adue
nit equal̄ applicatiōis. Deinde aspgat̄ os vas et in
uenies squillā iā decoctā et dissolutā. ipaꝫ igit̄ ex
prime et sume succū eius et ꝑmisce ipm̄ cū melle
et sumat̄ i potu omni die quātitas coclearis unꝰ.
Si aūt hora festinat coquat̄ squilla in aqua et ace
to et fiat inde oxymel mellinū. Et ex medicinis q̇
dem bōis est vt sumātur siseleos aur̄. ij. bacca
rū lauri tātūdē aristol. ro. radic. peōie āborum
aur̄. ij. castorei trociscoꝝ squilliticoꝝ āboꝝ aur̄.
i. misceat̄ cum melle dispumato et administretur
omni die cū oxymelle. Et ex eis etiā que eos iu
uāt est ꝑmutatō in regiōibus: ꝑmutatō eniꝫ in re
giōibus dōec aer inueniat̄ ꝯueniēs desiccās subtiliās
est sicut ꝑmutatō in etatibus ex infantia in adole
scentiā in iuuamēto epilepticoꝝ. Quꝫ ergo accidit
epilepticis tortuositas mēbri aut spasmꝰ eiꝰ equat̄
fricatiōe cū olō et aqua tepida et cōpssiōe forti.
¶ Et qū fuerit epilepsia cā cerebri tūc melius est
vt euacuet̄ cū belleboro et cū eis que sunt talia et
pulpa colloquītide et scamōea et hiera et decoctio
ne agarici faciēdo solutionē post solutionē in an
no. ¶ Quūq; necessariū est vt phlebotōia ex quo
cūq; hūor̄ sit oꝫ vt nō solū fiat phlebotōia: immo
fiat ex duabus cephalicis simul et sequat̄ phlebo
tōia vene que est sub lingua: et qñ; vētosat̄ sup
collū vt materia in ebdōada trahat̄ a cerebro si il
lic nō fuerit ex cōplxone cerebri et debilitate ipius
qđ eā ꝓhibeat. Et qñ; tibi necꝯuꝫ est vt phlebo
tomiā multiplices. Qū ergo illđ feceris oporte
bit vt quiescere facias p ebdōadā. ¶ Deinde sol
ue cū potiōibus et clisteribus fortibus que sint ex
cētaurea ⁊ pulpa colloquintide et kerua et reliq̇s.
Deide fac quiescere post pōe vētosas apđ elkeel
et caput et nocrati colli et sup crus. Deide fac eū
quiescere postea solue ⁊ nō cesses ꝓcedere f̄m q̇e
teꝫ et iteratiōem vsq; quo purget̄. Et administrē
tur post illđ gargarismata et caputpurgia et que
purgāt caput solūmō cū eis que sciuisti: qūq; fit ei
caputpurgiū cū siseleos: postea cū scebebic et cum
aqua amaraci est iuuamētū. Et oꝫ quidē vt occur
rat poxismus cū mūdificatione stōi: et si possibile
fuerit ei vt euōat an̄ cibū et ꝓprie ab eis que sunt
vt pisces saliti et alia erit iuuatiuū. Et post illud
totū ꝑmuta ꝯplxonē cerebri cū ꝯfortatiuis calefaciē
tibus ex empl̄is ex sinapi et que taliter ꝓcedūt ex
eis que docui te et nōiaui tibi et fac eū odorar̄ ru
tā. Et oꝫ ne labores in ipō cū calefaciētibus et per
mutātibus cōplxonē subito immo ḡdatī in hoc ice
de. Si aūt inde nocūentū acciderit in opationibus
suis tūc q̇esce. ¶ Melius aūt quo purgat̄ illa cuiꝰ
cā est phl̄a est hiera et pulpa colloquītide et hiera

hermetis etiam. Nam si vtat̃ hiere hermetis oĩ
die pōdere. ʒ. ʒ. mane ⁊ pōdere. ʒ. ʒ. in sero ma
gnificat̃ ea iuuamētū ipi: q̄ si cū phl̃ate est reple
tio vniuersal̃ tūc phlebotōia fm q̄ narrauimus ē
ei iuuatiua ⁊ simĩr euacuatō cū turbit ⁊ agarico ⁊
sticados ⁊ hiera ruffi ꝓprie. ¶ Mel̃ia vero sol
uitur cū eis que sunt sicut decoctō epithymi ⁊ hel
leborus ⁊ lapis azuli ⁊ lapis armēus ⁊ sticados ⁊
polypodiū ⁊ myrobal̃. Ex vnctiōibꝫ medulla cru
ris camelli cū ol̃o ros̃. sup collū ⁊ tēpora ⁊ pectꝯ.
¶ In epilepsia vero chol̃ica oꝫ vt sit sollicitudo
cū ifrigidatiōe ⁊ hūectatiōe ⁊ ꝓprie cū clisteribꝫ.
Si aūt est adusta tūc est in iudicio mel̃ie aut inter
cholerā ⁊ mel̃iā. Et ea que nōita est mr̃ infantiuꝫ
forsitā est de genere chol̃ice apꝺ quosdā: ⁊ ꝓpt̃ il
luꝺ p̄cipiūt in cura ipius vt admistrent̃ tina ⁊ ca
putpurgia frigida ⁊ hūida ⁊ effusio lactis sup ca
put ⁊ vtat̃ hūectatiōe corporis. ¶ Et si ē ifans p̄
cipiūt vt det̃ in potu lactanti ipm qꝺ lac ipius in
frigidet ⁊ p̄cipiūt vt in domo ipa frigida subter
ranea inabitent: ⁊ videtur q̄ sit hoc apuꝺ eos
epilepsia sibaria aut mania. verūtñ huiusmodi no
minis vsus nō est famosus apꝺ veridicos medi
cos. Et qū aliquibus mēbris epileptici accidit tor
tuositas aut spasmus iuuat ea fricatō cum oleo ⁊
aqua tepida: ⁊ vt in eis tolleret̃ cōpssio: qñ vero
est epilepsia ex stō tūc cōuēientiora quibus fit eua
cuatō sunt pulpa colloquintide ⁊ sticados ⁊ fiat in
anno illꝺ multotiēs. Et oꝫ quidē post mūdificati
onē stōi: vt assidue vtant̃ cōfortatiuis ⁊ nō tribu
ant̃ eis nisi cibi velocis digōnis bōi chimi ⁊ redu
catur fm q̄ narrauimus in loco suo. Impēdat̃ er
go studiū in cōphēdēdo bonitatē digōnis: ⁊ oꝫ vt
dimittat̃ stōꝫ vacuū tēpore lōgo. ¶ Illi vero q̄
ex ea excitat̃ fm famē succurrat̃ cū eo qꝺ dictū est
in capl̃o epilepsie ⁊ reliquoꝝ. ¶ In hac vero que
fit cū eleuatiōe alicuius rei ex mēbro oꝫ vt liget̃
supra illꝺ mēbrū qū poxismus adest: ⁊ fortasse ꝓ
hibet̃ poxismus: ⁊ euacuet̃ hūor qui est ī mēbro:
aut p euacuātia scita si ia puenit aꝺ ipꝫ virtus eua
cuatiōis: aut cū vlceratiōe ⁊ eductiōe puris in ho
ra quietis cū medicinis que vlcerant ⁊ pus faciūt
currere ⁊ cū adustiōe materie sicut ē epithima de
gūmi rute siluestris ⁊ euforbio ⁊ reliquis. ¶ Et
has quidē medicias cognouisti ex tabul̃ libri secū
di. Et forsitā oportebit vt in eis euēiat g̃dus ad
ministrādi cantarides ⁊ alkekereꝫ ⁊ stercus accipi
tris ⁊ anacardos ⁊ reliqua. ¶ In illa aūt que a to
to corpore eleuat̃ dicūt quidā q̄ si nō esset timor ī
phl̃otōia duaꝝ arteriaꝝ apopl̃icaꝝ nō in eo qꝺ nō
possibile sit retentō sanguinis: sed propter frigus
qꝺ accidit cerebro ⁊ abscisiōeꝫ spus ⁊ sequitur eā
apoplexia esset in ea sanitas integra illius qui patit̃
epilepsiā cū cōitate corporis. Et ꝓpter illꝺ qꝺ ad
cerebꝝ ascēdit ex eo. Et nos quidē dicimus si hoc
nō est possibile in cuiusqꝫ arteriaꝝ ascēdentiū inci
siōe hic timor nō existit nō est lōge quin magnifi
cet̃ multitudo iuuamēti.

De apoplexia. C. xij.

Apoplexia est ociositas mēbroꝝ a sensu
⁊ motu ꝓpter oppilatiōem cōtingēteꝫ in
vētricul̃ cerebri ⁊ in cursibus spus sensi
bilis ⁊ motiui. Naꝫ si euacuant̃ ex eo instrumēta
motus ⁊ anhelitus ⁊ debilitent̃ nō fit facilis anhe
litus. Immo illic est spūa ⁊ ē hñs vicissitudies si
cut strāgulatō: aut sicut vox strāgulati: hec ergo
est praua significans defectū virtutis mouētis mē
bra anhelitus. Et ea quidē prauior est vt nō appa
reat anhelitus ⁊ spūa neqꝫ vox strangulati. ¶ Si
aūt nocūentū nō magnificat̃ ī anhelitu ⁊ ptrāsit in
gutture ipius qꝺ imittit̃ neqꝫ egredit̃ p nares tūc
q̄uis ipa sit in qua maior fiducia habet̃ q̄ alia tñ
nō euacuat̃ a timore magno. ¶ Et Hip. quidem
dixit q̄ qñ apoplexia est fortis hñs eā nō sanat̃: ⁊
si est debilis eius sanatō nō est facilis. ¶ Hec ve
ro oppilatō fit aut ꝓpt̃ clausiōeꝫ aut ꝓpter reple
tiōeꝫ: clausio aūt est vt aꝺ cerebrū motu pueniat
qꝺ ipm dolere faciat: aut impediat ⁊ moueat̃ mo
tu cōtractiōis ab eo: aut sit qualitas puenies aꝺ ip
suꝫ stipticū faciēs ingrossatiua suis naturis sicut fri
gus forte. ¶ Repletō vero aut est repletio apo
stēans aut est non apans. ¶ Repletō vero apans
est vt illic cōtineat̃ materia ⁊ oppiletur ex pte ex
tēsiōis. Et est ex spēbus apoplexie puerse ⁊ equa
le est: siue sit materia calida: aut sit fr̃a. ¶ Que
vero est absqꝫ apate ⁊ est ea que est fm pluriuꝫ:
aut est in ipo cerebro ⁊ cū ꝓpinquitate sua in mea
tibus spus aꝺ cerebrū. ¶ Et illa que ē ī meatibus
spus in cerebro aut est hūor sanguineus effusus ad
vētriculos cerebri subito: aut est hūor phl̃aticus
⁊ est supabūdās ⁊ multus. ¶ Illa aūt que ē ī mea
tibus spus aꝺ cerebrū est qū oppilant̃ arterie ⁊ ue
ne ⁊ vehemētia repletiōis ⁊ multitudie sanguis
⁊ spus nō habet trāsitū quare nō morat̃ vsqꝫquo
p̄focet: ⁊ accidit ex illo ei qꝺ accidit qū strigūtur
due vene apopl̃ice ex casu sēsus ⁊ motus. Nā qū
illi simile accidit ex cā primitiua efficit qꝺ est simi
le illi actioni. ¶ He ergo sunt spēs apoplexie ⁊
cāe ipius. Sed fortasse qñꝫ dicunt apoplexiā ⁊ si
gnificant p eā palysiꝫ cōem āboꝝ laterū ⁊ si sint
mēbra corporis sana. Et qñꝫ dñt mollificationem
partis apoplexiā illius ptis. Et illꝺ quiꝺ ī fmoni
bus Hip. iā puenit. Aliqñ aūt accidit vt hō apo
plexiā incurrat ⁊ nō sit dr̃a inter ipm ⁊ mortuuꝫ
⁊ nō appeat in ipo aliquid anhelitus: deinde reui
uiscit ⁊ sanat̃. Et nos plurimos eoꝝ vidimus quo
rū dispositō hec erat ⁊ in istis quiꝺ anhelitus non
appet. Sed ipoꝝ pulsus nō itegre cadit. ¶ Et vi
det̃ q̄ calor innatus in eis nō vehemēter indiget
euacuatiōe ⁊ expulsiōe vaporis fumosi a se anhe
litu magno ꝓpter illꝺ qꝺ accidit ei ex frigore: ⁊
ꝓpter hoc volūt vt tardet̃ sepultura ambigui ex
mortuis dōec ꝓpēdat̃ eiꝯ dispositō. Et neqꝫ sit mi
nus septuagita duabus horis. ¶ Apoplexia vero
resoluit̃ fm plurimū aꝺ palysiꝫ. Et illꝺ iō quōiā
qū natura deficit ab expulsiōe materiei ex utrisqꝫ
lateribus simul expellit eā aꝺ vnū duoꝝ lateruꝫ
qꝺ magis est susceptibile egritudis ⁊ qꝺ eoꝝ ē de
bilius ⁊ facit ipam penetrare in vacuitatibus mea
tuū elōgādo eā a cerebro ⁊ ventriculis ipius sig̃t
vero q̄ oppilatō in apoplexia cōphēdit sup ven
triculos quoniā si esset in vētriculo posteriore so
lūmō nō oporteret vt ociositas sensus esset in an
teriore parte capitis. ¶ Hip. vero inquit cui ac
cit dū est sanus dolor repente in capite suo: deide
incurrit apoplexiam tunc ipe moritur añ septimū

diem nisi accidat ei febris ⁊ sit spes vt cũ ea resol
uatur suꝑfluitas ¶ Et sciꝰ ꝙ plurimũ accidit apo
plexia hñtibus etates ⁊ corpora ⁊ regimina hũida
ꝓpter qũ est ibi cũ hũiditate frigus. Si aũt accidit
cũ caliditate cõplõnis ⁊ siccitate ipsius tũc res ẽ pra
ua. Egritudo eniȝ cõtraria cõplõni nõ accidit nisi
ꝓpter magnã cãm. Et cõplõ quidẽ ab hoc elõga-
ta est vt eã tolleret. Apoplexia vero raro accidit
a caliditate. Qũ aũt dilataẗ materia palyſ in vtriſ
qȝ lateribus ꝓueñt apoplexia sicut qũ cõstrigiẗ mã
apoplexie ad latus vnũ accidit palyſ: plurimũ ve
ro cãe apoplexie existit in ãbobus vẽtriculis po-
sterioribus. Qũqȝ cũ apoplexia fuerit febris tunc
illic erit ãpa fm plurimũ. ¶ Illi vero q̇ plurimũ
vtũtur phlebotõia ꝓpter melancholicũ sanguĩnez
suũ ⁊ multitudĩe quidẽ phlebotõia iuuatur: sed ĩ
fine deficiũt quoniã incidũt in apoplexiã ⁊ similia
ei. ¶ Prepatõ vero apoplexie piodice cũ accep-
tiõe medicinaꝝ calidaꝝ est festinatõ faciẽs hũores
tardos velociter moueri: piodoꝝ aũt apoplexie
indicium iam diximus inde ergo legaẗ.

De signis. C. xiij.

Differẽtia inter apoplexiã ⁊ subet ẽ ꝙ apo
pleticus clamat ⁊ eius anhelituȝ nocũen
tũ ingrediẗ: sed subet patiẽs nocũentum
nõ est ita. Et hñs subet q̃datiȝ ꝓcedit de somno q̃
ui ad subet: apopletico vero accidit illõ subito.
Apoplexiã p̃terĩa antecedũt soda ⁊ inflatõ guidez ⁊
vertigo ⁊ scotõia ⁊ tenebrositas visus ⁊ tremor
in toto corpore ⁊ stridor dẽtiũ in somno ⁊ q̃uitas
⁊ pigritia. Et multotiẽs quidẽ est eius vria vapo
rosa ⁊ nigra ⁊ in ipõ ẽ sedimẽ serinũ ⁊ furfureuȝ.
¶ Illã vero que est a qualibet pcussiõe aut casu:
aut cõitate mẽbri cognosces ex pricipijs q̃ tibi ite-
rata sunt. ¶ Que aũt est ex ãpate nõ euacuaẗ a fe-
p̃cedente siq̃a que diximus in ãpatibus. ¶ Et illã
quidẽ que est ex sanguĩe significaẗ signa sanguinis
p̃dicta multis vicibus. Et est facies rubea ⁊ oculi
rubei valde ⁊ guidez: ⁊ vene ceruicis sunt extẽ-
se ⁊ plene: ⁊ spatiũ phlebotõie est elongatũ ⁊ fuit
añcedẽs receptõ eius qõ generat sanguinẽ. ¶ Il-
lã vero que ex phlãte est significaẗ color ⁊ forma
oculi ⁊ hũorositas nariuȝ ⁊ reliqua que dcã sunt.
¶ Qũ ergo seni acciderit vertigo cõcõitans itera
ta: tũc illõ nũtiat apoplexiam.

De cura. C. xiiij.

Cura quidẽ eius que fcã est ex lesiõe ex-
triseca est regimẽ illius cãe primitiue.
Et illius que fit ex cõitate est r̃gimẽ mẽ
bri cui cõicat cũ eo qõ p̃terijt tibi in canone ⁊ p̃te
rijt tibi in caplĩs alijs. ¶ Regimẽ vero illius que
fit ex sanguĩe est phlebotõia in hora illa ⁊ emis
sio multi sanguinis. Sanat eniȝ in dispositiõe. Et
post phlõiã tũc clisteriza cũ eo qõ sciuisti de cliste
ribus: vt deponatur materia a capite. Et subtilia
regimẽ ipsius. Et sis cõtentus ĩ ea iuleb ⁊ aqua or
dei subtili ⁊ aqua casei ⁊ fac ipȝ olfaceɼ qõ cõfor
tat cerebrũ ⁊ nõ calefacit cũ eo qõ docui te ¶ Si
cũ ea vero que facta est ex phlãte inuẽiũtur signa
sanguinis phlebotõeẗ etiã: deinde clisterizeẗ cum
clisteribus fortibus ⁊ supponãtur collyria fortia ĩ
quibȝ põunẗ gũme ⁊ fel bouinũ: postea bibat qõ
soluit si in ipõ ptrãsit ex pillĩs in quaꝝ potu habe

tur fiducia sicut pillẽ de euforbio. ¶ Et fiãt post
illõ sup caput ipsius ⁊ mẽbra vaporatiões calefa-
ciẽtes ⁊ ẽbroce fcẽ ex aquis in q̇bus cocte sunt her
be calefaciẽtes sicut anetũ ⁊ sceba ⁊ amaracũ ⁊ fo-
lia citri ⁊ calaẽntũ ⁊ albasce ⁊ isopus ⁊ melilotũ ⁊
origanũ ⁊ abrotanũ. ¶ Et cũ olĩs in q̇bus sit vir
tus calefaciẽs sicut est oleũ de ruta ⁊ sit iã dissolu-
tũ in ipõ piretrũ ⁊ castoreũ ⁊ oppoponacũ ⁊ galba
nũ ⁊ inũge totũ corpꝰ ipiꝰ ex olõ ĩ quo sit sulfur.
Si aũt uaporatiões fuerit ex gariofil ⁊ albel ⁊ ma
ce nuce muschata ⁊ acoro erit rectũ. Et fricẽẗ pe
des eius cũ oleo calido calefacto ⁊ aqua calida ⁊ in
unganẗ spondiles ex sigia ⁊ euforbio. Et põe sup
pricipiũ nuche sinapi ⁊ serapinũ ⁊ castoreũ ⁊ eu-
forbiũ. Et ex olĩs quidẽ q̄ sunt eis bõa: sunt oleũ
cucũeris asinini ⁊ olũ rute ⁊ olũ squilliticũ fcũȝ ex
olõ antiquo: aut in quo sit insula ꝓpter hũectatio
nem .xl. diebus: aut in quo sit cocta: Ita vt sũanẗ
olei kist. i. ⁊ squille. ℥. ij. in quo coquaẗ adeo vt
dissoluaẗ. Et simĩr oleũ de piretro fȝ vtrosqȝ mo
dos p̃dcõs. Et rectius quidẽ est vt qõcũqȝ sit olũ
qõ eis admistras inspisses cũ cera dõec stet vt ad
hereat: ⁊ oȝ quidẽ vt incipias a debiliore vnctio
nũ si cõfert: ⁊ si nõ adde ⁊ pmuta te ad illõ qõ ẽ
fortiꝰ. Et nõ est malũ post euacuatiõez ipsius cuȝ
clisteribus ⁊ similibus vt naribus ipsius aliq̇d apꝓ
ximeẗ ⁊ ꝓprie cõdisi ⁊ caputpurgia fortia ⁊ olea
cõfortatiua ⁊ ignitũ ferrũ ⁊ oppõe ipm capiti ipiꝰ
⁊ vt capiti ipsius ẽplm apponatur ex ẽplĩs resoluẽ
tibus que sciuisti. ¶ Et si est possibile fac eũ võe
re cũ pẽna imissa gutturi ipsius illinita olõ de lilio
aut olõ simplici. Et ꝓprie qũ existimaẗ ꝙ in stõ
aut in ore ipsius sit repletõ ⁊ iã p̃cessit eaȝ sacietas
nauseatiua a cibo: cõferũt eniȝ hec ei vehemẽter.
Et in võitu quidẽ aliõ existit iuuamẽtũ. Nã nau
sea ⁊ volũtas võendi calefaciũt caput eius qui ha
bet apoplexiã frĩam ⁊ hũidã. Et oȝ quidẽ vt ipsius
vẽtositates resoluas cũ eo qõ eas educit: quoniã
cũ hoc inuẽit alleuiatiõem. ¶ Et qñȝ icipiẗ ad hoc
vt pila in ore eius ponatur cuiꝰ añcessit rememo
ratõ vt nõ destruantur dentes ipsius ad inuicem.
¶ Et oȝ vt qũ parũ euõunt in potu sumãt olei õ
kerua decocti cũ ruta omni die .ʒ. ij. cũ aqua õ ra
dicibus ⁊ q̃datiȝ ꝓcedat dõec bibat quaqȝ die .ʒ.
v. ¶ Et si possibile est post euacuatiõem sumãt
q̄titatẽ bondacate vnius ex tyriaca ⁊ mithridato
⁊ ex scelite ⁊ alaurabele ⁊ saggenee ⁊ q̄ sũt similia
illĩ. Et de simplicibus castorei auɼ. i. cũ aqua mel
lis ⁊ oxymelle etiã mellino qũ bibiẗ bakila vna.
Potus aũt eoꝝ sunt aqua mellis pura aut cuȝ ale-
seniati fm necessitatẽ. ¶ Et qũ videris alleuiatio
nem fac gargarismata ⁊ sternutatiões ⁊ põe vẽto
sas sup collũ ⁊ nuchã cũ icisiõe aut sine icisiõe fm
cãs materiei ⁊ adhibe eis cãs ꝯualescẽtiũ iarmatu:
deĩde fac eos balneari post tres ebdõadaſ ⁊ vnge
eos ĩ die balnei cũ olĩs calefaciẽtibȝ. ¶ Et ex gar
garismatibȝ quidẽ eis cõferẽtibȝ post purgatiõeȝ
vniuersalẽ est decoctõ isopi ⁊ albascẽ ⁊ calamenti
⁊ origani ⁊ his similiũ in aceto cui admiscetur mel
⁊ etiã aqua ĩ qua elixãtur piretrũ ⁊ staphisagria ⁊
baurac ⁊ rose ⁊ sumac ⁊ terrãtur ⁊ cõmisceãẗ ⁊ fi
ant ex eis collyria: deinde administrẽẗ masticatio
nes ex eis: aut gargarismata in decoctiõe isopi cũ

mastice. ¶ Et ex eis quidē que illi iuuatiua sunt
q̄ū fiūt sicut illō sunt piper lōgū ⁊ piper nigrū et
sinapis ⁊ calamētū. Et ex eis que masticant̄ sūt ca
lamētū et staphisagria ⁊ pip et amaracuꝫ et sinapis
sigilatiꝫ et cōiūctiꝫ et p̄miscet̄ eis sicut rosa ⁊ su-
mac si necessariū est. Et acorus est ex eis que iu-
uant in hoc caplō ⁊ cōfortat̄ eius impssio. Et con-
fert eis inūctō cū olīs calīs cōfortantibus spūꝫ qui
est in neruis ⁊ substātiā neruoꝝ resoluentibus su
pfluitates in quibus nō est labor sicut est oleū de
lilio: ⁊ post ipꝫ olū amaricinū ⁊ olū caemillinū ⁊
aetinū ⁊ olū de sq̄nato ⁊ pprie sup caput: ipꝫ eni
est in quo fidutia habēda est in re capitis et pprie
postq̄ iā assumpserit virtutē isopi et origani et ca
lamēti et albasce et similiū. ¶ Cibi aūt hn̄tium
apoplexiā sunt subtiliores cibis hn̄tiū epilepsiā: et
rectius quidē est vt sis cōtētus in eis i matutinis
pane solo. Et pāis quidē cū ficubus siccis est bōus
eis. Et potus sup cibū est ex rebus magis nociti
uis eis. Qū aūt volūtas adest vt cenēt nō est ma-
lū si an̄ ipam p̄mittas exercitiū lene et moueāt mē
bra laxata motu aliquo. Et qū aliquid sumūt non
dormiāt sup ipm velociter: sed expectent aliq̄tu
lū dōec descēdat et digerat̄ digōne aliqua nec ēt
plurimū vigilēt. Illō eniꝫ iuuat cerebrū ⁊ resol-
uit ex cibis vaporē nō digestū phibētē digōneꝫ.
¶ Quidā vero dicūt eis esse bōuꝫ origanū cū len
tibus ⁊ vue passe ⁊ amigdale et ficus sunt ex fru
ctibus cōueniētibus eis. ¶ Vinū aūt nouū nō est
cōueniēs eis ppter illō qō in eo est de supfluitati
bus. Et antiqū ppter illō qō in eo est de veloci-
tate penetratiōis ad cerebrū ⁊ declinatiōis eius.
Sed magis cōueniēs vinū est eis illō qō est inter
vtrūq;. Qū apoplecticus febricitat fac morā i re ip
sius dōec discoopiat̄: fortasse eniꝫ est crisis. ¶ Sit
q; mora usq; ad septuagīta duas horas. Si aūt ita
nō est: sed febris est ppter spā et putredinē tunc
est mortiferū. ¶ At scias q̄ apoplexia et palysis
cōstrigūt meatus cibi quare nō sunt medicie faciē
tes euacuatiōem euacuātes ex materia faciēte ip-
sas pprie.

Dictio secūda de egritudibꝫ neruoꝝ que ē tracta
tus .i.

Egritudies neruoꝝ. C. i.

Neruoꝝ quidē ipoꝝ regimē et di-
uisiōem et figurā et anatōiā et na
turā iā sciuisti. ¶ De egritudini
bus vero ipoꝝ scias q̄ sunt tres
egritudinū spēs. s. cōplonal' istru
mētalis et soluto singularitatis. Et appet quidem
lesio in opatiōibus suis naturalibus ⁊ sensibilibus
et motiuis. Motus vero laboriosi i faciēdo egri
tudies neruoꝝ introitū magnū hn̄t supra illō qō i
aliis est. Ipsi naq; sunt instrūenta motus. laborio
si vero motus sunt sicut extensio cū fune et eleua
tio rei g̃uis. Et omne in quo est extēsio ⁊ expssio
⁊ contractō. ¶ Significatiōes aūt in dispositiōibꝫ
coꝝ sūmes in opatōibus sensus et motus et ex ta-
ctu et lenitate et duritie et ex cōitate cerebri ⁊ spō
diliū cū eis: ⁊ ex doloribus et materiis que sūt p
prie neruis. Et plurima quidē signa quibus pueīt
ad cognitiōem dispositiōuꝫ cerebri sunt ex nocu-
mēto opationū et ex tactu. ¶ Qū aūt dubitat̄ de
aliqua egritudinū neruoꝝ an sit hūida an sicca con
sideret̄ qualr ipa accidit. Nā si subito accidit nō ē
dubitatō q̄n ipa sit hūida. Et etiā ex hoc q̄ mē
brū ūctiōem desiccat. Nā si ipa velociter exiccat
nō est dubitatō quin ipa sit sicca qū mēbrū non sit
calafactum calefactione extranea. Exercitiū vero
post purgatiōem melius est illō qō p̄mutat com-
plexiōem. Et vnicuiq; mēbro fm se ipm. Et oꝫ
quidē vt a faciliori incipias ⁊ g̃datiꝫ pueīas ad il
lud in quo sit virtus equal'. ¶ Modus vero cu
re in purgatiōe neruoꝝ et p̄mutatiōe cōplōnis co
rū est quoniā plurimū eius qō est necessariū eua-
cuare ab eis vniuersalr ex materiis nō est nisi ex
f̄ris. Et euacuātia quidē eos sunt medicine fortes
sicut pulpa colloquitide ⁊ helleborus et pprie al.
qū vōitus fit eo ⁊ euforbiū et allasaiꝫ et serapinū
et r̄liq̄ gūme fortes: et hier̄ magne et fortes ⁊ ex
subtilibus que eos euacuāt sunt balneū siccum et
exercitiū tēperatū. ¶ Ipoꝝ vero cōplōneꝫ per-
mutātia sunt ea que dcā sunt in caplō de cerebro
⁊ pprie ea in quibus est vnctuositas ⁊ est oleum
vnctuosuꝫ ⁊ qū adipes admistras sint adipes lupo
rū. Feces quoq; oleoꝝ calidoꝝ sicut fex olei oliua
rū ⁊ fex olei de lino sunt cōuēientes egritudibus
neruoꝝ f̄ris ⁊ cōgruētes duritici ipoꝝ ⁊ oleū de
costo ⁊ oleū de ādacoca sunt vehemētis ppricta-
tis cū neruis: deide ēbroce ⁊ expssiōes fm cōplexi
ones coꝝ. Verūtamē oꝫ vt ipa sint i rectificatiōe
cōplōnis neruoꝝ fortiora valde ⁊ vt ad penetrā
dū taliter p̄parent̄ quatenus cōsequātur resolutio
nē corporis ⁊ poroꝝ aptiōeꝫ fortiter. Et scias q̄ i
tētō in curādis pluribus neruoꝝ egritudinibus ē
intētō posterioris ptis capitis nisi que ī facie sunt.
Deinde post illō extēdat̄ neruus qui mouet illō
mēbrū cuius infirmus est neruus. Et neruis q̄deꝫ
nocēt res quedā ⁊ iuuātur a rebus quibusdā qua
rū multotiēs remēoraturi sumus. Quaꝝ quedam
sunt in tabul' mediciaꝝ singularium. Et illō quod
nō attēdit̄ nisi in dispositiōibus ⁊ egritudibꝫ suis
que sunt eis magis pprie. ¶ Res itaq; neruos cō
fortātes ex eis que in potu sumūtur sunt acorꝰ nu
tritus ⁊ castoreū ⁊ g̃na pini maḡa ⁊ cerebrū lepo
ris assatū ⁊ sticados pprie. Cuius quidē potō sit oi
die podō. ʒ. i. in pillīs redacti: aut cū sirupo melli
no: ⁊ iuuāt eos exercitiū tēpatū ⁊ olea calida. ¶
¶ Res vero neruis nocētes sunt coitus plurimus
supfluus ⁊ somnus sup repletiōem ⁊ potus aque
frigide cōgelate ⁊ multa ebrietas ⁊ vinū plurimū
ppter vehemētiā mordicatiōis vini ⁊ resolutio-
neꝫ ⁊ acetositatē infrigidātem cū hoc. Et ledit eos
omne acetosuꝫ ⁊ stipticū ⁊ infrigidatiuuꝫ in potē-
tia. Et phlebotōia plurima eis nocet. ¶ Et nos q̄
dē in hoc tractatu remēorari volumus egritudies
neruoꝝ cōplōales et oppilatias. Ipoꝝ vero apata
⁊ vlcera tardabius vsq; ad librū q̄ sequit̄ librum
hūc. ¶ Et scias q̄ aqua f̄ra nocet neruis ppterea
q̄ facit eos deficere a digōne hūiditatū que sunt i
eis quare in hūorē indigestum p̄mutāt. Et scias q̄
agaricus cōfortat neruos calefaciēdo ⁊ purgando.

De paralysi ⁊ mollificatiōe. C. ii.

Paralisis q̄ñꝫ dicit̄ fmone absoluto: ⁊ q̄ñꝫ
dicit̄ fmōe pprio: dictō vero palysis fm

intẽtiõem absolutã sigt illd̃ quod sigt mollifica
tõ in quocũq; mẽbro fit. Paralyſ vero ꝓpria ẽ
illd̃ qd̃ de mollificatiõe est cõe vni duaꝝ ptium
corporis in lõgitudie. ¶ Alia eniz est in pte inci-
piẽdo a ceruice. Et sunt facies ⁊ caput simul sana.
Alia est que in tota pte currit a pede lingua v̇o ara
bica palysis sigt hãc intẽtiõẽ: palyſ enĩ qñz innuit
in lingua ipoꝝ ad ptẽ ⁊ medietatẽ. ¶ Nũq; paly
sis accipit cũ intentiõe mollificatiõis absolute tunc
cũ ea est illd̃ qd̃ cõicat vtrisq; lateribus simul ex
ceptis mẽbris capitis quibus si cõicaret esset apo-
plexia sicut ex ea qd̃ vni digito ꝓpriũ ẽ. ¶ Et sci
tũ est ꝙ destructõ sensus ⁊ motus fit quoniã spus
sensibilis aut motiuus: aut retinet a penetratione
ad mẽbra: aut penetrat. Sed mẽbra nõ suscipiũt
eius impssiõez ꝓpter cõplonis corruptiõem.
¶ Complo aũt corrupta aut est calida aut est fri
gida aut hũida aut sicca. ¶ Et videt quidẽ ꝙ ca-
lidũ nõ ꝓhibet ipssiõem sensus in eis dũ nõ cõseqt
finẽ q̃admodũ vides in habentibus extẽuatiõez ⁊
ethicis. In ipis enĩ cũ caliditate eoꝝ nõ desturitur
motus ipoꝝ: ⁊ siccũ etiã ꝓpinquũ est iuditio ipius.
Complo vero que ꝓhibet a sensu ⁊ motu ſm plu
rimũ est ſrã ⁊ hũida: ⁊ illd̃ quidẽ nõ est lõginquũ.
ſrm eniz cõtrariũ est spui ⁊ nocet ei ⁊ nõ est lõgin
quũ quin hũiditas faciat mẽbrũ p̃paratũ stupefactio
ni. ¶ Ex cãis eniz destructiõis motus sunt frigi-
ditas ⁊ hũiditas absq; materia. verũtñ illd̃ est ex
eis quibz succurrere est facile cũ calefactiõe. ¶ Et
est sicut illd̃ qd̃ nõ cõicat plurime pti corporis:
aut vni lateri ipius absq; latere alio. Immo si ne
cessariũ fuerit accidet vni mẽbro cã illius ſz ꝓpor
tiõem vt sit palyſ ⁊ mollificatõ plurima que fit ꝓ
pter retẽtiõem spus. ¶ Causa vero retẽtiõis est
oppilatõ: aut sepatõ poroꝝ ⁊ trãsituũ pducẽtiũ ad
mẽbra cum sectiõe. Oppilatõ aũt aut est ſm semi
tã rei aggr̃gatis ãbas res ⁊ est apã: ⁊ tũc est causa
mollificatiõis ⁊ palyſ faciẽs absciſiõem spus a mẽ
bris cõtractõ poroꝝ: aut repletõ aut apa: aut solu
tio singularitatis. Poroꝝ aũt cõtractõ qñz accidit
ꝓpter ligaturã ligãtis exterius que est ex eis que
possibile est remoueri: ⁊ est mollificatõ illa ⁊ de
structõ sensus ⁊ motus res accidẽtalis que r̃moue
tur quũ resoluit ligatura. ¶ Et qñz fit ex cõpssiõe
vehemẽti sicut accidit apud pcussiõez aut casum.
¶ Et sicut accidit quũ declinãt spõdiles ⁊ rũpũt ad
vnũ duoꝝ laterũ dextrũ aut sinistrũ ⁊ cõprimunt
neruos exeũtes a se in pte illa: aut ad iteriora: aut
ad posteriora. Sed ad añriora ⁊ posteriora accit
ex eis tẽsio nõ coarctatõ: quoniã occursus spõdi-
liũ duobus lateribus añ ⁊ retro nõ sunt sup exitũ
neruorum secundum ꝙ sciuisti: ⁊ exitus neruo-
rum secunduz ꝙ sciuisti nõ est nisi ex duabus par
tibus añteriore ⁊ posteriore. ¶ Et qñz cõtrahun
tur ꝓpter grossitudinẽ substãtie membri. ¶ Re
pletõ vero oppilatiã est ex materijs hũidis currẽ
bus quibus mẽbrũ hũectat. Et currũt in vacuita-
tes oĩum mẽbroꝝ: aut stant in pricipijs mẽbrorũ
aut ramis neruoꝝ. ¶ Et qñz fit in via spus currẽ
tis ex eis. ¶ Apostema vero qñz accidit in origi
nibus neruoꝝ ⁊ ramis ipoꝝ ⁊ oppilat trãsitus. In
cisio aũt que neruis accidit que in lõgitudie est nõ
nocet sensui ⁊ motui ⁊ que est in latitudie ꝓhibz

sensuz ⁊ motũ a mẽbris que in bibũtur ex meati
bus qui sunt cõtinui inter ipa ⁊ villũ tũc incisuz.
Et scias ꝙ nucha simil̕ est cerebro in dispositiõibz
suis ad duas diuisiões: licet sensus eas nõ discer-
nat. Quõ enĩ nõ erit ita illd̃ quũ ꝓcedat etiã a dua
bus diuisiõibus cerebri: nõ ergo elõgat quin ſuet
naturaz vnius duoꝝ laterũ purgando ⁊ expellat
materiã ad latus qd̃ est debilius ⁊ qd̃ est magis
susceptibile materiei primũ ⁊ cui accidit pcussio ⁊
ictus ⁊ ad qd̃ expellitur supfluitas lateris cerebri
qd̃ ipm sequit. ¶ Et nõ est mirandũ si egritudo
sit ꝓpria vni lateri absq; alio latere. Natura enĩ
p̃cepto sui creatoris iã discernit qd̃ ẽ subtiliꝰ hic.
Et tu quidẽ recordare huius ex pricipijs que tibi
dedimus in libro primo. ¶ Et scias ꝙ multotiẽs
expellitur materia hũida ad extremitates ꝓpter
dominiũ caliditatis i corpore: aut motu subito ex
timore: aut pauore: aut ira: aut delitijs: aut angu
stia. ¶ Et scias ꝙ quũ lesio ⁊ materia que faciunt
palysiz sunt in vno latere vẽtriculorũ cerebri cõi
cat lateri corporis toti ⁊ lateri faciei cũ eo. Et si-
mil̕r si sunt in meatibus lateris unius q̃admoduz
si essent in duobus lateribus vẽtriculoꝝ cerebri:
aut in meatibus esset apoplexia. ¶ Si aũt sũt apd̃
originẽ nuche corpus totũ esset palyticũ p̃ter mem
bra faciei. Et qñz accidit cũ hoc stupor in cute capi
tis si ꝓhibet trãsitus sensus quoniã cuti capitis ad
ueniũt nerui sensibiles ex ceruice q̃admodũ oñdi
mus. Si aũt sũt in latere origis nuche cõicat late
ri toti excepta facie: ꝙ si sunt descẽdẽtes ab ori-
gine sũmergẽdo: aut in latere vno mollificatur ⁊
palyticũ fit qd̃ sequit illd̃ ex mẽbris quoꝝ nerui
sunt ex vno: ꝙ si nõ fuerit ex nucha imo ex ner-
uis mollificat qd̃ est ꝓpriũ illi neruo: siue sit i to
to neruo: aut in medietate eius: aut in parte eius
mollificat qd̃ mouet illd̃ qd̃ sequit ipm ꝓpter il-
lud qd̃ venit ad ipm de illo leso ꝓpter materiaz
⁊ resolutiõem singularis: aut apa. ¶ Paralyſ ue
ro quedã est que est criſ colice ⁊ multotiẽs r̃manz
cũ ea sensus quoniã materia est cũ ea in neruis mo
tus ⁊ nõ sensus. Naz quidã antiquoꝝ dixerunt ꝙ
quũ colica aliquibus annis cõicat interficit pluri-
mos. Et qui euadit euadit cũ palysi euẽiẽti ei qua
si eniz natura expellit illã materiã que est adue-
niẽs neruis ⁊ r̃ducit eã ad exteriora ⁊ esset maxi-
mũ vt cũ sudore denũtiaret. Retinetur ergo in
neruis ⁊ facit palysiz. ¶ Et multotiẽs q̇dẽ accidit
vt in hac sit affirmatõ sẽsus cũ dispositiõe sua. Et
est palyſ que est criſ in egritudibus acutis qua p
mutat materia ad neruos. ¶ Et illd̃ quidẽ est quũ
natura nõ põt ꝓpter etatez aut debilitatẽ integre
euacuar̃: quar̃ remanet residuũ materieꝝ in ptibz
cerebri: ⁊ remanet post statũ soda ⁊ g̃uitas capi-
tis. ¶ Deinde expellit ipam natura expulsiõe g̃-
uitatis nõ expulsiõe euacuationis integre quare ac
cidit palyſ ⁊ similia. Et palyſ quidẽ plurimũ acci-
dit in fortitudie frigoris hyemis. Et qñz accidit i
regiõibus meridionalibus eis qui iã puenerũt ad
annos. l. ⁊ vltra ſm semitã fluxuũ expulsoruz ex
capitibus eoꝝ ꝓpterea ꝙ meridional̕ vẽtus pluri
mũ replet caput. Paralytici aũt pulsus est debilis
tardus ⁊ rarus. Nã quũ egritudo fragit virtutẽ d̃
bilitat pulsus ⁊ fit frequẽs ⁊ eueniũt vicissitudies

sine ordine. ¶ Et vrina secūdum plurimum fit in eis alba. Et qñ fit in eis valde rubea ppter debilitatē renū in discernēdo sanguinē ab aquositate aut debilitatem venarū ab atractione sanguinis: aut ppter dolorē qui fortasse est cū eis: aut ppt egritudinē eis aliā ppinquā. ¶ Et qñ accidit vt sit latus sanū palyš inflātū ac si esset in igne. Et alterū palyticū fīm ac si esset in niue. Et sunt pulsus duoꝝ laterū diuersi. Est enī pulsus lateris frigidi deiectus ad hoc q indicia eius fīa cogunt ipm: ⁊ qñ puēit ad hoc vt oculus minoretur. ¶ Et qd cūq3 mēbroꝝ mollificatoꝝ ⁊ palyticoꝝ fm colorē reliqui corporis existēs nō minorat neq3 extenuat ē d quo maior habēda ē fidutia q illd qd est diū suz ab hoc. Ad palysiz pterea fit mutatō ex epilepsia ⁊ apoplexia ⁊ colica. Et ex pfocatiōe matricis ⁊ febribus tēporalibus fm semitā crisi. Et palysis euēiens a remotione spōdilium mortifera est fm pluriuz. Et illa que est ab ictu ñ cōtrahēte neruos vehemēter qñ sanat. Si aūt supfluat nō est spes vt sanet. In illa autē in qua est spes oz incipere a phlebotomia. Et iā quidem diximus qualiter dilatet materia paralysis ad apoplexiā ⁊ ecōuerso.

De signis. C. iij.

Illā autē que est a tortuositate: aut casu: aut pcussiōe: aut sectiōe ea sigt: qñ tñ occultatur ea in sectiōe qū neruus est pfundus. Ipaz vero sigt quia subito accidit ⁊ nō cōfert ei regimē. Que aūt curā recipit est ea que nō est a sectione: sed est cū apostemate ⁊ similibus. ¶ Et si est cū apate calido tūc extēsio ⁊ dolor et febris signt eā. Et si est ab apate duro sigt ipam tactus ⁊ cōsideratō sensibilis in neruis ⁊ dolor añcedēs. Nā fm plurimū accidit p ipam tortuositas aut apa calidū. Si aūt est ab apate fluxo tūc significatō est difficil. verūtñ fm quādā dispōnes non euacuat a dolor pauco ⁊ caliditate ⁊ a febre leni ⁊ ab augmēto doloris ⁊ eius dimiutiōe fm motus ⁊ cibos: ⁊ eius euētus nō fit subito imo fm dies. Et ex oībus istis eger sentit apd volūtatē motus quasi sit aliquid phibēs in illo eodē loco. ¶ Paralysiz aūt habēs fcām ab hūiditate expāsā sentit cāz expāsaz in toto mēbro palytico. Factā vero a grossitudiē neruoꝝ sigt difficultas reuersiōis mēbri a cōtractiōe qū laborat in ipo eger sicut est ei possibile: aut faciat illd alius ad dilatatōnē ⁊ mollificatiōem: ⁊ neq3 sunt mēbra leuia sicut in palysi absoluta. Et si materia est cū sanguie significat eā guidez ⁊ vene ⁊ oculus ⁊ repletō pulsus ⁊ significationes pdicte multotiens. Si vero est ex hūiditate nuda signt eā albedo ⁊ mollities multa. ¶ Et si fit sucessiōe colice ⁊ febriū acutaꝝ signt eā colica ⁊ febres acute. Et si ē ex eā malitia cōpōlis singularis frigide aut hūide nō accidit subito neq3 sunt illic sig alia ⁊ indicat de ipo p tactū ⁊ p res agentes in mēbrū. Et dicit q qū vrina insatis est viridis nūtiat palysiz aut spasmū.

De cura. C. iiij.

Oportet vt sit intētō tua in egritudibus neruoꝝ. v. s. stupore ⁊ spasmo ⁊ treor ⁊ palysi ⁊ saltu itētō posterioris cerebri ⁊ nō pperes in vsu mediciaꝝ fortiū in principio rei: imo tarda vsq3 ad quartū ⁊ septimum: q si egritudo fuerit fortis vsq3 ad quartūdecimū. Et in hac quidē hora sis cōtentus rebus subtilibus ex his que leniūt ⁊ digerūt ⁊ soluūt ⁊ cū clisteribz nō est malū in hac hora. Deide post illd euacua cum euacuatiōibus fortibus. ¶ In regimie aūt cibandi eos oz vt palytico in primis qū appet sis cōtentus aqua ordi ⁊ aqua mell duobus diebus aut tribz si tollerauerit virtus vsq3 ad quartūdecimū. Et si nō tollerauerit virtus ciba cū carnibus auiū leuibus. Et stude vt facias eū pati famē ⁊ ciba eū siccis cibis. Deide fac eū lōgā tollerare sitim. In mēsis vero secūdis iuuat eū vti medulla nucleoꝝ pini magne pprie. Et scias q aqua melior est ei q vinū. Uinū enī materias in neruis penetrari facit. Et plurimū quidē ipius qñ acesit in corporibus eoꝝ ⁊ fit acetū. ¶ Acetū vero est ex rebus q neruis sunt nocibiliores. Illa aūt que est a tortuositate ⁊ coarctatiōe curat cū eo qd determiauimus in caplo tortuositatis ⁊ cōpssiōis postea. Si aūt est a pcussiōe aut cāu tūc eius cura est praua. Eius tñ cura fm oēm dispōnez est vt cōsideret an illa tortuositas euēire faciat apa qū attrahat materiaz: ⁊ curet totū cū eo qd cōuēit ei. Et oportet vt ponātur medicine in cura illius in quocūq3 loco acciderit sup loca pcussiōis ⁊ sup pricipiū ex quo egrediūtur nerui mouētes mēbrū palyticū: potio aūt medicinarum sup mēbrum paralyticū est ex eis q nō afferūt iuuamētū de quo sit curādū. Et tibi qd inest cognoscere originē neruoꝝ ⁊ equale est siue intētō in medicia sit phibitō apatis: aut sit intētio in ea mollificatio: aut sit intētō in ipa calefactio ⁊ pmutatō cōplonis. Et fortasse necessariū erit ponere iuxta mēbrū pcussum ⁊ apostemosuz incipiēs resolui vētosas extrahētes sanguinē ab eo ad ptē: aut ad illd qd appet de corpe. Si aūt fuerit egritudo ipa palyš occulta fcā ppter mollificatiōem neruoꝝ. Tūc illd qd est necessariū post regimē cōmune est cōitas materiei cū eo qd descripsimus ⁊ diffiniuimus in euacuatiōe ipaꝝ materieꝝ subtilium sine additiōe ⁊ diminutiōe. Et meliora quidē quibus euacuātur sunt pille de eusorbio ⁊ pilule albicūestrē ⁊ pille de scetaraz ⁊ pille fetide et hiera hermetis ⁊ vōitus cū helleboro albo cū dispositiōe sua: aut cū expssiōe rhaphani in quo sit virtus eius. Et simlr reliqui vōitus cōferūt eis. Et qñ fit supfluitas in hoc ⁊ in potu det tyriaca pondus vnius danich. Deide addat paulatī paulatim neq3 augeat supra .3.i ⁊ qñ admistret ei sisamū decorticatū: qñ vero dant oxymel cū sua dispositiōe ⁊ oppoponacū cū sua dispōe cū sirupo de melle. Et eius quidē potō sit qtitas bakilleō ⁊ cōfert eis. Et oz quidē vt clisterizētur enematibus fortibus ⁊ collyria fortia supponat ⁊ inclinentur eoꝝ materie ad inferiora ⁊ ipoꝝ spōdiles inūgant ex oleis fortibus. Et cōferūt eis vnctiōes calide ex oleis ⁊ ēpla rubificātia quoꝝ rememoratio est iterata multis vicibus ⁊ pprie qū destruitur sensus. Et radix quidē liliij est ex mediciis bōe rubificatiōis fricado cū ipa fm modū inūgēdi. Eis pterea cōfert positō vētosaꝝ sup capita lacertoꝝ absq3 incisiōe. Sed post euacuatiōem ppterea q calefacit lacertos: ⁊ fortasse necessaria erit icisio aliq.

Et oportꝫ vt vētose stricta habeāt capita ⁊ suspē dant cū igne multo ⁊ suctione forti ⁊ laboriosa et remoueatur velociter. Qū ergo uētose adhibent oꝫ vt sepatiꝫ pōant sup loca plurima si mollificatio est plurimū sepata: ⁊ si nō est plurima ponant cōiunctiꝫ ⁊ vtere sup ea post illō pice ⁊ gūma pini. Et administra sup ea empl̄a calida rubificātia sicut emplꝫ de farīa git ⁊ lilio cū melle. Empl̄m quoqꝫ de sinapi est ex eis que ipis cōferūt. Et tu q̄dē pmuta omne qō est debile ad hoc vt rubificet ⁊ vt uesicet: ⁊ emplꝫ de sceitaraꝫ maxime cōfert palysi iuuamē ⁊ est apud plurimos eoꝝ excusās a gūma rute agrestis ⁊ sinapi. Empl̄m quoqꝫ de gūma rute siluestris est iuuans ⁊ pprie cū nitro ⁊ sulfure ⁊ fricatō cum oleo ⁊ nitro ⁊ aqua sulfurea ⁊ aqua marina ⁊ ēbroce subtiliatiue cōferūt. Qūqꝫ sensus est debil̄ fortasse emplꝫ forte nocet ⁊ nō sētit illō ⁊ educit illō ad lesiōem ⁊ vlceratiōeꝫ fortez. Oportet ergo vt omni custodia ab illo caueatur ⁊ vt cōsideret̄ dispositō impssiōis empl̄i. Nā si rubificat ⁊ inflat ⁊ cutē nō ptrāsit ⁊ sepat cōpssione digitoꝝ subtili ⁊ albificat̄ locus eius tūc ipssio nō ptrāsiuit cutē. Et si rubificatō est magis fixa ⁊ caliditas magis appens tūc remoue. Modus vero cognoscēdi hoc ē vt auferas emplꝫ omni hora ⁊ cōsideres dispositiōem. Si ergo necessaria est ablatō remoue. Et si necessaria est iteratō itera.

¶ Et scias q̄ insuflatō ex cōdisi in naribus eoruꝫ valde cōfert. Et siml̄r que sunt ei similia quoniā purgāt cerebrū ⁊ cōuertūt materias facientes egritudinē a pte egritudis. Et vinū antiquū paꝝ ualde cōfert egritudinibus neruoꝝ oībus. Plurimū vero ex eo sūptū est res nocibilior neruis. Et administratō acori nutriti est ex eis que eos iuuant. Et similiter ḡdatiꝫ ordinet̄ in potando hieras ⁊ sint pmiste cū aliquo qō sit sicut castoreū dōec pueniat ad hoc ut ex ide ī potu sumāt pōdus. ʒ. vi. post. ʒ. i. Et similiter potus olei de kerua cū aqua de radicibꝫ iuuat valde. Quidā vero hōīnū sunt qui palysiꝫ curāt dādo in potu omni die aur̄. i. ex hiera cū aur̄. i. piperis ⁊ sanatur. Et oꝫ vt qū aliq̄d istoꝝ sumūt ī potu nō potent aquā vt plōget eius mora in stō: ⁊ fortasse morat̄ tota die: deide opatur: qn̄ꝫ vero sumūt in potu piperis aur̄. i. cum aur̄. i. castorei. Et illis quidē nō est aliq̄d ita cōferēs vt tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ scelite ⁊ aliuētheī: assa quoqꝫ fetida vehemētis iuuamēti est bibita ul̄ linita ⁊ pprie qū bis in die sumit̄ ⁊ etiā bōdaca inda. ¶ Qūqꝫ mēbrū redit ad se oꝫ vt ipm exercites post illō ⁊ cōstrigas ⁊ dilates ipm vt ad integrā redeat sanitatē. Et ipi quidē quādoqꝫ iuuātur a se. ⁊ iuuātur vocibꝫ ⁊ locutiōibꝫ altis ⁊ post euacuatiōes ⁊ iuuamēta ab eis quibus vtunt̄. Iuuant balneo longo sicco aut balneis ⁊ in fine rei ⁊ post euacuatiōes ⁊ vbi necessariū est soluere oꝫ vt nō sint resoluētia cū lenificatiōe pura: sed cū aliquantula stipticitate. Quapropter oꝫ vt resolutō fiat cū aliquibus que sint vt anisuꝫ ⁊ sigia et castoreū et squinātū ⁊ que sunt similia his ex causis stipticis.

¶ Habētes vero illā que facta est post colicā iuuat medicamē factū ex nuce romana scriptū in antidotario: ⁊ iuuant eos olea que nō sunt violente virtutis ⁊ multe cōpostōnis: sed sit sicut oleū de lilio et oleū de duabus spicis ⁊ oleum de narcisco et oleum de oliuis ⁊ exptum est oleū de nuce indica ⁊ oleū de narcisco ⁊ factū cū gūma alboti vtrūqꝫ simul acceptū iuuatiuū est sua proprietate.

¶ Quādoqꝫ vero iuuātur plures eoꝝ cū eis que infrigidant ⁊ cōfortant ⁊ phibēt materiā. Et quꝫ medicātur calidis augmētat̄ egritudo. Et illō iō quoniā materia subtilis dilatat̄ p ea plurimū. Qū vero mēbrū infrigidat̄ cōfortat̄ mēbrū a frigore ⁊ minoratur q̄titas materiei ⁊ puenit ad hoc vt euanescat ⁊ nō oꝫ vt in eoꝝ calefactiōe pueniat̄. Sed est necessariū vt sint medicine cōfortate cū aliquibus que sint sicut camemilla ⁊ melilotum ⁊ amaracū ⁊ mēta ⁊ calamētuꝫ ⁊ cōmisceant̄ eis allea ⁊ etiā illō qō aliq̄d infrigidatiōis habeat sicut succus liquiritie ⁊ semē endiuie et reliqua. Hec eniꝫ qū administrātur iuuāt ualde. ¶ Que vero a sectiōe facta est curā nō habet. ¶ Illa vero que fcā est a complexiōe frigida cum calefacientibꝫ notis curatur. Et illa cuius cā cōplexionis est potus aque mlt̄e frigide vtatur balneo multo sicco. Et scias q̄ quādo aggregātur palys̄ ⁊ febris ī aliquo tūc oxymel cū zuccaro ros̄ est cōuēiens medicamē in illa hora.

De spasmo. C. v.

Spasmus est egritudo neruosā qua mouētur lacerti ad pricipia sua et inobediētes sunt in dilatatiōe. Eoruꝫ itaqꝫ aliī remanēt fm suam dispositiōem ⁊ nō dilatant: et aliī eoꝝ facile redeūt ad dilatationem suam sicut fit in oscitatiōe et singultu. ¶ Causa vero in ipo aut est materia aut causa absqꝫ materia sicut caliditas et siccitas. Et materia quidē spasmi fm plurimū est phl̄atica et qn̄ꝫ est mel̄ica et qn̄ꝫ sanguinea et aliud est in apostematibus lacertoꝝ qum resoluitur materia faciens apostema cum vlcere villi nerui et augmētatur in latitudīe sua et minoratur a sua longitudīe. Et materia quidē oīs spasmi material̄ effectiua: aut est comprehēdens sup lacertū totum: et illud est qum spasmus est sine apostemate: aut est cōprehensa in loco vno quē relique partes seqūtur sicut fit a spasmo facto ppter apostema a materia effusa ppter pcussiōem aut abscisiōem: aut ppter causam aliam ex caus̄ apostematis. Et nō ē q̄dē lōgiqū q̄n sit spasmus euēiēs a vētositate inflatiua ipsa. Ipe enim est ex eis que plurimū accidūt et remouentur in hora. ¶ Spasmus vero materialis multotiens accidit fm semitaꝫ pmutatiōis materiei sicut accidit in successiōe sinancie et sucessiōe pleures ⁊ successiōe sirsen. ¶ Ex spasmo aūt qui fit ppter priuatiōem materiei et hūiditatis et dn̄iū siccitatis accidit vt cōtrahantur longitudo et latitudo equal̄r. Colligit ergo ad se ipm: sicut est dispositō corīj positi in ignē. Et tu quidem scis dispositiones cordaꝝ esse q̄ ipe elongant̄ in hyeme ppter hūectatiōeꝫ ⁊ abbreuiant̄ in estate ppter desiccatiōem ⁊ simil̄r nerui. Et qn̄qꝫ fit spasmus qui ad materiā nō pportiōat̄ eueniēs cā rei impedientis a qua nerui fugiūt et cōgregāt̄ ad expellendū ipam ⁊ cā illa aut est dolor ex cā dolorē faciente. ¶ Et multotiēs est ex hūore calido mordicatiuo. Aut qualitate venenosa pueniente ad cerebrū et ad neruos sicut accidit ei quē pu

pugit scorpio sup neruos. Aut ꝓpter qualitatē nō
venenosam sicut quum spasmus accidit ab infrigi-
datiōe vehemēti cōgregante neruū et lacertū et ī
spissante ipm ⁊ cōtrabitur ad caput suū. ¶ Sicut
eniʒ mollificatō qn̄ʒ diuersificatur in mēbris secū
dū principia mēbroꝝ et simil'r spasmus et ratō ī am
bobus est vna in eo qd̄ fit supra ceruicē ⁊ in ante
riore parte et posteriore et in parte que est su pra
ceruicē. ¶ Spasmi aūt ex repletiōe hūidi cā essen
tialis aut est frigiditas aut hūiditas. Et frītas ad-
iuuat fm cōgelatiōem ipius ⁊ eius grossitiē quar̄
nō fit dilatatō aut siccitas et caliditas iuuat supra
cōsecutiōem p resolutiōem hūiditatis. ¶ Mate
ria vō faciens spasmū nō efficit spasmū ⁊ mollificat
nisi ꝓpter suaʒ grossitudinē: ⁊ quia nō est ingres-
sa substantiā villi paruo introitu quo iuuet. Sed
est coarctata in foramibus ⁊ sic quidē spasmus est
epilepsia mēbri: sicut epilepsia est spasmus corpo
ris totius ¶ Differētia vero inter utrūq; est cōi-
tas ⁊ ꝓprietas. Epilepsia eniʒ plurimū resoluit ue
lociter ⁊ fit cū piodis. ¶ Reliquas aūt drās scies
ex spasmo hūido p illd̄ qd̄ accidit lactentibus ꝓ-
pter vicinitatē maīlle ⁊ hūectatiōem lactositatis
in cordis ⁊ cōgelatiōem lactis in eis ⁊ qū ventres
ipoꝝ cōstrigunt̄ ⁊ in vigilījs ipoꝝ ⁊ multitudinē
fletus ipoꝝ: ⁊ spasmātur etiā in febribus suis q̄
uis sint leues. Et vniuersal'r infantibus facilis est
casus in spasmū ꝓpter debilitatē virtutis cerebro
rū eoꝝ ⁊ mēbroꝝ ipoꝝ ⁊ lacertoꝝ eoꝝ: ⁊ fit facil'
eoꝝ exitus ab ipo ꝓpter fortitudinē virtutū epa-
tū ipoꝝ ⁊ cordiū eoꝝ. Et quoniā hūores eoꝝ non
sunt inobedientes vehemētis grossitudinis. Et ꝓ
pter hoc liberant̄ a spasmo sicco velociter ꝓpter
hūiditatē cōplonū suaꝝ ⁊ hūiditatē cibi eoꝝ. Im-
puberibus vero nō est facilis aliqua duaꝝ reruʒ
qū tn̄ qn̄ʒ accidit infantibus spasmus malus successi
one febriū acutaꝝ ⁊ cū eo sint signa que dicemus
ex quo raro euadūt. Ille vero qui septē trāsit an
nos nō spasmat̄ nisi ꝓpter febrē valde prauam.
¶ Est p̄terea spasmus qui accidit ꝓpter timorem
⁊ cās dilatatiuas sūmersas subito: ⁊ faciunt sequi
lacertos motos ad pricipia sua fm suas formas: ⁊
est spasmus qui cōtingit ꝓpter sustētatiōem factā
sup aliqd̄ mēbroꝝ qd̄ ē cōtractū ad qd̄ fit effusio
⁊ retinet̄ in ipo aliq̄tulū ⁊ sup formā cōstrictiōis
sue. Et qn̄ʒ est cū eo accidens faciēs illd̄: aut fit ut
ipm ferat pōdus ḡue: aut fit vt obdormiscat sup
lectū durū: ⁊ hoc quidē est ex eis que p se remo-
uētur. Et qn̄ʒ est hic stupor aduēiēs mēbro ꝓpter
repletiōem ex materia effusa coarctāte spūʒ moti
uū ⁊ ꝓhibēte penetratiōem eius: quare nō est pos
sibile vt moueat ad dilatatiōeʒ faciēdā: ⁊ qū re-
dit virtus ⁊ cōfortat̄ materia fit dilatatō: ⁊ qn̄q;
fit ex extēsiōe illius simile. Et hoc quidē plurimū
fit post somnū apud excitatiōeʒ qū remanēt mem
bra cōtracta nec extendunt̄ etiā quoniā spiritus in
somno fit ḡuior pigrior ⁊ nō fit assiduus in faciē-
do dilatatiōeʒ ꝓpter declinatiōeʒ suā ad interio-
reʒ ptē. Spasmus aūt siccus alius est qui fit succes
siōe febriū adurētiū ⁊ ꝓprie in febribus sirsen: ⁊
successiōe motuū laborioso ꝝ corporaliū ⁊ anima-
liū eius sicut sunt uigilie ⁊ angustia ⁊ timor: ⁊ ille
est ex eis quibus fit euasio. ¶ Et ē alius spasmus

qui accidit in febribus cū hoc ⁊ nō est vehemēter
malꝰ: ⁊ est ille qui fit ꝓpterā q̄ ipe faciūt currer̄
aliqñ materias in neruis ⁊ lacertis: ⁊ ꝓprie qū cor
pus est plenū. Et qn̄ʒ accidit illd̄ in eis ꝓpter cōi
tateʒ oris stōi ⁊ remouet ipm vōitus. Et talis q̄
lis est iste spasmus ex febribus nō est illius praui-
tatis ⁊ malitie cuius est ille qui est in febribus tē-
poralibus in quibus desiccātur nerui ⁊ lacerti: im
mo cerebrū ⁊ cōsumūt̄ hūiditates innate ⁊ fit spas
mus. Et plerūʒ est ex hoc caplo qui fit ⁊ destruit̄
velociter. Et cā in ipo est siccitas cerebri ꝓpter
debilitateʒ quā sequit̄ lacertorum siccitas. Naʒ
qū mīma cā desiccatiua cer̄bro aduenit reducit ad
se hūiditates a neruis. Deinde qū natura sollicita
tur vt cerebro hūiditatē acquirat sufficiēteʒ rede-
unt mēbra ⁊ fiūt obediētia dilatatiōi cū p̄ceptiōe.
Et qn̄ʒ accidit ex vehemētia frigoris. Multoti-
ens eniʒ accidit spasmus ꝓpter frigiditatē cerebri
⁊ cōicāt ei lacerti. Et spasmus quidē impediens ē
huiusmodi factus a siccitate. Et est spasmus cū sic
citate factus q̄ est cū spē cōgelatiōis hūitatis: ⁊ mi
norat̄ eius quātitas ⁊ inspissat̄ vehementer quare
membrum spasmatur sicut accidit ex vehemen-
tia frigoris: et sicut accidit ei qui bibit medicinas
narcoticas vt opiū. ¶ Spsamus vero fcūs ꝓpter
medicias est sicut spasmatō potus vini. Fit enim
spasmus post solutiōeʒ ꝓpter siccitatē. Et fit etiaʒ
spasmus an̄ ipam ꝓpter cōtrarietatē ⁊ venenosita
teʒ eius: quare nerui vehemēteʒ incurrūt lesiōeʒ
cū qua cōtrahunt̄. ¶ Et huiꝰ quidem generis sunt
spasmus eius qui euōit hūorē qui est vt erugo e
ris nocēteʒ ori stōi. Et spasmꝰ fcūs ꝓpt̄ fortitudi
nē sesꝰ oris stōi qū ad ipʒ expellit̄ cholā. Et spas-
mꝰ fcūs ꝓpt̄ egritudieʒ cer̄bri ⁊ mr̄icis ⁊ egritudi
nibʒ suis ⁊ vesice ⁊ r̄liquoꝝ. Et spasmꝰ fcūs a pū
ctura scorpiōis ⁊ rutelle ⁊ serpētis sup neruū: aut
sectiōe eueniente neruis: aut corrosione. Et fcūs
ab egritudie in ore stōi ⁊ matricibus ⁊ membris
neruos ⁊ vicinis istis est spasmus an̄cedens ꝓpter
vermes. ¶ Preterea est spasmus qui est in labio
ꝓpriꝰ ⁊ palpebra ⁊ lingua. Et scit̄ q̄ eius cā est ex
ipo cerebro. Et qū corpus in spasmo declinat ad
an̄riora tūc spamus est in lacertis an̄rioribus. Et
qū ad posteriora tūc spasmus est in lacertis poste-
rioribus. Et qū ad vtraq; simul tūc egritudo est
in vtrisq; simul sicut in palysi. Qn̄q; fit spasmus
adeo fortis vt ceruix torqueat̄ ⁊ dētes strideant.
¶ Qū aūt aliquis morit̄ ex spasmo corpore ipius
calido tūc illd̄ est ex eis que p̄cessꝰ interficiunt
⁊ neq; suffocādo interficit nisi quia lacertus anheli
tus spasmat̄ ⁊ destruitur motus eius. Et ois qui-
deʒ spasmus sequens vulnus est mortalis.

De signis. C. vi.

Pulsus spasmatoꝝ est extēsus ⁊ diuersus in situ ascendēs ⁊ dimittens sicut sagitte euadētes ex arcu sagittarij: ⁊ diuersificat̄
motus pcussiōuʒ eius in velocitate ⁊ tarditate. Et
vena quidē est calida ⁊ magis calefacta reliq̄s mē
bris: ⁊ est corpus vene collectū nō sicut est colle-
ctō venaꝝ in rigore: ⁊ neq; sicut illd̄ qd̄ coar-
ctatū est sicut fit apd̄ duritiē vene ꝓpter lōgitudi
neʒ egritudinis: aut qd̄ fcūm est cū dolore visce
rū. Sed sicut est aggregatō ptiū intestini exte..i

ab extremitatibus suis. Et ego dicã signa doloris
i spasmo parũ post. ¶ Spasmi võ facti a repletiõe
signa sunt q̃ puenit subito ⁊ non bibit velociter
qd̃ sup ip̃z põit ex olo nisi iã aduẽerit ei calitas p
pinqui temporis. ¶ A siccitate vero facti signa
sunt q̃ fit paulatiz paulatiz ⁊ successiõe egritudi-
nũ euacuatiũ qd̃cũqz gẽus fuerit ⁊ euacuatiõis me
dicinaꝝ: aut colirice passionis aut euacuationis p
se. ¶ Factũ vero a nocũento cognosces p causas
extrinsecas: ⁊ ea que bibunt sicut euforbiũ ⁊ hel
leborus ⁊ reliqua ⁊ sicut qñ nocũentũ est ex stõ ⁊
cõicat ei cerebrũ: deinde nerui sentit añ illd̃ solli
citudinẽ ⁊ angustiã ⁊ obsidiõem stõi: ⁊ qñz repe-
rit illd̃ tẽpore spasmi: ⁊ qñz est ille spasmus suc-
cessiõe võitus qui est sicut succus porri aut erugo
eris. ¶ Et simil'r ille qui fit ꝑpter fortitudinem
oris stõi. Quotiens eniz effundit ad ip̃m materia
spasmat hñs ip̃m. Uerũ p̃cedit ip̃m nocumentũ in
ore stõi ⁊ mordicatõ: ⁊ qñqz accidit simile illi in
egritudibus matricis ⁊ vesice ⁊ reliquoꝝ qñ for
tes fiũt. Et fit cũ dolore vehemẽti ⁊ ꝑpter nocu-
mẽtũ manifestũ in illo mẽbro añcessio spasmi. In
reliquis vero spasmis aut fit dolor cũ eo: aut fit
dolor cõtingens a spasmo nõ spasmus cõtingẽs a
dolore. Factus aũt ab spãte cognoscit p ea que di
ximus. ¶ Et ex significatiõibus quidem significã
tibus aduentum spasmi est paruitas pulsus ⁊ ipius
raritas primũ. Deinde eius pmutatõ ad illd̃ qd̃
dictum est. Et multotiens rubificat facies ⁊ appz
in oculis cõtorsio ⁊ inclinatõ ⁊ in anhelitu interse
ctõ ⁊ disnia: ⁊ qñz accidit risus nõ fm radicez. Et
cõstringitur natura ⁊ desiccatur et vria etiã mul
totiens retinetur ⁊ multotiens nõ retinetur ⁊ egr̃
ditur sicut aquositas sanguinis ⁊ hebz ampullas.
Et accidit ei singultus ⁊ vigilie ⁊ soda ⁊ tremor
et dolor sub iuncturis et precipue sub iunctu-
ra ceruicis ⁊ inter spatulas ⁊ apud iunturam al-
chatin et albosos sub illa. ¶ Spasmum vero
cõtingentẽ causa febris significat ⁊ nuntiant ip-
sum in febribus cõtorsio in oculo ⁊ rubificatõ in
extremitate oculi ⁊ in circuitu ⁊ stridor dentiuz et
nigredo lingue ⁊ cõstrictõ cutis capitis. Et rube-
do vrine primum: deinde eius albedo ꝑpter ele
uatiõem materiei ad caput ⁊ pulsatõ temporũ et
venaꝝ capitis. Et quandoz desiccatur in eo ven-
ter aut spasmatur. Hip. quidem dixit q̃ si acci-
dat febris post spasmũ melius est q̃ si accidat spas
mus post febrem. Cuius intẽtio est q̃ quz febris
supuenit spasmo humido soluit eũ. Spasmus ve-
ro qui puenit ex febre est siccus qui raro recipit
curã ⁊ accidit ei añ ip̃m timor in somno ⁊ cõuer-
sio coloris ad rubedinẽ ⁊ viriditatẽ et plũbosita-
tez ⁊ cõstrictõ nature. Et vrina quidẽ cruda in fe
bre ⁊ rigor cũ eis associatur sudor in capite ⁊ tene
brositas in ocul' sigñt spasmũ cuius cã est debella
ti in visceribus. ¶ Si aũt spasmus est cũ febre et
nõ est de fortitudine illius febris ⁊ longitudine tẽ
poris eiꝰ ut adurat hũitates ⁊ finiat eas: tũc ille ẽ
de gener' eiꝰ cũ quo nõ est illa siccitas tota. ¶ Ex
signis vero malis in spasmo est vt multiplicetur
vẽtositas in mẽbris ⁊ ꝑprie qñ cũ eo insistat vẽter
⁊ p̃cipue qñ est in pricipio sui. Et vrina acuta in
spasmo ⁊ tetano est mala significans q̃ cã est cali-
ditas pura. Et qñ cũ spasmo sunt pulsatõ ⁊ saltus
tũc illud est signũ malũ. Pulsatõ naqz vnã duarũ
reꝝ sigñt aut apostema in visceribus magnificans
pulsatiõem aut extenuatiõem in eis quare appet
pulsus magnus qui est ꝑpter pcussiõem magnaz.
¶ Qñ aũt sinãtie materie declinat ad neruos vt
ad ipos pmutate faciant euenire spasmũ sigñt illd̃
apitõ spasmi in pulsu. Et qñ pleures declinat cum
materia sua ad illd̃ sigñ illd̃ fortitudo cõstrictiõis
anhelitus ⁊ neqz febris est valde fortis. Et qñ p-
mutat materia sirsen ad illd̃ incipit cuz timore et
multitudĩe palpitatiõis ⁊ stridor dẽtiũ: deinde tor
quet oculus: deinde appet spamus.

De cura. C. vij.

In eo quidẽ qui factus est apcussiõe opor
tet vt administrẽtur embroce que laxãt
fcẽ ex ordeo fracto ⁊ camemilla ⁊ mal-
ua ⁊ farina fenugreci ⁊ que illis sunt similia. Et
nos quidẽ iam ondimus in canõe locũ administratio
nis eaꝝ. Factus vero a nocumento si fuerit ꝑpter
potũ alicuius rei tũc curet cũ eo qd̃ cognoscetur in
caplo de venenis. Et si fuerit cũ febre curetur cũ
hũectatiõe vehemẽti cerebri ⁊ neruoꝝ ⁊ lacerto-
rũ cũ mollificatibus vehemẽtis hũectatiõis q̃ do
cui te ⁊ habitet ĩ domo sra. ¶ Et si fuerit ꝑpter
dolorẽ seda dolorẽ postq̃ sciueris quis sit ⁊ absci
de cãm ipius. Et si est propter pũcturam curet
qd̃ ipaz facit cũ eo qd̃ dicet in caplo d̃ puncturis.
Et si est ab apostemate curetur cũ eo qd̃ dicemus
in cura apostẽatũ neruoꝝ. ¶ Si aũt est a siccitate
eius cura est praua. Uerũ cõuenientior eius cura
est tina ⁊ inũctõ ex oleo humido post ipam ⁊ eius
iteratõ post ipam multotiẽs: ⁊ illd̃ qñ nõ est cum
febre vbi nõ intermittit oio ⁊ assidue fac illud in
oĩbus iũcturis. Si aũt possibile est vt tina fiat ex
lacte fiat. Et si nõ ex aquis in quibus decocta sint
folia salicis ⁊ ordeũ fractũ ⁊ viola ⁊ nenufar ⁊ cu
curbita ⁊ citroli: aut fiat tina tota ex succo cucur-
bite: aut succo cucumeris: aut sit totũ illd̃ ex aq̃
ros. in qua decoctum est aliquid hoꝝ: aut aqua
melõis indi: aut aqua salicis ⁊ que sunt similia il
lis. ¶ Et qñ feceris eis clisteria ex istis exp̃ssiõibꝫ
⁊ oleis ⁊ aliquibus dissolutis hũectantibus impin
guãtibus erit vehemẽtis iuuaminis. Et admistrẽ
tur sup iũcturas ⁊ sup originẽ lacertoꝝ olea faciẽ
do vnctiõez post vnctiõez cũ studio cer'bri vald̃
⁊ cõpositiõem quã te docuimus in hũectatiõe cer'
bri: ⁊ infirmo dẽt in potu lac recẽter multum fm
mẽsurã cõueniẽtem si nõ fuerit febris ⁊ aqua or-
dei ⁊ aqua cucurbite ⁊ aqua melõis indi ⁊ iuleb:
siue fuerit febris siue nõ fuerit. Si ergo misceat
cũ aliquo hoꝝ parũ vini albi vt penetrare faciat
erit cõueniẽs. Et similiter sint aque ipius miste cũ
aliqua pte vini. Et oz vt assidue fiat ei cura hec p̃
ter q̃ moueat (aut) exercitio adhereat. Et si ẽ pos
sibile vt totũ corpus eius submergat in oleo tepi
do fiat. Et fiat ei caputpurgiũ cũ hũectantibus que
sunt ex oleis ⁊ succis ⁊ hũectet caput eius cũ eis q̃
sciuisti. Et oz vt sit firma statõ ĩ psilio ⁊ olo ros.
Et ex eis quidẽ que ipos iuuat est vt in potu su-
mat tereniabin ⁊ ꝑprie infantes. Qd̃ si nõ fuerit
lactentes: ⁊ si habẽs spasmũ hũidũ debilis fuerit v̉
tutis nõ abscidant ab eo carnes sicce sicut carnes

minutaꝝ auium ⁊ cubugi ⁊ kerubiti ⁊ alteilez. Et
si non fuerit eius virtus debilis sint cibi eius pa͞is
cū melle ⁊ aqua ciceris cū aneto ⁊ sinapis etiaꝫ nu
trita cuꝫ oleo ⁊ ponat̄ in eo qꝺ ip̄e recipit piper.
¶ Cibus aūt hn̄tiū spasmū siccū sit totū qꝺ hūe-
ctat ⁊ lenit ⁊ omnes sorbitiōes pigues lenes facte
ex aqua ordei ⁊ oleo amigdalino ⁊ zuccaro bono
⁊ aqua carnis assumpta ex carnibus agnoꝝ ⁊ hedo
rū: ⁊ qn̄ꝫ pōant̄ ex oleribus hūectatiuis qꝺ fran-
git nocūentū carnis si fuerit illic caliditas: ꝙ si cuꝫ
illo parū vini misceat̄ vt ip̄m penetrare faciat nō
erit lōginqū a rectitudie ⁊ ꝓprie qū nō fuerit cali
ditas sup̄flua: ⁊ simil'r si misceat̄ vinū cū aqua qua͞
bibit. ¶ Cura vero fiat ita. Si eniꝫ est humidus
oꝫ vt curet̄ cū euacuātibus ⁊ purgantibus fortibꝫ
p̄dictis qū diximus euacuatiōem hūoris grossi ex
neruis cū solutiuis ⁊ clisteribus acutis. ¶ Et si tu
videris signa sa͞guis dn̄antia ma͞ifesta valde phle
botōa primo ⁊ ꝓprie si ca͞ eius est repletō ⁊ pota
tio vini plurimi. ¶ Et nō extrahas totū qꝺ ne-
cessariū est ex sanguie cuius extractō est ꝓpt̄ spas
mū aut egritudinē alia͞ significantem eius extracti
neꝫ: imo retie ex eo aliq̄d vt r̄sistat spasmo ⁊ r̄sol
uat̄ resolutiōe motuum spasmi. ¶ Et ex eis cura
sunt submersio in aq̄s thermaꝝ ⁊ sessio in pellibꝫ
vulpiū ⁊ lupoꝝ que dicent̄ in cap'lo doloꝝ iunctu
raꝝ quonia͞ iuuat. Et similiter inūctō cū adipibus
lupoꝝ ⁊ oleo de lilio si nō fuerit febris: ⁊ simil'r
decoctō catuloꝝ canū ⁊ sessio in aquis in quibꝫ de
cocte sunt medicine subtiles sicut abrotanū ⁊ folia
radicis iūci ⁊ calamus aromaticus ⁊ folia lauri ⁊ li
nimētū factū ex radice spine iudaice ⁊ semie spine
albe ⁊ semie spie egyptiace ⁊ succo centauree mi-
noris sig'latim ⁊ cōposite. Et scias ꝙ longitudo
spacij more in tina siue sit aqua siue aliꝺ est ex eis
que nocēt ꝓpter mollificatiōem virtutis. Tu aūt
pone multitudieꝫ nūeri loco lōgitudis spacij ⁊ fac
ip̄m sedere bis in die. ¶ Ex his aūt que iuua͞t ha
bēteꝫ spasmū cōmunē qui nōiat̄ tetcis ⁊ tetanū fa
ctos a ma͞ est vt subito in aqua demergat̄ fr͞a sm
ꝙ dixit Hip. Na͞ corporis exteriora inspissant̄ ⁊
inatus calor in iterioribus claudit̄ quare cōsortat̄
⁊ resoluit̄ materia. Nō est tamē omne corpus tol
lerans hoc a timore tutū. Sed corpus forte firmū
carnosuꝫ qꝺ vlcera nō habet ⁊ in estate. Plures
eniꝫ ꝑ hoc iam euaserūt. Et ille quidem qui vtit̄
vētos͞ sup̄ locū ad quē partes corde extendunt̄ oꝫ
vt vtat̄ sine scarificatiōe si res est leuis: ⁊ si non
est ita oꝫ vt fiat scarificatō est eniꝫ mortal' si nō sca
rificet̄ tūc: ⁊ nocēt qn̄ꝫ attrahendo ma͞ꝫ. Vētosaꝝ
aūt loca sunt in collo ⁊ spōdilibus dorsi ab vtroꝫ
latere ⁊ ꝑtes lacerti pectoris: an̄ vesicaꝫ vero su
ꝑ renes nō facimus illꝺ nisi qum timemus ⁊ mise
rendo volumus vt sanguis egrediat̄. Et oportet
vt ventosas multotiens non admistres neqꝫ subi
to simul: ⁊ loca ventosarum custodiant̄ ⁊ cōser-
uent̄ ne corpus infrigidetur ⁊ ex curis eius est ut
applanet̄ qꝺ spasmatū est leniter ⁊ ex cura eius cō
tingente sm natura͞ est euētus febris acute ⁊ ꝓpte
rea dixit Hip. vt si accidit fe. post spasmū meliꝰ
est ꝙ vt accidat spasmus post fe. Quartana quoꝫ
cōfert ad illꝺ ꝓpter cōcussiōeꝫ tremoris eius ⁊ ꝓ
pter multitudinē sudoris eius. Et cui accidit quar

tana raro accidit ei spasmus na͞ securus est ab eo.
Et ex curis quidē mirabilibus exꝑtis spasmo est
vt ponat̄ supra membrū spasmosum ren cōstri-
tus cū pinguedine sua. Deinde dimittat̄ sup̄ ip̄suꝫ
dōec siccet̄ ⁊ mutetur cū alio. ¶ In spasmo p̄te-
rea toti corpori cōmuni cōfert etia͞ intētio cerebri
etiam cū purgatiōe facta sternutatorijs magnifice
⁊ in eis etiam expertū est vt ex lana plurimū mol
lificēt eis suspensoria que a collo ad vtrūqꝫ bran
chiū ꝓtendat̄ sup̄ q̄ oi hora oleū calidum asp̄gat̄.
Balneū quoqꝫ siccū magifice iuuat eos: ⁊ ut iclien
tur sup̄ lapides ignitos sup̄ quos asp̄gat̄ vinū ⁊ ut
sudent cū eo coopimentis. Et ex empl'is quidē bo
nis est empl'm factū ex storace liquida ⁊ euforbio
⁊ castoreo ⁊ cera citrina ⁊ oleo de lilio ⁊ empl'a di
cta in antidotario ⁊ adipes ⁊ reliqua ⁊ inūctio ex
fece ol'i sisamini ⁊ olei semis lini ⁊ spuma fenugre
ci: ⁊ ex vaporibꝫ bonis ē sal calefactus positus su
per exitū neruoꝝ. ¶ Et ex eis quidē que in potu
sumpta afferūt fe. sūt castoreū ⁊ assa fetida ꝑmista
cū melle accepta sm quantitatē nucis: afferūt eniꝫ
febrem ⁊ resoluit̄ spasmus illico. Et similiter olū
de kerua ⁊ aqua mell' cū assa fetida ⁊ decoctō car
pobalsami. Ex eis que valde cōferūt ip̄is est i po
tu sumere tyriaca͞ ⁊ cōfectiones magnas. Et qn̄qꝫ
cōfert sumere diuretica. Hec p̄terea medicina ex
perta est. In potu sumat̄ ex radicibus cotti. ʒ. xx.
decoctas in duabus lb aque dōec tertia remaneat
ex qua potēt fortiter. ℥. iiij. tepidas cū. ℥. ij. olei
amigdalini. Illꝺ eniꝫ cōfert ⁊ ꝓprie in spasmo q̄
est in posterioribus: ⁊ qn̄ꝫ decoqūtur loco radicis
cotti carpobalsami. ʒ. x. ⁊ est eius potō. ℥. iij. et
similiter calamētum agreste. Et ex eis que vehe
mētis sunt iuuamēti est sumere in potu castoreuꝫ
⁊ oppoponacū ex quibus qui fortis est bibat aur̄.
i. ⁊ mediū. ʒ. i. ⁊ custodi tūc stomachū quoniam
ip̄e ꝑ illꝺ tūc debilitat̄ vehementer. Et assa etiaꝫ
fetida sūpta sꝫ ꝙtitatē semis orobi i ꝙtitate. iiij.
ʒ. ⁊ medie mell' ⁊ a͞moniaci: similiter bibat̄ cottū
⁊ decoctō isopi ⁊ aniuden ⁊ aqua castorei. Sūt eiꝫ
pl'rimi iuuamēti ⁊ mīmi nocumēti. Sitqꝫ potō ex
eo qua͞titas duoꝝ coclearium vsqꝫ ad tria det̄ ad
potandum pluribus vicibus. Et sit quantitas i eo
quod bibitur quantitas p̄dicta. Et minus quideꝫ
nocūentū fit in ip̄o si sit post cibū quocunqꝫ modo
sit. Nō est enim in ip̄o timor: ⁊ ex cura quidem
eius est vt inūgat̄ ex oleis fortis resolutiōis pre-
dictis sicut oleo cucumeris asinini ⁊ oleo ꝺ kerua
⁊ oleo rutino ⁊ oleo de costo cū castoreo et pire-
tro. Est eniꝫ valde iuuatiuum ⁊ ren dissolutus ⁊
oleū narciscinū ⁊ oleū qꝺ ē huiusmodi. ꝝ ol'i vtri
usqꝫ spice kist. i. cere. ℥. ij. olei de berberis kist.
i. polij amoi storacis masticis oīum an̄. ℥. i. gari
ofil'. euforbij amboꝝ an̄. aur̄. iiij. spice. ℥. i. olei
balsami. ℥. i. cōmisceantur. Et ex illis que cōfe-
rūt eis est vt adistret̄ empl'ꝫ de euforbio ⁊ est iu
uatiuuꝫ valde. ¶ In eo aūt quod lactantibus ex
spasmo accidit sint cōtente vt ip̄aꝝ iūcturis appo
natur empl'ꝫ ex melle cū quo cōfecta sint crocus ⁊
radix lilij ⁊ anisum ita vt sit plurimū eoꝝ radix li
lij post anisū ⁊ sit ex croco res parua. Et cōsuescat
ponere mēbra sua in aquis in quibus decocta sint
camemilla fenugrecum ⁊ melilotum: Et quādoqꝫ

cōfert oleū camemillinū solū. ¶ Uinū aūt paucū
cōfert hn̄tibus spasmū hūidū: resoluit eniȝ ipm̄ si
cut febris. Plurimū vero est vna ex cāis eius. Et
oȝ vt eger ex veteri bibat ⁊ sup cibum parump.
¶ Et scias ꝙ qū spasmus est cōis corporei excep
tis mēbris faciei tūc medici itēdūt cū emplr̄is ⁊ vn
ctiōibus spōdiliū colli. Et qn̄ est in mēbris faciei
tūc medici intēdūt cerebro. ¶ Et cū hoc si spasm9
est ex cōitate stōi ⁊ vides signa p̄dicta tūc icipe et
fac hōinē illū vōere. Fortasse eniȝ vōet choleram
acutā aut humorem putridū ⁊ liberabit̄ in hora.

De Tetano. C. viij.

Tetanus est egritudo official' ꝓhibēs vir
tutem motiuam a cōtractiōe mēbrorū
de quoꝝ aptitudie est vt cōtrahant̄ ꝓpt̄
nocumentū in lacertis ⁊ neruis. ¶ Dictiōe vero
alcuȝeȝ vtunt̄ in significatiōibus diuer' alı̄ enim
dicūt cuȝeȝ ⁊ signt̄ p ipm̄ illū qui incipit a lacertis
furcule ⁊ extendit eos ad anteriora ⁊ posteriora:
aut ī ūtrasqȝ ꝑtes simul. Et qn̄ȝ dicūt cuȝeȝ cēȝ te
tanū. Et qn̄ȝ dicūt cuȝeȝ spasmū oculi ꝓprie: ⁊ qn̄
qȝ signt̄ p ipm̄ tetanū qui est duo spasmi aut duo
tetani posterius ⁊ an̄rius. Et qn̄ȝ appriāt nōie al-
cuȝeȝ illd̄ qd̄ est ex frigore ꝓpter frigus cōgela-
tiuū. ¶ Tetanus aūt ſm veritatem est cōtrarius
spasmo ⁊ ingredit̄ in genus spasmi introitu cōtra
rioꝝ in genere vno ⁊ eoꝝ cōpatō ad cām vnā est
eueniens casu cōtrarioꝝ. Uerūtn̄ spasmus fit ad
ꝑteȝ vnā. ¶ Qū ergo duo spasmi in duabus ꝑti
bus cōtrarijs aggregant̄ fit tetanus q̄admodū acci
dit ei qui habet spasmū an̄ ⁊ retro simul. Accidit
eniȝ ei ex duobȝ motibus cōtrarijs in mēbris suis
vt extendant̄. ¶ Qūqȝ tetanus iste sit duo spas-
mi dupli oȝ vt acutior sit spasmo simplici ⁊ erit
eius cri' velocior. Et hic quidē duplus nō est ex
duobus spasmis imo ex duobus tetanis ⁊ neqȝ
euacuat̄ spasmus ī plurimo duarū reꝝ a dolor̄ ve
hemēti. ¶ Cause aūt cuȝeȝ similes sunt cāis spas
mi ſm modū vnū ⁊ diuerse sunt ab eis ſm modū
aliū. ¶ Eaꝝ aūt similitudo cū eis est quoniā cuȝeȝ
qn̄ȝ fit ex repletiōe ⁊ qn̄ȝ fit ex siccitate: ⁊ qn̄qȝ
fit ꝓpter nocūentū cōsequēs mēbra neruosa: ⁊ in
terdū fit ex apostema tibus. Diuersitas vero ei9
ab eo est quoniā spasmus nisi raro nō fit a vento
sitate: alcuȝeȝ aūt plurimū fit a ventositate exten
siua: imo alcuȝeȝ qui est cōpositus ex duobȝ spas
mis qn̄ȝ fit plurimū ex ventositate qū dn̄at ī cor
pore. Et ē hec egritudo pv̄sa. Qū aūt spasms sin-
gularis accidit in mēbro vno ex ventositate non
est prauus: ⁊ illd̄ ideo quoniā istud fit ꝓpter dōi
niū ventositatis in toto corpore. Et qn̄ cū spas-
mo singulari dn̄at̄ vētositas est illıc timor ⁊ signū
mortis. Qualiter ergo erit duplus ⁊ diuersifica-
tur alio modo: ⁊ est quoniā cā in spasmo materia
li est vt cadat in loco nerui ſm formā ꝓhibitiōis
dilatatiōis quoniam extendit villū in latitudine:
aut cōstrigit eū ad radicē suam ⁊ spasmatur. Cau
sa vero in cuȝeȝ materiali est quoniā casus eius ē
ecōtrario: aut eniȝ hūiditas faciens cuȝeȝ currit ſȝ
lōgitudinē in ramis villi. Deinde cōgelatur ⁊ re
manet ſm duritiē ⁊ fit difficilis eius reditus ad
cōtractiōem: aut cadit subito ⁊ implet villū p̄ter

ꝙ diuersificet̄ eius cā ex cā villi. Immo cadit ſm
extensionem villi ⁊ dilatat̄ p̄ter ꝙ in lōgitudine
miuat̄. Sed ipa ſuat lōgitudinē implēs foramīa.
Materia aūt faciens spasmū in neruis est diuersi
sitas in ramis neruoꝝ non penetrans in eis pene
tratiōe simili neqȝ penetratiōe plurima: ⁊ videt̄
ꝙ sit trāsitus materiei alcuȝeȝ qui est ſm hūc mo
dū similis trāsitui materie mollificatiōis. Uerūtn̄
illa materia subtilis est laxū faciens. Et hec quidē
cōgelata est dura nō ꝑmittēs mēbrū reflecti ⁊ con
trahi. Aut erit materia in cuȝeȝ. Deinde cadit in
medio lacerti ⁊ corde aut nerui. verūtn̄ in prici-
pio sui trahit neruū aut cordā in lōgitudine ⁊ nō
pōt cōtrahi neȝ penetratiōe plurimi: ⁊ videtur ꝙ
sit trāsitus materie: aut erit ılllic āpa: aut materia
cadit ın rimis villi: ita ꝙ qū mēbrū cōtrahet̄ ne-
cessariū erit vt ꝓpter ipam cōtrahat̄ villus ⁊ leda
tur dolore. ¶ Causa aūt dolorē faciens ledens ē
materia aut nō materia cadens in pricipijs lacerto
rū aut cordaꝝ ⁊ fugiūt ab ea in lōgitudie sicut ac
cidit spēs cuȝeȝ successiōe vōitus laboriosi ⁊ eua
cuatıōis ꝓpter lesiōem existentē in cordis ⁊ i ner
uis lesis a stō. ¶ Hoc quidē si cā in cuȝeȝ sit sicci-
tas fit quoniā lacerti nō cōtrahūtur in latitudine
nisi ꝓpter resolutiōem hūiditatū augmētantē lon
gitudinē ⁊ cōtrahūtur ex ea trāsitus in quibus pe
netrat virtus motiua ⁊ debilitatur a permutatiōe
mēbroꝝ ad cōtractiōem ⁊ ꝓpric qū adiuuat duri
ties contingens a siccitate ad inobediendū. Spas
m9 uero siccus simil' illi qn̄ȝ cōtrahıt i lōgitudie ⁊
latitudie simul ſȝ sētā eq̄litatis. Quaꝓpt̄ siccus
spasm9 deterior ē alcuȝeȝ sicco ⁊ sicut mollificatio
accidit ꝓpt̄ sectiōeȝ similiter tetanus. ⁊ qn̄ȝ fit vt
qū plaga accidit elōget̄ lacertus ſm cōtractiōem.
Et ex alcuȝeȝ qn̄ȝ accidit aliquid magnū forte ꝓpt̄
causaȝ fortē ⁊ materiā fortem plurimā. Et qn̄ȝ cō
tingit ſm modū euentus spasmi stupor repletiuus
oppilans vias spūs: ⁊ remanēt membra extensa
⁊ nō dilatant̄ ad hoc. Sicut remaēnt mēbra cōtra
cta ⁊ nō extendūtur ad hoc vt inueniat spūs viaȝ
⁊ trāsitū. Et hoc quideȝ plurimū fit post somnū:
quoniā spūs in ipo intentus est ad interiora sicut
diximus in spasmo: ⁊ qn̄ȝ accidit ꝓpter formā nō
naturaleȝ incōuenıētē cōtrariā accidentem lacertis
⁊ minoratur virtus eius ⁊ facit dolorē nō tollerā
teȝ vt ı̄remoueat̄: quare remanet ſm illā figuraȝ
sicut qui a fune ledit̄: aut eleuat aliquid ḡue: aut
affert sup dorsū suū pōd9 ḡue: aut dormit sup ter
rā ⁊ terra ledit lacertos eius ⁊ cōtrahit eos: aut ac
cidit ei casus: aut ꝑcussio cōterēs lacertos: aut se-
ctō: aut adustō ignis faciens eos dolere: quare
deficiūt a cōtractiōe. Et qn̄ȝ est cū hoc materia ef
fusa ad eos: aut ventositas grossa generata ī eis:
aut ascēdit ad eos extēdēs ipos. Et q̄admodū spas
mus ꝓprius mēbris faciei est malus. Simil'r teta
nus quando cōsequit̄ palpebrā aut liguā aut labiū
solūmodo. ¶ Et qn̄ȝ cōtigit spēs alcuȝeȝ mali sic
ci queȝ p̄cedūt febres insepabiles cū inquietudie
⁊ fletu ⁊ alienatiōe ⁊ color fit citrinus ꝓpter eas ⁊
desiccat̄ os ⁊ labiū ⁊ denigrat̄ lingua ⁊ cōstrigitur
natura ⁊ exaspat̄ cutis ⁊ extendit. ¶ Dis autem
cuȝeȝ a ꝑcussiōe cui associant̄ singultus ⁊ pūctō et
ꝑmistō ⁊ destructō ratiōis est mortal': aduēit eniȝ

lacertis desiccatõ ⁊ ebullitõ hūiditatis eoꝝ dōec
extendit eos in lōgitudine. deinde seruat̃ illd̄ in
eis cū desiccatiōe vltima seruate inflamatiōem.
Alcuzez ꝑterea multotiens accidit infantibus ⁊ fit
facilis in eis q̄to plus sunt minores fm q̄ dictū ē
in spasmo. Et qñ ancedit alcuzez plurimus saltus
corporis ⁊ g̃uitas ipius ⁊ g̃uitas fmōis ⁊ durities
in lacertis ⁊ in ptibus spōdiliū vsq; ad albosos ⁊
difficultas ōglutiendi ⁊ pruritus ⁊ qū scalpitur nō
delectat̃ vel desiccat̃ inde. Nūq; vria est sicut pu
tredo ⁊ virus ⁊ est horripilatõ ⁊ tenebrositas in
visu ⁊ sudor in capite ⁊ ceruice sig̃t extensiōem i
vtrisq; lateribus futurã: quoniã huiusmodi pu-
tredo multiplicat̃ in eis nisi purget̃ inferius inte-
gre: imo ascēdat ex ea aliquid in eis ⁊ exinde ad
cerebrū ⁊ ledat ipm ⁊ frangat corpus. ¶ Nunq;
alcuzez cōis incipit claudit̃ os ⁊ rubificatur facies
⁊ fit dolor fortior: ⁊ fit ne fit cōueniēs q̄ ipe sor
bet ⁊ multiplicatur palpitatõ ⁊ lachrymant̃ oculi.
Et dr̃a quidē inter tetanū ⁊ spasmū in pricipio sui
est q̄ spasmus incipit in lacertis cū motu. Tetani
vero pricipiū in lacertis est cū quiete. Et qñ con
tingit pmutatiōez fieri ad tetanū ex sinācia ⁊ pleu
resi ⁊ sirsen fm q̄ fit in spasmo. Et qñ multipli-
cat̃ in regiōibus meridiōalibus ꝓpter repletiōem
⁊ motū hūorū ⁊ ꝓprie in phl̃aticis. Et qñ accidit
in regiōibus septētriōalibus ꝓpter retentiōem su
pfluitatū ⁊ ꝓprie mulieribus quoniã ipe sunt de
biliū membroꝝ.

De signis. C. ix.

Signū quidē tetani absolute est vt nō sint
lacerti rñdētes ad cōtractiōez: alcuzez
vero signū si est in anterioribus est quo
niã homo est sicut p̄focatus suffocatã hñs faciem et
oculos. Et qñ imaginat̃ q̄ ipe rideat ꝓpter extē
siōem lacertoꝝ faciei eius: ⁊ est apd̄ eius tractū ad
anteriora ꝓcedēs cū extensiōe oculoꝝ quare aspi-
cere nō pōt. Et qñ nō pōt mīgere ꝓpter extensi
onē lacertoꝝ ventris ⁊ debilitatē expulsiue: ⁊ qñ
q; mīgit absq; volūtate quoniã lacertus vesice
eius est extēsus nō cōtractus. Et qñ mīgit sangui
nē ꝓpter rupturã venaꝝ ꝓpter vehemētiã coar-
ctatiōis. Et qñ accidit ei singultus. ¶ Et si alcu-
zez ad posteriora est trahit caput ⁊ spatulas ⁊ la-
certos tractiuos ad posteriora. Et qñ accidit illd̄
ad posteriora ꝓpter extensiōem lacertoꝝ ventris
cū cōitate extensiōis lacertoꝝ ficteris: ⁊ nō pōt re
tiere qd̄ est i itestio recto ⁊ neq; pōt depōere qd̄
est in intestinis g̃cilibus. Et ambo quidē cōicant i
p̄focatiōe aut insomnietate ⁊ vigilijs ⁊ dolore et
aquositate vrie ⁊ multitudīe inflamatiōuz vēto-
sitatis in ea ⁊ cāu a lectis. ¶ Signa aūt hūidi ⁊ sic
ci ⁊ aposteosi ⁊ facti a lesiōe sunt fm regulam que
dcã est in spasmo. Et multotiens quidē accidit eis
colica propter frigus si egritudo fuerit frigida.

De cura. C. x.

Eadē est cura que est spasmi. verūñ ven
tosaꝝ vsus sup membra hic plus fiat q̄
in spasmo. Et illd̄ id̄ vt reducat̃ calor.
Sitq; cū scarificatiōe ꝓprie sup neruos colli ⁊ spō
diliū ⁊ scerasif. ¶ Ex eis vero que confusã sunt
in patiente cuzez est vt qñ eius corpus sudat ꝓpt̃
doloris vehementiã: aut ex medicia nō dimittat̃
vt infrigidatõ ei supueniat quoniã ipm ledit. Sz
oz vt desiccet̃ cū lana infusa: ⁊ qñ fit vt sedeat i
ol̃o calefacto quōiã ē fortis resolutiōis. Ex oppo
pōaco quoz i potu det̃ usz ad. z. i. fm v̓tutez ⁊ ex
assa fetida etiã. Alcuzez ꝑterea dignior ē vt in cu
rādo ipm incipiat̃ q̄ spasmus: quoniã alcuzez est
ledens p̄focãs iterficiēs. ¶ Ex eis vero que dicū
tur valde esse iuuatiua in cura alcuzez ⁊ spasmi ē
vt īferueat succus aneti ⁊ mittat̃ in ipo catulus ta-
boi: aut catulus cãis: aut catulus vulpis ⁊ cōquat̃
dōec dissoluat̃. Deide infundat̃ in ipo eger bis.
Et simil̃r cōfert eis inūctõ ex pinguedīe asini sil-
uestris ⁊ adipe leōis ⁊ adipe vrsi ⁊ cerui ⁊ alchiti
boa singul̃r aut cū medicis. ¶ Et cōfert eis enēa
ex oleo rutino cū castoreo ⁊ centaurea. Et simil̃r
suppositoria mordicatiua calida in q̄bus sunt bau
rac ⁊ pulpa colloquintide ⁊ q̄ sunt similia ill̃. Qd̄
si nimietate sua adurūt fiat clistere postea cū lacte
asine ⁊ vnctõ renū singl̃r cū aliqua p̄dictaꝝ pin-
guedinū. Et ex rebus magis cōferentibus tetano
fr̃o hūido est castoreū: q̄re oz ut assiduet̃. ¶ Qñ
hñtes cuzez cibat̃ nō oz vt trãsglutiat̃ ex cibis nisi
bucellã valde puã. Et vt sorbeat̃ pultes subtiles
valde: quoniã trãsglutire est eis puersuz ⁊ fit ide
spūs in naribus eoꝝ ⁊ cōmouent̃: quare illd̄ au-
gmentat eoꝝ egritudīez. ¶ Nos aūt dicemus me
dicias quas in potu sument ⁊ ex quibus eoꝝ mē-
bra abstergãt ⁊ ipoꝝ nares in antidotario. Et si-
militer vnctiōes cōferentes eis sicut oleū de alcã
na ⁊ reliqua q̄ dicta sūt. Et similiter caputpurgia
⁊ sternutatoria. Et sternutatoriū eius melius ē sto
rax almusceme cū quibusdã oleis. Febris vero q̄
natural̃r accidit est melior cura ei qui ex eo est hu
midus.

De tremore ⁊ signis sp̄eꝝ eius. C. xi.

Tremor est morbus official̃ eueniens ꝓ
pter deffectū virtutis motiue a motu la
certoꝝ fm cōtīuitatez cōp g̃uitati cōpa-
ri intromittenti sua motiōe motiōez uolūtariã q̄r
cōmiscent̃ motus volūtarij cū motibus nō volun
tarijs: ⁊ est nocūentū in v̓tute motiua sicut stupor
est lesio insensibili. Huius aūt cã aut est in v̓tute:
aut in īstrūento: aut in vtrisq; simul. ¶ In vir-
tute vero qū debilitat̃ ꝓpterea q̄ accidit timor ul̃
ꝓpter applicatiōem rei abscise terribil̃ sicut aspe-
ctus ex loco alto: aut ãbulatõ sup pietem: aut po
ratio corã eo ex quo aliq̄s uerecūdat̃ ⁊ qui timet:
aut reliq̄ ex q̄bus cōtrahūt̃ v̓tutes aiales: aut agu
stia: aut tribulatõ: aut gaudiū aut desiderium
ꝓpt̃ ordines motuū virtutis accidit tremor i ner
uis: ⁊ fit illd̄ quoniã facit cōtiget̃ div̓sitatez in mo
tu ipus. Et ex cãis quidez eius fm semitã debili-
tatis virtutis est multitudo coitus post refectiōez
⁊ repletiōez. ¶ Qui aūt factus est ab instrūento
est qñ vt mollificatõez aliquã incurrãt nerui ꝓ
pter quã nō ɔsequet̃ palys: quar̃ nō retinent̃ apud
motiōez sicut est apd̄ potū multū ⁊ ebrietatez fre
quētez ⁊ multitudiez potus aq̄ fr̃e: aut potu eius
nō in sua hora: aut vt in membris cōtingat oppi
latõ ꝓpter repletiōem plurimã ꝓuenientez a cau
sis notis sicut est facietas nauseatiua ⁊ dimissio e-
xercitij: quar̃ ꝓpt̃ eas v̓tutes pfecte nō penetrãt.

¶ Et materia quidē frā: aut est patiens in meati
bus in quibus ipā mouetur. Et qñ cū via pene/
tratiōis. Et qñ cū via ꝓhibitiōis: aut nō est pati
ens oio: ⁊ aliđ quidē fit vt instrūentū ipž aliq̄ i
currat desiccatiōem ⁊ nō obediat reflexiōi obedi
entia facili. ¶ Cōmunitas vero est vt in instru/
mento accidat nocūentū pueniens ad hoc vt noce/
at virtuti q̄admodū aduenit ei frigus vehemēs
extrīsecus: aut ex pūctura aīal': aut ex hūore: aut
ex calore vehemēti sicut apđ adustionem ⁊ alia.
Et aduenit cū eis virtuti impedimentū: aut adue
nit virtuti ſm suaž singularitatež impedimentuž
suū qđ est sibi ꝓpriū. ¶ Et membro ſm suā sin/
gularitatež aduenit impedimētū sibi ꝓpriū ⁊ cōti/
nuātur duo nocūenta simul. ¶ Tremor aūt qñq;
est in oibus membris: ⁊ qñ in corpore: ⁊ qñ est
in capite solū ſm applicatiōem nocūenti ad lacertū
vnū sine lacerto alio. ¶ Et qñ fit trēor in vtris
q; maībus ⁊ nō i pedibus: aut quōiā cā ñ est i ori
gīe nuche: sed in ramis penetrātibus ad manus
neruoꝝ: aut quoniā cā est in origine nuche: sž ex
pellit eam ad ꝓpinquiora loca ⁊ ꝓpinquius latus:
⁊ natura seruat nucham ne penetret cā illa in ipā ⁊
cōsequat̄ finež suū: aut quoniā spūs motiuus in in
ferioribus corporis est fortior ⁊ magis vigens ſž
necessitatež illoꝝ membroꝝ quā hn̄t de suo simili
quare nō patiūtur vehemēter a cauſ que nō sunt
valde virtuose. ꝙ si patit̄ instrūentū cōfortat̄ eis
supatō. ¶ Manus aūt nō est ita: ⁊ cā quidež do
mināš in euentu tremoris fixi est frigus debilitāſ
neruos ⁊ spūm simul: aut hūiditas liq̄da laxa mi/
nor etiam mollificatiōe hūiditatis faciētis palyšiž.
Et Hip. quidem iā dixit. Cui accidit in fe. causo
niđ tremor tūc sensus pmistō resoluit eam ab ip
so. H. qđ ñ cōcedit hūc aphorismuž. Verūtñ nō ē
ex eis que modū nō hn̄t. ¶ Et scias ꝙ tremor
magis puersus est qui a sinistro icipit. Et tremor
quidē in senibus medicamīe nō remouet̄. Signa
vero sunt cause predicte ⁊ sunt etiam manifeste.

De cura. C. xij.

Hac quod i alijs fecisti caplis ex aptiōe oppila
tionū ⁊ ōstructiōe mollificatiōis ⁊ eūone
⁊ cōfortatiōe neruoꝝ ⁊ hūectatiōe si necessitas eis
est in tremore si est ꝓpter debilitatem ab egritu/
dine ⁊ calefactiōe si est cū frigiditate repentia aut
ibibita ⁊ cōpssiōe ⁊ fricatiōe ⁊ expulsiōe si est ne
cessaria ⁊ ſm ꝙ oñdimus in cāone. ¶ Et balneū
in aquis maris ⁊ balnea sicut que sunt ex aqua ni/
tri ⁊ arsenici ⁊ aspalti ⁊ sulfuris ⁊ aqua maris sūt
iuuatiua etiam. ¶ Et si est cā eius frigus vapo/
ratiōes ex nitro ⁊ sinapi ⁊ inūctō cū oleo costino.
Et si est cā eius potus multi vini euacua ⁊ admini
stra oleū cucūeris asinini ⁊ que taliter ꝓcedunt et
assidua inūctiōem cū oleo canabino. Oleū p̄terea ꝺ
andacoca ꝓprietatē habet in hoc mirabilem. Et si
militer si empl'm fiat ex hūida solūmō. Si aūt est
ex hūoribus ibibitis aut grossis aut cōfirmat̄ egri
tudo administret̄ positō ventosaꝝ sup spōdilem
primā ⁊ sedeat in tina olei calefacti ⁊ in iuribž aīa
liū p̄dictis in capl'o de palysi ⁊ spasmo ⁊ alcuzež: ⁊
in fine rei detur in potu castoreū in sirupo melli/
no aut cū hieris magnis ⁊ dent̄ in potu pill'e facte
ex ruta ⁊ scolopendria. Et iuuant̄ quidem ex ce
rebro leporis valde quāt̄ ex ipō cōmedāt assato.
Et ex eis quidem que tremulo cōferunt est vt bi
bant sirupū mellinū cū aqua in qua decocta sint ᵗse
mis malue ⁊ folioꝝ dunuchiū. ʒ. 5. ⁊ simil'r su/
māt in potu succū eupatoriȷ̄ cum aqua ⁊ velociter
vtant̄ cū ipā mollificatiuis. Et si tremor est i ca/
pite ꝓprie iā exptū ē eis sticados pōdus. ʒ. i. aut
duaꝝ solū: aut cū hiera picra. vel ex qua facte sūt
pill'e: aut in sirupo mellino. Et ex eis quidem iā
est exptuž in potu sumere pill'as cochi. ij. ʒ. ⁊. 5.
oibus. x. diebž semel. Et ož vt cibus sit velocis
digestiōis: ⁊ vinū quidem eis nocet ⁊ simil'r aqua
frā. Et que ex aquis est ei melior ⁊ minoris no.
cūenti est aqua pluuialis ⁊ simil'r omni egritudini
neruose et ledumur multitudine phlebotomie.

De stupore. C. xiij.

Vsus huius distinctionis stupor i libris ē
diuersus: plurimū enim ponitur dictio
stuporis synonyma dictiōi palyſ. ¶ Nos
vero et plurimi hoīuž vtunt̄ ea ſm hūc modū.
Et quidē stupor est morbus official' faciens eueni
re in sensu tactuali nocūentū. s. aut destructiōem
aut diminutiōem cū tīmore si est debil': aut mol
lificatiōem si est cōfirmatus quoniā virtus sensi
bilis nō solū ꝓhibetur a penetratiōe: sed etiā mo
tiua ꝓhibetur sicut exposui multotiens q̄uis in q̄
busdā horis in veniatur stupor absq; difficultate
motus ꝓpter diuersitatem neruoꝝ motus ⁊ sen/
sus. ¶ Causa enim stuporis aut est ex pte virtutis
quoniā debilitat̄ sicut in febribus fortibus ⁊ acu
tis ducētibus ad stuporē. Et sicut in illo qui passu
rus est sincopiž statiž ⁊ apđ ꝓpinquitatē mortis:
aut ex pte instrumēti quoniā corrūpit̄ eius cōpl'o
ꝓpter frigus vehemens ex potu medicine aut ex
pūctura aīal' sicut scorpiōis aquatici: aut tactu pis
cis qui nominat̄ berille ⁊ facit cōtingere illđ gros
situdinem in spū qui est instrumētum virtutis:
aut debilitatem: aut corrūpit eius cōpl'onem ꝓpt̄
calorem vehementež sicut quē momordit serpēs:
aut remāsit in balneo vehemētis caliditatis: aut ī
febribus incēsiuis: aut ꝓpter grossitiež substantie
neruoꝝ. quare spūs in ipā nō penetrant bene. Et
ꝓpter hoc cotingit in tactu pedis cū cōpatione ad
tactum manus sicut stupor: aut fit ꝓpter oppilati/
onež ex hūoribus grossis. s. aut a sanguie aut phl'a
te aut mel'ia. Et qñ possibile ē vt sit ex cholera:
aut ꝓpter oppilatiōem ⁊ ex coarctatiōe ap̄atis et
exiture: aut coarctatiōe vehemēti ⁊ ligata ⁊ coar
ctatiōe sitꝰ noluēte neruos: aut p accñs forte aut
pp dolorē cū quo effunditur ad mēbrum sanguis
aut hūor ñ plurimū oppilāš transitus: et huius plu
rimuž est a sanguine. ¶ Et ꝓpter hoc qum permu
tatur situs eius et r̄mouet̄ et r̄cedit ab eo qđ ad ip
sū est effusū redit sensus. ¶ Et quandoq; accidit
illud ex siccitate: et exiccatione et oppilantur mea
tus pp collectionē villi et eius coopturā et hoc est
maluž. ¶ Et qñq; accidit oppilatio pp mollificatio
nē factam ab humiditate cōplexionali absq; mate/
ria et seq̄tur illā mollificationē clausio meatuum.
Cause v̄o stuporis quandoq; sunt in ipso cerebro
et tunc si est vl'is cois corpi toti ē mortalis. ¶ Et

quandoq; sunt in nucha: et quandoq; est eius prin
cipium ex spondili et quandoq; est in ramis neruo
rū. ¶ Qū ergo pseuerat stupor ⁊ plongatur pdu
cit ad mollificationem. ¶ Stupor preterea nunti
at apoplexiam et epilepsiā et spasmū aut alcuzez
aut palysiz cōmunē. Et omnis quidē stupor omnis
membri qū pseuerat ⁊ fit fortis nuntiat palysiz aut
spasmuz aduenientē ei. ¶ Et stupor faciei nuntiat
torturā. Et plrimū quidē succedit pipneumonie ⁊
plesi et siren fro stupor. Et scias q qū stupor pse
uerat et ñ remouet ipm euatō deinde succedit vti
go nuntiat apoplexiā. Et scias q semē croci orten
sis positum in enemate calefacit neruos.

De signis ⁊ cura. C. xiiij.

Ipsa eadē sunt cāe sicut dictū est in tremo
re. Signū ergo illd ex eis augmētū stu
poris cū additiōe eaꝝ ⁊ eiꝰ dimiutiōez.
¶ Et cura quidē est fm q dictū est in tremore ea
dē. Uerūtñ si fuerit a sanguie ⁊ extāt significatio
nes repletiōis venaꝝ ⁊ inflatō guidez ⁊ grauitas
corporis ⁊ somnus ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ re
liqua tūc phlebotōando psequere. Nā multotiēs
remouet stuporē sola ⁊ cū rectificatiōe regis ⁊ al
leuiatiōe cibi. Qū ergo appz stupor ī aliquo mem
broꝝ ppter cām añcedētē aut primitiuā sicut fri
gus: aut alid eueiens in pricipio neruoꝝ oz vt nō
sis cōtētus curatiōe loci: sed sit ois cura in prici
pio vie ad ipm. Et ex curis quidē cōferētibus stu
pori est exercitiū illius mēbri ⁊ assiduatō motus
eius.

De tortura faciei. C. xv.

Ipsa est morbus officiał in facie ppt quā
trahit pars faciei ad ptez non naturalez
⁊ alterat forma eius naturał ⁊ remouet
bōitas obuiatiōis vtrorūq; labioꝝ ⁊ āhaꝝ palpe
braꝝ ex pte. Et eius quidez cā est aut mollificatō
aut spasmus lacertoꝝ palpebraꝝ ⁊ faciei. ¶ Tu
aūt iam sciuisti eos ⁊ sciuisti ipoꝝ originē. A mol
lificatione vero facta est quoniam qum declinat
ad ptē trahit cū ea pars secūda ⁊ mollificat eam et
mutat eā a forma sua si fuerit fortis: ⁊ si debilis
mollificat sola. Et apd quosdā si est in later mol
lificatō est attractō torti: sed nō est cōcedēdū. Et
ex eis quidē ē pulsus: hec aūt facta a mollificatiōe
est ppter cās mollificatiōis nūeratas. Facta autē a
spasmo ⁊ ē ea q cōtingit fm plurimū est quōiā qū
pars spasmat stupefit ps ła que seqt ipam. Et cau
sa qdē in ipa ē cā q est in spasmo. Qd aūt dictū ē i
caplo spasmi sicci sicut facti in febribz acutis ⁊ eua
cuationibus ⁊ ex fluxu ventris et vomitu et ex
fluxu sanguinis ex naribus et aliis est pernitio
sum. ¶ Quidam vero dixerunt q latus egrum
est in tortura latus qd sanū uidet quis cā sit i ip
so ⁊ latus sanuz ministrat attractiōez ipius ⁊ eqt.
Hoc aūt ñ est verū fm plm. Anatōia enim ⁊ qd
sciuisti d dispositiōe lacertoꝝ faciei facit te cogno
scere corruptiōez eiꝰ ⁊ casus huius cōis: ⁊ quōiā
sensus in ipa eoꝝ destruit a latere torture. Et plu
ribus qdē hōinum accidit apa in lacertis colli ⁊ est
ex sūma suffocatiōuz ⁊ aduenit eis inde tortura ⁊
aduenit eis palys et iā extendēs vsq; ad maus quo
niā lacerti ex quo hauriūt lacerti colli uirtutē moti
uā origo etiam est ex spondilibus colli. Omnis

aūt torture extēse vsq; ad. vi. mēses fortasse nō
spat rctificatō. ¶ Et scias q tortura colli plm nū
tiat palysiz. Immo multotiēs portēdit apoplexiā.
Considera ergo an associentur ei accñā epilepsie et
apoplexie quare icipe ab euacuatiōe forti. ¶ Qui
dā aūt existimauerūt q in patientibus torturā ti
met mors subitanea vsq; ad. iiij. dies eoꝝ. Si au
tē ptraseūt eos euadūt: ⁊ videt q sit illud cā epi
lepsie fortis quā tortura nūtiat.

De signis. C. xvi.

Sunt vt accidāt inflāmatō ⁊ sputi emissio
ex latere ⁊ nō retinet saliua ptis: ⁊ mul
totiens cōsequit cū ipa soda ⁊ pprie i ea
que est spasmosa. ¶ Cognitō aūt que duaꝝ ptiū
sit lesa est q qū ipa extenditur ⁊ rectificat manu
reditus alterius fm naturā ad figurā suaz est faci
lis. ¶ Signa aūt in tortura mollificatiua sūt quo
niā motus est debilis ⁊ sensus sunt turbati ⁊ sen
tit in cute lenitatē ⁊ in lacertis ⁊ neq; sentit exten
siōem ⁊ est palpebra inferior demersa ⁊ videtur
medietas pāniculi q ē sup palatū qd ē ex pte illius
oculi mollificata ⁊ humida laxa ⁊ appz q meditet
homo ⁊ aspiciat ad inferiora. Et cā in hoc etiā est
cōitas huius pāniculi cū pāniculo extrīseco vie lin
gue secāte palatū in lōgitudine ⁊ est cōicans ei ⁊
est cutis declinās a ptibus colli ⁊ elōgat in eis et
difficilis sit reditus ipius ad eas. ¶ Signa autez
spasmose sunt quoniā sensus sunt turbati fz plm
⁊ cutis extensiōem habet cū qua destruūtur ruge
⁊ lacerti faciei sunt duri ⁊ minorat saliua ⁊ sputuz
fm plm: ⁊ est declinatō cutis ad ptes colli plus: ⁊
reditō eius ab eis fit difficilior. Signa aūt eius q
est ex spasmo hūido ⁊ sicco sunt ea p que cognosci
tur: ⁊ ex signis quidē euētus torture est q homo
inuēit dolorē in ossibus faciei sue ⁊ stuporē in cute
sua ⁊ multitudinez saltus eius.

De cura. C. xvij.

Sollicitudo ē ⁊ itētō vt ñ moueat tortus
usq; ad. iiij. ⁊. vij. ⁊ cibet etiā cū eo qd
subtiliat sicut aqua ciceris cū oleo: ⁊ non
desiccetur cū desiccatione mell ⁊ pullis colūbarū.
¶ Qd si natura fuerit sicca moueat in die ꝯo cum
clisteri vehemētis lenitatis quoniā est cōueiens.
¶ Intēdere aūt ad gargarismata in pricipio ē no
cens: ⁊ qñz attrahit qd est ppinqū ⁊ non resoluit
crudū ⁊ spasmus in primis fit fortis: ⁊ neq; faci
as euacuatiōem cū debilibus nō sufficientibus do
nec digō aliqua vice fiat. Festinatō aūt ad medici
nā acutam exiccat materiaz ⁊ minorat eā ⁊ desic
cat neruos ⁊ debilitat opatō medicine in ea: imo
abstine. Et oz quidē vt cures palysiz aut spasmū
sicut scis fm q ptinet. ¶ Iā aūt exptū est q si tor
tus oi die pondus. ʒ. ij. ex hiera hermetis bibat p
mēsem cōtinuū fortē efficiet impssiōez. ¶ Qd au
tē exptū est vt bibat oi die est vt ex. ʒʒ. ⁊ acoro
cōfectis cū melle sumat mane ⁊ v espe qtitatē nu
cis. Et oz ne abscidat ab eo aqua mell. ¶ Quidā
aūt medici indi dixerūt q ex pfectionibus quibus
tortura medicat est vt appriet mēbrū lesuz ⁊ ca
put cū carne siluestri elixata. Et videt q melior
siluestris ad hoc sit lupus ⁊ althiboa ⁊ vulpis ⁊
hirci siluestres ⁊ cerui ⁊ asini siluſes ⁊ qui sūt mi
nores ataba absq; gazellis ⁊ que sic pcedunt: ⁊ ex

his que carne sua non calefaciūt: ¶ Et oportet si
sit egritudo hūida vt ligetur pars in qua est mor
bi principiū s̄m formā naturalez. ¶ Si aūt ē spas
mus incipe primū ab eius lenificatiōe. Deindē ab
ipsius resolutiōe. q̄si inuenis signa sanguinis pble
botōa venā que est sub lingua ⁊ suppone vēto-
sas spōdilibus primis absq̄ scalpellatiōe. Et non
est dubiū qui materia torturā faciens uēiat ex pri
cipijs neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ faciei: ⁊ ꝓpter hoc diligi
gitur vt medicīe rubificātes supponātur spōdili
bus ceruicis ⁊ sup mādibulā etiā qm̄ plurimi villi
sint vēiētes ex eis ad lacertos qui sunt in facie. La
certi v̄o faciei nō sunt ex illa sūma. Et eoꝝ r̄gimē
est purgatō añrioris ptis cerebri ⁊ similr̄ vapora
tio sicca sup spōdiles ⁊ mādibulā inferiorē ⁊ frica
tio capitis etiā ꝓprie sup famē vehemētez. ¶ Et
ex eis etiā que iuuāt tortū est assiduatō ablutionis
faciei cū aceto ⁊ delinire loca p̄dicta cū aceto: ⁊ ꝓ
prie qm̄ in ipo coqūtur subtiliatiua: ⁊ si est acetuz
in quo decocta est sinapis est mirabile ⁊ ut inclinet̄
sup decoctiōez sceba ⁊ abrotāi ⁊ albarmel ⁊ lauri
⁊ similia: ⁊ assumātur sub eo q̄ sint sicut tamari-
cis ⁊ albetil. ¶ Qū ergo medicine nō cōferūt fiat
cauteriū sup uenā que est post aurē eius. ¶ Et oꝫ
vt iniūgat ei vti gargarismo plusq̄ alijs ⁊ admi
nistrētur masticabilia ⁊ ꝓprie acorus et nux mus
chata ⁊ piretrū: ⁊ ex eis quibus in masticatiōe uti
tur sunt myrobalani nigri: ⁊ oꝫ vt retineat̄ masti
cabile in pte lesa ⁊ sit in domo tenebrosa. Et fiat
ei caputpurgiū ex fellibus gruū: aut simoniaco:
aut ol'o: aut cū zeboti: aut exp̄ssiōe canapis ⁊ ama
raci ⁊ sicle aut aqua oppopōacis cū ol'o de lilio aut
euforbio q̄titatis lētis cū lacte mulieris. Et curet̄
caput cū eis q̄ ipm purgāt de q̄bus diximus i ca-
none egritudinū capitis cuiusq̄. Et ex caputpur-
gijs expꝛiis ei est auellana indica ⁊ proprie cortex
eius superior et auricula muris ⁊ exp̄ssio cucume
ris asinini ⁊ ciclaminis: ⁊ qn̄ miscētur illa cū eis q̄
cū sternutatiōe calefaciūt sicut castoreū ⁊ nigella ⁊
reliqua. ¶ Dignius vero quo fit caputpurgiū est
auricula muris: ⁊ qm̄ caputpurgiū fit pondere. ʒ.
ij. ex aqua eius cū danich oppoponacis. ʒ. ß. olei
cōfert. Immo sanat in. v. diebus. ¶ Et qn̄ p̄ci
piūtur intueri specula vt sit semp eoꝝ intētō in re
ctificatiōe faciei. Et specula cōuēientiora eis q̄ sūt
ꝓpria in videnda facie ⁊ sunt illa que de calibe sūt
facta. Infantibus aūt qm̄ aduēit tortura in fine ve
ris det̄ in potu triferā minorem aliquibus die-
bꝫ vsq̄ ad. vij. dies et cibus sit aqua ciceris.

De saltu ⁊ signis eius. C. xviij.

Saltus est motus lacertosus: ⁊ qn̄ mouet̄
cū eis cutis que eis adheret. ⁊ ipe q̄dez
est ex vētositate grossa inflatiua. Signifi
catiōes aūt q̄ ipe sit ex vētositate sunt velocitas
r̄solutiōis: ⁊ q̄ nō est nisi i corporibꝫ f̄ris ⁊ cauf
f̄ris ⁊ potibus reꝝ f̄raꝝ ⁊ sedāt cū calefacientia.
Sꝫ sigtiōes q̄ ipe sit lacertosꝰ carnosꝰ neruosꝰ sūt
q̄dē: quoniā in parte q̄ est lenis sicut cerebrū non
retinet̄ vētositas. Et similiter in ea q̄ est dura si-
cut os. Sꝫ accidit s̄m pl'm ei qd̄ ē mediū in duri-
tie ⁊ lenitate. Et cāe q̄dē saltus ex accidētibus aīa
libus pl'm ⁊ ꝓprie in gaudio: ⁊ multotiēs accidit
ex tristitia ⁊ ira ⁊ reliquis: quoniā motus sp̄us qn̄
q̄ resoluit materias in vētositates. Et scias q̄ sal
tus qm̄ cōis est corpori nūtiat apoplexiaz ⁊ cuzez.
Et qn̄ p̄seuerat in mirac nūtiat meliā ⁊ epilepsiā.
Et qm̄ p̄seuerat in facie nūtiat torturā. Et saltus q̄
est sub scerasif qn̄ sigt apā in velamibus quoniā
est de cōmitātibus ipm.

De cura. C. xix.

Vaporet̄ cū vaporatiōibus calefaciētibꝫ.
Illd̄ eniz remouet ipm. ¶ Et si nō vte
re oleis resolutiuis incipiendo a debilio
ribus: ⁊ p̄uēi ad illd̄ qd̄ ē fortius nam remouet̄.
Et si nō solutiuuz in potu da: ⁊ assidua post illud
medicinas calefaciētes. Castoreo quoq̄ cū sābaco
inest ꝓprietas in hoc capl'o. Et neq̄ dentur aqua
cōgelata ⁊ vinū multū ⁊ qd̄ inflatiōez habet ⁊ in
frigidatiōez: ⁊ ipius q̄dē cura est ꝓpinqua cure ip
sius similiū. ¶ Compleamus ergo s̄mone de egri
tudībus neruoꝝ hic ⁊ simus cōtēti his que sunt sē
suales ⁊ motiue ⁊ situales. De apātibus vero et
solutiōibus cōtīuitatis ⁊ reliquis tardabimus ser
monē vsq̄ ad quartum librum si deus voluerit.

Fen tertia de dispositiōibus oculoꝝ.

De anatomia oculi. C. i.

Virtus visuū ⁊ materia spiritus ui
sibilis ꝓcedit ⁊ penetrat ad oculū
p viā duoꝝ neruoꝝ cōcauorum
quos nouisti p anatomiā. ¶ Qū
q̄ nerui ⁊ pāniculi qui eis associāt̄
ad orbitā descēdūt dilat̄ extremitas cuiusq̄ eoꝝ et
replet̄ ⁊ apliat̄ ita q̄ cōp̄hēdit hūores qui sunt in
pupilla quoꝝ medius est glatialis: ⁊ ipe q̄dē ē hu
mor clarus sicut grādo. Glatial' v̄o ē rotūdus cuiꝰ
miuit rotūditatē cōp̄ssio ipius ab añriore pte eiꝰ:
et ipe quidē cōprimit̄ vt in eo informatio cōueni
entioris sit q̄titatis ⁊ habeāt p̄ua que vident̄ se-
ctiōez magnā i q̄ formet̄. Et ꝓpt̄ hoc eiꝰ post r̄mū
parūp cōstrictū est vt ipius coopturā in corporibꝫ
fiat bona q̄ ipm deglutiūt ⁊ sunt ꝓfūda ⁊ dilatata
a cōstricto: vt ⁊ ipa bn̄ coopiant cū: ⁊ hic quidez
humor positus est in medio: quoniam est dignior
locis que sūt cū custodia. Sꝫ ⁊ post ipꝫ positꝰ ē hu
mor alius aduenies ei ex cerebro vt nutriat ipꝫ.
Inter ipm eniz ⁊ inter sanguinē purū est ḡdatio.
Hic aūt hūor similis est vitro liq̄facto ⁊ color vi
tri liq̄facti est clarus ⁊ declinat ad p̄uā rubedinē:
clarus vero est quoniā nutrit clarū: p̄ue aūt ē ru-
bedīs quoniā est ex substātia sanguis: ⁊ ipe nō cō
uertit̄ ad similitudinē eius qd̄ nutrit̄ integre: et
hic quidē hūor nō ꝓuenit ab eo nisi quia mittit ei
sanguiez a cerebro mediāte reti: quare oꝫ vt seq̄
tur ptē eius: ⁊ hic hūor eleuat̄ ad medietatē poste
rioris ptis glatial' vsq̄ ad maiorē circulū qui est i
ea. ¶ In añteriori pte ē aliuſ hūor simil' albugini
oui ⁊ nōiāt̄ albugiēꝰ ⁊ ē sicut supfluitaſ a substātia
glatiali ꝓuēiēs. Sed supfluitas clari clara est: sed
positus est anterius ꝓpter cāz añcedentem: ⁊ ꝓpt̄
cām que est sicut cōpletiua. ¶ Causa aūt añcedēs
est quoniā pars supfluitatis opposita est pti nutri
menti. Et cā cōpletiua est vt ḡdet̄ delatō lumis
sup glatiale ⁊ sit ei sicut clipeus. ¶ Amplius ex-
tremitas nerui cōp̄hendit vitreū ⁊ glatialē vsq̄

ad terminum qui est inter glatialem ⁊ albugineū
et terminus apud quē puenit vitreus est apud co
ronā sicut rete cōphendit venatiōez: qua ppt no
minat̄ retina: ⁊ nascit̄ ex ipius extrēitate tela ara-
nea ex qua generat̄ tunica subtilis cū qua penetrat̄
suture ptis secūdine quā nōiabimus. Et illa qui
dē tūica distiguit̄ inter secūdiaz ⁊ inter albugineū
vt inter subtile ⁊ spissuz sit sepatoriū aliquod et
vt adueiat ei nutrimētū ab añriore pte ipius pe-
netrās ad ipm a retina: ⁊ secūdia subtil̄ nō fuit si-
cut tela aranee nisi quia si eēt spissa erecta in facie
glatialis nō elōgaret̄ quin accideret ex ea ppt̄ suā
spissitudinez vel alteratiōez eius qđ velaret lu-
mē a glatiali ex via albuginei. Extremitas aūt pā
niculi subtilis implet̄ ⁊ texit̄ ex venis sicut secūdi
na. Quoniā ipa facit penetrare nutrimētū fm ve-
ritatez. Uerū nō est necessariū vt sint oēs ptes eiꝰ
ꝑpate ad iuuamētū nutribilis: sed ps postrēa que
nōiat̄ secūdina. Illđ aūt qđ ptrāsit illū terminum
ad añriora inspissat̄: ⁊ sit tunica vsqꝫ ad grossitu
dinē aliq̄ hñs colorē celestē inter albediez et nigr̄
dinē vt cōgreget visum ⁊ vt equet lumē opatiōe
sua qua coopit visuz apđ laxitudinē indigēte tene
bris ⁊ cōpositione lūinis et tenebraꝝ: et vt disti
guat inter hūores et inter forte vehemētis duri-
tiei et stet sicut mediatrix iustitia ⁊ nutriat corneā
cū eo qđ aduenit ipi a secūdina. Et ipius quidem
cōphensio nō cōpletur ab añriori pte eius vt nō
phibeat aduentum formarū. Sed dimittit in añ
riori pte sui fenestrā et foramē. Sicut relinquit̄ i
vua qñ remouet̄ suspēsoriū ipius ab ea: et in illo
quidē foramīe cadūt aduenientia. ¶ Qū ergo cō
strigit̄ phibetur visus ⁊ in añriore pte huius tu-
nice vualis est rugositas vbi obuiat glatiali vt
sit magis similis raro leni: et vt minoret̄ nocūen-
tū tactus eius. Durior vero ptiū eius est añrior
ps eius vbi obuiat tunice cornee dure et vbi fini
tur vt sit illđ qđ cōphēdit foramina durius. Et
forsitā q̄dē est plenū hūiditate ppter iuuamētū p̄-
dictū ⁊ spū qđ sig̃t extenuatō q̄ est corā foramine
apđ ppinquitatē mortis. ¶ Secūdus v̇o pānicu-
lus est strictus valde vt sit bōa retētō eius ⁊ no-
minat̄ postremū ipius tūica dura: ⁊ eius añrior
ps cōphēdit totā pupillā ⁊ sit puia vt nō phibeat̄
visus. ¶ Et est ppter illđ in colore cornu subti-
liati limatiōe ⁊ abrasiōe: ⁊ nōiat̄ ppter illđ cor-
nea. ¶ Clarior aūt ptiū eius est illa que est añrior
⁊ est fz v̇tutē sicut cōposita ex tūicis subtilibus q̄t
tuor que sunt sicut cortices suppositi vt si excor
ticet̄ vnus eoꝝ nō fiat cōe nocūentū: ⁊ de ea est
que opponit̄ foramini quōiā ille locus est magis i
digens fortitudine ⁊ tutela. Tertius v̇o cōphen-
dit lacertū motus pupille ⁊ implet̄ totū carne alba
⁊ pigui vt lēiat oculū ⁊ palpebrā: ⁊ phibeat eos
exiccari ⁊ vocat̄ totū eius cōiūctiua. ¶ Lacertum
aūt mouētē oculū iaz diximus in anatōia. ¶ Pal
pebre uero create fuerūt vt expellāt qđ ad oculū
volat ⁊ descēdit ad ipm de capite: ⁊ vt equēt lu-
mē sua nigrediē: ⁊ cū eis q̄đ pōit̄ quoddam simi
le pāniculo qui similat̄ cartilagini vt eoꝝ statō sup
ipm sit bōa ⁊ nō cadāt ppter debilitatem eius in
quo fixi sunt: ⁊ vt lacertus apiēs oculū habeat su
stētaculū sicut os vt bōa fiat eius motō. ¶ Par-
tes autez palpebre sunt cooptoriū. Deinde vna
duaꝝ tunicaꝝ pāniculi: deīde eius adeps: postea
lacertus eius: deinde tūica postīma ⁊ est hec supe
rior. ¶ Inferiori vero ex ptibus deest lacertus:
et locus quidē ī cuius scissiōe ē tior ē exc o qđ seq̄
tur anteriorem ptem eius apud initium lacerti.

De cognitiōe dispositiōuz ocl̄i ⁊ cōplexionū eius
⁊ fmone vniuersali de egritudinibus eius. C. ij.

Cognitio illius est ex tactu eius ⁊ ex mo-
tu eius ⁊ ex vēis eius ⁊ ex figura ipius
⁊ ex color̄ eiꝰ ⁊ ex q̄ttitate ipius: ⁊ ex opa
tiōibus suis pprȳs ⁊ ex dispositionibus eius qđ
currit ab eo ⁊ dispositiōibus passionum eius.
¶ Cognitō aūt illius ex tactu eius est quōiā inue
nit eū tactus calidū aut frīz aut durū aut siccū aut
lenē aut hūidū. Sed cognitō illius ex motu eius ē
vt cōsideres an motus ipius sit leuis ⁊ significa-
bit caliditatē aut siccitatem qđ tactus discernet ip-
sius an sit g̃uis ⁊ significabit frītatē aut hūiditatē.
¶ Illius vero cognitō ex neruis eius est vt co-
gnoscas an sint grosse ⁊ ample ⁊ sig̃t illđ hūiditatē
eius an sint subtiles ⁊ stricte ⁊ sig̃nt siccitatē eius:
aut plene ⁊ significat multitudinē materiei in ipo.
¶ Cognitō vero illius ex colore ipius est quōiaz
color sig̃t hūorez dōinatē pportionalē. s. rubeus
⁊ citrinus ⁊ plūbeus ⁊ fuscus. ¶ Sed cognitō il
lius ex figura ipius est quōiā bōitas sue figure si-
gnificat fortitudinē eius in creatiōe ⁊ malitia sue
figure sig̃t cōtrariū illius. ¶ Dispositō aūt ma-
gnitudis eius ⁊ puitatis ipius est fz q̄ dictū est i ca
pite. ¶ Illius vero cognitō ex opatiōibus eius p
prȳs est quōiā si ipe videt occultū a lōge et ex p
pinquo simul: ⁊ nō ledit̄ ab eo qđ ad ipm redit a
visibilibus fortibus est fortis cōplōnis ⁊ equal̄.
Et si est debilis visus ⁊ fm cōtrariū illius tūc in
cōplōne eius ⁊ in creatiōe est corruptō. Et si ipe
nō est impotēs in cōphēdēdo ppinqū q̄uis sit par
uū: ⁊ est impotens in cōphendēdo lōginqū tūc sps
eius est clarus sanus puus. Et dñt medici quoniā
nō est sufficiens dilatatiōi egredienti ppter subti
litatē sui. Et sig̃nt p illđ radiū quē credūt esse de
sūma spus ⁊ qđ egredit̄ ⁊ obuiat visibili. Et si nō
est impotens in cōpredēdēdo lōginqū: ⁊ si appiq̄t
ei illđ qđ est puū ñ videt ipm: ⁊ si recedit ab eo
fm q̄titatē lōgitudīs videt ipm tūc spus eius est
multus cōturbatus nō clarus neqꝫ subtil̄: īmo hu
midus ⁊ eius cōplō est humida. ¶ Et dñt medici
quōiā nō subtiliat̄ neqꝫ clarificat̄ nisi motu longo.
Et qñz pcedit radius in motu subtiliat̄ ⁊ attenuat̄
⁊ si debilitat̄ in vtrisqꝫ dispositiōibus tūc eius spi
ritus est puus ⁊ turbidus. ¶ Cognitō autē illius
etiā ex dispositiōe eius qđ ab eo currit est quōiaz
si ipe est siccus ⁊ nō facit lippitudinē oio tūc ipe ē
siccus: ⁊ si facit lippitudinē supflue tūc ipe est hūi
dus valde. Ex dispositiōe aūt passionū eius quo-
niā si ipe ledit̄ a calore ⁊ sanat̄ a frigore: tunc ipe
habet malitiā cōplexiōis calide. Et si ledit̄ a con-
trario tūc ipe cōtrariū habet. Et scias q̄ medius i
oī dispositiōe haꝝ speꝝ est equalis nisi supfluus
in dispositiōe visus ipe. n. est equalis. ¶ Oculo
ꝑterea accidūt oēs spes egritudinū. s. materiales
⁊ pure ⁊ cōposite ⁊ instrumētales ⁊ cōmunes. Et

oculo quidem in dispositionibus suis que ei acci-
dunt in forma palpitationis ⁊ clausiōis ⁊ aptionis
⁊ colore ⁊ lachrymis adsunt iudicia pēdētia ex egri
tudibus acutis: ⁊ oꝫ vt inquirat in eis. Amplius
egritudies oculi qñꝫ sunt ꝓprie: qñꝫ sunt cū cōita
te: ꝓpinquius vero qd̄ ei cōicat est cerebrū ⁊ ca-
put ⁊ uelamina exteriora ⁊ interiora: deinde sto-
machus. Et omnis egritudo oculi que fit per cōi
tatem velaminum exteriorum est magis salua.

De signis dispositiōnꝫ oculi. C. iij.

Signa generatiōis egritudinis oculi cū cōi
tate cerebri sunt vt sint in cerebro que
dā significatiōes nocūentoꝝ suoꝝ predi-
cte. Nā si mediator fuerit velamina intrīseca vi
debit lesiōeꝫ ⁊ dolorē incipere a ꝓfundo oculi. Et
si fuerit materia calida inuēies sternutatiōeꝫ ⁊ pru
ritū in naso. Et si fuerit frīa senties cursum fl̄m.
Et raro quidē erit hec cōitas cū malitia cōplōnis
singularis. ¶ Qd̄ si fuerit cōitas cū velamībus
extrīsecis: ⁊ si fuerit materia eueniēs ab eis senti-
et extensiōem incipiētē in frōte ⁊ venis extrīsecis
⁊ appebit nocūentū i eo qd̄ seqt̄ palpebrā magnā.
Et si fuerit cū cōitate stōi erūt signa p̄dicta in capi
tulo de cōitate cerb̄ri cū stō. Et si fuerit illic phā
tasie cā stōi minorabūt vacuitate ⁊ multiplicabū
tur i saturitate. ¶ Signa uero egritudīs materia
lis in q̄tū est in ipo oculo sunt quoīā sanguineam
sigt̄ g̃uitas ⁊ rubedo ⁊ lachryma ⁊ inflatō et exu-
beratō venaruꝫ et pulsatō tempoꝝ et glutinatō ⁊
lippitudo et caliditas tactus: ⁊ ꝓprie qñ cū eis asso
ciantur signa sanguiēa capitis. ¶ Phlegmatica ue
ro sigt̄ g̃uitas vehemēs et rubedo occulta cum
plūbositate quadā ⁊ cōglutinatō ⁊ lippitudo ⁊ tu-
mor et paucitas lachrymaꝝ. Cholīca aūt sigt̄ pun
ctura et inflāmatō cū rubedine ad citrinitatē tēdē
te que nō est sicut rubedo sanguinea ⁊ subtilitas
sanguinis acuti et puitas cōglutinatiōis et caliditas
tactus. Sed melīa significat g̃uitas et obfuscatio
et puitas cōglutinatiōis. ¶ Complōnes vero pu
ras sigt̄ priuatō g̃uitatis cū exiccatōe et inuentiōe
significatiōum quas p̄diximus i caplō cognitiōis.
Unicuiqꝫ aūt egritudinū instrumētaliū et cōiū ad
uenīet caplm̄.

De curatiōibus vniuersalibus egritudinum ocu
li. C. iiij.

Cure oculi sunt opposite egritudibus ocu
li. Et quoniā egritudies sunt aut mate-
riales: aut pure: aut cōposite: aut solu-
tio cōtinuitatis. Tūc cura oculi aut est euacuatō et
ingreditur in ipam regimē apatū aut regimē com
plōnis: aut rectificatō forme sicut est i egressiōe:
aut cōsolidatō et īcarnatō. ¶ Ab oculo vero eua
cuātur materie: aut fm̄ semitā resolutiōis ab eo.
Conuersio aūt ex eo est prima ex corpore si est re
pletū. Deid̄ ex cerb̄ro cū eo qd̄ sciuisti d̄ mūdifi
catiuis cerebri. Deinde ꝑmutatō ab eo ꝑ viā nasi
et ꝑ venas ꝓpinquas oculo sicut sunt due vene
lachrymaliū. Extractō aūt ex eo fit ꝑmedicias edu
cētes lachrymas. ¶ Complōnis aūt ꝑmutatō iuua
tur medicinis ꝓpris etiā: sed solutō cōtinuitatis i
ipo aduēiens curatur ꝑ medicias que hn̄t exiccatō
nem nō plurimā. Et qū sunt cū elōgatiōe a mor-
dicatiōe: ⁊ tu scies has medicinas ex fmōe nr̄o de
ophthalmia ⁊ reliqs egritudinibus materialibus i
oclō. ¶ Et oꝫ vt scias ꝙ i egritudibꝫ matialibꝫ i
oculo est necessariū vt administret̄ minoratō nu-
trimēti ⁊ acceptō eius qd̄ gēerat hūorē laudabilē
⁊ aliēatō oīs vaporosi ⁊ oīs cuius mala est digō.
Et qū materia ꝓcedit ex mēbro intēde in phlebo
tōando illd̄ mēbrū: ⁊ qū materia aduēerit ex ve
lamine iextrīseco administrabis vētosas ⁊ admini
strabis apocrustica sup frōtē. Ex quoꝝ sūma ē cor
tex batheke ad calaꝫ ⁊ calcadis ad frām. Uene au
tē que phlebotōant̄ ꝓpt̄ oculū sunt sicut cephali-
ca. Deinde vene que sunt in ꝑtibus capitis. Que
ergo in añrioribus sunt magis iuuatiue in ꝑmuta-
tiōe facienda ex loco. Et que sunt posterius sunt
magis iuuatiue in attractione. Et scias ꝙ illd̄ qd̄
accidit in oculo ex materijs ⁊ indiget ꝑmutatione
eius ab eo ad mēbrū aliō: tūc illd̄ ad qd̄ rectius ꝑ
mutat̄ est naris. Et illd̄ qū nō fuerit in via effusi
onis ad oculū. Et hec quid̄ ꝑmutatō nō fit nisi ꝑꝑ
caputpurgia ⁊ odoramēta p̄dicta in locis alijs vbi
diximus doloris capitis regimē. Medicinaꝝ aūt
oculi alie sunt ꝑmutantes cōplōneꝫ: ⁊ sunt aut in-
frigidantes sicut succi solatri ⁊ virge pastoris ⁊
aqua endiuie ⁊ aqua lactuce ⁊ aqua roſ. ⁊ succus
etiā ⁊ mucilago psilij: ⁊ alie sunt calefaciētes sicut
muschus ⁊ pip ⁊ acorus ⁊ memiren ⁊ similia. Et
alie sunt exiccatiue sicut tutia ⁊ antimoniū ⁊ cli-
mia. Et de sūma eaꝝ sunt cōstrictiue sicut sief me
mithe ⁊ aloes ⁊ alfeluzabaragi ⁊ crocus ⁊ rosa. Et
alie sunt lenientes sicut lac ⁊ defricatō lazuli ⁊ al
bugine oui ⁊ mucilago. Et alie sunt maturatiue si
cut vene ⁊ aqua fenugreci ⁊ croci ⁊ arob ⁊ ꝓprie
illd̄ in quo infundit̄ panis. Et alie sunt resolutiue
sicut sarcocolla ⁊ aqua feni. Et alie sunt stupefacti
ue sicut succus pomoꝝ mādragore ⁊ papaueris et
opiū. Et scias ꝙ qñ cū egritudine oculi fuerit so-
da tūc oꝫ vt incipias in cura sode ⁊ nō cures añꝙ
ipam remoueas. Et qū euacuatō ⁊ mūdificatō et
regimē cōueniens nō iuuat̄ scias ꝙ tūc in oculo est
cōplō mala: aut materia mala inuiscata in tunicis
corrūpens nutrimētū penetrās ad ipm: aut illic ē
debilitas in cerebro: aut loco in quo expellūt̄ flu-
xus ad oculum.

De rememoratiōe cōfuationis sanitatis oculi et
eoꝝ que nocēt ipi. C. v.

Oportet in primis vt ille qui laborat i cō
fuādo sanitatem oculi tueat̄ eum a pul-
uere ⁊ fumo ⁊ aeribus egrediētibus ab
equalitate in caliditate ⁊ frigiditate ⁊ a vētis cru
dis ⁊ a venenoſ: ⁊ nō assiduet intueri rē vnaꝫ a q̈
non auertat̄: ⁊ ex eis a quibus oꝫ vt vere custo
diat̄ multitudo fletus. Et oꝫ vt minoret̄ aspectus
in litteris vel lineis subtilibus nisi interdū fm̄ se-
mitā exercitij. Et nō ꝓlōget̄ somnus eius sup col-
lū. Et scias ꝙ multiplicatō coitus ē nocibilior res
oculo. Et similiter multiplicatō ebrietatis ⁊ īple
tionis cibi ⁊ etiā somnus sup repletiōem. Et cēs ci
bi ⁊ potꝰ grossi: ⁊ oīa vaporē emittētia ad caput.
Et de sūma eoꝝ est oē qd̄ habet acuitatē sicut por
rū ⁊ andacoca. Et oīa que exiccāt superflue d̄ quoꝝ
summa est sal multus. Et oīa ex quibus generat̄
vapor multus sicut caulis ⁊ lens. Et oīa que dixi

mus in arerolis medicinaꝝ singularium que sunt
ꝓportiōata ad hoc sunt nocitiua oculo. Et scias ꝙ
multitudo vnius cuiusq̄ duoꝝ. s. somni ⁊ uigilia
rū est vehemēter nocitiua oculo ⁊ magis cōueniēs
ei est tēpamētū uniuscuiusq̄ eoꝝ. Res aūt quarū
vsus cōfert oculo ⁊ cōfuat virtutē eius sunt ea q̄
fiunt ex antimōio ⁊ tutia sicut spēs tutie nutrite
cū aqua sansuci ⁊ aqua feni. ⁊ facere collyriū oī bo
ra ex aqua feniculi est mirabile ⁊ magni iuuamen
ti ⁊ infrigidatō ḡnati dulcis est mirabilis etiā. Et
puluis etiā fcūs ex ḡnatis vtrisq̄ cū pulpis suis d̄
coctis īterioribus cū melle: ⁊ sicut scies illd̄ i loco
suo. Et ex eis aūt que abstergūt oculū ⁊ acuūt ipm̄
est submergi in aqua clara ⁊ apire oculū in ipa.
Rerū aūt visui nocibiliū alie sunt opatiōes ⁊ mo
tus. Et alie sunt cibi. Et alie sunt dispositiōes cō
uersiōis in cibis. ¶ Opatiōes aūt ⁊ motus sunt si
cut oīa que exiccant sicut coitus plurimus ⁊ longi
tudo aspectus ad lūinosa ⁊ legere subtilia supflue.
Mediū eniꝫ in eo cōfert: ⁊ similr opatō puorū.
Et somnus sup repletiōem ⁊ cenā. Immo oꝫ illū
qui in visu habet debilitatē expectare dōec digō
fiat: deīde dormire: ⁊ oīs rpletō nocet ei ⁊ omne
qd̄ exiccat naturā nocet: ⁊ oē qd̄ sāguinē turbidat
siue sit de rebus salsis siue acutis siue alijs nocet
ei. Et ebrietas nocet ei: vōitus aūt cōfert ei inq̄
tū mūdificat stōm: ⁊ nocet ei ī inq̄tū mouet mate
rias cerebri ⁊ expellit eas ad ipm: et si nō fuerit
excusatō quin fiat: tūc oꝫ vt fiat post cibū et cū fa
cilitate. Et balneatō nocet ei: ⁊ sonꝰ sīfiue nocꝫ ei
⁊ fictus plrimꝰ ⁊ multitudo phlōie ⁊ ꝓprie cū uē
tos cōtinuis nocēt. Cibi vero salsi ⁊ acres et vapo
rosi qui ledūt os stōi sunt cepe et porri et allea et
bedarūgi cōesta et oliue mature et anetū et caulis
et lens. Cōuersio aūt in cibis est vt ita cōedāt ne
eoꝝ digō corrūpat et multiplicet ipoꝝ vaporatō
sm ꝙ in loco suo demōstabit. Et ego iaꝫ ꝑueniaꝫ
illic et tu scies illd̄ ī tractatibꝫ huius tertij libri.

De ophthalmia et cōturbatiōe. C. vi.

O Phthalmia alia est vera: et alia est ei si-
milis que nōiat cōturbatō ⁊ vacilatō et
ipa calefacit et hūectat qū accidit oclo ex
cāis extrīsecis facientibus in ipo bothor et rubifi-
catibus eū sicut sol et soda adustiua et ephimera
adusta et puluere et fumo et frigore in quibusdā
horis ꝓpter cōstrictiōem ipius et ꝑcussiōem ꝓpt
cōmotiōem ab ipa et uento ꝓcelloso ꝓpt suā pra-
uitatem. Illius vero totius impressio leuis est as
sociata cause que non ita remanet post ipsam vt
de eā sit curādū: ⁊ si nō medicat remouet cū remo
tiōe cāe multotiēs: ⁊ nōiat grece taracsis: ꝙ si cau
sa corporea aut extrīseca inuenerit materialem pri
mā pose erit tūc vt velociter ꝑmutet in apa ma-
nifestū ⁊ uerū. Sicut mutātur febres ephimere ī
alias febres. Qū aūt ꝑmutat ⁊ est in pricipio per
mutatiōis nōiat grece aphribē. Et de spēbus qui
dē ophthalmie est que sequit scabiē in oculo cuius
cā est scalptura oculi que in pricipio rei ꝓcedit cur
su cōturbatiōis: ⁊ neq̄ aduēit eius cura nisi post
scabiei fricatiōeꝫ. Ophthalmia vero oīo est apa ī
cōiunctiā: ⁊ alia quidē est que est apa simplex non
ptrāsiens terminū. Et plerūq̄ est in eo venaꝝ exu

beratō ⁊ cursus ⁊ dolor. Et alia est que ē magna
ptrāsiens terminū in magnitudine in qua supabun
dat albugo sup pupillā ⁊ tegit eā ⁊ ꝓhibet clausio
nē ⁊ nōiat chimosis: ⁊ apd̄ nos dr̄ alguardenisi q̄
plurimū accidit infantibus ꝓpter multitudinē ma
terieꝝ eoꝝ ⁊ debilitatē oculoꝝ ipoꝝ. Et ipa quid̄
nō fit a mā cala tātū imo ⁊ a phlatica ⁊ a melica.
Et quōiā ophthalmia vera est apa in pupilla se-
quēs cōiunctiuaꝫ. Et omne apostema aut est a san
guine aut chola aut phlate aut melia aut ventosi-
tate tūc similiter ophthalmie nō euacuat cā ab una
istaꝝ caꝝ. Et qñ hūor apans generat in ipo. Et
qñ est aduēiēs ei a cerebro sꝫ semitā catarri ꝑ uiā
velaminis extrīseci coopientis caput: aut ꝑ viaꝫ
velaminis intrīseci ⁊ oīo a cerebro ⁊ ptibꝫ ipius.
Nā qū in cerebro aggregātur materie plurime et
repletō tūc vix euadit oculus quin ophthalmiam
incurrat nisi fortis fuerit valde: ⁊ qñ sunt arte-
rie que effundunt ad ipm supfluitates suas: qum
sunt supfluitates in ipis multiplicate: siue arterie
sint intrīsece: siue extrīsece: Et qñ materia nō ē
euēiens ei a pte cerebri ⁊ capitis. Sed aduēit ei a
pte alioꝝ mēbroꝝ: ⁊ ꝓprie qū oculū iā cōsecuta ē
malitia cōplōnis etiā debilitauit eū ⁊ fecit ipm su
sceptibilē nocūentoꝝ: ⁊ est ad quē effundunt sup-
fluitates. Amplius de spēbus ophthalmie est q̄ ha
bet ꝑiodū ⁊ ꝑoxismū sm ꝑiodū effusiōis materie ⁊
ꝑiodū hore generatiōis eius. Et violentia quidē
doloris ī ophthalmia aut est ꝓpter hūorē mordi
catiuū corrodētē tunicas: aut ꝓpt hūorē plm extē
siuū: aut ꝓpter vaporē grossum sm raritatē ⁊ in
de est raritas in dolore: ⁊ materie quidem illius
sicut sciuisti: aut sunt ex corpore: aut ex capite ip
so: aut ex vēis que oculo afferūt materiā malā ca
lidā aut frigidā. Et qñ sūt in oculo ipo: ⁊ illd̄ si
accidat tūicis oculi corruptō cōplōnis ꝓpt hūorem
retentū in eis: aut ophthalmiā veniētē sup eas et
cōuertat totū qd̄ aduēit ei de nutrimēto ad cor-
ruptiōeꝫ. Et ille cuiuscūq̄ sunt oculi exterius ꝓ-
minētes ē susceptibilior magnitudis ophthalmie
⁊ fortioris eius ꝓpt hūiditatē ipoꝝ oculoꝝ ⁊ apti
onē poroꝝ ipoꝝ. ¶ Et qñ quidē multiplicant la
chryme fre in spēbus ophthalmie ꝓpt priuatiōeꝫ
digōnis: ⁊ multotiēs resoluit ophthalmia cū solu
tiōe nature. Et scias ꝙ malitia ophthalmie est sꝫ
q̄litatē materie ⁊ magnitudo eius sm q̄titatem
ipius. Et scias ꝙ in regiōibus meridiāis multipli
cat ophthalmia ⁊ remouet velociter. Sed aduen
tus eius in ipis plm est ꝓpt cursuꝫ materieꝝ eorū
⁊ multitudinē vapoꝝ eaꝝ. Sanitas vero eius in
ipis velox est ꝓpt raritatē poroꝝ mēbroꝝ eoꝝ ⁊
solutiōeꝫ naturaꝝ ipoꝝ: ꝙ si subito supueniat eis
frigus fit difficilis ipoꝝ ophthalmia ⁊ ꝓhibet hu
morē eius a cursu. In regiōibus aūt frigidis ⁊ tē
poribus frigidis minorat ophthalmia: sed est pra
ua. Et prauitas q̇dē eius ī eis est ꝓpt quietē hūo
rū in ipis ⁊ cōgelatiōeꝫ eoꝝ. Eius vero prauitas
est quōiā qñ cōphendūtur in mēbro nō resoluunt
velociter ꝓpt coarctatiōeꝫ meatuū: quare exten
dunt magnifice dōec accidat vt ex eis fundatur si
phac. ¶ Qūq̄ ꝓcedit hyems septētriōal ⁊ seq̄t ip
sam ver meridionale pluuiosuꝫ ⁊ estas pluuiosa
multiplicat ophthalmia. Et similiter qñ hyems ē

calā ⁊ meridiana replet corpus hūiditatibꝫ: et dei
de sequit̄ eā ver septētriōale tunc constrigit eos.
Et estas quidē borealis multiplicat ophthalmiam
⁊ ꝓprie post hyemē meridianā. Et qn̄ꝫ multipli-
catur etiā in estate cuius ver fuit meridianū: ⁊ sic
ca hyems ⁊ septētriōal'. Et tu q̄dē cōsidera corpo
ra dura ſm regiōes septētriōales. Et corpora le-
nia ⁊ rara ſm meridiōales regiōes. Et sicut regio
nes calide faciūt ophthalmiā simil'r balneū valde
calidum qn̄ homo ip̄m ingredit̄ proculdubio facit
ophthalmiam. Et scias ꝙ qn̄ adest ophthalmia ⁊
oculi dispositō mutat̄ cōsequēs cū cura r̄cta ⁊ pur
gatione vltima: tunc cā eius est materia retenta
in oculo corrūpens nutrimētuꝫ. Et catarrus ex ce
rebro ⁊ capite ſꝫ ꝙ declarauius in illis que sunt
premissa.

Signa. C. vij.

Scias ꝙ doloꝝ qui in oculo cōtingūt alij
sunt mordicatiui ⁊ alij corrosiui ⁊ alij ex
tensiui. Et mordicatiui quidē sign̄t cor-
ruptiōeꝫ q̄litatis materie ⁊ acuitatē ipsius. Et extē
siui sign̄t multitudinē eius: aut ventositatem. Et
ophthalmia velocioris status est in qua lachryme
magis currūt ⁊ que acutiorem habet mordicatio
neꝫ ⁊ tardioris est que est magis sicca. Et lippitu-
do quidē est significatō vera mutatiōis aut grossi
tiei materiei. Lippitudo naqꝫ que est velox cū le
nitate accidētiū excepta ḡuitate oculi est significa
tiua grossitudis materiei. Et illa cui associatur ma
turatō: ⁊ cū qua est oculi exiccatō in initō parūp
⁊ resoluit̄ velociter est laudabil'. Et illa cuius gra
nū est puuꝫ raro est significatiua oculi bonitatis.
Paruitas aūt ḡni maturatiōis siḡt tarditatē. Qūqꝫ
palpebre cōglutinari incipiūt tūc iā maturationis
adest ꝓpinquitas: sicut dū ꝑseuerat cursus aquosꝫ
est initiū adhuc: post hoc aūt dicamus ꝙ cōturba
tio cognoscit̄ leuitate sui ⁊ cā sui ⁊ q̄ntitate spatis
primitiui. Et ophthalmiā q̄dē que est cum cōitate
capitis siḡt soda ⁊ ḡuitas capitis. Nā si via fluxus
a cerebro ad oculū nō est nisi p velamē extrīsecū
coopiens caput frōs est extēsa ⁊ vene exteriores
sunt plene: ⁊ simil'r inflatō incipit venire ad pal-
pebrā ⁊ ī frōte sunt rubedo ⁊ pulsatō. Et si ē per
velamen intrīsecū nō appet illd̄ ⁊ appet sternuta-
tio ⁊ pruritus in naso ⁊ palato. Et si est cū cōitate
stōi associat̄ ei nausea ⁊ ꝯturbatō ⁊ signū illius est
hūor in stō. Sanguineā vero ophthalmiam sign̄t
color oculi ⁊ exuberatō venaꝝ ⁊ pulsatō tempoꝝ
⁊ reliqua signa sanguinis in partibus cerebri: ⁊ ꝙ
nō lachrymat̄ pl'm. Sed lippitudinē patitur ⁊ con
glutinat̄ apd̄ somnū. Aholicā aūt siḡt pūctura ve
hemēs ⁊ dolor adustiuus inflatiuus vehemēter et
rubedo pua ⁊ lachryme subtil's acute: ⁊ qn̄ꝫ exul
cerat: ⁊ qn̄ꝫ euacuat̄ lachrymis sicut est euacuatio
sanguinei ⁊ nō cōglutinatur apd̄ somnū. Et huius
quidem generis est quedaꝫ que est rubedo aduē
ens oculo ⁊ est de sūma cōplonū pessimaꝝ: ⁊ qn̄qꝫ
cauterizat oculū ⁊ exulcerat ip̄m faciens exulcerati
oneꝫ motiuā ⁊ ambulatiuā. Ophthalmie preterā
cōsimile est genus prurituū ⁊ exiccatiuū cū parui
tate rubedis ⁊ puitate lippitudis: ⁊ nō appet spati
ipsius q̄ntitas de qua sit curādū neqꝫ cursus et ē ex
materia pua acuta. Sed phl'aticā significant ḡui-
tas vehemēs ⁊ caliditas puā ⁊ rubedo debil'. Im
mo in ea vincens est albedo ⁊ sunt lippitudo ⁊ cō
glutinatō apud somnū ⁊ est cū inflatione ⁊ cōicat̄
ei facies ⁊ color. Qd̄ si eius prīcipiū est stōachus
associat̄ ei nausea. Et phl'atica quidē qn̄ꝫ cōsequit̄
hoc vt in ip̄a excrescat cōiunctiua sup nigrū ꝓpt̄
magnitudinē spatis. verūtn̄ nō est manifeste ru-
bedis neqꝫ vehemētis: neqꝫ sunt cū ea lachryme
sed lippitudo. Melicā v̄o sign̄t ḡuitas cū offusca
tiōe ⁊ exiccatō ⁊ ꝑseuerātia ⁊ puitas cōglutinatio
nis. cū ventosā aūt ē extensio tantū sine ḡuitate: ⁊
neqꝫ est cursus: ⁊ quandoqꝫ rubedinem facit eue
nire extensio.

Cura cōturbatiōis. C. viij.

In cura cōturbatiōis ⁊ ophthalmie leuis
que cursu eius ꝓcedit qn̄ꝫ cāe sufficit ab
scissio. s. si fuerit cā iuuatiua a repletiōe
sanguinis aut alterius cū euacuatiōe. Et qn̄ꝫ suffi-
cit sedatō motus eius ⁊ distillatō lactis: aut albu
ginis oui: aut alterius rei in ip̄o. Et si cōturbatio
fuerit ex ꝑcussiōe distillet̄ in oculū sanguis colum
be calidus: aut alterius: aut ex sanguīe sui ipsius.
Et qn̄ꝫ sufficit euaporare ip̄m cū spongia aut lana
infusa in oleo ros'. ⁊ decoctiōe lactis: aut decoctio
ne lentis: aut distilletur ī ip̄ū lac mulieris ex māl
la calidū: ꝙ si illd̄ nō cōfert tūc decoctō fenugre
ci ⁊ sief al. Illi vero que ex frigore accidit cōfert
balneū si nō fuerit factū ap̄a ⁊ nō fuerit caput et
corpus repleta ⁊ cōfert ei vaporatō cū decoctione
camemille: ⁊ vinū subtile post tres horas a cibo
⁊ somnus lōgus post vinū est ex curis iuuātibus:
siue sit ex sole aut frigor̄ aut alijs. Et ophthalmia
quidē cuius cā est scabies ⁊ est leuis fricetur scabi
es in primis. Deinde curet̄ ophthalmia: ⁊ qn̄ꝫ re
mouet̄ post fricatiōem scabiei p se ip̄am. Quod si
magna fuerit nō tollerā' ꝓpinquitatē p̄parātiōis
fricatiōis administrētur subtiliatō ⁊ lenificatio et
mūdificatō ita vt fiat ophthalmia obediens ⁊ tol-
leret inter se vicinitatē ⁊ inter regimē mūdifica
tiōis fricatiōis.

De cura cōmuni sp̄eꝝ ophthalmie ⁊ effusiōe flu-
xuū ad oculum. C. ix.

Canon cōis ī regimīe ophthlmie materia
lis ⁊ reliquaꝝ egritudinū oculi materia
liū est minoratō cibi ⁊ ipsius exiccatio et
electio eius qd̄ generat hūorē laudabilē ⁊ aliena-
tio omnis euaporosi ⁊ alienatio omnis rei que est
niale digōnis et alienatio coitus ⁊ motus: ⁊ ap-
plaudatiōis que est a vino et alienatio comestiōis
acetosi ⁊ salsi et acuti et assiduatio lenitatis nature
⁊ phlebotomia ex cephalica est conueniens oibus
sp̄ebus eius. Et oꝫ quidem vt visus patientis
ophthalmiā nō cadat sup albedinem ⁊ sup radios
īmo sit qd̄ substernit̄ ei ⁊ quo ip̄e circūdat̄ nigruꝫ
et viride: et sup faciē eius suspēdatur pannus pe
nitus niger apparens oculo eius. Et niger quidem
sit in dispositiōe egritudis: et celestis in dispositō
ne sanitatis: et oꝫ vt sit domus in qua habitat ad
tenebrositatē declinās. Et oꝫ vt ad ip̄m attrahat̄
somnus: Est eniꝫ medicamē bonū et expedit ne pi
li ꝑmittat̄ ꝓlōgari quōiā vald̄ sūt nociui ophthal
mie nisi fuerit pili in radice soluti. Illd̄ eniꝫ con-
fert inquantuꝫ exiccat̄ humiditates attrahendo ad

nutrimētū eoꝝ: ⁊ qū corpus est mūdū ⁊ hūor faci
ens ophthalmiā est effusꝰ in venis. Et ex genere
sanguis grossi ⁊ ꝓprie in fine ophthalmie: tūc bal
neatiōis imp̄ssio in subtiliando materiā: ⁊ potus
vini puri ad repellendū ip̄az ⁊ euacuandū sunt iu
uantes. Et balneū quidē post euacuatiōem est me
lius medicamē ad ophthtalmiā: ⁊ ꝓprie si fuerit
vaporatō sedās dolorē: ⁊ ex eis quibus oꝫ regi/
men esse in ophthalmia ⁊ reliquis egritudinibus
oculi materialibus est eleuatō puluinaris ⁊ cautel
la descēsiōis eius: ⁊ oꝫ vt ex toto elongeť oleum
a capite patiētis ophthalmiā quōiā ip̄m est magis
vehemētis nocūenti ⁊ distillatō olei ⁊ sit oleum
ros. in aurē est valđ magni nocūenti. Et qñ ma
gnificat ophthalmiam adeo vt strigat tunicas: ꝙ
si fuerit materia ꝓcedēs ex mēbro tūc oportebit
vt euacueť mēbrū illđ ⁊ trahať ad cōtrariū ptis
cū qualibet re. s. p clistere aut phlebotōiā ⁊ alia.
Et fortasse nō sufficit phlebotōia ex cephalica: et
est necessaria phlebotōia arterie temporis ⁊ auris
ad abscindendū viā p quā aduēit materia: ⁊ illđ
qñ materia aduēit oculo per arterias extrīsecas.
Qūqꝫ volūtas adest incidēdi arteriā capitis oꝫ vt
radať caput ⁊ cōsidereť que illaꝝ puaꝝ arteriaruꝫ
sit magis pulsans ⁊ maior ⁊ calidior ⁊ incidať ⁊ p/
ueniať ad finē in eius attractiōe si est ex eis que ī
cidunť ⁊ sunt pue nō magne: ⁊ qñ incidiť illa q est
sup tempus oꝫ vt ligeť in primis: deinde abscin/
dať postq̄ eligit illud cuius p̄teriit rememoratio.
s. vt sit post euacuatiōem ⁊ abscidať maior mino
rū ⁊ calidior eaꝝ: ⁊ oꝫ añ incisiōeꝫ vt strigať qđ
est in ea inferius cū filo firmo in lōgitudine ⁊ di/
mittať ligatura in ip̄a. Deinde incidať qđ ē post
ip̄az. Et qū putrefit lꝫ auferať strictura: ⁊ ip̄a qui
dē est necessaria in ea que est maxima. In pua ve
ro sufficit vt ꝓfūde scarificeť quatenus currat qđ
in eis est de sanguine. Illđ eniꝫ qñ ꝓximū est iu
uamēto vētosaꝝ in nocra ⁊ positiōi sanguisugarū
sr̄ frōtē. Et qñ nō sufficit illud qđ fit fiat phlebo/
tōia ex lachrymali augulo ⁊ ex uēa frōtis qū tamē
vētose nocre sunt vltimi iuuamēti. Qūqꝫ ꝓlōgať
egritudo administrētur sief in quibus pōuntur es
vstū ⁊ atramētū vstū: ⁊ qñ sufficit faceř alcohol
ex aloe solo: ⁊ qū ꝓlōgať opthalmia ⁊ nō iuuatur
ab aliquo: tūc scias ꝙ ī tūicis oculi est materia ma
la corrumpens nutrimētū supueniens ei: quare re
cedens confuge ad aliquid qđ sit sicut abluta tutia
pmista lenitiuis sicut cerusa ⁊ climia aurea abluta
⁊ amilo ⁊ pauco gūmi. Et qñ cauteriū sup verti/
cē est necessariū vt retineať catarrus. Qñ eniꝫ eiꝰ
pseuerātia est ꝓpť pseuerātiā catarri. Qū aūt ini/
tiū est ex velaminibus intrīsecis tūc cura est diffici
lis nisi sit eius resolutio s̄m euacuātia fortia cū ad
ministratiōe emplōꝝ cōfortantiū caput cognitorū
ad hāc rē. Sicut est emplm̄ factū de spica ⁊ rosa ⁊
acatia cū aqua coriādri hūidi ⁊ ip̄o coriadro hūido
⁊ sicco cū pauco croco dimissuꝫ sup locū vna hora
aut duabus: deinde r̄moueať: ⁊ qñ administrā
tur in ea glutinatiua ⁊ cōmēsatiua meꝝ acutaꝝ. Et
gn̄a lactis sunt ex sūma eoꝝ ⁊ nō est cōueniens vt
dimittatur distillatō eius in oculo tempore lōgo.
Immo oꝫ vt remoueať ⁊ renoueť oī hora. Et de
eis est albugo oui: ⁊ nō est necessariū in ip̄a vt re
moueať. Immo si dimittať horis aliquibus nō no

ceť: ⁊ est laudabilior in hoc lacte ⁊ si sit lac magis
abstersiuū: ⁊ albumē quideꝫ oui aggregat cū leni
ficatiōe ⁊ applanatiōe sua si nō adheserit ⁊ nō stri
xerit poros. Et decoctō fenugreci aggregat cū le/
nificatiōe sua ⁊ maturatiōe sua vt faciat planū et
sedet dolorē ⁊ oleū ros. est huius generis: ⁊ peni
tus oꝫ vt nō sit in medicia administrata in oculo ⁊
ꝓprie in ophthalmia asp̄itas neqꝫ qualitas saporis
acetosi aut acuti. Et oꝫ quidē vt conthať valde q̄
tenus ip̄ius remoueať asp̄itas. Et quāto plus tibi
est possibile vt sis cōtentus insipidis odore priua
tis. Nā illđ est bōuꝫ. Interdū vero administranť
caputpurgia mūdificatiua ⁊ que eoꝝ cursu ꝓcedūt
existentia eis que p nares materiei ptem extrahūt
⁊ de quibꝫ tūc nō timetur ꝙ ad oculū aliā trahāt
materiaꝫ: gargarismata quoqꝫ qñ administrātur
in ea. Et de medicamētis quidē iuuatiuis est uapo
ratō ex aquis tepidis cū spōgia ⁊ lana. ¶ Et qñqꝫ
administratō semel facta aut bis satis sufficit. Et
qñ est necessariū vt plurimū iteretur s̄m fortitu/
dinē ophthalmie ⁊ eius debilitatem. qūqꝫ in aqua
qua fit vaporatō meliloti ⁊ fenugreci fuerit de/
cocto erit vltima in cōferēdo ¶ Interdū p̄terea su
p frōteꝫ liniūtur apocrustica ⁊ ꝓprie qū via effusi
onis materiei est velamē extrīsecū. ¶ Et hec qui
dē apocrustica sunt sicut cortices batheke ꝓprie
⁊ sicut sief memithe ⁊ sicut feluzabaragi ⁊ aloes ⁊
semē ros. ⁊ crocus ⁊ sarcocolla ⁊ que sunt sicut aq̄
solatri ⁊ aqua virge pastoris: ⁊ simir̄ ranndꝰ ⁊ sa
uic ordi ⁊ solatꝝ ⁊ cydōiū. Qđ si sup̄fluitas fuerit
vehemētis caliditatis ⁊ tenuitatis administrentur
epithimata vehemētis stipticitatis sicut de gallis
⁊ balaustiis ⁊ tribul. Et emplm̄ ex eis cursibꝫ flu
xuū adhibitis hꝫ maximā efficaciā ⁊ hoc q̇dē qū ma
teria fuerit calida. Sꝫ si fuerit fr̄a tūc fiāt ex eis q̄
exiccāt ⁊ cōstrigūt ⁊ cōfortant mēbrū cū calefactō
ne sicut epithimata ex sambaco ⁊ sulfuere ⁊ bau
rac. ¶ At oꝫ q̇dē vt oclꝰ assidue mūdificeť a lippi
tudīe ex lacte distillato ī ip̄ꝫ ⁊ laua ip̄ꝫ albūen oui.
Qđ si tactus fuerit necessarius oportebit vt sit cū
facilitate. ¶ Et oꝫ si fuerit ophthalmia vehemēs
vt fiat phlebotōia vsqꝫ quo timeať lipotomia.
¶ Sanguis nāꝫ emissio plr̄mi sanat in hora. ¶ Et
oꝫ inq̄tū poss̄e est vt retardeť in ophthalmia col/
lyrioꝝ administratō vsqꝫ ad tres dies ⁊ sufficiat
regimē p̄dictū ex euacuatiōibus ⁊ attractiōe mate
rieꝝ ad extrēa ⁊ in hora quā diximus locoꝝ ⁊ dis
positiōuꝫ. ¶ Deinde si post illđ administreť col
lyriū nō erit malū: plerūqꝫ eniꝫ sanať ab ophthal/
mia his rebus absqꝫ cura alia. ¶ Nature vero le
nitas est res que est ei necessaria. Immo ēt neces
sariū vt solutiōe educať hūor dominās sanguini
post phlebotōiā. Et ī vaporatiōe quidē nō existit
bōitas añ mūdificatiōeꝫ neqꝫ in balneo. ¶ Et qñ
fit illđ cā attrahēdi māꝫ plurimā coopiēteꝫ tūicas
oculi. Et oꝫ vt in pricipio nō administrenť inspis
satiua fortia ⁊ que sunt vehemēter stiptica: quo
niā inspissant tūicas ⁊ ꝓhibēt resolutionem ⁊ ma/
gnificat dolorē: ⁊ ꝓprie qum dolor fuerit fortis.
¶ Et ea etiā que debiliť cōstrigūt in pricipio non
sufficiūt ad ꝓhibendam materiam ⁊ nocent ꝓpter
inspissatiōem tunicaꝝ ⁊ cōstringunt materiam in
eis: ꝙ si aliquid hōrum contingeret succurre cum
vaporatiōe ex aqua calida semp ⁊ solū collyrium

albū dissolutū in aqua meliloti est cōueniens forti
us naq̧ illo cū repletiōe capitis qñ est ei nociuū.
Resolutiua v̄o in pricipio ophthalmie vehemē
ter venita: ⁊ plīmq̧ ē necessaria post ista stiptica et
ꝓprie qñ eis narcotica sunt admista distillatō aque
zuccari ⁊ aque mellis in oculo. Q̄d si ꝓuenit ex
istis cōmotō egritudis infrabis ea cū eo ī quo nō
sit inspissatō ad succurrēdū ei. Et oz vt ītendas añ
hoc ad mūdificatiōem lippitudis cū facilitate ⁊ nō
noceas oculo. In lippitudis naq̧ mūdificatiōe est
doloris alleuiatō ⁊ abstersio oculi ⁊ medicis adest
possibilitas opandi. Et qñ doloris vehemētia fa
cit necessaria stupefecientiū adhibitiōez sicut succi
pomoꝝ mādragore ⁊ lactuce ⁊ papaueris ⁊ aliq̄-
tule aque sumac. Expelle ergo illa q̄tū potes: ꝙ
si aliquid eoꝝ administras ꝓpter necessitatē admi
nistra ip̄m ſm cautellā. Et si possibile est tibi vt
sis cōtentus cū albūie oui cōquassati cū aqua ī qua
papauer sit decoctum fac: ⁊ fortasse oportebit vt
pōas cū eo fenugrecū vt iuuet ad sedandū dolorē
ex pte resolutiōis ⁊ resoluat etiā ⁊ remoueat no-
cumētū stupefactiōis. Q̄d si mā est subtil' ⁊ corro
siua nō est malū apd̄ me vti opio ⁊ stupefactiuis.
Ip̄m naq̧ est sanās eā ⁊ non succedit dolor q̄uis
oporteat credere ꝙ inq̄tū visui nocet est malū.
verum opio in doloribus a mā corrosiua ꝓueniē
tibus nō est malū apd̄ me vti. Ip̄m eniz sanat cele
riter. ¶ At cura quidē mordicatiōis est ex cōglu
tinatiuis ⁊ infr̄atiuis ⁊ subtiliatiuis: ⁊ cura extensi
onis est cū mollificatiōe oculi ⁊ r̄solutiōe p ea quo
rū vnūq̄dq̧ diximus in loco suo ⁊ pmutatiōe ma
teriei. Q̄n aūt egritudo fit chrōica tūc est phlebo
tōia faciēda ex lachrymalibus ⁊ phlebotōande sūt
ambe arterie que sunt post aures. Et oz vt patiēs
ophthalmiā ⁊ patiētes rheūatismos ad oculos de
uitent queādmōm multotiens diximus inūctiōem
capitis ⁊ distillatiōez alicuius olei in aurē. Et pe-
nitus cura ophthalmie est sicut cura r̄liquoꝝ a pa
tū ex r̄pcussiōe prio ⁊ r̄solutōe ſo. Uerūtñ exigit
ꝓpter mēbrū ip̄m supflua facilitas ⁊ est ut illd̄ qd̄
repellit ⁊ repcutit ⁊ subtiliat ⁊ qd̄ resoluit ⁊ ab-
stergit nō sit laboriosi tactus ledēs sensuz faciens
euenire aspitatē. Et illud quidē nō cōplet nisi sit
stipticitas eius qd̄ refrenat tēpata. Et mordicatio
eius qd̄ resoluit leuis pua. Immo est melius vt
sit in illo exiccatō sine mordicatiōe: ⁊ vt violen-
tia laboris eius frāgat p illd̄ qd̄ eis admiscet̄ d̄ eis
que sunt sicut albūen oui ⁊ lac mulieris mulctū ſr
cōfricatiōem collyrij quo fit alcohol. Q̄n aūt ma
teria iaz est euacuata ⁊ dolor nō est in sūmo labo
ris administra collyriū nōiatū vnius diei cōmistū
cum eo qd̄ sit sicut vitell' oui: ⁊ neq̧ est lōginqū
quin sanetur infirmus in die suo ⁊ ingrediat̄ bal-
neū in sequēti. Sitq̧ illd̄ qd̄ sufficit ad resoluēdū
residuū materiei sicut est collyriū de spica. Et qñ
hora facit necessariū vt facias ip̄m odorare de col
lyrio alistiptatan in die primo rez modicā: ⁊ ad-
das in die ſo de eo ⁊ erit cū eo salus. Q̄ñq̧ mate-
ria fit praua in ophthalmia añcedens ad dissoluen
dū tūc forsitan est aliquid qd̄ sit simile succo cucu
meris asinini

De cura ophthalmie calide cholice sanguinee et
herisipile. C. x.

Regimē cōe ophthalmie cuius cā est mate
ria cholica aut sāguīea est phlebotomia
⁊ euacuatō. Nā si cā fuerit sanguis cale
factus cholicus: aut chol'a sola cōfert cū phlebōia
euacuatō ex decoctiōe myrobal'. ⁊ qñ pōit̄ in ipa
turbit. Q̄d si cū ea fuerit aliquātulū grossitiei ⁊ sci
ueris ꝙ materia sit ībibita in velaminibus cer̄bri
cōfortabis eā cū hierapic̄. Et fortasse sufficit ī hu
iusmodi ī fusio aloes: ⁊ si illic fuerit caliditas erit
aqua in qua ip̄e infundet̄ aq̄ endiuie aut aq̄ pluuial'
aut ille a͞be. Et oz q̇dē vt ī initō fiat ī ip̄o emplm
ocl'o ex ir̄fratiuis q̄ sūt exp̄ssiōes sicut exp̄ssio lin
gue arietis ⁊ exp̄ssio folioꝝ salicis ⁊ mucilagīes ⁊
distillatio eaꝝ ī ip̄o. Deīde albūen oui cū lacte asi
ne: aut solū. Deinde collyriū albū ⁊ reliq̄ collyria
que rememorabimur in apocrusticis. Et neq̧ ī eis
finē cōsequaris ꝓpter quē tūice inspissantur ⁊ ma
terie cōstrigant ⁊ dolor fortior fiat. Q̄ñq̧ repul
leris materiā p euacuatiōem ⁊ attractiōem ⁊ apo-
crustica tūc ḡdatī tēdas ad maturatiua: ⁊ sint ī pri
mis mista cū apocrusticis. Est ergo in primis con
ueniēs eoꝝ cōmistō cū aliquo qd̄ sit sicut aq̄ ros̄.
Et in ḡnibus quidē lactis est virtus maturationis
⁊ in mucilagine psilij est cū repcussiōe maturatio
quedā. Et mucilago semis cydōij est vehemētio
ris maturatiōis q̄ ipa. Et aqua fenugreci bōa ma
turatiōi est sedatiua doloris: ⁊ est maturatiuoruz
dignior vt ab ea incipiatur et non est in ipsa
attractio: ⁊ si est necessariū ingrossare aliquid ex il
lo fiat cū mucilaginibus: aut infr̄are fiat cū succis:
⁊ iaz exptus est succus arboris que grece nōiatur
achatam ⁊ siriace asel in pricipio ophthalmie cali-
de ⁊ inflāmatiōis eius: ⁊ fuit cōueniens cū ꝓprieta
te forti. Et succi quidē isti qñ coagulāt̄ur ⁊ reser
uātur. Postea trāsi ab huiusmodi ad decoctiōem
meliloti in qua sit dissoluta sarcocolla alba ꝓprie
nutrita cū lacte mulieris ⁊ asine. Q̄ñq̧ descēdere
incipit adde in administratiōe resoluentiū qd̄ sit
fortius sicut sarcocolla ī aqua fenugreci ⁊ feniculi
⁊ vaporatō ex aqua in qua decocta sit croc⁊ ⁊ myr
rha: ⁊ administra balneum si sciueris ꝙ cerebruz
sit mūdū ⁊ da in potu post cibū p aliq̄s horas aliq̄d
uini ātiqui puri ī pua q̄titate. Nā balneū post ip̄z
in aqua calida ⁊ uaporatō si fiat erit illd̄ iuuamē.
Et administratō etiā collyrioꝝ narratoꝝ in anti-
dotario ad descēsiōez ophthalmie ⁊ finē eius. Q̄d
si mā fuerit sanguinea adhibebis ventosas post
phlebotōiaz ⁊ assiduabis fricatiōez extremitatum
⁊ cōstrictiōem eaꝝ plus q̄ in alijs: ⁊ administra-
bis in pricipio rei succos predictos. Deīde admi
scebis ei medullā panis: postea infunde panē illū in
arob ⁊ pmiscebis in ip̄o: ⁊ fortasse oportebit vt
pmisceas cū illo parūp opij si fortis fiat dolor. ¶
¶ Q̄d si mā fuerit cholica euacuabis post phlebo
tōiā cū eo qd̄ educit cholerā. Et admīstrabis bal-
neū ex aqua dulci. Et qñ cōueniens erit effunder̄
aquā fr̄am ei sup caput ⁊ oculū. Et qñ lauat̄ fa-
cies ex aq̄ fr̄a cui admiscet̄ parū aceti ⁊ cōfert. Et
oz ut in cholica sit maior audacia ī admīstratiōe
stipticoꝝ ī pricipio sine supfluitate ⁊ ī admīstrati
one collyrioꝝ stipticoꝝ disolutorum in succis. In

herisipila aūt q̄ est ex sūma illius oꝫ vt admīstrēt
post euacuationem cū solutiuis ⁊ clisteri ⁊ emplā
facta ex corticibus ḡnatoꝝ decoctis sup prunas ⁊
tritis cū arob aut melle ⁊ assidue fiat ei euaporatō
cū spōgia calida. Et facere emplm̄ ex faria orobi
⁊ fruméti decocta cū sirupo mell' aut cum radice li
lij trita cōfert ei. Et oꝫ ut assidue abluat ocl'ꝰ ⁊ as
sidue infrigidet̄ ⁊ hūectet̄. Sed sufficientia in īfri
gidātibus est ex eis que tardāt ⁊ hebetant: ⁊ quā
do resoluitur egritudo ⁊ remanet caliditas fac em
plm̄ ex vitello oui assati ⁊ cōtricti cū croco ⁊ mel
le ⁊ reliquis que scripta sunt ad herisipilā in anti-
dotario.

De cura ophthalmie frigide. C. xi.

IN ophthalmia frā fcā a materijs frīs oꝫ
vt euacuet̄ hūor frigidus. Et qn̄ꝫ est ne
cessariū iterare siue sit potō siue iniectō
siue gargarismatō. Et vt sit initiū cure a repcussi
uis que nō sunt infrātia valde. Sed sint illa in q̄
bus est subtiliatō sicut mirta ⁊ sarcocolla. Et si ad
ministraueris collyriū de spica cū aquis cōmētatis
erit cōueniens. Et si in tūicis pupille nō fuerit no
cūentum facies alcohol ex aqua ī qua bullita sint
crocus ⁊ calcadis ⁊ mel. Et oꝫ vt liniat̄ i pricipio
frons ex calcadis: ⁊ ꝓprie cū via materiei ē p ve
lamē extrīsecū. Et similiter nō est malū si abluat
faciē ex aqua in qua dissoluitur calcadis ⁊ ꝓprie qn̄
via materie est ex velamine extrīseco. Et si liniā
tur palpebre in pricipio ex tyriaca ⁊ sulfure ⁊ ar-
senico est bōuꝫ ⁊ potꝰ tyriace ēt ꝯfert. Et iā quidē
expta sūt ī hoc folia alkēua ꝯtria ⁊ ꝯmista cū aceto ⁊
folia malue decocta ī vio. Nos vero dicemus in
antidotario troc. cōuenientes ad liniendas palpe-
bras: ⁊ aqua quidē fenugreci ⁊ mucilago seminis
lini est ex eis quoꝝ distillatō in oculum patientis
ophthalmiā frām cōfert. Et post illđ collyriū leni
tiuū ⁊ collyriū rubeū maius ⁊ collyriū alraigene
⁊ sarcocolla dissoluta in succo folioꝝ capparis. Et
emplm̄ ex folijs capparis solū. Et confert oībus
istis regimē subtile. Et administratō balnei ⁊ vi-
ni puri albi.

De cura alguardēgi. C. xij.

OPhthalmie vero que facta est guardene
gi: cura est euacuatō p phlebotomiaꝫ et
ventosas: ⁊ n̄ꝫ est tibi necessariū īcideř
arteriā. Qđ si fuerit ophthalmia calā ⁊ euacuaue
ris ex toto corpore ⁊ ex venis capitis ⁊ ventosa
ueris oportebit vt administres sicut collyriū albū
de repcussiuis ⁊ sicut succus lēiti frigidi. Emplā
vero exteriora sunt sicut crocus ⁊ folia corian-
dri ⁊ melilotū cū vitello oui ⁊ pane infuso ī rob
vue. Et qn̄ꝫ est necessariū vt eis admisceat̄ de nar
coticis aliquid. Et linimēta etiā sint ex huiusmodi
⁊ ex memithe ⁊ litō ⁊ aloe. Et ex eis quidē q̄ exp
ta sunt ad eaꝫ est vitellus oui cū adipe vrsi de q̄-
bus fiat sicut emplm̄ ⁊ supponat̄ sup oculū: ⁊ quꝫ
dolor fit fortis infundat̄ in ꝑputijs vue. Deinde
cōteratur cū vitello oui ⁊ supponat̄ oculo. Quum
aūt dolor fit fortior infundat̄ crocus cōtritus cum
lacte ⁊ succo coriādri ⁊ distillet̄ in oculū. Quidaꝫ
vero diligūt in guardenegi vt administrētur cure
extrīsece ⁊ sufficiat distillatō lactis tribus diebus
in oculū si dispositō illđ tollerauerit. Et illi quid
qui alcohol administrant iā expti sunt inguardēgi
ad dolorē ulceratū vt fiat alcohol ex sarcocolla ⁊
croco ⁊ sief memithe ⁊ opio. Qđ si fuerit guardē
gi post ophthalmiā frāꝫ grossā purgabis cū hieris
necessario ⁊ administrabis mucilagines lenifican-
tes fcās ex succo caulis aut aqua decoctiōis eius.
Et qn̄ꝫ erit tibi necessariū ꝑmiscere eas cū aqua so
latri. Et qn̄ꝫ erit tibi necessariū ut ꝑmisceas eas cū
myrrha ⁊ sarcocolla.

De cura ophthalmie ventose. C. xiij.

OPhthalmia aūt ventosa curatur cū ēbro
cis ⁊ vaporatiōibus ⁊ balneis. Et vapo
ratō quidē ex milijs est iuuātior vapora
tionū que fiūt ei. Quidā v̄o ꝓsumptuosi qn̄ꝫ audēt
administrare narcotica apđ doloris vehemētiam
⁊ id vt sedet̄ in hora. Sed ipē excitat̄ post horam
vehementius q̄ prius fuit ꝓpterea q ꝓhibet re-
solui ventositatem.

Sermo vniuersalis de medicinis ophthalmie vsi
tatis. C. xiiij.

COllyriū quidē albū. Nā ipm est cōgluti
natiuū nfrātiuū sedatiuū doloris rectifi
catiuū hūoris mordicatiui. Qn̄ꝫ admisce
tur ei opiū ⁊ fit vehemētius sedatiuū doloris: sꝫ
fortasse nocet visui ⁊ ꝓlōgat egritudinē ꝓpt̄ stu-
pefactiōem ⁊ cruditatē quā facit. Et ex eis que ꝓ
cedunt suo cursu. Et troc. rof. est maximi iuua-
mēti in iflāmatiōe ⁊ dolore ⁊ est maior ⁊ minor.
Et tu quidē inuenies in antidotario trociscos ⁊ col
lyria huius generis. Et inuēies in tabulis oculi me
dicinaꝝ singulariū repcussiua sicut merdasengi et
dragagātū ⁊ lituꝫ ⁊ rosa ⁊ antimonium safamsi et
acatia ⁊ memithe ⁊ sandalū ⁊ galle ⁊ lutū sigillatū
⁊ reliqui succi ⁊ gūmi ⁊ reliqua. Et de singulari-
bus quidē que maturāt materias grossas sunt si-
cut myrrha ⁊ crocus ⁊ olibanū ⁊ spica ⁊ castoreuꝫ
⁊ parū eris rubei ⁊ aloes ꝓprie ⁊ amomū ⁊ cornu
cerui adustū. Mēsurař aūt hūorē cū eo qđ ē frigi
do ⁊ cū eo qđ ē calido ē illđ qđ ptinet ad idustriā
artificialē i ꝑticularibꝫ. ¶ Reliq̄ v̄o ꝑmista expta
dicā in antidotario. Et ex repcussiuis exptis ad ue
hemētiā doloris. Et materiā grossaꝫ ē encaustruꝫ
⁊ alesehēfeti cū melle puro: ⁊ aqua fenugreci pōa
tur in angulis lachrymalibus cū stillo. ¶ Sed de
cōpositis sunt sicut collyriū istipticā ⁊ rubeū leniti
uū ⁊ collyriū de scedenigi maius ⁊ troc. de semini
bus ex sūma coꝝ sunt boni vltime.

Tractatus secūdus de residuis egritudinibus eius
qđ de oculo apparet ⁊ plurimū eius est de egritu
dinibꝫ cōpositiōis ⁊ cōtinuitatis.

De vesicis. C. i.

COntingūt in oculo vesice aquose
in quibusdā corticibus cornee q̄
sunt quattuor tunice. Et hec qui-
dē aquositas coarctat̄ iter duos cor
tices hoꝝ. iiij. Et eius quidē lo-
cus ꝑculdubio diuersificatur: ⁊ qui est ꝓfundior
eoꝝ est deterior ⁊ diuersificat̄ fm augmētū ⁊ dimi
nutiōem cū q̄titate ⁊ diuersificat̄ ꝓpter suū coloreꝫ
⁊ essentiā suam. Et qn̄ꝫ diuersificat̄ ꝓpt̄ suauitatem
suam ⁊ acuitatem suam et corrosionem suam: ⁊
quecunq; earum est ad corticem primum est mala

nigra: quoniam illa ꝓhibet visum a cōphensione
vuee: ⁊ ꝓfunda ꝓhibet a cōprehensione ipius:
quoniā radius est remotior ad hoc vt ipam faciat
ꝑuiā quare videt̄ alba. Et plurima aquositas acu
ta est mala: quōiā ledit cū extensiōe ⁊ corrosione
simul: ⁊ omnis quidē q̄ est copiosior est plus extē
siua ⁊ plus dilatans ⁊ corrodēs. Que aūt ex ea op
ponitur foramini nocet visui ꝓprie quoniam est
corrosiua ⁊ vlceratiua.

De cura. C. ij.

Cura ipius dū est ꝑua est cū medicis exic
catiuis: ⁊ cū eis que sunt sicut medica-
mē de luto cōpatū ad samios: ⁊ est ut su
mātur luti samīj torrefacti. ʒ. iij. ⁊ tutie. ʒ. i. et
climie lauate ⁊ antimōij abluti amboꝝ an̄. ʒ. ij. ⁊
scorie eris ablute. ʒ. iij. opij. ʒ. iij. gūmi. ʒ. iiij.
terātur cū aqua pluuiali ⁊ fiat ex eis collyria ⁊ ad
ministrētur cū aqua fenugreci ⁊ q̄n multiplicatur
curet̄ cū ferro.

De exituris oculi ⁊ cornee. C. iij.

Exiture oculi generātur fm ꝑlm ab hūo-
ribus acutis adustis ⁊ sunt septem spēs
quattuor a supꝑficie cornee quas. G. nōia
uit vlcera: ⁊ accidit ꝓpter eas aspitas prima earū
est vlcus similis fumo existens sup nigrū oculi ex
pāsa occupans locū magnū ⁊ nōiat̄ albassue: ⁊ for
tasse nōiat̄ chetemē. Deinde est spēs altera ⁊ est ꝓ
fundior ⁊ est vehemētius alba ⁊ minoris ꝓfundi
tatis vl' q̄titatis ⁊ nōiat̄ nubes: ⁊ fortasse nōiatur
etiā chatemē. Et deinde est spēs tertia cornalis ⁊
sup coronā nigredinis que q̄n̄q; occupat de albo
cōiunctiē aliquid ⁊ videt̄ ꝙ est sup pupillā albuz
⁊ ꝙ est sup cōiunctiuā rubeū. Et quarta nōiat̄
adustiua ⁊ nōiat̄ etiaz lanosa ⁊ existit ī eo qđ appz
de pupilla ac si lana pauca esset super ipm. Et tres
sūnt ꝓfunde quaꝝ vna nōiatur anulū sumersā ha
bens ꝓfunditatē: et est vlcus strictū ꝓfundū mun
dū. Et secūda nōiatur lilimie. s. vngula ⁊ est mio
ris ꝓfunditatis ⁊ latioris occupatiōis. Et tertia ē
vlcus qđ nōiat̄ alficume. s. ⁊ adustiuū ⁊ est etiam
vlcus sordidū h̄ns crustas in cuis mūdificatiōe est
timor: hūiditas eniz currit p corrosiōem pāniculo
rū ⁊ corrūpit cū ea oculus: vlcera vero in oculo
fiunt aut successiōe ophthalmie: aut sucessiōe bo
thor propter pcussionem. Et multotiens quidē est
pricipiū vlceris interius ⁊ disrūpit ad exteriora ⁊
cōuerso.

De signis. C. iiij.

Signa vlceris in eo qđ de oculo appz sūt
ꝙ est pūctū albū si est sup pupillā ⁊ ru-
beū si est in cōiuctiua ⁊ est cum eo dolor
vehemēs ⁊ pulsatō: ⁊ q̄n̄z est sanies que imenit̄ i
eo qđ supponit̄ alba sig̅t dolorē debilē ⁊ pulsatio
nez fortē. Si vero fuerit citrina ⁊ fusca aut subtil
erit in illo leuior: ⁊ si fuerit rubea tūc dolor erit
leuior valde.

De cura vlceris. C. v.

Qum fuerit vlcus in oculo dextro dormi
at sup sinistrū: ⁊ q̄n fuerit i sinistro dor
miat sup dextrū. Et oz vt subtiliet regi
me in primis. Qū ergo disrūpit̄ vlcus declinet re
gimē ad extremitates ⁊ ad pullos ⁊ nō debilitet̄
⁊ nō cōsolidet̄ vlcus ⁊ multiplicent̄ supfluitates
corporis eius: ⁊ oz vt nō repleat̄ ⁊ nō clamet nec
sternutet q̄tū poſſe est neq; ingrediat̄ balneuz nisi
post maturatiōem egritudinis. Si aūt ingrdiatur
necessariū ē ei vt nō ꝓlōget morā ⁊ itendat inmū
dificādo caput ⁊ stōm cū euacuatiuis trahentibus
ad inferiora. Et similiter cōfert in eis vētosatō sr
crus plm ⁊ phlebotōia saphene ⁊ assiduatō solutō
nis ventris oibus. iiij. diebus cū eo qđ educit su
ꝑfluitatē acutā subtilez ex decoctiōibus ⁊ infusiōi
bus: ⁊ si fuerit hic ophthalmia curet̄ prius cū eua
cuatiōe p̄dicta in caplo suo ⁊ cū medicis: ⁊ cōiun-
gat̄ inter sedatiōez doloris ⁊ cōsolidatiōnē vlceꝝ
cū eis que sunt sicut collyriū anesestigi ⁊ alscusi et
cerusa ⁊ distillatō lactis mulieris ī oculo. Et si fu
erit hic cursus pmisceat̄ ei illđ qđ habet virtutez
ꝓhibitiuā: ⁊ ad sūmū canon electiōis medicinaꝝ ī
ipo est quoniā oz vt eligatur oē qđ exiccat absq;
mordicatione: ⁊ si calor fortis fiat tunc admistra
collyriū asedenigi lenitiuū ⁊ collyriū olibaninum
est valde iuuatiuū. Et đ collyrijs quidē iuuatiuis
est collyriū ietalicū ⁊ conis ⁊ si fuerit cursus colly
riū dāmius ⁊ emelluydion. Et si fuerit cursus cuz
acuitate collyriū in quo ponit̄ myrrha ⁊ spica celti
ca. Qđ si in vlceribus fuerit sordes tūc cū sirupo
de melle: aut cū aqua fenugreci cum aliquorum
collyrioꝝ p̄dictoꝝ: aut cū mucilagine semis lini:
aut cū lacte mulieris. Et si fuerit corrosio vehe-
mēs necessariū erit administrare darcametilon. Et
q̄n mūdificat̄ vlcus tēde ad desiccatiua absq; mor
dicatiōe sicut collyrium de olibāo ⁊ sicut olibanū
ipm nesestegi ⁊ cerusa ⁊ plūbū adustū ablutū ⁊ col
lyriū albū ⁊ collyriū albebar ꝓprie: ⁊ siliter cinis
ostraci ablutus cū albūie oui: aut cinis ostraci ma-
gni ablutus cū equali mēsura sui descedenigi. De
scriptō collyrij luberis ⁊ est forte. ℞ climie. x. et
vij. aur̄. ceruse ablute. ʒ. i. amili ⁊ opij ⁊ draga
ganti oium an̄. aur. ij. terant̄ ⁊ fricent̄ cum aqua
pluuiali ⁊ cōficiantur cū albumine oui. Aliud eius
dem nōis ⁊ est forte. ℞ climie aduste ⁊ ceruse ab
lute. ʒ. viij. myrrhe aur̄. vi. plūbi adusti ablu-
ti aur̄. i. amili aur̄. vi. plūbi adusti abluti ⁊ talk
amboꝝ an̄. ʒ. iiij. dragagāti. ʒ. viij. terātur cum
aqua ⁊ cōficiantur cū albumine oui:

De rupturis cornee. C. vi.

Quandoq; fit a ruptura p̄cedente: ⁊ q̄n̄q;
fit a cā extrīseca sicut pcussiōe aut casu dis
rūpente: ⁊ tūc apparet vuea: ꝙ si illud
qđ de ea apparet est res modica nōiat̄ formical' et
almusaragi ⁊ ḡnatil': ⁊ illđ est fm magnitudinez ⁊
ꝑuitatē. Si aūt est augmētatō illa ita vt appeat in
ea ḡnū vue nōiat̄ vuea: ⁊ que est maior nōiat̄ ve
sicalis. Si aūt egrediat̄ vuea valde ita vt sepat̄ in
ter palpebras ⁊ cooptura nōiatur claual': ⁊ q̄n al-
bificat̄ uuea nō est ei sanitas. Et scias ꝙ q̄ū cornea
rūpitur in lōgitudine nō videtur albedo. Sed vi
det̄ scissura ⁊ est quasi speculator iā sic elōgatꝰ. Et
possibile qđ est vt hoc declaretur mō manifestio
re: ⁊ dicat̄ ꝙ ruptura q̄n̄z fit in oibus ptibus cor-
nee ⁊ cortic. eius: ⁊ est eminentia de substantia
vuee: ⁊ q̄n̄z fit in quibusdā ptibz cornee: ⁊ ē emi
nētia ex ea spissa: ⁊ est apđ corrosiōem quorūdaz
corticis eius ⁊ assimilat̄ vesicis. Sed differt a vesi
cis mollibus ⁊ duris: quōiā ꝓpter vesicas molles

⁊ duras fiunt in albedīe oculi rubedo ⁊ lachryme
et pulsatō ⁊ frāgit̄ sub radio. Sed nō est ita hic.
eminētia vero que fit ꝓpter fractura͂ cornee ī oī
bus suis corticibus: aut est cū aptiōe totius vuee:
aut cū quadā pte eius. Eius aūt spēs sūt quattuor
pua ḡnatil' ⁊ formicalis que qn̄ miorat̄ similat̄ ve
sice molli ⁊ vesice dure ⁊ sepatur ab ea: quoniaꝫ
est fm colorē vuee in nigredine ⁊ viriditate et co
lore medio inter eas. Qꝺ̄ si differat color eius a
colore tūice vuee etiam vesica est: et qn̄ꝫ vificat̄
p cōsideratiōem in re eius. Si videt̄ circūdans in
radice eius res alba sicut limbus: et illꝺ̄ quidē nō
est nisi extremitas rupture cornee et albificat̄ fm
cōsolidatiōem. Et secūda est illa quā ṗdiximus et
nōiauimus vueam. Et tertia est maior illa et ꝓhi
bet coopturam et dicitur vesicalis et claualis. Et
quarta est quasi ip̄a sit ex genere vesicalis. verun
tn̄ est cronica cōiuncta cū eo qꝺ̄ egreditur ex cor
nea ꝓcedens ab ip̄o et dicit̄ orbicularis: ⁊ est si
milis armile fusi cōiuncte cū fuso.

De cura. C. vij.

QUm pseuerat in via generationis eius.
Cura est cura vlcerū et bothor fm q̄ di
ximus q̄ indigēt mūdificatiōe corporis
qualiscūꝫ sit egritudo euacuando p phlebotōiam
et solutiōem: ⁊ post euacuatiōem administretur
balneū ex aqua dulci: et ꝓprie qn̄ est in compl'one
acuitas ṗter qꝺ̄ moret̄ in aere balnei nisi parū. Et
neq3 etiā multiplicet submersiōem capitis sui ī aq̄
fontis: siue sit calida: siue sit frigida et neq3 admi
nistrentur olea sup caput. Quidaꝫ eniꝫ illoꝝ mit
tūt materiā ad oculū ꝓpter resolutiōem materiei
inuētē in cerebro et attrahūt qꝺ̄ nō est ī ip̄o: et ex
primūt ip̄m ꝓpter īspissatiōeꝫ poroꝝ resolutiōis.
Qū ergo nō inuēit vacuū currit ad extremitates
cerebri. Et oꝫ quidē vt cibi sint bōi chimi tēpati
frigidi hūidi et reliqū corpus simil'r: et dū pseue
rat in pricipio oꝫ vt maturetur et curetur cura ul
cerū. Qū aūt vlceratur tūc administrent̄ ī primis
sup ip̄am empl'a stiptica cū abstersiuis sicut cydoīa
et lentes decocta cū melle et sicut aqua ḡnati ⁊ oli
ue vitellus oui et crocus et ḡnatū muzū decoctuꝫ
cū pauco aceto et aqua agreste et discoctū: deinde
fiat empl'm: aut si tollerat distillet̄ in oculū cū ami
lo et sil'bꝫ. Qū aūt sit rupta curet̄ cū cura ruptur̄.
Formicalis vero curet̄ cū ꝓhibitiuis stipticis et cū
vaporationibus cū aceto et aqua et vino pōtico:
aut cum aqua in qua bulliuit rosa et fiat alcohol.
Et ex collyrijs stipticis: et ex medicis q̇dē inuati
uis in ip̄a sunt succus folioꝝ oliue et succus virge
pastoris. Et ex medicis singl'aribꝫ stipticis sūt spi
ca et rosa et plūbum adustum et chimolea et terra
sigillata ⁊ cerusa ⁊ ex alcohol gallaꝝ ptes due: de
īde antimōij ptes. x. Et ex collyris collyriū hamir
⁊ hadimur ⁊ beditū de iseles ⁊ collyriū arabicū.
Et ex eis que sunt fortia est collyriū berdene tri
seles ⁊ qū ex eo distillat̄ aliquid liget̄ frōns ⁊ dor
miat resupinus. Collyriū forte ad illꝺ̄ cinis suso
rij in quo purgat̄ es ⁊ crocus ⁊ amilū ⁊ dragagan
tū cōficiant̄ cū albūine oui gallīe nati ea die: et qn̄
q3 ponit̄ in ea lapis iameni. collyriū bonū ⁊ ē colly
riū berdemē cōferens spēbus bothor. ℞ antimo
nij adusti abluti. iiij. auī. ceruse plūbi aduste ablu
te. vi. auī. licij idi. xvi. auī. spice. viij. auī. po
lij. ij. auī. climie aduste ablute auī. viij. acatie c
itrie. xx. auī. castorei auī. vij. tātūꝺ aloes gūmi
arabici. xx. auī. teratur cū aqua pluuiali ⁊ fiat col
lyra. Et scias q̄ necessariū est tibi qn̄ incipit vlcus
in eminentia vt facias adherere oculo ligatura͂ q̄
sustentet̄ ⁊ resupinatō: illi vero que est claual' nō
est cura. Et q̇dā ꝓpter pulchritudinē dlinqunt et
abscidūt eminētiā ex vuea cū musaraget: sed recti
us est vt nō moueat̄: ⁊ fortasse ei effundetur ma
teria ⁊ pmutabit̄ ad oculū alterū.

De boibor in oculo. C. viij.

QUod est aūt sup cornea͂ tendit ad albe
dinē. Et qꝺ̄ est sup cōiūctiua͂ est tendēs
ad rubedinem.

De cura. C. ix.

PHlebotomia ⁊ distillatō sanguis in ocu
lū fm q̄ dicemus in capl'o altarfati: ⁊ va
poratō oculi cū lana infusa in albūine oui
cōquassati cū aceto ⁊ oleo ros. ⁊ distillatō lactis i
quo ponit̄ semē almaru ⁊ collyriū aluber ⁊ colly
riū dinacon.

De sanie in siphac. C. x.

HEc sanies cōtinet̄ sub cornea: aut ī ꝓfun
do: aut in ꝓpinquo ⁊ similat̄ locus cor
nee vngule: ⁊ qn̄ corrodit̄ cū ea ps nōia
tur calcataren.

De cura. C. xi.

DIxit paulus curatur cū eis que sunt sicut
sirupus de melle ⁊ succus fēugreci ⁊ col
lyriū de olibāo: aut apiat̄ cū meliloto et
mucilagine sēis lini ⁊ rhaphano hūido decocto si
nō ꝓhibeat ophthalmia. Et mūdificet̄ cū eis q̄ sūt
sicut collyriū de myrrha ⁊ fumus terre. Et si non
fuerit vlcus administra hoc collyriū calcadis croci
aboꝝ an̄. ℥. i. myrrhe. ʒ. i. ⁊. ʃ. ⁊ mell'. ℔. i. ⁊
etiā medicamē magnetis factū ad vngulā: ⁊ etiā
medicamē de luto samio ṗdicto in capitulo de ve
sicis.

De cācro in oculo. C. xij.

PLurimū accidit ī cornea dolor vehemēs
⁊ extensio in venis oculi ⁊ pūctura for
tis qua ledit̄ tempus ⁊ ꝓprie quꝫ mouet̄
hn̄s ip̄m ⁊ rubedo in tunicis oculi ⁊ soda ⁊ casus
appetitus cibi ⁊ leditur ab oī in quo est caliditas ⁊
ex eis in quoꝝ salute nō ē spes q̄uis sit spes ī seda
tiōe eius: et nō facit dolorē cācer ī aliquo mēbro
rū qui sint sicut dolor eius qū accidit in oculo. Et
admīstratō quidē medicinaꝝ calidaꝝ est ex eis q̄
ledūt patientem ip̄m ⁊ augent dolorē intollerabi
lem.

De cura. C. xiij.

SI nō fuerit excusatō cure eius: tūc sit in
tētō sedatō doloris ⁊ mūdificet̄ corpus ⁊
pars capitis ab hūore cōturbato ⁊ nutria
tur cibis bōi chimi triticeis in quibus nō est cale
factō ⁊ potus lactis cōfert ei. Et oꝫ q̇dem vt admi
nistret̄ in ip̄o albumē oui cū meliloto ⁊ aliquid de
croco ⁊ collyriū albū ⁊ oē collyriū factū ex eis que
sunt sicut amidū ⁊ cerusa ⁊ gūmi ⁊ opiū ⁊ oīa in q̄
bus ponūtur reliqua lenientia ⁊ stupefacientia et
collyriū samurdū ⁊ collyriū meburiū ⁊ cerotū fcm̄
ex vitello oui ⁊ oleo ros.

De garab ⁊ apostēatibus lachrymaliū. C. xiiij.

Q Uandoq; egredit̄ in lachrymalibus angu
lis oculi exitura: ⁊ qn̄ est dura q̄ tactu
mouetur ⁊ nō rumpitur ⁊ est de genere
glādularū: ⁊ plurimū malitie eius est qd̄ videtur
eminētia in lachrymalibus ⁊ inuenitur cū exp̄ssiōe
⁊ dolet eius exp̄ssio ⁊ multiplicatur cū ea ophthal
mia. Et qn̄ ē exitura bothoralis faciēs collectio-
nez et disrūpit: ⁊ qn̄ rūpit facit fistulā s̄m plurimū.
Et ambe cōicant in hoc ꝙ vnaqueq; eaꝝ mouetur
sub tactu ⁊ submergit̄ cū exp̄ssiōe ⁊ augmētat̄ quz
dimittit̄: ⁊ qn̄ ex substātia ei⁹ bothor est eius au
gmētū in p̄fundo: quare eius eminentia exteri⁹ nō
appet: verū ipā significat pruritus: ⁊ qn̄ manus
inuenit eā apud comp̄ssiōez vltimā. Et garab q̄dē
est fistula aduēiens in angulis oculi domesticis. Et
p̄m quidē eius succedit exiture ⁊ bothor appen-
tibus in loco. Deinde rūpitur ⁊ fit fistula: ⁊ exitu
ra illa anq̄ rūpat̄ nōiat̄ bakilus. Et qn̄ illd̄ mēbrū
est subtil' substantie videtur ab interiori eius vl̄z
ad ipius exterius sicut pānus quē inuēis a later̄ os
sis nasi ⁊ a latere eius qd̄ appet de oculo. Qū er
go rūpitur remanet saniosa difficilis conīūctionis
quoniā mēbrū est humidū ⁊ cū hūiditate sua mo-
uetur semp̄ ⁊ p̄pter hoc fit fistula: ⁊ eius quidem
ruptura qn̄ est ad exteriora: ⁊ qn̄ ad interiora:
⁊ qn̄ est ruptura eius ad ābo latera simul: ⁊ mul
totiens fit eius ruptura ad nasū ⁊ currit ad ipm̄.
Et quandoq; cōsequit̄ malitia saniei eius ad os et
corrūpit ipm̄ ⁊ denigrat ⁊ corrumpit cartilagines
palpebre ⁊ implet oculū sanie que egredit̄ ad cō-
p̄ssiōem.

De cura. C. xv.

A Lgarab est egritudo chrōica ⁊ que est ex
ea leuior est illa que est recens. Nā que
recens est curat̄ cū medicis facilibꝫ quas
dicemus. Chrōice vero cura est in ea cauteriū qd̄
narrabimus: aut qd̄ stat loco eius sicut diebardich.
Incipiatur ergo ⁊ fricetur fistula pāno: deinde fi-
at liciniū cū diebardich ⁊ impleat̄. Quidā aūt exi
stimauerūt ꝙ qn̄ mūdificatur ab ea caro mortua:
deinde submergat̄ cottū cū aqua siliquaꝝ nabati ⁊
intromittat̄ in ipā cōfert vehemēter. ¶ Et si q̄s
vult admīstrare medicinā absq; cauterio: tūc me
lius est vt exprimatur dōec egrediat̄ qd̄ est in ip
sa: deinde abluatur cū vino stiptico distillato i ip
sa: ⁊ si fuerit parū ⁊ non egredit̄ dimittat̄ vsq; ad
duos dies aut tres ligata dōec aggreget̄ aliq̄d q̄ti
tatē habens: deinde exprimat̄ post lauetur: dein
de distillet̄ in eaz collyriū algarab qd̄ Mahomet
fili⁹ zacharie sibi cōpat ⁊ p̄prie qd̄ ex eo dissolu
tū ē i aq̄ gallaꝝ. Et melior q̄dē distillatio ē distilla
tō q̄ fit post distillatiōem interuēiente hora inter
oēs duas distillatiōes. Et de meliore quidē regi-
mine eius est vt mēsuret̄ eius p̄funditas cōtenta.
Deinde inuoluat̄ radius cotto submerso in medi
cis ⁊ ponatur in ipā: siue sit medicīa currens: siue
puluis. Et oꝫ qn̄ administrat̄ medicamē vt strin
gatur cū pāno ⁊ adhibeat̄ quies. Et de collyrijs q̄-
dē exptis est vt sumātur arsenici rubei ⁊ atrimē
ti ⁊ cātaridaꝝ ⁊ calcis ⁊ sal' āmōiaci ⁊ alumīs ptes
equales aggregentur ⁊ terrātur cū vrina pueri et
siccentur ⁊ administrētur sicca. Qn̄ vero cōfert i
pricipio sui ⁊ an̄ eruptiōem vt supponat̄ ei atrim̄
tū ⁊ pōat̄ sup ipam āmoniacuz ⁊ merubegi ⁊ simi
liter nux rāzida ⁊ oē qd̄ est fortis resolutiōis. Et
qn̄ terūtur folia rute dōestice cū aqua cineris: et
ponūtur sup bakilus anq̄ cōsequat̄ os ⁊ post con-
secutiōem eius cōsolidat ipm̄ ⁊ rectificat carnem.
Sed mordicāt in pricipio qū ponūtur: deinde nō
mordicāt. Et qn̄ fit garab scias ꝙ canon est in ipo
vt mūdificetur in primis: deinde curet̄. Et ex eis
que mūdificāt ipam est vt sumat̄ lanugo arūdinis
inuēta in interiore pte eius: ⁊ p̄prie p̄pinqua ra-
dici eius que q̄dam habent grossitudinez ⁊ sub-
mergatur in melle ⁊ adhibeat̄ algarab ⁊ mūdifica
bit ipm̄. Deinde lauet̄ locus cū spōgia infusa i aq̄
mellis: ⁊ qn̄ seq̄tur illd̄ sp. s. lanugo arūdis sic
ca sola sine medicīa alia exiccāte ⁊ sufficit. Et ex
exptis quidem est sief memithe ⁊ crocus cū aqua
alaraxacō ⁊ sine cessatiōe pmutet̄. Et ex eis est vt
terātur limacie cū ostracis suis ⁊ pmisceantur eis
myrrha ⁊ aloes ⁊ administrētur. Et est ex eis que
cōferūt in egritudie ⁊ est ad hoc pauca ⁊ nō ē ag-
gregata: ⁊ qn̄ cōfert in ea qū est vlcus. Et ex eis
est guadai adustū ⁊ crocus ⁊ taraxacon siccū cum
aqua sumac sola. Et ex mirabilibus in ipā sunt fo
lia rute cū aqua ḡnatoꝝ supposita ei. Et de p̄prie
tate eius est ꝙ p̄hibet remanere vestigiū fedum.
Et oꝫ vt nō cures de mordicatiōe eius. Et ex eis
quidē que rūpunt exiturā est empl'm ex pane cum
semie maru ⁊ olibano cū lacte muliebri: aut croc⁹
cū aqua eruce: aut myrrha cū tertia sui de gummi
arabico cōfecta cū felle vaccio ⁊ ānectatur sup ip-
saz ⁊ nō moueat̄ dōec sanet eā. ¶ Et ex medicis
algarab est vt fiat liciniū ex flore eris cōgelato cū
bdellio ⁊ āmoniaco. Et existimauerūt idi ꝙ mes
masticatū sanat eā. Et existiauerū q̄dā eoꝝ ꝙ myr
rha sola sanat eā qn̄ sup ipaz pomt̄. Et ex pluribꝫ
exptis in ipā est vt sumat̄ venaꝝ ps vna ⁊ ameos
due tertie ptis vnius ⁊ terant̄ pulueriзādo ⁊ pul
uerizēt̄ in ipā ⁊ ēt medicamē cōpositū ex limatura
eris ⁊ alūine ⁊ sale āmoniaco ⁊ cōfert ei sanans.
Et ex medicis vltimis est vt sumātur atrimenti
⁊ aloes ⁊ sarcocolle ⁊ corticis radicis turis cōtriti
⁊ memithe ptes equales terātur ⁊ cribellentur et
pōant̄ in lachrymali: ⁊ aloes solūmō cū corticibꝫ
turis etiā: ⁊ cōsidera reliquas medicias dictas i an
tidotario ⁊ p̄prie medicamē acutū viride: ⁊ cōsi
dera medicinas tabulaꝝ medicinaꝝ singularium.
¶ Qū aūt cōsequit̄ os ⁊ nō iuuat̄ medicis: tūc ne
cesse est ipam scindere ⁊ detegere a suo interiore ⁊
assumere carnē mortuā si fuerit dōec p̄ueniat̄ ad
os. Et eius quidē regimē post illd̄ est s̄m tres mo
dos: si os est sanū fricet̄ nigredo si appet in ipā: et
soluat̄ aliquid ex medicis cōsolidatiuis ⁊ suppona
tur ⁊ liget̄ ⁊ dimittat̄ diu. Et si res fuerit maior
ista tūc necessariū est cauteriū ⁊ qn̄ necessariū ē vt
i osse corrupto fiat foramē ⁊ intendat̄ cū hoc vt fi
et cauteriū q̄ p̄fūdius pōt in īfimo cōcauitatis nō
declinādo ad nasuz neq; ad oculū ⁊ eleuet̄ cōiun-
ctius ad latus nasi in p̄fundo: ita vt qū pforat̄ lo
cus vno foramie aut foraminibus puis tribꝫ ⁊ pe
netrat ⁊ currit sanguis ad ptem oris ⁊ nasi fiat tūc
cauteriū vltimū cū fidutia: vt nō p̄ueniat ad partē

oculi. Immo oportet vt teneatur oculus ultime: deīde cauterizetur: ⁊ pulverizētur in ipō medicie ⁊ ligetur cuz pāno: ⁊ qn̄z excusat cauteriū a foramine ⁊ fit sufficientis in ipō q̄tū possibile est. Et medicamē quidē alresiū est ex medicinis bōis in illo caplo. Et oz qn̄ fit cauteriū vt pulverizet̄ i ipso medicamē. Et ponatur sup ipm̄ oculū spongia infusa aqua infr̄ata: aut massa subtili ifr̄ata niue: ⁊ quotienscūq3 vult calefierei roretur ea.

De additiōe carnis lachrymalium ⁊ diminutione eius. C. xvi.

Quandoq3 magnificatur caro hec adeo vt ꝓhibeat visum. Et qn̄z minuitur valđ ⁊ occl'tat̄ adeo vt ꝓhibeat lachrymas: ⁊ pl'm eius cōtingit ab errore medici ī icidendo ungulā. Additō vero curat̄ medicinis incisiōis ⁊ nō fiat radicitus ⁊ pueniant lachryme. Diminutio aūt pueniens ex incisiōe curā non habet. Qđ si fuerit ex parte alia qn̄z posse erit vt curetur medicinis generatiuis carnis in quibus sunt stipticitas et exiccatō sicut medicine facte ex aloe ⁊ memithe ⁊ croco cū vino ⁊ vesigi cū vino ⁊ aloes solū qm̄ pulverizatur sup lachrymalia cōfert ⁊ vinuz ipm̄ cōfert: ⁊ ꝓprie qn̄ decoquit̄ in ipō illđ qđ habet virtutem cōflictiuam.

De albugine oculi. C. xvii.

Scias q albugo in oculo alia est subtilis ꝓueniēs in supficie appente ⁊ nominatur nebula ⁊ alia est grossa ⁊ nōiat̄ albugo absolute.

De cura. C. xviii.

Eius quidē que subtil' est ex ea in corporibus eueniens teneris oz vt assiduet̄ vaporatō cū aquis calidis ⁊ balneis in aqua calida. Deinde administretur fricatō semp. Et qn̄q3 cōfert ei succus floꝝ papaueris ruffi ⁊ succus cētauree minoris. Et iterū venaꝝ ps vna ⁊ ameos due tertie ptis vnius fiat ex eis puluis: ⁊ fortius eo est vt sumat̄ sarcocolla zuccarū tabarzet spūa maris aristol'. ⁊ baurac ⁊ fiat cū eis alcohol. Et ex ex eis q̄ ɔferūt sūt alcohol astūetō ⁊ alcohol alubar forte ⁊ astaticō ⁊ targamaticā. In chrōica v̄o grossa ⁊ fr̄a in corporibus grossis oz vt administret̄ lenificatō albuginis cū vaporatiōibus ⁊ lenificationib9 ⁊ balneatiōib9 p̄dictis: ⁊ sint collyria p̄dicta q̄b9 fit alcohol dissoluta in aqua acori: aut in aqua salis gēme fricati ⁊ fiant cū eis alcohol in balneo: ⁊ si nō ꝓfecerint balnea administretur alcohol cū alkitrā cū ere vsto ex quibus fiat collyriū ⁊ etiam collyriū de cornibus cerui ⁊ etiā alcohol ex stercore lacerti solo: aut cū masacūia: aut ere adusto: aut cū sale gēma torr̄facto. Et fortiꝰ isto ē stercus vrūdinū cū sisamis de melle ⁊ sterc9 semebestras fiat alcohol ex eis mane ⁊ sero. Et ex eis quidem que sunt tēpata est sceba adustū cū ca cro mario et climia au͂r. ⁊ qū albugo est ꝓfunda admīstra memithen ⁊ alsegi ⁊ myrrhā et stercus lacerti eq̄liter ⁊ medicamē magnetis dictū in caplo de vngula. Et qn̄z administrētur tincture tingentes albugīe de quib9 est vt sumat̄ caducaꝝ rose ḡnatoꝝ pu͂orū ⁊ acatie ⁊ calcadis ⁊ gūmi oīum an̄. ℥. i. antioniī gallaꝝ amboꝝ an̄. ʒ. iii. dissoluatur cū aq̄: ⁊ si nō inuenit̄ rosa ḡnati sumatur cortex ei9: aut caput ei9: aut pāniculus subalbidus qui est inter ḡna eius: ⁊ iterū gallaꝝ ⁊ acatie amboꝝ. ʒ. ii. calcadis. ʒ. i. fiat ex eis tictura ⁊ ex tincturis est alcohol huius plūbi adusti abluti croci gūmi oīuz an̄. au͂r. ii. cineris furni fusiōis eris abluti cū aq̄ pluuiali au͂r. ii. scorie eris ablute au͂r. 5. fiat ex eis alcohol. Aliđ bōuz in vltimo: colcotar gallaꝝ viridiū amboꝝ an̄. au͂r. iiii. resoluat̄ cū aqua ⁊ administret̄ multis vicib9. Aliud gallaꝝ acatie amboꝝ an̄. ptem. i. calcāti ptē. 5. terantur cū aqua sachai canehemem.

De sebel. C. xix.

Sebel est pāniculus accidēs oculo ex iflatiōe venaꝝ eius appentiū in supficie cōiunctiue ⁊ cornee ⁊ texit̄ quiddā ī eo qđ est inter eas sicut fumus. Et eius quidem cā ē repletō illaꝝ venarū: aut a materiis currētib9 ad eū p viā pāniculi exterioris: vel p viā pāniculi itrīseci ꝓpt̄ īpletiōez capitis ⁊ đbilitatē ocl'i: qn̄z v̄o accidunt ex sebel pruritꝰ ⁊ lachryme ⁊ pāniculꝰ ⁊ nocumētū ex lūine solis ⁊ lumie cādele ⁊ đbilitat̄ visus ex ea: qm̄ īpedit ⁊ infert ei extuatiōem: et nocet ei oē qđ ei suppōit̄: pl'm vero accidit oculo patienti sebel vt fiat minor ⁊ minoret̄ corpus pupile eius. Et sebel quidem est ex egritudinibus q̄ hereditantur ⁊ permutantur de vno ad alium.

De signis. C. xx.

Signa sebel cuius pricipiuz est velamē exterius sunt ea que multotiens diximꝰ đ exuberatiōe venaꝝ exterioꝝ ⁊ rubedine faciei ⁊ pulsatiōe vehemēti in temporibus ⁊ i venis cornee. Et signa alterius sunt que sunt contraria istis in eo qđ declarabitur tibi in canone.

De cura. C. xxi.

Oportet vt abhorreat cum ea oīa q̄ abhorret hn̄s fluxū ad oculū que sunt ea q̄ diximus in p̄mis ⁊ nō iterabimꝰ ea nūc. Et vt vtat̄ de euacuatiuis ⁊ mūdificatiuis ea que diximus: ⁊ vt vitet olea ⁊ empl'a sup caput ⁊ caputpurgia: iaz eniz diximus ī ea etiā. abhorrēt eni quidā ipa in ea etiā. Sed ego nō video maluz in vsu eoꝝ qū caput est mūdū. Et. G. quidem concessit ut ī potu vinuz daretur ⁊ fieret ut post ipm̄ dormiret qum esset mūdus: ⁊ nō esset mā in corpore ⁊ capite eius: ⁊ videt̄ q hoc sit cōueniēs ī sebel leui. In ea vero que fortis est nō est exceptō a collectiōe. Et melior quidē collectō est vt penetrent fila multa sub venis: ⁊ qū adunata sunt trahant̄ ad superiora vt eleuet̄ sebel. Deinde colligat̄ cō nuchradhi acuti capitis ad incidendū ne remaneat aliquid. Deinde administret̄ regimē ꝓhibēs adherētiā dcām in caplo de vngula. Et qn̄ dolet oculus ex ꝑpatiōe collectiōis nō abscīdat̄ ab eo vitellus oui. Illđ eniz sanat ipm̄. Et post illđ administrent̄ collyriū rubeū ⁊ viriđ vt resoluatur residuū sebel ⁊ mūdificet̄ oculus. Et melior q̇dē horaꝝ ad collectiōez eius sunt ver ⁊ autumnus. Verum sit post mundificatiōem ⁊ euacuatiōem: qm̄ qū est an̄ euacuatiōem dolor declinare facit superfluitates ad oculū. Medicie vero cōferētes ad sebel nō cōferūt nisi recēti fm̄ pl'm. Et ex eis vero que expta sunt est vt sumat̄ cortex oui recētis

ſicut cadit á gallina ⁊ ferueat aceto. x. diebus. De inde coletur ⁊ exiccetur in vmbra ⁊ teratur ⁊ fiat cū eo alcohol. Et ex eis quidez que sunt expta eſt alcobol ocli cū cineř cui adiūcta eſt marchaſita. Et ex eis que expta ſunt eſt alcobol oculi cū uria in q̄ dimittiť limatura eris cipri die vna. Et ex cōpo ſitis collyriū aſtaticō ⁊ rubeū lenitiuū ⁊ rubeū acu tū ⁊ viriđ ⁊ tarchimiticō ⁊ collyriū ruſatigi ⁊ me dicamē magnetis p̄dictū: oīa illa ſunt in antidota-rio: ⁊ collyriū de alūine ⁊ balauſtijs. Et qñ cōp eſt ſebel ſcabies exptū eſt collyriū ſumac ſolum: ⁊ qñ pōiť in ipō parū gūmi arabici ⁊ ſarcocolle ⁊ fit ex eo alcohol abſcidit eniz ſebel ⁊ rmouet ſcabiē.

De vngula. C. xxij.

Et additō cōiūctiue ⁊ velāīnis cōtinentis oculū icipiēs ſʒ plʒ a lachrymali ⁊ currēs ſp ſř ꝯiūctiuā: ⁊ qñz tegit corneā ⁊ iuadit eā ita ꝙ coopit foramē. Et ei⁹ q̄dē q̄dā ē q̄ ē duri or: ⁊ q̄dā ē q̄ eſt lenior. Et qñz ē citrini coloris: ⁊ qñz eſt rubei coloris: ⁊ qñz eſt fuſci coloris. Et ē vngula cuius vicinitas cū cōiunctiua eſt vicinitas adherētie que velociter denudatur qualibet ſu-ſpēſiōe. Et eſt alia cuius vicinitas ē vicinitas vni tiōis ⁊ indiget excoriatiōe.

De cura. C. xxiij.

Melior cura eius eſt denudatō cuz ferro ⁊ p̄prie eius que eſt lenis. Dure vero de nudatō qñ nō eſt facilis p̄ducit ad nocūen tū. Et oz vt eleueť cū vncinis. Suſpenſio eni eius incisionem facilem efficit: ꝙ ſi ꝓhibeať excorieť cū capillo: aut ſerico penetrāte ſub ea cū acu: aut radice pēne ſubtilis. Et illđ quidem nō eſt neceſſa riū niſi in vno loco aut duob⁹: qđ ſi nō ſufficit ne ceſſaria eſt excoriatō ſubtilis cū ferro non acuto. Et oz vt eradiceť q̄tū poſſibile eſt p̄ter qđ accidat carni lachrymaľ. Et accidat lachrymis curſ⁹: ⁊ co lor quidē diſtinguiť inter ambas. Et qū abſcide-ris vngulam diſtillabis in oculū ciminū maſticatū cū ſale. Deinde ſubueniēs mordicatiōi ei⁹ cū vi-tello oui ⁊ oleo roſ. ⁊ violʼ. Et qñ nō admiſtras diſtillatiōem cimini maſticati cū ſale adheret con-iūctiua palpebř. Et ꝓpter hoc oz vt moueat eger oculū etiā oī hora. Deinde poſt tres dies admini ſtreń collyria acuta vt reſiduū extirpeť. Admini ſtratō vero medicinaꝝ in ipā eſt res q̄ nō multuz valet in vngula que ē groſſa: ⁊ cū hoc ipē nō eua cuanť a nocūento pupille acuitate ſua. Neceſſariuz eniz eſt vt ipē ſit vehementis abſterſiōis cōmiſte cū putrefactiuis. Et ex collyrijs quidē exptis ē col lyriū amuticō ⁊ coltatami ⁊ collyriū ceſaris ⁊ baſi licō acutū ⁊ ruſemninū ⁊ diuaricō ⁊ oia iſta ſcrip-ta ſunt in antidotario. Et ad eā quidē exptū eſt ut ſumātur eris vſti ⁊ calcadis ⁊ fel hirci p̄tes eq̄les ⁊ fiat ex eis collyriū. Et vt ſumať calcadis ⁊ ſalis gēme āboꝝ añ. ps. i. gūmi medietas p̄tis fiat col lyriū cū uīo: aut es uſtū ⁊ calcadis cortices radicis capparis ⁊ ſal āmoniacus ⁊ fel hirci: aut vacce cū melle: aut mel ſolū cū felle caprino: aut magnetis ⁊ floris eris ⁊ magre ⁊ āmoniaci oīuz añ. p̄tes. ij. ⁊ croci ps. i. ⁊ vnicuiq̄ʒ. ℥. illius admiſceať cotila i. melľ: ⁊ etiā ex calcāto ⁊ ſale āmoniaco fiat alco bol. Eſt eniz mirabile. Et ex eis que ad vngulaz ſunt expta: ⁊ eſt ꝓpinqū impſſiōi denudatiōis ē ut ſumatur teſta catinoꝝ ⁊ fricet ab ea linimētū ⁊ cō terať multū: ⁊ poſt illud cōmiſceatur cū oleo de ſeminib⁹ cucurbite ⁊ cōteratur ſimul. Deiđ mit tatur radius in cute ⁊ accipiať cū eo medicam̄ ⁊ fri ceť cū ipō vngula aſſidue oī die multotiens ſubti liat eniz eā ⁊ recedit cū ea. Et oz quidē vt inclineť añ medicinaꝝ adminiſtratiōem ſup vaporē aque calide tādiu dōec caleſiat ocul⁹ ⁊ rubificeť facies: aut ingrediať balneū. Qñz vero cōfert in vngu-la leui vt terať tus ⁊ īfundať in aqua calida tādiu dōec ſup ip̄m vna hora p̄trāſeat ⁊ coleť ⁊ fiat cuz ipō alcohol.

De altarſati. C. xxiiii.

Et pūctū ſanguinis recētis rubei aut anti qui mortui aut ſubrubei: aut nigri cur-rētis a quibuſdā venis ruptis in oculo ꝓ p̄ter p̄cuſſiōem verbigřa: aut cā alia ꝓpter quam rūpunť vene ex repletiōe ⁊ āpatib⁹: ita vt rūpāť in ipā. Et ex ſūma eaꝝ ſunt clamor ⁊ motus labo rioſus. Et qñz eſt ex feruore ſanguins in venis: ⁊ qñz ꝓuenit a caſu p̄cuſſiuo fractura ſubtilis in pu-pilla. Et ruptura que eſt in coniunctiua eſt ſalu-brior.

De cura. C. xxv.

Diſtilleť ſup ip̄m ſanguis colūbe: aut tur turis: aut azſagachit: aut alguaraſen et ꝓprie de ſub pēna. Qđ ſi fuerit in p̄nci pio p̄miſceať ei aliquid de rep̄cuſſiuis ſicut eſt lutū dictū chimolea ⁊ lutū dcm̄ armenū. In fine v̊o ei⁹ cōmiſceať cū reſolutiuis vſq̄ʒ ad arſenicū cū luto ſigillato. Et qñz curatur cū lacte muliebri cū ture ⁊ aqua ſalis ⁊ ꝓprie in qua diſſoluta ſūt ſal gēma ⁊ ſal āmoniac⁹: ⁊ ꝓprie qñ pōiť in ipā illud cū tuř ⁊ diſtillať ex eo in oculū: ⁊ collyriū diuaricō con fert ei valđ: ⁊ medicamē ſuū ex lapiđ lazuli ⁊ pi peris et ſarcocolle p̄tib⁹ eq̄lib⁹ ⁊ arſeici q̄tū oīa: ⁊ qñz admiſceť ei ſal gēma ⁊ fit ex eis collyrium. Et qñz fit ei emplʼm de foris cū kali uſto cū vino: aut cū aceto. Et ſimiliter ex ſtercore colūbino cum aceto aut vino: aut fit emplʼm ex paſſis enucleatis ſolū cū aceto: ⁊ reliqua que dicta ſunt adhibeanť: ⁊ ꝓprie qū fuerit āpa. Et ſimiliter caſeus recens ⁊ parūp ſalitus ⁊ cortices rhaphani ⁊ melilotū cuz ſanguie dracōis ⁊ radice lilij ⁊ croco ⁊ lentibus cū oľo roſ. ⁊ vitello oui: ⁊ reclinatō fiat ſup aquam in qua decocta ſunt iſopū ⁊ origanū ⁊ vaporeť ex ea ſola: aut cū aceto in q° decoq̄tur cinis aut mē ta: aut infuſiōe olibani cū aloe: aut cuz aqua croci ſilueſtris: aut infuſiōe croci: aut decoctiōe came-mille ⁊ meliloti: aut ſucco eoꝝ: aut decoctiōe fo lioꝝ caulis. Et fiat emplʼm ex folijs caulis decoctis ⁊ cōtritis. Forti vero ⁊ antiquo: aut fiat emplʼm ex ſinapi cōtrito cōmiſto cū duplo ſui de carne fi-cus: aut arſenico fricato cū lacte: aut fiat ei emplʼm ex cinere decocto in vino aut ameos ⁊ iſopo cū la cte vaccino. ¶ Qđ ſi cū tarſati acciderit ruptura in cōiunctiua maſticeť cyminū ⁊ ſal: ⁊ diſtilleť ſali ua in ipō. Et folia ſalicis cōferūt ei valđ qñ ex eis fit emplʼm.

De lachrymis. C. xxvi.

Hec egritudo ē vt ſint oculi ſēp hūidi hūi ditate aquoſa. Et qñq̄ʒ currūt lachryme

Et earum quidem alie sunt natiue: alie accidenta-
les. Et de accidētalibus sunt que sunt inseꝑabiles
ī sanitate. Et sūt alie sequētes egritudinē q̄ rēouēt
si rēoueat egritudo sicut fit in febribꝰ. ¶ Cā aūt
in accidentalibus est debilitas retentiue aut dige
stiue decoquentis: aut diminutō lachrymal' in na
tura: aut ꝓpter administratiōē medicīe acute: aut
sucessione incisiōis vngule. Et ꝑncipiū q̇dem illiꝰ
hūiditatis est cerebrū ⁊ cursus eius ad oculū ī una
duaꝝ viaꝝ p̄dictaꝝ multotiens. ¶ Que aūt nati
ue sunt aut ꝓpter eradicatiōem incisionis lachry-
malis nō sanatur. Et cursus quidē lachrymaꝝ qui
fit in febribꝰ ⁊ in egritudinibꝰ acutis ⁊ est sine cā
est ꝓpter nocumētū cerebri ⁊ āpā cerebri. Et qn̄z
accidūt in febribꝰ vigilatiuis que sunt ex febribꝰ
ephimeris: aut febribꝰ putridis sanguineis: ⁊ qn̄
qꝫ multiplicatur cursus lachrymaꝝ in frigore. Et
iste oēs que sunt de genere eaꝝ que accidūt velo-
citer remouent̄ sequentes egritudinem si remo-
uēt̄ remouentur cū ea.

De cura. C. xxvij.

Canon in cura eaꝝ est administratō medi
cinaꝝ cōlis stipticitatis. ¶ Eaꝝ vero q̄
facte sunt sucessiōe incisiōis vngule aut
corrosiōe eius ꝑ medicinā cura est puluis citrinus
⁊ troc. de croco ⁊ collyriū de aloe ⁊ collyrium d̄
croco cū bengi: ⁊ vt fiat alcohol suꝑ lachrymale
ip̄m cū ture: aut fumo eius ꝓprie ⁊ cū aloe ⁊ me-
mithe ⁊ croco. Qd̄ si iaꝫ finita fuerit ⁊ ad finem
peruenerit nō nascetur vnq̄. Illa autē que fcā est
nō ab incisiōe vngule cū tutia ⁊ cū alcohol de tu-
tijs. Et ꝓprie sicut cū alcohol de tutia p̄dicto ī ca
p̄lo de albugīe ⁊ oībꝰ collyrijs viscosis sicut ē col
lyriū albū d̄ sarcocolla ⁊ collyriū de astaticō ⁊ reli
qua que dicta sunt in antidotario. ¶ Et ex eis q̄
exp̄ta sunt in eis est medicamē fcm̄ ex aqua ḡnato
rū acetosoꝝ cū medicis. Et illius quidē cōfectō ē
vt decoquat̄. lb. i. ex eo vsqꝫ ad medietatem.
Deinde pōant̄ in ip̄o aloes scotrēsis ⁊ licij ⁊ felu-
zabaragi ⁊ croci ⁊ sief memithe oium an̄. aur̄. ij.
⁊ muschi. ij. danich ⁊ maneat sub sole. xl. diebꝰ
in vase vitreo clauso. Et ex eis que exp̄ta sunt in
ip̄is est ingredi balneū in ieiuno ⁊ morari in ip̄o
⁊ distillare acetū ⁊ aquā in oculū multotiens. Ille
vero que sunt natiue recipiūt curam difficiliter.

De strabositate. C. xxviij.

Quandoꝫ fit strabositas ꝓpter mollificati
onē quorūdam lacertoꝝ mouentiuꝫ illd̄
qd̄ appet de oculo ⁊ declinat ab aspectu
illius ptis ad ptem ei oppositā. Et qn̄z fit a spas-
mo alicuius eoꝝ: ⁊ declinat oculus ad ptēz eiꝰ et
q̄l'cūqꝫ fit: qn̄z fit ab hūiditate: ⁊ qn̄qꝫ fit a siccita
te sicut accidit in febribꝫ acutis. Et illa q̇deꝫ in q̄
spasmus lacerti est cā non fit nisi a spasmo lacerti
motiui. Spasmus eniꝫ eius est qui facit euenire ī
oculo strabositatē ⁊ nocūentū. Spasmus aūt lacer
ti retinētis in radice nō facit appere nocūentum.
Immo cōfert valde. Et multotiens q̇dem accidit
strabositas post quasdam egritudines cerebri si-
cut epilepsiaꝫ ⁊ karabitū ⁊ vertiginem ⁊ similes
istis. Et accidit post adustiōem ⁊ siccitatem aut re
pletionem. Et scias qꝫ remotio oculi ad superio-
ra: aut ad inferiora est illd̄ quod facit videre rē
vnaꝫ duas res: sed ad duo latera nō infert visui
nocūentū de quo sit curādum.

De cura. C. xxix.

Infans vero nō sanat̄ nisi in dispositiōe
īfātie vald̄ hūide: qn̄z. n. sepat̄ ut sanet̄
⁊ ꝓprie qū est recens. In hoc eniꝫ oꝫ vt
equet̄ cuna ⁊ ponat̄ cādela ī pte opposita strabosi
tati vt laboret semꝑ aspectus ad eaꝫ. Et similiter
oꝫ ut liget̄ filū rubeū cū re rubea oppositū pti stra
bositatis: aut suspēdat̄ aliq̇d rubeū apd̄ tēpus op
positū: aut aurē ⁊ totū illd̄ fiat ita vt eius aspectꝰ
ip̄m cōsequat̄ ⁊ videat illd̄ cū puo labore. Qn̄qꝫ
eniꝫ cōfert ille labor in eq̄do oculū ⁊ emissio san-
guinis est ex eis que faciūt aspectū rectū. Illi autē
quibus accidit illd̄ postq̄ magni sunt ⁊ senes ⁊ est
cā eius mollificatō: aut spasmus hūidꝰ oꝫ vt vtā
tur mūdificatiōe cerebri cū euacuantibꝰ que dixi
mus cū hieris magnis ⁊ similibꝫ eis ⁊ subtiliatiōe
regimīs ⁊ administratiōe balnei ⁊ resolutiōe. Et
d̄ medicinis q̇dē iuuātibus ī strabositate ē vt fiat
eis caputpurgiū cū succo folioꝝ oliue. Qd̄ si fue
rit eius euentus a spasmo ex siccitate tūc oporte-
bit vti embrocis hūectatiuis. Et qn̄ nō affuerit fe
bris sumat in potu lac asininū cū oleis valde hu-
mectatiuis: ⁊ penitus oꝫ vt hūectet̄ eoꝝ regimē.
Et oꝫ vt distillet̄ in oculū sanguis turturis ⁊ vt fi
at empl'm ex albūine oui ⁊ oleo ros̄. ⁊ pauco vio
⁊ liget̄. fiat illd̄ diebꝰ pluribus.

De exitu oculi. C. xxx.

Interdū accidit egressio aut ꝓpter vehe
mētiā inflatiōis oculi ꝓpter ḡuitatem ⁊
repletiōem suam: aut ꝓpter vehemen-
tiā coarctatiōis eius ad exteriora. Aut ꝓpt̄ vehe-
mēteꝫ mollificatiōem suspensiōis sue ⁊ lacertorū
ꝓuātiū suspensiōeꝫ eius p̄dictā. Et illa quideꝫ que
accidit ꝓpter vehemētiā inflatiōis oculi ⁊ repletō
neꝫ eius. Aut est a mā plurima in ip̄o oculo inflati
ua aut hūorosa hūida: ⁊ qn̄z est repletō ꝓpria in
ip̄o. Et qn̄z est cū cōitate cerebri ⁊ corporis sicut
qd̄ accidit apd̄ retentiōem mēstruoꝝ. Et illa qui-
deꝫ que est ꝓpter vehemētem coarctatiōeꝫ eiꝰ ad
exteriora nō est nisi apd̄ p̄focatiōeꝫ: ⁊ sicut fit qū
soda ē vehemēs. Et sicut fit apd̄ tōitruū ⁊ clamo
rē ⁊ mulieribꝰ post ptū vehemēteꝫ ⁊ tenasmon.
Et qn̄z est cū hoc ex mā declinate ad oculū etiā qū
nō est mūdꝑtus. Et qn̄z est ex corruptione cōmi
stiōis fetus aut morte eius: aut putr̄factiōe eius.
¶ Facta aūt ꝓpter mollificatiōem lacerti: qm̄ la-
certus cōtinens neruū cōcauū qū mollificatur non
substinet oculū: sed decliat ad exteriora. Et egr̄s
sio qn̄z ē ex mollificatiōe lacerti tm̄ ⁊ nō destruit̄
visus: ⁊ quandoqꝫ est cū actione eius ⁊ destruitur
visus. Et qn̄z egrediūtur ambo oculi in eis q̄ sunt
sicut p̄focatiōes ⁊ āpāta velāinū cerebri in ꝑipneu
monia ⁊ est cā in illo coarctatō. Et qn̄z est cā in il-
lo repletō etiā: ⁊ multotiens fit illud cū sanguini
tate impediente ⁊ faciente apostema in cornea.

De signis. C. xxxi.

Qunqꝫ est ex materia plurima aggregata
in pupilla: tūc illic est cū egressione ma-
gnitudo: ⁊ qum est ex coarctatiōe qn̄qꝫ

est illic magnitudo si adiuuat eā materia. Et qm̄ non est magnitudo. Et in ambabus dispositiōibꝰ sentitur extensio expulsa retro a posterioribus et cognoscit̄ eius cā. Cū illa aūt que est ꝓpter mollificatiōez lacerti nō magnificat̄ pupilla neq; sentit̄ tēsio vehemens ab interioribus ⁊ est pupilla cum hoc extuās.

De cura. C. xxxij.

Egressiōi vero leui sufficit vitta repellēs ad interiora ⁊ somnus ſm resupinatiōnez ⁊ exiccare cibū ⁊ puitas motus ⁊ assiduatō clausiōis. Qđ si medicinaꝝ indigeat adiutorio adhibeat̄ collyriū de sumac. Que vero fortis est ex ea tūc si illic ē materia indiget mūdificatiōe eius a corpore ⁊ capite cum eo qđ scis ex solutiuis ⁊ phlebotōia ⁊ vētosꝭ sup ambo tēpora et collyrijs acutis. Et penitus quidē solutō uētris est ex rebus magis iuuātibus spes eius: ⁊ silr positio vētosaꝝ sup collū. Et oꝫ vt assiduet̄ vaporatō in ꝑncipio cū lana infusa in aceto ⁊ embrocetur facies cū ſr̄a aqua: ⁊ ꝓprie i qua decocta sunt stiptica sicut cortices ḡnatoꝝ ⁊ sētices ⁊ sicut papauer ⁊ endiuia ⁊ virga pastoris. Qđ si nō fuerit a repletiōe cōfert hoc regimē i oī hora. Et si fuerit illic repletō oportebit vt resoluat̄ in ꝑncipio materia cū rebus cognitis. Et si fuerit a mollificatione tunc oportebit vt administres hieras magnas et gargarismata ⁊ odoramēta ⁊ suffumigatiōes cognitas: ⁊ post illa administra stiptica fortitudinē faciētia. Illa vero que est apud ptū si est a paucitate cursus sanguinis parientiū: aut corruptiōe fetus ꝓuoca mēstrua ⁊ extrahe fetū. Et si est a coarctatiōe tātū tūc adhibe stiptica. Et ex medicinis quidē conferētibus in egressiōe ⁊ eminētia est vt fiat emplꝫ ex farina fabaꝝ cuꝫ rosis ⁊ ture ⁊ albūine oui ⁊ ēt nuclei dactiloꝝ adusti cum: spica sunt bōi eminētie ⁊ egressiōi.

De ꝓfunditate oculi et eius paruitate. C. xxxiij.

Illud in febribus ⁊ ꝓprie i vigilatiuis ⁊ successiōe euacuatiōuꝫ ⁊ isōnietatis ⁊ angustie ⁊ tristitie. Et in illa quidē que vigilatiua est oculus somniferus ḡuis difficil' motus in palpebris ⁊ nō in pupilla. Et in angustia est q̇eta pupilla. Quidā aūt dixerūt ꝙ accidit quibusdā hoībus diuersitas duoꝝ laterū faciei in frigore vehemēti ⁊ calore vehemēti. Accidit g° oculo q̇ ē in pte ſr̄a ꝓfundatō ⁊ puitas.

De varietate oculi. C. xxxiiij.

Viriditas aūt accidit aut ꝑpt̄ cām que est i tunicis: aut ꝑpt̄ cām que est i hūoribꝫ. Et cā quidē in hūiditatibus est: qm̄ si fuerit glatial' in ipō plurime quātitatis ⁊ albugineus clarus ⁊ situs eius ꝓpinquus ad exteriora ⁊ eq̄lis q̄ntitatis ⁊ paucus erit oculus varius viridis: ⁊ proprie si nō fuerit ex tunica ꝓhibitō. Et si in hūiditatibus fuerit cōturbatō ⁊ glatial' fuerit puus ⁊ albugineus plurimus obtenebratō fiet sicut est obtenebratō aque ꝓfunde. Et si fuerit glatial' ꝓfundus erit oculus niger. Causa aūt i tunicis ē vuea. Nā si ipa vuea fuerit nigra erit oculus eius cā eiꝰ niger. Et si fuerit viridis fiet oculus viridis. Et vuea quidē fit viridis: aut ꝑuatiōe digestiōis sicut plāta. Nā in ꝑncipio qū nascitur non est apparentis tincture. Immo declinat ad albedinē. Deīde ipa cū digestiōe fit viridis: ⁊ ꝑpt̄ hanc cām sūt oculi infātiū virides ⁊ varij. Et huius q̇dē varietas fit ſm hūiditatē vltimā: aut ꝑpt̄ resolutiōem hūiditatis quā seq̄tur tīctura qū est digesta ualde sicut plāta qū ī soluit̄ eiꝰ hūiditas īcipit albificari. Et hec q̇dē viriditas est a siccitate dn̄ante. Et īfirmoꝝ quidē oculi ⁊ senū varij fiūt ꝑpt̄ hāc causaꝫ: quoniā ī senibus multiplicat̄ hūiditas extranea et resoluit̄ īnata. Aut erit illic color eueniens ī creatōne nō ꝓpterea ꝙ ipē aduēiat vue qū nō ꝑus fuerit. Et fit qm̄ ꝓpter claritatē hūiditatis ex qua creata est. Et qm̄ fit ꝑpt̄ vnū duoꝝ qn̄ accidit in ꝑncipio creatur̄: ⁊ scit̄ illđ bōitate visus ⁊ malitia eiꝰ.

¶ Et viriditas q̇dē alia est natural' ⁊ alia est accidētal'. Varietas aūt ꝓuenit ex aggregatiōe causarū nigredinis ⁊ cāꝝ viriditatis ⁊ cōponitur ex eis res inter nigredinē ⁊ viriditatem que est varietas. Et si esset varietas ꝑmitiua ſm ꝙ existiauit Empedocles esset oculus viridis lesus ꝑpt̄ suum defectū ab aq̄itate que est instrumētū visus. Quidā aūt nigri minoratur a viridibꝰ in visu qū viriditas nō est ꝑpt̄ nocūentū in ipis. Et cā in hoc est: quoniā nigredo que est cā albuginei ꝓhibet penetratiōem formaꝝ coloꝝ cū declaratiōe ꝓpterā q̇a cōtraria est puietati. Et illud est sicut illđ qđ ē ꝓpter cōturbatiōem hūiditatis: ⁊ similiter si fuerit cā ꝓpter multitudinē hūiditatis. Nā si est multitudo etiā nō respōdet motui palpitatiōis ⁊ egressioni ad an̄riora ita ꝙ inde sit curādū. Et si oculꝰ fuerit viridis ꝑpt̄ puitatē hūoris albuginei erit magis videns in nocte ⁊ in tenebris q̄ in die ꝑpt̄ illud qđ accidit de motu lūinis materie pue: ⁊ impedit a declaratiōe: huius eniꝫ motus deficit a đclaratiōe reꝝ sicut deficit in declaratiōe eius qđ ē in tenebris post lumē. Niger vero cā hūiditatis visus in nocte est minor ꝓpterea ꝙ illud indiget palpitatione ⁊ motione materiei ad exteriora. Et materia plurima est ḡuior q̄ pauca. Niger aūt ꝓpter tunicā aggregat visum vehementer.

De cura. C. xxxv.

Iam exptum est alcohol ex bengi siccū đcoquat̄ in aqua dōec fiat sicut mel ⁊ fiat inde alcohol. Aut sumat̄ ātimonij saphāi pōđ. iij. ʒ. margaritaꝝ muschi cāfore oiuꝫ an̄. pōdus danich fumi lāpadis olī aut oliuaꝝ croci āboꝝ an̄. ʒ. i. aggregēt oīa terrēdo ⁊ admīstrēt ⁊ crocus ipē ⁊ oleū eius est ex eis que denigrant pupillam: similiter succꝰ solatri: aut sumat̄ succi tribulorum ponđ. ʒ. ij. ⁊ gallaꝝ adustaꝝ pōdꝰ. ʒ. i. Olei de nucleis oliuaꝝ de nigrataꝝ sup arborē ⁊ olei sisamini nō excorticati amboꝝ an̄. pōdꝰ: ʒ. i. Decoquātur lento igne dōec nigrescāt ⁊ fiat inde alcohol. Et ex eis que sunt expta est vt adurat̄ auellana ⁊ ꝑmisceatur cū oleo ⁊ vngat̄ vertex infantis viridis. Et etiā vt immittat̄ radius in colloquintida hūida ⁊ fiat inde alcohol: ita ꝙ dr̄ ꝙ illud denigrat pupillā catti. Et similit̄ cortices auellāe cōtriti aut sumat̄ acatie ps. i. gallaꝝ sexta ptis aggregetur illud cū aqua floꝝ papaueris rufli ⁊ succo ipsius ⁊ fiat ex eo distillatō. Et similiter succꝰ benbi ⁊ succus corticis ḡnatoꝝ.

Tractatus tertius de dispositiõibus palpebraꝝ et que cõitant eas.

De pedicl'is in palpebris. C. i.

Materia pediculoꝝ est hũiditas plurima quã expulit natura ad ptẽ cutis. Et uirtus p̃paratiua generatõnis eoꝝ est caliditas nõ natural'. Et ille cui plurimũ accidit illud est ille qui est plurime varietatis in cibis suis ⁊ pui exercitij ⁊ imũd⁹ ⁊ neq; vtitur balneo.

De cura. C. ij.

Incipe a mũdificatiõe corporis ⁊ capitis ⁊ ptis oculi cũ eo qd̃ sciuisti: ⁊ ꝑprie cũ gargarismate facto ex aceto ⁊ sinapi: et administretur ablutõ oculi ⁊ embrocatõ ipius ex aqua maris ⁊ aquis salsis ⁊ sulfureis ⁊ liniant̃ pili palpebre ex medicamine facto ex alũine ⁊ medietate ipi⁹ de mẽbuzegi. Et qñ͂ additur ei aloes et baurac amboꝝ añ. ps. 5. Et melius quidem est ut sit illd̃ q° cõficitur acetũ squilliticũ. Sed almẽbuzegi cũ baurac est medicamẽ bonũ.

De silac ⁊ est grece anuseme. C. iij.

Silac quidẽ est grossities in palpebris ꝑueniens a materia crossa male dispositionis nitrosa ꝑpt̃ quã rubee fiũt palpebre. Et cadũt pili ⁊ adducit vlceratiõem ptiũ in quib⁹ fixi sunt pili ⁊ sequit̃ eã corruptõ oculi: ⁊ plurimũ accidit sucessiõe ophthalmie. Et de ipa quidẽ alia ẽ recẽs: ⁊ alia est antiqua mala.

De cura. C. iiij.

In recẽti quidẽ cõfert facere empl'm ex lentibus decoctis cuȝ aqua rof. ⁊ facere empl'm de portulaca ⁊ endiuia cum oleo rof. ⁊ albũine oui: ⁊ administret̃ totũ illd̃ nocte ⁊ ingrediat̃ balneũ post ipam aut sumãtur lentes excorticate ⁊ sumac ⁊ pulpa g̃natoꝝ ⁊ rose: ⁊ cõficiatur illd̃ totũ cũ alrob in nocte ⁊ balneet̃ mane. Et assiduatõ balnei est ex rebus magis cõferentibus ei. ¶ In antiq̃ vero ⁊ chronica oȝ vt crura ventosent̃ ⁊ phlebotõent̃ vene frõtis ⁊ administretur assiduatõ balnei. Et ex medicamẽtis aũt que põenda sunt in ea est vt sumat̃ eris vsti medietas. ʒ. i. dragãti. ʒ. iij. pipis croci añ. ʒ. i. teratur cũ uio põtico dõec fiãt sicut mel subtile ⁊ administrẽtur in exterioribus palpebre. In ea aũt que fit sucessione ophthalmie est exptũ collyriũ f'm hũc moduȝ dragãti atrimenti ⁊ croci ⁊ spice oium añ. ps. i. Sumãtur de sedenigi. x. ptes fiãt collyria ⁊ fricẽtur ex eis palpebre.

De gesse palpebraꝝ. C. v.

Est vt accidat palpebris difficultas mot⁹ ad claudendũ qñ sunt apte ⁊ ad aperiendũ qñ sunt clause cũ dolore ⁊ rubedine sine hũiditate f'm pl'm ⁊ cõsequit̃ eas plurimũ vt nõ obediant ad aperienduȝ cũ exiccatiõe apd̃ somnũ. Et plurimũ q̇dem ipius nõ est sine frustris lippitudinis sepatis dure sicce: ⁊ neq; est cũ ea cursus nisi p accidens: qm̃ est ex siccitate aut hũore viscoso declinãte ad siccitatẽ valde: sed qñq; est dolor ⁊ rubedo. Illa vero que fit a fricatiõe sine materia fluente ad ipam nõiãt siccitas oculi: ⁊ multotiens est illic cõpl'o calida ⁊ materia plurima grossa indigens euacuatiõe.

De cura. C. vi.

Oportet vt assiduet vaporationem oculi cũ spõgia infusa ĩ aqua tepida ⁊ assidue vtãt balneo cũ aqua dulci equali ⁊ põat sup oculũ apud somnũ albumẽ oui cõq̃ssatũ cũ ol'o rof. ⁊ assidue faciat sudare caput cũ hũectatiuis et oleis ⁊ embrocis ⁊ caputpurgijs hũectãtib⁹ cũ ol'o viol. ⁊ nenufarino ⁊ reliquis: ⁊ si significauerint dispositiõẽs q cũ siccitate fit materia cholerica solues cũ volubili: qm̃ in ipa est ꝑprietas. Et si existimat̃ q illic sit materia grossa exiccata indigens resolutiõe resoluat̃ cũ mucilagine fenugreci ⁊ mucilagine semis lini acceptis cũ lacte. Iste eni ambe qñ põunt̃ sup ocl'ũ auferũt algesse ⁊ euacuant hũorẽ. Et ex eis que ad eã expta sunt sunt adeps galline ⁊ mucilago semis lini ⁊ cera ⁊ ol'ũ rof. põat̃ illud desup semp: ⁊ in palpebris administret qd̃ attrahit lachrymas sicut collyriũ arsastratis. Plurim enĩ cõfert in materiali chrõica administratõ alcohol ꝑuocãtiũ lachrymas. Ipaȝ eniȝ resoluũt mãȝ grossaȝ ⁊ faciũt eã currere: ⁊ attrahũt ex hũorib⁹ subtilib⁹ illd̃ qd̃ lenit eã ⁊ resoluũt ipm sua resolutiõe.

De grossitudine palpebraꝝ. C. vij.

Grossitudo est sequens scabiẽ: ⁊ qñ͂ faciũt ipam possidere linimẽta fcã sup oculum: ei⁹ ⁊ cura ẽ alcohol fcm̃ ex lapid lazuli ⁊ lapid̃ armeno: ⁊ ex nucleis dactiloꝝ adustis ⁊ spicis duabus ⁊ administratõ balnei assidua ⁊ alienatõ vini: qñ͂ vero fricat̃ pl'm cum radio ⁊ collyrio rubeo leni: sed fricatõ cũ zucccaro qñq; excitat ⁊ attrahit.

De inflatiõe palpebre. C. viij.

Accidit ꝑpter materias subtiles ⁊ vapores. Et ꝑpter debilitatẽ digestiõis ⁊ malitiã eius sicut fit in febribus vigilatiuis ⁊ in vigilijs. Et qñ͂ fit in p̃ncipio hydropis ⁊ cacexie: ⁊ ꝑpt̃ apãta hũida sicut pipneumonia ⁊ letargia: ⁊ qñ accidit cõualescẽtib⁹ indicat multotiens cõuersiõem. Et ꝑprie qñ in eis est reliquorũ mẽbroꝝ inflatiõis p̃uatõ ⁊ remanẽt ipe excitate ⁊ inflate: ⁊ cura est abscisio cãe ⁊ vaporatõ.

De g̃uitate in palpebris. C. ix.

Quandoq; fit ꝑpt̃ inflatiõeȝ ⁊ causas ei⁹: ⁊ qñ͂ fit ꝑpter debilitatẽ virtutis ⁊ casuȝ eius ĩ ethica: ⁊ qñ͂ fit ꝑpter grossitudinẽ ⁊ asarnac ⁊ similia. Et qñ͂ accidit grauitas ⁊ mollificatõ ĩ p̃ncipio poxismoꝝ febriũ.

De inuiscatiõe palpebraꝝ apud lachrymalem et alib⁹. C. x.

Quandoq; accidit palpebre vt cõglutinet̃ aut cũ cõcauitate aut cũ cõiunctiua aut cũ cornea aut cũ vtrisq;: ⁊ qñq; fit in vno duoꝝ laterũ lachrymal': ⁊ qñ͂ fit pueniẽdo ad mediũ: ⁊ qñ͂ fit cõis. Et cã q̇dem in ea aut est vlcera accidẽtia aut ruptura faciens alcohol qñ colligit ex oculo sebel ⁊ detegit vngulã ⁊ fricat ex palpebra scabiem. Deinde nõ cauterizat ipm cũ cymino et sale ⁊ similib⁹ vltime sicut diximus: ⁊ non cõsiderat omni hora illd̃ qd̃ oȝ cõsiderare in ipo donec accidit vt cõglutinet̃.

De moro. C. xi.

ESt caro pustulosā additā in oculo. Qđ si fuerit apud lachrymalem tūc rectiꝰ erit vt incidat̃. Deinde cura algarab adhibeat̃: aut curet̃ cuꝫ alcohol basilicō ⁊ medicamine viol̃. ⁊ medicamētis vngule: ⁊ ꝓprie cū collyrio de arsenico. Et si fuerit cū albedie ⁊ nigredine tūc cura eius erit cura vngule.

De inuersatiōe palpebre ⁊ est ascera. C. xij.

EIus spēs sunt tres: vna eaꝝ est vt cōtrahat̃ palpebra ⁊ nō coopiat albū. Et illud aut est a creatōne: aut est ꝓpt̃ incisionem euenientē palpebris ⁊ nōiat̃ oculꝰ huius oculus leporinuu. Et secūda spēs ē media ⁊ ē vt nō coopiat ptē albi ⁊ nōiat̃ abbr̄uiatō palpebre. Et cā eiꝰ ē cā pma. uerū ē mior illa. Et tertia ē vt nō coopiat palpebra supior iferiorē. Et illđ fit aut ex gladula: aut ex nascētia carnis addite q̄ iaꝫ est: aut incipit aut spasmo accidēte palpebre ex vlcere cōsolidato sup ipm nō pmittēte vt palpebra supior coopiat inferiorē. Et qn̄ꝫ fit illđ totū ex spasmo lacertorū circūdantiū palpebram.

De grandine. C. xiij.

ESt hūiditas ingrossata ⁊ in lapidem conuersa in iteriore pte palpebre. Et qn̄ꝫ fit in albedine simile grādini.

De cura. C. xiiij.

ADministret̃ sup eā linimētū cum aceto ⁊ sordibus vlceroꝝ ⁊ reliquoꝝ. Et qn̄qꝫ addūtur eis oleū ros̃. ⁊ gummi alboti ⁊ sarcocolla: aut linit̃ cū amoniaco cōtrito cū aceto ⁊ cinere ⁊ assa fetida ⁊ linimētum aureiesus dcm̄ in caplo ordeoli.

De ordeolo. C. xv.

ORdeolū est apa lōgū apparēs sup extremitatem palpebre simile ordeo in figura sua: ⁊ eius mā̄ fm plurimū est sanguis dōinans.

De cura. C. xvi.

CUretur cū minutiōe ⁊ euacuatione p picrā̄ fmq̄sciuisti. Deinde sumat̃ aliqđ đ oppopōaco ⁊ resoluat̃ i aqua ⁊ liniatur ex eo locꝰ: qm̄ est bōuꝫ valde. Et cōferūt ei euaporatiōes ex adipe dissoluto: aut farina ordei cuꝫ galbano: aut fermētū: aut pāis calefactꝰ iteratꝰ sr̄ ipm ⁊ vaporatiōes cū cauda muscaꝝ hn̄tiū capita abscisa: aut cū aqua in qua ordeū bulliuit: aut sanguis columbe: aut sanguis alguariscen ⁊ turturis: aut sumat̃ parū baurac ⁊ galbani multū ⁊ cōmisce ant̃ ambo ⁊ ponātur sup ordeolum ⁊ epithima aureiesus. ℞. olibani myrrhe amboꝝ an̄. ptē. i. laudani q̄rtaꝫ ptē cere alumīs baurac armēi oiuꝫ an̄. medietatē ptis aggregētur cū fece olei de lilio ⁊ liniat̃ sup ipm.

De asarnac. C. xvij.

ASarnac est additō materie pinguis cōtingens in palpebra superiore ⁊ g̃uat palpebram ab aptiōe ⁊ facit ipam quasi mollificatā ⁊ est cōiuncta nō mota sicut nodꝰ: ⁊ plm̄ q̇dem accidit infantibꝰ ⁊ hūectatis i q̇bꝰ multiplicat̃ur lachryme et ophthalmie.

De signis. C. xviij.

ET ex signis eius est: qm̄ qū tu tangis inflationem digitis duobus. deinde sepas eos eminētia in medio eiꝰ existit.

De cura. C. xix.

CUra manus est cura eius: ⁊ ipiꝰ modꝰ est vt sedeat eger ⁊ teneatur caput eius tractū ad superiora: ⁊ tendatur in ipo cutis frōtis ad oculū ⁊ eleuet̃ palpebra ⁊ accipiat eaꝫ medicꝰ inter duos indices ⁊ mediū suū ⁊ cōpmat parū ⁊ aggregabitur materia compssa ad illđ qđ est inter duos digitos: ⁊ ille q̇ caput tenet trahat cutē ex medio supcilij. Qūqꝫ apparuerit eminētia incidat cutē ab ea sufficienti sectiōe ⁊ subtili nō ꝓfunda. Cautella naq̄ꝫ in hoc est necessaria ⁊ vt incisiōem faciat post incisiōem tutius est q̄ vt vnā subito audēdo faciat incisiōem. Qūqꝫ appet p icisioneꝫ pmā bōuꝫ est: ⁊ si nō in anatomia additō fiat dōec appeat: tūc si inuenerit eā sepatam sup manū suā inuoluat panū lineū ⁊ accipiat asarnac sepando ipam a dextra ⁊ a sinistra. Et si remāserit residuū nō obediens ei puluerizet̃ aliq̄tulū salis sup ipm vt corrodat ipm. Et si fuerit in tūica ⁊ vehemētis adherētie accipiat illđ qđ de ea sepatū est et dittat aliud ⁊ nō inuadat ipm. Sed cōmittat rem suā resolutiōi salis qui puluerizat̃ sup ipm. Deinde imponat̃ sup ipm panū infusuꝫ aceto. Qūqꝫ mutatiuū affuerit secūde diei ⁊ securitas fuerit sanguinis curet ipm cū medicis cōglutinatiuis ⁊ s̄nt i eis litiū ⁊ sief memithe ⁊ crocus. Qn̄ꝫ aūt inuadit ptē eius que nō sepat̃ detegendo ⁊ excoriando cū incisione ⁊ penetrat cū hamis sup ipa: ⁊ mouet a dextra ⁊ a sinistra dōec sepat̃: aut facit illud cū insimo pēne. Et oꝫ ut cautella adhibeat̃ ipforando ab eo ita vt nō tendat in ꝓfundū: foramē aūt si tēdit palpebrā cū vehemētia vel fit ꝓcessus in foramine tādiu dōec incidat̃ cutis pāniculi qui est sub ea nocet: ⁊ incipit appere adeps loci incisi qn̄ cōpmit̃ digitus qui ipam circūdat̃ i circuitu cutis extense: ⁊ ꝓuenit dolor vehemēs: aut apa calidū: ⁊ remanēt reliquie dure ꝓfunde que sūt deterior̄s q̄ sarnac. Et fortasse incīditur de lacerto retinēte oculū aliquid cōueniens ⁊ debilitatur palpebra ab aptione. Recētem vero que debilis est plm̄ꝫ sanat̃ medicine resolutiue absq̄ꝫ optiōe manus.

De susati. C. xx.

ESt caro mollis eueniens in interiore pte palpebre a qua non cessat fluere sanguis rubeus ⁊ niger ⁊ viridis. Cuius quideꝫ cura est mūdificatō cū exiccatiuis corrosiuis ⁊ collyrijs acutis. Qūqꝫ susati corrosiua fuerit administrabis tūc puluercs ⁊ collyria que carnis sunt generatiua: sintq̄ꝫ ex eis que in vlceribus palpebrarū dnr̄. Et ad vltimuꝫ cura pruritꝰ ⁊ scabiei fortiū curetur.

De lapidositate. C. xxi.

LApidositas est apa puū sanguineū ⁊ v̇tit̃ i lapidositatē a quo qn̄ꝫ liberat̃ maꝰ opatō: deīde adhibeātur medicie ulcerū oculi.

De vlceribus palpebraꝝ ⁊ rupturis earum cura C. xxij.

CUra administret̃ sup ea emplm̄ ex lentibus ⁊ fisticis ⁊ corticibus g̃natoꝝ decoctis cū aceto. Qūqꝫ ceciderint cortices: et corrosio destructa fuerit administrabis sup ea vitellū oui cū croco: qm̄ ipe cōsolidat. Et si uolueris

administrabis desup collyriũ de olibão ⁊ collyriũ aluber cũ collyrio astaticõ ⁊ rubeo leni. Rupturẽ aũt palpebre recipiũt cõsolidatiõem ⁊ curant cura rupturaꝝ cutiũ dcta in caplo suo.

De scabie ⁊ pruritu. C. xxiij.

EJus cura est materia salsa nitrosa ex sanguine calido aut hũido: aut humore alio acuto faciens ꝑuenire pruritũ ꝑus: deinde scabiem. Cuius q̇dẽ plm succedit vlcerib⁹ oculi ⁊ incipit egritudo ꝑus cũ pruritu ꝑuo. Deinde fit aspitas ⁊ rubificatẽ palpebra: deinde fit vt granũ fici ⁊ vlcerosa postea adueniũt g̃na dura qũ uehemẽtia scissiõis adest in pruritu ⁊ apostematiõe.

De cura eius. C. xxiiij.

QUm scabiei associatẽ ophthalmia cura ꝑus ophthalmiã. Deinde ꝓcede ad scabiem postq̃ nõ dimiſis rẽ ophthalmie: ⁊ similiter sũt dispositõ ⁊ iudiciũ si ẽ egritudo alia. Naꝫ oꝫ vt tu uehemẽtiorẽ eaꝝ diligenter attẽdas. Qũ q̃ꝫ videris vlceratiõem ⁊ aspa caue ne administrs medicinas acutas ⁊ similia eis nisi post cõsecutiõeꝫ cũ facilitate ad possibilitatẽ. Nã tu trahes cũ medicinis aquã vehemẽtẽ. In secũda vero ⁊ tertia spetieꝝ ꝑdictaꝝ necessaria est fricatõ aut cũ ferro: aut cũ medicinis fiat fricatõ ex eis que sunt sicut spũa maris ⁊ ꝓprie generis eius qd̃ nõiatẽ casuri: aut cũ folijs fici: aut fac fricatiõem ex sedenigi ⁊ croco et marchasita fiat ex eis collyriũ ⁊ fricetẽ cũ eo. Illi⁹ aũt que curã recipit cũ medicis ⁊ est illa que nõ cõsequitur g̃dum ſm ⁊ tertium speꝝ predictarum. Initiũ cure est assiduatõ euacuatiõis ⁊ phlebotõie ⁊ si nõ plus saltẽ bis in mense: ⁊ phlebotomia lachrymaliũ post phlebotõiã vniuersalẽ ⁊ assiduatõ balnei ⁊ alienatõ pulueris ⁊ fumi ⁊ vociferationis ⁊ cautella uehemẽtie strictuẽ colli ⁊ coarctatõis capitis ⁊ furoris ⁊ ire ⁊ multitudinis loq̃lle ⁊ applanatiõis puluinaris ⁊ ꝓlongatiõis iacẽdi sup faciem ⁊ oĩum q̃ ascẽdere faciũt materias ad supiora ⁊ trahũt eas ad facieꝫ: ⁊ cõfert in pricipio sui quid̃ collyriũ rubeũ lene ⁊ post ipm collyriũ viride lene. Qd̃ si fuerit fortior illa tũc acutius vnoquoq̃ꝫ eoꝝ est etiã tarthamaticõ ⁊ collyrium arsistratis ⁊ collyriũ d̃ croco. Et qñ̃ꝫ curatẽ cũ felle hirci ⁊ felle porci ⁊ cũ sale ãmoniaco ⁊ tutia ⁊ ere adusto ⁊ calcadis cõiunctim ⁊ sepatiꝫ ⁊ basilicõ ⁊ collyriũ g̃natinũ sũt bona ⁊ medicamẽ arsistratis est valde bonũ. Et ex medicinis cõferentib⁹ est medicamẽ huius. ℞ karabe ptẽ. i. corticis g̃natoꝝ ptes. ij. cõficiantur cũ melle aut aloes ptẽ. i. salẽ ãmõiaci pteꝫ ʃ. cõficiantẽ cũ melle ⁊ administrentẽ. Et iterũ sũantur eris vsti. xvi. auẽ. piperis. viij. auẽ. climie iiij. auẽ. myrrhe croci amborum an̄. auẽ. ij. floris eris. v. auẽ. gũmi. xx. auẽ. teratur ⁊ misceantẽ sicut scis cũ aqua pluuiali.

De tremore. C. xxv.

ALitifac est aspa cũ pruritu: ⁊ qñ̃ꝫ est illud qd̃ in ipo dñatẽ vẽtositas: ⁊ qñ̃ꝫ est supfluitas subtilis phlatica: ⁊ qñ̃ꝫ est supfluitas aquosa: ⁊ qñ̃ꝫ est supfluitas melica.

De signis. C. xxvi.

QUod ventosuꝫ est qñ̃ꝫ accidit subito ⁊ d̃clinat ad ptem lachrymalẽ ⁊ est sicut quẽ pũgit musca in illo loco ⁊ accidit in estate ⁊ senib⁹ ⁊ nõ est g̃uitas: phlaticũ eniꝫ frigidius ⁊ g̃uius et ſuat vestigiũ cõpssiõis vna hora. Sꝫ i aquoso nõ remanet vestigiũ impssiõis p horã neq̃ꝫ dolor est cũ eo. Et melicũ ſm plm cõicat palpebre ⁊ oculo ⁊ est cũ duritie ⁊ extensiõe cõsequẽtib⁹ supcilia et maxyllaꝝ sũmitatẽ ⁊ nõ est cũ eo dolor de quo sit curãdũ: ⁊ est color eius fuscus: ⁊ plm eius accidit post ophthalmiã ⁊ post variolã.

De cura. C. xxvij.

OPortet vt icipias ꝑmũ ⁊ euacues corpus ⁊ mũdifices caput: ⁊ enim qd̃ fuerit ad phlã decliui⁹ administra emplꝫ ex folijs malue. Et fortiora eius sunt folia alkerua cõtrita ⁊ pmista cũ aceto ⁊ vaporatiõem ex spõgia infusa aceto ⁊ aq̃ calã: ⁊ etiaꝫ fiat limẽtũ ex aloe ⁊ selu zabaragi ⁊ sief memithe ⁊ faufel ⁊ croco cũ aqua solatri.

De multitudine palpitatiõis. C. xxviij.

MUltitudo palpitatiõis fit ex re cadente in oculo leui: ⁊ qñ̃ꝫ fit ex siccitate. Et qñ̃q̃ꝫ multiplicatẽ in hñtib⁹ tetanũ ⁊ i ꝑparatis ad ipm ⁊ indicat in egritudinib⁹ acutis tetanum ⁊ spasmum.

De casu piloꝝ. C. xxix.

CAdũt pili oculi ex cã materiei: aut cã loci ⁊ cã q̇dem materiei: aut qm̃ replentẽ pediculis sicut fit in fine egritudinũ acutaꝝ paruaꝝ: aut qm̃ corrũpuntẽ ꝓptẽ illd̃ qd̃ admiscetẽ eis qũ nascũtẽ sicut accidit i alopitia: ⁊ est vt sit i interiore pte palpebrẽ hũiditas acuta: aut materia nitrosa salsa nõ apparẽte in palpebra nocumẽto sensibili: sed ipa nocet pilis. Qui aũt ẽ cã loci ẽ qm̃ illic est nocũmentũ manifestũ. s. aut durities ⁊ grossitudo: ⁊ nõ inuenit vapor a quo generatẽ pil⁹ trãsitũ: aut apostema ⁊ corrosio ⁊ sigt ipam rubedo ⁊ mordicatõ vehemẽs ⁊ dolor.

De cura. C. xxx.

IN illo qui est cã loci. Cura nocũentũ qd̃ ẽ in loco ſm q̃ dr̃ i cura cuiusq̃ꝫ capli eius in loco suo. Et in illo cuius cã est ꝑuatio materiei curetẽ ꝑus corpus p ea regimine largo et cibatiõe: ⁊ administra medicĩas trahentes materiam piloꝝ ad palpebras p ea que dicturi sum⁹: ⁊ que sunt dcẽ in ãtidotario: ⁊ in areolis medicinarũ singularius. Et in eo qui est cã materiei corrupte administra purgatiõem capitis ⁊ mũdificationem mẽbri. Deinde cura medicamẽto piloꝝ: alcobol aũt iuuatiua ad illd̃ sunt lapis armenus ⁊ azuli. Et ex cõpositis alcobol de nucleis dactiloꝝ ex laudano dcĩn̄ i antidotario: aut sumatẽ d̃ dactilẽ imaturis adustis põd⁹. iij. ʒ. ⁊ duaꝝ spicaꝝ. ʒ. ij. fiat ex eis alcobol. Et ex eis q̃ expta sunt est vt teratẽ spica nigra ⁊ antioniũ ⁊ admĩstrẽtẽ cũ radio. Et ẽt fiat alcobol ex stercorẽ muris adusto ⁊ nõ adusto cũ melle: ⁊ ꝓprie asulalij: aut sumatẽ terra in q̃ nascitur vitis cũ croco romano ⁊ est alsaluli partes equales ⁊ administretẽ ex eis alcobol. Et ex eis que expta sunt ad illd̃ ex eis cũ quo sunt pruritus ⁊ rubedo: ⁊ corrosio est vt decoquatẽ g̃natũ cũ sua totalitate ⁊ ptib⁹ suis in aceto vsq̃ꝫq° dissoluatẽ ⁊ anectatur sup locũ. Et oĩa quidem viscosa cõferunt. Et ad illd̃ etiam climie colcotar atrimenti ptes eq̃les

sumantur ⁊ terantur ⁊ administrentur.

De pilis inuers̄ ⁊ additis. C. xxxi.

Ex eis que expta sunt est ut sūat̄ stercoris leporini adusti pōdꝰ. viij. ʒ. ⁊ stercoris hircini pōdꝰ. iij. ʒ. cōterant̄ ⁊ admistr̄t̄ ex eis alcohol aut fiat alcohol ex muscis hn̄tibꝰ capita abscisa exiccatis: aut adurat̄ auellaā ⁊ terat̄ ⁊ ꝯficiat̄ cū adipe caprio: aut adipe vrsi ⁊ liniat̄ ex ea locꝰ. Nasci enim facit pilos: ⁊ cū hoc denigrat eos ⁊ etiā sumat̄ ātimōi adusti ps. i. ⁊ pipis ps. i. et plūbi adusti abluti. iiij. croci ptes. iiij. ⁊ duaꝝ spicaꝝ. iij. ptes ⁊ nucleoꝝ dactiloꝝ adustoꝝ ptes. ij. cōteraītur ⁊ fiat ex eis alcohol. Et ad vltimū cura hoꝝ piloꝝ est vnus modoꝝ. v. adherētia ⁊ cauteriū ⁊ ordo cū acu ⁊ abbreuiatō palpebre cū sectiōe ⁊ euulsio ꝓhibitiua. Inuiscatō aūt ē vt eleuētur ⁊ equēt̄ cū mastice ⁊ gūma pini ⁊ gūmi ⁊ uisco et āmoniaco ⁊ glutino qꝺ̄ egredit̄ de ventribus ostracoꝝ ⁊ aloe et sarcocolla et dragaganto et ture dissoluto cū albugie oui. Et ex inuiscatiuis bonis est vt inuiscet̄ cū oleo de scemi: ⁊ melior ea ē cū cola casei quā nos diximus in antidotario. Cura vero que fit acu est vt acus penetret ab interiore pte palpebre ad exteriorē vbi est pilus. Deinde pōat̄ pilus in foramine eius ⁊ egrediat̄ ad latꝰ aliud et stringat̄ pilus: et si sit difficilis introitus pili in foramine acꝰ ponatur ī foraīe acus extremitas capilli mulieris et trahatur acus ex illo latere. Deinde pōat̄ capillus in foraīe eius ⁊ egrediat̄ ex alio latere. Et stringat̄ capillus dōec remaneat similis anse a latere intrīseco: et ponat̄ in ipa pilꝰ et extrahat̄. Et si necessaria fuerit iteratō acus ꝗrat̄ locꝰ alius. Secūdatō nāqꝫ ꝑforatiōis acꝰ dilatat foramē et nō retinet pilū. Sectō aūt est vt abscidatur origo eius ex palpebra. Quidā vero ꝑcipiūt vt scindat̄ locꝰ cognominatus egena et ē apꝺ̄ extremitatē oculi. Deinde cōsolidet̄ et nascet̄ sup ipm caro addita et equat pilū et nō ꝑmittit ipm inuersari. Cauteriū aūt qꝺ melius est est vt fiat cū acu hn̄te caput curuatū cuius caput igniat̄ et extēdat̄ palpebra et cauterizet̄ cū eo locꝰ pili ⁊ nō redibit. Et qn̄ꝫ necessarie sunt iteratiōes bis aut ter et nō redibit post illꝺ̄ penitus. Euulsio aūt ꝓhibitiua est vt euellat̄. Deinde pōant̄ sup locū medicine ꝓhibitiue natiuitatis piloꝝ: et ꝓprie sup palpebrā que sunt de eis que dcē sunt in areol̄ medicinaꝝ singulariū et dicemus eas in caplo piloruꝫ additorum.

De pilis additis. C. xxxij.

Nascuntur ex multitudie humiditatis putride aggregate ī palpebris oculi.

De cura. C. xxxiij.

Cura eius est mundificatō capitis et corporis et oculi cū eis que scis: deinde administra alcofol acuta mūdificatiā palpebrā sicut albisalicō et ruscenū ⁊ collyriū rubeū acutū ⁊ viride acutū ⁊ collyriū de myrobal̄. ⁊ ꝓprie si fuerint illic lachryme: aut aliqꝺ accidētiū hūoꝝ acciderit: ꝙ si non suffecerint curā adhibe euulsionis euellant̄ ⁊ liniant̄ sup originē eoꝝ sanguis ericij ⁊ fel damarū ⁊ arietū ⁊ fel vulturis ⁊ fel caprinū. Et qn̄ꝫ ꝑmiscent̄ fella ista ⁊ sanguines cū castoreo: ⁊ fiūt ex eis collyria sicut sq̄me piscis ⁊ administratur qn̄ necessitas incūbit dissoluta saliua hōīnis. Qui vero eo vtitur media hora expectet sup ipm. Et ex curis quidē hōis est ut sumatur fel ericij ⁊ fel vulturis ⁊ castoreū s̄m eq̄litatē aggregentur cū sanguine colūbe ⁊ fiant inꝺ̄ troc. Et ex eis q̄ narrat̄ sūt sāguis ticte ⁊ ꝓpe sāguis ticte cāis et sāguis ranaꝝ. Verūtn̄ expimētū nō verificauit illꝺ̄. Et rectiꝰ q̄dē s̄m ꝙ existimat̄ est vt misceat̄ cū alkitran. Et ex eis etiā que narratur est vt administret̄ fel vulturis cū cinere ⁊ sale āmoniaco ⁊ succo porri: ⁊ ꝓprie qn̄ pōit̄ in sartagine sup ignē donec cōmisceantur ⁊ equent̄. Et si fuerit cinis ostracoꝝ erit melior. Et rubigo ferri eruginosi cum saliua hōinis est vltima q̄uis dolorē faciat. Et ex eis q̄dem que sunt expta est tinea cū sale āmoniaco: ⁊ ꝓprie cū vngula asini adusta cū aceto forti. Et similiter spuma maris cū aqua psilij. Qn̄ enim stupefit ⁊ īfrigidat̄ locꝰ eo nō nascuntur ibi pili.

De inuiscatiōe palpebraꝝ. C. xxxiiij.

Fit illꝺ̄ s̄m plm̄ post ophthalmiā: oꝫ ergo vt administrētur sarcocolle ⁊ zuccari tabarzet ptes eq̄les: spume maris q̄rta ptis terat̄ ⁊ puluerizent̄ sup locū.

Tractatꝰ quartus de dispositiōibꝰ virtutis visibilis ⁊ opatiōibꝰ eius.

De debilitate visus ⁊ nocūento eius. C. i.

Debilitatē visus ⁊ eius nocūentum efficit: aut cōpl̄o cōis in corpore siccitatis dn̄antis hūorose: aut complexiōalis sine materia: aut uapor eleuatus ex corpore: aut stō proprie: aut frigus hn̄s materiā: aut nō hn̄s materiā: aut ꝓpt̄ dn̄iuꝫ caliditatis materialis: aut nō materialis: aut est sequēs cām in cerebro ipo egritudinū cerebri notaꝝ que est in substantia cer̄bri: aut in pte tota anteriore sicut cōpressio: aut ꝑcussio accidens ei: quare nō videt oculus: aut in pte añriore eius. Et plm̄ quidē eius est hūiditas dn̄ans: aut siccitas accidens sucessiōe egritudinū ⁊ motuū supfluoꝝ corporeoꝝ ⁊ aialiū ⁊ euacuatiōum supfluaꝝ ꝓpt̄ quas cadit virtus ⁊ resoluitur materia: aut ē ꝓpt̄ rē appropriatā ipi spui visibili ⁊ mēbris que ipm seq̄tur sicut neruo cōcauo ⁊ sicut hūoribus ⁊ tunicis. Et spui q̄deꝫ visibili qn̄ꝫ accidit vt multiplicet̄ ⁊ accidit ei vt subtilietur. Et qn̄qꝫ accidit ei vt ingrosset̄. Et accidit ei vt minoret. Multiplicatō aūt est melior res ⁊ magis iuuatiua. Et subtilitas quidē plm̄ accidit ex siccitate. Et qn̄ꝫ fit ex vehemētia sepatiōis accidētis qn̄ sol aspicit̄ ⁊ resplēdētis et similia. Et qn̄ꝫ ꝑducit aggregatō valde supflua ad coarctatiōem resoluetem: ⁊ inspissatur ea primū. Deinde subtiliat̄ valde secundo: et istud est sicut accidit apud lōgā morā ī tenebris. Et grossitudo fit ꝓpter hūiditateꝫ: ⁊ fit ꝓpter aggregatiōem vehemētē nō ita vt ꝑducat ad vtendū compl̄one subtiliātē. Et qn̄ꝫ est cā in eis cadēs ī initō creatiōis. Et qn̄ꝫ est ꝓpt̄ vehemētiā siccitatis ⁊ multitudinē euacuatiōum: aut debilitatē añrioris cerebri validā: aut prauitatē egritudinuꝫ ⁊ ꝓpinquitatē mortis qn̄ resoluit̄ spus. Debilitas aūt ⁊ nocūmentū que sunt ꝓpter tunicas. Et plm̄ eoꝝ est ꝓpter tunicas extrinsecas sine profundis:

aut sunt causa substantie tunice: aut sunt cā trāsitꝰ
qui est in ea. Et que sunt ꝓpt̄ tunicā ipam sunt ꝓ
pter cōplōnem malam. Et pl'm eius est retētō va
poris in ea: aut supfluitas hūiditatis ꝑmiste ei aut
exiccatō ⁊ siccitas ⁊ nigrificatō ⁊ corrugatō accidē
tes ei ⁊ ꝓp̄e vuee ⁊ cornee: aut corruptō s'ficiei
eius ꝓpt̄ impssiōem vlcerū apparētiū aut occulto
rū: aut tollerātia ophthalmie plurie: aut ferētis
ꝑuietatē eius: aut color extraneus intrans eā sicut
accidit cornee in icteritia ex citrinitate: aut ī tarfa
ti ex rubedine: aut denudatō coloris naturalis si-
cut illō qd̄ accidit cornee ⁊ addit ꝑuietatē ⁊ firmi
tudinē ad hoc vt lumē vincat ipm ⁊ sepet ipm vi
sibilē. Et qm̄ accidit exiccatō ⁊ calefactō ꝓpt̄ cohe
rentiā firmā aeris ⁊ luminis cū hūoribꝫ: aut sepatō
eaꝝ pp corrosionē accidētē: q̄re nō ꝯdatur lūen
in penetrando in eis: imo subito penetrat in glaci
alē integre: aut ꝓpter ortū panniculū sup eas sicut
in vngula: aut inflatiōe ⁊ grossitie venaꝝ eaꝝ si-
cut in sebel. ¶ Accidēs aūt foramini ⁊ transitui:
aut est quia strigitur supra naturalē ꝓpter cās q̄s
dicturi sumus in capl'o suo: aut dilatat̄ aut oppilat̄
integre aut nō integre. Sicut qū est descēsꝰ aque.
Et nos q̄dē dicemus ista capl'a oīa sigillatim. Fcā
aūt ꝓpter hūores est: qm̄ glacialis q̄dē qui ē vnꝰ
coꝝ mutatur ab essentia sua equali ⁊ igrossat̄: aut
eius subtilitas est fortis ⁊ fit impeditus a delatio-
ne luminis ⁊ coloris lumīosi sup se. Et ex albugieo
quidē qm̄ multiplicat̄ valde: aut ingrossat̄: ⁊ fit il
lud cā ad minorādā ꝑuietatem suā aut propter hu
miditatem ⁊ vapores qui ꝑmiscentur ei: aut mu
tant alterantes eius ꝑuietatē. Vapores eniꝫ ⁊ fūi
extrāei extrīseci nocēt ei q̄liter gͦ itrīseci. Et oīa
ḡna vaporosa inflatiua sunt ꝯuatiua visus. Nocu
mentū eniꝫ qd̄ visui aduenit ex vitreo nō est pri
mitiᵐ: imo nō nocet visui nisi inq̄tū nocet glacia
li ⁊ cōuertit eius essentiā ab equalitate ꝓpter cibū
nō equalem quē ei defert. Nocūentū aūt qd̄ fit ꝓ
pter neruū ē qm̄ accidit ei oppilatō: aut accidit ei
apostema: aut ruptura.

De signis. C. ij.

EN co q̄dem qd̄ est cōitate corporis signū
est illō qd̄ dedimus qd̄ siḡt cōplōnē to
tius corporis. Et illō qd̄ fit cōitate cere
bri est qm̄ illic est aliqd̄ signoꝝ significatiū nocu-
mētū ī cerebro cū hoc vt sint r̄liq̄ sensꝰ lesi cū illo.
Illō eniꝫ fiduciā facit cōitatis cerebri. Et qm̄ aꝓ
priat̄ visui pl'm ꝓprietatū eius ⁊ cū odoratu sine
auditu. Sicut ꝑcussio coarctatiua qn̄ cadit ī p̄te an
teriore cerebri. Et qm̄ est auditus cū sua dispositi
one ⁊ remanet oculus aptus ⁊ nō pōt claudi pal-
pebra sup ipm. Verū nō videt. Et signū qd̄ ipsi
spūi aꝓpriat̄ est: qm̄ si spꝰ est subtilis ⁊ est paucꝰ
videt rē ex ꝓximo sine ꝑscrutatiōe ⁊ nō vidꝫ qd̄
elōgatū est cum perscrutatione. Verū eius subtili
tas qū est supflua nō figit rē lumīosaꝫ valde: im-
mo fugat eaꝫ lumē clarū ⁊ sepat eam ¶ Et si est
grossus ⁊ plurimus nō deficit ei ꝑscrutatō intuen-
do lōginqū ⁊ nō ꝑscrutat̄ visiōes ꝓpinqui. Et cā ī
hoc apd̄ loquētes de radio est q̄ visus non fit nisi
egressiōe radij ⁊ qū obuiat ei qd̄ videt: ⁊ q̄ motꝰ
vadēs ad locū longinqū subtiliat grossitiē eius et
eq̄at essentiā ipius q̄admodū huius motus resol-
uit spūm subtilē: quare forsitā nō opat̄ aliquid.
Et apd̄ illos qui dicūt ꝑuiū vehere formas vidē
di ⁊ reliqua est q̄ glacialis motus fit fortis qū vi
det illō qd̄ elōgat̄. Et illō est ex eis que subtiliat̄
spūm grossuꝫ habitātē in ipo: ⁊ resoluit spūꝫ sub
tilē ⁊ ꝓp̄rie paucū. Verificatō aūt certioris in his
duobꝰ s'monibꝰ ꝑtinet ad sapientes non medicis.
¶ Cognitō vero illius ex dispositiōe tunicaꝝ et
hūoꝝ ꝓfundoꝝ est ex eis que sunt praua qū nō ē
res alia nisi ipa. Qm̄ aūt recurrit̄ ad dispositionē
coloris tūicaꝝ ⁊ hūmoꝝ ꝓfundoꝝ: ⁊ ad dispositi
onē inflatiōis eaꝝ ⁊ extensiōis ⁊ corrugatiōis ⁊ ex
tenuatiōis ipaꝝ ⁊ dispositiōeꝫ ꝑuitatis oculi ꝓpt̄
ꝑuitatem ipiꝰ ⁊ dispositiōeꝫ eius qd̄ spgit̄ sup ipꝫ
de hūiditate. Et imaginat̄ de similitudie iris: aut
videt̄ in ipo de siccitate ⁊ cōturbatiōe que manife
sta est exterius. Et forsitan nō appet cū eo homo
oculi ⁊ est forma aspicientis in ipm. Et qm̄ signifi
cat s'm dispositiōem cornee. Et qm̄ significat secū
dū dispositiōem albuginei. Et ille cuiꝰ ē vidꝫ sēp
inter oculos suos sicut nebulas. Si aūt vides con-
turbatiōeꝫ corā foramine tm̄ ⁊ nō sunt reliq̄ ꝑtes
cornee turbate siḡt q̄ cōturbatō fit in albugineo
⁊ q̄ non est clarꝰ. Et si cōturbatō est cōis ꝑtibus
cornee nō est dubiū quin ipa sit in cornea. Sed re
manet dubitatō an ipa sit similiter in albugieo an
nō. Et accidit qm̄ albugineo siccitas. Et accidit qn̄
q̄ ex illa siccitate vt aggregent̄ ea quedā ꝑtes eiꝰ
⁊ nō fiūt ꝑuie quare uidet̄ corā eis fenestra aut fe
nestre. Et qm̄ est illō ꝓpter vestigia vlcerū exi
stentia in cornea occulta facientiū imaginari imagi
natiōes q̄re errat̄ in eis. Et existimat̄ q̄ sint ima-
ginatiōes aque ⁊ nō sunt. De cōstrictiōe aūt ⁊ di
latatiōe ⁊ aqua ⁊ dispositiōe nerui posterius loq̄-
mur. Et scias q̄ oīs corruptō existēs a siccitate fit
fortis qū vacuitas adest apud exercitiū resolutm̄
⁊ apud euacuatiōes in hora meridiei ⁊ ex hūidita-
te ecōtrario.

De cura. C. iij.

SI fuerit cā debilitatis siccitas iuuat̄ hu-
mectantibus ⁊ aqua casei ⁊ emulsiōe la-
ctis sup caput ⁊ potu eius: ⁊ pōant̄ olea
hūectatiua sup caput: ⁊ ꝓp̄ie qū fuerit illō in con
ualescētibꝰ: ⁊ cōferūt ei somnus ⁊ req̄es ⁊ caput
purgia hūectantia ⁊ ꝓp̄e oleū de nenufare: ⁊ eius
que in tūica existit cura est praua. Qd̄ si fuerit ab
hūiditate administrabis tūc illō qd̄ resoluit post
euacuationes. ¶ Vomitus aūt qui minus est ex
eis que cōferūt ⁊ ꝓp̄e senibꝰ. Sed laboriosus no
cet valde: ⁊ gargarismata ⁊ sternutatiōes ⁊ ster-
nutamēta cōferūt. Et ex euacuatiōibꝰ iuuatiuis in
hoc est oleū de kerua cū infusiōe aloes. Et admi-
nistratō eius qd̄ ꝓhibet vaporē a capite sicut trife
re: ⁊ ꝓp̄e apd̄ somnū cōfert etiam ⁊ iuuat̄ exerci
tijs extremitatū ⁊ ꝓp̄e extremitatū inferiorū. Et
similiter oꝫ vt administret̄ fricatō caꝝ. Si aūt cā
fuerit in ea grossities eius curet̄ cū medicinis ab-
stersiuis p̄dictis ī areol' oculi. Et oꝫ qn̄ admistras
medicinas acutas vt vtaris cū eis medicis stipti-
cis ¶ Et ex rebꝰ q̄dem iuuatiuis in hoc est tutia
abluta nutrita cū aqua sansuci: aut aqua feniculi:
aut aqua albedarūgi ⁊ succo prassij, ⁊ assiduatō alco
hol cū litio cōfert oculo valde ⁊ cōsuat virtutem

eius vſqꝫ ad tempus lõgũ: ⁊ facere alcohol ex fri
catiõe myrobal̃. cũ aqua roſ̃. cõfert valde quãdo
eſt hũiditas cũ caliditate ⁊ pruritu. et ex alcohol
cõferẽtibus in huiꝰ capl̃o eſt ex fellibꝰ q̃ſ ſunt ſin
gularia ſicut fel alcubigi ⁊ fel tauri ſaboth et auis
frãgẽtis os ⁊ tauri ⁊ vrſi ⁊ leporis ⁊ vult̃is ⁊ gru
is ⁊ hirũdis ⁊ paſſeris ⁊ vl̃pis ⁊ adib ⁊ catti ⁊ cãis
leporarꝫ ⁊ arietis ſil̃eſtris. Et fellis auis tarđ ieſt
ꝓprietas valde mirabilis. Et cõpoſita ⁊ ex oleis
quidez iuuatiuis ſunt ſicut oleũ de kerua ⁊ oleũ de
narciſco ⁊ de granis lauri ⁊ oleũ rhaphaninũ ⁊ ol̃ũ
de fenugreco ⁊ oleũ de lilio ⁊ oleũ ſanſucinũ ⁊ ol̃ũ
camemillinũ ⁊ oleũ alacoen. ⁊ facere alcohol cum
aqua albedarũgi ꝯfert. Et ex medicamẽtis bõis mẽ
ſuratis eſt vt aduratur due nuces ⁊. xxx. ex nucle
is myrobalanoꝝ citrinoꝝ ⁊ teratur ⁊ ꝓiiciatur ſu
ꝑ eos pipis aduſti aur̃. i. ⁊ fiat ex eo collyriũ. Et
ex medicinis iuuatiuis eſt vt ſumat̃ ſuccꝰ granati
muzi ⁊ decoq̃tur vſqꝫ ad medietatẽ ⁊ r̃moueatur
ab igne et miſceat̃ cũ eo medietas ipius đ melle ⁊
ponat̃ ſub ſole ⁊ adminiſtret̃. Et ſimiliter ſi ſuma
tur aq̃ duoꝝ g̃natoꝝ ⁊ põat̃ ſub ſole duobꝰ menſi
bus in eſtate ⁊ collet̃ ⁊ põat̃ in ea aloes ⁊ lõgi pipis
⁊ ſalis ãmoniaci: ⁊ q̃ñz fit ſine ſale ãmoniaco par-
tes eq̃les terat̃ oĩa valde ⁊ ꝓiciant̃ ſup ℔. eiꝰ. ʒ.
iij. ex eis ⁊ refuet̃: ⁊ q̃ntoplus antiq̃tur tanto ẽ me
liꝰ. Et ex iuuatiuis cũ hoc eſt chelidõia et acorꝰ cũ
chelidõia q̃ñ terit̃ ſicut alcohol. Et facer̃ alcohol
aqua cepe cũ melle iuuatiuũ eſt. Et collyriũ quidez
felliũ eſt forte. Et fella quidẽ ſiluestria ſunt ſicut
fel accipitris ⁊ vulturis: aut ſumat̃ tabula ⁊ piſti
lũ quoꝝ ãbo ſint ex ere rubeo ⁊ diſtillet̃ ſr̃ eã ſtil
la aceti ⁊ ſtilla lactis ⁊ ſtilla mell̃: đĩđ terat̃ dõec
nigreſcat illđ ⁊ fiat ex eo alcohol. Et ſcias ꝙ aſſu
mere carnẽ aſſidue ſiue ſit aſſa: ſiue elixa ẽ ex eis
que cõferũt ⁊ cõfortant viſum valđ: itaqꝫ remo
uet debilitatẽ ãñcedẽtez. Et ſi quis põt ſumer̃ car
nẽ viperaꝝ decoctã ſm modũ q° decoquit̃ in tyria
ca: ⁊ ſm modũ q° diſtinguit̃ in capl̃o de lepra cõ-
ſeruãt ſanitatẽ oculi vltime. Et ex medicinis que
ſenibꝰ bõe ſunt ⁊ ei cuius viſꝰ debilitat̃ ex coitu
⁊ alijs eſt tutie nõ ablute. vi. ꝑtes ⁊ vini q̃tũ ſuf
ficit ⁊ olei de balſamo plus tutie ſm q̃titatez qua
cõuenit terat̃ tutia ⁊ ꝓ̈ciat̃ ſup ipaz ol̃ũ balſami:
deinde vinũ ⁊ terat̃ ſicut oꝫ et repõat̃ medicam̃ đ
quo dicit̃ ꝙ tanti exiſtit iuuaminis ꝙ oleũ tale effi
cit ne ei noceat in corpus ſolis aſpicere. Rx. lapidiſ
ſenticis ⁊ lapidis magnetis ⁊ lapidis hatis ⁊ eſt alu
men bõuz ⁊ ſedinebis ⁊ calamẽti ⁊ ſucci ⁊ condiſi
oium ãñ. ꝑtẽ. i. fellis vulturis ⁊ fellis viꝑe ãboꝝ
ãñ. ꝑtẽ. i. fiat ex eo alcohol. Et adminiſtratõ pe-
ctiatiõis ſr̃ caput iuuatiua eſt: ⁊ ꝓ̇pe cõfert ſenibꝰ
q̃re oꝫ vt adminiſtret̃ oĩ die multotiens: q̃m̃ attra
hit vapores ad ſuperiora ⁊ mouet eos a ꝑte ocl̃i.
¶ Et ingredi aquã clarã viridẽ ⁊ ſubmergi in ea
⁊ apire ãbos oculos in ea ſm q̃titatẽ q̃ poſſibile ẽ
ex eis que ſuat̃ ſanitatem oculi ⁊ cõfortat̃ ipm: et
ꝓ̇pe in iuuẽtute. Et oꝫ ꝓprie eũ qui cõq̃rit̃ de va
poribꝰ ſtõi ⁊ cui nocet hũiditas vt vtat̃ ãñ cibũ đ
coctiõe apſinthꝫ ⁊ oxymelle ſquillitico ⁊ oĩ qđ le
nit ⁊ incidit ſuperfluitates que ſunt in ſtomacho.

Rememoratõ reꝝ viſui nocẽtium. C. iiij.

Rerũ aũt viſui nocentiũ alie ſunt oꝑatiões
⁊ motus: et alie ſunt cibi: ⁊ alie ſũt diſ-
poſitiõ cõuerſiõis in cibis. Oꝑatiões aũt
⁊ motus ſunt oĩa que exiccant ſicut coitus multus
⁊ ꝓlixitas aſpiciendi enitentia ⁊ legere miuta ſup
flue ⁊ mediũ in eis eſt iuuamẽ ⁊ ſimiliter actiones
minute ⁊ ſomnus poſt repletiõem. Immo oꝫ illũ
qui ſuo ĩ viſu debilitatẽ hꝫ expectare dõec dige
rat̃ cibꝰ eius. Et oĩs repletõ nocet ei ⁊ oẽ qđ exic
cat naturã: ⁊ oẽ qđ turbat ſanguinẽ ex rebꝰ ſalſ̃ ⁊
acutis ⁊ alijs nocet ei ⁊ ebrietas nocet ei. Uomitꝰ
v̇o cõfert ei inq̃tũ purgat ſtõꝫ: ⁊ nocet ei inq̃tum
mouet materias cerebri expellendo eas ad ipꝫ. Et
ſi fuerit neceſſarius oꝫ tũc vt fiat poſt cibũ ⁊ cũ fa
cilitate ⁊ balneũ nocet ⁊ ſomnus ſupfluꝰ nocet: et
fletus vehemẽs ⁊ multitudo phlebotõie: ⁊ ꝓprie
cũ ventoſ̃ cõtinuis. Cibi vero qui nocẽt ſunt ſalſi
⁊ acuti et vaporoſi ⁊ oĩs qui nocet ori ſtõi. Et vi
nũ groſſuꝫ turbatũ ⁊ porrũ ⁊ cepa ⁊ bedarũgi cõe
ſtuꝫ ⁊ oliue mature et anetum et caules ⁊ lentes.

De nictilopa. C. v.

Est vt euaneſcat viſus in nocte ⁊ viđat
in die ⁊ debilitet̃ in fine eius. Et quidez
cã eiꝰ ẽ hũores oculi ⁊ groſſities eoruꝫ:
aut hũiditas ſp̃us ⁊ groſſities eius: et pl̃m quidem
accidit hñtibꝰ oculos nigros nõ virides: et puitati
pupille ⁊ cui multiplicant̃ colores et ãfractuoſa in
oculis ſuis. Hoc eniꝫ ſig̃t paucitatẽ ſp̃us viſibilis
in creatiõe ſua. Et q̃ñz hec eſt cã ꝓpter egritudieꝫ
in ipo oculo. Et q̃ñz fit ꝓpt̃ cõitatẽ ſtõi et cerebri
et cognoſcit̃ illđ ꝑ ſig̃ q̃ ſciuiſti.

De cura. C. vi.

Si illic fuerit multitudo phlebotõa cepha
licã et angulos lachrymales et admĩſtrẽt̃
reliq̃ euacuãtia nota et iterent̃: et quan-
doqꝫ euacuat̃ cũ ſcamõea et caſtoreo et confet et in
potu dat̃ ãñ cibũ vinũ paucũ vetus et dat̃ in potu
poſt digeſtiõem integrã. Et ex medicis digeſtiuis
vel exꝑtis eſt illđ qđ currit ex epate caprino di-
uiſo cũ cultello ⁊ poſito ſup prunas. Naꝫ q̃ cur-
rit accipit̃ de eo qđ currit et pulueriꝫat̃ ſup ipm
ſal idꝰ et lõgũ pip et fit ex eo alcohol. Et q̃ñz pul
uerizãtur ſup ipm medicie q̃ ſupponit̃ prunis: ⁊
fit đclinato ſup vaporẽ eius et cõedit̃ đ carne eiꝰ
aſſata: et illđ eſt iuuatiᵐ: et q̃ñz incidit̃ faciendo
ſectiõem latitudinalẽ et põit̃ ex eo ſtratus vnus:
et ex pipe lõgo ſtratus vnus: et ponũtur ſtratus ĩ
ferior et ſr̃ior ex epe et aſſat̃ ĩ taor et nõ ꝑueĩt ad
vltiᵐ: Deĩde ſumit̃ et colat̃ ex eo aquoſitas et fit
cũ ea alcohol. Et ſimiliter epar leporis: et ſimilit̃
collyriũ ſcm̃ ex lõgo pipe: et illud qđ eſt ſm hanc
deſcriptiõem longi piperis. ʒʒ. ſpice ꝑtes eq̃les fi
at ex eis alcohol. Et fella etiã iuuatiua ſunt: et ꝓ
prie fella hircoꝝ et arietũ mõtanoꝝ: et ſimiliter
alcohol cũ oleo balſami cõquaſſato cũ pauco opio ⁊
ex pipibꝰ tribꝰ cõmiſtis ſicut puluis iuuatiuꝰ eſt
valde. Et ſimiliter alum̃ egyptiacũ ⁊ alcohol cum
melle ⁊ aqua feniculi oleo ſubmerſo ſup ipo ſpatõ
longo eſt valde iuuatiᵐ. Et fortius eo eſt mel q̃
in eo eſt virtus alumĩs ⁊ ſalis ãmoniaci ⁊ alcohol
ſcm̃ ex ſanguinibꝰ animaliũ calidaꝝ complexionũ
confert. ¶ Et confert alcohol ex ſucco cucumeris

asinini cōquassato cū semine portulace ⁊ collyriuꝫ
alcali ⁊ collyriū floris eris cōfert ei ⁊ sterc⁹ lacerti
⁊ stinci ⁊ sumātur fell' hedi ps. i. pipis partes. ij.
āmoniaci ptes. iij. cōficiant cū melle ⁊ admīstrent
ei: ⁊ cōfert ei phlebotomia vene lachrymalium.

De alibar ⁊ est vt nō videat i die. C. vij.

Causa alibar est subtilitas spus et paucitas
eius multa: q̄re resoluit cū lumie sol' et
adunat in tenebris: ⁊ q̄ñ est causa alibar
pua: quare vidꝫ in tenebris ⁊ vmbra die ⁊ nocte
⁊ debilitatur in lumine.

De cura. C. viij.

Est additō in hūectatiōe ⁊ ingrossatiōe sā-
guinis.

De imaginatiōib⁹. C. ix.

Sunt colores qui sentiunt corā visu ac si
ipi sint misti in aere: ⁊ cā in eis est statio
rei nō puie inter glatialē ⁊ iter ea q̄ vi-
dētur. Et illa res aut est ex eis quoꝝ simile nō cō-
p̄hendit in cōsuetudinib⁹ oīo: ⁊ neqꝫ cōp̄hēdit ip-
sum nisi qui ē fortis vis⁹ egredientis a cōsuetudi-
ne i cōp̄hendēdo: aut est ex eis que cōp̄hēdit vis⁹
q̄ñ medi⁹ fit ⁊ nō est in fine acuitatis: ſꝫ est ſm se-
mita cōsuetudinis. Et intētō p̄mi est: q̄m qū vis⁹
est fortis comp̄hēdit debile ⁊ occultū ex reb⁹ que
volant in aere ꝓpe uisuꝫ que sunt ex formis a qui
bus aer nō euacuat ⁊ reliq̄: quare appent ei: ⁊ ꝓ-
pter suā ꝓpīquitatē quā hn̄t cū aere non verificat
eas: ⁊ similiter qū sunt in interiore pte ꝓpt vesti
gia vapoꝝ puoꝝ nō euacuantur ex eis cōpl'o ⁊ na
tura oīo. Uerūtn̄ hec duo occultantur a visib⁹ q̄
nō sunt in vltimo acuitatis ⁊ nō imaginant nisi ei
qui est vehemētis acuitatis in visu: ⁊ ista sunt ex
eis que nō cōpant ad nocūentū. Diuisio aūt altera
aut existit in tunicis: aut existit in hūorib⁹: ⁊ illa
que existit in tūicis est vt sit sup tunicā corneā ve
stigium occultum valde qd̄ remāsit a variol': aut
ophthalmia ⁊ bothor: aut aliȷ̄s ⁊ nō appꝫ oclus ex
terius ⁊ appꝫ oculo interi⁹ ꝓpterea q sit puius lo
cus in quo est. Occultāt ergo ꝓpter ipm̄ ex eo
qd̄ sentitur ⁊ aere puio ptes vise magne ſm q̄ti-
tatē que si ſm veritatē exterius repta foret: esset
ps illa pua magna ps formaꝝ ei⁹ q̄ sunt in forami
ne vuee. Illa aūt que existit ex hūorib⁹ est ſꝫ
duas ptes: q̄m aut iā cōuersa est substantia eius ī
hūiditatē ex eo qd̄ est exterius ab ipa ad qd̄ iā cō
uersa est substantia hūiditatis ipius: aut accidit pti
eius malitia cōpl'onis alterās colorē eius ⁊ remo-
uens puietatē eius: quare nō puia fit illa quātitas
eius ꝓpter frig⁹: aut hūiditatē: aut caliditatē. Se
cūdū illā igit q̄titatēꝫ appet in ipo aeritas. Et
ex ꝓpetate acritatis est vt qū pmiscet humiditati
subtili puie faciat ipam lactei coloris: ⁊ faciat ipaꝫ
videri nō puiā: aut ꝓpt siccitatem inspissanteꝫ et
aggregantem valde: sed erit illd̄ qd̄ supuenit ei
ex ea in alio. Ergo nō euacuatur qui aut sit ac-
cidens nō fixū ⁊ est ex genere vapoꝝ qui eleuant
ex corpore toto: aut ex stō: aut ex cerebro: ⁊ qū
sunt subtiles pueniūt ⁊ resoluūt ⁊ sic fit crisib⁹ et
post vōitū ⁊ post irā: aut sit fixū in eo ⁊ portēdit
aquā. Et iste q̄dē imaginatiōes q̄ñ diuersificāt
i q̄titatib⁹ suis ⁊ sūt pue et magne. Et q̄ñ diu'sifi-
cātur in essentijs suis ⁊ sunt grosse ⁊ subtiles occul
te: ⁊ q̄ñ diuersificātur in sitib⁹ suis ⁊ sunt rare:
⁊ q̄ñ spisse nebulose. Et q̄ñ diuersificāt i figu
ris suis ⁊ sunt ḡnose ⁊ sunt cimicales et sunt mu-
scose ⁊ sūt filose ⁊ capillares cū lōgitudie.

De signis. C. x.

Signa eaꝝ que sunt ex acuitate sens⁹ sunt
vt sint leues nō ſm modū vnū ⁊ figurā
vnā ⁊ associāt hōi aliq° tempore sanitas
sui vis⁹ p̄ter q illa imaginatō sequit ipm̄: Et il-
lā que fit ꝓpt corneā sigt cā eius p̄dcā: ⁊ vt figāt
aliq° tēpore nō addēs ⁊ nō pducēs nocūentū i ocu
lo p̄ter se. Et illa q̄ fit ex cā in albugineo est vt sit
tēpore lōgo ⁊ nō pducet ad nocūentū magnū ⁊ fit
aut successiōe ophthalmie acute: aut successiōe cāe
infrantis aut calefacientis: ⁊ est ex eis q̄ sensu sciūt
⁊ ꝓpe q̄ñ inueīt cornea tersa clara in qua nō ē aspi
tas aliquo mō. Ampli⁹ est res fixa ⁊ nō addit neꝫ
pducit ad nocūentū magnū. Illa aūt q̄ fit ꝓpt va-
pores stomaticos ⁊ corporeos cognoscit ꝓpterā
q ipa cōmouet cū vaporob': et apd̄ repletiōem et
digestiōem ⁊ apud motus et vertiginē ⁊ scotomiā
⁊ nō morat ſm dispositiōem vnā. Immo augmē
tat ⁊ minuit ⁊ nō appriat oculo vni: īmo fit i am
bobꝫ oculis. Q̄ñqꝫ cū ea est nausea verificat eius
significatō: ⁊ q̄ñ est vōitus ⁊ euacuatō cū pic̄. et
subtiliatō nutrimēti ⁊ studiū in digestiōe remouēt
⁊ minorāt eā. Et tu q̄dem iā sciuisti in capl'o debi
litatis visus sig̃ ei⁹ cuius est cā siccitas albuginei:
aut alid̄. Et q̄ñ cōtinuat sanitas oculi et incolūi-
tas eius qui hēt imaginatiōes sex mēsib⁹ est ſꝫ plu
rimū in securitate. Et imaginatiōes q̄ sunt ārcedē
tes aquā nō cessant ḡdati in cōturbatiōe vis⁹ vsqꝫ
quo descēdit cū eis aq̄ subito: et raro ptrāsit . vi.
mēses. Qū aūt vides imaginationes remoueri et
redire ⁊ addi ⁊ diminui scias q nō sunt aquose.
Q̄ñqꝫ aquosaꝝ tēpus ꝓlōgat ⁊ nō cōtinuat in debi
litate vis⁹ scias q ipse non sunt aquose.

Sermo de cura imaginationum et initium aque.
C. xi.

Primū imaginatiōis est vt tu venias ad
curā eaꝝ que aquā portēdūt. Reliquis aūt
eaꝝ que sunt ex siccitate cōferūt q̄ñ hu-
mectantia nota: sed si sint ab hūiditate: ⁊ alie q̄
nō sunt a siccitate cōferūt eis oīa alcofol q̄ abster-
gūt. In portēdētib⁹ v̇o aquā oꝫ vt incipias et
mūdifices corpus ⁊ ꝓpe stōm. Deinde veias ad
mūdificādū caput cū gargarismis ⁊ caputpurgijs ⁊
masticatiōib⁹. Ex sternutatiōib⁹ vero inq̄tū pur
gat spat iuuamītuꝫ. Et ex pte laboriosi mot⁹ eaꝝ
timet ex eis motus aq̄: et ꝓpe si est cadēs sub ner
uo ⁊ ꝓpe ipm̄. Et scias q hierapic̄ est mirabil' iu
uamēti in eis: ⁊ similiter pill'e aur̄ et medicamīta i
quib⁹ ponūtur cētaurea et cucūer amar⁹. Et tu q̄
dē iā sciuisti in capl'is cure capitis et mūdificatiōis
eius illd̄ qd̄ te oꝫ attendere. Et oꝫ vt sit mūdifi-
catō p hierā picrā: aut pill'as aureas ſm semitam
mūdificatiōum frequentiū valde. Et neqꝫ vtaris
medicinis solutiuis et abstersiuis faciendo alcohol
nisi post mūdificatiōem. Et confert in p̄ncipio aq̄
phlebotōia arteriaꝝ post aur'. Et oꝫ q̄dem vt in-
cipias p̄mo a medicis leuitiuis sicut feniculum cuꝫ
melle et oleo. Et sicut dicitur q odoramentum

sansuci cōfert ei qui timet descensū aque in oculis suis. Et similiter olfatō oculi ipius et dicit q̄ ap-positō sanguisugaꝝ sup tēpora cōfert in initō sui. Et qn̄ cōfert alcohol cū semie alketeni: et dicit q̄ ipm remouet aquā et resoluit aquā et q̄ ipm est vltimū. Deinde pueniat ḡdatiꝫ ad medicinas cō positas ex serapino et similib⁹ sibi. Et ex illis est medicamē qd̄ recepit serapini tres ptes asse fetide et hellebori albi a boꝝ an̄. x. mell. viij. cotilas. Et ex eis que valde expta sunt est vt ex capite hi rūdinis adusto cuꝫ melle fiat alcohol et collyrium astitican: et oia fella p̄dicta in caplō debilitatis vi sus. Et fortius istis est collyriū de fellib⁹ almara stani et etiā alcohol aunid⁹ et alcohol dictū in anti dotario cū felle testudis et medicam̄ oribasij cuꝫ aqua feniculi: aut collyriū sansuci et alser⁹ et alme rumi: et oleū balsami cōfert in eis. Et ex eis que cōferunt in initō aque est vt sumat̄ fel guarsen et fel sabot sani corporis et pōant̄ in vase ereo et di mittat̄ ppe. x. dies vsqꝫ ad duas septimanas. De inde sumatur myrrhe et croci tritoꝝ et fellis te-studis siluestris et olei balsami oiuꝫ an̄. pōd⁹. ʒ. i. permisceant̄ oia et aggregent̄ oia vltime et fiat cū eis alcohol: et etiaꝫ accipiat̄ hellebori ps. i. et asse fetide ps. i. et serapini quita et decima ptis et est tres decime ptis fiat ex eis collyriū et fiat alco hol cū eo. Et iterū hellebori al. et pipis ps. i. et amoniaci tertia ptis fiat ex eis collyriuꝫ cum succo rhaphani et administret̄: et oꝫ vt vitet cibos et pisces ingrossantes ⁊ vaporatiuos et potū plurie aque etiā et vini et frequētiā phlebotōie et vēto-saꝝ: imo postpōat illd̄ q̄tū poſe est: et nisi tactus necessitatis cogat ad illd̄: et sit credulitas q̄ sāguis sit calid⁹ plurimū.

De alintisar. C. xij.

Alitisar est vt fiat foramē vuee latius q̄ est in natura: et qn̄ fit illd̄ successiōe so d̄ ppt̄ caꝫ pmitiuā ex pcussiōe aut casu. Et qn̄ fit ppt̄ cās existentes in ipa pupilla: et illd̄ est in albugineo: aut in vuea. albugineus naqꝫ qū hūectat̄ et multiplicat̄ cōprimit vueā et mouet eā ad dilatatiōem. albuginei vero siccitas non facit dilatatiōem p se: sꝫ p accn̄s. s. inq̄tū seq̄t eā sicci tas vuee: et vuea ipa si desiccat̄: aut extendit̄ ad extremitates suas sicut extenduntur coria psorata qū exiccātur: accidit ei vt dilatet̄ sicut dilatant̄ fo ramina illoꝝ corioꝝ: et ppe qn̄ cōpmitur ab hūi ditatibus. Et qn̄ accidit ei illd̄ ex hūiditate intrā te substantiā eius et addēte in spissitudinē ipius. Et extendēte eā ad grossitiē: q̄re accidit foram̄ vt dilatet̄. ¶ Et qn̄ accidit illd̄ ppt̄ apostema exten si[m] pueniēs in ea. Et qn̄ est aplitudo oculi natura lis et nocet visui. Videt eniꝫ res minores q̄ oꝫ ut videātur. Et qn̄ est accn̄tal: et qn̄ est ita: et qn̄ cōsequit̄ ad hoc vt nō videat aliq̄d. Multotiens eniꝫ dilatat̄ oculus adeo vt dilatatō cōsequat̄ cor-neā et nō remaneat visui aliquid de quo sit curā dum. Et illa que est ex pcussiōe aut casu nō habꝫ curam.

De signis. C. xiij.

Iam dixim⁹ ea in caplō debilitatis oculi.

De cura. C. xiiij.

Illa q̄ naturalis ē curā non habꝫ: et illi q̄ est ex siccitate cōfert hūectatō oculi cum hūectatiuis predictis: et illi que ē ex hūi ditate cōfert phlebotomia si in corpore est multi tudo et etiā phlebotōia lachrymaliū venaꝝ euacu at ex loco ⁊ cōfert ei. Et simil'r phlebotōia vena rū temporū et incisio eaꝝ et euacuatiōes quas sci-uisti et effusio aq̄ salse et salite sup caput ppe mi-ste cū aceto. Et nō oꝫ vt multiplicent̄ euacuatiōes cū solutiuis et debilitetur virt⁹ et nō euacuet̄ qd̄ q̄ritur. Immo qn̄ sufficit ei euacuatō oib⁹. x. die bus cū. ʒ. ⁊. ʃ. d̄ pillis cochijs. Et cib⁹ sit aq̄ cice ris cū oleo sisamino ⁊ fiat alcohol oculo alteri cuꝫ tutia: vt nō dilatetur sicut pm⁹: et oꝫ vt admini stres alcofol p̄oca in caplō imaginatiōum et aq̄ et cōferūt ei ventose sup collū ppter illd̄ qd̄ in eis est de attractiōe ad posteriora. Illd̄ aūt quo vtē dū est in cura eius que fcā est successiōe pcussionis est vt fiat phlebotōia: deinde ventosetur caput postea admīstra inf̄antia. Et fiat empl'm ex faria fabaꝝ sine corticib⁹ suis ⁊ farina ordei cū aq̄ folio rū salicis: aut aqua endiuie: aut lana infusa ī vitel lo oui cū oleo ros. aut pauco vino ⁊ distilletur in oculū sanguis turturū ⁊ pulloꝝ: ⁊ in die tertō di-stillet̄ in ipm lac ⁊ alcofol que sunt fortiora: ⁊ pe nitus pl'm cure eius ē ex genere cure apatū calido rū: ⁊ post administret̄ collyriū fīuꝫ ex turis ⁊ cro ci ⁊ myrrhe oīum an̄. pte. i. ⁊ arsenici pte. ʃ. ¶ Medicamē iuuati[m] omorōencs ⁊ est dilatatō fell' hedi ⁊ fellis gruis a boꝝ an̄. aur̄. ij. croci. ʒ. i. pi-peris cētū ⁊ septuagita ḡna succi liq̄ritie. v. aur̄. ⁊ tertia amoniaci duo aur̄. mell' s'm q̄titatem ne-cessitatis: ⁊ fiat ex eis alcohol ⁊ terat̄ cū aqua feni culi ⁊ cōficiat̄ cū melle: ⁊ ad illā que facta est ex p cussiōe medius aur̄. terat̄ cū succo rhaphani vsqꝫ° siccet̄ ⁊ admīst̄r̄t cū eo sicco alcohol: ⁊ etiā fell' hir ci aur̄. i. sterc⁹ lacerti ⁊ stelliōis sicci aur̄. i. ⁊. ʃ. nitri. ʃ. aur̄. pipis fellis gruis amboꝝ an̄. aur̄. ij. croci aur̄. i. amōiaci aur̄. ʃ. hellebori albi aur̄. i. terātur etiā cū aqua feiculi ⁊ misceātur cū melle.

De cōstrictiōe pupille. C. xv.

Constrictō est vt sit foramē strictius q̄ cō suetū fuit: ⁊ si est natural' est laudabilis: ⁊ si est accidētal' est deterior q̄ dilatatō: ⁊ qn̄ pducit ad oppilatiōeꝫ. Et eius cā est: aut sic citas vuee corrugatiua aggregās eā ⁊ cōtrahitur foramē ⁊ accidit cōstrictō aut oppilatō: aut hūidi-tas extendēs vueā a latreibus ad mediū ⁊ cōstrin git̄ foramē ⁊ accidit sicut illud qd̄ accidit cribris qn̄ madefiūt ⁊ mollificātur ⁊ extendūtur in ptes: aut siccitas vehemēs albuginei: quare minorat̄ et sequitur ipm tunica ad deūescēdū ⁊ aggregatiōeꝫ diuersam dispositiōi exitus: ⁊ pl'm accidit hoc acci dens a siccitate.

De signis. C. xvi.

Iam diximus ea in capitulo debilitatis oculi:

De cura. C. xvij.

Eius q̄dem que sicca est cura sunt hūectan tia que sunt ex distillatiōib⁹ ⁊ caputpur gijs ⁊ embrocis factis ex succis humidis ⁊ reliquis sicut scis: ⁊ cibi leues ⁊ pigues in horis

⁊ nō inuenis necessitatem vtendi aliquo in quo sit
caliditas aliqᵃ ꝑpter attractiōem materiei hūide
ad oculū. Et oꝫ vt admistr̄i fricatō capitis ⁊ facici
⁊ oculi cōtinua breui tempore ⁊ totū id vt attra-
hat. Nā administratō hūectātium pure qn̄ꝫ nocet
etiā. Et qn̄ admistras alcofol attratia itera tunc
hūectatiua. Si vero que huida est cōferūt alcofol
p̄dcā cognita in capl̄o debilitatis visus ⁊ aq̄ ⁊ ima
ginatiōum. Et ex eis est collyriū huius descriptio
nis floris eris āmoniaci āboꝝ an̄. ps. i. croci ps et
tertia aloes. v. ptes muschi medietas ptis fiat ex
eis collyriū: ⁊ iterū āmoniaci aur̄. duo floris eris
aur̄. iiij. stercoris lacerti aur̄. iij. croci aur̄. ij. gū
mi aur̄. i. cōficiant̄ cō melle ⁊ admistrēt: ⁊ etiam
pipis ⁊ āmōiaci āboꝝ an̄. ptes. ij. olei balsami no
na ptis vnius croci ps. i. resoluat̄ āmoniacū in aqᵃ
feniculi ⁊ ꝓijciat̄ sup ip̄m oleū balsami ⁊ cōficiant̄
cū melle: hoc naq̄ꝫ est valde bonū.

De aqua. C. xviij.

Descēs⁹ aque est egritudo oppilatiua ⁊ est
hūiditas extrāea stans in forāine vuee ī
ter hūorē albugineū ⁊ siphac ⁊ corneaꝫ:
quare ꝓhibet penetrare formas ad uisū. Et ip̄a q̇
dē qn̄ꝫ diuersificat̄ in q̄ntitate ⁊ diuersificat̄ in q̄li
tate. Eius aūt diuersitas in q̄ntitate est qm̄ qn̄ꝫ est
plurima ſm cōpatiōem ad foramē: quare oppilat
totū foram̄ ⁊ nō videt oculus aliq̄d. Et qn̄ꝫ ē pau
ca ſm cōpatiōem ad ip̄m: q̄re oppilat ptē ei⁹ ⁊ di
mittit ptē ip̄ius detectā. Illō ergo qō ex visibili-
bus corā pte oppilata existit nō cōp̄hendit visus:
ſꝫ comp̄hēdit illō qō est corā pte discooperta. Et
qn̄ꝫ cōp̄hendit vis⁹ alicuius rei medietatem: aut
ptē eius ⁊ nō cōprehendit reliqū nisi permutatiōe
pupille: ⁊ fortasse comp̄hendit ip̄am integre vice
vna ⁊ nō cōprehendit ip̄am integre vice alia: et
illō ꝑpter sitū eius. Nā qū ꝑuenit cū integritate
sua corā oppilato non cōp̄hendit ex ea aliquid: et
qn̄ ꝑuēit cū ītegritate sua corā discoopto cōp̄hēdit
ip̄am totā. Et hec q̇dem oppilatō diminuta qn̄ꝫ ca
dit ad lachrymalē supiuſ ⁊ ad lachrymalē inferi⁹:
⁊ qn̄ꝫ cōuenit vt sit aliquid in āulo medij foramis
⁊ ꝙ ip̄m circūdat discooptū. Et tūc q̇deꝫ nō videt
de oī re nisi latera ⁊ nō videt mediū eius: imo vi
det in medio eius sicut fenestrā aut apturā. Et itē
tō illius est ꝙ non videt: sed imaginat̄ tenebras.
¶ Diuersitas vero illius in qualitate qn̄q̄ꝫ est in
essētia: qm̄ alia est subtilis clara que nō tetigit lu
mē ⁊ solē: ⁊ alia eius est grossa valde. Et qn̄ꝫ est
in colore: qm̄ alia ei⁹ est aerei coloris: ⁊ alia eius
alba est gypsci coloris: ⁊ alia eius alba est marga
ritaľ: ⁊ alia eius alba declinat ad viriditatē ⁊ viri
ditatē intēsaꝫ ⁊ aureitatem: ⁊ q̄dam est citrina: et
quedā est nigra ⁊ quedā est cineritia. Et illa q̇deꝫ
que est magis receptibilis cure ex pte coloris est
aerea ⁊ alba margaritalis que ad viriditatē decli-
nat parūp ⁊ ad cinerītatē viridē cū intēsiōe. Sen⁹
aūt gypseuꝫ ⁊ viride ⁊ nigrū plūbeū vehementis
nigredinis ⁊ citrinū nō recipiūt curaꝫ que fit cum
acu. Et ex sp̄eb⁹ q̇deꝫ eius que est grossa est que-
dā sp̄es que qn̄ꝫ fit dura valde ita vt egrediatur
ad hoc vt sit aqua ⁊ neq̄ꝫ est ei cura. Et illa quidē
que magis susceptibilis est cure expte essentie est
subtilis que qū tu eā cōp̄sseris ⁊ super ip̄am digitis
tuis cōpressiōem feceris sepabit̄ velociter: deīde
redibit ⁊ aggregabit̄: huius naq̄ꝫ ablatō cū īstru
mēto auferēdi aquā sepat̄. Uerūtn̄ huius expien-
tie assiduatō est ex eis que cōturbant aquā ⁊ facit
curā cū instrum̄to difficilē. Et qn̄ꝫ expit̄ illō alio
mō: ⁊ est vt pōat̄ sup oculū cottū ⁊ sufflet̄ in ip̄m
vehemēter: deinde auferat̄ ⁊ cōsideret̄ velociter
an videat̄ in aqua motus. Nā si videt̄ tūc iā apta
est vt cū instrumēto curetur: ⁊ similiter si clausio
oculi facit dilatatiōem vehemēter alteri⁹. Et illa
que post casuꝫ: aut egritudinē cer̄bri accidit fit dif
ficilis sanitas eius.

De signis. C. xix.

Signa portēdentia aquā sunt imaginatio-
nes p̄dcē que nō sunt a cauſ alijs. Et nos
quidē iā exposuimus esse earum in capl̄o
imaginationū ⁊ ꝙ accidit cū eis cōturbatō sensibiľ
⁊ ꝓpe qn̄ est in vno oculoꝝ: ⁊ ꝙ imaginantur ei
res lūinose sicut cādele duplices. Inter aquā vero
⁊ oppilatiōem intrīsecā distat: qm̄ qn̄ vnus duoꝝ
oculoꝝ cōp̄mitur dilatat̄ alter in aq̄. Sed nō dila
tat̄ alter in oppilatiōe. Et illō qm̄ cā in illa dilata
tiōe est exp̄ssio sp̄us qui est in oculo cōp̄sso ad alte
rū cū fortitudīe: sed qū inuēit oppilatiōem poste-
rius nō penetrat: ⁊ hoc ſm p̄lm rei ⁊ in fine dila-
tat̄ in altero nisi aqua sit vehemētis grossitudis:
⁊ si nō fuerit oppilatō: sed in alintisar nō est aliq̄d
de hoc.

De cura eius. C. xx.

Ego quidē iā vidi hominē de his qui ad
cōp̄hensiōem redeūt ⁊ intellřiaꝫ cui aq̄ iā
acciderat qui curauit seip̄m cū euacuatiōi
bus ⁊ abstinētia cibi ⁊ minoratiōe cibi ⁊ allieatio
ne iuriū hūectātiū ⁊ fuit contentus assatis ⁊ frixis
⁊ admistratiōe alcofol resoluētiū subtiliātiū: ⁊ re
dijt ad ip̄m vis⁹ eius bene: ⁊ ſm veritatē qn̄ suc
curit̄ aque in ꝓncipio sui cōfert in ea regimen. Illi
aūt que cōfirmata est nō est cōuēiens nisi cura cuꝫ
instrumēto. ¶ Oportet ergo vt repellat hn̄s eaꝫ
repletiōeꝫ ⁊ vinū ⁊ coitū ⁊ sit cōtentus cōeder̄ se
mel in meridie ⁊ fugiat pisces ⁊ fructus ⁊ carnes
grossas ꝓpe. Uomit⁹ aūt q̄uis cōferat ex pte mū
dificatiōis stōi tn̄ est nocituus in ꝓpetate aq̄. Et
nos q̇dem iā docuimus canones curatiōis eius cuꝫ
medicis in capl̄o imaginatiōuꝫ. Et nunc dicamus
res exptas: ⁊ ex eis est vt sumātur ḡnorum lauri
excorticatoꝝ. x. ptes ⁊ gūmi ps. i. terantur cum
vrina pueri nō polluti ad aquā ⁊ ad debilitatē vi
sus cū aq̄ pura ⁊ administrētur ad eū qui nō vidꝫ.
Cōficiat̄ cū felle vipe ⁊ melle ⁊ fiat cū eo alcohol
est eniꝫ bōuꝫ valde. Dico aūt ꝙ expti sunt ho-
mines veraces fel vipe ⁊ nō egit opatiōē veneni
oīo. Et hoc expimētn̄ ex eis ē a quib⁹ cauēdi minui
tur necessitas. Aliud expimētū bōnum succi ḡnato-
rū relatoꝝ ab insula moadis ⁊ cāedrei coralli oīuꝫ
an̄. aur̄. i. cōficiātur cū melle feniculi. In r̄gimie
aūt cure que fit cū instrumēto oꝫ vt an̄ ip̄am p̄ce-
dat mūdificatō corporis ⁊ capitis ꝓpe ⁊ fiat phle-
botōia si necessaria fuerit. Deinde obſuet̄ ne illi
qui cū instrumēto est curād⁹ habeat in oculo rup-
turā: ⁊ timeat̄ vt accidat in tunicis ap̄a: aut sit as
suetus pati tussim: aut sit vehemētis rixe velocis
ire. Nā rixa ⁊ ira oīs sunt ex eis que mouent ad

ꝓfundum vel redditũ: ⁊ oportet vt fugiat vinũ ⁊ coitũ. Et cũ hoc nõ oꝫ vt administretᷣ cura cuꝫ istrumẽto nisi postq̄ aqua steterit ⁊ descẽderit qd̕ descẽdere vult ex ea ⁊ ingrossata fuerit essentia eiꝰ parũp: ⁊ hoc est illd̕ qd̕ vocatᷣ cõplemẽtũ. ¶ Et compssio q̇dem subito facta ⁊ phlebotõia nocet: ⁊ cibꝰ eius sit aqua ciceris ⁊ cõstituatᷣ locꝰ ad quem moueat curãs cũ istrumẽto sub oculo: ⁊ similiter multotiens iuenitᷣ ex ṗncipio: Et qñ volũtas adest vt fiat cura cũ instrumẽto ꝑmittitᷣ hñti aquam vt nutriatᷣ piscibꝰ recẽtibꝰ ⁊ cibis hũectatiuis ꝑmutatis: ⁊ admistretᷣ aliquid ex eis que resistũt nocumẽto aque. Deinde fiat cura cũ istrumẽto. Et ad vltimum si aq̄ fuerit subtilᷣ valde: aut grossa valde nõ obedit cure cũ instrumẽto. Et qñ voluntas est faciendi p̄cipiatᷣ infirmo aspicere ad lachrymalẽ dõesticũ ⁊ ad nasuꝫ ⁊ cõsuetᷣ ẜm illã figuram: ⁊ nõ sit iuxta fenestrã neqꝫ in loco vehementis luminis valde. Deinde ꝓcedat artifex ⁊ incipiat et ꝑforet cũ mucadabati ⁊ vadat inter duas tũicas usqꝫ quo sit corã foramie ⁊ inuenitᷣ illic sicut spatiũ ⁊ sinuositas. Amplius ex artificibus est qui extrahit almadabati ⁊ intromittit in eũ caudam almubec et est aledidu vsqꝫ ad ẗminũ foramis vt p̄pet extremitati acute almubec trãsitũ: ⁊ ut assuefaciat egeꝝ patiẽtia: deinde intromittit almubec vsqꝫ ad terminũ diffinitũ ⁊ suspẽdit cũ eo aquã ⁊ nõ cessat deponere eã dõec clarificetᷣ oculus ⁊ occultetᷣ aqua post corneã desubtus. Deinde dimittit almubec in loco suo aliq̄to tempore vt stet aq̄ ĩ loco illo. Deinde declinat ab eo almubec ⁊ cõsiderat an redeat: tũc si redit iterat regimẽ donec sit securus. ¶ Et si aqua nõ obedit vt currat ad ptem ad quã fecit eã descẽdere decliã eã ad ptẽ alterã ⁊ expelle eã ad ptẽ ad quã declinat ⁊ sepa ipãꝫ in ea. ¶ Qd̕ si videris eã redire in diebꝰ ĩ quibꝰ curas reduc almubec in illo eodẽ foramĩe. Ipm eniꝫ remãet et nõ cõsolidatᷣ: ⁊ qũ ad foramẽ currit sanguis oꝫ vt descendere faciat eã etiã ⁊ nõ dimittatᷣ remanere illic ⁊ cõgeletᷣ ⁊ nõ sit ei cura. Qñqꝫ curã cũ instrumẽto opatus fueris põe sup oculũ cui adhibita est cura cũ instrũento vitellũ oui cõquassatũ cum oleo violᷣ. ⁊ cũ cotto. Et oꝫ vt oppiletᷣ sanus etiaꝫ vt nõ moueatᷣ ⁊ sequatᷣ eũ infirmus ⁊ fac eũ dormire sup collũ tribꝰ diebꝰ in tenebris. Et qñꝫ necessarie sũt iteratiões plurime huius emplationis ⁊ cõfuatiões huius p̄pamẽti ⁊ resupinatiões p vnam ebdomadã. Et illd̕ quidẽ qñ illic fuerit apa aut soda: aut alid̕. Verũ apa facit esse necessariũ solutionẽ ligatiõis fortis ⁊ mollificatiõem eius. Et penitus melius est vt cõsuet eger p̄patiõeꝫ suã vsqꝫ quo remoueatᷣ dolor ⁊ non soluatᷣ ligatura nisi ĩ oibꝰ tribꝰ diedꝰ. ¶ Et oꝫ q̇dem vt fiat vaporatõ ĩ tẽpore solutiõis cũ aq̄ rosᷣ. ⁊ aq̄ salicis: aut cũ aqua cucurbite: aut aq̄ virge pastoris ⁊ sibi similibus. ¶ Et homines quidẽ hñt vias diuersas in exercẽdo curã aque q̄ fit cũ instrũento: ita vt quidã sint qui disrũpũt inferiorẽ ptẽ cornee ⁊ extrahũt aquã p eã: ⁊ hoc est in q° est timor qm̃ cuꝫ aqua qñ est grossa egreditᷣ albugineus.

De destructiõe visus. C. xxi.

Destructõ visꝰ qñꝫ accidit ex causᷣ debilitatis visus qũ superfluũt: quare considerᷣetur illic. Nos vero iterũ dicamus ⁊ dimittamꝰ qd̕ est cũ cõitate cerebri ⁊ alioꝝ: qm̃ illd̕ illic intellectũ ẽ. Destructõ visꝰ: aut fit ptibꝰ ocl̕i maĩfestis ĩ suis substãtijs ĩcolũibꝰ: aut fit illd̕ qũ iã accidit eis nocũentũ sẽsibile, aut ñ sẽsibile ⁊ q̄ itierᷣ eoꝝ ꝓcedũt. Noster vero ẜmo est de ṗmo. Naꝫ si pies oculi appentes fuerit incolumes in substantijs suis. Sed iam accidit eis nocũentũ ex pte alia nõ manifesta hominibꝰ ⁊ vulgo: tũc aut erit foramẽ ẜm dispositiõem sanitatis sue: aut erit illic oppilatõ aquosa: aut erit oppilatõ nõ illic: imo ĩ neruo cõcauo: aut ꝓpᷣ reꝫ cadentẽ in foraĩe eius: aut ꝓpter coopimẽtũ accidens ex siccitate aut mollificatiõe: aut apatibꝰ in lacertis suis cõpssis ĩ seipis: aut sequetᷣ cõplõnẽ accidẽtẽ añriori cerebro ẜm q̄ exposuimus in his que p̄terierũt: aut accidit ei attritõ: aut glatiali accidet remotõ ab oppositiõe foraminis: aut erit corruptõ cõplonis eius ⁊ nõ erit cõueiens vt sit instrumẽtũ visus. Et plm̄ quidem accidit ꝓpᷣ hũiditatẽ dñantẽ sup eã valde: aut ꝓpᷣ siccitatẽ vincentẽ sup ipm: quare colligitᷣ ĩ seipꝫ et corrugatᷣ ⁊ nõiatᷣ hec egritudo glaucoma ⁊ no est ei medicam̃ ⁊ fit oculus ꝓpᷣ eã varius multoruꝫ generũ: aut nõ erit foramẽ incolũe. Sed aut erit iã cõsecuta ex eo dilatatõ in vltimo fine: aut erit cõsecuta ipm cõstrictõ coopture.

De signis. C. xxij.

Signũ aũt aque ⁊ dilatatiõis ⁊ cõstrictionis ⁊ reliquoꝝ est illd̕ qd̕ diximus in caplo suo. Causa vero in ea que fit in neruo cõcauo est illd̕ cuius cõpssio fit difficilis p signa p̄dcã in caplo aq̄. Sed distinctio rei in ipo est difficilis: ⁊ fortasse cõp̄hẽditᷣ sapiã. Et qñ illic fuerit pulsatõ ⁊ rubedo tũc existima q̄ sit in neruo apostema calꝫ. Qd̕ si affuerit illic g̃uitas ⁊ puitas caliditatis tũc existima q̄ illic sit apa frigidũ. Et si fuerit g̃uitas vehemẽs ⁊ oculus hũidꝰ valde tũc mã erit hũida valde. Et si fuerit oculus siccus tũc materia erit melᷣica. Et qñꝫ accidit sup caput ꝑcussio aut casus faciens exire oculũ ṗus: deinde sequitur illd̕ ꝓfundatõ eius ⁊ destructõ visꝰ: tũc existima q̄ neruus oculi iam attritus est.

De diminutiõe radij. C. xxiij.

Illd̕ est ex eis que signt calefactiõeꝫ sp̄s ⁊ eius inflãmatiõeꝫ ⁊ eius corruscatiõeꝫ ⁊ indicat plm̄ karabitꝰ nisi sit ꝓpᷣ scabiẽ palpebraꝝ ⁊ eius cura est qd̕ nosti.

De altumar ⁊ albedĩe vincẽte. C. xxiiij.

Qandoqꝫ accidit ex lũie vincẽte aut albedine qñ aspectus assiduatᷣ in niue vt non videat nisi parũ ⁊ videat illd̕ ex ꝓximo ⁊ nõ videat illd̕ ex lũginq° ꝓpᷣ debilitatẽ sp̄us. Qñqꝫ aspicit colores imaginatur q̄ sup eos sit albedo.

De cura. C. xxv.

Precipiatᷣ vt assidue ĩspiciat colores virides ⁊ celestes ⁊ suspẽdat colores nigros corã visu: q̄ si iã aggregatũ fuerit cũ nocumẽto visꝰ ꝓpᷣ suã albedinẽ nocũentũ eius ꝓpᷣ frigus ipius: distilletᷣ in oculo aqua ĩ qua decocta est palea tritici tepida vt nõ noceat: ⁊ qñꝫ fit alcohol cũ melle ⁊ succo allei: ⁊ etiã qñꝫ apitᷣ oculꝰ sr vaporẽ vini distillati sup lapidem molarem: aut

vaporatur oculꝰ cū vino duro: aut inclinatur sup vaporē aque in qua decocta sunt papauer ⁊ resolventia subtilia cognita sicut isopus ⁊ melilotū ⁊ camemilla ⁊ similia.

Fen quarta de dispositionibus auris ⁊ est tractatꝰ vnus.

De anatomia auris. C. i.

Auris est mēbrū creatuz auditui et factū est ei ostracū āfractuosuz vt sentiat oēs voces ⁊ faciat tinnitum earuz necessariū ⁊ foramē incipiēs in osse petroso inuolutū āfractuosuz vt sit āfractuositas eius elōgans spatium aeris ad interiora cū abbreuiatiōe sub eo ad qd̄ si factū esset foramē penetrās directe abbreuiaret spatiū ad ip̄m vt nō subito pueniat ad interiora eius calor ⁊ frigus supflua: imo eueniāt sup ip̄m gdata ad ip̄m. Et foramē quidē auris puenit ad cōcauitatē in qua est aer stans: ⁊ supficies eius dōestica ē strata villꝫ nerui auditus puenientis a pari quinto qd̄ est ex pibꝰ neruoꝝ cerebri. Et supflua duritie fcūs est durꝰ vt nō sit debilis passibilis a pcussione aeris ⁊ q̄litate eius. Qū ergo puenit vnda uocalis ad illud qd̄ est illic cōphendit eā auditus. Et hic quidē neruꝰ in dispositiōibꝰ auditus est sicut glatialis in dispositiōibꝰ visus ⁊ reliqua membra auris sunt sicut reliq̄ que circūdāt glatialē ex tunicis ⁊ hūoribꝰ que sunt create ppter glatialez vt seruiāt ei ⁊ custodiāt ip̄m ⁊ adiuuēt eū. Et alsamac ē sicut foramē vuee ⁊ creata est auris cartilaginosa: qm̄ si foret creata cornea: aut panicularis non seruaret figurā fornicis ⁊ āfractuositatis que est in ea. Et si crearetur ossea lederet ⁊ lederet in oī casu. Sed creata est cartilaginosa hn̄s cū cōseruatione figure lenitatē ⁊ reflexiōem. Et create aures sunt in lateribꝰ: qm̄ anterius fuit cōuenientius visui propter illd̄ qd̄ sciuisti ī oclo: g° obsuatō habita fuit ⁊ crāta ē sub tōsura capilloꝝ ī hōie ut nō sit sub tegmīto capilloꝝ ⁊ tegm̄to iūtcraꝝ ⁊ huic qd̄ mēbro accidūt spēs egritudinū: ⁊ qn̄z sunt dolorēs eiꝰ pniciosi: ⁊ mltotiēs accidūt ei spēs egritudinū.

De cōseruatiōe sanitatis auris. C. ij.

Oportet vt in aure intēdāt ⁊ caueāt vt nō ledāt eaz calor ⁊ frigus ⁊ res extranee neq̄ eam ingrediāt aliquid aquaꝝ ⁊ aīaliū ⁊ vt mūdificēt sordes eiꝰ. Deinde oz ut assidue tur distillatō olei de amigdalis amaris in ea omni ebdomada semel: est eniz mirabile. Et oz vt custodiātur ne generētur in ea apāta ⁊ bothor ⁊ vlcera: qm̄ sūt corrūpentia aurē. Et si timet q̄ ei accidat bothor administretur in ea distillatō sief memithe in aceto. Et in distillatiōe sief memi the ī oī ebdomada semel est securitas a fluxu qd̄ descendit ad ip̄m. Et ex eis q̄dem que nocēt auri ⁊ reliquis sensibꝰ sunt fastidiū ⁊ repletō: ⁊ ppe somnꝰ sup repletiōem.

De nocūentis auditus. C. iij.

Nocumēta auditus sunt sicut reliquarum opatiōuz: ⁊ illd̄ est qm̄ nocūentū ois opatiōis est vt destrāt opatō ⁊ sit loco eiꝰ hec dstructō auditꝰ: aut minuāt ⁊ sit uice eiꝰ hec ut minuāt auditus quare neq̄ subtiliter pscrutet nez audiat nisi ex lōginquo: aut alteret ⁊ sit vice eius vt audiat qd̄ nō audit: sicut est illd̄ qd̄ accidit in aure ex sonitu ⁊ tinnitu ⁊ sibilo. Et scias q̄ nocumentū auditus aut est ab origine ⁊ est surditas aut taraxen: aut guacrē natiua: aut est accidentale. Et intentō quidē surditatis est p̄ter intentiōem taraxen. Surditas naq̄ est vt ps intrīseca samac crāta sit surda in qua nō existit cōcauitas itrīseca quā p̄diximus que est sicut vuea cōphendens aerez qetū qui audit voces sua vndositate. Tarax vero ⁊ guacre sunt vt nō ppt̄ eas nocūentū cōsequatur puatiōem sensus ⁊ nō elongāt q̄n guacre sit sicut destructō cōicans soliditati ⁊ nō sit illi cōcauitas: sed neruꝰ nō affert virtutem sensꝰ: ⁊ tarax est sicut diminutō absq̄ destructiōe: aut cōueniant fm̄ cōuersiōem in significatiōe. Et tarax quidez multotiēs accidit successiōe vōitus ⁊ est facilis remotionis. Et destructō quidē auditus alia est natiua naturalis ⁊ cui nō est curatō: ⁊ similiter reliq̄ spēs alguacre ⁊ altarax. Et alie sunt natiue naturales q̄ curatiōem nō hn̄t: ⁊ alia est accidentalis: sed eius spatiū est elongatū ⁊ est chronica: ⁊ illa etiā est ppinqua despatiōi ⁊ difficilis cure. Recēs aūt ppiq̄ temporis que est ex tarax est recipiens curā. Vez cāe illius qn̄z sūt cū cōitate mēbri sicut que sunt ex cōitate cerebri: aut quorūdā mēbroꝝ ei vicinoꝝ sicut accidit qū p̄mū nascūt dentes: ⁊ sicut accidit apd̄ dolorēs dentiū. Et qn̄z sunt ppt̄ nocumētū ppū in auditu: aut in neruo: aut in forāine. Et nocumēta quidē auditus: aut sunt cōplonalia: aut instrumētalia: aut resolutiua singularitatis. ¶ Nocūentū vero in neruo auditus qn̄z accidit ppt̄ oēs cās egritudinū cōsiliū ptiū in ip̄o ⁊ instrumētaliū ⁊ solutiōis cōtinuitatis. Et egritudines q̄dem similiū ptiū in ip̄o sunt vnaq̄z spēꝝ malitie cōplōis singularis ⁊ cōposite ⁊ plm̄ eius est ex frigore: ⁊ qn̄z fit vnaq̄z caꝝ absq̄ mā. Et qn̄z fit cū materia melācholica: aut cholica: aut phlātica ex phlāte crudo aut ventosa. Et multotiēs quidē retinet fluxꝰ vētris cholicus ⁊ succedit ei surditas ⁊ nō elogāt q̄n similiter in aliȷs cursibꝰ cōtingat fm̄ naturā ⁊ retinent ⁊ phibēt nō in hora sua. Instrūentales vero in neruo sunt sicut oppilatō quā fecit hūor: aut sanies: aut apā qd̄ est dubellati: aut apā calz aut durū: aut coopimētū sorditiei: aut tremulū: aut iflatio. Et dissolutō singularitatis in ip̄o qn̄z fit ex vlcere: aut ex corrosiōe. Plm̄ vero eiꝰ que fit ppt̄ trāsitū est ppt̄ cām intrīsecā: aut ppt̄ cām extrīsecaz. Et intrīseca q̄dem est sicut verruca: aut apostema: aut caro addita: aut vermis ⁊ plm̄ eiꝰ est sordes: aut hūor grossus viscosꝰ: aut cōgelatō saniei ex apāte rupto. Extrinseca vero est sicut arena: aut lapis: aut nucleꝰ ingrediēs eā: aut cōgelatio sanguis cuius q̄dā ps fluxit ab aure ⁊ ps eiꝰ remāsit. Et illd̄ q̄dē qn̄z accidit subito. ⁊ qn̄z accidit paulatiz. Nocumētū p̄terea auditus qn̄z accidit fz semitā crisiū ⁊ fm̄ seitā pmutatōis materie in fine egritudinū acutaꝝ: ⁊ qn̄z remanet post recessiōez fe. guitas capitis: ⁊ qn̄z fit nocūentū qd̄ ē huiꝰ capli: aut fm̄ semitā accn̄tis sepabil sicut r̄cedit apd̄ motus crisis: aut fm̄ semitā accn̄tis fixi vt ipsum sit ip̄amet expulsio crisis. s. vt crisis iā expulerit māz

ad ꝑtem auris ⁊ firmauerit eam in ipa nō ꝓpterea
tñ ꝙ iuenerit eā ſm̄ ſemitā vltimitatis. Et multo
tiens q̇dem portendit hoc accñs uōitū aut fluxum
ſanguinis nariū: ⁊ multotiens deſtruit ipm̄ fluxus
ventris.

De ſignis eoꝝ. C. iiij.

[E] Actū quidē cōitate ceꝛbri ſignificat diſpo
ſitō in reliquis exiſtens ſenſib⁹ ⁊ cōitas
auditus cū eis in ea: ⁊ cōitas virtutis mo
tiue etiā: ⁊ ſig̃tor magis ſignificatiuus eius ē cōi-
tas lingue: ⁊ ꝓpe qū eſt ſucceſſiōe ſirſen ⁊ ſucceſſi
one cōmiſtiōis intellectus ⁊ poſt nocumētū cere-
bri cōplōne ⁊ reliq̈ eoꝝ que dcā ſunt in caplō egri
tudinū cerebri ⁊ foraminis ⁊ ſanitas trāſitus audit⁹
⁊ tēpus ꝓpinqū ꝑſeuerantie ſanitatis auditus añ.
Et ſi cā eſt dubellati: aut apā calīm in ipō neruo ſi
gnificat ipam febres cuꝫ quib⁹ ſunt horripilatō ⁊
tremor ⁊ cōitatur ipm̄ febres ⁊ ꝑmiſtō intellect⁹
⁊ alienatō ⁊ in ipō eſt timor niſi apiat: ꝙ ſi nō ſue
rit ꝓpt apā i ipō neruo nō oportebit vt ſit febris
niſi ſit ſm̄ iudiciū febris diei ⁊ erit extēſio ⁊ do-
lor ⁊ g̃uitas ⁊ pulſus. In dolore vero ⁊ g̃uitate
cōicāt oīa q̄ ſunt ex apāte ⁊ materia vbicūqꝫ ſint.
Quod ſi cā fuerit vētoſitas ſignificabūt ipam ſo
nitus ⁊ tinnitus ⁊ qđ erit nō cōpar g̃uitati. Et ſi ē
vlc⁹ ⁊ bothor ſig̃t ipaꝫ pruritus cū dolore. Oppi
latō vero multotiens fit ſine g̃uitate: ⁊ qñꝫ fit cū
g̃uitate. Et qñ nō eſt g̃uitas ⁊ eſt nocūentū ⁊ nō ē
illic malitia cōplōnis vincentis tūc eſt ex oppilatō
ne. Et r̃gimē añcedēs qñꝫ ſignificat ipaꝫ. Et ſi op
pilatō eſt ex carbūculo ⁊ ſimilib⁹ ſig̃t ipſam pulſa
tō: ⁊ ſi eſt ex ſanguine ſig̃t eā curſus ſanguinis añ
cedens. Et illā que eſt ex malitia cōplōnis ſingu
laris ſig̃t dolor in ꝓfundo ſine g̃uitate ⁊ nō eſt ex
tenſio. Et ſi eſt frā ledit a frīs ⁊ fit fortior in frīo
rib⁹ ꝑtib⁹ diei. Et ſi eſt calida eſt ecōtrario ⁊ ſen
tit inflāmatiōem ⁊ mordicatiōem. Et ſi illic ē ma-
teria ſentit cū hoc g̃uitas: ⁊ ꝓpe qū ꝓſternit i ora
tioneꝫ. Et eius quod eſt a ſiccitate ſignū eſt vt ſit
poſt vigilias ⁊ ieiunīū ⁊ cū detūeſcētia faciei ⁊ ocu
li. Et illđ cuius cā eſt vermis ſig̃t aſſiduatō cōmo
tiōis cū exitu vermis in quibuſdā horis.

De cura. C. v.

[D] Icamus ꝑmū ꝙ oꝫ vt ſint oīa que . diſtil
lant in aurē tepida nō frigida necꝫ calā.
Et hoc dem̄ eſt vniuerſale. Deinde di-
ſtinguamus rem in ipō. In eo quidē qđ cholīcū ē
oꝫ vt euacuet cholā cū ſolutiuo uentris. Plurimū
eniꝫ accidit in ipō ſolutō nature ⁊ remouet cum ea
ſurditas ſicut multotiens accidit flux⁹ cholīc⁹ ⁊ re
tinet ⁊ accidit inde ſurditas. Qđ ſi illic eſt calidi-
tas tm̄ tūc cū infrigidātibus curet ex oleis ⁊ alijs:
aut cū ſucco g̃nati cuius ſucc⁹ reducatur in cortice
ſuo cū aliꝙ̇to aceto ⁊ ture ⁊ olō roſ. ⁊ đcoq̃t dōec
ſtet ⁊ diſtillet i eā ⁊ diſtillt̄ i ipā aq̄ lactuce aut aq̄
ſolatri. Illi aūt qđ ſcm̄ ē a frigoꝛ ⁊ materia frā cō
ferūt oīa olea calida in quib⁹ diſſolutū eſt caſto-
reū: ⁊ ꝓpe oleū balſami ⁊ coſti ⁊ oleū amigdalaꝝ
amaraꝝ ⁊ ſucc⁹ apſinthÿ ⁊ oleum camemillinum
cum adipe vaccino et felle taurino: aut oleum
ſiſaminum in quo decocta ſit pulpa colloquinti-
de aut radices eius. Et qñꝫ cōfert in ipō vrīa tau
roꝝ qñ in ea diſſoluit myrrha ⁊ ponit diſtillatō ⁊

ſucc⁹ cucūeris aſinini: ⁊ totū illđ fiat poſt euacua
tiōem materiei frē ſi fuerint coarctata cū euacuati
uis que ſciuiſti cōib⁹ corpori: ⁊ ꝓprie ꝑtib⁹ capi-
tis: ⁊ poſt admiſtratiōem ēbrocaꝝ quas ſciuiſti ei
⁊ ꝓpe illa i qua pōnūtur folia lauri ⁊ g̃na ei⁹. Et
exercitiū eſt vehemētis iuuaminis in illo: ⁊ ſimili
ter vociferatō vehemēs i aure ⁊ clangores bucci
naꝝ ⁊ ſimilia. Et qñꝫ pōit in aure caput ēbube vt
ad ipam ꝑuenire faciat vaporē decoctiōum reſol
uentiū. Et cōfert oīb⁹ illis ſucc⁹ rute cū melle et
caſtoreo ⁊ oleo anetīo ⁊ vrina capna ⁊ felle ei⁹ et
ꝓpe cū galbāo. Et ex eis que expta ſunt in hoc ē
vt ſumat caſtorei pōd⁹. ʒ. iij. ⁊ nitri pōd⁹. ʒ. i. ⁊
ſ. fiat ex eis quaſi troc. ⁊ adminiſtrent diſtillādo
⁊ in alia deſcriptiōe hellebori tres q̃rte. ʒ. i. ⁊ ni-
tri. ʒ. iij. Et etiam ſumat cōdiſi ⁊ croci ⁊ caſtorei
oīum ꝑtes equales baurac ꝑtes. iiij. diſſoluantur
cū vino ⁊ adminiſtrētur: aut aloes ⁊ caſtoreum et
pulpa colloquintide ⁊ euforbiū ⁊ fel vaccinuꝫ. Et
iā expta ſunt olīū rhaphāinū ⁊ oleū de ſtaphiſagria
⁊ fuerūt uehemētis iuuāinis aut ſucc⁹ apſinthÿ aut
decoctō ipius: aut ſucc⁹ rhaphani cū ſale ⁊ ꝓpe qñ
eſt infuſio ⁊ oppilatō. Et iā exptū eſt in hoc vt fi
at liciniū ex ſinapi cōtrito cū ficub⁹: ⁊ qñꝫ addit in
ipō nitrū. Et diſtillare aquā marinā in eā eſt iuua
tiᵐ. Et hellebor⁹ niger ⁊ fella ſunt iuuatiua ⁊ ꝓ-
ꝑe fel capnū cū oleo roſ. Quidā aūt exiſtimaue-
rūt ꝙ qñ bullit iunipus in oleo ſiſamīo in cochlia
rio ferreo tādiu dōec denigret iunipus eſt diſtilla
tō cōferēs ſurditati. Et ex eis quidē que ad illud
cōferūt eſt oleū anetinū ⁊ laurinū ⁊ de lilio ⁊ nar
dinū cū caſtoreo aut ſpūa apſinthÿ aut ſucco rute.
¶ Et facti cā ſiccitatis cura aſt adherere balneo et
cibo ⁊ vino hūectatiuo ⁊ effuſio olei eq̄lis ⁊ aque
tepide ſup caput ⁊ caputpurgiū cū eis que ſunt ſi-
cut oleū nēufarinū ⁊ de ſalicib⁹ ⁊ de ſemine cucur
bite ⁊ alijs factū cā oppilatiōis curetur cū eis que
dcūtur in caplō de oppilatiōe ⁊ cōfert ei ſucc⁹ g̃-
noruꝫ canabis ⁊ ſucc⁹ colloquintide hūid⁹ eſt iuua
m̄tū valde bōum. Et qñ accidit tarax ſubito cō
fert in ipa aqua in qua decoquat apſinthiū aut ſuc
c⁹ apſinthÿ ⁊ miſceat cū eo fel tauri: aut fel ſabot
aut fel teſtudis aut fel tauri cū oleo roſ. aut hel-
lebor⁹ cū aceto: aut ſpoliū ſpentis. Et in facto ſuc
ceſſiōe ſoda cōferūt aqua rhaphāi ⁊ oleū roſ. ⁊ ca
ſtoreū cū g̃nis lauri cū oleo roſ. Et in eo qđ factū
eſt ſucceſſiōe ſirſen oꝫ vt incipiat ab euacuatione
cū hierapic̃: deinde diſtillet in aurē caſtoreū cum
oleo coſtino ſolo: aut rhaphaninū: aut oleū amig-
dalinū dulce ⁊ oleū roſ. ⁊ laurinū aut caſtoreū cū
oleo roſ. Et ex pillīs exptis ei qđ fit ex oppilatio
ne ⁊ hūore ⁊ vētoſitate eſt vt ſumātur turbit. ʒ.
xx. ⁊ colloquintide. ʒ. x. ſarcocolle. ʒ. ij. ⁊. ſ. et
aloes. ʒ. vij. myrobalanoꝝ. ʒ. x. fiant ex eis pillē
⁊ deglutiant. Sitqꝫ potō eaꝝ pōd⁹. ʒ. i. Et dica
mus ſicut a capite iterātes verbū. Qđ ex medicis
cōib⁹ oīb⁹ illis que facta ſunt ex g̃uitate audit⁹ et
dolore eius ⁊ vētoſitate ipi⁹ ⁊ ſōitu ⁊ tinnitu ei⁹
cā materie frē ⁊ frigoris poſt purgatiōem capitis
ſunt vt diſtillet in aurē baurac cuꝫ aceto ⁊ melle ⁊
fel ouiū cū oleo de oliuis ⁊ vino: aut cū olō amig
dalino amaro ⁊ aqua porri aut aqua cepe cū melle
aut lac muliebre ⁊ medicine cōes dicte in capitulo

fãmis ⁊ illd̓ est ꝓpter ãgitatiõeꝫ cadẽtẽ ĩ hũoribꝰ spsis in corpore quiescentibus in ip̃o. Et qñ nõ inuenit natura cibũ aliquẽ cõuertit ad eos ⁊ resoluit ip̃os ⁊ mouet eos. Et qñꝫ accidit sonitus post medicinas quaꝝ ꝓpetas est vt retineat̃ hũores et ventositates in ptibꝰ cerebri. Et cã huius sonitꝰ qñꝫ est ex aure ip̃a: ⁊ qñꝫ est cũ cõitate mẽbroruꝫ aliorum mittentium has ventositates ad ipsam.

De signis. C. x.

In illo quidẽ qui est cõtinuus ⁊ assiduus cã est aliquid st̃ãs in ip̃o cerebro. Si aũt quiescit: deinde excitat̃ post repletioneꝫ aut vacuitatẽ aut motũ: aut qũ calor fit fortis aut frigus tunc est per cõitatem. Amplius forma vocis sig̃t ip̃am: est enĩ qñꝫ quasi sit vox rei ascendẽtis ad supiora. Et p̃l'm eius est cũ cõitate corporis aut st̃õi: aut q̃si vox que resoluit̃ sup seip̃am: aut sicut fragor arborũ ⁊ sig̃t illd̓ abscõsiõeꝫ vẽtositatis. Et si illic est febris aut dolor pducens ad timorẽ tũc sig̃t collectiõem purulentã. Et qñ eius cõstrictõ est fꝫ semitã generatiõis post generatiõeꝫ occultã cõtinuã tũc est ꝓpt̃ hũorẽ viscosum. Illuꝫ aũt qui est ꝓpt̃ acuitatẽ sensus sig̃t defectus caruꝫ vẽtositatũ ⁊ repletiõis ⁊ mũdificatõ auditus ⁊ eꝰ excitatõ apud ieiuniũ ⁊ vacuitatẽ. Factus aũt a siccitate est post euacuatiões ⁊ febres. Et factũ a debilitate scies p supfluitates: ⁊ qñꝫ est cũ cõpl'õe calida ⁊ fit subito ⁊ cum inflãmatiõe ⁊ frã est econtrario.

De curã. C. xi.

Oportet vt oẽs isti vitent solem ⁊ balneũ laboriosuꝫ ⁊ võitũ ⁊ clamorẽ ⁊ repletiõem ⁊ vt leniat naturas suas. In eo vero qui fit ꝓpter cõitatẽ oꝫ vt sit intentõ mẽbri faciẽtis ip̃m ⁊ ꝓpe st̃õi: quare mũdificet̃ ⁊ intendat̃ cerebrũ ⁊ auris quare cõfortet̃. cerebrũ q̇deꝫ cũ aliquo qd̓ sit sicut oleũ myrtinũ ⁊ auris cum eo qd̓ sit vt oleũ amigdalinũ ⁊ similia. Et cõsideret̃ ĩn hoc ad cõpl'onẽ p̓mã: ⁊ intendat̃ illd̓ qd̓ adiuuat illũ s'm canones cognitos ⁊ similiter scm̃ a repletiõe: ⁊ oꝫ vt mũdificet̃ corpꝰ ⁊ caput cũ eo qd̓ scis ⁊ subtiliet̃ regimẽ. Creticꝰ aũt nõ oꝫ vt remoueat̃: q̃m remouet̃ cũ ĩmotiõe febris. In eo aũt q̇ factus est ꝓpt̃ velocitatẽ sensus sunt quidã hõies qui p̃cipiũt vtendũ esse stupefacientibꝰ sicut oleo ros̃. decocto cũ aceto cuius esse p̄dcm̃ est cũ pauco opio: aut misto cũ oleo de bengi ⁊ hyusquiami cõtrito cũ castoreo. Et cõueniẽti9 qd̓ p̃ceperũt est vt sumatur g̃na pini ⁊ castoreũ cũ oleo ⁊ cõterat̃ ĩ aceto ⁊ distillent̃. Factus aũt a pure curet̃ curatiõe sp̃atis ⁊ puris. Factus aũt ĩ cõualescentibꝰ quorũ cõpl'o est sicca si cã eius fuerit siccitas curet̃ cũ nutricatiõe ⁊ hũectatiõe cũ oleis tempatis declinãtibꝰ ad frigus: aut calorẽ s'm necessitatẽ. Si auteꝫ cã fuerit debilitas: tũc admĩstra illd̓ qd̓ tempet cõplexiõem accidentalẽ ex distillatiõibꝰ p̄dictis. In eo vero qui factus est ꝓpter materiam expulsam ad ip̃am in dispositiõe sirsen: aut hũorẽ grossũ viscosuꝫ admistra oĩa p̄dcã ĩ capl'o doloris ⁊ tarax. Et ex eis que ꝓpria sunt illi qui succedit sirsen et febri ꝓpe est succꝰ apsinthij cũ oleo ros̃. aut cum aceto ⁊ oleo de lilio: q̃m est medicam̃ bõum. Ei aũt qui fit ab hũore viscoso frõ appriat̃ trociscus exptus. Et est vt sumant̃ hellebori albi ptes. iij. ⁊ croci. v. ⁊ nitri. x. fiant troc. ⁊ admistrent̃. Et ex medicis cõibꝰ aggregatis ad illũ exptis q̇ est a debilitate: ⁊ ad illũ qui est ab oppilatiõe aut hũore est vt sumãtur gariofiloꝝ ⁊ semis porri amborũ ãñ. ʒ. ſ. muschi danic vnũ ⁊ distillent̃ cũ aqua sãbuci et rute: aut cũ vino. Et similiter cũ decoctõne folioꝝ pini ⁊ decoctiõe folioꝝ alzizar ⁊ decoctione folioꝝ lauri: ⁊ oꝫ vt alienet̃ in oibꝰ eis cẽa. Quidã aũt antiquoꝝ sapientiũ dixerũt nõ est aliquid magis cõferẽs sibilo q̃ medicamẽ alfaudengi dcm̃ ad memoriã. Nã ip̃m est magis iuuatiuũ qd̓ creauit deus ad illd̓: ⁊ cõfert ei distillatõ fcã ex isopo cũ folijs pini ⁊ g̃nis lauri ⁊ attende quod dictũ est in capl'o tarax ⁊ doloris ex curis cõibꝰ et ꝓpe frigidis.

De cura saniei ⁊ pruritꝰ vlcerũ in aure. C. xij.

Quod in p̓mis oꝫ p̄mittere est subtilatio cibi ⁊ admistratõ carniũ ⁊ oleꝝ ex q̇bus generat̃ hũor bõus dulcis laudabilis et iclinatõ regimis ad illd̓ qd̓ oꝫ ex tempata q̃litate. Qd̓ si compl'o facit necessariũ vt sumat̃ aq̃ ordei ⁊ sibi similia fiat ⁊ leuitas exercitij: ⁊ inclina mãꝫ ad nasum ⁊ os cũ sternutatiõibus ⁊ gargarismis. Amplius nõ possunt esse vlcera quin sint appentia sensui: aut sint ꝓfunda ad q̃ nõ puenit̃ sensu. Que igit̃ ex eis manifesta sunt cũ aceto abluunt̃ ⁊ aqua aut oxymelle ⁊ aqua aut vino: aut decoctiõe mellis cũ ros̃ ⁊ myrto: ⁊ post illd̓ suffiet̃ in aures illd̓ qd̓ exiccat sicut dragatũ adustũ ⁊ similia. Et qñqꝫ quidẽ cõfert saniose ⁊ purulente oleũ de semĩe canabis: ⁊ melius est vt nõ repcutiat̃ neqꝫ ꝓhibeat̃ dũ nõ supfluit: imo oꝫ vt abluat̃ ⁊ regat̃ aliq° qd̓ sit sicut aqua ros̃. ⁊ oleo ros̃. Et etiã ex succo folioꝝ oliuaꝝ cũ melle administrẽtur distillatiões. Profunda vero alia sunt ꝓpinqui tẽporis: ⁊ alia sunt chronica. Sed ea que sũt ꝓpinqui tẽporis curent̃ cũ eis que sũt sicut sief memithe cũ aceto: aut collyriũ ros̃. ⁊ myrrha: ⁊ aloes in melle aut vino ponãtur ĩ aurẽ. Et qñꝫ cõfert distillatõ aque vue acerbe in ip̃a: ⁊ ꝓpe qñ põit̃ mel cũ ea. Et simil'r succꝰ folioꝝ salicis aut decoctõ eoꝝ: aut aluminis iameni adusti ⁊ myrrhe amboꝝ. ʒ. i. terãtur cum melle ⁊ põant̃ in lana. aut sãguis draconis ⁊ sp̃ũe maris ⁊ sarcocolle ⁊ baurac armeni ⁊ myrrhe ⁊ turis ⁊ sief memithe ptes eq̃les pulverizẽtur super liciniũ inuolutũ sup radiũ infusuꝫ melle ⁊ põant̃ ĩ aurẽ. Qd̓ si dolorẽ habuerit curet̃ cũ scoria ferri cõtrita in ea multotiens ⁊ misceat̃ cũ eo qd̓ exiccat ⁊ sedat dolorẽ. Et illd̓ est sicut admistratõ olei amigdalini cũ myrrha ⁊ aloe ⁊ croco. Et qñꝫ necessariũ est vt p̄misceat̃ cũ eo parũ opij: ⁊ administratõ medicamis capitalis est iuuatiua etiã. Exptũ naqꝫ est cũ eo qd̓ in ip̃o est exiccatiõe cui associatur virtus sedatiua doloris. Et cõferũt etiã ĩ hoc cõposita que diximus in antidotario. Et cõferunt ei troc. andarõ. Et cõfert vt sũat̃ ex nucleis myrobal'. ⁊ gallis adustis cõiunctis cũ oleo alkerua ⁊ fece ⁊ cõfert ei ẽpl'ꝫ de cerusa ⁊ ẽpl'm basilicõ ⁊ cõmista ⁊ distillata. Ea vero que chrõica sunt ꝓfunda antiqua submersa sunt valde mala. Et q̃doqꝫ p̓ducũt ad detegendum os ⁊ sig̃nt ip̃a distillatio

meatuū ⁊ multitudo saniei fetide: quare indigent
eis que sunt sicut alkitran pmistū cuȝ melle ⁊ sicut
fel corui ⁊ testudis ⁊ eoꝝ admistratō cū lacte mu
lieris: aut cordūeni ⁊ nitrū mista cū ficubꝰ mūda-
tis a gnis ⁊ fiat ex eis liciniū ⁊ admistret̄ post mun
dificatiōem sordis ⁊ similiter in medicinis. Et ex
medicinis fortibꝰ in hoc caplo est scoria eris cum
arsenico ⁊ melle ⁊ aceto: aut rubigo ferri aut sco
ria ferri ipiꝰ frixa cōtrita sicut pluis post frequētē
frixiōem multotiēs facta cū aceto vini dōec fiat si
cut mel ⁊ distillet̄ in aurē. Et qn̄ȝ est necessarium
emplm̄ de flore eris: ⁊ illud est qn̄ antiquat̄ ⁊ sor
didat̄. Et ex eis que sunt media in hoc caplo ē alu
mē adustū cū eq̄litate sui de melle. Et qn̄ȝ addit̄ i
ipo dactilus: ⁊ fortior illo est cōpositō huiꝰ flo-
ris eris corticū eris aboꝝ an̄. ʒ. iiij. succi porri. ℥.
i. mellis puri. ℥. i. admistret̄. Qn̄ aūt multiplicat̄
pus valde: tūc necessaria est admistratō liciniȷ̄ i fel
le taurio submersi: aut distillatiōes ex vria infan
tiū. Et fortius eo est scoria ferri abluta ⁊ frixa in
sartagie multotiēs qn̄ decoquit̄ in aceto ⁊ admini-
strat̄. Et qn̄ cū pure antiquo fuerit dolor funde in
aurē vinū durū cōquassatū cū olo. ros. aut cū aqua
porri: aut cū aq̄ piscis saliti. Et qn̄ȝ dolor facit ne
cessaria esse aloen ⁊ opiū ⁊ crocū cōmisceatur cum
melle ⁊ pōant̄ in ea. Et qn̄ videris hūiditatē reti-
neri ppt̄ medicias phibitiuas exiccatiuas: tūc fun
de in aurē oleū ros. vt cadat crusta: deinde pone
in ea qd̄ generat carnē: ⁊ oȝ penitus ne virus re
tineat: imo phibeat̄ natiuitas eius ⁊ exiccet̄ vlcus
ipius. Et pl'es quidē callidoꝝ medicoꝝ implēt au
rē purulēta pāno phibēdo cursuȝ saniei ab ea. Et
phibent infirmū dormire in illo latere vt nō in
ueniat sanies meatū: quare egredit̄ ad hoc vt de-
clinet versꝰ carnē mollē que est in radice auris: et
facit cueir̄ apa ⁊ pforat ipm post maturatiōem et
curat̄ ipȝ ⁊ sanat̄ cursu saniei ab aure.

De eruptiōe sanguis in aure. C. xiij.

QUandoq; est spes eius aliqua que pcedit
cursu fluxꝰ sanguinis nariū in hoc qd̄ est
creticꝰ. Et qn̄ȝ est a repletiōe poucente
absciꝭiōem vene: aut absciꝭiōem eius: aut aptiōeȝ
ipius: ⁊ qn̄ȝ ē a casu aut pcuꝭiōe.

De cura. C. xiiij.

CReticꝰ quidē nō est cōueniens vt restrin
gat̄ si nō pducat ad debilitatē ⁊ sincopiȝ.
Alius vero restringatur aut cuȝ stipticis
aut cū cauterizātibꝰ: aut cū infrantibus. Stiptica
vero sunt sicut decoctō gallaꝝ cū aqua aut aceto ⁊
decoctō senticis. Et qn̄ȝ miscet̄ cū ea ex vino anti
quo aut aceto: ⁊ similiter sief memithe ⁊ licinium
⁊ decoctō folioꝝ arboris masticis aut gna decocta
cū aceto: ⁊ expressa infrantia non sunt sicut succus
virge pastoris ⁊ arnoglosse cū vino: aut sief me-
mithe ⁊ opiū. Cauterizātia vero sunt sicut succus
albedarūgi: ⁊ ex eis que sunt mirabilia valde est
coagulū leporinū cū aceto: aut succꝰ porri cū ace-
to. Et ex eis que sunt expta ad illd̄ est vt sumant̄
duo renes tauri ⁊ aliquid adipis saliti. Deide assē
tur media assatiōe ⁊ exp̄mat̄ aqua eoꝝ in aurem.

De cura sordis et oppilationis facte in aure. C.
xv.

CUra quidē eius est leuis vt distilletur i
ea oleū amigdalinū de amaris mōtāis p
pe in nocte: ⁊ patiens ingrediat̄ balneuȝ
⁊ pōat aurē sup terra calaȝ vt liq̄fiat sordes. Et
qn̄ȝ cōfert ei insufflatō atrimenti in ea: ⁊ etiā cor
dūeni aur̄. i. baurac armēi medietas aur̄. i. ficuū
albaꝝ q̄tū sufficit ad cōficiendū ea: fiat ide liciniū
aut fundat̄ in ea media. ℥. fellis capni cum oleo ⁊
prassiū cōtritū aut aq̄ prassij: aut soluat̄ baurac cuȝ
aceto ⁊ dimittat̄ dōec q̇escat ebullitō eiꝰ ⁊ misceat̄
cū oleo ros. ⁊ distillet̄: aut misceat̄ baurac cū fi-
cubꝰ ex quibꝰ eiecta sunt gna ⁊ fiant gna pua ⁊ po
nant̄ in aurē et in die tertō extrahant̄: associabitur
eniȝ ei sordes plurima ⁊ succedit ei leuitas mani-
festa. Et qn̄ȝ pōunt̄ in ea cordumeni ⁊ vrtica. Et
ex eis que sunt fortiora illis est succꝰ folioꝝ col-
loquintide tritoꝝ distillatus. Et sumantur baurac
⁊ arsenicū equaliter ⁊ cōficiant̄ cū melle ⁊ liq̄fiant
cū aceto ⁊ distillent̄ in aurē ⁊ expectetur post vna
hora. Deid̄ abluat̄ auris cū aq̄ mell' aut cū aq̄ cal'a
⁊ liciniȷ̄s q̇d̄ fortibȝ nō utaris nisi post euacuatiōē.
Et ex eis est liciniū infusuȝ in pice ⁊ oleo came-
millino ⁊ oleo nardino. Quidā aūt existimauerūt
ꝙ cāfora vehemēter confert altarax ⁊ videt̄ ꝙ sit
tarax chol'ice. Et ex eis quidē que expta sunt ē olū
de scorpiōibꝰ. Ipm eniȝ sanat surditatē. Et ex eis
que cōferūt ad oppilatiōem ventosaȝ sordis est li
ciniū scm̄ ex nasturtio ⁊ baurac ⁊ adheat̄ auri tri
bus diebus. Deinde extrahat̄ ⁊ egrediet̄ sordes
plurima: ⁊ similiter sunt licinia cū melle.

De oppilatiōe accidente in aure. C. xvi.

QUandoȝ fit hec oppilatō sicut que est pp
pāniculū creatū sup foramē. Et qn̄q; fit
ppt̄ sordē. Et qn̄ȝ fit ppt̄ carnē cōgela-
tā. Et qn̄ȝ fit ppt̄ carnē additā ⁊ verrucā. Et qn̄ȝ
fit ppt̄ lapidē aut nucleū cadēteȝ in ea: aut aial in
trās in ea ⁊ morit̄. Et qn̄ȝ est ex hūore grosso vi-
scoso oppilāte foramē: aut meatū nerui ⁊ sentit hō
ac si auris eius sit semp oppilata. Et qn̄ȝ accidit il-
lud post vētū vehemētē.

De cura. C. xvij.

ILla quidē que est ex panniculo aut carne
oppilāte meatū in initō creatiōis est diffi
cilis cure qn̄ est pfunda: ⁊ manifesta est
facilis. Ad intrīsecā vero ingeniū inuenitur cuȝ in
strūento minuto secāte ipam: deinde phibet̄ con-
tinuitas fm̄ ꝙ in primo dicturi sumus. Et si est
manifesta oȝ vt scindat̄ cū cultello spinoso quo ici
dunt̄ hemorroides nasi. Deide tēpta vt bucella
pōat̄ sup quā puluerizatū sit colcotar: aut que pce
dūt cursu eius que sunt ex eis que phibēt natiuita
tē carnis: ꝙ si oppilatō fuerit ex re fixa in ea oȝ vt
distillet̄ in aurē qd̄ sit sicut oleū ros. ⁊ d̄ lilio aut
d̄ alibabici. Et si qd̄ fixū est: est sicut aial mortuū
in ea: tūc effundat̄ in ea ex oleis aliquod qd̄ ea api
at. Deind̄ extrahat̄ cū mūdatorio auris facile. In
fca aūt ab oppilatiōe ppt̄ carnē additā aut verru-
caȝ oȝ vt abluat̄ cū aq̄ calida ⁊ nitro: ⁊ distillent̄ i
ea es vstū ⁊ arsenicū rubeū trita cū aceto vald̄ ita
vt adurat carnē: deide cura vlcus. Et iā dcm̄ ē ꝙ
assiduatō effusiōis fell' porci vald̄ cōfert ei. Et ad
illud q̇dē qd̄ imagiat̄ hō ꝙ auris eius sit oppilata
cōfert distillatō olī de lilio aut fellis tauri i succo

ficle ⁊ succo seminis canabis. Et succo colloquintide inest ꝓpetas iuuandi ad oppilatiōem auris. Si aūt oppilatō est sordities curet̄ cū eo qđ diximus in caplo oppilatiōis ex sorditie: ⁊ ex eis que cōferūt oppilatiōi ex sorditie. Qđ medicina pōt stare tribus diebꝯ in aure ⁊ reliquis est tēta fcā ex nasturtio ⁊ baurac que tribꝫ diebꝯ auri adheīat: deinde extrahat̄. Et ex eis que sunt fortiora illo ⁊ mūdificat neruū etiā sunt troc. de helleboro quorū descriptō. ℞. hellebori albi auī. iiij. nitri auī. xvi. croci auī. iiij. cōfrigat̄ ⁊ terant̄ cū aceto ⁊ fiat̄ inđ tro. Deide qn̄ ē necessariū soluat̄ i aceto ⁊ distillet̄ i aurē: sūt. n. mirabiles valđ. In oppilatiōe vero que fit in creatura: ⁊ est vt creet̄ auris non pforata: aut in creatiōe interius est oppilata iā ex pit̄ opatiōe manus: ita vt pueiat̄ ad discoopiēduz ⁊ pforādū vsqꝫ ad samac iteriorē: ⁊ qn̄z cōferūt: ⁊ qn̄z nō cōferūt.

De attrictiōe accn̄te auri ⁊ pcussiōe. C. xviij.

Hippocrati quidē visuz est vt nō curet̄ cū aliq°. Sed ill̄ qui fuerūt post ip̄m visū est vt illđ curet̄. Et ex eis quibus ip̄i curauerūt est vt sūmatur acatia ⁊ myrrha ⁊ tus et fiat ex eis linimētū cū aceto ⁊ albūine oui: aut medulla panis cū melle.

De pruritu auris. C. xix.

Sumatur aqua apsinthij ⁊ fundatur in eā cū aliquibꝯ oleis: aut bulliat̄ apsinthium cū oleo ⁊ distillet̄ in eaz.

De introitu aq̄ in aure. C. xx.

Ingr̄dit̄ aq̄ in aurē qn̄z qū nō effundit eā ille qui balneat̄ aut abluitur ⁊ ledit: et qn̄z apat̄ radix auriū ⁊ vehementez incurrit dolorem.

De cura. C. xxi.

Ex eis que cōferūt ad illđ est vt cū embuba ita sugat̄ ⁊ extrahat̄ subito: deinde effundat̄ in eā oleū amigdalinum dulce. Et qn̄z extrahit eā tussis ⁊ sternutatō: aut lignum de aneto: aut scissio papyri f̄m q̄titatē palmi vnius. Inuoluat̄ itaqꝫ sup vnā extremitatū eius q̄tū ē tertia sui de cotto ⁊ submergat̄ in oleo: ⁊ ingēiose extremitas altera in aurē mittat̄ cū eo cū q° ingenita est in ea. Et iaceat ille cuius est auris: et altera extremitas in qua est cottum inflāmet̄ igne ⁊ dimittat̄ inflāmari vsqꝫ° pueniat caliditas ad interiora auris: ⁊ tūc extrahat̄ ⁊ egrediat̄ subito: quare egr̄diet̄ cū ea qđ i aure est ex aqua. Et ex eis que iuuant ad illđ: ⁊ ꝓpe in p̄ncipio est vt sumat̄ sclizatoriū aliqđ ⁊ impleat̄ cū eo auris: deinde cōuertat̄ sup eā ille cuiꝯ ē: ⁊ sit saliens donec egrediat̄ totū: ⁊ qn̄z etiā extrahit̄ cū sclizatorio. Intromittit̄ eni caput eiꝯ ⁊ extrahit̄ ip̄ius ppēdicularis: quare extrahit̄ cū ea aqua. Et qn̄z excusat in ea q̄ ꝑ vaca est effusio oleoꝝ ⁊ effusio lactiū tepidoꝝ cōtinue ⁊ ꝓpe qn̄ r̄manet dolor ⁊ remouet̄ eā. Et si dolet illđ vehemēter vaporet̄ auris cū corticibꝯ papaueris ⁊ meliloto ⁊ camilla ⁊ viol̄. ⁊ malua et semine lini ⁊ farina ordei cum lacte mulieris.

De introitu aialiū in aure ⁊ generatiōe verminz in ea. C. xxij.

Quandoqꝫ accidit ꝓpt̄ itroitū puoꝝ aialiū in aurē vehemētia doloris cū anxietate ⁊ motus f̄m q̄titatem aial̄: cum verme vero sentit̄ agitatō.

De cura. C. xxiij.

Et ex eis q̄ oibꝯ illis cōicat̄ ē distillatō alkitrā in aurē. Ip̄m eniz stati sedat motuz aialis in ea ⁊ interficit ip̄m in ꝓximo: et ꝓpe puz. Et similiter distillatō succi cucūeris asinini solius aut cū scamōea: ⁊ similiter sulfur ⁊ aristol̄. longa ⁊ calcadis. Et ex bōis est vt distillet̄ i eā qđ fluit a carne vaccīa assata. Et qn̄z cōfert illi vt accipiat̄ etiā oleū ⁊ sumat̄ in aurē ⁊ sedat in sole patiens. Et succoꝝ melior ⁊ ꝓpe ad vermē est succꝯ radicis capparis ⁊ succꝯ radicis alfarsadab et succꝯ folioꝝ alcok ⁊ succꝯ radicis prūoꝝ ⁊ succꝯ ꝑsici ⁊ succꝯ apsinthij: aut cētauree aut prassi ⁊ succus folioꝝ alboti viridiū ⁊ sinisar ⁊ folioꝝ aloes ⁊ ꝓpe qn̄ decoquit̄ cū aceto ⁊ succꝯ cucūeris asinini ⁊ succꝯ hellebori albi ⁊ decoctō eiꝯ ⁊ epithymi aut succꝯ mētastri cū scamonea: aut succꝯ alsceba: aut succꝯ almarmacor: aut aqua mellis cuz aliquo istoꝝ. Et similiter succꝯ rhaphani ⁊ succꝯ cepe: et ꝓpe alazir ⁊ semē eius aut sem̄ cepe cū aq̄ mell̄: aut aliqđ selliū: ⁊ ꝓpe qū calefit in cōcauitate ḡnati cū pulpa sua. Et simil̄r decoctō ḡnoꝝ capparis recētiū: aut succꝯ eius ⁊ succꝯ lupinoꝝ: aut aloes cū aqua tepida: aut costū tritū multū: aut piretrū. Et oīa hec in verme sūt magis iuuatiua ⁊ fortiora. Et ex eis que expta sunt ad vermez est vt sumātur vini. ℥. ij. ⁊ mell̄. ℥. iij. ⁊ olei rof. ℥. i. misceant̄ cū albūine duoꝝ ouoꝝ ⁊ fiant tepida et ponātur in aurē in lana infusa ex aqua impleat̄ auris: ⁊ cubitet se sup eā querelosꝯ ⁊ nō dormiat: deide subito rapiatur: quare vermis multotiens egredit̄ subito. Et qn̄qꝫ cōfert nocūento vermis effusio succi oleandri aut rubi: aut apsinthij: aut decoctō eoꝝ: aut tritura corticis radicis capparis aut almarmacor cuz aqua sansuci: aut vrina antiqua.

De apatibꝯ que accidūt in radice auris. C. xxiiij.

Hec apata sunt ex genere apatū accidentiū in carnibꝯ mollibꝯ: ⁊ ꝓpe i carnibꝯ glādulos̄ ⁊ nōiat̄ veditus ⁊ nōiat̄ nascentia auris. Et fortasse cōsequet̄ qn̄z ex vehemētia doloris eius vt interficiat. Et huius quidē multotiens p̄cedit cōmistō intellectꝯ ⁊ ip̄m apa scm̄ in samac plus interficit adolescētes q̄ iuuenes: qm̄ est in senibꝯ leuius. Sed adolescentes sunt calidioris cōpl̄onis: ⁊ materia apatū eoꝝ doloroso ꝝ est acute q̄litatis ⁊ vehemētiꝯ dolorosa ⁊ minus tollerat̄ vsqꝫ° collectiōem faciat. Et apatū que fiūt sub origine auris magis incolūe est illđ quod est f̄m semitā cris̄ bōe.

De cura. C. xxv.

Illđ quidē qđ est a crisi cū qua nō est signū maturatiōis: aut p̄cedit hora cris̄ est malū. Et hec apata oīo qn̄qꝫ fiūt a mā sāguica: aut chol̄ica. Et qn̄z fiūt a mel̄ia: aut a phl̄ate. Et sign̄t illđ qđ sanguineū est rubedo ⁊ ḡuitas ⁊ expulsio eius ad cōpssiōem ⁊ cōstrictiō in meatibus. Et sign̄t chol̄icū: ⁊ scm̄ a sanguine subtili dolor mordicatiuus fistulosus sine grauitate ⁊ non

cõstrigit meatus. Sed est cũ inflãmatiõe vehemẽ
ti. Et phlaticũ est cũ tremulitate ⁊ lenitate ⁊ pauci
tate rubedinis. Et melicũ est cũ duritie ⁊ paucita-
te doloris. Et est ex eis in quibꝰ ſm pl̃m oȝ vt in
tendat̃ in infr̃atiõe ⁊ attractiõe eius nõ in repletõ
ne ipiꝰ qũ sit materia effusa ad ipm̃ supfluitas mẽ
bri ṗncipalis: ⁊ ṗpe in crisibꝰ egritudinũ eiꝰ sicut
illḋ qḋ accidit crisi lethargie multotiens. At nos
quideȝ iã ĩnuimus ad cognoscendum hoc in libro
vniuersaliũ. ¶ Oportet ergo ne intendas ad curã
eius inq̃tũ exigit curam apostemosam adhibendo
stiptica ⁊ apocrustica in ṗncipio. Deinde cõpositõ
neȝ rẽgimis: deinde resolutiõem purã. Immo oȝ
vt incipias ⁊ ṗpe qũ accidit in febribꝰ cũ dolore
capitis: ⁊ adiuues ad extrahendũ materiã ad ãpata
cũ oĩ ingenio etiã cũ vẽtoꝝ si nõ fuerit velocis at-
tractiõis. Et oȝ vt minores materiã cũ minutiõe
si ipa fuerit necessaria. Si auteȝ vehemẽtis fuerit
aduẽtus ⁊ attractiõis dimitte eã ſm materiã suam
vt nõ faciat euenire dolorẽ vehemẽtẽ quo febris
duplicet̃. Immo oȝ vt sis contentus si fuerit il-
lic dolor vehemẽs eo qḋ mollificat ⁊ sedat dolo
rẽ qḋ sit ex eis que sunt calĩa ⁊ hũida. Et si fuerit
initiũ eius cũ dolore vehemẽti sis cõtentus vapo
ratiõe cũ aqua fr̃a pura: ⁊ si fuerit lenis sis cõten
tus vaporatiõe camemille: aut medicamĩe albacu
en: aut diachilõ ⁊ empl̃o memithe: ⁊ si nõ fuerit
vehemẽtis leuitatis ⁊ apparuerit ei caput tũc ad-
mistra illḋ qḋ est inter glutinatiõe m et carminati
oneȝ ⁊ qḋ est magis cõferens ⁊ magis maturans.
Et huiusmodi est sicut farina tritici ⁊ lini cũ siru-
po mellis: aut aqua fenugreci ⁊ malue ⁊ cãemille:
q̄ si existimat̃ q̄ nõ resoluatur: imo suppruatiõeȝ
faciat: tũc necessariũ est in ipo vt extrahat̃ pꝰ: aut
cũ resolutiõe subtili si est possibile aut laboriosa:
et ẽt cũ incisiõe ⁊ suctiõe. Et ex eis que extrahunt
penitus ab ipo post sectiõem aut aptiõem est me-
dicamẽ. Et ex eis que sunt cõuenientia ĩ hac egri-
tudie cũ sua attractiõe ⁊ resolutiõe sua ⁊ ṗpetate
sua est stercꝰ capñũ ⁊ adeps anseris ⁊ galline: ⁊ ex
eis est nora ⁊ kach ⁊ adeps vaccinus nõ salitus. In
egritudie aũt antiq̃ necessaria sunt cinis ostracoruȝ
⁊ alguadabi cũ melle ⁊ adipe antiquo aut sumãt̃ fi
cus ⁊ coq̃tur cũ aqua marina: aut admĩstret̃ ãmo
niacũ solũ: aut cũ alio: ⁊ simil'r pix liquida ⁊ bdel
liũ cũ sordibꝰ aluearioꝝ ⁊ storax liquida ⁊ medul
la cerui. Si aũt fiãt scrofule ⁊ figant̃ tũc accipe em
pl̃m cuius elemẽta sunt huiusmodi viscꝰ albotin
⁊ pix ⁊ g̃na lauri ⁊ staphisagria ⁊ gũmi ⁊ cyminuȝ
⁊ pip ⁊ radices ſpẽtarie ⁊ galbanũ ⁊ coriandruȝ et
cordũeni ⁊ cinis corticis radicis capparis ⁊ piretri
⁊ stercus ouiũ ⁊ stercꝰ capñũ ⁊ adeps ⁊ ṗpe adẽps
porcinus ⁊ capraꝝ ⁊ hircoꝝ mõtanoꝝ ⁊ ṗre meli
coꝝ. Et similiter cerebella gallinaꝝ ⁊ alcubugi et
vaccaꝝ cerebella: ⁊ ṗpe silues triũ. Et olea ad il-
lud quidẽ qḋ est calidioris materiei cũ oleo ros. ⁊
viol. Et ad illḋ qḋ est fr̃ioris materiei cũ oleo ḋ
lilio ⁊ anetino ⁊ camemillino ⁊ de kerua: ⁊ cõfert
his ãpatibꝰ quãdo difficilia sunt empl'ꝫ de resina.

De tremore auris ex vocibꝰ magnis. C. xxvi.

Causa in ipo existit debilitas virtutis aia
lis que est in cerebro aut aduenientis ad
auditum: quare est necessaria cura cerebri cuȝ eo
qḋ cõfortat ipm̃ ſm q̄ sciuisti.

Fen quinta de dispositiõibus nasi.

Tractatus ṗmus de olfatu ⁊ nocũentis ipius ⁊ cur
rẽtibꝰ sicut fluxus.

De anatomia nasi. C. i.

Comprehẽdit anatomiã ossiũ eius
⁊ cartilaginũ eius ⁊ lacerti mouẽ-
tis extremitatẽ eius. Et illa sunt
ex eis a quibꝰ iã expediti sumus.
Et eius quidẽ meatus ambo pene-
trant vsq; ad colatoriũ positũ sub duobꝰ corpo-
ribꝰ cer̃bri similibus duobꝰ capitibus mamille ⁊
velam̃ cerebri illic pforatũ est corã foramie cola
torij vt in ipsuȝ penetret odor: ⁊ deĩde est vna q̃
penetrat ad guttur. ¶ Et anatõia instrũenti quo
fit odoratus. Et illḋ quidẽ sunt duo additamenta
mamillaria que sunt in añriore cerebro ⁊ extẽdũt
a duobꝰ ventribꝰ añrioribꝰ cer̃bri: ⁊ ṗpt̃ illḋ co
lãtur supfluitates in illo forãine: ⁊ ex duabꝰ extr̃
mitatibꝰ eiꝰ r̃cipiũt cer̃brũ ⁊ duo additamẽta nata
ex eo odorẽ cũ attractiõe aeris. Et cerebro quideȝ
ipo inest aeris attractõ vt cõsuet aer calorẽ inatũ
in ipo sicut pulsus. Quãdoq; vero augmẽtat̃ apḋ
clamorẽ ⁊ apḋ p̃focatiõeȝ aeris ⁊ euentatiõem ad
superiora: ⁊ in duabꝰ q̇dẽ extremitatibꝰ nasi sunt
duo trãsitus ad duos lachrymales: ⁊ ṗpt̃ hoc gu-
stat̃ sapor alcohol in lingua. Qualitas vero odo
ratus iã dcã est in capl̃o virtutũ. Sed q̄ odoratus
sit in aere cũ passiõe ipius aut delatione ipius: aut
ṗpt̃ vaporẽ qui resoluitur: illḋ est qḋ ptinet phi
losophis: ⁊ recipiet medicus q̄ odor ẽ in radice p
cõuersiõem aliq̄ in aere ſm viã delatiõis. Deiḋ
adiuuant ipm̃ acuitas vaporis ex eo quod habet
odorem.

De naso. C. ij.

Iam diximus anatõiaȝ nasi ⁊ iuuamẽtum
ipius ⁊ lacertũ mouẽtẽ ambas nares eiꝰ
in eis que p̃terierũt. Et nũc quidẽ nobis
necessariũ est vt dicamus egritudines eius ⁊ cau-
sas eaꝝ ⁊ signa curatiões ipaꝝ.

De qualitate viaꝝ administratiõis medicinarum
nasi. C. iij.

Scias q̄ curatiões nasi alie sũt quibꝰ nõ ẽ
ṗpũ vt fiant p viã nasi sicut gargarisma
ta ⁊ linimẽta sup caput. Et alie sunt que
appṗriant̃ ei sicut sunt vapores ⁊ odoramẽta ⁊ si
cut caputpurgia ⁊ sunt corpora hũida que distillãt̃
in nasuȝ: ⁊ alia sunt suctiões naribꝰ que attrahunt̃
ad nasuȝ cũ attractiõe aeris. Et alie sunt insufflati
ones ⁊ sunt res sicce puluerizate subtilissime vt in
sufflet̃ in nasuȝ ⁊ oȝ vt insufflent̃ in embubaȝ. Et
oĩs cui aliqḋ caputpurgiũ fit: rectius quidẽ est vt
os aq̃ impleat̃ ⁊ p̃cipiat̃ ei vt resupinet̃ ⁊ cõuertat
caput suũ ad posteriora: deinde distillet̃ in nasum
eius caputpurgiũ. Et oȝ vt naribꝰ sugat oẽ quod
põit̃ in nasuȝ ad supiora oĩ mõ ita vt faciat opatio
nẽ suã. Et multotiens quidẽ succedit medicis acu
tis distillatis in naso ⁊ sufflatis in ipo mordicatõ ue
hemens in capite. Et qñ sedat̃ p se ipam: ⁊ qñq;
indiget medicamine quo sedet̃. Et rectius est vt

sit sup caput qũ fit caputpurgiũ ex aliq̃ acuta mordicatiua pãnus infusus in aqua calida. Et qñ𝔷 fricatur añ ip̃m cũ lacte multo sup ip̃m: aut oleo qđ sr̃ ip̃m effundit̃ sicut oleo de g̃nis cucurbite ⁊ oleo roſ. ⁊ oleo de salicibꝰ. Qũq𝔷 caputpurgiũ suam ꝑfecerit opatiõem tũc cõsequet̃ ip̃m distillando in nasu𝔷 lac cũ aliquo oleoꝝ frĩoꝝ.

De nocũento odoratus. C. iiij.

Nocũentũ ingredit̃ odoratũ sicut ingredit̃ reliquas opatiões: impoſſe naq𝔷 est quin odoratus aut destruat̃ aut debilitet̃: aut mutet̃: aut corrũpat̃. Et destructõ quidẽ eius ⁊ ipsius debilitas sunt ꝼm duos modos: aut eni𝔷 destruit̃ ⁊ nõ sentit odores: aut d̃bilitat̃ ⁊ sentit aromaticu𝔷 et fetidũ sensu debili ⁊ corruptõ ⁊ mutatõ eiꝰ ẽt sũt ꝼm duos modos: vnꝰ eoꝝ est vt odoret odorẽ fraudulentũ ⁊ vt nõ sit inuẽtus. Et secũdus est vt sentiat odores qui hõi non sunt bonos sicut ille qui sentit odorẽ stercoris bõu𝔷 ⁊ abhorret aromaticũ. Et cã quidẽ hoꝝ nocũentoꝝ aut est malitia cõpl̃onis singularis: aut est hũor malꝰ existens in añriore p̃te capitis ⁊ in duobꝰ ventribus qui sunt in ip̃a: aut in ip̃is duabꝰ rebus similibus duobꝰ capitibꝰ mamille: aut oppilatõ in osse pforato ab hũore: aut a ventositate aut ab apãte aut a cãcro: aut a natiuitate carnis addite: aut oppilatõ in velamine qđ est supra ip̃m. Et multotiens quidẽ est fcã ex malitia cõpl̃onis singularis ꝓueniens ex medicis administratis ⁊ distillatiõibꝰ distillatis: quare calefit cõpl̃o aut stupefit ⁊ ĩfrãtur: aut faciũt accidere illđ aeres sup̃flue qualitatis. Et qñ𝔷 fit ex ꝑcussiõe aut casu faciente ingredi sup os nocũentum.

De signis. C. v.

Quando accidit hõi vt non comprehẽdat odores: ⁊ accĩt illic cursus sup̃fluitatum ꝼm cõsuetudinẽ tũc nõ est oppilatõ in colatorio. Si aũt inuenit̃ ꝓhibitõ penetratiõis respiratiõis in naso ⁊ nausitas in loquela tũc illic ẽ oppilatõ in ip̃is alchaiasi𝔷: ⁊ qñ retinet̃ cursus ⁊ non fit ꝓp̃t malitiã cõpl̃onis cerebri: aut paucitate𝔷 superfluitatis eius: ⁊ est illđ qđ est sup colatorio aptũ tũc illic ẽ oppilatõ ꝓfũda. Et si cursꝰ ẽ aduẽiens ꝼ𝔷 ꝯsuetudinẽ et ñ ẽ oppilatõ sub alchaiasi𝔷 ⁊ eis q̃ secũt̃ ea: tũc nocũentũ ẽ ĩ cerebro. Cognosce ergo cõpl̃ones eius ⁊ opatiões ip̃ius ⁊ dispositiões eius ꝑ ea que te docuimus. Et similiter si est debilitas in odoratu ⁊ diminutõ tũc si inuenit̃ odor putridus ⁊ naribꝰ sugit̃ fetor: tũc cã in ip̃o est hũor hoꝝ locoꝝ putridꝰ. Et sig̃tur cũ siĺi eiꝰ qđ sciuisti: ⁊ qñ odorat infirmus in egritudibꝰ acutis odores nõ cõsuetos neq𝔷 vsitatos neq𝔷 ab aliquo hñte odorẽ ꝑsente𝔷: ⁊ cũ hoc sentit odore𝔷 qui est sicut odor pisciũ aut luti infusi aut butyri: aut alterius ⁊ sunt illic signa mala: tũc mors ꝓuenit.

De cura. C. vi.

Si cã eius est malitia cõpl̃õis tũc o𝔷 vt curet̃ cũ cõtrario ⁊ intendatur añrior ps cerebri cũ ẽbrocis ⁊ odoramẽtis ⁊ suctiõibus que fiũt naribus ⁊ epithimatibꝰ ⁊ empl̃is p̄dictis in capl̃o curatiõu𝔷 capitis. Et pl̃m quidẽ accidit ex malitia cõpl̃onis ⁊ est vt sit cõpl̃o frĩa: aut ẽ ĩn ãbobꝰ vẽtribꝰ añrioribꝰ totis: aut in ip̃is mamillaribꝰ additamẽtis. Et medicine magis iuuatiue ad illđ sunt caputpurgia facta ex oleis calidis in q̃bꝰ dissoluta sunt euforbiũ ⁊ castoreũ ⁊ muschꝰ. Si aũt cã in ip̃o est hũor existens in ventribꝰ cerebri significat̃ illđ ꝑ illđ qđ dcm̃ est ĩ capl̃o egritudinũ cerebri ⁊ euacua corpus totũ. Si est hũor dominãs in toto corpore: aut cerebro cũ eo qđ educit illũ hũorẽ ab eo ex sibaret ⁊ gargarismis ⁊ caputpurgijs ⁊ suctiõibꝰ que fiũt naribꝰ ⁊ odoramẽtis subtiliatiuis ⁊ similibꝰ ilĺ q̃ iã sciuisti: ⁊ si phlebotõia necessaria est fiat ⁊ redi in oĩbꝰ illis ad ꝑncipia data in cura cerebri. ¶ Et si cã est oppilatõ ĩ osse pforato qđ nõiat̃ colatoriũ administra ẽbrocas apitiuas p̄dcãs in capl̃o curatiõum capitis. embrocet̃ ergo ex eis ⁊ inclinet̃ sup vaporem eaꝝ et naribꝰ sugat ex eis in quibꝰ dissoluta sunt condisi ⁊ pip ⁊ oppoponacũ. Et o𝔷 vt ventose capiti adhibeant̃ post illđ ⁊ fiat gargarisma ex rebꝰ apitis calidis. Et ex eis quidẽ que exptã sunt est nigella infusa in aceto aliquibꝰ diebꝰ: deinde cõterat̃ cu𝔷 eo bene ⁊ misceat̃ cũ oleo. Deinde distillet̃ in nasu𝔷 ⁊ naribꝰ sugat̃ q̃nto plꝰ poſſe ẽ ad superiora et qñ𝔷 terit̃ sicut puluis: deinde terit̃ cũ oleo antiqᵒ post terit̃ vice alia dõec fiat puluis subtilissimꝰ. Et ex eis que exptã sunt est vt sumat̃ arsenicũ rubeũ ⁊ mẽtastrũ ⁊ terat̃ simul valde ⁊ submergant̃ in vrina cameli arabici ⁊ in sole põat̃ totũ illud ⁊ resoluatur oĩ die bis. ¶ Qũq𝔷 medicamẽ exiccauerit vriã𝔷 iteret̃ sup ip̃am vrĩa noua: deinde uaport̃ nasꝰ cũ põder̃. ʒ. i. ex eo: deĩde fricet̃ ex olõ roſ. Et qñ𝔷 laudatur ad oppilatiõem vẽtosa𝔷 caputpurgiũ ex oleo amigdalino amaro mõtão: aut sufflet̃ albarml̃. ⁊ pip albũ mista in ip̃o. Quidam aũt dixerũt ꝙ cortex pulmõis qñ exiccat̃ ⁊ teritur ⁊ insufflat̃ puluis eius in nasum est iuuatiuus. Si aũt cã in ip̃o est hemorroides curet̃ cura hemorroidaꝝ. Ille aũt qui sentit odorifera ⁊ nõ sentit fetida nõ cesses sibi facere caputpurgiũ cum castoreo multotiens vsq𝔷quo rectificetur eius dispositio.

De fluxu sanguinis ex naribꝰ. C. vij.

Fluxꝰ sanguis ex naribꝰ qñ𝔷 fit distillando. Et qñ𝔷 fit fluendo cũ velocitate vehementi. Aut cã d̃nij sanguis feruẽtis cu𝔷 virtute. Et qñ𝔷 fit ꝓp̃t eruptiõem rethis venarũ cerebri ⁊ arteriaꝝ eius ⁊ est ꝼm pl̃m nõ recipiens curã. ¶ Et pl̃m ip̃ius fit successiõe euentus soda ⁊ ĩflãmatiõis ⁊ egritudĩs acute: aut successiõe casꝰ aut ꝑcussiõe. Et secũt̃ ip̃𝔷 accñtia corruptiõis opatiõu𝔷 cer̃bri ꝓculdubio. Et qñ𝔷 ẽ ꝓp vapor̃s calõs eleuatos. Et ille quidẽ qui fit ex arterijs discernit̃ ab eo qui fit a vẽis subtilitate sua ⁊ rubedĩe ⁊ caliditate sua. ¶ Et qñ𝔷 fit rediens cũ piodo. Et qñ q𝔷 fit cadens subito. ¶ Et cursꝰ q̇dem sangis ex naribꝰ est ex dispositiõibꝰ que cõferũt ⁊ nocent. ¶ Nã q̃ inuẽit successiõe eius leuitatẽ capitis post repletiõem ⁊ eq̃litatẽ coloris post rubedinẽ vehemẽtẽ ⁊ eq̃litatem forme post inflatiõem iuuat̃ eo ꝓ̃cipue in egritudibꝰ acutis ⁊ in apãtibꝰ intrĩsecis ⁊ ꝓp̃e sanguĩeis ⁊ cholꝰicis in cerebro: deinde in epate: postea in velamĩe: postea in pulmõe. Iuuamẽtũ eni𝔷 fluxꝰ sangis ex naribꝰ in pleuresi plꝰ est q̃ꝫ sit in peripneumõia. Et fluxꝰ quidẽ sãguis

narium crīs magna ē in egritudibꝰ acutis mltotiēs ⁊ ꝑpe in eis que sunt sicut variole ⁊ morbillus. Qum aūt multus fit succedit citrinitas nō cōsueta aut plūbositas aut obfuscatō ex citrinitate ⁊ nigredine ⁊ extenuatō ptrāsiēs terminū. Et infrant extrema quis fm retineat: eiꝰ tn̄ finis est nociuꝰ. Et in illo cuius color cōuertit in citrinitatē dn̄atur chol'a citrina ⁊ ledit cū extractiōe sanguis minus. Et in illo cuius color cōuertit ad plūbositatē dn̄at ia phl'a. Et in illo cuius color cōuertit ad obfuscatiōem dn̄at ia chol'a nigra. Et isti duo vehement ledūtur p id qd̄ minuit ex sanguine. Et vniuersaliter quidem ille in quo superfluit fluxꝰ sanguis ex naribꝰ est fm timorē debilitatis epatis ⁊ hydropis ⁊ reliquoꝝ. Et corpora vehemētius parata fluxui sanguis nariū sunt chol'ica ⁊ citrina sanguinis subtilis ⁊ iuuat ex eo qui tēpatus est. Et fluxꝰ sanguis nariū sigtores habet sicut splēdor apparēs i vtrisq; oculis ⁊ linee albe ⁊ rubedo ⁊ citrinitas et ꝑpe post soda ⁊ reliq̄ que distinximus vbi locuti fuimus de egritudibꝰ acutis ⁊ crisibꝰ eaꝝ. Et qn̄ q; signt fluxꝰ sanguinis nariū ⁊ dispositiones eius fm dispositiones egritudinū acutaꝝ ⁊ eaꝝ crises. Et ia diximus illd̄ in loco ꝓpo sibi.

De curatiōibꝰ. C. viij.

Cretici quidē ⁊ similis ei qui accidit ex se ipo via est vt nō curet donec strigat: aut sentiat casus virtutis. Et qn̄z cōsequnt iiij. lb. ex eo ⁊ oz vt nō retineat donec vehementer supfluat. Reliqui vero curēt cū medicis retinētibꝰ fluxū sanguis nariū. In eo qui factus est pp pparatiōem corporis ⁊ caliditatez eius oz vt assiduet euacuatō chol'e ex eo ⁊ cōmēsuratō sanguis eius cū cibis ⁊ potibꝰ. Et phlebotōia quidem est melior res qua retinet fluxus sanguis nariū qn̄ sit phlebotōia subtilius ex latere eq̄distāte cōi: ⁊ ꝓpe qn̄ cōtingit sincopis. ¶ Medicie vero cōstringentes fluxū sanguīs narium: aut sunt vehemētis stipticitatis: aut sunt vehemētis infrīatiōis: aut sūt vehementis glutinationis ⁊ igrossatiōis ⁊ coagulatiōis: aut sunt acute cauterizatiue: aut sunt medicie hn̄tes ꝓpetatez eius: aut sunt medicie aggregantes duas intentiōes aut tres. ¶ Medicie vero stiptice sunt sicut succꝰ barbe hirci ⁊ sicut acatia ⁊ sicut balaustie ⁊ lentes ⁊ galle ⁊ sicut succꝰ folioꝝ senticis ⁊ folioꝝ piroꝝ ⁊ folioꝝ cydoniorū et virge pastoris. Infrīantes vero sunt sicut opiuz ⁊ cāfora ⁊ semē hyusq̄ai albi ⁊ semē lactuce ⁊ succꝰ lactuce ⁊ salicis ⁊ aqua floꝝ palme ⁊ alkakile ⁊ arnoglosse: oia nō decocta. Glutinatiue vero sūt sicut puluis molēdini ⁊ farina turis. Cauterizantes aūt sunt sicut atrimētū ⁊ colcotar: ⁊ qn̄ iste cauterizatiue admistratur oz vt admistrent cū cautella. Ipe naz qn̄z faciūt euēir crustā q̄ qn̄ cadit attrahit dterius q̄ꝑ pus. Ille aūt q̄bꝰ inest ꝓpetas sunt sicut stercꝰ asini ⁊ aqua albedarūgi ⁊ aqua mente.

De cura leuis fluxꝰ sanguis. C. ix.

Caputpurgia quidē sic fiant sumat aq̄ florū palme ⁊ acatie amboꝝ an̄. ℥. ß. cāfor ḡ. i. ⁊ incessanter distillentur in nasū. Et ex eis etiā est aqua floꝝ palme cū barba hirci ⁊ cāfora. Et etiā aqua floꝝ cū succo porri. Et etiaz aq̄ salicis amari distillet in nasū ⁊ aqua coriandri. Et etiā succꝰ camomille cū sua dispositiōe nō decocte ⁊ etiā aqua cucūeris ⁊ cāfore. Et etiā succus albedarūgi cū cāfora ⁊ succus arnoglosse cū terra sigillata ⁊ cāfora: aut succus virge pastoris cū eis. Et ex eis que sunt vltima in hoc capl'o est succus stercoris asini recētis. Si aūt sanguis multitudinē senseris tūc flos eris in aceto infusus distillet paulatiz ⁊ etiā admistra caputpurgiū ex trifera balaustie cōtrite optime cū aqua plantaginis ⁊ etiā aqua i qua dissolutū est opiū. Et nō oportet vt sit supfluitas in effundēdo aquā vehemētis infrīatiōis: fortasse eniz coagulabit sanguinē ⁊ cōgelabit ipm in panniculis cerebri. Et hec sunt caputpurgia scripta i antidotario iuuatiua valde. Tente aūt ita sunt fiat tēta ⁊ submergat in encaustro ⁊ pulverizetur sr̄ ipz dragātū donec oia cōmisceant: deinde mittat i nasum: ⁊ etiā sumat succus folioꝝ vrtice ⁊ colcotar ⁊ pili leporis ⁊ stercꝰ asini siccū aut hūidū et succus porri ⁊ olibanū ⁊ fac ex eis tentaz. Et ex eis q̄ sunt expta est tēta fcā ex litō indo adusto ⁊ aqua bedarūgi. Et etiā tenta ex puluere molendini ⁊ farina turis ⁊ aloe cū aceto ⁊ albūine oui. Et etiā tēta fcā ex dragāto ⁊ carta cōbusta ⁊ cortice turis cū aqua albedarūgi ⁊ etiā tenta ifusa aqua rof. ⁊ submersa in colcotar ⁊ aloe: aut tenta infusa aqua porri sup quā est pulverizata mēta cōtrita: aut tēta ex spōgia ⁊ pice liquata submersa in aceto ⁊ fac tētam ex candela alcotrob: aut tela aranee cū colcotar et dragāto ⁊ flore eris: aut sit tenta fcā ex pilis leporis carminatis submersis in ture ⁊ aloe cōfectis cū albūie oui. Et etiā tenta ex draganto adusto duabus ptibus opij pte. i. aggregent oia ⁊ terant cuz aceto. Et tenta ex corticibꝰ oui adustis qui misceātur cū encaustro ⁊ gallis. Ex insufflatiōibus vero est liciniū indū adustū. Et etiā rane aduste insuffla in nasuz. Et etiā puluis molendini: aut terra teste albe: aut nora: ⁊ etiā cortices turis ⁊ carte ⁊ dragāti ptes equales sufflent in nasuz. Et etiaz cortices fructꝰ aldulb exiccati ⁊ contriti oz vt accipiat illd̄ cū submersiōibus sup lanā. Et accipiat sāugo ipius ⁊ pōat in vrceis nouis cū terra sua. Et si est cuz eis terra figuli est melius ⁊ stringat caput eius donec siccet in vmbra ⁊ terat qum necessitas fuerit sicut atomi qui appent in radio solis ⁊ sufflet i nasuz ⁊ cōstirget sanguis statiz: aut cortices oui contriti ⁊ etiam calami aromatici ⁊ semis lilij ⁊ semis rose ⁊ gariofil' omnium an̄. ʒ. ß. myrrhe ⁊ gallarum amborum ana. ʒ. ß. parum muschi ⁊ cāfore ⁊ sufflētur in nasuz diebus cōtinuis: ⁊ qn̄ insufflat insufflatō in ipm tūc cōstringat nasus vna hora et expuat illd̄ qd̄ descēdit ad os. Et oz vt sit insufflatō in embuba vt ꝓhibeat exuberatiōem fluxus sanguis nariū. Ex linimētis vero ⁊ effusiōibꝰ est linimētū sup frōtem huius. ℞. succi folioꝝ salicis ⁊ folioꝝ vitis ⁊ folioꝝ myrti ⁊ aque rof. infrent oia ⁊ apponātur frōti cū pāno lini. Et similiter fiunt ex oibus medicis frīs stipticis ⁊ stupefactiuis notis dissolutis cū succis infrīatis stipticis sicut est succꝰ extremitatū salicis ⁊ senticis ⁊ ramorum vitis ⁊ foliorum piri ⁊ cydonij et virge pastoris linimenta ⁊ empl'a. Odoramenta vero sunt sicut stercus asini recens. Sed impletiones ita sunt. Imple

tur enim cuꝫ capite cãne: aut cũ capitibus palmaꝝ
siluestrium ⁊ distillatur cum cotto papyri: aut cũ
cotto reliquoꝝ que egrediuntur ex plantis. ¶ In
eo aũt qui prauior est illo ⁊ fcũs ꝓpt̃ feruorẽ ⁊ ca
liditatẽ vehemẽtem: aut eruptiõeꝫ arteriaꝝ ne-
cessaria est phlebotõia cephalice que sequit̃ illã na
rẽ minima valde. Et necessarie sunt vẽtose super
posteriorẽ ꝑtem capitis cũ scarificatiõe leui ⁊ sup
mamillã que sequit̃ eã fiat suspensio eius sine sca
rificatiõe. Et qñꝫ oꝫ vt extrahat̃ sanguis ꝑ phle-
botõiã vsqꝫ ad sincopiꝫ ex cephalica ⁊ ex vena spa
tule que est posterius: qm̃ est magis vltima: q̃re
ꝓhibet sanguinẽ eleuari ad caput. Ipa naqꝫ qũ ad
sincopim ꝑducit sedat statiꝫ ⁊ illð in fluxu sanguĩs
nariũ vehemẽtis velocitatis. Immo oꝫ vt succur
rat̃ in hora qũ sentit̃ vehemẽtia flux⁹ senguis na-
riũ ⁊ velocitas eius añq̃ cadat virtus. Sed si nõ
fuerit velox vehemẽter: sed fuerit guttatiꝫ ⁊ fu
erit cũ paxismo oportebit tũc vt fiat phlebotõia
paulatiꝫ vicib⁹ cõtinuis. Et qũ phlebotõia ꝑuenit
ad finẽ sufficientẽ oꝫ vt fiat ꝑmutatõ ad inspissãdũ
sanguinẽ cũ eo qð infr̃at ipm ⁊ cũ eo qð ipm facit
turbidũ q̃uis nõ infr̃et̃ cũ eo qð sit ꝗsicut in nube.
¶ Uentosa vero sanguini d̃ñanti resistere nõ va
let. Immo oꝫ in ꝓmis vt phlebotõia ꝑ extractio
neꝫ paulatiꝫ minuat̃. Deinde põat̃ vẽtosa ⁊ posi-
tõ vẽtosaꝝ sup epar si flux⁹ sanguinis nariũ est a
dextra ⁊ sr̃ splenẽ si ẽ a sinistra sup ambo simul si
est ab ãbob⁹ laterib⁹ ẽ ex nobiliorib⁹ curatiõib⁹
⁊ etiã oꝫ vt strigant̃ extrema ita vt etiaꝫ testiculi
viroꝝ ⁊ mamille mulieꝝ. Et cõstrictõ ambarum
auriũ est valde vltima. Et oꝫ vt admĩstret̃ ẽbro
ca multũ cũ aqua fr̃a. Et qñꝫ necessariũ est vt sede
at hõ in aqua fr̃a infr̃ata cũ niue dõec uiridia fiant
eius mẽbra. Et qñꝫ necessariũ est vt caput eis gyp
set̃ cũ gypso infuso aqua: aut gypso infuso in aceto
⁊ vt effundant̃ sup caput ipius aq̃ infr̃ate cuꝫ niue
dõec stupefiat. Et qñꝫ nõ inuẽit̃ in ipo excusatõ a
tentis fortib⁹ factis ex flore eris ⁊ ab aqua albeda
rũgi cũ cãfora: ⁊ a mũia pura ex q̃ põdere danich
vnius fiat caputpurgiũ: ⁊ ad minus cõuẽit vt te-
neat aquã fr̃aꝫ cõgelatã in ore suo. Et scias q̃ qñꝫ
viuit homo in fluxu sanguĩs nariũ vsqꝫ° egrediã
tur ex eo vltra. xx. lb. vsqꝫ ad. xxv. lb. deide
morit̃. Et qñꝫ sincopis ex qua cadit est cã ad scin-
dẽdum ipm. Cibi vero sint illi qui fiũt ex lentibꝫ
cũ sumac aut aceto: aut acresta: aut similib⁹ illis.
Et caseus recẽs hũid⁹ est ex cibis cõuenientib⁹ pa
tiẽtib⁹ fluxũ sanguis nariũ. Et similiter lac d̃coctũ
dõec ingrosset̃ ⁊ oua elixata ei qui p̃pat̃ ad fluxuꝫ
sanguĩs nariũ ꝓpt̃ cholãꝫ sanguinis sui qũ tñ aceto
sa qñꝫ nocẽt patientib⁹ fluxũ sanguinis nariũ ꝓpt̃
incisiõem ⁊ subtiliatiõeꝫ que est in eis. Et cõgre
gatõ quidẽ expiẽtiũ existimat q̃ cerebella gallina
rũ sunt ex meliorib⁹ cibis imo ex meliorib⁹ me-
dicis ei qui habet fluxũ sanguis nariũ ex casu aut
ꝑcussiõe. Uerũ oꝫ vt ex eis pl̃m sumat: aut fiat ei
cib⁹ cõtinuis. Uinũ aũt cõfert inq̃tũ confortat et
nocet inq̃tũ exiccat sanguinẽ. Qũ ergo indiges ipo
inq̃tũ cõfortat cõmisce ipm parũp. Et qũ nõ ẽ ne
cessariũ neqꝫ flux⁹ sanguis nariũ facit casum vir-
tutis ꝓximũ: tũc nõ des ipm in potu. Et oꝫ vt ob
seruet̃ ne dimittat̃ aliquid eius descendere ad vẽ
trem ⁊ inflet stõm ⁊ debilitet pulsuꝫ ⁊ excitet sin-
copiꝫ. Et si aliquid descendit oꝫ vt dũ in stõ ꝑma
net euomatur ⁊ p̃cipiat̃ illð qũ sentit̃ eius descen-
sus ad stõm. Nã si ipm ꝑtrãsierit oportebit vt fi
at clistere vt velociter egrediat̃ ⁊ nõ remaneat i
stomacho.

De regimĩe coꝝ que faciũt fluxũ sanguis nariuꝫ.
C. x.

N Ecessitas qñꝫ facit esse rectũ vt fiat flux⁹
sanguis nariũ: ⁊ ꝓpe in egritudib⁹ cere
bri. Et ꝓpt̃ hoc antiqui fecerũt instrũen
tũ faciens fluxũ sanguis nariũ ꝑcutiendo nasum ⁊
curauerũt pl̃imas egritudies indigentes in sui sa-
natiõe sanguis nariũ cursu. Et ex regimĩe quideꝫ
in faciendo fluxũ sanguis nariũ est cõmotõ fcã cuꝫ
extremitatibus plãte lenis tactus: ⁊ ꝓpe eius que
nascit̃ sup lignũ squinãti sicut flos ⁊ est sicut ara-
nee tela: ⁊ collyrio facto ex eo qð est in sup̃ma ꝑte
squinãti ⁊ mẽtastro campestri: ⁊ facto ex medicĩs
acutis sicut cõdisi ⁊ staphisagria ⁊ euforbio con-
fectis cũ felle vaccino.

De coriza ⁊ catarro: C. xi.

H Ee due egritudĩes cõicantes sunt ĩ hoc q̃
vnaq̃ꝫ eaꝝ est cursus materiei ex cere-
bro. Uerũ q̇daꝫ hõiũ sunt qui appropãt
nõie catarri illð qð descẽdit ad guttur ⁊ nõie cori
ze qð descẽdit ex via nasi. Et quidaꝫ hõies sunt q̇
nõiant totũ illð catarrũ. Et nõiãt corizã qð descẽ
dit ex via nasi subtile ⁊ acutũ frequẽs ⁊ ꝓhibens
odoramẽtũ effusuꝫ ad oculũ ⁊ cutẽ faciei ⁊ penit⁹
ad añriora mẽbra faciei. Et catarr⁹ ꝑgit̃ ad pala-
tũ ⁊ ad pulmonẽ ⁊ ad meri ⁊ ad stõm ⁊ qñꝫ vlce
rat ea: ⁊ multotiens cõmouet̃ eo appetitus cani-
nus. Et qñꝫ descẽdit in neruis vsqꝫ ad lõginquio
ra mẽbra. Et qñꝫ generãtur ex eo sinãces ⁊ peri-
pneumonia ⁊ pleureſ ⁊ extenuatõ ꝓpe: ⁊ p̃cipue
qũ catarr⁹ est acutus ⁊ calid⁹ ⁊ dolores stõi ⁊ flu-
xus ventris. Et rasura intestinoꝝ qũ est sals⁹ aut
acetosus ⁊ generat̃ ex eo etiã colica ⁊ ꝓpe muco
sa que cruda est. Et cã oĩum illoꝝ: aut est calidi-
tas complõalis ꝓpe: aut extrĩseca ex sole: aut ve
nenis: aut olfatu mediciarũ calefacientiũ sicut mu
schi ⁊ croci ⁊ cepe: aut fr̃itas complonalis ꝓprie:
aut eueniens extrĩsec⁹ ex aere fr̃o: aut septẽtriõe
⁊ ꝓpe qũ discoopit̃ caput ad vtrosqꝫ p̃cipue ho-
ra qua rarificat̃ cerebrũ ex balneo aut exercitõ aut
ira aut cogitatiõe aut aliis. Et qñꝫ accidit ex phle
botõia rarificatõ que p̃parat corpus ad recipiẽdũ
caloreꝫ aut frigus: quare accidit catarr⁹ ⁊ p̃cipue
post phlebotõiã plurimã. Et similiter ex malitia
cõplonis calide que accidit alicui corpori. Et qum
fr̃itas cõplonalis fit fortis ⁊ figit̃ in ea sicut fit ĩ se
nib⁹ dicit̃ q̃ ipe nõ digerit̃ nisi ipi ꝑueniat ad vl-
timũ finẽ in sanitate cõplonis ⁊ caliditatis eius. Et
q̃ cerebro fr̃o qũ aduẽit nutrimẽtũ debilitat̃ in se
nib⁹ ⁊ in hñtib⁹ debile cerebrũ: quare nõ digerit̃
in ipo qð ad ipm penetrat ꝓpter debilitatẽ suaꝫ ⁊
supfluit quare descẽdit. Et factus quidẽ a frigore
plurimus est q̃ factus a calore. Et hñtes cõploneꝫ
calidã vehemẽtius sunt p̃parati ad recipiendũ cãs
extrĩsecas facientes corizã q̃ hñtes cõplones fr̃as
⁊ hũidas. Et hñtes cõplones calidas in seipis plus
sunt securi ne accidat eis ex cauſ corpoꝛis q̃ hñtes

cōplōnes frīas. Cerebrū eniꝫ frīum nō digerit illō qō ꝑuenit ad ip̄m ex nutrimento ⁊ nō resoluit qō ad ip̄m ascēdit ex vaporibꝰ. Cōuertunt̄ ergo sup fluitates nutrimēti ⁊ cōponūt̄ vapores sicut cōuer tit̄ in alēbico illō qō ascendit ad ip̄ꝫ ex cucurbita: quare assidui sunt in ip̄o fluxꝰ. Et catarrꝰ q̇dē qñꝫ est grossus: ⁊ qñꝫ ē subtilis aquosꝰ: ⁊ qñꝫ ē calidꝰ acutus ⁊ salsꝰ: aut mali saporis: ⁊ qñꝫ calidꝰ mor dicatiuus ⁊ qñꝫ est frīus. Et catarrꝰ quidē frīꝰ ma turat̄ febre. Calidꝰ vero nō iuuat̄ febre. Et catar ri quidē ⁊ egritudines catarri multiplicant̄ quꝫ flat vētus septētriōalis: ⁊ ꝓpe post austrinū. Et mul tiplicant̄ etiā in hyeme: ⁊ ꝓpe qū fuerit estas post ip̄am septētriōalis pauce pluuie ⁊ autūnus austri nus pluuiosꝰ: ⁊ qñꝫ multiplicant̄ catarri in hyeme ⁊ ꝓpe etiā in regiōibꝰ meridiōalibꝰ ꝓpt̄ repletio neꝫ capitū. Inquit Hip. plꝰribꝰ eoꝝ quibꝰ accidūt catarri nō accidit splē. Inquit. G. qm̄ plm̄ q̇ egri tudinē hēt in mēbro vno: tūc alia mēbra hēt inco lūia. Dico aūt fortasse qm̄ ꝑparatus catarris sub tiliores hēt hūores. Et ille cuius hūores ingrossan tur non ꝑparat̄ catarris multū. Et qñ soda est con ueniens catarro addit in eo cū attractiōe.

De signis. C. xij.

Signū catarri acuti calidi si est corizal̄ est rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ mordicatō eiꝰ qō currit ⁊ subtilitas eius ⁊ caliditas ta ctus eius. Et qñꝫ accidit cū eo febris ⁊ nō iuuatur ea. Et si est in gutture accuitas eius qō descēdit ad guttur ⁊ vehemētia adustiōis eius ⁊ attractō ip̄iꝰ ⁊ subtilitas eius cū inflāmatiōe sentit̄ qñ ip̄m rasca tur ⁊ sig̃t ip̄m sputū ad citrinitatē declinās ⁊ rube dineꝫ. Et est hic etiā oppilatō qñꝫ ⁊ nauseitas ⁊ cō motō acuta. Frī aūt catarri signū est frigꝰ eiꝰ qō currit si est in naso ⁊ cōmotō i naso cū tēsiōe frōtis ⁊ vehementia oppilatiōis ⁊ nauseitas. Et qñꝫ sig̃t ip̄m grossitudo materiei: ⁊ si est ad guttur frigus eius qō rascatur ⁊ albedo ip̄ius ⁊ iuuamentū a fe bre si accidat.

De cura. C. xiij.

Cura catarri est cōprehēsa in accn̄tibus di minutiōis materiei ⁊ oppōe cāe faciētis ⁊ sectiōe cursꝰ: aut cōmesuratione eius: aut motus ip̄ius ad ptē aliā ⁊ añcessiōe ꝓhibitiōis eius ex quo forsitaꝫ generat̄ sicut chasiꝫ in naso et vlcera sup narē: aut sicut asp̄itas gutturis ⁊ tussis ⁊ vlcera pulmonis ⁊ que secūt̄ ea ⁊ ap̄a. Et ea oīa indigēt repulsiōe fastidij ⁊ dimissiōe repletiōis et cibo ⁊ vino. Et sternutatō est nocitiua in ꝑncipio aduētus catarri ⁊ corize ꝓhibēs maturatiōem hu moꝝ cōtētoꝝ in cerebro qui nō maturant̄ nisi cuꝫ quiete ⁊ cū hoc ip̄a trahit ad ip̄m supfluitates aliās ⁊ est post maturatiōeꝫ vltimi iuuamēti valde ꝓp illō qō euacuat de supfluitatibꝰ maturis. Et oꝫ q̇ dem ne patiens catarrū ⁊ corizā repleat vētrē ci bis: quare repleat̄ caput eius: ⁊ vt assiduet calefa ctiōem capitis ⁊ elōgatiōem eius a frigore ⁊ minu at ip̄m a septētriōe: ⁊ ꝓpe post austrū. Auster enī replet ⁊ rarificat ⁊ septētrio cōstringit ⁊ exp̄mit. Et minoret potū aque cōgelate neqꝫ dormiat ī die ⁊ sitiat ⁊ famē patiat̄ ⁊ vigilet q̄tū pōt: qm̄ sūt ini tiū cure. Et incipiat a fluxu uētris ⁊ extractiōe san guis. Deinde a fluxu vētris post ip̄am. Bonum enim est si necessitas indiget ambo simul. Et ra ro q̇dem admistret̄ phlebotōia: ⁊ ꝓpe in ꝑncipio nisi si nō tolleret̄ illō ꝓpt̄ multitudinē: ⁊ meliꝰ ē dimitter̄ ip̄am ⁊ nō phlebotōare dum nō accidit a tussi. Si aūt tussis est ꝑui sputi necessaria est parua phlebotōia leuis renouās numerū: ꝓpterea forsi tā ꝙ facit necessarias esse iteratiōes. Et admistret̄ sirupꝰ de papauere si assunt vigilie ⁊ zuccarum si nō sunt vigilie. Et clistere attrahit supfluitates et tu leni viā cū eo qō sit sicut aqua ordei vt faciat penetrare eas. Et qū inuēit̄ cū catarro pūctō i mā mill̄ sig̃t ꝙ materia declinat ad latus. Fiat ergo in ceptō cū phlebotōia ⁊ suffumigatiōibꝰ. Et qñꝫ ac cidit febris. Et pill̄e quidē ad tussim conuenientes sūt ad asp̄itatē pectoris nō ad materias capitis. Et oꝫ etiā vt tolleret sitim ⁊ frangat eā cū ꝯmistione sirupi de papauere ⁊ aq̄. Et si voluerimꝰ cōforta re pectus tūc aq̄ ordei ⁊ sauic. Et qñ cū catarro fu erit tussis nō balneet̄. ¶ Et illi in quo ꝑseuerāt ca tarri estate ⁊ hyeme pill̄e cochie sunt ex curis ma gis iuuatiuis: ⁊ motus mēbroꝝ inferioꝝ est valdō iuuatiuus ad catarros ꝓpt̄ attractiōeꝫ materieruꝫ ad inferiora. Deinde admistra qō narrat̄ ex va poratiōibꝰ ⁊ suffumigatiōibꝰ cū obseruatiōe ne ad mistret̄ sup repletiōem. Et ille qui consuetus ē pa ti catarrū qñꝫ ꝓhibet aduētum catarri suo subito introitu ad sudandū in balneo añ aduētū catarri. Et oꝫ sm̄ dispositiōem vt regat̄ cū eleuatiōe capi tis ⁊ eleuet̄ puluinar ⁊ non resupinato fiat i sōno. Materiei aūt diminutō est cū admistratiōe mūdi ficatiōis capitis. In calida quideꝫ cū phlebotomia ⁊ solutiōe ventris educente hūores calidos et cli steribꝰ trahentibꝰ materiā ad inferiora. Et in frīa quidem cum medicis soluētibꝰ phl̄a ex capite que sunt ex eis que bibuntur ⁊ quibꝰ fiūt clisteria. Et ad sūmū oꝫ vt minorēt comestiōem ⁊ potū aque ⁊ ꝑpellat euꝫ oīo die ⁊ nocte ⁊ remouebit̄. ¶ Op positō aūt cāe efficientis calide quidē est vt sit soli citus in infrīando caput cū eo qō est infrīans frīum potētia sicut introitus balnei dulcis oī mane qum est ieiunus ⁊ effusio aque sup extremitates ⁊ inū ctō capitis ⁊ extremitatū ⁊ lumīs ⁊ ani ⁊ testiculo rū ⁊ que sunt in circuitu eoꝝ cū oleo viol̄. Et em broce admistratō facte ex ordeo ⁊ papauere ⁊ vi ol̄ ⁊ camemille: ⁊ effusio fortiter infrīantium actu sup caput ⁊ declinatō cū cibis ad illō qō alleuiat ⁊ infrīat ⁊ humectat ⁊ admistratō mell̄ ros̄. oī die. ¶ Sed frīe est sollicitudo qū īcipit cōmotō ⁊ ster nutatō in calefaciendo caput ⁊ vaporando ip̄sum cū pāno calefacto vsqꝫ° sentiat calorē iam ꝑuenisse ad cerebrū ⁊ cōsuādo caput sm̄ illā sūmā. Et qñꝫ necessariū est vt fiat vaporatō cū sale ⁊ milijs. Et qñꝫ fit vaporatō cū aquis calidis in fine quo pos̄e est eas tollerare. Et admistrent̄ in ea ēbroce matu ratiue resolutiue ⁊ inūctō extremitatū cū oleis cali dis sicut est oleū anetinū ⁊ oleū cāemillium ⁊ sāsu cinū. Et fortius illis est oleū rutaceū ⁊ oleū de bē ⁊ oleū de lilio ⁊ oleū laurinū. Inūgant̄ eis testicu li ⁊ que secunt̄ eos ⁊ anus ⁊ sum̄ ⁊ extremitates ⁊ lauet̄ caput cū sapone cōstātinopol̄. Oleū uero iꝙ̄ tum potes fac ne tāgat caput nisi si non inueneris excusatiōem ita vt indigeas infrīatiōe fixa: aut ca lefactiōe: ⁊ sit ꝑost euacuationem ⁊ vt admistret̄

sup caput ⁊ frõtem linimenta ex sinapi ⁊ costo et
similib⁹ ⁊ ablue ip̄m cū aqua saponis ⁊ similibus:
⁊ vt declinet cū cibis ad illd̄ qd̄ alleuiat ⁊ subtili
at ⁊ calefacit ⁊ exiccat cū hoc ut ex eo liniat̄ pect⁹.
Et qm̄ necessaria est admīstratõ medicinaꝝ rubifi
catiū ita vt in eis recipiant̄ sterc⁹ colūbinum cū si
napi ⁊ fic⁹ ⁊ mētastꝝ ⁊ gūma rute agrestis: immo
admīstratõ cauterij ⁊ ad vltimū calefactõ capitis
⁊ ipi⁹ exiccatõ cõferūt ⁊ expellūt illd̄ qd̄ accidit.
Et oꝫ in hoc catarro vt nõ ingrediat̄ balneuꝫ ante
maturatiõem. Immo admīstrent̄ vaporatiões sic
ce. Et ex eis que cõferūt in eo est odoramētū mu
schi: ⁊ similiter ipletio auris ex lana infusa in oleo
calido calefacto vsq; ad terminū. ¶ Abscisio autē
curs⁹ fit cū gargarismis laudabilibus frīs cõgela-
tīs sicut gargarismate ex aqua frīa ⁊ aq̄ rof. et aq̄
lentis ⁊ aqua coriandri ⁊ aqua in qua decocti sunt
cortices papaueris ⁊ aqua gnatoꝝ etiam. ¶ Frigi
da quidē ad calidū ⁊ calida ad frīm. Et sicut linimē
tū gutturis cū vino in quo est cõtrita myrrha: et
ꝓpe in frīo. Et similr̄ retētõ auellanaꝝ in ore fa-
ctaꝝ ex opio ⁊ storace ⁊ ture ⁊ croco preterq̄ de-
glutiat aqueitatē eaꝝ: ⁊ sint sirupi qui habēt ꝓpe
tatē in hoc sicut sirupus de papauere purus ad ca
lidū ⁊ sirupus de papauere factus cū decoctiõe in
qua posita sūt sicut myrrha ⁊ croc⁹. Et alia ex eis
que dicturi sumus in antidotario ad frīm. Et oꝫ ut
in potu det̄ sirupus de papauere nisi in p̄ncipio vt
ꝓhibeat a pectore. Qūq; retinet̄ ⁊ necessariū ē spu
tū nõ est cõueniēs iste sirupus: ⁊ sicut vapors̄ reti
nētes admīstrati ita q̄ intrēt in chaiasim retinen-
tes vaporē. ¶ Et isti quidem vapores sunt sicut
vernix ad calidum ⁊ frīm simul: ⁊ sicut nigella ad
frīm vaporata aut odorata. Et costus etiā ⁊ nigel
la frixa qn̄ odoratur ligata in pāno lineo sūt iuua-
tiua vald̄. Et similiter suffumigatõ oris nõiata co
chia. Et similiter vaporatõ vini aut mellis super
lapidē molarē ignitū. Et ex eis que iuuat ad illud
est suffumigatõ cum ture ⁊ xiloaloe crudo ⁊ ver
nice ⁊ costo ⁊ storace. ¶ Tamarisc⁹ aūt ⁊ rosa ad
calidū: ⁊ similiter tabarzet ⁊ fabe ⁊ ordeū ifusum
in lacte acetoso vaccino de quo butyrū est extra-
ctū ꝓpe ⁊ zuccarū ⁊ cafora ⁊ furfur ifusuꝫ in aceto
eis fiat suffumigatõ ad calm̄. Et similiter vapora
tõ aceti a lapide molari ignito abluto mūdificato.
Equatõ aūt essentie est sicut admīstratõ electuari
oꝝ ⁊ receptõ dragagāti: aut gnoꝝ cydōij in ore ut
ꝑmisceat̄ grossitudo eoꝝ subtili qd̄ descendit ⁊ in-
grosset̄ ea et descēdat ⁊ nõ inuiscet̄ ad ꝓfundū ⁊ fi
at cū ea facile sputū ⁊ admīstratõ eius qd̄ subtili
at illd̄ ita vt nõ noceat sua grossitudie ⁊ viscosita
te sua. ¶ Et qn̄ catarr⁹ est frīus nõ est cõueniens
introit⁹ balnei an̄ maturatiõem. ¶ Et si est casus
ꝓpt̄ illud nõ erit multū malū: imo iuuabit eo. At
tractõ vero eius ad ptē aliā est sicut illud q° vtū
tur qn̄ timet̄ q̄ catarr⁹ descendat ad guttur: quaī
extrahit̄ ad nasuꝫ cū sternutatiõib⁹ ⁊ oib⁹ q̄ mor-
dicat̄ nares. Et sicut illd̄ quo facis oēm catarrū cur
rere ad inferiora ex admīstratiõe ventose sup nu
chā: ⁊ similr̄ inclinatões sup ēbrocas factas ex odo
riferis attrahētib⁹ materiā ad ptē nasi. Antecessio
aūt est sicut q̄ custodiūtur guttur ⁊ pulmo a nocu
mēto suo: ⁊ plm̄ eius est cū cibis. In calido quideꝫ
est cū inūctiõe pectoris ex oleo viol'. Et acceptio
aque ordei cū aqua viol'. nutrita ⁊ aqua gnatorū
dulciū. Et admīstratõ sorbitiõis facte ex amilo ⁊
farina ordei ⁊ fabaꝝ ⁊ cū lacte multo si nõ est fe-
bris. Nocet eniꝫ lac si adest febris ⁊ administratio
electuarioꝝ leniū frīoꝝ ⁊ sirupoꝝ d̄ isopo frīoruꝫ.
In frīo vero sicut inūctõ pectoris cū oleo viol'. et
de ben ⁊ admīstratõ sorbitiōuꝫ frīaꝝ lenientiū si-
cut triticū cuꝫ melle ⁊ sicut furfur tritici cum oleo
amigdalino ⁊ melle ⁊ sicut panis cū rob. Et admi
nistratõ electuarioꝝ leniētiū caloꝝ ⁊ sirupoꝝ ⁊ ꝑ-
p̄e qui facti sunt ex isopo caloꝝ: ⁊ etiā isopi ip̄ius
cū storace ⁊ potus aque calide est iuuatiuus in ca-
tarris maturās eos ⁊ expellit ab eo qd̄ sequit̄ ipos
ex mēbris anhelitus maturādo illd̄ qd̄ descēdit et
leniēdo. ¶ Et vinū quidē nõ est cõueniēs eis. Et
qm̄ cõuenit vt cõferat eis hoc in p̄ncipio: post ma
turatiõeꝫ aūt illd̄ qd̄ cõmēsuratū est est cõueēs.
Et oꝫ vt sit in illa dispositiõe etiā ad calidū choli
cū ꝑmistū. Et pinguia quidē mali odoris ꝓhibent
maturatiõem in subtili p̄ncipio.

Tractatus secundus de reliquis dispositionibus
nasi.

De fetore nasi. C. i.

Causa fetoris in naso: aut sunt va-
pores putridi ascendentes ad ip̄m
ex ptib⁹ pectoris ⁊ pulmõis ⁊ sto
machi: aut hūor putrefactus in cir
cuitu ossiū alchaiasiꝫ qui si eēt acu-
tus faceret euenire vlcera: sed ip̄e est putrid⁹ fe-
tidi odoris. Et qm̄ ꝑuenit odor eius ad sup̄iora ⁊
sentit̄ odoramēto sui: aut hūores putrefacti in vē
tre: aut in cerebro toto: aut in an̄riore pte eius:
aut i ea pte sui quā sequit̄ nasus: aut putrefactõ ⁊
corruptõ accn̄tes illis ossib⁹ oib⁹ quaꝝ curatõ est
difficilis: aut ꝓpter hemorroidas in naso putre-
factas.

De cura. C. ij.

Oportet vt p̄cedat mūdificatio eius qd̄ ē
aggregatuꝫ ab humore malo si est i alio
loco q̄ i chaiasiꝫ ⁊ ꝓfundo eius: imo est
in stõ ⁊ cerebro. Deinde admīstrent̄ medicie nar
rate que fiūt ex tentis ⁊ caputpurgijs ⁊ insufflatio
nibus ⁊ reliq̄s ⁊ tente expte in hoc. Et rectius qui
dē est vt abluatur nasus an̄ eas cum vino. Deide
ex illis tentis admīstret̄ tenta ex myrrha et amo-
mo ⁊ acatia fcā cuꝫ melle: aut myrrha ⁊ amomo:
aut myrrha cū oleo de neriden: ⁊ tente plrime di
uersitatis fcē ex istis medicis f̄m diuersitatē pon-
deris: ⁊ sunt ciperi ⁊ spica ⁊ rosa ⁊ anesrin ⁊ cala-
mus aromatic⁹ ⁊ amomū ⁊ gariofil'. ⁊ myrtus et
aloes ⁊ rosa ⁊ aliquid ex sale cõiūcte: aut sepate.
Et tenta infusa in triplicato subtili sup quā pulue-
rizet̄ subtil' puluis fcūs ex gariofil' ⁊ cipi ⁊ ramic ⁊
laudāi ptibus eq̄libus: ⁊ etiā myrti calāi aromati
ci nifri rof. gaī. oiuꝫ. an̄. ʒ. i. myrrhe gallaꝝ am
boꝝ an̄. ʒ. ß. muschi cafoī āboꝝ an̄. g̃. iiij. climie
⁊ sal' gēme amborum an̄. kirat. iiij. admīstret̄ ex
eis tenta: ⁊ ex caputpurgijs caputpurgium cū suc-
co mētastri. Et meliora caputpurgia ⁊ magis iu
uatiua ex eis sunt vrine asinorū. Ille enim nunq̄
fallunt. Et ex expimentis bonis est vt resoluant̄

troc. andaracõ recepti in tytiaca i vino ⁊ distillẽt in nasuz q̃m sanat ⁊ decoctõ aldarsisaban cũ vino odorifero est bõa valde. Admĩstrẽt ergo aliquibus diebꝰ ⁊ naribꝰ attrahatur. Et ex linimẽtis est vt liniat illđ qđ est interius eius cũ colcotar ⁊ etiã folia sansuci terãt cũ aqua ⁊ liniat ex eis nasus. Et hoc medicam̃ karitiz ⁊ ẽ myrrhe. iiij. ʒ. ⁊ due tertie casie lignee. ʒ. i. ⁊. vi. ⁊ amomi tãtũdẽ cõficiãtur cũ melle. Et ex insufflatiõibꝰ est vt insufflet ĩ eo mẽtastrũ ipm aut helleborꝰ albꝰ ⁊ ostracũ adustũ. Et ex medicamine p̃dicto in fine tentaꝝ est vt sufflet xilobalsamus in naso. Et ex attractionibus cũ naribus ex eis que sunt expte est decoctõ aldarsisaban cuz aqua: aut vino ⁊ admĩstret diebꝰ aliq̃bus. Et ex eis que expta sunt in cura eius: ⁊ ꝓpe qũ est in cerebro: aut añriore pte eius putredo sũt duo cauteria a dextra pte calue ⁊ sinistra eius corã auribꝰ que seq̃tur ad ambo tẽpora: aut cauteriuz vnũ sup medium capitis.

De vlceribꝰ in naso. C. iij.

Quandoqꝫ generant in naso vlcera aut ex vaporibꝰ acutis aut malis: aut ex catarris acutis: ⁊ sunt aut fetidi putridi: aut cruste: aut vlcera ex bothor: aut vlcera pura: et sunt aut apparẽtia aut ĩtriseca.

De cura. C. iiij.

Nasus est mẽbrũ hũidiꝰ añr ⁊ sicciꝰ ocłõ. Quare oꝫ vt sit cura vlceris eius ꝓxia cure vlcerũ auris ⁊ oculi. Oportet ergo vt sint medicĩe exiccãtes vlcera nasi mĩoris exiccatiõis q̃ medicĩe exiccãtes vlcera auris ⁊ vehemẽtioris exiccatiõis q̃ medicine exiccantes vlcera oculi. Ulcera enim nasi indigent re que sit in initõ euentus exiccatiõis. Ampliussi cã fuerit materie currẽtes aut vapores ascendẽtes tũc cura cũ euacuatiõe eoꝝ ⁊ attractiõe ipoꝝ ad ptẽ aliã ſm q̃ scis: Et ad sũmũ necassariũ est vt exiccet caput ⁊ cõfortet cũ eo qđ sciuisti: deinde intẽde in nares. Et scias q̃ oẽs medicĩe iuuãtes in hemorroidibꝰ ⁊ alarnabet ex eis quas dcũri sumus sunt iuuatiue etiaz in vlceribꝰ qũ sunt fortia ⁊ qũ feruẽt cũ mucilaginibꝰ: ⁊ ex eis que similãtur illis dõec leniũt cõueniũt oibꝰ vlceribꝰ lenibꝰ etiam. Sicca v̓o vlcera curent cũ inũctiõe fcã ex cera cui admistũ est q̃tuz ẽ medictas eiꝰ de medulla cruris uacci dissoluta cũ aliq̊ qđ sit sicut oleũ nẽufarinũ ⁊ siricinũ: Et cõuenietius apđ me est olm roſ. ⁊ ꝓpe ſcm̃ ex olo omphacino ⁊ etiã curet cũ vnctiõe fcã ex oleo viol. cũ dragaganto: aut pauca spũa psilij ⁊ malue: ⁊ ẽt cũ tenta infusa in isopo. Et qñz cõfert phlebotõia vene in extremitate nasi post cephalicã ⁊ vẽtosa nocrati ⁊ solutõ vẽtris. Ulcerũ aũt ad q̃ currit materia acuta: aut mala fetida cura fit difficił ⁊ necessaria est euacuatõ. Et qñz indiget solõe vẽtris ex hieris q̃ sunt magne. Et oꝫ ut assiduet ablutõ coꝝ cũ nitro ⁊ sapone ⁊ ꝓpe q̃ cõpatꝰ ẽ asclidi ⁊ sapone cõpato ad cõstãtinũ. Deinde admĩstrent medicĩe vehemẽtis exiccatiõis ex q̃bꝰ est hoc. ℞. corticis eris ⁊ calcadis ⁊ arsẽici rubei ⁊ citrini oĩuz añ. ptẽ. i. cõterant ⁊ infundant in felle tauri aliquibꝰ diebꝰ dõec rubescant in eo ⁊ admĩstrent. Et qñqꝫ addet in eis amomũ ⁊ myrrha ⁊ m̃tastrũ ⁊ prassiũ ⁊ crocꝰ ⁊ alumẽ oĩuz ps. i. Et medicamen Ruffi exptũ ⁊ est vt sumant cipũ ⁊ alumẽ ⁊ galle ⁊ myrrha ⁊ crocꝰ ⁊ arsenicũ ⁊ admĩstrent. Ulcera autez vehemẽtis doloris curant cũ plũbo vsto abluto ⁊ cerusa ⁊ merdasengi fiat ex eis ẽplm cũ olo roſ. ⁊ cera. Ulcerũ aũt bothorosoruz cura fit cum olo roſ. ⁊ cũ oleo myrtino ⁊ merdasengi ⁊ aq̃ roſ. et pauco aceto ẽplo fcõ ex eis. Ulcera vero manifesta cũ hoc ẽplo cura ceruse. lb. i. merdasengi scorie plũbi vsti aboꝝ añ. ℥. iii. misceantur cũ vino ⁊ oleo myrtino. Et ex medicis q̇dem cõibꝰ est vt sumat ĝnatũ acetosũ ⁊ decoq̃t in vase ereo dõec pueniat ad medietatẽ ⁊ liniat ex eo tenta: deinđ admĩstret. Et ex eis q̇bꝰ curãtur sunt troc. andaron qñz infusi in vino ⁊ qñz infusi in aceto ⁊ aqua ſm q̃ videt. Et ex ẽplis q̇dem bõis est vt sumãt scoria plũbi ⁊ vinũ vetus ⁊ oleũ myrtinũ ⁊ aggregẽt oĩa terendo sup ignẽ leuiter accensuz ⁊ moueant dõec ingrossent ⁊ seruent in vase ereo. Et plũbũ vstũ est in iudicio scorie plũbi. Et oꝫ vt admĩstretur succꝰ sicle solus: aut cũ medicis q̃m est valde iuuatiuus.

De cura vlcerũ que nõiant vlcera dulcia. C. v.

In p̃ncipio q̇dem sufficit oleũ roſ. soluz: aut cera ⁊ adeps gallinaceꝰ. Et fortiꝰ illo est ẽplm de cerusa ⁊ p̃cipue ẽplm mistũ cũ mucilagie ĝnoꝝ cydõij. Et si exiccatiõis additõ q̃rit põat in ipo scoria argenti: ⁊ qñz confert sola cũ oleo lentiscino. Qũ aũt egritudo parũp fit fortior admistra hoc ẽplm. ℞. ceruse. lb. i. merdasengi. ℥. iij. plũbi adusti abluti cõtriti cũ vino ℥. iiij. fiat ex eis vngtm̃ cũ oleo myrtino ⁊ aceto. Qũ aũt egritudo fit chrõica ⁊ fortis valđ fiat vngtm̃ huiusmodi. ℞. merdasẽgi. ʒ. iiij. rute hũide ʒ. iiij. alumis. ʒ. ij. fiat ex eis vngtm̃ cuz olo lentiscio ⁊ aceto. Et fortius eo est istud. ℞. draganti ⁊ calcãti ⁊ myrrhe oium añ. ptes. vij. calcadis. vi. ptes alũmis iameni gallaꝝ scorie eris oĩuz añ. ptes. iiij. turis ptẽ. i. ⁊. ſ. aceti. lb. i. ⁊. viij. ℥. coq̃tur in vase eneo dõec fiant in substãtia mell. ⁊ fiat inde linimẽtum.

De oppilatiõe in chaiasiz. C. vi.

Oppilatõ in chaiasiz est res retenta i añriore pte eius ita vt ꝓhibeat trãsitũ ex gutture ad nasuz: ⁊ ex naso ad guttur: ⁊ qñz est hũor viscosꝰ ⁊ tenax: ⁊ qñz est caro nata: ⁊ qñqꝫ est crusta.

De signis. C. vij.

Hec oppilatõ facit nauseitatez ita q̃ ꝓhibꝫ supfluitatẽ effusionis ad hoc vt ibibãt in chaiasiz: quare facit tinnitum ſcm̃ ex ea.

De cura. C. viij.

Sumant lentis amare. ʒ. i. castorei. ʒ. ſ. opij croci amboꝝ ana kirat. i. myrrhe ʒ. ſ. fiant ex eis pille ⁊ fiat ex eis caputpurgium cum aqua sansuci hũidi. Et multotiẽs quidẽ indiget dispositõ opatiõe manus ⁊ rasiõe nasi cũ radio ꝓpo nasi quo possibilis ẽ rasio. Rasio igit nõ cesset dõec mũdificetur: ⁊ qñqꝫ egrediet cũ rasiõe res plurima de cuiꝰ sũma mirabit hõ. Fortasse eniz cõseq̃tur medietatẽ libre. Si aũt nõ adiuuat illđ fiat qđ dicemus in capitulo hemorroidaꝝ.

De cura morbi qui est sicut in equis. C. ix.

Ex curis eius est vt fiat caputpurgium et
gargarismus cū medicamine huiusmodi
decoquant̄ galle cōtrite cū aq̄ ḡnati dul-
cis submersi dōec bibant ip̄m: deinde exiccētur ⁊
⁊ cū eo misceat̄. lb. 5. turis: aut sarcocolle ⁊ cōfi-
ciat̄ vice alia cū aq̄ ḡnati in q̄ cocte sūt galle ⁊ ad-
mistret̄ faciendo caputpurgiū ⁊ gargarismū die-
bus aliquibꝰ. Et ex eis quibꝰ curat̄ est vt ponat̄ i
naso tincar cū cera ⁊ oleo ⁊ fiat hoc sine intermissi-
one dōec sanet̄.

De cōstrictiōe nasi. C. x.

Melius ⁊ laudabilius est vt impleat̄ inte-
rius: deinde eq̄t̄ exterius ⁊ extrahat̄ ex
eo quo plenus est paulatiȝ dōec eq̄t̄. Li-
nimēta vero iuuatiua in hoc q̄ oȝ ponere sup fra-
cturaȝ sunt parū aloes ⁊ croci ⁊ mellis ⁊ myrrhe ⁊
ramercha ⁊ gallia muschata ⁊ lutū armenū ⁊ lutū
romanū ⁊ malua ⁊ laudanū ⁊ liniant̄ cū aqua alatel
⁊ aq̄ tamarisci. Verū nos fortasse reiterabimꝰ re
latiōem huius capl̄i in libro fracture ⁊ restauratio
nis.

De hemorroidibus ⁊ alarnabet in naso. C. xi.

Hemorroides q̇dem sunt carnes addite na
scētes: ⁊ qñȝ sunt carnes molles al. ⁊ nō
est in eis dolor ⁊ iste sunt facilis cure. Et
qñȝ sūt rubee aut fusce vehemētis doloris: ⁊ iste
sunt difficilis cure p̄cipue qū ex eis currit sanies fe
tida. Et qñȝ est ex eis illd̄ qd̄ est cācer corrūpens
figurā nasi ⁊ dolorē faciens cū extensiōe sua vehe
mēti. Et ille est qui est fusci coloris male generati
onis valde in ꝓfunditate plurima cuius via ē blā
dimētū sine incisiōe ⁊ rasiōe. Verū inter cācrum ⁊
hemorroides malas distat: qm̄ caro nata si ē post
egritudīes in capite ⁊ catarros est hemorroides.
Et si nō est ſm illd̄: imo accidit post claritatē nasi
⁊ p̄uatiōem cursꝰ est cācer: ⁊ ꝓpe si fuerint ante
aduentū eius in cerebro egritudīes mlīce ⁊ fuerit
p̄ncipiū eius sicut cicer: aut auellana ⁊ inceperit au
gmētari ⁊ accidet in palato durities. Et cācer qui
dē vt in pluribꝰ est nō habēs sanīe ⁊ cursuȝ ad pa-
latū: imo est siccꝰ durꝰ. Et hemorroides qñȝ elō
gant̄ ⁊ fiūt hemorroides pēdētes. Et qñȝ elōgant̄
adeo ꝙ ex naso eḡdiunt̄ ⁊ palato. Et omēs medi
cie que cōferūt alarnabet ꝯferūt hemorroidibꝰ:
⁊ qñȝ necessariū est vt frāgat̄ eoꝝ virtus.

De cura. C. xij.

Quecūqꝫ illaꝝ sūt ex diuisiōe p̄ma incidū
tur cū cultello p̄uo: deinde radūt̄ cū raso
rio multū. Et que sunt ex diuisiōe secun
da melius est vt coq̄t̄ aut cū medicis q̄s dcūri su-
mus aut cū igne: aut cū cauterio p̄uo subtili ⁊ inci
dat̄ cū rasorio extrahendo qd̄ in naso est ex addi
tiōibus ⁊ sup̄fluitatibꝰ. Et melius quidē rasoriuȝ
est illd̄ qd̄ ē vt ēbuba: deinde effundant̄ in nares
post illd̄ acetū ⁊ aq̄. Qd̄ si melioret̄ post ip̄m ahe
litus ⁊ remoueat̄ oppilatō bōuȝ est: ⁊ si nō tūc iaȝ
remanēt ex eis in ꝓfundo reliquie: tūc ergo neces
sariū est vt admistr̄tur serra filosa. Et eius etiā
modus est ut sumant̄ fila ex capillis: aut seta ⁊ li-
gent̄ ita vt ligatura illa fiat sicut serra hn̄s dentes
⁊ imittat̄ in acū de plūbo incuruatā intromittendo
ꝑ nasuȝ dōec egrediat̄ ad palatū. Deinde serretur
cū ea residuū carnis extrahendo eā ex duobꝰ late
ribꝰ sicut fit cū serra. Deinde accipe embubaȝ ex
plūbo aut ex pēna ⁊ volue sup eā panū ⁊ pluerizā
sup eū medicinas hemoroidaꝝ: sicut medicamē d̄
chartis ⁊ medicamē andarō ⁊ reliqua que dicemꝰ
post ⁊ intromittimus ip̄am in nasuȝ vt remaneat
locꝰ anhelitꝰ aptꝰ: ⁊ qñȝ fit rasoriū sicut luna: sed
est vt ēbuba poſe est ut cōseq̄t eo' volūtas ex mun
dificatiōe. Et qñȝ admistrant̄ in hemorridibus in
strūentū incisiōis ⁊ abrasiōis ⁊ medicie corrosiue
oȝ vt sternutet̄ post illd̄ dōec destruat̄ oīs putre-
do ⁊ serratura. Medicine vero q̇bꝰ curātur ille
que ex eis leues sūt: sunt sicut tenta fcā ex cortice
ḡnati ꝯtrito cū aq̄ dōec ꝯficiat̄ ⁊ admistret̄ illd̄ si
ne cessatiōe. Est eni exptū: sȝ ē tardi iuuamēti aut
tenta ex vsnē viridi pura: aut ex pulpa colloquin
tide: aut ex nuce cup̄ssi cū aliq̄to ficuū admistret̄
aliquibꝰ dibꝰ: aut tēta submersa in succo oȝimi so
lū: aut submersa in aqua eius: deinde pulueriȝet̄
super ip̄am siccum: aut in vino ⁊ pulueriȝet̄ sup
eā tritū oȝimi: aut ex cōȝelato aq̄ vtriusqꝫ ḡnato
rū cōtritoꝝ cū cortice ⁊ pulpa: aut tēta cū melle et
oleo rof. iterata in die aliquibꝰ vicibꝰ: aut insuf-
flatō ex arsenico ⁊ calcāto cōtritis cū aceto ⁊ exic-
catis. Medicie vero quibꝰ ille curant̄ q̄ chronice
fiūt, sunt tēte ⁊ pulueres ⁊ vngtā fcā ex eis q̄ sūt si
cut alūen ⁊ myrrha ⁊ es vstū ⁊ cortices eris ⁊ ra-
dix liliȷ̄ albi ⁊ calcantū ⁊ colcotar ⁊ atrimētū ⁊ ni-
trū fiat ex eis cū vino: aut aq̄ oȝimi: aut aq̄ āboꝝ
ḡnatoꝝ cū pulpis ⁊ corticibꝰ tēte: aut insufflatio-
nes admīstrētur. Si aūt nō cōferūt fiat tēta ex hu
ius aquis sup quā pulueriȝet̄ res plurima ex calca
dis ⁊ colcotar ⁊ alcali ⁊ flore eris ⁊ atrimēto ⁊ alu
mīe ſm eq̄litatē. Et rectius quidē est vt admīstret̄
post incisiōem. Si vero illd̄ nō adiuuat tūc admi
ministret̄ alchalidicon. Et iā dcm̄ est ꝙ semē ſpē
tarie sanat hemorroidas nasi: ⁊ si fuerit cancerose
tūc exp̄mat̄ vua que est ſr̄ extremitatē luf ſpents.
⁊ ībibat̄ inde lana ⁊ intromissa in ambas nares de-
struet carnē additā ⁊ cācrū. Alarnabet vero ē
rectius vt curet̄ cura manus. Et illd̄ quid̄ post di
minutiōem repletiōis a corpore ⁊ capite. Si auteȝ
fuerit leuis admīstrabis ex medicis vlcerū medi
cias fortes sicut insufflatiōem fcām ex aluminis et
myrrhe āboꝝ añ ptē. i. colcotar gallaꝝ amborum
añ. ptē. 5. sufflet̄ in ip̄o aut fiat ex eis tēta. Et me
dicamē qd̄. H. eligit est vt sumat̄ aq̄ duoꝝ ḡnato
rū exp̄ssoꝝ cū corticibꝰ ⁊ pulpis suis ⁊ decoctoruȝ
decoctiōe pauca. Deide pōant̄ in vase plūbi: dei
de sumant̄ scope ⁊ terant̄ tādiu dōec fiat sicut mas
sa ⁊ ībibat̄ ex tāta q̄titate succi āboꝝ ḡnatoꝝ q̄tū
fiat̄ lenes. Deinde fiat̄ ex eis collyria lōga ⁊ ītro-
mittātur in nasuȝ infirmū ⁊ dimittant̄ in ip̄o post
quiescat in quibusdā horis ⁊ extrahantur a naso ⁊
liniat̄ nasꝰ tūc ⁊ palatū cū succo amboꝝ ⁊ ꝑseueret
ſm hoc regimē. Est eniȝ iuuatiuū vlcerū ⁊ hemor
roidaꝝ: ⁊ ex eis quidē iuuam̄tis est ꝙ ip̄m nō effi
cit dolorē de quo sit curādū: ⁊ qñȝ aggregat̄ illud
ex tribꝰ ḡnatis pōtico ⁊ acetoso ⁊ dulci. Si g° he
morrois fuerit fortis dura addat̄ ex acetoso. Et
si fuerit plurime hūiditatis addat̄ ex pōtico. Qui-
dā vero eoꝝ qui post. H. fuerūt addiderunt qñqꝫ

in ipo parū colcotar ⁊ salis am̄oīaci ⁊ floris eris.
Et ex eis que cōferūt eis est medicamē citrinū et
medicīe acute corrosiue ipoꝝ sufflate in ipo: ⁊ qñ
apat dimittat dōec qescat. Postea admistret cera
⁊ oleū ⁊ mel: deinde remouet īsufflatō post reo-
uetur dimissio sine cessatiōe fiat illd dōec cadat et
xilocarate ⁊ nabatie hūide ia expte sūt. Na qū ipe
implent lana ⁊ intromittūt in nasuz corrodunt al-
arnabet sicut corrodunt verrucas ⁊ nux cupssi est
iuuatiua etiā. Et ex eis que expti sumus est vt te-
rat atrimētū viride sicut alcobol ⁊ sufflet in naso
mane ⁊ sero sanat enim: ⁊ qñ absciditur alarnabet
tūc ex medicis retinētibꝰ sanguinē eius est lutū īfu
suz cū aq̄ fca etiā ita vt fiat lutū grossuz ⁊ infrīetur
valde ⁊ liniat eo nasus.

De sternutatiōe. C. xiiij.

Sternutatō est motus ꝓpus cerebri ad ex
pellēdū hūorē aut materiā aliā cum auxi
lio aeris naribꝰ attracti subito ꝑ viā na-
si ⁊ oris. Et sternutatō quidē cerebro est sicut tus
sis pulmōi ⁊ eis que secūt ipm. Quidā aūt exi-
stimauerūt q cerebrū nō redit ad sternutationem
nisi qñ cōuertit hūor nociuus in aerem ⁊ extrabit
eū cū aere naribꝰ attracto ⁊ illd nō est necessriū:
imo nō indiget aere in hoc nisi vt sit corpꝰ plenū
aere cuius attractō ad ptē hūoris sit cōtinua. Quz
ergo cōpmit aer totus motu lacertoꝝ pectoris et
velamis laborioso ⁊ expellit ab interioribus ad
exteriora cogit cū festinatiōe ptes suas lōgiōrs ex
pectore ad exitū ⁊ est adiutus ad expulsiōem ⁊ ad
victoriā: qm̄ ipm comittat cōmotō aeris qui seqt
ipm ⁊ adiuuat virtutē expulsiuā ad incidēdā mate
riā ⁊ expellēdū eā. Et sternutatō qdem est nociua
vald in pncipio catarri ⁊ corize ꝓpt necessitatē qe
tis quā hēt hūor in quo querit maturatō. Et qñqꝫ
multiplicat in febribꝰ ⁊ eis similibꝰ tm̄ q deijcit v
tutē ⁊ replet caput supfluitatibꝰ. Et qñz excitat in
febribꝰ scbotomiaz: quare oz vt sit festinatō i re
tētiōe eius vt nō attrahat singultū nocētez cōmo-
tiōe sua. Et sternutatō quid est que accidit in pn-
cipio poxismoꝝ febriū. Indi vero existimaue
rūt ⁊ nō excesserūt veritatē q cōueniētior situum
capitis sternutantis in ea est vt sit añ ipm nō intu
ens oppositiōem forme neqꝫ sit cōuersum. Non
ergo cōsequet cū malitia. Et sternutatō quidē est
ex rebꝰ magis iuuatiuis ad exiccādū caput qū ma-
teria aut est pauca que expelli potest q̄uis non sit
matura: aut est ventosa quanuis sit plurma: aut
est vaporosa: nam sternutatō est ex ībꝰ magis ua
lētibꝰ ad repletiōem vaporosam in capite: aut est
grossa que nō est digesta. Si aūt est plus hoc tunc
significat fortitudinē cerebri. Et ꝓpt hoc ille cuiꝰ
mors est ꝓxima non pōt sternutare: ⁊ ille cui ex
eis adhibent ea que sternutare faciūt ⁊ nō sternu
tat nō spat vt sanet unq̄. Et ipa est ex eis que ad
iuuat ad expellēdas supfluitates retentas ⁊ faciunt
ptū facilē ⁊ egressiōem secūdie ⁊ sedant grauitatem
capitis. Verū ipa nocet ei in cuius capite est mate
ria que indiget qete ad hoc vt maturet ⁊ vt non
calefiat illd qd seqtur eā ⁊ vt nō moueat timēdo
q attrahat ad ipam aliud ab ipa: ⁊ ipa est nociua
etiam ei in cuius pectore est materia plurima aut
cruda.

De medicinis ꝓhibentibꝰ sternutatiōez. C. xiiij.

Ex eis que ꝓhibēt sternutatiōem sunt olū
ros. ⁊ oleū de salicibꝰ que vehementer
sedat eā. Et qñz ꝓhibet si sorbitō calida
sorbeat aut balneet caput aq̄ ⁊ effundat olū calum
in ambabꝰ auribꝰ ⁊ resupinatō sup puluinar cali-
dū positū sub collo ⁊ odoramētū pomoꝝ ⁊ nesri ⁊
similiter odoramētū spōgie marine est ex eis que
abscidūt eā ⁊ cogitatō ⁊ sollicitudo eoꝝ ꝑ que re
motō fit ab ea ⁊ ꝑ que ipa abscidit. Infantes ve-
ro iuuātur eo qd fluit ex renibꝰ sanis positis sup
ignē ⁊ assatis ⁊ suant añq coqt. ⁊ accipiat illd qd
currit ex eis ⁊ naribꝰ sugat aut fit ex eo caputpua
giū. Et ex eis que ipam ꝓhibēt est vehemētia tol
lerātie in ipa ⁊ vt retineat ⁊ est medicamē suffici-
ens ei que est debilis. Et ex eis que ꝓhibent ipaz
est fricatō oculi ⁊ auris ⁊ extremitatum ⁊ palati ⁊
fortitudo oculi ⁊ vehemētia eius ⁊ eructuatio et
palpitaiō aspectus ad supiora ⁊ inuolutō ⁊ pmuta
tō ⁊ inūcto lacertoꝝ cū oleis hūectantibꝰ: ⁊ ꝓpe la
certoꝝ mādibubaꝝ ⁊ pcipue ꝓfundatō somni. Et
timor excitatiōis ꝓcedētis ⁊ cautella a puluere et
somno.

De faciētibꝰ sternutatiōem. C. xv.

Sunt helleborꝰ albꝰ ⁊ castoreū ⁊ cōdisi ⁊
pip ⁊ sinapis aggrega ea: aut singulari
ter accipe ⁊ cū pēna appōe ea in naso: aut
accipiant piretrū ⁊ gallia cōtrita ⁊ ruta siluestris ⁊
aloes ⁊ ex eis fiat linimentū. Leuia vero sternu-
tatiōem faciētia sunt opiū qñ odorat ⁊ stipites al-
bedarūgi ⁊ aristol. ⁊ rosa cū suis pilis. Et ipa est
ex eis que faciūt sternutare calefactos ⁊ linimētuz
interioris ptis nasi ex medicamine sternutatiōis pro
uocatō rectius est q insufflatō eius in ipsum.

Res que cadūt i naso. C. xvi.

Sternutet hñs id cū aliqbꝰ medicis ⁊ in-
tromittātur in os eius ⁊ narē sanā. qunqꝫ
sternutauerit egredietur ex ea res: ⁊ ista
sunt quasi ex eis quaꝝ relatō pterijt.

De desiccatiōe nasi. C. xvij.

Quandoqꝫ fit ꝓpt caliditatē. Et qñz fit pp
siccitatē uehemētē. Et qñz fit ꝓpt hūorē
viscosuz quo exiccat ⁊ curatō vniuscu-
iusqꝫ eoꝝ est maīfesta. Et res magis iuuatie i ipa
sunt olā ⁊ succi fri ⁊ hūidi ⁊ extractō hūoris si fue
rit post lenificatiōem eius cū aliquo oleo aut suc-
co ita vt nō egrediat illd cuius nō qrit egressio.

De pruritu nasi. C. xviij.

Quandoqꝫ fit ꝓpt vaporez calm: aut ꝓpt
catarrum calidum si est: aut propter ca-
tarrum fortis cursꝰ q̄uis sit frus. Et qñ
qꝫ fit ꝓpt bothor. Et qñz fit ꝓpt motuz
fluxꝰ sanguinis narium ⁊ est ex signis crisis ⁊ ex si
gnis variolaꝝ ⁊ morbilli fm q scies in loco suo.
Et cura vniuscuiusqꝫ eoꝝ est cū eo qd scit ex prin
cipijs facile.

Fen sexta de dispositiōibꝰ lingue ⁊ oris ⁊ est tra-
ctatus pmus.

De anatomia oris ⁊ lingue. C. i.

Os est membrū necessariū ad hoc
vt pueniat cibꝰ ad cōcauitatem in
feriorē ⁊ cōicat in hoc vt pueniat
aer ad cōcauitatē supiorē ⁊ cōfert
ī expulsiōe ſſupfluitatū aggregataꝝ
in ore stōi qū elōgatur ⁊ fit difficil' eaꝝ expulsio
ad inferiora. Et est vas vniuersale mēbroꝝ locu
tiōis in hōie ⁊ vociferatiōis ī reliquis aīalibꝰ vo
ciferā ibꝰ ex sufflatiōe. Et lingua que est mēbruꝫ
eius est ex instrumētis cōuersiōis cibi masticati et
incisio vocis ⁊ extractō l'rarū ⁊ ad ipām ptinet di
scretō gustꝰ ⁊ cutis s'ficiei eiꝰ iferioris est cōtīua
cū cute meri ⁊ interiore pte stōi. Et cutis strata ē
diuisa in duo media cor'a cōmisura neruali: ⁊ in
ter illa duo est cōitas in ligamētis ⁊ cōtinuatiōe.
Et tu iā sciuisti lacertos eius motiuū ⁊ sensibileꝫ.
Et melior linguaꝝ ſm potentiā bene loquendi est
illa que cōmēsurata est in lōgitudīe ⁊ latitudīe sua
que est subtilis apō extremitateꝫ suaꝫ exteriorē.
Et qñ lingua est magna ⁊ lata valde: aut pua sicut
spasmata hñs eā non est potēs loqui. ¶ Et substā
tia quidem lingue est caro mollis alba quā coopue
rūt vene pue ītrātes sanguīee rubee ex calor' eiꝰ
quare alie sunt vene ⁊ alie sunt arterie. Et in ipā
sunt nerui plures ꝓcedētes ex neruis. iiij. vemen
tibꝰ ad ipāꝫ quos iā diximus in anatōia neruoꝝ.
Et in ipā est ex neruis ⁊ venis vtraq̄ credatur
esse in suo simili: ⁊ sub ea sunt duo orificia q̄ abo
ingredi't stillus ⁊ sunt fōtes saliue que ad carnē p
ueniūt glādosam que ē in radice eius ⁊ nōiā't gene
ratiue saliue. Et isti duo fōtes nōiant duo haurito
ria saliue cōseruātes rorē lingue. Et paniculus q̄
dē qui ē in circuitu eius est cōiūctus cū paniculo to
tius oris ⁊ vsq₃ ad meri ⁊ stōm. Et sub lingua sūt
due vene magne virides ex quibꝰ ꝓcedūt vene
plures ⁊ nōiant due ranine.

De egritudibꝰ lingue. C. ij.

Quandoq₃ accidūt lingue egritudines faci
entes nocūentū in motu eius: aut ita vt
destruat aut debilitet aut mutet. Et qñꝫ
accidūt ei accñtia facientia nocūentū ei in sensu ta
ctus ⁊ gustus: ita vt destruat aut debilitet aut mu
tet: ⁊ qñꝫ destruit vnus duoꝝ sensuū eius sīn al
tero sicut gustus sine tactu ꝓpterea quia egritudo
potētiā hēt euacuandi nocūentū cū debiliore duaꝝ
virtutū. Et egritudo quidē qñꝫ est malitia cōple
xiōis: ⁊ qñꝫ est officialis: aut ex magnitudine aut
puitate aut corruptiōe figure aut corruptiōe sitꝰ
quare nō dilatat pus neq₃ cōstringit aut ex resolu
tiōe singularis cōpositi. Et qñꝫ est egritudo cōpo
sita sicut vnū apatū. Et qñꝫ est nocūentū in ipo ra
mo nerui qui ē ei ꝓpus. Et qñꝫ ledit etiā cū cōita
te stōi: ⁊ qñꝫ p cōitatē pulmōis ⁊ pectoris. Et lin
gue quidē cōpl'o qñꝫ sigāt ex pte saporis vincētis
in ea ex eo qō sentit simile acetositati aut dulcedi
ni: aut insipiditati: aut amaritudini: aut abbomi
natiōi generate a putredīe: aut pōticitati: aut stip
ticitati. Qū sigtō tñ ex eius colore ⁊ ex eo qō iue
nit in sapore qñꝫ ptrāsit ipsam vsq₃ ad egritudīes
plures alioꝝ mēbroꝝ. Rubedo naq₃ eius ⁊ ꝓprie
cū aspitate sigt apata sanguinea in ptibꝰ capitis et
stōi ⁊ epis: ⁊ albedo ipiꝰ qñꝫ sigt frigꝰ stōi ⁊ epis
⁊ dñiū phl'atis in capite. Et qñꝫ sigt icteritiā si co
lor corporis est diuersus. Et sapor eius sigt hūo
rē dñantē in corpore toto: aut stō ⁊ capite. Et qñꝫ
sigtio eius habet ex pte hūiditatis ⁊ siccitatis sue.
Et siccitas quidē sentit ſm duos modos: quorum
vnus est cū claritate supficiei lingue ⁊ hec est sicci
tas leuis. Et ſa est cū cursu hūoris pfundi viscosi
qui est in ipā quā calor iā exiccauit: ⁊ hoc nō sigt
siccitatē in substantia: imo hūiditatē viscosaꝫ ag
gregatā in ea: aut ex catarro: aut ex vaporibus
grossis spissis. Et hoc est ex eis que faciunt errare
medicos qui qū cognoscūt ex infirmo dispositio
neꝫ exiccatiōis oris nō discernūt inter modū qui ē
añ ipam ⁊ inter eā. Et aspitas q̇dem sequit siccita
tē ⁊ planities sequit hūiditatē. Et qñꝫ sigt lingue
dispositō ex dispositiōe motus eius apō loquelaꝫ
⁊ ex dispositiōe diminutiōis eius ⁊ lenitatis ipius
⁊ dispositiōe grossitiei ipius ita vt minuat oī ho
ra ⁊ guet motus eius ⁊ sigt repletiōem sanguinis
aut hūiditatis: ⁊ qñꝫ sigt eius dispositio ex aposte
matibꝰ ⁊ bothor que accidūt in ea. Et tibi quideꝫ
posse erit exponere modos sigtōnū ex hac acceptio
ne postq̄ cōphēderis pncipia vniuersalia iā pteri
ta ⁊ pticularia que ondi.

De curatiōibꝰ lingue. C. iij.

Quandoq₃ est curatō eius cū cōitate quaꝫ
hēt cū capite aut stō p id qō rectificat am
bo: ⁊ est ex eis quoꝝ vnūq̄dq₃ sciuisti in
suo capl'o. Et qñꝫ est curatō ipius cura ꝑ pa cū po
tiōibꝰ euacuātibus fluxū ventris que sunt magis
iuuatiue q̄ illa que voitū faciūt ⁊ pmutant cōple
xiōem: aut stipticis aut resolutiuis incisiuis subti
liatiuis quaꝝ qū bibūt virtutes ad ipāꝫ perueniunt:
⁊ opportūiꝰ q̇dē bibūt huiusmodi post cibum. Et
qñꝫ curat collutiōibꝰ oris ⁊ fricatiōibꝰ ⁊ gargaris
mis ⁊ ol'is ⁊ pill'is retētis ī ore factis ex ipebꝰ q̄ ha
bent virtutes p̄dcās ſm necessitatē. Et melius q̄
dē est vt sumātur cōpsse: ⁊ oꝫ vt caueat in admi
nistratiōe medicinaꝝ oris ⁊ lingue qū fuerit ex ge
nere eaꝝ que nocet gutturi ⁊ pulmōi vt nō attra
hat aliq̄d ex cursu eaꝝ ad ipā.

De corruptiōe gustus. C. iiij.

Nocūentū ingredit in gustu ex tribꝰ mo
dis: ⁊ totū illō est qñꝫ cū cōitate: ⁊ qñq₃
ꝓpt egritudinē ꝓpaꝫ ex malitia cōpl'onis
aut egritudine officiali: aut cōi ⁊ sigt p illō quod
inuimus.

De cura. C. v.

Cura eius si ē cū cōitate ē vt cognoscas di
spositiōem cerebri ⁊ rectifices eā cū eis
que te docuimus in capl'o egritudinū cer
bri: aut dispositiōe stōi: ⁊ tūc si cā fuerit repletio
⁊ hūor malus oportebit vt euacuet. Nā si fuerit
acutus euacuet cū eo qō sit vt hierapic: aut pill'is
cochijs ⁊ pill'is factis ex scamōea ⁊ pulpa colloquin
tide ⁊ sale naptico. Et si fuerit grossus tūc oporte
bit vt euacuet cū hieris ⁊ administrent gargarisma
ta dcā in capl'o mollificatiōis lingue ⁊ cibet patiēs
cibis acutis sicut cepis ⁊ alleis ⁊ sinapi ⁊ aceto.

De mollificatiōe lingue ⁊ grauitate eiusdē ⁊ destru
ctiōe introitus in s'mone. C. vi.

Lingue mollificatō est ex sūma spetierum
nocumentoꝝ lingue p̄dictoꝝ in eis que

ꝓterierũt. Et cã q̇dem nota qñz est ex hũiditate sã guinea aut aquosa. Et qñz est ꝓpt̃ cãm ꝓma in cer̃ bro. Et qñz est ꝓpt̃ cãm in lacerto mouente eaꝝ: aut ramo veniente ab ip̃o ad eã: ⁊ tu scies que fit cũ cõitate cerebri ⁊ que fit absq; cõitate ex eis in q̇ bus inuenit̃ dispositõ in reliquis mẽbris acquirẽti bus ex cerebro sensuz ⁊ motũ. Et qñz sig̃t ꝙ ma teria sit sanguinea rubedo lingue ⁊ caliditas eius. Et qñz sig̃t ꝙ mã sit subtilis aquosa mltitudo cur sus saliue subtilis ⁊ paucitas iuuamẽti ex r̃solutis ⁊ iuuamẽtũ ab eo in quo est stipticitas. Et qñq; ꝑ uenit mollificatõ lingue ad hoc ut ꝓuet loquelaz: aut fiat difficilis vt alteret̃: ⁊ ex ea quidẽ est alfe- fe ⁊ altetez. Et ex pueris sunt q̇dã spatiũ defectꝰ quoꝝ a locutiõe ꝓlõgant̃. Et ex eis quidẽ qui vtũ tur tata in locutiõe sua ⁊ est aliquis cui qñ accidit egritudo cal̃a soluit̃ lingua eius ꝓpt̃ liq̃factionem hũiditatis ãnexe cũ lingua retẽte i radice nerui eiꝰ ⁊ ꝓpt̃ hoc fit puer althaga: ⁊ qñ fit adolescẽs ⁊ tẽ pat̃ hũiditas eius fit loquens expedite.

De cura. C. vij.

Oportet vt mũdificet̃ corpus cũ hiera mi nore: deinde cũ hieris maioribꝰ: deinđ intẽdat̃ ps capitis cũ medicis sibi ꝓprijs. Et si existimat̃ ꝙ cum humiditate dñetur sanguis phlebotõent̃ vene lingue ⁊ ventoset̃ mẽtũ: dein- de curet̃ cũ gargarismis ⁊ fricatiõe lĩgue ⁊ assidua tiõe motus eius post euacuatiõez. Et tu quidẽ iaz sciuisti duo ꝓma capl̃a in regimie egritudinũ capi tis. Medicie vero ꝓpe loco que sunt ꝭm pluri- mũ esse sunt ille que sunt cũ resolutiuis incisiuis et subtiliatiuis ⁊ gargarizatõ cum aquis eaꝝ ⁊ empl̃a facta cũ eis ⁊ sunt sicut origanũ ⁊ albasce ⁊ sinapis ⁊ piretrũ ⁊ cortices radicis capparis: imo sicut si- napis ⁊ cõdisi ⁊ totũ illđ cũ eo qđ sit sicut almaru ⁊ acetũ squilliticũ. Et qñz iuuat̃ ex fricatiõe lĩgue fcã cũ sale ãmoniaco ⁊ cum. ʒʒ. ⁊ cepe ita vt ex ea currat saliua plurima ⁊ oxymel squilliticũ qñ ad- mistret̃ ad gargarizãdũ: aut ad colluẽdũ os cõfert valđ ⁊ acorꝰ ẽ bõus mollificatiõi lingue ⁊ g̃uitati eius. Et qñ mollificatõ fit vehemẽs ⁊ ꝓhibet lo- cutiõez tũc sumat̃ aliq̇d euforbij ⁊ cõdisi ⁊ assidue tur fricatõ lingue ⁊ radicis eius cũ ip̃is. Et oz vt põant̃ iste medicine ⁊ eaꝝ similes sup collũ etiam. Et qñz fiũt ex istis medicis ⁊ similibꝰ eis pill̃e cõ fecte cũ eis que ꝓhibeãt eas a velocitate resolutio nis sicut est laudanũ ⁊ dragagãtũ ⁊ g̃ũma pini ⁊ gũ me viscose. Descriptõ pill̃aꝝ que tenẽtur in ore sub lĩgua cõferẽtes mollificatiõi ⁊ casui eis glutiis alibat. ʒ. ij. asse fetide. ʒ. i. fiãt ex eis pill̃e sicut ci cer ⁊ teneant̃ sub lingua. Et ex eis que expta sũt i hoc capl̃o est gargarismus ex sale ãmõiaco ⁊ piper̃ ⁊ piretro ⁊ baurac ⁊. ʒʒ. ⁊ staphisagria ⁊ origão ⁊ sansuco ⁊ sale naptico terãtur ⁊ cribellẽt ⁊ fiat cum eis gargarismus in aqua cal̃a diebꝰ cõtiuis. Et ex electuarijs que indi dixerũt ad hanc rẽ vtilia ẽ ele ctuarium cuiꝰ đscriptõ est hec cymini nigri cymini karmeni cinami grossi sal̃ indi oĩuz ãn. aur̃. mediꝰ pip. lõgi. g̃. c. pipis. g̃. cc. zuccari sextaria. viij. ⁊ sextariꝰ est. ʒ. vi. ⁊. ʃ. sumat̃ ex eo oĩ die. Et qñ resolutiua nõ valuerit ⁊ existimaueris ꝙ hũiditas sit subtilis ⁊ curreñs adiuua te cũ resolutiuis stipti- cis sicut aldarsisabam ꝑmistũ cuz roꝝ ⁊ sicut est flos squinãti cũ spodio. Et multotiens quidẽ cõfert ei fricatõ lingue cũ acetoꝝ stipticis. Ip̃e eniz vehemẽ ter faciũt cũ resolutiõe saliue ⁊ cursu eius ꝭm ace- tositatẽ sicut lac acetosuz ⁊ sicut succꝰ fructuuz qui nõ sunt maturati. Et qñ puer tardat̃ ad loquẽduz oz vt assiduet̃ motus lingue eius ⁊ fricatõ ip̃ius et currat saliua ex ea. Et cõfert in hoc ꝓpe qñ admi- nistrant̃ in fricatiõe eius mel ⁊ sal gẽma ⁊ oĩa que dcã sunt in capl̃o cure hũiditatis lingue. Et ex eis que mouẽt linguas eoꝝ ⁊ soluũt eas est violenter facere eos loqui.

De spasmo lingue. C. viij.

Spasmus lingue qñz fit ex hũiditate uisco sa tendente lacertos eius in latitudie. Et qñz fit ex mel̃ia constringente: ⁊ qñq; in egritudibꝰ acutis accidit spasmus in lacerto lingue ꝭm viã exiccatiõis ⁊ siccitatis. Et spasmus etiam qñq; facit apparere nocumentum in sermone.

De cura. C. ix.

Non elongat̃ cura spasmi lingue in canone a cura spasmi vniuersalis p̃dcã in fen ꝑ- ma huius libri. Sed ꝭm viã ꝓpaz cura eius est ꝭm ꝙ accidit. Ex sũma illius sunt vapora tiões radicis colli cũ eis que sunt sicut camemilla ⁊ corona regia ⁊ farfasa ⁊ sansucꝰ ⁊ anetũ sigillatim ⁊ cõiunctiz: ⁊ similiter gargarismi cũ oleis eaꝝ et impletõ oris ex aquis caꝝ ⁊ sint tepide. Deide re tentõ eaꝝ in eo spatõ aliquo: ⁊ admistratõ lotiõis oris fcẽ ex oleis calidis ⁊ dulcibꝰ resolutiuis ⁊ se minibus sicut fenugrecũ ⁊ que sunt eis similia. Et qñ fuerit in febribꝰ sint olea admistrata sicut oliz viol̃. ⁊ oleũ de cucurbita ⁊ alkerua ⁊ salicibꝰ tepi dis. Et oz vt ẽbrocentur loca p̃dcã cũ aq̃ tepida et succis hũidis tepidis.

De magnitudie lingue. C. x.

Quandoq; fit magnitudo lingue a sanguie dñante. Et qñz fit ab hũiditate plurima ꝓhl̃atica mollificatiua exiccatiua. Et qñq; magnificat̃ pl̃m ita vt egrediat̃ ex ore ⁊ nõ capiat eã os. Et huius quidẽ magnitudis relat õem sin- gularẽ fecimꝰ in capl̃o apãtis ꝓpter illđ quod ei ꝓ ꝓpuz est ex differẽtia.

De cura. C. xi.

Sanguinea quidẽ ⁊ fcã ex materia calida curat̃ si assiduat̃ eius fricatõ cum incisiuis acetoꝝ ⁊ stipticis sicut ribes ⁊ acetositas ci tri ⁊ fcã ex hũiditatibꝰ si assiduet̃ eius fricatõ cum sale ãmoniaco ⁊ sale cũ cepis ⁊ aceto post euacuati ones: aut accipiant̃. ʒʒ. ⁊ pip ⁊ lõgũ pip ⁊ sal gẽma terãtur bene ⁊ fricet̃ cũ eis lingua quare reuertet̃ ad mensurã suam ⁊ ingrediet̃ qđ de ea exiuit. Et mollificatõ quidẽ lingue qñ accidit pueris sufficit ĩ ea sollicitudo custodie ⁊ cibatõ ex passeribꝰ ⁊ vo latilibꝰ ambulatiuis. Quidã hõ iã vẽtosatus fuit ⁊ ꝑcussus est cũ scalpllo villus nerui in spõdilibus pãniculi ꝯiũcti cũ lingua: quare mollificata est lin gua.

De abbreuiatiõe lingue. C. xij.

Quandoq; accidit cõtinuatiõi ligamẽti qđ est sub capite lingue ⁊ extremitati eius abbreuiatõ ⁊ nõ ꝑmittit linguã dilatari: ⁊ qñz accidit ꝭm semitã spasmi.

De cura. C. xiij.

D E ea quidē que fcā est causa spasmi iā di
ctū est. Eius vero que fcā est cā abbre-
uiatiōis ligamēti. cura est in cisio illius
ligamenti ex latere extremitatis eius parūp ⁊ suc
currere loco cū draganto adusto vt abscindat san-
guinē ⁊ sūma que necessaria est ex incisiōe eius i so
lutiōe lingue est vt flectat ad supiora palati ⁊ vt
egrediat ex ore ⁊ si nō audet incidere ipm cū fer
ro pauēdo ⁊ timēdo effusiōem sanguinis plurimi
trāseat ad hoc ut intromittat sub ligamēto acū cuz
filo ⁊ disrūpat absqꝫ incisiōe ⁊ pōat sup membrū q̄
ꝓhiebant cōglutinatiōem. Et sunt medicie caute-
rizātes attractiue ⁊ si subtiliat in incisiōe eius cum
cautella venaruz que sunt sub lingua ne aduenuat
eis incisio ⁊ nō aduēiat cursus sanguinis plurimi.

De apatib⁹ ligue. C. xiiij.

Q Uandoqꝫ accidūt lingue apata calida ⁊ apa
ta mollia phlatica ⁊ apostēata dura ⁊ can
cer. Et signa oīum illoꝝ manifesta erunt
qū redierint ad illd qd dcm̄ est in signis apatum.
Et qñ apat lingua ꝓpt potū venenoꝝ sicut fun-
goꝝ ⁊ opij.

De cura. C. xv.

A Postemata quidē calida curātur in pmis
cū phlebotōia ⁊ solutiōe ventris: ⁊ illd
melius est in apatib⁹ lingue q̄ voit⁹. Et
qñ nō excusant a phlebotōia venaꝝ q̄ sūt sub lin
gua. Deinde teneat sub lingua sua qū est pncipiū
coꝝ succū endiuie ⁊ succū lactuce ꝓpe ⁊ succū sola
tri ꝓpe ⁊ lac aceto sum ⁊ aquā rof. ⁊ aquā in q̄ de
cocte sunt rose ⁊ succ⁹ virge pastoris ⁊ fricet cū p
ficis hūidis: qm̄ sunt vehemētis iuuamēti ad il-
lud. Si aūt nō resoluātur ⁊ nō apiātur indigēt ad
vltimū maturatiuis resolutiuis quib⁹ fiat garga-
rismus sicut cū melle ⁊ lacte ⁊ sicut decoctō radi-
cis lilij ⁊ sicut decoctō ficuū ⁊ fenugreci ⁊ decoctō
passulaꝝ ⁊ feniculi ⁊ potus hierepic̄ vt soluat mā
ab ore stōi ⁊ sint cibi ex genere eoꝝ que maturāt
⁊ resoluūt sicut illi qui fiūt ex caulibus ⁊ atriplici-
bus cū oleo sisamino ⁊ si apiant admistrent stipti-
ca in ore sicut decoctō sumac ⁊ myrti ⁊ lentium et
folioꝝ oliue ⁊ vinū pōticū. Et qñ valet ad illud
vngtm̄ fcm̄ ex succo solatri ⁊ oleo rof ⁊ lētib⁹ ēx
corticatis ⁊ rof. Si aūt apa est molle phlāticū tunc
cōfert ei vt apati calido in quo est vltimus status
eius vt cōburat radix feniculi ⁊ anectat. Et qñqꝫ
in huiusmodi fiūt caputpurgia in qbusdā apatibus
calidis inquib⁹ est grossitudo cū hoc medicamie.
℞. croci ⁊ hierepic̄ amboꝝ añ. ptē. i. cansore et
muschi āboꝝ añ. tertiā ptē. ʒ. venius zuccari ta-
barzet ptē vnā ⁊ mediā resoluat ex eo toto pōdus
danic vnius in lacte puelle ⁊ fiat ex eo caputpur-
giū. Inquit. G. apata fuit lingua cuiusdā hōis apa
te magno qui erat sexagenarius ⁊ nō fuerat cōsue
tus phlebotōari: quare nō phlebotōaui eū: sed fe
ci eū potare pillās cochias: ⁊ vt lingua eius inuol
ueret emplīs frīs volui. Sed ipe erat stultus ino
bediens medico suo: vidit itaqꝫ in visiōe illa no-
cte vt teneret in ore suo succū lactuce qd ⁊ fecit et
sanatus est integr̄ ⁊ fuit cōueniēs illd ⁊ mirabile.
Qd si apa fuerit durū tūc oportebit vt subtilie
tur regimē ⁊ cib⁹ fiat bōus ⁊ euacuet hūor cū hie
ris magnis p̄dictis in capitulis p̄dictis. Et admini
strētur gargarismata subtiliatiua ⁊ teneant in ore i
fusio fenugreci ⁊ decoctō eius cū ficub⁹ ⁊ ḡnoruz
lauri cū passis mūdificatis ⁊ teneat in ore lac mulie
bre ⁊ asininū ⁊ capnū ⁊ etiā decoctō dactiloꝝ ⁊ fi
cuū cū vino dulci ⁊ vino de vuis ⁊ cū melle casie
fistule ⁊ assiduet lenificatiōem nature cū eis q̄ sunt
vt hiere pue ⁊ casiafistule.

De alchalel in loqutiōe. C. xvi.

I Am diximus quedā que oportuit dici d̄
ea in caplo mollificatiōis lingue. Nunc
aūt dicamus q̄ caras ⁊ reliq̄ nocūenta lo
cutiōis qñ fiūt ex nocūento in cerebro ⁊ in ptib⁹
nerui venientis ad linguam ⁊ mouentis eam. Et
qñ fiūt in ipo ramo: ⁊ qñ fiūt in lacerto ipo. Et
illd ideo qm̄ alchalel aut est spasmus: aut tetan⁹
aut durities: aut mollificatō ⁊ abbreuiatō ligamē
ti: aut nodatō a plaga cōsolidata: aut apa durum.
Et qñ fit illd sicut scis ex hūiditate fm plm. Et
qñ fit ex siccitate. Et qñ fit nocūentū in locutiōe
ex ptē apatū: aut apa vlcerū accidētiū in lingua et
ptib⁹ eius. Et qñ accidit post sirsen ꝓpt expulsi
onē supfluitatis ex cerebro ad neruos: ⁊ in febri-
bus acutis ꝓpt exiccatiōem eaꝝ. Et qñ est lingua
in hoc ut detūesca spasmata ⁊ est rarissimū. Et hoc
est ex nocūentis accñtibus ab origine. Et qñqꝫ fit
nocūentū in fmone ꝓpt cās lacertoꝝ epiglotis quz
sunt extensi ⁊ mollificati. Et hōi quid qñ est diffi
cilis vociseratō in pncipio rei qm̄ laborat in mo-
uēdo lacertos pectoris sui ⁊ epiglotis suc. Ita q̄ n̄
tollerat laborē ipm illi lacerti: quare fiūt inobedi
entes: qū ergo respirat in initō dictiōis sue ⁊ fmo
nis currit post illd. Et oꝫ quid vt huiusmodi hō
p̄paret se ad loquēdū cū respiratiōe magna ⁊ mo-
tu pectoris magno: imo festinet in ipa velociter.
Nā qū ipe assuescit illd facilis fit ei locutō ⁊ cōsue
scit facilitatē in ipa. Reliquoꝝ vero modoꝝ cura
tiōes iā dcē sunt in caplīs suis. Et facto quid post
sirsen cōfert qñ phlebotōia duaꝝ venaꝝ q̄ sunt
sub lingua valde.

De ranula: C. xvij.

E St similis glādule dure existēs sub lin-
gua cuius color est similis colori cōposi-
to ex colore supficiei lingue ⁊ venaꝝ q̄
sunt in ea ⁊ est similis rane ⁊ cā eius est humiditas
viscosa.

De cura. C. xviij.

E Xpiant in ipa medicie corrosiue incisiue
resolutiue in quib⁹ est supflua exiccatio
sicut sal āmōiac⁹ ⁊ acetū ⁊ sal ⁊ fricatō cū
flore eris ⁊ draganto. Qd si nō cōferat admistrē
tur medicine acute sicut medicamē andarō ⁊ medi
camē ascariō ⁊ medicamē oui hūidi dcm̄ in antido
tario ⁊ admistratō phlebotōie sub lingua ⁊ medi
cine fortes alcola admistrent. Si aūt nō valuerit
nō erit excusatō ab opatiōe manus. Et ex medici
nis laudatis in ea est vt sumātur origanū psicuz ⁊
cortices ḡnatoꝝ ⁊ sal ⁊ fricet cū eis lingua infantis
patiens ranulā qm̄ sanat eis. Et ex eis que expta
sunt in ea sunt dragantum adustū ⁊ hermodactili
commista cum albumine oui ⁊ posita sub lingua.

De adustiõe lingue. C. xix.

Quandoq̃ accidit illud cã caliditatis in ore stõi aut cerebro que non puenit ad hoc vt sit febris: aut cã receptiõis reꝝ acuta rū: aut salsaꝝ: aut amaraꝝ: aut dulciū: aut ꝓpter sitim vehemētē. Et qñq̃ fit ꝓpt̃ cãs maiores ill' si cut febres acutas ⁊ apata interiora. Et cura illi⁹ in sũma est qm̄ oꝫ vt ꝓhibeat̃ qui de hoc cõquerit̃ ⁊ ꝓpe qui est ex egris ne dormiat sup collū. Et vt assidue utat̃ oscitatiõe ⁊ cõsuescat uti admĩstratiõe pill'aꝝ fcãꝝ ex semibus bateke ⁊ candi ⁊ citroli et cucurbite ⁊ cucũeris ⁊ tereniabĩ ⁊ similib⁹ ill'. Et teneat in ore nucleos prũoꝝ ⁊ tamaridi ⁊ zuccarũ albaizeꝫ ⁊ mucilagines notas ⁊ succos infr̃antes et hũectantes. Et cõuenit vt sup ip̃am fiat abstersio si est illic hũor viscosus. Deinde inũgat̃ ⁊ colluat̃ os cū ol'is ⁊ mucilagib⁹ ⁊ succis ⁊ adipe uolatiliū. Et quidã hõies sũt qui curãt illud fricãdo cū mēta.

De cura fissuraꝝ ĩ lingua. C. xx.

Mucilago psilĳ teneat̃ in ore ⁊ trãsglutiat eam ⁊ sumat crura ⁊ pedes ⁊ oua mollia cocta in aq̃. Et ex eis que expta sunt ĩ eis est butyrū recēs. Et ex eis est frustū cucũeris et seuesten.

De deiectiõe lingue. C. xxi.

Quandoq̃ fit ꝓpt̃ apata eius magna. Et qñq̃ fit a p̃focatiõib⁹. Deĳcit enim natu ra aut volũtas linguã vt apiatur meatus anhelitus.

De bothor in ore. C. xxĳ.

Plurimū q̃dē patit̃ os bothor ꝓpt̃ statio nes caliditatis in ptibus stõi ⁊ capitis et vapoꝝ. Et qñq̃ fit in febrib⁹: ⁊ iã dcm̄ ē ꝙ qñ apparet in febrib⁹ acutis bothor nigre in lin gua morit̃ infirmus in die ꝭo. Singularia vero in uatiua in bothor in ꝓncipio rei qñ est necessitas in fr̃atiõis ⁊ exiccatiõis sunt sicut myrob'. ⁊ galle et semina rose ⁊ amilū ⁊ fructus tamarisci ⁊ sief me mithe ⁊ dragagantū ⁊ balaustie ⁊ duo sandali et rose ⁊ spodiū ⁊ sumac ⁊ lentes ⁊ lutū armenū ⁊ ca pita g̃natoꝝ ⁊ cortices glãdiū ⁊ climia ⁊ faufel. Et succ⁹ fr̃i sicut succus lactuce ⁊ solatri ⁊ succ⁹ vir ge pastoris ⁊ portulace ⁊ extremitates vitis. Et plurimoꝝ quidē infantiū sanant̃ bothor cū zuccaro tabarzet ⁊ cãfora. ¶ Calida vero que sunt necessa ria ĩ fine rei sunt sicut chelidõia ⁊ darsisabã ꝓpe ⁊ cortices nucis muschate ⁊ ciperū ⁊ croc⁹ ⁊ nux cu p̃ssi ⁊ buglossa ⁊ piretrū ⁊ gariofil'. ⁊ mētastrum ⁊ galia. Et ex medicis sordidis est stercus canis: ⁊ qñq̃ necessariū est ĩ eis que sunt vlcerate arsenicū. Et ad eas quidē que sunt grosse iã expta sunt deco ctiõis darsisaban. ℥. i. ⁊ vēaꝝ. ℥. ſ. chelidõie q̇n ta ps. ℥. aloes põd⁹. ʒ. ĳ. croci. aur̃. i.. Et simili ter aq̃ in qua decoq̃ut̃ gariofil'. ⁊ nucis muschate ⁊ darsisaban ptes eq̃les aut ꝓṗnque. Et si icipiũt bothor suppurari tũc fortasse ē necessariū ut apꝓpi quētur eis mucilagies fcē ex eis que sunt sicut sem̄ lini cū ficub⁹ ⁊ butyro ⁊ faria frũenti ⁊ sem̄ maru ⁊ fumus terre ⁊ semē malue: ⁊ ista semĩa cadeꝫ et faria ordei ⁊ lac asininū solū: aut cū aliquo istoꝝ. Et qñq̃ indigēt decoctiõe semis lini cū ficub⁹ ⁊ bu tyro ⁊ farina frũenti ⁊ mēta ⁊ fenugreco. ¶ Qui dã vero sublimiū medicorū dixerũt nõ est aliq̃d magis vltimū ꝙ oleū de squinãto in curãdo bo thor oris tepidū in ore.

De alcola ⁊ vlcerib⁹ malignis. C. xxiĳ.

Alcola est vlc⁹ existens in cute oris ⁊ lin gue cū expãsiõe ⁊ dilatatiõe. Et qñq̃ acci dit ĩfãtib⁹ pl'm. Jmmo qñ pl'm accidit n̄ accit nisi eis pp malitiã lactis ⁊ malitiã digõis e⁹ ĩ stõis eoꝝ. Et qñq̃ accidit ex oĩ hũore ⁊ cognoscit̃ ex colore suo. Albū enim est phl'aticū ⁊ generat̃ ex phl'ate salso in pl'ib⁹. Et citrinū est chol'icū ⁊ ē ve hemẽtioris inflãmatiõis ꝙ alia. Et nigrū est mel'i cū. Et rubeū clarū est sanguineum. Et malignius oib⁹ est mel'icū ⁊ qñq̃ fit cū apate: ⁊ qñq̃ fit singu lare. Et oē vlc⁹ eueniens insupficie oris est ve lox ad dilatandū ꝓpterea ꝙ nõ deficit ei caliditas insepabilis ⁊ cutis hũida lenis. Et de cõsuetudine quidē. H. est vt nõiet eã colaban dū insupficie p seuerat̃. Qñq̃ putrefiũt ⁊ submergũt nõ nõiat ea colaban: ĩmo vlcera maligna: ⁊ sunt illa que in digēt medicis cauterizatiuis. Et qñq̃ multiplicatur alcola qñ multiplicant̃ pluuie ⁊ multiplicant̃ in fe brib⁹ pestilentialib⁹.

De cura. C. xxiiĳ.

Oportet vt intendat̃ ꝓmo hũor dñans fa ciens alcola ⁊ euacuet̃ ex corpore toto si est dñans: deinde ex vẽis que sunt sub mēto: ⁊ ex eis que sunt in iabaric. Phlebotomia naq̃ cõfert oib⁹ egritudibus oris calidis. Deĩde admĩstrent̃ medicie bothorales p̃dcē ita vt curen tur fortia ⁊ plurime hũiditatis ⁊ acuta ⁊ saniosa cū fortib⁹ ⁊ debilia cū debilib⁹. Et qñ vlcera pue niũt vsq̃ ad os tũc necessaria sunt valde fortia si cut alchadicon cū acatia pl'ima. Et oꝫ vt alienet ol'a oĩa vsq̃ ad ol'ū de oliuis. Medicie vero colligat̃ ex medicis bothor fr̃is ⁊ calidis quas diximus ĩ ca p'l'o p̈o in quib⁹ sunt stipticitas pauca ⁊ infr̃atõ: de ĩde ille que resoluũt vsq̃ ad os tũc necessaria sũt. Et in illis que declinãt ad rubedinē ⁊ citrinitatem oꝫ vt addant̃ in ĩfr̃atiõe medicie. Reliq̃ vero in digent in ꝓ̇mis eis que exiccãt ⁊ abstergũt cū q̃lita te sua eq̃li in initõ rei: deinde eis que exiccãt ⁊ re soluũt cū fortitudĩe ⁊ obsuet̃ etas in oĩb⁹ illis. Jn pueris eniꝫ oꝫ vt sint medicie eoꝝ debiliores ⁊ ut lac eoꝝ rectificet̃. Jn magnis vero oꝫ vt sint me dicĩe eoꝝ fortiores. Et pueris qñq̃ cõferũt cibi so lū. Si aũt nõ sunt cõcdentes oꝫ vt que eos lactãt cibent̃ eis. Medicie vero cõuẽiẽtes alcola q̃ sunt acuta sunt sicut masticatiões foliorū rubi ⁊ sicut lē tes cū aceto ⁊ oēs medulle qñ ꝓmiscent̃ cū cydõĳs sunt iuuatiue ⁊ ꝓ̇pe medulla cerui ⁊ vituli ⁊ põa stiptica ⁊ zarur ⁊ cydõia ⁊ iuube ⁊ extremitates ui tis ⁊ citroli hortulãĩ siccati ⁊ faria lentiū ⁊ faria ri zi: ⁊ fortiora illis puluis fcũs ex gallis ⁊ spodio et rof ⁊ acatia ⁊ similib⁹ illis. Et chelidõie cū stipti cis inest virtus mirabil' in cola. Et cãfora est ve hemẽtis iuuamẽti in cola. Jn vtrisq̃ vero fr̃is ad iuua te cū abstersiuis exiccatiuis ⁊ ꝓ̇pe in phl'aticis ⁊ cū resolutiuis fortis resolutiõis ⁊ exiccatiõis: et ꝓ̇pe in mel'icis sicut est faria herbi ⁊ mel cū gallis ⁊ rasura pgameni est vehemẽtis iuuamẽti in hoc ꝓ̇pe in pueris qñ miscetur cum aceto ⁊ malignis dragãtū cū aceto. Et qñ sunt corrosiua mala tunc

necessaria est admĩstratõ floris eris cũ colcotar et gallis in rob: aut gallaꝝ ⁊ alumis ⁊ balaustie ptes equales ⁊ admĩstratõ trociscoꝝ busus: aut alcohol tarcamaticõ cũ succo stiptico sicut succꝰ acreste. Et sicut medicie cões: aut ex alumie ⁊ gall' cõ tritis aut puluerizato ⁊ puluis fricet̃ cũ eis os multũ. Et galle quidẽ cõferũt oĩ cola maligno ⁊ ꝓpe qñ coquũt cũ aceto ⁊ sale. Et fit cũ eis collutõ oris ĩ cola pueroꝝ. Et cinis almezerion hẽt ꝓpetatẽ mirabilem ĩ cola magno. Et est ex medicis cõibꝰ spetiebꝰ alcola. Et similiter alumẽ puluerizatũ ⁊ aq̃ erea ⁊ fex adusta. Alcola vero melĩco nigro confert vt liniat̃ cũ melle cui admiste sunt passe enucleate ⁊ anisuz. Si aũt illic fuerit apa etiã tũc administret̃ hoc vngtm̃ aq̃ albedarũgi sacraiatũ vnuz olei rof. sacraiati medietas lentiũ sacraiati medietas croci põdꝰ duoꝝ aureoꝝ fiat ex eis vngtm̃.

De multitudine sputi ⁊ vsus eius in somno. C. xxv.

MUltotiens accidit ex multitudie calĩtatis ⁊ hũiditatis ⁊ ꝓpe in stõ. Et qñz fit pp victoriã calĩtatis solius sicut accidit ieiũo aut ꝓpt̃ grauitatẽ cibi: aut corruptiõem eius ex sputo assiduo vsqꝫ coedat ⁊ q̇escat illd̃ ab eo. Et qñ qꝫ accidit ex frĩtare et phl'ate.

De cura. C. xxvi.

SI fuerit ex calĩtate tũc oportebit vt phlebotõet̃ basilica ṗus et admĩstrent̃ alrobub acetosa et stiptici fructus ex vio veteri cũ cõmistiõe plurima. Et sit cibus ex piscibus ⁊ carnibꝰ leuibꝰ sicut carnibꝰ hedi ⁊ volatiliuz. Et assiduet collutiõem oris cũ decoctiõibꝰ stipticis factis ex lentibꝰ ⁊ sumac ⁊ similibus. Et si fuerit ex frigore ⁊ phl'ate admĩstra võitũ cum eo qd̃ sciuisti in oĩ ebdomada duabꝰ vicibꝰ aut tribus. Et det̃ ei ad potandum in oĩ ebdomada semel hoc medicamẽ. ℞. hierepic̃ põdus. ʒ. ij. salis indi põdus duoꝝ danic anisi ⁊ amcos aboꝝ añ. i. danic d̃tur in potu cũ sirupo acetoso de melle ⁊ de seminibꝰ. Et admĩstrent̃ post illd̃ tyriaca ⁊ electuaria calida. Cibi aũt eius sunt pulli colũbaꝝ cocti ĩ cazola cũ spebꝰ que sunt vt piper ⁊ sinapis ⁊ allea ⁊ sũat in cenis tortellas cũ almuri nabati: deinde trãsglutiat aquã calidã ⁊ fricet gingiuas sicut oñdi. Et ex medicinis ⁊ curis cõibus ⁊ bonis est vt sumat oĩ die põdꝰ. ʒ. i. salis triti nõ subtiliter cum endiuia hũida: deinde admĩstret̃ trisera ⁊ assiduet administratiõez fricatiõis gigiuaꝝ: ⁊ iã exptus ẽ muschꝰ assatus ⁊ inuentũ est iuuamẽtũ eiꝰ ⁊ ꝓpe ĩ pueris.

De abscisiõe odorũ horribiliuz ex comestis. C. xxvij.

COnfert ad illd̃ masticatõ rute ⁊ masticatõ folioruz rubi et collutõ oris post eas cũ aceto squillitico ⁊ admĩstratõ ciperi et zedoarie in ore.

De sputo sanguis ex ore. C. xxviij.

SI est exitus eius ex substantia oris ⁊ cute ipius tũc cura ipm cũ trociscis p̃dictis in capl'o albothor ⁊ alijs ⁊ in decoctiõe radorũ vitis ⁊ p̃putioꝝ eius est iuuamẽtũ maximum. Si aũt in alijs fuerit locis nos iã ei singular̃ fecimꝰ capl'm: imo capl'a.

De fetore oris. C. xxix.

AUt eius ꝑncipiũ est gingiua ꝓpt̃ putredinẽ que est in ea: aut ꝓpt̃ mollificatiõem que accidit ei: aut putrefactiõem in radice dentiũ: aut in ipo dente: aut est ꝑncipiũ eius cutis oris ꝓpt̃ cõpl'onẽ malã in ea que alterat hũiditatẽ. Et pl'm huius cõpl'onis est cal'm: aut fit vt sit eiꝰ ꝑncipiũ stõus ꝓpt̃ hũorem putridũ in ore stõi aut cholĩcũ: aut phl'aticũ. Et qñz fit ex ptibꝰ pulmõis sicut accidit in hñtibꝰ pthisim.

De cura. C. xxx.

IN illo qui est ex gigiua ⁊ carne que est iter dentes rubea oꝫ vt intendat̃ in mundificatiõe dẽtiũ semp ⁊ ablutiõe coꝝ cuz aceto ⁊ aq̃. Si ergo valuerit illd̃ bene erit: si autẽ nõ valuerit imo fuerit illic supfluitas putrefactionis tũc oportebit vt masticet post illd̃ fructũ tamarisci ⁊ piretrũ ⁊ rutã ⁊ foliũ ⁊ xiloaloes ⁊ masticẽ ⁊ cortices citri ⁊ gariofilũ ⁊ vt põat sup gingiuã aloẽ ⁊ myrrhã et amboꝝ similia: ⁊ vt colluat os cũ aceto squillitico ⁊ vt fricet̃ cũ aniso ⁊ vino ⁊ passo dulci: qꝫ si fuerit fortior illo admĩstretur masticatõ staphilagrie ⁊ expulsio saliue. Si autẽ nõ cõfert ⁊ apparet putrefactõ manifesta sumãtur dragãti adusti ps. i. ⁊ radicis lilij ⁊ croci aborũ añ. ps. ſ. cõficiant̃ cũ melle ⁊ fiant trocisci ⁊ admĩstrent̃ ⁊ colluat̃ os post ipos cum aceto puro et misto cũ aq̃ rof. Aut sumat̃ medicamẽ fortius isto ⁊ est pgameni adusti. ʒ. iij. feniculi. ʒ. ij. ⁊. ſ. gallie sumac. ʒʒ. pipis adusti trociscoꝝ calcadicõ oiuz añ. ʒ. ij. fiat ex eis fricatõ ⁊ linimẽtũ ⁊ põat̃ super ipꝫ panꝰ lineꝰ ⁊ alcali solũ qñ põit̃ sr̃ putrefactõez eradicat eã ⁊ deijcit ipam ⁊ facit nasci carnẽ bõaz. Et ex eis que expta sunt ad istud ẽ acatia arsenicũ citrinũ arsenicũ rubeũ calx alumẽ fiat ex eis troc. cũ aceto: deinde terãtur cũ aq̃ mellis: aut decoctõne semis iunipi. Sed si fuerit putrefactõ ĩ ipo dẽte tũc medicamẽ ipius erit fricatõ eius si fuerit in extremitate: aut limatura eius cũ lima: aut eradicatõ dẽtis si fuerit putrefactõ sequens radicẽ dentis. Si autem fuerit illic in gingiua mollificatõ et fuerit cã in euentu putrefactiõis tũc cura ipm constrigẽdo ipam cũ eis que sunt in capl'o mollificationis gigiue. Si aũt ẽ hũor cholĩcꝰ putrefactus ĩ stõ aut in toto ore tunc non est aliquid magis conferens ei qꝫ chrysomila humida ĩ ieiunio ⁊ similiter albateka aut citroli aut psica. Si autez chrysomila p̃ntia nõ fuerit ⁊ psica hũida admĩstret̃ infusio coꝝ que ex ipis incisa sunt ⁊ exiccata in ieiunio ⁊ ꝓprie exiccata chrysomila. Et ex eis que iuuãt ad illd̃ ẽ admĩstratõ sauic cũ zuccaro ⁊ aq̃ niuis ⁊ admĩstratõ pill'aꝝ aloeticaꝝ quas dicemus in antidotario ⁊ sit cibꝰ eius oẽ lauãs infr̃ans nõ cõuertibile ĩ cholerã. Si aũt est hũor phl'aticꝰ admĩstrent̃ hier̃ mũdificãtes os stõi dcẽ in capitulo oris stõi. Et admĩstret̃ trisera mior ⁊. ʒʒ. nutritũ ⁊ subtil' pluis aloes ꝓpe ⁊ sit cibꝰ eius patelle ⁊ minoret potũ aque ⁊ abhorr̃at fructus ⁊ olera hũida ⁊ assumat fricatõnes suas ex arboribꝰ ãaris sicut aleberic ⁊ oliue. Et ex medicis que iuuãt eos est vt sumãt oĩ mane ex folijs myrti cũ equali mẽsura sua de passis etiaz nucleatis ad magnitudinem nucis: aut simile ipius

ex nuce cupſſi ⁊ iuiipi cū paſſis. Et ↄferūt eis gna pi ni ⁊ pille de gariofil. ⁊ eſt deſcriptio earum. ℞. gar. galange aboruz añ. ℥. ſ. muſchi canfore amborum añ. danic. i. piretri. ℥. i. aloes. ℥. iij. ſinapis. ℥. i. fiāt pilule cum vino. Et medicie quidem ſimplices experte ſunt ſicut tus ⁊ xiloaloes indum ⁊ cinamum groſſū ⁊ cortices citri ⁊ roſa et canfora ⁊ ſandal ⁊ gar. et cubebe ⁊ maſtix ⁊ macis ⁊ nux muſchata et radix aladkir ⁊ alarmec et al uſnen et blacte bizātie et cardamōuz ⁊ agnus caſtꝰ et folia citri et ſpica ⁊ alneremiſck et. ʒʒ. ⁊ reliq̄ q̄ inueniunt in arol ſingulariū. Et ea quibꝰ medicie cōſiciūt ſūt mina ⁊ ſerū ⁊ ſuccus citri.

Quando os remanet aptū caplm. xxxi.

Os remanet aptū aut ꝑpt vehemētē neceſſitatē ſpūs maxime inflāmatiōis: aut ꝑp cōſtrictiōem et ꝓfocatiōem: aut ꝑpt debilitatē lacertoꝝ oris: quare nō efficiūt opationem ſuaz in ſomno et illd̄ eſt in egritudibꝰ acutis malū. Meliora aūt loca ad diſtinguēdū colorēs dētiū ſunt loca alia: et qū dicētur egritudines acute.

Fen ſeptima de diſpoſitiōibꝰ dentiū ⁊ eſt tractatꝰ ꝑmus.

Sermo de dētibꝰ. C. i.

Iam ſciuiſti ꝙ locuti fuimus de dētibꝰ ⁊ anatōia eoꝝ ⁊ iuuamēto ipſoꝝ. Oz ergo ut tu attēdas qd̄ dr̄ illic ⁊ vt ſcias ꝙ dentes ſūt ex ſūa oſſiū quibus ineſt ſenſꝰ ꝑpt illud qd̄ vēit ad eos ex neruis a cerebro procedentibus lenibus. Et qñ dolent ſentiūt illud qd̄ accidit in eis ex ꝑcuſſiōe ⁊ ſaltu. Et qñz ſentiūt fricatiōez ſuā ⁊ cōmotiōez ſuā. Et qñz accidunt in eis egritudies mollificatiōis ⁊ fiſſure ⁊ eradicatōnis ⁊ augmēti ⁊ alteratō coloris ī ſubſtātia ſua ⁊ in epithimatibꝰ cōpoſitis ſup eos. Et accidūt eis corroſio ⁊ putrefactō ⁊ fractura ⁊ accidūt ei dolorēs vehemētes ⁊ fricatiōes. Et accidit eis ſtupor ⁊ eſt ſpēs doloꝝ eius ⁊ accidit eis defectus a maſticatione dulcis ⁊ acetoſi ⁊ noceri a calore ⁊ frigorē ⁊ puitas tollerātie ad obuiandū vni aboꝝ aut vtriſqꝫ. Et qñz accidūt ei ſpēs apatū: ⁊ illd̄ q̇dē nō ē mirꝝ. Omē eni qd̄ recipit extēſiōez cū augmēto nutrienti nō elōgat qn īcipiat extēſiōē cū ſupfluitate. Nā ſi nō reciperēt materias penetrātes i eis augmētātes eos nō fierēt virides ⁊ denigrarent. Illd̄ enī ē ꝑpt penetratiōez ſupfluitatū in eis. Et dentes q̇dez creati ſunt recipientes augmentum ⁊ additōnes ſēp vt ſit eis illd̄ loco eius qd̄ conterit: ita ꝙ dēs oppoſitus loco eius qui cecidit ⁊ eradicatus eſt augmētat in lōgitudie qū fit additō cōueniens ei: ⁊ nō oppōat ei cōtritō. Et ſcias ꝙ dētiū cōplōes qñz ſignt ex gigiua ⁊ colorē eius ſi eſt citria ē cholica ⁊ alba ē phlatica: et rubea ē ſanguinea: ⁊ ſi ē ad fuſcitatē ⁊ nigrediez ē melica.

De cōſuatōe dētiū. C. ij.

Qui vult vt icolūes ſint ſui dentes oz vt obſuet. viij. res. Ex q̇bꝰ ē vt ſibi caueat a frequēti coruptiōe cibi ⁊ potus i ſtō ꝑpt rē in ſubſtantiā cibi: ⁊ ē vt ſit recipiēs corruptiōez velociter ſicut lac ⁊ piſces ſaliti ⁊ piſces pui aut ꝑpt malitiā regimis ſue acceptiōis ex eis q̄ iaz ſcita ſūt in locis ſuis. Et ex eis eſt vt non nitatur multis vicibꝰ vomere ⁊ ꝑpe qū eſt illd̄ qd̄ euomit acetoſuz. Et ex eis ē vt vitet maſticatiōez oīs viſci: ⁊ ꝑpe qū ē dulce ſicut cōfectō d̄ melle ⁊ ficꝰ viſcoſe. Et ex eis ē d̄uitatō frāgēdi durū: ⁊ ex eis ē d̄uitatō ↄgelātiū. Et ex eis ē d̄uitatō oīs rī q̄ ē vehemētis frigoris ⁊ ꝑpe poſt calm ⁊ oīs vehemētis caloris ⁊ ꝑpe poſt frigꝰ. Et ex eis ē vt aſſiduet mūdificatiōē eiꝰ qd̄ igrdit dētes abſqꝫ ꝑſcrutatiōe multa ⁊ cōſuetudie vſqꝫ ad hoc vt noceat carni rubee ⁊ carni q̄ ē iter dētes ⁊ moueat eā aut moueat dētes. Et ex eis ē d̄uitatō reꝝ nocētiuz dētibꝰ ꝑpetate ſui ſicut porri. Ipi eni vehemēt nocēt dētibus ⁊ gigiue ⁊ rliqua q̄ dcā ſūt in ſingularibꝰ. Fricatiōes aūt eoꝝ oz vt admiſtrent cū eq̄litate: ⁊ nō fiat in eis ꝑſcrutatō tāta vt d̄ſtruat humiditas eoꝝ ⁊ aquoſitas ⁊ ꝓpart eos ad recipiēdū fluxꝰ ⁊ vapores aſcēdētes a ſtō: ⁊ fiat cā ad timorē: ⁊ qñ admiſtrat fricatō cuz equalitate abſtergit dētes ⁊ cōfortat eos ⁊ cōfortat carnē rubeā ⁊ ꝓhibet lapides ⁊ facit bōuz oris odorē. Et melius quidē lignū ad fricatiōez faciēdā ē illd̄ in quo ſunt ſtipticitas ⁊ amaritudo. Et oz vt cōſueſcat fricatōnē dētiuz qū vadit dormitū cū olō. Sitqꝫ illd̄ olū aut ſicut oleū roſ. ſi ē neceſſaria infrātō: aut ſicut oleū de ben ⁊ nerdē ſi neceſſaria ē calefactō: ⁊ qñz neceſſaria ē cōpoſitō. Et melius q̇dē ē vt fricētur ꝑus cū melle ſi ē illic frigus: aut cuz zuccaro ſi eſt declō ad frigus: aut parū caloris: vnūqdqꝫ autez aboꝝ cōgrgat ꝑpetates laudabiles abſterſionis ⁊ cibatiōis ⁊ ipinguatiōis ⁊ mūdificatiōis: ſed zuccarū in hoc toto ē inferiꝰ melle: ⁊ ſi terat altabarzet ⁊ cū melle miſceat abſtergit ⁊ mūdificat ⁊ ſtringit gingiuā: deinde oz vt ſequat ipm olm. Et ex eis que cōſuant ſanitatē dētiū ē vt colluat os in menſe bis cū vino in quo decocta ē radix titiali ē eni puenīēs ad vltimū in faciendo bōuz odorē: ⁊ nō aduēit facieti illd̄ dolor dētiū. Et ſimilr caput leporis aduſtū qñ fit cū eo fricatō. Et ſimilr ſal cōfectus cū melle qū adurit aut nō adurit: ſed aduſtꝰ eſt melior: ⁊ oz vt ex eo fiat auellana ⁊ pōat i panno ⁊ fricētur cū ea dentes. Et ſimilr fricatō cū lupinis ⁊ ſimlr alumē iamēi cū aliqꝫtula myrrha: et ꝑpe alumē aduſtū cū aceto. Et qñ iuuantur dētes iſtis medicis oz vt admiſtret poſt eas mel ⁊ fricatō cū eo fiat aut zuccarū: deide admiſtret fricatio cū olis ſcḋm ꝙ narrauimus. ¶ Et qū dēs ꝓparatus ē fluxibꝰ oz vt teneat in ore d̄coctō reꝝ ſtipticarū diu. Et aſſiduet medicamē de alūine ⁊ ſale aduſtiſ ſup ipm.

Sermo vniuerſal de cura dentiū. C. iij.

Medicie dētiū alie ſunt cōſuatiue ⁊ alie ſūt curatiue. Et quia ſubſtātia dētiū eſt ſicca: tūc medicie cōuēientes q̄ cōſuant ſanitatē ⁊ reducūt eos ad illd̄ qd̄ oz ſcḋm plm ſūt medicie exiccatiue. Talis aūt ⁊ frīs idigēt qum accidit vnā duaꝝ q̄litatū a naturali cōplone iā plm receſſiſſe. Uehemētiores igit mediciaꝝ cōuenientiū ad ſanitatē dentiū ſūt exiccatiue cōmēſurate in duabꝰ qualitatibꝰ. Et oīs medicia dētis ē exiccatiua niſi illa q̄ nō ē dētis qm̄ ē dēs. Immo ꝑpt accidens qd̄ ei accidit. Et ex exiccatiuis q̇dā ſūt calē ⁊ quedam

sūt frē. Et mediciaꝝ dentium melior est illa que
aggregat ad arefactiōem ⁊ exiccatiōem abstersio
nez ⁊ resolutiōez sup̄fluitatis si ad dētez ē expulsa
cū eq̄litate ⁊ ꝓhibitiōez materie que ad ip̄m attra
hit̄ cū exiccatiuis frīs. Et illa que ad aliq̄tulū fri-
goris declinat que nō obstupefacer̄ facit dētes sua
acetositate aut pōticitate sua: sicut est obstupefa-
ctō acr̄ste ⁊ acetositas citri ⁊ sūt galla ⁊ cāfora ⁊ sā
dali ⁊ rosa ⁊ semē eius ⁊ balaustie ⁊ sanguis dra-
cōis ⁊ fructus tamarisci ⁊ galle ⁊ karabe ⁊ marga
rite ⁊ fausel ⁊ faria ordei ⁊ cortex arboris mori ⁊
folia tamarisci ⁊ radix acetose. Et cal'e que sūt usꝫ
ad terminū. Alie sūt quaꝝ calor ē in substātia sua.
Et alie sūt quaꝝ calor est acq̄situs. Et ille que sunt
ad terminū in substantia sua sūt sicut sal adustus ⁊
sceba adustus ⁊ cinamōuz ⁊ isopus ⁊ flos squināti
⁊ fructus capparis ⁊ fortius eo ē cortex radicis eiꝰ
⁊ xiloaloes ⁊ muschus ⁊ capill'. veneris crudus et
adustus ⁊ folia cup̄ssi ⁊ iunipi ⁊ foliū ⁊ cornua cer
ui adusta ⁊ nō adusta ⁊ mētastrū ⁊ cinis eius ⁊ ma
stix ⁊ dragagantū adustū ⁊ cinis baurac ⁊ aristol'.
ro. ⁊ cinis corticis uitis ⁊ cinis capitis leporis ⁊ da
ctili adusti. Et cal'e cū virtute acquisita sūt sicut ci
nis gallaꝝ. Nā qū extinguit̄ cū aceto est ad equa-
litatē ꝓpiquus ⁊ cinis ramoꝝ vitis et cinis cāne et
q̄ sunt eis similia. Eq̄les vero sūt sicut cornua cer
ui adusta qum lauantur ⁊ sicut nux aldulb ⁊ sicut
cortices arboris pini. Et ex eis sūt medicie veniē
tes ex via cōpositiōis ⁊ sūt sicut faria ordei qum
ꝑmiscent̄ cū sale ⁊ sero: deinde adurit̄ ⁊ dactili cō
fecti cū alkitran ⁊ adurūt dōec fiāt carbōes ⁊ dei
d̄ effundit̄ sup eos serū. Et ex fricatiōibꝰ exptis ē
dētifriciū exptū qd̄ recipit cornu cerui et folioruz
cup̄ssi amboꝝ añ. ʒ. x. nucis dulb cū dispositione
sua. ʒ. v. radicis pētaphilō. ʒ. x. capilli veneris
adusti. ʒ. v. rosaꝝ mundataꝝ a capitibus suis. ʒ.
viij. spice. ʒ. iij. cōteratur bñ et fiat ex eis dētifri
ciū. Dētifriciū bōuz. ℞ cornu cerui adusti cāczi ci
pi rosaꝝ spice aristol'. oiuz añ. ʒ. i. salis gēme. ʒ.
q̄rtā ptē fiat ex eis dētifriciū. Et dicemꝰ etiā den
tifricia in cap̄lis que seq̄nt̄ ⁊ dentifricia alia in anti
dotario. Incipiamꝰ itaqꝫ et dicamus q̄ curatō cū
exiccatiuis est curatō sicut scis cōueniens: et cū ca
lefactis ⁊ infr̄atiuis est curatō que ē necessaria quz
fit vehemēs recessio ab eq̄litate ꝓp̄a. Et medicie
quidē dentales alie sūt dētifricia ⁊ alie sūt mastica
tiōes: ⁊ alie sūt linimēta: ⁊ alie sūt que vt pastilli
pōunt̄ sup dētes aut sup mādibulā. Et alie sunt suc
ci: ⁊ alie sūt fricatiōes: ⁊ alie sūt res implētes: et
alie sūt vaporatiōes: ⁊ alie sunt cauterizantes: et
alie sūt eradicatiue: ⁊ alie sūt suffumigationes: et
alie sunt caputpurgia: ⁊ alie sūt distillatiōes in au
re: ⁊ alie sūt euacuātes materiā cū phlebotōia: aut
vētos̄ ex ꝓpinq̄orib' locis. Et ex medicis dētiū q̄
dā sūt que sūt resolutiᵉ ⁊ quedā que sūt infr̄atiue
⁊ q̄dā que sūt narcotice. Et narcotice q̇dē quz ad-
mistrant̄ in dētibꝰ sūt res lōginquiores a timore.
Veꝝ caꝝ multiplicatō q̄ñz corrūpit sub stātiā den
tiū. Et simil'r medicie vehemētis resolutiōis ⁊ ca
lefactiōis oꝫ vt nō admistrētur nisi qū est necessa-
riū ⁊ sūt sicut pulpa colloquintide ⁊ helleborꝰ al.
⁊ cucūer asininus ⁊ reliq̄: ⁊ oꝫ vt caueat̄ euentus
alicuius eaꝝ ⁊ narcoticoꝝ ad vētrē. Et simil'r mul

totiens ē necessariū ꝑforare dētez cum ꝑforatorio
minuto ut p ip̄m exuccet̄ materia nocitiua ⁊ vt in
ueiāt medicie trāsituz ad ꝓfūdū eius. Et acetū qui
dē q̄uis sua essentia noceat dētibꝰ tñ q̄ñz ponit̄ in
medicis dētiū infr̄antibꝰ ⁊ calefaciētibꝰ simul. In
infr̄antibꝰ quidē q̄m infr̄at sua substātia ⁊ nō pe-
netrat. In calefacientibꝰ vero q̄m penetrat ⁊ q̄m
adiuuat cū incisiōe ad resoluendū. Eius v̇o nocu-
mētū est tūc fractū cū medicis dētium que eis ad-
miscentur.

De dolore dētiū. C. iiij.

Scias q̄ dētes q̄ñz dolēt ꝓpt̄ cām doloro
saz existentē in substātia ipoꝝ s̄m q̄ pro
posuimus in eis que p̄terierūt. Et q̄ñqꝫ
est ꝓpt̄ cām dolorosaz existētez in neruo qui est i
radice eoꝝ. Et q̄ñz ē ꝓpt̄ cām dolorosaz existentē
in gigiua ⁊ ap̄a ⁊ additiōez carnis nate in ea recipi
entē materiā: aut ꝓpt̄ mollificatiōem eius ⁊ molli
tiē eius: quare recipit materias malas ⁊ putrefiūt
in ip̄a ⁊ nocēt dētibꝰ ⁊ etiā ponūt sup dētes cōmo
tos. Et q̄ñz fit difficile pluribꝰ hōibꝰ cōsideranti
bus in dētibꝰ suis doloros̄ discernere inter eos ⁊
sp̄es cure ipoꝝ sūt diuerse. Doloꝝ vero dētium
cāe: aut sunt malitia cōplōnis pure ex frigore: aut
calore ⁊ exiccatō ꝓpt̄ ꝑuatiōem nutrimēti sicut i
senibꝰ ē īfra hūectatiōez s̄z q̄ scies ī loco suo: aut
ē cū materia aut ventositas. Et materia quidē aut
facit dolorē cū multitudie aut grossitie: aut acuita
te. Et q̄ñz ē materia ap̄ans dētē ip̄m: ⁊ q̄ñz est cor
rodēs: ⁊ q̄ñz facit nasci vermē. Et materiei ꝑnci-
piū aut est ex stō aut est ex capite: aut ex vtrisqꝫ
locis simul. Et si fuerit totū corpus plenū illa ma
teria tūc cursꝰ ex corpore ad dētes erit ex his dua
bus vijs. Et q̄ñz dolēt dētes in febribꝰ acutis s̄m
semitā cōitatis in malitia cōplōnis. Et qñ accidūt
sub aliquo dētiū corrosio dolor ⁊ pulsatō tūc ī ra
dice eius est sup̄fluitas nō matura: curēt ergo ap̄a
ta ⁊ dolor ⁊ eradicet̄.

De signis. C. v.

Oportet vt attēdas ⁊ cōsideres an cū do-
lor̄ dētis sit ap̄a in gigiua aut ī ptibꝰ eiꝰ.
Si ergo iuēies ap̄a in gigiua existimabis
⁊ indicabis q̄ fortasse cā nō erit in ip̄o dente. Et
simil'r si fuerit cōp̄ssio sup ip̄am gigiuā. Si aūt nō
inuēris ap̄a in gingiua tūc cā alia est in ip̄o dente:
aut est in neruo qui est in radice eius. Nā si sense
ris ap̄a in dēte aut corrosiōem tūc cā erit in substā
tia eius. Et simil'r qū senties lesiōem que extendit̄
s̄m lōgitudinē in dēte. ¶ Si aūt nō sentit̄ lesio ni-
si in ꝓfūdo tūc cā est in neruo qui est in radice eiꝰ
⁊ ꝓp̄e qū inueīt̄ dolor expāsus in carnibꝰ rubeis:
aut in mādibula ⁊ sentit̄ sicut stupefactō in dēte.
Et tu quidē significabis cōplōnes calidas ⁊ fr̄as p
ea q̄ sciuisti: ⁊ siccitas p detūitiōem dētis ⁊ cōmo
tiōem eius. Et significabis vētositatē cū ꝑmutatio
ne doloris extensi ⁊ hūorē grossuz cū submersiōe
⁊ mora doloris absqꝫ cal'itate ⁊ fr̄itate apparen-
tibꝰ valdē. Et hūorē acutū sanguineū: aut chol'icū
cū velocitate nocūenti qd̄ icurrerit ab eo qd̄ facit
dolorē ⁊ ptrāsiōem existentē in dolore ⁊ alterati
one coloris adsimilitudinē hūoris ⁊ cal'itate acuta
qū tangit̄. Et scias q̄ initiū hūoris est ex cerebro
aut stō ex repletiōe quā inuenies ex vno coꝝ aut

ambobꝰ. ¶ Qñ aũt cã doloris est in gingiua non suffcit eradicatõ : ⁊ nõ est necessaria penitus. Et si est in dẽte remouet̃ dolor cũ eradicatiõe : ⁊ qñ ẽ in neruo qñꝫ remouet̃ cũ eradicatiõe : ⁊ qñꝫ nõ remouet̃. Et nõ remouet̃ quid nisi ꝓpterea ꝙ materia quã natura ⁊ medicia resoluere q̃rũt inuẽit locũ aplũ in quo expellit̃ qñ pus fuerit ꝓfocata retẽta cũ dẽte.

De cura. C. vi.

Si dolor quidẽ fuerit cõitate mẽbri tũc icipe a mũdificatiõe mẽbri cõicãtis cũ phlebotõia ⁊ vẽtris solutiõe cũ eo qđ sit sicut hiera ⁊ pulpa colloquintide : aut scamõea : aut sicut infusiões aut cũ gargarismis mũdificantibus caput : aut cã est in capite. ¶ Qum aũt illic fuerit apã sensibile in gingiua ⁊ carnibꝰ rubeis : tũc oportebit vt incipias cũ phlebotõia ⁊ scarificatiõe fm virtutẽ ⁊ cõditiões ⁊ vt teneat in ore in ꝑncipio ĩ oĩbꝰ cis ĩfrãtia que sunt ex succis ⁊ decoctiõibus ⁊ similibꝰ factis fortibꝰ ex caſfora absqꝫ sup̃fluitate in stipticitate. Et multotiens quid sufficit vt sis cõtentus ex oleo rof. ⁊ mastice ⁊ oleo omphacino aut ex oleo qđ sit sicut oleũ myrtinũ : ⁊ cõfert ad illđ vt sumant̃ vinũ passularũ vetus ⁊ oleũ rof. crudũ decoq̃tur cũ vio in quo sint passule decocte decoctiõe bõa ⁊ teneatur in ore. Deĩde post illđ g̃dati ordinet̃ ad resoluẽtia ⁊ maturantia ⁊ caueat̃ vt nõ currat ex aliquo forti eoꝝ aliquid ad ventrẽ. Et ordinet̃ etiã g̃datiꝫ ad euacuatiõem ex ipo mẽbro ita vt mittant̃ ad radices dẽtiũ sãguisucce : aut phlebotõet̃ vena que est sub lingua : aut vẽto sct̃ sub mẽto cũ incisiõe. Qđ si dolor vehemẽtior fuerit tũc oꝫ vt adhereat sup radicẽ dẽtis piretruꝫ cũ caſfora ⁊ reiterẽtur ãbo quotiẽs resoluũt. Et si addit̃ vehemẽtia doloris necessariũ est multotiẽs admistrare opiũ cũ oleo rof. Sed quotienscunqꝫ inuẽit excusatõ ab illo dimittere ipm est melius. Immo oꝫ vt admistret̃ maturatõ. ¶ Qñ aũt cã ẽ in ipo dẽte : aut in neruo ⁊ nõ est materia. Immo malitia cõplxonis curet̃ cũ medicis dẽtiũ que ei opponũtur notis. ¶ Si aũt est cã in malitia cõplxonis eiꝰ ⁊ dbilitatis eius cõplxõis sup calm colluat os ex oleo frẽ cõplxonis tepido : deĩde fiat fm actu. Et si cã malitie cõplxõis eiꝰ ẽ cõplxo sup fm admistret̃ loco illius ex oleis calis sicut est oleũ de nereiden ⁊ oleũ de ben ⁊ cõpmat sup uitellũ oui assatũ calꝫ : aut sup panẽ calm : ⁊ qñꝫ cõferũt ambo regimia ĩ vnaq̃ꝫ spẽꝝ malitie cõplxonis ꝑdcã. ¶ Si aũt cã ẽ pura siccitas tũc cõfert ei vt fricet̃ cũ eis que sunt sicut butyrũ ⁊ adeps anatis. ¶ Si vero est cũ materia quecunqꝫ sit materia acuta aut grossa aut multa oꝫ vt euacuet̃ fm ꝙ in ipã ẽ : et oꝫ vt ꝑus incipiat̃ in ꝑncipio cũ eis que infrãnt ⁊ repellũt ĩ oĩbꝰ illis q̃uis sit illđ im mã calã plus necessarium ⁊ in grossa minus. Et ex rebꝰ quidẽ fortibꝰ ad repellẽdũ ⁊ ꝓpe in materijs frĩs est alumẽ adustũ ⁊ extinctũ cũ aceto cũ eq̃li mẽsura sui salis que ambo sint trita valde : deinde admistret̃ : deinde colluat̃ os postea cũ vino. Et ex eis que cõueĩũt ad replẽdũ sũt galle. Qđ si materia fuerit calã curet̃ cũ succis infrãtiuis ⁊ fiat ꝑparatõ in eq̃tiõe eius. Si aũt illđ nõ ualet ꝑparatõ sit aut in resolutiõe eius : aut in ipius stupefactiõe. Et si materia fuerit grossa : aut plurima ꝑparatõ sit post illđ qđ diximus ex curatiõe initij cũ resolutiuis etiã : ⁊ meliꝰ est vt sit collutõ oris cũ aceto ⁊ oleo rof. Ipa eni qñꝫ attrahit hũiditates radicales post sup̃fluitates. Et qñꝫ ẽ necessariũ vt aggregent̃ ad resolutiuas medicie stiptice qñ mẽbrũ est siccũ. Qđ si cã est vẽtositas tũc curatõ fiat cũ resolutiuis que dicemus : ⁊ ꝓpe serapio ⁊ galbano ⁊ g̃nis albarmel.

De medicis resolutiuis. C. vij.

Medicie admistrate in doloribꝰ dẽtiũ idigẽtibꝰ resolutiõe. Alie sunt collutiones oris in q̃bꝰ oĩbꝰ oꝫ vt teneant̃ in ore spatõ lõgo sicut acetũ in quo coctũ est spoliũ ſꝑentis : aut acetũ ĩ quo decocta ẽ colloq̃ntida ⁊ ẽ fortis iuuamẽti valđ. Et qñ frigꝰ ẽ maĩfestũ tũc sit cũ uio aut aristol. aut pir̃tro aut assa fetida cũ sinapi : aut cortices capparis aut cortices pini aut m̃tastꝝ : aut folia dulb ⁊ poliũ ⁊ cortices rhaphani cũ aceto aut aq̃. Et silr̃ folia lauri ⁊ git : ⁊ silr̃ fustes allei cum piretro : aut acetũ inquo põit̃ cõdisi teneat̃ in ore : aut piretrũ ⁊ fructus tamarisci in aceto. Et ad dolorẽ sansucꝰ siccꝰ : aut radix cucũeris asinini ⁊ eius succꝰ in aceto : aut cũ harmel que sint decocte ĩ aceto aut serapinum. Et ad dolorẽ pulsatim decoctõ gallaꝝ crudaꝝ cũ aceto ⁊ solatrũ cũ aceto ⁊ bengi cũ aceto ⁊ cornua cerui adusta decocta in aceto sq̃llitico trita ⁊ confecta in oxymelle. ¶ Et alie sunt gargarismata cũ similibꝰ eoꝝ que prediximus de collutiõibꝰ oris. Et ex eis est vt decoq̃tur passe montane ⁊ allea in aq̃ ⁊ fiat ex eis gargarisma et dimittat̃ os aptũ ⁊ currat saliua plurima. Et alie sũt masticatiões accepte ex medicis ꝑdictis ⁊ similibꝰ eis. Ex ill̃ est vt sumat̃ mẽtastrũ mõtanum ⁊ piretrũ ⁊ piper al. ⁊ myrrha ⁊ conficiantur cum carne passulaꝝ ⁊ fiat ex eis auellane ⁊ masticet̃ ex eis oĩ die auellana vna. Et alie sũt linimẽta ⁊ epithimata ⁊ roratiões ⁊ empl̃a fcã ex medicis resolutiuis notis ⁊ põunt̃ in eo qđ hẽt essentiã tenacẽ. Et empl̃a fcã ex medicis resolutis notis sicut est mel aut kitran : aut aliquid dissolutuꝫ in aqua qua resoluũt : aut cõficiunt̃ cũ aqua sola : aut accipiatur sursur recẽs ⁊ liniat̃ : aut sumat̃ pl̃satiuo sinapi tritũ solũ : aut cũ assa fetida : aut accipiat̃ sulfur recẽs ⁊ cũ assa vel sagzenca ⁊ põat̃ sup radicẽ dẽtis. Et ex eis que sũt expta est ut sumat̃ medulla nucleoꝝ psici ⁊ q̃tũ est medietas eius de pipe ⁊ cõficiantur cũ kitran ⁊ fricet̃ cũ eis dẽs aut nigella cõtrita ⁊ cõfecta cũ oleo applicet̃ ⁊ liniat̃ cũ ea. Et ex eis q̃ sũt expta est vt sumat̃ pipis ⁊ piretri ⁊ staphisagrie ⁊ ꝫꝫ. oium añ. ps. i. baurac armeni ps. i. ⁊ ʒ. terãtur bene ⁊ fricẽtur cũ eis dẽtes ⁊ gĩgiua : qñ sunt vehemẽtis iuuamẽti. Et qñꝫ barbe fit ẽplm cũ eis q̃ sũt sicut malua ⁊ caẽmilla ⁊ anetũ ⁊ semẽ lini ⁊ dcoctõ aneti ⁊ olũ eius ⁊ admistrant̃. Et qđ. R. existimauit ꝙ epar stelliõis qñ põit̃ sup dẽtẽ dolorosũ corrosũ sedat̃ dolor eius. Et alie sũt vaporatiões exteriꝰ adhibite : ⁊ oꝫ vt admistrent̃ aut añ cibũ duabꝰ horis : aut post ipm. iij. horis : ⁊ hoꝝ ẽ necessitas pp vehemẽtiã doloris sicut si fiat vaporatõ cũ sale ⁊ milio : aut cũ olo calefacto : aut cũ cera liquida. Et qñꝫ vaporat̃ barba faciendo vaporatiõeꝫ post vaporatiõeꝫ vt ad ipam trahatur mã. Qñ eni apat̃ barba sedat̃ dolor : ⁊ ꝓpe quum

coq̄tur dēs cū olō feruēte in illa hora. Et alie sunt cauterizātes. Et regimē quidē cauterij est sicut vt decoq̄t̄ oleū cū aliq̄bꝰ medicis resolutiuis ꝑdictis aut solū. Et qn̄ sumit̄ acus ⁊ ignit̄ ⁊ submergitur in illo oleo ⁊ fit vt penetret in vacuitatē ēbube ingeniose sup dētē dolorosū dōec ꝑueniat ad dētez ⁊ cauterizet ipz. Et qn̄z pōit̄ in circuitu eius cera: aut massa: aut aliq̄d aliud distinguēs inter dētez. ⁊ inter dētes qui sūt in circuitu eius ⁊ carnes rubeas. ¶ Et iuuamētū quidē huius ad illū in quo materia est in ipō dēte est plīm. Et qn̄z distillatur in ēbuba etiā olū feruēs post ingeniū ꝑdcm̄. Et oleū q̄dem oliue est cōuenientius oleis reliq̄s. Et qn̄q3 necessariū est in cauterizātibꝰ vt ꝑforet̄ dēs ꝑforatorio minuto vt penetret in ipō virtus cauterizatiua. Et qn̄ nō valēt curatiōes cauterizet̄ dens cuz acu ignita totiēs dōec ꝑueiat ad vltimū in cauterizatiōe eius: ⁊ fortasse sedabit̄ dolor ⁊ frāget̄ dēs. ¶ Et alie sūt fricatiōes accepte ex eis quoꝝ ꝑterijt narratō. Et .ʒ. q̄dē cū melle est fricatō iuuās ⁊ ēt acetū ⁊ sal ⁊ etiā acetū ⁊ pulpa colloquintide ⁊ piretrū. Et alie sunt fumus ⁊ suffumigatiōes. Et in eis melius est vt fiat inraiectorio. Et qn̄z suffumigat̄ ex resolutiūs sicut vēis colloq̄ntid̄ aut g̃nis eius: aut g̃nis sinapis: aut vngula asini: aut semīe cepe: ⁊ ꝓpe ad vermē: aut folijs myrti cū polio: aut folijs rute: aut pir̄tro. ¶ Et alie sūt caputpurgia resolutiua sicut aq̄ cucūeris asinini ⁊ succꝰ radicis sicle ⁊ fassafa ⁊ aq̄ sansuci. ¶ Et alie sūt distillatiōes in aurē que seq̄t̄ dolorē sicut si admistrentur ista caputpurgia distillata in aure: aut succus capparis hūidi. Et alie sūt impletiōes corrosionis si fuerit cā doloris ex corrosiōe: ⁊ oz vt subtiliet̄ ⁊ nō impleat̄ cū labore ⁊ vehemētia addēte in dolore sicut galia cū cipis aut cū mastice: ⁊ fortior illo est assa fetida cū serapino: aut nigella trita cum oleo aut pip: aut fex adusta: aut euforbiū: aut piretrū: aut impleat̄ ex medicaīne medulle ꝑsicorū ꝑdicto: īmo impleat̄ calīus cū frīs ⁊ frīus cuz calīs.

De medicis stupefactiuis. C. viij.

Quandoq3 admistrant̄ fm modos ꝑdictos in resolutiōe. Verū melius est ut sint delinite: aut ānexe: aut implētes: qū'tñ qn̄z admistrant̄ vt sint masticatiōes ⁊ suffumigatōes. Ex eis itaq3 est vt sūat̄ semis hyusq̄ai albi ⁊ opij ⁊ storacis ⁊ galbani oīum añ. pōdus. ʒ. ij. piperis ⁊ asse fetide de sceni amboꝝ. ʒ. i. fiat ex eis collyriū cū coagulato vue ⁊ pōat̄ sr̄ dētē dolorosū: aut sūant̄ opij ⁊ castorei ptes eq̄les. Et distillet̄ ex eis g̃. i. aut. g̃. ij. in oleo rof. in aurē vbi est dolor: aut sūat̄ q̄d adhereat ex radice mādragore: qn̄q3 eni sedat ipm: aut sūat̄ fm q̄ ōnsū est ex mō suffumigatiōis cū semie hyusquiami albi: aut decoq̄t̄ radix mādragore solū: aut cū hyusquiamo albo cū vino ⁊ teneat̄ in ore. Et qn̄z dant̄ in potu etiā narcotica sicut filonium: potat eni ipm qui de dente suo cōq̄rit̄ ⁊ accipit ex ipō in ore suo ⁊ dormit et maturat̄ egritudo eiꝰ ⁊ q̄escit dolor eiꝰ. Et ex eorū sūa q̄ stupefaciūt absq3 nocūento ē aq̄ infrata cū niue in vltimo ⁊ pōit̄ in ore acceptō post acceptionez dōec stupefiat dēs: quare quiescit dolor oio: q̄uis qn̄z sit addēs in ꝑncipio.

De dēte cōmoto. C. ix.

Quandoq3 cōmouet̄ dēs ꝓpt̄ cām ꝑmitiuā ex casu aut ꝑcussiōe. Et qn̄z cōmouet̄ ex hūiditate mollificāte neruū cōstrigentē. Et qn̄z est dēs cū hoc piguis: deinde extenuat̄. Et qn̄z cōmouet̄ ꝓpt̄ corrosiōem accidētē origini dentiū ⁊ amplificat eā: aut subtiliat dētē p illd̄ q̄d minuit̄ ex eo ⁊ nō facit dolere adorez. Et qn̄z cōmouet̄ ꝓpt̄ detūitiōem accidētez dētibꝰ ꝓpt̄ siccitatez dn̄ātē: sicut accidit dētibꝰ cōualescētiuz ⁊ senū et eis qui famē tollerāt vehemētē cōtinue ⁊ abbreuiat̄ ab eis nutrimētū. ¶ Et qn̄z cōmouet̄ ꝓpter abbreuiationem carnis albamur.

De cura. C. x.

Oportet vt deuitet masticatiōem cuz illo dēte ⁊ minoret locutiōez ⁊ nō tangat ipsū manu neq3 lingua ⁊ penitus dimittat masticatiōem ⁊ intēdat ad sorbitiōez q̄ptum pōt. ¶ Nō si cā fuerit corrosio curēt corrosio ⁊ reliq̄. Et si cā fuerit detūitō succurrat̄ cū cibarijs: qū tñ hoc sit ex eis quoꝝ obuiatō est difficilis. Deinde cū hūectātibus curet̄ faciēdo vt adhereat ⁊ fricando ⁊ distillādo in aurē sicut ē oleū rof. ⁊ de salicibus ⁊ succꝰ folioꝝ solatri: imo cū stipticis. Nā si ē ꝓpt̄ detūitiōem dētis nō valēt cibaria: qm̄ ipsa forsitā nō inpiguāt ipm velociter. Immo oz vt curet̄ cū stipticis frīs: ⁊ simlr̄ si accidat a ꝑcussiōe. ¶ Si aūt ꝑueit ab hūiditate mollificante oz vt curet̄ cū stipticis calefaciētibꝰ ⁊ admistrent̄ stiptica oppilatiua ex medicis dētiū colluēdo os ⁊ fricādo calefactis: sicut collutō oris ex aq̄ in q̄ decocta sunt asedar parū ⁊ folia cup̄ssi: aut passo in quo d̄coctū ē alumē cū medietate sui de sale: aut cū aq̄ in qua decoctū ē serapinū. Et ex adherētibꝰ ē vt sūat alumis. ʒ. ij. sal. ʒ. i. ānectāt̄ sr̄ radicē dētis: aut cortices eris cū oleo ⁊ radicis lilij ⁊ corticis cup̄ssi oīum añ. ʒ. iiij. ⁊ alumis ps. i. ⁊ sūant̄ cineris tamarisci ⁊ sal eq̄lr: aut cornu cerui adusti ⁊ sal cōfetoꝝ cū melle adustoꝝ ⁊ myrrhe aduste oīuz añ. ʒ. x. aut myrrhe ⁊ croci ⁊ spice ⁊ masticis oīuz añ. ptes. ij. rute sicce ⁊ sumac ⁊ balaustie oīuz ptes. iij. fiat ex eis dētifriciū ⁊ q̄d adhereat: ⁊ etiā stiptica ꝑmista cū aloe ⁊ colcotar ⁊ climia. Dentifriciū cōueniēs ad hoc caplm̄ ⁊ ad alia cipi ⁊ rosaꝝ ⁊ spice aromatice ⁊ sal gemme ⁊ carmēzit ⁊ cornu ceruini adusti ptes eq̄les. Et ad illd̄ q̄d est cā diminutionis carnis gigiuaꝝ sūant̄ alumē iamenū ⁊ xiloaloes adustū ⁊ cipi ⁊ sumac ⁊ balaustie.

De ꝑforatiōe ⁊ corrosiōe dētiū. C. xi.

Accidit illd̄ ex hūiditate putrescā in eis. Intētō in cura corrosionis ē ꝓhibere additiōez eiꝰ q̄d corrodit̄: ⁊ illd̄ fit cū mundificatiōe substātie corrupte ⁊ resolutiōe materiei ledētis illd̄ ⁊ ꝓhibitiōe dētis ne recipiat illas materias ⁊ cōuersiōe illaꝝ materieꝝ ab eo cū euacuātibꝰ si eis indiget̄. Et medicie ꝓhibitiue corrosionis sūt exiccatiue. Si aūt ē fortis indiget fortibus vehemētis exiccatiōis ⁊ calefactiōis. Et si ē debil̄ sufficiūt in eo exiccatō ⁊ stipticitas sicut litiū ⁊ myrtus ⁊ spica celtica: ⁊ ipaꝝ admistratō sit ex modis quos ꝑdiximus. Et emplz eiꝰ ex caplō impl̄onis. Ex illis eni ē vt impleat̄ cū galia ⁊ cipis: aut galia sola: ꝓhibet eni corrosiōem ⁊ sedat dolorez: aut

impleat̃ mastice ⁊ cipis ⁊ myrrha: aut storace: aut
gall' viridibꝰ ⁊ litõ: aut storace ⁊ opio: aut galba
no: aut sulfure citrino ⁊ litõ: aut visco albotin et
pipe: aut cũ galia: aut albotiʒ ⁊ mẽtastro: aut cum
nigella cõtrita ⁊ cõfecta cũ aceto ⁊ melle: aut cum
sulfure replẽdo aut liniẽdo: aut cũ .ʒʒ. decocto cũ
melle: aut cũ aceto: qm̃ ip̃m ẽ vltimũ ad hoc aut
assa fetida: aut cũ alkitran: aut cũ assa fetida ⁊ ãmo
niaco: aut assa fetida sola ⁊ bulliat cũ cera vt nõ re
soluat̃. Est enĩ vehemẽs ad sedãdũ dolorẽ: aut ce
ra sola: aut cũ medicis aut cũ litõ ⁊ dragagãto. Et
iã expta ẽ cãfora ĩ iplẽdo ⁊ ẽ iuuatiua in ip̃a vltie
cũ ꝓhibitiõe additiõis corrosiõis ⁊ sedat dolorẽ.
Et oʒ vt adiuues te cũ eis q̃ p̃terierũt ĩ capl'o dolo
ris dẽtiũ. Et qñʒ admĩstrãt ĩ hoc epithiata ex ca-
stori ⁊ piretri ⁊ opij ⁊ galbani partibꝰ equalibus
⁊ pipe ⁊ cardamomo cũ melle: aut piretro ⁊ myr
rha cũ melle ⁊ g̃nis alcadra viridibꝰ cũ melle: aut
vinũ bõuʒ cui supfundit̃ acetũ feruens: aut ep̃e la
certe: aut sulfure cũ eq̃li mẽsura lilij: aut pipe ⁊ la
cte titimali: aut baurac ⁊ piretro: aut galbão ⁊ se
mie hyusq̃ami albi: aut storace ⁊ opio. ¶ Me-
dicamẽ bõuʒ. ℞. baurac ⁊ albẽgi amboꝝ añ. ptes
ij. piretri pipis amboꝝ añ. ptẽ. i. epithymi ptes.
iij. põant̃ sup locũ. Et iterũ. ℞. capitũ g̃natoruʒ
⁊ pipis ⁊ semis iunipi oĩum añ. ptem. ʃ. Et qñqʒ
admĩstrat̃ implẽdo ex eo ⁊ epithimãdo. Et qñqʒ
põit̃ sup locũ calidicõ forte: aut suristicõ: aut cal-
cis ptes. ij. ⁊ salis ãmõiaci ⁊ aluis ⁊ myrrhe ⁊ gal
laꝝ ⁊ acatie ⁊ ireos oĩuʒ añ. ps. i. ⁊ ordeũ adustũ
⁊ sp̃ũa maris. Et qñʒ addit̃ in eo galbanũ. Et qñʒ i
uat̃ ex collutiõibꝰ oris retẽtis in ore magnĩ si de
coquat̃ radix capparis cũ aceto dõec cõsumat̃ me-
dietas aceti ⁊ teneat̃ in ore. Et admĩstrẽt̃ distillati
ones in ip̃a corrosiue sicut arsenicũ dissolutũ ĩ ol'o
ferueat ⁊ distillet̃ in corrosuʒ. Et ex eis que iuuãt
est vt distillet̃ in latere dentis corrosi oleum rosꝫ.

De ruptura dẽtiũ ⁊ eoꝝ corrosiõe. C. xij.

Et cã in hoc fm̃ pl'm est cõuersio cõpl'õis
eius ad hũiditatẽ. Et qñʒ est cã in ip̃o vt
exiccet̃ siccitate vehemẽti. Sed dr̃a ẽ ma
nifesta dẽtũitõ ⁊ cõtrariũ eius. Et si est illic sig̃tõ
alteratiõis coloris aut corrosiõis sig̃t compl'onem
hũidã h̃ntem materiam.

De cura capl'm. xiij.

Et curatõ p̃ma ẽ ꝓhibitõ materiei ⁊ mũ-
dificatõ dẽtis cũ stipticis fortibꝰ p̃dictis.
Et alumẽ quidẽ est fortis imp̃ssiõis ĩ hoc
⁊ si sunt calefacientes cũ hoc nõ est eaꝝ labor va
nus sicut est helleborꝰ niger mistus cũ melle. Si
ṽo est a siccitate cura eiꝰ ẽ cura siccitatis.

De alteratiõe coloris dentiũ capl'm. xiiij.

Quandoqʒ fit illd̃ ꝑpt̃ alteratiõem eiꝰ qd̃
coopit eos ex linimẽto ⁊ facit accidere pã
nũ. Et qñʒ fit lapis in dẽtiũ radicibꝰ cuiꝰ
eradicatõ ẽ difficilis. Et qñʒ fit ꝑpt̃ materiã malã
penetrãteʒ in substãtiã dẽtis ⁊ alterat̃ in ea ⁊ cor-
rũpit colorẽ eius cõuertẽdo ad colorẽ melõgie et
similiũ p̃ter ꝙ sit sup ip̃m pãnus.

De cura. C. xv.

Primo quidẽ curet̃ cũ eo qd̃ abstergit et
mũdificat sicut sp̃ũa maris ⁊ sal ⁊ nastur
ciũ tritũ: ⁊ cinis ostracoruʒ ⁊ cinis radicis canne ⁊
aristol. ro. ⁊ ordeũ adustũ ⁊ sal gẽma q̃ oĩa sint
fm̃ eq̃les ptes: ⁊ si vis adde in eo ostracũ limatia
rũ adustũ: aut sũat̃ abrotãi adusti ⁊ pipis amborũ
añ. ps. i. ãmoniaci ptes. iij. ⁊ folij. ij. ⁊ gypsi adu
sti. x. ptes teratur ⁊ admĩstrent̃. Et si fuerit sup
flua tũc flos eris cũ mele. Et ex eis que albificant
in dispositiõe est tritura catini de sceni: aut tritu-
ra uitri: aut masacũie ⁊ alsũbedig ⁊ lapidis ada-
mãtis. ¶ Secũdo vero curet̃ cum eo qd̃ resoluit
materiã ⁊ extrahit eã aut abstergit eã sicut pip et
mẽtastrũ ⁊ costus ⁊ aristol. ro. ⁊ assa fetida pmi-
scet̃ cũ abstersiuis p̃dictis: ⁊ sicut ẽ dẽtifricium qd̃
diximus añ: aut hoc dẽtifriciũ bõum. ℞. radicis
aristol. ptẽ. i. cornu ceruini adusti ptes. ij. masti-
cis ptes. iij. olei rosꝫ. ptes. v. terant̃ ⁊ admĩstren
tur. Aliud. ℞. abrotãi ⁊ sal' torrefacti ⁊ lilij oĩum
añ. ptes. iiij. cipi ptes. v. spice ptẽ. i. pipis ptes
vi. Aliud. ℞. salis qui tãdiu adustus fuerit dõec
fuerit vt carbo ptes. iij. folij ptes. ij. ⁊ spice ptẽ.
i. Et iterũ cineris ostracoꝝ ptes. iiij. rosaꝝ siccarũ
ptes. v. cipi ptes. iij. floris hyusquiami ptem. i.

De facilitate origis dẽtiũ. C. xvi.

Quandoqʒ accidit infantibꝰ vt dẽtiũ eorũ
natiuitas sit difficilis. Et qñqʒ cõicat ei
sol'o vẽtris: quare necessariũ ẽ vt cõmen
suret̃ cũ epithimatibꝰ sup vẽtrẽ ⁊ succis p̃paratis
⁊ retẽtiõe eoꝝ. Et est necessariũ vt liniat̃ cũ colly
rijs p̃dictis in libro vniuersali. Et ex eis quibꝰ or
tus dẽtiũ fit facilis ẽ fricatõ cũ adipibꝰ ⁊ cerebellis
⁊ ꝑpe cerebro leporis extracto ex capite eiꝰ post
decoctiõeʒ: aut cũ alcãna ⁊ butyro ⁊ oleo de lilio.
Et iã dcm̃ est ꝙ lac caninũ cõfert in hoc vehemen
ter cũ ꝓpetate sua. Et si dolor vehementior fiat
liniat̃ cũ succo solatri cũ oleo rosꝫ. calefacto. Et oʒ
vt ꝓhibeat̃ masticatõ sup rẽ que h̃et essentiã tena
cẽ. Immo oʒ vt nutrix intromittat digitũ suuʒ in
ore eius: tũc qñ incipit dolere ꝑpt̃ ortũ dẽtiũ ⁊ fri
cet gigiuã eius vehemẽter vt currat ab ea hũidi
tas ex via gigiũe: deĩd̃ fricet̃ cũ medicis p̃dictis.
¶ Quñqʒ dẽtes parũper apparẽt oʒ vt fiat empl'm
capiti et collo ⁊ mãdibulis cũ lana submersa ĩ ol'o
⁊ distillet̃ etiã in aure eius olũ: ⁊ nos iã p̃missimꝰ
tale q̃lẽ est capl'm in hoc libro p̃mo.

De regimie eradicatiõis dẽtiũ. C. xvij.

Quoniã qñʒ aduẽit ex dẽte doloroso vt ñ
r̃cipiat curã oio: ⁊ fit vt quotiẽscũʒ seda
tur nocũentũ quo ledit̃ ĩ ꝓxio r̃deat. Am
plius fit vicinitas eius reliquis dẽtibꝰ nocũentum
ꝑpter illd̃ qd̃ ex ip̃o ptransit ad eos ⁊ nõ inuenit̃
ad eius rectificatiõem semita tũc cura eius est era
dicatõ. ¶ Et ip̃e quid̃ qñʒ eradicat̃ cũ tẽalijs post
detectiõem ab eo qd̃ tenet̃ cũ radice eius. Et opʒ
vt attẽdas añ eradicatiõem ⁊ cõsidera an egritu-
do sit in ip̃o dẽte. Nã si nõ fuerit nõ oportebit ut
eradicet̃ ⁊ nõ eradicet̃ qñ cã fuerit in gingiua: aut
fuerit in neruo qui est sub dẽte. Illd̃ enĩ q̃uis do
lorẽ parũp alleuiet nõ t̃n ip̃m destruit: imo redit.
Et nõ quidẽ alleuiat ip̃m nisi ꝑpt̃ illd̃ qd̃ resoluit
ex materia tũc ⁊ cũ eo qd̃ pueĩt ad ipʒ ex medicis.
Et in eradicatiõe illoꝝ dẽtiũ qui nõ cõmouentur
est timor ex quibusdam nocũentoꝝ plurimoruʒ:

qñ3 eni detegit a mādibula ⁊ putrefit ps substātie eius ⁊ excitat dolorē vehemētez. Et qñq3 excitat dolorē oculi ⁊ febrē. ¶ Qū ergo scieueris ꝙ eradicatō est difficilis: aut nō tollerat eā infirm⁹ tūc nō erit rectū vt moueat cū vehemētia. Illō naq3 est ex eis que in dolore augmētū faciūt qū tñ cōueniēs est qñ3 si fuerit egritudo ꝓpt cām in dente. Nā si cōmoueat resoluit materia sub ipo ⁊ sedat dolor. Qñq3 vero eradicat cū medicis: ⁊ rectius quid est vt incidat in circuitu dētis cū phlomo et admīstret sup ipm medicamē. Et ex illis est vt sumant cortices radicis moroꝝ ⁊ pitrū ⁊ teratur in sole cū aceto forti donec fiat totū sicut mel. Deinde liniat cū eo radix dentis in die trib⁹ vicib⁹: aut teratur piretrū ⁊ in aceto sub sole dimittat. xl. diebus: deinde distillet sup illō qō incisū est ⁊ dimittat hora vna: aut horis duab⁹. Et qñ3 inuestitur sanus cera bene: deide extrahit quare eradicatur: aut pōit loco piretri radix cucūeris asinini: aut linitur cū arsenico nutrito cū aceto qm̄ mollificat ea3: aut sūant semis vrtice ⁊ galbāi ptes eq̄les: aut urtica ⁊ de ture duplū eius ⁊ pōat sup radicem dētis eius: ⁊ qñ3 feruet cū folijs fici: qm̄ ipm fragit ea3 ⁊ eradicat ipm cū facilitate: ⁊ fex aceti ipius ē mirabilis. Et qñ3 sūant cortices mori ⁊ cortices capparis ⁊ arsenicū citrinū ⁊ piretrū ⁊ vene ⁊ radices colloq̄ntide ⁊ sisamū ⁊ cōficiant cū aq̄ aneti: aut cū aceto forti ⁊ dimittat trib⁹ dieb⁹: deinde liniant aut sumatur venaꝝ citrinaꝝ ⁊ corticis mori amboꝝ añ. ps. i. ⁊ arsenici citrini partes. ij. ⁊ cōficiatur cū melle ⁊ pōant in circuitu dētis totius: quoniā eradicat eū: aut sūant radicis abrotāi ⁊ lactis titimali ptes. ij. cōficiant cū melle ⁊ pōant sr̄ ipm: ⁊ si dēs est debilis liq̄fiat cera cū melle in sole ⁊ distillet sr̄ ipam oleum ⁊ p̄cipiat vt masticet eam.

De fricatione dentis corrosi ⁊ est sicut eradicatō sine dolore. C. xviij.

Conficiat farina cū lacte titimali ⁊ pōat sr̄ ipm aliq̄b⁹ horis: qm̄ franget. Et o3 vt pōant i ipo folia volubilis maioris acute ⁊ adeps rane arboree est incisiuus fractiuus ⁊ ē rana viridis que hospitat in plātis ⁊ arborib⁹ ⁊ ascēdit ex arbore ad arborē.

De vermib⁹ dētiū. C. xix.

Sumant semis hyusquiami albi seminis porri amboꝝ añ. partes. iiij. semis cepe partes. ij. ⁊. ʃ. cōficiat cū adipe capno cōtrito ⁊ fiant inde pille quaꝝ vnaq̄3 sit. ʒ. i. Et fiat suffumigatō ex vna pillaꝝ cu3 cooptura capitis ⁊ cū traiectorio.

De cā stridoris dētiū. C. xx.

Stridor dētiū i somno fit ꝓpt debilitate3 lacertoꝝ mādibularum: ⁊ ē ex eis sicut spasmus ⁊ accidit infantib⁹ multotiēs et remouet qñ fiūt puberes. ¶ Et qñ multiplicatur stridor dentiū ⁊ sonitus eoꝝ in somno indicat epilepsiā: aut apoplexiā aut spasmū: aut sig̃t vermes in uētre. Et ille qui est ex vermib⁹ est hn̄s viscissitudies.

De cura. C. xxi.

Et o3 vt curet patiens illō cū mūdificatōne capitis ⁊ inūctiōe colli ex oleis calidis odoriferis in q̄bus est virtus stiptica.

De dēte qui clōgat. C. xxij.

Oportet vt sūat digitis: aut instrūento cōstrictiuo: deinde limet cū lima. Postea sūant g̃na lauri ⁊ alumē ⁊ aristol. longa ⁊ fricet cū eis.

De ꝯgelatiōe dētiū. C. xxiij.

Congelatō est stupor quidā accidēs dēti. Et illō est ꝓpt cām retēta3 ⁊ est aut stiptica aut pōtica. Et qñ3 est ꝓpt illō quod occurrit dēti aduēiens extrīsec⁹ aut stans. Et qñq3 fit ꝓpt illō qō eleuat ad eos ex stō qu3 fuerit illic hūor acetos⁹. Et qñ3 sequit imaginatō existimatia qū pn̄s est ille qui masticat acetosū masticando cu3 trāsmissiōe.

De cura. C. xxiiij.

Confert ei masticatō portulace valde aut semis portulace cōtriti ⁊ infusi cū aq̄ aut glutinis albat: aut amigdalis: aut nucis regalis ⁊ alneregil ꝓpe: aut auellana ⁊ oleū ōphacinū fricādo: aut fex olei ingrossati i vase ereo cū melle in sole aut sup ignē: ⁊ collutō oris cu3 lacte asinino ⁊ oleo tepido: aut cordūeni cū vino ⁊ g̃na lauri ⁊ aristol. longa: aut assa fetida: aut lac titimali ⁊ squilla ⁊ sal: ꝓpterea quia oppositus est acetositati cōfert valō stupefactiōi.

De ebet dētiū ⁊ cura eius. C. xxv.

Et vt dēs nō tolleret aliquid frm̄ ne3 calidū neq3 durū. Et plm̄ ei⁹ ē ex frigore ⁊ ē p̄cedēs dolorē dētiū. ¶ Et qū cā in hoc est frigus admīstra g̃na lauri ⁊ alumē ⁊ aristol. lōgā ⁊ vaporatiōe3 assiduā cū vitello oui: ꝙ si cum illa nō sedet fricet cū hierapic. Si aūt nō val3 tūc cū tyriaca. Et oleū sinapinū ē iuuati[m] valō. Alkitrā cōfectū calefactū cū eo multotiens inūgit fricādo est iuuati[m] valō. ¶ Si aūt cā fuerit cōplo calida ⁊ ē raro significabit ipam color gingiue ⁊ tactus ei⁹ ⁊ tact⁹ dētiū: quare oportebit vt assiduet fricatō dentiū cū oleo ros. tepefacto in quo sint canfora ⁊ sandali ⁊ admīstrent mucilago psilij ⁊ masticatō portulace: aut semis eius ꝓpe.

De cura debilitatis dētiū. C. xxvi.

Conferunt ei stiptica p̄dcā ⁊ galle aduste extincte in aceto ⁊ g̃na myrti albe ⁊ sal torrefcm̄ ⁊ extinctū in aceto ⁊ alramic ⁊ vinū stipticū ⁊ dētifricia stiptica. Dentifriciū bonū. ℞. cipi. ʒ. iij. myrobalanoꝝ citrinoꝝ enucleatoꝝ. ʒ. v. cinami grossi. ʒ. xv. cinamomi. ʒ. iij. alumis. ʒ. ij. piretri. ʒ. vij. salis ām̄oniaci pipis lōgi galie croci oīum añ. ʒ. i. sal. ʒ. v. sumac p̄parato corij. ʒ. ij. fructus tamarisci. ʒ. iij. cardāomi. ʒ. iiij. aristol. ʒ. xvi. balaustie. ʒ. iiij. terant oīa ⁊ aggregent. Dentifriciū bōu3. ℞. sandali rubei cubube fausel oīum añ. ʒ. xv. cinami grossi. ʒ. v. cināomi. ʒ. ij. baki3. ʒ. iiij. cōficiat cū amilo tritici. ¶ Dentifriciū ad hāc rē bōu3 sūat kisc ordei terat ⁊ inuoluat melle aut kitrā pauco samio ⁊ fiāt troc. inde ⁊ submergat charta de pāno ⁊ pōat sup lacertulū positū in radice furmi. Qūq3 eius color denigrat extrahat ⁊ accipiat ex eo ps vna ⁊ ex ruptura xiloaloes ⁊ balaustijs ⁊ cipis ⁊ cortice g̃nati ⁊ sale ex oib⁹ añ. ps. i. terantur ⁊ fiat ex eis dētifricium. Et qñ3 sumūtur ordei adusti narrati

ptes. xx. ⁊ ciperi ⁊ faufel ⁊ alkármezit oīum añ. partes. iiij. ⁊ .ʒʒ. pars. i. fiat ex eis dētifricium.

fen. viij. d̄ dispositiōib⁹ gīgiuaꝝ ⁊ ē tractat⁹. i.

De egritudib⁹ gingiuaꝝ. C. i.

Gingiue accidunt aṗatal' cā materiei descēdētis ad ipam fm plm ex capite. Et qñz est ppt̄ cōitatē stōi. Et qñz accidūt ei aṗata in initō hydropis ⁊ accidētiū malitie forme ppt̄ illō qd̄ ad eā eleuat̄ ex vaporib⁹ corruptis. Et sigtur genus materiei p colorē ⁊ tactū. Et qñz sūt ex eis maifesta recētia velocia ad suscipiēdā curā ⁊ pfūda ad suscipiēdā curā tarda. Et qñz sūt cū fe

De cura. C. ij.

Si materia est supfluitas cal'a tūc admīstra euacuatiōez ⁊ phlebotōiā alieheric. Et cura in pncipio cū collutiōib⁹ oris infrantib⁹ ⁊ sit i eis stipticitas sicut ē aqua rof. ⁊ lac acetosū ⁊ aq̄ myrti ⁊ aque folioꝝ stipticoꝝ fr̄oꝝ ⁊ decoctō balaustiaꝝ ⁊ aq̄ arnoglosse ⁊ infussio gladiū ⁊ succ⁹ portulace. Deinde post illō fiat oris collutō cuz oleo omphacino ⁊ oleo arboris masticis et oleo myrtino in vnaq̄q3 vncia pōatur mastix: aut oleo in quo bullierit mastix ⁊ sicce rof. aut oleuz rof. in quo bullita sint spica ⁊ rose sicce ⁊ mastix. Et oleū quidē arboris masticis hēt virtutē vehemētē in sedādo dolores gingiue ⁊ ppe recēs. Resistit eniz ⁊ nō exaspat ⁊ magis ppū iuuamētū ei⁹ est in dispositiōe doloris. ❡ Deinde post illō admistrent̄ que sint sicut succus ireos humide: facit eniz currere sanguinē ⁊ facit quiescere: aut succus folioꝝ oliue: aut fex vini: aut succ⁹ rute: aut olū alabati alcadra bullitū cū aqua in qua sint folia ei⁹ aut decoctiōe aristol'. Si aūt aṗa est cal'm ⁊ pfūdū ⁊ nōiat̄ berules nō resoluit̄ cū medicis: īmo fit purulentū. Et qñz indiget cura manus. Et qñz substātia eius puenit ad creādū carnē nouā. Qū ergo purulētū fit admīstra sup ipm florē eris ⁊ gallas: aut corticē eris cōtritū cū aceto dieb⁹ aliquibus et surie adustū aut gallas cū aceto. ❡ Qū aūt gigiua nō cessat suppurari ⁊ aṗat̄ ⁊ nō sanat̄ indiget cauterio. Et melius est vt sūat̄ oleū feruens cū lana inuoluta sup extremitatē tente ⁊ totiens fiat donec detumescat gingiua ⁊ cōstrigat̄. ❡ Si aūt aṗa fuerit ex humiditate supflua oportebit in pncipio vt colluat̄ os cū oleis calidis ⁊ cū melle ⁊ ol'o ⁊ rob: deinde administrentur resolutiua fortia predicta multotiens.

De gingiua sanguinea ⁊ cura eius. C. iij.

Confert ei alumē extinctū cū aceto cū duplo ipius ex sale ⁊ cū surie tanto q̄tū ip3 est ⁊ medietas eius spsū sup eam: ⁊ etiaz adurant̄ taraca salita vsq3° fiat sicut carbo ⁊ sūant̄ ex cinere eoꝝ ps. i. ⁊ ex rof siccis ptes. ij ⁊ iteruz sūant̄ myrti ⁊ lentiū adustaꝝ amboꝝ añ. ps. i sūac ⁊ surie amboꝝ añ. ptes. ij. floꝝ squinati ptes. iij. ⁊ cōmisceant̄ ⁊ admistrent̄.

De fissuris gigiuaꝝ. C. iiij.

Curritur in cura eorum cursu fissurarum labij.

De vlcerib⁹ gingiue ⁊ corrosione eius ⁊ fistulis eius. C. v.

Ulcera gingiue alia sunt pura ⁊ alia sunt icipientia putrefieri: ⁊ alia sunt incipientia corrodi.

De cura. C. vi.

Puroꝝ quidē cura: cura est alcola. Ea v̊o que putrefieri incipiūt o3 vt curētur cū eis que sunt sicut olea calida ⁊ semē iunipi ⁊ tribuli. Si ergo iuuat̄ erit bōuz: ⁊ si nō sūat̄ gallaꝝ ps. i. ⁊ myrrhe ps. s. aggregent̄ cum oleo rof. ⁊ admistrent̄. Et ex speb⁹ quidē collutiōum oris iuuatiuis est collutō oris cū aceto squillitico ⁊ collutō oris cū lacte asinino ⁊ collutō oris cū decoctiōe folioꝝ oliue ⁊ decoctiōe rosaꝝ ⁊ lētiū ⁊ gallaꝝ ⁊ capitiū rosaꝝ ⁊ ḡnatoꝝ. ❡ Corrosiua aūt si sūt pfūda in ipa o3 vt curent̄ cū calcadicō ppo eis dicto in antidotario ⁊ simil'r fistule: deinde spgant̄ sup ea medicie stiptice. Et ex eis que sūt expta est hoc. ℞. tribuloꝝ fructus tamarisci piretri oīum añ. ʒ. iij. chelidōie. ʒ. i. myrobal'. citrinoꝝ rosarū siccaꝝ amboꝝ añ. ʒ. ij. fabaꝝ ⁊ salis amonisci ⁊ cubebe ⁊ spūe maris oīum añ. ʒ. s. balaustiaꝝ et croci amboꝝ añ. ʒ. quartam canfore. ʒ. iiij. fiat ex eis dētifriciū: ⁊ etiā dētifricia in quib⁹ recipiūt̄ aristol'. ⁊ colcotar ⁊ scorie ⁊ arsēica. ❡ In medijs aūt sūant̄ piretri ⁊ radicis lilij amboꝝ añ. ps. i. sumac ⁊ gallaꝝ nō psorataꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ aluminis oīum añ. ʒ. ij. terātur ⁊ fiat ex eis dētifriciū ⁊ admistret̄ in medicis inter corrosa ⁊ fistulas. ❡ Et simil'r ex balaustijs ⁊ sq̄ma ferri pulverizet̄ gigiua ⁊ retineātur in ea. Deinde colluat̄ os cū aceto sq̄llitico aut aceto in quo decocta sunt folia oliue ⁊ ēt admistreī filoniū in loco corroso: qm̄ est bōum: aut diacalamētū ⁊ cōfectiōes phibentes putrefactionē resoluentes illō qd̄ pueit ex ea. Et ex eis est cōfectō de armel. Si aūt nō valent tūc necessariū est alcadicō. Et ex eis que appximāt ei etiā est vt sumant̄ alumīs ⁊ calcis ⁊ gallaꝝ ⁊ duoꝝ arsenicorū ptes eq̄les accipiet̄ ex eo danic. i. post cōtritionez vehemētē ⁊ fiat cū eo fricatō fricando bene. Deinde expectet̄ sup eam vna hora. Postea colluat̄ os cū ol'o rof. qñz pōit̄ in ipo acatia: ⁊ est cōueniēs vt fiāt ex eo trocisci ⁊ desiccēt̄ ⁊ refuēt̄ ad necessitatē. Et qñz sufficiunt duo arsenica ⁊ calx et acatia ⁊ fiūt inde troc. ❡ Et qñz cōfert cauterium p̄dcm̄. Et ē ex eis que deijciūt corrosiōez ⁊ faciūt nasci carnē sanā. Deinde administretur dētifriciū ex gallis cū tertia pte myrrhe. Creat eni carnem ⁊ cōstringit gingiuā. Et phlebotōia alieheric cōfert in eis.

De augmēto gingiue ⁊ cura eius. C. vij.

Cura eius predicta est in capitulo de fetore oris

De diminutione carnis gingiue ⁊ cura. C. viij.

Sumant̄ turis masculi ⁊ aristol'. ro. ⁊ sanguis dracōis ⁊ farine herbi ⁊ radicis lilij partes eq̄les ⁊ cōficiat̄ post cōtritiōez cū melle ⁊ aceto squillitico ⁊ administrentur fricando ⁊ farine herbi. ʒ. x. cōficiant̄ cū melle ⁊ fiant inde trocisci et pōant̄ sup lacertulum: aut testā posituz in inferiori pte furni donec pueniat ad hoc vt conterant̄ et forāitā adurāt; et sup id qd̄ adurit̄ ⁊ con

terit̃ ꝓ̃iciant̃ ſanguis draconis. ʒ. iiij. ⁊ turis ma
ſculi cꝑtũ ipm ⁊ ariſtol̃. ro. ⁊ ireos amboꝝ añ. ʒ.
ij. ⁊ fiat ſm modũ p̃dcm̃.

De cura mollificatiõis gingiue. C. ix.

Si quidē fuerit pua tũc ſufficiet in ea collu
tõ oris cũ aqua in qua decocta ſũt ſtipti-
ca caſ̃a vel fr̃a ſm cõpl̃onez. Et ex eis q̃
ſũt vehemẽtis iuuamẽti in hoc ē alumē decoctum
cũ aceto. ¶ Si aũt fuerit pluria tũc recti⁹ erit ĩ ea
vt incidat̃ ⁊ dimittat̃ ſanguis currere ⁊ exp̃matur
qđ egredit̃ ex eo. Deinde collual̃ os poſt ipm cũ
decoctiõe ſtipticoꝝ ſm modũ p̃dcm̃ in eis que p̃te
rita ſũt. Et ex eis que ſũt cõuenientia ad illđ ex đ
coctiõibus eſt vt ſũant̃ fructus tamariſci. ʒ. iij. et
folioꝝ alcãne. ʒ. ij. tepefiat ⁊ admiſtrent̃: aut ſu-
matur balauſtiaꝝ ⁊ corticis g̃natoꝝ añ. vi. ptes ⁊
tereniabin ⁊ alumis iamẽi añ. iij. ptes ⁊ roſ aruz ⁊
ſũac albgoedi añ. viij. ptes ⁊ ſpice arõatice ⁊ flo
rũ ſquinãti añ. ptes. x. fiat ex eis linimẽtum ⁊ qđ
adhereat ⁊ phlebotõia alieheric cõfert ei. Con-
fectõ linimẽti cõuẽiẽtis ad illđ qđ admiſtrat̃ poſt
collutiõẽ oris. ℞ roſaꝝ cũ capitib⁹ ſuis pipis añ.
pteſ. vij. cõticiſ gladiũ balauſtiaꝝ g̃noꝝ myrti ui
ridiũ añ. iiij. ptes ſiliq̃ꝝ nabati ſũac mũdati alrãic
v. pteſ: aut loco alrãic myrti. viij. pteſ. Et qñq;
ꝯfert tãger̃ palatũ cũ hiera mĩori ⁊ colluer̃ os ex
ea cũ aceto ſq̃llitico ⁊ admiſtratõ alſuffu flortium.

De cura carnis addite gingiue caplm. x.

Ponat̃ in ea calcantum ⁊ myrrha quoniaz
purgant eam.

De labijs ⁊ egritudib⁹ eoꝝ caplm. xi.

Duo labia creata ſunt ad coopiendũ os et
dẽtes ⁊ ad decorem ⁊ ad retinẽdũ in hõi
bus ad loquendũ. Et creata ſunt ex car-
ne ⁊ neruis q̃ ſunt partes lacertorũ qui ꝯtinẽt ea.

De fiſſuris labioꝝ caplm. xij.

Medicie quidē quib⁹ indiget̃ in curatione
fiſſuraꝝ ſũt ille que ad exicatiõem ⁊ ſtip
ticitatē aggregat̃ lenificatiõez.

De cura caplm. xiij.

Medicie cõferẽtes ad illđ ⁊ ex illis eſt dra
gagãtũ qñ tenet̃ ĩ ore ⁊ cõmouet̃ lingua.
Et ex regimine iuuante in ipa eſt inũctio
ſumis ⁊ ani: ⁊ vt liniat̃ ſup eas butyrũ recens. Et
ex eis eſt fruſtũ cucũeris ſup aliud: aut liniat̃ ſup
eas aqua ſeueſten: aut aq̃ ordei: aut muc ilago pſi
lij. Et ex pinguedibus ſunt butyrum ⁊ medulla ⁊
adipes vituloꝝ ⁊ anſ̃ũ cũ melle aut olũ alhabac al
kadra: aut oleũ roſ̃. ⁊ in quo ſũt albumē oui ⁊ fa
rina ⁊ ꝓp̃e farina herbi ⁊ ceratũ: ⁊ qñz põit̃ ĩ ipo
merdaſengi. Et ex medicis exptis eſt illđ qđ. ℞
gallas cõtritas cũ ceruſa plũbi amilũ ⁊ dragagan
tũ cũ adipe galline. Et etiã galle cõtrite cũ ſiſamio
⁊ etiã maſtix ⁊ eviſcus albotiz ⁊ iſopus ⁊ mel fiat
ex eis vngtm̃. Et iterũ merdaſengi ⁊ ſedina ⁊ ue
naꝝ vitis oĩum ps. ſ. debenigi pars. ſ. vngule
capne aduſte croci amboꝝ añ. partis. iiija. cãfore.
via. ptis gũmi ptes. vi. cere. xvia. ptis olũ roſ̃.
⁊ etiã ambra ſoluta cũ oleo balſamino: aut olei đ
ben aut olĩ de citro. iiija. ptis ſũat̃ ⁊ admiſtretur ĩ
ipis ceratum et ſint cibi eius pedeſ ⁊ extrema et
oua ſorbilia.

De apate labioꝝ ⁊ cura caplm. xiiij.

Oportet vt incipiat̃ in eis cũ euacuatione
hũoris dñantis: deinde admiſtrent̃ me
dicie locales. Apata vero ſũt ꝓxime po
ſitiõis ex iudicio apatũ gingiue ⁊ cura fortior pa-
rũp eſt magis neceſſaria. Medicine vero locales
ad vlcera aſſumũt ex ſtipticis ſicut myrobal̃. de li
tõ ⁊ ſemie roſe ⁊ nuce cupſſi ⁊ radicibus uitis. Et
qñz põunt̃ ĩ eis debenigi ⁊ vngule capne aduſte ⁊
capilli aduſti ⁊ fumus aggregatus ⁊ vſnee. Olea
aũt que admiſtrant̃ in eis ſunt ſicut oleũ đ chryſo
milis ⁊ oleũ de nuce indica.

De hemorroidib⁹ labioꝝ. C. xv.

Si aũt in eis ſunt hemorroides tunc ex eis
que cõferũt eis ſũt ſquame ferri ⁊ mer-
daſengi ⁊ ceruſa ⁊ croc⁹ ⁊ alumē ſm pteſ
eq̃les ſumpta ex quib⁹ fiat vngtm̃ cuz cera ⁊ ol̃o
nucis indice ⁊ oleo roſ̃.

De tremore labioꝝ caplm. xvi.

Plurimũ accidit cũ cõitate oris ſtõi ⁊ ꝓp̃e
qñ in ea eſt nauſea: aut mouet̃ quaſi ad
expellẽdũ aliquid cũ vomitu: ⁊ ꝓp̃e in
egritudib⁹ acutis ⁊ horis criſ̃: ⁊ qñz eſt cũ cõitate
neruoꝝ aduẽiẽtiũ ad ea a cerebro ⁊ nucha cũ cõita
te quã cerebrũ habet cũ eis.

Fen. ix. de diſpoſitiõib⁹ gutturis ⁊ ē tractat⁹. i.

De anatomia gutturis caplm. i.

Per guttur intelligimus ſpatiũ ĩ q°
ſũt meatus anhelitus ⁊ cibi. Et de
eo ſũt additõ que ſũt vua ⁊ amig
dale ⁊ galſamac. ¶ Et tu quidem
iã ſciuiſti anatõiã meri ⁊ anatõiam
epiglotis. Uua vero ē ſubſtantia carnoſa pendens
ſup ſup̃mã ptē epiglotis ſicut velamē. Et eius qđ
iuuamẽtũ eſt g̃datõ aeris vt nõ pcutiat ſuo frigor̃
pl̃monē ſubito ⁊ vt ꝓhibeat pl̃uerē ⁊ fumũ: ⁊ vt
ſit pcutiens vocē qua cõfortet̃ ⁊ magnificet̃ quaſi
ipa ſit porta cuſtodiẽs ſup exitũ vocis q̃titate ſua
⁊ ꝓpt̃ hoc nocet eius inciſio voci ⁊ p̃parat pulmo
nē ad r̃cipiẽdũ frig⁹ ⁊ nocũentũ ei⁹ ⁊ tuſſiz ab eo.
Due v̇o amigdale ſũt due carnes nate ĩ radice lin-
gue tẽdẽtes ad ĩ̃riora ac ſi ipe ſint. ij. auricule pue
⁊ ſũt carnoſe neruoſe ſic due glãdule ut ſint fortõ
res ⁊ ãbe ſũt ex mõ ſuo ſicut due radices duaꝝ au
riũ ⁊ ſicut itieris ad meri q̃ꝝ ãbaꝝ iuuamẽtũ ē vt
adiuuẽt aerē apđ caput cãne ſic arca ⁊ vt ñ expel-
lat̃ aer pẽit⁹ qũ ſit attractõ cordis ⁊ deficiat aĩal.
¶ Algalſamac vero ē caro pañiculoſa ãnexa pala
to ſub vua pẽdẽs coopiens caput cãne ⁊ ſupra gal
ſamac eſt alfaic ⁊ eſt os hñs q̃ttuor latera duo ſu-
pius ⁊ duo inferius. Cãne vero meri anatomiam
dicemus poſterius.

De egritudinib⁹ mẽbroꝝ gutturis. C. ij.

Quandoq; accidit in vnoquoq; iſtoꝝ egri
tudines compl̃onis ⁊ apata ⁊ reſolutio
ſingularis.

De cibo quo fit ſtrãgulatõ ⁊ ſimiliter que currũt curſu eius caplm. iij.

Quando aliquid figitur magnitudinẽ hñs
oz vt incipiat̃ ⁊ p̃mittat̃ collũ ⁊ qđ eſt in
ter vtraſq; ſpatulas adhibẽdo pcuſſionẽ
poſt pcuſſiõez. Si aũt nõ ſufficit adiuuet̃ võitu:

⁊ qn̄q; est in hoc timor.

De spinis ⁊ que cursu eius ꝓcedūt. C. iiij.

In spinis quidē ⁊ frustis ligni ⁊ ossis ⁊ q̄ sūt illis similia oꝫ vt cōsiderent̄ tūc si sensꝰ ꝯphēderit ea aut pēna aut curuitas caizara: aut cōda arcꝰ dupla tūc expellat̄ cū ea aut extrahat̄: ⁊ si est instrumētū cōprehendens spinā recipiēs eam tūc rectior est eius attractō fm̄ ꝙ narrabo. ¶ Si aūt sensus deficit tūc oꝫ vt post ipa sorbeant̄ sorbitiōes viscose. Si aūt nō valent excitē tur singultus ⁊ vōitus cū digitis ⁊ cū pēna ⁊ medicamine. Et ex eis que expta sūt est vt bibat oī die ʒ. i. nasturtij cōtriti cū aq̄ calida ⁊ euomat. Ipsum enī expellit qđ retinet̄. Et meliꝰ quidē ē vt euōat post cibū suū cū aqua: ⁊ qn̄ꝫ ligat̄ cū filo fortiter ⁊ egredit̄ ⁊ deglutit̄: deinde extrahit̄ ⁊ egredit̄ qđ retentū est. Et simil'r ficꝰ sicce ligate cū filo quādo paulatim masticant̄ ⁊ deinde degluti̅untur. Et qn̄ fit gargarismus cū rob vue in quo decocte sunt ficus sicce: tūc qđ infixū est mouetur a loco suo. Et qn̄ꝫ exterius appōit̄ empl'm gutturi in quo sūt maturatō ⁊ aptō subtilis vt apiat̄ locꝰ ⁊ egrediatur spina ⁊ que cursu eius ꝓcedūt p se. Et simile huic est ēpl'm fcm̄ ex faria ordei cū ol'o ⁊ aqua tepida.

De sanguisugis in gutture. C. v.

Quandoq; cōtigit vt sint quedā aq̄ hn̄tes sanguisugas paruas occultas quaꝝ occultatō difficilis facit cauere ab eis q̄re deglutiunt̄. Et qn̄ꝫ pendet in manifesto gutturis: et qn̄ꝫ suspēdit̄ in interiori pte meri: ⁊ qn̄ꝫ pueit ad stōm ⁊ qn̄ꝫ est pua ⁊ aspiciēs nō videt suspēsiōeꝫ eius. Qū aūt ptrāsit sr̄ illđ hora de qua curat̄ ⁊ sugit ex sanguie q̄ntitatem magnā cresit corpus eius ⁊ apparet q̄ntitas.

De signis capl'm. vi.

Accidit ei in quo suspēdit̄ sanguisuga tristitia ⁊ angustia ⁊ sputū sanguinis. Qum ergo vides sanū spuētē sāguinē subtilē: aut spuētē ipꝫ qn̄ꝫ tūc cōsidera dispōnem gutturis eius: fortasse enim in ipo est sanguisuga.

De cura capl'm. vij.

Quandoq; curat̄ illa que visu cōphendit̄ curatiōe acceptiōis ⁊ ablationis fꝫ ꝙ narrabimus. Et qn̄ꝫ curat̄ cū medicis gargarismatū si fuerit ꝓpe guttur ⁊ vaporuꝫ. Et ex eis sūt quedā cū caputpurgijs si fuerit decliuis ad nasū ⁊ cū eis que vōitu ⁊ vētris solutione educunt vermes ⁊ que eis sūt similia si fuerit stans in ꝓsūdo ⁊ in stō. Et qn̄ꝫ ingeniat̄ aliđ ingeniū ei. Iꝺ ē vt submergat se hō in aq̄ cal'a: aut moret̄ in balneo calido ⁊ ꝓꝑe post allea que assūpsit. Deinde n̄ sit deses indesinēter aquā fr̄am infr̄atā in ore suo assumere hora post horā donec descendat sanguisuga que i ipo suspēsa est fugiens a calore ⁊ declinās ad ptē frigoris. Si aūt necessariū fuerit vt ipe expectet fm̄ illū calorē vsq;° timeat sincopim expectet sup illđ: est enī regimē valđ bōnꝫ in extrahēdo ipam. Et multotiēs quidē cōfert in ea vt sit cōtētus cōestiōe alleoꝝ ⁊ mora in sole tenēdo os aptū corā aq̄ fr̄a infr̄ata. ¶ Et quidā hōies sūt qui i potu tribuūt hn̄ti sanguisugā alsesesis ⁊ existio ꝙ sint sp̄es cimicū rubeoꝝ sanguieoꝝ similiū techis debiles hn̄tiū cutes quos forsitā destruit tactꝰ. Et si fuerit facilis dent̄ in potu cum aceto ⁊ vino: aut suffumiget̄ ex eis guttur cū traiectorio. Et fortasse ipi sūt q̄ nōiant̄ in terra nr̄a alchabebil et acetuꝫ solū qū sorbet̄ qn̄ꝫ extrahit eā ex gutture ⁊ ꝓprie cū sale. Ex gargarismis v'o ē gargarisma qđ fit cū aceto ⁊ gargarisma de sinapi cū duplo sui de baurac: aut sinapi cū eq̄litate sui de nigella: aut cū aceto vini in quo decocta sūt allea ⁊ sceba ⁊ lupini et colloq̄ntida et siraes: aut aceto vini fm̄ q̄ntitatem duaꝝ. ℥. in quo pōunt̄ baurac. ʒ. iij. et salis āmoniaci et alleoꝝ duo dētes: et gargarismati quideꝫ cū succo folioꝝ salicis inest ꝓpetas in extrahendo ipam. Et simil'r gargarismati ex aceto cum assa fetida aut kitrā et aq̄. Qū aūt iā puenerit i stō oportebit vt in potu sūat de hoc medicaīne. ℞. sceba abrotāi apsinthij nigelle lupinoꝝ costi nasturtij mētastri alkebuli siraes oīum an̄. pōdꝰ. ʒ. ij. cū aceto cōmisto: ⁊ etiā cibet̄ hn̄s eā alleis ⁊ cepis ⁊ porris ⁊ calamēto fluuiali huīdo: aut sinapi cōdito et oī calido acuto: deinde euomat postea si facilis fuerit ei vōitus. Si aūt fuerit nō facilis tūc res salite acute. Et qū eius suspēsio fuerit in naso ⁊ diligit̄ eius casus fiat caputpurgiū cū aceto ⁊ nigella ⁊ succo cucumeris asinini ⁊ helleboro. ¶ Qūq; acciderit vt abscindatur: tunc sibi caueat ille in quo fuit a clamore ⁊ loquela. ¶ Si aūt currat sanguis aut euomat ipm̄ vel solutione educat euꝫ curetur totū cū eo qđ scies in capl'o suo. Et hermodactili q̄ dē hn̄t ꝓpetatē expellēdi illđ. ¶ Modꝰ aūt quo accipit̄ cū instrūento chirurgico est vt stet ille qui deglutiuit sanguisugā in sole ⁊ apiat os suū ⁊ premat̄ lingua eius ad inferiora cū extremitate instrumēti chirurgici qđ ē sicut cochliariū. Qūq; videt̄ sanguisuga pōat̄ instrūmentū chirurgicū in radice colli eius vt nō incidat̄: ⁊ hoc quidē instrumentuꝫ est instrūentū quo remouent̄ hemorroides.

De suffocatiōibꝰ albaba. C. viij.

Prefocatō et ꝓhibitō penetratiōis anhelitus ad pulmoneꝫ ⁊ cor est res accn̄s ex causis plurimis sicut potu medicinaꝝ p̄focatiuaꝝ ⁊ medicinaꝝ venēosaꝝ ⁊ sicut ꝯgelatiōe sanguis in quibusdā viscéribꝰ. Illa aūt de q̄ nunc loq̄mur est illa q̄ est ꝓpt̄ cām accn̄tem i ipo istrumēto anhelitus ex ꝓpinquo epigloti ⁊ apate aut cooptura: aut pigritia virtutis a motiōe instrūenti attractiōis aeris. Et tu quidem scis ꝙ ap̄a oppilat meatꝰ vici sui. Et ꝙ coarctatō mēbri vicini oppilat meatus vicini sui. Et scis ꝙ lacertus mouens mēbra motu attrahēdi aerem ad ea ⁊ est lacertus epiglotis q̄dmodū dicturi sumus in capl'o anhelitus qū deficit a motiōe sua ⁊ opatiōe sua ꝓpt̄ siccitatē cōgregatā sup hūc lacertū qui est in anteriore pte epiglotis ⁊ que sequnt̄ ipam: aut ꝓpt̄ mollificatiōem: aut ꝓpt̄ spasmū: aut ꝓpt̄ nocūentū aliud nō est pos'e aīali vt anhelet q̄uis meatus n̄ sit oppilatus. Cooptura aūt ꝓpt̄ coarctatiōem vicini qn̄q; accidit ꝓpt̄ remotiōem spōdiliū que sūt in initio colli ad interiora cā pcussiōis: aut casus ⁊ nō habet curatiōē: aut ꝓpt̄ ap̄a in lacerto spōdiliū ⁊ ligamētis eaꝝ: aut in lacerto meri ⁊ ligamētis eius cū cōitate: ⁊ ꝓpt̄ aliq̄ caꝝ que trahit eas ad interiora: aut ꝓpt̄ spasmū qui accidit in eis etiā trahendo eas: ⁊ deterior eis est sicca: aut ꝓpt̄ aliud nocumentū ner

uoꝝ ꝓpt̄ qđ ſit : ⁊ illđ quidē pl'm accidit infantibꝰ ꝓpt̄ lenitatē ligamētoꝝ eoꝝ. Que aūt eſt maioris timoris eſt illa que eſt in ſpōdili ſc̄a ⁊ q̄ ſunt ſupra ipam ⁊ que eſt ſub illa eſt magis ſalua. Et fortior ea eſt illa que eſt in ſpōdili ꝑma. Ipa eniȝ eſt fortior ⁊ acutior eaꝝ que ſūt in capl'o vicinitatis. Illaȝ aūt que fit cā vermiū dicemus in capl'o difficultatis trāſglutiēdi. ¶ Diuiſio aūt apātis ſꝫ membra apoſtemoſa eſt q̄driptita. Aut eni erit apā in lacertis extrīſecis ab epigloti decliuibꝰ ad añriora ⁊ inferiora : ita vt ſit apā apparēs ⁊ appeat eius rubedo ī añteriore pte colli aut pectoris aut thoracis. Aut erit in lacertis extrinſecis ab ea. Sed in ill' q̄ ſunt ad poſteriora ⁊ lacertis meri ita vt ſint apā ⁊ rubedo eius ⁊ color ipſius appentia intus ī ore : ⁊ qn̄ꝫ puenit ad ſpōdiles ⁊ nuchaȝ cū cōitate. Aut erit in lacertis intrīſecis meri ⁊ que ſecūtur ipm ⁊ ſtrīgit anhelitū ꝓpt̄ vicinitatē ⁊ nō appent ſenſui.
¶ Aut erit in lacertis intrīſecis in epigloti ⁊ in pāniculo veſtiente eā : ⁊ eſt deterius quattuor ⁊ ipꝫ nō appet ſenſui etiā : ⁊ aliqn̄ aggregat̄ ex iſtis apātibus numerus duoꝝ aut triū. Cauſa vero horuȝ apātū qn̄ꝫ ē cā alioꝝ apātū. Et qn̄ꝫ eſt ꝓpt̄ quoſdā cibos qui ſūt ꝓprij in faciēdo cōſtringere iſta apāta ſicut eſt ādacocha ⁊ dr̄ ꝙ eius tyriaca eſt lactuca ⁊ endiuia. Et qn̄ꝫ nō eſt cā repletiōis in toto corpore : īmo eſt corpus mūdū ⁊ neq; ſupabūdat ſupfluitas niſi in mēbris vicinis mēbris gutturis ⁊ facit euenire apā. Et iā diuidit̄ hoc apā ⁊ dr̄ ꝙ aliđ eſt appens ſenſui exterius qū aſpicit̄ interior pars gutturis interius. Et aliud eſt qđ non eſt appens ſenſui : ⁊ aliud eſt in meri. Et aliud eſt intus ī epigloti ⁊ nō cōſpicit̄ illđ niſi cū caſu lingue poſt aptionem oris cū fortitudie cū cōpreſſiōe lingue ad inferiora. Et hec quidē apāta qn̄ꝫ accidūt ex ſāguie. Et qn̄ꝫ ex chol'a rubea. Et qn̄ꝫ accidūt ex phl'ate. Et pl'm ꝑfocatiōis eius eſt cū cooptura lacerti gutturis. Et ex ꝑfocatiōibꝰ q̇đ phl'tica ē magis īcolūiſ ⁊ eius ſanatō eſt velocior ⁊ facilior. Et qn̄q; ꝓlōgat̄. xl. diebꝰ. Et phl'atica quidē alia eſt cuius generatō eſt ex phl'ate uiſcoſo groſſo fr̄o. Et alia eſt cuius generatō ē ex phl'ate ſubtili calo ⁊ cū huiuſmodi deſcēdit phl'a a capite : ⁊ ipm q̇đ nō deſcēdit niſi ex capite ſ̄m pl'm rei tūc poſſibile eſt vt deſcēdat ad lacertos ſupioris ptis epiglotis ꝓpt̄ ḡuitatē ſuā : aut puitatē penetratiōis ſue : ⁊ raro q̇dem accidit ex mel'ia. Et dicūt q̇dā ꝙ nō accidit oīo qm̄ mel'ie minorat̄ effuſio ab aliquo mēbro ad aliud mēbroꝝ ſubito. Verū non elōgat̄ cū raritate illius q̇n accidat ſubito aut paulatiȝ : deinde ꝑfocet. Et qn̄ꝫ pmutat̄ ex apāte calido ⁊ ſ̄m oēꝫ diſpōneȝ ⁊ eſt mala. Et oīe apā ꝑfocatiu̅ aut interficit aut pmutat̄ materia eius : aut collectiōeȝ facit ⁊ ſuppurat̄. Et qn̄ꝫ apāntur interius cāne : ſed nō pueīt ad hoc vt ꝑfocet. Et ꝑfocatiu̅ malū faciens neceſſariū vt ſit aſſiduatō aptiōis oris ⁊ ꝓiectiōis lingue nōiat̄ caninū : qn̄ꝫ eniȝ dr̄ illđ defectō in lacerto ītrīſeco in epigloti. Et qn̄ꝫ de eo qđ accidit in duabus ſpēbꝰ lacerti ſimul. Et qn̄ꝫ de illo qđ accidit ex remotiōe ſpōdiliū. ¶ Et qn̄ꝫ pmutat ſinantia ad pipneumōiā qn̄ expellit̄ materia ad pl'monē : ⁊ qn̄ꝫ pmutat̄ ad ptē cordis ⁊ interficit. Et qn̄q; ad ſtōm effundit̄. Et oīs ſinaticus qui morit̄ ſpaſmat̄

in ꝑmis. Et ꝑfocatō quidē canina qn̄ꝫ interficit inter ꝑmū diē ⁊ q̄rtū. ¶ Et qn̄ꝫ multiplicant̄ ſinances ⁊ eaꝝ ſimilia in vere hyemali. Qū ergo ꝑfocatō fortior fit anhelitus pōit̄ attractiuus in quo fit iuuamētū motiōe pulmōis. Et fit neceſſariū multotiens mouere pectus cū pulmōe velociter ⁊ frequēter ſi adiuuerit virtus ⁊ nō fuerit anhelitꝰ eorū inflatō. Et qn̄ꝫ accidit ꝑfocatō in febribꝰ acutis ⁊ cōſtrictis. Et qn̄ꝫ portēdit in eis variolas. Et ſimiliter dolor gutturis in eis ꝙ̄uis nō ſit ꝑfocatū. Et accidētia ꝑfocatiōis in acutis febribꝰ ſunt mala valde : qm̄ in eis eſt neceſſitas anhelitꝰ vehemēs. Et qn̄ accidit in die criſ ē timoroſum ⁊ pnitioſuȝ. Nā criſ cū apātibꝰ ꝑfocatis ē pnitioſa ꝓculdubio.

De ſignis. C. ix.

Intentō cōis oibꝰ ſpēbꝰ ꝑfocatiōum eſt cōſtrictō anhelitus ⁊ ꝙ os remanet aptū ⁊ difficultas deglutiēdi ita vt qn̄ꝫ pueīat patiēs ad hoc vt bibat aquā ⁊ egrediat̄ ex naribꝰ eius ⁊ exitus amboꝝ oculorū ⁊ egreſſio lingue in ea que vehemēs eſt cū debilitate motus eius. Et qn̄ꝫ pueīt illđ pl'm ad hoc vt ſit loq̄la eius ſpei q̄ dr̄ ꝙ ille loquit̄ cū naribꝰ ⁊ ē vere ecōtrario eiꝰ. Ille vero qui ad hāc cōpat̄ incōſuetudinē hōinuȝ nō nā hn̄s nares oppilatas. Ipe ergo vere nō loquit̄ ex naribꝰ. Dolor aūt nō fit fortis in phl'atica ⁊ dura ⁊ fit fortis in calida. Qū ergo vehementior fit dolor : tūc qn̄ꝫ inflat̄ collū totuȝ ⁊ facies et pēdet lingua. Et magis incolumis decollatō eſt illa cū qua anhelitus nō fit difficilis. Et pulſꝰ q̇dem hn̄tiū ꝑfocatiōeȝ in ꝑncipio ſui ē frequēs diuerſꝰ. Deinde fit puus rarus ⁊ cōicatiōe apoſtemoſū in hoc qđ ſentit̄ aut cū viſu : aut cū tactu. Ita vt ſentiant̄ mēbra meri ⁊ epiglotis dura ⁊ extenſiua : et ſic hn̄s eā q̄ſi deſiderat vōere. Et cū remotiōe q̇dē eſt attractō colli ad interiora ⁊ abſciſio ubi remouēt̄ ſpōdiles ⁊ qn̄ tangit̄ dolet. Et ſi iacet ſup collū ſuū n̄ delectat aliquid qđ ipe deglutiat oīo.
¶ Et dr̄a q̇deȝ inter cōſtrictiōeȝ anhelitus ſc̄ām cā decollatiōis ⁊ ſc̄ām cā pipneumonie eſt : quoniam ille qui eſt in peripneumonia non prefocat ſubito : ſed hec ſubito qn̄ꝫ ꝑfocat. ¶ Et dr̄a īter apā in epigloti ⁊ apā meri eſt qm̄ qū deglutire eſt poſſibile ⁊ anhelitus eſt ꝓhibitus tūc apā eſt ī epigloti : aut ſi ē eꝯv̊ſo tūc apā ē ī meri. Et qn̄ꝫ magnificat̄ epiglotale a đo dōec ꝓhibeat đglutitiōē. Et qn̄ꝫ magnificat̄ meriale adeo ꝙ ꝓhibeat āhelitū ⁊ n̄ ꝯſtrīgit āhelitū aliqđ apātū meri niſi qđ ē ī ſuppmo eius qđ v̊o eſt ſub hoc nō ꝓhibet āhelitū ꝙ̄uis difficilis fiat ⁊ cōſtringat̄ : qm̄ nō pueniт ad hoc vt cōpmat cānā ⁊ extremitatē eius : ⁊ vt non īgrediat̄ in eā aer oīo. Qūq; apā eſt in meri ⁊ ī lacertis intrīſecis nō manifeſtat̄ ſenſui ꝙ̄uis lingua palato adhereat vehemēter. Et dr̄a inter apā malū qđ nō ſanat̄ ⁊ apā qđ nō eſt cū illa malitia : immo ē in poſtremo lacerti meri : eſt qm̄ videt̄ ꝙ n̄ cū eo cōſtringat̄ anhelitus niſi qū eſt deglutitō. Et illud ē malū qđ ē intus in epigloti ⁊ nō appet ſenſui exterius ex eo aliq̇d niſi īterius qū inſpicit̄ eiꝰ guttur : ſed ē ꝓfūdū : deinde illđ qđ nō videt̄ interius ⁊ videt̄ exterius. Prefocatō aūt mala feſtinat ad ꝓhibendū anhelitū : ⁊ qn̄ reſupinat̄ patiēs eā ꝓhibet̄ anhelitus oīo. Et qn̄ non reſupinatur

anhelitus fit difficilis. Et ip̄e etiā assidue extendit collū ingeniādo ad anhelitū ⁊ reuoluitur cum icli natiōe ⁊ diligit expāsiōem ⁊ nō pōt iacere. ¶ Et qn̄ꝫ puēit cōstrictō anhelitus ⁊ necessitas extrahendi vaporē fumosū ad hoc vt educat virtus q̄ efficit anhelitū hūiditates ad exteriora in anhelitu et appet spūa tūc nō est spes in ip̄o ⁊ nō oꝫ vt curet̄. Qū tn̄ qn̄ꝫ accidat vt p̄focatus spūet aliquādo: deinde sanet̄. Et illud est qū illic fuerit fortitudo ⁊ appetitus ⁊ nutrimētū. ¶ Qū aūt facies eius fit viridis ⁊ denigrātur sinus oculoꝝ ip̄ius tūc ipse morit̄. Et similiter qn̄ minorat̄ pulsus ⁊ infrīant̄ extrema. Et grossitudo quidē lingue ⁊ ip̄ius denigratō sūt ex signis malis. Et qn̄ ē cū p̄focatiōibꝰ malis febris vehemēs tūc mors festinat qm̄ fe. facit egrū indigere anhelitu magno: ⁊ iā dcm̄ ē in signis mortis velocis: ꝙ si quis p̄focatiōeꝫ patitur ⁊ alterat̄ color postremi eius a rubedine sua ꝯsueta ad albedinē: aut ad viriditatē ⁊ sudāt ascelle ⁊ īguina eius sudore frō: tūc ip̄e morit̄ in vno duorū dieꝝ. ¶ Signa vero spei sūt si pmutat̄ rubedo ad exteriora: multotiēs eniꝫ apiūt tunc oculos suos ⁊ sanātur. Et simlr̄ qn̄ alterant̄ eoꝝ anhelitꝰ ⁊ incipiūt anhelare anhelitu breui. Et illud ideo qm̄ ip̄i in disp̄one vehemētie incipiūt ad anhelitū lōgū vt ip̄m paulatiꝫ intrare faciant. Qū aūt abbr̄uiat̄ tūc iā remouet̄ cā p̄parans ad lōgitudinē ⁊ redeūt mēbra ad dispositiōem naturalē. ¶ Et simlr̄ qn̄ accidit ap̄a in latere opposito sp̄at̄ cū eo resolutō aliq̄. Signa aūt pmutatiōis sinātie sūt vt videant̄ in ap̄ate detūitō ⁊ resolutō absq̄ appitiōe ad exteriora cū mollificatiōe sua. ¶ Deinde oꝫ vt ꝯsider̄t pulsus. nā si sit vndosꝰ magnus ⁊ accidat cū eo tussis tūc ip̄a pmutat̄ ad pipneumōiā. Si v̄o pulsus est spasmosus tūc ip̄a pmutat̄ ad spasmū: ⁊ si debilitat̄ pulsꝰ valde ⁊ minorat̄ ⁊ fit rarꝰ ⁊ ꝯmouet tremorē cordis ⁊ resoluit̄ innatus calor et accidit sincopis tūc materia est effusa ad ptem cordis. ¶ Si aūt accidit dolor in stō ⁊ nausea: tūc iaꝫ effundit̄ ad stōm. ¶ Collectiōis aūt signū ē qm̄ inueīt̄ lenitas pauca cū ptrāsitōe q̄rti diei. ¶ Et qn̄ꝫ accidit sinātie que facit appere rubedinē in collo ⁊ pte pectoris vt generet̄ herisipila. Et illud ē f̄m duos modos: aut ꝑpt̄ reditiōem materie ad interiora copis. Aut ꝑpt̄ euacuatiōem materici. Si autē est ꝑpt̄ euacuatiōeꝫ tūc est i q̄ est spes ⁊ alleuiatur cū ea anhelitus: ⁊ aliud est malū. ¶ Et signa quidē eius que sāguiea est sūt signa sanguis nota ⁊ rubedo lingue ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inuētō saporis sanguinis. s. aut dulcedis: aut similis sapori uini ⁊ dolor vehemēs extensiuus ⁊ cōstrictō anhelitus vehemēs. Et signa cholr̄ice sūt īflāmatō ⁊ caliditas ⁊ tristitia vehemēs ⁊ sitis vehemēs ⁊ dolor vehemēs mordicatiuus ⁊ amaritudo ⁊ siccitas ⁊ vigilie ⁊ nō cōsequit̄ in cōstringendo anhelitū cōsecutiōem euenientē ex sanguine. Et qn̄ꝫ siḡnt ip̄saꝫ color lingue ⁊ adustō loci ⁊ acuitas ipsiꝰ ⁊ ē quasi sit i loco aliquid acutū mordicatiᵐ: ⁊ dolor cholr̄ice minor est dolore sanguinee. Et signa q̇dē phl̄atice sūt salsedo aut sapor baurac cū caliditate ⁊ viscositate: qm̄ hoc phl̄a ē corruptū ⁊ putrefcm̄. Et qn̄ꝫ siḡnt ip̄saꝫ albedo coloris liḡue ⁊ faciei ⁊ paucitas sitis ⁊ inflāmationis. Et qn̄ꝫ ꝓsternit̄ lingua

cū mollificutiōe ⁊ raro accidit cū ea ap̄a in glādul̄. Et qn̄ꝫ est dolor cū ea puus: aut p̄uatus ⁊ nō sunt cū ea febres ⁊ ꝓlōgat̄ spatiū eiꝰ vsq̄ ad. xl. dies. Et qn̄ nitit̄ hn̄s eā possibilis ē ei deglutitō: qm̄ penetrat deglutitū i mollitiē. Et signa melr̄ice sūt durities ⁊ sapor acetositatis ⁊ pōticitatis ⁊ ꝙ accidit paulatiꝫ ⁊ qn̄ꝫ est pmutata ex ap̄ate calido. Et signa fcē a siccitate mēbroꝝ spūaliū q̄cūq̄ fuerit sūt paucitas hūiditatis in ore ⁊ iuuari ex aq̄ calida statiꝫ cū eo qd̄ hūectat ⁊ mollificat. Et scias ꝙ qn̄ꝫ accidit lingue dolor ꝑseuerans āno vno: aut duobꝰ in gutture eius ⁊ siḡt petrosam sup̄fluitatē in partibus gutturis.

Sermo vniuersalis de curis ap̄atū accn̄tiū i ptibꝰ gutturis ⁊ epiglotis ⁊ glandulis circūdantibꝰ ea ⁊ vue ⁊ galsamati ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. C. x.

O Portet vt euacuet̄ i pn̄cipio vniuscuiusꝫ illoꝝ materia faciens illud cū phl̄oia ⁊ solutiōe ventris ⁊ vt trahatur materia ad ptē diuersā saltē cū ventosis positis sup̄ loca longīq̄ opposita ei ⁊ ligatiōe extremitatū dolorosa. Et vt incipat̄ in ea cū medicinis stipticis cōmistis cū eis que hēnt pū abstersiōis sicut mel: ⁊ meliores eo sunt cortices nucis: deīde rob mori. Et scias ꝙ inceptō gargarizandi cū aceto qū incipit passio vue: aut sinātia ē ex eis que repellūt ⁊ ꝓhibēt attractiōeꝫ hūiditatis plurime ⁊ est cū eo ꝓhibitō eꝰ qd̄ eueniet. Et de istis quidem medicinis sūt sicut alumē ⁊ galle ⁊ balaustie ⁊ ābo ḡnata decocta vsꝫ ad solutiōem ⁊ fiat ex eis qd̄ deglutiat̄. Et ex eis que iuuant ad illud est vt radat̄ sinciput ⁊ liniat̄ cū succo acatie ⁊ hoc in pn̄cipio. Deinde ḡdatō fiat ad maturatiua: deinde fiat ḡdatō ad apitiua fortia vsq̄ ad ḡdū sal̄ amoniaci ⁊ piretri ad ea q̄ dicturi sumus. Et ex eis que cōferūt ad hoc ē sternutare cū eis que sūt sicut cōditi ⁊ costus ⁊ folia oleādri ⁊ sansucꝰ. Et ex rebꝰ exptis que faciūt sua ꝓp̄etate in ap̄atibꝰ p̄focatiōum ⁊ vue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ oīo oīum mēbroꝝ gutturis iuuamētum maximū est vt sūant̄ fila ⁊ ꝓpe tincta cum murice marino ⁊ p̄focet̄ cuꝫ eis vipa: deinde circūdet̄ eis collū eius qui hēt aliqd̄ hoꝝ ap̄atū. Illud enim cōfert ei iuuamētū mirabile bōuꝫ ptrāsiens q̄titatē eius qd̄ timet̄. Et lac quidē ex medicis est sublimibꝰ in pn̄cipio ⁊ statu: ꝓpterā ꝙ repellit ⁊ lenit ⁊ sedat dolorē. ¶ Et oꝫ vt cōspiciat̄ in admistrādo ea que strigūt ⁊ resoluūt aut maturāt ⁊ cōsideret̄ ad disp̄onē corporis i lenitate ⁊ duritie sua ⁊ ꝯfortet̄ illd̄ qd̄ est forte i duritie ⁊ leniat̄ in lenitate: ⁊ simlr̄ obs̄uet̄ etas ⁊ cōplo ⁊ tēpus ⁊ cōsuetudo. ¶ Et qn̄ꝫ apꝓpriant̄ ap̄ata vue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ mollificatō eaꝝ cū incisiōe. Et ego q̇dem ambabꝰ singulare faciā caplm̄. Et ex modis curatiōis est cōp̄ssio sup̄ locū. Et eiꝰ loca sūt tria. vnꝰ eoꝝ est qū remouet̄ spōdiles. Et secūdꝰ est ex ap̄atibꝰ vue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ indigētiū subleuatōe sua: aut casu ābaꝝ ad sup̄iora. Et tertius est i ap̄atibꝰ phl̄aticis qū cōstringūt ambo meatus ⁊ iuuantur cū cōp̄ssiōe f̄m mūdificatiōem ip̄orum ⁊ subtiliatiōem ip̄oꝝ.

De cura decollatiōum ⁊ p̄focatiōuꝫ ⁊ oīs suffocationis ex oī cā. C. xi.

IN calida quidē oꝫ vt incipiat̄ cū phl̄oia

⁊ nõ extrahat̃ sanguis plurimus subito: ⁊ ꝓpe qũ
iã incepit virtus debilitari. Immo sũant̃ in oĩ ho-
ra. x. ⁊. x. usqꝫ ad diẽ tertiũ cũ sepatiõib⁹ ꝯtiuis.
Si aũt debilitari nõ incipit tũc oꝫ vt sine cessatio
ne extrahat̃ sanguis vsqꝫ⁹ appeat sincopis ĩ forti.
Et oꝫ vt declinet̃ cũ sepatiõe vers⁹ cõfuatiõeꝫ uir
tutis ⁊ expulsiõem sincopis. Sincopis enĩ qũ acci-
dit cadit virtus eius: quare aggregant̃ ei difficul-
tas anhelitus ⁊ casus virtutis. Et ꝓpe indicit̃ eis
vt minorẽt cibũ necessario aut volũtarie ⁊ p̃cipue
si fuerit febris. Et qñꝫ oꝫ vt attẽdat̃ in re phl'oie
res aliqua que est magis integra: qm̃ qñꝫ est cau-
sa dñiũ sanguis in p̃focatiõe retenti ⁊ p̃cipe cõsue
ti sicut sanguis mẽstrui ⁊ sanguis hemorroidaꝝ.
Et in huiusmodi quidẽ oꝫ vt sit phlebotõia in la-
tere trahente materiã ad ptẽ a qua cadit retentõ si
cut necessaria est hec phl'ebotõia saphene ⁊ vento
se cruriũ. ¶ Qũ eniꝫ egreditur sanguis plurimus
tũc qñꝫ sedatur accñtia statim: ⁊ qñꝫ necessaria est
iteratõ in mane. Et ſm veritatem dispõnis qũ di
spõ tollerat expulsiõem phl'oie vsqꝫ ad maturatõ
nẽ tũc illud est melius ad hoc vt remaneat virtus
ĩ corpe ⁊ cadat euacuatõ ipsius materiei egritudis
⁊ sufficiat emissio freq̃s ĩ dieb⁹ cũ. x. põderib⁹ sã
guis: aut. v. põdrib⁹ ⁊ sit facil' ahelit⁹. Et silr ẽt
gargarismata postpõant̃ si ẽ illic r̃pletõ ⁊ fuerint
gargarismata dolorosa timẽdo attractiõem. Im
mo admistrẽt̃ gargarismata post mũdificatiõem.
Et decollatiõis quidẽ est spẽs q̃dã existens in sine
algalsamati. Qũ ergo sit phlebotõia añ declinatio
neꝫ egritudis descẽdit ad locũ p̃focatũ. Et multo-
tiens quidẽ scit̃ cũ eo hora p̃focatiõis ex ꝑncipio ⁊
augmẽto ⁊ statu ⁊ declinatiõe ⁊ dispõne deglutiti
onis ⁊ augmẽtat̃ difficultas: aut casus eius ⁊ decli
natõ ipsius ⁊ dũ pseuerat in augmẽto ⁊ nõ est ne-
cessariũ vt fiat phl'oia vltima: imo sufficiat illud
qd̃ diximus. Et qũ sinãtia est nõ cũ cõitate reple
tiõis ĩ corpe toto: ĩmo est supfluitas ĩ pte gutturis
tm̃ ⁊ nõ sentit̃ extensio ptrãsit vt nõ fiat phl'oia.
Immo elõgatõ fiat ab additiõe caꝝ resolutiõis sa
ciẽtiũ esse necessariã cãbitiõem pl'rimã. Et ꝓhibea
tur nutrimẽtũ vt sit corpus eius vtens sanguinis
eius nutrimento ⁊ cõuertẽs ipm a pte apãus: q̃
si fiat ei inobediẽs sanguis: deinde vadat ſm reso
lutiõem ⁊ maturatiõem. Nã si phl'oia fiat tũc for
tasse nõ tollerabit illd̃ ⁊ nõ erit exculatõ cibatiõis
⁊ in cibatiõe est labor ⁊ ꝓpe qũ ñ deglutit. Et nõ
post põat̃ phl'oia vene que est sub lingua. Immo
oportet vt incipiatur illud saltem in eadem die:
immo saltem in dispositione separationis predcẽ
⁊ ꝓpe qũ fuerit vene que sũt sub lingua extense.
Et qñꝫ necessaria est phl'oia alguidḡi: ⁊ qñꝫ neces
saria est scalpellatõ lingue ipsius. Et necessarie sũt
vẽtose cruris: qm̃ sũt cõferentes valde. Et illuꝫ
quidẽ qui cõsuetus est incurrere sinãces oꝫ ut phle
botõet̃ añq̃ accidat qũ videt̃ repletõ ⁊ qũ ẽ ver.
Et ex eis q̇deꝫ que sũt vehemẽtis iuuamĩs est in-
ceptõ admistratiõis clisterioꝝ fortiũ valde nisi fe
bris ꝓhibeat: tũc eniꝫ oꝫ vt sit cõtentus clisterib⁹
lenib⁹. Clisteria naq̃ꝫ fortia ⁊ collyria sunt in hoc
maximi iuuamẽti. Et oꝫ vt ẽbrocent̃ extrema et
circũdet̃ collũ lana ⁊ ꝓpe lana isopi que sit infusa
siue in oleo oliue: aut in oleo camemillino ¶ Ipsa
eniꝫ est lenificatiua ⁊ sedatiua doloris: Deinde in
postremo ipsius admisceant̃ ei attractiua qũ nõ cõ
ferũt ista ⁊ sũt sicut baurac ⁊ sinapis ⁊ costus ⁊ ca-
storeũ ⁊ sulfur ⁊ vngtm̃ forte rubificãs ⁊ ẽt mel
anacardi ⁊ oẽ qd̃ vesicat. Et oꝫ vt sint cõtenti ĩ ci
bis suis vsqꝫ ad diẽ tertiũ oxymelle: aut sirupo d̃
mele: deinde ḡdatõ fiat ad aquã ordei cũ quibus-
dã medicis delectabilib⁹: deinde ad vitellum oui
postea qũ facilis sit deglutitõ admistrent̃ sorbitio
nes ex candaros. Et in fine eius fiãt sorbitiões ex
maturatiuis: deinde resolutiuis. ¶ Et qũ deglu-
titõ sit difficilis põant̃ ventose sup collũ apud spõ
dilẽ secũdã cũ suctiõe aut igne vt dilatetur meat⁹
paulati ⁊ deglutiat illud qd̃ sorbet ex cibis. Qũꝫ
illud cõpleuerit remoueant̃ ventose ignite: aut
cadũt pseipãs. Et nõ est malũ si scalpellet̃ etiam ⁊
egrediat̃ sanguis illinc ⁊ ex halacdam: deinde vẽ-
toset̃ vẽtosa vna sup caput ⁊ põant̃ etiã sup men
tũ ventose sub gutture ⁊ illd̃ fiat postq̃ abscindit̃
materia. ¶ Dia eniꝫ hec trahunt materiã ad diuer
saꝫ ptẽ ⁊ minorãt eã ⁊ simil'r illd̃ est melius. Silr
põant̃ sub mãmillis ⁊ sup alcheel ⁊ nõ est malũ i
tromittere aliquid qd̃ mũdificet ex alkeizaran et
eis similib⁹ sup qd̃ cottũ sit inuolutũ. Mũdifica-
tõ naq̃ꝫ dilatat ¶ Et qñꝫ intromittit̃ in gutture
cãnula fcã de auro aut argẽto: aut similib⁹ ambo
bus adiuuãdo ad inspirãdũ. Et simil'r qñ fortior
sit cõstrictõ nõ ẽ excusatõ q̇n vẽtose põant̃ super
collũ. Et qñꝫ cõfert in delatatiõe deglutitionis et
anhelitus cõpssio spatulaꝝ cũ fortitudĩe. ¶ Me-
dicĩe aũt in ꝑncipio sint stiptice ⁊ ꝓpe ĩ sanguinea.
Et meliora q̇deꝫ stiptica sũt que hñt cũ stipticitate
sua substantiã subtilẽ q̃ submergũt. Et ex reb⁹ q̇
dẽ quas extrahit expimẽtũ est q̃ stiptica ꝑmista cõ
posita magis sũt iuuatiua q̃ singularia simplicia.
Et qñꝫ dolor sit fortior in ꝑncipio rei: quare ne-
cessariũ est vt stipticis admisceat̃ aliquid qd̃ sedet
dolorẽ ⁊ leniat sicut est sirupus viol'. ⁊ penidij et
lac calidũ ⁊ mucilago semis lini ⁊ alrob. Et q̃doꝫ
multiplicat̃ effusio: quare nõ est excusatõ q̇n reso
lutiua eis admisceant̃ ¶ Et qñqꝫ non est materia
pluria ĩ effusiõe ⁊ apã ñ ẽ forte. Incipiat̃ g° ⁊ ad-
mistrẽt̃ galle ⁊ sal ãmõiac⁹: qm̃ ꝓhibẽt cũ fortitu
dĩe ⁊ r̃soluũt cũ fortitudĩe. ¶ In cholica v̇o oꝫ ut
sit plurimũ ĩtẽtiõis ꝯv̇sũ ad ĩfrãdũ cũ eo qd̃ facit
stipticũ. Et qñꝫ admistrant̃ linimẽta: ⁊ qñꝫ admi-
nistrant̃ in ea ⁊ in oĩ calida gargarismata ⁊ insuf-
flãtur insufflatiões cũ sufflatorio ⁊ pl'uerizatiões.
Et ex eis est gargarismus factus cũ oxymelle ⁊ aq̃
⁊ aceto. Ipe eniꝫ ẽ maximi iuuamẽti ĩ initõ calide
⁊ frẽ ⁊ cũ rob moroꝝ ꝓpe siluestriũ: deinde cum
eo in quo nõ est zuccarũ vel mel. Et admistret̃ in
ꝑncipio purũ ⁊ cõfortet̃ cũ stipticis que sũt de ge
nere succi sumac ⁊ acreste siccaꝝ ⁊ sicut sũt balau-
stie. Et in huiusmodi q̇dẽ nõ põit̃ mel nisi vt mũ
dificet nõ ut cõfortet: ⁊ simil'r decoctõ alkesbe cũ
melle: aut decoctõ sumac cũ coagulato vue ¶ Et
forti⁹ illo ẽ succ⁹ nucis recẽtis: qm̃ ipe ẽ ex melio
rib⁹ medicis hoꝝ apãtũ ⁊ succ⁹ rose recẽtis ⁊ rob
papaueris qñ ꝑmiscet̃ cũ stipticis ẽ vehemẽtis iu-
uamẽti in initõ: ⁊ fortius illo est decoctõ myrti ⁊
glãdiũ ⁊ aq̃ coriãdri ⁊ sumac ⁊ aqua cortitũ nucis
⁊ aqua myrti ⁊ aqua lentiũ decoctaꝝ valde ⁊ cydo

nia valde stiptica ⁊ sorbe ꝓpe ⁊ alumē iameni h3
ꝓprietatē in hoc. Et etiā insuffletˀ in gutture insuf
flatō ex semie rose ⁊ sumac ⁊ balaustijs ſm ptes
eq̄les ⁊ casore re modica. Et cholice adhibeatˀ suc
cus oleꝝ froꝝ pmistus cū eo qđ habet stipticita-
tē aliq̄ꝫ sicut succꝰ virge pastoris ⁊ succꝰ solatri ⁊
succꝰ ramoꝝ vitis. Et ex cōibꝰ inter eas in ꝑnci-
pio sunt semē rose ⁊ semē portulace ⁊ mucilago
psilij ⁊ amilū ⁊ spodiu3 ⁊ sumac ⁊ dragagantu3 ⁊
casora ex quibꝰ fiatˀ pille cōpsse ⁊ teneantˀ sub lin-
gua. Qū gº absciditˀ attractō o3 ut misceantˀ cū rob
moroꝝ myrrha ⁊ crocꝰ. Myrrha eni3 ꝓfūdatˀ cū
virtute sue stipticitatis ⁊ sue resolutionis ⁊ facit
crocū ꝑuenire ad ꝓfūdū ⁊ aggregantˀ ad maturatō
ne3 faciēdā. Si aūt videris ipam declinare ad du
ritiē pmisce cū moris aliquid ex baurac. Qū aute3
appꝓpiquat status: aut ꝑuenit in ipa o3 vt admini
strentˀ ea in quibꝰ est sedatō ⁊ lenificatō sicut lac
mulctū in quo dissoluūtˀ squame casiefistule ⁊ oleū
in rob moroꝝ: aut decoctō ficuū ⁊ fenugreci: aut
rob myrti cū rob: aut succꝰ vitis cum melle: aut
rob: aut bdelliū arabicū dissolutum: aut rob vue
qm̄ ē iuuatiᵐ valde ⁊ aq̄ radicis in qua decocta sūt
passe ⁊ fenugrecū ⁊ dactili ⁊ ficus ⁊ myrrha ⁊ cro
cus ⁊ cinamomū gargarizata cū oxymelle: aut aq̄
mellis. Et admistrentˀ empla etiā ad maturādum
sicut ēplm alseir ⁊ distillatō olei rosˀ. in aure ē iu-
uatiua in hac hora. Et qñ vides q̄ꝫ non maturatˀ ⁊
vides duritiē o3 vt admistres in medicis eiꝰ cau
les. ¶ Qū aūt maturatō iā adest tūc stude in aptō
ne apatis cū gargarismate qđ coniungit inter aptō
ne3 ⁊ lenificatōem: sicut q̄dā medicie acute in la-
cte quibꝰ fit gargarismus: ⁊ si est appens ⁊ elon-
gatˀ tempus ⁊ nō disrūpitˀ nō est mala admistratio
ferri. Et ex medicis tēpatis cū inceptiōe ad disrup
tiōe3 est decoctō ficuū cū fenugreco ⁊ dactilis ⁊ d
coctō lentiū cū rosˀ ⁊ rob liquiritie ⁊ semie alma-
ru: ⁊ post illđ fiat ĝdatō ad illđ qđ ē fortius: q̄re
misceantˀ cū rob moroꝝ baurac ⁊ myrrha ⁊ draga
gātū ⁊ etiā semē almaru dissolutū in lacte capno ⁊
olea dissoluentia ⁊ ꝓpe cū melle ⁊ galia ⁊ fiat ex
eis gargarismus: ⁊ ex eis que sūt sicut aqua mellˀ
in qua decocta sūt ficꝰ ⁊ calamētū ⁊ sansucꝰ ⁊ alum
⁊ mēta ⁊ sisimbriū ⁊ radix lilij cōiūctis ⁊ sepatis.
Et costo ⁊ ꝓpe mario inest iuuamētū maximū in
huiusmodi hora: ⁊ in veritate stati3 post abstersi
onē integrā ⁊ post maturatiōem cōpletā ⁊ aptiōe3
cū eis que sūt sicut baurac et nitrum ⁊ assa fetida ⁊
myrrha et pip et castoreū ⁊ stercꝰ hirūdinū ⁊ ster
cus adib ⁊ fiat ex eis gargarismus cū rob moroꝝ:
imo cū sale amoniaco et piretro et semie albarmel
et sinapis: aut semie rhaphani cū aqua et oxymel
le et admistrentˀ ex istis insufflatiōes. Et insufflatō
salis amoniaci est faciēs quiescerˀ. Qū ergo decliat
egritudo admistra vinū et balneū et embrocas.
¶ Cōfectō pillaꝝ iuuantiū in statu. ℞. radicis li-
lij. iiij. ptes asse fetide medietatē ptis colligantˀ cū
succo caulis: aut coagulato vue. ¶ Ex curatione
vero phlatice est vt intꝰ in gutture intromittatur
virga mollificata torta sup quā inuolutus sit pan
nus quo liniatˀ apa ⁊ quo mūdificetˀ hūiditas. Et ei
q̄dē q̄ ē antiq̄ assa fetida et cinamomū et soluatˀ ueter
cū cochijs ⁊ hiera ⁊ similibꝰ. Et clisterizetˀ cū cliste

ribꝰ valde fortibꝰ. In cura aūt melie ex medicis
magis cōferētibꝰ ei est medicamē albarmel gar-
garizatu3 ⁊ linitū exterius ⁊ interius. ¶ Ex me-
dicis vero que hñt ꝓpetatē ⁊ cōuenientes sunt in
oī hora est stercꝰ canis albū ⁊ adib albū ⁊ hoc mō
colligitˀ. Custodiatˀ canis ne aliquid cōedat nisi ossa
tātū dōec stercꝰ eijciat albū qđ ꝑui existat fetoris.
Et simlˀr stercꝰ hōis ⁊ ꝓpe infantis: ⁊ o3 vt solici
tudo sit ita vt illđ quo cibatˀ sit cū q̄ꝫtitate qua di
geratˀ. Et qđ ex eo melius est est panis lupinoꝝ ſ3
q̄ꝫtitatē ꝑuā ⁊ in potu tribuatˀ post ip3 vinū vetꝰ:
deinde sūantˀ stercꝰ eius ⁊ exiccetˀ: est eni3 pauci fe
toris. Et si cū pane desiderat aliquid aliud: tūc dē
tur ei cibi bōe digōis bōi chimi calˀe cōplˀonis cum
eq̄litate sicut carnes galline ⁊ ꝑdicis ⁊ extremita-
tes capraꝝ. Hec eni cū bōitate digōis educūt fecē
ꝑui fetoris. Et ex medicis quidē sua ꝓpetate faciē
tibꝰ sūt hirūdies aduste. Decollātˀ eni3 ꝑus ⁊ cur
rit sanguis sup alas ipaꝝ: deinde pulueri3atˀ super
eas sal ⁊ pōuntˀ in vrceolo lutato ⁊ ligatˀ caput eiꝰ
⁊ pōuntˀ in furno: ⁊ vt pōantˀ in vitreato vase li
nito luto sapientie est rectius apud me. Et simlˀr
stercꝰ hirūdinū adustū cū fortitudie. Et qñq3 linitˀ
palatū ex felle taurino cū melle ⁊ felle testudis et
florˀ eris ⁊ capitibꝰ pisciculoꝝ salitoꝝ ⁊ ꝓpe vua
⁊ linitˀ etiā paulatī hñtis smaciā sale cū melle ⁊ ace
to ⁊ oleo. Et simlˀr apa vue: ⁊ similiter admistrē
tur gargarismata cū oxymelle in quo decoctū ē se-
mē rhaphani. Et colcotar quidē ⁊ calcadis abo sūt
bōa apati gauonis. Et ex cōpositis sūt medicamē
mori cū myrrha ⁊ croco. Et medicamē hirūdinu3
⁊ medicamē albarmel. Et medicamē corticis nu-
cis recētis ⁊ trocisci andarosi3 ⁊ medicamē huius-
modi. ℞. stercoris canis albi adusti in testa ⁊ pre
ter testā. ℥. i. pipis. ʒ. ij. gallaꝝ adustaꝝ corticis
ĝnatoꝝ carnis simij ⁊ suis ⁊ adhoba oīu3 añ. ʒ. i.
myrrhe costi amboꝝ añ. ℥. ß. insuffletˀ: aut liniatˀ
cū melle. Et etiā in fine eius ⁊ in hora vehemētie
admistrentˀ stercꝰ pueri ex pane lupinoꝝ ⁊ stercꝰ
canis ⁊ hirūdinū adustū ⁊ sal amoniacus iterˀtˀ hoc
in die multotiens. Qñq3 vero apatˀ lingua ꝓuoca-
ti etiā ⁊ indiget fortasse curatiōe ipius. Sed nos
iā locuti fuimus de apatibꝰ lingue: ⁊ illđ quidem
qđ huic loco ꝓpū est necessariū ex eo redire ad
illđ qđ illic dcm̄ est. s. vt ingenietˀ post phlˀoia3 ī
attrahendo materias ad inferiora. Et qñ3 fit illđ
in loco hoc cū hierapicˀ. Habet eni3 ꝓpietatem in
depōendo hūoˀs qui sūt corā supꝑmo oris stōi et
meri ⁊ gutturis. Deinde admistrentˀ sup ipm in-
frantia ⁊ repcussiua sicut succꝰ lactuce ⁊ est medi-
cia hñs ꝓpetatē quā sigt visio iuuamēti eius: dei
d si necessaria est resolutō subtilis fiat. ¶ Ex eis
aūt que cōferūt in regimie eius que ē ꝓptˀ spōdiles
est vt ingenietˀ in cōpssiōe loci cū facilitate ad po-
steriora: fortasse eni3 reuertetˀ spōdilis: ⁊ illa q̄dē
compssio qñ3 fit cum instrūento ⁊ cū digitis ⁊ iue
nitˀ qñ3 p illđ reqes. Instrūentū vero est res simi
lis freno qđ in gutture intromittitˀ ⁊ expellit qđ ē
intus in gutture ad exteriora. Compssio aūt vald
est nociua in apatibꝰ. ¶ Qñq3 sinaces vehemētio
res fiūt ⁊ nō valēt medicie ⁊ creditˀ q̄ꝫ pditō futu
ra sit illđ p qđ speratˀ euasio ē scissio canc: ⁊ illud ē
cū scissiōe ligamētoꝝ que sunt inter duos annulos

cāne ꝑter ꝙ recipiat aliquid de cartilagine ita vt ꝑ illud anhelet: deinde suat̄ qū expletū fuerit regimē apātis ⁊ medicet̄ ⁊ sanabit̄. ¶ Et modꝯ qd̄ curatiōis eius est vt tendat̄ caput ad posteriora ⁊ teneat̄ ⁊ suat̄ cutis ⁊ abscindat̄. Et qd̄ de ipō rectiꝯ est: est vt suat̄ cutis cū vncino ⁊ elōgetur: deinde discoopiat̄ a cāna ⁊ findat̄ qd̄ est inter duos anulos cāne corā fissura cutis: deinde suat̄ ⁊ pōat̄ sup ipaȝ puluis citrinus. Et oȝ quidē vt duplicentur duo labia fissure cutis soluȝ ꝑter ꝙ cōtingant cartilago ⁊ pāniculi in aliquo ⁊ hoc est iudiciū huius fissure q̄uis nō cadat ad hāc intentiōeȝ. Nā si existimat̄ ꝙ in illis eisdē ligamētis sit apā ⁊ nocūentū nō oȝ vt admistret̄ scissio. ¶ Qū aūt sincopis superuenerit egro ⁊ timet̄ ꝙ ꝯpleat̄ ꝓfocatō icipiatur a clisteribꝯ fortibꝯ. Et phlebotōet̄ vena que ē sub lingua ⁊ phlebotōet̄ vena frōtis ⁊ appendātur vētose sup collū ⁊ sub mēto cū incisiōe: aut absq̄ incisiōe: ⁊ si fuerit cā ꝓfocatiōis eius ⁊ sincopis eius submerisio: tūc cōuertat̄ vt currat aq̄. Deinde suffumigent̄ cū eo qd̄ hēt fortitudinē ⁊ odorē bonū dōec reuiuiscat. Oȝ aūt ut ille qui euasit a suffocatiōe vehemēti phlebotōet̄ ⁊ clisterizet̄ ⁊ sorbeat aliquibꝯ diebꝯ sorbitiones ex farīa ciceris ⁊ lac: aut aq̄ carnis i q̄ dissoluti sūt panis ⁊ vitellus oui. Et scias ꝙ oīs qui habet dolorē gutturis melius est fugere s̄monē ex quocūq̄ dolore.

De vua ⁊ ambabꝯ amigdalis. C. xij.

Etis qn̄ȝ accidit catarrꝯ apostemās eas: ita vt ꝓhibeat anhelitū: ⁊ qn̄ȝ mollificatur vua ꝑter apā ⁊ indiget eo qd̄ cōstringit eam ⁊ exiccet ex materia ipām: ⁊ qn̄ȝ idiget incisiōe ⁊ apꝓpinquat curatiōi ꝓfocatiōuȝ. ¶ Et curet̄ in ꝓncipio cū linimētis in quibus sit facilitatis obseruatō ⁊ admistrent̄ cū pēna: digiti naq̄ in nō sua hora qn̄ȝ laborē afferūt. ¶ Et in illa que magꝫ est ⁊ pue inflāmatiōis admistrent̄ pōtica. Inflāmate vero cōueniēs est illud qd̄ est vehemētis ifr̄ationis sicut aq̄ solatri ⁊ sicut semē rose ⁊ folia eiꝯ: vtriq̄ eniȝ inest opatō fortis. Et ex eis que sunt fortiora i hoc caplō sūt gūmi arabicū ⁊ dragagatū ⁊ sarcocolla ⁊ nesestengi linita ⁊ etiā balaustie partes due alumīs ps. i. cōterant̄ ⁊ cribellent̄ cū orali ⁊ admistrent̄ cū spatula hn̄te caput incisū in latitudine. Et qn̄ȝ addunt̄ in eis crocꝯ ⁊ cāfora ⁊ administrant̄ liniendo: ⁊ etiā galle trite cū aceto ⁊ liniūtur cū pēna. Et iterū aq̄ ḡnati acetosi cū stipticis ⁊ etiā lapis scedenigi: ⁊ etiā lapis corrosꝯ adustus: ⁊ ille qui nōiat̄ achates ⁊ lapis alafurugie ⁊ spodiū ⁊ lutū sigillatū ⁊ armenū ⁊ rob acāste ⁊ fructꝯ spine egyptiace ⁊ alumē iameni ⁊ semē rose. Sumant̄ ex eis sicut est illud. Et suffumigatō cū raīs aneti est ex eis que cōstrigūt vnā valde: Et etiaȝ succꝯ ḡnati dulcis cōtriti cū cortice suo cū sexta sui de melle factus viscosꝯ inspissatus est linimentuȝ bōnȝ. Et oȝ vt qū gargarisma fit cum stipticis assiduet̄ gargarisma cum aq̄ calida. Illud eniȝ prepat ipām vt in eo stiptica opent̄ ⁊ lenit ipām et ꝓhibȝ stiptica indurare ipsam. Qd̄ si stiptica eā acq̄rere faciāt duritiē et coarctatiōem dolorosā admistra i ea mucilagines ⁊ gūmi arabici et dragagantum et amilū et sarcocollā et semē malue et aquā furfuris et ordei et fiat vt stet succꝯ extremitatū ranni cum q̄nta sui de melle et aqua mistū: qm̄ est linimētuȝ bōnȝ. Et oȝ vt qū gargarisma fit ex stipticis assidue fiat an̄ illud gargarisma cū aq̄ calida: aut decoctiōe rosaꝝ ⁊ sumac cuiꝯ sexta ps sit mellis decoquat̄ ⁊ inspisset̄ ⁊ liniat̄ exterius cū eo qd̄ hēt exiccatiōem ⁊ stipticitatē forteȝ sicut qd̄ fit cū gallis et alumie iameni. Et sal quidē est illd̄ qd̄ ē ꝑtermittendū an̄ oīa illa. Melīce vero gallaꝝ imaturaꝝ nucis atrimēti ru. sumac oīuȝ an̄. ptes. iij. ⁊ tertia salis torrefacti. xx. ptes sūant̄ ⁊ admistrēt̄. Medicamē bōnȝ in dispōibꝯ ⁊ horis. ℞. alumis iameni ptes. iij. rosꝫ. ptes. ij. costi ptē. i. admistretur emplm̄ cū pēna vt ꝑueniat ad vuā. Medicamen bōnȝ ad horā suā. ℞. succū ḡnati cū cortice suo ⁊ inspisset̄ cū q̄nta sui de melle ⁊ liniat̄ cū eo ⁊ etiaȝ alumis ptē. i. salis āmoniaci ptē. i. ⁊. ʒ. gallaꝝ immaturaꝝ tertiā ptis draganti. iij. ptes. Et qn̄ ꝑuenit status aut apꝓpinq̄t admistra myrrhā ⁊ crocū ⁊ cipū ⁊ que sūt eis similia ⁊ darsisabā ꝓpe et florē s̄q̄nati ⁊ ramos balsami ⁊ alusaent admistrēt̄ liniēdo ⁊ aq̄ eoꝝ gargarizētur ⁊ ꝓpe qn̄ admistratur in eis gargarisma decoctiōis radicis lilij ⁊ seis rosꝫ. cū melle. Et distillet̄ oleū amigdalinū in aures in oī hora: qm̄ est iuuatiᵐ. ¶ Si aūt collectō fiat in vtriq̄ amigdalis ⁊ in eis que seq̄ūt eas admistra decoctiōes p̄dcās in caᵒ sinācie. Qd̄ si dolor ꝑseuerat ⁊ nō sedat̄ reuertendū est ad solutionē vētris. Si vero ꝑ hoc nō cōplet̄ admistra ea q̄ sūt fortis resolutiōis sicut est succꝯ cucumeris asinini ⁊ cētaurea ⁊ nitrū rubeū cū melle aut solum. ¶ Et si indurescit apā ⁊ ꝓlōgat̄ nō est aliq̄d ei ita cōueniens sicut assa fetida. ¶ Qū ergo incipit subtiliari i loco vno ⁊ grossat̄ i loco alio tūc incidatur ⁊ q̄ptū possibile est vt expellas illd̄ ⁊ facias illi emplm̄ cū sale āmoniaco ⁊ mittas ipm̄ ei cū cochliari qd̄ ē sicut frenū ⁊ est melius. Et nō oȝ vt incidat̄ nisi qū radici eius aduēit extenuatō: qm̄ in ea ē timor magnus. ¶ Gargarisma exiccās vlcera apātū gauonū ⁊ purgans ea. ℞. lentiū balaustiaꝝ āborū an̄. ptes. v. sief menithe croci costi oīuȝ an̄. pteȝ vnā coq̄tur in aq̄ ⁊ sūat̄ ex decoctione eoꝝ ps. i. ⁊ misceat̄ cū medietate sui de rob mori ⁊ q̄ta sui de melle ⁊ fiat cū ea gargarisma.

De casu vue. C. xiij.

Quandoq̄ cadit vua in febre: ⁊ qn̄ȝ cadit sine fere ⁊ eius casus est vt tendat̄ ad inferiora ita vt nō redeāt ad locū suum: ⁊ qn̄ȝ necessariū fit deglutienti cōpmere digitis suis dōec trāsglutiat.

De cura. C. xiiij.

Si sunt illic caliditas ⁊ rubedo phlomā: deinde admistra gargarismata p̄dcā i caplīs p̄dictis sicut gargarismata cū aceto ⁊ aq̄ rosꝫ. Deinde fricet̄ cū rosꝫ ⁊ sandalis ⁊ balaustijs ⁊ cāfora ⁊ rob de moris ꝓpe in instrumēto simili freno. Et oȝ vt fiat cū facilitate q̄pto magis ē posꝫ. Et si nō sūt caliditas illic ⁊ rubedo admistra gargarisma cū oxymelle ⁊ sinapi ⁊ almuri anabati ⁊ fricet̄ cū instrumēto p̄dicto. Et medicamen quo fricat̄ est illud qd̄ fit ex gallis ⁊ moris contritis. ¶ Et fortior curatō est vt subleuet̄ cū instrumento ad supiora extendēdo ad exteriora cū medicis stipticis ⁊ ꝑmistis cū resolutiuis s̄m ꝙ oȝ. Et qn̄q̄:

premittit̄ cū digitis linitis ex eis que sūt sicut rob
moroꝝ ⁊ nucū ⁊ alleoꝝ. Et ex medicis bōis ad ele
uandū sūt balaustie ⁊ alumē ⁊ cāfora. Et ex bōis i
eleuatiōe vue est galia cum sale āmoniaco ⁊ galle
cū sale āmonico. Sed galia est subtilior postq̄ nō
fuerit illic nocūentū ex āpate ⁊ repletiōe. ¶ Quꝫ
ergo stat fac gargarismū cū aqua salsa vtendo gar
garismate post gargarisma. Et ex eis que expta
sūt ad illd̄ est vt sūat seis rob. medietas libre suc
ci barbe hircine. iij. ℥. decoq̄tur in melle aut vio
qm̄ est fortius. Et infantiū quidē vuas qñꝫ eleuāt
galle aduste cū aceto: ⁊ ꝓprie qn̄ liniuntur ex eis
coꝝ syncipita.

Sermo vl'is de icisiōe vue ⁊ vtriusqꝫ amigdale.
C. xv.

Oportet vt in vua cōsideret̄ eius subtilia
tō ⁊ detūitō ⁊ ꝓpe in iferiore pte eius ⁊
si igrossāt extrēitas eius ⁊ resudat ex ea
sicut pus tūc est melior hora ⁊ tūc incidat̄ cū ferro
⁊ cū medicinis cauterizātibꝰ ⁊ fiat ꝑfuatō cū solu-
tiōe vētris subtili ꝑcedēte ipām ⁊ excussione cor-
poris a ipletiōe si fuerit i ipo ex sāguie aut alijs.
Incisio naqꝫ cū repletiōe est timorosa. ¶ Illiꝰ aūt
incisio que subtilis est ⁊ lōga sicut cauda muris eq̄
tans sup linguā sine repletiōe: aut rubedine: aut
nigredine est pui timoris. ¶ Et modꝰ quidem i
cisiōis eius est vt ꝑmat̄ lingua ad inferiora: ⁊ sit
pole accipe vuā cū instrūento ⁊ ꝑmat̄ ad inferiora
⁊ nō radicitus incidat̄: imo dimittat̄ ex ea aliq̄d.
Nā si tu absciderīs eā ex palato sanguis forsitan
nō abscindet̄ oīo qū tn̄ nō oꝫ vt incidat̄ res pua et
sit nocūentū ⁊ remaneat cū dispōe sua: imo oꝫ vt
incidat̄ q̄titas quā addit sup naturā. ¶ Qū aūt est
rubea apostemosa tūc eius incisio est timorosa. Et
qñꝫ manat sanguis ⁊ nō abscidit̄ ꝓpt aliq̄ medici
naꝫ. ¶ Ex medicis aūt incidentibꝰ eā sūt assa feti
da ⁊ alumē iameni que sine intermissiōe pōantur
sup radicē eius: qm̄ incidūt eā ⁊ faciūt ipām cade-
re. Et ex medicis facientibꝰ ipām cadere cū caute
rio est sal āmoniacꝰ cū assa fetida ⁊ atrimentis: et
oꝫ vt medicie iste sup vuā ānexe teneat̄ cū instru
mēto narrato ⁊ teneat̄ hora vna ita q̄ nō degluti
at dōec agant in eam: deinde iterant̄ vsqꝫ nigre-
scat. Nā si denigrat̄ cadet post tres dies ſm plm̄.
Et oꝫ vt sit ille qui curat̄ decliuis ad inferiora hn̄s
os aptū ita vt currat saliua eius ⁊ non retineat̄ in
ore ipius. Due vero amigdale suspendātur cum
vncino ⁊ trahant̄ ad exteriora q̄to plus possibile
est ꝑter q̄ cū eis attrahūt̄ tunice ⁊ abscindant̄ cuꝫ
rotūditate desup radicē apud q̄rtā lōgitudis cū in
strūento incisiōis preter q̄ ꝑmutet̄ instrūentū ⁊ i
cidat̄ vna post alterā post obfuatiōem cōditiōuꝫ
ꝑdcaꝝ in colore ⁊ q̄titate eaꝝ. ¶ Qūqꝫ cecide-
rit ex eis qd̄ abscidit̄ dimittat̄ sanguis currere ſm
q̄titatem mediocrē. Et sit patiens decliuis sup fa-
ciē suā ne sanguis ingrediat̄ guttur eius. Deinde
collust os ex aceto ⁊ aq̄ ifratis ⁊ euōat ⁊ tussiat vt
mūdificet̄ interiꝰ eius: deinde pōat̄ sup eā qd̄ ab-
scidit sanguinē sicut colcotar ⁊ alumē et dragan-
tū ⁊ gargarizet cū decoctiōe senticis ⁊ folioꝝ myr
ti et sit tepida.

De rememoratione nocumentorum incisionis.
C. xvi.

Ex eis est nocūentū vocis: ⁊ ex illis est d̄
tectō pulmōis frigori ⁊ calori et facit ac
cidere tussiꝫ ab oī frigore et calore et nō
tollerat situm. Et ex illis est detegere stōm malitie
cōplonis a cā ꝑmitiua ex vētositate et puluere et
eis similibꝰ. Et plmi eoꝝ ifrant aerē tēpatū ⁊ i pe
ctoribꝰ plrimorū eoꝝ figit̄ frigꝰ i pulmone iporū
dōec moriūt̄. Et qñꝫ accidit ex ea sputū sanguinis
et nō retinetur.

De cura sputi sanguis ex incisiōe vue et vtriusqꝫ
amigdale. C. xvij.

Oportet vt pōant̄ ventose sup collum et
et māmillas et fiat phl'oia et vt fiat re-
gimē cū phl'oia venaꝝ inferioꝝ cōicātiū
sicut ascellaꝝ et eis similiū intēdēdo ad attrahēdū.
¶ Singularia aūt sanguinē retinētia et linimenta
admistrata ad illud sūt sicut atrimētū quo fiat lini
mentum: aut pulerizetur atrimētuꝫ sup ipm̄ et i
frīantia actu sicut nix et succi frī stiptici noti: sicut
succꝰ acreste et pāpini vitis et ribes et solatruꝫ et
aq̄ cydōioꝝ acetosōꝝ. Et ex rebꝰ exptis que hn̄t
ꝓpetatē in hoc caº. Et oꝫ vt admistret̄ in dispōe
medicamē qd̄ testatus est sapiens nōiatus Dioge
nes et est alcuezric. Et etiā succꝰ arnoglosse qū ad
mistrat̄ ꝓpe cū troc. d̄ karabe et luto sigillato.
Et oꝫ vt nō admistret̄ ex eis calidū aliq̄d: immo
frīm actu. Calidūꝫ eni cum eo qd̄ attrahit destruit
operatiōem medicine.

Fen. x. de dispōnibꝰ pulmōis et pectoris et est tra
ctatus quinqꝫ.

Tractatus ꝑmus de ꝑncipijs et anhelitu.

De anatomia epiglotis et cāne pulmōis. C. i.

Canna q̄dē pulmonis est mēbrū cō-
positū ex cartilagibꝰ pluribꝰ q̄ sūt
circuli et ptes circuloꝝ: quaꝝ alie
alijs cōtiuant̄. Que ergo ex eis ob
uiant meatui cibi qui est posterius
et est meri fcē sūt diminute et ꝓpinque semicircu
lo et posita ē abscissio eaꝝ ad meri: et cōtingit me
ri de ea corpus pāniculosū nō cartilaginosū. Im-
mo substantia eius cartilaginosa ad ārriora posita
est. Et cōpōuni̅ he cartilagines ex ligamētis que
pāniculus tegit et cōphendit oīa illa intrisecꝰ pan
niculus lenis ad siccitatē et duritiē declinans aliq̄-
tulā: ⁊ simlr exterius etiā ⁊ caput eius supior qd̄
sequit̄ os ⁊ epiglotū. Et extremitas eius inferior
diuidit̄ in duas sectiōes. Deinde diuidit̄ in sectio-
nes currētes in pulmōe vicinātes ramis venaruꝫ
pulsatiliū ⁊ quietaꝝ ⁊ puenit eaꝝ ptitō ad orificia
valde strictiora q̄ orificia eoꝝ que similant̄ eis ⁊
currūt cū ipis. ¶ Eius igit̄ creatō fcā ex cartilagie
vt inueniat̄ in ea aptō ꝑdcā ⁊ ne lenitas faceret eā
indigere cooptura ⁊ vt sit durities eius tutam̄ ipi
qū sit eius situs ad ārriora: ⁊ vt sit durities eius
cā ad hoc vt pueniat vox: aut adiuuet eā. Et fcā
est eius cōpositō ex cartilagibꝰ pluribꝰ ligatis cuꝫ
pāniculis vt sit ei possibilis extēsio ⁊ cōiunctō apd̄
attractiōem aeris ⁊ respiratiōem ⁊ nō doleat ex p
cussiōibꝰ que accidūt ei desubtus ⁊ supra. Et ex at
tractiōibus que accidūt ei ad extremitatē eiꝰ ⁊ vt
qū nocūentū accidit non dilatet̄ neqꝫ coāgustet̄. Et

fcā est rotūda vt sit securior ⁊ magis incolumis ⁊
nō minuit̄ ab ea qd̄ de ip̄o tangit meri nisi vt non
compmat bucellā trāseūtē ip̄m. Immo ptrāseat a
facie eiꝰ qū extendit̄ meri ad āplitudinē ⁊ fit cōca
uitas eius tūc quasi adiuuās meri qum incipit meri
extendi ad ip̄am ⁊ penetrat in ip̄m ⁊ ꝓpe in de-
glutitiōe ne cōiungat̄ anhelitui: qm̄ deglutitō ne
cessariū facit vt coopiat̄ cāna pulmonis supiꝰ vt n̄
ingrediat̄ eā cibꝰ trāsiens sup eā ⁊ fit coopertura
eius cū suppositiōe cartilaginū stantiū sup meatū.
Et simlr̄ eius que nōiat̄ nō hn̄s nomē: ⁊ qū fit de
glutitō ⁊ vōitꝰ eiꝰ īdigētes cooptura ihoc meatu
n̄ ē possibile vt sint qū fit anhelitus. Et creata est
pp̄t vociferatiōez res que nōiat̄ lingua fistule con
stricta apud extremitatē cāne: deinde dilatat̄ apd̄
epiglotū: quare incipit ex amplitudie pueiens ad
cōstrictiōem. Deinde ad spatiū amplū sicut est ī fi
stula: qm̄ necessariū est voci cōstrictō vt retineat̄
⁊ huiusmodi quidē corporis similis lingue fistule
ꝓpetas est vt cōiungat̄ ⁊ dilatet̄ vt fiat p illud p
cussio vocis. ¶ Durities vero pāniculi qui tegit
eā interius fuit vt resistat solus catarris ⁊ sputis
malis ⁊ vapori fumoso redeūti ex corde: ⁊ vt nō
mollificet̄ pcussiōe vocis. Eius aūt diuisio in pri-
mis in duas ptes fuit: qm̄ pulmo hēt duas ptes:
sed eiꝰ rāificatō cū ūeis qetis fuit ut ex eis accipiat
nutrimētū. Constrictō aūt orificioꝝ eoꝝ fuit vt
mēsuret̄ in eis respiratō arteriaꝝ venientiū ad cor
vt nō penetret in eis ad ip̄m. Nā si penetraret fa
ceret puenire sputū sanguis: hec ē ergo forma can
ne plm̄onis. ¶ Epiglotis aūt est instrūentū ad cō-
plēdā vocē ⁊ vt teneat̄ anhelitus. Et in interiore
pte ip̄ius est corpus simile lingue fistule: ⁊ iā dixi
mus ip̄m ⁊ cū eo qd̄ apponit̄ ip̄i ex palato: ⁊ est si
mile additiōi q̄ claudit̄ caput fistule cōplet̄ vox.
Et epiglotis quid̄ est coarctata cū cāna cōstricta cū
meri. Qū ergo meri appetit deglutire ⁊ declinat
ad inferiora ꝓpter attractionem bucelle coopitur
epiglotis ⁊ eleuat̄ sursū ⁊ coarctat̄ cooptura q̄rū-
dā suaꝝ cartilaginū cū aliis: quare extendūt pāni-
culi ⁊ lacerti. Qūqȝ cibus ptrāsit meatū meri sūt
orificiū epiglotis ⁊ cāne adherētes palato superiꝰ:
quare nō ē pole vt ingrediat̄ ip̄m ex eo qd̄ comp̄
hēsū ē apud meri aliquid: quare ptrāseūt ip̄m ci-
bus ⁊ potus: ita ꝙ nō cadit ad cānā aliquid nisi in
quibusdā horis in quibꝰ festinat deglutitō āñꝙ ꝯ
pleat̄ motus iste: aut accidat cibo motus pp̄t meri
cōturbatū: quare nō cessat nā laborare in expulsio
ne eius cū tussi. Et nos quidē iā diximus anatōiaz
cartilaginū epiglotis ⁊ lacertoꝝ eiꝰ in p̄mo libro.
¶ Pulmo aūt est cōpositus ex ptibꝰ quaꝝ vna ē
cāna: ⁊ secūda est rami arterie venate: ⁊ tertia est
rami pculdubio quos cōiūgit caro mollis rara ae
rea creata ex tenuiore sanguine ⁊ subtiliore: ⁊ il-
lud est etiā nutrimētū eius. Et est plm̄ meatuum
mollis ⁊ rarꝰ ad albedinē declinās ꝓpe in pulmo
nibꝰ aīaliū quoꝝ integra est creatō ⁊ creatus ē ra
rus vt in ip̄o accipiat̄ aer ⁊ digerat̄ in eo ⁊ expel-
lat̄ supfluitas eius ab eo sicut creatū est epar cū cō
patiōe ad cibū. Et est hn̄s duas diuisiōes quaruz
vna tendit ad dextrā: ⁊ altera ad sinistrā. Et se-
ctō quidē sinistra duos habet ramos: ⁊ sectō dex
tra habet tres ramos ¶ Et iuuamentum pulmōis

dio est attractō aeris: ⁊ iuuamētū attractiōis aeris
est p̄paratō aeris cordis plr̄is ꝙ ip̄m quo indiget i
pulsu vno. Et iuuamētū huiusmodi p̄paratiōis ē
vt sit aīali qū submergit̄ in aq̄. Et qū emittit vo
cē lōgā cōtinuā impedientē ip̄m ab acceptiōe aeris
aut qū abhorret eiꝰ attractiōez pp̄t dispōes ⁊ cās
ducētes ip̄m ad illud ex fetore: aut alio aer p̄pa-
ratus quē assumit cor. Et iuuamētū huiusmodi ae
ris p̄parati ē vt tēpet sua euentatione caliditatem
cordis ⁊ vt restauret sp̄m cū substantia que est
magis vincēs in cōpōne eius p̄ter ꝙ aer solus si-
cut existimant quidā cōuertat̄ ⁊ fiat sp̄us sicut nō
sola aq̄ nutrit mēbrū. Uerū vnūqd̄qȝ coꝝ aut est
ps nutrimēti: aut est faciens penetrar̄ lubricitate.
Sed aq̄ est ad nutrimētū corporis ⁊ aer est ad nu
trimētū sp̄us: ⁊ vnūqd̄qȝ duoꝝ. s. nutrimētū cor
poris ⁊ sp̄us est corpus cōpositū non simplex.
Sed iuuamētū extractiōis supfluitatis aduste sp̄us
⁊ est eius fumositas ⁊ pulmōis est ad itroitū aeris
fri. Iste nāqȝ attractꝰ iā pculdubio cōuersꝰ est ad
calefactiōem: quare nō cōfert in tempando sp̄uz.
¶ Ramificatō aūt venaꝝ ⁊ canne ī pulmōe fuit:
qm̄ cāna ⁊ arteria venalis cōicat̄ in nutriendo pul
mōez ex sanguīe digesto claro veniente ex cord̄.
Carnis aūt iuuamētū est vt oppilet rimas ⁊ cōiun
gat ramos. Sed eius raritas est vt rectificet attra
ctiōem aeris. Nō eniz est vt nō penetret aer nisi i
cāna tm̄: imo qn̄z euadit ad corpus pulmonis ex
eo: ⁊ in hoc est appitō in multiplicatiōe ⁊ vt adiu
uet etiā in cōstrictiōe ad expulsiōem. Est ergo p̄-
paratus duobꝰ motibꝰ: ⁊ pp̄t hoc āpit pulmo cū
sufflatiōe. Eius aūt albedo est pp̄t dn̄iū aeris sr̄
illd̄ quo nutrit̄ ⁊ pp̄t plurimā eiꝰ frītatē. Eiꝰ ꝺo
ptitō in duas ptes est vt nō cesset anhelitus ꝓpter
nocūentū aduēiens vni duaꝝ ptiū: ⁊ ōis ramꝰ eiꝰ
ramificat̄ pp̄t illud in duos ramos. Quintus aūt
qui est in latere dextro est lectus substratus vene
que nōiat̄ cōcaua ⁊ nō est eius iuuamētū in anheli
tu plm̄. Et qm̄ cor magis fuit decliue parūp ad si
nistrā addit̄ in pte sinistra ꝙ occupet spatiū pecto
ris. Et nō est bōuz vt pulmoni sit in latere dex-
tro addito existens venis substrata: qm̄ iā cecidit
necessitas eius. Et pulmōez quidē coopit pāniculꝰ
neruosus vt sit fm̄ ꝙ sciuisti sensꝰ aliquis aliquo
mō: ⁊ si nō ē intrans tamē ē coopiēs q̄uis ip̄e pul
mo sit substratus cordi leniens ip̄m ⁊ eius tutamē
tū. ¶ Pectus quoqȝ diuisuz est in duas cōcauita-
tes inter quas distinguit paniculus ortus ex oppo
sitiōe mediatiōis thoracis: ⁊ nō est trāsitꝰ ab vna
duaꝝ ꝯcauitatū ad alterā. Et iste pāniculꝰ ē ī veri
tate duo pāniculi ⁊ est cōiūctus in posteriore par-
te sui cū sp̄ōdilibꝰ ⁊ supius vt defēdat ambas fur
culas. Et intentō in creando eos fuit vt sit pectus
hn̄s duos ventriculos q̄tenus si eueniat vni eorū
nocūentū sufficiat alter ad faciendū anhelitū ⁊ eiꝰ
inētiōem. Et ex iuuamēto eius est ligatō meri et
pulmōis ⁊ mēbroꝝ pectoris ad inuicē. ¶ Uelāi-
nis aūt iā diximus formā ⁊ iuuamētū eius in ana-
tōia lacertoꝝ. Ip̄m eniz in veritate est vnꝰ lacer
toꝝ. Et est ex tribꝰ tunicis quaꝝ media est corda
qua cōplet̄ eius opatō. Et tunica que ē supia est si
cut fundamētū ⁊ basis pāniculi pectoris que inte-
rius coopiunt ip̄m. Et tunica interior est sicut illa

siphac. Et i velamine quidem duo sunt foramina quoꝝ maius est trãsitus meri ⁊ arterie magne: et ꝑ minus est trãsitus vene que nõiat albabari ⁊ est vehemẽtis suspẽsiõis cũ ea ⁊ incarnatiõis.

De cõplonib⁹ pulmonis ⁊ signis dispositiõuȝ ei⁹ caplm. ij.

D Icamus itaqȝ ꝙ cõplonẽ calidã signt ãpli tudo pectoris ⁊ magnitudo anhelitus. Et qñȝ duplat̃ exsufflatõ ⁊ vox ⁊ opatio eius. Et ꝙ parũ nocet̃ ab aere frĩo: ⁊ ꝙ plm a cali do. Et ꝙ accidentia sitis sedat aer frĩus absqȝ potu multotiens. Et accidit ei plm inflãmatio ⁊ tussis. Frĩam vero cõplonẽ signt puitas pectoris ⁊ puitas anhelitus ⁊ vox ⁊ acuitas amboꝝ. Et ꝙ nocet̃ ab oi frĩo. Et multitudo generatiõis phlatis in ipo. Et multotiẽs quidẽ duplat̃ eo anhelitus ⁊ aduẽiũt ei asma ⁊ tussis. ¶ Complonẽ aũt hũidam signt mltitudo supfluitatũ ⁊ raucedo vocis ⁊ stertitõ et ꝑpe qñ fuerit cũ materia ⁊ fuerit decliuis ad supi ora ⁊ defectus ab eleuatiõe vocis nõ ꝑpt̃ debilita tẽ corporis. ¶ Siccã vero cõplonẽ signt paucitas supfluitatũ ⁊ aspitas vocis ⁊ similitudo eius cum voce gruũ. Et qñȝ est illic disnia ꝑpt̃ vehemen tiã spissitudinis. ¶ Unaqȝ sũt haꝝ cõplonũ qñȝ ẽ pulmõi naturalis: ⁊ qñȝ est ei accidẽtalis ⁊ cõicat̃ i aliquo ⁊ differũt in aliquo. Illa aũt in quib⁹ cõi cat sũt sig̃ p̃dcã nisi illa que excipiemus post. Sed ea in quib⁹ differũt sũt duo: vnũ eoꝝ est qm̃ quȝ cõplo est naturalis signũ eius est stãs ẽm nãm: ⁊ si est accñtalis ẽ ei signũ accñtale. Et iã aduenit ei nisi sit signũ d̃ gener̃ eoꝝ que nõ accidũt nisi natura tã tũ: qm̃ tũc signũ est naturale cuius simile est ma gnitudo pectoris: aut puitas eius. Et scias ꝙ ma gis ꝑpe sig̃tiões eius ẽm dispões pectoris ⁊ pul mõis est anhelitus in frĩtate sua ⁊ calĩtate sua et magnitudĩe eius ⁊ puitate ipĩus ⁊ facilitate ipĩus ⁊ eius difficultate ⁊ fetor̃ ⁊ bõitate odoris eius ⁊ reliquis dispõnib⁹ eius. ¶ Et similr vox etiaȝ in huiusmodi re sicut illd̃ qd̃ sig̃t illa que strãgulata est qñ nocũentũ sit in lacertis dilatantibus ⁊ rauca quȝ nocumentum sit i lacertis cõstrictiuis qñ nocu mẽtũ est in lacertis ⁊ similr tussis ⁊ sputũ ⁊ puls⁹.

¶ Et iã declarata est tibi q̃litãs sig̃tõnũ anhelitus ⁊ q̃litas sig̃tõnũ vocis ⁊ q̃litas sig̃tõnũ tussis ⁊ q̃ litas sig̃tõnum sputi. Pulsus aũt ⁊ qd̃ ipe sig̃t ẽm cõplones ⁊ egritudĩes iã sciuisti. Et pulmo quidẽ vicinat̃ cordi ⁊ sig̃tões dispõnũ eius sũt sup ipm fortiores. Et pulsus est magis significatiuus eius qd̃ seq̃t̃ ramos neruoꝝ pulmõis. Et tussis est ma gis sig̃tiua illius qd̃ sequit̃ cãnã ⁊ carnẽ pulmõis. Et sensibilitas g̃uitatis est sig̃tõ ꝑpã ꝙ mã ẽ i pã niculis ⁊ lacertis: ⁊ qñ nõ spuit̃ nisi cũ tussi leui tũc mã est ꝑpinq̃ supp̃mo canne ⁊ ei qd̃ sequit̃ ipm. Et si nõ spuit nisi cũ tussi plurima tũc mã est ꝑfun da ⁊ est longinq̃. Et qñȝ associant̃ nocũentis mem broꝝ pectoris sig̃ mẽbroꝝ lõginquoꝝ sicut verti go in ap̃atib⁹ velamĩs ⁊ sicut rubedo faciei ĩ ap̃a tib⁹ pulmõis.

De ap̃atib⁹ accñtib⁹ pulmõi. C. iij.

P Ulmõi qñȝ accidũt ap̃ata ap ꝑpata mem bris ptiũ similiũ ⁊ egritudines officiales ⁊ ꝑpe oppilatõ in venis suis ⁊ ptib⁹ can ne ipĩus: ⁊ ꝑpe in venis grossiorib⁹ ⁊ in raritate corporis eius. Et qñȝ fiũt ꝑpt̃ cãs oppilatiõis in tra ipm usqȝ ꝑueniat̃ ad cooptura ⁊ egritudines cões. ¶ Et qñȝ multiplicant̃ egritudines pulmõis in hyeme ⁊ autũno ꝑpt̃ multitudinẽ catarri ⁊ ꝑpe in autũno pluuioso post estatẽ siccã septẽtriõalẽȝ: ⁊ aer frĩus nociuus est pulmõi nisi sit a calore les⁹ vehemẽti. ¶ Et multotiẽs quidẽ ꝑducũt egritu dines pulmõis ad egritudines ep̃is sicut perducũt vehemẽtia frigiditatis eius ⁊ vehemẽtia calidita tis eius ad hydropisȝ ⁊ similr velamĩs.

De cura pulmõis. C. iiij.

A Ttende qd̃ dicit̃ i caplo asmatis ⁊ anheli tus ⁊ ꝑmutet̃ ad illd̃ ex eo qd̃ cõicat ei in cãis egritudinũ. Et qñȝ excitat̃ plmo cũ eo qd̃ ẽ si cut eleuatõ vocis ⁊ sicut anhelitus exsufflationis ⁊ subtilient̃ per illud superfluitates eius: ⁊ admi nistratiõi quidẽ mediciaꝝ pectoris inest ꝑpã for ma. Oȝ eniȝ vt admĩstrent̃ facte pille ⁊ electura ria in plrib⁹ retinẽdo ea in ore ⁊ deglutiendo qd̃ resoluit̃ ex eis paulatĩ vt ꝑlõget̃ spatiũ in ore ea rũ inptrãseũdo cãnaȝ ⁊ reiterent̃ et ꝑueiat ad can nã ⁊ pulmõeȝ: ⁊ ꝑpe qñ dormit resupinus ⁊ hũe ctet lacertos oẽs qui seq̃ũt̃ pulmõem ⁊ cãnã eius. Et ꝑpinquior modus declinatiõis supfluitatũ pul mõis est latus qd̃ meri sequit̃: q̃ ꝑpt̃ iuuat̃ võitu plm qñ nõ est ibi qd̃ ꝑhibeat.

De materijs siccis in pulmõe ⁊ iudicijs eaꝝ in cu ratõe. C. v.

M Aterie que cõtinent̃ in pulmõe qñȝ sunt ex genere sanguis. Et qñȝ sũt ex genere hũiditatis. Et qñȝ sũt ex genere saniei et sũt materie calide ⁊ subtiles. Et materias q̇dẽ sic cas in pulmõe qñȝ est difficile spuer̃: quare nõ ad heret ei ventositas expellẽs eas cũ tussi. Immo rũ pit̃ hũiditas sup vẽtositatẽ: quare aduẽit ei vento sitas nõ eradicãs. Sed ad vehemẽtiã multitudis eius qñ sũt hũores pectoris grossi nõ ꝑueias ad vl timũ in exiccãdo. Immo sis occupatus cũ lenifica tiõe ⁊ incisiõe cũ resolutiõe materiei. Et sit intẽtõ maior duaꝝ reꝝ tibi ĩcisio: aut sit studiũ cũ ĩcisiõe plus ꝙ̃ sit cum resolutione. Et admĩstra in oibus illis medicis aquã mellis: est enĩ faciens eas pene trare ⁊ lenificat ⁊ abstergit.

De medicis pectoris singularib⁹ ⁊ ꝯpositis ⁊ de forma admĩstratiõis eaꝝ. C. vi.

M Edicie pectoris sũt medicie que mũdifi cãt pectus ⁊ sũt ẽm ordines. ¶ Ordo ꝑ mus est sicut farina fabarum ⁊ aq̃ mell̃ ⁊ semẽ lini assum ⁊ amigdale ⁊ vinũ dulce. Nam ipm vehemẽter apit oppilatiõeȝ pulmonis: sicut ipm vehementer generat oppilationem epatis queadmodum scies in capitulo epatis: Et ex frigi dis semẽ cucumeris ⁊ bateke ⁊ cucurbite. Butyri vero qñ solũ admĩstrat̃ maturatõ est plus ꝙ̃ eius mũdificatõ. Si aũt deglutiat̃ cũ melle ⁊ amigdalis amaris est eius maturatõ minor ⁊ mũdificatõ ei⁹ maior. ¶ Et fortius illo est glutinũ albotiȝ ⁊ ami gdale amare ⁊ oxymel squilliticũ ⁊ fenugrecum et olibanũ ⁊ datili heirõ hñt fortitudinẽ i hac intenti one. ¶ Et fortiora illis sũt cyminũ ⁊ pip ⁊ herb⁹ ⁊ radix lilij ⁊ radix oppopõaci ⁊ castoreũ cũ melle ⁊ squilla assata cõtrita ⁊ cõfecta cũ melle ⁊ cẽtaurea maior ⁊ aristol. ro. ⁊ nigella ⁊ vermis qui ẽ sub

vrceis qū deſiccat̄ ſup teſtā ſup prūas: aut ī furno
dōec albeſcat ⁊ cōmiſceat̄ cū melle. Et ſimlr̄ enula
qñ pōitur in medicis ⁊ aqua eius eſt vehementis
iuuamēti ⁊ alreumed eſt ex ſūma eoꝝ que faciunt
facile ſputū ⁊ ſiſeleos eſt valde iuuatiuū ⁊ ꝓprie
crudū. Et poſt ip̄m illō qđ nō eſt elixatū niſi eli-
xatura vna. Et crocꝰ cōfortat inſtrūenta anhelitꝰ
⁊ facile effit ſputum valde. Et medicīe quidē iſte
ſūt cōuenientes ebibite ⁊ ſūt cōuēientes vt emplꝫ
ſr̄poſite ¶ Ex medicis aūt ꝯpoſitis ſūt pill'e Pla
tōis ⁊ ſūt pill'e de ſtorace ⁊ ſirupꝰ de iſopo cū de
ſcriptōibꝰ cūdiuꝫ ⁊ medicam̄ Andrōachi ⁊ medica
mē Aſclepiadis ⁊ medicam̄. H. ⁊ ſirupi đ papaue
re cū đſcriptiōibꝰ ⁊ medicam̄ mamiꝰ ⁊ medicamē
anacardi cū myrobal'. ¶ Et ex eis q̄ faciūt ſpuere
hūores groſſos ⁊ ſaniē eſt medicamē qđ. ℞. ſcra
pini ⁊ myrrhe amboꝝ añ. aur̄. i. cordūei aur̄. ij.
opij ⁊ caſtorei āboꝝ añ. aur̄. i. cōficiant̄ cū vino
dulci: cuius potō eſt medietas aur̄. ¶ Et ex eis q̄
expta ſūt eſt medicamē qđ. ℞. olibani. iiij. myr-
rhe. ij. cū tribꝰ. ℥. rob coq̄tur cū melle ⁊ degluti
ant̄: aut ſuccꝰ caulis cū eq̄li pōdere mellis: aut de
coctō eius decoq̄tur ambo dōec coagulentur ⁊ ſit
ignis ignis carbōuꝫ. Et ēt myrrha ⁊ pip ⁊ ſem̄ vr
tice ⁊ ſerapinū ⁊ ſinapis ſūant̄ ⁊ fiat ex eis pill'e:
⁊ detur in potu ex eis mane ⁊ veſpe apđ ſomnū:
⁊ etiā ſinapis. ʒ. i. baurac. ix. kirat ſucci cucūeris
aſinini kirat. i. ⁊. ſ. ⁊ ſūt potō vna educēs ſupflui
tates plurimas ⁊ mūdificat ſine leſione. ¶ Et ex
medicis fortibꝰ eſt vt ſūant̄ naſturtiū ⁊ ſinapis et
ſemē vrtice ⁊ ſuccꝰ cucūeris aſinini ⁊ aniſū cōiun
gat̄ totū illud cū melle ⁊ cōficiat̄ cū eo. ¶ Et ex ꝯ
miſtis declināīibꝰ ad caliditatē eſt vt ſūant̄ fenugr̄
ci. ℥. i. ſemis lini. ℥. i. ⁊. ſ. herbi. ℥. i. eius qđ
eſt inter ḡna cotti. ℥. ſ. ſucci liquiritie. ℥. ij. in-
uoluant̄ oīa oleo amigdalino ⁊ cōiungant̄ cū mel
le. Et iterū ſeueſten ⁊ ficꝰ albe ⁊ paſſe enucleate ⁊
radix lilij ⁊ capillus vene. decoq̄tur in aq̄ vehe-
mēter ⁊ det̄ ex ea ad potādū. Et ſi ī hac aq̄ decoq̄
tur polypodiū ⁊ turbit erit iuuatiᵐ valde. Et ſci
as ꝙ multotiens retinet̄ aliqđ in pectore ⁊ eſt reci
piens vt expuat̄ niſi virtus eius ab eo debilitet̄:
⁊ tūc q̇dem oꝫ vt adiuuet̄ cū ſternutatiōe.

Sermo vl'is de anhelitu. C. vij.

Anhelitus cōplet̄ duobus motibus inter
quos ſunt due more ſm̄ ꝙ res ſe hēt in
pulſu: niſi quia motus anhelitus eſt vo-
lūtarius qui pōt alterari cū volūtate a curſu natu-
rali ⁊ pulſꝰ ē natural' purꝰ. Et intētō quidē ī anhe
litu eſt vt ipleat pulmonē aere frō dōec ꝑparetur
ꝑparatō cordis ⁊ nō ceſſet cor ſumere ex eo aereꝫ
frm ⁊ reddat ipi vaporē fumoſū ad hoc vt acci-
dat illi attractōi due res quaꝝ una eſt ꝯuerſio ipiꝰ
a fritate cū calefactiōe eius qđ ei vicinat̄ ⁊ eiꝰ qđ
ei cōmiſcet̄. Et altera eſt cōuerſio ipius a claritate
ſua ꝓpterea ꝙ admiſcet̄ ei vapor fumoſus: tunc
eniꝫ remouet̄ ab eo intentō qua ſit cōueniens ad
hoc vt extendat̄ pulſꝰ ab eo: quare neceſſaria fit
eius eductō ⁊ ꝑmutatō ipius. ¶ Et inter duas reſ
ſūt due more: ⁊ eius quidē introitꝰ ⁊ eſt attractio
aeris fit cū dilatatiōe pulſꝰ pulmōis ſequēs motū
corporū quibꝰ circūdat̄. Et anhelitus quidē apud
cōitateꝫ eſt illō qđ educit̄ ⁊ apud medicos ⁊ in po
ſitiōe q̄ ē iter eos qñꝫ ē illō qđ educit̄ ſicut ē apđ
cōitatē: ⁊ qñꝫ eſt hoc totū ſicut pulſus apud cōita
tē eſt motus dilatatiuus: ⁊ apud medicos in ipō ē
poſitō ꝓpria ſm̄ ſp̄eꝫ notā. ¶ Et motus anhelitꝰ
eq̄lis naturalis vacui a nocumēto cōplet̄ motu ve
lamis. Si aūt indiget additiōe fortitudis ꝓpt̄ illō
qđ nō igredit̄ niſi cū labore: aut vt cōfortat̄ anhe
litus ad extrahendā inſufflatiōem cōicat velamini
in hoc adiutoriū lacertoꝝ pectoris oīuꝫ: ita ꝙ ſup
ꝑmoꝝ eiꝰ aut ſaltē quorūdā iferiorū eꝰ tm̄. Si aūt
eſt neceſſariū vt ſecet lr̄as: aut generet̄ ex eo locu
tō nō ē excuſatō q̇n admiſtratō ſit lacertoꝝ ligue.
Et qñꝫ ē neceſſariū ī eis admiſtrare lacertos labio
rū. Et quēadmodū in pulſu eſt magnus ⁊ p̄uus et
lōgus ⁊ breuis ⁊ velox ⁊ tardus ⁊ calidꝰ ⁊ frus ⁊
frequēs ⁊ rarꝰ ⁊ fortis ⁊ debilis ⁊ intercīſus ⁊ cōti
nuus ⁊ ſpaſmoſꝰ ⁊ tremulus ⁊ p̄ue repletiōis ve
naꝝ ⁊ multe eaꝝ ⁊ reꝝ illaudabiliū: ⁊ oībꝰ ill' ſūt
cāe ⁊ oībꝰ illis ſūt ſiḡtōnes ſm̄ res ſuas. Et ē eis
diuerſitas ſm̄ cōpl'ones etates ⁊ genera ⁊ acciden-
tia corporea ⁊ aīalia: Simlr̄ anhelitui ſūt iſte res
numerate ⁊ q̄ ſūt eis ſimilia. Et vnaq̄ꝫ res eaꝝ hꝫ
cām: ⁊ oīs res ex eis hꝫ ſiḡtōneꝫ. ¶ Anhelitꝰ igi
tur alius eſt magnus: ⁊ alius ē p̄uus: ⁊ alius ē lō-
gus: ⁊ alius ē breuis: ⁊ alius eſt velox: ⁊ alius eſt
tardꝰ: ⁊ alius ē rarꝰ: ⁊ alius ē frequēs: ⁊ alius eſt
ſtrictus: ⁊ alius eſt latus: ⁊ alius eſt facilis: ⁊ aliꝰ
eſt difficilis: ⁊ alius eſt fortis: ⁊ alius ē debilis: et
alius ē cal'us: ⁊ alius eſt frus: ⁊ aliꝰ ē eq̄lis: ⁊ aliꝰ
eſt diuerſꝰ. Et ex ſp̄ebꝰ quidē anhelitus ſunt que
hn̄t nōia ꝓpa ſicut anhelitus intercīſꝰ ⁊ ꝑpatus et
anhelitus duplus ⁊ anhelitus ſuffocatus ⁊ anhelitꝰ
violentus ⁊ hn̄s fetirat vel fetorē ſicut eſt in apo
plexia ⁊ ſimilibꝰ. Et nocūenta que accidūt ſūt in
mēbris anhelitus ⁊ in ꝑncipijs eoꝝ ⁊ in eis que cōi
cant eis cū vicinitate. ¶ Et mēbra quidē anhelitꝰ
ſūt epiglotis ⁊ pulmo ⁊ cāna ⁊ vene nō pulſatiles
⁊ arterie ⁊ uelamē ⁊ lacerti pectoris ⁊ pectus ipꝫ.
Nā nocūentū qñꝫ fit in ipō pectore qū eſt debile ⁊
p̄uū ⁊ aduēit ei ꝓpt̄ illō in anhelitu nocūentū.
Eoꝝ aūt ꝑncipia ſūt cerebꝝ ip̄m ⁊ nucha etiā: qm̄
ip̄a ē origo velamis. Naſcit̄ enī pl'm eius ex pari
quarto neruoꝝ nuche ⁊ continuant̄ ei rami q̇nti et
ſexti ⁊ nerui ad ip̄m venientes. ¶ Mēbra auteꝫ
cōicātia cū vicinitate ſūt ſicut ſtōūs ⁊ epar ⁊ ma-
trix ⁊ inteſtina ⁊ reliqua viſcera. Et illa nocūenta
aut ſūt malitia cōpl'onis ſuccedens calida aut fra:
aut hūida: aut ſicca quecūq; eaꝝ ſit pura: aut cum
materia hūoris retenti vel effuſi ad ip̄m plrimi:
aut viſcoſi: aut groſſi ⁊ ſanies ⁊ pus ſūt ex ſūa eiꝰ
aut ventoſitate: aut vapore: aut egritudo official'
ex paralyſi ⁊ ſpaſmo: aut reſolutō ſingularis ex
ſciſſiōe: aut putrefactiōe: aut vlceratiōe: aut cor-
roſiōe: aut ex a p̄ate frō: aut calido: aut duro: aut
ex dolore. Et tu quidē ſciuiſti ꝑ illud qđ narraui
tibi ꝙ anhelitus eſt fortis ſiḡtio. Et currit curſu
pulſus poſtq̄ tu obſuas in eo cōſuetudinē. Sicut
neceſſe eſt tibi vt obſues rē naturalē cōſuetam in
pulſu etiam.

De anhelitu magno ⁊ p̄uo ⁊ cauſ ⁊ ſignificatiōibꝰ eius. C. viij.

Anhelitus magnus eſt anhelitꝰ qui r̄cipit
aerem valde pl'm ſupra equaleꝫ: ⁊ ē ille

cū quo dilatant̄ mēbra anhelitus in ptib⁹ oib⁹ sup
abūdant̄ ꝑpt̄ magnitudinem eius qd̄ attrahit̄.
Parui aūt ⁊ stricti dispō est in hoc ecōtrario ꝑpt̄
puitatē eius qd̄ attrahit̄ ⁊ simlr̄ i pte extractiōis.
¶ Cause vero anhelitus magni sūt cāe puls⁹ ma-
gni. s. tres p̄dcē. Et existimat̄ a quibusdā q̄ puus
est ille qui cōplet̄ motu velamis tm̄. Et illd̄ non
est verū absolute. Nā q̄uis qn̄z sit ille qui cōplet̄
motui solius velamis puus: qn̄z tn̄ est ille eq̄lis.
Eq̄lis eni nō eget motu nisi velamis qū velamē
est fortis virtutis. ¶ Et qn̄q3 est anhelitus puus
q̄uis mēbra pectoris oīa moueant̄ qū sūt oīa debi
lia. Nō eniz sufficit velamē solū ad anhelitū qui ē
necessarius neq3 si necessarius ē eq̄lis. Immo ē ne
cessariū vt oia ei associent̄. ¶ Ampli⁹ nō est oib⁹
sufficientia in attractiōe aeris ⁊ eius eductiōe acci
dens oibus q̄ sit simile ei qd̄ est a velamīe solo
si est incolume ⁊ sanū ⁊ forte: qm̄ nō ē neq3 vnū
ex illis mēbris sufficiēs ad dilatatiōez itegrā neq3
illi⁹ q̄titatis vt qn̄ illi aggrḡat̄ adiutoriū interius
ꝑueniat ex oib⁹ dilatatin plmōis eq̄lis sufficiēs.
Et illud est ꝑpt̄ debilitatē virtutū: aut cōstrictio-
nē meatuū sicut accidit in pipneumōia. Uerū op3
vt sit magnitudo anhelitus cōpata cū q̄titate eius
qd̄ de aere in ipō exercet̄ recepto ⁊ eo qui redit:
⁊ nō cōplet̄ illd̄ nisi motu oīum lacertoꝝ pectoris
⁊ eoꝝ que seqūtur eos: deinde nō cōuertit̄ donec
sit motus oīum illoꝝ que in ipō mouentur motus
oīum lacertoꝝ. Ipe eniz est anhelitus magnus: im
mo nō est nisi qn̄ ad ipm mouet̄ oēs motu qui ē vl
timus in dilatatiōe ⁊ cōstrictōe operando in aere
plurimo. Et puus est s̄m oppositionem eius. Et
qn̄z cōsequit̄ ex vehemētia motus mēbroꝝ anheli
tus ad attrahēdū aerē vt fiat mot⁹ dilatando in an̄
riorib⁹ vsq3 ad furculas. Et posterius vsq3 ad os
duaꝝ spatulaꝝ: ⁊ in laterib⁹ vsq3 ad maximā ptē
carnis spatule: ⁊ qn̄z iuuant̄ narib⁹: imo iuuantur
eis vtrisq3 in pluribus dispōnib⁹. Quandoq3 ve
ro diuersificat̄ dispō in cōstrictiōe ⁊ dilatatiōe ex
pte magnitudis ⁊ puitatis: qn̄z enim est dilatatō
maior: ⁊ qn̄z cōstrictō ⁊ motus qn̄z s̄m quācūq3 q̄
litatē que maiorē h3 necessitatē equatiōis cū introi
tu ⁊ dilatatiōe est additus. Et qualitas que indig3
eq̄tiōe cū introitu ⁊ dilatatiōe ex pte magnitudis
⁊ puitatis: ⁊ fortasse est dilatatō q̄cūq3 eaꝝ ē ma-
gis necessaria est mot⁹ qui tenet eā magis addit⁹.
Nā si ē necessitas expulsiōis vaporis fumosi plu-
rima ꝑpt̄ multitudinē q̄titatis eius: aut acuitatem
q̄litatis ipius est cōstrictō exsufflatiua. Et si ē ne-
cessitas extinguēdi ignē inflāmatū est dilatō mag̃.
Et qn̄ cōtingit in hōie vt nō sit magne attractiōis
aeris: imo parue: deinde sit magne extractionis
spūs vel anhelitus est illd̄ signō q̄ caliditas inata
est diminuta: ⁊ extranea itrās est addita ¶ Et cāe
in hoc q̄ hec oīa mēbra laborioso motu affligunt̄
sūt quattuor. Ipa eniz aut sūt ita ꝑpt̄ cām magne
necessitatis que est ꝑpt̄ inflāmatiōem caliditatis in
ptib⁹ cordis ⁊ pulmonis. Aut ꝑpt̄ cām debilitatis
in ipis lacertis motiuis. Aut ꝑpt̄ cōitatē p̄ncipioꝝ
sicut est in fine ethice ⁊ pthisis ⁊ in collectiōe mate
riei: qm̄ ipā debilitat virtutē. ¶ Aut ꝑpt̄ egritu
dinē instrūenti ei ꝑpā. Aut ꝑpt̄ cōitatē eius p̄dcā3
in eo qd̄ p̄terijt ex spasmo accn̄te ei: aut malitia cō
plonis: aut apāte: aut dolore: aut alia re: aut ꝑpt̄
ꝓhibitionem in lacerto accidentem a dilatatione
sicut est repletō in stō a cibis: aut ventositas qu3
ptrāsit terminū: qm̄ sepat inter velamē ⁊ dilatati
onē: quare nō dilatat ipm solū: aut ꝑpt̄ cōstrictio
ne3 meatuū qui sūt epiglotis ⁊ rami cāne ⁊ arterie
⁊ qui cōtinuant̄ eis ex meatib⁹ anhelitus sicut rari
tas que est in pulmōe: qm̄ qū ipe implet̄ hūorib⁹
aut multiplicant̄ in ipō oppilationes: aut accidit in
ipō apā. Et isti q̄dē sūt sicut patiētes asma ⁊ habē
tes sqāiē ⁊ pipneumōici: aut pp neglig̃ētiā cū necessi
tate: aut paucitate necessitatis ita vt ꝓlōget̄ spatiū
īter duos āhelit⁹ ⁊ sit nec̄citas āhelit⁹ magni r̄stau
rātis illd̄ qd̄ accīt ex negligētia sicut ē puls⁹ hn̄tis
ꝑmistiōem rōnū qū nō h3 vehemētem cordis fri-
giditatē: qm̄ impedit̄ ab eo: deīde vltimat̄ ī ipō.
Et ex sūma huiusmodi necessitatis est magnitudo
anhelitus: qm̄ multiplicātur in ipō vapores fumo
si ꝑculdubio ⁊ negligit anhelitū a volūtate extra-
ctiōis anhelitus vsq3° mlt̄iplicat̄ cū ipō necessitas:
quare egredit̄ ꝑculdubio magnus. Et simlr̄ ē pul-
sus cōplō cordis cuius nō est cū illo calore recipiē
tis anhelitū: quare expellit̄ ad horā necessitatis et
restaurat̄ cū magnitudīe qd̄ deficit cū expulsione.

De signis anhelitus. C. ix.

Signa quib⁹ discernit̄ inter cās motus pe
ctoris totius sūt: qm̄ si illd̄ fuerit cā ne-
cessitatis ⁊ uirt⁹ fuerit fortis erit āhelit⁹
plurimus in introitu ipius: ⁊ ex insufflatiōe ei⁹ et
erit tactus anhelitus calid⁹ inflāmatus etiā magn⁹
signs caliditatē ⁊ erūt signa inflāmationis repta in
pectore ⁊ facie ⁊ oculis ⁊ lingua in colorē suo ⁊ asp
itate sua ⁊ i r̄liquis. Si aūt nō fuerit ita ⁊ virt⁹ fu
erit nō deiecta ⁊ quasi nō fuerit possibilis ei dila-
tatō integra tūc cā cōstrictiōis erit ī re ⁊ re eoꝝ q̄
numerauimus. Si aūt mēbra oīa laborauerit: aut
moueant̄ postea nō fuerint mota motu de quo sit
curādū neq3 extendūt dilatatiōe integra: sicut qu3
conat̄ aliquis illd̄ qd̄ nō est ⁊ initit̄ oī nixu sup am
bas nares ⁊ nō fuerit illic apud reditū exsufflatō:
tūc virtus motiua que est in lacertis erit lesa.
Et qn̄z cōstrictō est ex hūiditate in cāna ⁊ que sequū
tur ipm est cū signis in anhelitu sonus eius q̄ ster-
tit ⁊ est necessitas excreatiōis ⁊ est additō signi sup
signū cōstrictiōis totale: q̄ si illd̄ nō fuerit erit cā
magis iobediēs hac. Qū ergo aduēit ꝯstrictō ster
tilis subito: tūc iā currit ad pulmōez pus: deinde
ad cānā s̄o sanies ⁊ pus ex aliquo mēbroꝝ subito.

De anhelitu vehemēti. C. x.

Est ille ex cuius magnitudine virtus la-
borat illic supflua coarctatiōe ad introitū
⁊ ad exsufflādū cū exitu: quar̄ est cū ma-
gnitudine fortitudo.

De anhelitu alto ⁊ subtili. C. xi.

Est spēs anhelitus magni in quo necessa
rius est motus sr̄oꝝ lacertoꝝ pectoris ⁊
nō ꝑuenit necessitas in ipō ad mouendu3
velamē ⁊ inferiores lacertos pectoris. Et iste q̄dē
anhelitus sepius accidit ī febrib⁹ pestilentialibus.

De anhelitu puo. C. xij.

Cognitō cāꝝ eius est ꝑpt̄ cognitiōem cau
saꝝ magni s̄m semitā oppositiōis: qm̄ ie
pat dolor inter mēbra anhelitus ⁊ inter

motus eoꝝ: ⁊ qñ minorat̄ anhelitus cã doloris. Et qñ minoratur anhelitus ꝓpt̄ cõstrictiõem. Et qñ associat̄ ei raritas sig̃t mortificatiõem nature. Et qñ associat̄ ei frequentia sig̃t dolorẽ in mẽbris anhelitus ⁊ que sequũt̄ ea ex stõ ⁊ ei similibus sicut vlcera eoꝝ ⁊ ap̄ata ip̄oꝝ. ¶ Signa caꝝ anhelitus p̄ui oppositaꝝ cãis anhelitus magni nota sũt ſm oppositiõem. ¶ Ipsũ aũt cuius p̄uitas est ꝓpt̄ dolorẽ nõ ꝓpt̄ cõstrictiõem sig̃t inuẽtõ doloris et ꝙ hñs dolorẽ si tollerat dolorẽ ⁊ expectat sup ip̄sũ pos̄e est ei vt magnificet anhelitũ suũ: ⁊ cũ hoc qñ accidit inter sep̄atiões anhelitus eius anhelitꝰ magnus ad quẽ necessitas adducit ad tollerãdũ dolorẽ: aut adducit necessitas in ip̄o negligentiã doloris. Et factꝰ a ꝯstrictiõe ẽ ecõtrario illius totius.

De anhelitu lõgo. C. xiij.

Est ille in quo ꝓlõgat̄ spatiũ motus aeris in attractiõe ip̄ius ⁊ eius reditu vt possit virtus op̄ari in aere plurimo. Et qñ ꝓhibet magnũ ⁊ velocẽ dolor: aut strictio et ponitur lõgus in cõplemẽto eius vt cõsequat̄ qd̄ attractũ est ſꝫ q̃ntitatẽ magni ⁊ velocis.

De anhelitu breui. C. xiiij.

Anhelitus breuis diuersus est a longo et qñ associat̄ ei freq̃ẽtia est cã eius dolor in instrũento anhelitus ⁊ que sequũt ip̄ꝫ. ⁊ qñ associat̄ ei raritas sig̃t mortificatiõem inati.

De anhelitu veloci. C. xv.

Anhelitus velox est ille in quo est motꝰ ĩ sp̄atõ breui cũ ꝯsecutiõe necessitatis nõ sicut breuis ⁊ p̄uus. Et cã in ip̄o est vehemẽtia necessitatis qũ nõ cõsequit̄ in ip̄o sufficientia magnitudĩs: aut qm̄ necessitas est supra illud qd̄ magnitudo ad ip̄am cõp̄hendit: aut qm̄ magnitudo sep̄at sicut dcm̄ est in pulsu in illa sep̄atiõe: aut in instrũento: aut in virtute. Et qñ est velocitas in vno duoꝝ motuũ plus q̃ in alio ꝓpt̄ similitudinẽ cãe p̄dcẽ in anhelitu magno.

De anhelitu tardo. C. xvi.

Est cõtrarius veloci ⁊ cãe eius sũt cõtrarie cãis ip̄ius. Et qñ tardat̄ ꝓpt̄ dolorẽ qm̄ necesse est vt mẽbrũ anhelitus moueat̄ cũ facilitate ⁊ sp̄atõsitate.

De anhelitu freq̃ẽti. C. xvij.

Est anhelitus inter quẽ ⁊ inter illũ qui est añ ip̄ꝫ abbreuiat̄ tẽpus. Et ex cãis eius ẽ vehemẽtia necessitatis qũ nõ sufficit magnitudo ⁊ velocitas: qm̄ ip̄a ẽ maior q̃ sit illud qd̄ cõp̄rehensũ est ad ip̄am cũ eis: qm̄ minor ea ẽ ꝓhibitõ ex dolore: aut ap̄ate: aut cõstrictiõe ꝓpt̄ materias plurimas: aut coarctatiõem: aut effusiõẽ puris in sp̄atõ pectoris: aut aliq̃ caꝝ cõstrictionis. Et tu quidẽ discernes inter illũ qui accidit cã necessitatis ⁊ illũ qui accidit cã doloris ⁊ alioꝝ ex eis q̃ p̄terita sũt tibi in caº magnitudĩs. Et anhelitꝰ freq̃ẽs ſm ꝙ testat̄ de eo Hip. facit sequi nocũentuꝫ ꝓpt̄ exiccatiõem pulmõis ⁊ destructiõem instrumẽti ⁊ anhelitus ĩ eis que ip̄m sequnt̄.

De anhelitu fr̄o. C. xviij.

Significat mortificatiõem virtutis ⁊ extinctiõem caliditatis ĩnate ⁊ conuersiõeꝫ cõpl̄onis cordis ad fr̄itatẽ. Et est deteriꝰ signũ ĩ egritudibꝰ acutis: ⁊ ꝓp̄e qñ cũ eo ẽ raritas in substantia. Nã tũc cõplet̄ sig̃tõ eius sup resolutiõem ĩnati caloris.

De anhelitu fetido. C. xix.

Est intrans in fetore oris: sed sep̄at̄ a reliquis sp̄ebꝰ fetoris oris: qm̄ in illis sp̄ebus qñ eueniat̄ fetor in disp̄õne que nõ est anhelitus ⁊ sig̃t humores putrefactos in membris anhelitꝰ. s. aut cãna: aut pulmõe qũ in eis putrefit hũor aut materia.

De p̄mutatiõibꝰ que currũt ĩter anhelitũ magnũ ⁊ anhelitũ velocẽ ⁊ anhelitũ frequentẽ ⁊ ꝯtrarios eoꝝ. C. xx.

Iam sciuisti ꝙ qñ necessitas addit̄ magnificat̄ anhelitus. Sed si addit̄ plus sit velocior: ꝙ si addit̄ plus fit frequens. Si aũt redeat necessitas minuit̄ p̄us freq̃ẽtia: deinde velocitas: postea magnitudo ⁊ simlr̄ qñ minuunt̄ desideriũ ⁊ ꝓhibitõ ⁊ qñ deficit r̄ditõ ĩ ĩterioribꝰ p̄mis tribꝰ inueĩt̄ raritas plꝰ: deinde tarditas: postea magnitudo: quare est egritudo a naturali ad p̄uũ minus q̃ ad tardũ ⁊ ad ãbo minus q̃ ad raꝝ. Et si tu expieris ista in dilatatiõe ⁊ cõstrictiõe simul ſm diuersitatẽ duaꝝ necessitatũ p̄dictaꝝ declarabit̄ tibi diuersitas in additiõe ⁊ diminutiõe. Qũ eniꝫ cã est magis ducẽs in dilatatiõe ad additiõem est tẽpus qd̄ est añ dilatatiõem breuiꝰ. Et qñ est similis illi cãe in cõstrictiõe est tẽpus quietis que ẽ añ cõstrictiõem breuius ⁊ anhelitus frequens vel seq̃t̄ ap̄a cal̄m: aut cõstrictiõeꝫ ab oppilatiõe.

De anhelitu mouẽte pulmõem. C. xxi.

Iste anhelitꝰ sig̃t debilitatẽ virtutis: aut cõstrictiõem vehemẽtẽ p̄focatiuã in decollactiõe: aut collectiõeꝫ materiei: aut effusiõeꝫ humoris.

Sermo vl̄is de malitia anhelitus. C. xxij.

Malitia anhelitus cõicat disp̄õnibꝰ egrediẽtibꝰ a nã ĩ ãhelitu quã nõ cõsequũt accñtia sana: imo accñtia egra ĩpediẽtia ⁊ illa sũt sicut difficultas anhelitus ⁊ cõstrictõ anhelitus dup̄latõ anhelitus ⁊ intercisio anhelitus ⁊ anhelitus p̄paratus. Et qñ accidit ꝓpt̄ sp̄es malitie cõpl̄õis repletiõis: aut ꝓpt̄ oppilatiõeꝫ ⁊ vicinitatẽ coarctatiõis ap̄atũ ⁊ dolores a motu ꝓhibentes ⁊ ꝓpt̄ vlcera in velamĩe ⁊ p̄tibꝰ pectoris: ⁊ ꝓpt̄ casum virtutis ex egritudibꝰ attritũ faciẽtibꝰ ⁊ febribꝰ acutis ⁊ pestilẽtialibꝰ ⁊ uenẽis ebibitis. ¶ Et oĩs quidem malitia anhelitus: aut ip̄ius cõstrictõ: aut difficultas eius ꝓpt̄ materiã addit̄ apud resupiatiõem ⁊ est media apud dormitiõeꝫ sup latus ⁊ alleuiat̄ qũ sup vẽtrẽ iacet aliquis: ⁊ in p̄focatiuo intrĩseco ꝓhibet̄ apud resupinationem oĩo.

De cõstrictiõe anhelitus. C. xxiij.

Constrictõ anhelitus est vt non inueniat aer in quo exercitatõ sit cũ anhelitu meatũ in p̄te sui motus nisi strictũ in quo nõ penetret nisi paulatiꝫ. ¶ Et eius cãe aut sũt ap̄ata in illis meatibꝰ que sũt epiglotis ⁊ cãna ⁊ rami eiꝰ ⁊ arterie in ip̄a raritate pulmõis ⁊ corpore ip̄ius: Et de ap̄atibꝰ eius qd̄ vehemẽtius oppilat anhelitũ est illd̄ qd̄ est durũ. Et hũores plurimi in ip̄so aut grossi: aut viscosi: aut aquosi aggregati ĩ pulmõe: aut cooptura accñs ei ex coarctatiõe vicina ex ap̄ate in ep̄te: aut stõ: aut splene. Aut hũores

effusi in spatō ꝓpt̃ hydropsiz: aut alia sicut fit ex
aptiōibꝰ āpatū in ventre inferiore nō ꝑmittenti-
bus fieri dilatatiōem. Aut spissitudo ex siccitate:
aut stipticitate: aut frigore adueniente pulmōi et
velāini: aut a siccitate i neruis ⁊ velamie ⁊ ē me
liꝰ vt nōiet̃ difficultas ābelitꝰ: aut a vaporibꝰ fu
moꝝ cōstrigētibꝰ ītrīsecꝰ anhelitū in locis strictis.
Et qñz est cā eius cōstrictō pectoris: ⁊ vt nō inue
niant mēbra dilatantia anhelituz vbi expandent̃.
Et qñz fit cā criꝭ ⁊ signū eius qñ declinat̃ medicie
vel materie ad sūpiora. Et qñz fit difficultas an-
helitus ⁊ cōstrictō eiꝰ ꝓpt̃ cursū materieꝝ ab āpa
tibꝰ intrīsecis ꝑmutatis ad partes capitis ⁊ indicat
āpata post aures si res fuerit magis īcolumis: aut
in cerebro si fuerit prauior.

De signis. C. xxiiij.

Apostematū ꝑfocatiuoꝝ rememoratō iam
ꝑterijt tibi. Signū vero āpatis qđ fit in
pulmōe ip̄o est dolor ḡuis ⁊ in lacertis ⁊
in velamībꝰ pectoris est dolor pūgitiuus intrīse
cus ⁊ est fortior ⁊ vehementior ⁊ exterius est de
bilior ⁊ in cartilaginibꝰ pulmōis est dolor in quo
est cōstrictō. Et qñz ꝑducit ad tussiz: ⁊ si fuerit ca
lidū febris. Et signa ꝑfocatiui nota sūt ꝙ fit vehe
mētius apud resupinatiōem. ¶ Signa aūt hūoruz
si sūt in cāna sūt sputū ⁊ desideriū tussiendi ⁊ iuua
re ea cū manatiōe rei cū aliq̄tula tussi ⁊ cū sternu-
tatiōe. Et si sūt in pulmōe est illa dispō simlr̃: nisi
quia tussis incipit a loco magis ꝓfundo ⁊ nō ē ster
titō nisi ꝭm q̄titatē eiꝰ qđ manat ex eo qđ expuit̃
⁊ si sūt in spatō tūc iā ꝑmutat̃ ex latere ad latus cū
alteratiōe iacendi: deinde egrediūt̃ cū sputo ⁊ non
est in ip̄o cum cōstrictiōe ābelitꝰ tussis de qua sit
curandum.

De diuersitate anhelitus. C. xxv.

Anhelitus diuersus fit cū cāis que sunt si
cut cause diuersitatis pulsus ⁊ est eiꝰ diū
sitas ordinata ⁊ inordinata.

De anhelitu duplo. C. xxvi.

Est ex sp̄ebꝰ diuersi: ⁊ est anhelitus ī quo
cōplet̃ dilatatō: aut cōstrictō duobꝰ mo
tibꝰ inter quos ambōs est mora sicut est
anhelitus pueri qū plorat. Nā fit in eo cōp̄ssio qñ
dilatat̃ ⁊ mutatō qñ cōstrigit̃. Et eius cā aut est ca
liditas multa qua nō iuuat̃ eo qđ attrahit̃. Immo
eius extēsio facit necessitatē in additiōe: aut est de
bilitas in instrumento anhelitus noto faciens ne-
cessitatem quietis in anhelitu: aut est malitia com
plexionis deijciens virtutem: aut exiccans: aut
indurans instrumentum: ⁊ est plm̄: aut est do-
lor in ip̄o aut in vicinis eiꝰ āpa. ¶ Et vicini sunt
sicut velamē ⁊ epar ⁊ splē. Sed epar est vehemē
tioris cōicatiōis q̄ȝ splē: aut est egritudo officialis
ex eis que iā numerate sūt multis vicibꝰ: aut est
multitudo spasmi ꝑteriti: aut futuri. Et iste anhe
litus est signū malū in egritudinibꝰ acutis ⁊ febri
bus. Qū aūt accidit ex frigore tūc ip̄e est ex eis q̄
sanat febris.

De anhelitu pauco. C. xxvij.

Est vt sit nocūentū in medietate pulmōis
⁊ sit medietas altera incolumis: quare ē
anhelitꝰ medietas anhelitus incolumis.

De anhelitu difficili. C. xxviij.

Est vt sit exercitatō in aere labor: siue
sit strictura: siue non sit strictura. Et
cā in ip̄o est nocūentū mēbroꝝ anhelitus
ꝭm ꝙ dcm̄ est in alijs. Et qñz est ꝓpt̃ inflāmatiōez
igneā dn̄antē cordi ⁊ fit ꝓpt̃ frigus mortificans v
tutē motiuā: aut impediēs eā sicut accidit qū ē fri-
gus velamis sicut frigꝰ ex aere: aut frigꝰ ex em
pl̃o posito sup ip̄m ꝓpt̃ cām in ip̄omet: aut ꝓpter
cām in stō ⁊ ep̄e ⁊ cadit ip̄m i vicinitate illius em
pl̃i ⁊ infr̃at: quare nō fit bōa eius dilatatō. Et qñ
qȝ fit ꝓpt̃ oppilatiōem apud quā retinet̃ pulmo at
trahēs aerē ⁊ idiget labore dōec infletur: ⁊ iste ē
diuersus ꝓpt̃ cōstrictiōez. Et qñz ē oppilatō āpa.
Et qñz fit ꝓpt̃ medicinaz solutiuā mouētē ⁊ nō sol
uētē: aut ꝓpt̃ clistere acutū nō soluens. Et similr̃
qñ phl̃oia in pleuresi nō cōsequit̃ necessitatem. Et
oȝ quidē vt legat̃ illđ qđ scripsimus in fine ꝭmo
nis nr̄i in cōstrictiōe anhelitus hic etiam.

De ꝑparatiōe anhelitus. C. xxix.

Preparatō anhelitus ē anhelitus qui nō ad-
uenit hn̄ti ip̄m nisi ꝑpet̃ ⁊ eq̄tur ⁊ exten
dat collū suū extensiōe tendēte ad sūpio
ra: quare apit̃ ꝓpt̃ illđ meatus ⁊ nō pōt declinare
collū suū: qm̄ cōstringit̃ sup ip̄m anhelitus sicut ꝯ
strigit̃ sup trahētē collū suū ad posteriora. Et silr̃
nō pōt declinare pectus ⁊ dorsū ad posteriora. Et
qñz remouet̃ hec ꝑpatō: ⁊ ꝓpe qñ resupinat̃ acci-
dit ei vt coopiant̃ ex ip̄a ꝑtes pulmōis. s. quedaz
eaꝝ cū quibusdā: quare oppilant meatū: qm̄ ip̄e i
initō in huiusmodi est oppilatus in pluribus ⁊ in
ip̄o nō est aptō nisi ꝑua quā destruit declinatō par
tiū quarūdā sup alias: quare oppilant̃ meatus.
Et qñz fit illa oppilatō accn̄s in febribꝰ ⁊ similibꝰ
ꝓpt̃ vapores declinantes ⁊ hūiditates resolutas.
Et qñz fit in veritate ꝓpt̃ hūores implētes ⁊ oppi
lātes ⁊ āpata: aut qm̄ lacerti sūt mollificati. Qum
ergo ñ descēdūt ad ꝑtē pedū: īmo descēdūt ad ꝑtē
dorsi ⁊ pectoris coarctant̃.

Sermo vl̃is de anhelitu narium ⁊ dispositionuz.

De anhelitu etatū. C. xxx.

Pueri quidē indigēt eductiōe sup̄fluitatuz
fumosaꝝ necessitate uehemēti: qm̄ digō
in eis est plurima ⁊ magis assidua ⁊ nō est
vehemēs valde: qm̄ ip̄i nō sūt cōpleti in suis cor
poribꝰ ⁊ suis virtutibꝰ: quare necessarium est vt
cadant i anhelitibꝰ ip̄oꝝ frequētia ⁊ velocitas ve
hemēs cū magnitudie aliqua nō ente cū illa vehe-
mētia. ¶ Iuuenum aūt anhelitus sūt maiores: sȝ
minoris velocitatis ⁊ frequētie ⁊ necessitas cōseq̄t
in eis cū magnitudie. ¶ Senū vero anhelitus sūt
minores i itētiōibꝰ additiōis q̄ȝ anhelitus iuuenuz
⁊ nō sūt in ꝑuitate anhelitus decrepitoꝝ. ¶ Sed
decrepitoꝝ anhelitus sūt miores ⁊ tardiores ⁊ ve
hemētius rari ꝓpt̃ id qđ tibi nō occultat̃.

De anhelitu repleti ex cibis: aut ex ꝑgnatiōe: aut
hydropisi ⁊ similibꝰ. C. xxxi.

Eoꝝ anhelitus declinat̃ ad ꝑuitatem: qm̄
velamē est coarctatū a motu dilatatiuo
⁊ ꝓpterea ꝙ minorat̃ eoꝝ anhelitus nō
est excusatō a velocitate ⁊ frequētia si ē sufficiens
virtus: aut frequētia sola si ē virtus debilitata.

De anhelit u balnei. C. xxxij.

Anhelitus quidē balneati aq̄ calida magnificat̄ ꝓpt̄ necessitatē ⁊ ꝓpt̄ lenitatē instrumēti ⁊ fit velox ⁊ frequēs ꝓpt̄ necessitatē. Balneati vero frā res est ecōuerso.

De anhelitu dormientis. C. xxxiij.

Qum virtus in ip̄o est fortis tūc eius anhelitus magnificat̄ ⁊ fit rarus ꝓpt̄ causā p̄dcām in caᵒ pulsus: ⁊ ē eiꝰ ꝯstrictō maior ⁊ velocior q̄ ip̄ius dilatatio: qm̄ digestio in ipso est plurima.

De anhelitu dolētis ī mēbris pectoris. C. xxxiiij.

Et sicut sciuisti in eis que p̄terierūt tibi ex me: ip̄e enī d̄cliat ad puitatē ⁊ brūitatē: ⁊ qn̄z debilitat̄: ⁊ qn̄z est difficilis: ⁊ qn̄z tardat̄ qn̄ nō est inflāmatō ⁊ fit frequēs sicut sciuisti ⁊ sūt puitas eius ⁊ breuitas ip̄ius plꝰ q̄ eiꝰ tarditas: qm̄ ducēs ip̄m ad retentiōem ⁊ puitatem dilatatiōis est plus q̄ ducens ip̄m ad facilitatē ⁊ ut noceat̄ cū magnitudīe dilatatiōis vehementius q̄ vt noceat̄ cū velocitate. Nā inflāmatō cordis ⁊ calefactō nō excusant ex velocitate q̄uis ledat̄ eis.

De anhelitu eius cuius anhelitus cōstringit̄ ꝓpt̄ q̄cūq̄ causā: ⁊ de anhelitu hn̄tis asma. C. xxxv.

Oportet vt succurrat̄ ei qui fit cū ꝯstrictione ex p̄te velocitatis ⁊ frequētie ī plurio rei: quare fit anhelitus eius paruus strictus frequens: ⁊ anhelitꝰ hn̄tis asma est ex eis qui veloces sūt in caᵒ suo.

De anhelitu hn̄tiū famē. C. xxxvi.

Quandoq̄ laborāt ī dilatatiōe pectoris totius cū caliditate ⁊ exsufflatiōe ⁊ nō est illic caliditas neq̄ qd̄ adiuuet virtutē: qm̄ hn̄s hāc egritudinē iā debilitatus est in vltitate. Sed virtus in hn̄tibꝰ peripneumoniā ⁊ asma est remanens.

De anhelitu hn̄tiū decollatiōem ⁊ suffocatiōem ⁊ que eis sūt similia. C. xxxvij.

Et cū dilatatiōe magna ⁊ cū velocitate ⁊ frequētia ꝓpt̄ necessitatē ⁊ submersiōem materiei ⁊ n̄ ē ex eis exsufflatō asmatis.

De asmate. C. xxxviij.

Asma est egritudo pulmōis cū qua patiēs nō inuenit excusatiōem ab anhelitu frequēti sicut est anhelitus quo laborat p̄focatus ⁊ festinatus. ¶ Et hec egritudo qn̄ accidit decrepitis nō forsitā sanat̄ neq̄ maturat̄: qūo enī qn̄ ip̄a in iuuenibꝰ etiā difficilis fit s̄m p̄l̄m ⁊ augmentat̄ apud resupinatiōem. Et hec quidē egritudo ē ex egritudibꝰ longis hn̄s cū hoc poxismos acutos s̄m similitudinē poxismoꝝ epilepsie ⁊ spasmi. Et qn̄z fit ꝓpt̄ nocūentū in ip̄o pulmōe ⁊ in eis q̄ ip̄i cōtinuant̄ ꝓpt̄ inuiscatiōem hūoꝝ grossoꝝ in arterijs ⁊ ramis eaꝝ breuibꝰ ⁊ suctoribꝰ eaꝝ. Et qn̄z est in canna pulmonis: et quandoq̄ est in raritate pulmonis ⁊ locis vacuis. Et iste humiditates qn̄z sunt ad ip̄m effuse ex capite: ⁊ prope in regionibꝰ meridiāis. Et qn̄z sūt expulse ad ip̄m ex alijs locis. Et qn̄z est cā generatiōis earum in ip̄o frītas eius ⁊ rorificat paulatī paulatī. ¶ Et qn̄z fit ꝓp hūorē nō existentem in pulmōe ⁊ arterijs eiꝰ: immo in st̄ō effusū ex capite: aut ex ep̄e: aut generatū in st̄ō. Et ꝓhibitō anhelitus adueniens qn̄ ascēsus fit est ꝓpterea q̄ st̄ōus cōp̄mit velamē ⁊ velamē cōp̄mit pulmōē: ⁊ epar qn̄ infrat̄ aut igrossat̄ qn̄z adiuuat ad faciendū asma. Et isti quidē hūores qn̄z nocēt sua q̄litate: ⁊ qn̄z nocent sua q̄ntitate ⁊ multitudīe. ¶ Et qn̄z fit sed raro ex exiccatiōe pulmōis ⁊ siccitate eius ꝓpt̄ corrugatiōem aggregatiōis eius ad seip̄m. Et qn̄z fit ex frītate eius: ⁊ qn̄z fit ꝓpt̄ nocūentū p̄ueniēs ad mēbra anhelitus ex neruis ⁊ nucha ⁊ cerebro: aut catarro expulso ad ip̄am ex eis. Et qn̄z fit ꝓpt̄ cōitatē mēbroꝝ vicinoꝝ cōp̄mētiū mēbra anhelitus: quare nō dilatat̄ur: sed est st̄ōus plenus qn̄ cōp̄mit velamē. ¶ Et qn̄z accidit ꝓpt̄ multitudinem vaporis fumosi qn̄ coarctat̄ in pulmōe ⁊ p̄uenit ad eum. Et qn̄z fit ꝓpt̄ vētositatē coarctatā in mēbris anhelitus cōp̄mētē anhelitū. Et qn̄z fit ꝓpt̄ puitatē pectoris: q̄re nō sequit̄ ip̄m necessitas ex anhelitu. Et fit illd̄ nocūentū naturale in anhelitu sicut accidit in cibo ex puitate st̄ōi. Et qn̄z asma fit vehemēs ⁊ fit anhelitus p̄paratiōis. ¶ Et multotiens p̄mutat̄ ad peripneumoniā.

De signis. C. xxxix.

Si fuerint cā asmatis hūores: aut hūiditates in cāna ip̄a erit illic cōstrictō in p̄ncipio anhelitus cū excreatiōe ⁊ oscitatione ⁊ retētiōe materiei stantis ⁊ g̃uitas cum sputo rei ex loco propinquo. ¶ Et si fuerit hūoīs ex catarro erit subito ⁊ si nō erit paulatī. Et si fuerint in uēis duris p̄seuerabit diuersitas pulsꝰ tremulosa. Et qn̄z adducit ad tremorē cordis cōfirmatū ⁊ interficit: ⁊ p̄l̄m pulsꝰ hn̄tiū asma est tremulosus. ¶ Si aūt fuerit extra spatiū quocūq̄ mō sit nō erit tussis. Et si fuerit cū cōitate p̄ncipioꝝ significabit ip̄m illd̄ qd̄ p̄terijt: ⁊ si fuerit cū cōitate vicinoꝝ sig̃t ip̄m additō ip̄ius ꝓpt̄ excitatiōē materie ipsoꝝ: aut repletiōem accidētē in eis. Et si fuerit a catarro significabit ip̄m disp̄ō eius. Et si fuerit ab eruptiōe saniei subito ad mēbra anhelitus significabit ip̄m illd̄ qd̄ p̄cessit de ap̄ate ⁊ collectiōe: deinde qd̄ ꝓuenit ex eruptiōe. ¶ Et si fuerit a siccitate significabit ipsum sitis ⁊ priuatō sputi oīo ⁊ q̄ spuit qn̄ recipit qd̄ hūectat ⁊ admīstrat̄ qd̄ hūectat. ¶ Et si fuerit ꝓpt̄ ventositatē significabit ipsū leuitas ptiū pectoris cū cōstrictiōe que diuersificat̄ s̄z acceptiōem eius qd̄ inflatiᵐ est: ⁊ eius qd̄ nō est inflatiᵐ. Et si fuerit ꝓpt̄ frigꝰ cōp̄l'onis pulmōis ⁊ sicut fit in decrepitis: tūc ip̄m paulatim incipiet ⁊ cōfirmabitur.

De cura asmatis ⁊ cōstrictiōis anhelitꝰ ⁊ p̄paratione eius. C. xl.

Jn facto quidē ab hūiditatibꝰ cura ⁊ eius modꝰ est vt p̄ueniat̄ ad finiendū hūiditates que sūt in pulmōibꝰ eoꝝ cū facilitate ⁊ eq̄litate. ¶ Et si scieris q̄ nocūentū accn̄s in eis est ꝓpt̄ multitudinē tūc euacuabis corpus ꝓculdubio cū solutiuo. ¶ Sintq̄ medicīe solutiue subtiliatiue maturatiue absq̄ calefactiōe vehemēti p̄ducētes ad exiccatiōē materiei ⁊ subtiliatiōē eius. ¶ Et ꝓpt̄ hoc antiqui nō apposuerūt in confectiōibꝰ cure asmatis opiū neq̄ hyusq̄amū neq̄ mādragorā nisi intentō sit p illd̄ ꝓhibitō catarri qn̄ multiplicat̄: imo neq̄ psilium nisi qd̄ Deus vult gloriosꝰ ⁊ excelsꝰ. Et ꝓpt̄ hoc oꝫ vt assidue fiat humectatō materiei ⁊ maturatō eius qum est

grossa ⁊ viscosa. ¶ Et nō sis cōtentus subtiliatōe aut incisiōe pura. Et quādoꝫ adducūt labor eius ⁊ īobedientia materiei ad vlcus in pulmōe. Et silr̄ qm̄ oia que ꝓuocāt nocēt huic egritudini īq̄ptū ꝓuocāt. Propterea q̄a extrahūt subtile ab hūiditate tūc qū sentis cū asmate grossitiē in ꝑ̄e oꝫ vt ꝑmisceas cū medicis pectoris medicias ex gener̄ eupatorij ⁊ apsinthij. Et illō qȯ cōiūgit iter duas res simul vehemēter est sicut rubea tictoꝝ ⁊ aristol. etiā. ¶ Et qū ille qui curat̄ est puer oꝫ vt ꝑmisceatur tūc cū medicis lac matris eius. Et dent̄ ei sufficientes medicie eq̄les sicut fēiculū hūidū cū lacte. Et ex eis que iuuant ad maturatōnem est ius galli decrepiti. ¶ Et ex regimie iuuatio eis est vt admistret̄ fricatō pectoris ⁊ que sequnt̄ ipm cū manib⁹ ⁊ mādili aspo ꝓpe si fuerit illic anhelitus ꝑ̄paratōnis: sitq̄ꝫ fricatō eq̄l̄ sicca absq̄ꝫ vnguēto nisi accidat lassitudo: tūc enī admistrat̄ vngtm̄. Et oꝫ vt tu admistres i q̇busdā horis abrotanū ⁊ nitrū ⁊ fiat cū eis fricatō vehemēs. ¶ Et si mā est plr̄ia tunc necessaria est purgatō eius cuꝫ solutiuo facto ex eis que sūt sicut semē vrtice ⁊ polypodiuꝫ ⁊ cucūer asinius ⁊ pulpa colloq̇ntide. ¶ Et ex regimie i hoc post purgatōnē ⁊ vōitū est admistratō vocis cū eleuatōne ḡdati ad fortitudieꝫ ⁊ lōgitudieꝫ. ¶ Et ex regimie i illa mūdificatōne ē admistratō vōitus cōtiui: ⁊ ꝓ̇pe post admistratōnē rhaphani: aut post purgatōnē. iiij. ʒ. baurac cū pōdere. v. ℥. sirupi de melle. Et illȯ q̇dem qn̄ fortis fit virtus ⁊ debilitant̄ res. Et hellebor⁹ alb⁹ valde iuuatiuus est: ⁊ est i egritudib⁹ pectoris secur⁹ ⁊ absq̄ꝫ tiore. Et rectius q̇dem est vt sūantur frusta hellebori ⁊ figant̄ i rhaphano ⁊ dimittatur sic die ⁊ nocte: deide extrahant̄ ab ipo ⁊ comedat̄ ille rhaphanus: ⁊ ēt sūant̄ sinapis ⁊ sal̄ amboꝝ añ. ʒ. i. baurac armeni. ʒ. ß. nitri danic. i. ⁊ dent̄ i potu i. v. sextarijs aque ⁊ mell̄. Et q̄ptitas mell̄ i ipa sit. ℥. i. ¶ Et ex regimie bono i hoc est assiduatō lenificatōnis nature ⁊ adiuuat eos ad illȯ receptō capparis saliti añ cibū ⁊ ouoꝝ taracoꝝ antiquoꝝ ⁊ iuris galli decrepiti cū medulla cartami ⁊ volubil̄ ⁊ sicle. Qȯ si ꝑ illa nō sit lenificatō det̄ i potu aq̄ ordei i qua vehemēter decoctū est parū euforbij. Et epithymū q̇dem est vehementis iuuamīs i hac egritudie. Nā si sūat̄ ex aq̄ i qua decoquat̄ epithymū cū melle est vehemētis iuuamenti. Et simlr̄ si sūat̄ ex eo aur̄. i. cū rob. Et simlr̄ decoctō ficuum ⁊ calamēti ⁊ rute i aqua sūant̄ ex ea cū melle ⁊ etiā decoctō fenugreci cū ficubus pīguib⁹ cū melle plurimo admistret̄ añ cibū tēpor̄ lōgo ⁊ reiteret̄ post ipm. Et simlr̄ decoctō passulaꝝ ⁊ fenugreci cū aq̄ pluuiali. ¶ Et ex regimie i hoc est exercitiū i q° ḡdatō fiat ex tarditate ad velocitatē vt nō faciat accidere eis festiatō prefocationeꝫ ꝓpterea q̇a ipa mouet mām laboriose. ¶ In cibis vero eoꝝ opꝫ vt sit ḡdatō simil̄ ei quā ꝑ̄diximus i exercitō. Et sit eoꝝ panis panis coct⁹ hn̄s semīa vt cymīuꝫ anisū ⁊ similia ex massa fermētata ⁊ sint eorum nuclei subtiliatiui i q̇bus pōunt̄ semē arasede ⁊ isopuꝫ ⁊ origanū ⁊ calamētū ⁊ piguedies ⁊ cibi eoꝝ sint de adipib⁹ lepoꝝ ⁊ cerui ⁊ gazel ⁊ ꝓ̇pe vulpis ⁊ ꝑ̄ci pue eoꝝ pulmōes. Pulmo enī vulpis est medicamē huiusmodi egritudīs qū exiccat̄ ⁊ dat̄ ex eo in potu pōd⁹. ij. ʒ. Et simlr̄ pulmo erītij cāpestris. Eoꝝ vero carnes sūt sicut pisces petrosi fluuiales nō lacuales: et sicut pue aues ⁊ starne ⁊ ꝑdices. Et ius galloꝝ cōfert eis. Et qn̄ꝫ pōit̄ ligua arietis ī cibis hn̄tiū asma. ¶ Sed eoꝝ vīa sint odorifera antiq̄ subtilia pue q̄ptitatis. Et qn̄ volūtas ē vt multiplicet̄ maturatō ⁊ iuuamtū ad spuēdū accipiat̄ ex eo subtile valde. Et sirup⁹ de melle cōfert eis ēt ⁊ in vinis dulcib⁹ adiutis cū aliquo subtiliatīo adiūcto eis ē iuuamtū ipis ꝓpt̄ illȯ qȯ in eis ē ex abstersiōe ⁊ lēificatiōe ⁊ calefactōe eq̄li. Et oꝫ ut elōgētit̄ cibū ⁊ potū ⁊ n̄ satiēt ex aq̄ subito īmo plr̄ib⁹ uicib⁹. ¶ Ex r̄b⁹ aūt q̄s oꝫ eos uitar̄ ē balneū q̄ptū possūt ⁊ ꝓ̇pe post cibū. Et sōnus plr̄im⁹: ⁊ ꝓ̇pe sōnus diei ⁊ sōnus post cibū ē res nocibilior eis nisi adueniat eis spatiū vehemēs ⁊ lassitudo ⁊ caliditas: tūc naq̄ꝫ dormiat parū. Et oꝫ vt vitēt oē ḡnū in quo ē īflatō: ⁊ vt vitent potare post cibum siue sit aq̄ siue vinū. ¶ Medicie v̇o solutie fortes q̄ eis cōueniūt sūt sicut si ī potu sūant ex oppopōacis ⁊ pulpe colloq̇ntide āboꝝ añ. ʒ. ß. cū aq̄ mell̄: aut castoreū cū āmoniaco ⁊ pill̄is de agarico necessariū est vti in mēse bis qn̄ ea fit fortis. Quaꝝ descriptō. ℞. agarici tres ptes radicis lilij prassij amboꝝ añ. ꝑtē. i. turbit ptes. v. hierepic̄. iiij. pulpe colloq̇ntide sarcocolle āboꝝ añ. ʒ. i. cōficiant̄ cuꝫ rob ⁊ sit potō eaꝝ. ij. ʒ. Et ēt pulpe colloq̇ntide medietas aur̄. anisi sex aurei cōficiant̄ cum aq̄ ⁊ fiant ex eis pill̄e ⁊ admistrent̄ post admistratioeꝫ clisteris puri añ ipas ꝑ diē. Et sit ex eis q̄ sūt sicut aq̄ sicle ⁊ oleū sisaminū ⁊ baurac ⁊ q̄ cursu eoꝝ ꝓcedunt. ¶ Et iterū pulpe colloq̇ntide danic. ij. semis vrtice. ʒ. i. epithymi. ʒ. ß. cōficiant̄ cū aq̄ mell̄ ⁊ sūt potō vna: Et expectēt̄ sup eā tres hore: deide potet̄. ij. ʒ. aut. iij. ex aq̄ mell̄. Aut etiā pulpe colloq̇ntide ⁊ sceba eq̄liter baurac medietas ꝑtis radicis lilij oppopōacis āboꝝ añ. ps. i. fiat̄ ex eis pill̄e. Sitq̄ꝫ potō eaꝝ ex. ʒ. i. ⁊. ß. vsq̄ꝫ ad. ij. ʒ. ⁊ expectet̄ hora vna ⁊ det̄ in potu post eas media cotila aq̄ mellis. Et etiā sinapis aur̄. i. sal̄ cōis qui in pane pōit̄. ß. aur̄. succi cucūeris asinini. ß. aur̄. fiant ex eis. vij. trocisci ⁊ bibat̄ trociscus vnus ex eis vna die ⁊ die altera nō ⁊ potō sit cū aq̄ mell̄. Ista eniꝫ leniūt nām ⁊ faciūt spuere cū facilitate. In reliq̇s vero medicis oꝫ vt ꝑmutatō fiat ⁊ nō cōtinuetur cū vna medicia ex eis assidue ⁊ āplectat̄ eā natura. Et iterū īter medicīas ⁊ corpa sūt ꝓportiōes que nō cōphēdūt̄ nisi cū expimēto. ¶ Qū g° expieris cōseq̄ris q̇ȯ magis sit iuuati. ¶ Et opꝫ vt obsuet̄ ps effusiōis materie. Nā si fuerit ex capite rege caput curatiōe catarri cū regimie mūdificatiōis hūoris. Et qn̄ꝫ pōunt̄ in eo narcotica ⁊ lutuꝫ armenū ē mirabile in ꝓhibēdo catarrū. ¶ Distinctō vero mediciaꝝ ē sicut medicamē diascoridis ⁊ sicut aristol. ro. Sūat̄ inde in potu oī die. ß. ʒ. cuꝫ aq̄. Et sicut serapinū cū vino ⁊ semē iunipi ⁊ nux cupssi ⁊ alfesir ⁊ ēt alfesirestē. iiij. daic ⁊. ß. cū aq̄ radicis: ⁊ etiā acetū in quo īfusū ē de seine vrtice multotiens pōd⁹. ʒ. ij. ⁊ semē nasturtij sup qȯ distillatū ē oleū amigdalinū dulce ⁊ radix rubee medietas ⁊ q̄rta. ʒ. vnius cum oxymelle squillitico. ¶ Oxymel enī squillliticū iuuatiuum est valde et sq̄lla assata ipamet: ⁊ ꝓ̇pe cū melle ⁊ aristol. ro. ⁊

duo calaméta ⁊ sceba ⁊ liliũ etiaꝫ ⁊ camepitheos ⁊
castoreũ ⁊ etiã decoctõ cẽtauree. Et cẽtauree due
spẽs iuuatiue sũt eis in duabꝰ dispõibꝰ grossa apđ
motũ in ꝑncipio ⁊ minuta apud q̃eté in postremo
fiat electuariũ cũ melle ⁊ etiã gluté alibat solũ aut
cũ pauco piretro ⁊ aq̃ ro. Et oppopõacũ fortiter
iuuat etiã hãc egritudiné. Uerũtñ est ex eis quoꝝ
maxima malitia timẽda est in neruis. Et medicam̃
sulfuris est eis vehemẽs iuuamẽ. ¶ Et etiã sũan
tur nasturtiȷ̃ ⁊ sisami aboꝝ añ. ʒ. xxx. ⁊ isopi sicci
ʒ. viȷ̃. ⁊ sit potõ eius fm q̃titaté testificatã. Et ẽt
pulmõis sicci vulpis. v. calamẽti mõtani. iiȷ̃. seis
apiȷ̃ foliȷ̃ indi amboꝝ añ. viȷ̃. ãmoniaci pipis am-
boꝝ añ. iiȷ̃. semis hyusquiami. ȷ̃. aut sũme succũ
sq̃lle cũ melle eq̃lis mẽsure cuiꝰ spũa ꝓiciat ⁊ coa
gulet̃ sup prũas ⁊ det̃ ex eo in potu mistũ etiaꝫ añ
cibũ ⁊ tãtũdé post ipm. Et etiã calamẽtũ ⁊ asce et
ireos ⁊ anisũ ⁊ pip cõficiant̃ cũ melle ⁊ admistret̃
ex eis q̃titas vnius auellane mane ⁊ sero. Et etiã
poliȷ̃ ⁊ sceba armẽi ⁊ camepitheos ⁊ castorei ⁊ oli
bani ⁊ isopi oĩuꝫ añ. aur̃. i. sũat̃ ⁊ cũ melle miscea
tur ⁊ etiã potiões due. Aut baurac. iiȷ̃. pipis albi.
ȷ̃. aniudẽ. iȷ̃. ãmonici. ȷ̃. cõficiant cũ rob ⁊ sit po
tõ eius q̃titas fabe uniꝰ cũ aq̃ mellis. Aut castorei
⁊ aristol. ro. ãmõiaci oĩuꝫ añ. aur̃. i. pipis. ʒ. x.
misceant̃ cũ rob vue ⁊ potõ ex eis sit q̃titas fabe.
i. cũ oxymelle. Et etiã prassiȷ̃ ⁊ costi ⁊ storacis ⁊ g̃
noꝝ pini oĩuꝫ añ. aur̃. i. poliȷ̃ ⁊ castorei amboruꝫ
añ aur̃. i. pipis albi succi cucũeris asinini oĩuꝫ añ.
aur̃. ʃ. cõficiãtur cũ melle ⁊ sit potõ faba vna cuꝫ
aq̃ mellis calefacta: ⁊ etiã sinapis ⁊ baurac ãboruꝫ
añ. ptes. ȷ̃. calamẽti fluuialis succi cucũeris asinini
ãboꝝ añ. ps. i. cõficiant̃ cum aceto squillitico ⁊ sit
potõ eius q̃titas herbi in aqua mellis crudi in ie-
iunio. Aut sceba ⁊ apsinthiũ ⁊ ruta cõficiãtur cum
melle: aut coagulent̃ cũ decoctiõe mellis. Et me-
lius ẽ sũere in potu cũ oxymelle: aut decoctiõe ca
lamẽti cũ ficubꝰ: ⁊ ꝓpe qũ fuerit illic caliditas. Et
scias ꝙ enula ⁊ aqua eius uehemẽter iuuant hanc
egritudiné. ¶ Et ex medicis fortibꝰ est arsenicuꝫ
cũ gũma pini ex quo fiãt pille ad asma. Et detur ĩ
potu arsenicũ cũ aq̃ mellis ⁊ sulfur cum ouis molli
bus coctis i aqua. Et ex medicis bõis ꝓpiquis eq̃
litati est cyminũ cũ aceto cõmisto ⁊ ẽ iuuatiuũ val
de ad anhelitũ ꝑpatiõis. Et etiã mucilago sinapis
al. cũ eq̃li mẽsura mellis decoquat̃ vt electuariuꝫ
⁊ admistret̃. Et apđ vehemẽtiã ꝑfocatiõis ⁊ ꝯstri
ctiõe ãhelitꝰ sũant̃ baurac. ʒ. iiȷ̃. cũ. ʒ. ȷ̃. nasturtiȷ̃
i. v. ʒ. aq̃ mellis. Cõferũt eniꝫ ei qui hãc patitur
egritudiné statim ⁊ sũt iuuatiã sciatice. Et olea q̃
distillant̃ in potibꝰ eoꝝ ⁊ ꝓpe sũt oleũ amigdali
nũ dulce ⁊ amarũ ⁊ oleũ de pineis. Et inũctiones
sũt sicut oleũ de lilio ⁊ oleũ laurinũ ⁊ ex eis cõfri-
cãdo inũgat̃ pectus. Et simĺr oleũ anetinũ. Suffu
migatõ aũt sit sicut arsenicũ et sulfur ex quibus fi
at suffumigatõ cũ adipe renũ: ⁊ etiã myrrha ⁊ co-
stus ⁊ casia ⁊ crocꝰ ⁊ aristol. ⁊ etiã storax ⁊ galba
nũ ⁊ aloe scotrẽse: ⁊ etiã arsenicũ ⁊ aristol. lon. te
rant̃ ⁊ cõficiant̃ cũ adipe vaccio ⁊ fiãt ex eis auel-
lane ⁊ suffumiget̃ ex eis cũ. ʒ. i. decẽ diebꝰ fiat et
oĩ die ter. In asmate aũt ⁊ cõstrictiõe anhelitus fa
ctis ꝓpt̃ vapores fumosos dñantes in corde ⁊ ab
hũoribus existentibꝰ in arteriȷ̃s cordis ꝯfert phle

botõia. Et melior est illa que fit ĩ latere sinistro.
In cura aũt factoꝝ ꝓpt̃ ventositaté intentõ ẽ due
res quaꝝ vna est resolutõ ventositatis cũ facilita
te qđ fit cũ subtiliatiuis notis. Et fa est aptõ op-
pilatiõis vt iuẽiat qđ inobediens est ex ea ad dis
soluendũ meatũ. Et ex eis que cõferũt ad hoc ẽ in
unctio etiã cũ oleo de nereidẽ ⁊ oleo laurio ⁊ olo
rutaceo. Et ex emplis iuuatiuis ẽ anetũ ⁊ camemil
la ⁊ sansucꝰ decoq̃tur ⁊ vaporent̃ ex eis pectus ⁊
ãbo latera. Et ex eis que in potiõe sumũt̃ sunt ex
sagzenea ⁊ homorusia ⁊ cochiũ ⁊ serapinũ ⁊ oppo
ponacũ. Et sit potõ cuiuslibet eoꝝ aur̃. In asmate
aũt ⁊ cõstrictiõe anhelitus factis ꝓpt̃ catarrũ oꝫ ut
laboret̃ cũ cura ꝓhibẽte catarrũ ⁊ faciente spuere
qđ aggregatũ ẽ. Sꝫ illiꝰ qđ existiatũ ẽ ex ꝯstrictõ
ne ãhelitꝰ cẽ pp neruos: ⁊ ẽ fꝫ veritaté spẽs diffi
cũtatis ãhelitꝰ ⁊ ex malitia ãhelitꝰ ⁊ ñ ex caº cõstri
ctiõis anhelitus iã diximus curã in caº difficulta-
tis anhelitus. ¶ Factis vero a siccitate ⁊ exiccatõe
cõfert potus lactis asini ⁊ caprini ⁊ succi frĩ ⁊ hu-
midi ⁊ oleũ amigdalinũ ⁊ sorbitiões ⁊ vinũ subti
le hñs admista ex hũectantibꝰ ⁊ fugere calefacien
tia cũ potẽtia ⁊ resoluẽtia ⁊ exiccantia que sunt ex
eis que sciuisti ⁊ cõueniũt eis epithimata hũectan-
tia: ⁊ empl̃a ⁊ vng̃ta tenera. ¶ In cõstrictione
vero anhelitus fcã ꝓpt̃ caliditaté cũ qua inuenit̃
inflãmatõ oꝫ vt admistrent̃ empl̃a infrĩgidantia ⁊ ce-
ratarie infrĩgidantia ⁊ est in ueritate spẽs malitie anhe
litus nõ cõstrictõ anhelitus: ⁊ potõ violati cõditi
⁊ aq̃ ordei cõferũt valde in ea. ¶ In facta vero a
frigore calefacientia bibita ⁊ illinita ⁊ decoctõ fe-
nugreci cũ passis cõferũt eis.

De cura aliq̃ꝝ spẽꝝ anhelitus. C. xli.

Si fuerit cã in malitia anhelitus caliditas
cordis admĩstra medicinas ĩfrĩgidatiuas bibi
tas ⁊ linitas. Et si fuerit cã mĺtitudo va
poꝝ qui sũt in ipo corde: aut in pulmõe venien-
tiũ ad ipm ex locis aliȷ̃s phlebotõa basilicã ⁊ admi
nistra euacuatiõem cũ aq̃ casei accepta cũ oxymel-
le cũ hierapicr̃ ⁊ admĩstra fricatiõeꝫ manuũ ⁊ pe-
dũ. ¶ Et si fuerit cã hũiditas subtil̃ admĩstra qđ
tẽpet substãtiã eius cũ ingrossatiõe. ¶ Et si fuerit
cã hũiditas eq̃lis: verũ ipa erit oppilatiua admini
stra qđ abstergit sicut sũt g̃na pini ⁊ nuces ⁊ passe
⁊ cõferũt malitie anhelitus hũidi sacraiati ex aq̃ al
bedarũgi hũidi: aut aq̃ rute. ¶ Si aũt fuerit hũi
ditas grossa admĩstra mũdificatiua ꝑdcã fortis ab-
stersionis sicut ẽ sq̃lla ⁊ isopus ⁊ similia eis ⁊ redi
ad illđ qđ dcm̃ ẽ in caº asmatis ⁊ q̃ numerantur ĩ
pectoralibꝰ. Et si fuerint uapores ⁊ hũiditates ue
niẽtes ex locis aliȷ̃s cura cerebrales ex eis curatõe
catarri ⁊ mũdificatiõe capitis nisi sit catarrꝰ ex de
bilitate substãtie cerebri qm̃ curatiõeꝫ nõ hẽt. Et
cura qđ aduẽit ei ex locis aliȷ̃s cũ attractiõe mate-
riei ad ptẽ alterã post phl̃oiaꝫ ⁊ euacuatiõeꝫ. Et in
cipe cõfortare pectꝰ cũ eis q̃ sũt sicut aristol. ⁊ suc
cudriũ ⁊ sticados ⁊ aldeiacur puꝝ ⁊ cõfortatũ cõ
fert valđ ĩ mũdificatiõe capitis. ¶ Et si fuerit cã
nerui admĩstra bis ea que ipos cõfortẽt ⁊ ꝯfortẽt
spũꝫ ĩ eis ⁊ viuificẽt ipꝫ sicut sũt olea bñ redolen
tia. Et si fuerit ꝓpt̃ apã ĩ meatibꝰ: aut malitiã cõ
pl̃onis cura cũ ipo qđ dcm̃ ẽ in suo capl̃o. ¶ Et si
fuerit cũ cõitate stõi cõforta stõm ⁊ cõforta ipꝫ cũ

eo qđ dicit in caº suo. Et si fuerit ex frigore admi
nistra ea que sūt sicut sagzenea ⁊ homorusia ⁊ ali
kirdeia. Et si fuerit ex siccitate admistra que sūt
sicut penidi. cū lacte mīcto ⁊ q̄ dicūt in capl'is alijs.
¶ Et si fuerit ex ventositatibꝰ admistra vapora
tiōes p̄dcās i asmate ⁊ empl'a ⁊ alia. Et scias q̄ cro
cus ē ex sūa medicinaꝝ cōferētiū valde malitie ãhe
litus ⁊ difficultati ip̄ius: ꝓpterea quia cōfortat in
strumētū anhelitus ⁊ facile ip̄m efficit.

De cura difficultatis ãhelitꝰ ex hac sūma. C. xlij.

Si est illđ ex hūiditate. H. p̄cipit dari me
dicamē cōfectū cū melle in oī mēse bis et
sit potō eius. xxxvi. kirat. Et i die i qº
eger ip̄m sūit nō loq̄t nez moueat añ illū diē duo
bus diebꝰ. Et in hora septima recipiat panē cū vi
no cōmisto. Et in sero vitellū oui cū medulla pa
nis. Et in mane habeat pullū puū de quo sūat ius
⁊ balneet̃ in sero illius diei. Si aūt cū hoc nō re
mouet̃ admistret̃ ablutō capitis cōfectō adscind ⁊
medicamē andromachi ꝓpe q̄ñ ꝓlōgat̃ egritudo.
¶ Et si egritudo fuerit ex capite admistret̃ ablu
tō capitis oī ebdomada bis cum sapōe ⁊ baurac ⁊
vtat̃ sternutatorijs ⁊ gargarizet rob de moris cuz
aloe ⁊ myrrha. Et vtat̃ exercitō inūctiōis cū frica
tiōe sup dorsū ⁊ vtat̃ ligatiōe cruriū incipiendo a
supioribꝰ ⁊ pueniendo ad inferiora. Et admistrē
tur mūdificatiā p̄dcā ⁊ pill'e huiusmodi. Sceba ra
moruz rute et herbe apsinthij sūant̃ ptes eq̄les et
oī die forment̃ ex eis due pill'e ad modū ciceris et
sūant̃ ⁊ post eas oxymel et ꝓpe sq̄lliticū. Et iteruz
alie. ℞. castorei sceba amboꝝ añ. ptē. i. apsinthij
amigdalaꝝ amararū ãboꝝ añ. ptē. ʃ. fiant pill'e si
cut cicer. Et electuariū de caulibꝰ ē bōuz eis et ēt
calx sanguisugaꝝ que sūt sub vrceis qū adurunt̃ i
testa doec fiat cinis et cōmisceant̃ cum melle et ad
mistret̃ ex eis oī die cochliarium vnū. Et oēs isti
modi cōferūt qū cā ē neruosa. ¶ Si vero ē ex ca
liditate tūc trocisci iuuat̃ valde qui. ℞. rosaꝝ. ʒ.
vi. radicis lilij. ʒ. xiiij. almirberis. ʒ. ij. lacce ari
stol'. masticis succi eupatorij succi apsinthij spice
anisi semis feniculi oīum añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ʃ. se
mis citrol'. et cucūeris et cucurbite et melōis oīuz
añ. ʒ. i. gūmi dragagãti succi liquiritie oīum añ.
ʒ. i. Et oz vt admistret̃ euacuatō cū eo qđ educit
hūores calidos. ¶ Si aūt fuerit ꝓpt̃ debilitatē ad
uenientē neruis: aut nocūentū oportebit vt cure
tur cū eo qđ cōfortet sp̄uz q̄ est in neruis ex oleis
calidis odoriferis sicut ē oleū narciscinū ⁊ de lilio
⁊ sambac. Et oleū scm̄ cū sp̄ebꝰ ⁊ pipe ⁊ cinamo
mo ⁊ similibus ⁊ ceratariā fcā ex illis oleis ⁊ oleū
de croco: ⁊ crocꝰ ip̄e ē vltimus in iuuamēto ip̄iꝰ.
Et si fuerit cā pcussio adueniens origini illoꝝ ner
uoꝝ curet̃ cū eo qđ oz ex locis ap̄atis.

Tractatus secūdus. De voce. C. i.

Vocis factor est lacertꝰ qui est apđ
epiglotū cū mēsuratiōe aptiōis et
expulsiōe aeris egredientis ⁊ per
cussiōe eius ⁊ eius instrūentū ē epi
glotis ⁊ corpus simile lingue fistu
le ⁊ ē instrūentū p̄mū in veritate: ⁊ reliq̄ instru
mēta sūt inietētia ⁊ adiuuãtia. Et emittntes mate
riā eius ē velamē ⁊ lacerti pectoris afferūt allatio
nē aeris velamini qui inūdat apud epiglotuz.

Qūqz ita sit tūc nocūentū accidit ei: aut ex cāis effi
cientibꝰ: aut ꝓpt̃ cām mittētē mām. Et eius q̄dez
nocūentū aut ē destructō: aut diminutō: aut alte
ratō ꝓpt̃ raucedinez: aut acuitatē: aut g̃uitatē: aut
aspitatē: aut tremorē: aut aliud. ¶ Et vnaq̄z haꝝ
cāꝝ nō facit egritudinē nisi cū malitia cōpl'onis sin
gularis: aut cū mã ⁊ ꝓpe ex catarro ⁊ lesiōe acci
dēte epigloti: aut ꝓpt̃ illđ qđ accidit ei ex solutōe
singularis ⁊ incisiōe: aut ap̄ate: aut dolore: aut p
cussiōe aut casu. ¶ Et q̄ñz ē nocūentū in ip̄a eadē.
Et q̄ñz ē cū cōitate pricipij ꝓpinq̄ neruis q̄ dilatat̃
ad illos lacertos ⁊ p̄ncipia eoꝝ ⁊ longinq̄ sicut est
cerebrū. Et q̄ñz ē cū cōitate mēbri vicini qđ ē ex
mēbris nutrimēti: aut ex mēbris anhelitus: aut ꝯ
tinētis ambo que sūt ventris ⁊ pectoris: aut cōti
nui cū ambobus qđ ē ex dispositiōibꝰ spine: imo
ex palato. Nã si alterat̃ ad hūiditatez: aut ad sicci
tatē ⁊ aspitatē tūc iã alterat̃ vox. Et ex hoc gener̃
est incisio vue ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. Nã hñs eã quz
vocē emittit sentit q̄si cōmotiōem fortē facientez
esse necessariā rascatiōem. Et q̄ñz oppilant̃ guttu
ra eoꝝ apud oēm vociferatiōem. Ex pte aūt ledē
tis fit q̄m̄ vox alterat̃ ꝓpt̃ vehemētiā caliditatis
pl'mōis: aut f̃ritatis eiꝰ: aut humiditatis ip̄ius pp
cursū saniei ad ip̄m ex ap̄atibus: aut propter cur
sum catarri ad ip̄m: aut sacietatē ip̄ius. Caliditas
aūt magnificat vocē ⁊ f̃ritas acuit eã ⁊ miorat eã.
Et siccitas exaspat eaz ⁊ facit eã similem vocibus
gruū. Et hūiditas facit eã raucã. Et planitudo eq̄t
eã ⁊ facit ip̄am planã. Et q̄ñ replet̃ pulmo hūidita
te ⁊ cãna nō est mūda nō est pol'e hōi emittere vo
cē altã neq̄z clarã: q̄m̄ illđ est cū ꝗtitate claritatis
pulmōis ⁊ epiglotis ⁊ ecōtrario claritatis amboꝝ.
Et q̄ñz diuersificat̃ vox ī g̃uitate ⁊ acuitate sua ƀz
dilatatiōez cãne pulmōis ⁊ epiglotis ⁊ cōstrictiōez
eaꝝ. Et q̄ñ fortia fuūt nocumēta p̄dcā in membris
mittentibꝰ ⁊ aducētibꝰ destruit̃ vox ⁊ nō oz vt
destruat̃ locutō. Locutō naq̄z q̄ñz cōplet̃ cū anheli
tu eq̄li sicut faciebat hō neruo reuersiuo cuius ac
cidit frigꝰ qū esset necessariū ut discooprir̃ cū ferro
q̄re destructa ē vox eiꝰ. Et fuit alius q̄ qū curaret̃
a scroful' icisus est ei vnus duoꝝ neruoꝝ r̃u̇siuoꝝ
quare abscisa est medietas vocis duoꝝ lacertorū.
¶ Et qū nocūentum ē in lacerto dilatatio fit vox
rauca. Et q̄ñ est in lacerto motio dilatatiuo ē vox
p̄focatiua: imo q̄ñz accidit ex eo p̄focatō. Et q̄ñ ē
in lacerto mouente cōstringente ē vox sufflatiua.
Et qū destruit̃ eius opatō destruit̃ vox. Et q̄ñ ac
cidit in ip̄o mollificatō nō integra ⁊ dispō eiꝰ est si
mil' trēori trēit vox. Et q̄ñ ñ pueit hūiditas ad hoc
vt mollificet raucescit vox. ¶ Raucedo igit̃ qū ac
cidit ab hūiditate accit ab hūiditate pauca ⁊ qū mul
tiplicat̃ parūp trēit: ⁊ si multiplicat̃ pl'm destruit̃.
Et q̄ñz raucescit vox ꝓpter dilatatiōem instrūenti
vociferatiōis: quare accidit ꝓpt̃ eã laxitudo: aut
aptō: aut tēsio: ⁊ deterior est ea que ē post cibū.
Et q̄ñz raucescit pp frigꝰ difficile ⁊ calorē supfluū
cū eo qđ extendit ex cōpl'one ⁊ siml'r vigilie ⁊ ci
bi aspi. Et raucescit ꝓpt̃ multitudinē clamoris ⁊ at
tractiōez hūorositatis cã eius ad tunicã coopiētem
guttur ⁊ epiglotiz. ¶ Et raucedo que accidit de
crepitis nō sanat̃. Et qū fuerit estas septētrionalis
sicca ⁊ eius autumnus meridionalis pluuialis tunc

raucedo multiplicabit in ipo. Et varices qũ appẽt
sũt plm caꝝ cõuẽientiũ voci. Et scias ꝙ cõualescẽ
tes ⁊ debiles et religiosi ⁊ similes cũ ꝺbilitate sua
eis ꝓpt paucitatẽ virtutũ eoꝝ sũt q̃si deficiẽtes ab
opatiõe in aere plurimo: quare angustat̃ eoꝝ epi
glotis ita vt acuat̃ eoꝝ vox. Et qñ nitit̃ debil' vt
dilatet epigloti suã ⁊ ḡuet̃ vox ei⁹ nõ audit̃ oio.

De cura. C. ij.

Cura abscisiõis vocis est vt si fuerit ꝓpt
malitiã cõplonis in quibusdã lacertis aut
nocũentũ curet̃ cũ eo qꝺ oꝫ in caplo suo
qꝺ sit ex eis que sciuisti. Et ille q̇dẽ qui sentit
initiũ abscisiõis vocis oꝫ vt incipiat ad curãdũ añ
ꝙ fortis fiat. Accipiat ergo vitellũ oui elixati ⁊ si
sami excorticati ⁊ lactis bõi oiuꝫ añ. cochliariũ. i.
Et sũat in potu cũ aq̃ oi die trib⁹ dieb⁹. Et oꝫ vt
sorbeat qꝺ decoq̃tur in iteriore pte ḡnati melisia
dulcis decocti sepulti ĩ cinere caliꝺo ⁊ assũpti ab eo
qũ lenit̃ ⁊ eradicet̃ qꝺ in eo sr̃ius est ⁊ radat̃ qꝺ in
ipo est cũ spatula ⁊ effundat̃ in ipm parũ aq̃ zucca-
ri ⁊ bibat̃. Et si fuerit ex hũiditate in lacerto ꝓpi
quo epigloti: aut epigloti ꝑueniente ad finẽ ĩ mol
lificatiõe: ⁊ nõ sit illic ꝺolor ⁊ sint illic cõturbatõ
⁊ ḡuitas oportebit tũc vt sũant̃ fic⁹ sicce ⁊ calamẽ
tũ ⁊ decoq̃tur. Deinde misceat̃ cũ gũmi arabico ꝯ
trito cũ decoctiõe sua ꝺõec fiat sicut mel ⁊ deglu-
tiant̃: aut sũant̃ myrrha ⁊ croc⁹ cũ coagulato vue
aut sũant̃ croci. ʒ. iij. ſ. myrrhe succi liquiritie tu
ris oiuꝫ añ. ʒ. i. aggregent̃ cũ rob vue ⁊ coagulẽ
tur. Aut sũant̃ croci. i. ⁊ asse fetiꝺ medietas ⁊ mel
lis. iij. decoquant̃ ꝺõec coagulent̃ ⁊ fiant ex eis pi
lule ⁊ teneant̃ sub lingua. Et electuariũ de caulib⁹
cõfert eis etiã ⁊ masticatõ ramoꝝ cauliũ hũidorũ
⁊ sorbitõ aque ei⁹ paulatiꝫ paulatiꝫ est iuuatiua.
Et qñ nõ cõfert electuariũ de caulib⁹ põat̃ sup ipꝫ
parũ asse fetide ⁊ farina herbi ⁊ fenugreci ⁊ poꝝ
de sceni ⁊ anabati ⁊ cepe ⁊ succ⁹ eius ⁊ allea ⁊ fisti
ci ⁊ vua dulcis hyemalis. Et etiã sũat̃. ʒʒ. cõdituꝫ
cũ lacte vltimũ in nutritiõe et terat̃ ꝺõec fiat simi
le medulle et ꝓijciat̃ sup ipm medietas ipius ꝺ lõ
go pipe cõtrito sicut alcohol et q̃rta eius de croco
simlr et q̃tũ est totũ de amilo et cõterant̃ cum ta
barzet resoluto ⁊ ꝑparato: aut cũ melle qꝺ sit pu-
rũ valde. Et ex cibis illis qui cõfortant sensũ sunt
sicut pedes ⁊ extrema ⁊ ꝓpe pedes vaccaꝝ ex qui
b⁹ comedat. ¶ Et oꝫ in eo qꝺ ẽ a siccitate neruo
rũ tm̃: ⁊ ꝓpe cũ cõitate meri ⁊ eius signũ ẽ vt nõ
sit cũ raucediẽ magna: imo ꝑua ⁊ acuitate ⁊ clari-
tate quadã que ẽ cũ aspitate ⁊ dolore vt sũat ĩ ho
ra ꝺormiendi ex oleo viol. recenti dulci cochlia-
riũ vnũ cũ zuccaro tabarzet. Et cõfert ei mucila-
go semis psilij cũ aq̃ zuccari plrimi ⁊ cibi hũecta-
tiui ⁊ ius galline fcm̃ ĩ issideget ⁊ ius oleꝝ notoꝝ.
Et fic⁹ sũt iuuatiue ad abscisiõeꝫ vocis: siue sit ex
hũiditate: siue sit ex siccitate. Et medicamẽ ficuuꝫ
fcm̃ cũ calamento confert debilitati vocis et rau-
cedini eius.

Cura raucedis vocis ⁊ aspitatis ei⁹. C. iij.

Iam sciuisti cãs raucedis. Et scias ꝙ ille
cuius vox raucescit oꝫ vt alienet a se oẽ
acetosũ ⁊ salsũ aspũ ⁊ calidũ acutũ nisi ue
lit p hoc curã ⁊ incisiõem: tũc eniꝫ vtat̃ eis ꝑmi-
stis cũ medicis lẽificatis. Si aũt raucedo accidat
ex multitudiẽ vociferatiõis assumat ficuũ ⁊ mẽte
⁊ aloes ptes eq̃les ⁊ cõficiat ea cũ rob ⁊ sorbeat ex
medulla tritici ⁊ kist orꝺi ⁊ oleo amigdalino ⁊ cro
co ⁊ vtat̃ cũ vino vue ⁊ cõfert illud qꝺ dicit̃ in in
cisiõe vocis: ⁊ ꝓpe medicamẽ de assa fetida cum
croco. Et si est illic caliditas tũc det̃ ius de atriplici
bus ⁊ maluis ⁊ aq̃ ordei ⁊ ḡna cucũeris ⁊ amilũ ⁊
amigdale. ¶ Et si fuerit cã frig⁹ iuuant̃ etiã cum
medicis de assa fetida ⁊ croco p̃dictis. Et vt sũant̃
sinapis assati. ʒ. iij. piperis. ʒ. i. ⁊ myrrhe. ʒ. vi.
storac. etiã calamite ⁊ galbãi amboꝝ añ. ʒ. iiij. fi-
ant ex eis pille ⁊ teneant̃ sub ligua: aut sũant̃ myr
rhe põd⁹. ʒ. ij. olibãi. ʒ. x. cõiungant̃ cũ vino. Et
si fuerit ex vociferatiõe ⁊ laxitudiẽ cõfert ei bal-
neũ sicut cõfert reliquis spẽbus laxitudĩs ⁊ cõfe-
rũt ei cibi mollificatiui ⁊ cõglutinatiui sicut lac et
vitelli ouoꝝ sorbiliũ sine sale ⁊ tri. ⁊ sorbitiões
note ⁊ ius de atriplicibus ⁊ maluis ⁊ que sũt ill' si
milia ⁊ pille fcẽ ex amilo ⁊ dragaganto ⁊ succo liq̇
ritie ⁊ gũmi ⁊ pille lẽitiue digestiue. ¶ Si aũt fue
rit ex ãpate resoluat̃ cũ eo ⁊ simil'r gargarismata ⁊
cõfectiões molles que lãbi possũt lenificatiue q̃ sũt
ex sũa eoꝝ q̇b⁹ curat̃ sinãtia calida. Et simil'r sor-
bitiões que aggregãt ad cõglutinatiõeꝫ ⁊ absteri
onẽ absq; mordicatiõe sicut fcẽ ex farina fabaꝝ et
semiẽ lini. Et fortius hoc est gũmi albotiꝫ ⁊ cõue
niũt hñti hãc raucedinẽ vt abhorreat vinũ penit⁹
⁊ ꝓpe in ꝑ̇ncipio. Et qñ fuerit ex ãpate calido bi-
bat vinũ dulce ⁊ rhaphanũ decoctũ ⁊ almuri con-
fert eis. Et qñ est ex hũiditate tũc nõ est excusatõ
q̇n sint necessaria p̃dcã in incisiõe vocis. Et oẽs
medicine ille cõferũt ei ⁊ sorbitiões fcẽ ex farina
fabaꝝ: ⁊ ex eis est decoctõ herbi que ẽ iuuatiua in
hoc cã⁰ ⁊ res que sũt ĩ ꝑ̇mo ḡdu abstersiõis ⁊ sil'r
tri: ⁊ lac: deinde myrra ⁊ sq̃lla ⁊ q̃ ꝓcedũt cursu
eaꝝ. Et si fuerit hec raucedo hũida ex catarro dẽ
tur hñti eã papauer ⁊ rob eius. Et ex eis que clari
ficãt vocẽ aspaꝫ ⁊ turbidam est masticatõ cubebe.
Et ex medicis remouẽtib⁹ raucedinẽ est aq̃ ḡnati
feruens in aq̃: postea distillet̃ oleũ viol. ⁊ p̃part̃:
deĩde butyrũ ⁊ congelatũ vue et radix lilij ⁊ rob
ei⁹. Deinde fabe cũ melle ⁊ decoctõ ficuũ.

De medicis cõfuantib⁹ lenitatẽ pectoris ⁊ q̃ bona
sũt ei. C. iiij.

Sunt fabe ḡna pini ⁊ passe ⁊ fic⁹ ⁊ gũmi ⁊
fenugrecũ ⁊ semen lini ⁊ dactili ⁊ radix
lilij ⁊ amigdale ⁊ ꝓpe amare ⁊ cãne zuc-
cari ⁊ sebesten ⁊ sirupus de melle ⁊ rob p̃dictum
post. ¶ Et ex medicis calidis sũt myrrha ⁊ assa fe
tida ⁊ pip ⁊ galbanũ ⁊ olibanuꝫ ⁊ glutẽ albotin ⁊
calamẽtũ ⁊ gũma pini ⁊ storax calamita ⁊ acetũ sq̃l
liticũ qñ nõ est ex caliditate ⁊ siccitate ⁊ radices op
popõacis. ¶ Et ex medicis frĩs sũt semia cucur-
bite cucũeris ⁊ amilũ ⁊ dragagãtũ ⁊ gũmi ⁊ muci
lago psilij ⁊ iuleb ⁊ succ⁹ liq̃ritie: ⁊ vitelli ouorũ
sũt ex cõuenientioribus medicis ad hoc vt cũ eis
cõpõant̃ reliq̃ mediciẽ: ⁊ sil'r lac nouiter mlctuꝫ.

De voce aspa ⁊ eius cura. C. v.

Accidit aspitas uocis ex frĩtate ⁊ ex tẽsiõe
lacerti pectoris ⁊ ex dispõne eius que est
sicut spasmus ⁊ ex coitu ⁊ ex vigilijs. ¶
Et cura eius ẽ abstinẽtia a reb⁹ quas dixim⁹ iã: et
dimissio sõni post cibum ⁊ ꝺimissio cantilene cum

delectatōe ⁊ vt recipiat lenificātia ꝑdicta in caplo
raucedis ⁊ ficus hūidas ⁊ siccas: ⁊ passe ⁊ ꝓpe insu
se in oleo amigdalio sunt maximi iuuamēti. ¶ Et
illis q̇bus accit ex incisiōe vue raucedo rectius est
vt decoq̄nt coagulatū vue cū eq̄li q̄ntitate mell̄ ſꝫ
q̄ntitatē q̄ remoueri possit ex eo spuma: deinde cō
misceat̄ cū aq̄ calida ⁊ fiat cū eo gargarisma ⁊ ī po
tu patiēs ex eo sumat ⁊ antiqū eius est magis iuua-
tiuū q̄ recens.

De voce breui ⁊ Cura eius. C. vi.

C Ausa breuitatis vocis est breuitas anheli
tus ⁊ oꝫ vt ḡdet̄ in ꝓlongatiōe anhelitus
ita vt ꝯsuescat comprehensionē anhelit⁹
⁊ ḡdet̄ in exercitō ⁊ ascēsiōe et descēsiōe
in collib⁹ ⁊ ḡdibus ⁊ cursuꝫ facientē necessitatē an
helitus ut ḡdet̄ ad ꝓlongandū anhelitū ⁊ ꝓlonget
morā in balneo calo ⁊ in omī q̄d adducit anhelitū
⁊ festinat ipm ⁊ cōtineat anhelitū suū ⁊ faciat illud
totū ⁊ exerceat̄ ⁊ balneet̄. Et post exitū de balneo
oꝫ vt bibat vinū nā vinū est magis nutritiuū spūs
⁊ silr post cibū ⁊ stet plm cū anhelitu vno ⁊ som-
nus confert eis.

De voce grossa ⁊ eius cura. C. vij.

Q Uandoq; accit ex cāis nimie replōnis sto
machi faciētis fastidiū mollificātis ⁊ dila
tātis meatus ⁊ accidit ex mltitudie voci
feratōis ⁊ eius cura est magis praua. Et q̄nq; acci
dit ei q̄ studet in exufflatōe plma in fistul̄ ⁊ ī buc
cis ꝓpe ꝑpt̄ illud q̄d accidit ex icisiōe ābelit⁹ eoꝝ
⁊ retentōe ei⁹ in plmōe q̄re dilatat̄ meat⁹ ābelit⁹.

De voce subtili ⁊ eius cura. C. viij.

H Ec est cōtraria cōturbate ⁊ cāe eius sunt
ꝯtrarie illis ex vigilijs ⁊ lassitudie ⁊ sō-
no ꝓpe post cibū ⁊ exercitō laborioso ⁊
euacuatōibus. ¶ Et cura eius est vt dimittat vo
cē ⁊ adhereat exercitō eq̄li faciēte teneꝝ ⁊ cibis tē-
patis ⁊ ītroitu balnei omī mane ⁊ fugiat stiptica ⁊
exiccatīa ⁊ coitum.

De voce tenebrosa ⁊ cura eius. C. ix.

E St illa q̄ silat̄ voci plūbi q̄n fricat̄ vnuꝫ
cū alio ⁊ eius cā est hūitas grossa valde.
Et ꝯferūt ei exercitiū ⁊ luctamē ⁊ ꝯtiner̄
anhelitū ⁊ fricatō sicca cū paño lineo ⁊ ingressio bal
nei ⁊ admistratō mediciāꝝ subtiliātiū ⁊ incidentiū
sicut pisces saliti ⁊ vinū antiquū.

De voce tremula et eius cura. C. x.

P Recipiat̄ patiēti cā vt non clamet nꝫ ele-
uet vocē suā spatō mēsis ⁊ mioret locu-
tōeꝫ q̄ntū pōt ⁊ risuꝫ suū ⁊ motū ⁊ saltū ⁊
ascēsionē ⁊ descēsionē ⁊ irā ⁊ dmittat q̄ntū pōt extē
sionē manuū ⁊ faciat eas q̇escere: deinde resupinet̄
⁊ laboret vt loquat̄ qū iā ḡuauerit pectus suū cuꝫ
eo q̄d sit sicut plūbū in frusto quodā sup pect⁹ suū
ſm q̄ntitatē q̄ tolleret ipm ⁊ patiat̄. Et cibi melio
res ei sunt illi q̇ ꝯfortāt sensuꝫ eius ⁊ sunt pedes et
extremitates lacerti ⁊ ea in q̇bus sunt ꝯglutinatio
⁊ stipticitas.

Tractatus tertius de tussi ⁊ sputo sanguis. C. i.

T Ussis est ex motibus q̇bus expellit
nā nocumētū a mēbro aliq° ⁊ hoc
mēbꝝ ī tussi est pulmo ⁊ mēbra q̄
ei ꝯtinuāt̄ ⁊ cōicātia. Et tussis q̇dē
pectori ē sicut sternutatō cerebro
et ꝯplet̄ cū dilatatione pectoris et ꝯstrictione eius
et motu velamis et est aut ꝑpt̄ cāꝫ ꝓpāꝫ pulmoni
aut ſꝫ semitā ꝯmūicationis. Et cā adducēs tussim:
aut ē ꝓmitiua: aut cōiuncta: aut est aūs. Et cāe tus
sis ꝓmitiue sunt ex causis primitiuis ponentibus
mēbra pectoris lesa in complōne sua: aut formis
eoꝝ sicut frigus adueniens pulmoni et lacertis q̇
sunt in pectore aut r̄liquis: q̄r mouet̄ nā ad expel
lendū nocumentū: aut ex aliqua causaꝝ ꝓmitiuaꝝ
aduenientiū et calefacientiuꝫ ea: aut aliqua r̄ exic-
cante: aut ex aspante sicut est fum⁹: aut puluis:
aut sapor cibi acetosi: aut pontici: aut acuti: aut re
extranea cadēte in meatu qui non r̄cipit difficul-
tatē anhelitus sicut accidit ex tussi ꝑpt̄ casum alicu
ius rei ex cibo: aut potu in illo meatu ꝑpt̄ negligē
tiā et occupationē cū ſmone. ¶ Cause aūt tussis cō
iuncte sunt sicut ea que accidunt ex causis corpore
is calefacientib⁹ cōplexionē: aut īfrantib⁹: aut hu
mectantib⁹: aut exiccantib⁹ absꝫ mā: aut cum mā
sanguinea: aut cholerica: aut phl̄atica subtili: aut
grossa: aut melancholica et illud est raro. Si aūt
mā fuerit effusa ex superiorib⁹: tunc dū ipa ꝑma
net discurrēs sup cānā sicut discurrit aliquid sup
parietem non exiccat plrm tussis. Quꝫ aūt vult
vt fundat̄ in spatio cāne ꝯmouet tussim. Et similit̄
quādo mordicat: et silr q̄n mansiua fit in pulmōe
et vult nā expeller̄ ipsam: aut expulsa ex stō: aut
ēpē: aut ex aliquibus membris pectoris que ipel-
lunt eam: aut ex quib⁹ generat̄. Et q̄nꝫ fit ꝓpter
resolōnē singularis et ꝑpt̄ āpata et oppilationes ī
velamine: aut in pulmone: aut in gutture et omni
b⁹ locis recipientibus has māas et nocūenta ex pul
mone et velamine distinguente q̄d ē int̄ cor et pul
monē. ¶ Cause aūt antecedentes sūt r̄plō et ante-
cessio cāꝝ corporeaꝝ ad causas cōiunctas ꝑdictas.
Et tussis quid facta cū ꝯmunitate est sicut illa que
fit cū cōmunitate corpis totius in febribus et ꝓpe
cū fe. adustiua: aut febre vnius diei laboriosa: ⁊
similibus: aut pestilentiali: aut ꝑpt̄ ꝯmunitatem
corpis absꝫ fe. Et tussis quideꝫ alia ē sicca et alia ē
hūida. Sicca ē illa cū q̄ nō emittit̄ sputū et fit: aut
ꝑpt̄ malitiaꝫ cōplōnis cale: aut fr̄e: aut hūid aut
sicce singularit̄. ¶ Et q̄nꝫ fit in principio aduentus
āpatū calidoꝝ ī partib⁹ pectoris vsq;° maturent̄.
Et q̄nꝫ fit cū āpate duro tussis sicca valde: et fit
ꝑpt̄ āpata ēpis et ꝑtes suspensionis: et in quibus-
dam horis fit ꝑpt̄ āpata splenis. et q̄nꝫ fit ꝑpt̄ sa-
niē replētē spatiū pectoris que non expellit̄ nisi cū
tussi. et scias q̄ q̄nꝫ egr̄dit̄ cū tussi res petrosa simi
lis ciceri: aut ḡndi et cā eius est hūor grossus quē
in ipo caliditas in lapidē cōuertit. Et alex. q̄d te-
stificat̄ hoc et testificat̄ ipꝫ Paulus et dixerant q̄
exiuit ex hac spetie in sputo. Et nos etiā testifica-
mur illud. et tussis frequens plerunq; ꝑducit ad
sputū sāguinis. Et q̄nꝫ multiplicat̄ tussis in hyeme
et v̇e hyemali: et q̄nꝫ multiplicat̄ in vere equali.
et multiplicat̄ qū flat septētriōalis ventus: et qū e
stas est septentrional̄ paꝝ pluuiosa et est autūnus
meridionalis pluuiosus multiplicatur tussis in
hyeme.

De signis Cam. ii.

S Igna quidē in tussi fr̄a sūt additō eius ex
frigore ⁊ diminutō ipius cū diminutiōe

frigoris ⁊ cum calore ⁊ plumbitas faciei ⁊ paruitas sitis. Et qñ est cũ frigore catarrus ⁊ sentitur qͦddã descendere ad pectus ⁊ extẽsio eius in gutture ⁊ grauitas cũ attractiõe materiei ad nasũ ⁊ ꝓijcit illð qð descẽdit ad nasũ cũ rascatiõe. Et vident signa catarri in cõmotiõe in vijs catarri ⁊ extensio i eis que seqũtur frõtẽ ⁊ oppilatiões in naribꝰ ⁊ reliquis ⁊ ꝙ non expuit in ꝑncipio rascatiõis. Deinde expuit qͦddã phlaticũ: aut declinãs ad citrinitatẽ: aut ad viriditatẽ: ⁊ qñ est cũ hoc febris. ¶ Et sig̃ cal'e sũt inflãmatõ ⁊ sitis ⁊ sedatõ ab aere frigido maior ẽ ꝙ̃ sedatõ eius ab aq̃ ⁊ rubedo faciei ⁊ magnitudo pulsus. Et sig̃ hũide sũt hũiditas substãtie pulmõis ⁊ ꝙ ipã accidit decrepitis ⁊ hũectatis ⁊ multitudo stertitiõis ⁊ ꝓpe in somno ⁊ post cibũ. Et sig̃ sicce sũt augmẽtũ eius cũ motu ⁊ fãe ⁊ lenitas ipius qñ sũt q̇es ⁊ repletõ ⁊ apud balneũ ⁊ potũ hũectantiũ. ¶ Et sig̃ pure i oibꝰ illis sũt vt nõ sit sputũ oio. ¶ Et signũ eius que est cũ materia est sputũ. Et genus q̇dem materiei sig̃t genus eius qð spuit. ¶ Et signũ eius que fit ab apatibꝰ ⁊ similibꝰ ẽ invẽtõ signoꝝ pleurel' ⁊ pipneumõie calidaꝝ ⁊ fr̃aꝝ ⁊ alioꝝ que dicemus in capl'o suo. ¶ Et sig̃ eius que fit ex inflatiõe sũt sig̃ inflatiõis que dicemus ⁊ dolor ⁊ siccitas ⁊ multotiens fit humida. ¶ Et sig̃ eius que fit ex vlceribꝰ sũt sig̃ q̃ dicent̃ i capl'o vlceꝝ pulmõis ex sputo crustaꝝ aut puris: aut frustoꝝ corporis pulmõis: aut anuloꝝ cãne ⁊ eius esse est post catarrũ mordicatiᵘᵐ ⁊ post sputũ sanguis ⁊ apata. Et pl'm sicce fit quz est illic materia ꝓpt̃ debilitatẽ expulsiõis: aut ꝓpt̃ anhelitũ sicut scies in capl'o suo. Et signũ eius que fit cuz cõitate. s. cõitate q̇ð stõi est cũ eo qð cognoscit̃ de significatiõibꝰ egritudinũ stõi ⁊ additiõe tussis cuz additiõe dispõnis faciẽtis eã necessariũ in stõ siue sit repletõ siue sit vacuitas ⁊ fm cibos. Et pl'm eꝰ excitat̃ apud repletiõem ⁊ apud digõnẽ. ¶ Et scã cũ cõitate epis scit̃ p sig̃ apatis epatis. Et qñ apa ẽ calidũ nõ est excusatõ ex febre: ⁊ si nõ est cal'm nõ est excusatõ a g̃uitate. Deinde attende reliq̃s considerationes quas sciuisti. ¶ Et scias ꝙ res calide subtiliant materiam ⁊ non expuit̃ ⁊ res fr̃e sicut sirupꝰ de papauere ⁊ pultes aggregãt mãm ad expellẽdũ. Verũtñ qñ ipe supfluũt cõgelant. Et sirupus isopi nõ est cõueniens nisi qñ q̃rit̃ abstersio cõgregati grossi. Ipe naq; est abstersor bõus. Qum aũt illic nõ fuerit sputũ neq; subtile neq; grossũ tũc egritudo est aspitas pectoris. Et cura sũt electuaria mollia que lãbunt̃. ¶ Et qñ accidit febrientibus tussis ⁊ nisi sedet̃ tussis reddibit febris ad initiũ. Et stiptica valde cõstrigunt meatus sputi. Aq̃ vero ordei est bõa ad aggregandũ sputũ. Qñ ergo retinet̃ sputũ ⁊ febrit hõ tũc iã putrefit mãᵗ et facit cadere in febrẽ putridã aut ethicã.

De cura. C. iij.

Cura quidẽ cõpl'onis fr̃e ẽ qm̃ si est leuis ꝑuẽtiõis ad vltimũ: ⁊ est ex cã fr̃a extrinseca rectificat eã cõphẽsio anhelitus. Ipe enĩ calefacit pulmonẽ cũ facilitate in momento. Et si est necessaria cura fortior ad hoc: aut ad illð cõpl'onis fr̃e tũc ex cura eius est vt teneat sub ligua auellanã ex myrrha: aut storace fcãm cũ melle aut sũat ex fece alkitran cochliariũ unũ: aut ex glutino albotiz cũ melle: aut bibat ex oleo balsami cũ serapino vsq; ad aur̃. i. Et similiter sulfur cũ ouis sorbibilibꝰ ⁊ electuaria que lãbũt̃ fcã ex mucilagibus calidis ⁊ herbis cũ melle ⁊ cũ aq̃ g̃nati dulcis ꝑparata sup quã ꝓijciat̃ mel aut pẽithi ⁊ admistret̃. ¶ Et inũctiões sup pectus sint sicut oleũ de lilio et oleũ narcisciñũ cũ cera rubea ⁊ dragaganto. Et cõfert mel rol'. cũ aq̃ ficuũ ⁊ passulaꝝ ⁊ radicis lilij et capilli veneris ⁊ oleũ amigdaliũz cũ auro vno collyrij dissoluti in ipõ. Et cõfert in ipõ decoctõ isopi ⁊ assari cũ ficubꝰ ⁊ alijs. Et cibi eius sint sorbitões frumẽtales cũ fenugreco ⁊ butyro ⁊ ficus ⁊ dactili ⁊ radix porri de sceni ⁊ olea sint sicut oleũ fisticinũ ⁊ g̃na pini ⁊ tri cũ pẽithi cõferũt eis. Carnes autẽ sint carnes pl'loꝝ ⁊ galloꝝ ⁊ alessidabegi ⁊ caro agnoꝝ ãnualiũ. Et in his mẽl' vtat̃ fisticis ⁊ g̃nis pini ⁊ passis cũ fenugreco ⁊ cãnis zuccari ⁊ ficubus ⁊ chrysomil' ⁊ mulsa ⁊ cõestio ficuũ siccaꝝ cũ amigdalis ⁊ nucibꝰ abscidit illã que antiq̃ est ⁊ vinuz odoriferũ subtile antiqũ ⁊ aq̃ mellis. Cura autem tussis calide est cũ extinguẽtibꝰ notis que sũt ex succis ⁊ oleis ⁊ linimẽtis ⁊ vnctiõibꝰ. Et suppositoria etiã cõferũt eis ⁊ sũere i potu aldiecur mane ⁊ sero fm descriptiõem quã dicemus. Et siml'r electuariũ de papauere. Descriptõ electuarij de papauere bõa. ℞. capita. xv. papaueris nõ valde recẽtia que insũdant̃ in kist aq̃ fontiũ aut aq̃ pluuialis qð est meliꝰ die ⁊ nocte. Deinde dissoluant̃ cũ decoctiõe ⁊ colent̃ ⁊ ꝓijciant̃ sup oẽz ptẽ colatur̃ media ps mellis aut zuccari ⁊ ispisset̃ coquẽdo vt electuariũ. Et potõ eius sit cochliariũ vnũ in mane ⁊ cochliariũ in sero. Et ex eis que cõferũt istis est aq̃ ordei cũ seuesten ⁊ sirupus viol'. ⁊ violatũ nutritũ ⁊ decoctõ isopi fr̃a ⁊ ꝓpe qñ maturat̃ aut ĩ fine eiꝰ ⁊ aq̃ g̃natoꝝ ispissata sr̃ quã ꝓijciũt̃ zuccarũ tabarzet ⁊ canne zuccari ẽt. Et electuaria eoꝝ q̃ lãbẽdo sũunt̃ sint ex mucilagine psilij ⁊ g̃noꝝ cydoniorũ ⁊ amilo ⁊ gũmi arabico ⁊ g̃na ⁊ medulle que dicemus in caͦ pill'aꝝ tussis: ⁊ qñ põunt̃ in eis narcotica. ¶ Et cibi eoꝝ sint ex oleribꝰ fr̃is ⁊ medullis sicut cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ citrolis cum oleo amigdalino ⁊ fabe cõfracte dissolute in decoctione cũ oleo amigdalino ⁊ oleo cucurbitio ⁊ aq̃ ordei ⁊ sorbitiões fcẽ. Et si nã fuerit decliuis ad resolutionẽ tũc adhibeant̃ sauic ordei cuz zuccaro ⁊ tri. ⁊ si vehemẽs fit res tũc aq̃ ordei cũ cãcris ablatis extremitatibꝰ ablutis cũ aq̃ cineris salsa. ¶ Descriptõ medicaĩs deiacur fr̃i. Cõterat̃ semen papaueris viridis cũ cortice suo ⁊ dissoluat̃ decoq̃ndo in aq̃ ⁊ collet̃ ⁊ ꝓijciat̃ sr̃ ipaz zuccarũ ⁊ decoq̃t̃ ispissãdo ad ispissatiõem iuleb: ⁊ si nõ fuerit hũidũ insũdat̃ semẽ succi cõtriti in aq̃ die ⁊ nocte: deide decoq̃t̃ i aq̃. Si aũt necessariũ fuerit qð est fortius tũc aggreget̃ cũ eo cortex ⁊ ꝓpe nigri. Et si res fortior fiat põat̃ cũ eo modicũ de semie hyusq̇ami: aut dissoluat̃ in eo parũ opij. ¶ Cura aũt cõpl'onis humide ⁊ hũiditatis in ipõ pulmõe cũ exiccatis exiccantibꝰ ꝯmistis cũ abstersiuis ex quibꝰ est cõpositum fm hũc modũ. ℞. boli armẽi dragagãti gũmi arabici oĩum añ. ptẽ. i. calamẽti isopi hasce cinamõi ireos capilli veneris oĩum añ. ptẽ. s. cõficiat̃ ⁊ admistret̃. ¶ Cura aũt cõplõis sicce hec est. Impossibile eniz ẽ q̇n aut sit febris: aut nõ sit febris. Si

aūt nō fuerit febris tūc ꝯuenientior rez eis est lac asininū ꝛ caprnū ꝛ alioꝝ cū reliquo regimie. ¶ Et si fuerit febris admistrent res hūectatie ebibite et admistrent ceratatia infrātiua nota ꝛ admistrētur aq̄ ordei ꝛ hūectatō pedū semp cū oleis ꝛ sorbeāt sorbitiōes amigdalinas hūectatiuas. ¶ Et si ē cō plexio cōposita tūc cōponat regimē. Et si est illic materia subtilis matura eā cū deiacur ꝛ simplicibꝰ ꝛ electuarijs de papauere ꝛ mucilagibꝰ de quibus aliqͦ dicemus in antidotario. ¶ Si autem fuerit grossa resolue eā ꝛ absterge ipam ſm cōditiōes p̄dcās in eis que p̄terierūt ita ut nō calefacias nisi cū eq̄litate. Immo stude in hoc vt lenias ꝛ incidas ꝛ lubricū facias ꝛ admistra mūdificatiua p̄ocā. ¶ Et ex eis que sūt magis ꝓpa huic loco est glutinū alī bat cū melle: aut semē croci hortēsis cū melle: aut cipi cū eq̄li mēsura sui de melle: aut succi liq̄ritie ꝛ dragaganti. ℥. i. ꝛ amigdal' dulciū eq̄lr ꝛ aloes qn̄ qꝫ tenet in ore cū melle ꝛ cōfert valde: aut sūant tria oua integra ꝛ duplū eoꝝ mellis ꝛ medietas ipsoꝝ de butyro. Et sūant pipis. xl. g̃na cōterant et misceant oīa illa ꝛ coagulent absqꝫ decoctiōe ꝛ lābat ex eis mane ꝛ sero. Et etiaꝫ sūant capita. vij. porri de sceni ꝛ decoq̄tur in tribꝰ ℔. aq̄ dōec remaneat tertia ꝛ colet ꝛ pmisceat cum residuo succi corticis eius ꝛ melle ꝛ decoquat ꝛ etiaꝫ sūant rose hūide g̃na. viij. pini vnū gūmi alboti vnū passulaꝝ. iiij. mellis q̄tū sufficit fiat ex eis electuariuꝫ. ¶ Medicamē bōuꝫ. ℞. calamēti fluuial'. v. ℥. g̃noꝝ pini ꝛ semis vrtice oium aū. ℥. i. semis lini pipis oium añ. ℥. iij. cōficiant cū melle ꝛ admini strent. Aut sūantur dactiloꝝ carnosoꝝ. v. ptes nigelle. viij. ptes croci ꝛ pipis amboꝝ añ. ptes. ij. herbi. xx. ptes cōficiant cū melle dispūato: aut sumant croci spice arōatice a'boꝝ añ. ps. i. prassij ꝛ isopi a'boꝝ añ. iij. ptes myrrhe ꝛ lilij a'boꝝ añ. ij. ptes ꝯficiāt cū melle colato. et ad āticq̄ det in potu alkitran cū melle factū electuariū: aut costi indi cū aqua aneti decocti q̄titas sacraiati cum cochliario olei sisamini ꝛ etiā semē lini frixū cū melle soluꝫ: aut cū pipis mēsura vna ꝓ oibꝰ. x. aut calamentis ꝛ etiā lābēdo sūant mel storacis calamite cū melle apū ꝛ oppopōacū etiā ꝛ sinapiꝫ ꝛ amigdalas amaras ꝛ etiā mithridatū. ¶ Et pueris quidē sufficiūt sorbitiōes decocte cū lacte nutricis dōec sint i essē tia mellis: aut cū aq̄ feniculi hūidi. Et si causa fuerit in ea catarrus curetur catarrus. ¶ Et si fuerit necessaria in ꝓhibitiōe illius admistratō empl'i de ficubꝰ admistret sup caput ꝛ teneat sub lingua oī hora: ꝛ in nocte ꝓpe g̃nū vnū amili. Et fiat gargarisma cū stipticis que nō hn̄t saporē acetosū neqꝫ saporē pōticū ꝛ cū deiacur simplici si fuerit caliditas: aut cū myrrha ꝛ croco ꝛ alijs si fuerit f̄ritas. ¶ In cura aūt fcē ab a̅patibꝰ ꝛ vlceribꝰ in pulmone ꝛ pectore fiat reuersio ad illd̄ qd̄ dicemus i capl'o pleuref ꝛ pipneumōie ꝛ a̅patis ep̄is ꝛ pthitis. ¶ Et ad tussiꝫ quidē fiūt pil'le que tenent in ore. Et ex eis naqꝫ sūt pil'le ad tussiꝫ calidā que i ore tenent de quibꝰ sūt pil'le bichichie note: ꝛ ex ill' sūt pil'le cōposite ex succo liquiritie ꝛ gūmi ꝛ dragagāto ꝛ amilo ꝛ mucilagine psilij ꝛ g̃nis cydōiorū ꝛ medulla g̃noꝝ. s. g̃noꝝ cucūeris ꝛ cōde ꝛ cucurbite ꝛ citroli ꝛ ex spodio ꝛ g̃nis papaueris ꝛ sil'ibꝰ.

Et qn̄ꝫ fiūt ſm hūc modū amilū ꝛ dragagantum ꝛ succū liq̄ritie formant i pil'las cū succo lactuce. Et de illis sūt pil'le ad tussiꝫ f̄ram fcē ex succo liq̄ritie ꝛ tamarindis mūdatis ꝛ medulla tritici ꝛ croco et dragagāto ꝛ g̃nis pini ꝛ g̃nis cotti ꝛ g̃nis myrti ꝛ scie papaueris ꝛ cortice ipiꝰ ꝛ aniso ꝛ āeto ꝛ myrrha ꝛ croco ꝛ penidijs. ¶ Et de illis sūt pil'le q̇bꝰ querit stupefactō ꝛ dormitō et est intentō in eis narcotica ꝛ admiscētur eis medicie bezahar cal'e. Nā ex pil'lis exptis ad illud ꝛ sūt sedantes tussim antiq̄ nociuā ꝛ sūt pil'le de storace note. ¶ Et iterū sūant storacis ꝛ castorei ꝛ assari ꝛ opij ptes equales ꝛ fiant ex eis pil'le ꝛ teneant in ore. Et etiā sēis' hyusquiami. vi. g̃noꝝ pini. iij. croci. i. conficiant cū rob ꝛ in forment pil'le. Et etiā storacis ꝛ myrrhe ꝛ opij oium añ. ℥. ʃ. olei de balsāo croci oiuꝫ añ. darkimet. ij. fiāt pil'le ad modū herbi. Et qn̄ qꝫ admistrant in tussi antiq̄ hūida suffumigatiōes p̄dcē in caͦ asmatis. Et qū hūiditas est ꝑueniens ad q̄titatē admistra suffumigatiōem ex arsenico ru. ꝛ stercore leporis ꝛ farina ordei ꝛ corticibꝰ fisticoꝝ cōfectis cū vitellis ouoꝝ ꝛ troc. formatis ex eis quoꝝ quisqꝫ sit. ʒ. i. ꝛ exiccent in sole ꝛ suffūigatō fiat cū eo tribꝰ vicibꝰ ꝛ etiā aristol'. ꝛ storacis ꝛ galbani eq̄les sūant ptes arsenici ſm q̄titateꝫ oiuꝫ cōficiant cū melle ꝛ butyro vaccio ꝛ fiāt ide similitudīes auellane ꝛ fiat suffumigatō ex eis. Sed tussis fcē in febribus iā singul'are ordīauimꝰ regimē apd̄ febriū accn̄tia.

De sputo sanguīs. C. iiij.

Sanguis qn̄ꝫ egredit spuendo ꝛ ē ex ptibus oris. Et qn̄ꝫ egredit rascādo ꝛ ē ex ptibꝰ gutturis. Et qn̄ꝫ egredit cū vehemētiore rascatiōe ꝛ est ex cāna. Et qn̄ꝫ egredit vomendo ꝛ est ex meri ꝛ ex ore stōi ꝛ ex stō ꝛ epe. Et qn̄ꝫ egredit tussiendo ꝛ est ex ptibꝰ pectoris ꝛ pulmōis. ¶ Et in illo quidē qd̄ est ex pectore nō est tm̄ timoris q̄tū est in eo qd̄ est ex pulmōe. Illud eniꝫ qd̄ est ex pectore sanat velocit̄: ꝛ si non sanat nō hꝫ malitiā vlcerū pulmōis. Et multotiēs fit vlcꝰ fistulosū r̄diens oī hora cū sputo sanguīs. ¶ Et cāe ꝓpinque oibꝰ illis sūt vulnus ꝓpt cām ꝓmitiuā ex ꝑcussiōe aut casu sup pectus: aut super epar ꝛ velamē: aut rē incisiuaꝫ: aut tussiꝫ frequentē: aut vociferatiōem: aut acuitatē vocis sine g̃datiōe aut rixā: ꝛ ꝓpt hoc multiplicat in demōiacis ꝛ in illis qui rixant ab oī re: ꝛ qn̄ꝫ ꝓcedit ex vōitu laborioso ꝓpe in p̄paratis. Et qn̄ꝫ ꝓcedit ex assūptiōe solutiuoꝝ acutoꝝ: aut ciboꝝ calidoꝝ sicut alleoꝝ ꝛ cepaꝝ: aut timore ꝛ angustia acuēte sanguinē: aut dormitiōe nō sup stratū: aut sāguisuga adherēte gutturi ꝛ radici eiꝰs. Et illd̄ aut est in venis: aut alijs. Et id qd̄ est in venis aut est incisio: aut ꝑforatō: aut aptō dilatata ab acuitate: aut mollificatio: aut corrosio ꝓpt acuitatē hūoris: aut ꝓp raritatē resudatiuā. Et multotiens dilatant meatꝰ qui sūt inter ptes cāne ꝛ arterias supra illā que est in nā: quare resudat sanguis ad cānā. ¶ At illud qd̄ nō est in venis: aut est vulnꝰ: aut vlcꝰ a vulnere: aut a corrosiōe aut putrefactiōe qū eradicat ex mēbro aliqͦ. At qn̄ꝫ est ab a̅pate sanguineo in pulmone ex quo resudat sanguis. Et huiusmodi quidē a̅pa est in colume: qm̄ est sanguineuꝫ ꝛ qm̄

resudat materia non ꝓhibita neq; ingrossata. Et qñ inueniũt oẽs iste cãe in pulmõe nisi sanguiñe. Et harũ cãꝝ cõiunctaꝝ sũt cãe magis añcedẽtes. Et sũt aut multitudo materiei aut multitudo ciboꝝ ⁊ dimissio exercitij: aut quia ipẽ sunt sṗfluitates a ꝑparatione nature sicut accidit illi de quo locuti fuimus in libro vniuersaliũ apud dimissiõem exercitij: aut retẽtiõe mẽstruoꝝ: aut sãguis hemorroidaꝝ: aut absciſiõem mẽbri: aut ꝑpt̃ acuitatem suã: aut ꝑpt̃ vehemẽtiã motus sui: aut ꝑpt̃ ventositatẽ i vẽis faciẽtẽ eas laboriosas: ⁊ ꝑpe i alatis qm̃ illd̃ mltiplicat̃ i eis. Prepatiões aũt ꝯtientes mãm sũt ꝑpt̃ frigus cõstringens eã ⁊ faciens dilatatiõem eius difficilẽ: quare nõ obedit virtuti laborãti in illo cũ dilatatiõe imo cũ attractiõe: aut ꝓpter caliditatẽ extrinsecã aut intrĩsecã: aut siccitatẽ que iã ꝑparauit eã ad illud qd̃ est cũ inspissatiõe ⁊ exiccatiõe. s. ad sciſſiõem a q̃libet cã: aut ꝑpt̃ hũiditatẽ mollificantẽ eã: quare dilatant̃ pori ei⁹: aut obuiatiõem calidi: aut corrosiui: aut incisiui: aut putrefactiui. Qũ ergo accidit repletõ sanguinea icipit natura expellere mãm ad q̃cũq; ptẽ possibilẽ est ei qũ sit vehemẽtius ꝑpata: aut sit ꝓpinquior loco sṗfluitatis: quare expellit eã cum sputo: aut solutiõe ex hemorroidib⁹: aut in mẽstruis: aut in fluxu sanguinis nariũ: q̃ si vene fuerint fortes q̃ nõ resoluũt a sanguĩe accidit mors subito ꝑpt̃ effusiõem sanguis ad cõcauitatẽ venaꝝ. Et ille cui accidit sputũ sanguis est ꝑpatus vt adueniat ei vlc⁹ pulmõis. Nã sputũ sanguis fm̃ plm̃ fit a vulnere ⁊ vulnus declinat ad hoc vt vlc⁹ fiat. Et qñ succedit sputo sanguis retenti sputũ sanguis timet̃ ei q̃ sit hoc fm̃ accñs ab vlcere ad qd̃ cõuersum est vulnus ꝑmũ. Et multotiens est sanguis qui expuitur ex narib⁹ currẽs ex capite ad pulmõẽz. Qũq; sputũ sanguis est ex ptib⁹ pulmõis cõmittant̃ ipm̃ duo timores. s. timor sṗfluitatis eius ⁊ tĩor vulneris ne fiat vlc⁹. Et nõ est om̃e sputũ sanguis timorosũ: imo illud qd̃ nõ retinet̃: aut qd̃ est cum febre. Et multotiens quidẽ est sputũ sanguis causa sanitatis apatis in epe aut splene.

De signis. C. v.

P Ropinquus sputo est cũ tussi pua: ⁊ lõginquus est cũ tussi plurima ⁊ q̃to plus lõgiquus ẽ expuit̃ cũ tussi vehementiore. Et qñ dormit sṗ latus in quo est egritudo addit̃ excreatõ eius qd̃ expuit̃. Et oꝫ vt cõsideret̃ in ꝑmis ne sit illud qd̃ expuit̃ sanguis ex narib⁹. Et cõditõ illius ẽ cũ cõsuetudĩe flux⁹ sanguis nariũ ⁊ ei⁹ euẽtu ⁊ cũ alleuiatiõe accidẽte capiti post ĝuitatẽ. Et signa flux⁹ sanguis nariũ sũt sicut rubedo faciei et oculi ⁊ splẽdor corã oculis: ⁊ vt nõ sit spũa ⁊ sit subito. Sig̃ sanguis excreati ex substantia carnis pulmõis ex vulnere aut vlcere sũt vt sit spumos⁹ ⁊ sit absciſſus cũ quo nõ sit dolor ⁊ est minoris q̃titatis q̃ venalis ⁊ maioris malitie ⁊ deterioris finis. Et qñ expellũt spũosũ pletici ⁊ pipneumõici qũ in pulmõib⁹ eoꝝ est caliditas ignea feruens. Et qñ est spumos⁹ ex cãna pulmõis. Sꝫ est veniens cũ rascatiõe ⁊ tussi pauca: ⁊ est illd̃ qd̃ egredit parũ etiã. Et est ibi sensus quidã cũ dolore. Et ille qui expuit̃ ex venis eius nõ est spũosus ⁊ est rarior ⁊ vehemẽtioris spissitudis q̃ ille qui est in pulmõe ⁊ similior sanguini q̃uis nõ sit i grossitudĩe eius qui est ex pectore. Et signa excrãti ex pectore sũt nigredo coloris eius ⁊ grossitudo ipĩus ⁊ coagulatõ eius ꝑpt̃ lõgitudieꝫ spatij cũ spumositate quadã. Et spũa cũ dolore in pectore signte locũ egritudis ⁊ additõ eius in somno est certi⁹ signũ eius. Et cã illius doloris est neruositas mẽbroꝝ pectoris: ⁊ est eius sputum paulatiꝫ non exuberans et est sputum eius cum tussi vehementi dõec expuat̃. Et signũ facti ex incisiõe venarũ est exuberãtia sanguis. Et signum corrosionis est añcessio cãꝝ corrosiõis ex acceptõe reꝝ acutaꝝ ⁊ descẽsu catarri acuti ⁊ vt sit febris ⁊ sputũ saniei aut corticis aut ptis pulmõis ⁊ est sputũ simile aq̃ carnis. Et incipit sputũ sanguis paulatiꝫ. Deinde qñ fluit subito ⁊ expuit̃ res mala ⁊ color eius est malus. Et signũ eius qd̃ est ex aptiõe orificioꝝ venaꝝ est ex repletiõe ⁊ nõ sit oĩo dolor ⁊ inuenit̃ requies ⁊ suauitas ⁊ egredit̃ in ꝑmis minus q̃ illud qd̃ egredit̃ ꝑpt̃ incisiõem ⁊ sciſſiõem in principio rei ⁊ est plus eo qd̃ egredit̃ a corrosiõe i pluirib⁹ horis. Et signa resudatiõis ab apate sunt puitas eius ⁊ ꝑpe sig̃ pipneumõie ⁊ reliquoꝝ.

De cura. C. vi.

I N exposito sputo sanguis oĩ hora oꝫ vt attendat̃ solo repletiõis ei⁹. Et quotiẽscũq; sentit̃ in eo repletõ sucurrat̃ cũ phlebotõia: ⁊ ꝑpe qum pectus eius in creatiõe fuerit strictũ ⁊ fuerit tussis in ipõ freques. Et rectius est vt inclinet̃ sanguis eoꝝ ad ptẽ inferiorẽ cũ phlõia saphene: ⁊ post ipãm est cũ phlõia basilice ⁊ p ꝓuocatiõem menstruoꝝ mulieꝝ in hora sua ⁊ lꝫ q̃ sufficit remouet̃ sputũ sanguinis eaꝝ sicut accidit i eis retentiõe eoꝝ. Et oꝫ vt custodiat̃ ab oĩbus cãis mouentib⁹ sanguinẽ sicut sũt cibi calefacientes ⁊ sicut sũt salt⁹ ⁊ clamor ⁊ rixa ⁊ coitus ⁊ anhelitus altus ⁊ locutõ plurima ⁊ intueri res rubeas ⁊ potus vini plurimi ⁊ multitudo balneationis. Et vitent apitiua que sũt ex medicis sicut apiũ ⁊ aloes ⁊ sisamũ ⁊ ruta ⁊ caseus antiquꝰ: qm̃ ẽ nociuus eis. Recẽs vero cõfert eis. Et cibi cõuenientes eis sũt om̃e glutinati[m] ⁊ oppilati[m] etiam om̃e cõsolidati[m] ⁊ oẽ infrãti[m] sanguis ꝓhibẽs feruorẽ eius. Et ex eius est lac decoctũ ꝑpt̃ illd̃ qd̃ i ipõ est de glutinatiõe ⁊ lac vaccinũ de quo butyrũ est extractũ ꝑpt̃ illd̃ qd̃ in ipõ est de stipticitate ⁊ butyrũ ⁊ caseus recẽs ꝑter salitũ ⁊ fructus stiptici ⁊ quedã spẽs prũoꝝ puoꝝ in quib⁹ est stipticitas ⁊ oleũ omphacinũ recentis exp̃ssiõis. Et qñq; confert in eo impinguatõ ciboꝝ eoꝝ ⁊ aq̃ lũinose vehemẽter cõferũt eis. In eo v̇o qd̃ fcm̃ est ab ipso corpore pulmõis oꝫ vt patienti in potu dent̃ medicie incarnatiue ⁊ sicle sicut lutũ ⁊ hematites cuꝫ aq̃ arnoglosse ⁊ acetũ mistũ cũ aq̃. Cura vero eius a regimĩe cibi eius ẽ vt succurrat̃ ad phlebotomãdũ basilicã ptis in q̃ existimat̃ esse solutõ singularis subtilem faciendo phlõiãꝫ ⁊ accipiat̃ sanguis in expulsiõib⁹ inter quas sint tres hore quasi ipẽ sit cũ cõsuatiõe virtutis. Phlõia eniꝫ attrahit sanguinẽ ad vacuũ ⁊ ꝓhibet etiã aduentũ apatis i vulnere. Et fricent̃ eoꝝ extremitates ⁊ ligent̃ incipiendo a sṗiorib⁹ ad inferiora ⁊ interdicantur eis res ꝑdcẽ ⁊ tempent̃ eoꝝ aeres. Et sint eoꝝ

somni sup latus ⁊ ſm formā que est sicut ꝑparatō vt ñ cadāt aliq̄ ptes pectoris sup alias. Et qm̄ est eis ꝯueniens vt in potu sūant acetū mistū cum aq̄ ꝑ. Ipm enī ꝓhibet sanguis cursū ⁊ mūdificat ptes pectoris ⁊ pulmōis ex sanguie si rtinet̄ in ipo: quare nō ꝯgelat̄. Et sūant ī potu medicias ſr̄as glutinatiuas. Nā glutinatō hic ē meliꝰ quo occupari oꝫ. Et qn̄ repit̄ cū glutinatōe mūdificatō ē vltimū eiꝰ qđ q̄rit̄. Et psiliū ē iuuatiᵐ cū inſr̄atiōe sua: ⁊ vbi est sitis ē vehemētis iuuamēti. Et qm̄ ē necessariū ut cū eo misceant̄ narcotica ꝓpt̄ duas res q̄ꝝ una ē sedatō sanguis ⁊ ēt subtiliatō eius. Et ſa est dormitō ⁊ remotō motꝰ. Et ego dicā medicias cōes spebus sputi sanguis in fine huiꝰ capl̄i. ¶ Quꝫ ergo accidit sputū sāguis ex catarro ⁊ nō est catarrꝰ acutus pūgitiuus valđ cholicꝰ ꝑhl̄omet̄ hō stati ⁊ assiduet̄ ligatō extremitatū eius descēdēdo a supioribꝰ ad iſeriora ⁊ fricēt̄ cū oleo de oliuis calido: aut cū vnguēto calido sicut est oleū cucumeris asinini ⁊ similia ei ⁊ nō inūgatur caput oio. ¶ Et sint cibi eoꝝ triticū cū aliquo pōticoꝝ ſm sēitā sorbitiōis. Sitq; pōtica ista ex fructibus ⁊ que eis similantur ⁊ apud debilitatē cibent̄ pane infuso in aceto misto cū aq̄ ſr̄a. Et admistret̄ in eis clistere acutū ad attrahendū mām̄ a ptibꝰ capitis qū nō fuerit phlebotōia ꝓpt̄ ꝓhibitiōem. Et oꝫ vt studiū impēdat in iſr̄ando caput q̄tū poſſe ē: ⁊ non īpendatur plurimū studiū in hūectando ipm. ¶ Et ex eis que ꝯferūt ei ē tribuere ipi ī potu trociscos de karabe. Quūq; nō valēt ea que diximus nō ē excusatō curā catarri ⁊ retentionis eiꝰ cū eis q̄ sunt sicut abrasio capitis ⁊ admistratō ēpl̄i facti ex stercore colūbio qđ more ēpl̄i suppōat ⁊ remoueat̄ ſm necessitatē. ¶ Et. H. q̄dē dixit ꝙ mulieri sputū sanguis aduenit ex catarro quā clisterizauit clisteri acuto: ⁊ ꝓpe q̄a nō erat poſſe phlebotōare eā quia iā remāserat. iiij. diebꝰ ⁊ fuerat đbilitata ⁊ cibauit eā pultibꝰ ⁊ fructibꝰ in q̄bꝰ etiā erat stipticitas: qm̄ spatiū eiꝰ cū cibo lōgiqū erat. Et curauit caput eiꝰ cū medicaīne colūbini stercoris ⁊ ꝑcepit eā igr̄di balneū ꝓpt̄ medicamē ⁊ nō inūxit caput eius vt ñ humectaret̄ ⁊ dedit ei in potu tyriacaꝫ recētē vt faceret eā dormire. Nam hec tyriaca fortis opꝭ ē vt dormire faciat ⁊ ꝓhibet cōmotiōeꝫ tussis ⁊ sedat cursū materiei cū ingrossatiōe. In die vero ſo huius medicamis nō ꝑuēit ad mouendū eā. Immo dimisit eā q̄etā trāq̄llā qū tn̄ necessaria foret ei mundificatō pulmōis. Et pl̄m quo eā rexit fuit ꝙ fricauit extremitates eius ⁊ dedit ei in potu q̄titateꝫ fabe de tyriaca recēte minus q̄ herbi ⁊ fuit intētō eius vt ḡdatiꝫ duceret eā ad mel vt mūdificaret̄ cū eo pulmo: deide dimisit eā q̄etā: deide fricuit extrēitates eius ⁊ dedit ei post illđ aquā ordei cū pauco pane vt viuificaret̄ virꝰ ⁊ ī die. iiij. dedit ei tyriacā ātiq̄ cū melle plurio vt mūdificaret pulmonē eiꝰ vehemēter. Et cibauit eā in reliq̄s diebꝰ ſm ꝙ oportuit ⁊ rexit eā regimīe cōualescentiū: ⁊ cū hoc iā posuerat sup caput eius hora post horā ex ceratario gūme rute siluestris ⁊ inhibuit ei balneū. Et hoc regimē ē bonū. ¶ Et opꝫ vt sit tyriaca inter duos mēses vsq; ad. iiij. Ipa nāꝫ dormire facit ⁊ r̄tiet catarrū ⁊ ñ apꝓximēt̄ capiti istorū olea. Et necessaria est abrasio capitis ad admi-

nistradū istā rubificātia: ⁊ si nō aliꝭs saltē mulieribus. Et necessaria ē ventris solō cū eis q̄ sūt sicut pill'e cochie si est illic multitudo ⁊ post illđ phlebotōa: deinde adhibeant̄ medicie rubificātes. Et in eo qđ est ex scissura vene: aut incisiōe eius ⁊ ē cā eius repletō oꝫ vt nō cibet̄ eger q̄tū poſſe est: īmo ieiunet tribꝰ diebus in quo sufficiat om̄i die cibꝰ paucꝰ ex aliquo viscoso. Et qn̄ nō appet casus virtutis tūc expellat̄ a cibatiōe q̄tū plus poſſe est vsq; ad q̄rtā. Et si timet̄ casꝰ virtutis timore necessario cibet̄ eo a quo generat̄ hūor eq̄lis: aut decliuis ad frigꝰ ⁊ in quo sit glutiatō aut inuiscatō ⁊ tenacitas ⁊ stipticitas ⁊ ꝓpe īgrossatō sanguis sicut alketisati cū extremitatibꝰ ⁊ sicut capita ⁊ sicut oua sorbilia ⁊ sicut tri ꝓpe qđ decoquit̄ cū lentibꝰ ⁊ sicut lentes ⁊ iuiube ⁊ q̄tū poſſe est vt nō cōedat illđ qđ fortē faciat ⁊ sit cōtentus aq̄ ordei ⁊ ꝓpe decocta cū lentibꝰ aut iuiubis: aut cydōijs ⁊ pane infuso in aq̄ ſr̄a cū aliquo acetoso siue sit sulcitū siue nō sit sulcitū ⁊ totū sit inſr̄atū actu ⁊ lac uaccinū de quo butyrū est extractū qn̄ ꝓlōgat̄ egritudo ē iuuatiᵐ ꝓpt̄ stipticitatē ⁊ ſr̄itatē suā. Et lac ꝯsuetū ꝓpt̄ glutinatiōem suā ⁊ suā inuiscatiōeꝫ. Si aūt nō sufficit ⁊ addit̄ in sangie fiat phl̄oia. ¶ Et pisces aradrati sūt vehemētis iuuamēti eis. Et oꝫ vt sint cibi istoꝝ ⁊ eoꝝ qui ꝑcesserūt eos ſr̄i actu. Et caseꝰ recēs nō salitus valđ iuuat eos. ¶ Et qn̄ cibant̄ isti ⁊ similes eis carne eligāt ex carnibꝰ ille que sūt pauci sanguis sicce leues sicut sūt carnes colūbaꝝ agrestiū ⁊ turturū ⁊ pdicū decocte in stipticis ⁊ pōticis. Et ex rebꝰ exptis in abscīdēdo iteratiōem sputi sanguis ē masticatō portulace ⁊ deglutitō aq̄ eius: qm̄ eniꝫ stati retinet̄. Et ex fructibꝰ cydōia ⁊ poma q̄ ambo sūt stiptica ⁊ iuiube hūide ⁊ ḡna myrti ⁊ xilocaracte de sceni ⁊ q̄ hoc cursu ꝓcedūt. Et qm̄ sit eis quo vtit̄ in ſa mēsa aliquid ex luto sigillato armēo cū gūmi arabico ⁊ pauca casora. Quūq; retinet̄ sanguis ⁊ ꝑuēit̄ ad q̄rtū diē oꝫ vt nutriat̄ ⁊ cōforte̅t̄ ⁊ incipiat̄ ab eis que sūt sicut panis infusꝰ in aq̄: deide alkereis ⁊ extremitates et cerebella. ¶ Et si fuerit fissura ⁊ incisio cā acuitatis sanguis fiat illđ qđ oꝫ de declinatiōe sanguis ad inferiora ⁊ ad diuersitatē ptis. Euacuet̄ gᵒ cholera: deide fiat inſr̄atō cū fortitudie ⁊ fiat hūectatō ⁊ admistrent̄ stiptica etiā ⁊ glutinatiua ⁊ aq̄ ordi ⁊ cācri ⁊ cucurbita ⁊ medicam̄ androāchi ⁊ medicamē. H. ¶ In facto aūt ex aptiōe venaꝝ medicie q̄s oꝫ admistrare sint stiptice pōtice cōglutinatiue sicut sūt medicie q̄ necessarie sūt in eis que ꝑterierūt ⁊ sūt glutinatie incarnatie cum stipticitate. Et iste sūt sicut balaustie ⁊ capita ḡnatoꝝ ⁊ sūac ⁊ succꝰ teratit ⁊ succꝰ radoꝝ vitis ⁊ glādes ⁊ folia rubi ⁊ karabe ⁊ acatia ⁊ liciū ⁊ succꝰ virge pastoris ⁊ suchaba ⁊ succꝰ agr̄ste ⁊ ēifistides: ⁊ qm̄ cōfortātur ista ⁊ q̄ ex eis sūt cū alūine ⁊ gallis ⁊ aloe ⁊ apsinthio. Et fiūt ex eis medicie ꝯposite ⁊ troc. ꝑpati ad hoc. ca. iā ꝯpositi ex medicis ꝑdictis. Et qm̄ đcoqūt iste medicie ī aq̄s puris: aut ī q̄busdā succis ⁊ bibit̄ đcoctō eoꝝ. Et qm̄ fiūt ex eis ēpl̄a: ⁊ qm̄ admiscēt̄ eis ⁊ aggr̄gāt medicie cordis ꝑdcē ⁊ medicie pectoris ꝑdcē sit apiū ⁊ āeos ⁊ āisū ⁊ spica ⁊ ramacha. Et qm̄ miscēt̄ cū eis narcotica q̄ sūt sicut cortices radicis mādragor̄ ⁊ hyusq̄ai ⁊ papaueris.

Et qñ ꝑmiſcent̃ eis glutinatiua ſicut gũmi ⁊ corti
ces turis ⁊ ſtella ſemi⁹ ⁊ ſpodiũ ⁊ ſemẽ arnogloſſe
⁊ mucilago pſiliȷ̃ ⁊ ſemẽ eius ⁊ ſucc⁹ portl'ace ⁊ mu
cilago g̃noꝝ cydõioꝝ. ¶ Sed qum ẽ reſudatõ ex
aꝑate tũc cura eius eſt phl'omia ⁊ eũatõ: deinđ ma
turatõ ⁊ nõ curet̃ cũ ſtipticis. Illđ eniꝫ attrahit no
cũentũ magnũ. Immo oꝫ vt curet̃ cura ꝑipneumo
nie. ¶ Fcm̃ aũt ex corroſiõe ẽ praue cure ⁊ difici
lis: ⁊ ẽ q̃i ſicut illđ de quo deſꝑat̃. Nõ eniꝫ ſanat̃:
aut nõ cõſolidat̃ niſi cũ remotiõe malitie cõpl'onis
⁊ iſtud nõ fit niſi in ſꝑatõ in cuius ſimili: aut indu
rat̃ vlc⁹: aut putrefit. ¶ Uerũ qñꝫ cõfert vt nõ
ꝑmittat̃ corroſio cõfirmari expellendo hũorẽ acu
tũ. Et qñꝫ ſolutiõe educũt̃ chol'a ⁊ groſſũ ſimul cũ
eo qđ eſt ſicut pill'e de agarico. Et ſi indigueris ĩ
tẽtiõe cõfortatiõis cõforta ⁊ ingenia ut ſedes com
motiõeꝫ tuſſis cũ medicamĩe de ſemib⁹. Sꝑat̃ enĩ
ex eo ꝙ aliquod cõferat iuuamẽtũ. Et ad ſũmũ cu
ra eoꝝ ẽ mũdificatõ ⁊ euacuatõ cuꝫ phl'oĩa ⁊ aliȷ̃s ⁊
cibi bõi chimi. ¶ Et ex eis quidẽ que ſanãt corro
ſiõem ſũt tus ⁊ myrrha ⁊ ſanguis dracõis ⁊ ſemẽ
portulace ⁊ radix malue ⁊ troc. ſtelle in q̇b⁹ addi
tur opiȷ̃ medietas ꝑtis. Et medicie cõpoſite q̃s di
xit Paulus ⁊ nos dicemus in antidotario. Et eorũ
medicie ad hoc iuuatiue ſũt ille in q̇b⁹ ponũt̃ ſceđ
nigi ⁊ ſanguis dracõis ⁊ karabe ⁊ ſandaraca ⁊ lutũ
ſigillatũ ⁊ ad vltimũ oẽ exiccatiᵐ mũdificatiuum
ĩuiſcatiᵐ cõſolidatiᵐ. ¶ Factũ aũt a pectore cu-
rat̃ cũ ẽpl'is ⁊ medicis in quib⁹ ẽ ſubſtantia ſubtilis
que admiſte ſũt eis. Et ſũt ille quas diximus vt ꝑ
ueniãt ad pectus. Albedarũgi vero in ſeipo cõiun
git inter duas res qũ exiſtimat̃ ꝙ cã ſputi ſanguis
ſit ruptura. Et medicie ꝑdcẽ om̃es ſũt cõueniẽtes
ad hoc. Et qũ exiſtimat̃ ꝙ cã ſit frigus faciens eue
nire ſputũ ſanguis ſꝫm modũ ꝑdcm̃: tũc cura ei⁹ ẽ
ſicut dixit. G. Illđ eniꝫ accidit cuidã adoleſcenti
⁊ curauit eũ. Phlebotõauit naq̃ꝫ eũ in die ꝑmo et
ſecũdauit ⁊ fricuit extrẽitates eius ⁊ ligauit ſtrigẽ
do eas ſꝫm ꝙ oꝫ in oĩ retẽtiõe ſputi ſanguis ⁊ ciba
uit eũ ſorbitiõib⁹ ⁊ poſuit ſuꝑ pect⁹ ſuũ ceratariũ
de gũma rute ⁊ remouit iꝑm ab eo hora noctis vt
non adderet calefactiõeꝫ eius ſꝫm q̃ntitatẽ q̃ſitaꝫ ⁊
cibauit eũ cũ ſorbitiõib⁹ ⁊ dedit ei in potu medi-
camẽ de ſemib⁹. Et poſtq̃ꝫ dies tertia affuit uſus
eſt ſuꝑ pect⁹ eius illo ceratario trib⁹ horis. Dei
de remouit iꝑm ⁊ cibabit ipſum aq̃ ordei tafea-
ta cũ carne anatis. Poſtq̃ꝫ igit̃ tẽpata ẽ cõpl'o pul-
mõis eius ⁊ ſublatus eſt timor aduẽtus aꝑatis mũ
dificauit pulmõeꝫ eius cũ tyriaca antiq̃ cõpleta. Et
g̃dauit eũ ad bibendũ lac aſininũ ⁊ ad reliquũ regi
mẽ ſputi ſanguis. Et dixit. G. ꝙ oĩs quẽ ex iſtis
cõſequit̃ ſputũ ſanguis ĩ die ꝑmo ſanat̃: ſed alioꝝ
diuerſificant̃ diſpõnes. Et nos iã teſtificati ſumus
de iſtis quem iuuit hec via et ſimilis ei. ¶ Et qñ
exiſtimatur ꝙ cã eſt hũiditas ⁊ mollificatõ admi
ſtra illđ in quo ſũt exiccatõ ⁊ calefactõ ⁊ ſtipticitas
ſicut eſt radix ſq̇nãti ⁊ maſtix ⁊ cyminũ torreſcm̃
⁊ calamẽtũ mõtanũ ⁊ calcadis ⁊ caſtoreũ ⁊ crocus
⁊ albrengi. Et qñꝫ admiſcent̃ eis ſtiptica eq̃lia ſi-
cut caſtanee. Et qñꝫ fiũt ex iſtis cõpoſite que dicẽ
tur in antidotario. ¶ Et qñ exiſtimat̃ ꝙ cã ſit ſicci
tas ⁊ illud ẽ in ꝑncipio admĩſtra hũectantes notas
que ſũt ex lactib⁹ ⁊ oleis ⁊ ſuccis poſt regimẽ cõe

de declinatiõe materie ad cõtrarietatẽ ꝑtis. Uerũ
ea que ꝑtinent huic loco ex phl'oĩa ⁊ aliȷ̃s minora
ſũt ⁊ debiliora eis que ꝑtinẽt aliȷ̃s. Et qñ eſt caſus
ſuꝑ epar tũc cura eius eſt cũ iſto ſuffuſ. ℞. reubar
bari. x. lacce. v. luti armeni. v. ſitq̃ꝫ doſ eius cõ
triti. ʒ. i. ⁊. ſ. Ex medicis vero cõib⁹ ille q̃ ſin-
gulares ſũt ſcripte ſũt in libro ſꝫo in aro'l notis. Et
illa que ex eis ꝑtiẽt huic loco ẽ hematites. Nã qũ
terit̃ vehemẽter ſicut puluis ⁊ bibit̃ ex eo aur̃.
i. in quibuſdã ſtipticis aut ſuccis iuuat nobili iuua
mie. Et qñ maſticat̃ portulaca ⁊ deglutitur aq̃ ei⁹
tũc qñꝫ retinet̃ ſtatiꝫ ⁊ aq̃ citroli ⁊ ſucc⁹ eius: ⁊ ꝓ
ꝑpe cũ quibuſdã glutinatis ſtipticis valđ qũ paula-
tiꝫ trahicit̃. Et cornu cerui aduſti qñ ꝑmiſcet̃ me-
dicis eſt plurimi iuuamẽti. Et ſil'r aq̃ mẽte ⁊ etiaꝫ
ſucc⁹ algarab põdere. iȷ̃. ʒ. Et etiã illđ qđ ẽ ſuꝑi⁹
in coriandro cũ aq̃ ſrã põdere. iiȷ̃. ʒ. mane ⁊ ſero.
Et etiã corallus qm̃ ẽ plurimi iuuamẽti ⁊ lutũ ſe-
miũ. Et exiſtimauerũt quidã ꝙ nõiat̃ grece ſtella
terre ⁊ nõiat̃ nõib⁹ plurib⁹ ⁊ videt̃ ꝙ ſit nom̃ al
talk ⁊ etiã ſũat̃ ſanguis hedi añq̃ꝫ congelet̃ ⁊ ſũat̃
ex eo in potu medietas. ℥. trib⁹ dieb⁹ ⁊ etiam de
g̃nis myrti ⁊ ſemie arnogloſſe põd⁹. iȷ̃. ʒ. in aqua
plãtagis: aut ſucco roſe qm̃ eſt vltimũ ⁊ cydonia
etiã iuuãt ⁊ ꝓꝑe aſſata ⁊ etiã coagulũ leporis cum
aq̃ roſ. Aut aliud ex coagulis cũ đcoctiõe põtica.
Aut cũ aq̃ albedarũgi ⁊ ꝓꝑe in eo qđ eſt ex pecto
re ⁊ lutũ ſigillatũ: ⁊ loco eius lutũ ſemiũ cũ aliq̃ꝫ-
to aceto ⁊ etiã ſuccutũ ⁊ ẽ ſeꝑuiua. Et dixit vir ĩ q̇
buſdã que aggregauit ꝙ ẽ ſpẽs calamẽti naſcens ĩ
ter lapides q̃ terit̃ ⁊ cõedit̃ cũ ſale ⁊ nõiat̃ nimuſil
albura ſilueſtre ⁊ in hoc ẽ cõſideratõ: ⁊ huiuſmo-
di medicia ſũt̃ in potu cum eq̃li mẽſura amili. Et
iterũ ex illis que iuuãt iꝑm eſt vt det̃ in potu ex
alumie iameni ⁊ ꝓꝑe in vitellis ouoꝝ tepefactis ñ
coagulatis oĩo: ⁊ etiã glutẽ piſciũ cõfert qñ bibit̃
ex eo. ¶ Et qñ prauior ſit res tũc qñꝫ dat̃ in po-
tu põd⁹ q̃rte. ʒ. i. de ſemie hyuſq̇ami cũ aq̃ mel
lis. Et oꝫ vt dent̃ in potu medicie cõſtrigẽtes ſpu
tũ ſanguis cũ vino põtico vt penetrent niſi ſit fe.
Tũc eniꝫ ſũant̃ ĩ potu cũ ſucco alio. Et ad antiq̃ꝫ ⁊
veterẽ ſemis porri nabatie ⁊ g̃noꝝ myrti ꝑtes ſu
mãtur eq̃les ⁊ potet̃ ex eis vſq̃ꝫ ad. iȷ̃. ʒ. cũ aqua
virge paſtoris: aut ſũat̃ ſucci porri de ſceni. ℥. i.
⁊ aceti media. ℥. potet̃ in mãe. Et det̃ in potu adu
ſtũ ſpõgie cũ aliq̃ꝫto vini de paſſis. Et. G. q̇dẽ cu
rauit ſputũ ſãguis cũ tyriaca ⁊ mithridrato ⁊ medi
cinis bõi odoris: qm̃ iꝑe cõfortant naturã ad hoc
vt ſit auara ſanguis ⁊ cõſolidat vulnera. Et ſil'r
troc. ſtelle ⁊ medicam̃ andromachi. Et cẽtaurĩa ag
gregat ad retẽtiõe ſputi ſanguis et mũdificatiõeꝫ:
q̃re in potu ſũant ex ea febricitantes cũ aq̃ ⁊ aliȷ̃ cũ
vino. Et ſclaui q̇dẽ curãt cũ decoctiõe radicis cẽtau
ree maioris. Et ex potib⁹ eſt ille qui. ℞. ſucci ar
nogloſſe põd⁹. ʒ. iȷ̃. ſucci bugloſſe põd⁹. ʒ. i. ſucci
portulace ⁊ ſucci ramoꝝ recẽtis roſe. ℥. i. terant̃
ſine roratiõe aq̃ ſuꝑ eos ⁊ colet̃ ⁊ nõ decoq̃ꝫtur: ĩ
mo diſſoluat̃ in eis aliq̇d de luto armẽo ⁊ potetur
aut ſũat̃ ſucc⁹ raõꝝ roſe ⁊ diſſoluant̃ in eo ſuccus
hypoquiſtidos ⁊ endiuia ⁊ cornu ceruinũ aduſtũ et
potet̃. Et ex trociſcis troc. huiuſmodi. ℞. acatie
balauſtie roſ. rubeaꝝ ſucci barbe hircine corticuꝫ
gladiũ corticũ turis ꝑtes eq̃les: ⁊ iterũ arſenicum

corticū radicis mādragore luti de albohera tus aca
tia semē portulace semē albedarūgi balaustie cāfo
ra sūant ⁊ fiāt ex eis troc. Et sit potō eorū pōd⁹
ʒ.ij. cū media .ʒ. aq̄ aut vini pōtici: aut aq̄ albe
darūgi ⁊ etiā semē papaueris lutū sigillatū ⁊ ēifisti
des tus cāfora dēt in potu cum aq̄ albedarūgi. Et
iterū trocisc⁹ quē dixit Eben serapion: ⁊ ē ille qui
factus ē cū gūma amigdali. Et ex oleis admīstra-
tis sup pectus: in estate q̄dem ē oleū de cydoījs ⁊
in hyeme ē oleū nardinū. Trocisc⁹ bōus. ℞. luti
de albohera ⁊ coralli ⁊ stelle semi⁹ rose sicce oīu
añ. ptes .ij. karabe ⁊ gūmi ⁊ amili oīum añ. ptē.
i. terant ⁊ fiāt inde troc. ⁊ potō eius sit .iiij. aur.
febricitantib⁹ in succo stiptico ⁊ nō febricitantib⁹
in vino ⁊ ꝑꝑe stiptico. Et ex ēplis cōib⁹ ē farina
ordi ⁊ faria herbi ⁊ acatia cū albumie oui. ¶ Qūz
sanguis retiēt tūc puēi ad cōsolidādū vuln⁹ ⁊ ad
ꝓhibēdū apa ⁊ cōsolidatō vulneris ē cū eo qđ sci
uisti ex glutinatis stipticis. Et ꝓhibitō apatis ē cū
ꝓhibitōe cibi ⁊ attractiōe materiēꝝ ad extrēma et
infratiōe pectoris. Et oꝫ vt sorbeat acetū mistum
multotiens. Et oꝫ vt se custodiat post retentiōem
⁊ puētiōe etiā sup res p̄dcās. ¶ Aq̄ aūt quā potat
oꝫ vt sit aq̄ pluuialis: aut aq̄ in qua ponūt lutū ar
menū ⁊ rose ⁊ aq̄ ferri ⁊ in q̄ extinguit ferrū ē iu-
uatiua ꝓpt suā stipticitatē. ¶ Et qñ timet cōgela
tō sanguis in pulmōe oꝫ vt in potu dēt in ꝑncipio
acetū mistū cū aq̄ nisi tussis assit: tūc eni oꝫ vt ca-
ueat acetū. Et qñz sanat sanguinē cōgelatū medie-
tas. ʒ. i. diacurcūe cū aliq̄tlo de aq̄ porri ⁊ cochlia
rio oxymellis. Et ex cōpositis ad hoc ē illđ qđ. ℞.
fenugreci dcocti. ʒ. ij. aristol. ʒ. i. myrrhe. ʒ. iij.
olei de lilio. ʒ. i. pipis. ʒ. i. hyusq̄ami. ʒ. i. rosaꝝ
ʒ. ij. fiāt ex eis troc. ⁊ exiccent in vmbra ⁊ sūant i
potu cū aq̄ feniculi ⁊ apij ⁊ etiā coagulū leporis et
aq̄ cineris ligni fici cū hasce: aut origanū cū melle:
aut soluat vēter cū eo qđ euacuat. Et medicīas q̄
dē singulares diximus in libro s̄o ⁊ cōpositas dice
mus in antidotario. Et tu lege s̄monē nr̄m de re-
solone sanguis cōgelati in libro q̄rto.

Tractatus q̄rtus de ꝑncipijs speculatiuis sciē apatū
mēbroꝝ partiū pectoris et exituraꝝ eoꝝ p̄terquā
cordis. ¶ Sermo vniuersal' de dolorib⁹ partiū
pectoris ⁊ lateris.

De pleuresi. C. i.

Quandoq; accidūt in velamibus et
tunicis ⁊ lacertis q̄ sunt in pectore
⁊ costis ⁊ ꝑtib⁹ eoꝝ apata ledētia
valđ dolorosa que nōiant sosati ⁊
⁊ birsen ⁊ pleures. Et qñz fiūt etiā
dolores in istis mēbris nō ex apate: sed ex vento
sitate: quāt errāt quidā ⁊ existimant ꝙ sit ex hac
egritudie. Verū nō ē pleures nisi apa calīm in ꝑti-
b⁹ pectoris aut in lacertis intrīsecis ⁊ i velamine
coopiente pectus: aut in velamine distinguente ⁊
est illđ qđ ē purū: aut in lacerto appente extrinse
co: aut velamie extrīseco cū cōitate cutis: aut absꝫ
cōitate: ⁊ maius istis ⁊ terribilius est illđ qđ est ī
ipo velamie distiguēte ⁊ est praui⁹ eis. ¶ Et mā
q̄dē huius apatis s̄m plm est calida: aut sāguis cho
leric⁹: qm̄ in mēbris tunicoꝝ nō penetrat nisi sub
tilis cholic⁹: deīde sanguis pur⁹. Et ꝓpt hoc sunt
ꝑoxismi vehemētie febriū ei⁹ tertiāi s̄m plm: ⁊
ꝓpt hoc raro accidit ei q̄ eructuat s̄m plm acetose
qm̄ ē phl'atice cōplonis. Et cū hoc qñq; fit sepe ex
sanguie adusto. Et qñz fit ex phl'ate putrido. Et
qñz fit sed raro ex melia putrefcā inflammata. Et
nos iā oñdimus i libris vlib⁹: ꝙ si nō ē ex cōditi
one apatis calidi vt ñ sit ex phl'ate ⁊ ex melia: im
mo qñz fit ex phl'ate ⁊ melia: s̄m modū tñ vt non
sit acutū nisi qñ ē ex chol'a aut sanguie. Nā si ē ex
alijs ab his duob⁹ ē chrōicū: ⁊ hec est res quā plu
res hōinū nō cōphenderūt. ¶ Et ꝓpterea ꝙ omē
apa: aut resoluit: aut indurat: aut collectiōem fa-
cit. Et tūc simil'r est dispō pleures. Verū indura-
tō in pleuresi ē ex eis q̄ minorant. Ipm eniꝫ aut r̄
soluit: aut collectiōem facit in dñatiōe dispōnuꝫ.
¶ Et pleuresis q̄deꝫ qū resoluit recipit pulmo s̄m
plm illud qđ resoluit ex ea ⁊ exiccat ipm ⁊ extra
educit illđ. Et qñz resoluit ad ptē alterā. ¶ Et qñ
colligit sāies indiget necessario maturatiōe ut rum
pat. Et qñz recipit pulmo saniē. Et qñz recipit eaꝫ
vena cōcaua ⁊ egredit ad vrinā. Et qñz effundit
ad meatū fecis ⁊ euāt cū solutiōe vētris: ⁊ multo
tiens cadit ad loca vacua ⁊ carnes glādosas. Et fa
cit euenire apata in eis q̄ sūt sicut duo inguina ⁊ al
magabeni ⁊ post ambas aures. ¶ Et ml'totiēs ex
pellit mā ad cerebrū ⁊ mēbra alia sicut dicem⁹ et
accidit timor ⁊ interficit. Et qñq; p̄focat materia
pulmonē multitudine sua in p̄focādo meatū anhe
litus. Et qñz eius multitudo nō ē hec multitudo ⁊
nō ē mā vnde sanies siue sputum fit simile sanici.
Sed virtutes sūt ꝓstrate: quare deficiūt a sputo:
⁊ ꝓpt hoc oꝫ vt confortet virtus in hac hora: ita
vt sit fortis ad faciendā cōstrictiōem vehemētem
ad tussiꝫ sputi: hoc naq; sputū ē opatō q̄ complet
duab⁹ virtutib⁹ quaꝝ vna ē naturalis maturatīa
⁊ expulsiua etiā: ⁊ altera ē volūtaria expulsiua.
Et qñ nō cōfortant ambe pol'e ē vt deficiāt a mun
dificādo. Et scias ꝙ difficultas spuendi nō ē nisi ex
virtute qñ ē debilis aut ex instrumento qñ instru
mētū ē lesum motu sui ipius: aut ex motu viccini
sui: aut ē ex mā quꝫ ē subtil' valđ: aut valđ gros
sa: aut viscosa. Et in huiusmodi quidē dispōnib⁹
qñz accidit in pulmōe sicut ebullitō ꝓpt cōmistio
nē aeris cū mā inobediēte effusa ad pulmonē ⁊ ad
canaꝫ. et qñ nō mūdificat cū sputo in pleuresi vs
q; ad .xiiij. dies tūc iā facit collectiōeꝫ. Et qñ non
mūdificat virus post .xl. dies tūc iam cadit ī pi-
pneumōiaꝫ ⁊ pthisiꝫ. Et qñz erūpit virus ī .vij.
Sed in plurib⁹ est in .xx. ⁊ .xl. ⁊ in .lx. Et qñq;
accidit ruptura añ maturatiōeꝫ ꝓpterea quia natu
ra expellit mām nocētē ꝓpt suā multitudinem aut
acuitatē suā: aut ꝓpt caliditatē cōplonis etatis ⁊ tē
poris ⁊ regiōis ⁊ receptiōem facientiū eruptiōem
ex ebibitis añ horā ex pte erroris medici. Et ego
dicā erūpētia post: aut ex motu egri sup̄fluo ⁊ ma
ximo sicut casu aut tussi: aut vociferatiōe ⁊ illđ ē
timorosū. ¶ Et qñz accidit vt ꝑmutet pleures ad
ꝑipneumōiaꝫ ita vt recipiat pulmo mām apatis.
Deinde nō ē bōuꝫ sputū eius ⁊ retinet in ipo q̄re
apat. Et qñz accidit vt ꝑmutet pleures ad ꝓthisiꝫ
qñz mediāte ꝑipneumōia s̄m modū quē dicturi su
mus: ⁊ qñz absq; mediatiōe ꝑipneumōie: imo vt
vlceret mā aut sanies resoluta ab ea substantiam
pulmōis acuitate ⁊ malitia sua. ¶ Et qñq; accidit

vt pmutet̃ ad spasmũ ⁊ alcuzez ita vt expellatur
mã ad neruos cõiunctos mẽbro in quo ẽ apã. Nã
mẽbrũ ẽ neruosũ ⁊ hec pmutatõ pnitiosa ẽ: deide
nõ seqũt̃ cũ ea reliq̃ sig̃ bõa. Et qñz succedit pleu
resi ⁊ pipneumõie q̃si stupor in postrẽo adiutorij
patientis ⁊ in dõestico brachij eius vsq; ad extrẽa
digitoruz. Et qñz ptrãsit ad ptẽ cordis. Et accidit
tremor cordis quẽ seq̃tur sincopis ⁊ ad latus cere
bri etiã in dispõne resolutiõis añ collectionẽ ⁊ in
dispõne collectiõis. Et qñz pmutat̃ mã ad mẽbra
appentia ⁊ fiũt exiture. Et qñq; fit pmutatõ eius
hec cũ penetratiõe ipius in substantias neruoruz ⁊
cordaꝝ: imo ossiũ. Et qñ declinat ad loca inferio
ra: deide apiunt̃ ⁊ fiũt fistule ẽ illd̃ ex cãis euasio
nis ⁊ nõ sũt fistule maligne nocitie. Et si declinat
ad iũcturas ⁊ fiũt fistule euadit infirmus etiã. Sz
qñz antiq̃tur mẽbrũ ⁊ ꝓpe qũ nõ est illic euacua-
tõ alia cũ stercore: aut vrĩa grossa plurimi sedimi
nis: aut ꝓpt̃ sputũ pluris maturitatis. Nã si fue-
rit aliq̃d hoꝝ erit salubrius. Illd̃ enĩ sig̃t paucita
tẽ materiei faciẽtis exituras: ⁊ possibilis ẽ rectifica
tõ eius cũ maturatiõe. Et exiture iste qñ occultãt̃
⁊ ꝓfũdant̃ sig̃t nocũentũ ⁊ multiplicant̃ ꝓpe qñ re
dit mã ad pulmonẽ. Et qñz accidit ex vehemẽtia
febris frequẽtia anhelitus. Et ex frequẽtia anhe
lit⁹ viscositas sputi. Sputũ enĩ exiccat̃ cã anheli⁹
frequẽtis. Et qñz accidit ex viscositate sputi vehe
mẽtia laboris ⁊ additõ inflãmatiõis. Et ex additõ
ne inflãmatiõis freq̃tia anhelit⁹: ⁊ ex freq̃tia an
helit⁹ viscositas ⁊ nõ cessant ambe iuuare se sup
malitiã. ¶ Querit̃ aũt q̃ sp̃es pipneũonie ⁊ pleur̃
sint d̃teriorẽs an illa q̃ ẽ i later̃ sinistro vicia cordi
an illa q̃ ẽ i later̃ dextro. Quidã enĩ põunt hãc ẽẽ
deteriorẽ. Et quidã ponũt illã deteriorẽ esse. Ue
rũ veritas ẽ ꝙ ꝓpinq̃ pti sinistre ẽ deterior. Sed
ẽ cõueiẽtior ad hoc vt maturẽt ⁊ recipiat resolõnẽ
si fuerit de ꝓpetate ei⁹ vt suscipiat illd̃. Et illa q̃
remotior ẽ a pte sinistra ẽ salubrior. Uerũ ipa est
ex pte resolutiõis ⁊ maturitatis magis iobediẽs.
Et qñz facit cadere in pleuresiz replo hũoꝝ qñ ac
cidit in pte capitis aut pte pectoris: aut in q̃busdã
venis cõiunctis ptib⁹ pectoris. Et qñz facit ipam
possidere multitudo potus aq̃ frẽ ꝯstrĩgentis ma-
terias. Et frig⁹ additũ q̃admodũ facit ipam eue-
nire caliditas vehemẽs ⁊ potus vini puri mouen
tis hũores quos ebullire facit. Et raro q̃dẽ pmu-
tat̃ pipneumõia ad pleuresiz. Uerũ res ẽ ꝯtrario
⁊ cũ hoc illd̃ qñz est ⁊ alleuiat̃ cũ eo ꝯstrictõ ahe
litus alleuiatiõe aliq̃. ¶ Et pleurẽ q̃dem plm̃ ac
cidit in autũno ⁊ hyeme ⁊ ꝓpe post ver hyemale
⁊ multiplicat̃ in vere hyemali ⁊ exsufflatiõe septẽ
triõis ꝓpt̃ multitudinẽ supfluitatũ: aut ꝓpt̃ coar-
ctatiõez supfluitatũ ⁊ multiplicat̃ cũ eo dolores la
terũ ⁊ costaꝝ ⁊ ꝓpe successiõe meridiei ⁊ i estate.
Et qũ exsufflat meridies minorat̃ vald̃. Uerũ qũ
ẽ estas austrina pluuiosa: ⁊ silr̃ autũnus mltiplicat̃
i fine autũni in hñtib⁹ cholãz pleurẽ. Secũdũ for
mam vero aliam ab hac pleurẽ minoratur i aeri
b⁹ ⁊ regiõib⁹ ⁊ vẽtis meridiãis. Et minorat̃ et̃ i
mulierib⁹ q̃ mẽstruant̃: qm̃ cõplõnes eaꝝ decli-
nãt ad hũiditatẽ absq; cholã. Et qñ accidit p̃gnãti-
bus ẽ pnitiosũ ⁊ minorat̃ in decrepitis: nã si acci-
dat interficit ꝓpt̃ debilitatẽ virtutũ ipoꝝ in spuẽ

do ⁊ mũdificãdo. Et pleurẽ quidẽ qñq; assimilat̃
apãti ep̃is. Nã suspẽsoria qũ extendũt̃ ꝓpter apã
ep̃is pueniũt illd̃ ad velamẽ ⁊ pãn culũ ⁊ sentit̃ i ip
so dolor ⁊ puenit ad cõstrictiõem anhelitus: quar̃
necessariũ ẽ tibi vt cognoscas dr̃az iter ea vtraq;.
Et qñz assimilat̃ sirsez. Et pleurẽ qñq; interficit
ꝓpt̃ magnitudinẽ accñtiũ eius: ⁊ qñz interficit pp
p̃focatiõez. Et qñz interficit cũ pmutatiõe ad pi-
pneumõiã ⁊ ptisiz: aut sincopĩ: aut aliđ ex eis q̃
dcã sũt. ¶ Et scias ꝙ pleurẽ qñ associat̃ ei sputuz
sanguĩs ẽ similis hydropisi cui associat̃ febris. In-
diget g° p̃mũ ⁊ ẽ pleurẽ cura stiptica sputm sã-
guis ledẽte fm pleuresim. Sicut fm indiget cura
calefaciente ⁊ exiccante: aut exiccante eq̃li fm hy-
dropisiz ⁊ hũectãte infrãnte ꝓpt̃ febrẽ. Et multo
tiens ẽ cã pleurẽ ⁊ pipneumõie assũptõ ciborum
grossi nutimẽti ingrossãtis nutrimẽtũ sicut alcana
bit: q̃re expellit̃ ad ptes mãmille ⁊ lateris. Et cu
ra q̃dẽ materie subtilis ẽ cũ balneo ⁊ exeũti ex eo
det oxymel velociter ⁊ alienet inũctiõem que fit
fricando cũ oleo: qm̃ est attractiua. Et qñz excu-
sat̃ p hoc a phlebotõia.

De signis pleuresis. C. ij.

P Leurẽ pure sig̃ sũt maĩfesta ⁊ sũt febris
insepabilis ꝓpt̃ vicinitatẽ cordis. ¶ Et
fm ẽ dolor pũgitiuus sub costis: qm̃ mẽ
brũ ẽ pãniculosũ ⁊ multotiẽs nõ appẽs nisi apđ an
helitũ. Et qñz ẽ cũ pũctura tẽs o: ⁊ qñz ẽ plm. Et
tẽsio q̃dẽ sig̃t multitudiez: ⁊ pũctura fortitudiem
in penetratiõe ⁊ mordicatiõe. Et tertiũ ẽ ꝯstrictõ
ãhelit⁹ pp coarctatiõez scãz ab apãte ⁊ puitas ⁊ fre
q̃tia ei⁹ ¶ Et q̃rtũ ẽ puls⁹ serri⁹ cui⁹ q̃dẽ diusi-
tas augmẽtat̃ ⁊ egredit̃ ab ordine apud statũ ꝓpt̃
debilitatẽ virtutis ⁊ multitudinẽ materiei. ¶ Et
q̃ntũ est tussis: qñz eniz accidit i p̃ncipio hui⁹ egri
tudĩs tussis sicca: deide cũ sputo: et quandoq; est
hec tussis in p̃ncipio rei cuz sputo ⁊ ẽ laudabile val
de. ¶ Et tussis q̃dẽ nõ accidit nisi ꝓpterea ꝙ pul
mo ledit̃ ex vicinitate. Ampli⁹ resudat ad ip̃m id
qđ resudat ex mã egritudis: quare indiget sputo
ei⁹: ꝙ si resoluat̃ tota ⁊ resudet tũc iã mũdificat̃ il
lud qđ collectũ erat. Et cũ ea q̃dẽ q̃ pura ẽ nõ est
pulsatõ: qm̃ mẽbꝝ ẽ p̃uatũ multitudĩe arteriaꝝ.
¶ Ampli⁹ qm̃ pleurẽ ẽ similis apãti ep̃is ꝓpter
tussiz ⁊ febrẽ ⁊ cõstrictiõem anhelitus et ꝓpt̃ tẽ-
sionẽ suspẽsorioꝝ ⁊ expulsionẽ doloris ad pãnicu
lũ coopiẽtẽ oz vt distinguat̃ iter vtraq;. Et iterũ
similat̃ pipneumõie ꝓpt̃ illud ⁊ ꝓpt̃ sputũ: q̃r oz
vt distinguat̃ iter ipam ⁊ illã. ¶ Et iterũ drã iter
apã ep̃is ⁊ pleur̃siz ẽ: qm̃ puls⁹ i apãte ep̃is ẽ ũdos⁹
⁊ dolor ẽ g̃uatiuus nõ pũgitiuus ⁊ facies ẽ ꝯuersa
ad citrinitatẽ malã: ⁊ tussis ẽ absq; sputo: imo tus
sis ẽ sicca tarda. Et qñz denigrat̃ lingua eius ꝓpt̃
citrinitatẽ. Et vrĩa ẽ grossa hydropica ⁊ egestio ẽ
epatica ⁊ sentit̃ g̃uitas i latere dextro ⁊ nõ cõp̃hẽ-
dit ip̃m tact⁹ cũ dolore. Et qñz ẽ in apãte ep̃is so
lutõ similis loture carnis recẽtis ꝓpt̃ debilitatẽ v̉
tutis. Et qũ apã ẽ i gibbositate sentit̃ in carne plz.
Et si ẽ cũ cõitate detegit̃ ab eo anhelit⁹ inobediẽs
qũ significet rẽ g̃uẽ suspẽsã. Et cõstrictõ anhalit⁹ i
apãte ep̃is ẽ similis i horis non vehemẽs valde.
Pleuretici v̉o tussis ẽ cũ sputo ⁊ dolor ei⁹ ẽ pũgi-
tiu⁹ ⁊ eius vrĩa est bõe substãtie ⁊ color eius est

optimus ⁊ cōstrictō anhelitus eius est vehemens ⁊ est pueniens ad additionē plurimā. Et dr̄a iter ea ambo ⁊ inter pipneumōiā etiā ē qm̄ pulsus pipneumōie ē vndosꝰ ⁊ dolor eius ē ḡuatiuus ⁊ strictura anhelitus eiꝰ ē vehemēs ⁊ anhelitꝰ eius est calefactus ⁊ sig̃ alia. Et qm̄ cū pleuresi qn̄qꝫ accidūt accn̄tia sirsen horrēda sicut pmistō intellectus ⁊ alienatō ⁊ freq̄ntia anhelitus ⁊ tremor cordis et sincopis ⁊ q̄ sūt minora illis ⁊ prauitas angustie ⁊ multitudo rixe ⁊ vehemētia sitis ⁊ alteratō coloris faciei ad colores diuersos ⁊ vehemētia febris ⁊ vōitus cholē. Et cā in istis accn̄tibꝰ ē cōitas pectoris cū pncipalibꝰ mēbris ⁊ vicinitas eoꝝ oꝫ vt distinguat̄ iter vtrasqꝫ res. s. sirsen ⁊ birsen.

Et dr̄a igit̄ ē ꝙ pmistō itellectus accidit in sirsen i pmis. Deinde vehemētia fiūt in ip̄o reliq̄ accidētia ⁊ ē anhelitꝰ in eo sanior ⁊ postpōit̄ corruptō anhelitus a pmistiōe ⁊ sūt cū eo accn̄tia ip̄ius ppa sicut ē rubedo oculoꝝ ⁊ attractō eoꝝ ad supiora. In birsē vero postpōit̄ pmistō itellectus: ⁊ qn̄z n̄ ē nisi iuxta mortē: imo ē ratō eiꝰ icolūis. Verū in ip̄o p̄cedit alteratō anhelitꝰ ⁊ eius malitia ⁊ ē i pncipio tēsio in mirac ad supiora ac si trahat̄ ad ap̄a ⁊ dolor pūgitiuus. Et ex dr̄a i hoc est ꝙ pulsus in sirsē est magnꝰ declinās ad raritatē. Et in pleuresi puus ad freq̄ntiā ut succurrat̄ puitati. Et pleuresꝭ qn̄ fit vehemētior vehemētiora fiūt accn̄tia p̄dcā cū ea ⁊ siccat̄ lingua cū ea ⁊ exaspat̄. Qn̄ ergo augmētat̄ accidit rubedo i facie ⁊ oculis ⁊ inq̇etudo vehemēs ⁊ corruptō anhelitus ⁊ pmistō itellectꝰ ⁊ sudor intersectus: ⁊ qn̄qꝫ perducit ad fluxum ventris malum.

De signis eiꝰ q̄ est pura ⁊ nō pura. C. iij.

Quz nō ē pleuresꝭ pura: imo ē in paniculo velante costas ⁊ lacerto extriseco hn̄t signa ⁊ sūt dolor in ea ⁊ nocumētū ad terminū. Illā naqꝫ q̄ fit i paniculo extriseco cōphendit tactus. Et qn̄z cōicat ei cutis ⁊ appet visui: et qn̄z rūpit̄ exterius ⁊ nō facit sputū. Et hec eruptō qn̄z fit natura ⁊ qn̄z fit arte. ¶ Et cū illa q̄ fit i lacerto extriseco est pulsatō. Nā si sentitur cū attractiōe aeris in lacerto dilatante: ⁊ si sentit̄ i reditu est in lacerto ꝯstrigēte. Et iā ōndimꝰ quōiam ābo inueiūt̄ in duabꝰ tūicis simul. s. itriseca ⁊ extriseca: ⁊ cōphēsio etiā cōphēdit hūc modū pleuresis q̄ nō ē pura. Et in hac q̇dē nō pura nō ē ex dolore pūgitiuo ⁊ ex cōstrictōe anhelitꝰ ⁊ tussi ⁊ ex duritie pulsꝰ ⁊ serinitate eiꝰ ⁊ vehemētia febris ⁊ accn̄tiū eiꝰ qđ ē i pura: ⁊ qn̄z ē pulsꝰ lenis. Et qn̄z ē se. ppt̄ ap̄ata in aliis locis a p̄dictis: aut ppt̄ cām aliā sicut sputū saniosū aut aliud ⁊ nō ē pleuresꝭ qn̄ nō sūt illic dolor pūgitiuus ⁊ pulsus serinꝰ ⁊ reliq̄. Et i nō uera existit subtꝰ pectinē plate dolor. ¶ Et i pura q̄ ē in velamīe distiguēte ē dolor declinās ad ossa pectoris ⁊ ē pmistō ratiōis i ip̄a ⁊ si sunt vehemētiora accn̄tia ⁊ dolor ⁊ difficultas anhelitus ⁊ nō est vehem̄tia febris ⁊ velocitas sicut in aliis. Imo qn̄z postpōit̄ vsqꝫ° putrefiat supflui tas ⁊ sit fortis fe. valđ. Et si ē in paniculo tegente pectꝰ dolor ē vsqꝫ ad furculas. Et diuersificat̄ dolor ppt̄ diuersitatē tactus ptiū paniculi furculaꝝ: ⁊ ppt̄ diuersitatē ptiū i sēsu ⁊ nō ē cū ea pulsatō oio ⁊ dolor declinās ad ptes thoracis ē ppt̄ ap̄a i velamīe distiguente. ¶ Et qn̄z ē ppt̄ euētū ap̄atis i instrūentis mēbroꝝ carnosoꝝ que sūt in costis ⁊ nō est in eo multus timor.

De signis malis ⁊ signis saluis. C. iiij.

Significat̄ salutē eius sputuz facile velox maturꝝ ⁊ ē albū planū eq̄le ⁊ pulsus qui n̄ ē vehemētis duritiei ⁊ serinitatis ⁊ paucitas doloris ⁊ reliq̄ accn̄tia ⁊ icolūitas sōni ⁊ anhelitus ⁊ receptō cure ⁊ ꝙ eger tollerat illđ qđ patitur ⁊ eq̄litas caliditatis i corpe cū eq̄litate ⁊ puitas sitis ⁊ tristitie. Et silr̄ sudor ⁊ vrina ⁊ egō fm̄ dispōnē laudabilē. Et digestō vrīe ē signū bonū in ip̄a: sicut eius malitia ē signū malū valde. Et malitia egōnis ⁊ fetor eiꝰ ⁊ vehemētia citrinitatis eꝰ ē signū malū. ⁊ aptō fluxꝰ sāguis nariū ē ex signis bōis vltimis i pleuresi. Et malū ē vt sint accn̄tia eiꝰ ⁊ sig̃tōnes ip̄ius vehemētia ⁊ fortia ⁊ sputuz retētū aut tardū ⁊ nō ē digestū: aut rubeū pure: au plūbeū: aut nigrū: aut addit̄ viscositas eiꝰ et difficultas ⁊ cōstrictō ⁊ ē fm̄ cōtrariuz reliquoꝝ q̄ numerauimꝰ i bono. Et ex signis malis ē vt sit illic vrīa feculēta nō eq̄l ⁊ ē sanguiea sig̃ns inflāmatiōez cōmissuraꝝ cerebri. Et ex signis malis ē vt sit illic calās vehemēs ⁊ ppe qn̄ ē cū frītate i extrēitatibꝰ ⁊ dolor tendens ad posteriora ⁊ additō doloris qn̄ eger dormit sup latus. Qum ergo accidit ei aut pleuretico diuersitas in fine eiꝰ sig̃t ꝙ epar iā debilitatū ē ⁊ ē malū valde ⁊ est i pncipio sui signū bōuz: imo ē res iuuās. Diūsitas aūt que vēit post illđ ⁊ nō remouēt̄ cū ea difficultas anhelitus ⁊ tristitia fortasse interficit i q̄rto aut an̄ ip̄z. Et trēor q̇ ē sub thorace i pleuresi multotiēs sig̃t cōmistiōez ratiōis cū cōitate velamīs. Et quando qꝫ fit iste motꝰ ex materiis velaminis: ⁊ motꝰ eiꝰ fm̄ plm̄ i huiusmodi egritudīe ē motꝰ ascēdēs. Et ex signis malis ē vt pfūdent̄ exiture pcedentes a pleuresi absqꝫ sedatiōe febris ⁊ n̄ sit sputū bonū. Nā illđ sig̃t mortē ppt̄ illđ qđ ē i eo pculdubio de reditiōe materiei ad pfūdū. Signis vō bōis ⁊ malis q̄ sūt post suppuratiōez singulare faciemus cam. Et scias ꝙ pleuresꝭ qn̄ nō ē i ea sputū: tūc est aut debilis valde: aut mala fraudulēta. Nā aut n̄ ē cū ea mltitudo materiei de q̄ sit curādū: aut ē iobediēs ad spuēdū maligna. Inq̇t Hip. mltotiēs est sputū bōuz facile ⁊ silr̄ anhelitꝰ ⁊ sunt illic alia sig̃ mala mortalia. s. sp̄es i q̄ ē dolor ad posteriora: ⁊ ē q̄si sit dorsū patiētis cā dorsū verberati. Et est vrīa eiꝰ sāguiea saniosa: ⁊ raro fit beatꝰ: imo morit̄ inter q̄rtū ⁊. vij. ⁊ raro ptēditur vsqꝫ ad q̄rtū decimū: ⁊ i pluribꝰ qn̄ ptrāsit. vij. sanat̄. Et multotiens appet iter hūeros patiētis ip̄az rubedo ⁊ calefit spatula eius ⁊ nō pōt q̇escere. Si aūt calefiat vēter eiꝰ ⁊ egrediat̄ ex eo egō citrina morit̄ nisi ptrāseat. vij. Et qn̄ ad ip̄m festinat sputū pluriarū sp̄eꝝ ⁊ diūsoꝝ coloꝝ: ⁊ deide vehemētior fit dolor morit̄ i tertō ⁊ si nō sanat̄. Et sp̄es alia ē cū q̄ sentit̄ pulsatō extēsa a furcul̄ vsqꝫ ad crura ⁊ ē i ip̄a vrīa aquosa cū q̄ nō ē sedimē ⁊ sputū ⁊ ē mortalis ppt̄ decliatiōez materiei ad caput. Si aūt ptrāsit. vij. sanatur.

De signis horaꝝ eiꝰ. C. v.

Qum nō ē sputū: aut adest sputū subtile: aut puū: aut illud qđ nōiat̄ saliua secūdū

I

ꝙ dicturi sumus est in ꝓncipio: ⁊ qñ augmētatur
accñtia ⁊ augmētat̄ sputū ⁊ icipit remoueri a subti
litate ⁊ addit in spissatiōe ⁊ in facilitate ⁊ icipit rēo
ueri a rubediē ad albedinē ⁊ si ē mā̄ decliuis ad ci
trinitatē ⁊ est ꝓportiōal' rubedini ē ī augmēto. ¶
Amplꝰ qñ eger expuit sputū facile matuꝝ ꝫm ꝙ
dixımꝰ de mātitate ⁊ est pl'm ⁊ dolor ē leuis tunc
istud ē statꝰ ⁊ hora euentꝰ maturitatis ītegre. De
inde qñ sputum incipit minui cum substantia illa:
aut illa facilitate ⁊ cū ꝑuatiōe doloris ⁊ dimiūtiōe
accidentiū tūc iā declinat. ¶ Cūq; retinetur spu
tū post remotiōem illoꝝ accñtium oīo tunc iam cō
pletur declinatō.

De signis spēꝝ eius ꝫm cās ipius. C. vi.

Et res quibꝰ sig̃tur cā efficiens pleuresiz
sūt sputū ⁊ color eius qñ est simplicis co
loris aut ꝑmisti coloris ⁊ ex loco dolo
ris ⁊ ex febre ⁊ vehemētia eius ⁊ paroxismo ipius.
¶ Sputū nāq; qñ est rubeū sig̃t sanguinē: ⁊ qñ est
ad citrinitatē decliue sig̃t cholām: ⁊ flauum sig̃t ꝯ
gregatiōem amboꝝ. Et qñ est ad albedinē ꝺcliue
⁊ nō est matuꝝ sig̃t phl'a. Et qñ est tendens ad ni
gredinē ⁊ plūbeitatez ⁊ nō est ꝓpt̄ tīcturā exteriꝰ
ex fumo: aut similibꝰ illis sig̃t mel'iam. ¶ Et ite
rū dolor in phl'atica ⁊ mel' ca ꝫm pl'm est descēdens
ad lenitatem tendēs. Et in aliȷ̄s duobꝰ est ascen
sus inflammatus. Et rursus si fuerit febris fortis
vehemēs erit ex materȷ̄s calidis: ⁊ si fuerit nō ve
hemens erit ex materȷ̄s decliuibꝰ ad frigus q̃tū
cūq; fuerit. ¶ Et qñz sig̃t per paroxismos significa
tionem bonam.

De signis ꝑmutationis eius. C. vij.

Quando nō expuit sputū laudabile velox
⁊ nō mūdificat̄ in. xiiij. diebꝰ tūc iam ꝑ
mutat̄ ad collectiōem ⁊ sig̃t initiū eius in
ascēsiōe vehementia doloris ꝑus ⁊ difficultas an
helitus ⁊ cōstrictō eius ⁊ duplicitas ipius apud di
latatiōem cū ꝑuitate ⁊ vehemētia febris ⁊ aspita
te lingue ꝓpe ⁊ siccitate tussis ꝓpter viscositatem
materiei ⁊ spissitudiē velamis ⁊ debilitatem vir
tutis ⁊ casus appetitꝰ ⁊ ꝑmistō ratiōis ⁊ vigilie ⁊
grauitas que sentit̄ in loco illo. ¶ Et qñ collectio
nem facit ⁊ complet̄ collectō quiescūt dolor ⁊ fe
bris ⁊ augmētat̄ grauitas. Qūq; rumpitur accidit
tremor diuersus ⁊ dilatat̄ pulsus cum diuersitate
sui ⁊ cadit virtus ⁊ debilitatur anhelitus: ⁊ mul
totiens accidit febris vehemēs ꝓpterea quia mate
ria mordicat membra ⁊ mordicat aꝑa. Qūq; rum
pitur deīde nō mūdificat̄ a die rupture vsq; ad.
xl. dies ꝑducit ad pthisim. Et ruptura saniosi ī die
vij. est ex eis q̄ nōiant̄ ī raro. Et pl'z eiꝰ post illō
vsq; ad. xx. ⁊. xl. ⁊. lx. Et q̃to plus fiunt accñtia
collectiōis vehemētiora erit eruptō velocior. Et
q̃to plus fuerit leuiora erit eruptō tardior ⁊ ꝓpe
febris existens de sūma accñtium. Et qñ appēt sig̃
timorosa: ⁊ tu iam testificatus es sig̃tōnem lauda
bilem in sputo ⁊ aliȷ̄s tūc nihil timeas: qm̄ eorum
euentus est cā collectiōis nō ꝓpter cām aliam. ¶
Et oīs pleureſ̄ cuius dolor nō quiescit ꝑ sputuz
neq; minutiōem neq; ꝑ alia: tūc spera ex ea saniosi
tatem aut mortez: aut ipaz ꝫm reliquas sig̃tōnes.
Et qñ videris pulsus tensiōem vehemētem fieri
tūc illō indicabit mortem si virtus fuerit debil'.

Et si virtus fuerit fortis tūc ipa ꝑmutabit̄ ad pi
pneumoniam ⁊ empima ⁊ pthisiz. Et ad sūmū qñ
illic est sig̃tō virtutis ⁊ incolumitatis: deīde non
quiescit dolor cū sputo aut solutiōe ventris ⁊ phle
botomia ⁊ vaporatōe tūc ipa est magis decliuis ad
empima. Sed si nō fuerit sig̃tō incolumitatis fi
xiōis virtutis ⁊ fixiōis appetitus ⁊ alioꝝ tūc illō
significabit ꝙ est mortalis ⁊ indicabit sincopiz ꝑꝰ
q̃uis appetitus cadat ꝫm pl'm apud rupturam ⁊ ru
bedo maxyllarū ambaꝝ est ꝓpter illud qō ad eas
ascendit ex vapore ⁊ calefiunt digiti ꝓpter illud
etiam. ¶ Et qñ rumpitur ad amplitudiem pecto
ris facit meditari alleuiatiōem aliquibus diebus.
deinde mollifica dispōnem eius. Qū ergo rumpi
tur vides pulsum ꝫm ꝙ indicauimus iam debilita
tum ⁊ tardatū ⁊ rarificatum ꝓpter resolutionem
virtutis cū euacuatiōe ⁊ extinctiōe caliditatis ina
te ⁊ accidit etiā sicut diximus tremor quem sequi
tur febris cā mordicatiōis hūoꝝ. Si ergo fuerit
materia appitiōis plurima ⁊ virtꝰ debilis ꝑducit
ad pernitiem. Et scias ꝙ qñ virtus est debilis et
tensio ⁊ freq̃tia vehementiores fiūt tūc istud si
cut sciuisti portendit sincopim. ¶ Et si est freq̃tia
minor illa ⁊ minor ea quam fecit ipa pleureſ̄ tunc
qñz indicat subet ⁊ spasmū: aut tarditatem matu
ratiōis. Et subet quidem nō accidit nisi propterea
ꝙ cerebrū recipit vapores humidos qui sūt ꝓcul
dubio nō cū acuitate illa neq; freq̃tia pulsus in ea
est valde. Et cerebrū quidem recipit eos ꝓpter
debilitatem suam ab expulsione eoꝝ in neruis. Et
sig̃t tarditatem suppuratiōis ꝓpt̄ grossitudiēz ma
teriei. Et quando ipa nō ꝑmutatur tūc cerebrū et
nerui fortes nō recipiūt ipam. ¶ Et quādoq; indi
cat spasmū ⁊ illud qñ constrictō anhelitus vehe
menter fit fortis ⁊ febris nō est fortis. Et qñ vi
des egritudinem iam sedatā parūꝑ ⁊ occultatam ⁊
nō est illic sputū tūc fortasse minuitur materia cuz
vrina: aut cū egōne: aut appitōe solutiōis ven
tris cholice subtilis: aut appitiōe vrie grosse. ¶
Si aūt illud nō fuerit tūc appebit exitura. Nam si
videris tensiōem ad mirac ⁊ hypocōdria ⁊ cutem
⁊ g̃uitatem indicabit illud exitura apud inguina ⁊
crura. Declinatō eius ad ambo crura est vehe
mēs sig̃tō ad incolumitatem. Et in huiusmodi qō
ꝑcepit Hip. solutiōem vētris fieri cū helleboro.
¶ Qō si videris cū hoc difficultatē anhelitus ⁊ cō
strictōem pectoris ⁊ soda ⁊ grauitatem in furculis
⁊ māmillis ⁊ brachio ⁊ caliditatem adꝰ supiora por
tēdet illud declinatōem materiei ad ptes aurīū et
capitis. Et si fuerit dispō hec ⁊ nō appuerit aꝑa ne
q; exitura in his ptibꝰ tūc mā̄ decliabit ad cerebꝝ
ipm ⁊ interficit pl'm in ꝯo ⁊ tertō.

Sermo aggregatus ex sputo. C. viij.

Laudabimus sputum ⁊ quod est facilius
⁊ velocius ⁊ plurimum ⁊ magis matu
rū qō est album planum equale in quo n̄
est viscositas: imo est equalis substantie. Aut qō
est ꝓpinquum huic maturationi ⁊ cum quo non est
ꝑmistō intellectus ⁊ nō fuerint ante ipm vigilie:
aut accidēs aliud malū ⁊ sequitur sputū illud qō ē
decliue in ꝑmis diebꝰ ad rubedinem ⁊ decliue ad
citrinitatē ⁊ post illō ad spumosum. Et spumosi
tatis quidem causa est vt sit res parua humoris

ſubtilis cui admiſcetur aer plurimus ⁊ ſit eius con-
miſtō vehemēs valde q̄uis ſpumoſum non ſit il
lius bonitatis. Jmmo eſt decliue ad malitiam.
¶ Et deterius eo in p̄ncipio eſt rubeum purum ⁊
citrinum puꝝ igneū. Et ex malis valde eſt album
viſcoſum rotūdum. Et deterius omnium eſt ni-
grū ⁊ proprie illud quod eſt fetidum ex eo ⁊ citri
num eſt melius nigro ⁊ groſſo gradato vel rotun
do et rotundum eſt melius non rotundo. ¶ Et ſi
fuerit malū tunc erit ſigatō groſſitudis materiei ⁊
dominij caliditatis ⁊ ſigt cum longitudie egritudi
nis q̄ō cōuertitur ad ptbiſim. Et rubeum ē meli⁹
citrio: qm̄ ſanguis natural' ip̄e ⁊ phl'a equales ſunt
leuioris lateris q̄ chol'a aduſtiua corroſiua. Et ui
ride ſig̃t cōgelationem ⁊ aduſtionē vehemētem ⁊
non remouet iudicium malitie ſputi in ſubſtantia
ſua facilitas exitus eius: ⁊ fetidum q̇dem ē maluꝫ.
¶ Et expuere huiuſmodi mala ē p̄pter multitu-
diem non p̄pter maturatiōem. Et omne ſputū cū
quo non q̇eſcit nocumentū eſt non bonum. ¶ Et
ex cōſuetudine q̇dem eorum eſt vt nominēt purū
cui nihil extraneum admiſcetur maturum: aut ni
hil ſanguis: aut nihil choleſ̃: aut melie ſaliuaꝫ ⁊ n̄
nominant ipſum ſputuꝫ. Et huiuſmodi quando p̄
ſeuerat ⁊ non p̄miſcet̃ ei aliq̇d neq̧ accidit ei diſpō
que ſignificet q̄ hūor ē hñs maturatōēꝫ tūc ſignifi
cat longitudinem egritudis. Et quando ē cum pua
tione maturationis malum ſig̃t p̄nitiem. Et ad
vltimum ſputum ſig̃t ſuo color̃ ⁊ ſignificat ſub-
ſtantia ſua ex groſſitudie ⁊ ſubtilitate ſua et ſigni-
ficat ſua figura in rotunditate ſua ⁊ non rotun-
ditate ſua ⁊ ſig̃t ſua quātitate ī multitudie ⁊ pauci
tate ſua. ¶ Et ſputum q̇dem ſalſum ſig̃t catarruꝫ
corroſiuum ⁊ ſputum humoris groſſi: imo puris
quandoq̧ fit non propter cauſam vlcerum pulmo
nis: imo p̄pter cām humiditatū pectoralium dñan
tium in corporibus coꝝ qui p̄tranſeunt. xxx. vſꝫ
ad. xl. ⁊ dimittunt exercitiū: quaſ̃ aggr̃gantur in
ſpatō pectoris ⁊ procedunt ⁊ accidit eis hydropiſ ī
ſpatō. xl. dieꝝ vſq̧ ad. lx. ⁊ nō eſt ī ea plurimuꝫ
mali.

De criſib⁹ pleureſ. C. ix.

Q Uando ſpuit ī die p̄mo aliq̇d ſubtile nō
maturū tūc ſperatur vt maturetur ī q̄r
to ⁊ deſcēdat ī. vij. Si aūt non matura-
tur vſq̧ ad quartum: aut initium ſputi non eſt ex
die p̄mo tūc criſ ei⁹ erit ī. xi. aut. xiiij. Si aūt nō
expuit niſi poſt quartum: deide expuit ⁊ ī ipſo eſt
maturitas aliqua tunc res eſt media. Et ſi nō eſt ī
ipſo maturitas tunc egritudo prolongatur cum ſi
dutia: ⁊ prop̄e qum ſunt illic ſigna bona virtutis
⁊ appetitus ⁊ etatis. Et quando non ſpuit vſq̧
ad ſeptimum aut expuit ſputū mundum ſine ma
turatione penitus. Jmmo non eſt niſi humor pu-
rus: tunc ſi īueneris virtutem debilem ſcias q̄ n̄
maturabitur niſi poſt tempus: tunc ſi ipſe deficit
ante illud egritudo non pertanſibit. xiiij. ergo nō
pertranſibit. Et quandoq̧ īterficit ante ipſuꝫ: qm̄
criſis eorum que ſunt huiuſmodi eſt vſq̧ ad. xl.
aut. lx. ⁊ nature debil' īcolumitas non protendi-
tur vſq̧ ad illam horam. Q̄ō ſi virtutem īuene
ris fortem ⁊ videris duo deſideria equalia lauda
bilia ⁊ videris ſomnum ⁊ anhelitum ſecundum q̄
oportꝫ ⁊ videris vrinā maturā bonā ſperabis q̄
pertranſeat. xiiij. deīde moriatur ſecundum plu-
rimum poſt ipſum. Et totum hoc qum materia q̄
egritudiem facit fuerit acuta: et prorſus longior
criſ eius que facilis ē ē. xiiij. dies. Et quandoq̧ ex
tenditur vſq̧ ad. xx. Et Galienus quidem dixit
q̄ quandoq̧ mūdificatur cuꝫ ſputo vſq̧ ad. xxx.
dies: aut īuenit cū eo criſim ītegram. Et nos iam
diximus q̄ ſputum ſimplex quod eſt vt ſaliua ſi-
gnificat longitudiem egritudis. Et quandoq̧ con
tingit vt ſperetur criſ in hora ⁊ accidat ſignifica-
tō que ponat ipſam propinquiorē: aut ſignifica-
tō que ponat ipſam longinquiorem. Sicut qum
ſputum ⁊ diſpoſitiones ſignificant q̄ criſ erit in.
xiiij. ⁊ apparet poſt. vij. ſputum nigrum: ⁊ pro-
prie ī die malo ſicut octauo. Jpſum nanq̧ ſignifi-
cat q̄ criſ mala procedet: ⁊ ſi appareat loco eius ſi
gnificatio bona ſignificans maturatōnem laudabi
lem ſignificabit q̄ criſ mala poſtponet̃ ⁊ bona p̄-
cedet.

De pipneumonia. C. x.

P Eripneumonia eſt apoſtema calidum in
pulmone: ⁊ ipſa quandoq̧ accidit icipi-
endo: ⁊ quandoq̧ ſequitur euentum ca-
tarri deſcēdētis ad pulmonē: aut preſocatōnes re
ſolutas ad pulmonem: aut pleureſim conuerſam
ad peripneumoniam ⁊ huiuſmodi interficit vſq̧
ad. vij.. Et ſi natura confortetur ad expuendaꝫ
materiam: tunc ipſa ſecundum plurimum facit ca
dere in ptbiſim. ¶ Et peripneumonia quideꝫ fit
ab omni humore. Uerum plurimū eius fit a phl'a
te: quoniam ī membro raro raro continetur hu-
mor ſubtilis ſicut plurimum pleureſis eſt chole-
ricum econtrario huiuſmodi intentōnis: quoniam
membrum eſt panniculoſum ſpiſſum ſtrictum in
quod raro penetrat niſi ſubtilis acutus: quanuis
quandoq̧ fiat ex ſanguie. Et quandoq̧ fit ex ge-
nere cholere rubee ⁊ eſt īterficiens ſecundum plu
rimum ſua acuitate: ⁊ quia vicia eſt cordi: ⁊ quia
parum iuuabitur ab eo quod bibitur ⁊ quod loco
emplaſtri ſuperponitur. Jllud enim quod bibitur
non peruenit ad ipſam dum conſeruat ex virtu-
te īfrigidatōnis ſine illud q̄ō ei opponitur: et il-
lud quod loco emplaſtri ſuperponitur non perdu
cit ad ipſam īfrigidatōnem equalem ei. ¶ Et pi-
pneumonia quidem quandoq̧ remouetur cum re
ſolutōne. Et quandoq̧ conuertitur ad empima: ⁊
quandoq̧ induratur: ⁊ quandoq̧ permutatur ad
exituras: ⁊ quandoq̧ permutatur ad karabitus ⁊
eſt malum. Et quandoq̧ permutatur ad pleure-
ſim ⁊ eſt hoc parum ⁊ rarū. Et quandoq̧ facit ſuc
cedere ſtuporē ſicut predictum eſt ī pleureſi ⁊ eſt
plurimum eorum que ſuccedunt ei. Et fluxus ſan
guis narium non confert ī peripneumonia ſicut cō
fert ī pleureſi propter diuerſitatem duarum ma-
terierum. Et quoniam attractō pulmonis longī-
q̇or eſt q̄ ſit velamīs ⁊ panniculi pectoris ⁊ lacer
torū eius.

De ſignis pipneumonie. C. xi.

S Igna peripneumonie omnia ſunt febris
acuta quoniam eſt apoſtema calidum in
viſceribus ⁊ conſtrictō anhelitus vehe
mens ſicut preſocatō accidens anhelanti propter

apostema ⁊ q̄ ipsum coarctat vias ⁊ caliditas ī ip
so vehemens ⁊ grauitas propter multitudiēz ma
teriei ī membro non sensibil' substantie ⁊ sensibi-
le propter panniculum in quo inuoluit̄ ⁊ extensio
ī pectore toto propter illud ⁊ dolor tensus ex pe
ctore et ex profundo ad partes thoracis et dorsū.
Et quandoq; sentitur dolor īter ambas spatulas.
Et quandoq; sentitur pulsatō sub spatula ⁊ furcu-
la ⁊ mammillis: aut continuus: aut apud tussim ⁊
non tollerat vt dormiat nisi super collum: sed su
per latus prefocatur. ¶ Et peripneumonici qui-
dem lingua rubescit prius: deīde nigresit ⁊ est li-
gua eius ita q̄ adheret ei manus quando tangit eā
cum grossitudīe. Et quandoq; cōicat ei ī exten-
sione ⁊ repletōne faciei totius ⁊ apparent' in vtris
q; maxyllis rubedo ⁊ inflatō propter illud quod
ascendit ad eas ex vapore propter carnositatē ea-
rum ⁊ raritatem ipsarum ⁊ non sunt sicut frons ī
cute sua. Et quandoque vehemens fit rubedo a
deo donec simiIetur tincto. Et quandoq; sentitur
ascensio vaporis quasi ipse sit ignis subito suspen-
sus. Et apparent inflatō vehemens ⁊ anhelitus al
tus velox propter febris magnitudinem ⁊ nocu-
mentum eius ⁊ inflatō oculorum ⁊ grauitas mo-
tus eorum ⁊ repletō venaꝝ eorum ⁊ grauitas pal
pebrarum. Et causa in eo etiam est vapor ⁊ appa
ret in cornea similitudo apostematōnis ⁊ in pupil
la similitudo exitus cum impinguatōne ⁊ vnctuo
sitate ⁊ ingrossatur collum. Et quandoq; aduenit
subet propter multitudinem vaporis humidi. Et
quandoq; est cum ea frigus extremitatum. Pul-
sus autem est vndosus lenis: quoniam apostema
est in membro leni ⁊ materia est humida. Et vn-
dosus quidem diuersus est proculdubio in dilata
tōne vna. Et qn̄z illud est secundum dilatatōnes
plurimas. Et quandoq; accidit in dilatatōnib⁹ plu
rimis vicissitudo. Et quandoq; accidit in eis ca-
dens in medio: ⁊ eius pulsus secundum plurimum
est magnus propter vehemētiam necessitatis ⁊ le
nitatem instrumenti nisi debilitetur virtus val-
de. Frequentia vero vehemens fit ⁊ minoratur
secundum febrem et necessitatem et secundum q̄
virtus sufficit illi magnitudini: aut defficit ab ea.
¶ Et Hip. quidem dixit q̄ quando eis accidunt
exiture apud mammillas: aut ea que seqūt̄ eas et
aperiuntur fistule euadunt: ⁊ illud est note cau-
se. Et similiter quando accidunt exiture in crure
sunt signa laudabilia: ⁊ quando pmutatur ad pleu
resim raro alleuiatur constrictō et anhelitus ⁊ ad-
uenit punctō: et sputa eorum sunt etiam tunc se-
cundum colores similes coloribus pleuresis ⁊ plu
rimum eorum est phlegmaticum. Cum peri-
pneumōia autem que est ex genere cholere rubee
aut trahit ad choleram rubeam sunt constrictio
anhelitus ⁊ grauitas sensibilis in pectore minus.
Sed inflammatō est in vltimo vehementie. Et si
gna permutatōnis eius ad empima proxima sunt
signis pleuresis in huiusmodi: ⁊ sunt vt febris nō
minoretur neq; dolor: ⁊ neq; videatur diminu-
tō de qua sit curandum in sputo: aut vrina gros-
sa habente sedimen: aut egestōnem. Si aūt vide
ris egrum cum istis signis incolumez fortem tunc
ipsa conuertitur ad empima: aut ad exituram: aut
superius: aut inferius secundum signa predicta ī
pleuresi. Et si illic non fuerit virtus ⁊ incolumi-
tas tūc time mortem. Et quando fit saliuosuz dul
ce iam: tunc fit empima ⁊ si mundificatur in. xl.
diebus est bonum. Et si nō ꝓlongatur tempus et
quando prolongatur tempus cum peripneumonia
facit incurrere egrum inflatōnem pedum propter
debilitatem nutritiue proprie in extremitatibus.
¶ Et quando declinat materia ad vesicā facit sa-
nitatem necessario.

De apāte duro in pulmōe. C. xij.

Quandoq; accidit in pulmone aposte-
ma durum ⁊ significat ipsum constri
ctio anhelitus cum hoc q̄ ipsum au
gmentatur cum diebus ⁊ est cum gra
uitate ⁊ paucitate sputi ⁊ vehementi siccitate tus-
sis ⁊ frequentia eius : ⁊ quandoq; alleuiatur in q̇
busdam horis cum paruitate caloris in pectore.

De apostemate molli in pulmone capitulum de-
cimūtertium.

Quandoq; accidit in pulmone aposte-
ma molle. Et significat ipsum con-
strictio anhelitus cum saliua pluri-
ma ⁊ humiditate in pectore absq; ca-
liditate plurima ⁊ in facie non est rubedo: immo
plumbeitas.

De bothor in pulmone. C. xiiij.

Quandoq; accidit in pulmōe bothor ⁊
signa earum sunt vt grauitas sentia-
tur ⁊ constrictio anhelitus cum ve-
locitate ⁊ frequentia ⁊ caliditas in pe
ctore ⁊ inflammatio absq; febre communi.

De aggregatione aque in pulmone capitulum de
cimūquintum.

Quandoq; aggregatur in pulmone a
quositas ⁊ significant in ipsa commo
tio de latere ad latus ⁊ febris leuis et
apostema extremitatum ⁊ malitia an
helitus ⁊ sputum subtile aquosum ⁊ dispositio q̄
est sicut dispositō hydropis.

De apostematibus aut vulnere accidentibus cāne
pulmōis Ca^m. xvi.

Signa illius sunt febris debilis ⁊ pul-
satio in medio dorsi et dolor. Canna
enim non est sicut pulmo in hoc q̄ ip
se non sentit. Uerum est dolor leuis
et accidunt cum hac pruritus in corpore ⁊ rauce-
do vocis: ⁊ si vlceratur erit oris ei⁹ odor fetid⁹
⁊ sputum paucum.

De pure ⁊ sanie que est empima capitulum deci-
mūseptimum.

Pus in locutōne medicorum venit su
per duas intentōnes quarum vna est
vsitata in omni loco q̄ apostema col-
ligit saniem ⁊ est collectō sanici apo-
stematis. Et secunda est qua vtuntur proprie in
egritudinibus pectoris ⁊ volunt per illud repleti
onem spatij quod est inter pectus ⁊ pulmonem ex
pure erumpente ad ipsum: aut in ambobus lateri
bus simul: aut in latere vno. Et cause huiusmodi
repletionis: aut sunt catarrus effundens materiaz

ſubito: aut vlcera in pulmone ex quibus currit ſa
nies ⁊ virus ⁊ fit empima poſt. xx. dies ſecun-
dum plurimum: deinde expuitur: aut eruptō apo
ſtematis in partibus pectoris ⁊ eſt plurimum. Et
eſt illud aut ſanies matura: aut res que eſt ſicut
fex. Et diſpōnes illius ſunt quattuor: aut enim ꝑ
focat multitudine ⁊ interficit. ⁊ apparitō illius eſt
vt incipiat anhelitus eius conſtringi ⁊ non expuat
aut putrefit pulmo ⁊ facit cadere in pthiſim: aut
mundificatur cū ſputo ſuccurrente facili: aut mun
dificatur cum expulſione ex via vene magne et
arterie magne ad veſicam cum vrina groſſa. Et
eſt curſus eiꝰ prius ex vena ad epar: deīde ad re
nes: ⁊ quandoqꝫ ad inteſtina cum egeſtōne ⁊ ſunt
ambe laudabiles ⁊ iam preterijt a nobis in remo-
tōne ſaniei eruptōnis ⁊ cognitō illius eſt ſecundū
fortitudinem ſignorum ⁊ etatis ⁊ temporis ⁊ cō-
plexionis. Et decrepiti quidem moriuntur ex em
pimate plusqꝫ iuuenes propter debilitatem par-
tium cordium ipſorum. Et iuuenes moriuntur in
doloribus plusqꝫ decrepiti propter vehementiaꝫ
ſenſuum eorum. Et nos iam diximus ſigna empi
matis in capitulo ſignorum permutationum pleu-
reſis ⁊ ſimiliter ſignorum eruptōnis ¶ Signa au-
tem repletionis ſpatij pectoris ⁊ puris ſunt graui-
tas ⁊ tuſſis ſicca cum priuatione anhelitus ⁊ do-
lor. Et quandoqꝫ eſt in pluribus eorum tuſſis hu
mida faciens imaginari lenitatem cum ſputo ⁊ eſt
eorum anhelitus conſequens. Et propter hoc eſt
ſermo eorum velox: ⁊ frequentes fiunt nares ip-
ſorum ad coarctandum apud anhelitum ⁊ cōmit-
tatur febris minuta ducens ad hydropiſim. ¶ Si
gna autem loci in quo eſt ſanies cognoſcuntur vt
dormiat eger quandoqꝫ ſuper latus vnum ⁊ quā
doqꝫ ſuper latus aliud: ⁊ tūc latus ſuper quod pē
det grauitas coarctans eſt latus oppoſitum loco ſa
niei ⁊ commotō eius ⁊ ſonitus eius qui in commo
tione auditur. Et hominum ſunt quidam qui po-
nunt ſuper pectus ⁊ latera eius filum lineum inſu
ſum in luto rubeo diſſoluto in aqua ⁊ conſiderant
locum qui prius exiccatur: quoniam ipſe eſt lo-
cus puris. ¶ Signa autem eruptionis incolumis
ſūt vt ſuccedant rupture ſedatō febris ⁊ augmen
tum appetitus ⁊ facilitas ſputi ⁊ anhelitꝰ: aut eue
niant cum ea exiture in latere ⁊ partibus eius que
fiant fiſtule: ⁊ ſimiliter illa que eſt ex eis media.
Nam egreditur ex eis ſanies alba munda. ¶ Si-
gna vero mala ſūt vt appareant ſigna ꝑfocatiōis:
aut ſincopis: aut ſputi mali: aut pthiſis. Et quꝫ co
quitur aut prefocatur egreditur ſanies cenoſa feti
da. ¶ Signa autem differentie inter ſaniem ⁊ in-
ter phlegma in ſputo ſunt deſcenſus ſaniei ſputi in
aqua ⁊ fetor ipſius ſuper ignem. Et phlegma na-
tat in aqua non fetens ſuper ignem quamuis ſanies
quandoqꝫ expuatur in egritudine que non eſt pthi
ſis ſecundum ꝙ oſtendimus in loco precedente.
Et quandoqꝫ emittitur cum ſputo pus plurimum
valde. Et ego iaꝫ vidi qui expuit in hora vna cir
citer duas eminas paruas: aut eminā magnā vnā:
⁊ plus medietate emine. Et Galienus teſtificatur
ꝙ quidam empicus expuebat omni die circiter. l.
ʒ. ⁊ ſunt fere. ix. cotile. Et iam feci te ſcire dif-
ferentiam inter ſaniem ⁊ inter humiditates. Nam
ſanies diſcernitur fetore apud ſputum. Et qum ꝑ
ijcitur ſuper ignem ⁊ ſubmergitur ⁊ non natat.
Signa vero permutationis empimatis ad pthiſiꝫ
ſunt plumbeitas coloris ⁊ tenſio amborum laterū
⁊ colli ⁊ calefactio digitorum omnium tanta que
non ſeparatur etiam in illo cuius extrema infrigi
dari conſueuerunt in febribus. Et febris que ad-
ditur in nocte propter cibum ⁊ curuitas vnguiuꝫ
propter diſſolutionem carniuꝫ ſub eis ⁊ impingua
tio oculorum cum declinatione ad albedinem ⁊ ci
trinitatem ⁊ ſigna alia que dicta ſunt in capitulo
pthiſis.

De vlceribꝰ pectoris ⁊ pulmōis ⁊ ex eis eſt pthi
ſis caplm. xviij.

Hec vlcera aut ſunt in pectore: aut in
velamine: aut ſunt in pulmone ⁊ eſt
diuiſio poſtrema ⁊ eſt pthiſis: aut ſūt
in canna ⁊ iam diximus ea. ¶ Et ma
gis ſana horum vlcerum ſunt vlcera pectoris. Et
illud ideo quoniam vene pectoris ſunt minores ⁊
partes pectoris ſunt duriores: quare non magni-
ficatur in ipſo malitia: ⁊ quoniam virus non re-
manet in eis: immo currit ad ſpatium pectoris et
non eſt ita diſpoſitō pulmonis: ⁊ quoniam motus
eius non eſt fortiter ſenſibilis ſicut motus pulmo
nis: immo fortaſſe eſt quietus: ⁊ quoniam ipſum
carnoſum eſt: ⁊ carnoſuꝫ eſt magis ſuſceptibile cō
ſolidationis. ¶ Et multotiens accidit propter vl
cera pectoris facta a vulneribus putrefactiuis vt
corrumpantur oſſa ita vt indigeant ſectione eius
qđ putrefactum eſt in eis vt ſaluetur illud quod
vicinatur eis. Et quandoqꝫ peruenit putrefactio
ad illud qđ ſequitur ipſum in panniculo. ¶ Illa
autem vlcera velaminis que penetrant non con-
ſolidantur. ⁊ non penetrantia: aut cadunt in parti-
bus neruoſis et non conſolidantur: aut cadunt in
partibus carnoſis ⁊ conſolidantur ſi ſuccurratur
eis in principio ⁊ nō dimittantur apoſtemari. Nā
qum apoſtemantur ⁊ chronica fiunt non ſanantur.
¶ In vlceribus autem pulmonis diuerſificati ſūt
medici in hoc ꝙ ipſa ſanantur. Dicunt enim qui-
dam ꝙ non ſanātur omnino: quoniam conſolida-
tio indiget quiete ⁊ illic non eſt quies. Sed Galie
nus diuerſificatur ab eis ⁊ exiſtimauit ꝙ ſolus mo
tus non prohibet conſolidationem niſi adiungan-
tur ſibi reliqua prohibentia. Et ſignificatō illius
eſt ꝙ velamen etiam mouetur: ⁊ quandoqꝫ ſanan
tur vlcera eius. Sed Galieni ipſius ſermo in vl
ceribus pulmonis eſt ꝙ ſi accidāt a ſolutiōe ſingu-
laris non ab apoſtemate neqꝫ corroſione humoris
corroſiui: immo propter egritudinem aliam tunc
dum permanent vlcera ⁊ non fiunt adhuc ſanioſa
neqꝫ apoſtemantur recipiunt ſanitatem. Et ſimili-
ter illa que ſunt ex vlceribus in quibus aduenit
ſputum ⁊ non ſunt ſanioſa. ¶ Sed que ſunt ab apo
ſtemate aut corroſione non recipiunt ſanitatem:
quoniam vlcus ſanioſum tunc non eſt poſſibile vt
ſanetur niſi cum mundificatione ſaniei: ⁊ illud fit
cum tuſſi ⁊ tuſſis augmentum efficit in dilatatione
vlceris ⁊ diſruptione eius: ⁊ commotō facta in ea
addit in dolore ⁊ dolor addit in attractione mate
riei ad partem. ¶ Et medicine exiccatiue ſunt ꝓ
hibentes ſputum ⁊ mundificatiue ſunt lenificates

vlcus. ¶ Et facta ab humore corrosiuo non sana
tur absq̧ rectificatōne eius: ⁊ illud non peruenit
nisi in spatō in cuius simili oportet: aut vlcus vl
ceretur ⁊ fiat fistula que nō consolidatur omnīo:
aut dilatetur adeo donec corrodat totum corpus
pulmonis. Et in factis post apostema quandoq̧ ag
gregantur iste intentōnes. Et ex adiuuantibus ad
prauitatem consolidatiōis est motus ⁊ etiam essen
tia venarum que sunt in pulmone magnarum am
plarum durarum. Illud nanq̧ est ex eis que diffi
cilem faciunt consolidationem rupture. ¶ Et ite-
rum longitudo spatij inter introitum medicine bi
bite ⁊ inter pulmonez: ⁊ necessitas debilitatis vir
tutis eius ad hoc ut perueniāt iste medicine ad vl
cus sunt ex adiuuantibus ad hoc. Et medicine fri-
gide sunt tarde nō penetrantes. Et que sunt cali-
de addunt in febre que comittatur vlcera pulmo
nis. Et exiccatiue sunt nociue ethice que comittan
tur ea. Et humectatiue prohibent consolidatio-
nem vlcerum. Nam cura vlcerum omniū est exic
catō ⁊ proprie huiusmodi vlcerum ad que veni-
unt humiditates desuper ⁊ desubtus. ¶ Et hec q̇-
dem infirmitas recipit omnem curam qum est in
principio: ⁊ est super panniculum tegentem cannā
intrinsecus ⁊ in substantia pulmonis carnosa non
est facile suscipiens: in cartilaginibus vero ipsis
non recipit. Et homines magis susceptibiles cure
pthisis sunt infantes. Et vlcera pulmonis magis
salua sunt illa que sunt ex genere cruste qum non
est illic causa in complexione ⁊ ipso humore que
faciat vlcus siccum impetiginosum. Et quandoq̧
accidit pthisico vt protendat̄ cum eo pthisis pro-
ducens eum spatō temporis: ⁊ similiter extendi-
tur a iuuentute vsq̧ ad senectutem. Et ego iam
vidi mulierem vixisse in pthisi circiter. xxiij.
annos: aut plus parū. ¶ Et habentes vlcera pul-
monis leduntur valde ab autumno. Et quando
esse pthisis est occultum detegit ipsam in patiente
eam introitus autumni super ipsum. ¶ Et nomē
quidez pthisis quandoq̧ conceditur alie egritudi-
ni cum qua non est febris. Sed pulmo est suscipi-
ens humores grossos viscosos ex catarro qui effū
dūtur ad ipuz semper ⁊ constringit meatus eius:
quare patientes cadunt in constrictionem anhelit⁹
⁊ tussim frequentem que perducit ad debilitatem
virtutis eorum ⁊ corporū ⁊ sunt vere proceden-
tes cursu asmaticorum: tunc si fuerit motus par-
uus oportebit vt admisceatur curis eoꝝ aliquid
cure asmaticoꝝ.

De causis vlcerū pulmōis. C. xix.

Cause vlcerum pulmonis sunt catarr⁹
mordicatiuus corrosiuus: aut putre-
factiuus propter suam vicinitatem cū
qua pulmo non sanatur vsq̧quo ma-
turetur: aut sanies huiusmodi generis currens ad
pulmonem ex membro alio ⁊ antecessio peripneu
monie que iam computruit ⁊ iaz vlcerata est: aut
saniositas pleuresis rupte: aut aliqua causarum
sputi sanguinis predictarum aperiens venam:
aut incidēs eam: aut scindēs ipsam siue sit causa in
trinseca sicut ebullitō sanguinis: aut aliud de his
que dicta sunt siue extrinseca sicut casus: aut per-
cussio. Et quandoq̧ sunt ex causis eorum putrefa
ctō ⁊ corrosio precedens in substantia ipius pul-
monis sicut accidit membris. ¶ Et quādoq̧ mul
tiplicatur pthisis quando estati borreali sicce suc-
cedit autumnus pluuiosus.

De preparatis ad pthisiz in figura ⁊ forma ⁊ eta
te ⁊ regione ⁊ cōplexiōe. C. xx.

Isti sunt alati habentes pectus strictū
habentes spatulas nudas carne ⁊ pro
prie posterius habentes spatulas de-
cliues ad anteriora incedendo ⁊ quasi
vnicuiq̧ eorum sunt due ale ⁊ quasi spatule eius
sunt abscise ab adiutorio ⁊ ante ⁊ retro ⁊ haben-
tes colla longa ⁊ inclinantes ea ad an̄riora. Et quā
doq̧ precedunt guttura ipsorum ⁊ eminent. Et in
pectoribus quidem istorum que secuntur ea mul
tiplicantur ventositates ⁊ inflatō est i eis propter
debilitatem pectorum eorum. Si autem cum hoc
est debilitas cerebrorum recipientium superfluita
tes: ⁊ cum hoc non digeruntur cibi: tunc iam com
plentur conditiones ⁊ proprie si fuerint humores
eorum cholerici. ¶ Et forme quidem suscepti-
biles pthisis velociter cum alatōne predicta sunt
lenes albe declinantes ad subalbedinem: ⁊ etiam
corpora dura spissa propter illud quod accidit eis
de eruptōne venarum. ¶ Et complexio suscepti
bilis illius est ei⁹ cuius ꝯplexio est frigidior. Et e
tas in qua multiplicatur pthisis est illa que est in-
ter octauum ⁊ decimum annum vsq̧ ad aduentuz
xxx. annorum. ¶ Et ipsa in regione frigida est
plus propter illud qđ accidit in ea de ruptura ve
narum ⁊ sputo sanguinis plurimo. ¶ Et tempus
in quo multiplicatur illud est autumnus.

De rebus a quibus oportet vt isti custodiantur
Ca^m. xxi.

Oportet vt isti custodiantur ab omni-
bus cibis ⁊ medicinis acutis mordi-
catiuis ⁊ omnibus que extendunt mē
bra pectoris ex clamorē: aut rixa: aut
saltu.

De signis pthisis. C. xxij.

Sunt vt consideretur sputuz saniei cū
signis saniei secundum ꝙ exposuim⁹
in forma sua ⁊ colore ⁊ inspissatione
⁊ in alijs. Et febris minuta inseparabi
lis propter vicinitatem cordis cum loco egritu-
dinis que fit vehemens cum cibo in nocte secun-
dum partem qum sit vehemens febris ethica ꝓ-
pter humectationem corporis ex cibo secundum
ꝙ dicemus in loco suo quanuis quandoq̧ descen-
dant cum ethica in ipso febres alie. s. tertiana et
quartana ⁊ quintana: ⁊ deterior earum est quin-
tana: deiđ media ē t̄tiana: deide quotidiana. ¶ Et
qum accidit pthisis apparent etiam significationes
quas numerauimus in fine capituli empimatis et
superfluunt vene eorum omni hora: quoniā vir
tutes eorum debilitantur a retentōne nutrimenti
⁊ regimine eius ⁊ caliditas resoluit ⁊ liquefacit.
¶ Si autem in sputo sunt cruste ⁊ non remanet
dubietas ⁊ precipue qum cause perducētes ad pthi
sim predicte iam preterierunt. Nam qum corpus
incipit arefieri ⁊ extremitates incuruari ⁊ capilli
caderē propter priuationē nutrimēti ⁊ corruptōez
superfluitatum tunc iam vera est. Et quandoq̧

plumbinus fit color in principio. Uerum ipse ru-
bescit qum ascendunt vapores ⁊ extendunt colluz
⁊ duo cornua frontis ⁊ proprie quando confirma-
tur ⁊ inflantur extremitates eorum ⁊ proprie pe-
des eorum in fine dierum. Et apostemantur pro-
pter corruptionem humorum ⁊ mortificationem
innati caloris extremitatum propter malitiam cō
plexionis ¶ Et illi quidem pthisici quorum cau
sa est humor corrosiuus expuunt salinam que ha-
bet saporem aque marine salsam valde. Et pul-
sus eorum est fixus equalis cum velocitate par-
uus. Et quandoqz accidit ei inclinatō ad ambo la-
ra. Deinde accidit post illud in ventre rugitus et
trahuntur hypocōdria ad superiora ⁊ vehemens
fit tussis ⁊ destruitur appetitus cibi propter debili
tatem virtutum naturalium. Et quandoqz fluit uē
ter eius propter casum virtutis: ⁊ quandoqz ex-
puti anulos ⁊ corpora venarum ⁊ illud qum ap-
ppiquat mors. Et illud qđ expuit de venis si est
magnum est ex pulmone: ⁊ si est paruum est ex
canna ⁊ multotiens expuūt lapillos ⁊ expuūt anu
los ex canna ⁊ non est ex hoc etiam nisi ex vlcere
magno: ⁊ in fine eius ingrossantur sputum ⁊ sali-
ua: deinde intersecatur propter debilitatem vir-
tutis. ¶ Et quandoqz prefocati moriūtur: ⁊ quā
doqz non postponitur huiusmodi sputum: immo
cadit in principio qum pthisis est ex genere malo
facta ex materiis grossis que non digeruntur: ⁊ ꝙ
do intersecatur sputum in fine pthisis: tunc quan-
doqz non addit super quartum diem. Et quandoz
est intersectō sputi propter debilitatem virtutis:
⁊ tunc fortasse constringitur anhelitus eorum vs-
qzquo fiat quasi non sensibilis. Et multotiens qui
dem tussis in eis fit vehemens ⁊ perducit ad spu-
tum sanguinis continuum: ⁊ si curetur tussis eorū
cum prohibitiuis sputi moriuntur cum lenitate
adueniente eis. Si autem dimittantur tussire mo
riuntur spuendo sanguinem. ¶ Et ex veloci mor
te est ꝙ si quis habet pthisim ⁊ apparet super spa
tulas eius granum sicut faba moritur post quinq-
ginta duos dies.

Tractatus quintus de principiis operatiuis.

De cura communi apostematū partium pectoris
⁊ pulmonis capitulum primum.

EX rebus communibus est phle
botomia. Sed in principio ex
latere diuerso et magis festina
de saphena opposita in longitu-
dine ⁊ post ipsam de basilica op
posita in latitudine. Et post ipsam de nigra oppo
sita in latitudine. Si autem non appareat: tunc nō
oportet vt dimittatur phlebotomia cephalice ꝙ-
uis sit eius iuuamentum minus ⁊ tardius. Dein-
de post aliquot dies ex latere conueniente in latitu
dine. ¶ Et quandoqz pōuntur ventose super pe
ctus cum scarificatione etiam ita vt attrahatur ma
teria ad exteriora ⁊ minoretur ⁊ proprie quz pre
missa fuerit phlebotomia. Inquit Galienus si fe-
bris fuerit vehemens valde tunc time solutiuum
⁊ sis cōtentus phlebotomia. In ipsa nanqz non est
timor: aut timor eius est minor. In solutiuo est
timor magnus. Ipsum enim quandoqz mouet: et
quandoqz non soluit: ⁊ quandoqz in nocte super-
fluit. Et oportet quidem ne narcotica eis approxi
mes inquantum potes. Ipsa enim prohibent ma-
turationem ⁊ sputum. ¶ Cibi autem sint aqua or
dei ⁊ aqua tritici ⁊ aqua decoctionis maluarum et
blitorum: aut molochie ⁊ cucurbite ⁊ aqua faba-
rum ⁊ alkesmes qum non fuerit caliditas super-
flua ⁊ passe in posterius proprie. ¶ Et ex eis que
cursu medicinarum procedūt sunt omnia que mū
dificant ⁊ remouent asperitatem ⁊ leniunt in gra-
du primo sicut aqua iuiubarum ⁊ viole ⁊ papaue
ris ⁊ radix liliī ⁊ medulla citroli ⁊ cucūeris ⁊ alia ⁊
semē endiuie ⁊ seuesten: ⁊ quandoqz pōunt in eis
mucilago seminis cydoniorum ⁊ gūmi ⁊ dragagā
ti ⁊ semen papaueris: hec omnia ante eruptiōem.
¶ Et melius abstergentium mundificantium est
aqua mellis si non est apostema in reliquis visceri
bus. Si autem fuerit apostema oportet vt admi-
nistretur postꝙ fit sicut aqua cum multa commisti
one. Sed iuleb ⁊ aqua zuccari sunt conuenientio-
res ei: ⁊ postea aqua ordei. Et post ipsam vinum
dulce: ⁊ est melius vinum habentibus hanc egri
tudinez ⁊ proprie illud quod est album: nā illud
est magis adiuuans ad expuendum. Uerum non
oportet vt bibatur in pleuresi ⁊ in pipneumonia
nisi post maturationem ꝙuis secundum ꝙ dicitur
sit calefaciens ⁊ faciens sitim quibus vtrisqz iam
succurritur. Et non oportet vt in potu sumat il-
lud ille cuius epar aut splen est infirmum. Et post
vinum dulce est vinum aquosum ⁊ ipsum est con
fortans virtutem plusꝙ aqua ⁊ in potu ipso sunt
incisio ⁊ subtiliatō. Potus autem oxymellis facti
ex melle ⁊ zuccaro ⁊ pauco aceto quando miscetur
cum aqua est aggregans duas intentiones. s. extin
ctiōis ⁊ mundificatiōis. Nam si valde acetosum ē
tunc ipsum aut facit multum spuere: aut infrigi-
dat ⁊ inuiscat valde ⁊ fit adeo malignum donec il
lud quod incidit quandoqz indigeat virtute forti
ad hoc vt expuatur: ꝙ si acetositas necessaria fue
rit tunc oportebit vt potetur tepidum: aut mistū
cum aqua calida paulatim. Ex illo vero qđ tem-
peratam habet acetositatem securatur hec malitia
⁊ est prohibens nocumentum dulcedinis ⁊ sitis ⁊
ebullitionem cholere rubee ⁊ eius generationez.
Et aqua mellis est magis vltima in humectando:
⁊ aqua ordei in confortando: ⁊ quandoqz est neces
sarium in equatione nature tribuere acetosa cum
oleo amigdalino. Aqua vero que eis in potu tri-
buitur in hyeme quidē sit aqua calida ⁊ aqua zuc
cari ⁊ aqua mellis subtilis ⁊ in estate aqua tempe-
rata ⁊ interdicatur eis aqua frigida. Quod si tus-
sis vehemens fiat detur eis in potu parum ex ea ꝯ
mista cum iuleb ⁊ oxymelle infrigidatis. Nā oxy
mel facit eam penetrare velociter ⁊ expellit nocu
mentum eius. Et apud declinationem detur eis
in potu rob. Eis autem que necessaria sunt apud
collectionem ⁊ maturationem ⁊ eruptionez ⁊ post
eas oportet vt singulare caplm faciamus.

De cura pleuresis. C. ii.

OPortet vt prohibeas materiam veni
entem ad apostema cum euacuatione
⁊ attractione ad contrariū ⁊ lege illō
qđ narrauimus in capitulo quod est ante hoc: et

fortasse dicemus illud iterum. ¶ Dicamus ergo
ꝙ cura eius est phlebotomia si sanguis fuerit vin
cens fm modū predictū in capitulo qđ ē añ ipm et
extrahatur donec alteretur color ei⁹. Sgt eni ꝙ
nocibilior sāguis is ē euat⁹ ē: ⁊ scias ꝙ sāguis corpo
ris vehementioris nigredinis est ille qui est pro-
pinqus huiusmodi apostemati: q̄uis obseruatō v
tutis in hoc necessaria sit. Et quandoqꝫ non conce-
dit virtus extractiōem sanguinis fieri vsqꝫ ad hūc
terminum. ¶ Et si est humor alius euacua nō cuꝫ
eis que sunt sicut myrobal'. neqꝫ in quo est stiptici
tas: immo cum eis in quibus est cū solutione leni-
ficatō sicut res facte cum viol' ⁊ siracost ⁊ terenia
bin ⁊ zuccarum albaizeꝫ ⁊ soluantur in nocte.
Quidam vero sapientum dixerūt ꝙ rectius est q̄
tum possibile est vt euacuetur cum phlebotomia
timendo inquietudinem quam quādoqꝫ cadere fa
cit solutiuum. Et nos iam diximus istud ⁊ prope
quando sputum est cholericum valde ⁊ proprie se
cūdum ꝙ dixit Galienus quando febris est vehe
mens valde. Et Galienus quideꝫ precepit eos cu
stodiri a scamonea ⁊ non precepit eos custodiri a
hiera ⁊ helleboro simul ⁊ laudauit operationem
aque ordei post administratiōem solutiui ⁊ separa
tiōeꝫ ex eo. Nū ipa vō abscidit opatōeꝫ ei⁹: q̄uis
oporteat vt seruetur pars declinatiōis doloris ⁊
lesiōis. Nā si declinatio fuerit ascendens ad furcu
lam ⁊ thoraceꝫ ⁊ qđ est sup eā tunc phlebotomia
est melior. ¶ Et si dolor declinat ad partem hy-
pocōdriorum tunc necessaria est solutō sola: aut cū
phlebotomia secundum ꝙ necessarim facit illud
qđ testificatur. Et illud ideo quoniam phleboto-
mia sola ex basilica non trahit de hoc loco aliquid
de quo sit curandum. ¶ Et ex eis que significant
tibi vehementiam necessitatis euacuationis est ꝙ
inuenis vaporatiōem ⁊ emplastratiōem nō sedarē
dolorem: aut inuenis eas ex eis que augmentāt
ipsum. Et sigt illud repletionem in corpore toto:
quare necessaria est euacuatō ⁊ proprie cum phle-
botomia. ¶ Nūqꝫ phlebotomas ⁊ euacuas ⁊ non
sedantur accidentia: tūc scias ꝙ prohibitō collectio
nis quam queris difficilis est. Nō ergo iteres phle
botomiam vt non cōgeletur materia que habitu-
ra est collectiōem: ⁊ illud est ex eis propter que
defectus maturatiōis sanguinee cum diminutione
virtutis nō digerit materiam. ¶ Qum ergo ma
turatur oportet vt prohibeas eam fieri saniem et
studeas vt mūdifices ante illud cum sputo. Et ad
vltimum qum non fit phlebotomia ⁊ maturatur
⁊ emittitur sputum sufficienter: deinde vides de
bilitatem in virtute tunc non phlebotomes oio.
Dispositō nanqꝫ debilitatis virtutis non est que
tollerare possit phlebotomiaꝫ ⁊ solutionem: neces
sarium est tunc vti clisteribus mediis ⁊ acutis se-
cūdum ꝙ necessarium fuit illud quod testificatur
hoc: ⁊ proprie qum dolor est decliuis ad hypocō
dria. ¶ Et Hip. quidem inuit in cura peripneu-
monie in qua non sentitur dolor. Uerum est ve
hementis declinatōis ad hypocōdria vt euacuetur
cum helleboro nigro: aut cum alkakile ⁊ in alio li
bro cum herba siluestri que est similis portulace
⁊ habet lac ⁊ est de genere lacticiniorum. Qum er
go euacuaueris ⁊ inueneris dolorem leuiorem sis
contentus aqua zuccari ⁊ aqua ordei decocti cuius
ordeuꝫ sit excorticatum in aqua plurima decoctio
ne vehementi ⁊ aqua alcādarum si indiges cōfor
tatōne ⁊ melonibus indis ⁊ aqua iuiube ⁊ aqua se
besten ⁊ violis nutritis ⁊ semie papaueris. Et olū
quidem qđ administratur cum aliquo horum et
oleum amigdalarum dulcium. ¶ Quidam autem
prohibuerunt granata propter infrigidatōnem eo
rum. Sed apud me in eis que dulcia sunt non est
malum. Et quādoqꝫ fit ex istis medicinis decoctio
que administratur ad mundificādum. Et est hec.
℞. ordeum excorticatum ⁊ iuiubas ⁊ sebesten et
violas et semen papaueris ⁊ sirupum viol'. ⁊ si-
rupum nenufaris: quoniam ambo sunt meliores
iuleb. Et Galienus quidem precepit in principio
vtendum esse spēbus diacore: quoniam prohibēt
materiam ⁊ maturant ⁊ confortant. Et dico ꝙ ne
cessarie sunt qum non est excusatō propter vehe-
mentiam vigiliarum ⁊ si non fuerit illud tūc for
tasse congelat papauer materiam ⁊ prohibet spu-
tum nisi zuccarum qđ cum eo ponitur prohibeat
nocumentum eius. Et videtur ꝙ semen est cōue
nientius q̄ cortex tunc ⁊ oportet vt euacuetur il-
lud quod retinetur cum sputo. ¶ Et mensura nu
trimentum ⁊ non multiplices: immo subtilies se-
cundum ꝙ necessarium facit multitudo acuitatis e
gritudinis ⁊ paruitatis eius ⁊ accidentium illius.
Nam si ipsa fuerit quieta leuis facilis cibabis ip-
sum aqua ordei excorticati decocti valde. Ipsa nā
qꝫ expuere facit incisiua ⁊ confortatiua. Et si vo-
lueris dulcorare ipsam dulcorabis eam cum zucca
ro aut melle. Et si fuerit inquieta sis contentus aq̄
ordei vsqꝫquo declaretur tibi dispositō ⁊ proprie
secundum sputum. Nam qum multiplicatur secu
rus es de multitudine materiei et scis necessariam
esse virtutem. Nutrias ergo cum aqua ordei ex-
corticati ⁊ conforta: ⁊ si retinetur subtilia regimē
et sis contentus aqua ordei et sirupo quantum po
tes. ¶ Et quando accidit in pleuresi solutō ven-
tris et fuerit pleuresis succedens decolatōni reso-
lute ad latus prohibe istud cum cura phlebotōie ⁊
lenificatōnis nature et sit regimen eius cum suffi-
cientia sauic ordei. Si auteꝫ indiges phlebotomia
necessario in spēbus pleuresis et non est maturatō
tunc rectius est vt sis contentus quantitate. xxx.
ponderum et prepara ad secundatōnem cum sale
et oleo super vulnus. Et multotiens quidem ex-
cusat solutō ventris omni die semel aut bis a phle
botomia. Et si phlebotomie alicuius succedit sin-
copis aut vehementia difficultatis et constrictō in
anhelitu tunc illud est sigtō ꝙ phlebotomia non
euacuat materiam egritudinis et melius est vt tūc
liniatur natura.

Sermo continuus de cura dolorū pectoris capitu
lum tertium.

Non cures in principio nisi cum eo qđ
lene est ex clisteribus et supposito-
riis. Et maximi quidem erroris est in
potu tribuere infrigidantia vehemen
tia nisi in factis ex cholera et non dentur in potu i
frigidantia stiptica et cibi eorum sint sicut lentes
cum acetositate et similibus. ¶ Et scias ꝙ dare in
potu aquā frigidam est incōueniēs huic egritudini

et omnibus apostematibus intrinsecis minora er
go ipsam quantum potes. Quod si tussis fiat inobe-
diens permisce eam cuz oxymelle vt frangat for-
titudinem aque: ⁊ vt minoret moram eius et fi-
xionem ipsius: immo vt faciat currere et pene-
tret in corpore ⁊ adiuuet cū incisione oxymellis ⁊
subtiliatione ipsius. ¶ Et scias ꝙ quando in pleu
resi multiplicatur inflammatō ⁊ requirit infrigida
tōnem: tunc non infrigidetur nisi cū eo in quo sunt
abstersio ⁊ hūectatō sicut aqua citroli ⁊ aqua me-
lonis indi. Aqua vero cucurbite ꝗuis ab vna pte
conferat: quandoqꝫ tamen nocet ⁊ debilitat cum p̄
focatōne. ¶ Ea vero a quibus est abstinēdum sūt
sicut portulaca ⁊ aqua endiuie ⁊ omnia in quibus
est infrigidatō ⁊ īspissatō. ¶ Et oportet vt sit tua
magnifica intentō ad hoc vt sputum facile sit. Et
ex eis quidem que multiplicant sputum est dor-
mire super latus infirmum: ⁊ quandoqꝫ est neces
saria commotō parua: ⁊ vt ī potu detur aqua que
ad caliditatem decliuis est sorbēdo cōtinue quo-
niam cōfert ei valde. ¶ Et quādoqꝫ necessarium
facit esse retentō sputi cōstringentis anhelitum vt
lambendo sumat cochliarium de flore eris ⁊ melle.
¶ Et quādoqꝫ facit esse necessarium vehementia
doloris vt in potu tribuatur faba vna de assa feti
da cum melle ⁊ aceto ⁊ aqua ros. ⁊ illud quz est
vehementia doloris vociferare facientis. ¶ Quū
qꝫ ad vltimum peruenit inobedientia anhelitꝰ co
arctati ⁊ oregmō assumat de nitro assato cum sū
ma trium digitorum ⁊ de flore eris ꝗtitatez vniꝰ
fabe ⁊ parum olei ⁊ aquam tepidam ⁊ mellis pa-
rum. Si autem non valent addatur eis illud qd
est superius vitis cum pipere ⁊ aceto ⁊ sint omnia
tepida: aut isopus ⁊ sinapis ⁊ nasturtium cū aqua
mellis tepida: ⁊ hoc est fortius illo ⁊ sorbeat qum
spuit vitellum oui vt remoueatur malitia eius.
¶ Et si indiges in pleureticis cibo fortiori da pi-
sces alradradra ⁊ illud qū fracta est febris. Et si-
militer panem cum zuccaro et butyrum: quoniaz
adiuuat ad maturatōnem ⁊ ad sputū ⁊ pisces elixa
tos cum porris ⁊ aneto ⁊ sale ⁊ stude vt alleuies
partes ventris vt non comprimant ptes pectoris
⁊ illud fit cum lenificatōe nature ⁊ attractōne fe-
cis si retinet cū clisteribus lenibus sicut aqua kist
ordei cū pauca aqua sicle. Et oportet ut prohibeas
inflatiōem. Et scias ꝙ fumus fecis ⁊ eius inflatō
nociui sūt valde in hac egritudie. Et ex eis que sol
licite sūt attendēda est vt succurras cū maturatōe
egritudis ante ⁊ absqꝫ necessitate saniei. ¶ Si aūt
fiat sanies oportet vt succurras cuz mundificatōe
eius anteꝗ corrodat. Et scias ꝙ necessaria est hu-
mectatō: quare stude vt facile fiat sputum ⁊ ve-
lox. Quūqꝫ sputum incipit in ascensiōe ⁊ pertansit
quartum cōforta hāc decoctōem cum radice liliȷ̄ ⁊
capillo veneris. Et qum materia est grossa ⁊ vir
tus est fortis ⁊ nō est in neruis nocumentum non
est malum tribuer̄ in potu oxymel p̄mistum vt in
cidat. Et si lenieris naturam cum eis que sūt sicut
casia fistula cū zuccaro ⁊ tereniabiz ⁊ siracost erit
rectum. Et quādoqꝫ iuuatur etiam cum empl̄is et
vnguentis. ¶ Et primum qd oportet administra
ri est ceratum factum ex oleo viol. ⁊ cera colata.
Deinde gradatim perueniatur ad adipes ⁊ muci-
lagines ⁊ puluerem molendini. Deinde gradatim
ad illud qd est fortius sicut empl̄m de camemilla
⁊ radicibus euisci ⁊ radicibus liliȷ̄ ⁊ violis ⁊ deco
ctōe etiam malue hortulane. Et si est necessarium
qd est fortius administra empl̄m factum ex cauli-
bus elixatis ⁊ feniculo elixato. ¶ Et iterum em-
pl̄m factum ex apsinthio ⁊ radice liliȷ̄ cum aliꝗtu
lo mellis ⁊ oleo nardino. Et scias ꝙ si materia est
mala tunc empl̄a ⁊ epithimata frigida nociua sūt: ⁊
si est pauca non nocent. Et similiter si apostema iā
resoluitur ⁊ descendit materia cum ꝗtitate. Et qn̄
accidit vt euacuatō ex phlebotomia sit iuuatiua ꝯ
ceditur etiam vt fiat delinitō. ¶ Descriptō em-
plastri alterius boni. ℞. folioꝝ violarum ⁊ mal-
uauisci amborum an̄. partem vnā radicis liliȷ̄ ptes
ȷ̄ȷ̄. farine ordei farine fabarum amboꝝ an̄. partez.
i. s. camemille dragaganti an̄. ptes. ȷ̄ȷ̄. Et si ma-
teria est grossa ⁊ indiget additōe resolutōis adda-
tur in eo semen lini ⁊ fiat eis cōfectō ex rob cuz ce
ra ⁊ oleo viol. Et si est caliditas minor ponat lo-
co olei violacei oleuz delilio: aut oleuz narcisinū.
Et si caliditas est fortis ponantur loco additorum
calidoꝝ que descriptiōi addidimus folia nenufaris et
rose ⁊ cucurbite. ¶ Descriptio vnguneti boni.
℞. ceram adipem anatis ⁊ galline ⁊ butyrum oui
num isopum humidā fiat ex eis vngtm̄ quoniam
est bonum valde. Et ex empl̄is que ad maturatō
nem aggregant sedatōem doloris est empl̄m factū
ex faria ordei ⁊ meliloto ⁊ cortice papaueris. ¶
Et quandoqꝫ adiuuatur etiam in eis cū empl̄is hu
midis ⁊ siccis. Et humida quidem sūt cōueniētōra
ei qui trahit ad rubediem. Et sicca ei qui trahit ad
phlegmatis proprietatem. Uerum humida qum
non iuuant non nocent. Et sicca si nocent nocent
magnifice. ¶ Et melius est vt antecedat spon-
gia infusa aqua calida. Et fortior ea est aqua ma-
ris ⁊ aqua salsa. Deinde ptrāsi illud si necessariuz
tibi est ⁊ fac euaporatōem cum vapore: aut cum
oleo ⁊ aqua calidis. Et fortius illo est illud quod
fit cum aceto ⁊ herbo ⁊ caulibus super lanam im
bibitam oleo. ¶ Et ex siccis subtiliatiuis est fur-
fur: deinde grana miliȷ̄: deīde sal. ¶ Et vapora
tō quidem resoluit omnem dolorem altum: aut
infimum qum nō est prohibitō ex repletōe quam
attrahat vaporatō. Phlebotomia vero plus con-
fert doloribus vicentibus. ¶ Quūqꝫ empl̄m facis
aut vaporas tunc stude vt retīeas eius vaporem
a facie egri ne eo excitentur tristitia ⁊ cōstrictō an
helitus. Et quandoqꝫ est egritudo vehemētis sic
citatis ⁊ cōfert vapor empl̄i ⁊ uaporatiōes humi
doꝝ temperatoꝝ quando percutit faciem ⁊ perue
nit in attractōne aeris. Et quandoqꝫ adiuuantur cū
electuariȷ̄s quibus vtuntur. Et cōuenientius eoꝝ
calefactis est cera alba colata abluta cum oleo vio
laceo: ⁊ proprie quādo est dolor vehemens. Et
quandoqꝫ reditur ad ventosas post mundificatō-
nem corporis cum phlebotomia ⁊ aliȷ̄s ⁊ fidutia ꝙ
ipsum iam sit mundificatum. Ex ventosis enim
qum ponuntur super locum dolorosum apparet
iuuamentum maximum: ⁊ quandoqꝫ sedatur do
lor omnino. Et quandoqꝫ trahitur ad partes extri
secas: ⁊ emplastrum de sinapi si administretur in
hoc loco efficit operatōnez ventosaꝝ ī attrahēdo.

Qum ergo pertrānsit septimū preceperunt antiq
dari electuarium factum ex amigdalis ⁊ granis al
curat ⁊ melle ⁊ butyro ⁊ visco albotiz. Et quan-
doq; administrabant confectiones magnas sicut est
athanasia: et est via bōa qua incedere possunt qui
artem verificauerunt confidentes in seipsis cū me
ditatōne inuestigatrice vt succurrāt si hoc regimē
dederit vt possit eger tollerare illud: quare cum
ea consecuntur finem mundificatōis sufficienter.
Noui autem timorosi non confidentes in seipsis i
hoc timent mel ⁊ ponunt loco eius zuccaruz. Et an
tiqui etiam innuebant vtenduz esse medicinis for
tis mundificatiōis preparatis cum melle .s. pilu-
lis que tenentur in ore sub lingua. Et innuebant ī
hac hora vtendum esse medicis et emplastris que
nominantur habentes odorem factis cum sansuco
⁊ emplastro asedebi. Et ad summum ille qui pro
cedit hac via que est antiquorum oportet vt ince-
dat ea cum cautella ⁊ obseruatōne ⁊ timore ꝙ rū
pat apostemata vt exiccet calorez plurimum. De
inde attinet ei vt confidat post illud de iuuamen-
to festino. Si autem egritudo remanet vsq; ad
quartūdecimum diem non est excusatō a ventos
⁊ subtiliatōne regiminis tunc. ¶ Et qum vigilie
fiunt in eis vehementes tunc necessarius est siru-
pus de papauere. Et quando fit anhelitus in eis
frequens tunc non succurritur illi nocumento ni-
si cum humectatōne cum eis que sunt sicut mucila
go psiliȷ̄ sorbendo ex ea aliquid post aliquid ⁊ si-
cut iuleb. Qandoq; autem confert embrocatō late
ris cum aqua tepida vt alleuietur dolor ⁊ mino-
retur freqūtia anhelitus: quoniam est nociua secun
dum ꝙ iam sciuisti. ¶ Et post declinatōnem ma-
nifestam administra balneum ⁊ aliena infrigidatō
nem nisi in eis que sunt de genere cholere rubee.
Et similiter aliena regimen ingrossatiuum ⁊ admi
nistra subtiliatiuum ⁊ decoq̄tur in aquis ⁊ siru-
pis predictis caules ⁊ calamentum in fine eius ⁊ la
bant semen alcurat cum melle. Qd̄ si apostema fi
at inobediens ⁊ vadat versus collectōnem regan
tur cum regimine qd̄ dicitur in capitulo illius p-
prie. ¶ Et oportet vt caueantur in conualescenti-
bus pleureticorum salsa ⁊ acuta ⁊ saturitas ⁊ reple
tō saturitatis facientis nauseam ⁊ ventositas ⁊ fu
mus ⁊ vox alta ⁊ saniositas ⁊ coitus. Nam si reci
diuant moriuntur: hoc dicimus si pleuresis est ca-
lida pura. Si autem non est ita immo non est pu-
ra ⁊ non est vehementis caliditatis: tunc in te est
vt frices ⁊ emplastrum facias cum eis que sunt si
cut fenugrecum ⁊ pix ⁊ vt uentosas apponas. Et
emplastruz valens ad illud. ℞. cieres radicis cau
lium qui conficiantur cum adipe ⁊ fiat cum eo em
plastrum. ¶ Et in cura quidem phlatici incipiatur
a clisteribus acutis ⁊ solutōne ventris. Et non fi-
at phlebotomia ⁊ administrentur resolutiua que
sint ex emplastris ⁊ uaporatōnibus predictis i qui
bus est virtus. Et cibentur sicla ⁊ aqua caulium et
aqua ciceris ⁊ oleo de oliuis: aut oleo de amigda-
lis dulcibus ⁊ amaris ⁊ administrentur emplastra
⁊ vaporatōnes calide predicta. Et detur in potu
decoctō ioseph vigilatoris quam in potu dam⁹ cū
oleo de kerua. ¶ In melācholico vero incipiatur
a sorbitōnibus factis ex tritico fracto cum melle ⁊
oleo amigdalino dulci ⁊ electuariȷ̄s lenificantibus
calidis ⁊ sorbeantur olea lenificantia sicut oleum
amigdalinum dulce. Et sorbitōnes facte ex fabis
⁊ pauco fenugreco ⁊ lac mulctum ⁊ proprie asini-
num: quoniam ipsum est iuuatiuum eis. Et ex eis
que conferunt in eo est vt sumantur costi pondus
ʒ. i. ⁊ detur in potu in aqua decoctōnis aneti ⁊ olū
balsami: aut sirupus mellis: ⁊ hoc etiam confert
tussi male. ¶ Aque vero congregate in pulmone
cura est leuior eis que dicemus in cura empicorū:
⁊ qñz īdiget pforatōe.

De cura peripneumōie. C. iiȷ̄.

In cura peripneumonie curritur cur
su pleuresis: nisi quia oportet ut em
plastra ipsius sint fortōra ⁊ vt po-
nantur in eis que sunt profundantia.
Et oportet vt sit sollicitudo ad mundificandū cū
sputo magis vehemes ⁊ sit in ea loco iacendi sup
partem spuendi resupinatō declinis versus illam
partem Qūq; natura in ipsa fuerit īstricta opor
tet vt in potu sumat omni die semel de hoc siru-
po. ℞. casie fistule ⁊ passularum enucleatarū am-
borum añ. sextaria. iȷ̄. ⁊ proȷ̄ciantur super ea.
iiȷ̄. sacraiati aque que decoquatur vsq; ad medie
tatem que sumatur ⁊ super ipsam proȷ̄ciatur sa-
craiati aque solatri. Et hoc est illud quod in potu
forti datur ⁊ debili medietas eius. Et si natura le
nitatem habuerit ⁊ debilitatem detur in potu rob
myrti ⁊ cydōia dulcia assata ⁊ ḡnata dulcia. ¶ Et
illi⁹ que est ex genere almesir ⁊ cholere rubee cu
ra est sicut narrauimus difficilis. Nam si aliquid
confert est extinctō vltima cum succis vehemen
tis frigiditatis sicut olerum ⁊ herbaꝝ ⁊ fructuū.
Et dentur infrigidantia lenificantia sicut succ⁹ en-
diuie ⁊ similia illi. Qd̄ si euacuetur cholera cum
eis que sunt sicut siracost ⁊ tamarindi ⁊ tereniabi
⁊ similia illis est bonum. Et similiter quandoq; ē
necessarium in ipsa facere phlebotomiā si fuerit il
lic repletō.

De empimate. C. v.

Quando apparet in apostematib⁹ pleu
resis ⁊ peripneumonie signa collectō
nis predicta ⁊ ascendūt: tūc necessariū
est vt iuuamentum fiat ad maturan
dum post mundificatōem corporis qd̄ fit cum em
plastris ⁊ vaporatōnibus sicut illud qd̄ fit ex fa-
rina ordei ⁊ vino alimbat ⁊ vino albo ⁊ dulci et
ficubus humidis ⁊ ficubus siccis. Et fortius illo ē
illud cum quo ponūtur stercus columbinum ⁊ ni-
trum ⁊ est cōueniēs in fine etiam apud eruptōez.
¶ Et oportet vt dormiat ante horam eruptionis
sup latus infirmum: adiuuat enim ad spuendum
⁊ ad rumpendum. ¶ Si aūt caliditas fuerit plu-
rima detur in potu aqua mellis in aqua ordei: aut
aq̄ mell' subtil' sola. ¶ Et si caliditas ē nō fortis ⁊
vt⁹ ē fortis oz vt in potu tribuatur decoctō isopi
in qua cum isopo decocta sūt asse ⁊ prassium ⁊ ficus
⁊ mel. Et in potu sumat aquam ordei decocti cum
radicibus liliȷ̄. Et quādoq; indiges eis que sunt si
cut mithridatum ⁊ tyriaca ad maturandum. Et ꝯ
uenientōres hore ad potandum ipsa sunt post ma
turatōem integraz vt erūpatur secundū ꝯuatōez
innati. Et dactili quidez sunt vltimi in hac hora ⁊

post ipsam. Et sirupus de prassio est vltimus.
Trocis⁹ maturatiu⁹. ℞. semē altee ⁊ citroli ⁊ mal
ue melōis ⁊ cucurbite ⁊ succū liq̄ritie ⁊ florē meli
loti ⁊ violas vl' dragagāti fiat troc. Et mltotiēs q̇
dē fiūt trocisci cū mucilagie seis lini ⁊ dant̄ i potu
cum aqua ficuum. ¶ Eorum autem cibi in ascensi
one sint panis infusus aqua: aut cum aqua ⁊ mel-
le ⁊ oua sorbilia ⁊ que sunt illis similia. Et ea qui-
bus vtuntur in secunda mensa sint grana pini ma
ioris ⁊ minoris ⁊ amigdale dulces et sorbitōnes
subtiles facte ex farina ordei ⁊ ciceris ⁊ fabarū cuꝫ
oleo amigdalino ⁊ zuccaro cum melle. ¶ Qūq; p
transit hora eruptōnis ⁊ completur maturatō opꝫ
vt iuuamentum fiat ad erumpenduꝫ. Nam dimis
sio ipsius efficit egrum prauum ⁊ male proprieta
tis. Et suffumigentur guttura ipsorum cuꝫ storace
calamita. Et detur in potu sirupus isopi fortis quē
diximus. Et apponantur fortōra emplastra que di
ximus. Et dare in potu mithridatum ⁊ tyriacam ī
hac hora est iuuamentum si non fuerit febris neꝫ
debilitas neq; extenuatō. Et in cibo dentur pisces
saliti ⁊ sumat in ore suo qum vadit dormitum pi
lulas factas ex hiera ⁊ pulpa colloquintide. Et pi-
lule etiam cochie in potu sumantur in hora dor-
miendi ⁊ suffumigentur guttura eorum cum stora
ce calamita. Et quandoq; confert ei mouere sedē
super quam sedet homine tenente cum perspatu-
las. Et confert ei sumere in potu sinapiꝫ cum aq̄
mell' ⁊ potar̄ assā fetidā i lacte ⁊ cōfert ei iacere su
per latus sanum quando vult eruptionem ⁊ pre
cipitur vt vomitus fiat post cenam in huiusmodi
horis. Uerum illud est timorosum: q̄ꝛdoq; enim
facit possidere eruptōnem magnam vice vna: et
quandoq; presocat. ¶ Qum autem erumpitur ne
cessarium est vt cauterizetur: deinde consideret̄.
Nam si exiuerit sanies alba munda spes habenda
est: ⁊ si non: non est spes habenda. ¶ Qūq; erū-
pit sanies ⁊ currit ⁊ existimas q̄ pauca sit ⁊ equal'.
Ita q̄ possibile sit vt mundificetur cum sputo vs
q; ad. xl. dies tunc oportet vt administrent̄ post
eam abstersiua lauatiua mundificatiua dando ea ī
potu qum incipit expui illud qd̄ erumpit. ¶ Et il
la sunt sicut decoctō isopi cum radice lilij celestis
cum sirupo de melle ⁊ caules ⁊ sorbitōnes predi-
cte facte ex farina ciceris ⁊ similibus que sunt ex
medicinis: ⁊ ponatur in eis etiam farina herbi: et
confert etiam electuarium de squilla. ¶ Medici
ne vero singulares que sūt matres huiusmodi rei
sūt sicut farina herbi ⁊ sauic lilij ⁊ radix eius ⁊ ari
stol'. vtraq; ⁊ pipa tria ⁊ sinapis ⁊ nasturtiuꝫ ⁊ vs
q; ad oppoponacum etiam ⁊ costus ⁊ casia lignea
⁊ spica. Et quandoq; est necesse vt admisceatur e
is aliquid ex narcoticis cum mensura. Et ex istis
medicinis est scordeon. Ipsum nanq; est vehemē
tis iuuamenti in hoc capitulo. Et iste medicine sūt
matres medicinarum in hac hora iuuantium ex q̇
bus fiunt potōnes ⁊ emplastra ⁊ embroce cuꝫ spō
gijs ⁊ olea. Et quandoꝫ fit oleum ad quod virtu
tes earum permutantur sicut oleum de lilio ⁊ nar
ciscinum ⁊ camemillinum ⁊ de alcanna ⁊ nardinū:
⁊ sicut oleum laurinum ⁊ proprie qum adest decli
natō. Et quandoq; ponitur quod est sicut oleum
viol'. secundum dispositonem ⁊ horam. Et quan

doq; ponuntur in huiusmodi oleis ea que sunt si-
cut gumma pini ⁊ adeps ⁊ galbanum ⁊ flos squi-
anati ⁊ isopus humida ⁊ fenugrecum ⁊ folia lauri
⁊ bdellium ⁊ similia illis. Et qum febris est for-
tis non superflua in calefaciendo: quoniam debi-
litatur virtus propter malitiam complexionis et
deficit a spuendo. Et oportet vt succurratur ad
regimen extractōnis saniei post eruptōnem ad pe
ctus in diebus in quibus imaginatur eger alleuia-
tōnem. ¶ Qum autem existimaueris in pleuresi
materiam plurimam ⁊ non mundificatur. xl. die-
bus neq; in pautōribus. Immo facit cader̄ in pthi
sim tūc necessariū est cauterium fieri cuꝫ cauterio
minuto quo perforetur pectus vt exiccetur mate
ria ⁊ trahatur paulatim ⁊ abluatur cum aqua mel
lis: ⁊ adiuuetur ad extractōnem eius ad exterio-
ra. Qūq; mundificata fuerit perueni ad consolidā
dum. Et oportet vt cognoscas partem in qua est
pus ex modis predictis de voce saniei ⁊ sōitu ei⁹
⁊ hoc qd̄ induitur pectus cum filo tincto luto ru-
beo: ⁊ consideretur quis locus exiccetur veloci⁹:
quoniam ipse est locus saniei. Signum ergo super
ipsum fiat et cauterizetur ⁊ perforetur illic. ¶
Nam quandoq; non cauterizatur: immo perfora-
tur latus cum phlebotomo: ⁊ ponitur preparatio
taliter q̄ cuꝫ ea egreditur sanies de qua accipiatur
omni die parū absq; extractōe plr̄ia subito. ¶ Et
in huiusmodi quidem hora necessaria est conser-
uatō virtutis cum carne ⁊ cibo temperato ⁊ non
consideres febrem: quoniam ipsa non sanatur duꝫ
sanies perseuerat remanens. Qum autem expui-
tur eradicatur ⁊ qum confortatur eger ad expuen
dum saniem: aut ad illud quo curatur ex cauterio
remouetur febris proculdubio. ¶ Et multotiens
accidit vt apostema erumpatur ante maturatōnē.
Et est illud qd̄ erumpit ab eo sanguis: quare ne-
cessaria est tunc phlebotomia ⁊ administratō em-
plastrorum ⁊ expellentium ⁊ cōicantium. Empla
strum eis conueniēs caules ⁊ aqua mellis super de
scriptōneꝫ aaron ponantur. Et emplastrum huius
modi. ℞. piper capillum veneris isopum siccam
vrticam aristologiam rotundam fiat ex eis empla
strū cū melle.

De cura vlcerum pectoris ⁊ cura pthisis capitu-
lum. vi.

¶ Quum vlcus quidem est in canna pul-
monis tunc medicamen ad ipsum ve
lociter vadit: ⁊ oportet vt faciat dor
mire egrum super collum suum ⁊ te
neat medicamen in ore suo ⁊ deglutiat saliuam e⁹
paulatim: ita q̄ non mittat plurimum subito ⁊ ex
citet tussim: ⁊ oportet vt ipse mollificet lacertum
gutturis sui ita vt descendat ad guttur ipsius absꝫ
excitatōne soda. Et medicine sūt glutinatiua ⁊ exic
catiua quas dicemus etiam in pthisi. Ulcera vero
que sunt in pectore ⁊ pulmone que diximus indi
gent vt iniciantur in eis medicine lauatiue abster
siue ⁊ precipitur egro vt iaceat super latus infir-
mum ⁊ tussiat ⁊ commoueatur aliquo motu. Et
quandoq; egreditur pus ex eis post missiōeꝫ aque
mellis in vlcere cum instrumento attrahendi p⁹.
Qūq; mundificat̄ sanies ⁊ speramus q̄ nō remāsit
ex ea aliquid: tunc admistrent̄ medicie ꝯsolidatie

⁊ non est in mundificatiuis abstersiuis in huiusmodi aliquid sicut mel. Ipsum enim est mundificatiuum ⁊ cibus dilectus a natura ⁊ non nocet vlceribus ¶ Ulceris autem pulmonis regimen ē due res: quarum vna est cura vera: ⁊ altera est blandiens. ¶ Cura quidem vera non est possibilis nisi quando egritudo est susceptibilis cure: ⁊ nos iā narrauimus eam. Et illud est cum mundificatōne vlceris ⁊ exiccatōne ipsius ⁊ expulsione materierum ab eo ⁊ probibitōne catarri ⁊ adiutorio ipsius ad consolidandum. Et iam preterijt illud in regimine probibitōnis catarri ⁊ est radix tibi in hac cura. Et summa eius est mundificatō corporis ⁊ attractō materiei a capite ad inferiora ⁊ confortatō capitis vt non multiplicentur superfluitates ī ipso: ⁊ probibitō eius qđ effunditur ex capite ad pulmonem ⁊ attractō illius ad aliam partem. Et oportet vt sit mundificatō cum phlebotōīa ⁊ medicinis extrahentibus superfluitates diuersas sicut pilulis cochijs: ⁊ proprie cuꝫ bdellio ⁊ gummi additis in eis. Et fortasse necessaria sunt ea que educunt humores melancholicos sicut epithymum et similia. Et quandoqꝫ indiges iteratōnibus in euacuatōne vt minorentur superfluitates ī ipso. Euacua ergo cum phlebotomia ⁊ medicina. Deinde cum subtiliatōne: ⁊ proprie in corporibus fortibꝰ ¶ Et ex rebꝰ iuuantibus in expellendo nocumentum catarri est diacore: ⁊ proprie illud qđ ē ex papauere ⁊ cum eis que dicemus in antidotario ⁊ reliqua. Et ex eis que iuuant ad hoc vt natura suscipiat regimen est ut fiat permutatō ad regiones in quibus est aer exiccans ⁊ curetur ⁊ detur in potu lac in eis. ¶ Et oportet vt sit preparatō eiꝰ secundum plurimum ea que est preparati habens collū tensū ad añriora ⁊ ad sr̄iora vt cēqt casus partium pulmonis pectoris adinuicem ⁊ non remoueantur partes vlceris a coopertura ⁊ positōne naturali. Et oportet vt non frequentetur in ipo sedatō tussis cuꝫ probibitōne sputi. Nam in ipso est timor magnus q̄uis meditari faciat lenitatem. Blandientia vero sunt regimen in indurando ea ⁊ exiccando ea: ita vt non fiat concauitas in eis neqꝫ dilatentur: licet in eo non sperentur incarnatō ⁊ consolidatō: ⁊ in hoc est spes in tempore patientis ea q̄uis vita eius sit non dilecta ⁊ leditur quolibet errore. ¶ Et ista quidem exiccatiua constringūt pulmonem ⁊ exiccant eum ⁊ claudunt vlcus q̄uis nō cōsolident ipsum: ⁊ si hac via processerit nō oportebit vt administretur lac omnino. Et mel ē vehiculum medicinis pthisis ⁊ ipsum non nocet vlceribus. Ulceris autem mundificatō fit cum medicinis predictis mundificantibus ⁊ cum decoctione isopi predicta ad pthisim in antidotario. Et fortiꝰ illo est electuarium de herbo cum granis cotti dictum in antidotario. Et fortius illo est electuariū de squilla cum lacte asinino. Et quandoqꝫ est necessarium vt aggregentur in eis viscositatem facientia glutinatiua. Et quandoqꝫ adiuuatur cum narcoticis vt prohibeatur tussis ⁊ adiuuant medicinā in operatōne sua: ⁊ tūc necessarium est regimē viuificabile. Et iam diximus tibi hec mundificantia in capitulorꝫ principio. Et diximus etiam ea in capitulo empimatis. Et vsitata ex eis sunt sorbitōnes facte ex herbo. Et sorbitōnes in quibus ponitur porrum de sceni facte ex farina ciceris ⁊ alcandaros: ⁊ hoc ipsum porrum elixatum ⁊ aqua mell' in quibus coqūtur mūdificatiua incarnatiua: et omnia illa iaꝫ preterierūt tibi. Et confectōes exiccatiue sicut diacyminum ⁊ athanasia ⁊ electuariuꝫ de semine lini. Uerum mithridatum ⁊ tyriaca qū administrantur in quibusdam horis ⁊ proprie in principio ⁊ vbi nō est debilitas vehemens sūt iuuatiua. Et vbi non est febris iam perueniens ad vltimum in arefactōne. Et lutum quidem sigillatum est res magis iuuatiua in omni hora ⁊ lutum armenum. Et similiter omnia que diximꝰ ex emplastris ⁊ vaporatōnibus ⁊ vnguentis mūdificatiuis. ¶ Nūqꝫ putrefiūt vlcera in pectore ⁊ in pulmone cnofert facere vt eger lambat cochliarium paruū đ kitrā ī māe solo aut cū melle: aut cū aliq̄tulo galbāī liquefacto cū melle. Si autem illic fuerit caliditas ⁊ timentur mundificantia calida ⁊ nō conferunt frigida tunc sumantur pulmo vulpis et semen feniculi ⁊ succus liquiritie mūdificatꝰ ⁊ succus capilli veneris aggregentur cum aqua zuccari ingrossata quoniam est vltimum. ¶ Et quādoqꝫ administrantur in hac egritudine grana suffumigatiōum ⁊ exiccantium ⁊ mundificantium quibus fit suffumigatō cum traiectorio. Et ex eis sunt illa que. ℞. arsenicum ⁊ piper fiant ex eis similitudines auellane cum albumine oui. Et ex eis est illa que. ℞. foliorum oliue dulcis ⁊ stercoris vaccaꝝ pregnatarum ⁊ adipis renum hirci et arsenici et stercoris leporis partes eq̄es. Et ex eis ē illa q̄. ℞. cortices nabac et arsenicum et adipem renum hirci. Et ex illis est illa que. ℞. arsenicum et butyruꝫ de ouibus. Et ex illis est que. ℞. arsenici ⁊ aristol'. ⁊ corticis radicis capparis partes equales aggregentur cum melle ⁊ butyro ⁊ etiam pinea in qua est fex alkitran ⁊ etiam arsenicum. s. citrinum cum sisamino oleo. Et quotiens calefit complexio eius superflue curetur cum trociscis de cāfora aliquibus diebus et redeatur post eos ad exiccandum. Cibi autem sint ex perdicibus decoctis cum seminibus ⁊ spetiebus: ⁊ non prohibeatur vinuꝫ album purum ī principio sui ⁊ olfaciat super odorifera ⁊ adhereat somno ⁊ requiei ⁊ quieti: ⁊ dimittat iram ⁊ rixam ⁊ non perueniat ad ipsum illud qđ contristat. ¶ Et ex eis que ego multotiēs sum expertus in corporibus diuersis ⁊ regionibꝰ diuersis est vt vtatur patiens zuccaro ros'. recenti sui anni omni die q̄tum potest q̄uis multuꝫ sit ita etiam vt cum pane ¶ Deinde attendatur esse eiꝰ tūc si cōstringatur anhelitus eius propter exiccatōnem rosarum detur in potu sirupus de isopo secūdum q̄titatem necessitatis. Et si inflāmatur febris dentur in potu trocisci de cāfora ⁊ non intermittatur hec cura in ipso quoniam sanat. Et si non timerem dici mendax narrarem in hac intentōne mirabilia ⁊ referrē summā qua vsa est mulier pthisica peruenit res eius ad hoc vt egritudo cum ea prolongaret̄ adeo donec perueniret ad mortem: ⁊ uocaret̄ ad ipsam qui prepararet ea que morti sunt necessaria. Tunc quidam frater eius surexit ad eam ⁊ curauit eaꝫ hac cura tēpore longo ⁊ reuixit ⁊ sanata est ⁊ impinguata est: ⁊ non est mihi posse

vt dicam summam eius qđ comedit de zuccaro
rosaceo. ¶ Et quandoqꝫ egent siccitas ⁊ arefactō ad
ministratōne lactis ⁊ aldoch ⁊ in hoc est cibatio
⁊ equatō ⁊ humectatō humoris corrupti ⁊ conglu
tinatō vlceris cum caseitate ⁊ mundificatō cum ab
stersione aque lactis virus ⁊ sanici. Immo multo
tiens sanat hoc regimen vlcera pulmonis qum nō
intenditur in regimine eorum vt indurentur. ¶
Et de lactibus magis conueniens est lac mulieris
suctum ex mammilla. Deinde lac asinarūꝫ ⁊ lac ca
prinum proprie propter stipticitatem que est in la
cte caprino. Et lac equinum etiam est ex eis que
mundificant ⁊ faciunt sputum facile. Uerum non
est ei conglutinatō secundum ꝙ existimo. In lacte
autem ouino ⁊ vaccino est grossitudo: ⁊ si posset
sugi ex vbere esset magis conueniens. ¶ Et opor
tet vt animalia ex quibus mulgetur pascant plan-
tas quarum operatō est necessaria: ad incarnatō-
nem quidem sicut virga pastoris ⁊ hausigi ⁊ cōe
tre. i. pirus ⁊ que sunt illis similia. ¶ Sed mun-
dificantia facientia spuere sicut albasce ⁊ alandaco
cha ⁊ nid⁹ apis. Immo sicut lacticiniū. Et ille qui
vtitur potu lactis oportet vt obseruet reliquꝫ re
gimē. Nam si errauerit in aliquo fortasse reducet
super eum malitiam. Quidam autem medicorum
qui medicinam comprehenderunt iam narrauerūt
sufficientiam dandi lac in potu. Et dixerunt illud
cuius intentō est cum proposito nostro. s. quoniaꝫ
oportet vt ex asinabus eligantur ille que a partu
elongate sunt. iiij. mensibus aut quinqꝫ mensibus
⁊ vadant ad vas in quo lac mulgetur ⁊ abluatur
cū aq̄. Et si lac fuerit mlctū i eo añ lauet cū aq̄ cal'a
⁊ fūdat in ea aq̄ cal'a ⁊ dimittatur dōec dissoluatur
aliquid si fuerit in eo in aqua. Deinde abluatur cū
aqua calida ⁊ frigida: deinde ponatur vas in quo
mulgetur lac in aqua calida ⁊ mulgeatur in eo me
dietas sacraiati ⁊ est q̄titas eius qđ in potu datur
in die primo si egritudo fuerit selua: ⁊ si non tūc
plus illo dabis secundum ꝙ putaueris ⁊ existima-
ueris. Et sumat in potu in secundo die duplum il
lius mulctum in illa mulsione. ¶ Et si natura iaꝫ
fuerit restricta in die prima ponatur in eo qđ bibi
tur in die secundo aliquid zuccari ⁊ fac in tertō si-
cut fecisti in die primo: ꝙ si natura non lenificatur
in secundo ⁊ proprie qum non lenificatur vsqꝫ ad
tertiū: tunc ī potu da duo sacraiati lactis cum duo
bus danic salis indi ⁊ de amilo pondus. ʒ. ſ. vsqꝫ
ad. ʒ. i. ſ. ⁊ non cesses dare in potu omni die pon
dus medietatis sacraiati. Quod si peruenerit se-
xus ⁊ non respondet natura accipe ex lacte tres sa
craiati ⁊ cum eis cōmisce zuccarum ⁊ salem ⁊ oleū
amigdalinum ⁊ polypodium. ¶ Si autem respō
det ultra tres scellas: tunc non admisceas post illđ
ex lacte aliquid: aut minue ex lacte. Et oīo opor
tet vt non addat natura in die ⁊ nocte super tres:
neqꝫ minuat ex duabus: tunc si iuuatur cum hoc
da ei in potu tribus ebdomadis. ¶ Et iam dixe-
runt quidam comprehendentes ꝙ melius lac in po
tu sumendum illud est qđ est animalis pascentis
loca i qb⁹ sūt herbe subtiliatīe mūdificatīe cū stip
ticitate ⁊ exiccatōe sicut apsinthiū ⁊ allea ⁊ sceba ⁊
abrotanum ⁊ polium ⁊ rubus. ¶ In lacte autem
caprino rectius est vt misceatur quꝫ recenter mul

ctum est aliquid aque ⁊ igniatur lapides ⁊ proijci
antur super ipsum multotiens donec coquatur et
auferatur eius aquositas: ⁊ hec est melior decoctō
q̄ decoctō super ignem. Et attende etiam lenifica
tōnem nature nisi sit diaria: tunc eni oꝫ vt ponas
in eo hypoquistidos: aut tussis plurima: quare tūc
oportet vt ponas in eo dragagāti pōdus. ʒ. i. ¶
Et si fuerit stomachus debilis ponantur in eo cy-
minum ⁊ carui. ¶ Et lac quidem coctum qum di
gerit ipsum pthisicus est ei cibus sufficiens: ⁊ quan
do post ipsum febrit pthisicus tunc oportet vt ab
scīdat. Aldoch aūt ē necessariū qū vehemētia ē fe.
⁊ qum est solutō ventris ⁊ est eis iuuatiuum val-
de. Et melius est si dimittatur lac acetosum nocte
vna post acceptōnem butyri totius in loco tempe
rato: deinde moueatur in mane vehementer do-
nec adinuicem vehementer misceatur. Deinde
sumātur trocisci de farina tritici que sit simila bo
ni panis adeo perforati donec sint illi qui nominan
tur berengē persice ⁊ proijciantur super pondus.
ʒ. x. ex eis pondus. xxx. ʒ. de aldoch ⁊ accipiat:
⁊ in die secundo adde de aldoch dcimaꝫ sui ⁊ mi-
nue de pane pondus. ʒ. i. fac illud assidue donec
remaneat solum lac acetosum. Deinde conuerter
qum non indiget aldoch ⁊ apparet sanitas ⁊ decli-
nat egritudo. Non ergo cesses minuere ex aldoch
⁊ addere in trociscis donec abscindatur lac. Qđ
si aliqui eorum habeant diariam proijcere ferrꝫ
ignitum in aldoch multotiens non est malum ⁊ re
di hic ad illud qđ dicitur in antidotario. Cibi au-
tem ipsorum sint ea que glutinatōnem faciunt si-
cut panis de simila ⁊ tri ⁊ que fiunt de milijs: ⁊ ri
zi etiam mundificat ⁊ facit nasci carnem ⁊ kilch or
dei bene decocta est glutinatiua mundificatiua ⁊ ē
conueniens apud vehementiam febris: ⁊ proprie
cum cancris quorum extrema sunt ablata quorꝫ
ablatō est iterata cum aqua ⁊ cinere ⁊ proprie cuꝫ
oleribus frigidis ⁊ lentes etiam. Et ea que accipi
untur cum cucumeribus ⁊ citrolis ⁊ melonibus ef
ficiunt sputum facile. ¶ Si autem febris est leuis
tūc non est aliquid sicut caules ⁊ asparagi ⁊ ea que
spuere faciunt. Pisces autem saliti qum comedun
tur semel aut bis conferunt in mundificando: ⁊ qū
vlcus est malignum: tunc aliena illud ⁊ omne sal
sum. Qđ si eos carne cibaueris tunc sint cum eis q̄
sūt sicut caro athaigi ⁊ galline ⁊ perdicis ⁊ alcana-
bir ⁊ minutarum auium: ⁊ omnes sint non impin
guate: ⁊ melius est vt comedāt eas assatas vt sint
vehementioris exiccatōnis ⁊ incarnatōnis. Et ex
tremitates etiam sunt bone propter viscositatem
earum ⁊ pisces in furno decocti. Et quando deside
rant iura tunc permisce ea cum melle. Et quandoꝫ
concedit vt ipi igrediātur balneum ante cibum ⁊
post ipsum qum non est in epatibus ipsorum oppi
latō. Ipsum enim impinguat eos ⁊ confortat ip-
sos. Aque vero ipsorum quas ipi potant sint aque
pluuie. ¶ Et pthisicis quidem multotiens accidit
sputum sanguinis secundum ꝙ preterijt eius reme
moratō. Et ex troc. bonis ad illud sunt trocisci q.
℞. luti sigillati. ʒ. iij. amili luti armeni rosarum
rubearum omnium añ. ʒ. iiij. karabe granorum
myrti amborum ana. vi. ʒ. cancrorum adustorū
seis portulace amboꝝ añ. ʒ. xv. coralli dragagāti

spodij sedine omniuz ana. ʒ. xv. gummi feniculi succi liquiritie omnium ana. ʒ. vij. conficiatur cũ succo portulace ⁊ aqua ros. recentium ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibantur cum aqua cucumeris: aut cũ aqua pluuiali. ¶ Et multotiens quidẽ accidit ptbisico casus vue ⁊ cadit in laborem ⁊ prefocatõnem propter ipsuz. Et quandoq; indiget abscisiõe ei9.

Fen. xi. de dispositõibus cordis tractatus primus eius de pncipijs ⁊ radicib9 ad illud.

De anatomia cordis. C. i.

Cor quidem creatum est ex carne forti vt sit longinqum a nocumentis in quo contexte sunt speties uillorum fortium vehementis diuersitatis. s. longitudinalium attractiuorum latitudinalium expulsiuorum ⁊ transuersalium retentiuorum vt sint ei speties motuum. ¶ Et mensura ẽ eius creatõ cum q̃titate sufficienti vt non sint superfluitas ⁊ granitas ⁊ magnitudo: quoniam ex ipso est origo arteriarum ⁊ suspensio ligamentorũ. Et dilatatum est vt sit in origine sufficientia cum eo qd̃ oritur. ¶ Et posita est hec pars eius altior duarum partium ipsius vt sit longinqua ab appodiatõne super ossa pectoris ⁊ non ledat eam tactus eorum. Et subtiliatiua est eius altera extremitas sicut illud qd̃ aggregatum est ad punctum vnum vt sit illud qd̃ leditur tactu ossium minor partiuz eius ⁊ facta est dura illa pars eius superflue vt sit illud qd̃ paratum est ledi illa obuiatõne melius factum. ¶ Et gradata est figura ad pineam vt ingeniosa fabricatõ inferior ⁊ superior sit bona ⁊ non sit in ea superfluitas. ¶ Et positum est in panniculo solido valde subtili: qui q̃uis sit ex genere pãniculorum tamẽ non inuenitur panniculus compar ei in spissitudine vt sit ei clipeus ⁊ tutamen. Et separatum est corpus eius ab illo panniculo cum q̃titate quadam nisi apud radicem eius ⁊ vbi oriũtur arterie: ⁊ est ei vt dilatetur in ipso absq; prefocatõne: ⁊ apud radicem eius est membrum sicut fundamentum simile cartilagini paruuz vt sit basis fixa firma. ¶ Et in ipso sunt tres ventres. s. duo ventres magni ⁊ venter quasi medi9 quẽ G. nõiauit fouea aut meatũ nõ vẽtrẽ vt sit ei receptaculũ nutrimẽti q° nutrĩt spissum frõte simile substãtie ipi9 ⁊ minera spũs generati ĩ ipõ a sãguie subtili: ⁊ inter ambos sunt vie: ⁊ ille vie dilatatur in ipso qum dilatatur cor ⁊ coarctantur apud lõgitudinem eius: ⁊ basis quidem ventris sinistri altõr est basi ventris dextri: ⁊ basis ventris dextri descendit multum. Et vene pulsatiles sunt arterie create ⁊ sunt nisi vna eaz habẽtes duas tũicas. Et durior earum est intrinseca qum ipsa sit obuians percussiõi ⁊ motui substantie spũs forti cuius ĩtendatur cõseruatõ ⁊ custodia ⁊ fortitudo. Et origo arteriarum est ex ventre sinistro qui est vnus duorum ventrium pectoris: quoniam dexter est propinquior epi: quare oportet vt sit occupatus ĩ attractõne nutrimenti ⁊ administratõne eius. Et quia venter dexter cordis comprehendit grossum graue: ⁊ sinister comprehendit subtile leue temperata sunt ambo latera cum confirmatõne ventris qui comprehendit grossum: ⁊ proprie quando secuntur resolutõ cum resudatõne: aut exiccatõne propter grossitudinem meatuum ⁊ ingrossando ventrem qui comprehendit subtile. Immo positum est vas subtilioris strictius. Et temperatõr sanguis eius est in medio. ¶ Et sunt ei duo additamenta super duo orificia introitus duaruz materierum. s. sanguinis ⁊ aeris attracti ad cor sicut due aures neruosa que sunt rugosa mollificatiua dum cor permanet cõstrictũ. Et qum dilatatur tẽsa ⁊ adiuuantia ad constringendum illud qd̃ comprehenditur ad interiora. Sunt ergo sicut due arce recipientes a vasibus: deinde mittentes illud ad cor cum mensura: ⁊ subtiliatiua sũt vt sint magis comprehendentia ⁊ melius obedientia cõstrictõni ⁊ facta sũt dura vt sint lõginq̃ora a passione. Et cor quidem nutritur cum virtutibus suis naturalibus cum dilatatõne: quare attrahitur sanguis ad interiora eius sicut attarhitur aer. ¶ Et cor q̇dem posituz est ĩ medio medij pectoris: quoniam est tempatõr locus ⁊ declinat magis parum ad sinistrum vt elongetur ab epate ⁊ habeat epar locum amplum. Splen vero descendẽs est ab eo cũ elongatõne: ⁊ in descensione eius est iuuamentum qd̃ ego dicã. Et vt cor amplificet locuz epati melius est q̃ amplificet ipsum spleni: quoniam epar est sublimius. Et ex eis que intenduntur in declinatõne cordis ab epate est vt non aggregetur calor totus in parte vna: ⁊ vt temperetur in latus sinistrum qum splen ipse sit non calidus valde: et vt ipsum minus comprimat venam concauam venientem ad ipsum preparando ei quendam locuz. ¶ Et si aliqua animalia sunt magni cordis ⁊ sũt cũ hoc pauida ⁊ timida sicut lepores ⁊ cerui: tunc causa in eo est: quoniã calor eorum est paruus ⁊ extricatur ex eo res plurima: quare non calefacit integre. Et illa que sunt parui cordis ⁊ cuz hoc sũt audacia: ideo sunt quoniam caliditas in ipso est plurima ⁊ coarctatur ⁊ fit vehemens. Verum illa q̃ sunt plurimum audacia sunt ea que sunt magni cordis. Et cor quidem non tollerat nocumentum dolorum neq; apostema: ⁊ propter hoc non decollat̃ animal in cuius corde inuenitur ex nocumentis illud qd̃ inuenitur in reliquis membris. Et quandoq; inuenitur in quibusdam animalibus magni corporis os magnum ⁊ proprie in bob9: ⁊ hoc os est decliue ad cartilaginem. ⁊ illud qd̃ est plus et maius cum additõne ⁊ duritie est illud qd̃ inuenitur in corde elephantis. Et iam repertũ est cor cuiusdam simij habens duo capita ⁊ ex virtute vite cordis est: quoniam quando aufertur ab animali inuenitur pulsari vsq; ad horam. ¶ Iam autem errauit qui existimauit q̃ cor sit lacertus: q̃uis sit similiuz rerum in eo. Verũ motus eius non est voluntarius.

De egritudib9 cordis. C. ij.

Quandoq; accidunt cordi in sua propietate speties egritudinum omnes sicut speties malitie complexionum que q̃doq; sũt materiales: ⁊ quandoq; sunt pure. Et materiales quandoq; sunt in venis eius:

⁊ quandoqꝫ sunt in eo q̄d est inter panniculum ei⁹
⁊ corpus ipsius ⁊ proprie humiditas. Multotiēs
enim inueniuntur in eis locis humiditates. Et sci
tum est q̄ quando multiplicantur coarctant cor a
dilatatōne: quare interficiunt. Et quandoqꝫ acci-
dunt ei apostemata ⁊ oppilatō: ⁊ quandoqꝫ acci-
dit ei aliquid de egritudibus situs etiam sicut ali-
quid q̄d accidit ei de coarctatōne in humiditate cō
pressiua probibente ipsum a dilatatōne: quare in
terficit. Et solutō singularis que accidit: aut i ip-
so: aut in panniculo eius. ¶ Qūqꝫ confirmatur in
corde malitia complexionis non recipit curaꝫ. Et
quꝫ non est confirmata non est facilis susceptibilis
cure. ¶ Et apostema quidem calidum est interfi
ciens statim. Et frigidum est ex eis que sunt diffi
cilia. Et raro eueniunt durities ⁊ mollities in cor
de. Sed plurimum illius est in pāniculo cordis:
q̄ si contingat vt in ipso eueniat: tunc ipsum non
interficit in momento interfectōnis apostematis
calidi. veruntamen cum hoc est interficiens. Et
quandoqꝫ prolongatur durum q̄d accidit in panni
culo ex humore grosso: ⁊ non durum ex humore
aquoso distillando spatium sicut dispositō in apo-
stemate q̄d fuit in panniculo cordis simij q̄d nar-
rauit Galienus vixerat ille simius lesus. Sꝫ post
q̄ anatomizatus est post mortem suam cognotuꝫ
est quid passus est in vita sua. Fuerat enim debili
tas ⁊ extenuatō. Qūqꝫ cor ipsum non tolleret vt
apostemetur: quomodo ergo tollerabit vt col-
lectō et saniositas in ipso fiant: ⁊ qum illic acci-
derint vlcera tollerabilia bothoralia: tūc ipsa in
terficiunt post fluxuꝫ sanguinis nigri ex narib⁹ se
cūdum q̄ dicitur. Et quandoqꝫ accidit ī neruis cor
dis oppilatō nocens operatōnibus cordis. ¶ Cor
autem longinquius est ab hoc ut tolleret solutōnē
singularis q̄ apostema. Et quandoqꝫ accidit corpo
ri ipsius et penetrat vsqꝫ ad ventres ⁊ īterficit sta
tim: ⁊ si non est penetrans tunc fortasse postponi
tur eius interfectō vsqꝫ ad diem secunduꝫ. ¶ Et
quandoqꝫ accidunt cordi egritudines propter com
munitatem panniculi sui ⁊ cōmunitatem cerebri ⁊
lateris ⁊ pulmonis ⁊ epatis ⁊ ītestinorum ⁊ reli-
quorum viscerum ⁊ proprie stomachi. Et quan-
doqꝫ est propter cōmunitatem aliorum membro
rum ⁊ corporis cōmuniter sicut est in febribus.
Ita vt verificetur per paroxismos suos ⁊ crises
suas: ⁊ propter cōmunitatem aliorum membro-
rum. Quandoqꝫ sunt propter ea que abscidumtur
ex eis sicut cōmunitate epatis quādo debilitatur ī
trasmittendo nutrimentum ad ipsum ⁊ cerebri
quando debilitatur. Et debilitatur lacertus faciēs
anhelitum ab anhelitu: ⁊ quandoqꝫ sunt propter
ea que ex eis ad ipsum veniunt: ex cerebro quidē
sicut quando in ipso multiplicatur humor melan-
cholicus ⁊ penetrat in substantia cerebri: quā pe
netrat in via arteriarum vsqꝫ ad cor excitans tre
morem cordis ⁊ casum virtutis ⁊ tristitiam cum
extractōne malitie cogitationis ⁊ angustie: ⁊ sicut
illud q̄d ex eo peruenit ad ipsum ex humore hu-
mido per hanc viam ⁊ facit accidere obliuionem
⁊ pigritiam ⁊ casum festinatōnis. Sed ex epate si
cut illud q̄d ipsum mandat ex sanguine malo cali
do ⁊ frigido aut grosso. Et quandoqꝫ sūt propter
cōitatem in nocumento secundum semitam vicini
tatis sicut propter nocumentum eius q̄d est pro-
pter apostema calidum ⁊ frigidum existens in pan
niculo continente ipsum proprie ⁊ reliquoruꝫ vi
scerum cōiter: ⁊ nocumentum eius q̄d est propt̄
nocumentum oris stomachi: ⁊ stomachi ab humo
re viscoso: aut mordicatō: aut vermibus ⁊ asca-
ridibus: aut vomitu mordicatiuo: quare euenit
ex eis tremor cordis. Et quandoqꝫ fit propter cō
munitatem in dolore quando vehemēs fit ⁊ per-
uenit ad ipsum ⁊ multotiens interficit. ¶ Et quan
doqꝫ sunt propter mutatōnem materiei sicut ex sq̄
nantia: aut pleuresi: aut peripneumonia: quare d̄
cliat materia ad cor ⁊ prefocat ⁊ interficit. Ergo
cōmunitates que cadunt inter cor ⁊ panniculū ei⁹
non oportet vt cōsequantur perniticꝫ. Et si est a-
postema dum non est calidum ipsum enim est per
nitōsum. Et quandoqꝫ accidit in ipso ore stoma-
chi tremor ⁊ nocet cordi. ¶ Modi autem ex q̄-
bus significantur dispōnes cordis sūt. ix. puls⁹: ⁊
anhelit⁹: ⁊ creatura pectoris: ⁊ ea que nascūtur su
per pectus: ⁊ tactus corporis: ⁊ q̄d accidit in ipso
⁊ mores ⁊ v̄tutes corporis: ⁊ debilitas ei⁹: ⁊ me
ditatōnes eius. Pulsus quidem quoniam veloci-
tas eius ⁊ magnitudo ⁊ frequentia ipsius signifi-
cant caliditatem eius: ⁊ eorum contraria significāt
frigiditatem eius: ⁊ eius lenitas significat humidi
tatem: ⁊ eius durities significat siccitatem ipsius
⁊ fortitudo eius ⁊ equalitas ⁊ ordinatō significāt
sanitatem eius: ⁊ eorum contraria signt̄ contrariū
sanitatis ipsius. ¶ Et anhelitus quidem magnus ⁊
frequens ⁊ velox ⁊ calidus significant caliditatem
eius ⁊ contraria eorum signt̄ frigiditatem eius.
¶ Et pectus amplum latum si nō est propter mul
titudinem cerebri quam sigt̄ capitis magnitudo fa
ciens multitudinem cerebri facientem magnitudi
nem nuche facientem magnitudinem spondilium
facientem magnitudinem costarum ortarū ex eis.
Immo est illic paruitas capitis: aut eius mediatio
⁊ fortitudo pulsus sigt̄ caliditatem ipsius: ⁊ con-
trarium illius si non facit ipsum paruitas capitis
sigt̄ ipsum frigiditatem eius Et pili plurimi or-
ti super pectus: ⁊ proprie illi qui sunt crispi signt̄
caliditatem ipsius: ⁊ nuditas pectoris ⁊ paucitas
piloruꝫ signt̄ frigiditatem ipsius propter priuatō
nem agentis fumum: aut siccitatem propter priua
tōnem materiei fumi. Et si non contradicit humi
ditas complexionis corporis valde ⁊ consuetudo
aeris ⁊ regiōis ⁊ etatis. Et caliditas corporis toti⁹
significat caliditatem eius si nō resistūt splē ⁊ epar
frigida cuꝫ frigiditate sua: ⁊ frigiditas corporis si
gnificat frigiditatem eius si non resistit epar aliq°
modo: ⁊ lenitas eius sigt̄ humiditatem eius si n̄
resistit epar aliquo modo resistēdi. et duritice ei⁹
sigt̄ siccitatem ipsius si non resistit epar. Et febres
putride cum sanitate epatis signt̄ caliditatem eius
⁊ humiditatem eius. ¶ Ex via autem morū quo
niam ira naturalis que non est ex consuetudine ⁊
audacia ⁊ furiositas ⁊ leuitas motuum signt̄ cali-
ditatem eius. Et coꝝ contraria si non est acquisita
ex meditatōnibus ⁊ consuetudibus signt̄ frigidita
tem ipsius. ¶ Corporis autēꝫ fortitudo sigt̄ ipi⁹
fortitudinem ⁊ ei⁹ debilitas si nō fuerit nocūentū

ex cerebro ⁊ neruis debilitatem ipsius. Et debili
tas eius sig̃t malitiam cōplexionis ī ipso. Et forti
tudo eius sig̃t complexionis eius naturalis equali
tatem. Et est quia essentia caloris innati ⁊ sangui
nis ⁊ spiritus vitalis plurima est in ipso non inflā-
mata fumosa: immo splendida pura. Sed acciden
talē ex caliditate sig̃t vehementia inflammatiōis
⁊ rixa anime. Et quandoq; perducit nocumentū
in anhelitu. Meditatōnes vero que declinat ad
gaudium sicut fidutia ⁊ bonitas spei sig̃t fortitu-
dinem ipsius ⁊ equalitatem ipsius que sequntur ī
caliditate ⁊ humiditate ipsius. Et decliues ad inq̇
sitōnem solitudinis ⁊ disiunctōnis sig̃t caliditatē
eius. Et decliues ad timorem ⁊ tristitiam signifi-
cant frigiditatem ⁊ siccitatem eius. Et dispositōes
que secuntur in ipso corde sicut inflammatō acci-
dens in ipso ⁊ sicut tremor qui sentitur ex ipso:
alie sig̃t per se ipsas complexionem eius sicut in
flammatō: et quedam non sig̃t nisi per cōparez
suū sicut tremor cordis. Tremor nanq; cordis seq̇
tur omnes speties debilitatis cordis ⁊ malitie com
plexionis ipsius ⁊ non sig̃t rem puram in ipso. Et
quandoq; plurimum tremoris cordis est propter
fortitudinem sensus cordis: quare accidit tremor
cordis ex qualibet meditatōne: aut uapore: aut si
milibus illis ex eis que perueniunt ad ipsum. ¶
Et quandoq; sunt egritudines cordis cum cōitate
aliorum: ⁊ proprie capitis ⁊ oris stomachi. Et nō
euacuantur egritudines cerebri melancholice et e
pileptice a cōitate cordis. Et quandoq; permutan
tur ad cor materie expulse ex eis q̄ sunt sicut pleu
resis ⁊ peripneumonia ⁊ sunt cause timoris ma-
gni ⁊ mortis subite. Et quando accidit humorib⁹
diminutō ex q̄titate necessaria primum nocumen
tum illius est in corde: quare alteratur complexio
eius. Et quando peruenit calor purus aut frigus
purum ad cor moritur ille cuius est. Et iam vidi
congelatum loqui ⁊ iam moriebatur cū sudore et
sine sudore.

De signis complexionum cordis naturalium capi
tulum. iij.

Complexionem quidem calidam natu
ralem sig̃t amplitudo pectoris in crā
tōne sua nisi resistat cerebrum ⁊ ma-
gnitudo pulsus naturalis ⁊ declinatio
ipsius ad freq̄tiam ⁊ velocitatem ⁊ magnitudo
anhelitus naturalis ⁊ declinatō ipsius ad freq̄tiaz
⁊ violentiam ⁊ exuberatō pilorum super pectus
⁊ proprie super sinistrum parūper si non repugnet
humiditas membri alterius contrarietate vehe-
menti valde. aut regio ⁊ aer: ⁊ vehemētiam ire
⁊ furiositatem ⁊ bonitatem credulitatis ⁊ spatōsi-
tatem spei significat magnitudo pectoris qum nō
est propter cerebrum secundum q̄ dictuz est. ¶
Complexionem vero frigidam naturalem sig̃t cō
strictō pectoris nisi propter cōditōnes predictas:
et paruitas pulsus naturalis ⁊ declinatō ei⁹ ad ra
ritatem aut tarditatem: nisi sit illic causa faciēs ue
locitatem: et constrictō anhelitus naturalis ⁊ decli
natō eius ad tarditatem ⁊ raritatem ⁊ debilitas ⁊
pigritia ⁊ patientia non acquisita ex cōsuetudine et
exercitō ⁊ mores similes moribus mulierum et
erubescentia cum timore ⁊ hesitatio ⁊ obliuio et
passio a minimis rebus ⁊ frigus corporis ¶ Humi
dam vero complexiōem significant lenitas puls⁹
⁊ velocitas patiendi a superuenientibus iram faci
entibus ⁊ lenificantibus superuenientib⁹ ⁊ veloci
tas remouendi ab eis ⁊ humiditas cutis si non resi
stit epar. ¶ Sed complexionem siccam significāt
durities pulsus: ⁊ tarditas agendi ⁊ tarditas patiē
di ⁊ tarditas quiescendi ⁊ lupinositas morum ⁊ sic
citas corporis si non resistit epar ¶ Calidam autē
⁊ siccam complexionem sig̃t pulsus magnus cuz
mensura. Et illud ideo quoniam magnitudo eius
est propter necessitatem: ⁊ diminutō ipsius propt̄
siccitatem instrumēti: ⁊ velox proprie ad con-
strictōnem ⁊ frequens: ⁊ anhelitus magnus velox
⁊ proprie qum ipse extrahit aerem frequens ⁊ p
fidia morum ⁊ inuerecūdia ⁊ leuitas in motōnib⁹
⁊ in blandities: ⁊ velocitas ire propter caliditatez
⁊ tarditas pacificādi propter siccitatē ⁊ multitudo
pilorum pectoris ⁊ spissitudo ipsoruz propter sic
citatem materiei ipsorum ⁊ cirspitudo ipsorum ⁊
caliditas tactus ⁊ siccitas ipsius. ¶ In calida autez
⁊ humida sunt pili pauciores ⁊ pectus est latuz ma
gnum ⁊ pulsus est magnus verū est lenior. Et ue
locitas ⁊ freq̄tia eius sunt infra illas que sunt in cō
plexione sicca qum equantur in caliditate ⁊ est ira
in ea velox non vehemens ⁊ tactus corporis est
calidus ⁊ humidus si non repugnat epar in vehe-
menti frigiditate ⁊ humiditate si fuerint infra ue
hementiam ⁊ multiplicantur egritudies putride.
¶ Frigidam autem ⁊ humidam sig̃t pulsus qum
non est magnus: immo est decliuis ad paruitatem
⁊ est lenis non velox neq; frequens: imo est decli
uis ad contraria eorum secundum illud ad quod ī
vltimo peruenit complexio: ⁊ est habens eam pi-
ger timidus tardus mortue festinatōis nudus a pi
lis non retinens malum neq; irascibilis: ⁊ est cor
pus frigidum ⁊ humidum si non resistit ei epar cū
calefactōne plurima ⁊ exiccatōne q̄uis non sit plu-
rima. ¶ Frigidam vero ⁊ siccam habentis pulsus
non est cum illa tarditate tota: ⁊ habens eam ē tar
de ire fixe retinens malum lenis sine pilis frigi-
dum habens corpus ⁊ siccum si non resistat epar
cum calefactōne plurima ⁊ humiditate q̄uis pua.

De signis egritudinum cordis. C. iiij.

Ex illis sunt sig̃tōnes complexionum
non naturalium: ⁊ quādoq; sig̃t ma
litiam complexionis cordis debilitas
⁊ resolutō virtutis liquefactō non p-
tinentes ad causam primitiuam: aut anteceden-
tem: aut cōitatez membri: q̄ si tremor cordis ad
iuuat in his significatōnibus tunc iam completur si
gnificatō ⁊ quando perducit ad sincopim tunc iam
confirmata est res. Et quando in corde fortis sit
malitia complexionis frigide: aut calide: aut sicce
sine materia incipit corpus procedere in via ptisi
sis ⁊ liquefactōnis. Est ergo illa que est calida ex il
la ethica absoluta. Frigida speties ergo ethice cō
paratur ad senes ⁊ decrepitos: ⁊ sicca speties ptisi
sis. Et ethica quidem diuersificatur in toto illo a
ptisisi facta a pulmone. Pulmo enim in hac non est
lesus in seipso: ⁊ habens eam non habet tussim ⁊
diuersificatur ab ea ethica cum caliditate propter

priuatōnem caliditatis. ¶ Signum autem malitie complexionis cordis calide est augmentum pulsꝰ i velocitate ⁊ freqūtia nō nāli ⁊ egrīssio āhelitꝰ ad magnitudinē ⁊ velocitatē ⁊ freqūtia ñ nālē ⁊ uehe mētis sitis q̄ sedatur cum aere frigido ⁊ suauitas ī frigore ⁊ cōitas extenuatōnis ⁊ liquefactōnis absq; causa alia ⁊ tristitia ⁊ conturbatō permiste inflammatōni. ¶ Signa autem malitie complexionis frigide sunt declinatō pulsus ad paruitatem et tarditatem ⁊ raritatem non naturalem nisi cadat virtus ⁊ sit necessaria freqūtia vt succurratur cuz eo qd̄ appropinquat necessitati cuz alijs ab eis duabus ⁊ est cum debilitate anhelitus ⁊ resolutōne v̇tutis ⁊ tranquillitate ad illud qd̄ calefacit ex speciebꝰ eoꝝ q̄ tāgit ⁊ olfacit ⁊ gustat ⁊ timiditas ⁊ ñ audacia ⁊ sīfluitas i pietate ⁊ misericordia. Sig aūt malitie ꝯplxōis cordis hūide sūt iclīatō plsꝰ ad lenitatem non naturalem ⁊ velocitas patiendi ab imprimentibus in anima cum velocitate remotōnis eorum ⁊ multitudo euentus febrium putridarum. ¶ Sed signa malitie complexiōis sicce sūt declinatō pulsus ad siccitatem non naturalem ⁊ difficultas passionum cum fixione earum siue sint fortes siue debiles ⁊ liquefactō corporis. ¶ De significatōnibus autem apostematum sunt sig̃tōnes apostematum calidorum. Ipsa enim in principio sui faciunt apparere in pulsu diuersitatem mirabilem non consuetam ⁊ magnificant inflammatōnez in corpore ⁊ proprie in partibus membrorum anhelitu. Et anhelans quāuis attrahit maximum aerem ⁊ frigidissimum: tamē est quasi priuatus anhelitus: deinde sequitur ipsum sincopis successiua: ⁊ non oportet vt aspectetur in cognitōne dispositōnis apostematum calidorum cordis illud qd̄ est ex duritie instrumenti secundum ꝙ currit consuetudo de expectatōne eius in alijs que sunt similia eis. Apostema enim non ita aduenit cordi vt per ipsum induretur pulsus: immo interficit ante illud. ¶ Singularis autem resolutō scitur ex causꝭ primitiuis. Et dixerūt quidam ꝙ quando accidit in corde vlcus ⁊ currit ex nare sinistra sāguis moritur patiens. Et signū eius est dolor in loco sinistro mammillari.

De causis imprimentibus in corde caplm̄. v.

Causarum in corde imprimentiuz alie sunt que sunt ei proprie: ⁊ alie sunt q̄ sūt ei cōes ⁊ alijs: sicut cause efficientes complexiones ⁊ cause efficientes apostemata ⁊ efficientes solutōnem singularis ⁊ relique similes eis que sunt ex eis quas numeraui tibi in libris vniuersalibus. ¶ Uerum cordi appropriantur cause antecedentes propter āhelituz: ⁊ cause antecedentes propter passiones animales. Propter anhelitum quidem quoniam quando cōstringitur aut calefit valde: aut infrigidatur valde: sequitur ex eo vt accipiat cor nocumentū. ¶ In passionibus autem animalibus oportet vt redeatur ad ea que diximus in vniuersalibus: ⁊ iaz ostendimus impressiōem earum in corde mediante spiritu: ⁊ cuiusq; earum que superfluit impressione prefocatōnis spiritus innati ad īteriora: aut spsionis eius ad exteriora. Et quandoq; consequitur vt faciant peruenire sincopim: immo consequtur vt interficiant. Et ira que est ex summa earuz est minor omnibus illis in hoc. Ira enim raro interficit. Uigilie vero ⁊ exercitiū ⁊ similia illis d̄bilitant cor cū resolutōe.

De canonibꝰ vniuersalibus in curatōne cordis. C. vi.

Nos quidem fecimus de medicinis cordialibus tractatum singularem quo qum homo coniunxerit inter scientiā suam in medicina ⁊ cognitōnē suam ī principijs que sunt magis cōia ꝙ medicina iuuabitur. Hic vero inuimus ad illud qd̄ oportet dici ī libris medicinalibus puris propterea ꝙ cor ē mēbrum principale prius omni principali ⁊ sublimiꝰ eo oportet vt sit velox studium in curatōne eius cum medicinis: ita vt adiuuetur absq; errore vltime siue velimus ex eo euacuare humorem siue permutare ei complexionem. ¶ In euacuatōe autem que procedet cursu phlebotomie ita studiose festinamus ne oporteat nos permiscere eam cum alio regimine mundificatiuo. Immo plurimuz ꝙ in ipsa obseruamus est ne superfluat ⁊ cadat virtus: ⁊ vt viuificemus virtutem si debilitatur parumper cum rebus viuificātibꝰ virtutem quādo debilitatur propter complxōnem frām: aut calidā. ¶ Et hec res non appropriatur egressiōi sanguis tantum. Immo omnibꝰ euacuatōibꝰ: q̄uis sit extractō sanguis vehemētis necessitatis ad hoc subsidium. ¶ Causa autem cum qua excusamur a studio spetierū regiminis alterius est quia egressio sāguinis nō est medicamē perueniēs ad cor: ⁊ ꝙ plurimum repletōum cordis nō sūt nisi ex sanguine ⁊ vapore a nocumento quorum duorum simul liberatur phlebotomia. Et repletō quidem sanguinea remouet phlōia basilice dextre. Sed īpletō vaporosa phlōia basilice sinistre. In reliquis autem euacuatōibꝰ que fiūt cum medicis oportet vt misceantur medicīe cum regimīe predicto ⁊ regimīe alio. Et illud est qm̄ plures medicine euacuatiue sūt cōtrarie corpori: quare oportet vt eis associentur medicīe cordiales. Et ipē medicīe que efficiūt in corde fortitudinem cum proprietate q̄ est in eis: ita vt sint cum medicamine administratō in euacuatōe humoris cordialis sociate medicīe tyriacales bezahartici pertinentes cordi: ⁊ plures quidem haꝝ medicinaꝝ cōferūt. Immo plurēs eaꝝ cōferūt ei ex alia parte. Et illud est quoniam ipse etiam faciunt penetrare medicinas euacuatiuas ad cor remouendo eas ab alijs locis. Permutatō aūt complxōnis: aut est quia cōuertitur regimē ad pmutatōem frigidi: aut pmutatōē calidi: aut pmutatōē humidi: aut pmutatōē sicci. Qñ ergo volumus pmutare cōplxōnem frām audaces sumus ad illud cum medicinis calidis cōmistis cum medicis cordialibus calidis cum custodia nr̄a ne accidat ex eis motus laboriosus humoris cordis: ita vt extendatur corpus cordis cum eo qd̄ gradatim facit illud: aut extendatur materia apostemosa et reliqua. Qum ergo volumus permutare complexiōem calidam non sumus ausi esse contenti in infrigidatiuis. Nam substantia propter quam cor creatum est: est spiritus effusus in ipso est substantia calida. s. caliditate innata non caliditatibus

ii

nocivis corpori. Et accidunt ei ex malitia comple
xionis cordis quando est calida vt minoretur ⁊ re
soluatur: ⁊ vt conuertatur in fumum ⁊ conturbe
tur. Cum ergo superuenit corpori cordis qđ ex
tinguat ipsam ⁊ non est permistum cum medicis
calidis quarum proprietas est vt confortent calo-
rem innatum non totum illud propter caliditatez
carum: immo cum proprietate ipsarum associata
caliditati earum possibile est vt noceat radici .i.
spiritui q̄uis raro conferat ⁊ est corpus cordis p-
pterea quia iuuat ad temperādum caliditatem cor
dis qū sentitur cum eo caliditas spiritus. Qua p-
pter non inuenimus sapientes antiquos euacuasse
curatōnem malitie complexionis calide que est in
corde: ⁊ eius qđ accidit ei a permistōne medicina-
rum frigidarum cum cordialibus calidis. Considē
tes ꝙ natura si fuerit fortis discernet inter infrigi
datiuum ⁊ calefactiuū ⁊ affert infrigidatiuū cordi
⁊ affert calidum cordiale spiritui ⁊ temperabit il-
lud ⁊ quādoqꝫ istud. ¶ Et si non inueniunt medi
camen equale faciens confortatōnem spiritus cuꝫ
proprietate: aut proximuꝫ equalitati sicut buglos
sam vigorāt ⁊ adiuuant se cum ea: sed si natura
fuerit debilis non confert regimen. ¶ Et quādo
qꝫ cogit eos administrare medicinas calidas cordia
les illud qđ ipsi sciunt de grauitate substantie plu
rimum medicinarum frigidarum cordialiū ⁊ pau
citate penetratōnis earum ⁊ declinatōne ipsarum
cum natura ad fixionem ⁊ non ad penetratōnem:
quare cogit eos illud ad hoc vt permisceant medi
cinas cordiales calidas quibus penetrent vt natu-
ra adiuuetur ad deferendum illas cordi: sicut per
miscent crocum reliquis permistis trociscoruꝫ can
fore. Reliqua enim permista discurrunt cum eo
ad cor: deīde virtuti naturali inest vt procedat a
corde: aut inflamet ipsum cuꝫ spiritu cordis ⁊ ad
iuuet cum infrigidatiuis ad temperandam comple
xionem. Hoc nanqꝫ melius est eis ꝙ̄ vt vtantur i
frigidatiuis puris que figuntur in principio mea-
tuum ⁊ nolunt penetrare. ¶ Et isti qui abstule-
runt crocū ex trociscis cāfore ⁊ blasfemauerunt p̄
mos ⁊ fecerūt trociscos canfore pauci iuuamenti:
q̄uis ipsi ignorent. ¶ Amplius complexio calida
curatur dando in potu rob de fructibus ⁊ proprie
aquam pomorum de sceni ⁊ cydonioꝝ. Est enim
bonum medicamen cum eis que sibi sunt similia
de his que dicturi sumus ⁊ cum epithimatibus et
emplastris que sunt ex ictis permistis cum confor
tantib⁹ cor. Et si causa fuerit materia euacuetur.
¶ Cura autem malitie complexionis frigide est
cum confectōnibus vel confortantibus magnis q̄s
dicemus ⁊ cum vino odorifero ⁊ cum exercitijs
temperatis ⁊ cum emplastris ⁊ linimentis calidis
aromaticis cordialibus ⁊ cibis calidis cum quanti
tate qua digerantur. ¶ Et si cā fuerit materia eua
cuetur. ¶ In cura autem malitie complexionis sic
ce necessarius est cibus plurimus humectatiuus et
introitus balnei post ipsum ⁊ administratō tine cū
custodia ipsius ⁊ paucitas motus ⁊ tranquillitas et
sumere in potu aquam frigidam. Et si fuerit illic
frigus alienentur ab aqua frigida que est vehem̄
tis frigoris. ¶ Et cibentur cibis ⁊ potibus ⁊ mul
tiplicetur somnus post cibum calidum. Et si cau-
sa fuerit materiā euacuetur. Et tu quideꝫ scies di
stinctōnem illius vbi loquemur de cura ethice et
arefactōnis. ¶ Cura autem malitie complexionis
humide est subtiliatō ciboꝝ ⁊ administratō medi
cinarum exiccatiuarum ⁊ exercitia temperata cum
frequentia ⁊ multitudine: ⁊ si causa fuerit mate-
ria euacuetur. ¶ Frigide vero ⁊ humide comple
xionis cura est multitudo exercitij ⁊ balnei ante
cibum precipue thermaruꝫ ⁊ submersio plurima i
aqua calida ⁊ administratō solutiuorum ⁊ diureti
coꝝ ⁊ vsus vini fortis resolutōnis odoriferi ⁊ ad
ministratō ciboꝝ laudabilis chimi cum q̄titate n̄
plurima: ꝙ si illic fuerit caliditas vitent balneum
⁊ vtantur coitu. Et si fuerit materia calida ⁊ hu-
mida: aut hūida euacuetur.

De medicis cordialib⁹. C. vij.

Medicine quidem cordiales cum totali-
tate sua oportet vt colligant ex areol'
mediciarum singulariū ⁊ ex arol' mē
broꝝ anhelitus. Sed secūdum necessi
tatem in hac hora nos dicemus de eis illas q̄ sunt
sicut capita ⁊ radices. Dicamus ergo ille quidem
que ex eis sunt proxime equalitati sunt iacynth⁹ ⁊
albelengesif ⁊ alferuzegi ⁊ aurum ⁊ argentum et
buglossa. ¶ Calide vero sunt doronigi ⁊ zedoa-
ria ⁊ muschus ⁊ ambra ⁊ zurūbet ⁊ seta proprie
⁊ crocus ⁊ ambo beē sūt velocis iuuamamenti et
gariofili sunt valđ mirabiles ⁊ xiloaloes crudum
⁊ melissa ⁊ semen eius ⁊ alscebebram ⁊ semen ei⁹
⁊ cardamomū ⁊ cubebe ⁊ alselemenusch ⁊ aceto
sa ⁊ semen eius ⁊ folia citri ⁊ folium indum ⁊ enu
la est mirabilis. ¶ Frigide vero sūt margarite et
karabe ⁊ canfora ⁊ corallus ⁊ sandali ⁊ rosa ⁊ spo
dium ⁊ lutum sigillatū ⁊ poma. Et ex eis est coriā
drū siccū ⁊ hūidū.

Tractatus secūdus de partib⁹ distinctis.

De tremore cordis ⁊ causis eius. C. i.

Tremor cordis est motus tremul⁹
accidens cordi. Et causa eius est oē
qđ ledit cor ex eis que sunt in ipso
aut in panniculo eius: aut continu
antur ei ex membris vicinis cōi-
cantibus ei. Et quandoqꝫ fit a materia humorosa:
⁊ quandoqꝫ fit a malitia complexiōis pure. Et q̄
doqꝫ fit ab apostemate: ⁊ quandoqꝫ fit a resolutōe
singularis ⁊ fit a causa extranea: ⁊ quandoqꝫ fit a
morsu venenosoꝝ animalium. Et quandoqꝫ fit a
serpentibus qui fiunt in ventre: ⁊ quandoqꝫ fit a
sensu vehementi. Et materia humorosa quandoꝫ
est sanguinea: ⁊ quandoqꝫ est humiditas: ⁊ quan-
doqꝫ est melancholica: ⁊ quandoqꝫ est cholerica: ⁊
quandoqꝫ est ventosa ⁊ est leuior ⁊ facilior earū.
¶ At ille qui est a malitia complexiōis pure. Ideo
est quia omnis complexio dominans facit debilita
tem: ⁊ omnis debilitas efficit in corde dum perse
uerat in ipso residuum virtutis agitatōnem q̄daꝫ
quasi ipsum expellat a seipso aliqđ nocumentuꝫ.
Et tremor quidem cordis quando superfluit p-
mutatur ad sincopim: ⁊ quando magis superfluit
permutatur ad mortem. Et vnaqueqꝫ complexi-
onum simplicium facit illud. Apostema vero cali
dum in principio perseuerans facit appere trēorē
cordis: deinde sincopim postea mortem. ⁊ fīm est

propinquum dispositõni eius. Sed quandoqȝ interponit spatium aliq̃tuluȝ. Et similiter resolutõ singularis. Et similiter oppilatõ existens in cursibus sanguinis ⁊ spūs in corde ⁊ que secuntur ipsum et in venis sensibilibus partium pulmonis ¶ Fact⁹ autem a causa extranea est sicut factus a doloribus constrictiuis ⁊ permutatõnib⁹ materierum apostematum vicinorum predictorum a potu veneꝝ. ¶ Et factus a morsibus serpentū. Et factus a serpentibus qui accidunt in ventre: ⁊ proprie quando ascendunt ad superiora mirac in cibo ⁊ fece. Factus autem a subtilitate sensus cordis est: quoniam habenti illum accidit tremor cordis ex qualibet ventositate generata in spatõ q̃d est inter ipȝ ⁊ inter pāniculum eius: aut in corpore panniculi eius: aut in vena eius ⁊ ex qualibet qualitate frigida aut calida adueniente ei. Ita q̃ succedit potui aque preter q̃ perducat illud ad debilitatem in operatõnibus suis. ¶ Factus auteȝ cum cõitate: aut est cum cõitate corporis totius sicut accidit in febribus: ⁊ proprie in febribus pestilentialibus. Aut cum cõitate panniculi sui: ita vt accidat in ipso apostema molle: aut durum sicut accidit simio aut gallo predictis ¶ Aut cum cõitate stomachi: quoniam in ipso est humor viscosus vitreus: aut mordicatiuus choleric⁹: aut corrūpitur ī eo cib⁹: aut cum cõitate omnium membroꝝ que dolēt vehementer. Et quandoqȝ multiplicatur cum cõitate stomachi propter humorem qui est in eo: aut bothor in ore eius: aut attractõnem succedentem labori: ita vt forsitan non discernatur inter ipsum ⁊ inter cordialem. Et quādoqȝ accidit propter tremorem in ore stomachi ⁊ continuatur illi: ⁊ est similior res tremori cordiali. ¶ Et quādoqȝ fit cū cõitate pulmonis quādo multiplicatur ī eo oppilatõ in parte illa que obuiat cordi ⁊ non penetrat anhelitus secūdum modos suos: ⁊ illud indicat constrictõnem anhelitus non securam ¶ Et quandoqȝ fit causa crisis ⁊ motuum accidētium humoribus ad crisim. Et ego exponam illud in loco suo. ¶ Et si quis conqueritur de tremore cordis post egritudines ⁊ habet nauseam ⁊ euomit choleram plurimam ⁊ non remouetur nausea est malū ⁊ indicat spasmum in stomacho.

De signis. C. ij.

TRemorem cordis omnem sig̃t puls⁹ diuersus transiens terminum in diūsitate sensu percepta in magnitudine ⁊ paruitate ⁊ velocitate ⁊ tarditate ⁊ raritate ⁊ freq̃ntia: ⁊ multotiens assimilatur pulsui habentium asma. Et sig̃nt illum qui est humidus vehementia lenitatis pulsus ⁊ sensibilitas habentis eam quasi cor eius sit positum in humiditate. ¶ Et sig̃nt illum qui sanguineus est signa caliditatis ⁊ inflammatõnis ⁊ velocitas pulsus ⁊ magnitudo eius in alia hora q̃ tremoris cordis ⁊ iuuantur coitu ⁊ ī frigido est ecõtrario. ¶ Et sig̃nt illum qui cholericus est ⁊ est raro egritudīes cholerice sequentes ipm̄ ⁊ durities quedam in pulsu ⁊ vehementia inflammatõnis. ¶ Et sig̃nt illum q̇ melancholic⁹ est tristitia ⁊ sollicitudo ⁊ durities ī pulsu. ¶ Et ventosum quidem purum sig̃t velocitas resolutõnis eius ⁊ leuitas laboris eius: ⁊ ēt paucitas diuersitatis in pulsu eius. Et sig̃nt apostemosum in substantia ipsius: aut pāniculi eius signa duoꝝ apostematum predictorum ¶ Et illuȝ qui est ex resolutõne cõtinuitatis causa sua ⁊ factū a venenis ⁊ morsibus cause sue cum proprietate reliquarum causaꝝ. Et simil'r factuȝ a vermib⁹. Et factum a complexione singulari calida ⁊ inflāmatõne vehementi absqȝ sensibilitate humiditatis in qua natet cor velocitas pulsus ⁊ freq̃ntia eius q̃nis sit non hora cõmotõnis eius ⁊ q̃d est post causas spasmaticas sine materia ⁊ ī ethica ⁊ similib⁹. ¶ Et similiter factum a frigore puro sig̃nt cause sue ex euacuatõnibus extinguentibus calorem īnatum. Et egritudines infrigidatiue ⁊ aeres ⁊ alia ⁊ pulsus tardus rarus non in hora tremoris cordis. ¶ Factum aūt ab oppilatõe sig̃t diuersitas pulsus in paruitate ⁊ magnitudīe ⁊ debilitate ⁊ fortitudine cum priuatõne signorum repletõis. ¶ Factus aūt a subtilitate sensus cordis ⁊ a qualibet ventositate generata ex nocumento adueniente ei cognoscitur ex fortitudīe pulsus ⁊ sanitate anhelitus ⁊ incolumitate reliquoꝝ membroꝝ ⁊ fortitudo puls⁹ ⁊ magnitudo ipsius sunt sig̃tões prime sig̃ntes ipsum ⁊ certificat ipsum si fuerit corpus cum freq̃ntia huiusmodi tremoris cordis incolume ⁊ virtus cõseruata ⁊ cõsuetudo in opatõnibus sana. Et illi quibus plurimum accidit iste sunt sup quoruȝ facies apparens vestigia passionum animalium q̃uis parum sicut ire aut gaudij: aut tristitie aut aliarum. ¶ Factus aūt cum cõitate corporis totius in febribus manifest⁹ est ⁊ simil'r creticus. ¶ Et factum causa stomachi sig̃nt sig̃tões dispositõnum stomachi ⁊ appetitus ⁊ q̃d ab ipso expellit ⁊ imaginatões ⁊ nausea ⁊ punctõ ⁊ q̃ alleuiatur in tēpore vacuitatis: nisi sit a causa cholerica effusa ad os stomachi in tempore vacuitatis: ⁊ q̃ fit vehemens in hora qua cib⁹ incipit digeri. ¶ Et ille q̇ fit cum cõitate pulmõis est: quoniam habens eum est preparat⁹ asmati repertis in ipo signis significātibus humiditatem pulmonis ⁊ oppilatõnem viarum in eo quas dicemus in suo caplo. ¶ Factū aūt ꝑpter febres sig̃nt sig̃tões supradcē ī caplo suo. Et ex eis que sig̃nt ipm̄ sūt saliua currens ⁊ dolor sicut qui fit a cõstrictõne vnguium ⁊ pūcture euenientes subito in ore stomachi.

De curatõnibus vniuersalibus tremoris cordis. C. iij.

IN materiali omni fertur auxiliuȝ cū euacuatiuis. In sanguineo quideȝ cū phlebotomia ⁊ extractõne sanguis vltima ⁊ temperamento cibi in q̃ntitate ⁊ q̃litate. Et si est illi poxism⁹: aut tempus ī quo cõmoueatur plurimum sicut ver bigr̃a ver: tūc necessarium est vt precedant ante poxismum phlebotomia ⁊ subtiliatõ cibi ⁊ acceptõ eius q̃d cõfortet cor. ¶ In facto aūt ꝑpter hūorē phlegmaticū oportet vt fiat euacuatõ cum medicis quaꝝ imp̄ssio cõsequitur cor. Et illaꝝ cõuenientõres sūt hiere magne euacuantes humiditates viscosas. ¶ Facti aūt ꝑpter sanguinem melancholicum loci lõgin qui cura est phlebotomia ⁊ temperantia epatis ita vt non generet mel'iam cum eo q̃d dicitur ī caplo suo. Si autem est nudus humor melācholic⁹: tūc

cura est in ipso euacuatõ cum eis que sunt sicut hie
ra Ruffi ⁊ logodiõ ⁊ omnia que euacuant humo-
rem melicum ex locis longinquis. Deinde rema-
net post illud equatõ compl'onis: frē quidem cum
calefacientib⁹ ⁊ calide cum infrantib⁹: ⁊ ꝑprie cū
eis que ex eis sūt medicie cordiales. ¶ Ille vero
qui est cuz cõitate stomachi si est ex humore gros
so curetur vomitu post cibum ⁊ post acceptõnem
subtiliantium notoꝝ sicut acceptõnez succi rhapha
ni in oxymelle. Et solutõ ventris fiat post ipsum
cum hieris magnis sicut logodion ⁊ theodoricõ et
hira pic̄ cõfortata cum pulpa colloquintide: aut a
garico ⁊ epithymo. Et si fuerit ꝑpt̄ cholerā mor-
dicatiuam curetur confortando stomachum cum
robub fructuuz odoriferoꝝ sicut pomoꝝ odorife
roꝝ ꝑprie ⁊ cydoniorum ⁊ ꝑprie post cibum ⁊ pi
roꝝ ⁊ eorum que sunt illis similia ⁊ cum declina-
tõne nature ad lenitatem ⁊ alienatõnem eius qd̄ ꝯ
uertitur ad humorem cholericum ⁊ regimie tem
perante stomachum. Et similiter quando cibus ī
ipso corrūpitur oportet vt regatur cum eo qd̄ cõ
fortat digestõnem eius qd̄ corrumpitur cū eo qd̄
dicetur in capl'o stomachi. ¶ Et q̄admodū tu ab
scindis causam cum hoc regimine similiter opor-
tet ꝙ cõfortetur patiens qd̄ est cor: ita vt non re
cipiat impressionem ⁊ non sis cõtentus in abscindē
do causam absq; cõfortatõe patientis. Immo oz
vt cū hoc intēdas ad cor cum medicis cordialib⁹.
¶ Et ex eis quorum iuuamentum magnificatur ī
tremore cordis est potare pond⁹ medij aur̄. d̄ bu
glossa in tēpore somni noctibus continuis. ¶ Et
ex eis quibus iuuatur habens tremorem cordis ⁊
que ad ipsum experta sūt est potare q̄titatem pon
deris nuclei de gariofilo masculo in. xij. aur̄. la-
ctis dulcis in ieiuno: aut potare aur̄. de sansuco sic
co in aqua frā si fuerit illic caliditas: aut in vino si
non fuerit caliditas in diebus cõtinuis. Et ex eis q̄
bus iuuatur habens tremorem cordis est vt secū
semper sit aromaticum aliqd̄ ex genere eorum q̄
ei cõueniunt ⁊ assidue vtatur suffumigatõne cum
eo facta ⁊ vtatur odoramentis eius: ⁊ vt sint in
aromatico eius qui habet tremorem cordis calidū
vīcentia rosa ⁊ canfora ⁊ sandalum ⁊ olea frigida
cum parua permistõne medicinaꝝ ailaꝝ subtilis ca
liditatis sicut paruz muschi ⁊ croci ⁊ gariofili nisi
metaz transgrediatur res: tunc enim sis content⁹
frigidis. ¶ Et si est complexio frā: tunc admisce
muschum ⁊ ambrā ⁊ oleum de ben ⁊ oleum de ci
tro ⁊ aquam canforatam ⁊ algaliam ⁊ que sunt si
milia illis ⁊ ꝑpinqua eis ex spetiebus suffumiga-
tõnis ⁊ rorificatõnis cõuenientibus secūdum cõ
plexionem. Et ego quidez non multiplico tibi ser
monem in numerando medicinas cordiales calidas
⁊ frās. Tu nanq; inuenies eas omnes scriptas ī ta
bulis membroꝝ anhelit⁹ in medicis singularib⁹:
⁊ ad vltimū omis medicia odorifera est cordial'.
Et cum hoc nos iam diximus que harū mediciaꝝ
sunt antecedentes in hac intētõne. Habens tremo
rem cordis cū nausea cui⁹ tremorē cordis dixim⁹
esse malum. Cura eius ꝑprie si fuerint illic reliq̄
febris in potu sumat sauic ordei ablutum cum aq̄
calida detur infratum cum pondere. x. ℨ. zuccari
q̄uis enim ipsuz euomat etiam tamē iuuatur eo:
ꝙ si ipse abhorret zuccarū ꝑpter additõnem quā
efficit in nausea. Accipiantur loco eius grana mali
granati ⁊ stringantur ambo crura ⁊ olfaciat canfo
ram ⁊ que similantur ei cum aceto ⁊ ponatur sup
pectus panus infusus aqua duoꝝ sandaloꝝ ⁊ canfo
re ⁊ alioꝝ. Et multotiens quidem excitat̄ tremor
cordis: deinde expellitur aliquid ad inferiora a dx
tra ⁊ sinistra ⁊ sedatur tremor cordis.

De cura tremoris calidi. C. iiij.

Si iste tremor cordis est cum materia
⁊ euacuas eam ⁊ remanet vestigium
eius: aut est tremor cordis calidus si
ne materia: tūc oportet vt cibetur ha
bens eum cum eo qd̄ parum est ⁊ confert sicut est
panis infusus in aqua rof. in qua est parum vini
odoriferi ⁊ panis cum sirupo de pomis ⁊ ius po-
moꝝ ⁊ lac acetosum sine butyro qd̄ est temporis
ꝑpinqui cõmotõni: aut non acetosum valde ⁊ cu
curbita ⁊ blitis ⁊ fructus frigidi. ¶ Si autez tol
lerat carnem tūc vtatur alcares ⁊ albusem pulloꝝ
⁊ alcubugi ꝑprie. Habet enim ꝑprietatem in hac
re ꝑpter frigiditatem complexionis ⁊ speties ace
tosoꝝ que omnes facte sūt cum succis fructuum ⁊
acresta ⁊ pomis acetosis ⁊ aceto acuto super quod
ipsa sit aqua rof. ⁊ aqua salicis. Si aūt fuerit ace
tositas citri ⁊ limõis erit res magis iuuatiua. Qd̄
si res fiat vehemens ⁊ inflāmatõ da ei ad biben-
dum aquam fraz ⁊ aquam niuis mistam cū rof aq̄
dando sorbitõnem post sorbitõnem ⁊ da ei ad sor
bendum sirupum de fructib⁹ ⁊ sirupum de malis
asceni ⁊ que sūt similia illis dando aliquid post ali
quid. Et si tibi necessarium fuerit vt dissoluas ī eo
canforam fac. At quandoq; est tibi necessarium ut
sis cõtentus in eo ad dandum ipsi lac acetosum in
potu ab vna lb. vsq; ad duas lb. ⁊ perueniet ei
cibus. ¶ Quod si tibi necessarium fuerit vt cõfor
tes eum cū aliq̄tulo ex medulla panis ⁊ tortellarū
fac. ¶ Si aūt inueneris virtutem debilem ⁊ ti-
mueris extinctõnem non erit excusatõ quin ꝑmi-
sceas cum hoc ⁊ cum eis que via eius incedunt ex
cubēbe ⁊ cardamomo ⁊ folijs citri: ⁊ etiam ex co
riandro ⁊ canfora cum rof ⁊ spodio vt temperēt
ea. Super buglossaz vero sis audax vt nõ timeas
malitiam eius ⁊ vtere ea cum omni qd̄ in potu tri
buis ⁊ in cibo das. Et enim iaz cucurrit cõsuetudo
vt in potu tribuatur ⁊ similiter aque eius distilla
te. Et quādoq; confert ei potare pond⁹. ℨ. i. d̄ rū
barbaro sceni in aqua frā diebus cõtinuis. Et stu
de vt sit aer infratus vltima infratõne: ⁊ vt sint
roratõnes ⁊ odoramenta aromatizata canfora ⁊ ex
sandaloꝝ presentia ⁊ non est malum vt rorēt sup
ea aliquid vini cum tanta q̄titate qua penetrare
faciat aromaticitatem eoꝝ ad cor. Et ex eis quib⁹
iuuatur hn̄s tremorē cordis calidū est permutatõ
ab aere suo ad aerem frm. Illud enim reducit ad
sanitatem. ¶ Et non oportet vt obliuiscaris em-
plastra infrantia sup cor facta ex sādalis ⁊ aq̄ rof.
⁊ aq̄ ferrarioꝝ ⁊ cāfora ⁊ rof ⁊ spodio ⁊ lentibus
emplastrēt cum eis os stõi ⁊ ꝑprie in febribus.
¶ Composita vero iuuantia in hoc sūt vt in potu
dentur trocisci de cāfora cum croco cū sirupo aceto
sitatis citri: ⁊ quādoq; ponūtur in eo folia citri et
diamuschū dulce ⁊ letificās infratiuum. Descriptõ

experta ad illum qui non est ex caliditate vehem̄ti spodij ptes. iiij. xiloaloes indi galie muschate ā boꝝ añ. ʒ. i. cardaomi gariofiloꝝ amboꝝ añ. ʒ. i. cansore. ʒ. ß. dragaganti. ʒ. iij. fiat trocisci cū aqua de tereniabin. Sitq; vnusquisq; trocisc⁹ pōderis medietatis vnius. ʒ. ¶ Descriptō alia. ℞. doronigi ptem. i. cāfore q̄rtaꝫ partis sandaloꝝ tertiam partis margaritarū karabe coralli xiloaloes spodij rosaꝝ omnium añ. medietatē ptis buglosse ptes due conficiantur cū aqua maloꝝ ⁊ fiant inde trocisci ⁊ qđ ex eis in potu sumitur sit pōd⁹. ʒ. i. vsq; ad auṝ. Medicamē fortius illo in extinguendo. ℞. semis lactucaꝝ semis endiuie spodij rosaꝝ sandali semis portulace buglosse coriandri sicci coralli karabe margaritaꝝ omnium añ. ptes due canfore q̄rtam ptis sitq; qđ ex eo in potu sumitur pōdus. ij. ʒ. Descriptō alia. ℞. amili karabe margaritaꝝ melisse selengemisk alumis iameni frixi omnium añ. partes. iij. luti armeni rubei coriandri amboꝝ añ. ptes. v. Sitq; qđ ex ea in potu sumitur pōd⁹ auṝ. cum aq̄ melisse. Quod si sī fluat res ⁊ augmentatur inflammatō ⁊ timetur q̄ sit vestigium apostematis: tūc fortasse est tibi necessarium vt in potu des semen mādragore ⁊ opiū. Et melius quidem est vt in potu tribuas de semine mandragore pōd⁹ q̄rte. ʒ. i. ⁊ de opio vsq; ad medietatatem. ʒ. i. pmistis cū medicamīe aromatizato ex muscho ⁊ xiloaloe crudo ⁊ cāfora ⁊ croco secundum virtutem et horam necessitatis.

De cura tremoris frigidi. C. v.

Euacuantia quidem si fuerit illic materia sint ƒm semitaꝫ quā tibi exposui. Et ex eis que expta sūt ad phlaticum humidū de illis siue sint in partib⁹ cordis ⁊ in stō: est vt sumatur agarici pond⁹ medietatis. ʒ. i. ⁊ pulpe colloquintide pond⁹. i. danich ⁊ turbit pond⁹. ʒ. i. ⁊ bdelli pond⁹ danic ⁊ muschi ⁊ croci amboꝝ añ. taxaugi ⁊ xiloaloes indi pōdus danic ⁊ salis naptici pond⁹ q̄rte. ʒ. i. ⁊ est dos vna. ¶ Et ex eis que expta sūt ad melicum est vt sumatur myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ kebuloꝝ amborū añ. pond⁹. ʒ. i. epithymi medietas. ʒ. ⁊ lapidis armeni pond⁹ q̄rte ptis. ʒ. i. diamuschi amari pōdus. ʒ. iij. sumatur in potu cum tanta q̄titate vini odoriferi in qua dissoluatur. Et quandoq; sufficit assiduaṝ administratōnē hiere pic̄ i pōdere auṝ. i. cū pondere danic de epithymo dādo ipam in potu cum oxymelle ⁊ cōtinuetur. Medicie aūt pmutantes cōplonem frām sūt tyriaca ⁊ mithridatum ⁊ diamuschum dulce ⁊ amaꝝ ⁊ medicamē Cesaris ⁊ scelithe ⁊ miliū ambre ⁊ diacādum ⁊ letificans magnū ⁊ cōfectō anahibah ⁊ trocisci de muscho. Et quando frigus fit forte īdiges eis que sūt sicut cordumēi ⁊ dare ex eo i potu. Et quādoq; cōfert ei sumere acetositatis istagar. xxx. auṝ. cum vīo in quo iam ifusa fuit buglossa ⁊ cibetur aqua ciceris ⁊ pullis columbaꝝ ⁊ carnib us paruaꝝ auium ⁊ alcanabir. Et ex cōpositis alijs est medicamē exptum. ℞. buglosse. ʒ. i. zurūbet doronigi amboꝝ añ. ʒ. iij. dos eius sit pōd⁹. ʒ. i. i pncipio mensis et i medio eius ⁊ in fine ipius: et oportet vt sit in vino odorifero. Aliud. ℞. karabe castorei amborum añ. ʒ. i. alselengemisk gariofili galie amboꝝ añ. partem. i. dos eius sit medietas. ʒ. cum succo almusera non colato neq; bullito et hic sunt medicine bone vltime plixaꝝ descriptōnum dcē i antidotario.

De spetiebus sincopis et causis ipis et cā mortis subite. C. vi.

Sincopis est destructō maioris partis plurium virtutum motiue et sensibilis ppter debilitatem cordis et aggregatōnē spūs totius ad ipm ppter cām mouentem eū ad iteriora: aut ppt cām prefocatē ipm iterius: quare non iuēit spiraculū: aut ppter paruitatē: aut subtilitatem suā: quare nō superfluit super illuꝫ q̄ iuenitur in minera. ¶ Et tu scies ex his que verificasti vsq; ad hanc horam q̄ cause illius non euacuant q̄n aut sit repletō materiei prefocantis sua multitudine: aut oppilatōne: aut euacuatō r̄solués spūm: aut puatō restauratōnis eius qđ resoluitur et fames vehemēs. Et debiliores quidem homines ad tollerandum ipam sūt cōpati ad hoc vt nē sint īfirmi neq; sani sicut īfantes et qui sūt eis pximi et decrepiti et cōualescentes. Sed i etate puenientes tollerant ipaꝫ. Et eius tollerātia est in hyeme plurima q̄ in estate: aut malitia cōplonis iam confirmata: aut accidens eius magnū subito: aut dolor vehemēs: aut debilitas virtutū pncipioꝝ regalium et proprie cordis deide cerebri: deinde epis: aut debilitas cōicantis sicut oris stōi cū corde: aut debilitas corporis toti⁹ et maties et extēuatō: aut oñium accidētiū animalium ƒm q̄ diximus tibi in loco alio: et plurimum eius est decrepitis et debilibus et conualescētibus: aut applicatō uirtutis cōtrarie substātialiter cōploni cordis et spūs. s. amboꝝ sicut est ex olfatu fetoris puteoꝝ et pestilētia aeris et sicut accidit in febribus pestilentialib⁹: et ex cadaverib⁹ et ex penetratōe virtutum venenoꝝ ad cor: et q̄doq; est ppter arterias. Ex illis est illud qđ accidit causa vermium q̄ ascēdūt ad os stōi: et oportꝫ vt distinguamus post hoc distinctōnes plurimas. ¶ Dicamus ergo materie quidem faciūt euenire sincopim: aut ppter multitudinem suam ⁊ oppilatōnum viaꝝ spūs: ⁊ quia cōprehendūt ipsum totum in corde: ita vt forsitan prefocetur. ¶ Et huiusmodi quidem generis sūt effusiones humorum plurimoꝝ: aut sanguinis plurimi ad stōm ⁊ pect⁹ ⁊ ad ambo: aut pmutatō materiei apatis sinancie ⁊ pleures ⁊ peripneumonie ad partes cordis subito: aut ppter viscositatem eaꝝ in poris: quare oppilant meatus ⁊ pprie in membris anhelitus: ⁊ q̄doq; est cōis in oib⁹ venis corpis: q̄uis ñ faciūt illud sua multitudīe. ¶ Aut ppter vehementiā sui nocumenti cū qualitate frā valde: aut mordicatiā valde ⁊ adustiua valde. Et sincopis quidem que accidit in initō poxismi febris est huiusmodi generis: ⁊ eius causa sūt humores grossi valde: aut viscosi: aut mordicatiui: aut adustiui. Et q̄doq; fit illud ppter ppinquitatem cordis. Et q̄doq; est in membris alijs cōicātib⁹ ei sicut cerebro. Nam qū in eo accidit oppilatō integra ⁊ est apoplexia fit sincopis pculdubio. Et q̄doꝫ est in stō ppter causaꝫ antiquam: aut ppter debilitatem accidētem ppter

quā fit recipiens attractōnem materieꝝ ad os suū siue sint frē siue calide. Et q̄ñdoqꝫ fit causa multitudīs oppilatōnis in venis corporis vbicūqꝫ sūt. ❡ Et iste materie pernitōse multotiens accidunt ex superfluitate comestionis ꝛ potus ꝛ freq̄ntia fastidij ꝑpter malitiam digōnis: ita vt ex ea spargatur in corpore qd̄ repleat venas ꝛ oppilet meatus anhelitus. Et iste quidem materie ꝑpter suā multitudīem quandoqꝫ adiuuant ad sincopim faciendā ex parte qua priuant corpus nutrimento: quoniaꝫ oppilant viam nutrimenti boni ꝛ non cōuertūtur per seip̄as ad nutrimentum: quoniam ip̄e propter suam multitudinem cōfortantur super naturam: quare non patiuntur ab ea: ꝛ cum hoc cōplō corporis corrumpitur per eas. Et iste quidem materie que faciunt sincopim sua multitudīe: aut malitia sua sūt que faciunt tristitiam ꝛ nauseam q̄ñdo ī stomacho cadūt ꝛ sūt mīoris q̄ntitatis aut malitie. ❡ Facta aūt causa euacuatōnis sup̄flue non est nisi quia sequitur ip̄am sp̄us euacuatus cum ea vsqꝫ ad hoc vt resoluatur maior pars eius. Et illud est aut solutō ventris cum diaria: aut est solutō ventris cōtinua aut lubricitas stōi ꝛ intestinoꝝ: aut rasura: aut vomitus plurimus: aut fluxus sanguinis narium: aut fluxus sanguīs ex mēbro alio sicut orificijs venaꝝ ani: aut ꝑpter vulnus: aut ꝑpter descensum aque hydropis: aut ꝑpter apertōnem dubellati: propterea quia currit ex eo res plurima subito aut ꝑpter fluxus menstruoꝝ ꝛ partus. Aut ꝑpter multitudinem exercitij aut moram in balneo calido vehementis sudoris: aut ꝑpter aliq̄ caꝫ sudoris fortis ꝛ superflui accidentis: aut quia facit sudorem per seip̄am sicut caliditas: aut preparatōnem sicut raritas corporis sup̄flua: aut subtilitas humoruꝫ in substantijs suis ꝛ naturis suis. ❡ Et quandoqꝫ accidit sincopis ab euacuatōne humorum virtute vitali adhuc forti non est adhuc timendum ꝛ illa est sicut sincopis que accidit post phlebotomiam. ❡ Dolor aūt facit cōtingere sincopin ꝑpterea quia superflue resoluit sp̄um sicut fit in iliaca ꝛ colica ꝛ in mordicatōne superflus accidente in membris sensibilib⁹. s. oris stōi ꝛ intestinoꝝ ꝛ eis similium. Et sicut in dolore motuū neruoꝝ ꝛ vlceꝝ eoꝝ ꝛ morsionum eis accidentium sicut scorpiōis ꝛ vespe ꝛ in vlcerib⁹ iuncturaꝝ preparataꝝ fricatōni ꝛ percussiōi que seq̄tur eas ꝑpter effusiōem materierum nocentiuꝫ. Et sicut dolores vlcerū ambulatiuoꝝ vehementia dolorum quoꝝ facit sincopim ꝑpter suam acuitatem ꝛ corrosionem ipsoꝝ. Et ꝑuenit ex eis corruptō membroꝝ donec perducit ad mortem. Ipsa nanqꝫ faciunt sincopiꝫ in p̄mis ꝑpter dolorem ꝛ in fine propter vehementiam infl̄atōnis cordis aut allatiōnē vaporis venenosi corrupti ad cor seq̄ntis ip̄m ex exiccatōne membri ꝛ cōuersione eius ad cōtrariū complexionis ꝑportōnalis hominib⁹. ❡ De accidentib⁹ uero anime iam locuti fuimus ꝛ sciuisti in extenuatōne cām ꝛ oppressione quam cordi faciunt. ❡ Apostema aūt facit euenire sincopim aut ꝑpter magnitudinem suam vbicūqꝫ sit apparens aut occultum corrūpens compl̄onem cordis mediante allatōne arteriaꝝ aut ꝑpter membrum ī quo est qum est sicut paniculus cordis aut est membrū ꝓximum cordi in quo etiam si non est apostema magnum valde ipsum tamen facit illud qd̄ efficit maximum longinqū: aut ꝑpter dolorem q̄ñdo uehemens fit cum eo. ❡ Sed ꝛ stomachus qualiter fit causa sincopis. Scias itaqꝫ q̄ stomachus est mēbrū ꝓpinqum loco cordis ꝛ est cum hoc vehemētis sensus. Et est minera collectōnis humorū diuersoꝝ: quare ip̄e facit euenire sincopim: aut quia infrigidat ipsum ualde sicut in bolismo: aut quia calefacit valde: aut quia dolere facit valde: aut quoniam ex ip̄o est materia grossa mala frigida aut mordicatiua acuta ꝛ vlcera ꝛ bothor in ore eius. Sed ꝛ reliqua membra qualiter fiunt causa sincopis. Scias q̄ membra alia sūt causa sincopis: aut ꝑpter dolorem cōtinuatū ex eis cordi: aut ꝑpter vaporem venenosum quem ipsa mittunt cordi sicut est illud qd̄ accīt in prefocatōne matricis. Aut ꝑpter euacuatōnem accidentem in eis resoluenteꝫ sp̄um cordis sicut debilitas vehemens in ore stōi aut ꝑpter oppilatōnem facientem cōstrictōeꝫ viarum sp̄us ꝛ in eis que sūt in circuitu meatuum cordis: aut ꝑpter compl̄ones corruptas malas fortes dōinaīes eis sicut fit in febrib⁹ adurentib⁹ ꝛ pestilentialib⁹. Et illud est ex eis que fiūt cum cōitate omnium membroꝝ. Et scias q̄ sincopis cōfirmata curatōnem non habet ꝛ ꝓprie q̄ñdo perducit ad viriditateꝫ faciei ꝛ cōuersionē colli: fortasse enim non erigitur. Et ille cuius res peruenit ad hoc tūc qum caput eleuat suuꝫ moritur. ❡ Et scias q̄ in corpore ip̄ius qui phlebotomatur ꝑpter necessitatem ꝛ sincopizatur sup ip̄am non ꝑpter multitudinem euacuatōnis neqꝫ ꝑpter cōsuetudineꝫ in phlebotomiam assuetam est egritudo: aut in stō eius ē debilitas per se: aut ꝑpter effusionem rei ad ipꝫ: ꝛ q̄ñdo materia decrepiti febrientis resoluitur ad stōm suum facit accidere sincopim. Et causa quār aliquis sincopim patitur in prima phlebotōia sua est quia subitum est qd̄ non ꝯsueuit. Et multotiēs quidem accidit sincopis in crisib⁹ ꝑpt̄ expulsiōem materiei calide ad stōm. Et multotiens fit phlebotomia causa sincopis propter infrigidatōnem.

De signis. C. vij.

SIgn̄ significātia caꝫ sincopis ꝛ dolores eius ꝑportōnalia sūt signis predictis treoris cordis: nā si ip̄a sūt d̄bilia sūt tremoris cordis: ꝛ q̄ñdo sūt fortia sūt sincopis: ꝛ q̄nto plus fiunt vehemētōra sūt mortis subite. ❡ Et pulsus quidem est sign̄tō significātōr illius. Sign̄t enim sua compressione cū fixione virtutis materiam cōpressiuam ꝛ sua diuersitate vehementi cum vicissitudīb⁹ ꝛ paruitate maxima r̄solutōnē virtutis. Reliquas aūt sign̄tōnes suas secūdum reliquas dispositōnes iam sciuisti. Et ad sūmum qum sincopis non fit subito: tunc ad ip̄aꝫ minoratur pulsus in p̄mis: deinde sanguis incipit occultari ad interiora ꝛ cōuertitur color a dispositōne sua. Et fortasse palpebre non eleuantur ꝛ apparet in oculis debilitas motus ꝛ alteratō coloris: ꝛ visui apparent imaginatōnes extra inuentōnem ꝛ infl̄antur extrema ꝛ apparet ei roritas in corpore fr̄a. Et q̄ñdoqꝫ accidit nausea: ꝛ q̄ñdoqꝫ infl̄atur totum corpus. ❡ Qum igitur incipit aliquid horuz

signorum post phlebotomiam aut solutōez vētris
aut assiduatōnē rei necessario facientis lesiōem ab
stincatur ab ea ⁊ r̄moueatur causa quoniam iam ꝑ
ducet ad sincopim si non abscindatur. ¶ Et q̄ꝺo
sincopis non habet cām manifestam ꝓmitiuam et
antecedentem ⁊ est cū tremore cordis freq̄te ⁊ nō
est illud qꝺ̄ est in ore stōi causa faciens ipsam ne-
cessariam ⁊ generans eam tūc ea est cordialis con
firmata. ¶ Illa vero cum qua est nausea ⁊ cōtur
batō est stomachalis. ¶ Et q̄ꝺo cōtinuatur sin-
copis ⁊ vehemens fit ⁊ non est causa manifesta fa
ciens eam immo est cordialis tunc habens eam mo
ritur subito.

De cura. C. viij.

Illa que fortis est ⁊ facta ꝑpter mali-
tiam cōplōnis cōfirmate curatōnem
non habet. Et illa que non est ita imo
ē leuior: aut est sequens causas extri
secas a corde curatur. ¶ Et patiens quidem sinco
pim quandoq; est in sincopi: ⁊ q̄ꝺoq; est in eo qꝺ̄
est inter sincopim ⁊ sanitatem: ⁊ q̄ꝺoq; est in leui
paroxismo sincopis. ¶ Qum ergo est in dispōne
sincopis non est semper possibile nobis vt labore
mus in abscissione cause. Immo nobis necessariuz
est vt opponamus accidenti qꝺ̄ accidit cum eo qꝺ̄
ipsi pertinet de cura. Et q̄ꝺoq; aggregantur no-
bis due necessitates cōtrarie secūdum duas partes
diuersas. Indigemꝰ eni in quibusdam membris
diminutōne ⁊ euacuatōne eius qꝺ̄ in eis est ex hu
moribus ⁊ in spiritibus additōne nutrimenti ⁊ re
stauratōne eius qꝺ̄ in eis accidit de resolutōne. Et
in plurimo quidem qꝺ̄ accidit ex sincopi oportet
vt incipiatur ⁊ laboretur cū eo qꝺ̄ nutrit spūm ex
odoribꝰ bonis nisi in prefocatōne matricis: In sin
copi nanq; facta ex ea oportet vt approximēt na
ribꝰ eaꝝ odores fetidi ⁊ ꝓprie cōuenientes cum
hoc ori stomachi. Et odoramēto q̄dem calidi vel
calami est ꝓprietas in ea experta ⁊ proprie i cura
calide cholerice ⁊ similiter gypso. Immo curatur
dādo in potu ad sorbendum ex viuificantibꝰ vir
tutem. Et q̄ꝺo fuerit illic vacuitas ⁊ fames tunc
non approximetur eis vinum purum. Immo oꝫ
vt misceatur cum aqua carnis multa ⁊ cōmisceāt
cum aqua: ⁊ si non tūc fortasse accident ex eo com
mistō ratōnis ⁊ spasmus. Et ex eis que necessaria
sūt in pluribꝰ spetiebꝰ sincopis est inspissatō corpo
ris exterius vt cōprimatur spūs resolutus nisi sit
solutō ventris fortis valde: aut sit causa frigꝰ ue
hemens. Et qum non est illic causa frigoris mani
festa ꝓhibens roratōnem aque fr̄e ⁊ euentatōnez
⁊ sorbitōnem aque fr̄e ⁊ aque rosꝫ. ꝓpe. Et indi-
gis que odore sandaloruz īfecta sūt cum odoramē
to odoꝝ fr̄orum. Multotiens enim sanātur cum
istis. Et si est fortōr hac ⁊ non fit sucessione rei re
soluentis cal'e valde: tunc oportet vt insuffletur
muschus in nares eius ⁊ olfaciat algaliam ⁊ suffu-
migetur qū necesse ē ⁊ sorbeat diamuschū si possibile
est. ¶ Et si causa fuerit caliditas tunc odorifera
frigida admīstren tur ⁊ roretur aqua fr̄a super fa
ciem eius ī ꝓmis: ⁊ non est malum vt permiscea-
tur parum muschi de eo qꝺ̄ admīstratur de ill' cū
victoria ex illis que sunt sicut cāfora ⁊ sandali et
qꝺ̄ est fortis infr̄atōnis ⁊ sit fr̄um contra calidum
impediens ⁊ muschus vt confortet calorem vita
lem. Et vt sorbeant aquam fr̄am: ꝙ si tollerat di
spositō vt sit mista cum vīo ifr̄ato subtili tenui
tūc est meliꝰ. Et oꝫ cū hoc vt fricetur os stomachi
freq̄ter. ¶ Et necessarium est vt sit lectus eius ī
aere frigido. Et simil'r oportet vt sint lecti oīum
habētium sincopim qum non est ex cā fr̄a ⁊ ꝓprie
in sincopi habētium ethicam: ⁊ opꝫ vt assiduetur
embrocatō extremitatum ⁊ partium membroruz
ipoꝝ regalium cum aqua rosꝫ. ⁊ succis fr̄is cogni
tis: ⁊ necessarium est vinum infr̄atum qꝺ̄ ipi i po
tu sumant. ¶ Et si fuerit illic singultus ⁊ nausea:
tūc oportebit vt viuificet caliditas īfirmi ⁊ adiu
uetur natura eius cōmouendo guttur cum pēna ex
citante vomitum ⁊ cōmouēdo spūz ad exteriora.
Et opꝫ vt assidues ista ⁊ attractōnem sup eum: et
quāmaximum clamorem ⁊ sternutatōnem ⁊ si sit
cum cōdisi. Qūq; illa non valent ⁊ non sternutat
tūc eger morit̄. Et opꝫ etiam ꝓprie in sincopi que
fit ex euacuatōne ut aꝓpinques ei odores ciboruz
desideratoꝝ nisi in hn̄tibꝰ nauseam ⁊ sincopim ac
cidentem cā humoris in ore stōi. Non enim opor
tet tūc vt illud approximetur eis. Et oꝫ vt vtant̄
vino ⁊ sorbeant aquam fr̄am: aut calefactam secū
dum duas dispōnes notas. Sitq; vinum magis pe
netrabilis res ⁊ subtilior ⁊ melioris saporis ex eo
in quo est residuuz stipticitatis: q̄uis sit virtꝰ for
tis in eo qꝺ̄ recens est ad aggregandum spūm ⁊ ꝯ
fortandum ipm̄: ⁊ oꝫ vt non sit in ipo amaritudo
fortis ⁊ abhorreat ipm̄ natura neq; grossitudo: q̄
re non penetret in ipso cum velocitate. Et opꝫ vt
sit color eius citrinus nisi sit sincopis ab euacuatō
ne: ⁊ ꝓpe f̄m poros ꝓpt̄ raritatem eoꝝ ⁊ r̄liqua:
tūc enim diligit̄ vinum nigrum grossuz. Ipm̄ enī
est nutribilius ⁊ magis faciens declinare humoꝛ̄s
ad cōtrarium eius quo fit resolutō ⁊ reducēs spūz
in essentia sua. Illi aūt qui non habet egritudinem
hāc: vinū cōueiētiꝰ est illꝺ̄ qꝺ̄ est velocioris pene
tratōnis. At tibi quidem pos'e est vt ipm̄ expiaris
ita vt gustes ex ipso parū. Qūq; videris ipm̄ pe-
netrare ad calefaciendum cū velocitate cū bonita-
te substantie ⁊ odoris: tūc illud est cōueniens .s.
illud qꝺ̄ q̄ritur. Et q̄ꝺoq; ponimus in ipo de mu
scho circiter .s. duo ḡna: aut de diamuscho q̄ttita-
tem dosꝫ vnius: aut medietatis eius: aut tertie ip
sius: ⁊ illud quidem in sincopi vehementi: ⁊ simi
liter trocissos muschatos dictos ī antidotario. Et
cōuenientius vinum in huiꝰmodi est illud qꝺ̄ est
calefactum. Ipm̄ enim in eo cuius sincopis non est
ex cal'itate est magis penetratiuum: ⁊ q̄ꝺo cōfor-
tat fortitudīe panis est magis lōgīqum ab hoc vt
exiccet. Et ex eis que cōferūt eis est miua appro-
priata sincopi dcā ī atidotario. Et hōies quibꝰ ne
cessarium est magis potare vinum calefactum sūt
illi quoꝝ tardior est cessatō. Non enim oꝫ vt isti
sumant in potu fr̄m: ⁊ simil'r ille cuius infr̄at̄ to-
tum corpus. Et isti sūt illi q̄ idigēt ipo ⁊ inunctōe
extremitatuz ⁊ stōi cū oleis cal'is aromatizatis. Et
si est sincopis cā materiei tūc si est pos'e vt expella
tur materia cū vōitu cuius spat̄ facilitas: aut cum
clisteri: aut phl'oīa fiat illꝺ̄. Et si est ꝓpt̄ euacua
tōnem ex ptibꝰ ītrinsecis cale fiant extremitates ⁊
fricentur ⁊ iungantur cū oleis cal'is aromatizatis:

⁊ q̄doq; est necessariū stringere eā. Et sumatur ī
omī genere euacuatōnis illō qō dicit̄ in caplo suo
⁊ prepara in viuificatōne nature illō qō scis. Et ꝯ
uenientius est hn̄ti illaȝ que ex hoc caplo fit succes
sione colice passiōis vt sumat galiam muschatam
in vino ⁊ succo cydōioꝝ cū aqua carnis fortis ī vi
no ⁊ cōfert ei masticatō turis ⁊ luti asambiorū nu
triti cum cafora. Et si est ꝑpt̄ euacuatōnem ex pti
bus extrīsecis sicut est sudor ⁊ que similantur illis
infrigida extremitates ⁊ pulueriza sup cuteȝ myr
tum ⁊ lutum chimoleam ⁊ cortices ḡnatoꝝ ⁊ reliq̄
stiptica ⁊ nō extrahes materiam ad exteriora oīo
⁊ non admīstres huiusmodi puluerizatōnem ī sin
copi ab euacuatōe intrīseca. Immo oȝ vt cōfor-
tes virtutem in omī euacuatōne p̄cipue approxi-
mando odores ciborum desideratorum ⁊ similia
eis de his que dcā sūt. Et si fuerit cā doloris stupe
fac illum dolorem si non est possibilis abscissio cāe
eius sicut curatur colica cum filonio ⁊ similib⁹ ei.
¶ Et si uenena fuerit cā da ad sorbēdū albezahar
expta ⁊ diāuschū ⁊ medicias dcās in libro de uene
nis. Quod si fuerit in cessatōne ⁊ iam sanatur aliq̄
tulum tūc sit regimen eius etiam simile regimini
ꝑmo cū additōne cuius possibilitas sit in huiusmo
di dispōne. Et exemplum eius ī quo ābe cōicant ē
qm̄ uerbi grā oȝ vt ad sorbēdum dent̄ medicie iu
uatiue secundum dispōnem de illis que sciunt̄ et
dcē sūt i caº de tremore cordis ⁊ festinet̄ in hoc.
Et illud in quo possibilitas est additōnis est sicut
si sit illic repletō oris stōi studēdum est vt euōat̄
illō qm̄ sanat. Et simil̄r si sit illic repletō oȝ vt
fames adhibeat̄ ⁊ minoretur cib⁹ eius ⁊ vtat̄ exer
citō tollerabili eq̄li ab huiusmodi ⁊ fricatō abbi-
beat̄ oib⁹ mēbris vsq; stō ⁊ vesice ⁊ neq; cogat
ipm̄ sumere cibū nisi vinum p̄dcm̄ in dispōne sin
copis qō necessarium est. Et plures quidem stulto
rum medicoꝝ studēt i cibādo eum existimētes q̄
sit ei cōueniens vt viuificet virtutem eius. Ipsi
ergo suffociant calitatem eius innatam ⁊ interfici
unt ipm̄. Et isti quidem iuuant̄ sirupo acetoso ⁊ ꝑ
ꝑe illo qui coquit̄ cū aq̄ in q̄ sūt subtiliatō ⁊ incisio
sicut isopus ⁊ similia. Et si fuerit cā oppilatō ī mē
bris sp̄ualib⁹ ⁊ que sūt coram eis da ad sorbēdum
oxymel ⁊ frica crura eius ⁊ adiutoria eius ⁊ labo
ra in huiusmodi ad ꝓuocandam vrīam eius ⁊ da
ei in potu de vino qō subtile est ⁊ illud si est illic
caliditas. ¶ Si aūt est ab eūatōne ⁊ debilitate ad
sorbendū det̄ aq̄ carnis arōatizata ⁊ fiat vt sugat
panem īfusum in vino odorifero cui aqua ros. sit
admista. Et qn̄ȝ iuuat̄ si sumat in potu lac acetosuȝ
absq; butyro īfr̄atum: ⁊ illō si fuerit illic cum eua
cuatōne calias: ⁊ simil̄r aqua acreste: ⁊ melius illo
est rob acetositatis citri. Et qn̄ȝ ponunt̄ in ipo fo-
lia eius. Et ad summū illi qui cū sincopi habet con-
turbatōem ⁊ inflāmatōnem: aut accidit a sudore
vehementi oȝ vt det̄ illō qō dat̄ infr̄atuȝ: ⁊ si sit
ēt res in qua querit̄ calefactō. Et ex eis que eis con
ferūt ē vt in potu sumat aquam carnis fortis de-
coctōis cui admista sit decima sui de vīo odorife-
ro ⁊ aliq̄d de vitello oui ⁊ aliq̄d de succo maloruȝ
dulciū: aut muzoꝝ: aut acetosoꝝ f̄m q̄ exigit di-
spō. ¶ Si aūt tu fueris cauens ī ipo calefactōē nȝ
fueris ausus dare in potu vinum da ei ad potādū
lac acetosum infr̄atum in quo sit cōtritus panis s
simila ⁊ da ei in cibis spēs acetosoꝝ factoꝝ cum suc
cis fructuuȝ. Qō si hn̄s sincopim inuenit frigus cū
ea: aut post eam: aut qū in potu sūit infr̄antia ⁊ ꝓ
prie in visceribus dabis ei ad potāduȝ cardamōuȝ
⁊ pip ipm̄ ⁊ apsinthiuȝ: ⁊ qn̄ȝ dat̄ in potu vinum:
¶ Et quando curatō facit necessarium vt fiat
mūdificatō ⁊ times nocumentum eius oȝ vt tu ꝯ
fortes stōm ⁊ incipe in hoc cum eo qō est sicut si-
rupus de apsimbio decoctus cuȝ melle ⁊ admīstra
empl̄a cōfortantia stōum preoca ⁊ ad bibendū da
vinum odoriferū post illud ⁊ ciba cibo laudabili.
¶ Facte vero in ꝑncipio febrium ⁊ cā apostema-
tum curam dicemus vbi dicemus curam acciden-
tium febrium. Et penitus oportet vt frices extre
mitates eius ⁊ calefacias ⁊ stringas ut non submer
gatur virtus ex materia ⁊ ꝓhibeatur a comestiōe
cibi ⁊ vino ⁊ interdicatur sōnus: nisi sit q̄ in ꝑn
cipio sui non accidat nisi ꝓpter debilitatem. Et q̄-
cūq; eorum qui sincopiȝ patiuntur indiget cibo oȝ
vt detur ante ꝑoxismum duab⁹ horis: aut tribus
cibus ⁊ sit cibus sauic de ordeo infr̄atum ⁊ pāis cū
aliquo qō habeat paruam acetositatem ⁊ naribus
attrahat odorem bonum. Et si fuerit illic ꝯstrictō
ventris sumatur ꝑus cibus qui lenificat sicut sunt
thafeathe ⁊ similia eis ⁊ sirupus de malis cum oxy
melle est iuuatiuum in huiusmodi. Qō si necessa-
rium fuerit vti cibis subtiliatiuis sint sicut aq̄ car
nis ⁊ vitellus oui ⁊ sorbitōes cuȝ medulla panis:
⁊ in aqua carnis q̄doq; necessariuȝ ē vt misceatur
cum aliq̄tulo vino. Si aūt necessitas illoꝝ fuerit
ad hoc vt cōfortet̄ stōus: tūc oportebit vt miscea-
tur cum eis robub ⁊ succi fructuum odoriferoꝝ i
quib⁹ sit stipticitas. Sed in hora ꝑoxismi necessa-
rium est vinum. ¶ Sincopi aūt fcē ab accn̄tibus
animalib⁹ succurritur etiam cum eo qō an̄ dcm̄ ē
ex odoribus bōis ⁊ strictōne nasi ⁊ vomitu ⁊ fri
catōne extremitatum ⁊ stomachi ⁊ cibatōne ei⁹ cū
aqua carnis. Et sint in ea tortelle in vino infr̄ato:
aut calefacto secūdum q̄ scis. Et si sincopis est ex
cōtinuatōne chol̄e citrine oportet vt sit vinum ꝑ
mistum. Et simil̄r sincopi ex dolore. Et nos quidē
dicemus illud qō ꝓprium est colice in caplo suo.
¶ Et plurimum quidem sincopis que accidit suc-
cesione phlebotomie accidit stomaticis ⁊ habenti
bus venas subtiles ⁊ stōum debilem: aut corpora
in quib⁹ dominatur cholera citrina ⁊ ei qui non ꝯ
sueuit vti phlebotomia. Et oȝ vt isti ante phle-
botomiam sumant in potu aliq̄d de robub ꝯfor-
tantib⁹ stōum ⁊ cor. Et q̄do cadūt in sincopim fi
at illud qō diximus ⁊ sumant in potu vinum mi-
stum īfr̄atum cōfortās stōs eoꝝ ⁊ cōseruans eos ⁊
ꝓꝑe cū succo alio. Et oportet vt dicamus denuo
q̄ quandoq; eget curatō in sincopi stipticis vt
ꝓhibeant eūatōnes ⁊ cōfortent membra mollifi
cata adiuuantia ad resoluendum ⁊ vt strigatur os
stomachi ante ⁊ non recipiat illud qō peruenit ad
ipm̄ ⁊ eget virtute penetrante velocis penetratō
nis ad nutriendum sp̄um sicut est vinum ⁊ ambo
sunt ꝓhibentia operatōnes. Oportet ergo vt di-
scernatur inter admīstratōneȝ vtrarūq; dispōnū.
Admīstrentur itaq; stiptica in hora sanatōnis: aut
postq̄ admīstraueris aliud incipiendo ad hoc vt

viuifices virtutem qum ipsa iam ipressionem i eo
fecerit ⁊ fuerit viuificata. Et admistra secundū in
hora necessitatis velocis ad viuificādum virtutez
⁊ non premittas stipticum super illud ⁊ ꝓhibeat
penetratōnem eius. Et q̄ndoq; necessitas perducit
ad illud qđ est fortōris nutrienti q̄ꝫ vinum: ⁊ ꝓ-
prie qum sincopis est a fame: aut resolutōne plu-
rima. ¶ Et q̄ꝫdo fit vt qum vinum purum super
uenit corporibus eorum multiplicat in eis ⁊ facit
possidere cōmistionem intellectus ⁊ spasmum tūc
non est eis aliquid ita cōueniens vt aqua carnis ꝑ
dca permista cum vino puro ⁊ succo pomoꝝ: aut
acetosoꝝ: aut dulcium secundum duas res. Et quz
non est qđ ꝓhibeat tunc melius est vt ponantur in
ipsa que sūt sicut gariofili ⁊ muschus. Nam stōa-
chus est magis recipiēs eam ⁊ virtus stomachi cū
ea vehemētius iuuatur ⁊ cor magis attrahit ipaz.
Et quandoq; tibi necessarium est vt dissoluas pa-
nē similagineū in eo qđ facis ipsum sorbere qum
spatium a cibo longinqum est. Et fricatō extremi
tatum ⁊ cōstrictō earum: ⁊ simil'r excitatō vomi
tus conferunt omni sincopi: nisi qū est a sudore ⁊
similibus eius ꝓpter q̄ mouet̄ spūs ad exteriora.
Isti enim sedatōne magis indigent ⁊ non oportet
vt moueantur: aut vomant: aut ligentur. Et ex
eis que faciunt eos vomere est aqua tepida cum
vnguēto: aut cū oleo: aut mista cū vio. Et oz vt
calefacias stōm ⁊ q̄ sequīt ipm an̄ fricatōnem extre
mitatum etiam ut facilis fiat vomitus. Et scias ꝙ
fricatō extremitatum ⁊ calefactō eaꝝ ⁊ aromatiza
tō iparum cum vnguentis ⁊ aromatizatō oris sto
machi cum vnctōnibus boni odoris sicut est oleū
nardinum ⁊ calefacientia sicut sinapis ⁊ piretrum
cōuenientia sunt valde ei cuius sincopizatō est ab
euacuatōne sanguinis: aut humoris: aut repletōe
immo pluribus quibus adest sincopis qum non est
motus humorum ad exteriora. Et oportet vt li-
gentur crura eoꝝ ⁊ adiutoria ipsorum vicib⁹ cō
tinuis ⁊ fricentur ⁊ prepara illud cum eo qđ neces
sarium sit oppositum parti euacuatōnis. Et isti qđ
iuuantur constrictōne ascellarum ⁊ roratōne aque
fre ⁊ fricatōne oris stomachi: ⁊ similiter om̄is sin
copis que est ab euacuatōne ⁊ cum vino commi-
sto nisi aliquid ꝓhibeat a vino sicut apostema: aut
humor immaturus: aut solutō ventris: aut so-
da. Et si in aliquo magnificatur necessitas confor
tandi ipsum da ei in potu vinum etiam ⁊ nō cures
⁊ illud quidem in sincopi debili. ¶ Et balneum
quidem conueniens est ei cui accidit sincopis ex di
aria ⁊ colica passione. Et si accidit sincopis ꝓpter
fluxum sang̃is est nociuum valde. Et similiter si
accidat ꝓpter sudorem plurimum. Et balneum ēt
est cōueniens ei qui inuenit ex vomitib⁹ inflāma
tōnem in ore stōachi. Si aūt est ꝓpter debilitatez
oris stomachi: tūc opz vt administrentur sup euz
empl'a confortatiua sicut illud quod fit ex mastice
⁊ cydoniis ⁊ sandalis ⁊ croco ⁊ lilio cum vino: q̄ꝫ
uis valde conferat fricatō extremitatum ⁊ cōstri
ctō earum. ¶ Et sincopi quidem factam ex fame
q̄ndoq; sedat pond⁹. ʒ. panis. Et paroxismo sinco
pis siccitatis: aut siccitatis nature oportet vt suc-
curratur cum bucellis panis in aqua granatorum:
aut sirupo de malis: ⁊ q̄ndoq; necessariū est i egri
tudibus acutis ꝓpter sincopim dare in potu vinū
⁊ magis conueniēs est insipidū. Et patiētes qđ sin
copim precipiūt vigilare ⁊ dimittere locutōnem.

De casu virtutis subito. C. ix.

Hoc plurimum contingit vbi non ē do
lor neq; solutō ventris neq; apostēa
magnum neq; euacuatō magna. Et n̄
est quidem nisi ꝓpter humores cōcur
rentes: ⁊ raro quidem cōtingit vt sint illi humo-
res sanguinei. Sanguis enim dum nō facit accider̄
prius aliquod accidens ⁊ non succurritur cum ex-
tractōne eius facit accidere casum virtutis subito.
¶ Illud autem qđ sepius est: est vt sit causa hu-
mores grossi in stomacho: aut in venis oppilātes
vias a̕helit⁹. Et scias ꝙ cas⁹ v̓tutis qn̄z seq̄t sinco
pi: ⁊ qn̄z ē ī sincopim vbi virtus nō destruit̄ nisi
a neruis: aut lacertis ipsius existentibus ab ea va
cuis: quare homo fit non motus neq; remouetur
a suo situ ⁊ dormitōne sua nisi cum labore. Et cā
illius est accidens eius qđ diximus. Nam quz ve
hemens fit facit cadere virtutem integre: ⁊ si non
fit vehemens facit cadere virtutem neruorum ⁊
lacertorum. Et multotiens quidem fit ꝓpter subti
litatem humorum in substantia sua: ⁊ quia ipsi re
cipiunt resolutōnem ⁊ ꝓprie i febribus. Et istoꝝ
q̄ndoq; operatōnes sensibiles sunt non lese: q̄ꝫuis
non sint tollerabiles q̄ꝫdo mutiplicant̄ ⁊ iteratur.

De cura. C. x.

Cura istorum proxima est cure patiē
tium sincopim. Eius nanq; cura que
est ex repletōne sanguinea est phlebo
tomia. In ea vero que est causa ali-
cuius alterius humorum grossorum oportet vt
succurratur patienti ipsam in hora cessatōnis eua-
cuatōne cum eis que sunt sicut hiere. Et quando-
q; sufficit hierapīc̄ cum qua composita sunt turbit
⁊ sal indus ⁊ agaricum ⁊ epithymum ⁊ que sunt si
milia eis. Et quandoq; medicas eum cum scamo-
nea. Scamonea nanq; est ex eis que adiuuant me-
dicinas alias. ¶ Et oportet quidem vt admīstres
in ea vomitum post solutōnem ⁊ assidues receptō
nem confortantum cor ⁊ odoramentum eorum.
Et fricatō quidem extremitatum est ex eis que ui
uificant calorem innatum secundum ꝙ iterauimus
eius rememoratōnem ⁊ vtatur post illud exerci-
tō temperato. Cibus vero sit ille qui subtiliat ⁊ i
cidit sicut aqua ciceris cum sinapi ⁊ oleum de oli-
uis ⁊ oleum amigdalinum. Et de vino quidē vta
tur subtili ⁊ veteri. Et vtat̄ balneo post euacua-
tōnem ⁊ inungatur oleis viuificātibus calorem in
natum subtiliantibus. Deinde vtatur post bal-
neū vino puro ⁊ sirupo de melle ⁊ sirupo đ apsin
thio ⁊ similibus illis. Nunq; incipit viuificari oz
vt preparetur cubus confortatiuus velocis dige-
stōnis. Et tu quidem scis illud ex eis que dicta sūt
tibi. Et scias ꝙ virtus augmentatur cibo ⁊ vino
subtili conuenientibus ⁊ odoribus bonis ⁊ tran-
quillitate et gaudio ⁊ dimissione eorum: que con
tristant ⁊ rixari faciunt et rememoratōne rerum
amabilium ⁊ habitatōne cum dilectis.

De regimine eius in quo apparent signa aduentus apostemati s cal'i in corde. C. xi.

A Postēa quidē quando fit apostēa: tūc iam interficit aut interficiet. Ante illud vero quando apparent trēor cordis magnus ⁊ inflammatō vehemēs ⁊ signa predca: tūc est ſm inceptōnem pernitiei: ꝙ si aliquid iuuat ipm tūc est phlebotomia basilice. Et speratur quandoqꝫ in eius euasione cum phlebotomia arterie et inferioribus corporis ⁊ in infratōne pectoris eius cum niue ⁊ cāfora sup apa.

Fen. xij. de mammilla ⁊ dispositōnibus eius. Et est tractatus vnus.

De anatomia mammille. C. i.

Mammilla est membrum creatū ad generandum lac vt nutriat cum eo nouiter natus in introitu sue natiuitatis ⁊ vsqꝫquo cōfirmetur ⁊ crescat eius virtus ⁊ fiat cōueniens ad digerenduꝫ cibū fortem solidum. Et ipa est corpus compositum ex venis ⁊ arterijs ⁊ neruis inter q̄ existit vacuitas quam caro replet glandosa cui non est sensus albi coloris: ⁊ ꝑpter suam albedinem quādo assimilatur ei sanguis albificat̄ illud qd̄ nutrit ipsā: ⁊ albificat̄ illd̄ qd̄ ifluit ab ea ⁊ fit lac. Et ei⁹ quidem cōpatō ad lac generatum ex sanguine est ꝯpatō cpis ad sanguinem generatum ex chilo. In hoc ꝙ vnūqdꝫqꝫ cōuertit humiditatem ad similitudinem suam in natura ⁊ colore. Nam epar rubificat chilum album ⁊ facit ipsum sanguinē. Et mamilla albificat sanguinem rubeum ⁊ facit ipꝫ lac. ¶ Et vene quidem ⁊ arterie ⁊ nerui positi in substantia mammille ramificantur in ea vsqꝫ ed ptes vilosas ⁊ hn̄t in ea reuolutōes ⁊ circuitōes plurimas. Cōitas aūt mammille cum matrice in venis inter eas contextis est res quam tu iam sciuisti in anatomia venarum.

De exuberatōne lactis caplm. ij.

Scias ꝙ lac multiplicat̄ multiplicatōne sanguinis bōi: ⁊ q̄do minorat̄ tūc causa eius est diminutō caꝝ sanguis: aut penuria bōitatis eius. Et ca in paruitate sanguinis: aut est ex pte materiei: aut ex pte complōnis. ¶ Et illa que est ex causa materiei est qm̄ est cib⁹ pauc⁹: aut est cōtrarius generatōi sanguis ab eo ꝑpt̄ siccitatē suā ⁊ fr̄itatē supfluam: aut est iam cōuersus ad ptem aliam. s. flux⁹ sanguis: aut apatis: aut alioꝝ. Ex pte vero complōnis qm̄ est complexio corporis: aut mammille exiccans humiditatem cuius passiōe nō generat̄ ex ea sanguis: aut ꝑpt̄ supfluitatem aquositatis eius ⁊ elongatōnem eius ab eq̄litate cōueniente sanguiea aut aliud. Sed cā que cōsumit substantiam sanguis et corrūpit illd̄ qd̄ generat̄ ex ea: quare non est conueniens vt generetur ex ea sanguis lactis qum lac nō generetur nisi ex sanguine bono est dn̄iuꝫ vnius humorum triuꝫ chol'e: aut phl'atis: aut mel'ie. ¶ Et declaratō quidē chol'e est in citrinitate coloris lactis ⁊ subtilitate eius ⁊ acuitate ipius. ¶ Et phl'a declarat̄ in vehementia albedis eius ⁊ aquositatis ipius ⁊ declinatōe eius ad acetositatem i odore ⁊ sapore suo. ¶ Et mel'ia in vehementia spissitudis eius ⁊ paucitate ipius. ¶ Et multitudo fortitudis eius nō elōgat̄ quin sit ideo ꝙ sanguis ꝑpt̄ vehementiam multitudis sue inobedit opatōi nature: quia nō patit̄ ab ea ⁊ accidit nature defectus in cōuertendo illum ꝑpt̄ coarctatōem quam fecit ipi: ⁊ hoc est ex eis quoꝝ sig̃ nō sūt dtecta. Et q̄ doqꝫ accidit ex exiccatōe lactis ⁊ spmatis vt egrediant̄ ſm filum: q̄re fit sanguis: q̄uis sit exuberās nō laudabilis substantie neqꝫ cōueniens ad hoc vt generet̄ ex eo lac naturale. Et est illd̄ qd̄ generat̄ ex eo de lacte illaudabile: ⁊ postq̄ iam sciuisti cām tūc tu ꝓuidus es in modis abscindendi eam. Et scias ꝙ oē qd̄ exuberare facit spma exuberar̄ facit i pl'rib⁹ corporib⁹ lac sicut semen lactuce ⁊ semen papaueris ⁊ vber capre ⁊ ouis ⁊ similia: q̄admodum illd̄ qd̄ exiccat spma ⁊ minorat ipm ⁊ ꝓhibꝫ generatōem eius minorat lac etiam sicut semē canabis. Et qum cā i paucitate lactis est paucitas cibi multiplica cibum ⁊ fac delectari in ipo: ⁊ fac vt ipe sit ex genere cal'i ⁊ humidi laudabil' chimi. Et qn̄ est cā corruptō cibi rectifica ipm ⁊ reduc eum ad genus predcm̄. Et qn̄ cā est multitudo exercitij minora ipm ⁊ fac delectari. Et si cā in ipo ē paucitas sanguis ꝑpt̄ fluxum sanguis ⁊ similia retine ipꝫ. Et si ipius flux⁹ ē i iferiorib⁹ ad supiora: ⁊ si est eius flux⁹ in supioribus ad inferiora. Quod si eius cā est corruptō cōpl'onis pure pone cibos oppositos illic compl'oni cū essentia exuberatōnis chimi. Et si fuerit cā humor corruptus dn̄ans euacua cū eo qd̄ oportꝫ in oīni hūor̄. ¶ Et pōe cibū mulierum chol'ice compl'onis illd̄ qd̄ declinat ad fr̄itatem ⁊ humiditatem. Et ex eis que cōferūt eis ē aq̄ ordei cum iuleb ⁊ ēt semis citroloꝝ pugillus et semē cucumeris ⁊ acceptō cer̄belloꝝ ⁊ potus lactis vaccini ⁊ capni ⁊ pisces aradradri ⁊ caro hedina: et gallinacea impiguata ⁊ sorbitōes fcē ex kisch ordi cū lacte ⁊ ius maluaꝝ hortulanaꝝ. ¶ Et pōe regimen eaꝝ que sūt phl'atice cōpl'onis ex cibis ⁊ medicinis in quib⁹ est calefactō in pmo ⁊ ſo cū humectatōe: aut pauca exiccatōe. Et ex hoc quidem genere sūt panis ⁊ bautie ⁊ feniculus ⁊ anetū ⁊ apiuꝫ humidum ⁊ macis ⁊ ꝓpe humide absqꝫ sicco: q°niam est calefacti^m ⁊ exiccati^m. Et sorbitōnes fcē ex farina tritici cuꝫ fenugreco ⁊ feniculo. Et q̄do lac egredit̄ filosum ꝑpt̄ grossitudiem suam ⁊ siccitatē suaꝫ: tūc cura ē ēbrocatō cū eo qd̄ hūectat valde ⁊ acceptō hūectatiū. ⁊ sil'r i spmate ⁊ itēde regimē ꝯpl'ōis ſm medicias ⁊ cibos in quib⁹ ē supfluitas calefactōis ꝓpinq̄ ei qd̄ diximus ⁊ hūectatō vltima. ¶ Et cognoscas ēt genus mel'ie dn̄antis ⁊ rege ſm ipm. Et ex medicis q̄dem tempatis facientib⁹ lac exuberare est vt sumant̄ deselel apum. xxx. ʒ. ⁊ de folijs feniculi. xx. ʒ. ⁊ de fassasa. xv. ʒ. ⁊ de tritico fracto. xxv. ʒ. ⁊ de ciceribus excorticatis ⁊ ordeo albo cōtrito eq̄liter de vnoquoqꝫ. xviij. ʒ. ⁊ ficus magne. x. numero ⁊ oīa bulliāt in. xxx. lb. aque vsqꝫ° redeant ad. viij. lb. ⁊ minus. Et sit qd̄ inde bibit̄. v. ℥ cū. ſ. ℥. olei amigdalini dulcis ⁊. ℥. i. ⁊. ſ. zuccari scilimiu. Et pisces saliti sūt ex eis que faciūt exuberare lac.
Et ex medicinis facientibus lac exuberare est vt

sumatur farina sisami ⁊ dissoluat̃ in vino puro et
coletur ⁊ bibat̃ colatura eius ⁊ emplastret̃ ex fece
ipsius mãmilla ⁊ ẽt sũat̃ ex ĩteriorib⁹ melongie põ
d⁹ medij kaficij ⁊ elixes in aq̃ vehementer donec
etiam dissoluat̃. Deinde cõmoueat̃ vehementer ⁊
coletur ⁊ accipiat̃ de colatura eius ⁊ põat̃ sup ipãm
ʒ. i. butyri ⁊ bibat̃: aut sumat̃ ĩfusio ciceris ⁊ bi
bat̃ in ieiuno dieb⁹ cõtinuis: ⁊ ꝓpie sit eius infu-
sio in lacte ⁊ aqua ordei cũ melle: aut iuleb: aut su
mant̃ semis fasfasa ps. i. ⁊ cicerelle ptes due cui⁹
potõ sit kermet vnũ cũ aqua calida: aut sũantur ĩ
potu de pillis nardis. ʒ. ij. cũ vino. ¶ Et ex me
dicis quidem bõis est vt sumatur butyri vaccini.
ʒ. i. ⁊ vini cadus magnus det̃ ad bibendum in ie
iuno et rami papaueris ruffi ⁊ folia eius decocta
cũ tritura ordei sumpta sorbẽdo: aut sumant̃ rha
phanus ⁊ fursur ⁊ bulliant in vino ⁊ colet̃ uinum
illõ ⁊ bibatur: aut sumat̃ semẽ papaueris assum cũ
sanic eq̃libus ptib⁹ cum oxymelle: aut rob postq̃
infusa fuerint in quolibet eoꝝ trib⁹ dieb⁹. Nam
illud est melius. Et qñz in potu detur nigella cum
aqua mellis: aut sumat̃ semis aneti ⁊ semis porri
⁊ semis andacoche omnium añ. ʒ. i. ⁊ seminis fe
nugreci ⁊ semis fasfasa partes eq̃les misceant̃ cum
succo feniculi ⁊ bibant̃: ⁊ si misceant̃ cũ melle ⁊ bu
tyro est melius.

De minoratõe lactis ⁊ ꝓhibitõe exuberationis ei⁹
supflue caplm. iij.

Lac q̃ñdo supfluit plurimũ nocet ⁊ apo-
stemat ⁊ affert etiam egritudies. Et
q̃ñdoq̃ aggregat̃ lac ĩ mammilla absq̃
ꝓgnatõe ⁊ ꝓpe q̃ñdo ret̃ient mẽstrua.
Cõuertit̃ enim materia que nõ inuenit virtutẽ ex
pellendi p matricem ꝑpt̃ puitatem ipsius ⁊ puenit ĩ
vbere ⁊ fit lac. Et qñq̃ aggregat̃ in corporibus
viroꝝ: ⁊ ꝓpe in puperibus ita vt rotundent̃ mã
mille ipoꝝ. Et tu q̇dem iam sciuisti in his quoꝝ ti
bi iam ꝑterita est rememoratõ cãs puitatis lactis.
¶ Et illõ qõ in ea plus atendit̃ est om̃e qõ exic-
cat vehementia sue siccitatis: aut vehementia re-
solutõis sue ⁊ calefactõis. Et om̃ia que infrant ẽt
⁊ humectantia que sũt vehementis humectatõnis
ẽt minorant sanguinẽ phlegmaticoꝝ. Et om̃es me
dicie minorãtes sperma sũt minorãtes lac. Ille au
tem q̃ ex eis sũt frẽ sũt sicut semen papaueris ⁊ lẽ
tes ⁊ alkasil cum aceto. Et ex eis que liniuntur sũt
succ⁹ arboris psilij: ⁊ mucilago eius: que retinent
⁊ stupefaciunt est farina fabaꝝ cum oleo rof. ⁊ ace
to. Calide vero sũt sicut ruta ⁊ semen eius: ⁊ ꝓ-
prie ruta mõtana ⁊ sicut alfelemenusch ⁊ semen
eius. Et dof eius vltima est vsq̃ ad. ʒ. ij. Et illõ
qõ veri⁹ ẽ de re albedarũgi est q̃ ipm miorat lac
q̃uis dicunt quidam q̃ facit exuberare. Et cymi
num ꝓpe mõtanum exiccat lac etiam: ⁊ etiam vt
ex eo fiat epithima cum aceto. ¶ Et ex epithima
tib⁹ cal'is est illõ qõ fit de amoniaco ⁊ vino. ¶
Epithima bõum sumant̃ radices caulium ⁊ terant̃
⁊ fiat ex eis emplm: aut sumat̃ farina lentium ⁊ fa
baꝝ ⁊ croc⁹ ⁊ nux enden ⁊ sal ⁊ fiat ex eis epithi
ma cũ aq̃ frã: ⁊ etiam fiat linimentum cũ succo fẽu
greci: aut cũ lacca ⁊. lithargyrio ⁊ oleo rof. Et ex
eis que ꝓcedũt cursu ꝓpetatis est vt liniat̃ mam-
milla cũ cãcro marino cõtrito: aut cũ cãcro fluuiali
adusto.

De caseatõe lactis in mammilla. C. iiij.

Quandoq̃ lac caseat̃ in mãmilla ꝓpter
caliditatem exiccatiuam. Et qñz casea
tur ꝑpt̃ frĩatem cõgelatiuuam. Et tu
quidem scis ex eis quoꝝ rememora-
tõ tibi ꝑterijt sig̃ cuiusq̃ haꝝ duaꝝ reꝝ. ¶ Me-
dicie aũt ꝓhibitiue caseatõis sũt linimẽtum factuz
cum cera in quibusdam oleis subtiliatis sicut olũ
alkeiri ⁊ oleũ de mẽta ⁊ similia ⁊ epithima cuz mẽ
ta trita facm̃ in modũ panis. ¶ Et epithima cali-
dum scm̃ ex cerato ⁊ ex mucilaginib⁹ frĩs ⁊ oleis
frĩs ⁊ cera colata ⁊ coriandrum humidũ ⁊ portula
ca valde iuuatiua sũt ĩ hoc ẽplastrata. ¶ Et ex me
dicis resoluentib⁹ caseatõem cal'am est acetuz vi
ni cõq̃ssatum cũ oleo rof ⁊ calefactum linitum desr̃
aut folia solatri cõtrita quib⁹ fiant emplm: aut fo
lia alkekengi ⁊ folia solatri ⁊ folia caulis: aut succ⁹
eoꝝ ⁊ ꝓpe q̃ñdo cũ eis miscẽt̃ myrrha ⁊ croc⁹. Et
iterũ acetũ vini ⁊ oleum viol'. ⁊ parũ fenugreci
sumant̃ ⁊ fiat ex eis epithima. ¶ Et ex medicinis
resoluentibus caseatõem frĩam est assiduatõ ẽbro-
catõis cũ aq̃. Et ꝓhibent eius saniositatem fenicu
lum ⁊ semen feniculi ⁊ om̃es spẽs que ꝓuocãt lac
que sũt de eis in quib⁹ coquit̃ anetuz ⁊ camemilla
⁊ balsamita ⁊ fenugrecum ⁊ abrotanuz ⁊ castorũ.
Et ex oleis oleum de lilio ⁊ oleum narciscinum et
oleum de costo. Et ex medis tempatis bõis est ut
sumat̃ panis de simila ⁊ fariã ordei ⁊ eruca ⁊ fenu
grecum ⁊ euisc⁹ ⁊ semen lini cõtritum de vnoquo
q̃ q̃ñtum vna manus clausa tenet ⁊ fiat ex eis em-
plm. ¶ Et ex eis q̇dem que cõferũt apatiõi post
caseatõem est vt superpõatur spõgia infusa aqua ⁊
aceto tepidis: aut myrrha cũ pane aggregent̃ cum
aqua ⁊ aceto. Et menta cũ aceto ⁊ pane est bona.
Et marchasita cõtrita sicut puluis cuz oleo rof. et
albumie oui. ¶ Et ex eis que aperiunt oppilatõ-
nem lactis in mãmilla est vt liniat̃ cum carati: aut
ex myrrha cum aq̃ calamenti ⁊ anisi ⁊ ex fariã cice
ris ⁊ folijs lauri ⁊ semie apij ⁊ cymino nabati ⁊ car
damomo cũ aqua virge pastoris: ⁊ similiter aqua
sicle ⁊ triticũ cũ nigella ⁊ etiam tus cũ fele bouis:
aut sumat̃ mel storacis calamite ⁊ misceat̃ cuz olõ
viol' ⁊ fricãdo inungatur ex eo mammilla: quo-
niam resoluuntur cum eo caseatõ ⁊ apã. Et sorbea
tur aqua caulium: quoniam est iuuatiua ad hoc.

De putrefactõe lactis in mãmilla ⁊ ꝯgelatõe ⁊ ex
tensiõe ei⁹ que accidit ei ex egritudie. C. v.

Sumat̃ sicla ⁊ decoquat̃ tãdiu dõec dis
soluat̃. Deinde cõiungat̃ cũ medulla
panis ⁊ farina fabaꝝ ⁊ oleo sisamino
⁊ superponatur aut emplastret̃ cũ pãe
⁊ herba que nõiatur herdikies humida cũ cera et
oleo rof. aut cera cũ aq̃ ⁊ oleo cũ melle ⁊ vĩo aut
rob. iteret̃ emplm cũ quocũq̃ fuerit in die bis aut
ter: ⁊ similiter sisamũ cũ melle aut butyro. Et si
misceat̃ cũ eo farina tritici cũ furfure: aut fariã fa
baꝝ est iuuatiuum. Et vaporatõ cum aqua calida
⁊ inclinatõ mãmille sup vaporem eius: ⁊ ꝓpe
quando in ea decoquitur semẽ lini ⁊ fenugrecuz ⁊
euisc⁹ ⁊ semen cucumeris ⁊ camemilla: ⁊ ẽbrocatõ
cum ea est iuuatiua ei que non tollerat grauediem

empli. Qđ si accidat cũ hoc egritudo iuuat̃ cũ hoc emplo: sumant̃ mes ⁊ interiora passaruz ⁊ cõterat̃ ⁊ cõficiant̃ cũ aqua sidre ⁊ aqua albetil. Et qñ cascatur in mãmilla sanguis assiduet̃ eius inũctõ cuz olo viol. deinde fundat̃ sup ipam aq̃ calida: deiñ emplastret̃ cũ eplis p̃dictis i pncipio huiusmodi capli.

De apostematibus calidis mãmille ⁊ dolorib⁹ loci mammillaꝝ. C. vi.

In pncipio quidem eoruz administrẽtur repercussiua cognita in hac cura ⁊ misceatur cum eis parum de subtiliatiuis. Et illud quidem est sicut vaporãtõ cum aceto vini cum aqua calida: aut pauco oleo rof. ⁊ farina fabarum cum oxymelle ⁊ folia solatri cum oleo rof. ¶ Et qando pertranseunt initium parumper curentur cum emplastris dictis in capitulo extensionis ⁊ congelatõnis sanguinis. ¶ Et ex eis que sunt bona vltime est vt sumantur farina fabarum ⁊ melilotum contrita ⁊ oleum sisaminum ⁊ fiat ex eis epithima cum aqua dulci. Et iterum panis contritus ⁊ farina ordei ⁊ fabarũ ⁊ assa fetida ⁊ fenugrecum ⁊ euiscus ⁊ vitell⁹ oui ⁊ crocus ⁊ myrrha sumantur ⁊ fiat ex eis emplastrum: ⁊ etiam fiat epithima ex semine lini cum aceto. ¶ Et multotiens quidem resoluitur sirsẽ ad apostema mammillare ⁊ est locus ubi timetur plus resis: quare ingenia vt aggreges psilium ⁊ pone ipsum super caput apostemosum non in circuitu ipsius ⁊ pone in circuitu inferiorum eius adog ⁊ non vapores in principio doloris ⁊ resoluatur subtile ⁊ remaneat grossum: quoniam est error. Et quando dolet caput mammille fiat phlebotomia ⁊ embrocetur cum eis que sunt sicut sandali ⁊ acatia ita vt non accidat cãcer.

De aptib⁹ frĩs phlegmaticis mãmille. C. vij.

Confert eis vt teratur apium ⁊ ponat̃ sup ea: aut camemilla.

De duritie mammille ⁊ nodis ⁊ glandulis ⁊ qđ accidit ei ex circuitõne papille maxime apud pubertatem. C. viij.

Si autez declinat apostema apparens in mammilla ad duritiem: tunc ex eis q̃ conferunt in principio est vt emplastretur cum rizi infuso in vino: aut ꝯmisto cuz cerato facto ex oleo viol. ⁊ vitello oui ⁊ dragaganto: ꝙ si apostema fiat durum liniatur cum cerato facto ex oleo rof. ⁊ alkitrã ⁊ aqua canforata. Et quandoq̃ ponitur in ipso fel bouis. Et quandoq̃ medicatur cum folijs gallarum ⁊ oleo. Et ex eis q̃ cõferũt est fex decocti veteris: aut fex aceti ex qua liniatur. ¶ Nodorum autem ⁊ glãdularum in ipsa melius medicamen est vt sumantur folia psici humida ⁊ folia rute humida ⁊ conterantur simul ⁊ cum eis fiat emplastrum: ꝙ si illđ est residuum a circuitõe papille pubellaris: aut est accidens post illam ⁊ inobediens vt medicinie resolutõem faciant in ipo: tũc necessarium est vt perforet̃ tantũ dõec cõsequatur pinguedo: deĩde extrahatur ⁊ suatur.

De dubellati in mammillã. C. ix.

Quando accidit mammille apostema faciens collectõnem tunc ex medicis bonis in maturatõne eius est vt sumant̃ semis lini ⁊ sisami ⁊ radicis lilij ⁊ storacis ⁊ stercoris caprini ⁊ stercoris columbini ⁊ nitri ⁊ gumme pini partes equales secundum ꝙ necessarium facit testimonium ⁊ fiat inde linimentuz cũ olo sir agi ⁊ olo đ alkeiri ⁊ medulla cruris vaccini: ⁊ si vis pone in ipo rob: ꝙ si indiges perforatõne fac.

De vlceribus ⁊ corrosiõib⁹ in mammilla. C. x.

Sumatur vini pontici pondus. xx. lb. ⁊ ponatur in ipso de sumac tinctorũ. lb. i. ⁊ de gallis immaturis. lb. 5. et de casia lignea media. lb. de nucibus cupressi. lb i. infundatur in vino ⁊ dimittatur. xx. diebus: đ inde decoquatur cum lignis cupressi ⁊ cõmoueant̃ donec minuatur medietas. deinde commoueatur fortiter ⁊ colentur ⁊ reducatur ad ignem ⁊ calefiat. Sitq̃ ille ignis leuis valde ⁊ reseruetur in vitriata ⁊ est bonum omnibus vlceribus que accidunt in membris mollibus sicut sunt os ⁊ lingua ⁊ alia ⁊ probibet corrosiõez. Et ex eis que conseruant mammillam paruam: aut coarctatam ⁊ prohibent eam a casu ⁊ probibent etiaz testiculos puerorum magnificari sunt ista. s. ut minoretur ĩtroitus balnei. Et similiter pueri sumant ceruse ⁊ chimolee amborum añ. pondus. ℥. ij. conficiantur cũ aqua semis hyusquiami albi ⁊ misceantur cum aliquantulo oleo masticino ⁊ fiat ex eis linimentuz ⁊ assiduetur sup ipm pañus lineus infusus aqua gallarum infrĩata ⁊ ꝓpe q̃do sũt mollificati. Et iterũ expimentũ mulieꝝ liniant̃ sup eos lutũ hartum ⁊ mel: ꝙ si ponat̃ in ipa opiũ ⁊ pãis cũ aceto erit forti⁹: aut sũat̃ luti harti põd⁹. ℥. xx. ⁊ hyusq̃ami põd⁹. ℥. ij. ⁊ fiat ex eis epithĩa cũ aceto: aut sũant̃ lutũ samios ⁊ acatia ⁊ cerusa ⁊ liant̃ cũ succo arboris hyusq̃ami: aut sũat̃ tus ⁊ cochlee marĩe ⁊ farĩa ordei ⁊ cõficiant̃ cũ forti aceto valde ⁊ liniat̃ cũ eis mãmilla trib⁹ dieb⁹ aut q̃ttuor: aut sũant̃ oua alcubugi ⁊ storax ⁊ chimolea ⁊ liniat̃ cũ aq̃ psilij aut liant̃ cũ herba hyusq̃ai sic ẽ terat̃ ⁊ ꝯiũgat̃ cũ aceto ⁊ dimittat̃ tribus diebus. Et qñ vult vt leniet̃ põat̃ desr̃ spõgia ifusa i aq̃ ⁊ aceto: aut sũant̃ succi hypoq̃stidos ⁊ corticuz g̃natoꝝ ⁊ plũbi vsti cũ sulfur̃ oĩuz añ. q̃si. ℥. iij. alumis iãeni ceruse plũbi lẽtiũ adustaꝝ oĩuz añ. ℥. i. lĩaciaꝝ adustaꝝ abrotãi oĩuz añ. ℥. iij. ꝯficiant̃ cũ aq̃ plãtagis ⁊ liant̃: aut sũat̃ cyminũ al. cũ cer lilij ⁊ melle ⁊ aq̃ ⁊ dimittat̃ sr̃ mãmillã trib⁹ dieb⁹: aut sũat̃ ãmõiacũ ⁊ hyusq̃amũ ⁊ põant̃ sr̃ eaz trib⁹ dieb⁹ ⁊ hyusq̃amũ solũ. ix. diebus. Et ex eis que sine certitudine experimenti dicuntur in hoc capitulo est vt liniatur cum sanguine testiculi porcini: aut sanguine eritij: aut sanguine testudinis: aut sumantur oleum et alumẽ contritum sicut alcohol ⁊ ponantur in mortario de plumbo et moueantur tandiu donec in ipso resoluatur plumbum et assidue fiat inunctõ cum eo: et similiter lutum albaratum et galle immature aggregentur cum melle et liniantur cum eis.

Fen. xiii. De meri ⁊ stomacho ⁊ dispositionibus amborum. Tractatus primus de dispositiõibꝫ meri ⁊ stomachi.

De anatomia meri ⁊ stomachi. C. i.

Meri q̇dem est cõpositum ex carne ⁊ tũicis panicularibus planis uillos habentibus lõgitudinales: ut per eos facil' fiat attractio in deglutitiõe. Nam tu scis ꝙ attractio non perficitur nisi uillis longitudinalibus qũ contrahuntur ⁊ tegit ipsum exterius panniculus uillos habens latitudinales: ut per eos facilis fiat expulsio ad illud quod subtus est. Scias enim ꝙ expulsio non peruenit nisi per uillos latitudinales ⁊ in ipso est carnositas manifesta. Et operatione quidem duarũ tunicarũ simul cõpletur deglutitio. s. per id qđ attrahit uillus eius. ¶ Et per id quod exprimit villus eius. ¶ Quandoqꝫ autem difficilis fit deglutitio eius cuius scinditur meri in longitudine; ita ut priuetur attractio adiuuans ad uomitũ humoris. Et uomitus quidem cõpletur cũ tunica extrĩseca sola qua propter est difficilis. Et locus quidem eius est super spõdiles q̄ sunt in collo secundũ rectitudinẽ in custodia ⁊ tutela: ⁊ descendit cũ eo par neruorũ ex cerebro. Et quando est in directo spondilis quarte que est ex spondilibus dorsi pertinentibus pectori deinde ꝑtransit ipsam recedit parũper a dextera dilatando locuꝫ vene uenientis a corde: deinde descendit super spondiles. viii. residuas ita ꝙ quando peruenit ad uelamen ligatur eo ligamine quod subleuat ipsum parũper ut nõ cõprimat id quod comitatur ipsum ex uena magna: ⁊ ut sit descensus neruorũ cũ eo secundũ gradationẽ securando ipsum a nocumento extensionis recte apud grauitatẽ aduenietẽ stomacho. Qũqꝫ pertransit uelamen declinat iterũ ad sinistrã ꝭꝫ ꝙ declinauit ad dexteraꝫ. Et ille qui dẽ reditus ad sinistram est qũ pertransit spondileꝫ x. usqꝫ ad. xi. ⁊. xii. deinde dilatatur post penetrationẽ in uelamine: ⁊ ampliatur mediando obuiando ori stomachi. Et post meri est corpus stomachi contextũ: ⁊ creata est intrinseca pars meri amplior ⁊ magis spissa primo intestino quoniã est trãsitus durioris ⁊ intrinseca pars stomachi ẽ media. Et illud quod in ipso est leuius est apud os stomachi. Deinde in intestino est leuius ⁊ non uestit̃ interior pars eius panniculo extenso usqꝫ ad postremũ stomachi adueniente ei ex panniculo tegẽte os nisi ut attractio sit continua et ut adiuuet ad subleuandũ epiglotiꝫ ad s̃riora qũ fit deglutitio cũ extẽsione meri ad inferiora qũ uerificaueris ꝙ meri ẽ pars stomachi continua ei cum gradatione. ¶ Et eius quidẽ tunice sunt sicut tunice stomachi: quarũ magis intrinseca est magis sil'is panniculis ⁊ ad lõgitudinẽ: ⁊ magis extrinseca ambaruꝫ est carnosa grossa latitudinales habens uillos: uerum est plus carnosa ea que est stomachi: sed est ex ea ⁊ in situ eius ⁊ continuatione ipsius. ¶ Primũ aũt itestinũ non est pars stomachi: imo est res continua ei ex proximo. Et propter hoc non gradatur ei constrictio neqꝫ tunice eius sunt sicut tunice stomachi. Nam subã meri sil'ior est lacerto: ⁊ subã stomachi similior est neruis: ⁊ rotundatur pars stõachi ubi continuatur cũ eo meri ⁊ obuiat uelamini ⁊ ampliatur inferius: quoniã locus in quo moratur cibus est inferior: quare oꝫ ut sit amplior. Et factus est rotundus propter illud quod scitur de iuuamento eius dilatatus in posterioribus sui ut bona fiat ipsius obuiatio dorsi. Et est ex duabus tunicis quarũ interior longitudinales hꝫ uillos ꝑpter illud quod scitur de necessitate attractionis: ⁊ ꝑpter hoc cõtrahitur stomachus qũ fit deglutitio ⁊ eleuat̃ epiglotis. Et extrinseca hꝫ uillos latitudinales propter illud qđ scitur de necessitate expulsionis. Et nõ positi sunt uilli expulsiui extrinseci nisi quoniã attractio est prima opationũ eius ⁊ ꝑpinquior ei. Deinde expulsio aduenit post illud ⁊ cõpletur propter expulsionẽ continuã in toto uase ut expellatur qđ in ipso est: ⁊ ꝑmiscẽtur tunice intrinsece uilli trãsuersales ut adiuuẽt ad retentionẽ faciendã: ⁊ positi sunt in attractione non in expulsione: quare non cõmiscẽtur tunice extrĩsece. Et sepatus est ab eis meri qũ non sit ad retinendũ. Et tota tunica eius extrinseca obuiat corporibus spissis. Intrinsece uero pars cõcaua est plus carnosa ⁊ cal'ior ut sit plus digerens. ⁊ os eius est neruosum plus ut sit uehementius sensibile. Et aduenit ei ex neruis cerebri ramus acq̄rere ipsum faciens sensum ut ꝑcipiat famẽ ⁊ diminutionẽ. Et illo quidẽ non indigent reliqua que sunt post os stomachi: ⁊ stomachus non indiguit sensu. nisi quia eget ut excitet ipsum qñ uacuus est a cibo. Nam quꝫ extremitas prima est sẽsibilis acquirens nutrimentũ sibi ipsi ⁊ aliis: non eget illud qđ est post ipsaꝫ illo: quoniã illa sufficiẽs est ad deferendũ onus alterius. Et iste q̇dem neruus descendit ab alto reuolutus s̃r meri: ⁊ ĩuoluitur sup ipsum una inuolutione quꝫ est ꝑpiq̄us stomacho: deinde continuatur stõ. Et loco stõi vehementioris gibbositatis supponitur uena magna ꝑcedens in longitudine ipsius: ⁊ mãdat ei ramos ꝑ̃simos qui cũ eo ligantur ⁊ diuiduntur in ramos subtiles constituti in ordine vno. Et adheret ei arteria sil'r ⁊ ꝑcedit ex arteria sicut illud: ⁊ innititur vnaqueqꝫ eaꝝ super reflexionẽ siphac: ⁊ contexitur ex sũa eaꝝ zirbus secunduꝫ ꝙ narrabo. Et stomachus quidẽ digerit cal'itate q̄ est in carne sua innata ⁊ caliditatibus aliis acq̇sitis a corporibus uicinantibus ei. Epar enim superponitur dextro eius desuper. ⁊ illud ideo. quoniã illic rotũdatur. ⁊ fit eius superpositio bona. ⁊ splen sternit̃ sub eo a sinistro elõgatus paꝝp a uelamĩe capiẽs in ipso. Nã si superpõeretur ipse ⁊ epar simul vna superpositione grauaret illđ super stomachũ. Electũ est igitur vt superponatur epar taliter quattenus cõprehendat ipsum additionibus extensis sicut digiti: ⁊ substernatur splẽ subtus. Et cũ hoc est epar magnũ ualđ secũdũ cõparationẽ fcãꝫ ad splenẽ ꝑpter necessitatẽ sue magnitudinis: ⁊ q̃ño non qũ splen non sit receptaculũ nisi vnius superfluitatũ eius. Consequens ergo est ut declinet caput stõi ad sinistrã amplificãdo locum epati. ⁊ coangustet locũ sinistrũ. Et đclinet eius inferior pars ad spatiuꝫ qđ eũauit ep subtus. ⁊ dilatet etiã locũ splẽi a sinistra ⁊ desubtus. Posita est ergo nobilior duarũ partiũ ⁊ est superior: ⁊ đxtra epĩ ⁊ uilior eaꝝ opposita eis splẽi hoc

est. Et additū est ī eo ab añrioribus zirbū extēsuȝ
super ipsum ⁊ super omnia intestina hominū pro
prie ꝓpterea ꝙ sunt magis egētes adiutorio digō
nis propter debilitatē uirtutū ipsorū digestiuaruȝ
secundū cōparationē ad alia. et factū est spissuȝ ut
cōprehendat caliditatē: ⁊ subtile ut leuietur eius a
deps. Fit ergo conseruatiuū caliditatis ab anterio
ribus. Adeps enī eius recipit calitatē ualde ⁊ conſ
uat eā ꝓpter uiscositatē suā pinguē. Et super zir
bū panniculare est siphac noiatū berbetinē. Et su
per ipsum est mirac ⁊ lacerti uētris pingues oēs.
Et iste due tunice coniuncte sunt ī suppremo ābā
rū apud uelamen: ⁊ separate ab inferiori parte ea
rum. Et a posterioribus dorsi extenditur uēa pl'
satilis magna super ipsum calida ꝓpter multitudi
nē calitatis sui spūs ⁊ sanguinis sui. Et associat̄ ei
uena magna calida ꝓpter caliditatē multitudīs sui
sanguinis. Et siphac quidē ex summa horū est pā
niculus primus q̄ cōprehendit uiscera omnia nutri
tiua. Ipsum enī tegit ea ⁊ declinat ad interiora et
aggregatur apud dorsum a latere suo ⁊ continuat̄
uelamini a superiori parte sui ⁊ cōtinuatur inferi
us uesice ⁊ duobus iliis ab inferiori parte sui. Et
illic aduenunt ei duo foramina apud duo inguina
que sunt due uie in quibus penetrāt uene ⁊ suspē
soria ⁊ q̄ dilatantur descendunt per ea intestina.
Et iuuamenta quidē eius sunt tutamen illoꝝ uisce
ruȝ ⁊ distinctio inter intestina ⁊ lacertum mirac ut
non cooperiat ea ⁊ non conturbentur eoꝝ operati
ones. Et comunicant ei etiā illa que sunt in uentre
nota ⁊ in tunica extrinseca que est mirac sunt iuua
menta. Qū enī eis exprimit stomachus per motū
lacerti cū eo ⁊ per hoc ꝙ ipse mouet eū. Extendit̄
ergo totū super uasa de quibus sunt corpora quo
rū proprietas est ut expellant expressione quadaȝ
adiuuante ad expulsionē fecis. Et silr exprimunt
uesicā ⁊ adiuuant ad emittēdā urinā: ⁊ exprimūt
uentositates inflatiuas ut exeant. quare nō defici
unt intestina ⁊ adiuuant ad pariendū. ¶ Et siphac
quidē ligat omnia uiscera ad inuicē ⁊ cū dorso. ¶
Et fit eoꝝ aggregatio firma: ⁊ est ipse cū dorso si
cut res vna. Et quando continuat̄ uelamini et ob
uiant due extremitates eius apud dorsum tunc li
gatur illic ⁊ ex inde est eius initiū. Eius nanqȝ ini
tium est superfluitas descendens ex uelamine ad
os stomachi ⁊ obuiat ei superfluitas eius. Et qđ
ex ipso ascendit ad dorsum ⁊ obuiant sibi ⁊ gene
ratur illic siphac. s. corpus panniculare nō diuisuȝ
in uillos sensibiles īmo corpus simplex in sensu ⁊
cōprehendit stomachū posterius a duabus tunicis
que sunt in subā stomachi ⁊ est tutamē tunice car
nose que est ei: ⁊ peruenit ad stomachū ⁊ ligat ipȝ
cū corporibus que sunt a parte dorsi ⁊ sunt ei re
flexio ⁊ ascensio ⁊ descensio. Et illud qđ in ipso ē
grossius est inferius eius ⁊ sinistrū ipsius ⁊ ē ei tūi
ca ex subtiliato lacerto uentris cooperiens: ⁊ sub
ipso uel ipsa est subtile eius quod est uere siphac
⁊ est uehementis subtilitatis. Et ex eo oritur pā
niculus tegens pectus ⁊ superfluit ex eius origine
siphac supfluitas a duobus lateribus ex qua ⁊ ex
ramis duaꝝ venaꝝ. s. pulsatilis ⁊ non pulsatil' ex
tēsis super stomachū texitur subā zirbi que cōtex
ta est ex duabus tunicis aut ex pluribus tūicis se-
cundū loca superpositis pinguibus cooperiens sto
machū et intestina ⁊ splenē ⁊ mesaraicas īflexa ad
latus subterius. Et hoc zirbū cū sua separatōe est
suspensum cū eis. s. cū hoc qđ transiuit ex stoma
cho ⁊ concauitate splenis. Et loca suspēsiōis eius
sunt glandule que sunt inter uenas sugentes q̄ nōi
nantur mesaraice: ⁊ inter intestinū. xii. digitorū.
Uerū eius suspensiones sunt parue ⁊ debiles. Et
quandoqȝ cōtinuantur cū epate ⁊ costis dorsi leui
continuatione. Et iste quidē suspensiōes sunt fixi
ones zirbi. ⁊ prima eaꝝ est stomachus: ⁊ zirbum
istud est sicut saccus in quo si aliquid pōeretur re
tieret illud. ¶ Qū ergo verificaueris tūc scias ꝙ
cutis ⁊ pāniculus qui est post ipsam ⁊ est carnosus
⁊ lacertus positus in tūica q̄ est suppremа tunicaꝝ
lacerti uentris nota determinata: omēs sunt ī sum
ma mirac. Et tunica que est infima tunicaꝝ lacer
ti uentris cū panniculo subtili que est secundū ve
ritatē siphac est ex summa siphac ⁊ zirbū est sicut
interior pannus siphac ⁊ sicut exterior stōi. ¶
Et hec quidē corpora omnia sunt adiuuantia in ca
lefactione stōi quoꝝ adiutoriū est in defensione e
ius. Et in inferiori parte stōi est foramen cui con
tinuatur intestinū. xii. digitoꝝ. Et hoc quideȝ fo
ramen noīatur portenarius ⁊ est strictius foramie
superiore: quoniā est transitus eius quod digestū
est ⁊ subtiliatū: ⁊ illud est trāsitus eius qđ est con
trariū ei. Et iste quidē meatus clauditur vsqȝquo
cōpletur digestio deinde aperitur quousqȝ cōplea
tur expulsio. Et scias ꝙ stomachus nutritur tri-
bus modis. Unus eoꝝ est eius quo fouet̄ cibo ad
huc in eo exñte. Et secundus est eius qđ ad ipsuȝ
venit ex nutrimento in venis predictis in anatōia
venaꝝ. Et tertius est eius qđ ad ipsum effundit̄
in tēpore famis uehementis ab epate ex sanguine
rubeo puro ⁊ nutrit ipsum. Et scias ꝙ antiq̄ quā
do dicunt os stōi intelligunt quandoqȝ introitum
ad stomachū. ⁊ est locus strictus in quo non dilata
tur aliqua partiū introitus stōi q̄ sunt post meri.
Et quandoqȝ superiorē introitū q̄ est terminus cō
munis inter meri ⁊ stoūm. Et quidā hoies sunt q̄
noiant ipsum alphaet ⁊ cor. sicut sunt quidā hoies
qui faciunt currere in sermone suo os stomachi: ⁊
inuunt ad cor cōmunicantes in nomie aut debiles
in discernendo. Et isti quidē sunt ualđ antiq̄ medi
coꝝ. Hip. autē mltotiens dicit fubed: ⁊ significat
per id os stōi secunduȝ suā expositionē.

De egritudinibus meri. C. ii.

Quandoqȝ accidūt meri spetiēs malitie
cōplexionis: ⁊ debilitant ipsuȝ ab ope
ratione sua que est deglutitio. ¶ Et
quādoqȝ fiunt in ipso egritudines in-
strumentales omnes ⁊ comūes. et quādoqȝ fiunt
in ipō apāta calida ⁊ frigida ⁊ dura. Et illud quod
plurimū fit in eo de egritudinibus instrumētalibȝ
est oppilatio aut ꝓpter coarctatōȝ de foris a spōdi
li remota: aut apāte mēbri uicinantis ei: aut pro-
pter apā in ipso aut in lacerto qui retinet ipsum.
Et summa quidē egritudinū que accidūt ei sepius
⁊ egritudinibus comunibus est fluxus sanguinis ⁊
corruptio eius.

De qualitate deglutitionis. C. iii.

Scias ꝙ deglutitio fit per meri cū uirtute attractiua attrahēte cibū cū uill' lōgitudīa libꝫ quos adiuuāt uilli latitudīales ꝓpterea ꝙ retinent retro illud qđ deglutitur ⁊ exprimunt ipsuꝫ ad inferiora: ⁊ uomitus etiā cōpletur per meri. Verū deglutitio est facilior: quoniā est motus secundū motum naturalē et fit cū adiutorio duarū tunicarū: quaꝝ vna hꝫ longitudinales uillos: ⁊ altera est cooperiens eā latitudinales habēs uillos. Uomitus autē est motus non secundū cursum naturaleꝫ: ⁊ non cōpletur eius operatio nisi ꝑ tunicā uelatiuā exprimentē tantum.

De constrictione deglutitorii ⁊ difficultate deglutitionis. C. iiii.

Constrictio deglutitorii aut fit propt̄ causā in ipso meri: aut fit propter cāꝫ vicini eius. Et cā que est in ipso meri: aut est apostema aut siccitas superflua: aut exiccatio hūiditatis in ipso propter febrē: aut aliud: aut est aliqua spetieꝝ malitie cōplexionis superflue: aut casus virtutis ⁊ debilitas eius ⁊ proprie ī fine egritudinū acutaꝝ malaꝝ tiorosaꝝ et aliaꝝ. Et cā vicini est constrictio constringentis. s. aut apātis in lacertis epiglotis sicut fit in sinanciis ⁊ aliis. Et quādoqꝫ est cū constrictione anhelitus etiaꝫ: aut membris colli: aut est decliatio spondilis ad interiora: aut est ventositas inuoluta in ipso coarctans: aut spasmus ⁊ cuꝫeꝫ qui uult fieri: aut iā īcepit. Hoc eni sepe antecedit cuꝫeꝫ ⁊ congelationē. ¶ Iā autē accidit cuidā notoꝝ nr̄oꝝ difficultas deglutiendi ꝓpter retentionē rei in deglutitoro ignote ⁊ pduxit eū illđ ad silitudinē prefocationis: ⁊ fecit eum sincopizari cū nausea cū qua euomuit vermes pl'imos: cū quoꝝ expulsione facilior fcā est deglutitio ⁊ oblata est prefocatio. Et scias ꝙ cā fuit retentio coꝝ illic.

De signis. C. v.

In illa quidē q̄ est propter spondiles augmētatur constrictio in tēpore resupinationis: ⁊ est deglutitio dolorosa apud spōdilē remotaꝫ. ¶ Et illā que est cā malitie cōplexionis debilitantis sig̃cat longitudo spatii itīeris eius qđ deglutitur. Et est cū leuitate ⁊ paucitate festīationis in toto spatio absqꝫ dolore: nisi sit illud in ꝑte meri visibiliter ⁊ constringat illic ⁊ sentiat̄ cum retentione eius qđ deglutitur apud ipsum. ¶ Et in illa que est cā apātis fit constrictio in ꝓpinquitate ipsius ⁊ fit ibi dolor ⁊ non ēūatur dispo ī pluribus a febre. q̄uis p̄limū nō sit vehemētis fortitudīs. Et quando apā est calidū sig̃nt etiā ipsum caliditas ⁊ sitis. Et si non fuerit calidū non erit febris. ¶ Et quandoqꝫ est exitura nō cū illa caliditate ⁊ est illic dolor paruus cū quo accidunt in quibusdam horis tremor ⁊ febris. Et quandoqꝫ faciunt collectioneꝫ ⁊ rumpitur ⁊ emittit saniem ⁊ sedat illud qđ aduenit ex eo ⁊ fit egritudo ulcus. Et illā que fit in antecessione cuꝫeꝫ ⁊ congelatiōis sig̃nt cuꝫ ea relique significationes.

De cura. C. vi.

Si causa fuerit apā aut remotio: tūc cura eius erit cura illius. Et si cā fuerit malitia cōplexiōis: tunc si fuerit īflātio ⁊ adustio ⁊ calitas ī sup̄ficie oris: oportebit ut administres linimēta īt ābas spatl'as ex succis ⁊ medicis fr̄is. ⁊ sorbeat qđ sit sicut lac acetosum absqꝫ butyro ⁊ q̄ sūt similia illi. Et si fuerit ex frigore ⁊ est illa que sepius fit: oportebit ut curetur cū empl'is calefactis quibus vteris in curatione oris stōi frigidi ⁊ cum oleis ⁊ unguentis calefacientibus dcis in ipso ⁊ cuꝫ oleo balsami ⁊ oleo rhaphanino ⁊ oleo muscelino ⁊ sil'ibus: ⁊ cū empl'is factis ex castoreo ⁊ āmōiaco ⁊ myrrha ⁊ prasio ⁊ aliis. Qđ si fuerit propt̄ cōplexionē humidā mollē ualđ: ⁊ scitur ꝙ ex cōitate superficiei oris ⁊ lingue cum eo: tunc curetur cū eo in quo sunt stipticitas ⁊ calefactio ex medicinis aromaticis post mundificationē stōi ⁊ rectificatōeꝫ eius si eget ea. ¶ Et iste q̇dē medicine sunt sicut anisum assatū ⁊ behen duo ⁊ spica ⁊ spica celtica et foliū indū ⁊ tus ⁊ mīutū ipsius ⁊ myrrha. Et si necessariū est ut misceantur cū eis calefacientia fortia cū stipticis fr̄is ut frangatur per calefacientia frigus stipticoꝝ fr̄oꝝ ⁊ vehemētis exiccationis sicut rosaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ sil'iū fiat: Et apud me aniudē est vehementis iuuamenti in hoc. Et si fuerit causa siccitas fiat contrariū illius: ⁊ administra electuaria humectantia equalis cōplexionis ⁊ oua sorbilia ⁊ adipes ⁊ butyꝝ ⁊ medullas ⁊ regimē corporis ⁊ stōi. Nam meri in pluribus egritudinibus est sequens in cōplexione sua cōplexionē oris stōi.

De apostematibus meri. C. vij.

Quandoqꝫ sunt calida phlegmonica ⁊ pustularia ⁊ fr̄a phlegmatica ⁊ dura ⁊ plurimoꝝ difficilis fit maturatio ⁊ tardantur.

De signis apostematū meri: C. viij.

Significat ipsa dolor in hora deglutitionis ⁊ in non deglutitione peruenit ad posteriora spondiliū colli cū constrictione deglutitorij: ⁊ cū illo qđ ex eis est calidū qn̄qꝫ est febris non vehemens: ⁊ qn̄qꝫ est veniens hora post horā quasi ipsa sit febris diei non vehemens: ⁊ quādoqꝫ est cū eo horripilatio: Veꝝ est cū eo sitis vehemens ⁊ caliditas. Qum ergo maturatur remouetur horripilatio: ⁊ qn̄ aperitur emittit pus. Qū autē apā est non calidū est constrictū secundū sl'itudinē constrictionis apātis calidi. Veꝝ est absqꝫ calitate ⁊ neqꝫ est febris neqꝫ sitis.

De cura. C. ix.

Medicine illius alie sunt que bibuntur: ⁊ alie sunt que exterius apponuntur. Et oꝫ ut medicine que exterius apponūtur ponantur in loco qui est inter duas spatulas: ⁊ oportet ut sint medicine repercussiue stiptice facte ex odoriferis ⁊ fructibus secundū opationē que est necessaria in curatione apātū stōi: deinde addantur in eis ea que sunt sicut amoniacū ⁊ bdeliū ⁊ glutē alibat ⁊ ficus: preter ꝙ ēūata sint a stipticis ex adipibus etiā. ꝙ si illa non valent ⁊ sunt necessaria illa que sunt plurie resolutionis ⁊ apā fuerit in radice duꝝ: tunc oportebit vt misceantur cuꝫ eis ea que sunt fortis resolutionis: sicut grana lauri ⁊ piretꝝ ⁊ cordumeni ⁊ ireos ⁊ balsamū ⁊ aristologia. Et qn̄qꝫ est tibi necessariū vt administres erūpentia emplastrizando: sicut sinapis ⁊ gūmi rute acrestis

⁊ reliquā que sunt de his que diximus indubellaꝫ i pectoris ⁊ pulmonis quousqꝫ perueniatur ad terminū stercoris columbini. Oportet autē vt in cura eius qđ calidū est sumantur medicine que bibūtur quaꝝ quedā sunt electuaria: quoꝝ incessus super locū sit incessus continuus paulatī paulatī. Et sint in primis electuaria ex eis que sunt sicut lētes ⁊ spodiū ⁊ mucilago sicut psilii ⁊ seis portulace et aqua cucurbite ⁊ similia. Deinde fiat permutatio ad permistionē ex repercussiuis ⁊ resolutiuis ī quaꝫ iā positū sit aliq̄d ex ficubus ⁊ ex aqua feniculi et camemille. Deinde addanī ⁊ ponantur in ipsa dactili ⁊ fenugrecū ⁊ administrentur sorbitiones. in primis quidē ex repercussiuis sicut facte ex farina ordei ⁊ lentibus ⁊ fiant acetose cū eo qđ scis ⁊ nō acetose. Et qū incipit maturari fac sorbitiones ex succo furfuris cū oleo amigdalino ⁊ zuccaro. Deinde pone in eis ea q̄ sunt sicut semē lini ⁊ similia. Deinde pone in eis que sunt sicut farina orobi et ciceris. Et quando peruenit ad eruptionē: tunc indiges vt accipies in ipso virtutē ex radice liliȷ̄ celestis ⁊ amigdalis amaris ⁊ prassio ⁊ aliq̄d ex sinapi ⁊ ficubus ⁊ dactilis.

De cura apatum frigidoꝝ. C. x.

Considera qđ dr̄ in apatibus stōi frigidis ⁊ administra super ea lenificantia maturatiua. Intrinsecus quidē sicut electuaria ⁊ sorbitiones que diximus ad maturandū sicut q̄ fiunt de farina ordei ⁊ farina herbi. Et illa in quibus sunt ablutio ⁊ fortitudo sicut radix liliȷ̄ celestis ⁊ radix liquiritie ⁊ alia. ¶ Sꝫ exterius ē empla maturatiua que diximus de quibus sunt fenugrecū ⁊ camemilla ⁊ melilotū ⁊ bdeliū ⁊ gūmi alboti ⁊ amoniacū ⁊ ireos ⁊ virtus aromaticoꝝ. ꝙ si declinat ad maturationē ⁊ sedationē fac sicut dictū est in capitulo prio. ⁊ considera in eis illđ qđ dr̄ in capitulo stōi.

De eruptione sanguinis ex meri. C. xi.

Iam sciuisti cās eius ⁊ signa ipsius in capitulo eruptiōis sanguinis ex stō. Et oportet vt querantur illic. Et ex eis quibus fit dr̄a est illud qđ dicitur in curationibus eruptōnis sanguinis ex stō. s. ꝙ medicine in hac eruptione oꝫ vt sint medicine habentes viscositatē ⁊ glutinositatē vt non impellantur ad stomachū subito īmo currāt super locū eruptionis cū lenta mora ut pose sit eis agere in eū in illā lenta mora operationē forte ꝗuis redeant per viā venaꝝ ⁊ agant in ipsum. Veꝝ cū virtute debili ꝑpter longitudineꝫ uiaꝝ ⁊ multitudinē passionis in viȷ̄s.

De vlceribus meri. C. xii.

Quandoqꝫ accidūt vlcera in meri ⁊ scissura accidente in ipso: aut ꝑpter apata que erūpuntur in eo: aut ꝑpter humores acutos transeuntes in ipso qū fit vomitus ⁊ similia ⁊ non elongatur quin eueniant qū est catarrus.

De signis ipsorum. C. xiȷ̄.

Iam ostendimus in capitulo vlceꝝ stomachi differentiā inter vlcera stōi ⁊ vlcera meri. Illic ergo ꝑpendantur. Veꝝ signtiones ꝙ in meri est vlcus ⁊ non apa sunt ꝙ deglutitio in apate impedit cum magnitudine buccelle ⁊ quantitate eius plus q̄ꝫ impediat cū qualitate ipsius ex acuitate: aut acetositate: aut stipticitate. Verum secundū diuersitatē qualitatis in ea diuersificatur in vlceribus impedimentū. Et fortasse manatio equalis quantitatis non impedit ⁊ parua que hꝫ qualitatē dominantē impedit ita vt non penetret ꝑpterea quia comprimit ipsum sua quantitate. Sed affecta qualitate forti impedit ⁊ dolorem facit. Et illius quidē cui accidit vlcus a plaga antecedente cura fit difficilis ⁊ est super extremitatem mortis secundū plurimū.

De cura. C. xiiȷ̄.

Si fuerit ī meri vlcera non in potu tribuemus medicinas consolidatiuas illoꝝ vlceꝝ subito sicut facimus qū uolumus ī potu tribuere medicinas vlceꝝ stōi ⁊ alioꝝ īmo indigemus in illis medicinis vt demus eas ad potādū paulatim ⁊ vt eligamus eas grossas viscosas aut eis misceamus viscosa ⁊ grossa. Et cā in hoc est quia medicine non morantur super meri neqꝫ figuntur īmo transeunt ⁊ separantur. Qumqꝫ separanī in potu ⁊ non potantur subito obuiant faciēdo obuiationē quare efficiunt opationē post opationem. Qum ergo inuiscantur adherent suo itinere ⁊ figuntur ⁊ non separantur subito. ¶ Illaruꝫ vero medicinaꝝ subās dicemus in capitulo vlceꝝ stōi ipse enim sunt ille.

De signis cōplexionū naturaliū stōi. C. xv.

Signa cōplexionis calide naturalis in stōacho sunt ꝙ bene digerit cibaria fortia sicut carnes vaccinas ⁊ anserinas ⁊ alia et ꝙ corrumpuntur in ipso cibi subtiles leues sicut caro pulloꝝ ⁊ lac: ⁊ ꝙ ipse recipit cibos q̇ sunt calide cōplexionis melius: ⁊ ꝙ digō vincit appetitū. Et signa cōplexionis frigide naturalis sunī vt nō sit in appetitu diminutio: ⁊ sit in digōe diminutio quare nō digerit nisi cibaria subtilia leuia ⁊ vt sit melius recipiens cibaria que sunt frigide cōplexionis. ¶ Et signa cōplexionis sicce naturalis sunt ꝙ sitis multiplicatur in consuetudine: ⁊ sit contētus pauca quantitate potus ⁊ aduenit nausea ex quantitate plurima ⁊ est stomachus recipiens cibos plurime siccitatis melius. ¶ Et signa cōplexionis humide naturalis sunt ꝙ sitis est parua cū tolleranti a potus plurimi ⁊ securitate a nausea ⁊ stomachus est recipiens cibos humidiores melius.

De egritudinibus stomachi. C. xvi.

Stomacho accidunt qn̄qꝫ egritudines malitie cōplexionis. xvi. pure ⁊ facte cum materia sanguinea vel cholerica cū speciebus suis aut phlegmatica vitrea: aut subtili natāte: aut habēte ebullitionē aut phlegmatica acetosa aut salsa aut materia melīca acetosa aut pōtica. Et accidunt ei apata ⁊ accidunt ei vlcera ⁊ resolutio singlāris ⁊ q̄ currūt via eoꝝ ex cāis īrīsecis ⁊ extrīsecis sicut cāu ⁊ ꝑcussiōe. Et qn̄qꝫ tollerat disruptionē ⁊ non inīficit statiꝫ ⁊ quando peruenit vltime resolutio ad hoc ut disrumpatur corpus stōi: tunc patiens moritur. Inquit hip. omnis cuius disrumpitur stomachus moritur. Et qn̄qꝫ accidit ei raritas texture ī villis suis. Et qn̄qꝫ accidit ei vehementia spissitudinis. Et accidit ei ex egritudibꝫ creationis in qntitate vt fit magnus valde: aut

paus valde: ⁊ ex egritudinibus figurē vt sit ver
bi grā vehementis rotunditatis. Et ex egritudini
bus asperitatis ⁊ lenitatis vt sit vehementis leni
tatis lubricus. Et ex nocumento situs vt sit situs
eius verbi gratia vehementis apparitionis ad ex
teriora. Et qnq3 accidit ei etiā oppilatio in vill' su
is ⁊ oppilatio in meatibus stōi ad epar ⁊ ad sple-
nē. ⁊ accidit sanguinolenta egō si fuerit istud in vi
is epatis ⁊ paruitas appetitus si fuerit istud in vi-
is splenis. Et qnq3 accidunt in stō ventositates ⁊ i
flatio cā cibo⁊ ⁊ cā debilitatis sue in se ipso et nos
faciemus ad illud capitulū singulare ¶ Et malitia
quidē cōplexionis in stō qnq3 fit ex cāis extrinse-
cis. s. ex calore ⁊ frigore ⁊ alio⁊ ab ambob3 ⁊ qn
q3 fit ex cāis intrinsecis. Et ex egritudinibus qui-
dē stōi sunt quedā que cōmouentur in calore ve-
hementi aut ppterea q ipse adiuuat eū in attracti
one materie⁊ mala⁊ ad ipsum aut quia adiuuat ca
liditatē eius ad resoluendā materiā i ipso malo ad
iutorio non naturali resoluente ipsam ad formam
non naturalē. Et quando est cū materia tunc non e
uacuat quin aut sit cū materia inbibita in corpore i
psius submersa aut adherens sup corpus eius aut
effusa in concauitate ipsius. Et qnq3 est humor inē
tus in ipso generatus ⁊ qnq3 est effusus ex mem-
bro alio ad ipsum sicut effunditur ex cerebro cum
catarro calido aut frigido ⁊ calefit ppter ipsu3 cō
plexio stōi aut infrigidatur ⁊ declinat ad cōplexi-
onē eius qd descendit ad ipsum. Et silr qnq3 effun
duntur ad ipsum ex felle humores ad stomachum
cholerici ⁊ illud in quibusdā in quibus creant vie
plures ex felle ad stomachū loco aduentus sui secū
dū plurimū ex felle ad intestina quare effundit ad
stomachum illud qd o3 vt effundatur ad intestina
qumq3 plongantur faciunt accidere salsi ⁊ acuti qui
sunt ex eis in stō vlcera ⁊ frigidi ⁊ insipidi lenita-
tē ⁊ lubricitatē. Et qnq3 peruenit eo⁊ impressio ad
primū intestinū eo⁊ que sequntur ipsum. Sed cor
ruptio appetitus ⁊ alistumbre in ipso est res prima
sunt enim quidā hoies in quibus creatur illud se-
cundū contrariū consuetudinis ⁊ secundū contrari
u3 illius qd diximus in anatomia ⁊ secundū diuer
sitatē eius qd est plurimū in creatione vena⁊ vēi
entiū ad stomachū ex felle ⁊ quandoq3 effundit ad
ipsum ex epate ⁊ ex felle in quibusdā in qbus cre
atur ex felle via magna ad stomachū quare effun-
ditur in ipsum illud qd erat necessariū vt effunde
ret ad intestina. Et qnq3 effunditur ad ipsum me-
lancholia ex splene etiā sicut faciā te cognoscere.
Et plurimū qd ad ipsum effundit est cholera ex e-
pate. Et quandoq3 adiuuant ad illud cāe que sunt
in stō sicut dolor vehemens ⁊ cōpressio vehemēs
⁊ tarditas cibi ⁊ debilitas uirtutis eius expulsiue.
Et quandoq3 est cā in eo ira aut tristitia aut passio
aialis ex eis que mouent materiā ⁊ effundunt eam
ad stomachum ⁊ facit accidere mordicationem que
non remouetur nisi vomitu. Et quādoq3 effundit
ad ipsum cū huiusmōi motib3 ⁊ pprie dolore hu-
mores virulenti precipue qū fuerint in illis parti
bus vlcera ⁊ cū hoc qnq3 effunditur ad ipsum me-
lancholia etiā. Et cā in effusionibus melācholie ad
ipsum est multitudo melie aut debilitas stomachi
⁊ cāe multitudinis melie sunt ex eis que tu scis.

Et cā effusionis sanguinis ad ipsum est multitudo
sanguinis ⁊ cōmotio eius in mēbro nobiliore eo ui
cinitate eius in latere suo sicut est epar aut supra i
psum sicut est cereb⁊ qū ex ipso effunditur sāguis
ad guttur ⁊ meri ⁊ penetrat ad stomachū: ⁊ virtu
tis ipsius expulsiue debilitas adiuuat ad recipien-
da omnia que effunduntur ad ipsum ⁊ ex cāis for-
tibus in effusione sanguinis ad ipsum ⁊ ad alia ē re
tentio cursus menstruo⁊ ⁊ sanguinis hemorroida
rū aut sanguinolente egōnes aut dimissio exercitij
eūatiui uel incisio mēbri quare supabūdat illd qd
natura prepauit ei ex materia ⁊ idiget expulsiōe.
Et quandoq3 expellitur ex via stōi ⁊ euomitur sā
guis. Et scias q debilitas stōi est cā fortis in effusi
one eius qd effunditur ad ipsum. Et plurimū qui
dē qd inuenitur in stō aut generatur ex ipso ex hu
moribus est phlegma. Et cā in hoc est q chilus est
nature ppinque phlegmati. Qū ergo non digeri-
tur digōe integra non fiūt sanguis ⁊ cholera ⁊ me
lancholia. Et ite⁊ ad stomachū nō effunditur i plī
mis dispōibus cholera lauans eū sicut abluit inte-
stina. Sed cholera non generatur nisi in quibusdā
intestinis ⁊ secundū plurimū non effunditur ad ip3
nisi ex epate quis ipsa generetur in stō calido quā
do inuenit cibū recipientē cōuersionē velociter ad
fumositatē. Et quandoq3 accidit stō aut in creatio
ne aut cū perseuerātia egritudinū aut dolo⁊ ⁊ ma
litia regiminis vt fiat corpus eius laxe texture ra
re subē subtilis cutis: quare perducit illud ipsū ad
debilitatē in omnibus operationibus suis: ⁊ est ne
cessariū vt curetur cū labore: ¶ Et cāe egritudinū
stōi sunt omnes cāe egritudinū predicta⁊ extrinse
ce ⁊ intrinsece. Et pprie sunt ei vt sint cibi tales q̄
necessario faciunt malitiā digōnis. licet stomachus
non sit nisi secūdū saniorē dispositionū: ⁊ est dcūm
in suo capitulo: aut sint pauci valde ita vt perdu-
cant stomachū sanū ad exiccationē ⁊ adunatione3.
Aut multiplicetur vsus medicina⁊ ⁊ cōsuescat sto
machus vti adiutorio medicine in operationibus:
aut laboret plimū vōitu ⁊ solutōe uētris: ⁊ pprie
vomitu: quoniā ipse indiget motu laborioso non
naturali ⁊ accidat vt rarificetur textura uillorum
eius ⁊ extenuetur. Et stomachus vehementis sen
sus paratus est ledi ⁊ impediri a qualibet cā. Et ō
nis cōplexio debilitans superflue facit accidere in
omni operatione diminutionē: ita q caliditas pu-
ra qnq3 enī fit cā lubricitatis stōi ppter illd quod
facit accidere de debilitate retentiue. Sed ⁊ calidi
tas cū materia sepe est cā illius. Et nocumenta qdē
que eueniunt in operationibus suis: aut eueniunt
in virtute appetitiua ⁊ attractiua ⁊ non appetit oī
no: aut minoratur appetitus eius: aut multiplica-
tur valde: aut corrumpitur eius appetitus. Et il
lud aut cibi: aut aque. Aut in virtute retentiua ita
vt vehemens fiat eius retentio: aut debilitetur:
aut destruatur eius retentio ⁊ natet cibus. Aut in
virtute digestiua ita vt destruatur eius digestio:
aut debilitetur: aut corrumpatur ⁊ conuertat re3
ad acetositatē ⁊ fumositatē. Aut in virtute expul
siua ita vt vehemēs fiat eius operatio in ipso aut
ad viā naturalē: aut ad superiora: aut debilitetur
eius expulsio: aut destruatur. Ex omni nanq3 re
cuius plongatur mora i stōacho ⁊ tardatur accidit

vaporatio generatiua humoꝝ ⁊ non eſt aliq̄d ita
vaporoſum vt fructus. Et quandoq̈ʒ accidunt ei
dolores extenſiui ⁊ mordicatiui ⁊ reliqui. Et qn̄-
qʒ ſeq̄tur debilitatē haꝝ virtutū omniū: aut qua
rundā natatio cibi: ⁊ tarditas d̄ſcenſiōis eius: aut
velocitas deſcenſionis ipſius: ⁊ debilitas digeſtio
nis: aut deſtructio eius: et corruptio. ſ. caſus ap-
petitiue: aut appetitus caninus: aut appetitus cor
ruptus: ⁊ ſequntur eā rugitus ⁊ eructuatio ⁊ infla-
tio ⁊ mordicatio ⁊ alia. Et qn̄qʒ perducit illud qd̄
euenit ex hoc ad cōitatē mēbroꝝ alioꝝ ⁊ ꝓprie ce
rebri cū cōitate inter ea per neruos plurimos qua
re accidit epilepſia: aut ſpaſmus: aut melācholia:
aut facit cadere in viſu nocumentū. Et qn̄qʒ iagi-
nāt oculo q̄ cimices: aut ſinifex: aut tela aranee:
aut fumus: aut nebula. Et multotiens cōicat cor
ſtō ⁊ accidit ſincopis aut ꝓpter vehementiā dolo
ris ⁊ ꝓprie ī ſpātibus ſuis magnis: aut ꝓpter qua
litatē ſuperfluā caloris: aut frigoris: aut conuerſi
ōis ad venenoſitatē. ¶ Nam debilitas meri ad hoc
vt faciat accidere ſincopī facit euenire eſtuationeʒ
⁊ conturbationē ⁊ ſaltū ⁊ tremorē. Et huiuſmodi
quidē ſunt de quibus dicit hip. ꝙ ſumere in potu
vinū miſtū ſecundū mediū ſanat eos ad hoc. Et il
lud ꝓpter illud qd̄ in ipſo eſt de mundificatione ⁊
ablutione cū cōfortatione. Et ſtomachus quidē qn̄
qʒ preparat cā vehementie ſui ſenſus paſſioni a cā
parua ⁊ perducit illud ad epilepſiā ⁊ ſpaſmū. Et i
ſte hō leditur qualibet ira ⁊ ieiunio ⁊ triſtitia ⁊ cā
mouente humores. Nam qn̄ effunditur ad ipſū ex
eis ꝓpter illd̄ humor cholericus mordicatiuus ad
os ſtōi leditur eo ꝓpter vehementiā ſenſus ſui:
quaꝛ̄ patitur epſ̄iaʒ ⁊ ſincopis ſuperuenit ei ⁊ ſpaſ
mus ꝓpter cōitatē cerebri cū ore ſtōi. Et huic qui
dē hōi accidit ſicut eſt illud qd̄ accidit ex debilita-
te oris ſtōi ex hoc ꝙ qn̄doqʒ vſʒ ad faſtidium re-
pletur cibo: aut ſuperfluit in potu vini: aut coitu
ſpaſmatur: aut incurrit epſ̄iaʒ. Et multotiens q̇-
dē accidit vt euadat huiuſmōi vomitu porrino:
aut uiridi ut erugo eris. Et qn̄qʒ plurima repletio
facit eos pati ſubet prolixā perdurantē vſqʒ quo
voment ⁊ excitentur ⁊ ſurgant. Et qn̄qʒ eſt illud
cā ad cadendū in meſ̄iaʒ cholericā ⁊ in cogitationes
⁊ ſomnia corrupta. Et ſcias ꝙ egritudines ſtōi qn̄
ꝓlongantur perducunt ad raritatē texture villoꝝ
eius ⁊ fit dificile ſuccurrere ⁊ medicari. Et ex no
cumentis malis in creatione eſt vt ſit caput frigi-
dū preparatū euentui catarri ⁊ ſit ſtomachus cali-
dus quaꝛ̄ nō tollerat ea que mūdificāt illū catarrū
ſicut ſunt diapipereō ⁊ diacalamētū ⁊ diacyminū.

De mōis ſignificationū diſpōnū ſtōi. C. xvij.

Res ex quibus ſignt̄ diſpoſitiones ſtoma
chi ſunt ex diſpōibus cibi in hoc ꝙ ſtōa-
chus tollerat eū ⁊ priuat tollerantia eius
⁊ ex hoc ꝙ digerit ipſum ⁊ ex hoc ꝙ expellit euʒ
⁊ ex hoc ꝙ ipſe appetit cibū ⁊ potū. Et ex moti-
bus eius ⁊ cōmotionibus ipſius ſicut tremor ſtōa
chalis ⁊ ſingultus ⁊ ex diſpōe oris ⁊ lingue in ſa-
pore ſuo ⁊ infuſione ſua ⁊ exiccatione ſua ⁊ aſpe-
ritate eius ⁊ lenitate ipſius ⁊ odore eius. Et ex e
is que egrediuntur ex ſtō cū vomitu: aut egōe et
ventoſitate deſcendēte cū ſonitu: aut ſine ſonitu:
aut aſcendente que eſt eructuatio: ⁊ retenta que ē
rugitus: aut ex colore faciei: aut interioris partis
oris: aut ex doloribus ⁊ impedimentis ex cō-
munitate eius cuʒ membris aliis: et ex parte eius
quod conuenit ei: aut ledit ipſuʒ ex eis que come
duntur ⁊ bibuntur ⁊ medicinis. Significationes
autē ex tollerantia cibi ⁊ priuatione tollerātie eius
ſunt quoniā ſi ſtomachus non tollerat niſi paucum
qui ſit infra conſuetū: tunc in eo eſt debilitas pro-
pter aliquā caꝛ̄ debilitatis: ⁊ ſi tollerat tunc v̇tus
ipſius eſt remanens. Ueꝛ̄ ſigtiones ex egōe ⁊ eis
que egrediuntur ex ventre ſunt ex egōe quidem
quoniā equalis tēperate tincture ⁊ fetoris ſignifi-
cat bonitatē digōis: ⁊ bōitas digōnis ſignificat for
titudinē ſtōi ⁊ equalitatē cōplexionis. Sed ille q̊
non digeritur ex ipſo ſignificat debilitateʒ ſtōachi
⁊ malitiā cōplexionis cū ipſo: Amplius tinctura ſi
gnificat materiā que eſt in ipſo. ꝙ ſi fuerit illic lēi
tas ⁊ fetor ſignificat ꝙ deſcendit a ſtō ante horam
ſuā ꝓpterea ꝙ ſtomachus male cōprehendit eum
ꝓpter debilitatē virtutis retentiue: ⁊ ſi non eſt le
nitas non ſignificat illud īmo ſignificat debilitateʒ
digeſtiue. ¶ Significationes autē ex ſonitu ſunt
quoniā iaʒ dictū eſt in eis que tu ſcis ꝙ deſcenſus
eius ſignificat fortitudinē ſtōi. Et magnitudo ſo-
nitus eius ſignificat bonitatē digōis ⁊ fortitudinē
⁊ ſilr̄ paruitas fetoris eius. Et rectius quidem in
hoc eſt ꝙ deſcenſus eius non ſignificat fortitudīeʒ
īmo ſignificat debilitatē q̄ꝺdā. Sed eſt debilitas q̄
eſt infra illā que facit accidere eructuationē. Ueꝛ̄
eſſentia magnitudinis ſonitus ſi eſt ꝓpter ſubſtanti
am eius tunc eſt propter groſſitudinē ſuā. Et ſi ē
cā eius virtus expulſiua tunc illud ſignificat forti
tudinē aliquā. Subtilis autē tenuis cui non eſt ſo-
nitus magis ſignificat fortitudinē q̄ ſpiſſa clamoſa
⁊ ꝓprie illa cuius ſonitus non eſt in uoluntate miſ
ſa. Sonitus autē exiens ex ſe ipſo ſignificat permi
ſtionē ſenſus. Ueꝛ̄ paruitas fetoris ſignificat ꝓcul
dubio bonitatē digōis. Et vehementia fetoris ſi-
gnificat corruptionē eius. Et ſi non eſt fetor oīno
ſignificat cruditatē eius. Significatiōes vero ex
via ſingultus ſunt quoniā ſi habens eū ſentit mor
dicationē tūc illic eſt humor acetoſus: aut acutus:
aut amarus: ⁊ ſi ſentit cū eo extenſionē tunc illic ē
ventoſitas: ⁊ ſi non ſentit illud neqʒ ſitit tunc il-
lic eſt humor phlegmaticus: ⁊ ſi eſt poſt euacuatio
nes ⁊ febres tunc illic eſt ſiccitas. ¶ Significatio-
nes autē ex ſiti ſunt quoniā ſitis ſignificat cōplexi
onē calidā: ⁊ ſi eſt cū nauſea ſignificat materiā cho
lericā aut ſalſam phlegmaticā. Nam ſi ſedatur po
tu aque calide tunc materia in pluribus diſpōibus
eſt phlegmatica: aut materia nitroſa ⁊ ſi augmēta
tur tunc materia eſt cholerica. Ueꝛ̄ ſignificatiōes
ex diſpōibus oris ⁊ lingue ſunt quoniā qn̄ lingua
in doloribus ſtōi eſt vehementis aſperitatis ⁊ ru
bedinis tunc ſignificat dominiū ſanguinis aut apo-
ſtema calidū in ipſo ſanguineū ⁊ ſi ad citrinitatem
tunc nocumentū eſt cholericū ⁊ ſi ad nigredinē tūc
cā eſt meſ̄ica ꝙ ſi ad albedinē ⁊ lenitatē tunc cā eſt
humiditas ⁊ ſi eſt ſiccitas ſuperflua tunc cā eſt ſic-
citas. ¶ Sed ſignificatiōes ex uia digōis ſunt quo
niā digō bōa nō fit niſi qn̄ poſt cibum cōprehēſuʒ

non accidat grauitas in orĩ stõi nʒ rugitus nʒ ĩflatio
neq; eructuatio neq; sapor fumosus aut acetosus
neq; singultus ⁊ tensio ⁊ vt sit spatiũ more cibi in
stõ spatium equale . ⁊ descẽsus eius ab eo in hora
qua oʒ non ante ipsaʒ neq; post eã ⁊ sit somnus tẽ
peratus ⁊ expergefactio velox leuis ⁊ in ocl'o nõ
sit apã ⁊ in capite non sit grauitas ⁊ obedientia na
ture sit facilis ⁊ sint inferiora ventris ante egõeʒ
inflata. hoc enim significat bonitatẽ inuolutiõis sto
machi super cibũ ⁊ ꝙ ipse bene cõprehendit ipsuʒ
⁊ illud significat fortitudinẽ stõi ⁊ conuenientiã ci
bi in qualitate ⁊ quantitate. Quʒ ergo stomachus
non cõprehendit cibũ bona cõprehẽsione neq; fit
digõ bona accidunt rugitus ⁊ frequentia eructuati
onis ⁊ remanet cibus in stõ spatio longo: aut descẽ
dit ante horã necessariã. Et cholerĩ quidẽ ꝓprietas
non est vt prohibeat digestionẽ ꝓhibitione ꝺstru
ctoria aut diminutiua aut faciente cruditatẽ immo
qñq; corrumpit eã. Sed melancholie ꝓprietas est
vt ꝓhibeat digõeʒ ⁊ corrumpat eã simul ⁊ phle-
gma decliuius est ipsa ad corrumpẽdũ. Et scias ꝙ
qñ in stõ non est apã neq; vlcus ⁊ in cibo nõ ẽ cor
ruptio deinde digestio non fit bona tunc cã est ma
litia cõplexionis. Et plurimũ eius est ex frigidita
te ⁊ humiditate ⁊ post eas calida ⁊ post eas sicca.
Ueꝝ significationes ex stõi ꝺoloribus sunt quoni
am verbi gratia ꝺolor extensiuus significat vẽto
sitatẽ ⁊ grauatiuus significat repletionẽ ⁊ mordi-
catiuus significat humorẽ acetosum aut acutuʒ aut
ponticũ aut amaꝝ. ❡ Significationes autẽ ex ap-
petitu sunt quoniã significant ex eo aut ꝓpter ad-
ditionẽ eius aut ꝓpter diminutioneʒ eius ⁊ ipsius
destructionẽ aut spetiẽ ad quã ipse ꝺeclinat sicut ẽ
ꝙ ipse qñq; est sitiens ⁊ appetit frĩa ⁊ qñq; appetit
acetosum ⁊ qñq; appetit exiccantia salsa ⁊ acuta et
qñq; aggregatur appetitus acutoꝝ ⁊ salsoꝝ ⁊ aceto
soꝝ simul. Et ex mõ ꝙ ista sunt cõia in faciendo
lucrari incisionẽ humoris nocitiui quare sunt signĩ
ficantia debilitatẽ stõi. stomachus eniʒ fortis ꝺcli
nat ad pinguia ⁊ qñq; est appetitus decliuis ad res
malas quas refugit natura sicut appetit carbones
⁊ alueiuen ⁊ alia ⁊ cã in hoc est humor corruptus
extraneus non pertinẽs humoribus laudabilibus.
Qũ autẽ bonitas adest gustus ⁊ est sanus nõ elegit
appetitus saporẽ supra dulcẽ. Qumq; declinat ap-
petitus versus aliũ ⁊ abhorret illũ tunc illic est no
cumentũ. Nam si appetit pingnia: tunc illic est stip
ticitas ⁊ spissituꝺo ⁊ siccitas. Et si natura abhor-
ret cibos calefacientes ⁊ declinat ad frigiꝺos pro-
pter frigiditatem ipsorum tunc est illic caliditas.
Et si appetit calefacientes tunc illic est frigiditas.
Et si appetit incisiua ⁊ acetosa ⁊ acuta tunc illic est
humor viscosus. Et appetitus quidẽ in stõ caliꝺo
aque plus est ꝙ̃ cibi. Et qñq; fit vehementia cali-
ditatis ꝓpter resolutionẽ ⁊ inquisitionẽ restauratõ
nis. Et mordicatio quidẽ excitat famẽ vehementẽ
et est speties famis que nullo mõ tolleratur ⁊ as-
sociatur ei sincopis ꝓprie qñ tardatur cibus. Et ap
petitus in stõ ad quẽ effundunt melãcholia ⁊ phle
gma acetosum multiplicatur qñ est eorum quanti
tas infra quantitatẽ vocantẽ ad expulsioneʒ ⁊ non
multiplicatur in eo appetitus ⁊ fit caninus nisi pro
pter illud qđ dicturi sumus in capitulo appetitus
canini. Et scias ꝙ appetitus nutrimenti cõicat mẽ-
bris omnibus. Ueꝝ illa cõitas est naturalis ⁊ facta
ex suspensione vocationis virtutis nutritiue cum
attractiua. Amplius appropriatur stõ appetitus ai
mal' ⁊ sentit cũ eo. Et qñq; cõuẽit q̇busdã hoibus
vt exuriãt plurimũ ⁊ cõedũt pl'imũ ⁊ nʒ aduenit e
is saturitas fastidiosa ⁊ neq; egreditur in egõe eo-
rum fex plurima ⁊ neq; cũ hoc corpora eoꝝ inpin
guantur. Et cã quidẽ huiusmõi dispõis est resolu
tio plurimũ velox cũ sanitate digestiue ⁊ attractie
⁊ appetitiue. ❡ Ueꝝ significationes ex via saporis
oris sunt ꝙ amarus significat caliditatẽ ⁊ cholerã:
Et acetosus significat frigus stõi sed minus frigorĩ
cũ quo non digeritur cibus oio. Et qñq; significat
calorẽ debilẽ cũ humiditate faciente ebullire humi
ditatẽ paꝝ q̇ postea separatur ab ea deficiens in di
gerendo quare accidit acetositas sicut fit i musto.
Acessit eniʒ qñ infrigidatur ⁊ acessit quãdo feruet
a caliditate debili. Et est acetositas que fit ex effu-
sione materiei acetose ex splene ad stomachũ ⁊ fa
cta quidẽ cã splenis mutat appetitũ necessario ⁊ mĺ
tiplicat inflationẽ ⁊ rugitũ ⁊ malitiã digõnis ⁊ facit
eructuationẽ acidã. Et ille qui ex saporibus oris ẽ
insipidus significat humoris insipidi saporẽ. Et sal
sus significat saporẽ humoris salsi. Et sapores ex-
tranei horribiles significant humores extrãeos pu
tridos malos. Sed significationes ex vomitu sũt
ꝙ si est nausea tantũ tunc materia est viscosa imbi
bita. Et si est vomitus facilis significat ꝙ ipsa ẽ ef
fusa in concauitate. Et si sunt vomitus ⁊ nausea ⁊
non separantur significant aggregationem vtri-
usq; rei aut viscositatẽ humoris ⁊ non est nausea
facta ex materia imbibita ⁊ qñ est plurime mordi
cans os stõi aut est pauca confortatur qñ ipsa cũ ci
bo permiscetur ⁊ ascendit ex profundo stõi ad os
stõi ⁊ mordicat ipsum. Quapp facilis fit qñq; ex-
pulsio humoꝝ post cibũ ⁊ non fit facilis ante ipsuʒ
nisi sint multi veꝝ quando est aduentus conturba
tionis ⁊ nausee a ꝓuocatione tunc materia est effũ
sa si vero est currens tunc materia est generata in
stõ secundũ continuationẽ. Et vomitus etiã signi-
ficat per colorẽ eius qđ ingreditur in ipso materiã
significat ergo cholerã ⁊ melĩaʒ per colorẽ ⁊ phle
gma vitreũ per colorẽ ⁊ phlegma acetosum ⁊ sal-
sum per colorẽ ⁊ saporẽ ⁊ phlegma descendens ex
capite per colorẽ muschosum quos associatur ei ex
descensu ⁊ mẽbra alia ⁊ ex hoibus est qui cũ reci-
pit cibũ aliquẽ sentit ex seipso ꝙ si moueretur su
perfluo motu euomeret cibum suũ ⁊ illud quidem
significat humiditatẽ in stõ aut ꝺebilitatẽ stõi sed
illud qđ est ex humiditate accidit etiã qũ vacuitas
adest ⁊ illud qđ est ex debilitate non accidit nisi se
cundũ repletionẽ tantũ. sed significationes ex via
coloris corporis sunt quoniã color est vehemens
significatio dispõis stõi ⁊ epatis secundũ plurimuʒ
plurime. n. egritudines stõi sunt frẽ ⁊ color stõa-
tichoꝝ est plumbinus. Et si iest eis citrinitas est ci
trinitas decliuis ad albedinẽ. Significationes autẽ
ex via rugitus sunt quoniã rugitus significat debi
litatẽ stõi ⁊ ꝙ ipse male cõprehendit cibũ ⁊ egõnẽ
humidã. uerũ significationes ex sputo sunt quoniã
mĺtitudo eius ⁊ spumositas ipsius signt hũiditatẽ
stõi mittentis aquositatem ⁊ mucilaginositatem.

Exiccatio oris ⁊ paucitas saliue significant siccitatē stōi ⁊ caliditatē. Et si fuerint illic significationes alie adiuuabunt illa in significatione caliditatis. Et scias ꝙ siccitas oris est a siccitate cōplexionis duobus modis. Unus eoꝝ est siccitas vera ⁊ est ut nō sit saliua. ⁊ secundus est mendosa ⁊ est vt sit saliua exuberans viscosa sed sit exiccata cā caliditatis vaporose venientis ad ipsum quare oꝫ vt distinguatur inter siccitatē ⁊ exiccationē sputi uiscosi secundū os. Nam illa significat siccitatē ⁊ humiditatē viscosam aut procedentē a stō aut descendentē a capite. Sed significationes ex eructuatione sunt quoniā eructuatio qñq; est acetosa ⁊ qñq; est fetida aut fumosa aut rancida aut lutosa aut putrida aut liosa aut sīlis cibo quē recipit eructuās aut pura in qua non est qualitas alia ⁊ est sanior eructuatio. Nam si est fumosa ⁊ cā in hac non est subā cibi que sit velocis conuersionis ad fumositatē sicut vitelli ouoꝝ in patella ⁊ rhaphanus aut cibus cui in artifuio suo ⁊ quꝫ fit associatur qualitas fumosa sicut dulce cui superuenit ignis dominiū ⁊ alia: tunc cā in ea est igneitas stōi ꝑpter materiā aut malitiā cōplexionis pure. Si autē est cū materia tunc est secundū vnū duoꝝ mōꝝ predictoꝝ. Et plurimū quidē est illud ex materia cholerica effusa ad stomachū ex felle secundū modū cuius preterita ē rememoratio aut ex catarro calido ex capite et ꝓprie qñ hō non est cholericus in cōplexione sua. Et significat etiā ꝙ cā caliditatis est materialis aut pura ex isto mō ꝙ cibus qui sumptus fuit longinqus est a fumositate sicut est panis ordei. Naꝫ qū huiusmōi eructuat fumose tunc cā est caliditas stomachi. Et silr attende egōnē an est cholerica. Nā si est cholerica significat ꝙ cā est caliditas stōi. Et si egō non est cholerica non est necessariū vt cā sit caliditas stōi. Qñq; eni est malitia cōplexionis singularis ⁊ vomitus etiā est significatio magis significans per illud qđ egreditur in ipso. Et quādoq; significat eructuatio acetosa ⁊ fumosa vigilias cū quibus non inuenit stomachus vacuationē sufficiētē digōni ⁊ inflāmat ⁊ calefit. ꝙ si est eructuatio acetosa non a cibo acetoso neq; a cibo qui qū superflue sumitur mutat ad acetositatē tunc illud est ꝓpter frigus stōi ⁊ ꝓprie qū accidit a cibis elongatis ab hoc vt acetosi fiant sicut est mel. Nā si inuenis eos acetosos fieri tunc iudica ꝙ cā in hoc est frigus stōi sine materia aut cū materia ⁊ associatur ei qđ est cū materia grauitas in ore stōi semp. Et plurimū accidit illud hñtibus cholerā nigrā ⁊ spleneticā. Et illi ad cuius stomachū descendit catarrus frigidus. Qñq; autē acescit eructuatio a caliditate qū inuenit materiā dulcē ⁊ facit eā ebullire ⁊ facit ipsam acetosam ⁊ significat illud vt sit eructuatio acetosa cū signis caliditatis ⁊ īflāmatiōis ⁊ amaritudine oris ⁊ siti ⁊ iuuamento cū eis que infrīgant. Et ex eis quidē quibus sīgatur ꝙ caliditas pluria supflua qñq; acescere facit cibū ⁊ eructuationē est ꝙ caliditas qñq; facit acescere lac velocius ꝙ ipsum facit acescere frigiditas ⁊ quādoq; significatur per vomitū etiā materia. Et qñ eructuatio est fetida: tunc qñq; significat putrefactionē in stō significatōne fetoris oris ⁊ quādoq; significat vlcera stōi. Et lutosa ⁊ cenosa ⁊ limosa significant humiditatē putrefactā ⁊ illa que est vt erugo eris significat acuitatē ⁊ caliditatē cū putrefactione ⁊ est vehemētior significatio caliditatis ꝙ fumosa: si autē eructuatio non est fumosa neq; acetosa sed est afferēs saporē cibi post spatiū eueniens secundū acceptōēꝫ cibi tunc significat debilitatē stōi in conuertendo cibū. Ueꝝ significationes ex eis que sunt conuenientia aut fugientia aut impedientia sunt vt consideretur an res infrigidantes sunt conueniētes ei aut res calefacientes exiccantes conueniant aut humectantes postꝙ consideratur res vna: sepe eniꝫ accidit error cā dimissionis eius qum non attenditur ⁊ est ꝙ res infrigidantes multotiens frangunt ebullitionē humoris subtilis aquosi humidi aut salsedinē humoris phlegmatici et existimatur ꝙ cuꝫ eis iā prouenit iuuamentū ꝙuis illic sit caliditas ⁊ res calefacientes multotiens expellunt humorem calidū ⁊ resoluūt eū ⁊ existimatur ꝙ cū eis iā accīt iuuamentū ꝙuis illic sit frigiditas imo oꝫ vt considerentur cū his duabus relique significationes. ¶ Significationes autē eoꝝ in quibus inuenitur sensus stomachi sunt quoniā si non sentit mordicationē imo grauitatē tunc materia est phlegmatica vitrea ⁊ si sentit mordicationē cū inflāmatione tunc materia est amara vel salsa aut mordicationē sine inflāmatione tūc materia est acetosa ⁊ si ē illic mordicatio cū leuitate tunc materia est subtilis aut pauca ⁊ si est cū grauitate tunc materia ē grossa aut mlta. Significationes autē cū dispōibus cōicantibus sunt quoniā consideratur verbi grā. an cerebruꝫ patiatur a cāis catarri ⁊ mittat ad stomachū descensiōes aut epar an sit generatiuū cholere ⁊ mittat ipsaꝫ aut an splen deficiat in expellendo melancholiā ⁊ sit apōsus plurime melīe ⁊ hec ē cognitio cāe ⁊ consideratur an imaginentur corā oculis res nō consuete ⁊ nō fixe ⁊ an accidāt soda aut estuatō cū repletione ⁊ minorentur cū euacuatione ⁊ similit vertigo ꝓprie ⁊ an inueniatur tremor cordis post repletionē an secundū vacuitatē aut accidat sincopis aut spasmus ⁊ hec est cognitio accidentis. Naꝫ si repletio fecerit accidere imaginatōes ⁊ soda aut inquietudinē ⁊ visiones diuersas aut tremorē cordis etiā aut subet maximā tunc stomachus erit plenus aut debilis aut in ipso est malitia cōplexionis ꝙ si tremor cordis ⁊ soda ⁊ sincopis ⁊ estuatio accidant in dispōitione vacuitatis tūc ipse est habēs receptionē cholere aut homoris mordicatiui venientis ad os eius qū est vacuitas aut humoris melācholici ⁊ cognoscitur superfluitas ī hoc cū reliquis signis que tibi dedimus aut humoris frigidi aut eius que est ex istis cāis ī inferiori parte stōi. Naꝫ non magnificatur illic ꝙ ex eo generatur ex soda ⁊ epilepsia ⁊ sincopi ⁊ spasmo: ⁊ accidentia significantia dispōes eius cū cōitate alia sunt cerēbralia sicut permistio sensus ⁊ subet ⁊ congelatio ⁊ estuatio: ⁊ alia sunt cordialia sicut sincopis ⁊ trēor cordis ⁊ malitia pulsus: ⁊ alia sunt cōmunia sicut destructio anhelitus ⁊ difficultas eius ⁊ malitia.

De signis male cōplexionis calē stōi. C. xviij.

Significant ipsaꝫ sitis nisi superfluat ⁊ deiiciat virtutē: ⁊ eructuatio fumosa ⁊ lutositas saliue ⁊ iuuari ab eis que infrīgant

secundū cōditiones premissas in significationibus: ⁊ adustio ciboꝝ subtiliū quoꝝ similes non adurun tur in dispōe naturali ⁊ ꝙ grossi digeruntur plus ꝙ̄ digerantur in illa nisi superfluat ⁊ deiiciat vir tuté ⁊ multitudo sitis ⁊ paruitas appetitus cibi se cūdū plurimū ⁊ proprie qn̄ malitia cōplexionis ē cū materia calida cholerica faciunt cadere virtutē oio: veꝝ digestio est fortis nisi superfluat malitia cōplexionis vsq3 ad hoc vt debilitet virtutes et qn̄q3 associatur huic cōplexioni febris ethica ⁊ qn̄ q3 hec cōplexio ꝓpter suā superfluitatē anteꝙ̄ de iiciat virtutē comouet famē uehementē per id qđ resoluit ⁊ qđ attrahit sua mordicatōne ⁊ quia mo uet materias ad resolutionē sicut fit successione et hec quidē fames qn̄q3 est sincopalis qn̄ tardat̄ cum ea cibus aut facit cadere in sincopim: ⁊ qū ꝓlonga tur spatiū eius parūp destruitur appetitus oio: et qn̄q3 multiplicatur etiā ꝓpter cursum sputi secun dū famē ⁊ multiplicatur secundū saturitatē calidi tas resoluens stomachū ꝙ si inuenerit humiditate3 erit illud plus et hoc quidē sedant cibi grossi. ¶ Et scias ꝙ illius cuius stomachus est igneus sanguis ē malus paucus acutus fetidus quē abhorrent mem bra diuersa ei in complexione radicali quare non nutriuntur eo: sit ergo ille pauce carnis ⁊ sunt uene eius exuberātes quoniā sanguis eius īclusus est in eis quo non vtitur natura. Et phlebotomia extrahit ex ipso sanguinē malū.

De signis malitie coplexionis frē stōi. C. xix.

SIgnificat frigiditatē stōi tarditas mutatio nis cibi ita vt non descendat sed expella tur vomitu post spatiū qđdā ⁊ non mu tetur mutatione que valeat: ꝙ si superfluat nō al teratur propter ipsam cibus oio ⁊ non digeritur. Et qn̄q3 significant ipsam multitudo appetitus et paucitas sitis ⁊ eructuatio acetosa absq3 cā in cibo secundū ꝙ diximus ⁊ hec significant malitiā cōple xionis eius frigide. Et ex sig̃tōib3 sig̃ntib3 illud ē vt non sit alistimbre nisi eius qđ est leue ex cibis sine grossis quoniā iā ante digeruntur ⁊ quandoq3 peruenit malitia cōplexionis frigide in stō ad hoc vt accidant ex cibo comesto post horas plurimas extensio ⁊ dolor magnus qui non sedatur nisi cu3 expulsione humiditatis acetose omni die. Et quā doq3 perducit ad hydropisi3 ⁊ iliacā. Et super co lorē habentis stomachū frigidū apparēt citrinitas ⁊ albedo ⁊ non occultantur experienti ⁊ est ille ex melioribus curis cuius est ameos. Et quādoq3 cō municat cerebꝝ in cōplexione habentibus secundū hanc cōplexionē quare fiunt soda ventosa ⁊ tinni tus ⁊ similia. Et qn̄ conuenit malitia cōplexionis frē cū cōplexione radicali calida multiplicantur ru gitus ⁊ inflatio et exiccatio ⁊ sitis ⁊ augmentat̄ cor ruptio quotiens indiget phlebotomia quoniā exic cat eū ⁊ perducit ad ethicā. Et eius quidē medicia est vt sumat paꝝ vini secundū quantitatē qua in fundatur ante cibū aut sint cibi eius exiccantia ⁊ ca ro rubea sine iure pingui cū micis.

De signis cōplexionis sicce stōi. C. xx.

SIgnificant ipsam sitis vehemens exicca tio lingue superflua secundū conditiones predictas in capitulo significationū ⁊ atte nuatio corporis ⁊ arefactio ipsius sup factā ista na tura ⁊ iuuamentū cū cibis humidis.

De signis malitie cōplexionis hūide. C. xxi.

SIgnificant ipsam paruitas sitis ⁊ terreri a cibis humidis ⁊ impediri ab eis ⁊ iu uamentū cū minoratione cibi ⁊ cū eis qui sicci sunt. Et significant ipsam multitudo sputi et saliue: ⁊ si sunt secundū famē significant caliditatē cū humiditate secūdū plurimū. Et qn̄q3 sunt ex ca liditate sola. Et multotiens quidē est super os sto machi hoīs humiditas infusiua ⁊ quotiens habens eam comedit aliquid meditatur ꝙ si moueret̄ vo meret. Et quandoq3 fit illud etiā ex debilitate sto machi sed associantur ei significationes debilitatis predcē ⁊ fit hoc s3 vacuitatē etiā ꝙ̄uis non cōedat sed illud est apud comestionē tantū.

De signis cōplexionū stōi q̄ sit cū mat̄ia. C. xxii.

COmplexionē que est cū materia signifi cant vomitus ⁊ eructuatio ⁊ amaritudo proprie comitans ipsum ⁊ ꝓpter illđ qđ ipsi admiscetur ⁊ cōmiscetur vrine nisi sit ꝓpter necessitatē transeuntē terminū. Et subtilē quidē ca lidā virulentā sig̃nt cū lenitate stōi nausea ⁊ mor dicatio ⁊ sitis ⁊ inflāmatio et qn̄ recipit cibū gros sum patitur cū eo nauseā ⁊ ad summū si est pluri ma cum ea est semper nausea: ⁊ si est pauca nau sea apud cibum ⁊ similiter si est non imbibita sed est comprehensa in fundo stōi quare non facit nau seam. Cumq3 miscetur cū cibo corrumpitur ī stō ⁊ spargitur ⁊ peruenit vsq3 ad os eius ⁊ facit nau seam. Et qn̄q3 significat illā que effusa est in spatio stōi que non imbibitur ꝙ qn̄ recipit habens eā ali q̇d abstersiuū sicut aquā mellis ⁊ zuccari ducit ip3 ad eructuationē. Et imbibita nō cognoscitur ex ꝑ te eius qđ exit cū vomitu ⁊ egōe imo ex reliquis significationibus predictis ⁊ eius radix est nausea quoniā significat materiā ꝓculdubio. Nā si est cō turbatio tantū tunc sunt illic adherentia ⁊ imbibi tō materiei ⁊ significat genus materiei sitis: ⁊ sitis significat aut caliditatē eius aut salsedinē eius aut nitrositatē eius. Nā si sedatur cū calida tūc ē phle gma salsum ⁊ si non sedatur ea tunc est materia cholerica. Et cognoscitur etiam sapore oris aut cu3 eo qđ expellitur vomitu ꝙ si aggregent̄ nau sea ⁊ sitis significant illud. Et si non est sitis signi ficat ꝙ materia est frigida. Et ex significationib3 aggregationis materie phlegmatice plurime visco se est vt cadat appetitus ⁊ non dilatetur pectus ꝓ pter cibū plurimi nutrimenti: imo declinet ad illđ in quo sunt acuitas ⁊ mordicatio. Cum ergo acci pit illū apparet inflatio ⁊ extensio ⁊ nausea ⁊ non quiescit nisi cū eructuatione. Et ex significationi bus aggregationis materie male in stō ⁊ que secun tur ipsum ē saltus mirac ⁊ qn̄q3 perducit ad epile psiā ⁊ melancholiā. Et ex significationibus ꝙ ma teria effusa sit melācholica est appetitus plurimus cū debilitate digestionis ⁊ cū multitudine inflatōis ⁊ cū guescegueske ⁊ sollicitudine. Et ex significati onibus ꝙ materia est fortis est solutio ventris et vertigo cū multitudine ex capite descensus ad os stōi ⁊ etiā illud qđ egreditur in vomitu ⁊ egesti one ex humore mucoso. Et ex significationibus ꝙ materia est humida nocens sua ebullitiōe ē sitis

vehemens cum defectu amaritudinis aut salsedis
in ore ⁊ sensibilitas rei quasi ascendentis ⁊ descen
dentis cū humiditate superflua in ore ⁊ capite stōi
⁊ inflammatio.

De significationibus nocumentoꝝ stōi non cōple
xionalium. C. xxiij.

Significationes quidē magnitudinis stōa
chi sunt vt sit stomachus tollerans cibū
plurimū ⁊ qū īpletur sentit tunc adhere
re viscera ⁊ cōprimi adinuicē ⁊ qū euacuatur mi
nuitur ⁊ dimittit viscera quasi suspensa. Paruitas vero significationis sunt vt non tolleret cibū
plurimū ante saturitatē. Et significationes quidē
oppilationū cadentiū inter epar ⁊ stōachū sunt hūi
ditas egestionis ⁊ multitudo ipsius ⁊ sitis ⁊ parui
tas sanguinis ⁊ alteratio coloris ad hydropicalē ⁊ i
ceptio malitie dispōis cuius fortasse notius nomen
est malitia cōplexionis aut malitia habitudinis. Et
significationes oppilationū cadentiū inter stoma
chū ⁊ splenē sunt paucitas appetitus cū magnitudi
ne splenis. Veꝝ significationes oppilationū caden
tiū inter stomachū ⁊ intestina sunt accidentia ileos
⁊ colice: et significatiōes oppilationū cadētiū inter
stomachū ⁊ cerebꝝ sunt paucitas appetitus cū rci.
ficatione cōplexionis ⁊ remanentia digōis cū dis
pōe sua si non fuerit aliud qđ prohibeat ⁊ parui
tas sentiendi deglutita mordicatiua acuta valde ⁊
non accidat singultus post potū diapipereon ⁊ po
tū vini in ieiunio. Ventositatis vero significatio
nes sunt extensio in stō ⁊ lateribus ⁊ sub hypocū
driis ⁊ natatio cibi ⁊ multitudo ventositatis de
scendentis ⁊ eructuabilis. Et scias ꝙ qn̄ inuēit sen
tiens inter stomachū ⁊ epar duritiē cū gracilitate.
tunc illud est significatio indicās resolutionē natu
re.

De mōis vlibus curationū. C. xxiiij.

Curatur stomachus cum eis que bibunt
⁊ cū epithimatibus ⁊ embrocis cū aquis
in quibus decoqunt medicine ⁊ linimen
tis ⁊ vnctionibus ex oleis ⁊ emplis factis cū ceris
decoctis in aquis in quibus decoquntur medicine.
Sed epithimata ⁊ empla sunt meliora embrocis
embroce enī sunt debilis impressionis. Et scias
ꝙ cura malitie cōplexionis que accidit stō in vtris
qꝫ qualitatibus actiuis facilima est ꝓpterea quia fa
cile inuenimus medicinas cōtrarias eis vehemen
tis virtutis. Veꝝ cura que accidit ei malitia com
plexionis in vtrisqꝫ qualitatibus passiuis est diffi
cillima ⁊ proprie cōplexionis sicce. Naꝫ oppositio
cuiusqꝫ eaꝝ est cū virtute debilis impressionis.
Et scias ꝙ spatiū quidē calefaciendi frigidū est si
cut spatiū infrigidandi calidū. Sed timor in infri
gidando maior est precipue qū quedā mēbra uici
nantia stō hānt malitiā cōplexionis frigide aut de
bilitatē. Veꝝ timor in humectando ⁊ exiccando ē
silis q̄uis spatiū humectandi sit longius. Et scias
ꝙ qū egritudines stōi sunt ex materia deinde am
bigua fit materia tunc non est qđ magis conferat
ei ꝙ hiera quoniā ipsa est magis adiuuans v̇tutes
mediciaꝝ ad rectificandū stōuꝫ ⁊ cōplēdas opera
tiones eius ipsi ꝓprias. Sed oꝫ vt non cures de e
a qn̄ est malitia cōplexionis sine materia quoniam
ipsa nocet in calido ⁊ sicco ⁊ inuenitur in fris ꝙ ē

fortius ea. Quumqꝫ euacuaueris stomachū ex hūo
re effuso ad ipsum ab alio conforta ipsum post il
lud vt non recipiat illū humorē ⁊ constrictio extr̄
mitatū ⁊ calefactio ipsaꝝ adiuuat in retinendo illđ
qđ effunditur ad ipsum ab eis. Et sirupus de pa
pauere est vehementis iuuamenti ad effusionem
materieꝝ calidaꝝ. Qđ si humor est frigidus tunc
confortantia que necessaria sunt post ipsaꝫ sīt sicut
mastix ⁊ tro. de rosͣ miores ⁊ mēta sicca ⁊ xiloalo
es ⁊ gariofili ⁊ que sunt illis similia. Et si humor
est calidus tunc arobob ⁊ troc. frigidi facti ex rosͣ
⁊ spodio ⁊ que sunt similia illis. ⁊ ille qui inuenit
duꝝ ⁊ gracile illud qđ est inter stomachū ⁊ ep se
cundū ꝙ diximus ponat cibos suos ⁊ medicias su
as aquā ordei ⁊ gradiatur in bibendo ipsaꝫ quaqꝫ
die a. x. vsqꝫ ad. xx. ⁊ vsqꝫ ad centū secundū lon
gitudinē diei sui vsqꝫquo sit potens in bibendo i
psam vice vna aut duabus ⁊ non approximet me
dicina euacuatiua neqꝫ phlebotomia. Troc. dcūs
ad illud. ꝝ. masticis ⁊ troc. diarodon amboꝝ ana
ʒ. iii. karabe ⁊ mente sicce ⁊ marmacori ⁊ xiloalo
es crudi omniū ana. ʒ. ii. detur in potu cū vino an
tiquo aut mius. Et oꝫ vt administrentur in mun
dificatione stōi ⁊ eius qđ aggregatur in vacuitate
eius aut adheret aut imbibitur medicine non per
transeuntes stomachū ⁊ vias proximas stomacho
absqꝫ venis longinquis ab eo. Si autē non valet
vice vna iteretur illud: est enim melius ꝙ euacu
atio qū non sit necessaria euacuatio. Et oꝫ vt attē
das esse egōis ⁊ vrine in egritudinibus stōi. Qū
qꝫ videris eas iam incipere rectificari tunc iam in
cipit stūs rectificari. Et oportet vt non afferas in
curationibus stōi aut caliditatis eius aliquid vehe
mentis infrigidationis sicut aquā vehementis fri
goris ⁊ ꝓprie in eo qui non cōsuetus est ea: ⁊ nō
euacues medicinas solutiuas propter illud quod ī
ipsō est ex superfluitatibus a stipticis conseruanti
bus virtutē propter illud qđ scis.

De cura malitie cōplexionis frigide ⁊ humide in
stomacho. C. xxv.

Et qū illic est materia tunc euacua secun
dū ꝙ sciuisti in canone. Et si non est mul
titudo materiei tunc experimētatores ha
bent viā in eo notā. In curatione quidē qū ma
teria non est tunc cibant illū cū eis in q̄bus ē stipti
citas ⁊ amaritudo vt exiccent cū stipticitate sua et
calefaciant cū amaritudine sua. Et huius quidē ge
neris est vinū ponticū. Et ex medicinis que bibū
tur medicine apsinthiales ⁊ sirupus apsinthÿ ipsi
us. ⁊ medicine facte cū cydoniÿs. Sed ex emplis ⁊
epithimatibus ⁊ vnctionibus empla in quibus po
nūtur medicine stiptice sicut amomū ⁊ calamus a
rōaticus ⁊ spica ⁊ foliū ⁊ laudanū ⁊ bdeliū ⁊ radix
lilii ⁊ balsamū ⁊ oleuꝫ eius ⁊ ḡna ipsius ⁊ storax.
Unguenta autē sunt cerata facta ex oleo masticio
⁊ oleo de oliuis ⁊ oleo de cydoniÿs. Si autē nō cō
fert hec summa administra empla rubificantia et
medicamen de gūmi rute siluestris. Et ex emplis
confortantibus est ut sumantur croci ⁊ spice syr̄ ⁊
masticis ⁊ olei balsami omniū ana pars. i. ⁊ mell
partes tres ⁊ myrrhe asportate a ciuitate atrusu
lon partes tres gūmi alboti pars. i. ⁊. S. euforbii
pars. i. fiat ex eis emplꝫ ⁊ vt bibatur ex eis parū

pertransit. ¶ Et itez aliud. ℞. storacis ptes. iiii. cere partis tertiā medulle ceruine partes. ii. gūmi alboti partē. i. olei balsami partē. i. ⁊. ʒ. olei nardini ptes. ii. Et itez storacis tertiaz. medulle ceruine. iii. aloes rubei. iii. masticis ptes. ii. olei nardini. viii. olei balsami. iii. cere. v. fiat ex eis ceratū. Illi vero qui rōcinatione vtuntur incipiunt in primis cū exercitio tēperato ⁊ administant cibū boni chimi facilis digōis equalis qualitatis ad paruitatē aliquā declinantē secundū mensurā qua digeratur: deinde gradiatur in hoc ad ministrandas medicinas predictas ⁊ que cursu eaz precedūt ex electuariis aromaticis calidis cū equalitate quidez secundū ꝙ exigit oppō egritudinis ita vt cōmensuretur cōplexio. Et ex istis electuariis sunt diapipereon ⁊ diacyminū. ¶ Medicamen bonū. ℞. granoꝝ iuniperi ⁊ gūmi alboti ⁊ piperis omniū ana partē. i. ⁊ myrrhe asportate a ciuitate atrusulō ⁊ existimo ꝙ oz vt sint cū ea storax ⁊ spica celtica omniū ana partes. ii. petroselini. ʒ. seīs apii mōtani ⁊ keisin amboꝝ añ medietatē partis conficiatur cum quantitate sufficiente mellis. Et quando frigus est vehementius illo tunc oz vt in potu tribuantur omorusia ⁊ saggenea ⁊ ē ex medicinis bonis ad omnes egritudines materiales humidas ⁊ grossas humidas ⁊ sirupus squilliticus ⁊ eius confectio. ℞. squille mundate incise. iii. eminas proiiciantur in vase de vitro ⁊ orificiū cooperiatur vasis ⁊ dimittatur sex mensibus.

De cura malitie cōplexionis cal'e. C. xxvi.

INflāmationi stōi confert in potu sumere lac acetosum ⁊ acetū ꝓprie cū coriandro ⁊ lac acetosum vaccinū ⁊ medullā citroli ⁊ pisces recentes ꝓprie sedant inflāmationē in stō ⁊ aqua frigida ⁊ fructus recentes ⁊ endiuia ⁊ cucumeres ⁊ persica que non sunt vehementis aquositatis quare conuertantur ad cholerā ⁊ lactuce ⁊ lētes ⁊ coriandrū humidū ⁊ acetū ⁊ cucurbita ⁊ que sunt silia illis mista cum canfora ⁊ sandalis ⁊ ros' si illa necessaria sunt ⁊ dantur eis in potu etiā tro. ð spodio ⁊ ꝓprie qū est illic solutio ventris cholerica ⁊ oua cocta in aceto ⁊ lentes cū condimento granatoꝝ ⁊ cū sumachia ⁊ condimento de acresta: et carnes que eis concedūtur sunt caro atabauic ⁊ daragi ⁊ pullorum: ꝙ si eorum caliditas non consequitur mortificationē virtutis tunc ciba eos frīs grossis sicut infrigidatis piscibus recentibus ⁊ infrigidatis ventribus ⁊ omnibus in quibus est stipticitas etiā ⁊ rob de papauere ⁊ sirupus eius conferunt ad hoc valde. ¶ Et ex eis que conferūt eis est vaporatio cū infr'atiuis ⁊ qñq; empl'antur eorū stōi cū vesica inflata iam impleta ex aqua frigida. Qumq; empl'as stomachū ex emplis infrigidatiuis caue tunc ne velamen ex eis infrigidetur aut epar tali infrigidatione qua eoꝝ operatōes naturales ledantur. Multotiens enī accidit iñ nocumentū in anhelitu ⁊ frigus in epate. ꝙ si percepis aliquid hoꝝ tunc succurre ei cū oleo calefacto effuso super locū ⁊ empl'a ipsum cū eo ⁊ pone loco emploꝝ ea que bibuntur.

De cura malitie cōplexionis frigide. C. xxvii.

SI fuerit hec malitia cōplexionis leuis sis contentus in curatione eius trociscis rosatis in quibus sunt apsinthiū ⁊ cinnamomū cū decoctione cymini ⁊ ameos decoctoꝝ in vase vitri mundo. ⁊ ameos quidē est uehementis iuuamenti in hoc: ⁊ quz est fortior illa tūc necessariū est vti confectionibus cal'is fortibus ⁊ seibus calidis ⁊ diapipereō ⁊ tyriaca magna ⁊ mithridato cū vīo ⁊ saggenea ⁊ diacymino ⁊ omorusia ⁊ alchadicō ⁊ diamuscho amaro ⁊ confectionibus de stomatichō. ⁊ diaolibanū iuuatiuū ē ad hoc vbi natura ē leuis ⁊ oz vt ad bibendū dentur huiusmōi in decoctione spice ⁊ masticis ⁊ squinanti. ⁊ coꝝ que sīt silia illis: ⁊ zinziber conditū est iuuatiuum eis ⁊ etiaz troc. rosacei cū equali mensura xiloaloes. Et itez diapipereon cū vino nam ipsum vehemēter calefacit stōum ⁊ significatur vltimitas sue impssionis per singultū. Et oz vt vtantur assa ⁊ piper in cibz suis. Ipsa enī sunt plurimi iuuamēti i hoc. ⁊ allea etiā sunt ex rebus que magis cōferunt eis. Et ex oleis iuuatiuis inungēdo stomachū sunt oleum camemillinū ⁊ oleū de alcana ⁊ oleū de lilio ⁊ oleum masticinū posito in ipsis adipe galline ⁊ si indiget superfluitate uirtutis ponantur in ipsis āmoniacū ⁊ bdeliū. Et si sunt necessaria fortiora istis: tunc administrentur oleū costinū ⁊ oleū de ben et oleū sambacinū. Et ex eis que inungunt uel iniunguntur sīt sicut sirupus de lilio cū xiloaloes ⁊ muscho ⁊ ambra. Et ex seibus sunt fenugrecū ⁊ semē apij montani ⁊ altee. Et qñq; positio ventosarum super stomachū i doloribus frīs maxime affert iuuamentū. Et scias ꝙ calefactio extremitatū perducit ad calefactionē stōi ex proximo.

De cura male cōplexionis hūide. C. xxviii.

CUratur cū exiccatiuis ⁊ incisiuis ⁊ eis i quibus sunt caliditas ⁊ amaritudo postꝙ eis admiscentur res pontice: ⁊ oz vt vtantur vino forti parūp: ⁊ sint cibi exiccatiui sicut illi qui sunt in patella ⁊ assati ⁊ minoretur potus aq̄ ⁊ trocisci rosacei cū ros' recentibus cōferunt cōplexioni humide in stō. Et ex eis quidē que remouēt humiditatē stōi est vt bulliatur. ʒ. i. anisi ⁊. ʒ. i. seīs feniculi in aqua ⁊ colentur super. v. ʒ. zuccari ro. dissoluti digitis.

De cura male cōplexionis sicce: C. xxix.

HOrum curatio curationi ethice proxima existit. Hec enim egritudo est quedam ethica stōi. Qum ergo confirmatur curationē oīo non suscipit ⁊ neq; est pos'e vt occupatio sit ad humectandū ipsum solūmō imo humectatio eius non fit nisi cū cōitate corporis. ¶ Et ex humectatione igitur istoꝝ est eoꝝ balneatio ⁊ sessio ipsoꝝ in tina et eoꝝ iteratio ad balneū secundū summā siccitatis. Et qñq; necessariū facit superfluitas siccitatis que est in eis vt non concedatur eis ambulatio ad balneū ⁊ recessus ab eo imo deferantur ad ipsum ⁊ ab eo sup aliquid qd conseruet ne resoluat eos motus ⁊ ne r'sudet illd qd sumpserīt ex tina. Et quoniā balneū est mollificatiuū virtutis tunc oz ne approximet ei qd r'soluat ⁊ duplicetur illud ⁊ oz vt sit balneatio eoꝝ subuersio ipsorū in tina ⁊ non est ei necessarius aer balnei. Et oz ut sit aqua tine temperata. s. iter illam ex qua fit

horripilatio ⁊ inter mordicatē. Et ad ultimuꝫ oꝫ
vt non patiat̄ ab ea imo delectet ⁊ humectet ipm
⁊ amplificet poros. Et oꝫ vt ſit ſpatiū balneatōis
eius vſqꝫ dū perſeuerat ⁊ inflatur ⁊ augmentatur
corpus eius anteꝗ̄ incipiat detumeſcere. Et oꝫ vt
qū de balneo egreditur quieſcat paululū deinde ī
potu ſumat ex lacibus ſubtilibus aut lac muliebr̄
aut lac aſininū aut lac caprinū ⁊ qꝺ de eo eſt meli-
us. Et melius ex eo eſt ſuctum ex mamilla ⁊ affe
ratur lac hora qua mulgetur ⁊ bibat ipſum anteꝗ̄
patiatur ab aer̄ oīo ⁊ vt ſit illud cuius lac bibitur
iam cibatū tanta quantitate ꝗ̄tū digerat ⁊ ſit vſuꝫ
exercitio ante ipſum equali ⁊ vt non ſit factū ⁊ ſi
eſt aial preter hominē cognoſcitur bonitas digōis
eius aut malitia ipſius p fetoreꝫ ſtercoris eius aut
priuatōeꝫ ipius a fetor̄ ⁊ equalitatē eius aut hūidi
tatē ipſius aut ipſius exiccationē aut eius ſuperflu
itatē in vna eaꝝ aut per eius equalitatē aut eius in
flationē ꝑpter ventoſitatē in ipſo: ⁊ ut fricetur cū
inſtrumento ⁊ abſtergatur exercitando ipſum de
inde expectetur in infirmo digō eius qꝺ bibit̄ de
lacte aut aqua ordei ⁊ ſcitur illud ex eructuatione
eius ⁊ lenitate uiſceꝝ. Deīde redeatur poſt. iiii.
aut. v. horas ⁊ balneetur. poſtea inungantur mē
bra eius cū facilitate vt exiccetur aquoſitas effuſa
in eis. Si autē fuerit conſuetus balneo balneetur
vice tertia. Et ſi fuerit rectius vt ſit contētus du
abus vicibus addatur in horis interpoſitis int̄ du
as balneationes eius ſecundū ꝙ dcā eſt eius expo
ſitio vt ſit quies integra. ꝙ ſi decliat ad lac det ei
in potu ſecundo. ⁊ ſi non detur ei in potu aqua or
dei cuius artificiū eſt bonū ⁊ ſapiens ⁊ eſt illa cu-
ius aqua multiplicatur deinde decoquatur taꝫ diu
donec minoretur aqua eius ⁊ cibetur pane furni
facto ex fermento ⁊ ſale bene cocto ⁊ piſcibus ara
drada ⁊ aliis volucrū leuiū carniū molliū ⁊ teſticu
lis galloꝝ leuiū carniū inpinguatoꝝ cū lacte ⁊ pro
hibe ei viſcoſa ⁊ dura ⁊ groſſa ⁊ ſi fuerint mlti nu
trimenti elige ex eis que cū multitudine ſui nutri
menti ſunt velocis digōis facilis chimi ⁊ humidi.
Et ſumma ſit tante ꝗ̄titatis que non grauet nꝫ ex
tēſionē faciat plurimā. Ueꝝ minoratio neceſſaria
eſt in huiuſmōi. Et neceſſariū eſt in potu tribuere
ei vinū ſubtile decliue ad ſtipticitatē paꝝ tollerās
cōmiſtionē propter aquoſitatē ſuā. Ipſuꝫ enī facit
penetrare cibū ⁊ viuificat uirtutē ⁊ excuſat a po-
tu aq̄ fr̄e facietis iraſci ľ titilari ſuo frigor̄ ⁊ ſit eis
ſūma tanta ne natet ſuper ſtōachū ⁊ ne faciat rugi-
tū. Et ſit eius cibatio ſecunda qū iam primus inte
gre digeſtus eſt ⁊ ſeparetur eius cibus quantū poſ
ſibile eſt ⁊ ſit cibus leuis vt non conſequatur ci-
bus eius cibū indigeſtū. ¶ Sitqꝫ hoc regimē eius
aliquibus diebus. Qumqꝫ melioratur paꝝ p adda
tur in exercitio ⁊ fricatione ⁊ cibo. Qum autē ſa-
nitati approximat abſcindatur kiſt ordei ⁊ ponan-
tur loco ordei vno die aut duobus ſorbitōes fcē
ex candaruſio ⁊ addatur ei cibus ex eis quibus v
ti conſueuit ⁊ incipiatur a pedibus ⁊ extremitati-
bus ⁊ carnibus auiū mollibus.

De cura frigide ⁊ ſicce cōplexionis. C. xxx.

Quod ſi cōplexio eſt fr̄a ⁊ ſicca: tunc r̄ge
fr̄aꝫ ſicut r̄gis ſiccā ⁊ quoniā eius regimē
non eſt ei niſi cū calefacientibus tunc alie
na in ea que addunt in ſiccitate propter reſolutio-
nē ſuā aut propter ſtipticitatē fortē in ipſis. Et e-
uaporationes quidē omnes nocent ei ⁊ non confe-
runt ipſi ⁊ oꝫ vt alienetur calefactio fortis velox
quoniā illud exiccat ⁊ addit in ſiccitate imo oportꝫ
vt calefiat paulatim ⁊ humectetur in eo qꝺ eſt in
ter illud ⁊ addat in ſubā caloris innati non igneita
te. Et ex eis que faciunt illud eſt vinū parue com
miſtiōis ⁊ lac: ⁊ aqua ordei permiſta cū pauco mel
le ablata ſpuma eius vt multiplicetur ipſius nutri
mentū ⁊ minoretur eius ſuperfluitas eſt bona eis
⁊ inungatur ſtomachus ex oleis aromaticis q̄ ma-
gis humectant ꝗ̄ calefaciant verbi gr̄a ſicut oleuꝫ
de ſpica ⁊ ſpica celtica ⁊ oleū de maſtice eſt bonuꝫ
eis. Et qn̄qꝫ miſcetur ľ cū eo oleū de balſamo quo-
niā eſt iuuatiuū. Et melius quidē eſt vt miſceatur
cū eis paꝝ cere vt ſit mora eoꝝ ſuper ſtomachū.
Et ex eis que forte afferunt iuuamentū eſt vt cale
fiat maſtix ⁊ miſceatur cū oleo neriden ⁊ ponatur
ſuper ſtomachū ⁊ eligatur ex maſtice illud qꝺ eſt
pinguis: ꝙ ſi frigus uehementius fiat non eſt ex-
cuſatio quin liniatur ſtomachus cū eo qꝺ eſt ſicut
pix faciendo vt ipſa adhereat ei omni die ⁊ remo
ueatur anteꝗ̄ infrigidetur ⁊ qn̄qꝫ adminiſtrat̄ illꝺ
in die bis. Ipſa enī attrahit ad ſtomachū ſanguinē
nutritiuū. Et oꝫ vt tu cognoſcas formā adminiſtra
tionis picis ex eis que dcā ſunt in capitulo picis.
Et ex eis q̄ maximū afferunt iuuamētū eſt ample
xari infantē carnoſum ſane cōplexionis quoniam
ipſe facit ſtomachū acquirere caliditatē innatā dige
rentē cibū vehementer. Si autē non fuerit infans
tunc ſit catulus canis pinguis aut cattus maſculus
pinguis aut qꝺ procedit via eoꝝ. Et oꝫ quidē vt
non ſudet infans amplexatus ⁊ infrigidetur ſudor
⁊ poſſē eſt vt liniatur venter eius cū eis que ꝓhi-
bent ſudorē ⁊ opꝫ vt ne eis ſuperflue detur aqua
fr̄a quoniā ipſa eſt res magis nociua eis.

De cura cōplexionis ſicce cū caliditate. C. xxxi.

Cura huius eſt vt aggregetur inter duo
regimenta que diximus. ꝙ ſi caliditas fu
erit parua ſufficit vt adhibeatur regimē
habentiū ſiccitatē ⁊ ponatur vinū eoꝝ recentis tē
poris. Et oꝫ vt ipſum in potu ſumant infrigida-
tū in eſtate tepidū in hyeme ⁊ ſilr̄ ſint reliqui cibi
eoꝝ. Et ſit inunctio ſtōꝝ eoꝝ ex oleo de cydoniis
⁊ ex oleo omphacino. Et qn̄qꝫ ſanatur integre ex
potu plurime aque fr̄e ⁊ proprie qn̄ non eſt ſicci-
tas ſuperflua.

De cura cōplexionis cal̄e ⁊ humide. C. xxxii.

Conferunt ei frigida exiccantia ⁊ aggrega
inter duo regimina malitie cōplexiōis ca
lide ⁊ humide. ⁊ conferunt ei tro. roſ.
facti cū roſ recentibus. Et qn̄ illic eſt ſolutio ven
tris adminiſtra ceratū factū cū oleo de cydoniis.

De cura malitie cōplexionis ſtōi cū materia ⁊ cau
ſa oppilationis. C. xxxiii.

Oportet vt cognaſcas diſpōeꝫ materiei in
ſtō an ſit exucans ſicut exucat ſpongia a-
quaꝫ aut ſit imbibita ſubmerſa ſicut imbibitur pannus tinctura viſcoſa ſubmerſa in ipſo
aut adherens aut effuſa in cōcauitate que noiatur

apud quosdã natans ⁊ vt cognoscas eius initiũ et
locũ generationis eius ⁊ partẽ effusionis ipsius. ¶
Quod si fuerit eius generatio in ipso: intentio in cu
rando est intentio eius ⁊ rectifica in ipso cãm ge-
nerantẽ ipsam: ⁊ si fuerit veniens ad ipsuꝫ ex mẽ
bro alio sicut cerebro aut felle aut epate aut splen̄
euacua illud qđ peruenit ⁊ rectifica mẽbrũ man-
dans materiã ad ipsuꝫ ⁊ conforta stomachũ vt nõ
recipiat illud qđ effunditur ad ipsum. Et qn̄qꝫ est
effusio eius in hora famis apud motũ virtutis at-
tractiue stõi ⁊ q̇etẽ expulsiue quare recipit ex ma
terijs illud qđ non recipit in hora alia ⁊ isti sunt il
li qui non tollerant famẽ. Et qn̄qꝫ superuẽit ei sin
copis qñ ipsa adest oꝫ vt perueniatur effusio ma-
terieꝝ cũ comestione cibi ⁊ sint cibi confortantes
stomachũ. Et qn̄qꝫ contingit ꝙ materia non effun
ditur nisi qñ assunt passiones aĩales sicut ira vehe
mens aut tristitia aut alie ⁊ non sedatur mordica-
tio accidens eis nisi cũ vomitu. Et illi quidẽ q̄ de
scendit a cerebro conferunt piper al. contritũ cuꝫ
aqua ⁊ apsinthiũ ⁊ aloes debilis iuuamenti in ipsa
est sed hiera fortis fit ad illud ꝓpter illud qđ est ĩ
ipsa de medicinis fortis resolutionis ⁊ abstersiõis
⁊ iam preterijt a nobis qđ ex cõpõe difficilis cure
est vt sit stomachus calidus ⁊ caput frigidũ. facit
eni necessariũ illud qđ descẽdit ex capite vt admi
nistrentur ea que sunt sicut diapipereon ⁊ diacy-
minũ ⁊ illa quidẽ nocent subẽ stõi. Et eius cura q̄
ab epate effunditur indiget eis que leniunt naturã
⁊ euacuant humorẽ subtilẽ cholericũ sicut aqua ca
sei cũ myrobalanis ⁊ scamonea. Et qn̄qꝫ declinat ĩ
plium ab vtroqꝫ eoꝝ simul per intentionẽ ad illđ
qđ confortat stomachũ ⁊ oꝫ vt premittas lenificã
tia in cibo ⁊ facias sequi stiptica secunduꝫ ꝙ dictu
ri sumus in loco sibi proprio. Illa autẽ que effun-
ditur a splene curatur cũ eis que dicemus in capi-
tulo appetitus canini. Et tu quidẽ iaꝫ sciuisti ꝙ qñ
qꝫ effunduntur ad os stõi humores acuti mordica
tiui ⁊ faciunt euenire sincopim ⁊ spasmũ. Et qn̄qꝫ
perducit eoꝝ effusio ad destructionẽ pl'sus. Et qñ
qꝫ sunt melancholici ⁊ est tibi necessariũ vt confor
tes os stõi ne recipiat materias attractas ad ipsũ cũ
emplis in quibus sunt stipticitas ⁊ aromaticitas. ¶
Et frã quidẽ in dispõe curationis caliditatis in fe-
bribus sunt alcasbu et cydonia ⁊ galia ⁊ succus acĩ
ste ⁊ rami albaulalic ⁊ olea sicut oleum roſ. Cali-
da vero ex eis sunt habentia dispõeꝫ contrariã p̄-
dictis sicut myrrha ⁊ crocus ⁊ aloes ⁊ mastix ⁊ ap
sinthiũ ⁊ olibanũ ⁊ zinziber ⁊ spica: sed olea sunt
sicut neriden ⁊ oleũ de lilio. Et multotiens quidẽ
ẽ cã aggregatõis materiei ĩ stõ ĩtẽtio euationũ mũ
dificatiũ ipꝫ ñ effusio ad ipꝫ. Et in huiusmõi qui-
dẽ oꝫ vt euacues illud qđ aggregatũ est ⁊ aperias
partẽ cursus eius ⁊ facias ipsum declinare a stõ ad
ipsam ⁊ neqꝫ educatur ex stõ humor nisi ad partẽ
declinationis ipsius in euacuatione. Si autẽ ambi-
gua sit educ natantẽ qui sequitur os cũ vomitu et
illũ qui est ei contrarius cũ solutione. Quod si hũor
est imbibitus intrans ⁊ non est nisi subtilis in essen
tia sua: tunc melius quo curatur est aloes ⁊ ablutũ
rectius est ad cõfortandũ ⁊ non ablutũ ad purgan
dũ. Nam qñ abluitur debilitatur eius euacuatio ⁊

mundificatio ipsius. Et hiera conuenientior est ã-
bobus ꝓpter illud qđ in ipsa est de spetiebus rei-
ficantibus ⁊ adiuuantibus ⁊ prohibentibus a nocẽ
tibus ⁊ ꝓprie pura non permista cũ melle. Cõmi
sta eniꝫ cũ melle ꝯuis sit plurime solutõis ex mo
dis diuersis quoniã est plurimũ remanens in stõa
cho tamen eius confortatio est minor quoniã mel
frangit de fortitudine aliquid in confortãdo ⁊ pur
gando que ambo simul perquirũtur. Et oꝫ ut quã
do bibitur vt intentio sit post ipsam ãbulare ⁊ nõ
oꝫ vt alteret ꝓpter ipsam regimen suũ. Et quan-
doqꝫ remouetur egritudo potione vna ex hiera.
Et si fuerit illic casus appetitus aut nausea ponan-
tur loco croci in hiera rose rubee. Et qñ inuẽitur
caliditas inflãmata non administretur hiera quoni
am ipsa qn̄qꝫ addit in malitia cõplexionis ⁊ ꝓprie
qñ existimatur ꝙ sit illic materia. Et si non fuerit
illic materia oĩo tunc hiera est medicina magis con
ferens humoribus cholericis in stõ ⁊ ꝓprie cũ de
coctione apsinthij. ¶ Descriptio hiere ad hũc mo
dũ lenis. ℞. floris squinanti ⁊ xilobalsami ⁊ assari
⁊ cinnamomi omniũ ana parteꝫ. i. ⁊ aloes partes.
vi. et qñ non querit in ipsa fortitudo euacuatiõis
imo mundificatio equalis ponatur pondus omnis
medicine pars. i. ⁊. 5. ¶ Et ex pilulis expertis iu
uantibus in hoc est vt sumatur aloes. ʒ. i. ⁊ myro
balanoꝝ citrinoꝝ ⁊ rosaꝝ medietas. ʒ. ⁊ conficiãt
cũ succo endiuie ⁊ diacydonitẽ solutiuũ factũ ex cy
donijs ⁊ zucaro ⁊ scamonea. Et qn̄qꝫ sufficit vt in
potu detur dauic. scamonee in tribus. ℥. lactis ace
tosi colati a butyro suo dimissi vna hora donec bo
na fiat eoꝝ cõmistio. Et geleniabin solutiuũ ẽ ma
ximi iuuamenti in hoc ⁊ silr̃ fumusterre ⁊ ꝓprie
ad cholericã ⁊ decoctio apsinthij ⁊ prunoꝝ ⁊ tama
ridoꝝ ⁊ sirupus rosaceus solutiuus ⁊ ꝓprie ĩ esta
te. Et silr̃ aqua casei cuꝫ myrobalanis ⁊ scamonea
pauca aut aloe si est voluntas vt euacuet materiã
cholericã. ¶ Medicamen. H. bonũ. ℞. apsinthij
romani. ʒ. v. ⁊ roſ rubeaꝝ sanaꝝ. ʒ. xx. deco-
quantur in lb duabus aque donec remaneat medi
etas lb deinde potetur sicut est aut cũ zuccaro pau
co. Et aloes quidẽ est conueniens ĩ euacuatiõibus
stõi ⁊ scamonea est nociua stõ ⁊ inimica ei. ¶ Non
ergo audeas dare ipsam nisi qñ necessitas adest. Et
in huiusmõi quidẽ materijs confert phlebothomia
qñ illic est repletio vt moueatur humor ad uenas
⁊ extremitates ⁊ sint ĩ hũoribus qui sunt ĩ stõ me
atus in quibus expellantur. Et iam quidẽ expertũ
est sumere in potu hierã cum decoctione apsinthij
quoniã est ultima. Et expertũ est diacydonitẽ hu-
iusmõi. ℞. cydonioꝝ assatoꝝ ĩ massa quantitatẽ tri
um. ℥. ⁊ croci ⁊ apsinthij amboꝝ ana. ʒ. ii. ⁊. 5. ⁊
olei arboris masticis ⁊ olei de cydoniis. vij. dar-
kimie conficiãt cum vino odorifero ⁊ admistrẽ-
tur. confortant eni stomachũ qui est cũ hoc modo
⁊ ꝓhibet ipsum recipere humores calidos. ¶ Et
ex eis que experta sunt etiã est vt sumantur apsin
thij. ʒ. x. cinnamomi. ʒ. v. xilobalsami spice am
boꝝ ana. ʒ. iii. folioꝝ roſ recentiũ. ʒ. iii. xiloalo-
es masticis amborum ana. ʒ. i. coquantur in aqua
multa vsqꝫ quo redeat ad paruitatẽ. s. ad q̄titatẽ
libre. i. aut minus ⁊ coletur ⁊ infundatur in ipso

aloes cuius potio sit quantitas. ʒ. i. omni die vsꝫ
quo appareat sanitas. Et si humor est effusus non
adherens ei neqꝫ grossus iuuatur vomitu facto a-
qua rhaphani ⁊ oxymelle ⁊ aqua mellis ⁊ aqua or
dei permista cũ oxymelle calido ⁊ que ꝓcedũt cur
su eoꝝ ex eis que faciunt uomere leuibus: ⁊ quan
doqꝫ sufficit aqua calida sola aut cũ oleo calido so-
lo aut cuꝫ oxymelle cũ aqua calida sola. Et aqua q̇
dẽ calida cũ melle pauco lauat materiã ⁊ q̃nqꝫ ex-
pellit eã natura cũ vomitu ⁊ q̃nqꝫ deducit eã ad in
feriora. Et q̃nqꝫ curatur huiusmoĩ materia cum
solutione ventris etiã cũ eis que diximus si ex uo
mitu non prouenit illud qđ queritur aut est ad ꝓ
fundũ stõi magis decliuis. Et quãdo volueris sol
uere ventrẽ cũ hiera in huiusmoĩ materia dabis ĩ
potu post balneũ in die antecedente aquã ordei: ⁊
q̃nqꝫ est humor hic mordicatiuus paucus ⁊ est tũc
administratio sauic ordei cũ aqua granatoꝝ aufe-
rens ipsum ꝓpter exiccationẽ sauic ⁊ exiccationeꝫ
eius ⁊ quia confortat aqua granatoꝝ os stõi quã
non recipit ipsum. Si autẽ humor est grossus tunc
rectius est ut incidatur ⁊ subtilietur cũ potionibus
incisiuis ⁊ subtiliatiuis. Et medicine quidẽ incisiue
sunt sicut oxymel ⁊ alcagauic ⁊ sinapis ⁊ cappaȓ ⁊
oliue ⁊ cũ emplis subtiliatiuis deinde educatur so
lutione ventris cũ eis que educuntur huiusmodi.
Nõ si administretur vomitus deinde ventris so
lutio erit rectius. Et si est inobediens quin non e-
radicetur tunc oꝫ vt facias vomere cũ eis q̄ sunt
fortiora sicut decoctio nucis vomice ⁊ sinapis ⁊ pi
peris. ¶ Medicamen faciens vomere phlegma
mucilago cartami dissoluatur cũ aqua aneti cõtriti
⁊ ꝓijciatur super ipsuꝫ oleũ laurinũ ⁊ detur in po
tu infirmo ⁊ mittatur in ore ipsius penna ⁊ euõat
cũ ea. Et q̃n mundificatur stomachus tunc admini
strentur ea que equant cõplexionẽ ⁊ calefaciũt ipꝫ
cũ subtilitate vt non generetur vice alia: ⁊ quan
do uis soluere ventrẽ in huiusmoĩ materia dabis
ei ad potandũ vno die ante ipsam post balneũ aq̃
ciceris: ⁊ oꝫ vt administres eis illud multotiẽs: ⁊
balneatio in aquis thermaticis ⁊ deãbulationes et
motus iuuant eos. Et multotiens est de consuetu
dine hoĩs vt cõgregetur in stõ ipsius phlegma pl'i
mũ: tũc ergo administrentur porri cũ aceto ⁊ sina
pi quoniã sanatur ꝓpterea ꝙ illa incidunt corpus
humoris ⁊ ꝓpter solutionẽ accidentẽ habenti ipꝫ
⁊ si phlegma est acetosum detur in potu hiera cuꝫ
oxymelle ⁊ vtatur medicamine diacalamenti. Et
medicine quidẽ solutiue rectificantes hũores gros
sos que sunt huiusmodi sunt pilule alefeniati ⁊ pi
lule aloetice magne ⁊ pilule stõatice ⁊ aloes in si-
rupo acetoso cũ seibus fortia habente seĩa scõ cuꝫ
melle ⁊ hiera ad illũ qui grossus ẽ. ℞. seis apij. p.
vi. ⁊ extremitatũ apsinthij anisi seis feniculi oĩuꝫ
ana p. iii. pipis al. ⁊ assari amboꝝ ana partẽ. i. et
mediã costi ⁊ spice inde keisim omniũ ana partes.
ij. masticis croci amboꝝ ana partẽ. i. aloes partes
viij. conficiantur ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibat oĩ
die tro. pondere auȓ. i. quoniã mundificat stõum
cũ facilitate. Et q̃nqꝫ necessariũ est vti hieris ma-
gnis: ⁊ ex eis que conferunt ꝓprie post potionem
precedentẽ sunt myrobalani kebuli conditi ⁊ siru
pus de apsinthio ⁊ zinziber conditũ: ⁊ cibi conueĩ

entiores eis sunt iura alkanabit ⁊ paruaꝝ auium ⁊
ius columbe pulloꝝ. Corpora eñi pulloꝝ colũbio
rũ sunt tarde digõis ⁊ longe more in stõ. Et scias
ꝙ sabañ est exiccatiua stõi exiccatiua superfluitatũ
omniũ humidaꝝ ⁊ aqua ferri mineralis aut ĩ qua
extinguitur ferrum minerale aut in qua extingui
tur ferrum ignitum multotiens est iuuatiua sto-
machi humidioris. ¶ Et oxymel squilliticuꝫ ẽ ve
hementis iuuamenti ⁊ diacydoniten puꝝ est bonũ
materijs calidis ⁊ illud qđ est cũ pipere ⁊ zinziberȓ
materijs grossis frigidis ⁊ eius descriptio. ℞. succi
cydonioꝝ aquosoꝝ paꝝ ponticoꝝ partẽ. i. mellis
ad infrigidatũ ⁊ zuccari ad calefactũ partẽ. i. ⁊ ace
ti boni fortis. s. aceti vini partẽ mediaꝫ preparẽt
super ignẽ lentũ ⁊ reponatur: ꝙ si voluntas adest
vt sit maioris fortitudinis ad infrigidatũ ponãtur
in ipso zinziber ⁊ piper. Et ex eis que conferũt ad
resoluẽdũ materias grossas ex stõ est amplexari ĩ
fanteꝫ qui non polluitur sed est proximus ad hoc
sine velamine. Et q̃nqꝫ aggregatur in stõ duo hu
mores contrarij ⁊ est ille qui est imbibitus verbi
grã ex subtili cholerico ⁊ effusus in cõcauitate ex
grosso. oꝫ ergo vt intentio sit in eo qui est maio-
ris nocumenti. Et quando humor impediens est
calidus mordicatiuus ex quo accidunt sincopis et
spasmus tunc rege ipsum cũ eo qđ diximus in ca-
pitulo sincopis. Et primũ quo oꝫ vt ei succurras ẽ
facere ipsum sorbere aquã tepidã. Nã q̃n ipsi per
eũ euomunt humores suos sedatur illud qđ hñt.
Et si humor nocens effusus est melancholicus tunc
conferunt ei decoctio calamenti cuꝫ melle ⁊ deco-
ctio epithymi ⁊ calamenti cãpestris ⁊ ex eis q̄ ua-
lent ad hoc est vt conficiantur alumen ⁊ calcadis
⁊ es vstum cũ melle ⁊ ponanȓ sȓ stomachũ. Et oꝫ
vt ponatur super stomachos eorũ in horis praui
tatis egritudinis spongia infusa in aceto calido val
de. Numqꝫ humor fuerit frigidus ⁊ humidus tũc
sis contentus calefacientibus resolutiuis ⁊ non fa
cias ingredi ĩ eis ea que exiccant cũ stipticitate quo
niã error est maximus siue sit cibus siue medici-
cina. Et q̃nqꝫ materia impedit mł'titudine sua nõ
sua corruptione ⁊ in succurrendo nocumento ad-
ministrentur medicine ⁊ cibi stiptici absqꝫ spe ma
litie. ¶ Curationi autẽ apatũ stõi singularia poste
rius faciemus capitula: ⁊ siľr curationi ventosita-
tũ ⁊ inflationis. In raritatis vero stõi cura admi-
nistrentur medicine calefacientes stiptice quas di-
ximus ⁊ ꝓprie aromatica in quibus est conuenien
tia cordi ⁊ spĩtui ⁊ administrentur electuaria aro-
matica stiptica sicut de nuce muscata ⁊ electuariuꝫ
đ cardamomo ⁊ silia que sunt ex eis que dicemus
⁊ q̄ diximus in curatione frigoris stõi ⁊ hũiditatis
eius. Et oꝫ vt exiccentur cibi ⁊ subtilientur ⁊ su-
mantur in pluribus vicibus ⁊ non grauabunt sto
machũ ⁊ non impleatur vino subito neqꝫ moueaȓ
post cibũ ⁊ potũ neqꝫ bibat super cibũ. Et sit illud
qđ bibit vinũ forte vetus ad aliquãtulã declinãs
stipticitatẽ ⁊ assumant ipsum paulatĩ paulatĩ.
Cura autẽ oppilationũ euenientiũ in meatibus ꝓ-
pinquis stõi qui sunt ad ipsum aut in ipso sicut me
atus qui sunt ex ipso ad splenẽ aut ex ipso ad epar
est adhibere aperitiua sicut hierã ⁊ apsinthiũ. Ue
rũ đ curatõnibus obuiatõis ⁊ percussionis ⁊ casus

ſuper ſtomachum ſunt trociſci dicti in antidotario
in quibus ſunt karabe ⁊ melilotũ. ¶ Emplm̃ iu-
uatiuũ ad hoc. ℞. pomoꝝ de ſcemi coctoꝝ diſſolu
toꝝ in decoctione contritoꝝ valꝫ pondus. ℥. i. cõ
ficiantur cũ decima ſui de laudano ⁊ roſ. ℥. viij. ⁊
aloes. ℥. vi. conficiãtur omnia cũ duobus ſuccis.
ſ. buglosſe ⁊ folioꝝ cupreſſi ⁊ miſceatur cũ eo ole
um de lilio ⁊ tepidetur ⁊ ligetur ſuper ſtomachuꝫ
diebus aliquibus.

**De cura eius qui leditur fortitudĩe ſenſus ſui ſto
machi. C. xxxiiij.**

QUum ſuperfluit illud non eſt excuſatio
quin adminiſtrentur narcotica cũ facilita
te. Et oꝫ vt ſint cibi eius illi qui ingroſ-
ſant ſanguinẽ ſicut illi qui fiunt de frumẽto cocto
cũ multa aqua ⁊ carnes vaccine vſqꝫ quo ſit neceſ
ſariũ vti narcoticis. Et ſi illud qꝺ nocet fuerit ca
lidũ tunc oportebit vt partes ſtõi mundificent̃ cũ
hiera multotiens ⁊ vt non tardetur cibus eius im
mo oꝫ in huiuſmõi vt cibentur in principio famis
ipſoꝝ pane cũ robub fructuũ aut ĩfuſo in aqua fri
gida ⁊ aqua roſ ⁊ qñqꝫ infunditur in vĩo miſto in
frigidato: illud enĩ confortat os ſtõi etiã. Et ſi il-
lud qꝺ ledit fuerit frigidũ tunc plurimũ qꝺ eis ac
cidet nõ accidet niſi tremor ⁊ ſpaſmus. quar̃ opor
tebit vt eoꝝ ſtõi confortentur cũ vino ſtiptico et
cũ medicinis aromaticis ſtipticis ſubtiliatiuis ⁊ e-
uacuetur humor qui eſt in eis.

De regimine eius cuius ſtõus puus ẽ. C. xxxv.

OPortet vt ſit cibus eius ex eis que ſunt
in pauca quantitate multi nutrimẽti ⁊ ſit
ex rebus conuenientibus ſtõ. Cibi auteꝫ
magis conuenientes ei ſunt illi in quibus ſunt ſti-
pticitas ⁊ amaritudo ſine acuitate ⁊ mordicatiõe.
Et ſani quidẽ iuuantur in confortatione ſuoꝝ ſtõ
rũ cũ ſtipticis. In febriẽtibꝫ vero nõ oꝫ vt ſuper
fluat ĩ hoc cũ eis in quibus eſt ſtipticitas vehemẽs
quoniã illud exiccat ora ſtõꝝ ſuoꝝ exiccatione no
ciua. quare oꝫ vt ĩ eis cũ facilitate adminiſtrẽtur
quoniã neceſſaria ſunt. Et ex cibis quidẽ conueniẽ
tibus ſtõ iuuantibus ad debilitatẽ ipſius ſecunduꝫ
ꝙ teſtatur. G. ſunt pelles intrinſece ventriũ gal-
linaꝝ ⁊ dimiſſio coitus confert eis in confortando
ſtomachũ valde. Et ex regimine conuenienti plu
rimis ſtõachis eſt vti vomitu in menſe bis ita vt
non congregetur in ſtõ humor phlegmaticus ⁊ fa
cilior vomitus eſt ille qui fit cũ rhaphano ⁊ piſci-
bus comeſtis expectando donec ſit ſitis valde et
bibendo poſt ipſam ſirupũ acetoſum mellinuꝫ aut
zuccarinũ cũ aqua calida ⁊ euomendo ⁊ non opor
tet vt ſupra illud addatur quoniã conſueſcet natu
ra eijcere ſuperfluitates ad ſtõum. Et ſcias ꝙ vo-
mitus facilis leuis ſine labore ⁊ non frequens ĩ ho
ra neceſſitatis eſt maximi iuuamenti. Et ex regĩe
conueniente pluribus ſtõis eſt ut ſint cõtenti cibo
vna vice preter qꝺ repleantur in illa vice ¶ De
ſolutiuis vero conuenientiora eis ſunt aloes ⁊ ap
ſinthij herba non ſuccus eius quoniã ſuccus ſepara
tus eſt a ſtipticitate retenta in herba. Et quandoqꝫ
iuuatur ſtõus ex acceptione paſſulaꝝ in ſecũda mẽ
ſa ꝑpter illud qꝺ in eis eſt de abſterſione equali.
Et ipſe quidẽ ſunt ex eis que ſedant mordicationẽ
paruã que accidit ſtõ ſua abſterſione. Magna ve
ro mordicatio indiget fortiori illis: ⁊ grana myrti
conferunt ſtõ ⁊ capparis preparata etiã ⁊ ex oleri
bus lactuca ſtõ q̇ ad caliditatẽ eſt declinis. ⁊ ſimi
liter fumuſterre ⁊ apiũ eſt cois iuuamenti ⁊ ſimi
liter menta ⁊ enula cõdita cũ aceto. Et ex eis que
conueniunt ſtõ ſua ꝓprietate ⁊ conferunt meri e-
tiã eſt lapis qui dicitur corallus quꝫ ſuſpẽditur ita
vt approximet ſtõ aut ſummitur ex eo ſuſpenſo-
riũ. Qualiter ergo ingreditur in cõfectionibꝫ aut
bibitur ex eo medietas. ℥. i.

**De rebus quaꝝ vſu nocetur ſtomachus ⁊ inteſti
na. C. xxxvi.**

SCias ꝙ plures egritudines in ſtõ ſequn-
tur ſacietatẽ nauſeatiuã. Aliena ergo eaꝫ
⁊ aliena cãm eius ex cibis in quãtite eoꝝ
⁊ qualitate eoꝝ ⁊ qui ſunt inconſueti ⁊ ex aeribus
⁊ ex aquis prohibentibus digõnẽ bonaꝫ ⁊ ex rebꝫ
magis inimicis ſtõ eſt repletio: ⁊ ꝑpter illud non
augetur corpus guloſi quoniã cibus non digeritur
quare non creſcit ex eo corpus. Ille autẽ qui a ci-
bo abſtinet dũ in ipſo remanet adhuc aliq̇d appeti
tus augetur quõiã ſtomachus eius bene digerit ci
bũ. Et ſcias ꝙ cibus qui eſt inconueniens ſtõ in ſe
ipſo nõ cã aggregatõis ſue cũ alio aut ẽ icõueniens
ei ꝑpter ſuã q̃titatẽ aut propter qualitatẽ ſui ⁊ v
naqueqꝫ eaꝝ ſi eſt ad leuitatẽ decliuior natat et re
quirit expulſionẽ cũ vomitu ⁊ ſi ad grauitatẽ re-
ſidet ⁊ requirit expelli fluxu ventris. ⁊ qñqꝫ acci-
dit vt natet pars eius ⁊ reſideat ps eius ꝑpter ſu
am diuerſitatẽ in leuitate ⁊ grauedine ⁊ diuerſita
te motuũ ventoſitatũ euenientiũ in ipſo ⁊ r̃quirit
vomitũ ⁊ ſolutionẽ ventris ſimul. Et ſcias ꝙ ꝓ-
hibitio fecis ⁊ ventoſitatis eſt maximi nocumen-
ti. Quandoqꝫ enĩ aſcendit ꝑpter illud fex ex reuo
lutione ad reuolutionẽ ad ſuperiora donec r̃dit ad
ſtomachũ ⁊ impedit nocumento maximo ⁊ mouẽ
tur ex eo ea que ſunt ſicut ileos ⁊ accidunt contur
batio ⁊ caſus appetitus ⁊ ventoſitas etiã qñqꝫ aſcẽ
dit ad ſtomachũ ⁊ eleuatur vapor ipſius ad cere-
brũ ⁊ nocet vehementer ⁊ corrumpit illud qꝺ in
ſtõ eſt. Et ſcias ꝙ omne qꝺ ſtipticitatẽ non habet
ex ſuccis ꝓprie ⁊ ex alijs cõiter eſt malũ ſtõ ¶ Et
oĩa olã mollificãt ſtõuꝫ ⁊ ꝙ ex eis ẽ magis cõueiẽs
⁊ magis ſanũ eſt oleuꝫ de oliuis ⁊ oleũ de nucibꝫ
⁊ oleũ de fiſticis. Et ex medicinis ⁊ cibis ſtõ ma-
gis nociuis ſecundũ plurimũ ſunt grana pini ⁊ ſelk
⁊ albedarogi ⁊ napi non diſſoluti in decoctione ⁊ a
cetoſa ⁊ atriplices ⁊ bliti niſi cũ aceto ⁊ almuri ⁊ o
leo. Et ex iſtis ſunt fenugrecũ ⁊ ſiſamũ quoniã a-
bo debilitant ſtomachũ: ⁊ lac eſt nociuũ ſtõ: ⁊ ſilr
medulle ⁊ cerebella: ⁊ ex potibus qui eſt groſſus
nouus. Et ex medicinis grana iũipi ⁊ g̃na alfagd.
Et ſcias ꝙ omnes medicine ſolutiue ⁊ omnia que
abhominationẽ faciunt ſunt mala ſtõ. Et coitus ẽ
ex rebus magis nociuis ſtõ ⁊ dimiſſio eius eſt ex r̃
bus magis conferentibus ei ⁊ uomitus laborioſus
q̃uis ſit iuuatiuus ex parte purgationis nocet ta-
men plurimũ cũ debilitatione.

Tractatus. ij. huius fen.

**De regimine doloris ſtomachi ⁊ debilitate eius ⁊
diſpõe appetitus eius. C. i.**

Olor stõi accidit aut ꝓpter malitiã cõple
xionis absq3 materia: aut ꝓpter malitiaꝫ
cõplexiõis cũ materia ⁊ ꝓprie acuta mor
dicatiua: aut ꝓpter solutionẽ continuitatis ex cau
sa ventosa extensiua: aut mordicatiua adustiua:
aut aggregatiua ambaꝝ rerũ simul sicut est in apã
tibus calidis. Et qñq3 fit ex vlceribus corrosiuis.
Et ex hoĩbus quidẽ sunt aliqui quibus accidit do-
lor stõi qñ comedũt ⁊ sedatur post digõnẽ: ⁊ eorũ
plurimi sunt melancholici ⁊ patientes melancholi
am mirachiã. Et sunt ex hoĩbus quibus accit do
lor in fine spatij cõprehensionis cibi in stõ ⁊ apud
horã decimã ⁊ que sequntur eã: de quibus sunt q̃
dã quoꝝ dolor non sedatur donec euomant quod
dã qd̃ est sicut acetũ ex quo ebullit terra deĩde se
datur dolor eoꝝ: ⁊ ex eis sunt quoꝝ dolor sedat
cũ descensione cibi non cũ vomitu. Et de duabus
sectis sunt qui remanent secundũ tollerantiã suam
longo tpe. Et cã quidẽ primi est effusio melancho
lie ex splene ad stõu3. Et cã secundi ẽ effusio cho-
lere ad ipsum ex epate semper que ambe non le-
dunt in principio rei quoniã ambe cadunt in ꝓfun
dũ. Qũq3 cibus permiscet eas cõmouetur cũ cibo
⁊ ascendunt ad os stõi. Et est ex hominibus stoma-
cho cuius ꝓuenit dolor aut adustio vehemens et
qñ comedit sedatur. ⁊ eius quidẽ cã est effusi ma
terieꝝ mordicatiuaꝝ ad stõu3 qñ vacuus est a ci-
bo aut acetosaꝝ mel̃caꝝ ⁊ sunt raro aut acutaru3
cholericaꝝ que sunt sepe. Et ex hoĩbus ẽ cui acci-
dit ꝓpter multitudinẽ comestionis ⁊ iterationis e
ius non secundũ veritatẽ famis ⁊ ꝓpter repletõe3
corporis eius ex sacietate nauseatiua adustio in stõ
ipsius intollerabilis. Et qñq3 fit dolor stõi ex vẽ
tositate. s. aut dolor fortis aut dolor pungitiuus.
Et ex hoĩbus est cuius vehementia sensus stõi et
quidẽ accidentia eius qd̃ diximus de humoribus
cholericis qui effunduntur ad ipsum sunt cã dolo
ris maximi accidentis stõ eius intollerabilis ⁊ quã
doq3 facit accidere sincopim. Et qñq3 ꝓueit ex po
tu aque frigide dolor in stõ estuosus clamosus et
qñq3 moritur subito ꝓpter aduẽtũ doloris ad cor
et qñq3 descendit dolor ⁊ facit ꝓuenire colicã. Et
timetur quidẽ in illo in quo prolõgatur dolor sto
machi ꝙ attrahat apã stõi ⁊ portendit in p̃gnanti-
bus prefocationẽ matricis ꝙuis dolor stõi multi-
plicetur in pregnantibus. Et in libro quidẽ mor-
tis festine dicitur ꝙ qñ apparet cũ dolore stõi sup
pedẽ dextrũ qd̃dã simile visice tunc patiens eum
moritur in. xxvij. diebus. et ex signis illius ẽ ꝙ i
pse appetit res dulces ⁊ si h3 dolorẽ ventris ⁊ ap
par3 in supercilio eius vestigiũ ⁊ bothor niger si
milis fabe deinde fit vlcus tunc ipse morietᷣ ⁊ hu
ic quidẽ accidunt subet ⁊ multitudo somni ꝓpter
frigus sue egritudinis.

De signis. C. ii.

Igna cõplexionũ puraꝝ sunt signa pre-
dicta: ⁊ signa cõplexionũ que sunt cũ ma
terijs sunt signa predicta etiã. Et mordi
catio quidẽ cũ inflãmatione est significatio materi
e calide ꝓpter qualitatẽ acutã aut salsam. Si autẽ
mordicatio est non stabilis imo renouatur sig̃t ef
fusionẽ materiei cholerice ex epate. Et qñq3 facit
icurrerᷣ mordicatio stõi febrẽ ephimerã. Et mor
dicatio stabilis qñq3 facit incurrere fe. tertianã in
separabilẽ ⁊ dolorem in latere dextro ⁊ sig̃t cõi-
tatẽ panniculi velantis epar. Et qñ sedatur febris
⁊ remanet mordicatio tunc illud est ꝓpter effusio
nẽ materiei ex superfluitatibus epatis aut malitiã
cõplexionis calide aut humorẽ viscosum in stõ:
⁊ absq3 inflãmatõe sig̃t materiã acetosa3. Et signũ
eius qd̃ est ex summa illius in quo est doloris e-
uentus post horas sup cibũ cã melãcholie est vt ac
cidat vomitus aceti acetosi ⁊ sedatur eo dolor et
vt splen sit lesus ⁊ digestio mala. Et signũ eius q̇
est ex illo cã cholere est vt non accidat uomitus a
ceti ĩmo si fuerit erit cholericus ⁊ vt non sit digõ
diminuta ⁊ sint signa cholere manifesta ⁊ epar cali
dũ inflãmatũ. Et signa eius qui est ex ventositate
sunt eructuatio ⁊ rugitus ⁊ extensio in hypocon-
drijs

De cura. C. iij.

Ura q̇de eius qui ẽ ex malitia cõplexio-
nis calide est in potu sumere lac acetosu3
vaccinũ ⁊ lac de quo extractũ est butyru
acetosum ⁊ aquã frigidã: ⁊ in cibo sumere pullos
⁊ alcubugi et duragi cucumeres cucurbitã ⁊ por-
tulacã ⁊ pisces paruos elixatos cũ aceto: ⁊ ex siru
pis sirupũ acetosum ⁊ rob acreste: ⁊ ex medicinis
trocisci de spodio ⁊ administrare empl̃a infrigidã
tia. Et si videris extenuationẽ ⁊ areiactionẽ admi
nistra bis tinas ⁊ potabis ipsu3 vino subtili misto
⁊ facies ei sorbitiones calefacientes subtiles tẽpe-
ratas. Et qñ dolor fuerit ex humore cholerico ca
lido euacuabis ⁊ administrabis sirupũ acetosu3 cũ
aceto in quo fuit infusum apsinthiũ spatio longo.
Et dolores quidẽ stõi f̃ros ⁊ ventosos si sunt le-
ues sedat vaporatio cũ milijs ⁊ ventose cũ igne et
ꝓprie qñ ponitur ex eis ventosa magna sup locũ
mirac ventris mediũ ita vt cõprehendat vmbili
cũ ab omni latere ⁊ dimittitur sic hora vna absq3
incisione. Ipsa eñi dolorẽ illico sedat mirabiliter:
⁊ sumere in potu vinũ puꝝ ⁊ inungi ex oleis cale
facientibus ⁊ hoc etiã sedat dolores prauos. Et a
ristologia longa est maximi iuuamenti in sedando
dolores vehementes ventosos. Et siir castoreu3
qñ bibitᷣ cũ aceto cõmisto aut vaporat ex eo ueter
exterius cũ oleo antiquo. Et ventositatẽ quidem
resoluunt potus vini puri ⁊ allea et exercitiũ secũ
dũ vacuitatẽ ⁊ administratio eoꝝ que diximus in
capitulo inflationis si vehemẽs fuerit necessitas ad
hibere fortiores medicinaꝝ. Et si dolor est ex uẽ
tositate prefocata in stõ aut eis que sequntur eum
conferunt ei grana lauri ⁊ cyminũ assatu. Et si ẽ do
lor ex mel̃is inflatiua tunc o3 vt vaporatio fiat cũ
aliꝙtulo alumie ⁊ dragagãto contritis cũ aceto a-
cetoso ⁊ vt vaporetur etiã cũ ramis aneti contri-
tis. Et si fuerit dolor ex apãte tunc cura eius erit
cura quã dicẽus in capitulo apatũ stõi. Qd̃ si do-
lor non cessauerit mollificabis cũ adipibus et ẽbro
cis factis ex aneto ⁊ sil̃ibus. Et cura doloris q̇ ex
citatur post spatiũ longũ faciens necessariũ vt euo
matur materia acetosa est confortatio stõi cũ cale
factione et empl̃is calidis cũ vino ⁊ vino puro et
confectionibus magnis: ⁊ cibari ex eis que in patel
lis preparantur ⁊ quoꝝ ꝓprietas est vt suffumiga
tione faciant in stõ calido sicut oua assata ⁊ mel. Et

cura eius cui accidit dolor usqꝫ quo comedat est euacuatio cholere aut eius extinctio si est ex cholera aut euacuatio melē si ē ex melācholia aut declinare vtrunqꝫ humorē ad partē que non sit stōi ꝓpter illud qd̄ diximus in capitulo canonis ⁊ vt cōfortetur os stōi ⁊ oꝫ post illud vt diuidant cibum ⁊ vt cibentur ambo cibo pauco in q̄titate multo i nutriendo ⁊ non bibant aq̄ super ipsum nisi sorbendo ⁊ expectent vsqꝫ ad horā famis ⁊ qū cōpletur bibant tunc. Dolor autē qui accidit post cibuꝫ ⁊ non sedatur nisi vomitu est dolor malus: ⁊ rectius quidē est vt in potu sumāt omni die aliquid mellis ante cibū ⁊ vt consideres cāꝫ illius ex capitulo vomitus ⁊ euacua illud qd̄ oꝫ eūari ex infusione aloes ⁊ silibus deinde administra tro. stelle ⁊ ex eis que conferunt ad hoc est vt sumant olibāi ⁊ masticis ⁊ nigelle ⁊ ameos ⁊ corticū fisticoꝝ viridiū ⁊ xiloaloes crudi partes equales terantur ⁊ cribellentur ⁊ conficiantur cū melle emblicoruꝫ ⁊ sumatur ex eo ante cibū q̄titas duaꝝ. ʒ. vsque ad duos aur̄. Et conferunt ei administratio coriandri ⁊ sirupus granatoꝝ cū menta ⁊ reliqua que dicuntur in capitulo vomitus. Et ex eis que conferunt doloribus stōi cū ꝓprietate secundū ꝙ testificatur. G. sunt cutes intrinsece stōꝝ gallinaꝝ. Et plurimū quidē mordicationis stōi sedant res frigide sicut lac acetosum ⁊ silia.

De debilitate stōi. C. iiij.

D Ebilitas stōi ē nomē dispōis stōi quando non bene digerit ⁊ cōturbat eū cibus vehementer absqꝫ cā que sit in cibo ex cāis predictis in capitulo principioꝝ digōis. Et multotiens eni associantur ei defectus in appetitu ⁊ paruitas. Veꝝ illud non est semꝑ imo qn̄qꝫ est appetitus plurimus ⁊ digestio pauca. ⁊ nō sig̃t illd̄ fortitudinē stōi ⁊ qn̄ cā eius in fortitudīe augēt sunt illic rugitus ⁊ eructuatio alterata ⁊ nausea ⁊ proprie super cibū ita ꝙ quotiens sumit cibū non pōt moueri donec ipsum euomat ⁊ sunt mordicatio ⁊ dolor inter ambas spatulas. Qd̄ si cā in fortitudine valde addatur non erit eructuatio aut non facilis erit exitus stercoris aut non erit ei mora ⁊ lubrificabitur velociter ⁊ erit patiens deiecti plūs velox ad sincopim ⁊ querit cibū. Qūqꝫ approxiatur ei terretur ex eo aut sumit rē modicā aut accit ei febris pro qualibet cā ⁊ apparent in eo accidentia melē mirachie. Et scias ꝙ debilitas stōi fortasse est cā omniū egritudinū corporis. Et hec quidē debilitas qn̄qꝫ est in sūperioribus stōi ⁊ qn̄qꝫ ē in inferioribus eius ⁊ qn̄qꝫ est in vtrisqꝫ ipsius. Qum qꝫ est in superioribus stōi est nocumentū eius qd̄ comeditur in principio qū comeditur q̄diu est i ꝑtibus superioribus stōi: ⁊ si est in inferioribus stomachi est nocumentū qū requiescit cibus ⁊ appareꝫ eius vestigiū in egōe. Et cā quidē debilitatis stōi sunt egritudines venientes in eo predicte ⁊ nauseatiua sacietas cōtinua ⁊ qn̄qꝫ facit ea plūs usus vomitus. Et experimentatores quidē in cura contenti sunt exiccatione ⁊ desiccatiōe secundū ꝙ innuimus ad illud in capitulo succurrendi cōplexiōi frigide ⁊ humide que accidit stō. Sed veritas est ꝙ debilitas stōi sequitur omneꝫ malitiā cōplexionis quare oꝫ ut cognoscatur cōplexio deinde apponatū

cū cura. ⁊ qn̄qꝫ est debilitas ꝓpter siccitateꝫ stōachi si ergo curetur cura predicta qua contenti sunt exꝑimentatores erit cā mortis: ⁊ qn̄qꝫ est sanitas eius in potando ipsum aqua frā aut potatione lactis acetosi vaccini sup niuē ⁊ administratiōe fructuū frigidoꝝ. Et qn̄qꝫ uehementia debilitatis stomachi curatur cū calefacientibus ⁊ domiatur ei sitis sed obuiatur ei cū eis que sunt sicut aqua frigida ⁊ sanatur illico. Et qn̄qꝫ expellitur stati ꝓpter repletionē aque illud qd̄ est illic ex humore nociuo ⁊ egreditur cū solutione ventris ⁊ euadit eger cū eo. Et solutio ventris est ex eis que debilitant eum ⁊ fit cū ea soda. ¶ Et scias ꝙ fortitudo stōachi fixa est cū fortitudīe omniū virtutū. iiij. Quecūqꝫ ergo eaꝝ debilitetur debilitat stōuꝫ. Uerum hoīes iam consueuerunt vt dicant illud secunduꝫ digestiuā. Et vnaqueqꝫ ipsaꝝ virtutū debilitatur ꝓpter omnē malitiā cōplexionis. Veꝝ attractiua debilitatur frigore ⁊ humiditate secundū plurimū quapꝑ oꝫ vt conseruetur cū medicinis calidis ⁊ siccis nisi sit debilitas eius ꝓpter cāꝫ aliā. Et retentiua oꝫ vt conseruetur secundū plīmū cū siccitate cū declinatione ad frigiditatē. Et expulsiua cū humiditate cū frigiditate. Et digestiua per siccitatē cum caliditate. Et scias ꝙ deterior debilitas stōi est illa que contingit in rarefÍcatione texture uilloꝝ eius ⁊ sig̃t illud. s. hoc qd̄ non inuenitur illic signū malitie cōplexionis neqꝫ spā neqꝫ confert r̄uolutio ciboꝝ illic. scias ergo ꝙ stōus iam atteritur. Et nocumentū quidē ingreditur super virtutē retentiuā vt non iuoluatur stōus super cibū oio aut mala inuolutione ipsum cōprehendat. s. tremula aut cū tremore cordis aut spasmosa. Ex ea igitur ē illud qd̄ sentit eger manifesto sensu sicut spasmus ⁊ tremor cordis. Tremorē vero qn̄qꝫ nō manifeste percipit veꝝ significatur illd̄ cū eo qd̄ sentit d̄ labore stōi ⁊ desiderio eius deponendi cibū a se ꝑter ꝙ sint vocantes ad illud rugitus ⁊ extensio ⁊ inflatio. Qd̄ si superfluat horripilatio fit tremor magnus ⁊ sentitur ex eo sicut sentitur ex tremore reliquoꝝ mēbroꝝ ⁊ ingreditur super attractiuā vt non attrahat oio. Et quidā noiant hoc mollificationē stōi: aut attrahit cuꝫ pena sicut fit in initio egritudinis que noiatur mollificatio stōi aut ē eius attractio varia quasi sit spasmosa aut tremula. Et debilitas quidē virtutis alteratiue perducit ad hydropisiꝫ carneā. Et scias ꝙ qn̄ stōus talit̄ debilitatur ꝙ cibuꝫ mutare non pōt oio absqꝫ cā excepta debilitate stōi est cā qua distingunt exꝑimentatores intendentes succurrere ei ita vt non percipiant: ⁊ silr̄ iuuant cū regīe electo apud eos secundū plurimū. Et oꝫ vt empl̄a ⁊ vnguenta predicta quando volunt ex eis confortationē stōi calefiant vehementer: tepida nanqꝫ secundū eos mollificāt os stōi. Et. G. quidē usus fuit i hoc capitulo cerato secundū hūc modū. ℞. cere aur̄. viij. olei de neriden. ʒ. i. ⁊ misceatur cuꝫ vtrisqꝫ si stōus fuerit vehementis debilitatis ita vt non retineat cibū ⁊ aloes ⁊ masticis amboꝝ ana aur̄. i. ⁊. ß. aut aur̄. i ⁊ succi acreste aur̄. i. ⁊ ponatur sup stōum. Et. G etiā affirmauit ꝙ egritudīes stōi cū qbꝫ nō ē calitas uehemēs aut siccitas uehemēs sanant̄ cuꝫ diacydōitē ꝫ hūc mōuꝫ. ℞. succi cydōioꝝ lb. ij. ⁊ aceti

fortis lb. i. ⁊ mellis q̃tū sufficit decoquatur donec fiat in essentia mellis ⁊ pulverizetur super illud ziziberis. ℥. i. ⁊ tertia aut. ij. ℥. ⁊ administrentur.

Medicamen aliud primū illi. ℞. cydonioꝝ aceto soꝝ lb. iij. ⁊ mellis libras. iij. permisceantur ābo ⁊ proijciant̄ super ea pipis. iij. ℥. ⁊ seis apij mōtani. ℥. i. Et ex eis que conferunt stō debili est administratio vociferationū ⁊ omniū que mouent si phac. ¶ Et ex medicinis bonis stō debili mollificato est trifera ⁊ medicamen persaꝝ ⁊ eius mōus est vt sumantur myrobalanoꝝ nigroꝝ assatoꝝ cū butyro uaccio. ʒ. x. ⁊ nasturtij assati. ʒ. v. ⁊ ameos ⁊ origani persici amboꝝ ana. ʒ. iij. scorie ferri ʒ. x. dosis eius sit. ʒ. ij. cū vino forti. ¶ Descriptio empl'i boni ad debilitatē stōi cū duritie sua. ℞. cassie lignee medietatē. ℥. i. lilij carmet. viij. floris squinanti carmet. vi. iuniperi carmet. xviij. bdelij carmet. ʒ. ij. spice celtice. ℥. vi. aut gūme rute siluestris. ℥. i. aloes. ℥. i. olei balsami. ℥. ij. cynami crosii. ℥. i. Et potare grana myrti est valde iuuatiuū eis: ⁊ in menta est iuuamentū manifestū: ⁊ superiora feniculi sunt ex eis que conferunt in empl'is stomachi frigidi ⁊ calidi: ⁊ pix ē ex empl'is stōi frigidi debilis. Et scias q̄ debilitas qn̄q; est cā tarditatis descensionis cibi cū expulsiua ē debilis quare oꝫ vt sit panis confectus istis plurimū hn̄s fermenti. Et qn̄q; est cā velocis descēsiōis cibi ꝓpter suā infusionē lubricitantē ꝓpter debilitatē sue virtutis retentiue quare oꝫ vt sit panis confectus istis ad azimū decliuis aliq̃tuluꝫ.

De signis nauseatiue sacietatis ⁊ destructionis digestiue. L. v.

Ex signis illius sunt apā faciei ⁊ constrictio ābelitus ⁊ gruitas capitis ⁊ dolor ī stō ⁊ singultus ⁊ pigritia ⁊ tarditas motuū ⁊ citritas coloris ⁊ īflatio ī uētre ⁊ ī ītestis ⁊ hypocōdrijs ⁊ eructuatio acetosa aut acuta fumosa fetida ⁊ nausea ⁊ vomitus ⁊ lubrificatio superflua aut r̄tentio superflua.

De cura. Lvi.

Oportet vt administretur vomitus ⁊ lēiatur natura cū solutione ventris: ⁊ ieiunet ⁊ dimittat cibū q̃tū pōt: ⁊ vt sit contentus minoratione qn̄ non pōt: ⁊ exercitiū ⁊ balneū ⁊ vt sudet facienda sunt qū non est repletō cuius motus timeatur cū motu q̄ si timeatur administretur quies ⁊ somnus ꝓlixus deinde gradatiꝫ perueniant ad cibū ⁊ balneū ⁊ experire de cibo cuius digō bona sit ⁊ experire signa bonitatis digestionis predicta in capitulo suo. Et qn̄q; est nauseatiua sacietas ꝓpter multitudinē somni ⁊ quietis: nam somnus q̃uis conferat in q̃tū digerit tn̄ motus confert in q̃tum expellit superfluitates expulsione: ⁊ somnus quideꝫ nocet vbi egent superfluitates expulsione: ⁊ vigilie nocent vbi indigꝫ materia digōe. Et qn̄q; perducunt nauseatiua sacietas ⁊ comestio non secundū veritatē famis ad hoc vt accidant stō adustio ⁊ acuitas intollerabiles. Et isti iuuantur in curatione nauseatiue sacietatis cū aliqua quantitate confectionis sotire. Et isti qn̄q; incipiunt vomitu expellere illud qđ comederunt.

De destructione appetitus ⁊ debilitate ei9. Lvij.

Quandoq; est cā eius caliditas pura aut cū materia ⁊ appetit humidū ⁊ frigiduꝫ qđ est potus absq; calido ⁊ sicco qđ est cibꝫ ⁊ qđ est consuetū vehementius ⁊ magis destruit appetitū. Et frigus quidē vehemētius pertinet appetitui ⁊ ꝓpter hoc inueniuntur septētrion ex vētis ⁊ hyēs ex tēporibus vehementiores ad excitādū appetitū: ⁊ qui iter peragit in niue vehementōris appetitus est valde. Et cā in hoc est q̄ caliditas est mollificatiua faciens currere materias ⁊ replens locū eis: ⁊ frigiditas est ecōtrario: q̃uis qn̄q; sit cā magis nocens appetitui malitia cōplexiōis frigide singularis qn̄ mortificat duas v̄tutes. s. sēsibilē ⁊ attractiuā quar̄ đbilitatur appetitus ⁊ hoc est raro. Ueꝝ qn̄q; est cā eius oīs cōplexio superfluens q̄ si confirmetur malitia cōplexionis debilitabit omnes virtutes. Et deijcitur appetitus in febribus ꝓpter malitiā cōplexionis ⁊ dominiū sitis ⁊ repletionē humoꝝ maloꝝ excitabiliū. ⁊ quāto vehementius cadit appetitus in febribus pestilentialibus. ⁊ qn̄ superfluit solutio ventris vehemens fit appetitus cū superfluitate. Et appetitus quidē cadit in apātibus stōi ⁊ epatis cū vehementia. Et qū appetitus conualescentiū non est bonus ⁊ cadit sigt̄ recidiuationē nisi sit ꝓpter paucitatem san. ⁊ debilitatē corporis cōsidera ergo illud. Et qn̄q; est eius cā phlegma plurimū viscosum cōprehensum in ore stōi quare natura refugit a cibo nisi in quo sunt caliditas ⁊ acuitas deinde accidūt ex acceptione illius etiā inflatio ⁊ extēsio ⁊ nausea et non quiescit nisi cū eructuatione. Et qn̄q; fit propter assiduationē catarri đscēdētis ex capite ad stomachū. Et qn̄q; fit pp repletionē corporis ⁊ paucitatē resolutionis ⁊ administratiōis nature in rectificando humorē malū sicut fit in febribus in quibus tolleratur dimissio cibi tēpore extenso quoniam natura non suggit ex venis neq; vene ex stōacho ꝓpterea quia natura laborat ad expellendum ⁊ refugit ab attractione ⁊ sicut abstineret vrsus ⁊ eritius ⁊ plima aīalia a cibo in hyeme tēpore extēso quoniā occupatur natura in rectificādo illud qđ est in corporibus ex eoꝝ humoribus crudis ⁊ digerendo ipsum ⁊ administrando ipsuꝫ loco eius qđ resoluitur. Et ad vltimū necessitas cibi est vt suppleat locū eius q̄ resoluitur. Dum ergo non est r̄solutio aut est resolutio parua nō est necessarius cibus extrinsecus. Et qn̄q; est cā in ea q̄ uenis ī carne ⁊ lacertis ⁊ reliquis mēbris qn̄q; accidit tantuꝫ debilitatis vt non sugant ⁊ non peruenit succio secundū semitā expulsionis ad os stōi quare nō sufficienter accipiat stōus cibū sicut qū accidit ei abstinentia a restauratione eius q̄ resoluitur quare nō peruenit succio venaꝝ ad os stōi. Et qn̄q; fit propter abscisionē melancholie effuse secundū assiduationē ex splene ad os stōi quare non mouet ipsum ad appetendū ⁊ non expellit aliquid ab ipso mundificando. Dumq; remanet supra superfitiē stōachi res extranea tunc si est pauca est sicut abstinēs a materia ⁊ mouens ad expellendū non sicut appetens ipsam mouens ad attrahendū. Et qn̄q; est cā eius destructio virtutis sensibilis in ore stōi quar̄ non sentit suctionē venaꝝ ex ipso q̃uis suggant. Et qn̄q; est illud cā ꝓprietatis stōi ⁊ qn̄q; est cum

cōitate cerebri ⁊ qñqȝ cū cōitate nerui sexti solum ⁊ qñqȝ fit cā eius debilitas epatis quā debilitatur virtus appetitiua imo qñqȝ fit cā eius mors virtu tis appetitiue ⁊ attractiue totius corporis sicut fit post egōeȝ san. plurimi ⁊ hoc est malū ⁊ difficil̄ cu re ⁊ perducit illud ad hoc vt cognoscat cibos ⁊ ap petat ex eis aliquid ⁊ ponantur ante ipsum ⁊ refu giat ab eis: ⁊ deterius hoc ē vt nihil appetat ⁊ nō debilitatur virtus appetitiua post euacuationē tan tū imo apud omnē malitiā cōplexionis superflue. Et qñqȝ cā eius est vermes qñ nocent intestinis ⁊ cōicat ei stōus ⁊ non ledunt stōuȝ nisi ascendendo ad ipsum. Et qñqȝ est cā eius malitia mlta ledens stōuȝ mouens eū ad vomendū ⁊ ad expellendum non ad comedendū ⁊ attrahendū. Et qñqȝ accidit destructio appetitus ꝑpter pregnationē ⁊ retentio nē menstruoꝝ in principio pregnationis. Ueꝝ illō qō plurimū accidit eis est corruptio digōis ⁊ qñqȝ ē cā eius superfluitas caloris aeris aut frigiditatis eius ita vt resoluat virtutē sua caliditate aut stu pefaciat eā sua frigiditate aut ꝓhibeat resolutionē ⁊ vehementē faciat caliditatē stōi sil'r. Et sil'r qui consuetus est bibere vinū ⁊ dimittit illud. Et qñ qȝ alteratur dispō appetitus ⁊ debilitatur ꝑpt̄ ma litiā dispōis somni. Et qñqȝ fit casus appetitus ꝓ pter paruitatē san. quā sequitur debilitas virtutū sicut accidit conualescentibus cū conualescentia. ¶ Hic nanqȝ appetitus redit cū viuificatione ⁊ redi tione san. paulatim. Et exercitiū etiā abscindit ap petituȝ cibi ⁊ potus aque plurime. Et qñqȝ est cā eius tristitia: ⁊ tīor ⁊ ira ⁊ que sunt silia his. ¶ Et quandoqȝ est appetitus ꝓstratus: ⁊ qñ incipit ho mo comedere excitatur: et causa in hoc ē aut quia cibus excitat virtuteȝ attractiuā aut quia qualitas inuenta in ipso actu alterat cōplexionē destruentē appetitū sicut si sit cōplexio illa calida ⁊ ingrediat̄ cibus qui sit frigidus actu cū cōparatione ad illam cōplexionē ⁊ sedatur. Et sil'r qñqȝ bibitur in ieiūi o aqua fr̄a ⁊ excitat appetitū. Et febricitanti qdeȝ redit appetitus eius cū receptione panis infusi in a qua fr̄a. Et qñ accidit ebrietas ex vino ebibito su per humorē cōmotiuū excitat appetituȝ ad sorbi endū. Et sil'r si est ille destructor appetitus frigidi tas ⁊ ingreditur cibus calidus actu aut aggregatur ex eo actu. Et casus quidē appetitus in egritudini bus cronicis est significatio valde mala. Et scias ꝙ cāe destructionis appetitus sunt ipse eedē cause debilitatis appetitus qū sunt minores ⁊ ꝺbiliores

De signis. C. viij.

Signa eius que ꝑpter cōplexiōes sunt ea que sciuisti. Et signa eius que fit ꝑpter paruitatē resolutionis sunt spissitudo cu tis ⁊ regimen delitiosum de his quoꝝ preterij̄t re memoratio ⁊ multitudo egōis ⁊ cōcualescentia ap petitus pauca post exercitiū ⁊ euacuationē. Et sig̃ eius que fit ex debilitate oris stōi sunt ea que dixi mus in capitulo debilitatis ⁊ ex eis sunt euacuatō nes plime. Et signū eius cuius cā est aer est illud qō scitur ꝺ dispōe egri ī eis q̄ sunt preterita. s. an obuiauit aeri vehementis frigoris aut vehemen tis caloris. Et signa eius que est ex vlceribus sūt ꝺolor dictus in capitulo vlceꝝ. ⁊ ꝙ egreditur ali quid ex eis ī egōe ⁊ mollificatō nature ⁊ paruitas in ore cibi in stō ⁊ mordicatio eius qō habet quali tatē acetosam aut acutā aut amarā. Et signū eius que accidit pregnantibus est pregnatio. Et signa humoris putridi sunt nausea ⁊ subuersio aīe ⁊ fe tor oris in quibusdā horis et egō mala. Et signū eius que fit ex abscisiōe melīe effuse ex splene ad stōum est ꝙ qñ iste hō sumit acetosa ⁊ cōmouent stōuȝ eius ⁊ expellit redit ad appetitū. ac si ipsa fa ciant operationē cāe abscise si nō esset abscisa. ⁊ fa cit credere hanc significatōnē magnitudo splenis ꝓ pter retentionē eius qō opȝ vt effundatur. Et sig̃ eius que fit ex melancholia plurima effusa ledente stōuȝ est vomitus melīe ⁊ sapor acetosus ⁊ inqui etudo ⁊ alteratio coloris hoīs ad nigredinē. Et si gna eius que fit cā vermiū sunt signa exitus ver miū ⁊ conualescentia huiusmōi appetitus qñ admi nistratur aloes in sirupo maloꝝ loco empl̄i: nā de scendunt vermes a superioribus ventris. Et si gnū eius que fit ꝑpter paruitatē san. est ut accidat conualescentibus: aut qui eūatur euacuatione plu rima. Et signū eius que fit ꝑpter somnū ē ex ma litia dispōis somni cū priuatione reliquoꝝ signoꝝ. Et signa eius in qua est cā mortificatio appetitus sunt sig̃ malitie cōplexionis confirmate: aut eūati ones preterite debilitantes totū corpus ⁊ vt eger talis fiat ꝙ qñ appetit aliquid ⁊ afferatur āte ipȝ r̄ fugiat ab ipso ⁊ abhorreat: ⁊ maius ipso est ut nō appetat oīo. Et signa eius que fit ꝑpter destructō nē sensus stōi ⁊ debilitatē eius sunt vt sint r̄liqua sig̃ sana. ⁊ vt res acute non mordicationē faciant neqȝ nauseā neqȝ faciant euenire singultū sicut dia pipereon qñ sumitur ī ieiunio ⁊ bibitur post ipȝ.

De cura. C. ix.

Ex curatione bona ei qui non appetit cibū non ꝑpter caliditatē ꝺominantē est vt ꝓ hibeatur cibus spatio lōgo ⁊ minoret̄ ei ꝺonec viuificetur virtus eius ⁊ digeratur congi natan oīo ⁊ vt patiatur famē ꝺonec rectificet̄ stōa chus eius ⁊ appetat cibū sicut accidit vigilantibus quoniā qū ipsi ꝓhibentur a somno tēpore longo fi unt ꝺormientes ⁊ profundantur in somno. Et ex eis que conferunt illis quoꝝ appetitus prostratus est propter debilitatē sicut conualescentiū aut pro pter materiā humidā viscosam est vt comedat o liuas aque ⁊ aliquid ex piscibus salitis. ⁊ vt sor beant acetū squilliticū paulatī. ⁊ oȝ vt alienetur ī cibarij̄s eoꝝ crocus oīo. Ueꝝ salita consueta sunt plus ꝓuocatiua appetitus. Et ex ꝓuocantibus ap petituȝ sunt cappares preparate ⁊ menta ⁊ cepe et oliue ⁊ piper ⁊ gariofilus ⁊ galanga ⁊ acetū ⁊ ace tosa ⁊ acetū eoꝝ ⁊ almuri etiā ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ pa rū oppoponaci ⁊ mel ⁊ piper albū ⁊ zinziber ⁊ as sa ⁊ belseueic etiā ꝓuocat appetitū ⁊ mūdificat cū hoc os stōi. Et ex medicinis disrumpentibus appe titū eius qui hȝ malitiā cōplexionis calide aut fri gide est electuariū diacydoniten. Et ex medicinis disrumpentibus appetitū est medicamen factuȝ ex succo cydonioꝝ factū cū pomis dictū in antidotari o. Et ex eis que iuuant appetitū ⁊ prohibent sub uersionē stōi eius qui non recipit cibū est rob mē te secundū hunc modū. Terantur granata acetosa cū corticibus suis ⁊ sumantur de succo eoruȝ pars

vna ⁊ ſucci mente pars. ʒ. ⁊ mellis boni aut zucca
ri pras. ʒ. deinde preparentur cuȝ facilitate ſuper
ignē ⁊ ſit doſis eius in ieiuno coclear. i. Factū aūt
cā caliditatis qn̄qȝ rectificat potus aq̄ frē in quātita
te qua non mortificet innatum calorē ⁊ conferunt
ei vti robub acetoſis. Et ex eis que experta ſunt
in ea eſt ſumere in potu aquā granatoꝝ cū oleo ro
ſaꝝ ⁊ ꝓprie qn̄ eſt illic materia aut dominiuȝ ſitis
⁊ ſucci ḡnorum frōꝝ cū robub infrigidatis ⁊ em-
plā infrāta. Et ſi fuerit illic materia euacuabis eaȝ
in primis. ⁊ de ſumma iſtoꝝ ſunt conualeſcentes
exeuntes a febribus ⁊ eſt cū eis remanentia acuita
tis ⁊ eoꝝ cura eſt hec cura. Veꝝ ipſi non vtantur
aqua frigida plurima vt non deijciāt virtutes ſtō
rū eoꝝ. Et neceſſariū eſt vt in potu ſumāt hoc me
dicamē. ꝝ. roſ. ʒ. x. ſumac. ʒ. ij. cardamomi. ʒ.
i. fiāt ex eis tro. ⁊ ſit doſ. ʒ. ij. Ipſum eniȝ facit
appetitū ⁊ incidit ſitim. Et ex eis qui faciunt eos
appetere eſt ſauic ablutū cū aqua ⁊ aceto ⁊ confert
eis vomere imiſſis digitis mouet enī virtutē. ¶
Patientibus autē factā ꝓpter frigus confert deco
ctio ſpecieꝝ que eſt vt piper ⁊ cinnamomū ⁊ ſilia
⁊ ſilr vinū vetus ⁊ diapipereon ⁊ tyriaca ꝓprie ⁊
allea ſunt iuuamenti maximi in hoc ⁊ diacalamen
tū plimū confert eis ⁊ oia electuaria calida ⁊ ſimi-
liter citra condita ⁊ myrobalani conditi ⁊ ſecacul
conditi ⁊ zinziber conditū ⁊ conferunt eis vapora
tiones cū milio quoniā ipſum eſt magis iuuatiuuȝ
q̄ ſal. Facte vero cā phlegmatis plimi viſcoſi co
fert vomitus factus cū rhaphano comeſto ſuper
quē bibitur ſirupus acetoſus de melle ſingulari-
ter ſecundū q̄ expoſuimus in capitulo cure vlis.
Et ex eis que conferūt ipſi eſt ſirupus acetoſus cū
ſeibus melonis in quo ponitur ſecundū omnē emi
nā mellis que in ipſo ponitur aloes. iij. ℥. ⁊ ſumū
tur in potu omni die ex eo tria coclearia ⁊ etiā oli
ue de aqua cū aniſo ⁊ cappares in aceto cū melle.
Et qn̄qȝ conferūt ei vti aquis thermaꝝ ⁊ deambu
latio ⁊ motus. Et curatur poſt mundificationē cuȝ
eis que diximus in capitulo de caſu appetitus cau-
ſa frigoris. In ea autē que fit cā humoris choleri
ci aut humoris ſubtilis fiat euacuatio cū eis q̄ ſcis
ex myrobalanis ⁊ ſirupus acetoſus cū aloe eſt me
lior ſirupo acetoſo cū ſcamonea. Scamonea nanqȝ
inimica eſt ſtō ⁊ curetur etiā cū vomitu qui edu-
cit humores ſubtiles ⁊ decoctione apſinthij etiam
quoniā eſt vltima. In ea vero que facta eſt cū cōi
tate neruoꝝ afferentiū ſenſus aut cū cōitate cerbri
ipſius oȝ vt tendatur verſus curā cerebri ⁊ con-
fortationes eius: ſed in facta ꝓpter ſpiſſitudineȝ ⁊
paruitatē ſuctionis venarum ex epate oȝ vt rarifi
cetur corpus cū balneo ⁊ exercitio equali ⁊ ꝓuo-
catione ſudoris cū aperitiuis. In ea vero que fcā
eſt cā melie oȝ vt euacuetur melancholia deide ad
miniſtrentur alcauguamich ⁊ inciſiua vt incidatur
illud qd̄ remanſit ex ea deinde adminiſtrentur ci
bi boni chimi odoriferi. Eius vero que facta eſt
ab abſciſione melie cura eſt cura ſplenis ⁊ eius con
fortatio ⁊ apertio viaꝝ que ſunt inter ſplenē ⁊ ſto
machū cū medicinis quaꝝ eſt vomere ad partem
ſplenis ſicut eſt epithymi ⁊ radices corticū cappa-
roꝝ cū ſirupo acetoſo ⁊ ſilr cappares cū aceto con
dito. Pregnantiū autē appetitus qn̄qȝ aceſcit qn̄qȝ
cadit: ⁊ cura eius ē cū eis que ſunt ſicut inceſſio tē-
perata ⁊ exercitiū tēperatū ⁊ inceſſio in cōmeſtis ⁊
bibitis ⁊ vinū vetus odoriferꝝ confortatiuū vir-
tutis expulſiue ⁊ reſolutiuū materiei male ⁊ rep̄-
ſentatio ciboꝝ ſaporoſoꝝ ⁊ ea in quibus eſt calidi
tas ⁊ inciſio. Et in ea quidē que facta eſt ꝓpter ca-
ſum virtutis oȝ vt incipiatur a rectificatione com
plexiōis deijciētis eā q̄cūqȝ cōplo ſit ⁊ conuerſione
ipſius ad contrariū ſui. Et ſilr ſi fuerit poſt euacu
ationes ⁊ raſurā tunc illud erit ꝓpter mortificatio
nē virtutis. Veꝝ in facta ꝓpter debilitatē virtu-
tis eoꝝ oȝ vt motus fiant vomitu cū digitis. ipſi
nanqȝ licet non vomant inueniunt tn̄ augmentum
uirtutis appetitiē. Et qn̄qȝ fit ex eis neceſſariū po
tār tyriacā i quibuſdā ſirupis ſtōaticis ſicut ē ſiru
pus de apſinthio aut ſirupus de ſeibus miſtis ſe-
cundū q̄ conuenit. In facta vero ꝓpter debilita-
tē ſenſus ſtōi oȝ vt curetur cerebrū ⁊ auferāt cau
ſa que intromittit nocumentū in operatione eius.
Et ſcias q̄ vomitus mundificans cū facilitate ē me
dicamen mirabile ei cuius appetitus proſtratur in
dulcibus ⁊ vnctuoſis ⁊ eſt contentus in appetēdo
acetoſa ⁊ acuta. Et ex eis quidē que conferunt plu
rimū habentibus deſtructionē appetitus ſunt oli-
banū ⁊ maſtix ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ calamus aro. ⁊
balauſtie ⁊ aqua cydōioꝝ cū vino odorifero quan
do ex ea fit emplȝ qn̄ non eſt ex ſiccitate. Et ex e
is que conferunt eſt ſirupus de apſinthio ⁊ vt aſ-
ſumat in ōni die pondus. ʒ. i. de radicibus ſquinā
ti ⁊ medietatis. ʒ. de ſpica bibantur cū aqua in ie-
iuno. Et illa confectio que eſt cōparata filio abel
dcā in antidotario eſt iuuatiua etiā. Et dicit q̄ ex
herbo contrito qn̄ ſumitur aur̄ cū aqua ḡnati mu-
zi eſt conferens in exiccando appetitū. Et qn̄ caſus
appetitus perducit ad ſincopim tunc cura eſt ap̄p-
ximatio odoramentoꝝ delectabiliū ex cibis ad in-
firmū ſicut ſunt carnes ⁊ edus lactens ⁊ gallina aſ
ſata ⁊ alia ⁊ ꝓhibeatur ei ſomnus ⁊ cibetur qn̄ cō
ualeſcit pane infuſo in vino ⁊ ſumant ſorbitiones
velocis nutrimenti. Et ſcias q̄ oia olera ⁊ ꝓprie
butyꝝ ⁊ vnctuoſa ꝓſternunt appetitū aut debili-
tant ipſum per hoc q̄ mollificant ⁊ per hoc q̄ cor
rumpunt orifitia venaꝝ. Et illud qd̄ ex eis con-
uenientius ē illud eſt in quo ē ſtipticitas aliqua ſi-
cut oleū omphacinū ⁊ oleū nucinū ⁊ oleū fiſticinū.

De corruptione appetitus. C. x.

Quando in ſtō aggregatur humor malus
diuerſus a conſueto in qualitate ſua natu
ra tunc requirit aliquid ei contrariū ⁊ contrarium
diuerſum a conſueto diuerſum eſt non conſuetuȝ
fugantia nanqȝ ſunt extrema ⁊ econtrario quapp
accidit quibuſdā appetitus luti imo carbonū ⁊ ter
re ⁊ gypſi ⁊ reꝝ huius generis ꝓpter qualitatē q̄ i
eis eſt exuccantē aut incidentē contrariaȝ qualitati
humoꝝ. Et qn̄qȝ accidit pregnantibus ꝓpter retē
tionē menſtruoꝝ appetitus corruptus pluſq̄ acci-
dat eis deſtructio appetitus ⁊ cā i hoc eſt illud qd̄
diximus ⁊ illud ē vſqȝ ꝓpe duos mēſes aut tres.
Et illud quidē eſt quoniā eaꝝ menſtrua retinētur
ad nutrimentū embryonis ⁊ quoniā qn̄ currunt ti
metur in eis quod abortum faciant. Amplius em
bryon in initio conceptionis non plurimo indiget

nutrimento ꝑꝑ puitatē ſui corporis quare ſupfluit
qꝺ de menſtruis retinetur q̄ptū ad neceſſitatē cor-
rumpuntur ergo ⁊ multiplicantur ſuperfluitates ī
matrice ⁊ in ſtō. Qumqꝫ embryon ſit indigens ſu
perfluo nutrimento ⁊ illud eſt apud. iiij. menſes
minorantur ſuperfluitates iſte ⁊ minoratur hic ap
petitus ⁊ eſt ille qui noatur periculū ⁊ diſcrimē.
Et rectius ad qꝺ alteratur iſte appetitus eſt vt ſit
decliuis ad acetoſum ⁊ acutū ⁊ illud qꝺ eſt magis
corruptū ē vt ſit decliuis ad exiccatū ⁊ ſiccū ſicut ē
lutū ⁊ carbones ⁊ teſte ⁊ qn̄qꝫ accidit hoībus ſimi
le huic ꝓpter ſuperfluitates.

De cura corruptionis appetitus. C. xi.

Oportet vt euacuetur humor faciens cor
ruptionē cū medicinis quas diximus qui-
bus oꝫ vti ⁊ ex regie experto ad hoc eſt
vt ſumat piſces ſalitos ⁊ rhaphanū infuſuꝫ in oxy
melle ⁊ comedat vtroſqꝫ deinde bibat poſt ipſos
aquā in qua faſeoli rubei decoquntur ⁊ anetū ⁊ na
ſturtiū ⁊ ſemen eruce que in potu ſumatur ⁊ quan
do in ipſa ponitur luti inuenti in croco q̄ptitas. ʒ.
iij. ⁊ fiat vomitus cū ea in menſe ſemel uel bis de
inde adminiſtretur confectio de myrobalanis cum
nuce enden. Et ex eis que conferunt ad hoc ſt cy-
minū carmentū ⁊ ameos maſticata in ieiuno ⁊ poſt
cibū ⁊ comedantur ſumpta ſemel in puluere hau-
ſto poſt ipſum liquore aut ſumatur. ʒ. i. de carda
momo minore ⁊ tantundē de cubebis ⁊ q̄ptū totuꝫ
de zuccaro tabarzet ⁊ ſumatur in omni die. Et ex
medicinis cōpoſitis cū cuppulis glandiū vehemen
tis iuuamenti ſunt ea que ſunt ſicut medicamen cu
ius hec eſt deſcripiio cuppulaꝝ glandiū. ʒ. viij. a-
loes. ʒ. xvi. herbe eupatoꝛij. ʒ. vi. radicū ſquinā
ti. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. ij. conterantur oīa ⁊ decoquā
tur in duabus lb. aque donec remaneat medietas
⁊ ſumatur ī potu oī die tertia lb. tribus diebus cō
tinuis. Et iteꝝ cuppulaꝝ glandiuꝫ. ʒ. ij. myroba-
la. ni. belliricoꝝ polypodij emblicoꝝ ōniū ana. ʒ.
v. ſcorie ferri infuſe in aceto forti multotiēs poſt
qꝺ oī vice aſſatur ſuper patellā. ʒ. x. decoquātur
in. viij. ℥. vini pontici ⁊. viij. ℥. aque donec ad
medietatē perueniāt ⁊ dentur in ieiuno. vij. ʒ.

In cura autē appetitus luti oꝫ vt euacuetur hūor
f̄q̄rēs illud cū vōitu noto ad ſuū ſīſe ſicut ille q̄ fit
poſt comeſtionē piſciū ſalitoꝝ cū aqua faſeolorū ⁊
aneti ⁊ rhaphani. Et ex eis que fortiter agunt for
tiora iſtis ⁊ ſi neceſſaria eſt ſolutio ventris etiā fi-
at. Et ex eis eſt euacuatio cū turbit ⁊ granis citri
⁊ ſale napti. coquoniā eſt iuuatiua ⁊ ꝓprie ſi fuerīt
illic vermes ⁊ adminiſtrentur poſt illud medicīe
quas dabit hora ⁊ aliedicte in antidotario. Et oꝫ
vt fiat ex ameos ⁊ maſtice ⁊ cymino glutē ⁊ ma-
ſticetur ⁊ vt ſumatur ex duobus cardamōis ana.
ʒ. ij. de zuccaro tabarzet q̄ptū eſt totuꝫ in ieiunio ⁊
ſorbeatur ſuper ea aqua tepida mltotiēs paulatī.
Et ex eis que experta ſunt eis eſt hec confectio. ℞
myrobalanos ⁊ emblicos nucē endē ⁊ maſticem ⁊
cardamomū maius ameos zinziber conficiantur cū
melle ⁊ ſumatur ex eis ante cibū ⁊ poſt cibū q̄pti-
tas nucis. Et ex regie bono in hoc eſt vt mundifi
cet patiens eā ſtōuꝫ ſuū ⁊ rectificet cōplexionē ſu
am. Amplius ſumatur lutū albur ⁊ diſſoluatur i a
qua ⁊ ponantur in ipſa medicine vomitiue q̄ non
habent ſaporē maximū deinde ponantur in ipā ex
ſale ꝙ ipſam bonā efficiat deinde exiccetur in ſole
⁊ precipiatur appetenti lutū vt ſumat ex eo aliq̄d
in quo ſit de medicamine qꝺ non addat ſupra do
ſiꝫ. i. aut doſiꝫ. i. ⁊. ʃ. quoniā faciet ipſuꝫ euome
re illud qꝺ comedit ⁊ ꝓprie ſi fuerit res cōmouēs
vomitū ſicut caules ⁊ ſiſia ⁊ faciat abhorrere lu-
tū. Et iam exiſtimauerunt quidam ꝙ iuuātius qꝺ
adminiſtratur ad expellendū appetitū luti eſt ut ci
betur patiens dū eſt ieiunus pullis colūbaꝝ aſſatis
⁊ vtatur eis in ſecunda mēſa poſt cibū paulatī. Et
in ſecunda menſa vti ameos eſt valde mirabile ⁊
ſilr amigdalis amaris. Et dixerunt quidā ꝙ potar̄
ſacraiati de ſiſamo abſcindit ipſuꝫ. Et oꝫ ut loqua
mur in hoc ſecundū experimentū non ſecundū ra-
tiocinationē. Et ex illis que conferunt eis q̄puis ſit
ex lutis eſt nux endē ⁊ ſuctio ſalſoꝝ ⁊ ſi ſint ex la
pide. Et iam expertū eſt amiluꝫ de tritico ⁊ ꝓprie
cū ſale. Et experta ſunt eis vt ſumantur vini pō
tici. ℥. viij. ⁊ coquantur donec remaneat. ʃ. lb.
⁊ ad bibēdū detur in ieiuno per ebdomadā vnā.
Et ex illis quibus oꝫ eos vti in ſecunda menſa ſūt
ſiſtici ⁊ paſſule ⁊ caſtanee ⁊ cryſomula. Et in q̄buſ
dā eoꝝ expertū eſt vt ſumant azebegi ⁊ ſint ī ipō
piſces parui ⁊ cepe ⁊ carui ⁊ oleū ablutū ⁊ ſpeties
ſint piper ⁊ zinziber. ⁊ iam dictū eſt ꝙ ruta eſt ma
ximi iuuamenti. Et nos quidē iā diximus regimē
eius qui appetit acetoſum ⁊ acutū abſqꝫ dulci ⁊ un
ctuoſo.

De fame ⁊ vehementia eius ⁊ expulſione appe-
titus canini. C. xij.

Multotiens excitatur hic appetitus caīnus
poſt euātōes ⁊ febres prolixas reſoluen
tes. Et qn̄qꝫ accidit ex debilitate virtu-
tis retentiue in corpore quare aſſidue fit reſolutio
ſuperflua ⁊ aſſidue fit appetitus vehemētis r̄ſtau
rationis eius. Et qn̄qꝫ accidit appetitus caninus ꝓ
pter caliditatē ſupfluā in ore ſtōi reſoluentē ⁊ req̄
rentē reſtaurationē quare eſt os ſtōi ſemp quaſi ſit
famelicū ⁊ hoc ſecundū plurimū facit ſitim ⁊ in q̄-
buſdā diſpōibus facit famē qū ſuperfluit eius r̄ſo
lutio. Fames autē ſecundū plurimū eſt a ſuperflui
tate caloris in corpore toto ⁊ in extremitatibus e-
ius. Caliditas eniꝫ licet qū appropriatur ori ſtōa-
chi faciat appetere aquā ⁊ currentia hūida : tn̄ ipſa
quꝫ dominatur corpori reſoluit ⁊ cogit venas uti
ſuctione poſt ſuctionē donec perueniat ad os ſtōa
chi capiendo qꝺ aggregatū eſt. Et qn̄qꝫ eſt hec ca-
liditas veniens de foris precipue ꝓpter dominiū
aeris calidi in corpore qū occurrit raritati eius ⁊ o
bedientie ipſius ad reſolutionē ⁊ neceſſitati r̄cē ad
reſtaurationē. Et qn̄qꝫ ſuperfluitas reſolutōis cor
poris ſola eſt in hoc cā qū eſt illic caliditas intriſe-
ca digeſtiua reſolutiua ⁊ precipue ſi fuerit illic ca-
liditas extrinſeca aut ādiutoriū debilitatis retenti
ue. Et qn̄qꝫ accidit etiā ex catarro in capite ⁊ illud
eſt raro. Et qn̄qꝫ fit ꝓpter vermes ⁊ ſerpentes
magnos qū ſubito incipiunt venire ad comeſta et
appropinquant eis ⁊ dimittunt corpus ⁊ ſtōuꝫ fa-
melica. Et qn̄qꝫ eſt ꝓpter humorē acetoſuꝫ. ſ. me
lancholiā aut phlegma acetoſum cōmouētē os ſtōi
⁊ facit in ipō illud qꝺ facit ſuctio venaꝝ capientiū
cibū ⁊ cōitatur ipſum vt inſpiſſetur cū eo ſanguis

⁊ contrahatur ⁊ sentiatur in orificiꝭs venarū sicut
abstergens sugens. Et est qū acetosum sua incisio
ne ⁊ expulsione remouet humores viscosos si sī
in ore stōi qui sunt cōtrariū appetitus quoniā mo-
tus qū est cū cōprehensione hoꝝ humoꝝ est ad ex
pellendū vehementius ꝙ sit ad attrahēdū. Et ite
rū villoꝝ stōi motus vehemens fit ad inspissandū
⁊ constringendū cuius sīle accidit qū est motus su
ctionis vēaꝝ ⁊ motus virtutis attractiue. Et illđ
qđ accidit ex canina fame peregre ꝓficiscentibus
in frigore vehementi pōle est vt sit ꝓpter hāc caꝫ
⁊ similia. Et ex cāis quidē cōmouentibus famē et
appetitū vehementē sunt vigilie superflue ꝓpte-
rea quia r̄so uūt ⁊ extrahunt humiditates ad exte
riora sequentes dilatationē caliditatis ad exterio-
ra. Et scias ꝙ appetitus caninus multotiens ꝑdu-
cit ad bolismū ⁊ subet ⁊ mortē.

De signis. C. xiij.

S Ignū eius que fit post euacuationes ⁊ e-
gritudines resolutiuas est antecessio earū
et vt non sit natura soluta secundū pluri
mū quoniā corpus attrahit hūectationē cibi ad se-
ipsuꝫ quare exiccatur fex. Et signa eius que fit ex
frigore sunt paruitas sitis ⁊ multitudo fecis ⁊ īfla
tio ⁊ reliqua signa huiusmōi cōplexionis ⁊ ex illis
est frigiditas huius aeris circūdantis. Et signa e-
ius que fit ex caliditate sunt fortitudo sitis. ⁊ non
est vomitus acetosus ⁊ est natura secunduꝫ pluri-
mū constricta ⁊ reliqua signa eius huiusmōi cōple
xionis. Et signa eius que fit ex debilitate uirtutis
retentiue in toto corpore ⁊ in stō sunt multitudo
exitus egōis crude ⁊ perductio dispōis ad sangui
nolentā egōeꝫ ⁊ reliqua signa ꝓportionalia nota.
Et signa eius que est ex multitudine resolutiōis sī
cāe resolutionis predicte in libro vniuersali quaꝝ
rememoratio preterijt ⁊ vt non sit in digōe nocu
mentū. Et ex summa signoꝝ casualiū sunt calidi-
tas aeris circūdātis ⁊ vigilie ⁊ silīa. Et signa eius
que fit ex humore acetoso aut melancholico sunt
paucitas appetitus aque ⁊ acetositas eructuatōis et
reliqua signa ꝓportiōata nota. Et signa catarri ex
capite sunt ea que diximus in capitulo suo. Et sig̃
vermiū sunt ea que sequntur in loco suo ⁊ que di
cemus in capitulo suo.

De cura. C. xiiij.

I Lla quidē que est ex frigore ⁊ ex supflui
tate phlegmatica oꝫ vt curetur cū mundi
ficatione nota cū calefactiuis predictis et
vino plurimo in quo non sint ponticitas neqꝫ ace-
tositas oīo. Ipsum enīꝫ sanat ab ea sumptū in po-
tu calefactū in ieiuno. Ipsum nanqꝫ est curatō ma
gis conferens eis nisi ipsis assit ventris solutio tūc
enim oꝫ vt omne uinū vitēt: stipticū nāqꝫ augmē
tū facit in canino appetitu ipsoꝝ: ⁊ amaꝝ addit in
solutione ventris ipsoꝝ. Et oꝫ vt sint ea quibꝫ ci
bantur pinguia calide cōplexionis sicut ea que in-
pinguantur cū cibo cameli. ⁊ oleū est eis iuuatiuū
qū ī ipso non sunt ponticitas ⁊ acetositas. Et alu-
dabei conferūt eis. Et ex eis quibus oꝫ cibari eos
est vitellus oui assatus valde post cibū ⁊ oꝫ vt e-
longentur ab acetoso ⁊ pōtico. Et administrētur
eis electuaria odorifera sicut alcanzi ⁊ electuariū
veremisck ꝓprie qū fuerit illis solutio uentris.

Et ex vnctionibus abstergendo factis que eis con
fert sunt muschus ⁊ laudanū. Et eis quidē que ex
perta sunt sunt grana alcadra in ieiuno aliquibus
diebus. Illis autē qui patiuntur eā ex debilitate v̓
tutis retentiue nam ipsa licet secundū plurimū de-
biliteteur ꝓpt̄ frigus tñ debilitatur qñqꝫ ipsa ⁊ om
nis virtus ꝓpt̄ omnē malitiā cōplexionis. Et non
attendas sermonē ipsoꝝ qui negant illud ⁊ dimit-
tunt imo oꝫ vt tu cognoscas cōplexionē ⁊ oppnas
cū contrarietate cure ⁊ sit magis vincens illud qđ
est cū humiditate confert pāīs de armacha valđ.
ꝙ si eorum nature fuerint vehementis mollifica
tionis tunc retine eas: nā in retentione eaꝝ est cu-
ra fortis huius egritudis. Uerꝫ illos quibus acci
dit hoc post febres fortes ⁊ eūationes oꝫ cibari ex
vnctuosis que mundificant os stōi que non sūt ma
le subē sicut est oleū amigdalaꝝ cū zuccaro ⁊ vt in
spissetur qđ de corpore ipsoꝝ est apparens. Et si-
militer est cura eius que accidit ꝓpter resolutionē
plurimā. Et oꝫ ne patientes hanc spēꝫ famis canie
ad calefacientia perueniāt ⁊ sirupos imo nutrian-
tur ex cibis frīs ⁊ liniātur extrinsecus ex eis q̄ op-
pilant poros sicut est oleū myrtinū ⁊ ꝓprie in cera
to ⁊ sicut alumen dissolutū in aceto ⁊ vt abluātur
aqua frā nisi sit qđ ꝓhibeat. Et oꝫ vt sint cibaria
eorū frā viscosa grossa sicut sī ventres ⁊ acida et
acetosa ⁊ congelata ⁊ panis azimus. Et qū inuenit
aliquis eoꝝ iuuamentū ex hoc regie conuēit ei vt
abhorreat ipsum paulatim ⁊ succurrat malitie i-
psius ⁊ sīr ille cā famis cuius ē raritas corporis.
In illa autē cuius cā sunt vermes ⁊ serpentes opor
tet vt interficiantur ⁊ educantur cū eis que dixius
in capitulo vermiū ⁊ vt cibentur ex cibis grossis
frīs ⁊ pane infuso ī aqua frā ⁊ aqua roſ. ⁊ eo qđ
dissoluitur in decoctione ex carnibus galloꝝ ⁊ gal
linaꝝ ⁊ pisciū ⁊ vtantur fructibus stipticis. In ea
autē cuius cā est ex phlegmate acetoso oꝫ vt patiē
tes ipsam sumant cū aliquo in quo cadunt origanū
⁊ sinapis ⁊ piper ⁊ vt comedant mel ⁊ allea ⁊ ce-
pas ⁊ nuces ⁊ āigdalas ⁊ ūctuosa ⁊ adipes sicut sūt
adipes galliaꝝ ⁊ silīū. Et ītētio q̇dē in q̇busdā eoꝝ
est calefactio ⁊ illaꝝ quedā sunt medicine calide p̄
dicte ⁊ in quibusdā earum est equatio acetositatis
⁊ illa quidē sunt cibi vnctuosi predicti. Et ille qui
dē qui fortis est tollerans solutionē ventris solua
tur post admīstrationē hoꝝ subtiliatiuoꝝ cū picra
confortata eis deinde dentur ei vnctuosa. In pue
ris vero qū subtiliantur cū eis que sunt sicut cepe
⁊ allea ⁊ cibi subtiliatiui assiduetur tribuere eis in
potu aquaꝫ calidam post regimen cū subtiliatis il-
lud enīꝫ lauat humores eoꝝ. Illa autē que est pro
pter malitiā effusam semp qñqꝫ indiget phleboto-
mia basilice sinistre si est san. in eis plurimus cau
samelie plīme ⁊ si est splen ap̄atus tunc laboretur
in eūando eos cū illis que scripta sunt in canone et
alienētur ab acetosis ⁊ stipticis. Et qñqꝫ conferūt
eis ventose sup splenē. Species vero que fit ex ca
liditate curatur cuꝫ eo quod scis ⁊ dentur cibaria
subtilia ⁊ cucumeres ⁊ melones ⁊ cucurbite ⁊ silīa
⁊ vitetur aer calidus.

De fame que uocatur bolismus. C. xv.

E St que noīatur fames vaccina ⁊ ipsaꝫ q̊
dē āñcedūt plerūꝫ fames cania ⁊ destruit

appetitus post ipsam ⁊ quandoq; nõ imo destruit appetitus oio incipiendo ⁊ est fames mẽbroꝝ cum sacietate stõi : sunt ergo mẽbra famelica valde et indigentia nutrimento ⁊ stõus respuens ipsum ⁊ qñq; pueit res in ipso ad sincopim. Et vene quidẽ sunt vacue sed stõus respuit cibũ abhorrens ipz. Et multotiens quidẽ accidit iter agentibus in frigore ⁊ congelatis quoꝝ stõi ex frigore vehementi inspissantur. ¶ Et cã eius est malitia cõplexionis mortificans virtutẽ sensibilẽ ⁊ virtutẽ attractiuã ⁊ fit ex humoribus regentibus os stõi cooperientibus ipsuz ⁊ sparsis in villis eius mouentibus ad expellendũ ⁊ refugientibus attractionẽ.

De signis. C. xvi.

Et tu quidẽ cognosces signa cũ eis que iterata ⁊ dicta sunt tibi in canone.

De cura. C. xvij.

Et cura casus appetitus oio ⁊ penitus oz vt odorentur cibi puocantes appetitum habẽtes spẽs ⁊ fructus odoriferos ⁊ aromatica odorabilia in quibus est stipticitas vt congregetur virtus quare non resoluatur ⁊ deglutiant panez infusum in vino odorifero ⁊ sumant in potu aut sorbeant ex vino odorifero ⁊ pprie si p misceatur ei cãfora in calida cõplexione aut xiloaloes ⁊ galia in alijs. Et confert ei sirupus de lilio si non fuerit cã eius caliditas. Et oz vt ligetur manus ⁊ pedes ipsoꝝ vehementer ⁊ phibeant a somno ⁊ oz vt doleant puncti aliqua re pungente ⁊ unguibus constricti ⁊ percussi virga subtili molli vt dolere faciat ⁊ non disrumpat nisi fuerit cã eius caliditas. Et ex eis que conferunt eis est vt sumant tortelle ⁊ digitis conterantur i mesus aut i udeac odoriferis ⁊ ex eis emplz fiat stõ ⁊ pprie in dispositõe sincopis. ⁊ fiat eis emplz etiã cũ emplis odoriferis sicut sunt emplz pineale ⁊ emplm almarub frĩ. Et qñq; confert ut administrentur super stõs eoꝝ medicine facte ex medicinis cordialibus boni odoris ⁊ vt vaporentur ex fumigijs factis ex ambra ⁊ fiat emplz iũcturis ipsoꝝ ex emplo facto ex aqua rof ⁊ aqua myrti ⁊ almesus ⁊ cãfora ⁊ muscho ⁊ croco ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ rof. ⁊ fiat pparatio in calefaciendo corpora eoꝝ si cã est frigus ⁊ infrigidando ipsa si cã est calor. Et qñ superuẽit eis sincopis fiat ipsis illud qd diximus etiã in dispõe sincopis et spargatur super facies ipsorũ aqua frã et stringantur manus et pedes ipsorũ et pungatur plante pedũ eorũ et extendantur capilli et nasi iposrũ. Qñq; euadunt cibentur pane infuso in vino odorifero. Et si fuerit in stõis eorũ humor cholericus aut subtilis sumant in potu qtitatẽ. ij. coclearium de oxymelle cũ aur. i. de hiera aut mĩus si fuerint debiles. Et si fuerit frigiditas superflua sumant in potu tyriacã ⁊ sagzeneã ⁊ diamarte ⁊ confectionẽ stõaticõ ⁊ electuariũ diaspmaton.

De fame sincopali. C. xviij.

Et vt sint patientes famẽ non tollerãtes seipsos qum famelici sunt: qñq; tardatur eis cibus superuenit eis sincopis ⁊ casus virtutis. ⁊ cã eius est caliditas fortis ⁊ debilitas i stõ.

De cura. C. xix.

Huius egritudinis cura pxima est cur̃ bolismi ⁊ iam preterijt maior pars canonis regiminis ipsius in doloribus stomachi ⁊ bolismo ⁊ ad sũmũ cura ipsoꝝ diuiditur ad curandũ patientes ipaz in dispõe sincopis ⁊ est iã dictũ i capitulo sincopis. Et ad curandũ ipsos qñ euadunt: ⁊ est vt cibẽtur pane infuso in vino ⁊ sirupo de fructibus: deinde cũ alio regie infrante predicto i bolismo ⁊ eo quo curentur ante illud ⁊ est vt phibeantur a somno pl'imo ⁊ non tardetur eis cibus ⁊ vt cibentur fris actu ⁊ ut fiant illis ea que dicuntur in doloribz stomachi.

De siti. C. xx.

Multitudo sitis ⁊ eius vehementia qñz fit ppt stõuz. s. aut ppt caliditatẽ cõplexionis eius ⁊ pprie oris eius ⁊ qñz accidit illa caliditas in inflãmatõe febriũ ita vt quidã eorũ non cessent bibere ⁊ non satientur donec moriatur inde in pximo. Et qñq; accĩt illa caliditas ppt potũ vini fortis veteris valde plurimi aut cibũ calz valde actu vel potentia sicut est assa ⁊ allea ⁊ similia. Et multotiens moritur hõ ex potu vini veteris inflãmatus ⁊ cõturbatus ⁊ sitiens. Et qñz accĩt illa caliditas ex potu aquaꝝ salsaꝝ ⁊ aquaꝝ aliaꝝ. Et aqua maris qñz efficit in siti additionez cui non succurritur ⁊ qñq; fit ppter medicinas ⁊ ppter cibos sitim facientes que faciunt sitiz cũ ablutõe aut cursu: ⁊ ablutõe quidẽ sicut res salite quas natura abluere querit cũ lauatione aut incisiõe: ⁊ cursu sicut viscosa que natura querit subtiliare valde ita vt penetrent ⁊ non adhereant. ⁊ qñq; facit siti res grossa ppterea quia venit ad eã caliditas. Et pisces quidẽ saliti aggregant hec oĩa aut ppter siccitatẽ stõi. Et qñz fit ppt phlegma salsuz in ipo aut dulce aut cholerã amara. Et qñz fit ppter humiditates feruentes. Et qñq; fit cũ cõitate mẽbroruz alioꝝ sicut fit in diabete ⁊ est de egritudinibus renũ ⁊ dicemus ipsum in capitulo renũ. Et qñq; fit sitis huius captiui ppt oppilationẽ existentẽ iter stomachũ ⁊ epar ⁊ separatur inter aquã ⁊ penetrationẽ ipsius ad corpus quare non sedat sitis qñuis bibatur aqua plurima ⁊ hoc est sicut illud qd accidit in hydropisi ⁊ in colica. Et qñq; fit ppter cõitatez epatis qñ febricitat aut apatur aut vehemẽs fit frigus eius quare non attrahit ⁊ per cõitatẽ pulmõis quz calescit ⁊ cordis etiaz qñ calescit ⁊ intestini ieiuni etiã ⁊ meri ⁊ alcaiasim ⁊ que sequntur ipsum qñ exiccantur in ipso humiditates ⁊ miuunt ⁊ qñq; calescit vehementer ⁊ qñq; propter egritudines cerebri ex sirsem calida ⁊ mania ⁊ alcutrub. Et vehementior quidẽ sitis est illa que facta est cã hoꝝ mẽbroꝝ ⁊ per cõitatẽ illã que cõmouetur ab ore stõi deinde que cõmouetur a meri postea q̃ cõmouetur a pfundo stõi deinde que est cuz cõitate pulmonis deinde que est cũ cõitate epatis deĩde q̃ est cũ cõitate intestini ieiuni. Et qñz fit cum cõitate corporis totius sicut in febribus ⁊ sitis cretica ⁊ q̃ est in fine ethice ⁊ pthisi. ⁊ sicut accidit ppter pũcturã vipaꝝ sitim facientiũ nã qñ ipse pungunt nõ cessat punctus bibere ⁊ non satiatur donec moriatur. ⁊ sitr a potu vini i quo mortue sunt uipe aut a cibo. Et si accidit post euatiõe cũ solutiuo ⁊ egestione sanguinolenta superflua. Et bibenti quidez medicinã solutiuã secundũ plimũ accit quz operat

medicina sitis cuius defectus ī pluribus horis sig̃t q̄ medicina adhuc est in operatione. Et quandoq̄ accidit vt tardetur ab hora sua aut antecedat ⁊ festinet ante operationē medicine. Ue͡rꝝ eius antecessio fit aut ꝓpter caliditatē medicine aut pp̄ caliditatē stōi ⁊ eius siccitatē: ⁊ tardatur ꝓpter contrariū illoꝝ: ⁊ ꝓpt̄ illud sitis in eo cuius stōus est calidus ⁊ siccus ⁊ bibit medicinā calidā non sig̃t q̄ medicina fecerit operationē suā iā dudū: ⁊ in eo qui est ei contrarius sig̃t q̄ ipsa efficit operationē suā iaꝫ dudū. Et ex eis q̄ cōmouent sitim sunt multitudo locutiōis ⁊ exercitij ⁊ laboris ⁊ somnus super cibos calidos: sed qñ non est super cibos calidos tūc somnus sedat sitiꝫ. Et qñ aggregātur in egritudinibus acutis sitis vehemens ⁊ siccitas vehemens tunc illud est malū valde.

De signis. C. xxi.

Signa quidē facte ꝓpter cōplexiones sciūtur ex eis que dcā sunt in capitulis aggregatis siue sit cū materia siue absq̄ materia ⁊ sit materia amara aut salsa nitrosa aut dulcis aut impediens sua ebullitiōe. Et signū fcē cā oppilationis est quoniā sig̃t ipsaꝫ qñꝫ lenitas nature. Et signū facte cā diabetis est vt sit sitis vehemēs quā nō sedat potus aq̄ imo qñ bibit̄ aqua fit necessitas extractōis ipsius cū uria ⁊ r̄dit sitis q̄r sit sitis ⁊ ꝓuocatio vrine sese cōitantes ⁊ equales. Signū vero facte ꝓpt̄ cās facientes sitim predictas est antecessio illaꝝ caꝝ. Et signa eius que fit cū cōitate. s. illius quidē que fit cū cōitate pulmonis ⁊ cordis sunt qd̄ sedat eā attractio aeris fr̄i ⁊ vigilie conferunt ei ⁊ somnus addit in ea ⁊ qñꝫ fit suctio aq̄ paulatim magis vltima in sedando ipsam q̄ sorbere ipsaꝫ plurimū: imo qñꝫ sorbitio eius subito cōgelat superfluitateꝫ deinde calefacit eā quare addit̄ sitis in duplo ⁊ expulsor sitis addit in siti quar̄ nō iuuatur ab eis quibus iuuabatur in principio. Et illa que fit ex exiccatiōe meri est parua debil̄ quare confert ei somnus ꝓpterea q̄ humectat ventrē ⁊ quies ⁊ dimissio locutōis ⁊ si est ex calore tūc vigilie conferunt ei. Et factā cū cōitate epatis significat cognitio dispōis epatis in cōplexione sua ca. ⁊ sicca ⁊ ap̄a suū calidū ⁊ non calidū.

De cura. C. xxij.

Omnis cura fcā ex cāis cōplōnalibus curatur cū contrario. Et sitis pulmonis curat̄ cū aere attracto. ⁊ multotiens quidē curatur sitis mandando aquā fr̄aꝫ sup linguaꝫ. ⁊ ille qui timet sitim in ieiunio premittat loco aque fabaꝝ ⁊ ciceris acetū cū oleo ⁊ abhorreat aquā fabarū ⁊ ciceris quoniā ambo sunt facientia sitim. Et eūatus expectet sup sitim quaꝫ acquisiuit ei eūatio vsq̄ quo confortetur eius digō ⁊ non bibat sitiēs aliquid pl̄imū subito neq̄ aquā fr̄aꝫ valde ⁊ mortificet caliditatē quā debilitauit sitis ⁊ vōitus qñꝫ facit sitim ⁊ sedat eā sirupus de pomis cū aqua rosaꝝ. Et in stō quidē calido ⁊ sicco addit aqua frigida sitim ⁊ sil̄r in stō salsi humoris ⁊ aqua calida sedat sitim eius multotiens. Et qñ fit vehemens sitis ⁊ non est febris tunc misceatur cū aqua parum iuleb vt perueniat aqua ad extrema mēbroꝝ.

De cura percussionis obuiatōis ⁊ cāu super stomachuꝫ. C. xxiij.

Emplꝫ conferens ad hoc. ꝝ. poma scenia ꝺcocta cū decoctōe boni odoris ꝺōec dissoluantur in decoctione deinde terant̄ bene deinde sumat̄ ex eis pōdus quinquaginta. ʒ. et misceat̄ cū. x. laudani ⁊. viij. rof ⁊. vi. aloes et aggregentur oīa cū duobus succis. s. arnoglosse ⁊ folioꝝ cupressi ⁊ misceat̄ cū eis oleuꝫ de lilio ⁊ fiat tepidū ⁊ liget̄ sup ventrē ⁊ vbi est stōus aliquot diebus.

Tractatus. iij. de nocumento digōis. C. i.

Nocumenta digōis sequntur nocumenta ī inferioribus stōi aut ꝓpt̄ caꝫ in cibo aut ꝓpt̄ caꝫ indispōe quietis corporis ⁊ motus stōi. Et factū cā rei stōi est malitia cōplexiōis aut calide aut fr̄e ⁊ fortior eaꝝ est fr̄a ⁊ debilior eaꝝ est calida. Frigida enim vehementius nocet digōi q̄ ca. Ue͡rꝝ sicca ⁊ hu. non perueniūt ad hoc secundū pl̄imū vt appareat ex eis solū cū equalitate ambaꝝ aliaꝝ qualitatū nocumentū digōis nisi iam fecerint euenire. Sicca quidē arefactionē ⁊ humida hydropisim. Ue͡rꝝ dispō inter quietē ⁊ somnuꝫ ⁊ eoꝝ cōtraria ⁊ qd̄ sequit̄ ea ꝺ iudicijs cibi ī hoc est q̄ cibus indiget quiete ⁊ somno vsq̄ quo bōa fiat digō ⁊ qñ sunt loco amboꝝ motus ⁊ uigilie nō cōpletur digō. Et cibus quidē grauis remanet in stō ꝓlixe ⁊ digeritur aut remanet indigestus aut ē parue digōis: sed leuis cibus qñ nō digerit̄ ñ ꝓlongatur spatiū remanentie eius non digesti imo quā do non est in stō qui digerat ipsum corrumpit̄ velociter. Et cibus quidē aut cōuertit̄ ad illud qd̄ necessario facit digōeꝫ integrā aut conuertit̄ ad illud qd̄ necessariā facit conuersionē aliquā ⁊ digerit̄ digestione aliqua non integra quare nō attrahit corpus ex q̄titatē cibi quā possibil̄e est ipsuꝫ sumer̄ q̄titatē qua īdiget ex cibo: ⁊ fit ibi extēuatio aut ñ digeritur oīo. Et illud est secundū duos mōs naꝫ ipse tunc aut remanet cū dispōe sua aut cōuertitur ad subāꝫ extraneā corruptā. Et qñꝫ fit illud in oī digōe ⁊ vsq̄ in tertia ⁊ quarta. ⁊ cā illius accidūt hydropisis ⁊ cancer ⁊ formica ⁊ herisipila ⁊ morphea ⁊ baras ⁊ scabies ⁊ illud ideo quōiā sanguis non est digestus digōe conuenienti natur̄ quar̄ mēbra non attrahunt ipsum ita vt ipso nutriantur et putrefit ⁊ fetet ⁊ nō fit nutrimētū ex eo ⁊ ñ fit bona assimilatio eius cū eis ⁊ si fuerint illic vincentis fex ⁊ caliditas denigrat̄ ⁊ qñꝫ fit nigredo eius similis pici ⁊ stōus etiā qñ non digerit oīo peruenit res ad lubricitatē intestinoꝝ aut ad hydropisim. Uerūtñ non conuertitur nisi ad hydropisiꝫ tympanitē qñ stōus in ipsa hꝫ impressioneꝫ tante q̄titatis qua facit vaporationē cibi ⁊ non qua digerat. Et scias q̄ corruptio digōis ⁊ debilitas eius ⁊ ad ultimū nocumentū eius qñ accidit ex qualibet materia est facilius ad curandū q̄ sit qñ accidit ꝓpt̄ debilitatē virtutis ⁊ malitiā cōplexionis confirmatam.

De corruptōe digōis. C. ij.

Cibus corrumpitur in stō ꝓpter cās que sunt contrarie cāis rectificationis eius et ad summū cā in hoc aut est in cibo aut in receptore cibi aut in rebus accidentibus superuēientibus eis. Et cibus quidē corrumpit̄ in stō aut ꝓp

q̄titatē suā aut ꝓpt̄ qualitatē suā: ꝓpter q̄titatem quidē quoniā est plus q̄ oꝫ quare patitur de digestione infra q̄ oportet aut est minus q̄oportet et patitur de digōe supra q̄ oꝫ quar̄ aduritur ⁊ in cīnerē conuertit̄. Et ex ꝓximo huic corrumpit̄ cibꝫ subtilis ī stō igneo calido. sed ꝓpter qualitatē quoniā est in seipso velociter suscipiens corruptioneꝫ sicut lac recenter mulctū ⁊ melones ⁊ psica aut tarde recipiens rectificationē sicut sunt tubera ⁊ caro bubali aut est superflue qualitatis propter suā caliditatē sicut mel aut est propt̄ frigiditatē suam sicut cucurbita aut est probibens appetitū cibi cū ꝓprietate que est in ipso aut in comedente sicut ille cutus refugit natura a cibo aliquo q̄uis sit laudabilis aut sit appetendus ab aliquo: aut propter horā sue receptionis ⁊ illud est qn̄ sumit̄ ⁊ in stō est repletio aut remanentia alterius aut sumit̄ ante exercitiū consuetū post expulsionē cibi primi ⁊ egressionē eius aut propter errorē in ordine suo ita vt ordinetur qui est velocis digōis supra illū qui ē tarde digōis ⁊ remaneat natans supra ipsuꝫ quar̄ corrumpit̄ ⁊ corrumpit illū qui cōmiscet̄ ei. Et necessariū q̄dē est in ordine vt premittatur leuis supra grauē: ⁊ leuis supra stipticū nisi sit aliquid vocās egrū faciens necessariū ut premittatur stipticus ad retinendā naturā aut ꝓpt̄ multitudinē speꝝ eius ⁊ misceantur alīj cū alījs quare cōmiscet̄ ille qui ē uelocis digōis ⁊ ille qui est tarde digōis. Fcā autē cā receptoris aut est in subā eius aut est cā alterius ⁊ eoꝝ que circūdant ipsum ⁊ accidunt in ipso ⁊ illud qd̄ est in subā eius est sicut si sit in stō malitia cōplexiōis cū materia aut sine materia ⁊ debilitetur in digerendo aut pertranseat digōeꝫ sicut iā sciuisti in calido ⁊ frō aut sit subā eius spissa ⁊ zirbum ipsius subtile aut sit cōprehensiō ipsius sup ipꝫ nō silis ⁊ non bona aut sit bōa. Ueꝝ grauitas eius sit impediens stōuꝫ quare ipse appetit deponere qd̄ ī ipso est q̄uis non eueniant rugitus ⁊ inflatio ⁊ ista duo sunt ex cāis debilitatis stōi ⁊ destructōis eius sed illa que est cā alterius est sicut si sit in stō ventositas sepans inter ipsum ⁊ inter cōprehensioneꝫ vltimā sr̄ cibū. Et qn̄ dr̄ q̄ mlītitudo eructuatiōis est ex cāis corruptōis digōis non est in q̄tū est eructuatio sed in q̄tū est ventositas quare extēdit stōum ⁊ facit natare cibū. Non ergo fit bona comprehensio fundi stōi sup cibū. Et oē quidē faciens natare cibū est ꝓhibēs digōeꝫ. Et sicut si ad stōuꝫ currat ex capite aut epate aut splene aut reliq̄s mēbris qd̄ corrūpat cibū ꝓpt̄ suā cōitateꝫ ⁊ non possit stōus regere ipsum. Et multotiens quidē effūdit̄ ad ipsum post digōeꝫ ⁊ multotiens effunditur āte ipsam. Et ex illis est vt sit illud qd̄ circundat ipꝫ ex epate ⁊ splene frigidū aut male cōplexionis. Facta autē ꝓpt̄ cās recenter supuenientes cibo ⁊ receptori ē sicut qū deficit cibo illud quo indiget de sōno digōis aut qū inuenitur motus sup ipsum quo nō indiget ⁊ cōmouet ipsum ⁊ corrumpit̄ aut quia accidit potus sup ipsum plus q̄ sit necessariuꝫ aut minus aut accīt coitus sr̄ eū aut multiplicant̄ cibaria sup naturā digestiuā aut balneū aut obuiatio aeris vehementis frigoris aut male subē. Et ventositates retente in ventre ꝓhibent digōeꝫ ⁊ corrūpunt eā q̄a cōmouent cibos ⁊ mouentur in eis.

Et cibus quidē corrumpit̄ in stō aut quia putrescit aut quia adurit̄ aut quia acescit aut qr acq̄rit qualitatē n̄ ꝓportionalē ad aliq̄ qualitatū cōsuetaꝝ. Et totū illud est aut quia cibus conuertit̄ ad illud aut quia humor secūdū illā formā pmiscet̄ cibo ⁊ corrūpit ipꝫ. Et qn̄ꝫ est iste humor natans ⁊ qn̄ꝫ ē parū residens ad inferiora stōi quare non dilatat̄ neꝫ peruenit ad os stōi. Et quotiens addit̄ cibus acescit ⁊ ascēdit ad os stōi ⁊ pmiscet̄ cū toto cibo et qn̄q̄ꝫ est huiusmōi humor penetrans in venis deinde reuertitur subito qū opponit̄ ei oppilatio subito in facie meatuū cū quibus non prepat̄ penetratio. Et qū stōus est calidus absq̄ꝫ materia aut cuꝫ materia cholerica effusa ex epate ad ipsum ꝓpt̄ multitudinē generationis eius in ipso p viā fellis predictam corrūpunt̄ in ipso cibi leues ⁊ digerūt̄ fortes grossi sicut caro vaccina. Et splen est cā corruptōis cibi. Et scias q̄ corruptio digōis qn̄ꝫ adducit̄ ad egritudines pl̄imas malignas sicut epilepsiā ⁊ melācholiā mirachiā ⁊ silīa imo est mater egritudinuꝫ ⁊ origo chronicaꝝ īfirmitatū. Et qn̄ꝫ corrūpit̄ digestio conualescentibus ⁊ generat̄ acetositas ⁊ indicat recidiuatōeꝫ ꝓpt̄ illud qd̄ timet̄ de putrefactione. Et multotiēs quidē facit accidere corruptō digestionis pruritum.

De debilitate digōis. C. iīj.

Causē debilitatis digōis sunt oēs cāe quas diximus in corruptōe digōis: ⁊ sig̃ earū sunt illa sig̃. Ueꝝ effusio cholere ex illis summa non debilitat digōeꝫ sed qn̄ꝫ corrūpit eā. Effusio aūt melācholie qn̄ꝫ aggregat āb as res ⁊ similiter etiā siccū ⁊ humidū ex hac summa n̄ pueniunt ambo sola ad hoc vt destruant nā humidū pducit ad hydropisim ⁊ siccitas pducit ad arefactionē. Et ex cāis debilitatis digōis est raritas mirach ⁊ paruitas carnis eius. Et qn̄ꝫ est cā ī debilitate digestionis velocitas descensionis cibi aut pp lubricitatē stōi ex eis q̄ scis in capitulo lubricitatis stōi. Et n̄ est illud ex cāis corruptōis digōis ⁊ n̄ ingredit̄ in eis īmo ingreditur in cāis debilitatis stōi. Et hic quidē descensus ante horā qn̄ꝫ fit ex bonitate cōprehensionis stōi sup cibū qn̄ festinat expulsiua motu suo ⁊ est fortis. Et qn̄ꝫ fit ꝓpter debilitatē retentiue quare n̄ retinet ⁊ n̄ cōprehendit sicut oꝫ donec digerat̄ integre. Et qn̄ꝫ est ꝓpt̄ apāta calida aut phlegmatica aut mel̄ica ⁊ viscera ⁊ similia quare n̄ fit bona cōprehensio. Et qn̄ꝫ nō fit bona cōprehensio cā cibi qū est grauis aut mordicatiuus cholericus aut est calidus aut stōus hꝫ cōplexionē calidā aut in potu sumit habens ipsum ⁊ cū ipso est cōplexio calida habens bonitatē digōnis aliquid calidū ꝓhibens digestionē ⁊ secundū plurimū corrūpit ipsam ⁊ n̄ ꝓhibet ipsam tantū. Et huiusmōi quidē hominē sicut scis qn̄ꝫ sanat ⁊ tēperat digōeꝫ eius potus aq̄ frē ⁊ silr̄ qn̄ꝫ in stō sunt hūores mali ⁊ ꝓprie mordicatiui distinguentes inter ipsuꝫ ⁊ īter cibos qr̄ non fiunt bone cōprehēsiōes ⁊ retētōes ⁊ est desideriū expellendi uehemētius. Et illud qd̄ est cā bonitatis digōis est ꝓpt̄ bonitatē cōprehensionis. Cōprehensio eni stōi sup cibū qū est integra ⁊ est n̄ impediens digerit qd̄ sibi ptinet. Et si est integra sed est q̄uatia ⁊ stōus retiet cibū retentione eius qui hꝫ tremorē ꝓpt̄ quandaꝫ

guedinẽ ⁊ ẽ appetens vt separet ipꝫ est digõ infra illã ⁊ non sunt eructuatio ⁊ rugitus. Et si non est cõprehensio ẽ debilitas digõis ⁊ rugitus ⁊ eructuatio. Et qñꝫ ꝑducunt debilitas digõis ⁊ conuersio cibi ad ꝑhsa ad trẽorẽ ⁊ frigus extremitatũ ⁊ commotionẽ paroxismi febris. Uerꝝ pulsus non est plus factus in initio paroxismi febris. Et qñꝫ fit debilitas digõis ꝓpt nauseatiuã satietatẽ ⁊ repletõeꝫ antecedentẽ. Et in libro quidẽ mortis velocis dicit ꝙ si sr̃ oculos eius qui hꝫ nauseatiuã satietateꝫ ⁊ tarditatẽ digõis bothor nigra apparet sisis ciceri ⁊ rubet ꝑs eius ⁊ viridis fit pars alia tunc ipse incipit cũ diminutõe rõnis ⁊ morit̃ in septĩa decia. Et ex cãis corruptõis digõis ⁊ destructõis eius est tristitia sicut ex cãis bonitatis digõis est gaudiũ.

De signis debilitatis digõis. C. iiij.

Illam quidẽ que leuis est sig̃t grauitas ⁊ extensio ⁊ remanentia cibi in stõ longior cõsueta. Forte ãt sig̃t eructuatõ adducẽs saporẽ cibi pꝫ. v. horas ⁊ rugitus ⁊ nausea ⁊ extẽsio ⁊ estuatio anhelitus sed vltimã sig̃t ꝙ cibus ñ alterat̃ alteratõe de qua sit curanduꝫ penitus sicut si sit fr̃itas superflua valde: ⁊ cibus qñ nõ digeritur nisi tarde descendit tarde nisi sit ꝓpt motuꝫ v̓tutis expl'siue ex mordicatõe aut qualitate alia cõtraria aut grauitate. Et sig̃ eius que fit ꝓpt cõplexioneꝫ sunt ea que iã sciuisti ⁊ ꝙ est cõprehensio tremula absqꝫ forti appetitu descensionis cibi ⁊ est desiderĩũ eructuandi absqꝫ euentu rugitus ⁊ eructuatõis frequentis ⁊ singultus ⁊ inflatio petẽtes illud aut sicut si eueniat post. Et sig̃ eius in qua est cã descẽsus cibi ante horã sunt lenitas egõis ⁊ fetor eius ⁊ paucitas mundificatõis epatis ⁊ corporis ab ea et qñꝫ accidunt cũ ea mordicatio ⁊ inflatio. Et significatões quidẽ eius que est ab humoribus calidis sunt sitis ⁊ puitas appetitus ⁊ eructuatio fetida fumosa. Et illã que fit ex humoribus fr̃is sig̃nt illud qđ egredit̃ ex eis cũ vomitu ⁊ acetositas ⁊ casus appetitus cũ sig̃tõibus frigoris ⁊ materiei predictoꝝ in tractatu prio. Et illã que est ab ap̃atibꝫ ⁊ similibus sig̃nt sig̃ eoꝝ.

De cura. C. v.

Quum fuerit debilitas digõis accidens a cã leui aut a repletõe antecedente nõ plima tunc sufficient in ea longitudo somni ⁊ dimissio exercitij ⁊ vociferatõis ⁊ balnei ⁊ administratio vomitus cũ aqua tepida ⁊ subtiliatio regiminis. Et qñ est plus illa ⁊ maior ⁊ sit post acceptionẽ cibi mordicatio ⁊ nausea ⁊ eructuatio perueniens ad saporẽ cibi oꝫ vt sumat̃ in potu aqua tepida multotiens ⁊ ñ cesset iterare donec euomat̃ totũ illud qđ corruptũ est deinde effundat̃ sup caput eius oleũ aliqđ ⁊ vaporet̃ venter eius ⁊ viscera cũ panno calefacto ⁊ fricẽtur extremitates eius cũ oleo de oliuis ⁊ oleo rosꝫ ⁊ effundatur sup ipsam aqua tepida ⁊ describat̃ ei ꝓlixitas somni ⁊ ꝓhibeatur ei cibus ĩ die illa. ꝙ si in mane surexerit letus ⁊ fortis ingrediatur balneũ ⁊ si ñ redat ad somnũ ⁊ regimen subtiliatiuũ ⁊ dormitationẽ paucã ⁊ leuẽ tribus diebus continuis vsqꝫ quo conuertat̃ stomachus eius ad dispõeꝫ suã ⁊ qñꝫ indiget solutõe ventris. Et pip quidẽ est ex medicinis magis iuuatiuis ad digõeꝫ ⁊ somnus oĩs iuuat digõeꝫ. Uerũ somnus sup sinistrũ est plimi iuuamenti in hoc ꝓpt cõpressionẽ epatis sup stõuꝫ. sed somnus sup dextrũ est cã velocitatis descensionis cibi quoniaꝫ prepatio stõi facit illud necessariũ. Et scias ꝙ amplexari infantẽ ꝓpinqum ad hoc vt poluat̃ secũdũ longitudinẽ noctis est ex rebus magis iuuatiuis ad digõeꝫ ⁊ oꝫ ne supueniat ei sudor. Sudor eñ ĩfrigidat ⁊ ꝓhibet iuuamentũ calefactõis cũ caliditate sua innata: ⁊ oꝫ vt ñ sit cũ eo de anhelitu estuatõ. Estuatio enĩ ⁊ motus appetitus variant motus v̓tutũ nutritiuaꝝ. Et sunt quidã hoĩes q̇ amplexantur catulũ canis aut cattũ masculũ nigrũ. In debilitate autẽ digõis fcã ꝓpt caliditatẽ cũ materia ex eĩs que conferũt sunt oxyporiũ diacydoniten ⁊ cibi acetosi stiptici almuiati ⁊ collegati ⁊ qui sunt similes illis ex fr̃is. Et confert ei pondus. ij. ʒ. suffuf facti ex decẽ rosꝫ spodij tribus coriandri sicci. v. sumantur in potu cũ aqua granatoꝝ aut oxyporio diacydoniten.

De signis corruptõis digõis. C. vi.

Significatões quidẽ eius ex quibus cognoscitur corruptio digõis manifeste sĩt. Uerũ sig̃tões que qñꝫ associant̃ ⁊ qñꝫ non associantur sunt rugitus eructuatio ⁊ mordicatio. Et sig̃tões eius q̃ fit ꝓpter dispões ciboꝝ predcãs sunt cognitio dispõum ⁊ motus eoꝝ an sint multi aut susceptibiles putrefactõis aut sit erratũ in ordie eoꝝ aut hora ipsoꝝ. Et motus quidẽ sup ipos est genus erroris ꝓpter illud cuius rememoratio precessit ⁊ vt quotiens fecerit illud accidat corruptio digõis ⁊ quotiens cauet ⁊ abstiet rectificatur digõ. Signa autẽ accidentia ꝓpter cõplexionẽ stõi ⁊ egritudines eius cognoscuntur ex signis predcĩs in capitulo aggregante ⁊ qñ materia corrupta est ĩ stõ in ipso sunt nausea ⁊ accidentia q̃ sunt cũ corruptione digõis frequentia ñ habentia vicissitudĩes ⁊ si sunt illic vicissitudines tunc medicine sunt aduenientes effuse. In facta autẽ ꝓpt raritatẽ stõi et attenuationeꝫ texture villoꝝ eius ⁊ accidentia dispõis ad ipsum sicut vetustatis sig̃ sunt ꝓlongatõ doloꝝ stõi ⁊ egritudĩnũ eius ⁊ debilitas digõis cũ debilitate appetitus ⁊ attenuatio corporis. Et ex istis quidẽ qñꝫ accidunt debilitas digõis ⁊ destructio eius sine corruptione ipsius. Facta autẽ ꝓpter ventositates sig̃nt sig̃tiones ventositatũ predicte sed sig̃tiones effusionis ex mẽbris cõibus sunt ex eis q̃ diximus in locis suis vt consideres dispõeꝫ illius mẽbri in seipso ⁊ vt cognoscas an multiplicentur in ipso effusiones ad mẽbra alia in vijs aliis sicut vt cognoscas an ille cuius stõus existimat̃ ledi a catarris habeat catarrũ descendentẽ ad guttur ad pulmonẽ ⁊ alia ⁊ signũ casus corruptõis digõis ꝓpter effusionẽ cholere est vt sit cõplexio nõ cũ illa cholerica deinde inueniant̃ in stõ mordicatõ ⁊ natatio cibi.

De cura eius. C. vij.

Principiũ illius est vt egrediatur qđ est corruptũ ĩ stõ ex cibo vsqꝫ ad finẽ sui cũ vomitu aut solutõe uentris ⁊ vt rectificetur regimen eius qđ comeditur ⁊ bibit̃ ⁊ reducatur in oĩbus dispõibus ad illud qđ necessarũ est ⁊ vt expellatur cũ cibo dõec verificet̃ eius bõitas

quare mundificet̃ stõus prius cũ potu aque rof.
Si autẽ fuerit corruptio digõis ꝓpt̃ caliditatẽ stõi aut propt̃ cholerã effusaꝫ ad ipsum in grossa cibos eoꝝ ⁊ declina cũ eis ad frigus adeo donec sint sicut caro vaccina cũ aceto condita ⁊ non ponas frigida subtilia quoniã subtilia corrũpunt̃ in stõis eorũ velociter. Et oꝫ vt ille qui ex eis cholericus ẽ euomat añ cibũ. Et si fuerit illud ꝓpter frigus curetur illud frigus cũ eis q̃ diximus ĩ capitulo suo.
Et si fuerit cã raritatis stõi curetur cũ medicis odoriferis stipticis predc̃is ⁊ cũ cibis boni chimi ue locis digõis qui sint facti decliues ad exucationem ⁊ stipticitatẽ arte ⁊ cũ seibus ⁊ reliq̃s q̃ diximus in capitulo aggregante. Et ille in corruptõe digõnis cuius cã est effusio cholere ex cursu predicto eueniens raro oꝫ vt consuescat uomere ante cibũ multotiens: q si melioretur post illud ⁊ sumat cibuꝫ abscindat hanc consuetudinẽ vt non debilitet̃ stõa chus ipsius ⁊ cũ hoc oꝫ vt post vomitũ sumat robub confortantes stõum repellẽtes q̃d effunditur ad ipsum ⁊ assidue fiat emplꝫ stõ ipsius cũ eis q̃ cõfortant ipsum ad expellendũ q̃d ad ipsum effunditur: deinde ponantur ei circuitus in quibus euõat ante cibũ secundũ rõcinatõeꝫ predictã. In illis vero quoꝝ stõi cibũ acescere faciunt si fuerit acetositas pua accidentalis fit iuuamentũ cũ suctõe pomorũ dulciũ ⁊ iuuant̃ coriandro qũ bibunt ipsum añ cibũ cũ aqua ⁊ silr̃ mastix qñ i potu sumit ex eo.
Si autẽ fuerit fortis tunc ex eis q̃ conferũt ad hoc fortiter magnifice vltie sunt sumitates sq̃nati cuꝫ carui ⁊ silr̃ oĩa electuaria calida ⁊ electuarium Alchabithi. Et qñꝫ iuuant̃ cũ geleniabĩ infuso ĩ aqua calida. Et ex illis q̃ ipsis conferunt est vt sumant ad mansionẽ hoc medicamen. ℞. cymini seis aneti amboꝝ ana ptẽ. i. rof. ru. ablatis capitibus ptes. ij. cribellentur post contritionẽ cũ orali cuius dof sit medietas. ʒ. i. cũ vino cõmisto. Si uero indigent eis q̃ sunt fortiora hoc oꝫ vt vtant̃ vomitu post cõmestionẽ salsi ⁊ acetosi ⁊ acuti sicut foca expectent itaq; postea vna hora deinde euomant cũ sirupo acetoso mellino calefacto ⁊ succo rhaphani ⁊ cũ eis q̃ cursu eoꝝ incedunt ⁊ ex aqua mellis ⁊ similibus deinde medicent̃ cũ tro. ro. maioribus ⁊ cũ trifera. E multotiens quidẽ ñ est necessarius in ea vomitus qñ est cã in ipsa frĩtas sine materia ꝑ pt̃ quã acescit cibus ⁊ qñ cibus acescit pur̃ tũc ẽ maior corruptio. ⁊ oꝫ vt hñs eã dimittat cibaria cuꝫ micis ⁊ iura ⁊ cibet̃ exucantibus ⁊ frixis ⁊ eis q̃ i patellis coqunt̃ ⁊ carne rubea. Et oꝫ vt corporuꝫ eoꝝ cõplexio pmutet̃ tantũ. Et ex eis q̃ verificat oẽꝫ cibũ corruptũ in stõ est vt expellat̃. q̃d si natura sufficiens fuerit facere illud tunc sufficiat ipsa ⁊ si natura ñ est sufficiens ad illud sumat diacyminũ secundũ q̃titatẽ necessitatis si autẽ ñ sufficit adiuuet̃ cũ reliq̃s electuarijs solutĩs de q̃bꝫ sumatur q̃titas pauca secundũ mensurã qua educat̃ fex ⁊ diacydoniten est ex summa eoꝝ q̃ eligunt̃ ex eis. Et sig̃ quidẽ bonitatis cõprehensionis stõi sup cibum ⁊ bonitas digõis q̃ est in vltio ⁊ contraria eoꝝ sũt ea q̃ diximus in capitulo sig̃tionũ. Q̃d si res ille p̃dicte ñ fuerint sꝫ sentiunt conturbatio ⁊ grauitas ⁊ desideriũ minuendi q̃uitatẽ cũ constrictõe accidente tunc scias q stõus est vehementis cõprehensionis sed est abhorrens summã cibi in q̃titate sua. ⁊ scias q digestio est fundi stõi: ⁊ appetitus ori stomachi.

De tarditate descensus cibi ex stõ ⁊ velocitate descensionis eius. C. viij.

Quadoq; remanet in stõ aliq̃d de cibo usq; circit̃. xv. horas ĩ dispõe sãitatis ⁊. xij. horas ⁊ illud est secundũ cibũ in lenitate sua ⁊ sig̃t illud inuentio saporis eius in ore ⁊ ĩ eructuatõe: retentio naq; cibi in stõ ñ est nisi ꝓpt̃ tarditatẽ digõis vsq; quo digerat̃ expulsio eius est ꝓ pt̃ expulsionẽ expulsiue qũ cõplet̃ digõ aut ꝓpter motionẽ mouentẽ expulsiuã sicut mordicatio cholere aut mlie acetose aut alicuius eoꝝ q̃ dicemus.
Et ñ est sicut existimauerunt q̃dã q oĩs cã in retẽtione eius est strictura meatus inferioris. Nã si esset illud ñ eẽt polis exitus denarij ⁊ auri ꝯglutitorũ ⁊ vinũ ⁊ lac non remanerent in stõ ⁊ ambo nõ natarent in stõ debili ⁊ facerent rugitũ ⁊ inflationẽ ĩmo cã in descensione cibi naturalis est digõ ⁊ virtus stõi ad expellendũ cui ñ est conueniẽtia magis cũ aliquo in dispõe cibi qũ ñ accit stõ nocumentuꝫ donec digerat̃ cibus. Stõus eni sanus cõprehẽdit ipꝫ ⁊ constringit sup ipsum meatus suus inferior vehementer qũq; adest hora expellendi dilatatur ⁊ expellit stõus q̃d in ipso est cũ villis suis latitudinalibus ⁊ quotiens festinat digõ festinat descensus ⁊ si tardat tardat nisi accidat aliqua cãꝝ facientiũ descendere cibũ a stõ qũ nondũ sit digestus ex eis quas iã sciuisti. Et q̃titas q̃dẽ equalis remanẽtie cibi in stõ ⁊ egressionis eius est illud q̃d est ĩter duodecĩ horas vsq; ad. xxij. horas. Et cibus q̃dẽ plimus qũ ñ digerit̃ ꝓpt̃ sua multitudinẽ ⁊ ille cuius qualitas est mala etiã tunc nullus eoꝝ remanet in stõ sano fortis expulsionis ĩmo expellit̃ ad inferiora velociter. Et qñꝫ succedunt ei fluxus uẽtris ⁊ colirica passio ⁊ qñ fuerit stõus debilis quẽ cibus grauat aut vlcerosus hñs bothor aut fuerit in eo humor viscosus lubricus ñ morabit̃ in ipso cibus nisi paꝝ ⁊ fit hoc siue sit debilis retentiua siue digestiua. Et tibi quidẽ possibile est vt cognoscas signa q̃ oꝫ te cognoscere ex cãis hoꝝ ex eis q tibi p̃terierunt in capitulis predictis.

De cura eius a cuius stõ tardat̃ descensus cibi aut in cuius stõ natat cibus. C. ix.

Ex cura illius est somnus sup dextrũ. Ad iuuat eni ad hoc vt velociter descendat cibus a stõ q̃uis sit debil' adiutorij ad digerendũ: ⁊ adiuuant ad hoc deambulatio subtil' ⁊ fricatio pedũ ⁊ confractio ventositatis cũ eo quod scit̃ in capitulo eius.

De cura eius a cuius stomacho festinat descensus cibi. C. x.

Quidã antiquoꝝ fuerunt q̃ noiauer̃t istos stõaticos sed postremo cecidit nomẽ stõi sup aliud. Et ex eis q̃ experta sunt illis ẽ vt admĩstret̃ eis emplꝫ ex farina fenugreci ⁊ seis lini ⁊ melle ⁊ in potu sumant ex eo etiam ⁊ ex eis est vt sumant̃ vitelli oui assati ⁊ coclearĩũ mellis ⁊ duo danic masticis contriti coniungant̃ oĩa in cortice oui ⁊ assent̃ sup cinerẽ calidũ ⁊ sine intermissione moueant̃ donec preparata sint ⁊ comedant̃ ⁊ admĩstret̃ hoc tribus diebus ⁊ oꝫ vt admĩstret̃ ante

cibū aliq̈d ex stipticis frīs si fuerit illic cōplexio ca lida : aut pmistū cū callis si fuerit cōplexio ꝺclinis ad frigiditatē ⁊ tu iā sciuisti oēs has medicinas. Et oꝫ vt ꝺormiant sup cibū ⁊ non moueant nꝫ excitē tur oīo ⁊ vt stringant extremitates supiores.

De eructuatōe stōi ⁊ duritie eius. C. xi.

QUandocꝫ aduenit durities in stō silis apā ti ⁊ tñ nō est apa ⁊ est cā eius frigus ispis sans aut melia ingrossans intrans sine a postematōe

De signis. C. xij.

SUnt vt cognoscat cā eius ⁊ ñ eueniat si gnum apostematis.

De cura. C. xiij.

FIat emplꝫ ei cū melliloto ⁊ croco ⁊ ma stice ⁊ balsamo ⁊ thure ⁊ bdellio ⁊ spica ⁊ cordumeni ⁊ mugatht ⁊ cera ⁊ oleo ro saꝝ. Et silr oēs curatōes dcē ad apata dura ⁊ pro prie ea q̄ dcā sunt ī capitulo debilitatis stōi ppter duritiē. ¶ Descriptio alia bona ad hanc intentio nē. ℞. cere. ℥. viij. glutinis alimbath. ℥. iiij. zinzi beris oppoponaci amboꝝ ana. ℥. ij. aloes ⁊ galbāi ana amboꝝ. ℥. iij. olei de lilio eminā. i. fiat ex e is emplꝫ

De eis q̄ cōmouent eructuatōeꝫ. C. xiiij.

QUm in stō accit ventositas ⁊ nō remoue tur ⁊ est retenta in ore stōi ⁊ impedit oꝫ vt euetur cū eructuatōe sicut euant sup fluitates natantes cū vomitu ⁊ si non erūpit dige stionē ⁊ natat cū cibo nisi accidat multitudo humi ditatū ⁊ phlatū ppatoꝝ ad hoc vt conuertant in uē tositatē : tunc eni necessariū est vt sit supfluitas in cōmotōe eructuatōis ex eis q̄ mouēt rē prauā. Et ex eis q̄dē q̄ mouent eructuationē sunt origanū et folia rute ⁊ anisum ⁊ carui ⁊ calamentū ⁊ menta ⁊ ameos ⁊ gariofili ⁊ mastix ⁊ thus masticatū ⁊ hau stum.

De cura eructuatōis supflue. C. xv.

CAusas q̄dē eructuatōis ⁊ sigtōes eius sr̄ dispōes iā diximus in capitulo sigtionū. In acetosa quidē conferūt patiēti eā pota re diapipreon cū vino ⁊ qñqꝫ iuuant si in potu su mant ante prandiū suū ⁊ cenā suā coriādri sicci pō dus aur̄. deinde bibant post ipsum vinū puꝝ. Et ex eis q̄ sedant eā secundū ꝙ dixerunt quidā ē vt liniat stōus cū stercore galline ⁊ calce. In fumosa uero si est a materia conferunt apsinthiū ⁊ hiera. Si vero est sine materia ea q̄ infrant ⁊ extingūt. ⁊ forte faciunt sicut sunt robub fructuū frōꝝ ⁊ ci bi frigidi.

Tractatus. iiij. de egritudibus instr̄alibus ⁊ cōibꝫ accidentibus stomacho.

De apatibus calidis stomachi. C. i.

STomacho accidunt apata calida pp cās cognitas q̄ faciunt accidere apa ta calida. Et ex illis cāis sunt ꝺolo res plongati. Et qñꝫ sunt apata e ius calida sanguinea ⁊ qñꝫ sunt co lerica.

De signis. C. ij.

QUando plongat in stō ꝺolor q̄ nō remo uet ꝙuis regimē bonū fiat tunc existima ꝙ illic est apa. Illud autē apa qꝺ est cali dū signt cū hoc inflātio vehemens ⁊ adustio for tis ⁊ sitis ⁊ fe. insepabilis ⁊ ꝺolor pūgitiuus ⁊ au gmentū qꝺ qñꝫ sentit ⁊ qñꝫ pducit ad pmistionez sensus ⁊ ad sirlēꝫ ⁊ ad meliaꝫ. Qñqꝫ extenuat cor pus ⁊ pfundant oculi ⁊ resoluit natura ⁊ multipli cat fluxus ventris ⁊ vomitus ⁊ sepat febris ⁊ mi norat urina ⁊ stōus comprimit sub digitis vbi p pt duritiē non cōprimebat sub digitis tunc iaꝫ fit exitura ⁊ qñ accit cū ꝺolore in stō frigus extremi tatū tunc illud est signū malū.

De cura. C. iij.

QUādo autūmat ꝙ apa calidū appꝫ aut ap pebit ppt vehementiā adustionis ⁊ inflā matōis tunc melius est in principio vt in cipiat a repcussiuis ⁊ inungat stōus cū eis q̄ sunt si cut oleū de cydonijs ⁊ fiat ei emplꝫ cuꝫ cydonijs et corticibus cucurbite ⁊ portulaca ⁊ farina ordei et q̄ currunt hac via ꝙuis abstinentia ⁊ subtiliatio ci bi ⁊ regimis magis iuuatiua sunt eis. Qñqꝫ medi caris apata stōi calida tunc caue ne in potu tribuas solutiuū forte aut qꝺ uomere faciat nā admistrati o vomitus error est. Phlebotomia aūt necessaria est in plibus horis ⁊ aliena solutionē laboriosā et vomitū ⁊ sis contentus cibis lenitiuis ⁊ medicis sicut aqua ordei ⁊ almes ⁊ atriplicibus ⁊ cucurbi ta. Et mltiplicare medicias lēificatiuas sicut cassia fistula non est malū ⁊ vt euatio fiat cū cassia fistu la quoniā confert apati ⁊ exiccat materiā. Et qñꝫ admiscet ei ex hiera ⁊ aloes pondus duoꝝ danich vsqꝫ ad. ʒ. ꝫ. ⁊ melius hoc est vt in potu tribuat cassia fistula cū aqua endiuie ⁊ qñꝫ ponit in ipsa ap sinthij paꝝ quoniā est iuuatiuū cū sua stipticitate. Et qñꝫ vunt in ea q̄dā myrobalanis ego vero nō declino ad eos nisi sint apata in via dubitationis ⁊ ego abhorreo hoc. Et qñ apparent ñ oꝫ vt admi strēt. Et qñꝫ dant eis in potu scamoneā cū sirupo acetoso ⁊ ego abhorreo eā. Et qñ apparent ⁊ ñ est ex huiusmōi excusatio tunc det aloes aur̄. i. cū si rupo acetoso ꝙuis dimittere ipꝫ sit melius. Et ex solutis iuuatis in principio est vt sumant aq̄ sola tri ⁊ aq̄ ēdiuie. ℥. ij. ⁊ medulle cassie fistule. ꝫ. iij ⁊ olei de cucurbita ⁊ olei amigdalini amboꝝ ana. ꝫ. ij. ⁊ det in potu ⁊ sine cessatōe lenificet nāta cuꝫ hoc si fuerit siccitas viꝫ ad diē. vij. Et oꝫ ne sint ausi potare aquā frām plimā neqꝫ calidā imo fran gant eā cū iuleb aut robub fructuū. Et abstinētia q̄dē a cibo est ex illis q̄ eos valde iuuant ⁊ si ꝺo lor vehemens valde fiat dabis ei in potu pondus ꝫ. iij. de seie cucumeris cū aqua frā aut aqua albe la ⁊ sumant in potu aquā tabarzet etiā quoniā ē iu uatiua valde ⁊ aquā ataraxacon etiā. Et emplā fa cta ex bella ⁊ capparibus ⁊ balaustijs ⁊ alenifesti des sunt iuuatia valde ⁊ apsinthiū qū ex eo fit em plꝫ confert apati phibens ne imbibat in oibus pti bus stōi. Et ꝙdiu calitas pmanet ⁊ si sit post. vij non abscindas aquā endiuie ⁊ aꝙ solatri ⁊ aquā ke kengi ⁊ aquā atarasacon ⁊ pmisce cū illis qū transi erit septimā tro. de rof. ʒ. ꝫ. ⁊ aliq̈d de succo ap sinthij ⁊ de mastice et permisce cum eis etiam aꝙ feniculi ⁊ aquam apij. Et sit cibus vsqꝫ ad. vij. exmes excorticatis cū atriplicibus ⁊ blitis ⁊ cucur bita cū oleo amigdalino aut oleo omphancino. Et sint illa q̄ in potu sumūt iuleb ⁊ aqua prunoruꝫ et

succus endiuie ⁊ atarȧxacon ⁊ in fine eius ꝑmisce
antur cū mastice ⁊ succo absinthij post. vij. autem
misceant cū eis q̄ abstergunt ⁊ maturant parūp si-
cut sicla ⁊ alubleb ⁊ det̄ i potu eis tunc sirupus ace
tosus ⁊ qn̄ꝫ sumunt euꝫ in potu ante illud aliquot
diebus. Et qn̄ꝫ sumunt ipꝫ in potu cū violis nutri
tis si nō fuerit nausea vehemens impediens ⁊ illō
q̇dē vsꝫ ad. xiiij. Qūqꝫ sedat̄ īflatio ⁊ lenificat̄ apa
tunc est hora resolutionis. qū ergo declinat parūp
introducant̄ in emplis ea q̄ sunt sicut mastix ⁊ ap-
sinthiū ⁊ ponat̄ potus ex sirupo acetoso absqꝫ tio-
re. Et qn̄ꝫ sufficit sumere in potu cassia fistula in a
qua feniculi ⁊ apij ⁊ oleū amigdalinū dulce vsꝫ ad
finē eius. Et rectius tibi est qn̄ ad summū ꝑuenit
cura hora mollificatōis ⁊ resolutōis vt ñ audeas
sup vtrasqꝫ audatia nuda cuiuslibet eaꝝ imo ꝑmi
sce medicinas mollificatiuas cuꝫ stipticis na in hoc
vt sis cōtentus mollificatiuis est error magnus et
qn̄ꝫ ꝑducit patientē ad mortē sine sint medicine q̄
bibant̄ aut posite sup ipꝫ extrinsecus ⁊ stōus q̇deꝫ
dignior est hoc q̄ꝑ epar. Et stiptica coueniētia ad
hanc rē sunt illa in q̇bus est aromaticitas sicut ma-
stix ⁊ rof. ⁊ galle ⁊ galia ⁊ balaustie ⁊ extremita-
tes arboꝝ. Et ex oleis oleū de cydonijs ⁊ oleuꝫ de
mastice ⁊ oleū de malis ⁊ oleū de neriden ⁊ oleuꝫ
omphancinū imo oꝫ in estate ⁊ in principio vt ad
mistres in emplis āboꝝ oleū rof ⁊ oleū omphaci-
nū ⁊ oleū de cydonijs ⁊ oleū de malis. Et i hyeme
⁊ in horis resolutionis oleum de neriden ⁊ oleum
anetinū ⁊ oleū camomellinū ⁊ oleū de lilio ⁊ oleū
de mastice tēpate. ¶ Confectio empli boni in pri
cipio ⁊ augmento ⁊ statu. ℞. farinā ordei ⁊ faufel
⁊ nenufar oīuꝫ ana. ℥. ʒ. rof. ℥. i. ⁊. ʒ. croci. ℥.
ʒ. violaꝝ. xij. dragaganti. v. altee camemille oi
um ana. x. sandali. xv. masticis acatie balaustie
oīuꝫ ana. xv. cere ⁊ olei rof. cū q̇bus cōficiant.
Et ex emplis bonis in principio apatū sunt radix
lilij mellilotū cera ⁊ oleū violaceū. Et ñ oꝫ vt e-
plꝫ fiat cū lubricitate vehementi ventris imo tē-
ꝑet venter in primis deinde admistrent̄ empla.
Et ex emplis bonis in hora status vsꝫ ad declina
tionē est illud qd̄. ℞. cymas sq̄nanti ⁊ camemillaꝫ
⁊ mellilotū ⁊ apsinthiū romanū ⁊ spicā ⁊ radicē al
tee ⁊ sandalū ⁊ faufel ⁊ croci ⁊ g̃na lauri ⁊ q sunt
sīlia illis. Addat̄ in stipticis in principijs ⁊ in reso-
lutiuis in postremis. ¶ Et ex medicis bonis i ma
turando apa calidū cuius q̄rit̄ maturatio ⁊ almē-
xere est vt sumant̄ extremitatū rof ⁊ extremita-
tū apsinthij ⁊ extrēmitatū sepuiue ⁊ corticū cytri ex
terioꝝ ⁊ masticis ⁊ thuris oīuꝫ ana ps. i. ⁊. ʒ. ⁊ cy
donioꝝ ⁊ dactilorum īmaturoꝝ ⁊ croci ⁊ aloes ⁊
myrrhe oīuꝫ ana ptē. i. ⁊ cere ⁊ olei camemillini
⁊ olei de neriden oīuꝫ ana ptes. x. Qd̄ si ca in euē
tu apatis fuerit dolor aīs de veritate cuius est ut
curet̄ cū subtiliatis tunc qū ꝑuenit ad apa tunc opꝫ
vt abscindas subtiliatīa ab eo ⁊ sis cōtentus seda
tiuis doloꝝ sicut est adeps anatis ⁊ gallie. Et quā
do antiquat̄ apa tunc da in potu tro. de spica ⁊ fac
emplꝫ ex emplo de bdellio cū g̃nis de ben dcō in
antidotario. Et ex eis q̄ conferunt ad hoc est cera
tū cū oleo de balsamo ⁊ aloe ⁊ cera alba. Et oꝫ vt
admistret̄ ceratū. S. predcūꝫ in capitulo debilita-
tis stōi ⁊ emplꝫ de mellilōto est ad hoc iuuatiuum

valde. Et ex illis sunt camemilla ⁊ balaustie ⁊ se
men lini ⁊ mellilotū ⁊ altea ex q̇bus fit emplꝫ ⁊ fi
at ex eis vaporatio ⁊ embroca fiat cū ꝺcoctōe ipo
rū. Et ex eis q̄ sanant illō est illud qd̄. ℞. rof. ʒ.
x. xiloaloes. ʒ. ij. masticis seīs ēdiuie cuscute oīuꝫ
ana. ʒ. iij. sumant̄ in apate inflāmatō cū cāfora i po
tu aut sumant̄ tria sextaria cassie fi. q̄ decoquātur
in lb. i. aq̄ donec remaneat medietas deinde cole
tur ⁊ ꝓijciat̄ sup ipsam de aqua solatri ⁊ aqua ke-
kengi sacraiati ⁊ buliat ⁊ ꝓijciat̄ sup ipsam. ʒ. ʒ.
hierapi. ⁊ sumat in potu ex ea ille q̄ fortis est totā
integre ⁊ debilis medietatē eius. Et si indiget for
tiori hoc addant̄ ex seīe apij ⁊ seīe caulis ⁊ amoni
acū ⁊ medulla cerui ⁊ adeps gallīe. Et qn̄ꝫ indiget
emplo bolismi ⁊ emplo cytrio. Et in hac hora qn̄
qꝫ necessariū est vt in potu dent̄ tro. de bdellio.
Et ex emplis iuuantibus in hoc ca. est emplꝫ hu-
iusmōi. ℞. cere ⁊ olei de neriden amboꝝ ana. ℥.
i. masticis ⁊ ciperi ⁊ sq̄nanti ⁊ aloes oīuꝫ ana aur.
i. ⁊ bdellij. ʒ. iij. soluat̄ in vino ⁊ aggreget̄ inter
has medicinas secundū acceptōeꝫ empli. Qd̄ si fu
erit illic solutio ventris qn̄ꝫ erit necessriū vt po-
nas cū istis succū acreste aut succū apsinthij aut agr̄
ges inter vtrunqꝫ. Et de errore maxio est vt pro
longet̄ tēpus tollerantie apatis ⁊ incessant fiat cu-
ratio cū infrātibus ⁊ sit apa in via vt fiat exitu-
ra ⁊ ꝓhibeat̄ a maturatōe: oꝫ ergo vt consideres
hoc. Et iā dcūꝫ est q̄ꝑ suspensoriū factuꝫ ex lapide
besselis qū suspendit ita vt tangat stōuꝫ erit iuua-
mentū eius magnū in doloribus eius ⁊ apatibus e
ius. Qum aute apa sit dubellati ⁊ exitura nos iaꝫ
singulare capitulū fecimus ei. Qū vero apa ē cho
lericū oꝫ in principio vt infrēt valde cū emplis in
infratis nouis ꝑmittis cū sandalis ⁊ cāfora ⁊ rof et
sīlibus ⁊ det̄ in potu aqua ordei cū aqua g̃nati mu
zi ⁊ decocti cū cancris: deinde post illud p aliquot
dies admistra aq̄ꝑ solatri ⁊ aq̄ꝑ endiuie. ⁊ post illō
qū appropinquat status misceat̄ cū aqua solatri ⁊ a
qua endiuie parūp aque feniculi.

De apatibus frīs phlegmaticis ⁊ C. iiij.

Ista apata generant̄ ex hūiditate ⁊ mali-
tia digōis ⁊ ꝑuitate exercitij et ex reliq̄s
caīs generantibus materias cronicas co-
arctantibus eas in vasis et in visceribus quarum
cognitio preterijt.

De signis. C. v.

Quando inueneris signū apatis cū dolore
inquieto in oī dispoē et augmento et nō
est febris nꝫ inflāmatio neꝫ inq̄etudo sed
est humiditas lubrica et claritas coloris ⁊ paucitas
sitis et malitia digōis et paruitas appetitus: tunc il
lud est apa phlegmaticū et tu significabis cū reliq̄s
sig̃tionibus predcīs de hūiditate cōplōnis stōi.

De cura. C. vi.

De canone in hoc etiā est vt ñ eūes resolu
tiua a stipticis. Resolutiua eni q̇bus indi
ges in hoc sunt fortis resolutōis. Incipe
ergo in cura istoruꝫ ita vt des eis in potu aq̄ꝑ apij
et aqua feniculi amboꝝ ana. ℥. ij. baurac. ʒ. iij. ꝺ
oleo amigdalino dulci q̄ꝑtū sufficit deinde post il-
lud sumant in potu. ʒ. ij. olei de kerua cū tribus.
ʒ. olei amigdalini dulcis et decoctōe mellilotī. Et
eius confectio est hec. ℞. melliloti. x. radicis feīcli

x. aq̄ lb. iiij. decoquant̄ donec remaneat lb. i. et
da in potu ex ea. ℥. iiii. Et confert istis decoctio i
sopi in qua decoquit̄ melilotū et ponant̄ sup̄ potio
nē eius. ʒ. iii. olei de kerua. ʒ. ii. olei āigdalini dl'
cis ¶ Ex vnguentis aūt et emplr̄is est medicamē
exptuꝫ quod. ℞. poliī meliloti ⁊ amomi et came-
mille et aneti omīuꝫ ana. ʒ. x. et apsinthii ⁊ spice
āboꝝ ana. ʒ. vii. aloes. ʒ. viii. masticis. ʒ. decem
turis. ʒ. vi. radicū altee. ʒ. xv. ammoniaci ⁊ op-
poponaci storacis omīuꝫ ana. ʒ. x. adipis anseris
⁊ adipis galline oīum ana. ℥. ii. cere rubee. ſ. lb
Et qd̄ ex vnguentis est melius est oleū de neriden
⁊ oleū de spica in quo iaꝫ posita fuerint myrrha et
cordumeni. Et cōferunt etiā aspagi ⁊ alubleb cuꝫ
oleo amigdalino dulci ⁊ sicla ⁊ caulis cū oleo oliue
⁊ ea q̄ siccant sanguinē ex cibis quoꝝ digō est facil'
⁊ oꝫ vt alienēt vomitū oīo nā ipse in huiusmōi ē
malus.

De apātibus duris ⁊ grossis. C. vii.

Quandoqꝫ fiunt incipiendo ⁊ qn̄ꝫ fiunt a p
mutatiōe ex apātibus calidis secūdū q̄ iā
sciuisti in principiis ⁊ qn̄ꝫ fiunt sed raro
ab apāte phlegmatico cui accīt vt indurescat ⁊ si-
gnificant ipsum cū sigtōibus apātū durities tactus
⁊ multitudo varietatis ⁊ extēuatio corporis.

De cura. C. viii.

Canon in his etiā est vt nō eūes medicinas
resolutiuas a stipticis ⁊ oēs medicine que
sunt vehementis resolutōis in fine apa-
tū caloꝝ sunt iuuatiue hic: ⁊ oꝫ vt in potu sumant
lac camellarū fetaꝝ assidue. Et ex illis q̄ eis confe
runt est vt sumant tres aureos ex oleo de kerua
cū decoctōe casie fi. q̄ sit submersa in aqua radicū
Et si indiget eis q̄ sīt fortiora ponat̄ in aqua radicū
sumitatū sq̄nanti ⁊ masticis ⁊ capilli veneris cū re
liq̄s medicis oīum ana ps. i. ⁊ qn̄ ponit̄ cū oleo de
kerua olei de spica q̄ntitas. ʒ. i. ⁊ olei amigdali dl'
cis q̄ntitas. ʒ. ij. ē iuuatiuū ⁊ silr̄ qn̄ in potu sumun
tur olea ista cū aqua mellis. Et oꝫ vt admīstret̄ in
ēplis eoꝝ medulla ossiū cerui ⁊ medulla cruris uac
cini ⁊ pinguedo gibbi camelli. Et ex medicis cōfe
rentibus ad hoc ⁊ in dubellati est illud qd̄. ℞. me
liloti ⁊ fenugreci ⁊ camemille ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ al
tee ⁊ apsinthij oīum ana ptē. i. āmoniaci turis ā-
boꝝ ana duas tertias ptes resoluant̄ gūme iste i d̄
coctōe ficuū. xij. cū vino cū melle deinde cōiunge
cū eis has medicias ⁊ fac ex eis ēplr̄ est eiꝫ mirabi
le. Emplr̄ aliud. ℞. sordiū vrcei p. vij. storacis
p. ij. masticis p. i. glutīs alībath pteꝫ. ſ. fecis olei
de neridē q̄ntitatē qua cōficiant̄ medicie ¶ Emplr̄
aliud. ℞. āmoniaci. viij. meliloti. xij. cere. viij.
croci myrrhe bdelij iudaici oīum ana. viii. olei d̄
balsamo lb. i. Et ex eis q̄ valde iuuatiua sīt eis ē
oleū de succo vitis ⁊ ex eis q̄ conferunt eis vald̄
sīt decoctio ireos cū casia fi ¶ Et emplr̄ qd̄ diximus
in capitulo debilitatis stōi cū duritie. Descriptio
emplr̄i boni. ℞. masticis turis apsinthij omium ana
ptē. i. āmōiaci croci āboꝝ ana ptes. ij. cipi. iij. fac
ceratū cū oleo de neriden tante q̄ntitatis qua lēitas
fiat. Et qn̄ accīt illud qd̄ raro conuenit. s. ex pmu
tatōe apātis phlegmatici ad apā duꝝ tunc cōueniē
tior cura est ei emplr̄ huiusmōi descriptōis. ℞. ā-
moniacū bdeliū semē caulis amigdalas āaras sto-
racē liq̄dā masticē spicā sq̄nantū cipuꝫ gūme dissol
uant̄ ⁊ alia terant̄ ⁊ fac ex eis emplr̄. sintqꝫ cibi eo
rū sicut aspagi ⁊ alubleb ⁊ oleū amigdalinū dlce ⁊
ꝓprie eius qd̄ pmutatū est ab apāte calido.

De adubellati in stō. C. ix.

Multotiens errant medici in regīe apātis i
stō: ⁊ pmutando fit exitura ⁊ multotiēs
incipiendo fit.

De signis capitulum decimū.

Iam diximus sig̃ initij eius in capitl'o apa
tū calidorum stomachi.

De cura capitulum vndecimū.

Oportet vt incipiat̄ a phlebotōia ⁊ a regi
mine stōi apāti apāte calido extrīseco cū
quo sit poss̄e vt prohibeat̄ fieri dubellati
nā si fit dubellati ⁊ incipit eē in via maturatōis oꝫ
tunc vt sit res leuis. Et si autumas maturatōeꝫ p
pinq̄ oꝫ vt in potu tribuas lac recenter mulctū ui
ce vna post aliā cū aqua calida ⁊ tangas duritiē et
consideres an cōprimat̄ ⁊ attendas cōmotōeꝫ ⁊ tī
morē ⁊ cōpressionē apātis nā si n̄ cōprimit̄ illud o
portet vt in potu sumat hn̄s ipꝫ taraxaconē siccam
cū aqua fenugreci ⁊ tribuloꝝ ⁊ oleo amigdalino a
maro. Qd̄ si indiget fortiori hoc ⁊ est īceptio i ui
a maturatōis iā addēs sup primā ponat̄ in eis oleū
de kerua. Et ex eis q̄ expta sīt in hoc est vt sumat
ī potu hn̄s eā taraxacōis sicce q̄ntitatē. ʒ. i. ⁊. ſ. se
mis almarui ⁊ fenugreci. ʒ. i. terat̄ illud ⁊ bibat̄
cū q̄buſdā lactibus recenter mulctis calidis sicut ē
lac asine ⁊ capraꝝ ⁊ q̄ntitas lactis sit triū. ℥. ⁊ mi-
sceat̄ cū eo ex galia pondus. ʒ. iij. eius. Et ex eis
q̄ expta sunt etiaꝫ est vt sumat̄ taraxacōis sicce. ʒ.
i. ⁊ fēiculi. ℥. ij. ⁊ sēis marui. ℥. iiij. terant̄ ⁊ cri
belent̄ ⁊ conficiant̄ cum lacte caprino ⁊ oleo sisami
no ⁊ fiat ex eis emplr̄ sup dubellati. Et oꝫ vt fiat
balneū cū aqua tepida ⁊ vt ponat̄ emplr̄ aliq̄d sup
dubellati factū ex ficubus ⁊ camemilla ⁊ fenugre
co decoctis ⁊ sit in eo apsinthiū vt confortet ⁊ qd̄
q̄rit̄ ex oībus illis est maturatio apātis ⁊ eruptio.
Qūqꝫ existiaueris maturatōeꝫ postq̄ iaꝫ admīstra
ueris balneatiōnē p̄dcāꝫ ⁊ emplā predcā ⁊ successe-
ris cū emplo ficuū predcō substerne ei stramēta du
plicia vt ī culcitris ⁊ ī calefacientibus ⁊ p̄cipe ei vt
iaceat sup ea verso ventre inferius donec rumpa
tur sub cōpressiōe apā eius. Et tu q̄dē cognosces q̄
iā ruptū est p detumitōeꝫ ⁊ attenuatōem ⁊ p illud
qd̄ expuit̄ aut cū solutōe ventris egredit̄ ex sanie
aut ex sanguine ⁊ oꝫ vt in potu tribuas tunc aloeꝫ
cū aqua endiuie. Qūqꝫ erūpit̄ da in potu incarnati
ua q̄uis ille q̄ euomit saniē ex stō suo sit ad despa
tōeꝫ ꝓpinq̄or q̄ ad speꝫ. Qūqꝫ existiaueris ī stōa
cho saniē extrahe ipsam cū solutōe ventris ⁊ non
moueas ipsam ad vomitū. Qūqꝫ n̄ valent huius-
mōi res admīstra medicinas predcās in capitulo a-
postematū duroꝝ. Cibi autē cōuenientes ei ī pri
cipio rei sīt sorbitōes fcē ex āilo ⁊ ordeo excortica
to ⁊ vitello oui. Et in fine eius illi in q̄bus ponun
tur anetū ⁊ fenugrecū secundū mensurā.

De vulneribus in stō. C. xij.

Stomacho qn̄ꝫ accidunt vlcera ⁊ bothor
ꝓpt̄ acuitatē hūoꝝ q̄ imbibunt corpus i-
psius ⁊ q̄ obuiant ei ex ipsis. Et multoti
ens fiunt ꝓpt̄ illud qd̄ ꝑuenit ad ipsuꝫ ex alijs.

Multotiens enī vlcerāt stōūs ex catarro descēdē
te ad illud ex capite calido mordicatiuo aut corro
siuo ꝓpt̄ suā putrefactōēm q̄r putrescit ⁊ corrodit
stōūs q̄ꝫ ꝓlongāt catarrus.

De signis conuenientie ⁊ differentie. C. xiij.

Multotiens ꝓducunt vlcera stōi ⁊ ꝓprie i
inferioribus eius adminoratōēz anheli-
tus ⁊ ꝓuocatōēz sudoris ⁊ sincopi ⁊ ifrā
tionē extremitatū. Et q̄ñz signt̄ vlcera i stō fetor
eructuatōīs ⁊ eleuatio vaporis faciēs incurrēr sic
citatē lingue ⁊ exiccationē ipsius ⁊ est sincopis plī-
ma. Et q̄ñ s̄t in stō bothor multiplicāt eructuatio
valde. Et iā distinguit inter ulcus factū in meri ⁊
inter factū in stō quoniā in illo q̄ꝺ factū est in meri
sētit̄ dolor in ipso vꝫ ad posterius iter duas spa-
tulas ⁊ in collo vsq; ad initia pectoris ⁊ verificat
dispōēz eius transitus deglutiti quoniā sigt̄ locum
dolorosum cū presentia eius ⁊ q̄ñ ꝑtransit hunc lo
cū parūp. Fcā autē in stōi ore sigt̄ ꝙ dolor est in in
ferioribus pectoris ⁊ supprem̄is ventris ⁊ est ve
hementior ⁊ deglutitū sigt̄ ipꝫ cū ꝑtransitōe pecto
ris ⁊ plimū eius declinat ad mirach ⁊ minorat ex e
o anhelitus ⁊ infrāt corpus ⁊ ꝓducit ad sincopi pli
mū. Vez fcā in fundo stōi sigt̄ exitus corticis vl
ceris eius in egōe absq; excoriatōe in intestinis et
inuentio doloris post q̇etē eius q̄ꝺ sumit̄ in inferi
oribus stōi ⁊ fit dolor ꝑuus. Et distiguit̄ inter vl
cus i stō ⁊ vlcus in intestinis per locū doloris q̄ꝫ i
gredit̄ cibus in corpus ⁊ est exitus corticis q̄ egre-
dit in egōe rarus ⁊ ē cortex eius subtilis. s. ex ge
nere eius q̄ꝺ egredit̄ ex intestinis supioribus. Et
sigt̄ ꝙ est ex stō ꝙ dolor ñ est in ꝑtibus viscerꝫ
īmo supra. Vez multotiens appropinquat ⁊ assi-
milat̄ dysenterie. In eis autē q̄ fiunt in intestīs su
perioribus oꝫ vt tu valde intendas. In vomitu
autē q̄ꝫ cortex ingredit̄ ñ est vlcus nisi i meri aut
stō. Et oꝫ vt q̄ꝫ tu volueris expiri illud vt cibes
egrū ex aliquo in quo sint sinapis ⁊ acetū.

De cura vlcerū stomachi. C. xiiij.

Plaga recens q̄ fit in ipso oꝫ vt curet̄ cum
medicis stipticis ⁊ dent̄ cibi velocis dige
stionis ⁊ vitent̄ medicine vlcerose in q̄-
bꝫ ponunt̄ flos eris ⁊ cerusa ⁊ litharg̃yriū ⁊ tutia ⁊
silia imo oꝫ vt curentur vlcera stōi ⁊ corrosio in
ipso in primis cū mundificatōe cū eis q̄ sunt sicut a
qua mellis ⁊ iuleb. Et ñ oꝫ etiā vt sit in purgato-
rio fortitudo purgatōis ⁊ ledat vlcera plusꝙ oꝫ.
Et oꝫ vt sit eoꝝ abstersio ⁊ ablutio ad inferiora.
Q̄ꝺ si fuerit illic corrosō ⁊ caro mortua oꝫ ut me
dicet̄ cū medicamīe mundificante carnē mortuam
⁊ incarnante ⁊ faciente nasci carnē. Et o ꝙ̄ coueni
ens est hiera picra ad illud ⁊ q̄ꝫ mundificat̄ oꝫ vt
in potu dent̄ lac acetosum vaccinū a quo ablatū est
butyꝝ ⁊ sirupus de cydonijs ⁊ g̃natis ⁊ silibꝫ ⁊ dē
tur etiā aqua ordei cū g̃natis ⁊ sirupi de fructibus
stipticis. Et ē q̄ñz necessariū vt cibent̄ ventribus
vituloꝝ ⁊ edoꝝ cōditoꝝ cū aceto. Et scias ꝙ q̄ di
u ñ mundificat̄ sordes tota ñ est iuuamentū cur̄ al
terius nꝫ admistrationis cōsolidatiuoꝝ. Et q̄ꝫ ad
mistras incarnatiua ⁊ egritudo est in ꝑtibus meri
⁊ ore stōi tunc pone in eis ex glutinatis aliq̄ꝺ ma-
gnū sicut est gūmi ⁊ dragagatū. Et q̄ñz confert vl
ceribus stōi siloniū ⁊ conferunt etiā tro. de kara-
be ꝑcipue si fuerit illic vomitus san. ⁊ conferunt
eis oīa rob fructuū. Et q̄ñz confert rob eupatorij
⁊ rob apsinthij ⁊ q̄ñz s̄t in stō ulcera ⁊ ñ est excusa
tio solutōīs ventris ꝓꝑ aliq̄d vocantiū ad hoc tūc
oꝫ vt soluas ventrē cū eis q̄ s̄t sicut casia fi. Q̄ꝺ
si accidat ex vlceribus solō ventris curet̄ cū tro.
de spodio ⁊ robub stipticis cū aqua sauic decocti.
Et si fuerit illic corrosio curet̄ cū eis q̄ diximus in
cura sputi sanguinis.

De bothor in stō capitulū. xv.

Confert eis mundificatio cū solōe eoꝝ q̄-
bus concessum est fieri solōēz ventris in
vlceribus stōi ⁊ cibari cū g̃nis g̃nati cuꝫ
passis ⁊ lacte decocto cū ferro ignito.

De ruptura stomachi. C. xvi.

Quoꝝ stōūs dis rūpit̄ fortasse ñ euadunt ni
si pauci a ruptura ꝑua.

Tractatus q̇ntus de dispōibus stōi ex ꝑte eius q̄ꝺ
ipse cōprehendit ⁊ egredit̄ ab eo ⁊ aliq̄bus dispōi
bus mirach ⁊ q̄ sequntur ipsuꝫ. Inflatō stōi. C. i.

Quandoq; fit ꝓpt̄ cibū q̄ꝫ i ipso est humi
ditas extranea q conuertit̄ in ventosita-
teꝫ ⁊ ñ est pōe caliditati si est equalis vt
resoluat eā ita ꝙ ñ resoluat ipsam ad ventositatē.
Et q̄ñz sit ꝓpt̄ caliditatē digestiuā q̄ꝫ est debilis.
cibus nanq; q̄uis sit nō inflatiuus in natura sua tñ
q̄ꝫ debilitat̄ in ipso caliditas euaporat ⁊ facit acci q̄ꝺ
re ventositatē. materia nanq; i sua subā si ñ eit ue
tositatis plime nō facit in ventribus euenire infla
tionē nisi sit caliditas minorata ⁊ moueat̄ ⁊ ñ dige
rat̄ sicut si priuet̄ caliditas oio ñ associat̄ ei inflatio
⁊ si sit ex inflatiuis: ⁊ oē a quo nō accit inflatio nō
accit ab eo inflatio nisi aut ꝓpt̄ se ipm. s. ab illo in
sua subā aut ꝓpt̄ duas res preter ipm quaꝝ vna ē
dominiū caliditatis sup ipsuꝫ ⁊ altera frigus q̄ꝺ ñ
mouet aliq̄d. Et q̄ñz est caliditas apta ad digerēdū
⁊ materia obediens ei ⁊ mouet̄ ꝑ illud q̄ꝺ eā retra
hit ab ipsa ex potu aq̄ plime sup ipsaꝫ aut motu cō
mouēte ipsam. Et q̄ñz est cōplexio cibi inflatiua si
cut faseoloꝝ ⁊ lentiū ⁊ siliū ⁊ nō conferunt forti-
tudo virtutis ⁊ alienatio locoꝝ digōis nisi sit cali
ditas fortis vehementis virtutis ⁊ materia vehe
mentis hūectatōīs. Et ex medicis inflatiuis est vi
nū grossum ⁊ dulce ꝓpt̄ grossitiē eius nisi sit dulce
do subtilis ⁊ generat̄ ab eo ventositas subtilis. ¶
Et q̄ñz est cā inflatōīs essentia cibi calidi in natā sua
nā q̄ꝫ ipse inuenit dispōēz q̄ calefacit q̄ꝫ fit digō et
egredit̄ ex hoc q̄ꝺ ipse est calidus potentia ad hoc
vt sit calidus actu materiā frāꝫ humidā resoluit i-
psum ⁊ facit ipsum vaporare. Et q̄ñz sunt inflatō
⁊ rugitus ꝓpt̄ vacuitatē ventris cū hūiditate cru
da vitrea in stō. Ipsa enī q̄ꝫ occupat̄ caliditas na-
turalis ab ea cū cibis est q̇eta ⁊ q̄ñ caliditas expedi
ta ꝑuenit ad cā resoluit̄ in ventositatē. Et q̄ñz est
cā in hoc ꝙ natura q̄ñ inuenit vacuitateꝫ ⁊ mouen
tur virtutes mouet̄ aer effusus in spatijs ⁊ mouet̄
cū eo residuū vapoꝝ hūiditatis ⁊ est sicut ventosi
tas. Et q̄ñz sunt cā in ea multitudo melie ⁊ egritu
dines splenis. Et multotiēs fit frigus supueniens
corpori exterius cā inflatōīs ⁊ ventositatis ex qua
replet̄ corpus ꝓpterea q̄r debilitat caliditatē opā-
tē in materia ⁊ facit opatōēz eius mediā opatōēz ⁊
eius operatio est digestio humiditatuꝫ ⁊ medietas

operatōis est vaporatio ⁊ qn̄ multiplicat̄ inflatio i ventribus conualescentiū indicat conuersionē. Et egritudis almirachiati plimū fit ꝑpter vehementiā caliditatis stōi ⁊ oppilatōes uiaꝝ cibi ad corpus quare redit ⁊ retinet̄ in ꝑtibus stōi ⁊ facit acetosaꝫ eructuationē ⁊ accit vomitus stupefaciens dentes ꝑcipue si cōicat splen ⁊ est egō hūida ⁊ ingrossatur san. Et qn̄ꝫ est illic aꝑa faciens vaporē melicū ⁊ facit euenire melancholiā.

De signis capitulum secundū.

Illaꝫ in qua est cā generatio ventositatis ⁊ inflatio subē cibi signt īditus ad cognoscendū subām eius qḋ sumitur ⁊ ꝙ inflatio n̄ est plima valde neꝫ in horis bonitatis cibi et ꝙ eructuatio qn̄ iterat̄ bis aut ter sedatur eius malitia. Et silr̄ qn̄ cā in ipsa est humor signt eā assumptio aq̄ ⁊ cōmotio sonans ⁊ ad summū qḋ accit v̓tuti digestiue. Dia eni cognoscuntur ꝑ inuentionē cāe ⁊ remotionē inflationis cū alteratōe regis. Et dr̄a q̇dē inter inflationē melicā ⁊ illā q̄ est ex hūoribus malis crudis est ꝙ inflatio melie est cū siccitate ⁊ alia est cū humiditatibus. Et fcē ex cāis alijs signū est inuentio aliaꝝ cāꝝ.

De cura capitulum tertium.

Si est cā inflationis cibus dimitte iꝑꝫ tendens ad aliū ⁊ meliora regimen futuꝝ et non ledatur digō ⁊ vsqꝫ quo fit illud oꝫ vt dormiat hn̄s eā sup ventrē suū supra puluiar plenū eis q̄ calefaciunt sicut est cotū. Et si est cā eius frītas stōi ⁊ debilitas eius curetur cū eis q̄ opꝫ ex illis q̄ dcā sunt in ca. eius. Et vngatur cū oleo aliquo in quo ḋcocta sunt subtiliatīa disrūpētia uētositatē sicut ameos ⁊ keisim ⁊ cyminū. Et si indiget fortioribus illis: tunc sint ruta ⁊ semē eius g̃na lauri ⁊ alāiudē ⁊ siseleos ⁊ sit oleū eius oleum laurinū ⁊ oleū de kerua ⁊ q̄ sunt silia illis. ⁊ qn̄qꝫ sufficit inungere mēbrū ex oleo aliquo cuꝫ quo permiscet̄ anetū ⁊ q̄ currunt cursu eius deinde cū emplis fortis resolōis sicut emplꝫ factū cū isopo ⁊ aneto ⁊ aqua cineris ⁊ silibus. Et qn̄ꝫ sunt necessaria clisteria cū huiusmōi oleis ⁊ qn̄ꝫ ponit̄ in eis piper. Et si fuerit frigus ex materia grossa nō dabimus in potu istas medicinas. Qn̄ꝫ eni ipse addunt in cōmotē: ventositatū imo oꝫ vt purgēus materiaꝫ in primis deinde demus eas in potu. Et si frigus fuerit puꝝ et fuerit materia pauca n̄ curabīus de hoc imo dabimus eas in potu. Et ex eis q̄ i potu dabimus ⁊ magnificat̄ eoꝝ iuuamentū est manipulus polij decoctus in aqua vehementer deinde sumat̄ ex ea in potu aut misceat̄ decoctio calamēti fluuialis cū melle ⁊ sumat̄ ex ea in potu ⁊ decoctio galange iuuatīa est valde ⁊ galange sicut est ⁊ galange cōfectū cū sirupo acetoso factū pilule pue sicut cicer ⁊ sit doſ eius aur̄. i. cū aqua calida ⁊ ē ex eis q̄ solōne educunt ventositatē plimā ⁊ hūiditatē paucā. Et ex eis q̄ sunt maximi iuuamenti in inflatione accidente est castoreū qn̄ bibit̄ cū aceto ꝑmisto cū aqua ⁊ rob cū oleo antiquo ⁊ ꝑprie aceto alāiuden aut sq̄llitico. Et dr̄ ꝙ calcāeus porci adustus est bonus ad hoc ⁊ qn̄ꝫ sufficit in ea q̄ leuis est vt in potu sumat̄ vinū puꝝ parūp bibat illud deīde dormiat sr̄ ipꝫ ⁊ surget sāus ab egritudīe sua.

¶ Unguentū conferens ei decoc̄tū nigelle ⁊ g̃na lauri ⁊ ruta in uino vehementer ⁊ colet̄ deīde coquat̄ ex oleo medietas illius vini cum ipso donec remaneat oleum deinde fiat inunctio ex ipsa. ⁊ similiter oleum de lilio. Dixerunt quidem aloes est iuuatiua valde infantibus quorum inflatur vētres. Et inflatio inseparabilis melancholica curatur cum eis que sunt vt sagzenea ⁊ alcadicon et ameos. Et si indiget euacuatione forti administra pilulas fetidas ⁊ pone super spongiam infusam in aceto forti valde ⁊ melius est acetum alāiudē.

De rugitu capitulum quartum.

Omnes cause inflationis sunt ipse eedem cause rugitus qum accidunt ille cause inflationis ⁊ nititur natura eas expellere et non potest ⁊ non expellitur ad superiora neqꝫ ad iferiora imo mouetur in vasis intestīoruꝫ tunc est rugitus ⁊ proprie qum est in intestinis subtilibus strictorum meatuum. Qumqꝫ permutatur ab eis ad ampla intestīa. s. grossa quiescit ⁊ minoratur. Uerum sonitus eius tunc est grauis cuꝫ hoc ꝙ est minor. ¶ In subtilibus vero est acutus cum hoc ꝙ est plurimus. Qumqꝫ permiscentur ille ventositates cum humiditatibus non sunt pure ⁊ quando inueniunt spatium ⁊ sunt inflantes cōmouentes sonitum faciunt prouenire sonitum vasis habentibus strictum collum. Et claritas quideꝫ sonitus significat mundificationē intestinorum aut exiccationē fecis. Et cura quidem rugitus proxima est cure inflationis ⁊ ille qui inuenit ventositatē in ventre cum febre pauca bibat aquam cymini cū tereniabin in loco penidiarū.

De lenitate stōi ⁊ lubricitate. C. v.

Quandoqꝫ est causa eius malitia cōplexionis stomachi ⁊ raro fit ex cōplexione calida simplici quando peruenit ad hoc vt mortificet retentiā ⁊ quandoqꝫ fit propter malitiam cōplexionis fr̄e cum materia lubricitante aut absqꝫ materia ⁊ quandoqꝫ fit propter vlcera i stō que leduntur ab eis que ad ipsa perueniunt quare mouetur ad expelleduꝫ ea ⁊ quandoqꝫ est causa eius debilitas adueniens retentiue. Et quando accidit post lubricitatē stomachi ⁊ intestinoꝝ ⁊ lenitatē coꝝ eructuatio acetosa est secundū dictum hip. signū bonū. Significat enim augmentū caliditatis diminute nam si non fuerit caliditas non erit ventositas neqꝫ eructuatio.

De signis capitulum sextum.

Nota sunt ⁊ non est necessarium iterare ea.

De cura capitulum septimū.

Si fuerit causa eius malita cōplexionis calide cum materia tunc oportet vt educat̄ humor cū facilitate ⁊ administrētur post illud robub fructuū stipticoꝝ aut aqua sauic ordei decocti cū milio. Et si prolongatur illud est necessarium bibere ea que sunt sicut lac acetosum vaccinū decoctū aut in quo extingunt̄ ferrū ⁊ lapides cū quo sint admiste medicīe stiptice sicut spodiū ⁊ roſ ⁊ karabe ⁊ balaustie ⁊ alcort ⁊ hypoq̇stidos ⁊ ꝓjciant̄ sr̄ media lb. lactis acetosi. ʒ. v. de medicis ⁊ admīstrent̄ sr̄ stōuꝫ ēpl'a dcā in antidotario ⁊ sit cibus ex lētibus excorticatis ⁊ rizi ⁊ milio cum succis fructuū stipticoꝝ sicut e aqua acreste ⁊ aqua

ḡnatoꝝ acetosoꝝ ⁊ aqua cydonioꝝ acetosoꝝ. Qđ
si ñ inuēis excusationē qn̄ cibes eos carne cibabis
eos illis q̄ sunt ex carne pulloꝝ ⁊ cubugi tabegi as
sata valde aspersa acetosis predc̄is. Et scit̄ ex istis
cura eius q̄ ē raro ⁊ minus ex casibus huiusmodi
egritudis ꝓpt̄ cōplexionē calidā purā sine materia
ex eis q̄ docui te in ca. cōi. Qđ si fuerit ex frigor̄
cū calefactis curet̄ ebibitis. Et empl̄a eius sint ex
eis q̄ iaȝ exposita st̄ in loco suo ⁊ fiat cibus eius ex
canabit ⁊ minutis auibus assatis ⁊ pullis etiā quoni
aȝ sunt tarde remanentie in stō ⁊ puluerizent̄ cum
spēbus odoriferis calidis stipticis aut calidis pmi-
stis cū stipticis. Et si fuerit illic materia eūet̄ cum
eis quoꝝ p̄terijt declaratio ⁊ admistret̄ vomitus
in oī septiana ⁊ admistret̄ elcūariū alcanzi ⁊ elcūa
riū de ḡnis myrti ⁊ electuariū de scoria ferri ⁊ de
tur in potu vinū purū antiquȝ. Et si fuerit ex vl
ceribus curabis vlcera sua cura deinde regimē ad
hibe cōfortando stōuȝ. Fcē autē ex debilitate vir
tutis retentie cura est vt admistrent̄ sirupi stiptici
cū spēbus calefactis odoriferis in potu sūpti ⁊ vt
emplȝ suppositi. Et ex eis q̄ cōferūt ad illud est e-
lectuariū de xilocaractis cū aqua senticū hūidarum
aut medicamē de sumach cuȝ aqua de xilocaractis
aut susfuf de ḡnis ḡnatorū cū robub de cydonijs a
cetosis puro aut alcanzi cū rob đ myrto. Et ex ill̄
q̄ ei maximū affert iuuamētuȝ st̄ tro. enifistides ⁊
trocisci. de balaustijs ⁊ ēpl̄m de apsinthio cū stipti
cis. Cibi āt ꝓxi st̄ illi quos dixius i ca. cōpl̄ōis ca
lide ⁊ hūide ⁊ assata ⁊ frixa ⁊ ea q̄ i patellis cū ro-
bub. Et scias ꝙ aqua ordei cū tamarindis iuuatiā
est ad difficultates egritudinū.

De vomitu ⁊ subuersione ⁊ nausea ⁊ estuatione
stomachi capitulum. viij.

Vomitus ⁊ subuersio sunt motus stōi ad
expellendū ex eo aliq̇d qđ ē in eo ꝑ viā
oris. Et subuersio q̇dē vna duoꝝ ē mo-
tus expulsoris cui ñ associat̄ motus expulsi ⁊ vo-
mitus q̇ ē vnus ipsoꝝ ē vt associet̄ motui facto ab
expulsore motus expellendi ad exteriora. Et nau
sea ē dispō stōi q̄ quasi suscipit hos motus ⁊ ē. q.
declinatio eius ad hos motus aut ml̄ti tēporis aut
pui tēporis ꝭm susceptionē materiei. Et iste q̇deȝ
dispōes contrarie sunt appetitibus ex oībus ptibȝ
⁊ subuersio nature dr̄ nausea insepabilis ⁊ qn̄ȝ dr̄
đstructio appetitus. Et vōitus q̇dē alius ē acutus
estuosus sicut in colirica passiōe ⁊ sicut accit̄ ei qui
bibit medicinā vōitiuā ⁊ alius q̇etus sicut accit̄ sto
maticis. Qū ergo accit̄ subuersio tunc iā accit̄ ali-
q̇d cōmouēs os stōi ad expellendū aliq̇d ad ꝓpinq̇
ores vias ⁊ illud est aut qualitas opatiā aut opa-
tōe eius materia ex qua ipse ledit̄ aut mēbri cōicā
tis sicut cerebri aut aduentus percussiōis aut mate
ria grossa ibibita aut infusa in ipso corrūpēs cibuȝ
aut cholerica aut hūiditas mala putrescā sicut accit̄
p̄gnantibus aut hūitas ñ mala sȝ trēula debilitans
os stōi absq̧ malitia cāe aut hūitas grossa ⁊ adhe-
rens aut multa ḡuans ꝗuis ñ sit cā alia. Nā ꝗuis
sit verbigr̄a san. aut phl̄a dulce spat̄ tn̄ ex huius-
mōi ꝙ nutriat corpus ⁊ nutriat etiā stōuȝ. San.
eniȝ nutrit stōuȝ ⁊ phl̄a dulce naturale cōuertitur
etiā in san. ⁊ nutrit stōuȝ. Veꝝ ipm ñ nutrit eum
quocūq̧ mō accidat ⁊ quale pueit ad ipsuȝ sȝ qn̄q̧

nutrit eū quando gradat̄ aduentus eius ad ip̄m ex
uēis alterātibus sanguinē ad cōplexionē stōi ⁊ assi
milātibus ip̄ȝ ei ex uēis predc̄is in anatōia nisi ac-
cidat ꝓpt̄ cām cū qua ñ inueniat stōus nutrimentū
oio ⁊ ñ afferat̄ ad ip̄ȝ vene qđ ei cōuēiat ⁊ libēter
suscipiat ip̄ȝ ⁊ digerendo faciat ip̄ȝ sanguinē sicut
multotiens effundit ad ipsum epar ñ per viā vēa
rū spargentiū sanguinē imo per viā vēaꝝ ꝑ quas
penetrat kilus sanguinē bonū ⁊ cōuenientē nō pl̄i
mū ḡuantē vt nutriat ip̄ȝ ꝭm semitā qđ ipse ex e
o exuccat ⁊ cōuertat eū cū sua subā ad suā sil̄itudi
nē. Et illi q̇dē errauerūt q̇ existimauerunt ꝙ san
guis nō nutrit stōuȝ ⁊ iudicant de eo iudiciū enūti
atiuū absolutū. Et q̇dā hoīes sūt q̇ hn̄t periodos ī
melia cōsuetos ⁊ in eis sunt sani ⁊ qn̄ȝ perducit ad
adustionē in meri ⁊ gutture imo vlcus. Et ex nau
sea est que est signum crisis : et quandoque est si-
gnum malum sicut in febribus pestilentialibus .
Et quando multiplicatur in cōualescentibus īdicat
cōuersionē. Et de vōitu q̇dē cretico ē q̇ cōfert fe-
bribus acutis ⁊ āpatibus epatis q̄ sunt in latere cō
cauo. Et est vōitus q̇ accit̄ in accessiōe febriū ⁊ qn̄
q̧ sunt in stō ⁊ in uisceribus interioribȝ āpata ⁊ ꝓ
prie calida ⁊ sunt facientia venire vōitū ꝓpterea
ꝙ declinat̄ ad expellēdū ⁊ ꝓpterea ꝙ ledūt ex quo
libet tactu accidete eis aut ex quolibȝ cibo aut me
dicina aut hūore aut mēbro mollificato. Et nause
a q̇dē qn̄ȝ remanet ⁊ nō pmutat̄ ad vōitū ⁊ cā ē ue
hementia virtutis retentiue aut debilitas quali-
tatis q̄ facit nauseā aut paruitas eius ita ꝙ qn̄ sup
ip̄ȝ fit motus alleuiat̄ uōitus īmo mouet̄ vōitus.
Et illi cuius stōus est debilis accit̄ vt sincopizetur
ipse ⁊ ñ possit uomere ꝓpter vacuitatē stōi sui aut
ꝓpt̄ paruitatē hūoris ledentis ip̄ȝ siue sit imbibi-
tus siue nō imbibitus si loco huiusmōi stōi ⁊ oris
eius eēt stōus fortior ⁊ os stōi fortius nō sincopi-
zaret̄ ipse neȝ pateret̄ ab ipso. Veꝝ ꝓpt̄ debilita-
tē eius patit̄ ab eo ⁊ ꝓpt̄ đbilitatē eius ⁊ paucitatē
materiei nō est ei posē vt euomat ip̄ȝ. Qūq̧ cōe-
dit post ipsum cogit̄ euōere ꝓpt̄ duas res. quaruȝ
vna est qr hūor qn̄ȝ est nocens ei paꝝ nō mouens
neq̧ laborare faciens quōiā est in fundo stōi ⁊ qn̄
cibat̄ eleuat ip̄ȝ cibus ⁊ ml̄tiplicat̄. ⁊ secunda est q̇
a adiuuat̄ cū ꝗtitate cibi ad expellendū ip̄ȝ ⁊ vin-
cendū. Et qn̄ȝ subuertit̄ aīa ⁊ cōmouēt nauseā ca-
liditas ⁊ siccitas accn̄tes ori stōi ⁊ facit qualitate su
a calida illud qđ facit hūor vicinus quātitate sua
cal̄a etiā. Et ī admistratōe q̇dē vōitus cū equalita
te est iuuamentū maximū. Veꝝ assiduatio eius ma
xime debilitat virtutē stōi ⁊ facit ip̄ȝ lacunā sup-
fluitatū. Et vōitus q̇dē creticus euadere facit spas
mū. Et multotiens accit̄ febricitanti spasmus aut e
pilepsia aut sil̄e epilepsie subito ⁊ euomit hūorē ut
est flos eris aut indicū ⁊ euadit. Et qn̄ȝ facit etiā e
uadere ex subet ⁊ ex augmentatōe repl̄onali in fe
bribus ⁊ alijs. Et multotiens vōitus sanat ex sin-
gultu clamoso. Et ex admistratōe vōitus cū equa
litate cōsuant̄ renes ⁊ curāteo nocumentū eoꝝ et
nocumentū pedū ⁊ sanat̄ eruptio venaꝝ deferenti
um sanguinē ⁊ arteriaꝝ. Et amat̄ q̇dē vt admistre
tur in mense bis ⁊ melior horaꝝ vōitus est illa q̄
est post balneū ⁊ postꝙ cōedit post ip̄ȝ ⁊ implet̄ .
Et nos q̇dē iā subtiliter perscrutati fuimus ꝭmōeȝ

de hoc in libro prio. Et stōus qdē debilis quotiēs
cibat̄ accīt ei nausea ⁊ subuersio ai ⁊ si fuerit de-
bilior pa⁊ ñ poterit retinere illud qđ recipit imo
expellet illud ad superiora ⁊ inferiora. Et debili
tas qdē stōi qñ fit ex spēbus malitie cōplexionis
⁊ tu scis ꝙ de cāis quarundā spē⁊ malitie cōplexi
ōis sunt q̄dā qbus adiungit̄ resolō spūs sicut ē solō
ventris plima ⁊ maxie sanguis. Et tu scis ꝙ ex de
bilitantibus sīt dolores vehementes ⁊ tristitie ⁊ ie
iuniū ⁊ fames vehemens. Et ipsa etiā sunt ex cāis
uōitus s̄z seitā introitus debilitatis sī stōu⁊ ⁊ vōi
tus dolorosius et uelocit̄ al' vehemēter euōit cibū
⁊ expellit ip̄z. Et illi cui supuenit frequenter nau-
seatia facietas ⁊ q̇ cōedit nō s̄m veritatē famis nō
verificate accidit in primis qñ comedit adustio al'
angustia vehemens valde qua⁊ ñ tollerat deinde
cōuertit̄ eius cē ad hoc vt euōat totū qđ cōedit:
Et deterior qdē vōitus est ille q̇ est vōitus sāgui
nis nisi s̄z necessitatē qua dicā: tunc. n. ē sig̃tio for
titudis nature ⁊ seq̄t ip̄z vōitus niger. Et cā ī hoc
est malitia quoniā ista duo ñ sīt gērata in stō imo ñ
sunt nisi expulsa ad ip̄m ex locis lōginq̇s ⁊ mēbris
aliȷ̄s ⁊ sig̃nt nocumentū in illis mēbris ⁊ s̄m cōita-
tē stōi ⁊ obedientiā ita vt debilitent ip̄z. Et signi
ficat vōitus sanguis ꝓprie motū eius egredientē⁊
a necessitate ⁊ vōitus sanguis qū egredit̄ a necessi
tate portendit mortē. Et vōitus qdē purus est ma
lus. cholēicus qdē sig̃t supfluitatē calitatis. ⁊ phle
gmaticus sig̃t supfluitatē frigoris simplicis puri. ⁊
vōitus qdē diuerso⁊ colo⁊ deterior est nigro. Et
ex illo q̇ est vt flos eris ⁊ vt succus porri est ma-
lus ꝓpter illud qđ sig̃t de aggregatōe hūo⁊ malo
rū. ⁊ ex dispōe mala est vt sit os stōi subuersum
patiens sincopī ⁊ sit natura restricta: tunc. n. illud
qđ sedat vōitū addit in retentōe nature ⁊ illđ qđ
resoluit naturā addit in vōitu nisi sit illud qđ facit
sincopī hūor subtilis aut cholericus. Et curetur di
spō cū aqua pruno⁊ ⁊ tamarindo⁊ ⁊ sīlibus ⁊ con
fert vtrisq̄ȝ rebus sīl'. Et sunt hoīes qdā q̇ nō ces-
sant appetere cibū ⁊ quotiens replent̄ eo euomunt
ip̄z aut expellunt ip̄z ad inferiora deiñ redeūt ⁊ nō
cessat ille labor eo⁊ ⁊ ipsi tñ uiuūt uita sano⁊ ac si
illud sit res naturalis eis. Et ecce hic q̄dā auis ē ca
piens locustas q̄ nō cessat cōedere locustas ⁊ expel
lere eas ⁊ non faciat̄ toto tēpore quo inuenit eas ⁊
est aliud aīal huius ꝓprietatis. Et sunt qdā hoīes
q̇ qū cōedūt existimant ꝙ si moueant̄ euōent aut si
irascant̄ aut loq̄tur aut moueat̄ motu aīali euōent
⁊ cā in hoc est illud qđ sciuisti. Et sanior qdē vōi
tus ē pmistus medius in grossitie ⁊ subtilitate et ē
ex hūoribus q̇ sūt cōsueti ipsi sicut phlegma ⁊ cho
lera. Ue⁊ ille q̇ ē vt succus porri egritudis signi-
ficat malitiā ⁊ viridis ad nigredinē decliuis sicut a
zul ⁊ indicū s̄m plimū sig̃t congelationē calitatis ⁊
sunt p̄ter illū q̇ est vt succus porri ⁊ flos eris q̄uis
qñ̄ȝ cōtigat vt sint ambo ꝓpt̄ adustionē etiā. Ue⁊
adustio q̄ nō ē a vehementia frigoris ⁊ cōturbati
one eius est decliuis ad splendorem ⁊ claritatem ⁊
ad illum qui est vt succus porri mortē virtutis q̄
uis vōitus citrinus et vt succus porri ⁊ vt flos e-
ris multiplicet̄ in ipso in cuius epate est cōplō cala
valde. Et accīt hñti apa calidū in epate uōitus cho
lericus deiñ vōitus vt succus porri deiñ vt eru-
go eris ⁊ fit cū nausea ⁊ singultu. Niger vero nō
fit nisi in apatibus splenis ⁊ in fine veris ⁊ est ma
lus. Et fetidus est malus ⁊ ꝓprie q̇cūq̄ȝ ambo⁊ in
febribus pestilentialibus. Et qñ inuenit̄ subuersō
in die quarto egritudinū ⁊ fit expulsio vōitu ē iu-
uatiuum.

De signis portendentibus vōitū. C. ix.

Sunt nausea ⁊ subuersio añcedentes vōi-
tū: ⁊ qñ tremit labiū ⁊ accīt tensio hypo-
condrio⁊ ad supiora tunc iudica ip̄z ades
se. Signa autē hūoris mali putridi facientis nause
am ⁊ vōitū si est calidus sunt sitis ⁊ sapor malus ī
ore ⁊ putrefactio apparens. Et sig̃ q̇s ex illo hūo-
re sit saniosus sunt intueri ip̄z ex p̄te vōitus ⁊ ve
hementia nocumenti stōi ab ipso cum eius leuitate
quoniā ipse nō nocet nisi ex qualitate sua nō q̄ti-
tate. Signa hūoris boni non mali q̇ facit illud cu⁊
sua q̄titate sunt vt non sint illic vapor ⁊ putrefa-
ctio ⁊ sapor malus ⁊ vomitus malus ⁊ sedant ip̄z
si fuerit subtilis medicine pōtice. Et si fuerit gros
sus medicine subtiliatiue. Et sig̃nt multitudinē hu
miditatis multitudo vōitus nō mali ⁊ multitudo
egōis ⁊ ml'titudo saliue ⁊ precipue si p̄cesserit nau
seatiua facietas. Et signu⁊ eius cuius cā est malitia
cōplexiōis oris stōi est ꝙ ñ tollerat illud qđ eis su
pueniit imo mouet̄ ad expellendū illud vna mali-
tie cōplexionū p̄dca⁊. Et eius q̇ fit ꝓpt̄ cōitatē cer̄
bri aut epatis aut matricis signa sunt sig̃ egritudi-
nū epatis al' capitis ⁊ a io⁊

De vomitu sanguinis. C. x.

Et sanguis qdē qū per vomitū egreditur
tūc est ex stō aut meri. Et cā in illo aut ē
eruptio vene ⁊ scissura eius ⁊ ipsius inci
sio. Et multotiens fit ꝓpt̄ vōitū plimū aut vētris
solutionē fcām ex catartico calide cōplōnis aut eru
ptio apatis nō maturi aut ꝓpt̄ sāguinē a capite cur
rentē ad stōu⁊ a loco q̇ ignoratur aut ꝓpt̄ effusiōe⁊
sanguis ad ip̄z ex epate ⁊ ex aliȷ̄s mēbris ⁊ p̄cipue
qū retinet̄ illud qđ o⁊ euāri ex sanguine aut accit i
cisio mēbri ⁊ supfluit nutrimentū eius s̄m modu⁊
cuius declaratio p̄terȷ̄t a me in radicibus aut accit
mēbro dimissio exercitȷ̄ consueti aut potus sāgui-
suce suspēse in meri aut stō aut accidūt fistule i sto
macho. Et cā eruptōis vena⁊ ⁊ scissure ea⁊ ē illđ
qđ sciuisti in libris vl'iū ⁊ illud qđ dixius in prin
cipio huiusmōi tractatus: ⁊ o⁊ vt tu cognoscas ex
eis illud qđ est ex mollificatōe vena⁊ cū subtilita
te ⁊ sua mollitie ⁊ qđ est ex vehementia exiccatō
nis earū aut aliud ꝓpt̄ grossitudinē ea⁊. Et multo
tiens qdē fit vōitus san. ex sana virtute ⁊ expel-
lit sanguinē ad p̄tē quā inuenit in dispōe expulsiōis
eius conuenientiorē. Et ꝓpt̄ hoc multotiens est in
vōitu dua⁊ lb. sanguis. v̄g. tranq̄llitas ⁊ iuuamē
tū ⁊ illud est qñ effundit̄ supfluitas splenis ⁊ epatis
ad stōum egredit̄ uōitu ⁊ expellit̄ ⁊ illud qđ est a
splene est nigrū ⁊ turbidū ⁊ qñ̄ȝ est acetosu⁊ ⁊ nō
ē cū istis duobus dolor. Et multotiens qdē vomi
tu expellit hō frustu⁊ carnis ⁊ cā in illo est caro ad
dita verrucosa aut fistulosa orta in stō ⁊ abscindit̄
ꝓpt̄ cām aliq̄ ⁊ expellit ipsa⁊ natura ad supiora.
Et oīs vōitus sanguis cū febre est malus sed qū ñ
est illic febris qñ̄ȝ ñ est malus.

De signis capitulum vndecimū.

Ille q̇dē q̇ est a stō̄ distinguit̄ ab illo q̇ ē a
meri p locū doloris nisi sit ex aptōe ue-
narū ⁊ nō ex corrosiōe ⁊ vlceribus qr̄ ñ
fit illic dolor. Et illū q̇ ē a corrosiōe sig̃t signū ul-
ceris qd̄ p̄cessit ⁊ sanguis egredit̄ ab eo in primis
paulati deiñ emanat res plīma. et illius qui ē a sa-
na virtute est vt nihil de ce⁹suo imutatū sētiat pa
tiens ⁊ inueniat leuitatē post egritudinez ⁊ sit san-
guis sanus nō calidus corrosiuus aut vlcerosus.
Et eius q̇ est ex sanguisuca ē q̄ sanguis q̇ ē ex ea ē
subtilis saniosus ⁊ ille iā bibit de aqua in qua sīt sā
guisuce. Et eius q̇ ē ab hemorroidibꝫ ē vt sit illō
hora post horā ⁊ iuuat̄ p illud ⁊ colores eoꝝ sīt ci-
trini. Et dr̄a q̇dē inter factū ppt̄ epar ⁊ effusionez
eius ex ipso ad stōum ⁊ factū ppt̄ splenē ⁊ factuz
ppt̄ stōum ipꝫ est q̄ cū illis nō est dolor ⁊ ille q̇ ē
a stō nō euāt̄ a dolore ⁊ ille q̇ est a splene est niger
turbidus ⁊ qñz est acetosus ⁊ multotiens euōit hō
frustū carnis ⁊ iā añ dixius cām eius.

De cura vomitus absolute. C. xij.

Sermo q̇dē vl̄is in curatōe vōitus est hic
in vōitu q̇ generat̄ a corruptōe admīstra
tōis cibi rectificet̄ cibus ⁊ fiat bōus ⁊ ad
iuuet̄ ex q̇busdā q̄ diximus cōfortantibus stōum
boni odoris cal̄is aut fr̄is ſm q̄ conuenit. Et in il
lo cuius cā est materia mala aut plīma euet̄ illa ma
teria ſm canōes predcōs ⁊ cū ebibitis ⁊ clisteribus
⁊ minoret̄ cibus ⁊ subtiliet̄. Et adhibeant̄ exerciti
um subtile ⁊ ieiuniū. Et clisteria pportionalia ſm
egritudinē sunt iuuatiua ppt̄ illud qd̄ declinat de
materia ad iferiora. Et multotiens q̇dez abscindit
vōitū clistere acutū. Et vōitus etiā multotiēs ab
scindit vōitū qū est a materia. Sanat̄ eni ex vōi-
tu qū euomit illā materiā ppt̄ effusionē eius cū uo
mitu aut verbigr̄a cū aqua sola aut cū sirupo ace-
toso aut cū aneto aut cū aqua rhaphani ⁊ melle et
q̄ sunt illis sil̄ia de his q̄ sciunt̄ in loco suo. Et quꝫ
fuerit illud qd̄ euāre volumus vomendo aut su-
dando crossuz incipiemus ⁊ subtiliabimus ipꝫ ⁊ in
cidēus illud deiñ euābimus ipꝫ. Et si fuerit nause
a imo vōitus etiā ex malitia cōplexionis curabit̄
cū eis q̄ ipsaꝫ pmutant. Qd̄ si necessaria fuerit re-
nouatio fiat illud qd̄ narrauimus nup. Et vltīuz
qd̄ intendimus in regie nausee est expulsio hūoris
facientis sincopī aut subtiliatio eius ⁊ ipsius incisi
o si ē grossus viscosus aut rectificatio eius si ē pu-
tridus saniosus cuz bono odore eius qd̄ in potu su
mit̄ ex medicis ¶ Bonus eni odor vehemēter est
cōueniens stō ⁊ pprie qū est in nutritis ⁊ remoue
ri ab ipso si sensus est diligēs ipꝫ aut attractio ma
terici excitantis ad extrēitates est iuuatīa valde in
retentōe vōitus ⁊ pprie qū est ex expulsiōe hūo
rū ex mēbris cōtinentibus stōuz ad ipꝫ ⁊ illud fit
si stringunt̄ extrēa ⁊ pprie inferiora sicut crura et
pedes cōstrictōe descendente a supioribus. Et qñ
q̄ꝫ adiuuat ad illud eoꝝ calefactio ⁊ positio eoꝝ i a
qua cal̄a. ⁊ qñq̄ꝫ est necessariū vt ponat̄ sup adiuto
riū ⁊ crus medicamen rubificatiuū vlceratiuū. Et
mirabile q̇dē est q̄ calefactio extrēitatū ē iuuatiua
in sedatōne vōitus ppterea q̄ attrahit. Et infr̄a-
tio eaꝝ est tā iuuatīa in sedatōe vōitus velocis ca
lidi ppterea q̄ infr̄at ⁊ sil̄r infr̄atio stōi. Et exi-
stimauer̄t q̇dā q̄ amigdale qū terūt̄ ⁊ digitis fricā
do dissoluūt̄ in aqua ⁊ colant̄ ⁊ sumit̄ ex ea in potu
sunt maxia cura vōitus dñantis supantis. Et fabe
decocte cū corticibus suis in aceto pmisto conferūt
plīmū eis. Et lentes effuse qū elixant̄ in ipso. s. qñ
decoqunt̄ in aceto pmisto. Et ex eis q̇dē exptū est
medicamē qd̄. ꝶ. galie ⁊ xiloaloes crudi ⁊ gariofi
li ptes equales sumat̄ in potu cū aqua maloꝝ ⁊ glu
ten gariofiloꝝ melius est gariofilis ⁊ sit eius pon-
dus pōd us illoꝝ. Et qñz ponunt̄ in ipso qū nō re-
perit̄ gluten gariofiloꝝ gariofili ⁊ ponit̄ cū gariofi
lis pulegij q̄tū sunt gariofil̄. sunt vltimi ⁊ stāt lo
co eius. Et tu q̇dē stude in q̄tū potes vt eos dor-
mire facias quoniā illud est radix. Et ex eis q̄ con
ferunt in hoc est facere vt ipsi in potu sumant vo
lentes aut inuiti aq̄ carnis plīmā cū seibus ⁊ sit in
ea coriandrū siccū ⁊ qñz fundit̄ in ipsa vinū odori
feꝝ ⁊ si est cū hoc ponticū est melius. ⁊ qñz infun
dunt̄ in ipsa tortelle aut panis de simila. hoc enim
qñz facit eos dormire: qūq̄ꝫ dormient sudabūt.
Et qū natura fuerit sicca ñ stringas uōitū cū eo qd̄
exiccat ex stipticis nisi cū mēsura absq̄ꝫ nocumēto
⁊ admīstra clisteria ⁊ soluas vētrē deiñ sis audax
in dando arobob. ⁊ multotiens q̇dē alleuiant̄ nau
sea ⁊ vōitus p phlebotomiā. ⁊ si cū vōitu expel-
litur medicamē fortiter constringes vōitū reitera
ipꝫ ⁊ si vehementer abhorreat ipꝫ tunc altera ei a
liq̄d odoris eius aut coloris ipsius. et scias q̄ quā
do nausea ledit ⁊ ñ associat̄ ei uōitus: tunc oꝫ ut ad
iuues ipꝫ cū vōitis subtilibus ita vt euōat cibū su
um vel hūorē suū. ⁊ si necessariū tibi fuerit ut sol
uas ventrē eius cū facilitate fac deiñ cōforta stōuz
cū oleis predcis ⁊ pprie cuz oleo de neriden puro
aut pmisto cū oleo rol̄ ⁊ sicut vides de calefactōe
stōi. ⁊ qñz est nausea ñ post cibū imo ſꝫ vacuitatē
etiā ⁊ ñ est pōse vt fiat vōitus ppt̄ puitatē mate-
riei quare oꝫ vt cōedat patiens ipꝫ cibū quoniam
qū replet̄ facilis fit post ipꝫ vōitus ⁊ expellit̄ cuz
ipso hūor. Et plīmū q̇dē nausee accidentis a calidi
tate ⁊ siccitate remouet̄ a positōe emploꝝ cū infr̄a
tiuis hūectatis infr̄atoꝝ in niue sumendo in potu a
quā fr̄aꝫ cōgelatā ⁊ qñz ponit̄ in ipsa sicut rob acre
ste ⁊ rob acetose. In nausea vero materiali necīa
est purgatio cū eis q̄ cōueniunt deinde curet̄ quali
tas remanens cū eo qd̄ est ipsi cōtrariū ex medicis
odoriferis cū robub cal̄is aut fr̄is. s. vnūq̄dq̄ꝫ ſm
se. Et oēꝫ quē curas si ipꝫ vis cibare ciba paulatiꝫ
paulatī ita vt ñ moueat̄ alia vice in ipso. Et oꝫ vt
illius stō qui consuetus est vomere post cibuꝫ ⁊ ci
bus ñ stat in stō ipsius apponant̄ empl̄a stiptica pre
dcā in canone. ⁊ si nō fuerit caliditas pmisceant cū
eis illa q̄ sunt sicut pir̄trū ⁊ spica ⁊ tus ⁊ myrrha.
Et iuuant̄ valde ex trociscis albencharus quos lau
dauit. H. ⁊ dent̄ in potu si fuerit illic caliditas ⁊ si
tis arobob sicut rob de granatis ⁊ proprie illud in
quo ponitur mēta ⁊ sequat̄ illud vinū pmistū si p-
mittit cōpl̄o. Si autē nō fuerit caliditas sumant in
potu cū aqua ⁊ conferunt eis valđ tro. eschilis. et
cōfert eis qñ adest eis cū fr̄itate trociscus huiusmo
di. ꝶ. zurūbet gariofi. usnee cinnamōi masticis tu
ris oīum ana danich. i. opij keratē. i. castorei kera
tem. i. aloes quartā. ʒ. Et ex eis q̄ cōueniunt illis
q̇ vomunt cibū suū est vt multiplicet̄ in cibarijs su
is coriandrum ⁊ labant mel ēblicoꝝ ⁊ etiā cōedat

cortices fistici hūidos aut siccos. Et masticent tuꝫ
⁊ masticē ⁊ xiloal. ⁊ cortices citri ⁊ mentā ⁊ cōueni
ens est eis vt vomant deinde cōedant. Et antiqui
q̇dē varij in medicina curant impeditū vōitū qū ē
adolescens fortis hn̄s stōum repletū hūiditatibus
retentis subtilibus ⁊ est multe saliue phlebotomā
do ei venā cū equalitate ne sequat̃ tinos sincopis
si tollerat natura deinde expectant aliq̄bus diebus
postea phlebotomāt venā eius q̄ est sub lingua de
inde dant in potu stupefaciētia postea faciūt eū gar
garizare cū subtiliatis deinde expectant postea dāt
in potu hierā factā cū colloq̄ntidis ⁊ ingeminant̃ ut
remaneat in stō eius tēpore paruo deinde p. vij.
dies euomant deinde adherere faciunt ventri eius
ventosam sine incisōe ⁊ euaporant locū cū oleo ca
lescō ⁊ in mane ponunt emplꝫ desup ex fenugreco
cōtrito cōfecto cū melle ⁊ semen malue cōfectū cū
oleo ⁊ faciūt illud tribus diebus. Si autē illud nō
sufficit in potu tribuunt hierā cū pulpa colloq̄nti ꝺ
⁊ liniunt stōum ex gūma rute acrestis ⁊ medicinis
rubificantibus ꝺōec videant sup locū bothor ⁊ ue
sicas ⁊ dant in potu hierapicrā deinde decoctioneꝫ
apsinthij ⁊ medicamē factū cū castoreo ⁊ aq̄ deide
iterant rubificationē cū eis q̄ sunt leuiora deide ad
mistrant gargarismata ⁊ postea siti facientia. Hec
est ergo via in medicia antiqua varia n̄ ſm viā cō
p̄hensaꝫ. Jā q̇dē dixius de cura vōitus illud quod
currit cursu canonis ⁊ nos addemus ei nūc distin-
ctōes.

De vōitu fcō ꝓpt̃ caliditatē. C. xiij.

Sumat capparē nō maturā ꝓprie ⁊ g̃nata
⁊ sumach ⁊ algobere vl' gubera ⁊ cydo-
nia ⁊ sirupos q̄ fiunt ex eis: ⁊ pilulas hu
iusmōi. ℞. seis hyusq̄ami ptē. i. seis ros. ru. ⁊ su
mach ⁊ cappar. oīuꝫ ana ptes. iiij. cōiungant̃ cum
duplo eoꝝ de rob ꝺ cydōijs. ⁊ det̃ ex aggr̃gato cō
fecto a meio au᷑ vſꝫ ad au᷑ ſm virtutē facit enim
ꝺormire ⁊ sedat nauseā. Qūqꝫ nō est illic cōstricti
o nature: tunc tibi supest tribuere robub pura fcā
ex acresta ⁊ acetosa ⁊ ex acetositate citri ꝓprie. Et
cāfore q̇dē inest ꝓprietas ꝓhibendi vōitū ⁊ nause
am cāfos sumpte in potu cū rob ⁊ olfate ⁊ linite su
p stōum. Illius vero q̇ cogitat ꝙ si moueat̃ post
cibū euōat cura melior est. Et eius q̇ euōit cibū su
um nō cū chol'a citrina imo est vōitus eius ꝓpter
mel'iaꝫ aut hūorē frigidū est q̄ ē ex curatōe fcā cuꝫ
calefactis exiccantibus. Et ex eis est illud quoꝝ. ℞.
seis apij ⁊ anisi ⁊ apsinthij ptes equales fiant ex eis
tro. sitqꝫ ꝺos eoꝝ au᷑. i. cū aqua f̄ra ⁊ etiā fiat eis
ius tinctū ex cymino ⁊ pipe ⁊ pauco uino misceant̃
illa cū aceto ⁊ almuri. Et ad illū q̇dē q̇ cibū suū euo
mit cū ꝺolore stōi sumat̃ capparis ⁊ cōterat̃: ⁊ di-
stillet̃ desup aliq̇d ꝺ sirupo g̃noꝝ myrti. s. q̄ntitas
qua cōficiat: deinde misceat̃ illud sup vinū paucū
⁊ mel paucū ⁊ bibat̃. ⁊ etiā vitellus oui assati ⁊ mi
sceat̃ cū melle ⁊. xv. g̃nis masticis cōtriti ⁊ cōeda
tur ⁊ admistret̃ illud tribus diebus. ⁊ cōferūt tro
cisci predci in ca. ꝺoloris stōi in q̇bus ponūt̃ apsin
thiū ⁊ menta ⁊ oꝫ vt dent̃ istis ⁊ q̇ eoꝝ cursu ince
dunt. Post cibū q̇dē stiptica ⁊ an̄ ipꝫ q̇dē lubrifica
tiua sicut volubilis. Et cōfert eis vt sumat̃ sup ci
bū hoc suffuf qꝺ. ℞. tus ⁊ glandes ⁊ sumach. Et
medicamē iuuatiuū valde ad nauseā ē illꝺ qꝺ. ℞.
coriandri sicci rute sicce ptes equales qꝺ bibat̃ cuꝫ
vino q̇dē cōmisto si sentit cū acetositate aut cum a
qua f̄ra pura si sentit̃ cū mordicatōe. ¶ Medica-
mē cōferens vōitui accidenti ꝓpt̃ f̄ritatē ⁊ hūores
f̄ros. ℞. zurūbet dorōigi castorei ptes equales zuc
cari q̄tū oīa ꝺos eius vſꝫ ad. ij. ʒ. admistrent̃ ali
qꝺ diebus. Si autē hoc regimē nō sufficit: cū troci
scis p̄dcis sumant in potu oleū de kerua cū aqua de
seibus. Accn̄s autē post nauseatiuā sacietateꝫ curet̃
curatōe sacietatis nauseatiue ⁊ sotira. Eius autē q̄
accit ꝓpt̃ hu. saniosum cura est eūatio stōi cū uōi-
tu ⁊ mundificatio eius ex eo ⁊ equatio eius cū qua
litatibus boni odoris ⁊ cadūt in ea ex seibus sicut
anisuꝫ ⁊ semē apij ⁊ siseleos ⁊ cyminū ⁊ daucū ⁊ o
portet vt regat̃ sicut ondimus ita vt sumat an̄ ci-
bū ex cibis cibos lubrificatiuos lenitiuos. ⁊ post i
psum cibos stipticos oꝺoriferos sicut cydonia ⁊ si
milia vt deponant cibū ab ore stōi ad fundū eius
⁊ inclinent materiā ad inferiora nō ad supiora. et
qn̄ꝫ est necessariū in q̇busdā ut in potu sumant cy-
minū ⁊ sumac. Et qn̄ꝫ indigent aliquo leui post ci
bū. ⁊ diamuschū ē iuuatiuū eis valde. ⁊ tro. stel-
le sunt vltimi eis cū vino in quo dissoluit̃ g̃nū mu
schi. Uōitus autē pueiēs ex mel'ia nō oꝫ vt cōstri
gat̃ q̄tū possīe est. Qꝺ si fuerit patiens ipꝫ repletus
sanguie phlebotōet̃ basilica ⁊ ventosent̃ tēpora e
tiā vt aleuiet̃ repl'o supior san. ⁊ mel'ie ⁊ qn̄ꝫ suf-
ficit dimissio repl'onis. ꝙ si supfluat adeo vt n̄ tol
leret̃ trahat̃ ad inferiora cū clisteri in quo sit acui-
tas aliqua ⁊ assumptio ex cartāo ⁊ polypodio ⁊ tri
bulis ⁊ epithymo ⁊ halasce ⁊ camemilla cū oleo si-
samino ⁊ melle. ⁊ fiat splēi emplꝫ ex meliloto et
myrto ⁊ laudano ⁊ usnee ⁊ semie croci ortensis cū
vino pontico. ⁊ in potu tribuat̃ etiā sirupus ꝺ mē
ta cū g̃natis cū allefemati. Et si fuerit illic r̄liquie
repl'onis fiat phlebotōia ex venis pedū ⁊ ventosē
tur crura. Qūqꝫ sedat̃ vōitus euēt mel'ia cū medi
cis fcis ex myrobalāis nigris epithymo ⁊ agaꝫco ⁊
sale inꝺo. Et si exigit res vt in potu sumat̃ oleū
de kerua cū hierapic̃ ⁊ apsinthio fiat. ⁊ si in splene
fuerit egritudo curet̃ splen. et illi q̇dē cui accit ꝓ-
pt̃ effusionē materiei subtilis mordicatiue cōmiscē
tis cibū qr̄ fit nausea cōferūt tro. stelle i horis po
xismi ⁊ expulsio cū pig̃ p̄ter horas poxismi ⁊ so-
lutio ventris cū oxymelle misto cū aloe ⁊ oxymel
le fcō cū scamo. ad solutionē vētris ⁊ cū aqua pru
noꝝ ⁊ tamarindoꝝ. Ipsa eni ambo sunt declinatia
materiā ad inferiora ⁊ sedantia vōitū cū acetosita
te sua. Et oꝫ vt in huiusmōi trahat̃ materia ad in
feriora cū clisteri leni ex violis ⁊ iniubis ⁊ ordeo
excorticato ⁊ tribul' ⁊ cāemilla ⁊ seuesten ⁊ turbit
cū ol'o vio. ⁊ zuccaro ru. ⁊ baurach. ⁊ ut admistr̃
tur sirupus de papauere post excussionē vl' expl'si
onē. Et cōfert sirupus alexandri cū hac descriptio
ne ul' decoctōe cydonia ⁊ sumach ⁊ nabac ⁊ g̃na g̃
natoꝝ ⁊ tamarindi decoq̄tur dein̄ ponant̃ tus ⁊ pa
rū xiloaloes. Et scias ꝙ qn̄ natura ē sicca cū caīs. ⁊
oēs q̇ hn̄t vōitū huitatis iuuant̃ cū sirupis ⁊ pāe ex
iccato in furno ⁊ spodio in succis. Et oē qꝺ adhe-
ret illi huitati ⁊ exiccat eā cōfrt eis. Et est necessa
riū multotiens vt ponant̃ sup ventrē eius vētose
⁊ sup ꝺorsum inter ambas spatulas. Et ē necīum
vt ꝺormitio eius ⁊ ipsius cōmotio sit in cuna.

Et si fuerit hũiditas fumosa tunc adhibeãt narcoti
ca odorifera ĩ sistentia corruptiõi saniei et fetori:
et stiptica exuccãtia ꝓprie si sũt arõatica: immo si
sũt nutritiua. Et si ẽ huiusmõi materia summersa
imbibita oꝫ vt sint illic etiã subtiliãtia incisiua si-
cut sirupus acetosus et sicut alefeniati p̃dicte. ¶ Et
silr̃ si est viscosa et crossa: tunc ea q̃ sunt fortiora
parũp. Et hiera cũ sirupo acetoso est cõis ad pluri
ma. Et isti q̇d post illđ sumant in potu medicinas
sedãtes võitũ cũ calefactione aliqua sicut sirupum
đ menta factũ cũ g̃natis ĩ quo positũ sit xiloal'. cru
dũ aut sirupũ acetosũ in quo iam põite sint alefenia
ti cal'e et xiloaloes et folia citri et etiam diamuschũ
amaꝝ et diacydoniten et totum illđ cũ decoctiõe
alefeniati et etiã diamuschũ cũ miua. et sirupus đ
apsinthio confert eis in omni hora. ¶ Descriptio
bona. ℞. g̃natoꝝ acetosoꝝ et mente sisimbrij oiuꝫ
ana baccati .i. decoquatur in duabus libris aque
vsquequo remaneat medietas et ponantur in ip̃a
muschi danich. i. xiloaloes q̈rta. ʒ. q̃ oĩa sint cõtri
ta et sorbeant hora post horã. Et ex medicis sedã
tibus hanc sp̃em võitus est rob cydonij cũ xiloal'.
et gariofi. et sirupus de mẽta cum g̃natis et pro-
prie qñ ponunt̃ in ip̃o tus et galia et cortices fistici
et muschus et xiloaloes. Et miua sedat võitũ phle
gmaticũ valde. Et qñq; timet̃ ex freq̃ntia vomitꝰ
et multitudine eius: et quocũq; modo sit preter i
febribus vehemẽtis caliditatis casus virtutis sor
beat infirmus aquaꝫ carnis assumptam ex pullis et
ex tremitatibus hedoꝝ et arietũ cũ tortellis contri
tis sicut alcohol et aquã pomoꝝ et paꝝ vini et ol-
faciat ex pullis assatis scisis añ faciem eius: et silr̃
solfaciat panem calidũ. Et ex illis est vt elixentur
pulli in aqua et effundatur ab eis ⁊ decoquantur ĩ
aqua et dissoluantur in ea: deinde terantur in mor
tario et exprimat̃ in ipso aqua ip̃oꝝ et if̃ret̃ et dis
oluat̃ ĩ ip̃a medulla pãis đ sila et misceat̃ cũ pauco
uio et ponat̃ in ip̃o succus maloꝝ et sorbeãt ex ea
Et illi qui dissoluũt in decoctiõe deinde cõterunt
meliores st̃ ill' q̇ ɔtũt điđ đcoquũt. Ab istis eni ĩ sol
uitur hũiditas naturalis et euaporat et in illis cõti
tinet̃. Et qñꝫ cõferunt nausee et subuersioni aie et
in expulsione cũ võitu cibi facti ex cubugi et pullis
factis acetosis cum aqua acreste et acctositate citri
et sumach et aqua maloꝝ acetosoꝝ frixis cum olo
omphacino cũ illis. Et nõ est malũ cibare eos sa-
uich ordei cum aqua ordei ꝓprie qũ sunt võitus r̃
liq̃e. Et oꝫ vt iteret̃ illđ sr̃ eos ⁊ si euõunt illđ et
abhorrent pmutet̃ forma eius si refugiunt ip̃m.
Medicine singulares et composite cõferentes nau
see et vomitui. Scias ꝙ masticatio masti. et turis
et cupressi qñꝫ cõferunt ad illđ silr̃ g̃na alcadra:
aut ruta sicca de qua in potu sumat̃ coclear. i. quo
niã est mirabil'. Et gariofi. qũ terunt̃ vehementer
sicut alcohol et puluerizant̃ sup sorbitionẽ factam
ex tortellis et succis sedant statim. Et silr̃ qũ bibũt̃
in aqua frã aut decoquntur cũ aqua et in potu sũit̃
decoctõ eoꝝ et ꝓprie ad pueros. ¶ Et melius est
vt puluerizent̃ sup eam mastix. Et ex medicinis r̃
ctificantibus võitũ et nauseam ẽ rob citri q̇đ in po
tu sumat ille qui vomit pp chol'am sicut est: et ille
q̇ vomit pp cãs frãs pmistũ cũ xiloaloe crudo et
gariofi. Et iteꝝ decoctio corticum fistici: aut pura
aut cũ alefeniati. Et fortior ea est aqua pullorum
vitis singularis aut cum alefeniati cũ carui et mi-
ua et susen sũt ex eis q̃ sunt necessaria. Compositũ
exptũ et est etiam ex eis q̃ adiuuant ad digõnẽ. ℞
seminis lini ireos masticis cymini omnium ana ptẽ
i. decoquat̃ ex eo cũ aqua mellis et administrent̃
Quꝫ ergo deficit curatõ necessaria sũt narcotica in
quoꝝ natura nõ est vt võitum moueant sicut est ĩ
decoctione hyusq̃ai et nucũ metheodeos nisi as
socient̃ur eis medicine odorifere retinentes eorum
stupefactiõem et rectificantes eoꝝ vomitum et re
sistentes sua similitudine imo debiliora ex eis vt
semen papaueris et semen lactuce et fortius eo est
cortex eius et ꝓprie nigri et seq̃t̃ ip̃ꝫ cortex radi-
cis mãdragore campestris: et fortius eis est opiuꝫ
et parum ex eo est iuuatiuũ cum salute et ꝓprie
qũ est cũ eo ex medicinis hñtibus vi tyriace eius
quod repugnat veneno ipsius. ¶ Et ex con-
positis nobis bonis in hoc est vt sumatur corticuꝫ
fisticoꝝ et zuccari et ros. ⁊ seminis ros. oiuꝫ ana
ps. i. et bezahar ps. ʃ. et si non fuerit presẽs po
nat̃ in ip̃o zurumbet ps. i. et opij due tertie par-
tis et xiloaloes crudi ps. ʃ. fiant ex eis troc. et do
sis eius sit vsq; ad aur̃. Et ex medicinis bonis ad
illđ nobis est vt sumantur cydonioꝝ et capparis ĩ
mature amboꝝ ana ptes. ii. et seminis papaueris t̃
tia ptis et corticuꝫ radicis mãdragore tertiadecime
ptis et quartadecima ptis xiloaloes crudi et aque
mẽte tantũ q̇đ totuꝫ submergatur et aque ro. tan
tum ꝙ sremineat digito vno et aque cucurbite tri
plũ ambaꝝ aquaꝝ et oꝫ vt cũ facilitate adeo deco
quantur donec dissoluantur capparis et cydonia: đ
inde colent̃ aq̃: postea preparentur cum facilitate
et sumatur ex eo in potu. Et qũ in potu sumũtur
stupefacientia oꝫ vt multiplicetur olfatus odorife
roꝝ et dormiat et nõ sepetur aromaticũ suaue apđ
eũ. si aũt abhorreat aromaticũ pmuta ip̃ꝫ ad aliud
et troc. ſꝫ ꝙ testat̃. H. sũt iuuatiui ad illđ. Ipi eiꝫ
aggregat oẽs res necessarias in cura võitus et pro
prie qũ est hũor virulẽtus. Trociscus enim e-
ius est tyriaca et est ſꝫ ꝙ dictũ ẽ ĩ antidotario. In
quid. H. nã in ip̃o ponũt anisũ et semẽ apij odori
fera et nutritiua et apsinthiũ ad abstergendũ et de
ponẽđ hũorẽ et ad cõfortandũ os stõi et ad faciẽđ
rigidũ et cinnamomũ ad cõtrariandũ sua aromati
citate virulentiam et cõvtendũ ip̃am ad rectificatõ
nem aliquam et resoluendũ eã: et in ip̃o est exaro
maticitate q̇đ cõuẽit oĩ mẽbro neruoso et opiũ vt
dormir̃ faciat et stupefaciat et castoreũ vt succur-
rat corruptioni opij ⁊ nocumento et veneno ip̃us
Sed et troc. stelle sũt vehemẽtis iuuamẽti in huis
mõi disp̃iõe. Et nausea quidẽ qñ est pp debilitateꝫ
stõi quã nõ sedat expulsio facta vomitu tunc non
laboretur in illa: imo si dimittat̃ p se ip̃aꝫ fortasse
iuuabit̃. Et qñꝫ sedat eam sauich ordei algellilij.
Et ille q̇ inuenit subeursionẽ insepabilem in vere
et fuerit cõsuetus võer̃ ꝓprie in huiusmõi tempo
re cõedat cum pane pue q̃titatis. ʒ. iij. cepe narci-
sci. deinde sumat aquaꝫ cal'aꝫ. Et nõ multuꝫ sumat̃
de cepe narcisci quoniã facit accider̃ spasmũ.

De cura vomuitus. sanguis. C. xiiii.

SI senseris vlcera tunc curabis ea cū eis q̃
scis. et si senseris sanguinē descendentē
ex capite: tunc incipies et ꝓhibebis cām
eius. Et si senseris r̃pletōez expelles eā: et quan
doq; indigebis post euōnē duarū librarū sanguinis
phlebotomia alia minuta. Quūq; augmentat̃ liga
extrema vehemēter et ꝓprie in eo cuius causa est
potus medicine calide. Et qñ sumit̃ in potu in fa
cto ꝑ medicinā vinū mistū cū lacte supante vsq;
ad quattuor cotilas dando aliquid post aliquid: d̃
inde det̃ in potu sirupus acetosus infr̃atus cū niue
veꝝ ex medicinis exptis ī ꝓhibitione san. est com
positum in ꝓhibendo san. vehemens. ꝝ. acatiam
semē ro. lutū sigillatum balausti. opiū semē hyus
quiā̃i albi gūmi arabicum succum arnoglosse: aut
succū virge pastoris: et sūatur in potu cū aceto ui
ni multe cōmistionis: aut cū aqua arnoglosse si fue
rit ꝓueniens ad stōm plurimū. Et dosis eius sit ex
medio aureo vsq; ad. ʒ. i. Et confert ad illd̃ sume
re in potu arobob stiptica. Et ex eis est rob de nu
ce et sunt cōposita dicta in antidotario. Et ex cura
tione facili est vt sumat̃ gallaꝝ et balausti. ambarū
ana ꝑs. i. et sumatur ex eis in potu pōdꝰ. ii. aur̃.
cū kerate opij cū aqua plantagis.

De cōturbatione et anxietate stōi. C. xv.

QUandoq; accīt ex stō cōturbatō et anxi
etas ex qbz īuenit infirmus tristitia: et
fit necessarium vt ꝑmutetur d̃ figura ad
figurā: et qñ cōitat̃ ipā tremor cordis: aut accīt
cū ea: et nō est posē h̄nti eā vt cognoscat cām ī eo
⁊ quandoq; cū seq̄t̃ scotomia et v̄tigo: et qñ alt̃a
tur ex ea color et ē ꝭm veritatē pricipiū nausee: ⁊
qñ est cū ea nausea: et quandoq; ꝑmutatur ad nau
seā. Et cā in illo est materia nausee: et ꝓprie imbi
bita. Ipa. n. dū ꝑmanet imbibita facit accider̃ con
turbatiōez. Quūq; aggregat̃ in or̃ stōi facit accidere
nauseā sup stōm ꝑ expulsionē h̄uoris post excitatōē
nate cū eo. Et qñ coturbant r̃liqe v̄tositatis hu
moꝝ ex medicis vomitīs et solutīs: quare detur
rob de cydonijs et rob de acresta ⁊ similia. Et oē qd̃
feruet in stō ex fructibus et ex malis dulcibus con
turbat. Et aqua fr̃a q̃ bibit̃ nō in hora cōturbat.
Et multotiens fit in febribus cā additiōis febris:
nō ergo oꝫ vt bibat̃ in febre nisi aqua cal̃a.

De cura. C. xv.

EIllo qd̃ paruū ē ex ea remouet vinū mi
stū cū aqua ꝭm mediū: et aqua cōmista ex
eis q̃ cōfortant et infr̃ant: aut cum aqua
mellis: aut cū eis q̃ tēperant h̄uorē malū. Et illud
qd̃ ex ea est plurimū indiget medicis nausee: ⁊ si
fuerit ex caliditate et h̄uor̃ cal̃o et est illa q̃ fit ꝭm
plurimū qñ sedabūt eā infr̃antia h̄uida. Et epithi
mata fcā ex eis et sandal̃ et canfora et ros̃. Et ex
eis q̃ experta sunt in hoc est empl̃m ex corticibus
cucu. et portulaca et sauīh ordei cū aceto et aqua:
et fiat ex eis empl̃z stō ⁊ epi. Et qñ augmētat̃ fiat
empl̃z ex sandalis ⁊ ros̃. ru. et sil̃ bus. Et ex eis q̃
in potu tribuūt ad cōturbationem stomaticā est sa
nic de ordeo contritū ꝓprie cū g̃nis g̃natorum: et
oꝫ vt sit nō ablutū: et friora g̃noꝝ g̃natoꝝ sine se
mine et rob de cydonijs. Qū ergo nō est nausea a
liena vinū oio: ⁊ sit cōmistio eius aqua tamarido
ruꝫ et sirupus de pomis antiq̄s cuius supfluitas re
soluta est: et ad eo s q̄dē narrata est aqua citroloꝝ
excorticatoꝝ cum iuleb tabarzet paꝝ. ⁊. ʒ. vna
spodij.

De sanguine r̃tento in stō et ī intestinis. C. xvii.

SUmat̃ pondus. ʒ. ii. belli. albi fabarum
pōdus. ʒ. iii. et sumatur in potu cū aq̃
cal̃a. Si aūt cōgelet̃ sumat in potu eger
aq̄ albasce ⁊ sil̃r coagulū leporis.

De congelatōe sāguīs in stō. C. xviij.

CUra eius est sumer̃ in potu coagulū lepo
ris. ʒ. ii. aut aque mente q̄titatē. ii. ʒ.
in qua iam positū sit pondus. ii. ʒ. salis
contriti.

De singultu. C. xix.

SIngultus est motus div̄sus cōpositus si
cut spasmus cōstrictiuus cū tēsione dila
tatiua ex̄ñs in or̃ stōi: aut toto corpe eiꝰ
aut meri ex quo aggregat̃ ad se ipz cū spasmo fu
giens ex nocente si fuerit nocens aut preparatꝰ ad
motū fortis expulsiōis seq̄ntis ipz sicut accīt ei qui
vult. Et assimilat̃ alicui mōrū motus tussis que est
in pulmone et velamine ad expellendū h̄uorē: aut
non sit nocens imo sit secūdū semitam supfluitatis
siccitatis mouētis ad similitudiēz aliquā sicut spas
mus. ⁊ natura moueat ad dilatationē et nō obe
diat illud et succurrat ei. Et pl̃rimū q̄dez accīt ori
stōi ꝑ illd̃ qd̃ ledit: sicut accidit ori stōi tremor
ꝑ illud qd̃ nocet ꝓprie si fuerit stōus siccus et nō
tolleret os eius nocumētū mordicatōis. Et qñ ac
cidit ꝑ coitatē. Et qñ est singultus post vōitū o
ri stōi: aut ꝑ dimissionē h̄uoris pauci in ipso q̃ nō
expellit̃ vōitu sicut qñ fit singultus ꝑ retentiōē
vōitus et expectationem sup ipm quare quiescit
motus volūtarius. Et plurimū motus ꝑtiuꝫ stōi ñ
fit nisi motu oris eius ꝑ vehementiā sensus eius
et fortitudinē lesionis eius a materia feruente. Et
dixerunt quidā q̄ motus singultus fortior est mo
tu vōitus: quoniā vōitus expellit rem effusā in
ventrem: et singultus expellit rē siccā: sꝫ nō ois
vōitus et subv̄sio fit a cā effusa: neq; ēt qd̃ expel
lit aliq̄d oꝫ vt sit debilius eo qd̃ non expellit et e
o qd̃ laborat ut expellat et nō pōt: imo singultus
est motus debilior motu vōitus et est. q. motus
ad vōitum d̃bilis. Et sil̃r multotiens incipit sin
gultus: deinde fit vōitus. q. motus stōi apd̃ tactū
cāe singultus est ꝑuus: quoniā cā est ꝑua: et quasi
qñ augmentatur res vehemētior fit motus et fit
vōitus. ¶ Distinguamus aūt illd̃ qd̃ facit accide
re singultum ꝑ nocumētū consequens os stōi.

Dicamus itaq; q̄ qñ fit illd̃ aut re nocēte suo ca
lore: aut re ledente os stōi fr̃itate sua sicut accidit
ex singultu in rigore febriū et in aere fr̃o et in hu
moribꝰ infr̃antibꝰ et a frigor̃ alio cōfirmato in cō
pl̃one stōi cōstringente ipm ⁊ spasmāte eū. Et qñ
q; accidit hoc pueris et infantibus. ¶ Et frigus q̃
dē facit accider̃ singultum tribus modis: vnus eo
rum est ex ꝑte insepabilitatis materiei: et secūdus
est ex parte frigoris eius et contrarietate sua cū
qualitate sua transeunte equalitatem: et tertius est
ex ꝑte cōstrictionis eius et inspissationis quā facit
in poris: quare retinet̃ in illis inspissatis illud de

virtute sua cuius est ꝙ ab eis resoluitur: aut a re
nocente suo calor̄ sicut accit in febribus adurenti
bus ex spasmo in ore stōi: aut a re nocente mordi
catione sua sicut accidit ex potu sinapis et diapipe
on et hūoribus virulentis: et potu medicinarum
mordicatiuaꝝ vt diapipeon cum vino et ꝓprie ſm
sanitatem sensus stomachi: aut debilitatem sub-
stantie oris stomachi: et de hoc genere est cibꝫ
corruptus et conuersus ad qualitateꝫ mordicatiuā
et pueris q̇dē accidit illd̄ plrimū: et silr accidit ex
effusione choleꝝ in os stōi: et sicut fit qū est choleꝝ
motus in crisibus ad caput stōi vt expellat eas na
tura cū vomitu: aut a ventositate retenta ī or̄ sto
machi et in tunicis eius et in meri gn̄ata a calīitate
vaporosā q̄ nō pōt resolui: aut a re nocente sua ḡ
uitate sicut fit a r̄plōne. Iste ergo sunt speties eius
q̇ fit ex causa nocente. ¶ Ille vō q̇ fit a siccitate
qn̄ꝫ fit a siccitate pura cū spasmo sicut accidit in po
stremo febriū incensiaꝝ et euaonū exiccantium et
famis ꝓlixe et est sigtio timoris. Et qn̄ꝫ fit ex sic-
citate nō cōfirmata ⁊ iuuat̄ ex quolibet hūectante
et r̄mouet̄. Factus aūt ꝑ cōitatem est sicut ille qui
accidit ei cui factuꝫ est apā magnū in epē suo: et ꝓ
prie in latere cōcauo: aut in intestinis aut in vela-
minibus cerebri sui: aut ē pp venas in velāīnibus
cerebri sui sicut accidit apd̄ ictū nociuuꝫ et percus
sionem dolorosām ꝑ quam percutitur caput: et si
cut accidit in febribus in eleuatione sua ⁊ in signis
crisis. Ille. n. est pp coitatem corporis ¶ Et iam
existimatū est in inueniēdo cām ꝓpinquā euentus
singultus in apāte epatis. Et dixerūt qdam ꝙ est
quoniā effūdit ex eo cholera ad duodenuꝫ: deinde
ad stōm postea ad os eius. Et dr̄ ꝙ cā in ip̄o est
coitas epāis et stōi in neruo minuto cōtinuante i-
ter ea. Et si hō habuerit singultum ex materia ⁊ ac
cidit ei in se ip̄o sitis resoluetur singultus eius: et
silr si uōuerit et expellerit hūorem. Qd̄ si euo-
mat et eius singultus nō r̄soluitur significat aut a-
postema in stō. aut in radice nerui venientis ad ip
sū ex cerebro: aut in cerebro et sequit̄ illico ābo si
mul rubedo oculi: et distinguit̄ int̄ vtraqꝫ ꝑ accidē
tia apātū cer̄bri et accidentia apātū stōi. Et singul
tus qui ingreditur in signis crisis qn̄ꝫ est signū bo
nū: et qn̄ꝫ est malū ſm ꝙ exponemus ī suo caplō.
Et in libro q̇dē aphorismoꝝ dr̄ ꝙ qn̄ vomitus nō
sedat singultū et est cū eo rubedo in oculo est ma-
lū signū significans apā stōi: aut cerebri. Et in li-
bro signorum mortis velocis dr̄ ꝙ qn̄ accidit ha
benti singultū apā in later̄ dextro egrediens a na-
tura absqꝫ causa cognita et est singultus vehemēs
egreditur aīa eius ex singultu an̄ ortum solis: et ex
illo est ille qui hꝫ cū singultu punctionē et vomitū
et cuzeꝫ et destructioneꝫ rationis moritur.

De signis. C. xx.

OMnis singultus q̇ vomitu sedatur cā
est res nociua sua ḡuitate: aut qualitate
sua mordicatiua ſm vnuꝫ modoꝝ p̄di
ctoruꝫ. Et oīs singultus succedens euonibus et fe-
bribus adurentibus et non sedat ip̄m vōitus: i
mo addit in ip̄o est a siccitate. ¶ Factus aūt pp cō
plones cum materia et sine materia scitur ex signi
ficationibus p̄dictis in caplis cōibus. ¶ Factum au
tem ab apātibus stomaticis: aut cerebri: aut epatis
signt accidentia vniuscuiusqꝫ eoꝝ dicta in suo ca-
pitulo.

De cura. C. xxi.

NOmitus est cura magis conferens singul
tui cuius cā est replō plrima et res no-
cens sua qualitate. Et silr oē mouēs la-
boriose et mouens terr̄ faciendo et vociferando et
ira et timor et gaudiū subito accn̄s et tristitia sup-
flua et aspsio aq̄ fr̄e sup faciem post subito et mo
tus et exercitium et equitatiōes et expectatio sr̄ re
tentionē tussis cōmouentis et expectatio sup sitim
et sternutationi q̇d̄ in supando matiā facienteꝫ sin
gultum inest ipressio maxia. Et ex eis q̄ remouēt
eū ēt est longitudo retentionis anhelitus: quoniā
illud est res faciens accrescere calītatē et mouet eā
ad exeundū versus poros querens attractionē ae
ris: quar̄ mouet humores et resoluit eos. Et som
nus longus vehemēter iuuat ipꝫ: et cōstrictio ex-
tremitatum et positō ventosaꝝ sr̄ stōm sine inci-
sione et sup ventrem et sup vtrasqꝫ spatulas: et
positō medicinaꝝ rubificantiū. Et ex curis confe-
rentibus singultui viscoso et replonali est vt pati
ens ip̄m incipiat et euomat: deinde bibat hieram-
picram: aut succum apsinthij sumēdo ex eo. aur̄.
et ex sale indo duo danich. Deinde post illud uta
tur myrobalanis cōditis. Si auteꝫ cā est viscosi-
tas oꝫ vt in eius cura tres res intendantur. s. r̄so-
lutio materiei et incisio eius sicut cuꝫ oxymelle sql
litico: et secūda ꝑmutatio cōplonis eius ita vt eq̄t
si non fuerit nocens nisi qualitate sua: et tertia stu
pefactio sesus oris stōi paꝝp: ita vt minoret̄ ma-
teriei mordicatio. Et iam laudati sunt troci. huius
modi. ꝝ. costi croci. ro. recentium: masticis: spice
omnium ana. iij. aur̄. assari aur̄. iij. aloes opij
amboꝝ ana aur̄. i. cōficiant̄ cū succo psilij et biba
tur ex eis medietas aurei. ¶ Psiliū eniꝫ et opium
stupefaciunt: spica confortat et resoluit: assarū in-
cliat hūiditates ad ptē vie vrie: et educit eas per e
am: aloes inclinat eas ad viaꝫ fecis: et extrahit eas
ex ea: costus et crocus maturant et cōfortant calc-
facientes: pp hoc ergo fiunt trocisci isti cōferētes
valde singultui vehementi et subuersioni anime
et si antiquatur et chronicus fiat affert ei oleuꝫ al-
kekengi iuuamentum maximū exptuꝫ: et qd̄ ex e
o bibitur sit cochliarium vnū cū aqua calā mellis.
¶ Et ex eis q̄ conferūt ei ē decoctō ziziberis in aq̄
tepida. Quūqꝫ vehementior fit et antiquat̄ necessa-
rie sunt confectiones magne valde: et electuaria si
cut diacyminuꝫ cū aqua tepida. imo qn̄ꝫ indiget cō
fectionibus: et tyriaca: et filoniū hꝫ iuuamētuꝫ ma
ximū in hoc pp illd̄ qd̄ in ip̄o est de stupefactione
cū confortatione: et resolōne: et expulsione. Et iu
uatur ex pilīs sicut illis que sunt de oppoponaco ⁊
ex pilulis stomaticis: et torc. stelle valent vehe-
menter ad singultum. Et medicine valentes in cu
ratione singultus facti a materia fr̄a et sicca: aut ꝓ
xima ei sunt ruta: et nitrum potata cū vino: et si-
militer aqua apij: et acetum squilliticū: et basilicū
aque et assarū et neriden et maiorana et alaniudē:
ita ꝙ olfatus sedat singultum et aristol. et anisum
et daucū et ziziber et enula exiccata et succus eupa
torij et foliū et acorus et abrotanū singulariter et
cōposite: et fiunt ex eis electuaria. Ipsa enim sunt

cōuenientiora ori stōi: et magis adherentia ei q̄ꝫ ea que bibunt̄ et descendunt ad fūdū stōi subito: ⁊ castoreū hꝫ ꝓprietatē mirabilem in ip̄o. ¶ Et ex eis q̄ maximū affuerūt iuuamētuꝫ ei qū ex ea in potu sumit̄ est decoctio abrotani et calamenti montani et mastic. assumptis equis partibus et elixatis ī aqua et bibatur cū vino decocto cū masticis et ꝯcinamomi et sq̄lle. ʒ. iii. ī kisto aceti. et det̄ in potu ex eo paulatim aliquibus diebus. Et iterum nitrū cū aqua mellis: et iteꝝ confectio de galanga cum melle: et sumat̄ in potu mān̄e et vespe q̄ꝫtitas nuc. et iteꝝ medicamē huius cōpositionis costi et aloes sq̄nanti sisibrij sicci calamenti fluuialis mente rute seminis apij turis assari omniuꝫ ana. ʒ. ii. opij. ro. siccarū amboꝝ ana. ʒ. ſ. et iā laudant̄ cappares conditi cū aceto in hoc. Et q̄n̄ꝫ adiuuat has medicinas administratio medicinaꝝ sternutare faciētium. Qd̄ si fuerit ex frigor̄ puro: tūc medicīe p̄dicte cōferūt ei sumendo ex eis in potu cū aceto et aqua et liniendo ex eis collū et gulā et locū q̄ ē sup furculā: et q̄ est sub ossibꝫ pectoris: aut liniat̄ collū et locus q̄ est sup furculā cū ol̄o antiquo: aut oleo cucu. asini. Et sil̄r sūt oīa ol̄a cal̄a sola iuuatiua: et ꝓprie oleuꝫ camemillinū: aut oleuꝫ in quo decoqunt̄ castoreū et cyminū et aniuden. Et sumantur castorei et costi āboꝝ ana. ʒ. ſ. petroselinuꝫ et mastix: aut sumat̄ cortex exterior rubeus fistici cum radice squinanti et decoquat̄ in aqua et bibat̄ ex d̄coctione āboꝝ. ¶ Et dixerūt q̄dā q̄ꝫ cortices alcala quando exiccantur et bibit̄ ex eis pōdus aur̄. i. cuꝫ aqua feniculi et semis rute sūt iuuatiue vald̄. Et ego nō existimo q̄ꝫ cōferat̄ stō. ¶ Qd̄ si fiat vehemens et antiquat̄ nō est excusatō q̄n ponantur ventose sr̄ stōꝫ sine incisione et cōseq̄t̄ eas medicie rubificantes. Illi aūt qui fit ex ventositae retenta sup os stōi: aut in ip̄o: aut in meri cōfert administratio balnei et r̄ceptō aliq̄ꝫtuli turis contriti in eo deinde fiat vt curat aqua cal̄a sup ip̄ꝫ paulatim. Et enula exiccata est vltima in hoc. Qd̄ si hūor fuerit mordicatiuus generatus illic: aut effusus ad ipsū p̄cipiatur patienti ip̄m vt euomat si pōt cū eis q̄ voītū educūt huiusmōi: aut soluat̄ venter cū eis q̄ sunt sicut hiera cū sirupo acetoso: ⁊ sicut cū sirupo de apsinthio: et q̄n̄ꝫ sufficit potare acetū et aquā et sorbere butyrū: aut sorbe̅r oleū amigdalinū cum aqua calida: et occupari somno et ꝓlongare ip̄ꝫ q̄ꝫtū pol̄e est. Et sil̄r aqua ordei affert ei iuuamētuꝫ maximū et vehem ēs: et ꝓprie cū aqua ḡnatoꝝ dulcium et muzoruꝫ declinantiuꝫ ad dulcedinē. Et aq̄ acetos̄e est ex eis que cōferunt etiā cū mundificatione et cōfortatione sil̄. Et si cā est cā accn̄talis: tunc curāin ip̄o est eūo ad sūedū ī potu lac recent̄ mlctū et aq̄ꝫ tepidā cū aliquo qd̄ sit sicut ol̄uꝫ amig. ⁊ ol̄ꝫ d̄ cucurbita: d̄īd aquaꝫ ordei et aquā cucurbite et aquā citroloꝝ et mucilagines frigidas. Et sil̄r inunctio ex eis exterius et sil̄r inunctio iuncturarū et vti incisiuis et similibꝫ. In facto aūt post voītū si sentit eger reliquias hūoris mordicatiui: et sit cū eo paꝝ nausee sternutet sternutationibꝫ freq̄ntibꝫ. Postq̄ꝫ dant̄ ei ea que lubricū faciunt illū hūorem sicut rob de prunis et tamarindi: et ꝓprie qum tu fueris precipiens ei recipe etiā tamarindos. Et si non sentit illd̄ immo sentit extensionē fac empl̄m ori stōi cū empl̄is tēpatis: et fac eum sorbere sorbitiones leues in q̄bꝫ nō est mūdificatio imo in quibus est cōfortatō sicut medulla tritici et sedatio aliqua sicut oleū amigdaliū et odoramētū aliquod sicut pulli. In facto aūt ab ap̄atibꝫ epatis et alioꝝ oportet ut curet̄ ap̄a et fiat phlebotomia si necessaria est phlebotomia: et tēpet̄ stōus in ip̄o cum eis q̄ sunt sicut aqua ḡnatoꝝ et aqua ordei er aqua endiuie et empl̄a.

De disponibus accn̄talibꝫ mirach et hypocondrijs C. xxij.

Quandoq̄ꝫ accīt in istis p̄tibus tremor p̄p materias existentes in eis: et q̄n̄q̄ꝫ sūt male et p̄ueīt nocumētū eaꝝ ad cerebrū: et facit accidere in ipso melancoliam sicut diximꝰ et epilīā mirachiales. Et q̄n̄ꝫ est d̄ hoc tremore q̄ fit p̄p os stōi: aut in ip̄omet p̄p tremorē cordis. Et q̄n̄ꝫ facit accide̅r qd̄ inflationē inseꝑabilem et ḡuitatem et fit ꝓxia sig̃tio illi. Et quandoq̄ꝫ sig̃nt aposteāata intrinseca: q̄ꝫ si sentit̄ attractio mirach et hypocōdrioꝝ ad sr̄iora: tunc q̄n̄ꝫ sig̃t voītum. et in febribus acutis sig̃t sodā que cōmouet̄: aut sanguinē a capite fluentē: aut vomitū s̄ꝫ q̄ꝫ distinguemus eum in suo loco: aut ꝑmutōnē materiei et apostema. Et q̄n̄ est eoꝝ attractio ad inferiora et ꝑtes sumīs sig̃t ꝑmutationē ad inferiora et solutionē ventris quaꝫ confirmat punctio. Et tensio hypocōdrioꝝ ad sr̄iora est ex eis que multiplicantur in febribus pestilentialibus: et q̄n̄ꝫ est p̄p siccitatē sequentem calorē aut frigus: et q̄n̄ꝫ est ēt p̄p ap̄ata q̄ꝫuis sit in inferioribus etiā. In illis aūt q̄ sunt in sr̄ioribus est tensio eoꝝ ad sr̄iora cū ābelitu et mirach sil̄ et hec inflatio in egritudinibus acutis est mala cui associatur ictericia ep̄ica. Et q̄n̄ꝫ accidūt istis mēbris. s. hypocōdrijs et mirac dolores mordicatiui: ⁊ dolores extensiui p̄p egritudines epatis et egritudines splenis: et ap̄ata lacerti et in febribus et in crisibus. Inquit Ancatis oganesibur in capl̄o doloꝝ epatis si destruit̄ v̄tus appetitiua. Draco. n. qū d̄bilitat̄ in venando hedos et arietes et similiā et nō vꝫ defferr̄ eos ad gruptā suā venat̄ aues: et ꝓprie auē q̄ dr̄ taptillus: et comedit epar earum et excitatur tunc appetitus eius et reddit v̄tus eius.

Fen. xiiii. de epate et dispōibus eius.

Tractatus prius de vniv̄salibus dispōibus ep̄tis.

De anatomia epatis. C. i.

Epar est membrū qd̄ generat sāguinē q̄ꝫuis mesaraice cōuertant q̄n̄ꝫ chilū ad sanguinē cōv̄sione aliq̄ p̄p illd̄ qd̄ ē in eis de v̄tute ep̄is. Et sanguinis qd̄ s̄m veritatem est cibus cōuersus ad similitudinē epatis qd̄ est caro ru. q. ip̄a sit sanguis verus cōgelatus. ¶ Et est vacuū a villis neruoꝝ in quo nascuntur vene q̄ sunt radices eaꝝ q̄ ꝓcedūt ex eo disp̄tite in ip̄o sicut vili. Et sicut sciuisti in anatomia uenaꝝ q̄etaꝝ que sūt sugentes a stō ⁊ intestinis mediantibus rāis porte noīate mesaraice ex cōcauitate et decoquit̄ illd̄ illic in sanguinem:

et mittit illũ corpi mediante vena cõcaua orta ex
gibbositate eius: et mandat aquositatem ad renes
ex via gibbositatis et mittit spũaz cholericã ad fel
ex uia cõcauitatis etiam: et cõcauatũ est illð de e
o qð est a parte stõi vt eius coaptatio sᷣ gibbosita
te stõi bona sit et attractũ est illud qð de eo est a p
te diaphragmatis vt non coarctetur diaphragma
cũ suo laborioso motu: imo fit. q. tãgens ipsum
ꝓpe punctuz: et est cõiunctũ ꝓpe venam magnam
ortã ex eo: et vti bene cõprehendant sᷣ ipsũ coste
curue. Et ipm̃ qð tegit paniculus neruos9 genera
tus ex neruo puo veniẽte ad ipz vt faciat ipz acq̇-
rere sensuz aliquẽ quenadmõm dixĩus in capitulo
pulmonis: et huiusmõi sensus maĩfestus est in la-
tere concauo: et vt liget ipm̃ cũ alijs visceribus:
⁊ venit ad ipz vena pulsatilis pua dispsita in ipo
⁊ affert ei spiritum: et seruat caliditatẽ eius ĩnataz:
⁊ tẽpat ipz cũ pulsu. Et factuz ẽ vt penetret hec ue
na ad concauitatem: quoniã gibbositas ipa euentat
motu diaphragmatis. Et sanguini qð ñ ẽ creatũ in
epe spatiũ amplũ: imo ramosũ dispsitũ vt sit cõp
hensio eius totius sup chilũ vehementior et passio
dispsiti chili ex eo magis ɔpleta et velocior: sit ⁊ il
lud qð ð venis ẽ a pte epis subtiliores hʒ tunicas
vt velocius pueniat p eas impressio carnis ad chi
lũ. Et paniculus quidẽ eius cõphendit ep et ligat
ipz cũ visceribus tegentibus intestina: et stõz q̄ di
xim9 et ligat ipz etiã cũ diaphragmate ligatiõe ma
xia forti: ⁊ ligat ipz cũ costis dorsi: et ligat ipsum
alia subtilia pua: et continuat inter ipm̃ et iter cor
vena cõtinuans inter ea ambo quã sciuisti descen-
dens de corde ad ipm̃ aut ascendẽs ex ipo ad cor
aut ƒm ambas intentiones. Et hec qð vena sapien
ter ligata est etiam cũ epe et paniculo duro spisso:
et est penetrans sᷣ ipz: et subtilius latus eius est il
lud qð est a pte intrinseca: quoniam tangit mẽbra
subtilia: et ep q̇dẽ hominis maius est epe ois aia
lis appropinquantis ei in quantitate: et dĩ ꝙ oẽ a
nimal plus comedens et debilioris cordis ẽ habẽs
maius ep: et continuat inter ipz et inter stõz ner-
uus sʒ est subtilis: et non sunt comunicãtia nisi pp
rem maximã ex spatibʒ epis. Et primũ qð orit̃
ex epe sũt due vene: quaꝝ vna ẽ in latere cõcauo
et plurimũ iuuamẽti eius est in attractione cibi ad
ep et nominat̃ porta: et altera est in lateř gibboso
et iuuamẽtũ eius est applicatio nutrimenti ad mem
bra ex epe: et nominatur concaua et oñdimus iam
anatomia ipaꝝ in libro prio. Et ep qð hʒ addita-
menta cõphendentia stõm: et adherentia ei sicut ẽ
cõphensio eius qð cõphenditur digitis: et maius
additamentoꝝ eius est additamentuz ap̄priatum
nomine additamenti: et posituz est sᷣ ipm̃ fel: et
posita est extensio eius additamenti ad inferiora
et oia additamẽta ei9 sũt quattuor aut. v. Et scias
ꝙ nõ est corpus epatis in hominib9 oibus cõpri-
mens costas dorsi: et fortiter in missũ eis: q̄uis sit
in plřimis eoruz sic et est eius cõmunitas ad ipz ꝓ
pter illð. s. cõmunitas epatis ad costas dorsi: et
diaphragmati. Et caro qð epatis sensũ ñ habet:
sʒ illð qð de ea seq̇t̃ paniculũ sentit: ppea ꝙ adue
nit ei paꝝp de pte paniculi neruosi. Et pp hoc diu̇
sificatur hec comunitas: ⁊ iudiciuz eius in homi-
nibus. Et tu iam sciuisti ꝙ generatõ san. fit in e-
pate et in ipo fit sepatõ cholere et melancholie ⁊
aquositatis. Et qñz destruit̃ res ĩ vnaquaqȝ earũ:
⁊ qñz ðstruit̃ in generatione sanguis: et nõ ðstrui
tur in sepatione: et qñz ðstruit̃ in sepatione et nõ
ðstruit̃ etiã in sanguie bono. Et qñz accidit ðstru
ctio in sepatione nõ pp ep imo pp mẽbra attrahen
tia ex eo illð qð sepat̃. Et in epate qð forti sũt q̈t
tuor v̇tutes natales cuius plřimuz digestiue est in
crane eius et plurimum aliarum v̇tutum est cum
villis ei9: ⁊ nõ est lõgiquz q̇n sit ĩ mesaraicis oẽs
iste v̇tutes: lʒ q̇daz postreoꝝ adv̇sẽt priis et dicãt
et errauit ille q̇ posuit in mesaraicis attractiuam ⁊
retẽtiuã: ipe. n. sũt vie p quas attrabit̃: ⁊ nõ est
pose vt sit in eis attractio. Et afferũt ad hoc ratio
nes similes rõnibʒ ðbilibʒ q̄ ñ sũt ei in oi re: et di
cit si mesaraice haberent v̇tutẽ attractiuaz haberẽt
et digestiuã: sʒ nõ hñt v̇tutẽ digestiuã quomõ. n.
hñt v̇tutẽ digestiuã qũ nõ moret̃ in eis cibʒ tẽpore
quo patiatur. Et dicit ⁊ si haberent v̇tutem attra-
ctiuã qũ ep ẽt eã habeat cõmunicarẽt ĩ substãtia pp
cõueniẽtiã v̇tutũ. Et iste qð ðbil̃ cõsiderationis ñ
sciuit ꝙ v̇tus attractiua qũ est ĩ meatu ex quo attra
hit̃ est illð magis adiuuãs sicut qũ expulsiua est in
meatu ex quo expellit̃ sicut est in intestinis est illð
magis adiuuãs: et oblit9 est ꝙ attractiua est ĩ me
ri et est meatus. Et nõ sciuit ꝙ nõ est mltũ malũ
vt sit in meatibʒ q̇busdã virtus attractiua: et nõ
fit digõ ð qua sit curandũ qũ nõ sit necessaria in eis
digõ imo attractio. Et oblit9 ꝙ ẽ chilus qñz cõuer
tur in mesaraicis cõv̇siõe aliqua. ¶ Quar̃ ergo ne
gauit ꝙ sit cã in hoc v̇tus digestiua in mesaraicis:
⁊ ꝙ sit illic v̇tus retẽtia řtinens q̄ntitate aliqua quã
uis nõ ꝓlonget̃. Et oblitus est ꝙ spẽs villoꝝ opa
tionũ notaꝝ sũt div̇se ¶ Et elongauit ꝙ sit in illo ĩ
quo festinat penetratio digõ aliqua et illð ñ ẽ elon
gãdũ. Medici nanqȝ dicũt ꝙ in ore ipso est digõ a
liqua: et nõ negant q̇n in orbo sit v̇tus expulsiua ⁊
digõ: et est mẽbrũ qð velociter euãt ab eo qð cõ
prehendit. Et oblitus est ꝙ pose ẽ vt diuersificet̃
substantia mẽbroꝝ et cõueniant in attractione vni
us rei: q̄uis sit vadens in via vna ad mẽbra oia.
Et oblitus est ꝙ attractõ fit ad ep: et plřimũ eius
fit cũ villis venaꝝ: et sũt hõgenei cũ substantia me
saraicaꝝ nõ longinq̄ ab ea. O q̄tũ errauit iste ho-
mo in hoc iudicio. Illð aũt qð. G. dixit sig̃t ꝙ at
tractio pria fortis est in ipso vbi ẽ initiũ motus de
quo curatur. Et eius intentio fuit vt sepet illũ qui
est cõtentus sepatione mesaraicaꝝ sine epẽ. Et si-
gnificatõ ad illð ẽ ƒmo eius qũ dicit qui incedit in
hac egritudine ad curãdas mesaraicas: et dimittit
curationẽ epatis est sicut ille q̇ vadit ad hoc vt fa
ciat emplʒ pedibus mollificatis pp nocumentuz ac
cidens nuche q̄ est in dorso: et dimittit curationez
principij et radicis q̄ est nucha. Hic est ergo sermo
G. cõiunctus huic ƒmoni. Et tu qð scis ꝙ pedes ñ
sũt vacui a v̇tutibus. s. naturali et motiua et sensi
bili quas nucha hʒ: et ñ ẽ dĩa inter v̇tutez eoꝝ et v̇
tutẽ nuche: nisi qꝛ v̇tus sensibilis et motiua vnius
eoꝝ est prima: et alterius est secũda: et silř est di
spõ mesaraicaꝝ. Ipe nanqȝ non sũt vacue a v̇tute:
q̄uis sit eaꝝ pricipiũ ep: et quomodo qũ ipe fuit ĩ
strumẽtum et instrumentũ natale attrahit ex lon
ginquo nõ ƒʒ semitã motus localis sicut in lacerto

ꝫ plurimū nō eūatur a ỽtute currente in ip̄o ⁊ obuiante in ip̄o ⁊ obuiante patienti: et ita ꝙ ferrū patiatur a magnete ⁊ qn̄ attrahit cū eo ferrū aliud. Et sil'r tangens inter ferrū et magnetē apd̄ plrios eoꝝ q̇ verificauerūt.

De modis ex quibꝰ significāt dispōes epatis. C. ij.

Quandoqꝫ significāt dispōes epatis per obuiationē tactus sicut signt vt apata ipsius qn̄: ⁊ qn̄ ēt sigant p dolores q̇ sūt ei ꝓprij: et significantur p opatōes factas ex eo: ⁊ significant p cōmunitates mēbroꝝ ꝓximoꝝ ip̄i sicut stōi: et diaphragmatis et intestinoꝝ et renum et fellis. Et significant p cōmunitates membroꝝ q̄ sunt longinq̄ illis ab eo sicut partiū capitis et sicut splenis. Et qn̄ significant p dispōes cōmunitatis totius corpis sicut colorē ⁊ formā et tactū. Et qn̄ significant p ea q̄ oriunt in partibus eius ex pilis: et que oriuntur in ipso sicut per venas: et ex forma mēbroꝝ alioꝝ: et ex eis q̄ gn̄at i ip̄o ⁊ ꝓcedūt ab eo: et pp ꝯuēiētia et diỽsificatia et ex cāis et consuetudibus et q̄ continuantur cū eis.

Distinctio modoꝝ haꝝ significationū. C. iij.

Similitudo q̇d accepta ex tactu est caliditas tactus ꝓtiū eius: quoniā ip̄a significat cōplonem calaꝫ: ⁊ frigiditas eius sigt complexonem frigidam et lenitas eius sigt humidā cōplonē epatis: et durities significat duritieꝫ eius. aut apostema durum in ip̄o: et ip̄us inflatō sigt eius tumorē: aut ap̄a in ip̄o: et lunatō que sētitur ex inflatōe eius sigt ꝙ est in ip̄o ep̄e: et ipsius elōgotō existēs ꝫm aliā formam ꝙ est in alio ab ep̄e: et ꝙ est in lacerto ventris. Similitudo aūt accepta ex doloribꝰ est sicut si fuerit extensiuus cū g̃uitate: tūc illic erit oppilatō: aut ap̄a: et si fuerit sine g̃uitate: tūc illic erit ventositas. Et si fuerit g̃uitas sine punctura: tunc materia erit in corpe ep̄is siue fuerit ap̄a siue oppilatō. Et si fuerint cū punctura: tunc erit apd̄ paniculum velanteꝫ ip̄m. Ueꝝ significationes assumpte ex opatōibus factis ab eo sunt pp digōneꝫ, et attractionē et expulsionē sāguinis ad corpus et aquositatis ad renes: ut chol'e ad fel et melācholie ad splenē: et sicut dispō tussis. Qūqꝫ destruit aliq̇d hoꝝ et nō sit pp mēbrum cōmunicās ep̄i: tunc est ex epate. Significatōes auteꝫ accepte ex cōitatibus sunt sicut sitis: nā si ex stō ml'totiens sigt dispōnes epatis et sicut singultus ēt et sicut appetitus etiā et digō et sicut malitia anhelitus: q̄uis .n. sit pp pulmonem et diaphrogmatū qn̄ sit pp ep et sicut speties egestōnis et speties vrine significant dispōnes ep̄atis quas scies: et sicut dispōnes soda et egritudinū capis. Et dispōnes egritudinū splenis signt ip̄as: et sicut ex dispōnibus lingue in tactu eius et aspitate ipsius et colore eius: et colore labiorū significantur ip̄e. Et iaꝫ q̇d currunt inter cor et ep diỽsitas et cōueniētia et victoria in qualitatibꝰ suis quas diximus in capl'o anatomie cordis: veꝝ significationes pp dispōnes cōitatis sunt sicut significatō coloris ꝫ' ep: ita vt si sit rubeus albus: tūc sigt sanitateꝫ eius: aut sit citrinus sigt caliditatē eius: aut plumbinus f'ritatem eius: aut brunus sigt frigiditatē et siccitateꝫ eius: et sicut ē significatō ictericie ꝫ' ip̄ꝫ: ⁊ ēt sicut significatō pinguedis carnose signs hūitatē et caliditatē ip̄ius: aut piguedinis cū adipe signs hu. et f'ritatē eius et sicut maties sigt siccitatē eius. Et sicut cōitas caliditatis in corpe significat si non fuerit a vehementia caliditatis cordis caliditatem eius. ¶ Et cognoscunt cū ea significationes caliditatis eius ꝑdicte. Significationes aūt ex formis mēbroꝝ aliquorū sunt sicut significationes ex magnitudine venaꝝ et amplitudine eaꝝ significantes magnitudineꝫ epatis et amplitudinē viaꝝ eius. Et ex breuitate digitoꝝ et longitudine eoꝝ etiam significāt paruitas et magnitudo eius: sed significationes ex pilis ortis ꝫ' ip̄m sunt sicut significationes eoꝝ in membris alijs quas iam dixius. Significatōes ỽo ex eis que oriunt in ip̄o sunt vene: quoniā si ip̄e sunt grosse magne manifeste tunc cōpl'o principalis est calida: et si sunt subtiles oculte: tunc compl'o principalis est f'ra. Ueꝝ eius caliditas et f'ritas et lenitas et durities: qn̄ sunt ꝓpter compl'onē pricipalē et qn̄ sunt ꝓpter cōpl'onē accidentalē. Significatōes aūt ex eis que in ip̄o generant sunt: sicut si in ipso generāt chol'a sigt caliditateꝫ eius: et melancholia caliditatem eius vehementeꝫ: aut siccitatem eius et frigiditatē ꝫm ꝙ scitur in loco suo: et generatō sanguinis boni est significatio sanitatis eius: et ille cuius sanguis ē cholericus: aut melancholicus: aut mollis declaratur in eo q̇d spgitur ex eo ad corpꝰ aut aquosus nō recipiens cōtinuationē cū corpore sicut est in hydropisi carnosa est infirmū ꝫm ꝙ significat ip̄ꝫ dispō eius q̇d spargit ab ip̄o. Conuenientia ỽo et diuersificantia sciunt ex hoc ꝙ conuenientia sunt similia cōpl'oni naturali contraria cōpl'oni accidentali. Ex etate ỽo et consuetudine: et que currūt in eis significationes cognoscūtur i qualitatibus.

De contraopantia cordis ad ep in qualitatibus. C. iiij.

Scias ꝙ caliditas cordis vincit caliditateꝫ epatis magnifice: et humiditas eius nō vincit siccitatē ipsius: et siccitas eiꝰ qn̄ vincit hu. epatis paꝝp: et caliditas epatis vincit frigiditatem cordis debiliter: et hūiditas eius vincit siccitatem ip̄ius: et eiꝰ frigiditas paꝝ vincit caliditatē eiꝰ: et ipsius siccitas semp vincit hūiditateꝫ eius: et frigus cordis vincit caliditateꝫ ep̄tis plusq̄ vicat siccitas illiꝰ hūiditatē ep̄is: et caliditas cordis vincit humiditatem epatis plusq̄ vincat siccitas ipsius hūiditatē eius ⁊ vincit frigiditas eius etiam caliditatē illius aliquo mō victorie.

De signis ꝯpl'onū epatis natāliū ⁊ prio cal'e. C. v.

Complexionis calide naturalis signa sūt amplitudo venaꝝ et ip̄aꝝ manifestatio et calefactio pulmonis et corpis si nō resistit ei cor. Caliditas eniꝫ cordis vincit frigiditatem epatis fortiter: et multitudo generationis chole' in etate iuuentutis: et melancholie infine eius: et multitudo piloꝝ in ossibus pectoris: et fortitudo appetitus cibi et potus.

De signis cōplexionis f'r'e naturalis. C. vi.

Signa eius sunt contraria illis signis et frigiditas corpis vincit caliditatem epatis mius q̄ vincat caliditas eius illius frigiditatem: ⁊ quoniā sanguis hn̄tis hanc compl'onē ē subtilis: et

squosus: et virtus eius est debilis: tunc multotiens accidunt in ipso febres.

De signis cōplonis sicce naturalis. C. vii.

Signa eius sunt paucitas sanguinis et crossitudo eius et vacuitas venaꝝ et siccitas totius corporis et spissitudo piloꝝ et crispitudo ipoꝝ. Et cor sua hūiditate nō consequit̄ siccitatem epatis. ita ꝙ aliquid valeat: imo nō vincit eaȝ omnino. Veꝝ siccitas eptis vincit humiditaté cordis valde et caliditas cordis vincit hūiditatem epatis in vltimo.

De signis cōplonis hūide naturalis. C. viij.

Signa eius sūt cōtraria illis signis: et cordis siccitas qñqȝ conseq̄tur humiditateȝ epatis paꝝ valde. Veꝝ humiditas ipsius vincit siccitatem cordis fortiter.

De signis cōplonis calide et sicce natural. C. ix.

Signa eius sunt sanguis crossus: et multitudo piloꝝ nigroꝝ apd̄ ossa pectoris: et amplitudo venaꝝ sequens cōploné et durities et multitudo generationis choler̄ et melancholie in fine iuuentutis: et siccitas corpis si nō divsificauerit ipam cor.

De signis cōplōis calide et humide naturalis. C. decimum.

Signt̄ ipsam caliditas sanguinis et bonitas essentie eius et amplitudo venarum valida cū lenitate: et ꝙ color est rubeus sine citrinitate et pili plurimi in pectoris ossibus minus tamen eis qui sunt in calida et sicca: et neqȝ sunt in spissitudine eoꝝ et crispitudine. Et tenuitas corpis ꝑꝑ caliditateȝ et hu. ipius. Et qū caliditas est dominās r̄manet corpus sanuȝ. Et si humiditas est magis dominās festinant ad ipȝ egritudines putrefactionis.

De signis cōplōis frigide et humide naturalis. C. vndecimū.

Significant ipsā sanguis aquosus et phlegmaticus: paucitas piloꝝ apd̄ ossa pectoris: et strictura venaꝝ: vene non r̄plete mollities: paucitas generationis cholere et melancholie in fine iuuentutis et humiditas corpis si nō cōtraopet̄ cor.

De signis cōplonis fr̄e et sicce naturalis. C. xij.

Significant ipam paucitas sāguis et paucitas caliditatis sanguīs: et corpis et cōstrictio venaꝝ et occultatio eaꝝ et earuȝ durities et paucitas piloꝝ in mirach et siccitas totius corpis.

De egritudinibus accidentibus epati. C. xiij.

Epati accidunt egritudines cōplonis in ꝓprietate sue substantie: et egritudies cōpōnis et ap̄ata et vesice: et ꝓprie apud pāniculū: et rūpūtur apud spatiuȝ et r̄liqua q̈ ꝝ singularū dicemus capitula. Et qñȝ tollerat rupturā plurimū q̄ꝫ reliqua mēbra: et non timet̄ ex ea mors festina nisi associet̄ ei eruptio sanguīs ex vena magna. Et qñȝ accidūt epati ap̄ata ꝑ cōitaté et ꝓprie in stō et splene et felle et renibus et diaphragmate et pulmone et mesaraicis et intestinis et ꝓprie superioribus: sed stomacho ⁊ diaphragmati et felli et mesaraicis et intestinis communicant in primis vene que sunt a pte concauitatis epatis: vnde ꝓuenit nocumētū eoꝝ ad ep et qñȝ confirmatur. Diaphragma vō et pulmo et renes cōicant in primis venis gibbositatis: deinde ꝓuenit ad ep: et qñȝ cōfirmat̄. Et plurima cōicatio que ē nō est nisi ꝑꝑ stōȝ: ꝑꝑ cām cū qua corrumpit̄ digō et expellitur cibȝ idigestus nisi sit cā alia. Et egritudinū q̄d gibbositatis materieꝝ expulsio fȝ plrimū fit cum ꝓuocatione vrine et fluxu sanguis ex naribus et sudore: sed in egritudinibus concauitatis est illud cū solutione ventris et vomitu cholerico et sanguineo et sudor̄ etiā in plribus horis.

De signis malitie cōplonis calide. C. xiiij.

Malitie cōplonis calide sig̃ sunt sitis vehemēs et nō abscindit̄ cum aque potu ⁊ paucitas appetitus cibi et inflātio et citrinitas vrine et tinctura eius: et velocitas pulsus et freq̄ntia eius: et febres et adustio sanguīs: et ledi a calefacientibus et sequitur ipsam liq̄factio incipiens ab hūoribus: deinde a carne epatis et seq̄t eam rasura intestinoꝝ. Et qñȝ desiccat̄ cuȝ ea natura absqȝ dolore in lateribꝫ: aut g̃uitate et multiplicatur cū ea vomitus citrinus et rubeus et viridis vt succus porri. et est cū ea egō cholerica plurimū et ꝓprie si fuerit illic cum cōplone materia: ⁊ si non fuerit minorat̄ san. et exaspat̄ lingua: et extenuat̄ corpus. Et qñȝ significatur illud ex etate ⁊ consuetudine et arte et regimine: et illa que media est generat cholerā et i r̄flua generat melancholiā. Et egritudines eius sunt ex maīa et melancholia et similibus. ¶ Et qñ ꝓuenit solutio ventris ad sincopim cū casu appetitus: tunc plrimū eius est ꝓpter debilitatem epatis factaȝ a complone calida ⁊ in plrimo ipsius est egō sicca adusta nisi ad hoc perueniat vt adurat sanguiné et humores et carnositatem epatis et solone ventris eā educat. Et qñ incipit adurer̄ sanguiné est egō sicut fex. ¶ Et qñ est in epate adustio aut ap̄a: aut dubellati: deinde egreditur cuȝ egōne aliquid nocens crossū: tunc illd̄ est carnositas epatis iam putrefacta. Et non est oīs res nigra egrediens fex. Et qñȝ rectificatur ablutum et virulentum materiale: deinde ingrossatur et fit nigrū crossuȝ fetidū sicut fit i febribȝ pestilentialibꝫ. Et qñȝ egriditur pus virulentum sanguīs deinde nigrū subtile.

De signis malitie cōplonis fr̄e. C. xv.

Signa eius sunt albedo labioꝝ et lingue et paucitas sanguīs et difficultas cursus eius et multitudo phlegmatis et paucitas sitis et corruptio coloris et liquefactio materiei: et qñȝ denig̃t declinans ad viriditaté: et qñqȝ fit citrina ad colorem fistici declinās. Et etiam albedo coloris et phelatis ꝓprietas et crossitudo ꝑꝑ cōgelationé et tepiditas pulsus et vehemētia faīs. ¶ Fames. n. non fit nisi ex stō tantū. Et ꝓuitas digōnis bone: et quando frigus conseq̄tur finem priuat̄ appetitus. Et egō qñȝ est sicca sine odore: et qñȝ est hūida ꝑꝑ debilitatem attractiue et est decliuis ad albediné ꝓui fetoris. Et qñȝ subtiliatur cū ea egō et hūectatur. Veꝝ non perseuerat ita cōtinue: et nō multiplicat̄ cū eo fluxus ventris: q̄ꝫ nis fit eius inceptio et euentus elongatus. Et in fine eius egreditur quoddā simile feci sanguīs pu-

trefacti nō sicut sangis liquefacti. Et qñ sequntur cōplōnē frigidā post spatium quoddā febres: ppea qz sanguis subtilis q̇ est in ipsa recipit putrefactionem que accit ei et sunt febres praue quas dicam incapitulo febriū: et qñ est in initio eaꝝ virulentus subtilis: deinde incrossat et denigrat. Et qñ ē fluxus ventris similis lauature carnis recentis et illud cū appetitu in principio significat frigus: et si accidat post illud casus appetitus: tunc est pp corruptionē hūorū: aut pp cām aliam febris et similiū. Et plurimū significationis eius est sr̄ debilitatem a frigore et in fine eius redit appetitus et fit sr̄fluus fm plurimū et spasmat cū eo mirach. ¶ Et qñ signt ipaꝫ etas et cōsuetudo et cibus et cāe preterite: sicut potus aque frē in ieiunio: aut post balneū: aut coitū quoniaꝫ ep inflāmatū sugit ex aqua tunc velociter plurimū. Et si est illic materia sentitur acetositas in ore ⁊ hūiditas in egestiōe. Et qñ qz est ad nigredinē: et viriditateꝫ et nō ad cittinitatē et rubedineꝫ.

De signis male cōplōnis sicce. C. xvi.

Signa eius sunt siccitas oris et lingue et sitis et durities pulsus et subtilitas vrine et qñ denigtur color. Et si fuerit illic melancholia aut cholera scies significationes earuꝫ facile p ea que sciuisti in primis.

De signis malitie complōnis hūide. C. xvii.

Signt ipaꝫ inflatō faciei et oculoꝝ et mollities carnis hypocōdrioꝝ: et paucitas sitis nisi sit caliditas cōsumens humiditateꝫ: et hūiditas lingue et albedo coloris: et qñ est cuꝫ ea citrinitas pauca. Qū aūt vehemēs sit frigus et dominat hūiditas est decliuis ad viriditatē: et qñ qz debilitat corpus pp mollitiē hūiditatis.

Sermo vniūsalis d̄ curis egritudinum epatis. C. xviii.

In epe necessaria est cōseruatō sanitatis cū similib9 et expulsio egritudinis cū cōtrario. Et in regie apatū et vlcerū et nocumentoꝝ q̄titatis est in oppilationū aptione et rliquoꝝ ea que sunt necessaria in reliquis membris. Et melior q̇d horaꝝ ad sumendū in potu medicinas egritudinū epatis: et pprie pp oppilationem epatis et similia est hora i qua existimat q illd̄ qd̄ penetrat ex stō ad ep et cōphendit in ipso iam ē digestum et sepatuꝫ qd̄ separi oportuit et inter ipsum et inter comestionē tp̄us inuenit cōueniens et in cōsuetudine hominū est hora q̄ est inter surrectionē a somno et inter balneationem. Et oꝫ etiam in epe vt tu nō euacues medicinas apitiuas et resolutiuas q̇bus cōtrahit v̇sus egritudines epis materiales oppilatiuas et apōsas ex stipticis cōfortantibus nisi existimes siccitatem supfluaꝫ. Et nō oꝫ ut ad summū pueniat in infr̄atione epis q̄tū pole est et pducat ad hydropisim neqꝫ in calefactione eius et pducat ad arefactionē. Et pp hoc oꝫ vt scias q̄titatem cōplōnis natural epis qd̄ curas ita vt qum reduxeris ipꝫ ad eam stes. Et scias q qum tu erras in epe puenit error tuus ad venas: deinde ad corpus. Et ex error q̇d est vt tu puoces vrinam vbi necessarium est te soluere ventrem: et est vt sit materia in concauitate: et soluas ventrem qum te oporteat puocare vrina: et est vt sit materia i gibbositate. Et oꝫ quideꝫ vt medicine ep̄tice optime terantur: et oꝫ vt sit subtilis substantie quatenus ad ip̄m perueniant siue sint calide: siue sint frē: siue stiptice. Et subtiliantium q̇d pprietas est vt acuat sanguinē: licet sint apitiua. Quar oꝫ vt attendas illud: et sicut aqua radicum est ex summa apitiuaꝝ eius et subtiliantia eius generant qñ humores diuersos nō pportionales: quar oꝫ vt quꝫ frequētas eius potum duob9 aut trib9 diebus conuenienter cū aliquo lenias naturam. ¶ Ueꝝ vrine puocatione aqua ip̄a de radicibus opat. Et oēs q̇d endiuie spēs et pprie amara q̄ ad rubedineꝫ declinat cōferunt lesionibus epis: calefactis q̇d cū sirupo acetoso: et infrigidatis cū melle. Et epar adiuuatiuum est cū sua pprietate et carnes limaciaꝝ similr.

De causis nociuis epatis. C. xix.

Slias q intromittere cibū sr̄ cibū et error ordinis eius sunt ex rbus magis nociuis epi: et potare aquam frigidā subito in ieiunio: et post balneum et coitum et exercitium qñ perducit ad infrigidationē vehementem ep̄is: et qñ accidit epati in flatio ab ipsa suctō velox et multa ex ea. Et qñ perducit ad hydropisiꝫ et oꝫ in huiusmōi dispōe vt pmisceas eaꝫ cū vino: et n̄ isrics eā uehēēt ⁊ n̄ īīiciaſ eaꝫ ipetuose dglutiēdo imo sugēdo paulati et viscosa q̇d oia nocet epi ex pte qua faciunt possider oppilationem. ¶ Et frumentum est ex summa eoꝝ in quibus est viscositas cū cōpatione ad illud quod est ep ex mēbris qū digeriuur in epate. Et nō est omne frumētū ita imo glutinosū. Et vinum dulce facit accidere in epate oppilationem: et ipꝫ abstergit illā que est in pectore. Et cā in illo est q vinū dulce attrahitur ad ep non ḡdatim ppea q ep diligit ipꝫ ex hoc q est dulce: et pp suā penetrationeꝫ ex hoc q est potus: quare non moratur in ip̄o q̄titate qua sepet sex ad eo fm moraꝫ aliarū rerum crossarum: imo sr̄uenit ep̄ti in crossitudine sua: et inuenit vias ad ip̄m patas: quoniam vie q̄ sunt int stōꝫ et ep sūt ample fm cōpositioneꝫ ad illd̄ qd̄ venit ad ipsum ex venis sp̄sis in epate. ¶ Amplius qū cōprehendit in epe non moratur quantitate qua sepetur et digeratur: immo expellit subtile in venas strictas illic velocitate sue penetrationis: et dimittit sedimē ppter constrictionem vie. In pulmone vero res ē econtrario: quoniam sr̄uenit ei vinū dulce qum iā colatum est: aut ex via meatuuꝫ meri fm semitam rsudationis ex meatib9 strictis ad amplos: aut ex via concaua qum iam dimttit fecē et vadit adhuc qū iam sit colatum et transit in meatib9 strictis ad amplos: quar colat vice altera. Et silr rlique dispositiones nō inueniūtur ei cū cōparatione ad pulmonem.

De rebus conuenientibus epati. C. xx.

Ex medicinis q̇d conferunt ei oia in quibus est amaritudo qua apiatur aut virtus alia qua apiat cū stipticitate qua confortetur: et odoramento conueniente substantie sp̄s et phibente putrefactionem sicut cinamomū et summitates squinanti et myrrha et similia. et ea in quibus sunt ablutio et abstersio et mūdificatio virtus mali qum non consequuntur i mollificatioē

summa consecutionis mellis et ea in quibꝰ sunt ma
turatõ et lenificatio et ꝓprie cũ stipticitate et con-
fortatione sicut crocus: et que sunt cũ hoc suauia:
sicut passe: et velocis penetrationis: sicut vinum o
doriferũ pluribus epibus in quibus non est calidi
tas vehemens. Et qñ medicina aggregat ad ꝓprie
tates predictas suauitatem: tunc fortasse est amica
epis diligens ipz sicut passe: et ficus: et auellane:
est vltimi iuuamenti. Et si est non recipiens pu-
trefactionem et corruptionẽ: tunc est magis vltie
consecutionis in iuuando. ¶ Et altaraxacon qd̃ et ẽ
diuia ortulana et campestris conueniunt ei valde.
Et confert fr̃a egritudini calide in epate cũ ꝓprie-
tate sua et qualitate cõtraria simul: quãuis quidã
dicant ꝙ illa que ẽ vehementer amara ẽ calida: et
confert apiendo oppilationẽ pp suam amaritudinẽ
et confortando pp suam stipticitatem. Et confert e
gritudini fr̃e cũ sua sua ꝓprietate: Et cũ eo qd̃ est
in ipa de aptione et confortatione. Et qñ sr̃fluit fri
gus in epate pmisce q̃libet illarũ duaꝝ cũ melle:
aut cum aqua mellis: quoniã resistit mel infr̃atiõi
ꝯsi tiet ex ea: et adiuuat ipsã ad r̃liq̃s opatiões su
as: et qñz exiccat ãbe et sũunt̃ ĩ potu cũ melle ⁊ aq̃
sua ⁊ decoqũt̃ cũ melle: et ꝯferũt vald̃: et apiunt et
educũt et humorẽ frigidum cũ vrina ⁊ ex cibis qui
dez cõuenientibus epi sunt illi quoꝝ chimus bõus
est: et dulcia conueniunt epati: quãr̃ impinguatur
eis et magnificatur et confortatur. Uerum velocia
sunt ad hoc vt faciant euenire oppilationem: ppea
ꝙ ep attrahit ea laboriose associans ea humoribus
alijs. Et pp hoc oz vt deuitet dulcia ille q̃ hz apa i
epe suo: quoniaz ipa cõuertunt̃ velociter ad cho-
leram: et faciunt accider̃ oppilationes. Et nocibi-
liora dulcia sunt que sunt ex eis grossa: ꝓpterea qꝛ
faciunt accider̃ oppilationez: et que ex eis sunt cali
da ꝓpter conuersionem suã ad choleram. Et fistici
quidem iuuatiui sunt ꝓpter suam aromaticitatem
et stipticitatem et cõfortationẽ et mundificationez
viaꝝ venaꝝ cibi. Ueꝝ sunt vehementis calefactõ
nis. Et auellane sunt cõuenientes omnibꝰ epibus:
quoniã ipe nõ sunt vehementis caliditatis: et sunt
apitiue et chimus eaꝝ est bonus. ¶ Et epar edib ⁊
carnes limaciaꝝ conuenientes sunt epati cũ ꝓprie-
tate q̃ est in eis.

De cura malitie cõplexionis calide in epate Capi-
tulũ. xxi.

O Portet vt sit subtiliatio in regimine eꝰ
: et non perueniat ad vltimum: et vt
caueatur in ea mollificatio vehemens
cum humectatis aquosis: et caueatur in ea euentus
oppilationis cũ infrigidantibꝰ grossis.] Et oz vt ca
ueatur in ea stupefactio vltima: imo oz vt infrigi
dantia ipz aggregent ad infrigidationez abstersio-
nez et apertionem et penetrationem cibi et stiptici
tatem cõfortantem non plurimã et in aqua ordei
sunt oẽs iste ꝓprietates. Et endiuia qd̃ campestris
et ortulana vltima est in hac intentione. Cõpl̃o nã
que ambaꝝ decliuis est ad frigus non valde super
fluum. Et est ĩ ea caliditas aperitiua: et non calefa
ctiua et stipticitas equalis cõfortans: imo peruenit̃
ex iuuamẽto ambarum vt non noceant epi frigido
et ponunt̃ ambe in medicinis sicut diximus in me-
dicinis singularibꝰ: et in areolis medicinaꝝ epicaꝝ

et qñz comeduntur elixate et ꝓprie cũ coriandro
hũido et sicco et comeduntur cum aceto. Et amir
bereris hẽt ꝓprietatez maximã etiã: et tamarindi
etiã ¶ Et qũ sentitur oppilatio in epe conuenit vt
adiungatur illis ambabus apiũ: quoniã aperit op-
pilationes ex quacũq3 duarũ partium sunt: et ẽ ex
eis quoꝝ penetratio est velox: ⁊ similiter calefa-
ctio. Et ex eis que conferunt ad illud est vt sumã
tur succi endiuie et succi alkekengi et succi solatri
omnium ana. ℥. ii. ⁊ succi coriandri humidi et suc
ci feniculi omniuz ana. ℥. i. ⁊. ß. admisceatur. ʒ.
ß. croci et sumatur in potu. Et qñz sumitur in po-
tu oleum rosꝭ. bonũ et oleũ de pomis cũ aqua fr̃a
et tempat cõpl̃onẽ epatis. Et ex eis q̃ conferunt e
pati qd̃ hz malitiaz cõpl̃onis calide est vt sumatur
ex alefrigius aur̃. ii. cũ zuccaro taberzet et aq̃ fr̃a
Et etiam vt in potu sumatur succus cucurbite assa
te et aqua g̃natoꝝ et lac vaccinum sine butyro et a
qua pomoꝝ et pirorum et altharichi et succus ro.
recentis. et qñ nõ est fe. cõfert aqua lactuce cuz si-
rupo acetoso omni die bibat̃ cum ponder̃. iii. ʒ.
myrobalal̃. citrinoꝝ et ponder̃. ʒ. i. de lacca ablu-
ta et. ß. ʒ. seminis apij. Et qñ sepatio fit ex eo dua
bus ebdomadis bibat̃ lac camellaꝝ fetarum incipiẽ
do ab vna libra vsq3 ad duas et coquantur in ipo
medicine diuretice apitiue facientes penetrare si-
cut aliquid ex succo eupatorij: et ex semine endi-
uie: et semine cuscute. Et qñz sunt necessaria ea q̃
sunt sicut sumitates squinanti. Et quandoq3 est ne
cessarium sumere in potu stupefacientia et confe-
ctiones opiatas et recipientes hyusquiamũ et filo-
niũ. ¶ Et ego abhorreo illud qum inuenit ab eo
iter. Et vinũ forte qñz excusat ipsum si bibatur a
qua fr̃a valde in ieiunio. Et conferunt ei troc. de
spodio et tro. hemberberis fr̃i et troc. de canfora
et ex trociscis cõferẽtibus eis est trociscus huius-
modi. ℞. folioꝝ salicis et foliorum nenufaris am
boꝝ ana. ʒ. x. rosꝭ. rubeaꝝ absq3 capitibus suis. ʒ.
xii. canfore pondus. ʒ. ii. et. ß. et mellis rubei et
lacce ablute cũ alefemati sicut est ablutio aloes am
boꝝ ana. ʒ. vii. goriofiloꝝ. ʒ. viii. croci. ʒ. iii. a
ristologie. ʒ. v. luti alkabrusiz mastic. capilli ve
neris omnium ana. ʒ. iii. cõficiantur cum aqua so-
latri et endiuie et fiant ind̃ trocisci et sit vnusquisz
aur̃. i. et sumatur ex eis omnis trociscus cum a-
qua solatri. Et qñz conferunt ad illud empl̃a facta
ẜm hunc modũ sumatur portulaca et teratur et po
natur sr̃ ipsum oleum rosaceum et infrigidetur et
fiat cũ ea emplastrũ. Aut sumatur amborum san-
dalorum ana. i. ℥. gariofi. violaꝝ siccaꝝ amboꝝ
ana. ℥. ß. et rosꝭ. ℥. i. ß. et croci abluti. ℥. ß. et ap
sinthij. ℥. quarta ps canfore pondus. ʒ. ii. adiun-
gãtur cerato facto cũ oleo de salicibus et liniatur
sr̃ aliquid latum: et ꝓprie folia cucur. et folia ace
tose: et folia sicle: et fiat cũ eo ẽpl̃strũ. ⁊ qñz ẽpl̃m
fit cũ succis herbaꝝ frigidaꝝ sicut succo cucur. ⁊ cu
cu. et reliquis que diximus ĩ capitulo eoꝝ que bi
buntur: et ponuntur in ipso ordeum: aut sa-
uich lentium et effunditur super ipsum oleum ro-
sꝭ. et fit cũ eo empl̃z: et qñq3 ponitur in ipo aliquid
de ligno sandali et gariofi. et canfora et non elon
gatur quin ponat̃ in ipso aliquid ex odoriferis et a
quis fructuũ odoriferoꝝ. et quãdoq3 rorat̃ aliq̃d

sup ipsũ de meuisus. Tibi v̊o quibus cibantur sit
sicut aqua ordei et decoctio olez̃ p̃dictoz̃ et ipsa-
met olera decocta et endiuia decocta cum corian-
dro humido et lactuca et sicla decocta et passe aceto
se et aqua lactis acetosi et carnes limaciaz̃. Et ex
fructibus alzarur et cydonia et pira et non multũ
sumañ ex illis vt non sr̃flue addat in stipticitate: et
generetur oppilatõ etiam et poma et g̃nata muza ⁊
expressio vue acetose. Et frangatur stipticitas eoz̃
cũ eis in quibus est lenificatõ et mora assemi et ri-
bes cum zuccaro et acetum p̃patũ cũ aqua g̃natoz̃
et g̃na g̃natoz̃ añ cibũ et post cibum: et melones
qui sunt sup̃flue dulcedinis et p̃cipue ille qui nomi-
nantur raki et palestini et indi et non oz q̇ď vt de
istis medicinis sumañ ille frequenter in quib⁹ ẽ cũ
infrigidatione stipticitas: pp illď qď in ipsis est de
vi faciendi accideñ oppilationem: et non est malũ
sumere melones duros parue dulcedinis et vuas
in quibus est durities carnis et paruitas dulcedis
et illas que sunt muze ex vuis p̃prie. Et cõferunt
ei cibaria facta de mes: et de cucurbitis et de spi-
nachijs et lentibus cũ aceto condita et sine aceto.
Et quidã homines sunt qui comedunt passas sed o
portz sint decliues ad acetositaiem: et auellanas:
quoniã no est in eis calefactio plurima: et sũt apiti
ue oppilationum: et sunt boni nutrimenti: oz ergo
vt misceantur cũ eis in quibus est infrigidatio ali
qua et stipticitas. Et ex carnibus pisciũ puoz̃ de-
coctorum issidebegi: aut cũ aceto et almosos et cõ
gelata facta ex carnibus subtilibus. s. carnibus he
di et auium leuis digõnis sicut est caro perdicum
et turturum non sr̃flue pinguiũ cũ pomis prep̃ata
et conferunt eis ventres auium aque et alguarascẽ
cum aqua roſ. et galline cũ aceto cõdite et silr̃ p̃ue
aues cumaceto prep̃ate. Et nocent eis ep et splen
et cor et carnes crosse sicut carnes hircoz̃ et arietũ
et animalium neruosorum et dure carnis: sed ca-
ro vaccaz̃ iuuenculaz̃ p̃pata vt ea que cõgelantur
confert habenti fortem stõm et illũ qui digerit.
Et oz vt vitent oua cocta donec fuerĩt dura et as-
sata et vitent pinguia superflue. ¶ Et nocet ei vi
num valde nisi ipsũ sit necessarium pp cõsuetudi-
nẽ: aut pp debilitatem digõnis: tunc oz vt sumañ
in potu parũ subtile qď sit decliue ad albedinem.

De regimine malitie cõplr̃onis frĩe. C. xxii.

Ex eis que conferunt istis est potare sirũ
puz ď apsinthio cũ sirupo acetoso ď mell̃
Et qñz cõfert habenti frigidũ ep vt dor
miat in nocte sr̃ troc. de apsinthio et semina calefa
tientia nota sunt vehementis iuuamenti. Et simi-
liter iuuañ cũ administratione lactis camellarũ ara
bicarum nõ aliaz̃ cum ponderẽ. ʒ. v. vsq; ad. x.
zuccari. Hoc enim temp̃at cõplr̃onẽ et educit humo
res frigidos soluendo ventrem: et p̃uocando v-
rinam et aperiendo oppilationes. Et fortius illo ẽ
vt dormiat sup dyacurcuma: aut dyalacca et atta-
nasiam et administreñ in sincopi diacostũ et zinzi-
ber cõditum cum aqua apij et troc. de costo et de
lacca dicti in antidotario. Et bibañ in ieiunio eu-
patorij et assari. ʒ. iii. et bibatur desup vinum. ¶
Et ex decoctionibus decoctionẽ costi et apsinthij
dictas in antidotario bibañ cũ oleo amigdalĩo dul
ci pondere. ʒ. ii. et olei de fisticis ponderẽ. ʒ. ii.
Et fortius illo est vt bibatur cum olõ de neriden
et olõ amigdalino amaro et olõ de kerua. Et etiaz
cũ decoctione huismõi. ℞. seminis feniculi: apij a
nisi masticis pondus. ʒ. ii. et corticum radicis apij
et troc. radicũ feniculi amboz̃ ana. ʒ. x. et herbe
eupatorij et apsinthij romani ana auř. v. et lacce
et calami aromatici et costi dulcis et amari et aristo
lo. omniũ ana. ʒ. iii. et supioz̃ squinanti. iiii. de
coquantur in. iiii. lb. aque vsq̃quo redeat ad me
dietatem et bibañ ex ea omni die. ℥. iiii. cũ oleo
fisticino quãtitate. ʒ. i. et. ß. et olei ãigdalini dul.
quantitate. ʒ. ii. Et qñz cõfert eis si adhibeantur e
pithimata calida et emplã sicut emplm̃ stomathicõ
et emplz̃ calcadis et emplz̃ de meliloto cũ emplõ
facto ex eis que sunt sicut costus et mirrha et spi-
ca et neriden romana et acrocus et fenugrecum et
similia. ¶ Emplz̃ bonũ ad illud. ℞. vsnee amir
beris mastic. meliloti: spice radicis lilij celestis ro
saz̃ ptes equales dissoluantur in oleo masticino de
coquendo fiat ex eius emplz̃ mane et sero et sit te
pidum. Et itez̃ emplz̃ bonũ. ℞. sumitatũ squinan
ti: et g̃natorũ alben et mastic. et cordumeni et am
momi omnium añ durchiet. iii. aloes et herbe eu
patorij et apsinthij et supioz̃ eius omniũ añ dur-
kimet. vi. spice aromatice et cassie amborum añ
durkimet. ii. yreos venaz̃ sasuci amboz̃ añ dur-
kimet. ii. ãmoniaci durkimet. xxiiii. gũmi albo
tim et turis amboz̃ durkimet. xii. gummi. lb. i.
et. ß. olei de alcãna quantum oz ad conficiendũ.
Et itez̃ emplz̃. ℞. amomi. ℥. i. carpobal. et bde-
lij cordumeni turis et croci omniũ ana. ℥. i. et. ß
et spice semine. ℥. ii. gummi albotim. ℥. vi. sol-
uantur tus et bdelium in vino: et dissoluantur
crocus in ipso et liquefiat gumi albotim in neridẽ
et terantur medicine sicce: et misceantur cũ oleo ď
neriden et vino et p̃iciañ sup ea parum de cera ⁊
administra ẽplz̃ et suañ ẽt cydõia et farĩa ordĩ et ce
ra et medulla vituloz̃ et olz̃ rosatũ et apsinthium
et amomum et gallia et crocus et assarũ et mastix
et gluten alibat et neriden et sumatur ex eis secũď
quantitatem necessitatis et fiat ex eis emplz̃ ¶ De
cibis aũt sumant medulam panis calĩ cõtritam in ui
no: et contritam in audacoca et carnes leues q̃ sunt
ex carnibus auium paruarum et alcanabit et alou-
ragi et p̃dicum et ventres anserum et p̃prie om-
nia illa assata et frixa et cũ seminib⁹ condita et cau
les decoctos in aqua tribus decoctionib⁹ conditos
cũ seminib⁹ calefacientibus et cinamomo et pipere
et cymino et similib⁹ et incidatur sr̃ ipõs ruta et
sorbitiones factas ex eis que sunt sicut fenugrecũ
et medulle calide. Et qñz ponitur in cibis endiuia
et p̃prie illa que est vehementis amaritudinis.
¶ Et sunt quidaz qui dicunt ꝙ milliũ vehementer
coctũ cõfert eis: et illud apď me est paruum.
Fructus aũt et similia quibus in sedis vtuntur mẽ
sis sunt sicut castanee et passe pingues et fistici p̃pe
Et quidam sunt qui dicunt ꝙ oz vt abstineant a fi
sticis et amigdalis: p̃pter g̃uitatem amborum sr̃
stõz sed nõ oz vt attnedantur verba eoz̃ in fisticis
et amigdalis. Et eis que conferunt eis est caro li-
maciaz̃ p̃prie preparata cum sẽinibus. Et oportet
vt deuitent g̃na lattis: et pisces: et fructus hũidos

vt deuitent gña lactis: et pisces et fructus humi-
dos recentes: et carnes crossas.

De regimine male coplonis sicce. C. xxiii.

Regimen eius est cũ hũectatiuis predictis ex cibis et oleribꝰ et epithimatibꝰ et emplastris et potionibꝰ et fiat declinatio cũ eis ad equalitatem aut calidũ aut frm fm qualitatẽ necessitatis et cũ hoc nõ oꝫ vt frĩgiditas sit in humectatione ita vt non perueniatur ad maliciam forme et mollitiem et hydropisim carnosam.

De rĝimine malitie cõplonis humide. C. xxiiii.

Regat cũ exercitio et minoratione cibi et acceptõe eꝰ ĩ qᵒ sit subtiliatõ ⁊ exiccatio et pprie eius in quo cũ exuccatione ẽ exiccatõ: et minoret potationeꝫ aq̃: et deuitet lac: ⁊ nõ perueniatur ad exiccationẽ ad vltimum et pducat ad arefactionẽ.

De rĝimine malitie cõplonis calide et sicce Capitulũ. xxv.

Vtatur habẽs eam cibis frĩs et humidis et herbis frĩs et humidis: et pprie endiuia: et deuitet ea in quibꝰ est frigus et siccitas vehemens. Et ex eis que conferunt ei valdẽ est lac asininum dẽ quo bibat debilis vsq; ad vii. sextaria cũ aliq̃tulo zuccari tabarzet et nõ plĩmo. et fortis vsq; ad. x. sextaria. ¶ Et vtat̃ ẽplis et epithimatibus frigidis et humectantibus: et cũ hoc toto non oportet vt perueniatur ad vltimum in humectatione: et perueniat ad summum cũ ea mollificatio. Et oꝫ vt deuitet rizi et cyminuꝫ et condimenta et fisticos plurimos: sed paꝝ ex fisticis q̃ñz nõ nocet pp pportionalitates: et deuitet carnes crossas: et mẽbra crossa bonaꝝ carniũ sicut epar et splen.

De rĝimine malitie cõplonis calide et hũide. C. xxvi.

Administrentur infrigidantia in quibus est stipticitas et exuccatio aliqua ex cibis et medicinis: et si fuerint medicine administrentur etiaꝫ ea q̃ subtilient: q̃uis non insit eis exuccatio sicut est aqua casei et zuccari tabazet. ¶ Aut sumatur ex succo arboris solatri: et alkekengi q̃titas quinquaginta gusneti vsq; ad. lx. cum duobꝰ aur̃. aloes ad fortem: et minus illo ad debileꝫ aut medietas aur̃. de hiera cuꝫ duobus sextarijs de casiafi. dissoluta in sacraiati aque solatri: aut aq̃ endiuie: aut casiefi. sola in q̃ endiuie: aut aqua feniculi: aut aqua solatri.

De rĝimie maltie cplõis frĩe et sicce. C. xxvii.

Regnat cũ emplis calidis et pinguibꝰ lenibꝰ cũ emplis confectis et alijs: et administrent̃ cõfectiones calide sicut dialaca et diacurcuma et cõfectio de lacca et hõrusa et atanasia et lokium et de confectione kenderucõ q̃titas ciceris: aut fabe cum aqua de radicibus in qua cadunt olera hũectatiua: et administretur vinum subtile forte. et qũ fuerit illic constrictõ nature administra pilulas modi hꝰ. ℞. serapi ãmoniaci oppoponaci ptes equales seminis apij et anisi amboꝝ añ medietatẽ: et quartã ptis fiat ex eis pilule: aut sufficiat serapinum cũ vino eoꝝ fꝫ necessitatem: et sit pondꝰ eius vnius aut duoꝝ aur̃. aut omniuꝫ qũ sunt oẽs medicine administrate: et dos eius sit ĩ dbili. i. aur̃. et forti. ii. aur̃. Et oꝫ vt fu obfues vt ñ aduciat vltimꝰ fiis ĩ mollificatõe.

De rĝimine malitie complonis frigide et humide C. xxviii.

Administra ex cibis et medicinis ea ĩ qbꝰ sunt caliditas et stipticitas et subtiliatio et exiccatio: et si est illic materia euacua eam cũ eis que sunt sicut aqua de radicibꝰ fortibꝰ et sicut alkekengi et sicut hiera archigẽis euacuatione subtili et subtilia regimen et calefac ipsũ. Et sit cibus eius ex carnibus lenibus cũ seminibus et vinuꝫ sit forte subtile puꝝ paꝝ. Et administra cõfectiones magnas fm q̧ faciunt eas necessarias hora: et dispõ et administra empla resoluentia exterius.

De paruitate epis. C. xxix.

Minoratur ep in quibusdã hominibus et est q̃ñz sicut ren puus. Et seq̃t eius paruitatẽ q̧ qũ hõ assũmit qd̃ necessariuꝫ ẽ ei de cibo nõ capit ipm ep: et mittit ipi stõus illud a quo cõstringit̃ et facit illd̃ accider̃ oppilationem: aut doloreꝫ g̃uatiuuꝫ et extensiuum: aut leditur v̇tꝰ epis in opationibꝰ suis pp coarctationem virtutis eius opantis sub v̇tute patientis frueṅientis ei: ⁊ quar̃ destruunt̃ dispões attractionis: et digõnis: ⁊ retentionis: et sepationis: et expulsionis. Et q̃ñq; cõicãtur sanguinolenta ventris egõ et fluxus ventris: quoniã dẽ chilo nõ attrahitur ad ep illd̃ qd̃ colatum est.

De signis. C. xxx.

Quandoq; sign̄t ipsã vt sit euentus ab ipsa in epe oppilationis et ventositas plurima: et g̃uat ipm cibus tempate q̃titatis: et debilitatur corpus. ppterea quia indiget cibo plurimo: et assiduatur debilitas digõnis et multiplicat̃ euentus oppilationis et apatum et certificat illd̃ breuitas digitoꝝ in creatione. At iã fuit hõ cuiꝰ corpus nõ ledabat̃ a cibo in aliquo et nõ ascendebat ad ipsũm aliquid de quo esset curanduꝫ quare existimauit. G. q̧ ipẽ erat in fastiditus propter puitatem epis et cõstrictionem viarum eius. Rexit ergo ipm regimine similis sui.

De rĝimine ipoꝝ. C. xxxi.

Regimen ipsoꝝ est ppatõ cum cibis pue q̃titatis: et plurimi nutrimenti velocis penetrationis: et vt assumant̃ sepati in vicibus. Et administrẽtur medicie solutiue et diuretice mundificatiue epatis et subtiliatiue et aperitiue.

Tractatus secũdus de debilitate epis et oppilatiõe eius ex doloribus et inflammatõe eius.

De debilitate epatis. C. i.

Inquit. G. epicus est ille in opationibus epis cuius est debilitas absq; re manifesta ex apate aut dubellati. Ueꝝ debilitas epatis in veritate seq̃t̃ egritudines epis: et illud aut est pp malitiam cõplonis singularis sine materia cuius principiũ est ex epe in ipo. aut ex mẽbris alijs q̃ sunt inter ipm: et inter ipa vicina sicut est fel qñ fit vt ñ trahat choleraꝫ aut splen quãdo fit vt non trahat melãcholiam: aut r̃nes aut vesica aut matrix pro-

pter vehementiam retentionis menstruorum: et
corrumpit pp ipsaz sanguis epis aut stōus qum nō
mandat ad ipsum chiluz bone digōnis: aut illum q
de eo corruptus est aut pp intestina qũ leduntur:
et qñ multiplicatur in eis hũor viscosus et accidit
inter ea et inter fel oppilatō: et non sepat chola ab
epe: et rmanent plena: quare ñ recipiunt illd qd
vadit ad ea ex sanguine. Et hoc multotiens acci-
dit in colica: aut pp cōitatē membroꝝ pectoris:
aut ex corpe toto sicut fit in febribus. Et qñz est ñ
pp malitia cōplonis sola: imo pp apa sanguineuz.
aut herisipila: aut duritiē: aut cancrũ: aut vndimi
am: aut pp vlcus et scissura: aut pp putrefactionez
accidentem epi. Et dbilitas epis totalis aggregat
debilitatem omniũ virtutuz eius: et qñz nō est d
bilitas vniṽsalis: imo est fz aliq quatuor ṽtutũ.
Et plrimũ qd debilitatur attractiua et degestia ex
frigor: et debilitatur retentiua ex hũiditate et ex
pulsiua ex siccitate.

De signis. C. ii.

Dolor est ex reb⁹ que signt fz plurimum
dispōnem epis. Epicus eniz fz plrimuz
est declinis ad citrinitatem et albedinez
Et qñz dclinat ad viriditatem et fuscitatez sicut di
ximus in significationib⁹ cōplonũ. Et illius qdem
ep c⁹ colorem vides secũdũ finē sanitatis egritu-
dinez nō hz. Et medicus qd expertus cognoscit e-
paticũ et stomaticũ omnē p colorē suum nō egens
cũ eo significatione alia: aut pauca al. vt puta. Et
non est ad illud nomen signs illũ pportionale pp
uz: et egō et vrina similes aque carnis signt fz plu
rimũ q ep non est fortiter laborās in generando
sanguinē: quar nō sepatur materia eius a chilo:
neqz colat ipz ab aquositate: et hec fz plrimũ est si
gnificatō debilitatis epis. Et iste fluxus ventris la
uatiuus in fine suo pmutat ad spetiez aliaz: et fit i
habente cōplonem calidā virulentus: deinde fit
sicut fex: et sicut sanguis adustus: et multiplicatur
ante ipz solutō ventris cum cholera pura. Et in
habente frigidam cōplonē fit sicut sanguis conge-
latus et perueniũt ābo simul ad educendas res diṽ
saꝝ qlitatũ et substantiaꝝ: et ppe in habente frigi
dam complonē. Et est sicut accidit pp debilitatem
digōnis stōi. Et plurimos eoꝝ q debilitatem ha-
bent in suo epe cōitat et pprie qũ penetrat cibus
dolor leuis extensus vsqz ad furcas. Cōplones au
tē significant ex radicib⁹ pdictis in cognitione ma
litie complonis epatis. C Et calida pōit humo-
res expansos. Et frigida ponit humores crossos
tardi motus: et sicca ponit eos paucos crossos: et
humida ponit eos aquosos. Et illam que fit pter
fel qñz sigt color ictericus. Et qñz est cum ea egō
alba qñ est oppilatō inter fel et intestina. Facta ṽo
cōitate splenis sigt p egritudines splenis et p colo
rem i quo vincit nigredo. Stomatica ṽo significa
tur p significationes nocumentoꝝ stōi et malitiam
digōnis. Et illa q est p intestina significatur p pun
ctura et ventositates et rugitus et p colicaz et que
sunt similia illis. Et illa q est p renes et vesicaz si-
gnificatur p alteratione dispōnis vrine ab eo qd
oz fz natura et declinatio forme ad malitiam ha-
bitudinis et hydropisim. Et illa que fit pter mē
bra pectoris sigt malitia anhelitus et tussis sicca.

Et qñz inuenit habens eaz in suspensoriis gruitatez
aut tensionē. Sig aũt apatũ et duritiei et vlceris
et scissure et rliquoꝝ dicaz oia in suo loco: quare
oz rdire ad illa. Significatio ṽo dbilitatis virtu-
tis digestiue est q cibus penetrans ad membra est
indigestus: aut pue digōnis: aut corrupte digō-
nis cōuersus ad qlitatem malam. Quar multotiēs
inflāmat pter ipz facies et oculi. C Et est sanguis
qui currit per phlebotomia declinans ad aquosita
tem et phlaticitatē nisi sit ex debilitate rtentiue:
et nō retineatur tpor quo digerat: et deterior spe
tieꝝ est vt non digerat: deinde vt digeratur pa-
rũ: deinde vt digeratur male. Dixerunt quidaz
duas pmas seqt fluxus ventris diṽsaꝝ partiũ: et
tertiam fluxus ventris sicut sanguis crossus. C Et
hec ṽba sũt absqz cōphensione. Et ablutiuus quid
fluxus ventris sigt debilitatez digōnis cũ digōne
pauca. Et albus purus sigt q attractiua est debilis
vald et digestia peit⁹ precipue qũ egreditur sicut
intrauit. Et si egrediuntur res diṽse sigt q coru-
pta est digō. Et vrina in hac intentione est magis
significatiua digie: et egō attractie. Plrimũ autez
significationuz debilitatis attractiue ē egō et leui-
tas eius et albedo ipsius. et qñ est cũ hoc in vri-
na tinctura sigt q nocumentuz est in attractiua tm
et ppe qñ nō est in stō nocumētum et certificat de
bilitatem attractiue debilitas corpis. Ueꝝ signifi-
cationes debilitatis retentiue sunt significationes
debilitatis digestiue: propter defectum reten-
tiue: ita vt pueniat ad mebra nutrimentũ illauda
bilis digōnis et secũdũ illā spēm. Ueꝝ est illud a
digestiua plus et a retentiua minus. C Et illd qd
est ppuz retentiue q ab epe festinat remotio ex-
pulsiue ita vt minoret sepatio srfluitatũ triũ et mi
noret vria: et mioret cũ hoc c⁹ ticta ꝛ ticta egōis
et minoret necessitas surgendi: et nō expellat me-
lia ad splenez. et minoret appetitus cibi pter illd
et aggreget in colone mollities cũ citrinitate et ni-
grdine permistis cũ albedine. Et multotiens pdu
cit ad hydropisim. Et qñz pducit ad colicaz phle
gmatica.

De cura debilitatis eptis. C. iii.

Si cognoueris cām in debilitate epis vtrũ
sit pp cōplonē aut egritudinē officialem:
aut alia p signa pdicta ad ea: tunc cura-
bis totũ cũ cura pdicta i ipsis. Et plimũ qdē debi
litatis epis est pp frigus aliqd aut hũiditatē: aut sic
citatem. aut pp materias malas retentas in ipo: et
pp hoc est plurimũ cure eius cũ calefactione subtili
cũ aptione et maturatione et lenificatione pmista cũ
stipticitate confortante et phibente putrefactionē
Et plrm illius fit cũ medicinis aromaticis in quib⁹
sunt aptio et maturatio sicut crocus est. Et qñz cō
ferunt etiā res muze in quibus ē paꝝ stipticitatis.
Ipe enim sua acetositate confortant et incidunt et
dulcedine abstergunt sicut gna gnatoꝝ muzoꝝ.
Deinde cōsidera ptē caliditatis et frigiditatis fz q
exquirit cōplo: et cognosce cũ ea illud qd calefa-
cit aut infrigidat. Et de hoc genere sunt passe cum
suis interioribus post bonitatem masticationis. C
Et qũ aliquid te vocat ad rsoluendũ: tunc nō eua
cues ipz a stipticitate siue sit in apatib⁹ siue in op-
pilationib⁹: aut aliis nisi sit illic cōplo sicca vald.

Et qñ3 indigemus pp intentionē materiei in ipso
phlebotomia et solutione ventris. Et mēsura secū
dū materia si est frīa viscosa sit sicut agaricū et si ē
ad subtilitatem declinis et caliditatem: aut est il-
lic oppilatio sit sicut succus eupatorij: et apsinthiū
cū qbꝰ sint administrata ea que adiuuāt. Et qñ3 nō
retinetur solo ventris et egō sanguinolēta: et inci
pit medicus adhiberē medicinas stipticas et ꝓuenit
ex eis nocumētū maximū: imo o3 in hꝰmōi vt ad
ministres apitiua confortatiua cū stipticis eqalibꝰ
et cū aptione pura: et ꝓpe aromatica: et ꝓpe de-
cocta in vino odorifero in quo est stipticitas. Et
ex medicinis cōibꝰ spēbꝰ debilitatis epis et opan
tibꝰ cū ꝓpetate sua est ep adib exiccatū et contritū
de qº sumat cochliariu3. i. cū vino. Et qū curas e
par cū curis necessarijs o3 vt tu pueniās tūc ad lac
camellaꝝ arabicaꝝ. Et d medicis bonis ad debili
tatem epis est hoc medicamē. ℞. lacce ablute a
ristologie: aloes omniū ana. ℥. iii. succi eupatorij
se. fei. se. atriplicis ōniū ana. ℥. v. apsinthij rōa-
ni. ℥. vi. seminis endiuie seminis aneti amboꝝ an̄
℥. x. seminis apij. ℥. iiii. fiant ex eis troc. aut suf-
fuf. Et ex medicinis laudabilibꝰ p̄dictis alijs est
hoc medicam̄. ℞. passaꝝ enucleataꝝ aur̄. xxv.
croci aur̄. i. et in alia scriptura medietate3 aur̄. ca
lami aromatici aur̄. ii. bdellij iudaici aur̄. ii. et. ʃ.
cinamomi aur̄. i. casie medietatē aur̄. spice aro. au
r̄. iii. squinanti aur̄. ii. et. ʃ. myrrhe aur̄. iiii. gū
mi albotin aur̄. iiii. darsisaban aur̄. ii. mellis. aur̄
xvi. vinū q̄tum sufficit: et qñq3 ponunt in ipo opi
um et sem̄ hyusqaī al. Et existiat. G. q hoc medi
camē cōpositu3 est ex medicinis cōuenientibꝰ cū su
is ꝓpetatibꝰ epi. Ex eis eni3 sunt que stipticitate3
afferunt tēpatā cū maturatione. Et ex eis sunt que
exiccāt et mundificant virus malū. Et ex eis sunt
que rectificant cōplonem malam. Et ex eis sunt q̄
sunt contrarie putrefactioni: et plres eoꝝ sunt spēs
aromatice: sicut cinamomū et casia: ipa enim am
bo sūt cōtraria putrefactioni et rectificant cōplonē
et expellunt causam corrumpentē: et mundificant
virus malū et expellunt ipsum et r̄sistūt medicinis
mortiferis et veneno: l3 sit cinamomū fortius ca
sia et iste due medicine sūt fortiores oibꝰ medicis
aromaticis alijs: sicut spica et alie in hoc caplo: s3
aldarsisaban et crocus aggregant ad stipticitatē ma
turationem et r̄ctificationē putrefactiōis. Ue3 pas
saꝝ pondꝰ qñ3 ponit minus multū ꝓpter dulcedi-
nē sua3: et vt sit magis conueniens: et est ex me-
dicinis amicis epi cōibꝰ ei: et hec amicitia est me-
lior ꝓpetatū medicine iuuatiue et in ipsa est etiam
maturatō et cq̄tio hūoꝝ et nō est velox ad cor-
ruptionē. Et vinum est ex medicinis cōuenienti-
bꝰ dū nō ē aliquid qd ꝓhibeat ex eis quoꝝ r̄me-
moratio p̄teriit et in ipo est cōtrarietas putrefacti
oni. Et in melle q̄dē est illud qd scis. Et bdelliu3
est mūdificatiuum maturatiuū resolutiuu3. Et silr
gluten albotin et in ipo est aptio et abstersio. Et
illud in qº ponunt opiū et semen hyusqami al. est
etiam vehementis iuuamenti: qū debilitas epatis
est associata caliditati alicui. Et pp hoc fit filoniu3
cōiter iuuans habentes debilitate3 epatis s3 dscri-
ptionē sua3. Et ex medicinis iuuatiuis in quibus n̄
est calefactio vehemens est vt sumantur aniuden
ptes. iii. et apsinthij rōani ptes. ii. et terantur et
coniungant cū melle: et sumatur ex eo in potu. Et
ex vaporationibꝰ est vt medicine aromatice note
cōiungant et decoquantur in vino odorifero sti-
ptico: et sint iam miste cū eis tortelle: et ponatur
in eo oleu3 de neriden et similia: et sumantur cum
lana: et fiat vaporatō et empl3 dictū in antidota-
rio: et in ipo sūt acresta et pputia vitiu3 et rose: et
oia q̄ dicta sunt in ca. de debilitate stōi ex emplis
et medicinis. Et empla cōposita ex cipis et mastice
et spica et tur̄. et galia et muscho et nucibꝰ cupssi
et supioribꝰ squinanti et seminibꝰ notis cōmistis
cū meisis et similibꝰ. Et empl3 qd sequit ipsum:
et empl3 qd est ex aloe et mastice. Et qñ3 est epis
debilitas ꝓpter caliditatem: et est ex eis q̄ fiunt pa
rū. ī. illud qd ī ipa dn̄at: o3 vt precipiat eis come
der̄ cydonia et mala ascemi et pira ascemi et ḡnata
mu3a et acetosa si non fuerit oppilatio plurima et
aq̄ endiuie et aq̄ solatri. Et precipiatur reciper̄ ius
alesfidabegi colatum a pinguedie sua facm cu3 co
riandro. Et si non fuerit caliditas vehemens aro
matizetur cum cinamomo et spica et mastice. Et
conueniunt eis almosiū plena coriandro humido cū
pauca menta. Et si non fuerit caliditas vehemens
ponantur in eis semina p̄dicta. Et qum vides im-
pressionē debilitatis in epe pueniente ad digestiuā
conforta cū eis in quibꝰ est stipticitas cum mensu-
ra et aromaticitas et sit in eis maturatio sicut sūt me
dicine in quibꝰ ponuntur spica et foliū et nux mu
schata et coriādru3 et mastix et calamus aromaticꝰ
et cipi et similia. Et si fuerit perueniens v̇sus r̄ten
tiam adde in confortatione et stipticitate: et minue
de calefactione: aut cōforta hꝰmōi medicinas cum
medicinis oppositis ei cū infrigidatione sicut sunt
balaustie et ro. et hypoquistidos: Et si fuerit debi
litas in attractiua cōforta cū eis in qbꝰ est stiptici-
tas et minora valdē ea in quibꝰ est de stipticitate
mensura q̄ cōseruet v̇tute3 epis: s3 est in eis aro-
maticitas et calefactio. Et stude in hoc vt cures cū
emplis et epithimatibꝰ et vnctionibus: qm̄ ipsa
vehementius sunt conuenientia in hoc loco. Et stu
de etiam in oppilationū aptione. Et si fuerit debili
tas in expulsiua conforta ipsā: et calefac renes: et ca
lefac viscera cū eis q̄ scis in capitulo suo et api po
ros. Et scias q qñ3 fit ois debilitas ex omni malīa
cōplonis. Et qñ3 est necessitas vt infrigidetur i-
ta vt digerat: et ita vt attrahat: gº ɔsidera mali-
tiam cōplonis dominantis anteq̄ consideres debi
litatem. Ue3 plurimū cꝰ cā cadit defectꝰ in dige-
stione est ex frigore et silr in attractiua. Et con-
uenientiores cibi sūt illi in quibꝰ nō est crossitudo
et viscositas sicut carnes leues et frumentm non
glutonosm: et aqua ordei calefactis 2m dispositio
nem suā: et infrigidatis cū melle et vitelli ouoru3
sorbilium: et q̄ sunt similia illis. Et ex alberet iu
uantibꝰ eos est romaniati cū passis qū aromatizatur
cū cinnamomo et pipe. Et passe cōferunt eis ita q
ꝓhibēt solutionem ventris similē aque carnis.

De oppilationibꝰ epis. C. iiii.

Oppilationes epis accidunt in carne epis ꝓ
pter crossitudinem sanguinis qui nutrit
ipsum: et pp debilitatem expulsiue: aut
vehementiam attractiue. Et qñ3 accidunt in venis

q̄ sunt ab ip̄o: aut pp cōstrictionem eaꝝ pp creatio
nem eaꝝ: aut ꝓpter accidens ex constrictione et si
milibꝰ: aut pp eaꝝ inuolutionem in creatione sua
aut ꝓpter illud qđ currit in eis. Et plurimum qđ
est hꝰ generis est in ramis porte: qm̄ materia op-
pilationis ꝑuenit ad eos ꝑus ꝑ illud qđ colat ab ip
sa ad orificia venaruꝫ ramificataꝝ ex vena ascen
dente et iam dimisit fecem illic. Et pp hoc plr̄ꝫ op
pilationū nō fit nisi in latere cōcauo. Et qn̄ꝫ ꝑuenit
ad hoc vt faciat accidere oppilationes in gibboso:
et qn̄ multiplicat̄ et ꝓlongat̄ tp̄us eꝰ in epate ꝑue-
nit ad putrefactiones facientes accider̄ febres et a
postemata ꝑducentia ad hydropisim: et ad genera
tionē ventositatis faciētis accider̄ dolor̄s prauos.
Et oppilationes qđ sunt ex matribꝰ egritudinum
ep̄is. Et materia que generat oppilationeꝫ: aut est
humor oppilans pp suaꝫ grossitudinē: aut ꝓpter ui
scositateꝫ suaꝫ: aut pp multitudinem suā: aut īple
tioneꝫ factam ex eo: aut est ap̄a aut vētositas aut
q̄litas constrictiua. Qđ aūt dr̄ de ortu carnis. aut
poroꝝ: aut ꝑmanentia alicuius rei absq; humore
grosso est longinqū et paꝝ et raꝝ valde. Et illud i
deo qm̄ orificia venaꝝ sunt neruosa sr̄ quoꝝ simi
lia nihil orit̄: et sunt plura tūc si orit̄ non cōicat oī
bꝰ sꝫ cōpationē vnam sed efficiens oppilationē est
debilitas digōnis et sepationis: et debilitas expul
sionis ꝓpter malitiaꝫ compl'ōis calide et fr̄e: aut a
lia generata in ipso: aut venientia ad ip̄ꝫ sicut co-
mesta grossa ex carnibꝰ: et ex ouibꝰ ꝓp̄e: et ex ap
petitis corruptis sic carbōibꝰ et gypso et alusneti
et fungi et quibusdā generibꝰ piroꝝ: et sicut zarur
et q̄ sunt illis sil̄ia. Et radix in eis est grossities. Qn̄
q; enim sunt fr̄a subtilia tenuia et non faciunt acci-
der̄ oppilationem. Et qn̄q; sunt calida grossa et pp
grossitudinem suam faciunt incurrer̄ oppilatiōes.
Et iam dixius in eis que preterierunt qꝛ res qn̄q;
sunt grosse ꝑ cōpationeꝫ ad ep non grosse ꝑ compa
tionē ad ea que sunt post ip̄ꝫ qū digeruntur in ep̄e
sicut triticum glutinosū. Et multotiens confortat
naturā ad expellendū materias oppilationum: aut
adiuuat ipsaꝫ curatō. Et egrediuntur aut in egōne
si fuerit oppilatio in latere concauo: aut in vrina
si fuerit oppilatio in later̄ gibboso: et apparent hu
mores ꝑmisti grossi.

De signis .C. v.

Signa oppilationis sunt vt non attrahat e
par chilū: qm̄ n̄ inuenit meatuꝫ: aut qm̄
virtuti attractiue ꝓculdubio associatur
nocumentum. Et cōitant̄ illđ due res: vna earum
est ex eo qđ expellitur et altera ex eo qđ retinetur
et illa q̄ ē ex eo qđ expellit̄ est vt sit egō subtilis
chilosa plurima. Subtilis qđ qm̄ aquositas chole
rica non inuenit viam ad ep: sed chilosa: qm̄ ep̄is
opatio non ꝑualet in ip̄o ita vt cōuertat ip̄m a sua
chilositate ad sanguinem. Multa v̾o qm̄ illi cuius
ꝓp̄etas est vt in egōne expellatur fex iam addi-
tum est illud cꝰ ꝓprietas est vt penetret ad ep. Et
cōuertatur plurimū eiꝰ in san. et sepet̄ pl'rm eius
factum aquositas: et sepetur ps eiꝰ facta cholera:
et ps eiꝰ facta melancholia. Et hoc totū addit̄ ad
illud cuius ꝓp̄etas est vt egrediat̄ factum egestio
qr̄ ml'tiplicat̄ eiꝰ nocumētū. Illđ aūt qđ seq̄t ex eo
qđ retinetur in ip̄o est ḡuitas sensibilis in ꝑtibꝰ e-
patis: et illud ideo qm̄ illud qđ expulsum est ad
ep qum in ip̄o cōp̄hendītur raro expellitur ad e
gestionem secundo et neque expellitur ab ipso ad
aliud: tunc ip̄m multiplicatur et replet̄ ex eo qđ
penetrat in ip̄o a penetratiōe et ḡuatur et q̄to ma
gis qū est illic ap̄a ē ḡuitas in p̄te ap̄atis tm̄: et non
est pl'rima oppilatio valde. Veꝝ dolor est vehe-
mentior eo qui est in oppilatione pura cum q̈ nō
est cā alia faciens dolorē plurimū. ¶ Qđ si est: est
res ꝑua et non est febris. Et ap̄a qđ significatiōes
ap̄atis sign̄t: et que egrediuntur ex p̄te vrine: et
egōnis: et aliaꝝ que sunt de illis que dicunt̄ in caº
ap̄atis. Et oppilationem quideꝫ hn̄s est pauci san.
et corrupti coloris. Et qū illic est ventositas sig̃t
ip̄am cū ḡuitate extensio mutabilis. Illā aūt que ē
secūdū semitaꝫ cōstrictionis sig̃t antecessio caꝝ sti-
pticitatem facientium sicut potus aq̄ꝝ cōstipantiuꝫ
valde et sig̃t ip̄aꝫ siccitas manifesta in corp̄e. ¶ Et
qn̄ꝫ seq̄t oppilationē difficultas in anhelitu etiam ꝓ
pter cōitatem mēbroꝝ anhelitus cū ep̄e.

De cura oppilationū ep̄is. C. vi.

Adicine que necessarie sunt in curatio-
ne oppilationis accidentis in ep̄e ab hu
moribꝰ sunt medicine abstersiue: et il
le in qbꝰ est solutio ventris tem̄pata et ꝓuocatio
vrine sꝫ necessitatem. Qūq; oppilatio est in latere
concauo administra ea que ventrem soluant. Et si
oppilatio est in latere gibboso administra ea q̄ sunt
diuretica: et melius quideꝫ est vt tu p̄mittas eis il
la que incidunt et apiunt et abstergunt. Et quan-
do antiq̄tur oppilatio indiget phlebotomia basilice
et solutiuo. ¶ Hora aūt sumendi in potu: et qđ
oꝫ cōsiderari post potū sicut aq̄ de radicibꝰ et sil'ia
iam dicta est in canone vniu̾sali. Et iste medicine
abstersiue qn̄ꝫ sumuntur in potu in aqua radicis ē
diuie et sceba et camemille et albachoben et squi-
nanti et cuscute et fumiterre aut in vino: aut deco
ctiōe seminū: aut decoctione apsinthīȷ. Et si n̄ vr̄ i
vrina sedimen manifestū: et signū decoctionis nō
oꝫ vt in potu dentur fortia. Qūꝫ cā est ap̄a aut vē
tositas oꝫ vt curet̄ cā cū eis que dicemꝰ in suo ca.
Et confert in hꝰmōi sumer̄ in potu lac camellaruꝫ
et succeder̄ ei cū solutione ventris facta cū aquis o
lerum et casiafi. et similibꝰ et diureticis subtilibꝰ
in quibꝰ non sint ebullitō et caliditas cū eis que di
centur in suo cº. Et qū cā est constrictio in creatio-
ne: aut corruptio situs in venis adhibe regimē eꝰ
qui hꝫ ꝑuuꝫ epar: et si est pp cōstipationē acciden
tē ex siccitate r̄gatur cū lenitiuis maturatiuis ex la
cte et aliīs de illis que dicentur in capitulo suo de
humectatione ep̄is. Et medicinaꝝ quidem apitiua
rum alie sunt fr̄e: et alie sunt ꝓxime equalitati: et
alie sunt calide que sunt necessarie in chronicis. Fr̄e
v̾o sunt sicut endiuia ortulana et campestris et ta-
raxacon et aq̄ plantaginis cū folīs et radicibꝰ suis
et oīa q̄ ꝓuocant cū infrigidatione: et cuscute est a
pitiuuꝫ valde et non est potandū in calida et reu-
bar. et sil'r apsinthium: etiā nā licet sit in eo calidi
tas q̄daꝫ non est tamē malum vti ip̄o in oppilatiōe
associata caliditati et frigiditati simul sicut oꝫ vt ip
sum administretur aut decoctio eiꝰ et ꝓp̄e in aqua
endiuie et radicis eiꝰ et eupatorīȷ et amigdalarum
amaraꝝ. Ip̄a enim oīa ꝓxima sunt: et ꝓximi istis

sunt succus feniculi humidi et succus apsinthij cum sirupo acetoso fortium seminum. Et si necessaria ē plurima caliditas cū melle et aqua eꝰ et sirupo acetoso mellino. Equalitati aūt vicine sunt sicut lupini. Ipi nanq; sunt medicinia melior qua petitur aptio epatis absq; calfactione aut infrigidatione. Et camepithcos est eis ꝓxima: sed est calidior eis parump. ¶ Et si potetur ex ea cū aqua endiuie tēpat et acetum squilliticū et oxymel squilliticū et aspagi et radix lilij est huiusmodi generis et lacca etiam: et ista quidez potantur secūdū necessitatem aut sicut cū aqua endiuie aut aq̄ cuscute si fuerit opꝰ hñs caliditatez aut cum vino et aqua seminuz et aqua lupinoꝝ calida et decoctione apsinthij et similibꝰ et sirupis acetosis s̄z ordines suos et aceto de allis et aceto de aniuden et de capparibꝰ ¶ Ille autem que sunt ad caliditatem declives sunt diur̄tica fortia sicut assaꝝ et casia et petrosellinum et aristol. ro. et rubea et ireos et fistici et agaricum ⁊ epithimū et squilla et polium et centaurea minor et succus eius et gentiana et sirupus acetosus de melle ⁊ squilliticus qui fit cū rubea et similibꝰ: et ficus infuse in oleo amigdalino. Et ex medicinis compositis fortibꝰ sunt troc. plures quorum descriptiones dica᷒ in antidotario sicut troc. de lacca et de apsinthio. et troc. de scolopendria et dialacca et diacurcuma et hōrusia et attanasia et tyriaca de. iiii. et socrugene et araston et cōfectio de gentiana et confectio de reubarᵒ cū scāo. ⁊ sine scamonea et confectio facarusten et cōfectio de aniuden nigro et cōfectio diapipeon et diacalamentum ꝑ p̄e et siloniuz et diamuschatū amaꝝ: et confectio quā dicaz in antidotario facta ex muscho. Et suffuf et pilule quas dicam in loco suo illic in duritie ep̄is et splenis. Cōfectio fortis in aptione oppilatōnū ep̄is et splenis. ℞. ammoniaci. ℥. i. masticis. turis. amboꝝ ana. carmet. v. costi eupatorij amboꝝ ana carmet. iiii. pipis et longi pipis amboruz ana carmet. vi. folij carmet. viii. spice aromatice et stercoris leporis amboꝝ ana carmet. vii. cōficiantur cum melle dispumato et sit dosis eiꝰ cochliarium. i. cū vino in qᵒ infuse sunt alique medicie facīētes d̄oppilationez aut cū aqua de radicibꝰ. Et ex eis que sunt faciliora illa est vt sumant̄ spice romane ptes: iii. et apsinthij ps vna et terant̄ et cōficiantur cū melle et dentur. Et iteꝝ agaricuz cum succo eupatorij iuuatiuum est valde. Et ex illis est vt in potu detur radix rubee cum sirupo acetoso. Decoctiotio conferens ad oppilationes epatis et splenis. ℞. squille et capilli veneris amigdalarum amaraꝝ fenugreci extremitatis apsinthij ptes equales decoquant̄: et sumat̄ decoctio eorum cū melle. ¶ Confectio valens ad oppilationē ep̄is ꝓpinqui tp̄oris. ℞. pipis. ℥. i. et. ſ. spice aromatice carmet. iii. aut. vi. secūdū diuersitatez scriptaꝝ fenugreci costi assari ana carmet. vi. mellis. lb. i. et. ſ. conficiatur cū eo et sit dos̄ eius cochliarium. i. cū aliquibꝰ sirupis cōuenientibus ad hanc rem: et ex sirupis est sirupus acetosus de zuccaro cū seminibꝰ: et fortior illo est mellinus cuz seminibus et squilliticus et aq̄ mellis in qua fortiter decocte sunt speties aromatice in quibꝰ est stipticitas. Et decoctio lupinoꝝ amaroꝝ in qua ponitur succus eupatorij. ¶ Et decoctio in qua ponuntur radices capparis et radices apij et radices feniculi ⁊ squinantū et lacca et rubea et fenugrecū. Et decoctio eupatorij et sirupus de apsinthio et infusio eiꝰ et infusio facta ex aloe et aniso et amigdalis amaris. Solutiua aūt conuenientia ad hoc caᵐ vbi oz vt solū ventris fiat: nō oz vt administrentur ex eis fortia nisi qum vehemens est necessitas: imo oportz vt sint leuia: qm̄ materia est in eo qd̄ ꝓximum est medicine: et qm̄ m̄bro si virtuosuz ē sufficit quodlibet adiutoriuz ad expellendum. ¶ Et medicine bone ad hanc rem sunt hiera picra et polypodium et agaricum et apsinthium detur in potu hiera pi. forti. vsq; ad aur̄. i. et. ſ. et debili vsq; ad aur̄. Et est cū oleo de kerua cōuenientior et fortior et melior et suffuf de turbit cū polio dictus in antidotario iuuatiuus est eis valde. Ip̄e enim aperit et soluit ventrem simul. Et qum necessaria sunt solutiua fortia non est excusatio quin dentur ea que sunt sicut pilule stomatice et pilule de serapino. Et qñz sunt necessaria ea que sunt sicut theodoricon et logodiō. ¶ Empl̄a vero sicut empl̄m factum ex polio et farina lupinoꝝ et seminibꝰ diureticis. Et sicut empl̄z factum ex fenugreco et ammoniaco et apsinthio et camedreos et mastice et croco cum oleo d̄ nereiden et cera. Eius autem regimen cum cibo est: qm̄ oz vt alienet omne crossū ex carnibus et pane azimo et pane facto ex sila viscosa glutinosa: et vinū crossū et dulce et rizi et milium et pedes et capita et frixa siccata et assata siccata: imo ea que sunt sicut decocta sunt conuenientiora ei: et dactili: et dulcia: et oia ꝓprie in quibꝰ sunt viscositas et crossitudo sicut alanasati ⁊ albahitati et alfeludez et alcabif et deuitet omnia q̄ diximus esse de illis que generant oppilationem: et oz vt non succedat cibo eiꝰ balneum et resoluat ip̄z na᷒ loco eiꝰ qd̄ ab ip̄a resoluitur et ipse non est digestus. Et sil̄r oz vt non vtatur s̄r ip̄z motu neq; exercitio: et neq; bibat s̄r ip̄z plurimum et elonget inter comestionem et potum et ꝓprie potū vini. ¶ Ip̄m enim intromittit cibum non digestum ad ep. Et oz vt sit massa panis eiꝰ plurimi ferm̄ti et salem habeat q̄tū sufficit et parum plus. Et ordeū et alcandaros et cicer et triticum leuis ponderis et fabe et omnia bona sunt ei. ⁊ n̄ est maluz tribuere vinum antiqum subtile puꝝ. Et oz vt admisceantur in cibis suis porri et similia et aspagi iuuatiui sunt ei et cappares.

De inflatione et ventositate in ep̄e. C. vii.

Quandoq; aggregantur in ptibꝰ ep̄is et sub partibus panniculoꝝ eiꝰ vapores. Qūgᵒ retinentur et inspissantur et conuertuntur in ventositates inflatiuas non inueniūt meatum: aut propter suam multitudinē: aut ꝓpt̄ oppilationem in ep̄e. tunc illud est inflatio in epate. ¶ Et quandoque est cum ea extensio plurima et non est in ipsa q̄uitas plurima sicut est i ap̄ate et oppilatione neq; frbris sicut est in apostēate. Et accidit aut pp debilitatem virtutis digestiue aut qm̄ medicine cibalis aut humorose ꝓpetas est vt cōmoueat ventositatem. Et qñz est hec ventositas retenta sub ep̄e: sicut retinetur sub splene: et mouet eam cōpssio sub hypocōdrijs et illud quod

plurimum ventositatum est tensio incipiens: dið
additur et in ip̄a est pmutatio quedā et non sequit̄
eam alteratio dispōnis in forma et colore egrediē
tis a consueta. Et qñꝫ sedat cōpssio inflationem:
et resoluit eam et consumit materiaꝫ eiꝰ.

De cura ventositatis et iflatiōis i epate. C. viii.

Approximat cura eiꝰ cur̄ oppilationum et
est cū medicinis subtiliatiuis: r̄solutiuis
p̄dictis in ip̄a: et cōfectionibꝰ p̄dictis et
conferūt ei balneum in ieiunio: et uinum purum i
ieiunio et paucitas potus aque fr̄e et vaporatōes
cū panno calefacto: et cū alefeniati resolutiuis: et
empl̄a facta cū mastice et squinanto: et spica: et ḡ-
na de ben et empl̄a facta ex eis que sunt sicut oleū
de nereidē et mastix cū seminibꝰ. Et si vaporatio
mouerit tunc oportebit vt consider̄s latus cōicatō
nis: naꝫ si extendit̄ dolor ad ptes intestinoꝝ: tunc
solue ventrem p̄us: deinde r̄solue ventositateꝫ.
Et si extēdit̄ ad diaphragma et ossa pectoris: et ad
dorsū administra diuretica etiaꝫ: deinde r̄soluen
tia ventositateꝫ.

De dolor̄ ep̄is. C. ix.

Epati qñꝫ accit̄ dolor: aut ex malitia com
pl̄onis diu̾se in pte panniculi sui aut ex
ventositate extensiua: aut ex oppilatio
nibꝰ: aut ex ap̄atibꝰ calidis: aut duris qū fr̄a phle-
gmatica raro faciunt accider̄ dolorem. Et qñꝫ fit
pp motū hūoꝝ in crisibꝰ. Et cognoscit̄ ps eiꝰ ex si
gnificationibꝰ notis in pnosticis. Et qñꝫ fit ex de-
bilitate et non tollerat illð qð venit ad ip̄ꝫ ex ci-
bo et leditur eo: ppea q̇a abhorret ip̄ꝫ. Et qñꝫ con
tingit in motibꝰ matericrū creticis vt accidant gra
uitas et dolor in partibꝰ ep̄is. Et dolor vehemēs
valde non fit nisi ex ap̄ate calido aut ex ventosita
te quapp qū non est febris et dolor vehemēs: tūc
cā eiꝰ est ventositas. Et pp hoc qū febris supuenit
ei soluit ip̄ꝫ: q̄admōꝫ dixit. hip. ⁊ hippo. q̇ð di
xit in li° q̇ dr̄ ei pertiner̄ queꝫ dicūt quidaꝫ inuen
tuꝫ fuisse in eiꝰ sepulchro: q̄ qñ accidit dolor epa-
tis cū pruritu vehementi in camaduati et posterio
re pte capis et pollice pedis: et apparet in collo bo
thor similis fabe moritur eger in quinto ante or-
tuꝫ solis. Et illi qui accidit hoc accidit difficultas u
rine pp oppilationem cū distillatione: qm̄ est in la-
certo. Dico g° cā eiꝰ est qm̄ est aquositas maliḡ q̄
expellitur in vrinam penetrans aliq° modoꝝ pe-
netrationis in extremitates et facit accidere calidi
tas et bauracitas ip̄us pruritum vehementem.

De signis. C. x.

Iam sciuisti signum cuiusq; rei ex eis que
dicta sunt in capitulo suo.

De cura. C. xi.

Iam etiam diximꝰ omneꝫ rem in c° suo.
Ueꝝ homines iam dixerunt ad dolores
epatis medicinas dñtes ipsū iuuari ex eis
absolute. Et plurimum iuuamenti eoꝝ est i spetie
debilitatis eiꝰ. Et nos quið refer̄mꝰ quasdā eaꝝ
et eas in quibꝰ est fiducia ꝭꝫ q̄ dixius eas. Dixe
runt magis iuuatiue ex illis sunt troc. de reubar°
cū descriptionibꝰ diuersis et confectio de reubar°
et diacurcuma: et cōfectio de ruta solutiua: et cō-
fectio cordumeni et cōfectio cesaris et attanasia mi
nor et maior et tamirī̄ et ꝫcocaie et confectco ascle-
piadis et troc. de cymino et cōfectio. S. pportio
nata ad illud. Dixerunt et ex eis q̄ cōferūt ei sūt
ii. ℥. succi folioꝝ pini r̄centium cū sirupo acetoso:
aut decoctio eoꝝ cū reubarbari pondr̄. ʒ. s. et cro
ci tertie. ʒ. i. cū aliquantulo semine apij et feniculi
et etiaꝫ sumat̄ rosaꝝ. ʒ. iiii. et spice et masticis am
boꝝ ana. ʒ. iii. succi eupatorij et succi apsinthij et
lacce et reubarbari croci supioꝝ squinanti rubee ti
ctoꝝ assari seminū triū xiloal̄. crudi omniuꝫ ana. ʒ
i. xilobal. ʒ. s. Et qū est illic dolor cū solutione uē
tris narrauerunt hoc medicamen. ℞. fecum vini
decocti lacce spice reubarbari omniuꝫ ana aur̄. i.
scorie ferri pondus. ʒ. vii. bibat̄ sr̄ duas. ℥. aque
coriandri. Et oꝫ vt in oībꝰ illis deuitet cibos cros
sos et carnes et sit contentꝰ leuibꝰ subtilibꝰ ex a-
uibꝰ et alijs sicut sciuisti. Et pprie qum est illic ca
liditas. Et ex empl̄is: ēpl̄ꝫ de cordumēi: et empl̄ꝫ
de euforbio: et empl̄ꝫ de meliloto: et ēpl̄a ppor-
tionalia.

Tractatus tertius de ap̄atibꝰ epatis et solutione
continuitatis eiꝰ.

Sermo vniuersalis de ap̄atibꝰ ep̄is et q̄ secuntur
ipsū. C. i.

Apostematū in ptibꝰ ep̄is acciden
tium q̄daꝫ sunt q̄ accidunt in ip-
so ep̄e et alia sūt que accidunt i
lacertis positis sr̄ ip̄ꝫ. et alia sūt
que accidunt in mesaraicis. Et
eoꝝ que fiunt in ip̄o ep̄e alia sūt
que accidunt in ptibꝰ eiꝰ superioribꝰ et ad latus e
ius gibbosū: et alia sunt que accidunt in ptibꝰ eius
inferioribꝰ et ad latus concauuꝫ: et alia sunt q̄ ac-
cidunt in velaminibꝰ eiꝰ et pāniculo eiꝰ et in ve-
nis ipsius et hec diuisio est ꝭꝫ minus. Et qñꝫ cōicat
ap̄a spetiebꝰ partium eiꝰ. Ampliꝰ ap̄a ip̄ꝫ nō eua-
cuat̄ quin sit phlegmonides dubellati aut non du-
bellati aut cholericū cācerosū aut iflatiuū vētosuꝫ.
Et cāe illiꝰ sunt compl̄o calida cū febribꝰ destruen
tibꝰ: aut sine febribꝰ: aut cōpl̄o fr̄a phibens digō
nem et expulsionem: aut debilitas in stō: aut op-
pilatio cōgregans humores: deinde facit eos pene
trare in ptes ep̄is penetratione ñ naturali: et cho-
l̄a etiam et similia sūt ex causis hꝰ oppilationis. Et
qū est oppilatō ad latꝰ fellis facit san. feruentē et
imbibit̄ in ptibꝰ ep̄is imbibitione nō naturali pp
multitudinē choler̄ et ad sūmū maxima chol̄e mul
titudo est ex causis ap̄atis calidi ep̄is. Et qñꝫ est ex
nocumētis cū comunitate stōi et corrūpit digōnē.
Et cibi q̇ð calefacientes et crossi. Et illi q̇ non dige
rūt̄ valð adiuuantes sūt ad faciēdū accider̄ ap̄ata i
ep̄e. Et sil̄r qū ep est vehementis attractionis et at
trahit vltra q̄ oporteat et seq̄t̄ ip̄aꝫ ex eo cꝰ est ex
pelli res magnas et prepat̄ ap̄a. Et qñꝫ accidit ppt̄
pcussionem aut torsionē et ōe ap̄a in ep̄e creticum
si est ex latere gibboso ē eiꝰ crisis cū sudor̄ aut p
uocatione aut fluxus san. et si est in latere concauo
facit crisim cū sudor̄ aut vomitu aut sol̄one ven-
tris. Et ap̄a q̇ð qð est in gibbositate deteriꝰ est a-
postēate qð est apð cōcauitatem et ōe ap̄a accñs in
ep̄e calidū vl̄ fr̄ꝫ facit oppilationē et ñ r̄linq̇t corpi
nisi san. aquosū: et cū hoc debilitatur ep in sepādo
aquositateꝫ. Et qū retiner̄ pl̄rimuꝫ aquositatis in
mesaraicis et iste sunt cause hydropisis carnose. et

asclitis. Et qñ ꝑmutatur apa calidũ ex epe ad sple
nez est bonum. Et qñ ꝑmutat̃ ex splene ad epar ẽ
malum.

De signis vniuersalibꝰ apatũ epatis cõmũiuz. C.
secundum.

SIgna q̇d cõia sũt ꝙ inuenit eger ḡuedinẽ
sub hypocõdrijs in sepabilem et inuenit
illic dolorem vehemẽtez qñz non sicut ĩ
oppilationibꝰ. Jpa enim accidunt a dolor̃ forti et
alterat̃ cũ eo forma non sicut ĩ ĩflatione in q̃ non al
teratur: et est cũ eo attractio furcule ad inferiora
in pluribꝰ horis non semp. Et non fit hec quidem
attractio nisi pp tensionem concauitatis et suspẽsio
nem. Et non accidit in egritudinibꝰ epis calidis ⁊
alijs pulsatio: q̃m arterie disptite sunt in pannicu
lo eiꝰ. Et neq; est ḡuitas in eis nisi q̃titas insepa-
bilis. Et qñz cõmunicant coste dorsi doloribꝰ epa
tis et apatibꝰ eiꝰ supioribꝰ ascendentibꝰ: quamuis
nõ sint semp cõmunicantes. Et hñtes q̇dez apata e
patis ꝓprie calida et magna non possunt dormire
sr̃ latus dextrum. Et ḡuat eos dormir̃ etiam sup
latus sinistrum pp tensionem apatis ad inferiora:
imo pl̃rima incliãtio eoꝝ est ad dormiendũ resupi
ne. Et si apa est in later̃ gibboso inuenitur ḡuitas
illic: et sentitur tensio apud suspensoria: et cadit
tactus illic sup apa manifestius: et ꝓprie indebi-
li. Et accidit tussis sicca et constrictio anhelitꝰ et ꝓ
prie qñ anhelat cum fortitudine pp cõmunitatem
diaphragmatis et pulmonis ad ipsum in nocumen
to. Et minoratur vrina. et qñz r̃tinet̃ oĩo qũ apa
est magnum pp illud q̇d accidit de oppilatione in
latere gibboso: et de debilitate expulsiue. Et ḡui
tas in ipso maior est ea que est in facto apud conca
uitatem: q̃m latus concauum sustentatur sr̃ stõm:
et est ḡuitas in ipso plus et attractio furcule ad in-
feriora a dextro minus: et ꝓprie ĩ illo cꝰ epar cre
atum est non vehementer adherens et obuians
costis. Uez attractio furcule ad inferiora et cõmu
nitas furcule in dolor̃ ad ep sunt incontinuatione e
patis cũ costis manifestiores et maiores et singultus
minoratur in gibboso et multiplicatur in concauo
pp elongationem gibbositatis ab ore stõi. Qũ au-
tem apa est in concauitate et later̃ inferiore est ḡ-
uitas minor pp suam sustentationez sr̃ stõm et ñ sũt
tussis et constrictio anhelitꝰ de q̇bꝰ sit curandũ: et
non cadit sub tactu casus de qᵒ sit curandũ. Ueruz
dolor est vehemens pp cõpssionẽ factã illic: et ꝓ
prie qũ attrahitur mirac. Et qum apata epis sunt
mag̃ declinat nat̃a ad r̃supinationem etiã et ad dor
mitionem. Q̇d si sr̃fluat leditur a resupinatione e
tiam et apata lateris concaui cõmũicat̃ mesaraicis
plurimũ. ¶ Et prsꝰ qum apostema est ad latus
concauuz stõus est vehementioris continuitatis: ⁊
apparẽt singultꝰ et nausea et tussis si apa est calidũ.
Et existimauerunt q̇dã ꝙ cõmũitas inter vtraque
est pp neruuz subtilem cõtinuantem inter epar et
ĩter os stõi quapp non accidit singultꝰ nisi quz ẽ apa
magnũ cõprimẽs os stomachi. Et vr̃. G. ꝙ causa
in illo est illud quod effunditur ad stõm in ore suo
ex apate calido et ex hũore acuto. Et ad summũ si
gultus apud omnes non apparet nisi qum apa est
magnũ: q̃m spatium longinqum est inter ep et os
stõi: et si est illic neruus in quo ipa duo cõmuni-
cant et continuat inter ea est subtilis valde. Et ad
sũmũ dũ non est apa magnum non fit inter stoma-
chũ et ep cõitas secũdũ plurimũ. Et illud de apati
bꝰ epis q̇d factum est circa pãniculos: et venas est
vehementioris doloris et prauioris fe. si est cali-
dũ. Si aũt apa est in vtrisq; lateribꝰ simul apparẽt
signa q̃ sunt vtroꝝq; lateꝝ simul. Et qñz cõicat la
tus lateri vsq; ad terminum non plurimũ. Et qñ
q; ꝑducunt omnes speties apostematũ epis calidoꝝ
et frigidoꝝ ad hydropisim. Et scias ꝙ qũ apati e-
patis associatur ventris solutio est mortale.

Differentia int̃ apostemata epatis et apata lacerto
ꝝ positorum sr̃ ipsum mirac. C. iii.

COgnoscitur dr̃a inter vtrunq; ex parte
figure: et q̃m apa lacerti apparet semp
et apa epis qñz non apparet et ꝓprie in
concauitate et in pingui nisi sit res magna aut gra-
uis. Et lacerti quidẽ sitꝰ aut est in latitudine aut est
in longitudine aut transuerse capiens in lacerto. Et
iam quidem sig̃auimꝰ ipm in anatomia. Jn figu-
ra vero. q̃m figura eiꝰ q̇d apparet de apate epis
est lũaris secũdũ situm epis que sentitur cũ sepatio
ne abscisionis eiꝰ cõmunis. ¶ Lacertosum aũt est
simile stillo cꝰ vna extremitatũ est crossa altera ẽ
subtilis et est quasi cauda muris: et sil'r non sentit̃
cũ sepatione abscisionis eiꝰ cõis: imo vides ipsum
subtiliari in longitudine sua paulatim: imo nõ for
sitan contingtt vt comprehendatur ex eo nisi paꝝ
in ꝓfundo qum est in lacerto ꝓfundo transuerso.
Et est similius apatibꝰ epatis. Ex pte autem acci
dentium ꝓprioꝝ et cõmuniũ: q̃m ex accidentibus
ꝓprijs et cõibꝰ que accidunt apatibꝰ que sunt in e-
pate non est aliquid in apostematibꝰ lacertoꝝ de
qᵒ sit curandum et qum vides almirac declinare
ad tenebrositatem et siccitatem tunc existima ꝙ a-
postema ẽ epticũ.

De apate calido. C. iiii.

CAuse eiꝰ sunt ex summa caꝝ epis in qᵒ
ẽ caliditas. Eiꝰ vero signa sunt signa pre
dicta apostematum cõmuniũ et que sunt
in quibusdã partibꝰ et est illic fe. acuta qum est a
postema in carnositate: et fit vehemens sitis. Et
minoratur appetitus et accidunt singultꝰ et nausea
et cholericus vomitꝰ in ꝑmis: deinde vt flos eris
post niger et accidit frigꝰ extremitatum: et nigre-
do lingue et sincopis totum illud: et ꝓrie qum a
postema est in concauitate. Et est malitia anhelitus
et dolor extensꝰ ad dorsᵐ et furculam et mordi-
catio: et ꝓprie qum est apa in gibbositate. Et quã
do est in concauitate: tunc non addit nisi in re an-
helitus: q̃m qñ attrahit̃ aer plurimꝰ valde exten
dit diaphragma et coarctat ipsũ et constringit at-
tractionem aeris: et qñz accidit tussis. Et accidunt
lingue quocũq; mõ sit citrinitas et rubedo vehe-
mentes: deinde declinat ad nigredinem: deinde
alteratur color cutis totius ꝓprie qum apostema ẽ
in gibbositate. Et qñ est virtus fortis et ꝓprie uir
tus stõi et apa est in concauitate retinetur natura.
Et si virtus in corpe et stõ est debilis soluitur.
Jnquit. Hip. egõ cõturbata nig̃ in principio egri-
tudinis acute sig̃t ꝙ in epe est apa calidum magnũ
hoc est: et pulsus sit undosꝰ magnꝰ fr̃quẽs velox

Et apa quidem calidū aut resoluitur et destruūt ac
cidentia eiꝰ: aut collectionem facit: et sunt cum eo
signa dubellati et dicam ea: aut induratur et ꝑmu
tat etiam ad signa apatis duri: et destruūtur signa
apatis calidi: Et plrm qd cāe ꝑmutationis eius ad
duritiem est s̄fluitas in infrigidatione et constipa
tione et administratione grossoꝝ in apate. ¶ Et
dr̄a inter ipz et pleuresim est qm̄ tussis non sequi-
tur sputum: et ꝙ dolor est in dextero ḡuatiuus:
et color lingue et color corpis alterantur cum eo.
Et pulsꝰ non fit serrinus vald̄ et capitur manu si ē
in gibbositate: et sḡnt ipm labor anhelitꝰ magni
et attractio aeris plrima: si est in concauitate: ppea
qz apa comprimit diaphragma: et extendit ipsū ꝛ
qn̄z cōmouetur tunc tussis. Et crisis qd apatum e-
patis calidoꝝ in gibbositate factorum. et apatum
calidoꝝ factoꝝ in lacertis fit cū fluxu san. narium
et ꝓprie ex dextra aut cū sudor̄ aut vrina laudabi
libꝰ. Et factoꝝ in concauitate fit cum sudore : aut
fluxu ventris cholerico aut vomitu.

De almesire in epe. C. v.

Grauitas in mesire in epe est timor et in
flatio et mordicatio et denigtio lingue
et tinctura coloris vehementioris plu-
rimū. Et est color decliuis ad citrinitatez et est po
ximꝰ vehementie febris tertiane ¶ Et eius quid
iuuamentuz a frigidis humidis est vehemectius.
et pulsꝰ est durior et similior serrino: q̄ vndoso
puro et minor et vehementioris frequentie et ve
locitatis.

De phlegmone in epe. C. vi.

Signant ipsam signa apatis calidi et diuer-
sificant ipaz ea q̄ ꝓportionauimꝰ ad me
sire in ꝓprietatibꝰ et rubedo faciei et
exuberatio venaꝝ.

De apatibꝰ fris i epe. C. vii.

In istis apatibꝰ est ḡuitas plus et non est
sitis neqz febris neqz nigredo lingue et sē
titur cū eis in stō similitudo spasmi. Et si
gnificant ipsa etas et r̄gimē et cōplo et color fm ꝙ
scinisti.

De apatibꝰ phlegmaticis. C. viii.

Signant ipm inflatio cutis et plumbeitas
coloris: et ꝙ non sentitur cū duritie et
vehementia lenitatis pulsus cū reliquis
signis apatis fri.

De apate duro et cancro. C. ix.

Sepe accidit ab apate antecedente ipsuz ꝛ
qn̄z accidit incipiendo: et qn̄z accidit a ꝑ-
cussione et incipit tendere ad duritiem.
Et significat ipsū tactus in eo qui suscipit tactuz pti
um epis eiꝰ. Et si non inciperet hydropisis pue-
nire ad habentem ipsū apparet ad tactum manife-
stū valde: na almirac extenuatur cum eo et debili
tatur et attestatur apa lunare absqz dolor̄. Ueruz
qn̄z leditur apud initiuz receptionis cibi et alleuia
tur apud famem et est via ad hydropisim. Et qn̄z
significant ipsum vehementia grauitatis valde si
ne febre et extenuatio corpis et casꝰ appetitꝰ. et
tenebrositas coloris: et ꝙ minoratur vrina. Et
qn̄z succedit accidentibꝰ apatis calidi qum remo-
uentur et non remanent nisi grauitas. Et si addit
pp illud difficultas anhelitus significat ꝙ apostea
calidum induratur. Et difficultas quidē anhelitꝰ et
ḡuitas sine febre cōmunicant in apate duro et op-
pilatione: et differunt per r̄liqua que dicta sunt.
Et sequitur ipm hydropisis et proprie hyposarche
ꝓpter debilitatez sepatiōis materiei aquose ex sā
guine ad r̄sudationem subtilē eiꝰ q̄re currit aquo-
sitas cū sanguine in mēbra: et accidunt febris et e
bullitio. Et spissum aquositatis qn̄z ꝑuenit etiaz ad
spatium ventris fz ꝙ dicemꝰ in capitulo asclites:
quare moriunt̄ fz plrm pp resolutionem nature ꝓ
pter oppilationē viaꝝ ad ep: quapp dissoluūtur eo
rum virtutes. Et isti quidez non curantur nisi in
principio: tunc enim qn̄z confert cura sed quz ꝓlō
gatur egritudo non cōfert curatio. et si fuerit du-
rum cancerosū et fuerit illic retentio tunc dolor e-
rit vehemens et accidet nocumentū in colore et in
appetitu et reliquis plꝰ. Et qn̄z accidūt singultus
et nausea sine febre: et non sentitur dolor: et erit
via securitatis mēbri. Et scias ꝙ ep velociter op-
pilatur et conuertitur in lapideitatē et ꝓpe qū ad-
ministrantur superflue incrossantia et constipantia in a
postemate calido.

De dubellati. C. x.

Plurimū fit post apa calidū. Qū enim in
cipit fieri collectio fit dubellati et qum
incipit collectionē facere vehementiora
fiunt fe. et dolor̄s et accidentia in ꝑmis: deind ac
cidunt tremores diuersi: et leditur a r̄supiatōe ne
dum a dormitione sr̄ latꝰ. Qū gº facta est collectō
lenitur cōpssio et sedatur accidentia. Qūqz apitur
accidūt horripilatō et lubricatō virꝰ et sanici et r̄
rum que sunt sicut fex et inuenit p illud leuitatem
et r̄solutionem ex ḡuitate sensata. Et ipsius erup-
tio aut fit ad ptem intestinoꝝ et egreditur cū egō-
ne: aut ad ptez renū et egreditur cū vrina: aut ad
spatium qd est in concauitate ventris et inuenit al-
leuiationem et detumitōez: et nō attestat̄ eūo in
egōne aut vrina. Et dubellati quidē qn̄z est ꝓfun
da in carne epis: et qn̄z tendens ad manifestū ipsi
us et nō ꝓfunda et sanies diuersificat̄ in ea. Fit eni
in ea que submersa est niḡ in non submersa tendit
ad albedinez.

De apate mesaraice. C. xi.

Communicant in signis suis apati epatis.
Uerꝝ febris in illo qd calidū est: est de-
bilis nō existens in vehementia febris a
postematis epatici et est ḡuitas cū extensione ꝓfun
dior ad ventrem et stōz et qn̄z est tensio maior q̄
ḡuitas. Qū gº non inuenis signa oppilationis epa
tis nec signa apatū epatis et inuenis chilū subtilem
ꝓpter debilitatem digōnis in stō et significationē
eiꝰ: et sunt illic tensio et lenis febris. Scias ꝙ in
mesaraica est apa calidū. ¶ Sz inter apa durum et
oppilationes mesaraice est dr̄a difficilis: nisi cū exi
stimatione longa: nam si egreditur aliquid saniosū
post dies aliquot tunc scias ꝙ est ab apate : et hec
sanies discernitur a sanie facta a suo simili in epa-
te in hoc ꝙ illa tendit ad rubedinem et sanguinei
tatez saiosā et citrinitatem.

De cura apostematis calidi et sanguinei. C. xii.

Primū quod tibi necessariū est: est vt ꝯ
sideres dispositionē r̄pletionis: et dispo
sitionē virtutis et etatis et hore et alioꝝ

que tu scis et queras ex eis licentiã in phlebotomia
gͦ phlebotomia si est posse tibi ex basilica et si nõ
ex nigra et si nõ ex cephalica. Et si virtꝰ est fortis
extrahe qđ necessariũ est de sanguine in vice vna
et si non ptire et segrega in vices plurimas. Et sci
as ꝙ qñ non phlebotomas et dimittis materiã in
epe et administras stiptica et apocrustica ꝓculdu-
bio induratur apa: et si tu admistras resolutiua ñ
est dubiũ quin cõmoueat dolor et apa. ¶ Phle-
botomia gͦ in pmis et non hesites in hoc qum nõ
ẽ phibitor fortis ⁊ extrahere san. habundantem.
Et scias ꝙ tu indiges in initio eiꝰ eo cꝰ simile est in
cannone de repcussione et infrigidatione. Uerum
tibi inest tunc vt attendas latus duritiei. Q ꝙ ve
lociter rñdet duritiei: et pp hoc oꝫ ꝙ sint pmista
cũ subtiliatiuis et apitiuis. ¶ Et epithimatũ quiđ
frigidoꝝ admistratio sr̃flua qñ perducit ad duri-
tiem: et qñ sufficit eis introitus balnei. Et qñqꝫ
apitur ad renes. Et scias ꝙ plures medicinaꝝ qbꝰ
est stipticitas aliqua et frigꝰ et sĩr ciboꝝ qui sunt
hꝰmõi sicut g̃nata et poma et pira nocent ex alia p
te. Et illud qm̃ ipi constipant meatũ qui est ad fel
q̃r non attrahit choleram et est illud additio in a-
postemate et malitia plr̃ima. Et ex constipatiõe cũ
hoc ꝙ ipsa est necessaria in principio egritudinis et
in fine eiꝰ et apud r̃sponsiões resolutionis ad conṡ
uandã virtutẽ: timentur due malitie lapideitas ⁊
retentio choler̃ in epe. ¶ Quapp indiges etiam
vt incipias a regimine resolutionis materiei ĩ hac
egritudine plusq̃ sit tua inceptio in reliquis apati-
bꝰ: timendo lapideitatẽ et duritiem et expellen-
do illud qđ forsitan resudat ex viru malo a cꝰ r̃su
datione non euãnt apata calida: verũ resolutio et
aptio qñ mollificant virtutẽ ⁊ appximãt mortẽ
sicut narrauit. G. de dispõne medici curantis apa-
ta epis cũ mollificatis quibꝰ curatur reliq̃ apata
sicut est emplr̃m factũ ex olo et tritico et aqua et ci-
babat illũ alcandarusi: et oportebat vt cibaretur
eis in quibus est abstersio sine viscositate et crossi
tie et vt miscerentur cũ resolutiuis medicine in q̃
bꝰ sunt stipticitas et cõfortatio et aromaticitas: si-
cut cipi et calamꝰ aromaticꝰ et apsinthiũ: et vt ad
mistraret̃ de istis q̃titas que conseruaret sanitatẽ
et non sr̃flueret et essent ĩ initio sui r̃pcussio cũ forti
tudine et in medio ipsius cõpositio: et in fine eius
resolutio cũ stipticis hꝰ generis. et si esset necesse
vt cõfortarẽt resolutio: tunc festinaret quidam et ĩ
ipso est qđ est in ipso. Ille gͦ non r̃cipit ex. G. ⁊
indicauit ei. G. in egroto qñ cõuenerunt ad eum
ꝙ iste eger morieẽ cũ dissolutione virtutis et su-
dor̃ viscoso pauco apparente sr̃ ipꝫ mortuus ẽ gͦ
infirmꝰ et fuit ſꝫ ꝙ existimauit. G. Non est gͦ ne
cessariũ vt cum hac r̃solutione singulari incipiatur
in hora responsionis r̃pcussionis: et oꝫ vt euacueẽ
a stipticitate et aptione in dispositione responsiõis
resolutionis pure. Et cõsideratio omniũ istoꝝ est
ex subtilibꝰ r̃bꝰ. Et scias ꝙ sicut hoc mẽbrũ ve-
lociter cõuertitur in lapideitatem similiter velocit̃
suscipit resolutionẽ. Et qñ sunt resolutio et aptõ
cause ad eruptionẽ. Et qñ administras resolutionẽ
non administres eã ex genere eoꝝ que mordicãt
et cõmoueant apa. E aqua quidẽ ordei q̃uis ab-
stergat sine mordicatione: tamẽ est dulcis et dulce

facit incurrer̃ oppilationes: pp illud gͦ in aquã est
sufficientia abundans: qm̃ abstergit sine mordica-
tione et non facit accider̃ oppilationem. Amplius
posse est vt cõfortentur eiꝰ aptio et abstersio cum
eis que admiscẽtur ei si necessarium est vt addat̃
ipius virtus. Et mordicatio quidem et stipticitas
plus nociue sunt cõcauitati q̃ gibbositati: qm̃ ipe
festinant cũ virtute sua: et faciunt accider̃ oppila-
tiones in ĩitio viaꝝ et in gibbositate sunt fracte v̉-
tutis et obuiant extremis orificijs. Ampliꝰ oꝫ vt
cognoscas latus egrũ: et caue ne ꝓuoces vrinam e
gritudine exñte in cõcauitate aut soluas ventrẽ e
gritudine exñte in gibbositate et facias materiam
in vtrisqꝫ dispõnibꝰ simul inobedientẽ: imo oꝫ ut
tu euacues ex ꝓpiquioribꝰ locis. Euacua gͦ ex a-
postemate qđ est in cõcauitate ex latere solutionis
ventris et illud qđ est in gibbositate ex ꝓuocatio
nis latere. Et caue ne dimittas naturam remaner̃
restrictam. In hoc enim est nocumentũ magnum ⁊
in ipo est error. Et nõ etiam dimittas eã solutam
sr̃flue et cadet virtus et hesitet natã: imo sr̃est ti-
bi vt r̃soluas cõstrictam cũ equalitate et constrin-
gas solutam cũ equalitate. ¶ Medicine aũt cõue
nientes apatibꝰ epis et in initio rei qũ illic est cali-
ditas sr̃flua sunt aqua endiuie et aqua solatri cũ si-
rupo acetoso zuccarino et aqua ordei et aqua vir-
ge pastoris et aqua arnoglosse et alkekẽgi et aqua
coriandri hũidi et aqua cucur. et aqua cucumeris
et aqua cuscute. Et oꝫ vt admisceatur eis aliquid
horum q̃ sũt sicut apsinthium et calamꝰ aromaticꝰ
et troci. hꝰmõi. ℞. carnis amirberis. ʒ. x. rosaꝝ
spodij amboꝝ ana. ʒ. v. medulle seminis citroli et
medulle seminis cucurbite et seminis portulace et
seminis endiuie omniũ ana. ʒ. iii. seminis feniculi
pondꝰ. ʒ. i. sumatur ex eis in potu põdꝰ. ii. aur̃.
Et si necessariũ est addere confortantia ep ponãt
in eis lacca et reubar. Et si fuerit illic tussis ponant
in ipsis succus liquiritie et aliquid đ dragagãto et
tereniabin ¶ Medicine que sunt fortiores et cõ
uenientiores ei qui non hꝫ ex caliditate quantita-
tem peruenientem in vltimo sunt aqua feniculi et
buglosse et squinantum et apiũ montanum et al-
lubleb et totũ illud cũ sirupo acetoso. ¶ Ista enĩ
et consimilia conferunt in illo qđ est in tunica pma
qum incipit in maturatione ꝑuenir̃ paꝝ. Et troci.
de rosis etiam et ꝓprie in eo qđ sequitur concaui
tatem. Et multotiens quidẽ est causa apatis et ini
tium eiꝰ saltꝰ et pcussio. Ei ex eis que ꝓhibent ip-
sum accidere post illa duo et post phlebotomiam
est vt in potu sumatur ex rubea et reu. alseni om
ni die. ʒ. i. et fiat hoc tribꝰ diebꝰ. Et postq̃ scis ꝙ
apostema est in latere concauo: tunc prim̃ est vt
administres aquã allubleb pmistam cũ eis que neces
se est illi admisceri ex infrigidatiuis p̃dictis. Et aq̃
sicle in omnibꝰ que maturant et repcutiunt et le-
niunt natã. et confert qum apparet matãtio oppo-
ponacũ cũ aqua feniculi et aqua solatri et aqua allub
leb et vt tu ponas in cibo aliquid đ semine carta-
mi et sicle siue đ vrtica et polypodio. Et qñ decli
nat administra fortia sicut aloes et agaricũ et t̃bit:
et quidam administrant myrob. citrinos. Ego v̉o
abhorreo eos pp illud quod in eis est đ virtute
stipticitatis et timeo ꝙ educatur subtile et v̉tatur

in lapideitatem crossū. Et qn̄z administrant̄ in hꝰ-
mōi hora ea q̄ sunt sicut semen cartami et sicut vr
tica et polypodiuz in cibo et epithymū sine timore
Et qn̄z addemꝰ ad ea que sunt sicut helkus s̄m ne-
cessitatem. Clistere aūt in principio et vbi accidit
vt sit natura constricta fiat ex eis que sūt sicut suc
cus folioꝝ sicle cū melle et sale et baurach aut cuz
zuccaro ru. Et apud declinationem fiat fortior et
ponat̄ in ipō polypodiū et centaurea et isopꝰ et o-
riganum. Et qn̄z ponitur in ipō colloquintida. ¶
Qū autem est in latere gibbositatis oz vt incipias i
ipō cū diureticis f̄ris deinde cum tempatis. ¶ Et
qn̄ apparet maturatio administra fortia acuta et n̄
est necessaria hec posterioratō nisi ꝑpter timorem
lapideitatis. ¶ Medicine aūt iste sunt sicut rubea
et petroselinum et assaꝝ et squinantū et tro. al-
mirberis descripti et tro. de eupatorio fortes et r̄
liqua diuretica fortia predicta i areol' expulsioni s
et in capitulo ꝓuocationis. ¶ Empl'a vero oz vt
non administrentur frigida sicut sup apāta alia: im
mo tepida. Et illa quidez a quibꝰ oz incipe r̄ qum
existimas ꝙ apā est hn̄s initium sicut succi f̄ri stip
tici sicut succus portulace et cucur. et sepuiue et aq̄
rof. et sandali et cansora. ¶ Empl'a facta ex p̄pu-
tijs vitium et ro. siccis et atriplicibꝰ. Et non oz
vt sint hꝰmōi qum verificatur ꝙ apostema iam
est. Meliora nanqꝫ empl'a sunt illa que sunt facta
ex cydonijs cū medicinis alijs: de illis est vt tera-
tur cydonia cū farina ordei et aqua ro. et fiat ex
eis empl'm: aut cydonia decocta cuz aceto et aqua
donec discocta sint: et misceantur cū sandalis: et
ponantur sup ea aliquantulū ol'i ro. et administren
tur. Et ex illis est vt decoquantur cydonia cum
vino odorifero in q° sit stipticitas et addatur eis
virga pastoris. Et confortentur cum eis que sunt
sicut paꝝ spice et apsinthium et cipi: et p̄parentur
cū eis que sunt sicut sauich ordei et administrent̄.
Et qn̄z ponitur cū eis ol'um de cydonijs aut oleuz
masticinum aut oleū de alcanna. Et de aquis aqua
myrti et aqua de folijs maloꝝ et aqua cydonioruz
et similia. ¶ Et qn̄z fit empl'm ex cydonijs deco-
ctis cū decoctione apsinthij. Et qum voluntas est
vt eleuet̄ ad ḡdū resolutionis ponatur in ipō ma-
stix et camemilla et melilotū et farina ordei et fe-
nugrecū cū r̄bꝰ in quibꝰ sit stipticitas et semen lini
et oleū. s. eiꝰ et oleuz fisticinum et oleū camemilli
nū et fenugrecū. Et ex empl'is laudatis est empl'm
de tenulis et empl'm filagriꝰ et empl'z de melilo-
to et empl'z caritiū et et empl'a que dicemꝰ in anti-
dotario. ¶ Descriptio ēpl'i ad inflatōez. ℞. bu-
tyri et succi rubei amboꝝ ana ptez. i. croci mastic.
amboꝝ ana ptē. ʒ. olei ro. ptes iiii. cere quantum
necesse est. Et in fine eiꝰ administra empl'a apitiua
resolutiua permista cū stipticis ꝑpter conseruatio-
nez virtutis sicut sunt empl'a facta ex iercos et assa
ro et alusnce et polio et origāo et sceba et semine
apij et bdellio et similibꝰ. Et qn̄z addūtur in eis
confortantia. ¶ Et empl'a facta ex myrto et ru-
bea tinctoꝝ et ḡnis lauri et croco et myrrha et ma
stice et cera et oleo sābacino et oleo de lilio. ¶
Descriptio empl'i resoluentis apāta epatis ꝑportō
natum ad tabos laudabile exptum. ℞. storacis et
cere amboꝝ ana darkimet. x. et masticis et croci
et amomi omniū ana darkimet. ij. olei de arbore.
masticis et olei ro. amboꝝ ana darkimet. ii. vini
cotilas. ii. et. ʒ. liquefiant cera et oleū et misceant̄
cum eis omnia. ¶ Aliud iuuatiuuz valde. ℞.
lilij amomi folij omniū ana pondꝰ darkimet. i. sto
racis cere amboꝝ ana darkimet. i. olei de arbore
masticis quantum necesse est. ¶ Aliud bonuz. ℞.
aloes. ʒ. iii. masticis. ʒ. i. camemille et meliloti
amboꝝ ana. ʒ. iiii. croci rubee et calaī aro. assari.
omniū ana. ʒ. ii. cere et amōiaci amboꝝ ana. ʒ.
vi. olei de lilio quantum sufficit. Aliud resolutiuū
cōfortatiuū. ℞. croci. ʒ. ii. bdellij. ʒ. vii. et sor
dis vrceoli. ʒ. iiii. et amomi et spice romane: et
carpobalsami omniū ana. ʒ. vi. olei de lilio quan
tum sufficit p̄misceantur et administrētur. Quod
si cū apāte fuerit solutio ventris debilitans quam
sollicitudo exigit retineri: tunc oz vt in potu sū-
antur trocisci almirberis et troc. de reubar° mu-
schati. Cibꝰ aūt melior est kisch ordei. ¶ Infrigi
dat eniz et abstergit et non facit acquirer̄ oppilatō
nes et festinat eiꝰ penetratio. ¶ In candarusio au
tem et frumento fortiori eo necessarium est aliq̄d
de crossitudine et comp̄ssione apātis. Et si non est
excusatio a pane sit panis qui non est ex simila ne
qꝫ ex tritico crosso: et iam sit in furno panis factus
et oz vt intendatur cū cibo vltimo. Et ex oleribꝰ
lactuca et atriplices: et ex fructibꝰ ḡnata dulcia: ei
in cꝰ stō non conuertuntur dulcia et oz vt deuitet
dulcia quātuz potest.

De cura herisipile. C. xiii.

Cura herisipile ꝓxima est cure phlegmo
nis. Uez oz vt sint ventris solutio et v
rine ꝓuocatio sublimiores: et cū eis que
sunt decliuiora ad frigiditatem. ¶ Et ponantur
medicine sup ipām infrigidate cum niue et non in
cessanter remouetur illud donec eger inueniat sub
uersionem frigoris. Et fiant empl'a ex nenufare et
aqua alkekengi et aqua cydonioꝝ et sandaloꝝ et cā
fora et similibꝰ. Et non administres in ea calefacié
tia quantum pol'e est.

De cura aldubellati. C. xiiii.

Oportet vt administrent̄ in principio al
dubellati et qum incipit apā calidū de
q° existimat̄ ꝙ ad collectionem ꝑueniat
repcussiua que sunt ex empl'is cum equalitate et e-
pithimatibꝰ. Et in potu dentur aqua ordei et si-
rupꝰ acetosꝰ. Et si dispō necessariam faciat phlebo
tomiā phlebotoma ex basilica: aut ventosa parté
ventris que sequitur epar. Et qn̄z indiges solutio
ne ventris: qum g° non est excusatio quin collectō
fiat: tunc necessarium est vt administres matura-
tionez et suppurationez et necessarium est vt adiu
uētur cū incissione et subtiliatione qū necessariū sit
hūoribꝰ crossis exn̄tibꝰ in hꝰmōi apostematibꝰ q̄-
bꝰ membrum iaz imbibitū est. Et necessaria est lēi
ficatio vt faciat humorem prepatū ad resoluēdū.
qū g° apparet maturatio et non suppuratur altera
ipsum ab illis et vtere suppuratīs fortibꝰ potan-
do aut empl'ando: deinde adiuua naturam ad ex-
pellendum materiā. Et si indiges adiutorio et op
positione ad ptē declinationis et oportuerit vt vē
trem soluas aut vrinam ꝓuoces facies. ¶ Et non
ꝓuoces cū re forti et calida et faciat incurrer̄ egrū

nocumentum in vesica. Conseruatio enim ve-
sice in hac egritudine et qū erupit pus ad ipm p se
ipz aut medicina diuretica necessaria est. Qūz eru
pit pus aut expellitur et necessaria est ablutio resi
dui pus: tunc fiat cū eis que sunt sicut aqua mellis
et rubea. Deinde si indiges incarnatione vlceris
tunc si virtus tollerat ventris solutionem est in ip
sa adiutorium plurimū qū non est supflua. Et vē
tris quidez solo necessaria est pp duas res vna eaꝝ
ante eruptionez vt minoretur materia et alleuiet̄
sꝫ naturam et secunda post eruptionem aut ꝑpe e
ruptionem et ꝯplementū maturationis: qum scitur
ꝙ materia ad partem intestinoꝝ est declinior ⁊ ꝙ
dubellati est in latere concauo. ¶ Et ex illis quidē
quibꝰ venter soluitur ante eruptionē sꝫ semitaz ad
iutorij nature et alleuiationis sunt tereniabin et xi
racost et casiafi. et zuccarū rubeuz et hꝰmōi in a-
quis allubleb et endiuie bibita. Et fortius illis est
decoctio seminū et radicum in qua decoctuz est eu
patorij et in qua soluta sunt tereniabin et xira-
cost et casiafi. et similia. Et qn̄qꝫ ponuntur in ip
so aloes et apsinthium. Et ex clisteribꝰ clisteria le-
nia nota. ¶ Solutiua aūt que sunt post maturatio
nem et iuuant ad maturandū etiam et ad eruptio-
nem sunt vt sumantur in potu in decoctione radi-
cum et eupatorij olei de tribul'. ʒ. iiii. sabaci pon-
dꝰ. ʒ. ii. ꝯiūgat̄ cū. ℥. ß. zuc. ⁊. ℥. ß. casiesi. ¶ Si
autem materia fuerit versꝰ gibbositatem nō opor
tebit vt administrentur solutiua nisi sꝫ viam adiu
torij et alleuiationis in principio et ante maturatio
nem. ¶ Post maturationē vero oꝫ vt administrē
tur diuretica predicta sꝫ ordinem suum. s. quoti-
enscūqꝫ est maturatio in vltimo administrent̄ for-
tia. ¶ Medicine vero ebibite adiuuantes ad ma
turationez sunt sicut lac asininum cum zuccaro ru.
aut zuccaro albasir: et sicut aqua de radicibꝰ cum
passis et ficubꝰ et capillo veneris et fenugreco cū
olo amigdalino dulci aut amaro: aut oleo de fenu
greco aut olo de tribul'. Et si voluerit fortius il-
lo ponant̄ in ipō dactili et sumant in potu in ieiu-
no decoctionē psilij et sirupū de isopo confortatuz
et cibentur melle colato a spuma sua cum decoctio
ne sua et ficubꝰ et aqua mellis in aqua ordei: aut
sumant̄ de taraxacon sicca pondꝰ. ʒ. i. et lactis asi-
nini. ℥. iii. cum zuccaro. Et vtatur medicinis in q̄
bꝰ sunt aptio et subtiliatio: et etiam confortatio si
cut sunt apsinthium et crocus et spica et radix peo
nie et radix albasce ⁊ radix rubee ⁊ mastix et vtra
qꝫ spica et ḡna alfangdi et succꝰ eupatorij et radi-
ces cētaurē: et ex oleis olꝫ d̄ nereidē ⁊ olꝫ d̄ arboꝝ
mastic. ⁊ oleū de lilio. ¶ Empl'a v̄o adiuuātia sūt si
cut empl'a in q̄bꝰ ponuntur farina et melilotum et
camemilla et radix lilij et calamentum et radix eui
sci et ficꝰ et oleum et frumentum et cepe assatum ⁊
oliūz de ben. ¶ Si aūt necessaria sunt fortiora illis
administretur emplꝫ ex farina ordei et baurac et
simo columbino et calamento et glutine alboti et
picis et maneris et simili: et oꝫ quando sentit matu
rationē vt dormiat sꝫ ep suum et assiduet balnea-
tionem cū aqua calida. ¶ Et qn̄z est necessarium
vt exercitetur et ambulet si possibile est ei illud.
Q̄d si erumpitur tunc oꝫ vt sumat sup ipsam ea q̄
abluūt ipm et mundificant sicut aqua mellis calida

deinde consequantur ea que mundificant ipsuz ex
pte declinationis aut cum solutione ventris aut cū
ꝓuocatione vrine si indiget eis aut admisceatur a-
liquid illoꝝ cū aqua mellis. Et non oꝫ vt dentur
ei in potu diuretica valde et ledant meatus vrine
ꝙ si accidat vt vlceret: aut ledat pus meatus vri
ne aut vesice: tunc rectius est vt nutriatur cibis ī
quibꝰ est abstersio absqꝫ mordicatione: imo cū cō
glutiatiōe aliqua sicut est aqua mellis decocta cū eq̄
litate cum qua pmistū est paꝝ amili et ouum et o
leum ro. et sicut sunt malue cū candarusio. ¶ Et
ad vltimū oꝫ vt regatur regimine vlcerū mēbro
rum interiorū: et sꝫ ꝙ oꝫ vt res currat in vlceri-
bꝰ renum. ¶ Qū gᵒ mundificatur vltime oꝫ vt ī
potu sumat in matutinis aquam ordei et sirupum
acetosum. Qūqꝫ ꝑterierunt hoꝝ alique sumatur tu
ris et sanguinis draconis amboꝝ ana auꝝ. i. et se-
minis endiuie et seminis apij et masticis omnium
ana auꝝ. i. et sumat ea in potu in sirupo acetoso aut
gileui aut aqua mellis. ¶ Et post illud confortet̄
cū cibo et curetur vlcꝰ eiꝰ cū eis que sunt sicut ea
que dicemus in cura vlcerū renum. ¶ Et qum ac
cidit vt materia effundatur ad spatium ventris:
tunc necessarium est vt incidatur cutis apud ingui
na et discooperiat̄ lacertꝰ adeo dōec appareat si-
phac interiꝰ nominatuz birabaton. deinde fiat in
ipso foramen et ponantur in ipō cānula p quā cur-
rat pus: deinde cū empl'is. ¶ De cibis vero oꝫ ut
administrent̄ in principio subtiliatio cibi et sit con
tentus kisch ordei: et sirupo acetoso. Deinde
post illud admistrentur cibi aperitiui quos dixi-
mꝰ et vitelli ouoꝝ sorbilium et sorbitiones lenifi
cantes. ¶ Qū gᵒ erumpit̄ et mundificatur necessa
ria sunt ea que confortant sicut aqua carnis: et car
nes arietie et hedine et auium terenaꝝ et eaꝝ iura
cū aceto condita sine seminibꝰ et vitelli ouoꝝ sor
bilium et similia et paꝝ vini. ¶ Et vtatur odo-
ramentis cōfortatiuis.

De cura apatum froꝝ. C. xv.

Oportet vt administrent̄ in eis subtilia-
tiua abstersiua et appinquat cura eoruz
cure oppilationū et cure adubellet que
ꝑparate sunt ad maturationem. ¶ Et tu quidem
iam sciuisti medicinas maturatiuas et diureticas et
aperitiuas et subtiliatiuas: et oꝫ vt sit in eis virtꝰ
stiptica confortans aromatica. ¶ Et mittuntur in
eis de oleis oleum de kerua et oleum de iesemi
no et oleum sambacinum in empl'is que ad ea assū
muntur. ¶ Et meliora empl'a ipoꝝ sunt empl'm
fuludriatō et empl'm filagrius et empl'm stomati-
con et emplꝫ de seminibꝰ et confert diacurcuma et
dialacca et similia. ¶ Et fistici quidem maximi iu
uamenti sunt in eis et trocisci de spica et ex sirupis
sirupꝰ de seminibꝰ cū camedreos et polio iam de-
coctis in eo. ¶ Et ex eis que in ipsis iuuant et ꝑpe
in illo qd̄ indurationi proximū est. Et conferunt
etiam doloribꝰ renum et splenis: et est medica-
men factum cū squilla sꝫ hunc modum. Rx. squille
assate: lilij celestis: assari dauci seminis apij anisi
spice aromatice casie castorei calamenti montani cy
mini calaēnti fluuial'. acori piretri piperis lōgi nu-
cis mus. amomi opij euforbij seminis altee sticados
polij siseleos seminis rute seminis feniculi corticū

radicum capparis aristol. ro. cinamomi croci. ʒʒ. baccarũ lauri seminis hyusquiami al. costi ameos seminis carui omnium ana ptem vnam conficiant cũ melle dispumato et administretur. ¶ Medicamen factũ cũ alleis campestribꝰ et efficit operationem predicti eandem. ℞ alleorũ gentiane albe eupato. costi aristol. keisi siseleos pipis longi omnium ana darkimet. iii. seminis apij assari meu. fu. nucis muscate ameos aniuden nigre omnium ana darkimet. xv. castorei aque ro. omniũ ana darkimet. xii. soluantur ista cum vino et reliqua terantur et misceantur ita vt fiant res vna deinde coniungant cum melle.

De cura apostematum duroꝝ. C. xvi.

Non euadit aliquis ex apate duro quiescente confirmatio. Et illi qui sanantur ex eo sũt q̇ curantur in initio sui. ¶ Et canon quidem curationis eoꝝ est post purgationez corpis ex hũiditatibꝰ crossis cum medicinis cõpositis ex spetiebꝰ in quibꝰ sunt lenificatio equalis et resolutio et subtiliatio et calefactio tempata et aptio oppilationum dominantior q̃ lenificatio et cõfortatio et stipticitas et aromaticitas cũ quantitate qua indigent infra qd̃ adiuuant duas intentiões alias. Et ut in pluribꝰ harum medicinarũ que iuuant duas intentiones dominantur amaritudo et stipticitas parua. ¶ Et iste medicine administrantur in potu et administrantur in emplis et administrantur in ẽbrocis. ¶ Et oz vt lenias natura si fuerit tempata cum rebꝰ lenibꝰ et clisteribꝰ pprie. ¶ Et illud qd̃ efficiunt gña pini maioris et semen lini et gluten alboti cũ hoc q̃ ipsa conferunt apati. ¶ Et nõ oz vt sis audax ad soluendum ventrem cũ rebꝰ vehementis caliditatis et faciant lesionem et addant in nocumento. Et oz vt sit eiꝰ sõnꝰ sr latꝰ dexterũ. Illud enim est ex eis que valde conferunt ad resolutioñ eiꝰ. ¶ Medicine vero singulares valentes ad illud sunt grana pini et medulle et adipes tempate et ad caliditatem decliues. Et in farina fenugreci est lenificatio quedaz cũ maturatione et costus est vehementis iuuaminis: nam quz ex eo sũitur in potu. ʒ. ʃ. vsqz ad aur. cũ tille misto: aut cum vino confert manifeste. ¶ Et qñz confert ei sumer in potu oleum de nereiden aut oleum de balsamo aut olũ constinum cũ aqua in qua decocta sunt ruta et anetum et dosis olei de nereidẽ sit quantitas. ʒ. iiii. administretur illud ebdomada vna et confert maxime. Et ex eis que conferũt ad illud sunt seminis agnicasti pondꝰ. ʒ. i. in quibusdam sirupis et eupatorij pondꝰ. ʒ. i. cũ aqua apij aut feniculi aut endiuie aut arnoglosse sicce pondus aur. i. et decoctio lupinorum in qua positum est de spica aromatica vsqz ad. ʒ. ʃ. aut de pipe minꝰ hoc et amigdale amare in vino et radix arboris sanguinis draconis iuuatiua est etiam: et cortex arboris aldemest et bacce lauri. Et radix amigdali radix fu. et cicer nigrũ et poliũ et camedreos et porri. Et ex medicinis compositis conferentibꝰ ad illud sunt trocisci de bdellio quoꝝ confectio. ℞. rosarũ tritaꝝ. ʒ. x. spice aromatice. ʒ. ii. myrrhe. ʒ. i. costi. ʒ. i. et. ʃ. masticis. ʒ. i. amigdalaꝝ amararũ. ʒ. i. et. ʃ. bdellij. ʒ. iii. terantur medicie et dissoluatur bdelliũ cũ vino et conficiantur cũ eo medicine et fiant inde trocisci et potio eoꝝ sit triũz. ʒ cũ aqua mellis aut cum apozimate de seminibus et si fuerit caliditas cũ aqua allubleb et endiuie. ¶ Et ex istis est medicamẽ asclepiadis factuz cũ felle vrsi. Ipm nanqz expertum est conferre p illud qd̃ in ipo ẽ de spetiebꝰ medicinarũ valentiuz ad illud fz conditiones suas quas diximꝰ. ¶ Et descriptio quidez eiꝰ. ℞. camepitheos prassij seminis apij montani gentiane seminis agnicasti fellis vrsi sinapis seminis cucumeris scolopendrie radicũ opoponacis amiloꝝ lacuẽ rubee tinctorũ seminis caulium aristol. pipis spice inde costi seminis apij ortulani seminis endiuie et herbe iudaice polij opij eupatorij gnoꝝ iuniperi ptes equales conficiantur cũ melle. Et dos eiꝰ pondꝰ auellane cũ vino. Et ex eis que conferunt ad illud sunt diacurcuma et attanasia et tyriaca diatesseron et socrugene conferunt ad illd̃. ¶ Et ex cõpositis leuibꝰ in hoc est medicamen altaraxacõ dictũ in caᵒ aldubellati et medicine quas diximꝰ in caᵒ apatũ froꝝ absolute. Et qum administraueris omni die trociscos alinirberis p ebdomadã vnaz qui bibant in aqua et incipiatur a. ʒ. i. et. ʃ. vsqz ad. ii. ʒ. et. ʃ. erit vltimũ. Et vt aggregetur aliquid hꝰmõi aque administrã do cardos et alsabren gdatin ex. ʒ. iii. et. ʃ. vsqz ad. ʒ. i. . Et stude in hoc ne faciat illd̃ cader ipm i erectione et aperi oppilationẽ. ¶ Et ex potibꝰ qui bibuntur est apozima costi et ramoꝝ eupatorij et fenugreci et passaꝝ. iiii. ℥. cũ. ℥. olei amigdalini aut oli de nucibꝰ recentibꝰ: aut apozia qd̃. ℞. gentianaz apsinthiũ melilotũ passas ficus aut apozima aristotel apsinthij rute floꝝ squinanti et passul et fenugreco. Et apozima lupinoꝝ et costi et apsinthij cũ oleo de kerua. Et ex emplis bonis ad illud est vt emplz fiat cum amomo hũido aut sicco decocto cum vino pontico. Aut ex spica cũ oleo de fisticis cũ prassio et expressio cũ aneto decoco: aut emplz factum ex farina fenugreci et ficubꝰ et ruta et meliloto et nitro aut sumantur amoniaci. ʒ. centum bdellij. ʒ. xxv. croci. ʒ. xii. terantur omnia et conficiant cũ cerato facto ex cera et oleo de alcana secũdũ q̃ vr: aut emplz factum ex farina fenugreci et stercore caprino et cordumeni et calamẽto et caulibꝰ et vsnee et ruta. Et illi qd̃ cꝰ ca est pcussio: et iam incipit apari et indurari conuenientius ex emplis est emplz ro. cũ sabren. Et ex medicinis et rgimine bonis qum administraueris potiones et empla est vt ponatur sr mẽbrũ ventose calefacte sine incisione: imo supponat loco sanguisuce: deinde administra medicinas que sunt fortiores in subtiliatione et resolutione et fac adherere loco ea que sunt sicut nitrum et sulfur citrinum v. diebꝰ aut ebdamada. i. deinde admistra epithimata cũ sinapi in omnibꝰ. x. diebꝰ postea fac uomer egrum cuz rhaphano. ¶ Qd̃ si obediens fuerit apa administra helleboꝝ albũ. ¶ Et qñ fit apa cancer minoratur spes in eo: nam si confert aliqd: tunc medicamen asclepiadis qd̃ est in antidotario absqz felle vrsi. ¶ Cibi aũt sint illi quorũ digõ ẽ velox sicut vitelli ouorum sorbiliũ et sicut kisch ordei. ¶ Et cibꝰ eius qui hz oppilationes in epe suo et parum vini qd̃ est subtile est bonum vald̃ et abstineat a carne.

De cura apatū almirach lacerti .C.xvii.

Et prima curationi apatū epatis ex pte medicinaꝝ nisi quia audacia ad ĩpcutiē daꝫ materiam in primis et ad ĩsoluendū eam ꝗ° est fortior ¶ Et non timet̃ ex eis ex stipticitate et resolutione qđ timetur ex apate epatis.

De cura apatū mesaice.C.xviii.

Et similis curationi apostematū concauitatis epatis.

De pcussione ꝛ obuiatiõe et casu super epar capitulum.xix.

Quoniã qñꝫ accidit obuiatio aut casꝰ aut nocumẽtū sr̃ ep: tūc necesse est vt tu succurras vt non accidat ex eis fluxus sanguinis. aut apa magnū. ¶ Qđ si accidat ap a curet̃ cū eis que diximꝰ de cura apatis qđ succedit pcussioni. Et qñꝫ accidit ex eis vt additamentum maiꝰ de additamentis epatis ĩmoueat̃ a loco suo: et ꝓpe si fuerit magnū ꝛ accidit dolor sub hypocōdrȳs dextris post pcussionem aut saltum aut casum et ĩctificat istud cōmotõ et excussio cum p̃patione pectoris illius qui hꝫ illđ et erectione illius: q̃r sedatur dolor subito cū ĩditione additamenti ad locuꝫ suum. In alȳs aūt oꝫ vt incipiat̃ et fiat phlebotomia. Et si fuerit caliditas vehemens tunc potetur et liniatur cum infrigidatiuis apocrusticis. Si aūt sanguis eiꝰ egrediatur tunc ponat̃ cū eis stiptica. Et si nõ fuerit caliditas vehemens neqꝫ cursꝰ sanguis aut iam fuerit sedatū illđ qđ inde erat: tunc tua intentio nõ erit nisi vt resoluas sanguineꝫ mortuum. Et si nõ fuerit poſ͛e vt ĩsoluas sanguinem aut ptransiuit terminū: tunc administra ĩsoluētia. Et nõ est aliquid simile epithimati cū mumia et olo arazaki. Et conferūt oibꝰ illis medicine p̃dicte in caͦ apatū euenientium ab obuiatione. ¶ Medicamen cõferens ad illđ in principio qum est caliditas et inflãtio aut timet̃ cursꝰ san. ℞. reubarbari balaustiaꝝ sanguinis draconis alūis iameni ptes equales et dosis eiꝰ sit aur̃. i. cū aqua cydonioꝝ. Quod si non fuerit illic caliditas pl̃rma et volueris administrar̃ medicinas in qbꝰ sit repcussio cū resolutione aliqua et confortatione: tunc cõfert ad illud hoc cõpositū. ℞. karabe. ʒ. x. ro. ru. ʒ. v. meliloti. ʒ. x. acatie. ʒ. iiii. spice inde croci amborum ana. ʒ. vi. masticis corticis capparis amboꝝ ana. ʒ iiii. luti armeni. ʒ. vii. nucis cupressi. ʒ. viii. conficiantur cum aq̃ arnoglosse et fiant inde trocisci q° ruꝫ vnusquisqꝫ sit vniꝰ aur̃. ¶ Medicamē bonū ℞. aque neilon. ʒ. x. lacce ablute. ʒ. vii. et reu. sei. ʒ. iiii. croci. ʒ. iii. et. ſ. basce. ʒ. iiii. ciceris nigri. ʒ. vii. myrrhe. ʒ. v. luti armeni. ʒ. x. conficiantur cū olo de lilio in quo posita sit mūia et fiat̃ inde trocisci: et sumantur in potu et dos sit vsqꝫ ad. ʒ. iii. Ei reu. alseni et lutum sigillatum qum miscentur cū aliquantulo de g̃nis myrti sunt res magis iuuatiue ad hoc in eis que ego sum exptus. In fine autem rei et qū non cauetur ab inflãtione ꝛ apatione oꝫ vt in potu sumantur de hoc trocisco. ℞. reu. seni laccam et. ʒʒ. fiant ex eis trocisci: et qñꝫ ponitur cū eis aliquid arsenici citrini: qm̃ ip̃m est mirabil̃ virtutis in repcussione et resolutione sanguinis. Sumatur in potu ex hoc et liniatur sup ip̃m huiusmõi epithima. ℞. xiloal. et crocum et baccas lauri et bdellium et calam̃. aromaticū et masticē et cerã et oleum arazaki et almeisꝰ fiat emplꝫ et ponatur.

De scissura et incisione in ep̃e.C.xx.

Existimauit Hip. ꝙ moritur ille cuius dirumpitur epar et accidit sepatio cõis ex eo corpi ipsius et venis eiꝰ. In illo aūt qđ est minus hoc quandoqꝫ est spes. Et qñꝫ accidit illic vrina sangis et solo ventris cū eo secūdū duo latera epis

De cura.C.xxi.

Cura illius est cū medicinis stipticis et glutinatiuis ꝭꝫ ꝙ scis. Et secundū ꝙ dictuꝫ est in capitulo sputi sanguinis: et qñꝫ confert ei dare in potu pondꝰ. ʒ. ii. de rosis cū aq̃ fr̃a aut dar̃ ei in potu balaustias aut facere empl̃m ex eis.

Tractatus 4ꝰ de hūiditatibꝰ qbꝰ accidit causa epatis vt expellantur egrediendo et coarctentur occultando.

De spetiebꝰ expulsionū reruꝫ ĩ ep̃e.C.i.

Quandoqꝫ diuersificat̃ expulsiones in substantia eiꝰ qđ expellitur et qñꝫ diuersificat̃ causa eꝰ pp qđ expellit̃. ¶ Substã vo eiꝰ qđ expellit̃ qñqꝫ est res chimosa: et qñꝫ est aquosa: et qñꝫ est ablutiua: et qñꝫ est cholerica: et qñꝫ est virulēta: et qñꝫ est nigra subtilis et nigra sicut fex et nig̃ melancholica: et qñꝫ est fetida et qñꝫ non fetida: ꝛ qñꝫ est saguis purus: et qñꝫ expellitur similis ei ex via stõi cū vomitu et sig̃t ip̃ꝫ puatõ doloris. Et qñꝫ est res crossa nig̃ que est substantia carnis stõi. ¶ Causa aūt eiꝰ pp qđ expellitur qñꝫ est apa qđ rumpit̃: aut oppilatio que apitur et expellitur aut scisura aut vlcus aut corrosio aut debilitas retentiue: quare non retinet illud qđ in ipso cõprehenditur aut debilitas attractiue quare non attrahit: aut digestiue et nõ digerit illud quod compr̃henditur in ipso: et qñꝫ non recipit ip̃ꝫ corpus: et expellit ip̃ꝫ aut fortitudine expulsiue: aut malitia compl̃onis calide liquefactiue: aut fr̃e debilitantis ex cãis infr̃idantibꝰ: et ex eis sunt eūones pl̃rime aut est pp ĩpletionē quam necesse est naturam expeller̃: et qñꝫ est repletio ꝭꝫ corpꝰ totum: et qñqꝫ est in ipso ep̃e qñ bona est generatio sanguinis: sed moratur in ip̃o sanguis et non penetrat ad venas ꝓpter constrictionem eaꝝ aut pp debilitatem attractiue in ip̃o: aut pp oppilationes aut apata que diximꝰ. Et qñꝫ est causa repl̃onis qua expellitur dimissio exercitȳ aut additio in cibo: aut incisio mēbri ꝭꝫ ꝙ diximꝰ in l° vniũsali: aut retentio cursus cõsueti hemorroidaꝝ aut mēstruoꝝ aut alioꝝ: et qñꝫ cã est mordicatio et acuitas materiei cogens naturaꝫ ad expellendū: lꝫ v̂tutes nõdū fecerit in ea operationeꝫ suã quaꝫ facerēt si nõ essꝫ hoc nocumētū. Et qñꝫ associat̃ illđ qđ inuenit in via et fit ei laboriosū et in obediens. Et qñꝫ fit hꝰmõi in crisibus et qñꝫ cã non est in ip̃o ep̃e: ĩmo in mesaraica. Et q̃uis nõ sunt poſ͛es in mesaraica oēs mõi isti causarū est tñ poſ͛e vt sint ex pte apatū et oppilationum nã si fuerit in ea pᵐ poſ͛e est vt ep attrahat et mesaraica nõ attrahat quar̃ accidit ex ea res de qua cu

rat: q̄uis attractō dignior sit epi ñ mesaraice ⁊ ñ ē
attractō mesaraice soli⁹ attractio d̄ q̄ curet. et m
totiēs q̄d est solo vētris epica: qm̄ corp⁹ nō īcipit
nutrimentum et redit pp oppilationem aut pp ali-
ud. Et omnes speties haꝝ expulsonū nituntur in
veritate: aut ad debilitatem aut ad fortitudinez.
Sunt g° ea que fit ex scissura et vlcerosa et perti-
nens ad malitiam cōplonis et debilitatem virtu-
tis de gener̄ debilitationis: et aptio oppilationum
et eruptio aldubellati et expulsio supfluitatum de
gener̄ fortitudinis. ¶ Virt⁹ enim dum non cōfor
tatur non potest apir̄ aldubellati. Et s̄fluitas san-
guinis corrupti pp multitudinem aggregationis et
paucitas suctionis ex eo et s̄fluitas sanguis pluri-
mi et alia. ¶ Et qn̄ egredit̄ sanguis fetid⁹ non oz
vt existimet̄ q illic sit debilitas qn̄z enim fetet pp
longitudinem mor̄: deinde expellitur et est quasi
fex nig̃: qunq̄ s̄fluit expellit ipsum nā sicut oñdi
m⁹ etiam in uenis. Veꝝ illū qui expellitur a vir-
tute sequitur lenitas et est cum eo sanitas disposi-
tionum. Et qn̄ non est fetens in omni dispōne ma
la: tunc niger est dignior vt ñ sit in dispōe mala.
Et similiter qn̄z est inexpulsionib⁹ coloꝝ diuerso
rum lenitas: et errat qui retinet hos colores diuer
sos in omni dispositione. Et vehementior error e
ius est qui r̄tinet eos cū oppilatiuis cōstipatiuis. ¶
Et scias q non elongatur quin virt⁹ debilitet̄ et ñ
sepet sp̄fluitates et non expellat repletionem. dein
de accidat ei vt confortet̄ virt⁹ aut pueniat de p̄-
patione materieꝝ et aptione oppilationū cū quo fa
cilis fiat expulsio inobedientis et expellant̄ supflui
tates. Et cā q̄dem in solutione ventris chilosa que
est cā ep̄is et coꝝ que sequntur ipsum aut est ꝑpt̄
debilitatem attractiue que est in ep̄e aut pp oppila
tiones et ap̄ata que sunt in concauitate ei⁹ aut ī me
saraica ita vt non attrahat et non alteret omnino.
Et ego dicam iudicium haꝝ oppilationum in ca°
intestinoꝝ. At est ex eis q̄ qum dimittuntur arefa
ciunt et deiiciunt virtutem: et qn̄ retinentur inflāt
insupiorib⁹ et nocent eis et constringunt anhelitū.
Materieꝝ v̊o chilosaꝝ multitudo est q ipse sunt
augmentatiores virtute attractiua que est in ep̄e q̄
re remanet maior ps earum non attracta: et qn̄q̄
est causa in hoc vehementia appetit⁹ stōi et s̄flui
tas eius. At cā in solutione ventris lauatiua est d̄
bilitas virtutis alteratiue sepatiue que est in ep̄e
aut augmentum patientis s̄r agentem et debilita-
tio retentiue et est tunc similis soloni ventris laua
tiue ep̄is debilis: et causa ei⁹ est vomit⁹ et coli-
rica passio ab eo q̄d non tollerat stōus debilis: et
expellitur ante cōplementum opationis ꝑpter de
bilitatez retentiue: quz g° ñ est pp debilitatem re
tentiue: tunc est ꝑpter debilitatem alteratiue. Et
vtreq̄ debilitates sequntur omnem cōplexionem
sed plr̄m debilitatis retentiue est ꝑpter caliditatē
tm̄: aut ꝑpter frigiditatē tantum in vtrisq̄ dispō
nib⁹: naz ablutiua cōuertitur ad illud q̄d est plus
sanguineum ꝑpter vehementiam consecutiōis cor
poris deinde ad illud q̄d est turbidū. et ei⁹ quidē
que facta est a caliditae est signū aliud et facte a
fr̄igiditate est signū aliud que ego dicā. Et causa est
in solutione ventris cholerica est multitudo chole
re et fortitudo expulsiue. Et causa in virulentia

est adustio sanguis et humoꝝ et liquefactio coꝝ et
qn̄z pducit ad adustionē corpis ipius ep̄is et quod
ipsum educit post hūores diuersos: et qn̄z fit viru
lentia ꝑpter īsudationem ap̄atis aut dubellati. ¶
Et sepe fit īsudatio ex ep̄e et fit ventris solo pio
dica. Et cā in facta que est similis feci aut est erup
tio dubellati aut oppilatiōis aptio aut corrosio. Et
vlcera putrida aut adustio san. et alteratio in pti-
b⁹ ep̄is ꝑpter paruitatem penetrationis cū calidita
te ep̄is et corum que sequntur ipsuz aut alteratio
ei⁹ in venis qum est vehementis caliditatis et cor
rumpit ipsum et non suggit ex eo corp⁹ q̄r incros-
satur et fit sicut fex fetida vehem̄tis fetoris et in
ip̄o est additio ebullitionis et liquefactionis et ama
ritudinis ꝑpter dominiū choler̄. Et qn̄ corrumpit̄
hac corruptione. Expellit ip̄z nat̄a fortis et sig̃t
corruptionem complonis in membris et est ꝑcul-
dubio continens debiles et extenuatos. Et differt
a melancholica p colorē et substantiā et fetorem
nam ipsa est minor illa in nigredine p colorem et
substantiam: et fetor ipsius vehem̄s est c⁹ similis
non est melancholie aut frig⁹ inspissans sanguinez.
Et congelans ip̄z aut debilitas ep̄is ꝑpter quam p
ducit ex lauatiua ad sanguineam et ad feculentam
et non est subito nisi raro. Et plurimū quz fit subi
to est a complone calida adurente. ¶ Fr̄a enim fa
cit ipsum rē non digestam et calida adurēs cont-
bat ip̄z sicut fex: sed ꝑpter egressionē ipius carnis
ep̄is est adust⁹ cross⁹. Et cā in sanguine puro est v̊
tus fortis non faciens necessariū vt remoueatur s̄
fluitas a sanguine tempe in quo alteretur et expel
lat ipsam. Et qn̄z fit ꝑpter solutionem continuita
tis. Inquit Hip. ille cuius epar repletur aqua de
inde erumpitur illud ad panniculum ventris tūc
quz repletur vēter eius moritur. Et scias q pli
mum potus vini passi recentis facit cadere in solo
nem ventris epaticam et qum retentio solutio-
nis conturbat et eius solo facit acquirer̄ tranquilli
tatem est mortale. ¶ Et scias q qum longe egri-
tudini senis succedit fluxus ventris est timorosum
Et qum eius fluxus retinetur cū nocumento tunc e
ius fluxus est ep̄icus et ei⁹ corpus non recipit nutri
mentum ꝑpter exiccationem viaꝝ.

De signis. C. ii.

Differētia quidē inter solonē ventris epa
ticam et eā que fit ab intestinis est: qm̄
hūores mali egredientes et sanguis ex
intestinis sunt cum rasura dolorosa et pungitiua
et paulatiz s̄m continuationez et ep̄ica fit sine dolo
re et est plurima et non est semper continua in om
ni hora. Et qn̄z distinguit inter vtrasq̄ permistio
cū egōne et sepatio ab ea et postpositio ab ea. ¶ In
epatica enim venit post egōnez parū permistiōis.
Differentia v̊o inter solutionem ventris ep̄icam
et stomaticam est qm̄ ep̄tica egreditur chilosa eq̄
lis in qua iam stōus efficit q̄d ei inerat et remansit
ip̄sio epis in ip̄a: et si essz stōatica oñder̄tur ex ea
q̄d cū solone egreditur indigm̄ et ḡuaret sup stōm
et essz cū ea nocumentum stōi plurimū. Et qn̄z egr̄
ditur aliquid indigm̄ non pp stōm solummō: imo
pp cōitatez ep̄is etiam ad stōz. Verū ptinet ad sto
machū: qm̄ nocumētū est in opatione eius. ¶ Et
dr̄a inter solonem ventris chilosam sanguineaz q̄

est ex epe et illam que ē ex mesaraica est : qm̄ cū
illa que est ex mesaraica non sunt signa debilitatis
epis in vrina et aliis: sed dr̄a inter virus factum
ex vlcer̄ aut resudatione apatis: et factum ex pti-
b⁹ aliis est: qm̄ ante pⁿˡ est febris et hoc aliud in-
cipit sine febre qꝛ si febricitat post illud: tunc est il
lud ꝓpter cām aliam. Et qum virus qđ diximus
esse ex mesaraica et ex apatib⁹ in ipā est fluxus vē
tris chilos⁹ purus absqꝫ signis debilitatis in ipō e-
pate ex apate aut dolore resoluente calorem. Et ē
febris que ipꝫ cōitat debilis. Et ad vltimū vir⁹
epicum est decliue ad albedinem et rubedinem ac
si ipm̄ sit sordes aut pus et sanguis et mesaraice đ
cliui⁹ ad albedinē et citrinitatem. q. sit virus vl
ceris. ¶ Uerum dr̄a inter solōnem ventris que ē
ab vlcerib⁹ et corrosionem et dubellet et inter il
lam que est a virtute est: qm̄ cū illa que est a vir
tute repitur lenitas et egrediunt̄ cū ea colores di
diuersi extranei et non sunt cū ea signa apatum.
Et qñꝫ sunt ante ipsam oppilationes. Et quocunqꝫ
mō sit non antecedunt eam fe. et arefactio neqꝫ an
tecedit eam solō ventris lauatiua aut sanguīea sub
tilis aut virulenta. ¶ Et illa que est causa apatum
retinet sanguinem: et corrumpit ipꝫ et non sunt i-
bi dubellet. ¶ Signū vero eius est vt sit illic a-
postema et nō sit illic signum collectionis: et sit p°
subtilis virulenta resūdatiua. deinde incrossetur i
fine rei. ¶ Et illa que fit pp debilitatem epis in-
cipiens ex lauatiua: et puenit ad feculentam ante-
cedit illud et raro fit subito. ¶ Mō si sit subito cū
alteratione coloris et casu virtutis: tunc ipā etiam
est a debilitate. ¶ Et quꝫ ca est complō significat
ipam signa ei⁹. Et feculenta c⁹ ca est caliditas simi
latur sanguini adusto et antecedunt eam liquefa-
ctio hūoꝝ et mēbroꝝ et fluxus ventris virulent⁹
et sitis et paucitas appetit⁹ et vehementia rubedi
nis aque. ¶ Et qñꝫ sunt cum ea febres et est eius
egō sicut egō fe. pestilentie in vehementia fetoris
et crossitudine et tinctura coloris : deinde egredit̄
in fine ei⁹ sanguis niger et illa cuius causa est fri-
giditas est similis sanguini putrefacto in se ipso
non sicut caro liquefacta: et neque est multa vehe
mentia fetoris: imo fetor eius minor est fetor̄ cali
de et est minoris nigredinis qꝛ calida est minoris
coloris. Et qñꝫ est sanguis subtilis niger. q. sit san
guis aliquo mō feculentus congelatus et est in-
cess⁹ eius lauatiuus plus et sitis in principio sui p-
ua: et appetitus cibi est plrimus: deinde in fine sui
pducit pp sui putredinem ad febres et deiicit vir
tutem etiam et pducit ad hydropisim et ad vlti-
mū est longitudo cum extensione dispositionis.
Et significatur illud quod associatur cōplōnali ex
hūiditate et siccitate p dispositionem eius qđ egre
ditur in substantia sui et per sitim. Et illa que fit
aldubellati qñꝫ est pus crossū et sanguis feculentus
et humores plurimi sicut fit in oppilationib⁹. Ue-
rum signa aldubellati et maturationis eius et e-
ruptionis ipsius sunt sicut iam sciuisti et cognouisti
ante. Et qñꝫ currit aldubellati et apostemosa in pn
cipio sui vir⁹ subtile: deinde qum erumpitur egre
ditur sanies et qñꝫ currit cū ea sanguis. Et illa qui
dem que fit ab vlcere aut corrosione est cū dolore
in partib⁹ epis et cū paucitate eius qđ egredit̄ et
remanet ¶ Et antecessione facientiū necessario ul
cera et corrosionem. Et illa in qua est illud qđ e-
greditur ex ea ipā caro epis est nigra crossa et asso
ciat̄ ei debilitas circa mortē et qñꝫ morit̄. Et illa
que fit ꝓpter īpletionē et a r̄tentione curs⁹ aut in
cisione membri aut dimissione exercitij aut simili-
b⁹ signt qꝛ est ca eius: et fit subito cum multitudi-
ne et abscisione veloci et poxismo. Et in omni cu
ius res ptendit̄ i fluxu ventris longo siue sit fecu
lentus siue virulentus aut alius ad hoc vt cū flu-
xu egrediatur nigrum paꝝ habet̄ spes et fortasse ꝯ
ferūt ei medicine fortes stiptice paruꝫ glutinatiue
verū eaꝝ vltima cōsecutio non pducit ad sanita-
tē. ¶ Huius vero capituli curationem postpone
m⁹ vsqꝫ ad capᵐˡ solonis ventris.

De cacesia. C. iii.

Quandoqꝫ corrumpitur digō epis et cōi
cat sr̄ ipꝫ debilitas accidit in primis dis
pō antecedens hydropisim et nominatur
cacesia et ap ꝓpatur nomine corruptionis complō-
nis. ¶ In pmis itaqꝫ pmutatur color corpis et fa-
ciei ad albedinem et citrinitatem et apparet inflatō
in palpebris et facie et extremitate manuum et pe
dum. ¶ Et qñꝫ expargitur in totum corp⁹ ita vt
fiat sicut massa et consequitur ipsam corruptio di-
gōnis: et qñꝫ appetitus fit fortis et est natura i sui
retentione et r̄solōne fm ordines. ¶ Et similiter
est dispō sincopis eius qñꝫ et vigiliaꝝ et elongatō
nis eius alius et minorantur cum ea vrina et su-
dor et multiplicatur ventositas et fortis fit in flatō
in mirach: et qñꝫ inflantur testiculi. ¶ Et qum ac
cidit ei vlc⁹ fit difficilis eius consolidatio ꝓpter
corruptionem complōnis. ¶ Et qñꝫ accidit in con
misuris et gingiuis caliditas et pruritus pp vapo
rem corruptum ascendentem: et fit corp⁹ debile
mollificatum. Et qñꝫ accidit cacesia pp aggregatio
nem aque in pulmone. Et fit forma patientis eam
similis forme hydropisis.

De hydropisi. C. iiii.

Hydropisis est egritudo materialis cui⁹
causa est materia exuberans fr̄a ingre-
diens membra et consequntur per eam
aut membra manifesta oīa aut loca vacua ptium in
quib⁹ sunt regimen nutrimenti et humores. Et di
uisiones eius sunt tres. s. hyposarcha in qua ca ē
est materia phlegmatica penetrans cū sanguine in
membra. ¶ Et asclites in qua causa est materia
aquosa effusa in spatium ventris inferioris et que
sequntur ipsum ¶ Et tympanites in qua causa est
materia ventosa spsa in illas partes. ¶ Et hydro
pisis quidem hꝫ causas et iudicia communia: et om
nis hydropis̄ hꝫ causam et iudicium cōmune ¶ Et
non quidem accidit hydropisis absqꝫ egritudine e
patis ꝓpria: aut pp cōmunitatem: lꝫ qñꝫ egrotet e
par et non accidat hydropisis. Et cae hydropisis ō
nino aut sunt ꝓprie epice: aut sunt cū cōmunitate.
Et causaꝝ ꝓpriaꝝ dignior et cōmunior est debili-
tas digōnis epice et ipā est. q. causa coniuncta.
Cause vero antecedentes sunt omnes egritudines
eaptis complōnales et instrumentales: sicut parui
tas et oppilationes et apata calida fr̄a et mollia et
dura oppilantia orificium vene ascendentis et du-
rities siphac continentis. ¶ Et complōnales sunt i

flãmantes et faciunt hydropisi plus illis cũ gdatõe
resolutionis innati caloris aut extinctionis eius su-
bito. ¶ Intelligo autẽ per resolutionem hꝰ mõi
illud qḋ sciunt medici ꝙ calori innato accidit reso
lutio paulatim: aut extinctio siue sit ex calido siue
ex frõ: sicut potu aque frigide ĩ ieiũio et post bal
neum et exercitium et coitum et humectante sup-
fluo et exiccante post liquefactionẽ. Et euões sup
fiue p sudorẽ et vrinam et solõnem ventris et ra
suram et menstrua et hemorroides. Et necibilior
euõnum est euõ sanguinis. De egritudinibꝰ vero
officialibꝰ dictum est in caº cuiusq; caꝝ qualiter p
ducit ad hydropisim. Cause aũt hydropisis cũ cõ-
munitate ad ipã: aut sunt p cõmunitatem cũ corpe
toto ita vt calefiat sanguis eius valde: aut infrigi
deẽ valde pp aliquam caꝝ: aut est pp frigꝰ nõi ⁊
malitiam complõnis eius: et ꝓprie qũ succedit
fluxui ventris sanguinolento: aut est pp mesaraicã
aut ꝓpter cõitatem splenis pp magnitudinẽ suam
pp apata in ipõ dura: aut lenia calida: aut multitu
dinem euõnis melancholie. Et pducit supfluitas e
ius p illud qḋ acessit de virtute melãcholie mo-
te ad debilitatem epis et infrigidationem eius et
applicationem nocumenti eius ad ipsũ sicut pũenit
ad cerebrum et variatur. Et magnitudo splenis p
ducit ad hydropisim et ad debilitatem epatis: pp
duas causas vna caꝝ est multitudo eius quod ex
trahit de epe et remouet virtutem eius et altera ẽ
cum debilitate virtutis epis fm semitã qḋ ei con-
trariꝰ est: et qḋ ꝓhibet ipm generare sanguinem
bonum. Et qñ est p cõmunitatem renũ ⁊ pp fri-
giditatem renum: aut ꝓpter caliditatem eoꝝ ꝓpe
aut ꝓpter oppilationem in eis et duritem. quare ñ
attrahunt aquositatem q̃uis renes egritudinem ñ
habeant. ¶ Et qñ fit ꝓpter intestina et egritudi-
nes eoꝝ: et ꝓprie orbi ꝓpterea quia est ei ꝓpinquũ
et ꝓpter vesicam et matricem aut pulmonem: aut
diaphragma. Et non est omne quod accidit ꝓpter
cõmunitatem renum ꝓpter complõnem eoꝝ: imo
qñ est ꝓpter oppilationes eoꝝ et apata ipoꝝ: qua
re non attrahunt. Et similiter est dispõ in eis que
accidunt ꝓpter cõitatẽ intestinoꝝ. Nõ enim om-
nia sunt ꝓpter alterationem dispõnis intestinorũ
ĩ qualitatibꝰ tantũ: imo qñ sũt pp dolõrs ĩtestioꝝ
ex punctura et rasura et colica vehementis dolo-
ris et aliĳs quare debilitatur epar ꝓpter illa. ¶ Et
similiter illud qḋ fit ꝓpter cõitatem matricis non
est in qualitate eius tantum: imo ꝓpter dolores e
ius et retentionem menstruorum in ea. ¶ Et qñ
fit ꝓpter cõitatem ficteris ꝓpter retentionem san
guinis hemorroidaꝝ similiter in mẽbris aliĳs p̃di-
ctis. ¶ Et plurimũ quidem cõicant membra fecis
cũ concauitate et membra ꝓuocationis et anhelitꝰ
cũ gibbositate. Veꝝ plurime cõicationes perducẽ
tes ad hydropisim sunt cõicationes cũ r̃nibꝰ et or
bo et splene et mesaraica et stõ. ¶ Quidaẽ autem
dixerunt ꝙ qñ accidit hydropisis pp apata acciden
tia in locis vacuis ꝓprie igneis: ꝓpter malitiam cõ
plõnis eoꝝ ledentem epar: et nocentem ei: aut san
guinem melancholicũ qui multotiens coarctatur in
eis et generat oppilationes in eis que vicina sunt
illis perueniendo ad ea et egõnem sanguinolentã
et est plurimũ ꝓducens ad hydropisim post tollerã

tiam doloris confirmati in ptibꝰ illioꝝ qui forsitã
non resoluitur per medicamen et euõnem. Et hic
est fmo non bonus. Et deterior quidem hydropi
sis est illa que est cũ egritudine acuta. Et sunt ho-
mines quidam quibꝰ vr̃ ꝙ hyposarcha ẽ deterior
aliĳs: qm̃ corruptio in ipsa cõmunicat epi et omni-
bꝰ vẽis corpis et carni ita vt destruatur plurimũ
digestionis tertie et ex eis sunt quibꝰ vr̃ ꝙ ipa sit
leuior aliĳs ita vt sit leuior tympanite. ¶ Verum
dignius est vt sit asclites malignior illis omnibus
deinde hyposarcha sit aliqua que est leuior omni-
bꝰ et sit ex ea alia que est valde mala: et illud fm
considerationem causarum facientium cadere in ip
sam. ¶ Et in manifesta quidem dispõne. Et in
plurimo qḋ quidem experimentum facit esse ne-
cessarium: oꝫ vt sint spes hyposarche leuiores: et
non oꝫ necessario vt de eis sit deterior fm ꝙ est ĩ
illis reliquis. Et hõ de quo vehementius timetur
qũ aduenit ei hydropisis ẽ ille cuius complõ nã
lis est calida et sicca. Non enim egrotat p contra-
rium sue cõplõnis nisi ꝓpter rem magnã. ¶ Hy
dropisis autem eueniens ꝓpter duritiem splenis
magis salua est q̃ adueniens ꝓpter duritiem epa-
tis: imo est in qua speratur curatio. Et qñ domi
natur materia hydropisis adeo donec faciat accide
re dispniam et constrictionem anhelitus et solõnem
ventris et illud sigt ꝓpinquitatem mortis in tri-
bus diebus. ¶ Et qñ alteratur anhelitus ꝓpter
complexionem officialem et hec est magis salua. ¶
Et qñ accidunt eis ꝓpe mortem vlcera oris et gi
giuaꝝ ꝓpter malitiam vaporum. Et in fine eius
accidunt vlcera in corpe ꝓpter malitiam complõ-
nis sanguinis. Et dr̃ ꝙ qñ descendit ex hydropi
co qḋ est sicut caro ꝓnũtiat mortem eius. ¶ Et
si alicui accidit hydropisis habenti melancholiam r̃
soluitur melancholia. ꝓpeã quia hydropisis hume
ctat eaẽ. ¶ Et scias ꝙ fluxus ventris in hydropi-
si mortalis est. Et oꝫ quidẽ vt habens hydropisi
sciat illud qḋ de ipso primũ inflaẗ. s. an sit femur
aut pedes aut dorsum et ptes renum et alchati ⁊
ex intestinis. ¶ Et oꝫ vt sit natura in lenitate et
siccitate cognita. ¶ Natura enim sicca melior est
q̃ qũ ipa est lenis: et ꝓprie in ĩcipiente ex alcha
tin et renibꝰ. Et cũ incipiente quidem ex alchatin
multiplicatur lenitas nature ꝓpter r̃uersionẽ hũi
ditatum cibi ex eo ad intestina et siccitas in incipiẽ-
te ex anteriori est plus. Et oꝫ vt cognoscas dispõ
nem locoꝝ sicut vmbilici et ventris et femoris e-
tiam an sit tabefacta aut carnosa. ¶ Carnosa enim
sigt fortitudinem et tollerantiam solõnis ventris
et considera etiam an femur cõmunicet in inflatiõe
aut non cõmunicet: et qñ cõmunicat timetur resu-
datio. Et resudatõ quidẽ putrefacit et liquefacit
et facit cadere in vlcera maligna difficilia ad sa-
nandum

De causis ꝓpriĳs asclitis. C. v.

Causa coniuncta in ipa est ꝙ sr̃fluitas aqº
sa non egreditur ex pte sui exitus: qua
re r̃uertitur necessario et fluit ad alium
locũ q̃ ad illũ in quo cõphendi et constringi solꝫ
necessario aut fm semitam resudationis aut sepõẽ
ventositatis quam resoluit coarctatio: aut ꝓpter
multitudinem materiei: aut ꝓpter vehementiam

expulsiōis quā expellit natura a necessitate vīcēte ī vijs quas hn̄t sr̄fluitates ad spatiuȝ ventris et ad concauitatem ventris in qua sunt intestina. Et plurimū stationis eius non est nisi inter zirbū et inter siphac intrinsecus non ꝓpter resolutionem zirbi: īmo nō nisi corrosiōe zirbi. Et tu iam sciuisti ꝙ expulsio naturalis qn̄ȝ penetrat aptiōeȝ in ossib⁹ nedū ab alijs aut sm̄ semitam scissure aliquoruȝ meatuum qui ꝑpati sunt a cibo ad ep: quare attrahitur aquositas ad eos anteꝗ̄ ad ep aut sm̄ semitā quā dixerunt quidaȝ antiquoꝝ sublimiuȝ: et secuti sūt eam quidam antiquorū posterioꝝ. s. ꝙ illa r̄uersio est ex orificijs venarum que ꝑueniunt ad sumē in vtrisqȝ laterib⁹. ¶ Et sumitur ex eis cib⁹ ex orificijs q̄ sūt vēiētia ad ipȝ et egr̄dit̄ ex eis vria: nā īfātes dū sūt in vētre migūt ex sūie et orti anteꝗ̄ ligentur mingunt etiam ex sumine. Qūȝ ꝓhibetur ex illo latere tendit ad vesicam: quȝ g° necessitatem faciunt oppilationes et resistentia virtutum expulsiuaꝝ ex partibus alijs expellitur aquositas in illis venis donec ꝑueniat ad orificia earum. ¶ Qūqȝ non inuenit meatum ad sumen dilatantur ad ventrem et aperiuntur et fiunt valde latiores sm̄ compationem ad creationem suam ꝓ mā et coarctantur meatus qui sunt apud gibbositatem. ¶ Ipsi eniȝ sunt stricti et augmentatur strictura coꝝ plus ꝗ̄ illoꝝ qui sunt apud concauitatē. Et non elongatur quin sit eūo aquositatis ex ventre aduenieus ex istis partib⁹. Et medicina quīd inuenit viam per eas ad ep: deinde ad intestina. Et cāe quidem h⁹ coniuncte aut ē in virtute sepatiua aut in materia sepata aut ī vijs. ¶ Causa itaqȝ que est in uirtute sepatia est qm̄ separatio est cōmunis inter virtutem expulsiuam in epate et virtutem attractiuam in renibus: qum ergo debilitantur ambe aut vna eaꝝ: aut fuerit in vijs oppilatio et ꝓprie qum est in renib⁹ aр̄a durum: et non sepatur aquositas et non recipit eam corp⁹ et non tollerant eam uie: tunc necessario est vn⁹ mōrum casuū hydropisis asclitis. Et pp hoc qn̄ȝ accidit hydropisis ꝓpter debilitatem et egritudinem in ep̄e solum. ¶ Cā aūt que est insepato est vt sit aquositas plurima valde vltra quam vrtus separe possit aut sit non bene digesta. ¶ Et aquositas quideȝ fit plurima valde pp potum aque fr̄e plurime. et sil̄r ꝓpter vehementiam sitis dominātis pp compl̄onem in ep̄e facientem sitim: aut ꝓpt̄ cām aliam facientem sitim: aut pp oppilationeȝ cū qua non attrahit̄ ad ep aliquid de quo sit curandū quar̄ assidua fit sitis sr̄ multitudinem potus: aut qm̄ aqua non confert siti: aut qꝛ calida est non fr̄a aut quia in ipsa est qualitas faciens sitim ex salsedine aut baurachitate aut alijs. ¶ Pars autem alia ē qm̄ ꝓpea ꝙ non equat̄ dispō digōnis cibi hūidi recipiunt corpus et ep partem cibi hūidi et redit ꝑs eius et implet vias: et qn̄ȝ ꝑducit ad cām hydropisis asclitis predicte si dominatur aquositas aut tympanitis si dominatur ventositas et illud in digōne secunda. ¶ Causa autem que est in vijs est vt sint illic aр̄ata et oppilationes ꝓhibentia aquositatem ab inceptione vie sue et penetratione in parte sua: īmo ꝓhibet et conuertit eam ad partem aliam ꝗ̄ ad viaȝ suam. ¶ Et qn̄ expellit nat̄a ex hydropico aquositatem hydropisis ꝑ se ipaȝ significat euasionem. ¶ Et in pl̄rib⁹ horis qum catarrū patitur hydropicus redit inflatio in spatio trium dieꝝ. Et sm̄ plurimum fit illud ex ventositate. ¶ Inquit Hippocrates ab illo qui hȝ phlegma plurimū inter diaphragma et stōm faciens ei dolorem: tunc qum ipsū vadit in venis vsqȝ ad vesicam resoluitur egritudo. Inquit. G. melius est vt p̄cipitetur phlegma ad femur non ad ptem vesice. ¶ Quomō eniȝ resudabit ad eam qū sit phlegma et non sit aquositas subtilis. ¶ Et dico ego non elongat̄ quin resoluatur et subtiliet̄ et non elongatur quin sit expulsio ei⁹ sm̄ electioneȝ nature ad ptem aliꝗ̄ ꝓpter necessitatem suam aut sit in partes alias ꝓpter causam agentem sicut expellitur pus qd̄ est in pectore ad concauam et ad vesicam. Hec aūt penetratio non est mirabilior penetratione pus in ossib⁹ pectoris. ¶ Et illud qd̄ quidam dixerunt ꝙ forsitan intellexit ꝑ phlegma aquositatem etiam est lōgiqum et non est necessarium. ¶ Et qn̄ȝ accidit vt infletur venter sicut hydropici ī eo qui hȝ vlcera intestinoꝝ: deinde ꝑforentur et non moriatur et egō effundatur ad ventrem eius et magnificetur iste: sed hoc secūdū me ꝗ̄uis dicatur est sicut longinqum. ¶ Mors. n. magis antecedit ꝗ̄ illud: et ꝓprie qum est eruptio ex superioribus.

De causis ꝓprijs hyposarche. C. vi.

Causa antecedens in ea est corruptio indigestione 3ª declivi ad cruditatem et aq°sitatem et phlegmaticitatem et san. non adher̄t corpi aderētia naturali ꝓpter sui frigiditatem et indigestionem. Et qn̄ȝ est antecedens in hoc digō secūda: aut digō pª aut corruptio ei⁹ qd̄ sumitur aut phlegmaticitas. ¶ Et quȝ debilitant̄ digestiua et retentiua et sepatiua in ep̄e ipō: aut ꝑ cōitatem ꝗ̄uis non sint aр̄ata aut oppilationes prohibentia penetrationem cibi: et sicut multitudo frigiditatis venaꝝ corpis et egritudines accidentes ⁊ oppilationes existentes in eo ex comestione viscosorum et luti et similium. ¶ Et qn̄ȝ est ꝓpter stationem in frigor̄ aeris fr̄i inquo iam fortem efficit impressionē. ¶ Et qn̄ȝ accidit cā caliditatis liquefacientis corp⁹ et humores: qū g° accidit oppilatio non potest cū eo penetrare hūor uirulēt⁹ liq̄factus in ptes renū q̄re dispti̇t in corpe et pl̄rȝ h⁹ fit subito. Et flux⁹ qd̄ ventris qn̄ȝ est vald̄ iuuatiu⁹ in hyposarcha. Et nat̄a qn̄ȝ studet vt expellat sr̄fluitatē aquosā in vijs natalib⁹ et n̄ natalib⁹. Sȝ qn̄qȝ fit pig̃ ab illa expulsiōe aut fortasse vicit penetratō ei⁹ n̄ natal̄ in mōis p̄dictis dn̄iū expulsiōis natalis sr̄ eā et fortasse n̄ r̄cipiūt eā meat⁹ et fortasse expl̄siua expellit eā ad ptē ep̄is: qm̄ ei⁹ aquositas ⁊ est ex gener̄ ei⁹ qd̄ expellit̄ ad ep. Qū g° n̄ r̄cipit eā ep et q̄ sequnt̄ ipȝ pp d̄bilitateȝ: aut pp multitudineȝ materiei: aut qm̄ corp⁹ n̄ r̄cipit pp oppilationes aut alia hesitat īter duas expl̄siōes. Inq̄t H p. c⁹ ep r̄plet̄ aq̄: dind̄ erūpit aq̄ illa ad paniculū intrinsecū iplet̄ vēter ei⁹ et morit̄. Inq̄t. G. intellexit ꝑ illd̄ uesicas pl̄mas q̄ accn̄t sr̄ maīfestā ptē ep̄ais et ꝯgregāt aquā qū erūpūt et sūt ml̄te colligit̄ aq̄ ī spatio ep̄is et paꝝ penetrat in zirbū nisi pp corrosionē zirbi et ex illa pte. Et dixit hec aq̄ ē sicut aq̄

hydropici qui non morit̄: imo egredit̄ aqua eius et viuificatur aut incidendo aut medicādo. ¶ Et similiter non elongatur in hoc quin raꝝ sit aut elō gatur ꝙ reuiuiscat. Et ego existio ꝙ moritur: qm̄ hec aqua est deterior in substantia sua quare corrū pitur in spatio et interficit vapore suo: qm̄ epis eꝰ tunica continens ipꝫ iam corrupta est.

De causis tympanitis. C. vii.

Plurimum caꝝ tympanitis est corruptio digōnis prime pp virtutem: aut ꝓpter materiam. ¶ Ipsa enim qum non valdē digeritur qū iam in eam egerit caliditas debilis o pationem aliq̄ non fortem et abhorret eam corpꝰ et pm̄ ad qđ cōuertitur est vopor et ventositas. Et qñꝫ sunt iste materie contente in partibꝰ stōi ⁊ intestinorum r̄cipientes resolutionem debilem q̄ resolō fit in ventositatem et ꝓprie qū stōus ē fri gidus et hu. qm̄ non digerit ad digōnem epis: đ inde fit in epe caliditas aliqua p̄parata vt digerat aliquid nondū p̄patuꝫ ad suam digōnem. Et qñqꝫ est illud pp caliditatem vehementem extraneam in stō et epe incipiendo ad cibos hūidos et hūiditates corpis anteq̄ dominet̄ sr̄ eos digō que ꝓuenit a caliditate inata et efficit in eis opationeꝫ non natalem et rusoluit eos in ventositateꝫ ante digōneꝫ. Est gᵒ causa tympanitis debilitas digōnis prime ⁊ debilitas caloris: aut pp vehementiam caliditatis dñatis q̄ ñ dimittit tēpe digōnis aut pp cibos. Et qñꝫ accit i febribꝰ pestilētialibꝰ ⁊ i plr̄ibꝰ finibꝰ egritudinū acutaruꝫ inflatio vētris q̄si tympanites ex quo auditur sonitus tympani si pcutiatur manu et ē signū maluꝫ valdē.

De signis cōmunibꝰ. C. viii.

Omnes speties hydropisis sequitur corruptio coloris. Et ē color in splenetico decliuis ad viriditatem et nigredinem et in omnibꝰ accidit inflatio pedū pp debilitateꝫ caliditatis innate et ꝓpter humiditatem sanguis et eius vaporem et inflatō amboꝝ oculoꝝ et inflatio extremitatum aliaꝝ. Et oēs ille non euāntur ex siti claōsa ⁊ ꝯstrictiōe abelitꝰ. Et plr̄ꝫ eaꝝ ē cū paucitate appetitꝰ cibi pp uehēētia appetitꝰ aq̄ nisi acciat q̄cūqꝫ illaꝝ sit a fr̄itate epis et ꝓprie a potu aq̄ fr̄e in non sua hora. Et in omnibꝰ illis et ꝓprie in asclitis: deinde hyposarcha minoratur vrina et i plr̄ibꝰ dispōnibꝰ rubet pp paucitatem suā quare aggregatur in ea tinctura que sparsa est in epe et etiaꝫ ꝓpter paucitateꝫ sepatōis sanguinis et choler̄ ru. ab vrina. Non gᵒ oꝫ vt iudicetur ꝓpter tincturam a que et rubedineꝫ etiam caliditatis hydropisis. Et accidunt eis plurimū fe. tepide. Et multotiens accidat eis bothor que erupte amittunt a se aquam citrinam. Et multiplicatur egō sanguinolenta in hyposarcha et tympanite. Et qum est initium hydropisis ex apāte in epe astringitur natura et apostemantur pedes: et est tussis sine sputo et accidunt apostemata in latere dextro et sinistro que occultantur: deinde apparent. et plr̄m illius fit in asciti. Et si incipiat in ambobꝰ ilījs et alchatin incipit apa ex pedibꝰ: deinde accidit fluxus ventris sanguinolentus longꝰ qui non resoluitur et neqꝫ egreditur cū eo aq̄. Et hydropisis cꝰ causa est calida: est cū signis caliditatis et ex inflatione et siti: et citrinitate coloris: et amaritudine oris: et vehementia siccitatis in corpe: et casu appetitus cibi et vomitu citrino et viridi: et fortis fit adustio vrine in fine eius pp vehementiam choler̄. Et si est ex genere eius in quo multiplicatur liq̄factio et expulsio ad duas vias natales sign̄t ipaꝫ multitudo citrinitatis et signa liquefactionis et antecessio egōnis. Et vrine lauatiue et virulente: et incipit ex partibus ilioꝝ et alchatin. Et similiter oīs hydropisis facta ab egritudinibꝰ acutis. Et hydropisis cuius causa ē apā durum cognoscit̄ p signa eiꝰ et fluxū ventris sanguinolentū qui sequitur eam: et paucitatem appetitus cibi. Et illa cꝰ cā est apā calidū qm̄ incipit ex parte epis: et constringitur cū ea natura: et sūt reliqua sig̃ que sunt apātis calidi. Et spleneticam quidem sign̄t color ad viriditatem decliuis: et egritudo antecedens in splene: et qm̄ non cadit cuꝫ ea appetitus. Et silr̄ qum est ex r̄nibꝰ non cadit appetitꝰ i hora eo casu qᵒ cadit ī epe: et ātecedūt eā egritudo renū et apāta eorum et vlcera ipoꝝ.

De signis asclitis. C. ix.

Cum asclitii est ḡuitas sensibilis in ventre: et qum pcutit̄ venter non est sonitꝰ ei: sed qñ cōmouet̄ ex eo auditur sonitꝰ aq̄ cōmote. Et silr̄ qñ pmutatur hñs eam ex latere ad latus. ¶ Tactus eiꝰ est tactꝰ vtris pleni: non vtris in quo est inflatio: et non fiunt cum ea membra ḡuia: et non est magnitudo membroꝝ eorū sicut in hyposarcha: imo arefiunt: et est semp super cutem corpis tensio cutis hūide extense. Et qñꝫ cū ea est apā virge. et accidit paucitas vrine: et est pulsꝰ habentis eā puus frequens decliuis ad duritiem cū aliquanta tensione: pp tensionem velaminū ¶ Et qñꝫ declinat in fine eius ad lenitatem pp multitudinem hūiditatis. ¶ Et qñ est hydropisis asclites eueniens subito post lapidem exeunteꝫ absqꝫ causis manifestis in epe: tunc scias ꝙ vna duarum viaꝝ duoꝝ testiculoꝝ iam disrupta est.

De signis hyposarche. C. x.

Qum ipa est ad paret cuꝫ ea inflatio i corpe toto sicut accidit corpi mortui: et impinguantur mēbra in ipa. et ꝓprie facies est decliuis ad pinguedinem non ad arefactionē et qū premūt digiti in oī loco corpis eius copmit̄: et ñ ē ī vētre eꝰ đ iflatōe et ꝯmotōe aut iflatōe ⁊ exitu suminis et ventris: illud quod est in ventre asclitis et tympanitis. Et secūdū plurimum sequitur eam fluxus ventris sanguinolentus: et lenitas nature tendens ad albedinem. Et qñꝫ pulsus eius est vndosꝰ latus lenis. Et iam dictū est ꝙ qñ est in facie hominis: aut manu eiꝰ sinistra mollities et accidit ei in principio hꝰ accidentis pruritus in naso morit̄ in ſᵒ die aut in tertio.

De signis tympanitis. C. xi.

Egreditur in ea sumē plr̄imo exitu. et nꝫ est illic de ḡuitate illud qđ est in asclitii: sed qñꝫ est in ipa detensione qđ non est i asclitii: imo qñꝫ est. q. sit corda tñsa. Et non est in ipa pinguedo mēbroꝝ sicut est in hyposarcha: imo incipiunt membra tender̄ ad ar̄factionē. Et quꝫ uēter percutit̄ manu auditur ex eo sonitꝰ vtris in qᵒ est inflatio non vtris pleni aqua ¶ Et est appetens eructuationē semp ⁊ melioratur ea: et exitū ven-

tositatis. ¶ Et eius puls⁹ est longior pulsu alioruz
hydropicoꝝ et non est debilis qm̄ nō leuat virtus
cū q̄litate sua: et nō minoret attractiōe asclitis. Et
ē fm plrm velox et frequens decliuis ad duritiem
et tensionē et n̄ est inflatio pedū sicut est in aliȷ̄s.

De cura cacesie. C. xii.

Considera an sint in corporib⁹ eoꝝ hūo-
res diu̇si cholerici et educantur solone
ventris cū hierapicra. Ips̄a. n. educit sr̄
flutates absq̄ hūiditatib⁹ innatis. Et si sciueris ꝙ
hūores eoꝝ sunt viscosi grossi: solues cum hiera
diacolloquintidos. Et q̄nq̄ ponūtur in ea aloes et
colloquinti d̄: et polypodiū: et agaric⁹ cū scamōea.
Et pondera in illis erunt fm quantitatez quā existi
maueris de subtilitate hūoꝝ: et grossitie eorū: et
virtute corpis: et debilitate ipsius. Et qn̄z indigēt
eis que sūt sicut belle. niger si nō valent alia ī mū
dificando et educendo sr̄fluitates viscosas. Et cuz
hoc toto oz vt subtile studiū sit in soluendo eos: ⁊
sepes in eis illud qd̄ in potu sumunt. Et quotiens
imaginaueris qd̄ materia aggreget non pmittas ip
sā figi: sed itera euonez. Et cū hoc oz vt tu consi-
deres stōs eoꝝ ne ledantur a solutis: et ponas eo-
rum solutiua aromatica sicut xiloaloes crudum et
similia. Si aūt virt⁹ fuerit fortis non multiplices
cogitationez in hoc sed fac pueniendo ad finem suf
ficientem. Et ad sūmū oz vt sit rḡimen ꝓhibens
generationem sr̄fluitatis et illud qui dez cu euoni-
b⁹ subtilib⁹ fr̄quentib⁹. Et deuitent phleboto-
miam ꝙ̄tum poſe est. Et si fuerit necessaria pp re-
plonez sanguis aude sr̄ eam cū mensura et ptire in
dieb⁹. iii⁹. aut. iiii. Et qum plus est necessaria
phlebotomia est qn̄ causa est ex retentione sanguis
hemorroidaꝝ aut menstruoꝝ. Et meli⁹ quid est
vt euō fiat in ṗmis cū eis que mundificant sangui
nez sicut hiera et sil'b⁹: deinde si nondū sufficit ex
trahe sanguinem paucum. Et in plib⁹ dispōnibus
quas habent necesse est vt euacues cū eis que edu-
cunt hūores solone ventris: et aperiunt oppila-
tiones. Et clisteria subtiliantia et resoluentia humi
ditatem solone educentia eas conferunt in ea val-
de. Qū g° cuantur tunc illud q° melius curantur
est exercitium tempatum et minoratio potus aque
et balneatio cū aquis de baurach et sulfuris et alu-
minosis: qd̄ si desunt tunc fiat cū aqua maris. ¶
Balnea aūt dulcia nocent eis nisi vtant eis siccis
et sudent in aere coꝝ calido: Et vt vtant vomitu
ante cibuz: est. n. bonum rḡimē eis. Et oz vt sit ī
principio rei cū rhaphno infuso in sirupo acetoso et
ī fine ei⁹ cū bello. Et vt pmutentur ad exiccationē
ꝙ̄tum poſe est et ad aptionez. Et vtantur in epulis
ip̄oꝝ et potib⁹ eoꝝ medicinis exiccatiuis apitiuis
subtiliatiuis aromaticis: sicut spica et casia et cina
mō et medicinis lubricantibus sicut apsinthio et
keisim et eupatorio et semine vrtice et camepithe
os et aristol. ro. et succo cucu. asinini et foliȷ̄s me
zereō et gēsit et alkekengi cū ꝓprietate sua. Et po
nantur in epulis ipsorum sulfur et succus cucu. asi-
nini et radix mezerion et folia eius et nitrū et cinis
liliȷ̄ et spuma maris. Et ista et silia hoꝝ conueniūt
fricationi eoꝝ in balneo. Et conferunt eis nuba et
alcacaricon et vinum odorifeꝝ paucū et sirupus d̄
lilio. Et ex eis que conferunt eis valde sunt sirup⁹
de apsinthio ī ieiunio mithridatū et diacurcūa et
dialacca et alkekengi et diaspmatō. Et qn̄z sumūt
in potu de lactib⁹ lac camelaꝝ et vrinas eaꝝ: et ꝓ
prie in corporib⁹ solidis fortib⁹ et ꝓprie qn̄ anti-
quatur cacesia et fortasse fit hydropis. Et qn̄z su-
munt in potu. ℥. ii. de vrina camelaꝝ cū serapi
ni c⁹ plrm sint vsq̄ ad aur̄. ʒ. et similiter de vri-
nis capraꝝ. Et qn̄z rectius est vt cōmisceantur cum
eis myrobal' citrini si materie fuerint subtiles cho
lerice. Et conferunt eis ex vaporatōibus vapora
tio stōi et epis cū galia et casia et similibus. Et i-
terum fac emplz ex eis cū lilio et similib⁹. Et asi-
due fricare ventrem cum eis que sunt sicut baurac
et sulfur cum olīs calidis notis. Et confert eis ex
emplīs emplz de tortellis cū cydōȷ̄s. Et si inobedi
at liniatur ex stercor̄ vaccino et stercore caprino.
Cibus autem habentium cacesiā sit ex eis in quib⁹
est suauitas et confortatio nature sicut alduragi et
alcubugi. Et sint iura eorum aziberagi odorifica-
ta vald̄ cū eis q̄ sūt sicut gariofili et cinamō. et. ʒʒ.
et mastix etiam. Et similiter almosulat. Et ex fru
ctib⁹ granata dulcia: et d̄ cydoniȷ̄s paꝝ non nocet.
Et oz vt misceantur etiā cum cibis ea que sunt si-
cut siapis et porrū et allea ⁊ q̄ currūt cursu eoꝝ abs
q̄ multiplicatione plīma.

Decura asclitis. C. xiii.

Canon comunis in curis eoꝝ ē exiccatio
et extractio sr̄fluitatum et si nō cū alio
saltē cū statione in sole vbi non est ven
tositas et calefiendo ad ignem accensum ex lignis
exiccatis: et comedere cum mensura et dimitter̄
aquam et apire poros et ꝓuocatio frequens: et so
lone ventris educer̄ aquositatem subtilem cū faci
litate et frequenter et expectatio super sitim et re-
gimen ipsius et ꝓhibitio a vsione aque nedū a po
tu ipsius quantum poſe est. Et si n̄ est excusatio qn
ipsa potetur bibatur post cibum aliꝙ̄tulo spatio et
permista cū vino aut aliȷ̄s. Et mioratio cibi et sub
tiliatio eius valde est melior cura. Et exercitiuz
qd̄ diximus in ca° hyposarche. Et conseruatio vir
tutis et confortatio ipsius cū bene redolētib⁹ aro-
maticis et olfationib⁹ suauib⁹ et odorib⁹ ciboruz
confortantiū et cōfortatio ipsoꝝ cū vino aromati-
co. Et non est multitudo potus vini in ea laudabi
lis. Et ex eis que conferunt eis est vomit⁹ et ꝓpe
ante cibum et etiaz post cibum de 3° in 3m aut de
4° in 4m aut de 5° in 5m. Ipe enim iuuat eos val
de. Et sternutatio cū medicinis et insufflationes et
alia conferunt eis ex illis que deponunt aquosita-
tem et extrahunt eaz ad vias euatiuas. ¶ Phle-
botomia v̇o oz vt duitet omnis hydropisim hn̄s
ꝙ̄tū pōt nisi illi qui patiunt hydropisim ex reten-
tione sanguinis. phlebotomia enim ꝓhibet mem
bris eoꝝ nutrimētū qum ip̄a sint pauci nutrimenti
et cū hoc infrigidat ep ip̄oꝝ. Phlebotomia igitur
est nociua in ꝙ̄plrib⁹ dispositionibus. ¶ Et si fue
rit illic ap̄a pueniatur ad ipsā in principio rei. Qūz
hydropicus cōqueritur d̄ later̄ sinistro multarum
arteriaꝝ tūc n̄ est eius querimonia pp tensionez q̄
fit in ipso: nā abo latera cōicāt in hoc. imo illud est
pp sanguinez. Phlebotomet g° in ṗmis: deinde cu
retur cura hydropisis. Et si fuerit ap̄a durū tūc n̄
sper̄ in sanatione hydropisis asclitis que sequitur

ip̄ꝫ: nā et si aq̄ eūaceꝛ q̄lꝫ eūone redit tñ et ipleꝫ. Et
scias ꝙ eūo cū medicinis laudabilior est ꝙ̄ que fit
sectione et isudatione et fit difficile succurreꝛ eis.
Et oꝫ vt fiat eūo hora q̄ non est febris ꝙ̄uis enim
regimē exiccet hydropisim tñ apā ip̄aꝫ idiꝛ facit.
Et oꝫ vt in ipsa minorentur trocisci stiptici ꝙ̄-
uis sint confortatiui sicut ē trocisc⁹ ð almirberis ꝛ
et ꝑprie qum constricta est natura. ¶ Et oꝫ vt fi-
at exiccatio in hydropisi fr̄a cū omni calido subtilia
tiuo apitiuo. ¶ In hydropisi autem calida secūdū
mōꝫ aliū de quo singulariter ſmonem faciam. ¶
Et scias ꝙ oleum de fisticis: et amigdalinum iuua
tiua sunt in omnib⁹ speticb⁹ hydropisis. ¶ Me-
dicine auteꝫ singulares conueniētes huic spetiei hy
dropisis et qum est fr̄a sunt sicut decoctio andaco-
ce vehementis decoctionis: de qua bibamur om-
ni die. ℥. ii. Aut decoquatur squille. lb. in. iiii.
kist vini in vase mundo donec consumatur ʒª vi
ni et bibaꝛ omni die ex eo ꝙ̄titas cocbliarij ma-
gni: deinde addatur sꝛ illud donec pueniaꝛ ad qui
ꝙꝫ cochliaria: deinde minuaꝛ donec redeat ad v-
nū. Et iteꝝ detur in potu omni die de succo cala-
menti. ℥. i. Et dixerunt quidaꝫ ꝙ oꝫ vt sumātur
cantarides et auferantur capita et ale eaꝝ: deinde
resoluantur corpa in aqua mellis et ingrediatur e
ger balneum et sumat illud in potu aut comedat cū
eo paneꝫ: et hoc apud me est error maxim⁹. ¶ Et
plus qđ expertuꝫ est debeꝛ sumi ex eis in potu est
kerates. i. in potu aquaꝝ expressarū notarum. Et
diꝛ ꝙ qn̄ mundificatur corp⁹ potando omni die
ex tyriaca quantitatē ciceris cū decoctione calamen
ti. xxi. die ꝛ est contentus cōestione vna leui ꝙ cō
fert. Et existimauerunt quidam ꝙ sumeꝛ in potu
sterc⁹ caprinū cū melle iuuatiuum est eis: aut vri
nam ouium aut vrinam asinoꝝ cū spica et melle:
aut aristol. ro. pond⁹. ʒ. iii. in vino. Et iam lau-
dauerunt eis quidā omni die aut omnib⁹ duobus
dieb⁹ sumeꝛ quantitatem fabe ex alūine hūido in
aqua. Et ex medicinis iuuatiuis sunt alkekengi et
diacurcuma ꝑprie. Et spes est ad omnē hydropi-
sim in diacurcuma et confectione alburbatus ꝑpe
et electuaria asus et medicīe ð squilla et sirupo sql
litico: et tyriaca. Et scias ꝙ tyriaca et diacurcuma
et alkekengi conferunt valde ī fine hydropisis fri
gide. Et ex medicinis mirabilis iuuamēti sunt tro
cisci de sabran et daruch. Al. ℞. sabran myrro. ci
rinoꝝ ptes equales et doſ eius ḡdatim sit ex da-
nich. i. et. ß. ad quantitatem. ʒ. i. bibatur in omni
b⁹. iiii. dieb⁹ semel. Et in eo quod est inter eos
bibantur trocisci almirberis. Et qn̄ꝫ componuntur
medicamina ex reubarb° et costo et baccis lauri et
fenugreco et lupinis: et enula gentiana et gūma a-
migdali et galbano et sunt medicamēta iuuatiua.
Regimem aūt eūans aquositatem est cū solutiuis
ebibitis et clisterib⁹ ꝑprie. Ipa enim ꝓpinquiora
sunt aque et leuiora sꝛ natas et remotiora a lique
facti iōe: et cū speticb⁹ balneationuꝫ cū thermis et
cum regimine calefaciente. Et cū aquis in quibus
decocta sunt subtiliatiua sicut feniculus et came-
milla et squinantū: et spetieb⁹ vnctionū et emplo
rum et vapationū. Et ingrediꝛ in sūma illius vt su
mantur in potu lac caprinū et lac camelaruꝫ fetaꝝ.
Et de hoc qđ genere vrina et lac camelaꝝ fetarū

conuenientia sunt asciliti quꝫ sumunꝛ ebdomadā. iª
cū trociscis de aloe in p̄mis. ʒ. ß. ex eis cum. ß. ʒ.
spodij vsqꝫ quo perueniaꝛ ad. ʒ. i. Et post istam e
uacuationem eūa cū mezeriō cū. ʒ. i. kekengi: de
inde itera trociscos de aloe ebdomada. i. et nō ces
ses faceꝛ hoc et fortasse sanabitur. Extenuati vō ñ
sumant in potu ex trociscis de aloe in principio ni-
si quantitateꝫ vnius danich. Et descriptio quideꝫ
trociscoꝝ de aloe est in antidotario. ¶ In solutis
aūt non oꝫ vt sit illud qđ nocet epati. Et si aliqua
necessitas facit h⁹mōi necessariū esse oꝫ vt rectifice
tur. Et oꝫ vt non sit subito: imo ſꝫ vices: naꝫ illō
qđ subito est mortale est: et puū nocumentū debi
litat ep. Et aloes solū est malū valde epī: quaꝛ oꝫ
vt elongetur ab ep̄e nisi pp necessitatem: aut cum
ingenio rectificationis. Et oꝫ vt solutiua sequanꝛ
ieiuniū quare ñ comedat solut⁹ postea die et nocte
et si poſe ē ꝛ vt sequanꝛ postea q̄ cōfortaꝛ ꝛ consti
pant parūp sicut sunt trocisci almirberis et sicut aq̄
fructuuꝫ in quib⁹ est suauitas et stipticitas ita vt ꝯ
fortent ep et ꝑpe postea sicut sunt euforbiū et me
zerion et aqua āmoniaci et similia. Deinde admi
strenꝛ rectificantia cōplōneꝫ sicut tyriaca et diacur
cuma in fr̄a et aqua endiuie in calida. Et illi quidē
que est vehementis caliditatis non cōuenit lac ca-
melaꝝ fetaꝝ. Et incipiatur in lacte camelaꝝ in pri
mis a. xl. ʒ. et addaꝛ in omni die. ʒ. x. Et deuita
qū fuerit caliditas vt non solōne educas choleram
qm̄ ip̄a ꝛsistit aquositati aliquo mō. Et qm̄ necesse
est vt aquositas solōne ventris educaꝛ tunc dupli
catur solō ventris et accidit virtuti nocumentū: i
mo necessariū est vt extinguaꝛ cholera. Et solue a
quositatem nisi cholera sit transgrediens terminuꝫ
in multitudine. et sis tunc content⁹ eis que sunt si-
cut myrobalani. Est enim bonū solutiuū in h⁹mōi
dispōne sicut serapinum est bonum solutiuū in dis
pōne fr̄a. Et omnis ſfluitas eūonis in quantitate
et in temporꝛ est mala: et ē in calida rectior. Et ex
solutiuis bonis est ius alcanabit et ius galloꝝ decꝛ
pitoꝝ et ꝑprie cū polypodio et aneto et similibus.
Et qū euacuaueris vicib⁹. x. p aliquot dies cū ali
quo eūatiuoꝝ subtiliū et cū lacte camelarum et aq̄
casei et ꝛliquis et minuta fuerit aqua et alleuiatum
fuerit apā tunc ꝛctius erit vt sup ventrem caute-
ria fiant vt ñ ꝛcipiat aqua post illud. Et fiant cau
teria post abstinentiā et dimissionem solōnis ven-
tris duob⁹ dieb⁹ aut trib⁹. Et sint sex cauteria. s.
tria in longitudine incipiendo a cassa vsqꝫ ad fe-
mur: et tria in latitudine ventris et expectet post
ip̄a ſꝫ famē et sitim. Et rectius quidem est vt in
potu sumaꝛ inter duas solōnes ventris aliquid de
apientib⁹ oppilationes sicut trocisci de amigdal. a
maris. Lac aūt camelaꝝ et capraꝝ et ꝑprie arabica
rum et ꝑprie qū inpinguantur in potu detur cum
eis que solōne ventris educunt aquositatem et sub
tiliant et puocant sicut sceba et abrotanum et car-
damō et alia. Et calefcis eis que cōueniant cū hoc
epī sicut cuscute et endiuia et alia. Et non respicias
ad illud qđ diꝛ in ip̄o ex hoc ꝙ decipiunt sophisti
ci et qđ diꝛ ī natura lactis ē cōtraria hydropisi i
mo scias ꝙ est medicamē iuuatiuum pp illō quod
in ip̄o est de abstersione. Et est conueniens pp illō
qđ in ip̄o est de ꝑprietate sua. Qn̄ꝫ eniꝫ ē medicis

lubricatiua contraria ei qd̄ queri᷑ d̄ cura qualitatis
sed est conueniens cū ꝓprietate sua aut ꝓpter egri
tudines sicut eūo et similia sicut ponitur endiuia in
curationib⁹ epis qd̄ hꜫ egritudines frās sicut sit e-
uacuatio et tendit ad scamoneā i egritudinib⁹ cho
lericis: imo scias ꝙ hoc lac vehementis iuuamēti
est nā si hō assidue ipō vteret̄ loco aque et cibi sa-
narēt p ipꜫ. Et illud quidez iam expertum fuit in
quibusdaz q̇ ꝑuenerunt ad terras arabum et per-
duxit eos necessitas ad illū et sanati sūt. Lac qd̄ camela
ꝝ qñꜫ admistrat̄ solū ⁊ qñꜫ admistrat̄ mistū cū alijs
medicis i q̇b⁹daz q̈ꝝ ē itentio regis nō calefacientis
valde sicut myrobalanis cū semine endiuie et semi
ne cuscute et sale naptico. Et in quibusdam earum
est intentio r̄giminis calefacientis subtiliantis sicut
serapino et ḡnis ei⁹. Et inquibusdā eaꝝ est inten
tio rēfluitatis solonis vētris sicut costo et similib⁹.
Et qñqꜫ admiscentur vrine camelarum et qñqꜫ sūt
contenti eo loco cibi et potus. Et qñꜫ addit̄ ei cib⁹
alius. Et in vtrisqꜫ dispōnib⁹ oꜫ vt tu verifices ī
re eius an corpus sugat ex eo et nō soluat aut sol
uat paꝝ: aut soluat plus ponder̄ suo secūdū mensu
ram tollerabilem: aut supfluat et soluat vltra tol-
lerantiā aut caseet̄ in stō ⁊ in vījs: aut perducat ad
infr̄ationez aut fluxu ventris educat hu. grossum
phlegmaticū. aut hu. adustū ꝑꝑ putrefactionem su
am si eam recepit. Et scias ꝙ melior hora sumen-
di ipꜫ in potu est ver vsqꜫ ad initium estatis. Et
ex regimine bono in dando ipsū in potu est illd̄ qd̄
expti sum⁹ multotiens et contulit: et est vt biba
tur lac camelaꝝ fetaꝝ secūdū vacuitatē ventris et
abstinentiam diei et noctis ante ipꜫ. Et nō sumat̄
in eis nisi paꝝ valde. Et si potis est abstinentia eo
rum. s. diei et noctis fiat. Et necessaria quidem est
abstinentia noctis que est ante ipꜫ: deinde bibatur
ex eo qd̄ mulctū est in hora et statim q̄titas. ℥. ii.
aut. iii. Et melius quidez est vt sumantur. ℥. ii.
ex eo cū. ℥. ii. vrine camelaꝝ et abhorreant aquā
aliquib⁹ dieb⁹ et consideret vsqꜫ ad dies. iii. et ī
ueniet qd̄ egreditur cū ꝓuocatione ꝓximū ei qd̄
bibit. Et post illud soluetur venter cū eo qd̄ bibi
tur ex eo et fortasse non soluetur venter cum eo
nisi fex parumper. ¶ Et non soluitur per ipm
nisi quia corpus iam r̄pletum est ex eo. Qd̄ si sol-
uatur venter eius vltra q̄ bibit abstineat ab eo v
na die aut misceatur cū eo illud quod cōstipat: et
si non soluit tunc oꜫ vt timeat ex potu ei⁹ caseatio
nem et dimittat ipꜫ. Et similiter si soluit vltra il-
lud qd̄ bibit̄ et tunc quidem oꜫ vt bibat aliq̇d qd̄
deponat illud qd̄ est in oī stōi ex eo et vt iteret
ipꜫ admistū cū oppoponaco et similib⁹: imo conue
niens est vt in omnib⁹ trib⁹ dieb⁹ sumat de pilul̄
de oppo. et similib⁹ cū q̄titate pauca que extra-
hat illud qd̄ fortasse caseatur ex r̄liquijs ei⁹ aut ge
neratur ex eo: et ꝓprie qū eructuat acetose et inue
nit grauedinem. Et ex r̄gimie conferēte in h⁹mōi
dispōne est clister̄ in hora. Et oꜫ etiam in h⁹mōi
dispōne vt dimittat sumer̄ in potu lac vno die aut
duob⁹ et vacet ad vapationes et empl̄a quib⁹ em
pl̄etur venter et resoluunt. Qd̄ si potus lactis non
facit accider̄ aliquid ex hoc et egreditur oī die res
ñ r̄sfluē: imo ꝑueniens ad quantitatē duoꝝ vasoꝝ
ꝑuorum sicut aqua: sit contentus eo siue sit solum

aut cū oppopōnaco et pilulis solutiuis d̄ oppopona
co et alijs. Et si r̄sfluerit solō ventris solue ab eo
lac vno die aut duob⁹ dieb⁹: deinde ḡdatim ꝓce
de in faciendo ipꜫ potar̄ et da ei in potu ex eo lac a
nimalis iā nutriti ex stipticis et ꝑmisce cū eo hora
qua emulget̄ scorie ferri albasceri contrite et ab-
lute cum vino et aceto assate secūdū quantitatem
ʒ. xx. et hypoquistidos amboꝝ ana. ʒ. v. seminis
apij. ʒ. iii. bacar pondus origani et apij et rute. Et
dimitte in ipō hora vna deinde colet̄ et bibatur:
deinde ḡdatim ꝑueniatur ad purum postea ad per
mistū cū eo quod soluit ventrem si necessariuz fue
rit illd̄. De diureticis vero conferentib⁹ non oꜫ
vt vinum solū adhibeat̄: imo fiat ꝑmutatio de q̇
busdam ad quedam sicut sunt petroselinum et a-
meos et calamentū et assaꝝ et feniculū et semen apij
et siler et radix aniuden et camepitheos et acorus
et spica et daucus et su. et meu. et aspagus et semē
eius et radix pastinace campestris et kekengi. Et
oꜫ vt optime fiat eoꝝ trīta ita vt velociter ꝑueni
āt ad ꝑtes gibbositatis. Et qum administras diu
retica fortia oꜫ vt administres postea aliquid d̄ iu
rib⁹ pinguib⁹ sicut est ius galline pingnis. In em-
pl̄is vero r̄gula est vt non multiplicentur in eis ea
q̄ exiccant et r̄soluūt cū stipticitate forti stantia lo
co e⁹ qd̄ exuccatur ⁊ r̄soluitur nisi res moīca corū
secūdū quantitatem que conseruet sanitatem: si illa
necessaria sunt: sicut sunt spica et tus et cipi cū quan
titate pauca valde: illud enim conseruat virtutez
mirach et illud quod in ipō est etiam. Et facit ip
sum non susceptibile. Medicinas autem singula-
res que empl̄ant̄ et empl̄a composita iuuatiua in
hac egritudine iam plurima diximus i antidotario.
Et ea que dixim⁹ hic sunt expta et iuuatiua sterc⁹
vaccinum et sterc⁹ caprinum et sterc⁹ vaccarū pa
scentium herbā non minimā. ¶ Descriptio empl̄i
ex eis. Sumatur ex hoc stercore vaccino aliquid
et bulliat cū aqua et sale: deinde puluerizetur sr̄
ipꜫ sulfur contritum. Et ponat̄ sr̄ ventrem. ¶
Et iteꝝ stercus caprinum cū vrina infantium. Et i
terum sterc⁹ columbinū et bacce lauri et ireos. Et
ex fortibus in hoc ca° est sterc⁹ caprinum et ster-
cus vaccinū ī quo ponitur aliquid ex bell̄o et alsce
bran et congregantur cū vrina camelaꝝ et fit ex eis
empl̄z. Et ex compositis bonis est vt misceantur
alguadabi contrite et dimittantur sr̄ ventrem hy-
dropici cū dispōnē sua postq̄ contrite sūt cuz ostra
cis suis et expectet̄ sr̄ eas vsquequo exiccentur ꝑ
se ipās. Et ex empl̄is bonis est vt fiat ēpl̄m ex gū
ma pini et nitro et milio et minuto ture cū adipe
vaccaꝝ. Et empl̄z conueniens hydropisi decoquā
tur ficus carnose cū aqua et misceantur cum eis me
zeriō ꝑs vna nitri ꝑtes. ii. camepitheos ꝑs. i. et. s
Al̄ forte valde. ℞. gūmi pini et cere et isopi hūi-
de et picis et gūmi albotin omniū ana darkimet
iii. meha et ē storacis et masticis et aloes et croci ⁊
cimaꝝ apsinthij et āmoniaci omniuz ana darkimet
i. castorei sulfuris et amōi et ostracoꝝ piscis nomi
nati ana darkimet. s. stercoris columbini et ostra
coꝝ babylonicorū et spume maris omniū ana dar-
kimet. iii. lilij celestis darkimet. iiii. baurac rubei
darkimet. i. ꝑmiscatur cū oleo de camemilla. Et
qū est in ep̄e apā confert empl̄z factū ex herba spi

ce et zinziber̄ et ḡnis alben et mastice et meliloto ⁊
ꝑputijs vitis et camemilla et oleis aromaticis. Et
ex emplr̄is confectis emplz̄ mōi huius. ℞. marcha
site sulfuris citrini nitri baurac āmoniaci omnium
ana ptē .i. cymini ptes duas et duas tertias partis
cōiungantur cū cera et glutino albotin et vino et
ponatur sr̄ ventrem. Et emplz̄ de castoreo et em
plz̄ de apsinthio et emplz̄ de ireos nr̄m et emplr̄m
de euforbio et emplz̄ de colloquintida et emplz̄ fa-
ctū ex salice: et emplz̄ de baccis lauri: et emplr̄m
diaspmaton et emplz̄ colophidis. Et ex eis q̄ pul-
uerizantur sunt nitrum et sal assata que puluerizēt
sr̄ ventrem et ꝓprie post oleum cucumeris asinini
et olz̄ de nereiden. Et qn̄z administrantur sr̄ eos
medicine rubificantes. Et qn̄z pcutiunt membra
extrema cū virgis subtilibꝰ. Et illud quidem il
laudabile est apud me. Et qn̄z suspenduntur sup a
qua eoꝝ et que secuntur ea vesice in quibus suffla
tum est. Sz ego nō cognosco in eis plr̄imū bonuz.
De īcisione v̄o mirac scias q̄ paꝝ ꝓficit nisi in cor
pe valde forti quum potens est hoc modo tolle-
rare exercitium temptatum et sitim et minoratio-
nem cibi. Et oz vt non audeat fieri dū pos̄is est cu
ra alia. Et r̄ctius quidem est vt non fiat in vice v
na subito: et euēniatur spiritꝰ subito et cadat virtꝰ
īmo paulatim. et vt ipa nō pueniat ad multam de
bilitatez. Modꝰ aūt incisionis ad extrahendū aq̄z
est iste. Precipit aūt Affrius vt erigat se eger eq-
liter si pōt. aut sedeat equali situ et cōprimant ser
uientes latera eius et expellant ea ad inferiora su-
minis: deinde administretur incisio: et si non ē po
tens ad illud non incidas ipz. Et si vis ipz incider̄
oz vt mensures inferiora suminis quantitate triū
digitoꝝ coniunctoꝝ: deinde incide si fuerit initiuz
hydropisis ab intestinis. Et si fuerit ex latere epis
fiat incisio a later̄ sinistro suminis. Et si cā fuerit
a splene pone ipsam a later̄ dextro suminis: et sub
leua ipam vt non scindatur siphac: deinde exco-
rietur mirac a siphac parūp ad inferiora loci scissi
onis mirach. ¶ Deinde pforetur siphac ita vt sit
foramē mirach inferius foramine syphac: quatenꝰ
qum egreditur canna coopiat illud et retineatur aq̄
pp diuersitatem duorum foraminū: deinde intro
mitte in ipsam canulā ereaz. Quūqz acceperis aquaz
cū mensura fac iacere ipz resupinum. Et oz vt cō
sideres pulsū et qū inceperit debilitari parumper
retine aquam. Quūqz aq̄ extraxeris in fine extra-
ctionis et remanserit aliquid: tunc iam sufficiet vt
laborent in ipaz medicine solutiue. ¶ Et qn̄z fiunt
post incisionē cauteria que diximꝰ. Et qn̄z fiunt ī
stō et epē et splene et ī inferioribꝰ sumis cauteria
minuta. Et qn̄z subtiliantur quidaz et faciunt curr̄
re aquositatem ad safati et incidunt ex safati paula
tim: et est regimen iuuatiuum et illud cum ster-
nutatione et cū omni qd̄ trahit aquositatem ad in-
feriora: et oz tunc vt caueatur ne pueiat ex eo ru
ptura: et vt fiat illud cū eo in quo non est nocumē
tum aliud. Et qn̄z pungimꝰ inflaturā testiculoruz
cū acubꝰ multis vt aqua habeat īsudationes plr̄i-
mas. Et fortasse succedunt incisioni dolor et pun-
ctura: quar̄ oz vt admistretur infusio olei anetini
et olei camemillini et oleoꝝ lenitiuorū sup punctu
ram. Et sup locū incisionis ponantur emplā facta

cū fenugreco et semine lini et semine altee et simi
libus. Et qn̄z sufficiunt aqua calida et oleum effusa
sup locum incisionis: qum sedatur punctura di-
mitte ea. De euōnibꝰ aūt eoꝝ pticularibꝰ cū me-
dicinis afferā ca. Et has quidem medicinas solu-
tiuas aquositatis iam numerauimꝰ in tabulis. Et
fortes eaꝝ sunt sicut lacticinioꝝ ⁊ arborīs eoꝝ. Et
meliꝰ quo malitia eoꝝ frangit̄ est acetum et poma
et cydonia et semina ḡnatoꝝ: et ꝓprie acetum in
quo condita sunt cydonia aut in quo sunt dimissa
aliquibꝰ diebꝰ aut sup qd̄ roratꝰ est succꝰ eorū.
Et ex eis quibꝰ conficiunt lacticinia sicut lac alsce
brā ⁊ sūt rob et sil̄ia. et sirupꝰ acetosꝰ est melius il
lo. s. qū soluitur in. ℥. eiꝰ danich ex eis que sunt
scebrā: et ꝓprie arbor ex qua fit tyriaca: et extre
mitates algaiati et euforbiū. Medicamē de quo
in potu sumitur pondus. ʒ. i. in vitello oui sorbil̄
qd̄ multotiens confert in fortibus cū timor̄ maxio
℞. galbanū et es vstū et scoriā eris et ꝓprie con-
fectū cū medulla panis et factū ad modū pilularum
et herbam que nominat̄ mendaria alias alakarte et
succū cucu. asinini et vinum in quo effusum est pul
pa colloquintide. Et ex sūma lacticinioꝝ mezeriō
est fortis in hoc ca. Et eius r̄ctificatio est vt infun
dat̄ in aceto. Et qn̄z fit ex hꝰmōi sirupꝰ acetosus
et de āmoniaco qn̄z sumit̄ in potu vsqz ad. ʒ. ii.
cū aqua mellis. Et ex eis que equalitati vicine sūt
sūt kapiū et ireos et semē urtice excorticatū ex cor
tice suo ꝯfectū cū melle et aq̄ folioꝝ rhaphaī. Illa
v̄o q̄ sūt salubriora et debiliora sūt aq̄ cardamomi
ſ. lb. cū zuccaro albasir: et aqua alkekengi et aq̄
solatri et sirupus acetosus de mezerion et lac came
laꝝ fetaꝝ p̄patuz et aqua lactis p̄pata cū virtute sr̄
os et scoria eris et almezerion et similibꝰ. Descri
ptio aq̄ lactis Ponat̄ sr̄ duas. lb. eius. ʒ. i. salis gē
me et. ʒ. v. turbit trita bulliant cū subtilitate et ac
cipiatur spuma eius et coletur. Et in inceptione su
matur in potu ex ea tertia ps. lb. deinde addatur
paulatim vsqz ad. lb. i. Ipa enim expellit aquam
sīe calefactione. ¶ Et aq̄ casei melior est que acci-
pitur ex lacte camelaꝝ. Et melior et laudabilior
ex calefcīs est illa que accepta est ex lacte caprino et
lacte asinino. Et ex medicinis resistentibus ad illō
et conferentibꝰ hydropisi calide: est vt infundat̄
medietas cydonij in aceto tribꝰ diebꝰ: deinde tera
tur cum ponder̄ sui de mezerion recēti vehement̄
ita vt misceantur et piiciantur sr̄ ea medietas pon
deris aceti de zuccaro et decoquatur donec rede-
at in essentiam mellis et misceantur oīa. Et qn̄qz ap
propinquant huic pilule facte de semine mezeriō
cū zuccaro albasir. Et sunt ex eis in quibus non ē
timor in calida etiam. Et ex confectionibus est al
kekengi et confectio nr̄a de scoria ferri et almeze-
rion in antidotario. Et confectio quorundā. ℞. en
diuie et seminis apij ana. ʒ. x. et succi altaraxacon
sicci pondus. ʒ. xx. et succi almirberis. ʒ. xv. lac
ce ablute reu. de semine amboꝝ ana. ʒ. v. succi
apsinthij. ʒ. vii. succi cucu. asinini et pulpe collo-
quintide ana. ʒ. v. agarici. ʒ. vii. conficiatur cuz
ȷuleb et sumatur in potu cū aqua d̄ oleribꝰ. Et hoc
est medicamen bonum qd̄ quidaz prioꝝ antiquoꝝ
dixerunt et secuti sunt eos quidaz posterioꝝ: et ē
securius latus q̄ alkekengi et in ipō sunt cōfortatō

et solo ventris fortis. Et ex cōpositis potibus est
sirupus nr̄ de ireos. Et sirupꝰ huiusmōi. ℞. eris
vsti aur̄. i. et teratur valde et puluerizet̄ et fimi
columbini aur̄. i. et tertiam ramorum rute et ali-
quantulum salis ⁊ panis bibatur illud cū vino. Et
ex pilulis pilule fulurinus et eaꝝ confectio. ℞. sco
rie eris et foliorū almezerion et seminis anisi om-
niū ana ptē. i. et fiant ex eis pilule et sumant ex eis
in potu debilis. ʒ. i. et fortis aur̄. i. Et etiā pilu
le escebchie: et pilule biherē et pilule de quiqꝫ: et
pilule de serapino: et pilule de mezerion. Et sunt
vltime in asciti: sicut pilule de reu. sunt vltime
in hyposarcha: et pilule de bdellio et pilule de sce
bran: et pilule quas dixiꝰ in antidotario. Et pilu
le hꝰmōi. ℞. lactis alscebrā et succi apsinthij et spi
ce et turbit omnium ana danich. i. agarici et rosa
rū amboꝝ ana. ʒ. i. informentur pilule cū aqua so
latri et bibant̄. Pilule bone. ℞. cortic. eris came
pitheos anisi ptes equales informentur pilule et re
cipiantur ab eis. ʒ. i. et fiat subleuatio. Et iterum
ex trociscis trocisci de reubarbo plurimū solutiui
et meliores de mezerion cum seminibꝰ: et trocisci
de mezerion sunt descriptionis alteriꝰ note. De
balneis vō illa q̄ sunt hūida eis sunt horrenda: et
illa que eis sunt meliora sunt sicca sicut clibanus ca
lefactus postq̄ tollerauerit infirmꝰ vt ingrediat̄
ipz et ꝓprie habens hyposarcham. Quūqꝫ ingredit̄
dimittat caput suum extra ad aerē vt perueniat
frigꝰ ad ptes cordis et pulmonis et infrigidet cor
eiꝰ et non magnificet̄ sitis eius et r̄soluatur corpꝰ
eiꝰ in sudor̄ exuberante iuuatiuo. Et si fuerit hūi-
da cū aquis thermaꝝ nitrosis sulfureis et aluūinosis
notis exiccatiuis iuuabitur cū eis valde in statu e
gritudinis et ꝓprie habens hyposarcham et iteran-
do ingrediatur in ea in die vicibus aliquibꝰ. Et si
non cadit virtus eius et posse est eis vt stet in e-
is ꝑ longitudinem diei faciat. Et hꝰ quidez generis
est aq̄ maris tepida et calefacta. Uez submersio in
fra in fine rei vehementer est conueniens. Et de
bonitatibus aquarum thermaꝝ et statio regiminis
anhelitus fri cꝰ similis deficit in balneis. Quod si
aque thermarum non sunt p̄sentes tunc r̄soluantur
aque dulces cum eis que administrantur ex eis ex
medicinis et decoquantur in eis ea que sunt sicut
baurach et sulfur et alusnē et sinapis et calx et spe
cies alie note quas vis. In oībꝰ enim nō sit maluz
et oz quidem vt iste aque obuient ventri habenti
ascitem et tympanitem et hyposarcham toti cor-
pi. Hydropisis autez calida que est sequens apa
calidū aut sequens complonem calidam sie apate ꝓ
pter debilitatem virtutis stōi. Et nō sig̃t hāc spe
tiem hydropisis ꝓculdubio rubedo aque: qm̄z est
pp cor suum imo initit̄ in ea secūdū reliquas signi
ficationes: deinde curatur. Et oz vt deuitent isti
duo simul medicinas calidas oīo: qm̄ ac dūt in caz
et addūt in egritudine: imo est in eis timor ma-
gnus. Et non oz vt attendat̄ illud qd̄ dr̄ q̄ hy-
dropisis non sanatur nisi cū medicis calidis. Mul
totiens enim sig̃t illud qd̄ testificamur et expti su
mus vt curemꝰ nos et qui fuerunt ante nos apa cu
ratione sua et cōplonē calidaz cum infrigidatione.
Et ego quidez vidi mulierez quā hydropisis attri
uit et magnificata est sup eam et morata est secūdū

ꝓlixitatem temporis tām maximā q̄ eius relatio
est incredibilis et sanata est et p̄pauit se ipsam et
appetitum suum hoc r̄gimine. Et cū hoc etiam oz
vt attendas latus aquositatis aggregate. Naz si tu
consideraueris tantū latꝰ fe. erit timorosū et si cō
sideraueris latꝰ aquositatis tātū erit error. Opor
tet gº vt tu coniungas inter duo r̄gimina cum fa-
cilitate et intende tantū in eis que equant et resis-
tunt vincenti. Et scias q̄ qñ tu studes in sanando
hydropisiz et apa et a febr̄ stantia sunt: non est ti-
bi posse. Et r̄gimen i huiusmōi est vt administres
aq̄ solatri et aquaz alkekengi et aquam apij: et a-
quam cordumeni: et aquaz altaraxacō: et est alia
daio armata. Et oz vt misceat̄ cū istis aliquid de
lacca et croco et reubº cū myrob. citrinis. Et vt
administres etiam apud necessitatē illd̄ qd̄ posui
mꝰ in ordine p̄terito de solutiuis De mezerion et
alijs. Et oz vt attendas qd̄ dixit. G. in cura hydro
pici calidam hydropisi hn̄tis: et d̄scripsimꝰ illd̄ su
is dictionibꝰ. Inq̄t. G. illd̄ quo p̄paui senē amicū
meum in hydropisi asciti cū caliditate et virtute
debili fuit hoc. Cibaui illū carne hedi assati ⁊ carne
alcubugi et alkabi et attaugi et similibꝰ ex auibus
pāe kisch et infrigidatis et almosus et halbulen et
lentibꝰ cū aceto facto ex eis cibario citrino. Et con
cessi illud ei pp conseruationem virtutis. Et non
concessi ei vt vteretur iur̄ oio nisi in die quo in
potu medicinam ei tribuere volui. In illo enim
die pmisi vt vteretur ipe zirebegi ante medicinā
et post ipsam et non multiplicata fuit sitis ipsius.
Et p̄cepi ei vt comederet ista cum aceto meie for
titudinis et solui ipsum hac decoctione. ℞. myro-
ba. citrinorum. ʒ. vii. fumiterre. ʒ. iiii. herbe
apsinthij. ʒ. ii. herbe eupatorij. ʒ. ii. endiuie recen
tis baccati spice aromatice. ʒ. ii. seminis endiuie. ʒ
ii. rosaꝝ. ʒ. ii. decoquant̄ in tribꝰ. lb. aque do-
nec r̄deat ad. ii. lb. et spgat̄ i ipa pondꝰ. ʒ. x. zuc
cari et bibat̄. Et iteꝝ cum istis pilulis. ℞. lac ice
bā et zuccari quantū ipz cōgelaui ipz et dedi ipas ā
te cibum suuz. Et qñz coagulaui ipz cū lacte ficuuz
et dedi ex eo duo cicera aut tria et dedi ei in potu
post illud rob de acresta et acedula. Et feci emplz
epi ipsius cū fr̄is et cū gn̄is cōdes et mezerion infu
so in aceto. Et ex epithimatibꝰ sr̄ ventrem est illd̄
qd̄. ℞. lutum armenū et aquam et farinam ordei
et milij et stercus vaccinū et fimū caprinum et cine
rem quercus et vitis et in vtrisqꝫ lateribꝰ baurac
et sulfur et omnia sit cū aceto. Et qū epi eius facie
bam empla que recipiunt sandalos qñz ponebam
emplz de sandalis sr̄ ep et r̄solutiuū sr̄ sumē ⁊ vē
trez. Et qñz solui eū etiaz cuz sirupuo rof. postq̄ i
fudi in ipo mezerion et myrrhā aut dissolui i ipso
lac alscebran. Et concessi ei de fructibus ficus sic-
cas et amigdalas et zuccarum. Et precepi ei tollera
re sitiz. Et qñ sr̄fluit i ipo pmiscui iuleb et dedi ei
in potu. ¶ Et qñz contriui folia almezerion et per
miscui cum melle ficuum et dedi ex eis ipi ante co
mestionem et post eam: et ad vltimū non dimisi e
um die vno absqꝫ expulsione. Hec sunt v̄ba eius
¶ Hꝰ autem habentium hydropisim oz vt sit pau-
cus et semel in die. Et si posse est eis vt abstineant
a pane tritici pp suā viscositatem et suam oppila
tionem faciant; et sint ꝯtenti pane ordei cū seminibꝰ

Et si necessarius fuerit oꝫ vt sit panis de furno ki
scharien coctus et siccatus vt nō sit azymꝰ et sit ex
frumento. Et sunt quidaꝫ homines qui in eo po-
nunt farinam ciceris: et sit eoꝝ vnctuositas ex tali
quale est oleum ōphacinū. Et ex cibis eoꝝ est o
leum de seminibꝰ et almuseniati: qm̄ est conueni-
ens eis: et ius galline est iuuatiuuꝫ eis. Cpꝫ enim
aggregat ad ꝓuocationem et r̄ctificationem epis.
Et cibꝰ quem faciunt christiani ex oliuis et nucibꝰ
et alijs. Et oꝫ vt sit iura eoꝝ aqua ciceris et ius al
canabit et galli vetusti et galline et ꝓprie cuꝫ her
ba almeuduneti. Et sint carnes quas sumunt car-
nes auium leues sicut alduragi et alcubugi et ascet
feꝫ et alfuidet et alcanabit et carnes alcaca et carnes
alkasel et hedoꝝ et puoꝝ piscium subtilian tum et
acutoꝝ et incisiuoꝝ. Et caro vipe est eis bona val-
de sed ipa qñꝫ s̄fluit in siti. Et eoꝝ olera sint si-
cut apium et sicla et herba iudaica et endiuia aut fu
mꝰterre et paꝝ de sumach et porri et ruta et folia
carui et calamentum et allea et capparis et sinapis
et ḡna oīa nocent eis ꝓprie patientibꝰ tympanitē.
Medule autē fistici et auellane et amigdalē.
Et qñꝫ concedunt eis ī hora furtiua dactili et vue
passe. Et de fructibus recentibꝰ non concedūt eis
oio nisi ḡnata dulcia. Uino aūt non apꝓpinquet ca
lidā hñs hydropisim. Ueꝝ hñs hydropisim frām
oꝫ vt non bibat ex eo nisi subtile antiqum pum
non qum est ieiunus neqꝫ sup cibum: imo post ho
rā et qum fit descensio cibi a stō. Clisteria vō
et suppositoria sint ita. Clisteria enim sint facta ex
aquis extrahentibꝰ aquositatē cū eis qui sunt sicut
sirupus acetosus et similia. Collyrium bene extra
hens aquam. ℞. seminis vrtice. v. numero ḡno-
rum almeudunati. xxx. numero agarici kirat.
vii. corticū eris darkimet. xxx. miscantur cuꝫ me
dulla panis et admistretur collyriuꝫ: et fiant ex-
eo. vi. kirat aut. vii. De diureticis aūt sciendū
est ꝙ omnia diuretica conferunt eis. Et ex eis que
sunt illis bona est medicamē ꝓuocās vrinam: qđ
℞. vrtice kirat. vii. helki nigri tantundem alke-
kengi darkimet. i. spice indice. ʒ. ii. ꝓmisceantur
et sumātur cuius potio sit. i. aur̄ cū sirupo alesenia
ti. Al. ꝓuocans vrinaꝫ. ℞. xilobal. spice casie cy
mini radicis lilij ipicon floꝝ squinanti amigdalaꝝ
basir et azabrie amomi et semerion et est speties a
pij campestris: et petroselinuꝫ et est semen apij
montani calami: aromatici pipis alkekengi siseleos
et est aniuden romanum omnium ana. ʒ. ii. misce
antur oīa: et dos eiꝰ sit aur̄ duos.

De cura hydropisis hyposarche. C. xiiii.

Radices vniuersales iuuantes in curatio
ne hydropis̄ hyposarche sunt iste: et cū
hoc iam diximꝰ in caᵒ hydropisis ascli
tis condictiones conuēintes ad curationes hyposar
che. Et in ea quidē qñꝫ accidit necessitas phleboto
mie si fuerit causa retentio saᵃ. menstrui: aut hēor
roidaꝝ et fuerint illic significationes r̄pletionis.
In phlebotōia. n. tunc erit ablatio p̄focationis ex
tinguentis. Et phlebotomia quidē vehementius
est ꝓportōnalitas hyposarche ꝙ̄ ascliti et lēitas na
ture in eis est conueniens. Et qñ est cū hyposarcha
febris: non timetur solō ventris et cūo cū phlebo
tomia neqꝫ medicine dum nō r̄mouent. Et troci-
sci de scebrā et potatio eorū secūdū ꝙ narrauimꝰ
in caᵒ asclitis vehementius sunt conuenientes hy-
posarche ꝙ̄ reliquis spetiebꝰ hydropisis valde.
Non gᵒ oꝫ vt r̄tentio fiat: imo oꝫ vt soluatur sē-
p. Et si ñ cū alio saltem cū medicina temperata: et
confert vomitus et confert gargarisꝰ mundificans
cer̄brū et confert solō ventris: et que melior ē: ē
illa que est cū pilulis de reub. Et hydropisi quidē
et ꝓprie hyposarche adē exercitium incipiens pri
mū resupinando: deinde innitendo sup dorsū alis
postea ābulando paulatim sup terram lenē ar̄nosā
et associet̄ ei qui abstergat sudorem: vt non oppi-
let r̄sudatio pᵃ a 2ᵃ et ꝑueniāt post exercitum ad
calefactionem ꝓprie solis: qm̄ ipē est fortis stiptici
tatis: et qñ vehementius fit calidus sol caueatur
caput vt nō adueniat ei egritudo cer̄bralis et dis-
coopiant̄ reliqua mēbra omnia et sit lectus eorum
arena si inuenit̄: et cū pulueribꝰ p̄dictis. Dūqꝫ ꝓ-
uocatur ab eo sudor abstergat̄ et vngat̄ cū eis que
sunt sicut oleum cucu. asinini et similia et caueat̄
flatus ventorum fr̄oꝝ et oꝫ vt bibat dialacca et
diacurcuma et alkekengi etiam et administrentur
diuretica predicta et solutiua qbꝰ est subtiliatio et
exiccatio. et ex eis sunt trocisci de eupatorio cū iu
nipe et aq̄ radicū et in sirupo acetoso cū seminibꝰ
qum sit caliditas medicinaꝝ singularium in ascliti
conueniens in omnibꝰ istis ita ꝙ serapinum et co-
stus et almezerion et euforbium. Et decoctio iuni
pi iuuatiua est valde si decoq̄t̄ sola secūdū quanti
tatem ꝙ ex ea rubeat aqua: deinde sumatur pon-
dus. ʒ. iii. de iunipo. et bibatur de illa aqua. des̄
et sumātur in potu etiam ameos et sal altabarzet ⁊
cyminum. In illa aūt que fit a caᵃ calida oꝫ vt phle
botomia fiat vt egrediatur virus malū et ꝓuoce
tur. Si aūt sudor ꝓcedat rectificat complōnem e-
ꝓtius p hoc ꝙ reducit ep ab inflāmatione ad com-
plōnē naťalē. Et cibatio hyposarche calide et frigi
de et tolleratio sitis eius est sicut in ascliti fr̄a et ca
lida ipa.

De cura hydropisis tympāītis. C. xv.

Canon in curatione eiꝰ est vt euetur hūor
humidꝰ si ipa est pp r̄tentionem eius vt
confortetur stōus si fuerit causa ipsius
debilitas. Et tempet̄ ep cū epithimatibus et alijs
ita vt non s̄fluat eius vapatio. Et phlebotomia q̄
dem non ingreditur in hoc caᵒ. nisi raro: imo me
liꝰ est vt soluat̄ nāta cū facilitate. Et oꝫ vt nō ad
sit multiplicatio solutiuoꝝ et oꝫ vt admistrentur
diuretica sꝫ non sit s̄fluitas in eis. Supfluitas eniꝫ
in eis ꝑducit ad generationeꝫ vaporum pl̄rimorū
deinde administrent̄ facientia eructuationeꝫ et sol
uentia ventositates. Et fricetur venter eius cū alle
is multotiens et vaporetur cum milio et furfure
si confert ei. Et similiter pilule ebibite et supposi-
toria. Et qñꝫ necessarium est poner̄ ventosas eūa
tiuas sup ventrem eius multotiens. Et oꝫ vt alie-
nent ḡna et olera et lac et fructꝰ recentes. Et si fue
rit hydropisis tympanites ex malitia complōnis ca
lide: oportebit vt in potu dentur que sunt sicut a
qua feniculi et meliloti et apij et camemille et tri-
buloꝝ. Et si fuerit hydropisis tympanites ex mali
tia complōnis fr̄e oportebit vt in potu dentur cy-
minum et anisum et castoreū et ameos et masticēt

cyminum et tus semp. Et confert ei confectio de a
coro cū nigella dicta in antidotario. Et iteꝝ ameos
et iunipus cymnū et sal taberzet. Suppositorium
℞. cymīuꝫ et baurach et folia rute ⁊ fiat ex eis col
lyriuꝫ. Et ex clisteribus oleū rutaceū ipꝫ soluꝫ aut
cū baurac est r̄solutiuum ventositatum.

De doloribꝰ hypocōdrioꝝ. C. xvi.

In hypocōdrijs eueniunt dolores mor-
dicatiui et extensiui ventosi et aliȷ̄. Et
qn̄ꝫ fiunt pp cām ep̄is et multotiens fiūt
cā diaphragmatis: et qn̄ꝫ fiunt cā splenis: et qn̄qꝫ
fiunt cā apatis in mēbris carnosis que accidūt in co
stis et non est timor in eis. Et qn̄ꝫ accidit illd̄ in fe
bribꝰ et multotiens currit in crisibꝰ: si aūt non fue
rit dolor aut fuerit dolor puus ad s̄riora tendens
et hūor decliuis ad ptes capitis cadet crisis illic. et
si fuerit cū dolor̄ et punctura aut decliuis ad sumē
et ad inguīa aut ad dorsū et alchatī tūc fit crisis cū
solone ventris aut ꝓuocatione vrine. At qn̄ꝫ ten
dūt hypocōdria et mirac ventris pp siccitatem se-
quenteꝫ malitiam cōplonis: aut apata intrinseca:
et tensio quidem hypocōdrioꝝ multiplicatur in fe
bribus pestilentialibus.

Fen. xv. de felle et splene et dispōnibꝰ eoꝝ.

Tractatus primus de anatomia fellis et splenis et
ictericia.

De anatomia fellis. C. i.

Fel est cistis pendens ab ep̄e
ad ptē stōi ex tunica vna ner
uosa: et hꝫ orificiū ad ep et
in ip̄o est meatus attrahens
hūorē subtilē conuenientē ei
et choleram citrinam. Et cō
tinuat̄ meatus iste cū ip̄o ep̄e
et venis in quibꝰ generatur sanguis. Et sunt ei il
lic rami plurimi neruosi q̄uis sit introitus ppendi
cularis eius ex concauitate. Et hꝫ orificium et mea
tum ad ptē stōi et intestinoꝝ in quibꝰ mandat ad
ptes eoꝝ s̄fluitatem cholere secūdū ꝙ diximus
in. li°. i. Et hꝰmōi quidem meatus continuatur ra
mus cū duodeno. Et qn̄ꝫ continuatur res pua ex
eo cū fundo stōi. Et qn̄ꝫ accidit res econtrario et p
uenit maior cōtinuitas cū vase grosso ad fundum
stōi et minor ad duodenū. Et in pl̄ribꝰ hominibꝰ
est meatus vnus cōtinuus cū duodeno. Introitus
v̄o canule sugētis cholerā ꝑimus est introitui cā
nule vesice in vesica. At de cōsuetudine quidā me
dicorum antiquoꝝ fuit nominar̄ fel cisti minorem
sicut de consuetudine eoꝝ fuit nominare vesicam
cisti maiorē. De iuuamentis v̄o in creando cholerā
est mundificatio ep̄is a superfluitatibus spumos̄
et iteꝝ calefactio eius sicut accensio ignis sub vase
et subtiliatio sanguīs et r̄solutio s̄fluitatum etiam
cū motione egōnis et mūdificatione intestinorum
et coarctatione eiꝰ qd̄ mollificatur d̄ lacerto in cir
cuitu eius. Et non fuit creata in pl̄ribus fellibꝰ via
ad stōm vt lauarentur humiditates cū cholera si-
cut lauantur hūiditates intestinoꝝ: nisi quia stōus
leditur p illas et patitur nauseam et corrumpitur
digō in ip̄o p illud quod miscetur cibo de humor̄
illo. At adueniunt ei ex vena pulsatili et neruo q̊

continuatur cū ep̄e duo rami valde parui: Et fel
quidem sicut vesica vnam hꝫ tunicā compositā ex
speciebꝰ villoꝝ tribꝰ: et qn̄ non attrahit fel chole
ram aut attrahit sed non cōplete eueniunt ab ea no
cumenta. Cholera enim qum r̄tinet̄ supra fel facit
possidere apata ep̄is et ictericiam: et qn̄ꝫ putrefit ⁊
facit accidere febres malas. Et qn̄ currit ad mem
bra vrine cū s̄fluitate vlcerat. Et qn̄ currit ad mē
brū aliqd̄ accidunt herisipila et formica. Et qn̄ sp-
gitur in corpe toto q̇eta absqꝫ ebullitione accidit i
ctericia. Et qn̄ currit a felle ad intestina cū s̄fluita
te facit incurrer̄ solutionē ventris cholericam et
rasuram.

De anatomia splenis. C. ij.

Splen omnino est eūatoriū fecis sanguis ⁊
adustionis eius et sunt melancholia natā
lis et accidentalis. Et inest ei ꝓpetas que
dam et virtus eius resistendi cordi ex latere et e-
pati et felli ex latere. Qūqꝫ trahit turbiditatem sā
guinis digerit ipꝫ. Et qn̄ acessit aut fit pontica fit
conueniens ad cōmouendū os stōi et p̄pandū ipm
vt coria et tempandū caliditatē eius mandat eam
ad ipꝫ in vena magna. Et qn̄ debilitatur splē a mū
dificatione ep̄is et que secuntur ipꝫ ex melancho-
lia: accidunt in corpe egritudines melancholice. s.
ex cancro et varicibꝰ et elephātia et impetigine et
lentiginibꝰ nigris et morphea nig̅: imo melancho
lia et lepra et reliq̄s. Et qn̄ debilitatur ab educēdo
illud qd̄ oꝫ exire de melancholia ab ip̄o: oꝫ vt fi-
at magnus et magnificetur et apostemetur et vt n̄
sit ei qd̄ generatur de melancholia locus in ip̄o:
et vt retineat̄ illud qd̄ cōmouet os stōi. Et quan-
do mādat eam cū sup̄fluitate fortis fit fames. Et si
fuerit acetosa et non fuerit s̄flua tunc facit vomi-
tum et facit nauseam. ¶ Et qn̄ꝫ facit accidere in in
testinis excoriationem melancholicam mortiferā.
Et qum ingrossatur splen arescit corpus et arescit e
par et est magis nocens epati. At qn̄ꝫ aduritur me
lancholia in splene declinās ad acetositatem tempa
tam. Et qn̄ꝫ effunditur plurimū abhoīabilis ad sto
machū et facit accidere vomitum melancholicum
Et qn̄ꝫ est ei piodꝰ et accidit ex ea subuersio stōi.
Qūqꝫ multiplicatur eūo melancholie et non est il-
lic sc. tunc est pp debilitateꝫ r̄tentiue aut fortitudi
nem expulsiue. Et qn̄ multiplicatur eius retentio ē
tunc econtrario. At splē q̇dem est mēbruꝫ longuꝫ
liguosū coniunctum cū stō a sinistro suo vsqꝫ retro
et vbi est dorsum attrahens melancholiam cuꝫ col
lo continuato cū concauitate ep̄is vbi continuatur
collū fellis et expellit ip̄am cū collo orto ex interio
re eius: et eius concauitas sequitur stōm et gibbo
sitas ipsius sequitur costas et eius suspensio cuꝫ co
stis non est cū ligamentis pluribus fortibꝰ: imo cū
paucis villosis vigoratis cū panniculis costarum.
Et ab hoc latere cōtinuatur cū venis quietis et pul
satiuis. Et latus eius concauum sup̄ficiale venit s̄r
epar et stōm q̄uis sit equidistans inferiori pti e-
patis cadens apud inferius stōi: et continuat inter
ipꝫ et inter stōm vena incarnata cū vnoquoqꝫ eoꝝ
et in ipso est suspensio etiam et sustentat ipm a si-
phac constans ex duabꝰ tunicis cū ramis q̇ ex ip̄o
sepantur in eo pl̄ribus numero pue q̄titatis intran
tibꝰ splen ē et zirbū. Et in splene quideꝫ sūt vene

pulsatiles et non pulsatiles p̄rime in quibus san-
guis digeritur et assimilatur substantie ipsius: de
inde expellitur superfluitas ipsius. Et corpus eius
est raꝝ vt facile recipiat sr̄fluitates melancholicas
que ip̄z ingrediunt̄. Et tegit ip̄z panicul⁹ ortus
ex siphac et communicat diaphragmati cā illius q̄ꝫ
uis sit panicul⁹ diaphragmatis etiam ex siphac.

De ictericia citrina et nig̃ caᵐ. iii.

Ictericia ē alteratio coloris corpis fetida
ad citrinitatem tendens aut nigredinem
pp cursum hu. citrini et nigri ad cutem
et que secuntur ip̄a3 sine putrefactione: que si ei as
sociar̄tur facer et accider̄ tertianam in citrina et q̃r
tanā in nigra. Et causa citrine f3 plurimū est ex pte
fellis. Et cā nigre ē ex splene: et qn̄3 accidit vt sit
ex ep̄e. Et qn̄3 accidit vt sit causa citrine et nigre si
mul ip̄a cōplo cōis corpi. Loquamur g° p⁹ de icte
ricia citrina: et dicam⁹ ꝙ ictericia citrina aut fit pp
multitudine3 generationis choler̄ citrine: aut ꝓpt̄
ꝓhibitionem eūonis eius. Et multitudo ei⁹ q̄d ge
neratur ex ea: aut est pp mēbru3 generans ip̄am:
aut pp materiam a qua generat̄: aut ꝓpt̄ causas ex
traneas. Et mēbrū quid generās ipsā in natā est e
par. Nā qum ip̄3 valde calefit pp cās calefacientes
s. aut ꝓpt̄ ap̄ata in ep̄e et in meatu choler̄: aut pp
oppilationē retinentē cholerā a felle: aut pp calidi
tate3 compl'onis calide et calefit cōpl'o epatis val-
de et facit cholerā s̄m ꝙ sciuisti in loco suo. Ge-
nerans v̄o ipsam nō in natā est totum corpus. Na3
qum ip̄3 sr̄flue calefit conuertitur quod in ipso est
ex sanguine ad cholerā et materia sunt cibi. Et qū
sunt ex genere eoꝝ a quibus generatur cholera:
aut pp caliditatem ip̄oꝝ: aut pp velocitatem con
uersionis eoꝝ ad caliditatem in stō calido non eūā
tur a generatione cholere p̄rime. Cause aūt extra
nee sūt sicut caliditas extrinseca dominans sr̄ ipsu3
et sparsa in eo pp causam que est sicut morsus ger̄
rati aut serpentis: aut pcussio vespe grosse aut pun
ctura pediculi vulturis. Et qn̄3 faciunt eam medi
dicine ebibite sicut fel leopardi et vipe qum sunt
taliter ꝙ non interficiunt et venenum s̄m ꝙ plu-
rimū apparet subito. Et in ictericia quide3 que fit
pp multitudinem choler̄: qn̄3 fit eius sp̄sio ex ip̄a
pp vehementiam victorie eius sup sanguinem et
qn̄3 est secundū semitam expulsionis nate: et est i
ctericia cretica. Et hec multitudo accidit qn̄3 vt ge
neret̄ subito: et qn̄3 generatur paulatim et in die-
b⁹ aliquib⁹ qn̄ illud quod generat̄ nō r̄soluitur:
aut pp spissitudinem cutis aut pp grossitiem mate-
riei. Et pp has duas cās fit ictericia qum cōmouēt̄
venti septētrionales et in estate sr̄a: et qum reti-
netur sudor consuetus. Et multitudo generatiōis
choler̄ qn̄3 est in ep̄e et qn̄3 est in corpe toto secū-
dū ꝙ sciuisti et est pp ap̄ta calida vbicunq3 sint
ꝓpter illud q̄d alteratur de ꝯpl'one ad caliditate3
quare multiplicatio fit generationis choler̄. Acci-
dit g° ictericia a vicinitate ap̄atum calidoꝝ: ppea
q2 alterant ꝯpl'one3: quanuis qn̄3 accidat illud etiā
s̄m semitam oppilationis et ꝓhibitionem eūonis.
Et sr̄a sunt digniora ad generandū chlera3 nigrā
hec g° est illa que facta est ꝓpter multitudinem.
Facte aūt pp ꝑuationem eūonis: aut est priuatio ab
ep̄e aut a felle: aut ab intestinis et mēbris aliis. Et
qn̄ non eūat̄ ab ep̄e aut est causa in agente aut in in
strumento: et causa que est in agente est debilitas
virtutis seperatiue: aut debilitas virtutis ex-
pulsiue. Et cā que est in instrumento est oppilatio
meatus: aut eius q̄d est inter epar et meatum. Et
h⁹ q̄d generis est illa q̄ gn̄at̄ ab ap̄atib⁹ ep̄is calis ꝛ
duris ꝛ h⁹ generis ē ictericia q̄ ē cū frigor̄ ꝓpter d̄
bilitatem ep̄is quare ꝯstipantur eius meatus: et il
la que est ex coarctatione etia3 et reliquis causis op
pilationis. Et scias ꝙ qn̄ peruenit oppilatio reti-
nens cholerā in ep̄e in quocūq3 locorum sit epatis
et fellis o3 vt ex ea fiat ep calidius q̄ꝫ est et gener̄
tur cholera plus etiam q̄ꝫ ea que generatur in di-
sp̄one sanitatis. Facta aūt causa fellis: aut pp debi-
litatem eius ab attrahendo ex ep̄e et precipue qu3
est cū debilitate ep̄is a sepatione et expulsione: aut
pp vehementiam virtutis attractionis et implet i
psū valde vice vna et non capit ipsā pp illud q̄d
ip̄3 r̄pleuit et extendit ip̄3: deinde cadit virtus e
ius et non trahit: aut pp casū oppilationis in mea-
tu ei⁹ ad intestina. Et qn̄3 fit illa oppilatio ppea ꝙ
vehementer retinet̄ in ep̄e illud q̄d ad ip̄3 ꝯcurrit
de cholera subito pp multitudinem generationis:
aut vehementiam expulsionis ep̄is: aut attractiōis
fellis quare coopitur orificium meatus ex eo quod
retinet̄ et qum virt⁹ alia debilitatur. Et qn̄q3 fit
pp r̄liquas cās oppilationis. ¶ Et illa que ē i colica
fit ppea ꝙ hu. viscosus glutinat faciem meatus: q̄
re cholera non effunditur ad intestina. Et hec est
illa cuius cā est colica. Est enim ictericia quedam
que fit cū colica et non est eius causa colica: imo
sunt ambe simul ꝯmunicantes in cā vna et est op-
pilatio p̄terita que puenit ad meatum fellis anteq̄ꝫ
accideunt colica et ꝓhibuit cholerā effundi ad inte
stina et ablucre ea: postq̄ꝫ g° hec fuit ꝓhibita ad
hoc ut effunder̄t ad intestina non fuerunt abluta et
multiplicate fuerunt in eis humiditates et ꝯmoue
r̄t colicā et accidit vt cholera r̄diret ad corp⁹: q̄r
ꝯmouebit ictericiam. Et in omni quide3 oppilatō
ne in meatu ep̄is ad fel: aut in meatu fellis ad in-
testina que est ex incarnatione aut poro non sp̄at̄
sanitas. Facta aūt ab intestinis est illud q̄d quidam
existimant ꝙ qn̄q3 accidit vt aggreget̄ in intestinis
et ꝓprie colō cholera p̄ma que iam effusa fuit ad
ea et non egredit̄ ab eis pp cām resoluentem: q̄r
non inuenit cholera que est in felle locū in quē eūet̄
quanuis meatus sit aptus. Et hoc valde parum fit
et quasi longinquū: qm̄ cholera qn̄ multiplicatur
et colligitur in intestino extrahit se ip̄a3 et alia: ni
si accidat sensui vt destruatur: aut expulsiue vt
cadat. Ictericia autem nig̃ splenetica ip̄a in modis
sue generationis est secūdū ictericiam cholericam
in quantum eius generatio est pp oppilationem v
troꝝq3 meatuum: et in quantū ei⁹ generatio est ꝓ
pter debilitatem q̃rundam virtutum et fortitudi
nem q̃rundam eaꝝ. Uerū ictericia nig̃ ep̄ica qn̄3 est
pp vehementiam caliditatis ep̄is que adurit san-
guinē ducendo ipsū ad nigredinem et facit multi-
plicare melancholiam in corpe. Q̄d si ip̄a inuenit
ex splene et meatu aliquid ꝯplet̄ res et qn̄3 est pp
vehementiam sr̄itatis eius: q̄re pp ip̄3 ꝯturbat
sanguis et nigrescit. Et qn̄q3 est illud frig⁹ cu3 fic-

citate et qñ͡z est cũ humiditate. Et qñq͡z est ꝑpter
apata frĩa dura. Ictericia vͦo nigra que est causa cor
pis totius aut est propter vehementiam caliditatis
corpis totiꝰ et adurit sanguinẽ faciendo nigrum:
aut pp vehementiam frĩitatis et ꝯgelat ip̃z et deni
grat eũ. Et omnis ictericia citrina aut nig̃ que ẽ pp
corpus totũ est causa venarũ p̃cedentium in toto
corpe. et est corruptõ ꝯuersionis sanguĩs ad ip̃az ſꝫ
ꝯplõnem corruptionis ꝯuersionis san. ad materiã
hydropisis hyposarche frẽ: q̃uis non sit illic corru
ptio apparens in cp̃e: immo sit in venis tantũ. Et
tibi quiđ posĩe est vt diuidas et scias ꝙ ictericia ni
gra qñ͡z fit pp multitudinez. Et qñ͡z fit pp retentio
nẽ. et secũdũ ꝙ dictum est in citrina. Et qñq͡z ag-
gregantur vtreq͡z ictericie simul aut q͡z cholere et
ei qđ ip̃i ꝯmiscet̃ ex san. accidit adustio et fit nig̃
et ꝯponunt ambo hu. aut q͡z in vtrisq͡z lateribus
simul est nocumentũ. s. latere ep̃is et cholere et la
ter̃ splenis. Et iã existimauerunt quidam ꝙ chole
ra accidit subito et melancholia ñ accidit subito et
fuit eoꝝ intentio ad hoc ꝙ cã generationis choler̃
est fortior causa generationis melancholie. et me-
lancholia generat̃ paulatim: et res non est ita q̃uis
sit pl̃rm ſm ꝙ ip̃i dixerunt. Et qñ͡z accidit etiam
ictericia nigra vt sit crisis egritudinum splenis et
q̃ similantur eis qũ non t̃minisciẗ natã tendens ad
ptẽ expulsionis pp causam nocitiuam. Et plurimis
quidez habentiũ ictericiaz citrinam accidit ꝯstrictõ
natãꝝ eoꝝ ꝑpter retentionem excitatoris mordi-
catiui quem tu sciuisti. Et in illo q̇ h͡z ictericiaz fri
gidaz et non curatur neq͡z r̃soluitur eius materia ẽ
timor. Et pl̃ribꝰ eoꝝ associat̃ mors subita. Reliq̃
aũt spẽs sunt ictericie ep̃ice que est ab apate: et est
illa quam dixit Hip. et dixit Qũ ep est in icterico
duꝝ tunc illud est significatio mala. Et Hip. quiđ
iam dixit in quibusdã que ad ip̃z r̃feruntur: ꝙ i-
ctericie est spẽs mala in vrina patientis quaz ẽ simi
litudo herbi: et est cũ ea ꝓfundatio in ventre et fe
bris et tremor debilis et est debilitas in locutione
ex liq̃factõe et ista ĩterficit vsq͡z ad. xiiij. diem.

De signis ictericie citrine. Caᵐ. iiii.

Scias ꝙ in pl̃ribꝰ ictericijs citrina et nig̃
tingiẗ vrina et quanto vrina est plus ci
trina est acutior et magis significatiua sa
nitatis epatis et virtutis eiꝰ. ¶ Facte aũt malitia ꝯ
pl̃onis calide in ep̃e sig̃ sunt sig̃ nota: siue sint sig̃ il
la cũ signis apatũ calidoꝝ aut non: sicut qum non al
bescit cũ ea egõ ea albedine q̃z h͡z in oppilatiua: im
mo qñ͡z tingitur plus et non sentitur g̃uitas que sẽ
titur in oppilatiua et minoratur appetitus et mul-
tiplicatur sitis: et exiccatur corpus et rubescit vri
na et raro fit subito: et si fuerit cã vehementie ca
liditatis egritudinis cholera in felle et inflãmatio e
ius in ea tunc signa eius erunt assiduatio citrinita-
tis coloris corpis et nigredo faciei soliꝰ et albifica
tio lingue et arefactio et ꝯstrictio nature: ppea ꝙ
cholera vehementer exiccat fecẽ et albedo vrine
et subtilitas eius in dispõnibus ꝑpter r̃tentionez
choler̃ in corpe absq͡z expulsione: deinde vehemẽ
tia citrinitatis eius: deinde nigredinis et grossities
eius et vehementia fetoris odoris eius in fine. ¶
Veꝝ facta a malitia ꝯpl̃onis calide in toto corpe ẽ
vt sit totum corpꝰ calidi tactus et in ip̃o sit pruri-
tus et sit appetitꝰ paruus cũ acceptiõe grossi et dul-
cis et sit egõ ꝓxima ꝯsuete tendens ad lenitatem
et sil̃r vrina et vt vene sentiantur calide valde al
terati coloris: et nõ sit cũ albedine egõnis et g̃uita
te partiũ ep̃is et fellis sicut est in dispõne oppilati
ue: ĩmo multotiens est egõ tincta et corpus lene ⁊
nõ ap ꝓpriat̃ epar aliquo signoꝝ eius singulari ei:
et non fit subito sicut est quedaz spẽs oppilatiue.
Qđ si fuerit ꝑpter apa calidũ aut durum: scies sig̃
eius ex eis q̃ dicta sunt. Ex oppilatiue autem signis
inseparabilibꝰ sunt albificatio egõnis in pluribus
horis aut paucitas citrinitatis vrine in color̃ suo
et g̃uedo in mirac in later̃ dextro et dolor et in-
flatio apud cibũ et pruritus in corpe toto et lenitas
somni s̃r latus sinistrũ. Veꝝ ex cholera eius non
albificatur cum ea egõ subito vehementi dealba
tione: albificatur gͦ egõ in primis: deinde accidit i
ctericia et cũ ep̃ica non albificatur egõ nisi g̃datim
fel. n. transmittit illđ qđ in ea est de cholera pau
latim vsq͡zquo erumpat et sil̃r albificat̃ egõ paula-
tim vsquequo ꝯpleatur albificatio eius et am ap
pareat ictericia. Et qñ cadit oppilatio in meatu q̇ ẽ
in felle ad intestina et non est in opationibus ep̃is
nocumentũ p̃teritũ neq͡z mora nisi postꝙ̃ ledit eo
ex retentione cholere in ipso et non inuenit viam
qũ fel sit plenum: tunc est amaritudo oris vehemẽ
tior et sitis fortis. Et cholerica quiđ plurimuz ꝯ-
mouet colicam aut associatur ei ſm modũ quem ĩ
nuimꝰ. Et illaz ex oppilatiua cꝰ causa est frigꝰ aut
ꝯstipatio signt dicta p̃terita. Et ex sũma earum est
dispõ corpis totius. Si aũt cã eius est hũor grossꝰ
sig̃t ip̃sã r̃gimen p̃cedens. Qđ si eius causa fuerit
nascentia rei alicuius aut ĩ carnatio significabit ip̃ã
assiduatio ictericie et assiduatio signoꝝ oppilationis
et puitas iuuamenti administrationis apitiuorũ ex
clisteribꝰ et alijs. Et ĩ illa ĩ q̃ cã est debilitas virtu
tis expulsiue ep̃is aut discretiue non est tinctura v
rine vehemens valde sicut est in oppilatiua in dis
põne q̃ sunt virtus discretiua et expulsiua fortes
et non albificatur egõ pure et non sentitur g̃uitas
que est ex oppilatione et inuenitur in reliquis opa
tionibꝰ ep̃is debilitas. Et qñ͡z associatur ei egestõ
sanguinolenta et sig̃ debilitatis et illa in q̃ est causa
debilitas virtutum fellis est cum nausea vehe-
menti et amaritudine absq͡z g̃uitate et est genera-
tio eius paulatim et tinctura in egõne est inter al-
bedinem et citrinitatem sed est in vrina fortis val
de. Et ictericia qum nõ est illic debilitas virtutuz
ep̃is expulsiuarũ. Quidam aũt existimauerunt ꝙ
ĩ illa q̃ est ex felle cũ r̃ctificatione ep̃is vrina est ſꝫ
colorem suuz et dispõnes suas naturales et hoc est
impossibile. Ep nanq͡z saũm expellit choleram in
primis ad fel ꝙ si non fuerit tunc ad vrinam: et
ꝓhibet ip̃az penetrare in sanguinem quantum po
test. Veꝝ qñ multiplicatur remanentia vrine al-
be cũ ictericia aut parũ tincte est deterius et ma-
gis timendũ ꝙ cadat hñs eam in hydropisim. ¶
Qñ sig̃t ꝙ oppilatio est ex frigore. Venenosam
aũt sig̃t morsꝰ si est ab animali si est a veneno si-
gnificant ip̃am p̃terita sanitas et bonitas humoruz
et aduentus ipsius subito absq͡z alteratione egõnis
ad albedinem. Eius vero que cretica est sig̃ sunt
qñ ip̃a fit in egritudinibus acutis habentibꝰ crises

peam: et sunt cum eā signa aliā crisis sicut nausea et subuersio stōi et vomit⁹ choleric⁹ et vehementia vigiliaꝝ et sitis ⁊ puitas appetit⁹ cibi et amaritudo oris et puitas ābelit⁹ et siccitas naīe. Et creticā quidē sigt crisis tm̄: sꝫ bonitas et malitia verificātur cū significationibus significantibus vicinantib⁹ quenadmodū de eis dicem⁹ in ca° suo. Et pulsus quidez in ictericia citrina in plˀribus dispositionib⁹ est puus pp debilitatem virtutis: sꝫ est vehemens qm̄ cholera est leuis calida. Sꝫ est durus pp vehementiam siccitatis et non est ppter illud velox: qm̄ virtus non est cū illa fortitudine pp malitiaꝫ ꝯplˀonis. Et cum ictericia quid̄ citrina multotiens egreditur sudor citrin⁹.

De signis causarum ictericie nigre. Ca^m. v.

Factam quidez a splene solū sigt qm̄ nō ē citrina: deinde fit nigra. Citrina enim nō fit a splene oīo. Lꝫ nig̃ fiat qn̄ꝫ ab epate. Uerum nig̃ splenetica vehementioris est nigredinis et sepant ea sig̃ duritiei splenis et magnitudo eius et doleīs eius q̇ sunt in sinistro lateī et ꝙ qn̄ꝫ sunt egō et vrina in ea nigre. Et qn̄ꝫ egredit̄ in egōne fex nig̃ et hoc est signū forte. Et qn̄ꝫ saluatur vrina qum nō est in ep̄e nocumentū si non venit ad ipsū nocumentū aduentu sīfluo. Est enīꝫ tunc salus ei⁹ significatio ꝙ ictericia est splenetica et in hac ictericia mirac qn̄ꝫ est extensum cū doloī et ḡuedine et ſm plˀrm nā est ꝯstricta et qn̄ꝫ nō ē: et est digō mala et est cū ea malitia aīe et tristitia ⁊ varietas sine cā. Et qn̄ꝫ egredit̄ cum ea sudor niger. Et factaꝫ ppter oppilationē in meatib⁹ sigt ḡuitas vehemens et difficultas dormiendi sī latus sinistrum. Et cū facta pp ap̄a calꝫ duꝝ sunt signa eius. Et cū facta ppter debilitatem non est ḡuitas: Nō si fuerit d̄bilitas ep̄is etiā sigt ipsam signa eius. Et factam ex epate significant ꝙ nocumenta p̄ma apparēt in ep̄e et splen est saluus aut lesus nisi cū eo nocumenta fuerint ep̄is facientia melancholiam. Et nō est nigredo pura sicut in splēctica et si ḡat ip̄am nocumētū in vrina. Et si fuerit corruptio ex latere caliditatis et siccitatis erit nigredo ad citrinitatem decliāis. Et si fuerit ex lateī caliditatis et humiditatis erit illic citrinitas cum rubedine sicut citrinitas quedā. Et si fuerit ex latere fr̄itatis et siccitatis et frig⁹ erit dn̄as erit ad uiriditatē aut siccitas dn̄aī ert ad nigredīē: et si fuerit ex lateī fri. et hu. humidtate vīcēte erit ad citriītatē q̄ndā et fisticitatē et si fuerit fr̄itas vincens erit ad uiriditatem. Splenetice v̊o colorator vn⁹ est.

De cura ictericie citrine. Ca^m. vi.

Scias ꝙ intentio in curatione ictericie ad duas res tendit. q̄ꝝ vna est vt īmoueatur ictericia ip̄a cum eo qd̄ īsoluit ipsā a cute et ab oculo cū medicinis notis lauatiuis et cū collyrijs oculi. et cū medicinis solutione educentib⁹ mām̄ facientē ictericiam. Et secūda vertit̄ ad cām et abscindit eam et est aut rectificatio ꝯplˀonis aut confortatio virtutis aut īgimen ap̄atis: aut aptio oppilationis aut eūo p phlebotomiā basilice aut saluatelle aut venaꝝ que sunt sub lingua ex eo qd̄ narrauerunt quidaꝫ. Et si non fuerit illud tunc uētosatione supra locū ep̄is sub spatula dextra: aut sub eo in spatio qd̄ est sub costis aut eūo que est cū

solˀone ventris eūante māꝫ et eūo cū vomitu. Nā ip̄e est iuuatiuus in ōi ictericia. Uerꝝ in curatione nocumenti veneni abscisio cause est meli⁹ ꝙ oꝫ p̄mitteī q̄re oꝫ vt cum ea occupatio fiat primo. Et ictericie quidem c⁹ cā est ꝯplˀo calida in ep̄e aut in corpe aut in felle pp aliquā causaꝝ p̄ter ebibita et comesta et que sunt ex ambob⁹ cura est si est illic replˀo sanguinea et cholerica cū eūone amboꝝ ī p̄ncipio rei. Sanguis quid̄ p phlebotomiam sicut ex basilica: sed choleī p solˀonē ventris cum eis que sūt sicut myrob. ⁊ fūusterre ⁊ sic cū scāō. i lacte acetoso coagulato: et ad vltīuꝫ cū soluētib⁹ cholˀā aut spetieb⁹ aq̄ casei factis fortib⁹ myrob. et scamonea et similib⁹. Descriptio aq̄ casei bona. ℞. lactis caprini. lb. iii: et cartami quantū māu capi pōt teratur et dissoluatur digitis in lacte hora vna: d̄ īde coleī et dimittatur ut lac coaguleī ī nocte deīd̄ coleī a casei tate sua et accipiatur aquositas eius et pⁿciatur sī ip̄am aliquid meilis aut zuccari aut salis indi pond⁹. ʒ. ii. Et si vis ip̄aꝫ faceī forteꝫ pone in ea scamonee danic. i. et bibatur ex ea secūdū mensurā que tollerat̄ trib⁹ dieb⁹. Et ex eis que ꝯiungunt mundificationē ictericie cū eductiōe materie p solˀonē ventris est vt suma nt̄ aq̄ folioꝝ rhaphani. ℥. i. casiefistule. ʒ. ix. et seminis atriplicis ʒ. i. et aloes danic. i. ⁊ croci danic. i. Et hoc est rectius ei q̄ est cū ap̄ate calido in ep̄e aut in meatibus et febricitat etiaꝫ. Et sit cib⁹ sicut aq̄ ordei et olera et ſm ꝙ sciuisti in ca° ap̄atū epatis: qm̄ non est in plongatione ſmonis vtilitas. Qūcꝫ apparet maturatio expīī ea in quib⁹ est scamōea et aloes et similia. Postꝙ fregeris cū eis que sunt sicut aq̄ cucscute et endiuie et īliquoꝝ ex illis que sciuisti. Et ad sumū dū non īmoueī ap̄a et rectificatur dispō nō habeas spem in curatione ipsius ictericie. sed si febris non est et virt⁹ sit fortis et illud est significatio ap̄atū: deinde est inflatio tunc tibi inest administraī almosofat et cibos infīatos de piscibus et cibos infīatos de carne vaccina et hedina et aq̄s fructuum et succos eoꝝ et pp̄e aquam ḡnatoꝝ in ieiunio. et acetosū de carne vaccina et acetosum d̄ piscib⁹ et succos oleꝝ frōꝝ: plˀrma nancꝫ istoꝝ q̄uis sint ex cibis tn̄ inest eis ppetas fortiorū medicinaꝝ h⁹ capituli in rctificando ꝯplˀonē. Et ex curis h⁹ dispōnis est illd̄ qd̄. ℞. succi folioꝝ rhaphani et succi mori ptes eq̄les bibat̄ ex eo pond⁹. ʒ. xxx nā in ip̄o intendit̄ etiam intentio ipsius ictericie. Et similiter si fuerit inflāmatio in felle ¶ Et ꝯfert istis lac asininum decoctum cū pauco aceto et sumat̄ in potu aut succus apsinthij cū aq̄ fr̄a. Et qn̄ꝫ ꝯfert vt cibeī infirm⁹ pane azymo et sale trito et endiuia plˀrima. vii. dieb⁹. Hoc enim lauat fel et remouet putrefactionē eius et ingrossat illud quod ē in ea. Et istis quidem non ꝯceditur vt bibat vinū nisi plurime ꝯmistū. Et vt non pueniat nisi ad illud qd̄ est leue ex carnib⁹ et ad ius carnis auis. ¶

Et omnis qui hꝫ ictericiaꝫ ex cā calida oꝫ vt deuitet vigilias et iram et motum plˀrm et balneum. Et qn̄ caliditas est ī toto corpe et infīas ep et vesicā et infīas venas. Et pprie qn̄ admiīstras balneationē cū aquis fr̄is et tepidis in quib⁹ decocte sunt medicine fr̄e et hūide. Aq̄ v̊o fr̄a actu et illa in qua sunt virtutes medicinaꝝ ꝯstipantium phibent re-

solutionem ictericie. Et iam admĩstrat̃ur in cura-
tione ep̃is et fellis calidoꝝ empl'a sĩr ea. Et qñz dan
tur in potu trocisci de q̇b⁹ sunt troc. ꝯpositi ex se-
mine citroli et semine endiuie et semine lactuce et
semine cucurbite et sandalis et spodio et ro. ru.
assumptis eq̃lib⁹ ꝑtib⁹ ꝓiciat̃ sup oẽs. ʒ. ii. ex eis
kirat. i. canfore et fiant inde trocisci et bibant̃
Et ego quid̃ iam exptus sum iuuamentum eorum
et fac emplz ep̃i in eo qđ est incircuitu eius cuz suc
cis infr̃atis sup niuem et duobus sandalis et canfo
ra ita vt sentiat̃ infr̃atio interius. Ipsũ enim remo
uet ictericiam et albificat vrinam in dieb⁹ aliqui-
bus. Si aũt ca' fuerit debilitas in ep̃e et felle curet̃
cum regimĩe p̃dicto in debilitate ep̃is. Nam cura
ipsius fellis est illa cura etiam. Ad r̃gimen aũt ap̃a
tis iam ĩnuimus hoc et ꝯpleuim⁹ s̃monez in ca°.
ap̃atis ep̃is. In oppilatiua v̇o illud qđ ꝯmunicat
omni oppilationi est cura oppilatiõis p̃dicte in ca°
ep̃is ex phlebotomia et ꝓuocatione si fuerit oppila
tio in gibbositate et ex solutione ventris si fuerit ĩ
in concauitate s̃m necessitatem. Et alienent a se om
ne qđ ꝯstipat et exiccat quanuis sit calz: qm̃ ꝯsti-
pat meat⁹ et oppilatõez efficit fortem. Et ex eis q̃
rectiora sunt est vt p̃mittas lenificationem eius et
hũectationẽ: deinde seq̃ris eam cũ aptione. Et sit
lenificatiuum qñz calz et hũidũ et qñz f̃ridũ et hu-
quens dom õm dispõ facit ipsum necessariuz. Et qũ
apis in fine aut incipiẽdo tunc ex eis que recta sũt
est vt sequaris illud soluẽdo secũdũ ꝙ tollerat ip
sam et secũ dũ ꝙ p̃terĳt de solutione ventris. Et
scias ꝙ qñ tu incipis cũ sol'one ventris et non eff ĩ
cit impssionẽ tunc tibi inest vti fortib⁹ vomitib⁹
deinde solutiuo forti. Et oz vt des in potu vice v
na s̃m fortitudinẽ. Et si fuerit oppilatio ex nascen
tia rei alicuius ñ existimo ꝙ sit ei medicina. Qui-
dam aũt dixerũt ei medicamẽ et dixerũt sume suc
ci portulace et succi folioꝝ rhaphani et aque folio-
rũ acetose omniũ s̃m existimationez et fac bullir̃ õ
nia simul et colent̃ et ponantur quantũ illud de suc
co acetose cũ aliquantulo herbi ꝯtriti. Et dixerunt
in potu detur ex eo aliquid cũ semine rhaphani et
semine melonis excorticatis et ꝯmistis cũ q̃rta am
boꝝ costi et myrrhe: ⁊ si fuerit oppilatõ ex siccitate
ea ꝯtractione et illud est ex eis qđ sig̃t corpus tũc
administrabis lenificantia ex subtiliantibus chole-
ra' sicut mucilagines et sicut seuestẽ et similia cum
oleo amigdalino. Quod si oppilatio fuerit ex ap̃a
te calido tunc cura eius erit cura ipsius. Quz ergo
maturat̃ sis audax ad dandũ in potu diuretica sicut
anisum et feniculũ sine timor̃: sil'r ad educendaz so
l'one ventris choleram. Et si fuerit ap̃a duruz tũc
res in ip̃o erit difficilis. oportebit enim vt curet̃ a
postema duꝝ. Et vsquequo fiet illud oportebit ut
intendatur intentio ictericie ipsius cũ eis que dice-
m⁹. Et medicine quid̃ singular̃s solutiue in hoc ca
pitulo p̃dicte sunt in capitulo oppilationis epatis:
Et ex apitiuis bonis ꝓp̃is h⁹ capituli sunt squilla ⁊
assaꝝ et anisum et agaricus et ea in quibus sunt cuz
aptione intentiones alie. Aut sumantur g̃noꝝ piee
maioris. ʒ. xxx. et passaꝝ enucleataꝝ. ʒ. v. et sul
furis citrini aur̃. ʒ. et epithymi et seminis ap̃ĳ mõ
tani et ciceris ni. et turis albi omnium ana. ʒ. ii. te
rantur et cribellentur et sumat̃ ex suma coꝝ. ʒ. i.

et. ʒ. cũ aq̃ feniculi et admĩstretur dieb⁹ aliquib⁹
sil'r est enim sanatiuuz: et nos iam experi sumus
ip̃z multotiens. Et asiniar est ex melioribus medi
cinis ictericie. Et debilior ista et in q̃ est oppilatio
in meatib⁹ choler̃. Sz clisteria et solutiua sunt ꝯue
nientiora in eis. Et ad sũmũ solutiua ex eis que sũt
sicut epithymũ et polypodium ponantur in eis iste
medicine. Descriptio bona ad illud. ℞. g̃natoruz
ʒ. iiii. agarici. ʒ. iii. et succi eupatorĳ. ʒ. iii. infor
meniur ex eis pilule et bibatur ex eis. ʒ. i. et iter̃t
multotiens. Et qñ chronica fit ictericia oppilatiua
tunc necessariũ est sumer̃ diacurcuma et tyriaca aut
similia ex eis que apiunt cum fortitudine et simili
di alacca. Et qñ est cũ oppilatione febris tunc atri
plices sunt boni valde. qm̃ sunt apitiui et extincti
ui. Et similiter radix lactuce de aq̃ de qua sumat̃
pondus. ʒ. ii. cũ melle. Et similiter aqua cuscute ⁊
endiuie et myrrha cuz rotulis casiefistule cum oleo
amigdalino amaro et dulci. Curationes aũt icteri-
cie in quib⁹ attenditur intentio egritudinis ipsius
et r̃solutionis eius lz in eis sint aptio oppilationum
et reliq̃ iuuamẽta alie sunt potiones: et alie sunt
ablutiones et alie sunt sternutatiões. Et pl'rz iuua
mentum eaꝝ est in oculo et facie. Et alie sunt que
sunt r̃gimẽ cõe sicut est administratio tine cum aq̇s
fortibus. Et qñ incipit mingere mingat in tina qm̃
est cura eius. Et qñ egreditur ex balneo cooperiat̃
vt nõ adueniat ei frig⁹ oĩo et dormiat coopert⁹.
Ea v̇o que sunt p̃ter balneũ ex illis que admini-
strantur vsu medicine sunt que extrahunt ex cute
ictericiam: Et medicine que extrahunt illud qñq̃z
extrahunt ip̃z aut cum solutione ventris aut cũ su
dor̃. Et melius est vt sit sĩr exercitium et laborem
et sitim et ꝓprie qñ est faciens sudare potus. Et si
milit̃ post balneũ et illi qui sue ictericie curationez
vult cum resol'one nocent frigus et septẽtrio. nisi
velit ꝑ ea resister̃ medicĩe calide et aggregare eaz
sicut sumit in potu pip: deinde post illud sedet in
aq̃ fr̃a. Et dr̃ ꝙ patientes ictericiam iuuant̃ ꝑ ꝯsi-
derationem in reb⁹ citrinis. Illđ enim mouet na-
tura' ad expellendũ mãz citrinam totam ad cutez:
quare adiuuat̃ adiutorium curationis in ea. Ego
v̇o nõ sum ex illis qui negem huiusmõi curatiões
sicut sunt plures eoꝝ q̇ philosophant̃ ad eas. Et ex
medicinis bibitis cognitis est vt in potu sumat st'ãs
in tina. ℥. ii. succi rhaphani cũ. ʒ. ʒ. baurac et. ℥.
i. vini. Na' ipsa non mora'tur quin extrahant ex e
a citrĩitatem. Et iterum sumat̃ manipul⁹ aspagi ⁊
pugill⁹ ciceris et decoquantur in vase vitreato cũ
v. asceit aq̃ de q̃ in potu sumat̃ mista cũ vino si ñ
est fe. et si est fe. potetur sola: deinde sedat in ti-
na aq̃ in q̃ decoctus est capillus ueneris et egredit̃
ex eo cholera: et iteruz floris nitri pond⁹. ʒ. ii. cũ
vino antiquo: dimittatur in nocte sub celo et su-
matur in potu. Et de balneatione fiat illud quod
dictũ est. Aut sumantur ĩ potu squilla assata cũ. vi
partibus salis adusti et dosis sit. ii. aur̃. in ieiunio
aut sumatur in potu leporis marini pon. ii. ʒ. pul-
uerizati sĩr ouum sorbile et sorbeatur. Aut corticis
g̃natoꝝ. ʒ. iiii. arsenici pondus. ʒ. ii. sumat̃ ex
eis simul quantum tollerat pollex et sumatur in
potu cum tribus. ℥. lactis asinini aut pondus. i. ʒ
et qđ est supra fenugreci et sumatur in potu cũ aq̃

et melle et sedeat in tina aque frē: aut sumat capil
lus veneris tritus et accipiatur ex eo. ʒ. iiii. cum
aq̄ in q̄ decoctum est anisum. Aut succus acetose
cū aliquantulo vini: aut stercoris canis comeden-
tis ossa alba non nigͣ pondus. ʒ. iiii. cū aq̄ mellis:
aut folioꝝ sicle exiccate. ʒ. iiii. cū vino ꝑmisto fiat
illud tribꝰ diebꝰ: aut ciceris nigri. ℔. i. capilli ue
neris manipulꝰ vnus decoquantur in aq̄ donec ꝯ-
sumatˀ tertia et sumatur ex ea in potu. ℥. i. aut suc
ci rhaphani. ℥. ii. vini. ℥. i. aut ciceris nigri. ℔. i
carpobalsami turis seminis feniculi omniū ana pu-
gillus. i. decoquantˀ in. vi. ascēit aque donec ꝯsu-
matur tertia et sumantur in potu ex ea. ℥. ii. ¶ Et
si non fuerit fe. potentur cum vino. aut cinsmo-
mi q̄ntitas quā tollerāt tres digiti cuꝫ vino et melle
medictatis secūdū mensurā. ℥. i. et. ſ. aut cum aq̄
et vino aut semina almahaleb excorticata ex corti
cibus suis de quibꝰ in potu sumatˀ pondus. ii. ʒ.
aut rubee tincture. ʒ. i. in ouo sorbili. aut sumatˀ
limature cornu ceruini kirat. xviii. et sumatur in
in potu cum sirupo begursericō: aut sumantur gͣ-
na pinee et ameos et staphisagria et sumat in potu
eger ex eis. aut pipis et stercoris canis albi come-
dentis ossa cochliarium. i. cū vino. aut impleatur
colloquintida eiecto ex ea qđ intra est vino et aq̄
⁊ bibatˀ: aut detur in potu de felle vrsi in vino:
aut sumatˀ cornu cerui. ʒ. i. et tertia et sulfuris pō
dus. ʒ. ii. et bibatur illud: et bibatur post illđ vi
num: aut sumatur et ꝓpe in oppilatiua reubar. ipi
cō capilli ueneris olibani rubee tinctoꝝ ptes equa
les et dosis sit. ʒ. i. Et medicine quidem singula-
res que ingrediuntur in hoc caͦ et sunt apitiue eti
am sunt apsinthium anisum assaꝝ acorus rubea tin
ctoꝝ gētiana xilobalˀ. agaricus condisi nux cuꝑssi
costus vtraq̄ʒ aristolˀ. Ex eis que dicuntˀ et sūt le-
uia est vt sumatur in potu cerebrum alcubugi in
vino puro: aut sumantur vitelli duoꝝ ouoꝝ et ꝯ
quassentur in medio assacruati vini et bibantur.
Et ex eis que laudantur vehementer est vt sumaˀ
tur in potu de lumbricis terrenis exiccatis: qm̄ ip
si mundificant statim. Et silr̄ fel vrsi. Et ex eis q̄
expta sunt etiam est vt dentur in potu radices ace
tose et stet in sole et ambulet post illud hora vna
donec calefiat et sitiat. deinde sumat decoctionem
capilli veneris et rubee tinctorum et mente. Et si
militer si bibatur post balneum. Et ex diureticis
ꝓpriȷ̄s ei est vt sumatur nucis cuꝑssi pondus. ʒ. ii.
cum ponderˀ. ʒ. ii. casie lingnee et bibatur cū vino
antiquo. deinde sedeat in tina in qua decoctus sit
capillus ueneris aut anisum post illud hora. iͣ do-
nec calefiat: qm̄ minget ictericiam totā. Et q̄nꝫ iu
uantur cum carne eriȷ̄ pp fortitudinē sue ꝓuoca
tionis et mundificationis et ꝯuenientie sue ad ep.
Et aq̄ cuscute q̄n bibitur ex ea sacraiati. i. cum se-
mine apiȷ̄ et zuccaro altabarzet est iuuatiua. Et ex
solutiuis ꝓp̄is eis est vt pforetur colloquintida et
expellatur illud quod est in ea et impleatur vino
et bulliat sr̄ prunas et coletˀ et bibatur. Et ex eis q̄
nos ꝓbauimꝰ est ut sumatur aloes. ʒ. i. et scamo-
nee danic vnū et salis naptici. ʒ. i. quarta et rubee
tincoꝝ et agarici amboꝝ ana. ʒ. ſ. fiant ex eis pilu
le et bibantur in aq̄ de seminibus medicinaꝝ q̄s
diximꝰ. Et nos iam diximꝰ clisteria in antidota-
rio ad hoc caᵐ. Et ex sternutatoriȷ̄s sunt succi qui
bꝰ sternutatˀ sicut succus cucumeris asinini et suc-
cus folioꝝ nasturtiȷ̄ et succus cuꝑssi et succus cicla-
minis sicut est aut ꝯteritur ciclam̄ et infunditur in
lacte mulieris in nocte: deinde exꝑmitˀ in mane et
tepefit ⁊ distillatur aut succꝰ radicis alfarsasa exꝑ
mitur et bullitur cuꝫ sābacino bullitione leui et in
ipo sit paꝝ galie et fiat cum eo sternutatō: aut suc-
cus radicis rhaphani ꝯtriti cum foliȷ̄s suis. ¶ Et ex
succis qui nō sunt caliditatis magne est succus sicle
et ex succis frīs est succus sempuiue aut succus ale
fuis fluuialis et acetum ipꝫ q̄nꝫ sugitˀ naribꝰ et re
tinetur hora vna infirmus in pila balnei: qm̄ est
bona curatio et silr̄ si infundatur in eo nigella die
et nocte: deinde coletˀ et fiat caputpurgium et o-
doret ex ea sola et ꝑmista. Et ex eis que sunt p̄ter
succos est vt sumatˀ staphisagrie q̄rta. ʒ. i. et teratˀ
et dissoluatur cum aq̄ coriandri et olī amigdalini:
ana. ʒ. x. et fiat cum ea caputpurgium ipo exn̄te i
tina aut pila aq̄ in balneo. Et q̄nꝫ miscentur cū ea
aliquid ordei sicci et aliquid aceti vini. ¶ In oculo
v̊o ipo assiduetur ipsius ablutio cum aqua rosˀ. et
aq̄ coriandri et aqua niuis. Ablutiones vero habē
tibꝰ ictericiam sunt aque in quibus decoquntur ca
pillus veneris et sceba et maiorana et polium et
camemilla et alaniuden ꝓpe et tribuli et anetum
est radix in eis. ¶ Et quandoque ponitur pro-
pter calidam ictericiam in eis acetositas citri: qm̄ ē
uehemētis abstersiōis cū sua icisiōe i oī tictā. ⁊ q̄nꝫ
assūuntˀ ex istis r̄bꝰ ēplā ⁊ assūūt ex eis olea q̄bꝰ fit
inunctio sicut oleum albacuen et oleum camemil-
linum et oleum anetinum et iteꝝ oleū ꝯgelati uue
et oleum de lilio. In ictericia v̊o cretica oꝫ vt quꝫ
excutit infirmꝰ intendat cum ea intentione ipsius
egritudinis cū lauatiuis et diureticis mūdificatiuis
et fortasse nō indiget solˀone ventris et fortasse suf
ficit balneum solū. Qđ si videris in vrinis eorū
et egōnibꝰ paucitatem tincture scias ꝙ mā in eis ē
grossa qr̄ ꝯforta illud cum quo medicas ex lauatis
notis et similibꝰ. Venenose aūt cura est tyriaca et
mithridatū ꝓpea quia r̄sistīt veneno: deinde bi-
bat aquam maloꝝ acetosoꝝ et aquaꝫ g̃natorum et
succum endiuie et portulace et mucilaginē psiliȷ̄ et
almirberis et oīa in q̄bꝰ est infr̄atio cum virtute
tyriace. Et in ipsa quiđ iam exꝑtum fuit in ꝑnci-
pio qum accidit: et ꝓpe qum venenū est ebibitum
vt bibatˀ lac assidue cum oleo amigdalino. Regim̄
aūt ipoꝝ cū cibis iam docui ipꝫ in ꝯplˀone calˀa absꝫ
debilitate manifesta et sine oppilatione. Oppilati-
uam v̊o et debilitatiuaꝫ ꝯgnosces ꝑ ea q̄ dicta sunt
in caͦ ep̄is. Et cibꝰ quiđ ictericoꝝ est ille qui alle-
uiat et subtiliat et in quo est aptio. Et ius piscium
ꝯfet eis ꝓpe cū eis que ꝓuocant et subtiliant de il
lis que dicemꝰ in fine capituloꝝ.

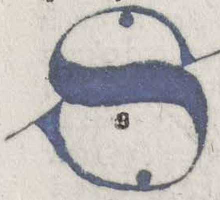
De cura ictericie nigre aggergate vitio splenis.
Caᵐ. vii.

In illa quidem que splenetica est ꝯsidera
an sit illic r̄plˀo sanguinea plˀrima: quare
phlebotoma basilicam sinistrā et salua-
tellā post eā: deinde occupa te cum splene et r̄ctifi
catione oppilationum eius et apatum ipsius et de-
bilitate eius. Et si fuerit cā illic multitudo melan-
cholie pp illud qđ generat ipsam ex virtutibus et

cibis secundum q dictum est. oz etiam euare eam cu eis que ipaz euant. Ex illis est decoctio scolopedrie cuz bello dicta in antidotario et euct ex ea ml totiens. Et decoctio epithymi secudu hunc moduz ℞. myrob. ni. et keb. omnium ana. ʒ. x. fumiter r scolopendrie polypodij et floz squinanti omnium ana. ʒ. v. radicu apij et feniculi amboz ana pugillu. i. belli nigri pondus. ʒ. ii. decoquantur in trib. lb. aque donec remaneat quarta et piiciatur sr ea epithy. ʒ. v. et bulliat ebullitione leui: deind colet et ponantur cum ea hiere picre. ʒ. xxx. ¶ Et silr pilule facte de myrob. nigris et epithymo et sale indo: et agarico et corticib radicis capparis. Et qn fit euo detur n potu lac camelaz et si non r peritur aqua casei facta cum sirupo acetoso de seminibus et spodio et polio. Et medicine subtiles que sunt ex scolopendria et radice capparis et similib. Et aq in q decoquntur folia tamarisci et redices et aq folioz capparis et aq folioz rhaphani et sirupus acetosus et silr aq solatri et aqua apij si fuerit caliditas. Et sirupus acetos in quo decocta sunt scolopendria et folia capparis et fructus tamarisci et poliu. Et si fuerit in splene apa calidum oportebit vt no sifluitas sit in calefacientibus. Et si in ipo sunt oppilationes tunc apitiua fortia podicta in ca epis iuuatiua sunt etia. Et ego dicam in ca oppilationis splenis medicinas que ei ppe sut. Et si est ca debilitas attractionis splenis tunc de illis que necessaria sunt est vt tu ponas sr ipz ventosas sine incisione. Et vt administret exercitium et empla ꝯfortantia splenem sicut illud qd fit ex apsinthij et cordumeni et floz squinanti et albasce et centauree et radicum capparis omnu ana ptem i. et ex ros. ptib. ii. et ex bdellij pte. i. ʃ. et ex amoniaci ptib. vii. et decima ptis fiat ex eo eplz. Et qn abluitur fiat cuz aceto puro forti in quo bulliant anetum et baurach et sal et ruta et calamentu et si fuerit i ca ictericia nig caliditas epis curetur ep cu subtiliatiuis: et si fuerit fritas curet cum tyriaca maiore ppe et cum medicinis notis. Et si fuerit ca in ea corpus totum fac in pmis illud qd ꝯuenit epi vt patiantur ab eo vene: deinde corpi. Ipsam aut ictericiam cura cum eis qb curas ipaz ictericiam citrina et cu eis q de illis fortia sunt. Et qn aggregantur ambe ictericie simul et est rplo et indiges phlebotomia. Phlebotoma tunc ambas manus et eua eas a bas dieb aliquib et aggrega int duo rgimenta et da in potu inter ea ambo decoctone apsinthij et epithymi et aggrega aquas foliorum rhaphani tamarisci et salicis omniu ana. ℥. i. et. ʃ. aq solatri. ℥. iii. aque folioz capparis. ℥. ii. aggrega et fac bullir omnia cu. ʒ. x. casiefistule et pijce sr ea pondus. ʒ. xxx. hiere picre et pondus. ii. danich croci et pondus. iii. kirat scamonee assate in cepe et expecta duob dieb et post illud bibatur aq casei et sirupus acetosus. ¶ Cibi autez in omnibus illis sut cibi leues noti et pisces aradradri et ex pullis impingtis et ex oleribus endiuia et apium et condita propria et capparis cum aceto.

Tractatus secundus de reliquis dispositionib splenis.

Sermo vniuersalis de egritudinib splenis. Cam primuz.

Spleni accidunt oes spes egritudinu pdictaz. s. de egritudib ꝯplonis et ꝯpositionis sicut oppilatoes et solo ꝯtinuitatis et silia et apata cu spebus suis. Et scias q qn splen ipinguat extenuatur corpus: qm in pmis dstrit vt epis vehementer cu ꝯtrarietate qr minorat generato san. et cu hoc ipe attrahit d sanguie illius infirmi re plurima p pt magnitudine sui. Et penit extenuatio splenis sigt bonitate huoru et pinguedo ei malitiaz huoru. Et qnz ꝯvtunt egritudines splenis ad febres ꝯmistas sicut ipe qnz generat ab illis egritudinib. Ipe eniz generant multotiens ex tertiana n pura et ex febrib pestilentialib et fe. ꝯmistis: et plrie q d egritudies splenis sut autupnales. Et color habetis eas est dclinis ad citrinitatem et nigredine. Et qnz pueniut egritudies spleis ad stoz et fortasse ad dut in appetitu ei et qnz destrut appetitu ipsi: et qnz cogut ipz qu ppinq est digo ad euomendu rez acetosaz ex q ebullit terra absz nocumeto et absqz dolor. Et vrina saguinea bona e in fine egritudinu splenis. Et silr grossa in q est fex et viscositas q est in ipa est similis viscositati sanguis: et qnz rsoluit p ea fe. ex febrib egritudinu splenis: qre resoluit p eam splen.

De signis ꝯplonu splenis. Cam. ij.

Calida signt sitis et inflamato in sinistro et corrupto vtutis ei q attrahit melacholia. Fraz vo signt diblitas attractiois ei et cas appetitus et iterato fastidiose sacietatis et mltitudo rugit et eructuatois. Et signt sicca durities et dbilitas corpis et grossitudo san. et vehemetia nigredis coloris. Et huida signt lenitas lateris sinistri et mollities corpis et nigredo trahes ad albedine plubeam.

De cura. Cam. iij.

Est prima curatonib epis et indiget vt sint medicie fortiors et penetrabiliores et igeniet eoz penetrato cu eis q penetrare faciunt: et cu eis q obseruant vtutez sup eas vsz q pficiat opatoes suas. Et scias q dira inter curatioes spleneticas et epicas est in fortitudine et debilitate et labor et alleuiatoe. Ep. n. est dignius vt alleuiet cu eo. Et non sit sifluitas in ꝯfortando illd quo curat. Et non afferat sr ipz medicine acute nimis sicut acetu forte nisi in necessitate Et splen ecotrario illius eget vt adiuuet medicie ei cu eo qd ꝯseruat vtutem earum et cu eo qd penetrare facit. Et spleni qd sunt medicine q sunt ppe ei: sicut cortices radicis capparis et sicut scolopendria et amoniacu et alleu siluestre. Et qnz necessariu faciunt egritudines splenis vt phlebotomet basilica maior et phlebotomet saphena: imo phlebotometur vtriqz guidegi.

De apatib splenis calidis et fris et duris et quoz durities est in fieri apa. Cam. iiii.

Scias q minorantur in splene accidentia apatu calidoz et frio ipoz simul: imo qnz accidunt spleni apata calida festinant aut ad duritiez: qm sanguis q puenit ad eum vt nutriatur ipo est sanguis spiss qu ponitur in apate

q̄r induratur. ¶ Plura g° apāta splenis sunt dura
mollia v̇o sūt in q̇busdā horis. Et plr̄m qd̄ accidit
in ip̄o de apāte calido est sanguineum: et cholericū
accidit in ip̄o raro: et durum est in inferiore parte
splenis pp̄ ḡuitatem materiei. Et figure eius sunt
iiii. rutunda et lata et longa et grossa et lōga subti
lis. Phlegmaticū v̇o accidt raro et spleneticus qui
d̄ est qui hz duritiem in splene suo: aut pp̄ grossi-
tudinem sue substantie q̄uis non pueniat ad finez
ad quem puenit apā aut pp̄ apā durū in ip̄o: et pri
mū quid̄ est leuius. Inquit. Hip. si spleneticus in
uenit dolorem interiorem est magis saluum: et il
lud qm̄ in ip̄o speratur adhuc sensus. Et dixit qn̄
accidit ei fluxus ventris cum sanguine est melius. s
qz speratur cū ip̄o r̄solo̕ materici splenis eius. ¶
Si aūt pseuerauerit adueniet ei lubricitas hydro-
pica et morieṫ. Et cā in eo est dominium f̄ritatis s̄r
ɔplōné. Et dixit illi q̇ catarrū hz nō accidit splé: et
in hoc est ɔsideratio. Et fortasse multitudo catarri
est significatio hūiditatis ɔplōnis eius vt sit illud i
ꝓximo futuro. Et in li°. Hip. ille qui hz dolorez
in splene suo et currit ex eo sanguis rubeus: et
apparent in corpe ip̄ius vlcera alba non ledentia
moritur in die secūdo: et si non cadit appetitus c-
i⁹. Et qn̄z terminantur apāta splenis fluxu sanguis
narrium etiam et ꝓprie ex lateṙ sinistro et apāti-
bus apud aures difficilis suppurationis et aptiōis
pp̄ grossitiem materiei. Et laudabilior vrina eoꝝ
est grossa sanguinea. ¶ Et vrina i qua est fex ui
scosa: qn̄z sig̃t sanitatez splenis et destructionem
eius. Et dixerunt q̇dā qn̄ fuerit in vrina sicut su-
spensio san. et febricitans habuit splenem extenuaṫ
vel destruitur splen eius. Et qn̄z ɔtig̃it in quibus
dā hominibus vt multitudo splenis generetur et
r̄maneant secūdū illud tempoṙ longo et sint secūd̄
salutem dispōnū suaꝝ apparentiuz spatio ꝓlixo: q̄
uis qn̄z accidant ex magnitudine eius nocumenta
plurima et secundū materiam efficientem et secūd̄
virtutem splenis. Et scias q̄ splen qn̄z apātur post
apā ep̄is secūdū semitam pmutationis: et illud est
melius q̄ vt pmutetur apā splenis ad ep.

De signis. Ca^m. v.

C Ommunicaṫ apāta splenis omnia in ḡue-
dine et in magnitudine et dolore exten
so vsq̧ ad diaphragma ex latere sinistro
et qn̄z ascendit vsq̧ ad furculam et ad humerum
sinistrū p ɔmunitaté furcule. Et qn̄z facit anhelitū
duplū existenté fz formā anhelitus fletus infantis
qm̄ apā impedit diaphragma ad hoc vt vadat in
motu anhelitus: q̄r stat subito pp̄ lesionem deind̄
redit: et dū non est apā magnū non ɔprimit dia-
phragma. Nā ɔmunicatio splenis ad diaphragma
minor est ɔmunitate eius ad stōꝫ etiam. Sensus e
nim sentit splenis inflationem et corpus alleuiatur
et qn̄z accidit ex apātib⁹ splenis et ꝓpe qn̄ sunt in
inferiore pte eius vt subtilieṫ sanguis: qm̄ vehe-
menter mundificat sanguinem a fece sua: et accidit
vt rubeant pedes et genua ipsius: et illud qm̄ stōi
os ɔmunicat inferiori pti splenis: qm̄ ex ipsa ascen
dit vena expellens hu. melancholicū: qum g° cali
ditas nālis vincit puenit ad extremitates ꝓximas
et accidit extremitati nasi eius et auri ipsius vt re
splendeat pp̄ illud qd̄ accidit ex apāte sanguini et
malitiam passionis eius et paucitatem etiam. Et is
ta membra vehementis sunt passionis ab infrigi-
datiuis. Et apā quid̄ differt ab inflatione p ꝓuatio
nem ḡuitatis. Et q̄ apā doloré facit incess⁹ et infla
tionem qn̄z sedat et r̄mouet eam: et differt p euen
tum rugitus et eructationé. Et ɔmunicaṫ apāta e
ius calida cū accidentib⁹ p̄dictis et cū inflatione et
siti et febre. Ueꝝ eius qd̄ est cholericuz est inflam
matō vehementior et sitis fortior et ḡuedo eius
minor: et est dolor ad inflammatōez declinior q̄
ad tensionem et color est ad rubedinem tendens.
Cū apātib⁹ v̇o duris malingna fit aīa et ɔmoueṫ
tristitia et varietas in quibusdā horis. Cōmistio
v̇o sens⁹ fortis non accidit nisi apud plr̄m victorie
qm̄mā melancholica nota est non ad ptem capis:
q̄uis taz accidat ex pte alia ⁊ est p ɔmunitaté splenis
ad diaphragma: deinde diaphragmatis ad cere-
brū. Et qn̄z denig̃tur lingua ex duritiis splenis et
sentitur durities eius absq̧ rugitu qum p̄mitur:
nisi aggr̄geṫ ei inflatio et nō est cū ea se. insepabil̕
īmo qn̄z est secūdū ordinem. Et qn̄z multiplicanṫ
cū ea vlcera crurium et corroduntur dentes et gin
giue pp̄ grossitudinem san. qui descendit in vlce-
ra crurīū: et corruptionem vaporis qui ascendit
in omnes ptes gingiuaꝝ et dentiū. Et qn̄z est in vl
ceri⁹ crurium crisis illius. Pluri⁹ nanq̧ eoꝝ q̇
splenem hn̄t qum accidunt exercitia laboriosa at-
trahitur inde mā ad crura et euadit et egrediunṫ
cum ea bothor q̄ nominanṫ anitham. Et multoti
ens est vrinale splenetici sicut sani. Sed qum exer
citet se ip̄z r̄soluitur melancholia eius ad vrinale ⁊
facit ip̄z habeṙ nigredinem non existentem et si es-
sent cā in ea renes pseueraret saltē in hora exitus.
ei⁹. Et phlebotomia plr̄ima apāt splenez. Et autū
nus est eius inimicus. Et qn̄ fuerit durities post
apā calidū antecedent accidentia calidi: deinde in̄q
renṫ accidentia duritiei. Et multotiens quid̄ ɔfor
tatur splen subito p se ipsū: aut p illud qd̄ confor
tat ip̄z et p̄ualet sup totum illud qd̄ est in ip̄o de
mā mala et solōne educit eam feculentam sicut fex
oliuaꝝ. Et sig̃t q̄ est ex splene ⁊ n̄ ex ep̄e euō epa
tis ab egritudine. Et q̄ splen tollerat ip̄am et de
tūitio eius pp̄ illd̄ qd̄ accidit ei ex hoc. Cum apāti
b⁹ aūt frigidis phlegmaticis sunt signa apātum cū
lenitate tactus et cum albedine coloris in quo ē pa-
rum nigredinis. Et splenetici quidez vehemētioré
cibi appetitum habent q̄ aliȷ̄. Sz vomit⁹ difficilis
fit in eis valde et sunt nature eoꝝ stricte secūdū pl̕
rimum et indigent in vomitu et in solōne ventris
medicinis.

De curatione apātuz splenis calidoruz vald̄. Ca^m
sextum.

A Pproximant curatiōes eoꝝ curōnib⁹ suo
rū similium in ep̄e p̄ter q̄ necessitas sit
illaꝝ et obseruantia ad latus stipticitatis
sed cū cautella calefactionis vehementis vt non se
stinet mā ad grossitiem et duritiem. Et ɔmunicat i
hoc ep etiam. ab̄o enim p̄pata sunt vt pmutentur
ex apātib⁹ calidis ad duritiem. Ueꝝ oz vt misce
antur cū eis medicine in quib⁹ sit incisio aliq̄ cum
caliditate eq̄li: et stipticitas et virtus f̄ritatis sicut
alumen. Et scias q̄ acetum multum ingreditur in
curis eorum et oz vt incipiaṫ in p̄mis a phlebotōia

basilice: deinde dantur in potu succi et aq̄ p̄dicte
in egritudine epis. Et illa que appropriantur splen i
plurimū sunt aq̄ folioꝝ salicis et aqua foliorum al
garab et aq̄ portulace et aq̄ cappilli veneris humi-
di. Et ex eis que ꝯferunt in ipo ē vt detur in po-
tu pondus.ʒ.i. de semine portu. cum aceto. Inest
enim ei ꝓpetas in r̄soluendo apata et duritiez eiꝰ
et vt de arnoglossa exiccata pulueris omni die su
matur q̄titas cochliariȷ̄ vniꝰ. Et cibus sit ille quez
diximꝰ in caᵒ. epatis. Et zersicati inest ꝓpetas iu-
uatiua et ꝓpe qn̄ frangitur cum zuccaro siccitas eiꝰ
et cū tereniabin.

De curationibꝰ splenis. Caᵐ. vii.

Qum scis q̄ cā in illo est oppilatio ex san
guie pl'imo melācholico: oꝫ vt phlōes
basilicam et saluatellam et dimittas sal
uatellā ꝯstringi p se ipām qum ꝯstringitur ante ca
sum virtutis. Et qn̄z necessariū est tibi vt phlebo
tomes guidegi sinistrū. Et qn̄z indiges vt ꝯsequa
ris eam cum eūone p ea que educunt melancholiā
de qbꝰ dictum est in caᵒ ictericie nigre: et oꝫ vt n̄
obliuiscaris canonis p̄dicti in curatione duritierū
de lenificatione vltima īmo resol'one vt non re-
tatur in duritiem lapidis hūor. Q̄ si expeditus
fueris ab hoc vt non indigueris eo. erit tibi neces
sariū vt adm̄istres medicinas abstersiuas incisiuas
in quibꝰ non est multitudo caliditatis. Et fortasse
inuenies has intentiones in medicinis singularibꝰ
et fortasse indigebis ꝯpositis. Et medicine singula
res que faciūt illud sunt medicine in quibꝰ inuenis
amaritudinem et stipticitatē et caliditatem: aut ca-
liditatem temperatam et stipticitatem. Et qn̄z
inuenis medicinas singulares facientes illud cuꝫ ꝓ
ꝓpetatibꝰ q̄ sunt in eis. Quod si inuenis medicinam
in q̄ sit amaritudo tm̄ tunc pmisce eam cū aliq̄ntu
lo aluminis et aceto. Alumen. n. frangit sua v̄tute
subtilitatē eius. Et cauterium dictum in egritudi
ne splenis s̄r vena que est in interiore pte brachiȷ̄
sinistri fiat. Et si non fuerit manifeste dispōnis:
tunc cum eo qd̄ innuimꝰ. Et qn̄z sufficit regimen
subtiliatm̄ in sanatione splenis. Et qn̄z accidit vt ꝯ
ferat in ipo regimen impinguans corpꝰ qum non
facit accider̄ oppilationem et non fuerit ingrossās
san. Et si fuerit ita: sed non possumus ipz rectifica
re. Regimen nanq; impinguatiuū est ex eis que
humectant san. et r̄ctificāt ipz et tempāt ipz cū fra
ctione melancholie. Et qn̄z puenit durities splenis
ad hoc vt non sufficiat in curatione eius adiutor iū
cuꝫ eis que bibunt̄ absq3 eis cuꝫ quibꝰ fit ei empl'z.
Et omne lac p̄ter lac camelaꝝ est malum splen. ¶
Et medicinaꝝ singularium que administrantur ad
hanc cām melior est cortex radicis capparis ipē e-
nim multotiens educit vrinam et egōnem sangui
neam malā et sanat ꝓpe qn̄ bibuntur cū sirupo a-
cetoso de seminibꝰ trahente ad acetositatem. Et n̄
est ipē solꝰ: īmo sicut centaurea et succꝰ eius et ꝓ
ꝓpe minor et radix liliȷ̄ et flos salicis et acorus ꝯfe-
cta cum melle omni die cochliariuꝫ unum et ḡnā
alcasid et myrtus et camepitheos et cāedreos: et ḡ
na alcadra cum sirupo acetoso et prassium cū aqua
ferrariorum quā dicam: et squilla est bona et vlti
ma, ⁊ melius est oxymel eius et scolopendria cuꝫ
succo tamarisci et nasturtiū et nigella et agaricus so

lum cū sirupo acetoso et centaurea. Et dosis cuiusl3
illoꝝ sit ab vno aur̄. vs3 ad.ʒ.i. Et epithymi pō
dus.ʒ.v.in.℥.i. sirupi acetosi vs3 ad.ʒ.ii. istō
n. qū iteratur solutione ventris educit illud qd̄
est in splene et detumer̄ eū facit. Et āmoniacū et
lupi p̄cipue decoctio eoꝝ cū sirupo acetoso et de-
coctio cū aq̄ dulci et bibatur cū sirupo acetoso: aut
cū aq̄ decoctionis poliȷ̄ et acetosa nutrita cum aceto
cū sirupo acetoso et succꝰ spinaꝝ r̄centium et anne
tum siccū sumat̄ ex eo omni die pondus.ʒ.ii. et ꝯ
seq̄tur vrina cameli et succi eupatoriȷ̄ pondus.ʒ.
ii. cum aq̄ decoctionis apsinthiȷ̄ et iuuamentum cū
lacte camelino et vrinis eoꝝ est vehemēs valde et
assumat inde fortis et debilis oīs secūdū se. Et me
lius est illud cꝰ camela iam pascuit algarab et sce-
ha et apium et feniculū. Et qn̄ apparet ex potatio
ne eiꝰ digō apatis et apparet in fece eūo melancho
lie pueni post illud cū ꝯfortatione. Aut sume albo
tin infusum in aceto. vii. diebus: deinde accipiat
ex illo albotin oī die tria cochliaria et sorbeat ex
illo aceto s̄r ipz. Et sumat in potu seminis rhapha-
ni pondus.ʒ.i. et.ſ. cū aceto forti: aut decoctione
folioꝝ nucum r̄centiū decoctorū cū aceto squille.
Aut aq̄ folioꝝ capparis cum sirupo ace. aut de ne
reidē cū aceto squillitico. Et ex eis que currūt cur
su eoꝝ quibus est ꝓpetas est pondus.ʒ.ii. semis
portulace cum aceto. Aut coralli decocti valde pō
dus aur̄.i. cum aliquo sirupoꝝ spleneticoꝝ. Aut
empl'z de cucurbita tenera. Aut ipā cucurbita tera
tur post exiccationem et bibatur ex ea.ʒ.ii. pon-
dus cuꝫ sirupo acetos̄. Et iteꝝ semē canne et semē
cuscute et folia salicis pp suam amaritudinez et stip
ticitatem et semen acetose et semē atriplicis et fru
ctus tamarisci et folia eius et pulmōis vulpis aut
epatis ipius pondꝰ.ʒ.ii. exiccati. Aut accipe vesp-
tilionē et decolla ipz et exicca ipz et ꝯtere eum: et
accipe ex eo qd̄ tollerāt tres digiti. Aut accipe. vii
vespertiliones pingues et decolla eos et infunde eos
et exicca eos et pone ipos in vase uitreato submer
sos cū aceto forti et lutato et dimitte in furno clau-
so Qū gᵒ decocti sunt depone vas extractū ex eo
vsq3 quo infr̄etur deinde extrahe eos et dissolue
digitis in aceto et sumatur ex eo in potu omni die
pondus.ʒ.ii. et hec est curatō expta. Et ꝯueniēs
quidē est vt huiusmōi medicine singulares dicte p̄
us et posterius bibantur cum sirupo et aceto. Et
vt fiant ex eis empl'a ꝯfortantia cū aceto. Medici
ne vō ꝯposite que bibuntur sunt sicut scolopendria
et spodium ex quibꝰ bibatur pondus.ʒ.ii. cum si
rupo aceteso. Et trocisci de capparibꝰ et troc. al-
felemenusch cum si. acetos̄ et troc. de reu. facti
cū corticibus radicis capparis et bibiti in aceto ve
hementis acetositatis et illud qū nō fuerit inflatō.
Et trocisci de rubea. Et tyriaca diatesseron est op
tima valde qum non fuerit fe. Aut sume nastur-
tiȷ̄ ptē.i. et nigelle ptem.ſ. ꝯficiantur cū melle de
spumato et sit dos̄.ʒ.iii. cū aceto ꝯmisto Aut suf
fuf ex aristol'. et myrobal'. kebu. de quo sumatur
cochliarium.i. cū vrina cameli et cū vrina capra-
rum. Et corticum capparis.ʒ.iiii. Et aristol' longe
pondꝰ.ʒ.ii. seminis alfelemenusch et pipis ambo
rum ana.ʒ.vi. fiant ex eis trocisci. Et ex eis que
ꝯferunt in illud qd̄. Rx. capilli veneris et corticuꝫ

radicis cappaꝛ̃. et seminis portul. et seminis rute et seminis alfelemenusch et isopi omnium ana ptes eq̃les et dos sit. ʒ. iii. in sirupo acetoso. Aut sumantur radices capparis et passe et semen napi et isopi terantur omnia et infūdant in aceto die et nocte et decoquantur in aq̃ plrima donec ad paucam redeat et misceatur cum ea sirupus acetosus fortis de seminibꝰ et bibat. Aut in potu sumant de aceto in quo decocta fuerunt sauina et nux cupressi decoctione vehemēti donec ῖmaneat paꝝ et bibat ex eo illud quod pōt et fiat emplꝫ cū fece ipsius. ¶ Aut lac camelaꝝ ſm ꝯditiones suas in potu sumat cum aqua folioꝝ algarab. Et iterum sumantur rubee. ʒ. xii. et cortices radicum capparis et aristologie longe. et ireos omnium ana. ʒ. ii. ꝯterantur valde et ꝯficiant cū oxymelle acetoso et fiant inde trocisci: sitq; dos. auꝛ̃. i. cū aq̃ apsinthij et corticū radicis capparoꝝ decoctoꝝ simul. Aut sumantur foliorū rāni recentium et corticum radicis capparis et fructus tamarisci et scolopendrie et squille assate et pipis albi partes equales informentur ex eis trocisci et sit dos. pondus. ii. auꝛ̃. cum sirupo acetos. Aut sūat splē asini siluestris et splē pulli eq̃ni ambo exiccati et ꝯtriti et bibatur ex eis auꝛ̃. i. ꝑueniendo vsq; ad. ʒ. ii. cū vino ꝑmisto. Et dr̃ ꝙ qū iste medicine in potu dantur porcellis aliquibꝰ diebꝰ ñ repitur in eis splen. Sumatur epithymuz ⁊ corrtices radicū capparis mediaꝝ ꝯficiant cū melle et bibatur ex eo circiter auꝛ̃. v. Aut sumant cortices radicū capparis et scolopendria et fructus tamarisci et cortex salicis et rubea et ireos et assaruz et acorus decoquantur cū aceto forti: deinde colet et fiat ex eo sirupus acetosus mellinus et bibatur in cuius dosi sit pondus. ʒ. i. āmoniaci est eniz mirabile. ¶ Et si spleneticus ꝯqueritur de solutione vētris in qua non est san. et cum qua non est puncture sumat suffus de g̃nis g̃natorum tribus diebꝰ aut. iiii. ōi die. ʒ. iii. aut. iiii. et faciat vt cibus eius sit medietas eius quo ꝯsueuit vti: nam solutō eius est splenetica: et causa in eo est: qm̄ corpus ñ recipit sanguinem. Et scias ꝙ res calide valde nō sunt multum ꝯuenientes spleni ꝑꝑea ꝙ indurant ⁊ exiccant et ꝓhibent a resolōne. Et qñ fuerit in vrinali caliditas tunc melius erit etiam vt in potu sumantur trocisci almirberis et similia. Medicamen ꝯferens duritiei accidenti in splene. ℞. radic. oppopo. et radic. cappaꝛ̃. et spēi volubil' nominate albroconium et medulle squille assate et g̃norum alben et alleoꝝ siluestrium omniuz ana ptē. i. misceantur omnia et sumantur ex eo darkimet. i. in mane cum sirupo acetos. aut aceto ꝑmisto. Al'. ℞. medulle alben darkimet. iii. alleoꝝ siluestriuz darkimet. vi. cortices radicū cappaꝛ̃. darkimet. iii. costi darkimet. ii. storacis darkimet. vi. polij darkimet. iii. radicis plante nominate cotoli et est species illa que nominat asactaiat darkimet. ii. existio ꝙ hec est spēs asactaiet et est planta habens folia similia myrto et in medio sui hꝫ anulū similem oculo et similatur sempuiue maiori et g̃norꝫ uolubilis maioris numero. xxv. āmoniaci darkimet iiii. bezabard darkimet. i. radicis eius darkiet. iii cordumeni darkimet. i. et. s. seminis arboꝛ̃. marie darkimet. i. et. s. g̃norum squille et est albō sol assaꝝ dārkimet. xvi. misceāntur simul et administrētur in sirupo acetoso et sit dos darkimet. i. et. s. et secūdū plurimū darkimet. ii. ¶ Trocisci alij facientes illā opationē. ℞. seminis lilij darkimet. iiii. pipis albi et spice sire et āmoniaci omniū ana. ʒ. ii. informentur trocisci et administrent sicut illi qui sunt ante eos. ¶ Trotisci alij conferētes spleneticis. ℞. āmoniaci et fructus albansigi ōnium ana darkimet. viii. cortices radicis cappaꝛ̃. et fructus tamarisci et pipis albi et scordeon et sq̃lle mūdate assate omniū ana darkimet. ii. ꝯficiant cū aq̃ et fiant inde troc. quoꝝ vnusquisq; sit darkimet vnius et dosis sit vnius coꝝ cuz sirupo mellino. Al'. ℞. medulle squille assate. ℔. ii. radicis alfesire et est radix vitis albe. ℔. viii. pipis al. et petroselini et pastinace siluestris et farine herbi et g̃norum pinee omnium ana. ℥. viii. lilij celestis et radicis oppoponacis amboꝝ ana. ℥. iii. ꝯficiant et qū administratur aliquid coꝝ tunc melius est ut dimittat aquam aut minoret potum eius vt sit medicina saluata i ꝯcauo. Et non trahatur ad gibbositatem epis pp adiutorium aq̃ plurimum. In administratione aūt ciboꝝ melius est vt administretur ante eos balneatō longa secūdū ieiunium et sit statio in tina. Et qñ egreditur eger ex ea sumat incisiua subtiliatiua facientia sitim sicut pisces salitos ⁊ carnem salitam incisam et sinapi et sabane et sūat ī potu vinum mistū cū aqua marina et subtiliet regimen suum faciat illud tribus diebus et in quarto exercitetur donec sudet et frequens fiat anhelitus eiꝰ et emplet ⁊ hoc fiat si res fuerit fortis: et si fuerit debilior hac sit ꝯtentus eo qd̄ est leuiꝰ hoc. Emploꝝ vō forma est: qm̄ qñz fiunt ex illis simplicibus que diximꝰ: et qum emplꝫ fit ex āmoniaco ipō et stercoꝛ̃ ouium cum aceto est emplastruz forte. Et stercus ouium adustū et cinis asinaꝝ est emplꝫ bonū qñ conficitur cum aceto et fit emplm̄ cū eo. Et similiter ex radice vitis albe cum aceto. Et qñ accipitur stercus vaccaꝝ pascentiū et exiccat in ꝑmis deinde decoquitur cum aceto est ex eo ē plꝫ bonum. Et qñz puluerizat sup ipꝫ sulfur citrinum. Et emplatō cum flore salicis est mirabilis. Et ex illis est g̃noꝝ alben cum aceto. Et iterum alharmel cum semine suo decoq̃tur in aceto donec dissoluatur et fiat ex eo emplm̄. Et ex eis que sunt ꝓpinqua eq̃litati est sicla decocta cum aceto et radices altee decocte in aceto. Et ex ꝯpositis est marā basilicon et maran. Hal'. et marā aluskilcus et emplꝫ aureū et emplꝫ de aloe. Hal'. et marā factū de radice capparis infusa in aceto horis tot donec lenificet: deinde desiccetur et teratur bene et fiat ex ea marā cū cera et olō de alcāna. Aut sumatur nigredo vasis de ere et fiat ex ea et farina ordei et aceto et sirupo acetoso emplꝫ: qm̄ est vltimum iuuamentum: aut administret emplꝫ de sinapi qm̄ est forte. Al'. resoluens duritiez. ℞. āmoniaci et cere gūme pini omnium ana darkimet. iii. glutinis albotin et bdellij et bezabard omniū ana darkimet vi. turis myrrhe olei sicionij omniū ana darkimet. iiii. infunde liquida in aceto et ꝑmisce ea et vtere eis. Al'. ℞. fenugreci et farine herbi amborū ana. ℥. ii. gūmi albotin et āmoniaci amborū ana. ℥. v. radicis cappaꝛ̃. et g̃noꝝ alfangdi et radicis

allei siluestris et rubee omniũ ana darkimet. ii.
cer. lb. ii. infundantur in aceto et misceantur i olo
antiquo et administrẽt. Aut farina fenugreci et si
napis et nitrũ. Aut ficus cocte in aceto quibus sup
ponatur tertia ps amoniaci. Aut sumatur mel faui
et liniatur sup ipz sinapis et emplet ex eo splen et
dimittatur dũ tolleret Aut sumat ex ficubus. x. pi
gues et infundant in aceto horis trib9 deinde co-
quant et dissoluant et colẽt et sumat pond9 eaz de
sinapi et radice cappar ꝯiunctis et miscant oia. Et
qñqz ponũt cũ eis amoniacũ et mezerion fm q̃litaté
necessitatis et faciunt ex eis oib9 epithima et em-
plz. Et fenugrecũ et cordumeni et calx et baurach
cũ aceto et amoniacũ et zarur et myrrha et tus eq̃-
liter cum aceto forti liniant sup ventrez et ponant
sr ipz et dimittat quousqz cadat p se ipam. Et ex
eis que expta sunt et eligit ipm Alkind9 est vt su-
mat ruta et cortices radicis cappar et apsinthiũ et
calamentuz et origanũ et decoq̃t cũ aceto et exprima
tur et ponant sr frusta filtri et fiat cũ eis emplz et r
nouetur quotienscũqz infrat. xxi. vice in ieiunio.
Et ex emplis bonis valõ est vt sumat farine glan
dium. lb. ii. et rsoluant sr prunas et proiicias sup
ipas. lb. i. calcis et misceant et fiat ex eis emplz.
Aut sumatur baurach et calx et piretruz et sinapis
aggregentur oia cũ kitran et liniatur et non ꝯueni
unt cũ se. Aut sumat piretri. ℥. v. et siapis. ʒ. xv
et de gũis almezeriõ. ℥. iiii. et cordumeni. ℥. iii.
et nucis aromatice. ℥. i. et pipis. ℥. iiii. aggregẽt
cum aceto squillitico et fiat ex eis emplz spleni tri
bus horis postq̃ locus ablutus fuerit cũ aceto et ni
tro. Et chronico quidõ fit epithima ex amoniaci ⁊
amigdalaz amaraz ana ptib9. x. et ex folioruz
rute ptibus. v. fiat ex eis epithima cũ aceto. Aut
stercus capraz et sinapis recens ꝯfecta cũ q̃busdaz
succis mutatiuis et pauco aceto. Et ex embrocis est
aq̃ in q̃ decocta sunt lupini et ruta et pip. Et ex ẽ-
plis vehementis virtutis est vt sumant belli ni-
gri. ℥. iii. et belli al. ℥. iiii. et amoniaci. ℥. iii. et
nitri. ℥. iii. scamonee. ℥. ii. pipis. gña. xxx. ppẽt
ruta cũ glutino albotin talr vt tolleret pmistioné
cũ istis sicut maram et liniatur sr locũ post calefa-
ctioné eius cũ fricatione et hoc est etiam solutiuuz.
Et qñ nõ ꝯferunt medicine oz vt ponant ventose
et scarificatia sr ipz. Et qñz oz qũ dominat hu. me
lancholicus et san. vt phlebotomet alguidegi si-
nistra et fiant cauteria sr. v. loca splenis ant. vi.
deinde nõ pmittantur sanari. Qõ si nõ tollerat i-
gnem administrent cauteria ex medicinis sicut em
plz de ficub9 et sinapi et sicut empla de gũma ru-
te silurís et alia. Et si dominat caliditas et non tol
lerat infirm9 empla fortia vaporetur splen eius
cũ vaporatione aceti ex lapide crudo. Aut sumat in
potu in ieiunio et ponatur sup splenem ipsius fru-
stũ filtri infusũ in aceto calefacto et ppie in quo dõ
cocta est ruta. Et melius illo est vt ingrediatur e
ger ieiunus balneũ qũ tollerauerit illõ et rsupinet
in eo et non cesset ponẽ sup splené frustũ filtri in
fusũ in aceto vice vna post aliam dũ tollerat et ite
retur sup ipz dieb9 aliquib9 qm est curatio fortis.
Et ex eis q̃ appximant huic et ꝯueniunt calido est
vt sumatur ex semine endiuie et semie portulace
et cucurbita sicca et semine agni casti et in potu su
mantur ex illis aur. ii. cũ sirupo acetoso et iteratõ
fiat sr illõ. Cibivo sint illi qui sũt leues et pigues
ex iuribus factis ex eis q̃ sunt leuia et subtilia et
calefacientia cũ equalitate et capparis cũ aceto et g̃
na alcadra cũ aceto ꝯdita et rliq̃ que sciuisti in locis
alijs. Et oz vt administrẽt cũ illis subtiliatiua si-
cut sinapis et q̃ sunt illis similia. Et potus eoz sit a
qua ferrarioz et dẽ in quo extinguitur ferrum i-
gnitum multotiens.

De cura apatuz phlegmaticoz splenis. Cam. viii.

Cura eius est illa q̃ tempata ẽ ex cura du
ri cum eũone phlegmatis et melancho-
lie. Phlegma enim eius melancholicum
est et empla accepta ex meliloto et aneto et cala-
mo aromatico et ruta sicca et alijs.

De oppilatione splenis. Cam. ix.

Quandoqz fit ex ventositate et qñqz fit
ex apate: et fit ab humorib9 secũdũ q̃
sciuisti: et cũ ventosa quidõ est extensio
vehems cũ lenitate: et apoa est cũ signis apatis.
Et oppilationes alie sunt cum g̃uedine et ñ associat
eis sig̃ apatis.

De curationib9. Cam. x.

Sunt ille eedem que sunt fortes ex cura-
tionib9 oppilationũ epatis et iam inuim9
ad eas illic etiam.

De ventositate ⁊ iflatione in splene. Cam. xi.

Inflatio in splene est vt sentiant in ipo tẽ
sio et durities et eminentia et ꝯpmitur
tendens ad rugitum et eructuatõnez abs
qz g̃uitate apatũ

De cura. Cam. xii.

Scias q̃ medicie ꝯuenientes duritiei sple
nis pxime sunt in virtute curationi in-
flationis nam ipa etiam indiget apitiuis
abstersiuis resolutiuis cũ virtute stiptica forti pls
q̃ vtus rsolutionis: qm mã est ventosa leuis. Et
hoc est diuersũ ab eo qõ est in apatib9. Et qũ hoc
est sunt ei medicine que ipsi sunt magis simi-
les et in ipsa magis opantes et magis ꝯuenientes ei
sicut agnus castus et cyminum et ruta et semen ru-
te et ameos et que sunt illis similia. Et ꝯfert illi iu
uamentum maximũ positio ventosaz ignitaz sup
splenem. Et oz vt famem tollẽt et non sumat ci-
bũ subito: imo distinguat q̃titate pua valõ. Et ñ
bibat aq̃ inq̃tũ põt: imo bibat vinũ atiqũ subtile
aaz paz. Et ñ dormiat sr ipz dõec alleuiet uẽt ei9
et qñ repletio ventris ei9 ꝯmouet sup eũ doloré
nocte vl die ꝯpmat ipz faciendo ꝯpssionem post ꝯ
pssionem et ingeniuz faciat ad egõnez et dormiat.
Qõ si illud non ꝯfert somentet ipz. Et qũ sciueris
q̃ mã est melancholica plrma et inflat multitudi-
ne sua eũabis. Et ex bibitis nanqz sunt trocisci mõi
huius. ℞. belli al. ʒ. xxx. qui teratur et cribellẽt
et ꝯficiatur cũ aceto vini forti acuto et fiant ex eo
troc. subtiles pui et ponant vt panis in furno aut
patella vsquequo exiccentur et ñ adurantur. Et su
mantur troc. ʒ. xxx. in initio anteq̃ vt panis i fur
no põeĩnt et terantur et ꝯmisceantur cũ eis g̃noz
alfagdi et fructus tamarisci ana. ʒ. v. et scolopen-
drie. ʒ. vii. et informentur ex eis troc. et sit dos
eoz. ʒ. iii. cũ sirupo acetoso de zuccaro. Et ꝯferũt
etiam troc. de agno casto aut sumantur carmisck

gnoꝝ almaru ana. ʒ. x. seminis endiuie et semis portulace amboꝝ ana. ʒ. v. informent trocisci et sit dos. ʒ. iii. cū sirupo acetoso de zuccaro. ¶ Et qñz oz vt in potu tribuat ex agno casto et ameos et corticibus radicis capparis et ruta sicca et acoro aur. i. cū vino antiquo aut decoctione medicinaꝝ ꝯferentium ei. Inunctiōes aūt et ēpl'a ex oleis sunt sicut que fiunt ex oleo apsinthio et oleo de nereiden et oleo costino. Et ex mara est marā factuz ex sulfure et alumine et nitro et pice et āmoniaco. ¶ Empl'a vō sunt sicut empl'a dicta in capitulis p̄teritis sicut empl'z de ficubus cū aceto et cū ruta cū aceto et nitro et semine agni casti et meliloto et camemilla. Embroce aūt sūt sicut acetū in quo decocte sunt ille medicine ꝓpe secūdū q̄ diximus ex administratione eius cū frustis filtri: et ꝓpe acetum in quo decocta sunt capparis recens et sulfur et fructus tamarisci et scolopendria et semē agni casti et nux cup̄ssi et ruta. Et si voluerit vt sit cum fortitudīe et vt ñ sit febris ponantur in eo āmoniacū et bdelliū et similia. Et iterū calamentū et ruta et alsnē et baurac decocta in aceto cū aliquātulo aluminis. ¶ Et cib⁹ in illa sit similis ei qui dictus est in aliꝭs.

De dolore splenis. Ca^m. xiii.

Ut fit pp ventositatem et inflationem aut pp ap̄a magnū aut pp sol'onem ꝯtinuitatis: aut pp malitiaz ꝯpl'onis. Et tu quid iam sciuisti sig̃ coꝝ et curā cuiusq; spetiei ipsoꝝ. Et qum dolori non associatur sensus nisi in parte splenis apd̄ latus tunc est ventositas retenta inter panniculū siphac. Et si nā fuerit sicca r̄soluatur et administretur balneū et nō fiat phlebotomia q̄uis indicet eam ꝯmunitas medicoꝝ nisi apud necessitatez paucaz.

Fen. xvi. de dispōnib⁹ ficteri et intestinoꝝ. Et est quinq; tractatus.

Tractatus ṗmus de anatomia coruz et solutione ventris.

De anatomia. Ca^m. i.

Creator sublimis pp p̄missionē sue benigne ordinatōnis ī homīe et antecessiōez sue scientie in ꝯmōis ei⁹ creauit intestina ei⁹ q̄ sūt instrumēta expulsionis s̄fluitatū siccaꝝ pl'riū numeroꝝ et inuolutionum et r̄uolutionū vt sit cibo descendenti ex stō mora ꝯuēiēs ī ill' ĩuolutōnib⁹ ⁊ r̄uolutōnib⁹: nā si cr̄assz loco ītestīoꝝ intestinū vnū: aut breuis q̄titatis separet̄ cib⁹ velociter a ventre et esset necessariū homini hora ōi sumer̄ cibū sm ꝯtinuatiōez et sequeṙtur illud cōtinuatō egerendi et surgendi ad necessaria et essz ex vno coꝝ in p̄occupatione laboriosa a negotio suo in necessitatib⁹ vite sue et ex secundo in nocumēto pl'rmo et essz dōatus malitia et similis bestiaꝝ. Creator igit̄ sūm⁹ intestinoꝝ numeꝝ multiplicauit et ipoꝝ pl'rma ꝓlongauit ꝓpter hoc iuuamētū et m'tiplicauit eoꝝ r̄uolutōes pp illud et pp iuuamentū aliđ et est q̄ vene ꝯtinuate inter ep et inter instr̄m digōnis cibi ñ trahunt nisi qđ subtile est ex cibo suis orificiꝭs penetrantibus in tunicas stōi: imo in tunicas intestinoꝝ et ñ trahunt nisi qđ tangunt. Ei⁹ vō qđ ab eis occultatur ⁊ submergit̄ in ꝓfundo intestini elōgati a tactu orificioꝝ venaꝝ attractō aut est inpossibilis aut difficilis: qr̄ subtiliat⁹ est creator in m'tiplicando inuolutiones vt illđ qđ ꝯtinet̄ occultū in pte intestini r̄deat ꝯtingens in pte altera et sit poſe ordini aliꝭ uenaꝝ suger̄ puꝝ eius qđ euasit aciē primā. Et numer⁹ quiđ intestinoꝝ est sex. ṗmū coruz est nominatum duodenū: deinde illđ qđ nominat̄ ieiunuz post intestinuz lōgū qđ nominatur subtile et inuolutū: deinde intestinum qđ nominat̄ monoculū: deinde intestinum qđ nominat̄ colon: deinde intestinum quod nominatur rectū et est extale. Et ista omnia ligata sunt cū dorso cum ligamētis stringentib⁹ ea et secūdū necessitatē situuz ipoꝝ. Et creauit s̄riora ex eis subtilis substantie: qm̄ necessitas que in eis est digōnis et penetratōnis virtutis ep̄is ad ip̄a plus est q̄ necessitas in intestinis inferioribus. Et qm̄ illud qđ ip̄a ꝯtinet subtile est et non timet̄ vt pungat substantiam intestini pp suaz penetratione in ipo et suaz incessionē p ip̄m et ñ scalpit ipsū. Et inferiora incipientia a monoculo sunt grossa spissa pinguia intrinsecus vt sint resistentia feci que non induratur et r̄soluit̄ nisi pp multitudinem illic et similiter non putrefit nisi qum incipit putrefieri in eis. Et s̄r supiora quidez non est pinguedo. Ueruntamen non vacua fuerūt in creatione sua a glutinatione sup̄ficiei sue intrinsece cū humiditate viscosa mucosa que est in eis loco pinguedinis. Et intestinū duodenū ꝯtinuatum est fundo stōi et hz orificium sequens stōm et nominatur portanari⁹. ¶ Et hoc oīo est oppositū meri: nā sicut meri non est nisi ad attrahendū ad stōm supius: sil'r illud non ē nisi ad expellendū a stō subtus et est stricti⁹ q̄ meri. Et non fuit necessariū in creatione ip̄ius vt dilataret̄ sicut dilatatum est meri pp duas res: quaꝝ vna est: qm̄ res que penetrat in meri est grossior et durior et maioris quantitatis et illud qđ penetrat in hoc intestino est leuius et planius et subtilioris quantitatis pp digōnez suam in stō et ꝯmistionē spume aquose secū. Et secūda est q̄ penetranti in meri non attribuitur ex virtutibus nālib⁹ nisi virtus vna q̄uis voluntas adiuuet ip̄am ex pte vna et est attractiua. Adiuuat g° apiendo viaz et dilatando ip̄am penetrans aut in intestino p̄io patit̄ a duab⁹ virtutibus quaꝝ vna est expulsiua que ē in stō et alteratur attractiua que est in intestino. ¶ Et adiuuat eam sex q̄ ꝓuenit pp summā cibi: et fit facilis pp illud expulsio eius in via tempate amplitudinis. Et pp hanc rem diuersificatur a meri. Et illud qm̄ meri est sicut ps stōi similis ei in forma ꝯpositionis sue ex tunicis: hec aūt est sicut res extranea adherens ei diuersa in substantia tunicaꝝ suaꝝ a duabus tunicis stōi. qum indigeat attractōne forti cuius simili non indiget intestinum: pp illud g° vincēs sup duas tunicas intestini est villus vadens in latitudine. Uerꝝ in intestino recto iam apparent villi multū longi: qm̄ ē ex intestinis maioris opationis indigens ad attrahenduz illud qđ ē supra ip̄m vt adiuuet̄ eis sup bonitatem exp̄ssionis et expulsionis et egressionis: nam paucos hn̄s

est inobediens ad expellendū et exp̄mendū: et pp
illud creatū fuit amplū magne ꝯcauitatis. Et crea-
te sunt in intestino due tunice pp ꝯseruationez in
hoc vt non inbibant ipʒ corruptō et putrefactio:
ad que duo intestinū p̄patū est apud quodlʒ nocu
mentū ꝯsequens ipʒ velociter: pp diu̇sitatez dua-
rum opatōnū in duab⁹ tunicis. Et creauit hanc ca
nā recte creationis extensā ex stō ad inferiora vt
sit initium expulsionis p̄patū. Penetratō enim fe-
cis in extenso r̄cto velocior ē ea que ē in vndoso ⁊
sopito. Et fuit hec creatio in ipo iteꝝ iuuatiua in-
tentione alia: et est qm̄ qum ipʒ sedet recuū dimit-
tit a dextra et sinistra sua locū reliquis m̄bris cir-
cūdantib⁹ stōʒ a duob⁹ laterib⁹ sicut portioni epis
a dextra et sicut spleni a sinistra et reliquis intestis
et dictum est duodenū: qm̄ lōgitudo eius est hu-
ius q̄titatis 12. digitoꝝ hn̄tis ipʒ. Et ei⁹ q̇d̄ ampli
tudo ē amplitudo orificij ei⁹ quod nominat̄ porta
narius. Et ps intestini subtilis quod sequit̄ duode
nū nominat̄ ieiunū. Et in hac quid̄ parte est initiū
inuolutōis et circuitōis et r̄plōis: et. q. sint ei vie
plr̄ime et nominat̄ hoc intestinū ieiunū: qm̄ ipʒ in
uenitur fʒ plr̄m inanitum et vacuū: et ca ī hoc est
ꝯnexio duaꝝ reꝝ: quaꝝ vna est qm̄ illud qd̄ at-
trahitur ad ipʒ de multitudine chili velociter sepa
tur ab eo: portio nanq̧ ei⁹ attrahit̄ ad ep: qm̄ pl̄
res venaꝝ mesaraicaꝝ ꝯtinuate sunt huic intestio
qm̄ hoc intestinū ē ꝓpinquus epi q̄ alia intestina. ¶
Et non est in aliquo intestinoꝝ de ramis mesarai-
ce q̄tū est in eo et post ipʒ in duodeno. Et hoc in-
testinū ꝯstringit̄ et detumescit et minoratur in egri
tudine vald̄. Et portio alia abluitur ab eo ad illud
qd̄ est sub eo de intestinis: qm̄ cholera citrina ve
nit ex felle ad hoc intestinū et est pura non ꝑmista
qr̄ est fortitudo ablutionis vehem̄ter ꝯmouens v̇
tutem expulsiuam cū mordicatione ppea q̄ lauat ⁊
adiuuat ad expellendū ad inferiora p hoc qd̄ ꝯmo
uet expulsiuā. Adiuuat g° ad expellendū ad duas
ptes simul. s. ad ep et ad inferiora. Accidit g° pp
has dispōnes vt ī maneat hec ps intestini vacua ⁊
et nominatur pp illud ieiunuʒ. Et ꝯtinuat̄ cū ieiu-
no ex intestinis intestinū longū inuolutū r̄uolutum
hn̄s r̄uolutionem vnam post aliam: et iuuamen-
tū ī inuolutiōe sua et causa reuolutionū in ipo ē il
lud qd̄ inuim⁹ in capitulis p̄cedentib⁹. Et est vt
sit cibi in ipo mora et cū mora ꝯtinuatō orificioꝝ
venarū sugentiū post ꝯtinuatiōnē: et hoc intestinū
est postremū intestinoꝝ supioꝝ que nominant̄ g̃ci
lia et digō in eis est plus q̄ ī itestinis inferiorib⁹ q̄
nominant̄ grossa. Sūma. n. opationū intestinoꝝ in
ferioꝝ est p̄patio fecis ad exeundū q̄uis etiaʒ non
eūent̄ a digōne sicut non eūant̄ a venis epis venie
tib⁹ ad ea pp suctionem et attractionem. Et ꝯtīua
tur cū inferiori gracili intestinū nominatum mono
culū et nominat̄ ita: qm̄ est intestinū qd̄ non hʒ ni
si vnum orificium et est sicut cistis ex quo r̄cipit il
lud qd̄ ad ipʒ venit desup. Et ex ipo iteꝝ educit
et expellit illud qd̄ expellit. Et situs eius est ad po
steriora parū: et eius declinatō est ad dextram.
Et creatū quid̄ fuit pp iuuaméta de quib⁹ est vt
feci sit locus in quo ꝯpreh̄endat̄ et non cogat sur-
gere ōi hora q̄ ꝑuenit ad intestina inferiora paruʒ
stercoris sit ꝯcauitas in qua aggregetur cū sua tota

litate: deinde expellat̄ ab ea cum facilitate qū ꝯple
tur fex. Et de eis est quoniā hoc intestinū est initi
um reliq̄ꝝ ꝯuersionū cibi ac feculentiam et p̄patō
nis suctionis futur̄ accidentis ei ex mesaraica. lʒ nō
sit in illo illa suctio et est motus descendens et de-
posit⁹: imo n̄ ꝯpletur nisi qum euadit ab ep̄e et ap
ꝓpinq̄tur ei cū vicinitate digōnis post digōeʒ stōi
que fuit cū quiete et vicinitate in ipo aggregato et
ꝯph̄enso vl̄ ꝯpsso in re vna in qua r̄mansit tempo
re longo qum essʒ quiet⁹ et aggr̄gatus. Fit g° pro
portio eius ad intestina grossa proportio stoma
chi ad gracilia. ¶ Et propter hoc est necessariū vt
ap ꝓximet ep̄i vt ꝯpleatur ex ep̄e et fiat ꝯplemen
tū digōnis et ꝯuertatur r̄siduum eius qd̄ non di-
geritur et non est ꝯueniens suctioni ep̄is et ad me-
lius ad qd̄ posē est ipʒ ꝯuerti qum iam fuerit in-
obediens in stō et non aduenerit ei ꝯplementuʒ di
gōnis pp multitudinē materie et p̄cessionē sepatio
nis aduenientē ei qd̄ est magis obediens. ppea q̄
illud qd̄ est magis obebiens submersit illud qd̄ ē
inobediens: et non iam denudatū est illud qd̄ est
inobediens. Qū g° aduenit ei v̇tus actiua inuenit
ipʒ p̄patū et denudatū nisi a supfluitate de c⁹ v̇tute
est vt ꝯuertatur in fecē et est r̄pta in vtriſq̧ dispō
nibus simul: sed fuit in stō cū submerso or̄ alio: et
in colō est submersū hoc solū. Et est illud qd̄ ei p
miscet̄ digni⁹ vt ꝓpie patiat̄ et nō vacuat⁹ ē stōus
a passione q̄dā et digōe et p̄patōe: pp ꝯplementuʒ
passionis et digōis qū eūat̄ ad ipressione agentis. ¶
Et intestinū quideʒ monoculū est itestinū in q° cō
plet̄ digō ei⁹ qd̄ fuit inobediens in stō et supfluit
a digōne portio et paruʒ submergit ipʒ et sepat in
ter ipʒ et inter v̇tutem agentē ī chimo hūido: et fi
at tali̅ vt paꝝ virtutis rectificet ipʒ qū inuenitur
stās et morās tanta q̄titate q̄ discernat̄ ei⁹ digō:
deinde sepat̄ ab eo ad intestinū ex q° fugit stōus il
lud qd̄ p̄patū est. Quid̄ aūt dixerūt q̄ intestinum
creatū est monoculū vt moret̄ in ipo chi⁹ ad mun
dificandū ep ex eo qd̄ r̄mansit in ipo de substātia
cibi integr̄: et putauerūt q̄ mesaraice n̄ veniunt ni
si ad monoculū. Et isti q̇d̄ expimentatores erraue
rūt in hoc et neq̧ sunt iuuamenta ei⁹ nisi illa q̄ de
clarauim⁹ ¶ Et huic quid̄ itestio sufficit orificium
vnū qū n̄ sit sit⁹ ei⁹ sit⁹ stōi fʒ lōgitudinē corpis.
Et ex vtilitatib⁹ ei⁹ fʒ q̄ est monoculū est q̄ ipʒ ē
aggr̄gatiuū sr̄fluitatū q̄ si veirēt oēs ad r̄liqū itesti
noꝝ tier̄t aduent⁹ colice. Et qn̄ aggr̄gant̄ ī eo a ui
a div̇tūt. Et posē ē vt eaꝝ aggregatō expellat̄ a
nā in sūma vna. Aggregatū. n. velocius expellit̄
q̄ disptitū. Et ex iuuam̄tis ei⁹ est q̄ ipē est locus
eius qd̄ generat̄ in intestinis. s. v̇miū et ꝁpētū: nā
raro eūat̄ ex eis corp⁹. Et ī generatōe ipoꝝ est iu
uamētū ēt qū sint pauci nūero et pauce q̄titatis. Et
hoc intestinū est digni⁹ alijs itestis vt d̄scendat in
rupturā iguis: qm̄ n̄ ē ligatū neq̧ strictū cū eo qd̄
aduēit ei de mesaraica. n̄. n. aduenit ex mesaraica
res q̄ habeat magnitudinē. Et ꝯtinat̄ cū monoculo
ab inferiori pte ei⁹ intestinū nominatū colō et ē in
testinū grossū spissū qū elōgat̄ a monoculo declinat
ad ptē dextrā declinatōe ꝯueniēte pp ꝓpinq̄tatem
ep̄is deīde ad ptē sinistrā descēdēs. Qūq̧ opponit̄
lateri sinistro decliat ad dextrā et ad posteriora d̄
scendēs ēt. Et illic ꝯtinuat̄ cū r̄cto: et qū ptransit

splenē coarctat̄. Quapp in eo q̇ hꝫ apa splenis phi
bet̄ exit⁹ ventositatis dū ñ ꝯpmit̄ sr̄ ipꝫ. Et iuua-
mentū in hoc intestino ē aggregatō fecis et exp̄ssio
eius et ꝯ̄datio eius ad expellendū post subtilem p
seueratōnez fecis ex cibo si fuerit in eo. Et i hoc q̇
dem intestino accidit colica secūdū plr̄m eius. Et
ex ea deriuatur nom̄ eius et intestinum rectuꝫ est
postremū intestinoꝝ et ꝯtinuat̄ cū inferiori pte co-
lon: deinde descendit ex eo secūdū rectitudinez et
ꝯtinuatur cū ficteri substentatum sup dorsū alcha
ti āpliatū fortasse simile stō et pprie eius inferi⁹.
Et iuuamentum huius intestini est expulsio fecis
ad exteriora. Et creator quidem cuius essentia sub
limis est creauit ei quattuor lacertos sicut sciuisti.
Et hoc intestinū non fuit creatum rectum nisi vt
sit expulsio fecis ab eo facilior. Et lacerti q̇d adiu
uantes ip̄m ad expellendū non sunt in ip̄o: imo sūt
illi q̇ sunt super mirac . Et sunt. viii. lacerti. Sit
itaqꝫ hec q̄ntitas sufficiens de anatomia intestinorū
et r̄latione iuuamētoꝝ eoꝝ. Et non mouetur aliq̇d
horum mēbroꝝ q̄ sunt via cibi p lacertos nisi duo
extrema. s. caput et est meri et guttur et inferius
et est ficteris. Et adueniunt intestinis omnib⁹ ve-
ne et arterie et nerui plures neruis ep̄is: ppea quia
indigēt sensu plr̄mo.

De solutione ventris omnium moꝝ et causis vꝫ
ad lubricitatem omniū intest̄ioꝝ et colirica passio-
ne et sanguinolenta egōne et fluxu sanguinis ex
ventre et expulsionib⁹ rerum ex ep̄e et splene et
cerebro et ex corpe: et tenasmone. Caᵐ. ii.

Scias q̄ omnis fluxus ventris: aut est
ex cibarijs et cibis et aere ꝯtinente:
aut ex membris. Et nos quid loque-
mur p̄muꝫ de facto ex membris. Et
factus ex membris: aut est ex stō: aut ex mesarai
ca: aut ex ep̄e: aut ex splene: aut ex capite: aut ex
intestinis: aut ex toto corpe. Et oēs illi ꝯmunicant
in caīs. Nā aut sequit̄ illud malitiaꝫ ꝯplonis pp de
bilitatem retentiue: aut digestiue: aut expulsiue
aut ꝯfortatur expulsiua. Et totū illud: aut est ppt̄
malitiaꝫ ꝯplonis singularis: aut pp malitiam ꝯplo
nis cū mā ꝯfirmata in intestinis: aut ppt̄ ꝯturbatio
nem substātie eius: aut egritudinem officialē: aut
vlcus: aut rupturam. Et de facto ab ep̄e iam nos
expediuimus et diximus de eo qui fit ppt̄ ꝯplo-
nes eius et apata ip̄ius et oppilationes eius et alia.
Et similiter dixim⁹ illū qui est ex mesaraica. ¶
Factus aūt a cerebro est ille qui fit ppt̄ catarruꝫ d
scendentem ab eo ad stōm et ad intestina et corrū
pit cibū et facit ipsū descender̄ et descendit ip̄emet
cū eo ppt̄ suam lubricitatem et expulsionē expul-
siue. ¶ Factus aūt a stō non est totus indigūs: et
cā illius est debilitas virtutis retentiue: qr̄ non
sustinet delationem cibi nisi vsqꝫ ad tempus in
quo iam digerit̄ et non digeritur: deinde non pōt
ꝯ̄dare missionem eius et egressionem eius et illud
est ppt̄ debilitatem existentē ppt̄ malitiam ꝯplo-
nis f̄re secūdū plr̄m. Et est ppt̄ malitiam ꝯplonis
calide et hūide et sicce. Et errauit qui existimauit
q̄ sit illud ppt̄ phlegma non' aliud et ppt̄ ꝯplonē
frigidam et hūidaꝫ. q̄uis hoc sit supans et hoc est
ducens sua longitudine ad hydropisim. Et est in
sūmo dificilis curationis qū ꝯfirmatur. Et multo
tiens esca in ip̄o remanentia virtutis medicinaꝝ
solutiuaruꝫ adherens supficiei intestinoꝝ et stōi et
orificijs venarū stōi et intestinoꝝ. Et hic qn̄ꝫ obs-
uat piodos et multotiens adducit ad abrasionem
malam et vlcera. Et qn̄ꝫ fit iste stomaticus ppt̄ d
bilitatez digōnis: qr̄ corrumpit̄ et appetit expelli.
Et qn̄ꝫ fit ppt̄ lubricitatez in stō facta ppt̄ hūidita
tes: qr̄ non dimittit ip̄ꝫ figi ea quantitate qua dige
ratur et nō est hoc in veritate egrediens ex eo q̇d
diximus. sed nos appriauim⁹ ip̄m cū allatione in
distinguendo ad excitandū. Et hoc plr̄m qm̄ illud
poucit ad hydropisim. Et Hip. quidez laudauit
in ip̄o eructuationem acetosam qm̄ fig̃t paucam ca
liditatē facientez vaporē quendam lꝫ non sit ꝯple
tus postq̄ fuit mūdificatus. Et qm̄ acetositas qn̄qꝫ
incidit vt coriū a corticib⁹ p̄pat stōm et facit acqui
rer̄ retentionem tunc laudauit p illū inquantū est
significatio et inquantū est causa. Et qn̄ꝫ fit huius-
mōi lubricitas ex vlceribus in ip̄o aut in eo q̇d ip
si vicinat̄: qr̄ ꝯmunicat ei stōus in dolor̄: aut ppt̄
inceptionem vlcerū et illud in stō paꝝ est. Et qn̄ꝫ
fluxus ventris stōaticus est catarrus in stō ppt̄ illd
q̇d ip̄e ꝯprehendit ex hu. malis effusis ad ip̄m ex
corpe: qr̄ corrumpunt cibū q̄uis sit bone substan-
tie: et fit necessariū ei expeller̄ ipsū vomitu et de-
ponere ip̄ꝫ. Et si fuerit ps supior fortior non ex-
pellet ipsuꝫ et non educet vomitu: imo cū solōne
ventris. Et qn̄ꝫ non fit solō illoꝝ humoꝝ ppter-
ea q̄ ipsi corrumpant cibū et cogant stōꝫ ad expel-
lendū ipsum: imo est in ipso virtus quā abhorret
stōacus: qr̄ expellit ipsuꝫ et q̇d est cū ip̄o aut est i
ipsomet virtus solutiua aut lubricatiua aut incisi-
ua abrasiua sicut facit multitudo cholerice materi-
ei effusionis ad os stōi et fit illud cā fluxus ventris
stōatici. Et qn̄ꝫ fit ppt̄ ventositatē et inflationeꝫ q̄
oriuntur et corrumpit̄ digō et accidit illud quod
dixim⁹. Et qn̄ꝫ fit lubricitas non ppt̄ aliud nisi p
pter illud q̇d comedit̄ ex debilitate retentiue: aut
pmisto corrumpente: imo in comesto prius ppter
q̄litatem suaꝫ: imo ppt̄ quātitatē. Ip̄m. n. qn̄ mł
tiplicatur vincit virtutem r̄tentiuam et egredit̄ si
cut intrauit. Et qn̄ꝫ fit ppterea q̄ corrumpitur.
aut ppt̄ multitudinem sui aut ppt̄ suam puitatem
sicut sciuisti: aut ppt̄ malitiaꝫ sui ordinis: deinde
ppt̄ artificiū. Et qn̄ꝫ est solutio ventris stōatica p
pt̄ dolores existentes in stō: aut in eo q̇d ei vici-
nat̄: qr̄ accidit debilitas virtutis retentiue in ipso
et dolores illi in ipso fiunt a ventositate et ab apa
tib⁹ et a malitia ꝯplexionis diuerse et totū illud ē
in ip̄o aut venit ad ipsum ex eo q̇d ipsi vicinat̄.
In facto aūt ab intestinis dicamus in p̄mis illum q̇
fit ex intestinis. v. supiorib⁹ et dicamus q̄ flux⁹
factus ex eis: aut est cū excoriatione. aut est sine
excoriatione. ¶ Et excoriatio est dolor abrasionis
ex supficie intestinoꝝ intrinseca. Et illud abradens
aut est mā cholerica: aut sanguinea acuta: aut vi-
rulenta: aut saniosa: aut feculenta. Et pcedit ab ip
sis intestinis: aut ab eis que supra ip̄a et puenit ad
intestina. Et ep̄icus est huius generis: et iam prete
rijt s̄mo nr̄ in ipso subtiliter perscrutatus. Et apo-
stemosus sanior est q̄ epaticus: et ille qui ē ex d
bilitate est susceptibilior curationis. Et excoriatio
et solutio ventris est splenetica et fellia et epatica

et illa que est ab vlceribus in stō et meri: omnia
sunt ꝓpter illud a quo procedit mā ad intestina.
Sȝ nr̄ sermo non est nūc de illo: imo in illo qđ ē ab
ipsis intestinis. Et illud aut est propter aposte-
ma in intestinis: aut ꝓpt̄ mordicationē cholericam
aut san. effusū ex epate vehementis caliditatis: aut
ꝓcessionē vene i supiorib⁹ aut inferioribus: aut
ꝓpt̄ medicinam solutiuā vulnerantē intestina: si-
cut pulpa colloquintide: aut ex cholera et vlcerib⁹
cū putrefactione et corrosione: aut vlceribus sine
putrefactione et corrosione: aut vlceribus mun-
dis: aut vlcerib⁹ sordidis. Et ipsa aut sūt in intesti
nis grossis et sunt magis salua: aut in intestīs ḡcili
b⁹ et sunt prauiora et ꝓpe cadentia in ieiuno. Ur̄
enim ꝙ non sanet̄ vlcus eius nedū ꝙ a ruptura su
a ꝓpt̄ multitudinē venaꝝ eius et magnitudinē eaꝝ
et subtilitatem corpis eius et cursum cholerē pure
ad ipsū ex felle pret̄ ꝯmistionem: et qm̄ maxima ē
malitia nocumenti eius ꝓpea ꝙ ꝓximū est mēbro
n̄gali qđ est ep: nam non est ex intestinis aliquod
ꝓpinquius ei ꝗ̄ ieiunum. Et medicina etiam non
stat sup ipsū: imo lubricando recedit ab eo. Et ul-
cera quidez fiunt ex excoriatione fecis. Et ex acui
tate cholerē aut salsedine hūoris aut vehementia fi
xionis viscositatis que qum eradicatur vulnerat:
aut ꝓpt̄ eruptionē apostematuȝ et n̄eliq̄s eūones
diuersas nocentes p suuȝ exitum. Et quecunq̄ ex
coriatio melancholica est eueniens secūdū semitam
inceptionis est mortalis: qm̄ sig̃t cancruȝ putrefa-
ctum. Et illa que est in fine febrium est mortalis
valde: ꝗuis non fiat adhuc solutio melancholica ⁊
ꝓpe illa que ebullit sup terrā et hȝ odorem aceto
sū. Et ꝗuis sit virtus fortis adhuc et ꝗuis sit in
sanitate etiam: tamē hn̄s hanc spetiem melancholi
cā non sanat̄. Qū aūt nō est ei hec ꝓprietas et non e
bullit neq̄ hȝ odorem acetosū: tunc est supfluitas
melancholica quam expellit nā et spat̄ cum ea sa-
nitas qn̄z. Et vlcus quiđ quandoq̄ generatur suc
cessione apatis et fit a re inobediente aut abrasio-
ne aut cibo duro excoriante suo incessu. Et qn̄z fit
ab hūoribus qui solutione educti fuerunt: deinde
vlcerauerunt. Et terminus quidez temporis gene
rationis vlceris a fluxu cholerico est due ebdoma
de. Et a baurachio est mensis et a melancholico ē
q̄dragesim⁹ dies vsq̄ ad plr̄m illius. Et multoti
ens quiđ pforant̄ intestina habentis vlcera et mo-
ritur fm̄ plr̄m. Et qn̄z sunt quidaz fortes et labo
rant aliquo tempor̄ et aggr̄gat̄ fex in ventre eoꝝ
et sunt quasi hydropici: deinde moriunt̄. Secūdū
plurimū vo qum vlc⁹ ad hoc puenit vt egrediat̄
de substantia intestinoꝝ aliquid ꝗtitatez hn̄s pdu-
cit ad putrefactionē et ad casū virtutis cū ꝯmunita
te stōi et ad mortē. Quomō. n. non qū pforent̄ ⁊
ꝓprie intestina supiora. Et iam dixerūt quidaz ꝙ
pforata sunt quedaz intestina inferiora: deinde p
forata sunt almirach et venter ꝓpt̄ apa accidens in
eis in directo foraminis et ꝯmunicans illi putrefa
ctioni et nocumento et pforatus est venter etiaz il
lic et egrediebatur stercus ex eo et vixit hō et hoc
ꝗuis sit in sūma possibilium est tn̄ de possibilib⁹
longinquis. Et longinquus eo est vt uiuat et fex ef
fundat̄ ad spatiuȝ ventris. Dixerunt quidā qn̄ ac
cidit vt pforent̄ intestinum et venter indirecto ie

iuni non sedat̄ dolor et non figit̄ aliquid in stō et a
refit hab ens illud et apitur venter eius et mori-
tur. ¶ Et spēs excoriationis sunt. v. sanguinea ⁊
virulenta et saniosa et curathia et mucosa et corti
calis. ¶ Et saniosa est salua et succurrit̄ ei: et mul
totiens fit ex egritudinib⁹ acutis et febrib⁹ adurē
tibus et tertianis. Et multotiens ē eis crisis. ¶
Et saniosa qum incipit primitiue aut est causa eius
eruptio dubellati et apatū in viscerib⁹ quaz expel
lit nā ad intestina etiam est magis incolūis. Et ista
ps non est vere stōatica et multotiens nocet stō et
facit accider̄ in ipō corruptionē in fine rei. Et mul
totiens seq̄t̄ ipaȝ fluxus ventris saniosus et non re
tinet̄ et est plurimū illius pus saniosū et qn̄z admi
scetur ei sanguis. Qđ si illud nō est cā eius et nō
est in mēbris iteriorib⁹ apa matuꝝ quod erumpat̄
tunc fit ex pte cancri putrefacti in intestinis et non
est sanitas ꝓpt̄ multitudinez eius qđ ꝯiungit̄ et p-
uitatem eius quod inuenit̄ de q̇ete ꝓpt̄ difficulta-
tem egritudinis in se ipa. ¶ Uirulenta aūt aut est
a liquefactione: aut a resudatōe apatis existentis in
via maturationis et plr̄m ipius nō est cū stōatica.
¶ Sanguinea aūt alia est eueniēs subito et alia est
eueniens paulatim. Et pme quiđ cā est aptio ve-
naꝝ et secūde n̄solo singularis: et qum nō associat̄
ei dolor aliquis tunc non fit ex apatibus: imo ex r̄
b⁹ aliis et ꝓpe qum associantur cū illo signa alia.
Et qn̄z fit ex intestinis etiam sine dolor̄ qum est
fm̄ semitam aptionis orificioꝝ venaꝝ eoꝝ sine cā
alia et est incoluīor. Et qum fuerit hyems sicca sep
tentrionalis: deinde successerit ei ver pluuiosum
meridionale et estas pluuiosā multiplicabit̄ fluxus
san. ex ventre. Et silr̄ qn̄ hyems est austria et uer
boreale pauce pluuie et ꝓprie in corporib⁹ hu. et
corporib⁹ mulieꝝ. Et qn̄ venit estas post ver bo
reale et hyemē austrinā multiplicantur solo ven-
tris et excoriatio et ē cā eoꝝ multitudo catarroꝝ.
Et qn̄z multiplicatur fluxus san. p ventrem in re
gionibus meridionalib⁹ et cū exufflationib⁹ au-
strinoꝝ et multitudine pluuie: ꝓpea quia mouent
materias et mollificant poros et ꝓpe post catarros
salsos. Fluxus aūt san. p ventrē qui est post solo-
nem cholericā et excoriationē cholericā et est cum
dolor̄ est malus et ꝓpe qn̄ p̄cedit alcurathi: deinđ
venit sanguis pur⁹ illud enim sig̃t ꝙ est sup corp⁹
intestinorū. ¶ Alcurathi vo est ab aliqua abrasio-
ne tunice intestinoꝝ. Sed mucosa est ꝓpt̄ hūidita
tem grossā. Et qn̄z accidit fluxus ventris mucos⁹
in febribus ꝯpositis. Et species febrium quā dicam
in suo cā° in febrib⁹ pestilentialib⁹ et plr̄m q̇dem
fit in pestilentialib⁹ et est spumos⁹. ¶ Corticalis
aūt qn̄z fit ab vlcerib⁹ stōi et egreditur cū solone
ventris sed non ē illic excoriatio. Et qn̄ est cū ex
coriatione est ab ipis tunicis intestinoꝝ. Et sig̃t ꝙ
fit de grossis semp ꝓpt̄ grossitudinem et in plrib⁹
p maiorem. Et ꝙ fit de subtilib⁹ p ꝯtrarium. Et
cortices isti egrediuntur apud eleuationez ad ascel
lā et ē plrimū exitus eoꝝ qum fit clister̄ lotiuuȝ.
Inquit. Hip. Solo ventris grossa melācholica nō
sanat̄. Dixit. Hip. qum est cūo similis aq̄: deinđ
fit similis vnguento est mala. Et quȝ accidit post
hydropisim solo ventris eueniens ab apate epis q̄
est mala et egō sanguinolenta tunc solone educitur

aquositas et nõ abscindit. Inqt omnis fluxus uẽtris
post egritudinem subito est malus signs mortem
ppinquã. ¶ Inquit. Et qñz fit cũ hydropisi egõ
sanguinolenta que non abscinditur et neque sanat
qm̃ non solutione educit aquositas: imo solutione
educit illud qđ debilitat corpus. Et qñz pducunt
excoriatõ et vlceratõ intestinoꝝ ad hydropisim.
Et si aliquis hꝫ cũ punctura spasmum et vomitum
et singultuꝫ et ꝯturbationẽ rõnis sigt mortem. Et
in li. hip. q̇ hꝫ dysenteriaꝫ et apparet post aurem
eius sinistrã res nig̃ similis herbo et accidit cũ hoc
sitis vehem̃s morit in. xx. et non tardat et non e-
uadit. Illa aũt que fit ab intestinis absqꝫ excoriatio
ne et absqꝫ cã eoꝝ que sunt sup ea ꝯmunicat lubri-
citati stõatice in causis. Sed que facta est a corpo-
ribus vlcerum in eis plus q̃ ea que est in stõ: imo
quasi non est nisi in eis. ¶ Si aũt fuerint eradica-
biles et mã faciens eas non cessauerit currer̃ pdu-
cit illũ ad excoriationem sanguineã pculdubio et
ad fluxũ san. p ventreꝫ forte et ꝯmunicabit ei in
cã ꝯmunicantia virtutis medicine solutiue ad ori
ficia venaꝝ que sunt in eis et supficiei eoꝝ et facit
solõnẽ. Et illa que fit a debilitate intestinoꝝ et sto
machi nominat mã ventris et plr̃m cãe in hoc est
debilitas et vlcera et corpa eoꝝ. Et qñz accidit vt
ꝯgeletur aliquid hꝰ san. effusi in ventrem. Et si-
gnificant illud frigus extremitatũ subito et festie
et inflatio ventris et casus pulsus et puentio ad si
copi. De ea autem que est ab intestino recto et est
intestinũ sextũ alia ẽ que ẽ cũ dolor̃ et nominatur
zabir et est dolor extensiuꝰ et abrasiuꝰ in intestino
recto et alia est que est sine dolor̃. Et cã alzabir:
aut est apa calidũ ex quo currit aliquid: aut apa du
rũ: aut mollificatio lacerti: qr̃ egreditur cũ eo a-
nꝰ: aut tensio ex qua accidit spasmus: qr̃ phibetur
lacertus retentiuus in pte ani ab opatione sua: aut
supfluitas salsa: aut baurachia: aut chimꝰ grossꝰ aut
cholera ingrediens: aut frigus adueniens mẽbro:
aut longitudo sessionis sup duꝝ: aut grossitudo e
ius qđ egredit de fece et durities eiꝰ: aut hemo-
rois: aut fistula: aut ragadia: aut rugitus: aut
corrosio: aut q̃titas sensata. Et plr̃m quiđ fit ex
hu. mucoso et postq̃ fuerit mucosꝰ fit curathius:
deinde puncta san. Et qñqꝫ egreditur cũ zabir ali-
quid qđ est sicut caro fꝫ q dixerũt quidaꝫ sed H.
elongauit illud. Et zabir quiđ plr̃m accidit haben
tibꝰ phlegma putridũ: nam putrefactio eius relin
q̇t vestigia in intestino recto apud incessionẽ suam
õi hora. Amplius est viscosũ adherens nociuuꝫ.
Et qñz cogitat eger q in ano suo sit sal puluerizatꝰ
ppt̃ bauracitatem eius. Et zabir facilius est illud
qđ non succedit dysenterie: aut generat a dysente-
ria. ¶ Et qñz accidit vt spasmet anus et rectũ: aut
tendat: qr̃ accidit lacerto vt non r̃tineat illud qđ
venit ad eũ sicut accidit ei vt spasmet̃ et nõ põt fa
cer̃ descender̃ qđ supra ipꝫ est ad eum. Illa aũt q̃
fit ab ano sine dolor̃ est san. non aliud. Et plr̃m e
ius est secũdũ semitam q̃ nã expellit supfluitates ex
corpe. Et coaduuat ipꝫ in corpe cãe supfluitatum
ciboꝝ et r̃tentio cursus: aut incisio mẽbri: aut di-
missio exercitij: aut r̃liqua que dñr in locis suis. ¶
Et iste non oꝫ vt r̃tineat nisi timeat casus pulsus
et virtutis. Iste g° sunt speties cursus intestinalis i

testinoꝝ sex. Factꝰ aũt a toto corpẽ: aut ẽ fꝫ seitaꝫ
crisis: aut fortitudinẽ virtutis expulsiue: aut fm
semitã casus virtutis retentiue sicut accidit timẽti
q statim supueniat et habenti pthisim in fine vite
sue aut fꝫ semitã liquefactionis et incipit subtilis:
deinde fit turbida et fit fortis fames et cadit virtꝰ
et accidũt febres: et qñz accidunt nausea et difficul
tas vrine et ventositas et rugitus et tenebrositas
coloris et frigus extremitatũ et exiccatio lingue. ¶
Aut fm semitam ꝯuersionis hũoꝝ ad corruptioneꝫ
ppt̃ febres malas et vẽena nocentia. Aut fꝫ semitã
expulsionis replõnis vehementis ppt̃ illđ qđ scis
ex dimissione euõnis: aut r̃tentione cursus ꝯsueti:
aut abscisiõe mẽbri: aut dimissiõe exercitij: aut pau
citate solõnis ex corpe et reliquis que sciuisti. Aut
ppt̃ ꝯpositionẽ nauseatiue satietatis plr̃me in vici
bꝰ plribꝰ et r̃dit secũdũ semitaꝫ egritudinis acute
et est de sũma colirice passionis: aut fm semitaꝫ p
hibitionis nutrimẽti ppt̃ oppilationes in venis et
alijs. ¶ Colirica aũt passio est motus materierum
corruptaꝝ non digãꝝ ad sepationẽ ex via intesti-
ni r̃deuntiũ ad ipꝫ a corpe fm acuitatẽ et laborem
expulsiue: cibi nanqꝫ qum nõ digerunt̃ valđ ꝯuer
tunt̃ in hũores nõ ꝯuenientes corpi et mouet nãa
ad expellendũ eos a corpe qum q̃uent sup ipm ex
ptibꝰ cũ spetiebꝰ võitꝰ cholerici et aquosi et eru
ginosi qñz: et spetiebꝰ fluxus ventris. Et illa coli-
rica passio cꝰ cã est corruptio cibi incolũior est ea
cꝰ est frequentia corruptionis post corruptioneꝫ.
Et colirica quiđ passio mala incipit in pmis cũ leni
tate: deinde accidunt dolor et punctura in ventre
et i itestinis et dilatatur et ascendit ad stõꝫ ppter
multitudinẽ eius qđ nocet ei ex humoribꝰ acutis
venientibus ad ipꝫ. At fm plr̃m sunt fluxus ven-
tris et vomitus simul. Qũ g° expellunt̃ mundifi-
cant̃ hũores corpis ppt̃ illud qđ scis ex causis. ¶
Incipit g° cũ fluxu ventris cholerico: deinde aquo
so puro molli fetido: deinde qñz pducit ad fluxũ
ventris qui est sicut lotura carnis recentis habentẽ
odorẽ pinguedinis et ad curathiũ: deinde pducit
ad mollificationeꝫ pulsꝰ et spasmũ et sudorẽ frigi-
dũ et ad mortẽ. Et in habentibꝰ quideꝫ coliricam
passionẽ multiplicatur sitis: et quotiens bibunt aq̃
calefit in stõ eoꝝ et euomũt eam. ¶ Et tollerar̃ sitiꝫ
ꝯfert eis. Et multotiens accidit eis destructio pul
sus fm semitam ꝯpssionis et lesionis ppt̃ causaꝫ ac
cidentium sequentiũ malignoꝝ. ¶ Qũ g° quiescũt
accidentia r̃dit pulsus. At ille qui ꝯsuetus est incur
rer̃ colirica passionem nõ hꝫ ex ea timorẽ sicut ille
qui nõ assuetus est ea: et est infantibus plus. Et co
lirice quiđ passiones plr̃m nõ accidit nisi in estate:
et autuno ppt̃ debilitatem digõnis in vtrisqꝫ: et
miorat i hyeme et ver̃. At qñz multiplicatur euen
tus colirice passionis ex potu aq̃ fr̃e in ieiunio seq̃n
te cibũ grossũ pcipue in ꝯmestione q̃noꝝ pinee. ¶
Et chrysomila et melones sunt ex eis que ꝯmouẽt
colirica passionẽ. At multotiens quidem r̃stringit
colirica passio et declinat mã subito ad mẽbra vri
ne: et accidit ardor vrine. Fluxus autem ventris
eueniens ppt̃ probibitioneꝫ penetrationis cibi est
oppilatiuꝰ. Et ille qui nominat fluxus ventris fa-
ctus cũ piodis. Et illud est qm̃ vene oppilate re-
plentur in tempor̃ noto vsꝫquo euacuent: deinde

euet reducendo et in eo qui est inter vtrasz dispo e
sicut sana. Et plrm qd est inter poxismos est. xx.
dies. Et qnz antecedit aut tardatur ppt illud qd
scitur de causis. Factu aut ppt cibu iam semel di-
xim9 in sto. Uextu non est malu si iterem9 illud
et addam9 velocit. Dicam9 itaqz q factus ex ci-
bis: aut est ppt eoz puitatem: qr corrumpunt in
sto ignito sicut sciuisti. Et non rcipit eos na aut pp
guitatem eoz etiam: qr descendut aut ppt coruz
mordicatione sicut cepe: aut ppt virtute veneno-
sam sicut in fugis: aut ppt velocitatem zuersiois
ad corruptioez sicut lac: aut ppt vehemtiam sub-
tilitatis eoz. qr resudat et no rtinentur apud por
tanariu: aut ppt ipoz huiditatem et eoz viscosita
te: qr lubricat: aut ppt multitudinez motus sup e
os: aut ppt multitudinez potus aque post ipos: qr
subito deponit eos et lubricare eos facit: aut p-
pt multitudinez eius qd repit de huoribus lubri-
cantibus sicut phlegmate et abstergentib9 sicut cho
lera: aut quia est cibus zturbatus et est illic qui est
plrme quantitatis et pauci nutrimenti sicut sunt o-
lera: aut ppt ordine necessario faciente lubricato
ne sicut pmissio cibi lenis facilis digonis lubricitan
tis et postremitas cibi stiptici zpressiui. Aut po
stremitas eius qui est velocis zuersionis: qr cor-
rumpit et corrumpit qd sub eo est et vocat nam
ad expellendu. Factus aut ppt aere circudantez est
qm aer ztinens calidus resoluit: qr exiccat et frig9
aggrgat: qr zstringit et auster et multitudo pluuia
ruz et regiones meridionales soluunt ventre. Et
qnz est ventositas ca fluxus ventris p id qd cor-
rumpit de digoe et mouet de cibo. Inquit. Hip.
altheca accidit diaria plrma p altheca itelligit illos
qui no possunt pferre the: et causa in hoc est q hu
miditas dnat sup mebra ipoz neruosa et sup stos
eoz cu zmunitate cerebroz eoz: aut ppt cerebru
et aliud. At isti etiam oz vt soluantur cu facilitate
Inquit. Hip. qui est in pueritia lenis nate aut dur
est apud senectutem econtrario: sed qui est lenis
nate semp in adolescentia no zuenit ei in senectu-
te assiduatio eius. Et ois flux9 ventris qui fit post
egritudinem vehemetez accidens subito est sigtio
mortis: qm sigt corruptione subita. Dra inter il
lu qui ex illo lubrificatiuus est et inter stoi lubrici
tatez sigt digo pauca que est in cibo: qu g° descen
dit a sto no morat in intestinis imo pcedit ad ex-
itum. Si vo ca ei9 est vlcus signt ipm excoriatio
et illud qd egredit de significationibus vlcez. Et
si est phlegma viscosu sigt ipz etia phlegma quod
egreditur cu eo et ventositas et rugitus in ven-
tre cu quo sentitur lubricitas rei guantis. Et in vl
cerib9 p dolore sub loco stoi q si fuerit lubrici-
tas non ab vlcerib9 neqz a phlegmate: imo ppt
malitia zplonis significabit illud puato exit9 si-
gnoz vlcez et phlegmatis. At singultus qum acci
dit habentib9 fluxu ventris et ppe habentib9 za-
bir est significatio mala signs siccitatem facientem
arefactionez. Et qu cibatur hns ventre debilez et
non addit puls9 ei9 tuc cures eu. At hns ventrem
morit paulati cu casu puls9 eius et fit vmiculos9
aut foricans et est cu hoc viuus et intelligit: dein
destruit pulsus eius ipo viuo: deinde morit.
Et scias q ille q egerit speties dirsas. s. cholerici
et spumosi et speties pingues et no debilitat non
oz vt ipz zstringas et poucas ipz p illud ad egri-
tudies difficiles et egritudines malas fraudule tas

De signis Ca^m. iiii.

Dicit q qn fuerit uria i febrib9 cholericis
alba cu incoluuitate signoz infixione ro
nis et defectu soda et similiu: tunc caue
excoriatione intestinoz. Amplius dra inter cere-
brale et stoaticu est qm stoaticus ordine no hz nez
horas p se ipz in quib9 crescat: imo est secudu rgi
men: naz si digestiua est debilis egredit sine digo
ne. Et si sunt retentiua et expulsiua simul debilis
egreditur velocit. At no egreditur plrm subito:
imo freqntatur eleuato paulatim et plrz ei9 est ex
frigor. At si est debilitas in non digestiua egredit
qd egredit non puatu digone tota: imo egreditur
hns digone quanda hz tempus more in sto. Et cuz
illo qui est a lubricitate huorales egrediunt hu-
miditates: et cu illo quid qui fit a lubricitate vlce
rosa: aut bothoria sunt sig vlcez stoi ex vomitu
corticali et bothor in or et dolor. At Hip. quide
iam dixit illis qui intestinoz lubricitate hnt vomi
tus est malus et hoc iudiciu occulta hz cam. Cer
bralis aut plrm est post somnu longu et est zser-
uas poxismos et cu eo sut siga catarroz et corru-
ptionis cerbri. Et in li. algarab. Qu apparet in lu-
bricitate intestinoz sup costas aliquid sile ciceri et
puocatur vria et multiplicat morit eger in ipa ho
ra. Epici vo sig iam dixim9 in ca° egritudinu epa
tis. Et silr eius qui fit ex mesaraica. Plrm aut
splenetici est melacholicu et iaz dixim9 in ca° suo.
In feculento aut iam dixim9 quid in illo sit de si-
gnis malis et saluis et distinxim9 ipz ab epico. Et
illud p id qd scitu est q est apd dolors eius et di
spones ipius egrdientes a na in ca° egritudinum
splenis et in hoc ipo et qum dicte sut expulsiones e
patice. Intestinale aut qui sanguineus est et qui n e
sanguineus sigt dolor intestinoz et punctura: et di
uersificatur ab epico p illud qd scis ex hoc q ille
est plus et hz poxismos et vices et omnis poxism9
est deterior illo qui e ante ipz et manifestior et ei9
nocumetu in supioribus corpis est vehementi9 et
sig corruptionis epis cu eo sunt magis appentia.
Et scias q dispo doloris et puncture et alcurathi
est maius ad qd rdit. Scias g° q qu inuenit qd e
ex intestinis pculdubio licet cum ei9 puatone qnqz
fit etiam ex intestinis. et excoriatione et fluxu san
guinis puri ab intestinis signt etia dolor et pucta.
Et qnz est fluxus san. ab aptione venaz et est cu
eo excoriatio qum exulcerato fit. Et qnz e exulce
ratio in pmis: deinde sequitur ipz fluxus san.
Et signt q ipe est intestinalis alcurathi et abrasio.
Et qnz est vlcus eradicabile adhuc: qr non appz al
curathi nisi post hora sed est lubricitas dolorosa i
loco noto et est quantitas eius qd egreditur pau-
ca et ztinuata et longi temporis: et exitus corticuz
in fluxu sine excoriatione sigt q est in sto. s. in eo
qd sequitur ipz et sigt ipz dolor stoi et illd quod
scitur in suo ca°. Et scias q alcurathi et excoriato
sunt due significationes vltime ad signda vlcera
et qn sut cu hoc fetidi odoris signt corrosione et si
sunt cu illo fetore melancholice timet q sit cancer

Et scitur locꝰ vlceris: aut lesionis p exituz san. ex eis. Et ex loco doloris vtꝝ sit supra aut sub eo ⁊ ex eo qđ est supra dolorē: nā dolor ḡciliū est vehemens ꝯmunicans mēbris supioribꝰ. Et ex corticibus an sint subtiles aut grossi: qm̄ grossi semper sunt a grossis et subtiles ſʒ plr̄m a subtilibꝰ: et magni sunt ſʒ plr̄m ex grossis et pui sunt ex ḡcilibus et ex pmistione qm̄ vehem̄s pmistio cū eo qđ egrdit̄ sig̃t ꝙ vlcus est in supioribꝰ et sepatū ab ea sig̃t ꝙ ip̄ʒ est in inferioribꝰ et multotiens fit in illo qui est in inferioribꝰ et in ano vt sanguis eiꝰ egrediatur ante egōnē. Et ex tempe qđ est inter dolorē et ascellationē: qm̄ si est tēpꝰ ꝓlixū tunc est in ḡcilibus. Et ex dispōne eiꝰ qđ ipi associat̄ ex egōe: qm̄ si ē chilosū aut simile aque carnis tunc est in ḡcilibꝰ. Et ex fetor̄ qm̄ illud qđ descendit ex ḡcilibus est magis fetidū. et ex dolor̄: qm̄ dolor eoꝝ est vehem̄tior. Et ex san. qui qñʒ egredit̄: qm̄ est in ḡcilibꝰ lauatiuꝰ nō pmistus cū ip̄o stercor̄. Et scias ꝙ qñ egritudo est vlcus et ē chronica et illi qđ egredit̄ est q̃titas amplius nō est dolor sēsatus tunc vlcꝰ est plr̄me sordis. Et dr̄a quidđ inter vlcus sordidū et corrosiuuʒ: ē qm̄ corrosiuuʒ est vehem̄tis doloris et qđ egr̄dit ex eo ē vehem̄tioris fetoris et est đcliue ad nigredinē et minꝰ et ex sordido est virulentū aquosū et est decliue ad albedinē et est ḡuis odoris: et qñ egredit̄ post alcurathi san. plimꝰ sig̃t ꝙ vlcus ꝓfundatur et egritudo fit fortis et fiūt illđ qđ ē sr̄ faciē ītestiorū ⁊ pueīt ad ptē ītestioꝝ et ml̄totiēs fiūt pꝰ a᷑pata q̄ ꝑtierūt vlc̄a et sig̃nt p dolor̄s eoꝝ et reliq̄ que dicta sūt đ signis ſʒ ꝙ ip̄a sunt a᷑pata. Et multotiens quidđ fiunt vlcera ꝓpt̄ cās alias ex eis que diximꝰ. Qđ si excoriatio ē ꝓpt̄ aptionē venaꝝ p̄cedit eaʒ eūo san. puri cui est pmistio quedā. Et qñʒ est cū ea dolor et qñʒ nō est cū ea dolor. Et qñʒ sunt cū ea piodi sicut fit etiaʒ in ea que non accidit ex intestinis et āntecedūt eā sig̃ replr̄onis. Et si fuerit ab hemorroidibꝰ et r̄bus cancrosis in superioribus intestinis putrida erit et cum ea erit sanguis niger et fiet paulatim ꝯtinua secundum r̄pl̄onē corpis et eius eūonē. Et si fuerit ab hūoribꝰ salsis et baurachīs: aut grossis viscosis sig̃bit eam eūo eaꝝ p̄cedens et euētus ventositatis et rugitus et ꝑuatio tincture in egōne et illud qđ sentitur de re eradicata ex loco ⁊ erit dolor .q. insepabilis qui nō pmutatur ad horā et sentitur cū ea.q. ḡuedo et admiscetur alcurathi phlegma. Et si fuerit a cholera excoriatio eius sig̃būt eam eūo ip̄ius p̄cedens et pmistio alcurathi si fuerit aut egōnē corruptionis tincture eius. Et silr̄ melancholiā malā et saluā sig̃nt p̄cessio illiꝰ ordinis melancholie. Et pmistio ad illud qđ egreditur acetosa in ordine bulliens sup terram: aut feculenta nig̃ non acetosa in odor̄ nʒ bulliens sup terrā: et est cū ea ꝯtbatio vehem̄s et qñʒ perducit ad sincopiʒ. Et scias ꝙ si cā dysenterie ē stās adhuc et egreditur cū alcurathi verbi gr̄a cholera aut melancholia: aut san. calidꝰ: aut phlegma putridū: aut vitreū: aut stercꝰ siccū tunc egritudo est in via additionis ꝓpt̄ insepabilitatē cause. Qđ si abscindit̄ illud et r̄maneant alcurathi et abrasio et similia tunc cā iam abscisa est et r̄mansit causatum et ip̄ssio ꝓueniens ab ca: q̄r oʒ vt tu intendas ip̄m

solū cū curatiōe. Et signū fluxus stōatici sanguinei est ꝙ facit seq̄ excoriationē dolorosā: aut fluxū frequentem: deinde destruit̄ cū eo appetitꝰ et subv̄titur aīa et ꝑducit ad abrasionē et alcurathi et interficit multotiens. ¶ Factus aūt subito sine dolore plr̄mo et absʒ nocumento sequente ip̄ʒ in appetitu et aliīs est saluus et si est a grossitudine fecis significabit ip̄ʒ dispō fecis et eius euentus cū incisione fecis sup ip̄ʒ et sedatio doloris: qū lenitas adest nat̄e. Et multotiens egr̄dit̄ succꝰ sepatus a fece quū ingrossat̄ et alleuiatur ꝓpt̄ cām que exiccat ip̄am ⁊ existimat̄ ꝙ sit fluxꝰ: q̄r retinet̄ et ī ip̄o est mors. Et signū illius est vt nō sit aliquid eius quʒ lenitas est nat̄e et sepatō fecis et vt antecedat fex: deindđ egr̄dit̄ post illud fecis paꝝ. Sʒ diuisio illa q̄ est ante ip̄ʒ et plr̄m ip̄ius egr̄dit ante fecē que excoriat. Dr̄a aūt que est inter illū qui lubricatiuus est et inter lubricitatē stōi sig̃t digō pua existens in cibo: et qñ descendit a stō nō morat̄ in intestinis: īmo ꝓcedit ad exituʒ. Si aūt cā eius sint vlcera sig̃t ip̄m excoriatio cū eo qđ egr̄dit̄ de sig̃tionibꝰ vlceꝝ. Et si est illic phlegma viscosū sig̃nt ip̄ʒ etiaʒ phlegma qđ egr̄ditur cū eo et ventositas et rugitus. Et ī phl̄atico sentit̄ lubricitas rei ḡuantis. Et ī vlceroso sentitur dolor sub loco stōi. Et si est lubricitas non ab vlceribus neqʒ a phlegmate: īmo ꝓpt̄ malitiaʒ ꝯpl̄onis significat illud ꝑuatio exitus signoꝝ vlceꝝ et phlegmatis. Oppilatm̄ aūt et liquefactiuū sig̃nt cursus in se ipsis et denudatō significationū necessario facientiū fluxū sup ea et inflāmatō corpis et caliditas eius et cōmitantia febris minute et diuersitas coloris et essentie et fetor odoris. Qui gͦ ē ex liquefactiōe ē virulentus aquosus. Et qui est ex liquefactiōe adipis est virulentus grossus sicut in vlceribus cū pinguedine et color̄ diuerso: deinde fit eiꝰ essentia adipis absʒ diuersitate in substantia sua neʒ in essentia sua. Et similit̄ est dispō liq̄factionis carnis rubee nisi qꝛ ꝑuat̄ pinguedine et ē postremū eius feculenti coloris. Factū v̇o a supfluitate et r̄pl̄one quaʒ nā expellit ex corpe pp illud qđ dictū est de causis attrahentibꝰ supfluitates et repl̄onē sig̃nt cause. Et qñʒ significant ip̄m qđ eūatum est sanguis purus mūdus cū multitudine sine dolor̄: et nō facit sequi mollificationem et debilitatē et hʒ poxismos. Alzabir aūt diuisiones sig̃nt illud qđ egr̄dit̄ ex eo qđ vr̄. Et cause r̄pte ex frigore adueniente aut ex sessione sr̄ duꝝ: aut ex hemorroidibꝰ et ragadīs et aliīs et qđ p̄cessit. ex fluxu et excoriatione: aut ñ precessit. ¶ Et sicut errant quidam in ip̄o si fuerit illic fex retenta ledens et dolorē faciens et mittens succū existimantes ꝙ est cursus zabir. Similiter errāt qū qñʒ egr̄dit̄ curathi sic phlegma et existimāt ꝙ sit zabir phlegmaticū nō oʒ gͦ vt decipiaris in hoc: īmo oʒ vt attendas causam ex ōi pte ſʒ ꝙ sciuisti. Et dr̄a īt vlcera eiꝰ et vlcera ītestioꝝ q̄ sūt sr̄ ip̄ʒ ē qm̄ ī illo qđ fluit ex recto est fetor: aut non est in eo fetor. ¶ Et qñ accidit habentibꝰ vlcera intestinorū et hn̄tibꝰ fluxū san. ut coagul̄t sā. ī uētre eoꝝ scias sig̃ q̄ diximꝰ in caͦ. huiꝰ egritudinis ex inflatione ventris et frigor̄ extremitatū subito et ex casu v̇tutis et pulsꝰ. Qū gͦ accidit illud tunc scias ꝙ qū egō nig̃ facta ab adustione tendit ad viriditatē tūc

iam nã incipit, succurreť: q̃r sit viridis: deiđ citris post stat. Et scias ꝙ qñz egerunt res plures nũero et existimãt quidam ꝙ sit curathi ꝓpť apã et vlce ra intestinoꝝ et illud nõ est nisi cũ puncta: illud g° non est curathi: imo sup̃fluitates hũoris. Et scias ꝙ si quis hʒ fluxũ ventris et stringiť et ip̃e rema net ſʒ disp̃oñe suaʒ et nõ aduenit ei fortitudo sua tunc causa in hoc est ꝙ corpus eius nõ r̃cipit cibuʒ. Et scias ꝙ in illo qui ascellat in die plusq̃ꝫ in nocte imo accidit ei vt ascellet quotiens sumpserit appeti tus eius in die. Caˢ est debilitas stõi eius. Et qum in nocte est plus tunc caˢ est debilitas ep̃is et ꝙ re mittit cibũ. Et scias ꝙ multotiens succedit ascella tioni p hoc ꝙ ip̃a extrahit subtile et dimittit sp̃is sũ colerica vehem̃s.

De cura fluxus ventris absolute. Caᵐ. iiii.

Dico in p̃mis ꝙ pʒ vt iuuent se medici cũ eo qđ dr̃ in ca. sup̃fluitatis fluxus ven tris ex medicinis ebibitis et legant il lud in ca° cum hoc ca°. Amplius dico ꝙ fluxus vẽ tris ꝓhibeť inq̃ꝫtũ est fluxus cũ stipticitatem facien tibꝰ et ingrossantibus mãs et facientibus glutina tioñe. Et qñz necessaria sunt narcotica. Et iteꝝ qñz curatur fluxus ventris cũ diureticis et sudoreʒ fa cientibꝰ et dilatantibꝰ poros et vomitũ facientibꝰ oĩa nanq̃ʒ hec mouent mãʒ ad ꝯtrariaʒ pťe fluxus ventris. Qđ si misceať fluxui ventris caliditas po nanť cũ eis infrigidantia: aut eligant ex eis infrigi dantia in q̃bꝰ sit stipticitas et admistreť dilatantia poros et sudoꝛʒ facientia corp̃i exterius. Si aũt ei admisceať frigus ponanť cũ eis calefacientia et eli gantur ex eis calefaciẽtia in quibꝰ sit stipticitas. ¶ Et tũc sunt plꝛm necessaria calefacientia: qũ dige stia est debilis: et qũ est oppilatio ex hu. viscosis et iuuant se cũ eo qđ dr̃ in ca° debilitatis digõnis et tunc plꝛm sũt necessaria infrigidantia: qũ r̃tenti ua est debilis. Et caliditas qñz adiuuat ad retiñe da mãʒ p hoc ꝙ facit penetraŕ cibũ velociť et p hoc ꝙ ꝓuocatioñe facit et facit sudaŕ: et qñz facit vinũ puꝝ antiqũ hoc. Qñz .n. ille qui hʒ fluxuʒ ven tris bibit vasa terrea plena huiꝰmõi vino. s. vnũ post aliud ita vt sit semp ebrius. q. et r̃tineť nã eius. Et scias ꝙ dormiŕ est ex r̃bꝰ magis iuuatiuis ei qui hʒ fluxũ ventris. Et qñ fuerit cũ fluxu ven tris tussis dimitt at illud in quo est acetositas vehe mens et stipticitas et sit ꝯtentꝰ eis in quibꝰ non est illud ex cibarijs et cibis: g° eligat fr̃a et facientia glutinatioñe. ¶ Et illud in eo qđ est duꝝ et in eo ẽ ꝯfartatio corpis eius qui cibatur eo sicut sunt al sauich. et nocet eis om̃e qđ liquidũ est ex sorbitio nibꝰ et iuribꝰ. Et scias ꝙ alrobub dulcia multoti ens nocent ꝯmouendo sitim. Et ex retinentibꝰ flu xũ ventris sunt balneũ et fricatio p hoc ꝙ dilatãt poros. Et mltotiens attrahiť mã ad exteriora cor poris ex vnctionibꝰ et fricatiõibꝰ. Et ex eis sunt o lea calˢa sicut oleũ anetium et similia. Et ex r̃tinen tibꝰ fluxũ ventris est positio ventosaꝝ sup ven treʒ: iam. n. exptũ est ꝙ ventose posite sup ven trem eoꝝ qui hñt fluxũ ventris et excoriationem qũ dimittunť q̃ttuor horis restringunt. Et nos iaʒ expti sumꝰ illud. Et ex retinentibꝰ fluxũ ventris sũt ẽplˢa sr̃posita stõ et ĩtestinis facta et excalefacien tibꝰ stipticis et ex infrigidantibꝰ stipticis secũdũ ne

cessitateẽ. Et ex r̃tinentibus fluxũ ventris: qũ causa eius est humor effusꝰ ad stõʒ et intestina et faciẽs descendeŕ cibũ et soluens ip̃ʒ et eũans eum et cuiꝰ eũoni adheret vt sequať eum hũores est: q̃m quʒ siniť illđ et eũať alleuiatus est modꝰ r̃gimis. Qũ q̃ʒ administras medicinas tunc incipe cũ singulari bꝰ: si v̇o non velent: tunc tende ad ꝯposita. Et re strictiue quideʒ aut sunt exiccatiue desiccatiue: aut ꝯstipatiue aut infrigidatiue inspissatiue aut glutina tiue oppilantes poros ex quibꝰ emãat. Et medici ne singulares fr̃e absolute: aut ſʒ virtuteʒ retenti uam sunt sicut balaustie et galle et acatia et rose et gũmi arabicũ et lutum sigillatũ et lutũ armenuʒ et hypoquistidos et spodiũ et ꝓp̃e assatũ et ꝓprie ꝯditum cũ cansora et fructus tamarisci et g̃na g̃na toꝝ et sumach et almirberis et reub. et semẽ ace tose et semen portulˢ. et coriandrũ et semen arno glosse et succꝰ barbe hircine et semen rose bonuʒ et fructus mori ĩmaťi ad excoriatioñe et succi sti ptici exiccatiui et ipsoꝝ rob. Et succi portulace bi bať. ℥. i. et ꝯfert. Et lac acetosũ decoctũ ĩ quo bu tyrũ penitus non ẽ. Et medicine quiđ singulares calide et sicce sunt sicut cyminũ assatũ et ameos et anisũ assatũ et cortices turis et myrrha et storax sic ca et aldarsisaban et sicut laudanũ ip̃m de quo in potu deť pondus. ʒ. ii. cũ decocto et caseus vetus assatus qui accipiať sicut est: aut decoq̃tur in succo stiptico sed facit sitim. Et meliꝰ r̃gim̃ ip̃ius est vt abluatur cũ aqua et sale aliquotiens. aut decoqua ť bene vt egrediať sal eius deinde exicceť. Tunc e nim. ʒ. i. eius r̃stringit et est fortior õi re. Et ad pueros quiđ qñq̃ʒ excorticať nux et excorticata te ritur et dať cũ zuccaro frixo et aqua fr̃a quantitas aueliane vnius. Et atrim̃ta et coagula ꝯstrictiue sunt. Et de coagulo quiđ hedi qñz datur in potu infanti pondꝰ quarte. ʒ. i. in aq̃ fr̃a et magno su pra illud vſʒ ad pondꝰ. ʒ. i. Et etiam ex coagulo leporis: naʒ ip̃ʒ retinet ventrẽ statim. Et oʒ vt in cipiat qui ad potandũ dat coagula a danich. i. si v̇o non ꝯfert addat ex eo vſʒ ad illud quod non ptrã seat in ponderẽ. ʒ. i. Et caseus quiđ vetus cꝰ regi mẽ preteritũ est quʒ ex eo dať in potu. ʒ. i. est mi noris nocumẽti et fortio ris opationis ꝙ coagula. ¶ Et iam existimauerunt quidam ꝙ quando fru stum ex alrob aduritur donec denigretur: deide datur in potu ex eo pondꝰ. ʒ. ſ. tunc stringit ven trem. ¶ Et quidaʒ amicꝰ meus ex medicis iam di xit mihi illud veꝝ esse expimentũ. Et stercus cãis comedentis ossa solũ qũ in potu ex eo datur pondꝰ ʒ. i. et. ſ. cũ decocto retinet fortiter et ꝓp̃e siccũ acceptõ in aq̃. Et ex eis q̃ nõ ptinent ad vnaʒ dua rũ extremitatuʒ est venter struciõ exiccatus et do sis sit. ʒ. iii. exiccetur et limetur cuʒ lima et deť in potu ex eo quantitas hec illi qui hʒ diariam in rob myrti aut rob de cydonijs ſm declinatioñe ꝯplˢo nis. Et iteꝝ lac caprinuʒ decoctũ donec ingrossetur aut decoctũ cũ lapidibꝰ fluuialibꝰ ignitis et ter. in ip̃m piectis: et qñz ponitur in ip̃o paꝝ rizi frixi. Et iteꝝ vitellus oui elixati in aceto. Et ex ꝯpositis declinantibꝰ ad frigus sunt trocisci de spodio mu schati et trocisci nominati calidicon et troc. de luto sigillato et trocisci de balaustijs et trocisci alfeluza haragi: et trocisci de hypoquistidos: et trocisci đ

croco: et trocisci de opio: et trocisci de papauere
muschati et pilule de opio: et pilule de mandra-
gora et suffuf de ḡnis ḡnatoꝝ et pilule de sandara
cha. Et ad fluxū supfluū pondꝰ. ℥. ii. ostracoruꝫ
adustoꝝ. Et luti armeni mediati et speties assatorū
cū luto sigillato. Et non oꝫ vt sit supfluitas in assa-
tione eoꝝ et liq̄fiat eoꝝ virtꝰ: imo oꝫ vt igniatur
vas et eleuet̄ super ignē et dimittat̄ sup ipꝫ et mo
ueat̄ donec assentur. Et ex ꝯpositis declinantibus
ad calorē siue puus sit aut magnus sūt trocisci alefe
niati: et electuariū alcanzi et electuaria q̄ dicam in
antidotario: et elm̄ de seminibꝰ stipticis: et troc.
de trocudes et troc. de karabe. Et iteꝝ sūat galla-
ꝝ non pforataꝝ viridiū et corticū ḡnatoꝝ et sūach
et pipis omniū ana. ʒ. ß. terant̄ et ꝯficiant̄ cū al. o.
ui et ꝯcauet̄ ḡnatū et ꝓiciat̄ in ipo et oppilet̄ eius
foramē cū pulpa et ponat̄ sup prunas. Et ex illis ē
ut sumat̄ tritici farina et misceatur cū aliquantulo
de ameos et fructu tamarisci et nasturtio et dissol-
uat̄ cū oleo ōphacino et ꝯficiat̄ et fiat panis et exic
cet̄ in furno: deinde sumat̄ ex eo ꝯtrito pondꝰ. ʒ.
x. et bibat̄ in aq̄ fra et pauco vino. Et huius quid
generis ex eis quibꝰ curant̄ pueri qū accidit eis flu
xus ventris tempor̄ natiuitatis dentiū ipoꝝ et est
illd qd. ℞. papauer̄ et ḡnoꝝ myrti turis̄ mascu
li cipi omniū ana. ʒ. ß. terantur bene et dissoluant̄
in lacte eius cuius lac sugat et det̄ in potu. Et huius
quid generis est medicamē bonū exptū qd. ℞. ḡ
noꝝ passulaꝝ exiccatoꝝ et bene tritoꝝ donec fiant
sicut puluis et. ℞. ossiū adustoꝝ et medulle glan-
diū et coaguli et coriandri assati et sumat xilocara
cte spine et seminis apij et cymini infusi in aceto ⁊
panis azymi sicci ⁊ turis et aeos ptes equales teran
tur valde et cribellet̄ illud et pōat̄ de coagulo mi
nus q̄ de alijs: aut sit medietas ptis: deinde sumat̄
ex eo oī hora nabac vna ita vt sit q̄titas q̄ sumit̄ i
die ex eo. ʒ. xx. et si fuerit de coagulo minꝰ q̄ ps
i. tūc minuat̄ ex illo et si fuerit coagulū plꝰ tūc ist̄ in
git nāꝫ in die vno. Et hꝰ quid generis est vt sūan
tur cipi et spica et balaustie et minutū tus et aliq̄
tulū gallaꝝ. s. quantitas medie ptis decoquat̄ in
aq̄ deinde colet̄ illa aqua et pulueriꝫet̄ sup eam de
galia muschata et xiloal̄. crudo bono aliquid secū-
dū q̄ exigit dispō et bibatur. Et huius generis est
illud qd. ℞. ꝫꝫ. atrimenti alasckefati sumach ptes
equales sumat ex eo i suffuf pondꝰ. ʒ. ii. vsꝫ ad. ii
aur̄. Et huius generis et ꝓpinquus ad equalitatē est
vt sumat̄ capillus ueneris et spica aromatica et se-
men auellane bedeoard et radix arboris pini et
fiant ex eis trocisci. Et scias q̄ necessitas spodij est
ad ꝯstringendū sanguinem. Et necessitas seminū est
ad ꝯstrīgendū fluxū stōaticū. ¶ Et necessitas psilij
aut arnoglosse assati ē ad punctaꝫ. Etsi non ipꝫ flu
xū remouent sirupi et ꝓprie quoꝝ assatio iterata
est. Et cibꝰ sit quem diximꝰ. Et ouū quid elixatū
iuuatiuuꝫ est in fluxu ventris facto ab attractione
intestinoꝝ et non est ꝯueniens epico et stōatico: i
mo qūꝫ nocet. In narcoticis vo est timor lꝫ qūꝫ acci
dat vt sint necessaria: nam ipa qūꝫ ꝯferunt inqua
tū ingrossant māꝫ et inquantū faciūt dormir̄ et ꝓ-
longant necessitatē surgendi ad scella ꝓpt̄ sēsū mor
dicationis. Et quocūq̄ mō sit nō oꝫ vt administrē
tur q̄diu ab eis excusatō esse pōt. Qd si necessaria
fuerit eoꝝ admistratō nō exhibeant̄ ei cuius infr̄a
tur corpꝰ et debilitatur virtꝰ et appꝫ illud in pul
su. Si vo necessariū fuerit misceant̄ cū eis q̄ sunt si
cut castoreū et crocꝰ et similia. Et iaꝫ testati sumus
nos vidisse qui supposuit sibi collyriū ex opio et
mortuus fuit. Et quꝫ poſe est vt admistret̄ in col-
lyrio nō admistret̄ in potu. Et qn̄ poſe est vt ad-
ministret̄ in emplis nō admistret̄ suppositū et fa-
ctū collyrium. Et ex emplis stupefacientibꝰ est vt
sūat opij et seminis hyusquiami albi amboꝝ ana p
tē. i. et cuppulaꝝ glandiū et balausti et acatie et tu
ris et myrrhe omniū ana ptes. v. aggr̄gent̄ cū suc
co hyusquiai al̄. aut succo corticū papaueris aut d
coctiōe eoꝝ et liniat̄ cū eo: est. n. bonuꝫ. Narcoti
cū potandū fortis stipticitatis. ℞. coaguli leporis
pondus danich. ii. et opij tantundē et gallaꝝ. ʒ.
vii. et turis. ʒ. ß. fiant ex eis trocisci et sit potio
eoꝝ medietas aur̄. i. Et iteꝝ gallaꝝ imaturaꝝ ps
i. turis opij amboꝝ ana ps. ß. et dosis sit vsq̄ ad.
ʒ. i. ¶ Et iteꝝ seminis hyusquiami albi et opij et pa
paueris et spodij et balaustiaꝝ et turis ptes equa-
les et dosis sit vsꝫ ad. ʒ. i. Et iteꝝ opiū sandaraca
et minutuꝫ tus myrrha crocꝰ dentur in potu ex eo
due pilule sicut cicer. Et ꝯuenientius illo est illud
qd. ℞. castorei opij storacis liquide seminis hyu
squiami albi myrrhe croci assari turis ameos ptes
eq̄les ꝯficiant̄ cū melle despumato et sit dof sicut
nabac. Et iteꝝ merdasengi quarta. ʒ. i. coaguli. ʒ.
ß. ossis adusti gallaꝝ ana. ʒ. i. opij danich vnū. Et
iteꝝ acatia et gallaꝝ et opij gūmi omniū ana ps. i.
fiant ex eis trocisci. Et iteꝝ narcoticū ad bibenduꝫ
ꝯstringens in duobus diebꝰ. ℞. ameos et seminis
apij et corticum ḡnati acetosi et gallaꝝ et sauine p-
tes equales omniū opij ptē. ß. terantur oīa sicut al
cohol et sit dosis eius ex. ʒ. i. vsꝫ ad aur̄. i. i ma-
ne et tantundē in sero. Et puer ex vno danich vsꝫ
ad duos danich. Et ex medicinis fluxus ventris q̄
ꝯueniunt ei qui cū fluxu hꝫ tussim sunt sicut myrtꝰ
et mastix et gūmi arabicū et tus et psiliū assatuꝫ
et spodiuꝫ et castanee et nux et auellane assate. Et
omnino oꝫ vt det̄ illud in quo nō est acetositas et
ponticitas vehemēs: imo oppilatio et confortatio.
Quod si nō fuerit excusatio dentur pontica deind
ꝯsequent̄ exhibeant̄ electuaria lenificantia pectus.
Et multa quid ex electuarijs factis ex papauere et
dragaganto et gūmi et xilocaractis et fructu myrti
et amili assati et mucilagine reꝝ que priꝰ assantur
deinde ingeniet̄ in extrahendo eaꝝ mucilaginē q̄
ꝯiungunt inter vtrasꝫ res. In cibis vo eoꝝ oꝫ vt n̄
sit mordicatio nꝫ salsedo plr̄ma nꝫ acetositas noci
ua et moueat virtutem expulsiuaꝫ. Et hoc est sicut
illud qd de lacte decocto cū lapidibꝰ ignitis dixi-
mꝰ et ꝓpe illud in quo extinguit̄ ferrū aliquoties.
Et melius illo est lac acetosū ablato butyro cū rizi
aut milio assatis. Et experiatur sūma eius qd dige
rit. Qū gͦ non digeritur aliq̄d sumatur acceptio
minor eo. Et de lactibꝰ decoctis fortius ꝯfortans
est lac vaccinū. Et qd ex eis ꝯuenientius est calefa
ctis est lac caprinū cū hoc q̄ ipꝫ est magis stipticū.
Et lac acetosū est melius calefactis q̄ non acetosū.
¶ Et sicut medulla similaginea assata infr̄ata exic
cata. Et sicut panis cꝰ faria ꝯfecta est cū aceto facta
panis valde. et est calefactis vltimus. Et sic lens

decocta in duabus aquis effusis sup eaꝫ: deinde de
coquantur in tertia donec inspisset et acescat : aut
non acescat et sicut illud qđ fit acetosa. ¶ Acetosa
aũt sũt sicut illud qđ fit ex sumach et ḡnis ḡnatoꝝ
et tortellis in coriandro et qñꝫ ponit̃ in eo rizi. Et
fabe decocte cũ aceto sunt bone eis. Et ex cibis eo
ꝝ que comedũt et sunt in se ipsis curatio bona : est
vt sumatur ex sauich ordei pugilli .ii. et se-
minis papaueris pugill⁹.i. et corticũ papaueris pu
gill⁹.i. decoquant̃ valde et colentur et sumat̃.
Et si acetosa fiant cũ sauich maloꝝ acetosoꝝ: aut ḡ
nis ḡnatoꝝ : aut sumach erit ꝯueniens et sit coruꝫ
sal sal gẽma terat̃: deinde pfricetur bñ. deinde ad
misceantur ei ḡna ḡnatoꝝ et coriandruꝫ et sũach.
Et si nõ est caliditas vehemens pmisceatur cũ eo
caseus vetus assat⁹ tritus. Et oꝫ vt nõ sũant in po
tu nisi frigidũ q̄lecũqꝫ sit. Frigidũ.n. ꝯstringit et
tepidũ r̃solutt et fit necessariũ plus nisi in colirica
passione secũdũ ꝙ ꝯditionatũ est : et in oppilatiuo
et in apostemoso. Et carnes in quib⁹ datur eis licẽ
tia sunt carnes altaeiugi et alcubugi et aldaragi:
et a ues pue et alcanabir et caro leporis et alcata et
alsesẽ et alfuabet et caro ascorie ꝑpe. Et rectius ẽ
vt sit assate cũ seminibus ꝯdite aut acetose et etiaꝫ
vitellus oui elixiati in aceto et almufusat facta ex e
is cũ eis que sunt sicut ḡna ḡnatoꝝ et passe magno
ꝝ interioꝝ et coriandrũ et cũ eis que sunt sicut su-
mach et que eis sũt similia ex fructu rubi et caprio
lis vitis folijs acetose et folijs arnoglosse et cau
lis iterate đcoctionis et pisces pui đcocti cũ aceto.
Et ex eis que currunt cursu seminũ et flos fistici et
flos zarur et coriandrũ et ḡna myrti. Et qñ non di
gerũt carnen fiant eis ꝯtritiones ex carne pullorum
et alcubugi et similiũ: et decoquant̃ fortiter et mi
sceatur cũ eis rizi et milij paꝝ: deinde colent̃ et re
ducantur sup ignẽ donec apꝑpinquent coagulatio
ni: deinde fiant acetose cũ sumach aut ḡnis ḡnatoꝝ
et similib⁹. Et alcordumech iuuatiuuꝫ est eis qum
non corrumpit̃ digõ valde. Et oꝫ vt non saliatur
nisi paꝝ et vt currat ex eo in mane hũiditas plr̃ma
et pedes vehem̃tis iuuamenti sunt quꝫ decoqun-
tur in rizi assato. Et vitent fructus omnino q̄uis
sint stiptici nisi qum stõacus refugit ex cibis: sed ca
stance non nocet eis et silr̃ alcasbu. Et si cibus sub
tilis corrumpat̃ in stõis eoꝝ cibentur cibis in qui-
b⁹ sit grossitudo sicut sũt pedes cũ robub stipticis ꝗ
sicut sorbitiones fortes facte ex rizi et milio. ¶ Et
qñꝫ iuuantur quidã cũ cibo infr̃ato facto ex vẽtri
bus et similib⁹. Et acetoso facto ex bonis partib⁹
vacce comedant acetosũ solũ cũ micis et sumãt cũ
eo si appetunt aliquid ex eis bonis secũdũ quantita
teꝫ virtutis digõnis: et non sunt ventres ꝯuenien
tes vltime õib⁹ speticb⁹ ascellationis. Et ex sor-
bitionib⁹ laudatis eis est vt sumat̃ papauer et asse
tur plurimũ: deinde fiat ex eo et ex rizi et milio
sorbitio et si volunt fiat acetosa cũ sumach et ḡnis
ḡnatoꝝ et similib⁹. Aut fiat sorbitio ex tortell' sic
cis et rizi et adipe renũ capraꝝ. Aut infundant̃ su-
mach in aqua plu. die et nocte et bulliat leuiter: đ
inde colet̃ vehem̃ter postea ponatur in ea corian-
drũ et dimittat̃ vsꝫquo infundat̃: deinde coquat̃
postea fiat dissolutio in ea manib⁹: deinde coletur
et ꝑiciatur fex: deinde sine cessatiõe moueat̃ sup
ignẽ cũ ligno donec redeat ad similitudinẽ cibi: đ
inde ꝯdiat cũ sale pauco, et sit pinguedo eius adeps
hedi. Aut amigdale assate ꝯtrite et paꝝ olei: et nõ
multiplicẽt̃ in ipa sal et pinguedo et ita sit siue cib⁹
sit calidus siue frigidus. Et ex eoꝝ pinguedinibus
est oleũ õphacinũ. Et oꝫ vt sit aqua eoꝝ aq̄ plu. ĩ
ipa.n. est stipticitas. Et existimo ꝙ multitudo iu
uamenti illi⁹ ẽ ꝑpt̃ velocitatẽ sue attractionis ad
ep et velocitatem resolõnis eius quar̃ nõ r̃linquit
ĩ chilo hũiditatẽ. Et ĩdicat̃ eis viñ. Si aũt ñ fuerit
excusatđ et fuerit vt⁹ r̃q̃rẽs ipꝫ vt ipo r̃uiuiscat:
tunc sit nigꝝ stiptici saporis parũ. Et rectius quiđ
est vt nõ comedat cibos plr̃m spetieꝝ nꝫ multoti-
ens: imo oꝫ vt sit contenti cibo pauce quantitatis
et sit vice vna. Et vt p̄mittant sr̃ cibũ illud qđ ẽ
magis stipticũ. Aut sugant ante ipꝫ aliquid de cy-
donijs et ḡnatis acetosis et nõ bibãt sup illũ aquã.
Et si expectauerint vt non bibãt oĩo erit cura p se
et ꝑpe qũ nõ mouent̃ ad eaꝫ. Et oꝫ vt p̄mãt̃ eo-
rũ extrema supiora vt attrahãt nutrimentũ ad ea
et vt emplẽt̃ stõi eoꝝ cũ medicinis stipticis reten-
tiuis frigidis et calidis et pmistis secũdũ ꝙ exigit
dispõ. Et oꝫ vt ponat̃ in eis spica et mastix et myr
rha et tortelle. Et almeisus est plr̃mi iuuamenti:
qum ponit̃ in medicinis. Epithima bonũ quo linit̃
illud quod est inter stõꝫ et ep: qñ ꝯmunicat in flu
xu bulliat̃. ʒ. x. apsinthij cũ vino et colet̃ et ponat̃
sup locũ cũ pano: deinde sumãt̃ rosaꝝ et balaustia
rũ et myrti sicce et acatie et enifistides et gallarũ
ꝑtes equales et misceantur cũ aqua myrti et inspis
sent apsinthiũ predictũ et emplẽnt̃ cũ eo. Et scias
ꝙ tyriaca est conferẽs valde omni fluxui ventris
in quo intenditur et deicit virtutẽ et cuius causa
non est apã nꝫ cum eo est febris vehemẽs. Et con
silium qđ dandũ est illi qui non pmutatur ex loco
suo et iam r̃tenta est eius ascellatio quã habuit sed
corpus eius non r̃cipit nutrimẽtũ est vt comedat p
uaꝝ auiuꝫ et almimehit pectora absꝫ extremitati-
b⁹ eoꝝ magis tardis ad descendendũ in patella co
ctoꝝ. Et silr̃ illi cuius appetitus est ad comedendũ
et debilitat̃ eius digõ. dent̃ iste res et caro rubea
frixa cũ oleo puluerizato desup cinnamomo. Et in
fundatur illud etiaꝫ in sirupo de cydonis et mal'.

Tractatus 2⁹ de curationib⁹ spetieꝝ solutionũ vẽ
tris diuersaꝝ predictaꝝ post cessationẽ a cura vni-
uersali.

De cura fluxus epici. Ca^m. i.

Iam sciuisti cãs fluxus epici. Et
sciuisti curatõeꝫ cuiusqꝫ cãe oꝫ
g° vt r̃deas ad illđ et cures ma
litiaꝫ ꝯplõnis eius et apã ipsius
et đbilitatẽ et oppiliõẽ et r̃plõẽ
ei⁹ secũdũ vnũqđqꝫ cũ eo qđ
dr̃ in ca° suo. Nã qũ tu feceris illđ tũc is curasti:
et illđ qđ cadit in hoc ca. de error̃ est vt dent̃ illi
q̇ hꝫ fluxũ epaticũ oppilatiuuꝫ medicine ꝯstipatiue
addentes in oppilatione ꝯfortantes eã et ꝯstringãt
nãꝫ et pducit illud ad errorẽ maximũ. Et mlt̃otiẽs
qđ linit insipiens ep in hac ascellatiõe cũ inspissanti
b⁹ saguieꝫ et extiguẽtib⁹ ep p hoc ꝙ sũt fr̃a et ĩhoc
ẽ moros et successio putrefactionis. Immo oꝫ qũ
scieueris ꝙ cã i ipo ẽ oppilatio in epe et mesaraica

vt in tendas cū ꝯptione oppilationis. Et iam lau-
date fuerunt passe pingues in hoc ca. ita vt quidaꝫ
existimauerūt ꝙ ipē sanāt fluxū lotiuuꝫ difficileꝫ.
Et nos quideꝫ iam experti sumꝰ illud qđ fuit res
nō longinqua ab eo qđ dixerūt. Et inceptione as-
cellationis cōice pmū est vt non apꝓximet ep pāi
qm̄ ep nō r̄cipit ipꝫ: imo rectius est vt sit ꝯtentus
aq̄ sauich in die bis aut ter. Qđ si tollerat in fine
sua pmistionē milij cū eo decoquendo: deinde co-
lando ipꝫ faciat. Et si tollerat vt ꝯmedat decoctuꝫ
non colatū faciat et in decoctione sit sacraiati. i. de
sauich cū. xx. sacraiati aque et decoquat̄ vsqꝫ quo
ingrossetur. Qūqꝫ in vase non fuerit varietas non
erit malū vti adipe galline. Et qn̄ ē ascellatio san
guinea epica sicut pus tunc nō oꝫ vt r̄tineat̄ desub
tus aliquid vt non retineatur aliquid nocitiuuꝫ et
accidat per illud nocumentū: imo denudet̄ r̄gimē
et cura desup.

De cura fluxꝰ stōatici et intestinalis absqꝫ excoria
tione: et pmo de lubricatiuo. Caᵐ. ii.

Iam sciuisti qualiter curat̄ lubricitas stōi
cū spetiebꝰ suis. Et cura lubricitatis inte
stinoꝝ ꝓxima est illi et ꝓportionalis ei.
et cū hoc nos asseremꝰ potiones et empla et cano-
nes digniora istis locis et canones ad eos in quibꝰ
nō sūt vlcerosi: ⁊ sunt vt pmisceas stiptica fortis
stipticitatis cū medicinis calefactiuis dando eas in
potu et ponendo in emplis. Et vt vtantur medici
nis que adiuuant nām et ꝯfortant spiritū sicut ty-
riaca magna et hōorusia et athanasia. Et oꝫ vt ad
ministres narcotica qm̄ ipa sunt fortis iuuamenti ī
hac egritudine. Et si signt significationes multitu
dinū phlegmatis labora in euāando ipꝫ: Et si nō va
lent medicine ꝓpinq̄ fortes et fortes fortitudine
tempata tūc fortasse indiges eis q̄ sūt sicut hellebo
rus. Ueꝝ euō matiei huius egritudinis cū vomi-
tu est difficilis et mala et raro euāt vomitus phle-
gma descendens ad intestina. Et nō oꝫ vt bibant
aquā inq̄tū posse est. Amplius si bibūt eaꝫ non con
cedit̄ vt bibant eaꝫ omnino calidā. Et vinū quidē
vetus subtile puꝝ paꝝ ꝯfert eis. ¶ Et illud quod
diuersificatur ab illo nocet eis. ¶ Et si diligunt
vt in secūdis mensꝭ comedāt: comedāt in eis ea q̄
sunt sicut sauich algobere. aut sauic alcabs ⁊ sauich
đ siliq̄s: sauich đ gnis gnatoꝝ ⁊ sauich de nabac.
Coriādꝝ vō ē fortis ipssiōis ī r̄tīēdo cibū ī stō. Et
ex ꝯpositis bōis ad eos est illđ qđ. ℞. seinis arno
glosse et anisi amboꝝ ana. ʒ. i. et corticis gnatorū
et san. draconis. amboꝝ ana. ʒ. ʃ. et est potio v-
na. et oꝫ vt bibat̄ in vino pontico. Et si fuerit illic
fe. tunc cū aq̄ plu. ¶ Et ex ꝯpositis ꝯferentibꝰ eis ē
elīm de gallis et elīm de ture et elīm de siliquis. ¶
Et de emplis ꝯferunt eis sicut emplꝫ de semine li
ni cū dactilis. et ꝯfortatur cū eis q̄ sūt sic succi cydo
nioꝝ et aliūis hūidi et hypoquistidos et acatie et ba.
laustiaꝝ et masticis et rosaꝝ et rubi et myrti ptes
equales. Et qn̄ꝫ fiunt ex istis medicinis marā cum
cera et oleo sicut emplꝫ abrucalis et emplīm rubus
et emplꝫ de sausel quꝫ fuerit caliditas. ¶ Facti aūt
ꝓpt̄ vlcera intestinoꝝ cura est cura vlceꝝ. Et mlꝭ
titudo administrationis exiccantiū stipticoꝝ ex me
dicinis frigidis sicut est illud quod fit de acresta ⁊
sumachia et curet̄ cura dysenterie quā dicemꝰ.

Et qū cā cholericā illic est illa que effūditur et vl-
cerat tunc melius est vt ipa euet̄ in estate cū vo-
mitu et non eues eā ex via vlceꝝ. Et qn̄ cā eius ē
phlegma necessariuꝫ est tibi vt eues phlegma p cli
ster̄ dictū in caᵒ suo: et exicces cibū et calefacias ip
sū et ponas ipꝫ ex assatis et alcalage factis ex carni
bus leuibꝰ et minora potū aque. ¶ Deinde si in-
diges fortiori illo: tunc vter̄ aut albo ad stōꝫ: aut
nigro ad intestina inferiora et est etiaꝫ ex eis q̄ eua
cuant linita.

De cura vlcerosi. Caᵐ. iii.

Medicamē bonū ad lubricitateꝫ hūidam
et est sicut cibꝰ. ℞. passas nigs que co-
q̄t et terant̄ cū suis interioribꝰ et mi-
sceant̄ cū eis cortices gnatoꝝ alboꝝ et pip albū et
oleū ōphacinuꝫ et comedat̄ cū pane. Et oꝫ vt ꝯmi
sceant̄ cū eo qđ in ipo administrat̄ de stipticis fri-
gidis mastix et tus. et si tollerat pip. Et cū chroni
ca fit solō ventris lubricatiua et ꝯtigit vt virtus
cadat tunc necessariū est in hoc vt in cipias cū equa
tione ꝯplōnis et calefactione eius. Et facias egruꝫ
vti exercitio qđ ipē tolleret: aut facias ipꝫ ingredi
balneū et pmas cū pcessione subtili et frica qđ de
corpe eiꝰ appꝫ: deinde da ei ad sorbendū iacenti n̄
sedēti: imo coxa eiꝰ sr̄iore et toto qđ s̄ ipā ē ī ꝑpa
tōe aliq̄d đ aq̄ carnis fortis cū aq̄ mista sint vinū sti
pticū subtile et tortelle sicce. Et si tollerauerit uir
tus et ꝯplō eius vt ꝯsequant̄ adhibeas aliquid pe
netrare faciens sicut diapipeon et diacalamentū fac
illud ita vt faciat ipꝫ penetrar̄: nā qū feceris illđ
attrahet ep aliquid illius cibi et ꝯfortabitur eo.
Reliq̄ꝝ aūt spetieꝝ fluxus stōaci qui ē infra lubri-
citateꝫ plrmā cura nota est et apꝓpinquat curatio
ni lubricatiui. ¶ In illa gᵒ cꝰ cā ē cholera ru. plu
rima effusa ad stōꝫ et intestina oꝫ vt tempes mem
brū in quo generatur cholera et a quo pcedit. s. e
p et fel per illud qđ sciuisti in caᵒ suo. Et eues sup
fluitatē cholericā si fuerit plrma et rectius illo est
cum vomitu si posse est et leuet cū fluxu ventris
si non fuerit in virtute debilitas et non timet̄ vt
accidant vlcera aut ꝙ sint facta. Et post illud inci-
pe in pmis cū infrigidantibꝰ et stipticitatem facien
tibꝰ p̄oictā. ¶ Et multotiens quideꝫ sanat hanc le
sionē sumere in potu myrobalꝭ. citrinos. Ipi enim
educūt cholerā et faciunt succeder̄ virtuteꝫ infr̄a
tiuā facientē stipticitatem. Et ex eis que ꝯferūt eis
est admistratō lactis acetosi et ꝓpe cū spodio. Et
silr̄ cū aqua sauich ordei. Et si fuerit cā eius phle-
gma curetur cū eis q̄ educūt phlegma ex ebibitis
et clisteribꝰ si fuerit plrm valde: deinde curetur
cū eo qđ ꝯstipat et calefacit calefactiōe tempata.
Et ex eis que ꝯueniūt ad illud est elīm de gnis gra
natoꝝ qđ est cū cinnamomo et elīm alcanzi: et tro
cisci de spetiebꝰ. ¶ Et si phlegma est vitrerm n̄
excutatio est eoꝝ que sūt sicut trocisci askiladis et
sussuf facti ex aniudē et ameos et cymino in aceto
posito et assato et semine lini torrefacto et galla et
balaustijs et carui et myrrha et ture cū spodio sm
ꝙ tibi bene visū fuerit de mēsuratione testimōij.
Et si fuerit illic phlegma et cholera simul et signt
illa exitus eius qđ egredit̄ et r̄liq̄ siḡ iuuabuntur
si sumpserint myrobalꝭ citrinoꝝ pteꝫ. i. et nastur-
tij ptē. ʃ. cū quibꝰ misceantur zuccari et gnorum

myrti et sumach et carmesech omniū ana sextam ptis illius. Et si fuerit cā melancholia effusa ad ipz nos faciem⁹ ei cam singulare qd appropriat ei cū capitulis flux⁹ melancholici et proportonabim⁹ ipsum ad splenē. Sz ei q est fm cibaria et cibos singulare etiā faciem⁹ cam: et si non fuerit nisi debilitas fortis et malitia 9plonis 9siderabis malitiam 9plōis p signa sua. ¶ Et plrm quid malitie 9plonis intestinoꝝ est 9municās malitie 9plonis stōi et sig ei⁹ sunt sig illius. ¶ Qd si debilitas fuerit indigestiā sola et fuerit frigus iuuant cuz electuario alcanzi ꝛ iuuant cū electuario nr̄o qd est fz modū hunc. ℞. xiloaloes crudi et cymini in aceto infusi et assati ameos carui. ℥. assati et cardamomi interioꝝ passulaꝝ tritoꝝ ptes equales et fiant ex eis suffuf et dos sit vsz ad. ʒ. iii. Et si fuerit illic ventositas plrma ponam⁹ in eo semē alcesbran et semen rute. Et iterū 9positū quorūdā plrme vtilitatis in hoc cā°. ℞. ℥. seminis feniculi et anisi et pipis lōgi et cardamomi omniū ana. ʒ. iii. et seminis ameos et apij amboꝝ ana. ʒ. iiii. et casie et calami aromatici et cipi et xiloal. crudi omniū ana. ʒ. iii. et. ſ. et galie. ʒ. v. et croci. ʒ. iiii. et gariofil. et blacte bizantie ꝛ nucis muschate omniū ana. ʒ. iii. et sexta gnoruz myrti. ʒ. xx. informentur ex eo trocisci. et sit dos eoꝝ secūdū mensurā testificati. Et iuuant in ea trocisci almarmaur proprie si fuerit virtus expulsiua debilis etiā. Et iuuant in ea empla pdicta calefactiua. Et si fuerit cū debilitate expulsiue pmisce ea cū apsinthio. ¶ Quod si fuerit corruptio digōnis ppt calorē admistrabis medicinas infrātiuas et sit in eis stipticitas aliqua et ingressa cibū et fac cū ex generi froꝝ crossoꝝ de quib⁹ dixim⁹ in cā° malitie digestiōis. Et oz q adiuueris cū eis q dixim⁹ in eod cā°. ¶ Qd si fuerit debilitas in rētentiua p pt frigus aut calorē admistrabis stiptica pdicta in initio capituli calida aut frā. Et si fuerit expulsiua etiaz debilis admistrabis suffuf de scoria ferri in nuce muschata i sirupo de menta et admistrabis ē pla secūdū necessitatez.

De cura fluxus cholerici. Cam. iiii.

Iam diximꝰ ipam in cā° stōi et est pendēs in fine ri cū curōnib⁹ dispositionū epis et fellis et stōi generantiuz choleraz et oportz vt querat illic.

De cura fluxus melācholici et est splenetic⁹ flux⁹ in quo nō ē excoriatio. Cam. v.

Oportet vt intendas in ipo curā splenis et causam eius cognoscas et opponas p illud qd necessariuz est in eo. ¶ Et si fuerit illic multitudo melancholie et exuberantia virtutis euacuabis cū decoctione epithymi et similibus. Et si fuerit crossa sicut fex et non fuerit ab apostemate in ipo ppt crossitudinē melancholie ipius tunc admistrabis in ipa hoc solutiuuz si fuerit virtus fortis. ℞. salis gēme ptē. i. et spine egyptiace ptes. iii. et bellri nigri ptes duas decoquantur itaq; spina et helleborus in aqua fortiter et dissoluatur in ipa sal et colet. Et hec est via fluxus eius et purgatiōis eius ab eo qd fluit ex eo. ¶ Et si necessaria fuerit phlebotomia phlebotoma et 9forta ep et 9forta os stōi. ¶ Et si cā fuerit in fluxu stōatico melancholico ppt illud qd effūdit ad stōz ex hūoribus melancholicis pone sup splenē ventosas retentiuas retento in eis illud qd ab eis 9phendit ad stōm ꝛ intestina. ¶ Et postea rge cū eo quod ē subtile 9fortatiuuz sicut ē hoc 9positū qd est nrz. ℞. gnoꝝ gnatoꝝ. ʒ. x. been rubei torrefacti. ʒ. i et seminis alscebran. ʒ. i. zedoar. ʒ. i. et karabe. ʒ. i. et seminis rute. ʒ. i. rizi. ʒ. i. fiat ex eo suffuf et sit dos eius. ʒ. iii. ¶ Et iteꝝ sumat gna gnatoꝝ et passe nigre terantur cū aceto et aqua et exprimatur desup et colet et proiiciatur desuper salis paꝝ et origani et intingatur cum eo. ¶ Si aūt necessaria fuerit fortiora hoc sumatur turis cipi et mucil cupsii et galie oniū ana. ʒ. ſ. et tortellaꝝ. ʒ. i. bibat cū vino antiq° puro.

De cura flux⁹ sanguinis absq; excoriatione. Cam sextuz.

Iam sciuisti q hic fit ex corpe et fit ex stō et intestinis srioribꝰ et inferioribꝰ et fit ex ficteri et nouisti sig eoꝝ et qui ex eo ē virulentus et feculentus et lotiuus cura ipz ex pte epis et rectificatione 9plonis eius et aptione oppilationis ipsius et regimē antecedens in curatione illius ē 9sideratio dispositiōis i replone: et 9sideratio causaꝝ facientium necessario. ¶ Qū g° nō ē pp ipz dolor et existimas q ē ex corpe aut epe: et non cadit ppt ipz virtus non retineas ipz. ¶ Et si tiet q cursus eius quandoq; facit accider excoriatiōez aut facit accider debilitatez fiat phlebotomia et extrahat excōtrario motus ptis eius: deinde admini strent medicine stiptice restringentes san. ¶ Et in illo q accidit ex ruptura in venis intestinoꝝ qñz p ducit ad excoriatione festine. ¶ Oz g° vt 9uertas studiū ad rtinendū eū et inclinandū ad 9trariū ptis si fuerit illic rplo vehems et plrma. ¶ Et scias q potata 9strictiua 9uenientiora sunt ei qui est ex intestinis supioribꝰ et que sequnt ea: et que sūt sup ea. ¶ Et clisteria sunt 9uenientiora ei qui est ex intestinis inferioribꝰ et in eo qui est inter illa rectius ē vt aggrgent vtreq; curationes et oēs medicine stiptice fre et facientes glutinationē pdicte in eis q pterita sunt stringunt sanguinē pcipue qñ in eis ponunt alum et hematites vl semē canabis trituz sic puluis et sanguis draconis et karabe et corallus et margarite: qum bibūt et fiunt ex eis clisteria. ¶ Et qñz indiges narcoticis et qñz est tibi necessariuz vt confortes ea cū illis in quibꝰ cū stipticitate est fortitudo. Et troc. de balaustijs in sūma eoꝝ que bibūt ē vt⁹ fortis: ꝛ troc. d se. acetos. ꝛ troc. d se. cānabis p illd qd scire feci⁹ et succus arnoglosse et succus psilij et succus barbe hircine in his capitul iuuamētū 9ferunt et ppe qū ponunt in eis medicie singulares pdicte: et troc dicti in pmis. Et iteruz sūat maloꝝ ꝛ cydonioꝝ et rosaꝝ siccaꝝ omniū ana ℔. ſ. decoquant in quinq;. ℔. aque donec rmaneat. ℔. i. et. ſ. et piiciat sup eaz tantundē olei ros et coqtur in vase duplici donec 9sumat aq et rmaneat oleū: et oleū illud admistret in eis que bibuntur. ¶ Clisteria vo restrictiua sunt ex istis succis ꝛ ex aquis in quibus decoqunt stiptica nota. ¶ Et pulverizet sup ea ex eis que coqunt in eis et ponantur in ipsis piguedines ex adipe renum capraꝝ et ex oleo ros. bono vltimo: et dicem⁹ ea in antidotario et dicem⁹ ea etiaz in cā° excoriationis et elige

m⁹ ex eis salua tempata in quibus ñ sūt medicine
acute et afferem⁹ quedaꝫ hic. Clistere bōuꝫ ex eis
que exposuim⁹. ℞. corticū granatoꝝ et arnoglosse
et siliquaꝝ spine et sauich alnabac et sanc rizi om
niuꝫ ana. ʒ. viii. et sumant̄ de gallis ĩmaturis. ii.
et balaustiaꝝ et roſ omniū ana. ʒ. iiii. effundatur
sup ea aque emina. i. cum parua aqua. Et si fuerit
aqua illa aqua virge pastoris erit valde bona: de
inde decoquatur cū facilitate donec remaneat fere
tertia eius et coleṫ et sūat̄ alūinis. ʒ. ʃ. et san. dra-
conis et acatie et hematitis vl' seminis canabis et
balaustiaꝝ et succi barbe hircine et gūmi et bdellij
assati et ceruse plumbi et ostracoꝝ adustoꝝ et luti
rubei et armeni omniū ana. ʒ. i. et olei roſ: ʒ. vii
et interioris adipis caprarum. ʒ. vi. et q̇ vult po-
nat in ip̄o opij pondus danich. vsq3 ad danich et
ʃ. et clisterizet cū eo. Et qū ē intentio in clisteri re
tentio san. non est necesse ut incrossetur cū facienti
b⁹ glutinationē ex rizi et milio et similib⁹. Et qū
est in ip̄o regim̄ excoriationis aut r̄gim̄ amborum
similit̄ necessariū ē illud et studebim⁹ vt hec duo
non faciant ingredi in clisterib⁹ ventositateꝫ. Et
ex suffuſ fortib⁹ in hoc ca° ē vt sūant̄ acatie et gū-
mi arabici et seminis hyusquiami albi et opij et
ceruse plumbi et luti armeni et karabe et gallaruꝫ
ĩmaturaꝝ omniū ptes equales ꝯtere ea et aggr̄ga
ip̄a cū medicamine decocto calido et fac ex eis simi
litudines glandiuꝫ. In eo v̄o qui est ex ficteri suffi
cit vt administres has medicinas sumat̄ merdasen
gi et balaustie et cerusa plumbi et ostraca assata et
admistreṫ sup locū post ablutionē et mundificatio-
nē. ¶ Qū g° feceris hoc et remanet sup te egritu
do et non r̄tineṫ: non inuenis ei excusationeꝫ quin
liges ambas manus ab ascella stringendo vehem̄t
et frica extrēitates coꝝ vehem̄t et sedeat eger in
aqua fr̄a estate et in aere fr̄o in hyeme et da ei ad
potandū aquaꝫ fr̄aꝫ et effunde sup eius sorbitiones
succos fr̄os et infr̄atos: et sirupos ꝯstrictiuos: sic
rob de acresta et rob de ribes et similia in frigida
ta cū niue.

De cura excoriatiōis ĩtestīoꝝ et vlceꝝ. Ca^m. vii

Oportet vt non sit error in excoriatione
intestinoꝝ. Fortasse. n. ñ est illa que in
digeat eo in quo est virtus vehem̄s et
ē in admĩstratione eius in ip̄a pnities. Et est in ip̄a
infr̄atio vehem̄s et dare melones indos et lactucā
et portulacā est sufficiens ĩcura. ¶ Qūq3 admistras
clisteria ĩ q̇b⁹ pōūt medicie cauterizatie ē pnitōsū.
Et oꝫ ut cures sicut sciuisti illd̄ qd̄ ē ĩ ĩtestinis sr̄io
rib⁹ cū ebibitis et qd̄ ē ĩ ĩferiorib⁹ cū clisterib⁹ ⁊
qd̄ ē ĩmedio cū vtrisꝫ curis: d̄ind̄ p̄mū qd̄ oꝫ te ꝯ
siderar̄ est dispō cause facientis excoriationeꝫ. Et
vlcera intestinoꝝ an est adhuc in effusione. Et an
causa ei⁹ ascendens sit ex ruptura: aut r̄plone: aut
ap̄ate r̄eanente: aut ē retētuꝫ et abscissū etiaꝫ d̄stru
ctū ē et remansit vestigiū eius excoriatōne et vlce
re. ¶ Et nos q̇dē iaꝫ dedim⁹ sig̃ in hoc. Si g° cā
adhuc effūdit̄ p̄para in abscindendo ipsā et ꝯstrin
gendo ip̄aꝫ cū eo qd̄ iam sciuisti in loco suo. ¶ Et
si fuerit necessaria eūo ppt̄ malitiam hu. fac eam
cū timor̄ et cautella et stude vt sit solutiuū non ve
hem̄t nociuuꝫ vestigio et vlceri: imo sit sicut my
robal'. Et r̄ctifica ip̄ꝫ cū eo qd̄ misceṫ ei ex eis que

sunt sicut dragagan. et q̄ sunt similia illi. ¶ Qd̄
si tibi posē ē vt p̄hibeas ip̄ꝫ a cibo duob⁹ diebus
vt fiat corpus auaꝝ eius qd̄ effunditur ab eo fac.
Et quꝫ volueris ip̄ꝫ cibar̄ ciba cū lacte decocto cū
lapidib⁹ et decoque ſm ꝙ p̄teriit in ca° suo et iste
cib⁹ ē secūdū semitā medicine. ¶ Cib⁹ v̄o ip̄e a
pd̄ necessitatē et appitionē d̄bilitatis ē i°c⁹ quātitas
minorat̄ et ꝯfortatio multiplicat̄ ip̄ius sicut ep gal
line pinguis et paꝝ panis de simila et decliuis ad
azymitatem et testiculi galloꝝ et oua sorbilia que a
scendūt a sorbilibus et descendūt ab assatis fortib⁹
et quandoq3 iuuat̄ valde ex piscibus assatis calidis
et pedib⁹ decoctis in lacte dulci. Et rizi torrefactū
est bonū eis valde qum fugit ip̄ꝫ. ¶ Et oꝫ vt ꝯ
serues virtutem eius etiaꝫ cū rob fructuuꝫ et cibis
dictis in ca° p°. ¶ Et sit sal eius gēma et sit torre
factus et non oꝫ vt bibat vinū nisi qñ nō multipli
cat̄ caliditas: tunc. n. bibat ex eo parū qd̄ sit nigꝝ
stipticū et aqua eius sit aq̄ fr̄a. ¶ Et non ē ꝯueniēs
vt in p̄mis incipiat a medicinis puris singularib⁹
cū qualitatib⁹ suis stipticis et aspis. ¶ Et qñ dolor
fit fortior indiges necessario facientibus glutinatio
nē vt fiat sicut mara et liniat̄ sup faciē infirmi. ¶
Et omnes medicine infr̄atiue facientes stipticitateꝫ
p̄miste cū glutinatiuis sunt iuuatiue nisi accidat cor
rosio: fortasse. n. tunc indigebis abstersiuis et cau
terizatiuis p̄mistis cū eis que leuia sunt sine mor-
dicatione. ¶ Et oꝫ vt deṫ in potu habenti excoria
tionē illud qd̄ ĩ potu ē ex seminib⁹ et alijs in aqua
fr̄a et nō in aqua calida. ¶ Et reubarb° quid inest
p̄p̄etas mirabilis in vlcerib⁹ intestinoꝝ et in fluxu
algaras: et p̄p̄e qñ dat̄ in potu in eo quod est sicut
aqua arnoglosse cū pauco vino antiquo. Et glādes
assate et siliq̄ virtuteꝫ h̄nt fortem ꝯiunctie et sepate
et semen rose ē mirabile valde: et nos iam expti
sum⁹ illud qd̄ dixerūt quidam ꝙ qñ dat̄ ex eo in
potu. ʒ. iiii. cū aq̄ fr̄a remouent̄ ab eo. ¶ Lutum
aūt sigillatū ē iuuatiuuꝫ valde omni excoriationi:
ita ꝙ corrosioni de quo in potu dat̄ post mundifi-
catoneꝫ corrosiōis et sorditiei cū clisteri aliquo ex
clisterib⁹ q̄ diximꝰ. Et silr̄ qū clistere fit cū luto
sigillato in succo arnoglosse et stella seminis etiam
et succo portulace. Et ex eis que etiā ꝯferūt ad il-
lud ē succus mori quod nō matat̄. Et silr̄ sirupus
herbe caud̄ eq̇. Et succ⁹ herbe tictoꝝ citrine imbi
bitus et clisterizatus. ¶ Et dixerūt q̇daꝫ in medici
nis h⁹ ca. pedem albacobā et existio ꝙ sit pes cor
ui: et dr̄ ꝙ. Hip. qum dixit pes albacoban intelle
xit folia ficus. Et hoc nō est ex eis que cōueniunt
in hoc ca. ¶ Et potar̄ coagulū leporis et caseū ab-
lato sale eius ab eo secūdū ꝙ dixim⁹ in ca° p° ē ve
hem̄t iuuans eos et ꝙ est vltimū in corrosione. ¶
Et qum accidit excoriatō ppt̄ medicinā ebibitam:
tunc ex r̄b⁹ iuuatiuis ē vt fiat clister̄ cū butyro et
san. draconis. s. ponant̄ in. ʒ. xxx. butyri ex. ʒ. i.
san. draconis vsꝫ ad. ʒ. iii. Et ex ꝯpositis valenti-
b⁹ ad eos sunt trocisci de suffuſ fr̄i p̄dicti. ¶ Et ex
eis q̄ illis bona sunt est panis qum puluerizat̄ sup
vinū et deṫ ĩ potu ex eo et bibat̄ post ip̄ꝫ aqua fr̄a
et ex eis que ꝯferunt ē vt sumat̄ cineris ostracorū
fluuialiū ptes. iiii. et gallaꝝ ptes. ii. et pipis ps. i.
terant̄ et cribellentur et puluerizeṫ ex eo pōd⁹. ʒ.
i. sup cibū et bibatur cū aqua fr̄a. Et siloniuꝫ ē eis

iuuatiuū etiā qū bibūt ip̄z cū aq̄ frā. ¶ Suppositoria vo et clisteria ꝯuenientia ad hoc sunt sicut clisteria et suppositoria ꝯuenientia ad fluxū san. absolute additis in eis in principio facientibus glutinationē stipticis et in fine eius si pducit ad corrosionē mundificatiuis et cauterizatiuis. Et vsq̄ quo dissoluat illud qd̄ est sup intestina et r̄maneant manifesta: nō oꝫ vt ptranseas glutinationē facientia et stiptica. ¶ Et dixerūt q̄daꝫ q̄ oꝫ ne acatia mittatur in clisteri quāz nō ē in egritudine san. Et non est hoc aliquid: deinde quāz mūdificat vlc⁹ incipiatur cū exiccatiuis stipticis glutinatiuis et pinguib⁹: deinde in fine eius si pducit ad corrosionē cū mūdificatiuis et cauterizatiuis. ¶ Et sūt quidā homines q̄ pmiscēt rē modicā de calidicō i quibusdā succis. Et clisteria salsa ꝯferūt ei iuuamētū maximū. ¶ Vez qū nō ducit necessitas ad illud qd̄ est acutuꝫ et ad illud qd̄ est acetosū: tunc melius ē vt non administret̄. Et oꝫ vt pmutatō fiat p^m ad acetosa: d̄inde ad calida. Et qn̄ exigit necessitas et corrosio: tunc nō cures etsi cū calidicō administres necessitatē tuaꝫ in eo. ¶ Et qn̄z rectū ē vt incipias cū aliquo narcoticorū: deīde administra clisteria acuta nisi qū nō tollerat ipā infirm⁹: et de istis acutis et illis q̄ fiunt ex arsenico timet̄ denudatō cutis post cutem donec pforent̄ intestina. ¶ Et ppt̄ hoc, oꝫ vt sit iceptio in administrando ea qū scis q̄ vlcus iaꝫ corruptū est. Et nō tardat̄ vsq̄ ad horaꝫ in qua timet̄ q̄ accidat foramē ppt̄ dilatationē vlceꝝ et pfunditatē eoꝝ. Et scias q̄ adeps capraꝝ bonū ē sup totū illud qd̄ aggr̄gat̄ ad clisteria ex glutinatiuis est. n. succurrens et sedans mordicationē et portat sup locū egritudinis velociter: et hoc etiam nō est necessariū nisi in principio egritudinis: et qn̄ puenit ad saniez indiges mundificatiuis: deinde illis que sunt fortiora. Et indiges si in duritiez lapidis ꝯuertatur pinguib⁹ et glutinatiuis et sepantib⁹ inter medicinā et egritudinē. Et qū scieris q̄ vlcera sunt sordida tunc mundifica ea cū eis q̄ sunt sicut aqua mellis et fortior illa est aqua salis et aqua in qua ꝯdiūt̄ oliue salite et decoctio piscium salitoꝝ. Et necessariuꝫ est tibi in sanie vt administres ea que sunt sicut trocisci de arsenico pculdubio qū ptrāsierit egritudo nouitatē et non phibuerit ab eis phibitor. ¶ Et scias q̄ clisteria pinguia glutinatiua sedant dolorē eius qui hꝫ vlcus ī intestīs suis corrosiuū sed non sanāt. Et non cures icorrosiōe nisi de medicinis ꝯferentibus corrosioni: et sunt mūdificatiua abstersiua cū exiccatione et stipticitate et ea ex quib⁹ fiunt trocisci. ¶ Et non oꝫ vt mult̄iplicent̄ sup ea glutinatiua et pinguia et sepent int̄ ea et inter corrosionē et valētia corrosioni: et qn̄z ledunt et dolorē faciūt: sed nō r̄spiciat̄ ad illud: et scias. q̄ qn̄ tu mūdificas cū clisterib⁹ acutis: oꝫ vt facias sequi ea incarnatiua assumpta ex stipticis et glutinatiuis: et illd̄ qū scieris q̄ caro sana appꝫ. ¶ Et qn̄ aggr̄gant̄ febris et debilitas et corrosio et fuerit caliditas: nō pōt eger vti eis que sunt sicut trocisci de arsenico solis: oꝫ vt dissoluant̄ in aq̄s fructuū stipticoꝝ fr̄oꝝ sicut acresta et sūach et ribes et ḡnata et rosa et que sūt illis sīlia: deind̄ exiccent̄ et multiplicet̄ sup eos illud et administret̄. ¶ Et qn̄z nō est excusatio quin misceant̄ hyusquiamū album et opiuꝫ cū eis: aut p̄mittant̄ narcotica sup ea: aut detur infirmo cib⁹ laudabilis et maior sūma hoꝝ troc. ē a media. ℥. vsq̄ ad. ℥. ii. Et qn̄z est rectius vt ponat in aquis ei⁹ infr̄antia stiptica: et de eis sunt lentes et cuppule glandiū. Et illud adiuuat in hoc vt accidat cortex. Et ex eis q̄ fortē faciunt dolorē eius et iuuamētū simul est vt clisterizent̄ cū troc. de arsenico in aqua salsa qū vehemēs ē crossitudo materiei. ¶ Et qn̄z sufficit febricitantib⁹ et debilib⁹ et illis quoꝝ sens⁹ fortis ē et n̄ tollerant acuta clisteria hoc r̄gim̄. Incipiāt et clisterizent̄ cū aqua mellis: deinde post. iiii: horas cum aq̄ salis: deinde det̄ eis in potu lutū cū aceto misto cū aqua: sanat. n. eos. ¶ Et ex r̄gimine i caᵒ clisterioꝝ est vt clistere fiat paulatiꝫ p vices et qū dolor sit fortior: tunc succurre cū oleo rof. et clisteriza cum eo. ¶ Clisteria vo q̄ administrant̄ in r̄tentione san. et phibitione fluxus ei⁹ sunt alia et sūt pxima clisterib⁹ phibitionis fluxus ventris. ¶ Et qn̄z fiunt ei troc. qui admīstrāt̄ in eo p se. Et nos quid̄ dicam⁹ nūc clisteria et collyria et troc. qui ingrediunt̄ in clisterib⁹. ¶ Ex clisterib⁹ itaq̄ leuib⁹ in hoc et in fluxu ventris calido ē vt fiat clister̄ cū aqua arnoglosse sola: aut cū aliquib⁹ troc. quos dicā. Et fiat clister̄ cū pane similagineo azymo trito in succo. ¶ Et ex clisterib⁹ leuib⁹ ē ut sumāt̄ aqua ordei et oleum amigdalinū et vitellus oui et aqua rizi decocti cū adipe r̄nuꝫ capraꝝ ānualiuꝫ et colent̄ et piiciant̄ in luto sigillato. ¶ Et similiter decoctio rizi assati decocti cū adipe capraꝝ Et quandoq̄ ponūt̄ cū eo in ipō cortices ḡnatoruꝫ et galle. ¶ Et sil'r clister̄ aque sauich et luti sigillati. ¶ Et iteꝝ clister̄ iuuatiuuꝫ qū est caliditas vehemēs: succus rasur̄ cucurbite et portulace et arnoglosse et succus virge pastoris et ḡna myrti et lentes a q̄b⁹ aq̄ bis eiecta ē. aggr̄ga hos succos et ꝯmitte cū eis oleū rof. et cerusā et lutū armenū et acatiā et tutiaꝫ. ¶ Et si indigueris opio pone in eis secūdū necessitatē et dispōnē. ¶ Descriptō clisteris ꝯueniens excoriatiōi etiā. ℞. cortices amigdalaꝝ et cortices fistici et ḡnatoꝝ et gallas et sumach et folia senticis et radicē alientū: elixentur itaq̄ cū vino donec inspissent̄: deinde coletur et terrantur aliqui trocisci clisterioꝝ et pōāt̄ in eo cū oleo myrtino. ¶ Collyrioꝝ aūt ad excoriationē medicinaꝝ matres sunt myrrha et tus et crocus et sandaraca et alumē et storax et castoreū qū adest opiuꝫ et litiuꝫ et charta ꝯbusta et san. draconis et cornu ceruiuꝫ adustiū et chiolea et luta que currūt cū ea et climia et merdasengi et que sunt similia illis. ¶ Et qn̄z necessaria sunt atrimenta et arsenica. ¶ Collyriū ad excoriationē et tenasmonē myrrha et crocus et tus et opiū ꝯficiant̄ cū albumīe oui. Aliud sandaraca storax myrrha crocus opiū ꝯficiantur cū aqua arnoglosse. ¶ Et qn̄z fit ex huiusmōi medicinis marā cū oleo rof. et cerusa et admīstrant̄ sup pannū et frustū cotti et ponit̄ in ano secūdū q̄ ponitur in ipō tenta ita vt equet̄ illud et mūdificetur. ¶ Troc. aūt clisterioꝝ excoriationis sunt sic troc de arsenicis ad corrosionē: et troc. stelle. ¶ Et oꝫ vt seruentur in vinatia vue vt ꝯseruet̄ i eis virt⁹ et trocisci d̄ charta ꝯbusta. ¶ Descriptō troc. charte ꝯbuste. ℥. x. arsenicoꝝ adustorum et

corticũ eris et aluminis iameni et gallaꝝ et calcis q̄
non est extincta omniũ ana. ℥. xii. fiant ex eis tro-
cisci cũ succo arnoglosse quoꝝ vnusquisꝫ ponderet
℥. iiii. et paruo ex eis admĩstret̃ pōd⁹. ℥. i. et ma
gno troc. i. integer. ¶ Troc. alius. ℞. sumach et
capita ḡnatoꝝ et succutũ et balaustiaꝝ et ḡna acre
ste et calcantuꝫ et colcotar et eris adusti et antimo-
nij omniũ ana ptē. i. floris eris ptē. ſ. fiant ex eis
troc. ¶ Troc. fortis. ℞. calcē et alkali et acatiam
et gallas et arsenicũ et terat̃ur cũ aceto aliq̄b⁹ dieb⁹
et informent̃ troc. ¶ Et ex fortitudine eius qñqꝫ
sufficit vt clisterizet̃ cũ aqua arnoglosse. ¶ Empl̃a
aũt et epithimata iuuantia in hoc sunt empl̃a p̄oi-
cta in ca. curatōis flux⁹ ventris absolute. Et iam
expertuꝫ est epithima de troc. stelle cũ aqua myr
ti et ꝯtulit ei valde. Et qñ nō cessat dolor tunc se
deat infirm⁹ intina in cuius aq̃ decocta sunt stipti
ca nota cum aliquãtulo aneti et fenugreci et altee.
Et si fortior fiat sitis et ãgustia in excoriatiōe cho
lerica admĩstra lac acetosũ decoctuꝫ in aqua sauich
q̄ vtraqꝫ infrãta sint. Quod si dolor a d̄o fiat fortiſ
donec ap ꝓpinquet sincopis nō erit excusatio nar-
coticoꝝ. Et ante illud clisteriza cũ adipe vaccino
cũ aqua sauich ordei absqꝫ expulsione. Et fortasse
sedabit̃ dolor et abscindet̃ egritudo ꝓpt̃ illud qđ
accidit de equatione hu. et si non sedatur cura cum
eo qđ scis. Et si vis clisteriza in huiusmōi hora cũ
hoc clisteri sumat̃ aque kisch ordei et rizi et adeps
renũ capraꝝ et olꝫ rof. et gũmi arabicũ et cerusaꝫ
et vitellũ oui ꝯquassentur omnia in loco vno et si
vis pone in eo opiũ et admĩstra. Et si fuerit exco
riatio phlegmatica tunc necessariũ erit vt incipias
in curatione eius cũ eo qđ icidit et educit ip̄ꝫ et facit
quiescer̃ ab eo: et cibet̃ cũ huiusmōi donec sint ci-
bi eius etiaꝫ pisceſ saliti et sinapis cũ sicla et almu-
ri et alcauguamich. Et sint tincture eius ex eis que
sunt sicut ḡnatoꝝ ḡna cũ ol̃o cũ seminib⁹ et sinapi
et que incidũt. Et qñꝫ multiplicat̃ cibatō ex albu-
sir assato: qũ iam sũpserit aliq̄d ex medicinis q̄ ad
caliditatē declines sunt sicut alcanzi et cardamomũ
iuuat̃ cũ eo. ¶ Et dixerunt quidaꝫ ꝙ quidã habēs
vlcera intestinoꝝ iuuatus est cũ electuario qđ om
ni die sumebat in potu cũ vino: deinde cibat̃ albu
sir assato: fecit illud aliquib⁹ dieb⁹ et vr̃ ꝙ sit il-
lud h⁹ generis. ¶ Et iam dixerũt ꝙ quidã homo
fuit curãs dysenteriã antecedentē cura mortifican
te aut sanante in die vno. Cibabat hominē pane
cũ cepe acuto et minorabat potũ eius in illo die: ⁊
clisterizabat eũ in mane cũ aqua salis acuta: deinde
ꝯsequebat̃ illđ cũ clisteri medicine fortioris ex cli
steribus incarnatiuis. Et si tollerabat dolorem
ei⁹ cũ quo curabat̃ sanabatur: et si non moriebat̃.
Et erant clisteria eoꝝ ex huiusmōi clisteri. ℞. sã-
suci cymini carmeni salis folioꝝ ademest hũidoꝝ
meliloti omniũ ana. ℥. i. et olĩ kist. ii. decoquant̃ ĩ
ol̃o donec ꝯsumat̃ tertia et colet̃ et admĩstretur il-
lud oleuꝫ clisterizando. ¶ Et iteꝝ ꝯfert eis clister̃
cũ decoctione rizi. Et qñꝫ ponũt in ea pisces saliti.
Ceratũ dictũ in hac spetie egritudinis. ℞. carnis
dactiloꝝ pondus. ℔. ii. et. ſ. masticis. ℥. i. ſ. et a-
neti humidi. ℥. vi. et aloes. ℥. i. et cere. ℥. x. et o
lei rutacei et olĩ rof. quantũ sufficit. Et qñꝫ ponit̃
in ip̄o semen nasturtij ꝓpe qñ sentit̃ phlegma vi

treũ. Excoriationi aũt melancholice post r̃gim̃ me
lancholie et splenis secũdũ ꝙ dixim⁹ in loco ante
hunc. Et post r̃ctificationē r̃giminis ꝯfert suffuſ đ
luto. Et ꝯferũt ei clisteria de rizi et sint in eis spe-
ties aromatice et semina cal̃a et lenia et semina sti-
ptica. Et ponant̃ in eis olꝫ rof. et vitell⁹ oui: et
eoꝝ cibi sint a quib⁹ generat̃ san. Et qũ fuerit vl-
c⁹ malignũ non erit excusatio quin fiat clistere cũ
aq̃ salis gēme: deinde sequaris ip̄ꝫ si indiges eo cũ
illo qđ tam valde mundificat donec appeat caro
mũda: deinde cura cũ clisterib⁹ incarnatiuis. ¶ Et
clisteria lenia ad hoc sunt sicut clister̃ in quo ponun
t̃ spine egyptiace ptes. iiii. hellebori nigri ptes. ii.
decoquant̃ cũ aqua et salegēma. ꝙ si illud non con
fert tunc admĩstrent̃ troc. de arsenico. Excoriatio
aũt que fit ex fece curat̃ cũ eo qđ lenit nãꝫ et sint i
eo lenitas et vnctuositas et glutinatio et lubricitas
et p̄mittat ante cibũ sicut vitellũ oui sorbilis: et si
cut ius galli decrepiti: et sic iura et alesfidabegi fa
cta ex pullis facilib⁹ impinḡtis et administrent̃ cli-
steria lenitiua ex succis glutinatiuis lubricatiuis si-
mul cũ oleo rof. et vitello oui et similibus. Et qñ
qꝫ ꝯfert qũ ꝓlongatur hec excoriatio vt sumantur
semē lini et psilij semē et semē maru et semē altee
accipiat̃ mucilago eoꝝ et det̃ in potu ante cibũ. Ipa
enim aggr̃gat ad lubricitatē sedationē doloris: ⁊
glutinationē. Et sumer̃ pruna ante cibũ qñꝫ r̃mo-
uet hoc accidens. Excoriationi v̊o facte successiōe
pot⁹ medicine ꝯferũt medicine singulares glutina
tiue p̄oicte. Et ꝯferunt ei dragagantũ assatũ de q°
bibant̃ in lacte acetoso. ℥. iii. et. ſ. et quod est su-
pra. ¶ Et ꝯfert ei valde vt fiat clistere cũ butyro
vaccino recenti bono: et qñꝫ ponit̃ in ip̄o aliquid
de san. draconis: et qñꝫ ꝯfert ius ventriũ in aliq̃
excoriatione cholerica et ñ ē medicina omniũ.

De cura flux⁹ vẽtris facti ꝓpt̃ cibos. Ca^m. viii.

CUra nota ad istos ē vt ꝓhibeat̃ descen-
sio ei⁹ dũ ñ accĩt colirica fortis supflua:
sed si fuerit ex multitudine cibi fiat illđ
et admĩstret̃ fames post illđ: et qñ descenderit su
mat aliquod ex robub stipticis. Et si acciderit de
bilitas sumat alcanzi: aut suffuſ de ḡnatis: et si sen
titur debilitas in stō cũ eo qđ accidit de multiplica
tione et significat illud id qđ accidit de rugitu et
ventositate sumat balaustiaꝝ et turis et amcos p
tes equales et cōficiant̃ cũ passis tritis cũ suis inte-
riorib⁹ et comedat ex eo omni mane quantitatem
nucis. Et iteꝝ sumat medicam̃ de acoro et alcame
erzech dictuꝫ in antidotario. In facto aũt ex corru
ptione ciboꝝ in se ip̄is aut in eo: aut q̄litatib⁹ mal̃
in eis: aut velocitate administrationis eius in eis:
oꝫ vt sumat post eos cibos boni chimi. Et curetur
impressio r̃manens ex calor̃ et frigor̃ cũ eo qđ scis
ex electuarijs frigidis aut calidis: et si fuerit causa
viscositas eoꝝ et lubricitas ip̄oꝝ: ꝯuerte ad eos
illud in quo cũ lenitate ē stipticitas. ¶ Frigus autē
eoꝝ et caliditas ip̄oꝝ sunt secũdum ꝙ eis ꝯuenit.
Et si cã fuerit p̄missio lubricantis p̄mittat stipticuꝫ:
Et si causa fuerit postremitas ei⁹ c⁹ velociter fit
digō apđ r̃gim̃: tunc sumat spodiũ et aliquid de
robub vt r̃ctificet̃ stōus ab ĩpssione eius c⁹ altera-
tio nocuit ip̄ꝫ. ¶ Nã r̃ꝫ plr̃ꝫ accidit calefactio et si
faciat accider̃ raro frigiditatē ꝓpt̃ acetositateꝫ cibi

in quibusdā dispōnib⁹ huiusmōi r̄gim̄ sumat spo
diū cū canzi. Et si cā fuerit paucitas cibi: aut subti
litas substantie eius cibet̄ post ip̄z carnibus crossis
mosusat et ꝯditis cū stipticis et cū aceto p̄ptatis: et
piscib⁹ salitis et similib⁹. Q̄d̄ si timeat̄ debilitas
digōnis cū hoc cuz seminibus ꝯdiant̄.

De cura fluxus cerebralis. Cam. ix.

Oportz vt h̄ns euz omnino nō dormiat
sup collū et qn̄ excitatur a somno ē ei ne
cessariū vt vtat̄ vomitu quaten⁹ egr̄
diat̄ hūor crossꝰ effusꝰ ad stōz ex capite faciens flu
xū: et vt administret̄ illud qd̄ diximꝰ in caº catar
ri de rāsione capitis et fricatione eius cū r̄bus aspis
et ex vaporationib⁹ capitis et administratione ru
bificantiū et cauterizantiū sup ip̄z et exconfortatiōe
eius et rectificatione ꝯplōnis eius. Et qn̄z necessari
uz est cauteriū et non oz vt admistret̄ r̄tentio eius
a stō cū medicinis stipticis et magnificet̄ timor: im
mo oz vt extrahat̄ illd̄ qd̄ de eo aggr̄gatur supi⁹
p vomitū et illd̄ qd̄ descendit ex via intestinoꝝ ꝛ
si n̄ cū alio saltem cū clisterib⁹ et r̄stringat̄ illd̄ qd̄
de eo descendit ad ventrē nō cū illo qd̄ ꝯstipat:
qr̄ sedeat mā in ventre: imo cū eo qd̄ est simile il
li quo r̄tinet̄ ex pectore: ex eis que diximꝰ in suo
caº et cū eo qd̄ docuimꝰ te in caº cure catarri: ex
abscisione caꝝ faciētiū catarrū et rectificatiōe eaꝝ.

De cura fluxus oppilatiui. Cam. x.

Fluxꝰ oppilatiui plīm fit cū piodis: siue
sit a corpe toto: aut fit ab oppilatione in
ep̄e: aut int̄ ep et intestina. ¶ De erro
re igit̄ ē vt ca dat additio in oppilatione p stiptica
imo oz vt iuuet̄ qd̄ expellit̄ ab oppilatione cū euo
ne. Q̄ūcq̄ euāt̄ vie ab eo misceant̄ medicine apitie
oppilationū vt apiant eas. Et qn̄z necessariū ē in a
piendo oppilatiōes solutiuuz fortiter attrahēs mās
grossas generātes oppilationē et clisteria fortis ap
tionis et attractionis. Et vomitꝰ ē ex reb⁹ magis
iuuatiuis ad illud qn̄ cadit ex obuiatione ip̄ius q̄n
admōz testatur. Hip. Et r̄ctius quid̄ ē h̄nti hanc
egritudinē vt comedat cibū suuz in plr̄ib⁹ vicib⁹
non in vice iª: imo in omni hora quantitatez que
ptinet ei de cibo suo: deinde oz vt ptiat̄: deinde o
portz vt ꝯsequi facias cibū suū illd̄ qd̄ adiuuat ad
penetrandū cū velocitate et apiat oppilationē cibo
et melius illo toto apd̄. H. ē diacalamentū et det̄
de eo ante cibū vs̄ ad aur̄. i. Et qum digeritur ci
bus det̄ etiaz de eo quantitas. ʒ. ſ. Et vinū vetus
forte subtile paucū est bonū valde qn̄ admistratur
post cibū. Et tyriaca r̄s ē magis iuuatiua ad illud.
Et qn̄ r̄ctificat̄ digō cibi balneet̄. Fricatio aūt oz ut
non ab ip̄o sepet̄ ante cibū ip̄z et post ip̄z. Et qn̄ d̄
bilitat̄ indiget fricatione vehem̄ti cū panno aspo
dorsi et ventris. Et qn̄z necessariuz ē vt liniat̄ cor
pus eius pice: et medicinis rubificantibus. Oppila
tionū vº aptionē iaz sciuisti: et oz vt non soluatur
eger iste a fricatione: nā qn̄ tu curaueris eū et apie
ris oppilationes et r̄solueris hūores oppilatiuos
penetrabit cibus ad corpus ei⁹ et nō accidet dia
ria post illud et ꝯfortabitur corpus eius.

De cura fluxus liq̄factiui Cam. xi.

In eis que sunt sicut ethica et pthisis et q̄
hac via incedunt nō sp̄at̄ vt curet̄: nisi
sicut sp̄at̄ in curatione cause eius. In eo
aūt qui est infra illud curet̄ corpus cū infr̄atiuis hu
mectantib⁹ et aerib⁹ et embrocis secūdū illud.
Et extinguat̄ cū eis que sunt sicut trocisci de spodio
et trocisci d̄ cāfora et cū epithimatib⁹ et empl̄is in
fr̄atiuis sup cor et pectus et ep. Et sint cibi eius ex
carnib⁹ leuib⁹ buluet et infr̄atis et musu sat et ca
ro piscīuz et succabegi cū aceto et panis similagine
us bene confectus et fermentatus et panis qum as
sat̄. Et qn̄z fit ex eo sorbitio pmista cū gūmi.
Et sil̄r cib⁹ qui fit de acetosa et similib⁹. Et nō re
tineat̄ expulsio vice iª: imo r̄tineat̄ ḡdatim cum
huiusmōi curationib⁹ et cū trociscis de spodio re
strictiuis ppe et cū troc. secundū hūc modū. ℞. lu
tū armenū et spodiū et castaneas et semē acetose ex
corticatum et almirberis et rof. et gūmi assatū et
cancros adustos terant̄ oīa et ꝯficiant cuz aqua cy
doniorūz.

De cura fluxus facti a spissitudīe cutis. Cam. xii.

Iam inuimꝰ ad signa eius vbi docuimus
r̄gim̄ attractionis materiaꝝ r̄plōnalium
ad exteriora corpis. Et melius quid̄ est
vt extrahant̄ hūores p phlebotomiā et fluxū ven
tris ptinentē a quo iaz expediti suꝰ et administren
t̄ balnea cū aquis apitiuis: et sunt illa in quibus de
cocta sunt aperitiua: et cum lauatiuis aperitiuis ꝛ
mūdificatiuis. Et multotiens vtant̄ tinis ictericie
Et si fuerit spissitudo vehem̄s administret̄ fricatō
cū pannis lineis aspis et cū villis donec rubeat cu
tis: deinde effundat̄ sup eā aqua calida et aque in
quib⁹ eit virtus apitiua eoꝝ q̄ diximꝰ.

De cura colirice passionis. Cam. xiii.

Colirica passio hab̄z r̄gimen in principio
qn̄ mouet̄: et r̄gim̄ in medio sui motus:
et r̄gim̄ apd̄ ꝯmotionē suā malā et inobe
dientiā suā malitiosā et motionē accidentiū suoꝝ ti
morosoꝝ. Qn̄ apparēt sig̃ colirice passionis et inci
cipit eructuatō alterari a dispōne sua et sentitur ī
stō ḡuitas et ī itestinis punctura: et qn̄ ē cū ea nau
sea: tunc oz vt n̄ sumat sup illd̄ aliquid omnino nz
post illud nisi qn̄ timet̄ casus virtutis: tunc. n. r̄ge
cū eo qd̄ dicemꝰ. ¶ Pm̄ igit̄ qd̄ oz fieri ē vt ex
pulsio fiat p vomitū: si fuerit cib⁹ adhuc pximꝰ
sr̄iorib⁹: et si n̄ fuerit ita ꝯsequent̄ adhibeat aliqd̄
qd̄ ip̄z deponat ex eis que leniūt nāz et sit illd̄ qd̄
facit vomitū lenificatiuuz cū m̄sura que extrahat
illā quantitatez p̄t q̄ extrahat illā supfluitatez sup
illud: aut rē extraneaz ab ea. Et oz vt expellāt cū
eo in qº nō sunt due malitie mollificatio stōi et d̄
bilitas v̄tutū eius sicut in olˀo sisamino et olˀo de oli
uis et aq̄ calˀa nz cū illo in qº n̄ ē glutinatio qn̄ ipsi ī
digeant ꝯtrario glutiatiōis: imo cū eo qd̄ ē sicut
aqua mellis et sirupus acetosus dulcis cū aqua ca
lida nō ppt̄ necessitatem: imo cū eo qd̄ est sicut aq̄
calˀa sola aut cū pauco baurach: aut cū sale naptico:
aut aq̄ calˀa cū cymino pauco. ¶ Et sil̄r si vōuerit
p se ip̄os et accidit eis subuersio non obediens: et
nocet eis p illd̄ etiaz: tūc illic oz vt curet̄. Hip. n.
dixit q̄ vomitꝰ qn̄z phibetur vomitu et fluxus
qn̄z phibet̄ fluxu: et vomitus phibet̄ fluxu: et flu
xus phibet̄ vomitu. Et coꝝ fluxus oz vt fiat cuz
suppositorio leni et teriabi et zuccaro et sale.
Aut clisteri leni ex aq̄ sicle quātitate. xl. ʒ. et bau
rac. pauci sup eaz quantitate aur̄. i. et zuccari ru.

quantitate. ʒ. x. et olei ros. et sisamini quantitate
ʒ. vii. aut cū aliquo qđ bibat sicut cyminū. ¶ Ipʒ
eniʒ ē iuuatiuuʒ in hoc valde. ¶ Quū gº scíueris ꝙ
materie in corpe cholerice sunt ꝯmouentes eaʒ. nā
ipe qñʒ sunt de adiuuantibꝰ ad hoc vt accidat co-
lirica passio et non ē timor totus ex cibo: nō inne-
nis excusatiōeʒ quin infrides stōm tunc exterius
cū eo qđ infrat et si non cū alio saltem cū niue post
adiutoriū eius ad vomitū si declinat ad illud cum
mensura tollerabili. Et in illa infratione est seda-
tio sitis si fuerit. Quū gº supabundat vomitus ex
eis que rtinēt ipʒ est infratio stōi cū huiusmōi: et
poner ventosas sup ventrem absqʒ incisione: et si
fuerit frigidū in frigidans ex succis fructuuʒ erit e
tiaʒ magis iuuatiuuʒ. Et si misceant cū eo sandali ꝛ
canfora et rose et liniat cū eis almirach erit iuuati-
uuʒ. Et qñʒ necessariū est stringer extremitates.
Et si non fuerit caliditas fortis curet cū medicamie
de luto anesiburni dictū in antidotario. Amplius
oʒ vt consideres illud qđ egrdit: dū. n. pseuerat
exeundo chilus et aliquid hōgeneū ei et cibus non
concedit eius rtentio omnino aliquo modoꝝ. In
ipo. n. ē timor magnus. Quūqʒ alterat ab illo alte-
ratione fortasse feda necessaria est eis retentio.
Et similiter qū illud qđ egrdit ē res curathien vi
scosa aut cholerica aut alia ex eis que debilitat cor
pus et imprimūt in pulsu et faciunt eū frequenteʒ
secūdū equalitatē et descendentē. Et faciunt appar
re in corpe sicut extenuatiōē et in mirach sicut spa
smū. Et fortasse accidūt sicut sitis et febris et signt
ꝙ solutio ventris pmutatur ad sanitatē. Et oʒ vt
adiuuet in retentione eius cū robub stipticis. et qñ
qʒ cōdiunt cū eo qđ est sicut mīta et si euomuerint
ea rtiterent sup eos et dent eis paulatim: et non oʒ
vt cesset a dando in potu medicinas restrictiuas et
robub stiptica secūdū virtutē eoꝝ: imo oʒ vt ite-
rent sup eos et fiat pmutatio de vna medicina ad
aliam et sint omnes stomatice. Et aqua ros calefa
cta ꝯfortat stōs eoruʒ et calefacit et ꝓhibet ex egri
tudinibus eoꝝ. Et ista robub oʒ vt nō sit acetosi-
tatis talis que mordicet stōm etiam et sint adiuuā
tia ad māʒ: imo si ē cū eis aliquid ex hoc frangat
cū re q̄ non sit de gener eius qđ soluit aut vomer
facit. Et acetosa quid ꝯuenientia sunt in excoriatio
ne. Et silr ea que sunt vehemētis frigiditatis ex eis
que bibūt actu. Et qñʒ non ꝯueniunt eis per hoc
qđ pcutiunt stōm ¶ Et plrmi quibꝰ ista ꝯueniūt
sunt illi qui sunt cholerici: qr oʒ vt expiat dispō q̄
recipiunt ea. Et sirupus factus de menta cū aqua g̃
natoꝝ expssoꝝ cū pulpa sua cū aliquantulo mente ē
bonꝰ eis ꝓhibēs vomitū eoꝝ. Et silr aqua g̃nato
ꝝ acetosoꝝ. Et qñʒ ponit in ipo aliquid de luto a
romatico qđ comedit. Et qū plrmi eoꝝ bibunt a-
quā calidā fortiter et expanditur virtus ad venas
eius et rdeunt materie expanse ad venas. Et oʒ
vt vaces etiaʒ ad vaporationes et vnctiones ex
oleis in quibꝰ sunt ꝯfortatio et stipticitas et calefa
ctio subtilis sup hypocōdria sicut oleo de nereiden
et de lilio narciscino et oleū ros. etiam et oleū in
quo bullitū est mastix et ē inunctio bona eis ꝓpe
cꝰ colirica passio ē a cibis grossis. Junte vo ei lacer
ti inungant cū eis que sunt sicut oleū ros. aromati
zatū et sicut oleū viol. cū cera pauca. Et in hyeme
cū olo de neriden cū cera pauca. ¶ Et emplentur
stōi eoꝝ cū emplis stipticis infrigidatis vehemētis
stipticitatis et sit in eis aromaticitas ex eis que sciui
sti. Et qñ necessarium facit timor vt ꝓhibeas coli
ricā passionē et non euāta sunt omnia que oportuit
euāri de cibo corrupto et hūore malo: deinde com
mouet tunc oʒ vt cibes eū adhuc cū cibis frangen-
tibus ipsū: deinde euacues eū post aliquot dies cū
eo qđ soluit ipʒ. Qī gº senseris ꝙ cā tota non est
ex cibo: sed ē illic sicut fortitudo frigoris stoma-
chi ꝓpabis in rtinendo vomitū eoꝝ postq̄ vomitu
expulerit quantitatē quaʒ oportuit expelli cū siru-
po de menta pmisto cū mitua pauca: aut cū virtute
xiloaloes et fac vt sint empla eoꝝ decliuiora ad ca
lefactionē: et fac vt illi sup qđ dormiūt ex cibo p
mista sit virtus pulloꝝ columbaꝝ. Et sint cū eis
spēties secūdū quantitatē quā existimas et panis i
fusus in passo etiā. Quanqʒ feceris habentibus hoc
accidens ex potatione et emplatione illud quod di
ximꝰ: tunc necessariū erit vt ingeniū inuenias in fa
ciēdo eos dormir sr lectos stratos panis cū cāticis
sōniferis et cantilēis et cunis et pssione leui secūduʒ
ꝙ dormiant sup eaʒ. Et cū eis que diximus in fa-
ciendo dormir illos sup quos dominant vigilie.
Et oʒ vt sit locus eoꝝ locus in quo non sit lumen
plrm neʒ frigus. Frigus nanqʒ expellit humores
eoꝝ ad interiora et necessitas ad trahendū eos ad
exteriora est necessaria. Qđ si pulsus incipit mi-
norari et videris aliquid đ ipressione spasmi et sin
gultus incipies et dabis eis in potu aliquid de vi-
no dulci odorifero in quo est stipticitas cū aqua cy
donioꝝ et tortellis: aut medulla panis similaginei
calidi quantū pose ē. Et si necessariū est ꝙ sit forti
us illo accipiat caro plrma ex carne molli et tenera
que sit ex carne auium et arietū et incidat et ponat
sicut est in vase et decoquantur quousʒ emittat a-
quositatē suā: et forsitan ad se rdire eam faciet de
inde exprimatur fortiter: post decoquat illud qđ
expssū est ex ea paulatim et fiat acetosū cū aliquo
fructuuʒ infrigidantiū. Et meliores eis sunt g̃nata
et cydonia. Et sunt ex hominibꝰ qui ponūt cū eo a
liquid occultum ex vino et sorbent et si digitis
soluatur in eo panis paucus non erit in eo malum:
deinde dormiant sup illud. Et nō est malū eis vti
vua pensili de qua ipsi accipiant qū appetunt eam
et sumer ex ea parū masticando g̃na eius bene. ¶
Qđ si nō rtineat in stōis eoꝝ aliquid de hoc et alījs
et declinant ad vomēdū tunc pone sup inferiora
ventriū eoꝝ ventosas magnas apud vmbilicum si
ne incisione. Quod si nō stetint sup ipsum: tunc sr
illud qđ est inter vtrasʒ spatulas decliues ad infe
riora. Et si pose fuerit vt sic dormiat erit rectum
et si fuerit magis decliue ipsū ad inferiora liga qđ
est subascellis et adiutoria eius et fac cū dormire
si pose ē et qum excitat ipʒ dolor ventosaꝝ: aut ī
stita tunc reitera ea ambo sup ipʒ et nō alteres ea
ābo vsqueꝰ sis securus ut incipiat cibus discedere
a vomitu aut sedat motus descensionis in fluxu
ventris tunc. n. solue quodcūqʒ fuerit amboꝝ pau
latim. Si aūt non rcipiat aliquid: imo fluxu ven-
tris euacat ipʒ tunc aggrga in cibatione eius inter

stiptica et inter ea in quib⁹ est stupefactio aliqua sic
similū assatum qđ ponatur in decoctione papaueris
et ponat̄ sup ip̄z galia et non ponas in ip̄a dulcedi-
nē. Dulcedo. n. qm̄z fit cā ad abhorrendū et leni
tatis et fluxus et solonis nāte. Dū gº dederis ei
huiusmōi fac ip̄z dormir̄ desup. Quod si fuerit il
lic vomitus cōsequent̄ adhibeas ei cochliariū. i. đ
sirupo mente aut rob eius. Et si fuerit fluxus ven
tris p̄mitte sup ip̄m suctionez aque cydonio℞ sti-
ptico℞ alzarur et piro℞ alsceni et malo℞ alsceni mū
zo℞ et algobeira. Sitis aūt eo℞ frangit̄ cū eis que
sunt sicut sauich ordei aut sauic malo℞ cū aqua g̃-
nato℞. Et oz vt non sepent̄ ab eis odores ꝯforta
tiui et īstaurent̄ sup eos: et omne qđ mouet in eis
subuersionē anime pmutet̄ ad aliđ. Et qm̄z abhor
rēt quidaz eo℞ odorē panis et quandoq̄z delectant̄
eo quidā eo℞. ❡ Et qm̄z abhorrēt quidaz eo℞ odo
rē iuris et qm̄z delectant̄ eo quidā eo℞. Et silr̄ vi-
nū et similit̄ suffumigationes. Fructuuz sūt odorez
plures eo℞ recipiunt. et oz vt nō cibent̄ aliquo dū
nō verificat̄ eo℞ fames. Dđ si famē patiant̄ ante
mundificationē non cibēt̄: imo mittant̄ in balneum
et fundat̄ sup capita eo℞ aqua tepida et exeant et
non morent̄. Si aūt appareat spasm⁹ administra
sup iuncturas cerata leuia calida ꝓfundantia sit q̄z
in hyeme cū oľo de nereiden et de lilio et in estate
cū oľo rof. et viol̄. Et similit̄ ꝓiice sup eum panū
infusū in oľis humectantib⁹ lenitiuis et in oľo de o
liuis. Et oz vt intentio sit in mandibulis et incessā
ter eleuet̄ cū mento et lacerto mouente gēas infe-
riores ad supiora cū ceratis. Et iteꝝ qum quiescit
inflāmatio colirice passionis et dormiunt et excitan
tur: da eis in potu aliquid de robub et fac eos in-
gredi balneum cū facilitate et non multiplicēt mo
rā in eo. imo quantitate qua fumant de humidita
te balnei: deinde extrahe eos et coopi ip̄os et ciba
eos cibo pauco leui beni chimi et calefac eos et nō
dimittas eos plr̄m bibeř valde et sepent inter aq̄
et vinū si sumpserint stiptica sup cibū. Et p̄pa p⁹
illud in confortando stōs eo℞ cū eis que sunt sicut
troc. de rosis parui et magni: et sicut geleniabin ⁊
spodiū et cū eis que sunt sicut alcanzi. Et multoti
ens quidez fit balneū causa ꝑsionis humo℞ et ma
teriei colirice passionis et euentus cōfractionis in
mēbris.

De r̄gimine fluxus medicinalis. Cam. xiiii.

AD hoc iam singular̄ fecim⁹ cam ubi di
ximus medicinas solutiuas et vomiti-
uas et ea℞ administrationē. Sz cū hoc
nos dicem⁹ breuiter ꝙ in principio sui oz vt cure
tur cū lactib⁹ et oleis et ꝓp̄e qum ingeniat̄ in lacti
bus vt sit stiptica. et in oľis vt sit in eis aliquid ex
hoc. Hoc. n. tempat cām sanguinis. Et qm̄z suffi-
ciunt in principio lac et oľz et aqua calida et quan
doq̄z ē sanatio in potando ista vna vice post aliaz.
Et bibat̄ aqua calida et ꝓp̄e qū adheret ex substan
tia medicine aliquid stō et intestinis. Ip̄a. n. trans
mittit eius audaciaz: deinde ꝯsequaris illud cum
clisteri ꝯfortato tempate et cibo similit̄.

De cura fluxus cretici. Cam. xv.

NOn oz vt retineat̄ fluxus creticus qū nō
pducit ad timorez. Dđ si supfluat curet̄
cū ꝓpinquo illi quo curat̄ colirica passio

veruntm̄ non oz vt cibet̄ aqua carnis si fuerit egri
tudo acuta valde: imo cibet̄ eo in quo est infr̄atio
et incrossatio sicut est sorbitio facta ex sauich ordei
et sauich malo℞. Et si tollerat carnē: cibet̄ cū eis q̄
sunt sicut pisces recentes decocti cū g̃nis g̃natoruz
aut cū aqua eo℞ ꝯditi cū seminib⁹ stipticis et que
sunt ex coriandro in aceto posito ⁊ exiccato et simi
libus ei.

De tenasmone. Cam. xvi.

PRicipiū qđ te oz scir̄ đ dispōne tēasmō
est: an ē tenasmō veꝝ aut tenasmō mē
dosū. Et tenasmō quidez mēdosū est ut
sit in ano fex sicca retenta et qm̄z expmit̄ ex ea ali-
quid. Et qm̄z abradit intestinuz ꝓpt̄ laborē qui ꝓ
uenit ex motu eius qm̄q̄z. n. est illud et existimat̄
ꝙ illic sit tenasmō. Si gº ē aliquid ex illo oz vt cu
res ip̄z cū clisterib⁹ lenibus et cū collyrijs mordica
tiuis. ꝙ si non agunt clisteria lenia acue ea cum
lenitate et humiditate sua aliqua acuitate vt extra
hat̄ g̃ue ex eis: deinde si indiges in reliquo humi-
ditate et lenitate pura sis cōtentus eis. Et qm̄q̄z in-
digebis vt in potu des pilulas de bdellio aut gū-
mi alboti si fuerit illic crossitudo materiei. ❡ Et si
fuerit caliditas indigebis eis que sunt sicut casiafi-
stula et sirupus viol̄. et similia. ❡ Et pilulis factis
ex medula cassiefistule cū succo liq̄ritie et dragagā-
to. Si aūt fuerit tenasmon puꝝ: tunc si fuerit causa
eius frigus adueniens ano: curabis ip̄z cū vapora
tionib⁹ et cū clisteribus calidis et cū furfure cū qº
vapabunt̄ anus et coxe et pecten et emunctoria et
sedeat sup miliū et salē calefacta ambo in panno aut
vapor̄t cū spongia et aqua calefacta et cū spongia
sicca calefacta. Et inungatur cū cerato ex quibus-
dam oleis calidis et stipticis et calefiat locus eius:
et pmisce eū cū vino calefacto et oľo ōphacino:
aut p̄cipe ei vt ingr̄diat̄ balneū calidū et sedeat ī̄r
terrā calidaz. Et scias ꝙ frigus nocet tenasmon in
pluribus horis et ꝓpt̄ illud est calefactio subtilis ꝯ
ferēs ei in pluribus dispositionib⁹. Et similit̄ sunt
plures speties tenasmō quib⁹ confert vaporatio:
sicut nocet eis infr̄atio. Et plurib⁹ spetiebus eius
nocet assumptio medicina℞ que generāt chimū cros
sū et viscosū. Et si fuerit causa eius durities r̄i sup
quā sedit homo mollificet cū cerato ex oľo aneti-
no aut camemillio cū bdellio et cera: aut cū oľo cali
do in quo ponas spongiam et ap ꝓpinques loco. ❡
Et si fuerit cā eius apā calidū stude in r̄tinendo il-
lud qđ currit ad apā in via vena℞ aut ex via flu
xus et r̄ge apā et tempa hūorē calidū. Et oz vt cu
ret̄ in initio sui cū phlebotomia si necessarium fue
rit et cū minoratione cibi multa: imo fac eum ieiu
nar̄ si poſe est ei illud duob⁹ dieb⁹. Et vt admini
stres sup eum in principio aquas et embrocas que
declināt ad frigus aliqđ cū mollificatione et ꝓhibi
tione eius quod effūdit ad ip̄z. Et ex eis q̄ ꝯferūt
ad ip̄z est filtrū infusū in aqua myrti et rose cū al-
canna pauca. Et fiat clister̄ etiaz in p̄mis cū eis que
sunt sicut aqua ordei et aqua solatri et aq̄ rof. et o
leuz rof. et albumen oui. Et si causa fuerit fluxus
r̄tinebis ip̄z sicut scis: deinde embrocabis et ēplā-
bis cū mollificatiuis ex camemilla et aneto ꝯmistis
cū eis que scis ex stipticis: deinde administrabis ma
turatiua ꝗuis sit oīa illa in locis p̄teritis. Et qm̄q̄z

ꝯfert clister̃ cũ ol'o dulci ꝺcocto cũ aliq° ex stipticis
Et qũ tu cibas melius quo cibas est lac r̃center mul
ctũ decoctũ qm̃ r̃tinet fluxũ desup et lenit locũ. ℂ
Et ex medicinis bonis qũ uis matatione et r̃solutõ
nez et sedatione doloris est empl'z de fenugreco et
maluis et empl'm de meliloto et empl'z de caulib⁹
decoctis. Qd̃ si necessariũ fuerit forti⁹ ponat̃ cum
eo parũ cepe assate et paꝝ bdellij. Et ex mara ex
ptis qum apa est inflãmatũ dolorosũz est vt suma
tur plumbi adusti et lauati et ceruse plumbi pre-
parate cum oppoponaco et merdasengi condi-
ti partes eq̃l' et ꝯficiat̃ cũ vitello oui et ol'o ros. Et
nos ꝓbauim⁹ ip̃z et inuenim⁹ in fine vltimũ. Et
si vis distilla sup ip̃z aquã solatri: aut aquam corian
dri. Et si vis adde in ip̃o climia. Et qñz ꝯfert eis
climia sola cũ vitello oui et ol'o ros. Quod si cau
sa tenasmõ fuerit apa duruz curabis ip̃z cũ eo qd̃
scis de curõne apatũ duroꝝ. Et ex eis que expta
sunt in hoc. est vt sumant̃ bdelliũ et crocus et al-
cana et sinapis et alkeiri citrina sicca et cerusa plum
bi: deinde aggr̃gent̃ illa omnia cũ eo qd̃ tegit adi
pe galline et anatis et medulla cruris vaccaꝝ et ꝓ-
pe vituli vaccaꝝ pmistis cũ vitello oui et ol'o ros
et ol'o alkeiri et fiat ex eis mara. Si aũt fuerit ca e
ius hũor putrefactus imbibitus illic ex phlegmate
aut cholera: aut fuerit phlegma viscosũ curabis ip
sũ cũ ablutõe. Et illa q̃ melior ẽ. ẽ q̃ fit cũ eis q̃ sũt
sicut aqua oliuaꝝ salitaꝝ cũ qua fiat clister̃ m̃sura
medie. lb. sumpta ex ea donec egr̃diat̃ illud qd̃
est illic: aut fiat clistere ex succo folioꝝ sicle cum v̇
tute violaꝝ et turbit deinde cura ip̃z cũ sedanti-
bus dolores ex collyrijs tenasmõ. Et qñz facit ne-
cessariũ phlegma potar̃ pilulas fetidas. Et si fuerit
ca residuũ eius qd̃ descendit in hora tũc si illic fue
rit fluxus retinebis ip̃z. Quncq̃ retinueris conside
rabis: nam si eger tollerauerit: et non fuerit spes
q̄ fluxus redeat clisterizabis q̄ leuit̃ poteris: aut
suppones collyriũ ex violis cũ pauco sale si mã fue
rit cholerica et ex medulla casiefistule coagulata cũ
pauco baurac et turbit. Et si fuerit mã phlegmati
ca. et si non audes illud r̃di ad illud qd̃ mollifi-
cat et attrahit et sedat dolorem ex embrocis et
collyrijs. Et qñ difficile fit tenasmõ et non est illic
mã egrediens et non est nisi eleuatio ad scellam
frequens cuius qñz est ca apa durũ. Et qñz est fri-
gus insepabile: tunc assidua vaporatiõez eius cum
lana infusa ol'o calefacto sicut ol'o ros. et ol'o myrti
no et viol'. et camemillino et pauco vino et infun
de cũ illo ol'o anuz et pectine et testiculos. Quod
si non sedet̃ tunc clisteriza ip̃z cũ ol'o sisamino tepi
do. Et r̃tineat ip̃z per horas aliquas: qm̃ sanat eũ.
Et hoc quid̃ r̃gim̃ antiqui dixerunt et fecerunt ip̃z
quidã posterioꝝ: et nos iaz expti sum⁹ ip̃z et ẽ ve
hementis iuuamenti. Si aũt fuerit ab vlcerib⁹ et
corrosione cõsidera et tũc si est nã sicca non dimit
tas siccitatez eius: imo stude in leniendo ip̃az cũ eq̃
li lubricitate vt pcipitet̃ egõ. siccitas. n. egõnis
in huiusmõi egritudie ẽ mala valde: et oz vt ñ ci
bet̃ aaris nz salsis uald̃ nz acutis nz acetos uald̃ oĩa
n. illa faciũt egestiõẽ mordicatiã ꝛ dolorosã aut ex
coriatiuã. Et ad vltiũ oz vt cures ip̃z curõne cor
rosionis intestinoꝝ et cholera ip̃oꝝ ꝯfidens in col-
lyrijs. Et si non indigueris mundificatione incipies

et clisterizabis ipsũ ex aqua mellis et pauco sale cõ-
misto ei. Et sit clistere eius cũ hoc clistere ita ut nõ
sit fex in intestis: aut fac collyriũ ex mell'. ꝛ baurac
et administra ip̃z: deinde labora in curatione vl-
ceꝝ. Et si fuerit ab hemorroidib⁹ et fistulis et ra-
gadijs curabis causaz cũ eo qd̃ dicem⁹ in c° suo.

De collyrijs que suppõũt ad tẽasmõ. Caᵐ. xvii.

Collyrioꝝ aũt que ad tenasmon supponũ
tur melius ẽ qd̃ ex eis ẽ magis stipticũ.
Et ex eis ẽ collyriũ. Alex. notũ et ex eis
ẽ collyriũ de sandaraca et collyria pl'rma ex eis i
quib⁹ est narcoticitas que iam diximus in curatiõe
vlceꝝ. ℂ Descriptio collyrij ad tenasmõ. ℞. opi
um castoreũ et tus et crocũ fiat ex eis collyrium et
supponat̃. Et iteꝝ galle imatẽ cerusa plũbi t⁹ sã.
drac. opiũ. Empl'a v̇o sũt empl'a facta ex vitello
oui et medulla similaginei panis et camemilla: aut
aqua eius exp̃ssa ex ea que humida est: et aneto sic
co et altea et mucilagine seminis lini et similibus.
Et ex bonis quibus fit empl'z ano ei⁹ sunt porri d̃
scẽi decocti elixati cũ butyro vaccino et ol'o ros. ꝛ
pauca cera colata. ℂ Suffumigationes aũt sũt suffu
migationes note ad eos quibus vtantur qũ dolor
fit fortior ita ut sedeant sup sedẽ pforatã sup quaz
equet̃ anus: aut ponat̃ subt⁹ traiectoriũ p qd̃ fiat
suffumigatõ. ℂ Ex illis itaq̃ est vt fiat suffumiga
tio ex sulfur̃ et nucleis oliuaꝝ et stercore cameli.
Et si fiat suffumigatõ cũ pl'rimo sulfure subito iu
uat̃ eo. Aq̃ v̇o in quibus sedent quidam vt sedet̃
dolor sunt sicut aque in quib⁹ decoquntur malue
et anetũ et camemilla et altea. Et quidez vt r̃tinea
r̃ illud quod currit sunt aque in quib⁹ decoquntur
stiptica. Et oz vt aggreget̃ inter aquas secũdũ neces
sitatẽ. Qd̃ si anus egrediat̃ lauet̃ et mũdetur et r̃
ducat̃ et sedeat ille c⁹ est in aquis stipticis valde:
aut fiat ei empl'z post r̃ductionẽ et r̃uersionẽ cũ sti
pticis cõfortatiuis cõtritis et aggr̃gatis cũ quibus-
daz succis stipticis.

Tractatus tertius de inceptione sermonis de dolo
rib⁹ intestinoruz.

De punctione. Caᵐ. i.

Cause punctionis aut sunt vento
sitas coarctata aut supfluitas a-
cuta mordicatiã: aut baurachia
salsa mordicatiua: aut hũor ui
scos⁹ q̃ nõ expellit̃: aut vlc⁹ a-
postematis: aut s̃pentes et asca-
rides. Et ex punctione ẽ q̃ ẽ secũdũ semitã crisis et
est ex signis eius. et omnis punctio vehemẽs est si
milis colice et cura eius est cura colice nisi choleri
ce: nã si ip̃a curat̃ illa cura ẽ in ea timor magnus
imo punctio q̃ nõ ẽ cũ fluxu qũ fortior fit est colica
aut iliaca. Et qñ pueñit punctio ad cuzez et vomi
tum et singultũ et destructionẽ rationis significat
mortez.

De signis. Caᵐ. ii.

Ventosa qd̃ fit cũ rugitu et inflatione et
extensione sĩñ g̃uitate et quiete cũ exitu
ventositatis. Factũ v̇o ab hũor̃ choleri
co signt̃ g̃uitas cũ vehementia mordicationis in-
flãmate et sitis et exitus eius in egõne et est similis
colice. Et si cur̃t cura eius erit timor maxim⁹.
Sig̃ aũt facte ab hũor̃ baurachio sunt mordicatõ

cū grauitate addente et egressio phlegmatis in egō
ne. Et sig̃ facte ab hūoꝛ̃ crosso viscoso sūt g̃uitas
et adherentia doloris in vno loco et exitus huius
generis in egestione. Et sig̃ facte ab vlceribus sūt
sig̃ excoriationis nota. Et sig̃ facte ab apate sunt
sig̃ apatis dicta in caº colice. Et sig̃ facte a v̓mibus
sunt sig̃ vermiū dicta in caº vermiuꝫ.

De cura. Cam. iii.

Oportꝫ in omni punctione māli nocente
sua mā̃ vt vomat hn̄s eaꝫ: deinde sol-
uat̃. Sꝫ punctio que est ex ventositate
curet̃ p̄us cū r̃gimine ꝯueniente et alienatione eius
ex quo generat̃ ventositas et minoratione comestō
nis et paucitate potus aq̃ sup cibū et paucitate mo-
tus sup cibū. Deinde si fuerit ventositas insepabil̓
tunc oportebit vt curentur intestina cū clisteri eua
cuante hūoꝛ̃ꝫ ex quo ip̄a euaporat et administret̃
in eo adeps galline et oleū rof̓. et cera aut cū eo qđ
bibit̃: si fuerit egritudo supius sicut et dactilum
et hiera in aqua de seminibꝰ: et silr̓ diacydonitē
deinde sumat ea que sunt sicut tyriaca et socruge-
ne et similia: et sicut semina r̓solutiua vētositatū.
Descriptio clisteris decoquant̃ polypodij centau-
ree cymini aneti rute sicce fenugreci seminis apij.
in aqua decoctione bona: deinde sumat̃ ex ea pon
dꝰ. c. ʒ. et ponant̃ vel dissoluant̃ in ea oppoponaci
bdellij amboꝝ ana. ʒ. ſ. aut minus aut plus secūdū
necessitatē et distillet̃ sup ea nereiden. ʒ. x. aut o-
lei rof̓. et mellis. ʒ. x. Puluis. ℞. cymini baccaꝝ
lauri rute et ameos omniū anna. ʒ. ſ. et penidij la
pidosi. ʒ. v. fiat ex eis puluis et ē dof̓. i. Et iterū
sumat̃ centauree crosse pondus aur̓. i. cū decocto.
Et ex eis que sunt mirabilis iuuamti apđ expimen
tatores est calcaneus porci adurat̃ et sumat ip̄ꝫ in
potu hn̄s punctionē ventosā. Aut det̃ in potu de g̃
nis lauri siccis solis duo cochliaria. Et ex eis que
ꝯferunt ei est illđ qđ. ℞. g̃noꝝ alben et carpobal̓
amboꝝ ana. ʒ. i. bibatur in aq̃ calā in mane et se-
ro. ¶ Et ex emplis ꝯmunibꝰ vtrisq; sunt auella-
ne assate cū corticibꝰ suis cū quibus emplet̃ locus
semp. Et silr̓ vaporationes cū eis que sunt sicut a-
netū et ruta et sansucus sicca. Et emplatō vmbili
ci vel suminis cū g̃nis lauri cōtritis et cōfectis cū
vino aut cū aqua rute et r̓seruata tota nocte: iuua-
tiā ē valde. Et cibꝰ ventose et phlegmatice fit ex
eis que sunt sicut ius alcanbir et galloꝝ decrepito
ꝝ equatū cū aneto plurimo et speciebꝰ vel pipe et
seminibꝰ. Et sit ꝯtentꝰ iur̓ et sit panis panis salitꝰ
bene ꝯfectus. Et alkiskat rectior est ei et vinum
sit vetus subtile. Et oꝫ vt vtant̃ exercitio subtili
ante cibū. ¶ Et eritius assatus secūdū ꝙ dr̓ ꝯfert
punctionibꝰ ambabus simul. Facte aūt ex phle-
gmate viscoso cognoscitur cura ex cura ventose
nisi quia oꝫ vt intentio sit in mūdificando plus aut
desubtus aut desup. Et ex eis que conferunt illis
in ipsa si non fuerit fluxus est puluis amomi sum
ptus p se sequente potu. Et cōfert ei sumer̓ in po
tu nasturtiū cū olō et troc. alefeniati. In facta autē
ex phlegmate salso oꝫ vt incipiat̃ ab euacuatione
eius cū clisteribꝰ que recipiunt r̓bit polypodiū in
quibꝰ fit equatio cū eis que sunt sicut aqua feuestē
et viol̓. et vt euet̃ etiaꝫ cū eis que sunt sicut hiera
picra et diacydonitē ¶ Deinde administrent̃ cibi
boni chimi ip̄ingti pinguedine bona: sicut pingue
do facta ex carnibꝰ arietū et galline et pulloꝝ pin-
guiū et minoret̃ cibꝰ cū bonificatione eius: et bi-
bat vinū subtile paucū. Et ex eis que cōferunt in
omni punctione f̄ra est sumer̓ in potu aquā mellis
cū g̃nis arasceid et aniso et acoro et g̃nis lauri et a
ristol̓. et folijs lauri et centaurea et xilobal̓. et sigu
larit̃ et ꝯposite. In facta autē a cholera oꝫ vt consi
der̓t. Qđ si fuerit illic vtꝰ fortis et mā̃ plnia euet̃
cū eis que sunt sicut decoctio myrobal̓ citri. et sic
aqua g̃natoꝝ et paꝝ scamonee aut absq; scamone
a: imo sola et sequat̃ eā aqua calā. Et cum eis que
sunt sicut decoctio tamarindoꝝ et casiefistul̓. ⁊ sira
cost et que sunt similia illis: deinde equet̃ mā̃ cum
eis que sunt sicut semē psilij cū olō rof̓. et aqua g̃-
natoꝝ et succus cucumeris cū olō rof̓. Et emplet̃
venter cū emplis frigidis et sint in eis solatrum et
supiora vitis. et oꝫ vt misceantur cū eis etiam si-
cut apsinthiū. Et cibi sit illi qui fiūt de lentibus
et de sumach et de spinachijs et de berberis et simi
les illis. Et oꝫ vt caueat̃ ab errore cadente in ea. et
existimat̃ ꝙ sit colica et curat̃ cura eius et moritur
infirmus. Uerumtn̄ nos r̓dibimꝰ ad cognitionem
integrā eius quo oꝫ vt curet̃ hec pars punctionis
qū loq̄mur de speciebꝰ colice. Existimo gº com-
plementū eius s̓monis in eo illic. Facte aūt ab vlce
ribus cura est cura vlceꝝ et iam diximꝰ eaꝫ. Sed
facte ab apate cura est cura apatum. ¶ Uleꝝ facte
a vermibꝰ cura est cura vermiuꝫ.

De rugitu et egressione ventositatis absq; volun
tate. Cam. iiii.

Rugitꝰ generat̃ ex multitudine ventosi
tatis et generat̃ ip̄ꝫ cibi inflatiui: aut ma
litia digestionis ꝑpt̃ aliquā causaꝝ i ma
litia digōnis q̄ ē in mēbris aut ē in cibis. Et plr̓ꝫ
quiđ ē in mēbris et nō fit nisi ꝑpt̃ frigiditatē: aut
ꝑpt̃ casuꝫ virtutis sicut in fine pthisis. Et plr̓m q̇
dē fit cū lenitate nat̃e et stimulatione necessitatis e
gestionis. ¶ Et q̄n̄ꝫ fit in intestinis supioribꝰ sub
tilibus et est sonitus eius acutꝰ et fit in crossis et ē
sonitꝰ eius g̃uior. Et q̄n̄ ꝑmiscet̃ ei hūiditas est de
cliuis ad gurgulationē. Et q̄n̄ꝫ rugitꝰ ē signū crisis
et q̄n̄ꝫ accidit ꝑpt̃ ꝯmunitateꝫ splenis. Et q̄n̄ꝫ ru-
gitus accidit multotiens patientibꝰ in mirac ꝑpt̃
ꝯtritionē ꝑpea ꝙ intestina eoꝝ infrigidantur.
Et q̄n̄ꝫ fit qū in epe est debilitas. Exitus aūt ven
tositatis absq; voluntate: q̄n̄ꝫ fit ꝑpt̃ mollificatio
nē ieiuni: et q̄n̄ꝫ fit ꝑpt̃ vtrasq; mollificationes: ⁊
distinguit̃ inter vtrasq; p illud quod vr̓ đ pauci
tate sesꝰ ani: aut frigiditate eiꝰ.

De cura. Cam. v.

Regat̃ cū alienatione ciboꝝ inflatiuoruꝫ
plrimoꝝ et cū tollerantia famis et ꝯfor
tatione digōnis cū eis que iā sciuisti et r̓
solōne ventositatis cū medicinis q̄s dicemꝰ in caº
colice ventose. Et ex eis que bona sunt in hoc in
plribꝰ locis est diacyminū et iteꝝ diapipeon et ite
ꝝ acorus conditus. Et si fuerit cū fluxu tunc alcan
zi: et iteꝝ sumat̃ cymini et ameos et keisi et carui
omniuꝫ ana ps vna anisi ptes. ii. et fiant ex eis suf
suf cū penidijs lapidosis ponder̓. ʒ. v. et curet̃ exi
tus ventositatis absq; voluntate curatione paly
sis ani: aut assumptione tyriace et olī alkekengi: ⁊

inungatur illud qđ est supra vmbilicū cū oleo costino et similibꝰ si fuerit ꝓpt̄ ieiunuȝ.

De colica ex r̄tentione fecis. Cam̄l. vi.

COlica est inteḡ intestinalis dolorosa cū qua difficilis fit exitus eius qđ egr̄dit̄ ꝑ nāȝ. Et colica quid secūdū veritatem est nom̄ eius in quo est causa in intestinis crossis. s. colon et que sequnt̄ ip̄ȝ: et est dolor q̇ multiplicat̄ in eis ꝓpt̄ frigus eoꝝ et ꝓpt̄ spissitudineȝ ipsoꝝ et ꝓpt̄ frigus eoꝝ multiplicatur sup̄ ea adeps. Qđ si ē in intestinis ḡcilibꝰ tunc nom̄ ꝓpriū ei s̄m scientiam verā est ileos. Veꝝ qn̄ȝ est ileos in quibusdā locis colice ꝓpt̄ea q2 vehem̄t̄ est ei similis et cause colice: aut cadunt ꝓp̄e in colō: aut cadunt in alij̄s et ꝑueniūt ad ip̄ȝ secūdū semitā cōmunitatis. Et cause eius que cadunt in ip̄o ꝓp̄e: aut sunt malitia ꝯplonis singularis cal'a: aut fr̄a: aut sicca. Et cal'a quid opat̄ exiccatione sua et ꝯstrictione sua reducente nutrimentū ad cp̄ et expellente illud ad ip̄ȝ. Et fr̄a ꝯgelatione sua aut faciendo accidere malitiaȝ ꝯplonis nociuā. Et pl'rm eius est in terris frigidis et qum̄ flat septētrio. Et frigus quid qn̄ȝ facit illud ꝓpea q̄ r̄stringit lacertos ventris et peruenit calefactio eius ad ꝯcauitatē et exiccat fecem et stringit lacertū ani et expellit feces et qđ cū eis est ad sup̄iora. Et sicca opat̄ ꝓpt̄ ꝑuationē eius qđ lubricat fecē et inuentionē eius qđ exuccat eam et exiccat ip̄aȝ. ¶ Malitia aūt ꝯplonis humide singul'is nō semp̄ est causa colice nisi accidat ex ea accidens qđ sit causa colice fr̄a aut hūida mal': aut malitia ꝯplonis cū mā: aut mā cal'a que iflat ⁊ mordicat et sepat ꝯtinuitatē et ꝑtransit terminū ꝑūctōnis ꝑueniens ad terminū colice: aut fr̄a et r̄cit ad malitiaȝ ꝯplonis diuerse fr̄e. Qđ aūt accidit de sepatione ꝯtinuitatis subito q̄uis sit illud cū essentia colice t̄n̄ qn̄q3 facit ip̄ȝ accider̄ frigus ꝓpt̄ hoc qđ generatur ab ip̄o ventositas in corpe intestinoruȝ hora post horā. Ei qn̄ȝ est hūor faciens hunc dolorē: aut illū qui ꝓpinquus est ei melancholia. Et qn̄ȝ est eius euentus cū poxismis et apđ comestionem cibi. Et qn̄ȝ sedat ip̄m vomitꝰ r̄i acetose melancholice. lȝ sit huiusmōi vomitꝰ in huiusmōi dolor̄ secūdū pl'rm phlegmaticus et generat ip̄ȝ frigꝰ mēbroꝝ: aut malitia digōnis et cibi et fructus et olera: aut est cā colice ꝓp̄e oppilatio ꝓhibens egōnē et hu. et ventositates a penetratione et ip̄i expellunt̄ et accidunt dolor et extensio maxima. ¶ Et pl'rm huius oppilationis qū nō est ap̄a accidit postq̄ r̄plet̄ monoculū: deinde ꝑuenit ad colon. Et hec oppilatō aut est ex ap̄te in intestino et plurima eius ē calidū: aut ex hu. phlegmatico viscoso īplente spatiū eiꝰ et oppilat ip̄ȝ: et est illa que fit secūdū pl'rm et ē illa que iuuat̄ febre: aut ex ventositate accidente: aut ꝓpt̄ torsionē contorquenteȝ ꝓpt̄ ventositatē torquentē et incisionē ligamenti: aut rupturā: aut attritionē: aut expulsionē intestinoꝝ ad ptes inguinū et testiculoꝝ: aut rupturā supra illud: aut ꝓpt̄ vermes cōprimentes: aut ꝓpt̄ fecem siccā et hec fex sicca est qm̄ ip̄a est fex ciboꝝ siccoꝝ: aut quia r̄manet tempor̄ longo et siccatur. Et est causa r̄manentie eius đbilitas expulsiue in intestinis: et multotiens est hec remanentia ꝓpter potū r̄i narcotice stupefacientis virtutes opantes in fece. Et cū hoc pos'e ē etiā vt debilitet̄ virtus expulsiua que est in lacertis ventris. Sicut accidit ei qui multiplicat coitū: aut ꝓpt̄ đstructionē sensꝰ intestini: aut paruitatē effusionis choler̄ expellentis lauantis: aut qm̄ mesaraica exuccat ex ea hūiditatē pl'rmā: aut ꝓpt̄ ꝓuocationē sudoris sup̄flui: aut exercitia facientia sudar̄: aut ꝓpt̄ vehem̄tiam raritatis corpis ꝓpt̄ ꝯplonē que ē in ip̄o: q̄r obedit attractioni aeris ꝯtinētis calidi: et ꝓpt̄ hoc ē balneatio cū aq̄ cal'a ex eis que r̄tinēt nām: aut ꝓpt̄ aerē ex calefactione cꝰ ꝯseq̄t̄ vt attrahat humiditates et si fuerit absq3 raritate: aut ꝓpt̄ raritatem fistulosā. Et qn̄ȝ fit ꝓpt̄ artem facienteȝ necessariū tactuȝ caliditatis sicut vitrearia et ferraria et fusoria: aut ꝓpt̄ cōplonē in ventre ipso calidā valde exiccantē caliditate sua aut est cā in illa caliditate in paucis dispōnibꝰ multitudo choler̄ acute effuse ad ventrē adurētis fecē qū inuenit eam p̄patam ꝓpt̄ paruitatē suā: aut ꝓpt̄ siccitatē substantie sue et hoc ē secūdū minus: lȝ secūdū pl'rm ipsa soluit nāȝ. Et qum accidit hec colica in ꝑncipio nocet: et intestino dolorē facit vehem̄tē intollerabilē. ¶ Et qn̄ȝ ē cā illius caliditatis vehem̄tia frigoris aeris exterioris: q̄r coarctat caliditatem interius et cum hoc ꝓuocat vrinā et constringit anū: q̄r impellit fecē ad sup̄iora: aut ꝓpt̄ ꝯplonē siccā in intestinis et ventre: q̄r exiccat̄ fex: aut ꝓpt̄ tenasmon ap̄atis r̄cti: q̄r exiccat̄ fex. Et existimauerūt quidaȝ q̄ quandoq3 lapidescit illud qđ r̄tentū est in intestis et egredit̄ lapis. ¶ Illa autē que ē ꝑ ꝯmunitatem est sicut si accidat in ep̄e: aut in vesica: aut in r̄nibꝰ: aut in splene ap̄a et ꝯmunicet ei intestinum ꝑ hoc qđ coarctat illud ap̄a de substantia eius et ꝯstipat ip̄ȝ et oppilat illud. Et sicut si ꝯmunicet renibꝰ in doloribus lapidis et debilitet̄ operatio eius in expulsione humoꝝ: q̄r retineant̄ in ip̄o et accidit colica ꝑ cōmunitateȝ lapidis: q̄uis dolor lapis sit ex eis que similantur dolori colice et occultat̄ nisi illi qui ꝓuisionē hȝ. ¶ Et nos dicemꝰ dr̄am inter vtrasq3 cū signis. Et qn̄ȝ accidūt colica et ileos secūdū semitam accidentie egritudinū pestilentialiū aduenientiu̅r̄ et ꝑuenium de r̄gione ad r̄gionē et de homine ad hominē. Et iam r̄tulit illud q̇daȝ medicus de antiquis. et dixit q̄ ꝑueniebat q̇daȝ coꝝ ad epilepsiā et erat epilepsia mortalis: et q̇dā ad r̄solutionē intestini colon et mollificationē eius cū incolumitate sensus eius et seprabat̄ cum huiusmōi euasio. Et erat pl'rm eius ileos et ledebatur colō secūdū semitā ꝑmutationis simil' crisi. Inquit et q̇dā medici curabāt eos cura mirabili. ip̄i nanq3 cibabant eos lactuca et endiuia et carnibꝰ pisciū crossis et carne omni habenti vngulā in pedibꝰ et omnibꝰ illis infr̄atis et aq̄ fr̄a et acetosis ⁊ sanabant eos cū hoc ita q̄ sanabāt oēs taliter ne caderent in epilepsiā et paralysi p̄dictā. Et sanabant quosdā coꝝ in quibus erat inceptio epilepsie. ¶ Et qn̄ȝ accidit colica habentibꝰ tetanū. q̄r deficiunt ī expellendo feceȝ et hu. ab intestinis sup̄ioribꝰ sic ip̄si deficiunt in retinendo quod ē in inferioribꝰ. Et qn̄ȝ est frigus ꝯplonū coꝝ cā colice. Et pl'rm q̇dem accidit colica a phlegmate crosso: deinde a uētositate forti facta et penetrāte in tunicis itestioꝝ et villis coꝝ: et ꝓpt̄ sepationē cōtinuitatis coꝝ.

Uentositas. n. spgit i stõ ppt ãplitudinẽ stõi et p
pt caliditatẽ stõi et pqinquitatem mẽbroꝝ calido-
ꝝ ad ipz et spgit in intestinis supioribus ppt gcili
tatẽ intestinoꝝ supioꝝ et rtinet in intestinis aliis p
pt ꝯtrariũ illius ex frigore eoꝝ et constrictione ipo
rũ et multitudine ĩuolutionis in ipsis et spissitudie
tunicaꝝ eoꝝ. Et colica ventosa q̃uis sit ex mã que
sit mã ventositatis: tam̃ non ꝯpatur illi materiei
qm̃ mã sola nõ oppilat viã secũdũ q̃ egrdit: et nz
facit dolorẽ p se: imo p illud qd accidit ab ea. ¶
Et phlegma facit dolorẽ p se et opillat p se. rliq̃
sũt diuisiones minus illis. Et ex eis que ppant in-
testina ad colicaz et ppe ventosã. ẽ vinũ plurie
ꝯmistionis et olera et ppe cucurbita et fructus r-
centes et ppe vua et potus aque sup eos: et mo-
tus sup eos et coitus et retentio ventositatis volẽ
tis egrdi et aduentus frigoris vehemẽtis ad inte-
stinũ et infrigidantis ipz et inspissantis illud. ¶ Et
ex eis que ppant intestina inferiora ẽ comestio o-
uorũ assoꝝ et piroꝝ et cydonioꝝ stipticoꝝ et passe
et sauich et miliĩ et rizi et que sunt similia illis. ¶
Et iteꝝ rtentio egõnis volentis egrdi qñz facit ca
der in ipaz: et coitus plurim9 et ppe sup cibum
crossũ. Et ex mã omnis colice ex humore crosso:
aut ex fecib9 implet monoculũ p9 secũdũ plrm:
deinde puenit ad alia. Et dũ non euãt mã que ẽ in
monoculo non accidit ꝯplementũ sanitatis. Et qñz
est colica veniens desup et quotienscunqz fit cliste
re aut euapatio retinet mã in monoculo: qr dupli
cat dolor. Et febris quid est iuuatiua in omnibus
dolorib9 colice c9 cã est ventositas crossa aut phle
gma: aut malitia cõplonis fre et est ex rebus ve
locius sanantib9 ventosã. Et colica quid multotiẽs
pmutat ad palysi et sanat p eã. et illud qñ expellit
mã subtilis ad extrẽitates et coarctant ex ea lacer
ti. Et qñz silr sanant p dolors iuncturaꝝ. Et qñz p
mutat ad dolorẽ dorsi phlegmatica aut sanguinea
ad quã ꝯfert phlebotomia: ppea q̃ maturat cali-
ditas dolorosa et medicine iliace mãs crudas. Et
qñ pmutat ad varietatem melãcholicã et melan-
choliaz et epilepsiã est malũ. Et qñz pducit ad hy-
dropisi p illud qd corrumpit de ꝯplone epatis. ¶
Et qñ inuenit colica dolors articuloꝝ et similia ñ
apparẽt illi dolores trib9 de causis: qm̃ dolor for
tior impedit a debilior: et qm̃ materie sunt ꝯuer
se ad latus doloris fortis: et qm̃ dolor et fames ⁊
vigilie resoluũt supfluitates. Et qñ plongatur re
tentio fecis inflat venter et inteasicit. Et qñ fortia
fiunt mẽbra colice et ñ rcipiunt sfluitates tunc ml
totiens redeũt sfluitates et infrant caput. Et mul
totiens accidit colica post solutiones quib9 expel-
litur crossũ. Et multotiens subleuat curatio colice
singultũ punctionis.

De signis colice absolute. Cam. vii.

Accidentia quid colice vc c9 ñ declarat ꝯ
firmatõ sunt qm̃ minoratur illud quod
egrdit de fece et expellit poxism9 egõ
nis et minoratur appetitus: imo rmouet omnino
et abhorret hñs eaz vnctuosa et dulcia et nõ decli
nat declinatione pua ad acetosa aut acuta aut salsa
et est decliuis ad subuersionẽ et nauseã. et ppe qñ
recipit vnctuosũ et olfacit odorẽ vnctuosi et dul-
cis et debilitatur digõ eius valde: et inuenit omni
horã punctionẽ et ꝯclinat ad potãdũ aquã plrimã
et inuenit dolorẽ in rnib9 suis et in dorso suo: de
inde fiunt cũ ea fortia accidentia et fit ipsa fortis et
retinet nã et forsitan non egrdit nec etiam vento-
sitas penitus. Et qñz retinet etiã eructuatio et fit
fortis punctio et fit. q. pforet venter eius terbel
lo: aut. q. sit absconsa in intestinis ei9 acus stans
et quotiens mouet dolet et fit fortis sitis et non sa
natur hñs eam lz bibat plrm: qm̃ qd bibit nõ pe
netrat ad ep ppt oppilationes accidentes in orifi-
ciis mesaraicaꝝ que secuntur ventrẽ. Et qñz mul-
tiplicat in quibusdã eoꝝ tremor absqz causa. Et si
ingeniet in extrahendo aliquid de ventre haben-
tis colicã egrediunt humiditates et squibale sicut
stercora ouiũ vel sicut stercora capraꝝ magne et
pue et rs natans in aquã et frquens fit vomit9 cho
lericus et phlegmaticus et appinquat secũdũ plrz
hu. phlegmatico deinde cholerico: deinde qñz e-
uomit rẽ porralẽ et vt erugoeris. et qñqz euomit
rm de genere melancholie incensã. ¶ Humores.
n. qñz corrumpuntur et qñz adurũt ex dolor et
vigiliis et medicinis calidis. Et vomitus quid nõ
fit frequens nisi ppt ꝯmunitatẽ stõi ad intestina:
et ppt multitudinẽ materiei et penuriam vie ad i
feriora et qm̃ via choler ad intestina secũdũ pluri
mũ ꝯstringit: qr expellit ad supiora: et ppt hoc
rubet vrina in ipsa: et qm̃ maior ps choler ꝯuer-
titur ad rnes qñ non inuenit viã ad fel subsienta-
tuz ppt illud qd ẽ corã eo de oppilatione: et qm̃
dolor rubificat aquam: et qm̃ rnes ꝯmunicãt in
dolor. Et ppt illud rtinet vrina etiã qñz. Et qñz
est vrina in principio eius secũdũ dolorẽ aque cice
ris et aque casei. Et qñz associat ei tremor cordis
maximus et indiget pectus eius retentione cũ ma-
nu. ¶ Et qñqz peruenit res ad sudorẽ frigiduz et
sincopiz.

De signis saluis colice. Cam. viii.

Magis incolumis colica est illa in qua re
tentio non est vehemẽs et ẽ dolor mu-
tabilis. Et qñz aleuiat plrz q̃uis rdeat
post eã. Et inuenit habens eaz ppt exitũ ventosita
tis et egõnis et administratione clisterioꝝ q̃etem:
sicut eius ꝯtraria est pravior vel difficilior colica.

De signis malis in colica. Cam. ix.

Sortitudo doloris et qd vomit9 ꝯsequi
r vomitũ et sudor frigidus et frigus ex
tremitatũ ppt vehementiã doloris vẽ
tris et declinationẽ san. et spiritus ad ipsũ. Et qñ
puenit ad singultum quoꝝ vnus sequit aliuz et ad
rbationẽ rõnis et spasmũ et rtentionẽ eius quod e
grdit et non egrdit saltẽ cũ ingenio est mortalis.
Et in extraneis signis est qñ appz in eo qui hz do-
lorẽ ventris vestigiũ et bothor nigruz sicut faba.
et vlcerat et remanet vsqz ad diem secũdũ aut pl9
qm̃ morit. Et huic quid homini aduenit subet et
multitudo somni in principio egritudinis sue. Et
bonitas anhelitus est bona significatio ad euaden
dũ: quomõ g° erit eius malitia.

De differentia que est inter colicaz et lapidem re
nũ. Cam. x.

Quandoqz accidũt in lapide renũ acciden
tia colice predicta: qm̃ colon ipz ꝯmuni
cat renib9 qr accidit ei dolor qui est ei

ꝓpus et accidunt ei accidentia sua que pertinent illi dolori. Uer̄ dr̄a inter eas qñz ē ex dispōne doloris et ex parte vicinantiũ ꝓpoꝝ et ex parte eius qđ conuenit et eius quod non ꝯuenit et ex ꝑte ei⁹ qđ egredit̄ et ex ꝑte vltĩitatis accidentiũ et ex ꝑte causaꝝ et significationũ accidentiũ ¶ Dispositio aũt doloris diuersificatur in eis quantitate et loco et tempoꝛ̄ et motu. ¶ Quantitate v̇o qm̄ ille qui est lapidis est puus quasi sit acus et colicus est magnus. ¶ Loco aũt qm̄ colicus incipit ab inferiore ꝑte dextri lateris et tendit ad supiorē sinistri. Et qñ ꝯfirmat̄ dilatatur in dextra et in sinistra. Et secũdũ quosdā non incipit colica a sinistra: sed illud non est veꝝ. Et nos iam exꝑti sum⁹ ꝯtrarium illius et est ad anteriora et vers⁹ pectinē decliuior q̄ sit ad posteriora. Et renalis incipit a supiorib⁹ et descendit paulatī vsq̇ ad locũ vbi ꝯfirmatur et est decliuior ad posteriora. Tempoꝛ̄ v̇o qm̄ r̄nalis fit fortis in hora vacuitatis et colicus alleuiat̄ in ea et fit fortis qum sumit̄ aliq̇d et colicus incipit subito et in tempoꝛ̄ breui: et lapidosus paulatiꝫ et fortis fit in fine suo: et si est r̄nalis fit ꝑus dolor in dorso et difficultas in vrina: deinde signa in quibus colica et in colico sunt illa sig̃: deinde dolor. Motu aũt qm̄ colic⁹ ad ꝑtes mouet̄ plr̄es et r̄nal' figit̄. Ex ꝑte aũt vicinantiũ ꝓpoꝝ qm̄ tremor multiplicatur in r̄nibus ambobus et non ꝑtinet colico. Dr̄a aũt accepta ex eo qđ ꝯuēit: ⁊ ñ ꝯuēit: ē qm̄ clistia et exit⁹ vētositatis et fecis alleuiant dolorē colice et non alleuiant dolorē r̄nũ alleuiatione de qua sit curandũ in plr̄ib⁹ dispōnib⁹. Et lapidem frangentes medicine alleuiant dolorem renum et non alleuiant dolorem colice. ¶ Ex parte autem eius qđ egredit̄ est quoniam qũ renali fortasse nō est retentio r̄i que qñ egr̄dit̄ est sicut stercus et sq̇bale: et sicut stercus vaccinum et nanat. ¶ Et qñq̧ est retentio omnino et rugitus et similia. et colic⁹ non euacuat̄ ex hoc: ex ꝑte aũt vltime cōsecutiōis accidentiũ: est qm̄ dolor crurium et dorsi et tremor in r̄nali est plus et casus appetitus et vomit⁹ ꝯsecutiuus phlegmaticus et puitas digōnis et vehem̄tia doloris et pouctio ad sincopim: et sudor frigidus et iuuamētũ cũ vomitu in r̄nali sunt mi⁹. Ex ꝑte aũt causaꝝ et significationũ accidentiũ: est qm̄ frequentia nauseatiue satietatis et assumptō ciboꝝ maloꝝ et vicissitudo punctionis et rugitus et r̄tentio fecis sunt p̄cedentes in colica. Et vrina arenosa et filosa est p̄cedens in r̄nali et non ē in r̄nali vrina subtilis: deinde filosa crossa: d̄ind̄ arēosa.

De signis distintionis colice: et ꝑmo de signis phlegmatice. Cam. xi.

Quandoq̧ sig̃nt colicā phlegmaticā antecessio causaꝝ generatiuaꝝ phlegmatis ex satietate nauseatiua. Et ex spetiebus ciboꝝ et etas et r̄gio et hora et r̄liq̄ que sciuisti. Et significat̄ ip̄aꝫ exitus phlegmatis in fece ante colicā et cũ ea qum fit clistēr̄ et frigiditas inferioruꝫ et g̃uitas sensata et vehemētia r̄tentionis multa: qr̄ nō egr̄dit̄ aliq̇d de fece aut humoꝛ̄ aut ventositate. Si aũt egr̄dit̄ est res inflata sicut stercus vaccinũ sicut egr̄ditur in ventosa et ē lenior et fit dolor ꝓlixus: imo ī spatio lōgo. Et ñ oꝫ vt decipiat̄ aliquis ꝑ id qđ forte fit de siti et inflāmatione et rubedine aque et existimet q̄ egritudo sit calīa. Illđ nanq̧ cōe est omnib⁹.

De signis colice ventose. Cam. xii.

Antecessio causaꝝ suaꝝ notaꝝ ex multitudine pot⁹ aq̄ fr̄e et potus vini ꝯmisti et olera inflatiua et fructus et qđ assuit cib⁹ non digestus et rugitus et retentio fecũ in itestinis et extensio et volutatio vehemens. q. ꝑforent̄ intestina terēbello et. q. occultet̄ in intestino acus: et hoc qñz fit in phlegmatica qum r̄tinet̄ ventositas: aut gēerat ip̄ā sꝫ ē ī uētosa forti⁹ ⁊ ñ sentit̄ in ea g̃uitas vehemens. Et in ventosa quideꝫ p̄cedũt qñz rugitus plurimi: et ventositates qñz q̇escunt et non rugit tunc et nō egr̄dit̄. et fortasse nō accidit vt rugiat: nisi qum fit vaporatō et cōꝑssio et qñz figit̄ dolor: et non permutat̄. Et qñz cognoscitur inflatō cũ manu. Et secũdũ plr̄ꝫ iuuat̄ cōꝑssione. Et qñz iuuat vaporatō eius. et qñz non iuuat: et illud qũ fuerit mā faciens ventositatē siccaꝫ tũc quotiens inuenerit caliditateꝫ et non calefactionem faciet ventositatē et qñz sig̃t ip̄aꝫ crossitudo fecis vaccine que natat sup aquā ꝓpt̄ multitudinē eius qđ in ip̄a est de ventositate. Et qñz ē venter cũ e a lenis: et qñz est fluxus et egr̄diuntur hũores ⁊ ñ iuuat̄ eo ꝓpt̄ retentionē ventositatis crosse in tunicis. Et illa in qua ē ꝑmutatō doloris ē incolumior et illa in qua est inflatio ventris sicut tympani est mala.

De signis eius q̄ fit ex fece. Cam. xiii.

Sig̃ eius q̄ fit ex fece sunt antecessio reꝝ q̄ sunt r̄tentio fecis ante euentũ doloris cũ tensione et est illic g̃uitas valde vehem̄s. Et sentitur. q. intestinũ scindat̄ a se ip̄o. Et qñ fit tenasmō non egr̄dit̄ aliquid sꝫ qñz egr̄ditur r̄s viscosa grossa. Uer̄ illā que fit ex fece cholerica sig̃t tincta fecis et multitudo eius qđ egr̄ditur de cholera et adustio et inflāmatio et mordicatio et aduentus quietis cũ fluxu choloꝛ̄ et exiccatio lingue. Et feculentā factaꝫ a raritate corꝑis significat p̄cessio puitatis fecis et siccitas corꝑis et uelocitas ledendi ex caloꝛ̄ et frigoꝛ̄ extrinseco ¶ Et feculentā factā a caliditate ventris et siccitate eius inuentio inflāmationis et siccitas almirach et tenebrositas eius et siccitas egōnis et eius nigredo ad rubedinē quandā decliuis: et feculentā quidem factaꝫ a r̄solutione aeris et exercitio et sudoꝛ̄ et reliquis: sig̃t premissio puitatis fecis facte a resolutōe cũ cursu causaꝝ p̄dictaꝝ. Et signa facte ex retentōne cholere effuse ad intestinũ sunt g̃uitas et inflatio ventris et albedo coloris egōnis et difficultas egr̄ssionis eius cũ dolore et tensione fecis et cōꝑssione facta ex ea tantũ: et qñz vicinat̄ ei ictericia. Et sig̃ r̄tentionis facte ex melancholia fr̄a ꝓpt̄ frigus ep̄is: aut alius est vt non sit igneitas et sit color decliuis ad viriditatem. Et sig̃ facte ex melancholia acetosa: sunt eructuatio et nigredo egōnis et inflatio ventris cuꝫ puitate doloris.

De signis colice apostemose. Cam. xiiii.

Sig̃ aũt facte ab ap̄ate calido sunt dolor tensiuus fixus in loco vno cũ g̃uitate et pulsatione et inflāmatione et febris acuta et sitis vehem̄s et rubedo in colore et inflatio in monoculo et retentio vrine: et est signũ forte. et

levi cū fluxu. Et qñ est iste dolor cum lenitate na
te. Et qñ pducit ad frigus extremitatū cū calore
vehemēti in ventre: et qñ rubet id qđ ei oppo
nit de ventre. Et si fuerit apa cholericū erunt ten
sio et pulsatio et gūitas miꝰ et fe. et inflāmatio et
mordicatio vehementius. Sig aūt facte ex apate
frō phlegmatico et ē paꝝ: sunt vt sit dolor conti
nuus apparēs in loco vno et ppe qum descendit
aliqđ ex eis q descendūt ex ventre. Et invenitur
cū manu inflatio cū lenitate et ē forma eius forma
molliū. Et iam pmissū est q fecit illud ex assum-
ptione generū lactis et pisciū et carniū crossaꝝ et
fructuū et oleꝝ frōꝝ et hūidoꝝ et ē spma frigidū
subtile: est. n. signū cōveniens ad hoc et egestio est
phlegmatica.

De signis facte ex torsiōe et ruptura. Cam. xv.

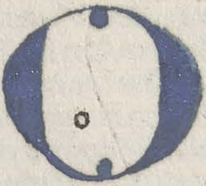
Et sig facte ex torsione sunt eventus eiꝰ
subito post motū laboriosū aut saltū
aut saltum vehemēte: aut casū: aut per
cussionē: aut calcationem: aut luctationē: aut tol-
lerantiā ponderis: aut ruptura: aut ventositas ve
hemēs: et ē dolor eius similis nō incipiens: deinde
addēs paulati et sigt rupturam illā q sit ex ruptā.

De signis rliqꝝ spꝝ colice levis a frigor et calor:
aut debilitate sensus: aut vermibus: aut ruptu-
ra. Cam. xvi.

Et sig facte a frigor intestinoꝝ sunt pui-
tas sitis et apptio egōnis et eiꝰ inflatio:
et sensibilitas frigoris in intestinis et le
nitas doloris. Et qñ ē spma cū ea frm. Et sig fa-
cte ex cholera citrina sunt cause antecedentes et e-
tas et rgio: et forma: et tempꝰ: et alia eoꝝ que i-
venit de mordicatione vehemēti et inflāmatione ⁊
adustione et nocumento a clisteribꝰ acutis et nocu
mento ab eo qđ solutione educit et descēder facit
cholerā et noceri fame et iuvari a temperatis infri
gidantibꝰ et evōne choler si non fuerit mā imbi-
bita et cōmotio raro. Et qñ associatur ei feb. et
fortasse ñ associat ei et non est fe. eius sicut fe. apo
se in magnitudine accidentiū. Et qñ associatur
dolor in pectore quasi punctura cultelli et non ē vē
tositas. Et sig facte ex debilitate expulsive sunt ut
iam ante cessit eam lenitas nate et necessitas surgē
di ad scellā frequenter sꝫ paululū. Et antecessio cā
ꝝ eius ex eis que debilitant vel destruūt virtutē
ex calor et frigor aut assumptione. Et multotiens
accidit ventri vt sit lenis: aut tēpatꝰ: aut sit quan
titas egōnis et qualitas eius secūdū cursū nālē: sꝫ
ē necessarium ad hoc vt egrdiat fex vti instrumen
to aut suppositorio. Et qñ est illud ppt fistulaꝫ.
Et sig eius que est ex debilitate sensꝰ sunt vt illđ
quod sumit faciens declinare egōnē cū qualitate
ad mordicationē ñ pcipiat in ascellatione et hoc est
sicut porrū et cepe et caseꝰ et fenugrecū. et iterū ut
suppositoripꝝ acutoꝝ non sentiatur nocumentum
qū supponunt. Et venter inflatur ex eis que sumū
tur et rtinent: et non dolet dolor de quo sit curan
dū. Et qñ accidit vt sit illic fistula corrumpens sē
sū. Et sig facte ex vermibus sunt sig vermiū: et
antecessio exitus eoꝝ.

Tractatus 4ꝰ de cura colice et locutione in ileos ⁊
rbus particularibus egritudinū intestinorū et di-
spōnū eorū:

De canonibꝰ curōnis colice. Cam. i.

Portꝫ vt colice rgim nō pmit
tatur: nā qū apparēt sig inceptō
nis eius; oꝫ vt indicat rplo et i
cipiat mundificatio eius q ē fꝫ
ipaꝫ. Et si fuerit post cibū quē
comedit expellat ipꝫ vomitu
statiꝫ et evomat cū eo qđ rtinet de humoribꝰ do
nec mundificet. Et vomitꝰ quidē qñ incidit māꝫ
colice humidā et cholericā. Qđ si supfluat retinea
tur cū rtinentibus vomitū. Et ex eis que bona sūt
et expta in hoc est vt ponat in sirupo de menta fa
cto ex aqua gnatoꝝ aliquid de cymino et sumach.
Et ex eis in quibꝰ non est cōveniencia est vt festi-
natō sit in dando in potu solutivū desr. Ipꝫ. n. ē
fortasse vehemētis vtutis et hūores et squibale sūt
plures. Qūqꝫ cōvertit ad eos hūor desup fortasse
nō invenit penetrationē et pducit rgim ad timorē
maxim. Et illud qđ in pmis necessariū est vt in-
cipiat et sorbeat lenientia lubricativa sicut ius galli
vetusti qđ narrabo in eis que sunt post. Et iam
narravimus illud in arol medicinaꝝ singularium
deinde administret clister lenitivū. Qđ si fuerit
illic febris pmutet aqua galli: et in loco eius sit aq
ordei vt incipiant hūores et squibale desubtus d
scender paulatim. Qūqꝫ sentitur q squibale et hu
mores crossi valde iā egrdiunt: et oꝫ vt in potu
det aliqđ desr fiat. Et si posse ē vt mūdificatio fi
at desup cū vomitu frequenti fiat: et non sit ve-
hemētia necessitatis dandi in potu desr: nisi qñ sūt
principiū matiei stōus et intestina supiora: et scit
q stōus est debilis et hu. multitudo et invenitur
rplo supra vmbilicū et gūitas illic: omnia. n. ista
exigunt vt fiat fluxus desup. Et simili si accidat
colica post excoriationē: tunc cura facta desup est
melior et in hac spetie colice est illa cꝰ pncipiū est
ex stō et supioribꝰ: si fuerit mā cōfirmata: deind
ipa mandat ad intestinū lesū māꝫ post māꝫ: et quo
tiens pvenit ad ipꝫ accidit dolor: tunc necessaria e
rit mūdificatio incipiens. Qū gº bibit solutivū aut
extrahit eaꝫ et sanat ex ea: aut deponit ipsā ad in-
feriora ad locū vnū mundificet gº ipaꝫ clister v
nū: aut minor numerus eo qui necessarius est ante
illud. Et qñ ñ oꝫ dar in potu medicinā desup ē p
pt necessitatē manifestā: tunc non oꝫ vt in potu sūa
tur desup omnino aliqđ et sit cōtentus clisteri.
Et illud qm plrimi in cā colice est hu. crossus vi-
scosus egrdiens et non egrdiēs integre p evacuan
tia. Qūqꝫ bibit medicina desup evat non ab vno-
quoqꝫ duoꝝ. s. stō et intestinis tantū imo ex aliis
locis a quibꝰ evatio omnino non est necessaria et il
lud facit acquirer debilitatē pcul dubio. Qū gº
hoc fit: deinde sit necesse mundificar intestinum
exigens clisteria plrima et evōnes frequentes et d
bilitatur virtus valde tunc oꝫ vt sit cōtentus quā
tū posse est clisteribꝰ et eis que currūt cursu eorū.
Ipa. n. dū inveniunt in intestinis hūorē non attra
hunt ex locis aliis et non evacuantur ex reliqs mē
bris plrm. Et si iteret clister multotiens secūdum
necessitatē hūoris generativi doloris non erit tā
tū timoris in ipo quantū est qū fit evacuatio desu
p p medicias attrahētes ex corpe toto. Et qū cliste
nō educit aliqđ ex mā et ñ maturat tūc abbreviet

et clisterizeť et ꝓpe cū clisteribꝰ acutis: hora naqȝ
eoꝝ est post maturationē: q̄uis ex clisteribꝰ acutis
timeať cordi et cer̄bro. Et multotiens q̇deȝ fit cli-
ster̄ et non soluit: imo facit sodā. Quar̄ oȝ tunc ut
adinueť desup: et qn̄ȝ est sol'o desup et oppilatio
desubtus. qr̄ necessarium est vt r̄stringať qđ est
supius cū stipticis ita vt fiat r̄tentū vnū: deinde e
uacueť. Et oȝ vt leniať clister̄ qū fuerit illic fe. et
multipliceť eius humiditas vt frangat salsedineȝ
salis de quo fortasse necessariū est; vȝ ad. ȝ. ii. et.
5. Et qū clister̄ non facit descender̄ aliqđ: tunc deť
in potu hiera picra cū vino aut sicca. Et silr̄ post
assumptionē eoꝝ que sunt sicut alkisch et dactilicō
et non oȝ vt ꝯforteť hiera eoꝝ cū agarico: qm̄ est
ꝓfundans stans in visceribꝰ. Et oȝ vt nō fiat cli-
ster̄ dū in stō est aliquid et attrahatur crudū ad i
feriora. Et oȝ vt nō continueť clisteria: imo inter
ueniat inter ea spatiū. Et cholerice quiđ colice po
xismꝰ vincitur cum pilulis aureis. Et qn̄ȝ accidit
vt medicine attrahentes ex corpe attrahant ad in
testina humores malos alios: et qn̄ȝ attrahunt hu
mores puros: qr̄ aggr̄gant excoriatio et colica si-
mul. et hoc est ex nocumentis mortalibꝰ: et quod
deterius in potu sumiť in colica de solutiuis ē ut sit
magne quantitatis ex q̄ fugiat sumens et non r̄ma
neat in stō: imo pilulas de hiera: et omne qđ ē mi
noris quantitatis: et magis aromatici odoris ē me
lius sumer̄ in potu. Et oȝ vt intentio in capite sit
vehem̄s valde ita vt non recipiat vapores eius
qđ retineť in ventre: et vapores medicinaꝝ acuta
ꝝ quas administrar̄ necesse ē i ptibꝰ horis in egri
tudinibꝰ colicis. Qn̄ȝ. n. ꝓducit illud ad varietatē
et ꝯmistionē rōnis et ē cauendū in colica. Et ex eis
quoꝝ cā generat nocumentū est vt non sit poss̄e me
dico vt sciat formā dispōnis egri. Quar̄ nō pōt
tunc scir̄ qđ necessariū ē in curatione. Et hec inten
tio ꝯpleť cū aromaticis frigidis et cū ol'is fr̄is et re
liquis et que inuimꝰ in infr̄atiōe cōpl'onis capitis.
Et qn̄ȝ accidit vt sit necessitas calefaciendi intesti-
na ꝓp necessitati infr̄ationis epatis. Quar̄ custodiať
illud cū empl'is ifr̄antibus ep et similibus: et custo
diať ps ep̄is ab empl'is vētris et inunctionibꝰ eiꝰ
calidis. Et silr̄ ē dispō cordis et ꝯuenientior infr̄a
tio eius ē cū succis fr̄is cū canfora et sandal'. Et oȝ
tunc vt ponatur in ptibꝰ intestinoꝝ et partibꝰ cor
dis et ep̄is aliud qđ distingt̄ ex panno aut instru
mēto aut similibꝰ ꝓhibens ne currat qđ ꝓpum ē
vni eoꝝ ad aliud. Et sitis multiplicať in eis et nō
oȝ vt bibať nisi paꝝ: aut tolleret. Qn̄qȝ illud fue
rit ꝑmistū cū iuleb erit magis iuuatiuū siti ꝓpea ꝙ
corpus diligit rē dulcē et facit ipaȝ penetrar̄.

De cura colice fr̄e. Caᵐ. ii.

Colice aūt fr̄e r̄gim̄ ꝭȝ semitā canonis:
ē vt non incipiať in ea a stupefactione.
Incipiētes. n. sedar̄ dolorē cū narcoti-
cis ꝯponūt rē maximā erroris. Administratio. n.
narcoticoꝝ non ē curatio v̇a in aliqᵒ: et illud, iō qm̄
curatō v̇a est incisio cause: et stupefactio est con-
fortatio cause et destruitur sensus per eam.
Et illud ideo: qm̄ si cā est hu. crossus fit fortior ⁊
deterior: aut ipa ꝯpl'o fr̄a fit frigidior: aut vento
sitas spissa fit spissior: aut oppilatio inspissās corpꝰ
intestini et non r̄soluiť ex eo qđ in ipo r̄tentū est:

sit vehem̄tius inspissans et dolor redit post diem
vnuȝ aut. ii. aut. iii. fortior ꝙ fuit: qr̄ nō oȝ vt i
ea elabor̄ť quantū poss̄e ē et dū inueniť ab ea excu
satō et deuitatō: imo elaboreť in elongando cau-
sā incidendo eaȝ et resoluendo eam et dilatando
poros in quibꝰ r̄tineť sua viscositate: et qđ plꝰ fa
cit hec sunt medicine subtiliatiue nō vehemētis ca
lefactionis. ¶ Vehem̄s nanqȝ calefatō cū intesti-
nis subito accidit nō est securitas ꝙ sit illđ qđ ipa
ꝯmouet đ vētositate additū sr̄ illđ qđ ipā r̄soluit
de mā: imo oȝ vt sit quantitas eius q̄ntitas q̄ faci
at in ventositate r̄solutionē fortē et in mā humi-
da subtiliationē et maturationē non resolutionem
fortē. et ꝓpť hoc qn̄ȝ sufficit abstiner̄ a cibo et po
tu diebꝰ aliquibꝰ: et silr̄ euaporatō qn̄ȝ cōmouet
dolorē vehem̄tē. Quare necessariū est tunc aut di
mitter̄ euaporationē: aut multiplicar̄ et iterar̄ ipā
vt r̄soluat illud qđ ꝑmo ꝯmouit de ventositate
deinde administreť clisteria euacuantia illud quod
oȝ. Oȝ. n. vt si fex sit retenta vt non incipiať ni-
si cū eo in quo est lubricatio fecis ꝓpť mucilagies
que sunt in ipo et ol'is et medicinis que sunt ad fe
ces: et sunt ille que conueniunt curationi colice fa
cte ex fece pura hec qn̄ est ventosa: deinde post il
lud r̄deať ad clisteria euacuantia phlegma si fue-
rit phlegmatica: aut resoluentia ventositatē et e-
uacuantia ipsā si fuerit ventosa. Et oȝ vt scias ꝙ
qn̄ȝ euāť totū qđ est ex humoribꝰ et remanet res
ꝑua que ē illud quod associať pti doloris: et est fa
ciens dolorē. Oȝ gᵒ ne dicať ꝙ curatō non est iu
uatiua: imo euēť illđ etiā cū clisteribꝰ. Et qn̄ȝ est
illud ventositas sola quā signt̄ significationes ven
tositatis. Quar̄ oȝ vt administreť qđ ꝯfortatiuuȝ
est mēbri et r̄solutiuuȝ ventositatis cū calefectio-
ne subtili. Et fortasse sufficit tunc bibere ꝯfectionē
fortē calidam sicut tyriacā et similia. Et qn̄ȝ suffi-
cit poner̄ ventosas cū igne sup locū doloris. ¶ Et
qn̄ȝ sufficit semina potare resolutiua ventositatis
Et qn̄ȝ sufficit biber̄ vinū calefactū et quandoȝ suf
ficiunt empl'a resolutiua. et fortiora eis sunt rubi
ficantia facta ex sinapi. Ipa. n. qn̄ȝ resoluūt et qn̄ȝ
attrahūt māȝ ad lacertos ventris. Et aqua therma
ꝝ in dolore vehem̄ti qn̄ cū eius fit balneatio iu-
uat valde. et aq̄ de sale et amoniaco est mirabilis
in hoc absolute: et si nō aliter saltē bibita si tolle-
rať eius potatio. ¶ Et silr̄ tina facta ex aqua in
q̄ đcocte sūt medicie r̄solutiue subtiliatiē. Et qn̄ȝ
sufficit fricatio uētris subtil' cū fricatōe forti alleoꝝ
⁊ qn̄ȝ ꝯmouet dolorē potꝰ aq̄ fr̄e ē. n. nocibil'or r̄s
in hac egritudine cū pauca intentione insedatione
sitis. et passū duꝝ paꝝ ē melius ea: et calidū ē ma-
gis sedatiuuȝ doloris. et nocibilior r̄s istis est fri
gus et aer frigidus quenadmōȝ r̄s magis iuuatiā
eis est aer calidus et aq̄ cal'a. et si cā fuerit frigus i
testinoꝝ et fuerit mirac ḡcile festinabit habenti ip
sū colica omni hora. Quar̄ oȝ vt calefiat venter e
ius semp et expellať ab eo frigus cū eis que coopi
unt ex pellibꝰ et stringať sup euȝ ex eis. et vnctio
nes ex oleis calidis ⁊ embroce quas dicemꝰ sunt i
ea iuuatiue et qn̄ȝ necessarie sunt vaporationes. ¶
Et qn̄ȝ necessariū est vt ponanť in ol'is calidis casto
reū et euforbiū. et omnis colice fr̄e cuius causa est
illud qđ diximꝰ de iteratione rei ad locum lesuȝ

q̄r accidit tunc dolor. Cura est euo subtilis sepata frequens nisi sciat̄ ꝙ illic sit mā plīma: tunc. n. e uacuatio facienda est. In ea aūt que ē secūdū semi-ta attractionis et generationis ꝯueniens est vt in potu det̄ qū pōxism⁹ ē doloris et ī nocte uehemēti e ei⁹ aliqd sicpilul. d aloe ⁊ pill. d hiera et pill ꝯ-posite de pulpa colloquintide et scamonea et sera-pino et aloe. Sumat̄ ī potu ex quibuscūqȝ eaꝝ fue rit ex aur̄. ʃ. vſ3 ad. ii. tertias aur̄. Ista. n. qū as-siduantur aliquibus diebus et rectificatur cibus sanant.

De cannonib⁹ ꝓpis colice ventose q̄ ē ex eis q̄ sūt inter colicaꝫ fr̄aꝫ. Ca^m. iii.

Oportꝫ vt administret̄ clisteria et suppo sitoria et empl̄a que dicem⁹ et interdi catur cib⁹ omnino et si non plus saltem duob⁹ dieb⁹ vel trib⁹ et dormiat quantū pol̄e ē ei et studeat in eradicatione materiei ventositatis cū clisteribus resolutiuis et in calefactione mēbri cū eis et deforis secūdū mōꝫ queꝫ dixim⁹ ante.
Si aūt nō inuenis ꝙ illic sit humor tunc calefac qd vis et vapora qd vis. Et stude etiā in positione ventosaꝝ cū igne abſ3 incisione. Quūqȝ nā fuerit o bediens tunc iuuet̄ fricando suauit̄ locū doloris: ⁊ inungendo cū eis q̄ sunt sicut ol̄ꝫ sambacinū et ol̄m de nereiden et ol̄ꝫ alben calefacta et vaporando cū milio et sale calefacto secūdū quantitatē quā vi des ꝯuementiorē et expir̄ figurā dormiendi. s. re supinationē et dormiendi sup ventrem que caruꝫ sit ꝯuenientior et magis expellens ventositateꝫ.
Et ex eis que bibita ꝯferunt est vt in potu detur carui et semen rute in aquis de seminib⁹: aut in ui no antiquo: aut in aqua mellis: aut cum penidijs.
Et quandoqȝ datur in potu filoniuꝫ in hac hora et euadere facit.

De ꝯpositōne solutiuoꝝ eius qui habent colicam ex ventositate: aut mā phlegmatica et de quibus fiunt clisteria. Ca^m. iiii.

Compositō clisteris educentis phlegma et fecē. ℞. tribuloꝝ polypodij fenugre ci cartami seuestē ptes equales t̄bit pon dus. ʒ. ii. et pulpe colloquintide sane non ꝯtrite aur̄. ʃ. ficus. x. numero seminis lini seminis apij a nisi centauree minoris ḡnoꝝ kerua tritoꝝ et vio laꝝ omniū ana. ʒ. v. et rute. M. i. folioꝝ cauliū M. i. decoquant̄ in aq̄ plīma suauit̄ donec r̄deat ad paucaꝫ et confricent̄ manibus et colentur et su-mantur ex ea circiter. ʒ. c. et dissoluantur in ea ca siefistule. ʒ. vii. et zuccari rubei. ʒ. vii. serapini bdellij aboꝝ ana. ʒ. i. baurach aur̄. i. ol̄i sisamini ʒ. v. et clisterizet̄ cū ea. Et qn̄ꝫ ponit̄ in ea aliqd de selle tauri. Et clister̄ educens phlegma suma tur ꝯmistio illius clisteris et ponatur in ea de pul-pa colloquintide plusq̄ꝫ illud et sumatur ḡnoꝝ al kerua. ʒ. v. et aq̄ volubilis exprimat̄ et effundan t̄ sup illud qd colat̄ ab eo clistere p^m et ponat̄ in ip̄o loco casiefistul̄. et zuccari pondus. ʒ. xv. mel lis et sit ol̄ꝫ eius ol̄ꝫ cartami et ponatur in ip̄o tm̄ de opponaco quantū est serapinū. s. pondus. ʒ. i. et administret̄. Et qn̄ꝫ ponitur in ea oleū de ke rua. Et multotiens quideꝫ sunt ꝯtenti decoctione se. basce et origāi et isopi et cymīi et petrosel̄. ⁊ se. rute et polypodij et cētaur̄e et calamēti et aīudē

deinde addat̄ in ea succus centauree et cucumeris asinini ꝓpe. ʒ. ʃ. et fit clister̄ cū ea. aut decoquatur cū ea cucumeris asinini radices et aliquid de pulpa colloquintide et dissoluat̄ in ea serapini et oppopo nacis et bdellij omniū ana pōd⁹. ʒ. i. et fiat cū ea cli ster̄. Et multotiens quid decoquntur iste medici-ne in ol̄o et cum illo ol̄o calido fit clistere ¶ Et multotiens quidem fit clister̄ cū sirupis acetosis in cisiuis. Cōpositio sirupi acetosi cū quo clisterizant̄ habentes colicam. ℞. aceti kist. i. et mellis kist. i. pulpe collo. aur̄. iii. et pipis. ℥. i. ʒʒ. ℥. ii. et se minis rute siluestris et ammomi et keisim et anisi et epithymi omniū ana aur̄. iiii. et polypodij. ℥. i terant̄ illa omnia et decoquant̄ in aceto et melle donec mediet̄. Et qn̄ꝫ ponunt̄ in ip̄o aniudē et po-lypodiū etiam ſ3 nos non īuuim⁹ ad huiusmōi re gim̄. Suppositoriū clisteris doloris sedatiuū quo rundā antiquoꝝ boñ. ℞. aloes et castorei et sto-racis et glutinis alimbat omniū ana. ℥. i. succi bu chormariē recentis et corticis. ℥. i. et. ʃ. reseruet̄ et administret̄ qū necessitas est ex eo quantitas fa-be et ponatur in quibusdā clisteribus et qn̄ꝫ ponū t̄ in quibusdā hira ad ip̄ꝫ et olea et clisterizat̄ cū eis in quibusdā clisteribus. Et qn̄ꝫ clisterizat̄ cū cliste ri forti qū fex est in obediens cū phlegmatib⁹ ve-hementis viscositatis vltima in virtute et in obe dientia. Quar̄ oꝫ vt fiat clistere cū aqua alusnen humide de qua sumat̄. lb. ʃ. cū. ℥. i. et. ʃ. aceti ⁊ ʒ. v. baurac. et fortius hoc est vt sumant̄ ḡna al scerbā et folia almezerion et cordumeni excortica tū et buchormarien et artanita et cortices colloquī tide et eius pulpa et cucumer asininus et t̄bit et po lypodiuꝫ et coquantur omnia in aqua secūdū de-scriptionem que est in suo simili et ꝓiciant̄ sup eo ruꝫ decoctionē oleum de kerua et mel et fel vac cinū et clisterizet̄ cū ea: et ponant̄ iste medicine in ol̄o calido et fiat clistere cū eis. Et qū clister̄ fit ex ol̄o cucumeris asi. qn̄ꝫ extrahit̄ phlegma viscosuꝫ qū mora fit sup clister̄ horis aliquib⁹. Et sil̄r oleū de rhaphano et alkekengi. Et qn̄ꝫ est necessarium qū vehemētia est doloris vt ponant̄ in his clisteri b⁹ assa. et āmoniacū et fimus colūbinus cū eis que calefaciunt mēbruꝫ et euforbiū in quibusdā horis et fit clister̄ quandoqȝ cū kitran ꝯquassato in aqua mellis plurimaꝝ spetieꝝ et sedatur dolor. Et suc cus buchormarien ē mirabilis valde. Et qn̄ꝫ ne-cessaria sunt scamonea et euforbiū et alia. Et lau dauerunt quidā medicam̄ nominatuꝫ diamuschū dicentes ꝙ qū ponit̄ in clisteri fit eo iuuamentuꝫ.
Et qn̄ꝫ fit clister̄ ex ponder̄. ʒ. ii. castorei cū ol̄o ⁊ iterum sumat̄ picis quantitas trium. ʒ. sup quam fundat̄ vini et olei rutacei et butyri omnium ana sacraiati. i. et administrentur. et quandoqȝ ponū tur in clisterib⁹ fortibus folia fici et cortex arbo-ris eius.

De compositione medicinaꝝ bibitaruꝫ soluentiuꝫ phlegma. de pilulis fortis iuuamenti. Ca^m. v.

De illis sunt pilule que. ℞. alscebrā cum serapino. Et iteꝝ pilule de serapio cū secacul et pilule de serapio cū harmel.
Et iterū sumat̄ turbit et aloes scotrīnsis et pulpe colloquinti d ptes equales scamonee tertia ptis cō ficiantur cū melle dispumato et informent̄ ex eis

pilule. Pilul. bone ad phlegma. ℞. pulpe colloquintide danich .i. et tbit. ʒ. i. et succi cucumeris asiini danic .ʃ. et castorei danich. ʃ. ʒʒ. danich. i. et serapini pondus. ii. tertiaꝝ. ʒ. i. Et si fiant fortes cũ scamõ erit boñ. Reliqua aũt solutiua sunt sicut aliskisin et dactilicõ et alischisui et pigra cõfortata cũ pulpa colloquintide et sit cũ ea oleũ de kerua et sicut diacydoniten ¶ Et qñ pmiscet̃ fex et phlegma simul et fuerit fex plr̃ima et multa nõ obediens requirit necessitas administrationẽ solutiuoruz fortiũ de quibus sunt pilule huiusmõi. ℞. euforbĳ et gnoꝝ almezerion et scamonee ptes eq̃les et sit dosis eaꝝ. ʒ. i. Solutiuuz aliud forte. ℞ cafitiũ. i. fimi columbini et. M. i. aneti et pemõ et danich aque et decoquant̃ vsq; ad medietatem et det̃ in potu ex ea. ℥. i. et est vehementis fortitudinis et vehemẽtis timoris et omniuz lacticinioꝝ lac resoluit colicã sicut alkigati et sicut alscebran et similia et nominat̃ gña eius gña lumboruz et sicut speties lacticinioꝝ sup quaz sint aures muris similis maiorane magnoꝝ folioꝝ et cũ ea curat̃ pũctura scorpionũ et hz lac plr̃m et iam diximꝰ eam in medicinis singularibꝰ.

De suppositorĳs fortibꝰ educentibꝰ fecem plr̃mã cũ phlegmate viscoso. Caᵐ. vi.

D E eis est vt querat̃ sal petrosus et supponat̃ ex eo glans. i. Et oz vt sit longitudo eius. vii. digitoꝝ. et ex eis ẽ glãs magna facta ex stercore muris et fiat tenta ex rhaphano et sit cũ melle et supponat̃ aut glans ex melle pmisto cũ pulpa colloquintide: et glans ex cucumer̃ asinino et pulpa colloq̇ntiđ et felle vaccino et nitro ⁊ mel: aut pulpa colloq̇n. ⁊ sarcocol. cũ pẽidĳs. Et iteꝝ mel ⁊ ter̃niabi ⁊ pulpe colloq̇ntiđ ⁊ salis naptici ptes equales et iteꝝ res ꝯmunis phlegmatice et ei que fit ex fece et ventose. ℞. pulpe colloquintide castorei amboꝝ ana quantũ est nucleus oliue et kitran cochliaria. ii. admĩstret̃ cũ aliquantulo melle et succo buchormarien. Et ẽ forte valde qđ necessarium est qñ nihil valz et multotiens quidem necessariũ est qñ nihil valet administrare scamoneã et semĩ vrtice: imo euforbiuz.

De ꝯpositione clisterioꝝ ad ventositatẽ. C. vii.

C Listr̃ bõũ. ℞. albasce isopi rute origa se. rute se. agnicasti gnoꝝ alkerua tritoruz caẽmille tribuloꝝ centauree aneti seminũ triuz et aniudẽ et petroselini ptes equales decoquant̃ in succo gnatoꝝ plr̃imo donec ĩdeat ad parũ: deinde sumantur olei ps. i. et succi decocti ptes. ii. decoquant̃ donec ĩmaneat ol'z solũ deinde sumat̃ ex eo quantitas clisteris. i. et ponant̃ in ipo predicta cum adipe anatis et capraꝝ et aliquantulo oppoponacis et sapini et fiat cũ eo clister̃. Et si accipiat̃ succus ipẽ et dissoluant̃ in ipo gũme predicte cũ adipibus suis et ponat̃ in ipo pondus. ʒ. v. et fiat cũ eo clistere erit iuuatiuuz et intromissio castorei et asse in clisteribus eoꝝ est iuuatiuua valđ et qñz fit clistere ex ponder̃. ʒ. xx. ol'i in quo dissolutũ est pondꝰ. ʒ. x. storacis liquide et est iuuatiuum. Et qñz fit clister̃ ex baurach plurime resoluto in succo rute. Et sit sũma eius vltima vsq; ad ʒ. x. et salis vsq; ad. ʒ. xv. Et qñq; clisterizat̃ cũ ol'o rutaceo et oleo de nereiden et ol'o rhaphanino et oleo de kerua.

De ꝯpositione suppositorioꝝ ad ventosam. Caᵐ. viii.

C Onterat̃ ruta cũ aqua mellis donec fiat sicut illud de quo fiat linimentũ. et ponatur cũ ea quantũ est ipsius medietas đ cymino et quantũ est q̃rta ps eius de nitro et sumat̃ ex ea glans cuius longitudo sit. vii. digitoꝝ et iterũ suppositoriũ qđ fit ex ol'o rutaceo cũ castoreo cũ melle et felle vaccino et baurac de vnoquoq; quoꝝ sit. ʃ. aur̃. Et iteꝝ serapinũ et bdelliuz ⁊ baurac et colloq̇ntide et altea fiat ex eis glãs.

De clisterĳs et supositorĳs habẽtiũ frigus intestinoꝝ absq; mã. Caᵐ. ix.

C Listeria v̇o eiꝰ q̇ hz colicã ex ꝯplõe frã sine mã et suppositoria eius sunt sicut clisteria habentiuz colicã ventosã et suppositoria eoꝝ et qñz iuuat eos alkitran solũ qñ fit clister̃ cũ eo pondere. ʒ. ii. in ol'o. Et similit̃ iuuat eos fimus colũbĩus solus qñ ex eo fit clistere in succo caẽmille et ol'o de kerua.

De tina ⁊ balneis et embrocis. Caᵐ. x.

T Ina vehemẽtis iuuamenti est in doloribꝰ colice. Et ꝓpe qñ est plena aqua in qua decocte sunt medicine colice. Ipa. n. sua caliditate acquisita ab igne et v̇tus sua acq̇sita a medicinis ĩsoluit caz et humiditate sua cũ caliditate mollificat mẽbrũ. Quar̃ alleuiat carminationẽ cause facientis dolorẽ et mollificat lacertuz ani. Et illud ẽ ex eis que iuuant ad expulsionem retenti: veruntamẽ tina facit accider̃ angustiã et sincopĩ ꝓpt̃ hoc ꝙ mollificat de v̇tute. Quar̃ oz vt vtatur ea đbilis s'z cautellã et sint ei ꝓxime qñ ea vtitur ea que ꝯfortant virtutẽ de odoribus fructuum et aromatũ et alcardeneki et panis calidus et ea que delectant cum in quibus quiescat et studeat vt non cooperiat aqua pectus eius et cor ipsius ¶ Et aque quidẽ thermarũ vehementer ꝯferunt colice frẽ qñ sedent in eis sicut melius est eis vt nõ apꝓrimẽt aq̇s dulcibꝰ. Nũq; aliqđ vasoꝝ implet̃ aq̇s thermaꝝ aut aquis in quibꝰ decocte sunt medicine colice et infundo eius sepant̃ foramina plĩma que forsitã non sentiunt̃ ꝓpt̃ suã debilitatẽ et ĩsupinatur eger et eleuat̃ vas ab eo vsq; ad q̃titatẽ stat̃e et dimittit̃ ita ut distilẽt ex eo sup ventrẽ ipsius stille frequentes est valde vehemẽtis iuuamẽti:

Sermo de qualitate clisterioruz et instrumento eoruz. Caᵐ. xi.

M Elior quidẽ cãne clisteris figura quaz antiqui dixerũt est vt sit circulatio cãne eiꝰ diṽsa p tertiã et duas tertias et sit positũ inter vtrũq; velamẽ de corpe de qᵒ facta ẽ cãna et sit ꝯsolidatũ ꝯ cãna ꝯ solidatiõe uehemẽti. sit gᵒ velamẽ eius duarũ partium diuersaruz vt sit decenter aptatꝰ in pte q̃ duaꝝ partiũ maior ẽ et sit ĩ parte mior̃ aptꝰ. Et quando vter decenter aptatus est sup totã cãnã stringat̃ caput ptis minoris cũ solidatione forti vt nõ ingrediat̃ ipaz aer et sit ei sub vter̃ in loco qui non ingredit̃ anũ meatus per quẽ egr̃diat̃ ventositas. Qñ. n. administrat̃ clistere et ex ṗmit̃ cũ fortitudine ventositas egr̃dit̃ enema et sistit̃ enema bene. vẽtositas. n.

ē ꝑ quā īdit ad exitū et facit necessitatem surgēdi
ad scellā cū velocitate. Amplius oꝫ vt consideres
et si dolor est decliuis ad ꝑtē dorsi clisteriza egro
resupino. Et hoc est meliꝰ ei cui colica ē cū cōitate
reꝝ. Et si ē decliuis ad añriora clisteriza eo iacente
sup vētrē ⁊ oīo clistere qđ fit iacēti sup uentrē ma
gis facit ꝑuenire enema ad īuolutōes ītestioꝝ. Et
qñꝫ fit clistere alicui iacēti sup sinistꝝ. Et eleuatur
qñꝫ ancha cū puluiari ⁊ subleuat pes dexter ponēᵒ
ipꝫ sup pectꝰ ⁊ depōit; sinister in plano: qū gᵒ cli-
sterizatꝰ ē redeat sup dorsum suū. Et silr oīs q̄ cli
sterizat. Et ex hoībꝰ ē aliq̄s q̄ nō indiget hoc. Et
ex hoībꝰ ē cui rectiꝰ ē vt ītromittat ānularē in a-
nū suū multotiēs q̄ iā sit inūctꝰ cū cerato donec dila
tet ⁊ decēter aptet in eo cānā. Et de hoībꝰ ē q̄ non
īdiget hoc. ¶ Qū ergo vis clisterizare fac qđ ti-
bi vr̄ ex hoc deiñ iunge cānā ⁊ anū cū cerato ⁊ im
pelle ipsā ī eo talr vt nō ꝯplete retineat ab ītestis
īmo nō ptranseat ītestinū rectū: cūqꝫ ita accīt deiñ
intromitte enema: qū gᵒ eq̄t cāna ī loco suo effun
de enema ī vtrē: deiñ exprīe ipꝫ vtrisqꝫ manibus
tuis exp̄ssiōe bona cōtinua q̄ nō sit cū labore: nam
multotiēs īpellit enema ī huiusmōī vꝫ ad lōgiqū
vltra locū necessitatis: ⁊ rectiꝰ q̄dē est huiusmōī ¶
Et qū fit īpulsio enematis ad supiora ē vt tēdant
capilli capitis ⁊ effundat aq̄ frā sup faciē ⁊ adiuuet
ad attraheñ enema ad inferiora. ¶ Et scias ꝙ quā
do enema admīstrat ⁊ nō descendit nō ē excusatio
q̄n admīstrent suppositoria vt deponat ipꝫ cuꝫ e-
gritudine ⁊ cū hoc nō oꝫ vt sit īpulsio enematis cū
illa facilitate ⁊ nō ꝯseq̄t enema locū necessitatis. ¶
Qūꝫ īpellis enema ⁊ declinat ad egredieñ nō ꝓhi-
beas ab hoc īmo reitera ipꝫ statī sicut ē. Et oꝫ ne e
ger clistizet donec sternutat aut tussit. Et scias ꝙ
enematis eq̄lis q̄ titatis iuuamentū nō ꝯseq̄t inte-
stia supiora. Et qñ est plīmū multiplicat nocumen
tū eiꝰ ⁊ tiet ex nocumēto ipsius. Et spissum adhe-
ret ⁊ efficit nocumentū plīm ⁊ subtile nō cōfert ⁊ ē
in iudicio paucitatis.

De cura fcā ab apate frō. C. xij.

IN fcā q̄dē ab apate frō ⁊ ē paꝝ valde ex
curatōībꝰ bōīs ē vt sumat olei laurini ⁊ o
lei de oliuis ⁊ adipis anr̄is ꝑtes eq̄les est
eni mirabile. ¶ Et cōferūt ei empl̄a fcā ex abro-
tano ⁊ aneto ⁊ piretro ⁊ meliloto ⁊ reliq̄s medicīs
q̄bꝰ curant apata frā ex eis q̄ sciuisti ī oī loco. Et
ex eis q̄ ꝯferūt ei valde ē emplꝫ de abrotano factū
cū bitumine iudaico.

De regie dādi ī potu oleū de kerua ī curatōe coli
ce frē eis qui non consueuerunt. C. xiij.

OLeū de kerua ē ex rebꝰ magis iuuatis eis
qū mēbat ꝫ necessitatē ī hora sua ⁊ cū sei
bꝰ: ipꝫ ei nō dat ī potu nisi postq̄ mūdi
ficatū ē corꝰ cū eis q̄ sunt sicut pille de bapino aut
alie. Et dat ī potu ī die pᵒ pōdus. ij. auī in die bo
addit medietas aurei ⁊ silr addit ī oī die auī me-
diꝰ vꝫ ad septimū: deiñ nō malū ē vt dimittatur
paulatī donec iā ꝑuentū sit ad. ij. auī ⁊ ē ei vt stet
apud. vij. Et quotiēs effundi sup seīa misceat cuꝫ
eis vehemēter cū instr̄o miscēdi. Et est necessariū
ī oī die potatōīs eiꝰ vt tardet cibꝰ ꝑ spatiū qđ est
inter sex horas vꝫ circiter. x. horas ⁊ vꝫ quo ñ
sentiat ī eructuatōe odor eiꝰ deiñ cibet sup ipsuꝫ
cū alessidabegi. Et si appetit acetositatē tūc cū ze-
hirbeget ⁊ potꝰ eiꝰ sit aq̄ mellis. Et oꝫ vt ꝯbuet
dētes suos pꝰ potū eiꝰ ita vt fricet eos cū sale assa-
to deiñ seq̄nt ipꝫ oleū ros. puꝝ cū quo fricent. Qū
qꝫ ab admīstratōe eiꝰ eāo fit bibat pꝰ ipꝫ hierapi
c̄ cōfortata cū pulpa colloq̄ntide ⁊ silibꝰ aut nō cō
fortata si nō est illud necessariū. Et hiera q̄dē picra
expellit nocumētū eiꝰ a capite ⁊ oculo.

Modꝰ mediciaꝝ ꝯferentiū hn̄tibꝰ colicā frāꝫ ꝫ se
mitā digōīs ⁊ maturatōīs ⁊ ꝓꝑetatis nō ꝫ semitā
euacuationis. C. xiiij.

ISte medicie sunt potatōes ⁊ empl̄a ⁊ va
poratōes ⁊ vnctōes. Et meliꝰ eoꝝ q̄ bi-
bunt ē alleū: alleo eī inest ꝓꝑetas bona ī
sedando dolores colice frē cū hoc ꝙ ñ inest ei uis
faciēdi sitī sicut cepe. Et qñꝫ sumit ex eo colicꝰ qū
sentit initiū colice ⁊ dimittit cibū oīo ⁊ vltimat se
ī exercitio ⁊ nō cōedit aliq̄d īmo dormit postq̄ bi
bit de vino puro ⁊ reiterat ⁊ sanat. ¶ Et ex ebi-
bitis sedātibꝰ dolores est vt ī potu dent apsinthij
⁊ cymi ꝑtes eq̄les aut det ī potu herba oppopōacis
sola aut cū cymio. Aut sumant anisi ⁊ pipis ⁊ casto
rei ꝑtes eq̄les de q̄bꝰ ī potu det. ʒ. i. ⁊ .ʃ. Aut de
tur ī potu sagzenea diacyminū ⁊ tyriaca. Et si non
fuerit ī hoc ꝓhibitoriū pn̄s ⁊ castoreo ī colica īest
opo mirabilis. ¶ Et ex eis q̄ expta sunt ē vt ī po
tu dent radices lilij. ʒ. iiij. ī aq̄ decoctōīs prassij aut
ī aq̄ casei ⁊ lilij ipsius hec q̄ titas. Et iteꝝ det ī po-
tu nasturtij. ʒ. v. in aq̄ penidij petrosi ⁊. ℥. i. olei
sisāi. Et iteꝝ corticis radicis algarab. ʒ. iiij. zinzi
beris. ʒ. iij. ⁊ nucis ⁊ dactiloꝝ amboꝝ ana. ʒ. vi.
cū aq̄ dulcis kist. i. terant medicie ⁊ decoq̄nt in aq̄
donec remaneat ʒª ⁊ fiat motꝰ eiꝰ cū ramis rute et
dent ī potu oī die. ℥. ij. Et sumant etiā cortices al
garab ⁊ radices eiꝰ ⁊ rami rute ⁊ zinziberis ⁊ de-
coq̄nt in aq̄ q̄ sit q̄drupla eoꝝ donec remaneat ter
tia ⁊ det ī potu ex ea oī die pōdus. ℥. ij. fiat illud
tribꝰ diebus. et dimittatur tribus diebus. ¶ Et
oport quando in potu datur aqua mellis vt sit
vehementis decoctōīs: debilis eīm decoctōīs facit
possidere īflatiōnē. Et illud cui inest opo ꝓueniēs
a ꝓꝑetate sua ē ius albudud ⁊ corꝰ eiꝰ. Et iteruꝫ
lūbrici terreni exiccati sunt iuuatiui ꝫ ꝙ dr̄ in do
loribus colice. Stercꝰ autē adib qđ fit ex ossibꝰ q̄
cōedit: ⁊ eiꝰ signū ē vt sit albū in quo color alius
nō pmiscet et ꝓꝑe illud qđ eijcit sup spinas ē res
magis iuuatia et dat ī potu ī vino aut in aq̄ mellis
aut lābit in melle lambitōībꝰ: postq̄ cū eo cōficit
ꝫm descriptionē aut fit arōaticū cū sale et pipe aut
cū aliq̄ speꝝ. Et si īuenit ī stercoī eiꝰ os sicut ē est
mirabile etiā. Et dr̄ ꝙ eiꝰ suspēsio ē iuuatia nedū
potꝰ eiꝰ. Et ꝑcipiūt vt suspēdatur ī pelle leopardi
aut cerui aut lana arietis quam cepit adib et euasit
ab eo. ¶ Et Hal. q̄dē testat iuuamētū eiꝰ suspēsi
et si ñ ī alio saltē ī argēto. Et dcm̄ ē ꝙ corpꝰ ītesti
adib qū exiccat et terit ē magis vltimū iuuamen
to q̄ stercꝰ eiꝰ et illud q̄dē nō ē lōginqū. Et ex eis
q̄ currūt hoc cursu sunt scorpiōes assati: ipsi naꝫ ue
hemēter valēt colice. Et oꝫ vt expiat illud sup co
licā verā ita vt nō sit expimētū eiꝰ sup colicā mē
dosaꝫ. Et ē vltimū ad lapidē renū ꝑ se et ī colica ꝑ
accidēs. Et ex eis q̄ laudant ī doloribꝰ colice et ue
hemētia doloris ē vt ī potu det cornu cerui adu-

stū et dicūt q̄ sedat dolorē statī.

De empl'is colice frē. Ca^m. xv.

EMpl'a v̄o alia sunt empl'a in quib⁹ ē solutio aliqua: sicut empl'z factū ex pulpa colloquintide cū medulla cartāi. et ē pl'z factum ex felle vaccino et pulpa colloquintid̄ et similib⁹. Et alia sunt empl'a quib⁹ nō intendit̄ solutio sicut empl'atō ex se. vrtice cū medulla cartāi. Et empl'atō ex seminib⁹ et herbis predictis q̄ ponunt̄ in clisterib⁹. Et fiunt eis empl'a ex ḡnis lauri solūmō. Descriptio empl'i. ℞. cer̄ carmet. viii. glutinis alimbat carmet. vi. t̄bit carmet. iii staphisagrie carmet. i. et. ʃ. piretri sa'suci baccaꝝ lauri se. urtice lupinoꝝ siccoꝝ pulpe colloquintid̄ omniū ana carmet. i. et. ʃ. scamonee. ℥. i. et carmet. iii. fellis vaccini quantū sufficit fiat ex eis linimentū spissū. Et iteꝝ hellebori se. vrtice apsinthij omniū ana ps. i. fellis tauri cere amboꝝ ana ps. ʃ. adipis anseris ptes. iii. liniat̄ ab vmbilico vsq̄ ad radicē virge. et si ponat̄ in ip̄o meudeneti ē melius. Et q̄n̄ addit̄ in ip̄o cortex eris.

De vaporationib⁹ colice frē. Ca^m. xvi.

UAporatōnes quid̄ sunt sicut miliū aut panicū assatū: aut factū ex seminib⁹ et herbis p̄dictis in ca° clisterioꝝ cōtritis calefactis confectis: aut infusis in ol'o calefacto. Ex vnctionib⁹ v̄o est ol'z cucu. asinini et ex eis est oleū sinapis. et ex eis ē q̄d̄cūq̄ ol'z uis ex ol'is cal'is postq̄ in ip̄o ponunt̄ castoreū et euforbiū secundū necessitatē.

De cura colice cholerice. Ca^m. xvii.

EI s̄z v̄itatē oꝫ vt nūer̄t de ca° punctionis. v̄uz nos p̄cedim⁹ s̄m ꝯsuetudinem in ip̄a: et q̄m̄ ē ex sūma doloꝝ h⁹ intestini. Et q̄n̄ q̄d̄ errat̄ in curatione ei⁹ maxime: ⁊ administrat̄ subtiliatiua et calefactiua. Et leuior hac ē in qua ē hūor effus⁹ in spatio intestini et nō ē cū illa sp̄sione tota. Quar̄ sufficit in curatione eius equatō ꝯpl'onis et hūoꝝ et administratio ciboꝝ fr̄orū hūectatiuoꝝ: aut prunoꝝ pforatoꝝ cū acu infusoꝝ in iuleb de q̄b⁹ sumant̄. xx. numero. Et sil'r soluit̄ mā cū eis que sunt: sicut infusio prunoꝝ cū chrysōilis. et sicut cū aq̄ ḡnatoꝝ: et sic cū tereniabin: et siracost: et sicut cū pauca scamonea cū iuleb. et sicut cū violis et sirupo eius et trocic. ipsi⁹ et rob eius. Et q̄n̄ sufficit laborar̄ in ip̄a vt suma t̄ exp̄ssi o cartāi cū lacte fici. Aut sumat̄ ol'm d̄ aq̄ ante cibū: aut sūat̄ sicla decocta cū ol'o et almuri. Et q̄n̄ r̄quirit necessitas vt administretur clister̄ ex aq̄ volubilis cū baurach et violis conditis ol'o viol'. aut aq̄ ordei cū ol'o viol'. et baurach. potus autē necessariū est vt in ea sit illud quod est sicut hiera picra. ip̄a. n. ē mā magis iuuatiua ei: et scamonea cū pilulis de aloe. Et ex clisteribus clistere mōi h⁹. ℞. tribuloꝝ. ʒ. xxx. et folioꝝ sicle M. i. et violaꝝ. ʒ. vii. et fenugreci et cartāi et radices feniculi et ḡnoꝝ melonis cōtritoꝝ. omniū ana. ʒ. v. et seuestē. xxx. numero et tereniabin pond⁹. ʒ. xxx. casiefistule. ʒ. x. decoquat̄ omnia s̄z q̄ ꝯuenit in simili eius et colēt̄ sup ea almuri. ʒ xii. et zuccari rubei. ʒ. xii. et aloes aur̄. i. et baurach aur̄. i. et administret̄. et ꝯuenit in hoc ca° etiā dar̄ in potu stercus adib et poner̄ ip̄z in stupefaciētib⁹ et clisterib⁹ in hoc loco: q̄m̄ valz ad sedandū dolorē. et q̄n̄ sedat acuitatē mat̄rie facientis dolorē et rectificat ip̄aꝫ.

De cura colice facte ex r̄tētiōe choler̄. C. xviii.

CUra eius ē vt apias vias colice cum eis que scis de illis aliquid que inuim⁹ in ca° ictericie: deinde administra r̄s in quib⁹ ē lenificatō et penetratō sicut medulla cartami cū ficub⁹ et sicut cōfectiōes colicoꝝ: et q̄n̄ sufficit in ea p̄missio sicle elixate et ꝯdite cū ol'o aq̄ et almuri et sinapis sup cibū.

De cura colice ap̄ose calide et frē. Ca^m. xix.

IN facta quid̄ ab ap̄ate oꝫ vt eūet̄ san. p phlebotomiā basilice si etas et disp̄ō et v̄tus et r̄liqua necessaria cōsentiūt ī ea aut faciunt eam necessariā. Et si fuerit ap̄a vehemētis magnitudinis et p̄uenit ad hoc vt ꝯmunicēt ei r̄nes: et r̄tineat̄ vrina: oportebit vt fiat phlebotomia ex saphena: etiā post basilicā: et incipiat̄ in curatione eius in p̄mis ab acceptis fr̄is hūidis: sicut aqua citroloꝝ et mucilagine psilij et que sunt similia illis p̄t cucurbitā: inest. n. ei p̄pietas mala in egritudinib⁹ intestinoꝝ. Et ex illis est vt sūat̄ se. psilij. ʒ. iiii. et olei ros̄ boni. ℥. i. et conquassētur cū. ℥. ii. aque et bibant̄ vt leniatur nā: aut aq̄ ḡnatoꝝ duoꝝ: aut aq̄ folioꝝ altee: et aq̄ endiuie: et aq̄ solatri. q̄n̄ ponūt in huiusmōi siracost et casiefistule et bibuntur. Et qū necessaria sunt in huiusmōi disp̄ōne clisteria clisterizet̄ ex aq̄ ordei cū aliquantulo casiefistule et siracost. Et si in aq̄ ordei decocte fuerint seuesten et viol'. erit magis ꝯueniens et si p̄misceat̄ cū aqua ordei: aq̄ solatri et alkekengi erit vehementius conueniens. Et nos diligim⁹ ad eā enemata cū lacte asinino in quo dissoluta est casiafistula et est oleū eius oleū amigdalinū et oleū sisaminū. Et q̄n̄ inuenis māz colicaꝫ et acuitatē plurimā: q̄r indiges tunc vt soluas cū eis q̄ sunt sicut scamonea et aloes secūdū singularitatē: deinde p̄ueni ad infr̄andū et humectandū. Et cura sit s̄z ap̄a vt sit illud magis ꝯferēs et magis iuuans. Et q̄n̄ p̄transit hec infirmitas hunc locū et app̄z lenitas pauca: tūc necessariū ē vt ponas in clisteribus aquā ordei folia altee et semē lini et aliq̄d de rubea et fenugrecū et camemilla et anetū et caules: aut succos eoꝝ: aut olea eoꝝ et pone in ea triplicatū succi vue et casiefistule. Et similiter pone in eo q̄d̄ bibit ad soluēdū zuccarū ru. Et pone cibū eoꝝ aquā ciceris decoctā cū ordeo excoriato et det̄ eis etiā in potu aq̄ feniculi. Empl'a v̄o s̄z horā sint ex ip̄is ex quibus fiunt clisteria s̄z illam horā. Incipe igit̄ in p̄mis cū empl'is infr̄antib⁹ et sit in eis lenificatio quedā sicut ē aq̄ violaꝝ. et sic sem̄ lini: deinde d̄clina ad lenificatīa pl⁹: sicut est camemilla. et humectātia ꝯposita ex eis que sunt sicut ol'z ros̄. cū ol'o cāemillino et mastice et adipib⁹. Qū g° subleuat̄ paulatī ponat̄ in eis gūma alboti et fenugrecū et pix. Ex curōnib⁹ v̄o bōis facte ab ap̄ate fr̄o: et ē paꝝ vald̄ ē vt sumat̄ ol'i lauri ps. i. ol'i de oliuis ps. i. et adipis ans̄is eq̄liter ps. i. ē. n. mirabile. Et cōsequenter adhibe ei empl'a facta ex abrotāo et āeto et sq̄nāto et meliloto et r̄liquis medicis quib⁹ curant̄ ap̄ata fr̄a d̄ illis q̄ sciuisti in ōni loco. Et ex eis q̄ vald̄ ꝯferūt ipi: ē

empl'z de abrotano factū cū aspalto.

De cura colice melancholice. Ca^m. xx.

O Portz vt euacues melācholiā cū eis q̄ sunt sicut decoctio epithymi et pilule d̄ azulo et similia deinde seq̄r cū pilulis de alscebran et fapino. Et si necessaria sunt clisteria ponantur in eis polypodiū et epithymū et sticados et ponat̄ in clisterib⁹ et suppositorijs lapis lazuli cōtritus sicut puluis: aut lapis armēus. et qn̄z ponit̄ in eis clister̄ cortic. radicis mori et emplet̄ venter eius et euaporēt cū eis que sunt sicut g̃na nigelle et alharmel et origanū et camemilla decocta in aceto.

De cura colice facte ex fece. Ca^m. xxi.

I N facta qd̄ ꝓpt̄ cibos si poss̄e ē vt euomat residuuz eoꝝ in stō faciat et decline t̄ cū cibo ad lubrificatiua fr̄a et calida: aut tēpata f̄z necessitatē. Et lubricantia fr̄a sunt: sicut iura pinguia et ꝓpe ius galli decrepiti q̄ insequat̄ donec cadat et non r̄maneat in eo fortitudo deinde decolet̄ et incidat̄ et frāgant̄ sup ip̄z ossa eius et decoquantur in aq̄ plrima vald̄ cū sale et aneto et polypodio quousq̄ dissoluat̄ in aq̄ et r̄maneat aq̄ fortis et sorbeat illd̄. Et qn̄z ponit̄ in ip̄o ol'z de cartamo: et sic ius d̄ spinachijs cū pullis pinguib⁹: et sicut ius de prunis et alia. Et hec lubricantia: aut educunt eaz: aut leniunt ip̄az et currūt itjip̄ā ⁊ corp⁹ intestioꝝ et sepant inter ea et ꝓpant fecē ad lubricitatez. Qū g° bibit̄ solutiuuz: aut administrat̄ clister̄ alleuiat̄ exitus fecis ex eo. Et administrētur clisteria p̄dicta in colica. Et clistere ex succo sicle et violaꝝ ꝯtritaꝝ et almuri et sisamino et baurach f̄z q᷑ docui ip̄z. Et clister̄ ita factū. ℞. sicle. M. i. et furfuris pugillū. i. et fic⁹ x. numero. aq̄. lb. vii. et ponat̄ in ip̄o altee albe aliq̄d et decoquant̄ donec redeat ad. lb. i. et coletur et ꝓiiciant̄ sup ip̄az zuccari ru. ʒ. x. et baurac aur̄. i. et almuri. ℥. ſ. et sisami. ℥. ſ. et clistizetur cū ea. Et iter̄t clister̄ ip̄z donec egrdiatur ōes squibale. et clister̄ fiat sicut hoc clister̄. ℞. tribuloꝝ et polypodij et aneti et cartami cōtriti omniuz ana. ʒ. x. et pruna. x. numero et fic⁹. x. numero et viol. M. i. et turbit pond⁹. ʒ. ii. et se. lini et se. apij amboꝝ. ana. ʒ. iii. et tereniabin et tamarindoꝝ amboꝝ ana. ʒ. xxx. et siracost et casiefistul'. amboꝝ ana. ʒ. xii. et ramoꝝ sicle et ramoꝝ cauliū amboꝝ ana. M. i. decoquant̄ sicut conuenit et ponant̄ sup decoctionē eoꝝ colatā muri et zuccari ru. amboꝝ ana. ʒ. xv. et baurach aur̄. i. et sisamini aur̄. x. et fiat clister̄ cū ea. Nō si res fuerit vehemēs et cū huiusmōi clisterib⁹ non iuuat̄ administrent̄ clisteria fortia p̄dicta in ca° colice phlegmatice narrata: qm̄ ip̄a sunt ꝯferētia phlegmatice facte ex fece plr̄ima et ex eis ē clister̄ de alusnē: Ea aūt q̄ bibūt̄ sunt sicut dactilicō et seriezen et aloscusin et diacydoniten: Et ista qd̄ nō administrant̄ nisi postq̄ nō inueniūt̄ ꝯposita p̄dicte colice cholerice plurimi iuuamenti. Et ex eis que sunt inter virtutes duas ē vt sumat̄ zuccari ru. ⁊ penidij r̄soluta in tanto ol'o sisamino quantū ip̄a sunt ⁊ bibant̄. Et sil'r decoctio ficuuz cū seuestē que bibat̄ cū triplicato. Nō si nō ꝯferunt ip̄a: nz q̄ diximus de electuarijs p̄dictis. tunc nō est excusatio pilularuz et siruporꝝ fortiū in ca° colice phlegmatice narrate ad hoc q᷑ ip̄a sūt vehemētis iuuamēti ad r̄tentionē vehemētē phlegmatis et fecis plurime. ¶ Et ex bonis et fortib⁹ in hoc est vt decoquant̄ olim seuestē et casiafistula: sicut facit illud necessarium dispō et colet̄ sup aquositatē suā et ponat̄ i ea hiere picre pondus. ʒ. ii. cū ponder̄. ʒ. vii. ol'i d̄ kerua. et iteꝝ sūat̄ hiere picre pond⁹. ʒ. ii. cū pondere. ʒ. vii. ol'i de kerua et bibatur in decoctione aneti. Et iteꝝ ille qui vtit̄ multa comestione piscium fr̄oꝝ et ouoꝝ elixatoꝝ et supflue vtitur eis recipiat vt suffuf r̄e plurimā salis et bibat sup ip̄z aq̄ quantitatē quaz pōt: deinde exercitet̄ et cōmoueat̄ i labor̄ aliquo et fortasse soluet eū. Nō si cā fuerit vehemētia raritatis corpis et sudor: aut caliditas ventris: oportebit vt administrent̄ curationes faciles p̄dicte in ca° colice. Et est necessariū illis et eis qui sunt ante eos vt sumat̄ ante cibū lubricantia sicut pruna et sicla condita cū oleo dulci et almuri et siracost et sorbilib⁹ et vua et ficubus: et chrysomilis. et sumant almuri in ieiunio: aut oliuas aq̄ in ieiunio. Et multiplicentur in cibo suo pinguia et sorbeant ante cibū decoctiones cauliū decoctoꝝ in carne agni pinguis aut galline pinguis. ¶ Et si raritas fuerit in corpe supflua inspissa ipsū cū ol'o ros. et ol'o myrtino inunguento et i cerato positis. Et minora a balneatione cū administratiōe reliqui r̄giminis p̄dicti et ponat̄ balneatō eius cū aq̄ fr̄a. Et si fuerit causa multitudo ꝓuocationis vrine extrahe fecē cū eis que scis: deinde multiplicet̄ in accipiēdo ea q̄ sūt sicut dactili et passe dulces et humide et penidij et omnia q̄ minorant vrinā et leniūt nataz.

De cura colice frigide facte ex debilitate expulsiue. C. vigesimūsecunduz.

I N hoc mō ꝯferunt administratō ꝯfortatiū ⁊ tyriaca et mithridatū ⁊ theodoricō et saggenea et diamarte. et admistret̄ i solone ei⁹ qd̄ est sicut hiera picra cū aq̄ spetieꝝ et ol'o de kerua. et oz vt sit cib⁹ ei⁹ de cibis bōis sicut sūt alessidabegi et alzirebegi cū carnib⁹ leuib⁹ laudabilib⁹.

De cura colice facte ex debilitate sens⁹ et ei⁹ ablatione. Ca^m. xxiii.

H uic generi ꝯfert sūer̄ ea q̄ sūt sicut logodiō ⁊ sic alkikadie ⁊ tyriaca ⁊ mithridatū. et ex sirupis sicut alcadicō et almeisusē et vinū purū. et ex oleis bibendo et clisterizando pl'z alkekengi et ol'z alkerua et ol'z de costo ꝓpe et alkitran in ol'o et pix in ol'o f̄m q᷑ sciuisti i locis preteritis.

De cura colice facte ex torsione. Ca^m. xxiiii.

M Elior cura ei⁹ ē vt sedeat in loco occulto et fricet̄ vent̄ eius cū tactu subtili equali prepante intestina eius ad locuz et similit̄ inungat̄ dorsū ei⁹ et stringantur crura eius fortiter valde.

De cura colice facte a vermib⁹. Ca^m. xxv.

O Portet vt scias illud ex f̄mone nr̄o in v̄mib⁹ et curationib⁹ eoꝝ. ¶ Nō si fuerit sup vmbilicū tūc administrent̄ ea que bibunt̄. et si fuerit apud vmbilicuz et sub eo tūc fiant clisteria dicta illic.

De cura colice facte ex rupta p narcotica. Cam. vigesimūsextum.

R(r)Egat colica in se ipa si nō remouet p re
ctificationē rupte: deinde ppent narco
tica r. Ja dixim9 in li° vniūsali qua
litatē necessitatis alienationis narcoticoꝝ. Quod si
fortis fiat necessitas et non sit eoꝝ excusatio tunc ꝯ
uenientius eorū est filoniū et ꝯfectiones quas ego
dicā in antidotario et oīe narcoticū in quo recipit
castoreū. Et ex eis sunt trocisci astaī quoꝝ descri
ptio. ℞. croci storacis liq̄de. ʒʒ. pipis longi se.
hyusquiami albi omniuz ana. ʒ. i. opij castorei a
boꝝ aū. ʒ. q̄rtaz fiat ex eis pill. pue et sit dos eaꝝ
ex duabus tertiis. ʒ. vsz ad. ʒ. i. Medicam bōū
℞. radicis peōie et croci cordumeni cipi omniū a
na. ℥. ii. et q̄rta folioꝝ mte sicce costi myrrhe pi
pis longi amōi spice inde omniū ana. ℥. iii. se. a
pij cortic. aniuden. ʒʒ. casie carpobalsami omniuz
ana. ℥. iiii. opij se. hyusq̄ami cortic. mandragore
omniū ana. ℥. i. mellis quantū sufficit administre
tur post sex mses. Et iteꝝ administrnt queda cli
streria nota tempata et ponat in eis castorei. ʒ. ʃ.
et opij quantitas fabe et minus. Et qñz ponit o
piū solū in olis clisteris ad colicā. Et qñz pōūt cuz
hoc serapinū et assa et olm balsami et aliquid mu
schi. Et qñz fit tēta ex opio et castoreo dissolutis i
olo de seminib9 et submergit in olo liciniū et mit
titur in anū et ponit ei fimbria fili et dimittit ex
tra et infundit omni hora et renouat supra ipsuz
medicina.

De cibatione colicoꝝ. Cam. xxvii.

Q(q)Uod oēs hñtes colicā cibo indigeant lu
brificatiuo lenitiuo est rs in qua non ē
dubitatio. sed et q̄ confortatiuo ali
quo egeant est rs que est apud debilitatez appen
tē ppt vehementiā doloris et multitudinē euo
nis. Et cōfortantia quid sunt aque carnis decocte
fortiter et vitellus oui sorbilis et medulla panis
dissoluta in iure et vino. Qd aūt dimissio cibi pe
nitus sit iuuatiua colice phlegmatice et ventose et
alijs est res currens cursu canonis. Et qñz necessa
riū est vt ponantur ībit et scamonea in iur eoꝝ et
in pane ipoꝝ. At oz vt sit panis eoꝝ kiskariē fer
mentatus non azym9. Et ꝯferūt plrib9 eoꝝ: aut ñ
nocent ficus et passe et algeiez et musa humida et
oia illa qū sunt dulcia et melon vehemtis dulcedi
nis et vehemtis maturitatis. Amplius cibi apose
et cholerice sunt lubricatiua fra sicut aq̄ ordei et
ius de lentibus et alessidabegi et ius de spinachijs
si nō rtinet inflatio spinachioꝝ et qd fit de prunis
et similia. Jus aūt galli decrepiti et alcanabit ē cōe
ei q̄ fit ex fece. Et fre cū spetieb9 suis et nō dat li
centia in carne galli decrepiti. In carne aūt alcabu
rati quidā licentiā nō dant ppt illud qd timet de
carne cuius extracta ē virtus in elixatione de sup
fluitate. Et quidā sicut Rufus et. G. in libris suis
et ppe in li. de tyriaca dicunt q̄ caro eius iuuati
ua est et si nō alit saltē bibita: et caro albudub si
milr. Et acceptio almuri anabati ante cibū septez
sorbitionibus est iuuatiua in oī in qua nō ē calidi
tas maxima. Et silr sorbilia iuuat eos. Ampli9 qd
ppriū est colice fre est assumer almuri et allea in
cibario coꝝ et ꝯdire cibaria eoꝝ cū porris et sale
et cōdir cū spetieb9 que sunt cinamomū et. ʒʒ. et
origanū et cyminū et vrtica et cartami. Et oz vt
suant alessidabegi cū spuma sinapis et sit sal eoꝝ ex
cinamomo cū semib9 ꝯmisto cū cartamo et nigel
la et cymino et aniso et alienent oia olera nisi rutā
et sicla. Et i mta est inflatio etiā. Et ex potib9 eo
rū est vinuz odoriferuz puꝝ et sirupus de melle
cuz spetiebus.

De his q̄ nocent colicis. Cam. xxviii.

R(r)Es q̄ colicis nocent alie sunt cibi: et alie
sunt opationes. cibi vo sūt oē crossū et
viscosū ex carne siluestri ita q̄ leporū
et gazellaꝝ et vaccaꝝ et aliazir et pisces pui et p
pe siue sit recentes siue saliti: et oīe frixū ex car
nibus: et oīe assatū quocūq3 mō sit: et oīs ven
tres animaliū imo oia corpa carniū nisi illa q̄ exce
pim9 ante. Et nocēt eis simila, et azym9 et nocent
eis alsucabegi et almidragari et alkikatri et albea
this et albuzunba minoris ē nocumenti. Et silr al
hasceueneket oīs nociue sunt et alcebebit et ge
nera lactis et caseus antiqus et recens: et omne in
q° ē inflatio ex cibis et olera oia pt illud quod di
xim9 de his que sunt sicut sicla et ruta et mēta no
cet eis cū inflatione sua. Et silr eruca et altaraxacō
nocet eis etiā: et sicut oliue et oīs fruct9 nisi chry
somila et pruna cholerice et calide et facte ex fece
calide tm et nō alij. At melon dulcis ante cibū in
dispōne sanitatis est nō nociuus plurimis colicorū
cucurbita aūt ppe et cucumer et alconde et cydo
nia et oua calum et oua vapoꝝ et canabir et pira
et pōa et ppe acetosa et stiptica et zarur et nabata
et algobeira et lētes rcētes et mora ascēi et almir
beris et sūach et acresta et ribes r q̄ fiūt ex eis et q̄
sūt silia illis colico ñ ē via vtēdi illis. Et silr no
cent eis nuces et amigdale hūide valde et fabe hu
mide. Et d gnatis dulcia sunt mioris nocumenti
q̄ acetosa. Actiōes vo q̄s ipz oz vitar et sūt sicut r
tentio ventositatis et rtentō egōnis et somn9 sup
egōnē in ventre et ppe siccā: imo oz vt ꝯmoue
at se ipz apd oēz diez ad euandū. Et scias q̄ reten
tio ventositatis mltotiēs facit accider colicā: ppea
q̄ subleuat eaz et exprmit ipaz ita vt agrget rs v
na et qd facit accider dbilitatē in itestinis. Et qñz
illd pducit ad hydropisi. et qñz generat tenebro
sitatē visus et vtiginē et epilepsiā. et qñz rtinet i
iunctis et facit accider spasmū. et mot9 sr cibū est
mal9 eis. Et pot9 aq̄ fre et vinū plrm sr cibū.

De ileos et est simil colice qū accidit in gracilib9. Cam. xxix.

I(i)Leos accit ex oib9 cāis ex qb9 accidit co
lica et oz vt rditio fiat cū cāis suis et acci
dētib9 suis et cura curōne ad illud qd
dictū ē in ca° colice. Et qñz accit ppt potationē ue
nenoꝝ facientiū ileos. et qñz accidit ppt vehem
tiā vtutis intestioꝝ rtentiue: qr ꝯphendit illd qd
ē in eis et rtinet ipz et ex eis qb9 differt ab eo co
lica in iudicijs suis ē q̄ mltotiens fit malitia ꝯplo
nis singularis plusq̄ fiat ab ea colica. Et plm eius
ex ꝯplone fra et ppe qū accidit vt stōus sit calid9
valde: tūc. n. obtorquet intestinū et oppilat ven
tositatē et phlegma. At qñz ē cā pot9 aq̄ fre nō fz
necessitatē ei9: nā dolor ventos9 q. ex eo ē: ē cum
casu oppilationis plusq̄ sit dolor eius cū incisione

tunicaꝝ: imo ē totū nocumētū eius ex illo. Et hoc
diuſificat̄ ab eo qđ eſt in colica. Et apoſꝰ plus mľ
tiplicat̄ in eo ꝙ colica et ē malꝰ. Et multiplicatur
in eo q̇ eſt ex rupt̄a et fece vehemētis doloris ual
de. Et mľtotiēs ꝑmutat̄ colica ad ileos et hec ē res
quaſi facta ſ₃ maiorē ꝑtē. Et qū plus accidit ileos
accidit in. vii. et ip̄e q̇dez vadit de q̇buſdam ad
quoſdā ꝑmutatione q̄ fit in aere peſtilentioſo et đ
terra ad terrā ꝑmutatione egritudinū venientiū.
Inq̇t Hip. qū accidit in colica a qua deꝰ tueat̄ nos
vomitus et ſingultus et ꝯmiſtio rōnis et ſpaſmꝰ
tunc totū illud eſt ſignificatio mala. Hec nanq₃ ac
cidentia accidūt cū ꝯmunitate ſtōi et ꝯmunitate ce
rebri. Inq̇t. Hip. qū accidit ex diſtilatione vrie
ileos: morit̄ ille cꝰ eſt ī. vii. niſi accidat fe. et cur
rat cū ea ſudor pľrimꝰ. Ꝯ₃. G. ignorauit cām in
hoc. Et ille qui ex eo phlegmaticꝰ ē et ventoſꝰ iu
uat̄ cū fe. etiā. Et qñ fortis fit frquentia vomituſ
maligni et alcuzez et ſingultus eſt mortalis. Et bo
nitas vrine in hac egritudine nō eſt pľrime ſignifi
cationis ſ₃ bonitatē. qualr̄ g° malitia eius. Et de
terior ileos eſt ille in quo expellit̄ ſtercus ad ſupi
ora et nominat̄ fetidus. Deinde ille in quo eſt ſu
dor fetidus hñs fetorē ſtercoris. Deinde ille in
q° eſt anhelitus fetidꝰ: deinde ille in quo eſt eru
ctuatō fetida: deinde ille in quo eſt inferior ven
toſitas fetida.

De ſignis. Caᵐ. xxx.

Signa ileos ſunt vt ſit dolor ſupra vmbili
cū et nō egr̄diat̄ aliq̇d oīo deſubtus: et
nō fiat iuuamētū magnū cū cliſteri quen
admōz dixit. Hip. Et qñz expellit̄ fex ad ſupio
ra et euomit̄ fex et vermes et aſcarides: et fetet
os eius et ipſius eructuatō: imo qñz fetet totū cor
pus. Et hec ſignificatō nō diuſificat̄ ⁊ retentio exi
tus fecis ē inſepabilis ab hac egritudine. Magni
tudo aūt diſpōnis vomitus ſtercoris inſepabiľ nō
magnificat̄ niſi qū eſt timor. Ꝯ₃ motꝰ vomitus et
ſubuerſio hec ſunt plus ꝙ in colica: qm̄ hoc eſt in
inteſtino ꝓpinq̇or̄ ſtō ꝙ ipa. et ſiľr accidentia tri
ſtitie et anguſtie et tremor cordis et ſincopis et ui
gilie et frigus extremitatū. Iſta. n. in ileos ſūt plꝰ
ꝙ ſint in colica. et eſt fex in phlegmatico et eo qui
factus eſt ex fece ex eo fortior ꝙ ſit in colica: qm̄
eſt in mēbro vehemētioris altitudinis et maioris
corpis et minoris quietis ſup corpus. Et qñz app₃
in ip̄o inflatio oculi plus ꝙ in colica. Amplius ſig
diſtinctionū eius ſimilia ſunt ſignis diſtinctionū co
lice: ſicut ſig diſtinctionū colice ſūt cū ſignis ileos
ex loco doloriſ et motu eius et paucitate iuuamen
ti eius cū cliſteribꝰ. Verū factū ex venenis ſigni
ficant accidentia ſignificationū aliaꝝ añ eiꝰ fortitu
dinē: nā ille cꝰ cā eſt venenū qñz ꝑducit ad debili
tatē et mollificationē et tremorē cordis in princi
pio qū accidit añ ꝙ fortis fiat et magnificet̄ dolor
eius. Et ſignificat ip̄a₃ vt non cognoſcat̄ ꝓpt̄ cau
ſam aliaz manifeſtā. ¶ Et factū ex apate inteſti
noꝝ ſeq̇t̄ durities fecis et velocitas in egōne et nō
erit illic fe. n₃ caſus virtutis vehemēs.

De cura. Caᵐ. xxxi.

Cura ileos ap ꝓpinquat curis colie verū
eſt fortior et illđ qđ bibitur magis iu
uatiuuz eſt in eo. Et eſt neceſſariū etiam
cliſter̄ in ip̄o: nam qu₃ bibitur deſup et cōſequen
ter adhibet̄ cliſter̄ ab īferioribꝰ eſt adiutoriū bo
nū bibito. Et equale eſt ſiue ꝑmittat̄ ſiue poſtpo
natur ſecūdū neceſſitatē ſ₃ quodcūq₃ eoꝝ ꝑmittat̄
o₃ vt ponat̄ aliquid debilius. Et mľtotiens ſedat
dolorem eius ſorbitio aque calide: aut applicatio
eius ad ip̄₃ cū ꝓpinquitate reſoluendo illud quod
nocet in eo. Et quibuſdā vr̄ ꝙ r̄ctius ē vt equet̄
inteſtinū in ꝑmis cū poſitione inflationis eiꝰ cū fa
cilitate: deinde cliſterizet̄ ita vt ꝑueniat enema ad
locū longinqū applicatione facili. Et phlebotomia
hic eſt magis neceſſaria: nā ſi fuerit ap̄a nō erit e
ius excuſatio. et ſi fuerit dolor fortis ex q° timea
tur ap̄a: oportebit inciper̄ cū ea. Et ex hoc qñz ac
cidit ſepatō maloꝝ hūoꝝ ī corpe ꝓpt̄ r̄tentionē eo
ꝝ a dolor̄ ita vt feteat corpus. Et qñz ſepant̄ hūo
res mali in corpe et difficilis fit exitus eoꝝ cū flu
xu ventris. Et ē phlebotomia ex neceſſarijs. Et
fricatio extremitatū etiā ē ex eis que ꝓhibēt mām
dolorē facientē ſepando eā a ꝓfundo. Et forſitan
eſt adminiſtratio lubricatiuoꝝ declinantiū ad cali
ditatē et mucilaginū calaꝝ cū olo de kerua iuua
tiua in pľrimis ileos niſi in colico ap̄oſo et vehemē
tis caliditatis. Et ſiľr decoctio aneti cū ſale et olo
decoctis cū eo. Et ſiľr inunctio corpis cū olo cale
facto. et curet̄ ille qui phlegmaticus ē cū eis que di
cta ſunt in colica ex ebibitis. et cū eis que ſunt ſic
pilule de aloe et pilule de ſerapino et pilule đ pi
cra et omnia illa cū olo de kerua et cliſteribꝰ equa
libꝰ trahentibꝰ ad inferiora. Et ventoſus curat̄
cū eis que ſunt ſicut illa que dicta ſunt illic ex ebi
bitis cōferentibꝰ ad ventoſitatē et cliſteribus vt
ponatur cliſter̄ adiutoriu₃ et qđ bibit̄ et cū vento
ſis pľibꝰ poſitis in ſupioribꝰ ventris. Et qñz ne
ceſſariū eſt vt incidatur illud qđ eſt corā dolor̄.
Et qñz trahit̄ mā ad mirach. Et ꝯpľonalis et pu
rus curant̄ cū eis que ſcis de ꝑmutatione ꝯpľonis
et eūone humoris ſ₃ ꝙ dictū eſt in ca° colice maľ.
Et ap̄oſus calidus cū eis que ſunt ſicut ea que de
ſcripſimꝰ in colica. Et ap̄oſus fr̄us curat̄ cū eis q̄
ſunt ſicut illa que dicta ſunt in colica. Et ꝯuenien
tius illoꝝ eſt potus olei de kerua in aqua de radi
cibꝰ et aqua caſiefiſtule et relique curationes note
et iteꝝ aneti et baccaꝝ lauri et ſeminis lini et fenu
greci et ſe. altee et ſe. maru ōnīū ana aur̄. i. radi
cū triū omniū ana aur̄. vii. et ficus. v. et ſeueſtē
x. decoquant̄ et dēt̄ in potu cū olo đ kerua et ami
gdalaꝝ amaraꝝ. et cholericꝰ curat̄ cū eis que ſunt
ſicut illa quibꝰ curant̄ reliqua que reſidua ſunt de
colica. Et ille q̇ fit ex torſione curat̄ cū eis que di
cta ſunt in colica. Et qui fit ex rupt̄a etia₃ curat̄ cū
poſitione exiccatiui ad expellendū illud qđ eſt in
rupt̄a et oppilatione eius. Et ille qui eſt ex oppila
tione forti inteſtinoꝝ curat̄ cū lubrificatiuis pigui
bꝰ et iuribus gallinaꝝ pinguiū et pulloꝝ et arictū
quoꝝ iura pīguia ſumat̄ aleſſedabegi ziribegi. Et
ꝓp̄e qñ ponūtur in eis anetū et radices porri naba
ti et oľ₃ amigdalinū. et adminiſtretur poſt illud
cliſter̄ hūidū lene ſubtilis caliditatis. Et factus ex
fece curat̄ in ꝑmis cū cliſteri leni: deinde ḡdatim
ꝑuenit̄ ad forte et ſuccedit illi potus ſolutiuoꝝ ꝓ
ꝑoꝝ feci vt deponat̄ illud qđ r̄manſit. Et in ve
nenoſi curatiōe incipiat̄ a vomitu ſicut cū aq̄ calа

et oľo sisamino. Et qñ est necessariũ vt ponatur in eo quod i potu dat virtus turbit: aut se. rhaphani. Et post illud deť in potu tyriaca magna et et albezar et que sunt similia illis. et ponatur potus aque zuccari et cibus ipsius iura pinguia. ¶ Et ꝯtinuať sup eos vomitus et non recipiunt cibũ et sumať in potu medicam̃ predictũ in huiusmõi dispõne colice. Et qñ retinet in eis ⁊ stare facit cibũ in ventribꝰ eoꝝ vt sumať panẽ infusũ in aqua calida feruente: et eius qui accidit ex cibis ponticis et stipticis et viscosis. Cura ꝓpinqua est cure sui relatiui ex colica nisi quia magis inustiua in eo sũt ea q̃ bibunť et sorbenť.

De tarditate ascellatiõis et velocitate eis. Caᵐ. trigesimũsecundũ.

Illud pendet: aut a cibo. vt sit stipticꝰ aut põticꝰ, grossꝰ: aut viscosꝰ: aut sit lẽis viscosꝰ: aut ex virtute. Nã si virtus expulsiua fuerit fortis expellet: et si fuerit debilis nõ expellet. Et v̾tus lacertoꝝ ventris si fuerit fortis mundificabit: et si non est fortis nõ mundificat et retinet. et virtus sensibilis intestinoꝝ si est fortis indicat ascellationẽ et si non ẽ fortis nõ indicat. Et virtus ꝯpľonis nam fr̃a et calida ambe retinent et tu cognoscis regimẽ secundũ cognitionez tuaz cause.

De multitudie stercoris et paucitate eius. Caᵐ. trigesimũtertiuz.

Ista duo pendent ex cibo q̃litatiue et ꝙ̃titatiue et ex dispõne eius q̃d expellitur ad ep. cibi nanqȝ pľrimi hũidi sup quem bibiť: egẽ pľrimus est et eiꝰ ꝯtrariĳ egẽ pauca. Et qñ cholera magnifice expelliť ad ep minorať egẽ et qñ nõ expelliť multiplicať: et tu cognoscis ex eis que p̃terita sunt resistentiã duaꝝ spetieruz eius secũdũ tuaz cognitionez cãe.

Tractatus quintꝰ de vermibꝰ. Caᵐ. i.

Qum euadit mã et vestiť ꝯpľone necessaria est r̃ctificatio quã tollerať figure et forme et non ꝓhibeť eiꝰ p̃patõ in ꝯplemẽto nãli q̃ ptinet ei ex factoř potente: et ꝓpť hoc creati sunt vermes et musce et que cursu eoꝝ currũt ex materĳs putridis humidis. qm̃ ille mãie qũ r̃ctificatur illud q̃d tollerať vt suscipiant de forma est aĩal v̾miculare: aut muscale. nam illud melius est ꝙ vt ip̃e remaneant secũdũ putrefactionẽ purã. Et est cũ hoc ꝙ ip̃a saliunt super putrefactiones sepatas in mundo et cibať eis ꝓpť ꝯmunitatẽ et assũunt eas ab habitationibꝰ hominũ et ab aere continente eos. Et vermes q̃d ventris sunt huius generis et non ẽ eoꝝ generatio ex omni hũore: ip̃i. n. nõ generantur a cholera ru. nȝ nig̃: qm̃ vna eaꝝ est vehementis caliditatis: qr̃ nõ generať ex ea vermis hũidus: imo est ꝯtraria ꝯpľoni eius: et altera est fr̃a et sicca longinqua a ꝓportionalitate aĩaľ. sanguini v̾o custodia est attributa et membra vehem̃ť indigent eo et ẽ ꝓportionalis carni hominis et ossibꝰ eius nõ v̾mi et non est etiaz ex eis q̃ effunditur ad intestina et remanent in eis et generatur ex eis vermis. nȝ etiã forma vermis et color eiꝰ sig̃t ꝙ ip̃e ñ fit ex mã sanguinea: imo mã vermiũ est phlegmã qñ calesit et putresit et multiplicať in intestinis et r̃manet in eis. Et tu quidez scis res multitudinis generationis phlegmatis. s. ex satietate nauseatiua et comestis et debilitate digõnis ꝓpť quancũqȝ causã. s. ex cõpľone mẽbroꝝ fr̃a. Et ex cibis que generať ip̃z sunt cibi lenes viscosi sicut triticũ et faseoli et fabe et ex receptione pulueris farine et ꝯmistione carnis crude: et lactis et oleꝝ et fructuũ humidoꝝ et ablutione cũ aqua ca. post cibũ et siľr balneatio post comestionẽ et coitꝰ post repletionez.

De spetiebꝰ vermiũ que sũt tres. Caᵐ. ii.

Longi et lati et rotundi et lati sunt ascarides et pui. Et non diuersificať eoꝝ generatõ nisi f̃m diuersitatẽ eius ex quo generanť et div̾sitatẽ illius ĩ quo generať. diuersitas aũt eius ex quo generanť: est qm̃ quidam eoꝝ generatur ab hũiditate sup quã nõ dominať diuisio et sepatio ex pte attractionis epatis. et ex pte vehem̃tie putrefactionis. Et q̇dã generať ab hũiditate quaz sepauit et minorauit et puam fecit attractio ep̃is ꝯtinua et putrefactio et multitudo ꝯturbationis fecis. Et qũ generanť adiuuat ad hoc vt ip̃i r̃maneant pui ꝙ fex extrahit eos anteꝙ̃ magnificentur ꝓpť vicinitatem eoꝝ ad exitũ strictũ. Et q̇daz generantur ab hũiditate inť duas hũiditates media. Et illi q̇ sunt ex hũiditate in intestinis supioribꝰ sunt ꝓpť hũiditatẽ dictaz in p̈mis. et qui sũt ex humiditate in intestino recto sunt ꝓpť hũiditatez dictaz secũdo. Et qui sunt in monoculo et intestino colon sũt ꝓpť hũiditatẽ dictã 3°. et longi sũt ꝓpť p̈mã. Et qñ pueniunt ad sũmã que ẽ vltra cubitũ et rotundi et lati sunt ꝓpť tertiã ꝙuis generẽť etiaz in intestinis supioribꝰ et ꝓprie crossi et maximi eoꝝ et fortasse nõ generanť nisi in colõ et monoculo: deinde sp̱gunť ex lateř ad stõm et ex lateř ad anũ et pui sunt ꝓpť secũdã. Et isti lati et rotundi sunt. q. generenť ex ipsis viscositatibꝰ fixis in supficie intestini q̃s ꝯphendit panniculꝰ mucosus velãs eas. q. ip̃i generenť ex eo et in ip̃o putresiant. Et de eis minus nociui sunt pui qm̃ sunt pui et qm̃ sũt elõgati a principĳs et qm̃ sũt apti ad expellendũ cũ fece forti spissa: veꝝ ip̃i si magnificanť et accidat eis vt r̃maneant spatio aliquantulo et magnificanť in eo tunc sunt deteriores õnibꝰ: qm̃ ip̃i sunt ex deteriori mã: deinde longi: nam ip̃i nõ sunt in malitia latoꝝ qm̃ mã eoꝝ. s. latoꝝ est vehemẽtioris putrefactionis et lati et pui plurimi exitus sunt ex ano ꝓpť vicinitatez ani et d̾bilitatẽ: qr̃ non possunt figi in intestino fixione longoꝝ. Et sicut lõgi sunt vehem̃tioris fixionis sic pui sunt vehem̃tioris expulsionis. Et qũ habentibus v̾mes adest fe. accidẽtia sũt fortia et maligna qm̃ fe. ꝯsumit cibũ eoꝝ: qr̃ mouenť ad querendũ ip̃z et figunť in intestinis. et qm̃ fe. nocet eis ĩ substantia ip̃oꝝ et affligit eos. Et qñ fe. addit ĩ mã eoꝝ putrefactionẽ et acuitatez et afflictiõẽ. Et qm̃ cholera qũ effundiť ad eos in febre ledit eos. Qui g° inuoluunť in intestinis et mordicať ea nocẽt vehem̃ť. Et iã retulerũt q̇daz ꝙ viderũt eos pforasse ventrẽ et exiuisse ex eo et illud apud me maximũ ẽ. Et ꝓpť hoc eleuanť ex eis vapores mali ad cere brũ et nocent ei et qñ ẽ retentõ eoꝝ in itestis

et q̄d ipi faciunt accider̄ putrefactiōez causa fe.
Et nō est eoꝝ dispositō in hoc q̄ per ipos sit iuua
mentū in mundificatione intestinoꝝ iuuamētū q̄d
fit p vermes et similia eoꝝ in mūdificatione pu-
trefactionis mūdi: qm̄ in intestinis est mundatori
uz expulsiuuz ex nā. et qm̄ ꝓportio eius q̄d ge-
nerat̄ ex istis putrefactionibꝰ ī īestinis fr̄fluentibꝰ
ab expulsione nat̄e maior est ꝓportione vermiuz
et similiū ad aer̄e mūdi et terrā eiꝰ. et qm̄ ex istis
generant̄ nocumēta alia quoꝝ opationes sunt ex ꝓ
portione eoꝝ indigētiū cibo et ex ꝯtrarietate mo
tꝰ eoꝝ. et ex hoc q̄ faciunt accider̄ colicā. et ex
cōtrarietate qualitatis sup quaz figit̄ ꝯplo corpis
et aliīs. Et qn̄z generantur ꝓpt̄ vermes et serpen
tes epilepsia et colica. Et qn̄z generat̄ fames cani-
na ppea quia vehementer rapiūt cibū. Et qn̄z ge-
gerat̄ bolism̄ et casū virtutis oris stōi ꝓpt̄ ele-
uationē suā ad ipz. et quia infrigidant ipz. Et qn̄z
sequit̄ vtrasq̄ dispōnes tremor cordis maximꝰ
et plm̄ generat̄ in etate infantie et pubertatis et in
fine adolescentie. Et ascarides fz plm̄ generantur
in eis qui sepant̄ ab etate infantie. Sz rotundoruz
plz est ī infantibꝰ deinde in adolescentibꝰ et mino
rat̄ in senibꝰ qum tam̄ illud totū fit. et ipi quidē
generantur in autumno plm̄ q̄ in r̄liq̄s temporibꝰ
ꝓpt̄ p̄missionē assumptionis fructuuz et similiū et
putrefactionē. et ipi ꝯmouent̄ in sero et plm̄ in ho
ra somni. et labor quidez et exercitiū vehemens
qn̄z solōne educit vermes. Et qū egr̄diunt̄ ver
mes habentiū fe. acutas viui nō sunt vehementis
malitie: nā significant sanitatē virtutis et potentiā
expulsionis et ꝓp̄e post declinationē et si egr̄diūt̄
mortui sunt signū malū. Et ad summū eoꝝ exitus
in febribꝰ cū egōne nō est significatio bona: et ꝓ
p̄e ante declinationē veꝝ in dispōne febris ē me-
lior. Ueꝝ eoꝝ exitus nō in dispōne fe. cū eis est
sanguis est malꝰ et indicat nocumētū in corpe et in
ītestinis sed eoꝝ exitus cuz vomitu significat hu
mores malos in stō.

De signis. Caᵐ. iii.

Sig q̄d ꝯmunia sunt cursus salive et hūi
ditas labioꝝ in nocte et eoꝝ exiccatio in
die ppea q̄ caliditas expanditur in die
et coarctatur in nocte. qū g° spgitur caliditas at-
trahit̄ hūiditas cū ea: qr̄ v̂mes icurrūt famē ⁊ at-
trahūt a stō: qr̄ exiccat̄ supficies ꝯtiua ei ex supfi
cie oris et labīj et adiuuat eū ad exiccādū labiū ser
exterior: qr̄ laborat infirmꝰ in humectando labi-
uz suū cū lingua sua. Et qn̄z accidit habentibꝰ ver
mes rixa et horribilitas locutionis et. q. ip̄e sit in
forma irati maloꝝ moꝝ. Et qn̄z ꝑducūt ad aliena
tionem ꝓpt̄ illud q̄d eleuatur de vaporibꝰ mal̄.
et accidūt eis accn̄ᵃ karabitꝰ: nisi q̄ ñ colligūt pilos
et nō patiūt̄ sodā ⁊ ñ patiūt̄ tinitū auris. Et accidit
eis stridor dentiū et ꝓp̄e in nocte. Et sunt inplu
ribꝰ horis. q. masticent aliquid et. q. appetūt ex
trahēr̄ linguā. Et accidūt eis saltꝰ in sōno et trēor
et clamor in ipo et agitatio forme et ira aduersus
illū qui euigilat eos. et accidūt eis sup cibū nausea
et tristitia et intersecat̄ vox eoꝝ et debilitatur pul
sus ipoꝝ et apd̄ comestionē est. q. ꝓstratus et est
eoꝝ egō vt plm̄ dura. Casus aūt appetitus et eius
vehemētia est fm̄ q̄ diximꝰ in ca° caꝝ. Et qn̄z ac-
cidit eis sitis cū quā nō satiantur. et sir̄ qn̄z accidūt
eis egritudines q̄s diximꝰ illic. Et qū fortes fiūt
dolor et egritudo cadunt aut spasmant̄: aut torq̄n
tur ac si essent epileptici. et qn̄z accidit eis in huis-
mōi hora vt euomāt eos et diuersificant̄ colores
eoꝝ et color oclōꝝ ipoꝝ. et qn̄z r̄mouet̄ color
facieꝝ eoꝝ et oculorū ipoꝝ. et qn̄z r̄dit. et qn̄q̄
īflāt̄ aut tūescūt: aut tendūt̄ ventres eorū: sic hy-
dropicorū et. q. non sunt ventres eoꝝ nisi hydro
picorū. Et qn̄z apāt̄ testiculi eoruz et emittūt su-
dorē fr̄m cū fetor̄ vehementi. ¶ De signis aūt
distinctionis eorū quedā sunt ꝯmunis distintōnis
et ē exitus illius spetiei ex egr̄ssione. i. ano. Unde
lōgos significant ꝯmotō oris stōi et mordicatio ip
sius cū punctiōe eius q̄d seq̄t̄ ipz et difficultas trāſ
gluttiendi et casus appetitus fz plm̄ et nocumentū
ex cibo et lubricitas. et qn̄z nocent pulmoni et cor
di p vicinitatē suaz. et qn̄z accidūt tussis sicca et tre
mor cordis et diuersitas pulsus et sunt somnus et
exiccatio nō fz ordinē et ē pigritia et accidunt pru
ritus et intuitus et palpitatio et aptio oculi: īmo d̄
clinat ad clausionē oculi. et accidit oculis eorū ut
rubeant qn̄z: deinde alia vice obfuscent̄. et qn̄q̄
tendūt̄ ventres eorū et fiunt sicut hydropici. Et
qn̄z accidit eis fluxus ventris. cū latis aūt et rotū
dis appetitus fz plm̄ multiplicatur: qm̄ fz plm̄ e
longatur a stō qr̄ nō necēt in eo et rapiunt cibum
et mouentur in tempor̄ famis motu nocente de-
bilitante virtutē et mollificāte incidente in eo q̄d
sequit̄ vmbilicū. Paruos aūt sig̃t pruritus ani et
insepabilitas cōmotionis apd̄ ipz. Et qn̄z adeo fit
fortis donec accidit sincopis et inuenit habens eos
qū aggr̄gant̄ in intestino suo ꝯuitatē sub hypocon
drīīs suis et dorso. Et ex eis que cōferunt istis ho
minibꝰ ē vt sorbeant aliquid aceti in tēpe somni.

De cura. Caᵐ. iiii.

Intentio q̄ attenditur in curationibꝰ v̂-
miū est vt ꝓhibeant̄ a mā generante e-
os ex ꝯmestis p̄dictis. et vt mundificet̄
phlegma aggr̄gatū in intestinis ex quo generantur
et vt interficiant̄ cū medicinis que sunt venena in
cōpatione et sunt amari saporis de quibꝰ q̄dam
sunt cal̄e et quedā fr̄e quas dicemꝰ et medicine q̄
opant̄ cū ꝓpetate: deinde fluxu ventris educant
post interfectionez qū nō expellit eos nā p se. ¶
Nō. n. oz vt ꝓlonget̄ eoꝝ statō ī ventre pꝰ mor
tē et exiccationē et inferat vapor eoꝝ nocumentū
venēosū. Et medicine q̄dez cal̄e ad ḡdū ꝯuenien-
tes tertiuz sunt ꝯuenientiores in r̄gimine eoꝝ ho
ra omi nisi illic sit fe. aut apā. amari. n. cal̄i ꝯplo
ꝯtraria est eis cū caliditate et est contraria cū quali
tate illis et q̄ ipi magis diligūt. s. vnctuosū et dul
ce. Et inuenitur ex ebibitis et enematibꝰ que ag
gr̄gant ꝓpetates tres. ¶ Suppositoria v̂o meliꝰ
est vt ipa extrahant q̄ vt ipa interficiant: nisi q̄
in r̄cto est ex puis vermibꝰ. Qn̄z. n. fiunt ex ge
ner̄ vnctuosi dulcis vt trahat̄ ad ipa vermis pp-
ea quia diligūt ea et egr̄diunt̄ cū eis que extrahūt̄
et melius q̄d curat̄ cū ebibitis hora vacuitatis uē
tris. Et qū mittunt̄ venena interficientia eos in la
cte et in fauuz mellis et similibꝰ sunt ipi ad sumen
dū ex eo diligentes magis et est illud magis inter
ficiens eos. Et qn̄z sumit in potu hn̄s vermes: sic

lac duobus dieb⁹: deinde potat in die tertio in lacte medicinā interficientē eos. Et qñ͂ȝ fugit ante eam fauuȝ mellis: Qū͂qȝ inuēit odorē ei⁹ ꝑuenit ad sugendū illud qđ deponit ad ip̄m. et qn̄ sequūt̄ illud medicine sunt magis interficientes eos. Et qn̄ tu administras medicinas venēosas interficientes tunc melius est vt linias stōm cū stipticis et ꝑ ꝑe in quibus est virt⁹ interfectiua vermiuȝ sicut sumach et hypoquistidos et acatia dissoluta in vino. Et similiter capparis et anetum in vino ¶ Et si nō tollerant stipticitatem hoꝝ tunc lutū sigilatū in vino. Et qū bibuntur medicie facientes ad vermes tunc oportebit vt stringant̄ nares vehementer et multiplicet̄ extractio anhelitus et intromissio eius quantū posse ē: nā ꝯctius ē vt non ꝑmisceat̄ cū anhelitu aliquid de odoꝛ eoꝝ. Et de curatione ꝯtinua cū curatione vermiū est ꝯctificatio appetitus qū cadit: Et qñ͂ȝ inuenitur in emplis et cis que bibunt̄ qđ aggꝛgat ad ꝯfortationē appetitus: et interfectionē et extractionē eoꝝ: sicut aloes cuȝ apsinthio ebibitis pilulis factis ex eis: et epithimate facto ex eis: et silr̄ cū robub acetosis. ¶ Et qñ͂ȝ aggꝛgat̄ cū vermib⁹ flux⁹ ventris: qꝛ necessariū est vt interficiantur tm̄: motus nanqȝ extrahit eos et qñ͂ȝ exigit dispō vt interficiantur cū stipticis amaris vt aggꝛgent̄ mors eoꝝ et retentio nat̄e. s. qn̄ aggꝛgant̄ v̇mes et fluxus ventris et timet̄ cas⁹ appetit⁹. Et emplent̄ cū emplis stipticis in quib⁹ est interfectio aliq̄ vermiū: et nō deiiciunt virtutē: deinde ip̄i egꝛdiunt̄ post illud: aut ꝑ expulsionē nat̄e: aut ꝑ medicinā: aut suppositoria. et qñ͂qȝ sunt cū eis ap̄ata in viscerib⁹ et est necessariū ꝛgimē subtile. Et medicine que interficiunt ascarides fortōꝛs sūt eis q̄ ītficiūt lōgos ⁊ ille q̄ ītficiūt ascarides et rotundos ītficiunt et lōgos et cā ī hoc ē ꝙ ascarides sūt ꝛmotiores ab eis q̄ bibunt̄ et sūt magis submersi in humiditatib⁹ ꝯuenientib⁹ eis: et qñ͂ȝ sunt in cisti. Et qm̄ ip̄i generati sunt a ma͂crossa ⁊ crossioꝛ et spissioꝛ et ꝓpinquioꝛ ad ꝯplōē casaȝ et magis simili ei qđ ē veenū: qꝛ non patit̄ a suo simili dū nō ꝛfluat.

De medicinis calidis interficientib⁹ vermes et ꝓprie longos. Ca^m. v.

Singulaꝛs quiđ sunt sicut prassiū et cordumeni de quib⁹ sumat̄ auꝛ. i. et sceha et lupini amari et casia et calamentuȝ et succus eius et g͂na aldecemest et costus amar⁹ et epithymū et cartamū et m̄ta et cambil et cyminū et cmeapiheos et centaurea et pullegiū et alleū ꝓꝑe ¶ Et qñ͂qȝ interficit ascarides sem̄ fen cul et myrtus et origanū et fausel et apsinthiū et semen cauliū et cortices algarab et radix enule exiccata đ qua bibantur. ℥. iii. et cyminū assatū et abrotanū et anisū et sem̄ apꝗ et nasturtiū forte ē in ca° suo ⁊ nigella et semē atriplic. solutione educit eos cum mortificatione. et silr̄ volubilis et polypodiū. et melius quo educitur fluxu ventris post mortificationē est aloes. et qn̄ hō bibit de olo potionē et ꝛfluit quantitatē que posis est in bibēdo ip̄ȝ interficit eos et extrahit ip̄os et ꝓꝑe olȝ ōphacinū et ip̄ȝ interficit latos etiam et interficit propt̄ suam amaritudinē et extrahit ꝓpt̄ viscositatē sui. Qđ si nō fuerit posse bibet̄ ip̄ȝ vice iᵃ bibiat ip̄ȝ vtēdo potu post potū sumēdo ex eo cochliaria duo. Et similit̄ g͂na nil interficiunt serpentes extrahendo eos. et qñ͂ȝ ꝯferunt in latis. De ꝯpositis v̇o que interficiunt eos sunt que sunt sicut tyriaca magna. Et ille que aggꝛgant interfectionē et extractionem sunt sicut hiera picra. Et sicut si sumatur sceha et apsinthiū amboꝝ ana. ʒ. i. et tertia pulpe colloq̇ntide. ʒ. i. et quarta et salis indi danic. i. et sumat̄ in potu. Et qñ͂ȝ interficit eos potaꝛ cyminū et nitrū mediati et fenugreci pondus duoꝝ auꝛ. et iterū nitri ꝑipis cordumeni ꝑtes equales et dosis ei⁹ sit vsqȝ ad. ʒ. i. et. s. Et iteꝝ piꝑ et g͂na lauri cyminū in tū mastix conficiant̄ cū melle et sit dosis eius in mane cochliarium. i. et in hora dormiendi tantundem aut enule et sceha et pipis et siraasi ꝑtes equales sumātur in potu ex. ʒ. i. et. s. vsqȝ ad. ʒ. iii.. Et pilule de apsithio educunt longos lati aūt in digent fortiori hoc.

De medicinis q̄ magis ꝓꝑe sūt ascaridū. C. vi.

Sunt kitran administratū in clisteribus ⁊ epithimatib⁹ et alsiraos et medulla ei⁹ et alsirai et costus amarus et cortex radicis mori et succus eius et cambil et pulpa colloquintide et aloes et alsimar mirabile est in latis et cortex albelēgi ex arborib⁹ et existimo ꝙ est species sidre et aliȝ darachat. Et ex eis que extrahūt vermes sine nocumento est vt bibant̄. ʒ. iii. succi enule recentis est enim mirabile valde. Et antiqui quidem dixerunt ꝙ ireos extrahit ascarides. Et ex medicinis mirabilis in omnib⁹ spetieb⁹ v̇miuȝ sunt pili animalis nominati alcasim. Et alcalcalis est ex eis que interficiunt eos cū iuuamento si fuerit illic fluxus ventris. Et iam dixim⁹ ad eos in antidotario decoctionē eius et centauree. Et iteꝝ bibat lac mulctū trib⁹ dieb⁹ in mane et cenet s̄r ip̄ȝ alessidabegi: deinde sumant̄. vi. auꝛ. abrūgi. et. iii. ʒ. siracasi et. iii. cambil et terant̄ et soluantur in aceto acetoso aut in sirupo acetoso et masticet aliquid đ fauo mellis vt egrediantur v̇mes deinde bibatur ex eo quantitas quaȝ necessariā faciūt existimatio et exꝑimentū. Medicine autē fꝛe et pauce caliditatis sunt sicut semē coriandri qum bibit̄ tribus dieb⁹ cū rob et semē apꝗ: est eniȝ forte valde interficiens omnem vermem et sumat cum sirupo acetoso: aut lacte acetoso: aut bibatur decoctio eius et fausel et folia persici et succus eorum et spina egyptiaca et sunt absque plurima caliditate et rubus et decoctio corticis arboris granati acetosi et muzi decoquant̄ in aqua nocte tota: deinde colet̄ et bibat̄ et silr̄ aqua in q̄ đ coquit̄ radix eius et succus arnoglosse cōuenit ei q̇ hȝ vermes et fluxus ventris silr̄ aut arnoglossa sicca et iteꝝ sumach dissolutū in aqua est mirabile et hypoquistidos et lutū sigillatū cuȝ vino sunt etiam mirabilia. et magra mirabilis est etiā. et semen portulace qū ex eo multū sumit̄ interficit eos et similit̄ endiuia amara et lactuca amara et apiū aceto conditū. et dꝛ ꝙ melon interficit eos et solutione educit ip̄os. et tribuli ꝓpinqui sunt istis medicinis et ꝯseq̄t ex virtute haꝝ ꝙ ip̄e extrahūt latos etiā. s. illa que sunt sicut sem̄ salic. et succus ꝑsici et coriandrū et endiuia amara et polium et re

et reliqua. Et iſta bibũt aut cũ lacte abſq; butyro aut cũ aqua calida aut ſirupo acetoſo.

De r̃gimine vermiũ paruoꝝ. Ca^m. vii.

Quandoq; interficiunt eos ſuppoſitio ſal̃ et cliſterizatõ cũ aqua cal̃a et eradicant mãz eoꝝ. et fortius hoc eſt cliſter̃ in q° recipiunt̃ centaurea cartamũ iſopus rubea et pulpa colloquintide q̃d adminiſtret̃ calidũ. et fortius illo eſt ſuppoſitoriuz de alkitran et cliſter̃ cũ eo et ꝓpe cũ ol̃o de chryſomilis amaro: aut medulla ꝑſicoꝝ amara et ſint iam decocte in ip̃o medicine interficientes: et qñz cliſterizat̃ etiã cũ kitrã. Et ex eis quib⁹ fit ſuppoſitoriũ ſunt arthanita et buchor marien et cortices radicis ſceba. Et ex eis que colligunt hos paruos eſt vt mittatur in anũ caro pinguis ſalita et ſit iam ſup eam ligata fimbria fili. Ipi nanq; aggr̃gantur ſup eam ꝓpea quia diligunt eaz deinde extrahat̃ p⁹ expectationẽ hore vnius ſup eam qñ poſſ̃e eſt et extrahat̃ et iteretur vſque quo mundificetur.

De cliſterib⁹ acutiſ ĩficiẽtib⁹ vermes. C. viii.

Cliſterizent̃ cũ decoctiõib⁹ medicinaꝝ ꝑdictaꝝ ad eos ⁊ qñz ponũtur ĩ eis ſolutiã ſicut pulpa colloquintide et turbit et aloes et cucu. aſinin⁹ ſecũdũ virtutẽ et horã. Et eſt ꝯueniens vt adminiſtret̃ in cliſterib⁹ eoꝝ alkitrã nã cõfert iuuam̃tũ maxi^m. et cuſtodiat̃ tunc anus ne ꝯueniat tenaſmõ cum ſuppoſitorijs facientibus ad tenaſmon et ſtõa.bus vt nõ debilitetur cum potib⁹ et empl̃is facientib⁹ ad ſtõz. Et iaz ſciuiſti oĩa illa. Et qñz cõfert cliſter̃ cũ aquis ſalſis et aq̃s ſalitis cũ nitro et ſimilibꝫ et ꝓpe cũ kitran. Et qñ q; ponunt̃ incliſteribus eoꝝ ſuccus folioꝝ ꝑſici et decoctio radicũ mori et corticuz g̃natoꝝ et ꝓprie quz fuerit caliditas.

De empl̃is habentiũ v̓mes. Ca^m. ix.

Empl̃a etiaz aſſumũt ex medicis ſimilib⁹ iſtis et cõfortant̃ cũ eis que ſũt ſicut pulpa colloquintid̃ et fel vaccinũ et ſuccus cucu. aſinini. et cũ eis que ſunt ſicut kitran et aloes. Et qñz fit empl̃z cũ aloe et apſinthio: aut cũ aloe et rob cydoniorũ et rob maloꝝ et interficit et rumpit appetitũ. et qñ aggr̃gant̃ omnia eſt r̃cti⁹: empl̃z bonũ terat̃ nigella cũ aqua colloquintide humide: aut decoctione pulpe eius et liniat̃ ſup ventrẽ et ſumẽ. Et dr̃ ꝙ medulla cerui qñ empl̃atur cũ ea vmbilicus cõfert ad illud. Et ſil̃r olea mediciaꝝ ꝑdictaꝝ qñ eis linit̃ iuuant et ol̃m camillũ et apſinthiũ ꝓprie.

De cibatione eoꝝ. Ca^m. x.

Cib⁹ q̇dez qui neceſſarius eſt eis ſ₃ oppoſitionẽ cãe: oz vt ſit calidus et ſiccus in q° nõ ſit viſcoſitas et ſit in eo abſterſio ex eis que abſtergũt eos et attrahunt ip̃os. et egr̃diuntur in cibis eoꝝ aqua ciceris et folia caulis et carnes columbaꝝ etiaz ſunt iuuatiue eis: et potus aque ſalſe cõfert eis omnibus. Et qñ ſũt fluxus ventris et caliditas cibam⁹ cũ ſorbitionib⁹ acetoſis cũ ſumach factis: qm̃ eſt interficiens reſtrictiuuz. et ſil̃r aqua g̃natoꝝ acetoſoꝝ. Et qñ debilitat fluxus ventris neceſſaria ſunt q̃ nutriũt cũ fortitudine. Q̃d ſi non digerant̃ ponant̃ ex gener̃ ſorbitionũ et aq̃ꝝ carniũ. Hora aũt et ordo ſunt: qm̃ oz vt ip̃i nõ egeant cibo et mordicent ſtõz et fortaſſe faciunt cader̃ virtutẽ appetitiuã: imo cibent̃ ante motũ eoꝝ ĩ hora q̇etis et vt ſepar̃tur cib⁹ eorũ et cibẽtur cibo pauco. Et qñ alleuiat̃ fluxus adminiſtrẽt̃ ſup ventrẽ empl̃a ſtiptica ex eis que ſcis. verũ in habẽtib⁹ ꝑuos vermes melius eſt vt eoꝝ cibi ſint ex genere illoꝝ qui ſunt boni chimi et velocis digeſtõnis: nã v̓tus eoꝝ ſ₃ ſemitã oppoſitionis nõ ꝑuenit ad eos omnino. Et qñ ſunt boni chimi omnino minorat̃ chim⁹ corruptus qui eſt materia eoruz.

De cura caſus et ꝓiectionis ſup ventrez. C. xi.

Rectius in omnib⁹ illis eſt vt extrahat̃ ſan. ſi poſſ̃e eſt et detur ĩ potu p⁹ illud turis et ſan. draconis et luti armeni et karabe õniũ ana. ℥. i. cũ triplicato ſubtili. Et ſi fuerit ſputũ ſan. aut fluxus ei⁹ ꝑ anũ: aut vomitus ip̃ius ponat̃ in ip̃a kirat. i. opĳ. Et poſt hoc oz vt tu cõſider̃s illud q̃d diximꝰ in ca° de ꝓſtrationibus in li° qui eſt poſt iſtũ.

Fen. xvii^a. de egritudinib⁹ ani et ẽ tractatus vn⁹

Sermo vniũ v̓ſal̃ de egritudinib⁹ ani. C. i.

Scias ꝙ egritudines ani ſũt difficiles ad ſananduz ꝓpter ea q̃ aggr̃gant̃ in eo: qm̃ eſt callis et qꝛ eſt ĩ v̓ſũ penetrans ab inferiori vſ₃ ad ſupius et qꝛ eſt vehem̃tis ſenſ⁹. et qꝛ ẽ poſitus ĩ iferiori. Qꝛ g° eſt callis ꝑuenit ad eũ fex in õni hora et mouet ip ſũ et addit in dolor̃ eius et diminuit eũ a quiete cũ q̃ cõplet̃ receptio iuuam̃ti medicinaꝝ et nõ põt nã facer̃ r̃ctificationẽ. Et qꝛ eſt inv̓ſus difficilis fit adherentia mediciaꝝ ad ip̃z: et qm̃ ẽ vehem̃tis ſenſ⁹ m̃ltiplicatur dolor ei⁹ et multitudo doloris attrahit. et qm̃ ẽ poſit⁹ in inferiori facilis fit deſcenſ⁹ ſ̃ſfluitatũ ad ip̃z et ꝓpe qñ obedit ad r̃ceptionẽ eaꝝ debilitas que eſt cũ eo ex nocumẽto quod eſt in ip̃o ex hẽorroidib⁹.

De hemoroidib⁹. Ca^m. ii.

Scias ꝙ m̃ltotiens exiſtimat aliq̃s ꝙ habeat hemorroides et nõ h₃ niſi vlcera ĩ r̃cto et in eis q̃ ſunt ſupra ip̃z oz g° vt ꝯſider̃t illõ. Et hemorroides q̃d diuidũt ꝑ ſpecieſ diuiſionis famoſe ĩ verrucales et ſunt deteriores eaꝝ: et ĩ vueas: et ĩ morales. Et v̓rucales ſunt ſimiles v̓rucis paruis: Et vuee ſũt late rotunde purpurei coloris: aut ad purpureitatẽ decliues: et morales ſunt molles ſanguinee. Et ſũt de hemorroidib⁹ hemorroides q̃ ſunt. q. veſice. Et diuidũt hemorroides diuiſione alia in exteri⁹ natas et ꝓfundas et ſunt deteriores eaꝝ et ꝓpe ille que tendũt ad ptẽ virge: qñz. n. ſtringunt vrinã cũ apatõe. et nate exteri⁹ apparẽtes ſũt vne triũ. De ꝓfundis aũt q̃daz ſunt ſanguinee et q̃daz ſunt nõ ſanguinee. et diuidũt hemorroides in apertas fluẽtes et currit qñz r̃s pl̃rima ꝓpt aptiõẽ venaꝝ pl̃riaꝝ. et in ſurdas cecas de quibus nil currit. et pl̃m quidẽ generat̃ hemorroides ex melancholia et ſan. melancholico et paꝝ generat̃ a phlegmate. et quz generant̃ ab eo generat̃. q. ip̃e ſint veſice. et. q.

iꝑe sit vesice ventrium pisciū. et v̄rucales sunt ꝓ
pinq̇ores ad hoc vt fiant melancholia et morales
ad sanguinē et vue inter istas et illas. et n̄ ē posse
vt accidāt hemorroides nisi apiant̄ orificia vena
rū in ano sȝ q̄ dixit. H. et ꝓpt̄ hoc mltiplicantur
cū vento austrino et in r̄gione austrina. Et non oȝ
q̄ in hemorroidibꝰ aptis currentibꝰ san. fluxus
r̄tineat̄: donec ꝑueniat ad debilitatē et mollifica-
tionē genuū et ꝯp̄hensionē sincopis et videat̄ san.
non niger: et melius ē vt extrahatur paulatim et
nō subito. Et qū i mulieribꝰ declinat san. hemor
roidaꝝ ad matricē et egr̄dit̄ in mēstruis iuuant̄ e
o. Et oȝ vt fiat etiā illud arte et ꝓuocētur men
strua eaꝝ. et pl̄imis quid̄ habentibꝰ hemorroidas
adest color ꝓp̄us eis et est citrinitas declinās ad
viriditatē et multotiens accidit habentibꝰ hemor
roidas fluxꝰ san. nariū et r̄mouet̄ hemorroid̄s.

De cura. Ca^m. iii.

O Portȝ vt r̄inceptione rectificet̄ corpus
et cūet̄ san. malꝰ ita vt phlebotomet̄
saphena et vena que est a posteriori ꝑ
te calcanei et vena almabit est fortior vtriusq̧ eaꝝ
et ventosatio eius qđ est inter vtrasȝ spatulas con
fert ad eas et ad humor̄s melancholicos. et curet̄ e
ꝑ aut splen si oportuerit ꝑꝑ societatē eius quod ge
nerat̄ ex eo de san. malo. Amplꝰ si non fuerit do
lor nȝ ap̄a nȝ īflatio n̄ erit tūc pl̄ma necessitas curō
nis eaꝝ: nā eaꝝ curatō qn̄ȝ ꝑducit ad fistulā et ad
ragadias. Amplius studiū impendat̄ in lenificatō
ne nat̄e vt nō noceat durities fecis ano et magnifi
cet̄ labor. Et melius est vt sit illud cū solutiuis ⁊
lenitiuis q̄ sunt ex medicinis ex quibꝰ iuuamētum
affert̄ hemorroidibꝰ sicut pilule de bdellio et pi-
lule de alfeluzabaragi et pilule amalei et pilule q̄s
dicā. Et oȝ vt studiuȝ ipendat̄ in apiendo surdas
et faciendo vt currat sanguis ex eis quantū posse ē
vsq̧ꝰ debilitet et egr̄diat̄ san. rubeus clarus in
quo nō sit nigr̄do. Qđ si nō sufficit sit r̄gimē eius
cū incisione hemorroidaꝝ et deiectione eaꝝ incidē
do: aut exiccando eas: aut adurendo ip̄as cū eis
et cū eis que faciunt illud. Et scias q̄ in sanguine
qui currit ab hemorroidibꝰ et ex ano est securitas
ab herpete estiomenō et maīa et melancholia et e
pilepsia melancholica et herisipila: et ab illis q̄ sūt
sicut miliū et cancro et excoriatione et scabie et gla
bie et lepra et pleuresi et ꝑipneuōia et phrenesi.
Et qn̄ retinet̄ san. ex eis consuetus tīet̄ aliq̄ haꝝ
egritudinum et timet̄ hydropisis ꝓpt̄ illud qđ ac
cidit in ep̄e de ap̄ate malo et duro et corruptione
ꝯplonis et r̄timetur pthisis et dolor̄s pulmonis ꝓ
pt̄ expulsionē sanguinis mali ad ip̄ȝ. et quādo cur
sus facit accider̄ sincopī sūat̄ sauic ordei cū spodio
et luto et det̄ in potu ex calido paulatim. Et me-
dicine quideȝ q̄ ad hemorroidas ꝯueniunt alie sūt
apientes eas: alie cōsolidantes: et alie sunt ꝯstrin
gentes sanguinē: et alie sunt incidentes eū: et alie
sunt sedatiue doloris. Et sunt: aut que bibunt̄:
aut suppositoria: aut epithimata et empl̄a et linimē
ta: aut puluere: aut suffumigationes: aut aque in
quibus sedat̄ dolor: aut r̄strictiua. Et oīa illa: aut
sunt singularia: aut ꝯposita. Et scias q̄ pilulaꝝ d̄
bdellio iuuamētū in hemorroidibꝰ habētibꝰ pio-
dos appens ē eil. et nō sunt multi iuuamēti in eis q̄
sunt fixe non habentes piodos. Et qn̄ aggr̄gantur
ragadie et ap̄a curet̄ in ꝑmis ap̄a deinde hemor-
roides. Et ol̄ȝ de chrysomilis in quo resolutū est
bdelliū valȝ ad hemorroidas et ragadias.

De r̄gimine incisionis hemorroidaꝝ et adustionis
eaꝝ. Ca^m. iiii.

C Asꝰ hemorroidaꝝ qn̄ȝ fit cū incisione:
et qn̄ȝ fit cū medicinis acutis. Qū gꝰ sūt
hemorroides plures numero: non oȝ
vt incidantur ōs simul: imo oȝ vt audiatur ꝑce-
ptū. Hip. et dimittat̄ vna ex eis deinde curentur
imo r̄ctius est vt curētur incidendo vnam post v
nā si tolleratur illud et in fine rei dimittatur una
ex qua currat sanguis corruptus cuius exitus ex ea
consuetus est in nā. Et illud incisū si fuerit appēs
erit eius r̄gimē facilius. et si fuerit ꝓfundū erit re
gimē ipsius difficilius: nam rectius est vt liget̄ ra-
dix eius cū filo sete: aut lino: aut pilo forti et di-
mittatur tunc si ceciderit per illud bn̄ erit: et si n̄
experiantur sup illud medicine incisiue et si non
incidat̄. ꝓfunda v̇o indiget vt extrahatur deinde
incidatur. Extractio quideȝ qn̄ȝ fit cū instrumen
to sicut fit ventosatio cū igne. Et quocunq̧ mō fit
ponat̄ sr̄ anuȝ donec egr̄diat̄: deinde retineat̄ cuȝ
instrumento extractionis: et si non timet̄ veloci-
tas reditionis dimittatur ventosa vna hora do-
nec ap̄et̄ locus et non redeat. et qn̄ȝ ligat̄ velocit̄
cū filo ligatione ap̄ate et remanet hemorrois ex
terius. Et qn̄ȝ fit cū medicinis extrahentibus si-
cut vt sumat̄ succus centauree et aneti hūidi et sta
phisagria et ꝯficiantur illa omnia cū melle et liniat̄
cū eis anus et supponant̄ in melle. Ipa enim cōmo
uent egōnē et ꝑducunt ad hoc vt appeat anꝰ et fa
ciāt ip̄ȝ exire. Et administret̄ nitrum et fel tauri
aut administr̄nt̄ pip et nitrum: aut aggr̄get̄ ad il-
lud qđ ē ex illis succus buchormarien: aut staphi
sagrie. Et ex bonis est phlebotomia basilice āte ici
sionē et ligationē. Et qum voluerit absinder̄ reti
neat illud qđ abscindit ex eo qđ appȝ: aut qđ fa-
cium est appēs cū instrumēto extrahendi. et trahat
ip̄ȝ ad se ip̄ȝ: deinde incidat illud ex radice ipsius
cū acutiore re et penetrabilior̄ re. Et nō oȝ vt ꝑ
transeat radicē eiꝰ et incidat aliq̇d ex eo quod ē i
fra ip̄ȝ et ꝑducat ad nocumenta et ap̄ata magna.
Et qn̄ȝ ꝑducit ad malitiam et difficultatē et dimit
tatur san. fluer̄ vsq̧ꝰ timeat̄ debilitas: deinde r̄
tineat̄ san. cū r̄strictiuis q̄ dicemꝰ. Et si n̄ fluat sā.
mltiplicetur phlebotomia ex basilica. Qđ si tolle
ret̄ vt sanguis educat̄ cū apitiuis ꝑdictis et fluat
san. ex eis erit r̄ctum. et si non timeat̄ casus virtu
tis ex dolor̄ in eo sufficit in hoc qđ est sicut succus
cepe. et si voluerit vt audeat liget ꝑuā ex radice
sua et magnā ex medietate sua: aut secūdū diuisio
nē aliā et succurrat vt non ap̄etur et doelat. Et il-
lud est vt desup ponat̄ cepe elixatū: aut porrum
d̄coctū ꝯfectū cū butyro. Et sed̄at ille q̇ curat̄ in a
quis stipticis decoctis in cucūa in aceto et aqua in
qua decocte sunt galle et cortices ḡnatoꝝ: deinde
curetur cū his que faciunt nasci carnē ex marā vt
non ap̄et̄. et ītentio in ligatione est ꝑpatō ad pene
trādū virtutē medicinaꝝ facientiū cader̄ hemor-
roidaliū in ea. Et qū vides anū ap̄ari et dolorē in
currer̄ vehemēt̄ē ex huiusmōi curis: tūc necessariū

est vt suffumiges cū bdellio et adipe gibbi caeli et
emplēs cū eplīs pdcīs: aut eplēs cū pāe adarmache
et vitello oui et pauco oleo et encatisma in passo a
rabadiu est mirabilis iuuamenti et sedat dolorem
icisiōis et silia. Et ecatisma ī aqs ī qb⁹ decocta sūt lēi
ficatia et ebroca cū eis et sūt aq̄ ī qb⁹ decocta sūt se-
m̄ lini et altea et semen ei⁹ et porroꝝ et illis silia.
Et ex eis q̄ ppria sunt apatib⁹ ani sup hemorroi-
das sunt ceruse plūbi. ℥. iij. suculus. ℥. i. lithargy
rij. ℥. ij. masticis. ℥. iij. aggregent cū succo hyusqa
mi et oꝫ vt liniat nā et nō dimittat fex indurari ī
ano. Et curet retentio vrine si acciderit lenifican°
apa q̄uis oporteat vt phibeat introitus vacuita-
tis die et nocte pprie post fluxū sanguis forte. Qū
aūt nō puenit ad hoc vt fiat incisio hemorroidarū
cū istrō aut ligatōe imo cū medicia puluerizet sīr e
am medicina acuta qm̄ ipsa corrodet ea et mundi-
ficabit ipsaꝫ et appebit caro sana. Si aūt doleat se-
deat in aqs stipticis et curet an̄ illud cū butyro plī-
mo posito sup ea deiñ curet cū eis q̄ sunt sicut ma-
ra de cerusa et lithargyrio et mara fcō ex eis et ex
aqs solatri et alkekengi et coriandri. Et qñꝫ nō re
soluit dolor absq; admistratōe medicine acute ī ui
ce iª qr̄ oꝫ ut admistret m̄dicamē acutū: q̄ꝛ si dolor
sanet curet curatōe pcedēti deiñ reiteret. Et nō fit
medicamē acutū nisi cū exiccatōe qm̄ est leui⁹ et in
fine rei denigrat et cadit. ¶ Et medicamē q̄dē acu
tū ē dichabardich et alcalcadicō et q̄ sunt silia illis
Et qñ denigrat elixet caulis cū oleo et ponat desu
p et sedabr̄ dolor deiñ iteret donec cadat: si autē
sup moralē et eas q̄ ipsi sunt siles puluerizent a-
trim̄ta ⁊ exiccabūt eas et deijciēt eas et qñꝫ incidun
tur etiā. Et phlomia et flux⁹ ventris necessaria sūt
in eis et puluerizatōes et suffumigatōes et epithia
ta fiunt in eis.

De regie aptōis hemorroidaꝝ surdaꝝ et apertiōe
earum. Capitulum. v.

Oportet in primis ut lēiant cū balneatōib⁹
et fiat iuuamētū ad oponē eaꝝ cū phlomi
a saphene et vene almabit: et vnctōibus
ex eis q̄ sunt sicut oleū d̄ psicis et de medulla chry
somiloꝝ et de amigdalis amaris et cortex pingue-
dis gibbi cameli et medulla cerui et bdelliū et alia
singulariter et cōposite deiñ admistret sup eas suc
cus cepe fortis: et qñꝫ ponit in eis succus buchor-
marie et qñꝫ ponit cuꝫ hoc aliq̄d de lacticinijs et de
staphisagria et stercore colūbino qm̄ ipꝫ apit pcul
dubio. Et qñꝫ cōficit aspaltū et galbanū et q̄ ingre
diunt in hoc. Et silr̄ folia rute et oleū alachoē ipm
puocat sanguinē et amplificat poros. ¶ Et medi-
camē de myrobalanis cū seib⁹ subtiliatis cū iuua-
mēto suo ī hemorroidib⁹ puocat san. s. sanguinem
hemorroidaꝝ ppt̄ illud qd̄ in eo est de seib⁹ sub-
tiliatis. ¶ Et ex eis q̄ puocant sanguinē ē vt sūa-
tur pulpe colloq̄ntide. ℥. iij. et āigdal. amararū.
℥. iiij. fiant ex eis licinia lōga et retineant in ano et
pmutent oī hora et sint. v. licinia in. v. horis.
Qñꝫ dolor fit fortior ponat in ano liciniuꝫ ex oleo
rof. et phlomet saphēa. Et qñꝫ apit eas ex obuia
tōe sui ipsius.

Sermo de medicis hemorroidalib⁹ suffumigatio
nib⁹ et puluerizationib⁹. C. vi.

Rectius est vt leniant an̄ puluerizationes
fortes cū scocolla dissoluta in aq̄. Et si tol
lerauerit dolorē liniat intus anus cū psi-
lotro balnei et tolleret paꝝ deiñ abluat cū vīo sti
ptico deiñ puluerizet puluis sup hemorroidas. s.
cortices eris vsti soli et cū plūbo adusto. Et iterū
erugo eris et cantarides et sal āmoniacus pulueri-
zent sup eas et sumat illud c⁹ pterijt relatio ex bu
tyro et silibus. ¶ Et forti⁹ istis est vt sint cōfecta
cū vrina infantis et hoc currit cursu medicamīs a-
cuti. ¶ Que aūt sunt cōuenientiora illo et leniora
sunt sicut cinis nucis cupsli lauatus cū vino et cinis
oui et cinis ossiū dactiloꝝ et lupini sicci amari adu
sti et silr̄ ossa dactiloꝝ adusta. ¶ Et eis q̄ currunt
cursu pprietatū est vt sumatur caput piscis saliti
et exiccet approximādo igni et misceat cū tanto ca
sei veteris q̄tū ipꝫ est et puluerizet sup circuluꝫ.
Et silr̄ cinis caude piscis saliti. Et nigella est ex plī
bus bonis mirabilis iuuamenti. Et de eis sunt suf
fumigatōes et eoꝝ fortior est anacardus solus aut
cū reliqs medicis et cū arsenico pprie. Et arsenicū
solū et sulfur et lacca sola: reliq̄ autē medicine sūt
sic radix āiudē et ra. oleādri et alistirgat et ra. lilij
et ra. capparis et radix colloq̄ntide et radix albar
mel et vene tictoꝝ et semē porri et sinapis et ster
cus cameli et alkali et fimus colūbin⁹ et alusnen et
galbanū et scocolla admistrent iste medicie singu-
lariter et aggregatī et ponat aliq̄d de anacardo ⁊ ꝯ
ficiant cū oleo de iusim et fiant iñ trocisci et suētur
vt fiat cū eis suffumigatio. ¶ Et ex eis q̄ coferunt
in eis sunt alusnē et galbanū et scocolla. Et stercus
cameli est iuuatiuū. Et qñꝫ sufficit suffumigatio fa
cta cū tamarisco multotiēs cōtinue. ¶ Suffumigati
o cōposita. ℞. radicis capparis et radicis apij q̄ est
exterior et folioꝝ oleandri et radicis spine q̄ ē ex
terior et maru et radicis lilij et anacardi oīuꝫ p-
tes eq̄les et fiant ex eis auellane cū oleo sambacino
et admistrent suffumigan°. Et dixerūt q̄dā q̄ꝛ suf
fumigatio cū folijs myrti iuuatiua est valde et si-
militer cutis nig̃ excoriata cū sale āmōiaco. Et hec
suffumigatio qñꝫ fit cū traiectorio ingeniose pōito
in ano ab extrēitate et suffumigat in ipō: et qñꝫ fit
cū vase psorato sup quē sedet. Et qd̄ cōueniētius
est ad ipꝫ calefacieñ est stercus cameli.

De liq̄dis q̄ pōūt sup eas et qb⁹ ebrocāt. C. vij.

De eis sunt fortes acute sicut aq̄ in qb⁹ de
coqunt calx viua et alkali et arsenicū et al
lea deiñ cōficiant cū eis calx et alkali. Et a
q̄ aluiose bibite: et ablutōe admistrate sunt ex eis
q̄ retinent cursum eaꝝ. Epithiata: sumat frumen-
tū hūidū qd̄ findat in q̄ttuor ptes et ponat in vase
et fundat sup ipꝫ vrine cameli pascentis et pprie
arabati et submergēdo ipꝫ et ponat in sole estiuo
et restauret cū vrina quotiēs minuit: est ei vehe-
mētis iuuamēti et deijcit eas pculdubio. Et qñq;
fit linimētū cū myrrha aliquotiēs: nā ipsa corrodit
hemorroidas. Et in aq̄ siliq̄ hūide submergat lana
et ponat sup hemorroidas qm̄ p ea destruunt oīo
Et si fiat fricatio cū ea semp faciet illud sicut fit in
uerrucis: et silr̄ cucu. capparis hūidus. Et vnctōes
butyꝝ vetus et oleū de nucleis chrysomiloꝝ et o
leū de nucleis psicoꝝ et pinguedo gibbi cameli et
olꝫ alcabiti ⁊ olꝫ de alcāna. Et licia et suppōitoria

ſubmergatur cottū in melle et pulueriʒet̄ ſup ip̄ʒ nigella aduſta et adminiſtret̄. Et qn̄ʒ ſit liciniū aduſtū factū ex utroqꝫ arſenico et ſimilibꝰ. Et poſē q̄ deʒ eſt vt ex medicinis pulueriʒabilibꝰ adminiſtret̄ licinia cū melle. Et ex eis que ſūt mirabilia: ſed ſunt difficilia et acuta ē vt incidat̄ radix dragōtee infruſta pua et infundat̄ in vīo nocte et die deinde ītineat̄ q̄tū poſē ē. Et quidā̄ exiſtiauerūt de nenufare ꝙ qn̄ fit ex eo tenta ꝯfert et exiſtimo ꝙ ſedat dolorē. Et de eis que bibunt̄ ſunt pilule de bdellio ſʒ deſcriptionē nota̅ et ille que ſunt cū cucurbita et ille que ſunt cū guada. Et ex eis ſunt pilule adedie. Et earū deſcriptio eſt hec myrobalanoꝝ et belliricoꝝ et ſerēblegi et emblicoruʒ ꝑtes equales et decoru egyptiaci ptes. v. diſſoluant̄ cū olo ō chryſomilis: donec ſubmergātur et ꝯficia̅tur cū melle et ſit eaꝝ doſ ex. ii. ʒ. vſqꝫ ad aur̄. iii. Et pilule de ſandaraca et deſcriptio eaꝝ ē hec ſandarace corticis ouoꝝ fumiterre ſe. porri ptes equales ſalis ām̄oniaci ps. ſ. ſcorie ferri ptes. iiii. fiant ex eis pilule ſicut nabac et doſis eaꝝ ſit in mane. vi. pilulaꝝ vſʒ ad. vii. pilulas et ꝯmouet coitū. Et iteꝝ. ℞. myrob. nigroꝝ et belliricoꝝ amboꝝ ana. ʒ. x. cucurbite aduſte. ʒ. vii. karabe. ʒ. iii. acori. ʒ. ii. bdellīj. ʒ. xx. infundantur in aqua porri et fiam ex eis pilule et adminiſtrent̄. Et ex eis q̄ expta ſunt eſt illud qō. ℞. ſcorie ferri et ſe. porri et ſe. ameos omniū ana. ʒ. i. fructus capparis ſicci. ʒ. iii. doſis eius ſit pugillus cū aqua porri. Et iteꝝ ſumat̄ mirob. nigri frixi cū butyro vaccino cū aq̄ porri et olo de nucibus et trifera ō ferrugine ferri. Et iteꝝ ſcorie ferri cribellati trite. ʒ iii. cū. ʒ. ii. naſturtīj albi det̄ in potu ex eo in ieiunio in. ʒ. i. aque porri pondus. ʒ. ii. olī de nucibꝰ et olʒ de nucibus ēt. Et iteꝝ ſumat̄ ariſtol̄. longa et piretrum et tribuli et amigdale amar̄ et aceos et ꝓiciat̄ deſup pugillus farine ordei et conficiant̄ cū aq̄ porri et olo de chryſomilis. Et iteꝝ ſumantur ſauine mundate recentis. ʒ. x. et infundat̄ in aqua porri aliquibus diebꝰ et exiccetur in vmbra et terat̄ et addant̄ ei ſe. albarmel et aniudencarmeni et naſturtīj albi et fenugreci et ameos ōniū ana. ʒ. viii. ferueant naſturtiū et albarmel cū oleo de nucibus et olo de chryſomilis et terantur reliqua remanentia et aggr̄gent̄ omnia in vaſe vitreato aut ſcutella vitreata et potio ſit ex vno aur̄ vſʒ ad. ii. aur̄. Et ex eis que electa ſunt et expta eſt vt in potu ſumatur galbani ſicci pondus. ʒ. ii. cum aqua: nam ipſum remouet eas. Et ſi in potu ſumat̄ tribus vicibus non redibunt.

Et ſerapinū et ſtorax ſunt ex ſūma bibitoꝝ q̄ bibūtur ad hemorroidas. Et ſi nā eſt lenis confert ſufſuf myrob. cum ſeminibꝰ et ip̄ʒ ꝓuocat ſan. Et ex illis que conferunt eis eſt aſſiduatio comeſtionis a̅igdalaꝝ amaraꝝ cum melle: trifera aūt cum ſcoria ſtringit ſan. et confert hemorroidibꝰ.

De ſedantibꝰ dolorē hemorroidaꝝ. Caᵐ. viii.

Sumant̄ ſerapini et bdellīj ſubalbidi ana ʒ. ii. ſtoracis. ʒ. i. opīj. ʒ. ſ. olī de nucleis chryſomiloꝝ. ʒ. i. et. ſ. diſſoluant̄ gūme in eo et ponat̄ deſup pondus. ʒ. ſ. de caſtoreo. Et iteꝝ nenufaris exiccati ps una altee ps. ſ. Et iteꝝ meliloti lentiuʒ excorticataꝝ amboꝝ ana ps ii. coniungant̄ cū vitello oui et olo roſ. Et iteꝝ folia altee et melilotū confecta cū vitello oui et olo roſ. qn̄ ponunt̄ ſup diaquilon cū olo roſ. et aliq̄tulo croci et opīj et rob ſunt iuuatiua et adeps anatis eſt vehem̄tis iuuamti. Et iteꝝ cancer fluuialis iſopus humida adeps r̄nū capraꝝ cera alba. et iteꝝ ꝓp̄e qum ap̄at cōuenit vt ſumant̄ camemilla et melilotū et parum croci et terat̄ et ꝯficiant̄ cū mucilagine ſe. lini et triplicato. Et addat̄ ad hoc caᵐ illud qō dicemꝰ i caᵒ ficteris. Ip̄ʒ. n. confert et ſedat dolor̄s inciſionis et ligationis et ap̄atis.

De reſtrictiuis curſus hemorroidaꝝ. Caᵐ. ix.

De illis ſunt ea que r̄ſtringunt curſū inciſionis. et ſunt fortiora et meliora ꝙ ut ſint cauteriʒantia. Et de illis ſunt ea que retinent curſū eruptionis. et illa que retinent ſanguinē inciſionis ſunt atrim̄ta. et iteꝝ que ſunt ſic pulueriʒatō ex aloe et ture et ſan. draconis et balauſtījs ⁊ ſicſ meithe et ſimilibꝰ pulueriʒet̄ et liget̄ ligata forti. Et iteꝝ pili leporis: aut tela aranea cū albumine oui et inuoluat̄ puluer̄ galieni et ligetur vſqꝫᵒ ſigillet̄: et que ex eis fortia ſunt ſūt ſicut alcolcotar cū acatia et gallis: deinde liget̄ fortiter. Qō ſi nihil confert coquat̄ cū cotto ſubmerſo in olo calido feruente et retinebit̄ ſan: deinde pulueriʒent̄ deſup reſtrictiua. et in hoc eſt timor ſpaſmi Ea vō q̄ ſunt infra illa ſunt ſtiptica nota. et aq̄ i q̄bus decoquūt̄ ſtiptica: aut vinuʒ ſtipticū in quo ō coquntur cortices et galle. et ex eis que bibuntur ad illud eſt trifera minor in qua poſita eſt ſcoria ferri infuſa in aceto ebdomada iᵃ a q̄ colet̄ acetuʒ et fricet̄ ip̄a in ſartagine: ita vt bibat ipſū: deinde terat̄ ſicut puluis ſubtiliſſimꝰ.

De cibatione hn̄tiū hemorroidas. Caᵐ. x.

Oportʒ vt alienent a ſe om̄e groſſuʒ ex carnibꝰ et rebꝰ lenibꝰ. et om̄e adurēs ſan. ex attaguebil et ſeīnibꝰ: niſi ſʒ q̄titatē iuuamēti: et oʒ vt comedant ea quoꝝ digō eſt velox. Et fiat cibus eorū bonus ex carnibus ⁊ vitellis ouoꝝ et aleſſidabegi pinguibus et aludebenet et cirabeiet et aqua ciceris et ſiſaminum dulce eis cōfert. Et nux inda cū penidījs confert eis. Qō ſi fuerit illic ſolo et curſus ſupfluus ſan. confert cibus factus ex riʒi et ḡnatis cū paſſis. et coꝝ oīa ſint olʒ de kerua et olʒ de nuce indica et olm amigdalinū et olʒ de nucleis chryſomiloꝝ et pinguedo gibbi cameli et adipes laudabiles et confectio ex vitellis et ex porris et pauco cepe: et pēdīj et ficus ſunt meliores eis ꝙ dactili.

De ap̄atibꝰ calidis in ficteri et heriſipilla. C. xi.

De illis ſunt incipientia et facta poſt dolores hemorroidaꝝ et ſucceſſione curationū hemorroidaꝝ cū inciſione et medicinaꝝ acutaꝝ et qū ap̄ata collectionē faciunt et fiūt vlcera timet̄ ſup ea ꝙ fiant fiſtule. ꝓpt̄ hoc gᵒ ante matationē apiuntur. et oʒ vt adminiſtret̄ phlebotomia in principio hoꝝ ap̄atuʒ. qn̄ʒ. n. ſedatur dolor ſolū et adminiſtret̄ ſup eam maraʒ de ceruſa: aut liniant̄ cū albumine oui trito cū olo roſ. in mortario plumbi. aut ſtanni donec in ip̄o denigretur: aut ſumatur merdaſengi. ʒ. v. hematitis ceruſe pondus. ʒ. ii. myrrhe. ℥. iii. ſumach. ℥. ii. pulpe colloquintice. ℥. i. olī ſiſamini q̄tū ſufficit

aut ponatur cũ eis aliquid de, triplicato et vino:
Et adeps anatis est vehemẽtis iuuamẽti. Et similit̃
panis coctus cum aqua qũ fit ex eo emplꝫ cũ vitel
lis et olꝰo roſ. Aut panis mundi. ℔. i. croci. ℥. i.
opij. ℥. i. administrentur in rob. Et similit̃ ẽplꝫ
factum d̃ kekengi ẽ bonũ valde. Et similit̃ emplꝫ
factum de vitellis ouorum sorbiliuꝫ qui terantur
in vino stiptico: deinde misceantur cũ cera et olꝰo
roſ. Et qñ ptranscunt initium et non sunt ab inci-
sione: administret̃ sup eaꝫ diaquilon maran ꝯq̃s-
satũ cũ olꝰo roſ. et parum emplꝰi basilicon cum vi
tellis oui sorbilis. Et iterũ cepe et porri elixati cũ
camemilla: aut maran ceruse cũ ammoniaco. Et si
fortis fiat dolor tunc folia hyusquiami viridis ex
primantur et sumat̃ ex aq̃ eaꝝ aliq̃d et misceat̃ cuꝫ
aq̃ etiam: deinde infundatur in ea panis et adiun-
gatur ei vitelli oui non coagulati cũ aliquo ps. i.
et olꝫ roſ et fiat ex eo maran. Et iteruꝫ qñꝫ ꝯfert
vaporatõ equalis et sessio in aquis in quibꝰ deco-
cta sunt ea que sedat dolorẽ sicut sem̃ lini et sem̃
altee et malue et additur sup ea mucilago frumen
ti cocti cũ aq̃ vsqꝫ° fiat sicut puls. et oꝫ vt redea-
mꝰ ad caᵐ. tenasmõ. In eo nanqꝫ est cura bõa ad
ad hoc caᵐ. et qũ sunt ista apãta ppinq̇ termini in
ano ex gener̃ eoꝝ que aggr̃gat maꝫ: tunc cito pge
ad pforandũ ante maturationeꝫ vt non extendat̃ mã
ad pfundũ et fiat fistula et iam narrat̃ hoc r̃gimen
ab. hippocrate.

De ragadijs ani. Caᵐ. xii.

Ragadie in ano qñꝫ fiunt ppt̃ siccitatem et
caliditatem accidentes ei qr̃ findit̃ a fe-
ce sicca et a qualibꝫ cã et qñꝫ fiunt ppt̃
vehementiam doloris. Et qandoqꝫ fiunt ppter
apã calꝰm. Et qñꝫ fiunt ppt̃ crossitudinẽ fecis ve-
hementẽ et siccitatẽ ipius et fiunt ppt̃ hemorroi-
das que findunt̃ et fiũt ppt̃ fortitudinẽ expulsiõis
san. ad orificia venaꝝ ani.

De cura ragadiaꝝ. Caᵐ. xiii.

Quedã medicine ragadiaꝝ sunt in carna
tiue lubrificatiue et quedã sunt lenitiue
et quedã humectatiue quedaꝫ curatiue
apãtis et quedã sunt incedẽtes incessu ppetatis:
aut ppinque eis. Incarnatiue aũt stiptice exiccatie
sunt sicut. galle nõ pertusate que bene in aqua de
coqunt̃ et pauco vino pontico et administretur
ex eis epithima. Et fortius illo est vt sumatur
vzifur et balaustia et cerusa et merdasengi et plũ
bũ adustũ et scoria argenti et climia et admistren
tur cũ olꝰo roſ. et cera pauca. Et iteꝝ maran de ce
rusa notũ: aut cerusa et stãnum adustũ et olꝫ roſ.
et albugo oui: aut scoria plumbi et sem̃ rose. Et
terrant̃ et administrentur in maran et sicca et ad-
herentia. Et iterũ alcãne sumat̃ ps. i. et cere albe
ptes. iii. dissoluatur cera cũ olꝰo roſ. et misceantur
et silꝰr alkeiri exiccata. Et ex eis que currunt cursu
ppetatũ sunt cinis ostracorũ et polypodiũ equali
mẽsura et folioꝝ oliue medietas vnius et cũ eis li
niat̃. Et ex medicinis iuuatiuis etiam est illa que.
℞. lithargyrĩj et ceruse et fricationis plumbi et o
lei hyusquiami albi et cere partes equales olei ro
sacei quãtũ sufficit. ¶ Et iteꝝ adeps anatis et tꝰ
et medulla ossiũ cerui et sem̃ rose et tutia et climi
a abluta et opiũ et isopus humida et succus ẽdiuie

et succus solatri et olꝫ roſ. et cere parũ fiat ex eiſ
ceratũ. Et in hoc quidẽ cũ rectificatione vulneris
est phibitio apãtis et rectificatio eius et expulsio
doloris. Et ex eis in quibus sedet̃ est aqua curcu
me in qua feruent solatrũ et lentes et rose et orde
um excorticatũ. ¶ Et qñ non est pruritꝰ ꝯfert
filõium cũ olꝰo myrtino. Et ex eiſ que sunt fortis
aggr̃gationis est vt sũat̃ olꝰi sisamini et turis puri
et aluminis rotũdi omniũ ana pondꝰ. ʒ. ii. et cro-
ci et myrrhe aboꝝ ana. ʒ. i. glutis alibat ⁊ cer̃ abo
ꝝ ana. ʒ. xxii. aggregentur cũ vĩo et olꝰo roſ. Et
ex medicinis hꝰ capituli sunt medicine ꝯferentes
cũ equatione ⁊ lenificatione facta cũ adipibꝰ et iuri
bꝰ pinguibꝰ et succis et olꝰis. ¶ Et glutinationem
facientia sicut amilũ et puluis molendini et draga
gantũ et similia. Et aggr̃get̃ ad illas curatõ raga-
diaꝝ. ¶ De illa ẽ hec descriptio. ℞. isopũ humi
dã medullã vituli amilũ ablutum adipem anatis:
aut galline et olꝫ roſ. Et ex illa est vt sumat̃ me-
dulla cruris vaccini et asinini et amilũ et liniatur
et iteꝝ marã et bdellij gibbi cameli et farine ordi
ptes equales medulle cruris cerui et adipis cerui
omniũ ana. ℥. i. mumie. ℥. ſ. olꝰi sisamini. ℥. ii.
amili amigdalarũ dragaganti õniũ ana. ʒ. i. et ag
gr̃gent̃ cũ olꝰo sisamino. et olea iuuatiua ĩ ragadijs
in quibꝰ non ẽ caliditas plꝰma et apã sine hemor-
roidibꝰ sunt olꝫ alkeiri: et olꝫ de lilio: et olꝫ de
nucleis chrysomiloꝝ: et olꝫ de nucleis persicorum
et dissoluant̃ in eis bdelliũ. Et cõfert eis suffumi-
gatio cũ bdellio confecto cũ adipe. ¶ Apostas autẽ
qñꝫ aufert et ꝯfert in eiſ chimolea cũ olꝰo myrtino
et sessio in stipticis et olꝰo õphacino. Et iteꝝ deco-
quantur galle cũ vino et fiat ex eis emplꝫ. In ra-
gadijs aũt hemorosaicis est necessariũ vt sup eas
administret̃ marã et administrent̃ ea que bibunt̃.
Et administrẽt̃ pilule de bdellio cũ serapino que
bibant̃ in nocte: aut in die. Et qñ currit ex raga-
dijs aliq̃d sumat̃ cottũ et submergatur in aqua ane
ti: et exiccet̃ et abstergat̃ cũ eo anus et deuitet̃ sti-
ptica exiccantia egõnẽ.

De cibatione hñtiũ ragadias. Caᵐ. xiiii.

Oportꝫ vt ipi deuitent acetosa et stipti
ca exiccantia nãꝫ. Et sint cibi eoꝝ ales-
fidabegi et ea que fiunt ex maluis et pĩ
guedo gibbi cameli et adeps gallie ⁊ anatis. Et ꝯ
fert eis conditũ in alessidabegi et vitelli ouoꝝ sor
biliũ. et ppe ante alios cibos. et confectio de vi-
tellis ouoꝝ et de porris et cepe cũ butyro vaccino
nõ vehemẽtis fortitudinis et nux indica et auella-
ne et penedij cõferũt eis. Et via cibationis eoꝝ ẽ
via cibatõis hñtiũ hemorroidas.

De mollificatione ani. C. xv.

Quandoqꝫ fit ex ꝯplꝰone palytica: aut fri
gor̃ infra illã. Et ꝯplꝰo quid̃ palytica qñꝫ
est ex humiditate subtili imbibita fꝫ plꝫ
et qñꝫ ex hũiditate que est decliuis ad caliditatem
et est eius caliditas cã imbibitõis eius et cognoscit̃
illa calꝰitas p tactum. Et qñꝫ fit ppt̃ hemorroidas
et ligationẽ homorroide: aut incisione eius qũ la-
certo aduenit nocumẽtũ cõmune. Et qñꝫ fit ppter
casum sr̃ dorsũ: aut pcussionẽ nocentẽ: qm̃ stringit
neruos: aut rumpit eos et hoc fit subito et non est
ei curatõ. ¶ Cõplꝰonalis v̇o accidit paulatim ⁊ re

cipit curationē. Et accidit ex mollificatione ani exitus fecis inuoluntarie. Et qñ3 est illic tensio ad exteriora silis mollificationi: ꝑpt̄ illud qđ sequtur ipsa3 de exitu fecis inuoluntarie. Et mltotiens seq̄ t̄ colica ꝑpt̄ illud qđ aduenit neruo cōstrictio đ tensione et scitur ꝑ tactū duritiei. Et qñ3 est mollificatio cū sensu et qñ3 ē cū destructione sēsꝰ. et illa que est cū sensu est incolumior.

De cura Caᵐ. xvi.

Si fuerit caꝰ eius frigꝰ vehemēs cu3 mā: aut absq3 mā sedeat in aq̄s cucume. in q̄bꝰ sūt cocta sauina et costus et nux cupsi et spica et aliquid de squinanto. Et si idiget fortior̄ illo clisterizet̄ cū medicina nominata euforbiū et administrēt̄ sup ip3 ea que sunt sicut ol3 costinū et alia. Et si fuerit mā faciens hūiditate3 in qua sit caliditas aliqua qđ scitur ꝑ tactum. fac seder̄ ipm in aquis stipticis fortibꝰ declinibꝰ ad frigus. et ꝑmisce cū eis calefactiua etiam. Et si illic existimaueris tensionē esse tunc administra mollificantia lenificantia ex olīs et adipibus et aliīs. Et in fine illius o3 vt administres stiptica et mouentia in quibus est mollificatio subtiliatio et resolutio ad excitandā virtutē et eūsda3 mā3. sicut aqua salsa et aq̄ salita et colloquintida. Et attende ea que dicunt̄ ī caᵒ. qđ est post istud et ē de egrissione ani.

De egrissione ani. C. xvii.

Quandoq3 fit ꝑpt̄ vehemētiā mollificationis lacerti cōstringentis anum educentis ip3 ad supiora. et qñ3 fit ꝑpt̄ apa ta dominantia. Et curatio q̄de3 ī redeuntis facilior ē curatione aposi qui non redit: et cura vniuscuiusq3 nota est. Et rectius quidem est vt non curet̄ vnus curatione qua eūat̄ alius et reducat̄ et stringatur. Qđ si ñ reducat̄ administrent̄ mollificantia. Et o3 vt dicamꝰ medicinas constringentes anum cōstipantes ip3: na3 plm necessaria sunt ea q̄ sunt huiusmōi: nam qum administrant̄ et reducit̄ anus post eas si fuerit reducibilis et restringat̄ iuuat. Ex eis itaque sunt aq̄ in quibus sedet̄ et quibꝰ fit embroca et in quibꝰ decocte sunt medicine stiptice. Et ꝯuenientior illaꝝ est vt sit aqua et vinū stipticū. Et de illis ē vt sumant̄ rose et lentes et solatrum et sumach et decoquant̄ in aq̄ et administrēt̄. Et ista iuuant etiam qū illic ē apa. Et ex eis sunt pulueres de quibꝰ qū non est caliditas vehemens est vt sumatur corticū arboris alboti. ʒ. viii. nucis cupssi pondus. ʒ. ii. ceruse. ʒ. i. madefiat vulnus cū stiptico et abluat̄ cū eo et assiduet̄ illud sup ip3. Et iteꝝ minuti turis et merdasengi a borum ana. ʒ. viii. nucis cupressi sicce et ceruse plumbi assūpte ꝑ fricationē plūbi eiusde3 sup aliud cum vino stiptico amboꝝ ana. ʒ. ii. Et iteꝝ scorie plumbi et sumach ana. ʒ. iiii. myrrhe. ʒ. i. se. ros. ʒ. iiii. Et iteꝝ cū melle et olō ros. crudo sumat̄ sumach et alum̄ et galle et ātimoniū et cerusa plūbi et pulverizentur sup ip3 et reducatur si reducibilis est et stringat̄. Qđ si anus non reducit̄ et nō redit ꝑꝑ apa magnū tunc melius est vt regat̄ apa et mollificetur ꝑ sessionē in aq̄ calā in qua decocta sūt sedantia dolorem et mollificantia apa de eis q̄ iam dicta sunt in caᵒ suo et inungatur post illud cū olō anetino et olō camemillino: nā si lenitur et ī dit: tunc curet̄ cū eis que dicta sunt. Et ex eis q̄ ꝯferunt in hac hora sunt sedantia dolorē ꝑ̄dicta et ꝑpe alnenufar ꝑ̄dictum in quo sunt lentes.

De fistulis in ano. C. xviii.

Quandoq3 generant̄ iste fistule a vulneribꝰ in ano et corpe eius qñ3 generant̄ ab hemorroidibꝰ corrosiuis. Et de fistulis ani queda3 ñ sunt penetrantes et sunt incolumiores. et q̄dam sūt penetrantes et sunt deteriores. et ille q̄ sunt ꝑpinque concauitati et introitui sunt incolumior̄s: qm̄ si ꝑ̄manē nō aduēit lacerto toti nocumentum imo pti eius et in rliqᵒ ē eiꝰ opatio ex retentione. Elōgata aūt qū premūt: et qū ē curatio incidit̄ lacertus r̄tentiuus totus: aut plm eius et destruit̄ tota r̄tentio et ꝑducit ad egrissionem stercoris inuoluntarie. et qñ3 sunt cōtiue cū venis et neruis. et est in eis timor. Et scit̄ dr̄a inter penetrantes et nō penetrantes ꝑ intromissionē tente in fistulā et digiti in ano quo sentitur vltiꝰ statꝰ casꝰ tente: qr̄ sciūt p̄ẽtrātes ⁊ ñ p̄ẽtrātes ⁊ penetrātes qñ3 signt exitꝰ stercoris ex eis. et sciū etiā an expssio adueniat lacerto toti aut pti eius. Reginī qđ quidā ꝑmoꝝ antiquoꝝ dixerunt et imitati sunt ip3 quidā posterioꝝ. et illud est vt intromittatur digitus in ano: et tenta in fistula et ꝑ̄cipiat̄ infirmo vt stringat anum et trahat ipm ad supiora et sentitur illud qđ ꝯstringit̄ et illud qđ egrdit̄ de lacerto et quania sit latitudo eiꝰ que est in longitudine corpis. et quantū sit inter extremitatē tente et ē ꝭ3 latitudinem eius in longitudie corporis: an sit paꝝ aut plm. Et penetrantes qñ3 hn̄t orificiū vnū. Et qñ3 hn̄t orificia plura.

De curatione. C. xix.

Ex nō penetrantibꝰ q̄đ si ñ fuerit nocumētū cursus plurimi. et fetor sup̄fluus non erit malū dimitter̄ eas et si fuerit nocentes expiat̄ sup eas collyriū algarab et que ꝓcedūt cursu eius ex medicinis fistulaꝝ. et si rectificauerit eas: aut minorauerit corruptionem eaꝝ erit bene. Et si non administret̄ medicam̄ acutu3 vt ꝯsumant qđ app3 đ fistula et ē caro mortua et app3 caro sana. Et qñ3 succurit̄ dolori cū butyro cui supponit̄ ol3 ros. deinde incarnat̄ vulnus cu3 medicinis et cū marā icarnatiuis et ꝑpe marā arafil. ip3. n. sanat ip3. Quod si fuerit etiam fistula non curet cū eis adhuc q̄ incidūt cū caliditate sua et siccitate sua sed cū subtilitate ⁊ ispatio. Et ex eis que ipas incarnant est marā nigrū. Penetrantiū aūt curatō est cōphensio et cōsideret̄ in ꝯphensione illđ qđ diximꝰ. Et ex bona ꝯphensione eius est vt ꝯꝑ̄matur cū pilis formatis vt liciniu3 quod sit subtile: aut cū seta formata vt liciniū cū quo stringat̄ et dimittatur. Et qñ ꝑducit ad dolorem vehemētem et timet̄ ꝙ accidat spasmꝰ: aut aliud accidēs malū auferat̄ ab ea filū et curetur cū eis que sedat̄ deinde iter̄et̄ cōstrictio cu3 eo.

De pruritu in ano. C. xx.

Quandoq3 fit ꝑpt̄ uermes ꝑuos generatos in eo. Et qñ3 fit ꝑpt̄ hu. salsos et cholericos mordicantes ip3 et qñq3 fit ꝑpt̄ vlcera saniosa i ipo.

De curatione. Caᵐ. xxi.

Factꝰ quidem a vermibꝰ curatur curatione vmiū et factus ab vlceribꝰ curet̄ curatione vlceꝝ. sed facti ab hu. retentis in eo si fuerint venientes desr̄ curatō est r̄ctificatō cibi et eūo hu. et si fuerint retenti illic est evacuatō cū collyrijs scitis narratis in eis que mundificant intestinū rectū ex hu. phlegmatico et cholerico. Et iam dictū est in caᵒ tenasmō. et curat̄ cum suppositorijs tempatis et cū suppositorijs stupefacientibꝰ. Et rob cū aceto vini iuuatiuuꝫ ē valde. Et silr̄ ventose sup albosos.

Ulcera ani. Caᵐ. xxii.

Curent̄ cū exicatiuis fortibꝰ predictis in caᵒ excoriationis q̄uis sit dolor vehemēs valde in sensu loci doloris. Et cōferunt eis almarā nigrū. et almarā de viride eris et ponatur totuꝫ in lana sup caput tente.

Fen. xviiiª. de dispositionibꝰ renū. et ē duo tractatus.

Tractatus pmꝰ de vniv̄salibꝰ inditioꝝ renum et de lapidibꝰ eoꝝ.

De anatomia renuꝫ. Caᵐ. i.

Creati sunt renes ad hoc vt sit instrumentū mūdās san. ex aquositate supflua qua indiget ppt̄ necessitatē facientem eā necessariā. Et illa q̄d necessitas destruit̄ qū digestus est san. et ppatꝰ vt penetret ī corpꝰ. Et tu iaꝫ sciuisti ista. Et ppea q̄ hec aquositas valde plr̄ia fuit. fuit necessariuꝫ vt crearet̄ m̄brū mundificans ipsā et attrahens ad se: aut m̄brū magnū: aut duo m̄bra pua et si essꝫ magnū vnuꝫ coarctaret et exprimeret. Loco igit̄ vniꝰ creata sunt duo. Et in mundificatione eoꝝ ē iuuamētū q̄d notū ē in creatione m̄broꝝ piuꝫ et duaꝝ diuisionū et diuisionū plr̄iū vna. s. vt qū nocumētū acciderit vni eoꝝ flet fꝫ cū pte opationis: aut cū plr̄mo eius. et subtiliatū est ad multiplicādum substantiaꝫ eoꝝ et ad faciendaꝫ eā solidā ppt̄ iuuamēta quorū vnū est vt occurrat multo cū puo spatio. Et fꝫ est vt sint phibiti ab attrahēdo nisi subtile exuccādo ipꝫ. Et iteꝝ est vt sint fortis substātie nō velociter patientes ab eo a quo implentur omni hora ex aquositate acuta cui associant̄ hu. acuti in pluribꝰ horis. Quia igit̄ creati sunt ita alleuiatur penetratio in meatibus eoꝝ et dilatatus est locꝰ eoꝝ ppt̄ illd̄ q̄d posituꝫ est illic de visceribus et positus est ren dexter s̄ sinistruꝫ vt sit locꝰ eiꝰ situi ep̄is ppiq̄or ⁊ magis trahēs ab ip̄o q̄tū possē ē ita ut fortasse tāgat ipꝫ imo tāgat additamētū q̄d seq̄t̄ ipꝫ. Et positus ē sinister d̄scendēs: qm̄ cōpssio fit in later̄ sinistro a splene et vt illud quod attrahitur ex aquositate nō attrahatur ex foramine quod habet: immo attrahatur ad propinquius in pmis et ad longinquus fᵒ. ¶ Et ipi quidem sūt cū duobꝰ additamentis in concauitate ip̄oꝝ et in gibbositate eoꝝ. Et posita est in interiore pte cuiusq̄ eoꝝ concauitas a q̄ attrahit̄ ad ipꝫ aquositas ex supior̄ quod aduenit ei et in ip̄a vadit deinde trahit̄ ab ip̄a ex interiore pte eius ad vesicā in later̄ q̄d sepat̄ ab eo paulatim postq̄ mundificat ren illud q̄d associat̄ illi aquositati de supfluitate san. purificatione meliore et magis vltima que possis est: q̄r nutrit̄ ab eo q̄d de ip̄o purificatū est et expellit supfluitatē. Aquositas enī nō puenit ad r̄nes existens in vltimo clarificationis et sepationis: immo puenit ad eos exn̄te sanguineitate secūda in ipsa que est. q. ip̄a sit lauatā carnis ablutiōe vltima et silr̄ qn̄ debilitantur renes nō purificatur: q̄r egr̄dit̄ aquositas associata sibi sanguineitate. Et silr̄ qū ep est debile et non discernit aquositateꝫ a sanguineitate sepatione q̄ oꝫ et q̄titate q̄ oꝫ et regie quo oꝫ tunc penetrat cū aquositate sāguīeitas plusq̄ necesse sit penetrar̄ ppea q̄ supfluit illud q̄d associat̄ ei de sanguineitate m̄surā quo indigent renes in nutrimento sui. Et est illud q̄d egr̄dit̄ ex illo in vrina. ¶ Lotiuuꝫ etiaꝫ silr̄ lot̄e que egr̄dit̄ qū r̄nes debiles sunt in nutriendo se. Ex renibus q̄d aduenit neruus puus ex quo creantur panniculi eoꝝ et aduenit eis vena ex latē ep̄is. Et aduenit eis arteria quantitateꝫ hn̄s ex arterijs que adnenit epati.

De egritidinibꝰ renū. Caᵐ. ii.

Accidūt eis egritudines ꝯplr̄onis. et accidūt eis egritudines ꝯpositiōis in puitate q̄titatis et magnitudie eius. et ex oppilatione de cuius sūma est lapis. Et egritudines solr̄onis continuitatis sicut vlcera et corrosio et abscissio uenaꝝ et eaꝝ aptio et totū illud accidit: aut in ip̄is aut in meatibꝰ qui sunt inter eos et inter alia et illud paꝝ fit. Q̄d si accidat in illis meatibus oppilatō ex san. aut humor̄ aut lapide ꝯmunicat ren in curatiōe. ¶ Et quādo multiplicantur egritudines in renibus debilitatur ep adeo donec pueniat res ad hydropisī siue renes sint cal̄i siue fr̄i. Qn̄q̄ꝫ vides habentē dolores in renibus mingere vrinam viscosā et glutinosam: tunc scias q̄ illd̄ addit in doloribꝰ eoꝝ ppt̄ illud quod attrahūt d̄ materijs malis et generat qn̄ꝫ lapidem. Et r̄soluūt eoꝝ egritudies p vrinā crossā residentem. Et mlr̄totiens quid̄ facit incurrer̄ strictā lumbaris dolorem et caliditatem in r̄nibꝰ.

De signis quibꝰ significant̄ dispōnes rēuꝫ. C. iii.

Significat̄ ex vrina in quantitate et subtilitate sua et colore suo: et ex eo q̄d admiscet̄ ei ex dispōne sitis et ex dispositōne desiderij coitus et ex dispōne dorsi et doloribꝰ eius: et ex dispōne cruriuꝫ: et ex ip̄o dolor̄ et ex tactu et ex eo q̄d cōuenit et q̄d nō cōuenit. Et egritudinibus quidem renū associat̄ paucitas vrie. et distinguit ep̄is egritudines que eis similantur q̄ appetitus n̄ ōnino pstratꝰ est. Et ille qui mīgit vrinā ppt̄ quaꝫ multotiens surgit ad mingendū in renibus eius est egritudo. Et silr̄ est in illo qui hꝫ sedimen carnosū et capillosū et herbinuꝫ.

De signis caliditatis renū. Caᵐ. iiii.

Significatur caliditas renū ex incessione vrine sicut sua rubedine et sua citrinitate: deinde ex puatione pinguedinis totius corpis et ex caliditate tactus: et ex veloci accessu apatuꝫ et maxime calidoꝝ: et multo desiderio coeundi et siti nimia.

De cura. Caᵐ. v.

Cura eoꝝ ē exhibitō lactis asine in potu: et capraꝝ nutritaꝝ in domo: et herbe ꝯueniētes frē: et detur etiam lac de q° extractū est butyrū nisi timeat̄ vitium lapidis qui si timeat̄ aqua ciceꝝ det̄. et om̄e ius et glutinum: et que cognita sunt. Et qn̄ clisterizatur cū aq̄ fr̄a et ol'o se. alkekengi erit bonū et sil'r ēpl'a facta ex illis et vnctiones ex vnguentis frigidis. et canfora est vtilis valde in cura caliditatis renū. Et scias ꝙ sitis in hac ꝯpl'one succedit que n̄ sedat̄ ex potu aq̄ frē.

De signis fr̄itatis rerum. Caᵐ. vi.

Significat̄ fr̄itas renū ex discoloratiōe vrine et totius corpis. et paucitate coit⁹ et ex debilitate renū similitudinē habētiuꝫ cum renib⁹ senuꝫ. Et his quideꝫ supueniunt egritudines frē et nocent̄ a fr̄is.

De cura. Caᵐ. vii.

Juuam̄tum illius est clistere ex vnguētis calidis adipū: et butyri vaccini: et olei sisamini: et ol'i baucie et alkekengi et amigdalaꝝ amaraꝝ: ⁊ cart'ai: et fenugreci: et aneti: et adipis dab: et ol'i laurini: et ol'i auellanarum et fisticoꝝ: et ol'i costini ꝑpe. Et qn̄ꝫ pmiscent̄ aq̄ eoꝝ cū ol'o ꝭꝫ q̄titatem sufficientem ad clistere faciendū. ¶ Et sumant̄ iteꝝ empl'a medicinaꝝ calidaꝝ sūma quaꝝ est aggr̄gata: et cyminū est iuuam̄tū valde in cura fr̄itatis renuꝫ et ꝑpe cū medicinis mistū sup quas dominiū habet: et clister̄ cū ol'o costino est laudabile: et sequens est illud in virtute albabre: et alcadra: et fistici: et adeps caude arietū qn̄ fit clistere cū eo est vltimū in calefaciendo renes: et confortando.

De extenuatione et vetustatione r̄nuꝫ. C. viii.

Quando accidit renibus extenuatio et uetustatio que dr̄ cedebul et diminuitur eius substantia. et qn̄ꝫ non remanet pinguedo super mala' ꝯpl'onem et nimium coituꝫ: et purgationeꝫ.

De signis. Caᵐ. ix.

Signa sunt cas⁹ coitus: et albedo vrine: et frequenter vrinar̄: et debilitasilioꝝ: ⁊ dolor extensiuus in illo. et qn̄ꝫ erit cum illo ḡuitas corpis.

De cura. Caᵐ. x.

Juuamentū eoꝝ est comeder̄ medullas nucū cuꝫ zuccaro: et nuces indas: et auellanas cum fisticis: et papauere: et cicere et fabe: et faseoli ꝯferūt: et adeps gallinaꝝ: et anserū: et renū hedoꝝ: et panis calidus. Et misceant̄ cū istis medicinis diuretica: et speties confortatiē si sint medicine effuse ad renes. speties .n. uirtutē mouent. Et qn̄ꝫ miscent̄ cū illis sicut lalec. i. res que masticant̄ diu: et resuiscose: et q̄ habēt saporē de sen vt confortetur substantia carnis: et iuuatur cū cibis in quibus sit lac vaccinum admistū: et lac decoctuꝫ cū sua tertia aut quarta ꝺ tereniabin. Et qn̄ꝫ accipiūnt̄ renes et decoqunt̄ et ꝓiicit̄ puluis speticꝝ donec bene p̄pent̄: et res que in pingnari faciunt et confortāt sunt speties: et taguebil. iuuāt etiam eos clisteria que facta sunt ex carnibus arietum cū ol'is bonū odorē habentibus spetierū. Et olea medullaꝝ que dicta sunt: et vnguēta caude arietū ꝑpe. Et si fiant renes pingues erit maxᵐ iuuamentū. et sil'r que sunt ei similia. ¶ Clister̄ bonū. capita agnoꝝ pinguiū ponant̄ in olla cū aq̄ kist i. et. 5. et claudat̄ cū luto forti: et ponat̄ in furno spatio. xxiiii. horaꝝ quousqꝫ sepet̄ caro ab ossib⁹ p se et misceat̄ cū eo butyꝝ: et zābac: et paꝝ succi porroꝝ: et qū decoquit̄ cū illo corall⁹: et ascek. i. tribul⁹: et mugat: et fenugrecū: et sem̄ papaueris psius quod melius est valꝫ plus: et qū necessariū fuerit plus calefacere ponat̄ in eo ol'ꝫ alkerua: et oleū costi: et si equale volueris facere ponat̄ ol'ꝫ cartami. Et iteꝝ si fiat clistere cū lacte recenter mulcto confert valde. et si est necessaria calefactio ad ignē paꝝ fiat. Nos iam dicem⁹ in antidotario clisteria alia et electuaria medicinaꝝ valētia ad hoc.

De debilitate renuꝫ. Caᵐ. xi.

Debilitas renū fit causa ꝯpl'onis alicui⁹, cuius deterior est illa que ꝯfirmata est. et fit qn̄ꝫ ꝑpt̄ extenuationē. et qn̄ꝫ fit ꝑ ꝑpt̄ dilatationeꝫ meatuuꝫ et eoꝝ aptionē et mollificationē quam eoꝝ acquisiuit essentia et est debilitas ꝑpa eis ambobus et est illa causa c⁹ deficiunt in colanda aquositate ab eo qꝺ ei associatur vꝫ ad renes. et qn̄ꝫ sunt vene incolumes. et qn̄ꝫ nō sūt et ca' illius est sicut multitudo coitus: et sicut multitudo stupefacientiū. et multitudo vrine et statio in equis et ipoꝝ equitatio absqꝫ ḡdatione et ꝯsuetudine. et ꝑpt̄ laborem aduenientē renibus. et ꝑ pr̄ pcussionem. Et huius quideꝫ generis est ascellatio pl'ma et incessio p̄cipue pedib⁹.

De signis. Caᵐ. xii.

Illam que est ca' ꝯpl'onis sign̄t sig̃ ꝯpl'onis. Et que est causa extenuationis sign̄t sig̃ extenuationis. Et cum illa que est ꝑpt̄ dilatationē meatuuꝫ et mollitiem carnis eoꝝ non est dolor nisi qn̄ꝫ et minorat̄ cū ea appetitus cibi et est vrina ante digōneꝫ. et aduentū ad venas ꝭꝫ pl'm aquosa. Qū aūt cibus puenit ad venas tunc ꝭꝫ pl'm fit exitus san et hūiditatū crossaꝝ cū vrina. Et ē pl'm vrine eius sicut lot̄a carnis crosse: qm̄ ipe nutritur cū eo qꝺ currit ad ipm̄ et non discernit̄ crossū a subtili. Et accidit multotiens vt subsideat sanguineitas et appꝫ res similis spume maris. et illud est qn̄ vene sunt incolumes quꝫ g° vene non sunt incolumes non discernitur aliquid imo remanent cū dispōne sua ꝑpt̄ debilitatē digōnis et cōitant̄ quiꝺ debilitatē renū quocūque mō sit et extenuationē eoꝝ paucitas vrine et defectus in coitu: et debilitas visus et dolor capis.

De cura. Caᵐ. xiii.

Curatio eius que est ex cōpl'one est causa ꝯpl'onis in pmutatione sui et eūone materiei si est. Et ei⁹ que est ca' extenuationis cura ē cura extenuationis et in ea que est ca' dilatationis et ē debilitas v̄a: oꝫ vt intentio ꝓhibendi causas dilatationis et cōglutinandi et confortandi. Et ꝓhibitio quiꝺ causaꝝ dilatationis est dimissio motus et coitus et odire balneationē pl'ma' et declinar̄ ad quietē et tranquillitatē et abhorr̄r̄ diuretica. ¶ Cōglutinatō v̄o fit cū glutinatiuis et stipticis et fr̄is. Ex cibis quideꝫ sicut sauic et dactilis

ſiccis et zaroris et cydonijs et cibo facto ex ꝗ̄natis
cũ interioribus paſſulaꝝ et cũ adipe capraꝝ. Et eiſ
que ſugunt̃ ex cõgelatis factis ex eiſ q̃ ſũt ſicut ꝗ̄na
ꝗ̄natoꝝ et ſucci acetoſi et muzi. et acetũ bonũ cum
coriandro: et ea que ſĩlia ſunt eis. Et ex potibus
vinũ paſſũ ponticũ. Et ex medicinis v̓o ſunt ſicut
ſucci ſtiptici ꝑmiſti cũ bolo arméo et gũmi. et em
pl̃a facta ex ſauich et caſab et cydonijs et roſis. et
eis que currunt curſu eoꝝ et vnguẽtis ꝓdictis ad
debilitatem epĩs et ſtõi. Confortantia aũt ſunt et
cibi et cliſteria et cõfectiones impinguatiue dicte ĩ
ca° extenuationis: et oꝫ vt addant̃ in eis ſtiptica ⁊
ponantur in cliſterib⁹ ꝓdictis ſicut dactili ſicci et cy
donia et adminiſtrent̃ in eis lac camellinũ et oui
nũ: nã ipa cõfortant renes. aggr̃ gant eos et con-
ſolidant etiã. Et lacti quid̓ ouino nõ eſt comp in e
gritudinibus renũ ꝑpt̃ debilitatem. et ꝓpe q̃ñ mi
ſcet̃ cũ eo qđ eſt ſicut bolũ armenũ. Et comedere
renes cũ r̃liquis cibis et ꝑmiſcer̃ cũ eis ꝓhibentia.
eſt multi iuuam̃ti.

De ventoſitate renũ. Ca^m. xiiii.

Generat̃ in r̃nib⁹ ventoſitas groſſa extẽ
dens eos et ſignũ ꝗ eſt ventoſitas do-
lor et tenſio abſqꝫ ꝗ̄uedine. et nõ ſunt
ſig̃ lapidis. Et fit in eis mutatio quedã que mino-
rat̃ qũ eſt vacuitas et ſꝫ digõnẽ bonã.

De cura Ca^m. xv.

Oportꝫ vt abſtineat a cibis ĩflatiuis et bi
bat diuratica reſoluentia ventoſitates:
ſicut ſemina et ſem̃ rute et fogdũ in ſq̄
mellis: aut in iuleb ſꝫ diſpõnẽ et empl̃et cũ eis q̃
ſunt ſicut cyminũ et calam̃cũ et anetũ et ruta ſicca
et vapor̃t cũ eis et inungat̃ cũ coſtino et ſambaci-
no et ſimilibus.

De dolor̃ renũ et cura. Ca^m. xvi.

Sit ex apõate: aut ventoſitate: aut lapid̓
aut debilitate. et q̃ñꝫ ſequũt̃ dolores eo
ꝝ debilitas digõnis et caſus appetitus
et nauſea. Et tu quid̓ iam ſciuiſti ſig̃ diuiſiõum ꝓ
dictaꝝ et curationes eaꝝ. Quñqꝫ dolor fit vehe-
mẽs tunc ſupeſt tibi uti eis que ſunt ſicut filonium
et troc. ſtelle et ea que traĩte iſto ꝓcedũt tandiu
donec ſedet̃ dolor: deinde curet̃ cũ ireos. Et tũc
vehem̃t ꝯferũt ei q̃ñ decoquntur in eis medicine
lenitiue et doloris ſedatiue ſꝫ ꝗ dixim⁹ in ca°.
Et oꝫ vt incipiat in adminiſtratione ſeminũ quꝫ ñ
inuenit excuſationẽ ab eis in curatione renum. Et
veſice ꝓcipue h̃ñtiũ vlcera. Veꝝ vti ſeminibus
cũ dolore timoroſũ eſt ꝑpt̃ illud qđ accidit et de
ſcendit. et ſtudiũ in abſtinendo iterũ a narcoticis
eſt magis neceſſariũ. ſit g° cõtentus aqua tepida ⁊
ſedatione abſꝫ lõgitudine in adminiſtratione pon
dere ad ſtuporẽ et attractionẽ.

Tractatus ſecũdus de apõatibus renum et ſolutio-
ne cõtinuitatis.

De apõatib⁹ cal̃is in renib⁹ et dubellati. Ca^m. i.

Apoſtemata cal̃a in renib⁹ diuer
ſificant̃ in m̃ã q̃daꝫ. n. eoꝝ fiũt
ex ſan. groſſo. et quedaꝫ eoꝝ fi
unt ex ſan. ſubtili cholerico.
Et diuerſificant̃ cã ſuoꝝ locoꝝ
fiunt. n. quedaꝫ ipoꝝ in corpe
renis. et quedã accidũt ad latus concauitatis. et q̃
dã ipoꝝ ad latus panniculi velantis eos. Et iteꝝ
quedã eoꝝ tendunt ad ꝑtem meatus emũctorij. ⁊
quedaꝫ ipoꝝ declinant ad ꝑtẽ dorſi. et quedaꝫ ad
ꝑtes meatus qui eſt ad ſupiora. Et iteꝝ q̃ñꝫ ſunt ĩ
vnoquoqꝫ duoꝝ renũ. et q̃ñꝫ ſunt in rene vno.
Et rurſus q̃ñꝫ faciunt collectionẽ. et q̃ñꝫ non faciũt
collectionẽ. Et qũ collectiõeꝫ faciũt: aut rumpun
tur quando rumpuntur ad partem veſice: et eſt
melius omnibus: aut ad inteſtina expulſione fa
cta a nã ab eis ad inteſtina ſicut expellit m̃ãꝫ pleu
reſiſ in oſſa lateris ad illud qđ appꝫ de corpe. ¶
Et q̃ñꝫ fit ſꝫ ſemitã reditionis ad ep deĩde ad me
ſaraicam: deinde ad inteſtina. Et expulſio q̃ fit
ad inteſtina qualitercũqꝫ fit eſt mala vald̓: aut ex
pellit ad ſpatium cõcauitatis et loca vacua et indi
diget ꝑforatione educente illud aut nõ rũpũt et re
manent in eis et hec etiam curantur cũ apertione.
Et omnia quid̓ renũ apõata velocia ſunt ad hoc ut
in lapideꝫ conuertantur. et quomõ nõ quꝫ ipa ſũt
cauſa lapidis. Et qũ apõa cal̃m eſt in rene et illud ñ
ſit vacuũ a fe. deinde accidat cõmiſtio rationis:
tunc illud eſt cã cõitatis velaminis magnitudinis
apõatis et eſt mortale. et ꝓpe q̃ñ accidit ſignificatõ
mala: nam illud eſt ꝑpt̃ cõitatẽ malam. Qđ ſi ac-
cidat ſignificatio bona tunc expectat̃ ruptura ad ſa
luteꝫ. Et fortaſſe egredit̃ in huiuſmõi de pingue-
dine renis aliquid. Et fortaſſe egreditur ſicut pi-
lus rubeus in longitudine vnius palmi et plus.
Et cauſe quideꝫ apõatis renũ ſunt r̃pl̃o in toto cor-
pe: aut in mẽbris cõmunicantibus eis: aut ꝓpter
q̃titatẽ ſan. aut q̃litatẽ eius: aut excoriationẽ lapiſ
aut retentionẽ vrine apud renes extendentẽ et a-
lia. repl̃o nanqꝫ hec apõat renes. Et apõatib⁹ quid̓
cal̃is in renib⁹ velociter aduenit ĩduratõ: et tunc
appent ſig̃ induratõnis. et facit q̃ñꝫ in currer̃ apõ
ta ſtrictura lumbaris in medio.

De ſignis. Ca^m. ii.

Signũ apõatis calidi in renibus eſt̃ fe. inſe
ꝑabilis q̃ hꝫ remiſſiones et cõmotiones
in ordinatas. q. ſint principia quartane
et pulſ⁹ ñ hꝫ mioratõne ẽ ĩ iceptõe paroxiſmoꝝ ei⁹
quã hꝫ in inceptione r̃liq̃ꝝ fe. Et eſt fe. eius cũ fri
gor̃ extremitatum ꝓpe mãuũ et pedũ. et fit illic
horripilatõ cõmiſcens inflationẽ et ſenſibilitas ex
tenſionis et ꝗ̄uitatis apud ꝑteꝫ renis ſemꝑ et nocu
mẽtũ ab omni diuretico acuto ſalſo et acetoſo: aut
inflatõ ſꝫ m̃ãꝫ et dolor qui cõmouetur et ſedatur
et ꝓpe ſi fuerit aldubellati. et dolor qui magis q̇e
tus eſt. eſt qũ fit apõa in corpe renis. qũ autẽ eſt a-
pud panniculum et apud ſuſpenſoriũ magnificat̃
dolor et fit fortis et ꝓhibꝫ erectioneꝫ et tuſſim et
ſternutationẽ et debilitatẽ ꝑpationis eius in quo ñ
ẽ cõfirmatũ ſup locũ ſuuꝫ. Et q̃ñ reſupinatur ẽ do
lor leuior q̄ ſit qũ iacet ſup ventrem: ꝓpea quia
ſuſpendit renẽ. et eſt eius ꝑpatio leuior ipĩ. et q̃ñ
qꝫ fit fortis fe. hui⁹ egritudĩs propter magnitudi
nem apoſtematis et perducit ad commiſtionem
ſenſus propter communitatem velaminis et ad
vomitũ choler̃ ꝑpt̃ ꝯmunitateꝫ ſtõi ad ep. Et q̃ñꝫ
cõtinuat̃ dolor faciei et oculi et retinet̃ venter ꝓ-
pterea ꝗ coarctat m̃ãꝫ in inteſtinis. vrĩa v̓o eſt al
ba deindelfit citrina ignea non ꝑmiſta: deinde fit
rubea. Et q̃ñ aq̃ ꝑſeuerat alba indicat duritiem fe

turam: aut cõuersionem aldubellati. Et ad vltim qñ vrina in hac egritudine ē alba viscosa et pseuerat s3 hoc est significatio mala. Et qñ rubet aqua ꝛ residet in ea sediṁ laudabile tunc obedit apa digõni abs3 conuersione ad rem aliā. Et qñ ptransit apa matationē in primis diebus et remanet vrina clara tenuis tunc apa est in via faciendi collectõnē aut via indurationis. et scit ꝙ apa est i corpe renis: aut ppe panniculū s3 ꝙ diximꝰ in eis que pterierunt. et scit ꝙ apa est in rene dextro: aut sinistro: qm̄ iacer sup latus eius facilius est ꝙ iacere sup oppositū sibi ppt suspensionē suā. Et iterꝫ quia si ptendit dolor ad ptes epis. tunc apa est in dextro. et si extenditur ad ptez vesice: tunc apa est in sinistro. Et si sunt sig̃ omnia simul tunc apa est in ambobus simul. ¶ Qñq3 apa fit aldubellati magnificatur g̃uitas valde et sentitur g̃uitas .q. spera g̃uata in ventre et accidit inflatio in locis vacuis. et accidentia fiunt fortia et sentitur punctura uehemens in ventre. ¶ Qñq3 apa quidem est in sinistro tunc sentitur sup inguia duo et magnificatur dolor in lacerto dorsi in toto illo. et qñ matat alleuiatur fe. et augmentat horripilatio et incrossat vrina et multiplicat in ea sediṁ bonū. Et qñ rumpit apa remouent fe. et rigor omnino. Et si sanies est alba lenis non fetida et egr̄dit cū vrina tunc adeo bonū est ꝙ melius esse non potest. Et silr si est san. et pus albū. et qd̄ est diuersū ab hoc est deterius s3 diuersitatē sui.

De cura. Cam. iii.

Initiū curationis ē abscisio cause p phlebotomiā ex basilica si san. est vincens. Et qñ3 est tibi necessarium vt consequaris id faciendo phlebotomiam ex curuata poplitis et si ñ appꝫ vena illa tunc fiat ex saphena. Et p solutionē ventris etiā si sunt cū san. illic hu. acuti calidi cū clisteribus lenibꝰ factis de mucilaginibus q̃tū posse ē et illd̄ qd̄ meliꝰ soluitē aq̄ casei ꝛ casia fistula. Et in aq̄ quidez casei est declinatio matiei ad intestīa et ablutio et abstersio et infriatio et maturatio et rectificatio in vlceribus. ¶ Et in casia fi. est solo etiam et matatio cum facilitate. Et aq̄ zuccari et mellis plme cõmistionis: est huius ordinis. Et si est posse vt hu. tempet: deinde solone educat post est melius. Et o3 ne solo sit laboriosa fortis et magnificet nocumentū ppt hu. plm effusū ad intestina vicina renibus. ¶ Et aqua quid̄ ordei est ex eis quibus est adherendū in ea: et o3 vt nullo mõ dimittas et nõ des in potu semina et pilulas que ex eis fiunt et ppe corpe non mundificato. hu. n. effundūt tunc ad rnes donec qum vificat matatō pducet. Et ppt illud, o3 vt phibeas potū aq̄ q̃tū posse est. s. in hora simili huic hore: q̃uis sit cõueniens s3 aliquē modū curatio ad mundificandū: nam si aqua sit conueniens ppea quia intrat et hūectat apata cala: veruntñ qū est talr ꝙ ipellit puocationē et coarctat vsus eos ea que sunt effusa ad latus hꝰ ptis apatis et ad contrariuꝫ vie suo motu tunc nocumentū est supra eius iuuamtū causa qualitatis sue. ¶ Et cū hoc associatur cū ea ipi hu. ad renes quoꝝ descensus ad eos fit facilis p cõuenientiam aque. Nō si necessaria fuerit tunc o3 vt in potu det aqua dulcis fr̄a q̄ sugēdo p cotū vl p alid̄ sūat. et o3 ne ita sit fr̄a ut phibeas maturationē et abstineat a carne et dulcibꝰ. aq̄ vo calida nocet eis. et silr omne calm actu quod fortis est caliditatis. Et penitus aqua plma non eūat quin laborare faciat renes suo incessu et motu. Et non est vlceribus et apatibus aliquid congruuꝫ sicut q̇es: et balnea quidez non conueniunt eis: nisi post declinationem apatū caloꝝ. Et o3 vt administret in pmis ex eis que bibuntur. Et ex epithimatibꝰ et clisteribꝰ et aliis illud quod est iuuamentū: deinde admisceat ei de eis que sunt abstersiua mollificantia et matantia aliquid sm magnitudinez apatis et eius puitatez: deinde administrent abstersia et mollificatiua: et o3 vt administrent de abstersiuis et mollificatiuis ea in quibꝰ non existat mordicatio. Si vo necessaria supsunt fortiora mordicationē habentia ppt magnitudinem apatis tunc rctius est vt in eis vincat quod mordicationez non h3. Et silr si ē illic hu. viscosus euacuet. et o3 ut frangatur cū cibis qui sunt de gener sorbitionum conuenientibus renibꝰ et apatibꝰ veruntñ sint d̄ sūma eoꝝ que mordicationez non hñt: qm̄ ipi eis nutriuntur: et o3 vt cognoscat dispō hu. in subtilitate et crossitudine sua et in substantia sua an sint de gener corrupti: aut sani: aut hu. alterius et in sua summa an sit multus et paucus: ita vt opponatur illi cum qualitate medicine: aut cū q̃titate eiꝰ et qum potes curare cū eo quod est minoris acuitatis non intendas ad aliud quod sit acutius. Qñq3 apa integre maturat cuius cognitio est in vrina: tunc in potu dentur diuretica sicut semina et pilule eoꝝ in aqua ordei et similibꝰ et ante illud non dent in potu diuretica et ppe qñ hu. corpis sunt mali. et qñ3 facit accider sumere in potu illa g̃uitatē. sed non cures inde ꝙ potare illa: ipa remouet illud. et pma quidez quibus fit curatio in rectificatione apatis et in solone hu. mali sunt clisteria et potiões: clisteria. n. sunt magis pueniētia ad ista cū fixione virtutis sue: et cum hoc ipa non faciunt descendere aliquid desup: sicut descendere faciunt ea que bibuntur et ppe solutiua: et o3 ut sit clistere lene pdictū in ca°. colice vt sit clistere facile non coarctans neq3 horribile et faciat lesiōē et noceat. Et casiafi. quidez est res congrua in curationibꝰ renū: nam qum ipa ponitur in clisteribꝰ et eis que bibunt eūat sine labor et associat. Et qū scis ꝙ corpus est mundū et apa est puum: tūc fortasse sufficit tibi dare in potu aquā mell: aut aquā zuccari plme cõmistionis: nam abstersio ambarū et eaꝝ incisio et subtiliatio fortasse rsoluet ip3 sine mordicatione. Et res iuuatiue in principio sunt aqua ordei cū olo ros. aut olo aliquo et succus salicis et succi fri: et empla cū subtiliatiuis et sumere in potu mucilaginem psilij. Et fortasse datur i potu lac. at si est inflatio o3 vt sit lac s3 ꝙ narrauimus. Et post illud tunc administra clisteria ex altea et maluis et semine lini cum aliquo froꝝ et olo ros. Et o3 vt administres empla ex farina ordei et sint cū ea viole et fabe et in fine dimittere fr̄a et adde fenugre. et caemillaz et similia et sit ol3 sisami. et ol3 de cartamo. Et emplet deforis cū eo quod est maturatiuuꝫ et vehementioris calefactionis. Et ex illo est vt emplent cum pano lico

infuſo in oľis calefactis et illis in quibus eſt v̇tus a
neti et altee. et ſumant̃ empľa ex farina tritici et a
q̃ mellis decocti et ex foliȷ̃s fenugreci et caulis et
radice liliȷ̃ et aneto et altea et camemilla q̃ ap ṗpa
ta ſunt cũ lenitiuis. Et fortaſſe neceſſariuʒ ẽ ca᷑ do
loris vt ponatur in eis aliquid d᷑ papauer̃ et cor
tices mandragoꝝ ſunt conuenientes ad illud. Et
illud quod fit ex aṗate ꝑpt̃ lapideʒ oʒ vt regatur
regimie illius loci cũ eo quod dicem⁹. Et non eſt
niſi regim̃ doloris qũ cõmouet̃ et ꝓpe apud veſi
ca᷑ ꝑpt̃ magnitudinem lapidis in ea: aut excoriatõ
nis aſpitateʒ. et qñʒ ſedat̃ cũ baľ. et tina. Qũq; ſı̃
fluit et mollificat redit dolor vehemẽs poſt horã.
Et ẽbroce facte ex camemilla et meliloto et altea
et ex furfure ſunt iuuatiue valde. Et ſi eſt illic re
retentio aliq̃ nat̃e tunc illud qđ rectius eſt. eſt ex
tractio fecis cũ collyrio: aut cliſter̃ non magno qđ
coarctet: aut doloré faciat: imo magis diligo vt
collyriũ in lenificatione nat̃e ſit lẽitatis pl̃me et ſe
det dolorem. Et non eſt via ad adminiſtranduʒ
ſolutiuuʒ: qm̃ doloré facit et nocet p id quod de
ſcender̃ facit deſup. Cliſter̃ aũt qũ in eo ponuntur
adipes et vnctuoſa et cõfortatur eius mollificatõ
et cõfortatur eius ꝓuocatio facit cũ ſolutione leni-
ficationẽ et frangit dolorẽ. Et ex empľis fortibus
in maturãdo aldubellati accidente in renibus ſunt
ficus elixate cũ aqua mellis. et ſi neceſſarium eſt ut
cõfortetur cũ mezeriõ et ireos fiat. Et ex potio
nib⁹ expťis eſt illud qđ recipit ſeminis lini pond⁹
ii. auŗ. amili auŗ. i. et eſt due doſ. Et qñ com-
plet̃ maturatõ tunc adminiſtrent̃ diuretica que bi
bantur et ex quibus fiat cliſter̃. Et ex ẽpľis quid
eſt empľʒ factum ex caẽpitheos et polio et praſſio:
et petroſelino et ſquinanto et ſpica. Et oʒ vt tu aſ
ſidue vtaris in diſpõne doloris et ſedatione ſuſ-
penſoriȷ̃ eius ſedatis q̃ dixim⁹ multotiens. et qñ
eſt cliſter̃ extrahens feces ſedans dolorẽ p hoc ꝙ
facit deſcender̃ illud quod cõpmebat ꝑpea ꝙ̄ le-
nit. et ſi non facit illud neceſſariũ eſt vt alleuietur
ſicut cũ phlebotomia et ventoſis poſitis cũ facilita
te inter chati et dorſũ. deinde fiat ſcapellatõ et ua
poret̃ locus cũ lana infuſa in oľo caľo in quo deco
cta ſunt ſicut altea et abrotanũ et camemilla. et ne
ceſſariũ eſt vt empľet̃ cũ eis que ſunt ſicut ſem̃ lini
et ſilia. et qñʒ neceſſariũ eſt tibi vt empľet̃ cũ eis
que ſunt ſicut polium et olibanũ et herbus et cera
et olʒ de lilio. et qñʒ eſt tibi neceſſarium vt ponaſ
medicam̃ penetratiuuʒ: ita vt ponas ventoſas et
ſcalpelles leuiter: deinde vapoŗs cũ voporatione
ṗdicta. et fortaſſe neceſſarium eſt tibi vt tribuas
in potu ſemina diuretica fr̃a cũ paucis caľoꝝ ſubti
liũ et aliquo narcoticoꝝ ſicut aı̃ſũ cũ herbo et opio
et ſicut filoniũ. Ipʒ. n. eſt melius medicamen in
huiuſmõi loco. Cura aũt ꝓpe aldubellati qũ ſciue
ris ꝙ neceſſarium eſt vt collectionẽ faciat: eſt qm̃
oʒ vt tu adiuues cũ maturatiuis que dixim⁹. Et
addas in eis virtutem cũ eis que ſunt ſicut gluten
alboti et vrtica et apſinthiũ et ireos et farina her-
bi. Et qñʒ ponuntur in eis ea que ſunt ſicut radix
vitis albe. et mezerion et ſim⁹ columbinus. Et
qñʒ ſufficit in ea decoctio ficuũ cũ melle. Et oʒ vt
vtaris in cliſteribus et in potibus eis que maturat̃
cũ fortitudine et adminiſtres vaporatiões ṗdictaſ
ꝯfortatas cũ eis quibus oʒ eas cõfortari. Et multo
tiens q̇deʒ eſt ca᷑ tarditatis maturationis malitia ꝯ
pľonis caľe i phlegmate. Qũq; equat̃ maťatõ ⁊ illđ
fit cũ eis que ſunt ſicut gña lactis ebibita et cliſteri
ʒata et redita ad maturationẽ faciendã ſup r̃s fr̃as
naťa calidis per accidens ſicut eſt aq̃ caľa in qua fiat
encatiſma tunc ſi nõ rumpit̃ adminiſtra ruptaʒ fa-
cientia et cliſteria acuta vſq;° ꝑuenias ad illud in
quo ponunt̃ helleborus et ſicidis et alia. Et illud
qđ exterius eſt rege cũ vaporatõnibus et empľis
deforis et adhibe diuretica fortia ſicut eſt acorus
et ſem̃ agni caſti. At eis quidem vtriſq; eſt ꝓṗe
tas in hoc: ꝓuocant. n. cũ uirtute laborioſa: deind̃
adminiſtra ea que incarnant de medicis ṗpatis ad
vlcera renũ. et ego dicaʒ ea.

De aṗate phlegmatico in rene. Ca^m. iiii.

TPſuʒ enim ꝓuenit a cauſis facientibus ꝑ
venire phlegma.

De ſignis. Ca^m. v.

SUnt g̃uitas et tenſio et minoratio in opa
tionibus renum et non eſt illic inflatio.
et qñʒ eſt cũ eo mollities in facie et ocuľ
et in reliquo corpe. et eſt ſpma valde humidum
ſr̃m tenue cũ defectu ſignoꝝ que ſũt ꝓpa duro.

De cura. Ca^m. vi.

ESt cũ empľis calefacientib⁹ et cũ diure
ticis et mundificatiuis. Et oʒ vt ponat̃
in ea fidutia pl̃ma in lauro et foliȷ̃s eius
et oľo ipſius et in ruta et in h⁹mõi et adminiſtren
tur cliſteria.

De aṗate duro in renib⁹. Ca^m. vii.

QUandoq; eſt incipiens et plʒ eius ẽ poſt
egritudinem acutam cuiuſ quid ca᷑ eſt
incipiens: et plʒ eius eſt mã melancho
lica currens ad eum: aut ẽ lapideitas ex aṗate ca-
lido ꝑpt̃ frigus quod cõuertit ipʒ in lapidem: aut
calorẽ ingroſſantem ipʒ: que ambo ſunt ca᷑ in hoc
ne ꝓueniat maturatõ. Maťatõ. n. eſt ſequens ca
liditatẽ tendentẽ ad eq̃litateʒ.

De ſigniſ. Ca^m. viii.

SIgnificat ꝙ aṗa duꝝ ẽ in renibus g̃ui-
tas vehemẽs cũ qua non eſt dolor de q°
ſit curandũ: niſi in facto poſt aṗa caľm.
In ipo. n. qñʒ ꝯmouetur dolor. et de ſignis du-
ri eſt paucitas pyxidũ et ſtupor ambaꝝ et ſtupor ſ̃
chaꝝ. Et qñʒ ſtupeſcunt ambo crura veruntñ ipa
ambo nõ euãt̃ a debilitate et accidit in omnib⁹ i
ſtis membris inferiorib⁹ ar̃factõ et extenuatõ. Et
vrina eſt ſubtilis pauca in q̃titate ꝑpea quia ipi ã
bo paꝝ aquoſitatis attrahunt ꝑpt̃ debilitatem uir
tutis et debilitatem expulſionis eoꝝ amboꝝ. et ẽ
ꝓuata digõne tẽuis: et ca᷑ in hoc eſt oppilatio. ipſa
enim ꝓhibet quod turbidũ eſt penetrare et pl̃m e
ius quod tenue eſt imo oppilatio qñʒ captiuat vri
nã et debilitas ꝓhibet v̇tutem diger̃ et qñʒ ꝓue
nit ex ea cõmotõ et multotiens ꝑducit ad hydropi
ſim: ꝑpt̃ oppilationẽ vie aquoſitatis ſan. et redi-
tioneʒ eius ad corpus. Et ꝑpt̃ illđ oʒ in huiuſmõi
egritudine vt aſſidue fiat ei⁹ ꝓuocatõ.

De cura. Ca^m. ix.

COnſidera radices que ſunt i curationib⁹
duritiei epis et medicinas: nam ille e-
edem ſunt via curationis duritiei renuʒ

Quod si necessaria est phlebotomia ꝓpt̄ multitu-
dinē san. melancholici fiat et cōfert ei quādoq; po
tare semina in quibꝰ est lenificatō et resol'o : sicut
sem̄ almaru et sem̄ lini et sem̄ altee et fenugrecum
et cartam̄ de quibus fiant puluer̄s qui sicci mani
bꝰ in os ꝓijciant̄ et misceantur cū eis diuretica f̄m
necessitatez : et nō sit supfluitas in medicinis q̄ꝓ ob
rem retineat̄ crossū et cōu̇tatur in lapidem : imo ꝯ
sidera vrinam eius et quotiens incrossat̄ ꝓuoca cū
equalitate et quotiens stat mat̄a. Et de signis mat̄i
tatis est ꝙ multiplicatur vrina et cōferunt ei inun
ctiones et vaporatōnes cū eis que sunt sicut ol'z ō
costo et ol'z nardinum et sambacinum et ol'z came
millinū : et ol'z anetinū et ol'z laurinū. Et de em-
pl'is sunt empl'a facta ex camemilla et meliloto et
semine lini. Et qñz necessaria sunt ea que sunt sicut
bdelliū et ammoniacū et serapinū et adeps vrsi ⁊
adeps leonis et medulla vaccina et ceruina et alia
de quibus fiant empl'a et vnguenta et administrē
tur. Et qñz necessarium est vt dissoluatur ea que
sunt sicut bdelliū et ammoniacū in decoctione diu
reticoꝝ. et sil'r camemilla et tribuli et melilotum
et polypodiuz et det̄ ex eis in potu.

De vlceribꝰ renuz. Ca^m. x.

Cause vlceꝝ sunt ip̄emet cause r̄liquoꝝ vlceꝝ : et sunt cause sepationis cōtinui
tatis deinde aptō. Et illud qñz fit a scis-
sura vene et eruptione eius et ipsius incisione pp
causas notas et fiunt ꝓpt̄ aldubellati que rumpit̄
et fiunt ꝓpt̄ lapidem qui egr̄ditur. Et qñz fiunt ꝓ
pt̄ humores cholericos excoriantes : aut viscosos
excoriationē facientes p eradicatōnez sua et ex ad
herentia sua cū labor̄. Et vlcera quidem renū sūt
minoris malitie q̄ꝓ vlcera vesice et q̄ꝓ vlcera mea
tuuz inter vtrunq; et q̄ꝓ vlcera meatuuz iter duo
emunctoria. Et ca in hoc est ꝙ vlcera m̄bri neruo
si difficilioris sunt sanationis q̄ꝓ vlcera mēbri car-
nosi. Et pl'm q̇dez accidūt vlcera in meatibus ꝓpt̄
generationē mat̄ie cholerice excoriationem facien
tis : aut ꝓpt̄ lapidem facientez accider̄ excoriatō
nem. Et qñz fiunt ista vlcera corrosiua et qñq; n̄
fiunt. Et multotiens quidē ꝓueniūt ex vlceribus
renū fistule que nullo mō sanantur q̄ꝓuis sit de ill'
que cessant a cursu suo cū mundificatione corpis ⁊
curant̄ qū est eius repl'o. Ex illa v̇o que est bone
mat̄iei non ꝓuenit magnus timor nz etiam timet̄
ex ea nisi dilatatio et corrosio. Illa aūt que ē ma
le mat̄iei facit accider̄ dilatationez et pducit ad p-
ditionez. Et ille cuius ren disrumpit̄ morit̄. ¶ Et
multotiens est aliquid ex capite apatis decliue ad
exteriora : qr̄ rumpitur ad exteriora.

De signis. Ca^m. xi.

Sig̃ vlceꝝ renū sunt ꝙ egr̄diuntur in uri
na sanies et ptes capillares et frusta ru-
bea carnosa. Et in locis renum qñz sen-
tit h̄ns ea dolorem. et quandoqz antecedit ea mi
ctus san : aut aldubellati renū : aut dolor ex eradi-
catione lapidis. Et qñq; sig̃t ip̄az pcussio eueniēs :
aut casus. Cū aptione aūt non fit dolor ei sig̃nt ip
sam assiduatō mictus san. paulatiz. ¶ Mictꝰ. n.
san. qū est ex eruptione aldubellati : aut fixura ue
ne desup pol'e ē vt sit assiduus duobus diebus :
aut tribꝰ. si aūt illud fit plꝰ tunc fit ꝓpt̄ aptōnem
aut ꝓpt̄ vlcus in renibus : aut vesica : nāz qū ꝓlō
gatur et est illic al't̄atō coloris : aut cōmistio virꝰ
tunc non est nisi vlcus in renibus : aut vesica : et il
le mictus san. debilitat : qm̄ q̄ꝓuis illud quod de
eo ꝓuenit omni hora sit parum tn̄ frequentia per
ducit ad hoc vt eūet̄ sūma pl'ma. Et dīa quidez in
ter vlcera renū et vesice. est ꝙ vlcera renū sūt cū
facilitate vrine. et vlcera vesice sunt cū difficul-
tate vrine. Et cortices in vlceribus renū sunt ru
bei. Et in vlceribus vesice sunt albi : aut ma-
gis crossi si sunt in vesica ip̄a : aut pui tenues si sūt
in meatibus. Et cognoscit̄ etiaz dīa per locū do-
loris : nam locus doloris in eis diuersificat̄ ex vl-
ceribus meatuuz in medio et in meatu nerui post
collectionē. Et qñz associatur dolor in vlceribus
vesice cui est cōmotō omni hora sicut pturiētis.
Et sig̃t qñq; dīa quesita ex hoc ꝙ dolor in vlce-
ribus vesice est difficilior : qm̄ mēbrū est mēbruz
neruosū fortis sensus. Et mictus san. frequens q̄ꝓ
uis sit de significationibꝰ vtrisq; rei. est tn̄ in ve
sica minoris q̄ꝓtitatis et minoris pmistōnis cū vri
na. et qn̄ mingunt patientes vlcera renū et vesice
san. post mictū saniei : tunc sig̃t inde corrosio. et
sig̃t qñq; difficultas vlceꝝ in renibus et maligni-
tas eoꝝ p paucitatez receptionis rectificationis et
longitudinē tempis et multitudinē fecis et colorez
maluz viridez in eo quod mingit̄ ex vehementia
fetoris.

De cura. Ca^m. xii.

Primū qd̄ necessariū ē intendendū i cu
ratione vlceꝝ renū et vesice est eq̄tio
hu. et declinatō eoꝝ ab amaritudine ⁊
bauracitate ad dulcedinem ut nō faciat venir̄ uul
nus post vulnꝰ et dimissio omnis acuti et amari ⁊
salsi et acetosi et minoratio potus aque vt minore
tur necessitas mingendi et minoret̄ motus renum
ab eo quod ꝓuenit ad eos et eoꝝ rasio p illud. ¶
Canon. n. curationis vlceꝝ est quies et ex eis que
equant hu. sunt phlebotomia si est necessaria. Et
sol'o subtilis et tenuis sin̄ labor̄ peitus et sine sol'o
ne hu. acutoꝝ subito in vice vna. Huiusmōi eniz
expellit a corpe expulsionē subtilem cū declinatio
ne ad ptez que est alia a pte renū. et dū nō admi
nistras solutiuū choleꝝ est melius vsz ad necessita
tē. et melius quidez ē vt eq̄s māz et educas illam
post illud ꝓp̄e vomitu. Uomitꝰ nanq; est meliꝰ
quo renū vlcera curant̄ : ꝓpt̄ea ꝙ mundificat et e
uacuat et ꝓpt̄ hoc ꝙ attrahit hu. a contrario p-
tis renū. et qñq; est visus vomitus frequens suf-
ficiens ad illud excusans ab alio et melius quidez
est vt ꝓuoces ṗus cū seminibꝰ : deinde pmuteris
ad vomitū. Et oz vt vomitus fiat sup cibū cū eo
quod facilē efficiat sicut melō et eius sem̄ et ꝓprie
sem̄ eius cum vino dulci et cuz eo quod est sicut
sirupus acetosus cū aq̄ cal'a. et oz vt non fiat ꝯmo
tō vehem̄s cū labore et ex eis quid̄ que hu. temp
ant est sumer̄ aquā melonis romani et vuā et alke
kengi et papauer. Et de radicibꝰ quas te oz consi
derare est vt qū dolor fit fortis curet̄ dolor ṗus
deinde vlcus. Et qū vlcus est recens et quotiens
rumpitur ap̄a est eius curatō facilior ¶ Et fortasse
sufficiunt pilule de amilo cuz sirupo viol'. Qū aūt
chronicū fit res fit diffic'il. et oz vt ꝓpes im̄ūdisi

cando in leui quidem cuz diureticis lenibꝰ sicut ē sem̄ alkekengi et altee vsq; ad acceptioné feniculi et in malo quidez et maligno cū eis que sunt sicut capillus veneris: licet sit tempatus et ireos et fari na herbi. et ē necessarium vt aggr̄ges inter pota tioné et emplationé qñ egritudo ē maligna et for- tasse conferunt in ea isopus et ruta et silia: si autez mundificet: tunc sis occupatus in sigillatione vt ñ eueniat corrosio. et oz vt quieti adhereant et nō laborent q̄tū ei posse est: imo oz vt sint contenti de exercitio fricatione extreitatū et p̄ eūone qua facit exercitium vaporatōne sicca: ita vt non con- cedas eis incisioné et alia et p̄pe qū assueti fuerit exercitō: deinde qū sanatur ḡdatiz exercitio vtan tur leui vsq;º redeant ad cōsuetudinem in motu suo. In cura vo ipius vlceris: oz vt in p̄mis di- mittatur coitus. ¶ Coitꝰ nanq; nociuus est illis valde ppt̄ multitudinem motus exercitij et suffi- ciat fricatō: qm̄ ipa est iuuatiua et attractiua san. ad corpus. Ipoꝝ vo r̄gim̄ cū medicinis oz vt sit cū exiccatiuis abstersiuis sine mordicatione. Qd̄ si vlcus non fuerit cū illa malitia sufficiat illud qd̄ est tempatum in abstersione et exicatione. et si est malignū est necessarium illud qd̄ fortius mundifi cat et lauat et qd̄ est vehem̄tioris exiccationis vt p̄hibeat sordes. et post illud quod est vehemen tioris stipticitatis et p̄hibitiōis vt p̄hibeat effusio né hu. maloꝝ. Et qū mūdificat̄ et exiccatur et a- uertuntur ab eo matie est sanatō. Et oz vt cōmi- sceas cū medicinis vlceꝝ omnibꝰ glutinationé fa- cientia sicut sunt amilum et dragagantū et fr̄e gū me. nam glutinatio est ex eis que ponunt vlcera munita ab excoriatione eoꝝ q̄ transeunt sup ea. Et q̄ de eis est vnctuosa sicut lacca facit carnez mē bri et illud quidem ex quo ip̄z nutritur spissū et ā nexū p̄pationi ad sigilladū. Et oz iteꝝ vt misceat̄ cū eis diuretica et medicine subtiliatiue: vt faciat̄ puenire ad ip̄a medicinas rectificantes et sigillan- tes: lz ip̄e in se ip̄is noceant et cōmoueant. Et qñ necessariū est vt misceātur cū eis narcotica ex her bis sicut hyusquiamū albū et mandrag. et opium: et hyusquiamū nigꝝ et illud ppt̄ sedationé dolo ris et exiccatōnem et repcussionez. Qūq; scis q̄ in vlceribꝰ est sordes: tunc da in potu abstersiuum in quo est fortitudo p̄uocationis sicut aqua zucca ri et aq̄ mellis cū quibusdā seminibus donec p̄uo cet et lauet. deinde consequenter adhibe exiccatiā et medicine ebibite quibꝰ curat̄ qd̄ non est mali- gnū valde de vlceribꝰ renū sunt sicut semen altee et sem̄ almaru et radices eoꝝ cū aq̄ mellis et sem̄ alkekengi et aque vue vulpis et p̄pe montane: et iteꝝ sem̄ cucumeris et boluz armenū cū iuleb: et capillus veneris cū aqua mellis. Et radici liquiri- tie inest exiccatio et mūdificatio et matatō et glu- tinatō. et iteꝝ seminis lini et dragaganti ana ps. i et polypodij ptes duas cū aqua mellis. et iteꝝ ḡna pini et sem̄ citroli sumant̄ de quibus puluis factus quantū palma plena est sumatur. et iteꝝ de semi- ne papaueris torrefacti et contriti sumatur. ʒ. i. et ʃ. cū aqua mellis in qua bullita sunt squinantū et radix liquiritie. et fortius eis que diximꝰ est pe- troselinū et aut daucū cū vino odorifero et inuol natur bolo armeno. et iuuat̄ sumēdo i potu bdel

lij dissoluti cū gūma alboti et terre sigillate ptes e quales et sit dos p̄ueniens ad aur̄. i. in vino dulci et iteꝝ farina herbi est fortis mundificatiōis et e- xiccationis sola. Qūq; cū ea aggr̄gant̄ ea que sunt sicut terra sigillata et acatia. et succus barbe hirci ne cōplet̄ iuuam̄tū eius. Et ireos etiam est forte cū quo fiat hec opatō et silia. Composita aūt sunt sicut illud qd̄ fit ex seminibꝰ cucumeris excortica ti ḡnis. xxx. et ex ḡnis pini. xii. et ex ḡnis amig- dale. v. numero et ex croco qd̄ fit equale ponde ri eoꝝ et bibatur in ieiunio. Et si cal̄itas est vehe mens loco ḡnorū pini ponantur genera citroli. et iteꝝ de ḡnis. xx. ḡna et de ḡnis cucumeris. xl. ḡ na polypodij. ʒ. i. ʃ. bibat̄ cū. lb. i. et. ʃ. aque in qua bullite sint spice celtice et se. apij amboꝝ ana. ʒ. viii. vsq;º redit ad quartā. et iteꝝ terre sigil late. et sā. draco. et castori et se. melonis et se. a pij et se. cucu. et se. cucurbite et succi liquiritie. lacce et aristol̄. et amigdale pini magne et papaue ris et se. hyusquiami albi ptes equales in potu dē tur s̄z q̄ exigit illud qd̄ est p̄sens cū rob. Et iteruz de ḡnis pini magne. xxx. numero ā̄igdale excor ticate ḡna. xx. dactiloꝝ carnosoꝝ ḡna. xv. fru- ctus capparis aur̄. iiii. croci aur̄. i. viª conficiant̄ cū rob et administrent̄. Qūq; dolor fit fortior oz vt a curatione vlceris sepatio fiat et curetur cum huiusmōi medicamie. ℞. se. hyusquiami albi. ʒ. i. sextā opij kirat. i. se. citroli se. lactuce amboruz ana. ʒ. i. se. portul̄. ʒ. ā. ip̄z. n. sedat dolorez in disp̄one. Et qñ dolor ē p̄uus sedat ip̄z potus lactis loco aq̄ et potar̄ sirupū viol̄. et de fortibus sunt diacalamentum et troc. alkekengi. et troc. ascle- piadis. et troc. Diascoridis et suffuf r̄gis. et a- ristol̄. et r̄gim̄ alkekengi montane et suffuf came- dreos est fortis valde. Et multotiens cōferunt cli steria dysenterica s̄z semitā vicinitatis. Et qñz ad ministras empl̄a hꝰ generis ponendo sup dorsum et apd̄ stricturā medij et loca vacua sicut illd̄ qd̄ fit de farina herbi decocta cū vino et melle. Et i- teꝝ qd̄ fit de ros̄ siccis et lentibus et melle et ḡnis myrti et emplet̄ cū eo et hoc quidez p̄hibet putre- factionem dilatataz. Et de vnctionibus sunt sicut ol̄z de alcāna et ol̄z arboris masticis: et ol̄z de cy- donijs cū quibꝰ qñz miscet̄ qd̄ est sicut storax. Et qñz est necessarium illud quod est sicut adeps ana tis ad lenificandū. ¶ Fistule vo curationé non ha bent nisi exiccationez et p̄hibitionem corruptionis Exiccatio qd̄ fit cū assiduatiōe mūdificatiōis corpis et cautella a r̄plōne s̄z q̄litaté et q̄titatem et hoc q̄ dé sufficit in curatōne eiꝰ q̄ ñ ē maligna. Maligna vo oz vt curet̄ cū hoc et cum eis q̄ sunt fortiora eo sicut sunt empl̄a et potationes p̄hibentia putre factioné sicut sunt stiptica nota cū abstersione cum quibus non est mordicatō de mundificatione.
Cibꝰ. Oz vt sit cibus boni chimi ex carnibus auiū q̄s scis de piscibus aradrachi et oleribus boni chi mi fr̄is sicut sunt atriplices et bliti. et dū vlcera p manent mala oz vt dentur assata et sicut est vitel li ouoꝝ sorbiliū et ḡdatim p̄ueniat̄ ad gallinā pin gué et ad tri. et genera lactis cōferunt eis qñ ea di gerunt. ¶ Qd̄ gº est sicut lac asininū et lac equnz etiam: et lac camillinū cōfert eis: qm̄ lac r̄ctificat māās vlceꝝ et lauat ea et glutiat ea cū sua retētōne

Et qđ est sicut lac vaccinum et ouinū aggr̄gat ad
illud additionem i ꝯfortatione m̄bri cibatione
eius. veruntñ lac asininum et caprinuꝫ iuuatiuuꝫ
est ex pte rectificationis ꝯplonis et ablutiōis et ex
pte ꝑpetatis est magis iuuatiuuꝫ ꝙ̄ illa duo. et ꝑ
ꝑe quod est nutriti in domo. Et fortasse est ꝯue-
niens vlcerib⁹ in quibus scitur dispō eius. ❡ Et
oportet ut misceatur cum lacte eorū et cibis ipsoꝝ
qua ipi summūt aliq̄d ex medicinis rectificantibus
vlcera sicut est dragagantū sumptis in potu bis ge
nerib⁹ lactis post mundificationē et amilū et gūmi
et exiccatiua etiā et aliquid de diureticis et semi-
nib⁹ facientib⁹ glutinationē. Et qñ bibit lac nō co
medat post ipꝫ aliq̄d donec descendat. et si ei⁹ tar
datur descensio misceat cū eo aliquid salitum. et
qñꝫ ponunt in eo sal et mel. Et lac conueniens est
ei loco aque et cibi silis. Et qum deficit pus est iu
uatiuuꝫ lac cameli ꝑ hoc ꝙ sigillat et glutinationē
facit et confortat. et ē ei vt bibat genera lactis quꝫ
sitis adest. Olera aūt et fructus que ei cōueniunt:
sunt melōes et citroli et pira et zarur et ḡnata dul
cia et cydonia. Et de siccis quibus in feris vtendū
est mensis sunt amigdale et ꝑꝑe torrefacte et fisti
ci et auellane et ḡna pini ꝑꝑe et alcasbu et dimittat
ficus siccas: qm̄ male sunt ad ulcera: abstergentes
ea: et scalpellantes ipa et exiccantes ea: et in ipsis
est lacticiniuꝫ occultū. et oꝫ vt deuitet om̄e aceto
sū fortis acetositatis: et om̄e acutum et om̄e salsū
et om̄e qđ est vehem̄tis dulcedinis.

De scabie renū et meatuuꝫ. C. xiii.

D E genere vlceruꝫ eoꝝ est scabies. et cau
se eius secūdū plm̄ sunt bothor que ap-
parent sup eos ex humorib⁹ cholericis
et baurachijs: deinde vlcerant.

De signis Caᵐ. xiiii.

S Unt cū signis vlceꝝ in exitu eius quod
egr̄dit cū cōmotione et pruritu in loco r̄
num cui admiscetur punctura. Et qñqꝫ
magnificat cū ea dolor et illud qđ egr̄dit de ea q̄
fit in meatibus panniculosū est.

De cura Caᵐ. xv.

C Onfert ei phlebotomia basilice si ē cor
pus totū plenū et maius iuuam̄ ei in om
ni dispsōne est phlebotomia basilice: et
ventosatō loci renū et administratō mundificatō
nis corpis semp et ꝑꝑe cū vomitu et cōfectiones
ex auellanis siles de seminibus cū boli armeni: et
succi liquir. equis ptibus. Et cibus sit qui bene di
gerit et est boni chimi sicut vitelli ouoꝝ et que in
frant et hūectant sicut pulli cū a triplicib⁹ et spina
chijs et blitis.

De lapide renū. Caᵐ. xvi.

C Ommunicat renes et vesica in cā gene
rationis lapidis. et illud est qm̄ lapidis
generatō non cōplet nisi ex mā patiēte
et virtute agente. Mat̄a vō est humiditas visco
sa crossa phlegmatis: aut saniei: aut san. aggr̄gati
in apate et hoc est raro. virtus vō agens est calidi
tas egressa ab equalitate. et mā quid duas hꝫ cās
quaꝝ vna est mā materie et secūda est retētor ma
terie. Mat̄a vō materie sunt cibi grossi ex gene-
ribus lactis et ꝑꝑe spissis et case⁹ et ꝑꝑe humid⁹
et carnes crosse et carnes auium paludestrium et
magni corporis et caro camelina et vaccina et hir
cina et que de siluestribus incrossant. et pisces cros
si et cibi de patellis om̄s et panis viscosus et cru
d⁹ et azym⁹ et tri. et sorbitiones ex simila ⁊ adar-
macha viscosa et confectio de melle viscosa et fru
ctus acetosi et difficilis digōnis et illi qui generant
humorē viscosum: sicut mala īmat̄a et sicut citri ⁊
caro piroꝝ. Et ex aquis turbide ꝑꝑe non ꝯueniē
tes diuerse. Et vina nig̃ crossa et ꝑꝑe qñ digō est
debilis pp debilitatem virtutis digestiue: aut pp
multitudinem ei⁹ quod sūmitur et destruit virtu
teꝫ: aut ꝑpt̄ malitiam ordinis et exercitij sup re-
plonez. Et qñꝫ est mā sanies vlceꝝ in eis aut in a-
lijs. Retentor aūt materiei est debilitas expulsiue
in renib⁹ ꝑpt̄ ꝯplonē: aut apa calīn et herisipilam
et vlcera in renibus et retinent̄ in eis supfluitates
residentes omnis aquositatis que ꝑuenit ad eos:
aut ex vehem̄tia caliditatis in eis et retinet supflui
tates et facit eas lapides anteꝙ̄ expellantur et at-
trahit eaꝫ ad eas āte digōnem integ̃ꝫ a supiorib⁹
corporib⁹. Et hec caliditas aut est sepabilis: aut ī
sepabilis: aut accidens ꝑpt̄ laborem: aut acceptio
nē calefacientis: aut ꝑpt̄ oppilationeꝫ supfluitatuꝫ
aggr̄gataꝝ: aut frigus constringens: aut apata op
pilantia et hoc est plm̄ et fr̄a et dura et cōitas mē
broꝝ ꝑpinquoꝝ sicut intestinorū et alioꝝ. Et qñ
ꝯpmuntur renes tunc accidit in eis oppilatō. Et i
ste res om̄s ēt inueniuntur in vesica causa lapidis
ꝙuis differant utriqꝫ lapides: est. n. ille qui in re
nibus est lenior parump et minor et magis decli-
uis ad rubedinem et ille qui est in vesica est du-
rior et maior valde. et magis decliuis ad nigre-
dinē et ad citrinitatē et ad albedinē lꝫ generet̄ in
ea lapis qui minutatim frangitur. ❡ Et iterum si
est lapis renū et generat̄ secūdū plm̄ et non adhuc
mingit̄ tunc est sedim̄ vrine r̄tentuꝫ cū eo: et si est
vesice et discernit̄ fꝫ plm̄ post sepationē vrine:
tunc est fex san. deinde associat̄ ei et diuersificatur
ab eo. Et ille cui plm̄ aduenit lapis renū est pin-
guis: et ille cui plm̄ aduenit lapis vesice est exte-
nuatus. ❡ Et senib⁹ plm̄ aduenit lapis renū ꝙ̄ la
pis vesice: et infantiuꝫ et eoꝝ qui illos sequnt̄ est
econvso. Et plm̄ h⁹ fit inter infantiaꝫ et pubertatis
initiū. et illud ideo qm̄ virtus expulsiua in infan-
tib⁹ et adolescentib⁹ est fortis qr̄ expellit a supio
rib⁹ mēbris ad illa que sunt inferius. ❡ In seni-
b⁹ vō virtutes renū ipoꝝ debilitantur valde. ❡
Et iteꝝ qm̄ infantium et adolescentium subtiliores
sunt hu. tunc ꝑpt̄ hoc penetrant in renibus eorū.
et senū hu. sunt crossiores: qr̄ nō penetrant in r̄ni
b⁹ eoꝝ. Et ꝙ plm̄ generat̄ lapis ī infantibus: est
ꝑpt̄ appetitum eoꝝ et motum ipoꝝ sup replonē.
et quia potant lac et ꝑpt̄ cōstrictionē meatus vesi
ce eoꝝ et in senib⁹ ꝑpt̄ debilitateꝫ digōnis ipoꝝ.
et ꝑpt̄ hoc indicauit. Hip. ꝙ ipe in senib⁹ non sa
natur. Et omnis vrina in qua est hu. plm⁹ est di
gnior vt ex ea generetur lapis et ē illa ex qua qū
descendit generat̄ sal et est eius sal plurim⁹. Sal
aūt generat̄ ab aquositate in qua est terrestritas
plīma quā adussit calitas. Et vrina quideꝫ infantiū
pluris est salis ꝙ̄ vrina senum: nō qm̄ terrestri-
tas eius sit plurima: imo qm̄ caliditas ī eis est pl⁹
et terrenitas eius in adustione est ꝑfundior. Et ꝑ

pt̃ hoc vrine eoꝝ sunt turbide ꝓpt̃ multitudinem
permistionis ipoꝝ et ꝓpt̃ raritatem corpoꝝ eoꝝ:
q̃r solut̃ ab eis plim aquositatis cũ resolutione oc-
culta et dignioꝝ puerorũ vt in eo generet̃ lapis ē
ille qui est sicce nat̃e ƀƶ plƶ et cal̃i stõi. Et nõ exic
catur ƀƶ plim nã nisi ꝓpt̃ attractionē humiditatũ ad
ipsius ep. deinde memba vrine ipius. Et qñ est
illic caliditas est causa efficiens p̄sens. et ad vlti[m]
siccitas nat̃e facit vrinaƶ crossioreƶ et plmã. Et in
illo in quo est sedim̃ arenosũ non aggr̃gatur lapis
qm̃ mã non est coarctata et nƶ aduenit ei iteꝝ cau
sa plima et si ipa esſƶ plma: esſƶ ꝓmũ qd̃ generar̃t
ab ea lapis magnus durus nisi essent plma. sed est
mollis suscipiens cõiunctionē: et si non: non mul-
tiplicaret̃ eius sepatõ in vrina. et qum forma sit:
hoc scias ꝙ mã non est neqƶ ꝓpt̃ cãm in se ipaƶ:
nƶ ꝓpt̃ vehementiã caliditatis eius quod in lapid̃
cõuertitur non suscipientē cõtinuationē ¶ Et sigt̃
fortitudinē expulsiue et huiusmõi indiciuƶ plm ñ
est necessariuƶ. et scias ꝙ paꝝ accidit puellis et mu
lieribus lapis in vesica qm̃ meat⁹ vesice eaꝝ. q.
ad exteriora breuior et latior et paucoꝝ anfractuũ
et in breui de facilitate expulsionis est ꝙ non est
in lõgo. Et de hñtibus lapidem sunt quibus fiunt
poxismi generandi lapidem et mingendi eũ. Et
qñƶ aggr̃gat̃ et fortasse egr̃dit̃ qũ vrina aduenit
eis sicut in colica. et spatiũ in hoc est diṽsũ inter m̃
sẽ et vsqƶ ad annũ. Et si ille qui consueuit tollerar̃
lapideƶ magnũ alleuiat̃ ꝑ alios dolores vesice: et
sigt̃ illud ꝙ mẽbrum non suscipiens apationē ve-
locit̃ nõ apat̃ ꝑ h⁹mõi neƶ ꝑ dolorē clamosũ qũ tol
lerat dolorē lapidis cũ magno lapide: tunc vnus-
quisqƶ amboꝝ si singulare fiat apat. Et scias ꝙ la
pis renũ et vesice est ex eis que her̃ditant̃.

De signis. Ca[m]. xvii.

Ignoꝝ aũt lapidis q̃ est in renib⁹ ꝓmuƶ
est vrina ⁊ ē ꝙ vrina ĩ ꝓmis est crossa
deinde incipit cõuerti ad tenuitatē et at
tenuat̃ ꝓpt̃ r̃tentionē turbidi tunc existima ei⁹ ge
nerationē q̃uis qñƶ mingat̃ in principio rei tenuis
et generatõ eius in principio rei crossa est magis
significatiua sanitatis ṽtutis et dilatationis meatu
uƶ. Et qñƶ est cũ eo sedim̃ plm sil̃e sedimĩ qd̃ est
in egritudinib⁹ cp̃is infirmi. Et q̃pto plus est vris
vehem̃tius clara et magis assidue clara et paucio
ris sediminis sigt̃ ꝙ lapis ē durior. Et dr̃ ꝙ qñ sa
ni et ꝓpe senes mingunt nigrũ cũ dolor̃: aut absqƶ
dolor̃ indicat ꝙ lapis cõplet̃ ĩ vesica: et cõfirmat̃
significatio in omnib⁹ illis si vides vrinã residen
tem. et est arena illa tendens ad rubedinē et citri-
nitatē. Et cõfortat illud si inuenit̃ g̃uitas in chatin
et dolor et si. q. retineat̃ aliquid qũ mouet̃ sup eũ
sentitur in eo qd̃ sequit̃ alchatĩ sigt̃ magis fortitu
dinem virtutis et amplitudineƶ meatuuƶ. Et ve-
hem̃tior dolor qui fit ꝓpt̃ lapideƶ renũ qũ ĩ ꝓmis
generat̃ est quia cõstringit̃. Et ꝓpea quia inititur
qũ mouetur et incidit in meatib⁹ et ꝓpe in meatu
vesice facit dolorē qũ mouetur ab eo. In dispõ-
ne ṽo cõgelationis eius et quietis eius et quietis
ꝑatientis ipƶ qũ non est repl̃o vehem̃s coarctans
cõmouens lapideƶ inuenit̃ retentio g̃uitatis tantũ.
Et repl̃o cibi facit ipƶ vehementius excitar̃ dolo
res et ꝓpe qñ descendit cib⁹ ad intestina et ptrã
sit ea: qum autem eacuantur et expellunt̃ super-
fluitates ex intestinis dolor̃s sunt quietiores. Si
gna vero motus lapidis sunt grauitas doloris et
eius vehementia et descensio eius ex alchatim us
qƶ ad inguina et ad emunctoria et tunc iam ꝑueñt
lapis ad meatum vesice. et qum sedat̃ ille dolor:
tunc iam ꝑuenit in vesica.

De curatione. Ca[m]. xviii.

Dicam⁹ hic curationes que sunt lapidis
renũ ꝓpe et cõmunes ei cũ lapide ve-
sice: deinde faciam⁹ ad lapidē vesice
ca[m] singular̃ et curationes singulares ꝓpas. Intē
tiones quidem quas medici in curatione lapidis ĩ
tendunt sunt abscisio mat̃iei eius et ꝓhibitio gene
rationis ipius cũ abscissiõe cause et rectificatõ eius
deinde mundificatõ et ꝯminutõ ipius: et fractio e
ius et compssio ipsius et eradicatõ eius ex suo su-
spensorio cũ medicinis que illd̃ efficiunt: deinde
ei⁹ extractio et subtiliatõ in ipo et ordine eius. ⁊
illud cõplet̃ cũ medicinis ꝓuocatiuis: aut cum ad
iuuantib⁹ deforis deinde est regimē sedans illud
quod sequitur inde de doloribus: et rectificatio
eius qd̃ accidit ĩ eis de vlcerib⁹: et sunt quidaƶ q̃
laborant extrahẽr̃ ipƶ ꝑ incisionē iliĳ et ꝑ dorsum
sed ē magnus timor in eo et opatõ eius q̃ rationeƶ
non hƶ. ¶ Mat̃iei aũt abscissio ꝑpat̃ in ꝓmis cuƶ
euõne eius ꝑ sol̃onē ventris: aut ꝑ uomitũ: deind̃
abstinendo a cibis crossis et aquis turbidis equan
do quod comedit̃ et cõsortando stõƶ et faciendo
vt digõ sit bona. Et cũ exercitio tempato in tem
pore vacuitatis et fricatione eius qd̃ ĩ medio strin
gitur et leniendo nãƶ vt declinent hu. crossi ad la
tus fecis et non fiat ex declinatione fecis coarctatio
renum. Et ex eis que conferunt ad hec est assidua
tio prouocationis cũ eis que lauant vesicam de
seminibus diureticis. et de illis que bona sunt a-
ꝑud illud est aqua ciceris: et aqua carui: et aqua
foliorum rhaphani: et rhaphanus ipe ꝓpe minu-
tus humidus. Et qũ supuenit ei spatium dieꝝ ad
ministretur diureticũ forte. In pueris ṽo ꝓhibet
generatõnē lapidis sumer̃ in potu vinũ albũ subti
le ꝑmistũ. Et iuuat̃ a clisterib⁹ lenibus lempatis ꝑ
illud quod educunt de fece et leniunt nãƶ. Et qñƶ
ponuntur in eis de medicinis clisteris et ꝑducunt
virtutem ꝓpe. Et ex ꝓhibitiuis generationis ei⁹
est vomitus post cibũ et multus vsus eius. Ipe-
n. expellit supfluitates crossas ꝑ viam cõtrariã uie
cuius motus est ad renes: et facit latus renũ mun-
dũ et vacuuƶ. et balneum et renes fortasse ꝑueniũt
ad lubricitatem ei⁹. et qñƶ extrahunt mãs ad illd̃
qd̃ de corpe appƶ et auertunt eas a renibus ¶ Et
qñ mlt⁹ vs⁹ ē eoꝝ mollificat̃ ṽtutē ⁊ d̃bilitat̃ ṽtu
tē r̃nũ. Et silr̃ si administrentur in hora in qua nõ
sunt necessarie lenificatio et sedatio doloris. Faci
unt enim renes susceptibiles materieꝝ effusaꝝ ad
eos ꝓpt̃ mollificationem ipoꝝ. et dormir̃ sr̃ dor
sũ est ex eis que lapidi ꝯferũt. Medicine ṽo cõue
nientes qũ sunt ƀƶ plm medicine amare que nõ sũt
valde vehementis cal̃itatis et addant in eam. Et
omne cuius incisio est vehementior et cuius cali-
ditas est minor est melius. Et oƶ vt ille que sunt
lapidis vesice sint vehementius cal̃e q̃ ille que
sunt lapidis renum. et est hoc genus medicinaruƶ

aliud quaꝝ opatō non ꝓportionatᷣ ad calm̄ et frꝫ
imo non faciunt illud quod efficiunt nisi cū ꝓpe-
tate. et medicinaꝝ ꝯminuentiū quedam sūt que n̄
sunt cū illa supfluitate in vrtute. et nā eaꝝ est ad
ꝯminuēdū lapidez puuz. Et illaꝝ que non sunt cū
vehementia quedaz sunt q̄ sunt vehemētis virtu
tis fꝫ lapidez renū sed sunt pue virtutis fꝫ lapidē
vesice: aut nō hn̄t virtutē ad illū sicut lapis iudai
cus. Et quedaz eaꝝ sunt que sunt fortes fꝫ lapidē
renuz et operantur in lapidē vesice. ¶ Et quedaz
sunt fortes vehemētes in vtrisqꝫ lapidibꝰ simul:
sicut auis que nominatᷣ altragulidos: et sicut cinis
scorpionū. Et qū ꝯponuntᷣ ex medicinis ad lapidez
medicine oꝫ vt adiunganᷣt eis speties medicinaruz
que eas adiuuent ad opandū quod efficiunt de qui
bus sunt medicine fortis ꝓuocationis: et extra-
hunt in vrina crossa illud qđ eradicatᷣ de lapide ⁊
ꝯminuitᷣ. Et de illis sunt medicine in quibus est al
teratio eius qđ alie mouētᷣ medicine et moranᷣt ut
sua mora pficiant integritatem sue opationis. Et
iste medicine sunt non veloces penetratiōis ꝓpter
pinguedinē in eis et viscositatem et sunt cū hoc fa
cientes digōnē: sicut gūma feniculi. et de illis sūt
medicine velocis penetrationis et mundificatiōis
sicut pip et allea. Et medicine ꝯfortantes mēbrum
apud diūsitatez impssionū in eo. et motuuz sup ip
sū et sunt medicine albezereati sicut spica et casia ⁊
alie. Et de illis sunt medicine in quibꝰ ē stipticitas
subtilis: sicut sunt robub fructuuz vt cōseruētᷣ mē
brū. Et qn̄z miscentᷣ cū istis medicinis medicine se
dātes dolorᷣs cū ꝓpetate: aut stupefactione sua cuz
ꝓuocatione. Qūqꝫ ꝯponimꝰ medicinā fꝫ hāc for
mā: opatᷣ ūtus nālᷣ in ea: quaᷣ vtitur eis que ad la
pidez sunt apđ lapidē postq̄ vsa fuerit illis ad hoc
vt ꝑuenirēt ille que sunt ad lapidez ad locū lapi-
dis: et tunc vtiᷣ liquefactiuis et lenitiuis illic ut ꝑ
maneat mā lapidis et faciat ipāz morari vt opatio
nem suaz efficiat ꝑ hoc q̄ dominatᷣ ei virtus admi
nistratiua qū iaz ante illud vsa fuerit illis facienti-
bꝰ penetraᷣ que festinaᷣ fecerūt illis ad lapidem
facientibus ad lapidē. Et qū vtiᷣ ꝯminuentibꝰ et
ꝯꝑmētibꝰ et faciunt opationē suaz pigrescunt me
dicine morari facientes et ꝓuocatiue et pēetratiue
Qū aūt extenditur dolor administra stupefaciētia
fꝫ q̄ est regula cognita in ꝯpositione medicinaꝝ.
Et qn̄z est necessariū vt in medicina singulari vna
sint plēs haꝝ ꝓpetatū. Nūc quidez numerᷣmꝰ me-
dicinas ꝯminuentes lapidez et extrahentes ipꝫ.

De medicinis ꝯminuentibꝰ lapiđ. C. xix.

Et sunt sicut costi radix: et radix rubi:
et bdelliuz: et radix sule ⁊ cort: radicū
alđmest: et cicer nigrū et ꝓpe aqua eiꝰ
et sem̄ altee: et fructus alkarasie et gūmi alzarur
et in alzarur est virtus in hoc: et tribuli: et radix
eoꝝ sunt boni ad illud: et radix alhasce et squilla
et acetū eius: et oxymel ipsius: et apiuz mōtanuz
et calam̄ tū. et apsinthiuz: et casia et radix citroli
cāpestris. et xilobalᷣ: et carpobalᷣ. et oppobalᷣ. et
radix eius est fortis valde. et sem̄ malue campe-
stris et cardus. et aqua radicis eius et scolopen-
dria et capillus veneris de quo sumatᷣ pondꝰ. ʒ.
ii. in aqua rhaphani et apiū et radix athel et semen
canabis et ūga pastoris et ꝓpe romana et cyminū
campestre. et radix pentaphilon et aq̄ eius et cāe
pitheos et poliuz. et radix aspagi et sem̄ cipi egyp
tiaci et cortic. radicū lauri et sem̄ rhaphani et scor
deō. et extremitates vitis albe et ruta agrestis.
Et iteꝝ baurach armeni de quo sumatᷣ pondꝰ auᷣ
v. et conficiatᷣ cū melle et potetᷣ in aqua rhaphani
tribꝰ diebus. et iteꝝ scorie ulᷣ sotiᷣ auᷣ. i. cū aqua
tepida. Et dixerunt quidā q̄ si sumatᷣ septuaginta
ḡna pipis et optime terrantur et fiant ex eis. vii.
trocisci. et detur in potu omni die troc. vnus de
scendet lapis et in fisticis est uirtus qua ꝯminuitur
lapis renū. Et de fortibus fꝫ lapidem renū sunt la
pis iudaicus et pullegiū et camepitheos. et de for
tibus absolute sunt cinis scorpionū: et olm̄ in quo
ponuntᷣ scorpiones stans sub sole linitū in iectuz ꝑ
siringā in lapide vesice. ¶ Cinerᷣs aūt scorpionū
regim̄ melius ē vt linias vas silᷣe vrinali spissum
luto sapiētie: deīde ponas in ipō scorpiones et di
mittantur in furno calido nocte iª ad minus ita ut
ꝑueniant ad sūmū in adustione et in mane remo-
ueantᷣ. Et vitrū est melius q̄ testa exiccans et ac-
cipiens virtutē. et cinis leporis decollati fꝫ hunc
modū est fortis. de quo sumatᷣ in potu pondus. ʒ
ii. et aq̄ eiꝰ sunt vehemētis iuuamenti et resolutō
nis. et que de eo ex more sumuntᷣ sunt caput et ex
trema ipsius exiccata in sole in vase eneo. et iterū
lūbrici terrestres exiccati. et iteꝝ uitrū attrictiōne
factū. vt atomi qui in solis appent radio. et ite
rū cinis uitri et illud meliꝰ fit si igneatᷣ sup cochlia
rium ferreū et tritū cribelletur: deinde ponatᷣ sup
aquā fabaꝝ et ostendetᷣ in ea quod de eo calciatur
et iteꝝ reliquz donec pulverizetᷣ totū: deinde tera
ᷣ puluis sicut atomi qui sunt in radio solis et datᷣ
de eo in potu auᷣ. i. in. xii. auᷣ. aq̄ calide. et illđ
melius ē qđ ē đ vitro albo claro. Et de illis que
valde fortiora sunt. est vnus lapiduz qui in spon
gia inueniuntur. Et iteꝝ san. hirci exiccatus et ille
melior est qui sumitᷣ in hac hora in qua coloratur
vua. Querᷣ gᵒ ollā nouam et ablue eaz aq̄ ita vt
remoueatᷣ quod de ea est de nā terrenitatis et sal-
sedinis. et si fuerit lapidea erit melior: deinde de
colla hircū qui habeat quattuor annos sup illam ol
lam et dimitte ꝑmū san. eius et vltiᵐ currerᷣ: et
assume mediuz tm̄: deinde incide ipꝫ in frusta pua
de quibꝰ facias troc. quos ponas sup rete aut pan
nū mūdū et spge eos ad solē sub diuo pastorale đ
fendens eos a puluerᷣ et dimitte eos tamdiu do-
nec eoꝝ exiccatio vehemēs fiat in loco ad quē ros
nullo mō ꝑtingat et cōserua troc. et qū volueris e
os in potu tribuerᷣ dabis eis in potu cochliariū iᵐ
in vino aceti in hora quietis doloris: aut in aqua
apij montani et videbis rem mirabilē. Et đ eis q̄
fortia sunt est cinis ouoꝝ galline postq̄ euāata sunt
a pullis. Et de eis que sunt vehementis fortitudi
nis et meliora omniū est auis que grece nominatᷣ
tragulidos et auis est de generᷣ puaꝝ minor om-
nibꝰ auibꝰ excepta aue rᷣgia et color corpis eius ē
inter viridez et cineritiū et citrinū et sup alas eius
sunt penne auree. et sup caudā ipsius sunt alba pū
cta et plꝫ appitionis eius est in hyeme et apud pisci
nas et apud ꝑietes et ipius volatui apud ꝑietes n̄
est fixio: imo volat paꝝ et cantat et garrit semp ⁊
mouet caudā. Et ipa comedatᷣ cruda sicut ē quod

melius est et comedit̃ elixata et assata et salitur et
reseruatur ut caro salita. Et qñ3 adurit̃ sicut est in
furno qui non sit cũ illa calitate. s. cũ q̃ttitate qua
dominet̃ ei adustõ et destruatur v̂tus et sit in vi
treato vase ⁊ ƀ3 mõ3 qui dictus ẽ ad scorpiones ⁊
alia et qñ3 aduritur in olla lapidea: aut butinisi et
stringitur capud eius. Et qũ ꝑtransit terminũ rei
tendens ad adustionẽ tunc retine. Et qñ3 pulueri
3atur illud quod d̃ ea salitum est et assatũ ipsiꝰ cu3
pipe et similibꝰ et bibat̃ tritum eius a puluerisa-
tione: aut adustione cũ vino claro cũ melle: aut cũ
aq̃ mellis: aut cũ condicõ. Et silr̃ vnaqueq3 haru3
medicinaꝝ. Et existimant quidam ꝙ hec auis sit
auis spine sed hec est auis que nominat̃ francigie
safurion de qua non scio an sit illa: aut alia. et exi
stimant ꝙ qñ exiccatur et bibitur paulatim extra
hit lapidẽ ex omni loco. Et dixerunt quide3 ꝙ la
pis ip̃e extrahit lapidẽ. Et iteꝝ fimuꝰ columbinꝰ
et fimus galli. et existimant hunain et alkindꝰ ꝙ
qñ sumit̃ de eo pondus. ʒ. ii. et origani pondus.
ʒ. ʃ. et q̃ttũ ip̃3 ẽ 3uccari tabar3et extrahit omne3
lapide3. Et qñ ponũt cũ eo pip et sal et ꝑ̊pe in de-
coctione pullegij: et iteꝝ scarabei exiccati. Et exi-
stimant quida3 ꝙ suffumigatõ eius quod est sub v̂
ga cũ spina eritij facit minger̃ lapide3: et hoc est d̃
illis que ego non verifico. ❡ Medicine vero q̃
cũ istis ꝑmiscẽtur pharmacijs ad penetrandũ sunt si
cut pip et calam̃tũ et cinnamomũ et iste cũ hoc sunt
iuuatiue in ca° motionis lapidis. Medicine aũt q̃
cũ istis ꝯmiscent̃ vt ꝓuocent cũ virtute et extra
hant supfluitates crossas sunt sicut semina cognita ⁊
ꝑ̊pe feniḡ. et sic daucũ et meu et fu. ⁊ assaꝝ et aco
rꝰ et ameos et keisim et siseleos: et sem̃ agni casti
et squinantũ et cordumeni. Et fortasse quida3 ho
mines dicunt bonũ esse vti catarídibus. Et iste q̇-
de3 medicine cũ vehem̃tia ꝓuocationis sue non
sunt ꝓ̇uate ip̃sione ĩ lapide. Medicie v̂o doloris
sedatie sunt sicut sem̃ lini et mucilago eius: et si-
cut nuces et auellane: et sem̃ altee et habent ordi
ne3 etia3 ad mãs lapidis. Et ꝯuenientiora ad cor-
pus renum ex narcoticis est illud qd̃ sciuimꝰ. ❡
Medicie aũt cõfortatiue sunt sicut been et aristo
logia: et liliũ siccũ et sem̃ angni casti. et iteꝝ sicut
rosa et balaustie: et squinantũ et sandali. ❡ Me
dicine v̂o ꝯposite ad lapidẽ sunt sicut mithridatu3
ip̃3 nanq3 fortis opationis est in lapide renũ: et sic
sag3enea et sicut ꝯfectio de scorpionibus cognita
ad renes et vesicã. Et iteꝝ medicamen factum cũ
san. hirci qd̃ nominat̃ manus dei ꝑpt̃ suã nobilita
tẽ. Et medicam̃ thesaurizatũ dictum factum cũ olo
balsami qd̃ est mirabile. Et sicut medicam̃ forte
qd̃ expti sumus. Recipiens cineris vitri et cineris
scorpionũ: et cineris radicũ canliu3 nabati: et cine
ris leporis et lapidis spongie et san. hirci exiccati
ꝯtriti: et cineris corticũ oui de quo pullus egr̃ssꝰ
est et lapidis iudaici et gũmi nucis: et acori ptes e
quales: et petroselini dauci pullegij gũmi arabici ⁊
seminis altee et pipis õniũ ana ptẽ. i. et. ʃ. cũ mel
le conficiantur cꝰ dos̃ sit vsq3 ad aur̃. ii. et supra
cũ aqua tribuloꝝ decoctoꝝ cũ cineribus nigris. ❡
Et hoc etiam ꝯueniens est ei qui in vesica est ex-
trahens ip̃3 silẽ luto albo. Et iteꝝ ex eis que sunt
fortia aggr̃gata est illud qd̃ recipit seminis melõis

et vitri adusti et culbũ ptes equales. sumat̃ cũ aq̃
ciceris. Et iteꝝ fimi columbini et fimi galli. det̃ a
liquid cũ aqua rhaphani: aut cũ vino: aut cũ aqua
cal̃a. est enim aggr̃gatiuu3. Et de illis que sunt ag
gr̃gatiua est vt sumat̃ condisi pondꝰ. ʒ. i. fimi co
lumbini. ʒ. i. scarabei. ʒ. i. duodecĩa terantur et
dent̃ cũ vino. Et iteꝝ lapis spongie scolopendrie
capilli ueneris semis altee petro: equalr̃ et sit do
sis quantũ necesse est in aqua apij: aut aq̃ radic: aut
aqua tribuloꝝ: aut aqua rhaphani. Et iteꝝ de eis
que sunt aggr̃gatiua est illud qd̃. ℞. ḡnoꝝ fructꝰ
balsami calamenti campestris sicci lapidis spongie
se. malue et albedarũgi sicci ptes equales terantur
et dent̃ ex eo om̃i die cochliariũ i^m cũ vino ꝑmi-
sto. q. ℥. iiii. Et de illis que ꝓ̇pora sunt ei qui est
in renibus est illud quod. ℞. meisus sumirion ã
boꝝ ana pondus. ʒ. ii. pipis. ʒ. iiii. cꝰ dosis sit ƀ3
q̃ttitatẽ que existimat̃ cũ oxymelle squillitico. Et i
teꝝ rute cãpestris malue cãpestris radic. apij ptes
eq̃l. d̃ q̇bꝰ sũat̃ q̃ttitas duoꝝ cochliarioꝝ q̃ coq̃t
in uino et colet̃ et bibat̃ vinũ. Et iteꝝ radix penta
philõ cũ oxymelle quillitico: aut aqua mellis. ❡
Et iteꝝ se. rhaphani et culbũ equalr̃ sumat̃ in po-
tu vna vice post aliam. Et iteꝝ ḡnoꝝ almabaleb
excorticatoꝝ tritoꝝ aur̃. ii. croci aur̃. i. aristol.
aur̃. ʃ. cõficiantur cũ melle cꝰ dos̃ sit. ʒ. iiii. et i-
teꝝ cordumeni pondꝰ. ii. ʒ. cũ tertia sui cortic. ra
dic. lauri. et iteꝝ sem̃ albarmel et bdellium sumã
tur de quibꝰ fiant pilule et sumatur de eis omni
die pondꝰ. ʒ. i. cũ aqua ca. et cũ aqua folioꝝ rha-
phani: aut cnnule humide: aut cũ aqua oliuaꝝ. ❡
Medicam̃ vlti^m sedãs dolorẽ et extrahens lapi-
d̃. ℞. sumiriõ et est apium campestre et det̃ apiũ
ꝑsicũ. ℥. i. cipi egyptiaci spice aromatice se. papa-
ueris albi cinnamomi casie pipis al. se. baucie aco
ri omnium ana. ℥. i. et. ʃ. lapidis iudaici lapidis
oclati de regione macedõie ana. ℥. ʃ. cõficiatur
cũ melle de quo sumatur ad magnitudinẽ auella
ne cũ vinos ❡ Medicam̃ conferens generationi
lapidis. ℞. se. citroli pullegij se. altee õniũ ana.
ʒ. i. se. cucu. hortulani. seminis melõis dragagã
ti omniũ ana. ʒ. ʃ. misceantur omnia et sumat̃ sit
q3 dos̃ eius pondus. ʒ. ii. cũ vino subtili ꝑmisto:
Aliud. ℞. lapidis inuenti in spongia: radicis tri
buli se. bautie omniũ ana. ʒ. ii. seminis cucume-
ris hortulani seminis melonis seminis altee ami
li omnium ana pondus. ʒ. ii. seminisfenicu li anisi
polij omniũ ana. ʒ. iii. Et qñ3 dat̃ eis in potu aque
in quibus decoquantur medicine lapidis sicut aq̃ ĩ
quibus decoqunt̃ camepitheos et poliũ et calamẽ
tũ et siseleos et radix tribuli et fructus eius et sco
lopendria et radix malue et capillus veneris et v̂
ga posto. et ra. tamarisci: et ra. eupatorij: et se
m̃ altee et sũiriõ ⁊ saguaſ ⁊ pullegiũ et alia ex diu
reticis. Et quandoq3 ꝯministratur in diebus sani
tatis prohibet generationẽ lapidis etia3. Et ex d̃
coctionibus quibus iuuamentum confertur lapi-
di renũ qũ eoꝝ administratio assiduat̃ ĩ horis po
xismi est vt decoquant̃ folia malue campestris ⁊
ponant̃ in decoctione eius butyꝝ et mel de qua su
mat̃ in potu res ꝑ̄lima frangit enim lapid̃ et ꝓuo-
cat vrĩã et lenit iter eiꝰ et extrahit eũ cũ facilitate
Et Rufus quide3 dixit ꝙ ꝑ̄lima belneatio in ther

mis sulfureis frangit lapidez. Et hec forasse facit
puenire ad hoc q quedaz aque cal'e que qñz vlce
rant cutē qñ ponunt in eis medicie lapidis et sub
mergit̄ i eis pann⁹ dū sunt cal'e et ponit̄ sup locuz
lapidis r̄soluit ipz. Et ego iam expt⁹ sū res h⁹ ge
neris: in r̄gimine aūt in p̄patione lapidis ad hoc ut
eleuet̄ et patiat̄ a medicinis cū facilitate lubricitatis
et exitus: oz vt administrent̄ olera mollificantia
inungendo cum fricatione. Et similiter emplastra
etiembrocationes et cerata mollificantia: et bal
nea et tine cum quātitate que non mollificent v̄tu
tez si flue et debilitetur expulsiua. Et qñz currit p
pt̄ illud ad mēbrū additio mat̄iei. Et tūc bibitur
medicam̄ ad eradicationē lapidis vt fiat facilis s̄r
ipz eradicatio et extractio. Et oz vt misceant̄ cum
mollificantibus cōfortantia fz canonē motum et p
p̄e qū nō est cū confortantib⁹ p̄l'ma cōtrariētas ad
intentionē que est in resolutione. et illa sunt sicut
ol'z de lilio et ol'z de spica et ol'z de alcāna et cor[a]
coꝝ etiam: et ol'z alkeiri aggr̄gat intentiones p̄l'ri
mas: deinde stringat̄ mediū et alchatī et pectē vt
dilatent̄ meatus desup: aut fricent̄ cū manu: deiñ
det̄ in potu medicamē ꝯminutiuū: et si fuerit sū
ptū in potu tunc ꝯuenit adhibeat̄ diuretica. Et nō
est malū vt bibatur ēt quod ē sicut casia fistula cū
ol'o amigdalino et cū succo viscoso qui fit d̄ succis
diureticis in quib⁹ sunt viscositas et lubricitas cuz
ol'o amigdalino. et ex eis que cōferūt post mollifi
cationē: aut qū excusatio est a mollificatione ppt̄
illd̄ qd̄ scis de lapide suspenso moto sunt vapora
tōnes cū spongia et sil'ib⁹ sibi infusa in aqua et ol'o
et cū panno: aut furfur̄: aut empl'a calefacta et vi
scosa: aut cū ol'is cal'is calefactis sicut ol'o rutino:
aut cū ol'o et castoreo. et est necessariū vt conserue
t̄ calefactio empl'oꝝ. Qd̄ si necessaria sunt fortio
ra illis ponant̄ ventose vacue sup lapidem: et sit
eaꝝ positio dolorosa ut attrahat ipz deinde depo
nat̄ ab illo loco ad illū qui est sub eo ad inferiora
et suspendantur ibi. Et sil'r fz gradationē descen
dat̄ a loco renū fz obliq̄tionē emunctorioꝝ ad infe
riora. Qūq; descendit ad vesicā sedatur dolor. et
qñz exercitiū et motus et equitatō sup animal in
quiete incedens sufficiunt. Et sil'r descens⁹ p g̃dū
et p̄pe postq̄ administrate fuerint inunctiones.
Qūq; descendit ex vesica ad meatū v̄ge tunc for
tasse facit dolorē. Et tuc oz vt regat̄ regimine illi
us loci cū eis q̄ dicem⁹. ¶ Regim̄ aūt doloris qñ
ꝯmouet̄ et p̄pe apud v̄gā ppt̄ magnitudinē lapi
dis: aut ppt̄ dentes in ip̄o et fractāz rasicationis et
asp̄itatez excoriantē qñq; pol'e est vt sit cū bal. et
tis. Qū aūt supfluūt et mollificant redit dolor ve
hemens post horā. Et embroce de camemilla: et
meliloto et altea et furfure bone sunt et iuuatiue
Et si fuerit cōstrictio aliqua nat̄e tunc de rectiori
b⁹ reb⁹ est extraher̄ fecē cū suppositorio aut cum
clisteri nō magno qd̄ coarctet et dolorē faciat: im
mo suppositoriū amabilius est mihi. Et in lenifica
tione nat̄e est alleuiatō p̄l'ma et sedatō doloris: et
non est seita ad administrandū catharticū. ipz eni
ledit et nocet p illud qd̄ descender̄ facit desup.
Clister̄ autē qū in eo ponunt̄ adipes et vnctuosa
et virtutes mollificantes et virtutes diuretice fa
cit cū sol'one ventris lenitatem et frangit dolorem
et adiuuat ad extractionē lapidis. Et quz dolor e

fortis sedat̄ qñ curat̄ cū eis q̄ diximꝰ deiñ qū cura
t̄ lapis multiplicat̄. Quar̄ rectius est vt abstineat̄ a
medicinis fortit̄ mouentib⁹ et administrent̄ cliste
ria leuia lenificantia: et inunctiones que cōp̄mēdo
et fricando fiunt: et cerataria mollificantia lubri
ficantia. et de illis que iuuant i hac hora est admi
nistratō vomitus: et illud est de eis que minorāt
mās ꝯp̄mentes lapidez. sed fortasse nocet p illud
q attrahit lapidē ad sup̄iora. et si fuerit dolor d̄
illis que non r̄mouentur p̄rs⁹: tunc necessariū erit
dar̄ in potu illud qd̄ stuporē facit. Et iteꝝ filoniū
et ēt mithridatū mādragoratū et tyriaca q̄ ñ ē an
tiqua: imo est ad nouitatē declinis et est virtus o
pij remanens. Ip̄a. n. pluribus cōfert modis. Cō
fert nanq; ex pte tyriacitatis et ex pte p̄uocationis
et cōminuit lapidē et ex pte stupefactionis doloris
et qñz adiuuat in dieb⁹ ventositatē in renib⁹ co
arctantem etiā lapidē. Et cognoscitur p sig̃ vento
sitatis renū: aut ventositatē in intestinis ꝯp̄mentē
ipz. et cognoscit̄ p sig̃ sua: qr̄ oz tunc vt intendat̄
ad ea que frangunt ventositatez sicut ruta et sem̄
eius et sem̄ apij et anisū et ameos et carui et nigel
la dando in potu in eis que sunt sicut aqua mellis:
aut empl'ando: aut faciendo ex eis ceratū cū ol'o ali
quo et vtendo eo in clisteri. Et si fuerit lapis ppt̄
ap̄a cal'z curet̄ curatione ap̄atis renū in p̄mis. ¶ Et
sufficient ea que scis de embrocis et empl'is et ce
ratarijs infr̄iantibus que preterierunt tibi in ca.
p̄l'rib⁹ asp̄so sup eo modico aceto donec penetrent
⁊ sil'r fiat clister̄ cū istis succis et cū ol'o ros. cū eis.
et si indigent phlebotomia fiat. Et si fuerit p̄pter
ap̄a duꝝ: tunc adhibeant̄ ea que sunt sicut mucila
gines cal'e. vt mucilago se. lini et fenugreci et al
tee: et se. almaru p̄miste cū eis que infrant. Et sil'r
cāemilla et melilotū et tribuli et anetū. Et ita ad
ministrāt̄ epithimata. Et qñ administrātur epithi
mata oportz ut ponantur in eis que sunt sicut gum
ma pini et serapinuz et ammoniacū et storax et ca
storeū et sicut myrrha. Et iteꝝ ol'a cal'a cū ꝯfortan
tib⁹ aliq̄b⁹. Et de vnguentis vnguentū diaquilō
et vnguentū de adipib⁹ et alia: et qū videris in
flāmatiōez p̄uocabis tunc. Cibi aūt lapidē patiētiū
sunt illi qui cōtrarij sunt cibis nocentib⁹ eis: et car
nes auium assate habentiū colorē cineritiū et auiū
in domib⁹ habitantium dissolute cū decoctione ñ
nocent eis. et sil'r que de carnibus sunt subtilia: et
cancri assati caro ꝯfert eis. Et oz vt in cibis eoꝝ po
nantur capita cardi ⁊ asp̄agi et p̄prie campestris cū
aqua cineris et ol'o cartami.

Fen. xix[a] de dispositōnib⁹ vesice et vrine duos
ꝯprehendēs tractatus.

Tractat⁹ prim⁹ de dispositionib⁹ vesice.

De anatomia vesice. Ca[m]. i.

Quenadmōz deus excels⁹
creauit et fecit vasa aggr̄
gatīa ꝯp̄hendentia totuz
vsq;⁰ aggr̄gat deinde ex
pellit totū simul p quod
fit excusatō ab afcellatō
ne cōtinua hora post ho
rā sicut sciuisti. Sil'r p̄pa
rauit excels⁹ ⁊ creauit eis qd̄ d̄ s̄fluitate aquositatis

attrahat̃ digne excuti et expelli capacitatem et sac
culũ cõphentẽ totalitatẽ eius: aut plm eius donec
surgat ad extrahendã ipaz semel. et non sit neces
sariũ expelleř ipã cõtinue. sicut accidit patientibꝰ
distillationẽ vrine et capacitas illa est vesica. Et
creata est neruosa ex neruis ligam̃ti vt sit vehem̃
tioris fortitudinis et sit cũ fortitudine susceptibil'
extensionis plane sustentate vt impleat̃ aquosita
te. Quõꝗ replet̃ euat̃ quod in ea est cũ voluntate
ad quã pducit necessitas. Et in collo eius est carno
sitas retenta vicina lacerto. Et ipã quidẽ duas hz
tunicas quaꝝ interior in pfundo est dupla extrinse-
ce: qm̃ ipã obuiat aquositati acute. Et subtiliatus
est creator sapienter in attrahendo aquositatẽ ad e
am et in extrahendo aquositatez ab ipa qř puenire
fecit ad ipaz duo emunctoria q̃ sunt renũ. Et qum
ad ipaz puenerũt sepauit vesice duos aulos quos
facit incedeř inter duas tunicas incipientes i pmis
penetrař in tunicã pmã pforantes eam: deinde ha
bentes incessũ habentem q̃ttitatẽ iter duas tunicas
deinde submerguntur in tunica interioř disrumpẽ
tes vtranqꝫ eaꝝ ad cõcauitatẽ vesice ita vt qñ re
plet̃ aquositate et sustentatur cooperiat tunica a-
liã tunicã exteriorẽ expulsa ad ipaz ab interiori p
te et pfundo talř vt existimet̃. q. tunica vna et
non sit in eis penetratõ: et ppt̃ illud nõ řdit aquo
sitas et vrina qũ figit̃ vesica ad posteriora et ad
duo emunctoria: deinde creauit ei deꝰ cꝰ virtus
est sublimis colluz expellens aquositatẽ ad virgã
anfractuosũ plẽs habens anfractus ppt̃ quos non
mundificat̃ ab aquositate integre expulsa ppe in
masculis. In eis nanqꝫ tres hz anfractus. Et i mu
lieribꝰ hz anfractuz i[m] ppt̃ ppinquitatem vesica-
rum eaꝝ cũ matricibus ipsaꝝ. Et illius colli eius q̃
dã ps munita est eo ꝙ circũdat ipz sicut suffocato-
riũ et expssoriũ ita vt phibeat exitum aquositatis
ab ea nisi cũ voluntate mollificante illũ lacertũ ad
iunctũ lacertis ventris ſʒ ꝙ sciuisti in loco suo: ni-
si illo lacerto adueniat nocumentuz: aut supfluitas
necitas et ꝯtiuat̃ ĩcuiqꝫ latũ eiꝰ neruꝰ q̃ttitatẽ ha
bẽs et vene quiete et pulsatiles et multiplicati sũt
nerui eius vt ipsam sentiat illud cui innititur et ad
quod extenditur.

De egritudinibus vesice et cura eiꝰ. C. ii.

Accidũt iteꝝ in vesica egritudines ꝯplõ
nis cũ mã et absqꝫ mã et apata et oppila
tio de cꝰ sũma est lapis. Et inueniũt in e
a egritudines q̃ttitatis in puitate et magnitudine.
Et accidunt ei egritudines situs in augmẽto et dis
locatione. Et accidũt ei egritudines solonis singu
laris p aptionẽ et scissionẽ et incisionẽ et vlcera. ¶
Et qñz cõmunicat̃ vesice m̃bra ĩgalia et nobilia:
sicut cerebꝝ. ipz. n. fit dolorosũ cũ ea et aduenit
ei vertigo: et qñz puenit ad sirsen cã ꝯmunitatis
egritudinũ vesice calaꝝ: et sicut epi iteꝝ mľtotiẽs
enim accidit hydropisis ppt̃ frigus vesice. Et e-
gritudines quidez vesice multiplicat̃ in hyeme et
curant̃ iteꝝ sicut curantur ille que sunt renũ et cũ
medicinis fortioribꝰ et magis remanentibus: et
sunt potiones et iniectiones et vnctiões et empla
quibus emplastrentur duo emunctoria et sub
vmbilico et in duabus cõmissuris singularibus
et dolores vesice multiplicantur in aeribus et in ř
gionibꝰ et ventis septentrionalibus et in tempo-
ribus frigidis.

De his q̃ calefaciũt vesicã. C. iii.

Diuretica calã oĩa calefaciunt vesicã: et
vnctiones et iniectiones ex ole. calis ⁊
gũmis calis sicut ole. costiñ et nardiñ et
de ben et vaporatõnes et empla ex medicinis p̃di
ctis in ca. renum calis de quibus fiat emplastrum
vbi scis.

De his que infřant vesicã. C. iiii.

Infrigidant eã potus succi portulace: et
citro. et cucur. et potus spodij cũ aq̃ fřa
et ex epithimatibꝰ sandali et canfora et
faufel cũ lacte acetoso de quo butyꝝ est extractuz
et silř mucilagines et succi fři et ole. fřa sicut ole.
de se. cucur. et ole. rof. bonũ et ole. de papaueř
et ole. de se. lactuce cũ cãfora et similibꝰ et iiectio
nibꝰ pprie et lac asini iuuatiuuz est valde.

De lapide vesice et signis eius. C. v.

Oportz vt tu cõsideres illud quod dixi
mꝰ d lapide renũ: deinde pmitteris ad
ꝯsiderandũ hoc ca[m]. Et tu quidez iam
sciuisti illic dřaz inter lapidez vesice et lapidẽ re-
nũ in qualitate et q̃ttitate ex ca. lapidis renũ. Diffe
runt enim vtriqꝫ lapides at ille qui est in renibus
est leuior paꝝ et minor et magis trahens ad rube
dinẽ: et ille qui est in vesica est durior maior val
de et magis decliuis ad soliditatem et cineritatez
et albedinem: lz generet̃ in ea lapis q̃ ꝯminuitur:
et ille quidem qui est in vesica discernitur ſʒ plm
post sepationẽ vrine. Et ille cui plm aduenit lapis
vesice est extenuatus et in renibꝰ est econuerso.
Et infantibꝰ quidez et q̃ eos sequntur aduenit la-
pis in vesica. et dicã hic ꝙ vrina in lapide vesice
est decliuis ad albedinẽ et sedim̃ nõ est rubeũ ad
albedinẽ tendẽs: aut cineritatez: et qñz est vrina
crossa oleagine fecis et ſʒ plz est subtilis et ppe in
pncipio. Et nõ est dolor lapidis vesice sicut dolor
lapidis renuz: qm̃ ille q̃ est vesice tenet̃ in spatio:
nisi qũ lapis retinet vrinã: qm̃ eius dolor vehe-
mẽs fit. Et qñ ipe cadit in meatu et asptas in lapi
de vesice plma est: qm̃ est in spatio in quo posse ẽ
vt stet sup euz illud quod ipe retinet: et ppt̃ hoc
est maior qm̃ eius locus latior est. et accidit qñqꝫ
vt sint in vesica vna duo lapides et plẽs illis ex-
coriantes et multiplicatur cõfractio arene ex eis.
Et est qñz cũ arenositate fex furfurea ppt̃ abrasio
nẽ eius a lapide abstergente. Et in lapide quidem
vesice est assiduatõ pruritus et doloris in virga ⁊
in radice eius et in pectine ꝯmunicatõne virge ad
vesicã et hñs eũ multiplicat cõtractionẽ virge sue
ppe qũ est puer et assidua fit eis erectio. Et qñqꝫ
pducit illud ad exituz ani et ad retentionẽ et dif
ficultatẽ cũ hoc ꝙ illud qd̃ egřditur cũ fortitudine
ppt̃ ꝯphensionẽ suaz a stricto ⁊ ab impellente post
ipz. Et qñz mingit in fine eius vrina quã vult. ¶
Et quotiens euat̃ ex vrina quaz mingit desiderat
mingeř statim et agens illud est lapis expellens ex
pulsionẽ vrine aggřgate. Et multotiens mingitur
san. pp rascationẽ lapidis pprie quando ẽ asp ma
gnus et multotiens pungit. Qũ gº resupinat̃ lapi-
dosuz et eleuant̃ anche eius et cõcutitur remouet̃
lapis a meatu. Et qñ tunc fit ꝯpssio sup pectinem

eẏcitur vrina et hec est significatio fortis sup lapi
dez. Et qñz alleuiat illud incuruatō lapidosi sup
genua sua et ꝯmotō mēbroꝝ suoꝝ ad inuicez. Et
qñz alleuiat p intromissionē digiti in anuz et r̄mo
tionē lapidis ſʒ huiusmōi ꝑpationē. Et qñz alleuia
tur illud per figuras alias ꝯpſſiōis et expressionis
et resupinationis et incuruatōnis q̄s experimentū
inuenit. Qū g° nō ꝯfert illud administret̄ alchar
tir et extrahit̄ et expellit̄ vrina et est significatio
fortis. Et sil'r si difficilis fiat eius intromissio tunc
melius est vt non laboret̄ cū conamīe. et qñq; si-
gnificat alchartir p illud quod associat̄ ei mā ex q̄
generat̄ lapis. Et lapis quidē puus magis retinet
vrinaz q̄ꝫ magnus: qm̄ figit̄ in meatu: magnus ue
ro r̄mouet̄ a meatu velociter. Et scias q̄ꝫ lapis ue
sice multiplicatur in r̄gionib⁹ septētrionalib⁹ et ꝑ
ꝑpe in infātibus.

De curationibus lapidis vesice. C. vi.

Lapis vesice indiget medicinis fortiori
b⁹ qm̄ ipā ē frigidior et quia ē lōginqui
or et qm̄ lapis eius est vehemētius cō-
firmat⁹ ex vehemētia coagulationis. et medicine
eius sunt medicīe fortes ꝑ̄dicte in curatione lapi-
dis renū. et eis quidem ꝯferūt saggenea et muhri
datum qū lapis est puus: aut lenis et sil'r athaāsia.
Et ꝯferunt ei scolopendrie pondus. ʒ. i. et maha
leb excorticate. ʒ. ſ. Sirupus iuuatiuus eis. ℞.
miliȷ̄ sol'. triti. ʒ. xv. capilli ueneris. ʒ. vii. pe-
troselini. ʒ. iiii. ficus albas. vii. numero decoquā
tur cū. iiii. lb. aque donec remaneat. lb. i. et bi-
batur post exitum de balneo c⁹ dos sit. lb. ſ. Et
oʒ vt tine q̄ in ea administrāt̄ sint fortiores et po
nant̄ in eis cū medicinis notis medicīe que sunt si-
cut folia agni casti et capillus veneris et foliū et as
suesir et rosa eius et aliquid habēs stipticitatē vt ñ
supfluat mollificatio: et ponantur in eoꝝ vnctioni
b⁹ galbanū et pix et ammoniacū et euforbium. ¶
Et melius eoꝝ est empl'm de bdellio de mecha:
et melius coꝝ oľoꝝ est ole. de scorpionib⁹ empl'a
tū et distillatū: aut iniectū cū quo misceat̄ aliquid
ꝯfortatiuuz. Et medicine quib⁹ emploꝝ coꝝ sunt
radix scolopendrie et radix asech et poliuz et ca-
nabis et altea et capillus veneris et ponantur in eis
illa que sunt sicut folia virge pastoris et auis ꝑ̄di
cta in ca° lapidis renum et que diximꝰ cū ea de or
dinib⁹ eius valde cōferunt ei. Et de eis que sunt
ꝓpa illis in curis ipsoꝝ est vt vtantur medicinis
lapidis in iniectione et iuuantur eis vehementer.
Et qñ vrine fit difficultas et retinet̄ causa lapidis
vesice et nō est semita ad sciendū ꝓpt̄ aliquid qꝺ
ꝓhibet: aut ꝓpt̄ timorē tunc de hominib⁹ est ali-
quis qui ingeniatur et in eo quod est inter anuz et
testiculos scissurā efficit puaz et ponit in ea cannulā
vt egr̄diat̄ qui cognoscit anatomiaz vesice et co-
gnoscit locū colli eius cui cōtinuantur vasa spma-
tis et cognoscit locū arterie et locū carnosū vesice
vt caueat illud quod oʒ ipʒ cauer̄: q̄r non accidit
nocumentū in generatione: aut fluxus san: aut fistu
la que non ꝯsolidat̄ et oʒ vt vaporet intestina et
vesicā añ illud resupin⁹.

De regimine quod in ipō ꝑcipit̄. C. vii.

Et vt ꝑpet̄ sedes et sedat eger sup eaz
et sit ꝑsens minister et intromittat ma-
nus suas sub genibus eius deinde preparetur ad
ad scindēdū et oʒ vt ante teneat lapidez et faciat i
psum ꝑuenire in locū qui scindit̄ et illud faciat in
tromittendo digitū medium in ano viroꝝ et uir
ginū et mulierū curruptaꝝ in orificio matricis do
nec inueniat lapidē et cōꝑmat manu alia desup fa
ciendo vt descendat lapis ex mirac et sumine do-
nec descendat lapis ad locū ꝓpinquz ori vesice et
studeat vt expellat̄ lapis tal'r vt remoueatur a cō
missura q̄ꝫtitate vnius pili et caue ne scindas sup
ꝯmissurā qm̄ est malū commissura enim secūdū v̄
tutē est locus mortalis et oʒ vt non cadat in expul
siōe abbreuiatō vel deffectus: qm̄ euenit tunc scis
sura lata que non sanat̄. Qūq; expellis et vides scis
surā non penetrantē tunc ꝑfora si tua opatio h⁹ q̄ꝫ
titatis nō ꝑducit ad dolorē vehementē et torsio-
nē colli et casū virtutis et destructionez mot⁹ et s
monis et ꝯfractionē palpebraꝝ et oculi: si aūt ꝑ-
duxerit ad illud tunc non ꝑfores ipsuz: nā si ipm̄
ꝑforaueris morietur illico. ¶ Amplius fac sup ip
sum scissurā tendentem ad transuersū parump cuz
ingenio bono q̄ꝫ non ꝯtingat neruum studendo vt
cadat scissura in collo vesice: nam si ceciderit in
corpe vesice nō cōsolidabit̄ omnino: et stud̄ q̄ꝫtū
potes vt scissio minoret̄: nā si lapis fuerit pu⁹ for
tasse expelletur cū exꝑſſione. Magnus v̄o indiget
scissione ampla: et fortasse indiget extrahente qꝺ
ipʒ extrahat. Et qñz est lapis magnus valde: q̄r
non est poſe vt scindat̄ ꝑꝑ magnitudinē suaz: q̄r
oʒ tunc vt cōꝑhendatur cū tenaliȷs et rumpat̄ pau
latim et assumat̄ qꝺ fragit̄ et non remaneat in ve
sica aliqd oīo. naz si r̄mā̄sit magnificabitur et fiet
magnū. Et multotiens accidit vt ꝑueniat lapis ad
collū vesice et qꝺ sequitur virgā et tunc oʒ vt si
ne cessatione inungatur pecten et fiat cōꝑſſio super
ipsum et sit tecū adiutor ita vt qñ figit̄ lapis in lo
co scindas subtus eū et extrahat̄. Et fortasse erit r̄
ctius vt ligetur post ipʒ ad anteriora cū filo ita ut
nō redeat. Et si penetrat ad locū ꝓpinqū capiti v̄-
ge nō oʒ vt labor̄t ad extrahendū eum ex ipō. ¶
Illud eni facit fortasse accider̄ vulnus quod non
ꝯsolidabitur imo oportebit vt equetur: aut strin
gatur qꝺ est post ipʒ et scindat̄ subtus caput virge
vt egr̄diat̄. Qū g° feceris in lapide ōnia q̄ dicta
sunt in ca. de illo et extraxeris ipʒ fortasse acci-
det ex ꝯꝑſſione vētris cū fortitudine et ex dolor̄
scissionis aꝑa et est res timorosa. Et ex eis que nō
ꝑmittunt euenire illud est vt iam clisterizes e-
gꝝ et extrahas fecem eius deinde des ei in potu
post illud aliquid leniens nāz: et non cibes euz ni
si re pua et lenificante. ¶ Si aūt indigueris phle
botomia vt alleuietur exminoratione fac: q̄ꝫ si uo
lueris vt vehementius alleuietur et appent sig̃ a-
postematis et dolor sit vehem̄s valde tunc oʒ ut
sedeat eger in tina: aut pelui aque in qua decocta
sunt lenificantia: sicut molochia et sem̄ lini et altea
et furfur et cū illa aqua sit ꝯmistū ol'z pl'm et con
quassatum cū ea et sit illa aq̄ tepida. Qūq; extraxe
ris eū de tina inunges ꝑtes virge cū ol'is lenificā
tib⁹ sicut est ol'z camemillinū et anetinum et pones
sup vulnus butyꝝ tepidū et funde in ipʒ. Et pone
sup ipsū cottū infusū in ole. ros. et pauco aceto d̄
inde administra medicinas cōsolidatiuas: si autē

magnificat̄ apā assiꝺue fac eū seꝺere i līa p̄ꝺicta in
ꝺecoctione fenugreci et se. lini et si ꝺolor fiat for
tior fac eū seꝺere in ꝺie secūꝺo et in ꝺie tertio in
aqua et oleo tepidis. Ille aūt quem scissura et vul
nꝰ non ita ꝺolere faciunt vt inꝺe curent soluit̄ in
ꝺie tertio. Et oꝫ vt assiduet calefactionē vesice cū
oleo de ruta qū enim calefecit est rectioris ꝺispositionis et minoris ꝺoloris et minoris vrine. Et v
rina quidem leꝺit valde pforatos: et ꝓpt̄ illud o
portꝫ vt sumat̄ in potu aquaꝫ paulatim. et quoti
ens mingūt oꝫ vt sit minister cōseruans manu sua
locū ligamīti et cōpmat eum vt non infunꝺat vri
na locū scissū. Amplius nō pōt esse quin euetur aut
non currat ꝺe san. q̄titas que necessaria est. ¶ Et
est illic timor apātis et corruptionis mēbri qū alt̄a
tur color eius aꝺ corruptionē a rubeꝺine: aut vt
currat et supfluat et timeat̄ fluxus san. Et p̄mū q̇
ꝺeꝫ oꝫ vt curetur fꝫ ꝙ vides signum p̄ꝺictum i
mo inciꝺatur vl̄ scalpelletur illico vt currat san.
et vt ponatur ꝺesup emplꝫ ex aceto et sale in pāno
lini tam diu ꝺonec ꝓhibeat corruptionē. In secun
ꝺo aūt qꝺ̄ est vt timeatur fluxus san. ē rectius ut
seꝺat ī aq̄s stipticis cognitis et pōat̄ sr̄ locū tꝰ ⁊ a
trimītū trita et s̄ ipā cottū ⁊ s̄ illa cottum aliꝺ̄ ma
gis maꝺefactū aceto et aq̄. Et si sciueris ꝙ vena
magna: aut arteria incisa sit aꝺꝺe in curatione eiꝰ
cū cōstrictione. et si san. inobeꝺiens est et nō ces
sat et non sanatur tunc fac eum seꝺer̄ in aceto for
ti. Et fortasse indiges vt phlebotomes eū vt at
trahat̄ san. Et fortasse necessarium est tibi vt po
nas sup pecten et inguina narcotica. Et ex eis que
acciꝺūt ex scissura et cursu san. est vt currat fru
stū san. aꝺ vesica et coagulet̄ sup orificiū eius q̄r
sit ꝺifficultas vrine et tunc necessariū est vt intro
mittatur ꝺigitus inforamine et auferat̄ nocumētū
ab orificio vesice et collo eius et extrahatur: aut
curet̄ locus cū aceto et aqua ꝺonec r̄soluat̄ clauꝺēs
cōgelatum et extrahatur. Et ex eis que acciꝺūt ex
illo est abscisso generationis. Sig̃ aūt mala que qū
acciꝺūt expectat meꝺicus mortē sunt vt si fortis
fiat ꝺolor sub umbilico et infr̄et̄ extrema et acuat̄
se. et acciꝺant rigor et casus v̇tutis Amplius qum
aꝺꝺit̄ vehemītia ꝺoloris loci pforati et acciꝺit sin
gultus et mouet̄ venter motu extraneo: tunc iaꝫ
apꝓpiquat mors. Sig̃ aūt egri bona sūt salus ratō
nis et sanitas appetitus et vt sit color et forma sa
ni valde.

De apātibꝰ cal̄is in vesica et alꝺubellati in ca.
Caᵐˡ viii.

A Cciꝺit q̃uis nō pl̄m apā cal̄m in vesica
ex mā̃ san. et cholerica: aut cōposita et
est egritudo mala. Et multotiens acci
ꝺit illuꝺ et ꝓp̄e in infantibꝰ causa lapiꝺis et ꝺolo
rositate eius et quia ipse cōq̄ssant vesicā.

De signis. Caᵐˡ. ix.

S Ignificant ꝙ apā est in vesica cal̄m febris
et retentio vrine: aut ꝺifficultas eius:
aut ꝺistillatio ipsius. et retentio quiꝺeꝫ
est qū iacent et non possunt eijcere aliquid de ea ni
si stantes. Et q̄nq; est retentio stercoris et inflatio
pectis et ilij̄ cū ꝺolor̄ pungitio et pulsatione. et q̄n
q; appꝫ rubeꝺo exterius et sig̃nt ipsā ex tranquilli
tate infirmi quā inuenit ex vaporatione. Et ꝺe ac
ciꝺentibꝰ q̄ cū ipō acciꝺunt sunt sitis vehemēs et
vomitꝰ cholere pure et asma et frigꝰ extremita
tū et fortasse nō calefaciūt et alienatio et nigreꝺo li
gue et noceri ab omni acuto et ꝺiuretico et ꝓp̄e qū
sunt hu. corpis cal̄i. Sig̃ant gᵒ ip̄ꝫ etas et cause
p̄terite et p̄sentes ꝺe illis quas scis. Et ꝺeterius
est illuꝺ cū quo cōtinuatur cal̄itas fe. acute et ve
hemēs fit r̄tētio vrine et stercoris et fortis fit ꝺo
lor et in vrina non est ꝺigō: est eniꝫ mortale. Et
hoc plus est cū fit alꝺubellati. Qū aūt appꝫ in vri
na fex subsiꝺens lenis tunc ē maioris spei. Cū ꝺu
bellati v̇o appꝫ ꝺe horripilationibꝰ ꝺiuersis et fe
bribꝰ pmistis illuꝺ quoꝺ ꝺiximꝰ in alꝺubellati re
nū. Et sir̄ sig̃t matūitatē eius lenitas: et sunt ꝺe acci
ꝺentibꝰ ꝺigōnis vrina et seꝺim̄ eius. Et sig̃t eius
eruptionē vrina hn̄s aꝺmistum pus. ¶ Si aūt sig̃
matūitatis nō appuerint non rumpet̄ an̄ ebꝺomaꝺā
Et pl̄me exiture vesice fiunt v̇sus collū eius. et q̄n
q; ꝺeclinant aꝺ ptes alias: et q̄nꝫ apiunt̄ aꝺ parteꝫ
vesice interiorē. et quanꝺoq; aperiuntur aꝺ par
tem aliam.

De curationibꝰ apātū vesice. C. x.

O Portꝫ in p̄mis vt ex basilica sinistra fi
at phlebotomia fꝫ virtutē. est eni p̄ma
curationū eius et melior eaꝝ. et festina
si illic fuerit cal̄itas valde vehemēs aꝺ empl̄a apo
crustica spatio breui et nō supfluas in eis neq; ꝓlō
geris. Illuꝺ nanq; nociuum est et inꝺurat apā ve
locit̄: imo si incepis a mollificatiuis qū non fuerit a
liquiꝺ quoꝺ ab illo ꝓhibeat ex sensu vehementi e
rit melius qm̄ mēbrū est neruosū. Et ꝓpt̄ hoc ve
hemēs fit tranquillitas egri ex vaporationibꝰ rep
cussiuis spatio breui factis vaporationibus cū spō
gijs et lana infusis in aqua in qua ꝺecocta sunt leni
tiua resolutiua et vesicis in quibus sufflatuꝫ ē ple
nis aq̄ cal̄a et oleis lenitiuis subtiliatiuis et ꝓpinq̄s
eis que iam sciuisti in ca. curationis renū. Et cum
hoc te subtilia vt initias si tollerat p siringā in p̄
mis qꝺ̄ sit sicut mucilago psilij in lacte asine: aut a
qua orꝺei in lacte asi. quoniam est magis salua. ¶
Et post illuꝺ lac asine et aꝺeps. et post illuꝺ casiā
fistulā in lacte mulieris fꝫ orꝺineꝫ quem scis fꝫ ho
ras apātis. Et q̄nꝫ ꝯfert clisterizatō facta cum eis
fꝫ suos orꝺines. Et ꝺe empl̄is bonis post principi
um inceptionis est illuꝺ quoꝺ fit ex simila et sisa
mo excorticato cū lacte et ol̄o viol̄. et oleo came
millino et similibꝰ. et iteꝝ napi boni sunt. et iteꝝ
sula elixata empl̄ata et vaporata. Quoꝺ si ebꝺo
maꝺā ptranseat et apꝓximet status tunc aꝺhibeat̄
farina fabaꝝ et sem̄ lini. et camemilla cū triplicato
et sir̄ ꝺescenꝺit p phlebotomiam saphene et ꝺilata
te in aꝺministratione resoluentium que sint ex em
pl̄is et vnguentis p̄ꝺictis in ca. renū. Et q̄nq; eges
empl̄o ex isopo et castoreo et cera et ꝓp̄e post nar
cotica. et scias ꝙ assiꝺuatio sessionis coꝝ in tina est
valde iuuatiua ita ꝙ q̄n aꝺuenit eis vrina tunc re
ctius est vt mingant in ea. Et aque tineaꝝ corum
meliores sunt ille in quibus est mollificatio ꝺe ill̄
que iam sciuisti multotiens. et q̄nꝫ ponunt̄ in eis
alꝺarsisaban et cipi et corꝺūeni et spica et aꝺmuꝫ
et squinantū cū fenugreco et se. lini et seꝺant ꝺo
lorē et apā. et iste aque mollificatiue quas multo
tiens sciuisti sunt sicut ꝺcoctio se. lini et fenugreci

¶ Et iteꝝ aqua in qua decoquūt̄ rapi et albasce et caules. Et curatō quidez aldubellati ei⁹ est ꝓxima curationi aldubellati renū imo necessarium est vt sint medicine eius fortioꝛs: et quidez laudauerūt papa. al. pondus. ʒ. ii. et. ß. quod det̄ in potu in ꝺcoctione spice et squinanti et ꝓp̄e qn̄ sunt difficultates vrine et dolor. et qū vehem̄s fit dolor et timet̄ mors non est excusatō a narcoticis linitis et suppositis. ¶ Epithimata v̄o sint sicut epithima factū ex hyusquiamo albo et mandragora et papauere confectis cū ole. aut sumat̄ quarta. ʒ. i. opÿ et dissoluat̄ in ole. viol̄. cū pauco croco et imbibat̄ pan̄us et supponatur in ano. fortasse enim inueniet p illud tranquillitatez et dormiat loco eius. et qn̄ q̄ administrat̄ de eo aliquid in siringa si tollerat: et epithima de opio exteri⁹ factuz est fortis stupefactionis. potiones v̄o et reliqua curatō sunt curatio sirsen et birsen. ¶ Ap̄a duꝝ in vesica accidit a causis similib⁹ causis ap̄atis duri in renib⁹ et pl̄z eius fit successione cali et successione ꝑcussiōis: aut casus et qn̄q; fit successione scissure. ¶ SIGNA cū ea fit dificultas vrine et egōnis simul: aut accidunt ex ea accidentia duritiei renū ex retentione fecis et stupefactionis in cruribꝰ et agitatione diuersa et debilitate et ꝑuentione ad hydropisim q̄ꝛ uis sit sup uentrem ex duritie renū. et inter ea q̄dez discernit̄ p locū in quo accidit ḡuitas et illud cui accidit ea in p̄mis. ¶ CURATIONES. Sūt eedē que sunt duritiei renū ex inunctione facta cū ole. calis et vaporatione cū eis et dare in potu aquas in quibus decocta sunt semina diuretica cum melle et casiafi. et administratio tinaꝝ ꝭm illū modū et ꝭm ḡdationes illic p̄dictas. et ex eis que ꝓp̄a sunt est vt administrent̄ illa ole. et gūme in siringa. s. clectorio vrine si pos̄e est.

De vlceribus vesice. C. xi.

Quandoq; fiūt a causis vlceꝝ notis q̄s iam narrauim⁹ in ca. vlceꝝ pectinis ex excoriatōe lapidis: aut excoriatōne hu. cholerici: et qn̄z fiunt ꝓpt̄ ap̄a: aut bothor que vlcerantur: et in eo cui assidue fit vrina acuta succedūt vulnera et vlcera. Et sunt difficiliora pl̄m q̄ꝛ vlcera renū qm̄ sunt vlcera mēbri neruosi. Et illec⁹ vesica disrumpitur morit̄ ꝭz pl̄m. Quod si scindatur non incarnatur nisi cadat in parte partis carnose.

De signis. Caᵐ. xii.

Iam dixim⁹ in ca. vlceꝝ renū differentiam inter duo vlcera. Et dixim⁹ q̄ vlcera vesice faciunt difficultatem vrine et; retinēt eam. et q̄ dolor eoꝝ ē in loco pectinis et ilÿ et q̄ egrediuntur cū eis cortices albi: aut; crossi magni si sunt in vesica: aut tenues pui si sunt in meatibus. Et alia que oꝫ te scire illic. Et sig̃ q̄ sunt in eo imo totū sic illð quod dictū est in ca. renū. Et signum ꝯmune in vlceribus renuz et vesice est mictus san. et saniei paulatim et non subito deinde distingunt̄ p̄ ea quib⁹ differunt. et sig̃ quið aptionis et scissionis et corrosionis et similiū vna sunt in ambob⁹ simul.

De curatione. C. xiii.

Oportz vt ipsi deuitent cibaria acuta et salsa et acetosa et vel. ꝯmtis dulcedinis conv̄tibilia ad choleraz et sumat̄ cibos delectabiles sibi bonos: et illos qui faciunt glutinationē. Et exercitiū quidez nocet eis ꝓpea quia acuit et inflāmat si aūt non facit illud tunc est iuuatiuū ꝓpea q̄ confortat mēbrū: experiꝛ g° paulatim et considera in canonibus dictis in ca. vlceꝝ et ꝑmuta pl̄m eoꝝ ad hunc locū. et ꝓp illud considera in eo qð scripsim⁹ ð potu generū lactis qm̄ ip̄a sunt ꝭm conditiones p̄dictas iuuatiua vlceruz meatuuz vrine precipue lac equaꝝ. ¶ Et scias q̄ ꝯseruatio in curatione eaꝝ est vt administret̄ in p̄mis mundificatio cū aqua mellis et zuccari decocta cū diureticis ebibita: aut iniecta deinde consequenter adhibeantur relique medicine. Et si illð quod mingit̄ est fuscum: oꝫ vt iniciat̄ illud qð subtiliat̄ a cinere arboris fici: aut cineris arboris quercus: aut cineꝛ arboris sceba donec mundificetur vltime. ¶ Medicine v̄o q̄ ad ipsam bibunt̄ sūt sicut alessius cū ole. rof. et sicut lac asi. et cap. et iumt̄inū potet̄ ꝭm assiduationem dieꝝ cū q̄titate digōnis c⁹ pl̄z sit q̄titatis triū. ℥. et iam quidez p̄pat̄ de infrigidantib⁹ stipticis trociscoꝝ d: papaueꝛ et troc. alkekengi pondus auꝛ. i. cū aqua fra. et de vnguentis bonis quibus cōpmendo sit inunctō ē ut sumatur storacis liquide pondus. ʒ. i⁹ et pinguedinis anseris ex trib⁹ vsq; ad. iiii. et ceꝛ albe pondus. ii. sextarioꝝ et cū eo fiat empl̄z et vnguentū iuuatiuuz et ꝓp̄e qū est corrosio est illud qð: ℞. dactulos et pessas et gallas et acatiam et alum̄ et hypoquistidos. Et qn̄z ponunt̄ cū eis isop⁹ et storax. et qn̄z administratur ante illud vnguētū in eo in quo nō est corrosio cera adeps anatis et ole. rof. et administrentur exiccatiua potando et iniciendo. et qn̄z administrant̄ de istis eisdē clisteria et administrantur egro sup genua recuruo. Et qū nō ꝯferunt ea que bibuntur et ꝓp̄e in eo quod est ꝓpinquius meatui ⁊ cū q° est corrosio: tunc curationes ei⁹ sūt iniectiones cū incarnatiuis dissolutis ī lacte mulieris ð quoꝝ sūma sūt troc. ð chartis. i. ð pano ⁊ troc. andrulis cū aliq̄to merdasengi et ceruse et amili et calc. ablute. ¶ Descriptio cōpetens ei. ℞. terre sigillate chimolee cornu ceruini valde adusti ptes equales se. canabis tertiā ptis istius opÿ sextā ptis et vnguenti de cerusa ptes. iii. sarcocolle ptē et. ß. myrrhe turis amborū ana. ii. tertias ptis aggr̄gent̄ omnia cū aliquanto oleo rof. et cera et administrentur in siringa. et qn̄ q; addit̄ in ea aristol̄ ro. pz. i. et leuius illo est illð qð fit ex sarcocolla et amilo et cerusa quod cū lacte iniciat̄. Si aūt cōfortet̄ plumbo adusto et ture tunc est fortius. ¶ Troc. exptus. ℞. enifistides terrā sigil. karab; corallū amilū se. citro. se. altee se. melonis excorticatū se. apÿ daucū petroselinū troc. alkekengi. ¶ Medicam̄ aliud. ℞. se. cucu. se. melonis se. cucur. excor. omnium ana. ʒ. v. amili. ʒ. iiii. succi liquiꝛ. ʒ. viii. se. portulace. ʒ. iii. et. ß. et amigdalaꝝ dulcium excor. auellanarū assataꝝ ambaꝝ ana. ʒ. iiii. ḡnoꝝ pini. ʒ. iii. et. ß. se. apÿ dauci se. eruce ḡnoꝝ mahaleb excorticati ōniū ana. ʒ. iii. dragaganti gūmi a͞igdale se. hyusq̄ami. al. opÿ ana. ʒ. iii. ciceris ni. ʒ. x. croci. ʒ. v.

conficiantur cũ rob et informentur troc. ʒ. ii. et bibatur cũ aq̃ rhaphani et aqua apij et aqua ciceris nigri et ꝑ̇pe post mundificationem vlceris. Et oꝫ vt minoretur potus aque. et qñ dolor fit vehemẽtior iniciatᷣ in ea collyrium al'. quod est ad oculos cũ lacte mulieris. Et iterũ sem̃ papaueris et opiũ et adeps galline clisterizentᷣ aut supponantur: aut iniciantur.

De scabie vesice. Cam. xiiii.

Scitur scabies vesice ex vstione vrine et fetorᷣ ei⁹ et dolore vehem̃ti cũ pruritu et sedimine furfureo. et qñq; currunt secũdũ assiduationẽ humiditates. Et qñq; currit sanguis.

De cura. Cam. xv.

Oportꝫ vt administrẽtᷣ abstersiua mundificatiua q̃ sunt ꝺ̃ exiccatiuis abſꝫ mordicatione et sint illa penitus fortiora q̃ ea q̃ sunt in reliq̃s vlcerib⁹. ¶ Et administrentᷣ medicine scabiei renũ iniecte in eam et bibite. Et bibantur et glutinantia infrantia: sicut mucilago psilij et se. cydoniorũ cũ olo ros. et cõferunt cibi dulcis chimi viscosi sicut sunt pedes et res pingues cũ olo amigdalino et aqua ordei et frumentũ cocũ cũ carne auium et gña lactis sicut lac asi. et capri. et ouinũ et vaccinũ: et assiduatio mundificationis corporis.

De cõgelatione san. ĩ vesica. Cam. xvi

Signt ipam q̃ accidit angustia et resistentia seu tollerantia sincopis et frig⁹ extremitatũ et puitas anhelitus et puls⁹ cũ frequentia et sudor frigidus et nausea. et qñq; est cum ea rigor cũ antecessione mictus san. aut ꝑcussionis: aut cas⁹ sᷣ vesica.

De cura. C. xvii.

Cura illius est cura lapidis. et sufficiens labor et quandoq; in ip̃a potare sirupũ acetosũ et vt euomat cũ eo calido et prope squillitico et ꝑ̇pe cũ aliq̃tulo cineris ligni fici: aut in quo decocta sunt incisiua et medicine lapidis. Et qñq; iniciuntur in vesica coagulũ leporis et medicine ad lapidez. et fit vt sedeat in tina in q̃ decocte sunt herbe que sunt ad lapidez. et de illis que laudantur ad ip̃aꝫ est sumerᷣ in potu de carpobal'. pond⁹. ʒ. ii. aut tantundẽ ligni peonie: aut g̃noꝝ peonie et ꝑ̇pe cũ aqua ligni eius: aut tantũ ꝺ̃ de blacte bizantie: aut aurᷣ. i. de cordumeni cũ aq̃ cal'a: aut cũ aceto vini et oleo õphacino. et oxymel acetosũ squilliticũ a me magis diligitur q̃ acetuꝫ. In aceto. n. est incisio et mel resoluit et abstergit et iteꝝ sauine et hasce et ãmoniaci et rubee tĩcte ptes sũantᷣ equales et fiant ex eis pilule sil'es auellanis de quib⁹. iiii. pilule in potu sumantur cũ aqua de radicib⁹ et iniciantur in inectorijs: aut agaricũ aut siseleos: aut duos aurᷣ. assce. aut aristol'. lõ. Et de habentib⁹ ꝓprietatem sunt ep asini et fel testudinis et coagulũ leporis et ꝑ̇pũ ĩ ip̃a est lignũ vitis et abrotanũ ĩ hoc est iuuatiuũ et lac fic⁹ exiccatum qũ de eo inicitur aliquid puũ et admĩstratur de eo embroca ponderis. ʒ. Et de exiccato iterũ cũ aliqua de aquis. Et silr embroca ex pondere aurᷣ coaguli leporis. ¶ Aque v̇o in quib⁹ potantᷣ medicine iste sunt sicut aqua ciceris ni. et aqua alhasce et aqua cineris ligni fici et aqua cineris ligni vitis et ligni abrotani et decoctõ abrotãi cũ vĩo.

De dissolutione vesice et mollificatione eius. C. decimũoctauũ.

Accidit dislocatõ eius ex remotione ip̃ius a loco suo. Et accidit mollificatõ ei⁹ ꝑꝑ exitum vrine absq; voluntate. Et dislocatõ quidem fit ca' humiditatis et ca' ventositatis et ca' ꝑcussionis sup dorsum: aut ꝑptᷣ casum. et multotiens fit ꝑptᷣ causas mollificationis notas et sequitᷣ mollificationẽ et dislocationẽ qñq; difficultas vrine. Et qñq; inuoluntaria emissio vrine ſꝫ illud qđ accidit laterto ꝺ̃ tẽsiõe ⁊ dislocatõne.

De cura eius. Cam. xix.

Facte quidem a ꝑcussione et casu curatio ẽ difficilis et fit ꝑptᷣ reditionẽ et cõstrictãꝫ cũ medicinis calefacientib⁹ exiccatiuis q̃s dicem⁹. ¶ Facte aũt a ꝯpl'one paralytica ꝯfert euõ materieꝝ phlegmaticaꝝ subtilis et ꝓhibitõ ab eo qđ generat eas. Et regim̃ habentiũ palysim ĩ eo quod comeditᷣ et bibitur et motu et alijs. Et ꝯfert ei vomitus si sit cũ hell'o albo. ¶ Quod si vrina egrᷣdiatᷣ absq; voluntate oꝫ vt administres stipticitatem vehementius facientia et non mollificent plim imo aggrᷣgent inter resolutionẽ et cõstrictionẽ et ſm cõpationẽ curationũ palysis. Et sũat omne qđ incrossat aquositatez et impinguat eam et g̃uat san. laudabilem et cal'm crossũ sicut alseludez. Sꝫ si vrĩa ẽ cũ dispositõne sua: aut ad difficultatẽ decliuis: tunc audacia ad mollificantia cũ q̃titate aliq̃ cũ rsol'one bona et incisione vltima est audacia necessaria. Et de potib⁹ cõferentibus omnib⁹ speтieb⁹ eius que sunt ex dislocatiua et paralytica sũt tyriaca et mithridatũ et sagzenea et hõrusia et diacurcuma et coq̇uꝫ. et iteꝝ flos alacohen et cipi: et tus simul et singulariter almahaleb. et iterũ succ⁹ se. rute humide aut flos eius decoctus in vino et iterum agnus castus et sem̃ eius et oppoponacum et cyminũ. Et qñꝫ cõfert et ꝑ̇pe ei cũ qua est difficultas vt bibat ex corticib⁹ melonis sicci pugillum im cũ zuccaro. et de eis que currunt cursũ eius et ꝓportionatᷣ ad ꝓ̇petates sunt testiculi leporis sicci q̇ cũ vino odorifero bibantur: aut guttᷣ galli adurat et ꝺ̃tᷣ in potu ĩ ieiunio in aqua tepida. ¶ Medicine aũt que iniciuntur sunt sicut ol'ꝫ de ruta. et ol'ꝫ costinũ et ol'ꝫ laurinũ et ol'ꝫ nardinũ et ol'ꝫ sambacinum et oleũ cucu. asi. et ol'ꝫ de pino cũ quibus ꝑmista sint ea que sunt sicut castoreum et sicut assa et galbanum et oppoponacum. Et ista iteꝝ ꝯueniunt si sunt inuncta sup emũctoria et mirach et ꝑ̇pe ol'ꝫ tesisie ꝑmistũ cũ seminib⁹ subtilibus odoriferis. ¶ Empl'a v̇o sint ex medicinis calidis et in quib⁹ est stipticitas aliq̃ sicut cipi cĩnamomũ bdelliũ spica et myrtus cũ camemilla et sceba et mel. Et qñq; curatur etiam cũ clisteribus calefacientibus factis ex centaurea et colloquintida et alkerua et alijs ex ol'is calidis ꝓ̇dictis et natatio ĩ aqua cal'a maris e balneatio in aquis thermarum sunt iuuatiue valde ad illud.

De doloribus vesice. Cam. xx.

Fiunt ex causa malitie ꝯpl'onis diuerse et ex lapide et vlceribus et ex scabie et apostematib⁹ et ventositate. Et iã sciuisti

omne ca^m et curatioñe eius et multotiens fit ex significatione crisis expectate cũ vrina. Et dolores quidez vesice multiplicantur qñ suflat septentrio qñ in vesica est dolor. et dĩ ꝙ qñ appz in habente ipz sub ascella eius sinistra apa sicut cydoniuz et accidit illud in die. vii. morit̃ in. xv. die et ꝓpe si accidat ei ꝓfundus somnus.

De debilitate vesice Ca^m. xxi.

Debilitas vesice qñq3 accidit etiam ex ꝑte ꝯplõnis cꝰ plĩm est frigus et ex ꝑte apostematis duri non tollerans vrinaz plĩma et desiderans euacuare eam. Et qñz debilitatur lacertus eius in adiuuando ad euãdũ soluẽdo se ipz. et est ex aggrĩgatione duaꝝ reruz distillatio nõ dilatata.

De ventositate in vesica. C. xxii.

Quandoq̃ est r̃tenta et qñq3 est ꝑmutabilis: et cã in hoc sũt cibi inflatiui et plurimũ eius est humiditas in vesica cũ debilitate caliditatis.

De signis. C. xxiii.

Signum ventositatis est tensio sine grauitate et ꝓpe qñ ꝑmutat.

De cura. C. xxiiii.

Magis iuuatiua curationũ eius post abstinentiam ab inflatiuis et a malitia digõnis est vt bibat ol3 de kerua cum aq̃ radicũ et liniat pectinẽ cũ olis aromaticis resoluentibus et gũmis calidis et emplet̃ cũ ruta et camemilla et aneto cũ r̃ forti de castoreo et assa aut muscho. et iniciantur ista olea cũ aliquãtulo castorei in ṽgã: aut iniciant̃ in ipsã succus rute cũ muscho: aut ol3 de ben cum muscho et galia in olo sambacino. Et recordare eius qđ dictum est in ca. renum ꝙ renes et vesica qñ sunt dolorosi egri non appꝓpinquent pilulis de seminibꝰ et augmentet̃ in renibꝰ et vesica dolor cũ attractione neque stupefacientia imõ aqua tepida ꝑ q̃titatẽ qua non attrahat neq3 stupefaciat aliqđ.

Tractatus secundus de nocumentis que accidunt vrine.

De qualitate exitus vrine nãl. C. i.

Vesica expellit vrinaz: qm̃ constringit sup eam ex omnibus lateribus et cõꝑmit eam et dilatat lacertum suuz qđ est sup ipsius orificium et comprimit lacertum mirach.

De nocumentis vrine. C. ii.

Ista sunt ardor vrine et difficultas vrie ⁊ r̃tẽtõ eiꝰ et inuoluntaria ipsius ẽissio de cuius sũn a sunt multitudo eius et ipsius distillatõ et diabetes.

De ardore vrine. C. iii.

Cause ardoris vrine sunt: aut acuitas vrine et eius bauracitas pp causam cõplonalẽ: aut cã defectus eius qđ ꝑpatum est ad tempandã ipaz et est humiditas ꝑpata in carnibus glãdosis que sunt illic. Ipsa. n. currit super meatum et glutinosũ eum facit et ꝑmiscetur vrie etiam et equat eã qñ gº finitur deficit loco glutinatio vrine et eũo et equatio: qr̃ accidit ardor et ex illis que adiuuant ipz est multitudo coitus. ¶ Iste enim hũiditates qñq3 egrediunt̃ cũ coitu et ꝑ vicinitatẽ spermatis exitu plĩmo. Et iteꝝ egritudines eliquantes corpus: aut vlcera que sunt in meatibꝰ vrine ꝓpinqua virge et scabies q̃ adustionẽ facit Et signũ quidez prioris est acuitas urie et ut ñ sit sanies. et signũ secundi est san. generatõ et saniei. Et multotiens ꝑducit primũ ad r̃3 r̃3 ꝙ sciuisti in eis q̃ ꝑterita sunt. P^m igit̃ est sicut antecedens secundi sicut fluxus ventris cholericus est quasi añcedẽs vlceꝝ intestinoꝝ.

De curationibꝰ. C. iiii.

Si est cũ san. et sanie tunc eius cura ẽ cura vlcerũ vesice et ptiũ eius et illud iã dictũ est. ¶ Descriptio cõpetẽs ad illđ fiant troc. secũdũ hũc modũ sumat̃ se. melonis citro. g̃norũ cucur. omniũ ana pondꝰ. ʒ. xx. turis gũmi san. drac. omniũ ana. ʒ. x. opij. ʒ. iii. se. apij. ʒ. i. dent̃ in potu cũ aqua de papauere sit q3 dosis. ʒ. ii. postq̃ de eis facti fuerint troc. ¶ Et si ñ fuerint vlcera neq3 sanies tunc melior cura eius erit exuberatõ vrine cõsequenter extrahendo supfluitates cũ solone subtili r̃3 ꝙ sciuisti in ca. egritudinis renũ: et vomitus et cibi hũectantes infrãntes ex cibarijs et oleribꝰ et fructibꝰ et deuitatio õnis salsi et acuti et vehem̃tis dulcedinis et dimissio laboris et coitus. et de eis q̃ cõferunt est potus mucilaginũ et iiectio earũ: sicut ẽ mucilago semĩs almaru et mucilago psilij: et mucilago semis cydoniorũ et aliquid de papauere et semĩa diuretica frã. et det̃ in potu totũ illud cũ aqua frã. et administret̃ kisch ordei et aq̃ eius iterũ et oua sorbilia et cibꝰ factus ex cucur. et cibꝰ factus ex mes aut cũ eis que sunt sicut ol3 amigdalinũ: aut cũ pullis et gallina pigui. Et si cã in eo est exiccatõ accñs glandulis: tunc cura eius est hũectatio eius et dimissio eius qđ exiccat ex coitu. Et de iniectionibꝰ vsitatis in hoc est mucilago se. almaru et mucilago psilij et mucilago se. cydoniorũ et gũmi et cerussa et albugo oui recentis et lac mulieris et iniciat̃ in eam. Et de exptis est. R. lapidis hematitis. ʒ. vi. lactis mulieris femellã lactantis. ℥. i. tere terenda et simul misce et ꝑ foram̃ virge ꝑ siringã mitte. Et qñq3 sufficit in assiduatione iniectionis lactis lac asini. et muliebre nõ currẽs et lac caꝑ nũ. Et qñz sufficit iniectio albuminis oui solũ: aut cũ aliquo diureticoꝝ et cũ olo ros. et qñq3 ponunt̃ in eo stupefacientia. nã si dolor est vehem̃s et ꝓpe qñ mingit̃ sanies: tunc nõ est excusatio quin ponat̃ in eo qđ inicit̃ aliquid de stupefacientibus: et r̃m descriptiones predictas in ca. vlceꝝ. ¶ Descriptõ bona. R. cortices papaueris et amilũ et succũ liquiritie et sumat̃ ex eis quod iniciat̃: et si indigeat cõfortatione ponat̃ in eo aliquid opij et se. hyusquiami albi.

De paucitate vrine. C. v.

Fit pp paucitatem potus: aut mult̃tudinẽ raritatis: aut multitudinẽ fluxus ventris: aut pp debilitatem renũ in attrahẽdo: aut epis in discernẽdo et mittendo aquositatẽ sicut fit in cacesia et hydropisi.

De difficultate vrine et eius retentione. C. vi.

Difficultas vrine: aut sit pp causam in vesica ipsa ex debilitate et sequitur cõplonẽ malã et ꝓpe frã sicut accĩt ĩ mltitudĩe flatus septẽtrionis: aut apa: aut alia: qr̃ nõ ptrãsit

apud expulsionē eius dominiū sup vrinā vt extra
hat eam exprimēdo ꝫ ꝙ se hꝫ res nāl. et fortas-
se est causa in ea frigꝰ: aut color deforis: aut pcus
sio: aut retentio vrine plīe: aut fit pp caꝫ in mea
tu qui est collū vesice et caput virge: aut sit pp
cām in virtute: aut pp cām in instrō qđ est lacer-
tus: aut pp cām mēbri mittentis: aut pp cām in v
rina. et cā quidēz in meatu: aut est pmitiua: aut p
ꝯmunitatē. Primitiua aūt est oppilatō in ipomet
aut p ꝯmunitatē. et oppilatō in ipo: aut est cā apa-
tis cali aut duri in ipo: aut rei crosse sicut humidi
tatis: aut rei inuiscate et saniei. Et multotiens qui
dēz fit sanies causa oppilationis: aut lapis: aut ven
tositas repugnās: aut verruca aut incarnatō vl-
ceris: aut ppt cōstrictōnēz ex frigore: aut ppt cō
strictionē ex calorē vehemēti sicut accidit in fe. ad
urentibꝰ in egritudinibꝰ liqfactionis. Et qñqꝫ fit
cā vlceris. et qñqꝫ fit cā tensionis q̄ accidit ei ve-
hemētis oppilationis aut saniei. Et multotiens fit
tēsio cā oppilationis sicut accidit ex difficultate vri
ne et retentione eius illi qui supfluit in rtinendo v
rinā: nā figit in vesica et coopit meatus. et rtentō
quidēz fit in nocte pp somnū et in die ppt occupatō
nē. Et ille in quo fit oppilatō fm ꝯmunitatē est sic
si sit in intestino et matrice et in sumine apa calīm
aūt duꝝ: aut sunt in eo fex sicca: aut phlegma plꝫ
extensiuū: aut ventositas rpugnās aut extendens
aūt apa in ano incipiens: aut cā tenasmō: aut incisio
hemorroidaꝝ: aut fistulaꝝ: aut dolor hemorroi-
de: aut ragadie dolorose: aut sicut si sit in parti-
bꝰ inferioribus dorsi apa: aut torsio. Et sicut si ac
cidat testiculo eleuari ad mirach qr cōpmat meatū
et attrahat ipꝫ ad supiora et cōstringat ipꝫ et diffi
cilem facit exitū vrine et dolorē faciat et egrdia-
tur paulatim. Et qñqꝫ est cā vrine difficultatē fa-
ciens et retinens dolor pp vlcera in meatu sie op
pilatione et sine apate: qr quotiens vult mingere
dolet qr non expmit mictor vesicā suā cū lacerto
ventris fugiens a dolore et ppe qñ est cū hoc in
lacerto debilitas aut spasmꝰ et que sunt his silia.
Et qū studet in se ipo mingit vrinā suā nālē in q̄ti
tate et q̄litate et sedat dolor. Et silr ꝯuincit do-
lor. Et qñqꝫ hn̄s hoc est cū difficultate vrine pati-
tiens distilationē eiꝰ: qr qū egrdit paulatim alle-
uiat dolor et tollerat. Cā aūt ī v̄tute: aut ē ī v̄tute
sēnibili: aut motiā: aut in nāli. Et facta cā virtu-
tis sensibilis est vt sit ingressū sensū vesice: aut la
certi eius nocumētū: qr non suscipiat ab expulsiua
expulsionē fortē aut expulsionē omnino aut sit in
grssū principiū hoc nocumētū sicut qđ accidit in ka-
rabito et lethargia de obliuione et puitate sensus.
Et facta cā v̄tutis motiue est vt nō sit lacerto vt
soluat se ipꝫ et moueat a sua constrictione ad dila
tationē suā existens auarus a sua dilatatione et vt
sit lacertus vētris n̄ obediens virtuti sue ad hoc
vt pmat in vesica ppt debilitatē virtutis: aut pp
dispositionē in eo de tensione et silibꝰ. Et facta cā
virtutis naturalis est sicut si debilitetur virtus
expulsiua propter malitiam complōnis divse ca-
lide et est ꝫ minus et frē et est ꝫ plīm et cum mā
sicut est cala cū acuitate vrine et fra cū hūectanti-
bus mollificantibꝰ aut extendentibꝰ. Et qñqꝫ est
cā hꝰ debilitatis accidens electō nāe in retinendo
qr debilitat virtus expulsia. Facta aūt ppt caꝫ
in lacerto: aut est nocumētū ꝯplonale: aut apa: aut
nocumētū nerui ex spasmo: aut mollificatione et d
structione virtutis motus pp pcussionem aut casū
aut alia aut in ipo aut ī principio eius ex ramis ner
ui: aut nuaha: aut cerebro. Cā vō mēbri mittētis
facta ē ut sit ī reibꝰ apa calꝫ aut duꝝ aut lapis aut d
bilitas attractionis eorum desuper: aut debilitas
expulsionis iporum ad inferiora: aut sit epar im-
potens lenificandi mām et mittendi eam ad dispo
sitiones hydropicas. Et hec qđ diuisio exponetur
tibi si posuerimꝰ ipaꝫ ca. sigulār: aut posuerimꝰ
ipā d gēer paucitatis urie. Fcā aūt cā urie ē ut sit
calor faciens dolorē. Et exptū q̄dēz est in plibus
hominibus et dictū ē qui hꝫ difficultatem vrine et
aduenit post ipsā tenasmō morit in. vii. nisi acci-
dat fe. et puocationē plīmā faciat. Et scias ꝙ qñqꝫ
accidit post ardorē vrine et remotionē eius exic-
catō in glādula sup quā lubricat vrīa et pducit ad
difficultatem vrie et retentionē eius: qr oꝫ vt ad
ministret humectatō vt n̄ accidat illud.

De signis. Cam. vii.

Sig quidēz eius cꝰ cā est frigus ꝯplonis ē
albedo urie cū crossitudie aut tēuitate: ⁊
multitudo necessitatis surgendi ad min
gendū añ illud: et multitudo balneationis et sen
sibilitas frigoris et vacuitas a reliqs signis. Si
gnū vō eiꝰ cꝰ cā est calītas est acuitas vrine et in-
flatō q̄ sensu pcipiunt. Et si cā est cōstrictio a frigo
re sigt iuuamētum pueniens ex mollificatione. et
si est a liquefactione et fe. adurentibꝰ sigt ipaꝫ iu
uamētū humectationis et iteꝝ de signis eius est ꝙ
paꝝ nō egrdit et multū est faciloris exitus: ppea
ꝙ humectat madefaciendo meatū et dilatando i
psū. Sig aūt eius q̄ est cā apatis in vesica: aut
mēbris et vicinis aut exite iam sciuisti in illis que
pterierunt. et nos determinauimꝰ vnicuiqꝫ eo-
ꝝ cām stans p se. Amplius de dīa inter difficul
tatē factā ab apate et factam ab aliis est ꝙ aposa ac
cidit paulatim non subito nisi sit res magna vald
et scitur ꝙ illa que fit ab oppilatione apud vesicā
pp egritudinē in ea aut coarctationē eius cū appo-
diatione vesice et eius inflatione et tensione eius.
et illa q̄ est cā mbri mittētis est vt non sit in vesi
ca appodiatio et inflatō. Et omnes speties oppila-
tionis que accidūt i uesica ex ipa aut ex coarctatiōe
sunt cū dolore. et cognoscitur apa oppilans p illud
quod sciuisti. Et cognoscitur res oppilans absqꝫ a
postemate p siringā et illud quod ipa extrahit de
san: aut humore aut p illud qđ stat in facie eius ⁊
nō dimittat ipā incedēr ex verruca aut lapide aut
incarnatione. Et lapis quidēz scit p signa eius et p
ptea ꝙ siringa tangit rem duram valde. Et san.
quidēz aut humor cognoscit iteꝝ p vrinā pteritā.
Et san. ipe qñqꝫ cognoscit p sig cōgelationis sā. in
vesica et ex citrinitate coloris et puitate pulsꝰ et a
helitus et frequentia amboꝝ et sudore frō et fe-
bre et rigorē et nausea et est malus a quo paruꝫ fit
euasio. Et hu. quidē crossus cognoscitur iteꝝ ex g
uitate sensata si est ei sūma de qua sit curandū et si
egreditur in vrina humor crossus crudus. Illius
aūt que est a frigore cōstringente aut calorē soliduꝫ
faciēte cāe ppinq et antecedentes sūt significatiōes

et signuʒ eius q̄ fit ex ventositate est tensio sine
ꝗuitate. et qn̄qꝫ est cū pmutatio ne. et qn̄qꝫ est ītē
ta in vesica. Et signū eius q̄ fit ex debilitate sens⁹
est vt nō sentiat mordicationē vrine. Et signum
eius que fit ex debilitate expulsiue est vt cōpres-
sio educat vrinaʒ cū facilitate. Et signum mollifi-
cationis lacerti est debilitas ꝓuocatiōis absqꝫ cliste
rib⁹ et sentiat ꝙ res intrinseca non est inobediēs
membro et compressio educit eam. Et signum spas
mi lacerti est vt parum quod egrediur egrͣdiatur
cū ꝯpssione. Et factam ꝓpt̄ debilitatem renū sigͣt
illud quod p̄teriͭt de signis eius. Et silr̄ factā cau-
sa lapidis et apātis ipsius. ¶ Et ad vltiᵐ si ꝗui-
tas et dolor sunt ex pte renum tunc egritudo est il
lic. Et si sunt sigͣ apātis tunc in ipsa est apā. et si ē
illic ꝗuitas vehemens valde tunc illic est vrina r̄
tenta. et si est minor illa tunc illic est hūidi tas pu-
ra cū apāte aut absqꝫ apāte. si aūt non est ꝗuitas sꝫ
dolor extensiuus: tunc est ventositas in renib⁹. et
qn̄ꝫ ē uēter lenis ⁊ nō sūt sigͣ oppilatiōis renū et ue
sice et debilitas et alia coruʒ inuenta tunc causa est
debilitas attractionis renum. Et signū facte cā do
loris accidentis ex vlcere aut acuitate vrine est ꝙ
tollerantia doloris educit vrinā et sedat dolorē
et silr̄: et nō inuenitur aliquid qr̄ ipā fiet vlcero-
sa et erit cū signis vlceꝝ. Et sigͣ facte ab exiccatio
ne hūorositatis in mēbris glandosis sunt antecessio
causaꝝ eius p̄dictarum et ꝙ humectatō facit eflue
re vrinaʒ.

De cura nocumēti vrine. Caᵐ. viii.

SI cā est humor: aut sanies tunc oꝫ vt cu
ret cū apitiuis et diureticis fortib⁹ q̄ sci
uisti si n̄ timet̄ ꝙ res sit maior q̄ ut cadat
in ea diureticū: dinde qū administrat̄ faciat descen
dere saniē aliā ad vesicā ⁊ augm̄tet dolorē et tē-
sionē et non extrahat aliud. et aq̄ rhaphani fortē
hꝫ impssionē in hoc ca. et tantū valet ꝙ oꝫ vt ipā
sit cōdimentū cibi. Et silr̄ aqua ciceris ni. Diure
tica v̓o sunt sicut petroselinū et aoniacū et myrrha
et rubea et amomū et costus et siseleos et acorus:
et anisū et sem̄ eius et totū illud in aqua rhaphani
decocti: aut aqua ciceris nigri: aut ī aqua albasech
aut in succo apij et feniculi ꝓpe campestris. ¶ Et
oxymel squilliticū est iuuatiuuʒ valde. et tyriaca
et mithridatū sunt vehementis iuuamēti et dia-
curcuma et hōrusia et diakebid regū. ¶ Infanti
bus aūt dentur illa lactantib⁹ eos: aut dētur ista
in lacte matrum. ¶ Confectio diuretici fortis. ℞
sauine assari amomi ameos petro. se. apij rube ti
ture amigdale amare spice omnium ana. ʒ. xx. se
mīs melonis. ʒ. x. corpoꝝ cātaridaꝝ abscisis capiti
b⁹ et alis. ʒ. i. r̄soluatur ammoniacū cū triplicato
subtili. et fiant ex eis pilule vt auellane de quib⁹
sumātur vsqꝫ ad. ʒ. iii. et iterūm medicam̄ de sa-
uina et assa p̄dictū in ca. cōgelationis san. in vesica
bibitū et iniectum. Et qn̄ꝫ cōponuntur medicine ī
quibus ponunt̄ castoreū et euforbiū et. ʒʒ. et pip
longū et olꝫ balsami. et qn̄qꝫ ponunt̄ in eis opium
et sem̄ hyusquiami albi causa doloris. et tu vid̓
bis eas in antidotario. Et om̄s medicine que cōfe
runt ad lapidem cōferunt ad hoc et ad plēs spetiēs
silr̄ a calore et frigore postq̄ nō fuerit san. aut vl
cus: et sunt sicut cinis scorpionū et lapis spongie ⁊
cinis vitri. Et d̓ illis que ꝓpetatē quandā habent
s̄m ꝙ dr̄ est vesica danule exiccata de q̄. ʒ. iii. ī
vino odorifero bibantur. Et iterum cancri mari-
ni adusti pond⁹. ʒ. ii. bibatur et ꝓpe a pueris et
iam diximus medicinas alias in curatione eius c⁹ cā
est frigus vesice. et oꝫ ut legantur iterū in hoc lo
co. ¶ Facta aūt cā cōgelationis eius quod inuisca
tuʒ est in vesica curatur cum eo quod dictum est
in ca. cōgelationis eius quod inuiscatū est in vesi
ca. et qn̄qꝫ administrant̄ empl̄a ex istis medicinis
cū aqua rhaphani. et qūꝫ linitur cū tyriaca et masti
ce et hōrusia et diacurcuma et diakebid regū. Et
qn̄qꝫ necessarie sunt embroce fortes accepte ex eis
que sunt sicut sīapis et pullegiū cū fimo columbio
et iterū ex baurach et piretro et sinapi. ¶ Emplm̄
exptum bonū. ℞. baccarum lauri et aluminis am
omi meliloti farine ciceris ni. camemille omnium
ana. ʒ. x. dauci se. rhaphani se. apij hortulani et
montani omnium ana. ʒ. vii. fiat ex eis emplꝫ cū
ol̄o balsami: aut cū ol̄o lilij cōficiantur cū aqua cau
lis armeni. ¶ Confectio vnguenti boni. ℞. sera
pini bdellij oppopōaci acori ptes eq̄les de quibus
fiat vnguentum cū adipe anatis et cera citrina et
ol̄o de lilio. Et de iniectionib⁹ est iiectio facta ex
galbano storace opponaco et pipe. et qn̄qꝫ poni
tur ī ea assa. Et si cā fuerit lapis curet̄ lapis vbicū
qꝫ fuerit. Et si causa fuerit verruca aut caro orta:
aut incarnatō tunc curatō erit cū tinis mollifican-
tib⁹ ⁊ ol̄is mollificatiuis scitis in ca. vesice. Et ab
stinentia ab acetosis et stipticis et fortasse ꝓderit
et fortasse n̄ ꝓd̄rit. Et si cā fuerit apā curēt apā et
mollificet̄ et līiat̄ et admistret̄ tyriaca ī balneo a
q̄ et lenientia ex quib⁹ fiat emplꝫ et iniecta suppo
sita in ano et minoret potum aque et dimittat stip
tica. et ꝓhibeatur cib⁹ saltem duob⁹ dieb⁹ ¶ Et
qū lenitas est apātis iam descendit urina cū compͥs
sione et expssione post multitudinē mollificationis
lenificationis et caul. et altea et cepe et porri deco
cti elixatiōe iuuātes sūt ī hoc ca. plꝫ qū fit cuʒ eis
emplm̄. Et phlebotomia basilice est de illis q̄ ma
gis necesse est p̄mittere: dinde ex saphena qn̄ꝫ eni
ꝓuocatur cū ea vrina. et quꝫ causa fuerit frigus
et stipticitas curet̄ curatione malitie ꝯpl̄onis fr̄e.
et si fuerit calor curet̄ cū ol̄is tempatis et fr̄is in q̄
bus est lenificatio et mollificatio: sicut olꝫ viol.
et olꝫ de cucur. pmistū cū oleo anetino et camemil
lino. et si fuerit illic siccitas etiam administrentur
tine et olea mollificantia et cibi humectantes et re
gimen cōualescentium et balneū et si causa fuerit
palysis curet̄ cura eius. ¶ Qd̓ si causa fuerit spas
m⁹ lacerti curet̄ curatione spasmi predicti in caᵒ.
suo et si causa fuerit cōpl̄o fr̄a curet̄ cū oleis calidis
et cōfectionib⁹ calidis que sciuisti. et de illis que
ꝯferunt ad illud et ad paralysim est vt sumatur fi
mi columbini siluestris pondus. ʒ. i. et bibatur cū
uriā pueri et ꝓuccat uriā ⁊ sterc⁹ muris pōder̄ au
r̄. i. in aqua decoctionis aneti. Et qn̄ꝫ inicitur mu
mia: aut pondus. ʒ. i. ventris arachamathi cum
eadeʒ mensura salis indi cū aqua calida et cōfert ei
potus balsami cū aqua ca. et tertia. ʒ. i. asse in la-
cte asini. et hoc etiam cōfert ei que ē ex hu. cros-
so. ¶ Facta aūt a calore curat̄ cū seminibus fr̄is ⁊
semen lactuce bibitur cū vino pmisto et aq̄ ꝗnati

aceto. Si si fuerit a casu aut pcussione iaz apa facie
te: aut nō apante: aut remouet aliquid tunc cura
tio est phlebotomia in pmis et mollificantia tem
pata et tine et studr in hoc ut mingat. q si minxe
rit sa. plm tunc retinebis eū cū troc. de karabe
qui artificiose fiūt cū ol. nuc. et si timeat q accidat
aliquid qd inuiscetur tunc cura ipz cū cura eius qd
est inuiscatū cōgelatū. ¶ Quod si illud qd est in
uiscatū fecerit oppilationē: tunc curetur oppilatio
facta ex inuiscatione. Et iam dictum est illd. q si
causa fuerit ventositas curetur cura ventositatis
vesice. ¶ Fca vo ca doloris phibentis curat cum
administratione stupefacientium et iniectione: de
inde cū decessione vrine et post illud administret
cura vlceris aut cura equationis vrine acute cum
cibis et herbis pdictis. Et qnqz iniciunt glutinatio
nē facientia sepantia inter acuitatem vrine et nocu
mentū eius in meatu sensibili. ¶ In fca autem p
pt debilitatem sens⁹ curetur principiū si fuerit e
gritudo pcedens a principio: aut ipse lacert⁹ et ue
sica cū medicinis habentibus virtutem albezahar
que sunt tyriaca et mithridatū et vnctiones et iie
ctōnes cōuenientes vlcerib⁹ sicut olz sambacinuz
et olz de lilio et olz narciscinū et olz de croco et o
leum de balsamo ppe et administrentur empla
ex folijs arborū et fructū et oleoz dilectoz spiritui
animali sicut folia maloruz et menta et ruta et ad
misceant cū eis medicine expgefacientes valde sic
sem albarmel et sem rute montane: deind emple
tur cū eis pecten. et si fuerit ppt debilitatē expul
siue altera cplonē dominantē et egritudinem de
bilitatē cū eo quod scis et cura. et illius quod plm
est ex frigor et eius curatio est cū eo in quo est ca
lefactio et stipticitas. et ppe quod dictuz est in d
bilitate sensus. ¶ Et si causa fuerit lōgitudo retē
tionis tunc eius cura iterū est cū tinis mollificanti
bus lementibus factis ex semine lini et fenugreco
et cartamo et sula et emplis factis ex istis: deind
vtere eis que sunt vehemtis puocationis et sirin
ga et ole. balsami. et que sunt ei cparia sunt maxi
mi iuuamenti hic. In facta aūt causa renum et epis
et intestinoz et dorsi: oz vt intendat intentio illo
rum mēbroz tunc si curatio valet in eis bene est.
et si nō: nō valebit. Et cū hoc necessariū est admi
nistrar mollificantia ex tinis et emplis et iniectio
nibus. Et necessaria est administratō diureticoruz
nisi timeat q ipsa faciat descendere māz plma.
Et scias q lac est res magis conueniens eis qū nō
est fe. Et omni hora in qua dande sunt pilule si
miles auellanis de seminib⁹ et non est fe. tunc cō
silium meuz ē vt cū lacte in potu sumat.

De rememoratione rez facientium mingere cse
rentiū in plibus dispositionib⁹. C. ix.

Dixerunt quidaz q qn fim⁹ columbinus
cū mumia inicit facit mingere. et iteruz
illud qd dictum est in ca. curationis op
pilationis crosse et qd dictum est in curatione eius
que est ex frigore. Et dixerunt quidaz et est de
illis que iam expti sum⁹ et pfuit fiat suppositoriū
de sale tabarzet et supponatur in ano. prouocabit e
nim vrinam et soluet ventrem. Et dixerunt si in
tromittatur in caput virge pediculus: aut sumat
alcodri quod cadit de lecto. et forsitan est illud qd

nominat sisessis et aligil et imittatur in caput vir
ge puocatur vrina. Et silr si liniantur sup eam al
lea aut cepe puocatur et ponatur in capite virge
cooptura ex croco. Et qn nō est apa sed est oppi
latio qualitercūqz fit cōfert iniectio olei in quo sub
sole morante positi fuerūt scorpiones albi qui nō
sunt mali valde cū siringa argenti. Aut adiuuetur
cū exsufflatione facta per catatir. et ipsius admi
nistratō in ungendo et in iniectione. Et quando nō
cferunt medicine non est excusatio ingenij alteri⁹
et administrationis alcatatir et instrumenti q° mi
git. Et caue ne administres ea qū apa est in vesica
aut in coarctante eam pxime. Intromissio nanqz
eoz apat et addit in dolore. Et sirigaz melior ē
illa que est ex leuioribus corporib⁹ et magis susce
ptibilibus flexionis: et iam inueniuntur silr que
dam aialia marina et quedam coria animaliū silue
strium qū aliquo modo ppantur: deide sumatur
ex eis aliquid et cōglutinatur glutine casei. et qnqz
fit ex plumbo et stanno et est bonum etiam. et si
est vehementis lenitatis fiat forte cū pauca re p
iecta sup ipsum ex massacuia et marchasita: aut cū
multitudine liquefactionis et fusionis et piectionis
sanguinis hirci sup ipz. ¶ Hircinus enim san. est
fortis in his ca. et cū hoc stringit plumbum: et tūc
oz vt sit caput eius duz rotundū et fiant in ipso
foramina plura numero ita ut qum retinet ali
qd eoz aliquid arene aut san. aut hu. crossi sit et
quod inicitur de medicina: aut puocatur de vria
penetratio alia et nō egeat extractione et intromis
sione frequenti. et aliquando fit ex argento et re
liquis corporib⁹. Et qnqz ppatur totū illud ad cli
sterizandū aliquid illi. Et qnqz ppatur ad extrahē
dū aliquid cū eo. Et sup illius qd ppatur ad hoc
vt cū eo clisterizatio fiat sr extremitatē apertaz so
lutam ligatur aliquid qd est sic vagina pua: aut ue
sica cōfricata firma et funditur in id medicamen
deinde impellitur fm q impellitur enema et est
pose vt fiat sicut fit clister electum qd dixim⁹ in
ca. colice. et si ppatur ad hoc vt per ipsum educa
tur vrina: tunc necesse est vt curat cursu attrahen
tium pp causa conuersionis casus ca vacuitatis: et
illud est qm impletur re aliqua: deinde extrahit
illa res ab eo cū fortitudine: qr extrahitur post ip
sa vrina prouocata: aut aliud: aut ingeniose statui
tur in eo aut supra ipsum aliquid expmens de ae
re qtitatē aliquam. Qū g° extrahitur et aeri non
est introitus: oz necessario vt extrahatur vrina p
uocata: aut aliud: et illud quod implet illam va
cuitatem intrinsecam: aut est lana ordinatorū filo
rum extenso medio totius cū filis ita ut qū impel
litur a duabus extremitatibus suis in spatium et c
cauitatem impulsione leui: deinde extrahitur filuz
egrediatur lana et sequatur ipsam illud qd sequit
aut est ppendicularis penetrans in eo et suspensio
nes cphendentia sup ipsam cū manica qua remo
ueatur. ¶ Haz vo materierū administratio me
lior est vt sedeat eger sup extremitatez caude sue
et cpmat anū substentatū retro et eleuet gēua sua
paruz vsqz supra inguina cū apertione inter ea p
cedente balneatione eius cum tinis mollificantib⁹
et ipsius emplatione cū vnguentis et emplis mol
lificantib⁹: deinde intromittat siringa tāta qtitate

que sit in mensura longitudinis virge. Et melius
quidem est illud quo educitur vrina omnis homi
nis sm virgaz eius et eius amplitudinem et ipius
stricturam. Et tu iam precessisti et linisti cū cera-
tis et ꝓprie quum sunt ex oīs ꝓportionalib⁹ inten
tioni. qū gᵒ ꝑuenit in ipa q̄ntitas sicut medietas v
ge ꝑpet equalis sicut stans cū declinatione ad sum
mū: deinde subtilietur in expulsione siringe ī mea
tu vesice q̄ntitate vnius nodi aut duoꝝ nodorum
et illic ꝑuenit ad vacuitatē vesice et sedatur cū ea
dolor aut minorat̄ aut sentitur ꝙ eius penetratō
iam ꝑuenit ad mouendū aliquid. et ad vltiᵐ ē pe
netratio sensata: deinde redeat virga ad ptē infe
riorē ad suam dispositōnez pmā in ꝑpatione sua:
aut vehementius inferius. ¶ Qū igitur feceris
illud extrahe aliquid si vis et impelle aliquid per
clisterī si vis impellere illud. ¶ Et ad vltiᵐ oz
vt studas ne excoriationē faciat et sit sm tarditatez
et facilitatē nō cū dolorē.

De distillatōne vrine. C. x.

aAut fit pp cām in vrina: aut pp cām in i
strumentis vrine: aut in corpe ipsius
vesice: aut pp cām in principijs. et cau
sa quidez in vrina: aut est acuitas aut multitudo e
ius. Et fit acuitas que est causa distillatōnis eius:
aut pp illud quod diximꝰ in ca. difficultatis vrie
ex hoc ꝙ fit eius missio dolorosa pp acuitatem in
ea fortem et aggrgationē eius et ḡuitatem ipsius i
tollerabilem qr̄ fit ei dispositō inter retentionem
et missionē que est distillatio: aut qm̄ omne puum
eius ppt̄ nocumentū suuz cū sua attractione exqui
rit expulsionē quar̄ expellit ipz expulsiua q̄uis fi
at absz voluntate. et ppt̄ cibos et medicinas et la-
borez et coitum et alia: aut ppt̄ ꝯplonem mēbro
rū vicinoꝝ sicut epis et venaꝝ eius. Et renes q̇-
dem ꝯplonem habent puram: aut cū mā saniei:
aut absq; sanie aut in toto corpe est supfluitas acu-
ta: qr̄ expellit eam nā. ¶ Multitudo vo que est
cā distillationis eius fit ppt̄ ipius ḡuitatem: et qz
ipa compmit lacertū ad aptionē pua q̄uis volun-
tas non nocet ad illud. Aut est cā ppa in lacerto si
cut est mollificatio supflua cū stupore et destructō
ne sensus sicut accīt etiaz ano: aut ppt̄ apa: aut pp
malitiā ꝯplonis ⁊ debilitatez incipientez in eo: aut
pcedentem ad ipz in pncipio suo cꝰ plm est a fri-
gorē. et ppt̄ illud est quando aliquis cōgelatur v-
rine eius distillatio multiplicatur. et qñ accīt ei de
bilitas debilitatur eius destructō sup meatuz. Et
cū hoc debilitatur solō sui ipius et ppe qū ꝯmuni
cat ei lacertus ventris in debilitate. ¶ Fca sūt cā
vesice: aut est debilitas in ipa ex malitia ꝯplonis
frigide et est illud quod est plurimum. et illud
est sicut diximus in eo qui congelatur et distillat
vrina eius. et illa complexio et hec debilitas ge-
nerant distillationē urine duobꝰ modis quoruz v
nus est ppea ꝙ debilitatur ei retentiua: qr̄ nō va
let retinere omē paꝝ ꝯphensum donec aggrgetur
plm qr̄ pmittitur ab ea vt currat lz nō adsit volū
tas. Et sensus est ppea ꝙ debilitatur ei expulsiua
quare non expmit vrinam nisi parū et est ex di-
stillatōne pmista difficultati. Et qñq; fit hec debi
litas in se ipsa. et qñz fit ppt̄ ꝯmunitatē mēbroꝝ
que sunt supra eam cā apatū et aldubellet et aptio
nes in renibus et q̄ sunt sup eos qbꝰ ꝯmunicat ve
sica et ledit per id quod currit ad eam. et qñq; est
vlcus in vesica et scabies quare nō valz retinere
vrinā ppt̄ dolerē. et qñq; fit distillatio ppt̄ oppi
lationē meatus vesice ex apate in ipo: aut in ma-
trice et intestino duro aut lapide aut oppilatione a
lia. Et qū nō est oppilatō ꝯpleta pose est nature ut
ingenietur et extrahat vrinam paulatim. Et qñz
fit cā doloris vesice ppt̄ vlcera in ea sm ꝙ dixi-
mꝰ in ca. difficultatis vrine. ¶ De distillatōne i
gitur vrine est cū q̄ est difficultas et de ea est cum
qua non est difficultas. et de difficultate vrine est
cū q̄ est ardor et dolor et de ea est cū q̄ non est il-
lud. Et vr̄ ꝙ fiat plm distillationis vrie ppt̄ cau
sas inuoluntarū exitus et ppt̄ causas difficultatis et
ppt̄ causas ardoris
De signis. Caᵐ. xi.

aApostematū quidez et oppilationis et
caꝝ materialiū et dolorū et alioꝝ pliuz
corporum et diuisionū iam sciuisti sig̃
et sciuisti signū ꝯplonis calide ex colore vrine et in
flatione loci et antecessione causaꝝ. Et signum com
plexionis frē ex colore vrine et inuentiōe frigoris
et antecessione causarum. Et signa communia ite-
rum nota sunt et ñ oz vt plōgem smonem in eis.

De curatione. C. xii.

Iam sciuisti iteꝝ curationē omnis ca. in
se singularē puram. ¶ Veꝝ hec egritu
tudo plm accīt cā frigoris et cā palysis.
et plz curationis eiꝰ est curatio calefaciens cōstrin
gens. Et omnis qui deficit in tollerantia vrine iu
uat̄ a medicinis desiderium coeundi facientibꝰ.
Et de medicinis ebibitis facientibꝰ ad illud sunt
tyriaca et mithridatum et hiera. S. et anacar-
dinū et trifera maior et electuariū de ture et trife
ra minor cōfortata cū anacardino: aut sagzenea ꝯ
mistis cū ea aliquibꝰ stipticitatem facientibꝰ sicut
sūt grana myrti et cuppule glandium et que sunt il
lis similia. Et iteꝝ nasturtiū iuuatiuuz est et admi
nistratio alleoꝝ est iuuatiua. ꝓuocant enim vrinaz
abscisā et reducunt eam ad illud qd̄ necessariuz est
et de exptis sunt pilule albasce cū piretro. Et de
eis que expti sumus est vt sumatur myrob. kebu
loꝝ torrefactoꝝ ps. i. et been albi ps. ʃ. et calam̄
ti sicci et ḡnoꝝ myrti et sandarace et myrrhe et oli
bani et cipi et mac. omniuz ana tertia ptis. i. et ga
rio filorumpars. ʃ. enule aduste et granorum al-
mabaleb partes duas et conficiantur cum melle em
licorum et reseruet̄ et bibat̄. ¶ Confectō for-
tis myrob. ni. et kebuloꝝ et galie omniū ana pon-
dus. ʒ. v. myrrhe et castorei amboꝝ ana. ʒ. i. et
ʃ. karabe et cipi amborum ana pondus. ʒ. ii. et. ʃ
olibani et ḡnoꝝ almabaleb amboꝝ ana. ʒ. x. cō-
ficiatur totū cū melle et sumat̄ ex eo sm assiduatō
nem pondus aurē. i. ¶ Et iteꝝ cymini centauree et
origani ōniū añ pōdꝰ. ʒ. ii. cū aqua ca. Et iterum
ḡnorū myrti et glandium et cortic. turis et cymini
carmeni ōiuz ana ps. i. et dosis est. ʒ. iii. cū vino
antiqᵒ. Et iteꝝ myrobal̄. kebul̄. bellir. et ēblico.
torrefactoꝝ omnium ana. ʒ. vii. cortic. turis. ʒ.
v. ḡnoꝝ myrti. ʒ. x. inuoluat̄ quotiens exiccatur
aqua in qua extinctū est ferrum ignitum multoti-
ens: deinde cōficiat̄ cū rob myrti. ¶ Confectio

alia. ℞. gnoꝝ myrti ptem. i. laudani quartā ptis
i. fructus citri ptes. ii. cōficiantur cū eo et sit dosˀ
eius auř. vii. Aut foliorū myrti et foliorū alcane
et dactiloꝝ et turis et balaustie et glandiuꝫ om-
niū equaliter bibatur q̄tum necesse est cū vino.
Et iteꝝ ꝯfectio iuuatiua et cōueniens mictui ī lecto
℞. vniuscuiusqꝫ myrobł. kebuł et bellirico. et em
blicoꝝ ana. ʒ. x. glandiū infusaꝝ in aceto die et no
cte torrefactaꝝ soluꝫ et sandarace et ciperi turis
masculi enule sicce stor. sicce et coralli. omnium a
na. ʒ. v. myrrhe. ʒ. iii. conficiatur cū melle. ¶
Et iteꝝ medica m̄ forte. ℞. castorci et myrrhe et
albasce et cuppulaꝝ glandium et piretri omniuꝫ
ana ptes equales ꝯficiantur cū aqua myrti humide
et sit dosis. ʒ. i. ad mansionē aut bibat turis et o-
lei de alcanna amboꝝ ana. ʒ. i. Et de curationibus
leuibꝰ est vt bibat de sēine portulace pondꝰ auř
i. Et farina glandium iuuatiua est et ꝓpe qn̄ infū
dūt glandes in aceto squillitico die et nocte: dind̄
friguntur sup testā et bibitur ex ea. Et vltiᵐ qd̄
sumiť est pondus. ʒ. x. et iteꝝ cipi et turis ptes e
q̄les de quo bibatur omni mane ī ieiunio auř. i.
et iteꝝ nigelle et se. rute ptes equales et sit dosˀ vs
qꝫ ad. ℥. ii. et enula est competens medicina. Et
olꝫ de kerua iteꝝ bibitum et inunctū: et cōfert ei
mellis assumptio fm̄ assiduationē. et ad senes qui
deꝫ est medicam̄ iuuatiuuꝫ quod. ℞. castoreum
et opiū et sem̄ hyusquiami albi et sem̄ rute bibať
ex eo auř. i. cū. ℥. vini ¶ Et qn̄ supponitur mu-
mia dissoluta in sambaco in ano et distillať in v-
gam facit tolleraŕ vrinam. et similiter comestio
ficuuꝫ cum oleo.

De inuoluntario exitu vrine. Caᵐ. xiii.

Est vt egr̄ diať absqꝫ voluntate. Et pri
mū eius fit ꝓpť supfluitatem frigoris et
mollificationem lacerti et debilitatē ac-
cidentem ei et vesice sicut accidit in renibꝰ ex for
titudine virtutis attractiue. Et qn̄qꝫ fit ꝓpť calidi
tatē p̄rimā attrahentem ad vesicam resudationeꝫ
a corpe. Et de causis eius est remotio spondiliū.
Quaŕ accit nocumētū in lacerto et non pōt cōstrin
geŕ eam. Et qn̄qꝫ est inuoluntaria egr̄ssio vrine n̄
ꝓpť causam in vesica et lacerto et vrina: imo pp
stercoris coarctationem cōpmentē omni hora et
exp̄mit qr̄ egr̄ditur vrina sicut aduenit pregnan-
tibꝰ et illis in quorū ventribꝰ est fex p̄rima et ha
bentibus apata magna in mēbris supra vesicam.
nō gᵒ indiges post illud quod dictum est vt co-
gnoscas sig̃. et sciŕ ea facile fit ex eis q̄ p̄terierūt:

De cura. C. xiiii.

Illi qui est ex caliditate et est raro cōse
runt medicine infrigidantes stiptice. Et
de illis est puluis qui siccus in ore manu
sumitur huiusmōi. ℞. coriandri sicci rosˀ. rubea-
rū amborū ana. ʒ. v. spodij. ʒ. x. se. lactuce et se
minis portulace aborū ana. ʒ. xv. boli ar. ʒ. v.
canfore. ʒ. ß. gūmi pondus. ʒ. ii. cōficiantur cum
aq̄ g̃nati acetosi. Et iterum karabe et boli arme-
ni et myrob. ni. et medulle gladiū et lentium ex-
corticatarum omniū ana pondus. ʒ. ii. coriandri
torrefacti in aceto positi. ʒ. i. et sit dosˀ ipsius sicci
ʒ. iii. et curať cura diabetis. Et absciditur sitis p
illd̄ qd̄ teneť in ore ex masal et sūac et nucleo ta-
marindi et g̃nis g̃nati. ¶ Fro aūt curatiōes p̄dicte
in ca. distillationis. et iterum ciperi et acori enule
sicce medulle glandium omniū ana. ʒ. ii. myrrhe
ʒ. iii. et est puluis qui sumitur siccus et diacyminū
est valde iuuatiuum ꝓpe qn̄ eius speties valde te
runť. et diacyminū iterum cōfert ad illud epithi
matum et ad vltiᵐ est iuuatiuuꝫ ei quod est in m̄
bris vrine ex frigore vehementi. Et ex eis q̄ ꝯfe
runt est sumeŕ in potu. ʒ. iiii. turis retinēt enim ī
voluntariā vrine emissionem: aut pondus. ʒ. ii.
mahaleb: et olea calida disruptis in eis muscho et
assa et castoreo et euforbio et similibꝰ. ¶ Confe-
ctō clisteris boni. ℞. albasce. lb. i. ciperi pondꝰ
ʒ. xx. mahaleb pondus. ʒ. x. decoquantur in. iiii.
lb. aq̄ cū facilitate postq̄ infusa sunt die et nocte.
Quiqꝫ ex aqua remanserit q̄titas. lb. i. coletur et
fundať sup eam q̄tū est ipsius medietas olei sisa
mini et decoquatur et administretur oleum in cli
steri: aut sumať aque ps. i. et olī de ben et auella
narū et fisticorū et albasce et alkadra et almaha-
leb ptes equales quenadmodū existimatio facit il
lud necessarium et disrumpať in eis virtus muschi
et clisterizetur cū eis: et oleū d̄ ben ē forte vald̄.

De mictu in lecto. C. xv.

Causa eius est mollificatio lacerti. et qn̄
qꝫ adiuuat eam acuitas vrine. et pueros
quideꝫ adiuuat ad illud ꝓfunditas in sō
no. Qū gᵒ mouetur expellūt eam nā et occulta vo
luntas similis voluntati anime an̄ ipsorū euigilatō
neꝫ. Qū gᵒ fortes fiunt et cōfortantur alleuiantur
somno et confortatur lacertus mollificatus et non
mingunt.

De cura. C. xvi.

Cura eorū est cura eius qui hꝫ mollifica
tionē vesice et distillationem vrine et ī
uoluntariam ipsius emissionem: et ꝓpe
medicam̄ de myrob. cū enula et storace. Et de vn
guentis olꝫ de ben est vltiᵐ. Et cū hoc oꝫ vt dor
miant et alleuietur cibus et alleuietur eorum som
nus. et non bibant aquam p̄rimā et ꝯmoueant se ip
sos ad mingendū. et fortasse est aliquis eorū q̄ i-
maginatur quasi nocet eum virtus expulsiua et sē
sibilis ad mingendū dū ipse dormit: qm̄ cōueniēs
est locus ad hoc vt in eo mingatur et cōsuescit il-
lud. ¶ Qd̄ si locus ille fuerit inuentus cureť cur
su latrine ⁊ cursu cloace et tecture tegentis: dein
de elaboret adeo donec alteret ipꝫ et fabricat in i
pso oratorium et habitationes alias et figitur illud
in imaginatione sua. Quiqꝫ desiderat ꝓuenire ad il
luꝫ locū: deinde rememorať in imaginatōne sua
qd̄ ē alteratus ab eo qd̄ fuit in ipō tunc abstergit v̇
tus voluntaria eius illud spatium occultum nō fa
mosum. et accidit ei in somnis vt stet statione a-
liqua cū inobedientia virtutis expulsiue: quaŕ n̄
morať qui exciteť. Et de illis qd̄ q̄ experta sūt ad
illos est id quod. ℞. glandium turis myrrhe om
niū ptes equales que omnia decoquantur cū vino
q̄titatis. ℥. iii. vsqꝫ q̄ redeat. ℥. i. et coletur et
potetur cū ponderē. ℥. i. olei myrtini. ¶ Et existi
mauerunt quidaꝫ q̄ qn̄ exiccantur renes leporis ⁊
et sumitur de eis ps. i. et se. aneti ps. i. et piretri
et se. apij amborū ana ps. ß. et est dosis eorum
pōdꝰ. ʒ. ii. et. ß. i. ℥. i. aque fr̄e ē vald̄ iuuatiuꝫ

ad illud. et cõfert ei cerebrũ leporis nutritũ cum vino. et cõfert ei troc. facti ex massa in qua posita est virtus simi colũ. cũ aqua frã. sunt enim vltimi aut ex vino in ieiunio qũ est infrãtum. Et qñ qꝫ cõferunt ei clisteria cũ medicinis retinentibus vrinaꝫ et iniectõ eaꝝ in vesica.

De diabete. C. lxvii.

Est vt egrõdiatur aqua sicut bibitur in tempore breui. Et ꝓportio quideꝫ hꝰ egritudinis ad ebibita et ad mẽbra sua est ꝓportio lubricitatis stõi et intestinoꝝ ad comesta. et sunt ei in greco alia nomina q̃ diabetes. dr̃ qñqꝫ dipsacos et cadumis. et nominatur arabice circuitus et rota molendini et lubricitas renum. Et dixerunt quidaꝫ hoc accidẽs accidit subito qm̃ est res nal̃ nõ cũ voluntate facta et lubricitas intestinorũ paulatim: qm̃ illic est sensus et voluntas. et iste ſmo est nõ ꝯueniens. et habens quideꝫ egritudinem meatuuꝫ transitus sitit qr̃ bibit et nõ satiatur ĩmo mingit sic bibit nõ valens retinere penitus. ¶ At causa quideꝫ diabetis est dispositõ renũ: aut pp debilitatem accidẽtẽ et dilatantem et apertionẽ orificioꝝ meatus qr̃ non adunat̃ tanta hora qua figatur aquositas in renibꝰ. Et qñꝫ fit illud ex frigor̃ dominante corpi aut renibꝰ. et qñqꝫ facit illud potus aque frẽ aut obsessio vehemẽs frigoris ĩ totum penetrantis: aut pp vehementiam attractiue pp v̾tutem calidam innãlẽ cũ mã aut absqꝫ mã et est illud quod est plĩm qr̃ renes attrahunt ab epate vltra q̃ illud quod tollerat: qr̃ expellũt illud deinde attrahunt ab epe et ep ab eis que sũt ante ipꝫ. nõ gᵒ cessat illic attractio cõtinua aquositatis et expulsio et tu scis q̃ qñ expellitur illd̃ qd̃ currit qñqꝫ ꝑducit ad liquefactioneꝫ et ad ethicam pp multitudinem attractionis hũiditatis ex corpore et quia ꝓhibet̃ ab eo quod oꝫ ipsũ recipere de sup̾fluitate humiditatis ꝑ potum aque. et tu quidẽ scis et cognoscis signa eoꝝ que dicta sunt et lecta usqꝫ ad hanc horam.

De cura. C. lxviii.

Diabetes q̇dem qũ accit plĩm accidit ex caliditate ignea quapp plĩm curationis eiꝰ est infrãtio et hũectatio cũ fructibus et oleribꝰ et robub frĩs de illis que non ꝓuocant sicut sunt lactuca et papauer et q̇escere in aere frõ humido et sedere in tina aq̃ frẽ tam diu donec fortasse cõgeletur et sedet̃ sitis eius ⁊ infrĩentur rñes ⁊ fortes fiant lacerti eoꝝ. Et cõfert in ea odorare cãfo. et nenuf. et similia de redolentibus frigidis. Et de illis que valent ad hoc est dormire. et occupatio a siti est regimẽ antecedens quare oꝫ vt occupet̃ saltem sumẽdo in potu sup̾fluitatem aque. Et melius illo est vt sumat in potu aquaꝫ frãm vald̃ deinde euomat eaꝫ et iteretur istud in eo. Et oꝫ vt cõuertatur aquositas a renibus cũ vomitu et sudore forti. ¶ Et stupefactio partis alchatim est ex eis que cõferunt per dormitationẽ virtutis ab inobedientia aq̃ et defectu eius ab attractione iterum et de illis que oꝫ ipꝫ deuitar̃ est labor dorsi et assumptio diureticoꝝ. et lenificatõ quideꝫ nãe cõfert eis et si non cũ aliꝭ saltẽ cũ clisteribus tp̄atis. ¶ Pl̃es nanqꝫ eoꝝ existũt sicce nãe et qñqꝫ indigent phlebotomia in principiꝭ egritudinis. Et de ebibitis iuuatiuis est lac de quo extrahitur butyrũ acetosũ infrãtum. et de ipõ melius est illud qd̃ ẽ magis spissũ et ꝓpe qd̃ ẽ ex lacte ouino et aq̃ cucurbite assate et succus citro. cũ psil̃. et aqua gñati acetosi et aqua mori et aqua prunoꝝ et similia horum. Et sint potus hꝰ generis et eoꝝ fractio cũ aqua q̃tũ pol̃e est: et rob mente ꝯfert eis valde ⁊ aqua rosꝫ. ĩmo succi rosꝫ. ʒ. i. ꝯfert eis sedans sitim eoꝝ. et dosꝫ sit q̃titas cotile vnius lactis. Et iteꝝ aq̃ distillata ex lacte vaccio subtracto butyro: aut lacte ouĩo acetoso extracto buty. Et de illis q̃ nos expti sumus ad eos est vt sumatur alfoca et faria ordei. et quotiens cõturbatur hoc est magis ſm qr̃ bibatur infrãtum. Et de medicinis exptis sunt troc. de balaustiꝭ ſm hunc modũ. ℞. acatie pondꝰ. ʒ. ii. rosa. ʒ. iii. boliar. ʒ. iiii. gũmi. ʒ. i. dragaganti. ʒ. ß. bibat̃ cũ mucilagine psiliꝭ et aqua frã et cũ aqua cucur. Et iteꝝ troc. de spodio cũ aq̃ cucur. aut citro: aut cũ aq̃ gña. Et iterum sumat̃ spodiꝭ et terre sigillate et cancro. fluuialũ adustoꝝ a bluroꝝ õniũ ana ps. i. et lacce tertia ptis. i. et seminis papaue. et se. lactuce amboꝝ ana ps. i. ⁊. ß aggr̃gentur cũ mucilagĩe psiliꝭ et informentur ind̃ troc. et dosꝫ eius sit sicut ribes. Et de empl̃is illa que fiunt ex medicinis in quibꝰ est infrãtõ et constrictõ. ¶ Descriptõ empl̃i. ℞. atriplices et capolos vitis si inueniantur et maloꝝ et cydo. et zarur aliquid aggr̃get̃ ad illa. Et sil̃r sula et ribes et acresta et virga pa. et cortic. gñatoꝝ ꝑmiscant̃ omnia ꝑmistione empl̃i et administret̃. Et de epithimatibus illd̃ qd̃. ℞. aca. ʒ. iiii. turis. ʒ. ii. succi barbe hircine et laudãi et ramik. omniũ ana. ʒ. ii. galla. ʒ. i. terantur et cõficiant̃ cũ aqua myrti humide et liniat̃ cũ eo. ¶ Et de clisteribus fortibꝰ in hac egritudine est clistere bonũ factum cũ lacte de quo extractuꝫ est butyꝝ et cũ succis frĩs stipticis p̄dictis in empl̃is. ¶ Et qñqꝫ fit enema cum clisteribus lenibꝰ sicut que fiunt ex fenug. et oleo de cucurbita et ol̃o amigdalino. Cibi aũt eoꝝ sunt illi qui non sunt velocis versionis pp suam subtilitatem aut cholerã aut pp suam subtilitatẽ et paucitatẽ ita q̃ fiat̃ vapor et resoluantur et exiccent egestionẽ. Et eius quideꝫ exiccatio qñqꝫ fit ꝑ ꝯuersionem aquositatis ab intestinis ad renes immo si est subtilis resoluitur aquositas eius ita q̃ non aggr̃gatur ex eo plĩm vrine et est associatus lenitati nãe: qr̃ est bonus nam melior r̃s dispositõnis ciboꝝ quos sumere p̄cipiuntur est vt sint tales quatenus comitet̃ eos lenitas nãe et cõfractio sitis. et de illis que ipsis cõferunt sunt sorbitiones de cãdarusi et aq̃ kisch ord̃i et almususat et alellemech Et qñqꝫ ponitur cũ eis qd̃ ꝑmutet cõstrictionẽ q̃m ipsi faciunt nãe et alesfidabegi plĩma et pinguedines carniũ aĩaliũ et gallina pinguis. Et de pedibꝰ ped̃s vaccini et pisces recẽtes cũ aceto p̄pati si securitas adest de eoꝝ siti: et lac ouinũ decoctũ cũ aqua donec aqua cõsumatur et aliquid de lacte omnia illa cõferunt eis. et oꝫ vt a fructibus custodiantur in quibus infrãtio et stipticitas cũ ꝓuocatione sicut sunt cydonia. Factum aũt a frigiditate qui cũ hoc non euãt̃ a siti et a cuius presentia non accidit nobis. Retulit quidã sapientum antiquorũ et dixerũt oꝫ vt sit subtilitas ad sedandaꝫ siti eiꝰ

Deinde soluatur cū clisterib⁹ leuibus aliquotiens
postea soluatur cū pilulis de aloe. xi. numero qua
rū vnaqueqꝫ sit sicut cicer: deinde dimitte eū tri-
b⁹ dieb⁹ et iteret̄ r̄gimen: deinde fac eum uome-
re sup cibū cū rhaphano et que sūt eis similia: dind̄
calefiat corpus eius cū ventosis et ponatur sup ipꝫ
euaporatiōnes ⁊ suffumigationes ⁊ ꝓpe extremita
tes eius. Et qn̄qꝫ necesse est tibi vt vtaris sup ipm
medicinis rubificantib⁹: deinde quiescat aliquib⁹
dieb⁹ deinde exercitetur cū equitatione equali et
tempata fricatione et ꝓpe in extremitatibus eius
et in fine eius precipiat̄ vti balneo ca. et bibat vi-
nū odoriferum.

De multitudine vrine. C. xix

Multitudo vrine est fm modos de qui
b⁹ est ille q̄ fit fm semitam diabetis et
non istius cū quo est sitis tm̄: imo illi-
us cū quo est sitis que non satiatur et egr̄ditur aq̄
sicut bibitur: et de illis est cū quo est sitis et nō sūt
ei dispositiones diabetis et eius virtus. Et de il-
lis est cū quo non est sitis de qua sit curandū et si ē
ardor et acuitas eius tunc cā in ipō est acuitas v-
rine aut vlcera sicut sciuisti: si non fuerit illic cau-
se inuoluntarie emissionis vrine frē. ¶ Frig⁹. n.
ꝓuocat multotiens ppea ꝙ constringit et ppea ꝙ
calefacit ventrem. Et illius quidē vrina minorat̄
cuius egestio multiplicatur et subtiliatur. et illi⁹
c⁹ siccat̄ egō mltiplcat̄ urina. et iā cognouisti ea q̄
cōtinuant̄ in hoc cū illis que p̄terierunt et iam qui
dē p̄terijt curatio omnium illoꝝ et dicam hic ite-
rum curationes eius que est ex frigore. ¶ Dico
g° ꝙ omnes medicine que sunt ad coitum calefa-
cientes iuuatiue sunt ei qui hꝫ multitudinem vrie
ex frigor̄: et sorbere oua sorbilia in ieiunio iuua-
tiuū est et sumere gn̄a lactis cocta. Et ex eis que
ipsis cōferunt iteꝝ est decoctio ḡnoꝝ myrti et pi
roꝝ siccoꝝ et dactilorum omni die cū. ℥. ii. in ie
iunio. ¶ Et myrrha est de medicinis bonis et si
militer almahaleb et silr̄ cipi et tus et silr̄ galanga
et silr̄ scoria ferri et coriandruꝫ. ¶ Descriptio
medicaminis. ℞. casto. et myrrhe et hasce et cup
pulaꝝ glandium et piretri omnium ana ptes equa
les fiant ex eis pilule cū aqua myrti humide d̄ q°
sumat̄ ad mensurā. ʒ. i. ¶ Clister̄ ad illud bonū
et ꝯfortat renes. ℞. succum alhasce decoctum do
nec fiat fortis et vitellū oui et adipem renis capni
tollat̄ et resoluantur omnia ista equalr̄ et aggr̄gen
tur et sumatur de lacte recenter mulcto et buty-
ri et adipis gibbi cameli et olī alcabet alcadra ptes
equales quorum sūma sit similis ei que sūpsisti i
primis et conquassentur ad inuicem et fiat cum eis
clistere.

De mictu san. et sanei et vrina simili lotē carnis ⁊
capilloꝝ et de vrinis extraneis que sunt similes
illis. Cam vigesimū.

Sanguis quidem pur⁹ qui mingitur: aut
est san. ꝓcedens ex membris que sunt s̄
renes et vesicā sicut est ep: aut corpore
toto pp replōnē multā supfluaꝫ qr̄ sepatur cōtinui
tas venarū fm speties tres notas aut dimissionem
consuetudinis: aut abscissionē mēbri et reliq̄ que
sciuisti: aut fm modū crisis et mundificationē sup
fluitatū: aut obuiationē pcussiā et saltum et casuꝫ ⁊
pcussionē expmentem san. et silr̄ omne quod cur-
rit cursu eoꝝ: et hoc fm minus. ¶ Et aut est in p
tib⁹ mēbroꝝ vrine pp incisioneꝫ vene: aut aptio
nem eius aut ipsius scissionē p pcussionē aut casum
aut ventositateꝫ aut frig⁹ scindens cū detectione:
aut pp corrosionē et qn̄qꝫ ē generatō illi⁹ a tetaō
et spasmo fortibus. Et qn̄qꝫ est speties vrine san-
uinee ppea ꝙ liquefit carnositas rediens in sang
aut pp vehementiam tenuitatis san. in corpore.
Hoc enim qn̄ accīt cū fortitudine renes attrahunt
san. plīn et sunt primo due intentiones in facilita-
te cursus san. qm̄ currit cursu supfluitatis et qm̄ n̄
est ei essentia qr̄ currit. Et 2° est intentio vna et
quꝫ renes attrahunt cū fortitudine expellunt illud
ad vesicam. ¶ Mictus v̄o san. similis lotē carnis
fit aut ꝓpt̄ debilitatem digōnis et discretionem ī
renib⁹: aut ꝓpt̄ debilitatem eaꝝ in epe. ¶ Mi-
ctus v̄o san. pmisti cū humoribus crossis: fit plīm
ꝓpt̄ debilitatem renum. Et silr̄ mictus rei similis
capillis: nā fortasse est causa eius debilitas digōnis
renum et fortasse est causa eius debilitas digōnis
venaꝝ. et qn̄qꝫ est longa valde. q. duabus pal-
mis. et qn̄qꝫ est ad albedinem decliuis. et qn̄ꝫ ad
rubedinem et non ꝓlongatur nisi causa sue genera
tionis in inuolutionib⁹ venarum renum aut alio-
rum. Et ex cibis crossis et generibus lactis et ḡnis
sicut fabis et similibus et non est in eius mictu de
timore fm ꝙ teret̄ cor per exitum eius et facit ti-
mic re. ¶ Mictus aūt puris et mictus san. pmisti
puris qn̄qꝫ fit pp eruptionē aldubellet ī membris
superiorib⁹ pulmonis et pectoris et epis quenad-
modū sciuisti totū in loco suo: aut ꝓpt̄ apā eruptū
in membris vrine: aut ꝓpt̄ vlcera in eis habentia
pruritum: aut non habentia pruritum. ¶ Urine
v̄o crosse minguntur aut causa mundificationis: et
crisis et expulsionis quam sequitur alleuiatio. Et
qn̄qꝫ fiunt ꝓpt̄ multitudinem hu. crossoꝝ ꝓpt̄ de
bilitatem digestionis. ¶ Urine vero pingues fa-
cilis exitus sign̄t liquefactionem adipis. Et oꝫ vt
redeam⁹ in ca. distinctionis ad sermonem nostrū
in vrina. Inquit. Hip. qum mingitur sā. sine do
lore et est paucas in horis quibusdam non est ma
lum in eo. ¶ Qn̄ aūt perseuerat tunc fortasse acci-
det fe. ⁊ mictus puris.

De signis. C. xxi.

Mictum san. puri qui est ꝓpt̄ replōnem
et causas compares ei significant cause
sue et sig̃ causaꝝ eius de illis que scciui
sti. Et ille qui est ꝓpt̄ apertionē venarum fit sine
dolore et est mundus sincerus. Ueꝝ san. apertio
nis fit paulatiꝫ et san. eruptionis et fixionis fit plꝫ
et in vesica quidem aptio et eruptio cū qua currat
san. plurim⁹ et fit in renibus. Uesice enim adue-
nit aquositas colata: sanguinem v̄o nutrimti reci-
pit ex venis puis in quib⁹ venit ad eam nutrim-
tū tm̄ qr̄ non est in ea san. exuberans. Et ad re-
nes q̄dem venit san. plurimus cū aquositate.
Colat̄ g° apud eos aquositas et aduenīūt ei vene
magne ex quibus mēbra alia nutrimentum sumūt
qr̄ est san. illorum plus ꝙ̄ ille quo indigent: qua
re est plimus. Et vene eorū sunt non minute et nꝫ
sunt boni situs equalis. Uene v̄o vesice sunt ꝯser
uate non exposite scissioni et eruptioni cū situ suo

Et san. quidem vlcerum est cū dolore quodam ⁊
si est corrosio est paulatim ad nigredinez decliuis
et qn̄q; est cū eo fetor et fit plīn eius post egritudi
nes et multotiens sunt cum eo cortices et sanies ⁊
pus et resoluit illud exitus san. puris et sicut sciui
sti ex signis vlceꝝ et signis eius quod egreditur
ex eis. Signt v̄o liquefactiuum liquefactio et ꝙ
illud qđ mingitur de san. est tenue sicut adustuz
ac si ip̄z sit abrasio libri. ¶ Illum aūt qui est ꝑpt
tenuitatē san. corpis sig̃t illud qđ egrdit ex phle-
botomia existens valde tenue: et non associatur a
liud signum. ¶ Locus aūt saniei et doloris cogno
scitur etiam p dolorem si fuerit dolor et cognosci
tur p sig̃ egritudinum in quibuscūq; mēbris exi-
stant sicut p signa ap̄atis aut aldubellati: aut vlce-
ris: aut repl̄onis et cognoscitur ex via ꝯmistionis
nā quanto magis est altior tanto est vehementio-
ris ꝯmistionis et q̄to plus est inferior tanto ē ve-
hementioris sepationis illo. Et illuz quidem q̇ fit
ꝑpt causas vicinas virge antecedit vrina et elon-
gatus a virga postponitur ab vrina aut pmiscetur
ei vehem̄t. Silis autem loture carnis ē significati
uus debilitatis renū aut ep̄is. Illa quidem que est
ex renib⁹ est vehementioris albedinis et ad cros
situdinem declinans et epatica est magis trahens
ad rubedinem et subtilior et similior sanguini et
sig̃nt ap̄a illius et saniei vrina. ¶ Sig̃ ap̄atis no
ta ƀz mēbrū vnunq̄dq; et comitatiua febris. Et il
le qui est purulentus egrediens ab ap̄ate est pl'im⁹
subito et non pducit ad excoriationē et vlceratio
nem et nocumētum: et ille qui est ex vlceribus est
paucus et sepatur et qn̄z corrumpit incessū suuz cū
sanie et pus et cū illa que de istis expulsionib⁹ est
cretica est alleuiatio et fortitudo et est subito.
Et illa que fit cā repl̄onis: aut cā dimissionis exer-
ciiј: aut abscissionis mēbri quandoq; hz piodos.

De curatione. C. xxii.

Facti quidē a repl̄one et que cū ea dicunt̄
iam sciuisti curationes in principiis vni
uersalib⁹ et que sunt postea. ¶ De facto
vero ab vlcerib⁹ iam sciuisti ꝙ curatō eius est cu
ratō vlceꝝ et corrosionis. Et iam ostendi tibi oīa
illa in loco suo. ¶ Et cura debilitatis digestōnis ī
renib⁹ et ep̄e et liquefactionis et tenuitatis humo
ꝝ totū est ex illis que sciuisti. et scias ꝙ cretici et e
ius qui est ƒm semitā expulsionis non est retentio
necessaria. Qū g° indiges phlebotomia tunc magis
ꝯfert saphene q̄ basilice et subtilia cibū post phle
botomiā et non ap ꝓximes stipticis sicut est cibus
factus cū sumach nisi postq̄ vrina sig̃t mundifica
tionē. ¶ Stiptica. n. cōgelant qđ īuiscatuz est et
cōstringunt: qr̄ qn̄q; reuertitur aquositas ad po-
steriora et in eo est timor et silr̄ acetosa. ¶ Mi-
ctus aucē capillorū indiget vt in ip̄o administrent̄
subtiliatiua incisiua ex diureticis et medicinis ad la
pidem et vt sit cibus humectans hūectatōne abū
danti. Et curatō quā nūc oz me dicer̄ est curatio
mictus san. qui est causa sepatōnis cōtinuitatis ī ue
nis. Et curationes quidez ꝯmunes inter illū qui ē
causa vesice et renum sunt infratō et cōstrictō cuz
medicinis quaꝝ pl'es diximꝰ in ca° fluxus san. m̄
strui cū stupefacientib⁹ vt faciant penetrare me-
dicinas et vt tu antecedas cū attractione san. ad po
steriora cū ventosis. et phlebotomia subtili pauca
ex basilica et acceptione ciboꝝ ingrossantium san.
et infr̄antium ip̄z et quiete et tranquillitate et con
strictione mēbroꝝ extremoꝝ: et oz vt dimittat
coitum oīo. et oz vt administres tinas in quib⁹ d̄
cocta sūt stiptica et ex lentib⁹ excorticatis et ex cor
ticib⁹ g̃natoꝝ et cydoniis et piris et gallis et vir-
ga pasto. et similib⁹. ¶ Et de medicinis forti-
bus in retentione eius sunt albasce et serat̄a li-
gni alnabac et radix centauree maioris et g̃na peo
nie. Et de epithimatib⁹ radices rhaphāi et silique
nabatie et siliq̄ spine et sumach et radix pruni sil-
uestris et cortic. g̃natoꝝ de quibus fiat epithima
cū aqua ribes aut acreste et succi rosͬ. et sempui-
ua sola est epithima bonū et ꝑp̄e radix eius cum
dragaganto et aliquo succoꝝ stipticoꝝ et ex linim̄
tis in dorso et pectine sunt myrrha et atrimentuz
et galle et charte cōbuste et acatia. Et de illis que
bibuntur est troc. qui. ℞. balaustiaꝝ et san. dra-
co. amborum ana. ʒ. i. Et de fortibus et que ne-
cessaria sunt in mictu san. ex vesica facto est troc.
huiusōi. ℞. aluminis iameni et balaustiaꝝ et san.
draco. omniū ana. ʒ. i. dragaganti. ʒ. ii. et gūmi.
ʒ. ʃ. detur in potu in vino pontico dulci: et succo
portulace et quod est sub illo et magis incolume ē
illud qđ. ℞. dragaganti et se. papa. et terre sigil
late et succi barbe hircine et gūmi prunoꝝ ni. et
karabe omniū ptes equales et dosis eius sit a dua
b⁹. ʒ. vsq; ad. iii. Et iteꝝ radicis sempuiue et ka
rabe amboꝝ ana ps. i. foliј ps. ʃ. aluminis iameni
sextam ptis vni⁹ boliar. ps. i. et. ʃ. et dosis eius
est vsque ad aureum medium in quibusdam suc-
cis stipticis. et quandoq; ponunt̄ in eis stupefacien
tia sicut est hec descriptio. ℞. croci et g̃noꝝ albar
mel et g̃noꝝ malue siluestris et opiј omniū ana. ʒ
ii. amigdalas mundatas. iii. et. ʃ. numero de q°
sumatur ad nucis magnitudinē. et iteꝝ corticis ra
dic. mandragore assati et anisi assati et g̃noꝝ pini
assatorum omniū ana. ʒ. iii. papaueris ni. ʒ. xii.
cōficiantur cū vino de quo sumat̄ pondus. ʒ. ii. et
iteꝝ suffuf cornu ceruini adusti et dragaganti ptes
sumātur equales: et fiat suffuf cū rob myrti. Et i-
teruz medicam̄ qđ antiqui laudauerūt est se. almu
gathmūdati g̃na. xxx. g̃na pini. xii. numero amig
dale amare excorticate. vii. numero se. malue. ʒ.
iii. sit dosis eius. ʒ. i. in ieiunio. Illud v̄o qđ ve
sice ꝑp̄ū est: est vt ponantur medicine que ebibūt̄
fortiores et diuretica in ea fortiora iteruz. Et de
illis quib⁹ iuuamentum fit iterū est vt empl'etur
cū spongia infusa in aceto que ponatur in omnib⁹
laterib⁹ eius et in duob⁹ emunctoriјs et aliјs. Et
vt administrentur medicine in ea iniecte cum suc-
cis sicut est succus arnoglosse et succus albatat: et
succus portulace. ¶ Et de medicinis troc. aneti
predictus. et troc. de stupefacientibus predictis ⁊
cornu ceruinum adustum et karabe et sem̄ canabis
et gummi et galle et succus barbe hircine et balau
stie et aliq̄tulū aneti et plumbum adustum ablutū
et virtus de stupefacientibus opiatis et q̄ cū hyus
quiamo sunt cōfecta. ¶ Et de rgimine retentionis
cursus san. vesice est positio ventosarum super i
lia et anchas et pectinem. Illđ eniz retinet san.
Deinde adhibeatur regim̄ eius qđ inuiscatur ƒm

q dictum est. Et de cibis est panis tritus in lacte
etiam ex quo butyrum est extractũ et cib⁹ condit⁹
cũ ĝnatis et cibus factus cũ sumach. Et si virtus
fuerit debilis cõfortetur cũ iure stipticorũ confor
tato cũ carne ꝯtrita et cibetur cũ alessidabegi ꝛ ex
cubegi et perdicibus masculis et turtibus cũ ace-
to conditis et cũ aqua acreste et ĝnoꝝ ĝnatoꝝ et
lacte decocto et similibus illis. Et si non fuerit ex
cusatio a vino pp casum virtutis aut vehementia
desiderÿ tunc detur ponticũ grossũ nigrũ. ¶ Quũqȝ
sanatur ille q̇ mingit san. aut saniem tunc bibat il
lud qd̕ est pmistũ aut abstergat et prouocet et non
retineatur vrĩa omnino et redeat egritudo.

fen. xx. de dispositionib⁹ generationis masculo-
rũ que est duoꝝ tractatuuȝ.

Tractat⁹ pm⁹ de vniṽsalib⁹ et appetitu coeũdi.

De anatomia testiculorum et vasorũ spermatis.

Caᵐ. primũ.

Ublimis deus creauit du
os testiculos sicut sciuisti
q̇ sũt m̃bra principalia in
q̇b⁹ generantur spma ex
hũiditate delata ad eos i
uenis que ē. q. supfluitas
cibi ḡrti in corpe toto.
Et est san. magis digest⁹
et magis subtilis. Cõmouetur .n. i eis p spm̃: ꝛ i
meatib⁹ q̇ veniunt ad duo oua est de venis pulsa
tilib⁹ et quietis plĩm ramificatis ex vena pulsatili
et vena quieta que sũt due radices ramificatione
plĩmoꝝ afractuuȝ et inuolutionũ q̇ tamdiu ramifi
cat̃ donec incisio tua quã in vna illaꝝ duarũ facis
sit silĩs incisioni tue quam facis in plib⁹ venis ppt̃
multitudineȝ orificioruȝ q̃ apparent. Deinde effũ
dit ab eis in vasis spmatis que dicem⁹ ad virgam
et pÿcit̃ in cõmistione cũ muliere q̃ est coitus nãl
ad matricem cui obuiat matricis orificium cũ aptõ
ne et attractione vltima qũ cõueniunt duo pes si-
mul. Et testiculi quideȝ duo creati sunt et est sub
stantia oui ex m̃bro glandoso albe carnis que ē ĩs
magis similis carni mamille et assimilat san. q̇ effũ
ditur in ipo cũ colore suo qr̃ albificatur et ppe p
pt illud qd̕ ꝯmouetur in ipo de acreitate et p spm̃
et meatus quideȝ in quo veniunt vene ad testicu
los est ex siphac maiore qd̕ est sup femur. Sȝ pan
niculi qui tegit arterias et venas venientes ad
testiculos origo est ex siphac maiore sicut sciuisti i
loco suo. et silr̃ cõtinuatur etiaȝ cũ pãniculo nuche
et descendit sup illud qd̕ descendit de venis et su
spensorÿs in partib⁹ inguinuȝ ad duos testiculos
qr̃ generat̃ ex eo meatus inter penetrãs. et pãnicu
li tegentis illud quod penetrat in barbaki inguinis
generatio est ex eo. et tu iam sciuisti in anatomia
venaꝝ q ad ouum sinistrũ venit vena alia ab illa
q̃ venit ad dextrũ cũ nutrimento ¶ Et q illa que
venit ad dextrũ effundit ad ipȝ san. magis dige-
stũ et magis mũdificatũ ab aquositatate. Et ouum
quidē dextruȝ in plib⁹ hominib⁹ est fortius q̃ si-
nistrũ nisi in illo qui est in iudicio lassitudinis. va
sa aũt spmatis incipiunt sicut barbaki existente in
unoquoqȝ ouo barbaki vno. q. ipe sit sepatus ab
eo non ex ipo generatus lȝ sit cõtingens adherens
et dilatat̃ vnũqdq̄ȝ eoꝝ et ppe ouuȝ dilatatione
q̇ hȝ q̃titatem sensatam. Deinde incipit cõstringi
q̃uis ramificentur ppe in mulieribus vice altera
apud statũ suũȝ et ista vasa ascendunt in p̃mis: de
inde declinant ad colluȝ vesice sub meatu vrine.
Uirga ṽo est membrũ instrumentale generatũ ex
membris singularib⁹ ligamentatib⁹ et neruosis et
venosis et carnosis. Et principium originis eius ē
corpus ortũ ex carne pectinis et ligamentale plĩme
cõcauitatis late quãuis sit generatum in plib⁹ di-
spositionib⁹ cooptũ et ideo q ipȝ replet̃ ventosi-
tate fit erectio. Et currunt sub hoc corpe arterie
plres dilatate supra hoc quod conuenit q̃titati h⁹
mẽbri. Et adueniunt ei nerui ex spondilib⁹ caude
lȝ non plĩm sint submersi in substãtia ei⁹. Et ipsi ñ
sunt nisi nerui quoꝝ substantia est ligamentalis p̈
uati sensu. Et nerui ex quibus erigitur apud. G.
alÿ sunt a neruis mollificatiuis ex quibus mollifi
catur. Et tu quidem iam sciuisti lacertos ppos ṽ-
ge in caᵒ. lacertorũ. Et in virga sunt meatus tres
scilȝ meatus vrine et meatus spmatis et meatus al
guadi. Et scias q uirge aduenit virtus erectionis
et ventositas a corde: et aduenit ei sensus ex cere
bro et nucha: et aduenit ei san. equalis et desideri
um ex epe: et desideriũ nãle qñqȝ fit ei cã renum
ꝛ apud me principiũ eius est ex corde.

De causis erectionis. Caᵐ. ii.

Rectõ accit quandoqȝ pp tensioneȝ can-
ne cõcaue et que secũt eam dilatate et p
longate pp illud qd̕ effunditur ad ipaȝ
de ventositate forti quã defert spũs desideratiu⁹
spiss⁹ cũ quo incedit san. plĩm⁹ et spũs crossus. Et
pp illud accidit qũ somnus est ex calefactione arte
riaꝝ que sunt in m̃bris spmatis et attractione ven
tositatis et spũs et san. ad ipaȝ vt erigatur. Et de
illis que adiuuant ad hanc erectionē est omne i qᵒ
est humiditas extranea p̄pata ad hoc vt cõuertat̃
in ventositatem et ē non facile. Nõ enim põt di-
gõ p̈ma ꝯuertere eam in ventositatem et finire il
lud qd̕ ex ea resoluit in uentositatem resolõne ve
loci: imo figit̃ vsqȝ ad digõnē tertiam. Illic enim
inflatur et vsus coitus ꝯfortat hoc mẽbrũ et facit
ipȝ lacertosũ et ingrossat ipȝ et dimissio eius lique
facit et arefacit. ¶ Opatõ nanqȝ q̃admodũ dixit.
Hip. igrossat ꝛ opatiõis ei⁹ dissio liq̃facit. Et cã q̇
dem desiderÿ et motus eius: aut ē meditatia: aut
est ppter multitudie ventositatis in san. ex qᵒ ge
nerat̃ spma et ex quo nutritur instrumentum vir
ge qr̃ inflatur et erigit̃ et fit pp illud qd̕ mouetur
ex desiderio pp p̄patõneȝ mẽbri ad illud qm̃ ten
sio facit accidere mordicationē. Et iterum qũ con
gr̃gatur spma in mẽbris coitus et multiplicatur in
quisitio sepatõnis eius mouent̃ matie in ipsis ꝛ qñ
qȝ fit erectõ pp mordicationē matie stantis in glã
dulis positis in duob⁹ laterib⁹ orificÿ vesice: aut
matiei tenuis subtilis venientis ad eam ex renib⁹
sicut fit pp motũ spmatis ipsius qũ acuitur et mul
tiplicatur et mordicat.

De causis spmatis. Caᵐ. iii.

Perma est supfluitas digõnis quarte
que fit qũ disptitur cib⁹ in mẽbris resu
dando a venis tertia digõne iam explta

et est de sūma hūiditatis proxime coagulationi ex qua nutriuntur m̄bra dura vtpote vene et arterie et silīa illis. Et qn̄q3 repitur de ea plm̄ retentuz in venis ad quod iam precessit digō quarta et remansit vt nutriant̄ ip̄o vene: aut peruenit ad mēbra hōgenea et nutriantur ea p̄ter q͡ necessaria sit magna alteratio illius et ppt̄ illud puenit spma ex eo. Et apud. G. quidez et medicos masculo ⁊ femine simul sunt duo semina de quib⁹ ambobus dr̄ nomē spmatis nō cōitate nominis tm̄ sed vnī uoce. Et in vnoquoq3 duoꝝ seminū ē v̄tus formādi et informādi simul. Veꝝ sem̄ masculinū est fortius i virtute a qua ē iceptō formationis iussu dī. Et sem̄ femininuz est plm̄ in virtute a qua est p̄ncipium iformationis. ¶ Et spma quidez masculi expellitur ppe matricem etiā: qr̄ deglutit ip̄m os matricis attractione vehem̄ti. ¶ Et spma q̄ð mulieris expellit̄ it̄ matricē ei⁹ i vasis et vēis ad locū conceptionis. ¶ Sapientū v̄o medicoꝝ qū intētō ꝯp̄hendit̄ ē ꝯp̄hensio q͡ i spmate masculi est p̄ncipium formatōnis. Et q͡ in spmate femie est p̄ncipiū iformatiōis in re p̄pa. Virtus. n. formatia in spmate masculi intendit in formando ad similitudinē eius a quo separatū est nisi sit aliquid q̄ð impediat et p̄hibeat. Et virtus informatiua in spmate mulieris intendit sepatim in recipiendo formā ad hoc q͡ recipiat eaz s3 similitudinē eius a q° sepatū est. Et nom̄ quidē spmatis qū de eis duob⁹ dr̄ est p ꝯmunitatē nominis vt ꝯponat̄ intentō aggr̄gans rem distinctam in intentione. Nā in intentione q̄ nominat̄ expulsio viri spmatica nō nominat̄ expulsio femie spmatica. Et v̄e quidem. Nā spma viri est calm̄ digestū spissū. Et spma femine est genus san. menstrui digestum parump ⁊ conuersuz paꝝ et non elongatur a virtute sanguinea elongatione spmatis viri. Et ppt̄ hoc assimilauerunt ip̄3 philosophi antecedentes menstruo. Et dixerūt q͡ spma masculi qn̄ pmiscet̄ opatur cū v̄tute et nō ē alicui pti eius plim⁹ introitus in rectificando pticularitatem corporis infantis. Illud enim est spmatis mulieris et san. mēstrui. Immo plm̄ stu lij sui est in particularitate sp̄us infantis et non est nisi sicut coagulū agens in lacte. ¶ Spma aūt mulieris est fundam̄tū pticularitatis corpis infantis. Et vnunq̄ðq3 amboꝝ ex vberare facit q̄ð generat san. calm̄ et humidū. ¶ Cognitio v̄o certitudinis vnius haꝝ duaꝝ intentionū pertinet ad scientiaz nālem et non nocet medico ignorantia eius. Et nos quidem iam exposuim⁹ dispositionē in ea in libris nr̄is radicalib⁹. Et hip. q̄ð dixit in suis intentionibus q͡ plm̄ mat̄iei spmatis est in cerebro et q͡ descendit ex duab⁹ venis que sunt post ambas aures. Et ppt̄ hoc absciđit phlebotōia āhaꝝ gēeratōē et facit icurr̄r̄ sterilitatē et ē san. eius leuis et cōtinuate sunt nuche vt non elongent̄ a cer̄bro et que ei similantur spatio longo qr̄ alteraretur compl̄o illius sanguinis et cōuertetur imo pueniunt ad nuchā: deinde ad renes postea ad venas que veniunt ad testiculos et. G. q̇dem nō sciuit an faciat incurrer̄ incissio haꝝ duaꝝ venarū sterilitatem an nō. ¶ Mihi v̄o vr̄ q͡ nō oz vt sit spma ex cerebro solo q̄uis eius fermentū ex cerebro sit et ē veꝝ q̄ð dixit. hip. de esse duaꝝ venāꝝ: imo oz vt sit ei ex omni mēbro p̄ncipali fons et vt sit ex mēbris alijs resudatō ēt ad istas radices. Et ppt̄ illud est assimilatio. Et ppt̄ hoc generatur ex mēbro diminuto mēbrum diminutum l3 illud fiat dū vene nō vlti^m^ finent̄ secūt̄ et non pcedit appetitus vltim⁹ cū digōne cōpleta Et spma qn̄q3 expellit ventositas pmista ei et necesse est vt p̄cedat exitus eius exitū illius.

De signis ꝯpl̄onis calide membroruz spermaticoruz. Ca^m^. iiii.

Sig̃ ꝯpl̄onis cal̄e sunt appitio venarum in virga et pelle testiculoꝝ et grossitudo eius et aspitas ipsius et velocitas ortus piloꝝ sup pectinē et que secūt̄ ip̄3 et aspitas et multitudo et spissitudo ip̄oꝝ et velocitas cōsecutōnis. Et qui vult cognoscer̄ ꝯpl̄onē sui spmatis rectificet regim̄: deinde attendat colorē sui spmatis Sig̃ ꝯpl̄onis fr̄e sūt cōtraria illis signis. ¶ Sig̃ cōpl̄onis humide sunt subtilitas spmatis et multitudo eius et debilitas erectionis. Sig̃ ꝯpl̄onis sicce sunt cōtraria illis signis et qn̄q3 egr̄ditur spma in ip̄a filosū.

De signis ꝯpl̄onis cal̄e et sicce. C. v.

Sunt dominiuz spissitudinis substantie spmatis et assiduatio desiderij apud q̄libet presentiam et q͡ impregnat plm̄ et efficit masculum et est desiderium vehemens et velox et eius erectio est fortis veruntn̄ absciditur a coitu iterū velocit̄: q͡ si supfluat caliditas et siccitas erit paꝝ aq̄ et paꝝ descēsionis cū velocitate er̄ctionis. Pili v̄o sunt sup pectinez et anchas et que sunt inter eas sunt in cal̄a et sicca pl̄es spissi.

De signis ꝯpl̄onis cal̄e et hūide. C. vi.

Est pluris spermatis q̄ cal̄a et sicca sed ē pauciorꝝ piloꝝ et minus imp̄gnās et vehementioris fortitudinis sup coitū plm̄ et non est pluris desiderij et erectionis et leditur a dimissione coitus supflua et est plime pollutionis et velocis executionis.

De signis ꝯpl̄onis fr̄e et hūide. C. vii.

Sunt lenitas pectinis et tarditas desiderij coitus et tenuitas spermatis et paucitas imp̄gnationis et tarditas ortus pilorū et paucitas.

De signis ꝯpl̄onis fr̄e et sicce coꝝ. C. viii.

Sunt grossitudo spmatis et paucitas ei⁹ et est diuersa a calida et humida in modis omnib⁹.

De signis ꝯpl̄onū innāliū. C. ix.

Sunt vt accidant signa que sunt naturalium dū non fuerit prius et significat eaꝝ distinctionē sens⁹.

De iuuament s coitus. C. x.

Coit⁹ bō⁹ ē ille q̇ fit i hora q̄m sr̄fluitatū seq̇t̄ eūo et alleuiat corp⁹ ⁊ p̄pat corp⁹ ad augmētū sicut qū de cibo postremo sumitur aliquid. q. delegatum mouet̄ nā vt restauret motu forti: qm̄ sequit̄ imp̄ssio fortis et adiuuat eam illud q̄ð est in huiusmōi de ꝯsecutione. Et qn̄q3 seq̇t̄ ip̄3 expulsio cogitationis dominantis et acquisitio audacie et edomatio ire supflue et acquisitō g̃uitatis et ip̄e quidem confert melācholie et pl̄ib⁹ egritudinib⁹ cholere nigre ppea q͡ dilatat

et ꝓptea ꝙ expellit fumū ſpmatis aggꝛ̄gatū a pte
cerebri et cordis: et ꝯfert doloribꝰ renū ī pꝭtoꝝ
et egritudinibꝰ phlegmatis oībꝰ ꝓpe in eo cꝰ cali
ditas innata eſt fortis quā non deſtruit exitus ſp-
matis: et ꝓpt̄ hoc r̄quirit appetitus cibū et qñque
abſcīdit mās ſpatū accidentium in partibꝰ ingui-
nū et teſticuloꝝ. et omnē cui adueīūt apud dimiſ
ſionē coitus et conſtrictionē coitus tenebroſitas
viſus et vertigo et ğuitas capitis et dolores emū
ctorioꝝ et ancharum et ſpāta eoꝝ qui tempatus ē
ſāat. et pl̄imoꝝ quoꝝ ꝯplō requirit coitum qū ipz
dimittunt infr̄at̄ corpus et reliquē diſpoſitōnes et
cadit appetitus cibi ita vt ipz etiā non recipiat et
expellat eū vomitu. et omnē ī cꝰ corpe eſt vapor
fumoſꝰ coitus alleuiat ab ipō et cōfert ei et remo-
uetur ab eo qd̄ timet de nocumēto coarctatōnis ua
poris fumoſi. Et qñq; accīt viro ex dimiſſione coi
tus et abundantia ſpmatis et frigor̄ eius et cōuer
ſione ipſius ad vētoſitatē vt mittat ſpma ad cor
et cerebuū vaporē malū ventoſū ſicut accidit mu-
lieribꝰ ex coarctatione matricis et minores diſpo
ſitiones illius nocumēti: et anteꝙ̄ ſpgat̄ ventoſitaſ
ſunt grauitas corpis et frigiditas eius et difficultas
motuum.

De nocumēto coitus et diſpoſitōnibꝰ eius et ma-
litia figuraꝝ. C. xi.

Coitus euāt de ſubſtantia cibi poſtremi
qr̄ debilitatem affert: cuiꝰ ſilē aliē nō af
ferūt euōnes: et euāt d̄ ſubſtantia ſpūs
rē pl̄imā ꝓpt̄ delectationē et ꝓpt̄ illud qd̄ plus d̄
lectatur plus ſunt cadentes in debilitatē. Et coitꝰ
quidē velociter facit ꝑuenir̄ illū qui pl̄m eo vtit̄
ad infr̄atōnem ſui corpis cāſui et reſolutionē cali-
ditatis innate et mortificationē virtutis et ꝑpat ip
ſū in ꝑmis ad caliditatem fumoſā adeo donec mul
tiplicentur ſup ipz pili. Deinde ſuccedunt ei infri
gidatio ꝯpl̄ta et debilitas ſenſuū viſus et auditꝰ
et accidūt cruribꝰ eius tepor et dolor qr̄ nō forſi-
tan ſuſtinet onus ſui corpis. ¶ Et qñq; ſimilat̄ di-
ſpoſitō eius epilepſie occulte ꝓpt̄ illud et qñq; ſr̄
at in ipō nigredo: deinde citrinitas et accidūt ei pi
odi a debilitate. et vr̄ ei ꝙ ſit inceſſus formicaꝝ
in membris ſuis incipiens a capite ſuo vſq; ad fi-
nem dorſi. Et accidit ei tinitus et multotiens acci-
dūt ei fe. acute adurentes. Et qñq; adueniunt ei
tremor et debilitas neruoꝝ et vigilie et ꝓminen
tia oculoꝝ ad exteriora etiam ſicut accidit in ſepa-
tione anime a corpe et accidit ei caluitium epilep-
ſia et dolor dorſi et renum et veſice. ¶ Dorſum
v̄o igneſcit ꝑꝰ qr̄ attrahit māz dolor ad ipz et re-
ſtringitur eoꝝ nā. Et qñq; facit incurrer̄ colicā et
facit accidere eis fetorē et fetet eorum os et carneſ
gingiuarum. Et in illis in quoꝝ corpe ſunt humo-
res mali cholerici mouetur poſt coitum horripila
tio et in cꝰ corpe ſunt hūores putridi ꝓcedit poſt
coitum ex eo odor fetidꝰ et ei qui eſt debilis di-
gōnis accidit poſt coitum rugitus. et de hominibꝰ
eſt qui ē paſſꝰ ꝯpl̄onē malā: diſſio coitus ꝯtriſtat
pl̄m et grauat corpus eius et caput ipſius et rixat̄
et multiplicatur pollutio ipſius. et ſi eſt ei obediēs
debilitatur ſtōus eius et deſiccatur. et de homini-
bus dignior alienatione coitus eſt ille cui adueniti
poſt ipz tremor aut frigꝰ aut cōſtrictio anhelitus
occulta et pulſus cordis et ꝓfunditas oculoꝝ et d̄
ſtructio appetitus cibi et cuius pectus eſt infirmū
aut debile aut eſt debilis ſtōi. ¶ Diſſio enim coi
tus eſt ꝯuenientior res ei q̄ hꝫ ſtōm debilem et d̄
uitent ipz de mulieribus ille que abortū patiunt̄.
Et in coitu quidē ſunt figure male ſicut ſi aſcen-
dat mulier ſup virū. ¶ Figura enī in coitu illa ē
mala ex qua timetur ramex et inflatio et vlcera v̄
ge et veſice ꝓpt̄ laborē eiectionis ſpmatis et dubi
tatur ſi currat aliquid in virgā ex pte mulieris.
Et ſcias ꝙ retentio ſpermatis in coitu ē mala val
de. Et qñq; ꝑducit ad cōtritionē vnius duoꝝ ouo
rū et oꝫ ne coitus fiat neceſſitate fecis. aut mingen
di mota neq; cū exercitio et motu aut poſt paſſionē
animalē fortē. Et coitus quidem cū infantibꝰ ē fe-
dus apud multitudinē gentiū et ꝓhibitus ī lege: ⁊
eſt ex pte nocibilior et ex pte minꝰ nociuus: et ex
pte quidem quia nā indiget in ipſo motu pl̄mo vt
educat ſpma eſt nocibilior ſed ex pte alia qm̄ ſp-
ma non expellitur cū eo expulſione pl̄ma ſicut fit ī
mulieribꝰ eſt minoris nocumenti. et ꝯmitatur ipz
de iudicio p̄ſētie minꝰ ꝙ̄ vulua.

De horis coitus. C. xii.

Oportꝫ ne coitus fiat ſup repl̄onē ꝓhi-
bꝫ enim digeſtionē et facit cadere in e-
gritudines q̄s efficit motus ſup repl̄onē
et d̄bilitat: et ſi accidat alicui illud tunc oꝫ vt mo
ueatur poſt ipz paulatim vt deſcendat cibus in ſtō
et nō natet deinde dormiat. Et oꝫ ꝙ̄tū poſē eſt ne
coeat aliquis qū adeſt vacuitas iteꝝ. hoc enim eſt
nocibilius et oneroſius nāe et magis ꝑnecās calo-
rē innatū et magis attrahens liquefactionē et ethi-
cā et arefactionem: īmo oꝫ vt fiat qū cibus deſcen
dat a ſtō et ꝯplet̄ digō ꝑma et ſecūda et mediatur
diſpoſitio in digōne tertia et hoc diuerſificatur in
hominibꝰ non gº audiendus eſt ſmo eius qui di-
cit oꝫ vt fiat illud poſt ꝯpl̄mentum digeſtiōis ter
tie ex omni mō. ¶ Illa. n. hora eſt hora vacuita
tis qū corpus incipit in ſpſione et in oībꝰ mēbris
ſunt reliquie cibi in via digeſtionis. ¶ Nā de ho
minibꝰ eſt qui eſt in huiuſmōi diſpoſitione in ꝑn-
cipijs noctis q̄re fit illa ꝯuenientior horarū coitus
ei ex generibus p̄dictis. et ex pte alia et eſt ꝙ ſom
nus longus ſuccedit ei et accreſcit cū eo virtꝰ et fi
git̄ aqua in matrice ꝓpt̄ ſomnū mulieris. Et oꝫ ne
coitus fiat niſi a deſiderio ſano qd̄ nō excitat aſ-
pectus aut intuitus aut pruritus aut ardor. Sꝫ cō
mouet ipz multitudo ſpmatis ex repl̄one et adiu-
uat totū illud ſanitas virtutis. Et oꝫ vt vitetur
coitus poſt ſacietatē nauſeatiuā et poſt euāationes
fortes ex vomitu et fluxu vētris et colirica paſ-
ſione et diaria facta ſubito et motus corporeos ⁊
animales et apud motū vrine et ſtercoris et phle
botōiā. ¶ Diaria v̄o antiꝙ̄ qñq; alleuiat ſua exic
catione et trahendo mās ad ptem aliam a pte inte
ſtinorū. Et oꝫ vt deuitetur in tempore et regiōe
calidis. ¶ Et deuitet ipm vir corpe ſuo iam cale
facto: aut īfr̄ato lꝫ poſt calefactionem ſit incolumi
or ꝙ̄ poſt infrigidationem. et ſil̄r poſt humidita-
tem melior ꝙ̄ poſt ſiccitatē. ¶ Et melior horarū
equalium eſt hora quā determinauimꝰ et qñ vtit̄
eo in ipā poſt ſpatium in quo nō ab horret coitū ī
uēit leuitatē et alleuiat̄ anhelitus et bonus fit ſēſꝰ

De spmate generante et non generante. C. xiii.

Sperma ebrij et decrepiti et infantis et
multi coitus non generat. Et spma ha
bentis membra debilia raro generat sa
nū ꝛ qū ꝓlōgat vga ualđ ꝓlōgat spatiū motꝰ spma
tis: qr uenit ad matricē calor eiꝰ inato ia fracto n̄
gͦ generat f̃z plm.

De signis eius qui coiuit. C. xiiii.

Urina eius est habens filos et ramos ꝑ
mistos adinuicez.

De diminutione coitus. C. xv.

Causa aut est in virga ipa aut in mēbris
spmatis: aut in menbris principalibꝰ et
que secūt ea: aut in membro medio int̃
principalia et mēbra coitus: aut causa mēbroꝝ vi
cinoꝝ ꝓpa eis: aut ꝓpt̃ paucitatem inflationis ī in
ferioribus corpis: aut paucitatem eius in corpe to
to. ¶ Scā aūt causa vge ipsiꝰ ē ꝓpt̃ malitiaz cōplo
nis in ipa et mollificationē supfluam. Sz facta cau
sa testiculoꝝ et vasoꝝ spmatis: aut est ꝓpt̃ malitiā
ꝯplonis singularis supflue: aut cū siccitate et est de
terior: aut est dominās siccitas sola. Et qñz est pp
puitatem motꝰ spmatis et defectū eius a mordica
tione excitante ita vt qñz sit in quibusdam spma
plm et qū coeunt non descendit ꝓpt̃ cōgelationem
suā et coeunt cū hoc paꝝ qm̄ vasa spmatis nō cale
fiunt in eis qr non calefit neqz subtiliat̃. ¶ Scā
aūt cā membroꝝ ꝑncipalium aut est ex pte cordis
qr abscindit̃ mā sps ꝛ uētositatis icēdētis aut ex p
te epis qr abscidit̃ mā spmatis: aut ex pte cerebri
qr abscindit̃ mā vtutis sensibilis: aut ex pte r̄nū et
frigor̃ ipsoꝝ et egritudibus eorum notis et com-
plexionibus eorum: aut ex parte stomachi pro-
pt̃ malitiaz digestionis: et totū illud aut est causa
debilitatis principij: aut cā oppilationū meatuum
inter membra coitus. At multotiens quidez est đ
bilitas facta cā cer̃bri sequens casū aut ꝑcussionē. ¶
Cā vͦ q̄ ē f̃z inferiora ē vt sit aut caliditas aut fri
giditas valde aut siccitas ꝯplonis et ꝓuēt in eis in
flatio. et inflatō quidez est bonus adiutor ita vt in
illo in cꝰ ventre multiplicat̃ inflatio absqz supflui
tate dolorosa erigitur. et habentes cholerā nigrā
sunt plme erectionis ꝓpt̃ multitudinē īflationis ip
soꝝ. Cā aūt in vicinantibꝰ est sicut illud qđ accit
ei cuiꝰ hemorroides incidūt et habentibꝰ anū dolo
rosū. ¶ Nocet eniz illud neruis ꝯmunibꝰ inter a
num et lacertos eius et vgaz et ex eis q̄ debilitant
coitum et virtutē eiꝰ sūt res meditatiue sicut hor
ribilitas coeundi aut verecundia eius aut antecel
sio intellectus ad cor. ¶ Debilitat eniz a coitu et
facit deficere et ꝓpe qū illud aliq̄ hora casꝰ accidit
tunc quotiens euenit reiteratio assimilatur illud ī
m̄te. et fit causa in illo qñqz dimissio coitꝰ et ꝙ a-
nima obliuiscitur eius et cōstrictio mēbroꝝ ab eo
et paucitas ꝑpationis nate in generatione spmatis
sicut non est sollicita in generando lac in mamilla
r̄mouentis filiū a lacte: et scias ꝙ erectionis causa
ē ventositas ꝓcedens a spermate: aut non a spma
te: et frigꝰ et calor simul sunt cōtraria vētositati
Nā frigus eius ꝓhibet generationez et calor re-
soluit māz eius et non est qđ ipā generet sicut hu
miditas tempata et caliditas quam ipa nutrit: ꝛ đ
illis que adiuuant in hoc est equitare equos f̃m in-
tentionē eiꝰ qui cōsueuit et cuius r̄nes et vēsica sūt
humidi aut cū hoc fri. Illi vͦ qui renum ꝯplonez
calidā hz et non vsus est ea etiā cū equalitate ē no
ciua et facit incurrer̃ sterilitatem.

De signis. C. xvi.

Facta aūt ꝓpt̃ mollificationez virge: aut
frigꝰ complonis nerui cognoscitur ex
hoc ꝙ non sit erectio et non ꝯtrahit̃ in a
qua fr̄a. Et qñz est spma exuberans facilis egressio
nis. et qñz descendit sine erectione. et qñqz est cū
ea extenuatio corporis et debilitas eius et non est
in desiderio diminutio. ¶ Scā vͦ causa testiculo
rum et membroꝝ spmatis si fuerit difficultas eius
ꝓpt̃ frigus eoꝝ sig̃t exitus spmatis et frigus tactꝰ
ꝙ si fuerit ꝓpt̃ siccitatem eoꝝ et paucitatem spma
tis tunc spma erit paucū difficilis descensionis: et
plm eius est cū extenuatiōe corpis et paucitate car
nis et sanguinis. Et est humectatio ex eis que ꝯfe
runt ei. s. ex balneationibꝰ et cibis. In scā aūt cā
membroꝝ ꝑpositoꝝ supra membra coitus sicut ex
epe et renibus minorat̃ appetitus: imo non est di-
gō neqz appetitus nez generatio sanguinis f̃m ꝙ oz
et si fuerit ex corde minorabitur erectio et qñqz e
rit descensio sine erectione et erit pulsus debilis
lenis et caliditas corpis diminuta. Et si fuerit ex ce
rebro minorabitur sensus motus spmatis et non e
rit ꝯmotō confricatiua. ¶ Spma eīm est ex eis q̄
excitant et significabunt ipā dispositiones sensus et
oculi ꝓpe quando est post ꝑcussionē: aut casuz ad
uenientem cerebro et omni cordi. Et cerebro in đ
bilitate sua sunt signa iaz ꝑterita: et renibꝰ in egri
tudinibus suis sunt signa cognoscant̃ gͦ inde. Scē
vͦ ꝓpt̃ puitatem inflationis in inferioribus signa
sunt qm̄ vides virtutes membroꝝ saluas et viđs
debilitatem in erectione tm̄ cū virtute cordis et r̄
num et desiderio et aqua. et qñ administrantur in
flatiua iuuatur eis. Scē vero causa puitatis motꝰ
spmatis et puitatis mordicationis eiꝰ signū est ꝙ
egr̃ditur apud coitum res plma congelata. Et plz
illius sequit̃ ꝯplonez fr̄am. Et qñqz cōtingit vt sit
spma plm sed sit quietuz congelatū f̃m ꝙ diximꝰ
et pinguis quidem magis defectus ē a coitu q̄ ex
tenuatus et ei qui vult coitus multitudinez cōue
nit vt minoret sudorē et balneationē facientez su
dare et dimittat phlebotomiam q̄tū pōt et vtat̃
inunctione pedū cū oleis calidis. Illud enim con
fortat renes et vasa spmatis.

Curationes. C. xvii.

Quz gͦ cognoueris ꝙ cā est ī mēbris ꝓn
cipalibꝰ tunc necessariuz est vt intendas
in curatione eorū. Et si causa est frigꝰ
eorum qđ est plm tunc nō est aliquid qđ sit sicut
mithridatū qm̄ est fortius medicam̄ ad illđ et in
omni defectu a coitu ꝓpt̃ frigus in quocūqz mēbro
sit aut ꝓpt̃ debilitatem et pp ep dentur q̄ sunt sic
medicam̄ de curcuma et hōrusia et sagzenea. Et si
est ꝓpt̃ malitiaz digestionis stōi ꝯforta stōm. Et
si causa est in renibus cura renes in ꝑmis cū cura q̄
est eoꝝ cꝰ plm est cū calefactione. ¶ Nā calefactio
dorsi et renū iuuatiā est in erectione. Qū gͦ fece
ris illud cura cū residua curatione et odoribꝰ bo
nis et caputpurgia odorifera hūectatiā ꝯferūt cor
di et cerebro etiā et cordi medicam̄ de muscho ꝛ

tyriaca et mithridatum. Et si fuerit cā paucitas in
flationis in inferiorib⁹ tunc si fuerit causa ei⁹ fri-
gus quod est cū eis administra fricationez subtilez
et vnctiones q̄s dicam et administra cinamomuz
plm̄ et administra gn̄a in cibis sicut fabas et faseo
los et cicer et cepas cū sale in quo aliquid cadit al-
tit. ¶ Et si cā fuerit in ea paucitas inflationis val-
de administra infrigidationē et equationē cū poti-
b⁹ et decoctionib⁹ et epithimatib⁹ et cibis et su-
mat ea infratō et inflatio sicut pira et mora scemia
et fabe et serū. ¶ Et si cā fuerit debilitas corpis cō
fortet corpus cū cibis confortantibus sicut sunt a-
lessidabegi et ea que p̄pata sunt in patellis et assata
et ea que p̄pata sunt in vasis cū coopturis et frum̄
tū coctuz vt puls et oua sorbilia et napi et lac et bu
tyrū et panis simile et medulle fructuuz sicut me-
dulla amigdale et nucis medulla et nucis indice et
fisticoꝝ et auellanarū et alcadra et que sunt similia
istis et taguebil ex seminib⁹ et pmista cū cepe et m̄
ta et porris et fenugreco et andacocha et eruca. ¶
Et silr̄ ꝯfortetur corpus cū balneationib⁹ necessa-
rijs et inunctionib⁹ ꝯfortantibus vt est olz de li-
lio et olz de bē. et si necessaria est supflua calefcō
ponant in eis muschus et castoreuz et alia. ꝙ si cau
sa fuerit frig⁹ mēbrorū spmatis curet cū medicis
calefacientibus quas dicem⁹ et cū vnctōnib⁹ ab-
stergendo factis calefacientib⁹. Et si fuerit causa
cū hoc siccitas adiuuetur cū humectantib⁹ calidis
ex illis que comedūt. Et si causa fuerit calor mē-
broꝝ spmatis cū supfluitate ꝯfert omne infrigida-
tiuū humectatm̄ cū equalitate sicut serum vaccinū
et lac in quo decocta est portulaca. Et si fuerit sic-
citas tunc humectatio equalis cū balneationib⁹ et
vitellis ouoꝝ sorbilium et lacte dulci decocto. Et
q̄nq3 ponitur in ip̄o q̄nta eius de ter̄niabin et cibis
p̄patis vt alessi dabegi et humectatione cū oleis fri
gidis vsq3 ad olz de lactucis et cucurbita. ¶ Et si
cā fuerit siccitas humectet corpus cū cibis et gene
ribus lactis et balneationib⁹ et vino subtili et sor
bitionib⁹ leuib⁹ ex gn̄is et aqua cucurbite et ocio.
Et si fuerit causa frig⁹ neruoꝝ virge et eoꝝ mol
lificatio curet cū cura que est mollificationis et fri
goris sicut que dcā sunt in ca. vesice. Et oz vt de
uitetur coitus post cūones et laborē et ligationem
vulneruz. Illud. n. debilitat et coitus frequens
plim⁹. ꝙ si illud accidat ei retineatur liniendo. ¶
Multitudo nanq3 coitus q̄nq3 abscidit coitum et
vt deuitet sacietatem nauseatiuaz. ꝙ si accidat al
leuiet cib⁹ et fiat ut digō bōa sit et ꝯfortet stōus.
⁊ oz ut mior̄t pot⁹ aq̄. mltitudo ei pot⁹ aq̄ ē r̄s no
cibilior et d̄uitet om̄e resolutiuū vētositatis exic
catm̄ calore suo sicut ruta et saīuc⁹ et harmel et al
marmacora et cyminū et sem̄ agni casti et ōne exic
catiuuz cū fr̄itate sicut lentes et xilocaracte et mili
um et acetosa et stiptica ppt̄ exiccatōnem suaz et ō
ne infrigidatiuuz vehementis infr̄atōnis sicut nar
cotica et sicut canfora et psilium et nenufar et rose
qū licet in semine papaueris sit parū stupefactionis
tn̄ eius pinguedo et quod ip̄z cōmouet ventositatē
succurrit ei et addit̄ sup ip̄z. Et oz vt deuitet coi-
tus mēstruate et coitus vetule et egre et coitus il-
lius q̄ nondū puenit ad etatem in qua est mulier et
coitus illius que non nup coiuit et coitus virgis.

Totū enim illud debilitat virtutē membrorū coi
tus p̄pe et oz vt referantur ei p̄posita coeuntium
et libri narrati de dispositione coitus et figuris
ipsi⁹: et cogitet in eis cū dimissione coitus omnino
etiam vsq3° cōfortetur et ap p̄ximet istis deficiēs
a coitu ppt̄ dimissionē et afflictionez anime. Et oz
quidem vt isti g̃datim pueniant ad eū et vtantur
vnctionib⁹ et fricatōnib⁹ quas dicem⁹ et coram
ip̄is fiat rememoratō carū coitus et referantur q̄ ꝯ
tinuantur eis et respiciant ad coitum animalium.
Regimis v̄o ap p̄priati nomini coitus plm̄ ē tendēs
ad calefactionem et humectationē et inflationē et
calefactionem dorsi et renū cū eis que illud efficiūt
ex euaporationibus et inunctionib⁹ sicut oleum d̄
ben et olz d̄ gn̄is cotti inunctuz abstergēdo. Ea v̄o
que sumuntur ap p̄priata nomine ꝙ ip̄a valentia
ad coitum sunt medicine ꝯferentes frigori virge
inuncte et bibite et medicine in quib⁹ est inflatio in
digōne secūda et tertia et eaꝝ inflatō est cū humi-
ditate extranea cū quo inflant. Et medicine que a
gunt cū p̄petate et cibis ex quib⁹ generatur sāguis
calidus et humidus abundans et in eis qū hec sunt
īflatō et viscositas et spissitudo sicut cicer et faseo
li et cibi quos dicam. et melior administratio eo-
ꝝ est vt sit post balneum humidū et inunctionem
cū olo sambacino et de lilio et narciscino aut simili
bus. Et sorbeant oua sorbilia ante cibum pulueri
zato desup sale stinci: aut que sunt sicut ip̄e. Qūz
comedit cibos ad coituz bibat post illud vinum o
doriferū parump: deinde pgat ad lectuz suum et
abluat pedes suos aqua cal'a et vtatur vnctionib⁹
et abstersionibus cū inunctione Et nos dicē⁹ nūc
has medicinas et cibos et p̄cedem⁹ etiam ad loca
eoꝝ in eis que conueniunt diuisionib⁹ debilitatis
coitus. Et scias ꝙ plm̄ sustentationis est ppt̄ cibos
et ex eis puenit exuberatio materiei et viuificatio
virtutis. Et oz vt cōsideret ille qui in coitu est cu
pidus qū multum vtitur medicinis ad coituz cor
pus suuz. ꝙ si videat febrē et inflationē et replo
nē abbreuiet et tempet nāz.: deinde iteret ea q̄ sūt
ad coituz et non oz vt ad sūmū pueniat in calefaciē
do et pducat ad desiccationem. Et qū vtitur me-
dicinis et cibis ad coituz tunc ꝯlecp̄ter sūmat vas
terreum plenū vio odorifero.

De medicinis singularibus ad coitū. C. xviii.

Semina quidez sunt vt sem̄ napi et cau-
lis et vrtice et lupini et eruca et alkerua
et bantie et m̄tastrū hortulanū quod est
mēta et sem̄ aspagi et semē rhaphani et semē arte
tice et sem̄ melōis et sem̄ apij et petroselini et cor
dumeni et alcacul cet macropiper et sem̄ eilbague
et sisam̄ et sem̄ lini et gn̄a arasced et gn̄a de ben ⁊
olz ei⁹ et grana alkilkil et grana azelim et fenugre
cū et p̄pe decoctum cū melle: deinde exiccatuz.
Grana vero sunt sicut cicer et fabe et faseoli et q̄
sunt eis similia. ¶ Cortices aūt et herbe sunt sicut
cinam̄ ⁊ cinaomū et macis et albasec et talisafar. ¶
Medule v̄o sunt sicut gn̄a pinee et lingua auium
et gn̄a viridia et gn̄a alkilkil et fistici et auellane.
Gūme aūt sunt sicut dragagantum et assa qm̄ inflat
valde: nā qū infrigidatus bibit de assa aur̄. i. cuz
vino magnificatur eius iuuamentum. ¶ Radices
v̄o et ligna sūt sicut radices aluf et been et zedoāia

et costus dulcis et testiculus vulpis. Nam ipē est fortis in erectione et aspagi et radix cardi et cepe et ppe assatum et squilla assata et secacul et .ʒʒ. et ppe abo cōdita et galāge et piretꝝ et radix hascec et assarum et buzeiden et almugat et herm. odactili et napi de barbaria ipi enim cōmouent sicut calidi tas rute in toto corpe et cipi etiam bibiti et uncti. Animalia autem sunt sicut stellio et lacertus et stin cus et ppe radix caude eius et eius sumen et re nes ipsius et sal ipsius. Sūat lacertus in diebus ue ris et decollet̄ et mundentur viscera ei⁹ et impleā tur sale et suspendat̄ in vmbra donec exiccetur. Qūqꝫ feceris illud tunc accipe salem eius et pꝭce corpus ipsius et sufficiet tibi de sale eius res pua minus q̄ de sale stinci et albubeī et almbesigi et alkersigi. ¶ Et de aīalib⁹ aq̄ pisces parui et fluuia les exiccate cutis et lac camelinū de quo bibatur. xx. dieb⁹ omni die q̄ntitas q̄ digeratur et non ḡ uet et pisces pui fluuiales exiccati et sit dosis .ʒ. vii. et oua piscium et oua galline et ppe oua pdi cis et oua columbe et oua puarum auium et oīa ce rebella ppe pulloꝝ et puarū auiūꝫ et anatis et pu loꝝ et arietis cū sale et de illis que currunt cursu ppetatum est vt sumatur veretrū tauri et exicce tur deinde teratur et pulueriʒet̄ de eo res modi ca sup oua sorbilia et sorbeant̄. ¶ Et iterū res mirabilis de animalib⁹ est. ¶ Sumatur coagulum filij cameli masculi pui exiccatuꝫ et sumat̄ de eo ā te necessitatem. xii. horis quantitas ciceris dissolu ti in duab⁹ tertijs. lb. aque et bibatur qꝫ si ledit abluatur cū aqua fr̄a. et iterū de melle decocto su matur aqua mellis absqꝫ spetieb⁹ et bibatur cū ole is et si est in ea parum croci est bona ¶. Aque vō sunt sic aqua ferrea et vinū nouuꝫ: antiquū vō sub tiliat vaporē et resoluit eum et nocet. ¶ De fru ctibus vō vua dulcis est bona ad coitū et ppe que r̄cens est qm̄ replet san. humiditate et ventositate cū caliditate et spissitudine cibi. ¶ Olera vero ⁊ que sunt eis similia est albascec et ppe aqua ei⁹ cū melle decocto donec stet vt bucella et iterum e ruca: et proprie qū bibitur omni mane ex succo e ius. cū. lb. vini puri. ¶ Deinde sit cibatio ex eis q̄ ꝯueniunt qm̄ est p̄sentis iuuamenti. ¶ Medici naꝝ vō cōpositaꝝ ebibitaꝝ caput est mithridatū. Et iteruꝫ diamuschū et que ex debilitate cordis. Et iteꝝ tres auī de electuario de seminib⁹ cū. ℥. i. aque eruce humide et de eis est medicam̄ de sti co notū. ¶ Et iteꝝ se. eruce campestris pondus ʒ. iii. cū butyro vaccino et medicam̄ de hascec: et medicam̄ almur dulcis et medicam̄ almeedi et ite rū sal stinci et semen eruce tritū et pulueriʒatum sup vitellum oui. Et iterum testiculus galli exicca tus cū eq̄li m̄sura salis stinci. cuius dosis sit omni die. ʒ. ii. et iterū se. eruce et se. rhaphāi et se. me lonis omniū ana ps. i. bibatur cū lacte recenter m̄l cto. et iteruꝫ sumātur ḡnoꝝ pini et se. apij monta ni et fellis masculi cerui et gluctinis alimbat ptes e quales cōmisceantur cū melle et sumat̄ de eo auī i. et iterū sumat̄ secacul et se. eruce et hermodacti loꝝ et .ʒʒ. et pipis longi omnium ana pond⁹. ʒ. ii lingue auis et cerebelloꝝ puaꝝ auium et turis om nium ana. ʒ. i. Inuoluatur totū cū oľo de nuce in dica et conficiat cū melle et penidijs et administre tur. Et ille quideꝫ in quo sīfluit frigus iuuat̄ val de sumendo in potu confectionē nasturtij cū pire tro et oppoponaci pond⁹. ʒ. iii. dissoluatur in. ℥. decoctionis sansuci. et bibatur iteꝝ illud in trib⁹ dieb⁹ et iteꝝ. ʒʒ. ptes. iii. pipis longi ps. i. cōfi ciat̄ cū melle et det̄ de eo auī. i. cū aqua calida. ¶ Et iteꝝ se. aspagi secacul. ʒʒ. omnium ana. ʒ. v. tuderi rubei et albi et amboꝝ ana pondus. ʒ. ii. been al. et ru. amboꝝ ana. ʒ. iii. se. sule et semis rhaphani et se. eruce et se. vrtice omniū ana. ʒ. iii sq̄lle assate sumis stinci aborū ana. ʒ. iii. lingue a uis. ʒ. ii. ʒuccari. ʒ. xl. sitqꝫ dos. ʒ. iiii. cū vīo tri bus diebus et sit cibus qui est ad coituꝫ et iteꝝ me dicamen ꝺ eis que sunt nobis forte se. asse et se. eruce et alkilkilati et se. bautie et ligue auis et cor dumeni omniū ana pteꝫ. i. et buʒeidē et pipis ā boꝝ ana ptes. iii. muschi sextam ptis vnius. In uoluat̄ cū oľo pinee minoris et cōficiat̄ cū melle. ¶ Medicam̄ vehementis virtutis. ℞. mellis ana cardi et mellis apum et butyri vaccini ptes equa les et feruea nt deinde bibat̄ de eo qd̄ bibitor tol lerauit in vino est eni mirabile. ¶ Et de medi cinis bonis que nō sunt vehemētis caliditatis sīflue est vt sumat̄ dactili et fenugrecū et decoquant̄ do nec decocta sint: deinde sumantur dactili et extra hant̄ ab eis ossa: deinde exiccentur et terantur et ꝯ ficiant̄ cū melle. Et sit dosis eius q̄ntū est auellana et bibat̄ p⁹ ipꝫ uiū. Et iteꝝ ifūdat̄. s. lb. ḡnoꝝ ui ridiū ⁊. lb. iª dactiloꝝ q̄ utraqꝫ sit cōtrita i duab⁹ lb. lactis ouini. ¶ Deinde comedat̄ qd̄ infusum est et bibatur post ipꝫ in lacte duob⁹ dieb⁹. ¶ Et de medicinis bonis est cōfectō de medullis cuius descriptō. ℞. amigdalaꝝ excorticataꝝ fisticoꝝ ⁊ neregil excorticatoꝝ cōtritoꝝ et amigdalaꝝ pini et et ḡnorum alkilkil et ḡnoꝝ aʒelim et ḡnorum vi ridiū ptes equales neremisch et pipis lōgi et. ʒʒ. ō niuꝫ ana ptes. x. et pl⁹ puꝫ terant̄ oīa et cōficiant̄ cuꝫ penidijs de quo sumat̄ omni die quantum est ouuꝫ vnum.

De inunctionib⁹ que abstergendo fiunt et cliste ribus ad anū et pectinem et testiculos et v̄ga et alu gen et que sequūt̄ ea. C. xix

Piretri. ʒ. s. misceat̄ cū sambaco bono. Et qn̄ꝫ miscet̄ cū eo euforbiū et musch⁹ et inungunt̄ cū eo v̄ga et alugē et q̄ se cūt̄ ea aut piretrū et q̄ntū est medietas eius de mu scho sumant̄ et dissoluat̄ auī. i. de eis ambobus simul ā. ʒ. i. olei sambacini et iteꝝ sinapis cū oleo araʒaki. et sir̄ sem̄ vrtice cū oľo araʒaki et iteruꝫ assa cū oľo sambacino est inunctiō fortis. Et iterum sem̄ almeʒeriō cū oľo caľo. et iterum baurach cum melle colato et fel taurinū cū melle colato. Et iteꝝ medicam̄ bonū sumat̄ de cepe narcisci res pua cuꝫ oľo sābacino et fricatio fiat cū eo: aut ḡna nil et pi retrum sumat̄ equalī cū oľo aliquo: aut staphisa gria cū oľo calido. et iterū assa cū melle et iteꝝ cipi ipi cum rob et inungatur cum oleo aut sumantur cētaurea et pix et ceratum cum oľo de lilio et oleo de keiri et cera et mastice et cipere liniantur cum eo virga et ptes eius et omnia olea p̄dicta in ea. ꝺ clisterib⁹ sunt mirabilis iuuamenti qn̄ administran tur iniuncta cū abstersione. Et ppe olꝫ de ḡnis cot ti et olꝫ ꝺ storace ppe et adeps leonis ē vehemētis

iuuamēti i hᵒ ūguētū ruffi forte valđ. ℞. myrrhe et sulfuris nō extīcti et ḡnoꝝ cartami ōiū añ. ʒ. ii piretri amili. ii. pipis nigri ḡna. xxx. cordumeni ḡna. xx. terantur cū. ʒ. ii. cepe optime et si terat̃ vnunqđq; p se erit melius deinde ꝯmisceantur cū cerato et terantur donec fiant in spissitudine mellis et inungatur cū eo alchati et alugē et assa in virga erectionem facit et stimulat. ꝙ si timeat̃ caliditas eius vehemens dissoluatur in olō vial̃.

De suppositorijs. C. xx.

Fiat suppositoriū ex adipe anatis et ḡna cotti et piretro in olō de nuce indica. Et dr̃ ꝙ si supponat̃ collyriū ex adipe asini est mirabilis et iterū suppositoriū ex vnguento picis qđ dictum est. ¶ Clisteria vō assūunt̃ ex iure capitū et pullorū columbinorū cū vitellis ouorū et testiculi arietū boni sunt q̄ñdo in clisterijs ponūt et est eis iuuamētū in cōfortando cerbrū et corpus et si ipi assiduant nates et ea que sunt sicut olꝫ nucum et sisaminū et butyrū vaccinū et olꝫ đ fisticis et de auellanis et olꝫ de nuce indica et đ almahaleb et olꝫ de ḡnis cotti est mirabile valde et calefactis olꝫ de hascec et olꝫ đpapauer̃ et olꝫ de ḡnis cucurbite et ḡnis melonis et similia illis. Clister̃ ad eos sumat̃ vnctuositatis capitum et pullorꝫ columbaꝝ decoctorū cū mugat et buzeiden et secacul in furno in nocte decoctione valde forti pars vna et ꝓjciat̃ sup eam lactis ps. ʃ. et butyri ptis sexta et olei de nera et olei nuc. indice amboꝝ ana tertiam septime ptis et de adipe īnū stinci et lacerti etiā qđcūq; p̄sens est et sint sicut semīa cōdientia et fiat cū eo clistere. ¶ Confectio clisteris. ℞. hascec recentis. quinta partis vniꝰ fenugreci pugillus vnus et sem̃ bautie et eruce et sem̃ aspagi et medullā spinalem hirci et testiculos eius cōtritos et cerebrū ipīus et fundant̃ desup due. lb. aque et due. lb. lactis dulcis et decoq̄t dōec ingrosset̃ et fiat clistere ex. ℥. iiii. eius cum. ℥. i. olī đ boti et sepet̃ ī tribꝰ. diebꝰ ⁊ fiat īiectio pꝰ ascellationeꝫ. ¶ Clistere aliud sumatur natis et incidat̃ et ponatur in incissionibꝰ eius pondus. ʒ. ʃ. castorei cōtriti in quibus diuidat̃ cū mensura et ponat̃ natis sub r̃ ḡui tribꝰ diebꝰ đīđ icidat̃ ⁊ liq̄fiat cū eo qđ ē in eo đ castorō et sūat̃ pīguedo eiꝰ et r̃ seruetur et sūatur de illa pinguedine sacraiati et de butyro vaccio. ℥. ʃ. et de aqua porri media sacraiati. Et decoctione fenugreci media sacraiati: et clisterizetur cum eo visque ad tres horas noctis: deinde iteret̃ q̄nn est hora dormiendi: et dormiat sr̃ ipꝫ ⁊ fiat illud tribus diebus. ¶ Clister̃ forte caput arietis et tres aut quattuor testiculorum eius et frustum natis et cicer decoq̄tur in furno et sumant̃ aq̄ eoꝝ et vnctuositas ipsoꝝ etiaꝫ pꝰ decoctionem vehemētem et ponantur etiā desuper olm̄ de nucibꝰ: aut olꝫ de ḡnis viridibꝰ aut aliq̄d de adipe stinci et fiat clistere cū eo et clisteria alia q̄ sūt scripta in antidotario.

De cibis puris. C. xxi.

Meliores cibi sunt qui fiunt ex carne hedi pinguis masculi et carne ouina et cicere et cepe absq; frixione carnis. frixio nanq; ꝓhibet cōfortationem carnis et multitudinem nutrimenti eius et almuamemet et si ñ cū alio saltem cū almuri sunt bona. et silr̃ galline et pulli columbini impinguati et ꝓprie aliudebi et oua sorbilia ꝓp̄e puluerizata cū cīnamomo et pipe et galanga et sale stinci et oua piscium et caro piscium calide. et si fuerit illic frigus resiste cum. ʒʒ. et pipe et macropipe et cinamomo et similibꝰ. Et cibꝰ de napis et cibꝰ de caulibus et cibꝰ de bautijs et ꝓp̄e de bautijs postq̄ bene decocta est caro eaꝝ. Et de illis quibꝰ fit iuuamētū sunt cerebella puaꝝ auiuū et butyrū et lac. et silr̃ cibꝰ qui fit de tritico cocto cū multa aqua visqꝫᵒ fiat sicut puls et aliudebi et alkemimec et rizi cū lacte et caro cum lacte ouino et cōferunt in secundis mensis eoꝝ aspagi et eruca et porri et capita cardoꝝ et mēta ꝓp̄e Ipa enī cōfortat mēbra spmatis valđ et eiꝰ vsꝰ fortitudinem facit sup spma qr̃ forte fit desiderium et andacocha et ceratū et fenugrecū et de iudebi bonis est illud qđ est cū croco et similia cū lacte et aqua nucis indice. Et quidam dixerunt ille qui assiduat comestionem passeꝝ et bibit sup eam lac loco aque sine cessatione est erectus et multi spmatis et frigat̃ cepa cū butyro donec rubea fiat et dissoluatur in decoctione et frangātur sup eam oua. Calefacto aūt conueniunt ea que sunt sicut lac acetosū et lac et pisces assati calidi et melones et citroli et cucumeres et cucurbita et fructus et olera humida oīa ita ꝙ lactuca et ita ꝙ sem̃ portulace addit ī spmate eius et albumē oui est eis plīmi iuuamēti etiaꝫ multiplicans spma et cerebella aīmaliū et medulle eoꝝ et cancri fluuiales oīa ista cōferūt eis.

De cibis in quibus est similitudo cum medicinis. Caᵐ. xxii.

De illis est vt sumat̃ lactis. lb. i. et ꝓjciatur desup tereniabin pondus. ʒ. xl. ꝯsuetis lacte et decoq̄t donec spissetur et bibat̃ q̄ntitas cadi vnius omni die et est tempatuꝫ calefactis. Infrīatis vō est necessariuꝫ vt terat̃ eis pondus. ʒ. x. cinamomi vehemēt̃ et misceat̃ cum lb. lactis et cōquassetur et bibat ex eo cadū vnū in ieiunio aut sup cibū loco aque et non bibat sup ipꝫ aquam et ꝓp̄e qū est eius cibꝰ ex cinuzet et adipe ouino. Et q̄nq; iuuatur eo ille in quo sūt frigꝰ et siccitas simul. Et de illis est vt sumat̃ butyri vaccini et lactis vaccini et olī de fisticis decoq̄tur omnia donec remaneat tertia et bibantur de eo in mane cochliaria duo cū aliquantulo vini. et iteruꝫ penidioꝝ. lb. i. succi cepe. lb. i. lactis dulcis. lb. i. coquatur totū donec ingrosset̃ et inspissetur et sumat̃ de eo omni die in mane q̄ntitas. ℥. vnius. ⁊ iterū sumat̃ cicer nigrū magnum et terat̃ et infundat̃ in aqua eruce donec intumescat parump donec exiccetur in vmbra. postea terat̃ cū penidijs et cōficiatur et sit dosis q̄ntitas nucis in mane et q̄ntitas auellane ad maīionē et bibat̃ desup cadus et infundatur in aqua alhascec et nutriatur in ipā in sole cū cautella incessanter imbibendo ipm̄ quotiens exiccat̃ deinde excoquat̃ et reseruetur et fiat ex eo sorbitō cū lacte dulci et penidijs. Et iteꝝ sumat̃ tres lb. lactis dulcis et ꝓjciatur in ipō in sole. ʃ. lb. tereniabin et. lb. ʃ. ḡnoꝝ viridium tritoꝝ et bulliant: deinde manibus cōfricentur bene et coletur et sumat̃ de eo. ʃ. lb. et ꝓjciat̃ in eo. ʃ. lb. galange et bibatur de eo cū q̄ntitate alistinbre diebus

aliquib⁹ est enim mirabile. Et iteꝝ sumat̃ aq̃ cepe
et quantū est ip̃a mellis et decoquat̃ donec rema-
neat mel de quo bibat̃ cochliariū vnū aut duo qñ
vadit dormitū cū aqua cal'a. Et iteꝝ sumat̃ faria
et misceatur cū aqua dulci sicut sorbitō. Deinde
exp̄matur ab eo expressione aliq̃ et decoquat̃ cum
lacte p̄mo et addat̃ lacti aqua nucis indice et im-
pinguet̃ adipe anatis et fiat ex ea sicut illud quod
fit de frumento cocto ut puls. Et iteꝝ vitelli ouo
rum sorbiliū sumant̃ et pulverizentur desup altit
et sal stinci et sūt fortes et ꝓpe p⁹ balneationē et si
at fricatō cū sa'bacio et d̃ lilio. Et iteꝝ sūat̃ uitelli
ouoꝝ ⁊ cepe ⁊ napi et ꝯq̃ssēt̃ adinuicē et lꝫ ut sit cū
albugīe sua: deinde ponat̃ q̃tū est quarta eorum
de succo cepe cōtrite et fiant sorbitiones et sorbea-
tur cū aliquo de salib⁹ et semib⁹ p̃dictis. et iterū
sumat̃ bautie et cepe et napi et in minutas reducat̃
ptes et decoq̃t̃ cū fabis et ciceribus et melle cū car
ne molli bona et pulverizēt̃ seminibus calidis. ¶
Et iteꝝ sumant̃ fabe et cicer et faseoli et infundan
tur in aq̃: deinde incidat̃ caro ouina sicut p̄paratur
attaugi et fiat de eo sternēdo ordo vnus et de ce
pis et g̃nis ordo alius pulverizetur sr̄ vnumquēq;
ordinem sal stinci et paꝝ altit et paꝝ cinamomi et
gariofiloꝝ p̄m postea sp̄gendo cerebella puaruꝫ
auium et columbaꝝ fiat ordo alius: et fiat sir̄ et
sit ordo grossior ordo carnis p̄miste: deinde effun
dat̃ desuper aqua bautie sola aut aliq̃d aq̃ que as-
sumit̃ cū aqua eius. Et iteꝝ sumat̃ cerebella. xxx.
puarum auiū et p̄ijciant̃ in sacraiati de nitro ut de
currat aquositas eius et fiat tal'r ꝙ cōficiat̃ et p̄ijci
atur desup q̃tū ip̃a sunt de adipe renū capraꝝ bo
ra qua decolat̃ et sēinent̃ cū pipe et gariof. et. ʒʒ.
et fiant inde pilule vt auellane et comedat de eis
vnā post aliā in dispositōne qua vult coire. ¶ Cō
fectio bona que ex nobis est sumatur de cerebellis
passeꝝ et columbaꝝ. xxx. numero et de vitellis o
uoꝝ passeꝝ. xx. numero et vitellis ouorum galli
ne. xii. et de aqua carnis ouine trite bene decocte
et exp̄sse et de aqua cepe exp̄sse. ʒ. iii. et de aqua
bautie. ʒ. v. et de sale et spetieb⁹ q̄ cibis ad con
diendū admiscentur q̃tū necesse est: et de butyro
pond⁹. ʒ. l. sumat de ea et comedat et bibat desr̄
qū masticata est vinū forte odoriferū ad dulcedi
nem decliue. ¶ Modus cōfectionis sisamoꝝ eis
sumatur pineaꝝ mundataruꝫ ptes due et se. eru
ce et se. melonū ana ps vna et bulliant̃ cū butyro
et p̄ijciat̃ desup paꝝ pipis et cinamomi: deind̃ p̄
ijciat̃ desup de melle q̃tū sufficit et fiant inde sisa
mi. Alr̄ sumat̃ cicer et infundat̃ ī aq̃ aut ī aq̃ eruce
aut in aqua albascec donec inflet̃: deinde frigatur
cū butyro vaccino leuit̃ ita vt non aduratur et d̃
g̃nis pini minoris q̃tū ē ip̃ꝫ et p̄ijciat̃ desup mel ⁊
sumat̃ aqua et cōficiat̃ et misceatur cū pauco masti
ce et cinamomo et deponatur ab igne et incidat
incisione sisamoꝝ al'. ingrossetur mel decoquendo
et sternantur desup g̃na pini maioris et semē bau
tie et pip longum et secacul et cinamomū et semen
eruce et fiat ex eis electuarium ꝙ si horribile sit
ei sem̄ eruce et eruca ponantur loco eius g̃na vi-
ridia et paꝝ muschi.

De potu dulci eoꝝ. C. xxiii.

Potus dulces sunt illi qui fiunt de pas-
sis vere dulcedis et illi in quib⁹ ē gros-
situdo aliq̃ omnes cōueniunt eis. Con
fectio potus ad eos cōuenientis tempis. Sumat̃
eruca et napi et ficus et decequant̃ cū aq̃ et coleta
q̄ eoꝝ et sūat̃ īfusio passulaꝝ d̃coctarū colataꝝ fuēt
omnia f̄m equalitatem et augmentetur dulcedo e
ius cū penidijs et fiat inde vinū et dimittat̃ do-
nec finē cōseq̃tur.

Potus alius noster. C. xxiiii.

Sumat̃ albascec et eruca et bautie et napi
et decoq̃t̃ in aq̃ vehem̄t̃ et coletur aqua
eoꝝ et ponat̃ in vnaquaqꝫ parte aque se
xta ps penidioꝝ zuccari rubei et quarta et sexta
ficuū et medietas et sexta partis passulaꝝ tarsi bo
ne dulcedinis et sexta septime nucis indice contri
te et fiat inde vinū de passis donec ad finem pue-
niat. al' nr̄m sumat̃ succus vue et ponat̃ in omni p-
te. x. minarū eius tertia mina de hac medicina.
Semis eruce et se. bautie et napoꝝ et buzeiden ⁊
se. aspagi et lingue auis et g̃noꝝ alkilkil et napo-
rū barbaroꝝ et vtriusqꝫ becn omniū ptes equales
terantur et ponantur in panno et ligent̃ in eo mol
liter et ponantur cū succo in vase et moueantur ōi
hora. potus alius decoq̃tur bautie et ficus in aq̃
p̄ma et colentur et decoquantur in aqua eorum
passe enucleate et coletur et p̄ijciatur desup peni-
dijs et dimittatur donec ferueat: et aqua ferrea et
aqua in qua extinguitur ferꝝ est ꝯfortatiua.

De multitudine desiderij. C. xxv.

Multitudo desiderij q̃d est cū fortitudi
ne corpis et sanguinitate et sanitate com
p̄lonis et adolescentia etatis et potentia sr̄
coituꝫ absqꝫ successione debilitatis non est necessa
riū vt occupotō sit in regimine eius et fractione i
psius. ¶ Fractō nanqꝫ eius aterit ꝯp̄lonē et d̃stru
it virtuteꝫ pp vehem̄tiam sui nocumenti. ¶ Et
scias ꝙ generatio sp̄matis cōfortat corpus et cor.
Et puitas generationis eius corrumpit coloreꝫ et
debilitat memoriam et intellectū. ꝙ si aduēiat ei
raritas corpis et facilitas sudoris et vtantur exer
citio p̄patōnis et balneēt̃ si eis pos'e est cū aqua fr̄a
cōfert eis et non oꝫ vt frangat̃ de desiderio aliq̃d
nisi de illo qui est pp supfluitatem rep̄lonis ex ca-
liditate aut humiditate: tempat̃ enim cū euōne. ¶
In illa aūt c⁹ causa est: aut acuitas sp̄matis: aut e-
ius multitudo cū debilitate corpis ꝓpt̃ fortitudi-
nem vasoꝝ sp̄matis et quia attrahunt maꝫ sp̄matis
ad se q̃uis sit in corpe indigentia virtutis sicut ac
cidit vt creentur q̄dam membra fortiora alijs suc-
cedit ei ind̃ leuitas: aut ꝓpt̃ pruritū ei⁹ et bothor
in vasis sp̄matis. Et sicut accidit mulierib⁹ pruri
tus in ore matricis: qr̄ non quiescit in eis deside-
riū coitus et pp fortitudinem inflatōnis. et ꝓpter
hoc qñqꝫ accidit est rugitu q̄ non facit dolorem co
arctatio vehemēs et fit fortis erectio habentium
melancholiaꝫ. ¶ Et virorū quidē desideriū forte
fit in regionib⁹ et aerib⁹ et temporib⁹ fr̄is ꝓpea
ꝙ aggr̄gat̃ illud ex virtutibus eoꝝ. et dispositio
mulieruꝫ est ecōtrario ꝓpea ꝙ spgit illud de vir-
tutib⁹ eaꝝ ꝯgelatis et de illis: earū sunt que sūt fr̄e
valde et dormire sup dorsū est de facientibus ere
ctionem.

De signis. C. xxvi.

S Ignū sanitatis corpis et signū replōnis ñ
sunt tibi occulta et signum acuitatis sp-
matis est ꝙ egreditur velociter cum
acuitate et adustione et facit accidere in vrina adu
stionē et sequit ipz debilitas. Et signū multitudi
nis spmatis solius est vt nō sit in corpe de disposi
tionibꝰ virtutis et multitudis san. aliqd de quo
sit curandū et fortasse est cū ea debilitas. Veruntñ
spma multiplicat et pollutō fit frequens et qd e-
gr͛dit est plm et debilitat corpus. Signuz pruritꝰ
est vt coitus addat in desiderio. et qñqz est desi-
deriū plm et sequit coituz dolor. et signuz inflatio
nis est vehemētia erectōnis et antecessio accessionis
inflatiuoꝝ et ꝯplō melancholica.

De curis. C. xxvii.

F Ilius que est a r͛plōne calā curatō ē phle
botomia et alleuiatō cibi et assūptio in-
frigidantium. et illius q̄ est a replōne hu
mida curatō est qd repellit eam ex calīs exiccanti
bꝰ spma cū medicinis ad coituz vt pueniant medi
cine ad vasa. et illius que ē ex acuitate spmatis: cu
ratō ē eq̄tō hūorū et iporū infr͛atō p acceptionem
eorū q̄ sunt sicut lactuca et portulaca et sem̄ eaꝝ
et endiuia et cucurbita et cucumeres et fructus et
coriandrum humidū et emplatō cū eis q̄ sunt sicut
nenufar et muschū et cerata facta ex oleis fr͛is: et
cū succo cāne humide et canfora bibita et linita et
administratō lamie plumbi sup dorsū et potꝰ aq̄
fr͛e et dormire sr͛ stratū lineū et que similantur ei
et cibꝰ de lentibꝰ et portulaca. Et illiꝰ q̄ ē ex mlͭ
titudine generationis spermatis. curatō etiam est
infr͛atō vasoꝝ spmatis cū infrigidatiuis que dixi-
mus. et illius que est ex fortitudine pruritus et
bothor curatō est phlebotomia et eductio mat͛iei
calide solōne ventris et eq̄tō ꝯplōnis. ¶ Et epi
thimata infrigidantia p̄dicta et fortasse indiget nar
coticis. Et epithimata cū eis q̄ sunt sicut hyusquia-
mū alͭ. et folia hyusq̄ami ni. et infusio in aqua fr͛a
valde. ¶ Et illius que est ex inflatiuis curatō sunt
infr͛antia qū est caliditas vehemens donec extin-
guat caliditas inflatiua et exiccatiua cū fortitudine
et resolutiua ventositatū si est cū frigiditate ve-
hemēti et eūo choler͛ nigre eoꝝ si sūt melācholici.

De exiccatiuis fr͛is spmatis. C. xxviii.

L Entes et aqua eaꝝ et ꝑpe decoctaꝝ cuz
semine canabis licet sem̄ canabis sit cali
dū et nenufar et coriandrum et sem̄ por
tulace et succus cāne humide et aqua lactis de quo
extractum est butyrū vehementis acetositatis: et
farina glandiū et acetū et sem̄ canabis et semen la
ctuce. et fortasse abscīdit spma qñ multū vtit͛ aliqͥs
eo ⁊ ex oleis olz eniz minorat spma et emplatō cuz
subtiliatiuis et herba hyusq̄ai nigri et hyusquiami
albi et reliqua q̄ ponuntur sup testiculos et anum
et similit͛ melones cū cerusā abluta et plumbo adu
sto et chimolea et aceto. ¶ Et iterum ꝯpositū in-
frigidatiuuz sem̄ lactuce et sem̄ hyusquiami albi
et sem̄ citroli et semen endiuie et psiliuz nō trituz
et coriandrū siccuz et nenufar exiccatuz terrant͛ ō
nia nisi psiliū et fiat ex eis suffuf et de eis que exp
ti sunt expimētatores est ꝙ incessꝰ nudis pedibus
deijcit desideriū coitꝰ.

De exiccatiuis spmatis calīs. C. xxix.

A Lleum torrefactum et non torrefactum
et sem̄ rute et sem̄ agnicasti et calamen
tū et euforbiū et ādacocha et myrrha
alͭ. et cyminū. ¶ Et de cōpositis diacyminū exicca
tm̄ spmatis valde. et si ille q̄ est calefactus sūat i
psū in potu cū aceto. ¶ Cōpositū aliud pinearuz
excorticatarū frixaꝝ et bdelliȷ̄ amborū ana. ℨ. x.
balaustiarū er rosaꝝ amboꝝ ana. ℨ. v. se. rute. ℨ
vii. se. agnicasti. ℨ. v. terant͛ et cribellentur et in
tentō in pineis etiam ē reliq̄ medicine et friguntur
vt frangat͛ de fortitudine eaꝝ quā habēt sup coitū
et iterū aneti pondus. ℨ. iii. se. lactuce et se. portu
lace amboꝝ ana. ℨ. iiii. bibat͛ cū aqua lentium. et i
teꝝ se. rute et castorei et se. hyusquiami alͭ. ōniū
ptes equales cꝰ dosͭ sit. ℨ. i. cū vīo cōmisto. Et ite
rum se. rute anisi amboꝝ ana. ℨ. i. castorei hyusq̄
ami albi amboꝝ ana. ℨ. ii. rosͭ. ru. et balaustiaruz
amboꝝ ana. ℨ. iii. terant͛ et cribellent͛ et sit dosͭ. ℨ
ii. cū aq̄ fr͛a: aut vino pmisto. et iteꝝ radicis liliȷ̄
pondꝰ. ℨ. ii. se. rute. ℨ. iii. balaustiaꝝ. ℨ. v. sūat͛
d co pōdꝰ. ℨ. ii. cū oxymelle. ¶ Et iterum se. la-
ctuce. ℨ. iii. et. ʒ. se. rute. ℨ. i. balaustiarū pondus
ℨ. ii. se. agnicasti. ℨ. i. et est vna. Et iteꝝ cōpositū
calidū radicis cāne sicce et ozimi montani et myr-
rhe ōniū ana. ℨ. ii. euforbiȷ̄. ℨ. ʒ. sem̄ rute et balau
stie et agnicasti et sansuci et aggr͛gentur omnia: et
sit dosͭ eius pondꝰ. ℨ. i. et iteꝝ radicis plāte nomi
nate testiculꝰ canis et se. canabis cāpestris amboꝝ
ana aur͛. viii. se. agnicasti torrefacti aur͛. ii. semis
caulis aq̄ aur͛. i. et sit dosis qd bibitur de toto aur͛
i. cū vino nigro stiptico qd iam pmiscuit aq̄. ¶

De multitudine exuberationis spmatis et humo-
ris qui est ante vrinam et qui egreditur post. C.
trigesimū.

C Ausa in hoc: aut est in spmate: aut in va
sis spmatis: aut in renibꝰ: aut in lacer-
tis cōseruantibꝰ ipz: aut in principiȷ̄s et
cā que est in spmate: aut est multitudo eius ꝑpter
paucitatē coitus et multitudinē acceptionis generan
tiuz spma qm̄ multiplicatur et ḡuantur eo vasa sp
matis indigent motu expellente ipz ex vasis cū ap
plicatōne sua sup ipz et pducit illd ad aptionē mea
tus q̄ est expellens supfluitatē: aut ꝑpt͛ suam tenui
tatem: quare resudat sicut resudat omne tenue:
aut propter suaz acuitatē et mordicationē: quare
mordicat et est necessariū nature expeller͛ ipz. ¶
Et cā que est in vasis spmatis: aut est debilitas re
tentiue ꝑpt͛ malitiam cōplōnis: aut pp vehemen-
tiam virtutis expulsiue: aut ꝑpt͛ egritudinez offi
cialem ex spasmo: aut tetano q̄ necessario facit mo
tꝰ extraneos qr͛ mouetur expulsiua pp illud et ex-
pellit spma sicut ipsa expellit nociuuz aliqd quenad
modū accit vomitꝰ qū aliquid nocet stō et apd al
terationē cibi. ¶ Et ad vltiᵐ spasmus ipe ē pssor
et expressor et eiȷ̄ciēs. ¶ Et scias ꝙ spasmꝰ mēbro
rū spmatis est solutiuus. Et spasmꝰ lacerti ani ē re
tētiuus qm̄ lacertus ani est creatus ad retinenduz
et ille ad exp̄medū: aut est mollificatō in eis quar͛
non retinet͛ ꝑpt͛ dilatationem accidentem in meati
bus. ¶ Cā vͦo in lacerto cōseruatiuo ē spasmus ite
rū et mollificatio. Sed cā in renibꝰ est qm̄ quan-
doqz accidit adipi eorū liquefactō ex vehementia

desiderij coitus aut multitudine coitus qñ egredit
ex coeuntib⁹ p⁹ vrinaz etiaz ex ea res plīma pen-
dens in panno et est mala destruens v̄tutez et cor-
pus. ¶ Cā aūt in principijs est sic si multiplicetur
cogitatō in coitu et audit⁹ suoꝝ verboꝝ: aut acci-
dat ei qui desiderat in nā coitum silr̄ illi qñ mo
uentur ad opatōnem suaz aliquo mō motu debili
et emittit hūorez ante vrinā: aut forti et descen-
dit spma. Et accidit qñqꝫ mulierib⁹ emissio humo
ris plīmi ante vrinā ꝑpt mollificatōnez oris ma-
tricis et debilitatem vasorū spm̄atis eaꝝ etiaz pp
has causas p̄dictas.

De signis. C. xxxi.

Illaz in qua est cā spmatis multitudo nō
sequnt̄ debilitas et diminutō cū multi
tudine coitus nisi sit corpus debile et ua
sa spmatis fortia: tunc eniz sig̃t illud multitudo e
ius qd̄ egr̄dit̄ et ei⁹ equalitas cū debilitate adueni
ente corpi ex eo et illaz q̄ est pp tenuitatez ei⁹ sig̃t
tenuitas spmatis cū p̄sentia. Et illa que est ꝑpter
acuitatez et mordicationē ei⁹ sentitur ip̄a ingressio
ne. et qñqꝫ est cū ea ardor vrine et est color eius
ad citrinitatem decliuis et sig̃nt ip̄az cause p̄terite
ex cibis et motibus. Et illius que est cā debilitatis
in instrumentis et in virtute sua retentiua signum
est ꝙ descendit sine erectione. ¶ Et silr̄ si est illic
mollificatō. et cū illa que est ex spasmo ē erectio
et silr̄ est illa que est a vehementia virtutis expl̄
siue. amplius mollificationi et spasmo adsūt sig̃.

De cura. C. xxxii.

Minoret̄ cib⁹ et fiat eūo et administrent̄
ea que dixim⁹ de illis que exiccant sper
ma et minorant ip̄uz et que dixim⁹ de il
lis q̄ tempat̄ adustionez et iaz dixim⁹ curam spas-
mi et mollificationis et tu sciuisti eaz. ¶ Cūrō aūt
tenuitatis eius est cū eis in quib⁹ est stipticitas et
calefactō pmistis cū exiccatiuis et iaz sciuisti ea.
Et ex cibis ī grossatis sic sunt pultes et triticū deco
ctuz ut puls. ¶ Confortatō aūt retentie fit cū faciē
tibus stipticitatez que tu iaz sciuisti potando et lini
endo. Uirtutis vero expulsiue sedatō fit cū infrā
tib⁹ et stupefacientib⁹ paꝝp. Et menta quidez est
pharmacū nobile ī ingrossādo spma et ꝯfortādo ua
sa ei⁹ ad retinendū ip̄z. et in libris quoꝝdā sunt ꝯ
posita retinentia exuberatōnez: sꝫ timeo ex plīmis
eoꝝ ꝙ addant in spmate.

De multitudine pollutōnis. C. xxxiii.

Cause eius sunt cāe exuberatōnis et mot⁹
spmatis et qñqꝫ nō mouetur nisi sp̄ȯ sō
nū et ꝑpe qū dormit aliquis supra cer-
uicem et fm mōz quez iā pegim⁹ ō causa eius. Et
eius cura est illa cura et stricture lamie plumbi sr̄
dorsū est imp̄ssio magna: veꝝ qñqꝫ nocet renibus
qr̄ oꝫ vt attendat̄ hoc in eo iteꝝ. et silr̄ in lecto in
frāntia et dormire sr̄ folia salicis et silia.

De paucitate spermatis et exitu eius filoso. Caᵐ.
trigesimūquartū.

Fit ꝑpt̄ causas que cōtrarie sunt causis
exuberatōnis et multiplicatur in laborā
tib⁹ et exercitantib⁹. Et curatō eius ē cu
ratō paucitatis coitus. et cura exitus filosi est illd̄
quod humectat.

De regimine eius quē ledit coitus. C. xxxv.

Oportet vt huiusmōi hō pueniat ad cō
fortandū stōm suuz. et ad hoc ut ei⁹ di
gō bona fiat cū eis que bibunt̄. Et epi-
thimatibus et emplīs p̄dictis in ca. stōi vt cōtin-
gat per id succursus debilitatis accidentis per id
quod euenit ex coitu propt̄ necessitatem et cū me
dicinis que sunt ad cor vtiles. Et administrentur
sup membra coitus eius viri medicine infrātes
minorantes spma et de illis quas dicem⁹. ¶ Et bi
bant infrāntia cōtraria spmati et administrentur
in stratib⁹ et in unctionib⁹ ea que faciunt habenti
bus priapismū et dimittat̄ omnia que generant sp
ma et assidueni exercitiuz supioꝝ partiū corporuz
suoꝝ sic est pcussio altatab et sauliguet ⁊ eleuatō la
pidis et oꝫ vt g̃datim pueniat̄ in minoratione coi
t⁹. et qñ coeunt in principio noctis dimittant ip̄m
vno die aut duob⁹ dieb⁹ vsqꝫ ad horam somni
noctis ante ipsum aut p⁹ ip̄z et rectificent cibū in e
o qd̄ est inter illud et dormiant post coitū deinde
g̃datim pueniant ad dimittēdū numerū dieꝝ q°-
ꝝ plīm sit p occupatōnez in ludicris. et de cibis eo
ꝝ qui succurrunt ipoꝝ debilitatib⁹ est panis bon⁹
mund⁹ infus⁹ in vino bono.

De regimine eius qui plīmo vtitur coitu et noce
tur eo et ōbilitat ip̄z: aut ledit̄ visus et sens⁹ ei⁹
et caput: aut neruus et accidit ei tremor. Caᵐ.
trigesimūsextuz.

Oportz ut admistrēt̄ calefactō ⁊ hūectatō
cū cibis bōis quoꝝ paucū nutrit plꝫ et cū
balneationib⁹ et aromaticis et regimine
et facere vt ipsi dormiant et quiescant et letari in
ludis qui letificāt. ¶ Et lac quidez ouinū et uac
cinū est uehementis iuuamenti ad cōfortandū et ui
uificandū qū sumit̄ de eo in ieiunio et cū quantita
te q̄ digerat̄ et dormiat sup ip̄z et oꝫ vt admini-
stretur exercitium p̄patōnis et q̄do administratur
mithridatū et diamuschū cū supfluitate in hume-
ctatione viuificat. ꝙ si appareat debilitas visus
tunc cā eius est cerebrū. qr̄ oꝫ vt assiduet inunctō
nem capitis sui cū eis que sunt sicut olm̄ viol. et
fiat caputpurgiū cū eo: aut distillet̄ in aurē et vta
tur introitu aq̄ dulcis et apiat visū suuz in ea. Si
aūt accidat tremor ex ea tunc si mā fuerit plīma
humida soluatur cū eis que sunt sicut pulpa collo
quintide: aut cucumere asinino et centaurea et p⁹
illud curet̄ virga cū vnguentis fortibus in quibus
sint muschum et ambra et ben cū olō de costo: et
nardio et de lilio et olō ō cipis ⁊ almabaleb et olō
de sauina et omni olō calido in quo est stipticitas.
Et si nō fuerit mā curet̄ cū vnguentis tremoris.
Et qñ accidit ei post ipsū tremor sumat in potu
oppoponacū in aqua sansuci et casiefistule fm q̄ti-
tatem quā tollerat et aq̄ sāsuci sit q̄titas. ʒ. i.

De multitudine erectionis absꝫ desiderio et ō pa
pismo. C. xxxvii.

Causa ꝑpinq̄ multitudinis tensionis vir
ge vt corda est multitudo ventositatis
grosse in partibus membroꝝ coitus.
Aut enim est multitudo huius cause ventose in i-
pso neruo cōcauo. Aut est supueniens eis ex arte-
rijs: aut vasis spmatis: aut sunt due res simul. Et
mā quidez h⁹ ventositatis est humiditas plīma et
efficiens ipsā est caliditas pauca: et hec mā: aut est

resudans fixa in vasis spmatis et in eo vbi generat: aut nō resudans: qualitercūq; igitur sit si ptendit hec ventositas et virtus eius: tunc aut est ppt frig⁹ eius: aut pp ipi⁹ grossitudinem. et qñq; adiuuat mālē caz et efficientem et cās instrumentales v̄bi gr̄a vt sit in cute virge et que secūt ipā spissitudo phibens resolutōnez: aut dilatatō orificioz uenaz venientium ad eā sic accidit ei c⁹ coitus plim⁹ fit vehemens et ei qui dimittit coitum ad tēpus qr̄ mouetur in ea spma et ventositas cū fortitudine. et qñq; puenit ad papismū. ¶ Et qñq; adiuuant omnia illa cāe pcedentes: aut ex cibis calidis acutis: aut inflatiuis: sic sunt cicer et vua et vitellus oui et illa que aggr̄gant vtranq; rē sic eruca et illud cui inest ppetas generādi spma sicut vinum nouuz. Aut ex dispositionibus et figuris sicut est multitudo dormitionis sup collū: quare liquefiendo ɔuertitur spma in ventositatez: aut strictura ancharum cū cīgulis de corigijs aut institis: qr̄ dilatātur orificia venaz. ¶ Priapism⁹ v̄o est si cōfortetur aliqua haz causaz et fortis fiat erctō et rēacat et tēdat v̄ga vt corda q̄uis n̄ sit dsidrīū et necītas et p⁹ pfectōnē necītatis: et qñz icipit magificari et augm̄tari: aut plongari ppt illud qd̄ effunditur ad ipsam de materijs plib⁹. ¶ Et plm causa eius est amor et hoc nom̄ pmutatur ad hāc egritudinē ex forma formationis erecte virge qua ludūt q̇dā. Et hoc accidens qū non curatur fortasse puenit ad tetanum vasoz spmatis et accidit apa calidū cū eo et interficit.

De signis. C. xxxviii.

IUsta sup plima sig̃ q̄ numerauimus cū tua reuersione ad illud qd̄ accepisti vsz ad hunc finē ex principijs. ¶ Et scias q si fuerit ventositas generata in istis in ipā virga erit illic tremor virge antecedens plm. et si nō fuerit ita tunc cā in ipō est pp virgā ad quā iā puenit ex arterijs san. vasoz spmatis.

De cura. C. xxxix.

CUratō tensionis vt corde assidua est administratō eoz que dicem⁹ de phibentib⁹ inflationez ex ebibitis et epithimatib⁹. ¶ Canō v̄o curationis papismi est eūo cū vomitu et phlebotomia absq; ventris solutōne oīo ppea q timetur q ventris solō descendere faciat mās desup et pp illud qd̄ oz vt sit exercitium m̄broz supioz ludēdo cū talub et similib⁹ et dimittat coitus nisi ppt necessitatem eius ne eueniat nocumētū aliqd̄ ex nocumentis dimissionis ipsius: d̄ inde infr̄atō in aqua et in stratib⁹ rosaceis et d̄ salicib⁹ et cū epithīatib⁹ et ceratarijs fortis ifrigidatōnis p̄dictis et administrēt lamīa plumbi sup pectinem et ebibita infrigidantia et nenufar et canfora et lactuca et excusatō plima est. et in eo qd̄ est int̄ illa et p⁹ minoratiōnē materiei ventositatis oz vt administretur quod subtiliet sine calefactione vehem̄ti sic sunt embroce camemilline et de agno casto. ¶ Et administrent̄ tunc ea q̄ sunt sicut vinum et sem̄ agni casti et similia postq̄ diuidit̄ mā et bibat tunc vinum albū tenue: et oz vt dimittat coitum oīo et cogitatiōnē in eo et ɔsideratiōnē ad illud qd̄ mouet desiderium nisi ille cui accidit papism⁹ ppt eissionez coitus omnino fm q diximus tunc enim cura eius est coitus et nutriat̄ cū eis que sunt sicut lentes et que currunt cursu eaz et n̄ multū vtatur acetosis: ipā. n. qñq; inflāt.

De alacuoth. C. xl.

ALacuoth est ille qui qum coit eijcit stercus suuz qū spmatis fit descensio et non regit anum suum. et sup ples eoz dominatur desideriū valde et multiplicatur in eis delectatō et mollificant̄ valde pp resolutionē spirituuz corū et plimi ipoz sūt molliū corpoz.

De regimine eius C. xli.

OPortet vt administrent̄ vnguēta et emplā stiptica cōfortantia lacertos et sem̄ agnicasti et similia et fiat inunctō cū eis que sunt sic olm nardinū ppe et olm de cupsso et olm de sauina. Unguentū bonū. Sumātur olz d̄ cydonijs et olm de alcāna et terantur karabe et acatia et liliū siccū et fiat ex eis et olō de cydonijs et alcāna vnguentum et administretur assidue sup latertum ani et fiant ex eis suppositoria retentiua et ppe in tempoī coitus sic si supponat̄ collyriuz ex remich et gallis et balaustijs et ture. ¶ Et iterum supponatur collyrīū ex olis stipticis. ¶ At v̄o qd̄ dr̄ de bonitate ciboz eoz et regīmine ciboz ipoz et subtiliatione eoz est res que non hz in hac intētione nisi intelligatur de cibis stipticis quib⁹ cibāt Et silr in clisterib⁹ piguib⁹ infrigidantib⁹ que dicūt non est vtilitas apud me: imo oz vt intendat̄ ī eis que dixim⁹ et vt intendat̄ ad frangendū acuitatem stōz eorū et confortandum corda et cerebra ipsorū.

De aluminati. C. xlii.

ALuminati fm veritatez est egritudo accidens ei qui cōsuescit vt sup eum iaceāt homines et hz desideriū plz. Et est in ipō spma plm non motum et cor eius est debile et eius erectio debilis in radice. aut debilitatur nunc et fuit iam assuetus coitu quaī affectat ipz et nō pōt sup ipsum: aut pōt sup ipz potentia meditatiua: q̄ ī desiderat vt videat coitum currētē inter duos et ppinquior est ille q̇ est cū eo: tunc enim mouet̄ dsiderium eius: q si emittat spma qn̄ cū eo aliq̇s coit: ant erigit̄ cū eo mēbrū suuz tunc oz pficere d̄siderium suum. est eni quedā secta eoz quoz desideriū nō erigit̄ et mouet̄ ubi qn̄ cū eis coitur: et tunc aduenit eis delectatō emissionis spmatis siue cū opatōne illius siue absq; effectu. ¶ Et secta eoz est q qn̄ cū eis coit̄ nō emittunt spma tunc imo declinant ad hoc vt coeant cū alijs et sunt in veritate pstrate anime et maligne nature et male cōsuetudinis et cōplōnis muliebris. ¶ Et qñq; sunt membra eoz magis sustinentia q̄ membra virorū. ¶ Et scias q oīa que dicuntur p̄t ista vana sunt. Et stulti homines sunt qui volunt eos curare. Nam initium egritudinis eoz medicat m̄ est nō nāle. ¶ Si v̄o cōfert cura eis tunc est illud quod frangit d̄siderium eoz ex tristitia et fame et vigilijs et carceī et pcussione. ¶ Et dixerunt quidā q causa alumīati est q neruus sensibilitatis qui venit ad v̄gam ramificatur in illis in duos ramos quoz subtilis radici virge cōtinuatur et gross⁹ declinat ad caput virge quare indiget ille q̇ tenuis est fricatione vehementi donec sentiat qr̄ spgitur sup ipz ho

minem : et tunc aduenit ei explemētū libidinis : et hec res est sicut illud qđ remotū ē. Et prima est sup quā est imittendū et additū est ex quibusdam quibꝰ est scientie ps et in arte maligna introitus et verificata sunt verba omniū illoꝝ sup illđ qđ dixerunt.

De hermaphrodito. C. xliii.

Illi qui est hermaphroditꝰ nō est mēbꝝ viri nȝ mēbrū mulieris et de illis est q̄ hȝ vtrūq; : sȝ vnuȝ coꝝ est occultius et đ bilius et aliud est ecōtrario et descendit spma ex vno coꝝ absȝ alio. et de illis est in quo ambo sūt eq̄lia et puenit ad me ꝙ de illis est qui agit et patitur. sȝ paꝝ verificat̄ hoc. et multotiens curat̄ p incisionē mēbri occultōris et regim̄ vulneris eiꝰ.

De excusatōne medici in illis q̄ docet de delectatione et coagustatōne r̄ceptricis et calefactōne eiꝰ. Caᵐ xliiii.

Non est turpe medico qū loq̄t̄ de magnificatōne virge et coangustatōne receptricis et delectatōne mulieris. Et illud ideo : qm̄ sunt ex cāis quibꝰ puenitur ad generatōnē. ¶ Multotiens. n. est puitas virge causa ut non delectet̄ ea mulier qm̄ divsa est ab ea q̄ assueta est qr̄ nō emittit spma. et qn̄ nō emittit spma non fit filius. et qn̄ȝ est illud cā vt fugiat a suo pari et q̄rat aliū. Et sir̄ qn̄ ipa nō est angusta non cōuenit ei suus par et ipa iteꝝ nō ꝯuenit pi et idiget vnusquisq; coꝝ pmutatōne. et sir̄ delectatō vocat ad emissionez spmatis festinā. ¶ Mulieres eni ſm pl̄m tardant in emittendo spma et remanent non ꝯplentes desideriuȝ suuȝ qr̄ nō fit generatō. et iteꝝ ipe remanēt ſm desideriū suū qr̄ ille q̄ ex ipis nō custodiunt̄ mittunt inˢ illa dispositōne sup se ipsas quē inueniūt et ꝓpt̄ hanc causam redeunt ad fricationez vt pficiant in eo qđ est int̄ eas ꝯplemtū voluptatis.

De delectando viros et mulieres. C. xlv.

De illis q̄ delectant eos vtrosq; simul ē saliua eius qui sumit in ore suo altit et saliua cubebe et mel emblicoꝝ et mel cū quo cōficit̄ scamonea et. ȝȝ. et pip cū melle. Et si vtat̄ linimēto ꝓprie sup medietatē postremā vge nō est magnū iuuamētū in vsu illius. facit enim delectationē i capite vge solū.

De magnificantibꝰ vgā. C. xlvi.

Magnificat ipsā fricatō cū adipibꝰ et oleis calidis pꝰ panū aspū et effusionē gūmi lactis sup ipsā et ꝓprie lactis ouini : deinde adherentia picis sup ipsā ut attrahat san. et r̄tineat viscositate sua et coagulet sua pinguedine ⁊ fiat assiduatio in istis i duabꝰ extremitatibꝰ diei. et scietur qđ qualr̄ fiat picis adherentia in sermone nr̄o qui est in fen i qua est decoratō qū sciet̄ impinguatō mēbroꝝ. et de illis qne faciunt illud sunt sanguisuge qū exiccant̄ et linit̄ cū eis et lumbrici terrestres ⁊ allebleb et est spetis uolubilis que hȝ lac : et aqua albedarūgi : sumant̄ sanguisuge et ponantur in luto in quo est aqua eaꝝ et dimittant̄ ebdomada vna et qđ est supra donec exiccentur et deinde terat̄ et liniat̄ cū eis.

De constringentibꝰ vuluā. C. xlvii.

Sumat̄ur xiloaloes et cipi et enula et gariofili et ramich et paꝝ muschi et terant̄ omnia et inuoluantur in lana infusa in melꝰ et supponant̄. Et iteꝝ galle īmat̄e superiora squinanti cribellent̄ cribro subtili et supponant̄ cū panno infuso in vino vice vna pꝰ aliam : facit enim illud redire virginitatem cōstringendo. Et iteꝝ cortic. pini ꝯtritoꝝ ptes quattuor aluminis ptes. ii. cipi ps. i. decoq̄tur cū vino odorifero et et madefiat in ipo pannus lini et supponant̄ : et oȝ vt ꝯseruet̄ in vase obstruso capite et administret̄ de eo vna vice pꝰ aliā est enim bonū valde.

De calefacientibꝰ receptricem. C. xlviii.

Ferueant muschus et galia et crocus in vino odorifero in quo infundat̄ pannus lini et inbibatur et administretur. est. n. redolere faciens et cordumeni est mirabilis valde in hoc.

Tractatus secūdus de dispositionibꝰ hoꝝ mēbrorum. s. de illis que cōtinuantur cū coitu.

De apātibus testiculoꝝ calidis et que de eis appximantur ano. C. i.

Apostema qn̄q; fit in ipo testiculo et qn̄q; fit in oseo et illius quod fit in oseo tactus polis est et cognoscitur dispositio duritiei eius et lenitatis eius et color ipsius. Et in illo qđ fit in testiculo est illud difficile et sentitur illud ipo existente inter oseū. Et qn̄ȝ est cū eo fe. ¶ Est. n. m̄brum nobile continuatū cū corde. ¶ Et multotiēs quidē cadit oseū : deinde redit et remanent ambo testiculi suspensi : deinde nascitur oseum et incarnat̄ et creatur ibi cistis dura non sic erat pus. ¶ Et multotiens corrodit̄ testiculus qr̄ indiget ut castratio fiat necessario vt non pambulet corrosio. ¶ Et multotiens deletur apā testiculi p tussim accidentē qr̄ pmutat̄ mā ad ptē pectoris.

De cura. Caᵐ. ii.

Oportȝ vt fiat phlebotomia et soluatur nā et ꝓpe cū eis que administrātur de subtꝰ. Nā qū administrat̄ suppositoria conferunt magnifice et attrahit̄ mā ad anum. Et qn̄q; necessariū est vt post phlebotomiā vene manus secūdo fiat phlebotomia de saphena. Et oȝ vt attendat̄ latus doloris ei fiat phebotomia ex later̄ eius. Et si fuerit in vtrisq; testiculis simul accipiat̄ quod necesse est accipere de san. ex vtrisq; manibus simul et oȝ vt alleuiet̄ cibus et dimittat carnē et que sunt ei similia et regat̄ regimine subtili : et administret̄ in p̄mis sup mēbrū pannus imbibitus in aceto et aqua roſ. et mucilaginibꝰ et succis fr̄is infrigidatis. et qū incipit augmentari administret̄ hꝰmōi epithiata et ēpla. Sūat̄ aqua solatri et aqua cucurbite et aq̄ cāne humide ꝓpe et aq̄ endiuie et farina ordei et fabaꝝ ⁊ aliq̄tulū croci et olȝ roſ. ¶ Et iteꝝ folia alkekengi et farina ordi et lentiū. ¶ Et iterū folia canne et farine fabarū et olm roſ. et de eis que nos experti sumꝰ iterum est vt sumat̄ alkekengi et farina ordei et farina lettium et faria fabaꝝ et violaꝝ tritaꝝ ptes equales igniant̄ et emplent̄ cū eis. ¶ Et si fuerit caliditas et dolor superflui est necessariū vt misceantur cū repcussis sicut

sunt folia hyusquiaĩ albi. Et si fuerit in eo durities
aliqua aut ptransierit terminū principij manifeste
tunc oportebit vt regatur cū eis in quibus est ma
turatõ et ppinqus maturantiū ex gõu principij est
farina fabaꝝ et caēmilla et alatea et mucilago se.
lini et rob et iteꝝ farina ordei cū aqua et melle.
Et iteꝝ folia caulis cū farina ordei et vitellis ouo
rū et olõ rosꝰ. ¶ Qū auté indiget resolutõne et
stat augmētū tunc de exptis bonis sunt passule enu
cleate et cyminū que terāt et fiat ex eis emplz cum
vino aut folia caulis et fenugrecū decocta: aut fa
rina fabaꝝ et passe pingues enucleate et cyminum
decoqtur totū in vino cõmisto et liniat: aut faria
ordei cū stercore vaccino infusa in aceto cū modi
co canfore et aliquanto aque solatri: aut cinis papi
ri siluestris et altea equalr̃ cõficiantur cū aceto. ¶
Et cinis caulꝰ cū albumīe oui aut vitello eiꝰ: aut ra
dix cucumeris agrestis cū vino mellis cū farina ra
dicis lilij trita sic vnguentū aut passulaꝝ mūdataꝝ
v. gnoꝝ viridiū elixatoꝝ. i. et. s. cymi. i. caulꝰ.
vii. glutinis pini. iii. cõficiant cū melle. ¶ Et i-
teꝝ ad apata cū vlceribꝰ scoria argenti decoqtur
cū oleo donec fiat ei spissitudo: deinde ponantur
sup eam cera et gūma pini et reponat. Et iteꝝ al-
kalimbat et amoniacū eq̃lr̃ olĩ de lilio butyri vac-
cini q̃tū sufficit. ¶ Et iteꝝ radix lactuce cū sanic.
Et iteꝝ fenugrecū et sem̃ lini cū aq̃ cepe. ¶ Et ite
rū fex vini antiq̃ cū sanich. ¶ Et iteꝝ ea q̃ diximꝰ
in caº frigidoꝝ. et iternm forte apa quod indiget
matatõne et ad frm et ventositaté in testiculo. ¶
Sumatur ciceris nigri et staphisagrie amboꝝ anã
ps. i. scorpionis adusti ps. i. empletur cū eo et pa
ruz infusionis olei sambacini in virga est iuuatiuū
ad illud et ad frz ppe et suspensio rubee tincture
sup ipz. ¶ Et q̃do apa est dubellati tunc de illo
qd bonuz ē est ut fiat aptio apd oscū et nõ cõcedit
vt apperiat illud quod sequit anuz quia q̃nq; fit fi
stula mala: imo oz vt assiduet positõ farine rizi cõ
fecte cū aq̃ sup ipz vt phibeat aptõnez eiꝰ et in fi
ne eius initiat in virga muschus cū oleo sambacio
et est vltim: aut olz sambacinū aliquotiēs. est. n.
cura sufficiens.

De cura apatis frĩ i testiculis. C. iii.

MUltotiens accidunt in eis ista apata in di
spositione cacesie et hydropisis quoꝝ cu
ratõnes sūt maturatia p̃dicta in apate ca
lido de quibꝰ sunt farina fabarum et farina fenu-
greci cū triplicato. et iteꝝ cauliū. M. i. ficus. v.
numero decoq̃t in aqua donec dissoluant et fiat cū
eis emplm. et fortius illo est vt sūant farina cice-
ris et farina fabaꝝ et cyminū et adeps renuz et ca-
memilla et melilotū et cera et fiat ex eis vnguentū
et iterū bdelliū dissoluat in rob et administretur ꝛ
distillet sābacinū in virgā aliquotiens: qm̃ est mi
rabilis: et iterū sūant mastix et anzarut et infunda
tur in vino et in olõ sābacino et limātur sup ouuz.
Et olm̃ de kerua efficax est in apatibꝰ testiculoruz
aut distillet in virgam muschꝰ cū olõ sambacino
qm̃ est vltim.

De cura apatis duri in testiculis. C. iiii.

SUmant ficuuz et adipis anatis amboꝝ a-
na ps. i. foliorū oliue et folioꝝ cupssi et ā
moniaci omniū ana ps. s. aggr̃gent cū vi
no et butyro uaccio. Et iteꝝ folia caulꝰ cū faria or
dĩ et vitellis ouoꝝ ꝛ olõ. et iterū colcotar et isopi
humide et cere et olei rosꝰ. et medulle cruris cerui
et folioꝝ rubi omniū ptes equales fiat ex eis lini-
mentū. et iterū sumāt bdelliū et amoniacū et dis-
soluāt in triplicato et aggr̃gentur cū pauca farina
fabarū et oleo. et iteꝝ curatõ bona expta ad illud
sumat furfur ꝛ idesinenter teratur ꝛ cribelletur in
cribro temi donec cribellatum sit et resolua-
tur ammoniacum cum oxymelle et cõficiatur cū eo
et inuiscet loco dū tempatū tenet caloré et reiteret
sup ipz assidue. est enim cõferens oĩ duritiei: et
iteꝝ aliud cõferés duritiei sumāt camemilla et fe-
nugrecū et assa et fabe et butyꝝ ꝛ gelatū vue et da
ctili discocti et fiat cū eis ēplz. et iteꝝ cineris ossi-
um dactiloꝝ adustoꝝ ptes. ii. altee ps. i. terantur
et pmisceant cū aceto et fiat cū eis emplz.

De acrai et arsacon. C. v.

HEc ē egritudo frĩa et est in mulieribꝰ plꝰ
et est titillatõ virge in viris et in ore
matricis mulieꝝ et tensio accidens in ua
sis spmatis et mollificatõ et tetanus et spasmꝰ ipo
rum et tunc inflatur venter egri cū sudor̃ frõ.

De cura. C. vi.

QUãdo hec egritudo appz oz ut fiat phle
botomia et ventosatõ et mittant sangui
suge: deinde fiat ventris solõ non semel
subito qr̃ descendat aliquid ad mēbra infirma. Sz
paulatī cū facilitate et illud fiat cū eis que sunt sicut
aq̃ volubilis cū casiafistula et aq̃ sicle et aqua sola-
tri cū casiafi. et cū iure limaciaꝝ et cū iuribꝰ oleꝝ
frorū lenientiuz nataz et sunt sicut illud qd fit de
spinachijs et de atriplicibꝰ et que sūt illis similia.
Et fiat clisterizatõ ex seuesté et prūis et altea et si-
cla. Et siracost et atriplicibꝰ et que sunt illis sĩlia.
et pueniat ad vltim in epithimatibꝰ fris valde in
frantibꝰ sup mēbra coitꝰ et sup dorsū sic illud qd
fit de hyusq̃amo ni. et chimolea et oībꝰ q̃ sciuisti
in papismo calõ in apatibꝰ testiculorū calis. ¶ Et
radix quidē nenufaris et radix lilij sunt cõuenien-
tes ad hanc egritudiné.

De doloribꝰ testiculorū et v̇ge. C. vii.

FIt ex malitia complõnis dĩv̇se frigide et
calide et ex ventositate et ex apate et ex
pcussione et ex casu sup ventré.

De signis. C. viii.

QUm est ex malitia cõplõnis non est illic
tensio vehemẽs et cognitõ cõplõnis est
cū sensu et est calidꝰ inflāmatꝰ et frus stu
pefactus et nõ est plimꝰ. ¶ Et cū ventoso est ten
sio et pmutatõ sine g̃uedine et cū illis r̃liq̃s sūt cae
corū et sig̃ iporū.

De cura. C. ix.

MAnifeste sunt ex eis que dcā sunt in calefa
ctõne testiculorū et infrigidatõne corū et
curatõne apatū eorū et resolõne ventosi
tatis iporū. et q̃n frus est vehemés tunc cura eius
est olz de kerua in quo dissolutum sit euforbiū et
si vehementior fit inflāmatõ et adustio tunc cura
eius est cū succis infr̃antibꝰ in q̇bꝰ positū sit ali-
quid turis ꝛ opij. ¶ In fcõ aūt a pcussione aut casu
oz vt fiat phlebotomia et assūat mēbrū cū infr̃anti
bꝰ repcussiuis absz stipticitate vehemti qr̃ doloré

faciāt: imo fit cū eis virtꝰ lenitiua sic sūt viole ⁊ ne nufar et cucurbita et similia: deinde post illud administrent̄ mucilago altee et camemilla et silia. Et iteꝝ gūmi pini et myrrha cū aq̄ fr̄a et sem̄ lini cōfectū cū aq̄ frigida et butyꝝ et gluten alimbat equaliter.

De magnitudine testiculoꝝ. C. x.

Accidit testiculis vt magnificent̄ non secūdū semitaꝫ apātōnis sed secūdū semitaꝫ īpinguatōnis et teneritudinis sicut accidit mam̄illis.

De cura. C. xi.

Curatur cū medicis infr̄antibꝰ quibus curant̄ mam̄ille v̇ginū stantes vt non cadant sicut est epithima cū hyusquiamo ni. et hyusquiamo al̄. Et ōe qđ debilitat v̇tutem nutritiuam et fricat̄a plumbi cōfricati ad inuicem cū aq̄ coriandri hūidi et cōfricatō cootis et lapidis molendini. ¶ Et de illis q̄ ꝯferūt ad illud et temperant ipam est vt assiduetur iniectō sambacini in virgam.

De eleuatōne testiculi ex pte eius. C. xii.

Quandoqꝫ accidit testiculo vt corruget̄ et minoret̄ ꝓpt̄ dominiū ꝯplōnis fr̄e ⁊ debilitatē. Et qn̄ꝫ occultat̄ et eleuatur ad mirach ventris ita vt difficultas fiat vrine et dolor fiat qū mīgitur et accīt distillatō eius.

De cura. C. xiii.

Curet̄ cū vnctōnibꝰ et empl̄is calefacientibꝰ ꝯfortantibꝰ et attractiuis q̄ diximꝰ in caᵒ. er̄ctōnis. Et qn̄ occultat̄ et fugit: tunc cura est assiduatō balneatōnū et tinaꝝ ꝯtinuarū. Et qn̄ꝫ est necessariū ꝫꝫ q̄ꝑ scripserunt antiq̇ vt intromittat̄ opium in virgaꝫ et suflet̄ donec corpꝰ eiꝰ subtiliet̄ et descendat testiculus.

De varicibꝰ osei et duritiei eiꝰ. C. xiiii.

Quandoqꝫ appent sr̄ oseū et que secūt̄ ipsū varices inuolute pl̄me in quibꝰ qn̄qꝫ coarctatur ventositas et frequens fit titillatō sr̄ eas et multotiens generat̄ sr̄ eas apa duꝝ qđ ē de gener̄ apatū froꝝ. Et pl̄m quidē accidit in later̄ sinistro pp debilitatem ipius: et qm̄ hꝫ uenā additā ad quā effundūt matie.

De cura. C. xv.

Cura eius est cura apatū duroꝝ.

De mollificatione osei. C. xvi.

Quandoqꝫ ꝓlongat̄ oseū et mollificatur ꝓlongado et fit in eo res feda.

De cura. C. xvii.

Oportet vt eius embrocatō assiduet̄ cum ifr̄antibꝰ stipticitatē facientibꝰ et empl̄etur cū eis et minoret̄ coitus. ¶ Et de medicis sunt quidam qui incidunt ptē osei et supfluitatem ipius et sūmūt residuū vt equet̄ eius q̄ꝑtitas. Sꝫ melius est et magis cōseruat̄ vt suat̄ in ꝑmis: deinde abscindat̄ sr̄fluū.

De ramice et rupt̄a. C. xviii.

Eho postposui ramici et rupt̄e caᵐ in qᵒ inuenientur in fine tractatuuꝫ qui sūt hꝰ libri tertij.

De corrugatione testiculoꝝ. C. xix

Fit illud cā frigoris vehem̄tis: aut casus virtutis accidentis in signis malis habētibꝰ egritudines acutas et ego dicam ea illic.

De vlceribꝰ testiculoꝝ et v̇ge in locis aī. C. xx.

Quum vlcera accidūt ī istis locis sunt mala ambulatiua: qm̄ mēbra ista sunt fm̄ formā ad quoꝝ ptes festinat putrefactō qm̄ sunt ꝓtecta ab aere et decliuia ad caliditateꝫ et humiditatem et apꝓximāt meatibꝰ sr̄fluitatuꝫ et assimilant̄ quodāmō vlceribꝰ viscerū et oris et eoꝝ deteriora sūt illa que fiunt in lacerto qui est in radice v̇ge et ī ano. Et illud iō qm̄ indigent exiccatōne forti et sensus eoꝝ cū hoc est vehem̄s. Et fortasse necessariū est abscinder̄ v̇gā ipam qū sr̄ ipam putrefiūt vlcera et pambulant.

De cura. C. xxi.

Ulcera q̄ sunt sup caput v̇ge indigent eis que sunt vehem̄tioris exiccatōnis q̄ꝑ sint ea quibꝰ indigent facta sr̄ ꝑputiuꝫ et cutem etiā qm̄ caput v̇ge est vehem̄tioris siccitatis in ꝯplōne sua. Et ista vlcera aut sunt recentia: aut sunt antiqua. Et de eis sunt q̄ sunt maligna. Et recentibꝰ quideꝫ nō est res melior q̄ꝑ aloes et assumant̄ aloes plūbum vstū et climia abluta cū vīo et tutia. Et apꝓximāt illi margarite: et uene aduste sunt mirabiles in hoc. Et cinis ouoꝝ et tutia puluerizati et epithimati cū aq̄ fr̄a. Si auteꝫ sunt humidiora illis et iam faciunt pus īdigent eis q̄ sunt fortiora sic es vstū et cortices arboris pini habentis ḡna pua adusti. Et si indigent generatis carnis misceat̄ cū eis tus. ¶ Medicam̄ expṫuꝫ ad ea q̄ indigent exiccatione vehem̄ti cū incarnatōne ℞. tutie et aloes et sarcocolle et turis et scedenigi et corticis mediāi algarab adusti et aluminis iameni et atrimenti adusti et gallaꝝ et balaustiaꝝ et acatie omniū ana ptes eq̄les et floris eris ptē. i. et. ſ. et capitū ḡnatoꝝ etiam acetosoꝝ ptē. i. fiat ex eis vnguentū cū ol̄o ros̄. ¶ Descriptō alia scoria ferri plumbū vstū san. draco. charte cōbuste alumē cōbustū sumant̄ et cū ol̄o ros̄. fiat ex eis empl̄ꝫ aut vnguentū: aut troc. Et si fuerint antiq̄ ponāt in eis tus et minutū eius et aloes ꝫꝫ ptes equales q̄ꝑ si illic fuerit corrosio tunc ex eis que cōferūt illi ē vt sumantur cinis capilloꝝ hōis et aniuden et lentes montane et fiant ex eis puluis et empl̄m. Et iteꝝ fortius illo sūant̄ đ vnoquoqꝫ duorū arsenicorū. vii. ptes et calcis non extincte lapides. xx. et acatie. xii. ptes ꝯficiātur cū aceto et succo alessiꝰ hūidi. et fiant trocisci in vmbra et administrentur. Et fortius illo est illđ qđ. ℞. vtrūqꝫ arsenicum ⁊ acatiaꝫ et staphisagriā et cinerē aneti et pip de quibus fiant trocisci. ¶ Si aūt maligna fiant et denigrentur tunc melius est vt penitus absidat̄ locus niger et curetur cum vnguento generatiuo donec generetur.

De vlceribꝰ interioribꝰ v̇ge. xxii.

Curatō illius est curatō vlcerū vesice ⁊ qn̄ꝫ necessaria sunt ea que sunt sic medicam̄ de chartis cōbustis et alumine adusto et climia abluta pꝰ cōbustionē. Et de corticibꝰ arboris pini minoris scedengi ture de quibꝰ fiant troc. et admīstrēt in iiectorio.

De fricatione in virga. C. xxiii.

Fit ex materia calida effusa ad ipsam et sudore acuto resudante ex partibꝰ eius q̄re facit ipā fricari.

De Cura. Caᵐ. xxiiii.

Expellat̄ humor cū phlebotomia et solutōne ventris. Deinde sumat̄ acatie et memithe amborū ana. ʒ. i. salis ammoniaci aloes ana sexta. ʒ. i. croci. xii. ʒ. i. et quātuz sunt omnia vsnen terantur omnia et cribellentur et cōficiantur cū olō sambacino est enim mirabile. Et qn̄qꝫ sedat̄ si liniantur desup in balneo acetum et olm rosꝫ. Et sint in ipō nitrū et alumē. Et si est fr̄a ponat̄ in ipō aliquid de staphisagria. Et qum egreditur ex balneo liniatur ex albumine oui cum melle et si nō ꝯfert aliquid et iaz facta fuerit phlebotomia et eūo tunc fiat ventosatō ab interiore parte coxe et in ꝑximo illius loci: aut mittantur sup ipam sanguisuge.

De apatibꝰ virge calidis. C. xxv.

Curatōnes eoꝝ sunt ꝑxime curatōnibus apatū testiculoꝝ calidoꝝ: sed sunt magis tollerātia stiptica in principio rei et d̄ descriptionibꝰ eorū sibi ꝓpis est hec cortices ḡnatoꝝ et rose sicce et lentes decoquant̄ in aqua: et qū indecoctione dissoluunt̄ terantur cū olō rosꝫ. et adminīstrēt̄. Et iterū chimolea cū aq̄ solatri et similiter bolū armenū et lentes et folia alkekengi.

De apatibꝰ virge fr̄is. C. xxvi.

Sermo de eis est ꝑximꝰ sermoni de apatibꝰ testiculorū et multiplicantur in dispositōne cacesie et hydropisis. ¶ Et de illis que expta sunt ad ea est illud quod. R℞. ossa dactilorū ptes duas altee ptē. i. et cōterantur cum aceto et emplet̄ cū eo. ¶ Et medicamē assūptū ex furfure et āmoniaco p̄dictum in caᵒ. apatis intesticulis est medicam̄ magis ꝯueniēs locis illis et ī uirga qn̄ apat̄ apate duro.

De cura ragadiarū virge. C. xxvii.

Curentur cura ragadiarū ani. Et de illis quorū iuuamentū ꝓpinquū ē est vt sūat̄ chimolea et tutia et alcāna ꝯtrita et dragagantū et fiat ex eis et ex cera et vitellis ouoruz vnguentum.

De dolore v̄ge. C. xxviii.

Accidit dolor virge ex causis div̄sis. Et multotiens accidit a retentione vrīe quē clisteria leuia sanant et vt sit cōtentus aq̄ ordei cū iuleb et nō ap ꝑrimet seminibꝰ vt non descendant supfluitates. Deinde pꝰ clistere fiat vaporatō in circuitu pectinis et v̄ge tante q̄titatis vt leniat̄ cutis et fundat̄ desup aq̄ tepida et liniat̄ cum viol̄.

De verucis sr̄ virgā. C. xxix.

Incidantur et ponatur desup medicamē retinens sanguinez et curentur cura reliq̄ruz verrucarū.

De cura bothor et similiū moro et carnis orte et addite sup istas ptes. C. xxx.

Sumatur baurac adustū et cinis ligni vitis terant̄ cū aqua bene et ponantur sup morū et que ei similantur. Et qn̄ nō valent incidat̄ et puluerizetur desuper atrimentum et arsenicū et si fuerit deterius illo non erit excusatō quin cauterizet̄.

De corrosine v̄ge. C. xxxi

Lenificatur v̄ga cū lenitiuis ex oleis sicut sisamīo et olō narciscino et adipibꝰ subtilibꝰ notis sic adeps galline et anatis et medulle cruriū vaccaꝝ et ceruoruz et cera ⁊ resia in balneo et sine balneo et clistere fiat ex hoc genere cū iniectōnibꝰ et fiant collyria et ponatur desup aliq̄d et fiat vt eq̄t̄.

Fen. xxi. de membris generationis in mulieribꝰ tres cōtinens tractatus.

Tractatus p̄mꝰ de radicibꝰ et principijs et conceptione et ptu.

De anatomia matricis. Caᵐ. i.

Dico ꝙ instrumētū generatōnis mulieris est matrix et est in radice creatōnis silis instr̄o generatōnis qd̄ est in viris et ē v̄ga et q̄ cū ea sunt. Sed vnuz eoꝝ ē ꝯpl̄tū ꝓcedēs ad exteriora: et alterū ē diminutum retentuz in interioribꝰ et est. q. conv̄sū instr̄m viroruz. Est. n. quasi oseū siphac matricis et q̄i v̄ga collū matricis: et duo oua mulieribꝰ sic viris. Ueꝝ ipa in viris sunt magna appentia exterius elongata ad rotunditatez tendentia. Et in mulieribus sunt parua rotunda tendētia ad vehemētiā ꝯpssionis latitudinalis intrinseca in vulua pasita a duobꝰ lateribꝰ eius in ōi later̄ ꝓfunditatis cꝰ existit vnum distincta quoꝝ vnunqd̄qꝫ ap ꝓpatū est pāniculo q̄ ambo cistis vna nō aggr̄gat. Et pāniculus cuiusqꝫ amboꝝ est neruosꝰ. Et sicut viri habent vasa spmatis int̄ ouū ⁊ eūatoriū radicis v̄ge. Silr̄ mulieres habent vasa spmatis inter duos testiculos et inter id qd̄ expellit ad interiora matricis. Ueꝝ illa q̄ sunt viroꝝ incipiunt ab ouo et eleuātur ad supiora et cadunt in foramina ex q̄bꝰ descendit cooptoriū oui custodita et ꝓtecta deinde spguntur descendendo transuersa expansa habentia inuolutōnes et ꝯpl̄t ur in eo qd̄ est int̄ ipa digō spmatis donec redeat et expellat̄ ad meatū q̄ ē in radice v̄ge a duobꝰ lateribꝰ. Et ī ꝑximo eius est illud qd̄ expellit ad ipꝫ etiam extrēitas colli vesice et est lōgū in viris breue in mulieribus. In mulieribꝰ vero extenditur qd̄ est inter duo oua ad ambo ilia sic duo cornua arcuata incedentia ad duo emulctoria quoꝝ duo extrema cōtinuant̄ cū duobꝰ inguinibꝰ et tenduntur vt corda pp coitū eq̄tia collū matricis ad recipiendū ita ꝙ trahūt ipꝫ ad duo latera q̄r dilatatur et apitur et deglutit spma. Et ipa ambo sunt breniora q̄ duo iactoīs sibi sil̄es in viro. E div̄sificat̄ in hoc ꝙ vasa spermatis in mulieribus cōtinuant̄ cū duobꝰ ouis et penetrat in duobꝰ additamentis q̄ sūt vt duo cornua qui odaz oriens ex vnoquoqꝫ ouo qd̄ expellit spma ad vas et nominantur duo expulsoria spmatis et nō cōtinuantur vasa spmatis inꝰ mulieribus cū duobus ouis nisi qm̄ mēbra spmatis in mulieribꝰ ꝓpinqua sunt in lenitate duobus ouis et nō fuit necessariū indurare ea ⁊ idurar̄ panniculos āboꝝ

qm̄ ipsa sunt in cauea: qr̄ non indigent ꝓiectōne lōginqua. ¶ In viris vo non fuit bona cōtinuatō eoꝝ cū duobꝰ ouis et non ꝑmiscent̄ eis ambobꝰ. Nam si fieret illud noceret eis ambobus qū tende rent̄ vt corda ꝓpt̄ duritiez amboꝝ imo positum est inter embo mediū qd̄ nominatur endros scilꝫ expulsoriū apud medicos ad interiora eius. Et in tra matricē est extremitas rotunda neruosa in cꝰ medio est quasi semita: et sup ip̄am sunt addita menta pl̄ma incedentia. ¶ Et matrix quidē crea ta est habens venas pl̄imas ramificatas ex venis quas diximꝰ vt sit illic sustentatō embryonis. Et sit supfluitatibꝰ menstruis r̄cipitatō. et ligat̄ ma trix cū dorso ligamentis fortibꝰ pl̄ibꝰ ⁊ ad ptez su minis et vesice et ossi lato et eis que sequnt̄ ip̄am sed sunt laxa. ¶ Et de ligamentis eius sunt q̄dam quibꝰ cōtinuatur ex neruis et venis p̄dictis in ana tomia neruorū et venaꝝ. ¶ Et facta ē ex substan tia neruosa vt extendat̄ apud collectōnez et vt cō gregetur ad q̄titatē pua apud partū et non com plet̄ eius cōcauitas nisi cū cōpl̄mento augmenti sic mamillaꝝ q̄titas nō cōplet̄ nisi cū cōpl̄mento qm̄ ante illud est vana et non est necessaria: et ꝓpt̄ il lud matrix in puellis est minor vesicis pl̄m et ha bꝫ in hominibꝰ duas cōcauitates et in aliȷs concaui tates sm̄ numerū papillaꝝ mamillaruꝫ. ¶ Et locꝰ eius est post vesicam et supfluit sup eam desuper sic supfluit vesica sup eam desubtus et in anterio ribꝰ sunt intestina vt sit ei a duobꝰ lateribꝰ sustē taculū et stratus lenis et sit in tutella et non est in tentio prima in hoc veniens ad matricem ipsā: im mo ad embryonē. Et ip̄a quidem occupat quod ē inter ꝓpinquitatē vmbilici vsq₃ ad postremū mea tum vulue et ē eius collum. Et longitudo eius e qualis in mulieribꝰ est inter sex digitos vsq₃ ad. xi. digitos et qd̄ est inter illud. ¶ Et qn̄ꝫ abbre uiatur et ꝓlongatur p vsū coitus et dimissionem e ius. Et qn̄ꝫ assimilat̄ q̄titas eius figure q̄titatis e ius qui consuetus est eius ꝯcubitu et ap ꝓpinquat illi longitudo matricis ipsius. ¶ Et qn̄ꝫ tangit in testina supiora. ¶ Et creata est matrix cū duabus tunicis quaꝝ intrinseca ꝓpinquior est ad hoc vt sit venosa et asp̄itas eius silr̄. Et orificia haꝝ vena ꝝ que figuntur in matrice nominant̄ foramia ma tricis ex eis cōtinuantur panniculi embryonis et e is currit san. mēstruus. et ex eis nutrit̄ embryō. Et exterior haꝝ duaꝝ ꝓpinquior est ad hoc ut sit neruosa: et vnaqueq₃ illaꝝ tunicarū cōstringit̄ et dilatatur cū p̄patōne suaꝝ nāꝝ. ¶ Et tunica qui dez extrinseca pura est vna et intrinseca est sicut diuisa in duas diuisiones quasi distinctas non sic ꝯ solidatas: ita ꝙ si excoriaretur tunica exterior eaꝝ duarū excoriaret̄ q̄i a duabꝰ matricibꝰ quibꝰ esset collū vnū nō sic a matrice vna et inueniuntur spe ties villoꝝ omnes in tunica intrinseca. Et matrix p̄terea ingrossatur et inspissat̄ q̄si ip̄a impinguetur et illud est in hora mēstruorum. Deinde qū pur gatur extenuat̄ et exiccat̄ et ip̄a iteꝝ attenuatur cū magnitudine embryonis. Et eius dilatatō est sm̄ dilatatōnez corporis embryonis: et qū coitur cum muliere expellitur matrix ad hos matricis quasi ꝓcedens desiderando attrahere sp̄ma p sui nām. Et qū dr̄ matrix neruosa non intelligitur p illud quod eius creatō sit ex neruis cerebri: imo ꝙ crea tō sit ex substantia similis neruis alba ꝓuata san. viscosa extensiua et non adueniunt ei ex cerebro nisi nerui pauci quibꝰ sentit: et si essꝫ vehementi us neruosa vehementius cōmunicaret cerebro. Et colluꝫ quidem matricis lacertose carnis est q̄si ip̄m sit cartilaginosū et quasi sit ruga sup rugā cui addit pinguedo duritiem et cartilaginositatē. ¶ Et imp̄gnatō iteꝝ in hora imp̄gnatōnis et in ea est meatus oppositus ori matricis extrinseco ex quo d̄ glutit sp̄ma et expellit mēstrua et parit fetum. Et fit indispositōne cōceptōnis in sūmo cōstrictōnis quam fortasse non ingreditur extremitas acus. Deinde dilatat̄ p̄cepto dei excelsi et egreditur ex ea fetus. ¶ Meatui aūt vrine in ea est locus aliꝰ et est ꝓpinquior ori matricis ab eo qd̄ sequitur su premū eius. ¶ Et de mulieribꝰ ē cꝰ matricis col lū redit ad sinistrū. et de eis est cꝰ est ad dextruꝫ et ante violatōnez puelle virginis sunt in ore ma tricis panniculi cōtexti ex venis et ligam̄tis subti libus valde ortis ex ōi mēbro eius qd̄ d̄struit vio lator et currit qd̄ in eis ex san. est.

De generatione embryōis. C. ii.

Quꝫ matrix colligitur sr̄ sp̄ma tūc p̄ma di spositionū q̄ aduenit illic est spumositas sp̄matis. et est ex opatōne v̄tutis for matiue. ¶ Et v̄itas q̄dez dispositōnis ip̄ius spu mositatis est ex hoc ꝙ virtus informatiua mouet illud qd̄ est in sp̄mate ex sp̄ū animali nāli et vita li ad mineram vniuscuiusq₃ eoꝝ in q̄ figitur. Et creat̄ illud mēbrū ex eo sm̄ mōm quē exposuimꝰ et declarauimꝰ in libris principioꝝ. et ꝓpt̄ illud r̄ pitur exufflatō tota impelli ad mediū humiditatis vt p̄pet̄ locus cordis: deinde fiunt a latere eiꝰ d̄x tro. et a later̄ eius suppremo due vesice quasi ra mificate ab eo tangentes ip̄ꝫ vsꝫ ad horā: deinde sepantur ab eo et discernūt et fit p̄ma illud ex qͦ creatur cor. et a dextra illud ex quo creat̄ epar et impletur alia sanguine ad albedinē declini: et pe netrat ad exteriorē partē humiditatis sp̄e pꝰ duas vesicas ventositas inundans eaꝫ vt r̄cipiat pp eā restauratōnez ex matrice et ex sp̄ū et ex san. et cre atur vmbilicus et ꝙ p̄mo creatur tunc est pannicu lus. ¶ Veruntm̄ vesice cordis et ep̄is et cerebri creationē vmbilici p̄cedunt: q̄uis cōplem̄tū hoꝝ triuꝫ postponatur a ꝯpl̄m̄to substantie vmbilici. Et hoc quidem iam verificauimꝰ et declarauimꝰ diuersitatē in eo in liͦ. principioꝝ scientie nālis. et qū sp̄ma figitur et spumat et penetrat spuma ad ꝓfundū. s. vesicam cordis generat̄ panniculus ex hoc ꝙ sp̄ma muliebre mouet sp̄ma masculinū ⁊ est sepatus. Deinde non suspenditur a matrice ni si cū foraminibꝰ pp attractionez nutrimenti. ¶ Et embryon quidez nō nutritur cū hoc panniculo nisi dū paniculꝰ in ea et nutrimēti paꝝ est necessariuꝫ. Qū aūt indurat̄ tunc fit cibatō p illud qd̄ genera tur in poris eius ex meatibꝰ manifestis vēosis. Deinde diuidit̄ post spatiū in panniculos. Et ve ritas quidez est ꝙ pm̄ membruꝫ qd̄ creatur ē cor q̄uis de. Hip. dicat̄ ꝙ dixit ꝙ pm̄ qd̄ generatur est cerebrū et oculi sm̄ ꝙ testificat̄ illud dispositō pulloꝝ oui. ¶ Cor. v̄o non est in primis qū creat̄ in omni re apparens manifestū et seq̄tur capitula

p⁹ in quib⁹ dixit ꝙ rectius est vt sit pᵐ qđ creatᷓ ep: qm̄ prima opatō corpis est nutrimētū qd sit fᷓs fm appetitum eius et desideriū ipius. ¶ Et fmo iste ostenditur esse corruptus ex via expimenti: qm̄ studiosi in hac re non testificantur rē esse ƀƺ ꝙ existimauit omnino ex ratōcinatōne. ¶ Et est qm̄ si res est fm ꝙ ipe existimat ꝙ creatᷓ in ṗmis illud ꝯopatō in ṗmis pmittenda est qū ab eo nō fiat nutrimentum: tunc sciat ꝙ non nutritur mēbruꝫ aialᷓ in q° ñ est sustentatō vite cū calore nāli. Qū g° ita sit necesse est vt c͞reē mēbꝝ a quo ꝓcedit calor nāl lis et spūs vitalis ante creationē nutrientis ipm. Et v̇tus informatiua non indiget in dispositione formatōnis nutrimento dū nō accit resolutō sensibilis sensibile faciens nocumētum: qr̄ sit necessarium restauratōne eius et sit necessarius spūs vitalᷓ et calor animalis vt erigatur eo. ¶ Qđ si dixerit ꝙ ꝯphensio informatiue est ex patre: tunc silr̄ et v̇tus nutritiua associata v̇tuti informatiue generate est ex pte patris. ¶ Qualr̄ g° erit ꝙ illa magis antecedat in modis suis: et hec dispositō alia sit inuenta in embryone sanguineo in siphac et extensio eius in siphac sit extensio aliq̄. Et in hac dispositōne illa que de vesicis est sanguinea cōv̄titur ad sāguineitatem et ꝯuertitur vmbilicus ad formam vmbilici sensibiliter. et recipiunt dispositōnes ꝯuersionē spmatis ad conceptionē et quedam earuꝫ ad soliditatē et illic membris principalib⁹ iam apparet impssio sensibilis et q̄titas sensibilis. ¶ Et q̄daꝫ eaꝝ ꝯuersionē ad hoc vt cōpleatᷓ creatio cordis et membrorū ṗmorū et incipiunt separi ab inuicē. Et inter ea sunt meatus suppmi et sunt extremitates iam lineate. sƺ non sepantur integre et vasa eius deinde ad hoc vt fiant extremitates: et vnicuiq; cōuersioni: aut duab⁹ ꝯuersionib⁹ simul est spatiū sup qđ statur et non est illud de illis q̄ ñ diuersificantur in hoc. ¶ Nam diuersificatᷓ in masculis et mulierib⁹ embryonū et sunt in mulierib⁹ tardiorᷓs et nō signt experimētū et ꝓbatō in hoc: qm̄ inter ea ambo in veritate non est diuersitas. Unumqđq; enim eoꝝ non indicat nisi p illud sr̄ qđ pterijt res fm expientiam eius et non est impoſᷓe ꝙ sit istud qđ exptū est in fine cadens fm illud qđ ei diuersificatᷓ. ¶ In toto enim illo est qđ est plm ꝓculdubio. Et plm est in eo qđ generatᷓ plus. ¶ Et spatium quidem spume est. vi. dierū aut. vii. et in his dieb⁹ format informatiua in embryone ñ petendo aliquid ex matrice: et p⁹ illud appetit. Et inceptō lineaꝝ et punctorū est tribus alijs dieb⁹ post illud. et sunt. ix. dies ex principio. ¶ Et q̄nq; fit antecessio die vno aut postponitur die vno: deinde post. vi. dies alios et sunt. xv. a conceptōne penetrat sanguineitas ī toto et fit illud unde creatur. ¶ Et q̄nq; antecedit die vno aut duob⁹. Et xii. dieb⁹ post illud fit humiditas caro: et iam discernuntur frusta carnis et discernuntur mēbra tria manifeste. et iam sepantur alia a contactu alioꝝ et extenditur hūiditas nuche. et q̄nƺ postponitur aut antecedit duob⁹ dieb⁹ aut tribus: deinđ post nouē dies sepatᷓ caput ab humeris et extremitates a laterib⁹ et ventre ut discernat sensus in quibusdā eoꝝ et occultetur in quibusdā eoꝝ ita vt sētiat post illud. iiii. dieb⁹ cōpletis. xl. diebus et

postponitur raro vsq; ad. xlv. dies et minus in hoc est vsq; ad. xxxv. dies. ¶ Et dr̄ in doctrinis ṗmis ꝙ qñ post. xl. dies scidītᷓ abortū et ponitᷓ in aq̄ fr̄a appƺ res pua discretaꝝ extremitatū. ¶ Et masculus est velocior in illo toto q̄ femina. Ur̄ enim ꝙ sit minus spatium formatōnis masculoꝝ. xxx. dies et minus ꝑturitionis ē medietas āni et qđ dicem⁹ in ꝓximo. ¶ Determinatō auteƺ dispositōnis masculi et femine in distinctōne spatīj est res quā quedā ps medicorum iudicat audacter et stulte. ¶ pᵐ enim inuenit spma respirās respirarᷓ. Et pᵐ qđ agit informatiua est ꝙ aggr̄gat calorem īnatū: deinde exitus et meatus: deinde p⁹ illud incipit nutritiua opari. ¶ Et apud quosdam embryon iam respirat ex ore deinde respirat cum eo maiori respiratōne qū cōpletur ī matrice. sed ñ est sup illud significatō. Et apud quosdā qū supuenit formatōni embryonis duplum eius in quo formatᷓ mouetᷓ et supuenit motui duplū eius in quo mouetᷓ nascitur ita vt sit spatīj qđ est a prima inceptione ꝯceptōnis vsq; ad motū triplū et lenitas accidit cū motu sensus. et dr̄ ꝙ tempus equale medium ad formationem eius est. xxxv. dierum et et mouetᷓ in. lxx. diebus et nascitur in ducentis et decem dieb⁹ et illud est. vii. menses et ātecedit dieb⁹ aliquot. ¶ Et q̄nƺ postponitur: qm̄ fortasse cadit in. xxxv. dieb⁹ raritas et multiplicatur in duplatōne. ¶ Et q̄nƺ est illud qđ est plus. xlv. dierum et mouetᷓ in nonaginta dieb⁹ et nascitur in ducentis septuaginta et illud est. ix. menses. ¶ Et q̄nq; cadit in hoc iterum diuersitas in diebus sic dictum est. ¶ Et natus in. viii. mensibus q̄uis sit iam cōpletus tñ plm iudicium eius est vt ñ viuat fm ꝙ faciam te scire post. Et ipe quidem nō iam ine gre cōpletur nisi fm ꝓportōnem p̄dictam et nascitᷓ apud cōplmentū suū. ¶ Est eniƺ spatium. xl. dieꝝ: deinde. lxxx. dierum: deide. cc. et. xl. dierū et minoratᷓ et additur fm ꝙ sciuisti. Et dixerunt non inuenitur in abrotu masculus cōpletus ante. xxx. dies e femina que compleatur āte. xl. dies. ¶ Et dixerunt ꝙ natū in. vii. mense ingreditur virtus p̄patōnis cū hoc ꝙ supueniūt natiuitati eius. vii. menses et natū. ix. mensibus et natum post. x. menses. ¶ Et nos afferemus in spatijs impḡnatōnis et ptus caᵐ. in tractatu qui sequitᷓ hunc tractatum. ¶ Et scias ꝙ san. mēstruus impregnante diuiditur in tres ptes scilicet pteƺ que cōuertitur in nutrimentū: et pteƺ que eleuatᷓ ad mām̄illas: et pteƺ que est supfluitas stans vsq; quo veniat hora ⁊ expellatur. ¶ Ampli⁹ fetus cōtinetᷓ trib⁹ pāniculis scilƺ secūdia que est pannicul⁹ cōphendens ipsū in quo cōtexuntᷓ uene ex transuerso c⁹. pulsatiles diuiduntur in duas venas et eius quiete in venam vnam et nominatur biles et est īuolutus et effunditur ad ipƺ vrina fetus. Et tertio qui dr̄ abgas et est ꝓfundatō sudoris et non est necessarium vas alius supfluitati egōnis qū sit illud ex quo nutritur subtile in quo non est durities neq; fex. et neq; sepatur nisi aquositas vrine: aut sudor. ¶ Et de panniculis qui ei est ꝓpinquior ē panniculus tertius et est subtilior eoꝝ vt aggr̄get humiditatē resudantem ex embryone et ī r̄tentione illius totius hūiditatis ē iuuamtuƺ ut ñ pmutetᷓ

ſuper ipm̄ et ſup matricem. ¶ Et ſilr̄ in elonga-
tōne eius qđ eſt inter vmbilicū et matricem pan
niculꝰ enim durus ledit eum ſuo tactu ſic ledūt ꝑ
pt̄ tangentia ea que ſunt in cute ꝓpinq̊ temporis đ
illis que naſcuntur ſr̄ vlcera qn̄ nōdū ſint firma.
Panniculꝰ aūt qui ſequitur hunc ad exteriora eſt ĩ
uolutus: qm̄ eſt ſilis inuolutōnibꝰ ad quaꝫ quideꝫ
penetrat ex vmbilico effuſorium vrine et non ex
v̊ga qm̄ virge meatus eſt cōſtrictus et ꝯtinet la-
certꝰ ꝓpoſitus qui ſoluitur cū voluntate et ſunt uſ
qꝫ ad finem eius. ¶ Anfractus et hora hꝰ vſus ē
hora ptus et cōuerſionis. ¶ Hoc auteꝫ eſt amplū
directi introitus: et poſita fuit vrine ꝓfundatō ꝑ
ꝑa: qm̄ ſi obuiaret corpori nō tolleraret eam cor
pꝰ pp mordicatōnem et acuitatem ſuam: et illud
in ea manifeſtū eſt. ¶ Et dr̄a quidem ĩter ipſam
et humiditatem ſudoris in odore et rubedine co
loris manifeſta ē. Et ſi obuiaret iteꝝ ſecūdie for
taſſe corrumperet illud ſup quod ſuſtentaret̄. ¶
Et vene quidem ſecūdine habēt duas tunicas ſub
tiles et texuntur in eo qđ eſt inter eas vene. Et ꝑ
ueniunt vnunqđqꝫ genꝰ eaꝝ ad duas vēas. ſ. ar
teriam et quietam. ¶ Vene aūt quiete qū ingre-
diuntur abbreuiant ſpatium ad ep: qr̄ fiunt ve-
na vna vt ſit ſalubrius et penetrat ad gibboſitatē
ep̄is vt eūo nō cōprimat fel ex concauitate eius et
in veritate hec vena non oritur niſi ex ep̄e et de
ſcendit ad vmbilicū ex ſecūdina et diſptitur illic.
et fiunt due vene et egrediuntur et mouentur ex
ſecūdina ad orificia venaꝝ que ſunt in matrice.
Et iſtis quidem venis accidūt duo quoꝝ vnum ē
ꝙ ip̄e ſunt apud orificia que ei obuiant tenuiores
et ſunt quaſi ſint extremitates ramorū et iterū ip̄e
nō deſcendūt in ꝑmis niſi inde: qm̄ ip̄e aſſumūt
ſan. illinc: qr̄ exiſtimat̄ ꝙ ille oriantur illinc. ¶
Nō ſi cōſideraueris amplitudineꝫ foraminis faci
ēt te exiſtimare ꝙ radix ſit ex ep̄e. ¶ Et ſi cōſiđ
raueris cōuerſionem ad ſanguineitatē faciet te exi
ſtimare ꝙ radix ſit ex ſecūdina. ¶ Verū ꝯſide-
ratō ꝑma eſt ꝯſideratō foramis et meatꝰ. Conuer
ſiones vero ſunt ſic inſtr̄a ſupficieꝝ ꝯphendentiū
foramē. ¶ Et ſilr̄ arteria aggr̄gatur ad arterias.
Et ſi acceperis principiū ex ſecundina inuenis eas
penetrantes ex vmbilico ad arterias magnas que
ſunt ſup dorſū ſuſtentante ſup veſicam ip̄e ſunt
mēbra ꝓpinquiora ad q̄ poſſe eſt vt ip̄e ligentur il
lic cū quibus ſunt ligate panniculis laxis. Deinde
ſunt penetrantes in arterias ſempiternas que non
appiuntur in animali vſqꝫ in fineꝫ vite. ¶ Hec
eſt g° manifeſtatō ſermonis medicoꝝ. In veritate
v̊o ſunt duo rami quoꝝ origo vera eſt ex arterijs
et ſm̄ cōſideratōnē ꝑdictam. ¶ Et dicunt medici
ꝙ non conuenit eis ambabus vt vnirent̄ aut ex
tenderentur ad cor: ꝓpt̄ longitudinem ſpatij et in
nentōnem ſepantium. Et ꝓpea ꝙ ap ꝓpinquat ſpa
tium ambarū eis quibus continuantur nō indigue
rūt iunctōne et dicunt ꝙ ꝓpea ꝙ arterie et vene
penetrantes ex corde et pulmone in illa hora non
cōferunt iuuamētum magnū in anhelitu. ¶ Conv̊
ſum eſt eaꝝ iuuamentū ad nutrimētū qr̄ factus eſt
vni eaꝝ ad aliam meatus q̄ oppilat̄ apud ptū. ¶
Pulmo. n. non eſt niſi rubeus in embryone: qm̄
nō reſpirat illic: imo nutritur ſanguine rubeo ſub
tili et non albificat ipꝫ niſi pmiſtō aeritatis. ¶ Et
dicunt medici ꝙ pāniculus inuolutus creat̄ ex ſp-
mate mulieris qđ eſt paruꝫ et minus ſpmate viri
qr̄ nō fuit poſſe vt eſſet amplius. ¶ Factus eſt er-
go longus vt tōtinuaret̄ fetus cū inferiore pte ma
tricis et coarctatus eſt ab humiditatibꝰ ōibꝰ qr̄ n̄
eſt excuſatō quin penetret ad ſudorē effuſoriuꝫ ā
plū. et hoc eſt ex dictis eoꝝ non in ſuo loco. ¶ Et
qū ad cor fetus antecedit cōplō maſculina fluit in
oīa mēbra. et eſt qū maſculinitate ſua aſſimilatur
pr̄i ſuo. ¶ Et qn̄ꝫ eſt cauſa maſculinitatis pt̄ ꝯplo
nem patris ſui: īmo eſt vacuitas matricis: aut ex
cōplone ſpmati accidente ꝓp̄e: q̄pp nō oportet
vt qū ip̄e aſſimilatur patri in hoc ꝙ eſt maſculus.
ꝙ ſit ei ſimilis in reliquis mēbris: īmo qn̄qꝫ aſſimi
latur matri. Et aſſimilatō quideꝫ indiuidualis ſeq̊
tur figuraꝫ et maſculinitas nō ſequitur figuram:
īmo cōplonē. ¶ Et qn̄ꝫ accidit cordi ſoli quaſi cō
plo patris que ſpgitur in membra. ¶ Ex pte aūt
ꝓpatōnis figuralis eſt receptō materiei in extremi
tatibꝰ decliuis ad figurā matris. Et qn̄qꝫ eſt infor
matiua potens ad hoc vt dominet̄ ſpmati et figu
ret ipꝫ ex pte lineatōnis cū figura ꝑma: ſed deficit
ex pte cōplonis vt faciat ipꝫ ſimile ei in cōplone.
Et dixerunt quidam ſapientū et nō ſunt elongati
a iudicio poſſibilitatis ꝙ de cauſis aſſimilatōnis eſt
illud qđ exemplificatur qū eſt diſpoſitō conceptō
nis in mente mulieris: aut viri ex forma humana
exemplificatōne firma. ¶ Cā auteꝫ in ſtaturis qn̄
qꝫ eſt diminutō que eſt in ip̄is ꝓpt̄ māꝫ puam in ꝑ
mis: aut ꝓpt̄ puitatē nutrimenti apđ creationem:
aut ꝓpter paruitatē matricis: qr̄ nō inuenit fetus
dilatatōnem in ea ſic accidit fructibꝰ qui ponunt̄ i
formis qū ſint adhuc īmaturi qr̄ non fit additō ſr̄
eos. ¶ Et cauſa quidem in gemis eſt multitudo
ſpmatis ita vt non ſpgatur ad duos ventres ma-
tricis ſpſione replēte totū ſꝫ ſingularitateꝫ. Et qn̄ꝫ
accidit pp diuerſitatem expulſionis duaꝝ eiectō-
nū qn̄ puenit illi diuerſitati motus matricis in at-
tractōne: nā matrici apud attractōnē accidūt mo-
tus ſequentes ſic illi qui deglutit bucellam pꝰ bu-
cellā. et ſic reſpirat piſcis emittendo reſpiratōnem
poſt reſpiratōnē: qm̄ expellunt̄ ex eo ad ꝓfunduꝫ
matricis impulſiones. Et eſt vnaqueqꝫ impulſio
cū attractōne ſpmatis đforis inquiſitō matricis ad
aggr̄gandū inter duo ſpmata. Et illud eſt res quā
ſentit ille qui ex coeuntibꝰ ſollicitus eſt. ¶ Et ſci
unt illud iteꝝ ip̄emet et ille impulſiones et attra-
ctōnes ſingulares non ſunt pure: īmo ſunt tremu
le. q. vnaqueqꝫ eaꝝ ſit cōpoſita ex motibꝰ. Sed
ip̄e nō cōplentur niſi apud numerū titilatōnū: i-
mo ſentitur poſt omnē ſumā titilatōnū quies que
dam. Deinde redit in quiete ſimili ei que eſt int̄
eiectōnes qū virga eiecit ſpma: et fit omnis viciſ
ſitudo ſecūda debilioris virtutis et mīoris nume
ratōnis titilatōnū. et fortaſſe ſunt vices vltra tres
aut. iiii. Et ꝓpt̄ illud multiplicat̄ delectatō ipaꝝ:
Ip̄e enim delectant̄ ex motu qđ eſt in eis: et dele
ctantur ex motu ſpmatis viri in ore matricis ea-
rū deſcendendo ad ventrem matricis: īmo dele
ctantur ꝓpt̄ ipm̄ motum qui accidit matrici. Et n̄
verificatur ſermo dicentis ꝙ earum delectacō eſt

ꝯplementũ nõ stant nisi ſꝫ descensiõẽ spmatis uiri
ac si vir nõ emitteret spma non delectarentur ipe
sui ipsius spmatis emissione. ¶ Et ꝙ si vir emit-
tit spma et matrici eaꝝ nõ accidant motus isti. et ñ
quiescant ex eis tunc ipe iueniunt delectatõnẽ a ꝺ
lectatõne pua cꝰ siſe est etiã viris ante motũ spma
tis ipoꝝ siſis fricatõni et cõmotõni que fit in emis
sione hũoris qui nõ est spma. neqꝫ sermo dicentis
ꝙ qũ spma viri sup matricem funditur extinguit
eius caliditatem et sedat ipius inflatõnem sic aqua
fra q̃ effunditur sup aquã calidã bullientem. Hoc
enim nõ fit nisi ſm mõm quẽ diximꝰ qũ ipe emit-
tunt spma et deglutiunt spma viri qũ descendit.
In alia enim hora non fit virtus de qua sit curan-
dũ. ¶ Et qñqꝫ cõuenit ꝓiectõ virge eius effusio-
ni clepsydri qr̃ pmiscentur ambo et sequntur illã
ꝓiectiones similes illi vice vna post aliam: qr̃ im
p̃gnatur mulier ex ventribus numero pluribꝰ qũ
vnaqueqꝫ pmistõ sepata sit p se ipam. ¶ Et qñqꝫ
sunt pmistões vtrorũqꝫ spmatũ simul. Deinde
abscindũt aut abscinditur vnum antecedens cã vẽ
tositatis aut titilatõnis aut alterius rei ex causis se
pantibꝰ: qr̃ distinguitur vnunqꝺqꝫ ſm singulari
tatem suam. ¶ Et qñqꝫ est illud post texturã pan
niculi et fit multitudo in re vna: et hoc est ex eis
que non cõplentur neqꝫ consequntur vitaꝫ. ¶ Et
qñqꝫ est ante illud et que currunt hoc cursu. Siſe
igitur est qꝺ fit pue vtilitatis. Et vtile quidem
non est nisi illud qꝺ cadit in radice distinctum. et
spma virile est adhuc nõ exuberans neqꝫ implens
matricem neqꝫ pueniens ad ptes. iiii. donec conti
nuetur cũ eo spma mulieris ex duobꝰ additamen
tis que sunt duo cornua similia ossibus dactiloruꝫ
et qũ pmiscentur fit ebullitio p̃dicta. ⁊ creatur ue
sica et panniculꝰ ṗmꝰ et suspenditur spma totum
tunc cũ duobꝰ additamẽtis que sunt duo cornua:
et inuenit illic qꝺ alit ipꝫ dũ pmanet spma vsqꝫ
sumat ex san. mẽstruo ex foraminibꝰ cũ quibus cõ
tinuatur panniculus generatus. ¶ Et ſm. G. qui
deꝫ iste panniculus est sic linimentũ qꝺ creat sper
ma mulieris qũ ipꝫ effunditur illuc vbi effuditur
ad ipsum spma viri: et si non pmiscetur cũ eo tũc
discernitur apꝺ pmistõnem. ¶ Et mulier quideꝫ
et mulier suscipiunt spma sup spma et delectan-
tur ambe simul. ¶ Partꝰ ṽo nõ fit nisi qũ fetui ñ
sufficit qꝺ ei mittit secundina ex san. et qꝺ puenit
ad ipꝫ ꝺ attractõne aeris qũ membra eius iam cõ
pleta sint. ¶ Mouet̃ gᵒ tunc apud septimũ ad exe
undũ qũ in eo cõpletur virtus. ¶ Et qũ deficit ad
uenit ei debilitas quedam et non salit ad ipꝫ cũ ea
virtus vsqꝫ ad nonum. ¶ Qꝺ si egrediat̃ in octa
uo egr̃dit̃ et est debilis et non exṗmit̃ a virtute
faciente nasci: imo ex causa alia exṗmente ledente
debili. ¶ Et egr̃ssio quideꝫ fetus non cõpletur ni
si p scissionẽ panniculorũ humidoꝝ et effusionẽ hu
miditatũ eoꝝ et facientium ipꝫ lubricari. ¶ Et qñ
qꝫ conuertitur sup caput suuꝫ in ptu natali vt sit
facilioris sepatõnis. ¶ Partus ṽo sr̃ pedes vtros
qꝫ est ꝓpt̃ debilitatem eius qui nascitur. ¶ Non e
nim põt conuerti et est timorosum. Non. n. vtile
est ſm pſm. Et fetus quidem ante motuꝫ suuꝫ ad
exitum est sustentatus cũ facie sua sup pedes suos
plantis manuuꝫ suppositis genibꝰ suis et naso ipsi
us inter ambo genuã et oculis sup ea ambo et col
ligit ea ambo ad anteriorem partem sui. et est po
situ collũ eiꝰ et facies ipsius ad dorsũ matris eius ꝺ
ferendo cor. ¶ Et hec quidem p̃patõ cõuenienti
or est ad cõuersionẽ faciendam. Lꝫ quidam dixe-
runt ꝙ faciei mulieris p̃patõ est ſm cõtrarium hꝰ
p̃patõnis. et hoc non est nisi masculi et adiuuant
ad cõuersionẽ g̃uitas supiorũ fetus et magnitudo
capitis eius ꝓpe. ¶ Et qñ sepat̃ apitur matrix ap
tõne tali cꝰ silem efficer̃ nõ valet in suo simili. ¶
Et necessariũ est vt sepentur quedam iuncture et
sustentent̃ adiutorio dei excelsi post illud: et ꝓpt̃
illud redeunt in ꝓximo ad continuatõnem nãlẽ. ⁊
est opatõ illa de opatõnibus fortibus naturalibꝰ.
Et formatiua quidem apꝓpriata ẽ re cõtinuat ad
creatõnem vt sit p̃pata non cessans cõp̃hender̃ cuꝫ
augmẽto fetus que nõ cõprehendit̃ et hoc ẽ de se
cretis dei. Sit gᵒ deus exaltatus qui est rex ve-
rax laudabilis et benedictus et melior omniũ fcõ-
rũ. ¶ Comp̃hensio igitur hꝰ est ꝙ cã ptus fetus
nãſ ẽ ꝙ ipe ĩdiget aer̃ pſio. ⁊ cibo pſio et qũ expgi
scũt̃ virtutes anime eius q̃rentes latitudinem spa
tiositatis et attractõnẽ aeris copiosã et cibũ abun-
dantem et fugiens a strictura et a penuria attactõ-
nis aeris copiosi et paucitate cibi. ¶ Qũ gᵒ nascit̃
nõdũ cõp̃hensi sunt in eo somnus et expgefactõ:
qũ gᵒ adueniunt ei ridet post. xl. dies.

De egritudinibus matricis. C. iii.

Accidunt matrici omnes egritudĩes ꝯpſo
nales et instr̃ales et cõmunes. Et accidũt
ei egritudĩes imp̃gnatõnis sic vt non ĩ
p̃gnetur: aut vt imp̃gnetur et abortũ faciat et vt
imp̃gnetur et nõ faciat abortũ: immo fiat difficilis
et scpet̃ et moriatur in ea fetus et accidunt ei egri
tudines mẽstrue ita vt non emittat menstrua: aut
emittat menstrua pauca: aut non in hora sua: aut
mala: aut vt sup̃fluant menstrua eius et fiunt ei e-
gritudines ꝓpe et egritudines p cõmunitatem ita
vt cõmunicent ipi mẽbra alia vel et fiunt ei egri-
tudines ꝓpe et egritudines p ꝓpetatẽ ita vt nõ cõ
municent ipa mẽbris alijs. ¶ Et qñqꝫ fiunt ab ea
egritudines mẽbroꝝ aliorũ p cõmunitatem ita ut
cõmunicent ei alia membra sic fit in prefocatõne
matricis. ¶ Nã qũ multiplicantur egritudines in
matrice debilitatur ep et p̃patur ad hoc vt gene-
ret̃ ex eo hydropisis.

De significatõnibꝰ ꝯpſonũ matricis.

De significatõne caſitatis. C. iiii.

Caliditatem matricis sig̃nt cõmunitas cor
poris et paucitas mẽstruoꝝ et sig̃nt ipã
calor mẽstruorũ. Et ꝓpe qũ sumit̃ pannꝰ
lineus: et supponitur in nocte. Deinde exiccatur ĩ
vmbra et cõsiderat̃ an sit rubeus an citrinis. et si
gnificat caliditatẽ et cholerã aut sanguineam: aut
sit niger et albus et sig̃t cõtrarium illius. ¶ Veꝝ
niger cũ fetore putrido sig̃t caliditatẽ q̃dam: et
qui est sine ipa sig̃t frigiditatẽ. ¶ Et qñꝫ sig̃t cali
ditas ex doloribꝰ in partibꝰ epis et vulneribus
et vlceribus accidentibus in matrice et exiccatõ la
biorum mulieris: et multitudo piloꝝ et tinctura
aque secũdum plurimum et velocitas pulsus.

De significatõne frigiditatis. C. v.

RЕtentō mēstruoꝝ: aut paucitas eoꝝ aut subtilitas eorū et ipoꝝ albedo: aut nigredo eoꝝ vehemens et ꝓlongatō mūdificatōnis et antecessio ciboꝝ grossoꝝ ꝛ frīoꝝ et antecessio coitus plīmi et stupor in supioribus matricis et paucitas piloꝝ in pectine et puitas tincturāq̄ et corruptō coloris eius.

De signis humiditatis. C. v.

TEnuitas mēstrue et multitudo cursus humiditatis et abortus fetus qum magnificatur.

De signis siccitatis. C. vi.

EXiccatō et paucitas cursus.

De sterilitate et diffitultate impgnatōnis. Cam. septimum.

CAusa sterilitatis: aut est in spmate viri: aut in spmate mulieris: aut in membris matricis. aut in mēbris virge et instrumētis spmatis: aut ppt̄ causā in principijs sic tristitia et timor et tremor et dolores capitis et debilitas digōnis: et sacietas nauseatiua: aut ppt̄ errorē accidentem. ¶ Cā vo que est in spmate est sic malitia cōplōnis diuersificantis virtutē generatōnis calide: aut frē. s. frē ex frigore natali: aut frigore accidente longe retentōnis spso: aut humiditas: aut siccitas. et cā illius sunt cibi nō cōuenientes: et acetosa etiam. Ipa enim sunt in summa eoum q̄ infrant et exiccant. ¶ Et qñ est cā que est in spmate siccitas cōplōnis nō ꝓhibens generatōnem scd facit ipz difficilē: aut corrumpit illud qd̄ aduenit matrici de alimento infantis. ¶ Et qñ est cā in spmate vt sit spma viri diuerse impssionis ei que est in spmate mulieris cōtrariū receptrici: aut cōmunitatis sup vnū duoꝝ ordinū et nō accidat inter ea ambo filius. ¶ Et si pmutet vnusquisq; socium suuz nō ē dubium quin sit ambobus filius. ¶ Et qñq; diuersificantur duo spmata ppt̄ cām malitie cōplōnis in vnoquoq; eoꝝ qd̄ cū alio nō equatur imo addit ei corruptōnē. ¶ Nam qū pmutatur inuenit vnunqd̄q; aboꝝ quod equat ipz cū cōtrarietate qr̄ tempat. ¶ Et de genere quidez spmatis ex quo non fit generatō est spma infantis et patientis nauseatiuam sacietatē et ebrij et senis. ¶ At spma eius qui plz vtitur coitu et cꝰ corpus non ē sanū. ¶ Spma enim currit ex omnibꝰ mēbris et ē ex sano sanum: et ex infirmo infirmū fm ꝙ dixit. Hip. et iste dispositōnes omnes inuente sunt in vtrisq; spmatibꝰ simul et dixerunt quidaz ꝙ d̄ causis corruptōnis spmatis viri est coire cū illis que nōdū sunt magne et hoc currit cursu ꝑpetatum. Cā aūt que est in matrice: aut est malitia cōplōnis corrumpentis spma cꝰ plīm est frigus cōgelans cā sic accidit ex potu aque frē mulieribus per hoc ꝙ infrat. et silr̄ viris. ¶ Et qñq; alterantur ptes mēstrue et ex eius que cōstringunt ex poris menstrue qr̄ non effeudūtur menstrua ad fetum. ¶ Et qñ est cū mā. Et humiditates corrumpunt spma iteꝝ p cōmistōnē suam cū eo: aut exiccant: aut resoluunt: aut humectant lubricantes: qr̄ debilitat retentiua et est plīm: aut debilitantes virtutez attrahentez spma: qr̄ ñ attrahit spma cū fortitudine aut ppt̄ cōstrictōnē meatuū nutrimti ex frigor̄ aut calore. aut siccitate. ¶ Et qñ vincitur ex siccitate ita vt similentur corijs siccis: aut corrumpens nutrimētū infantis: aut ꝓhibens ipz ab aplificatōne ppt̄ adunatōnem oris matricis vehemtē ppt̄ siccitatē aut frigus: aut cōsolidatōnez vlceꝝ: aut carnez additam vlcerosā et erucosam: aut sicut siccitas dominans secūdine qr̄ corrumpit meatus nutrimenti: aut accidit spmati frā et humida qd̄ accit rori in terra rorata et in cōplōne cala et sicca qd̄ accidit ī terra qñ ē madefactō spsa: aut ppt̄ abscissionē matiei que est san. mēstruus qū matrix deficit in attrahendo ipz et cōtinuatōne eius: aut est ppt̄ declinatōnē in ea: aut cōuersionem: aut vehementiam adunatōnis oris matricis ante ptū ppt̄ oppilatōnem: aut ppt̄ duritiem: aut carnē additā verucosā et non verucosā. aut cōsolidatōnem vlceꝝ. et frigus cōstringens et alia ex cāis oppilatōnis et siccitas quare non penetrat ad ipz spma: aut debilitas adunatōnis pꝰ ꝑgnatōnem: qr̄ nō retinet ipz: aut multitudo adipis lubrificantis. ¶ Et qñq; fit cū cōmunitate corporis totius. Et qñ est in matrice ꝓpe et zirbo: aut in matrice sola. ¶ Et qñ multiplicat̄ adeps sup zirbū facit cōstrictōnē sup spma et educit ipz expssione sua et opatō eius est huiusmōi: aut ppt̄ vehemtiam extenuatōnis in corpor̄ toto: aut in matrice: aut nocumentum in matrice ex apate et vlcerbus et hemorroidibꝰ et et additōne carnea ꝓhibente. ¶ Et qñq; est in ore eius res dura sic virga ꝓhibens introitum virge et spermatis: aut vlcera que cōsolidata sunt: q̄r lenitur matrix et cōstringūtur orificia venarum emittentiū spma: aut aspitas oris matricis. Causa aūt facte in membris generatōnis aut est debilitas vasoꝝ spmatis. aut eruptō antecedens ꝯplōni eoꝝ sic cui abscindūtur vene auris posterius: aut cꝰ pforatur vesica a lapide: qr̄ cōmunicat nocumētum membris generatōnis. ¶ Et qñ abscinditur aliquid de numero eius et facit incurrere debilitatez in membris spmatis et in virtutibus eorum generatiuis spermatis et eijcientibus ipm. ¶ Et silr̄ cuius abscindūt̄ testiculi: aut emplantur cum hyusquiamo ni. aut bibit ex canfora plīm. ¶ Causa aūt vge fcā est sicut si sit breuis in creatōne sua: aut cā pinguedinis viri: qr̄ assumit caro plīm eius aut ex ambobꝰ simul quare elongatur in matrice et non equat̄ in ea virga. Et de eis ē amplitudo oris matricis et non equat̄ i eo virga: aut ex eis abobus simul: aut pp tortuositatē eius: aut ppt̄ abbreuiatōnē corde qr̄ declinat virga ab opposito: qr̄ non eijcit spma ad guttur oris matricis. ¶ Cāz vo in principijs iam numerauimꝰ: necessariū ē. nā vt sint membra digōnis et membra spūum fortia ita vt fiat cōceptō. ¶ Error aūt accidens est qū spmatis fit emissio ante cōplementum aut post complementū. ¶ Ante cōplementuz vo qū spma emittitur est vt sint mulier et vir diuersi in tempore coitus. Quar̄ non cesset vnus eorū antecedere cū emissione spmatis. ¶ Si g° fuerit antecessio viri dimittet eam et non emittet spma. ¶ Et si fuerit antecessio mulieris emittet vir postq̄ emiserit et expelletur in os matricis ppt̄ motus attractōnis spmatis qd̄ se aperit ei aptione vna post aliam cum attractōne vehementis sensꝰ qd̄ sētit̄ qū ipz emittit̄. Et non fit illud qū ipz emittit̄ nisi aut ꝑpter

attractōnem aque viri cū eo quod currit ex ea ex
vasis spmatis eius intrinsecis in matrice effusuz ad
interiora eius apud quosdaz: aut ꝓpt̄ attractōnez
eius q̄d tangit ipz. ¶ Si vrum est q̄d dicunt qui-
dam aliȷ̄. s. ꝙ spma eius q̄uis generetur intra ipā
tñ effunditur ad exteriora oris matricis. Deinde
ꝯglutit ipz os matricis vt sit motus eius ad attra
hendū spma sui ipsius ꝯforis q̄r recipit ipm qum
mouetur spma ei⁹ q̄r attrahit cū hoc spma viri.
Non enim apꝓpriat̄ illud emissioni spmatis viri.
Error v̄o accidens p⁹ cōplementum est sic motus
laboriosus ex saltu aut obuiatōne que fit cū casu ⁊
velocitas eleuatōnis post emissioné spmatis et si-
milia illis post cōceptōnem q̄r lubricat: aut sic ti-
mor accidens aut aliquid ex reliq̄s causis abortus
quas dicem⁹ in suo ca°. Inquit hip. non est vir ō
nino f̄rior muliere. s. in cōplone mēbroꝝ suoruz
principalium et cōplone sua prima. et cōplone sp
matis sui spmatis sani nisi accidat ex cōplone acci-
dente. Et scias ꝙ mulier que parit ⁊ ip̄gnat̄ mi⁹
infirma est q̄ꝫ sterilis. Veruntñ est debilioris cor
poris q̄ꝫ ipa et velocius fit anus. ¶ Sterilis vero
est pl̄iū egritudinū et tardat̄ eius senectus et ē q̄si
iuuenis in pl̄mo sue etatis.

De signis sterilitatis. C. ix.

In signis sterilitatis ex quocūq꜠ duoruz
spmatum sit dicuntur r̄s quarum saluato-
tō nō verificatur neq꜠ in eis aliquid iu
dicat̄ sic est illud q̄d dixerunt ꝙ oz vt expiantur
duo spmata et ꝓijciantur sup aquā et quocūq꜠ illo
rum natat in aqua tūc ex pte illius est defectus. Et
dixerunt fundantur due vrine sup lactucaz et ex
illo est defectus c⁹ vrina exiccauerit eam. ¶ Et
hoc dixerunt vt sumatur. vii. g̃na tritici et. vii.
g̃na ordei et. vii. fabe et ponantur in vase testeo
et mingat sup ea vnus amboꝝ et dimittantur. vii
dieb⁹: tunc si g̃na nascuntur non ē sterilitas ex pte
eius. et dixerunt ꝙ est longinquius hoc iteꝝ. Et
melius est illud quod dixerunt in experientia mu
lieris ſ꜠ ꝙ oz vt suffumigetur matrix mulieris in
traiectorio cū suffumigatōne aromatica: tunc si pe
netrat odor vsq꜠ ad os et nares eius causa non est
ex ea. et si non penetrat tunc illic sunt oppilatio
et humores mali prohibentes perambulare odo-
rem suffumigatōnis et aromacitatis. ¶ Et dixe
runt supponat̄ alleū et consideret̄ et cōsideret an
inueniat odoré et saporé ipsius desup. ¶ Et pl̄i-
ma significatō huius est ad sciendū an sit in ea op-
pilatō an nō. ¶ Qd̄ si est in ea oppilatō tunc est si
gnū sterilitatis. et si non est in ea sterilitas tunc nō
est longinqum quin sterilitati sint cause alie et ad
imp̄gnatōnez ꝓhibenta alia. ¶ Et omnis mulier
que mundificatur et remanet os matricis eius hu-
midū est lubricans. ¶ Sig̃ aūt spmatis ex vasis
suis in ꝯplōe sua sūt q̄m cognoscūt̄ sic sciuisti calidi
tas et frigiditas eius ex ipo ex sensibilitate mulie
ris cū suo tactu et ex spissitudine ⁊ subtilitate eius:
et ex dispositōne pilorum pectinis et ex colore ei⁹
et odore ipius et ex velocitate pulsus et tardita
te ipsius: et ex tinctura vrine et puitate tincture
ipsius: et ex cōmunitate corporis. ¶ Humiditas
v̄o et siccitas cognoscuntur ex paruitate cū grossitie
et ml̄titudine cū subtilitate. ¶ Et spma quid̄ sanū
est albū viscosū splendidū sup q̄d cadunt musce
et comedunt de eo. Et odor eius est odor floruz
palme et sambaci. ¶ Sig̃ v̄o mēstrue et membro
rū eius in cōplone sua sunt q̄m significatur sic sci-
uisti: aut ex caliditate et frigiditate ex tactu et ex
colore menstrue. s. si est ad citrinitatem decliuis:
aut nigredinem aut turbiditatem. Et ex disposi-
tōnib⁹ piloꝝ pectinis: et sig̃t humiditas et sicci-
tas ex multitudine cū subtilitate et puitate cū gros
sitie et ex essentia oculoꝝ aposoꝝ tenebrosoꝝ.
Ocul⁹ enim sig̃t sup matricem apd̄. Hip. et ex p
uitate cū grossitie. ¶ Et quecūq꜠ mulier mundifi-
catur et non exiccatur os matricis eius imo est hu-
midū nō imp̄gnat̄. ¶ Pinguedo aūt et extenuatio
et adeps et breuitas virge et tortuositas eius: et
breuitas corde et cōuersio matricis. et dispositō
duarū emissionū spmatis sunt res que cognoscunt̄
expimento. ¶ Et vulna cū zirbo multe adipis est
stricti introitus longinqua breuiū cornuum emi-
nentium ventriū mouetur apud omné motū et le
ditur quolibet odor̄ et sig̃t cursum matricis: q̄m
sentitur intra vuluā. ¶ Qd̄ si non fuerit os matri
cis oppositū tunc est decliue. et illa c⁹ est matrix
habens declinatōē et cōuersionem sentit dolorem
apud coitū

De regimine et cura. C. x.

Regim̄ h⁹ capituli diuiditur in duos mo
dos quorū vnus est ad imp̄gnatōnem ⁊
subtiliatōné in ea: et secūd⁹ est ad cura
tōnes caꝝ ꝓhibentiū imp̄gnatōnem. ¶ Sterilis
aūt et vir non generans ex creatōne et in conueniēs
suo socio in cōplone indigens pmutari: et breuitas
instrumēti medicatōné nō h̄nt. Et sil̄r ei⁹ c⁹ orifi-
cia mēstrue oppilata sunt ex vlcerib⁹ que consoli-
data sunt q̄r lenificata est. ⁊ ei⁹ quā par necesse est
pmutare: curatō non pendet ex medicina. ¶ Reli
que v̄o ab illis r̄gim̄ h̄nt. ¶ Primi v̄o modi disti
ctō est ꝙ oz vt eligatur cōuenientior horarū coi-
tus et iam dixim⁹ eam. ¶ Et de eis eligatur con
uenientior vt sit in fine menstrue et in hora simili
hor̄ in qua oportet vt in ea coitus fiat pp illud q̄d
dixim⁹. ¶ Et oz vt ꝓlongetur dimissio coitus tā
ta ꝓlongatōne ne ꝓueniat vt corrumpat ei ābo sp
mata frigus. ¶ Si v̄o accidat illud vtantur coitu
secūdū mōm qui est ad nō ip̄gnandū. Deinde di-
mittat ipz tamdiu ꝙ sciatur ꝙ spma bonum iaz ag
g̃gatum sit. Et cōsideret̄ de eis vt sit illud in pri
ma hora mundificatōnis eius. Et sil̄r in ōi pmuta
tōne alia vice. ¶ Amplius ꝓlongent ludum et ꝓ-
ṗe cū mulierib⁹ q̄ꝝ ꝯplones non sunt male. Tan-
gat g° vir eius mām̄ilas cū facilitate: et tangat pe
ctinem eius et obuiet ei non pmiscendo se ei pmi-
stōne vera. ¶ Qūq꜠ desiderat et affectat pmiscea
tur ei fricando de ea que est inter anum eius desu
p et vuluā. ¶ Ille enim locus est delectatōnis e-
ius. Consideret g° in ea horā in qua fortis fit in i
psa adherentia et incipiunt oculi eius mutari in ru
bedinem: et eius anhelitus eleuari: et verba eius
balbutire: tunc mittit illic spm a oppositū ori ma
tricis dilatando locū eius illic parump. s. tanta q̄
titate ne cōsequat̄ ipz imp̄ssio aeris exterioris om
nino. Ipe enim in dispositōne corrumpit ipz et ñ
est cōueniens ad generatōnem. Et scias ꝙ quādo

mittitur spma in hora sua puuz imo est in ppatōne
sua insepabile oppositi fortasse tunc pditur spma
imo oz vt recipiat os matricis cū eiectōne quadā
et nō stringat in vga exitum imo adhereat ei hora
qū iam pmiscetur post illud pmissiōne que est ve
hementioris pscrutatōnis donec videat q̄ nodi o
ris matricis et anhelitus eius iam quiescūt ex toto
et post illud parū ipa iacente eleuatis coxis et de
merso dorso. Deinde surgat ab ea et dimittat cā
sic horula vna constrictis pedib⁹ et retento anhe
litu. ¶ Et si dormierit post illud erit melius ad ꝯ
ceptōnez. Et si fiat odoramentū sup eaz qd̄ narib⁹
attrahatur cū suffumigatōnib⁹ cōuenientib⁹ huic rī
est illud cōuenienti⁹: et suppositoria et ꝓpe d̄ gū
mis que nō sūt vehementis caliditatis sic bdelliuz
et que sunt similia illi supposita ante illud. Et de
illis que sunt mirabilia est vt sit mulier suffumi-
gata sub matrice cū aromaticis calidis et non odo
ret ea desup: deinde sumat cānaz longam et po-
nat vnam duarum extremitatū in aquaz calidam
et aliam in ore matricis q̄titate qua pueniat calītas
eius ad matricem aduentu tollerabili et dormiat
sup illam ppatōnē: aut sedeat vsq₃ ad horā q̄ pōt
sup eam deinde coeat. ¶ Modus vo alius est qm̄
si cā est ꝓpt̄ calorē humorū calidoꝝ eūa eos et eq̄
cōplōnē cū cibis et potib⁹ notis et administra sup
matricē cerataria equalis caliditatis ex succis et mu
cilaginib⁹ et olīs frīs. ¶ Et si fuerit causa frigidi
tatis et humiditatis curet̄ cū eis que dicem⁹ post.
et est illa que fit fm plm. Et si fuerit causa ipsa re
motō oris matricis curetur cura remotōnis cum
uentosis p̄dictis in ca. suo. ¶ Et phlebotomia sa-
phene ex pte qua oz fm q̄ dictū est ¶ Et si fue-
rit causa multitudo adipis administret̄ exerciuz
et subtiliatō cibi et dimittat balneatōnē humidam
nisi cū aquis thermaꝝ et vtatur eūone cū phleboto
mia et clisterib⁹ calidis et exiccatiuis calefacientib⁹
sic est tyriaca et theodoricon. ¶ Et oz vt dimit-
tat vinum subtile albū et vtatur forti rubeo puro
pauco. ¶ Et ex unctōnib⁹ bonis ad eas est mel al
bū et olm̄ de lilio. Et si causa fuerit ventositas ꝓ
hibens a bonitate firmatōnis spmatis curetur cum
eis que sunt sic diacyminū et bibat anisū et semen a
pij et p̄cipue sem̄ rute in aqua radicis et pessaria fa
cta ex eis. ¶ Et ex resoluentib⁹ ventositatez sūt
sic castoreū et sem̄ rute et semē agnicasti. ¶ Et
si causa fuerit vehementia siccitatis administrent̄
sup eam clisteria humectantia et suppositoria de a
dipib⁹ lenib⁹. et dentur in potu lac et ꝓpe lac ca
pnū et alessidabegi humectantia et supponantur a
dipes lenientes. Et si fuerit cā strictura oris matri
cis oz vt administretur in ea semp radius de stan
no et ingrossetur ḡdatim et inungatur cū vnguē-
tis lenificatiuis: et multum vtat̄ balneo et ꝯfert ei
comestio cauliū et administrēt̄ apiū et cyminuz et
anisū et similia. ¶ Et plm̄ qd̄ carū ꝓhibentiū im
p̄gnatōnē receptibilem curatōnis est frig⁹ et humi
ditas. ¶ Et plz medicinaꝝ facientiū ip̄gnare ē ex
pte. q. succurrēdi ei: et nō est excusatō eūonū hu-
miditatis cū hieris et suppositorijs et clisterijs.
Et ex eis que bibuntur sunt cōfectōnes calē: sicut
mithridatū et tyriaca et tedoricon et medicam̄ al-
kekengi. ¶ Et de eis que bibuntur habentes ꝓpe
tates est vt in potu det̄ mulieri vrīa eleaphantis.
Est enim mirabilis ī ipregnatōne et fiat illud quz
ꝓxim⁹ est coitus et qū coit. Et iterū bibat serratu
rā eboris: qm̄ est presentis iuuamti et sem̄ sisele-
os est bonū et exptū. Et de eo quidez dat̄ in potu
pecudib⁹ feminis vt multiplicet̄ generatō. Et de
pessarijs est illud qd̄ fit ex olō balsami et oleo de
ben et oleo d̄ lilio et pessaria de nacta nig̃. ¶ Et i
teꝝ adeps anseris in lana et ex vngulis aromaticis
et muscho et spica et cipis et aneto et origano et ue
nuca et isopo et bdellio et testiculis vulpis et dar
sisaban est mirabilis et nux cupressi et bacce lau-
ri et galia et aomū et foliū ⁊ cordumeni et ex ōi ca
lefactiuo stiptico ꝓpe et suppositorio coaguloꝝ et
ꝓpe coagulū leporis cū olō post mundificatōnē ad
iuuat ad ipregnandū: aut cū olō violt. et silr sup-
positō stercoris eius et suppositō fellis gazel ma-
sculi fz q̄ dr̄ et ꝓpe si ponatur cū eo aliquid de te
sticulis vulpis. Et silr suppositō fimi eius et suppo
sitō fellis adib et leporis et leonis ponder̄ tertie.
ʒ. i. ¶ Collyriū bōū spica ⁊ croc⁹ et mastix ⁊ myr
rha et galia et castoreum cū oleo nardino. Et iteꝝ
sumatur myrrhe. ʒ. iiii. et ireos et fimi adib am
borum ana. ʒ. ii. ppet̄ ex eis pessarium simile glā
di et supponatur et iteret̄ in ōib⁹ trib⁹ dieb⁹ et i
terū meli colatū et serapinū et bdelliū et oleum d̄
lilio. ¶ Pessarium bonuz croci amomi spice me
liloti omnū ana. ʒ. iii. et media folij et cordumeni
amboꝝ ana. ℥. i. adipis anseris et vitelli ouoruz
amboꝝ ana. ℥. ii. olei nardini. ℥. s. supponatur
post ablutōnem in lana celesti trib⁹ diebus reno
uando ōi die. ¶ Et iterum sumat̄ allea sicca et hu
mida et effundatur sup ipa q̄tū ipa sunt de oleo
ros. aut sisamino: et decoq̄t donec in decoctōne
dissoluantur et recedat aquositas ex eis et suppo-
natur cū lana est enim mirabile bonū. ¶ Et q̄nq₃
indigetur ante vsū pessarioꝝ clisteribus cū re ali
qua in qua sit virtus pulpe coloquintide: q̄r edu-
cant humiditates: aut supponat̄ in vulua sua qd̄ ē
sicut gūma arboris masticis et educet ex ea humi-
ditates. ¶ Et ex suffumigatōnib⁹ sunt troc. facti
ex myrrha et storace et baccis lauri et fiat ex eis suf
fumigatō ōi die. ¶ Et iteꝝ nux cup̄ssi et arsenicuz
rubeum conficiantur cū storace liquida et fiat suffu
migatō cū eis in traiectorio post mundificatōnē tri
b⁹ dieb⁹ continuis. ¶ Et silr myrrha et storax li
q̄da et galbanū et bacce lauri et nigella iteꝝ et bdl
liū et isopus.

De signis impgnatōnis et iudicijs eius. C. xi.

Significant ipam illud quod antecessit d̄
cōuenientia duaꝝ emissionū spmatis. et
dispositō quasi tepor succedens coitui ⁊
est caput vge. q. suctū qū emittit spma. et est quz
egr̄dit̄ ad siccitatē aliq̄tulū decliue et succedit ei
vehemēs adunatō oris matricis ita vt nō ingre-
diat̄ ipz stillus. ¶ Et silr eius eleuatō ad supiora
et anteriora et colligitur absq₃ duritie ex vehem̄
tia siccitatis illius ptis: et retinentur mēstrua: q̄r
nō menstruat̄ vsq₃ ad tempus: aut menstruat pau
latim et accidit dolor puus in eo qd̄ ē inter vmbi
licū et receptricem. ¶ Et q̄n fit difficultas vrine

et accidit ei vt abhorreat coitum post illud et odio
habeat ipz. ¶ Et qñ cũ ea coitur non emittit sper
ma. et accidit ei apud coitum dolor sub vmbilico
et nausea. ¶ Et p̃gnans habens masculum vehe
mentius odit coitum q̃ p̃gnans habens feminam.
Jpa enim qñz non abhorret coitũ: deinde illud q̃d
succedit ei de angustia et pigritia et g̃uitate corpis
et malitia anime et pua nausea et eructuatõne ace
tosa et horripilatõne et dolore capitis et vertigi-
ne et tenebrositate oculoꝝ et pulsu cordis: deind̃
cõmouentur appe itus mali post mensẽ aut duos
menses. Et citriat̃ albedo oculoꝝ eaꝝ. Quz p̃fũdã
t̃ oculi ei⁹ ꝛ mollificat̃ palpebre eius et acuitur aspe
ctus eius et minoratur eius pupille et ingrossatur
eius albedo et nõ citrinatur s̃z plm̃. Et necessaria
est alteratõ coloris et euentus imp̃ssionũ egredien-
tiũ a nã q̃uis sit in p̃gnante ex masculo min⁹: et in
p̃gnante ex femina plus. ¶ Et qñq3 imp̃gnatõ se
dat dolores dorsi et ancharum ppea q̃ calefacit ea
matrix et qũ parit redeunt. ¶ Et qñq3 alteratur
corpus eius ab eo quod fuit: q̃r dilatatur et citrina
tur sup ipz vene eius et virides fiunt. et in plri-
b⁹ dispotõib⁹ accidit pregnantib⁹ vt mollificẽ-
t̃ eaꝝ corpora in principio retentõnis mẽstruoꝝ
et augmento eius q̃d de ipsis retinetur vltra illud
quo indiget embryon pp puitatem embryonis et
debilitatẽ eius a cibatõne: deinde qum magnifica-
tur embryon cibatur illa supfluitate q̃r fit conuer
sio et sedantur accidentia retentõnis eius. Et qum
imp̃gnatur puella que nondũ consecuta est. xv. an
nos: timet ei mors pp puitatẽ matricis. ¶ Et silr
est dispositõ illius cui ex magnis aduẽit se. acuta.
Interficit enim fetũ ex hoc q̃ facit posidere d̃ ma
litia cõponis qũ ipe sit debilis non tolleras illud.
Et ex hoc q̃ nutrimẽtũ eius corrumpitur ex pte ꝯ-
plonis eius: et ex hoc q̃ qũ mater ñ nutritur d̃bili
tatur nutrimentũ fetus. et qũ nutritur debilitatur
ipsa ¶ Et similiter qum accidit in matrice eius
apostema calidũ. Nam si est phlegmon tunc qñ
q3 spatur cũ eo raro euasio fetus et matris. Essere
vo ẽ malũ vald̃. ¶ Et qñq3 cognoscitur dispositio
imp̃gnatõnis p expimẽta de quibus est vt in potu
dentur de aq̃ mellis in hora dormiendi due. ℥. cũ
tanto pondeř aque pluuialis pmista et videat an
punctõnem sentiat an nõ. ¶ Et cã quidez in illo ẽ
retentõ inflatõnis cũ cõmunitate intestinorum: licz
medici mirentur de hoc. Et est exptum certũ nisi
in cõsuetis potare illud. ¶ Et itez laboret in ieiu
nio in die: et in sero inuoluatur pãnus: et suffumi
getur a librello et traiectorio cum suffumigio. Si
g° egreditur fumus et odor ex ore et naso: tunc i
psa non est p̃gnans. ¶ Et silr expitur qũ vacuitas
est supponendo allcum et dormiendo sup ipz et cõ
siderando an inueniat saporem eius et odorez ipsi
us in ore an nõ. Et ex eo q̃d dicem⁹ in ca. signorũ
masculinitatis et femineitatis de suppoistõne ari-
stologie cũ melle et intromissione. ¶ Et vrina qui
dem p̃gnantis in principio p̃gnatõnis est citrina ad
subalbedinẽ decliuis. q. sit cottum in eius medio
spsum. ¶ Et sig̃t pregnatõnẽ vrina pure substan
tie sup quam est quod est simile nubibus. Et ppe
qñ in ea sunt sicut g̃na ascendentia et descendẽtia.
In fine aũt imp̃gnatõnis qñq3 appz in vrinalib⁹ ea
ruz rubedo i loco i q° appuit in principio ip̃gnatõ
nis subalbedo. ¶ Et qñ mouet̃ vrinale p̃gnantis
et conturbatur tũc ẽ in fine p̃gnatõnis. Et qñ ñ cõ
turbatur ẽ i pncipio p̃gnatõnis.

De causis masculinitatis. C. xii.

Causa masculinitatis est spma viri et cali-
ditas eius et abundantia ipius et cõueni
entia coitus in hora mundificatõnis eius
et puocatõ spmatis ex dextro: qm̃ est calidi⁹ spis
sioris substantie et sumit̃ ex rene dextro qui est ca
lidior et altior et ppinquior epi. ¶ Et silr quan-
do cadit in dextro matricis. ¶ Et silr spma mulie
ris in ppetatibus suis et in pte sua et regio fr̃a: et
temp⁹ fr̃m et ventus septentrionalis adiuuant ad
masculinitatem et contrarium ad cõtrariũ. ¶ Et
silr etas adolescentie absq3 pueritia et senectute.
Et dicunt quidam q̃ si currit a dextro viri ad d̃x
trũ eius masculinat. Et ex duobus sinistris femi
ninat. Et si currit ex sinistro eius ad dextrum i
psius erit femina masculina. Et ex dextro ei⁹ ad
sinistrũ ipius erit masculus femininus. ¶ Et dixe
runt quidaz de illis qui prudentes sunt q̃ p̃gnatio
a die ablutionis est cũ masculo vsq3 ad quintuz: et
est cũ puella vsq3 ad octauuz: deinde est cũ ma-
sculo vsq3 ad. xi. d̃inde ẽ cũ hermaphrodito. et
san. p̃gnantis cũ masculo calidior est plm̃ q̃ san. p̃
gnantis cũ femina.

De signis masculinitatis et femineitatis. C. xiii.

Pregnans habens masculinũ est melioris
coloris et plris leuitatis et agilitatis et
mundioris faciei et sanioris appetitus
et quietiorũ accidentium et sentit g̃uedinem late-
ris dextri. ¶ Plm̃ enim generatur masculus ex sp
mate expulso ad dextrũ duoꝝ lateris matricis: et
non accidit illud nisi aut pp desideriũ illius lateris
ad recipiendũ: aut qm̃ expulsio est ex testiculo d̃x
tro. Et qñ mouet̃ fetus masculus mouetur ex late
re dextro. ¶ Plm̃ enim qũ incipit mamilla augm̃
tari et alteratur color fit in ea que habet masculuz
ex latere dextro et ppe papilla dextra et ad ipaz
currit lac in primis et puocatur in pmis. Et est lac
quod mulget̃ ex vbere eius grossum viscosum nõ
tenue aquosũ ita q̃ lac masculi distillatur sup spe-
culũ et consideratur ad ipm in sole et remanet q̃si
ipsũ sit frustũ argenti viui: aut g̃nũ margarite nõ
currens neq3 plongatur et augmentatur papilla in
habẽte masculũ in rubedine nõ in nigredine ve-
hementi et fiant vene papillaꝝ eius rubee ad ni-
gredinem d̃cliues. ¶ Et fit pulsus eius dexter ve
hementius plenus et frequens. ¶ Et dixerunt q̃-
dam q̃ quando mouet̃ a statõne mouet pus pedẽ
dextrum et est exptũ. Et qum erigitur susten-
tat̃ sup manum dextram et est oculus eius dexter
leuioris et velocioris motus. ¶ Et masculus mo
uetur post tres menses et femina post quattuor m̃
ses. ¶ Et dixerunt quidam de ingenuis est in co
gnitõne illius vt sumatur aristologie aur̃. i. et te
rat̃ et cõficiat̃ cũ melle et supponatur cũ lana viri-
di a mane vsq3 ad meridien et in ieiunio: tunc si
dulcescit saliua eius est concipiens masculum. Et si
est amara tunc est pregnans cũ femina. Et si non
alteratur tunc non est p̃gnans. Et in hac causa est ꝯ
sideratõ et indiget expimento vel multa pscruta-

tōne in sua scientia. ¶ Sigꝰ autem femine et que ꝑgnans ē cū filia sunt multitudo vlceꝝ pedū et ꝓ ꝑe in coxis et multitudo apatū eoꝝ. et qñ est ꝑgnans cū masculo sed non est masculus nisi debilis et est mollificataꝝ venarum. ¶ Sigꝰ autē femine fortia et enixe masculū sunt ꝙ cōsumit eius ptus i xxv. diebꝰ vsqꝫ ad. xxx. dies nisi ipa sit egra et femina ex. xxxv. vsqꝫ ad. xl. et illud fit secūdū plurimū.

De ꝛgimīe masculinitatis. C. xiiii.

Oportet vt calefiat mulier et vir cū aromaticis et suffumigatōne et potu et cibis et potu mithridati et cū suffumigatōnibꝰ et pessarijs ꝑdictis si eis indigetur cū clisteribus et vnctōnibꝰ. s. ambobus. ¶ Et non ascultetur ille qui dicit ꝙ oꝫ vt mulier sit debilis spmatis ut generet ex eo masculus: imo oꝫ vt sit spissi spmatis et fortis et puella: huiusmōi eniꝫ spma dignꝰ est vt suscipiat masculinitatem. Uerumtñ non oꝫ vt deficiat a spmate eius spma masculi: imo oꝫ ut sit spma masculi fortius in hoc ca. eo et oꝫ vt dimittat coitum ad tempꝰ et nō recedat a coitu omnino: qr̄ corrumpat spma ꝫ ꝙ diximꝰ et ut nō mltum vtantur potu aque immo bibant de eo paulatim et cibentur cibis fortibꝰ calefacientibꝰ. Deinde expiat vir spma suum. et dū ꝑmanet tenue scias ꝙ necessitas ad curatōnē remanens est. ¶ Et qū ingrossatur spma expectet post illud diebꝰ aliquot et ꝓcedat ꝫm ꝛgimē suuꝫ donec confortetur spma et aggꝛget secūdū modū queꝫ īnuimꝰ. Deinde ꝯueniat cū ea conuentu quem īnuimꝰ in loco aromatizato aromaticis calidis sicut narro pᵒ ex muscho et croco et xiloaloe indo crudo et deuitet caforaꝫ: et sit in letiore dispositōne et meliore anima et delectabiliore domo et cogitet de masculis et apꝓpet meditatōnē suam in masculis fortibus habentibꝰ audaciam et opponant suos oculos forme viri de illis qui sunt rectōris creatōnis et gloriose forme et cocat.

De signis albani facientis nasci masculos. Caᵐ. quintūdecimū.

Albaīn faciens masculos ē vir fortis corpis equalis carnis in duritie et mollitie multi spmatis crossi calidi et est magnorū testiculorū manifestaꝝ venaꝝ fortis desiderij quem non debilitat coitus ex cuius dextro eicitur spma. Nā rustici etiaꝫ stringūt sistrū testiculū tauri vt effundatur ex dextro. ¶ Qūqꝫ adolescentis dexter pꝰ inflat testiculus tunc ipē est masculinans aut sinister tunc ipē ē femininans. ¶ Et silr ille ad quem festinat pollutō ñ a nocumēto in spmate est faciens masculos.

De signis mulierū masculinizantiuꝫ. C. xvi.

Dē mulieribꝰ masculinans est mulier equalis coloris et forme que non est grauis corpe neqꝫ mollis: et neꝫ mēstrua eius sunt subtilia cruda neꝫ pauca aquosa adusta valde: et cuius os matricis est vulue oppositūꝫ. Et cuius digestō bona est et cuius vene sunt apparentes ꝓcedentes ad exteriora et cꝰ sensꝰ et motꝰ ꝫm ꝙ oꝫ existunt et nō habet ventris solutōnem assiduam neꝫ ipsius cōstrictōnē assiduam. et oculi eius sunt declines ad fuscedinē absqꝫ subalbedine et est gaudentis nat̄e et lete aīe. ¶ Et puelle viripotentes in ꝑmis qū coeunt sunt velocis impꝑgnatōnis ꝓpt̄ fortitudinē caliditatis caruꝫ et ꝑuitateꝫ adipis matricis ipaꝝ et humiditatū eaꝝ. ¶ Et ille quibus velociter veniunt menstrua digniores sunt vt masculos cōcipiant. Et spatiū mundificatōnis illarū quarū est breue est vsqꝫ ad. xxii. dies nō vsqꝫ ad. xl.

De causis gemiorū et impregnatōnis sup impregnatōnē. C. xvii.

Causa eaꝝ est multitudo spmatis et diuisio ipius in duo: et qd̄ est supra et eius casꝰ in duos uentres. Et incolumitas q̄deꝫ duorum filioꝝ etiaꝫ geminoꝝ non ē plr̄ima. et parū sunt inter geminos dies plimi. Ipi enim ꝫ plm̄ fiunt ex coitu vno. ¶ Et parum cōtingit ꝙ ex coitu sup ꝑgnatōnē fiat conceptō. ¶ Nam si fit ꝯceptō fit in mulieribꝰ que corpora tenera habent et sunt maltoꝝ piloꝝ et multi san. ꝓpt̄ fortitudinem caliditatis eaꝝ. Et de illis que sunt fortasse vident san. in ipꝑgnatōne et non curant de eo ꝓpt̄ vtutē eaꝝ et fortitudinem matricis ipaꝝ et nō abortiunt cū mēstruis et cū aptōne eius quod emittit in matrice. ¶ Et qñ mēstruantur sup impꝑgnatōnē numero duarū menstruatōnum et supra: ꝙ si cadat impꝑgnatō sup ipꝑgnatōnem in non valde forti et in ea que nō cōcipit nisi ꝓpt̄ apertōnem oris matricis sue non ꝓpt̄ fortitudinē sue matricis timetur ꝙ sit filius ꝑmus iam debilitatus: qr̄ corrumpitur secūdus. Et iterum in fortibꝰ timetur latus casus litigij et cōpssionis inter duos filios. Et illud quideꝫ plm̄ ꝑducit ad se. et inflatōnē faciei et aduentum egritudinū ad hoc vt abortiat̄ vnū eoꝝ. ¶ Et de signis quideꝫ gemiorū et qui supra sunt ꝫm ꝙ dixerunt et exptū est. ē vt cōsideretur vmbilicus nati ꝑmi cōtinus cū fetu. Tunc si ñ fuerit in ipō ruga neqꝫ nodus non erit post natum ꝑmū filius. Et si fuerint in ipō ruge tunc ꝑgnatō erit ꝫ numerū rugaꝝ.

De signis apꝓpinquatōnis ptꝰ. C. xviii.

Quꝫ ꝑgnans ingrdit̄ in spatio ꝓpinquo tempori ptus et sentit grauitatem in inferioribꝰ vētris sub vmbilico et i dorso et dolorē i inguine et caliditateꝫ in ventre et inflatōneꝫ in ore matricis vehementeꝫ sensatā et humectatōnē eius tunc iam apꝓximat. ¶ Qūqꝫ mollificatur eius cauda et inflatur eiꝰ iguina et fortior fit inflatō inguinis tunc non est int̄ illud et inter ptū nisi ꝓxiᵐ.

De signis debilitatis embryonis. C. xix.

Signt debilitatē eius egritudines matris sue et eūones accidentes ei et ꝓpe cōtinuatō ꝓuocatōnis menstruorū ptransēūtium illud qd̄ fit ꝫm semitaꝫ raritatis et paucitatis et ꝫ semitā supfluitatis cibi. ¶ Et silr apitō lactis etiam in ꝑmo mense in quo concipit ipsū et emulgetur qū mamilla exꝑmit. Et sigt̄ ipaꝫ ꝙ nō mouetur fetus motu de q̄uo sit curandū: aut mouet̄ in non sua hora.

De signis debilitatis nati. C. xx.

QUm fetus nascitur et non inflatur vmbilicus eius. et nō mouetur et non sternutat vsq; ad tempus tunc ipe est debilis et non viuet.

Tractatus secundus. de impgnatōne et partu. C. primum.

TEmpora quidē creatōnis et motōnis ⁊ ptus iam diximꝰ ī anatomia et eis que sunt post ipam. Et scias inde ꝙ mensis septimꝰ est pmꝰ mēsis in quo parit ipm et est fetus fortis creatōnis et ꝯplonis cꝰ creatō velox fuit et cuius motus festinauit et cꝰ petitō ad exitum fuit velox. Et mltotiēs quidez moritur natus infra hoc spatiū: qm̄ tollerat motus vehementes in debilitate creatōnis. hꝰ natus nanq; licet in radice sit fortis. tñ ē pximi spatij cū creatōne. ¶ Uez natus in. viii. mense est q̄ plm moritur de natis et parū viuit. Qđ si aliqs viuat de natis in. viii. mensibꝰ tunc illud est parum valde. et parū est ꝙ viuat natus perueniens hoc tempore. ¶ Et in quibusdā regionibꝰ non uiuit natus. viii. mensiū omnino: qm̄ nō cūatur eiꝰ dispositō quin aut sit retardatus in creatōne et motōne et dsiderio ad ptū vsq; ad hanc horā. Et significat ꝙ eius virtus nō est fortis in radice: aut adueniunt eis motus sepatōnis in principio temporis cōplementi q̄uis sit fortis in radice virtus eiꝰ sicut nati in. vii. ¶ Quod si non fuerit ita: imo fuerit creatō eius et motus ipius et voluntas desiderans puenire ad ptū. Et motus eius cōpleti ante illud tunc huius fetus iam conatur euadere a loco suo et cōuertitur. Sed quid valz eius conuersio cū q̄ nō sequitur intentionem suaz et remanet sic cōuersus vsq;° redit ad ipz virtus sua et facit ipz deficere debilitas sue virtutis et accidit ei proculdubio qđ accidit debili intento motibꝰ euasionis qū pcedit absq; directōne. s. lassitudo et defectus: infirmat ergo pculdubio et debilitatur et r̄soluitur virtus eius. Et qū nascitur in huiusmodi dispositōne est indiciū eius iudicium nati īfirmi đbilis. ¶ Et de iudicijs eius est ꝙ non spatur ei vita. ¶ Natus aūt in nono si completa fuerit eius creatō et desiderat moueri in. vii. et non fuerit ei pose vt euadat: imo remaneat in matrice et acciderit ei in. viii. qđ diximꝰ viuet ī spatō mēsis ita redeunte ad ipm virtute et eq̄bit a cōuersione sua vsq;° redeat cōuersus et cōfirmetur. Qūq; nascitur saluat̄ et qū non sit ita immo non desiderat nisi moueri in illa hora tunc iudicium eius est iudiciū omnis debilis omnino. ¶ Et plm quidem nascitur in decimo: ille cui accidit vt desideret ptum in nono et non fuit ei p̄patū. Et accidit ei illud qđ accidit nato in. viii. Et parū quidem accidit ut sit assiduatō sepatōnis cadens in. vii. Deinde extendatur vita vsq; ad. x. ita vt eueniat ei ītegra vita in. x. hoc enim rarum ē. Et cū hoc est significatio debilitatis virtutis qum currit vicissitudo ex septimo vsq; ad. x.

De regimine vniv̄sali p̄gnantis. C. ii.

OPortet vt assiduent lenificatōnem sua ꝝ nārū semp cū eis que leniunt cū equalitate sicut sunt alessidabegi pinguia. et sicut suraset et similia qū stringitur nat̄a valde: et vt occupentur exercitijs tempatis et de ambulatōne tenui absq; supfluo. ¶ Supflua enim abortiri facit et illud ideo: qm̄ ipe replentur pp illud qđ accidit eis de retentōne menstruoꝝ. Qđ si supfluitates in eis multiplicentur oz vt non assiduent balneum. ¶ Balneum nanq; eis execrabile est nisi apud ppinquitatē: et non oz vt inungantur capita eaꝝ et fortasse accidet eis inde coriza: qr̄ accidat tussis et cōmoueatur fetꝰ et post abortꝰ. Et oz vt deuitēt motum supfluuz et saltum et pcussionem ⁊ casū et coitū ppe et replōnem cibi et iram: et non supueniat eis quod faciat tristari et timere et elōgentur ab eis omnes relique cause abortus: et ppe in mense primo et vsq; ad. xx. dies et ppe in ebdomada prima et vsq; ad tres dies a conceptōne. Illic eniz est execrabile sup eas omne compssionē faciens. Et cōsideretur illud quod diximꝰ de ꝯseruatōne embryonis. ¶ Et oz vt coopiatur illđ qđ est sub hypocōdrijs earuz cū lana leui. Et sint cibi earum panis mundus cū alessidabegi et alzerberet et deuitent omne acutuz et amaꝝ sic cappari et oliue īmature et omne puocatiuuz mēstruorū sicut sunt faseoli et cicer et sisamū. Et si desiderat cibū in die conceptōnis. Precepit Hip. vt in potu sumat sauic in aq̄. Ipm enim q̄uis sit inflatiuū est tamē velocis nutrimēti. Et vinum eaꝝ sit odorise et subtile antiqū. Et Hip. quidem dixit sumant in potu vinū nigrū et vr̄ ꝙ voluit intelligi p illud subtile nigrū. Et sit nigredo eius ppter ipius fortitudinem nō pp fecem. Et sint in feris m̄sis earū passe et cydonia dulcia et pira et excitantia appetitū et mala muza. et ḡnata muza. ¶ Medicine vero eaꝝ sint sicut elecuariū de margaritis cꝰ descriptō. ℞. margaritaꝝ non pforataꝝ piretri ā borum ana. ʒ. i. ʒʒ. et masticis amborū ana. ʒ. iiii zedoarie doronigi seminis apij capsie cardamomi nucis muschate macis cinami oīū ana. ʒ. ii. been albi been rubei pipis et macropipis omniū ana. ʒ. iii. cinamomi. ʒ. v. zuccari sulmeni q̄tū omnia et plus cꝰ dosis sit cochliarium vnm. Ipm enim rectificat dispositōnē matricis earū et dispositōnē stōrū earum. Et oz vt vehemens sit studium in stōis earū quare cōfortentur cū eis que sūt sicut geleniabin cū xiloaloe et mastice et similibꝰ. ¶ Et electuaria facta cū zuccaro plurimo cū spetiebus aromaticis in quibꝰ non est multa caliditas ⁊ cū emplis stipticis calefaciētibꝰ aromaticis.

De regie enixe. C. iii.

OPortet qñ parit vt studium sit in puocatōne mēstruorū eius et rectificetur cibꝰ et nō pmutetur cibus subito ad regimē crossū q̄re faciat ipam febrire et debilitet uirtutez alteratiuuā in epe eius et multiplicetur sitis eius et fortasse fiat hydropica. ꝙ si induretur cuz hoc ep eius nō spatur ei sanatō. Et diebus quidez ptus sunt motus et piodi. Et principium eius est hora aduentus commotōnis et doloris. Et qum egritudo ptransit. xx. dies vsq; ad. xxiiii. egritudine stante aut recidiuante sig̃t tarditatem cōsumptionis: et necessaria est eūo in die alio ab isto qui est dies crisis si nō fuerit debilitas.

De appetitu p̄gnantis. C. iiii.

Q Uã cadit appetitus p̃gnãtis iuuat̃ dimis sione pinguis vehemẽtis pinguedinis et dulcis vehementis dulcedinis et ad ministratõne rei subtilis et moderamie in potu aq̃ et vt sit cõtenta vino odorifero pauco subtili. Est enim iuuatiuũ rectificans appetitum. Et illud quod accidit de nausea et vomitu plimo. Et de medici nis appetitui cõferentib⁹ est omne in quo est stipti citas cũ caliditate subtili sicut v̀ga pastoris decocta cũ vino ⁊ succo ei⁹ et aristologia ante cibũ et post ipz de quo parum sumat. ❡ Et empla nota cõfor tantia stõm facta ex cydoniis et dactilis albis siccis et calamo aromatico et spica cũ vino odorifero an tiquo. Et qñz ponunt in eis semẽ apii et anisũ et fe niculũ. et p̱p̱e si fuerint illic dolor et inflatõ. Qd si eius appetitus malus fiat superflue stude in mun dificando stõm eius cũ eis que sunt sicut aq̃ algele niabi factui cum rob psicis: deinde rectificetur cũ acetosis et rob de acresta. Et vinum eius factum cũ aqua mellis aut aqua zuccari: iuuamẽtũ ei⁹ bo num est in illo et conueniens embryoni. et polypo diũ quidẽ exiccatum cõuenit appetentib⁹ lutum ex eis. Et qñz iuuantur ex acutis sicut sinapi et si milia. ipz enim abscidit humorẽ malũ et excitat ap petitum: et est vltimũ in reducendo appetitum ea rũ. Quãq̃ cõuertitur appetitus earũ ad caseũ asset̃ eis humidus sup prunas donec exiccet̃: qm̃ ille ẽ melior q̃ sicc⁹ acutus. prim⁹ enim est minoris sup fluitatis. et secũd⁹ est magis disrumpens appeti tũ. ❡ Ad ventositatẽ vero stõi earũ et dolorem eius verbi gr̃a administretur hoc electuarium. ℞. cymini carmeni infusi in aceto et torrefacti p⁹ illud et olibani et origani psici omniũ ana ptem. i. castorei ptis vnius tertiam sumatur de puluere e ius sicco a medio aur̃. vsq̃ ad aur̃. i. ❡ Ad vomi tum v̀o earũ sup cibũ oz vt dentur post cibũ ea in quib⁹ sunt aromaticitas et ponticitas et stipticitas sicut cydonia assata et p̱p̱e qũ fixa sunt in eis frusta xiloal̃. indi et assiduetur compssio manuũ et pedũ earũ. ❡ Et administrentur sup stõz earũ empla no ta. et teneant in orib⁹ suis grana g̃natorũ cum fo liis mente et sorbeant aliquid de mira. et bolum armenũ est de eis q̃ sedant earũ nauseaz.

De pulsu cordis p̃gnantiũ. C. v.

I Llud quidem plm accidit eis pp cõmuni tatẽ oris stõi et causa humoris in eo qm̃ multotiens allenitat sorbere aquam cali dam et exercitium leue precipitans illud quod est in ore stõi.

De regimine cursus menstruorũ p̃gnantis. Cam. sextum.

D Ecoq̃tur stiptica in quib⁹ non est aro maticitas in aq̃. et ex ea administretur tina sicut sunt lentes et cortices g̃natorũ et balaustie et galle et glandes et similia. ❡ Et quandoq̃ fit ex gallis et balaustiis et corticib⁹ g̃na torũ et ficubus siccis emplm et ponitur sup pecti nem cũ aceto.

De apatõne pedum p̃gnantiũ et mollitie earum. Cam. vii.

E Mplentur pedes earum cum foliis cau lis et liniantur cum vino misto cũ aceto et decoctõne citri: aut cum decoctõne chimolee. Et quandoq̃ sumit̃ eplm ex cannis cũ a ceto et ex aneto cũ aceto.

De abortu. C. viii.

C Ause abortus: aut sunt primitiue ex p cussiõe: aut casu: aut exercitio supfluo: aut saltu vehementi: et p̱p̱e ad poste riora vel retro. ipz enim multotiens facit descen der̃ spma cõceptum visibilr̃: aut aliquid ex passio nib⁹ animalib⁹ sicut ira vehems: aut timor aut tristia. Et ex frigor̃ aeris et caliditate eius sr̃fluis. et ppt̃ hoc genus abhorret̃ p̃gnanti plongatõ bal nei ex hoc q̃ magnificatur anhelitus eius. ❡ Balneũ eñz lz abortiri faciat p lubricitatem facit tñ abortiri p egressionem fetus ad aerẽ frm. ❡ Et qñq̃ puenit ex debilitate eius ppt̃ defectũ et mol lificatõnẽ ipius cã resolutõnis rei corporee et ex egritudinib⁹ et askiu et fame vehementi et eũo ne hũoris: aut sanguis plimi p medicinã: aut phle botomiam: aut exse ipo. et ex fluxu san. mẽstruo rũ plimi. et q̃to magis filius est maior est nocumẽ tum cum phlebotomia in ipo: pl⁹: aut ex ĩplone vehementi: aut ex sacietate nauseatiua plma corrũ pente nutrimẽtũ fetus et oppilante viam ad eum aut ex multitudine coitus mouente matricem et p p̱e post septimũm. Et multitudine balneatõnis et ablutõnis lubricante matricem et faciente abortũ licet balneum abortiri faciat causa mollificatõnis v̀tutis: et q2 facit fetũ eger̃ eo qd ẽ frz kz q̃dixi⁹ Isti g° sũt ordines carũ. et qñz sitl cãis ppt̃ fetũ sic est mors eius: pp aliq̃ carũ mortis ei⁹. Quar̃ ex pellit eum nã et p̱p̱e quando currit ex eo res vi rulenta que mordicat matricez et ledit eam: vel sicut est debilitas eius qr̃ non firmat̃ aut ppt̃ pan niculos et inuolutõnes quib⁹ cõtinet̃. ❡ Qũ enim abrumpũt̃ et mollificantur et effunduntur ex eis humiditas eorũ ledit matricem: et mouet eam ex pulsiua et adiuuat iterũ ad lubricitatẽ: aut ppt̃ cãm matricis de amplitudine oris eius et puitate adu natõnis eius: aut ex humiditatibus ĩ matrice: aut in orificiis venaruz lubrificantibus et g̃uantibus. Et qñq̃ fit ppt̃ reliquas speties malitie complonis in matrice ex calore: aut frigore: aut humidita te aut siccitate et paucitate nutrimenti fetus. ❡ Et qñz fit ex ventositate in matrice et ex apate. et que sunt eis similia: aut duritie: aut cancro. Et qñz fit ex vlceribus in matrice. ❡ Et plz abortus facti in mense secũdo et tertio fit ex ventositate ⁊ humiditatibus sup orificia venarum que sunt ma tricis que nominantur foramina ex quib⁹ cõtexunt̃ vene secũdine. Qũ g° humectantur mollificantur ipe. et illud quod ex eis texitur: qr̃ fit abortus fe tus ex quolibet motore: aut ex ventositate: aut g̃ uedine. Et quandoq̃ est cã malitia complonis cali de exiccantis: aut fr̃e congelantis. ❡ Et iterũ ex eis que abortiri faciunt in initio rei est tenuitas sp matis ĩ radice: qr̃ nõ creat̃ ex eo pãniculus p̀m⁹ ni debilis preparatus ad disrumpendũ cũ hoc q̃ ipe attrahit san. Et in sexto et qui sunt post ipz ex hu miditatib⁹ disptitis in matrice lubricantib⁹ fetũ. Et dixerunt quidam q̃ fit plm illius ex ventosita te: et veritas est iste sermo. ❡ Post spatium ve ro notũ plm abortus non fit nisi ex debilitate. Et dr̃ q̃ illa que est vehementer extenuata qũ ĩpgnat̃

abortitur antequã ingrossescat. Qm̃ corpus recipit de cibo ad sui rectificatõnem et reditõnem sue v̇tutis talĩ q̄ non supfluit embryoni quod ip̄m nu triat quare debilitatur. ¶ Et in regionibꝰ quidẽ valde f̃ris absq3 equalitate et temporibus f̃ris ual de multiplicat abortus. ¶ Et silr̃ mors pregnan tium et in regionibus meridionalibꝰ multiplicat abortꝰ. et silr̃ in aeribꝰ meridionalibꝰ et minorat in septentrionalibꝰ nisi sit frigidi vehemẽt ledẽ tes embryonem. Et qñ p̄terĳt hyems austrina ca lida et sequitur illa ver boreale sicc̃m abortiunt p̄gnantes que pariture sunt in vere ex qualibet cã ⁊ pariunt debilem. Et dolores quidem accidentes a pud abortũ vehemẽtiores sunt doloribꝰ acciden tibꝰ apud partum: qm̃ ille sũt ĩs nõ nãles.

De signis. C. ix.

SIg̃ quidem abortus ipsius sunt qm̃ inci pit mam̃illa detumescere post solidita tatem sanã ¶ Soliditatem v̇o egrã recti ficat nã p̄ducens ad d̃tumitõnem sine timore abor tus. Et quecũq3 duarũ mam̃illaꝝ d̃tumescit a soli ditate sana tunc habens eam abortit in die illo. ¶ Et silr̃ ex pleuresi. Qñ g° supfluit lactis p̄uocatõ et frequens fit adeo donec detumescat mam̃illa: tunc indicat q̄ fetus est debilis et q̄ preparat abor tui. ¶ Et silr̃ multitudo dolorum in matrice. Et qñ rubet facies in febre et accidit rigor aut g̃uat caput et dominatur lassitudo et sentitur dolor in p̄fundo oculi sig̃t q̄ cãe abortus sunt venientes et q̄ ip̄e facient p̄uenire mẽstrua: deinde facient a bortiri. ¶ Et silr̃ cãe abortus quãdo veiunt sig̃nt ip̄3. Cõplones v̇o et vlcera et ap̄ata et hũiditates p ea cognoscunt q̃ dicta sũt mľtotiens. Fcũs aũt cã uẽtositatis cognoscit p sig̃ uẽtositatis ⁊ extensionis absq3 g̃uedine et ex p̄mutatõne et ex additõne cũ acceptõne inflatiuoꝝ. Et cãe primitiue iteꝝ cogno scuntur q̄titate sua. ¶ Mortem vero fetus sig̃t motio r̃i delate in concauitate g̃uantis sicut lapis q̃ mouetur de latere ad latus: et p̄pe qum iacet sup latus suum et infr̃at sum̃ qũ ante illud esset calidũ et detumescit mam̃illa. ¶ Et qñq3 currunt humi ditates virulente fetide. Et sig̃t illud si iam acci derit p̄gnantibꝰ egritudines acute nocentes sua ca liditate vehementer. ¶ Nã si ex eis p̄hibetur nutrimẽtũ moritur fetus et si nõ p̄hibet vehemẽ tior fit egritudo. et fiunt alie egritudines praue. Et qñq3 fit qũ moritur fetus ante illud. Et est de ĩ dicantibꝰ illud vt demergatur oculus p̄gnantis ad p̄fundũ et fiet albedo oculi fusca. ¶ Et qñ3 fit rigida auris eius et extremitas nasi cũ rubedine la bĳ et dispositõ eiꝰ ẽ simil̃ hydropisi hyposarche.

De ꝯseruatõne ẽbryõis et cautella abortus. C. x.

EMbryonis suspensio ex matrice est sic suspensio fructus ex arbore sicut ma ior timor qui timet sup fructum q̄ ca dat est: aut qum incipit eius apparitõ: aut qu3 ip sius existit cõplementũ. ¶ Silr̃ qđ vehementius timet sup embryonem q̄ abortiuus fiat est apud principiũ cõceptõnis. et ante ap p̄pinquatõne3: q̄r̃ o3 vt caueantur in his duabꝰ horis cause abortꝰ p̄dicte. Et pharmacũ quidem solutiuum est de sũ ma illaꝝ carũ: q̄r̃ o3 vt caueat eius dispositõ ante mensẽ quartũ et post. vii. et in eo quod est inter illa iterum. ¶ Veruntñ in eo quod est inter illa ẽ salubrius. et ad ip̄3 p̄uenitur qũ necessariũ est. Et fortasse nõ erit excusatõ in quibusdã harũ ho rarũ quin soluatur et mundificetur sã. eiꝰ ut ñ cor rumpat embryonẽ pp malitiam cõplonis: quar̃ o3 vt fiat cũ facilitate et subtilitate. ¶ Et qñq3 etiam mẽstrua ante conceptõnẽ non sunt mẽstrua necessa ria et remanent in ea supfluitates mẽstruorum eiꝰ indigentes mundificatõne ¶ Et tunc si non mun dificantur recipit eaꝝ corruptõnem embryon. O3 g° vt mundificetur illud subtile cũ mundifi catiuis subtilibꝰ non potando sed supponendo in primis suppositoriũ post collũ matricis immo sup ponantur in collo matricis et non mũdificetur cum eis illud quod mũdificat vice vna: imo vicibus pluribꝰ. Et qum sup mulierẽ timetur q̄ abortiat cã ꝯplonis et ap̄atũ et vlcerũ et ventositatis et re liquoꝝ curetur totum cũ eis que sunt in suo ca°. Et qũ abortit cã cõplonis f̃re tunc si motor etiam ẽ cõplo tempet. et si est aliud et est d̃ illis que de clinare faciunt ad matricem mã3 calam ex qua ti metur ap̄a curet cũ apocrusticis et p̄hibentibus a postema et cũ eo qđ de solutõne poĩe est. Si aũt ñ fuerit illud imo non timetur ex eo nisi vt cõsequa tur embryonẽ cã eius nocumentum aut lesio faciẽs ip̄m abortiri: aut interficiens ip̄m: tunc o3 vt cu retur cũ medicinis cõseruantibꝰ embryonẽ quas dicemꝰ: pp lubricitatẽ vero ab humiditatibꝰ q̃ ẽ p̄lima lubricitas: o3 in hora imp̄gnatõnis vt admi strẽt clisteria lenitiua eũantia stercus. deinde ad ministrentur iniectõnes et p̄uocantia vrinã et cli steria mũdificatiua matricẽ.

De regimine bono ad illud. C. xi.

Est vt in potu detur aqua radicis cũ olõ de kerua aut decoctõ albascec aut fenu greci cũ olõ de kerua. et detur in potu in omnibꝰ decẽ diebꝰ aliquid de pilulis fetidis et detur hiera. H. in potu. ¶ Clistere bonum ad il lud et ad ventositatem. ℞. sauine et origani et a meos et keisim et ramorũ aneti et camemille et ru te et bascec et fenugreci ana pugillum vnm̃ deco q̄tur in tribꝰ. lb. aque donec cõsumatur medie tas et sumat de ea minꝰ. lb. et adde sup ip̄am sex tariũ vnm̃ olei arazaki et sacraiati vnũ olei sisami ni et vtere ip̄o clisterizando et clisteriza ip̄ã in õi bus quattuor diebꝰ cũ tantundem. Et ex eo est ut sumat colloquintida et p̄foretur et extrahantur g̃ na eius et impleatur oleo d̃ lilio et dimittatur die et nocte: deinde p̄petur in mane sup cinerẽ calidã et dimittatur donec bulliat olm̃ integre: deinde coletur et clisterizetur cũ eo receptrix dũ est tepi dũ. ¶ Hoc enim est mirabile ad lubricitatẽ humidã. Et post hꝰ euõnẽ o3 vt administrentur olea odorifera calida iuncta et iniecta et supposi ta ĩ laĩs. Et cõfectõnes magne et medicamẽ alkekẽ gi et diamarte et sagzenea in omnibus tribꝰ die bus aut. v. Et similiter de diaũscho et diaspma ton. Et iterum sumatur corticis turis et cipi trito rum etiam amboru3 ana ps. i. et myrrhe ps. ß. d̃ coq̄tur cũ septuplo sui aque donec remaneat q̄rta et coletur et clisterizetur ex ea cũ. iiii. ʒ. in omni bus tribꝰ diebꝰ postq̄ iam euãta fuerit humidi tas que est ante ip̄sã. ¶ Et ex pessarĳs bonis sunt

bdellium et gluten alimbat et āmoniacū et nigel'a
cōiunctim et singulariter . et administrentur p⁹ mū
dificatōnem et supponantur spica et crocus et ma
stix et myrrha et galia et castoreum et bdelliū et si
milia in ol'o nardino: aut adipe anseris sup lanam
viridem . et supponatur post illud c⁹ ꝑmissio ne
cessaria est coagulum leporis et medicine conserua
tes fetum in ventre matris qū non est nocumētuȝ
cōpl'onis calide: aut āpatis calidi et similium illis.
Et sunt medicine que sunt ad cor sicut zedoaria et
dorōigi et been duo et letificantes et diamuschuȝ
et mithridatum. ¶ Medicam̄ ꝓhibens abortuȝ
℞ dorōigi et zedoarie et castorei et asse et galie ⁊
muschi ⁊ cardsomi minoris et gallaꝝ et spodiȳ ōi
um ana. ʒ. i. cū aqua fr̄a et clisterizetur calefactum
ante hoc. et ex eis que conferunt in eo sunt ordeū
et camemilla et assa et anetum et ameos et sil'ia.

De r̄gimine abortus et extractōne fetus mortui.
Ca^m. xii.

Quandoq; abortus in quibusdā horis ne-
cessarius est de quibus est illa que ē qū
pregnans est puella pua supra quam ti-
metur mors ex ptu. Et de illis est qū in matrice ē
nocumētū et additō carnis stringens sup fet⁹ egr'es
sionē quaꝝ interficit. ¶ Et de illis est apud mortē
fetus in ventre p̄gnantis. Et scias q quādo fit dif
ficilis ptus. iiii. dieb⁹ tunc iam moritur fetus: q̄r
occupatus sis in vita matris et non occuperis in ui
ta fetus: imo stude in extractōne illius. ¶ Et ab
ortū quidez quandoq; faciūt motus et q̄nq; faciūt
ip̄z medicine. ¶ Et medicine quidez faciunt: qm̄
interficiunt fetū. et q2 ꝓuocant menstrua cū forti
tudine. Et q̄nq; faciunt cū lubricitate. et interficiē
tes fetū sunt amara et ꝓuocantia menstrua iteruȝ
sunt amara et acuta et lubricantia sunt humida ui
scosa que administrentur bibita et supposita. Et
ex motib⁹ est phlebotomia et ꝓpe ex saphena p⁹
basilicam. et ꝓpe sup magnitudinem ieiunij et fa
mis et exercitiuȝ et saltus pl'imi et delatō oneris ḡ
uis et vomitus et sternutatō. Et de regimine bo-
no in illo est vt intromittatur in os matricis pre-
gnantis charta facta licimū: aut pēna aut herba a-
mara vel abrasa cū mensura q̄titatis penne ex vs
nen: aut ruta: aut: hartāita: aut siracost. Ip̄a eniȝ
abortiri faciunt ꝓculdubio et ꝓpe qū liniuntur ex
aliqua medicinaruȝ abortiri facientiū sicut alkitrā
et pulpa colloquintide. ¶ Et de medicinis quidē
abortiri facientibus alie sūt singulares et alie cō-
posite. Et singulares quidē iam diximus in tabulis
medicinaꝝ singulariū et cōpositas in antidotario.
¶ Hic v̄o dicem⁹ de vtrisq; ordinib⁹ eas que ma
gis opatiue sunt in intentōne. ¶ De medicinis v̄o
singularib⁹ que sunt longinquiores a vehementia
caliditatis sunt sicut apsinthium et capsia. ¶ Sed
medicine singulares calide sunt sicut semen capsie
qd̄ est simile nasturtio. et est ei odor nasturtij: et
ḡna harmel iteꝝ bibita et supposita. et ol'm balsa
mi qū supponitur extrahit fetum et secūdinam et
assa et galbanum forte ē iteꝝ et buchormarien in
hoc ca. fortis est valde bibita et supposita: ita q q̄
dam existimant q si p̄gnans iacet sup eam pducit
eam ad abortiendū. et succ⁹ eius corrumpit fetū
linitus sup ventrem: q̄to g° plus suppositus sup

cottum ¶ Et sil'r succus reliquaꝝ hartanitaꝝ. Et
si in potu detur de vsnen psico pondus. ʒ. iii. ei-
iciet fetum i die illo ¶ Et qū sumitur de cordu
meni tertia. ʒ. i. eijcit fetū et facit possidere calidi-
tatez et motum. ⁊ iterū si initiat̄ decoctō pulpe col
loquintide in iniectorio narrato ſm decoctōnes su
as: aut supponatur in lana suppositorio ascenden
te. ¶ Et ex medicinis bonis est cinamomū qū per
miscetur cū rubea. Ip̄z enim abortiri facit fetum
bibitū: aut suppositum et cū hoc sedat nauseaȝ.
Et de illis que ꝓpetatē habent est vngula asini.
Sed'ȝ enim q quidaȝ existimant si cū ip̄a suffumi
getur fetus mortuus extrahit eum. Et qū ex ster
core eius fit suffumigatō p traiectorium extrahit
mortuuȝ velociter. ¶ Et sil'r suffumigatō cū ocu
lo piscis saliti. ¶ Et de medicinis compositis ebi
bitis in hoc ē medicam̄ forte in faciendo abortum
et extrahendo fetuȝ mortuuȝ. ¶ Qd̄. ℞. asse pō
dus. ʒ. ſ. et folioꝝ rute sicce. ʒ. iii. et myrrhe. ʒ.
ii. et est dosis vna sumatur in potu cū d̄coctōne sa
uine dos̄ vna in mane et dosis. i. in vespis: aut su
mat̄ aristol'. lon. et gentiane et baccarum lauri: et
myrrhe et costi marini et casie lignee nigre et ru-
be tincture et succi apsinthij et cordumeni recen
tis acuti et pipis et meseatramesa etiā ptes equales
de quo bibatur omni die aur̄. i. x. dieb⁹. ¶ Et
d̄ medicinis bonis facientib⁹ abortum cū facilita
te cū sedatōne nausee est ill'd quod. ℞. cinamo-
mi et cordumeni et sauine omniū ana. ʒ. x. myr-
rhe. ʒ. v. et sit dosis eius. ʒ. iii. omni die et ale-
uiatur cū hoc mūdificatio enixa et exit⁹ secūdine.
Et tyriaca diatesserō etiam est fortis in faciendo a-
bortū et extrahēdo mortuum ¶ Et ad infanteȝ
mortuuȝ sumantur. ℥. iii. aque rute et tantundeȝ
aque fenugreci decocti cū ficubus decoctōne mul-
ta. et origani. ℥. iii. et sumant̄ in potu Ip̄a enim lu
bricant mortuuȝ. Et q̄nȝ dat̄ in potu aque fr̄e q̄ti
tas. lb. i. et puluerizatur d̄sup altee. ℥. i. et da-
tur in potu et vomitur et fit sternutatō. Et datur
in potu aqua rute pl'ima cū oleo de fenugreco deco
cto cū dactilis et est conueniens secūdine. ¶ Et d̄
pessarijs est medulla cordumeni de qua et ex aro-
matico fiat pessariū: et suppōat̄. Pessariuȝ forte.
℞. succi cucumeris asinini kirat. viii. confecti cū
felle taurino et supponatur extrahit enim fetum
mortuuȝ. ¶ Pessariū pauli. ℞. helleboꝝ nigrum
et staphisagriā et aristol'. ro. et buchormarien et ḡ
na almezerion et pulpam colloquintide et ammo
niacū terant̄ oia p̄t āmoniacū. Ip̄z nanq; resoluit̄ i
aq̄ et aggr̄genitur cū eo reliqua. et q̄nȝ ponitur cū
eo fellis taurini exiccati ps. i. et fit ex eis pessariuȝ
Et iteꝝ aliud forte valde. ℞. salis ammoniaci tri
ti. ʒ. x. āmoniaci. ʒ. iiii. cōficiatur sal āmoniacus
cū resolutōne āmoniaci. et fiat ex eo pessariuȝ. et
supponatur nocte tota eleuatis pedib⁹ super pul-
uinar et initiat̄ iterum in eam qd̄ sit sicut deco-
ctō apsinthij et sicut succus rute et sicut decoctō sa
uine et ol'm de kerua.

De instr̄o quo iniectō fit in matricē. C. xiii.

Oportet vt sit instr̄m quo iniectō fit tri
angulate extremitatis longū habens col
lū ſm mēsurā longitudinis colli matri-
cis mulieris que curat̄ et taliter vt ingrediat̄ os

matricis et sentiat mulier ꝙ iam ꝑuenit in spatiuȝ intra matricem et mittat ꝑ ipȝ illud quod interficit et qđ lubricat et qđ extrahit.

De regimine quorundam antiquoꝝ in extrahendo fetū mortuuȝ. C. xiiii.

Extractō fetus mortui et incisio eius cū ferro qū difficilis fit ꝑtus cōsideretur an sit salubris an sit non salubris. Si g° fuerit ex illis que salubres sunt sim⁹ audaces in curatōne eius. et si nō ꝓhibeatur illud. Mulieri enim c⁹ dispositō mala est accit sincopis cū vigilijs et obliuione et mollificatōne et dislocatōne: et qū vocatur non fortasse respondet: et qum clamat̄ alta voce respondet debiliter: deinde supuenit ei sincopis iteꝝ. Et de illis sunt que spasmātur cū tē sione et pulsant eaꝝ lacerti et ꝓhibentur a cibo et est pulsus earū ꝑuus frequens. Illis v̊o que saluat̄ nihil accidit, de hoc. ¶ Oȝ g° vt mulier resupinetur sup caput et sup dorsum suuȝ. et sit caput ei⁹ decliue ad inferiora et crura eius eleuata et contineant eam mulieres: aut accipiant ab omni latere si fuerit presentes. Et si non liget̄ pectus eius ad lectum cū ligamētis et non attrahat̄ corpus eius apud tensionē: deinde apiat obstetrix rectum colli matricis et inungat manuȝ sinistrā olo et aggr̄get omnes digitos in longitudine ꝓtensos et intromittat eos in os matricis et dilatet eos etiā cum eo qđ est supra ipos de olo. Et inquirat vbi oȝ figer̄ vncinos quib⁹ fetus extrahatur et loca eleuata vt figantur in eis vncini. et si apꝓximat ei qđ īuenit. ¶ Ista g° sunt loca in fetu qui descendit sr̄ caput oculi et os et collū et paulatim et sub mandibula et furcula et loca ꝓpinqua costis. Et sub hypocōdrijs. ¶ In fetu v̊o qui descendit sup pedes sunt ossa que sunt supra pectinem et coste medie et furcula: deinde teneat instr̄m quo extrahatur fetus cū manu dextra. et intromittat manū sinistrā sub vncino in eo quod est inter digitos suos et infigatur in ꝑtib⁹ locoꝝ que dixim⁹ donec ꝑueniat ad rem vacuam et infigatur ecōtra vncinus alius vt sit attractō eq̄lis et nō declinet ad ꝑteȝ aliquā. Deinde tendatur et non sit tensio equalis in directo tm̄: imo in laterib⁹ etiam sicut fit in ablatōne dentium. ¶ Et oȝ in hora illa vt mollificetur tēsio: deinde intromittatur index inunctus et digiti pl̄imi in eo quod est inter matricem et corpus qđ retinetur. Et circūdent digiti eius circuitum. ¶ Qū g° sequitur fetus fȝ ꝙ oȝ tunc ꝑmutetur vncinus ꝑm⁹ ad locum altōrē, et ita fiat cū vncinis alijs donec egr̄diatur fetus totus cū attractōne. ¶ Qđ si egrediat̄ manus āte aliam et nō est poſſis reditō eius ꝑꝑ ipius coarctatōneȝ: tunc oȝ vt īuoluat̄ sup ipam pannus vt non lubricet et attrahatur tādiu donec qū tota egreditur abscindatur ex spatula et ita fiat qum egrediuntur ambe manus ante adiutoria sua. et non est poſſis eaꝝ reductō. ¶ Et silr̄ fiat de pedib⁹ qum nō cōsequitur eos ambos reliqum corpus. s. incidantur ex inguinibus ¶ Et si caput infantis est magnū: et accidit ei coarctatō in exitu: et est in capite eius aqua cōgregata: tunc oȝ vt intromittat̄ inter digitos phlebotom⁹: aut cultell⁹ spinosus: aut cultell⁹ quo incidūtur hemorroides nasi et pforetur cū eo caput vt effundat̄ aqua et detumescat. Et si aq̄ nō est et est necessarium vt extrahat̄ cerebrū eius fiat ¶ Si aūt fetus est magni capitis nā: tunc oȝ vt findat̄ craneuȝ et capiat̄ cū tenalijs quibus extrahuntur dentes et ossa et extrahatur. Et si egr̄diat̄ caput et coarctetur pectus: et tunc findātur cū hoc ingenio loca que sequnt̄ furculā donec ꝑueniatur ad ossa vacua: quar̄ effundatur hūiditas q̄ ē in pectore et detumescat pectus. ¶ Si autē non aduenetur oȝ tunc ut scindat̄ et auferatur furcula. ¶ Qū enim aufert̄ obedit tūc ⁊ si fuerit inferius ventris apostū et fetus mortuus: aut viuus oportebit tunc etiam vt euacuet̄ sicut narrauim⁹ cū eo qđ est in concauitate eius. Fet⁹ aūt qui egr̄dit̄ sup pedes attractō fit facilis ⁊ transpositō eius ad os matricis facilis. ¶ Qđ si coarctetur apđ ventrem et pectus oȝ tunc vt attrahatur cū panno et findatur fm̄ ꝙ narrauimus donec effundat̄ qđ ītra ipȝ est. ¶ Si v̊o reliq̄ mēbra auferantur et redeat caput et retineatur tunc intromittatur manus sinistra: et queratur cū ea caput et extrahatur cū digitis ad os matricis: deinde intromittat̄ in eo vncinus vnus aut duo ex illis quibus attrahitur fetus et trahatur. ¶ Et si os matricis iam coarctatum est ꝑꝑ apā calidū accidens ei: tunc non oȝ vt laboretur: imo oȝ tunc vt administretur effusio rerum pinguiuȝ pl̄ima et humectatō et sessio in tina: et administrentur epithimata ad apiendū os matricis et auferatur caput sicut diximus. ¶ In illo autem qui de fetib⁹ egredit̄ sup latus si poſſe est vt eūct̄ equet̄: tūc administrētur epithimata ad apiēdū os matricis que dixi⁹. Et si non fuerit illud incidat̄ infans totus interius et necessaria est post administratōnem haꝝ rerum administratō spetieꝝ curatōnis apatū calidoꝝ que eueniunt in matrice: ꝙ si accidat fluxus san. curet̄ cū eo qđ est in ca° suo.

De regimine ꝑgnantis post abortū. C. xv.

Qum abortit̄ mulier fetū oȝ vt suffumigetur cū bdellio et isopo et albarmel ⁊ glutine alboti et origano et sinapi albo vt currat san. et non ingrossetur: qr̄ retineat̄ et dolorē faciat.

De extractōne secūdine. C. xvii.

Ingeniuȝ quideȝ in extractōne qđ administratur in ea absq̄ medicamine ē vt sternutet cū aliquo eoꝝ que sternutare faciunt: deinde teneat ambas nares et os violent̄ qr̄ inspissatur venter et tenditur et lubricat secundina. ¶ Qūq̄ appȝ secūdina tunc tendatur paulatim cū facilitate et nō sit in ea labor vt non abscindatur. ¶ Qū g° timet̄ abscisio stringat̄ illud qđ seq̄t̄ maū cū coxa mlieris ꝯstrictōne tēpata et elaboretur in sternutatōne. Qūq̄ tardatur casus secūdine nō tendas eam tensione aliq̄: imo stringe eam ad coxas ambas ligatōne desup taliter vt nō ascendat. ¶ Et si fuerit adherens cū ꝓfunditate matricis tunc subtiliatō sit in sepatōne eius cū motu leui ad latera vt mollificentur ligamēta. Et oȝ vt non cadat in hoc labor omnino. Et si fuerit retentio eius ꝑꝑ vehemētiam oppilatōnis et cōstrictōnis oris stōi ingenietur vt carminetur: aut cū digitis: aut effusione vnguentorū calidoꝝ mollificantiū secūdū ꝓpinquiorē ꝑpatōnē situs mulieris q̄ posibil̄

est in ea. ¶ At fortasse ē iacere eius cōuenientius
ad illud. Et qñq3 adiuuant ad illud vnctōnes et
empl'a lenificantia deforis sub ūbilico et alchatiz.
Et qñq3 sufficit linimentum digitoꝝ obstetricis: d̄
inde regatur r̄gimento sternutatōnis et suffumiga
tōnū et tinarum et eoꝝ que bibuntur et ingeniet̄
omni ingenio. ¶ Ipa enim in quolibet spatio pu-
tresit et lenitur et cadit. et adiuua te cū diureticis
fortibus. et administra ei tiam decoctōnis vsnē:
qm̄ facit ipā cadere. ¶ Et de illis que faciunt ipaz
cadere est vt infundatur in matricē vnguentū ba
silicō. Ipm enim putrefacit eam et extrahit ipaz.
Et qū egredit̄ administretur ol'z rof. et similia.
Et de his que adiuuant ad lubricatōnem eius ē vt
in potu detur aq̄ rof. recentiū puluerizata desup
altea: aut detur in potu: aut supponatur aliquid d̄
stercore accipitris. et administretur desup quod
dictū ē de medicinis facientib⁹ abortiri fetum: et
pessarijs ⁊ suffumigatōnib⁹. ¶ Et de suffumigatōni
b⁹ bonis est helleborus al'. facta suffumigatōne cū
eo. Et stercus columbinū etiā facta suffumigatōne
cum eo. et aristologia facta suffumigatione ¶ Et
de antiq̄s fuerunt qui preceperunt obstetrici vt ī
uolueret manum suaz in panno et intromitteret e
am et acciperet secūdinam: sed hec cura est doloro
sa: nam qū nō egr̄dit̄ secūdina tunc ipa carminat̄ ⁊
egr̄dit̄ post dies. Veruntñ parienti accidit disposi
tō maligna ppt̄ vapores malos ascendentes ex se
cundina ad cerebꝝ et cor et stōz. ¶ Oz g° vt suc
currat̄ ad nocumēta eaꝝ cū suffumigatōnibus aro
maticis et potu almeisus et diamuschi. ¶ Et ad-
ministrent̄ epithimata sup cor et stōz. et medicie
aromatice facientes cordi. ¶ Et quidā antiquorū
locutus est de extractōne secūdine ꝑmonē quem e-
go sua dictōne narro. Inquit ludus si remanet se
cundina in matrice post exitum fetus: tūc si os ma
tricis est aptū et secūdina est suspensa que iam col
lecta est et facta est similis sper̄ in later̄ matricis.
unc exitus eius est facilis: ¶ Et oz vt calefiat ma
nus sinistra et inungat̄ et intromittatur ad ꝓfun-
dū: et querat cū ea donec inueniat secūdinā cū col
lo matricis ānexā. oz vt trahat̄ nō ꝑm rectitudinē
qm̄ timem⁹ inde ꝯuersionez matricis nz attractō-
ne vehemti: imo oz in ṗmis vt pmutetur cū faci
litate ad latera dextra et sinistra: deinde addatur
in q̄ntitate attractōnis. Ipa enim attrahit̄ tunc et se
patur ex adherentia. ¶ Et si os matricis fuerit a
dunatū administra speties curatōnis q̄s dixi tibi.
Et si non fuerit virtus debilis administra r̄s mo-
uentes sternutatōnem et suffumigatōnes cū spetie
b⁹ ī vase. ¶ Et si aperit̄ os matricis tunc tu intro
mitte manuz et extrahe eam ꝑz q̄ dixi⁹. Et si ñ e
greditur secūdina cū istis reb⁹ tunc non sollicite-
ris ex hoc. Ipa enim post dies paucos resoluetur
et curret sicut currit aquositas sā. ¶ At vō augm̄
tum odoris eius facit dolorē capitis et corrumpit
stōm et angustiam facit. ¶ Quar̄ ñ oz vt sollicite
ris. Et oz vt ñ sit abbreuiatō in administratōne
suffumigatōnis cū rebus ꝯuenientib⁹ ad illud. In
quit et iam exptus sum in hoc suffumigatōnem na
sturtij et ficuuz siccaꝝ. ¶ Et alius locutus est ꝑm ꝑ
monem quē scripsi⁹ ꝑm mōm suuz etiam. Etiam
vr̄ mihi ut ponant̄ medicie acute sicut ruta et pras
siuz et abrotānū et ol'z de lilio et ol'z de alcanna ta
te q̄ntitatis q̄ humefiant medicine sicce aggr̄get̄ to
tum illud in vase nouo et coopiatur caput eius
et fiat in eo foram̄ puum et intromittatur in fora-
mine canna et ponatur sub eo ignis. Qūq3 vno fer
uore bullierit remoue ipz et pone ipm sup pru-
nas et apꝓxima ipm scamno sup qd̄ sedet mulier
et pone cannā in vuluaz eius et coopi cū pannis plu
rimis ex ptib⁹ eius vt non egrediatur vapor et
dimitte eam ꝑm hunc mōm duab⁹ horis donec p-
mutet̄ secūdina. ¶ Qd̄ si non sufficit illud et de-
bilitat̄ vapor in extrahendo ipam tunc tibi cōuenit
vti ēpl'is que abortiri faciunt fetū. ¶ Administratō
nanq3 eoꝝ post vaporatōnē est fortior et penetra-
bilioris virtutis.

De ꝓhibitōne īpgnatōnis. C. xvii.

Medico qñq3 necessariū est ꝓhibere īpgna
tōnē in pua sup quam timet̄ de ptu. et i
ea in c⁹ matrice est egritudo. Et in ea i
c⁹ vesica est debilitas. ¶ Grauitas nanq3 fetus fa
cit possidere scissurā in vesica: qr̄ inuoluntarie e-
gr̄dit̄ vrina et nō pōt retineri vsq3 ad finez vite.
Et de r̄gimine in hoc est vt p̄cipias in hora coitus
vt caueat̄ forma īpgnatiua quā diximꝰ. et cū diu̇
sitate inter duas spmatis eiectōnis et sepatōne cuz
velocitate et p̄cipe vt eleuet̄ mulier cū cōplem̄to
coitus et saliat ad posteriora saltus vsq3 ad. vii. ⁊
ix. fortasse enim egredict̄ spma. ¶ Incessus aūt p
uus et saltus ad anteriora d̄escere facit spma fortas
se. Et qñz adiuuat ad lubricitatem spmatis ut ster
nutet. Et de illis que oz cōsiderare est vt suppo
natur ante coitum et post ipz alkitran: et vngatur
cū eo virga. et sil'r cū ol'o balsami et cerusa: et vt
supponatur ante et post pulpa ḡnati et alum̄. Et
suppositō etiam sumitatis caulis et semis eius apd̄
mundificatōnem et apud coitum. et post ipm est ī
hoc fortis. et ꝓpe qñ ponit̄ in kitran et submergit̄
in calam̄to. et suppositō folioꝝ algarab post mun-
dificatōnē. et ꝓpe qñ cū hoc sunt submersa in aq̄
folioꝝ algarab. et sil'r pulpa colloquintide et alhe
guerefē et scorrie ferri et caulium et scamonee et
seminis caulis ptes equales aggr̄gentur cū kitran ⁊
et supponantur. ¶ Et suppositō pipis post coituz
ꝓhibet conceptōnē. et sil'r suppositō stercoris ele-
phantis sola. aut cū suffumigatōne cū eo in horis p̄
dictis. ¶ Et de ebibitis est vt in potu dent̄ aque
albedarūgi. ℥. iii. ꝓhibz enim īpgnatōnez.

De mola. C. xviii.

Quandoq3 accidunt mulieri dispositōnes
similes dispositōnib⁹ p̄gnantiū ex reté
tōne menstruoꝝ et alteratōne coloris et
casu appetitus et adunatōne oris matricis. et qñq3
est cū hoc durities quedaz. et qñz est in ea aliquid
duritiei in matrice tota. et accidit inflatō ambaruz
mamillaꝝ et repl'o eaꝝ. et qñz accidit earū apatō
et sentit in ventre suo motum qui est sicut mot⁹
embryonis et magnitudinem corpis q̄ est sic q̄nti-
tas embryonis qd̄ mouet̄ p cōpressionez dextra et
sinistra. et qñz remanet sic ānis. iiii. aut. v. et qñz
ꝓtenditur vsq3 ad finem vite et non recipit cura
tōnez. Et qñz accidit ei sicut hydropisis et inflatio
uētris. ¶ Sz q̄ tēdit ad duritiē ñ claāt uoce tympāi
Et qñq3 accidit dolor pariendi et angustia et cum

hoc non parit: imo qñ est causa in eo tensio et inflatõ in venis mensture qr̃ non d̃ponit aliquid. Et qñ deponit frustũ carnis cuius est forma q̃da cuius speties nõ cõprehendunt. ¶ Et qñq3 est illud qd̃ egreditur tm̃ ventositas. Et qñq3 sunt supfluitates aggr̃gate: qr̃ egrediunt cũ san. plimo ex eo q̃ retinetur. Et mola ex omnib9 istis est diuisio secũda. et est eadem nominata mola: et alia ab illa nõ dr̃ mola et nominatur psice naducẽ. ¶ Et causa in generatõne h9 frusti carnis fm q existimatur sunt due res q̃2 vna est multitudo materierũ effusarũ ad eam cũ vehementia caliditatis. Et secũda est coitus in quo matrix cõphendit aq mulieris et extendit eam cũ nutrimẽto. et pp defectũ virtutis masculinitatis nõ cõcipit. Et de signis decernentib9 inter molã harũ spetierũ. et inter p̃gnatõnem verã est q res illa non mouetur nisi in hora quadã: deinde post illud non mouet et est durities ventris cũ ea vehementior duritie ventris pregnantis cũ cõceptõne vã. ¶ Et sunt mulieris manus et pedes molles valde cũ minoratõne. Et sig̃ discernentia inter speties alias et est mola. est existimatõ q ẽ ẽbryõ et sẽtit corp9 formatũ ĩ matrice Et multotiens accidit ex mola illd̃ qd̃ accit ap̃ate matricis et ex accidentib9 colice pp 9strictõnez ab orbo: qr̃ accidit dolor vehem̃s: l3 multotiẽs h̃ns molam patiat ex ap̃ate colice. Et in colica quidem ventosa iuuamẽtũ fit cũ dactilis indis. et cũ eo qd̃ vocant asseim et similib9. Ip̃a enim resoluũt ip̃m dolorẽ et cũ hoc extrahũt molã.

De cura. C. xix.

Regim̃ in ea est paucitas motus et dimissio exercitij et resupinatõ in dormiendo cũ eleuatõne inferiorũ. et phibitõ inferiorũ a later̃ in feriore. et si indiget phlebotõia et euacuatõne et vomitu fiat. ¶ Et in reliquis curatõnib9 fiat curatõ ap̃atũ g̃uatiuo2 et cũ mollificatiuis scilicet emplr̃is et vaporatõnib9 et embrocis et tinis et ex eis que abortiunt et abortũ faciunt post illud qñ enim resoluunt mã3 facientem molã. et qd̃ ei simile est et qñq3 eijciunt eam. Et multotiens sufficit in ea labor dandi in potu logodion: et dandi in potu olm̃ alkekengi est enim vehementis iuuamenti in hoc.

De signis natalibus et non naturalibus partus. Cam. xx.

Figura nãlis ptus est vt egrediatur sup caput suũ fm rectitudinẽ oris matricis absq3 inclinatõne manib9 eius extensis sr̃ coxas. et que est p̃ter illã est nõ naturalis. sed que ei ppinquior est. est vt egrediatur sup pedes suos: et egr̃diantur manus eius extense sup coxas. Qd̃ si caput declinat a r̃ctitudine: aut remouentur manus a coxis et egr̃diũt pedes et retinetur man9 tunc est mala. ¶ Et forme exitus mali qñ interficiunt fetum et matrẽ. Et qñq3 euadit ex eis mater et morit̃ fetus pp illud quod aduenit ei de labore. ¶ Et accidit ei ap̃atõ exteri9 qũ plongatur et non sedat̃ in trib9 dieb9. ¶ Et qñq3 ducit ad ap̃ata ca'la et euadit fetus et moritur mater. Et qñ q3 p̃focatur in huiusõi puer et moritur p̃focatus.

De difficultate ptus. xxi.

Difficultas ptus: aut fit causa p̃gnantis: aut cã fet9: aut cã matricis: aut secundine: aut cã vicinantium et cõmũicantiũ: aut causa hore ptus: aut cã obstetricis: aut pp causas p̃mitiuas. ¶ Fcã vero cã p̃gnantis est vt sit stricta aut debilis passa egritudines: aut famẽ: aut sit timida: aut nõ cõsueta imp̃gnatõni: aut ptui: imo tunc ẽ p̃mũ qũ parit qr̃ est timor eius maior. et dolor ip̃ius vehemẽtior: aut est9 anus debilis: aut est plr̃ime adipis: aut est vehementis pinguedis habentis strictum almezen cuius mezem non dilatat̃ et non adiuuat̃ mẽbrũ vehementis frigoris cõpressione lacerto2 ventris vel ẽ pue tollerantie ĩ dolore et est vehementis pmutatõnis et inquietudinis qr̃ ducit illud ad cãm aliam et est alteratõ figure infantis ab eo quod cõuenit. ¶ Fcã autẽ cã fetus: aut est pp genus eius. ¶ Femina enim penitus ẽ difficilioris partus q̃ masculus: aut est pp magnitudinẽ eius: aut magnitudinem capitis eius: aut grossitudine corpis eius: aut pp multam eius puitatem: aut leuitatem qr̃ nõ submergitur cũ fortitudine animali: aut pp alteratõnẽ creature ab equalitate facilis lubricitatis: sic si sit sic ille qui habet duo capita: aut quẽ cõprimit numeratõ embryonũ. fortasse enim in ventre vno sunt. v. imo qñ ẽ numeratõ maior illa qui pui sunt et diuersi. Et qñq3 est numeratõ plr̃ima valde in cisti vna. Et qñ q3 est difficultas ppea q est mortuus: qr̃ nõ fit ei adiutoriũ pp motũ eius: aut est debilis et fit puu3 adiutoriũ pp motũ eius. Et qñq3 fit difficultas pp ea q figura eius exitus est nõ nãlis sicut si egr̃dit sup pedes suos: aut sup latus suu3. et manus eius sunt plicate sup coxas et genua eius. et istud fit p pt̃ corruptõnẽ mortus embryonis: aut ppt̃ multitudinẽ inquietudinis patientis. ¶ Et ex eis que securitatem faciunt eius est vt sint inquietudo ptus et dolor decliuis ad inferiora et sit anhelitus bon9. ¶ Fcã vo cã matricis est vt sit matrix pua in qua coangustat̃ incess9: aut sit sicca valde in qua ñ sit lubricitas: aut sit in ea cõstricta valde in creatõne: aut ppt̃ cõsideratõnẽ ab vlcerib9 et reliquis spetieb9 cõstrictõnis aut sit in ea aliq̃ egritudinum mala2 sicut phlegmõ aut vlcera: aut ragadie: aut hemorroides in matrice: aut fuit iam clausa quare scissũ fuit siphac ab ore matricis scissione nõ cõpleta: qr̃ est eius dispõ sicut dispositõ 9strictõnis matrĩcs in creatõne. ¶ Fcã autẽ pp secũdinam est ut secũdina non disrumpat̃ pp grossitudinem suam: qr̃ non reperiat fetus euasionẽ aut rumpatur ab eo velociter et egrediantur humiditates plr̃ime ante cõplemẽtũ fetus quare non inueniat euasionẽ.

Fcã vo cã vicinantiũ est vt sit in vesica ap̃a: aut nocumẽtũ aliud ex fixione vrĩe et alijs: aut sit in intestino fex sicca plr̃ima: aut ap̃a: aut colica alterius generis: aut hemorroides: aut ragadie ani: et sic si sint ilia mulieris subtilia. ¶ Fcã aũt cã hore ptus est vt sit fetus velox in administratõne partus et ordinatõne in eo et non depastus est a qualib3 g̃uedine rei sup se sic sepe contingit illud: sed pseuerauit: qr̃ accidit q difficilis factus est ptus eo ñ existente forti. Et si fuerit fortis fm q o3 erit debilis fm q o3. ¶ Fcã aũt pp causas primitiuas est sicut si forte fiat frigus: qr̃ fortis fiat cõstrictõ mẽ-

broꝝ ptus et ppt̃ illud multiplicatur in regionib⁹ septentrionalib⁹ et in ventis septentrionalib⁹. ¶ Et fit in regionib⁹ et temporib⁹ frĩis difficilior. Et qñz pducit huiusmõi difficultas ad magnificatõnem ventris et inflatõnem mirac: aut fortis fiat calor: qr̃ fortis fiat mollificatõ virtutis: aut adueniat ei tristitia. Et sic si mulier sit plĩm vtens aromaticis et odorameto aromatũ. et fiat matrix ei⁹ assidue attractõnis ad supiora: q̃pp nõ oz apd̃ difficultatẽ ptus et casuz virtutis vt olfaciat aromatica sup retentõne necessitatis in reductõne virtutis et si cadat. Et mltotiens pducit difficultas pt⁹ ex causis p̃dictis et ex medicamine constrictiuo et inspissatiuo ad hoc vt incidantur vene in pectore et pulmone: qr̃ pducit ad sputũ san. et tussiz et pthisiz. Et qñz pducit ad incisionẽ neruoꝝ et lacertoꝝ pp vehemẽtiaz eius quod accidit de tensione cũ paucitate cõplementi ppt̃ defectum lenitatis et lubricitatis: qr̃ pducit ad spasmũ. Et qñz puenit res in q̇busdã earũ ad hoc vt findatur mirach ventris. ⁊ illd̃ ẽ qñ sr̃fluit inspissatio.

De signis. C. xxii.

Sunt vt sentiat dolorẽ ante ptũ et post ipz in anterioribus: nam si declinat ad pectinẽ facilis fit ptus. et si declinat ad posteriora difficilis

De regiminine eius quam ledunt partus accidentia. Caᵐ. xxiii.

Quum p̃gnans ap ppinquat ptui necessariũ est tunc vt assiduet balneatõnẽ et tinaz. Et melius est vt fiat extra balneum ut ñ debilitet: qr̃ mollificet aut administretur inunctõ pectinis et dorsi et coxaꝝ cũ eis que sunt sic olz anetinum et camemillinũ et de keiri et alia ab illis et assiduet suppositõnẽ aromaticoꝝ et effundatur in maceria sua cerataria subtilia et olea mollificantia et mucilagines mollificantes sicut adeps galline et anseris ĩpinguate tepida non frĩa. sed sit ad caliditatẽ ppinquior et ppe qñ est siccitas vulue. et corporis totius cũ vulua. ¶ Et oz vt in potu dentur ppt̃ difficultatẽ ptus mẽse vno omni die in ieiunio mucilagines sic mucilago cydonioꝝ cũ mucilagine se. lini ¶ Et silr̃ detur ei in potu in diebus doloris ptus aqua fenugreci. et sit cib⁹ eius ex olerib⁹ lenificatiuis et alessidabegi et caro pinguis et gallina pinguis et interdicantur ei stiptica. Et oz vt suffumiget vuluam suaz cũ muscho et aromaticis. ¶ Quñq3 p̃sens est ptus et incipiunt accidentia eius comedat rez pauce q̃titatis et multi nutrimenti et bibat desup vinũ odoriferꝝ. Deinde oz vt sedeat mulier hora vna et tendat pedes suos deinde r̃supinetur sup dorsũ suum hora vna: postea surgat subito et ascendat g̃dus et descendat ⁊ clamet. ¶ Qñ g° apit̃ os matricis parum et incipit augmẽtari et apiri: tunc oz vt suffumiget̃ q̃tũ posse est et ppe qñ scinditur siphac et laboret siti ⁊ apiat os suum q̃tũ põt et intromittat aerẽ plĩm attrahendo ipz narib⁹ q̃to plus põt. ¶ Hoc enim extrahit fetum et secũdinaz. et melius sup quod sedet̃ apud ptum est scamnũ posito puluinari post ipsam. et istud fiat post aptõnez oris matricis. Qd̃ si mulier fuerit pinguis iaceat sup ventrem suum et ponat caput suuz sup terram et intromittat genua sua sub ventre suo vt cõṗmat̃ os matricis cũ vulua eius: deinde inungat vuluaz suaz cũ lenificantib⁹ p̃dictis. Et oz vt dilatet̃ et apiatur cũ digitis. Qñ g° facit illud et coarctatur venter eius parit velociter ptu quadrupedũ. Quñq3 apparet secũdina scitur ꝙ fet⁹ ap ppinquat. et si nõ scindit̃ ppt̃ grossitudinẽ suam oz tunc vt scindatur vnguib⁹ aut instr̃o nominato lingua assumpto inter duos digitos cũ facilitate ne inueniat fetũ et ledat eum donec scindat̃ et curret humiditas et lubricet fet⁹ Qd̃ si tu administras scissionẽ secũdine et fetus nõ ẽ ꝯplet⁹ ĩcuruat̃ fz accidẽtia pt⁹ euadẽdi ⁊ plõgat̃ spatiũ et exiccatur vulua sequere illud effundẽdo lubricantia et cerataria subtilia et mucilagines in vulua et adipes liquefactos et albumẽ oui et vitellũ eius. est. n. regim̃ mirabile.

De regimine eius in q̃ fit difficilis ptus absq3 scita mediciaꝝ. C. xxiiii.

Quando, difficilis fit ptus tunc fac eam odorar̃ odores delectabiles cũ q̃titate pua. et si virtus fuerit debilis da ei in potu aq̃ carnis et ciba eam cibis bonis pauce q̃titatis sicut sunt sorbilia oua et similia. et da ei ĩ potu cados vini odoriferi aromatici: deinde fac eaz sedere: et tempera sessionẽ eius: si est hyẽs accende ignẽ plz: et si est estas euenta eam: et fac eaz sedere vsq3 ad hypocõdria in aqua tepida ad caliditatẽ aliq̃tulaz decliui et ppe cõca in qua decocti sunt. M. x. calam̃ti. et suppõe ei collyriũ ex eis q̃ sunt sicut myrrha: et inunge pectinez eius et mẽbra ptus eius et dorsũ ipsius cũ cerato et adipe tepidis. et ppe si fuerit causa frigus. et silr̃ mucilaginib⁹ et lubrificantibus. ¶ Et qñz est tibi necesrium vt clisterizes cũ eis vuluam eius ita vt precipias vt ponat̃ sub anchis eius et sit ip̃a resupina sup puluinar et eleuentur pedes et appiantur coxe eius q̃tũ posse est et effunde in eam lubrificantia et alia similia cũ iniectõne vltima in canna c⁹ longitudo sit longitudo matricis et plus. ¶ Et dimitte eam vna hora vsq3° testentur mulieres ꝙ os matricis eius iam apitur. et ꝙ humiditates iam incipiunt curreñ: tunc g° fac eam sternutare et fac eã sedere super scamnum et precipe vt exṗmat inferiora vẽtris sui ⁊ p̃cipe ei vt exṗmat se et ꝯṗme ilia eius. ¶ Ip̃a enim pariet. ¶ Et fortasse quãdoq3 indigebis vt aperias vuluaz eius cum instr̃o quo naues extrahuntur vt aperias os matricis eius et apiatur. Et oz vt experiantur sup eam figure iacendi sup ventrẽ et sup faciez extensis manib⁹ et resupine et alie. et cõsidera que illaꝝ facit ap ppinq̃re caput in fantis vulue et alleuiat ptum et caue ne dimittas obstetricẽ laborare in receptõne et in dimissione vulue eius cũ lubricatiuis. ꝙ si hoc regimẽ nõ excusat adiuueris cũ medicinis ⁊ suffumigatõnib⁹. ¶ Quñq3 das in potu ex medicis alleuiantib⁹ ptũ ex pilulis et alijs et non parit: oz vt sorbeat ĩ hora meridiei de iure faseoloꝝ et ciceris cũ olẽo sisamino: deinde qñ securus fueris p̃cipe ei vt supponat aliqd̃ de suppositorijs que dicenius et dormiat sup ip̃m postea qñ mane fuerit factum suffumiga eam cũ aliqua suffumigatõnũ q̃s dicem⁹: deinde itera dare in potu medicinã. Si aũt nõ cõfert administra epithimata dorso et vm

bilico cū aqua rute cōfecta cū farina al sce lem et qum fortior fit dolor et ꝑpe ꝑpt̄ frigus ponatur in vulua olꝫ calefactū qđ dicetur in ātidotario. Et antiqui quidē ꝑmi dixerunt in extrahendo fetum ingeniū in ca. motuum cꝰ nos relatōnē dimisimꝰ ꝑpt̄ ꝑuitatē fidutie in ipo.

De regimine eius cꝰ gemini pedes egrediuntur ā te caput. C. xxv.

Oportet vt subtiliatō sit vt reducantur pedes et cōuertatur cū subtiliatōne: ita vt equet̄ sedens et eleuēt̄ crura eiꝰ do nec descendat caput eius. q̄ si nihil de hoc est pos̄e ligetur genitus cū vitta linea et extrahatur. et si n̄ est pos̄e vt fiat sine incisione fiat illud s̄ꝫ mōm sqūi dictus ē ingenito mortuo.

De regimine eius cꝰ fetus egr̄ditur super latus su uꝫ. Cam. xxvi.

Est ꝑxim illi et equetur cum eleuatōne ad supiora: deinde cum sessione et leni ficatōne cū facilitate.

De regimine eius q̄ parit apostemate in matrice e ius exn̄te. C. xxvii.

Administrentur sup eam cerataria et o- lea: deinde administra ei illa que scripsi tibi debēr̄ fieri in pingui de forma ꝑtus et alijs.

De regimine eius cꝰ partus fit difficilis causa ma gnitudins. C. xxviii.

Oportet vt inueniat obstetrix possibilita teꝫ huiusmōi fetus: qr̄ subtilietur in extractōne eius paulatim: tunc si valet illud in eo bene ē et si non liget eum cū margine panni et trahat cum subtiliter valde cū quibusdā attractōnibꝰ. q̄ si illud non cōfert administrent̄ forcipes et extrahatur cū eis. si v̄o nō cōfert illđ extrahatur cū incisione s̄m q̄ facile fit et regat̄ re- gimine fetꝰ mortui.

De regimine eiꝰ cꝰ partus fit difficilis causa mor- tis fetus aut malitia figure partus cū qua nō spat̄ vita. C. xxix.

Administrent̄ medicine extrahentes fe tū mortuū de his que dicta sunt et dicen tur. q̄ si illud nō cōfert suspendatur cū vncinis et incidat̄ frustatī et extrahatur et festina ad hoc anteq̄ inflet̄. Si gͦ fuerit caput magnum et pos̄s fuerit eius cōq̄ssatō: aut icisio ut currat qđ est in ipo fiat.

De reg imienau see eiꝰ. Cam. xxx.

Aspgat̄ aqua sup faciem eius si non time tur reuersio ꝑtus et viuificetur virtus eius cū aromaticis et fac eā sumere aq̄ carnis cū vīo et spetiebꝰ ꝯdientibꝰ.

De medicinis facilē efficientibꝰ ꝑtuꝫ. Cam. xxxi.

Omnes medicine que educunt v̄mes et ascarides extrahunt fetū. et qū in potu sumit mulier de corticibꝰ casiefistule. iiii. aur̄. parit statim et sumer̄ in potu assaꝫ et casto reum est bonū et vltim. et sumer̄ in potu cīnamo mū est bonū valde. ipꝫ enim accidentia ꝑtus alle- uiat et ꝑtū. Et iteꝝ decoctō foliorum altee roma- ne cū aq̄ et melle est ex eis que alleuiant ꝑtū valde quoniaꝫ a lleuiat accidentia ꝑtus et ꝑtum. ¶ Et iteurm aqua fenugreci alleuiat partum valde.

Et iteꝝ medicamē bonū et vltim ē vt sūat̄ capillus ueeris et dissoluat̄ cōtritꝰ cū sirupo ros̄. et aliquan tulo olī et sumat̄ in potu. et sil̄r pullegiū. ¶ Pilu le bōe q̄ sūt quoꝝdā medicoꝝ me nup ꝑcedētiū et q̄s mihi attribuerunt quidam postremi. ℞. cina- momi et sauine amboꝝ ana. ʒ. x. casie bone. ʒ. vii. cinami et myrrhe et aristol̄. ro. et costi ama- ri omnium ana. ʒ. v. storacis et opij amboꝝ ana. ʒ. ii. muschi de fallo. ʒ. i. q̄rtā fiant ex eis pilule et dentur in potu aur̄. iii. in duabꝰ. ℥. vini anti qui et qđ magis diligendū est: est ut minoret̄ opiū et sufficiat de eis. ʒ. i. ¶ Pilule alie bone. ℞. sa- uine. ʒ. x. et rute. ʒ. v. et ḡnoꝝ harmel. ʒ. iiii. ⁊ asse et āmoniaci et rubee omnium ana. ʒ. iii. fiant ex eis pilule et bibantur ex eis. ʒ. iii. cū decoctōne ꝑuocante mēstrua. sicut est d̄coctō de sauīa et pul legio et rubea et cū decoctōne faseoloꝝ rubeoruꝫ et cū succo rute. Pilule bōe. ℞. sauine. ʒ. ii. asse ā moniaci rubee omnium ana. ʒ. ſ. et sit dosis vna. Et iteꝝ aristologie lon. pipis myrrhe omnium eq̄ les ꝑtes fiant ex eis pilule et sit dos̄. ʒ. iii. omni die cū. ℥. i. aq̄ lupinoꝝ sunt enim abortū facientes ꝑtū alleuiantes mūdificātes matricē cū fortitudie. Et sil̄e illis in suis dispositōnibꝰ est illud qđ. ℞. bdelliū subalbidū myrrhā et sauinam de quo fiant pilule auellanis sil̄es et bibat̄ qm̄ alleuiant ꝑtū. ¶ Confectō bona valde de q̄ dr̄ q̄ non equat̄ ei ali- qđ. ℞. myrrhe et castorei et storacis omniū ana. aur̄. i. cinnamomi sauine amborum ana aur̄. medi um cōficiantur cū melle cuius dosis sint duo aur̄. et melius est vt detur in potu cū vino est enim ul tima. ¶ De ep̄lis et epthiātibꝰ. Sūatur d̄coctio pulpe colloq̄ntīđ et succꝰ eiꝰ q̄ hūida ē ē mel̄or ⁊ misceat̄ cū ea succꝰ rute ⁊ pōat̄ i ea aliq̄d myrrhe et liniatur cū ea pectē vsqꝫ ad vmbilicū. ¶ Suppo- sitoria fortia ī faciēdo d̄scēdr̄ illđ qđ sepat̄. ¶ Su mergatur lana in succo pulpe colloquintide et suc co rute et supponat̄: aut supponatur aristol̄. etiam in lana: aut supponat̄ buchormarien: aut staphisa- gria et cucumer asininꝰ et cōdisi: aut supponat̄ col lyriū ex helleboro et oppoponaco et felle taurino facit enim descendere viuum et mortuuꝫ. ¶ Me dicine facientes illud cū ꝑꝑētate. ¶ Dr̄ oꝫ vt dif ficultatē teneat patiens in manu sua sinistra magne tem: aut liniat̄ cū cinere vngule asini qm̄ est vltim aut suffumiget̄ cū ea. Et sil̄r vngula equi. Et sil̄r suffumigatō cū olo piscis saliti. et dr̄ q̄ si suspen- dat̄ corallus etiā in coxa dextra cōfert difficultati ꝑtus. ¶ Et dr̄ q̄ si suspendatur sup coxā eius sto rax aphricana non adueniet ei dolor. et dr̄ q̄ si te rat̄ crocꝰ et conficiatur et fiat ex eo nux et suspen- dat̄ sup eam expellit secundinā. ¶ Suffumigatō- nes. ¶ Suffumiga eam cū myrrha qm̄ est bōa ual de. et iteꝝ cū myrra et galbano et castoreo confe- ctis cū felle vaccino. Sumat̄ ex eo aur̄. i. et suffu- miget̄ cū eo: aut sumant̄ sulfur citrinū et myrrha rubea et fel vaccinū et oppoponacum et galbanuꝫ et suffumigetur cū eis. Et suffumigatō cū spolio s̄ pentis: aut cū fimo columbino est alleuians et for tasse interficit suffumigatō cū spolio s̄pentis fetuꝫ. Et suffumigatō cū oppoponaco solo alleuiat et cuꝫ stercore accipitris.

De regimine in fantis qū nascit̄. C. xxxii.

Hanc rem ꝓsecuti sum⁹ in li° vniuersa-
lium qr̄ queratur illic.

De suppositorijs enixaꝝ. C. xxxiii.

Part⁹ nō extendit̄ in masculis vltra. xxx
et in feminis vltra. xl. dies et plus pa-
rtū: ⁊ accidūt fetis egritudies plīme sicut
fluxus et retentō san. qr̄ pducit fluxus san. ad casū
v̄tutis et pducit retentō mēstruoꝝ ad se. prauas ⁊
ad apāta praua et mltotiens accidit exitura ex ptu
difficili. et quandoqꝫ accidit eis inflatō ventris: et
fortasse moriuntur. Et san. quidez ptus vehemen
tioris est nigredinis ꝙ san. mēstruoꝝ: qm̄ est retē
tōnis longioris spatij.

De regimine multitudinis sanguinis eius. Cam̄.
trigesimūquartū.

Qum multiplicat̄ fluxus san enixe oꝫ vt
cū vitta ligentur manus eius et ponant̄
sup ventrez eius panni infusi in aceto ⁊
supponant̄ collyria ex eis que sunt sicut balaustie ⁊
karabe et rose et tus cū vino pontico. et oꝫ vt de
uitet medicinas cauterizantes. ipē enim sunt ma-
le m atrici pp neruositatem eius. et de illis quib⁹
inest ꝓpetas in hoc fm ꝙ dr̄ est suspensio sterco-
ris porcini in lana et suspendat̄ in coxa eius.

De regimine paucitatis san. ei⁹. C. xxxv.

Quādoqꝫ parit: aut abortit̄ ⁊ timetur ꝙ
sā. eius minoretur: aut appꝫ illud: tūc
rectius est vt sollicitudo sit in ꝓuoca-
tōne san. eius et attenuatōne eius: nam qum re-
tinet̄ facit accider̄ apāta. Et sternutatō i hoc ē iu
natiua. Et de medicinis quib⁹ fit suffumigatō in
hoc ē ut suffumigetur cū sinapi et harmel et bdellio
et myrrha. Et iteꝝ suffumigetur cū oculo piscis
saliti: aut cū vngula equi aut asini. Si aūt illud n̄
excusat aliquid tunc necessaria est phlebotōia sa-
phēe vt extrahat san. et ꝓhibeat nocumentum re
plōnis et apātōnis eius et fortasse ꝓuocabit.
Et phlebotomia vene curuate poplitis ē fortior.

De regimine febriū ei⁹. C. xxxvi.

Aqua ordei confert ei. ipā enim cū hoc
non retinet menstrua. Et silr̄ ḡnata dul
cia. Et plm̄ quidem febriū eaꝝ est ꝓpt̄
retentionem menstruoꝝ. ¶ Qū g° curatō fit cuꝫ
phlebotomia saphene fit iuuamētū cū ea.

De regimine inflatōnis ventris eius. Capitulū.
trigesimūseptimū.

Detur in potu diamarte et detur in po-
tu alkekengi et dētur in potu serapinuꝫ
et origanum et mastix cū eq̄litate.

De regimine doloris matricis. C. xxxviii.

Sedat in aqua tepida et inungat loca sua
cū olō viol. dulci tepido.

De rgimine vlceꝝ eius. C. xxxix.

Curentur cū vnguento albo. et similib⁹
ex vnguentis cōuenientib⁹ vulneribus
sup m̄bra neruosa.

Tractatus tertius de reliquis egritudinibus matri
cis exceptis apostematibus et que currunt cursu
eorum.

De iudicijs menstruoꝝ. C. i

Enstrua tempata in q̄titate et
q̄litate sua et in tēpore suo cur-
rente fꝫ cōsuetudinez suam nā
lem in omni spatio sunt causa sa
nitatis mulieris et mūdificatō-
nis corpis ei⁹ ab omni nocumē
to in q̄titate et q̄litate: et faciunt ipā acquirer̄ ca-
stitatem et paucitatem desiderij. Et mēsuratō eq̄l
est vt menstruet̄ mulier in omni mēse vsqꝫ ad.
xxx. dies et qd̄ est supra illud et quod est infra
illud qd̄ cadit in quintodecimo et septimodecimo
est non nāle. ¶ Et qū alterantur menstrua ab eq̄-
litate a dispositōne sua nāli sunt cā egritudinū plu
rium. Et paꝝ quidē accidit vt alterentur in tem-
pore suo. Et ex nocumēto alteratōnis menstruoꝝ
ꝑuenit̄ ad additōnez debilitatis mulieris et alte
ratōnē forme ei⁹ et paucitatē conceptōnis ei⁹. ⁊ ex
mltitudine abortus ei⁹ et ptus ipius ad d̄bilitatez
fetus qū nascitur. ¶ Retentō aūt menstruorū
et paucitas eoꝝ cōmouent in ea egritudines reple
tōnis omnes et ꝑpant eam ad apāta: et dolores ca
pitis et reliquoꝝ membroꝝ et tenebrositatē visus
et ꝑturbatōnem sensus et se. et multiplicatur cuꝫ
ea replō vasoꝝ spmatis eius: qr̄ fit desiderans n̄
casta et non suscipiens filium ex ip̄gnatōne ꝓpter
corruptōnem matricis eius et spmaticis ipius: et
perducit cum eo res ad prefocatōnem matricis
et stricturam anhelitus et retentōnem eius et pul-
sū cordis et sincopim et singultū: et qn̄qꝫ morit̄.
et accidunt ei difficultas et distillatō ꝓpt̄ oppilatō
nem matieꝝ. Et qn̄ꝫ accidit ei sputum san. et vo
mitus eius et ꝓpē in virginib⁹ et cursus eius flu
xu ventris. Et diuersificantur iste egritudines ex
eis fꝫ diuersitatē cōplōnis eius. Nā si fuerit cho
lerica generabuntur in ea egritudines cholerice. ¶
Et si fuerit melancholica generabuntur in ea egri
tudies m elice. Et si fuerit phlatica gēerabūt i ea e
gritudies phlegmatice. Et si fuerit sāguinea gene
rabuntur in ea egritudines sanguinee. Et de mu
lieribus quidem est c⁹ ablatō menstruoꝝ festinat
qr̄ in. xxxv. et etiā. xl. āno fit finis uite sue. Et d̄
cis est in qua tardat̄ illud vsqꝫ° ꝑueniant. l. anni.
Et qn̄ꝫ ꝑuenit retentio mēstruoꝝ ad alteratōnem
dispositōnis mulieris ad purpureitatez fꝫ ꝙ dr̄ in
ca. retentōnis menstruoꝝ. et qn̄ꝫ apparet in ea c⁹
m̄strua abscindunt̄ lac et sig̃t illud. Et qn̄ꝫ accidit
retentō menstruoꝝ: pp tortuositatē matricis.

De supfluitate menstruoꝝ. C. ii.

Supfluitas in hoc qn̄ꝫ fit fꝫ semitam q̄
nā expellit supfluitates qd̄ quid̄ est lau
dabile qū nō ꝑducit ad supfluaꝫ turpitu
dinem et cursuꝫ quo non indigetur. Et qn̄ꝫ fit fm
semitam egritudinis: aut ꝓpt̄ dispositōnez in ma-
trice: aut ꝓpt̄ debilitatem matricis: et illa est de-
terior que fit ꝓpt̄ malitiam cōplōnis alicuius: aut
ꝓpt̄ vlcera et corrosionem et hemorroidas et fri
catōnē et ragadias: aut ꝓpt̄ aptōnez orificioꝝ ve
naꝝ et abscisionem eaꝝ et scissuraꝫ ipaꝝ ꝓpt̄ causā
corporeaꝫ: aut extrinsecā excorruptōne et ꝑcussio
ne: aut casu: aut similib⁹: aut malitia ptus et diffi-
cultate eius: aut ꝓpt̄ vehementiā oneris. Fcā au
tem causa san. aut est ꝓpt̄ multitudinez et domini
uꝫ ei⁹ et exituꝫ ipius cū uirtute: aut nō cū virtute

naẽ et rectificatõne eius. ¶ Et nos quidez iam di xi⁹ illaz que fit regimine nãli q̃ ambe sunt diuerse. lz sint ambe cõpares in hoc q᷑ vtreq̃z nõ retinẽt nisi qñ adest debilitas: aut ꝑpt̃ g̃uitatẽ san. sup corpus ꝑpt̃ debilitatem in corpe: lz ñ sit san. transiens eq̃litatez in q̃titate et q̃litate sua: aut ꝑpter acuitatem san. aut tenuitatẽ et subtilitatem eius: aut ꝑpt̃ caliditatẽ eius: aut ꝑpt̃ multitudinẽ aquositatis ei⁹ et humiditatis. lz omnis fluxus san. icipiat paulatiz subtilis: deinde incipit ꝑculdubio ꝑuenire ad grossitudinẽ: deinde descendit et ꝑuenit ad subtilitatẽ ⁊ paucitatẽ et aquositatẽ. Et hec ẽ dispositõ in omni fluxu san. obquãcũq̃z causaꝝ fit. Et causa in hoc ẽ q᷑ orificia vẽarũ et incess⁹ ventositatis sunt in ꝑ̇mis stricta et in fine eius cõstringũtur iteꝝ: et adunant̃ ꝑpt̃ siccitatem. ¶ Et qñ supfluit fluxus san. seq̃t̃ eũ debilitas appetitus et debilitas digõnis: aut inflatõ extremitatũ et corpis et malitia coloris. et q̃ñq̃z ꝑducit ad hydropisiz ¶ Et q̃ñz ꝑducit multitudo exitus san. ad dominiũ cholere: q̃r accidunt se. cholerice mordicatie ꝑpt̃ inflãatõnem caliditatis mordicatiue q̃ equat̃ p san. ¶ Et accidunt iterũ horripilatõnes. Et q̃ñq̃z accidit hec caliditas in casu appetitus cibi quẽ fecit forte necessariũ debilitas caliditatis ⁊ addit in casu appetitus stõi pp defectũ san. et accidit dolor in dorso ꝑpt̃ tensionẽ neruoꝝ positorũ in illo loco. Et quandoq̃z multiplicatur fluxus sanguinis ex matricib⁹ cũ mltitudine hũorũ.

De signis. Caᵐ. iij.

Eius q̇d̃ q̃ est ẜm semitã expulsionis nãlis signũ ẽ q᷑ nõ seq̃t̃ eã nocumẽtũ: imo ꝑducit adiuuamẽtũ eius et non aducnit ei lesio neq̃z alteratõ virtutis. et plĩm quidem accidit in pinguib⁹. Fcẽ v̇o cã replõnis cõmunis quaz expellit nã a dominio eius q̃r expellit̃: signũ est replõ faciei et corpis et exuberatõ venarũ et alia ex signis replõnis. et q̃ñz est cũ ea dolor et q̃ñq̃z non fit. et dũ non d̃bilitat nõ retinet̃ et cognoscit̃ dominans cũ san. vt exiccetur san. et ꝯsideretur an color eius declinet ad albedinẽ: aut citrinitatẽ: aut nigredinẽ et purpureitatẽ: q̃r euacuat̃ humor qui dñat̃ cũ eo iteꝝ. ¶ Fcã v̇o cã debilitatis matricis ⁊ aptõnis venaꝝ eius sig̃t exitus san. puri nõ dolorẽ faciens. Si v̇o cã est acuitas san. cognoscit̃ p colorẽ suuz et acuitatẽ ip̃ius et velocitatẽ sui exitus ⁊ paucitatẽ abscissionis eg̃ssionis. ¶ In fcã v̇o ꝑpt̃ subtilitatẽ san. cũ mã aquosa et hũiditate ẽ san. aquosus non calidus et leditur cũ stipticis. Et q̃ñq̃z appz in ea. q. p̃gnatõ et q̃ñz appent in ip̃a sic accidentia ptus q̃r parit hũiditatẽ et sunt lacerti corpis eius vehemẽtis mollitiei: q̃r sunt lenes postq̃᷑ voluerunt coagulari. et q̃ñz nocent ei curatõnes diuretice ꝑpt̃ caliditatẽ suam q̃r addunt in aquositate san. Facta v̇o ab vlceribus cũ mã et dolor̃ est cuz vehementia doloris. In facta v̇o s̃a corrosione eg̃reditur paulati. q. fex et ꝑprie qñ est a venis absq̃z arterijs. Et si fuerit corrosio in ꝑfundo matricis erit color min⁹ niger. Et qñ est illic et apud os matricis poẜe est vt tangat̃. ¶ Fcã v̇o ab hemorroidib⁹ hz piodos menstrue. ¶ Et q̃ñq̃z non sũt ei piodi: immo est sequens replõnẽ. et sunt sig̃ hemorroidaꝝ matricis manifesta. ¶ Et est san. ẜm plĩm niger nisi sit abarterijs. Et q̃ñq̃z ẽ hemorosai⁹ frustati frustati. et mltotiẽs q̇d̃ ẽ associatur hẽorroidib⁹ in matrice dolor capitis et g̃uitas capitis ⁊ dolor in viscerib⁹ et ep̃e. et qñ currit san. ex illis hemorroidib⁹ remouet̃ illud accũs.

De cura flux⁹ san. et in fine eius cura patientis fluxũ mẽstruorũ. C. iiii.

Facta q̇d̃ ẜm semitã expulsionis nãlis: ⁊ facta a replõne et g̃uedine sã. sup corp⁹ oz ne retineat̃ donec timeat̃ debilitas. et q̃ñq̃z excusat phlebotomia ab expectatõne illius ꝑ ptea q̃z expellit replõnẽ et trahit mãz ad cõtrariũ et qñ cã ẽ cholera euet̃ et ꝑp̃e cũ eis que sunt sicut fum⁹ terre et myrobalani ꝑpt̃ illud q̇d̃ in vtrisq̃z est de virtute stiptica. et si causa fuerit aquositas et ꝑuocatõ eius et attractõ eius ad cutem tunc det̃ i potu d̃ gũmi arabico et dragaganto. Et si cã fuerit d̃bilitas matricis agg̃ga ad medicias stipticas medicias ꝯfortatiãs cũ sua aromaticitate et ꝑpetate sua. Et si cã fuerit vlcus curet̃ cũ medicinis cõpositis ex cõfortatiuis er stipticis et diureticis. et illa que est ex hemorroidibus curetur curatõne hemorroidarũ et cũ se. lini cũ aqua calida et oz vt obseruent̃ hore quietis. Et si fuerint illic piodi curet̃ tunc in horis piodorũ et studeatur ad sedadũ. ¶ Qũ g° supfluit fluxus san. oz vt ligent̃ ambe man⁹ a radice adiutoriorũ et vtriq̃z pedes a radice coxarũ aṗd̃ duo inguina. deinde ponantur ventose in inferiori pte mãmille et vbi incedũt vene ascẽdentes ex matrice ad mãmillas et sugant̃ et eligat̃ ventosa magna. Ip̃a enim retinet san. in hora vna: deinde oz vt cõseq̃᷑ter adhibeat̃ reliq̃ cura. et q̃ñz retinet fluxum san. positõ ventosarũ sup locũ qui est inter vtrasq̃z anchas. Et oz vt patiens fluxũ san. cibet̃ cũ eis que sunt sicut vitelli ouorum sorbiliuz et cũ omni q̇d̃ ẽ velocis digestõnis confortatiuo. et q̃ñq̃z oz vt cibet̃ aqua carnis forti q̃ acetosa fcã sit cũ aqua sumach et aq̃ acetose et potib⁹ boni odoris ex carne bona qm̃ necessarij sunt. Et sĩr sorbitõnibus humidis ex sauich et amilo ⁊ vino nouo grosso dulci et deuitet antiqum subtile. ¶ Et q̃ñq̃z conueniens ẽ eis vinũ mellis recẽs.

De medicinis aũt cõmunib⁹ et ꝑp̃e fluxui san. acuto calido arnoglossa est melior: imo nõ est ei par et q̃ñz absĩdit fluxũ san. oĩo bibita et iniecta et confert chronice et non chronice et potus albasce iterum. Et administratõ cãfore bibendo et supponẽdo de illis que conferunt ad istud est sumer̃ in potu lac bene decoctũ cũ ferro ignito et in quo est scoria ferri de quo cũ quibusdã stipticis in potu tribuantur omni die. ℥. iii. et acetositas citri bona ẽ valde. ¶ Et sĩr det̃ in potu gũmi arabicũ cũ dragaganto et semen lini cũ aqua calida. Et troc. de spodio cũ canfora conferunt ei valde. Et sĩr det̃ in potu gũmi arabicũ cũ dragaganto et sem̃ lini cũ aqua cal̃a et troc. de balaustijs. ¶ Confectõ medicine vltimi iuuamẽti. ℞. terre sigillate et boli armeni et aluminis et gallaꝝ et san. draco. ptes equales de quorũ sũma accipiat̃. ʒ. i. et cãfore pondus. ii. g̃norũ et galie. viᵃ. ʒ. i. q̇d̃ totũ dissoluat̃ in. ℥ vna sirupi myrtini. et iterũ acatia balaustie galle ẽifistides sumach myrrha et tus opiũ cõficiat̃ cuz aceto acuto forti et sit doẜ. ʒ. ʃ. et iteꝝ dragagãtũ

magisterij cuppule glandium myrrha tus opium
cōficiantur et fiant pilule et sumāt de eis. ʒ. ii. sūt
enim bone valde. et iterū bibat cōclarū marinarū
que asportant a sancto iacobo adustarū pondus. ʒ
ii. cū aqua sumach et cydoniorū et dactilorū et ista
rū cibi anteq̄ indigeant viuificatōne virtutis for-
ti sunt albulem et karos et almosos ex carnibus
hedi et auiū montanarū et p̄pata in patellis et ci-
baria ex lentibꝰ aceto conditis que omnia sunt fr̄a
et deuitent omnem cibū calidū actu: aut potentia
et de suppositorijs ꝯmunibꝰ sūt suppositoria facta
ex lithargyrio et draganto et balaustijs et terra
sigil. et boloar. ⁊ āt̄ionio et alijs. Descriptō me
dicamis ad illud. ℞. colcotar et dragantum et a-
catiam et cortices turis et antimoniū. et fiant ex
eis troc. Deinde sumāt ex eis aur̄. i. boli armeni
et gūmi arabici et karabe omniū ana aur̄. i. et po
nantur in duabꝰ. ℥. succi stiptici: aut aq̄ et clisteri
zet cū eo matrix fm q̄ sciuisti. ¶ Confectō cliste-
ris ad matricē. ℞. aluminis. ʒ. ß. et se. hyusquia-
mi albi et opij amborū ana. ʒ. i. sexta et suppōat.
Pessariū bonū et p̄pe ad corrosionem et vlcera.
℞ testas furni et succū barbe hircine et acatiam ag
grgeni et fiat pessariū cū aq̄ gallarum imaturaruz.
et iterū galle imatē et balaustie et amilū et opium
et alumē et reubarbarū et gr̄na myrti viridia sūac
succꝰ barbe hircine gr̄na acreste charte combuste sā
dalū albū cortices turis terra sigillata capita gr̄nato
rū foliū scoria ferri coriandrū siccū supponant de
eo. ʒ. iiii. in lana viridi imbibita in aqua myrti et
teneat eam tota nocte. Et iterū balaustie et sordes
veru et charte cōbuste et alumē et dragantum ⁊
cyminū infusū ī aceto et bolū armenū et rob alcath
cōficiat cū aq̄ salicis et coriandri viridis et suppo-
nat nocte tota. Et de tinis cōferentibus eis est ēca
tisma in decoctōne calamēti et foliorū eius et fru-
ctus ipius et radicis eius decocti cū myrto et ros̄ si
ne capitibus et corticibus gr̄natorum et xilocaractis
nabathi et balaustijs et barba hircina et gallis viri
dibꝰ. Et d̄ epithimatibꝰ et vnctōnibus cōferenti-
bus eis est epithima de alcanna sup sumē et vn-
ger̄ ptes matricis cū ol̄is stipticis stipticitatis for-
tis et reiteremꝰ distinctōnem cure fluxus san. fa-
cti pp tenuitatē et aquositatem eius. ¶ Dico gº q̄
necessariū in hoc est vt fiat q̄ currat aquositas eiꝰ
et opetur sup ipm cū sudatōne et p̄uocatōne cum
eis que sunt sicut decoctō assari et apij et rubee et q̄
sunt similia illis currat vna vice et p̄uocetur alia
cū facilitate et p̄uocatōne et sudatōne et fricetur
corpus eius cū panno aspo et liniat corpus eius cū
aqua mellis et cū empl̄is hydropicorū. ¶ Et qn̄z
confert ei vomitus fortis. Et oz penitus vt decli
netur cū medicis eaꝝ et cibꝰ istaꝝ ad ill̄d q̄d exic
cat et ingrossat san. Si v̄o est causa vlceratō tūc
confert hoc vnguentū. ℞. balaustias et plumbum
ustū et fiat ex ambobus et ex cera ceratū cū ol̄o ro
s̄. et supponatur. quidaz aūt faciunt necessariū ī cu
ratōne patientis fluxuz san. menstrui caᵐ. vnᵐ et
est curatō cōposita ex mūdificatōne ⁊ stipticitate ⁊
cōfortatōne et ē vt p̄uocentur menstrua eius ī ho
ra ut non tardentur. Deinde agitentur motꝰ eius
et mundificet matrix eius et confortetur vt non
suscipiat supfluitatē egr̄dientē a necessitate. ¶ Di

cunt gº oz vt dentur in potu sauine. ʒ. x. ⁊ se. m̄
te. ʒ. i. se. feni. ʒ. ii. ponantur in vase et fundant
desup vini puri. lb. ii. et decoq̄t donec medient
et p̄ijciatur desup sarcocolle et licij amboꝝ ana pō
dus. ʒ. ii. butyri vaccini et mellis ana cochliariuz
vnᵐ et sumantur de eo in potu in ieiunio q̄titas.
iꝰ. cochliarij et tardet cibū vsq̄ ad vespam: et fa
ciat illud tribꝰ diebꝰ. et ego dico q̄ q̄uis hoc iu-
uamentū sit in plibꝰ horis qn̄z tn̄ est fluxus san. m̄
strui ex causis alijs facientibꝰ necessariū esse vti sti
pticis puris et tu cognoscis eas.

De vlceribꝰ matricis et putrefactōne eiꝰ. Caᵐ.
quintum.

Iam significauimꝰ in eis q̄ p̄terierūt illud
et tu scis q̄ cause eoꝝ sunt cause vlceruz
et cause vlcerū sunt ex causis intrinsecis
et ex cursibꝰ acutis et plagis vlceratis: aut accidē
tibꝰ deforis p̄p̄t pcussionē: aut casū: aut p̄p̄t ptū:
aut p̄p̄t alia: aut p̄p̄t vulnus ex medicamine sup
posito et instr̄o incidente. Et qn̄z sunt cū putrefa-
ctōne et qn̄q̄ sunt omnia illa cū sordibus et sordi
tie: aut cū mundificatōne et sine sorditie. Et qn̄q̄
fiunt in p̄fundo. et qn̄q̄ fiunt in non p̄fundo. et
qn̄q̄ fiunt cū corrosione et absq̄ corrosione et cū
ap̄ate et absq̄ ap̄ate.

De signis vlcerū matricis. C. vi.

Significat illud san. et p̄pe si siḡ sunt fr
os matricis et in eius p̄xiº. et siḡt illud
cursus saniei et hūiditatum diuersi co-
loris et odoris et nocumētū ex medicinis que mol
lificant et iuuamentū ex eis que stipticitatem faci-
unt. et signū mūdificatōnis vlcerū matricis est ut
sit illud quod egr̄ditur ad grossitudinem et albedi
nem declive et planitiez sine dolore vehementi ⁊
fetore et mordicatōne. et signū q̄ ip̄a sūt sordida
et tabida est multitudo humiditatū virulentaruz
et q̄ currit ex intestino. q̄ si fuerit illic putrefactō
erit simile aq̄ carnis et q̄ illud q̄d residuat est pu
tridū malū. ¶ Et si fuerit cū corrosione erit illud
q̄d egredit̄ nigrū cū dolore vehemēti et pulsatō-
ne. et signū q̄ ip̄a sunt cū ap̄ate est adherentia fe.
et horripilatō. et q̄d dicemus de signis ap̄atis et
iuuamento eius et corrosione eiꝰ.

De putrefactōne matricis. C. vii.

Hoc iteꝝ est ramꝰ capituli vlcerū matri
cis et est causa in ea difficultas ptus. et
mors embryonis: aut administratō me
dicinaꝝ acutaꝝ: aut cursus calidus et acutus: aut
vulnera putrefacta et fit in p̄xiº et fit in p̄fundo.
et fit cū sorditie et cū p̄uatōne sorditiei. Et facta ī
p̄fundo nō eūatur ex hūiditatibꝰ div̄sis egritudi
nibꝰ et fortasse pl̄m assimilāt feci.

De corrosione matricis. C. viii.

Iam diximus corrosionis signū in eo q̄d
egreditur et dispositōnē doloris in ca.
fluxus san. et dr̄a quidez inter corrosio
nem matricis et cancrū est q̄ cū corrosione non est
gr̄uitas neq̄ durities et sequit̄ eam quies in horis q̄
bus da et p̄pe post exitū eius q̄d egr̄ditur et non
est longitudo pl̄ima spatij in curatōne ꝯueniente.
spatiū v̄o cancri est assidui doloris et est ibi pulsa
tō longi spatij.

De cura. C. ix.

Oportet vt cõsideretur an vlcus sit sor
didū an nõ sordidū. Si g° fuerit sordi
dū mundificetur in pmis cū aqua mellis
et similibus piectis in eaꝫ cū instrō iaciendi: aut
cū decoctõne ireos: aut cū vnguento mundifica-
tiuo. et si fuerit corrosio inice in ipam vnguen
tum rectificans corrosionē cū mundificatõne et ad
ministra cibos conuenientes. Et considera iterū an
sit cū apate an non cū apate. Si g° fuerit cū apate
curet pus et sedetur cū curatõnibꝰ apatis quas di
cemꝰ. ¶ Qū g° mundificatur matrix tunc curet
cū ꝯsolidatiuis q̄ sunt vnguenta pdicta vnguentum
qđ cõfert in principio rei qū in vulnere nõdū na-
scit caro. ℞. litbargyrij et ceruse et sarcocolle p-
tes eq̄les et fiat ex eis ceratū cū cera et olo ros. Et
si fuerit illic sordities ponatur in eo parū floris e-
ris. ¶ Qū g° caro incipit nasci et existimatur il-
lud. Curetur cū vnguẽto huiusmõi. ℞. tutie a-
blute ptes. ii. climie argẽti ceruse et sarcocolle õi
um ana ptẽ. i. fiat ex eis ceratum cuꝫ oleo rosaceo
et cera.

De regimine deuirginate. C. x.

De mulieribꝰ ẽ cui accidūt qum violant
dolorẽs magni et ppe qū collū matricis
eius est strictū et panniculi sunt debiles
et vga deuirginatis est grossa. Qū g° accidūt ei flu
xus san. et dolores necesse ẽ ei vt sedeat in aquis
stipticis et in vino et olo: deinde administrent s̄r
eam ceratăria in lana inuoluta sup cannam phiben
tẽ a cõsolidatõne et alleuietur super ea cõcubitꝰ.

De cura. C. xi.

Administrẽtur medicine mundificates:
deinde post illud vnguentū pdictū ad
vlcera. et qñꝫ admiscet cū eo terra si-
gillata et q̄ sunt ei silia.

De ragadijs matricis. C. xii.

Ragadie accidunt in matrice: aut ppter
siccitatẽ supuenientem ei maxima et p-
pe apud ptū: aut pp apa et sunt in prin
cipio qū accidūt leues occulti doloris qui est sub do
lor ptus et reliq̄s eius. Deinde appꝫ et ppe qum
tangitur et qñqꝫ ingrossantur ragadie valde. Et
qñqꝫ fiunt sicut verruce et remanent et consoli-
datur locus.

De signis eaꝝ. C. xiii.

Possibile est vt pueniat ad attestatõnem
ragadiaꝝ ponendo sub muliere speculū
corã vulua eius: deinde aperiat vulua
eius et cõsideret illud qđ imaginat in speculo. et
illud qđ sigt eas est dolor apud coitū et exitus v
ge sanguinolente.

De cura. C. xiiii.

Non euãnt ragadie quin: aut sint intrin-
sece: aut in collo sint et que secuntur ip
sū. ¶ Intrinsece g° curantur cū suppo
sitorijs penetrantibꝰ et distillatõnibus iniectis et a
quis stipticis pmistis cū vnguentis rectificantibus
sicut vnguentū factū ex climia et plumbo adusto.
Et vnguentum ragadiarū ani. et sm curatõneꝫ ea
rum sentiet. q. mordicatõnẽ. ꝙ si indigent matu
ratõne aliq̄ misceat cū eis sic vnguentum basilicon
cū adipibꝰ. ¶ Et si fuerit cū ragadijs grossitudo
vehemens quã sigt longitudo spatij et puitas rece
ptõnis curatõnis administra vnguentum de char-
tis cū olo ros. Si vo non tollerat illud ponat cū eo
olꝫ d lilio et glutẽ alimbat ¶ Qū g° quiescūt curẽ
tur cura ragadiaꝝ prauaꝝ: et pprie qñ vlcerant
et qñ indigent eis que sunt sicut cortices eris optie
triti: aut dragantū et galle: aut aggrgatõ eorum.
In extrinsecis vo qñꝫ sufficit laborat cū admistra-
tõne tutie valde trite cū vitellis ouoꝝ: aut aggr-
gatõne illius et sine cessatõne fiat adherẽtia illiꝰ et
vnguentū de cerusa iteꝝ.

De pruritu matricis et priapismo mulierū. Cam.
quintundecimuꝫ.

Quandoqꝫ accidit in matrice pruritus p
pt hūores acutos cholericos: aut salsos
baurachios: aut corrosiuos melancholi
cos sm ꝙ appꝫ de dispositõne coloris mẽstrue aut
bothor gñatas ex eis calidas acutas valde. Fortas
se enim supfluunt adeo donec deijciant virtutem
et qñꝫ accidit illi mulieri vt non satiet ex coitu. et
aduẽit ei papismꝰ mulieꝝ et quotiens cū ea fit coi
tus addit malitia eiꝰ.

De cura pruritꝰ matricis. C. xvi.

Oportet vt mundificet corpus cū phle-
botõia ex nig. et si idiget fiat secūdatõ
ex cephalica et euẽt hūor acutus. s. om-
nis hūor cū eo qđ euacuat ipꝫ: sic cholera cū pilul.
d scamonea: et phlegma cuꝫ pilulis stomaticis: et
melancholia cū pilulis de epithymo et decoctõne e
ius: et frangat ebullitõ spmatis cū medicinis infri
gidantibꝰ vt infrigidet: et cū medicinis adurenti
bus ipꝫ sm necessitatẽ et attestatõneꝫ cõplonis et d
libutõne oris matricis facta cū eis que sunt sic aca-
tia et hypoquistidos et rose et sandali et siesmemi
the et fex et acetū et olꝫ ros. Et iterū que sūt sicut
succus portulace. Et qñꝫ pmiscetur cum medicinis
semẽ lini et fit embroca cū aquis in quibus decoqū
tur stiptica et empletur cū fece eoꝝ. et si idiget mū
dificatõne bibat mel cū aqua fra vald et ad pru-
ritū est exptū istud sumant folia mente et cortices
gnatorū et lentes excorticate decocta cū vīo et sup
ponantur. et iteꝝ sumant croci et cansor amboruꝫ
ana sextã. ʒ. iꝰ plumbi adusti tertiam. ʒ. iꝰ. bacca-
rū lauri. ʒ. 5. terant et cribellentur et liniat locus
olo ros. et cõficiantur cū albumine oui et aliq̄ptulo
vini et supponantur. et iteꝝ sumatur myrobalano
ꝝ et balaustiaꝝ amboꝝ ana pondꝰ. ʒ. ii. et licij et
salis ãmoniaci et vinū antiqum terant et cribellen
tur et liniat locus olo ros. et puluerizentur desup
ista. et de suffumigijs est illud quod fit ex litio ⁊
medulla gnoꝝ citri.

De fistulis matricis. C. xvii.

Quandoqꝫ accidunt in matrice fistule que
qñꝫ ptranseunt carnẽ et apparent ab eo
qđ vicinum est ex mẽbris ita vt corrum
pat os pectinis et putrefaciant ipꝫ et collū matricis
et qñꝫ pueniunt ad abradendū pilos pectinis et in
cedunt vsqꝫ ad ptes ani et lacertoꝝ eius etiaꝫ q̄r
ps eaꝝ tunc est in manifesto matricis et sunt in v-
noquoqꝫ lateꝝ matricis. Et pars in interiori par
te matricis que ex eis est in profundo matricis
nõ est possibile vt curetur et similiter pueniens ad
vesicam. ¶ Reliq̄ vo ab istis curatõnẽ habẽt et si
sit difficilis et deterior illarū est illa q̄ peruenit ad

abradendū pilos pectinis et prope qū perforat os
foramine paruo.

De signis eius. C. xviii.

SUnt lōgituº putrefactōis et adherētia
doloris et antecessio vlcerꝝ q̄ nō sanant̄
cū curatōnibꝰ et ꝓlōgatur spatiū et cur
rit virus: deinde dolores sicut dolores cancri. et
cognoscitur locꝰ eius cū radio et vbi ꝑuenitur cū
eo et scitur status eius an sit in carne adhuc: aut ꝑ
transeat vsq3 ad os ꝑ illud qđ sentit extremitas
radij ex lenitate et mollitie et aspitate et duritie.

De cura. C. xix.

EX curatōnibꝰ ē ꝑforatō et multotiens ꝑ
ducit illud ꝓpt̄ neruositatem mēbri ad
spasmū et abscissionem vocis et ꝑmistō
nem ratōnis. et ꝑforatō iterū non est polis nisi in
eo qđ vr̄ cuius carnē mortuā incidere est poſe ve
rum ē melius vt administrentur desup medicine
exiccantes et mūdificetur corpus et cōfortet̄ ma-
trix et medicetur.

De debilitate matricis. C. xx.

CAusa eius est malitia complonis et rari-
tas texture et tollerantia egritudinū di
ūsarū. et accidunt ex debilitate matricis
paucitas appetitus coitus et multitudo cursus men
struorꝝ et spermatis et aliorum et priuatio impre-
gnationis.

De cura. C. xxi.

CUra eius est cura malitie cōplonis et suc
curret̄ ei qđ accidit ipi de nocumentis
cognitis.

De doloribꝰ matricis. C. xxii.

FIunt ex malitia cōplonis diuerse et ex
ventositatibꝰ extendentibꝰ et hūiditatibꝰ accidentibus in ea ita ut qn̄z accidat
in eā sicut accidit intestinis de colica. et qn̄z acci-
dit dolor matricis ex apātibus et cancris et ex vl-
ceribus et cōmunicat ei ilia et inguina er crura: et
dorsū et pectē et diaphragma et anus et caput et ꝑ
ꝑc mediū syncipitis. et qn̄z ꝑmutant̄ dolores eius
ad ac̄has pꝰ spatiū ⁊ vsq3 ad. x. menses et cōfirmā
tur in eis et tu cognoscis curatōnez omniū horum
ex eis que tibi p̄missa sunt et nō ē initeratōne ser-
monis in eis vtilitas.

De cursu matricis. C. xxiii.

QUandoq3 accidit mulieribꝰ vt currant
ex matricibꝰ earꝝ hūiditates plurime pu
tride et currat ex eis iterꝝ spma. ¶ Et
plm quidē fit ꝓpt̄ multitudinez supfluitatū et ꝓpt̄
debilitatem digōnis in venis menstruorū quz pu
tresit matrix et hz caᵐ et cognoscit̄ substantia eius
ex colore menstrue et siccitate et ex colore eius in
se ipo. Scd̾z vō est sic cursus spmatis viri. Si gº
sine desiderio tunc causa est debilitas matricis et
vasorꝝ eius et mollificatō iporꝝ. et si est cū deside
rio et mordicatōne et ꝯmotōne tunc causa eiꝰ ē te
nuitas spmatis et acuitas eiꝰ. et qn̄z est cā i eo pru
ritus matricis q̄r̄ ꝑducit cōmotō eius ad hoc vt đ
scendat spmā et habentis quidem cursuz difficilis
fit anhelitus et cadit appetitus cibi et destruitur co
lor eius et aduenit ei apā et inflatō in oculo sie do
lore fm plm et qn̄z ē cū dolore.

De cura. C. xxiiii.

CUrsus quidez spmatis earꝝ curat̄ cū simi
libꝰ quibꝰ curat̄ illud in viris. in cursi
bꝰ vō alijs oz vt incipiat̄ a mūdificatō
necorporis cuz phlebotomia et solone ventris si
indigetur ambobus: deinde clisterizet̄ matrix in
ꝑmis cū mūdificatiuis et exicatiuis sicut est đcoctō
ireos et decoctō prassij et fricent̄ crura cuz oleis
subtiliatiuis cū medicinis calidis sicut est olz de sq̄-
nanto et piretro et pipe: deinde ꝯseq̄nter post illđ
adhibeāt̄ clisteria cū stipticis clisterizatis ⁊ ebibitis
et clisterizata magis opant̄ post euacuatōnē et sunt
aque in quibus decoqunt̄ sicut galle et balaustie ⁊
cortices granatoruz et squinanū et myrtus.

De retentōne menstruorum et paucitate eorꝝ. C.
vigesimūquītuz.

MEnstrua retinentur: aut ꝓpt̄ cām ꝓpam
in matrice : aut ꝓpt̄ causā cōmunem. Et
illa quidđ cā ꝓpa in matrice: aut est ꝓpt̄
cām innatā: aut ꝓpt̄ causam accidentē alio modo.
Ampl. mēstrua retinēt̄: aut ꝓpt̄ causaz in virtute
aut ꝓpt̄ cām in mā̄: aut ꝓpt̄ cām in instr̄o et ꝓprie
solo. et cā in virtute est sicut debilitas ꝓpt̄ maliti
am cōplonis fr̄e aut sicce aut calide. Et fr̄a aut est
cū mā̄ aut sine mā̄. ¶ Cā aūt in mā̄ aut est q̄ntitas
aut q̄litas: aut aggr̄gatō ambarꝝ. et illa que est ex
q̄ntitate ē paucitas et illud est: aut ꝓpt̄ ꝑuatōnem
ciborꝝ et paucitatem iporꝝ: aut ꝓpt̄ vehementiam
virtutis cōphendentis cibos. et si multiplicet̄ nō
mūdificat supfluitatez menstruorꝝ. et huiusmōi qđ
mulierum nat̄e viroruz similes existunt naturis ⁊
sunt potentes sup digōnē vltimā et distributōnez
necessariam et expulsionē supfluitatū fm mōm qº
expellunt eas viri et iste sunt pingues neruose la-
certose de quibꝰ sunt fortes viragines quarꝝ an-
che iparꝝ pectoribus sunt strictōres et iparū extre
mitates sunt pingues plus et sunt multarū euonuz
cū medicinis et exercitijs et ꝓpe san. fluentis ꝑ na
nares: aut hemorroidas: aut plagas: aut alia. Fcā
vō ꝓpt̄ q̄litatem matiei est qm̄ san. ē grossus ꝓpt̄
frigiditatē: aut ꝓpt̄ multitudinez eius qđ admisce
t̄ ei ex hūoribꝰ grossis: aut ꝓpt̄ multitudinē tranq̄l
litatis et que currunt cursu illorū de illis que sciui
sti. et cā que est ex pte instr̄i est oppilatō. et illa:
aut est ꝓpt̄ calorē exiccantē cōstringentē: aut ꝓpt̄
frigus exiccans et multotiens facit ipam possidere
multitudo potꝰ aq̄ et ꝑducit ad putrefactōnē: aut
ꝓpt̄ siccitatē cū inspissatōne sua et ꝓpt̄ multitudinē
adipis etiam : aut humorū grossorꝝ viscosorꝝ: aut
ꝓpt̄ apāta: aut ꝓpt̄ clausurā et additōnē carnis:
aut ꝓpt̄ vlcera accidentia in matrice que consoli-
data sunt et corruperunt sua cōsolidatōne orificia
venarū apparentiū: aut ꝓpt̄ tortuositatez in eam
supfluam et cōuersionē: aut ꝓpt̄ breuitatē colli ma
tricis: aut ꝓpt̄ ꝑcussionē: aut casū claudentē orificia
venarū : aut successione abortus. ¶ Facta aūt ꝓpt̄
retentionē menstruorꝝ causa cōmunitatis aliorum
membrorū est sicut facta cā debilitatis ep̄is q̄r̄ nō
emanat san. neq3 discernit ip3: aut ꝓpt̄ oppilatō-
nem in eo et in corpe toto: aut ꝓpt̄ pinguedinē fa
cientē accider̄ oppilatōnez cōstringentem vias con
strictōne facta a cōpssione et extenuatō cōstringit
eas ꝯstrictōne facta ab exiccatōne: aut ꝓpt̄ paucita
tē san. et san. effluit sup matricem cū exitu et qū n

inuenit meatū redit. ¶ Qum g° iteratur illud di
latatur in corpe et facit incurrere egritudines.

De accntib⁹ illi⁹ ⁊ d̄ pfocatōne mr̄icis. C.xxvi.

Quandoq̄ʒ accidunt ei c⁹ mēstrua retinēt̄
egritudines de quibus ē pfocatō ma-
tricis ppt̄ collectōnē sua et declinatōnē
ad ptē lateris. et accidūt ei iterū apata matricis ca
lida et dura et apata viscez et egritudines in stō
ex d̄bilitate digōnis et casu appetitus et corruptō
ne eius et nausea et sitis vehemēs et mordicatō in
stō et accidunt ex ea egritudines capitis et neruoꝝ
sicut epilepsia et palysis et egritudines pectoris sic
tussis et malitia anhelitus. et plr̄me ex egritudini-
bus cp̄is sicut hydropisis et alie et alteratur ex ea
forma. et accidunt ei iterū difficultates vrine et e
ius cōpssio et dolores alchatim et colli et grauatur
corpus et extenuatur et cōtristatur et adueniunt ei
horripilatōnes et fe. adurentes. ¶ Et qn̄q̄ʒ difficil'
fit fmo ppt̄ exiccatōnem lacertorū et lingue ex va
pore calido. et fortasse est illa g̃uitas ca doloris ca
pitis et accidunt ei inquietudo et tristitie ppt̄ va
porē. et qn̄q̄ʒ apatur totum corpus eius et venter
eius pp attractōnē virulentie san. ad ip̄z. Et qn̄q̄ʒ
accidit ei in cōplōne sua qū retinentur menstrua qn̄
est fortis creatōnis c⁹ v̊tus est potens ad exercen-
dū supfluitatē retentā vt assimiletur viris et mul
tiplicent̄ pili ei⁹: aut nascat̄ ei. q. barba qr̄ frangit̄
forma eius et ingrossat̄: deinde morit̄. et qn̄z pue
nit ante mortem ad dispositōnem cū q̄ nō est poſe
vt puocētur mēstrua eius. et plēs istarū sunt d̄ il
lis que partunt plr̄m. ¶ Qū g° nō coit cū eis aliq̄s
et recedunt ab eis sui cōpares retinentur mn̄strua
eaꝝ et remouentur ab eis. Q quā necessaria facit
eūo san. et acceptō cōceptōnis et acceptō coitus et
accidit eis vt fiat vrina eius nigra in qua est sedim̄
virulentum sicut aqua carnis. et quandoq̄ʒ min-
git sanguinem.

De signis. C.xxvii.

Illius que pendet ex frigor̄ signū est g̃-
uitas somni et pfundatō in ipo et albe-
do coloris corpis et viriditas venaruz
et raritas pulsus et frigus sudoris et multitudo v
rine et phlegmaticitas egōnis. Et illā que pendet
ex caliditate sign̄t inflatō et exiccatō matricis et re
liq̄ signa caliditatis scita in eis que p̄terita sunt. Et
illam que pendet ex siccitate significant signa siccita
tis in ea scita in illis que p̄terierunt et verificant eā
extenuatō cerpis et vacuitas venarum. Apa v̊o
et clausura et alia sunt notorū signorū de illis que
tu iam sciuisti vsq̄ʒ ad hūc locū.

De curatōnib⁹. C.xxviii.

Curatō quidem pendēs a calefactōne et
infr̄atōne et generatōne san. et hūecta-
tōne corporis et curatōnes apatū et cu-
ra clausure et similium sunt nota ex radicib⁹ itera
tis. Et facta quidem a clausura que non curat̄ et ab
oppilatōne orificiorū venarū ab incarnatōne vlce
ꝝ et alijs ē. q. silis et eius cura ē extractō san. vt n̄
multiplicet̄ et mundificatō corpis et vsus exercitō
rum. et nō oʒ nisi vt afferam⁹ nunc rememoratō
nez curatōnū puocantium mēstrua et sunt ille que
mouent san. ad matricē et faciunt ip̄m penetrantē
in poris et faciūt poros aptos. ¶ Et has q̄d̄ medi
cinas iam diximus qū de singularibus tractaremus
in tabulis eaꝝ et dicemus iterū in antidotario. ¶
Hic v̊o volum⁹ dicer̄ de r̄gimie et medicatōne il
lud quod est magis conueniens huic loco et regim̄
in hoc est mouer̄ san. cū fortitudine ad menstrua
et de illis que faciunt illud est phlebotomia ex sa-
phena et vena que est post cauillā et phlebotomia
vene geniculi et curuata eius est fortior illa. et v̄e
tosatō sup crus et calcaneum et ppe pinguis ē ma-
gis cōueniens. Et qn̄q̄ʒ est necessariū vt fiat phle-
botomia sup saphenā pedis alteri⁹ et assiduatō stri
gendi cū uittis mēbra inferiora et ligandi ea et di-
mittendi ea tali aliquib⁹ dieb⁹: deinde administrē
tur medicine vt apiant̄ pori et currant humidita
tes viscose. et silr̄ si cā fuerit humiditas: deinde
administrentur medicine ppe ad puocandū q̄ sūt
subtiliantes san. aperientes oppilatōnem et de illis
sunt que bibuntur sicut calamītū et decoctō eius cū
aq̄ mellis et pulueri zatō ipsius sup aquam mell' : ⁊
sauina est fortior ea et pullegium est forte valde ⁊
cinamomū et hiera picra et serapinū et oppopona-
cū et fructus eius et castoreum et cordumeni et de
coctō enule et decoctō alusnē et decoctō faseoloꝝ
rubeoꝝ et almaroch et alastirgar et sem̄ sasuci. et
de illis suppositoria sunt sicut alb⁹ helleborus et
pulpa colloquintide et storax et centaurea et gūma
oliue campestris et oppoponacū et fructus eius. et
castoreum et assa et serapinū et cordumeni et suc-
cus apsinthij. et qn̄z supponitur euforbiū sup cot-
tū et expectatur sup ip̄z hora pua absq̄ʒ supfluita-
te. ¶ Suppositoriū bonū. ℞. myrrhe calamenti
amborū ana. ʒ. iiii. sauine. ʒ. viii. rute sicce. ʒ. x.
passularum mūdatarū. ʒ. xx. conficiantur cuʒ felle
vaccino. et fiant de eis pessaria. Et iterū sumatur
castoreū et myrrha et muschus et fiant similitudi
nes glandium cū olō de ben et supponantur. et ol'
alacuben puocatiuuʒ est menstruorū qū supponit̄
et succus papaueris ruffi et alnesi fm ptes equales
et iterū galbanū ponatur in lana infusa in sambaci-
no et supponatur intra matricē. et de eis sunt em
plastra et vaporatōnes et uaporatō cū speciebus p
uocat mn̄strua et d̄ eis sūt suffumigatōnes sicut cum
colloquintida sola. Ipa eniʒ puocat in dispositōne
et similiter oppoponacū et assa et serapinum et cor
dumēi. Et de eis sunt tine etiā ex aquis in q̄bus
decocta sunt subtiliatiua puocantia menstrua sicut
calamentuʒ et ruta et pullegium et similia.

Tractatus quartus, d̄ nocumentis situs matricis et
apatib⁹ eius et que similia sunt illis. C.i.

Causa est qū sup os matricis ei⁹
egredit̄ aliquid qd̄ phibet coi
tū ex r̄ addita lacertosa: aut pā
niculari forti: aut est illic incar
natō ab vlcere aut creatōne aut
illud qd̄ est inter os vulue: aut
os matricis est fm vnm̄ et eundē horū moduruʒ:
aut ē sr̄ os matricis eius quod phibet imp̄gnatōnē
et exitum menstruorū ex panniculo: aut incarnatō
ne vlceris: aut qd̄ est eis simile: aut meatus non ē
inuentus in creatōne ita vt accidat virgini qū inci
pit menstruari vt non inueniant mēstrua meatum
pp aliquam harum causarū: qr̄ accidant ei dolores

vehementes et egritudo maxima. ¶ Si g° non i
genieť ei redit san. et denigrať mulier et p̄focatur
et moritur et qñ3 accidit vt clausa retineat p acci-
dens cōceptōnem quare moriť ip̄a et fetus eius p
culdubio si non regitur. et hoc quidez non est pos
sibile nisi aliquo mōrū: aut vt sit illud qđ apponi
tur ori matricis de clausura rare texte: aut sit hñs
foramina plura ita q pore sit matrici attraheř de
spmate aliquid licet enim pa3 si tñ ex illo puo fit
cōceptō si ps eius ē vitas qđ visū est philosopho
et ps eius qđ visū est. G. medico. Illud naq3 qđ
necessarium ē in creando mēbra ē spma femine fm
fmonem philosophi ⁊ ē illud quod i eo puocať ad
matricē intra matricē fm fmoné. G. et ē spma vi-
ri vt sumat ex eo virtuté odoris fm sententiam
philosophi vidit enim q qū ouū galline crudum
rore aspsum ē et pcedit ex eo odor spmatis viri
ꝯuertiť ouū in ꝯceptōne.

De cura clausure. C. ii.

Curatō clausure ē cū ferro nō cū alio. Si
g° hec clausura apparés est tunc modus
ē vt disrumpať labia vulue a clausura
ita vt ponatur sup vnunqđq3 labiū pila et iuolua
tur pollices panno et tendantur labia donec disrū
pant ab eo qđ est inter ea: aut inueris phleboto-
mo obtuso et finde siphac et incide carnē additaz
si est sub siphac paulatim ita vt non remaneat de
addita aliquid n3 sumas de radicali aliquid et il-
lud fiat cū calib. ¶ Et dĩa quid inť siphac et car
ne3 ē q siphac nō sanguinat sed caro sanguinat.
Deinde pone inter ambo labia lanam infusā in o-
leo et vino et dimittatur trib⁹ dieb⁹ et admini-
stra sup eam aquā mellis si ea indiges et admīstra
desup vnguenta nutrita cū cautella a cōsolidatōne
et glutinatōne et cōstrictōne et ppe si illud quod
incisū est ē caro ¶ Siphac vo parū suscipit cōso-
lidatōnē p⁹ scissurā. q si clausura fuerit pfunda
tunc modus ē vt pueniat ad ip̄am vncin⁹. et si est
siphac findať scissione vna nō cū illa equalitate. ¶
Nam fortasse coopit vesicā et alia: imo o3 vt ca-
ueantur alia sicut vesica et incidať si ē caro paulati
et adhereat incisioni lana infusa in vino pontico
stiptico: deinde post illud sedeat in aquis in quib⁹
decocte sunt medicine mollificatiue. Postea cureť
cū vnguentis rectificantibus vlcera linitis et inie
ctis: deinde cū cōsolidatiuis. et qū apparet sanitas
o3 vt assiduetur sup ea3 coitus et o3 vt caueantur
apud hanc scissionē et incisionē due res. s. abbre-
uiatō in incidendo et i findēdo q̄titaté additam.
Illđ enim si ē cōpositū ē faciens possibilitaté cōcep
tōnis apud coitū qui accidit cū ea et difficilē faciēs
ptū p̄pans fetum et p̄gnanté morti. et caueatur ite
rum ne ptranseat q̄titaté additam et capiat de sub
stātia matricis aliquid qř apiť matrix et doleat et
incurrat cu3e3 et spasmū et egritudines pnitiosas.
Qū g° feceris hoc oportebit vt abstineas eam a
frigore et non ap ppinq̄s medicina3 fřam actu oio
imo o3 vt sint oés distillatōes ⁊ iniectōnes et sup
positoria expoliata frigoř.

De modo in administrando hāc scissione3. Ca^m.
tertium.

Preparetur mulieri sedes cora3 lumine sř
quā sedeat cū pauco sustentaculo ad po
steriora. Qū g° ecptur crura sua adhereř
faciat coxis suis ⁊ adiungat illud vētri suo et liget
manus suas sub curuatā poplitū suoꝝ et ligeť fm
hāc formā fortiter: deinde medic⁹ admīstret scis
sionē siphac et incisionē carnis. et qñ3 indiget medi
c⁹ vt administret speculū et ppe in eo quod est iť
matricē. ¶ Qū g° extendiť siphac cū radijs et vi
cinis extensione cū q̄ nō cōpmuntur matrix et col
lū vesice et siphac eius cōpssione nocente his mem
bris in pmis cū manu et secūdo cū eo c⁹ non excu
sať pcessio cū vtrisq3 manib⁹ aduenit ei de acumi
ne ferri. ¶ Et speculū quiđ facit te videř illđ qđ
arte efficias inde et facit te cognoscere illud quod
associať siphac subtili. Et đ mēbris que p̄terierunt
hoc mēbrū. s. ex vesica et alijs. q si supfluit di-
mitte illud qđ extendisti vt redeat qđ vehem-
tius ē in eo qđ necessariū est: deinde subleua siphac
clausure cū subtilitate: deinde scinde ip̄3 fm obliq
taté vt non cōseq̄ť vesicam: deinde cōsidera i pn
cipio qū scindis. et si egřdiť san. paucus tunc pene
tra in opatōne tua sine timoř. ¶ Et si multiplicať
cursus san. tunc finde paulati3 vt non accidant sin
copis et paruitas anhelitus. et qñ3 tibi ē necessariu3
vt dimittas instř3 incidés qđ nominať alcalib in
ea vsq3 in mane inuolutum in lanā ligata in panno
et qū fuerit mane cōsidereť in virtute eius. et si
fuerit fortis cureť integ̃ curatōne. Et si nō dimit-
tať vsq3 ad diem tertiū et remoueatur tūc instřm
et considera dispositōnē scissure cū digitis ponendo
sub loco eius vt significeť tibi sūma quam necesse
ē te incideř post. et qū soluitur mulier ab eo quod
curať o3 tūc vt sedat i aq̄ i q̄ decocta sunt lenitiua
qū ē calida et ppe qū appareat ap̄a et melius quiđ
est vt administrenť sup eam vnguenta in calib p
hibentia cōsolidatōnem. et melius est illud qđ ē
cōcauū habens foramen vt egřdiantur in eo sup-
fluitates et ventositates. et qñ incisio accipit carnē
nālē tunc fortasse accidit cursus vrine q̇ nō curať.

De suspensione matricis. C. iiii.

Quandoq3 accidit illud ppť clausurā. et
qñq3 accidit ppť ap̄ata calida et dura et
cura eoꝝ est cura eius.

De augmento matricis et exitu eius et conuersio-
ne eius. C. v.

Matrix augmentatur: aut exit causa pri-
mitiā. s. ex casu: aut cursu vehementi:
aut uociferatōe q̄ ip̄a uociferata est: aut
sternutatōne maxīa: aut strepitu: aut vociferatō-
ne quā ip̄a audiuit qř terrefacta est: aut pcussione
mollificante ligamenta matricis: aut ppť causā pt⁹
difficilis: aut ptus ꝯuatiui: aut labore obstetricis
i extrahēdo fetū et secūdia3: aut exit⁹ fet⁹ subito:
aut pp hūiditates mollificātes: hūitates: aut ppter
putrefactōnes accidentes ligāentis. et qñq3 egřdiť
tota. et qñq3 conuertiť. et qñ3 eradicať radix ei⁹.

De accidentib⁹ illius et signis. C. vi.

Accidit mulieri inde dolor in pectīe ma
gnus et in chatin et dorso et qñq3 sūt cū
hoc fe. et accidunt ei multotiens expssio
et difficultas ppea quia matrix comprimit meatus
fecis et vrine et accidunt spasm⁹ et tremor et tior

sine causa et sentit rem rotundā in pectine et sentit apud vulua rem descendentē leuis tactus et ꝓpe qū cōpletur cōuersio. ¶ Egrēdit enim quod intrinsecū eius est manifestū qū nō sentit foramē eius rotūdū scit ꝙ radix eius iam cōuertit et egrēdit: si autem inuenis foram̄ ⁊ iam exiuit sicut ē ñ cōuersa tunc nō cadit nisi clausura scias g° illud

De cura. C. vii.

NOn spat̃ curatō nisi eius que recens est ī adolescentia et incipe in ꝑmis a solone natē cū clisterib⁹ et ꝓuoca vrinam ī diureticis. et qū expletū fuerit illō resupinet̃ mulier et aperiat quod est int̃ crura sua et assūme lanā ex vellerib⁹ lenib⁹ et fac eam adherēr̃ matrici deindē accipe lanam aliā et infunde eam succo acatie: aut vino in quo dissolutū sit aliq̄d stipticū et pone sr̃ os matricis et reduc cū facilitate ad anteriora ita vt redeat lana tota ad anteriora: deinde accipe lanā aliam et infunde eam aceto et aq̄ et pone eā sr̃ vuluā et ꝑcipe mulieri vt iaceat super latus suū et adunet crura sua et seruet lanā vbi ē ꝑpata in ea ne cadat et pone ventosam sup radicē suminis ei⁹ et sup dorsū ipsius et fac eam odorare odores bonos valde vt ascendat matrix cā eaꝝ ad supiora. Et caue ne ap ꝓximare ei facias aliquid fetidū: qr̃ fugiat matrix ad inferiora. Qūq; dies tertia affuerit ꝑmuta lanam eius et pone eā lanā infusā in vino in quo decocta sūt myrt⁹ et rosa et acatia et cortices ḡnatorū et alia ab istis tepido: et ēbroca ex illo sup sumē eius et ipsius pectinem et administra sup eam linimenta facta ex sautch et facta ex herba que nascitur sup lapides qū sunt in aq̄ et facit lubricare pedē. Et facta ex lentib⁹ cū stipticis. ¶ Hoc enim regim̄ qñ sanat eā. et fac eam sedēr̃ post illō in decoctōne squinanti et myrti et rosaꝝ. et oꝫ vt facias eam abstinēr̃ a salsis et sternutatōnē mouētib⁹ et tussi et fac eā manere tranquillā ⁊ q̇etā.

De declinatōne matricis et separatōne ei⁹. Cam̄. octauum.

MAtrici accidit qñq; vt declinet ad vnam duaꝝ ptiū matricis et remoueat̃ os matricis ab oppositōe p quā iicit̃ ad ipā spma. Et qñq; est cā in eo durities vnius duarū ptiū aut inspissatō et cōstrictō qr̃ diuersificantur duo latera in hūiditate et mollificatōne et siccitate et spasmo. et qñq; ē cā in eo replō in vna venaꝝ duarū ptiū ꝓpe. et qñ est cā i eo hūoris crossi uiscosi ī una duaꝝ ptium facientes illam: attrahit̃ enim secūdis ad ipam. Et multotiens accidit ex eo ꝑfocatō matricis. Et obstetrices quidē cognoscunt ptem declinatōnis p tactū cum digitis et cognoscunt an sit a duritie: aut a replōne cū facilitate et tensione venarū et duritiē eaꝝ et necessitatē eius ad eūadū.

De cura. C. ix.

OPortet g° vt phlebotometur saphena ptis cui opposita est ps declinatōnis si sētitur replō et si dicit obstetrix ꝙ vene in illa pte sunt tense et replete et illic est grossitudo et si illic est cōstrictō et coadunatō et nō est illic grossitudo administra lenitiua ex clisteribus et suppositorijs et vnctōnib⁹. Et administra balneū et fac vt cibus bonus fiat. et si fuerint illic humiditates eūa eas et da ei in potu olm̄ de kerua et administra etiam in suppositorijs. et similit̃ inunge matricē eius et inice in matricē eius olm̄ balsami ⁊ arazaki et similia et tūc fortasse poſe erit obstetrici vt intromittat digitos iunctos cū cerato aut adipe galline: aut anatis: aut equet matricē et tendat ad declinationē donec faciat cadere oppositū os matricis vulue.

De apate calo i matrice. C. x.

AEcidūt matrici qñq; apata cala et causa in eis est: aut ꝑmitiua sicut ꝑcussio: aut casus: aut multitudo coitus: aut abort⁹ aut disruptō ex obstetrice qū recipit fetū. Et qñq; est causa in eis retentō menstruorū et replō et multitudo humiditatis: aut inflatō inspissata que non r̃ soluitur. et qñq; fiunt ꝓpt̃ eleuatōnē spmatis et qñ q; fiunt in ore matricis. et quandoq; in cōcauitate eius in quibusdā ptib⁹ duorū laterū et ante et retro. Et quod de eis est deterius est illud quod est cōmune plurib⁹ ptib⁹. et qñq; fit dubellati et qñ ꝯuertitur ad īduratōnē: aut cācrū.

De signis. C. xi.

QUandoq; significant ipꝫ cōicantia. stōus enim cōmunicat ei quare dolet et accidunt in eo tristitia et angustia et nausea et singultus et corrumpitur digō et appetitus et debilitatur. Et cerebrū cōmunicat ei quar̃ accidūt dolor capitis in syncipud et dolor in collo et radice ocolorū et ꝓfunditate ipsorum cū ḡuitate et ꝓcedit dolor donec cōseq̄t extremitates et digitos et duo focilia et vtrunq; crus et iuncturas cū mollificatōne in eis et dolēt due ptes dorsi et duo inguina et pecten et inflat̃. ¶ Et mirach iteꝝ inflatur et sentit in toto corpe grauitatem. Et accidit exꝑssio et difficultas ita vt non sit ventositati meat⁹ ad exeundū. et illud fit ꝓpt̃ coarctatōnem apatis et vbi coarctat de meatib⁹ plus illic fit sensibilitas vehementior. et qñ est exꝑessio sine difficultate et difficultas sine exꝑssione et accidit in eo vt debilitet̃ pulsus et minoret̃ et frequens fiat. ꝙ si apa fuerit calidū erunt omnia accidentia ista vehementia cū febre inflammata et cū horripilatōnib⁹ et cū nigredine lingue et dolor fiet fortis et pulsatō et multiplicabit̃ sudor in extremitatibus. Et quandoq; ꝑducit ad abscissionē vocis et spasmū et sincopim et sig̃t ptem apatis locus pulsatōnis et cōmunicatō iteꝝ scilꝫ an sit dolor in sumie: aut ad dorsū decliue: aut ad vtrasq; pyxides et quod est ꝓpinquum ori matricis est vehemētius et durius eo quod est in concauitate: qm̄ os matricis est neruosū et ē tangibile. et illius quod est in concauitate tactus ē difficilis. et ī quacūq; pte fit apa d̃clinat matrix ad cōtrarium illius et fit difficilis somnus sup cōtrariū eius et fit difficilis motus localis et eleuatō et sessio et incessio et cōsequitur egrā vt claudicet apud deambulatōnē. Et signū ꝙ cōuertitur ad dubellati est vt sit dolor additus valde et accidentia fiunt fortiora et diuersificantur fe. et ꝑmiscent̃ et inuenit tranquillitatē qū est fluxus ventris et egr̄ssio vrine. et signum collectōnis complete ē ꝙ sedatur fe. et pulsatō et mouet̃ rigor. Et apa quidē matricis et eius dubellati quando sunt in ore matricis poſe est vt sanentur. et si nō sunt ꝓfūda nō ē poſe vt sanēt̃.

De cura apatū caloꝝ. C. xii

NEcessaria est in eis cūo san. qum adiuuā
significatōnes famose. Et phlebotōiat
lz conferat ad illud est tñ in ipa q̄ re-
tinet menstrua et trabit san. ad supiora. Et phle-
botomia quidē saphene est vehementioris cōmu-
nitatis est magis attrahens sā. q̄ illa. ¶ Et meli⁹
quidez et vt ꝓuocentur mēstrua et magis iuuati
uum. et proprie ei in quo causa est retentō men-
struoꝝ. Et rectius quidez in principio est vt phle
botomet̄ basilica quar̄ ꝓhibebit effusionē materie.
Deinde cōseq̄nter adhibeat̄ phlebotomia saphene
vt attrahat̄ san. ad locū et succurrat̄ ei qd̄ fecit in
currere phlebotomia ex nocumēto basilice cōmu-
nicante ei. Et oz vt fiat phlebotomia pedibus ei⁹
ad supiora leuatis et ipa sit iacēs et ꝑueniat ad sū-
mū in extrahendo san. Et oz vt ꝓhibeat̄ cib⁹ et mi
noret̄ in dieb⁹ ꝑmis vsq3 ad dies tres et ꝓhibeat̄
aqua penitus et ꝓpe in die p° et habitet in domo
boni odoris et precipiat̄ vt vigilet q̄ntū pōt. ¶ Et
vomitus vehemētis iuuamēti est ad illud et q̄n̄q3
est tibi necessariū vt administres solutōnem faciēs
educens humor̄s. et oz vt sint in medicinis ei⁹ qd̄
fedet nauseam et minoret̄ cibus qum necessitas ē ⁊
sedeat in principio in aq̄ dulci cōmista cū olo ros.
bono. Et embrocet̄ cū stipticis ex aq̄s: deinde nō
fiat assiduatō sup eam cū stipticis vt nō induretur
apa. Et de eis quoꝝ administratō ē couenieus in
hac hora ē papauer dissolutū cū decoctōne de quo
fiat emplm cū olo ōphacino: aut olo ros. aut olo
de pomis: deinde festina cū lenitiuis q̄r fac embro
ca ex vino cū olo ros. tepidis et suppone lanaz in
fusam aquis in quib⁹ decocta sunt ea que sunt sic
malua et semē lini et albasec et albarmel plm cum
medicinis stipticis sicut est arnoglossa et blitis. ¶
Et sir̄r vnguentū factū ex ouis et meliloto decocto
in decoctōne dissoluto. Et q̄n̄q3 ponitur in eo olm
de croco et olm nardinū: deinde fiat permutatō
ad matatōnez ¶ Et ex eis q̄ maturant ip̄z sunt da-
ctili dissoluti in coctōne decocti cū sauich et olo ros
et olo de alcanna et ꝓpe in statu suo. et empla ex
isopo et adipe anseris et adipe vacce et medulla
cerui et similib⁹. et q̄n declinat egritudo curatō e
ius est tunc cū resolutiuis puris et sunt aqua sisim
brij et sasucus et laur̄ et polypodiū et similia de
his que sciuisti et ciba eam et cōforta et viuifica ip
sam et q̄n ponuntur sup eam empla oz vt non ligē
tur: ligatura enim nocet apati. In dubellati vo oz
vt occuperis in maturando ipam et si ē ꝓpinq̄ ori
matricis et est posis sectō eius s̄m modū regiminis
clause fiat intrinseca: aut q̄n pose est vt cōsideret̄
eius matato ex ipamet: aut sufficit illud quod ꝓuo
cat ꝓuocatōne subtili sicut lac et sem̄ melonis cum
aliq̄ mucilaginū et eius eruptō ex ipamet fiat. ¶
Et si posis est infr̄atō et resolutō tunc ē melius. ⁊
q̄n rumpitur aldubellati tunc q̄n̄z egredit pus eius
ex vulua. et oz vt iuuet̄ ad mūdificatōnez et reso
lutōnē residuoꝝ cū eis que sunt sicut vnguentū ba
silicō minus et initiat̄ in eam. et q̄n̄q3 egr̄dit̄ est ve
sica et tunc non oz vt iuuamētū fiat in mundifica-
tōne eius cū diureticis fortibus quar̄ effundat̄ mā
a lia ad vesicam et vincant et faciant aduenire vl
cera vesice imo subtilieris in illo et sis cōtentus il
lis q̄ ꝓuocant subtiliter sicut lac et semē melōis cū
aq̄ mucilaginū et fortasse egr̄ditur ex via egōnis
et fortasse est necessariū vt rumpatur cū medicinis
dictis in dubellati matricis et aliorū sicut sunt em
pla facta ex ficubus et sinapi et fimo columbino et
post illud oz vt mundificet̄ vlcus cū eis que sunt
sicut aq̄ mellis et iter̄t illud multotiens dū inueni
t̄ pus grossū. ¶ Qūq3 mūdificat̄ curet̄ curatōne ul
ceꝝ. Et q̄n magnificant̄ accidentia in dubellati nō
est excusatō quin administrentur empla lenitiua
facta ex farina ordei et ex ficub⁹ et feugreco et se
mine lini et meliloto et tine q̄ s̄m hunc mōm sūt. ⁊
oz vt serues res q̄s dixim⁹ in ca. apatū calidoruz
et dubellati in ca. alijs preter matricez et compleas̄
que hic abbreuiam⁹ illic.

De apate phlegmatico in matrice. C. xiii.

APostema phlegmaticū in matrice signt
significatōnes apatis p̄dicte q̄ pendēt cū
g̃uitate et inflatōne: sed nō est cū do-
lor̄ de quo sit curandū et sit illic mollities extre-
mitatū et pectinis et ē forma habentis ip̄z sicut for
maz habentiū hyposarchā. Et curatō eius ē curatō
apatum phlegmaticorū in uisceribus ex eis que di
xim⁹ in ca. plurib⁹.

De apate duro. C. xiiii.

SIgnificant ip̄m apphensio ei⁹ cū tactu ⁊
q̄ est illic difficultas ex pte vrine et fe-
cis: aut vnius ambaꝝ doloris vo euen-
tus minoratur cū eo dū nō fit cancer. Et sic ē res
lenis et extenuat̄ cū eo corpus et debilitatur et
ꝓpe crura. et q̄n̄z magnificat̄ venter et apantur
pedes et extenuantur crura. Et accidit dispositō
sicut dispositō hydropisis et ꝓpe q̄n durities est
ipsa. et q̄n̄q3 accidit ex eo hydropisis va. Qū g° ñ
resoluitur durities festinat ad cancerositatez. Et si
gnū q̄ apa duꝝ ē cancer aut fit cancer. Qum q̄d ē
est vt apperceat sensui est q̄ apa vr̄ durū non eq̄
lis figure a quo ꝓcedūt sicut varices quod ledit ta
ctus vehemēs mali coloris et turbidi decliuis ad
rubedinem q̄ ē sicut rubedo fecis. Et q̄n̄q3 trahit
ad plumbeitatē et viriditatē. ¶ Et q̄n nō apparet
significat ip̄m g̃uitas et qd̄ existimat̄ de lesione et
sentitur et cōmunicant in ip̄o pecten et duo emul-
ctoria et due anche et inguina et ꝑuenit lesio ei⁹
ad diaphragma et dorsum. et multotiens accidit
cū eo dolor in vtrisq3 oculis et temporibus et fri-
g⁹ extremitatū. et q̄n̄z est cū eo sudor plurim⁹.
et q̄n̄z cōmittat̄ ip̄m fe. incipiens cū lenitate: dein
de acuitur et fit fortis cū vehem̄tia doloris. Dif
ficultas aūt vrine et eius guttatō et retentio ster
coris etiam aut vnius eaꝝ sine alia ē signū in quo
cōmunicat durities. ¶ Et phlegmō quidem si ul
cerata est appz pus nō equale habens sordem. et ē
sordes secūdū plz mali coloris nig̃. et q̄n̄z est ru-
bea et viridis et raro fit alba et currit ex eo humi
ditas acuta et mā virulenta ꝑueniens ad virídita
tem fetidam. Et q̄n̄q3 currit san. purus ꝓpt̄ illud
qd̄ accidit illi de corrosione ita vt existimetq̄r q̄
illud sit menstrua. et q̄n̄z currit r̄s cū q̄ sedatur fe
bris et sedatur dolor. Et q̄n̄q3 associantur ei signa
apatis cal̄i et nō est ei curatō.

De cura. C. xv.

APostema quid̄ duꝝ oz vt medicet̄ ⁊
a euēt̄ cū eo corpus humorib⁹ grossis et

melancholicis et administrentur vnguenta sic dia
quilō et basilicon et qđ fit ex bdellio et adipe an
seris et medula cerui et butyro ouiū factū ceratuz
cū olō d lilio et arazaki ⁊ narcisčio ⁊ anetio ⁊ olō
cāemillino et olō de feugreco et olō de kerua et o
leo de alcanna et oleo de alacuben et sit cera eius
cera citrina. et qñz ponitur in eo vitellus oui. et si
necesse est vt sit fortius isto ponant in ipō castoreū
et aloes semegeniū et coagulū leporis et serum et i
reos et ruta et alacuben et crocus et gluten alim-
bat et gūma amigdalaꝝ et de vnguentis exptis ē
vt infundant folia capparis in aqua donec leniatur
et terat cū eis caseus cū aq̄ mellis et fiat ex eis vn-
guentū et administrent flors vitis cū caseo et aqua
mellis et folia caulis et flos eius conuenientia sunt
apud me ad hoc. ¶ Et iteꝝ si supponantur sordēs
auris sicut dr̄ cōfert. et oꝫ vt sedeat in aquis in q̄
bus sunt virtutes lenientium et fiat empl̄m cū fo-
lijs altee recentibus cōtritis cū gūma amigdalaruꝫ
et adipe anseris et empl̄a facta ex sāsuco et melilo
to et fenugreco et camemilla et altea. ¶ Cancer v̄o
oꝫ vt mediceť cū medicatōnibus cū quibus sunt un
guenta sedantia et humectatōne corpis et eūone sā
guinis ex basilica assidue et saphena pꝰ ipā in qui-
busdā horis et eductōne melancholie ⁊ solone vē
tris et vnguento arasil est ꝓpetas in eo mirabilis
et sedat dolorē eius. Et qñ fortior fit dolor intē-
de et expire in sedatōne doloris medicinas calidas
et frās simul. et sīs cōtentꝰ cōuenientioribꝰ earuꝫ
et ꝓpe ad vlceratū. ¶ Tale itaqꝫ sedantes dolo-
rē sunt sicut decoctō fenugreci et similia. et ceratū
factū ex fece olei etiā dimissi in vase eris vt sumat
de flore eius parū cū cera citrina ⁊ deforis liniať.
Et frē sunt empl̄a facta de papaueř cū coriandro ⁊
solatro et olō rosˀ. et albumine oui et ex eo quod ř
soluiť ex plumbo ad inuicē fricato cū aq̄ coriandri
et iteꝝ decoctō lentiuꝫ sumať et clisterizeť cuꝫ ea
et iteꝝ lac asine et succus arnoglosse cōiunctim et si
gillatim et qñ aduenit ex vlceratōne fluxꝰ san. ad
ministreť vnguetuꝫ fluxꝰ san.

De p̄focatōne matricis. C. xvi.

H(h)Ec egritudo similis est epilepsie et sin-
copi cuius initiū est ex matrice et puenit
ad cōmunitatē fortem cordis et cerebri
mediatōne velaminis et retis et venarū pulsatiliū
et quietaꝝ. ¶ Quidaꝫ v̄o sapientū medicorū dixe
runt ꝙ nō cognosciť cā p̄focatōnis verū cā in ipā
qū cōp̄hendiťur est ꝙ accidit retentō mēstruorum
aut spmatis in adolescentibꝰ et viripotentibꝰ i p̄
mis qū sint viripotentes et virginibus et viduis
et fit conv̄sio eius qđ retineť inde ad frigꝰ fm plꝫ
et ꝓpe qū accidit vt in radice fit frm et addit ei
spissitudo et soliditas frigꝰ aut ad frigus putrefactō
nē et ē parum et cognosciť ex soliditate eius ad qđ
declinat in sua cōplone. Qū gº inspissať vnᵐ horū
duoꝝ ante menstrua corrumpiť corruptōne p̄ocā
et declinat ad nāꝫ venenosā et accidunt due speties
egritudinis quaꝝ vna ē egritudo offi cialis que in
p̄mis cōsequiť matricē qr̄ spasmať et cōtrahitur in
p̄mis ad supiora aut ante et retro : aut ad latꝰ dx
truꝫ et sinistrū fm obedientiam materie retente ī
venis et non inuenit meatū imo dilatat venas et
spasmat eas cū dilatatōne qr̄ dolorē facit. et qñz sp
gitur ī substantia matricis et ingrossat eaꝫ : deīde ꝯ
trahit eam : aut non spgiť in ipā imo apat ipam de
inde corrugat ipam quař additur malitia : aut pro
uocat sup ipsam menstrua alia quare non inueni-
entia cursū pducunt ad nocumētum in mēbris prin
cipalibus vltra nocumentū pᵐ. Et qñqꝫ contrahiť
cā apatis : aut malitia ꝯplonis in p̄mis et qñqꝫ an-
tecedit cōtractō cā apatis : aut malitie ꝯplonis exic
catis quař āncedit oppilatō oris matricis et orificio
rū venaꝝ : deinde accidit retentō et sĩr due decli
natōnes ad latera. Et secūda ē egritudo mālis cuꝫ
eo qđ facit ꝓcedeř māṁ retentā ad duo m̄bra p̄n
cipalia ex vapore malo venenoso qr̄ accidit res si
cut epilepsia et sincopis. Et qm̄ hec egritudo ē for
tior sincopi pura tunc antecedit sincopis sicut de-
bilius antecedit fortius. Et q̄ ex eis est mēstrualis
magis salua ē q̄ꝫ spmatica. Spma enim q̄uis sit eiꝰ
generatō a san. et ꝓpe in mulieribꝰ ante cōuersio
nē tñ est magis susceptibile ꝯuersionis male q̄ꝫ sā
guis. Sicut lac generatū a san. susceptibilius est cō
uersionis q̄ꝫ san. Et qñqꝫ accidunt huic egritudini
p̄iodi et multotiens accidit in autumno. Et qñqꝫ
sunt p̄iodi eius tardi. Et qñqꝫ accidit ōni die et fre
qnentia eius est pua. Et qr̄ nō accidit huiusmōi a-
pud ptū qū motus ille sit laboriosus qm̄ motꝰ ma
tricis tunc ē similis ex omnibus diametris et ē gra
datus et nō subitus et est ad inferiora et ē ꝯpatō
nate et in ipō non ꝓcedit vapor venenosus ad m̄
bra principalia. et deterior prefocatō matricis est
illa que destruit anhelitū in eo qđ appꝫ q̄uis neces
sarius sit aliquis anhelitus et fortasse appꝫ ī eo qđ
est sicut lana carminata suspensa corā anhelante et
destruit etiam sensū et motū et assimilatur morti.
Et plm̄ illius est causa spmatis. et causa eius qđ de
eo factum ē ⁊ sequiť eam in difficultate illa que an
helitum destruit. Sed leuior ea et minor est in ḡ-
du tertio q̄ facit accidere spasmū et tetanū et sin-
copi sine nocumēto in ratōne et sēsu.

De signis. C. xvii.

Q(q)Uando ap ꝓpinquat p̄iodus huiusmōi e
gritudinis accidit disnia et difficultas ā
helitus et pulsus cordis et dolor capi-
tis et vt loquatur secū et debilitas discernendi et
debilitas et pigritia et debilitas in cruribus et ci-
trinitas coloris et alteratō eius cū puitate fixionis
sup dispositōnem suam. Et qñqꝫ accidit ex putrefa
ctōne calidi vaporis sitis. et qñ additur in ea acci
dūt subet et pmistō ratōnis et rubedo faciei et ocu
li et labij et egrdiunť ad exteriora. Et qñqꝫ claudit
oculos et nō apit eos et debilitatur anhelitus val-
de. Deīd abscidiť fm plm̄ et imaginať eger. q. a
liud eleueť ex pectine eius et accidit stridor dentiū
et pcussio eoꝝ et motus inuoluntarij pp corruptō-
nē lacertoꝝ et alteratur dispositō eius et abscindiť
loquela et difficilis fit intellectus eius quod loquiť
d̄inde accidunt p̄cipue ex ea q̄ spmatica est sincopis
et abscissio vocis et attractō crurium ad supiora et ap
pꝫ sup corpꝰ ros nō cōmunis imo puus. et qñqꝫ re
soluitur ad vomituꝫ phlegmaticū purū et doloreꝫ
capitis et dolorē geniculi et dolorē dorsi et ad ru-
gitū et ad expulsionē humiditatis ex matrice. ¶ Et
qñz pducit ad p̄ipneumoniā et ad sinantiam et spa
ta dorsi et pectoris. Et pulsus fit in ea in p̄mis ten

sus spasmos⁹ rarus: ꝺinde fit frequens absq̃ ordīe
et ꝓpe apud casū virtutis et ꝓpinquitatē mortis
et fit vrina simil' lote carnis aut fit sangīea rubea.
Et menstrualem quidē sig̃t retentō mēstruoꝝ. Et
spmaticam sig̃t elongatō spatij a coitu cū ꝺsiderio
et castitate. et mēstrualem qñq3 cōsequit' exubera-
tō lactis et corpus est g̃uius et sensus debiliores
et dolor's oculoꝝ et colli et fe. et accidentia que se
cūtur retentōnē menstruoꝝ p̄dicta sunt manifestio
ra et cū hoc humoris dominantis in san. apparet
dominiu3 et malitia sicut melancholici. ip̄e enim
facit acciderē alienatōnem p ꝯmunitatem cerēbri et
sincopī fortē p ꝯmunitatem cordis et destruit an-
helitū p ꝯmunitate3 amboꝝ simul et p cōmunitatē
diasphragmatis. Et phlegmaticus est grauior et q̇
etiora h3 accidentia. Et cholericus ē acutior et ma
gis incolumis. Spmatica v̊o incipit cū nocumento
a'helit⁹ et magnificat' tior ī ea magis q̄ ī mēstruali
Reliq̄ v̊o accidentia non apparent in ea: et multo-
tiens quidem accidit ex hoc q̄ obsterix tangit ma
tricem eius spasmosā cōmotō et desideriū q̄r de-
scendat spma grossū et sanat'. et qñq3 expellitur il
lud ex obuiatōne sui ip̄ius et inuenit requiem. Et
l3 ip̄a sit similis epilepsie in plurib⁹ iudicijs in hoc
q̄ subito accidit tñ inter ip̄am et epilepsiam distin
guit retentō eius qd̄ eleuat' ex matrice et pectine
et q̄ ratō nō minorat' valde et semp īmo in dispo
sitōnib⁹ vehementibus valde. et qñ euadit p̄so-
cata narrat p'lm eius quod fuit in ea nisi sit maxīa
īmoderata: et spūa nō currit sicut est cursus eius
in epilepsia difficili ex cerēbro et si currit sedat egri
tudine 3statim et non indiget qd̄ ab ea excuset et r̄
dea⁹ ad illud qd̄ mr̄auius in ca. epilepsie. de dr̄a
Dr̄a v̊o inter ipsa3 et apoplexiā est manifestior et
qūo nō qū sensus destruat' in ea s'm p'lm integre et
non sit gemitus. ¶ Dr̄a v̊o inter ip̄am et letargiā
ē q̄ cū ea non est fe. ne3 pulsus est plenus vndos⁹
et principiū doloris eius in capite et est color div-
sus alteratus et in letargia est fixus secūdū dispo-
sitōnē vnam.

De cura. C. xviii.

Illius quide3 esse cuius causa est reten-
tō mēstruoꝝ o3 vt regatur si non est il-
lic albedo supflua et causa retentōnis ñ
ē multitudo humiditatis viscose cū phlebotomia
ex basilica et ex saphena addendo in omni disposi
tōne ex administratōne ꝓuocantiū menstrua et ꝓ
p̄e suppositoriorū acutorū mordicantium os ma-
tricis et sunt sicut cordumeni et pip. ¶ Euforbiu3
v̊o est valde forte in hoc faciens descenderē men-
strua statim et cōmotō oris matricis et ptium vul
ue eius ē cōferens ei siue retentio sit menstrualis
siue spmatica. ip̄a enim facit declinarē matricē ad i
feriora et ad eq̄litatē et p̄pat menstrua ad ꝓuocatō
nem. ¶ Et galia quidem est mirabilis in hoc et ti
ne ex diureticis iuuatiue sunt et ꝓp̄e que fiunt ex
keisi et fēugreco. et se. lini et sāsuco abrotano et a
q̄ thermaꝝ vtiles sūnt eis iteꝝ et o3 vt fiat phle-
botomia ex basilica ptis que sequit' declinatōnem
matricis. Si aūt nō declinat ad latus īmo contrahit'
ad supiora: tunc tibi supest vt phlebotomes q̄cūq3
duaꝝ vis aut ambas. q̄ si senseris hūiditates plu
rimas tunc administra eūantia eas sicut est hiera
ruffi et theodoricō. Et iterū qū tu phlebotomaue
ris et eūaueris san. fortasse necessariū erit tibi p⁹
septimū soluere uentrē cū hiera diacolloquintidos
et hiera picra. Et qñ3 erit necessariu3 vt iteres h⁰
sup ea3. et fortasse erit tibi necessarium vt eūes ⁊ ī
potu tribuas pilulas d̄ tapsia et pilulas fetidas: de
inde ponas ventosas post tres dies sup dorsu3 ⁊
mirach et qñq3 sup coxas et inguina. et subtilia re
gimē et calefac inferiora cū fricatōne et vaporatō
nib⁹ et vnctōnib⁹: deinde da ei in potu qd̄ sit sic
castoreum et myrrha cū aq̄ mellis et sag3enea et
diamarte et diapipeon et diacyminū et s'apinū cu3
aq̄ aneti aut aqua faseolorū rubeoꝝ et gariofili iu
uatiui sunt iteꝝ. Et de potōnibus bonis est vt su
matur cymini q̄titas galle et det' in potu cum aqua
rute: aut aqua decoctōnis agnicasti et agaricū ē val
de bonū in hac egritudine quando potat' cū vino ⁊
castoreu3 qñ3 sanat integre. et similit' blacte bizan
tie. et similit' squilla aut acetū eius qū sorbetur:
aut oxymel eius acetosū. Alsosir v̊o qū ex eo ī po
tu sumitur est in eo sanitas. Et iterū detur in potu
de eo pond⁹. ʒ. ii. aldeci in vino forti. Et potus
oli de kerua est valde iuuatiuus. Et iterum sūat ī
potu succū foliorū agni casti cū vino et olo. Et ite
rum sumat' pondus. ʒ. i. oppoponaci et tertia. ʒ.
i⁹ castorei det' in potu cū vino. Est enim iuuatiuū
valde diureticū. et de emplis et vaporatōnib⁹ q̄
cū3 subtiliant san. et faciunt eū cholericū. ¶ Et de
suppositorijs bonis est sag3enee cū olo de lilio q̄ti
tas auellane et suppone collyriū ex aldeci cū vino.
Et iteꝝ sumat' storacis liquide. ℥. iii. pipis tur. a
borum ana. ℥. i. adipis anatis. ℥. iiii. se. vrtice
℥. iiii. fiat ex eis liciniū et supponatur et iterum
administretur ex clisterib⁹ et collyrijs factis ex eis
que calefaciunt et ꝓuocant et soluūt humores gros
sos et resoluunt ventositatē. Si autem causa eius
est retentō spmatis tunc o3 vt nuptui tradat' et vs
q3 ad illam horā o3 vt vtat' exercitio et exicatiuis
spmatis sicut ruta et calamēto et se. almaru et ele
ctuario diacymīo cū eis que sunt sicut decoctō de
radicib⁹. Et o3 vt intromittat obstetrix manus su
as in vuluam eius inunctas olo de lilio. aut nardi
no: aut laurino et cōmoueat portā vulue et portā
matricis motōne p'ima leui. Et necessarium est vt
associet' ei cū ꝺlectatōne dolor et sit sicut est dispo-
sitō coitus. Ip̄a enim fortasse expellet spma factū
et sanabitur. Et similit' qū supponuntur res mor-
dicatiue cōmotōnem facientes sicut sag3enea cū o-
leo laurino et sicut. 33. et pip et cordumeni sunt
mirabiles in hoc. Et caue in huiusmōi dispositōne
phlebotomiam īmo administra in hac diuisione q̄
excitant caliditatē et cura curatōne sincopis. Et cō
fert ad illud ⁊ accidentia eius mala confectō no-
minata cōfectō iuuamēti qm̄ iuuamentum eius est
mirabile vehemēs et sag3enea et mithridatū et me
dicam̄ de muscho et tyriaca et si timetur de medi
camine muschi et mithridato q̄uis sit in eis cōmo-
tō spmatis tñ cōfortatō eoꝝ quam faciūt cordi et
natē ad expellendū resistit illi et vincit ip̄3 et sera-
pinū et gariofili mirabilia sūt ēt.

De regimeī eius qū cōmouet'. C. xix.

Oportet vt fundat' sup caput olm odori
ferū cōfortatiuu3 calefactum vald̄ sicut

olꝫ nardinū aut oleū de ben et incipe ad faciendaꝫ
cōmotōnem p̄dictam et ꝓpe cū facientibus pruri-
tū mordicatiuū et supponantur collyria p̄dicta ꝓ-
uocatiua et suppositoria trahentia matricem ad in
feriora sicut galia et olea odorifera sicut ol̄m de
ben et sambacinū et sicut ol̄m alacuben et ol̄m de
folio et reliq̄ olea odorifera acuta ad que declinat
matrix ⁊ cū hoc est in eis subtiliatō et ꝓuocatō. ⁊
similiter suffumiga eam subtus cū muscho et xiloa
loe et suffumiga eam cū muscho cōtrito sup lapid̄s
ignitos et lini cū colohe et algalia et tene anhelitū
eius et nares ip̄ius et moue ad vomitū cū penna ī
tromissa in gutter̄ eius. Ip̄a enim inuenit cū vomi
tu requieꝫ et leuitatem et fac eam sternutar̄ et fac
eam odorar̄ fetida et fac adher̄r̄ inferioribus eius
ventosas pl̄mas trahentes san. et matricē ad infe
riora ꝓpe sup emulctoria et coxas: aut sup illud
qd̄ ē cōtrariū pti declinatōnis si fuerit declinatō ut
trahatur matrix et san. ad inferiora et frica pedes
eius fortiter et fac adher̄r̄ anchas eius et pectinem
ip̄ius et coxas et crura et stringe eas ligando a supi
orib⁹ ad inferiora et suffumiget̄ cū eis que sunt si
cut ol̄m arazaki et medicine calide rubificantes in
quibus sit quod sit sicut euforbiū et suppone ano
eius sicut ea que resoluunt ventositatē: et lini sto
machū iteꝝ cū eis et voca eam et cōmoue ¶ Qū
g° fiunt ei omnia illa et non redit ei anhelitus eius
tunc necessarium est vt effundat̄ ol̄m feruens sup
caput eius: aut cauterizet̄ synciput eius si non fue-
rit excusatō inde. Et qn̄q; euadit cū phlebotomia
et caue ne ei des in potu vinū qm̄ aqua est ei cōue
nientior et carnes crossas et ea que addunt in car-
ne et sp̄mate.

De hemorroidibus et hothor et moro que appa-
rent in matrice et clauo. C. xx.

Quandoq; eueniunt in matrice hemor-
roides et accidit quandoq; in ea sic mo
rū sic dictum est in masculis. ¶ Et qn̄z
apparet sup eam hothor diuerse quar̄ quedam di-
cūt alhasce qm̄ sunt similes capitibus alhasce. et qn̄
q; sunt albe. Et quandoq; apparet sup eaꝫ hothor
ut uerruce aut claui successione ragadiarū et succes
sione sp̄atū duroꝝ. et nō est pos̄e vt sanētur he-
morroides nisi que ex eis sunt extra matricem et
parum sanantur facte in ꝓfundo. et qn̄q; sequitur
illam c⁹ m̄strua retinent̄ apparitō hemorroidaruꝫ
in ano suo et in eo quod appꝫ de matrice sua. nam
sp̄atur ꝙ apiantur et mundificentur et fit cum eis
securitas ab egritudinib⁹ difficilibus q̄s facit reten
tō mēstruoꝝ. et pos̄e ē vt appareant hemorroid̄s
et similia illis in speculo cui opponit̄ vulua secūdū
mōm quem dixim⁹ in capitulo ragadiaꝝ. et qum
imprimunt̄ in speculo nō eūantur qui aut appare
ant in hora doloris et ē hora retentōnis menstruo
rū eius et videantur rubee dure aut in hora quie
tis et videantur detumefacte. et illud ē apud cur
sū eius quod currit ex eis de re niḡ sic fex.

De curatōnib⁹ hemorroidaꝝ. C. xxi.

Iste hemorroides non dolent nisi ꝓpt̄
vehementiam inflatōnis eaꝝ et solidita
tis eaꝝ: qr̄ oꝫ vt liniantur et p̄pent̄ ad
currēdū. ꝙ si n̄ iuuantur p hoc hemorroides n̄ sunt
late ample nō est excusatō quin administretur fer-
rū s̄m mōm quem diximus in administratōne he-
morroidaꝝ ani cū calib noto. et illud ē qū sunt ex
matricē. Qū g° incidūt̄ ponantur sup incisurā atri
mētū et alumē et cortex turis et que sunt similia il
lis. Qūq; voluntas est vt fiat illd̄ intromittat̄ mu
lier in domo fr̄a et incidat̄ illud ex ea in ip̄a. et p̄ci
piat̄ ei vt subleuet pedes suos ad parietē duabus
horis et faciat adher̄r̄ dorso suo et pectini et mace
rie sue pannos infusos aquis stipticis infrigidatos
niue. Et si forsitan san. non abscinditur tunc pone
sup pectinem et sup dorsum et que secunt̄ ip̄ꝫ ven
tosas adherentes et suppone lanā infusam in aqua
decoctōnis stipticoꝝ in qua sunt dissoluta acatia et
hypoquistidos et liciū et similia et fiat vt sedeat ī
aquis stipticis. et si fuerit hemorroides late ample
tunc non labores ad incidendū eas. sed administra
sr̄ eas exiccatiua fortiter retinentia san. sicut sunt
panni infusi succo berberis aut aceto sel sup quod
puluerizata sunt liciū et acatia et similia: et ligent̄
extrema eius cū strictura et p̄cipe vt dormiant s̄ꝫ
figurā seruantem illud quod suppositū ē et r̄ge eaꝫ
regimine fluxus san. supflui et de lenificatōne eaꝝ
est vt sed̄t mulier in aquis quib⁹ decocta sunt le
nificantia sicut altea et camemilla et fenugrecum ⁊
sem̄ lini et melilotū et administra super eas ex o-
leis sicut ol̄m de pice et de lilio et ol̄m d̄ meliloto.
Sedeat habens eas in decoctōne fenugreci et leni
ficantiū cū aliq° ol̄o et supponātur pessaria facta ex
isopo et nitro et resina.

De carne addita et longitudine allakic et appari-
tōne sicut v̄ga et rei nominate fursus. Capitulū.
vigesimūsecūduꝫ.

Quandoq; orit̄ in ore matricis caro addi
ta. Et qn̄q; appꝫ sr̄ mulier eꝫ res que ē
sicut virga cōmouens sub coitu. Et qn̄ꝫ
aduenit ei vt faciat cū mulieribus simile quod fit
eis cū quibus coitur. et quandoq; est illud battaꝝ
magnū. ¶ Et fursus quideꝫ est caro addita orta ī
ore matricis que quandoq; ꝓlongatur. et qn̄q; ab
breriat̄ et nō ꝓlongatur nisi in estate et abbreuiat̄
in hyeme. Et sūma q̄d̄ medicorū testificatur illud
sicut Archigenes et. Ga. negat illd̄ medicus.

De cura. C. xxiii.

Virge quidē et albatara curatō est inci
sio post cōuersionē eius sup ceruiceꝫ suā
et retine ventrem eius et incidatur il-
lud ex ꝓfundo et ex radice vt non accidat fluxus
san. Carnē v̄o aliā fortasse pos̄e est curare cū medi
cinis corrodentibus carnem de illis que admini-
strant̄ in ca. suo. et fortasse non est excusatō quin ī
cidat̄ et tunc currit cursu hemorroidaꝝ. Et fursus
quidem ligatur cū filo ligata stricta et dimittitur
duobus diebus aut tribus. Et fortasse minuitur di
missio eius ita donec putrefiat et incidatur vt mi-
noretur cursus san.

De aq̄ in matrice. C. xxiiii.

Quandoq; aggr̄gatur in matricibus mu-
lierum aq̄ et p̄focant̄ ea.

De signis. C. xxv.

Signa sunt ꝙ antecedit retētō menstruo
rū et multiplicat̄ rugitus in ventre et ꝓ
ꝓpe qū mouetur et ambulat. et accidit in
inferiorib⁹ ventris sp̄a molle. Et qn̄q; fit sicut

hydropica et multiplicat̃ cursus humiditatis aquo se: et qñq; existimat q̄ sit p̄gnans. Et qñ; ē vulua eius in hoc vt puocet̃ ab ea aq̄ plīma subito.

De cura. C. xxvi.

Curatō eius est vt administret̃ phlebotomia si indiget ea et exercitiū et vt faciant eam seder̃ in reb⁹ puocantibus aquositatē fortis puocatōnis et res que administrā̃ ĩ in emplis hydropisis donec maturetur: deinð approximentur ei puocantia menstrua cū fortitudine et dent̃ in potu puocantia vrinam. et non ē malū si clisterizetur clisteribus hydropicorum et cum collyrijs puocantibus aquam et menstrua et suppositō hellebori albi confert ei et extrahit aquaz plurimam.

De inflatōne in matrice et cognitōne eius. Caᵐ. vigesimūseptimū.

Quandoq; ē causa pª in hoc vt eueniant inflatō et ventositas in matrice pcussio: aut casus et sicut illud: quar̃ debilitat̃ ꝯplō eius. Et qñ; est difficultas ptus et cōuersio oris matricis: aut frigus fecit ei supuenire oppilatōnem oppilando os matricis coarctando ventositatem in vacuitate eius aut in vacuitate villoꝝ ipius: aut in angulis eius. et illa que ē in vacuitate est debilior: deinde que ē in angulis postea que est in concauitate quandoq; fit fortis virtus retentōnis ventositatis in matrice et villis eius vsq;° consequitur dolor extensus ad pectinem et dilatat̃ in inguinibus et eleuat̃ vsq; ad coxas et vs; ad diaphragma et stōm et hz vocem sicut est vox tympani et hydropisis tympanitis. et qñ; ē pmutabilis et associantur ei pulsio et pulsatō et punctō et punctura quā vaporatōnes cū virtutib⁹ caliditatis sedant et redit cū r̃ditu frigoris et cōpssio permutat eam in rugitū et augmentat̃ cū ea pecten et fortasse remanet hec ventositas spatio uite. et existimant quidam q̄ dominium matricis sr̃ spma resoluit hanc ventositatē. q. nō sit.

De cura. C. xxviii.

Confert ad illud pot⁹ logodiō et sagzenea in aq̄ radicū et se. post eūonem materiei facientis illud a corpor̃ et a matrice cum eis q̄ sunt sicut hiera picra ppe. Et si chronica sit egritudo tunc cū eis que sūt sic hierarachigenis et oleum alkekengi iuuatiuum est valde ad hoc. Et qñq; supponunt̃ collyria ex eis que sunt sic bdelliū et xilobalsamū et se. eius cū olō nardino ⁊ olō de ruta. et qñq; embrocat̃ cū olō de ruta. et olō anetino. Et quandoq; ponunt̃ sup matricē empla facta ex eis que sunt sicut ruta et sem̃ agni casti et cyminū et centaurea et alber̃ngesif et sasucus et anisū et calamentum et casia et amcos et reliq̄ semina. et qñ; fit vt sedeat in aquis in quib⁹ decocte sunt medicine emplorū p̄dictoꝝ. Et qñ; fiunt cū spetiebus calidis et qñq; opponūt pectini et matrici ventose cū igne.

De ventositate matricis non inflante. Capituluz. vigesimūnonū.

Sentit habens eam quasi sit res in ea inuoluta suspensa et videt seperatōnem doloris pmutari.

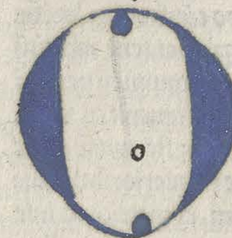
De cura. C. xxx.

Cura est vt sumat omni die. ʒ. i. et. ʒ. ß diamarte cū. ʒ. i. cymini et. vi. ʒ. vni⁹ masticis.

Fen. xxii. de egritudinibus in extremitate mēbroꝝ que est duo tractatus.

Tractatus pmus de eo quod accidit eis de nocumētis q̄titatis et situs.

De forma zirbi et duoꝝ siphac. C. i.

Oportet vt scias q̄ sup uētrem post cutē sunt duo panniculi quorū vnus nominatur siphac et comprehendit intestina et calefacit ea sua spissitudine et ūctuositate et cōphendit lacertos. et secūdus est interior et nominat̃ beriteron et nominatur rotund⁹: qm̄ qñ singularis fit ab eo qð tegit ip̄z est sic spa super quam sunt sūme et additōnes molles et foramina et continuat̃ desup velamini: et pcessio ei⁹ ē ex supremo et ē subtilius sub cute vētris et pāniculo ei⁹ et adherēt ei duo ex lacertis uētris dexter et sinister adherentia vehementi. deinde continuat̃ post eos ambos velamini in ptibus ei⁹ carnosis continuatōne vnitōnis p⁹ cōtinuatōnem suā cū;stō et post cōfirmatōnem et soliditatem substantie eius. et illa cōtinuatō est cōtinuatō dilatata verū ipa qū continuatur epi est subtilis valde et est ei in eleuatōne sua ad stōm et in reflexione sua descendēdo ab eo firmitudo cū oppositōne venaruz et arteriaꝝ magnaꝝ suspensaꝝ cū eo et descendit subtus et fit zirbū et currit sr̃ plz alberiterō ab iferiori de subtilibus lacertis dilatatis sup uentrē tunica vna. et forsitan existimat̃ q̄ sit ps eius ppt̃ continuatōnem eius et similitudinem suaz cū eo et in neruositate. Qū g° singularis fit ab eo alberiteron est subtilis texture valde et ille ē alberiteron vrine et subtilius eius et purius ipius est apð epiglotalē et ortum panniculi ītrinseci et costaꝝ ex h° panniculo. et iuuamētū huiusmōi siphac est repler̃ qð est inter lacertos ventris et intestina et stringe r̃ locū et phibere sr̃fluitates ne cadant in locis vacuis cū adiutorio diaphragmatis qð est posterius et cōprimer̃ posterius intestina et viscera eūantia supfluitates qū prima sunt ad expelendū quod est in eis de fece et aqua hydropisis et vrina et phibere inflatōnem vehementē et ligat viscera ligamēto forti et est in dorso sicut res vna et lacerti oēs posterius sup carnem glandosam. q. substratam eis et venis magnis et meatibus et cōtinuatis int̃ intestina et stōm. Quidam v̄o dicunt nō ptransit vt dicatur q̄ in siphac sint genera villoꝝ contextoꝝ f̃m ptes notas villoꝝ qui sunt instr̃a virtutum triuz nāliū. et isti quidē nō est possibile ut dicant illð in tunicis venarū et vesice et matricis nisi de aliquo panniculoꝝ imo est corpus singulare. Et ista duo velamina tutamina sunt viscerum concauitatis inferioris. Qūq; peruenīūt ad pectinem fiunt ī eis duo foramina stricta. q. ipa ambo sint p que transit lūbarā dextra et sinistra in eis insepabilia donec fiāt sic due ciste duorū duorū et sub duob⁹ uelāīmb⁹. et ē zirbū. zirbū qð ē cōpositū ex duo

bus panniculis quorū vnus cōcepit aliū int̄ quos
sunt arterie pl̄me et vene pauciores eis. Et figura
eius est sicut cistis et ē ligatū cū stō et' mesaraicis ⁊
cū colō et eius ꝓcessio est ex eo quod descendit ex
supfluitate beriterō apud stōm et duodenū et eo
quod ascendit ex supfluitate eius et apd̄ pectinez.
pm̄ gᵒ qd̄ occurrit de ventre est cutis: deīde sub
ip̄a est panniculus p̄mꝰ et nominatur aggr̄gatō eo
rū mirach: deinde sunt lacerti: postea beriteron:
deinde zirbū: deinde intestina.

De ruptura et his que assimilantur ei. Capitulū.
secundum.

Ruptura fit p solutōnem panniculi a sin
gularitate sua et casū fissure in eo quem
penetrat corpus quod fuit comprehēsū
in eo an̄ scissurā: aut ꝓpt̄ dilatatōnem str icture in
meatu: aut solonez: ⁊ qū accidit illd̄ talit̄ ꝙ quādo
incedit penetrans ꝑuenit ad testiculos ⁊ nominat̄
raex et hernia. qd̄ aūt ē p̄t̄ hoc noiat̄ noīe cōitatis
hernia testiculi et varices eius et durities ipiꝰ. ⁊
durities quidem folliculi testiculoꝝ cadit in zirbo
accidit enim quandoq; vt dilatentur duo foramīa
predicta ꝓpt̄ debilitatē eoꝝ. aut disrumpatur et e-
gr̄diat̄ qd̄ seq̄t̄ ea d̄ hūiditate glutīosa: aut hūoro
sa: aut mollificatīa: aut pp adiutoriū ex ꝑcussiōe:
aut motu aut cāu aut r̄tētiōe spmatis moti et ꝓhi
biti ab expulsione: aut ascensione mulieris sup vi-
rum aut labore anhelitus in coitu et ꝓp̄e sup re-
pletōnē: et similit̄ coitu super nauseatiuam sacie-
tatem et aggregatōnem ventositatis et egōnis in
ventre: quare descendit: aut zirbuz: aut velamen
et intestina et ꝓp̄e monoculū qm̄ est solutum non
ligatū: aut humiditates que effunduntur ad eos ex
expulsione natē: aut generantur apud eos pp frigꝰ
ipōrum et conuersionem san. ad aquositatē et for
tasse accidit ei panniculus ꝓpꝰ. et qn̄q; est pp hu-
miditatē sanguineam et feculentam vbi ē causa eiꝰ
ꝑcussio: aut casus: aut ventositas inflatiua. Et qn̄z
cōfert curatō cū ferro. et quandoq; nascitur illic ca
ro addita. et quandoq; ingrossatur oseum: aut in
durat̄ ex apāte: aut pinguedine quare assimilātur
ramici et nominatur hernia carnis. et quandoq; ē
similiter in inguinibus et quandoq; inflantur vene
eius et nominatur hernia varicosa. Et quandoq;
mollificatur mollificatōne vehementi absq; ruptā
quare prolongatur et assimilatur hernie iterum.
Et quandoq; accidit ruptura sup testiculos et ꝑue-
nit apd̄ inguina. et qd̄ est supra ea in sumine ē ma
loꝝ accidentium et in, duobus emulctorijs. Et illa
que accidit supra sumē est parump raro secūdū cō
ꝑatōnez ad alias qm̄ ille locus sustentatus est lacer
tis et quod sub eo ē tuet̄ extremitatibꝰ lacertoruz.
Et quandoq; accidit sumini augmentum. et est de
genere rupture iteꝝ. Et omne qd̄ est ex ruptura
sup sumen est malorū accidentium ꝗuis sit ꝑue ad
ditōnis et non dolent in principio qm̄ expulsū in
ea sunt intestina minuta et sunt exp̄ssa coarctata et
et coarctant fecem et euomit eam et est de genere
ileos et inquietudine eius et angustia ipsius: verū
illa que est subtus est magis susceptibilis dilatatō
nis et magis incedens in, additōne et non dolet in
principio. et scias, ꝙ ramex intestinorum et zirbi
est egritudo fortis difficilis ꝗuis sit ꝑua. ¶ Et ra
mex aq̄ ē egritudo facilis et si sit magna.

De signis. C. iii.

Signū autem cōmune rupturis est additō
apparens et sentitur inter siphac intrin-
secum et inter mirach et additur eius ap
paritō apud mot um et cōp̄hensionem anhelitus.
Et eius que est ꝓpter dilatatōnem meatus signum
est ꝙ apparet paulatim in oseo absz motu laborio
so et vociferatōne et alijs et est ramex testiculi. qd̄
autem est pp illud quod est supra est ꝓpt̄ disrup-
tōnem ꝓculdubio et non confert ei exiccatō. ¶ Et
signum eius que est ex intestinis penetrantibus in
scissuram est redditō eius cū velocitate qum resu-
pinatur et sensibilitas rugitus et ꝓp̄e qum pre-
mitur. ¶ Illam v̓o que fit ex zirbo et siphac si-
gnificat aduent us eius paulatim et est ad ꝓfunduz
cū equalitate in situ. Et non sentitur in illa rami-
ce rugitus et s̄m pl̄m est ꝗtitatis ꝑue in ꝗtitate ꝓ
funditatis. et quandoq;, egreditur totaliter et habz
ꝗtitatem magnam et est difficilis sanatōnis sicut
hernia intestini verum eius tactus non est diuersꝰ
a tactu hernie intestini et ventositatis et reditō e-
ius que est ex intestino et zirbo difficilior est ꝗ uē
tose. et ramex quidem aque cognoscitur ꝑ tactum
et tensionē osei et per splendorem et lenitatem et
ip̄a iteꝝ non redit et non ingreditur. Et hernie uē
tose cognitō est qm̄ inflatō ventosa manifesta est.
Et ventosa quidem redit absq; cōp̄ssione pl̄ima
et dolore. et quandoq; redit in dispositōne et re
supinatō non facit eam velocioris reditus ꝗ hora
alia. Judicium nanq; eius in resupinatōne et nō re
supinatōne simile est qum non sit grauitas ei neq;
lubricitas. sed in ea que est ex intestinis est diuer
sum quoniā est apud resupinatōnem facilior paꝝ.
Et quandoq; accidunt ex ea dolores vehementes
ꝓpea ꝙ extendit oseuz. Et quandoq; cōp̄mit testi
culum et carnose signum est ꝙ est in ip̄o oseo non
intra ip̄m et ē cū duritie et grossitie et diuersitate
uie. Et quandoq; est ex lapideitate apātis duri et
nominatur buris. ¶ Herina v̓o varicosa cogno-
scit̄ ex vēis repletis ⁊ ex corrsione urīali in ea cuz
mollificatōne testiculorum et ꝓhibitōne a cursibꝰ
et motibus. et illam que est in arterijs tactus cum
digitis comprehendit. et illam que non est in eis ī
mo in venis nutrientibus illa membra non comp̄
hendit tactus.

De cura. C. iiii.

Regimen quidem vniuersale habentibꝰ
rupturam est dimittere repl̄onem et di-
mitere motum plurimū et saltus et in-
cessū subitum et coitum. et deterior illarum di-
spositōnuz est illea que est sup repl̄onem. et oz ut
dīmittat cibos inflatiuos et non multum vtatur
potu aque et dimittat omnes res mollificantes ita
ꝙ etiam balnea. et quz comederit resupinetur. et
sit qū sedet constrictꝰ circa rupturā et apud coituz
ꝓp̄e. Et sit coitus eius apud lenitatem uentris eiꝰ
Et scias ꝙ intentō in curatōne rupture ē consoli-
datō scissure si possibilis est: aut conseruatō eius
ne addat̄ et exicatō eius quod mollificatum est et
dilatatum et reductō eius quod descendit in ip̄a si
est zirbum aut intestinum et resolutō eius qd̄ ag
gr̄gatum est in ea si est aqua aut ventositas et ꝓhi-

bitō materiei que extendit eam. et si non resoluit
p̄patō fiat in eius extractōne. ām̄plius consolidatō
scissure aut conseruatō eius vt non addatur fit cū
medicinis glutinatōnem facientibus cōfortantib⁹
in quibus est stipticitas. Et q̄to magis est scissura
minor est cōsolidatō facilior. et quandoq̧ fit iuua
mentū in ea cū cauterio et eius exiccatō fit cū medi
cinis resolutiuis. et reductō eius quod descendit
fit cuz strictura et ligatā. verū resolō eius qḋ ag-
gr̄gatū est fit cum empl̄is facientibus hydropisiz
et que sunt eis similia. Et p̄hibitō matiei fit cum
eūone et equatōne cibi et eius extractō fit cum me
dicinis adurentibus cum fortitudine et operatōne
ferri.

De curatōne rupturarū intestini et zirbi. Ca^m.
quintum.

Si est ābōrū descensio ad oseum pol̄is ē
eorū reductō uerū fit difficilis f̄z cōpatō
nem reductōnis amboꝝ in ruptura que
est desup. illud enim fit facile cū resupinatōne et
q̄libz cōp̄ssione cū manu. q̄ si addat̄ rupt̄a incipiat̄
in desiccando illud quod dilatatum ē pp̄ humidita
tem et adunando qḋ scissū est et ingeniet̄ incōsoli-
datōne eius. et qum fit inobediens ad redeundū
fiat vt eger sedeat in aqua calida et empl̄et̄ rupt̄a
cū lenitis aut vaporet̄ cū pāno calido tamdiu dōec
redeat. deinde stringatur sup positis medicinis ag
gr̄gatōnem facientibus et dimittat̄ tribus diebus
et sit resupinatus. Et sit strictura cū inuolutōni-
b⁹ quadratis et inuolutōnibus p̄patis ad aggr̄gan
dū labia scissure. Et quandoq̧ cauterizat̄ f̄m hanc
strict̄am et p̄patōnem et nō administrent̄ inuolu
tōnes spice qm̄ ip̄e dilatant maxime: aut necessaria
ē ꝯsolidatō et nō oz ut ap p̄xient huic rupt̄e ferrū
oio. et medicine que bibuntur quib⁹ iuuantur ha
bentes rupturā sunt saggenea et decoctō nuc. cup̄s
si et p̄p̄e in quibus dissoluta sunt saggenea et dia-
cyminum. et oz vt administrentur in ea empl̄a q̄
super scissuram administrantur postq̄ aggr̄gata
sunt labia scissure et tracta sunt duo oua ad supiora
et expleta est reductō eius qḋ descendit. et de istis
empl̄is est illud quod fit ex sauina et nuce cupressi
et cup̄ssi folijs. Ip̄a enim sunt radices empl̄oruz s̄r
pl̄m iuuamenti quorū est cōuenientia. Et de em-
pl̄is cōuenientie est illud quod fit ex bdellio et dra
gaganto gūmi arabico et glutino piscium et glu-
tino coriorum et tuberibus siccis et carnibus can
crorum et rosis cū capitibus suis et omnibus stipti
cis et mastice et myrto sicca et mes excorticatis et
alteid et folijs altee de mecha et alumine iameni
et sumac et fructu tamarisci et magra et centau-
r̄a et aloe sēegenio. Descriptō alia empl̄i. ℞. am-
moniaci et turis et aloes sēegenij et dabac omnium
ana. ʒ. iii. bdellij pondus. ʒ. ii. acatie et sarcocolle
amborum ana. ʒ. i. terantur in mortario et made
fiant in principio noctis cū aceto: deinde terantur
in mane cum aliq̄tulo sauine et ibibatur ex eis cot
tū et ponatur sup locū et stringatur ligando.
Empl̄m lene. ℞. masticis et sarcocolle et turis ptes
equales et aggr̄gent̄ in vino de passis et liniatur s̄r
pgamenū de panno et stringatur. et simile illi est il
lud quod fit ex aloe et glutine et ture. et iterū sū
matur nux cup̄ssi et tus et acatia et balaustie et sar
cocolla et san. draconis et liciū et myrrha et galle
et sauina equali mensura et terantur bene et cōfi-
ciantur cū gūmi et fiat vt adhereant ouo aut in quo
cūq̧ loco fiat ruptura donec cadant. Empl̄z bo
nuz quod quandoz cōsolidat rupturam infantiuz.
℞. corticū gr̄natorum pondus. ʒ. x. gallarum ima
turarum. ʒ. v. decoq̄tur cū vini stiptici. ℥. v. ḋ
coctōne vehementi et reducantur intestina ad sup
iora et embrocetur locus cū aqua fr̄a et inuiscetur
hoc empl̄m et non soluatur nisi transacta ebdoma
da: aut in omnibus. x. diebus semel. Empl̄m
mirabile sumantur masticis corticis turis nucis cu
p̄ssi et myrrhe et glutinū piscium et sarcocolle om
nium ptes equales dissoluatur glutē cum aceto ui
ni et aggr̄gentur cū eo medicine et fiat ex eis em-
pl̄m et fortasse sufficit infantibus empl̄m quod sit
ex balaustijs et psilio et radice lilij siluestris. Et
fortasse sufficit tibi vt facias empl̄m cū lenticula a
q̄ que ē de gener̄ herbarum nascentium in aqua. et
fortasse sufficit vt liniantur eoꝝ rupture cum bdel
lio dissoluto in vino et ol̄o sambacino aut cum ca-
storeo et p̄p̄e quando est aquosa. Et iterum fortas
se sufficit cū sauich de ordeo.

De ruptura aque. C. vi.

Quandoq̧ eūat̄ aquositas eius cū bezel ḡ
dato. et quandoq̧ euacuatur cum em-
pl̄is extrahentibus aquositatem et post il
lud quandoq̧ fit cum ferro et medicinis acutis ca
lefacientibus illud quod sequitur rupturam ex si-
phac quare constringitur et non descendit aquosi
tas. In opatōne vero que fit cum bezel et phle
botomo oz vt eleuētur testiculi ad supiora et elon
gētur valde ab oseo postq̄ obliquatus est pecten
et ps eius vt elongetur ab infirmo ⁊ vt resupiet̄
sup lectum aut super locum in quo sedent homi-
nes. Et fiat vt sedeat ancilla a dextra eius exten-
dēs v̄gā eius ad supiora. Deinde phlebotomet̄ cū
phlebotomo lato et caue ne phlebotomes aliquid
de cōmissura: sed dextra pte aut sinistra: deinḋ
scinde fugiendo cōmissuram et stude tamdiu do-
nec descendat tota aquositas et euacues eam: dein
de tibi inest electō si timueris reuersionem et re-
pletōnem eius post tempus vt reiteres curatōnem
si volueris cū bezel. et si volueris cauterizabis ⁊
cauterium fit hoc mō. Sume ferrū subtile in quo
sunt vncini et igniatur sicut ignit̄ cauterium et li-
ga testiculos q̄to longius pol̄e ē a locis et reuolue
cauterium ab oseo ita vt non inueniat testiculū et i
ueniat oseū ⁊ alberiteron et constringat et calefa-
ciat ip̄m quare nō ingr̄diat̄ ip̄z aqua post illud. et
q̄ dilatet meatum est enim melius: deinḋ cura cru
stas et consolida et fortasse incidis ex beriteron ali
quid deinde cauteriza ip̄m et pone super scissuras
stiptica et p̄hibe egrum potare aquam. Empl̄a v̄o
ad ramicem aque sunt ex genere empl̄orum hy-
dropisis et splenis. Et sicut si sumant̄ staphisagria
et cyminū et aggr̄gent̄ cū passis rubeis ēucleatis ag
gr̄gatōne facta cum contritōne et fiant sicut vn-
guentum et empl̄et̄ cū eis. et iterum sumat̄ piper
et grana lauri et baurac et cera et oleum antiquum
et fiat ex eis vnguentum et empl̄et̄ cum eo. Et i-
terū sumatur cinis quercus et conficiatur cū oleo
confortato cum decoctōne et ēpl̄etur cū eo. ē. n.

inuatiuum valde et sumatur nitri. ʒ. xxx. et cere. ʒ. vii. olei. ʒ. vi. et pipis qm̄ bonū est et ḡnorū lauri ḡna. lxxx. fiat ex eis empl̄m adherens. ¶ Et bdellium arabicū sanat testiculos. et qn̄qȝ resoluit ramicem aq̄ puerorū.

De cura rupture ventositatis. C. vii.

Regimē in hoc est vt deuitet inflatiua ex oleribus et ḡnis et repl̄onem supfluam pducentem ad rugitum et ad malitiam digōnis et potū vini misti et vinuȝ crudum inflatiuū. et sumat in potu medicinas resoluentes ventositatem sicut diacyminū et sagzenea et trifera magna et totuȝ illud cū decoctōne galange. ¶ Confectō ad eos bona. ℞. foliorū rute sicce et isopi et cymini et ameos et se. agni casti et baurac ꝛ calaēti ōniū ptes eq̄les et epithymi q̄tū omnia cōficiant̄ cū melle: et fiat ēpl̄ȝ cū ruta et cymino et calamento et agnocasto et acoro et bac. lauri et sa̅suco et cera et storace. et sint olea quib⁹ fit inunctō sicut ol̄ȝ de costo et sambacinum et oleū nardinū ppe. Et fiat vaporatō cū resoluentibus ventositateȝ p̄dictis multotiens. et qn̄ fortior fit dolor admīstrēt̄ collyria facta ex melle et nitro et serapino et opponaco et cymīo et se: rute ꝛ foliȷ́s ru. et castor̄. s. ōnibus: aut q̇busda̅ eoꝝ ꝭm necessitatē.

De cura ramicis carnis et varicose. C. viii.

Curatō eorum est curatō apatū duroruȝ Et multotiens quidē sufficit in ramice varicosa inunctō cum vnguento basilicon et adipibus lenibus et medullis.

De augmento vmbilici. C. ix.

Quandoqȝ accidit in vmbilico augmentum quod est ꝭm semitam rupture note et qn̄ȝ est ꝭm semita̅ hydropisis ita vt aggr̄get̄ in illo loco solo humiditas aut ventositas. Et qn̄ȝ fit ca̅ vene aut arterie facientis currer̄ ad ip̄ȝ san. Et qn̄ȝ fit ca̅ apatis duri aut additōne carnis sub cute.

De signis. C. x.

In eo q̇ est ca̅ egr̄ssionis zirbi aut intestini signuȝ ē ꝙ color corpis ē color ip̄ius et fit locus diuers⁹ et ppe in ruptura ex ītestis ꝛ associat̄ rupte ex ītestīs dolor q̇da̅ ꝛ occultat̄ quȝ p̄mitur vt occultetur. Et quandoqȝ occultat̄ cū rugitu et addit ei administratō mollificantiū scilȝ ex balneis et inunctōne et mot⁹ magnitudīe. Et illud qd̄ est ex humiditate nō reducit cōp̄ssio ꝛ ē lene cuius q̄titateȝ nō alterat comp̄ssio facta ca̅ occultatōnis et ē color eius color corpis et quod ē ex uentositate est leuius et minus expellens ꝙ illud quod est ab hūiditate et ē ei so⁹ tympani et vox et quod est ex san. ē sanguinei coloris et nigri ¶ Et qd̄ est ex natiuitate carnis aut duritie ē graue duruȝ c⁹ occultatō nō est sicut occultatō aliorū.

De cura. C. xi.

Ad illud quod est ex aptōne vene pulsatilis et non pulsatilis aut ventositate curandū nō oȝ te laborar̄. ꝙ si laboraueris ad illud consequetur te vt labores ad incidendū et suendū. ¶ Reliquorū aūt curatō est vt facias egrum surgere et p̄cipias ei vt extendat ventrem suum et r̄tineat anhelitū suuȝ tam diu donec appareat augmentū. Qū g° apparuerit fac in circuitu eius circulū vt sit distinctū: deinde resupina eum ñ sup circulum post sepatōnem eius cū vncino et fac apatōnem sup mirac solū ita vt non accipias quod sub ip̄o est et intromitte in eo acū cū filo taliter vt non obuiet corpori sub ip̄o: deinde pfora tali pforatōne vt discoopiat̄ ab eo quod ē sub mirach solū. Si g° est sub eo intestinū expelle intestinum ad inferiora. et si est zirbuȝ extende ip̄m et incide lacertū: deinde sue locū disruptū cū filis oppositis duris extensis adinuiceȝ et stringe ip̄m sup alchati et sue euȝ et dimitte filis. iiii. capita cōsiderando vt cadat ad lacertū et consolida r̄siduū et stude ut consolides ita vt pfunde remaneat et non excedēs ad exteriora ita vt sit nō fedū. Uentosi auteȝ regimē iteꝝ est albezel et incisio et cōsutō p⁹ illud ꝭm mōm qui dictus est.

De gibbositate et vētositate gibbositatis. C. xii.

Gibbositas ē remotio spondiliuȝ: aut ad interiora dorsi aut ad anteriorē ptē. et ē gibbositas anterioris quam quida̅ nominant arcuatōneȝ. et qn̄ accidit cū cōmunitate ossium cassi nominatur cōcauatō et arcuatō aut ad exteriora dorsi et ē gibbositas posterioris: aut ad lat⁹ et dr̄ ꝯtorsio. Et cause eius: aut sunt primitie sicut pcussio: aut casus et q̄ currūt cursu eoꝝ: aut corpee ex hūiditate aquosa salsa lubrificatīa mollificans ligamēta: aut humiditate limosa et q̄ pl̄m fit ab hūiditate salsa est torsio aut ad anteriora: aut posteriora. et qn̄ȝ fit gibbositas ppt̄ ventositatem aliq̄ pcutientē faciētē gibbositatē: aut apa aut exituram extendentē tunicas in parte sua et mł̄totiens declarat̄ apa p san. egr̄dienteȝ cū sol̄one ventris significantē matatōnē apatis et eius eruptōnem. et multotiens est illud apa durū. et qn̄ȝ fit pp spasmū ligamentorū et est pauci casus velocis interfectōnis. Et totum illud: aut est ca̅ cōmunitatis spondiliuȝ pluriū numero et ꝭm ḡdatōneȝ: aut non est ita. Et gibbositas quidem et ppe illa que est ad interiora cōstringit locū super pulmonem: q̄r̄ facit accider̄ malitia̅ anhelitus. Et qn̄ accidit ī īfante phibet pectus incedere in dilatatōne ꝛ amplificatōne sui quar̄ diuersificant membra anhelitus nocumenta constringentia sup ea anhelitū. Et ppt̄ illud dicit. Hip. cui aduenit gibbositas ex asmate aut tussi anteq̄ expuat ip̄e moritur. et illud ideo qm̄ significat pmutatōnem materiei faciētis eas ambas ad spondiles. Et facit accider̄ in eis exituram fortem apparentē euēiētē a mā grossa. Et si ñ esset eius grossitudo nō accideret ab ea gibbositas et qum ita sit nō fit p̄patō pectori vt dilatet̄ pulmo: quare r̄t inet̄ anhelitus īmo oȝ vt malus fiat anhelitus et ducat ad pditōnem. Et infantib⁹ quidē accidit gibbositas et ventositas gibbositatis quando cibatur ante hora̅ q̄obrē ingrossantur humores et declinant ad spondiles et subtiliant̄ crura habentis gibbositatem ppt̄ illud qd̄ facit gibbositas de oppilatōne quorūda̅ meatuū et vie in q̄ penetrat cibus.

De signis. C. xiii.

Signa facte a causis pmitiuis sunt casus eaꝝ. et signum facte ab humiditate ē signum forme et tactus et ꝙ locus paꝝ exuccat olm cū quo iungitur. ¶ Et tarditas eius

in exuccando ipm et antecessio etiam regiminis
humiditatis. Et signū facte ab ꝯpate est tactus loci
et dolor eius pūgitiuus ꝓpe et fe. habenti eā ante
cedentes. Et signū facte a siccitate est significatō sic
citatis corpis et tollerantia fe. acutaꝝ et euonū et
uelocitas exiccatōnis olī et uehemētia ipiꝰ siccitatis.

De cura gibbositatis et vētositatis facientis vento sitatem. C. xiiii.

Humidō q̇ð et sicce curatō ē cura palysis
ꝛ spasmi hūidi et spasmi sicci ī necītate e
uacuatōnis et dimissionis eiꝰ et q̄litate
administrandi empla et embrocas et q̄ sūt ei silia.
Et canon medicinaꝝ eiꝰ que nō est cū siccitate ē vt
sint stiptice vt stringant ligamenta que mollifica
ta sunt ꝙobrē inclinate sūt spōdiles: et calefactiue
vt cōfortent ea: et r̄solutiē vt ꝯstringātur hūidi
tates mollificātes aut adiuuantes ad mollificādū.
Nā qū cadit sufficiētia sup stiptica pōt ē vt cōfor
tentur ligamenta. vez qū non resoluit mā ptran-
sit vt pmutet ad mēbrū aliud. Et plm q̇ð pmuta
t̄ ad pedes et facit in eis accidēt palysi et silia ẜm
māz in subtilitate et grossitudīe sua et ẜm pmistō
nē eius ex ībibitōne aut infusione paulati facta. et
qū antecedit mundificatō nō ē malū vti stipticis.
Et qñz agḡgant stipticitas et calefactō et resolō ī
re vna sicut agḡgant in nuce cup̄ssi et folijs eius
et folijs lauri et calamo aromatico et alusniati et e-
nula. Et qñz cōponit medicīa ex stipticis f̄ris sicut
rosa et acatia et balaustijs cū calidis calefacientibꝰ
resoluentibꝰ sicut bacca lauri et castoreo et folijs
oleandri et acoro. Olea v̇o ꝯferentia ei q̄ est hūi-
da sūt olā reꝝ calidaꝝ stipticaꝝ sicut olz cup̄ssi et
olz rute. Et īdiget emplīs habentibꝰ medicinas r̄
solutiuuas fortis resolutōnis sicut sūt folia olean-
dri et acorꝰ et castoreū et ruta. et ex olīs olz de ru
ta et olz de castoreo et olz de piretro et euforbio
factū ẜm hūc mōz disrūpat pip et castoreū et pire-
trū et pulpa colloquintide et euforbiū et aſſa in olō
rutino ita vt p. ℥. i. medicinaꝝ sumat. lb. i. olī
deinde moretur sub sole et colet post duas eb-
domadas et renouentur sup ipm medicine et fiat il
lud multotiēs adminus octies et admistret medi
cam̄ forte ad illaz q̄ ē ex hūiditate et ad vētosā. ℞
sauinā et sebā et āmoniacū et nuc. cup̄ssi et piretꝝ
et sansucū et cordumeni et sq̄nantū et casiā decoq̄
tur cū aq̄ decoctōne optīa et fundat desup de olō
ꝙtū ē aq̄ medietas et decoq̄t et iterū aliquotiens
et ꝓjciat in eo castoreuz et euforbiū et sauina con
trita et administret. et in ipo q̇ð ē ꝯfortatō mem
bri et carminatō ventositatis et r̄solutō hūiditatū
extraneaꝝ grossaꝝ. ¶ Emplm ad gibbositatez ex
ventositate. ℞ storacis liq̄de et costi et calami a-
romatici et sauine ōniū ana. ℥. i. euforbij. ʒ. i. o-
lei nardini ꝙtū necesse est. Apose autē cura cura
est āpatis difficilis matatōnis et eruptōnis et resolu
tōnis ꝓpa āpatibꝰ duris. ¶ Rememoratō emplō
rū ad gibbositatē hūidā emplz bonū. Sūant aco-
rus et enula et decoq̄t in aq̄ cup̄ssi et emplet ex e
is locus. ¶ Emplz cōferens hūide et ventose ex
eis simul. Sūant enula et sauina et acorus et coq̄t
in vino donec in ꝺcoctōne dissoluat et dissoluat cū
eis bdelliū dōec fiat sic vnguentū et administret.
Et qñ non valent curatōnes cū eis que bibūt et em
plīs at similibꝰ administret cauteriū vt remoueat
mollificatō et induret loc.

De varicibꝰ. C. xv.

Est dilatatō venaꝝ in crure et pede ꝓpt
multitudinē eiꝰ q̇ð descendit ad eas ex
san. et plm san. ē melancholicū. et qñz ē
sā. mūdꝰ non melācholicus. et qñz est san. grossꝰ
phlegmaticus. Et quocunq; modo sit est sanguis
in quo nō est putrefactō et si nō n̄ saluabit cum eis
pes ab vlceratōne et āpatibꝰ malignis. Et plm q̇-
dē accidunt cursoribꝰ et viatoribꝰ et onera portā
tibꝰ et corā regibꝰ astantibꝰ. Et multotiens acci-
dūt pp egritudines acutas qm̄ expellit mā illic in
illis q̇ ex p̄dictis ad eas sunt p̄pati. Et qñz accidūt
incipiendo, sicut accidunt dolōrs iuncturaꝝ incipiē-
do. Et accñt hñtibꝰ splenē ex p̄dictis multotiens.
Et iste varices non suscipiūt curatōnē. et qñz inci-
dūt et accit ex incisione eaꝝ extenuatō mēbri pro
pt̄ ꝓuatōnē deferentiū nutrimētū et accidunt in ill
que ex eis sunt melancholice qū incidunt et ꝓhibēt
egritudines melancholice ex melancholia. quz au
tē est san. mūdꝰ et eradicant aut auferūt tunc nō ti
met ꝙ accidat melancholia. Et multotiens q̇dez pu
trefit illud q̇ð ē in varicibꝰ et ꝑducit ad vlcera.

De elephantia. C. xvi.

Est additō in pedibꝰ ẜz mōz q̇ accidit in
venis varicū: qr̄ in grossat pedē cū q̄li-
tate sua. et qñq; fit pp hūorē melācho
lcū ꝛ ē illō q̇ð ē plz. ꝛ qñz fit pp hūoꝝm phlegma
ticū grossū. et qñz accit ex cāis ex q̇bꝰ accidunt va
rices et ex san. bono qū plm descendit: aut nutrit
eo pes nutrimēto aliq° aut ē in ꝓmis rubeus: dein
niger. Et cā eius est vehemētia replōnis et ēt de-
bilitas m̄bri pp multitudinem caliditatis et vehe-
mētiā attractōnis eius ꝓpt vehemētiā caliditatis
inflāmate ex motu et adiuuant ad illō dispositōnes
adiuuantes ad varices.

De signis. C. xvii.

Discernit vnaq̄q; ex suo sili p colorē ꝛ r̄
gim̄ añcedēs. Et melancholica est ḡuis
tendēs ad caliditatē. Et illa q̄ rubea est
ē magis incolumis ꝙ nig̅ et phlegmatica est ad leni
tatē decliuis. Et qñz festinat melancholica ad scissio
nē et vlceratōnē et sanguinea nota ē.

De cura varicū et elephantie. C. xviii.

Elephantia q̇ð maligna ē q̄ paꝝ sanat et
oz vt dimittat cū dispositōne sua si non
adest. ꝙ si ꝑuenit ad vlceratōnē et ti-
met corrosio nō est aliq̇d nisi vt incidat radicitus.
Qū g° succurrit ei in pricipio sui pōt ē ut ꝓhibeat
cū euonibꝰ et ꝓpe cū vomitu laborioso et cum
eo q̇ð extrahit phlegma et melancholiaz: et phle
botomia si indiget ea: deinde admistrent stiptica
s̄r pedem. Qū aūt cōfirmat paꝝ sperat q̇ð ꝓhibea
t̄ et si spat scias ꝙ sūma curatōnis spate hꝰ egritu-
dinis est assiduatō in curatōne et administratō re-
soluentiū fortiū et dr̄ ꝙ alchitrā cōfert ei īuiscatū
et linitū. Regim̄ v̇o varicū ē qm̄ oz vt euet cor-
pus ex venis manꝰ. et euent melancholia et hūoīs
grossi et rectificet regim̄ et deuitet omne ingrossa-
tiuuz et deuitet motus laboriosos et statōnem lon
gam: deinde ꝑueni ad istas venas: qr̄ phleboto
ma eas et extrahe totuz q̇ð in eis ē de san. melan
cholico et fac phlebotomiā ī fine saphene: deinde
assidue fac in omni pauco mundificatōnē corporis

cum eis que sunt sicut hiera picra cũ aliq̃tulo lapis
lazuli et assiduet sup eã q̃tũ possĩle ẽ et assiduet potũ
epithymi in aq̃ casei et dimittat motũ oĩo et vtatũ
ligatã sr̃ pedes cum institis ab inferiori pte ad su
piorẽ .s. calcaneo vsq; ad genu. Et cũ hoc admini
stra epithimata stiptica et ppe post mũdificatõnẽ
cũ phlebotomia ex manib⁹ et pedib⁹ et venis ip
sis et cinerẽ caulis: aut olẽ de oliuis puluerizata
dsup tamarisco et lupinos decoctos epithimando
et embrocando cũ aq̃s eius. Et fim⁹ caprarũ et fa
rina fenugreci et sem̃ rhaphani et semen ruta sũt
hui⁹ generis etiã. q si nõ vz aliq̃d nisi incisio scin
de carnẽ et fac apperĩ vitẽ et scinde eas in longitu
dine sua et caue ne findas eas latitudinalit̃ aut ex
transuerso qr̃ fugiant et noceant. Nũq; feceris il
lud extrahe totũ qd̃ in eis est ex san. Et oz vt fa
cias currere ex eis illud qd̃ possĩle est currerẽ. Dein
de mundifices illd̃ scindẽdo in lõgitudie. Et qñq;
extrahunt̃ cũ acu et incidunt̃ penit⁹ et oz tũc vt e-
radicẽt̃ et si nõ nocebũt. Et melior extractõ ẽ cum
cauterio. Cauteriũ .n. melius est q̃ incisio et non
licet vt extrahãt nisi rubee nõ nigre .i. nigris võ
fiat illud qd̃ descripsim⁹ pus de mũdificatõne.
Et qñz accidit vt nõ sanet̃ vlcus dũ nõ ad vltim
puenit in mũdificatõne et nõ cucurrerunt adhuc
humoĩs melancholici et grossi. Et oz post incisio
nẽ et extractõnem et cauteriũ vt deuitet illd̃ qd̃
generat hũorẽ melãcholicũ. et assiduet mundifica
tõnem corporis ita vt nõ generet̃ sr̃fluitas melã-
cholica qr̃ fiat reuersio egritudinis si fuerit mat̃i
ei iter ad ipam nõ strictũ et moueatur qd̃ fuerit
cõsueti motus a pedibus ad mẽbra q̃ sublimiora
sũt q̃uis in aptõne et scissione sit timor. Et qũ nõ
expellit̃ ad mbr̃ vili⁹ puenit ad mbra sublimiora
q̃obrẽ rectius ẽ vt nõ apiant̃ nz fiat in eis aliq̃d ni
si post mũdificatõnem vltimã. Et fortasse assimi
lãt nodi eleppãtie qr̃ errãt in eis verũ nodi tangũ
t cũ ferro. sed elephantia ẽ sicut dixim⁹.
Tractatus secũd⁹ de de dolorib⁹ horũ mbrorũ.

De dolor̃ dorsi. C. i.

Dolor dorsi fit in lacertis et cor
dis intrĩsecis et extrĩsecis clau
sis cũ dorso et qualĩcũq; sit aut
accidit ppt̃ frig⁹ complõnis et
phlãtis crudi: aut pp mltitudi-
nẽ exercitij vel laboris: aut p
pter multitudinem coitus. Et quandoq; fit pp
cãs gibbositatis qũ nõdũ confirmata est: aut ppt̃
cõmunitatem quorundam viscerum sic fit ppter
debilitatẽ renũ et matiẽ eorũ et ppt̃ repletõnẽ ve
hementẽ vene magne posite sup dorsũ: aut pp cãz
apatis: aut vulnus in cãna pulmonis. et qñz fit in
medio dorsi. et qñz fit ppt̃ cõmunitatẽ matricis
sicut fit qũ appropinquat descens⁹ menstruorũ: aut
pfocatõ matricis. Et qũ sũt sig̃ partus dolor fit
dorsi. et iterũ qñz est ex signis crisis.

De signis. C. ii.

Illũ qd̃ q̃ ẽ ex frigor̃ et q̃ ẽ ex crudo hũo
re deambulatõ et exercitiũ sedãt ꝫ plz.
et ẽ ei⁹ inceptõ paulati. Et qñz sentitur
cũ eo frig⁹ et factum a labore et oner̃ rei g̃uantis
et silĩb⁹ et a coitu sig̃t antecessio rei illius. Et fa
ctus cã renũ est apud alchati et debilitat̃ cũ eo desi
derũ coeundi. et fit cũ vna cãrũ renũ notarũ. Et
factũ cã caliditatis pure sig̃n inflãmatõ et mordi-
catõ cũ lenitate et pulsatõnis puatõne. et factũ cã
replõnis venarũ sig̃nt extensio doloris i dorso cũ
caliditate et inflãmatõ et pulsatõ et replõ corpis.
Et factũ ppt̃ cãs gibbositatis sig̃nt ea q̃ docuim⁹ i
ca. ei⁹. Et dolores q̃dẽ dorsi: aut egẽt i curuatõ
ne aut erectõne. Et idigentes i curuatõne sunt illi i
quibus est cã spasm⁹ ex apate dorsi: aut alijs ex
causis gibbositatis. Et indigentes erectõne sunt il
li in quib⁹ non est necessarium q diuersificet re
ductõnem anhelitus ex incolumitate lacertorũ a r̃
clinatõne retro et in curuatõne a non facientib⁹ do
lorẽ. et qũ manus inuenit dolorẽ tũc cã est i dor
so et si non inuenit tunc cã ẽ in ventre.

De cura doloris dorsi. C. iii.

Oportet vt redeas i ea ad curatõnes do
lorũ iuncturarũ q̃s dicem⁹ et curatõnes
gibbositatis et ventositatis facientis
gibbositatem: nã via vna est. Frigid⁹ võ inq̃
tũ ẽ frigidus oz vt curet̃ cũ ebibitis et emplĩs et
unctõnibus pdictis in ca. preteritis. Et inq̃tũ ẽ
illic crudus hũor oz vt fiat eũo cum eis que sunt
sicut hiera de pulpa colloquintide et pilule fetide.
Et factus a labore et similib⁹ oz vt curet̃ cũ cibo
bono et vnctõnibus tempatis et oleis tepidis. Et
facti a coitu cura ẽ cura eius q̃ debilitat⁹ ẽ a coitu.
Et facti cã renũ curatõ est cura debilitatis renũ. et
facti cã replõnis venarũ plĩme cura ẽ phlebotomia
ex curuatura genu et: ipa eni in dispositõne sedat
eũ et ppe qũ cõsequũt inunctõnes ex olõ rosã. et
silĩb⁹. Et facti cã gibbositatis curatõ ẽ cura gibbo
sitatis. Et qm̃ plz ei⁹ qd̃ accĩt ex dolor̃ dorsi ñ
accĩt nisi ppt̃ frig⁹ aut pp dbilitatez rnũ tũc oz vt
sit plz curatõnis ex pte eorũ. Et nos q̃dẽ iã ꝯpleui
mus smonẽ in curatõ ne renũ. et ꝯpleuimus iterũ
smonẽ in calefactõne dorsi i ca. gibbositatis. ve
rũ de curatõnib⁹ ppijs dolorũ dorsi frorũ ẽ admi
stratõ olĩ d̃ eufoebio solius. Et de potõnib us ex
ptis ad ipz ẽ tyriaca diatesseron aut olz de kerua cũ
aq̃ apij et vt bibat infusionẽ ciceris nigri et acori
multotiens cũ. iiii. ʒ. butyri et. ʒ. i. mellis et vta
t hoc. xiiii. diebus. et comestõ aspagorũ et assidua
tõ eius est iuuatiua vald̃. Et pilule soluentes ha-
bentes hũc dolorẽ q̃ sũt frĩe ꝯplõnis sunt pilule fe-
tide. Emplã võ sũt hoc mõ: nã emplãtõ cũ olean-
dro sanat eum q̃ antiquus ẽ. Et emplãtõ cũ eis q̃
sunt sicut opponacũ et bdelliũ et serapinũ et e-
nula et ammoniacũ et castorcũ et euforbiuz sigil
lati et ꝯposite cũ olõ laurino et oleo rutino et olõ
de storace et olõ de kerua iuuatiua ẽ valde. Et
de vnguentis sunt olz de euforbio et olz d̃ costo.
et oleo de lilio inest ppetas mirabilis. Et melius
q̃dẽ ẽ vt calefiat dorsũ in primis fricando cũ pan-
no aspo: deinde inungat̃ ꝯpmẽdo.

De dolor̃ ilij. C. iiii.

Est prim⁹ huic ca. et plĩm eius est vento
sũ phlegmaticũ et appropinq̃t ei cura ei⁹
Et de curatõne ppa ei ẽ vt sumãt fenu
greci et g̃norũ arasced et se. apij et ãcos et. ʒʒ. et
cinamomi ptes eq̃les serapini q̃tum omnia fiant
ex eis pilule ut auellãe et administrent̃. q si fue
rit pp apã in mbro aut in eo qd̃ ꝯmunicat ei tunc

curatō eius est illa cura. Et parū quidē fit ꝑꝑ mali
tiam ꝯplonis cal̄e sicce aut cū mā nisi ſm semitam
ꝯmunitatis mēbroꝝ vrie et intestinoꝝ. Et signuꝫ
et cura in hoc manifesta sunt.

De doloribus iuncturaꝝ et eis q̄ ꝯmunicāt poda-
gre et sciatice et alijs. C. v.

Causa patiēs in his egritudinibꝰ est mēbꝝ
suscipiens. Et cā efficiens sunt ꝯplones
et matie male. Et cā instr̄alis ē dilatatio
meatuū nālıū accn̄talis: aut ex creatōe: aut euentu
ꝯplonuꝫ n̄ nālıū q̄s accider̄ fecit motꝰ et vacuitas
⁊ raritas accn̄talis: aut ꝑꝑ creatōnē sicut est in car-
nibꝰ glādosis. Amplius distinguamꝰ unāq̄q̄ haꝝ
diuisōnū distictōe aliq̄. Mēbꝝ itaq̄ suscipiēs ē cā
vt eueniant iste egritudiēs: aut ꝑꝑ debilitateꝫ sui
ꝑꝑ malitiā ꝯplonis ꝯfirmate et ꝓpe fr̄e et ꝑꝑ de-
bilitatē sui in creatōne sua nō ex pte ꝯplonis: aut
ꝑꝑ vehemītiā caliditatis et ꝓpe qū accidit ꝑ mo-
tū et ꝑ dolor̄s et ꝑ causas extrinsecas. lꝫ hec diui-
sio non sit longinq̄ a diuisione ꝯplonali: aut casu
sui situs sub mēbris alijs. et vbi ad ip̄m currunt
medicine ꝑ nāꝫ et ꝑꝑ hoc multiplicant̄ in pedibus
et anchis. Cā aūt efficiens aut ē cōplō corpis totius
aut in mēbro principali inflāmās aut infr̄ans cōge
lans aut exiccans ꝯstringens et ꝓpe qū ei ꝯmiscet̄
hūiditas ex̄nea. ¶ Matie v̇o: aut sunt san. singu
laris: aut san. phlegmaticꝰ: aut san. cholericꝰ: aut
san. melancholicꝰ: aut ē phlegma singulare: aut
vehemētia crudi: aut singularis: aut hūor ꝯpositꝰ
ex phlegmate et cholera: aut aliq̇d ex genere cho
lere: aut ventositas irretita. Et plꝫ quidē fit a phl
gmate cū cholera: deinde a crudo: deinde a san.
post a cholera et raro fit a melancholia. Et cāe di-
uisionū hꝰ sunt cāe q̄dā pterite et catarri et corize
sunt ex cāis eius. Et curatō colice ſꝫ hūc mōꝫ ī q°
cōfortantur intestīa et expellunt supfluitates con-
suetas et non suscipiunt eas qr̄ expellunt̄ ad extre
mitates. et de causis eius iteꝝ sunt cibi generantes
genus faciens euenire dolorē illū matieꝝ et pauci-
tas digestōis et tranq̄llitas et q̇es et dimissio exer-
citij et coitus plimus et frequentia ebrietatis et re
tentō euōnū cōsuetarū san. mēstrui et alioꝝ et ani
de illis quoꝝ iam cōsuetu° cucurrit ex phleboto-
mia: aut solone ventris et est dimissa. Et iterū e-
xercitiū sr̄ replōnē et coitus sup replōnē et cibum
et vinū plꝫ in ieiunio ante cibū. Ip̄m nanq̄ ledit
neruos et hūores crudi qū retinentur in corpe: de
inde non euānt̄ ꝑ nāꝫ in egōne et vrina nꝫ ꝑ arteꝫ
nō ē longinqū quin euenire faciant dolores iunta
rū si ex pellantur ad eas ptes si remanserint et pu-
trefiant. Qū aūt nā expellit eos in egōne et vria
tunc inuenis cū eis vrinā grossā semp nō subtilem
crudā qr̄ tūc forsitā fit securitas ab eoꝝ malitia. ꝙ
si n̄ ita fuerit erit vnū eoꝝ q̄ dixiꝫ. Et si adiuue
rit ad hoc mās crudas motꝰ iuncturaꝝ laboriosꝰ
aut ꝑcussio: aut casꝰ: aut addiderint in debilitate
virtutū ira et vigilie debilitantes v̇tutes et trahē
tes mās ad ip̄m et fiant penetrantes sua ꝓṗetate
euenient dolores iuncturaꝝ. Et hoꝝ quidē hūorū
plm̄ ē supfluitas digōis secūde ⁊ tertie. Et aptiors
ad hoc vt in eis multiplicentur ista sūt senes et ha
bentes egritudines chronicas et cōualescentes qū
nō regunt̄ cū rectificatōne. Et illud ideo qm̄ eoꝝ

virtutes debilitant̄ a digōne bona et ꝓpe quꝫ sūt
curati cū sedatōne absq̄ euōne sufficienti et expul-
sione vltima. et nō quidē multiplicantur dolor̄s
in iuncturis nisi qm̄ ip̄e sunt magis vacue ꝙ reliq̄
mēbra et pluris motus et debilioris ꝯplonis et fri
gidioris. Et situs eaꝝ ī extremitatibꝰ est longin
q̇ꝰ a regimine p°. Et multotiens quidē inuiscant̄
materie intra iuncturas et fiunt sicut gypsū et ꝓpe
q̄ ex eis sunt crude. et multotiens oritur sup iun-
cturas eoꝝ caro et ꝓpe inter digitos: qr̄ ꝯtorq̄nt̄
digiti et cōstringuntur ⁊ fit dolor fortis q̄ndoq̄ ⁊
sedat̄ qn̄ꝫ. Et plm̄ q̇dē hꝰ nō fit nisi in habentibꝰ
ꝯplones calidas. Et plm̄ quidē oritur caro qū mā
est sanguinea. Et plm̄ quidē illi cui accidunt dolo-
res iuncturarū accidit in p̄mis podag̃. Et dolores
quidē iuncturarū sunt ex sūma egritudinum q̄ he
reditant̄ plm̄ qm̄ ſpma est ſm ꝯplonē generantis.
Et multotiens quidē fit curatō doloris iuncturaꝝ
et ꝯfortatō eaꝝ et expulsio materierū ab eis cā ad
ꝑnitieꝫ: qm̄ ille supfluitates q̄ cōsuete sūt supflue
re et ꝑuenire ad iuncturas et ꝑueniunt ad mēbra
principalia et si nō trahunt̄ ad iuncturas currunt a
sibi facientes cader̄ habentē eas in timore. Et ap-
tiora tempora ad hoc vt in eis eueniant dolores
iuncturarū et podag̃ sunt ver ꝑꝑ motū san. et hu
moꝝ in eo. Et autumnus ꝑꝑ malitiā hūoris et di
gōnis et antecessionē dilatatōnis poroꝝ in estate ⁊
ex calore q̇ fortis fit in die. et qum succurrit̄ dolo
ribus iuncturaꝝ in p̄mis qū apparēt fit eoꝝ cura
facilis. ꝙ si cōfirmetur et cōsuescant ꝓṗe illi q̇ ge
nerati sunt ex hūoribus diuersis non curantur. Et
qn̄ apparent varices in habentibus doloreꝫ iun-
cturaꝝ et podagram est eoꝝ sanatō ꝑ eas et de ha
bentibus dolorē iuncturaꝝ quidam sunt qui sibi
supuenire eos faciunt ꝑꝑ malitiam sui regiminis.
Et de illis sunt sup quos euenire facit eos corrup-
tō forme mebrorū eoꝝ et dilatatō meatuum ve-
naꝝ eoruꝫ et generatō hūorū malorū in ip̄is ꝓpt̄
malitiam cōplonis mēbrorū radicaliū. Et qn̄q̄ ꝯ-
mouentur dolores iuncturarū in febribus et eorū
eleuatō sicut ip̄i qn̄q̄ eueniunt in febribꝰ. Sciati
ca v̇o est de sūma doloris iuncturarū et est dolor
q̇ incipit a iunctura anche et descēdit retro ad coxā
et quandoq̄ extenditur vsq̄ ad genu et ad calca-
neum. Et q̄to plus ꝓlongatur spatium eius addi
t̄ eius descensio et ſm māꝫ in paucitate et multi-
tudine sua. Et qn̄q̄ ꝓtendit̄ vsq̄ ad digitos et ex
tenuant̄ ex eo pes et coxa ⁊ in fine eius delectat̄ cō
p̄ssione et deambulatōe pauca sup extr̄mitates du
oꝝ digitoꝝ et fit ei difficilis incuruatio et eq̄tio er̄
ctōis. et qn̄ꝫ soluit̄ in eo nā et iuuat̄ ꝑ id. Et qn̄q̄
ꝑducit ad dislocationē extremitatis coxe eius et est
ꝫemenetū ſm v̇itatē: dolor v̇o anche et est ille ī q°
est dolor fixus in ancha q̇ nō descēdit nisi qū ꝑmu
tat̄ ad sciaticā multotiēs accīt aut ex debilitate con
seq̄nte a cā cōsessionis sup durā ⁊ cā ꝑcussionis con
seq̄nte eā et cā assiduatōis eq̄tādi et sunt cāe eiꝰ il
le cāe: verūtn̄ plurimū fit ab hūore crudo. Et ml̄
totiens ꝑmutat̄ a doloribꝰ m̄ricis chronicis et re-
manētibus tempore lōgo ita vt sint. x. mēses. et
qn̄ꝫ fit a materijs calidis et ꝑmistis etiā. et a reple
tōe venaꝝ anche ex sanguine et ab apātibꝰ intrin
secis in ꝓfunditate locoꝝ: verūtn̄ nō appēt ꝓpter

ꝓfunditatē suā sicut appent apata reliq̄ꝝ iuncturaꝝ.
Et dicit̄ q̇ hꝫ dolorē anche et appꝫ in coxa eius rube-
do vehemēs q̄titate triū digitoꝝ nō faciens ei dolo
rē: et accit ei in ea prurit⁹ vehemēs et desiderat ole
ra morieẗ in .xxv. Et ē ꝗd mbrū in quo ē dolor
iuncture macrescit et extenuat̄. Et dolorēs ꝗd iunctu
raꝝ q̇ sunt pt̄ sciaticā et podagꝫ qū curat̄ et eradican
t̄ eoꝝ matie nō redeunt velocit̄. Sciatica vō et poda
g̃ qū curat̄ et eradicant̄ earū matie sūt ex eis q̄ rede-
unt velocit̄ q̄libꝫ ex cā et illō fit pp situ̅ mbri. ¶ Et
iste ꝗd egritudies sunt ex eis que hereditant̄ et ꝓpe
podag̃. Et mā ꝗd sciatice plīm est in iuncta et ꝓcedit
ex ea ī neruo lato et qū dolet ꝑpat̄ effusio matieꝝ ex
toto corpe desup ad ipam pt̄ mās coarctatas in prin-
cipio rei. Et qñꝫ accidit vt nō sit in iunta īmo in ner
uo lato. Et multotiens ꝗd multiplicat̄ hūiditas muco
sa in pyxide qr̄ mollificat̄ ligamētū qd est inter addi
tamētū et pyxidem. q̄obrē dislocat̄ ancha et ante il-
lud accidit dispositō iter firmitudinē et dislocatōnē
et ē vt sit velocis exitus et velocis redit⁹ inq̇eta ual
de. Et sciatica ꝗd est de vehemētōrib⁹ dolorib⁹ iū
cturaꝝ. et cauteriū securitatē facit eius. Podag̃ vō
ex sūma dolorū iuncturaꝝ existens qñꝫ incipit a digi
tis .s. a pollicib⁹. Et qñꝫ incipit a calcaneo. et qñꝫ in
cipit ex lateribus pedis. Et qñꝫ incipit a latere eius:
deinde cōmunicat et qñqꝫ eleuatur ad coxā. Et qñqꝫ
apat̄ et vr̄ vt non sit illud in cordis et neruis īmo ī
ligamētis et corporib⁹ quibus cōtinent̄ iuncte defo
ris fm ꝙ dixit. H. et pp hoc n̄ accit vt pueniat dispo
sitō podagricoꝝ in dolorib⁹ suis et apatib⁹ ipsorum
ad spasmū omnino. et ex eis q̄ accidūt hn̄tib⁹ poda
g̃ꝫ est vt ꝓlongent̄ ossa testiculorū ipoꝝ. Et podag̃
ꝗd cholerica attrahit mortē subito et ꝓpe apud re-
gimē plurimū.

De signis. C. vi.

I Llud qd oꝫ te cognoscer̄ de cāis haꝝ egri
tudinū p sig̃ in p̄mis est dispositō simplici
tatis cōplōnis aut cōpositōnis eius cū mā.
Et simplex ꝗd eius est parū p et raro et fit in ea do-
lor sine ꝯuedine et absqꝫ inflatōne et nō ē alteratō co
loris nꝫ signū matiei. In matiali vō illud qd de ea in
p̄mis oꝫ te cognoscere est genus materici. Et via co
gnitōnis eius est aut ex color̄ loci aut ex colore apa-
tis eius cū dolore sicut fit in hūore crudo. Et ex ta-
ctu: aut ē frid⁹: aut calidus: aut inflāmatus: aut fm
cōsuetudinē: aut ex accidentib⁹ doloris an sit cū inflā
matōne vehemēti et pulsatōne: aut cū inflāmatōne e
q̄li et tensione: aut cū tensione tm̄: aut ex eis quib⁹
iuuat̄ et cū quib⁹ sedat̄ dolor si non errat extistima-
tō: tunc ēim existimat ꝑpea ꝙ fr̄a sunt ei ꝯuenientia
ꝙ mā sit calida. Et nō accidit existimatōni ei⁹ vt er
ret nisi ꝓpt̄ additōnē doloris apud infr̄atōnē inspissā
tē existimās ꝙ mā inspissata sit fr̄a: Aut errat p seda
tōnē doloris apud resolutōnē: et existimat ꝙ mā sit
fr̄a et est cal̄a q̄ resoluit̄ et resoluit et sedat̄ dolor ei⁹
īmo oꝫ vt ꝯsider̄s oīa illa: aut ex hora doloris et ad
ditōne eius aut ē in vacuitate et replōne et ex dispo
sitōne incipiente ad apa et tarditate in eo: aut ꝑuatō
ne apatis oio qr̄ sig̃t hūores malos subtiles calidos
aut cōpositos et sunt inter viscosum et hūorē crudū
purū: et ex dispositōne ꝯuitatis: ꝯuitas ī matījs sub
tilibus de q̇b⁹ poſē ē vt aggr̄get̄ plīm vice vna ē pl⁹
et qñꝫ cognoscit̄ in plurib⁹ horis ex vrinis illud qd
vincit sup ipā et ex egōne an vincēs sup eam sit cho
lerica res aut mucosa. Et cognoscit̄ qñꝫ ex etate et cō
suetudīe et ex regimine p̄cedente in comestis et ebi
bitis et exercitio et requie et ex cōtrarījs eoꝝ et cō-
munitate cōplōnis reliq̇ corpis. Et māꝫ ꝗd sanguine
am sig̃t rubedo loci si nō est vehemētis ꝓfunditatis
aut nō est aut nō apparet adhuc. et sig̃nt ipam tensio
vehemēs et repulsio et pulsatō et ꝯuitas et p̄teritū
regimē et qd scitur de dispositōnibus corpis sangui-
nei et fortasse ē corpus grossū arteriosū pingue. et ē ī
sciatica sanguinea dolor extensiuus longus similis lō
gitudīs quā phlebotomia stati sedat. Et māꝫ choleri
cā sig̃t caliditas vehemēs q̄ ledit tactū cū puitate q̄ti
tatis in egritudine et paruitate ꝯuedinis et tensionis
et puitate rubedinis et declinatōne doloris ad illud
qd appꝫ de cute et tranquillitate ei⁹ ex frigor̄ et qd
p̄terījt ex regimīe et reliq̇ significatōnes q̄s diximꝰ.
Et dispositō corpis cholerici et māꝫ phlegmaticaꝫ si
gnificat ꝙ nō alterat̄ color: aut alterat̄ ad plumbeita
tem: aut est illic parū inflāmatōnis et adherentia do
loris et ꝑuatō signoꝝ san. et choler̄ et ꝙ fortis fit ī
cessio doloris in latū. et ꝙ corpus nō est carnosū īmo
est adipe plenū. ¶ Et significatōnes note huius com
plōnis q̄ p̄terite sunt et māꝫ melancholicā sig̃nt dolo
ris occultatō et puitas tensionis et paucitas iuuamenti
cū curatōne et attēuatō loci et non est in eo mollities
nꝫ claritas coloris. Et qñꝫ tendit ad tenebrositatē: et
sig̃nt ipā ꝯplō viri et dispositō splenis eius et appeti
t⁹ supfluus et regimē ipius p̄teritū et reliq̇ significa
tōnes q̄s inuimꝰ in cognitōne ꝯplōnis melancholice.
Māꝫ vō cholicā sig̃t caliditas vehemēs cū re q̄ est q̄
si pruritus cū nocumēto vehemēti ab eo in quo ē cale
factō et iuuamento vehemēti ab eo in quo est infr̄a-
tō et stipticitas quedā. ¶ Māꝫ vō ventosā sig̃t ten
sio vehemes absqꝫ ꝯuitate. Et sig̃nt ipā pmutatō
doloris et regimē ventositatis generatiuū. ¶ Mās
aūt pmistas sig̃nt tensio vehemens et paucitas iuuam̄
ti cū curatōnib⁹ calidis et fr̄is et diuersitas horarum
in q̇b⁹ iuuat̄. ¶ Iuuat̄. n. aliq̇ medicia vna hora et
hora alia cū ea q̄ illi cōtraria est. ¶ Et plīm ꝗd accit
hoc accidens corporib⁹ calē cōplōnis aut cholerice
nature q̄ vtuntur regimine infr̄ante humectante ge
neratiuo phlegmatis et humores crudi ex cibis et
motib⁹ sup replōnē qr̄ pmiscentur duo humores et
expellitur ex eis qd grossū est ꝑpea ꝙ sūmersit ipm
subtile sanguineum et cholericū ad iuncturas et hoꝝ
ꝗd plīm iuuant̄ et quiescūt dolores p cōpressionē sub
tilem cū manib⁹ plurib⁹ qm̄ hūor resoluitur et ma-
turat̄ p eam et iuuant̄ cū vnctōnib⁹ tempate calidita
tis cū q̇ete. Motus enim ꝓhibꝫ a maturatōne.

De curatōnibus doloꝝ iuncturarū et podagre et scia
tice. C. vii.

Q Um cognoscit̄ ꝙ cā est ꝯplō simplex facile
ē ipius regimē. ¶ Multotiēs nanqꝫ est ī
flāmatō pura absqꝫ apate qr̄ sufficit pmuta
tō ꝯplōnis. Et maius quo indiget̄ est euō cholere si
mul ⁊ san. Et silr̄ qñꝫ est cōgelatō et frig⁹ dolorem
faciens: qr̄ sufficit pmutatō ꝯplōnis. et maius quo in
diget̄ est euō phlegmatis vt calefiat san. Et multoti
ens ꝗd ē siccitas exalpans: qr̄ necessaria est hūectatō
sicut scis. ¶ Qū aūt cā est in eis mā: tunc oꝫ vt ꝓhi-
beat̄ qd effundit̄ p attractōnē ad cōtrariū et p minora
tōnē et cōfortet̄ mēbrū vt nō suscipiat et resoluatur

qđ inunctū ē vt ꝑueī: et redi in omnib⁹ illis ad cano nes vniuersales. Et si fuerit sanguinea aut cū domi nio san. oportebit vt administres phlebotomiā ex pte cōtraria. et si fuerit ꝯmunis iuncturis corpis tūc ex vtrisq ptib⁹ phl̄oma simul: deīde administra vomi tū et ꝓpe qm̄ dolor ē in inferioribus. Uomitus eni magis iuuatiuus est ei q̄ ventris solutō: deinde ad- ministra sol̄onē ventris et incipe a re forti si nō ꝓhi bet ꝑuatō malitatis et grossitudo materiei q̄uis faci lis sit incolumior et ḡdatō ꝯuenientior: deinde seq̄re cū solutiuis mūdificantib⁹ fm̄ ḡdatōnem. et sunt de hominibus qui describunt initiū cū facili post facile ⁊ sigillant cū forti post matatōnē. Et rectius quidē est in hoc si mā est subtilis cholerica festinare euonē qm̄ vr̄ maturatō: et si ē grossa nō est malū ꝑmittere qđ eam subtiliet et maturet et ꝑpet ipam ad hoc vt ex pellatur ad ptē euonis. Et tu iterū allevia cū solutōne subtili. Et si mā fuerit ꝯposita fac vt solutiuū et em pl̄m sint cōposita. lz tn̄ melius sit vt blande tractetur in principio et nō fiat phlebotomia. Phlebotomia e nim acrescere facit hūores et facit eos currer̄ in cor- pus et nō extrahit illud qđ necesse est vt extrahat̄. ❡ Et sil̄r nō fiat euō et assiduet̄ aq̄ ordei vsq₃° matura tō appareat. Si aūt repl̄o exigit vt fiat expulsio tunc fiat cū eo qđ facit ascellar̄ semel aut bis. Et ex eis q̄ bibuntur sicut aq̄ endiuie et solatri cū casiafistula et clisterib⁹ et sunt rectiora. Qñ aūt declinar̄ incipit tūc n̄ ꝯclies ad illa ⁊ euā qm̄ fortasse mouebit hūores a lo cis suis ad egritudinem et attende crises. s. q̄ fit ī die quarto et vii°. et. xi°. et hora crisis melior eis est quartusdecim⁹. Et si pol̄e est vt cesses ab euone vs q₃ ad matatōnem et sis cōtentus embrocis cū aq̄ fr̄a et cal̄a et tepida fm̄ canones ꝑdictos in ca°. embroce fac et incipe ab aq̄ fr̄a. Epithiata v̇o cal̄a et narcotica oīa sūt nocia. Cal̄a qđ pp attractōnē. Sz narcotica pp cōgelatōnē et cruditatē. Et iterū epithimata infrān- tia grossū faciunt crudū et mortificant subtile ꝓlon- gant ēt egritudinē. Et aq̄ qđ calida nociua est eis qm̄ hūectat iuncturas. et oxymel ꝓpt̄ suam acetositatem nō est magni iuuamti et semina fortia sicut se. feni. qñ₃ adurunt supfluitatem et cōuertunt eam in lapidi tate. Qñq₃ cōplet̄ matitas tunc euā cū eis que sunt sic hermodactili et buzeiden et pilule eoꝝ et intende cū facilitate et incipe iterū et epithima cū eis q̄ sunt sicut herba que nascitur ī fluuijs et similia. Et caue ne ī po tu des in ꝑmis nisi medicinam debilem: qm̄ ipa mo uet mā₃ et nō facit currer̄ aliquid de quo sit curandū īmo fortasse subtiliat mās cōgelatas alias et facit eas currer̄ ad mēbrū. Expedit ei q̄ vult sūmer̄ medicinā vt sūmo mane sumat et tardet cibum: deinde sumat p⁹ tres horas. xx. aur̄. panis cū vino et aq̄ pauca. et post. vi. horas ingrediat̄ balneum et egrediatur deinde cibet̄ cū eo qđ cōueniens est: deinde admini stra ꝓuocatōnē. Nā ꝓuocatō desiccat mā₃ dolorum iuncturaꝝ qm̄ ipa sicut scis est ex supfluitate digōnis q̄ ē epis et venaꝝ et ꝓpe in podag̃ calida. Ueruntñ plures habentiū dolores iuncturaꝝ frigidos et cōpl̄o nes humidas nō iuuant̄ cū sol̄one pl̄ima facta potōne et clisteri. Et qñ medicant̄ cū diureticis sanant̄. Et đ corporib⁹ qđ extenuatis sunt corpa q̄ nō tollerant solutōnē et ꝓuocatōnē pl̄imā et generat̄ ex eis in ipis adustio san. Considerent̄ g° oīa illa et tyriaca iterum in fr̄is cōfert et ꝓpe post euonē. Ipa. n. mundificat

fr̄iq̄as matierū cū facilitate et resoluit eas et cōfortat oīa mēbra. Repcussio aūt matiei a m̄bro nō o₃ vt fi at mā existente fortis effusionis pl̄ime resūptōnis. ❡ Illud enim facit duas res malas q̄ꝝ vna est q̄ facit mā₃ inobedientem et ē cōtrariū motui eius: qr̄ accit dolor magn⁹: et qñ accidit huiusmōi tunc cessa et oc cupare cū lenificantib⁹ et secūda est qm̄ fortasse con- uertitur ad mēbra principalia: qr̄ accidit timor. ❡ Et qñ mā nō est pl̄ima: aut est parue restauratōnis tunc nō est malū repeller̄ eam in ꝑmis qñ nō est ibi sciati ca. Nam repcussio in ea retinet mā₃ in ꝓfundo quar̄ o₃ vt fiat paulatim debilit̄: aut dimittat̄ et sit occupa tō cū euone: in fīe v̇o ei⁹ o₃ vt occuperis in eis que r̄ soluūt et subtiliant et extrahunt mā₃ ex ꝓfundo ad il lud qđ app₃ saltē cū ventosis cū incisione aut suctōne aut cauterio. et cū rubificantib⁹ et vesicantibus ꝑ q̄s current materie et nō cōsolidentur vsq₃ ad temp⁹. Et de vesicantib⁹ qđ sunt sicut allea et cepe et nō ē qđ sit sicut mel anacardi et post ip₃ lac titimali et lac fici et o₃ vt admisceat̄ cū abstersiuo et vesicante leni tiuū. et si non ꝑducit ad lapideitatem iuncturarū. Nam vesicatō iterū est sicut resolutō ꝑ id qđ timet̄ đ ingrossatōne et cōfert vesicans si misceat̄ cū resolu tiuis et adipib⁹ et deuitet̄ frigus et nō o₃ vt ap ꝑxi- ment ei resolutiua fortia in principio rei ante euonē₃ qm̄ facient euenire mās pl̄imas. deinde resoluūt sub tile eaꝝ et inspissant residuū et retinebunt ipam. ❡ Et o₃ vt obseruetur illud fm̄ pl̄m iterū. Et ꝓpe qñ mā est viscosa aut melancholica. Qñ g° fortes fiūt dolo res et nō tollerantur nō est excusatō quin tribuantur sedatiā doloris ebibita et linita. Epithimata v̇o sedāt cū subtilitate resolutōnis matiei aut cū stupefactōne et non administres stupefaciens nisi apud necessitatē₃ et mēsura illud qđ sedat malitiā₃ sūmā₃ doloris et vtere eo cū audacia et temeritate pl⁹. Et multotiens cōfert stupefactō inq̄tū ingrossat mā₃ ꝓcedentē: qr̄ retinetur. Et scias q̄ rectius est vt ꝑmutatō fiat cum medicinis: qñ₃ enim ē medicina cōferens vni mem bro et n̄ alij m̄bro. et qñ₃ confert ī hora: deinde post illđ nocet et mouet dolorē. Et o₃ vt dimittat vinū₃ oīo vsq₃° sanet̄ ex eo sanatōne integ̃ et veniant sup i psum quattuor tempora et o₃ vt dimittat illud cōsue tus fm̄ ḡdatōnē₃ et vtat̄ qum ipm̄ dimittit diureticis et vinū de melle cū diureticis cōfert eis. Et melan- cholici de habentib⁹ artetica o₃ vt rectificet̄ splen ⁊ euet̄ eius melancholia et humectet̄ corp⁹ eius et lenia t̄ cū cibo et inunctōnibus et sil̄ib⁹ et nō assiduet̄ sup i psum pura resol̄o sine lenificatōne sicut sciuisti in ra dicib⁹ vniuersalibus. Et o₃ vt deuitet̄ caro ī eo qđ fr₃ ē đ ha: egritudine. q̄ si necessaria fuerit tūc det̄ ca ro auis montane et leporis ⁊ gazeli. Et ōnis caro pau caꝝ supfluitatū. et si euenerit dolor in dorso in ꝑmis et ꝑmutet̄ ad manus tunc phlebotoma ex manu vt egr̄diat̄ san. et hūor ex pte sue declinatōnis.

De solutōne eoꝝ. C. viii.

Oportet vt in eis non educatur solutōne phlegma solū īmo cū cholera. nā qñ in eis solū phlegma solutōne educit̄ iuuant̄ stati et redit cholera et facit curuer̄ ad mēbrū phlegma vice alia. Et nō o₃ vt sit eoꝝ catharticū uehemētis ca liditatis fortis valde qr̄ liquefiant hūores et redeat ad mēbrū q̄tū est illud qđ acceptū est et multiplicit̄. Et in hermodactilis qđ credit̄ esse pl̄m iuuamti ꝓpea

ꝙ ipi soluūt statim hūorē fīm. et in ipis est res alia: qm̄ faciunt succederē solutōni stipticitatē et ꝯfortāt q̄ r̄ nō est pōle cū eis vt redeant sup̄fluitates liquefcē p̄ medicinā qb⁹ nō accidit vt eūarentur et ꝓhibent i tēꝝ illud qd̄ subtiliatū est p̄ virtutem medicine solutiue currēr in meatuȝ. Et hoc ex opatōne hermodactiloꝝ cōtrarium est reliq̄s solutiuis et eūatis calidis et plura eoꝝ sunt que dilatant meatus et dimittunt eos dilatatos. Uerū hermodactili sunt nociui stō: q̄r oȝ vt misceanē cū eis que sunt sicut pip̄ et .ʒʒ. et cyminū. et q̄nq; admiscentur ei ea que sunt sicut aloes et scamonea vt cōfortetē eoꝝ solutio. Et dixerunt q̄dā ꝙ pedi coruino inest opatō hermodactiloꝝ et non est eius nocere stō. et lapis armenus cōfert dolorib⁹ iuncturaꝝ et de cognitis sunt pilule iuuamenti et pillule fetide et hiera rufīi est magni iuuamēti ad podag̃ȝ et sciaticam. Et ḡna nil iuuatiua sunt iteꝝ et ḡna regis et buzeiden et almezabaragi et et raba calhamen et centaurea et colloquintida et aloes et scamonea et vitis alba et alharmel ponanē cū eis āmoniacū et sarcocolla et bdelliū et turbit et piretrū. ¶ Descriptō solutiui cū facilitate .ʒʒ. ʒ. i. pipis. agarici amborum ana. ʒ. ſ. medulle chartami pōd⁹. ʒ. ii. radicis pedis coruini. ʒ. iii. c⁹ dosē. sit. x. et. viii. siliq̄ faciens ascellare septies aut octies. et iteꝝ cymini carmeni. ʒʒ. hermodactiloꝝ omniū ana. ʒ. i. aloes pondus. ʒ. ii. Sumāt de puluerē. ʒ. ii. cū decoctōne aneti. est enim iuuatiua in hora. Et iteꝝ sumāt ol̄m de nucibus et oleum de alkerua et sarcocolla vna die cū hiera picra et vna die sola. vii. dieb⁹ et non sumanē nisi cū alfeluzabaragi et āeto decoctis. Et iteꝝ sumātur hermodactili et buzeiden et mezabaragi et pip̄ et .ʒʒ. et anisū et daucū cōficiantur cū melle et bibāt ex eis omni die. Et iterū sumāt ex hermodactilis pondus. ʒ. xxx. et pulpe colloquintide pondus. ʒ. x. decoq̄tur cū. xv. lb. aq̄ donec remaneant. iii. lb. aq̄ et sit dosē eius ōi die. ʒ. i. cū tribus. ℥. zuccari. est enim mirabile valdē. Solutiuuȝ lene iuuatim̄ sarcocolle rubee ʒ. iiii. zuccari rubei. ʒ. iii. terantur et cōmisceantur cū ol̄o cētum nucum et ꝓyciant sup ea aq̄ aneti. Est n. mirabile soluens absq; labore et alleuiat. vomitū valde cōferens habentibus humiditatē et melancholiam ex habentibus dolorēs iuncturaꝝ ⁊ sciaticam. ℞ aloes et se. hellebori nigri et scamonee omnium ana. ℥. i. euforbÿ et nitri amborū ana. ℥. ſ. conficiātur cū succo caulis et qn̄ fit vomitus cū eo eradicāt radix egritudinis.

De potōnib⁹ ad solutōnem facienda et de illis que ꝯferūt eis. C. ix.

ET de illis que cōferūt eis est medicamen albesed fm̄ hunc⁹ mōȝ. ℞. albesed de quo dixit quidā ꝙ est alkeiri rubea aurē. i. et ſ. gariofiloꝝ. ʒ. vi. et myrrhe et peonie et se. āeti ōniuȝ ana. ℥. i. ⁊ polÿ neuti. xii. et vtriusq; aristologie ana. ℥. ii. de quo in potu detē neutē. i. cū aq̄ mellis et non comedat. ix. horis fiat illud decem dieb⁹. ¶ Et iterū medicamē qd̄ administrāt ōni hora et sanat cū ꝓuocatōne camepitheos cameddreos gētiane ōniū ana. ℥. vii. foliorū rute sicce. ix. ℥. teranē ⁊ cribellenē et sit dosīs eius omni die cochliariū vnum in ieiunio post digōnē cibi p̄teriti in tribus. ℥. aq̄ frē. Et iterū medicam̄ albesed fm̄ fmonem q̄ existimauit ꝙ sit alkeiri rubei floris et est ꝓximum descriptōni p̄mi. ℞. cinamomi filonÿ omnium ana. ℥. ii. folÿ indi. ℥. i. gariofi. ḡna. xv. albesed qd̄ ē alkeiri p̄dicta. ℥. ſ. aristol. vtriusq;. ℥. iiii. cuius dosis sit ōi die kirat. iii. qd̄ incipiat bibere apud eq̄litatē vernalē. et vtāt eo. l. dieb⁹ et dimittat ipȝ. xv. dieb⁹ deinde iteretē fm̄ hoc anno toto nisi cū ortu alsahara vsq; ad mensē et. ſ. et fm̄ regiones. Si aūt nō pōt biberē ipȝ anno toto bibat ip̄m imediate frā. Qū q; ptransierint ducenti dies non erit malū ut bibatur vno die et duobus dieb⁹ nō. Et oȝ vt elongetē ab eo comestio q̄tū pōle est ei et si non plus saltem vsq; ad nonā et rectificetē regim̄ reliquȝ. Et oȝ vt deuitet ea q̄ nocent habentibus dolorē iuncturarum. et existimauerunt q̄dā ꝙ de exptis q̄ n̄ diuersificantur oīo ē vt in potu denē ossa hominis adusta. Et iam q̄d̄ vsi fuerunt eis qui dā de p̄sumptuosis et sanati sunt cum eis ex podag̃ et dolorib⁹ iuncturarū oīo. ¶ Et hiera quidē hermetis maximi est iuuamēti ei q̄ bibit eā vere diebus aliquot cōfortando iuncturas eius: et ipsa extrahit sup̄fluitates cuius pl̄m efficit p̄ sudorem et ꝓuocatōnē et confert sciatice. Et qū chronica fuerit apata et dolores iuncturaꝝ iuuantur p̄ hoc regimen relatū ad hūaiȝ sūatē sauine sicce quarta keilim et decoq̄tē cū eo qd̄ submergat ex aq̄ sup ignē leuem donec denigretē aq̄ et sumatur de colatura eius. lb. i. ⁊ ſ. ꝓyciantē sup eam. iii. ℥. olei sisamini et bibat ipaȝ eger et comedat sup ipā cibum p̄patū cū acresta et ad dolorē anche est regimē leue si non ledant ipȝ balneum et aq̄ calā et semina forsitan ꝓp̄e post cibū maluȝ sedat eam vomitus super aquā ciceris et solō vētris cū aqua oleꝝ et casiafistula.

De empl̄is iuuatiuis ad dolores iuncturarum grossi hūoris et eoꝝ que sunt in via vt cōuertatur in lapideitatē. C. x.

EMpl̄m bonū. ℞. ḡnoꝝ alkerua mundatoꝝ. ℥. iii. teranē cū. ℥. i. butyri vaccini optime et ꝓyciantur desup. ℥. i. mellis et faciat ip̄m viscosū et fiat cū eo empl̄m et ꝓp̄e sup iuncturas siccas. Et q̄nq; ponitē cū eo ex aceto forti. ℥. i. Et empl̄atō cū stercorē vaccino ē fortis valde i doloribus iuncturarū et dorsi et genuū et est. q. melior pl̄ib⁹ aliÿs. ¶ Empl̄ȝ forte. ℞. olei antiq̄. lb. i. et. ſ et nitri alexandrini et glutē alboti āboꝝ an̄. lb. i. et euforbÿ. ℥. i. et iros. ℥. ii. et faria feug̃. lb. i. ⁊. ſ fiat ex eis empl̄m. Et iterū bdelliū oppoponacum adeps liquefactus iuuatiua sunt ei valde qd̄ fit ex crudo homore in genibus et iuncturis. ¶ Empl̄m fugitiuuȝ resolutiuuȝ nitri danic. i. āmoniaci fiat ex eis ēpl̄m: aut sumāt euforbiū et teratur cum ol̄o de lilio et liniatur cū eo. ¶ Empl̄m forte. ℞. baurac et galiam et piretrum staphisagriam et calcem misceantur oīa et linianē ex eis iuncture cū melle et aliq̄tulo aceto. ¶ Empl̄m bonuȝ et resolutiuum āmoniaci et licÿ sūmāt ptes eq̄les terantur cū ol̄o ōphacino et vino antiquo et farina fabarū empl̄etur cū eo calido. Et empl̄m ex cinere ciclamis et melle est mirabile valde. Et de empl̄is est modus q̄ necessaria sunt ad cōfortandū mēbrū et resoluendū residuum et non indigetur eis nisi post eūonē integrā de quib⁹ ē empl̄m. ℞. sanine et nucis cupsīi et ossiū adustorū ptes eq̄les et alumis ptē. i. dragaganti sextā ptis vnius et glutinis piscium q̄tū sufficit ad cōgregandū. ¶ Aliud faciens opatōnes in egritudinib⁹ plures et illd̄ ideo qm̄ apit

et extrahit spinas et ossa putrida ex profundo et con
fert mollificatõni iuuamẽtũ manifestũ. ℞. se. vrtice
mundati et spume baurac et salis ammoniaci et ari-
stol'. rotunde et radicis colloquintide et glutinis ali-
bat omniũ ana. aur̃. xx. fenugreci et pipis et macro
pipis omniũ ana aur̃. x. ãmoniaci aur̃. xii. cordume
ni et xilobalsami et turis et myrrhe et adipis cap̃ et
gũme pini omniũ ana aur̃. x. cer̃. lb. iii. dabk. lb.
viii. lactis ficis siluestri aur̃. viii. olei de lilio q̃tũ
sufficit ad liquefactõnẽ medicinaꝝ hũidaꝝ et vini op
timi quantum sufficit ad conficiendas medicinas
siccas cõmisceant̃ oĩa et fricentur et administrent̃.
Aliud cõferens in hora ad sciaticã et dolorẽ manus
et pedis et dolorẽ reliquaꝝ iuncturaꝝ sumat̃ fenugre
cũ et ꝓijciat̃ in vase testeo et ꝓijciat̃ desup aceti cõmi
sti q̃tũ sufficit et coq̃t̃ sup prunas vsq; dissoluatur ĩ
decoctõne: deinde ꝓijciat̃ desup mellis q̃tũ sufficit
et bulliat secũdo et reseruet̃ aliud simile illi picis ꝺ
minera. lb. iii. fecis aceti sicce aduste. lb. i. baurac.
lb. i. et. ʒ. gũme pini et cere et sulfuris non adusti ⁊
staphisagrie omniũ. lb. i. piretri. lb. ʒ. cordũme
ni kist vnũ.

De vnccõnib⁹ in huiusmõi ĩtentõne predicta. Cap^m.
vndecimũ.

OLeum de colloquintida et olm̃ de castoreo et olm̃ de sinapi et ol'z de kerua et olm̃ de nuce romana et ꝓpe q̃ñ adurit̃ et currit. Et olm̃ ꝺ colloquintida factũ ex decoctõne eius cum oleo ros̃. donec cõsumat̃ aq̃. Et ol'z de costo vlti^m ẽ et ꝓpe cũ storace aut cũ assa ol'z de costo. Et de vn-guentis bonis iuuatiuis ẽ olm̃ in quo decoquit̃ vipa et ẽ ex eis que sanat̃ sanatõne integ̃. Et de eis est olm̃ vespitilionũ. Cuius modus est vt sumat̃. xii. vespti liones decollati et sumat̃ de succo almarmacor et olei antiqui. lb. ʒ. et aristol'. ʒ. iiii. et castorei. ʒ. iiii. et costi. ʒ. iii. decoq̃tur oĩa simul donec consumat̃ aq̃ et remaneat olm̃.

Du embrocis in illa intentõne. C. xii.

EMbroca sedatiua iuuatiua expta sumat̃ galia et ordũ et lactuce decoq̃tur cũ aceto donec discoq̃t̃ et dissoluant̃ et fiat embro catõ et est cõueniens ad cal'm. et iterũ maiorana et a netũ et folia lauri et ruta et cyminũ coq̃t̃ et fiat cum eis embroca. Et ex eis iteꝝ que ꝯferũt ad lapideitatẽ iuncturarũ et genu est fex aceti in õi pte cuius ponit̃. vi^a ptis harmel cõtriti sup quã ꝓijciant̃ lapides igni ti et fiat suffumigiũ faciendo cũ eo suffumigatõnẽ sub kisse aut similib⁹. Et sedeat in decoctõne asini silu̅r̅is in q̃ ponunt̃ oĩa mẽbra eius decocta cũ aneto et recti-ficat̃ cũ seminib⁹ et poris et similibus. Et decoctõ or dei et vulpis c⁹ mod⁹ ẽ vt bulliat aqua ebullitõne vehemẽti tamdiu donec minuat̃ tertia eius et ꝓijciat̃ sup ipam daba aut vulpes viua decollata cũ san. suo et decoq̃t̃ donec dissoluat̃ in decoctõne et colet̃ aqua et sedeant in ea aut ꝓijciat̃ sup illã aquaz olm̃ et deco q̃t donec ꝑmisceant̃ aut donec aq̃ cõsumat̃ et remanet ol'z et sedeat in eo. Et quandoq; decoquitur in oleo sicut est.

De balneatõnib⁹ ad huiusmõi. C. xiii.

BAlneatõ q̃ꝺ cũ aquis calidis et hũidis no-cet eis ꝓpt̃ illud quod liquefacit de humo rib⁹ et dilatat de poris nisi in aquis therma ꝝ. Balneatões ṽo sicce cũ fricatõne cũ nitro et sale et sepelliri in arñs calida sũt iuuatiua eis.

De sedatiuis doloris calidis leuib⁹. C. xiiii.

SUmat̃ fenugrecũ et teratur cũ aceto cõmi sto cõtritõne minutissima: deinde fundatur sup ipz mel et coq̃t̃ donec coaguleẽt et linia t̃ postq̃ cõteritur sup tabulam sicut algalia et misce-t̃ loco cũ panno lini et cõquasset̃ cũ ol'o sisamino et in grossetur sicut mel et dimittat̃ duob⁹ dieb⁹ aut tri-b⁹ et succurrat̃ exiccatõni eius cũ ol'o ros̃. Et hoc qui dez ꝯueniens est in principio egritudinis et in ascen-sione eius. Et iteꝝ sumant̃ in ꝑncipijs et in residuis mucilago fenu greci et se. lini et cõq̃sset̃ cũ ol'o sisami no et ingrosset̃ sicut mel. Et iteꝝ q̃ñ nõ ẽ dolor valꝺ uehemẽs ẽplet̃ cũ caulib⁹ recentib⁹ et apio. Et si fue rit fortior emplet̃ cũ ol'o irino et farina fenu greci et farina ciceris cũ sirupo mellis cũ pauco vio ⁊ cũ aliq̃ tulo ol'i de alcanne. Et itteꝝ cinis caulium cũ adipe ⁊ cotto facto cũ ol'o camemillino bon⁹ eis ẽ valꝺ.

De narcoticis sedantibus dolorẽ. C. xv.

SUmat̃ opij aur̃. iii. et croci aur̃. i. et terant̃ cũ lacte vaccino et ꝓijciat̃ desup medulla panis similaginei et liniat̃ et fiat ex eis em pl'm et coopiat̃ cũ folijs sicle etiaz aut lactuce et ponat̃ loco panis similaginei ceratũ. Et iteꝝ se. hyusquiami nigri. ʒ. vi. apij. i. croci. i. vini dulcis cũ quo cõfi-ciat̃ et misceat̃ cũ cerato. Et iteꝝ se. hyusquiami albi et opium et psiliũ et acatia et mugat sumant̃ et infor mentur troc. ex eis et liniantur cũ lacte vaccino et re seruentur cũ folio. Et iteꝝ aloes. ʒ. x. succi hyusq̃a mi. ʒ. vi. hyusq̃ami ni. ʒ. iiii. hypoquistidos. ʒ. vi. pomoꝝ mandragor̃. xx. aur̃. croci. aur̃. iiii. decoq̃t̃ poma mandragor̃ cũ aceto donec dissoluantur et ꝓij ciant̃ sup medicina. et liniat̃ cũ eis. et iteꝝ mãdrago gora ꝓijciat̃ in butyro vaccino trita: deinde inungat̃ cũ ea dolor. et iteꝝ opium et storax sumant̃ et fiat ex eis epithima. et ex eis que stupefaciunt est effusio aq̃ p'ime qñ non sunt vlcera. Et iterũ psiliũ ĩfũdat̃ ĩ aq̃ calida et qũ inflatur cõquassetur cum ol'o ros̃. et in-frigidet̃ et liniat̃ cũ eo.

De curatõne ventosi. C. xvi.

HOc currit cursu gibbositatis ventose et ꝺ eis in quibus est iuuamẽtũ sedando dolo-rẽ cũ stupefactõne est vt sumatur gentiane et rubee et ameos et aristol'. et calamẽtũ et se. citroli ⁊ hermodactiloꝝ et buzeidẽ et almehezabara et almu gat ptes equales opij pars. ʒ. cuius dosis sit vsq; ad duas. ʒ.

De regimine cauterij ad eos. C. xvii.

EX de cauterizatõne bona eis: aut de eis q̃ surgũt loco cauterij est vt iaceat infirm⁹ ꝺz figuram quã oz. Et ꝓhibeat̃ ei motus et ꝯ seruet̃ circuitus doloris et impleat̃ mediũ ei⁹ sale et ponat̃ desup parũ olei et ponat̃ desup pann⁹ et sint ꝑ sentia cauteria diṽsa et igniat̃ cauteria et administret̃ in ꝑmis talr̃ vt nõ sentiantur cal'a: deinde sentiantur cũ ea: deinde fiant fortia donec nõ possint tollerari. Qũ g° ꝑtransierint virtutẽ ꝑforet̃ massa et ꝑcipiatur ei vt incline̅t̃ q̃tenus egrdiant̃ sal et olm̃: deinde co opiant̃ cũ lana et liget̃. Et oz vt sit sup caput infirmi uas plenũ aq̃ et aq̃ ros̃. cuz q̃ abstergat̃ facies eius qñ sudat et caueat̃ ne caro adurat̃ et vlceret̃.

De cura calidi. C. viii.

Oportet vt curentur cuꝫ eis que infr̃ant et humectãt ex oleribus et carnibus et cibis et fructibꝰ et linimentis et embrocis et ceratarĳs et exercitẽtur cũ equalitate et balneent̃ cũ aqua dulci postq̃ effundit̃ sup extremitates eoꝝ aq̃ fr̃a in domo ꝓma et administret̃ tina tepida: deinde submergat̃ in aq̃ tepida subito semel et fundat̃ sup pedes eoꝝ aq̃ fr̃a. Et oꝫ vt soluantur et ꝓuocatõne vtantur cũ eis in quibꝰ non est calefactõ ꝑlima sicut sirupus rosꝫ. et diacydoniten solutiuuꝫ. ¶ Medicam̃ bonum in quo est prouocatõ et solutõ et sedatõ doloris. ℞. se. melonis se. citroli et hermodactiloꝝ al. et almugat omniũ ana pte. i. opĳ tertiaꝫ ptis vnius aggregent̃ oĩa et sit dosis eius. ʒ. iiii. cũ. ʒ. iiii. zuccari. est enim presentis iuuamẽti.

De epithimatibus. C. xx.

Scias q̃ qñ ipsa sunt fr̃a stiptica sicut sandali tunc fortasse ledunt: imo oꝫ vt sint teporẽ facientia et leniant. Et qñ ledũt cũ infr̃antibꝰ pp tensionẽ eoꝝ administrentur ea que mollificãt sicut rob et oľm rosꝫ. et ceratũ. Et qñꝫ ponit̃ sup illõ pannus infusus aq̃ et aceto et de eis que sunt expta ẽ succus extremitatũ cañe hũide. Qũ eniꝫ ex eo linimẽtum fit sedat̃ dolor statim. Et iteꝝ terantur glandes optime et decoq̃t̃ vehemẽt̃ et embrocet̃ cũ eis hora longa et tunc tollerãt infr̃antia et non faciunt eis dolores ꝑ inspissatõnẽ et tensionẽ. Tunc nõ ẽ aliq̃d sicut aq̃ endiuie et aq̃ solatri et aqua sempuiue et aq̃ blitoꝝ et cucumeris et cucurbite et similia. ¶ Et siľr empľatõ cũ adipibus et similibus eis et cũ melonibꝰ. ¶ Ipi enim infr̃at et leniũt simul. Et mucilago psilĳ est fortis infr̃atõnis. Et iteꝝ sãdali et memithe et siľia sedant dolorẽ. Et qũ sedant dolorẽ oꝫ vt auferant̃ ⁊ remoueant̃. Et de eis que iuuatiua sunt in fine residuoꝝ doloꝝ iuncturaꝝ et podagre calidoꝝ est vt sũmant̃ aloes et croci et myrrhe ptes eq̃les et liniant̃ cũ aqua caulis aut endiuie ꝑm q̃titatem caliditatis. Et iterũ ceratũ cũ oľo camemillino. Et iteꝝ diaquilon dissolutũ ĩ oleo camemillino. balnea q̃ ex eis nocent sũt balnea caľa. Fr̃a v̊o quandoq꞉ iuuant et repcutiunt et cõfortant et sedant dolorẽ.

De solutiuis. C. xxi.

Sumat̃ myrobaľ. citrinoꝝ. ʒ. x. et hermodactiloꝝ et buzeiden amboꝝ ana. ʒ. iii. seꝫ apĳ et anisi amboꝝ ana. ʒ. ii. cõficiantur cũ zuccaro soluto de quo in potu sumãtur omni die. ʒ. ii. Et iteꝝ sumat̃ succi cydonioꝝ. ℔. i. et aceti de vino. ℥. iii. et zuccari. ℔. i. et hermodactiľ. aloes et diagridĳ. ʒ. iii. et dosis eius sit ex. ß. ℥. vsq꞉ ad. ℥. i. et. ß. Et iteꝝ hermodactiloꝝ. ʒ. x. scamonee. ʒ. i. et tertia. ʒ. i. cubebe. ʒ. iii. zuccari tabarzet. ʒ. xxx. dosꝫ eiꝰ. ʒ. iii. Et iteꝝ scamonea decocta in duplo sui aq̃ cydonioꝝ acetosorũ aut pomoꝝ decoctõne in qua ꝯsideret̃ substantia eius. Qũ g° incipit inspissari oppilet̃ os eius in quo est et dimitatur donec exiccetur et sumat̃ de ea pondus. ʒ. x. et sumãtur de tabarzet. ʒ. xx. et d̃ cubebis cõtritis sicut alcofol pondus. ʒ. ii. aggregent̃ omnia cũ iuleb et fiant inde pilule et exiccent̃ in umbra. Et sit dosꝫ eaꝝ pilule. ii. vsq꞉ ad. iii. in õi hora. Et qũ illic est cõpositõ tunc administra ierampicrã. Et de eis que cõferunt eis est sirupus rosꝫ. ꝑm hunc mõm. Sumantur succi rosꝫ. ℔. ii. et melľ. ℔. iiii. et scamonee assate. ℥. i. decoq̃t̃ vsq꞉° ĩ spissentur et sit dosꝫ eius ex duobus vsq꞉ ad. v. Et iterũ infundant̃ tamarindi cũ casiafistula in aq̃ endiuie et feñ. et si nõ fuerit fe. sumat̃ decoctõ myrobaľ. et fumi terre et prunorũ et tamarindoꝝ et apsinthĳ ꝑm q̃ vĩ. Et iteꝝ buzeiden et hermodactili et rose rubee eq̃li mẽsura sumant̃ de quo sumat̃ aur̃. i. et. ß. Est enim ĩ ipso sedatõ et infr̃atõ. et isti quid̃ iuuant̃ pľm a cibis fr̃is et grossis sic q̃ fiũt de lentibꝰ cũ aceto et reliquis cibis infr̃antibus ingrossantibus san. sicut ille qui fit de acetosa et ventres cũ aceto p̃pati et acetosum carnis vaccine. Et qñꝫ iuuantur pľm cũ cibis exiccantibus sicut ẽ herbus. et non oꝫ vt ieiunẽt pľꝫ. Et eis q̇dem cõceditur ex fructibus vti piris ꝓp̃e et prunis et malis et g̃natis et ꝑsicis. Ego aũt abhorreo eis ea q̃ sunt sicut ꝑsica et chrysomila et q̃ replent san. aquositate plurima.

De cura iuncturaꝝ exiccataꝝ et cõuersaꝝ in lapideitatem. Caᵐ. xxii.

Isti sunt habentes cõplones calidas et mãs grossas. et oꝫ vt isti nõ resoluant̃ sine lenificatõne: imo oꝫ vt leniant̃ et resoluant̃ simul. Et de eis quibus cauet̃ a lapideitate sunt empľa facta ex farina herbi et lupinoꝝ cũ oxymelle et alaniudẽ et vitis albe cũ pte licĳ et ãmoniaco cũ vino ãtiquo et oľo õphacino. Et qñꝫ ponit̃ desup farina fabaꝝ et de eis que cõferunt ei cꝰ iuncture cõuerse sũt in lapideitatem aut sunt ĩ itinere lapideitatis sunt empľa que diximꝰ in frigidis de doloribus iuncturaruꝫ grossoꝝ humorũ et vnctõnes et ẽbroce cuꝫ eis q̃ fiũt. Et d̃ illis que cõferunt eis est farina lupinorum cum oxymelle: aut aceto cõmisto. et iterũ radix almarot. et iteꝝ empľet̃ cũ bulbo dissoluto in aqua. Ipe enim ꝓhibet lapideitateꝫ incipientem. et siľr embroce ex aquis in quibus decocta sunt calamentum et alhasce: aut aceto aut decoctõne in qua caseus antiqus decoctꝰ est ꝓp̃e in iure casiefistule et nitrum et euforbium et aq̃ cineris caulium ꝯbustoꝝ.

De cura contractõnis et azemena. C. xxiii.

Scias q̃ oľm de andacocha potando ex eo et inungendo cũ ipo est res magis cõferens ei. Et modus faciendi hoc oľm est vt decoq̃t̃ adacocha cũ seminibus in tanto q̃tũ in ipo ẽ et oľo donec cõsumat̃ aquositas. Cuius dosis sit vsq꞉ ad. ʒ. iii. et minus. Et illius que ex ea ventosa ẽ curatõ currit cursu curatõnis ventositatis facientis ventositatẽ et de eis que expta sunt ad cõtractũ ẽ vt sumat̃ pellis ouis hora qua excoriatur et ponatur super ipm et liniat̃ lacte vaccino dulci et iuuatur eo. ¶ Et administratõ balnei sicci et sudare in furno aut fouea ignita iuuatiua sunt.

De cautella ad dolores iuncturarum. C. xxiiii.

Oportet vt vtat̃ ille qui assuetus est his doloribꝰ phlebotomia et solutõne ventris ĩ vere. et qũ ꝓximꝰ est ꝑoxismꝰ et vtat̃ r̃gimine tempato in subtilitate. Et omnino oꝫ si cã in eo q̃d accidit ei sit multitudo humorũ vt nõ dimittat eos multiplicari cũ eo q̃d euacuat et cũ eo q̃d exercitõ administrat̃ bono: et si cã fuerit corruptõ eoꝝ opponatur illi cũ eũone eius q̃d oꝫ et cõtrarietate regiminis ꝑ q̃d generatur. Phlegma enim generat̃ ꝑ adiutorium ex infr̃antibus. Et tu quidem scis ea et scis oppositõnẽ eoꝝ. ¶ Et cholera generat̃ ꝑ adiutorium calefacientiuꝫ. et tu scis ea: et scis oppositõnẽ eoruꝫ.

Et silr melancholia generat̄ p id qđ scis et opponit̄ ei
qđ generat ip̄z p id qđ scis. et q̄ñ accit eũo tũc ex illis
q̄ rectiora sũt ē ꝯfortatō mēbri cũ stipticis vt non sus
cipiat supfluitates et ꝓpe q̄ñ nō timet̄ ꝯuersio earum
ad mēbra principalia cā antecessionis mũdificatōnis.
Et ista sũt sic acatia et balaustie et succ⁹ v̇ge pastoris
ꝛ liciũ et mithe. et iteꝝ fricatō locorũ cũ sale trito et
cũ olō et nisi sit siccitas vehemēs. Et q̄ñ ē ap̄a phle-
gmaticũ et bibit hn̄s ip̄z aristol. ro. pond⁹. ʒ. ii. ali-
quotiens in vere et hyeme: tunc fortasse ꝓhibet̄ pio-
dus ei⁹: Et vtat̄ exercitio tempato et vectōne et nō
supfluat in eis q̄m excitant podag̃z et dolores. et nō
adhibeatur illud quo nō ē cōsuet⁹ subito sine g̃datō
ne q̄ si illđ acciat admistra olea cōfortantia inungen-
do: et oꝫ vt đuitent carnes crossas et oīa salsa et asse
kessud. Et ex olerib⁹ deuitent ea q̄ sũt sicla et bau-
tie et citroli et aq̄ melonis. Nocēt eniꝫ ip̄a ppea q̄ ge
nerant humorē aquosũ et cōferũt p ꝓuocatōnē et diu̇
sificat̄ dispositō eoꝝ in corporib⁹. Et đuitēt potare vi
nũ plm̄ grossũ: imo ōe vinũ. Et cibent̄ eis q̄ sũt bōe
digōnis et velocis. Et oꝫ vt deuitēt replōē et ambula
tōnē ab exercitō et deuitent cũ hoc supfluitatē in labo
re et exercitio et ꝓpe sup replōnē in labore et exer-
citio et ꝓpe sup replōnē. Et đuitent coituꝫ et minoret̄
in balneatōnib⁹ q̄m ip̄e liquefaciunt hũores et faciũt
eos currere ad iuncturas veꝝ aq̄ thermaꝝ ꝯferunt
eis in hora egritudinis. et ex illis que cōferũt eis i ꝓn
cipijs balneoꝝ et post ip̄aꝝ expletōnē: Et in medio in
troitus eoꝝ in ipsis est effusio aq̄ frē sup iuncturas si
non est aliquid qđ ꝓhibeat ex debilitate neruorum.
Et q̄ñz auferũt hoc nocumētũ fe. et oꝫ vt nō dormiat
sup cibũ oīo q̄m ē ex reb⁹ nocibiliorib⁹ eis.

De cura. C. xxv.

Cura q̄ magis ꝓpa ē sciatice et dolorib⁹ an
che et genũ fixis est q̄ oꝫ vt redeat̄ in cura
tōne eoꝝ ad canones in dolorib⁹ iunctura
ꝝ. Et tu q̄đ scis q̄ ip̄i differunt ab alijs doloribus iũ
cturaꝝ. Nā repcussio in principio q̄ñz nocet eis nocu
mēto vehemēti: q̄m mā ꝓfunda est et repcussio īt̄iet
eaꝫ illic et ponit eā talr̄ q̄ difficilis fit eius resolutō et
ꝑpat eaꝫ ad hoc vt dislocet iuncturas q̄ñ ip̄a disiocet
iuncturas abs̄ꝫ repcussione silr̄: imo oꝫ si volueris
sedatōneꝫ doloris in ꝓ̇ncipio ut sedes eos cũ mollifi-
catiuis lenificantib⁹ nisi acciat vt sit mā subtilis val
de. Et fit difficilis eoꝝ curatō in frigor̄ et in tēpe frō
et in pingui et in pte sinistra est difficilior. In illis v̇o
q̄ de eis sũt sanguinee đ reb⁹ magis ꝯferentib⁹ eis ē
phlebotomia et iuuant̄ in dispositōne p phlebotōiam
in ꝓ̇mis ex manu deinde ex pede et n̄ fiat phlebotōia
ex pede nisi post phlebotomiaꝫ ex manu. et iuuamtũ
fit in eis p vomitũ. Uentris aũt solō q̄ñz vs̄ꝫ ad fineꝫ
postponit̄ et ē sufficientia ī vōitu forti vt nō trahat so
lutō ventris māꝫ ad inferiora nisi sciat̄ q̄ sit pua et đ
bono ē ut ieiunēt duob⁹ dieb⁹: deinđ phlebotōet̄ et
scias, q̄ phlebotōia sciatice vene magis ē iuuatīa ī scia
tica q̄ saphene plꝫ nisi sit dolor leuior extensus in sil
uestrī imō sit purus rubeus c⁹ tensio ex domestico q̄
ī erit saphēa magis ꝯferēs ei q̄ uēa sciatica q̄uis ambe
sint duo rami vene vnius sicut basilica et cephalica ī
maīb⁹. vij. G. rememorat̄ saphene et vene curua-
te poplitis tm̄. Et phlebotōia vene curuatē poplitis
magis iuuatīs ē q̄ uene sciatice et saphene simul. et
ex eis que phlebotomat̄ est vena q̄ ē inter minim[m] et
s̄ꝫ pedis et phlebotomet̄ p⁹ ip̄a vena sciatica. et dr̄ q̄
hec vēa magis iuuatia ē q̄ vēa sciatica sic saluatella
magis iuuatīa ē q̄ basilica in egritudib⁹ ep̄is et spleīs
Illi aũt q̄ sũt phlegmatici ex eis currũt cursu ap̄atum
grossoꝝ et ī v̇ificatōne curatōnis. Et ꝑp hoc n̄ oꝫ vt
sit ꝑ̄sũptō ad admīstrādũ resolutīa fortia an̄ eũonem
ꝑp illđ qđ sciuisti cũ eis q̄ dixim⁹. Et iaꝫ diximꝰ q̄
vōit⁹ iuuantior est q̄ ventris solō ꝓpt̄ mot⁹ mat̄iei
ad ptē doloris et uōit⁹ mouꝫ eā ab eo. Et đ eis q̄ bōa
sunt in eo ē si fiat cũ baurac et aceto. Et q̄ñ euōuerit
cũ vōitis fortib⁹ q̄b⁹ indiget̄ in hũorib⁹ eoꝝ frīs gros
sis: tũc oꝫ vt seq̄ris illud cũ subtiliatīs calefaciētib⁹
et est necessaria ī phlegmaticis iteꝝ q̄ñz īmo mltotiēs
phlebotōia et admistret̄ p⁹ eũonē cũ eis q̄ diximus
ex diureticis et ebibitis iuuātib⁹ ad dolorē iunctura
ꝝ. Medicam̄ hermetis ꝓpe: nā hoc medicam̄ ē mi-
rabile valđ caēdreos gentiāe āboꝝ an̄. ʒ. ix. aristol.
ro. ʒ. ii. se. rute sicce. lb. i. terāt̄ et cribellēt̄ cribel
lo subtili c⁹ dos sit cochliar. i. Et admistrn̄t iteꝝ va
poratōes et ēbroce resolutie et aq̄ thermaꝝ. q̄ si nō
excusat tunc clisteriza: deinđ admistrn̄t ventose sr̄ ā
chā cũ incisiōe et sine incisiōe et pōe rubificātia vesi
cātia et nō cōsolident̄ dōec sāet̄. Et ēploꝝ q̄đ admi-
stratoꝝ in eis diligit̄ acuitas ꝑp duas intētōnes q̄ꝝ v
na ē resolutō et altera attractō ad exteriora et abbor
ret̄ acuitas ꝑp q̄dā intentōnē et est q̄ ip̄a exiccat māꝫ
et in lapideitatē ꝯv̇tit et dimittit eā nō recipiētē medi
cinā q̄obrē oꝫ vt nō dimitat̄ lenificatō. Et q̄ñz neces-
sarie sunt ventose et eaꝝ positō ꝑp attractōnē.

De embrocis et tinis. C. xxvi.

Sumat̄ olī de alcāna. lb. i. et aceti. lb. ʒ. ꝛ.
nitri q̄rta. lb. i⁹ et cardamōi. ʒ. i. et. ʒ. ꝛ
isopi: ʒ. i. et. ʒ. submergat̄ in eo lana et va
poret̄ cũ ea loc⁹. et administrent̄ tine ex aq̄s medicia
ꝝ singulariũ resoluentiũ ꝑ̄dicaꝝ i h° ca. Ea v̇o ex q̄b⁹
fiũt inunctōnes sũt sic olꝫ costinũ et olꝫ de euforbio ꝛ
olꝫ de piretro et olꝫ de castoreo q̄ admistrēt̄ p⁹ mun
dificatōnē et ceratāria cũ oppoponaco et euforbio et
oleis predictis.

De epithimatib⁹ et emplis. C. xvii.

Emplꝫ resoluens māꝫ ad illđ qđ appꝫ ex
ꝓfũdo. R. se. rute silufis baccaꝝ lauri an
iudē nitri sceba armēi cordũei et pulpa col-
loquītide aēos ōniũ ana auī. iiii. rute recentis picis ce
re amoniaci ōniũ ana octaua bezard auī. v. oppopo.
sulfuris qđ n̄ tetigit ignis āboꝝ an̄ auī. iiii. fiat ex eis
emplꝫ et si liniat̄ sciatica ex stercor̄ cap̄no et aceto for
ti erit sic medicam̄ de sinapi et meli⁹ eo et magis iu-
uatiuuꝫ eo. Et ēpla rubificantia et vesicantia bōa sũt
valde: et oꝫ vt ꝑforēt̄ vesice deinde puluerizet̄ sup
eas medicam̄ exiccatm̄: deinde iter̄t vesicatō vsq°
eueniat sanitas. Et iteꝝ sũat̄. lb. i. baurac. lb. i. olei
et fiat ex eis epithīa. Et iteꝝ emplꝫ iuuatm̄ staphisa-
grie. lb. i. fecis adustc. lb. ii. piretri. lb. ʒ. nasturtij
lb. i. et. ʒ. bezard. ʒ. sulfuris. lb. i. baurac tantũdē o
lei cotilas. iii. gũmi pini qđ sit equale cũ bezard fiat
ex ōnib⁹ ēplꝫ et admistret̄. Et iteꝝ sũat̄ picis ps. i.
sulfuris ps. i. cōtriti. sic alcofol et liniat̄ sr̄ āchā et po
nat̄ desr̄ charta de pāno et dimittat̄ vsq° cadat p se.
Et ex eis q̄ expta sũt est vt colligat̄ plāta tapsie in esta
te dũ ē viridis. et eius ꝯtritō optīa fiat q̄m ē dificilis
ad cōterēdũ: deinđ aggr̄ga ip̄ꝫ cũ cera et inuisca eā ā
che et loco doloris et liget̄ desr̄ et dimittat̄. iiii. horis

vsq ad .vi. deinde ingrediat̄ balneū. Quūq3 pū rorari
incipit ingrediat̄ tinā et tollat̄ ab eo ēpl'3 et ponat̄ sr̄ lo
cū lana cū dragaganto ebdomada vna aut. x. dieb9.
Et iteret̄ qm̄ excusat a sinapi et gūma rute agrestis.
Et iter staphisagria et gūma pini et gūma iterū rute
agrestis et cera et ol'3 d̄ ruta. Et iterū piretrū et dabk
et flos lapidis sus ⁊ baurac ⁊ staphisagria ⁊ sūat̄ ex eis
empl'3. Et qñ3 addit̄ in eo nasturtiū. Et ex eis q̄ ꝯfe
rūt ad h° et ad dolores genuū est ceratū d̄ euforbio.
Et iter ol'i d̄ alcāna. ℥. viii. et aceti. ℥. iiii. nitri. ℥.
ii. piretri. ℥. i. infūdat̄ piretrū cū ol'o d̄ alcāna post
q̄ triueris ip̄3 et pōe ip̄3 in ol'o trib9 dieb9 et bulliat
bullitōne leui: deinde ꝑiciat̄ d̄sr̄ acetū et nitrū postea
ībibat̄ in ip̄o lana sordida: deinde pōat̄ sr̄ locū doloro
sū anche. Et aliud sil'e illi de epithīatib9. ℞. cere cola
te auī. c. et glutis alibat. auī. xxv. et floris eris au
ī. vii. liliȷ̄ et albezard et myrrhe ōniū añ auī. vi. et
alkitrā auī. v. aggr̄ga ista et cōq̄ssa ea sic ps. i. et fac
ex eis empl'3. i. et lini cū eo locū dolorosū pyxidis p̄ci
pue si fuerit mā faciens dolorē sā. flux9 in iūctura ipa
aut phlegma grossū vitreū qd̄ iā bibit pyxis iūcture
Empl'3 sedās sciaticā. ℞. ol'i antiq. ℥. xviii. limat̄e
plūbi et salis masse glutīs alibat ōniū añ auī. c. limat̄e
eris rubei. ℥. iii. floris eris abrasi et ꝯdisi et radicis
almezerion nigri aristol'. sinapis ōniū añ. ℥. ii. ꝑiicia
t in eo qñ3 piretri. ℥. i. Aliud. ℞. aniudē. se. rute sil
uestris baccar lauri et baurac et colloquintid̄ sceba a
meos cordūei ōniū ana. auī. iiii. rute hortulane hūi
de et picis sicce glutinis alimbat gūme pini āmoniaci
adipis vitulor ōniū añ auī. xv. oppopo. auī. vi.
sulfuris nō adusti auī. iiii. ol'i d̄ alcāna. ℥. xviii. A
lid̄. ℞. picis. hūide. ℥. xviii. aristol'. ℥. x. et. 5. cer̄
℔. i. gūme pini auī. iiii. sulfuris ñ adusti. ℔. i. bau
rac. ℔. i. et. 5. staphisagrie kist. i. et ē cotile. ii. pir̄
tri. ℔. 5. cordumēi kist. i. bezard. ℔. 5. liq̄fienda
liq̄fac et tere. sicca et pmisce oīa et frica ea3 s3 mō3 p̄
dictū in eo c9 īmēorsatō p̄terijt. Et s3 q dr̄ p9 soluti
ua bona et vtilia sunt pilule d̄ hermodactil'. et pilu
le fetide et pilule de tapsia et pilule de storace et non
sūt aliq̄ sic pilule iuuamti n3 sic hiera hermetis q̄ bi
bat̄ in v̇e et illi9 q̄ bibit eā incipiūt iūcte dolorose ro
rē emitter̄ et sudar̄ et nō est in ea sol'o vētris p'lima:
īmo mūdificat cū subtiliatōe. Et elemēta q̇d̄ medicia
r solutiuar sūt pulpa colloq̄ntide et cētaurea ⁊ gūmi
⁊ fū9 ter̄ ⁊ tapsia ⁊ succ9 cucumeris asinini. Sūat̄ due
colloquintide et pforēt et educat̄ qd̄ in cōcauitatib9 ā
bar est ex pulpa et semib9 et carne. Et ipleat̄ ol'o si
samio et coopiant̄ ābar foramīa et dimittat̄ nocte v
na: deinde ꝑiciat̄ ābe colloq̄ntide in mā̄e illius no
ctis cū ol'o qd̄ ē ī eis ābab9 in ollā et fūdat̄ sr̄ eas ābas
q̄tū est ol'i mēsura. i. et. 5. de aq̄ et coq̄nt̄ sil' vsq3°
discocte sūt ābe colloq̄ntide. Qū g° discocte sūt ābe
extrahant̄ et ꝑiciat̄ ābe et coq̄t̄ aq̄ et ol'3 tēpore suffi
cienti: deinde ꝑiciat̄ desr̄ hellebor9 ꝯtrit9 pulueri
zat9 cribellat9 s3 q̄titatē q̄ ꝯgelat̄ aq̄ et fiat sic panis
de q°fiat̄ magdaleones s3 q̄titatē3 auellane et sūat̄ d̄
illis auellāis. xviii. numero et sūat in firm9p9 balnea
tōnē. Et mod9 ali9 ē ut decoq̄t ol'3 cū succo. et qū ac
cidit mūdificatō psol'ōē vētris ⁊ vōitū et ꝑlōgat̄ egri
tudo tūc tibi ꝯuenit vti suppositorijs ex medicis faci
ētib9 excoriatōnē et sol'one educentib9 san. sic ē d̄co
ctō cucumeris asinini et colloq̄ntid̄ et fel vaccinū ⁊ pi
r̄trū ⁊ cētaur̄a ⁊ nastur. ⁊ tapsia et elixata pisciū oīa il
la iuuatiua sunt eis in hac hora et forte sanat. Et qñ3
ponit̄ in clisterib9 euforbiū et dr̄ q i ludē nociuum
valde ꝑhibens reliq̄s cōvsionib9 in fine v̇o eis est
iuuatiuu3 et ꝑp̄e qñ seq̄t̄ vesicatō. Et multotiens q̇d̄
accidit excoriatō p se et euenit cū ea sanitas. Clistere
bōū excoriatōnē faciens decoq̄t̄ colloquintida ⁊ na
sturtiū ⁊ radix capparis ⁊ cētau. ⁊ cucumer asin9 ⁊ ta
psia et rubea ⁊ fiat clistere cū aq̄ et ēpl'et̄ ancha cū fe
ce et est ex clisteribus iuuatīs. Et iter empl'et̄ cū aceto
et furfure calefactis. Si aūt fuerit illic san. qui moria
t in ea cauterizet̄ cū auro rubeo loc9 san. cauterizatō
ne vehementi vt currat san. ex ea.

De bothor iunctar. C. xxviii.

Qe bothor appent in crure nigre. q. ip̄e sit fru
ctus tamarisci aut ḡna viridia. Et mā ear est
mā varicū et cura ear ex pte mūdificatōnis ē cura ua
ricū et vlcer melācholicor quorū canone3 dicemus ī
libro quarto.

De dolore calcanei. C. xxix.

Quandoq3 accit ex obuiatōne cōterente: aut ca
su: aut coarctatōne calciamēti et alijs et sanat
ip̄3 embrocatō p'lma cū aq̄ fr̄a et epithima de memi
the et bolo armeno resoluto.

De debilitate pedis. C. xxx.

Fit qñ3 in creatōne et fit qñ3 debilitas ex labo
r̄ p'limo et ex mollificatōne antecedente et ex
oppilatōne vie nutrimēti ad ip̄3 sic accīt castratis.

De bothor unguiū et attritōne ear. C. xxxi.

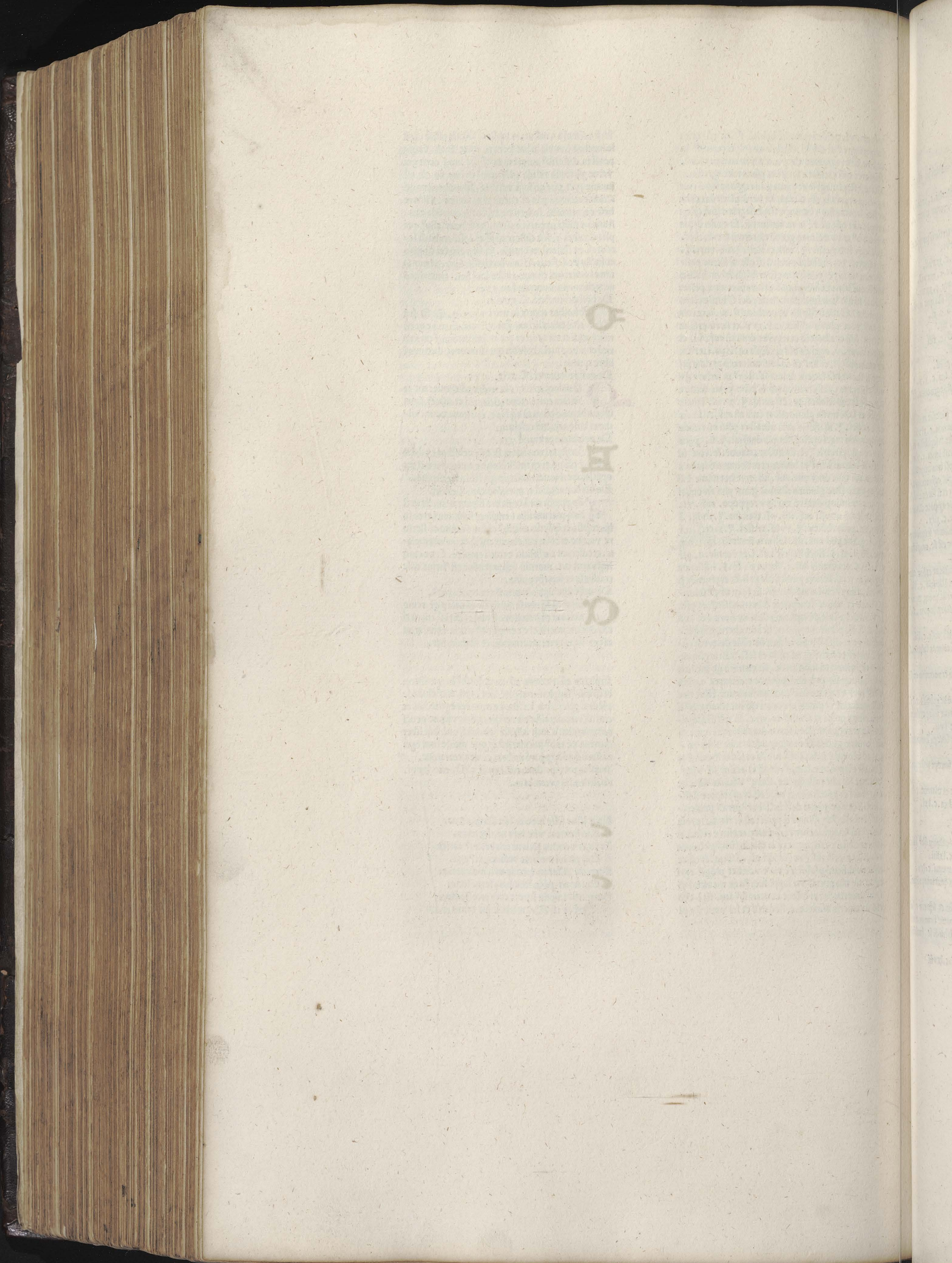
Aappꝑinq̄t cura eor cure suppuratōis. Et ex il
lis q̄ ꝯferunt illis ē empl'3 cū folijs nitri et cū fo
lijs cup̄ssi. et ēpl'3 de adipib9 cū fimo capno et sterco
re vaccino et cōferunt eis nux cup̄ssi et sauina empl'a
te. et cōferunt eis fisticici decocti empl'ati. Et de eis q̄
liq̄faciunt san. mortuū sub attritōne est farina cōfe
cta cū ol'o et sup ip̄3 posita.

De inflatōne ūguis et pruritu in ea. C. xxxii.

Curat̄ cū aq̄ maris abluendo cū ea sēp qr̄ remo
uet̄: aut cū decoctōne lentiū et herbi: aut cū d̄
coctōne cucumeris et ex empl'is eius sunt nenufar et
ol'3 et ficus decocte cōiunctim et singulariter.

Expletus est tractatus 2 9 de dolorib9 hor mēbror
et cū ipsi9 supplemēto cōplet̄ fen. xxii. et cū eius cō
plemēto ꝯplet̄ liber tertius de curatōne egritudinū ac
cidētiū vnicuiq3 mēbro a uertice capitis vsq3 ad pedes
canonis relati aboali albascē abiinscēi quē seq̄t̄ liber
quartus de reb9 pticularib9 q̄ ꝑp̄e dicēde sunt egri
tudines q̄ nō ap ꝑpant̄ mēbro. et de decoratōne.
Imp̄ssus patauij. Anno cristi optii. M. cccc. lxxvi.
iiii. kalendas decembris.

Vade liber felix medice sacrista mineruae.
Qui humane vite iura necisq3 tenes.
Te coxit venetus Petrus celeberim9: artes
Qui patauī medicas ordine p̄m9 agit.
Correxit Mutius speculanti lumine totum
Qui nouit ꝑp̄ijs schemata ferre locis.
Sumptib9 imp̄ssit studio cura arte Joannes
Herbot: q̄ Magnus nomine dictus erat.

Liber canonis q̃rt⁹ incipit de egritudinib⁹ p̃ticularib⁹ que q̃ñ accidunt non appp̃ant vni mẽbro cõtinens septem fen. que cõp̃hendũt uigintiquatuor tractatus et s̃uas duas.

Fen prima est de febrib⁹ et est quattuor tractatus.

Fen septima de decoratõne et est tres tractatus.

Tractatus secundus cõtinet.c.xii.

Tractatus tertius de eis que accidunt in cute nõ in colore eius continet.ca.xxvii.

Tractatus 4⁹ de dispositõnibus q̃ pendent ex corpore et extremitatibus et continet.c.xvii.

Liber canonis quartus incipit de egritudinibus ꝑ
ticularibus que qum accidunt non appropriantur
vni membro. continens septem fen.
Fen prima est de febribus: et cõtinet quattuor tra
ctatus. ¶ Tractatus primus de febre ephimera.
De diffinitiõ e febris et generibus fe. C. i.

Febris est calor extraneus
accensus in corde ⁊ ꝓce-
dens ab eo mediantibus
spiritu: et sanguine ꝑ ar-
terias ⁊ venas in totum
corpus: et inflammatur
in eo i flamatione que no
cet operationibus natu-
libus: non sicut caliditas ire ⁊ laboris: qum non
vltimatur: ⁊ impedit opationez ita vt retineat.
Et sunt quidam hominum qui diuidunt febres in
duas diuisiones primas: scilicet in febrem egritu
dinem: et in febrem accidens et ponunt febres a-
postematum de genere febris accidentis. ¶ Et in
tentio quidem sermonis eorum est ꝙ febris egri
tudinalis est illa inter quam: ⁊ causam que non est
egritudo: ñ est mediuz sicut febris putredinis. ¶
Putredo eniz ẽ causa ei9 absqꝫ medio ⁊ non est pu
tredo in se ipsa egritudo: imo est causa egritudi-
nis. ¶ Febris vero apostematis est accidens apo-
stemati existens: dum est apostema sequens ipsum
⁊ apostéa est egritudo in se ipso. ¶ Et contradi-
centi quidem inest; vt dicat: quoniam si ꝓpea ꝙ fe
bris apostematis sequitur calliditatem eius: et se
quitur ex dolore ipsius: ẽ simile vt sit febris ac-
cidens: tunc oportet vt sit plurimum febrium e-
phimeraruz accidens: ⁊ si ipsa sequitur putrediñe
que est in apostemate: tunc apostema non est cau-
sa eius prima: vnde est apostema. immo quantũ
ad putredinem que est in ipso. ¶ Causa igitur ei-
us que est essentialis est putredo: ⁊ apostema non
est causa eius nisi ꝑ accidens. ¶ Et dicimus ꝙ
si non significauerint per febrem accidens hoc: im
mo non intellexerunt per eam: nisi ꝙ ipsa sequit̃
apostema hoc: ⁊ inueniunt eam ꝑ intentionem a-
postematis. ¶ Similiter ergo est dispositõ febri
um putredinis per comparationem ad putrediñe.
Uerum occupatio in huiusmodi contradictionibꝫ
est illud quod non confert in scientia medicine ali
quid: ⁊ facit medicum ꝓcedere ex arte sua: ad in
quisitiones que fortasse impediunt ipsum ab arte
sua. Procedamus ergo secundum id quod consue
tum est. ¶ Dicamus ergo ꝓpterea ꝙ febres apo
stematum ⁊ oppilationum sunt febres accidentes
⁊ alie febres sunt egritudines: tunc conueniens est
vt dicamus: quoniam ꝓpterea ꝙ omnia que sunt
in corpoꝛ hominis sunt tria genera scilicet mem-
bra continentia illud quod est in eis de humidita
tibus ⁊ spiritibus. quorum cõparatõ est compara
tio parietum balnei. ¶ Et humiditas recondita:
⁊ eius comparatio est compratio aque balnei. Et
spũs ãlis vitalis et naturalis ⁊ vapores effusi ⁊
cõparatio eorum est cõparatio aeris balnei: ⁊ aer
balnei qñ infrigidatur illud quod est vicinum
ei: non oportet vt ipse extinguatur: immo possibi
le est vt ꝛmaneat ⁊ redeat ⁊ calefaciat illud quod
ei vicinum est. ¶ Similiter est vnum istorum
trium generuz extra quod non inuenitur in homi
ne genus corporeum. ¶ Nam si accendatur fe-
bris in membris radicalibus accensione prima: si
cut accenditur adustio: verbigratia: vt in parie-
tibus balnei: aut per follem ferrarij: aut ꝑ ollam
coci: tunc illud genus febriuz nominatur febris
ethica. ¶ Et si accenditur febris accensiõe prima
i hũoribus: deinde accendatur ex eis in membris
sicut accidit: vt accendatur aqua calida in balneo
⁊ igniantur lateres eius caͤ eius: aut ius calidum ĩ
olla ⁊ accendatur olla caͤ eius: tunc illud genus fe
brium nominatur febris humoris. ¶ Et si accen
datur febris accensione sua prima in spiritibus: ⁊
vaporibus deinde accendatur ex eis in membris
Et humoribus. ¶ Sicut accidit vt perueniat
ad balneum aer ignis qui accendatur in eo: ⁊ cale
faciat aerem eius: et perueniat ad aquam et parie
tes: tunc gẽus illud febris nominatur febris ephi
imera: quoniam ẽ accensa in re subtili que resol
uitur cum velocitate: ⁊ raro pertransit diem cuz
nocte sua: nisi conuertat̃ ad genus aliud febriũ. ¶
Hec ergo diuisio febrium est ꝑ modum ꝓpinquꝫ
diuisioni euenienti per differentias. ¶ Et diuidũt
febres alio modo. ¶ Dicitur enim ꝙ de febribꝫ
sunt febres acute ⁊ de eis sunt non acute. ¶ Et de
eis sunt cronice: ⁊ de eis sunt non cronice: ⁊ ð eis
sunt nocturne: ⁊ de eis sunt diurne: ⁊ ð eis sunt sa
lubres recte: ⁊ de eis sunt habentes accidentia hor
ribilia. Et de eis sunt dimitte es. ⁊ de eis sunt in
sepabiles. Et de eis inseperabilibus: sunt q̃daz q̃
bus sunt remissiones: ⁊ de eis sunt quibus sunt in
tensiones. Et de eis sunt quibus sunt exfortiatio-
nes. Et de eis sunt simels. Et de eis sũt frigide ha
bentes rigorem aut horripilationem. Et de eis
sunt simplices. ⁊ de eis sunt composite.
De preparatis ad febres. C. ij.

Dixerunt quidam ꝙ corpora vehementi
us ꝑparata ad febres sunt corpora calsa
⁊ humida: ⁊ ꝓprie quꝫ humiditas ẽ for
tior caliditate: Et isti quidem sunt fetidi sudoris
⁊ vrine ⁊ egestionis. ¶ Et corpora calida et sicca
iterum sunt ꝑperata ad febres calidas: ⁊ incipiunt
prius ephimere: deinde festinant ad putredinem
⁊ adustionem: ⁊ qñqꝫ faciunt cadere in ethicam. ¶
Et sequntur ea ambo: que equantur in humidita
te ⁊ siccitate: ⁊ dominatur caliditas: ⁊ ista sunt ð
genere eorum in quibus incipit febris vaporis ca
lidi deinde ꝑmutatur ad febrem humoris. ¶ Po
stea illa ĩ quibus equantur calor ⁊ frigus ⁊ multi
plicatur humiditas: ⁊ istis quidem febres putre
dinis accidunt secundum plurimum incipientes.
Et corpora frigida et humida: ⁊ frigida ⁊ sicca sũt
longinquiora corpora a febribus ⁊ ꝓprie ab ephi
mera.
De horis febrium. C. iij.

Febrium hore sunt sicut reliquarum egri
tudinuz. principium et augmentum ⁊
status ap̃ vltimum et declinatio. ¶ Et
sunt quandoqꝫ particulares cause cuiusqꝫ paxismi
⁊ timor est a principio vsqꝫ ad statum: apud de-
clinationem vero non moritur eger ex ipsa febre
nisi per id quod dicemus de causa comuniter.

Et principium quidem est hora: qua calor natura
lis ꝓuocatur a materia submersa in membro tam
diu donec non appareat maturationi: aut diuersi/
tati eius contrarie maturationi vestigium. ¶ Et
principium quidem est inuentum in omni egritu/
dine. ¶ Uerum quandoq; occultatur sicut est eius
occultatio in sinocho: ⁊ epilepsia et apoplexia.
Et quandoq; principium est occultum paucorum
accidentium ⁊ existimatur ꝙ non sit principiū in
ea. ¶ Et similiter quandoq; in die primo febriū
acutarum videntur nubes: et signum maturitatis
⁊ existimat̄ ꝙ non sit ei principium: ⁊ non est ita:
Et augmentum quidem est hora in qua cōmoue
tur caliditas īnata ad resistendum materiei motu
manifesto ⁊ apparent signa digestionis: aut signa
contraria digestioni. Et status est hora in qua ve
hemens est pugna inter naturam ⁊ materiam: ⁊ ap
paret victoria vnius ambarum earum super aliaȝ
et est hora pugne et eius spatium est in habenti/
bus paroxismos acutos paroxismus vnus: ⁊ non co/
gnoscitur nisi per illuȝ qui sequitur ipm̄: aut duo
paroxismi: ⁊ cognoscitur in tertio eius: ideo ꝙ non
addit super illos ambos in pluribus nisi egritudi/
nibus macronoxijs: fortasse enīȝ assimilatur paroxis
mi plures in omnibus iudicijs suis et illic apud sta
tum completur vestigium digestōis aut contrarij
eius. ¶ Et declinatio quidem ē hora in qua calor
inatus iam dominatur materiei et vincit eā ⁊ exi
stit in congregationis eius sepatione. s. rei post
rem: et tunc alleuiatur caliditas caloris occulti et
expellitur ad extrēitates donec resoluitur: ⁊ mł
totiens ingrossatur. ¶ Et status quidem diuersi/
ficatur in egritudinibus: Egritudinum enim val
de acutarum longinquior status est vsq; ad quat
tuor dies et febres ephimere sunt de hac summa
veruntamen ipse non numerantur acute: quoniā
non sufficit in acuitate egritudinis vt sit status eiꝰ
proximus: immo sit de egritudinibus habentibus
timoreȝ. Et sequntur eas febres acute absolute ñ
valde: ⁊ sunt ille quarum status peruenit vsq; ad
14. dies et quod ē supra id. ¶ Et cognitio quidē
egritudinum acutaruȝ in in ordinibus suis: ⁊ cro
nicarum est iuuatiā in regimine cibi egri secun
dum ꝙ dicemus in sequentibus. Et plures quideȝ
febrium complent principium et augmentuȝ et sta
tum in paroximo vno et faciunt paroxismum alium
declinando. ¶ Et febres quidem diuersificantur
in his temporibus: de eis quidem sunt quarum
augmentum ꝓlongatur: ⁊ de eis sunt quarum de
clinatio ꝓlongatur.

Cognitio horarum vniuersalium egritudinis ⁊ ꝓ
prie status. C. iiij.

Cognitio horarum egritudinis vniuersa
lium quandoq; est ex spetie egritudinis
nam spasmus siccus et epilepsia et ap/
poplexia ⁊ squinantia sunt ex acutis valde. ¶ Et
tertiana pura et causon de acutis non valde. Et
quartana ⁊ paralysis de macronoxijs. ¶ Et quan
doq; ex motu egritudinis: nam si paroxismi sunt
breues significant ꝙ status est propinquus sicut ter
tiana pura: tempus enim paroxismorum eius est ex
tribus horis vsq; ad. 14. horas et si sit ꝓlixi signi
ficant ꝙ materia est grossa ⁊ status longinquus si/
cut in tertiana non pura. ¶ Et si non fuerint illic
paroxismi: īmo materia eius fuerit acuta sicut si/
nochi: tunc egritudo erit accuta. ¶ Et si fuerint
signa eius signa materie frigide grosse aut decli/
uis ad grossitudinem tunc egritudo erit non acu/
ta: ⁊ si remanserit cum dispōe sua: tunc egritudo
non erit illius acuitatis. ¶ Et quandoq; est ex uir
tute egri cui velociter aduenit debilitas: quare ē
egritudo acuta aut non apparet illud et est egritu
do non acuta. ¶ Et quandoq; est ex etate ⁊ tem/
pore: nam in tempore calido et etate calidā festi/
nat status egritudinum: ⁊ in temporibus frigidis
⁊ etatibus frigidis tardatur status egritudinum:
⁊ silr̄ est dispō regionū. Et ex pulsu: nā si ē uelox
frequens magnus tūc egritudo est ad acuitatem ð
cliuis: ⁊ si non tunc non est acuta. ¶ Et ex rigo/
re nam si est ꝓlixi spatij: tunc egritudo est decli/
uis ad ꝓlixitatem et si est breuis spatij tunc egritu
do ad acuitatem tendit. ¶ Et quando nullo mo/
do est rigor tunc abbreuiatur eius extensio. ¶ Et
cognoscuntur hore egritudinis quandoq; ex parte
horarum paroxismorum. ¶ Nam si fuerint ꝓce/
dentes secundum antecessionem superfluentem i
ta vt vnus antecedat superfluitatem alterius ten
dens ad additionem: tunc egritudo erit in augmē
to: quoniam de egritudinibus sunt que currunt
vsq; ad finem horarum suarum secundum au/
gmentuȝ et sunt quandoq; de genere tertiane et ð
genere assidue: si autem steterit antecessio ⁊ stete
rint superfluitates: tunc sine dubio erit egritudo
in statu. Et seruans horam vnaȝ est longi spatij.
⁊ si postponuntur tunc egritudo est in declinatiōe
Et similiter cognoscitur dispō horarum ex augmē
to accidentium febris et statione eorum et declina
tione ipsorum et ex additione paroxismorum eius
in longitudine et breuiatione ipsorum et fortasse
diuersificantur et non assimilantur. ¶ Et quādo
q; cognascuntur ex dispōe euonum: nam qum ac
cidit in paroxismo aliquo sudor aut ventris fluxus
⁊ paroxismus secundus qui est post ipsum est in si/
militudine vehementie primi et fortitudine eius
aut supra ipsam tunc euō eius est ꝑꝑ multitudinē
non propter fortitudinem et egritudo iudicatur
longa. ¶ Et quandoq; cognoscuntur ex parte di/
gestionis ⁊ contrarij digestionis secundum ꝙ di
ximus verbigratia qñ apparet sputum cum di/
gestione aliqua aut vrina in qua est nubes aliqua
tunc est principium augmenti. deide qñ multi/
plicatur illud et apparet: aut contrarium eius tūc
ē statꝰ. ⁊ iteꝝ qñ appȝ digō aut cōtrariuȝ eius ve
lociter ex sputo aut nube tunc scias ꝙ status est ꝓ
pinquus: ⁊ si tardatur tunc scias ꝙ status est longī
quus. ¶ Cognitio autem horaꝝ particularium sic
accipitur nam hora principij paroxismi est hora in
qua coarctatur pulsus: ⁊ tu iam sciuisti intētionē
eius: ⁊ plumbeus fit color extremitatum et infri
gidantur extrema et ꝓprie extremitas auris et na
si vsq; ad horam in qua sentitur sparsio calidita/
tis. ¶ Et quandoq; associantur principio altera/
tio coloris et pigritia et angustia et tarditas motu
um et ꝓfunditas somni et mollificatio palpebraꝝ
⁊ grauitas sermonis ⁊ horripilatio inter spatulas
et in dorso ⁊ fortasse accidit in eo rigor fortis et

quandoqȝ accidit curſus ſaliue et ſaltus temporuȝ
⁊ tinitus auriū et ſternutatō ⁊ cōmotio mēbroꝝ
corporis. ¶ Et vehementius quidem debilitat
virtus pp debilitatem que eſt in principio aut ſta
tu. ¶ Et hore augmenti medietas prima eſt hora
in qua pulſus incipit apparere ⁊ magnificari et ve
lox fieri. ⁊ ſpargitur calor in toto corpore ſecun-
dum equalitatem. ¶ Et medietas eius altera eſt
hora in qua non ceſſat hec caliditas ſparſa cum e-
qualitate augmentari. ¶ Et hora ſtatus eſt hora
in qua remanet caliditas ipſa cuȝ equalitate et acci
dentia cum diſpōe ſua et pulſus fit maior ꝙ vnꝙ
et fit vehementius velox et frequens. ¶ Et ho-
ra declinationis eſt hora in qua incipit diminutio
et incipit pulſus temperari et equatur. ¶ Deinđ
illa in qua incipit corpus ſudare et perducit ad e-
radicationem. ¶ Et multotiens quidem accidit a
pud mortē diſpō q̄ ē ſicut đclinatō ⁊ eſt quaſi eger
euaſerit et non oportet vt tu occupis in hoc: imo
cognoſcas diſpoſitionem pulſus et an magnificet
et fortis fiat. ¶ Et ſi tibi videtur ponam tibi e-
xempluȝ de tertiana. ¶ Attende ergo ꝙ qum ter
tiana in pluribus diſpoſitionibus incipit horripila
tio: đide frigus et rigor poſtea ſedat rigor ⁊ mio
ratur frigus et icipit calefactio. poſtea equatur ca
lefactio: deinde additur poſtea ſtat: deinde inci-
pit minui vſqȝ quo erradicetur. ¶ Et ſcias ꝙ e-
gritudo quandoqȝ prolongatur: aut ꝓpter multi-
tudinem materiei: aut pp groſſitiem eius: aut pp
frigus eius. Et quandoqȝ adiuuant ad illud tēpus
frigiduȝ et regio frigida et etas frigida ⁊ debilitas
caloris inati ⁊ ſolliditas corporis.

Sermo vniuerſalis de febribus ephimeris capitu
lum quintum.

Cauſe omnium ſpetierum febris ephime
re ſunt cauſe primitiue calefacientes eſſē
tialiter et calefacientes per accidens de ſū
ma occurrentium et aſumptorum ſcilicet in cibo ⁊
in potu et paſſionum corporearum ⁊ aīalium et ex
doloribus ⁊ apoſtematibus apparentibus et ſunt
de eis ex oppilationibus quarum cauſa nō eſt pri-
mitiua ⁊ non ꝑueniūt cauſe earum cum vehemen
tia ſua ad hoc vt pertranſeat illud quod inflāmat
ſpirituȝ: nam ſi ꝑtranſeant illud faciunt cadere in
ethicam: aut in ſpetiem febrium humoꝝ quaȝ di
cemus. ¶ Cauſe enim primitiue pleruncqȝ mouēt
antecedentes ꝙ ſi mouerint eas ad putredinem
erunt febres putredinis. ¶ Et ſunt quidam homi
num qui exiſtimant ꝙ febris ephimera non fit ni
ſi ex labore ſpiritus ⁊ corporis ⁊ illud eſt error.
Et iſte quidem febres ſecundum plurimum rece-
dunt in die vno: ⁊ raro pertranſeunt tertium di-
em. ¶ Nam ſi pertranſeant illam ꝗtitatem exiſti
matur de eſſe earum ꝙ ipſe ꝑmutantur. ¶ Et in
tētio quidem permutationis eſt ꝙ retentio calidi-
tatis ꝑtranſit ſpiritum: aut ad corpus: aut humo-
rem. ¶ Licet ſint de hominibus qui dicant ꝙ ipſa
quandoqȝ remanet ſex diebus. ⁊ conſumitur inte
gra conſumptione: cui nō eſſet ſimilis ſi permutaꝛ
tur ad genus aliud. ¶ Et hec quidem febris eſt
facilis curationis et difficilis cognitionis et ſimiliter
principium ethice. ¶ Et homines quidem veloci
us cadentes in febres ephimeras: ⁊ qui vehemen
tius leduntur ab eis ſi erretur in eis: ſunt illi in q̄
bus calor et ſiccitas ſunt magis vincentes: quoniā
perueniunt velociter ad ethicā et tertianam. De
inde illi in quibus calor et humiditas vīcunt. quo
niam perueniunt velociter ad febrem putredinis
Deinde illi in quibus calor eſt plus. ¶ De-
inde illi in quibus eſt plus ſiccitas. ¶ Et qum
illi qui hn̄t cōplexionem ſiccam ⁊ calidam accidit
fames ⁊ adueniūt cū ea vigilia ⁊ labor aīalis ⁊ la-
bor corporeus feſtinat ad ipſū febris ephimera
cum horripilatione quadam. Quod ſi non ſuccur
raꝛ. ⁊ cibet ſtatiȝ feſtīabit ad ipȝ febris putredīs.

Signa ꝓpra febrium ephimerarum diſtinguen-
tia eas ab alijs Capitulum. vi.

De ꝓprietatibus earum ē ꝙ ipſe non fiunt
a cauſis antecedentibus: neque incipiūt
um coarctatione ⁊ eſt ꝙ ipſe non inci-
piunt ſecundum plurimuȝ cuȝ rigore ⁊ frigore ex
tremitatum ⁊ ꝓfundatōe caliditatis: ⁊ declinatōe
ad pigritiā ⁊ ſomnum ⁊ ſubmerſionem pulſus et
ſubtilitatem eius et diuerſitatem eius ⁊ paruitatē
ipſius. Immo fortaſſe accidit in principio earum ſi
militudo frigoris et horripilationis et punctio:
cuius cā eſt vapor chimi mali et remouetur velo
citer et accidit ſed raro rigor pp multitudinem
vapoꝝ ledentium lacertos pp punctionem ſuam
ſuꝑflua multitudīe. ¶ Et eſt eius inflātio nō mor
dicatiua aſperſa: immo bona ſicut caliditas corpo
ris laborantis ⁊ ebrij. ¶ Et qum ē vrina in prio
die digeſta. et pulſus bonus: tunc iudica ꝙ eſt fe-
bris ephimera: ⁊ illud ideo quoniam vrina non
alteratur in ea in quantum ipā eſt ephimera et eſt
ſedimen eiꝰ digeſtum nō decliue ad colorem hūo
ris: ⁊ eſt quandoqȝ nubes eius pendens: quādoqȝ
eſt natans boni coloris: et quandoqȝ accidit vt nō
equetur color eius tamē eiꝰ ſubſtātia ē equalis et
nō alteraꝛ color eiꝰ niſi pp id quod aſſociatur ei de
cā alteratōis vrine: ꝗuis nō ſit illic febris ephi-
mera: ex eo qđ dicēus in tertiana: ⁊ ſimilibus ei.
Et plꝰſus eſt decliuis ad ſpiſſitudinē ⁊ fortitudinē
⁊ magnitudinem niſi in ea q̄ eſt a paſſionibus debi
litantibus: ⁊ niſi fuerit in ſtomacho humor mordi
catiuus aut frigidus aut cā alia de his que mutant
pulſum p̄ter febrem. Et raro quidem diuerſifica
tur: ſi vero diuerſificetur erit ei ordo. ¶ Nam
ſi diuerſificetur illud: tunc erit pp cauſam aliam ā
tecedentem febrem: aut vicinantē ei ſicut eſt la-
bor vehemens: aut mordicatō vehemens in vi-
ſceribus et ſimilia his et quandoqȝ accidit vt indu
retur pulſus pp frigus vehemens: et inſpiſſans in
frigidans: aut pp caliditatem ſolis vehementem
exiccantem: aut ꝓpter vehementem laborem exic
cantem: aut famen: aut anguſtias: aut vigilias: aꝛ
euacuationes: et quandoqȝ feſtinat in eo dilatatio
⁊ tardatur conſtrictio: ⁊ nō feſtinat pluſꝗ natura
lis niſi raro et cum velocitate pauca: quoniam ne
ceſſitas euentationis in eo eſt vehementior ꝗ ne-
ceſſitas educendi vaporem corruptum: vapor nā
qȝ in eo nō eſt corruptus cōparatione ſui ad equa-
lem. Immo eſt bonus comparatōe ſui ad euȝ: ¶
Et quȝ ambiguus ſit tibi pulſus ⁊ cōſtrictō ipīus
tunc ſcias ex anhelitu: ⁊ pulſus quidem reddit

post erradicationem eius ad consuetudinem eius
naturalem in illo corpore et hoc est signuz bonuz.
Et scias penitus ꝙ quotiens vrina ⁊ pulsus sūt bo
ni: significant ꝙ febris est ephimera ⁊ qñ nō sunt
boni non oz vt nō sit ephimera. ¶ Multotiens e
nim est in ea vrina tincta: ⁊ pulsus diuersus et de
bilis et puus. ¶ Et de illis q̄ signt ꝙ ip̄a est febris
ephimera est vt sit pricipium eius facile et leue: ⁊
sit augmentum eius non addens supra duas horas
⁊ neque associentur statui accidentia vehementia:
⁊ vt nō accidant in ea accñia praua: ⁊ non sit in ea
ebullitio caloris vehemēs et minorent̄ cum ea do
lores: ꝙ si cū ea dolor fuerit capitis aut dolor a-
lius non sit fixus insepabil' post erradicationez ei-
us: ⁊ hec quidē sig̃t ꝙ ip̄a est ephimera. ¶ Et p̄ri
mum quidem erradicanionis eius fit p sudorem
⁊ hūorositatem similem sudori natali nō humoro
so: ⁊ non sit vehemēs supfluitas itez in q̄titate
sua immo appinquat sudori naturali inquantitate
sua: sicut est pximus ei in qualitate sua. ¶ Si enī
videris sudorē p̄rimū tunc febris erit non ephi-
mera. ¶ Et de eis de quibus febris ephimera ex
peritur est vt ingrediat̄ balneum hñs eam. Quncq̧
moram fecerit euenire in eo quasi horripilationez
non cōsuetam: scitur ꝙ febris est febris putredi-
nis: ⁊ egrediatur habens eam ex balneo illico: ⁊
si nihil alteratur a dispōe sua tunc febris est ephi-
mera.

Permutatio febris ephimere. C. vii.

Q Um expedit vt febrē ephimeram patiēs
cibet: ⁊ errat medicus sup eam: ⁊ non
cibet ip̄m: pmutatur febris in corporibz
cholericis ad ethicam incendentem: ⁊ in corpori-
bz carnos̄ ad sinochā q̄ ē absq̧ putredine: ⁊ fortas
se permutatur ad illam que est cum putredine.
Et sil'r quando necessariuz est adiutorium in aperi
endo poros et rarificando corpus et nō: sit fit inflā
matio in humoribus retentis in corpe inflāmatōe
eius quod calefacit cum fortitudine eius quod pu-
trefacit.

Signa pmutationis febris ephimer̄ ad febres ali-
as. C. viii.

S Ignificatio illius est ꝙ ip̄a declinat absq̧
sudore: aut humorositate: aut cuz sudo
re absq̧ mundificatione p sudorem et est
declinatio longa difficilis ⁊ absq̧ mundificatione
pulsus. Immo remanet in pulsu aliquid ⁊ rema-
net dolor capitis si fuerit: ⁊ hoc totum significat
pmutationem ad febrem putrefactionis hūoris:
aut ethicam. ¶ Nam si cause fuerint vehemētes
aut prolongetur mora eius pmutabit̄ ad ethicam.
Qd̄ si ad ethicā pmutet̄ videbis tactum arteriarū
cal'm valde: ⁊ videbis febrem similem vl' fixam
⁊ in omnibus membris addit̄ calefactio sup replo
nem: ⁊ in tēpore acceptionis cibi: aut videbis pul
sum fuare equalitatem cum duritie ⁊ paruitate.
Et videbis signa reliqua que diximus de signis
ethice: et qñ pmutatur ad genus febrium quod no
minat̄ sinocha absq̧ putredine videbis additionē
et repl'onem caliditatis: ⁊ inflāmationē faciei. ¶
Et qñ pmutatur ad febres putredīs apparēt hor-
ripil'o et diuersitas pulsus et puitas et coarctatio: ⁊
est caliditas mordicatiua sicca ⁊ vehementia acci-
dentium. ¶ In vrina autem fortasse remanet di-
gistio ex substantia ⁊ ī pluribus non apparet in ea
digestio.

Curatōis febris ephimere secundū modum vni-
uersalem. C. ix.

I N omnibus spetiebus febris ephimere
oz vt afferantur sup corpa patientiuz e-
as: ea que nutriant eos nutrimento bono
cum velocitate digestionis: quoniam febriens est
eger: et eger ē lesus. ¶ At quibusdā eoꝝ cōce
ditur deliciari in eo: sicut patienti ex labore et an
gustia et fame. ¶ Et illis ī quoꝝ corporibz cholā
plurima est. Et qui conqueritur se pati horripila-
tionem in principio deglutiat cibum infusum in a
qua: aut vino vt sit magis penetrans. ¶ Et isti q̇
dem cibantur etiā in principio febris ⁊ quibusdaz
phibetur deliciari in ea et īuitur eis vt fiant sub
tiliatiua sicut in patiente ex oppilatione ⁊ sollidi-
tate et ex apostemate. ¶ Et melius quidem est
vt postponat̄ cibatio vsq̧ ad declinationem nisi ī
illis quos excepimus. ¶ Et aqua frigida quidem
oz vt nō phibeatur in principio rei quoniam vir
tus est fortis quare non timetur debilitas eius ⁊ ē
melior cura in ifrigidando. ¶ Uez si fuerit illic
debilitas in visceribus et febris iam extendit̄ aut
fuerit vehemens: tunc melius est vt de ea nō m'l
tum sumatur ⁊ conceditur eis balneum qum eoꝝ
poxisimus cōsumitur in febribus ephimeris pp ac
cidentia de quibus est humectatio et de quibus ē
sudatio et rarificatio poroꝝ et de eis est infrigida
tio in quieta dispōe ⁊ phibetur vbi timetur casus
putredinis. ¶ Et non oz vt euitet balneum nisi
hñs eam ex oppilatione ppea ꝙ balneum generat
egritudinem putridam: ⁊ sil'r patiens eam ex sacie
tate nauseatiua nisi in fine rei et qum dilatant̄ po-
ri et descendit nauseatiua sacietas. ¶ Illic enim
oz vt balneet. Et hñs catarrum non balneetur ni
si sit adustiuus. ¶ Et omnes hñtes febres ephi-
meras oz vt nō plongent moram in aere balnei:
īmo in aqua eius q̄tum volunt nisi hñtes eaz ex
sollíditate et ex spissitudine. eis enim conuenit vt
plongent moram in aere balnei donec sudent.
Embrocatio autē si fuerit infūdendo: aut liniēdo
tantū oppilat poros. ¶ Et in curatione omnis fe
bris ephimere que est ab oppilatione extrinseca
aut intrinseca fricatio aperit poros habentis eam.
deinde si obuiat humiditati plurime resoluit eam
et si obuiat humiditati pue exiccat eam. ¶ Eua-
cuatione autem non indiget aliquis eoꝝ nisi habēs
oppilationē repl'onalem: ⁊ habens nauseatiam saci
etatem et qui habent febrem ephimeram ex solli
ditate cuius corpus est repletum.

Species febris ephimere. C. x.

D E febribus ephimeris sunt q̇ omnino cō
parantur ad dispōes aiales. ¶ Et de
eis sunt que cōparantur ad dispōes cor
poreas. ¶ Et de eis sunt que pportionantur ad
res que eueniunt deforis. Et de compartis ad dis
positiones animales est illa que fit ex angustia ⁊ il
la que fit ex tristitia et illa que fit ex existimatiōe
et cogitatione ira et vigiliis et somno et tranquil-
litate et timore et gaudio. ¶ Et de pportionatis
ad dispōnes corporeas sunt ille que comparantur

ad res que sunt actiones et motus et de eis sunt
q̄ cōparat̄ ad non actiōes ⁊ motus ⁊ ad contraria
eorum. ¶ Et comparate ad res que sunt motus ē
que fit ex labor̄ et illa que ex tranquillitate et illa
que fit ex euacuatione: ⁊ de eis est febris ephime
ra ex dolore: et de eis est febris ephimera q̄ ē cū
sincopi: et de eis est illa que fit ex fame. ¶ Et
de eis est illa que fit ex siti. ¶ Et de con-
paratis ad ea que non sunt actiones est illa que fit
ex oppilatione: et de eis est illa que fit ex nauseati
ua sacietate. Et de eis est illa que fit ex aposte-
mate: ⁊ de eis est illa que fit ex sollicitate. ¶ Cō
parate autem ad res que accidunt deforis sunt si-
cut illa que fiūt ex adustione quecunq; adustio fue
rit et sicut que fit ex frigore et sollicitate et ex a-
blutiōe. dica itaq; vnanq; q; earꝫ cū curatōe sua.

De febre ephimera ex angustia et signis eius Ca
pitulum. xi.

Quandoq; accidit ex motu spiritus ad in-
teriora et occultatione eius in eis ꝓpter
superfluitatem angustie febris spiritua-
lis. ¶ Cuius signa sunt igneitas vrie et acuitas ei
us ita vt habens eam sentiat acuitatem ipsius ꝓpt̄
dominium siccitatis in ea et est motus oculi ad
clausionem decliuis: et est oculus submersus pp
resolutionem cum quiete et subclusione ⁊ facies ē
tendens ad citrinitatem pp ꝓfunditatez claritatis
et pulsus est ad debilitatem et paruitatem decli-
uis et forte decliat ad duritiem.

De cura. C. xii.

Oportet vt hn̄s eā mltiplicet introitū tine
⁊ ponat p̄ rimū sue intētionis ī balnea-
tione cū aqua balnei absq; aere ei⁊ mul
tiplicet etiam inūctionem cuz fricatione post illd̄.
Oleum eniz aliquod est magis iuuatiuum ei q̄ bal
neū et vtatur lenificantibus et odoriferis frigidis
et ponat super pectus suuz epithimata infrigidan
tia ex mucilaginibus et succis et aquis bonis et su
mat ipotu vinum plurime cōmistionis est enim
bonū medicamē ei.

De febre ephimera ex tristitia. C. xiii.

Quandoq; accidit ex multitudine tristitie
pp rez q̄sitam motus laborio sus spūm
calefaciens faciēs cadere in febrem: cui⁹
sig̃a sunt similia signis eius que ex angustia: nisi
quia motus oculi cuz ꝓfunditate sua pp resolutio
nem que est ad partem extrinsecam et pulsus n̄ ē
dimissus depressus: immo est in eo cum debilita-
te: sed est cum eo saltus. ¶ Et cura eius est sicut
cura eius que est ex angustia.

De febre ephimera ex cogitatione. C. xiiii.

Quandoq; accidit ex multitudine cogitatio
nis in rebus febris similis illi que est ex
tristitia nisi q2 motus oculi est equalis n̄
ad clausionem neq; ad exitum decliuis: ⁊ est decli
uis ad ꝓfunditatem: ⁊ pulsus est diuersus in dila
tatione et cōstrictione: ⁊ p̄rimū quidē est equalis
et facies est ad citrinitatez decliuis. ¶ Et cura ei-
us est cura illius q̄ est ex tristitia.

De febre ephimera ex ira Capitulum decimum-
quintum.

Quandoq; accidit pp supfluitatem motus
spūs ad exteriora in dispōe ire calefa-
ctio supflua adurens spiritum et febris. ¶ Cuius
signa sunt rubedo faciei nisi ꝑmisceatur ei timor
quoniam citrinatur et inflatio faciei similis ei qui
inflatur in dormitione et sunt oculi rubei tenden-
tes exterius pp vehementiam motus spūs ad ex-
teriora. ¶ Et quandoq; accidit quibusdam coruz
tremor pp motū hūoris: aut pp debilitatem natu
rum et est aqua rubea acuti tactus ꝓpter acuitatez
suam. ¶ Et quandoq; est cum ea aliquantulum
claritatis et pulsus est grossus plenus pulsans fre-
quens

De cura Capitulum. xvi.

Fac eos quiescere et fac vt occupentur le
tificantibus et narrationibus et vocibus
bonis et ludis mirabilibus et fac eos in-
gredi balneum in aqua tepida non p̄rimi caloris:
et inungantur plurimum cum aliquo oleo p̄rimo.
Illud enim est magis conueniens eis q̄ aqua cali-
da et cibentur eis que infrigidant et humectant ⁊
ꝓhibeantur a vino omnino non est eis via ad ip-
sum.

De febre ephimera ex vigilijs Capitulum deci-
mūseptimū.

Quandoq; etiam accidit ex vigilijs febris
ephimera. ¶ Cuius signa sunt antecess
sio vigiliarum: et guitas palpebrarum.
quoniam fortasse non aperit eas: ⁊ ꝓfundatio o-
culi pp resolutionem: ⁊ inflatio palpebrarum
pp corruptionem cibi et multitudinem vaporis: ⁊
conturbatio vrine pp priuationem digestionis:
et debilitas pulsus: et citrinitas faciei pp malitiam
digestionis: et inflatio eius pp excitationem ex ma
litia digestionis: sed non est cum rubedine sicut ī
illa que est ex ira.

De Curatione Capitulum decimum octauum.

Curatio autem eius est ociari et quiescere
⁊ dormire: et embrocare caput cum e-
is q̄ infrigidat et humectant: et balneum humidū
et cibi bonorꝫ chimorꝫ: ⁊ inunctiones humectātes
Et vinum est ex rebus magis cōferentibus eis: ⁊
sumant in potu ipsum sine timore: nisi fuerit do-
lor capitis.

De febre ephimera ex somno et quiete Capitulū
decimumnonum.

Aspiritu quandoq; resoluunt̄ vapores
calidi p̄ vigilias et motus. ¶ Qum er-
go ꝓlongatur sōnus et tranquillitas et n̄
resoluuntur: accidit ex eis calefactio spiritus ⁊ fe-
bris eius. ¶ Cuius signa sunt ista: significant eni
eam antecessio somni ⁊ tranquillitas p̄rima et pro
prie que non est in cōsuetudine: et cadit contrariuz
cōsuetudinis: ⁊ sig̃t ipsam resolo̕ vaporosa et pul
sus.

De curatione eius. C. xx.

Curatio eius est sudatio in aere balnei: ⁊
ablutio equalis cum aqua calida: ⁊ pau-
citas cibi et declinatio eius ad id quod ī
frigidat et humectat ipsum: et exercitium tēpera-
tum: ⁊ nō oz vt bibat vinum.

De febre ephimera ex gaudio Capitulum vigesi
mum primum.

Quādoq; accidit ex gaudio febris sicut illa que fit ex ira. ¶ Cuius signa sunt ꝓxima signis eius que est ex ira. nisi quia forma oculi est forma gaudentis non forma irascentis. ¶ Et est frequentia in pulsu minor. Et cura eius est ꝓxima curationi eius que est ex ira.

De febre ephimera ex timore Capitulum vigesimumsecūdū.

Quandoq; accidit ex timore febris secūdū semitam que accidit ex āgustia. ¶ Proportio nanq; timoris ad angustiam est proportio ire ad gaudium ex hoc: ꝙ motus timoris est ad interiora et ire ad exteriora: et fit subito: ⁊ aliorzmodorum fit gradatim. ¶ Cuius signa sunt ꝓxima signis eius que fit ex angustia: nisi quia diuersitas in pulsu est vehementior: et forma oculi eius est forma territi. ¶ Curatio eius est ꝓxima curationi eius que fit ex angustia: et oz vt securetur a timore: et veniatur ad eum cū nūtijs gaudere facientibus: ⁊ letificantia sunt iuuatiua ei.

De febre ephimera ex labore Capitulum vigesimumtertium:

Labor qñq; ꝑuenit ad summum in calefaciēdo corpus et spiritum: ita vt fiat febris nocens operationibus ⁊ est plrimi nocumenti: et ḡuitas ipsius super vitalem ⁊ animalē. Signa sunt antecessio laboris et additio calefactionis iuncturarꝫ sup alia: et tactus lassitudinis et siccitas corporis. ¶ Et quandoq; accidit in fine eius humectatio si fuerit labor tempatus in eo. i. quando non est in eo exiccatiuum aut frigus ꝓhibēs sudorem. ¶ Si aūt labor fuerit supfluus mioratur humectatio et sudor: ⁊ quandoq; sequitur ipsum tussis sicca pp cōmunitatē plmonis: ⁊ qñz declinatio cōplōnis est: ⁊ pulsus eius puus debilis et quādoq; declinat ad duritiem: et vrina est citrina calida pp motum subtilem: et propter resolutionē.

De cura. C. xxiiij.

Curatio eoruz est tranquillitas et balneatio in tina: ⁊ in vnctio fricando ꝓprie super iuncturas: et acceptio cibi boni chimi humectantis secundum quantitatem qua digeratur de genere carnium pullorꝫ et edi et piscium puoruz. ¶ Et quoniā virtutes eorum sunt debiles: tunc nō oportet vt cōfidant de se posse digerere: quod digerebant in dispōe sanitatis: immo minus illo. ¶ Et propter hoc cibentur eis quorum paucum nutrit plrimum sicut ea que diximus: ⁊ sicut vitelli ouorꝫ sorbilium et testiculi gallorꝫ sunt eis boni. ¶ Quidam tamē existimauerūt: ꝙ oz vt patientium laxitudinem regimen plus subtilietur ꝙ̄ aliorꝫ. ¶ Sed illud non est rectum. ¶ Et oz vt sumāt de fructibus humidis: et sumant in potu uinum plrime cōmistionis si fuerint asueti: aut iuleb: et aliud si non fuerint consueti et oz vt eorꝫ inunctio sit plrima ꝙ̄ inunctio aliorum cum oleo aliquo vt hūectentur corꝫ mēbra et iuncture ex siccitate: et iterum vt mollificetur illud quod accidit eis de tensione. ¶ Et oleum viol. est de oleis melioribus eis. ¶ Et oz vt cōmunicet inunctio eorꝫ corpori et ꝓprie capiti et collo et spondilibꝫ dorsi et iuncturis omnibus: et ꝓprie post balneationem. ¶ Et oz vt asternantur strata eorum et aromatizentur indumenta eorꝫ: et sedilia eorum: ⁊ si indigent iteratione balnei pp reliquias iterentur omnia que scripta sunt in capitulo suo.

De febre ephimera ex euacuatione Capituluz vigesimum quintū.

Quandoq; accidit ex cōmotione humoruz post ventris solutionem motus spirituum superfluus et inflāmans in ipo febrem pp mltitudinē lassitudinis que sequitur ipāz Et quandoq; faciunt eam medicine solutiue: ppea ꝙ calefaciunt. ¶ Et quandoq; sequitur phlōiā ꝓpterea ꝙ redire facit humiditatem vaporum: et sanguinitatem eorꝫ ad furiositatem cholericam.

Curatio. C. xxvi.

Oportet vt subtilietur in retinendo vrinam ꝑ ea que sunt ordinata in capitulis suis: et vt cibetur eger cum eo quod cōfortat plus et secūdū quantitatem qua digeratur d̄ eis que infrigidant et humectant et sint in eo pontica stiptica: ⁊ ponātur sup stomachuz emplā et embroce confortantia calefacta nō tepefacta. ¶ Naz omne tepidū est mollificatiuum et r̄soluit virtutē Et de hac summa est lana in fusa in oleo nardino aut oleo f̄lore eo aromatizato: ⁊ exprimat̄ adeo donec sepentur ab ea partes olei et ponātur super cor et ep ea q̄ infr̄iant.

De febre ephimera ex dolore Capitulum vigesimumseptimū.

Dolor quandoq; calefacit spūz adeo donec inflāmet̄ febris. Signa. Dolor in capite: aut oculo: aut aure: aut dente: aūt iuncturis: aut extremitatibꝫ: aut colica: aut hēorroidibus: aut alijs de doloribꝫ furūculorꝫ.

De cura eius que fit ex dolore Capitulum vigesimūoctauū

Regatur dolor cū eo qđ oz in capitulo suo deinde curetur cura eius que fit ex labore. Quod si timeatur ex potu vini motus doloris: nō det̄ i potu.

De febre ephimera ex sincopi Capitulum vigesimūnonū.

Quandoq; accidit ei cui supuenit sincopis pp cōmotionē spūs: diuersa calefactio ⁊ conuertitur in febrē: ⁊ qñz remouent d̄ ea post ablationez timoris in sincopi reliquie. Signa. Uicinitas sincopis: et casus virtutis absq; signis febrium aliarꝫ q̄ nō sunt ex febribus ephimeris et pulsus in ea est diuersarꝫ dispōnum. Qñz enim cadit et destruitur: quādo vincit frigꝫ Et quandoq; fit velox et apparet qum dominat̄ caliditas: et similatur pulsui patientium extenuatione exiccatiuaz in duritie cū verminatōe.

Curatō. C. xxx.

Cura eius est cura sincopis et dare cibos velocis digestionis boni chimi: de illis quos sciuisti: et si indigueris vt des in potu vinum fac: ⁊ non cures de febre. ¶ Qum ergo liberatur ex sincopi et remanet febris simil̄ ei q̄ ē cū extenuatōe. curetur cuz eo qđ ē i canone

de infrigidatione ⁊ hũectatõe.

De febre ephimera ex fame. C. xxxi.

Q[q]uandoq́ȝ acuuntur vapores in corpore
qñq́ȝ nõ inueniunt nutrimentũ: ⁊ gene
rant febrem: et eius pulsus est debilis p
uus: ⁊ quandoq́ȝ declinat ad duritiem. Curatio.
Cibatio quidẽ in febre ẽ sicut ex sorbitionibȝ fa
ctis ex kist ordei cum oleribus ⁊ post illas cum ci
bis bonis confortantibus: et balneetur et effundat
super caput eius aqua plrima tepida et sedeat in ea
et humectet corpus eius cũ eis que sunt sicut oleũ
viol. et ros. et cucurbitinum.

De febre ephimera ex siti. C. xxxij.

H[h]Ec pxima est ei que est ex fame et est di
gnior vt accidat pp defectũ eius quo se
dat de aqua calitas fortis ĩ vaporibus.
Curatio. dare in potu aquaȝ frigidaȝ et aquas fru
ctuum frĩdoꝝ et ꝓprie ĝnatorum et hũectare cor
pus cum tina et si possibile est ei balneatio cum a
qua frigida faciat.

De febre ephimera ex oppilatione. C. xxxiij.

O[O]ppilationes fiunt in poris cutis pp spissi
tudinem eius et paucitatem ebullitõis: ⁊
mltitudinẽ ciboꝝ: et pp frigiditatem: Et
pp ablutionem cuȝ aquis frigidis stipticis. Et pp
adustionẽȝ solis: Et qñq́ȝ fit in vijs venaꝝ et me
atibus eaꝝ et orificijs ipsaꝝ et cursibus et vijs ea
rum. ¶ Et qm̃ dicitur febris ephimera ex oppi
latione nõ inuitur nisi ad hanc spẽm. ¶ Jllã plmq́ȝ
accidit vt minoret resolutio et multiplicet replo
et coarctatio et priuetur respiratio et aggregetur
vapor plimus et non r̃soluitur et tunc eueniet cali
tas supflua: et dũ pseuerauerit eius inflãmatio in d̃
biliori ex corporibus quod est spũs erit febris e
phimera: quȝ ergo inflãmat in sãguine ẽ spẽs famo
sa sinoche quam dicemus et est illa que est de sum
ma febrium humorum et non est pp putredinem
imo est pp inflãmationẽ et ebullitionẽȝ. ¶ Quod
si ptranseat illud ad putredinem quam facit oppi
latione et priuatio respirationis pmutat ad febres
putredinis et huiusmõi quideȝ oppilatõ: aut fit ex
mltitudine humorum et sanguinis aut ex grossitu
dine eoꝝ: aut ex viscositate eoꝝ: aut pp casãȝ rei
de causis oppilationis in instr̃o non in cursu: immo
sicut frigus constringens aut apa coarctans: aut na
scentia rei: aut aliud de illis quarum te oȝ reme
morari. ¶ Et hec quidem febris de febribus e
phimeris paꝝ pmutat ad ethicam: quoniã corpus
ĩ ea est plime matie. ¶ Et in hac febre iteꝝ est si
tis et inflãmatio et adherentia caliditatis et vrina
media inter igneam. ¶ Et hec febris est dificilis
ad cognoscendum: cuius similitudo ẽ pxima simi
litudini febriuȝ hũorum. ¶ Et hec febris quando
q́ȝ r̃manet vsq́ȝ ad dieȝ tertiũ et in eo quod ẽ post
ipsum sunt oppilationes plime fortes. Et non sũt
inspissantes: et non condẽsantes deforis: et si
sunt parue festinat eius erradicatio si non fuerit er
ror. ¶ Et hec febris inter febres ephimeras qñȝ
accidit ⁊ redit pp fixionem oppilationis que est cã
quare fiunt ei poxismi. ¶ Et hec quidem febris
multotiens permutat ad frigus et horripilationeȝ
et sigat q̃ ipsa sit putrida. ¶ Et cum illa que ẽ ex
oppilatione facit accider̃ dolorẽ post phlebotomiã
in latere sinistro non est excusatio iterationis phle
botomie p̃cipue quȝ sedatur febris et pseuerat do
lor. Signa. ¶ Quandoq́ȝ accidit febris ephimera
non ea causa primitiua et est longe declinationis:
tunc existiã q̃ ipsa est oppilatõ: et ꝓprie qñ decli
nat sine euacuatione cũ humectatione. ¶ Et veri
ficant existimationem tuam signa replonis ⁊ in cor
poribus plimi sanguis et generantibus eum: aut
grossorum humoꝝ viscosorum. ¶ Et differentia
quidem inter ea ambo est quoniam si oppilatões
in eis sunt pp grossitudinẽ hũoꝝ et viscositatem eo
rum significant ea signa nota eis et non est illic in
flatõ corporis et rubedo et extensio et ad summũ
signa multitudinis. ¶ Et illis in quibus causa est
r̃plo sunt signa replonis ex rubedine faciei exube
ratione venarum et inflatione et tensione et alia
apparentia. ¶ Et si supfluũt oppilationes pulsus ẽ
paruus et si non supfluũt nõ oȝ vt minoretur pul
sus. Cura. ¶ Qum cã est multitudo humorum ⁊
r̃plo tunc oȝ vt in principio ꝓperes ad phleboto
miam et euacuationem. ¶ Et vt phlebotões euȝ
cum iam non febrit tunc est melius. ¶ Et quãdo
febrit si non fuerit necessitas tunc statio est magis
conueniens: phlebotomia enim facit humores cur
rere ⁊ pmiscet inter eos. ¶ Si autem non fuerit
excusatio tunc non oȝ vt postponatur et tardetur
phlebotomia et euacuatio. Deinde fiat occupatio
in eis que aperiũt oppilationes ⁊ mũdificant mea
tus. ¶ Et nõ ꝓperes ante euacuatõeȝ ad mundifi
cãdos meatus et aptiõem. Jllud enim fortasse fit
cã ad attrahendum hũores subito ad quosdã mea
tus et inuiscandum in eis: et illud est res in qua sũt
errores plimi: et fortasse addit in oppilationibus
si fuerint grossi et ꝓprie si meatus in creatione sua
fuerint stricti. ¶ Quȝ phlebotomia iterum et
euõ qñq́ȝ educant superfluitates viscosas fumosas
facientes coarctatione sua hanc febrem et ꝓhibeat
vt pmutetur ad putredinem et ꝓprie qm̃ ad ul
timum facis eam peruenire et facis approximare si
copi. ⁊ si non sentis multitudinem humorũ immo
sentis oppilatiões: et q̃ ipse sũt accidentes a gros
situdine eorum et viscositate ipsorum: tunc fortas
se ñ idiges phlotõia supflua: ⁊ euõne supflua: imo
indiges aptione. ¶ Et apitio quidẽ est cuȝ abster
gentibus ex medicinis et cibis. ¶ Et ppea q̃ egri
tudo est febris non est possibile vt redeas in ape
riendo ad abstergentia calã: immo ad illa que sũt
inter sirupum acetosum purum vsq́ȝ ad illum qui
est cum seminibus: et aqua endiuie vsq́ȝ ad aquaȝ
feniculi. ¶ Et cibus sit ille in quo est ablutio: et
non in quo est viscositas sicut kist ordei. Et zucca
rum cum hoc quod ipsum est ꝓpinquum cibo est in
ipso aptio et absterisio: non est ergo malum si mi
sceatur cum kist ordei. ¶ Demũ oȝ vt conside
res qm̃ euacuaueris si necessaria fuerit euacuatio
eius et apparuerit sicut diximus an minuatur fe
bris et deficiat: et an si poxismos habuerit franga
tur et debilitetur poxismus eius secũdus a primo
Et cõsidera vrinam: et si inuenis eam non priua
tam digestione. ¶ Et in pulsu et si inuenis eum ñ
significare putredinem: pcedens secundum hoc r̃
gimen. ¶ Et intromitte egrũ in die tertio post

poxismum in balneū horā mollificatōis poxismi expectati si fuerit febris vsq3 ad quinq3 horas et i unge eum. ¶ Et frica ipm cū rebus in quibus est abstersio equalis sicut quod est inter farinam fabarum vsq3 ad farinam horobi et farinam radicum lilij ⁊ aristologie emollite cu3 aliquantulo mellis et aque. Quod si fueris ausus vti fortiori hoc: tunc vtere spuma baurac. ¶ Et si existimas q balneū alterat naturam eius in aliquo et facit accider̄ quasi horripilationē: non moretur in eo ictu oculi: opoilationes enim iste non sunt de gener̄ ea℞ quas apit balneum. ¶ Cum ergo egreditur de balneo non o3 vt approximet cibo neq3 vino: nisi post securitatem ex poxismo. ¶ Si aūt exigit dispō ut cibetur aliqͥtulum et nō toll'at: detur in potu id in quo est aptio sicut aqua ordei subtilis pr̄ie aque pauci ordei plurime decoctionis decocta cu3 apio.

Quod si poxismus nō iteratur ei: tunc balnea eu3 ho si desiderauerit illud et ciba ipm: ⁊ si fuerit poxismus diminutus a peroxismo primo et vrina fuerit bona tunc confide in ueritate curōnis et paucitate oppilationis et cura eum post erradicationē eius sicut curasti: et ciba ipsum. ¶ Et si venerit poxismus sicut fuit aut fortior illo: ⁊ vrina nō fuerit sicut o3: tunc egritudo est tendens ad putredinem: ⁊ curatio eius est curatō putredinis:

De febre ephimera ex nauseatiua satietate et repl'tione. C. xxxiiij.

Quandoq3 accidunt ex nauseatiua satietate vapores mali ex quibus accidit caliditas et inflāmatur spūs quare accidit febris ⁊ pprie in corporibus cholericis: et in illis q̇ non hn̄t amplos poros. ¶ Nam plrimū supfluitatum eo℞ vaporat vaporationes fumosas: et minoratur in eis eructuatio acida. ¶ Et de illis qui sūt vehementius dispositi ad illam: sunt illi q̇ incipiunt post nauseatiuam satietatem vti exercitio et motu ⁊ ire sub sole et balneatione postq̄ accdit eis hoc: multiplicantur enim in eis vapores fumosi et pprie qn̄ habuerint in corporibus suis dolorem ⁊ pprie in visceribus eo℞. ¶ De materia vero eructuationis acetose et in habentibus eam raro cōtingit vt generetur febris. ¶ Si aūt generet̄ erit debilis: imo non generatur. ¶ Et existimamus qd̄ generatur ab eructuatione acetosa: n est nisi satietas nauseatia. ¶ Et isti quidem cum eorum soluūtur nature iuuantur valde ⁊ remouetur febris eo℞ pp expulsionem superfluitatis supflue fumose. ¶ Et diuersificatur quide3 curatio eius cuius retinetur natura ex illis et cuius soluitur: ¶ Et si natura illius qui febrit ex nauseatiua satietate leniatur duabus ascellationibus aut tribus: deinde phlebotometur fortis fit sup eam fluxus ventris et fortasse fiet fluxus epaticus quem significabunt pulsus cordis et nigrido lingue. ¶ Et similantur accidentia febris ephimere ex repl'one accidētib3 febris ex ira: rubent enim oculi et facies valde ⁊ fit inflāmatio vehemēs et magnificatur pulsus: ⁊ fit velox et rubet vrina. ¶ Amplius qum plus r̄manet nō excedit tres dies. ¶ Et scias q febris ephimera ex nauseatiua satietate: quandoq3 venit cum piodis: quattnor aut septem et cum hoc est febris ephimera verum pulsus eius est sanus.

Signa: ¶ Signa eius sūt alteratio eructuationis ad acetositatem aut fumositatem. ¶ Cum ergo alteratur eructuatio ad sanitatem indicat sanitate3 Et vrina quidem isto℞ est priuata digestiōe aquosa ⁊ Et quando cā nauseatiue satietatis est vigilia ē in facie ⁊ faucibus eo℞ inflatio et in palpebris eo℞ est ḡuitas.

De cura. C. xxxv.

Patiens hanc nauseatiuam satietatem nō euāt q̇n aut sit natura eius non soluta aūt sit soluta. ¶ Quod si natura eius fuerit non soluta tunc pculdubio o3 vt solues eam: et si fuerit aliquid cibi aut fecis aut ḡuitatis remanens in stomacho tunc oportebit vt facias vomere ip3 deinde solue eum et considera vbi inuenit ḡuitatem. ¶ Et considera tunc an sit rectius euacuare illud cum clisteribus et suppositorijs aut cum aliquo quod bibitur desuper vt soluat aut deponat aut digerat et significat illud quod rectius est de hoc dispō eructuationis: fortasse enim necessarium erit si fuerit cibus stans fortiter et sit difficilis vomitus vt non aspiciatur ad febrem s3 administret̄ diapipereon vt precipitet̄ et descendat cum digestione aut administretur quod est debilius eo ⁊ administrentur embroce et empl'a digestiua cognita in capitulo digestionis et solutiua cognita in capitulo solutionis. ¶ Cum ergo descenderit tunc aut egredietur p se ipm aut iuuabitur cum suppositorio et tolleretur fames sup eū tam diu donec non remaneat hesitatio in destructione sacietatis nauseatiue: deinde sumat cibum leuem velocis digōnis boni chimi et sit intentio ad famem et somnu3 tantu3 quod excusat sollicitudinē i alleuiatione r̄ pl'onis. ¶ Quod si natura fuerit soluta considera an res que euacuatur sit illud quod est corruptum Et si fecerit illud non retineatur donec totum euacuetur tamen vsque ad postremum eius et expecta declinationem poxismi et fac ingredi ipm tunc balneum et ciba ipm nisi fuerit illic supfluum destruens fortitudinē. tunc enim non facias ipsu3 ingredi balneum. immo ciba ipm ⁊ conforta stomachum eius cum rebus quas scies et quaru3 quedam scripte sunt in capitulis de solutione vētris. Et de illis est lana infusa in oleo in quo est virtus absintij: aut etiam in oleo nardino postq̄ fuerit expressa et seperata fuerit ab ea maxima pars olei. Et si pseuerat solutio ⁊ inuenis id quod egreditur absq3 genere eius quod corruptum est administra oleum de cydonijs tepidum recens secundum hūc modum et oleum de mastice et non est iterum in oleo nardino contrarietas eis. ¶ Et fortasse administrauimus cerataria et pprie quādo non suffert dispō stricturam eorum super ventres eorum. ¶ Et quandoq3 indigemus emplastris fortiorib3 hoc de emplastris p̄dictis in colirica passione et da eis in potu aquas fructuum si toll'at eas: et da ei ad comedendum illud cuius alleuiatur nutrimentum et facilis fit digō sicut testiculi galli ⁊ pisces aradrach et p̄mitte super illud aliquid de fructibus et succis ⁊ robub stipticis. Et si abscinditur de appetitu aliquid: admoue ipsum cum eis que sciuisti et proprie cum eis que sunt ex cydonijs et qum euacuatum est: non est malum vt administres ei electu

arium forte de illis q̄ digerūt et confortāt stoma
chum et aperiunt oppilationes et illud post abla-
tionem febris et accidentium. ¶ Et iter quidem
ad phlebotomiam ē vt non fiat in ea donec decli-
net: tunc enim fiat: et illud quod prius datur in
potu est aqua ordei. ¶ Et cibꝫ sit sicut ille qui fit
de acresta cum cucurbita et amigdalis paucis. ¶
Et infrigidetur locus eius et odoramentū eius et
trocisci de canfora in quibus nō ponitur reubar
barum

De febre ephimera ex apostemate. C. xxxvi.

Febres sequentes apostēata interiora sūt
putride. Et quandoqꝫ associatur eis ethi
ca et non sunt de numero febrium ephi-
merarum. ¶ Apostemata vero apparentia sicut
sunt furunculi et exiture vl' bubones q̄ eueni-
unt in ea ⁊ ꝓprie apāta magna que fiunt in mem-
bris glandulosis et in carnibus que vocantur mol
les sicut illa que fiunt ī inguinibꝫ a superfluitatibꝫ
epis ⁊ in ascellis a superfluitatibus cordis et sub au
re a sup̄fluitatibus cerebri quandoqꝫ sequntur fe-
bres et nō euacuantur qui aut sit illō quod puēit
ex eis ad cor donec igneat ip̄m calefactio sola aut
cum putredine: ꝙ si fuerit calefactio sola: tūc
erit de genere febriū apostematū intrinsecoꝝ. ¶
Et plurimum quod accidit de istis febribus sequē
tibus apāta sequentia causas primitiuas ex vlceri
bus et scabie et doloribus et pcussionibus et casibꝫ
ad que expelluntur materie et retinentur in vijs
apud carnes molles est de genere febris ephimer̄.
Et plurimum quod accidit de istis febribus sequē
tibus apāta quoꝝ cause sunt antecedentes sicut re
pletiones et oppilationes preterite sunt putride.
Et secundum plurimum febres sunt radices et apā
ta sequentia licet quandoqꝫ accidat ecōtrario ¶
Hippocrates nominauit has febres malignas que
ex eis sunt ephimere et que non sunt ephimere.
Et febres quidem sequentes ea secūdū plrimū sūt
ephimere et si nō sunt ephimere sunt male. ¶ Et
plurimū q̄dē haꝝ sequnt̄ apāta sanguiea ⁊ quando
qꝫ accidūt sequentes herisipilaꝫ et similia ei. Siḡa
fiḡa eaꝝ sūt ea q̄ dixius de ātecessiōe apātū āte e
as ⁊ facies est īflāmata ⁊ rubea et ē additū ī ea su
p dispōem sanitatis et n̄ est caliditas vehementer
mordicans: q̄uis sit multitudo eius in eis quoniā
huius apāta sunt sāguinea nisi sint febres sequen-
tes herisipilam: et tunc istis febribus succedit hūe
ctatio et est pulsus in eis velox magnus frequens
pp repletionem et caliditatē et est vrina aquosa al
ba pp cursum materierū ad apāta ⁊ vlcera. Cura
Oportet vt antecessio fiat in ea cum phlebotomia
⁊ fluxu ventris ¶ Et curetur apā cum eo quod
oꝫ in capitulo suo et subtilietur regimē: et non bi
bat vinum omnino: et non cibetur nisi post decli-
nationem completam et necessaria sunt ei extinguē
tia et infrigidantia humectanctia et empl'a in fria-
ta cum niue sup membrū infirmū apostemosum:
ita vt non noceant apāti: neqꝫ faciant ipsum crudū
immo infrigidetur via inter ipsum et cor infrigi-
datione penetrante in ꝓfūdū.

De febre ephimera ex terrestritate idest quando
cutis fit dura vt testa. C. xxxvii.

Hec febris iterum sequit̄ priuationē reso-
lutōis pp oppilatōes non ꝓfūdatas.
Et plres quidem hominū qum dimittūt
cōsuetudines suas balneandi febriunt. ¶ Et plu-
res eoꝝ sunt illi in quoꝝ corporibus generatur ua
por cholericus pp cōplexionē corpoꝝ eoꝝ: et cibo
rum ipoꝝ et aquaꝝ ipsaruꝫ malaꝝ et pp dispōes e
oꝝ antecedentes ex vigilijs. Curatio eius. Est ex
tinctio et administratio balnei et sudare in eo post
declinationem. ¶ Et fricari cum eis que sūt sicut
furfur et farina fabaꝝ et amigdal'. amare et semen
melonis et aliquid de alusen et baurac. ¶ Et sit
cibus eius extinguens et humectans: et vinum e
ius sit plurime cōmistionis et iteret balneuꝫ mul
totiens.

Febris ephimere ex calore. C. xxxviii.

Quandoqꝫ accidit ex calore aeris et calore
balnei et similium febris ephimera.
Et plrimum illius non accidit nisi ex ve
hementia caloris solis et est prima suspensio eius
cum spū animali. qum primum quod eo leditur
sit caput. calefacit enim aer eius et puenit ad cor
et fit febris: deinde spgitur in totum corpus.
Et qn̄qꝫ fit eius suspensio cum corde pp caliditateꝫ
anhelitus: et quādoqꝫ custoiditur caput a calore.
Sed illa que ex sole accidit plurimum incipit in ce
rebro et capite: et pp illud qui nō est mundus im-
pletur caput eius. ¶ Et illa que non fit ex sole: sꝫ
fit ex diebus canicularibus: et ex balneatiōe et ex
alijs impressionem facit in cor. Signa ¶. Signa
sunt causa eueniens ex vehementia inflammatio-
nis capitis in pte solari cerebri: et fortasse est cum
grauitate et replone si nō fuerit corpus mundum
et magnitudo anhelitus in parte cordiali. ¶ Et
illud quod apparet d' corpe vehemētis calefactio
nis calidius interiore eius. ¶ Et de illis quibus
scitur illud est ꝙ sitis eius est minor siti illius
cuius caliditas est illa caliditas et est in hac habitu
dine cōtraria vel diuersa ei que est ex densitate.
Cura. ¶ Est necessariū vt incipiatur in curatione
eius cum eo quod infrigidat ex embrocis sup cap̄
et pectus et ex oleis frigidis et ꝓprie oleo ros̄. in
frigidato sup niuem quod fundatur super caput ⁊
pectus ex loco longinquo: et detur in potu aqua
frigida ⁊ que currunt cursu eius: et sine cessatione
eius fiat illud vsqꝫ quo declinet febris. ¶ Cumqꝫ
aufertur ingrediatur tinam et non tangat eum ti-
na si fuerit cum eo febris: et balnea cum cuꝫ aqua
tepida ⁊ nō pmittas aerem eius calefacere ip̄m. ⁊
non timeas ex effusione aque calide sup caput eius
quoniam ip̄a hūectat et r̄soluit febrem: et necessi-
tas ad balneandum plus est ꝙ necessitas ad vngē-
dum. ¶ Cum ergo egreditur: tunc frica caput e
ius cum oleis frigidis sicut est oleuꝫ rosaceuꝫ et d'
nenufare.

De febre ephimera que accidit ex frigore et bal-
neatione. C. xxxix.

Quandoqꝫ accidit ex frigore et balneatio
ne cuꝫ aquis frigidis vt cōdēsētur pori
apparentes: et coarctētur vapores fumo
si secundū ꝙ dictum est in illa que fit ex testuosita
te: quare accidit febris et multotiens pducit ad pu
tridam. ¶ Et non pducit ad illam febrem nisi qn̄

vapor ꝓfocatus est acutus non suauis. Suauis enī nō gnerat eam. ¶ Signa eius. sunt cause et corpus in ea in primis quū tangitur non est vehemētis caliditatis. Quinq; figitur manus sentitur calor eleuari: et pulsus non est in puitate in qua est in illa que fit ex angustia et tristitia et fame quoniam non est illic resolutio. Sed est velox pp necessitatem scilicet attrahendi aerem nisi sit frigus vehemens et fortasse declinat ad duritiem et oculus ñ est ꝓfundus: imo qñq; est inflatus pp vaporez coarctatum. ¶ Et vrina quandoq; est alba: quoniā caliditas ē ꝓfocata et quandoq; est tincta: quoniā caliditas que resoluit̄ ex poris expellitur ad viaz vrine. ¶ Curatio. Cooperiatur in febre donec sudent quā ergo declinant ingrediantur balneum ⁊ balneētur cum aqua ad caliditatem declini et cū aere calido et embrocentur sup ipos aque in qbz decocta sunt sicut amaracuz et anetuz et sisimbriū et fricetur cum eis que diximus q̄ abstergunt poros et mollificant eos: et postponatur in eis inunctio vsq; quo sudent et fricentur et balneentur cū aqua calida valde. Et oz vt ātecedat balneatio cum aqua: balneationem cū aere: deinde inungat̄ cum aliquo ex oleis dilatantibus poros: et fundat̄ sup capita eoꝝ sicut oleum de aneto et keiri et de camemilla et cibentur cibis leuibus et aromatizentur. Et sumat̄ in potu vinum albuz subtile cōmistum et est melius eis ꝙ aqua pp quod est in eo d̄ sudatione et ꝓuocatōe. ¶ Et inunctio cum oleo aliquo patientibus ex labore est magis iuuatiua ꝙ patientibus ex soliditate.

De febre ephimera ex soliditate ex aquis stipticis C. xl.

Quandoq; accidit illis qui balneant̄ in aq̄s stipticitatē facientibz sicut sup quaz vicit virtus aluīs: aut draganti vt vehemens fiat spissitudo poroꝝ apparentiū quasi cōprimūtur eoꝝ vapores et accidit eis quod diximus aliquotiens et multotiens quidem ꝑducit ad putredinē.

De signis. C. xli.

Significant eā cause et quod significatur d̄ nigredine cutis quasi ipsa extensa sit ꝑparata ꝑparatōe qua ꝑparat̄ur coria et sicut si tangatur cutis infusa in aqua draganti: et est dispositio in additione caliditatis post tempus idest ñ statim ex tactu cutis sicut in alijs de illis que accidunt ex oppilatōe poroꝝ: et pulsus est debilior et minor et vehementioris velocitatis. ¶ Et vrina ē vehementius alba et tenuis sicut vrina mulieris: et nō ē ī corporibus eoꝝ diminutio neque in oculis eoꝝ ꝓfundatō. ¶ Cura. Oz vt curetur cuz ꝓpinquitate curationis eoꝝ qui sunt ante eos. Ueruntamen eis non dat̄ in potu vinum nisi post fidutiam vehementie amplitudis poroꝝ. nisi sit cōdensatio pua: fortasse enim tunc aperit eā vinum. ¶ Et oz vt subtiliatio regimis iꝑoꝝ sit maior: et mora eorum in aere balnei et balneatōe eorum cum aqua calida maior ⁊ oz vt tardetur inunctio eoꝝ plus.

De febre ephimera ex vino. C. xlii.

Quandoq; accidit ex vino febris ephimera et cura eoꝝ est cura ebrietatis. ¶ Et fortasse indigēt solone cū aqua fructuū et similibus et phlebotomia et vomitu et ꝓprie quando ꝑseuerat dolor capitis eoꝝ. Et oz vt igrediatur balneum post declinationē.

De febre ephimera ex cibis calidis. C. xliij.

Cibi calidi faciunt febrem ephimerā et sicut illa que est ex sole secundū plurimū est cerebralis et in spiritu aiali et illa que fit ex balneo est cordialis et in spū vitali: silr illa que fit ex cibo est epatica et in spū naturali.

De cura. C. xliiij.

Cuius curatio est prouocatio cum infrigidantibus notis et solo nature est melior cum siracost et tamarindis et rectificare epar cum eis que sunt aqua enduie et oleuz et sirupus acetosus et empl'a in frigidantia ex sandalis et canfora et aqua ro. et oleo et succo eius ⁊ ex succis oleꝝ infrigidatis actu. Et extinctio cum cibis frigidis et humidis.

Principium sermonis de febribus putridis ⁊ complementum sermonis est in febribus sanguineis ⁊ cholericis.

Tractatus secundus sermo vniuersalis de febribz putridis. C. i.

Putredo accidit aut pp cibuz malum qū est ꝑparatus vt putrefiat illud quod generatur ab eo pp malitiā sue substantie. Aut ppea ꝙ velociter r̄cipit corruptionē quāuis sit bone substantie sicut lac. ¶ Aut quoniaz est aquosus nutrimenti mali cuius aquositatem recipit sanguis sicut illud quod generat̄ a fructibus tardis humidis valde. Aut quoniam est ex illis q̄ non conuertuntur ad sanguinem bonū: imo remanet hūmor malus frigidus quē abhorret calor innatus et succedit ei extraneus sicut ille qui generatur a cucūer̄ et citrulo et piris et similibus. Aut malitia artificij eius. Aut hora ipsius. Aut ordo eius secūdū ꝙ scis. Aut pp oppilationē ꝓhibentem respirationē et euētationē pp cōpl'onē corporis malaz quū non pōt digestionem facere bonā. Et sūt iterum virtutes de illis que nō faciunt in cibo aut humore aliquid pp priuationem respirationis hūorum quare dimittunt eū crudū. ¶ Et huiusmōi q̄dem cōpl'o aut generatihūorem malum aut corrūpit id quod generat pp abbreuiationē suam in digestione et quia mouet eum motu pigro. ¶ Et iste cause sunt iuuantes in generatione oppilatiōis generantis putredinem. Aut pp dispōes extrinsecas ex aeribus malis sicut est aer pestilentie et aer lacunarum et locoꝝ infusoꝝ in quibus madefiunt res vt linum et aspaltum. ¶ Et qñq; aggregant̄ de eis numerus reꝝ plurimus. Et p̄rimū cāꝝ putredinis humorum ē aut pp multitudinem humoris aut grossitudinem suā aut viscositatem sui. Et cāe multitudinis hūoꝝ et viscositatis et grossitiei humorum sunt note et inceptio oppilationis est nota. ¶ Ergo quando fecerint oppilationem accidit putredo pp euentationis priuationem proprie ⁊ quū fuerint succedentes motibus in non sua hora sup repl'onem et nauseatiuam satietatem. ¶ Et balneationes similiter aut sol calidus aut sumere

calefaciētia ſup replōnē et dimiſſio cautelle obfus
tōis digeſtiōis in ſtō et epate et ſuccurendi defe-
ctui ſi acciderit pp calefactiōez amboꝝ in epithima
tibus et vaporatōibus. ¶ Et putredo quidē qñ
eſt cōis corpori et quandoqꝫ eſt in mēbro pp de-
bilitatem ſuam aut pp vehementiā caliditatis ſue
extranee et ſue acuitatis aut doloris eius. ¶ Et
hūor recipiens putredinē aut eſt cholˈa talis mōi ut
ab ea vapor egrediatur qui ſit ſubtilis fumoſus
valde: aut ſanguis talis modi vt euaporet ab eo
vapor ſubtilis: aut phlegma talis mōi vt illud qḋ
euaporat ab eo ſit vapor ſpiſſus. ¶ Aut mlˈia ta-
lis vt illud quod euaporat ab ea ſit vapor fumo
ſus puluerulentus et putredo quidē cholere fa-
cit tertianam. ¶ Et putredo ſanguinis facit conti
nuaz. ¶ Et putredo mlˈie facit quartanā et que cur
runt curſu eius. ¶ Et putredo phlegmatis ſimili
ter vt multum facit quotidianam et que currunt
curſu eius. ¶ Et ſanguinis locus eſt intra venas
Cholˈa autem et phlegma et melˈia qñ putreſiunt
intra venas. Et quandoqꝫ putreſiunt extra venas
ſi non eſt cauſa alia: neqꝫ eſt putredo in apoſtema-
te intrinſeco quod det cordi putredinem continuā
faciunt periodos quos diximus. ¶ Sed vnicuiqꝫ
accidunt et erradicantur q̄uis phlegmatica nō er-
radicetur quin ibi ſint reliq̄e oculte. ¶ Et qñ pu-
treſiunt inter venas faciunt adherentiam febris:
⁊ non erradicantur neqꝫ eſt proxima ei que erradi
catur: immo eſt aſſidua inſeparabilis. ¶ Sed ei ē
vehementia p quam cognoſcitur poxiſmus qui ē
ei. ¶ Et qñ putredo eſt intrinſeca dominans ſup
venas omnes aut ſup plˈrimuz eius quod ſequitur
ex eis non ſunt forſitan additiones et diminutōes
apparentes. ¶ Quz aūt eſt ſecundū cōtrarium eis
apparent alterationes manifeſte. Et febris putre-
dinis quidem extrinſece non erradicatur et reddit
niſi: quoniam materiei q̄ putrefit ſupuenit putre-
do in tempore poxiſmi et ſunt eius humiditates
ex quibus pendebat caliditas et reſoluūtur et egre
diuntur ex corpe: quoniam non ſunt retente in ue
nis ita vt ꝓhibeant eas illud a cōplemēto reſolu-
tionis et remanet cinereitas eius et ipſius terrei-
tas que non ſunt vehiculum febris et caliditatis ſi
cut videtur de diſpōe cumuloꝝ ſtercoꝝ paulatim
paulatim donec fiat cinis totum deinde non rema
net caliditas. ¶ Et qñ non remanet in humore
adusto p putredinē caliditas d̄ſtruit febris quo-
uſqꝫ aggregetur vice alia ad locum putredinis. ¶
Et iam remanſerunt in ea reliquie caliditatis ex pu
tredine prima q̄uis non remaneat materia. Aut
pp inuentionem cāe prime putredinis in materia
prima et īflāmat in materia ſecūda ſecūdū ſemitaz
putrefactionis. ¶ Res ergo putredinis reſoluitur
ſecundum inuentionem caliditatis non deficientis
putrefacientis et reſoluentis et facientis cinerem et
ꝑtranſeuntis ad vicinum donec abſcindat terminū
et finiat materiam et non inueniat uicinum aliud ⁊
remaneat febris expectans materiam aliam et at-
trahat ad locum ſuum. ¶ Quum aūt putredo eſt i
tra venas tunc accidit vt ſit reſolˈo completa diffi
cilis ⁊ non reſoluitur putredo p continuitatem que
eſt in quibuſdam venis cū alijs et putrefit omnis
res que vicina eſt ei deinde reuoluitur ad vicinū

aliud. ¶ Et iterum illud quod comprehenſum
eſt in venis ē vehemētioris continuitatis ad cor.
Et iſte quidem febres quibus ſunt poxiſmi erra-
dicationis et temporis qāqꝫ dimittunt ordinem
ſuum pp diuerſitatem materierum in multitudi-
ne ⁊ paucitate et groſſitudine et tenuitate. Et ꝓpt̄
diuerſitatem in eis in generē ita vt ꝑmutentur que
dam materie et fiant de genere materiei alterius
que diuerſificatur in eis in ſpetie non in multitudi
ne et paucitate et tenuitate et groſſitie tantum. ¶
Et quandoque fit ex malitia regiminis egri aut pp
debilitatem eius: aut pp mlˈtitudinem ſenſus eius
Et paroxiſmi quidem q̄ erradicātur incipiunt ſecū
dū plˈrimū cū horripilatōe aut frigorē aut rigore et
reſoluūtur p ſudorē. ¶ Et non incipiunt cum fri-
gore: aut horripilatione ſecūdū plˈrimuz. Niſi aut
pp frigus hūoris: aut ꝓpea qꝛ hūor mordicat la-
certos: aut pp ꝓfundationem caliditatis ad interio
ra īdeuntis ad partē matiei: aut pp debilitatē vir
tutis: aut pp frigus aeris ſicut contingit tempore
hyemis. ¶ Et illud quod fit ex mordicatione ca-
liditatis eſt dignius vt ꝓportionet ad horripilatio
nem q̄ ad frigus. ¶ Et plˈrimū quod accidit de e
o eſt vt ſit ſicut punctio acuum in omni mēbro.
Ueꝝ reſolˈo matiei cū ſudore eſt: quoniā calidi-
tas putrefaciens vel putrida īſoluit hūiditatem ⁊
remanet cinereitas: qum ergo ſit illa hūiditas non
obſciſſa inuenis facilis ſit expulſio eius p ſudorem
in poris. ¶ Paroxiſmi aūt inſepabiles minunt̄: ⁊
non erradicāt p ſudorē neqꝫ incipiunt cum frigore
niſi pp debilitatem virtutis: aut pp ꝓfundatiōez
caloris innati: tunc enim infrīdantur extremita-
tes: et illud eſt ſignum malum. ¶ Et in quibuſdā
febribus cōponūt frigus et horripilatō: quoniam
materia que putrefit eſt compoſita ex frigido et
mordicatiuo. ¶ Et qñ componuntur quedam fe
bres putredinis tali compoſitione qua fiant in for
ma inſepabiles: et illud eſt verbigrā quando in-
cipit hūor putrefieri in loco: ⁊ qum ſupuenerit ei
putredo putrefit tota et cōſumitur ab ea: dinde i
cipit hūor de genere eius: aut non de genere eius
putrefieri: tunc obuiat poxiſmus ſecūdus tempo
ri erradicationis poxiſmi primi: deinde continua
tur res ita. ¶ Et qñ componuntur febres putre
dinis modis alijs compoſitionis quos diſtinguam
in capitulis ſuis. ¶ Et poxiſmi quidem febrium
ꝓlongantur qñ et abbreuiantur: ꝓlongatō eoruz
eſt ergo: aut pp groſſitudinē matiei ⁊ viſcoſitatē
eius: et multitudinē eius: aut ipſius quietem: aut
pp debilitatem virtutis aut pp debilitatem ſenſ9:
aut pp ſpiſſitudinē poroꝝ: quaꝛ̄ non reſoluitur hu
mor: ⁊ eorum abbreuiatio eſt pp cōtraria eoꝝ.
Et poxiſmi iterum feſtinant ⁊ tardantur: ⁊ tardi
tas eoꝝ eſt: aut ꝓpea qꝛ eoꝝ materia ē pauca aut
tardi motus ad mineram putredinis pp groſſitiez
ſuam: ⁊ hoc q̄dē eſt ſicut materia quartane. ¶ Et
velocitas eoꝝ ē quoniā ipa ē mlˈta ſicut phlegma:
niſi ſit vitreum quoniam poxiſmi eius qñ tardāt
aut ſubtilis ſicut cholera. ¶ Et deteriores q̄daz
febres ſunt inſepabiles in quibus putredo eſt itra
venas. ¶ Deinde ille que erradicantur in quibus
eſt putredo in toto corpore aut in partibus cordis
Et paꝝ quidē accidit ſenibus febris valde accenſa

pp frigus cōplōni s eoꝝ et paucitatem carnis ipꝫ oꝝ
Pulsus v̄o dispōes diuersificantur in febribus pu-
tredis ſꝫ diuersitatē eaꝝ in generibus suis ⁊ secun
dū diuersitatē spēi vnius eaꝝ in vehemētia et ōbili
tate ⁊ i fortitudie accñtiū et ōbilitate eoꝝ. ¶ Et
qñꝫ accidit ei durities: aut pp apā calīm vehemen
tis extensiōis: aut pp apā calidū in mēbro duro:
aut pp vehementiā siccitatis: aut qū dominatꝰ fri-
gus in principijs. ¶ Et qñꝫ fit lenis pp materiam
lenē phlegmaticam et sanguineā. Et ppea ꝙ apā
est in mēbro leni sicut illō quod est in epē et peri
pneumonia et lethargia: aut pp hūorositatē quꝫ ex
pectatꝰ qñ vult vt sudet. ¶ Et pulsus quidem sit
in principio poxismoꝝ debilis coarctatōis pp ad
uentū virtutis sup materiā et occupationē eius in
mundādo et euētando.

De sermone vniūsali ō signis febriū putredinis.
C. ij.

Significatꝰ febres putredinis aduentus cau
saꝝ añcedentiuꝫ eas et ꝓprie qñ nō est i
cis cā primitiua. ¶ Et pulsus et anhelitꝰ
cuius cōstrictio est velox quoniā necessitas est ad
mūdificādū vehemēs valde. ¶ Et est caliditas
mordicatiā nō suauis sicut est caliditas ephimere
febris. ¶ Et plrimū qdē febriū putredis antece-
dit almeliletu: et almeliletu qdeꝫ est dispō cui ad
miscetꝰ calīitas nō pueniēs ad hoc vt sit febris et
associatur ei lassitudo ⁊ pigritia et alices ⁊ saltus ⁊
cōmotio sōni ⁊ vigilie ⁊ cōstrictio anhelitus ⁊ ten
sio vēaꝝ et hypocondrioꝝ et dolor capitis et pul-
satio capīs: qū ergo ꝓlōgatꝰ facit cadeꝛ i febres pu
tredis: aut facit accideꝛ ōbilitatē et citrinitatē colo
ris: et qñqꝫ associantꝰ almeliletu añcedenti febres
multitudo supfluitatis et mucus nausea et vrina pl
rima et egō plrima putrida et ḡuitas capitis et
excitatō. ¶ Et accidit freqñtia in pulsu nō a cā in
trinseca: imo ex laboꝛ aut ira aut alijs. ¶ Dum
ergo acciderit in eo coarctatio tunc iā venit paro
xismus: et coarctatō qdeꝫ est submersio pulsus ⁊
puitas diuersi in quo accidūt pulsatōes magne for
tes et nō est velocitas eius fortis. ¶ Sꝫ diuersi
tas in principio et in augmēto est ex ꝓprietatibus
significātibus putredinē: q̄uis nō appeat in tertia
na plrima appitōe pp leuitatem matꝛei. ¶ Et de
signis quidē ꝙ febris sit putrida est eūo piodi pri-
mi sudoris et hūectatōis. ephimera eniꝫ est ecōtra
rio illius: licet in initio sit in tertiana pp leuitatem
p̄dictam vt sit simil' ephimere q̄ tamē ephimera ñ
pmutatꝰ ad putredinē. ¶ Et qñ fuerit augmentuꝫ
eius non pmistū non ꝓportionatū nō simile. ¶ Et
ꝓlixitas augmenti iterum significat ꝙ ipā est pu-
trida. ¶ Et additio pulsus in magnitudine secūdū
ꝓcessionem sigāt augmentum. ¶ Amp̄ aūt est in-
terpolata incipiens cū rigore aut horripilatione et
dimittit secūdum plrimum cū sudore ⁊ hūorosita
te et resoluitꝰ cū poxismis aut inseparabilis cū tepo
re et nō silīs ephimere in vrina et pulsu et cōple-
mēto mūdificatōis et qete accñtium. ¶ Et plrimū
quideꝫ putride sūt accñtia plrima ex siti et dolore
capīs et nigredine lingue et ꝓprie ap̄ statum ⁊ mul
tiplicatꝰ inquietudo ex angustia et agitatione ve-
hementi quam facit pugna materiei et virtutis
quandoqꝫ enim eleuatur materia et quandoqꝫ cō
surgit virtus. ¶ Et pulsꝰ silꝛ qñqꝫ tendit ad ma-
gnitudinē et fortitudineꝫ et qñqꝫ ad puitatem et ō
bilitatē et coarctationē. ¶ Durities aūt fit qñqꝫ
et non oꝫ semp vt sit: nisi sit cum febre apā durū
in quocūqꝫ mēbro sit. ¶ Aut apā in mēbro duro
q̄uis nō sit durū. Aut iaꝫ acciderit potus aque fri
gide aut aliquid aliud de illis que indurantꝰ pul-
sum de illis que dicuntur in libro pulsuum: ¶
Diūsitas aūt in principio et augmento est ex pro-
prietatibus febris putride. ¶ Et de significationi
bus eius fortibus q̄uis non appeat in tertiana pl
rimum pp leuitatem materiei ⁊ dum nō sit pulsus
fortis et non sit velox velocitate p̄dicta tunc fe-
bris adhuc est ephimera et nō permutatur ad pu
tredinem. ¶ Et est vrina in principio indigesta
aut paꝝ digesta et fortasse ē acuta. ¶ Et scias ꝙ a
febribus acutis interficientibus raro fit euasio: ni
si cū cōtractione mēbri. ¶ Et qñ alleuiatur febris
post quietem apātis in pleuresi ⁊ silibus tunc scias
ꝙ de materia remansit aliquid ⁊ ꝙ materia decli
nat ad locum vbi apparet dolor.

De singnis inseparabilibus. C. iij.

In cōtinua est diuersitas pulsus q̄ est ſm
febreꝫ appens valde et ē in plīmo eius
non habēs ordinem: neqꝫ pondus et per
seuerat febris et non sepatur post vigintiquattuor
horas et associatꝰ ei qō diximus de dispōnibus er-
radicalibus ex antecessione rigoris et alijs. ¶ Et
de illis que significant eam est eius assiduitas et ue
hemētia diuersitatis dispōnis eius apud augmen
tum minuitur eiꝫ qñqꝫ et augetꝰ uice alia.

De rebus in quibus differūt febres putredinis et
in q̄bus cōmunicatꝰ. C. iiij.

Febris q̄ est pp putredinē cholere motus
est tertianus siue sit motꝰ principij paro
xismi aut principij vehementie nisi spe-
cies eius que dicitur adusta cuius motus est occul
tus valō et est sicut insepabilis conclusa. Et tertia
na quidem pura est acuta pp subtilitatem materiei
et eiꝰ caliditas ē mag̃ mordicatiua pp fortitudinē
cholere. ¶ Sed est salutifera ppea ꝙ cholera est
leuis super naturā et quoniam ipā facit qetem. ¶
Tertiana vero nō pura est lōgioris spatij q̄ pura.
Et pura quideꝫ raro ptransit septem piodos nisi
ab errore. ¶ Continua qñqꝫ cōsumitur in ebdo-
mada. Et illa que est ex putredine sanguinis est
continua insepabilis et eius calor est plrimus cōis
cum lenitate nō cū mordicatione cholere et qñqꝫ p
uenit ad statum in quattuor diebus: phlegmatica
accessionē faciens omni die est lenis caliditatis per
cōpationē ad cholericam longam pp viscositatem
materiei ⁊ frigus eius ⁊ multitudinem eius et est
magni timoris. quoniā hēt paruuꝫ spatium inter-
polatiōis et qetis et quoniā ipsa associatur corrup-
tioni et debilitati in ore stomachi q̄ nō excusatꝰ: et
illud est de illis q̄ attrahunt accidentia mala ex sin
copi ⁊ pulsu cordis et casu appetitus. ¶ Et que de
ea est insepabilis est res magis similis ethice si nō
esset lenitas pulsus q̄uis qñqꝫ fiat durus etiam.
Et q̄tum est minus pura et minoris et breuioris
poxismi nisi declinet cū paruitate sue puritatis ad
mliaꝫ. ¶ Quartana aūt est nō acuta pp frigus ma
teriei longa pp illud et fortasse extenditur que de

ea pura est anno vno et non pura est brevioris sp a
tij vez in ea non est timor quoniam quietem fac i.
spatio longo et quoniã ipa nõ ẽ talis acuitatis quã
sequntur accidentia vehementia. ¶ Et quartana
quidez et tertiana assidua et interpolata cõsumunt
p vomitum et solutõnez ventris aut sudorẽ aut
puocationẽ vrine. ¶ In continua autem consumi
tur p buius et fluxũ sanguinis narium. ¶ Et scias
ꝙ principiũ plongatur in tertiana et status ĩ cõclu
sa et declinatõ ĩ icẽsiua et status et declinatio in cõ
tinua et status et declinatio in quotidiana: q̃uis ra
ro iueniat̃ quartana cõtinua ⁊ quotidiana integre
erradicationis. ¶ Et febres q̃n nõ curant̃ fm ꝙ
oz et pprie apostemose conuertuntur ad arefactio
nem et pprie in febribus acutis in q̇bus oz vt pa
tientes eas cibentur et nõ cibant̃ pp intentionẽ vt
pueniat natura sup materiam aut oz vt det in po-
tu aqua frigida et non datur in potu pp intentio-
nem vt nõ fiat cruda. et non succurritur cum exti
ctione alia. ¶ Quoniã si fuerit alia intentio q̃ di-
cturi sũus in cibatione et dando in potu aquam fri
gidam fortior duaz intentionũ p̃dictaz t̃ mittatur
sup eas ãbas et dimittatur obfuatio illaz duaz.

De significationibus accidẽtiuz febrium. C. v.

S Cias ꝙ acceptio significationum febrium
ẽ ex regĩe antecedẽte ⁊ q̃uo fuit. Et ex
dispõnibus antecedentibus et p̃sentibus
et ex regionibus et tẽporibus et ex etate et cõplo
ne et ex pulsu ⁊ vrina ⁊ vomitu et egõne ⁊ fluxu
sanguinis narũ ⁊ ex dispõe febris in rigore ⁊ su-
dore ⁊ qualitate caliditatis et ex poxismis et ex di
spõe appetitus et sitis et ex dispõne anhelitus et
ex coniunctis sicut dolore capis et vigilijs et alie-
natione ⁊ inquietudine et alijs. ¶ Febribus enim
assunt accidentia ex q̇bus significantur dispões
earuz de quibus sunt accidentia significantia ma-
gnitudinem eaz et ipaz puitatem sicut qualitas ca
liditatis et q̃titas ipsius. ¶ Et de ea ẽ que ẽ mor-
dicatiã vehemẽter ex quo prius inuadit vsq3 ad fi
nem suuz. ¶ Et de ea est q̃ mordicat in primis:
deinde minuitur pp resolõnez materiei et lenitur
⁊ de eis sunt q̃ mordicant. ¶ Et de eis sunt qua-
rũ caliditas est humida. ¶ Et de eis quaz calidi-
tas est sicca. ¶ Et sunt accidẽtia que significant ge
nus eaz sicut accidentia ppria cum tertiana sicut
principiũ paroxismi cuz punctione et horripilatio
ne et mordicatione caliditatis in eo. ¶ Et acciden
tia significãtia malitiam eaz sunt sicut inquietudo
et alienatio et vigilie. Et accidentia significantia
digestionem et indigõnez sunt sicut illud quod
dicemus de dispõnibus vrine ¶ Et accidentia q̃
significant crisim q̃ dicemus. Et accidentia signifi-
cantia sospitatem et contrariuz eius et dicẽus om-
nia illa. ¶ Et forme insunt iudicia plrima sicut il
le cuius conuertitur color ad plumbeitatem ex al-
bedine et viriditate et significat frigiditatez hũo-
rum et paucitatem caloris innati aut excitationem
⁊ inflãmationẽ. sicut accidit ei cuius causa est satie
tas nauseatiua et sicut velocitas tũitionis faciei ⁊
tornatilitas eius et tenuitas nasi et significant
aut vehementiam caliditatis aut subtilitatem hu
moris et velocitatem r̃solonis eoz pp amplitudi-
nem poroz et motus i se ipsis et exitus eoz a con

suetudine aut casus eoz habent significationes et
res de illis quas dicemus. ¶ Et accidentium fe-
brium q̃dam sunt quoz hora est hora status sicut
alienatio et cõmistio mentis pp in ĩslõnem capitis
Et de illis sunt quoz hora est principiũ sicut hor-
ripilatio et frigus et sicut pfunditas somni que cõ
seq̇tur plrimũ principioz febriũ pp debilitatẽ ce-
rebri et declinatio caliditatis ad ĩteriora corporis
vbi est materia et multitudo vapoz eleuatoz ab
eo p cõmistionez incipientez in corpore vsq3 quo
resoluit eos inflãmatio et adiuuat illud frigus cer̃
bri in se ipso et frigus hũoris q̇ vult putrefieri et
calefit. ¶ Et res ex quibus scitur dispõ febris et
ex qua spe sit sunt dispõ febris in acuitate sua: ⁊
sua leuitate: et dispõ febris in hoc ꝙ ipa accidit a
causis primitiuis et antecedentibus fm cõditionez
p̃dictam. Et dispõ febris adherentia sua et erradi
catione: et dispõ febris in acuitate sua cum rigore
et frigore et horripilatione aut eius contrario et
quod est ex eo. ¶ Et dispõ febris in dimissione
sua cum sudor̃ plrimo aut pauco. ¶ Aut dispõ p̃
terita regimis et etas et forma et tempus et ars ⁊
dispõ pulsus et vrine.

Sermonis de rigore et frigor̃ et horripilatione ⁊
fractione. C. vi.

H Orripilatio est dispõ in qua inuenit cor-
pus diu̾sitatem in frigore ⁊ pũctione in
cute ⁊ lacertis ⁊ añcedit eã pigritia ⁊ fra-
ctio ⁊ quasi fractio est maneries eius. ¶ Frigus
aũt ẽ vt sentiat in membris suis et dorsis lacerto
rum suoz frigus puruz. ¶ Rigor vo ẽ vt nõ pos
sit cõtiner̃ mẽbra sua ex cõmotione ⁊ tremor̃. eue
niente in eis ⁊ motibus iuolũtarijs: ⁊ fortasse est
frigus forte. ¶ Et non fit rigor fortis sicut in fe
bribus phlegmaticis ⁊ quartana. ¶ Et de causis
vehemẽtie rigoris ẽ vehemẽtia v̇tutis expulsiue
in lacertis et pp illud quanto est cã rigoris visco-
sior est rigor vehementior et sanguis submergit̃
cum rigore ad interiora. ¶ Et scias ꝙ humor
frigidus est q̇etus quẽ iã consueuit membrum in
quo est et q̇escit passio eius ab eo quare non sentit
frigus eius. ¶ Qũ ergo mouet̃ et spgitur sparsio
ne plurima aut pauca pp aliquaz causaz. s. pp cali
ditatem sepantẽ aut aliud patit̃ ab eo mẽbruz qd̃
erat non occurrẽs ei ⁊ setit frigus eius pp cãm cõ
plexionis diu̾se: ⁊ tu quidez sciuisti hoc in radici-
bus niu̾salibus scie medicie. Et multotiens q̇dez
accidit a phlegmate vitreo spso in corpe rigor nõ
pducens ad febrẽ et q̃nq3 sunt ei piodi ⁊ non ẽ for
titudo eis fortitudo rigoris pducentis ad febrez.
Et materia q̃ facit lassitudinem rigoris p paucitatẽ
suã facit rigorẽ p suam multitudinẽ anteꝙ putre-
fiat: nam si nõ putrefit non pducit ad febrem: et
q̃nq3 accidit frigus et rigor pp submersionẽ calo-
ris in corpe cã cibi ⁊ q̃ sunt ei similia. ¶ Et rigor
et frigus antecedunt febres: quoniã humor crudus
effundit̃ ad lacertos in primis ⁊ nocet frigore suo
p cõpationẽ ad lacertos. deinde qum incipit pu-
trefieri incipit calefieri. ¶ Et q̃nq3 antecedit ri-
gor febres pp mordicationẽ hũoris ⁊ fortitudinez
v̇tutis expulsiue q̃ est in lacertis sicut excutitur hõ
ex effusione aque calide valð sup cutem ⁊ pprie
qũ est salsus. Et fortasse fit nocumentũ eius quod

mordicat eam vt refugiat calor innatus ad interio
ra ⁊ dn̄etur frigus: quare fit cum mordicatione ca
loris frigus quasi frigus dn̄et. ¶ Et mordicatio q̇
dem caloris est apud panniculū tegentē interius.
Et quandoqꝫ accidit rigor ꝓpea qꝛ refugit calor
ad interiora sicut fit in a͞patibus intrinsecis. ¶ Et
qn̄z sig͞nt rigor et horripilatio sanitatem in febri
bus inseparabilibus: quonia͞ sig͞nt ꝙ materia ex-
pellitur ex venis et egreditur. ¶ Uerꝫ qn̄ non est
cū digōne et in hora cretica et non sequitur eam le
uitas est significatō ꝙ expl'sio illius q͞titatis nō ē.
quonia͞ virtus est vincens: immo quonia͞ materia
m'lta expellit̄ ꝑ multitudinē sua͞. ¶ Et de rigore
est q̇ sig͞t mortē et est ille quē seq͞t debilitas virtu
tis et casus caloris innati et siccitas. ¶ Horripila
tio v̇o fit ex causis paucioribus causis rigoris. Et
cōmotio anime piodi indicat piodū. ¶ Et senum
q̇dē febres sunt sepulte. Et qn̄qꝫ ē ca͞ in lōgitudīe
febris grossitudo in visceribus qua͞r resupinetur
febriens et extendat pedes suos et tanga͞t viscera
sua. ¶ Et qn̄ denig͞t lingua febrientis cū alleuia
tione febris tunc febris eius est sepulta. ¶ Et qn̄z
associa͞t febri palysis ergo curet̄ febris in primis.
Et de eis q͞conueniunt illis est sirupus acetosus ꝑ
mistus cū geleniabin et aqua ciceris cū oleo si tolle
rat febris. ¶ Et rasio capis est ex eis que inspissa͞t
cutez eius: quare ī'uertunt̄ vapores et fit fortis
febris.

De intentione ad curationes vniv̇sales febriū pu-
tredis. C. vij.

Fias ꝙ intentio in medicando has febres
qn̄qꝫ vertitur ad ꝑtem febris: qua͞r est
necessariuz vt infrigident ⁊ humectent
⁊ qn̄z ad ꝑtem materiei vbi necesse est vt mature
tur vel digeratur: aut necesse est vt euacuet̄. Et
digō q̇dez in grossa est equatio eius cum subtilia-
tione. ¶ In subtili est equatio eius cū ingrossatio
ne. ¶ Et qn̄qꝫ contraria sūt illa q̄ ī'q̇rit febris de ī
frigidatōe et illv̇ qv̇ req̇rit hūor de digōe et euō
ne ⁊ resol'one. ¶ Quandoqꝫ eiz ē digestiuuz et e-
uacuatiuuz cal'm: īmo est ꝭz plurimū ita: et tūc opꝫ
vt obſuet̄ magis timorosa de vna duaꝝ rerum.
Et fortasse cōtrariū est illud qv̇ cōuenit febri de
infrigidatione cum eis q̄ sunt sicut melones indi ⁊
reliqua olera ei quod cōuenit materiei de minora
tione. quare ꝓhibet illud dare ea in potu nisi vbi
nō est materia. ¶ Et oio sollicitudo sit vt postpo
natur aqua fructuum vsqꝫ ad ebdomadam et sit
cōtentus aqua ordei. ¶ Et omnes fructus nocent
febricitantibus cum ebullitione sua et corruptione
sua in stō. ¶ Et multotiens q̇dē inuenitur res que
digerit ⁊ subtiliat et infrigidat cū euōne sicut siru
pus acetosus. ¶ Et scias ꝙ febris qn̄qꝫ est tante
vehementie ⁊ acuitatis ꝙ nō lꝫ vti regie ca͞e: ī
mo indiget infrigidatione vltima: ⁊ ꝓprie quz n̄
inuenis virtutem fortem resistentē tollerantem.
Quod si invenis eaz resistentem tollera͞tem absci
de ca͞z et expelle hūorē et abscide cibum et nō in-
frigides infrigidatione que ꝓhibeat resol'onem.
Qv̇ si inuenis virtutem deficientē sis occupatus
in equando cōpl'onem contrariam ei quare infrigi-
da eam et viuifica virtutem cū cibo. Qunqꝫ fit
fortis ꝑ viuificationē sua͞ et vicit contrarium suū

redi ad ca͞m. ¶ Et qū tu infrigidas de istis febri
bus tunc non infrigides eam cū eo in quo sunt stip
ticitas et exiccatio: sicut sunt trocisci infrigidantes
nisi post ꝑ͞gtōnem et euacuationē. ¶ Et scias ꝙ
cura febris putride est diuersa a curatione febris
ethice. Curatō eim ethice ē cōtenta super contra-
rietatem egritudīs: ⁊ curatio febris putride non
est contenta super cōtrarietatem egritudinis tantū
īmo sup abscissionez cause eius: q͞uis illud quod ē
cōueniens egritudini et cibationi sit amicum vir
tuti ex parte sui. s. virtutis et inimicum virtuti
ex parte: quonia͞ est amicum inimico eius et ē ma-
teria quare est adiuuans vtrunqꝫ eaꝝ quamobrez
indigeus in regīe eius canone. Et nos singula͞r ca-
pitulum ei si deus voluerit faciemus. ¶ Et scias
ꝙ non est tibi pol'e cura͞r febrem nisi cognoueris e
az ꝙ si ignoraueris tūc subtilia regimen et ꝓuide
ne occurrat ꝑoxismo nisi ventrem habeat vacuuz
Et nō moueas in die ꝑoxismi aliq̇d q͞tum possibi
le est tibi neqꝫ cures febrem. ¶ Et oꝫ vt obſues
in omnibus illis dispōnē virtutis. ꝙ si fuerit for-
tis et fuerit illud quod vincit sanguis aut cum hu
more q̇ vincit sanguis: tunc phlebotomia est ma
gis conueniens ⁊ ꝓprie quz vrina est rubea grossa
non citrina ignea ex qua timea͞t apud phleboto
miam vicotria cholere et acuitas eius. ¶ Deinde
fac seq̇ phlebotomiam sol'onē ventris subtilem ꝓ
prie si fuerit illic siccitas cum eis que sunt sicut a-
qua ordei et alsiracost pauco et aqua ordei cū siru
po acetoso. ¶ Et si natura non fuerit lenis adde ī
eo qv̇ ē sicut siracost quod sit sicut sirupus viol'. ⁊
sit vltimitas lenificatio nō fluxus ventris et nō so
lutio laboriosa. Et magis dilectuz est apud me
administratio clisterioꝝ ꝭm vltimitatē qua indige
tur in virtute. ¶ Et de clisteribus cōis iuuamen
ti lembus est clistere factuz ex ol'o viol' et succo fo
lioꝝ sicle et vitello oui: et zuccaro ru. ⁊ baurac.
Dum ergo lenieris hac lenificatione fortasse indi-
gebis eo debiliore q͞ illud quo indiguisti in prin
cipio. ¶ Et illud est quando natura est obediens.
Deinde fac ip̄m sequi ea que vrinam ꝓuocent: si-
cut sirupus acetosus decoctus cum radice apij et si-
milibus. ¶ Deindefac ip̄m sudare et aperi mea-
tus cū illis in quibus non sit calor fortis sicut cum ī
unctione ex oleo camemillino et fricatione cuz vi
no albo et cum aqua dulci tepida: et si febris fue-
rit acuta non inuenis excusatiōnē ab inunctione et
embrocatione. ¶ Quod si inuenis hūorē in pri-
mis declinare ad stōuz fac vomere cum eis in qui
bus non sit diuersitas cōsuetudis: īmo cum eis q̄
sunt sicut sirupus acetosus cū aqua calida qum na
tura mouet humorem ad vomitum et nō div̇sifi
ces eaz. ¶ Quod si fuerit illic declinatio ad inte-
stina et senſis rugitum et descensuz fecis tunc ad-
hibe quod soluat ventrem. Et ꝓhibe eum a som
no in principijs febrium ꝓprie qn̄ est horripilatio
aut frigus et rigor: quoniaz ꝓlongantur sup euz
frigus et rigor: ip̄a naqꝫ exprimūt materias si fue
rint euntes ad quedaz viscera et ꝓhibent digōnez
hūoꝝ. ¶ Ap̄ declinationē v̇o est iuuatius valde ⁊
fortasse nō nocet ap̄ statuz. Et nō ꝓhibeas ei aqua͞
frigida͞: nisi fuerit hūor q̇ est in eo crudus et grossꝰ
tunc eim ꝓhibet digōnez. ¶ Et scias ꝙ quando

phl'oia iuuat: Sīō uteris via mala: tūc ñ purgabit.
Humoris aūt cholerici digō est vt cōvsus a sua
subtilitate fiat spissus: et aqua quidem frigida fa-
cit illud nisi sint stōus aut ep debile: aut frigidum
aut sit in visceribus apā aut sit in visceribus do-
lor: aut sit cōplexio eius pauci sanguinis: aut cali-
ditas eius innata debilis quare debilitat post potū
aque frigide. ¶ Aut si nō sit consuetus potare a-
quam frigidaꝫ: sicut illi q̇ sunt de regione calida:
isti eiꝫ spasmant velociter et associatur eis singul-
tus et extenuatus est de hac suma. ¶ Ubi autem
materia calida aut grossa iam digesta est et corpus
est carnosum et caliditas innata exuberans et v̇tus
est fortis et viscera sana non frigida coꝝ cōpl'o ra
dical' ñ isueta aq̄ fr̄e: imo assueta aqua fr̄a valđ:
tūc aq̄ frigida ē meł'or res. ¶ Ml'tiotiēs eiꝫ adiuuat
ad expellendum materiam cum sol'one nature:
aut p vomitum aut p vrinam aut p sudorē aut per
oīa illa quar̄ fit statim vt sanet. ¶ Et qn̄qꝫ dat in
potu medicus de aqua frigida infirmo q̄ttitatē plu
rimam adeo donec calor eius fiat viridis et tre-
mat q̄ sit saltē pueniēs vsqꝫ ad eminā vnaꝫ ⁊ dimi
diaꝫ. ¶ Et fortasse c onuertitur febris ad phle-
gmaticā et fortasse cōfortat natura et expellit nat̄
am cū sudore et vrina ⁊ fluxu ventri s et est sani-
tas. ¶ Et qn̄ꝫ iteꝝ sunt q̄dā ꝓhibentia: deinde ti
met malatia caliditatis et sitis et existimas ꝙ per-
uenitur p eam ad ariditatem vl' extenuationem ñ
ꝓhibeas aquam frigidam: nā additio apātis et cru
ditatis eius melior est q̄ꝫ extenuatio. ¶ Et sirupꝰ
quidē acetosus qn̄qꝫ etiaꝫ sedat sitiꝫ et incidit ⁊ sol
uit et nocumentum ipius apāti nō est pl'rimum si-
cut nocumentum aque et non est et ius aggregan-
di materiam et inspissandi eam. ¶ Et similiter iu
leb pl'rime cōmistionis. ¶ Et qū non licet nō bi
bat aquam frigidam et fit audax sup eam: timetur
ꝙ non faciat accidere constrictionem poroꝝ quare
fit causa febris alterius cū euentu oppilationis al-
terius et fortasse erit vehementior prima. ¶ Et
qn̄ obuiat mēbro debili corrumpit opationem eiꝰ
et multotiens facit deglutitionē difficilem et facit
difficultatem anhelitus et facit accidere tremoreꝫ
et spasmū et debilitatē vesice aut renis aut colō.
Et ille quē plurimū oꝫ ex eis ꝓhiber̄ a potu aque
frigide est cui nocet in sanitate sua: imo qū vide-
ris calefactionem fortem et cōpl'onē calidam et sic
cam et eūaueris tunc qn̄qꝫ cōcedes infusionē fieri ī
aqua frigida apud declinationē et appitionem di-
gōnis et eūationem hūoꝝ: ⁊ non est malum vt ad
ministretur balneum et potus vini cōmisti subtil'
⁊ inunctio cum oleis lenificantibus. ¶ Et qum ad
ministraueris canones p̄dictos in principio acciden
tium febris: tunc oꝫ post illud vt tu occuperis in
digōne et eūone q̄ nō est s̄m semitam minoratōis
et desiccationis: et iam diximus eam: immo secun
dū semitam abscisionis cause. ¶ Et non euacues
materiaꝫ indigestam in cal'o aut frigido nisi pp ne
cessitatem: fortasse enim multiplicatur eūatio hūo
ris non puenientis ad statum p digōneꝫ vt euacue
tur. ¶ Et fortasse nocet euacuatio maturationi.
Et fortasse pmiscetur cum ea malignū cū bono pp
ea ꝙ mouet malignum absqꝫ digōne sua: Et tu ñ
auscultes viꝝ q̇ existimabat ꝙ intentio indirigen

do est subtiliare ⁊ hūor cal'us est subtilis: quare ñ
est necesse vt subtilietur. ¶ Res eīm nō est sicut
dixit: imo intentio indigerendo ē equare substan
tiam materiei ita vt fiat p̄parata ad expulsionem
facilem et subtile imbibitum: et grossum fixum ⁊
viscosum adherens: totum illud non est prepara
tum ad expulsionē facilem: immo est necessarium
vt inspisset subtile: et subtilietur spissū paulatim:
⁊ incidat viscosū. ¶ Et si vir iste nō audiuisset in
sermone antiquoꝝ de digōne aliq̇d anteq̄ꝫ dixis-
semus illud et rememoraret dispōnis digōnis hu
moꝝ fixoꝝ. s. qꝛ qui de eis subtilis est indiget vt
inspissetur: et qui de eis spissus est indiget vt subti
liet oporteret vt sciret hoc p illud. ¶ Et quia ñ
oportuit vt in se ipso consideraret et diceret quar̄
vrine in febribus acutis nō hn̄t in principijs eaꝝ se
dimen: deinde fiunt hn̄tes sedimē et an sedimē lau
dabile est aliquid nisi hūor faciens egritudinem q̇
iam digestus est. ¶ Quar̄ ergo non expellit ī pri
cipijs egritudīs ad saluteꝫ si est subtilitas vltimuꝫ
quod intenditur in digestione: ergo necessarium ē
vt sit in principio febrium sanguinis et cholere se
dimen laudabile. ¶ Si aūt nature non est possibi
le expellere illam supfluitatem nisi post horam in
qua fit p̄paratio ad expellendū in vrina: tunc sil'r
oꝫ vt sciat ꝙ arti eūare hūorem ante illā horam in
qua apparet digō in vrina est īconueniens aut dif
ficile malum. ¶ Et fortasse mouet et non operat̄
vltime ⁊ fortasse miscet malignum cum bono. ¶
Et esset melius homini huic vt bene opinaretur đ
illis qui fuerunt sicut. Gal' et Hip. in eis que scri
pserunt de hoc: et valde attenderet: et tunc re-
diret ad contradictionem: quia omnis contradi-
ctor in primis qū est sup veritatem est excusatus
Uerū melius esset ei vt nō consideraret in conside
ratione sua. Et opinor ꝙ raro huic viro accide-
rūt expimenta que ꝓfuerunt in hoc capitulo et acq̇
euit in eis. ¶ Et huiusmōi q̇dem experimentis q̄
non sunt s̄m canones accidit eis: vt nec vnum va
leat. ¶ Et accidit eis vt nec vnum eorum sit
signum: hoc nanqꝫ est conueniens. ¶ Cum au-
tem materia est plurima mobilis pmutabilis de
mēbro ad mēbrum: et existimas ꝙ nō est spatiuꝫ
indigōne eius aut fortasse accidit ex ea apā pleure
ticū et aliud si dimittatur faciet cadere in timoreꝫ
ante tp̄s in quo expectatur digō equalis: ꝓculdu-
bio: tūc est necessaria eūo eius: timor enim in hoc
est minor q̄ꝫ timor in illa et cū hoc natura mouet
ad expellendum eam pp multitudinē sui nocumen
ti. ¶ Qū ergo adiuuat natura conuenit ei adiuto
rium vltimū quare nō est excusatio eius. Et scias
ꝙ phlebotomia qn̄ est intentio sanguinis nō est ex
genere eius in quo expectatur digō expectatione
q̄ est in solutīs: et non expectat digō nisi in hūori-
bus alijs. ¶ Et qū postponitur phlebotomia in
principio egritudinis nō amplius est ei intentio: ⁊
fortasse interficit p aduentum đbilitatis virtutis
Et sil'r si times victoriam hūoris: magis necessa-
ria cautella ē eūo. ¶ Et si non est digestus nō mo
ueas nisi inpricipio: apud statum v̇o nō moueas a
liq̇d donec vincat natura et digerat. ¶ Et si ipā ñ
mouet moue tu hora motus eius. et si ipsa mouet
aut mouit tunc dimitte eam et opatiōeꝫ eius. Et

hoc est illud quod nominauit hippoc. furiositatē
vbi dixit oportz vt administret̄ medicina solutiua
postq̄ digerit̄ egritudo. In principio aūt egritu̾s
nō oz vt administret̄ illud nisi egritudo sit furio
sa et forsitan nō est secūdū plˀrimū furiosa: ⁊ talis
est ista eūo necessaria q̄ nō est in hora sua sicut ci-
batio necessaria q̄ nō est in hora sua. Et ꝓportio
istius euacuatōis ad cessandū ex maliā materie est
sicut ꝓportio illius cibationis ad ꝓhibendum vir
tutē a casu suo. ¶ Qū ergo exerces eūonez tunc
cōnsidera horā interpolatōis aut horā ip̄ius tepo-
ris aut frigidiorē horam q̄ est in die. ¶ Et non e
uacues p fluxum vētris in die piodi. Neq̄z phlebo
tomes. ¶ Et nō agas cū eūone artis cōtra ptem e
uacuatōnis nature. ¶ Et nō diminuas hūorē p rē
q̄ facit statī habitudinē motus piodi. ¶ Et oīo ca
ueat̄ a regīē grosso in hora piodi ita vt non det̄ in
potu aqua ordei zuccarū neq̄z iuleb vt nō frangat
piodū cū cōstrictione meatuūz: quoniā est timor: ī
mo adiuua. Dicit nanq̄z hippo. medicus adiutor
est naīe nō impediēs eaz. ¶ Et oz vt scias q̄ mul
totiēs indiget̄ medicīa forti debili sz eius fortitu-
do est ex hoc q̄ soluit hūorē viscosū et ip̄sius q̄dez
debilitas ē ex hoc q̄ facit ascellaī semel aut bis. ¶
Et nō eūacet̄ plˀrimū simul ita vt nō cadat virtus.
Et cōsiliū q̄dez meū in phlebotomia est vt dimit-
tat̄ q̄tū possibile est. Si aūt nō est possibile: tunc
multiplicatio numeri est melior multiplicatione q̄
titatis: oz eīm vt nō euacuet̄ sanguis multo subito
quoniā euacuat̄ multū de eo cuius nō est necessa-
ria eūo. ¶ Et nō est in sanguīe excusatio ad eūo-
nes q̄bus fortasse indiget̄ ⁊ debilitat̄ virtus a re-
sistēdo in crisibus expectatis. ¶ Et scias q̄ quādo
aggregat̄ dolor capīs ⁊ febris: tūc curatio febris
est dignior. ¶ Et scias q̄ dolor capīs q̄ñz facit re
dire febrem declinatam ad augmentū quare opor
tet vt sedet̄. ¶ Et qū infans lactens febricitat tūc
oz vt rectificetur lac matris eius. ¶ Et qñ fuerit
vrina icterica in febre siḡt ap̄a: quaī est curatio
dare in potu aquā ordei aut sirupū acetosūz. Qum
ergo acq̄escit febris: intentio sit ad ap̄a. ¶ Et quā
do fuerit cū febre colica nō aperiet̄ via in dādo in
potu aquā ordei: īmo ius galli et leni ius et multi
plica vnctuositatē eius: deinde detur i potu aqua
ordei si necesse fuerit. ¶ De solutīs v̄o est potio
fcā ex tamaridis ⁊ tereniabin et siracost. ¶ Et qñ
q̄z ponit̄ in ea aqua lubleb ⁊ quandoq̄z ponit̄ in ea
casi fi. et fortasse ꝓiicit̄ desup scaōnea: ⁊ fortas-
se dat̄ in potu scaōnea sola in lubleb: et fortasse est
necessariū administrare ea q̄ sūt sicut aloes qñ ma
teria ē grossa. ¶ Et melius q̄dez est vt abluat̄: et
nutriat̄ cū aqua endīe et aqua solatri: deinde fiant
ex eo pillˀe. ¶ Myrobalanos v̄o citrīos q̄daz ad
ministrauerūt. Sz non inuenit̄ ab eis intentio secū
dū quā opent̄: cōstringūt eiz poros eius post solˀo
nē ventris: et exaspāt viscera eoꝝ: q̄ si fuerit ne
cessarȳ tūc post digōnē integrā. ¶ Et aq̄ duorum
ḡnatoꝝ est maximi iuuamenti expressa cum pulpis
amboꝝ. ¶ Et quandoq̄z in horis d̄ solutis q̄ fiunt
ex violis et scamonea: ita vt de violˀ. sit q̄titas
auī. i. ⁊ de scamonea usq̄z ad siliquam. i. ⁊ quan
doq̄z ponit̄ in eis paꝝ mēte. ¶ Et q̄ñq̄z fit ex infri
gidantibus extinguentibus medicīa in qua ponitur

scamonea sicut pillˀe huiusmodi. ℞. coriandri spo
dȳ rosaꝝ ana. ℨ. ʃ. canfore tosugi. i. scāonee duo
decīa parte. ℨ. i. et vsq̄z ad sextā ptem eius: et d̄
tur in potu de eis. ¶ Aliud. ℞ siracost. ℨ. ȳ. te-
reniabin. ℨ. v. succi pomoꝝ de semine succi cydo
nioꝝ ptes equales succi coriandri hūidi sextaz ptis
vnius aggrega succos: et submerge in eis siracost
et tereniabin: et inspisset̄ cū eis donec fortasse coa-
gulent̄. deinde sume cāfore pondus sexte. ℨ. i.
et medietatis sexte scamoēe. ℨ. i. et pone siracost
sup ignē et pulueriza desup canforam et scamone
am. ¶ Et cōseruentur ne resoluant̄ cum vapore
deinde dimittat̄ done coagulet̄ p se cū facilitate: ⁊
dosis eius sit a. ℨ. ii. vsq̄z ad. ℨ. ȳ. ⁊. ʃ. ¶ Et est
possibile vt fiat ex tereniabin et siracost et zuccaro
tabarzet. natiˀ. i. forme q̄ sūt sicut penidie. ¶ Et
ponit in ea scamonea et canfora fm q̄titatez que
cadat in vna potione eius et canfore vsq̄z ad tosu
gi. i. et scamonee vsq̄z ad sextam. ℨ. i. quare fit
tūc aic nō horribile. ¶ Et febricitans quidez in e
state febre frigida non ingrediat̄ domuz venti ꝓ
prie qñ sudat: vt nō cōuertatur materia a r̄solone
sua. ¶ Et trocisci q̄dē nō sūt conuenietes pricipȳs
haruz febriuz nisi post digestionem et euacuatio-
nez. ¶ Et trocisi q̄dē sūt magis cōueiētes ei cuius
febris est adherens in suo stō: quasi ip̄a sit ethica
Et dimissor cōsuetudis in regīe suo sentit q̄ñq̄z fe
brem: et nō est tantū nocumētum. quoniam cā ei
est dimissio cōsuetudīs in regimie.

De cibatione febricitantiū in generali. C. viȳ.

Scias q̄ cōuenientiores cibi febricitantibz
sunt cibi hūidi et ꝓprie ei cuius cōplˀo ē
hūida ex infantibus et grossis: cōueniūt
enim ex hoc q̄ assimilant̄ complˀoni: et ex hoc q̄
sunt cōtrarȳ egritudini. ¶ Quanq̄z accidit febris ⁊
natura est sicca nō cibes penitus dū nō egreditur ꝑ
fecte fex. ¶ Et oz vt occurrāt eis poxismi piodici
et paroxismi q̄ sūt fortes vētribus ip̄oꝝ vacuis in
quibus non sit cibus omnino: nam si cibati fuerint
in illa hora occupabitur natura in digern̄do et di-
mittet digereī et expelleī: et cōfirmabit̄ egritudo
⁊ ꝓlongabit̄. ¶ Et pp illud oz vt postponant ci-
bationem vsq̄z ad declinatōnez et in eo quod est
post ip̄am. ¶ Et si accidat forte vt hora declina-
tionis sit hora cōsuetudīs ī cibo tūc est melius q̄ es
se potest. ¶ Et scias q̄ de cibatione et regimine ē
quod ē subtile valde et de eo quod est grossū val
de et de eo quod est inter illa et ē ps eius declinis
ad subtile plus et ps eius declinat ad spissum plus
Et subtile vltimuz in subtilitate est ꝓhibitio cibi.
Et grossuz valde est administratio ciboꝝ sanoruz
hominū. ¶ Et illi q̄ secūt̄ latus eius subtile quod
est mediuz est vt sit contentus in cibo succo ḡnato
ruz et iuleb subtili valde et post ip̄m aqua ordei
subtilis et post ipsam aqua ordei grossa: et oleribz
frigidis et hūidis sicut atriplices ⁊ spinachia et bli
ti et silˀia et postea kist ordei sicut est et est mediū.
Et illi q̄ secūtur latus grossi sunt galli et gallīe ex-
tremitates. ¶ Et subtiliores eis sunt alcubugi et
pulli et subtilius eis sūt alchāzi et oua sorbilia pau
ca subtilia: et pisces pui et subtilius eis sūt kist or
dei sicut est. ¶ Et subtilius eo est panis simile so
lutus in aqua bene frigida solˀone bona subtili. ¶

Grossum aũt est cibus fortis altacugizar crossꝰ aũt
cibus fortior est eo. ¶ Et kist q̇dez ordei est bo-
nus cibus ipm eim aggregat ad glutinationẽ et di
gestiõez suam et lenitatem et planitiez et lubricita
tem et abstersionẽ et hũectationem et contrarieta-
tem febris et sedationem sitis et velocitatem pe-
netrationis et ablutionez et non est in eo stipticitas
qua pp nõ r̃sidet neq; figit̃ in poris et meatibus ꝙ
uis sint cõstricti et nõ ẽ in ea adherentia quz incedit
p meri et fortasse abstergit spissũ phlegmatis. Et
qñ bona sit eius decoctio: nõ inflat omnino. ¶ Et
antiq̇ q̇dem vsi sũt vbi necessaria est subtiliatõ re
gimĩs subtilioris: regimie quod est kist ordei et a
qua eius et aqua mellis pl'rime aq̃: quoniã nutri-
mentũ eius est paruz: et ꝙ ipa facit penetrare aquã
⁊ eius humectatio et abstersio et eius aptõ ⁊ ꝓuo
catio eius est mltũ et caliditas eius est cõfracta. Et
ipa ꝓculdubio qñz addit in virtute additionẽ quã
dam: cõuis sit pua et sequit̃ eam sirupus acetosus
de melle sz est grossior et nutribilior et fortioris
incisionis et abstersionis et non est in eo de calefa-
ctione de nocumẽto viscez calidoz quod ẽ ĩ aqua
mellis. ¶ Nũc aũt mel cañe quod est zuccarum et
ꝓprie mundificatũ est melius melle apis: licet eiꝰ
abstresio sit minor abstersiõe mellis: ⁊ silr̃ sirupꝰ
acetosus de zuccaro. ¶ Et sit sufficientia in sirupo
acetoso. sed fortasse faciet incurrere rasuram inte
stinoz et hoc q̇dem timorosũz est in egritudinibus
acutis: et nos ponemus aque ordei potationem ⁊
sirupi acetosi sermonez singularẽ. Et subtiliationẽ
q̇dez regimĩs egri sig̃t natura materiei: et possi-
bilitas nature in digigẽndo ipaz et resoluendo et
euacuãdo eaz. ¶ Et dignior horaz ad subtiliatio
nem est status: hic eim est vehementia occupatio
nis nature in pugna materiei. ¶ Et nõ oz vt ab e
a r̃cedens occupet̃ re alia et ꝓprie apud crisim: an
te ṽo illud pugna nondũ est cõfirmata. ¶ Et de
illis que significant et faciunt ꝑtinere ad subtiliatio
nẽ: est vt si sit necessitas phlebotomie aut resolũo-
nis ventris aut clisteris aut sedatiõis doloris: tũc
oz vt des opam ad cõsũandã illã necessitatem: dei
de ciba si necessarius est cibus nisi sit ꝓhibens ali-
ud. ¶ Et ingrossationẽ quidẽ regiminis sig̃t vel
requirit virtus. ¶ Et dignior horaz ad ingrossã
dũ est hora in qua virtus non est valde occupata i
materia: ⁊ est principium egritudinis. ¶ Et oz ut
succurrat̃ nocumẽto illius ingrossatõnis cũ ꝑsio
ne: quoniã est leuius sup virtute itez. Et estas q̇
dẽ pp suã resolũonem indiget additione cibationis
et sepationis eius: nam virtus nõ sufficit ad dige
rendũ illud quod multum est semel. ¶ Et quoni
az resolũo in ea est ꝑ spsionẽ: tunc oz vt cambiũ sit
ꝑ spsionem. ¶ Et in hyeme est res econtrario
quoniã pp puitatẽ resolũonis eius ñ facit indigeȓ cã
bio multo. Amplius si multuz dederit cambiũ su
bito erit tollerans ipsum et fortis apud expulsio
nẽ eius. ¶ Et autumnus q̇dez ẽ tempus maluz
et pp hoc oz vt subtiliet̃ in eo inter cõseruationez
virtutis et ĩter ĩfrigidationez materie: et ꝑgere
paulatim in eo est melius: et ꝓrsus spargere cuz d̃
bilitate virtutis est melius egro. ¶ Et scias ꝙ
si nõ esset illud quod ꝑtinet virtuti esset magis ne
cessarium vt subtiliaret̃ cibus vltima subtiliatio
ne: sed virtus nõ suffert illud et deficit et qñ defi
cit nõ valet curatio. ¶ Curans eiz sicut sciuisti ẽ
virtus non medicus: quoniã medicus facit perue-
nire instrumenta ad virtutem. ¶ Et qñ intellexe
ris hoc: tunc oportebit ut consideres: naz si egri
tudo fuerit valde acuta et illud est vt sit status eiꝰ
ꝓpinqus et existimaueris ꝙ ṽtus nõ deficiet ĩ hoc
tempore qđ est inter principiũ eius vsq; ad statuz
eius alleuiabis occupationẽ a virtute et incitabis
eam sup materiã: et nõ facias eaz occupari in cibo
spisso: imo subtilia regimẽ statim cũ dimissione ci
bi oĩo ⁊ ꝓprie in die crisis. ¶ Et si videris egri
tudinẽ acutam nõ valde: imo acutaz absolute. tũc
oportebit ut subtilies r̃gimẽ nõ in vltimo nisi ap̃
statum in die crisis ꝓprie: nisi pp cãm maximam
Et si videris egritudinẽ chronicaz aut ꝓpinquam
chronice: nõ subtilies regimẽ. ṽtus ẽiz nõ saluabi
tur vsq; ad statum subtiliatione regimĩs. ¶ Uez
est tibi necessariũ cũ hoc in omĩbus spetiebus: vt
sit pricipiũ tui regiminis grossius: et postremum
tui regiminis proueniens ad statum subtilius: et
gradatim ꝓcedas in eo qđ est inter illa: ita vt ṽtꝰ
sit cõsueta vsq; ꝓpe statũ: tunc eniz intende super
materiam: et nõ sis occupatus in alio. ¶ Et quan
do scis ꝙ ṽtus est fortis tũc fortasse necessariuz fa
cit dispõ: vt sis contentus iuleb solo. et si nõ plus
saltem ebdomada vna: et ꝓprie in febribus apo-
stematũ. ¶ Quod si timueris debilitatez sis con-
tentus aqua ordei. ¶ Et qñ ambigua sit tibi dispo
sitio in egritudine et nõ cognoscis eã: tũc vt decli
nes ad subtiliatiõez ẽ melius ꝙ̃ vt decliẽs ad ad
ditionem te obßuante virtutem ⁊ tollerantiã. Et
illius quidẽ q̇ existimauit ꝙ cibatio in febre acuta
est melior: quoniã nõ est intentio in digõne et in
eũone: qñ volueris faciat id natura: aut nõ faciat:
errorez iaz te scire feci: imo qñ times casum vir-
tutis: tunc cibatio est melior. ¶ Et de corporibꝫ
sũt corpora cholerica q̃ requirunt regimen diṽsũ
ab illo quod diximus: et ꝓprie qñ sunt assueta co-
mestiõe pl'ria: ipi enim qñ nõ cibant̃ saltez in ipso
pricipio febris imo in hora q̃ est prauior ea: et ẽ
hora status non vacue sũt dispõnes eoz a duabus
rebus: quoniã qñ ipi sint debiliuz virtutũ supuẽit
ei sincopis et moriunt̃ in poxismo: et si sũt fortiuz
virtutũ cadũt in extenuationẽ et appent sup eos si
gna ariditatis ⁊ ex minoratione nasi et ꝓfũdatione
oculoz ⁊ ꝙ tempora sunt depressa ⁊ fortasse super
uenit eis sicopis ante illud pp ill'd quod effũdit ad
stõachos eoz d̃ chol'a mordicatiua. ¶ Et sũt d̃
hominibus q̇daz q̇ sunt exuberantis carnis sed qum
abscinditur ab eis cibus debilitant̃ et extenuationẽ
incurrunt quaȓ nõ toll'ant ꝓhibitionẽ cibi. ¶ Et
oĩs cuius calor innatus fortis est valde: aut plu-
rimus: aut calor innatus ẽ valde debilis non po
test dimittere cibũ. ¶ Et de eis sũt quibus accidit
dolor et lesio in stõ et dolor capĩs pp cõmunitatez
et isti sunt de hoc genere. ¶ Et istis fortasse suffi-
cit aqua ordei et fortasse egent vt misceant succuz
g̃natoz et silr̃a illi vt cõfortet̃ os stomachi. ¶ Et
qñz est nobis necessarium vt faciamus eos võere
cũ facilitate añ cibum. ¶ Et in pl'rimis istoz si de
bilitantur: et ꝓprie si supuenit eis sincopis: cã non
est vehemẽtia debilitatis: imo effusio materiei ad

os stōi. ¶ Qū ergo sumūt i potu sirupuз acetosuз
ꝑmistū cū aqua calida multa aut vinum ꝑmistum
cū aqua multa euomūt in vomitu hūores choleri-
cos et virtus eoꝝ fit fortis. ¶ Qūqꝫ cibāt aliquo
robub stipticoꝝ sedant̄. ¶ Et senes qdeз ⁊ ꝺbiles
et infantes sunt de gener̄ eoꝝ q̄ nō toll'ant famen.
De primis v̄o senibus sūt q̄ nō sunt vehementis
toll'antie famis et secūt̄ eos adolescentes :et pro-
prie hn̄tes solida mēbra amplas venas in aere fri
gido. ¶ Et multotiens qdē errat medicus in hu-
ius egrotis fm aliū modū. quoniaз ip̄e ꝓhibet eis
cibuз in principio rei et qn̄ aꝑpinquat status et sci
unt ꝙ cadit virtus: cibant in illa hora necessario.
Jam v̄o ergo errauerūt duobus modis ⁊ si ip̄i ci
barent eos in principio esset error ille: et ignorātia
ī hūc errorē. ¶ Et accidit istis egris vt accidant
eis catarri nauseatiui et cholerici et vigilatiui ꝓpt̄
resol'onē et priuatiōeз ꝺigōnis et inquieti fiunt et
alienant̄ et coarctantur materie et virtutes eoꝝ et
multiplicant̄ ip̄oꝝ vapores quar̄ audiūt id quod n̄
est et tremunt et citant̄ vl' saliunt ⁊ ꝑmutāt̄ in le-
ctis et imaginat̄ qꝺ nō est: ⁊ tremunt vl' saliūt la-
bia eorum inferiora pp dolorē oris stōi et cōtristā
tur anime eorū pp ḡuitatem materiei.

Canon in dando in potu aquā ordei et sirupū aceto
sū. C. ix.

Aqua orꝺi q̄dā ē ī q̄ non ē ꝺ corpe ordei
nisi qꝺ est sicut uirtus et forma: et non
est ei introitus in curatione: aut fidutia ī
iuuamēto: nisi qn̄ est cōplete decoctiōis. Et q̄ de e
a est melior: est vt sit aque q̄ntitas sacraiati. xx. ⁊
ordei sacraiati. i. ⁊ sit iam reducta ꝓprie ad quin
tā: et assumat̄ illꝺ qꝺ de ea rubeū est et subtile.
Hoc eiз est subtile cuius nutrimētū est minus : et
cuius hūectatio ē maior et ablutio eius et extractio
suꝑfluitatū ab ea et ꝺigō facta ab ip̄a est multa eq
lis. ¶ Et de ea est in qua ē aliq̄d de corpe ordei ⁊
farina eius. ¶ Et magis dilectū mihi in huiusmōi
ē vt n̄ sit pl'rimū decoctuз: imo fm mēsurā que au
ferat inflatiōeз: ⁊ nō ꝑueniat ad hoc vt faciat ip̄aз
viscosam vehemēter. ¶ Et huiusmōi quideз est
pl'ris nutrimēti et minoris ablutiōis et ꝺigōnis et
accidit ei multotiens vt acetet in stō frigido in sub
stantia sua: et si sit in eo calor extraneus multus ꝺ
malitia cōpl'onis. ¶ Et aqua qdē ordei qn̄qꝫ est ꝺ
cocta ex ordeo ip̄o sicut est. ⁊ qn̄з est excorticatū.
Et melior qdeз sirupus acetosus apud me ē ille in
quo ponit̄ zuccaꝝ in vase. deinde fūdit̄ suꝑ ipsum
acetū forte: quod sit de vino tante q̄ntitatis vt ele
uet̄ suꝑ dorsū zuccari: imo dimittat ip̄m discooꝑ-
tuз: deinde ponunt̄ sub vase carbones qeti et ci-
nis calidus donec liquefiat zuccarū in aceto sine e-
bullitione: deinde colligit̄ spuma et dimittit̄ vna
hora cū multo calor̄: donec misceat zuccarū cū ace
to deinde fundit̄ suꝑ ip̄m aq̄ q̄ntitas duoꝝ digi-
toꝝ et bullit vsqꝫ ad spissitudinē. ¶ Et aggregare
sirupum acetosū et aquā ordei simul est illaudabi
le: quoniā corrūpit aquā ordei fm pl'rimū. ¶ Et
nō oз vt det̄ in potu aqua ordei: qum siccitas na-
ture adest: imo ante ip̄am fiat clistere. ¶ Qꝺ si a
cetet in stō det̄ in potu quod de ea est magis subti
le. ¶ Qꝺ si acetat coquat̄ cū ea radix apij et eius si
mile. ¶ Si v̄o acetat iteꝝ: tunc necessariū est v-
misceatur aliq̄d pipis cū ea ꝓprie qn̄ materia n̄ est
vehementis subtilitatis et cal'itatis: et qn̄ ml'tipl'
catur eius inflatio: tunc misceat̄ cum ea ad calefa-
ctos parū aceti vini acetosi: ¶ Ueꝝ qū sirupus a-
cetosus ī potu dat̄ incidit hūores et p̄parat suꝑflui
tates ad expulsionē. ¶ Et tu cōsequenter post du
as horas da aquaз alkist ordei subtilem p̄dictaз ut
abluat qꝺ incisit et abstergat id et extrahat ip̄m p
sudorē et ꝓuocationem. ¶ Et nō est nocumentuз
si det̄ in potu sirupus acetosus apud cenaз qū iam
seꝑatus est cibꝰ a stō. ¶ Et qn̄qꝫ est necessariū vt
p̄mittat̄ iuleb ante aquā ordei vt addat in hūecta
tione et illud ē qū vides siccitatem dn̄anteз super
corpus et linguā. ¶ Et qn̄qꝫ est necessarium vt p̄
mittat̄ ante ip̄am ad liniēdū naturā aliq̄d de tama-
rindis ante illꝺ p duas horas.

De curationibus febriū acutaꝝ. C. x.

Quod dictuз est de regie lenificationis et
ꝓuocatōis ⁊ sudatōis et ꝺigōnis: deinꝺ
euōnis cū medicina post illud. ¶ Et qꝺ
dictum est de cibatiōe post ip̄m est illud qꝺ opor
tuit nos r̄memorari hic. ¶ At modi extinctionis
vehemētie caliditatis sūt cū infrigidatiōe aeris: et
cū infrigidatione cibi. Et cuз epithimatibus et em
plastris. Et cum medicinis. Et cū retentione eorū
que sūt sicut mucilago psilij et mucilago ḡnoꝝ cy-
donij et succus portulace et succus liquiritie in or̄
vt sedet̄ sitis: nā assiduare gutturi patientis egri-
tudinē caīaз aliq̄d vt remaneat os hūidū ⁊ nō exic
cet̄ in curis est iuuatiuuз valde. ¶ Et qn̄з iuuan
tur p administrationem clisteris facti ex succo me
lonis indi et cucumeris et cucurbite et portulace
cū oleo ros̄. et cū aliq̄ntulo canfore iuuamento ma-
ximo. ¶ Et oз vt sit aer infrigidatus q̄ntuз possi-
bile est: et eius infrigidatio ē p ꝓhibitionē freq̄n
tie et p suspensionē flabelloꝝ multoꝝ et p pōneз
niuis plurime. ¶ Et si domus est ꝓximi tp̄oris ex
quo linita fuerit luto: et ꝓprie illo in quo ponitur
loco palee cotum papyri: tunc est melius. ¶ Et qn̄
qꝫ p̄parant̄ in ea manationes vt fontiuз et roratio
nes et currit in ea aqua dulcis. ¶ Aut stratus est
suꝑ lacunā cooꝑtam cum reti: et est stratus super
quē dormit̄ ex tabari et his similibꝫ: et r̄liquus stra
tus est ex extremitatibus salicuз et cydonioruз et
myrti asꝑs̄ aqua ros̄. et viol'. et nenufaris et ro-
sis ⁊ viol'. ¶ Et ponunt̄ qn̄qꝫ calathi in quibus
sunt ordines de frustis fructuū boni odoris frigi-
doꝝ: sicut maloꝝ acetosoꝝ et cydonioꝝ et minorū
piroꝝ boni odoris aspsis in aqua ros̄. et nenufare
et salicibus suꝑ q̄ sunt pulueriзata sandali et rose ⁊
canfora: ⁊ suꝑ que iam distillatum est paꝝ vni o
doriferi: tūc est illꝺ qꝺ est vltimuз. ¶ Hoc ergo
est regimē aeris. ¶ Regimē aūt cibi iam sciuisti:
⁊ si voluntas adest vt cū infrigidatione sit lenifica
tio: tunc det̄ aqua cucurbite et aqua melonis indi
ꝓprie et aqua cucūeris et lactuca cuз aceto est vl-
tima: ¶ Et quod cōueniēs est ad sedandū sitiз eo
rū est foca factum ex pane simile cuз aqua casei ac
cepta ex dogo post collationē vehementem. ¶ Et
si adest voluntas vt cū sedatione sit retentio tunc
det̄ succus ḡnati muзi et acetosi et aqua acreste et
aqua mori de semi et aqua acetositatis limonis nō
salsi: et aqua acetositatis citri et q̄ sunt his sīlia: et

aquā cerefculi ⁊ ē berberis. Epithimata v̓o et em
plaſtra ſit ex ſuccis notis et ꝓprie aq̄ roſ aut ſucco
roſaꝝ recentiū cū ſandal. et canfora et aqua coriā
dri et endiuie: cum iſtis eniꝫ eſt infrigidatio plri
ma et mucilago pſilij cū aceto ⁊ aqua roſ. eſt huiuſ
generis. Et ēbrocaī ep cū īfrigidatibus ē res ma
xima et magis iuuās: nā qū equat ē ī eo maior ꝑs
rectificatiōis et fortaſſe r̄ctificat aquā. Et qñ illic
eſt catarrus et tuſſis aut ī capite eius eſt ḡuitas aut
tēſio ſiḡt multitudinē vapoꝝ: quaī oꝫ ne fūdatur
ſup caput aqua aut acetuꝫ: īmo occupet cū inclina
tione capis ſup vapores aq̄ ſm ꝙ diſpō facit illud
neceſſariuꝫ. ¶ Si v̓o nō fuerit catarrus neqꝫ aliq̄d
eoꝝ q̄ diximus: tūc adminiſtra de embrocis et e
pithimatibus q̄ uis. Et nocibilior embroca in huiꝰ
diſpōne replōnis capis eſt mulſio lactis ſup caput.
fortaſſe enim facit accidere apā in capite ⁊ pditio
nē. ¶ Et magis ſalua horaꝝ embrocatiōis capis
cū replōne eius eſt vt ſit vapor cholericus nō hūi
dus: īmo in huiuſmōi hora fortaſſe nō nocet appli
catio lactis: īmo cōfert. Et cognoſcit ex diſpōne
ſomni et vigilijs et hūiditate ſupioꝝ ꝑtiū nariū et
eaꝝ ſiccitate: qñ ergo videris ſomnū aut ꝓfundi
tatē ſomni: aut hūiditatē ſupioꝝ ꝑtiū nariū tūc ca
ue embrocationē et inunctionē et ſtude in attrahen
do materiā ad inferiora. ¶ Et qū videris rubedi
nem in naſo et facie vehemētē: tūc nō erit malum
vt facias currere ſanguinē ex naribus. Et infr̄ia e
par cū emplīs et qū infr̄ias caue ne occurras cū in
fr̄iatione vehemēti hora ſudoris et r̄ſolōnis: īmo
oꝫ vt obſerues illud: fortaſſe eīꝫ fit cā in elōgatio
ne egritudinis: licet qñqꝫ ſit lōgitudo egritudīs ſal
uior ꝙ ipſius acuitas. Et oꝫ vt caueas in febribus a
cutis caſuꝫ raſure: quoniā addit in d̄bilitate vir
tutis et terret natura a receptiōe ſupfluitatū ad in
teſtina et ab expulſione eaꝝ ab eis ꝑꝑ victoriā ſup
fluitatū: et fortaſſe redeūt ſupfluitates ad ſupiora
et ledūt hypocōdria et inflant ea et ledūt caput.
Et qñqꝫ eſt in potu papaueris iuuamentuꝫ mirabi
le in inſpiſſando materiā ſubtilē: quare digerit in
faciendo ſomnū.

Rememoratio accñtiū q̄ difficilia ſunt infebribus
acutis. C. xi.

[L]Oquamur itaqꝫ in primiſ de accñtibus q̄
vehemētia ſunt in febribus et de cura
tione eoꝝ ⁊ feſtinemus ad diſtinguendū
ferebs acutas. Et hec q̄dē accñtia ſunt ſicut rigor ⁊
frigus ⁊ horripilatio: et ſicut ſudor plrimus et ſi
cut fluxus ſanguinis narium ſupfluus et ſicut vōi
tus laborioſus et fluxus ventris debilitans: et ſi
cut ſitis q̄ non tollāt et ſicut ꝓfunditas ſomni ſup
flua et ſicut vigilatio inſepabilis et ſicut aſpitas lin
gue et obfuſcatio oris et ſicut ſternutatio cōtinua
⁊ dolor capis prauus et tuſſis frequens: et ſicut ca
ſus appetitus et boliſmus et ſicut appetitus canni
nus et ſigultus.

De regimie rigoris et horripilōnis qū ſupfluūt.
C. xii.

[Q]Uod eſt de hoc ſequens ſudorē rectifi
ficat velociter et nō indiget regimine.
⁊ cretico ñ oꝫ vt cōtrariū fiat ꝑ remotio
nē: et nō eſt de illis q̄ debilitant et q̄ faciunt aliud
et qñqꝫ ſedat cuꝫ ligatione extremitatum et frica
tione facili et cū calefactione coopture et cum vn
ctione de oleo de aneto et de camemilla ſi indiget
eo. ¶ In forti aūt quando pſeuerat ſiue ſit ī febri
bus ſiue ſit in alijs oꝫ vt ligent extremitates in lo
cis plrimis et inunctio fiat cū oleo camemillino ⁊
radice lilij: et ſunt de hominibus q̄ cōfortāt illud
cū eis q̄ ſūt ſicut cardamomū et caſtoreū et ruta ⁊
ſceba ⁊ calaētū et baurac: et pip et piretrū. ¶ Et
qñqꝫ ꝑtranſit illud ad miniſtrandū inimenta ex ſi
napi et aſſa fetida. ¶ Et qñqꝫ decoquñt medicine
iſte in aqua: deinde coq̄t in ea aliquod oleū. et aq̄
eruce fortis eſt in hoc caplo ꝑ ſe ſola aut cum oleo
aliquo quod decoq̄t cū ea. ¶ Et ſilr decoctio ozi
mi et aq̄ eius.

Confectio olei boni.

[S]Umat anetū ſiccum et myrrha et ruta ⁊
calamētū et pip et piretrū et coquāt ī vi
no decoctione vltima: deinde decoqua
tur colatū in tāto q̄tū eſt medietas eius de oleo ſi
ſamino vſqꝫ quo cōſūat aqua et remaneat oleum
et adminiſtret iungēdo. ¶ Et d̄ oleis fortibꝫ ī eis
in tali qualis eſt rigor quartāe ē olm̄ d̄ coſto et ole
um de ſceba et oleū de abrotano et olm̄ de lilio et
oleū d̄ myrrha et ponāt in. ℥. i. olei. pondus. ʒ.
iii. pipiſ et vi. ʒ. i. piretri tritoꝝ: et adminiſtret
apſinthiū decoctū in oleo aliquo: aut oleū oliue in
quo decoctuꝫ eſt apiū. Et introitꝰ in oleū leuis ca
liditatis eſt iuuatiuus valde. Et fortaſſe neceſſarie
ſunt potiones. ¶ Et mltotiens ſedāt cū aqua cali
da leuis caliditatis et cū curratione ſup vaporem
eius. ¶ Et qñ nō ſedāt ꝑ id ſi materia eſt groſſa d̄
coquāt in aqua aniſū calamētū et ſemen apij et ma
ſtix et eruca et anetū et ſilia. Et balneet in aqua in
qua decocta ſint ea q̄ ſunt ſicut ſceba et abrotanuꝫ
et calamētū et anetū et ſq̄natū et ruta et ſanſucus ⁊
coſtus ⁊ ſemina calā. Et omnes medicie fortis pro
uocatiōis ſedāt rigorē. Et de medicis ſedantibus
rigorē maximū in quartana et ſimilibus ſibi ē vt
bibāt de coſto aureus. i. cū aqua calida et de agari
co q̄tū de ipō in aqua calā. Et in agarico eſt iuua
mētū: ⁊ qñqꝫ pōit cū eo paꝝ opij: quoniā facit dor
mire et facit ſudare ⁊ ꝓhibet vehemētiā rigoris ⁊
alia. ¶ Et iteꝝ ireos q̄titas aur. i. ī aqua calida.
Et de cōpoſitis eſt tyriaca diateſſeron: et electua
ria alia et diacyminū et diacalamētum et diapipeō
et ſirupus de melle in quo feruēt ſicut aſſa ruta et
piretrum et pip. ¶ Pille expte q̄ dant ī potu añ
rigorē ꝑ horā vnā infirmo erecto vel ſtante ſuper
lectuꝫ ſuuꝫ vl ſcamnū ſuuꝫ et aere eius calefacto cū
igne et coopimēto. quoniā temparāt ipm̄ aut pro
hibēt quaꝝ cōfectio. ℞ ſtoracis myrrhe opij opo
ponaci, omniū ana ptē. i. cōficiant cū butyro et ſit
doſis eius q̄titas fabe: et iteꝝ ſumāt opopōaci ca
ſtorei dauci aſſe piretri opij añ. ꝑtes equales fi
at ſicut primo fit. ¶ Deſcriptio bona. ℞: opopo
naci ſerapini aniudē et cymini carmeni et ſeminis
apij et pipis ana. aur. i. ſ. ſeis hyuſq̄ai albi croci
ariſtologie caſtorei euforbij myrrhe ameos zinzi
beris omniū añ pondus tertie. ʒ. i. ſemis harmel
piretri omniū añ aur. i. cōficiāt cū melle et doſis
eius ſit auellana cū aqua calida valde: et fortaſſe
eſt neceſſariū in eo vt det in potu vinū calefactū ⁊
cibi calefacti et ſolo vētris cū eis q̄ ſūt ſicut hiera

et diacydoniten et diasinicō: imo qñ ē rigor prauꝫ ⁊ ꝓprie sine febre dentur in potu pill'e fetide quonia ipe sūt sanitas eius.

Regimē sudoris sup̄flui in febribꝫ. C. xiii.

Oportet ne sudor creticus q̄tum possibile est īstringat. Qū aūt euenit necessitas ⁊ ptransit terminū: tūc oꝫ vt euentetur ⁊ infrigidet̄ locus. ¶ Si aūt nō excusat: tunc super instrumētū positus quo pueri vl' iuuenes solent in aere cōcuti cōmoueat̄ in loco frō. Et non oꝫ vt occupet̄ i exuccando illđ qđ rorando egredit̄ faciēdo exuccationē post exuccatōeꝫ: na illud ē occasio ad illud ꝓuocādū et mltiplicandū et fortasse attrahit sincopi. ¶ Na eius abstersio addit in ip̄m et eius dimissio restringit ip̄m. ¶ Et oꝫ vt inungat eum cū oleo roſ. forti et ol'o myrtino: aut cū ol'o de salicibus et cū ol'o de balaustijs: aut fiat ol'um cuꝫ aquis in quibus decoquunt̄ cydonia pontica et mala pontica et rose et balaustie et karabe contritū sicut puluis q̄ appet in radio solis et sil'ia quonia restringit. ¶ Et qñqꝫ restringit acetū mistū aqua et succus acreste et decoctio balaustiaꝝ et decoctio gallaꝝ et decoctio myrti et succus salicis est mirabilis et aqua sempuiue. ¶ Et qū res fit vehemēs liniatur cum mucilaginibus frigidis et cū gummi et ꝓprie qū empl'at̄ his duobus et euētat̄ et qñ vehemēs fit res oꝫ vt ponat̄ nix sup extrēa: et sola sint in ea extrema: aut balneet̄ cuꝫ aqua frigida si suffert eaꝫ.

Regimē fluxus sanguinis nariuꝫ sup̄flui. C. xiiij.

Oportet vt nō ꝓperet̄ ad ꝓhibēdū illum q̄ creticus ē q̄tū possibile ē. ¶ Qū aūt est necesse ꝓhiber̄ fluxū sanguinis nariū in febribus acutis: tūc liga extrema et pone ventosas sup latus quod seq̄t̄ latus fluxus sanguis nariuꝫ. ¶ Deinde cōsequenter adhibe regimē illius loci: fortasse eiꝫ possibile erit tibi vt infrigides et restringat̄ per illud et ante vl' non ponas ventosas desup. ¶ Et distilla in nasuꝫ aliquas distillatiōes p̄dictas in capl'o fluxus sanguis nariū et qū nō ē ꝓhibens aliquod infr̄ida caput cū infr̄iantibus p̄dictis in eo. Et qñqꝫ aduenit patientibus quartanam fluxus sanguis nariū: quare oꝫ vt iuues cū facientibus fluer̄ sanguinē ex naribus scitis: in ip̄o eniꝫ ē sanatio quartane. ¶ Si v̇o sup̄fluitatē timuerius faciemus sicut illud qđ fecimus.

Regimen vomitus q̄ accidit eis. C. xv.

Creticus iteꝝ nō abscindat̄ nisi ap̄ necessitatē et ſm pl'rimū abscindat̄ in eis p vōitū et p adiutorium eius quo extrahit̄ humor nociuus sicut est sirupus acetosus et aqua calida. ¶ Et qñqꝫ est necessarium vt cōfortet̄ v̇tus quare ponatur loco sirupi acetosi puri sirupus acetosus cū seminibus. ¶ Et si hūor est imbibitus et grossus: tunc oꝫ vt fiat sol'o dando in potu qđ est sicut aloes et hiera. Et qñ non est imbibitus fortasse cōfert hiera et aloes. Et si est ībibitus ñ grossus mundat ip̄m sirupus acetosus cū aqua calida: đ inde equat ip̄m post illđ aqua ḡnatoꝝ q̄ bibatur. Quod si euomuerit eaꝫ bibat ip̄am vice alia donec equet̄ et q̇escat. ¶ Et sil'r sirupus de menta cū ḡnis ḡnatoꝝ. Et fortasse sedat ip̄m infrigidatio stomachi. ¶ Etoꝫ vt apꝓximet rebus ponticis et sedantibus vōitū cū ponticitate sua et acetositate sua stiptica ille qui vomit pp hūorē imbibitū: qꝛ est maluꝫ et addit imbibitioni sed nō ībibito: fortasse facient euꝫ deiicere deorsuꝫ: quāuis sit grossus et fortasse iuuabunt virtutē stōi ad expellenđ euꝫ p superiora. Et qñ assiduauerit vomitus de cholera et non fuerit de gener̄ imbibiti tunc vtere stipticis et ꝓprie empl'is iuuantibus factis ex corticibus ḡnatoꝝ et gallis et his sil'ibus cū vino pmisto aut aceto pmisto. ¶ Et ad vomitū q̇dem cholere nigre sup̄fluū submergat̄ spongia in aceto et ponat̄ sup stōm. ¶ Quod si necessariū fuerit alq̇d fortius: a̅ministra medicinas p̄dictas in capl'o retētionis vōitus.

Regimē fluxus ventris q̇ accidit eis. C. xvi.

Iam singulariter in capl'o fluxus ventris locuti sumus in hac intentione. ¶ Ergo redeamus ad illđ. ¶ Et de illis q̄ cōferūt ex via ciboꝝ sunt almes torrefacti: et lētes torrefacte: et coriandrū: quodcūqꝫ hoꝝ duoꝝ fuerit elixet̄ et fūdatur aqua ab eo et ꝓprie qñ fit acetosū cū ḡnis ḡnatoꝝ quonia est bonū.

Regimē sitis eoꝝ sup̄flue. C. xvii.

Oportet vt inungat̄ caput cū ol'o fr̄ido valde qđ fundat̄ sup ip̄m et ponat̄ sup caput si nō fuerit qđ ꝓhibeat: et cū aq̇s infrigidantibus et retentione mucilaginis semis cydonioꝝ pmiste cū ol'o roſ. vltio: aut infusiōis prunoꝝ et medullaꝝ cucumeris et alkhed et cucurbite et seminis lactuce nigre et radicū liquiritie et pilulaꝝ descriptaꝝ in antidotario ad sitim et de illis q̄ masticant̄ est almososat ⁊ sūt tamarindi. ¶ Et sitis quidē qñqꝫ fit ex frigore et abscindit eaꝫ somnꝫ et qñqꝫ fit ex calor̄ et abscindunt eaꝫ vigilie.

De ꝓfunditate somni q̄ accidit eis. C. xviij.

Oportet vt remoueat̄ a ꝓfunditate somni cū fabulis et his similibus p uoces: Et ligent̄ mēbra eoꝝ inferiora ligatione dolorosa: postq̄ nō fuerit quod ꝓhibeat. Et supponat̄ collyrium subtile si natura fuerit restricta ⁊ i hora quietis et tempor̄ assiduitatis. Et ventoset̄ quod est inter ambas spatulas et spondiles.

De ḡuitate capitū eoꝝ. C. xix.

Oportet vt alienet̄ ab eis emulsio lactis sup capita eoꝝ: aut effusio ol'i super ea aut embroca: aut caputpurgiuꝫ: immo sint contenti vaporationibus factis cum embrocis ex camemilla et sint in eis viole et furfur et his similia.

De inq̇etudine hn̄tiū febres et alioꝝ. C. xx.

Olfacer̄ v̇o oleū viol' cū ol'o de semine lactuce et ol'o nenufario et oleo đ cucurbita et adherere aliq̇d de stupefaciētibꝫ famosis sup tempora: et incuruare caput sup vapores hūectantes: et odorare nenufar et poma mādragore et alsebesebrā aspsū ex lōgiquo et embroce hūectantes et res quas scis. ¶ Et sil'r si nō fuerit qđ ꝓhibeat det̄ in potu sirupus papaueris et lohoc eius. ¶ Deinde multiplicent̄ inter manus eiꝫ candele et eleuent̄ voces cum fabulis et ligent̄ cū

institis extremitates eius ligatōne dolorosa paruz cũ ansis q̃ resoluant̃ velociter. ¶ Deinde ꝑcipiat ei vt dormiat et claudat oclos: qñqꝫ dormit paꝝ extiguant̃ candele et cessent voces et soluant̃ anse quonia dormiet. ¶ Et qũ inueit leuitatẽ et q̇etem ex poxismo aut vehemẽtia assiduet ablutionẽ faci ei cũ aqua ĩ qua decoctuz est papauer nigrũ cũ ali/ q̃tulo mãdragoꝝ et radice eius. ¶ Et qũ est illic hũor baurachius cõfert aqua in qua cocta sunt sisi briuz et melilotum et albacuen et papauer abluen do faciẽ et incuruãdo sup vaporem eius.

De doloꝝ vẽtris q̇ accidit eis. C. xxi.

Fit ex effusione chole ad stõz: et si accidit in principio ꝑiodi eius det̃ in potu parũ sirupi de malis cũ sirupo acetoso.

De aspitate lingue eoꝝ. C. xxii.

In essentia q̇dẽ viscositatis fricet̃ cũ bru sco aut cũ virgis salicis cũ olo amigdali no et zuccaro tabarzet donec mũdet̃ aut cũ spongia et pauco sale et olo rof. In hoc eniz est alleuiatio multa in firmi. ¶ Et post illõ qũ eius as pitas est nõ pp viscositatẽ ĩmo a siccitate oportet vt teneat in ore suo sebesten aut nucleos prunoꝝ aut saltẽ q̇ asportat̃ de india. Et est in coloꝝ salis ⁊ dulcedine mell. Et sumat de eo fm ꝙ dixit Archi genes q̃titatẽ fabe vnius. Et g̃na cydonioꝝ sunt ex eis q̄ hũectant lingua et ꝓhibent ei obfuscatio/ nẽ. ¶ Et oꝫ vt nõ ponat̃ puluinaria multa neqꝫ re supinet̃ dormiẽs. nã hec duo exiccant lingua:

De sternutatione assidua q̄ accidit eis. C. xxiij.

Quandoqꝫ magnificat̃ nocumẽtuz sternu tationis assidue cũ eis: ledit nanqꝫ eos ⁊ replet capita eoꝝ et debilitat eoꝝ vir tutes: et fortasse facit fluxum sanguis nariũ. Quaꝛ oꝫ vt fricet̃ eoꝝ frons et colluz et nasus et apiant̃ ora eoꝝ et fricent̃ eoꝝ palata cũ vehemẽtia ⁊ tun dant̃ capita eoꝝ et cõuertant̃ et ꝑmat̃ eoꝝ extre/ ma ⁊ fũdat̃ in aures eoꝝ ola tepida ad caliditatẽ pa rump decliuia et hũectẽt̃ lacerti eoꝝ et ipoꝝ madi bule. ⁊ ponatur sup eoꝝ ceruicibꝫ puluiaria cale/ facta ⁊ ñ excitẽt̃ a sõno eoꝝ subito et minuat̃ a pul ueꝛ et somno et omni ĩ cuius odoꝛ est acuitas et ol faciant sauich: et lutũ alnaiabi et spõgiaz marina.

De dolore capitis q̇ accidit eis. C. xxiiij.

Liga extremitates eoꝝ et ꝓprie coxas ⁊ cũ institia liga et frica pedes eoꝝ et sup/ ponat̃ eis collyria trahentia materia ad inferiora et cõforta capita eoꝝ cũ infrigidantibus notis. ¶ Et si nõ fuerit quod ꝓhibeat ex coriza aut tussi embrocẽt̃ capita ipoꝝ cũ decoctione rosaꝝ et violaꝝ et ordei at foliõꝝ salicis et his similium et silr oleo rof. et oleo de salicibus. ¶ Et qñ nõ excusat hoc tũc ꝑmisce embrocas infrigidãtes cuz lenitiuis sicut camemilla et stupefactiuis sicut ẽ pa pauer. ¶ Et nõ mulgeas lac nisi qũ remouetur fe bris. ¶ Si aũt virtus fuerit fortis mulgeas lac ca prinũ: et si fuerit debilis mulgeas lac muliebre. Et caue lac apud replõnẽ humidam facientez ꝓfun ditatez somni: et silr caue humectantia. Et tu non administres hũectãtia nisi vbi ẽ vapor fumosus ⁊ caput siccũ et paꝝ somni: et qñ multiplicat̃ reple/ tio in capite ex vapore hũido: trahe eũ ad inferio ra cũ collyrijs et clisteribus: et stringe mẽbra infe riora ita ꝙ testiculos.

De tussi eoꝝ. C. xxv.

Tussis plrimũ accit eis ex calore aut sicci tate: quaꝛ oꝫ vt teneat̃ in oribus suis pi lulas bichikias allohoc de papauere fa/ cta cũ medul fructuũ fris et amilo et his similibus et vtat̃ ceratarijs ĩfrigidãtibꝫ factis ex olo rof. pu ro et ex mucilagĩe psilij et succo portulace et alijs.

De destructiõe appetitus eoꝝ. C. xxvi.

Quandoqꝫ est cã eius hũor in ore stoma/ chi qd̃ scit̃ ex eo qd̃ dictũ est de destru/ ctõe appetitꝫ et euãtur p vomituz aut so lutione vẽtris. ¶ Et mltotiens iuuant̃ cũ intromis sione digitoꝝ in guttuꝛ et cõmotione stõi et ꝓprie qñ vomitu expellit cholerica rem aut acetosã. ¶ Et qñz est ex vehementia debilitatis quare curet̃ cõplio q̄ facit eaz cũ eo qd̃ scit̃. ¶ Et oꝫ vt ap ꝓxi mes eis odores bonos excitãtes appetitũ: sicut o/ dor sauich infusi cũ aqua et aceto et det̃ eis electua riũ ꝓportionale febricitãtibus et paꝝ vini et succi fructuuz põticoꝝ boni odoris: et la bat̃ aliqu id de aceto gelatine pisciũ aut hedi et his similiũ et põat̃ sup stõm post dies prĩos emplã facta ex fructibꝫ. Et sint in eis apsinthiũ et aloes fm ꝙ scis: et inun/ ctio eius cũ oleis bonis est iuuatiua.

De bolismo eoꝝ. C. xxvii.

Oportet vt curent̃ cũ odoramẽtis et lu/ to alnaiabi et armeni infusi cũ aceto: et odorẽt almososat et pãẽ mũd calz et car nes assatas et stringe eorũ extremitates. ¶ Et ex tende aures coruz et capillos ipsorum et confor/ ta eorum cerebra cum embrocis infrigidanti/ bus et hũectantibus. plurimũ nanqꝫ bolismi eoruz est pp destructionẽ oris stõi pp cãm cõmunicãtem ramis q̇ adueniũt eis cũ sensu et est corpus duꝝ et indurat̃: veꝝ sensus nõ vltimat̃ cũ eo.

De nigredie lingue eoꝝ. C. xxviij.

Oportet vt nõ dimittat̃ sup lingua nigre do: imo fricet̃ cũ eo qd̃ scis: et si nõ ele uabũt̃ ad caput vapores maligni et faci/ ent cadeꝛ in sirsen de appetitu eoꝝ canio et curant̃ cũ vnctuosis frigidis et dulcibus.

De sincopi q̄ accidit eis. C. xxix.

Quandoqꝫ accidit eis sincopis ĩ principio febriũ pp effusionez cholere ad stõs co rũ: quaꝛ oꝫ vt det̃ eis ante poxismuz: aut ap poxismũ frustũ pãis de sisa cũ aqua g̃nati ⁊ aqua acreste. ¶ Et scias ꝙ qñ aggregant̃ sincopis et febris tũc sincopis est dignior curatione: ⁊ si in/ diget pauco vino det̃ ꝑmistũ cũ tribꝫ. ʒ. vini anti qui: et si nõ sirupi maloꝝ antiq̇ cuius resoluta est supfluitas. ¶ Et phlebotomia q̇dez multotiẽs ad dit in sincopi. Et clistere leue est magis cõueniẽs. Et vomitus est iuuatiuus eis. Et cõstrictio cruriũ ⁊ poneꝛ manus et pedes in aqua calida. ¶ Et quz euadunt tunc de sollicitudine est vt cibẽt̃ sauich or dei infrigidato in quo sint g̃na g̃natoꝝ.

De cõstrictione anhelitus eoꝝ. C. xxx.

Constrictio anhelitus accidit eis. aut pp spasmũ et siccitatẽ q̄ accit eis in lacertis ã helitus: aut pp mãm ꝓuocatiuã descẽdẽ tem ad guttur eoꝝ: aut pp debilitatez q̄ dominat̃

nernis veniētibus ad mēbra anhelitus. ¶ Et pri
ma q̇dez curat̄ cū vnguētis vł'empl'is hūectantibꝫ
et secūda cū es q̄ ꝓhibēt strangulationē. Et tertia
cū equatiōe cōpl'onis in cerebro ⁊ ī vnctione colli
cū eis q̄ infrigidat̄ et hūectant: et sup stōm iteꝝ ex
eis q̄ sunt sicut rasura cucurbite et portulaca et san
dali cū ol'o roſ. et sil'ibus ei.

De vehemētia tristitie eoꝝ. C. xxxi.

Quando ml'tiplicat̄ tristitia ca oris stōi et aduentu hūoris mordicatiui ī eo tūc infrigida stōs eoꝝ cū eis q̄ scis de cibis et inungantur: et dormiat̄ ī loco ꝓximo motibus aque stra to extrēitatibus et fructetis frigidis et o doriferis frigidis et nenufar̄ et rosis ⁊ expsionibꝫ frigidis factis ex fructibus odoriferis frīs et san-
dalis. ¶ Et ml'totiēs q̇dē cōferūt in eoꝝ tristitia clisteria frīa facta ex aq̄ cucurbite et citruli et suc-
co portulace et sempuiue cum oleo roſ.

Difficultas deglutiendi q̄ accīt eis. C. xxxij.

Difficultas deglutiendi quꝫ accidit eis et febris fuerit cōclusa tūc phlebotōia pau latiꝫ fiat et equatio fiat ad retrahenduꝫ. Et suppositoriū est melius q̄ꝑ plurimū solutiuuꝫ ꝺ̄ super.

Frigus extremitatuꝫ qđ accidit eis. C. xxxiij.

Multotiēs ꝓfūdat̄ calor eoꝝ et infriant̄ eoꝝ extrēa et tēdit calor submersꝯ ad caput. Ponat̄ ergo extrēitates in aqua cal'a et non bibant aquā frigidā.

Sermo de febre choleř. C. xxxiiij.

Febres chol'ice tres sūt: tertiana cōtinua: et tertiana ꝑiodica: et causō: et tertiana q̇dez ꝑiodica aut ē pura et fit a cholera pura: aut nō pura et fit cū putredie cholere grosse substantie pp cōmistionē cholere cū phlegmate cō mistione aliqua cōpl'onali vnita: et ꝑ hoc diuisifi cat̄ ab hemitriteo: qum hemitriteū faciat̄ due ma terie sepate: et hāc faciat materia vna q̄ in se ipsa ē ꝑmista cū cuius calor̄ ꝑmiscet̄ aliq̄ꝑtulū frigoris qđ ꝑguat suam putredinez et suā resol'onē et suā digō nē: et pp illud q̇dez fiunt in hemitriteo duo ꝑoxiſ mi. Et tertiane nō pure ꝑoxismꝯ vnus. ¶ Et hec q̇dez nō pura qñꝫ ꝓlōgat̄ tp̄re longo et circiter me dietatez anni. Et qñqꝫ ꝑducit ad mollitiez et ma-
gnitudinē splenis. ¶ Causon v̇o est de genere cō tinue: quoniā differētia inter eius vehementiaꝫ et eius teporē est insensata: et accidentia eius sunt ve hemētia: et causa est acuitas materiei et multitudo qū eius casus sit circa cor et ī venis oris stōi aut in ꝑtibus epatis ꝓprie: et ad sumū in mēbris nobili-
bus vicinis cordi. In tertiana v̇o cholera est ī car-
ne ⁊ ad ꝑtes cutis: et in cōtinua ē ipsa in venis cor ꝑis q̄ elongat̄ a corde. Et vehementia q̇dez sitis et angustia et inq̇etudo et inpatientia et alienatio et nausea et amaritudo oris: et siccitas labioꝝ et sci-
sio eoꝝ et dolor capitis multipl'cat̄ in febribꝯ chole ricis: et est natura in pl'ribus eaꝝ ad siccitatē decli uis: quoniā materiei motus est ad supiora: aut ad illud ad qđ apparet ꝺ̄ corpe et cute.

De tertiana absolute et noīat̄ triteus. C. xxxv.

Paroxismus tertiane incipit in primis cū horripilatiōe vt punctura acus: deinde infrigidat et īcipit facer̄ rigorē difficilez valde difficiliorē r̄liq̄s rigoribꝯ nō fridū aut cum pauco frigore: et nō est frigus eius nisi pp ꝓfun-
datiōez caloris ad interiora ad ꝑtē materiei: et in uenit sicut puncturas acuuꝫ. Et hic q̇dez rigor cum vehemētia sua est velocis sedationis: et tu iā sciui sti cām huius rigoris. Et fit rigor eius in tribꝯ die bus primis fortior et vehementior et in quartana econtrario. Et iteꝝ rigor incipit cū fortitudine: ꝺ̄ inde lenitur paulatim et minuit̄ velocit̄: ⁊ in quar tana econtrario. Et sudor multipl'cat̄ ī tertiana qū dimittit. Et fit vrina in ea rubea tendens ad igne aꝫ in qua non est ml'ta grossitudo. Aut est nō pura et fit vrina eius cruda aut grossa. Et tertiāe cal'itaſ ē saluior cal'itate causōidis: et q̄ꝑto ꝓlixiꝯ maꝯ tāgit corpꝯ: ñ addit̄ īfl'ātio imo qñꝫ mīuit̄ īfl'ātio eiꝯ. Et in causonide addit̄ infl'ātio. Et accidentia que acci-
dūt eis in tertiana sūt vigilie sine ꝑ̄uitate in capite nisi inq̇busdaꝫ nō puris: et sitis et furor et ira et o dia locutionis. Et est pulsus eiꝯ acutus velox ꝑ cō paratiōez ad r̄liquas febres: et non est equalis cō strictionis: quoniā hūor debilitat eū et addit ei di uersitatē ap̄ statū: et diu̇sitas in eo est sub ea q̄ est ī aliȷ̄s cū duritie et est pulsus fortior in ea: imo diu̇ sitas in eo nō est ſꝫ pl'rimū. Nisi diu̇sitas ꝓpria cū febre et aliȷ̄s. Et in principio q̇dē est necessariū vt coarctet̄ pulsus vsq̄ꝫ ad horā dilatationis febris: et tunc cōfortat̄ et fit velox et frequens. ¶ Et eius diu̇sitas nō est multū supflua. Et qñqꝫ significat̄ ip sā etas et cōsuetudo et regio et ars et forma et tp̄s et multitudo euentus tertiane in illa hora. Qū er go cōponūt̄ due tertiane sūt ꝑoxismi euenietes oī die. Qui ergo cōsiderat tertianā ꝑ ꝑoxismū errat in ea: imo oꝫ vt attēdant̄ significatiōes alie quas dicemus. ¶ Et patientibꝯ q̇dez tertianaꝫ accidunt vigilie et amor solitudīs: et multotiens sentiunt ebullitionē ap̄ ep.

Differentia inter tertianā puraꝫ et non puram. C. xxxvi.

Pura est subtil' leuis cuius ꝑoxismus con sumit̄ a quattuor horis vsq̄ꝫ ad duode ciꝫ horas: et nō addit sup eas multū. Et si addit additione multa: tūc est nō pura. Et est ſm pl'rimū ꝑueniēs ad septē horas et calefit in ea corpus velociter: et vides caliditatē ꝓcedere ex corpe et extrēitates adhuc sūt frīe. et sil'r pura ñ ad dit qū ñ accīt error. s. vii. ꝑiodos. Et qñqꝫ cōsu-
mit̄ pp subtilitatē sue materie in ꝑoxismo vno in quo accidit vōitus: aut vētris sol'o mundificans. Et apꝫ digō in vrina in p̄rio die: aut in tertio aut in quarto aut in septimo. Si aūt addit sup septem ꝑiodos additionē pl'rimā: tunc est ꝺ̄ gener̄ nō pu-
re. Et sil'r si ꝓlongatur spatiuꝫ sui rigoris: et ē ad ditio suoꝝ ꝑoxismoꝝ. Et antecessio eoꝝ ad inuicē ſm ordinē ſuantē ꝓportiones sil'es. et in nō pura ē illud diu̇sū nō rectū. Et sil'r qñ assimilant̄ ꝑoxismi ſm terminū vnū et r̄liqua signa elongationis fe-
bris etiā sūt ꝺ̄ illis q̄ scis. Et qū vides principiū cū rigor̄ ſm q̄ꝑ determinauimus et statum cū sudo re exuberante tunc nō dubites quoniā ip̄a sit pu-
ra. Et in pura q̇dez est qū eā hn̄s bibit aquā ordei ꝓcedit qđ est ī corpe eius cū vapore hūido quasi ipse velit sudare et qñqꝫ sudat. Et cū nō pura in uenit̄ ꝑ̄uitas pl'rima in capite et extensio ⁊ ꝓlōgat̄

rigor donec puenit ad vigintiquattuor horas aut triginta horas vsq; ad horã suã: et tepescit donec cõplet̃ quadragita hore: et p q̃titatẽ additiõis poxismi sup xii. horas est eius elõgatõ a puritate.
Et in tertiana q̃dẽ nõ pura tardat̃ appitio digõnis ⁊ nõ app; in forma offuscatõ neq; extenuatõ: et fortasse nõ erradicat̃ cũ sudor̃ copioso et fortasse non incipit cũ rigore et nõ est cal̃itas cu; multa fortitudie: n; est augmẽtũ ei9 equale: imo ẽ quasi ipa ad dat̃: dinde pcedit et minuit̃. Et accñtia seua minorant̃ in ea.

Tertiana continua. C. xxxvii.

Cognoscit̃ p vehemẽtiã poxismo; tertiane: ⁊ p vehemẽtiã accñtiũ tertiãe. Et ap̃ Gal̃. q̃de; qñ sãguis putrefit fit de hoc genere et d̃ eo fiet s̃mo post.

Cura tertiane pure. C. xxxviii.

Oportet vt r̃meõreris ill̃d q̃d d̃dim9 tibi de radicibus i curatiõe febriũ de solone vẽtris et cibo et in oĩbus capl̃is et fabrica sup ill̃d. Et tu q̃dẽ nõ auscultes s̃mone ei9 q̃ cõcedit i pricipio solutiã fortiã et myrobalãos ⁊ his siliã: nisi ill̃d q̃d dixius. Immo o; vt pperes ĩ primis et lẽias lẽitate quadã cũ eis q̃ dixĩus illic: sicut sũt tamarindi q̃titate. xl. ʒ. q̃ ĩfũdat̃ in aqua cal̃a i nocte et colet̃ et piiciat̃ desup siracost aut ter̃niabin aut aq̃ duo; g̃nato;: et sicut decoctio lubleb cũ tereniabin et passul̃ ẽucleatis: aut ĩfusio pruno; cũ tereniabin aut siracost aut sirup9 viol̃. et viole cõdite. ¶ Et fortasse facit mucilago psilij cũ q̃busdã sirupis sicut ẽ sirup9 prũo; lubricitate; et lenificationẽ et cũ decoctione lẽtiũ cũ lubleb. ¶ Aut clisteria lenia sicut est clistere cu; decoctione altee et iuiube et sebestẽ et radice lilij et ol̃o viol̃ et succo sicle et baurac s̃m modũ quẽ scis. Et ill̃d qñ necessitas tangit ad ipa;. Rectũ naq; ẽ ne in potu det̃ q̃d est sicut sorbitio ordei: neq; ei sil̃e neq; cibi: nisi natura iã lenificata. Et si vẽtris sol̃o in pricipio in febre tertiana pura mioris sit malitie q̃ eius simile in alijs: licet sit ei9 malitia ite; maxia. ¶ Et qñ est possibile vt phlebotomes vsq; ad tres pio dos fac: et sil̃r qñ times q̃ sit egritudo furiosa et facis ill̃d: erit ill̃d q̃d accidit de errore si accit̃ minus q̃ alĩd. Et o; vt nõ moueas in die poxismi aliq̃d: nisi pp necessitatem et nõ cibes nisi ap̃ cõdiciones p̃dictas aut puoces vrinã cũ emulsiõe sẽinũ.
Et o; vt supueniat ei poxism9 dũ ẽ fãelicus: et nõ ẽ in stõ eius aliq̃d: ĩmo o; vt sũat in potu sirupu; acetosũ oi mãe: et post duas horas aquã ordei ĩ die ĩ q̃ nõ est poxism9. Et sirup9 q̃dẽ acetos9 post poxismũ ẽ cõueniẽs: et sil̃r põer̃ pedes in aqua fr̃a ad attrahẽdũ r̃sidũ caloris. Et ego magis diligo vt sit ĩ siru9o acetoso pprie i postrẽis emulsio seium fr̃o; p̃dicto; et ãte poxismũ p tres horas aut quattuor: et det̃ in potu ite; post poxismũ aqua or. Et qñ necessaria ẽ subtiliatõ regĩs det̃ in potu sicut aq̃ g̃nato; et aqua melonis indi et his sil̃ia et g̃datim fiat ei9 regien s; modũ p̃dictũ et quotiẽs appiquat stat9 subtiliet̃: et ĩ diebz primis cibet̃ cũ kist ordei et pãe trito cũ aqua fr̃a aut sicut ẽ aut emulctum ex eo q̃ fit ex lacte acetoso et lẽtib9. ¶ Et qñ cibus acetat ĩ stõ nõ det̃ in potu d̃ aqua ordei q̃ non est val̃d subtilis aliq̃d: et si necessariũ fuerit dar̃ ipm in potu confortetur pa; cũ decoctiõe radicis apij. Si aũt stõus fuerit fr̃ior illo et febris nõ magna et nõ pura ponat̃ pa; pipis s̃m cõsiliũ. Hippo. Q̃d si signa significauerint q̃ crisis est ppinqua: tunc sufficiat ei aqua ordei et aqua g̃nato; dulcis et muzi et sirupus acetosus. Et fructus q̃de; q̃ diligũtur eis sunt g̃nata dulcia et muza. et pruna mat̃a et in matura. melon v̓o indus est res maximi iuuamẽti cũ hoc q̃ ipe soluit: et puocat et frangit vehemẽtia; caloris et facit sudare et fortasse nõ nocet nisi pa;: et ex oleribus cucurbita et cucumer et alkhebedi et lactuca. ¶ Et scias q̃ intentio in eo quo cibant̃ patientes tertiana;: aut est hũectatio sicut datur eis in fine de extremitatib9 althaiegi et de testiculis gallo; et cerebellis hedo; cũ q̃b9 nõ est nausea et vitell̃ ouo; aut est inf̃ratio et hũectatio sil̃ sicut ĩ kist ordei. ¶ Et nõ vltimes in if̃ratione multa et pprie in pricipio nisi inuenias inflãmationem vehemẽte; aut timeas cõv̓siõe; ei9 ad causonidem et cõtinuã. Q̃d si cõsequatur crisis et videris digõnẽ in vrina et est sedimẽ laudabile q̃d cognouisti tunc si excusat bene est: et si ñ cura tũc cũ eo quo iuuat̃ natura ex puocatiõe vrine aut solone vẽtris aut vomitu aut fluxu sanguinis nariũ. Et nõ agas cõtra ipam in hoc. Q̃d si nõ inuenis declinatione; manifestam tũc euacua cũ sol̃one ventris. Nam d̃ illo est scamonee sexta. ʒ. i. in iuleb aut decoctio myrobalano; cũ tamarindis et tereniabin et passul̃ et radicibus et casia fistula s̃m q̃ sciuisti: et tibi in est vt cõfortes eas cũ fumoterre et sene ⁊ scãõea et de illis que cõueniunt eis tantũ sunt trocisci de spodio solutiui.

Descriptio.

¶ R. myrobalano; citrino; enucleato; pond9. ʒ. iiii zuccari tabarzet põdus. ʒ. xx. scamõee põdus sexte. ʒ. i. bibat̃ cũ aqua frigida et post ill̃d curentur cũ puocatione. Et si fuerint illic caliditas supflua et ĩflãmatio maxia qũ iã euacuaueris eũ nõ erit ei malũ dar̃ in potu aliq̃d de extinguẽtibus fortibus de illis q̃ dicta sũt in regimie acute et fortasse conserũt ei empl̃a ex eis. Balneo v̓o o; ne ap pximet nisi post digõnẽ. Post digõnẽ aute; et ap̃ decliationẽ est ipm melior eis et pprie cõsuetis: q̃uis error in intromittendo eos in balneo añ digõnẽ salvior est q̃ suu; sil̃e cũ alijs. Et o; vt sit balneu; eorum tempatũ boni aeris q̃ sit hũidus in quo sudẽt cũ facilitate: ita vt non ĩflãmet̃ eo; corpa et inungant̃ cũ ol̃o viol̃. et ros̃. cõquassato cũ aqua ⁊ nõ plõgent in eo morã: ĩmo egrediat̃ velociter: nam iteratio est eis cõuẽientior q̃ statiõis plõgatio: ⁊ si ap̃ exitũ infũdat̃ in aqua tepida stẽt in ea s̃m q̃titatẽ declinatiõis. Deinde qũ egrediũt̃ tunc cõuẽit eis vt bibat̃ vinũ albũ subtile multa cõmistione pmistũ et coopiant̃ in locis suis: sudabũt enim sudore vehemẽti: et siq̃d residuũ fuerit digeret̃. ¶ Et post illud cibent̃ cibis infrigidantibus et hũectantibus et oleribus q̃ sunt illius modi. ¶ Et nõ timeas post d̃clinationẽ potar̃ eos vinũ pl̃rimũ cõmistũ. Uiũ ei; fractũ p cõmistõe; cõfert q̃titas residui eius in r̃soluendo ill̃d cuius necessaria est resolutio et succurrit aque penetranti cũ fortitudine sua ⁊ p mistione eius quod est in eo de calefactione pauca Quar̃ infr̃iat vehemẽter et hũectat. Et si fuerint illic accidẽtia sitis et dolor capitis et vigilia;

⁊ alioꝝ iam tibi p̄terijt eorū cura. Et qn̄ post cri
sim remanet aliquid caloris insepabil' tūc tibi sup
est vt ām̄inistres sirupū acetosum cū succis diure
ticis: aut in quo decocta sunt seina ⁊ radices diure
tice. Et scias ꝙ cura tertiane cōtinue est cura ter-
tiane interpolate: sed ē decliuior ad obseruatiōez
dispōnū digōnis ⁊ ad infrigidādū cū sirupo aceto
so facto cū semibus vt semīe citruli ⁊ semīe endi
uie ꝓprie cōtritis: ⁊ post ip̄m post duas horas da
tur in potu aqua ordei ⁊ ad subtiliatiōem cibi et
ad ām̄istrāda clisteria lenia iu pricipio ⁊ ad ꝓuo-
catiōem: ⁊ oꝫ vt subtilient ⁊ nō sumāt in potu d̄
solutiuis in pricipio neqꝫ ap ꝓximēt alicui eoꝝ nisi
eis que sunt sicut sirupus viol'. ⁊ aqua fructuum
⁊ non vtantur nisi clisteribus lenibus.

Cura tertiane nō pure. C. xxxix.

Res in quibus diuersificatur cura tertiāe
nō pure sunt res in quibus cōicant febr̄'s
fr̄c de licentia secūda. ¶ Et fortasse cō
ceditur illd̄ hn̄tibus purā. s. vt nō expectent plu
rimū declinatiōis: sed qn̄z expectant digestiōez.
Quoniā est ꝓhibitū in eis balneū: balneū enim fa
cit descendere phl'a indigestū ꝓpter illd̄ qd̄ effun
ditur ad locū putredinis ⁊ pmiscet hūorē malū cū
putrido ⁊ resoluit subtile ⁊ facit remanere spis-
sum. ¶ Et qd̄ cibatō omni die iterū: aut ꝓpe ci
batiōem est ex eis que illis nocēt: imo oꝫ vt cibē
tur vno die ⁊ alio die nō. Et sit in cibis eoꝝ qd̄
abstergat ⁊ calefaciat parū. ¶ Et vt sit cibatō in
pricipijs egritudinis spissior q̄ꝫ sit in pricipijs pu-
re: deinde ḡdatim ꝑueniat ad subtiliatiōem fortē
sicut est subtiliatō tertiane. ¶ Et vt sit infrigida
tō minor. Et vt clisterizet̄ in pricipio clisteribus
acutioribus. Et vt expectetur digestio in solutiōe
ventris eoꝝ plus. Et vt sint in aqua ordei coruꝫ
virtutes digestiue ⁊ solutiue sicut est illd̄ qd̄ dixi
mus in eo in cuius stomacho acetat aqua ordei:
imo fortiores q̄ꝫ in illo. Fortasse eniꝫ necesse ē vt
decoquātur in ea isopus ⁊ origanū ⁊ calamentū ⁊
spica ꝫꝫ cōpl'onē ⁊ sicla iuuatiua est eis. Et pmistō
aque ciceris cū aqua ordei ⁊ in fine eius cicer ē iu-
uatiuū eis. Et oꝫ vt cōsideret̄ ꝓpinquitas nō pur̄
ad purā ⁊ elōgatō eius ab ea: ⁊ ꝫm illd̄ diuersifi-
cetur inter curā eius ⁊ curā pure. Nō si fuerit ual
de ꝓpinqua pure tūc diuersifica inter eas diuersi-
ficatōe pua. Et qn̄ videris vrinas eoꝝ grossas tūc
phlebotōa ⁊ qn̄ phlebotōaueris nō indigebis cli-
steri. ¶ Et scias ꝙ nō est res magis iuuans eos q̄ꝫ
vōitus post cibum. ¶ Et de solutiuis ī pricipijs
eius que sunt ꝓpinquiora equalitati ē aqua algele
niabin decocti ⁊ sirupus acetosus. Et fortasse pone
mus in eam casiam fistulam. ⁊ fortius illo est vt
ponas in ea virtutem turbit. Et clisteria in prin-
cipio sunt magis dilecta q̄ꝫ solutiua alia. Et sūt cli
steria in quibus est virtus albasce ⁊ camemille et
sicle ⁊ cartami ⁊ viol'. ⁊ sebesten ⁊ ficus ⁊ odor
turbit. Et ex eis est casiasi. ⁊ oleū sisaminū ⁊ bau
rac: ⁊ fortasse indiget̄ vno istoꝝ ꝫm elōgatiōem
febris a pura. ¶ Adiuuantia aūt ad digestiōez sūt
sicut sirupus acetosus pmistus cū aliq̄to de algele
niabi: aut sirupus acetosus de radicibus. ¶ Et
post septimū sicut decoctō apsinthij: est eniꝫ iuua
tiua subtiliatiua materiei ⁊ cōfortatiua stōi. Et si
militer aqua fēiculi ⁊ aqua apij cū sirupo acetoso.
Et si ptrāsit. xiiij. tunc nō est malū dare in potu
trociscos ros. minores. Si aūt egritudo ꝓlonga
tur nō inueniemus excusatiōem quin demus ea q̄
sunt sicut trocisci de eupatorio ⁊ decoctō eius ⁊ ca
lefactō partiū hypocōdrioꝝ est huius generis. Et
emplastratio mirach eoꝝ iterū cū eis que digerunt
⁊ maturant ⁊ mollificāt tensiōez qn̄ venerit illic.
¶ Quꝫ ergo sciueris ꝙ digō iam aduenit tunc eua
cua ⁊ ꝓuoca ⁊ non cures. ¶ Et de euōnibus bonis
eis est vt sumant̄ hiere picre. ʒ. v. succi lactuce ⁊
eupatorij amborū. an̄. ʒ. iii. semis apij myrobal'.
citri. kebuloꝝ. an̄. ʒ. v. turbit. ʒ. vii. fiant pille
ex eis cū aqua apij. ⁊ sit dosis eius. ʒ. ij. ¶ Et de
illis est decoctō bona inuentōe nostra. ℞. eupatorij
apsinthij myrobal'. kebl'orū. an̄. ʒ. v. semis me-
lonis semis cucūeris ⁊ citrul'. semis apij polypodij
suchaba bedeoard oīuꝫ. an̄. ʒ. x. turbit. ʒ. i. casie
fist. ʒ. vi. passulaꝝ enucleatarū. ʒ. xx. ficuū. x. nu
mero sebesten nūero. xxx. geleniabin facti cū ros
persicis pōdus. ʒ. xv. decoquant̄ oīa ꝫm descrip-
tiōez huius. Et sumat̄ de ea cadus magnus in qua
posita sit siliqua. i. scamonee ¶ Fortasse necessaria
est medicina fortis vno modo: debilis alio modo.
Eius v̇o fortitudo est ꝫm hoc ꝙ ipsa euāt hūorem
viscosuꝫ sed ipsius debilitas est ꝫm hoc ꝙ ipsa nō
euāt pl'im vice vna imo possibile est vt fiat grada
tio in ea quare euēt hūorez cuius euō est necessaria
multis vicibus ut nō destruat virtutez. ¶ Et hec
medicina est que pōt subtiliare ⁊ aggregare ⁊ sol-
uat paꝝ eius ⁊ soluat pl'm eius sed paꝝ paꝝ ex ma
lo ⁊ pl'm pl'm ex malo ¶ De decoctōibus vero
paꝝ fortasse non facit aliquid. ¶ Et huius q̇dem
medicīa est vt sumatur turbit q̄ꝫtitas. ʒ. ß. ⁊ plus
ꝫm necessitatez ⁊ scamonee ꝓprie altusugi. i. aut su
pra id ⁊ cōficiat̄ cū geleniabiꝫ predicto ⁊ bibat̄ aut
sumāt̄ de agarico ⁊ scamonea ꝫm hanc cōpositiōez
⁊ cōficiatur cū geleniabiꝫ predicto ⁊ bibat̄. Aut po
nat̄ in succo rosarū recentiū cuius q̄ꝫtitas sit. ℥. i. ⁊
bibat̄ aut in sirupo ro. ⁊ bibatur.

¶ De febre causon ⁊ est illa que noīatur faricos.
C. xl.

Causon est ꝫm duos modos. ¶ Aut enim
causon est chol'ica ⁊ est causa in ea ml'titu
do putredinis: aut intra venas corpis to
cius: aut in venis que sequnt̄ partes cordis ꝓprie:
aut in venis partiū oris stomachi: aut in ep̄e: aut
phl'atica ⁊ fit ex phl'ate salso putrefacto in venis q̄
sequnt̄ ptes cordis sicut dixit hippo. in epidimia:
⁊ non fit phl'a salsuꝫ sicut sciuisti nisi ex aquositate
phl'atis cū chol'a acuta. ¶ Est ergo chol'a que putre
fit aquositas pmista aquositati pl'ime. ¶ Et quoniā
causon vehemētiora habꝫ accidētia q̄ꝫ tertiana opꝫ
ut sit breuioris spatij q̄ꝫ ipsa. ¶ Et senibus q̇dem
paꝝ accidūt febres causonidis. ⁊ qn̄ accidunt eis pe
reunt quoniā non fiunt in eis nisi causa valde forti
¶ Amplius eoꝝ virtutes sunt debiles. ¶ In iuue
nibus aūt ⁊ pueris pl'imuꝫ accidūt ⁊ est ī infantibus
leuior ꝓpter hūiditatez eoꝝ ¶ Et qn̄qꝫ est in eis
cū ꝓfundatōe somni ꝓpter eleuatiōem vapoꝝ ad
caput. ¶ Et hippo. q̇dem dixit ꝙ si alicui accidit
in febre causon tremor tunc pmistio mentis resol-
uit ab eo tremorē. Et est simile ut sit illud quoniā

cerebꝝ calefit valde ⁊ calefiunt nerui ⁊ est simile vt sit causon ⁊ sit pmistio mētis ⁊ resoluat ab eo per tremorē ꝓpter expl'siōez materieꝝ ad neruos. ¶ Et plimū qdem consumit cū vomitu ⁊ sol'one uentris aut sudore aut fluxu sanguinis narium.

Signa. C.xli.

Signa eius sunt insepabilitas ⁊ occultatio tempoꝝ ⁊ vehemētia accidentiū ex aspitate lingue ⁊ ex citrinitate eius in primis ⁊ ex nigredine eius ꝑo. Et ex retentōe sudoris nisi ap̄ crisim. Et vehemētia sitis. Inquit hippo. nisi accidat tussis parua accidētalis sedat ergo illa sitiz. ¶ Et videt vt sit vehemētia sitis eoꝝ ꝓpter causam pulmonis ergo qū mouet tussis parua hūectat p id qd currit ad ipsuz ex carne molli. ¶ Et caliditas in causone qdem ꝑm plīn non est ita fortis in exterioribus sicut fortitudo eius in interioribus. ¶ Et est cōfractio in ea leuior q̄ in aliis. ¶ Et in fcā qdem ex chol'a fortia fiūt accidētia mala ex vigilijs ⁊ inquietudīe ⁊ adustione ⁊ pmistiōe mētis ⁊ fluxu sanguinis nariū ⁊ dolore capitis ⁊ pulsatiōe tēporū ⁊ ꝓfunditate oculoꝝ ⁊ sol'e ventris cū chol'a pura ⁊ casu appetitus. ¶ Et qn̄ accidit infātibus abhorrēt mamillā ⁊ non recipiūt eā ⁊ corrūpit illud qd sugit de lacte ⁊ acetat.

Cura causonidis. C.xlij.

Est cura tertiane pure. Et qum indigent euone sicut cū illis q̄ dicta sunt tunc festinatio est melior. ¶ Complemētū vo est apud digestōez. Et non phl'omet fortasse enī inflābit eos ⁊ fortasse iuuabit eos si fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo. ¶ Veꝝ indigent subtiliatōe ⁊ regīe vehemētiore ⁊ īfrīdatiōe actu eius qd ipi sumūt. ¶ Et qū times casuz virtutis est necessariū cibare eos q̄uis non appetāt ⁊ ꝓprie in eo ex quo resoluitur res plima. ¶ Multotiēs enī aduenit eis bolismus ꝓpter priuatōem sensus ⁊ indigēt lenificatiōe in principio fortiori ⁊ curatōibus febris acute predictis ꝑm omnes sp̄es narratas. ¶ Et qn̄z conueniens est vt dormiāt apd tēporē paruū febris super aquā tamaridorū. ¶ Et qn̄z ponit ī ea paꝝ cāfore. ¶ Et diligit eis sirupus acetosus. aut emulsio seīs portulace aut emulsio seīs endīe ⁊ melon alkin est bonus valde. ¶ Et sit cōtentus potatōe aque frīe ꝑm q dximus illud. ¶ Si aūt non fuerit qd ꝓhibeat det in potu de ea etiā vsq ad sacietatē. ¶ Et fortasse aduenit eis pmistio mētis ⁊ obliuiscunt petere aquā quār oportz vt sorbeant de ea paulatim sorbitōes plimas ⁊ ꝓprie in eo cuius linguā vides siccā. ¶ Et cura accn̄tia eius supflua cū eis que diximus ī capl'is suis. ¶ Et oz vt caueat in eis superfluitas sanguīs nariū est enim de eis in qbus magnificat timor apud eos ¶ Et oz vt obꝑuet anhelitus eoꝝ ⁊ non dimittas ptes pectoris spasmari. ¶ Et oportz vt obserues capita eoꝝ cū aceto ⁊ oleo rof. ⁊ sandal'. ⁊ aqua ro. ⁊ cāfora ⁊ his silibus. Et embroces cū decoctōibus in qbus decocta sunt ea que diximus. ¶ Et qn̄ fortes sunt in eis vigilie tunc cura eos. ¶ Et non est malū ut in potu des sirupū de papauere ēt ⁊ si sit de nigro ī huius dispositiōe. Et in fine eius da in potu trociscos q conueniūt eis sicut sunt trocisci de canfora. ¶ Et in illa hora cōuenit eis sirupus acetosus cum emulsione seminis cucumeris ⁊ seīs endiuie ⁊ seīs portulace de vno quoq eoꝝ sit pondus. ʒ. ij. Et sirupi acetosi sit pōdus. ʒ. xxv. vsq ad. xxxv. ꝑm q videt. Et si fuerit illic ventris solutō tunc dentur trocisci de spodio cōstrictiui. Trocisci boni. ℞. spodij ro. an̄. ʒ. ij. ſ. croci sextā. ʒ. i. seminis portulace semīs endiuie an̄. ʒ. iij. semis cucurbite semīs cucumeris an̄. ʒ. ij. sandaloꝝ. ʒ. i. ſ. succi liqritie amili an̄. ʒ. i. cāfore sextam. ʒ. i. ſ. ⁊ dosis eius sit. ʒ. i. Et iterum rof. ʒ. iiij. se. melonis citrul'. cucumeris ⁊ portulace oiuz an̄. ʒ. ij. croci tertiaz. ʒ. i. canfore sextā. ʒ. i. gūmi amili dragagāti succi liqritie an̄. ʒ. i. dosis eius. ʒ. ij. Et qū declinat egritudo manifeste tunc non est malū vti balneo cuius aqua declinat ad frigus. ¶ Et illi in qbus magis diligit balneū ex eis sunt quoꝝ febris est ex phl'ate salso.

De febre sanguinis. C.xliij.

Opinatus est Gal'. q non sit febris sanguīs a putredine sanguinis. Nam sanguis quz putresit fit chol'a ⁊ non est sanguis sit ergo tunc febris chol'ica non sanguinea ⁊ fit causon p̄dicta ⁊ tertiana ⁊ curat eā cum illa cura. ¶ Hic vo ꝑmo eius est cōtrarius ꝑmoni hippo. ⁊ cōtrarius ei qd est cōueniēs. Et plimuz qdem erroris eius ē in sermone eius qn̄ putresit sanguis fit chol'a. Iste eniz ꝑmo facit opinari duas intentiōes quaꝝ vna ē q qn̄ putresit ꝓuenit ad hoc vt fiat post putrediēz chol'a. Et ꝑa q quādo putresit tunc fit chol'a Sicut dicit q lignū quādo calesit fit cinis. ¶ Consideremus itaq in vnaquaq duaꝝ ꝓpōnū ¶ Intellectus vo primus ē corrupte acceptiōis tribus mōis quoꝝ primus est q sanguis qn̄ putresit cōuertit subtile eius ad chol'am malā ⁊ spissuz eius ad ml'iaz non ergo cū totalitate sua fit chol'a. ¶ Et ꝑs est q illud fit post putredinē ⁊ nostra cōsideratō est in dispōe putredinis. ¶ Et tertius est quoniā post illud fit chol'a ⁊ non scimus an in ea sit putredo an non. nā plimeres putresiunt ⁊ sepāt ex eis subtile ⁊ spissuz ⁊ non est in spisso neq in subtili putredo quoniā non est necessariū vt sit putriduz id qd generat a putrido fit enī ex putredine qd non est putridū. Et si generatio eius a putredine faceret putrediēz eius necessariā oporteret ut spissuz cinerulentū iteꝝ esset putridū. Esset ergo illic febris ml'ica iterū hoc ergo ē illud qd facit esse necessariū expositō eius qd primuz intellectuz ē ¶ Quod uero intelligit ꝑo est mēdatiū quoniā putredo est uia corruptōis. Et putredo qdez non habet tēpus. Et cōuersio sanguinis in chol'am non fit nisi in tempe. Et putredo qdem est corruptio accn̄s sanguini ⁊ est sanguis sicut accidit phl'ati ⁊ est phl'a ⁊ non chol'a neq ml'ia nisi cōuertat post illud cū cōplemento putredinis. ¶ Veruz veritas sana est sermo hippo. q ex sanguinis putredine generat febris. ¶ Dicamus ergo nūc q febris sanguinis est febris putredinis ⁊ febris calefactōis ⁊ ebullitōis quā noiauit hippo. sinochuz conclusuz sine alijs. Et plimū ebullitōis eius est ex oppilatōe suffocante calitatē. Et qn̄q fit a causis alijs q vehemētes fiunt supra vehemētiā febris ephimere ⁊ noiat ꝓfundi somni fortis ⁊ est de summa febriū q sunt inter febres putredinis ⁊ febres ephimeras que differt a febribus ephimeris ꝓpterea q calefactū primū in ea ē hūor ⁊ differt a febribus

putredinis quoniaȝ non est ei putredo ⁊ est febris acuta non febris ephimera neqȝ febris ethica neqȝ febris putredinis. Et mltotiens qdem pmutat ad febrē putredinis aut febrē ethicā. Et mltotiēs qdē facit eā currere Gal. cursu febriuȝ dici. Et videt Gal. q febris sanguis non cōponit cū reliqs febribus quoniā putredo in sanguine est cōis omni humori ⁊ in hoc est cōtradictō qbusdam intentiōibus suis in quo non est necesse plongare smonē quoniā non iuuat cū eo medicus. Et causa qdeȝ huius febris est replō ⁊ oppilō ⁊ multitudo exercitij ⁊ proprie non cōsueti ⁊ dimissio eūois deinde vsus exercitij laboriosi. Et qnqȝ facit putredinē in eo multā aquositas sanguinis ex comestiōe fructuū aquosoꝝ quare cōuertit ad putredinē. Et multitudo hūoris crudi in eo est ppinqua quare pparat ipsuȝ ad putredinē sicut qui generat ex cucumere ⁊ alkethed ⁊ piris ⁊ similibus. Et hec qdeȝ febris est cōtinua q non tepescit ppter cōitateȝ materiei ⁊ eius adherētiaȝ vsqȝ ad crisim aut morteȝ. Et eius spes sunt tres quaꝝ saluior est epaugmasticus quoniā resolutio in eo est maior q putrefactio incipiēs cū difficultate ⁊ non cessat diminui. Deinde est hōtenus ⁊ fortasse silatur. vij. diebus ⁊ nequior eoꝝ ē augmasticus quoniā resolō in eo est mior q putrefactio. Et eius crisis est vsqȝ ad septimū sm plium ⁊ eius cōsumptō est cū eūone aut sensata aut isensata Et qnqȝ pmutat ad causonidem ⁊ ad sirsen ⁊ qnqȝ pmutat cū infriatōe plima ad lethargiā ⁊ quādoqȝ pmutat ad variolas ⁊ morbillū. Et qnqȝ accidit in ea pfunditas somni ⁊ inflatio ventris ex qua puenit sicut vox tympani ⁊ non deponit eā vētris solutio cū rarificatōe ⁊ qn solō ventris non valet deinde egredit asaf uiridis lata propric est de signis mortis.

Signa. C. xliiij.

Signa febris sanguinee sunt adherētia febris ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inflatō uenarū ⁊ tempoꝝ ⁊ replō cōpleta absqȝ rigore ⁊ non est sudor nisi apud crisiȝ. Et mltotiens associat ei pruritus in naso ⁊ in loco colli in quo ponunt ventose ⁊ cōstrictio in anhelitu. Et mltotiēs accidit eis pfunditas somni ⁊ difficultas smonis ⁊ ē malū ⁊ silr apā gutturis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ ⁊ vue ⁊ cursus lachrymaꝝ. Et calitas eius ē plima ppter hūitateȝ vaporosaȝ ⁊ lachrymalē non exiccataȝ sicut in causonide ⁊ pulsus eius est magnus leuis plenus velox frequens valde diuersus non plurime diuersitatis ⁊ est mioris diuersitatis ⁊ velocitatis q in causonide ⁊ non est calitas eius in termio causonidis ⁊ tertiane fortis. Et illius q ex ea est a putredine calitas ⁊ accidētia sunt vehemētiora ⁊ cura eius est difficilior ⁊ magis silis cū causonide ¶ At vo subtilitas sanguinis ⁊ grossitudo cognoscunt ppter illud qd egredit de eo. Et sinocha feruida est res magis silis in principio sui febri ephimere veꝝ calitas eius est parue mordicatōis ⁊ lesionis ⁊ inuenit ex ea inflatione ⁊ disniā ⁊ est plim impressionis eius prope cor. Putrida vero est equalis ⁊ similis equali sm plim ¶ Signa aūt pmutatōis eius sunt cuiusqȝ eoꝝ ad qd pmutat vt pfocatōis et apatum gutturis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. Et tu iaȝ sciuisti ea. Et signa variolaꝝ scies ⁊ signa sirsen ⁊ doloris capitis ⁊ pmistionis mētis ⁊ alioꝝ iam sciuisti. Signa vo longitudis eius sicut iaȝ sciuisti sunt ex postpositōe signoꝝ digestiōis ⁊ tornatilitate faciei ⁊ diuersitate dispōis eius in spatio suo ex additōe ⁊ statōe ⁊ diminutōe ita ut sit quasi ipa sit tepida. Illd enim significat q sanguis est plenus hūore crudo.

¶ Spatiū vo crisis eius significat apparitō signoꝝ digestiōis que si tardat vsqȝ post tertiū ⁊ quartuȝ non fit crisis in septimo. Et multotiens qdē fit crisis eius in quarto.

Cura febris sanguinis. C. xlv.

Intentio in curatione febris sanguinis est eūatio plimi vsqȝ ad sincopi ⁊ ingrossatio substātie sanguinis si fuerit subtilis vald aquosus ⁊ cholericus. Et infrigidatō eius ⁊ mundificatio ⁊ subtiliatō ipsius si fuerit grossus ⁊ supserit eger prius generatia sanguinis grossi ⁊ generatiua hūoris crudi ⁊ digestio materiei facientis febrem ⁊ eius resolō. Euo auteȝ non est aliqua sicut phlomia ex manu in quacūqȝ hora accidat ⁊ non expectat crisis neqȝ digestio nisi sit replō nauseatiua tūc eni caue eaȝ ⁊ remoue ipsaȝ q si febris pseuerauerit tunc phlōma Et non cesses phlomare donec eger appinquat sincopi aut cadat in sincopi si corpus fuerit forte. sincopis naqȝ infriat cōplonē forteȝ. ¶ Et scias q phlomia ⁊ sumere in potu aquā friam qnqȝ excusant ab infriatiōe alia. Et partitio quidē in ea est melior si non fuerit quod necessariā faciat festinatōeȝ naȝ fortasse erit in ea que ē infra appinquatiōem sincopis vltimatio ⁊ fortasse seqt phlebotomiā vltimā statim fluxus ventris cholericus ⁊ sudor queȝ oȝ omni hora abstergere donec cōtinuet fortasse eni saluabit cū eo. Et succurratur ei qd accidit de debilitate ⁊ sincopi cū cibo subtili ⁊ quiete. Et opȝ ut pmittat lenificatō nate cuȝ illis q sciunt de illis que sunt sicut duoꝝ gnatoꝝ aqua. s. dulcis ⁊ mu zi vsqȝ ad terminū ⁊ siracost ⁊ tamaridi ⁊ collyria leuia de qbus diximus. ¶ Et qnqȝ ē necessariū apud digestiōeȝ eūare cū eis q sunt sicut myrobal. ⁊ fumus terre ⁊ casiafi. ⁊ his silia de illis que sciuisti. ¶ Qd si dispō non tollat phlomiā in manu phlomet vena que est in cornu frontis aut ponant ventose. ¶ Si aūt non prepat aliqd eoꝝ ⁊ hoc ppter accns qd phibet tunc fac solōneȝ vētris sm modū qui est in causonide. Et regimē sit in eis q apiunt ⁊ incidūt ⁊ sedant ebullitōeȝ. ¶ Et si acciderit ex phlomia sicopis ciba eū pane ⁊ aqua acre ste. ¶ Qd si accidat fluxus sanguis nariū p se non abscidat nisi qn appinquauerit sincopis ¶ Sanguis vo ingrossatio fiat cū eis que sunt sicut rob iuiubaꝝ ⁊ est vt decoquant. c. iuiube cū lb. v. aque donec remaneat tertia ⁊ inspisset cū zuccaro ⁊ qto plus minorat zuccaꝝ tanto est melius. ¶ Et lentes iteꝝ pprie ppate cuȝ aceto acetoso forti sunt huius generis. ¶ Et caue ne des in potu rob iuiubaꝝ aut corpus lentiū materia exnte grossa. ¶ Eius vo infriatio fit cū eis que sunt sicut aqua lentiū infriata. ⁊ aqua lactuce infriata ⁊ sumere in potu aquā frigidā si non fuerit qd phibeat ⁊ fortasse sumitur in potu donec tremere faciat ⁊ satiet forsitan. n. sanat eū. ¶ Et qnqȝ pmutat febris ad phlaticā ⁊ curatur cū trociscis de rosis ⁊ silibus. ¶ Et hec qdē cura ē quoꝝdaȝ antiquoꝝ ⁊ sequti sunt eā qdā modernoꝝ

Dare autē in potu aquā ordei est curatio cōferēs ei sed cū lenitate nāe. ¶ Et melior horaꝝ ad hoc est hora vehemētis ebullitōis ⁊ angustie ⁊ inflatōis ⁊ frequētie pulsus cordis. ¶ Et scias ꝙ esse cōtētus infrīatiōe ⁊ dimittere phlomiaꝫ ⁊ ventris solonez addit in oppilōne ⁊ coarctatōe. Quare addit putredo ⁊ calitas in reliqua dispōe. Mundificatō enim fiat cū eis que sunt sicut soluētia cholaꝫ ſm responsionē necessitatis virtutis ⁊ debilitatis cū digerentibus hūorez crudū quoniā fortasse ipsa est causa ī putrefactiōe sanguinis ⁊ in fine eius da ei in potu q̄ sunt sicut trocisci de cafora ⁊ trocisci de spodio et da ei in potu. ¶ Isti etiā trocisci sunt boni. ℞. spodij. ʒ. iij. semis portulace. ʒ. v. seīs cucumeris. ʒ. iiij. seīs cucurbite. ʒ. vi. gūmi ⁊ dragagāti ⁊ amili oīuz. an̄. ʒ. iij. succi liq̄ritie pondus. ʒ. vij. fiat ex eis trocisci. ¶ Descriptō alia ⁊ ꝓprie apud debilitatē epatis. ℞. rosaꝝ. ʒ. iij. succi berberis. ʒ. ij. seminis cucumeris ⁊ melonis ⁊ citruli ⁊ portulace ⁊ spodij oīuz an̄. pōdus. ʒ. i. gūmi ⁊ dragagāti ⁊ amili oīuz. an̄. ʒ. ſ. rauedsceni ⁊ croci ⁊ canfore oīuz an̄ pōdus quarte. ʒ. i. fiat trocisci. ¶ Cibi vō sint illi q̄ fiunt ex iuiubis ⁊ illi qui fiūt ex lentibus cum aceto ⁊ granatis ⁊ sumach. Et si sit aliquid eoꝝ cōstrictō cuius timeat frangat cū siracost ⁊ prunis et cū eo quod fit de cucurbita ⁊ cū herba acetosa. Et eiꝰ fructus sit pira de sceni ⁊ gr̄nata ⁊ mala ꝺ sceni. Et eius olera sīt cucūeres ⁊ cucurbite ⁊ alkebethed ⁊ endiuia ⁊ olus benedictū ⁊ acetosa ⁊ coriandrum ⁊ que sunt eis silia. Et si accidat dolor capitis aut pulsus cordis aut vigilie aut ꝓfunditas somni aut fluxus sanguis nariū supfluus destruens virtutem ⁊ alia de accidentibus suis: cura cum eis que docuimus te in loco suo.

De febre phlatica. C. xlvi.

Sciuisti ꝙ febris putredinis phlatis qn̄qꝫ est poxismalis. Et quādoqꝫ est insepabilis ⁊ sciuisti causaꝫ in hoc. Et sunt ei hore sicut reliq̄s febribus. Et mior horaꝝ sui principij ſꝫ plimū est. xviij. dieꝝ. Et eius erradicatō ī plibus est intra. lxiiij. dies. Et saluior eaꝝ est illa que est mūdoꝝ tempoꝝ ⁊ p̄cipue illa que est mlti sudoris sig̃t enī subtilitatē materiei ⁊ paucitatē eius ⁊ raritatē corpis: longior ergo ptiū huius egritudinis est augmentū q̄puis eius declinatō iteꝝ sit longior declinatōe tertiane plimū. ¶ Et phla q̇dez putriduz qūqꝫ est vitreū ⁊ qn̄qꝫ est acetosuz ⁊ qn̄qꝫ est dulce ⁊ qn̄qꝫ est salsum ⁊ tu iam sciuisti qūo ex salso fit causon. ¶ Et plimū q̇dem accidit febris phlatica hūis ⁊ quietis ⁊ senibus ⁊ infantibus ⁊ patiētibus nauseatiuā sacietatē ⁊ exercitantibus ⁊ balneātibus se sup replonem ⁊ habentibus eructuatōez acetosam ⁊ habentibus reploēz ⁊ patientibus descensuz hūoris ⁊ fit catarrus ad stomachū q̇ putresit ī eo. Et paꝝ quidē eūatur a lesione in ore stomachi. Et scias ꝙ cū omni febre cū qua est frigus constringīt pulsus ⁊ minorat.

Signa phaltice piodice. C. xlvij.

In illa q̇dem in qua causa est phla vitreū aut acetosuz frigus multiplicat valde ⁊ rigor in vitro est vehemētior. At frigus non incipit in ea subito īmo paulatim in extremitatibus: deinde pueniūt ad hoc vt fiant sicut nix que non calesiūt nisi cū difficultate neqꝫ calesiunt subito neqꝫ ſm gradatōem cōtinuaꝫ imo paulatiꝫ cuz reditu frigoris ⁊ fortasse cōmiscet frigori eius in principio rigor. Fit ergo frigus ꝓpter illud qꝺ nō putruit ⁊ horripilō ꝓpter illud qꝺ iam putruit ⁊ maius frigus eius ⁊ ipsius rigor sunt in piodis status. ¶ Et q̇dem febris non est ex materia q̄ faciat pūctionē ita vt sit causa rigoris in via expulsiōis. putredo naqꝫ eius est putredo rei leuis ⁊ incipit cum grauitate ⁊ ꝓfūditate somni. Et mltotiens incipit in poxismis primis sine frigore ⁊ neqꝫ ē rigor imo postponit vsqꝫ ad tempus ⁊ fortasse erit frigus et non erit rigor. ¶ Et multotiēs incipit cū sincopi et non fit. Et in hac q̇dez egritudine multiplicat sincopis ꝓpter debilitatē oris stomachi ⁊ casuz appetitus ⁊ priuatōem alistimbre q̄ est fundamētū materiei nutrimenti ⁊ virtutis. ¶ Illaꝫ vō que est ex phlate salso seq̄tur horripilō ⁊ non fit vehemens frigus eius. ¶ Illā aūt que est ex phlate dulci raro an̄cedit in principio vsqꝫ ad plimos poxismos horriplō neqꝫ frigus neqꝫ rigor. Et plimi q̇dez piodi febris phlatis incipiūt cū sincopi: ⁊ iam apparet in ea in principijs calor vehemētior: ⁊ in postreīs minorat illud. Et est simile ut sit causa in hoc quoniā putredo an̄cedit prius ad magis dulce ⁊ magis salsuz ⁊ magis subtile deinde ad grossius ⁊ frigidius. Et tactus calitatis eius in primis est debilis ⁊ vaporosus deinde qum prolongat positio manus super mēbrū sentit manus acuitatē ⁊ mordicatōez. Ueꝝ tn̄ non est similis neqꝫ equal in oībus sup que cadit manus īmo est diuersa quoniā inuenit in loco vno aspitatē ⁊ in loco alio lenitatē. ⁊ est quasi calitas colet post rem cribellatā quoniā phlegma viscosuz ē quare diuersificat eius passio a calitate sicut accidit in reliq̄s viscosis qū ebulliūt ipsa enī disrūpunt in q̇busdaz locis ⁊ non disrūpunt in locis alijs. ¶ Et qualiscūqꝫ sit calitas eius ſm plim minor est q̄ꝫ vt inflāmet ⁊ augustiā faciat ⁊ magnificet desiderium aeris frigidi ⁊ aque frīe ⁊ inspissatōis ⁊ rarificatōis anhelitus magni ⁊ exufflantis. Et multotiēs q̇dem accidit calitati eius vt sedeat tpe quo habꝫ q̄ntitatē hore vnius aut duaꝝ horaꝝ quare existimat ꝙ ipsa iam puenit ad statū qū ipsa adhuc sit in augmento. videbis enī eā iam incipe augmētari ⁊ similiter sūt ei in declinatōe statōes. ¶ Et febres q̇dez phlatis sunt mlte oppilatōis ꝓpter multitudinē hūiditatis ⁊ vaporis sui pauci sudoris ꝓpter viscositatē hūoris. Et qū sudare facit est res non exuberās ⁊ de ꝓprioribus significatōibus eius est paucitas sudoris ⁊ priuatō eius. Et sitis q̇dez mioratur in febribus phlatis nisi ꝓpter cām salsedinis aut cām vehemētie putredinis eius ⁊ cū hoc est mior q̄ꝫ sitis que ē in alijs. Et inflatō lateꝝ multiplicat in eis ⁊ qn̄qꝫ accidit cuti lateris vt subtiliet cū tensione. Color autem patientiū phlatis febrē est decliuis ad viriditatē ⁊ citrinitatē currētes in albedinē ita vt sit illꝺ quod aggregatū est sicut color plūbi vsqꝫ in statu. Et raro q̇dez rubet color in eo cuius rubedo sit rubedo in statibus reliquaꝝ febriū. Pulsus vō eius est pulsus paruus submersus debilis rarus in prīs deinde fit frequens in fine. Et frequētia q̇dem eius ⁊ eius paruitas vehemētior est q̄ꝫ freq̄ntia quartāe

⁊ tertiane ⁊ eius paruitas ⁊ vehemētia frequentie eius est ꝓpter vehemētiaȝ puitatis ipsius veꝝ non est velotior pulsu quartane ⁊ qn̄qȝ est tardior eo aut sil'is ei in primis ⁊ est vehementis diuersitatis cū priuatōe ordinis. Et parui ⁊ debiles ex eis sunt in diuersitate eius plus. ¶ Et significatōes quidem pulsus sup eaȝ sunt de certioribus significatiōibus Urina aūt eius in primis q̇deȝ est alba subtil' ꝓpter multitudinē oppilatōnū ⁊ frigoris deinde fit rubea ꝓpter putredinē ⁊ cōturbat̄ ꝓpter mal'iaȝ digestio nis ⁊ qn̄qȝ alterat̄ in ea dispō vno tp̄e ⁊ qn̄qȝ mūdi ficabit̄ ex materia grossa ⁊ resoluit̄ putridū ⁊ redi būt oppilatōes dealbabit̄ vna hora ⁊ alia qn̄ rema net intra materiā grossaȝ ⁊ dispositōeȝ putredinis. Et aqua hora oppil'onū est alba: deinde qn̄ putre fit res pl'ima post illud expellit̄ ⁊ apit oppilationes rubet vsqȝ quo veniat sup oppil'oes quod oppilet eas vice alia de illo eodeȝ hūore. Eius v̇o egō est lenis subtilis phlegmatica. Et de eis que significat̄ ꝙ febris est phl'atica ē vt sit poxismus eius .xviij. horis ⁊ dimissio eius .vi. horis. Et non est dimis sio eius dimissio munda quoniā materia cū grossitu dine ⁊ viscositate est multa. Significant ipaȝ etas ⁊ consuetudo ⁊ tempus ⁊ regio ⁊ cibi ⁊ aduentus causaꝝ an̄cedentiū ex sacietate nauseatiua ⁊ signi ficant ipsaȝ forma predicta ex colore faciei ⁊ inflati one eius ⁊ lenitas tactus ⁊ debilitas oris stomachi ⁊ casus appetitus. ⁊ qn̄qȝ magnificat̄ in ea splen et sequit̄ eam eructuatio acetosa in pl'ibus horis mul totiens.

Signa phl'atice insepabil' ⁊ est illa q̄ noiat̄ latica. C. xlviij.

Sunt sicut reliqua signa febris phl'atice pre ter erradicatōem ⁊ ꝙ similat̄ erradicatiōi Et apud inceptiōem fiunt rigor ⁊ frigus ⁊ horripilatio. Et est res magis sil'is cū ethica. ⁊ fit illic rigor in .vi. horis aut tantū supans illum q̇ fit in piodica nā piodica iteꝝ nō eūat̄ a residuo vextū ē occultum non apparens.

Febres que sunt ꝭm pl'imuȝ de genere phl'aticaruȝ ⁊ sunt qn̄qȝ ex chol'a ⁊ non sunt ex eis que fiunt ex ml'ia appriate cū noibus ⁊ iudicijs. C. xlix.

EI sunt febres empialos ⁊ liparia q̇ ambe sunt de summa febriū in q̇bus diuersifi cant̄ loca caloris ⁊ frigoris intus ⁊ exteri us ꝓpter diuersitatē ⁊ locuȝ eius qđ putrefit ⁊ qđ non putrefit. Et sunt tres diuisiones febris appria te sincopalis hūorosa ⁊ febris ex sincopi miūta sub tilis ⁊ febris diuturna ⁊ nocturna.

Febris in qua occultat̄ frigus ⁊ apparet in ea calor ⁊ est empialos. C. l.

hEc febris fit ex phl'ate vitreo sed est cō prehensuȝ in occulto ⁊ ꝓfundo qđ infrīa tur vbi est. Veꝝ ipsi accidit iam putredo quare spargit̄ ex eo vapor eius qđ qū putruit et dispti̅t inflatur in exterioribus: ⁊ illud qđ non est putrefactuȝ infrātur in interioribus. Et eius q̇dem frigus non apparet in huiusmōi tp̄e quoniā est qui euȝ ⁊ associat̄ ei ⁊ non patit̄ ab eo quod occurrit ei postq̄ ergo incipit in eo putredo mouet̄ ⁊ infrātur infrigidatōe quadaȝ q̄uis non pueniat ad hoc vt cōicet toti corpori. Signa.

¶ Signa eius sunt eadem que p̄dicta sunt. Et ꝙ eius vrina est frigida cruda minoris cal'itatis q̄ vrina aliaꝝ sui generis ⁊ pulsus eius est rarus tardus: et ipsa ꝭm pl'm addit̄ omni die. Veꝝ ꝓpter grossitu dinē materie sue cōuertit̄ qn̄qȝ in quartanaȝ ⁊ terti anaȝ quoniā huiusmōi materia in corpore est pua ⁊ parue putrefactōis ignea. Et paucitas q̇deȝ est ex causis elōgatōis piodi. ¶ Et ꝓpterea ꝙ poxismus non reddit omni die non remanet hec febris quin sit phl'atica sed ꝓpterea est phl'atica q̇a putredo eius est putredo phl'atis ⁊ hec non extrahit eam ab hoc q̇n sit phl'atica sed ꝓpterea ꝙ putredo est putredo phl'atis non ꝓpterea ꝙ p oxismus non redeat omni die. Spatiū v̇o poxismi eius est ex .iiij. horis usqȝ ad .xxiiij. horas ⁊ ꝭm pl'm consumit̄ ante illud quo niā hec materia non est cum illa multitudine.

Febris in qua occultat̄ calor ⁊ apparet in ea frigus ⁊ est liparia. C. li.

hEc febris ꝭm pl'm est phl'atica et qn̄qȝ est chol'ica ex cholera grossa valde. ¶ Qūo aūt est phl'atica ē quoniā phl'a intrinsecum qn̄ inflātur ⁊ putrefit calefacit illū locū quoniā non resoluit̄ nisi quādo putredo calefacit exteriora cor pis cū spsione vaporis sui calefactōe pl'ima. Et qn̄ virtus effundit̄ ad locū ubi est lesio tunc eūātur ex teriora a calore quare infrāntur ꝓprie qn̄ in exte rioribus sunt phl'ata cruda vitrea frīa. ¶ Et iteꝝ quoniā resoluit̄ multotiens ex eo vapor q̇ non pu truit sed eleuat̄ ⁊ facit cal'itatē ⁊ associatur ei cal'itas spatio paruo deinde sepat̄ ab eo sepatione vaporis aque calefacte. Qū ergo sepat̄ ab eo ⁊ fuit in radi ce ante putredinē vehemētis frītatis redit ⁊ infrīat corpus. ¶ Modus aūt quo fit chol'ica est quoniaȝ chol'a quando est pauca ⁊ intrinseca ⁊ putrefit ⁊ ca lefacit locū ⁊ nō resoluit̄ ex ea aliquid accidit quod diximus in sua cōpare ex phl'ate. Et appriat̄ hec chol'ica tahuros noie. Veꝝ liparia est nomē gene ris ⁊ est longioris spatij q̄ hemitriteus. ¶ Et ha bet aliquis vt dicat qūo erit febris ⁊ non ꝓcedet ī ea cal'itas ex corde in totū corpus. Illud nanqȝ qđ narrat̄ est de genere eius in quo non ꝓcedit cal'itas ex corde in totū corpus. ¶ Responsio itaqȝ est ꝙ in termis haꝝ reꝝ attendit̄ vna conditio vt non sit qđ ꝓhibeat sicut diffinimus aquā frīam ⁊ hūidā qn̄ disposita est ꝭm naturā suaȝ ⁊ non fuerit qđ ꝓhi beat. Et diffinimus graue ꝙ est illud quod tendit inferius qn̄ dimissuȝ fuerit cū sua natura ⁊ in istis omībus caliditas puenit ad cor ⁊ ꝓcedit in arterias ⁊ spargit̄. ¶ At vero accidit ꝓhibitio illius in qui busdaȝ locis sicut accidit ei sup quē ponūt prune. Nocumentū vero haꝝ necessariū est esse actu.

Febris in qua fit vnaqueqȝ duaꝝ reꝝ in vnoquoqȝ duorū locoꝝ. C. lij.

SI hec febris fuerit non erit nisi vbi sunt due materie frīde mote ꝓpter putrefacti oneȝ quarū vna est in interioribus: ⁊ alte ra in exterioribus ⁊ non est aliqua earū pl'imi no cumenti. Deinde qū incipiūt putrefieri mādat vna queqȝ earū vaporē cal'm cōprehendētem cū ptibus suis ⁊ vbi est frigidū. Et tu q̇deȝ iam sciuisti cām in regimīe hūoris frigidi in dispositōe motus.

Febris sincopal' hūorosa. C. liij.

Hec ſm pl'm eſt ꝓpter phl'a crudū repl'ona
le qđ facit febrē diſptitā pl'm qa iaʒ vin
cit virtutē. Et ſm pl'm adiuuat ſup eā de
bilitas oris ſtomachi. ⁊ qñ mouet̄ ⁊ incipit in pu-
trefactōe virtutē vincit plus ⁊ facit eā heſitātem ꝙ
ſi dimiſſa fuerit cū materia non ſufficiet cōtra ma-
teriā. ¶ Et qñ occupatō fit in eūone eius cū facilita
te fit inobediens: aut mouet̄ motu ꝓfocāte virtu
teʒ. ¶ Et qñ occupat̄ in eūone eius cū ſol'oe vētris
aut phl'omia cū labore non toll'at virtus. Quō enī
toll'abit qū ſit illic cū ſua q̇ete ſincopis. Et cū hoc to
to ipſi indigent eūone vehemēter. Et iteꝝ ipſi in-
digent cibo uehemēter quoniā in hūoribus eoꝝ nō
eſt qđ nutriat corpus ⁊ viuificet ipſuʒ ⁊ corpus e
ius eſt priuatū nutrimēto. ¶ Qđ ſi ſtudueris in ci
bando addit̄ materia diminuta ⁊ ſi non cibat̄ cadit
virtus. ¶ Et accidit in inceptōe ſui vt effundat̄ ad
cor res frīa faciens accidere ſincopim ⁊ minoratur
pulſus ⁊ tardat̄ ⁊ fit rarus. ¶ Amplius natura ſol
licita eſt in calefactōe materiei ⁊ ſubtiliatōe eius et
putredo que mouet̄ in quaſdā ptes eius adiuuat ſu
peā: ergo euadit cor a nocumēto ⁊ frigore eius ⁊
cadit in nocumētū caloris eius: quare fit pulſus ue
lox ⁊ ꝓprie in conſtrictiōe ſua pluſq̄ ſit velocitas
alioꝝ ꝙuis illud qđ vincit cū hoc ſit puitas ⁊ tardi
tas ⁊ raritas ¶ Et piodus eius eſt piodus phl'atice
⁊ non alterat̄ ab ea: ⁊ eſt cū ea inflatio faciei. ⁊ mol
lities corpis. Et colores habētiū eaʒ non figunt̄ ſup
diſpoſitōeʒ vnā imo qñq; eſt cinerea ⁊ plūbea eius
materia ⁊ qñq; fit citrina ⁊ qñq; fit nigra: ⁊ qñq; fi
unt labia eoꝝ ſicut labia comedētis mora. ¶ Ocu
li vō eoꝝ ſunt fuſci virides exeūtes ualde apud cō
motōeʒ egritudinis ⁊ fit ſicut maniacus ⁊ qđ ē ſub
hypocondriȷ̄s eoꝝ eſt vehemētis inflatōis ⁊ ſil'r vi
ſcera eoꝝ. Et qñq; euomūt acetoſum. ⁊ qñ eſt eis
apā in quibuſdā viſceribus tūc non ſpatur oīo.
Et qñq; accidit eis in quibuſdā horis ex cholera do
minate groſſa ⁊ fit cū ea in uiſceribus aduſtio ⁊ euo
mūt chol'am ⁊ ſunt ei piodi phl'atice ſm pl'imuʒ.

Febris sincopal' minuta subtilis. C. liiij.

Hec febris eſt acuta ⁊ cadit pulſus ⁊ uirtus
in poxiſmo vno aut duobus poxiſmis cū
additōe ⁊ eueniēs in corpe cū velocitate.
Et qñq; non ſufficit cū ea virtus vſq; ad. iiij. ⁊ fit
ex chimis ſubtilibus pl'm quoꝝ chol'icuʒ eſt vehe-
mētis ſubtilitatis ⁊ ꝓfundatōis male ſubſtātie ve-
nenoſe cui iaʒ accidit putrefactio in corpibus calide
compl'onis ſicce valde. ⁊ plures poxiſmi huius fe
bris ſunt poxiſmi tertiane.

Febris diurna ⁊ nocturna ex phl'aticis. C. lv.

Diurna eſt cuius poxiſmus accidit in die et
eius tepor in nocte ⁊ nocturna eſt ecōuer
ſo ⁊ vtreq; ſunt male ſed diurna eſt lon-
gior ⁊ deterior ⁊ facit cadere ml'totiēs ꝓpter lon-
gitudinē ſuā ⁊ ſuuʒ euentū in calore diei in ethicaʒ.
Et ſi ipſa non eſſet ſeua non accideret hora aptiōis
poroꝝ ⁊ reſol'onis vaporis: ⁊ nō accidit niſi ꝓpter
multitudinē materiei ⁊ fortitudinē eius ¶ Et eſt
neceſſariū cū hoc vt patientes eaʒ cibent̄ in nocte ⁊
non pmittant̄ dormire ſup repl'onem ſtomachi ⁊ ꝑ
cipiat̄ vigilie: ⁊ eſt ex eis que faciūt cadere virtutē
Et tol'lantia febris in calore diei ⁊ vigilie in frigo-
re noctis ſunt ex eis magis digne que faciūt cadere
in ethicā ⁊ ad ſummū ē de genere febriū difficiliū.

Cura phl'atice. C. lvi.

Cura huius egritudinis diuerſificatur ſm
horas ſuas. ſ. principiū ⁊ augmentū ⁊ ſta
tum ⁊ declinatōeʒ. ¶ Et ſm appitiōeʒ di
geſtionis in ea ⁊ eius occultatōem: ⁊ diuerſificatur
ſm materias ſuas. ſ. phl'aticā acetoſam ⁊ phl'aticam
vitreā ⁊ phl'aticā ſalſaʒ ⁊ dulcē. ¶ Et omnes eius
ſpēs cōicant in hora principiȷ̄ in tribus rebus in ne-
ceſſitate lenificatōis equal' aut vomitus. Et in ne-
ceſſitate admīſtratōis ſubtiliantiū ⁊ incidentiȷ̄ ⁊ di
ureticoꝝ. ¶ Et qū ſupuenerint febri dies tres ſub
tiliat̄ in ea materia ꝓpter febrē ⁊ ſi ante illud mo-
uebis nocebis ⁊ non facies aliquid. ¶ Et in augmē
to cū ſubtiliatōe regīs ſm equalitatē. Et fortaſſe ē
cōtentus aqua ordei in primis tribus diebus ſperā
do ꝙ ſit ſtatus eius ꝓpinquior ꝓpter ſubtiliatōem
materiei aut paucitatē eius. Qđ ſi certe ſciretur ꝙ
ſtatus eius eſſet tardus nō ſubtiliaret̄ regimē ꝙuis
fames ⁊ ſomnus ſup famē ⁊ exercitiū ſup famem ſi
non debilitat̄ ſint ultia in iuuamento huius egritu-
dinis imo declinaret̄ in principio ad ingroſſationeʒ
vſq; ad ſeptimū deinde gradaret̄: veꝝ augmentuʒ
eget vt ſubtiliet̄ regimē in primis ¶ Si aūt ſtatus
apparet longinqus poſſibile eſt vt ſuccurrat̄ illi cuʒ
ingroſſatōe regīs: deinde gradet̄ vſq; ad horā ſta
tus quoniā tempus eſt ſufferēs hoc in hac egritudīe
non ſufferēs in acuta. ¶ Qūq; ptrāſierit ſeptimus
non ſtes tunc ſup ſubtiliatiōeʒ quoniā illa debilitat
⁊ addit in debilitate oris ſtomachi. ¶ Et quotiens
ſenſeris lōgitudinē maiorē ſubtilia minuſ ꝙuis ſub
tiliatō eius in ipā oīo magis ſit neceſſaria ꝙ̄ in quar
tana. Et ſimiliter oportet ne feſtines cibare ipſum
cū eis q̄ ſunt ſicut pulli ⁊ panis cū muzaguarac niſi
timeat̄ debilitas aut appareat declinatio. Amplius
diuerſificat̄ cura eius cuius cauſa eſt phl'a ſalſuʒ et
dulce: ⁊ cuius phl'a eſt vitreū ⁊ acetoſuʒ ⁊ fit ex ea
nimiū frigus in qua corpus non caleſit. veꝝtñ ī du
abus primiſ neceſſaria eſt lenificatō cū medicīa lenī
⁊ infrīatio quedā. Et in duabus ſīs cū medicīa ma-
gis laborioſa. ⁊ in duabus primis indiget̄ inciſione
cū ſubtiliatis in quibus nō eſt calefactio pl'ma ꝙuis
ſit exiccatio pl'ma. ¶ Et in duabus ſīs neceſſariū ē
illud qđ ſubtiliet cū inciſione ⁊ calefactōe cū acredi
ne ⁊ ꝓprie qñ phl'a eſt pmiſtū cū ml'ia. naʒ neceſſa-
ria ſunt in huiuſmōi ea q̄ ſunt ſicut diacyminū ⁊ cō
fectio de ſulfure ⁊ admīſtratio ſalſoꝝ. Et cōueniē-
tiores medicine que admīſtrant̄ in pricipio ſunt ge
leniabin vſq; ad diē ſeptimū. ⁊ non eſt malū vt ad
miniſtret̄ iteꝝ aqua feniculi ⁊ aqua endiuie ⁊ aqua
apiȷ̄ cū geleniabin ſm neceſſitatē ¶ Et ſirupus ace
toſus eſt vehementis neceſſitatis iteꝝ ⁊ aqua mell'
cū iſopo. ⁊ eſt poſſibile vt cōſequat̄ p eaʒ illud qđ
querit̄ de lenificatōe natē ⁊ ꝓprie cū ſolutiuo facto
de zuccaro roſ. ⁊ roſis rubeis noīatis pſicis quoni
am eſt ſolutiuū ⁊ lenitiuū. ¶ Et quādoq; neceſſari
um eſt vt confortet̄ eius lenificatio ⁊ cōfricetur in
aqua lubleb ⁊ pmiſceat̄ ſi voluerit cū caſiafi. ⁊ pe
nidiȷ̄s. ¶ Et iteꝝ geleniabin acceptū cū melle ⁊ te-
reniabin pmiſtū cū aqua lubleb: ⁊ nō fiat aſſiduatō

super ea cũ solutis in principio ⁊ post ipsuȝ ⁊ ꝓprie. qñ cum materia est cholꝰa illud enim ꝑducit ad cor ruptõem cõplonis. ¶ Et mlti qdem hoĩes dant in potu in principio sicut est medicina de turbit in oĩ nocte ⁊ sicut pille de mastice in ebdomada bis ⁊ si cut pille de semibus diureticis.

Descriptio medicine de turbit.

¶ ℞. zinziberis ⁊ masticis amboꝝ. añ. ʒ. x. turbit si cut alcobol. ʒ. x. zuccari tabarzet q̃tũ omĩa. det̃ in potu ei omni nocte aur̃. i. ⁊ illud fiat quando nata est non lenis. Si eni rñdet omni die bis non indigȝ hoc. ¶ Ego vo non diligo expectatõem digestõis ⁊ lenificatõis cũ eis que diximus prius imo opȝ vt eũetur ex ea aliqd ⁊ expectet̃ in reliqua vsq; quo digerat̃ ⁊ fiat illud cũ facilitate paulatiȝ absq; super fluitate deinde ꝑueniat ad diuretica. ¶ Et silr ab horreo quod est sile aque prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ et siliuȝ: de illis que debilitant ⁊ soluũt subtile. ⁊ si materia fuerit decliuis ad additionẽ frigoris misce atur cũ ea medulla cartami. ¶ Et si fuerit materia ad cholicã decliuis misceat̃ cũ eo sirupus viol. aut viole condite cũ siracost aut viole sicce cõtrite. ¶ Et adiuues cũ clisteribus leuibus factis ex melle et sale ⁊ aqua sicle ⁊ oleo sisamino. ¶ Et vomitus fi at cũ aqua rhaphani: ⁊ rhaphano infuso in sirupo acetoso cũ semibus ⁊ his silibus. ¶ Et si necessari us est vomitus plĩmus ꝓpter multitudinẽ eius qd accidit ei de nausea ⁊ alteratõe saporis oris: admi strent̃ g̃na rhaphani ⁊ bibat̃ ex eis vsq; ad aur̃. i. cũ aqua frigida. ¶ Et vomitus qdeȝ cũ eo qd est in eo de debilitate stomachi est vehemẽtis iuua menti valde ⁊ est vltimus huic egritudini. ¶ Opȝ ergo vt expectet̃ in eo septimus vt non accidat ex eo in principio debilitas apꝑans corpus stomachi. Et si sit grauis in eo vomitus non ꝓuoces ipsuȝ super ipsum cũ labore. ¶ Et si accidit vomitus ⁊ ꝓprie in principio ꝑiodi non retineat̃ nisi fatiget ⁊ debili tet tunc eni restringat̃ sicut cũ miua ⁊ sirupo de mẽ ta que dicemus post. ¶ Et si accidat dolor capitis administrent̃ embroce ex camẽlla cũ ĩmissiõe. iiij. extremoꝝ in aqua calꝰa ⁊ ligatõe cruriũ cũ fortitu dine. ⁊ si indiget̃ aqua ordei admĩstrent̃ decocta cũ radicibus q̃titate eq̃li: aut misceat̃ cũ ea sirupus ace tosus de melle si non acetat in stomacho aut aqua mellis si acetat. ¶ Et melior hora in qua dat̃ in po tu illud est si fuerit in aqua eius in principio rei tin ctura tunc eni oportet vt in potu det̃ in primis de gelenabin deinde det̃ in potu post ipm duabus ho ris aqua ordei. ¶ Et non oportet vt fiat inunctio cũ vnguentis resolutis: ⁊ neq; embrocatio fiat cuȝ embrocis subtiliatis: qñ egritudo est in principio ⁊ hũor est in corpe ambulãs ipsa eni mollificat vi scera sua calefactione hũida. ⁊ alienet̃ aqua frigida Et quotiẽs videris vrinã grossiorẽ ⁊ rubicũdioreȝ non erit malũ si phlomaueris. ⁊ necessariũ qdeȝ est vt redeas tunc ad sirupos acetosos. ¶ Et scias q fricatio est de curatõibus iuuatibus eos ⁊ q̃to fue rit phlꝰa viscosius ⁊ grossius tanto erit fricatio ma gis conferẽs. ¶ Et dicit̃ q fricatio cũ tela aranee cũ oleo est iuuatiua valde. ¶ Et qñ incipit egritudo augumẽtari ⁊ post illud tunc sit sollicitudo de ore stomachi ⁊ q ipsuȝ cõfortat. ¶ Et sint masticati ones facte ex mẽta ⁊ mastice ⁊ aniso ⁊ admĩstretur

vomitus cũ rhaphano fȝ q diximus cũ minoratõe cibi. Et sit cũ geleniabiȝ qd in potu dat̃ in principio ⁊ post septimũ ꝑmistũ qd confortet os stomachi et sit in eo ꝓuocatõ plurima sicut anisuȝ ⁊ mastix. ¶ Et sit cũ aqua calida ⁊ ꝓprie in principio ꝑiodi. nã ipsuȝ resistit rigori ⁊ frigori ⁊ extinguit cũ hoc sitĩ q̃uis sit extuosa. ¶ Et mltotiens qdem cõceditur eũo phlꝰatis ⁊ hũoris crudi in hac hora sed melius est vt expectet̃ in ea cõplementũ digẽis. ¶ Et qñ egritudo incipit cũ calore ⁊ assiduat iuuat̃ cũ huius mõi trociscis. ¶ ℞. myrobalanoꝝ citrinoruȝ aloes succi eupatorij succi apsinthij oĩuȝ añ. ʒ. v. croci ⁊ masticis amboꝝ añ. ʒ. vi. informent̃ trocisci ⁊ su mat̃ ex eis omni die pondus. ʒ. i. ⁊ omni nocte põ dus. ʒ. ſ. Et qũ vides q digõ apparet adiuua eã cũ eis que sunt sicut folia apij ⁊ feniculi ⁊ radices sq̃nãti ⁊ capillus veneris. Si aũt scias q mate ria est frigida valde non est malũ vti pipe pauco ⁊ vti vino pauco subtili non plĩmo. ¶ Et qñq; adiu uant vnguẽta resoluentia ad digõeȝ ⁊ resolõeȝ cũ virtute forti ⁊ sunt cõueniẽtiora in hac egritudine q̃ in reliq̃s febribus. ¶ Et opȝ vt cõsideret̃ in hoc virtus ⁊ febris ⁊ rigor. Qd si uirtus fuerit fortis ⁊ febris non fuerit seua valde adde in ea inunctõi bus cõfricãdo ⁊ si non admĩstrent̃ olꝰa subtilia que ad equalitatẽ sunt decliua. ¶ Et qñ ptrãsit. xiiij. tunc necessariũ est admĩstrare qd subtiliat plus si cut feniculũ ⁊ apiũ ⁊ fortasse indigemus seĩe ambo rũ ⁊ aniso ⁊ eo qd est sicut sirupus acetosus cũ se mĩbus in quo ponunt̃ isopus ⁊ albasce ⁊ admĩstra tõe trociscoꝝ de rosis. ⁊ fortasse est necessariũ ad dere in eis ꝓpter stomachũ tus ⁊ masticeȝ ⁊ ciperũ ⁊ apsinthiũ ⁊ his silꝰia fm q exigit illud qd presens est. ¶ Et vinũ subtile cõfert eis in hac hora cũ sub tiliatõe sua ⁊ qa cõfortat calorẽ innatũ ⁊ qa ꝓuocat ⁊ sudare facit. Et qũ videris digestõȝ et fortitudi nẽ dabis ei in potu post illud trociscos de apsinthio Et qũ videris frigus in principio poxismoꝝ noce re: et egritudo non est in principio: da in potu aq̃ calidã in qua decocta sunt ea que sunt sicut semen apij ⁊ anisuȝ ⁊ ozimũ ⁊ admĩstrabis iteꝝ huiusmõi ⁊ fortiora eis embrocãdo ⁊ vaporãdo ⁊ huiusmõi ⁊ qñq; dat̃ in potu ad rigorẽ vehementẽ.

Decoctõ fm hunc modum.

¶ ℞. zinziberis origani ameos oĩuȝ. añ. ʒ. iij. corian dri. ʒ. iiij. rosaꝝ colamẽti amboꝝ añ. ʒ. iij. passu laꝝ. ʒ. vij. decoquat̃ fȝ descriptõeȝ ⁊ sit dosis. ℥. iij. Et qũ videris phlꝰa dabis in potu tyriacã ⁊ dent̃ iteꝝ in potu trocisci de rosis magni cũ aqua fenicꝰli ⁊ det̃ ei omni nocte medicina de turbit ⁊ pillꝰe de aloe facte cũ spẽbus que sunt sicut pip. Et ad illud decoctio huiusmõi. ℞. hiere. ʒ. vij. turbit. ʒ. x. myrobalanoꝝ nigroꝝ. ʒ. v. eupatorij. ʒ. v. salꝰ in di. ʒ. iij. bedcoard suchaba oĩuȝ. añ. ʒ. iiij. anisi. ʒ. iij. decoquant̃ cũ aqua apij ⁊ sumat̃ de ea in potu fm q̃titateȝ necessitatis. ¶ Et fortius illo est illud qd. ℞. duaꝝ radicũ ⁊ radicis lilij oĩuȝ. añ. ʒ. x. hi ere. ʒ. viij. succi eupatorij. ʒ. v. se. apij ⁊ feniculi oĩuȝ. añ. ʒ. iiij. spice mẽte amborũ. añ. ʒ. vij. fiat ex eis trocisci ⁊ admĩstrent̃.

Decoctio bona.

℞. duaꝝ radicũ ambaꝝ. añ. ʒ. x. passulaꝝ enuclea tarum. ʒ. vij. anisi ⁊ masticis amborum. añ. ʒ. iij.

bedeoard ⁊ suchaba ⁊ eupatorij oĩuz. añ. ʒ. iiij. de
coquant in libris tribus aque vsq quo redeat ad
librã. i. aque ⁊ sumatur in potu aliquot diebus in
ieiuno.

Trocisci boni apud chronicas febres ⁊ vehemen-
tiam rigoris.

¶ ℞. hiere succi eupatorij apsinthij suchaba bedeoard
oĩuz. añ. ʒ. v. semis apij ⁊ feniculi anisi oĩuz. añ.
ʒ. iij. sal. naptici. ʒ. iiij. seis cuscute myrobalanoꝝ
kebuloꝝ. oĩuz. añ. ʒ. x. agarici. ʒ. xv. trociscoruz
de ros. ʒ. xx. de turbit. ʒ. xxx. fiant ex eis trocisci
⁊ sunt solutiui ¶ Et iteꝝ aloes myrobal. citrioꝝ
⁊ reubar. masticis succi eupatorij apsinthij cimiuz
añ. ptez. i. croci ptis vnius medietatẽ terant ⁊ ad
mistrent. ¶ Et iteꝝ hiere myrobal. kebuloꝝ sal
oĩuz. añ. ʒ. iiij. seis apij ⁊ feniculi ⁊ anisi oĩuz. añ.
ʒ. i. s. apsinthij. ʒ. v. trociscoꝝ de rosis. ʒ. iij. su-
chaba bedeoard oĩuz. añ. ʒ. ij. terantur ⁊ informẽt
pille.

Decoctio bona.

℞. eupatorij. ʒ. v. ⁊ radicis lilij ⁊ radicis liqritie ⁊
ameos oĩuz añ. ʒ. iij. semis apij feniculi añ. ʒ. iiij.
rosaꝝ. ʒ. v. decoquãt oĩa ⁊ sit dosis eius oĩ die. ℥.
iij. Et iteꝝ. Radicũ triũ oĩuz. añ. ʒ. x. semis anisi
apij oĩuz. añ. ʒ. ij. suchaba bedeoard eupatorij ap-
sinthij oĩuz. añ. ʒ. v. centauree. ʒ. iij. decoquant
⁊ bibant. ℥. iiij. ¶ Et iteruz herbe eupatorij fumi
terre bedeoard suchaba apsinthij oĩuz. añ. ʒ. v.
passulaꝝ. ʒ. x. myrobalanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. x. Et hec
quidẽ cura est salso ⁊ ei in quo vincit chola magis
couenies. ¶ Et agaricũ qñ de eo sumit in puluere
ex. ʒ. i. vsq ad. ʒ. i. ⁊ tertia diebus cõtinuis phi-
bet elongari egritudinẽ. ¶ Sumat ergo puluis ex
eo ⁊ cõmisceat cũ melle ⁊ bibat. ¶ Et semẽ urtice
post digestõez est mirabile valde sumptũ cũ pulue
re aut cũ melle. Ueꝝ si acciderit ei modus aliquis
solonis ventris oportebit vt addat in eo ppter de
bilitatẽ epatis semẽ cuscute ⁊ ppter debilitatẽ sto-
machi mastix ⁊ anisuz ⁊ ppter debilitatẽ splenis ⁊
grossitudinẽ eius radix apij ⁊ scolopendria. nã mul
totiens associat huic egritudini splen ⁊ fortasse opz
vt addant ppter ipsuz ciperi ⁊ grana de ben ⁊ fe-
nugrecũ: ⁊ cõsideret cũ hoc dispõ uehemẽtie febris
vt non accidat vehemẽtia calefactiõis. ¶ De cũo
nibus vero que sunt fortiora ⁊ indiget eis in hac
egritudine apud digõnez est vt augmentet dosis ꝺ
pillis de turbit. ⁊ admistrent clisteria fortia. ¶ Et
de illis sunt pille iste. ℞. masticis sexta. ʒ. i. succi ap
sinthij q̃rta. ʒ. i. plpe colloq̃ntide sexta. ʒ. i. hiere
picre. ʒ. s. agarici. ʒ. s. informẽt pille cũ sirupo a-
cetoso mellino ⁊ sumant in potu. ¶ Et de illis sũt
pille de mastice ⁊ de aloe. ¶ Qꝺ si materia fuerit
ad caliditatẽ decliuis sumant de trociscis de spodio
solutiuis. ʒ. iij. trocisci de turbit aur. i. scamonee
aur. s. suci eupatorij. aur. ij. Et dent in potu fm
q̃titatẽ virtutis. ¶ Et iteꝝ Eupatorij apsinthij ca
pil veneris ⁊ myrobala. fumiterre passulaꝝ mun
dataꝝ equales sumant ptes ⁊ dent in potu fm q̃ti-
tatẽ necessitatis. ¶ Et si non suffert corpus solonez
ventris pueniat ad diuretica ⁊ subtiliatia ⁊ sudare
facientia. ⁊ de summa illoꝝ quibus indiget tunc ẽ
infusio aloes cũ melle. ¶ Et qñ declinat egritudo
non est tunc introitus balnei añ cibũ malus. Cibi
aũt eoꝝ sint subtiles sicut acetũ ⁊ oleũ. ⁊ qñq po-
nitur in eis paꝝ almuri ⁊ pprie in fine eius. ¶ Illi
aũt qui sunt fortiores sunt altaragi ⁊ pulli ⁊ alcubu
gi ⁊ his silia. post decliatõez. ⁊ oportz vt ponant
in eis ⁊ pprie apud digõez ea in q̃bus est incisio si-
cut acetũ ⁊ sinapis ⁊ almuri. ¶ Et si fuerit phla ace
tosuz maluz viscosuz porrũ ⁊ aqua ciceris sunt de
melioribus cibis eis. ⁊ qñq ponunt in eis cyminuz
⁊ anetũ ⁊ oleũ. ¶ Et iteꝝ beguerid facta ex sicla
⁊ almuri ⁊ aceto ⁊ oleo abluto ⁊ alchaguamac sicut
kẽmach de capparibus ⁊ remach de aneto ⁊ origa-
no ⁊ aniuden ⁊ asparagis. Et deuitent olea in q̃bus
est infiatio ⁊ hũectatio. ¶ Et hora cibi est post te
porẽ poxismi: ⁊ erradicatõez eius: ⁊ ante poxismũ
adminus. iiij. horis. ¶ Mensura aũt somni eoꝝ
est vt sit equalis vigilijs. vt sit digõ materiei ad
somnũ ⁊ resolõ ad vigilias. ¶ Et balneũ q̃dez est
vehementis nocumẽti nisi post declinatõez. ⁊ suc-
currit vomitui eius qñ supfluit. ⁊ oportet vt ad-
mistret in illo qꝺ sit sicut miua ⁊ sirupus de g̃natis
cũ menta siml cognitus. Et si necessariũ est fortius
sumat de granis granatoꝝ muzoꝝ. ʒ. x. ⁊ turis al
bi ⁊ masticis amboꝝ añ. ʒ. v. mente. ʒ. vij. deco
quant in duabus libris aque in qua sint folia mente
donec minuat. ⁊ succurrat fluxui ventris eius quz
supfluit: cũ retentõe eius cũ eis que sciuisti de stip-
ticis regimẽtalibus ⁊ medicinalibus. ¶ Sed eius
q̃dem debilitatõi succurrit vt cibet successione eius
pullis assatis ⁊ in patellis coctis. Et vt adhibeatur
suffumigatões ⁊ odores viuificantes. Et si acciderit
inflatio in facie ⁊ extremitatibus iuuant qũ admini
strant huiusmõi trocisci. ℞. anisi ⁊ lacce ablute am
boꝝ añ. pondus. ʒ. v. amigdalaꝝ excorticataꝝ cro
ci marmacor oĩuz añ. ʒ. iiij. semis apij semis feni-
culi floris sq̃nanti oĩuz añ. ʒ. iij. floris eupatorij. ʒ.
iij. spice. ʒ. v. hiere picre. ʒ. vij. rosaꝝ. ʒ. x. fiant
ex eis trocisci ⁊ admistrent. Et fortasse indigebis
eis que sunt sicut omorusia ⁊ dialacca ⁊ medicamẽ
de amigdalis amaris. Et ad longitudinẽ febris. ℞.
rosaꝝ pondus. ʒ. x. masticis ⁊ spice ⁊ feniculi ⁊ se-
minis apij ⁊ semis endiuie ⁊ succi eupatorij ⁊ succi
apsinthij oĩuz añ. ʒ. iij. spodij. ʒ. v. fiant trocisci
⁊ sit dosis ex duabus. ʒ. vsq ad. v. cũ. ʒ. x. de ge
leniabi in decoctõis fenicli q̃titate. ℥. ij. ⁊ ameos
confectũ cũ melle est magni iuuamẽti in huiusmõi
loco. ¶ Et fortasse indiges ppter longitudinez fri
goris fricatõe ⁊ modus in ea est vt incipiat ab hu-
meris ⁊ inguibus qñ spargit calas in manibus ⁊ pe
dibus ⁊ calefiũt. Si aũt senserit siltudinẽ lassitudis
fiat pmutatõ ad fricatõez dorsi ⁊ quãdo vehemẽs
fit calefactõ que necessaria est in eis tunc dimitte eã
ad aliud membꝝ. ¶ Et de olis bonis eis est olium
dulce in quo non est stipticitas ⁊ oleũ camemillinuz
⁊ oleũ de aneto decoctũ in vase duplici. Quz ergo
cõpleueris tunc absterge oleũ aliqꝺ vt non angu-
stiet ⁊ non est malũ si fricatõez siccã sequat fricatio
cũ oleo aliquo. ¶ Et de illis que seruat stomachos
eoꝝ vt non debilitent sunt vnguẽta inuncta capiti
stomachi que sunt sicut camemillinũ ⁊ oleũ nardi-
nũ ⁊ oleũ anetinũ ⁊ fortius illo alnazoki. Et de em
plis iuuatis est vt decoquat camemilla cũ re pauca
masticẽ decoquẽdo cũ vino cũ duplo sui de melle.
Et si ceciderit appetitus. tunc melius est vt non

admistret vinũ soluz imo in quo decocta sunt sicut camemilla ⁊ dactili ⁊ melilotũ ⁊ apsinthiũ.

Cura phlegmatice cõtinue que noiatur latica.

Cura eius. C. lvij.

Est cura faciẽtis poxismũ omni die. ⁊ differt ab ea quoniã oportet vt in illa sit admistratio subtiliantiũ caloꝝ cũ facilitate. Et hoc si fuerit cõtentus eis que sunt sicut sirupus acetosus ⁊ geleniabin ⁊ iuleb de melle ⁊ aqua eius ⁊ aqua feniculi ⁊ apij ⁊ radicũ triũ sine dubio confert. Et qñq; confert eis kisch de aneto ⁊ kisch de capparibus ⁊ ꝓprie cũ vestigijs digõis. ¶ Et ꝑpa rent cibi eoꝝ in obseruatiõe tẽporũ ⁊ diuersitatis eius ⁊ fortitudine virtutis ⁊ debilitatis eius ꝑpati one cuius rememoratõ ꝑterijt: ⁊ de medicinis bois ad eos sunt trocisci de decẽ generibus. Et iteꝝ de medicis exptis ad eos ẽ illa que. ꝶ. rof. ʒ. vi. succi liqritie fumiterre spice oium añ. ʒ. iiij. masticis ʒ. iij. karabe. ʒ. iij. anisi. ʒ. ij. prepent. ¶ Iteꝝ trocisci eupatorij. ʒ. iiij. rosaꝝ. ʒ. i. ⁊ tertia spodij. ʒ. ij. ⁊. s. ¶ Et iteꝝ trociscoꝝ apsinthij quoꝝ descriptio. ꝶ. assari semis apij anisi amigdalaꝝ amaraꝝ suchaba bedeoard succi eupatorij spice masticis oiuz añ. ʒ. ij. Et iteꝝ eupatorij. ℥. iij. rosaꝝ rubearum lb. i. spice. lb. s. spodij. ℥. iiij. ¶ Cura ẽpialos ⁊ liparie. ¶ Cura eaꝝ ꝓpinqua est cure quã diximus ⁊ sunt ambe associate vni vic. Et oportet vt incipiat in primis a sirupo acetoso mellino ⁊ zuccarino ⁊ precipit in eis ambabus vt administret rob acreste decoctũ cũ melle ⁊ sirupo rof: deinde fiat gradatio de via sumendi in potu semina ⁊ aquas eoꝝ ad insusioñ aloes: ⁊ trociscos de rosis cũ mastice: ⁊ pillas de aloe ⁊ hierã picrã ⁊ pillas ꝺ eupatorio. Et oꝫ vt in eis ambabus simł stomachi sollicitudo habeat ⁊ admistret vomitiuũ cũ aqua fasceloꝝ ⁊ rhaphani ⁊ anisi ⁊ calamẽti ⁊ diuretica. Et de solutiuis iuuatiuis est illud quod fit ex myrobalanis nigris ⁊ citrinis ⁊ turbit ⁊ zuccaro. Et de illis q̃ conferunt eis iuuamentũ magnũ sunt clisteria decliuia ad acuitatẽ ⁊ in quibus ponunt medulla cartami et centaurea mĩor ⁊ anetũ ⁊ camemilla ⁊ albasce ⁊ melilotũ ⁊ almuri ⁊ mel ⁊ regimẽ liparie indiget subtilitate plusq̃ regimẽ alterius.

Cura febris cũ sincopi ⁊ humorosa. C. lviii.

Hec febris est difficilis cure. ¶ Et modus in curatõe eius est eũo gradata ex subtili ad fortẽ ⁊ ꝓprie qñ natura non respondꝫ ex se: tunc eniꝫ cũ clisteribus munda quod est in intestinis ⁊ venis ꝓpinquis eis ex supfluitate: ⁊ administras in residuo subtiliationẽ cũ fricatiõe. Et Gal. qdeꝫ dixit ꝙ deficit ab eũone plĩmuꝫ eoꝝ nisi cũ fricatõe. ¶ Et melior modoꝝ in fricatiõe eorũ est vt incipiat a coxis ⁊ cruribus descendẽdo a superiori ad inferius: ⁊ admistret illud cũ mantili aspero abradente cutẽ deinde pmutet ad manus descendẽdo ab hũero ad spatulã ita vt igneat cutis: deinde ad dorsuꝫ ⁊ pectus deinde redeat ad crura ⁊ reuertat ad ordinẽ primũ. Et ponat medietas tpis eorũ fricationi ⁊ medietas tpis eoꝝ dormitõi si possibile est. ¶ Et ad summũ canon curatõis eoꝝ est subtiliatio non calefactio valde. (Et de illis que conferũt eis sunt subtiliantia sicut aqua mellis cũ virtute isopi ⁊ semis apij in matutinis ⁊ silibus eis.

Qꝺ si fuerit illic fluxus ventris supfluus decoque mel decoctõe vehemẽtiore ⁊ non soluet nisi paruꝫ tempatũ iuuatiuũ. ¶ Et sirupus acetosus mellinus iteꝝ confert eis in estate qdeꝫ ⁊ cũ cõsuetudie potus aque frigide pmistus cũ aqua frigida. ⁊ in hyeme oportet vt non sumat eã in potu penitus ⁊ sit contẽtus aqua caĩa. ⁊ assumere calm ex potibus est melius eis nisi apud necessitatẽ estus estatis ⁊ vehemẽtia caloris plĩmi. Et cõuenientius quo potant ad sitim est sirupus acetosus mellinus. ⁊ vinũ confert eis in pricipio ⁊ ꝓprie si fuerint febres eoꝝ sanguinee: sed paꝝ sunt ⁊ ꝓprie in senibus ¶ Et necessariũ est eis vinũ post cibũ. ⁊ tibi qdeꝫ necessariuꝫ est vt cõsideres pulsuꝫ habentiũ hanc egritudinem semp ⁊ qũ uideris eũ incipe debilitari ⁊ cader subito ciba eũ pane infuso in vino cõmisto si non ꝓhibet apa in visceribus. ¶ Qũ ergo associat ei huius modi egritudo non est curatõi modus neq; fidutie locus. s. qñ accidit huiusmõi alteratõ in pulsu ⁊ hec qdeꝫ cibatio est ex eis que necessaria sunt qñ vehemens fit sincopis: veꝝ oportet vt ꝓhibeat illud. Cibus aũt sup quẽ fit dormitio est aqua ordei sup qua non addat nisi qũ cadit virtus. ⁊ si addit tunc sit panis infusus in iuleb aut aqua mell. Et balneũ quidẽ est de rebus nocibilioribus istis ⁊ calidũ ⁊ frigidũ valde ex aere cũ calido eniꝫ non fit securitas de cursu hũoꝝ ad pulmonẽ ⁊ ad cor ⁊ ad cerebrũ ⁊ frigidũ ꝓhibet digõeꝫ eius ⁊ addit in oppilatõeꝫ eius. ¶ Qꝺ si fuerit in ea hũor cholicus aliquis tunc si facilis est vomitus ⁊ lenıat est iuuatiuus valde ⁊ ad vltimũ melius est vt assidue ꝓficiat in ea.

Cura febris cum sincopi minuta. C. lix.

Oportet vt emplẽtur pectus eius cũ sandal ⁊ aqua rof. ⁊ viuificet cũ cibo paulatim. Et sit cibus eius sicut panis de simila infusus in aqua ĝnatoꝝ infrigidata si desiderat ipsuꝫ ⁊ silr in aqua de fructibus. ¶ Si aũt indiget ad virtutẽ almososat factis ex pullis cũ aceto ⁊ aqua acreste ⁊ olibus frigidis ⁊ ꝓprie coriãdro erit iuuamẽtũ in hoc si exhibeat.

Regimen nocturne ⁊ diurne. C. lx.

Regimen earum ambaruꝫ est regimẽ phlaticaꝝ neq; est diuersitas in eis.

De quartana piodica. C. lxi.

Plurimũ quartana est piodica ⁊ mioratur casus quartane insepabilis. ¶ Cause uero q̃rtãe sunt ea que generant mĩaꝫ postea putrefaciũt eã ⁊ tu iam sciuisti totũ illud. ¶ Et sciuisti ꝙ mlĩa alia est que est fex sanguis. ⁊ alia est q̃ est adustio eius ⁊ cinis hũoꝝ ¶ Et sciuisti ꝙ de illa est sanguinea ⁊ de illa est phlatica ⁊ de illa ẽ cholerica ⁊ de illa est adustio ipsius mlie natural. ¶ Et existimauerũt qdaꝫ hoiuꝫ ꝙ quartana non generat ex mlĩa naturali quoniã ipsa non putrefit. ¶ Et huius qdeꝫ sermo non oportꝫ vt auscultet: imo de ꝓprietatibus oĩs hũiditatis est vt putrefiat q̃uis rarificet in prepatõe. Et plĩm qdeꝫ euenit in successione egritudinis febriũ diuersaꝝ putridaruꝫ ꝓpter diuersitatẽ hũoꝝ ex quibus generant ex quoꝝ putrefactõe qũ addunt ⁊ non euãt mltiplicat mlĩa. deinde qũ putrefit est quartana ¶ Et mltotiẽs quidẽ accidit successione splenis ⁊ cũ hoc ipsa fm plĩmũ

non cūatur ex dolore splenis aut duritie eius ⁊ sal-
nior quartana est illa que non accidit ab apate sple
nis aut alijs aut cū qua non est apa splenis. Quar
tana enī que euenit ab apate splenis aut cū qua est
apa splenis mltotiēs pducit ad hydropisiz ⁊ pnitiē.
Et quartana que salua est liberat ab egritudinibus
malis mlicis sicut mlia ⁊ epilepsia ⁊ in ea est securi
tas a spasmo quoniā hūor est siccus ⁊ fm plimuz est
egritudo salua. ⁊ qñ non accidit in ea error non ad
dit supra annū. ⁊ qñqꝫ pdurat .xij. annis: ⁊ qđ est
infra eos. ⁊ que ex ea longa est pducit ad hydropi
sim. ¶ Et scias ꝙ autūnus est inimicus quartane.

Signa. C. lxij.

Sunt ꝙ quartana incipit in primis cū fri-
gore puo: deinde incipit frigus eius addi
postea miorat̄ paꝝ ap̄ statū sicut ī phl'ate.
Quūqꝫ calesit corpus non est caliditas vehemēs licꝫ sit
maior ⁊ magis apparēs ꝙ̄ illa que est in phl'atica:
ipsa enī cū difficultate sua ⁊ inflatōe non inflatur in
flatōe de qua curat̄ sicut ignis in lignis grossis ⁊ nō
cōprehēdit sup corpus totū īmo est illic caliditas cuꝫ
horripilatōe ⁊ cā in hoc est grossitudo hūoris. ¶ Et
est cū frigore ⁊ aliq̄ntulo dolore quasi frangat ossa
⁊ est illic cōtractio ppter quā stridēt dentes: verū
non sicut in phl'atica quāppter pducit illud ad debi
litatē visus: veꝝ lenit̄ apud digōem quoniā mali-
tia miorat̄ sicut fuit in principio paꝝ. ¶ Et de si-
gnis quartane sūt cause eius aňcedētes ex febribus
que plongate fuerūt: ⁊ ex splene aut dolore. ⁊ de
signis quartane ēt sunt dispō cōpl'ois ⁊ significatōes
mlie ⁊ etas ⁊ tempus ⁊ cibus ⁊ forma ⁊ cōsuetudo
⁊ que sunt his silia. Et piodus eius est .xxiiij. ho-
raꝝ. ¶ Et mltotiēs est febris tertiana in estate qui
deꝫ: ⁊ fit quartana in hyeme ⁊ mltotiēs pducūt fe
bres diuerse ad febres pmistas in quibus non est
ordo ppter diuersitatē residui hūoꝝ remanentiuꝫ
post febres. Quꝫ ergo status cōfirmat̄ fm cinerei
tatis adōitōeꝫ cōfirmant̄ sup quartanā. ¶ Et illius
quidē que est a phl'ate adusto sunt poxismi longio
res: ⁊ accidit eis frigus fm plus successione assidua
tōis ⁊ est sudor tardior ⁊ vrina grossior ⁊ durities
venaꝝ mior ⁊ fit fm plm̄ successione febriū phl'ati
caꝝ. ¶ Et illaꝫ que est a sanguine adusto aňcedunt
signa sanguīs ⁊ febris eius ⁊ rubedo vrine ⁊ signi
ficāt ipsaꝫ forma ⁊ etas ⁊ tēpus. ⁊ fortasse erit post
febres sanguineas. ⁊ in illa que est a chol'a adusta ē
pulsus vehemētioris velocitatis ⁊ freq̄tie ⁊ inci-
pit cū horripilatōe ⁊ frigore ī carne ⁊ siti ⁊ sudor̄.
Et qñqꝫ sit ira ⁊ sudor ⁊ inflatio ⁊ signt ipsaꝫ forā
tempus ⁊ etas. ⁊ qñqꝫ significāt ipāꝫ ꝙ ipsa fit suc
cessione febriū cholicaꝝ. ¶ Et pulsus in quartana
est decliuis ad duritiē ppter siccitatē hūoris. Ipse
enī trahit̄ ad interiora quasi ipse esset pulsus senis:
⁊ ad equalitatē dū non mouet̄ ⁊ si moueat̄ diuersi-
ficat̄ pulsus valde ppter grossitudinē supfluitatis
⁊ fit mūdificatio eius apparēs apud teporē ⁊ est si-
gnificatio cōpleta sup quartanā. ¶ Et mltotiens ac
cidit in eo diastoles inequal' ⁊ systoles vehementis
necessitatis fm cōtrariū eius qđ est in tertiana. ¶
Et pulsus q̇deꝫ quartane melior est pulsu phl'atice
in puitate ⁊ freq̄tia sed est similis ei in tarditate: ⁊
ap̄ inceptōeꝫ poxismi adōit̄ tarditat' sua ⁊ freq̄tia ⁊
diuersitas eius est maior diuersitate reliquaꝝ fe-
briū deinde incipit magnificari ⁊ fieri frequens et
velox. ¶ Et vrina in quartana est siliuꝫ horaꝝ in
priuatōe digestōis ppter frigus materiei ⁊ grossi-
tudinē eius nisi ap̄ statū bonū. Veꝝ dispōes eius ⁊
colores eius diuersificant̄ ⁊ illud ideo: quoniā me
lācholia generat̄ ex hūoribus diuersis. Et de si-
gnis digōis quartane est leuitas tremoris. ¶ Vrina
aūt in principio est alba ad viriditatē decliuis: cru-
da cui non est digestio. ¶ Et post principiū diuersi
ficat̄ eius dispositō ppterea ꝙ plm̄ mlie est gene-
ratū ex hūoribus diuersis ⁊ est ap̄ decl'oneꝫ nigrū.
Et sudor in quartana est plimus p cōpatōeꝫ ad phl'a
ticā ⁊ non multiplicat̄ p cōpatōeꝫ ad alias ⁊ sitis mi
norat̄ in hac febre: nisi sit a melācholia cholerica.

Cura. C. lxiij.

Consideretur in hac egritudine an sit mlia
phl'atica aut mlia sāguiea aut mlia choleri
ca aut mlia mlica. ¶ Deinde rege vnā-
q̄q̄ꝫ eaꝝ cū eo qđ ei est cōueniens de illis que dice
mus. ¶ Veꝝ oībus spēbus suis sunt iudicia in qui
bus cōicant: ⁊ illđ est ꝙ ip̄e minuūtur in principio
quare necesse est vt attendat̄ an sit sanguis dñans ī
ea ⁊ pprie qñ quartana est a mlia sanguinea tunc
enī phlomet̄ ⁊ extrahat̄ sanguis fm q̄ntitatē necessi
tatis ⁊ fortasse exigit multitudo eius ut extrahatur
de eo res plurima. ¶ Et qñ non est necessaria phle
botomia tūc phl'ōia est nociua inq̄ntū debilitat ⁊ in
q̄ntuꝫ educit cōtrariū mlie ⁊ inq̄ntuꝫ mouet hūores
ad exteriora. ¶ Et si oportet cūetur a principio đ
hūore faciente febrē aliq̄d ad alleuiandū ⁊ mūdificā
duꝫ. Illud enī apud digōeꝫ est fm ꝙ innuā ad ip̄m
Et sit post poxismū p die. ¶ Et non oportet vt fi
at puocatō in primis cū fortitudine ⁊ oportꝫ vt ad
mistrent mollificātia. ¶ Et si tibi non videt̄ bo-
nū vti potionibus admīstra loco eaꝝ clisteria con
uenientia sed oportet vt sint lenia ⁊ non cōcedit̄ cō
fortatō eoꝝ nisi qñ cōsequit̄ egritudo statū. ⁊ si me
dicus iaꝫ p̄sumpserit ⁊ sol'one eduxerit mliaꝫ in prī
cipio aliquotiēs solutōe forti ⁊ phibuit egritudinē
penitus sed est rectū ab errore. ¶ Et oportꝫ vt p
bibeat̄ in die poxismi a comestiōe ⁊ p̄cipiat̄ ieiuniū
⁊ phibeat̄ ab aqua frigida illa die ⁊ est necessarium
in reliquis diebus vti carne taiegi aut pulli in pri-
mis taiegi vsqꝫ ad tres vl' quattuor piodos. deīde
pulli tunc eniꝫ pullus est melior. ¶ Et sit medicīa
in die poxismi geleniabin cōfricatū cū aqua calida
in die bis aut ter. Sintqꝫ .ʒ. iij. geleniabin cū .ʒ. x.
sirupi acetosi. ¶ Et tu q̇deꝫ scis ꝙ qñ mlia est cho
lerica tunc oportꝫ ut admīstret̄ in ea quod soluat eā
ex genere myrobalanoꝝ ⁊ viole. ¶ Et si est phl'a
tica oportet vt admīstret̄ in ea aliquid in primis ī
quo sit virtus polypodij ⁊ epithymi ⁊ similiū. Et
scias ꝙ aqua casei est bonū vehiculū ei quo admini
strat̄ de virtutibus predictis. ⁊ fortasse cōfert ad-
ministratō eius solius qñ est caliditas violenta naꝫ
geleniabiꝫ ⁊ aqua eius colata cū decoctōe sua forti
est loco ipsius pprie qñ est in stomacho debilitas:
aut est illđ qđ vincit hūor frigidus ⁊ vomitus ite
ruꝫ ⁊ pprie ante cibū ⁊ post cibū ⁊ est cōuenientior
⁊ pprie in die poxismi ⁊ ante poxismū ⁊ pprie qñ
mlia est phl'atica est de rebus iuuātibus in ea ⁊ non

in principio tantū imo ⁊ in omni hora. ¶ Oportet
ergo vt non laboret in principio ⁊ in principijs di-
igestōis vsq₃ ad aduentū cōplemēti digestōis in eua
cuādo superfluitatē cū eo qđ calefacit cū fortitudine
neq₃ cū eo qđ exiccat cū fortitudine ex medicia ⁊ di
missione ciboꝝ neq₃ cū eo quo debilitat ex solutiōe
ventris neq₃ iteꝝ cū eo quod debilitat in principio
ex subtiliatōe regis. ¶ Et scias ꝙ qñ incipit quar
tana in estate aut hyeme tunc oportet ut in potu de
tur in primis de aqua ordei ⁊ secaniabiȝ ut apiat vi
as oppilatas ꝑpter ꝓuocatiōeȝ ⁊ cōsumat velociter
⁊ illud est post piodū añcedentē tribus horis aut q̈
tuor. Et cū accidit quartana in hyeme tunc non est
modus vt dent in potu trocisci. ¶ Et scias ꝙ res
frigide ⁊ hūide facilis digōis boni chimi sunt cōue
niētes huic egritudini ī q̄tū ē febris ⁊ ex hoc ꝙ sūt
contrarie vni duaꝝ q̄litatū melie q̄ ē siccitas q̄ı e oȝ
vt admistrēt iteꝝ vbi non timet nocumentū dige-
stōis ⁊ non sit q̄titas ex qua timet nocumentū i di-
gestōe aut misceat cū eis aliq̄d ꝙ eaꝝ frītateȝ tēpet
⁊ non minuat eaꝝ hūiditatē ⁊ iste sunt res calide cū
equalitate. Et alienet omne frigidū ⁊ siccū. ¶ Et
res hūide ⁊ frigide huic egritudini cōuenietes sunt
sicut endiuia ⁊ lactuca ⁊ melon ⁊ p̄sica q̄nq₃. ¶ Et
non oportet vt deuitent huiusmōi nisi aut ꝑpter
vehemētiā frigoris ⁊ est inuentū sicut in lactuca et
non est inuentū sicut in melone dulci aut ꝑpter ve
hemētiā ꝓuocatōis ꝑducentis ad ingrossatōeȝ san-
guīs ⁊ illud est inuentū in melone dulci aut ꝑpte-
rā q̄ prepata sunt ei qđ ꝑmisceat putredinē ⁊ est il
lud inuentū in p̄sicis ⁊ oportet vt obserues huius
modi. ¶ Cibi vero calidi cū equalitate cū additōe
in hūiditate sunt iuuantes valde ⁊ ꝓprie qū volūt
equatōeȝ calitatis eoꝝ vbi non diligit vt p ea fiat
iuuamentū ad digōeȝ cū frigidis ⁊ hūidis sicut com
mistio ficuū cū endiuia. ¶ Et non est malū in pris
sumere ea in q̄bus est salsedo ⁊ acredo ⁊ incisio qū
non timet crementū calitatis. In fine aūt egritudīs
non est excusatō illius. ⁊ trocisci de apsinthio iuua-
tiui sunt vsq₃ ad finē egritudinis. Et de illis q̄bus
fit iuuamentū est sessio in aqua calida dulci ante ci-
buȝ omni die: ⁊ balneatō que hūectat ⁊ non facit su
dare neq₃ excitat caliditatē ⁊ cōtinuatō delitiaꝝ et
quietis ⁊ abhorere exercitiū ⁊ motus corporeos et
aīales. ⁊ omnes iste febres indigēt hūetantibus et
diuersificant in q̄titate infrigidatōis ⁊ calefactōis.
Et necessitas sua qua indigent exiccatiuis est ꝑpter
illud quod est in eis de virtute incisionis ⁊ abster-
sionis ⁊ solonis ⁊ non ꝑpter exiccatōeȝ. ¶ Et opȝ
vt obseruet stomachus cū emplis bonis cōfortati
bus que sunt inter virtutē calitatis et subtilitatem
eius sm ꝙ exigit dispō. ⁊ obseruent splen ⁊ epar
⁊ regant vt non indurent ⁊ apent. ⁊ fortasse est ne
cessariū ad ꝓuocandū vomitū vti aqua rhaphai cū
semīe suo que misceantur cū sirupo acetoso. ¶ Et
fortasse iuuat cū añcessione cōmestionis sicle ⁊ eius
ꝙ salitū est de piscibus ⁊ sinapis ⁊ his similiū ante
ipsuȝ. Et adiuuat post illud cū potu aque mlte. de
inde fiat successio cū sirupo acetoso ⁊ euomat. ¶ Et
de illis que cōferūt ei est vt sumat ipsū in die po-
xismi deide euomat sup ipsuȝ ⁊ securitatē facit a no
cumēto febris qđ est ꝑpter frigus ⁊ rigore ⁊ acui
tatē febris si sumat alia ⁊ mel ⁊ bibat in upū aceto

suȝ mellinū ⁊ impleat cibo. deinde sumat aquā ca-
lidā ⁊ euomat. ¶ Qū ergo cōsumit poxismus ce-
net reȝ paruā ⁊ balneet in mane. Et si sumat ante
poxismū. v. horis cibū vt euomat fortasse iuua-
bit illud licet non euomat. Et vomitus ante poxis
mū quicūq₃ hūor sit aut alleuiat poxismū aut erra-
dicat ipsum. Et de regie bono est ꝙ ieiunet in die
poxismi si non est qđ ꝓhibeat ⁊ non sumat cibum
donec cōsumat poxismus. ¶ Et ingrediat balneū
die 2o siq̄deȝ fuerit digō sm descriptōem ⁊ si non
fuerit digō non fiat in eo nisi effusio aque cal'e q̄ti
tate quā delectat corpus ⁊ humectat minus ꝙ vt p
ueniat ad hoc vt liquefiat ex ea hūor. Et in die ter
cio admistret vomitus ꝑpter illud qđ superfluit de
cibo ⁊ qđ resoluit balneū q̄uis oporteat vt admi-
stret vomitus in die poxismi iteꝝ. ¶ Qđ si mlia
fuerit sanguinea iuuabit cū phl'omia ex basilica de
inde p eūoneȝ subtilē cū eo in quo ponunt de mūdi
ficantibus sanguinē sicut virtutes suchaba ⁊ bede-
oard ⁊ polipodij ⁊ fumiterre ⁊ myrobalanoꝝ kebu
loꝝ ⁊ hoc q̄deȝ genus velociter recipit curatiōeȝ.
Et si fuerit mlia cholica tunc tibi inest vt admini-
stres infriatōeȝ ⁊ hūectatōeȝ ultimas ex medicinis
⁊ cibis ⁊ admistra aquā tempatā sedēdo in ea ⁊ ab
luendo. ¶ Et fiat lenificatio nature in principio cū
eis que sunt sicut illud qđ fit ex uiol' ⁊ qđ fit ex aq̄
casei cū virtute polipodij: aut sirupus acetosus cū
epithymo ⁊ sirupus ros. ⁊ aqua iuleb ⁊ casiasi. ¶
Et vo soso eius integra spat post. xx. dies quoniaȝ
digō apparet in eo. s. qñ materia est mlia cholica:
deinde fiat ḡdatio ad illud qđ subtiliat ⁊ incidit.
Et si necessaria est rectificatō stomachi tunc fiat cū
inunctōibus ⁊ ol'is ⁊ epithimatibus que non ptrans
eant virtutē camemille ⁊ apsinthij ⁊ melliloti ⁊ si-
miliū. Et ieiuniū plurimū vsq₃ in die piodi ⁊ q̄nȝ
iteꝝ est ex eis que non cōueniūt ei. ⁊ si sit ut in die
piodi sufficiat eis de cibo paꝝ modicū. ¶ Et de mū
dificatiuis iuuātibus sunt ea in quibus est decoctio
myrobal'. ⁊ epithymi ⁊ sene i sirupo acetoso i quo
decocte sunt viole. ⁊ fortasse sumit in potu ente in
eo alia in ieiunio ꝓprie in die poxismi ⁊ euoat ipm
si nauseat cū aīa eius. ¶ Et si fuerit mlia phl'atica
redeat ad sirupū acetosuȝ mellinū cū aqua apij ⁊ fe
niculi ⁊ similiū. ¶ Et si necessaria fuerit lenificatio
misceat cū eo in principio virtus solutiua phl'atis đ
virtutibus turbit ⁊ polypodij. ⁊ fiat gradatō pau-
ca ad virtutē agarici ⁊ fiat vt vomat cū sirupo ace
toso mellino de semibus ⁊ his sil'ibus usq₃ quo in-
cipiat digeri. ¶ Et sit vaporatio stomachi ⁊ eius
emplatō cū eo qđ est fortius ita vt cū dactilis ⁊ fi
cubus ⁊ sil'ibus ⁊ simlr inunge ipsuȝ cū oleis calidis
ꝑueniēdo vsq₃ ad oleū de costo. ¶ Et fortasse est
necessariū in eo ꝓuocare vomitū cū sirupo acetoso
⁊ sit i eo uirtus sinapis ⁊ hellebori albi īmo fortas
se ē necessariū vt in potu detur helleborus cū dis-
positōe sua qū non timet debilitas dispositōis vir
tutis. ¶ Et si fuerit mlia melancholica purā de ge-
nere fecis sanguīs tūc rectificat soso eius in primis
cū aqua iubleb ⁊ penidijs ⁊ est cōueniens admistra
tio geleniabiȝ mellini ⁊ zuccarini ⁊ in fine eius eūe
tur cū eis que sunt sicut decoctio myrobalanoꝝ ci-
trinoꝝ ⁊ nigroꝝ ⁊ fumiterre ⁊ passulaꝝ. ¶ Qum
ergo egritudo digesta est tunc bonū est phl'omare

ex basilica ¶ Et admistret vomitus sup cibū cuȝ fortitudine aut leuiter fm horā ⁊ necessitatē ⁊ opȝ vt assiduet ipsuȝ quoniā est radix ad euōneȝ cū medicinis ⁊ clisteribus fortibus ⁊ medicine que administrant in huiusmōi hora sunt epithymū ⁊ polypodiū ⁊ agaricū ⁊ sticados ⁊ lapis armenus ⁊ lapis lazuli abluti ⁊ nō abluti ⁊ sucus folioꝝ centaurie cuȝ sirupo mellino. Et fortasse necessarius est elleborus niger ⁊ fortasse infundunt in cholica sene ⁊ fumus terre cū epithymo ⁊ in sirupo acetoso deīde habeas cōsiliū tunc apd euōneȝ ⁊ da in potu phlatice ⁊ melancholice ex ea tyriacā ⁊ metridatū ⁊ medicamē de assa ⁊ sulfur ⁊ pip solū bibat in aqua ⁊ de illis est sinapis que administret non assidue imo in oībus tribus diebus ⁊ in primis ⁊ ante illud in spatio longiore. ⁊ siir diapipeon ⁊ silia illi de electuarijs ¶ Et non festines cū aliquo hoꝝ añ digestōeȝ nā si tu dederis in potu tyriacā ⁊ silia illi in primis compones quartanā cū quartana ⁊ fortasse attrahes egritudiēs alias ⁊ ꝓprie in hyeme. ¶ Et in fine eius si necessaria fuerit phlomia aude sup eā. ¶ Inqt Gal. sanaui gentē plimaȝ a quartana ita. Dedi eis in potu post digōeȝ solutiuū: deinde dedi eis in potu sucuȝ apsinthij deinde dedi eis in potu tyriacā. ¶ Et dico qꝫ assa ⁊ pip singularia sunt iuuatīa valde quando apparet digō ⁊ ꝑuenit status ⁊ ciba illuȝ sabane ⁊ elbune ⁊ keniculi capparis ⁊ sinapis ⁊ almuri ⁊ oībus in quibus est virtus solutiua cū fortitudine ⁊ fortasse erit tibi necessarium vt des ei in potu post quadragita dies omni mane qītuȝ est nabaca vna de eis que sunt sicut medicamē de assa ⁊ omni ho si mīr: cū febris non fuerit acuta ⁊ materiei radix nō fuerit cholā. ¶ Et de trociscis iuuatis in hac hora ⁊ apud declinatōeȝ sunt trocisci fm hunc modum. ℞. suci eupatorij ⁊ croci amboꝝ añ. pōdus. ʒ. iij. scolopēdrie aristo^c ⁊ lactuce ⁊ reubarbari ⁊ spodij oīuȝ. añ. ʒ. v. ⁊ se. acetose ⁊ se. portulace ⁊ ros. ⁊ spice ⁊ se. cuscute ⁊ anisi ⁊ se apij ⁊ radicū capparis ⁊ granoꝝ alben ⁊ se. feniculi oīuȝ añ. ʒ. iiij. cōficiant cū aqua apij ⁊ fiant trocisci ⁊ dent in potu cū aqua feniculi ⁊ endiuie ⁊ cuscute. ⁊ hec quidā medicina iuuatiua est modis plibus Et si digerit materia tunc fac istud. ¶ ℞. myrre. ʒ. xv. spice. ʒ. xiij. agarici costi floris sqnanti oīuȝ añ. ʒ. v. petroselini. ʒ. xv. anisi. ʒ. x. cōficiant cū vino antiquo ⁊ cū melle ⁊ zinzibere. Et sit dosis eius qītuȝ est nux ⁊ qñqȝ dant in potu in fine ⁊ cōualescētibus ⁊ apud paucitatē nocumēti in ea ⁊ mltitudinē calītatis cuȝ subtiliatōe materie medicinā huiusmōi. ¶ ℞. seis iusqami albi mādragore amboꝝ añ. siliquā. i. ⁊ asse circiter tertiā fabe. i. Et de hoc genere est vt sumant iteꝝ calamēti domestici auī. iiij. ⁊ semis vrtice auī. xx. ⁊ epithimi auī. i. fiant trocisci parui valde ⁊ sit dosis. ʒ. i. Et ex eis que bona sunt eis est vt admistret post apitōeȝ digōis vsqȝ ad fineȝ eius istud. ¶ Sūat passulaꝝ de semi aut de alacoen ⁊ alij siluris ⁊ mirti recentis oīuȝ añ. ps. i. ⁊ decoquant in aqua dulci postqꝫ infusa sunt in ea. deinde bulliant exquisite ⁊ colet ⁊ det de ea. ℥. i. ⁊ iteruȝ seis apij ⁊ auisi ⁊ cordumeni oīuȝ añ. ʒ. v. origani siluestris eupatorij oīuȝ añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. iiij. suchaba. ʒ. iij. passulaꝝ. ʒ. x. decoquant in tribus libris aque vsqȝ quo redeat ad. lb. i. ⁊ de illis que bona sunt eis est vt sumant ameos spice ⁊ calamēti oīuȝ añ. ʒ. x. ⁊ carui ⁊ anisi amboꝝ añ. ʒ. vij. ⁊ asse pondus. ʒ. v. ⁊ zinziberis pondus. ʒ. iiij. ⁊ cassie pondus. ʒ. iij. cōficiant cū sufficientia mellis. ¶ Et sit dosis eius pondus. ʒ. i. cū aqua apij ⁊ feniculi.

Trocisci huiusmodi.

¶ ℞. suci eupatorij. ʒ. x. scolopēdrie spodij feniculi spice croci oīuȝ añ. ʒ. v. lacce ⁊ reubarbari oīum añ. ʒ. iij. semis cucūeris ⁊ semis portulace oīuȝ añ ʒ. vi. fiāt trocisci cū aqua apij ⁊ sumant in potu cū sirupo acetoso. ¶ Et iteꝝ ad phlaticaȝ myrrhe. ʒ. xxxv. croci petrosellini amboꝝ añ. ʒ. v. spice. ʒ. iiij. ꝯ. castorei. ʒ. iij. anisi. ʒ. iij. ꝯ. semis apij ⁊ karui amboꝝ añ. ʒ. iiij. amomi corticū casie storacis oīuȝ añ. ʒ. ij. ⁊ tertiā. sisseleos adriani confectiōis oīuȝ añ. ʒ. i. ⁊ tertias duas. ¶ Et qñ vehemēs fit rigor est vomitus cū aquā tepida ⁊ sirupo acetoso ad illud iuuatiuū. ¶ Qd si virtutes eius non obediunt tunc cū eis quoꝝ rememoratō precesserit fm horā. ¶ Et fiat vaporatō cū embroca in qua decocta sunt schea ⁊ camomilla ⁊ silia hoīe cohopto cuȝ pannis laneis aggregantibus calefactionem.

Rememoratio solutiuoꝝ qbus indigent post digestionem. C. lxiiij.

℞ Ebuloꝝ. ʒ. vi. epithymi apsinthy aborū añ. ʒ. v. myrobalanoꝝ citrinoꝝ suci eupatorij emblici oīuȝ añ. ʒ. iiij. semis apij et anisi ⁊ semis feniculi oīuȝ añ. ʒ. ij. fiat ex eis decoctio ⁊ soluat cū eo cū facilitate. ¶ Aut sumat apsinthij pondus. ʒ. x. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ epithymi oīuȝ añ. ʒ. viij. ⁊ fumiterre pondus. ʒ. vii. et suchaba ⁊ centauree maioris amboꝝ añ. pōdus. ʒ. vi. eupatorij ⁊ radicis squinātī amboꝝ añ. pōdus ʒ. v. decoquant cū quinqȝ libris aq̄ donec redeat ad. lb. i. ¶ Pillē leues. ¶ Quando admistrantur in oībus qnqȝ diebus semel sunt iuuātes in ea ⁊ sūt expte. ¶ ℞. epithymi ⁊ turbit amboꝝ añ. ʒ. x. carui anisi amboꝝ añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. viij. semis apij ⁊ fenicli amboꝝ añ. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vi. agarici albi quod facile terit. ʒ. viij. salis indi. ʒ. v. biere picre. ʒ. xv. fiant pillē cū aqua mente ⁊ sit dosis. ʒ. i. ꝯ. ¶ Et cū materia est phlatica cōferūt iste pillē. ¶ ℞. epithymi agarici ameos oīuȝ añ. ʒ. viij. semis apij anisi feniculi oīuȝ añ. ʒ. iij. salis naptici. ʒ. v. biere picre turbit amboꝝ añ. pōdus ʒ. x. dosis pondus. ʒ. ij. ꝯ. ¶ Et qñ est cuȝ dolore splenis iuuat hoc medicaīe ⁊ soluit eū cū facilitate ℞. scolopendrie. ʒ. xv. agarici. ʒ. xij. myrobalanoꝝ nigroꝝ biere añ. ʒ. x. kebuloꝝ apsinthij oīuȝ añ. ʒ. viij. suchaba bedeoard canapitheos suci eupatorij oīuȝ añ. ʒ. vij. fructus tamarisci radicū capparoꝝ amboꝝ añ. ʒ. v. ꝯ. semis apij anisi semis feniculi oīuȝ añ. ʒ. iij. fiat confectio aut pillē.

Cibatio pacientiū quartanaȝ. C. lxv.

Rectius est vt inclinet regimē eoꝝ in pris septimanis vsqȝ ad tres septianas ad subtiliatōeȝ quandā preter qd destruat virtutē ⁊ illud est ut abstineant a carne ⁊ alzumet. hoc eniȝ mīorat eoꝝ materias ⁊ aleuiat eos ⁊ abreuiat spaciū egritudinis eoꝝ. ¶ Et post illud necessariuȝ est virtutē viuificare cū eis que sunt sicut pisces alcadradie ⁊ oua sorbilia ⁊ pulli ⁊ althatagi. Quȝ ergo ꝑuenit ad tempus in qno sequnt in ea alzumȝ

⁊ non mīoratˀ egritudo tunc necessariū est custodirˀ virtutē ⁊ cibare cū eo qd̄ est fortius ex carnibus galliarū ⁊ pullorū ⁊ arietū ⁊ hedorū ⁊ auiū mollˀ carnis sicut sunt pulli ⁊ alduragi ⁊ pisces boni qui non sunt magni. ¶ Et scias qꝫ conditio in eo ex quo cibatˀ habēs quartanā est qꝫ sit aggregās ꝓprietates ⁊ quarū vna est vt non sit crudū imo resoluēs cruditatē quā facit accidere mīa. ¶ Et scd̄a est vt non sit grossuz imo subtilians grossuz. ¶ Et tertia est vt non sit cōstrictiuū imo soluēs ventrē. ¶ Et quarta vt sit sanguis ex eo generatus laudabilis. ⁊ pˀm quidez est in ea illud qd̄ habet calitatē ⁊ hūitatē. ¶ Et tu iam sciuisti qūo cibetˀ ante paroxismū ⁊ p quot horas ⁊ quare illud. ⁊ sciuisti iterū qꝫ qn̄qꝫ necessarius est cibus in paroxismo ⁊ in ꝓximo eius ꝓpter causaz predictā. ¶ Uerū rectius est vt eueniat febris ventre vacuo vt non occupetˀ natura cū materia alia nisi cū materia egritudinis donec expellat eaz. ⁊ vinū sit purum subtile.

Cura quartane continue. C. lxvi.

Dispositō huius febris est sm̄ qꝫ enūtiauimus ante ipsaz. ¶ Et canon in ea est homogeneus canoni quartane interpolate. ⁊ non diuersificatˀ ab ea nisi in rebus paucis. ¶ De illis est qꝫ declinatō in illa ad equalitatē in calefaciētibus ⁊ ad infrīatōez in hac est melior ꝓpter adherentiā febris. qrˀ oportet ut admistrent in curatiōe eius ea que sunt sicut sirupus acetosus cū seminibus: ⁊ geleniabiz ⁊ aqua de radicibus equalˀ ⁊ suppositoria cū melle. ¶ Et de illis est qꝫ phlomia in hac est magis necessaria quoniā materia est magis cōprehensa in venis. ¶ Et de istis est qꝫ licentia in carnibus in hac egritudine est minor ideo caue hoc.

De febre sextana ⁊ septena ⁊ similibus illis. C. lxvii.

Et nomiantˀ phitanos: ⁊ quidaz nomiant huiusmōi febres reuolubiles. ¶ Iste generantˀ ex materia hōgenea materiei quartane sed est mior ⁊ grossior. ¶ Et plˀm quidez fiūt ex mīa phlˀatica. ¶ Sextanā aūt ⁊ septenā ⁊ que sunt post illas Hip. dixit ⁊ Galˀ. dixit Ego non vidi in vita mea aliqꝫ ex eis neqꝫ vidi qntanā nudā fortez ⁊ neqꝫ est febris nisi quasi occulta. ¶ Inqt ⁊ non ē longinquz quin sit causa in septena vbiqꝫ. ⁊ nouena regimē qd̄ qn̄ admistratˀ ⁊ curritˀ sup ipsuz facit febrez nam iteratō facit necessario in huiusmōi hora illā febrē ⁊ si dimitteretˀ ⁊ rectificaretˀ non faceret. Est ergo causa in piodis eius ⁊ in ipsius iteratōibus reiteratō regis: ⁊ piodi eius nō sunt piodi materie que effundatˀ ⁊ eius reditiōes. Inquit oportz ergo vt obſuetˀ in expientia huius egritudis hec intentō ita vt non accidat error qꝫuis Galˀ. sit quasi negans aduentū harū febriū ⁊ quasi qꝫ sit necessariuz vt sit huiusmōi febris alia radix. Uerū Hip. iaz verificauit sermonē in inuentiōe septene ⁊ nouene ⁊ non est illud manifestū mirabile neqꝫ manifeste impossibilitatis ita vt sit necessariū redire in eo ad admistrā duz. ¶ Et sermones quidez quos locutus est Hip. in caplˀo harū febriū sunt qꝫ septena est ꝓlixa ⁊ non est mortifera ⁊ nouena est longior ea ⁊ non est mortifera. Et dixit qꝫ quintana est deterior febriū quoniā sit ante phtisiz ⁊ post ipsam. ¶ Et dixit Galˀ. in ea sicut scitis. ¶ Et ego quidez opinor huic sermoni modū quedā ⁊ est vt sit phthisis significās ethicaz: ⁊ sit sermo eius qntana subiectū ꝓpōnis indefinite nō significātis cōitatē: ergo est quasi dicat qꝫ de qntana est vna spēs deterior febriū ergo est significatio huius sermonis eius qꝫ qū febres ꝓlongantˀ et ꝑmiscentˀ ⁊ diuersificantˀ ꝑueniūt plˀm ad inflāmāduz mēbra principalia ⁊ ad ethicā ⁊ de ꝓprietate harū febriū est vt stent in fine suo sm̄ ordinē vnū. ¶ Et plˀm illius super quartanā Et iā testificati sumus eā qntanā verū ipsa ꝑducit ad quartanā qn̄ in hūoribꝰ est exuberatō ⁊ in huitatibus multitudo. ¶ Quāqꝫ liqfactio iaz mlˀtiplicatˀ ⁊ euōnes sensate ⁊ insensate freqˀtes fiunt non remanet in hūoribus cinereitas nisi illud quod minus est ⁊ grossius ⁊ illud facit esse necessariū vt sit paroxismus tardior ⁊ fiat illā que fuit quartana qntana. ¶ Et in huiusmōi quidez dispōe fortasse erit corpus ꝑpatū vt inflāmetˀ ⁊ fiat ethica. Et iterū ethica qn̄ antecedit non est longinquz qn faciat accidere in hūoribus cinereitatē quandaz ꝓpter prauitatē suaz in postremis ethice ⁊ accidit illi cinereitati putredo quare accidit febris ⁊ iam destruxit febris ethica corpus. Est ergo mala ex hoc qꝫ ipsa est signum adustionis hūoris de quo non remanit nisi parū ⁊ fit adustus parū ⁊ ex hoc qꝫ ipsa est causa additōis febris ⁊ duplicatiōis eius. ¶ Et non opz vt negentˀ egritudines quas non contingit videre in tpe quodā ⁊ quadā regione nā hoc genus non cōprehendit ꝑ multitudinē. ¶ Neqꝫ iterū oportet vt dicatˀ qꝫ si est qntana tunc necesse est vt sit materia qnta nam melancholia generat quintanā non ꝓpter hoc ipm qꝫ ipsa est melācholia imo ꝓpterea qꝫ ipsa est pauca grossa. Et iam non ꝓlongat qn sit in quibusdā corpibus mlˀia grossa pauca cui accidit putredo. ¶ Et non cōuenit alicui vt dicat possibile est in phlˀate vt fiant ei paroxismi alij qn̄ ingrossatˀ ⁊ minoratˀ qm̄ cōcessio est res ampla ⁊ raro fit possibile vt necessario cōsequatˀ eius cōtradictio. Amplius nō est dispō in cōcessione eius qd̄ nūqꝫ videt ⁊ non auditˀ neqꝫ de quo testificatˀ expimētator aut sapiens sicut cōcessio eius qd̄ testificat qualis Hipp. ⁊ iaz retulit mihi fidelis quidam se vidisse nouenaz. Quintanā vō nos mlˀtotiens vidimus ⁊ non cogimur ꝓpter hoc dicere qꝫ illic sit humor alius.

Cura spetierū huius febris. C. lxviii.

Appropiquat huius febris cura cure quartane phlˀatice ⁊ indigetˀ in curatiōe eius suꝑfluo ieiunio ⁊ subtiliatōe cibi ⁊ regimis ⁊ somno digerēte vt resoluatˀ ꝑ illud materia grossa ⁊ digeratˀ. Et iterū indiget ingrossatōe regiminis vt non destruatˀ in eo virtus ⁊ sunt ista duo sicut duo cōtraria. Et ꝓptera qꝫ febres iste non faciunt accidere lesionē uirtutis nō curamus si subtiliemus regimē ⁊ faciamus egrū vti ieiunio vno tpe ⁊ succurrimus illi sicut ostendimus ita ut cibemus cū eo cuius bonū est nutrimentū ⁊ velox fit ⁊ mlˀtiplicatˀ ⁊ in quo non est ingrossatio materiei neqꝫ additō in ea. ¶ Et de curatōibus magis cōferētibus ad illud est vomitus cū helleboro ⁊ semīe rhaphani ⁊ rhaphano ⁊ helleboro ⁊ semīe atriplicis ⁊ nuce uomica ⁊ euō cū hieris ⁊ post illud admistratō tyriace ⁊ eis siliuz. ¶ Et cōfert tunc sudatō cū medicis ⁊ cū balneo calido absqꝫ administratione aque ⁊ absqꝫ

administratione humectantium.

Tractatus tertius de Ethica. C. i.

Iam sciuisti ꝙ in mēbris sunt huītates diuersaꝝ spēꝝ de q̇bus sunt huītates p̄pate ad nutriendũ ⁊ hũectandũ iuncturas: de illis ergo est illud qđ est repositũ in venis ⁊ de illis est illud qđ ē sparsuꝫ in mēbris sicut ros ⁊ iste sũt due diuisiones ⁊ prima eaꝝ est materia febris putredinis aut febris ebullitōis sicut sciuisti qñ nutrimentũ totũ non expandat̃ qñ est imo remanꝫ de eo illud qđ est in semita expandēdi ⁊ remanet qđ est in semita recondendi. ¶ Et de illis sunt huītates ꝓximi tp̄is coagulatōi ⁊ sunt huītates que fiũt actu nutrimentũ scilicꝫ attracte ad locuꝫ qđ est p̄mutatō eius qđ est de eo resolutũ ⁊ fiũt additio in eo sil'is illi: veꝝtñ tēpus cursus eaꝝ ꝓpinquũ est ergo sunt non coagulate ⁊ de eis sunt huītates cũ quibus cōtinuant̃ ptes mēbroꝝ sil'iuꝫ ptiũ a principio creatōis ⁊ p ip̄aꝝ destructionē pueniunt ad sepatōeꝫ. ¶ Et sil'itudo huītatũ primaꝝ est oleũ lucerne effusuꝫ in lucerna. ¶ Et sil'itudo s̄aꝝ est oleũ imbibitũ in corpe lychiniȷ̃. Et sil'itudo tertie huītatis est huītas q̄ cōtinuat̃ ptes cotti đ q° factus est lychinius. Et qũ inflant̃ membra radicalia ⁊ ꝓprie cor est illud ipsa egritudo que est ethica ꝫm ꝙ sciuisti. ¶ Et cal'itas q̇deꝫ epatis qñqꝫ pducit ad ethica veꝝ non est ipsa ethica imo ethica est illa que est causa cordis ⁊ sil'r est dispō pulmonis ⁊ stomachi veꝝ dũ ipsa pmanꝫ finiēdo huītates que sunt in digōe prima in mēbris ⁊ ꝓprie cordis sicut finit candela oleũ infusũ in lucerna tunc est gradus primus aꝓpriatus noīe generis qđ est ethica ⁊ grece ethicos qũ nō habeat i spēbus suis nomē. ¶ Et qũ finit huītates que sunt diuisionis prime ⁊ incipit resoluere huītates que sũt diuisiōis s̄e ⁊ finire eas sicut finit flāma oleũ euãtũ in lucerna ⁊ incipit finire imbibitũ ī corp⁹ lychiniȷ̃ erit gradus s̄s ⁊ noīat̃ dubul ⁊ forosmos ⁊ habet latitudinē ⁊ principiũ ⁊ mediũ ⁊ statũ. ¶ Amp̄ nō rectificat̃ ille qui cōsequit̃ statũ aldubul ⁊ paꝝ recipit curatōeꝫ nisi deus velit ⁊ ꝓprie qñ peruenit ad hoc ut caro minuat̃. ¶ Qñ ergo finiunt̃ iste ⁊ incipit finire huītates que sunt diuisionis tertie sicut īcipit flāma adurere corp⁹ lychiniȷ̃ ⁊ huītates ei⁹ radicales est egritudo g̃dus tertiȷ̃ ⁊ noīat̃ curuatiuus ⁊ almukasif grece. ¶ Et hec q̇deꝫ egritudo est ex febribus que nō habēt poxismos neqꝫ horas poxismoꝝ. ¶ Et quidā dixerũt febres ethice aut pendent cũ huīditatibus ꝓpinqui tp̄is cũ coagulatiōe. Aut cũ eis que sunt sicut caro. aut cũ mēbris radicalibus duris sicut sunt ossa ⁊ nerui ¶ Et si ex s̄mone isto intelligit̃ ꝙ pendēt ꝫm semitā ꝙ finiũt quod in eis ē đ huīditate radicali cōtinuata eis erit hec. Et intentio prima equalis ⁊ si sig̃t ꝙ primũ qđ finit ethica est huītates ꝓpinqui tp̄is cũ coagulatione non erit sermo sanus. ¶ Et ethica quidē qñqꝫ accidit post febrē ephimerā. ¶ Et qñqꝫ accidit post febres putridas ⁊ ap̄atuꝫ: ⁊ longinquũ est vt accidat ethica incipiendo: quare sunt mēbra radicalia iam inflāta ⁊ nō inflātur humor neqꝫ sp̄us ante illđ imo oportet vt calefiant illa in primis deinde ꝫm ꝓcessionē dieꝝ calefiant ista nisi accidat causa fortis valđ Et causa q̇deꝫ vna qñqꝫ est cā febris ethice ⁊ qñqꝫ est causa febris ephimere ꝫm vehemētiā mutatōis sue ⁊ debilitatē suspensionis sue sicut ignis nā ipse obuiat lignis ꝫm duos mōs quoꝝ vnus est ꝫm modum ꝙ calefacit ea ⁊ finiat in eis: ⁊ s̄s est ꝫm semitaꝫ inflatōis. ¶ Et febris quidē putredinis ⁊ ap̄atis p̄mutat̃ multotiēs ad ethicā ꝓpter vehemētiaꝫ febris ⁊ vehemētiaꝫ subtiliatōis cibi in ea ⁊ ꝓhibitōeꝫ aque frigide ⁊ paucitatē obs̄uatōis lateris cordis cũ unctōibus ⁊ empl'is ⁊ epithimatibus ⁊ ꝓprie in egritudinibus mēbroꝝ vicinoꝝ cordi sicut diaphragmatis. ¶ Et multotiēs facit cader̃ in eaꝫ necessitas medico ꝓpter casuꝫ virtutis ⁊ freq̄ntiā sincopis ad dandũ in potu vinũ ⁊ aquā carnis ⁊ medicinā de muscho ⁊ his sil'ia. Et qñqꝫ cōponit̃ ethica cũ febribus putredinis ⁊ ap̄atuꝫ. ¶ Et ethica q̇dē in principio rei est difficilis cognitōis ⁊ facilis curationis ⁊ in fine sui est facilis cognitōis ⁊ difficilis curatōis. ¶ Et finis aldubul non recipit curationem penitus.

Signa. C. ij.

Pulsus quidē est minutus durus frequens debilis fixus ꝫm habitudinē vnaꝫ. In tactu uero eoꝝ est illđ qđ sentit̃ de cal'itate mi⁹ cal'itate sinochi ⁊ ei sil'iuꝫ inflāmataꝝ in mā ⁊ ī principio dũ tangit̃ est magis suauis: ⁊ cũ remanet sup eum manus hora vna apparet cũ fortitudine ⁊ mordicatōe ⁊ non cessat augmētari: ⁊ ē calidius qđ est in eo locus venaꝝ ⁊ arteriaꝝ. Et est eoꝝ cal'itas similis non enī minuit̃ ueꝝ ip̄a qñ supuenit ei cibus augmentat̃ velociter ⁊ fit fortis pulsus valde ⁊ incipit magnificari ⁊ ꝓpter illud accidit stultis medicoꝝ ꝙ ꝓhibent eis cibũ ꝓpter illud quod accidit eis de eo ex accidentibus q̄r pdunt eos. ¶ Sicut augmētat̃ flāma ꝓpter iniectiōem olei ⁊ sartago qum effundit̃ aqua sup eā. ¶ Et iste quidē significatiōes eius sunt fortes. ¶ Et cibus in reliq̇s q̇deꝫ febribus ꝓculdubio non incendit hac incensione sicut inuenit̃ huic q̄uis necessario faciat diuersitatē p motus nature ⁊ hec inflāmatio non est sicut incensio reliquaꝝ febriũ post coarctatiōeꝫ neqꝫ ꝫm piodos notos imo qũ comedunt ⁊ in quacũqꝫ hora sit ¶ Et est habens egritudinē non vehemēter discernēs illud qđ est in codeꝫ de cal'itate quoniā facta est compl'o mēbro cōueniens ⁊ iam sciuisti in libro primo qualitatē dispōis in huiusmōi veꝝ ipsa apparꝫ apđ susceptiōem alicuius ciboꝝ ꝓpter vehemētiā suā. Et de significatōibus p̄mutatiōis febris ephimere ad febrē ethicā est vehemētia fortitudinis cal'itatis in. iiȷ̃. valde naꝫ ꝫm pl'm incipit febris post duodeciꝫ horas declinare. Qñ ergo ptransit febris duodecim horas ⁊ non apparent signa declinatōis imo cōtinuat̃ vsqꝫ ad tertiũ omni die ⁊ fit fortis tunc illa est ethica. Et de significatōib⁹ cōpōis ethice cũ febribus putredinis est remissio cal'itatis sicce post finē declinatōis ⁊ post sudorē exuberantē ⁊ additio in arefatione ⁊ extenuatōe ꝫm illud qđ facit necessariũ illa egritudo ⁊ vnctuositas in urina ⁊ egōne. Et si fuerit ethica illud qđ apparet ⁊ occultũ aliud significat ipsuꝫ coarctatio accidens in poxismis huiusmōi enim est non inuentũ in ethica omnino. Et scias ꝙ qñqꝫ incipit ethica retenta cũ stomacho q̄re corrumpit complexiōem epatis per vicinitatem.

Signa aldubul. C. iij.

Signa vero aldubul sunt ꝙ qñ febris ex-
pellit̃ aldubul vehemẽs fit durities pul-
sus ⁊ eius debilitas ⁊ paruitas ipsius ⁊ eiꝰ
frequētia ⁊ ꝓprie qñ causa casus in ethicaꝫ est apa
quod non resoluit̃ naͣ illud. s. freqꝫtia addit̃ valde
⁊ silr̃ velocitas ⁊ fit pulsus eius de genere eius q̊
noĩatur cauda muris. ¶ Qꝺ̃ si fuerit ex potu cali
vini erit loco caude muris acualis ⁊ non erunt acci
dentia aldubellati vehemētia valde non enĩ dat ei
spatiuꝫ vsqꝫ ad huiusmõi. ¶ Et apparet in vrina
vnctuositas ⁊ petala ⁊ incipit oculꝰ ꝓfundari. Qñ
ergo aldubul ꝑuenit ad statū fit fortior ꝓfundatio
aͣboꝝ oculoꝝ ⁊ mltiplicat̃ lippitudo sicca ⁊ crescūt
extremitates ossiū omnis mẽbri ⁊ in facie ⁊ planat̃
tempora ⁊ tendit̃ cutis frõtis ⁊ destruit̃ color cutis
⁊ fit quasi sit sup eaꝫ puluis q̇daꝫ ex adustione solis
⁊ ꝑducit ad grauedinẽ eleuandi supcilia ⁊ fit oculus
somnolentus ⁊ clausus absqꝫ somno ⁊ subtiliat̃ na-
sus ⁊ elongant̃ pili ⁊ apparet pedicli ⁊ videt̃ vẽter
iaꝫ minorari ⁊ adherere cū dorso quasi sit cutis sic
ca que iaͣ attracta est ⁊ attrahit̃ cū ea cutis pectoris.
Qñ ergo curuant̃ vngues ⁊ arcuant̃ tūc iaͣ uenit ad
statū ⁊ incipit tendere ad occasū ⁊ qñ incipit tender̃
ad occasum liquefiunt cartilagines.

Cura ethice. C. iiij.

Intentio in curatõe febris ethice est infri
gidatio ⁊ hūectatio. Et vnaqueqꝫ eaꝝ cõ
plet̃ cū appꝛximatõe suaꝝ causaꝝ ⁊ expulsi
one causaꝝ sui contrarij. ¶ Et fortasse est caͣ vniꝰ
eaꝝ causa cõtrarij alterius sicut causa infrĩatõis ipa
eniꝫ qñqꝫ est causa exiccatõis que est contraria hūe-
ctatõi sicut infrĩatio cū trociscis cāforatis ⁊ illis que
sunt ex spodio ⁊ his silibus. ¶ Et fortasse hūecta
tio iteꝝ est caͣ calefactiõis que cõtraria est infrĩatiõi
sicut vinū naꝫ ipsuꝫ humectat sed calefacit q̃r opor
tet vt obseruet̃ illud. ¶ Et si necessitas vocat ad
fortẽ infrĩatõeꝫ non erit nisi cū re cui coniungit̃ aut
quaͣ precedit aut cui succedit res in qua est virtus
humectatõis. ¶ Et silr̃ qñ vocat necessitas ad for-
tẽ humectatõeꝫ velocẽ in ea sicut aqua carnis ⁊ vi
nū tunc oportet vt adiūgat̃ ei aut antecedat eaͣ aut
sequat̃ eaꝫ illud in quo est infrĩatio. ¶ Et si fuerit
causa ethice apa aut lesio in mẽbro tunc necessariū
est curare ipsuꝫ in primis. ¶ Et qui diligit cõpo-
nere regimẽ eius ex diuersis modis cõuenietibꝰ ei
in quo febris fit vehemẽs ualde tunc necessariū est
vt incipiat ⁊ det in potu trociscos canforatos ⁊ que
currūt cursu eoꝝ cuꝫ sirupo acetoso dilucl'o in ortu
solis sicut aqua ordei in cancris si non abhorret eos
⁊ cū iuleb ⁊ aqua granatoꝝ ⁊ admistionẽ mucilagis
psilij si non fuerit ꝓhibẽs aliq̇d ꝓpter stomachū et
aliaͣ. ¶ Et regimẽ infrĩans est ꝑ illud qꝺ̃ sciuisti de
potibus infrigidãtibus ⁊ de oleribus infrĩantibus ⁊
trociscis sicut trocisci de canfora ⁊ empl'is ⁊ vnctõi
bus ⁊ his silibus ⁊ infrĩatõe aeris eoꝝ ita ꝙ in hye
me. Si aūt non tollerat alleuiet̃ ab eo ignis infri-
gidatio nanqꝫ aeris eoꝝ est melior res ⁊ sicut ve-
stire eū cū sandalatis ⁊ canforatis ⁊ facere ipꝫ odo
rare illud in quo sunt rose ⁊ canfora et sandali et
fructus frigidi ⁊ schesebraͣ ⁊ liliū cū aqua rosacea.
Et vaporatõ cū sudore ⁊ balneo. ¶ Et oportet vt
non ꝓlonget̃ retentõ empl'oꝝ infrĩantiū valde sup
mẽbra ꝓpinqua valde mẽbris anhelitus: fortasse
eniꝫ infert illud anhelitui ⁊ voci nocumentuꝫ ma-
gnū. ¶ Et oportꝫ vt declinet ad quietẽ ⁊ somnū ⁊
tranquillitatẽ ⁊ gaudiuꝫ ⁊ custodiat̃ eger ab eo qꝺ̃
facit ipꝫ irasci ⁊ qꝺ̃ facit ipsuꝫ tristari ⁊ qꝺ̃ facit ip
suꝫ angustiari ⁊ a fame ⁊ siti longa. ¶ Empl'a infri
gidantia q̇bus opꝫ eos vti sunt aromatica naꝫ ipsa
sunt ꝓpinquioris iuuamẽti ⁊ ꝓprie sup pectus et q̃
sequnt̃ ipsuꝫ ⁊ sint infrĩdata ⁊ non sit in eis stiptici-
tas. Stipticitas eni cū hoc ꝙ ipsa facit accidere exic
catõeꝫ ꝓhibet virtuteꝫ medicine ꝓfundari ¶ Et
oportet vt assiduet̃ ꝑmutatõ vt non remaneat me
dicamẽ ⁊ calefiat cū obuiatiõe vehemẽtie infrigi-
datõis eius: naͣ qñ ipsuꝫ infrigidat vehemẽter nõ
elongat̃ q̇n debilitet mẽbrū. Et qñ est ꝓpe mẽbra
anhelitus non est longinquꝫ q̇n impediat diaphra-
gma ⁊ alia ab emissione anhelitꝰ cū facilitate. ¶ Et
de regimĩe humectãte sunt cibi leues ⁊ fructus et
robub ⁊ unctões ⁊ emplastra ⁊ odoramẽta ⁊ caput
purgia ⁊ quies ⁊ tranq̇llitas ⁊ vt non inferat̃ ei vi
olẽtia in fame aut siti.

Rememoratõ medicinaꝝ infrĩantiū eos. C. v.

Ille vero que de eis sunt infrigidãtes aut
humectãtes omnes sunt nutritiue: aut vi
cit in eis nutribilitas: sicut aqua ordei de-
cocta cū cãcris ex ꝑte cancri ¶ Et oportet vt euel
lant̃ extremitates cancroꝝ ex pedibus suis ⁊ corpi
bus suis ⁊ abluant̃ cū aqua frigida ⁊ sale bono cū ci
nere vicibus tribꝰ ⁊ supra donec mūdificent̃ ⁊ pur
gent̃ a grauitate sui odoris deinde decoquant̃ in aq̃
ordei ⁊ sicut aqua lactis vacini de quo extracū est
butyꝝ ⁊ sicut succi oleꝝ elixatoꝝ p̄dictoꝝ in capitul'
febriū acutaꝝ sicut mucilago psilij. ¶ In aceto aūt
est vehemẽs exiccatio ⁊ virtus resol'onis: q̃r opor
tet vt bibat̃ cū eo quod resistit duabꝰ ꝓprietatibꝰ
s. ꝑ cõmistionẽ aque mlt̃e aut cū q̇busdaͣ humectãti
bus ⁊ lenificantibus. ¶ Et ꝓximū quidẽ est vt lac
asine sit cū hūectatõe sua infrĩans ita vt q̇daꝫ faciat̃
meliorẽ infrĩatõeꝫ eius sup infrĩatõeꝫ lactis vacini dꝫ
quo extractū est butyꝝ veꝝ ipsuꝫ cõuenit ei q̇ non
habet febrẽ ꝑiodicaͣ: neqꝫ materiaͣ: neqꝫ hūorẽ pre
patuꝫ ad putredinẽ ⁊ oportet vt caueat̃ spissuꝫ lac
⁊ de illis que cõferūt eis ẽ zuccaꝝ ⁊ qñ senseris pu-
tredinẽ accidentẽ ex lacte tunc solue cū facilitate et
si timueris calefactõꝫ tunc abstine ab eo aliquot di
ebus ⁊ cura in ea cū trociscis ⁊ aquis fructuū deĩde
itera lac. ¶ Medicine ṽo infrigidãtes que non ha
bent hūectationeꝫ sunt sicut trocisci noti narrati. s.
trocisci canforati ⁊ trocisci de dactilis ⁊ succis fri-
gidis ⁊ sicut trocisci huiusmodi. ℞. spodij boli
armeni añ. ʒ. iiij. rosaꝝ. ʒ. vi. semĩs portulace et
citruli ⁊ cucurbite ⁊ karabe oĩuꝫ añ. ʒ. iij. fiant ex
eis trocisci ⁊ sit dosis pondus. ʒ. ij. ⁊ sunt boni val
de ¶ Et iteꝝ alij ꝓximi eis. ℞. arnoglosse amili ⁊
gūmi dragaganti oĩuꝫ añ. ʒ. iij. boli armeni spodij
amboꝝ añ. ʒ. iiij. papaueris. ʒ. v. rosaꝝ ⁊ seminis
cucurbite ⁊ citruli ⁊ portulace oĩuꝫ añ. ʒ. vi. gra-
noꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ ⁊ seĩs melonis ⁊ cucu
meris oĩuꝫ añ. ʒ. vij. succi liquiritie pondus. ʒ. x.
cõficiant̃ cū mucilagine psilij. ¶ Unctiones uero ⁊
epithimata ⁊ empl'a infrĩantia ⁊ odoramẽta ⁊ caput
purgia infrĩantia sunt illa que tu sciuisti. Et melio
res vnctões sunt cū oleo de cucurbita ⁊ de papaue
re ⁊ nenufare ⁊ salicibus ⁊ violis. Stratus autez

infrigidātes ⁊ humectātes sunt qui sunt plani ualđ de corijs aspersis aqua roſ. aut de lino de genere eius qđ fit in tabrasten ⁊ sit impletio eius illud qđ non calefacit imo sit de genere lini pectinati ⁊ renouet̄ assidue. ¶ Aut sit stratus de corijs que iā sunt impleta aqua postq̄ sint sup ea rectificatōes q̄ applanent aquā bene ⁊ ꝓhibeāt ei⁹ inequalitatē ⁊ sit stratus ꝓpe aquas ⁊ cursus eaꝝ et sub eis folia arboꝝ frigidoꝝ ⁊ humidoꝝ. s. de salicib⁹ ⁊ semper uiue ⁊ olera humida ⁊ odorifera frigida sicut rose ⁊ folia arboꝝ frigidoꝝ ⁊ ꝓputia vitis ⁊ his siſia.

Rememoratō medicinaꝝ hūectantiū eos. C. vi.

Illaꝝ quidē que sunt cū infrigidatiōe rememoratio iā preterijt. ¶ Et restat nūc considerare in qualitate dandi in potu genera lactis ⁊ lac de q° extractū est butyrū et in qualitate admiſtratōis tine ⁊ balnei ⁊ admiſtratōe vnguentoꝝ ⁊ oleoꝝ ⁊ epithimatū ⁊ reliqui regimīs. Et nos q̇deꝫ iam docuim⁹ modū dandi in potu genera lactis ī ca° ꝓthisis ⁊ siccitatis stomachi q̄r opꝫ vt sit illud canon. ¶ Et non est lac post lac mlieris sicut lac asine postea lac capraꝝ cui⁹ pascua oportꝫ esse ex herbis ⁊ oleribus frigidis huidis sicut scis: nam ipsuꝫ ⁊ ꝓprie lac asine erradicat ethicaꝫ si fuerit ei erradicator ⁊ non est electio sup ipsuꝫ nisi ꝓhibeat putredo accidens aut expectatio materiei cōprehense. ¶ Et lac quidē iuuatiuū est eis a principio ethice vsq; ad finē eius. Et lac mulieris sugēdo sumptū cōuenientius est oībus. ¶ Et canon in dando in potu lac de quo extractū est butyrū est ꝓximus illi iteꝝ. ¶ Et melius q̇dē est ut incipias a ʒ. x. vsq; ad. xxx. ⁊ qđ est supra eas si fuerit virtus adiuuans ⁊ tibi inest vt cōmisceas cuꝫ eo aliq̇d de trociscis infrigidantib⁹. Et tibi inest vt addas supra summā predictā in potione prima ⁊ postrema si fuerit potens virtus sup digestionē. ¶ Tina autē illa est melior que est tepida in qua non ē caliditas multa: ⁊ est cū hoc cū virtutibus oleꝝ ⁊ herbaꝝ infrīantiū ⁊ hūectantiū ⁊ non sit ita vt rorificꝫ neduꝫ q̄ sudare faciat ⁊ non licet vt uapor tine sit calidus ⁊ si non esset qđ ꝓhiberet admiſtratōeꝫ tine frigide non eligeret̄ sup eā: veꝝ qđ ꝓhibet ab hoc est debilitas corpoꝝ eoꝝ ⁊ eoꝝ extenuatō. In primus vero rebus fortasse sanat eos istud veꝝ debilitatē corpis sanat iā illud cū infrigidatiōe pauca quā facit in cōplōe eius que possibile est ut curet̄. Qđ si fuerit debilius illo timet̄ q̄ cadāt in ethicaꝫ senilē ⁊ illud ſm minus. veꝝtñ cū illo tardāt magis tp̄s mortis ⁊ fortasse viuit cū ea tpe cui est q̄titas. Et mlt̄otiens q̇deꝫ est rectior ꝑmutatio ei⁹ ad illā ethicā: ¶ Illud aūt in quo sumus de relatione tine rectius est vt fiat inceptō in ea cū aqua que est calida ad terminū ⁊ fiat gradatō ad frigidā ⁊ ad tēpataꝫ frigidā tollerabilē hec eniꝫ gradatō facit corp⁹ susceptibile aque frigide qū lesio non fiat nisi ꝑ aduentū contrarij in cōplōne subito. Et iteꝝ corp⁹ acquirit ex aqua calida siītudinē teneritatis ⁊ tollerat cū ea frigidā. Et si iteret̄ tina in die tribus uicibus erit rectū. Et oportet vt admiſtret̄ cuꝫ facilitate vt non cadat virtus ⁊ si sumpserit aquā ordei ante tinā duabus horis erit cōueniens ⁊ si p̄mittat tinā post emulsionem lactis sup corpus eius ſm q̄ dicemus vt dilatet tina meatus cibi deinde suscipiat aquā ordei ⁊ que sunt ei siſia postea expectet deinde admiſtret̄ aqua tine vt dilatet̄ cibus erit bonū. Et admiſtret̄ post tinā ⁊ balneū inunctio cū oleis infrigidātibus ⁊ hūectantibus sicut oleo violꝫ. proprie quando factuꝫ est ex oleo de cucurbita siſr oleo nenufarino ⁊ oleo de cucurbita. ¶ Et si permutet̄ post tinā ad illud quod est decliuius ad frigus paꝝ tollerabile deinde inungat̄. ¶ Et si p̄mittat̄ inunctio ⁊ festinet̄ deinde ingrediāt̄ aquā frigidaꝫ paꝝ erit rectū ⁊ illud ſm tollerantiā ⁊ non est malū gradari in eo. ¶ Et melior quidē horaꝝ h⁹ actionis est post digestōeꝫ cibi: ⁊ si possibile est vt submergat̄ post tinā calidā in aqua frigida subito absq; gradatōe est magis vltimū ex pte cure ⁊ magis forte ex pte timoris. ¶ Et effusio eius cū facilitate est minoris timoris q̄ submersio infirmi ī ea subito ⁊ mioris iuuamēti. Et sit frigus ſm q̄titatē frigoris aque estatis que est inter tepidā ⁊ illā que est vehemētis frigoris. ¶ Et si p̄mittat̄ emulsio lactis sup mēbra sua si non fuerit debilis: aut eius qđ mistū est aqͣ si fuerit debilꝭ deinde si admiſtretur tina erit rectū. Nam emulsio lactis sup corpus est vehemētis hūectatōis Et genera q̇deꝫ lactis bona ad emulgendū sunt p̄dicta. Et oportet vt emulgeant̄ exubere. ¶ Et dignius est vt fiat fixio sup inunctiōeꝫ fricando ex medicinis p̄dictis corpi toti ⁊ iuncturis. ¶ Ingressio aūt balnei non cōcedit̄ ei nisi fuerit ita ne sudare faciat neq; igniat neq; alteret anhelitū ⁊ sit calidū aque eius minus calido sui aeris ⁊ sit caliditas aque eius ita vt delectet ⁊ non ledat ⁊ non faciat sudare ⁊ qñ non est in corpe eius materia p̄pata putredini ⁊ ꝓprie qū illđ est ⁊ non digestus est cibus imo oportet vt sit illud qū uolūtas est vt expandat̄ digestū eius in corpe ⁊ non ꝓlonget morā eius in eo imo sepet̄ ab eo velociter ⁊ qñ sepat̄ ab eo sumat aliq̇d de humatibus ⁊ đ sorbitōib⁹ q̄ non nocēt ei factis ex ordeo ⁊ lacte ⁊ qñ accidit ei in balneo sitis sedet eā cū aqua ordei ⁊ aq̄ araib ⁊ lac sit lac asine ⁊ oportet vt sit introitus ī balneū deinde exitus eius ab eo ſm mo^m vt non sit labor in eo omnino. ⁊ iā enuntiauimus illud in locis alijs ⁊ iterabimus de illo cōditōeꝫ. Oportꝫ ut ꝑmutet̄ ad balneū in lecto portato in quo sūt strati stratus ingeniose ita vt ꝑueniat cū eo ad primā domū ⁊ ꝑmutet̄ ad illud qđ ex duobus panis factum est plenuꝫ lana vel cotto ⁊ dicit grece pedeto lene qđ cōueniēs est balneo ⁊ exuat̄ uestimētis suis ī ea aut in media si non fuerit calida ⁊ non moretur in aliqͣ eaꝝ nisi q̄titate ꝑmutatōis ⁊ anhelitib⁹ paucis ⁊ iaꝫ exutus uestimētis: deinde ingrediat̄ ad domū ſam ⁊ tertiā veꝝtñ non sit vehemētis caliditatis ⁊ stet in ea q̄titate qͣ tollerat tinā. ¶ Hoc ē illud qđ dictū est ⁊ qđ magis est dilectū mihi ē vt sit tina eius in domo media tpata. Qū ergo sepat̄ a tina frigida coopiat̄ mātili aut farcha habēte duas tunicas ⁊ ꝑmutet̄ ad strauū suuꝫ ⁊ lectū suuꝫ cū sua sabana ⁊ exiccet̄ sudor eius cum mantili ⁊ inungatur ⁊ cibetur.

De cibatōe habentium ethicā. C. vij.

Oportet vt sepet̄ in eis cibus: ⁊ non cibet̄ in saturitate eoꝝ vice una. ¶ Amp̄ melius q° cibant̄ est aqua ordei ⁊ ordeuꝫ et

panis tritici abluti infusus in aqua frigida. ¶ Et genera lactis qū ab eis non ꝓhibet aliq̄d eoꝝ q̄ diximꝰ ⁊ lac vaccinū de quo extractū est butyꝝ qm̄ ē plīmi nutrimēti ⁊ almes ⁊ cucurbita ⁊ de fructibus melones palestini ⁊ sunt alraki cognoīati apud nos indi. ¶ Et qñ sentit rectificatōez tunc non est malū cibare ipsuz casco huido non salito. Et si virtus debilitat̄ non est malū vt cibet̄ iure issidabegi cum coriandro huido decocto cū eis que sunt sicut aldu ragi ⁊ altaeingi. ¶ Et fortasse oportet vt det̄ eis ī potu aliq̄d vini subtilis pmisti cū aqua multa ⁊ fortasse est necessariū ut cibes cū mosos ex carne alduragi ⁊ altaeingi ⁊ alcubugi ⁊ pullis ⁊ bosune acetoso aut ↄgelato acetoso ex carne hedi aut carne uaccina qñ est illic fortitudo digōnis. ⁊ acetuz almosos ⁊ cōgelati est iuuatiuū eis ⁊ cōfortatiuū in hac dispositōe. Et fortasse non est excusatō ab aqᵃ carnis pmista cū sirupo de fructibus frigidis acetosis aut vitello oui sorbilis ¶ Et qñ prolongat̄ cū ea debilitas ad sincopim est necesse vt cibent̄ aquacarnis accepta ex lateribus hedi cū sale pauco que colet̄ et fundat̄ sup eaz q̄tuz totū eius est de aqua maloꝝ ⁊ q̄tuz est decima eius de vino odorifero ⁊ potetur tepida. ¶ Aqua vero frigida que non est valō vehemētis frigoris non est malū si in potu detur eis si non fuerit debilis aut aliq̄d ꝓhibens ⁊ illud ꝓhibens aut erit apā sub hypocōdrijs aut erunt in corpe toto chimi putridi ⁊ chimi crudi qui omnes digestione indigēt ⁊ non apparet signū digestionis ꝙ si appareat timor erit mīor. ⁊ simīr si fuerit ethica pmutata ex sirsen aut birsen nā cū hac meliꝰ est vt interdicat̄ potus aq̄ frigide ꝙ cū alijs. ¶ Ethica enī qū supuenit egritudinibus destruētibus virtutē mollificātibus eā arefaciētibus ossa ⁊ carnē supuenit debilitati. Qū ergo cōiungit̄ ei sup debilitatez post sumptōez aque frigide non morat̄ q̄n cadat in genus alterius ethice que cōicat huic generi in siccitate ⁊ diuersificat̄ ei in calore ⁊ frigore ⁊ nomīatur ethica senectutis ⁊ ethica senij. ¶ Et illa q̄dem est egritudo seua in qua innatus calor iam destructꝰ est. ¶ Et silr̄ aqua vltimi frigoris ⁊ plīmi nocet eis in omni dispōne ⁊ corrūpit innatū calorē mēbroꝝ eoꝝ radicaliū. Et fortasse festinat cum eis aut pmutat eos ad modū alium ethice.

De succurrendo dispōnibus sequentibus ethicaz. C. viij.

De illis est sincopis: ⁊ iam diximꝰ regimē in hoc mlīotiēs. ¶ Et de illis est fluxꝰ uētris. Et oportet vt curet̄ ⁊ succurrat̄ ei. Nam in hoc est timor magnus. ¶ Et de curis eiꝰ in primis est vt sit aqua ordei eoꝝ aqua sauich. et ponant̄ in aqua ordei eoꝝ miliuz torrefactū ⁊ gummi aut lentes elixate iterate aut lac decoctū cū lapidibus aut cū igne solo donec cōsumat̄ eiꝰ aquositas ⁊ ꝓprie cū milio. ⁊ potent hos trociscos. ℞ boliarmei. ʒ. v. castanee torrefacte ros. oīuz añ. ʒ. iiij. spodij karabe aboꝝ oīū añ. ʒ. iij. seis acetose excorticati granoꝝ beberoꝝ oīuz añ. ʒ. vi. fiat trocisci cū succo cydonioꝝ ⁊ det̄ in potu aqᵃ piroꝝ in mane ⁊ apud somnū. Et det̄ in potu psiliuz torrefactū et silr̄ suffuf de spodio in quo est bdelliū de mecha est iuuatiuū valde. ¶ Et si puenit ad excoriatiōez curet̄ excoriatio cū clisteribus que scis quoniam illō est conueniens.

De ethica senectutis: C. ix.

Currit consuetudo vt dicāt ethicā senectutis post febrē ethicā. ⁊ nos etiā incedamus via cōsueta: intentō itaqꝫ ethice senectutis est dominiū siccitatis sup cōplōez absqꝫ febre. ¶ Et qñqꝫ fit cū equalitate in calore ⁊ frigor̄ ⁊ illud est fm minꝰ. ¶ Et qñqꝫ fit cū frigore ⁊ nomiat̄ hec dispō senectus ⁊ ethica senij qm̄ corpi accidit in hora senij illud qō accidit in illa hora de aldubul ⁊ siccitate: ¶ Et senes quidē sunt velocioris casus in ea ꝙ iuuenes. ⁊ iuuenes velocioris casus in ea ꝙ pueri licet accidat in iuuenibꝰ ⁊ pueris. Et causa faciēs cadere in eā aut est frigus domināś cū debilitate corpis q̄r ꝓhibꝫ virtutē nutritiuā ab opatōe sua integra sicut accidit iteꝝ in fine vite et de hoc caplō est potus aque frigide non in hora sua aut sup debilitatē corpis cū febre aut in dispōe aut successione exercitij resoluētis virtutē ⁊ aperientis poros ⁊ qō uocat ad attrahendū aquā frigidā ad uiscera subito. Aut vapores mali frigidi qui eleuant̄ ad cor ⁊ infrigidāt complōez eius. Aut caliditas q̄ resoluit ⁊ liq̄facit huītates quare caliditas innata ō bilitat̄ ⁊ succedūt frigꝰ ⁊ siccitas. Et qñqꝫ sequitur euones. Et qñqꝫ attrahit hāc egritudinē supfluitas in infr̄ando patiētes febres cū eis que bibunt ⁊ emplant̄. ¶ Et hec quidē egritudo qñ cōfirmat̄ nō curat̄ ⁊ si esset ei ingenium esset morti ingenium.

Signa. C. x.

In istis vident̄ signa aldubul ⁊ exiccatōis ⁊ nō uidet̄ in eis incēsio ⁊ inflāmatō imo fortasse inueniunt̄ frigidi tactus. ¶ Et eorū pulsus non est sicut pulsus habentiū febres ethicas imo est tardus paruus ⁊ rarus nisi fortis fiat ōbilitas qm̄ tūc incipit pulsus fieri freq̄ns ⁊ ꝓprie i illis quibus aduenit hoc ex potu aque frigide. Et qñqꝫ est vrina eoꝝ alba subtilis aquosa ⁊ sūt in dispositōibus suis sicut senes.

Curatio ethice senectutis. C. xi.

Non adhibet̄ hec cura nisi qū nōdū cōfirmata ē ⁊ spat̄ ꝙ non cōfirmet̄: ⁊ qū confirmata est spat̄ vt postponat̄ pditō paꝝp. Et canon quidē in curatōe eoꝝ est calefactio ⁊ hūectatio. ¶ Et ex hūectatōe sunt balnea fm ꝙ sciuisti que nō admīstrent̄ nisi post digestionē nā si ipsa administret̄ successione comestionis faciūt cadere virtutē. ¶ Et clisteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere cōtrito ⁊ ficubus cū melle ⁊ camemilla de qᵒ admīstret̄ q̄titas medie libre cū. ℥. ij. oli sisamini ⁊ aliq̄tulo olei de ben. Et admīstret̄ fricatio sup cibatōez. ⁊ lac coctū cū lapidibus est vehemētis iuuamenti eis ⁊ mel est vltimū in iuuamēto eoꝝ sicut est vltimū in nocumēto habentiū febrē ethicā. Et omnis cibus humectāś facil' penetratōis uelocis descensionis in quo nō est viscositas sicut aqua carnis ⁊ uitelli ouoꝝ sorbiliū ⁊ vinū subtile odorifeꝝ pue q̄titatis est vehemēter cōueniēs eis. ¶ Et opꝫ vt obseruet̄ hūectatō predicta in caplō ethice ⁊ misceat̄ cū eā qō calefaciat ex odoribꝰ ⁊ emplis ⁊ vnctōibus fricando ⁊ cibis alijs.

Tractatus quartus de febribus pestilentialibus ⁊ q̄ sunt eis homogenea ⁊ variolis ⁊ morbillo.

Capitulū de febre pestilentiali. C. i.

Q Uādoq3 accidit aeri qđ docuim⁹ te
in libro v̄liuz: sicut accidit aque đ
alteratōe in qualitate sua ad calorē
⁊ frigus ⁊ de alteratiōe in nāta sua
ad ꝓfundatōez ⁊ putredinē sicut ꝓ
fundat̄ aqua ⁊ fetet ⁊ putrefit: ⁊ sicut aqua non pu
trefit vllo mō ꝓpter suā simplicitatē imo ꝓpter il
lud qđ admiscet̄ ei de corpibus terreis malis q̄ ꝑ-
miscent̄ ei. Et accidit toti qualitas mala silr̄ aer nō
putrescit vllo mō ꝓpter suā simplicitatē imo ꝓp-
ter illud qđ admiscet̄ ei de vaporibus mal' qui ꝑ-
miscent̄ ei ⁊ accidit toti qualitas mala. ¶ Et q̄nq3
est illud causa ventoꝝ deferentiū ad locuz bonū fu
mos malos ex locis fetidis in quibus sunt valles ꝓ
funde ⁊ corpa exiccata in prelio aut occisa non se-
pulta neq3 tumulata. ¶ Et fortasse est causa ꝓpin
qua loco in quo uenit. ¶ Et q̄nq3 accidūt putredi-
nes in interioribus terre ꝓpter causas quaꝝ euen-
tus ignorat̄ ⁊ nocere faciūt aquā ⁊ aerē. ¶ Et fe-
bres quidē accidētes causa aeris sicci: fiunt iteꝝ cā
ut eueniant febres cholice. ¶ Pestilētiales v̄o fiūt
ex aere turbido ⁊ hūido. ⁊ febres in aere humido
sunt pluris euentus sed sunt mīoris acuitatis ⁊ lon-
gioris spaīj. ¶ In estate vero sicca pauce pluuie
sunt minoris euētus ⁊ maioris acuitatis ⁊ velocio
ris sepatōis. ¶ Et meliora ipa sunt que seruāt na
turā suā. ¶ Et principiū omniū hoꝝ sunt forme ex
formis celi faciētes esse necessariū illud cuius aduen
tus ignorat̄: licet sint quidā qui dixerūt in eo aliqđ
non ꝓportionatū ad causaz eius imo oportet vt sci
as ꝙ causa prima longinqua ad illud sunt figure ce
lestes ⁊ ꝓpinque dispōes terrestres. ¶ Et q̄n faci
unt necessario virtutes agentes celestes ⁊ virtutes
patientes terrestres hūectatōez vehementē aeri ex
pellunt vapores ⁊ fumi ad ipsuz ⁊ ꝯspargunt̄ in ipo
⁊ putrefaciūt eū cū calītate debili ⁊ quando fit aer
ꝺm hunc modū venit ad cor quare corrūpit cōpl'o
nē spūs qui est in ipso ⁊ putrefit qđ circūdat ipsuz
de huitate ⁊ accidit calītas egressa a natura ⁊ ꝯpgit
in corpe tunc ꝑ causaz suam erit febris pestilential'.
Et cōicat multitudini hoīuz q̄ iteꝝ habēt in seipsis
ꝓprietatē prepatōis agens eniz solū qū ꝑuenit ⁊ pa
tienti non est prepatio non accīt actio ⁊ passio. Et
prepatio corpm ad illud in quo sumus de passione
est vt sint plena hūoribus malis nā mūda non for
sitan patiūt̄ ex illo ⁊ corpa debilia iteꝝ patiētia sūt
ex ea sicut illa que mlt̄iplicāt coitū ⁊ corpa dilatato
ruz pororū humida multe balneationis.

Signa. C. ij.

H Ec febris est quieta exterius conturbans
interius ꝺm plm̄ ꝑdens ex qua ꝑcipit̄ calī-
tas ⁊ inflāmatio fortis. Et est cuz ea ma-
gnitudo anhelit⁹ ⁊ eius exaltatō ⁊ cōstringit̄ mlt̄ū
⁊ curtat̄ multū ⁊ frequētat̄ ⁊ vehemētia sitis ⁊ sic
citas lingue: ⁊ q̄nq3 fit cū nausea aut casu appetitus
⁊ si non resistit̄ ei cū comestione violenter interfi-
tiet eū ⁊ dolor oris stomachi ⁊ magnitudo splenis
⁊ angustia vehemens ⁊ inquietudo ⁊ fortasse erit
tussis sicca ⁊ casus virtutis ⁊ ꝑuenit̄ in ea ad sinco-
piz ⁊ cōmistionē ratōis ⁊ tendit̄ qđ est sub hypocō
drījs ⁊ fiunt cū ea vigilie ⁊ mollificatō corpis ⁊ te
por ⁊ q̄nq3 accīt cū ea bothor subalbida ⁊ rubea.
Et q̄nq3 ē velois occultatōis ⁊ accn̄t cola ⁊ vlcera
⁊ fit pulsus ꝺm plm̄ frequens ꝑuus et fit vehemēs
ꝺm plm̄ in nocte. ¶ Et q̄nq3 accidit eis dispositō si
cut hydropisis ⁊ fluxus uentris chol'e ⁊ alioꝝ ⁊ est
egō eius lenis feda non natural'. ¶ Et q̄nq3 est me
lancholica ⁊ plm̄ eius est spumosuz fetidū ⁊ est i il
la aliquid de genere eius qđ liq̄fit ⁊ est vrina eius
aquosa chol'ica mlc̄a ⁊ mlt̄otiens euomūt mlc̄iam.
Chol'am uero plus illa ⁊ sudāt sudore fetido ⁊ hec
q̄dez febris incipit cū accidētibus ꝑdictis cū fortitu
dine sua ⁊ venit res eius ad sincopiz ⁊ frig⁹ extre
mitatū ⁊ spasmū ⁊ alcuzez: ¶ Et q̄nq3 est đ his fe
bribus pestilētialibus in qua non ꝑcipit eger nec tā
gens ꝓpinquus mlt̄itudinē caloris ⁊ non alterat̄ pul
sus ⁊ aqua magna alteratōe ⁊ cū hoc ipsa est inter-
ficiens velociter ⁊ hesitant medici in esse eius. Et
plm̄ quoꝝ anhelitus fetet ex istis ⁊ ex primis mori
untur nam putredo est iaz cōfirmata in corde.

Signa pestilentie. C. iij.

D E illis que significāt pestilentiā de rebus
que currūt cursu causaꝝ est vt mlt̄iplicēt̄
rhoioni ⁊ asubub in principījs autumni ⁊
inebul: nā indicat pestilentiā indicatōe cause ⁊ q̄n
mlt̄iplicat̄ auster ⁊ subsolanus in kenif diebus ali-
quot. Et quotiens videris turbiditatē aeris ⁊ ne-
bulositatē ei⁹ ⁊ existimaueris pluuiā ⁊ īueneris ae
rez vacuū siccū ⁊ non pluit tunc scias ꝙ cōpl'o hye
mis erit corrupta. ¶ Pestilentiā aūt estiuā mali-
gnā malā significat paucitas pluuie in vere cū fri-
gore deinde mlt̄iplicat̄ auster ⁊ cōturbatur aer ali
quot diebus deinde clarificat̄ post ebdomadā vnā
non supra ⁊ accidit frigus in nocte ⁊ in die calor est
vehemēs ⁊ ꝑ̄focatio ⁊ cōturbatō ⁊ calītas tunc iaz
venit pestilētia ⁊ expectant̄ febres pestilētie ⁊ va-
riole ⁊ his silia. ⁊ silr̄ q̄n estas non est vehemētis
caloris ⁊ est vehemētis cōturbatōis hn̄s matutina
alterata ⁊ iam preterierunt in autumno asubub et
ignes ⁊ vehiziz ⁊ alia est signū pestilentie ⁊ alioꝝ.
Et silr̄ q̄n videris aerē alterari in die vno multis
vicibus ⁊ clarificat̄ aer die aliquo ⁊ orit̄ sol clarus
⁊ cōturbat̄ die alio ⁊ orit̄ in velamīb⁹ nebule que
est vt puluis tunc indica ꝙ pestilētia accīet. ¶ Si-
gna aūt que sunt ꝺm semitā siccitatis cāē sunt v̄big̃
videas ranas iā mlt̄iplicari ⁊ videas reptilia gene
rata ex putredine iā multiplicari. ¶ Et de eis que
significāt illud est vt videas mures ⁊ aīalia q̄ ha
bitant sub terra fugere ad supficiem terre ⁊ exire
manifeste. ⁊ videas aīalia male nature sicut alaka
liki ⁊ ei silīa fugere ex nidis suis ⁊ ire ab eis ⁊ for-
tasse dimittunt oua sua.

Curatiōes febriū pestilentialiuz. C. iiij.

S Umma curatōis eaꝝ est exiccatio. ¶ Et
illud cū phl'omia ⁊ solone ventris. ⁊ opz
vt incipiat̄ in ea ad euāanduz: si aūt mate
ria vincens fuerit sanguinea fiat phl'omia ⁊ si fue-
rint hūores alīj euēnt̄. ¶ Et oportet vt infrigides
domos eoꝝ ⁊ rectifices aeres ipsaꝝ domoꝝ aut in
frigidatio fit vt vallent̄ fructibus odoriferis frigi
dis ⁊ extremitatib⁹ arboꝝ frigidaꝝ ⁊ linimentis et
roratōibus sumptis ex fructibus frigidis odorife
ris ⁊ ex cāfora ⁊ aqua rof. ⁊ sandal' ⁊ roret̄ dom⁹
eoꝝ omni die aliquotiēs ⁊ ꝓprie cū aqua rof. ⁊ de
salicibus ⁊ nenufare ⁊ si fuerit in domo manatōes

⁊ roratões aque erit melius. ¶ Aeris vͦo rectifica
tioné dicá ⁊ admĩstrent eis trocisci de cáfora ⁊ ro
bub frigida ⁊ aqua lactis acetosi ⁊ lac acetosũ ab-
lato butyro ⁊ aqua rof. in qua dissolutũ est serum
acetosũ bonũ ⁊ acetũ cũ aqua iterꝫ. ¶ Et aqua fri
gida plĩma subito est iuuatia valde pauca aũt cõse-
quẽter exhibita fortasse excitat calitatẽ. ¶ Qđ si
res ꝓlonget ad hoc vt tendant hypocõdria ⁊ infri
gident extrema ⁊ ꝓlongent vigilie ⁊ pmistio mẽ-
tis ⁊ vides pectus ⁊ qđ est sup ipsũ eleuari ⁊ de-
scendere tunc necesse est admĩstrare regimẽ trahẽs
calitatẽ exterius. ¶ Et qñ cadit appetitus restau-
rent ad comestioné nã plimi eoꝝ qui uiriliter agũt
sup illud ⁊ comedũt violẽter absoluũt ⁊ viuũt et
necesse est restaurare eos sup cibũ ⁊ oportꝫ vt sint
cibi eoꝝ ex acetosis ⁊ desiccatiuis ⁊ sint pauce q̃ti-
tatis. Cibi nanqꝫ eoꝝ sunt iterꝫ mali q̃r nocet corũ
mltitudo inq̃tũ fit additio ⁊ nocẽt inq̃tũ sunt ma
li. ¶ Rectificatõis aũt pestilẽtie pars est ſm sanos
qui sunt in ea ⁊ pars eius est ſm sanos ⁊ egros. In
illa vero que est ſm sanos intentõ est vt exiccetur
aer ⁊ fiat boni odoris ⁊ ꝓhibeat eius putredo cũ
quacũqꝫ re sit ⁊ rectificet cũ xiloaloes crudo ⁊ ãbra
⁊ ture ⁊ muscho ⁊ costo dulci ⁊ storace ⁊ sãdara-
ca ⁊ assa ⁊ gariofilis ⁊ mastice ⁊ glutino albotin
⁊ laudano ⁊ melle ⁊ croco ⁊ bõki ⁊ cupresso ⁊ iuni
pero ⁊ alusne ⁊ lauro ⁊ ciperis ⁊ squinãto ⁊ sauina
⁊ acoro ⁊ galia ⁊ amigdalis amaris ⁊ assaro. ⁊ quẽ
fiunt ex istis cõposita ¶ Et aspgat domus aceto et
assa. Scđm sanos vͦo ⁊ iterꝫ febricitãtes ⁊ egros ẽ
suffumigatio cũ sandalis ⁊ canfora ⁊ corticibus gra
natoꝝ ⁊ myrto ⁊ mal' ⁊ cydonijs ⁊ hebeno ⁊ allegi
⁊ tamarisco ⁊ ribes ⁊ opꝫ ut mltiplicet suffũigatõ.

Preseruatio a pestilentia. C. v.

Oportet vt extrahant a corpe huitates su
pflue ⁊ inclinet regimẽ eius ad exiccatõeꝫ
ex omni mõ ⁊ ex mioratõe cibi nisi exer
citio. Oportet enim vt non admĩstret neqꝫ balne
um neqꝫ vina neqꝫ tolleret sitis ⁊ rectificet aer cũ
eis que diximus ⁊ declinet cibus ad acetosa ⁊ mio
ret ex eo ⁊ sit caro que admĩstrat decocta in aceto
sis ⁊ sumat de albeluen ⁊ alcharis ⁊ almosos factis
cũ aceto ⁊ absqꝫ aceto cũ sumach ⁊ aqua acreste ⁊ aq̃
limonis ⁊ aq̃ granatoꝝ. Et cõdita in aceto iuuatia
sunt ⁊ ꝓprie capparis aceto cõdita. Et algelenabi
ex illis est que cõferũt ⁊ ꝓhibẽt ab eis putredineꝫ.
Et de illis quibus ex ea fit euasio est admĩnistratõ
tyriace ⁊ mithridati ante eã cũ reliquo regimie bo
no. Et đ medicaie facto ex aloe ⁊ croco ⁊ myrrha
sumat omni die circiter .ʒ.i. qm̃ est iuuatiuum.

De variolis. C. vi.

Quandoqꝫ accidit in sanguine ebullitõ ſm
semitã putredinis cuiusdã de genere ebul
litionũ que accidũt succis ⁊ talia q̃deꝫ acci
dentia fiunt p eaꝫ ita vt ptes eoꝝ ab inuicẽ discer-
nant ⁊ de hoc est cuius causa est res quasi naturalis
faciẽs ebullitõeꝫ sanguis quar putrefit ab eo illud
qđ admiscet ei de reliquijs nutrimẽti sui mẽstrual'
qđ est in pregnatõe: aut generat in ea post illud ex
cibis feculẽtis ⁊ malis de illis que rarificãt substan
tiã eius ⁊ faciũt eaꝫ ebullire donec fiat ei substãtia

recta fortior prima ⁊ magis apparẽs sicut illud qđ
natura efficit in succo vue ita q̃ rectificat ipsũ fa-
ciẽdo vinũ silis substãtie ⁊ iã putruit spuma aerea
⁊ fex terrena. ¶ Et de hoc est cuius causa est res
adueniens extrinsecus ebullire faciẽs occulta que p
miscet hũores cũ sanguĩe cõmistiõe existẽte in dispõe
ebullitõis ⁊ statõis sub sole sicut accidit apud alte-
ratõeꝫ tpis ⁊ ꝓprie veris ab eo qđ ptinet ei de q̃-
litatibus ⁊ ordine. ¶ Et variole q̃deꝫ ⁊ morbilli
sunt de summa egritudinũ aduenientiũ et multipli
cant in successione austrioꝝ qñ mltiplicat eoꝝ pfla
tio. ¶ Et corpus quidẽ variolis p̃patũ est illđ qđ
est calidũ et huiduꝫ et cõturbate huĩtatis ꝓprie qđ
paꝝ extrahit de sanguine p phlẽomiã. ¶ Et de ci-
bis sunt cibi qui faciũt cadere in variolas uelociter
et ꝓprie qñ non sunt cõsueti et admĩstrant sup eos
medicine ⁊ cibi calefaciẽtes sicut lac ⁊ ꝓprie camel
laꝝ ⁊ equaꝝ quũ mltũ replet ex eis ille qui nõ assue
tus est eis: deinde bibit vinũ plĩm aut medicinas ca
lidas. ¶ Et variole quidẽ sunt quasi modus q̃daꝫ
crisis. ¶ Et plĩm quidẽ accñt variole infantibus de
inde iuuenibus ⁊ miorat eaꝝ euentus in senibus ni
si ꝓpter causas fortes ⁊ in regionibus vehemẽtis
caliditatis ⁊ huĩtatis. ¶ Et eaꝝ euentus in corpi-
bus huidis est plus q̃ sit ipsaꝝ euentus in corpibus
siccis ⁊ eaꝝ euentus in vere plus est q̃ ipsaꝝ euẽtus
in hyeme. Et post ver in fine autũni ⁊ ꝓprie quã
do precedit estas calida ⁊ sicca ⁊ fuerit ille autũnus
calidus ⁊ siccus. ¶ Et variole non accidũt in cute
solũ ⁊ in eo qđ sequit illud qđ apparet imo accñt ĩ
oĩbus mẽbris siliuꝫ partiũ apparẽtibus ⁊ occultis
ita q̃ velamĩbus ⁊ neruis. ¶ Et qñ apparẽt vari
ole faciũt incurrere prurituꝫ deinde apparẽt res si
cut capita acuũ silia milio deinde egrediuntur ⁊ im
plent sanie deinde euãnt ⁊ fiunt cruste diuersoꝝ co
loꝝ deinde cadũt. ¶ Et fortasse pmutant variole
ad phlegmonẽ ⁊ essere ⁊ ad dubellati q̃ aggregat sa
nieꝫ. Et plĩm quidẽ quũ apparẽt hñt colorẽ phlẽonis
veꝝtñ qñqꝫ egrediunt ſm colores diuersos cineri
tie ⁊ violacee ⁊ nigre. ¶ Variole eñi sunt spẽs et
colores nã de eis sunt albe ⁊ de eis citrine ⁊ de eis
sunt rubee ⁊ de eis sunt virides ⁊ de eis sunt vio
lacee ⁊ de eis sunt ad nigredinẽ decliues. ¶ Et vi
rides quidẽ ⁊ violacee sunt male ⁊ q̃to plus addit
declinatõ ad nigredinẽ tãto est deterius ⁊ q̃to plus
sunt decliuiores ad illud tãto plus sunt decliuiores
ad malitiã ¶ Et albe quidẽ sunt meliores ⁊ ꝓprie
qñ sunt pauci nũeri magne q̃titatis facil' exitus pau
ce angustie debilis febris: ⁊ vides febrẽ minui cũ
eaꝝ apparitõe ⁊ ipsaꝝ egressione ⁊ est principiũ exi
tus earuꝫ in tertio ⁊ qđ ei a ꝓximat. Et post illas
sunt albe magne plis numeri ꝓpinque absqꝫ cõti-
nuatõe. ¶ Nã ille que cõtinuant adinuicẽ ita ut cõ
tinuant in frusto magno carnis hñtes latera aut ro
tundã formã sunt male. Et silr iterꝫ duplices ma-
gne in uentre vnius quaꝝ est variola alia. Albe vͦo
pue dure ꝓpinque difficilis exitus licꝫ faciant existi
mari in principio rei salutẽ tñ timet in eis q̃ diffi-
cilis fiat eaꝝ maturatõ ⁊ fiat cuꝫ eis mala dispositõ
egri ⁊ pueniat p eas ad pditõeꝫ qm̃ causa in eis est
grossitudo materiei. ¶ Et de spetiebus malaꝝ timo
rosaꝝ que pleꝝqꝫ interficiũt sunt ille quaꝝ diuersi
ficat egressio nã qñqꝫ apparẽt ⁊ qñqꝫ occultantur ⁊

ꝓprie qn̄ apparent violacee ⁊ silr̄ tenaces q̄ꝝ opa
tio non cessat a debilitate virtutis ⁊ viridificatōe
mēbri ⁊ nigrificatōe eius perdūt. ¶ Et si uiriditas
⁊ nigredo quibus succedit resudatō non faciunt ca-
dere virtutem imo additur cū eis virtus non sunt
mortifere sed fortasse cadeꝛ faciūt in vlcera ⁊ que
currunt cursu eoruꝫ ⁊ vt sit febris deinde variole
saluius est q̄ vt sint variole p̄cedētes deinde cōse
quaꝛ eas ⁊ accidat sup eas febris. ¶ Et illud quiđ
qđ plīm cōsiderare oportꝫ in esse patiētis variolas
est eius anhelitus ⁊ ipsius uox naꝫ ipsa duo qū re-
manēt bona est res salua. ¶ Et qū videris anheli
tū patiētis variolas ɔ̄mīeꝫ ⁊ silr̄ patientis morbillū
tūc existima casuꝫ virtutis aut ap̄a diaphragmatis
deinde qū vides sitiꝫ vehementē fieri ⁊ angustia
assiduat ⁊ ea que apparent infrigidanꝛ ⁊ variola et
morbillus virides fiūt tunc iā p̄cipiꝛ eger mori et
festinat illud si variole fuerit d genere eaꝝ quaꝝ
egressio ⁊ apparitio tardanꝛ. Et plīmi eoꝝ qui mo
riunꝛ p variolas moriunꝛ p̄focati ex sinantia. Et
q̄nq; moriunꝛ p casuꝫ uirtutis cū ralura intestinoꝝ
⁊ fluxu uentris. ¶ Et qū videris violaceas de ua
riolis ⁊ morbillo ꝓfundari tunc scias q̄ supueniet
egro sincopis. ¶ Et qn̄ festinat ad mingendū san
guinē ⁊ succedit ei vrina nigra tunc est mortiferū
p̄cipue qn̄ est illic casus virtutis. ¶ Et fluxus vē-
tris viridis sanguineus aut lotiuus non cū casu uir
tutis ⁊ albumera est aliquid de variolis ⁊ morbil
lis. Et multotiēs quidē variolaꝛ homo duabus vi
cibus qn̄ aggregaꝛ materia ad expellendū bis. Et
coloris plūbini sunt variole quaꝝ bothor in facie
⁊ pectore ⁊ ventre sunt plusq̄ in cruribus ⁊ pe-
dibus ⁊ sunt male ⁊ sign̄t materiā grossaꝫ que non
expellit ad extremitates.

Signa apparitionis variolarum. C. vij.

Quandoq; antecedūt apparitōeꝫ variolaꝝ
dolor dorsi ⁊ prurit⁹ nasi ⁊ timor in som
no ⁊ punctio vehemēs in mēbris corpis
⁊ grauitas cōis ⁊ rubedo in colore faciei ⁊ oculi et
lachryme ⁊ inflāmatio ⁊ mltitudo alicū ⁊ saltus cū
cōstrictōe anhelitus ⁊ raucedo vocis ⁊ grossitudo
sputi ⁊ grauitas capitis ⁊ dolor capitis ⁊ casacaꝫ et
exiccatio oris ⁊ angustia ⁊ dolor in gutture ⁊ pe-
ctore ⁊ tremor pedis apud resupinatōeꝫ ⁊ declōnē
ad ipsam. Et cum hoc toto febris conclusa.

De morbillo. C. viij.

Scias q̄ morbillus omnis est variola cho
lerica ⁊ non est differētia inter ea ambo ī
plīmo reliquaꝝ disponuꝫ nisi quia morbil
lus est cholicus ⁊ q̄ ipse est minoris q̄titatis ⁊ quasi
ipse non ptransit cuteꝫ ⁊ non est ei altitudo de qua
cureꝛ ꝓprie in principio sui. ¶ Variole vō in prin
cipio sue appitōis est eminētia ⁊ altitudo ⁊ morbil
lus est minor variol' ⁊ minus accidit oculo q̄ vari
ole. ¶ Et signa apparitōis eius ꝓxima sunt signis
apparitōis variolaꝝ veꝝ lachryme in eo sunt plu
res ⁊ angustia ⁊ inflātio vehemētior ⁊ dolor dor
si minor qm̄ causa eius in variol' est replō sangui-
nea ⁊ extendēs venā positam sup dorsuꝫ nā gene
ratio uariolaꝝ ē ꝓpter mltitudinē sanguis corrup
ti ⁊ morbilli ꝓpter vehementiā malitie sanguinis
corrupti pauci. ¶ Et morbillus fm plīm egreditur
subito ⁊ variole aliquid post aliquid.

Signa salutis eius. C. ix.

Sunt sicut signa salutis variolaꝝ nā ille q̄
est velocis p̄cessionis ⁊ apparitōis ⁊ ma-
turatōis est saluus. ¶ Et durus ⁊ viridis
violaceus est malus ⁊ qui est tarde maturitatis fre
quentis sincopis ⁊ angustie est pniciosus. ¶ Et qui
occultaꝛ iteꝝ subito est malus faciens sincopim.

Cura. C. x.

Oportet in variolis vt incipiaꝛ ⁊ extrahaꝛ
sanguis sufficiēter qū conditōes fuerint et
simlr̄ si morbillus fuerit cū replōne san-
guinis ⁊ spatiū illius est vsq; ad iiijm. Sed qn̄ pro
cedūt variole non oportet tunc vt admistreꝛ phlō
mia nisi inueniaꝛ vehemētia replōnis ⁊ dominiuꝫ
materiei: tunc eniꝫ phlōmeꝛ q̄titate que exiccet et
cōuenietius quidē qđ in hac admistraꝛ egritudie ē
phlōmia ⁊ si phlōmeꝛ vena nasi cōfert iuuamentū
fluxus sanguinis nariū ⁊ tueꝛ ptes supiores a mali
tia variolaꝝ ⁊ est facilis sup infantes. ¶ Et qn̄ ne
cessaria est phlōmia ⁊ non phlōmaꝛ iteꝝ cōplete ti-
meꝛ sup ipm corruptio extremitatis ⁊ simlr̄ timeꝛ
q̄nq; simile illi sup illuꝫ cuius assiduaꝛ extinctio et
venter soluiꝛ ⁊ oportet vt fiat in eis cibatio in pri
mis cū eis in quibus est cōfortatio cū repcussione et
extinctōe absq; cōstrictōe nature ⁊ inspissatōe san-
guis sicut qđ fit de iuiubis cū tamaridis ⁊ casiasi.
⁊ cū eo quod fit ex dactilis imaturis ⁊ ex lentib⁹ p̄
paratis ⁊ issidabegi ⁊ lenificatō vehemēs: Et silr̄
oportet vt sint cū istis tamarindi ⁊ q̄ eis ɔueniūt.
Et cibus factus ex cucurbita ⁊ melon alrakin imo
oportet vt sit natura lenis in principio ⁊ sit intētio
in eis quibus leniꝛ tamarindi. ¶ Et si non obedit
cū eis additꝛ sup eos siracost cū facilitate ⁊ cautella ⁊
tereniabī aut infusio prunoꝝ ⁊ cōfert q̄nq; si in po
tu deꝛ in principio apparitōis vestigioꝝ variolaꝝ
pondus. ʒ. iij. de rob dactiloꝝ siluestriū cū vno de
trociscis cāforatis ⁊ sirupus de dactil' imaturis est
uehemētis iuuamēti in hui⁹ hora. Dum ergo p
transierit egritudo dieꝫ secundū ⁊ incipiūt variole
apparere tunc fortasse erit infriatio causa erroris
magni ex eo q̄ retinet supfluitatē interius ⁊ delati
onē ei⁹ sup mēbra principalia ⁊ fortasse non fit eis
possibile p̄cedere ⁊ apparere ⁊ accidit inquietudo
⁊ angustia ⁊ fortasse accidit nausea imo oportet vt
iuuenꝛ supfluitates in hui⁹ dispōe cū eis que faciūt
ebullire ⁊ aperiūt oppilatōes sicut feniculū ⁊ apiū
cū zuccaro ⁊ succus eoꝝ aut decoctio radicū ⁊ semi
nū ⁊ fortasse odoraꝛ aliqđ de croco ⁊ aqua ficuū est
bona valde: ficus eni sunt vehemētis expulsionis
ad exteriora ⁊ illud est vna de causis euasionis a
nocumēto eaꝝ. ¶ Et de illis que cōferunt valde ī
h⁹mōi hora ē ut sumaꝛ lacce ablute. ʒ. v. lētiū ex
corticataꝝ. ʒ. vij. dragagāti. ʒ. iij. deinde coquanꝛ
cū lb. ʃ. aque vsq; quo remaneat 4a. lbc vni⁹ et
deꝛ in potu. ¶ Et de illis que sunt vehemētis iu-
uamēti ad faciendū apparere variolas est vt sumā
tur ficuū citriaꝝ. ʒ. vij. lentiū excorticataꝝ. ʒ. iij.
lacce. ʒ. iij. dragagāti seis feniculi an̄. ʒ. ij. deco
quaꝛ cū lb. ʃ. aque donec remaneat ex ea fere ter
tia ⁊ coleꝛ ⁊ detur in potu de ea expellit eni calidi-
tatē a ptibus cordis ⁊ ꝓhibet pulsuꝫ cordis. ¶ Et
oportet ut non ap ꝓximet ei in hac hora oleū aliqđ
omnino. ¶ Et oportet vt regaꝛ ⁊ elongeꝛ ab aere

frigido ꝛ ꝓprie in hyeme ꝛ fiat cũ illo illud qḋ fit
cũ sudante frigus eni oppilat poros ꝛ redire facit
materias retro. Et mľtitudo potus aque frigide cũ
niue ꝛ introitus in domo venti mala sunt valde.
ꝛ fortasse phlomia ẽ mala ꝓpterea ꝙ repellit ꝛ cõ
uertit illud qḋ ꝓcedit quare caueat post duos dies
aut tres ꝛ qñ accidit ex coopˀtura ꝛ calefactõe quasi
sincopis aut accidit sincopis tũc necessariũ est regi-
men aeris qui attrahit ꝛ reuerti ad odores canfor̃
ꝛ sandaloꝝ ꝛ si non fuerit excusatõ qñ detegat̃ cor
pus domui venti aut aeri frigido paulatĩ fiat ꝛ si
militer qñ adiutoriũ est cũ calefactõe aut dimissio
ne infrigidatõis ꝛ qñ incipiũt exire ꝛ non inuenitur
cũ exitu eaꝝ alcuiatio imo inuenit calíditas inflata
ꝛ lingua ad nigredinez declinis tunc caue ne calefa
cias. ¶ Et oportet vt tu alienes ab habentibus ua
riolas ꝛ morbillũ emplˀationez ventris in hoc eniz
est timor cõstrictõis anhelitus subito: ꝛ ꝙ accidit
fluxus vẽtris malus ꝛ mictus sanguis ꝛ in fine eiꝰ
oportet vt cõseruet̃ natura ꝛ cibet̃ loco lentiũ sicut
sunt lentibus elixatis duabus elixatõibus cũ reno-
uatõe aque ꝛ loco lentiũ almakid cũ tamarindis et
lentibus frigidis acetosis ꝛ aqua ĝnatoꝝ ꝛ sumach
ꝛ acresta ꝛ his silˀibus. ¶ Medicine aũt ingrossan
tes sanguinẽ ꝛ infrigidãtes eũ ꝓhibẽtes eũ ab ebul
litõe que in initio ꝑcipiunt̃ sunt sicut rob ribes et
acresta ꝛ aqua fructuũ frigidoꝝ ꝛ sirupus alcori ꝓ
prie ꝛ sirupus altelea ꝛ sirupꝰ de zumar. Et siru-
pus q̇dẽ alcori habet descriptiões plures quas dixi
mus in antidotario ꝛ dicemus hic descriptõez for-
tez mirabilẽ ꝛ est illa que fit cuz aqua lactis acetosi
iterati ꝛ virtus eius est vehemens valde.
Descriptio hec est.
¶ Sume rob alcori ptes. ij. si aũt non fuerit tibi p̃ns
Accipe alcori ꝛ fac serrare ipm̃ ꝛ accipe serraturaz
eius aut mole ipm̃ ꝛ misce molitũ eius cũ medieta
te sui de sandalis in aceto distillato aut in aq̃ acreste
pure diebus al quot deinde decoquat̃ in eo deco-
ctõe cũ facilitate cũ longitudine donec dissoluatur:
deinde exprimat̃ ꝛ sumant̃ de suco ꝛ q̃to acetum
aut aqua acreste est plus tanto est meliꝰ deinde su
mat̃ aqua adoꝫ abstracto butyro mũdificata a sua
caseitate adoꝫ aut cũ colatõe vltima que fit dimit
tendo residere aut cũ decoctõe sicut est decoctio aq̃
casei donec sepet̃ aquositas deinde sumat̃ farina or
dei ꝛ fiat exca ꝛ aqua lactis acetosi foca ꝛ fiat aceto
suz illud foca deinde colet̃ postea sumat̃ illud foca ꝛ
sit in eo de subtili aqua or. ꝛ fiat acetosum ꝛ q̃to
plus iterat̃ tanto est meliꝰ. ¶ Sumant̃ ergo de eo
partes. v. ꝛ sumat̃ aqua piroꝝ de seni ꝛ aqua cydo
nioꝝ acetosoꝝ plĩne aque ꝛ aqua granatoꝝ aceto-
soꝝ ꝛ aqua pomoꝝ acetosorũ plĩne aque ꝛ aq̃ alza
rur ꝛ aqua limonis ꝛ aqua prunoꝝ acetosoꝝ ꝛ aqᵃ
dactiloꝝ in primis qũ incipiũt apparere expressoꝝ
ꝛ aque alcori recentis ꝛ aque moroꝝ de seni que
non maturant̃ integre ꝛ aque chrysomiloꝝ imatu
roꝝ ꝛ acetosoꝝ ꝛ succi acreste ꝛ succi ribes ꝛ succi
ꝑputioꝝ vitis ꝛ succi rose psice ꝛ succi nenufaris ꝛ
succi violˀ. oĩuz añ. tertiã ptis vnius ꝛ succi aceto
sitatis citri ꝛ succi acetositatis citranguli añ. duas
tertias ptis vniꝰ succi coriandri ꝛ lactuce ꝛ folioꝝ
papaueris huĩ ꝛ endiuie ꝛ portulace añ. quartaz p
tis vnius succi folioꝝ salicũ folioꝝ maloꝝ ꝛ folioꝝ

piroꝝ ꝛ folioꝝ alzarur ꝛ folioꝝ ro. ꝛ folioꝝ virge
pastoris añ. q̃rtã ptis vniꝰ succi herbe hirci ꝛ ro.
siccaꝝ ꝛ nenufaris sicci ꝛ succi berberis sicci ꝛ seis
endiuie ꝛ semis lactuce ꝛ balaustiaruz ꝛ nenufaris
añ. medietatẽ decime ptis vnius ꝛ succi mente hu
mide sextã ptis vnius ꝛ succi berberoꝝ humidoꝝ
medietatẽ ptis aggregent̃ medicine ꝛ succi ꝛ cõpo-
nant̃ sup ignez ꝛ ponant̃ in eis de lentibꝰ ptes q̃ttu
or ꝛ de ordeo excorticato ptes. ij. ꝛ de sumach p-
tes. iij. ꝛ de granis granatoꝝ ptes. iij. ꝛ decoquat̃
omnia ad ignẽ donec remaneat medietas deinde di
mittat̃ donec infrigidet̃ ꝛ confricet̃ fortiter ꝛ colet̃
ꝛ sumat̃ de canfora ad omne pondus. ccc. ʒ. põdus
aur̃. i. ꝛ terat̃ canfora ꝛ puluerizet̃ sup radicẽ cu-
curbite: aut kimie ꝛ fundat̃ sup ea medicia cũ faci
litate deinde liget̃ caput eius cũ re vehemẽtis for-
titudinis deinde ponat̃ sup prunas donec sciatur ꝙ
forsitan feruet ꝛ concutiat̃ ꝛ ponat̃ in vitreata et
stringat̃ caput eius vt non perdat̃ canfora ꝛ lutet̃
ꝛ dosis eius sit vsqꝫ ad. ʒ. x. ¶ Et de hoĩbus est
qui ponit in ea spice ꝛ zinziberis ꝛ semis feniculi ꝛ
anisi ꝛ ciperi ꝛ piperis ptes equales ſm q̃titatẽ que
ei videt̃. ¶ Et qñ egrediunt̃ variole cũ cõplemẽ
to ꝛ pertransit septimus ꝛ apparet in eo maturatio
tunc necesse est vt rũpant̃ cũ acubus de auro ꝛ au-
ferat̃ huĩtas cũ cotto. ¶ Salitio autẽ necessaria est
et qũ volueris salire tunc elonga salitionez ab eis
quas erupisti de magnis dolorosis ex ꝓpinquo: il
lud eniz facit dolorẽ imo sali illas que sunt ꝑter eas
ꝛ dimitte claudẽs cũ eo viã orificioꝝ suoruz donec
sugant salẽ suuz ꝛ non saliant̃ ante cõplementũ ma
turatõis: illḋ eni fortasse faciet accidere dolorẽ ue
hementẽ ꝛ ap̄a. ¶ Et salitio quidẽ est res q̇ est ne
cessaria postq̃ maturant̃ ꝛ illud quidez fit cũ aqua
salis in qua est virtus croci. ¶ Et si aqua illa est
aqua rosˀ. tunc est melius. ¶ Et aqua in qua deco
qunt̃ tamariscus ꝛ lentes ꝛ rose deinde salit̃ est ul-
tima ꝛ ꝓprie si ponunt̃ iteꝝ in ea canfora ꝛ sandali
hec eniz salitio maturat ꝛ exiccat ꝛ facit cadere cuz
velocitate. ¶ Et suffumigatõ cũ tamarisco est iu-
uatiua valde. ¶ Et in hyeme oportet vt applicet̃
eger incensioni ex tamarisco. ¶ Et qñ variole sũt
vehemẽtis huĩtatis tunc necessaria est suffumigatõ
cũ myrto ꝛ folijs eiꝰ. ¶ Et de regimĩe bono apꝰ
maturitatẽ variolaꝝ puaꝝ ꝛ magnã volũtatẽ exic
catõis eaꝝ est vt dormiat patiens variolas sup fa-
rina rizi ꝛ milij ꝛ ordei ꝛ fabaꝝ ꝛ magis cõueniẽs
est vt ponas ipsaz impletõez culcitre que sit rara
in qua penetret uirtus. ¶ Et folia cupressi sunt bo
na in hoc ꝛ oleũ malũ est in hac hora qm̃ ꝓhibet
exiccatiõez ꝛ qñ incipiũt variole exiccari tunc opꝫ
vt liniat̃ sup eas ex medicinis predictis cũ virtute
croci. ¶ Et qñ accidũt ex uariolˀ ulcera. cõfert vn
guentũ albũ ꝛ ꝓprie pmistũ cũ aliq̃tulo cãfore et
rasura radicũ cãne cũ aqua rosˀ. aut rasura venaruz
arboris salicis aut arboris alzarur. ¶ Et qñqꝫ con
fert vnguentũ de cerusa ꝛ lithargyrio. Et qñ sũt
in naso cruste confert ceratũ factũ cuz oleo rosˀ. pu
ro cũ virtute ceruse ꝛ climie. ¶ Et admĩstratõ ali
cuiꝰ olei post exiccatõez ꝛ apud vlceratõez ẽ bona
apud exiccatões quidẽ cũ eo qḋ facit cadere cũ ve
locitate ꝛ apud vlceratõez ꝓpterea ꝙ ipsum ẽ mã
emplastri ꝛ vnguenti.

Unguentum quidem rubeuz bonum est ad vlcera
variolarum.

De obseruatõe membroꝝ ⁊ defensione eoꝝ a no
cumẽto variolaꝝ ⁊ morbilli. C. xi.

Membra que oportet custodiri a nocumen
to variolaꝝ sunt sicut guttur ⁊ oculus et
partes supiores nariũ ⁊ pulmo ⁊ intestĩa
hec eniz mẽbra sunt illa que vlcerant̃. Fortasse eni
oculus destruit̃ ⁊ fortasse accidit in eo albugo. In
gutture võ fortasse accidit prefocatõ ⁊ fortasse acci
dũt vlcera que ꝓhibent deglutitõez in meri ⁊ for
tasse ꝑueniunt ad hoc ut sit illic corrosio ꝑnitiosa.
In supioribus võ partibus nariũ fortasse accidunt
vlcera que stringunt meatus odoratus. ¶ In pul
mone autẽ accidit fortasse ex bothor variolaruz et
morbilli constrictio anhelitus vehemẽs ⁊ fortasse
faciũt cadere in pthisiz qñ ulcerat̃. ¶ In intestinis
fortasse accidit excoriatõ cui succurrere ẽ difficile.
Conseruatõ aũt oculi melior est vt fiat alcohol ocu
lo cuz almuri ⁊ aqua coriandri ⁊ aqua roſ. in qua
iam posita sunt sumach ⁊ canfora ⁊ ꝓprie in primo
die ⁊ cũ almuri solo. ¶ Et similiter fiat alcohol cũ
alcohol nutrito ex aqua coriandri ⁊ aqua sumach
posita in ea cãfora ⁊ succus pulpe g̃natoꝝ est bonꝰ
iteꝝ in principio ¶ Qñ vero apparent tunc facer̃
alcohol cũ aqua roſ. ⁊ canfora est magis cõueniens
⁊ dictũ est ꝙ facere alcohol cũ napta alba est bonuz
in hoc. ¶ Et oleũ de fisticis est de eis quibus utũt
mulieres in regione nostra post variolas ⁊ euentũ
nocumẽti in oculo ⁊ erradicat caliginez si fuerit et
rectificat oculũ ⁊ collyriũ albũ est bonũ valde apd
apparitõez bothor. ¶ Conseruatõ autẽ oris ⁊ gut
turis est sicut suctio granatoꝝ ⁊ suctio granoꝝ eius
in principio ⁊ suctio moroꝝ de sem ⁊ gargarizatio
cũ rob eoꝝ ⁊ ꝓprie qñ conquerit̃ de dolore in eis
⁊ tunc oportet vt lambat̃ de rob eoꝝ aliquid post
aliquid. ¶ Sed supiores ꝑtes nariuz cũ epithima
tione ex memithe ⁊ sandalis ⁊ rob acreste et aceto
Et odorare aceta soluz est vehementis iuuamẽti.
In conseruatõe vero pulmonis non est ꝙ sit sicut
lohoc ex lentibus leue cũ semĩe papaueris. ¶ In
testina autez pl'm quidẽ oportet ut conseruent̃ post
inceptõez cũ stipticis et qñ incipit sol'o uentris in fi
ne egritudinis curet̃ cũ trociscis de spodio et ribes
et trociscis de semine acetose.

De erradicatione vestigioꝝ variolaruz. C. xij.

In hoc quidẽ loquemur vice alia qñ loque
mur de decoratõe nunc võ dicemus illud
qd est magis cõueniens et magis ꝑtinẽs.
Et de eis que erradicant vestigia variolaꝝ iteruz
sunt radices arũdinũ et sarcocola et semen melonis
et cortices eius exiccati et rizi ablutũ et aqua ordei
et albumen oui et creta rara uel lutũ et lithargyriũ
et zuccaꝝ tabarzet et amiluz et amigdale dulces et
amigdale amare. ¶ Et de oleis oleũ de lilio ⁊ ole
um de fisticis ⁊ adeps asini cuz oleo roſ. ⁊ que sũt
ei similia ⁊ aqua que fit in vngula cameli que assat̃
est vltima. ¶ Et de illis que sunt fortiora est spu
ma maris ⁊ lapis piperis ⁊ costus ⁊ ãmoniacum et
tus ⁊ sapo cũ baurach ⁊ ossa vetusta adusta semẽ
rhaphani farina rhaphani exiccati aristologia lupi
ni. ¶ Et de cibis rectificãtibus colorem plũbeum
sũt granata dulcia ⁊ cicer ⁊ vinũ bonũ uitelli ouoꝝ
sorbiliũ ius galline ⁊ alcubugi ⁊ alduragi impin
guati. ¶ Et oportet vt assiduet habens ea balnea
tionẽ. ¶ Et de cõpositis est vt sumas ossium adu
stoꝝ ⁊ stercoris ouini antiqui ⁊ ostracoꝝ nouoꝝ ⁊
amili ⁊ semĩs melonis ⁊ rizi abluti ⁊ ciceris oĩum
añ. partes. x. ⁊ granoꝝ alben et lupinoꝝ et costi ⁊
aristologie longe oĩuz añ. ꝑtes. v. ⁊ radicis arun
dinis sicce partes. xx. fiat ex eis epithima cuz aqua
melonis aut cũ aq̃ cucũeris siluestris aut cũ aq̃ or.
aut cũ aq̃ fabaꝝ ⁊ liiat̃ cũ eo mẽbꝝ ⁊ abluat̃ ĩ mane
cũ decoctiõe viol'. ¶ Aliud ostracoꝝ nouoꝝ ossium
antiquoꝝ radicis arũdinis ꝑsice amili seĩs melonis
rizi abluti g̃noꝝ g̃natoꝝ costi ꝑtes equales fiat ex
eis gumera ⁊ iteruz lupini ⁊ cicer nigrum liniatur
cum eis.

De febribus apatum. C. xiij.

Iam sciuisti dispõnes febriũ que sequntur
apata apparẽtia ⁊ ꝙ sunt ſm pl'm de gene
re febriũ diei qñ apata ista ſm pl'm non ꝑ
ueniant ad cor nisi cũ calefactõe sua absq; sua putre
dine ⁊ pl'm quidẽ hoꝝ est a causis primitiuis. Qñ
aũt peruenit putredo eoꝝ ad cor ꝓpter suam ma
gnitudinẽ aut ꝓpter suã ꝓpinquitatẽ fit febris for
tasse non de genere febris diei. ¶ Et pl'm quidez
similiũ hoꝝ non fit nisi a causis añcedẽtibus corpeis
⁊ repl'onalibus crudis ⁊ qñq; fiunt ex ulceribus ad
que attrahunt̃ materie maligne ⁊ retinent̃ in carni
bus mollibus. ¶ Febres autẽ que sequnt̃ intrinse
ca apata fortasse non fiunt ex applicatõe calefactõis
ad cor sine putredine. Et vehemẽtiores quidẽ fe
bres fiunt ab apatibꝰ intrinsecis qñ sunt ex genere
herisipile in q̇busdã viscribꝰ ⁊ extendit̃ dolor ⁊
sitis ⁊ inflatio ⁊ significat̃ ea significatões ꝑmistiõis
chol'e pl'ine cũ sanguĩe. Et hec apata intrinseca sũt
sicut apata cerebri ⁊ velaminũ eius ⁊ simach au
ris ⁊ gutturis qñq;. Et in velamĩe qd sequit̃ pe
ctus ⁊ epe ⁊ rene ⁊ vesica ⁊ matrice ⁊ intestinis et
que sunt eis similia. Et diuersificant̃ febres eoruz
in uehemẽtia ⁊ debilitate ſm ꝓpinquitatẽ cordis ⁊
longitudinẽ ⁊ eoꝝ iteꝝ febres que sunt in mẽbris
carnosis est febris vehemẽtior ⁊ eoꝝ febres q̃ sũt
in panniculis ⁊ eoꝝ sil'ibus est debilior ⁊ eoꝝ q̃ sũt
in vicinitate arteriaꝝ febris est uehemẽtior ⁊ eoꝝ
que sunt in vicinitate venaꝝ solũ febris est debi
lior. Et non euacuant̃ iste febres a ꝑiodis ſm mãs
que effundunt̃ ad apata eaꝝ: ꝑiodi nanq; earũ sunt
ſm generatõez eaꝝ ⁊ ſm motũ ipsaꝝ ⁊ ſm attracti
onẽ caliditatis ⁊ doloris ad ea: vnicuiq; eniz hũori
est ꝑiodus qui sibi cõuenit. ¶ Et scias ꝙ m'totiẽs
sanat̃ apa in pl'esi ⁊ aliijs ⁊ remanet febris ⁊ signifi
cat tunc ꝙ mũdificatio non accidit. ¶ Et iste quidẽ
febres qñq; ꝓlongant̃ ⁊ ꝑducunt ad ethicã ⁊ ꝓprie
qñ apata sunt in epate. ¶ Ille uero que sunt in ve
laminibus cum confirmantur non expectant vsq;
ad ethicam.

De signis eaꝝ ⁊ ipsaꝝ iuditijs. C. xiiij.

Cum febribus ex apatibus intrinsecis in
ueniuntur tres speties signoꝝ ⁊ accidẽtiũ
s. signa ⁊ accidẽtia significãtia mẽbrum in
firmũ ⁊ signa ⁊ accidentia significãtia materiam et
signa ⁊ accidẽtia significãtia dispõez infirmi. Pria
autẽ signoꝝ spẽs est sicut pulsus ſinus ⁊ dolor pũ
gitiuus apatis in ꝑtibus pectoris ⁊ siml'r tussis sicca

in primis ⁊ humida ꝭo ⁊ que sunt illis silr̄ia. de si-
gnis ꝓlesis significātibus apā in ꝑtibus pectoris et
ad summū dolor ⁊ grauitas in mēbro ⁊ est calidius
reliquis mēbris aduīta calefactōe non cōsueta. Et
sicut spasmus qm̄ ipse mltotiens assotiat̄ apātibꝰ ca
lidis in mēbris neruosis. ❡ Speties vero scđa est
sicut significatio vehemētie febris tertiane signifi-
cat ꝙ mā est cholica. ❡ Accidētia vero infirmi sūt
dispōnes que indicāt eius salutez aut indicāt ipsius
mortē. ❡ Et mēbra quidē occulta diuersificant̄ in
faciendo febres ⁊ recipiēdo eas ⁊ per duratōez eaꝝ
⁊ ipsaꝝ ꝑiodis ꝭz magnitudinē eoꝝ in se ipsis ⁊ ma
gnitudinē venaꝝ eoꝝ ⁊ ꝭm mēbra sua nā in mem-
bris intrinsecis sunt que sunt ꝓpinqua cordi ⁊ ve-
hemētis cōitatis sicut velamen ⁊ pulmo. Et de eis
sunt que sunt longinqua a corde ⁊ debil̄ cōitatis si-
cut renes: ipsi enī non semꝑ faciūt ꝓpter apāta sua
febres fortes neqꝫ continuas ⁊ mltotiens q̇dez sūt
interpolate ⁊ sunt de genere febriū cōmistaꝝ ⁊ fe
briū tertianaꝝ ⁊ quartane ⁊ quintane ⁊ sextane et
fiunt cū eis rigor ⁊ horripilatio ⁊ ambiguū fit esse
eaꝝ ⁊ significat eas grauitas in loco renū ⁊ in ꝑtibꝰ
alchatin ⁊ dolor ⁊ ꝓprietas caliditatis i mēbro ma
ioris consueta. ❡ Qum aūt aggregat̄ in mēbro vt
sit ꝓximū principali aut fortis cōitatis cū eo aut ue
hementis sensus ⁊ est neruosuz tunc cū vehemētia
febriū cōmitantiū apāta eius accidūt ei inquietudo
magna ⁊ spasmus ⁊ fortasse cōmitant̄ ipsuz accidē
tia extranea sicut apāta matricis associat̄ eniz ei cuz
febre soda ⁊ dolor ceruicis. ❡ Et caliditas quidē
ꝙuis inflētur in eis apātibus tm̄ non est valde ve-
hementis acuitatis sicut est in causonide nisi sit res
magna ⁊ causa in eo est qm̄ putredo non est sparsa
neqꝫ mota ad exteriora. Et pulsus quidē in febri-
bus apātum intrinsecoꝝ est pulsus febriū putredis
paruus in principio velocis cōstrictōis apud statuz
deinde magnificat̄ ⁊ fit velox ⁊ spissus ꝭm mēbrū
⁊ materiaz ⁊ ꝭm ꝙ sciuisti deinde erit vndosus et
ꝭinus ⁊ faciens ꝭm mēbꝝ in neruositate ⁊ carnosi-
tate sua. ❡ Et vrina ꝭm plm̄ est ad albedinē decli
uis ⁊ paucitatē tincture ꝓpter declinatōez materiei
ad apā ꝭm ꝙ sciuisti.

Cura eaꝝ. C. xv.

Curatio haꝝ febriū est curatio febriū acu
taꝝ post curatōez apātuz. Radix enim in
eis est cura apātis cū obseruatōe cure fe
bris de infrigidatōe ⁊ humectatōe. ❡ Et in his fe
bribus non concedit̄ potus aque frigide neqꝫ intro
itꝰ balnei. Et si fuerit apā herisipila licꝫ vt fiat po
sitio reꝝ frigidaꝝ ⁊ infrigidataꝝ actu de foris suꝑ
ipsum sicut succus lactuce ⁊ sempuiue ⁊ portulace
cū aliq̄tulo de sauich ordei albi que sine cessatione
infrigident̄ suꝑ niuez ⁊ permutent̄ ⁊ fortasse ꝑmi-
scet̄ cū eis oleū omphacinū aut oleū rosaceū. Et
si comederit lactucas ablutas infrigidatas ꝑtransit
⁊ iuuatur cum eis.

De dispositōibus febriuz cōpositaꝝ. C. xvi.

Febres qn̄qꝫ cōponunt̄ ad inuicē. For-
tasse enī cōponunt̄ ex eis spēs ingrediētes
in genera elongata sicut cōpositio febris
ethice cū febre putrida. ⁊ qn̄qꝫ cōponunt̄ spēs ex
eis in genere ꝓximo cōuenietes sicut est cōpositio
spetieꝝ febriū putredinis sicut tertiana cū phlatica
vtpote febris noīata hemitriteꝰ ⁊ sicut cōpositō fe
briū apātuz. ❡ Et qn̄qꝫ cōponunt̄ de eis speties cō
uenientes in spē sicut cōpositio duaꝝ tertianaꝝ et
duaꝝ quartanaꝝ ⁊ triū quartanaꝝ. Quare fiūt due
tertiane in apparitōe dispōis ꝭm ꝑoxismos phlati
ce ⁊ tres quartane in ꝑoxismis phlatice. ❡ Et qn̄z
cōponunt̄ tres de febribꝰ tertianis si igit̄ fuerīt ꝭz
coalternatōez erit ꝑoxismus in die iijº. vehemen-
tior qm̄ ꝑtinet ei ꝑiodus diei primi ⁊ inceptō diei
tertij ⁊ silr̄ in die vº. Et similat̄ hec hemitreteo si
cut cōpositio duaꝝ tertianaꝝ silat̄ ꝑoxismis phlati
ce. ❡ Et ꝓpter huiusmōi non oportet vt tota oc-
cupatōe occupet̄ cū ꝑoxismis imo oportet vt occu-
pet̄ cū accidētibus. ❡ Et qn̄qꝫ accidit si fuerint fe-
bres iste tertiane pure vt festinēt ꝑoxismi eaꝝ ad
cōtentaz. i. ad illaz que fortior est ita vt destruat̄
debilior eaꝝ prius ⁊ qn̄qꝫ significat cōpositōez re-
ditio horripilatōis post quietē. ❡ Et turpe quidez
est medico scienti significatōes cuiusqꝫ febris ⁊ acci
dentia eius vt non ꝑcipiat cōpositōem a primo die
aut scđo. ❡ Et cōpositō febris ethice cū febre pu
tredinis est ex illis que valde ambigua sunt qm̄
ipsi uident interpolatiōes ⁊ inceptōes rigoris ⁊ hor
ripilatōis ⁊ reditōz sudoris si fuerint ⁊ horas ꝑti-
culares q̄re existimant ꝙ sint illic febres putredis
tantū insepabiles aut cōposite ex cōtinua ⁊ inter-
polata. ❡ Et qn̄qꝫ cōtinuat̄ cōpositō ita vt appa-
reat febris vna cōtinua similis que silat̄ sinocho ⁊
tunc quidē non est excusatō reditionis ad significa-
tiones. ❡ Et si fuerint ꝑoxismi breues non cōseq̄t
coꝝ cōtinuatio nisi ꝓpter rem magnā de mltitudi
ne numeri eoꝝ ꝓprie ⁊ fortasse uides īterpolatōes
haꝝ febriū longas. ❡ Et qn̄ cōponunt̄ febres di-
uerse sicut hemitriteꝰ erradicat̄ postrema eaꝝ ⁊ re
manz chroīca pura siue sint due īterpolate aut due
continue aut interpolata ⁊ continua. ❡ Et qn̄qꝫ cō
ponit̄ cū hemitriteo alia tertiana ⁊ phlatica ⁊ mlica
nam si est cū tertiana erradicatur tertiana ⁊ purus
fit hemitriteus ⁊ si est cū phlatica aut mlica erradi
catur hemitriteus ⁊ depurat̄ phlatica ⁊ silr̄ mlica.
Et qn̄qꝫ accidit cōpositio in eis ꝭm modū aliū ⁊ est
vt cōponat̄ interpolata ⁊ cōtinua diuersi generis:
aut cōuenietes ambe in eo aut cōuenietes in spē si
cut tertiana ꝑiodica cum tertiana insepabili ⁊ sicut
componuntur due interpolate similiter compo-
ponunt̄ due cōtinue. ❡ Quidā autē existimauerūt
ꝙ due cōtinue non cōponunt̄ sicut due tertiane qm̄
qn̄ materia est intra venas non est possibile vt di-
uersificet̄ illud in quo accidit putredo: putredo enī
est ꝓcedens in toto ⁊ hec sententia non est de illis
que necessaria sunt ꝓculdubio apud me qm̄ putre
do incipit ꝓculdubio ex loco deinde spargit̄ deinđ
currūt indicia vehemētie ⁊ interpolatōis ꝭm gra-
datiōnē putredinis prime ⁊ ꝭm eam sunt ei motus
non ergo elongat̄ quin accidat putredo cui sit domi
niū aliquod incipiens in ꝑte materieꝝ cui non sit do
miniū sequendi aliud imo aggregat̄ in ea vt inci-
piat ⁊ vt sequat̄ siml̄ quare erit ei gradatō teporis
qua experit̄. ❡ Et speties quidē cōpositōis febriū
sunt tres intrans ⁊ coalternata ⁊ cōmunicans. Et
intrans est vt ingrediat̄ vna eaꝝ suꝑ alterā. Et co
alternata vt ingrediat̄ post erradicatōez eius. Et
cōicans est vt incipiat cum ea. Et cū videris febrē

conclusam ⁊ est in ea rigor ⁊ non sudor ⁊ fortasse
accidit in rigoribus pluribꝰ sudor vnus tunc testi
fica cõpositõez in ea . ¶ Et simlr qñ uideris in con
clusa supfluitaté in frigore extremitatuȝ ⁊ rigore
sed paꝝ de ambobus tunc fortasse est in conclusa .

De hemitriteo . C. xvij .

Hemitriteus est febris cõposita ex duabus
febribus quaꝝ vna est tertiana ⁊ altera ẽ
phlatica ⁊ fit in die vno poxismus tertia
ne ⁊ quotidiane siml . Aut sm semitã cõitatis ⁊ i
uentõis. Aut sm semitã coalternatõis ⁊ vicinitatis
Aut sm semitã introitus. ¶ Et de diuisionibus dif
ficilior ad cognoscendũ est prima deinde secunda .
Et qñqȝ sunt febres due cõtinue qñ due putredi-
nes sunt intrinsece ⁊ qñ due sunt piodice erradicãt
qñ due putredines sunt extrinsece ⁊ qñqȝ est con
tinua cholica qa eius putredo ẽ intrĩseca ⁊ phlatica
ẽ ecõtrario ⁊ qñȝ ẽ ecõtrario . Et qdã ponũt hemi
triteũ puꝝ febrẽ cõpositã q̃ fit ex tertiana extrĩseca
⁊ phlatica intrinseca ⁊ illam que est preter eam no
minant non purã . ¶ Et non est illud de illis in qui
bus supflua occupatõ fit hñda . ¶ Et fortasse ante
cedens ad putredinẽ est cholica: ⁊ fortasse antece-
dens ad putredinẽ est phlatica ⁊ fortasse ueniũt sil .
Et iteꝝ qñqȝ est mã faciẽs febrẽ phlaticã magis do
minãs ⁊ qñqȝ est materia faciens febrẽ cholicã ma-
gis dñans ⁊ qñocunqȝ sit mã phlatice ponit poxis-
mos cholice longiores ⁊ tardioris crisis ⁊ materia
cholice ponit proismos phlatice ecõuerso . ¶ Et
fortasse extenditr hemitriteus longo tẽpe . s. vsqȝ
ad vij . menses ⁊ supra . et qñqȝ fit ex hemitriteo
egritudo acuta . ⁊ qñqȝ est hemitriteus de febribꝰ
magis interficientibus qm pducit ad ethicã ⁊ egri
tudines chronicas ⁊ difficiles .

Signa hemitritei . C. xviij .

Magis ppriũ signoꝝ eius ⁊ primũ eoꝝ licet
necessaria sint cõparia alia est ut sit spatiũ
huiꝰ febris in vno duoꝝ dieꝝ longiꝰ spa
tio tertiane ⁊ magis quieta deinde sit in die alio le
uioris poxismi ⁊ paucioꝝ accidentiũ . Et qñqȝ ite-
ratr in ea horripilatio sm plm aliquotiens pp illud
quod accidit de pugna duaꝝ materieꝝ: aut introi
tu vnius eaꝝ sup alterã . Et fortasse accidit hec ite-
ratio tribus vicibus aut quattuor ⁊ iaȝ calefiũt mẽ
bra aliqua horripilatõe fixa adhuc . ⁊ ex hac quidẽ
que est hemitriteus corpus non mũdificatr integre
⁊ qñqȝ fiunt principiũ eius ⁊ augmentũ ipsius ve-
hemẽtis cõmotiõis ⁊ pprie qñ fuerit cõicatio: aut
fuerit introitus in huiꝰ hora: tunc eniȝ fiunt horri
pilatõi redditus ⁊ est status longinqus ⁊ cũ existi-
matur ꝙ corpus iã calefactũ est ⁊ febris habet sta
tũ inuenis horripilatiõez redeuntẽ ⁊ ista accidẽtia
sunt ppter pugnã humoꝝ . ¶ Et status quidẽ huiꝰ
egritudinis in horis pticularibus ⁊ vlibus est ante
statũ phlatice ⁊ velocior statu eius ⁊ tardior statu
cholice qm caliditas non expanditr nisi cũ labore et
pprie in primis ⁊ fit fortis eius acuitas apud statũ
⁊ similiter fit declinatõ longa ppter illud qd acci-
dit de stationibus quas efficit reluctatio vnius du-
aꝝ materieꝝ cum alia ⁊ parũ quideȝ tepescit cũ su
dore . Et in hac febre dies tertius de diebus eius ẽ
similis primo ⁊ quartus scdo . ¶ Et qñqȝ cadit si-
gnificatõ super hemitriteuȝ ex modis diuersis naȝ
qñqȝ accidit ex cõsuetudinibus ⁊ qñqȝ accidit ex ac
cidentibus . ¶ Et casus consuetudinũ est sicut si in
corpe homĩs multipliceẗ cholã ⁊ putredo eius de-
inde vtaẗ delitijs ⁊ dimittat exercitia ⁊ vtaẗ cibis
de spẽbus regimis generãtibus phlegma aut mlti
pliceẗ in corpe homĩs phlegma ⁊ putredo eius de-
inde exerciteẗ plm ⁊ vtatur eo qd generat cholerã
de spẽbus regimĩs si fecerit necessariuȝ etas illud ĩ
eo ita vt fiat adolescẽs post pueritiã ⁊ dominiũ hu
miditatis aut fiat senex post iuuentutẽ ⁊ acuitatem
cõplonis . ¶ Ex accidẽtibus vero sicut est pulsus
⁊ vrina ⁊ pcessio eius qd pcedit ex vomitu ⁊ ege
stione ⁊ dispõe digestionis ⁊ signa eius ⁊ dispositõ
sitis ⁊ dispositõ tactus ⁊ dispositio horripilatõis et
rigoris ⁊ dispositões horaꝝ ⁊ poxismoꝝ . ¶ Pul-
sus autẽ fit in ea minoris magnitudĩs ⁊ velocitatis
⁊ frequẽtie ꝙ ille qui est in tertiana ⁊ cõtrarie eaꝝ
sunt minores ꝙ ille que sunt in phlatica . vrina vo
est tarde digestionis ⁊ vomitꝰ est pmistus ex cho
lera ⁊ phlate ⁊ egestõ est pmista ex cholera ⁊ phla
te . ¶ De dispositõe autẽ calefactõis ⁊ frigoris et
sitis ⁊ horripilatõis ⁊ horaꝝ poxismoꝝ iam locuti
fuimus qd oportuit ⁊ non expectatr statio sup do-
minantẽ duoꝝ humoꝝ nisi per vincentẽ ex signifi
catõibꝰ nam si dominatr phlegma sunt poxismi lõ
giores ⁊ horripilatõ mior ⁊ coarctatõ ⁊ pprie i pl
su fortior ⁊ extremitates sunt velociores ad susci
pieñ . frigus in principijs egritudĩs ⁊ tardioris mũ
dificatõis a suo frigore ⁊ sitis est minor ⁊ vomitꝰ
chole minor ⁊ urina uehemẽtioris albedinis ⁊ cru
ditatis ⁊ sudor minor ⁊ etas pueritia aut senectus
⁊ cõplio corpis significat eã ⁊ silr consuetudo et q̃
currunt cũ ea . ¶ Et si dñatur cholã sunt poxismi
breuiores ⁊ extremitates velociores ad calefacti-
onẽ ⁊ sitis ⁊ vomitus chole plꝰ ⁊ sudor magis exu
uberans ⁊ fortasse declinat ad horripilatõem que
est sicut rigor ⁊ fit vrina vehemẽtius tincta ⁊ etas
est iuuentus ⁊ cõplio corpis qñqȝ sigt eam ⁊ simlr
consuetudo ⁊ que currũt cũ ea . ¶ Et qñ equantur
duo humores frequẽtantr significatões ⁊ est horri-
pilatio pura cõpleta non rigor ⁊ non pueniens ad
rigorẽ . ¶ Et qñ cõpositõ est manifestior in piodi
ca ⁊ cõtinua quaȝ ples hoiuȝ appriant nomie he-
mitritei puri ⁊ est cõtinua ipa phlatica est rigor de
bilior qm mã extrinseca est cholica ⁊ non est con-
trariũ ei ex pte phlatis extrinseci cũ ea in eo ꝙ ne-
cessariũ est de rigore sed est debilior ⁊ fortasse ite
ratur in ea frigus ⁊ horripilatio ita vt faciat errar
in statu sicut scis ⁊ mltiplicatr in ea caliditas visceꝝ
⁊ ventris cũ frigore extremitatũ ⁊ fit pulsus ve-
hemẽtioris puitatis ⁊ raritatis . ¶ Si autẽ cõtinua
est ipsa cholica non fit rigor neqȝ magna horripila
tio ⁊ fit pulsus maior ⁊ velocior ⁊ angustia vehe
mentior . ¶ Et si cõponunt due cõtinue non erit ri
gor omnino . ¶ Et accidit tertiane cõtinue vt alle
uieẗ ante alleuiatõez phlatice licet non redeat ante
eius reditionem .

De Cura hemitritei . C. xix .

Necessarium est in hemitriteo vt vehem
tem habeas sollicitudinẽ in euacuãdo ma
teriã sm spẽs euacuatõis ex solõe vẽtris
⁊ uomitu ⁊ puocatõe ⁊ sudatõe plusꝙ uehemẽtia

que est per extinctiua. ¶ Et cū solutiuis oportz vt
cōueniat digō nisi sint ex genere que leniunt natu
rā ⁊ soluūt ⁊ non inquietant sicut aqua lubleb cum
geleniabin si fuerit illud qđ supat phlegma ⁊ sicut
tereniabin ⁊ siracost ⁊ infusio tamarindi ⁊ sirupus
viol. si dominās fuerit cholē ⁊ sicut qđ cōponitur
ex istis si fuerint duo humores quasi pares. ¶ Et
post apparitiōem digestionis si euacuatio fiat hūo
ris cuz fortibus ptransit ⁊ vomitus oportet vt sit
iterꝫ ſm humorē dominantē aut ex aqua rhaphani
cū sirupo acetoso calido aut sirupo acetoso cū aqua
calida ⁊ puocatio oportet vt fiat cū eis in quibus
est equalitas ⁊ qū festinat in potando decoctiōes an
te digestionē timet sirsem. ¶ Medicine vo iuua
tiue in via pueniente ad statū ad rectificandā mā͞z
⁊ maturandū ipsam ⁊ succurrendū nocumētis eius.
Ex singularibus est apsinthiū verꝫ post septimū et
apparitiōem digestionis ita vt sit romanū qđ ex ip
so bonuz ē: ⁊ qū tu festinas cū eo mouet hūores et
non euacuat eos qūqꝫ sumit facit accidere angustiaz
⁊ tristitiaz ⁊ nauseā deinde reuertit sup eos cū sua
caliditate ⁊ exiccat eos ⁊ cū sua stipticitate facit eos
pigros. ¶ Et Hal. quidē ⁊ qui ante euz fuerūt cu-
rauit eos cū aqua ordei in qua est virtus piperis.
Et dixit quidā primorꝫ medicorꝫ ꝙ Hal. trāsgres
sus est in alienatōe ⁊ stetit vbi oportet vt miret
de eo ⁊ non sciuit ꝙ piper inflāmat febrez ⁊ aqua
ordei pigrā efficit materiā. ¶ Et iste quidē contra
dictor errauit errore qui non appriat in hac inten
tione imo canon datus in adiutorio nature qñ pre-
patur ad resistendū huiusmōi materijs est cū medi
cinis cōpositis ex infrigidātibus ⁊ calefaciētibus vt
discernat natura inter duas virtutes quarū occupat
infrigidatiuū cū febre ⁊ ptibus cordis ⁊ calefaciēs
cū materia ⁊ quis est qui curet hemitriteū absqꝫ hꝰ
Et si natura non est fortis ad discernendū tunc nō
pdest curatio quocūqꝫ modo fiat ⁊ errauit in alijs
modis in allatiōe quorꝫ non est necesse nos incederē
via plongantiū. ¶ Et iste quidē cōtradictor dixit
ꝙ oportet vt admīstrent subtiliātia quibus nō est
fortis calefactio sicut apiū ⁊ anetū ⁊ nō sciuit ꝙ pos
sibile est vt piper infrigidet minoratōe sui ad hoc
vt frangat eius calefactio ⁊ non abbreuiet eius sub
tiliatio a subtiliatōe apij plīmi ⁊ sit aqua ordei adiu
uans ipsuz in faciēdo puenire virtutē eius ⁊ destru
endo supfluitatē eius ⁊ faciendo caderē materias ad
ipsum vt alleuiet penetratio virtutis eius in eis.
Amplius mirabile fuit ꝙ ipse posuit Hal. de illis
qui ignorant ꝙ piper inflāmat febrē ⁊ nomīat ipz
de illis qui obliuiscunt ab hoc vbi iudicat de hoc.
Composita uero de medicinis quibus oportet vti
in hac hora sunt sicut trocisci de apsinthio ⁊ troci-
sci de rosis.

¶ Trocisci leues boni ad hemitriteum. ℞. ros. ra-
dicū liquiritie amborꝫ añ. ʒ. iiij. tereniabiz. ʒ. iij.
spice succi apsinthij spodij oīuz. añ. pondꝰ. ʒ. ij. fi
ant ex eis trocisci. ¶ Trocisci alij ad inflāmationez
℞. ros. ʒ. vi. semīs acetose gūmi oīuz añ. ʒ. iiij.
amili pondus. ʒ. iij. berberis spodij semīs portu-
lace oīum añ. pondus. ʒ. ij. dragaganti croci spice
reub. oīuz añ. ʒ. i. canfore pondus tertie. ʒ. i. fi-
ant trocisci. ¶ Trocisci alij boni habētibus hanc fe
brem ⁊ pprie qñ conquerunt cū hoc de tolone vē
tris ⁊ tussi. ¶ ℞. spice aromatice xiloaloes croci
berberis ⁊ succi eius oīuz añ. ʒ. iij. reubarbari. ʒ.
iiij. spodij ros. cū capitibus suis lacce gūmi torre-
facti karabe oīuz añ. ʒ. v. semīs acetose torrefacti
ʒ. vi. crete romane. ʒ. vij. fiant trocisci. ¶ De-
scriptio alia bona. ℞. ros. rubearꝫ. ʒ. vi. berbe-
ris gūmi semīs acetose oīuz añ. ʒ. iiij. spice eupato
rij spodij amili seīs portulace gnorꝫ cucūeris oīum
añ. pondus. ʒ. ij. semīs endiuie semīs cuscute oīuz
añ. ʒ. i. ʒ. succi liquiritie. ʒ. i. lacce reubarbari am
borꝫ añ. ʒ. ʒ. aggregent illa ⁊ fiāt trocisci. ¶ Pillē
bone ad hanc egritudinē ⁊ omnes chronicas ⁊ fe-
bres ledentes viscera ⁊ pprie qñ materia phlatica
est magis vincens. ¶ ℞. aloes masticis myroba-
lanorꝫ citrinorꝫ reubarbari succi eupatorij succi ap
sinthij ros. rubearꝫ oīuz añ. ptes equales croci ptē
mediam fiant pillē cū aqua endiuie ⁊ sit dosis. ʒ.
ij. cū sirupo acetoso. ¶ Descriptio bona cōueniens
post digestionē. ¶ ℞. aloes masticis succi apsinthij
ros. oīuz equaliter croci. ʒ. ʒ. informent pillē cuz
aqua endiuie ⁊ sit dosis. ʒ. ij. cū sirupo acetoso.

De recidiuatione. C. xx.

Recidiuatio est deterior radice ⁊ consiliuz
quidem est vt in ea non fiat inceptio ad
curandum donec manifestus sit moꝰ egri
tudinis nam ſm plurimum est leua.

Fen secunda de pronosticatione ⁊ iuditijs Crisis.
C. i.

Nos dicemus in hac fen dispositōes
crisis ⁊ dies eius ⁊ signa ipsius ⁊ si
gna digestionis ⁊ qđ appriat vni-
cuiqꝫ significationū de iudicio ⁊ de
signis bonis ⁊ non bonis. ¶ Et iste
quidē sunt res sup quas resoluūt res in hac pnosti
catione. ¶ Et pnosticatio est vt dicat de significa
tōibus inuentis sup rem futurā ad quā puenit dis-
positō egritudinis de euasione aut pditione ppter
illud quod cognoscit de virtute ⁊ fixione eius aut
casu ipsius aut cognitōe hore eius ⁊ modi qui erit
verbigratia an erit.

Tractatus primus de crisi ⁊ intentōibus significati
onū eius ⁊ bonitatis ⁊ malitie in crisi ⁊ quid est in
diuisionibus suis ⁊ suis iudicijs crisis. C. ij.

Crisis intentio est sepatio in locutiōibus.
Et ipsius expositō est alteratō que fit su-
bito aut ad latꝰ sanitatis aut ad latus egri-
tudinis. Et habet significatiōes quibus puenit
medicus ad id quod fit de ea. ¶ Et declaratō huiꝰ
est ꝙ egritudo corpori est sicut inimicus exteri-
or ciuitatis ⁊ nā sicut dñs conseruās eaz inter quos
ambos iam cucurrerūt rixe leues đ quibus non cu
ratur ⁊ iam vehemēs fit inter vtrosqꝫ pugna q̄re
accidunt tunc ex signis vehemētie pugne dispōes
⁊ cause sicut inpulsio fortis ⁊ sicut rugitꝰ ⁊ clamor
⁊ sicut cursus sanguīs deinde fit sepatio in tpe non
sensate q̄titatis ⁊ quasi in momēto vno aut vincat
dñs exteriorē aut vt vincat inimicus exterior re-
gem. ¶ Et victoria quidē aut erit cōpleta in qua
erit vnius duarꝫ ptiū cōpleta supatio ⁊ dimissio ci
uitatis aut erit non cōpleta in qua erit supatio non

probibens reditũ ꝛ reuersionẽ ita vt accidat pugᵃ
vice alia aut vicibus pl'ibus ergo erit tunc crisis se
patio in fine eaꝝ. ¶ Et sicut qũ dñs vincit supue
nientẽ ꝛ fugat ipsum ꝛ expellit aut ita vt expellat
eũ expulsione totali ita vt quiescat ciuitas ab eo et
vicini eius ꝛ reliqui fines cõiuncti cuꝫ ea aut expel
lit eum expulsione non vniuersali imo fugat eum
a ciuitate ꝛ non potest fugare ipsum a finibus alijs
cõtinuatis cũ ciuitate. ¶ Similiter virtus que ue
nit cũ crisi bona aut expellit materiã ledentẽ a fun
damẽto corpis quod est cor ꝛ principalia mẽbra et
a finibus eius qui sunt extremitates aut expellit eã
a fundamẽto sed non potest expellere eã ab extre-
mitatibus imo ꝑuenit ad eas ꝛ noĩatur crisis ꝑmu
tatõis. ¶ Et omnis egritudo que remouet̃: aut re
mouet̃ ſm semitã crisis aut ſꝫ semitã resolõnis ita
vt resoluat̃ materia paulatim donec finiat̃ gradatĩ
Et huiusmõi quidꝫ pl'm fit in egritudinibus chroni
cis ꝛ materijs frigidis quas signa timorosa ꝛ motꝰ
praui non antecedunt. Et simĺr omnis egritudo q̃
interficit aut interficit secunduꝫ semitam crisis aut
ſm semitã arefactionis ꝛ est vt resoluat̃ paulatiꝫ.
Et melior quidꝫ crisis est cõpleta in qua est fiducia
manifesta apparens que habet accidẽtia salua quam
aliquis dieꝝ crisis indicat casuram esse in die crisis
laudabil'. ¶ Et omnis quidꝫ crisis aut est laudabil'
aut mala ꝛ unaqueq; aut est cõpleta aut diminuta.
Et cõpleta quidꝫ aut est ita ꝙ natura expellit mãm
expulsione totali aut cũ ꝑmutatiõe. ¶ Et de crisi
quidẽ diminuta est quedã aliqñ quã sequit̃ in bona
quidẽ resolõ ꝛ in mala arefactio. Et diminute q̇dẽ
crisis dies indicat dieꝫ crisis cõplete cadẽtis in egri
tudinibus materieꝝ subtiliũ calidaꝝ virtute exi-
stente forti ¶. Et ꝑmutatõis crisis expectat̃ vbi ẽ
virtus debilior ꝛ dies indicatõis ꝛ illud in bona ꝛ
mala simĺ. Et expectat̃ crisis materia exñte grossi-
ore. Et prime quidẽ dispositõ iteꝝ diuersificat̃ naᷓ
qũ materia existit in ea vehemẽs facit crisim ꝑ su-
dorẽ ꝛ si fuerit infra illud q̃uis sit valde calida fa
cit crisim cũ fluxu sanguinis nariũ ꝛ si non ꝑ fluxum
vrine. et si non ꝑ fluxum ventris ꝛ vomitũ. Et
scias ꝙ mucꝰ ꝛ sanies auris ꝛ lippa ꝛ lachryma sũt
de crisibꝰ egritudinũ capitis ꝛ sputũ de crisibꝰ egri
tudinũ pectoris ꝛ aptio sanguis hemorroidaꝝ ẽ cri
sis bona egritudinũ multaꝝ veꝝtñ non accidit ſm
pl'm nisi in eo in quo cucurrit cõsuetudo eius. Et
acutior quidẽ crisiũ ꝛ ꝓpinquior ad sepatiõem est
fluxus sanguinis nariũ qm̃ consequit̃ expulsionẽ ma
teriei in vice vna deinde est fluxus ventris postea
vomitꝰ deinde vrina postea sudor postea exitur̃.
Et exiture quidẽ sunt de genere crisis ꝑmutatõis ꝛ
cõtingit qñq; vt exiture sint fortiores sudore ĩ cri
sibus: naᷓ pleꝝq; remouent̃ ꝑ eas egritudines subi
to siue sint salue siue male mortificãtes membra.
Et exiture quidẽ quibus fiunt crises diuersaꝝ sunt
speꝝ. s. carbunculi ꝛ dubellet ꝛ tuayn ꝛ formica et
herisipila ꝛ ignis ꝑsicus ꝛ herpesestiomenus ꝛ va-
riole ꝛ finances ꝛ vlcera mĺtiplicata in corpe. Et
fit crisis qñq; aut aliq̇d eius cum qua cõgelant̃ lacer
tus ꝛ neruus ꝛ ꝑ scabiẽ qñq; ꝛ species eius ꝛ ipeti-
ginẽ ꝛ cancrũ ꝛ albaras ꝛ glandulas ꝛ rupturam ꝛ
varices ꝛ inflationẽ extremitatũ ꝛ alia ab istis. Et
de spẽbus ꝑmutatõis sunt q̃ non ꝑducũt ad exiturã

deinde faciũt sicut tortuaꝫ ꝛ spasmũ ꝛ mollificatõꝫ
ꝛ dolores anche ꝛ dorsi ꝛ testiculoruꝫ ꝛ geniculi ꝛ
icteritiã ꝛ elephantiam ꝛ uarices. ¶ Et scias ꝙ cri
sis facta ex ꝑmutatõe qua fit crisis dum non accidit
nõ accidit sanitas. ¶ Alteratõ autẽ ꝑmutatõis que
fit ad inferiora est laudabilior ꝛ exitura est lauda
bilior. ¶ Et ꝑmutatio que est ad exteriora ꝛ post
digestionẽ cõpletã ꝛ longinqua a mẽbris principa-
libus est laudabilior. Et significatori quideꝫ inest
vt significet de dispositõibus significãtibus sup cri
sim bonã ꝛ crisim malã. ¶ Et sicut qũ inimicꝰ ex
pugnat ciuitatẽ ꝛ extollit̃ in pugna ꝛ coarctat ꝛ sub
limat litem ꝛ expandunt̃ signa victorie vehemẽ
tis dño defensore longinquo nõ accipiẽte arma sua
neq; potente vti instrumẽtis suis sunt signa ad te-
stificãduꝫ illud qꝺ vult vt sit de victoria defenso
ris aut victoria inimici expugnantis ꝛ significat de
dispõibus testificatõis significãtibus malitiã dispo
sitionis domini. ¶ At si dispositõ fuerit ecõtrario
tunc iudiciũ erit econtrario. ¶ Simĺr qũ egritudo
mouet signa crisis que ego dicã ante casuꝫ digesti-
onis significat exiturã in mẽbro aut rem aliã ꝛ for
tasse erit post sanitatẽ. ¶ Et laudabilior quidẽ per
mutatõnũ significat crisim malaꝫ et si fuerit illic di
gestio aliqua significat crisim diminutã. Et si fue-
rit illic digestio cõpleta significat crisim bonã com
pletã. Et cõpleta quidẽ crisis fit apud statũ ꝛ for
tasse aduenit qũ incipit declinatio. ¶ Et ꝓpter hãc
causaꝫ impedit crisim cõpletã frigus vehemẽs qm̃
egritudinis status in ipso fit difficilis qũo ergo erit
eius declinatõ. ¶ Et mĺtotiens quidẽ est necessari
um medico succurrere nocumẽto frigoris calefaciẽ
do locũ ꝛ fundendo sup ventrẽ infirmi oleũ calidũ
vsq; quo videat sudorẽ incipere deinde abstineat
ab effusione ꝛ abstergat sudorẽ ꝛ conseruet locũ ſꝫ
equalitatẽ. ¶ Et scias ꝙ motus crisis qũ accidunt
in diebus ꝛ horis in quibus currit consuetudo na-
ture ad inpugnandam egritudinẽ ex purgatõe que
fit qũ est apparitõ nature in eligẽdo horã aut eligẽ
do dispositõeꝫ cũ auxilio dei sunt in quibus habet̃
fiducia. Si autẽ accidat pugna egritudine incitante
eã ꝛ inquietudo. ¶ Et illud est de eis que signifi-
cant vehemẽtiã oppressionis egritudinis et ꝑmuta
tionis materiei ꝓpter illud qꝺ tendit semper apud
declinatõeꝫ humoris ad os stomachi quare mouet̃
vomitu aut ad fundũ eius quare mouet̃ fluxu vẽ
tris ꝛ simĺr est dispositõ qũ facit accidere tussim et
sternutatõem. Et simĺr qũ sunt significatões signi
ficantes ꝙ crisis eueniat in die sicut quartodecimo
qm̃ antecedit sup euꝫ ꝛ inuenit̃ principiũ crisis mo
ueri ante ipsuꝫ in die q̃uis sit creticus sicut vnde-
cimus tunc illud significat ꝙ crisis non erit cõpleta
ꝛ licet qñq; sit bona sed significat ꝙ natura iuuata
est in pugna. Qꝺ si egritudo fuerit mala fraudulẽ
ta tũc non sperat̃ ꝙ crisis sit bona et si egritudo fu
erit salua tunc non sperat̃ ꝙ crisis sit cõpleta. ¶ Et
ad vltimũ quidẽ antecessio motuũ crisis ante statũ
quẽ egritudo illa meret̃: aut fit ꝓpter uirtutẽ egri
tudinis aut ꝓpter vehemẽtiã motus eius ꝛ acuita-
tis ipsius aut ꝓpter causaꝫ extrinsecã excitantẽ qꝺ
de ea quietũ est ꝓpter errorem in cibo aut in potu
aut exercitio aut ꝑꝑ accidens aĩale. ¶ Nam accidẽ
tibus aĩalibus inest introitus in motiõe crisis et in

alterat̄oe partis eius timor eni ponit crisim vt fi-
at fluxu ventris aut vomitu aut vrina ⁊ gaudiuꝫ
facit vt ipsa fiat sudore. ⁊ illud quidē fit ſm motū
spūs ad interiora ⁊ ad exteriora ⁊ qñ antecedit pu
gnā taliter vt virtus non figat cū ea vsqꝫ ad statū
est illud significatō mortis ⁊ fortasse remanet vir
tuti residuū aliqđ vsqꝫ ad statū ⁊ est saluū. ¶ Et
scias ꝙ crisis non cadit in die ⁊ hora quietis ⁊ trā
quillitatis neqꝫ in hora teporis a vehemētia nisi ra
ro ⁊ paꝝ ⁊ primū amboꝝ est minus. ¶ Et archige
nes quidē neqꝫ vidit ipsuꝫ in crisibus suis nisi bis.
⁊ Hal. semel. Et melior quidē crisis est illa que fit
in hora stat⁹: in ea vero que ipsum antecedit non
est fidutia imo ē aut diminuta aut mala cōpressis.
In principio nūꝗ̄ fit crisis nisi pnitiosa. Et ad vlti
mū quidē accidentia signoꝝ crisis in primis diebus
egritudinis significat pnitieꝫ ⁊ in eius augmēto qū
est laudabil' significat crisiꝫ diminutā in declinatōe
vero nūꝗ̄ fit crisis. ¶ Qualiter vero eueniat in
ipsa mors auꝫ dispositio que nō est bone crisis post
dicem⁹. ¶ Et scias ꝙ crisis in egritudinib⁹ saluis
postponit̄: natura eni non est egressa quia possibile
est ei vt expectet vsqꝫ quo inueniat cōplemētū di
gestionis ⁊ in mortiferis antecedit. Et non relinq̄t
eger ab impugnatōe sue egritudinis subito ⁊ non ē
ſꝫ semitā resol'onis nisi quia est qñqꝫ euacuatō lau
dabilis aut exitura laudabil'. ¶ Et resol'oem auteꝫ
liberantē ⁊ arefactōem mortificantē non antecedūt
accidentia timorosa neqꝫ euacuatōes sensibiles. Et
scias ꝙ egritudines sunt diuerse de eis eni sunt q̄
mouent̄ in principio deinde sedant̄ ⁊ quiescūt ⁊ de
eis sunt que sunt ecōuerso. ¶ Et m'totiens quidē
significat̄ significatōes ꝙ crisis erit p expulsionem
materiei egritudinis a natura ad lat⁹ aliqđ ⁊ in ex
pulsione materiei ad ipsuꝫ est nocumentū quare ne
cessariū est vt confortet̄ illud latus ⁊ illud mēbruꝫ
⁊ declinet̄ materia ad cōtrariū. ¶ Et scias ꝙ qñqꝫ
venit crisis ⁊ numerat̄ ex sexto ⁊ est septimi ⁊ iam
tunc verificat̄ principiū egritudinis nā bona crisis
raro fit in sexto. ⁊ scias ꝙ spēs alteratōis egritudis
sunt sex egritudo eni aut alterat̄ ad sanitatē subito
aut ad mortē subito aut ad sanitatē paulatiꝫ aut ad
mortē paulatim aut aggregant̄ in ea vtreqꝫ res et
cōuertit̄ ad morteꝫ aut ad sanitatē ⁊ scias ꝙ nomen
crisis ſm ꝙ dixit ille cuius sermoni credit̄ est de-
riuatū in lingua greca a sepatōe ꝓlocutōis que est
vni duoꝝ disputantiū aut cōtrouersantiū apud iu
dices sup aliū q̄si sit sepatō ⁊ exitus ab alteratōe.

Sermo vniuersalis de signis crisis. C. iij.

Crisim antecedūt qñqꝫ si casus eius fuerit
nocturnus in die ⁊ si fuerit eius casus di-
urnus in nocte dispōnes ⁊ res ⁊ que sunt
signa eius sicut inquietudo ⁊ angustia ⁊ volutatio
⁊ grauitas ⁊ cōturbatio sensus ⁊ dolor capitis ⁊ do
lor colli ⁊ vertigo ⁊ scotomia ⁊ imaginatiōes co-
raꝫ oculis ⁊ tinnitus ⁊ sonus ⁊ pruritus in naso ⁊ al
teratō coloris in facie ⁊ lepore subito ad rubedinē
⁊ citrinitatē ⁊ tremor labij ⁊ oculoꝝ ⁊ pulsus cor-
dis ⁊ nausea ⁊ sitis ⁊ tremor cordis ⁊ dolor in sto-
macho ⁊ strictura anhelitus ⁊ difficultas accidentes
subito ⁊ grauitas hypocondrioꝝ ⁊ tēsio in eis ⁊ do
lor ⁊ salt⁹ ⁊ dolor ī dorso ⁊ salt⁹ in lacerto ⁊ pūcta
⁊ rugitus. ¶ Et qñqꝫ accidit horripilatō significās
eam ⁊ accidit dolor lassitudinal' ⁊ qñqꝫ alterat̄ pul
sus a dispositōe sua in ea ⁊ significat ipsaꝫ ⁊ retinēt
qñqꝫ causa crisis res quaꝝ consuetudo fuit vt eua
cuarent̄ vt sanguis mēstru⁹ aut hemorroidaꝝ aut
fluxus ventris ⁊ significat ꝙ motus eius uadit ecō
trario in pte. ¶ Et signa nocturna diurnis sunt ue
hemētiora ⁊ causa in hoc ꝓculdubio vt sit est qm̄
materia faciens egritudinē auget accidētia ⁊ signifi
catōes causa sui mot⁹. ¶ Et diuersificat̄ aut ꝑpter
diuersitatē materie aut causa ptis diuersitatis mo
tus ⁊ diuersitas quidē causa diuersitatis materie ē
verbigr̄. vt sit motus materie qñ est ad supiora đ
inde significent significatōes speciei egritudinis et
etatis ⁊ compl'onis ⁊ alioꝝ mā est sanguinea expe-
ctat tunc medicus fluxū sanguiſ nariū ⁊ si significat̄
ꝙ ipsa est chol'ica expectat uomitū ſm pl'm nisi alie
significatōes ei appriate significēt fluxū sanguinis
nariū: m'totiens eni fit crisis eius fluxus sanguinis
nariū ⁊ antecedūt eam imaginatōes chol'ice. ¶ Et
fluxus quidē sanguis nariū qñqꝫ consumit materiaſ
egritudinū furiosaꝝ ⁊ fit sanitas statim. ¶ Causa
autē ptis motus qm̄ ipsa mouet̄ vt violenter va-
dat sup mēbra principalia ⁊ que seqūtur ea de vi-
sceribus ⁊ facit accidere nocumentū in opatōnibus
suis ⁊ ad impedimentū cōsequēs ea sicut eueniunt
ex pte cerebri pmistio sensus ⁊ dolor capitis ⁊ qđ
diximus cū eis ⁊ ex pte cordis pulsus cordis ⁊ ma
l'ia anhelitus ⁊ qđ diximus cum eis utrisqꝫ. ¶ Aut
mouet̄ versus expulsionē ⁊ fit illud ſm duos mōs
nam aut incipit expellendo ex omni pte ⁊ longitu
dine ⁊ est illud ad totū illud qđ apparet et est hoc
cū sudore: aut incipit tendere versus ptem vnam
⁊ qū incipit ps eius ex omni pte fortasse est pars ta
liter ꝙ qñ incedit non est excusatō quin incessus sit
p mēbra principalia sicut ps altera nam materia tē
dens ad eam pertransit super fines membrorum
quare accidunt anhelitus ⁊ super fines cerebri
iteꝝ accidētia similia accidētibus eius si non esſꝫ ex
pulsa imo esset violenter ibi pmanēs. ¶ Et fortas
se est ps versus mēbra que sunt minus ꝗ̄ principa
lia sicut os stomachi qū intentio materiei expellēde
p crisim est ut expellat̄ vomitu. ¶ Aut est de pri
cipalibus veꝝ tñ est tollerans cōe officiū non ve-
lociter pueniens ad corruptōem sicut puenit ad fi
nes epīs ⁊ expellit̄ ex via vesice aut fellis ⁊ ex oī
parte loci expulsionis crisis sicut in stomacho vo-
mitu ⁊ si ad fines capitis fluxu sanguis nariū ⁊ sili
bus ei ⁊ ad fines epīs vrina ⁊ ad ptes intestinoruꝫ
fluxu vētris. ¶ Et qñ est forma hec non est longi
qū quin motui eius in omni pte sit signū significans
ꝙ illud qđ sperat̄ de expulsione eius est illius ge-
neris si crisis que expectat̄ fuerit bona aut signum
significans mal'iaꝫ eius primā ex suo aduentu impe
diente illud mēbrū si fuerit crisis mala. ¶ Et for
tasse est signū vnū bonū ad hoc vt significet partes
plures sicut pulsus cordis qñqꝫ significat ꝙ mate-
ria est expulsa ad os stomachi ⁊ significat ꝙ mate
ria violenter supuenit cordi. ¶ Et fortasse est si-
gnū vnū significās rem vl'em cōem motui ad ptē
vnam ⁊ expectant̄ signa alia quibus significat̄ mo-
dus quo expellit̄ ex illa parte sicut dolor capitis et
stricta anhelitus ⁊ tensio hypocōdrioꝝ ad supiora

ista eni significat ꝙ materia mouet̄ ad supiora de-
inde non indicat̄ ꝙ ipsa expellat̄ ex via vomitus
aut ex uia fluxus sanguinis nariū nisi ꝑ signa alia.
Et qn̄q; significat ꝙ crisis cadens ex parte aliq̄ est
retentio eius qđ currit ⁊ sepatur ex contrario illi⁹
partis sicut retentō nature cū signis crisis bone si-
gnificat ꝙ motus creticus supior non inferior est.
Aut fluxu vrine aut sudore aut vomitu aut fluxu
sanguīs nariū. ¶ Et qn̄q; significat sp̄es egritudīs
ꝑtem crisis eius sicut ap̄a epatis qū est in latere gib
boso tunc crisis eius est aut per fluxū sanguīs naris
dextre aut per sudorē laudabilē aut per vrinā. Et
si est in latere cōcauo est per fluxū ventris aut per
sudorē aut ꝑ vomitū ⁊ sicut febris causon pl'm eni
crisis eius est aut per fluxū sanguīs nariū aut ꝑ su-
dorē ⁊ antecedit eā tremor ⁊ qn̄q; fit vomitu et
fluxu ventris ⁊ ꝓprie sicut tertiana. ¶ Et simil'r
febris ap̄atuz capitis crisis non fit vnq̄ fluxu san-
guinis nariū neq; pipneumonie neq; lethargie pleu
resis vero est inter hec ⁊ hec. ¶ Et mltotiēs q̇dez
fit egritudinis crisis spetieb⁹ quaꝝ aggregatōe cō
plet̄ crisis sicut causon qū fit ī ea crisis prius fluxu
sanguinis nariū deinde complet̄ sudore abundāte.
Et pregnās quidē mltotiens habet crisim cū abor
tu. Et scias ꝙ non quotienscūq; existūt signa crisis
faciūt necessario crisim bonam aut malā imo qn̄q;
non sequit̄ eā crisis omnino in hora illa licet nō sit
excusatio qui crisis sequat̄ ea ꝓculdubio bona aut
mala in alia hora q̄ in illa hora in qua cōtinuantur
signa. Nam non quotiēs vides sudorē ⁊ vomitū
⁊ fluxū ventris ⁊ dolorē capitis ⁊ ꝑturbatōem sen
sus aut malitiā anhelitus aut ꝓfunditatē somni aut
aliud de omnibus illis que numerabim⁹ est cū eis
crisis licet fm pl'm significent. Nam quedā eoꝝ sūt
signa tantū crisis sicut dolor capitis. ¶ Et quedaz
eoꝝ sunt signa ⁊ pars crisis sicut nausea ⁊ qū appa
rent signa crisis ⁊ non fit crisis tunc aut est fm ꝙ
dixit Hip. significatio mortis aut difficultas crisis.
Et qn̄q; est aliqua de rebus que sūt de signis crisis
accidens per causā aliā ab ea que facit apparere cri
sim q̄uis sit in aliqua horaꝝ signoꝝ crisis sicut acci
dit in tertiana longa ante ꝑoxismum inquietudo ⁊
cōmotio ⁊ in pl'ibus horis antecedētibus ꝑoxismū
absq; significatōe crisis. ¶ In tertiana vero pura
fm pl'm est signū crisis. ¶ Et de illis que tibi indi
cant viā ad cognoscendū ex infirmo ꝙ eius sanitas
aut mors erit cū crisi aut non est consideratō tua in
motu egritudinis ⁊ virtute eius ⁊ natura ⁊ hora
p̄senti ista eniz indicat̄ tibi ꝙ dispō facit necessario
pugnā fortē inter materiā ⁊ naturā et sustinet pu-
gnā. ¶ Et scias ꝙ significatōes bonitatis crisis sūt
significatōes sig̃ntes victoriā nature ⁊ non fallit h°
⁊ significatōes malitie eius ⁊ ipius diminutōis si-
gnificant iurgiū ⁊ duellū qđ currit inter naturā et
iter illđ qđ impugnat eaz. At non est possibile tibi
vt ex toto iudices qđ natā vincet̄ ꝓculdubio nisi
multiplicent̄ ⁊ magnificent̄. ¶ Qq̄ta timorosa si
gna vidimus de ꝓfunditate somni ⁊ casu pulsus et
abscisione sudoris ꝑducentia post horas ad crisim
cōpletā ⁊ bonā qm̄ natura in huiusmōi iam cessaue
rat ab omnib⁹ opibus suis ⁊ tota occupata erat in
egritudine ⁊ postq̄ rediȷ̄t tota virtus ad eaz vicit
eam ⁊ expulit ⁊ fortasse non sufficit cū e aꝛ illud in
pl'ibus horis est qm̄ ipsa non cessat ab omnib⁹ opa
tōibus nisi ꝓpter rem magnā. Nam dubiū nō est
quin ꝓpter rez magnā desitiat. ¶ Et scias ꝙ exu
beratio signoꝝ crisis fm cōtinuitatē in duobus die
bus cōtinuis sicut tertio ⁊ quarto verbi g̃. signifi-
cat velocitatē crisis deinde est bonitas ⁊ malitia fz
cōparia que ego dicā ⁊ ꝓprie qn̄ an̄cedit ꝑoxismus
febris pl'm ⁊ precipue quando apparet in pulsu al
teratio subito. ¶ Si ergo fuerit ad magnitudinez
⁊ non descendit letare. Et scias ꝙ siccitas corpis q̄l'
est in senibus ⁊ eius obfuscatō in diebus egritudīs
significat tarditatez crisis. ¶ Et egritudines sicce
valde aut sunt mortifere aut tarde crisis. ¶ Et si
gnificat qn̄q; horas crisis ⁊ dispositōes eius omnes
⁊ iudicia signoꝝ eius illud super qđ inueniunt̄ si-
gna egritudinis fm pl'm. ¶ Et scias ꝙ pulsus ap-
parens est sicut significatō cōis sp̄ebus crisiū eua-
cuationū at vero magnus significat ꝙ mot⁹ est ad
exteriora cū sudore aut fluxu sanguīs nariū ⁊ non
magnus ⁊ velox ad interiora significat vomitum
⁊ fluxum ventris. At ad summū omnis aggregatō
ad expellendā materiā natura exn̄te forti non caret
manifestatōe pulsus. ⁊ si non fuerit latus ⁊ decli-
uis ad ambo latera ⁊ anteq̄ fiat fortis indiget con
strictōe ⁊ coarctatione. ¶ Et fortasse aggregantur
duo signa ⁊ sunt due res sicut vomitus ⁊ sudor et
sicut vomitus ⁊ fluxus sanguinis nariū. ¶ Et q̇a
iam satis fecimus de istis canonibus intendam⁹ in
distinguendo parum.

Signa motus materiei in crisi ad supiora. C. iiij.

Signum illius est dolor capitis ꝓpter ele-
uatōem vapoꝝ in significatōibus vomi
tus aut cū cōitate oris stomachi iteꝝ in si
gnificatōibus vomitus. ¶ Et iteꝝ de significatio
nibus illius sunt vertigo ⁊ grauitas in vtrisq; tē-
ꝑibus ⁊ sonitus ⁊ tinnitus ⁊ surditas que oīa acci
dunt subito ⁊ qn̄q; associant̄ ei aut antecedūt illud
tempore paruo constrictio anhelitus ⁊ dolor in col
lo ⁊ tensio mirac ⁊ hypocōdrioꝝ ad supiora absq;
dolore ⁊ inflāmatio capitis. ¶ Et scias ꝙ egritudi
nes ⁊ accidētia fortia fiunt in nocte qm̄ natura occu
patur in digerendo materiam ⁊ in aliȷ̄s ⁊ omni re.

Signa distinguendi omnia illa. C. v.

Quod si associant̄ oībus illis tenebrositas
⁊ caligo in oculo que non sepant̄ ⁊ sint cū
eis amaritudo oris ⁊ tremor labȷ̄ inferi
oris ⁊ apparet affirmatō rei per casuz doloris ī ore
stomachi aut nauseaz ⁊ attractionē saliue ⁊ pulsum
cordis ⁊ coarctatōem pulsus ⁊ constrictōez ⁊ ꝓpe
qn̄ accidunt infirmo post ista horripilatio ⁊ frigus
sub hypocondrȷ̄s tunc iudica ꝙ ipsa ventura est ꝑ
vomitū ⁊ ꝓprie quando materia est cholica ⁊ fe-
bris cholica non existens de incensiuis ⁊ ꝓprie qn̄
citrinat̄ facies in hac dispōne ⁊ cadit color. ¶ Et
mltotiens quidē attrahit vomitus eueniens post g̃
uitatez capitis ⁊ dolorez stomachi pueris ꝓpter de
bilitatē neruoꝝ ipsorū spasmū ⁊ in mulieribus ꝓꝑ
consuetudinē matricū ipsaꝝ dolorē matricū ⁊ in se
nibus ꝓpter debilitatē virtutū eoꝝ egritudines di
uersas expansas ꝓpter expansionē materiei q̄ mo-
uetur in eis. ¶ Qđ si associata fuerit illi tensio in
parte epatis aut ꝑte splenis absq; dolore: nā splen

cōicat supp̄mis etiā p venas que sunt in eo ap ꝓxi
mantes parti nasi ⁊ venis eius ꝗuis non cōtinuēt
cum eis ⁊ videt infirmus fila rubea aut lucentia ⁊
resplendētia ⁊ rubet facies mlt̄ū aut oculus aut na
sus aut latus eius ⁊ currūt lachryme subito ⁊ appa
ret pulsus ⁊ inundat ⁊ festinat eius dilatatō ⁊ accu
itur nasus ⁊ est inflāmatio capitis vehemēs valde
⁊ dolor capitis ꝑcussiuus tunc expectet̄ fluxus san-
guinis nariū ⁊ ꝓprie qn̄ sign̄t egritudo ⁊ etas ⁊ cō
suetudo ⁊ complo ⁊ relique significatōes ꝙ mate-
ria est sanguinea licet mā cholica iteruʒ faciat qn̄qꝫ
crisim p fluxū sanguis ⁊ indicant illud splendor et
imaginatiōes similes filis ⁊ res ignee citrine vise
corā oculis ⁊ plm̄ ei⁹ est in febre causone cholica.
Et qn̄qꝫ siḡat pars radij ⁊ pruritus nasi ꝙ fluxus
sanguinis nariū accidit ex nare dextra ⁊ sinistra et
ex ambabus narib⁹ siml'. ¶ Et qn̄qꝫ adiuuat istas
significatōes iteꝝ frigus adueniens in die crisis et
siccitas alchatin ⁊ cutis. ¶ Et qn̄qꝫ siḡt etas fluxus
enim sanguis nariū plm̄ accidit ei cui⁹ anni sunt in
fra triginta. ¶ Et qn̄qꝫ adiuuat̄ has significatiōes
iteꝝ vehemētia doloris capitis valde ultra hoc ꝙ
facit necessariū esse casus uomitus cū lesionib⁹ alijs
⁊ inflāmatio ⁊ febris ⁊ sunt eius significatiōes alie
bone non significatōes mortis ⁊ in huiusmōi expe
ctat̄ fluxus sanguis nariuʒ cuius non est excusatio.

Iudiciū de istis signis cōibus predictis ⁊ proprijs
C. vi.

De signis cōibus predictis sunt que sūt cō
uenietiora fluxui sanguis nariū sicut la-
chryma ⁊ tinnitus ⁊ surditas ⁊ tensio hy
pocōdrioꝝ in vno duoꝝ lateꝝ epis ⁊ splenis absqꝫ
dolore ⁊ inflāmatio capitis. ¶ Et de eis sunt ꝓpri
ora vomitui sicut strictura anhelitus ⁊ tensio hy-
pocōdrioꝝ absolute in anteriori pte cuius plm̄ est
cū dolore in stomacho. ¶ Et scias ꝙ cōstrictio an
helitus ⁊ tensio hypocōdrioꝝ ad interiora in signis
fluxus sanguis nariū non accidūt nisi qn̄ uehemēter
nititur natura ad expulsionē fluxus sanguis nariū
ꝓpterea ꝙ cōcauitas ventris implet̄ ⁊ impellit̄ ma
teria ad supiora ⁊ cōprimit mēbra anhelitus. Et
de signis ꝓprijs fluxui sanguis nariū ⁊ vomitui sūt
que in uno eoꝝ inuenta opponunt̄ inuētis in altero
sicut imaginatō radioꝝ splendētiū est de signis flu-
xus sanguis nariū ⁊ opponit̄ ei imaginatō tenebro
sitatis ⁊ caliginis. ¶ Et de signis vomitus est ru-
bedo faciei ⁊ de signis fluxus sanguis nariū ⁊ op-
ponit̄ ei casus coloris ⁊ citrinitas eius de signis vo
mitus ¶ Et qn̄qꝫ signū vnius eoꝝ non est opposi-
tū aliquid de signis alterius sicut tremor labij ipse
enim est de signis vomitus ⁊ non opponit̄ ei aliqd̄
de signis fluxus sanguis nariū ⁊ sicut pruritus nasi
nam ipse est de signis fluxus sanguis nariuʒ ⁊ non
opponit̄ ei aliquod de signis vomitus.

De signis declinatōis materiei ad sudorē. C. vij.

Quum fit pulsus vehemētis vndositatis et
est tactus manus sup cutē ita ꝙ sup ea per
uenit roritas ⁊ tingit̄ rubee ⁊ inuenit ca-
lefactōnē cutis cū hoc maiorē ea que fuit ⁊ inflāma
tionē eius ⁊ rubedinē ipsius maioreʒ ea que fuit et
vrina est tincta tendens ad grossitiē ⁊ ꝓprie qn̄ tā-
gitur in quarto ⁊ ingrossat̄ in septimo tunc existia
ꝙ sudor erit. ¶ Et simlr̄ qn̄ accidit in egritudine
chronica rigor fortis vehemēs ⁊ post ipsuʒ fit fe-
bris vehemens virtute exn̄te forti ⁊ signis bonis
expecta tunc sudorē ⁊ precipue qn̄ minorat̄ egestio
⁊ vrine fluxus cōtinuat̄ sup ipsuʒ. Et ad summuʒ
febres incensiue qn̄ non terminant̄ fluxu sanguinis
nariū terminant̄ sudore ⁊ antecedit ipsum rigor.
Et si eger videt balneū ⁊ tinā ⁊ p̄paratōeʒ ad illd̄
in somno suo tunc est significatō sudoris. ¶ Et tin
ctura vrine significat per significatiōem primā ꝙ
materia faciat crisim p viā venaꝝ ⁊ illa via est su
doris aut vrine deinde sepat̄ per id qd̄ diximus.
Et non oportet vt expectet̄ crisis sudoris cū soluti
one nature dn̄ante. ¶ Et oportet in euacuatōe ex
pectata cū sudore vt sit illic augmentū febris ⁊ ca-
loris ⁊ expansio ⁊ apparitio cum virtute forti.

De signis declinatōis materiei ad membra vrine
C. viij.

Significant illud grauitas in vesica ⁊ retē
tio in egestione ⁊ defectus signoꝝ solōis
ventris que ego dicā ⁊ signoꝝ vomitus
⁊ fluxus sanguis nariū ⁊ sudoris que diximus. Et
scias ꝙ ardor virge cū grauitate vesice ⁊ reliquis
significatiōibus est significatio fortis ꝙ crisis erit
fluxu vrine. ¶ Et qn̄qꝫ significat̄ ipsaʒ exuberatio
vrine ⁊ grossitudo eius in alijs diebus ⁊ inuentio
sedimis in ea. ¶ Et fortasse accidit fluxus vrine i
ea fm̄ significatōem egestionis ⁊ fm̄ ꝙ dicā in ca°.
egestionis. ¶ Et scias ꝙ qn̄ mlt̄iplicat̄ aggregatio
vrine in vesica cū paucitate solōnis ventris ⁊ pau
citate sudoris in ea hora aut in natura infirmi ⁊ for
ma mēbroꝝ eius aut sensu ꝙ apparet de eo tūc ex
pectat̄ crisis p vrinā absqꝫ fluxu ventris ⁊ sudore
⁊ proprie in hyeme.

De signis declinatōis materiei ad viaʒ egestionis
C. ix.

Significant illud in primis genus supflui-
tatis qn̄ scit̄ ꝙ non est sanguinea ⁊ qn̄ scit̄
ꝙ cū h° est mlt̄a deiñ fit maior affirmatō
eius ex signis difficultatis vrine ⁊ puncture que in
uenit eū in toto uentre ⁊ grauitatis in inferiori pte
ventris ⁊ defectus signoꝝ vomitus imo euentus
rugitus ⁊ inflatio emūtorij ⁊ mlt̄itudo tincture e-
gestionis ante ⁊ eius vocatio plus quā fuit cōsue-
tudo ⁊ altitudo eius qd̄ est sub hypocōdrijs ⁊ au-
gmentū ei⁹ ⁊ pmutatio rugitus ad dolorē dorsi et
fortasse est illud iteꝝ ꝓpter ventositateʒ ⁊ fortasse
ꝓuocat̄ vrina post significatōeʒ egestionis ⁊ ꝓpe i
infirmo difficil' vētris duri ex cōsuetudine pui ta-
ctus p̄cipue in aere frigido. ¶ Et qn̄qꝫ fit pulsus
paruus cū virtute ⁊ non indurat̄ ⁊ puitas eius est
ad coarctatōeʒ. ¶ Et significat qn̄qꝫ crisim que fit
fluxu ventris cōsuetudo in paucitate fluxus sangui
nis nariū ⁊ sudoris ⁊ mlt̄itudo fluxus ventris ⁊ ꝓ
prie in eo qui assuetus est potare aquā frigidam.
Et dicit̄ ꝙ qn̄ vrina post crisiʒ in omni hora ē alba
subtilis tunc expectat̄ fluxus ventris qui forsitan
erit cū rasura intestinoꝝ qn̄ cholā qn̄ non egredit̄
cū vrina ⁊ alijs egredit̄ cū fluxu ventris. ¶ Et ra
ro quidē accidit crisis per solutionē uentris cū dn̄io
sudoris aut fluxu vrine.

De signis crisis qn̄ fit ex via matricis. C. x.

Q Uando non inuenis reliqua signa ⁊ non ē euacuatio fluxu ventris ⁊ inuenis grauitatem in matrice ⁊ in chatin ⁊ dolorē illic ⁊ tensionē tunc existima ꝙ erit mẽstrualis .

De signis ꝙ crisis erit ex apertiōe venarum ani . C. xi .

Q Uandoqȝ significant illud defectus reliquaꝝ significationuȝ ⁊ consuetudo huius materiei fluxus ⁊ grauitatis in partibus ani ⁊ pulsus magnus tendens ad fortitudinem .

Signa crisis que fit cũ ꝑmutatōe . C. xij .

F Ortitudo febris cuȝ firmitudine doloris ⁊ retentio euacuatōis vrine ⁊ egestionis ⁊ sputi ⁊ sudoris exuberãtis ⁊ tarditas digestionis aut ipsius priuatio cũ sanitate virtutis et bonitate pulsus ⁊ ꝑcipue in egritudinibꝰ saluis tardis priuatis digestione . ¶ Et ꝑtem quidē ꝑmutationis significant dolor ⁊ inflatio venaꝝ in locis uacuis que ipsum sequnt̄ ⁊ vehemẽtia inflãmatōnis. Et iteꝝ pars in qua est mẽbꝝ debile aut dolor lesionis iuncturaꝝ aut mẽbꝝ fatigatũ . ¶ Ex hypocondrijs uero qñ tendunt̄ ⁊ dolent non est possibile ut significet̄ locꝰ ipse neqȝ pars: ipsa enī sunt sicut cõmunia oībus doloribus . ¶ Et scias ꝙ ꝑmutatōes ⁊ exiture fiunt in frigore ⁊ tempore eius ⁊ in etate senectutis pl'm in primo quidē qm̄ frigus est retinens constringens in ꝯo vero qm̄ virtus deficit ab expulsione cõpleta . ¶ Quidã enī dixerũt ꝙ illius crisis qui ꝑtransit quinquaginta īmo qui pertransit triginta raro fit ꝑ exiturã ⁊ ꝑ mutatōeȝ sed non est illud cui sit intendendũ . Immo ꝑmutatōi sunt due cause quaꝝ vna est in materia ⁊ est vt non sit suscipiens expulsionē vniuersalē ꝑpter grossitudinē sui ꝯm pl'm ⁊ multitudinē suã ꝯȝ minus ⁊ ꝯa est uirtus ⁊ est vt non sit virtus fortis valde vehemẽtis importunitatis neqȝ debilis iteꝝ pigra ⁊ non expellat oīo a mẽbris principalibꝰ . ¶ Et due istaꝝ causaꝝ sunt due cause principijs senectutis . Et m'toti ens quidē antecedũt signa ꝑmutatōis ⁊ superuenit ei euacuatio magna ⁊ ꝑprie per vrinã exuberantem albã quãobrem non accidit permutatio .

Signa ꝙ illa ꝑmutatio est ad inferiora . C. xiij .

E Uentus doloris ad inferiora cum inflammatione ⁊ inflatio duorum emunctorioꝝ ⁊ ancharum duarum .

Signa ꝙ illa ꝑmutatio est ad superiora . C. xiiij .

S Ignificant illud grauitas capitis ⁊ sensuũ ⁊ ꝑprie auditus ita vt qñqȝ perducat ad surditateȝ post constrictōem anhelitus ⁊ alteratōem ordinis eius donec quasi quiescat illud subito ⁊ accidit in capite illud qđ accidit . ¶ Et similiter vt eueniat ꝑfunditas somni . ¶ Et pl'imũ hoꝝ fit cũ exitura in radice auris . Et siml'r si ꝑseuerauerit exuberatio guideȝ ⁊ pulsatio tempoꝝ ⁊ rubedo in facie firma que non separatur .

Signa ꝑmutatōis ad egritudinē aliã . C. xv .

Q Um videris egritudinē acutam fieri fortem apud declinationem tunc scias ꝙ ipsa tendit ad chronicam .

Signa ꝙ crisis erit cum exitura . C. xvi .

Q Uando virtus est sana ⁊ signa sunt bona ⁊ est subtilitas vrine tp̄e longo tunc illđ est de illis que indicãt exituraȝ ⁊ vbi est egritudo materiei in qua est caliditas . Et siml'r qñ meliorat̄ infirmus absqȝ crisi apparẽte īmo ꝯm semitã ꝑmutatōis deinde vides ambas arterias tẽporis vehemẽtis dilatatiōis pl'ime ꝑcussionis que forsitan non quiescũt ⁊ uides colorē pallidũ ⁊ anhelitũ frequẽtē ⁊ fortasse vides tussim siccã tunc ille qui habet hoc est preparatus exiture in iuncturis suis . ¶ Et mẽbꝝ qđ in infirmo plus aꝑpriat̄ sudore est illud in quo expectat̄ exitura . ¶ Et tempus hyemis ⁊ etas senectutis ꝯm ꝙ diximus sunt de signis casus crisis cũ exitura īmo sunt de causis eius ⁊ sunt exiture facte tunc tarde suscipiẽtes digestionē vextñ reditiones eaꝝ in hyeme ⁊ senectute sunt minus ꝑpterea ꝙ facit illud esse necessariũ frigus ex quiete licet q̇dam dixerũt contrariũ istius sicut retulimus . Et qñ m'tuplicat̄ vrina aquosa qũ ascendit febris significat dolorem accidentē inferiori ꝑti corpis . ¶ Et de signis fortibus ꝙ crisis erit cũ exitura est tarditas crisium aliaꝝ ⁊ ꝑlongatio infirmitatis vsqȝ ad tempus qđ est post viginti . ¶ Et qũ in huiusmōi egritudine longa accidunt dolores subito in quibusdã locis tunc expecta exiturã ⁊ in febribus tertiaīs qñ non fit fluxus vrine sensibil' neqȝ fluxus sanguinis nariũ neqȝ fluxus ventris tunc expecta exiturã iũcturaꝝ ꝑprie in die cretico . ¶ Et de signis fortibus ꝙ illa crisis tarda non erit cõpleta cũ tarditate sua neqȝ rediens sunt signa alia . ¶ Et febres lassitudinales qñ non faciũt crisim in quarto cuȝ vrina spissa tunc expecta fluxum sanguis nariũ . Si auteȝ ꝑlongant̄ expecta exituras iuncturaꝝ que fatigate sunt aut ad ꝑtem mandibulaꝝ siue lassitudo sit ex exercitio aut ꝑ se ueniens . ¶ At vero exitura accidens in mandibulis in extensiua est plus qm̄ iuncturaꝝ labor non est vehemens neqȝ est in eis iuncturaꝝ attractio ⁊ fit febris ascensio ⁊ carnis mollis receptio . ¶ Qũ autē lassitudo est motiua est illud in iuncturis plus . ¶ Et multotiẽs quidē expectat̄ exiturã quã ipsius signa significãt ⁊ mingit qui habȝ eam vrinã plurimã grossaȝ albam ⁊ expellit̄ . ¶ Et si febres fuerint incipientes cũ rigore ⁊ desinentes cũ sudore raro fiet in eis exitura ⁊ ille sũt sicut tertiana ⁊ quartana nisi materia sit multa valde ¶ Et ad vltimum rigor rediens euacuat sua expulsione omni die materiã pl'imã . Quare raro superfluit ī eis exiture aliquid: hoc ergo contingit qũ rigor est solus qualiter ergo erit cũ sudore . ¶ Et fluxus vrie grosse iteꝝ minorat̄ cũ exitura ⁊ exiture q̄ sunt in chronica longa ꝯm pl'm sunt in mẽbris inferioribꝰ Et in illis que sunt magis acute in mẽbris superioribus ⁊ in medijs in vtrisqȝ lateribꝰ ⁊ in lethargia ⁊ de exituris radicis auris . ¶ Et exiture iste multotiens accidunt crisi cõplete . ¶ Et ꝑipneumonia m'totiens facit crisim cũ exituris iuncturaꝝ .

Judicia de huiusmodi exituris . C. xvij .

Q Uecũqȝ de istis exituris eueniũt ⁊ occultant̄ absqȝ maturatōe eaꝝ dispositō nõ caret duabus rebus aut vt redeat maior ꝙ̄ fuit aut vt redeat egritudo aut expellatur materia ad iũcturas aut ad mẽbra dolorosa aut fessa aut debilia . ¶ Et melior istaꝝ exituraꝝ est illa que facit incurrere leuitatem ⁊ est post maturitateȝ et est

vehemẽtis declinatiõis ad exteriora ⁊ est longinq̃ a mẽbris nobilibus . ¶ Et q̃ꝺcunq; istoꝝ apatum est leue cedens manui qñ supponitur est mĩoris malitie q̃ duꝝ acutũ vextñ est tardius qm̃ est frigidius ⁊ eius quidẽ malitia non minorat nisi quia ei non associat vehemẽs dolor . ¶ At si cũ huiusmõi remanz febris ⁊ non resoluit facit collectionẽ post sexaginta ⁊ qꝺ est infra ista inter sexaginta ⁊ viginti . ¶ Et exiture minoris malitie sunt qñ membrũ ad qꝺ declinat est inferius ⁊ est preter hoc qꝺ est ex generatõe sua inferius ignobile ampli loci capiens totã materiã . Nam si non capit eam accidet ex reditu eius ꝑo ad loca in quibus penetrauerat illꝺ qꝺ accidit eis qñ ea redire facit medicus stolidus cũ infrigidatõe ⁊ refrenatõe ad locũ a quo uenit ⁊ iam augmẽtata est malitia ex eo qꝺ supuenit ei de constrictõe ⁊ reditiõe ⁊ recepit . ¶ Et de deterioribus exituris creticis est que ad interiora est ⁊ interius . ¶ Veruz de locis magis aptis exiture est ille qui est debilis aut cũ quo est egritudo ⁊ ꝓprie in inferioribus qui appꝓpriati sunt multitudini cursus sudoris ab eis . ¶ Et exiture meliores ⁊ longiquiores ad hoc vt sequat eas reciduatõ sunt q̃ apiunt sicut ille que de eis remanẽt sunt magis significatiue reciduationis .

Signa euentus spasmi in pueris . C. xviij.

QUm in eis mltiplicat timor in somno et constringunt eoꝝ nature ⁊ mltiplicat ipsoꝝ fletus ⁊ cõuertunt eoꝝ colores ad uiriditatẽ ⁊ rubedinẽ ⁊ tenebrositatez vt in senibus tunc expectat spasmus . Et illud fit vsq; ad nouem annos ⁊ q̃to fuerint puiores erit illud plus . ¶ In adolescẽtibus vero qñ torquent eoꝝ occuli in febre acuta ⁊ mltiplicat ipsoꝝ palpitatio ⁊ torquent eoꝝ colla ⁊ ipsoꝝ facies ⁊ multiplicat cõfricatõ dentiũ eoꝝ tunc iudica euentũ spasmi . ¶ Et mltotiens q̇dem ꝓlongant dolores colli ⁊ grauitas in capite cũ febre ⁊ sine febre . ¶ Qñq; fuerit apostema calidũ accidet spasmus aut vomitus vt flos eris ⁊ proprie qñ fuerit in ptibus stomachi .

Signa casus rigoris . C. xix .

QUm vides in febre acuta signa salutis et signa crisis bone ⁊ minorat vrina tũc scias q̧ accidet rigor cũ quo eueniet crisis nisi fuerit fluxus ventris transiẽs equalitatẽ : equal vero non repellit rigorẽ qui expectat ⁊ mltotiens sequitur ipsum sudor nam in egritudinibus acutis incensiuis rigorẽ antecedit sudor .

Signa significantia crisim bonam . C. xx.

SCias q̧ melius signoꝝ crisis bone est vt sit cõpleta . ¶ Deinde fiat in aliquo dieꝝ crisis laudabilis quos ego dicã . Et iaz indicauit eũ aliquis dieꝝ indicatõis ei ꝓportionalis . Et est cũ euacuatiõe non cũ pmutatiõe ⁊ exitura . Et euacuatõ cum qua fit humoris facientis egritudinẽ in pte ꝓportionali ⁊ tollerat cũ facilitate . Et qñq; facit spare bonitatẽ crisis natura egritudinis in spẽ sua sicut tertiana ⁊ causon qñ inuenit crisis ꝓportionalis aut sue dispositões sicut ille in quibus currũt res virtutis ⁊ pulsus fm q̧ oportet ⁊ dispositio virtutis ⁊ dispositio pulsus in horis signorũ prauoꝝ qñ est fortis ⁊ rarus ⁊ ꝓprie qñ addit eius virtus ⁊ minorat eius diuersitas ⁊ equat tunc est ꝑpendicularis ⁊ sustentatõ sup quã incedendũ est ⁊ illius cõplementũ est aduentus tranquillitatis ⁊ leuitatis . ¶ Et scias q̧ signa mala qñ aggregant ⁊ est dies creticus tunc spes est verior ⁊ fortior q̃ vt sit econtrario oportz ergo ut initatur sup illꝺ . Et mltotiens quidẽ magnificant signa timorosa et videt pulsus sanari ⁊ equari ⁊ fortis fieri . ¶ Et scias q̧ infirmus bonoꝝ humoꝝ qñ egrotat ⁊ apparet digestio in vrina eius in primis qñ egrotat tũc sis securus . ¶ Et quotiens apparent in eo signa timorosa tunc sanatio in ipsa magis debet esse quoniam crisis est ꝓpinquior .

Signa significãtia crisim malam . C. xxi .

IPsoꝝ radices ⁊ principia sunt vt sint contraria signis bonis predictis . Et illud est sicut sit motus crisis ante statũ ⁊ digestionem qꝺ Hip . noiauit ꝓcessionẽ vie ⁊ tu iam sciuisti causam in malitia eius ⁊ vt sit in die non cretico . ¶ Et vt pulsus sit cũ eo ad casum ⁊ puitatez tendens . ¶ Et scias q̧ signa crisis qñ veniunt ante statũ ⁊ digestionẽ ⁊ antecedit ea euacuatõ mlta tũc non decipiaris per eã naz illud est ꝓpter mltitudinẽ eius ⁊ est expulsio a pigritia ul debilitate absq; regimĩe sicut leuitas quã inuenit eger absq; euacuatõe manifesta est ex eis in quibus non est habẽda fiducia . nam illa quies materiei non est ꝓpter bonitatẽ eius imo multotiẽs digerit ⁊ pigra fit natã in expulsione eius .

Iudicia de iudicijs signoruz significantium crisim malam . C. xxij .

QUando aggregant signa malã priuatiõis digestiõis aut alteratõis ab eo qꝺ oportz aut alicuius alterius de signis malis iudica ex eis q̧ infirmꝰ morit : hora ergo iudicij ꝫ uelocitatẽ ⁊ tarditatẽ est ex eo qꝺ scitur de dispositione causaꝝ antecedentiũ crisim de illis quas diximus sicut hoc qm̃ qñ sunt signa mala ⁊ est sedimẽ nigꝝ ⁊ alia ⁊ illꝺ est in quarta tunc mors est in septimo aut in sexto si necessarium faciunt cause predicte post ipsa .

Signa digestionis ⁊ eius iudicia . C. xxiij .

DIgestio cognoscit ex vrina ⁊ hoc iam est expositũ in loco suo . ¶ Et oportz vt nõ confidas ꝑ vehemẽtiaz tincture urine qñ non fuerit sedimẽ illud enim non est ꝓpter digestionẽ . ¶ Et priuatõ digestionis in substantia magis nocibilis est q̃ in colore : ꝑ substantiã eniz ꝑ̃patur mã ad difficultatẽ expulsionis ⁊ facilitatẽ eius . ¶ Et qñ apparent signa digestionis cũ principio egritudinis tunc egritudo est salua neq; est ambiguitas in ea ⁊ si tardant non oportet vt sit semp cũ timore : fortasse enim est longa ⁊ non est in ea timor ⁊ est necessariũ vt sit longa . ¶ Et quotiens est crisis bona tunc iam digestio facta est . ¶ Sed non quotiẽs digerit est crisis imo qñq; egritudo cõsumit cũ resolõne . ¶ Et scias q̧ non fit febris sublimatõ cuz apparitõe digestionis sicut non fit cum digestione apatis dolor vehemẽs ⁊ qñ tardat digestio ⁊ vides accidentia bona ⁊ virtutem fixam tunc expecta eam .

Iudicia de signis absolute . C. xxiiij .

NOn omnis alteratio subito facta in color aut tactu est mala . Immo est significans

bonitatē magnā ⁊ crisim vtilez imo consideretur cū hoc dispositō corpis post illā. Nam qđcunqꝫ signoꝝ arefactōis in forma ⁊ facie ⁊ extremitatibus accidit causa uigilie ⁊ laboris ⁊ exercitij ⁊ fluxꝰ uētris est saluū ⁊ redit ad salutē in duobus diebꝰ aut tribus. ¶ Et quodcūqꝫ est causa adustionis ⁊ casus virtutis est malum.

Narratio signoꝝ bonoꝝ. C. xxv.

Signa bona sunt tollerantia egritudinis et firmitudo virtutis ⁊ forme cuz ea. ¶ Et si accidentia eius fortiora fiant ⁊ virtus pulsus ⁊ eiꝰ fortitudo ⁊ eius ordinatō ⁊ apparitio signoꝝ digestionis ⁊ vtilitas crisis ⁊ bonitas signorum eius ⁊ leuitas repitur post euacuatōem ⁊ redit pulsus cū ea ad bonitatē ⁊ horripilatio accidens post euacuatōem de signis sunt bonis. Significant enim erradicatōem caloris ⁊ succedit frigus cū erradicatōe materiei. ¶ Et melius hoc est ut sit euacuatio humoris impediētis cū facilitate ⁊ ſm rectitudinē. ¶ Et scias ꝙ fixio virtutis cū signis malis necessariā facit spem ⁊ simlr̄ fixio ratōis ⁊ bonitas anhelitus ⁊ facilitas tollerantie eius qđ accidit super eū de dispositōibus timorosis extraneis ¶ Et inuentio leuitatis post somnū est bona. Et de sigis bonis est anhelitus bonus facilis. Et de signis boīs est appeti tus cū equalitate ⁊ bonitas receptōis cibi ⁊ eius fames ⁊ eius vtilitas. Et de signis bonis optimis naturalibus est situs iacendi naturalis ⁊ somnus naturalis ⁊ equalitas caliditatis in mēbris corporis. Et scias ꝙ signa bona cū salute virtutis significant sanitatē festinā ⁊ cū debilitate eius significant sanitatem tardam.

Judicia signoꝝ maloꝝ. C. xxvi.

Scias ꝙ signa mala que sūt in summo malitie indicāt mortē. ¶ Qđ si virtus fuerit fortis ꝓlongāt egritudo deinde interficit egꝝ ⁊ si fuerit debilis interficit absqꝫ ꝓlongatione. Et mltotiens quidē apparēt signa mortifera in diebus malis deinde accidit crisis bona ⁊ permutatio materiei ad mēbꝝ ⁊ fit sanitas. Et oportet vt confidas in signis bonis apud statuz ⁊ vt timeas mortalia qū incipiūt ⁊ non iudices p ea iterū dū non vides virtutē cadere. ¶ Casus enim virtutis solus est signū malū. ¶ Amplius oportet vt tu cōsideres in egritudinibꝰ acutis quaꝝ principiū est ex mēbro adiuuāte sicut pectus cū pleuresi qđ est de dispōibus illius mēbri ipse enim significatie magis sunt ꝙ dispōes mēbri alterius nam digestio sputi in pleuresi est magis significatiā salutis ꝙ digestio aque. ¶ Et necessariū quidē est medico physionomico qū uidet in facie ⁊ oculo ⁊ alijs formam malaz non naturalē ⁊ ſm plm̄ vt cognoscat in primis an sit illud naturale ſm illud indiuiduū ⁊ iudiciū ⁊ non iudicet temere in pulsu etiaz. ¶ Et iteꝝ vt cognoscat an illud sit ex egritudine aut ex causa primitiua fortasse enim eueniet verbig̃. sup linguaz tinctura mala ⁊ aspites supflua ꝓpter comestionē rei facientis illud non ꝓpter egritudinem.

Narratio signoꝝ malorum. C. xxvij.

Signa mala diuersificant ſm vnānquāqꝫ opatōem ⁊ vnūquodqꝫ membꝝ ⁊ fortasse dicemus illud cū distinctione.

Signa mala pēdētia ex forma et colorē. C. xxviij.

Qum forma viui ē sicut forma mortui nō ꝓpter vigiliam neqꝫ ꝓpter famem neqꝫ ꝓpter euacuatōem tunc est signū maluz. Et facies que similāt faciei mortui ⁊ diuersificatur a faciebus sanoꝝ est illa cuius oculi ꝓfundant ⁊ acuitur nasus ⁊ planant tempora ⁊ cōtrahunt ⁊ infrigidatur auris eius ⁊ inuersāt pulpa eius ⁊ tendit cutis ipsius ⁊ obfuscāt color eius ⁊ denigrāt ⁊ fit viridis ⁊ eleuāt sup eam cinereitas vel pilositas ⁊ ꝓprie qñ est sicut cinereitas cotti carminati est signū mortis festine. ¶ Et scias ꝙ quando infirmant sani pauce infirmitatis significat timorē. ¶ Et illud qđ est de hac alteratōe ꝓpter causas que sunt ꝑter egritudinē redit velociter ad dispositōem natalez ⁊ si non in breuiori tpe saltem in die ⁊ nocte. Aliđ vero cuius causa est egritudo ⁊ est illud cuius signū est malū non redit ad rectificatiōem cū facilitate. Licet primū qđ est causa famis ⁊ euacuatiōis ⁊ vigilie ⁊ eius qđ dictū est cū eis non est bonum iteꝝ veꝝ tamen est sanius alio ¶ Si autē accidit illud in egritudinibus acutis est maluz ⁊ significat ꝙ egritudo vincet ⁊ cuz hoc est sanius ꝙ illud qđ fit in egritndinibus acutis cā egritudinis non causā illoꝝ cōpariū. ¶ Et ꝓpter illud oportz vt cognoscāt differentia inter illud qđ apparet de signis tornatilitatis ⁊ alteratōis coloris cā corruptōis egritudinis aut causa vigilie aut euacuatōis cū qua nō est plm̄ malum. ¶ Et ꝓpter illud dicimus illud in oculo de illo est si causa fuerit eius vigilia qđ accidit cū eis grauitas in palpebris ⁊ declinatō ad profunditatē somni ⁊ spissitudo vehemēs pulsus ⁊ antecessio vigilie impediētis. ¶ Et in illo cuiꝰ causa est fluxus ventris inuenit fluxus ventris ꝓcessisse ⁊ supfluisse. ¶ Et in illo qđ est ex fame inuenit illud accidere gradatim non subito. ¶ Et de illis q̄ magis affirmāt ꝙ est ex egritudine est defectus illaꝝ causaꝝ ⁊ vehemētia acuitatis febris ⁊ sensibilitas reꝝ q̄ sunt sicut scintille offendētes manū apđ tactum. ¶ Et citrinitas coloris subito est signum non bonū. Et denigratō eius subito est signū malū Et deterius omnibus illis est niger color ⁊ ipsius plm̄ est ex morte innati caloris ⁊ tenebrositas seq̄t ipsuz ⁊ citrinitas nō est bona sed est magis salua. Et qm̄ quandoqꝫ fit a caliditate non est tota a frigiditate ⁊ fortasse est a vigilia aut a fame aut a dolore ⁊ est salua. ¶ Et si acciderint in fronte ⁊ naso rami non est signum malum.

Signa sumpta ex dolore capitis. C. xxix.

Quando dolor capitis ꝑseuerat ⁊ virtus ē debilis ⁊ egritudo acuta ⁊ sunt illic signa mala tunc egritudo est mortalis. ¶ Et si non fuerit tunc expecta vsqꝫ ad septimū fluxū sanguis nariū ⁊ post septimū aliquid currere ex naso aut aure. Qđ si ꝑseuerauerit vsqꝫ ad vigesimum raro erit tunc resolutio eius p fluxū sanguīs nariuz sed aut p saniem currentē ex naribus aut aure aut per exiturā ⁊ ꝓprie inferius. ¶ Et plm̄ quidē incipit dolor capitis a principio egritudinis ⁊ fit fortis sup eam in quarto ⁊ quinto deinde erradicāt in septimo. ¶ Et plm̄ quidē inceptōis eius est in tertio ⁊ fit difficilis in quinto ⁊ erradicāt in septimo ⁊ vndecimo. ¶ Quidā vero dixerūt ꝙ ratio est ut

sit in decimo qm̄ decimus est septimus tertij sed ip
se non est dies creticus. Et hic sermo apud me non
est aliquid. Compatio eniȝ non est fm̄ hoc genus:
⁊ si īcipit in quinto erradicatur ī quartodecio si res
currit fm̄ ꝙ oꝫ. ¶ Et plurimū quideȝ quod accidit
de hoc dolore capitis accidit in tertians.

Signa sumpta ex pte stomachi. C. xxx.

Singultus in egritudinibus acutis malus ⁊
ꝓprie post fluxū ventris ⁊ simlr̄ inflatio
in stomacho. ¶ Et pulsus cordis stoma-
chalis cū caliditate febris est malus.

Signa mala ex membris anhelitus. C. xxxi.

Anhelitus frigidus in egritudinibus acu-
tis malus: significat enim morte innati et
simlr̄ diuersus malus. ¶ Et anhelitus si
milis anhelitui flentis intersectus qui attrahit aerē
⁊ est anhelitus factus ꝓpter ꝑmistionē rōnis ē ma
lus. ¶ Et ille qui est ꝓpter apa in ptibus pectoris
est deterior. ¶ Et illoꝝ qui morti p̄sentes fiūt uē
tres crescunt ⁊ consequentes fiunt eoꝝ anhelitus ⁊
anhelant alte.

Signa mala ex parte sensus. C. xxxij.

Si non videt infirmus ⁊ non audit est si-
gnum maluȝ. ¶ Et si fugit a vocibus et
odoribus ⁊ coloribus habentibus forti-
tudineȝ est signum malum significans debilitatem
spiritus animalis.

Signa facta in oculo. C. xxxiij.

Profundatio oculi ⁊ contractio ipsius uel
concauatio non causa fluxus ventris ⁊ vi
gilie ⁊ famis est signū non bonuȝ ⁊ tene-
brositas albedinis oculi ⁊ eius rubificatio tendens
ad colorē pauonis aut celestem est signū malū. Et
ꝑuitas vnius duoꝝ oculoꝝ in egritudinibus acutis
⁊ phrenesi ⁊ silibus est mala valde. ¶ Et si non
videt infirmus aliquid est signū mortiferꝝ ⁊ tortu
ositas oculi ⁊ ipsius strabositas in febre acuta est si
gnū malum valde. ¶ Et si hec tortuositas fuerit
ex spasmo ꝓprio lacerto oculi tantū absq̄ nocumē
to in cerebro tunc signū illd̄ est ꝙ non est ꝑmistio
rationis ⁊ similia. ¶ Signa autē sumpta ex eo qd̄
videt et splendore sunt qm̄ splendor niger signi-
ficat vomitū plus ⁊ declinatōem sanguis ad supio
ra et sigt̄ vnunquodq̄ signoꝝ alioruȝ. ¶ Et curs⁹
lachryme absq̄ voluntate ⁊ ꝓprie ex vno oculo ē
signū malū nisi sit signū crisis ⁊ sanitatis ⁊ significēt
ipsam alia signa fluxus sanguinis nariū cū incolumi
tate signoꝝ alioꝝ ⁊ considera ex lachrymis ꝑuitatē
⁊ multitudinē ⁊ subtilitatē ⁊ grossitiē ⁊ calorem et
frigus ⁊ exitū cū voluntate aut sine volūtate. Et
fugere lumen est signū non bonū. ¶ Si autē ve-
hemēs sit amor tenebre tunc est mortale nisi sit ue
hementia ⁊ dolor. Qd̄ si non fuerit tunc est ꝓpter
casuȝ virtutis spūs aīalis. ¶ Et intuitus stās absq̄
palpitatōe ⁊ motu est malus ⁊ mltitudo aggrega-
tionis lippitudinis ita ꝙ aliquid eius post aliquid ē
mala. Et lippitudo sicca valde. Et huiusmōi q̇deȝ
lippitudo generat̄ ꝓpter pigritiā virtutis oculi in
nate in maturando materiā. ¶ Et simlr̄ sentit cuȝ
plīmo eius ꝑ exuberatōem rei veniētis ad oculuȝ
que conat̄ exire. ¶ Et non licet vt dicat̄ ꝙ illd̄ sit
ꝓpter multitudinē humiditatū venientiū ad oculū
ꝓpterea ꝙ pigra sit natura in digerēdo eas quoniā
oculus in hac dispositōe est siccus ꝓfundus ⁊ signa
siccitatis manifesta ⁊ similiter siccitas lippitudinis
velox.

Signa proportionalia istis. C. xxxiiij.

Si aggregat̄ sup pupillā qd̄ est aperta ali-
qd̄ sicut tela aranee deinde recedit ad pal
pebraȝ ⁊ sit lippitudo ⁊ non cessat esse sic
est signū ꝓpinquitatis mortis ¶ Et vehementia
rubedinis oculi ⁊ ꝑmanentia eius ita in acuitate fe
bris est mala ⁊ significās apā cerebri calidū ⁊ ī ore
stomachi. ¶ Et ꝑmutatio eius ad coloreȝ pauonis
⁊ celestē est deterior. ¶ Et aptio oculi iteꝝ ⁊ mlti
tudo splendoris est significatō mala ⁊ fortasse ē pp
materias calidas multas ⁊ apata in ptibus cerebri
Et si remanet palpebra in somno apta absq̄ consue
tudine est signū non bonū ⁊ siccitas palpebraꝝ ē si
gnū malū. ¶ Et si remanet oculus in vigilia aptus
⁊ apꝓximatur ei digitus ⁊ non palpitat est signifi-
catio mortis. ¶ Et vehemētia aptionis oculi iteꝝ
cū alienatōe ⁊ debilitate est mortal̄. ¶ Et dicit̄ ꝙ
ille sub cuius oculis apparet pustula sicut lens alba
moritur in die decimo ⁊ apparet in eo desiderium
dulcedinis.

Signa sumpta ex parte nasi. C. xxxv.

Tortuositas nasi mala ⁊ significat propin-
quitatē mortis causa eniȝ in ea est spasm⁹
malus mortal̄. ¶ Et applanatio eius iteꝝ
est mala ⁊ esse contentus in attractōe aeris naso et
naribus est malū. ¶ Et si inuenis ex anhelitu eius
odorem piscis aut butyri aut luti est malū ⁊ distilla
tio aque citrine ex naso in febribus acutis fortasse
est significatio propinquitatis mortis. ¶ Et si non
sternutat cū obtarmicis est significatō mortis ⁊ de
structio sensus simlr̄. Et si non facit ei fluere san-
guinē ꝑcussio ⁊ rascatio ⁊ si infirmus assidue mittit
digitū suū ad nasuȝ suū quasi mūdificat ipsuȝ absq̄
causa est signum non bonū ⁊ exitus aque per nasuȝ
est malum.

Signa sumpta ex parte auris. C. xxxvi.

Exiccatio pulpe auris ⁊ eius inuersatio et
contractō extremitatis est signū malū ⁊ di
cit̄ ꝙ qū sordes auris dulcescit est signum
malū apud Gal̄. mortale apud primos. ¶ Aduētus
doloris in aure cū febre acuta est timorosus est eni
mortal̄ nisi currat aliquid ⁊ quiescat ⁊ illud in seni
bus. In iuuenibus vero cōtingit ꝙ moriunt̄ anq̄
saniem faciat ꝓpter vehementiam sensuū eoꝝ.

Signa sumpta ex parte dentiuȝ. C. xxxvij.

Commotio dentium in febribus acutis ⁊
quasi ille cui⁹ sunt comedat aliquid signū
est non bonū. Dicit̄ ꝙ ille cui⁹ dētes coo
piunt̄ in febribus uiscositatibus significat ꝙ febris
eius sit vehemēs significat eni caliditatē vehemē-
tem ⁊ materiā viscosam tarde resolōnis. ¶ Quȝ
accidit infirmis oī hora vt mūdificēt dentes absq̄
consuetudine q̄ currit est signatio non bona. Stri-
dor dentiū ⁊ cōmotio eoꝝ absq̄ consuetudine for
tasse indicat maniā ⁊ si mania non accidit deinde ac
cidat significat illud ꝑnitiē nisi in illo qui assuetus ē
eo ꝓpter debilitatē cordis eius tunc strident dētes
eius ex qualibet causa ⁊ viriditas dualium est si-
gnum malum.

Signa sumpta ex parte lingue ⁊ oris ⁊ que sequū tur ea. C. xxxviij.

Denigratio lingue in egritudinibus acutis est signū ad malitiā decliue. ¶ Et exiccatio eius oris ⁊ salue non sunt bone et qñq; exiccat̄ in primis deinde exaspat̄ cū statu deinde denigrat̄ est mortale ⁊ ꝓpe in quartodecīo. Et scias ꝙ vehemētia fetoris oris in egritudibus acutis est significatio mortal' qm̄ significat corruptionē humoꝝ omniū. ¶ Subleuatio vnius duoꝝ labioꝝ in febribus acutis est malū. Scissio labioꝝ in febribus acutis significat supfluitatē inflātionis ⁊ contractio eoꝝ ⁊ frigus ipoꝝ est malū si remanꝫ os apertū in egritudinib⁹ acutis est significatō mala supfluitas siccitatis lingue est signū non bonum Dicit̄ ꝙ qñ exuberat sup linguā in febre acuta sicut cicer niger ⁊ sicut granū alkerua tunc mors est ꝓxima ⁊ accidit ei desideriū reꝝ calidaꝝ. ¶ Aspitas lingue ⁊ siccitas eius est significatio phrenesis. Et considera in aspitate lingue ⁊ alteratōe coloris eius consideratōe supflua ne sit causa eius res tingens. ¶ Et scias ꝙ non tingit̄ lingua ab omni humore domināte ī omni dispōe donec ꝑuenerit ad eam cū substātia sua aut ꝑ vicinitatē aliquoꝝ mēbroꝝ cōmunicantium.

Signa sumpta ex radice lingue ⁊ gutture et meri C. xxxix.

Prefocatio subito facta non in die crisis ē signū malū. ¶ Et prefocatō sine spuma est leuior: spuma enī non fit nisi qū cor iam ad tantā ꝑuenerit calefactōem ꝙ destruunt̄ ei opatōes pulmonis ⁊ diaphragmatis quare non potest facere vt redeat anhelitus cū equalitate. ¶ Et istud non fit apāte non existente in gutture nisi ꝓpter rem magnā. ¶ Et ml'totiēs quidē fit imo pl'm cā cerebri. ¶ Et ad vltimū qñ accidūt in febre forti p̄focatiōes praue tunc iam aduenit mors qm̄ cor eget causa vehemētie caliditatis anhelitu pl'imo sꝫ via eius iam est oppilata quāobrē inflāmat̄ cor et supfluit malitia compl'onis eius quare non tollerat vitā. ¶ Et sil'r cōtorsio colli cū ꝓhibitōe deglutitionis illud enim aut fit ꝓpter remotōem spondil' aut ꝓpter vehemētiam siccitatis ⁊ neq; aliquid est deterius eis ambabus cū febre iteꝝ. ¶ Et si non pōt fieri deglutitio nisi cum labore est significatio mala ⁊ siml'r si reiicit cū aqua ⁊ egredit̄ ꝑ nasum ⁊ siml'r qñ strangulat̄ cum ea in omni hora est significatio non bona.

Signa mala sumpta ex parte venaꝝ. C. xl.

Dixit hippo. quando apparent vene ꝑue apud frontem ⁊ palpebrā est malum.

Signa mala sumpta ex mollificatione corporis et malitia resupinatōis ⁊ debilitate. C. xli.

Mollificatio corpis ⁊ malitia resupinatōis ⁊ debilitas qñq; fiunt causa ml'titudinis hūoꝝ grossoꝝ in visceribus. ¶ Et qñq; fiūt ꝓpter siccitatē corpis ⁊ paucitatē hūoꝝ ⁊ qñq; fiunt ꝓpter supfluitatē debilitatis virtutis in lacertis ⁊ non est sigtio distinguēs inter ea essentia corporis grossi aut macri sicut quidā existimauerunt. Et ml'totiens quidē sunt uiscera plena hūiditatib⁹ ⁊ corpus est extenuatū ⁊ multotiēs debilitant̄ virtutes in lacertis ⁊ corpus est pingue imo signa alia sunt que dicta sunt in locis aliis.

Signa mala ꝓpter formam iacendi. C. xlij.

Resupinatio super lectū non s'm formam consuetā imo s'm ꝑmistionē ⁊ exitū a cōsuetudine est malū signū maxime qū infirmus p̄cipitat̄ ad stratū suuꝫ paulatī quotiēs eq̄s eū ⁊ prepas ipm̄ p̄paratōe bona cōuertit̄ sup dorsuꝫ suū ⁊ diligit discoopire extrema ⁊ ꝓiicit ea ꝓiectōe non naturali absq; caliditate valde manifesta est ergo causa angustia magna. ¶ Et oportꝫ ut tu attendas in hoc etiā rem vnā fortasse enim hō est pinguis grauis corpis velocis mollificatōis diligens in dispositiōe sanitatis vt iaceat omni hora s'm hanc formā aut est ꝓhibens dolor preter resupinatōem illud eniꝫ iteꝝ est ex eo cū quo non magnificat̄ timor. ¶ Omnis p̄paratio non consueta de resupinatōe ⁊ tensione ⁊ reliquis quā non fecit in dispositōe salutis est in egritudinibus acutis mala. ¶ Et scias ꝙ amor resupinatōis aut est ꝓpter multitudinē humoꝝ in visceribus aut ꝓpter siccitatē ⁊ resolutōem humoꝝ acutoꝝ quare debilitat̄ lacertos aut ꝓpter debilitatē que accidit lacertis ex parte alia ⁊ si non potest iacere ⁊ resupinari ⁊ vti aliis positōibus imo desiderat sedere est significatio mala ⁊ pl'm eius ꝓpterea ꝙ anhelit⁹ fit difficil' qū iacet ꝓpter apāta ⁊ nocumēta in mēbris anhelitus in quibus scita est dispositō ex eo qd̄ p̄teriit. Et si diligit fugere ab hominibus ⁊ cōuerti ad parietē est signū non bonū. ¶ Et declinatio in somno sup ventrē absq; consuetudine est malū aut eniꝫ ē a ꝑmistione ratōis aut a lesione in ventre ⁊ iacere humidū est laudabile ⁊ illō est qū iūcture egri sūt recipientes plicatōem velociter.

Signa sumpta ex cute. C. xliij.

Qum desiccat̄ cutis ita ꝙ qñ extendis eaꝫ non redit ad locū suū tunc illud est sigtio mala. ¶ Exitus vaporis calidi ex cute cū anhelitu frigido est significatō ꝑnitiosa ⁊ nō fit nisi quia caliditas cordis finita est.

Signa accepta ex ventre ⁊ ptib⁹ hypocondrioꝝ. C. xliiij.

Inflatio ventris in egritudinibus acutis ⁊ paucitas cōplicatōis eius ⁊ ꝓprie qū illic est solutio ventris est signū mortis p̄cipue qñ apparꝫ in eo pustula ampla coloris fusci. Tensio hypocōdrioꝝ ⁊ essentia vnius duoꝝ lateꝝ magis augmētata q̄ alterius ⁊ siml'r essentia omis lateris augmētatior omni latere qd̄ est ei simile in eminētia ⁊ depressione ⁊ sil'r in lenitate tact⁹ ⁊ duritie. ¶ Quando inflatur mirac non a ventositate ⁊ siccitate tunc intra ipsuꝫ est apā cū quo non ē nisi dolor. ¶ Et obfuscatio ⁊ tensio hypocōdriorū si est cū dolore tunc materia declinat ad inferiora et si est absq; dolore tunc materia decliuis est ad superiora.

Signa sumpta ex ano. C. xlv.

Exitus ani in febribus acutis per se ipsum est significatio mala.

Signa sumpta ex virga ⁊ testiculis. C. xlvi.

Lenitas testiculoꝝ est signū malū ⁊ siml'r exuberatō amboꝝ in egritudinibus acutis. Contractio testiculoꝝ ⁊ virge significat mortē innati aut dolorē vehemētē. Pollutō

in principio egritudinis significat longitudinē ⁊ est in postremo egritudinis laudabilior.

Signa sumpta ex matricibus. C. xlvij.

Exitus matricis mlieris ⁊ vulue in febre acuta est signum malum.

Signa sumpta ex pte extremitatum. C. xlviij.

De eis sunt ex pte qualitatis eaꝝ sicut frigus extremitatū cū caliditate febris acute ⁊ fixione ei⁹ ⁊ non erradicat̄ est signū non bonū. Cum chronica vero non est illud horribile. ¶ Et causa eius in febrib⁹ acutis est apa magnū in concauitate ventris aut submersio caliditatis innate aut aduentus sincopis ⁊ resolonis. ¶ Et fortior significatio frigoris extremitatū in febribus acutis sup morte est que est frigoris accidētis eius in principio egritudinis. ¶ Et simlr qū ē frigus cū quo non calefit ⁊ hoc totū significat fugam sanguinis totius ad interiora ꝓpter apa. ¶ Obfuscatio digitoꝝ manuū ⁊ pedū ⁊ vnguiū eoꝝ est signū mortale. Rubedo extremitatū ⁊ eaꝝ alteratō subito magis pnitiosū est q̄ eaꝝ obfuscatō. ¶ Si autē inuenit grauitas tunc iaꝫ apꝓpinquat qm̄ grauitas significat debilitatē virtutis aialis ⁊ obfuscatio significat debilitatē caliditatis innate ⁊ rubedo significat corruptōem ⁊ dñiuꝫ humoꝝ. Et nigredo melior est q̄ obfuscatio ⁊ rubedo. ¶ Et cū h⁰ toto qū videris signa bona plīma non est longinqū quin saluet̄ infirmus ⁊ casus extremitatū ei⁹ alterataꝝ ⁊ adustio extremitatū ⁊ cutis cū frigiditate ventris est signuꝫ mortis iteꝝ. ¶ Et ex eis ex pte situū eaꝝ sunt sicut spasm⁹ ⁊ ꝓprie post fluxū ventris est mortale. Alcuzez cū alienatōe ⁊ vehementia febris est significatio mortis.

Signa ex parte somni ⁊ vigilie. C. xlix.

Si somnus sit diurnus non nocturnus est signū non bonū. Et si non dormit in eis ambobus est deterius causa eni est corruptio cerebri qualitercūqꝫ sit. ¶ Et salubrior sōnus diurnus est qui est in principio eius ⁊ hoc totū in statu poxismoꝝ febris est deterius. ¶ In principio vero eius ⁊ mltotiens fit non nocet. ¶ Et ꝓfunditas somni cū debilitate pulsus est malū ē eni ꝓpter debilitatē virtutis non ꝓpter hūiditatē cerebri ⁊ ꝓprie qū est cū pmistione ratōis. Et qñꝫ est hoc a putrefactōe humoris frigidi. ¶ Somn⁹ augmētatus in nocte qui succedit pmistioni ratōis ⁊ assotiat̄ frigori extremitatū est malus sicut somnus cui succedit leuitas est bonus.

Signa mala sumpta ex actione manus. C. l.

Collectio paleaꝝ ⁊ puenire omni hora ad aliquid quasi colligat ex se aut ex pariete est signū malū. ¶ Et causa in eo est ex vaporibus qui eleuant̄ ad cerebꝝ ergo faciūt imaginari illō qō non est ꝓpter descensionē eoꝝ ad oculū ⁊ humiditatem albugineam.

Signa sumpta ex doloribus. C. li.

Dolor vehemēs in visceribus in febrib⁹ acutis est signū malū significat eni adustionē vehementē aut magnitudinē apatis aut exiturā. ¶ Quꝫ est in aliquo mēbroꝝ dolor vehemēs ⁊ sedat̄ subito quiete cōpleta absqꝫ causa tunc illud est malum.

Signa sumpta ex voce ⁊ loquela ⁊ silētio. C. lij.

Nox fortis valde est bona ⁊ loquelā ordinata est bona ⁊ contrariū illius est malū. Et taciturnitas plīma ꝓlixa sigt̄ fm plm inquietudinē aut mollificatōem lacertoꝝ lingue ⁊ epiglotis aut spasmū eoꝝ aut destructōem imaginatōis que est principiū sermonis ⁊ qū infirmus loquit̄ in crisi est bonū. ¶ Et ad vltimū taciturnitas verbosi significat causas inceptōis alguesgues aut aliquid de eis que dicta sunt. ¶ Et multitudo fmocionatōis in taciturno sigt̄ initiū alienatiōis et pmistionem rationis.

Signa sumpta ex ratōe. C. liij.

Alienatio cū motu ⁊ percussione in capite ⁊ nare est saluuꝫ. Et cum alguacre et apoplexia est mortalis.

Signa sumpta ex motibus. C. liiij.

Multitudo pmistionis ⁊ inquietudinis ē signū non bonū ⁊ significat mltitudinē vaporis eleuati ad caput ¶ Saltus infirmi omni hora ⁊ sessio eius est significatio mala ⁊ est ꝓpter angustiā aut ꝓpter pmistionē ratōis ⁊ constrictōem anhelitus ⁊ ꝑfocatōem ⁊ in pipneumonia deterior qm̄ plm eius est ꝓpter ꝑfocatiōem et cōstrictōeꝫ anhelitus licet sit pp causas alias iteꝝ. Et qū grauant̄ membra a motu etiaꝫ est sigtio mala. ¶ Et qñ obfuscant̄ vngues tunc mors est pñs ⁊ tremor est signū malū qū non sit crisis bona.

Signa sumpta ex existimatione. C. lv.

Qum est plurimus timor mortis tunc est timor.

Judicia sumpta ex saltu ⁊ alicibus. C. lvi.

Saltus ⁊ alices fiunt ꝓpterea q̄ natura mouet mēbra lacertosa ut expellat ex eis superfluitatē. ¶ Et dū mēbꝝ pmanet rarū ⁊ mā est pauca obediens non indiget illo īmo illō est ei necessariū ꝓpter cōtrariū eius ⁊ si fuerit cuꝫ pmutatōe ex calore ⁊ frigus p naturā tunc est signū non malū. ¶ Et sigt̄ mltotiens q̄ natura non potest facere resoloem nisi cū adiutorio uilloꝝ ꝓpter multitudinē materiei aut propter debilitatem virtutum.

Signa sumpta ex somnijs. C. lvij.

Multotiēs videt infirmus de genere illius quo fit crisis eius sicut videt habiturus crisim cū sudore q̄ ingreditur balneuꝫ ⁊ preparatur ei.

Signa sumpta ex appetitu. C. lviij.

Destructio appetit⁹ in egritudinib⁹ chronicis est malū. ¶ Et in egritudinib⁹ acutis etiā si est infra illud ⁊ ad summū sigt̄ humores corruptos aut mortē uirtutis aialis ⁊ naturalis. ¶ Et qū destruit̄ sitis in febribus adurētibus est significatio mala et ꝓprie cum nigredine lingue.

Judicia ⁊ significatōes icteritie. C. lix.

Icteritia ante septimū ⁊ ante digestioneꝫ est malū signū nisi succurrat ei fluxus vētris quēadmodū quidā existimauerūt ⁊ ē fm consideratōem. ¶ Et ad vltimū icteritia ante septimuꝫ non est laudabil. ¶ Et si fuerit icteritia post septimū tunc est iteꝝ non ita salubris dū non coniungunt̄ ei signa alia. Qō si accidat icteritia in

septio aut nono aut q̄rtodecio cū sigis laudabilibꝰ ⁊ absq; nocumento in ptibus epatis aut duritie et apate tunc est laudabilis. ¶ Et mltotiens quidem accidit ppter huiusmōi crisis cōpleta ⁊ sigt laudē ⁊ dispositōem leuitatis que repitur post ipsaȝ. Et sigt malitiā eius dispositō cōtrarij leuitatis. ¶ Et ex illis que significāt malitiā eius est vt sit cū icteritia fluxus vētris cholericus multus qui ebullit ⁊ exitus rez spumosaꝝ adurētium in huiusmōi eniȝ timet̄ de infirmo nisi succurrat ei fluxus ventris multus mūdificans aut sudor cōis ⁊ sit iam virtꝰ fortis tunc enim fit leuitas velociter.

Significatōes sumpte ex apatibus. C. lx.

QUm febris acuta puenit ad apata titillicoruȝ ⁊ extremitatū est deterius q̄ vt sint priꝰ illa apata deinde sequat̄ ea febris cā putredinis q̄uis illud etiā sit malū. ¶ Apata q̄ accidūt in radice auris ⁊ non maturant̄ cū saniositate sunt mala aut que non sequit̄ aliqua de euacuatōibus fortibus est signū malū. ¶ Et non oportȝ iterū ut fiducia habeat̄ in maturatōe qū accidit exita ⁊ reliqui humores sunt indigesti illud enim ē non sufficiens sicut ista etiā multotiens accidūt ⁊ existimat̄ iam declinatio ad esse ⁊ interficit. ¶ Omnis pustula ⁊ omne apa qd̄ apparet ⁊ postea redit est malū vextū qn̄q; significat fortitudineȝ nature et fortasse hec apparitio ⁊ pfundatō est cōsueta hōi alicui in natura sua quare non est significatio vehementis malitie.

Signa sumpta ex parte pustulaꝝ que similant̄ eis C. lxi.

PUstula ciceralis nigra in febribꝰ acutis ē mala valde. Et qn̄ in fine venit vel tardatur morit̄ ille qui eam habet in ho mltotiens. ¶ Conuersio vlceꝝ in corpe ad viriditatem ⁊ nigredinē ⁊ celestē colore aut citrinitateȝ est signū malū Et citrinitas est leuior eis. ¶ Dicit ꝙ si apparet sup genu infirmi aliq̄d nigꝝ sil'e vue nigre in cuius circuitu sit rubedo morit̄ cito. Qd̄ si ptendat̄ usq; ad diem q̄nquagesimū tūc signū mortis eius est ꝙ sudauit sudore frigido. ¶ Qn̄ apparet sup venā que est in gutture aliquid sil'e grano alkerua cū variola alba magna ⁊ accidit ei desiderīū reꝝ calidaꝝ morit̄ in vigesimo. ¶ Et nos qui dē iā diximus illud qd̄ accidit in lingua adolescētibus de pustulis mortiferis. ¶ Dicit si fuerit febris quelibȝ ⁊ apparuerit sup digitos vtriusq; manus simul apa nigꝝ sicut granū herbi cū dolor̄ vehemēti moriet̄ in quarto ⁊ accidet ei grauitas ⁊ pfunditas somni si autē natura cōstringat̄ cū hoc accidet pleuresis. ¶ Et qn̄q; constringitur adeo donec fit lapis.

Signa sumpta ex forma venaꝝ. C. lxij.

DIxit Hippo. si apparēt vene pue que sūt in fronte ⁊ que sunt in palpebris ⁊ furcula est malū. ¶ Alteratō coloris venaruȝ apparentiū a dispōe sua cū colore pauonis ⁊ apparitio eaꝝ que de eis non apparebant ante cum hoc est malum.

Signa sumpta ex rigore. C. lxiij.

RIgor plime reditōis in febre praua cuȝ debilitate virtutis est mortalis ⁊ cū firmitate virtutis iteꝝ qn̄ febris cū eo non remouet̄ non est bonus ⁊ deterior omnibus ē vt sequat̄ ipsum euacuatō non adiuuans ⁊ non sedet̄ cū eo febris. ¶ At si non accidat euacuatio iteruȝ tunc significat ꝙ humor motus est vincens qui expelli non potest ⁊ est malū. ¶ In accidente vero vice vna non forsitan verificat̄ aphorismus iudicans an est ppter debilitatē supfluam virtutis aut ppter aliud.

Judicium euacuationis. C. lxiiij.

EUacuatio iuuatiua p fluxū ventris ⁊ vomitū ⁊ alia est illa que est post digestionē ⁊ que euacuat humorē quē oportȝ ⁊ que fit cū facilitate ⁊ cui succedit leuitas. ¶ Et de sigis euacuatōis humoris quē euacuat medicina aut nō medicia est vt incipiat in euacuatōe hūoris alteriꝰ ⁊ deterius eo est vt finis eius pmutet̄ ad exitū curarta aut ad sanguinē nigꝝ aut humorē fetiduȝ aut humorē puꝝ ⁊ silr in vomitu ⁊ qn̄ abbreuiat̄ eūo postq̄ effecerit qd̄ efficit oportet vt adiuuet̄ ⁊ qn̄ supfluit euacuatō ⁊ nondū incepit digō tunc non ē illud cuius iuuamēto sit intendum ⁊ euacuatō debilis pauca fluxu sanguīs narīū aut sudore aut alio significat ꝙ natura mouit ⁊ non potuit ⁊ si fiat mala signa alia significant mortem ⁊ si non fiunt mala significant longitudinem.

Judicia sudoris. C. lxv.

SUdor est bona crisis in egritudinibus acutis ⁊ phlaticis ⁊ iteꝝ spetiebus apataȝ timorosoꝝ ⁊ apatibus visceꝝ.

Causa multitudinis sudoris. C. lxvi.

SUdor mltiplicat̄ aut causa materiei propter multitudinē suaȝ aut subtilitatē suam aut causa virtutis ex vehemētia expulsiue aut mollificatōe retentiue aut causa poroꝝ eius qn̄ dilatant̄ ppter causas dilatatiōis ⁊ minorat̄ sudor ppter cōtraria illaꝝ causaꝝ ⁊ sudor quidē qn̄ tergit exuberat ⁊ qn̄ mouetur abscinditur.

Diuersitas mēbroꝝ in sudando. C. lxvij.

MEmbra que plus sudāt sunt illa in quibꝰ est materia faciens egritudinē vt magis: ⁊ illa que non sudant sunt mēbra in quibus non est materia ⁊ illa in quibus dominat̄ aliquid de causis constrictōis poroꝝ de quibus est ꝙ latus sup qd̄ dormit infirmus ꝭm plim raro sudat qm̄ est coarctatū siccas habēs uias ⁊ non currit ad ipsuȝ hūiditas neq; currit ab eo. ¶ Et sudor q̄deȝ mltiplicat̄ in mēbris posterioribꝰ ut ī dorso plusq̄ in anterioribus sicut pectore ⁊ mltiplicat̄ in supioribus magisq̄ accidat in inferioribus ⁊ proprie in capite.

Diuersitas dispōuȝ in sudādo ⁊ alijs. C. lxviij.

SOmnus plus facit sudare q̄ vigilia qm̄ calor innatus in eo plus agit in hūiditates ⁊ quia nocumentū anhelitus in ipso ē magis prauum ⁊ illud mouet materias ad interiora. Inquit Hip. sudor plmus in somno absq; causa faciente illud significat ꝙ ille plus cibi suo affert corpori q̄ tolleret. ¶ Si autē fuerit illud preter qd̄ ille de cibo sumat tunc scias ꝙ indiget euacuatōe ⁊ causa in hoc est ꝙ sudor plmus cū sanitate virtutis non fit nisi ppter mltitudinē materiei cui ptinet vt expellat eaȝ natura ⁊ illa mltitudo aut fit p causam ppinquā que est replō ppinqua ⁊ replō

ꝓpinqua est ex cibis sumptis tunc ⁊ hanc replōez expellūt fames ⁊ exercitiuz ⁊ sudor qui expellit̄ p naturā aut fit per causaz antecedentē longinquā q̄ est ex supfluitatibus antecedētibus. ¶ Et non excusat in huiusmōi nisi euacuatō mūdificās corpus ex eis p sudorē vero fortasse non egrediē de ea nisi illud qd̄ subtile est tenue paruū ⁊ dimittat corruptū in obediens in corpe ⁊ consuetudo nature ē ꝙ diligit expellere humorē corruptū ⁊ illud ē de illis que debilitat̄ eū. ⁊ scias ꝙ q̄to plus caliditas innata est fortior est resolo magis occulta quar̄ nō fit sudor nisi fuerint cause alie ⁊ ꝓpter hoc fit sudor egrediens a natura aut a repletione ⁊ mltitudine et vehemētia dilatatiōis poroꝝ aut ꝓpter defectum virtutis a digestione bona aut propter vehementiā motus.

Dies in quibus multiplicatur sudor ⁊ minoratur. C. lxix.

Sudor in egritudinibus acutis plim fit in tertio ⁊ quinto ⁊ minorat̄ in quarto imo paꝝ cōtingit vt egritudines iste crisiz faciant in quarto nisi raro. ¶ Et paꝝ quidē cōtingit sm ꝙ expimētatores existimat̄ vt sudz eger in uigesimo septimo et trigesimo primo et trigesimo quarto.

Modi significationum sudoris. C. lxx.

Sudor significat p tactū suuz si est calidus aut frigid9. ⁊ significat p colorē suū si est clarus aut ad citrinitatē aut viriditatē decliuis. ⁊ significat p gustū suū si est amarus aut dulcis aut ad acetositatē decliuis. ⁊ significat p odorez suū si est fetid9. aut acetosus aut dulcis aut alius ⁊ significat per substantiā suam sicut si est subtil' aut viscos9. ⁊ significat p quātitatē suā sicut si est paucus aut mult9. ⁊ significat p locū suuz si est cōis in toto corpe aut abbreuiatus ⁊ ꝙ ex quocūq3 membro est in ipso est egritudo. ¶ Et significa p horā suam si est in principio aut statu aut declinatiōe Et significat p illud qd̄ succedit ei sicut succedit ei nocumentum aut leuitas aut rigor aut horripilatō aut aliud.

Signa sumpta ex pte sudoris. C. lxxi.

Sudor frigidus cū caliditate febris est signū malū valde ⁊ ꝓprie qui appꝓpriatur capiti ⁊ collo ⁊ significat sincopiz licet nō sit frigidus qūo ergo frigidus ⁊ est deterior speꝝ sudoris qm̄ significat rem que fuit non rem q̄ erit Qd̄ si febris fuerit magna tunc est mors ꝓxima. Et non fit sudor frigidus nisi iaz ceciderit caliditas innata quare non seruat hūitates imo sepat ab eis quare segregat eas ⁊ euaporat calitas extranea deinde sepatur ab eis illa caliditas ꝓpter suam extraneitatē qua infrigidant̄. ¶ Sudor intersectus est malus. ¶ Et sudor multus sig̃t longitudinē egritudinis ꝓpter multitudinē materiei ⁊ non cōueniunt habenti eū phlomia ⁊ ventris solutō ꝓpter debilitatē suam imo clisteria leuia. ¶ Et qn̄ post sudorē non inuenit̄ leuitas non est signū bonū. Qd̄ si fecerit augmentū nocumēti tunc erit signū malū l3 sit etiā cōis corpi ⁊ sudor festinus in pricipio egritudinis est malus ⁊ significat mltitudinē materiei nisi cā in eo sit hūitates aeris pp pluuiaz mltā qm̄ tūc cū sua malīa erit mior malīa. ¶ Et mltotiens quidē incipit egritudo cū sudore deinde sequit̄ ip3 febris ⁊ ꝓlongat̄. ¶ Et qū ex sudore accidit horripilatō non est bonū imo est malū quoniā horripilatō significat expansionē hūoris mali nocentis ī corpe ⁊ illō significat ꝙ sudor non mūdificat imo mouet de hūoribus malis illud cuius acuitas ē fracta pmiscens ipm hūiditatibus que resoluūt p sudorē. ¶ Et significat ꝙ materia plima non resoluit̄ apud euacuatōem sudatiuā. ¶ Et qn̄ debilitat̄ virtus ⁊ pulsus ⁊ sudat frons paꝝ est signū maluz si vero cadat pulsus tunc est mors. ¶ Sudor enī bonus cui cōuenit vt sit p ipsum crisis cōpleta est ille qui fit in die cretico ⁊ est cōis toti corpi habundans ⁊ sup ipm aleuiat̄ infirmus ⁊ sequit̄ illuz ille qui non est cōis sed succedit ei leuitas. ¶ Et ad sūmū considera sudorē p se ipsuz in caliditate sua et frigiditate ⁊ colore suo ⁊ suo odore ⁊ gustu ⁊ quātitate sua in multitudine ⁊ paucitate sua ⁊ tpe sue egressionis aut est in principio aut statu aut in declinatōe ⁊ quid associat̄ ei de febre in fortitudine ⁊ debilitate sua ⁊ quid succedat ei de leuitate ⁊ grauitate. ¶ Et scias ꝙ in cōualescētia mltiplicat̄ sudor eius ꝓpter reliquias materieꝝ quare non est malū puam facere minutionem.

Signa sumpta ex pte pulsus. C. lxxij.

Pulsus martellinus ⁊ formicās ⁊ vehemētis fralitatis aut vndosus malus est. Et gazellinus cū debilitate est malus. Et diuersitas in q̄ ē intersectō uehemēs ⁊ mot9 debiles deinde succurrit illi vnus fortis succursu non succurrēte imo ex momēto ad momentū est mala ualde. Dixerūt quidā qū pulsus sinister est frequēs ⁊ pulsus dexter rarus ⁊ illud est cuz debilitate tūc est significatio mala. ¶ Et scias ꝙ plimoꝝ hominū pulsus naturales sunt diuersi mali absq3 egritudie quare oportet vt tu scias hoc iteꝝ.

Judicia fluxus sanguis narū. C. lxxiij.

Ea que sunt sicut pleuresis ⁊ apā ata epatis acuta vel calida ⁊ sub hypocōdrijs terminant̄ crisi cōpleta p fluxū sanguis narium primū vero ex quacūq3 nare sit alia vero ex illa q̄ sequit̄ ea ⁊ simlr febres incēsiue ⁊ sunt de genere primo. ¶ Peripneumonia vero non facit crisim p euz ⁊ pleuresis est res in eo media ⁊ tertiana facit crisim p ipsum. ¶ Et plim quidē accidit fluxus sanguis narū iuuatiu9 in imparibus ⁊ parū fit in 4° in 3° vero ⁊ 5° ⁊ 7° ⁊ 9° fit. ¶ Et qū spat̄ fluxus sanguis narū bonus ⁊ est debilis iuuet̄ sm ꝙ docuit hippo. cū effusione aque calide sup caput ⁊ cū vaporatōe sicut qn̄ timet̄ supfluitas eius ꝓhibetur cū aqua frigida ⁊ cū positōe uentose sup hypocondria ⁊ que sequūtur ipm. ¶ Et melior quidem fluxus sanguis narū est qui sequit̄ ptem infirmaz ⁊ diuersificās non est cū illa bonitate. ¶ Et apāata cōueniētiora ad hoc vt crisim faciat p fluxuz sanguinis narū sunt illa que sunt supra sumē. ¶ Et ī apāte quidē phlatico qd̄ incipit transire in lapideitatē ⁊ ꝓlongat̄ saniositas ⁊ eruptō non expectatur crisis p fluxū sanguis narū ⁊ simlr non expectatur in apāte frigido in cerebro ⁊ in pipneumonia crisis per fluxum sanguinis narium.

Significationes sumpte ex fluxu sanguinis nariuz C. lxxiiij.

FLuxus sanguis nariū paruus est malus et ꝑlimus. ¶ Et fluxus sanguis nariū pluris malitie est qui est sanguis nigri. ¶ Et paꝝ fit fluxus sanguis malus ex sanguine rubeo et splendido. ¶ Et fluxus sanguis nariū qui cadit in quarto significat difficultatē crisis imo bonꝰ ē ille qui cadit in imparibus.

Significatiōes sumpte ex sternutatiōe. C. lxxv.

STernutatō bona est quando accidit apud statū in primis vero eius est de signis corize aut humoris mordicatiui.

Judicia egestionis. C. lxxvi.

IAm locuti fuimus de egestione in libro primo sermonē vniuersalē abbreuiatū. Et necessariū est nobis vt repleamus sermonē in ea multa replōe ⁊ ſm illud qđ sequit̄ de sermone in egritudinibus acutis.

Signa sumpta ex egestione. C. lxxvij.

DJuersitas coloris eius qđ egredit̄ de egestione est laudabilis in duabus horis nō alibi quaꝝ vna est diuersitas cretica post digestionē in die cretico ⁊ signo cretico. ¶ Et altera post potōnē solutiuā ꝑtranseuntē fortē. ¶ Et significat in duabus dispositōibus mūdificatōēȝ corporis expectatam. ¶ Jn alijs vero significat adustionē ⁊ liquefactōēȝ ⁊ mltitudinē humoꝝ corruptoꝝ. ¶ Egestio fetida simil' egestioni pueroꝝ ⁊ infantiū est mala. ¶ Egestio cholica in pricipio egritudinis sig̃t dominiū chole ⁊ est nō bona ⁊ in fine eius apud declinatōem sig̃t ꝙ corpus mūdificat̄ et est significatō bona. ¶ Et qñ sepat̄ egestio cholica multa ⁊ non alleuiat̄ egritudo tunc illud est significatio mala ⁊ fluxus ventris mltus post signa mala significat casum uirtutis ⁊ preter ꝙ succedat leuitas est significatō mortis licet febris etiā sit erradicata. ¶ Fluxus ventris sup quē est vnctuositas non ab acceptōe rei vnctuose significat liq̄factiōēȝ mēbroꝝ radicaliū ⁊ est significatio mala sed nō est mortalis ⁊ fortasse est unctuositas ex carne. ¶ Et quando super ipsam est simile virus ⁊ emanat citrinū ⁊ dominat̄ fetor ⁊ illud in febribus acutis ē mortale. ¶ Egestio sup ptes cuius stat res subtil' significat ꝙ est virus ex epate ⁊ est mordicatiā ⁊ facit exire egestionē cū velocitate ⁊ fortasse egredit̄ sola ⁊ est mala. ¶ Qū in egestione sunt aliqua similia corticibus lupinoꝝ in omnibus egritudibꝰ tunc est signū mortale.

Judicia vomitus. C. lxxviij.

IAm locuti fuimus etiā in libro primo de vomitu. ¶ Et necessariū quidē est vt afferamus hic aliquid de eo ⁊ de alijs ⁊ eiꝰ positio magis licita est in hoc loco. ¶ Dico ergo ꝙ vomitus magis iuuatiuus est ille qui ex phlate ⁊ chol'a in quo in re euomita vel effusa est vehemens ꝑmistio ⁊ non est vehementis grossitiei. Et q̃to plus vomitus est purior tanto magis est deterior: cholicus enim purus sig̃t vehemētiā caloris ⁊ phl'a puꝝ sig̃t vehementiā frigoris.

Signa sumpta ex vomitu. C. lxxix.

UOmitus diuersificatus a colore vomitus consueto qui est albus aquosus ⁊ citrinus est malus ⁊ ille qui est sicut uiridis ⁊ qui est sicut color porri ⁊ ꝓprie fetidus ⁊ qui est sicut color sicle. ¶ Et rubeus cū nigredine ⁊ obscurus Et deterior est qui est sicut flos eris ⁊ niger et proprie cū fit spasmus subito ipse enim interficit statī nisi sit illic virtus fortasse enim remanet vsq; ad duos dies. ¶ Et oportet vt cōsideret̄ in eo ne sit tinctura in re comesta. Et qñ euomunt̄ oīs isti colores est malū valde. ¶ Et vomitus fetidꝰ est malus ⁊ vomitus purus sicut diximus est malus.

Judicia vrine. C. lxxx.

IAm p̄missa sunt a nobis verba vniuersalia de vrina in fen in qua sunt accidentia in libro primo ⁊ nos afferamꝰ hic de illo ⁊ de alijs qđ magis cōueniēs est huic loco. Dico ergo ꝙ non oportet qū non videt̄ i vrina signū digestionis forte iudicare de morte fortasse eni liberabit̄ eger cū hoc ꝑ euacuatōem cadentē ex pte aliqua cū virtute expellēte digestū ⁊ indigestū ⁊ fortasse resoluet̄ humor ſꝫ longitudinē tollerātie aut fiet crisis ꝑ exituraȝ ⁊ ꝓprie qñ non fuerit humor vehemētis malitie sed est malus ſm plīm ⁊ significat fortitudinē infirmi ⁊ minor significatio in eo ē sup longitudinē. ¶ Et silr' vrina que remanet ſꝫ colorē vrinaꝝ sanoꝝ in horis egritudinis omibꝰ. Si autē incipit alterari cū sublimatiōe egritudinis tunc est magis incolume. ¶ Et qñq; est vrina in egritudinibus pestilentialibꝰ bona natural' in substantia sua ⁊ colore ⁊ sedimīe ⁊ ille cuius est tēdit ad mortē. ¶ Et scias ꝙ mltotiens mingūt infirmi vrinas malas in substātia sua ⁊ colore ⁊ alijs ⁊ est illud expulsio cretica ⁊ ꝓprie in egritudinibꝰ acutis quarum causa est epar ⁊ partes vrine.

Signa mala sumpta ex paucitate ⁊ mltitudine vrine. C. lxxxi.

URina que mingit̄ qñq; pauca ⁊ qñq; mlta ⁊ qñq; retinet̄ ⁊ non mingit̄ est signū malū in febribus acutis significās pugnā vehementē egritudinis ⁊ nature que vincit̄ ⁊ vincit ⁊ sig̃t laborē nature ⁊ sig̃t etiā grossitudinē materiei ⁊ ꝙ ipsa difficulter suscipit digestioneȝ. ¶ Si autē febres fuerint quiete indicat longitudinē ꝓpter grossitudinem humoris.

Signa sumpta ex tenuitate vrine. C. lxxxij.

URina tenuis qñq; fit sicut in diabete ⁊ est cū ea assiduatō sitis ⁊ velocitas surgendi ad urinā ⁊ facilitas egressionis. Et qñq; fit ꝓpter cruditatē ⁊ oppilatōieȝ ꝓhibentē exitum materiei: ⁊ qñq; fit ꝓpter debilitatē virtutis alteratiue ⁊ non est cū facilitate exitus ⁊ est mioris malitie q̃ diabetis. ¶ Et qñ mingit̄ vrina tenuis in egritudinibꝰ acutis ꝑ aliquot dies sig̃t ꝑmistionē. Qđ si accidat ꝑmistio ⁊ ꝑseueret tenuitas significat mortē velocē ꝓptera ꝙ materie supueniūt in cerebro ⁊ auffert̄ aīa. ¶ Et qñ cōuertit̄ ad grossitudinē cū qua non fit alleuiatō fortasse est ꝓpter liquefactōem mēbroꝝ. ¶ Qñ mltiplicat̄ vrina aquosa apđ horā exacerbatōis febris total' sig̃t ꝙ aq̄a eueniet in inferioribus ⁊ cōsidera in substātia ꝑmista colori in capitul' que sunt post istud etiaȝ ⁊ scias ꝙ tenuitas est sicut ipsa nō iūgat̄ nigredini ⁊ rubedi. Si autē fuerit tunc scias ꝙ causa in hoc est res tingens aut vehemētia virtutis qualitatis egritudinalis imprimentis in aquam.

Signa sumpta ex grossitudine substantie et contur
batione eius . L.lxxxiij .

QUm conuertit vrina tenuis in grossaz in
febre cõtinua ⁊ sunt signa bona significat
crisim cũ sudore. ¶ Si vero non fuerit
signa bona aut fuerit febris vehemẽtis adustionis
sigt̃ inflãmatõem in corde aut in epate . ¶ Et cla-
rificatõ vrine grosse ante crisiz est signũ non bonũ
illud nãqꝫ sigt̃ retentõem materiei ⁊ defectũ nate
in expellendo eam. ¶ Urina grossa turbulẽta in q̃
non residet aliquid ⁊ non clarificat̃ sigt̃ ebullitõez
humoꝝ ꝓpter vehementiã caliditatis extranee ⁊
debilitatẽ innate digerentis qua pp est mala. Cũ
vrina spissa ⁊ ꝓprie in quarto mltiplicat̃ crisis fe-
briũ ex lassitudine ⁊ proprie si associatur ei fluxus
sanguinis narium .

Signa sumpta ex vrina alba . L.lxxxiiij .

URina alba in egritudinibus acutis sigt̃ de
clinatõem materiei non ad ptẽ venaꝝ et
instrumẽta vrine fortasse enĩ declinat ad
cerebꝝ ⁊ erit dolor capitis aut phrenesis ⁊ fortasse
declinat ad quedã viscera ⁊ sigt apã ⁊ si sunt signa
ad incolumitatẽ declina significat ꝙ egrediet̃ cuz
vomitu ẜm pſm ⁊ ꝓprie qñ non est signũ in soluti
one ventris cui succedat excoriatõ intestinoꝝ. Et
quando est vrina alba tenuis in febre acuta dein-
de accidit ei conturbatõ ⁊ grossitudo cuz albedine
sua significat spasmũ ⁊ mortem .

Signa sumpta ex colore in vrina nigra in febribꝰ
acutis . L.lxxxv.

SCias ꝙ non verificat̃ iudiciuz penitus de
morte ꝓpter nigredinẽ coloris vrine in
egritudinibus acutis licet in se ipso sit si-
gnũ malũ ⁊ q̃uis associet̃ ei iteꝝ signa alia mala qñ
vides virtutẽ in ea fortẽ ⁊ est potens facere eua-
cuatões diuersas ex omni genere succedit ei quies
sicut accidit mulieribus qñ cũ menstruis purgãtur
ab humoribus malis ⁊ ꝓpter hoc iste mlieres sũt
saniores qm̃ ipse forsitan ꝓpter causam aliquã cõ
suete sũt euacuari ab huiusmõi materia ex via mẽ
struoꝝ. ¶ Et scias ꝙ vrina nigra q̃to plꝰ est pau
ca tãto est deterior sigñs cõsumptõez humiditatis ⁊
iteꝝ q̃to magis est grossior tãto est deterior ĩ egri
tudinibꝰ acutis. ¶ Et qñ nigra est decliuis ad sub
tilitatẽ ⁊ tenuitatẽ ⁊ est in ea sedimẽ pendẽs ⁊ est ei
odor acutus in febribus acutis indicat dolorẽ capi
tis ⁊ pmistionẽ ⁊ certior dispõnuz eius est ꝙ signi
ficat fluxũ sanguis nariũ nigri qm̃ mã est acuta vi
cens ⁊ fortasse erit cũ eo sudor ꝓpter caliditatẽ qũ
non supfluit neqꝫ minorat̃ et expellit versus sup-
fluitatẽ ⁊ antecedit sudorẽ eius horripilatõ . ¶ Et
qñ associãtur vrine nigre in qua est sedimẽ pendẽs
res nigra rotunda aggregata cũ qua inuenit̃ odor
malus ⁊ tensio in lateribus ⁊ apã sub hypocõdrijs
⁊ sudor sigt̃ mortẽ ⁊ huius quidẽ tensio sub hypo
cõdrijs sigt̃ spasmũ ⁊ huiusmõi quidẽ sudor fit ex
debilitate. ¶ Urina tenuis aquosa ad nigredinem
decliuis sigt̃ tenuitate sua longitudinẽ egritudis ⁊
sua nigredine malitiã suaz. ¶ Et dicit̃ in vrinis ni
gris subtilibus qñ ille cuius est vrina desiderat ci
bariũ moritur. Et vrina tenuis nigra qñ cõuer
titur ad subalbedinẽ vel flauitatẽ ⁊ grossitiẽ ⁊ non
associat̃ ei vlla quies sigt̃ egritudinẽ in epe ⁊ ꝓpe
ictericiam qm̃ hec cõuersio que est ad grossitiẽ a te
nuitate ⁊ ad subalbedinẽ a nigredine significat di-
minutõem caliditatis ⁊ casuz digestionis. Et illud
est de illis quibꝰ associat̃ aut succedit leuitas. Et si
non fuerit ꝓpter illud sigt̃ materiã iam inuiscataz
in epate ⁊ non ꝓpter mũdificatõem ⁊ iaz fecit acci
dere oppilatõem ĩmo si est caliditas tunc iam subi
to faciet accidere apostema. ¶ Urina tenuis nigra
que mingit̃ in febribus acutis paulatiz in tpe logo
qñ est cũ dolore capitis ⁊ colli sigt̃ destructiõez ra
tionis gradatim ⁊ est in mulieribus magis saluuz.

Signa sumpta ex vrina rubea . L.lxxxvi .

URina rubea in egritudinibus acutis qñ ẽ
cũ rubedine subtilis sigt̃ cũ signis lauda
bilibꝰ crisis velocitatẽ ⁊ cũ cõtrarijs coꝝ
significat velocitatẽ mortis ⁊ ex toto inflãmatõez
vehementẽ ⁊ subtilitas cũ rubedine sigt̃ in egritu
dinibus acutis dolorẽ capitis ⁊ pmistionez . ¶ Et
vrina rubea grossa in egritudinibus acutis qñ eiꝰ
egressus fit paulatim ⁊ frequẽter ⁊ est cũ fetore si
gnificat timorẽ qm̃ sigt̃ caliditatẽ vehementẽ ⁊ in
quietudinẽ ⁊ defectũ nature . ¶ Ueꝝ qñ est habũ
dantis exitus mlti sedimĩs sigt̃ sepatõem ⁊ ꝓprie
in febribus incensiuis . ¶ Et qui mingit sanguinez
puꝝ in acutis morit̃ qm̃ significat replõem sangui
neã vehementẽ cũ acuitate ebullitiõis ⁊ timet̃ de
huiusmõi p̃focatõ que fit ex replõe ventriculorũ
cordis si declinat ad cor aut apoplĩa si declinat ad
cerebꝝ. ¶ Urina rubea ualde si cõuertat̃ in febri
bus ex lassitudine factis ad grossitiẽ deinde appare
at sedimẽ plm nõ subsidens ⁊ sit illic dolor capitis
sigt̃ longitudinẽ egritudinis qm̃ materia est inobe
diens quãobrẽ non ingrossat̃ prius ⁊ postꝙ̃ ingros
sat̃ non subsidet velociter veꝝ eius crisis fit p su-
dorẽ qm̃ materia est decliuis ad venas . ¶ Et hꝰ
mõi quidẽ vrina assimilat̃ vrine ictericie ⁊ differt
ab ea in hoc ꝙ non tingit pannos: ⁊ ad summũ uri
ne rubee substãtie ⁊ rubei sedimis significat̃ appe
titũ ⁊ cruditatẽ ⁊ signt longitudinẽ qñ rubedo nõ
est vehemens ⁊ est illa que est decliuis ad turbu-
lentiam .

Signa sumpta ex vrina flaua . L.lxxxvij .

URina flaua in febre acuta quando cõuer
titur ad albedinez aut ad nigredinem est
mala: qm̃ significat p albedinẽ eleuatõez
materiei ad caput ⁊ p nigredinem acuitatem qua-
litatis egritudinis .

Signa sumpta ex sedimine . L . lxxxviij .

SEdimẽ diuersuz in substãtia ⁊ colore qđ
significat humoꝝ diuersoꝝ mltitudinem
est malũ ⁊ deterius eo est illud qđ est mi
noꝝ ptiũ significant enĩ ꝙ natura non potest expel
lere nisi postꝙ̃ minorant̃ ptes. ¶ Et leue quidem
multotiens est magis significatiuũ bonitatis q̃ albũ
Et mltotiẽs viuit ille cuius sedimẽ est decliue ad
rubedinẽ sed est leue. ¶ Et morit̃ ille cuius sedi-
men ad albedinẽ declinat sed est diuersuz a spum .
Substãtie enĩ bonitas uehemẽtius est facilis ad su
scipiendã expulsionẽ q̃ bonitas coloris. Et signifi
cat iteꝝ ꝙ humores non patiunt̃ ab egritudine plu
rimũ. Sicut sedimẽ bonũ qñ minorant̃ eius ptes si
gnificat ꝙ natã opata est iã in eo valde ⁊ egritudo

non egit in eo. ¶ Sedimen spumosū ⁊ spuma ple-
nuꝫ cꝰ albedo est ꝓpter cōmistionē aeris cū eo est
malū valde egrediens a natura ⁊ crudū est malū.
Et ille cuius supiora sunt rotunda ⁊ mouent̄ meliꝰ
est q̄ sedimē cuius supior supficies est cōgelata et
magis significatiuū ꝙ egritudo est velocis statꝰ ⁊
acuta. Et sedimē qd̄ non antecedit tenuitas ⁊ pau
citas supfluitatis imo est inuentū in principio sig̃t
ꝙ humor est plꝰ non ꝙ sit digestus imo oportꝫ
vt rubeat sedimē post aduentū digōis ⁊ postq̄ fu
erit vrina subtilis in primis ⁊ postq̄ fuerit hypo-
stasis pauca. Et dū non est ita significat ꝙ materia
grauis grossa est mlt̄a ⁊ ꝙ egritudo interficit ⁊ si-
mlr̄ vehemētia tincture absq̄ sedimie pauco. Et
dū non est ita non significat bonū et qñq̄ significat
bonū ⁊ maturitatē. ¶ Et qñq̄ accidit illud ꝓpter
dolorē ⁊ ꝓpter vehementiā caliditatis ⁊ famē: tin
ctura enī vrine ieiuni addit̄ ⁊ miorat̄ eius sedimē
Et sedimē rubeū significat mlt̄itudinem sanguis ⁊
tarditatē digestionis ⁊ associant̄ eis in febribꝰ incē
siuis iteꝝ angustia ⁊ tristitia ⁊ si ꝓlongat̄ vsq̄ ad
quadragīta ꝓlongat̄ egritudo ⁊ fortasse non ipat̄
crisis vsq̄ ad quadragesimū. ¶ Iteꝝ sedimē ru-
beū pendēs in quo est declinatio ad supiora qū est
in vrina tenui sig̃t in egritudinibus acutis ꝑmisti-
onē ratōis si autē ꝑseuerat timet̄ perditō. Et aūt
vrine substātia incipiat ꝑuenire ad grossitudinē et
incipit pendens subsidere ⁊ albificat̄ sig̃t salutem.
Sedimē qd̄ est fm̄ formā frusti carnis in febribus
acutis sine significatōibus digōnis sig̃t ꝙ est ex ra
sura mēbroꝝ ⁊ non est ex renibus ⁊ qñ est illic di
gestio aut non est febris sig̃t illud qd̄ scis de dis-
positōe renū. Et ille qd̄ est sil̄e squamis piscis ⁊
non est signū digōnis ⁊ febris est acuta est ex rasu
ra febris quā facit in neruis ⁊ ossibus ⁊ venis ⁊ in
alijs fit ex vesica. ¶ Et furfureū quidē significa-
uit sil̄e illius et ꝙ febris incipit radere ex ꝓfundo
⁊ distinguit inter ip̄m ⁊ inter illud de uesica qm̄ il
lud de vesica est cū signis lesionis vesice ⁊ cū di-
gestione ⁊ grossitudine.

Signa sumpta ex dispositōibus aggregatis ꝓpter
significatōes diuersas coloris et substātie quaꝝ um
prima est in vrinis oleagineis. C. lxxxix.

Oleagina est illa cuius color ⁊ substātia si-
milant̄ colori olei ⁊ eius substātie ⁊ licet
sit mala tñ qñ alie significatōes sig̃nt sa-
lute non est cū ea malū. ¶ Sedimen vero qū est
oleaginū est malū valde ⁊ omnino oleaginū purū
est malū ⁊ est illud qd̄ facit te videre coloreꝫ olei
cū citrinitate ⁊ viriditate. ¶ Et qñ oleaginū est ac
cidens post vrinā nigrā tūc est significatō bona fꝫ
ꝙ testificat̄ de ea Ruffus sapiens. ¶ Et deterius
oleaginū est illud qd̄ est in principio egritudinis.
Et qñ significatōes sig̃nt malitiam ⁊ mingit̄ vrina
oleagina in quarto indicat mortē infirmi ī sexto.
Et vrina que alterat̄ subito ex signis laudabilibus
ad signa vitupabilia significat in egritudinibꝰ acu
tis mortē qm̄ sig̃t casuꝫ virtutis subito ꝓpter pra
uitatē accidentiū. ¶ Urina oleaginea qñq̄ signifi
cat ꝑmistionē rōnis qm̄ facta est ex exiccatōe. Uri
na in qua sunt frusta sanguīs ꝯgelati in febre acu-
ta qñ cū ea est siccitas lingue est signū malū si autē
fuerit nigra cū hoc tunc illud est deteriꝰ ¶ Et nō
currit sanguis in vrinā in febre acutā nisi ꝓp ve-
hementiā acuitatis eius ⁊ ꝓpterea ꝙ disrūpit va-
sa ⁊ vias eius. ¶ Et eius congelatō est ꝓpter ve
hemētiā caliditatis ipius. ¶ Urina alba tenuis in
qua est spuma ⁊ nubes citrina sig̃t timorē vehem̄
tē ꝓpter illud qd̄ ipsa significat de exacerbatōe et
vehemētia acuitatis materiei. ¶ Et nos quidē iaꝫ
locuti fuimus de vrina tenui nigra illud in quo est
sufficiētia. ¶ Urina tenuis flaua in pricipio febriū
acutaꝝ qñ conuertit̄ ad grossitiē ⁊ ad albedinē dein
de remanet feculēta turbida sicut vrina asini ⁊ in
cipit exire inuolūtarie ⁊ sunt illic vigilie ⁊ inquie
tudo sig̃t spasmū utriusq̄ lateris cui succedit mors
qñ non fuerint signa bona vincētia illa ¶ Urina
enī que est cū flauo colore non subtiliat̄ nisi ꝓpter
dominiū humoris cholꝰici calidi ⁊ non ingrossat̄ ⁊ i
spissat̄ nisi ꝓpter exacerbatōem egritudinis ⁊ com
motōem in dispositōibus materiei. ¶ Et dixerūt
de vrina pauca que est cū colore sanguīs ꝙ est ma
la precipue qñ cum infirmo est passio venenosa.

Signa mala sumpta ex parte qualitatis separatiōis
vrine. C. xc.

Quando febrē acutā patiens non potest mī
gere nisi paꝝ ⁊ cū dolore absq̄ vulnere
aut apate in instrumētis vrine ⁊ cū fre-
quētia pulsus ⁊ debilitate est signū malū. ¶ Quꝫ
retinet̄ vrina in febre cōtinua ⁊ est uehemētia do
loris capitis ⁊ mlt̄itudo sudoris sig̃t cuꝫegi. Uria
que guttatim stillat̄ in febre cōtinua ⁊ cū vehemē
tia doloris capitis ⁊ mlt̄itudine sudoris sig̃t cuꝫegi
Et vrina que guttatī stillat̄ in febre quieta signifi
cat fluxū sanguīs nariū. ¶ Qd̄ si febris fuerit acu
ta incensiua sig̃t dispositōem malā aduenientē ce-
rebro. Et si fuerit quieta sig̃t mlt̄itudinē replōnis
⁊ debilitatē nature in expellendo. ¶ Et cā vrine
egrediētis in febribus acutis iuolūtarie est debili-
tas virtutis aut nocumentū in cerebro ⁊ non fit il
lud nisi ꝓpter ascēsionē materie acute calefacte ad
cerebꝝ quare cōmunicant ei membra lacertosa.

Numeratō signoꝝ maloꝝ in vrina. C. xci.

Aquosa ⁊ ꝑcedens ⁊ fetida ⁊ nigra ⁊ gros
sa est mala. ¶ Et illa in qua ꝑcedit ex i
feriori ꝑte eius vsq̄ ad ipsius supiorē si
cut fumus est mortal̄ ꝓpinqua. Et iteꝝ pinguis
cuius color est color aque carnis cum fetore domi
nante est mortalis.

Signa in egrotis mala generꝝ diuersoꝝ quorū ma
litia est ꝓpter aggregationem eoꝝ in febricitātibꝰ
⁊ alijs. C. xcij.

Quando aggregant̄ uomitus ⁊ punctura ⁊
ꝑmistio ratōis tunc illud est signū mor-
tale. ¶ Qñ diuersificat̄ alteratō corpis ī
tactu ⁊ in colore ⁊ in eo qd̄ euomit̄ ⁊ in eo qd̄ eua
cuat̄ sig̃t ꝙ natura est ambigua cū hūoribus diuer
sis ⁊ egritudinibus diuersis cui est necessariū resi-
stere eis omnibus ⁊ est ꝓculdubio de illis q̄ defi-
ciunt ei. ¶ Qñ aggregant̄ in febre insepabili fri-
gus eius qd̄ apparet ⁊ adustio interioꝝ ⁊ vehemē
tia sitis cū hoc tunc illd̄ est mortale. ¶ Qñ aggre
gat̄ cū ꝑcussione dentiū ꝑmistio in ratiōe tunc eger
ap ꝓximat perditōi. ¶ Qñ accidūt infirmo subito

fluxus ventris niger cũ adustione ⁊ mordicatõe ⁊
dolore adurẽte in vẽtre eius ⁊ pulsus cordis ⁊ sin
copis est sigm mortis. ¶ Qñ sudãt duo cornua frõ
tis sudore frigido ⁊ citrinant̃ vngues ⁊ uirides fi
unt ⁊ alterant̃ ⁊ a͞patur lingua ⁊ apparʒ sup ip̃am ⁊
super corpus pustula extranea tũc mors est ꝓxĩa.
Et si fuerit in ptibus hypocõdrioꝝ pcussio ⁊ saltus
cũ febre: deinde cũ hoc oculus mouet̃ motu malo
tunc oportʒ vt expectet̃ mal'ia dispõis qm̃ hec dis
positõ sig̃t ventositaté inflatiuã ⁊ pcussioné que fit
ꝓpter a͞pa vehemés ⁊ pp uehemétiã ꝯstrictõis ue
ne magne. ¶ Et pulsus vehemẽtis pcussionis cõti
nuus magnꝰ valde associat̃ manie ⁊ oportet vt cõ
sideret̃. fortasse enĩ pcussio ⁊ saltus nõ sũt submer
se ad viscera imo in eo qȯ apparet de mirac ⁊ illȯ
non est nociuũ qñ est cũ eo a͞pa nisi supfluat valde
in magnitudine. Et si pseuerat hec dispõ vigiti di
ebus ⁊ non sedant̃ a͞pa ⁊ febris sig̃t ꝙ aperietur et
tunc fortasse saluabit̃ infirmus ⁊ illud erit p vrinã
exuberanté aut pmutatõem materiei ad extremi
tates ⁊ ꝓpe ad pedes. ¶ Illi qui debilitant̃ ex egri
tudinibus qñ accidũt eis anhelitus frequés ⁊ sinco
pis tunc iã appropinquãt morti ⁊ non addũt super
quattuor horas. ¶ Qũ hõ habet febré incensiuaʒ
⁊ inuenit alleuiatõeʒ ⁊ quieté cal'itatis subito absq̄
crisi manifesta cũ euacuatiõe aut pmutatiõe ⁊ sine
extinctõe vltima ⁊ sine pmutatõe de aere ad aeré
in regione vna aut in duabus regionibꝰ ⁊ quiescit
qȯ est in pulsu de velocitate ⁊ inuenit̃ sicut tranq̃l
litas tunc iudica ꝙ morit̃ velociter. Quʒ hõi inest
febris ⁊ pulsat cor eius subito ⁊ inuadit eũ singltꝰ
⁊ stringit̃ venter eius sine cã cognita morit̃. Quʒ
qui egritudiné habʒ acutã mingit vrinã albã sub-
tilé deinde ingrossat̃ postea ebullit ⁊ albescit ⁊ re
manet ebulliens ita ⁊ quasi vrina asini ⁊ mingit̃ in
uolũtarie ⁊ sunt vigilie ⁊ inquietudo sig̃t tetanuʒ
apparenté in vtrisq̄ lateribus deinde moriet̃. Dr̃
qũ vrina fuerit simil' muri postq̃ fuit alba ante il-
lud ⁊ sup ipsaʒ fuerit sicut spuma deinde cucurre
rit ex naribus sanguis niger tunc illȯ est res mala
Et de signis malis que quidã medicoꝝ dixerũt et
non tendit ratiocinatõ ad ea nisi cũ grauitate sũt ꝙ
dicit̃ qñ apparet in hoĩe sup venã que est in collo
eius pustula sil'is grano cucurbite cũ variolis albis
plimis ⁊ accidit ei desideriũ reꝝ calidaꝝ. ¶ Et dicit̃
qñ apparet in hoĩe in tempe sinistro pustula dura
rubea ⁊ accidit hñti eã cũ hoc pruritus vehemés ĩ
oculis eius morit̃ in die deciõ ⁊ habés hũc doloreʒ
desiderat sisamos. ¶ Et dr̃ queccũq̄ egritudo ve
hemés accidit subito deinde sequit̃ illaʒ vomitus
aut fluxus vẽtris est sig̃tio mortis. Dr̃ ꝙ qñ acci
dũt febricti ⁊ aliꝗ a͞pata ⁊ ulcera leuia deiñ ꝺstruit̃
rõ eius morit̃. Dr̃ ꝙ qñ inest hõi mollities in fa-
cie in corpe eius ⁊ non est dolor ⁊ accidit ei in pri
cipio illius pruritus in naso suo morit̃ in ꝭo ⁊ 3°.
Et dr̃ ꝙ qñ inest hõi sup genu eius sil'e vue rotũ
⁊ illud est nigꝝ ⁊ in circuitu eius rubeũ morit̃ cito
vsq̄ quo expectent̃ q̇nquaginta dies. ¶ Et signuʒ
mortis eius est ꝙ sudat sudore frigido.

Signa longitudinis egritudinis. C. xciij.

Scias ꝙ lõgitudo egritudis fit ꝓpter gros
situdiné in visceribus aut ꝓpter pmistio
nem in regie ⁊ ꝭm omné dispõem debili
tat̃ in ea stomachus qm̃ tangit ip̃m tarditas ⁊ dige
stio equal' sig̃t eam aut tarditas sedimis pendentis
aut assiduatõ sedimis rubei iteꝝ puitas enĩ appari
tõis sedimis significat longitudiné egritudis. Et
sil'r qñ est cũ acuitate egritudis pulsus magnus et
facies eius pinguis ⁊ hypocõdria inflata que non ꝺ
tumescũt sig̃t paucitaté resol'onis ⁊ longitudinem
egritudinis. ¶ Qũ adueniũt signa crisis añ digesti
oné ⁊ non cadit virtus ⁊ non apparét signa mortis
tunc egritudo ꝓlongat̃. ¶ Et scias ꝙ terribilitas
crisis qñ non iuuat ⁊ non nocet ⁊ dispõcs remanét
ꝭm modũ suũ tunc egritudo est longa. ¶ Et mlti-
tudo saltus in egritudine sig̃t longitudiné eius ⁊ ꝓ
prie cũ vehemés fit a principio rei. In fine vȯ eiꝰ
est rectius. ¶ Et qñ associant̃ euacuatõibus paucis
que sig̃nt ꝙ natura mouit mãʒ ⁊ deficit in expulsi
one eius integra siue sit sudor aut fluxus sanguis
nariũ aut alia signa bona aut priuatõ signoꝝ malo
rũ sig̃t longitudiné. ¶ Et qñ remanet sediné ru-
beũ vsq̄ ad quadragita dies indicat longitudinem
febris ita vt non speret̃ crisis ⁊ sepatõ vsq̄ ad sex
aginta. ¶ Pollutõ in principio egritudis sig̃t lon
gitudiné. ¶ Qũ vides signa longitudinis egritu-
dinis in diebus antecedẽtibus tũc non est sig̃tio eo
ruʒ sicut sig̃tio ipsoꝝ post illud. ¶ Et qũ videris
illud qȯ est contrariũ illis signis magis verificari
forsitan apparere in mediꝭ diebus ⁊ in posterio-
ribus eius tunc cõsidera iudiciũ indicatõis vt scias
ip̃sa in quo die erit ⁊ ille dies quo die indicat̃ ⁊ ob
serua conditões predictas in ea ⁊ cõsidera dispõné
virtutis ⁊ etatis ⁊ tpis ⁊ cõpl'onis ⁊ dispõem mo-
tuũ egri in q̃titate ⁊ qualitate sua ⁊ antecessione ⁊
postpositõe sua ⁊ horaꝝ suaꝝ ꝓprie in statibꝰ acu
te ⁊ longitudine eius ⁊ abbreuiatõe eius an sit ad
motũ declinis aut ad quietem ⁊ iudica per quanti-
tatem eius.

Signa ꝙ egritudo consumetur crisi aut resolutõe
C. xciiij.

Qum fuerit virtus fortis valde ⁊ poxis-
mi augmẽtati ĩ qualitate ⁊ q̃titate ⁊ etas
⁊ ꝯpl'io ⁊ tempus declinãt ad motiõeʒ nõ
ad quieté ⁊ digestionis ⁊ eius contrariꝗ signa testi-
nãtia tunc egritudo ꝯsumet̃ cũ crisi. ¶ Et si res fu
erint ecõtrario ⁊ signa tarditatis inuẽta tunc egritu
do ꝓlongat̃ ⁊ interficit cũ resol'oe aut remouet̃ et
si diuersificat̃ erũt crises diminute ⁊ tardate ⁊ cũ
pmutatõe. ¶ Mors aũt ⁊ vita significant̃ p dispo
sitões virtutis ⁊ signa alteratõis vniuscuiusq̄ du
aꝝ reꝝ ⁊ sui contrariꝗ.

Iudicia recidiuationis. C. xcv.

Deterior recidiuatõ est illa que est velo-
cior ⁊ est cũ virtute debiliore ⁊ associat̃
ei pculdubio qũ est eiꝰ forma forma hec
signa recidiuatõis. ¶ Et vt eueniat recidiuatõ er
rore regis saluius est q̃ vt eueniat p se cũ rectifica
tõne regis. ¶ Et de errore in hoc est dare in potu
calefaciẽtia ⁊ medicinas quibus vult aliquis boni
taté appetitus sicut geleniabĩ mellinũ ⁊ trocisci ro
sacei ⁊ sil'ia: ⁊ reliquie q̃ remanét post crisiʒ attra
hũt recidiuationé cito nisi succurrat̃. ¶ Et recidi-
uatio vehementior est q̃ radix qm̃ malitia eius ẽ
vemens ⁊ stans est debilis.

Signa recidiuationis. C. xcvi.

Et in illo cuius febris non quiescit ꝑ crisiz
cōpleta ⁊ in die suo timet̃ recidiuatō. Et
si fuerit q̇es eius sine crisi oīo non est ex
cusatio recidiuatōis ⁊ ꝓpe qñ crisis est cū eis q̄ sūt
sicut variole aut ictericia aut scabies ⁊ ad summuz
cū ea que sit in cute. ¶ Et sig̃tur qñqȝ ꝙ erit reci-
diuatō ex debilitate uirtutis ⁊ appetitu ⁊ nausea ⁊
malitia aīe ⁊ paucitate digōnis ⁊ corruptōe cibi in
stomacho tendētis ad acetositatē ⁊ fumositatē ⁊ in
flatōe hypocōdrioꝝ ⁊ ptiū eꝑtis ⁊ splenis ⁊ corrup
tōe somni ⁊ longitudīe vigiliaꝝ ⁊ vehemētia sitis
⁊ vehemētia inflatōis faciei ꝓpe est signū malū et
ꝓpe in palpebra supiore ⁊ ꝓpe eius spatio ⁊ ipiꝰ
abbreuiatō ⁊ silr cū resolōne inflatōis faciei ¶ Et
de illis que sig̃nt eā est vt corpus bñ recipiat cibū
⁊ non remoueat̃ ꝑ ipsū extenuatio ⁊ ꝓprie qñ ista
accidētia mala apparēt ⁊ vehemētiora fiūt in horis
ꝑoxismoꝝ egritudis que fuit. ¶ Et qñqȝ signifi-
cat̃ recidiuatō ex pulsu qñ remanēt in eo spissitudo
⁊ velocitas ¶ Et ex ꝓfundatōe exituraꝝ creticaꝝ
⁊ occultatōe eaꝝ. ¶ Et ex vrina qñ in ea remanet
tinctura plīma citrinitatis aut flauedīs aut rubedis
aut est ex illis in quibꝰ non pendet sedimē neqȝ re
sidet ⁊ qñ vrina infirmi non silat̃ vrine eiꝰ nāli.
Et quedā tpa significatiora sūt recidiuatōis q̄ que
dā alia sicut autūnus in ipso enī plus cadit recidiua
tio q̄ in reliquis tpibus. ¶ Et genus egritudinuz
iteꝝ adiuuat ad significandā recidiuatōez sicut fe-
bres apose qū post se relinqūt calitatē ⁊ inflatōez i
visceribus ⁊ sicut epilepsia ⁊ scotomia ⁊ dolores
renū ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ emigranea ⁊ cephalea et
catarrꝰ ⁊ que ab ipso generant̃ de asmate ⁊ aliis et
egritudinibus anhelitus.

Cause mortis. C. xcvij.

Mors fit aut ꝓpter causaz qua corrūpit̃ cō
plo cordis. aut ꝓpter caz qua resoluitur
virtꝰ quar̃ extinguit̃. ¶ Et facta ꝓpter
cām qua corrūpit̃ complo cordis: aut est dolor ve
hemēs aut qualitas supflua de qualitatibus notis:
aut est qualitas extranea venenosa aut est retentio
materiei anhelitus. Et ꝓpter hoc oportet ut ne
dimittant̃ resupini ⁊ ne dimittant̃ guttura eorum
desiccari.

Species mortis que accidit in horis febriū ⁊ signū
qualitatis mortis infirmi. C. xcviij.

De illis est mors que accidit eis in pricipio
ꝑoxismi febris ⁊ augmēto eius aut reuo
lutōe eius. ¶ Et plīm eius est in febribꝰ
spatiuz intrinsecoꝝ vbi effundit̃ ad ipsa supfluitas
subito. ¶ Et in egritudinibus malignis a quibus
supat̃ nā in p̄mis qū mouet̃ cū fortitudine p̄cipue
si fuerit debilis ⁊ ad summū est sicut p̄focās ⁊ sicut
extinctio ignis a mltis lignis. Et de illis est mors
in statu ꝑoxismoꝝ febris ꝓpter supatiōez nāte ab
egritudine. Et tertia est mors facta in declinatōe ⁊
est pauca ⁊ rara. ¶ Et plīm eius est in declinatiōe
pticulari non vli ⁊ cā in ea ꝙ natura in ipsa est si-
cut secura ⁊ expandit̃ caliditas ⁊ ptit̃ ⁊ disptit̃ retē
tio que necessaria est in horis p̄ncipii. ¶ Et plures
eoꝝ moriunt̃ cū sincopi subito ⁊ quidā eoꝝ grada
tim. ¶ Et fortasse declinatō est declinatio que est
sine mollificatōe uirtutis ⁊ resolutōe caliditatis in
nate q̄re existimat̃ ꝙ sit declinatō leuis. Et pulsus
quidē diuersificat̃ in vtrisqȝ declinatōibꝰ ipse eniz
in vera ꝯfortat̃ ⁊ in falsa mollificat̃ ⁊ in vera eq̄t
⁊ in falsa diuersificat̃ ⁊ egredit̃ ab ordine ¶ In de
clinatōe v̇o totali non morit̃ aliquis nisi ꝓpter cās
laboriosas de foris que supueniūt infirmo ⁊ est de
bilis sicut motus aut eleuatō aut ira ⁊ qñqȝ accidūt
huiusmōi etiā p̄me. ¶ Et huiusmōi q̇dez mortez
antecedit sudor paucus viscosus. Et mltotiēs mo
rit̃ aliquis in variolis in declinatōe. Et mltotiēs q̇
dem antecedit eā sudor inequal̃ ad frigus decline.
⁊ fortasse est in capite ⁊ collo tm̄ aut in pectore tm̄
Et qñ cutis in aliqua spē est sicca tensa tūc non erit
mors ꝑ sudorē ⁊ cū eiꝰ ꝯtrario erit cū sudor̃. veꝝ
plīm mortis in egritudibꝰ mortalibꝰ fit ex mō ali
quo in hora in qua fit crisis bona in egritudinibus
saluis sicut si est egritudo ī paribꝰ erit mors in pa
ribꝰ ⁊ si fuerit in imparibꝰ erit mors in imparibꝰ
Et sciās ꝙ causon ⁊ que ei sunt silia attrahūt mortē
apud statū ꝑoxismi ⁊ accidūt cū ea accidentia mala
de pmistione rōnis ⁊ vehemētia angustie et ꝓfun
ditate somni ⁊ debilitate tollerātie febris: deinde
accidūt dolor capitis ⁊ tenebrositas oc̄loꝝ ⁊ dolor
oris stomachi ⁊ inquietudo. ¶ Et phl̄atica attrahit
mortē in principio ꝑoxismi ⁊ tunc est frigus longū
⁊ non calefit ⁊ pulsus paruus valde vermicularis
⁊ vehemēs fit somni ꝓfunditas ⁊ pigritia. ¶ Et
ad summū vnaq̄qȝ attrahit mortez in hora in qua
ipsa fit vehemētior sup infirmū plus siue sit incipi
ens siue sit in augmēto aut in statu. ¶ Et mors q̇-
dē in augmēto apparēte qñqȝ accidit in paucis tam̄
Et qū tu ꝯsideras signa mortis in hora quā diximꝰ
⁊ non inuenis ea tūc non timeas ꝙ si inueneris ea
tunc existima ꝙ erit mors. ¶ Si antē ꝯsequtū fu
erit illō aliq̄ō maloꝝ signoꝝ predictoꝝ tūc iudica
fm plīm si fuerint ꝑoxismi impares ꝙ ipse moriet̃
in septio aut pares ꝙ moriet̃ in sexto p̄cipue si fue
rit egritudo velocis motus.

Significationes mortis absqȝ crisi. C. xcix.

De illis est debilitas virtutis ⁊ defectꝰ eiꝰ
ad resistendū egritudini ⁊ de illis est tar
ditas signoꝝ digōnis oīo. ¶ Et de illis ē
virtus egritudinis cū tarditate motus ipsius. Et
quādo aggregant̃ oīa ista est magis pernitiosa.

Dispōes accidētes cōualescentibus. C. c.

Quādoqȝ accidit cōualescētibus recidiuatō
⁊ accidit eis vehemētia virtutis ⁊ debi-
litas ipsius qū in eis est illud q̄ō diximus
in caplo regiminis eoꝝ ¶ Et accidit eis ne iuuent̃ ab
eo q̄ō sumūt de cibo ⁊ ne redeāt corpa eoꝝ ad vir
tutē. ¶ Et accidūt eis exiture qū non sunt mūdifi-
cāta corpa eoꝝ ab humoribus ꝑ euacuatōem. Et
qñqȝ accit eis corruptio quoꝝdā mēbroꝝ ꝓpterea
ꝙ expellit̃ mā illic. ¶ Et qñqȝ accidūt eis egritu-
dines ꝯtrarie egritudinibus que fuerūt in eis quz
supfluent in eis in cōtrario eius q̄ō est cuz eis sicut
accidit eis grauitas in lingua ⁊ palysis ⁊ colica frigi
da ⁊ apoplīa ⁊ epilepsia ⁊ dolor capitis insepabilis
⁊ emigranea ⁊ que his sunt siles qñ infrigidatio et
humectatō modū ptransierūt. ¶ Et qñqȝ accidit
eis pruritus plīmus quē remouet aqua tepida. Et
accidit eis vt albificent̃ eoꝝ capilli ꝓpterea ꝙ ca-
pilli p̄uant̃ nutrimēto ⁊ ꝓpterea ꝙ spgit̃ hūiditas

innata qua stat nigredo sicut accidit segetib⁹ ꝗ qñ siccant̄ albescunt postea qñ eoꝝ dispõnes bone fiūt redit nigredo capilloꝝ sicut accīt iteꝝ segetibus qñ potant̄ aqua quoniam tunc redit ipsaꝝ viriditas.

Regimen conualescentis. C. ci.

Oportet vt in cõualescēte alleuiatõ fiat in omni re ⁊ non afferat̄ ei aliq̄d graue ex cibis neq̄ aliq̄d ex motibus ⁊ ex calefaciētibus ⁊ causis ꝯpmentib⁹ donec ad voces ꝑueniat̄ vsq̄ ⁊ alia ⁊ gradatī ꝑducat̄ ad exercitiū equale facile ip̄m enī iuuatiuū est valde. ¶ Et vt occuperis in eo qđ augmentū efficit in sanguie eius. Et oportet agere vt quiescat ⁊ letet̄ ⁊ gaudeat ⁊ ꝓhibeat̄ ab euacuatõibus ⁊ ꝓp̄e coitu. ¶ Et vinū cū tēpamento est ei iuuatm̄ ꝓp̄e vinū subtile tenue. Et de ꝯualescētibus ꝯuenientior ad hoc vt interdicat̄ ei sacietas est ꝯualescēs cui⁹ crisis fuit occulta qm̄ ipse est expositus recidiuatõi ⁊ huiusmõi forsitan indiget euacuatõe. ¶ Et cõueniētior ei est fluxus vētris subtilis p̄cipue qū uideris egestionē cholicā aut decliuē ad colorē hūoris qui est ex hūorib⁹ ex quibus fuit febris ⁊ videris in appetitu defectuȝ. Et qū uolueris illud tūc fac quiescer̄ ꝯualescentē ⁊ ꝯforta virtutē eius deinde eūa: ⁊ fortasse necessariū est tibi vt euacues ⁊ cõfortes sil̄r cū cibatõe. Et prepara ei tunc ī big̃. cibos medicinales solutiuos aut cõmisce eis virtutes medicinaꝝ solutiuaꝝ cõuenientiū sicut pruna ⁊ siracost ⁊ terenabiȝ ⁊ silia illis habētibus cholam. ¶ Et qñq̄ iuuant̄ ꝑ diuretica ⁊ mūdificant̄ ꝑ ea vene eoꝝ ⁊ qñq̄ faciūt illđ ista diuretica cognita sicut facit illđ vinū cõmistū De phl̄omia aūt sciendū est ꝗ paꝝ indiget cõualescens extractõe sanguis ⁊ fortasse indiget etiā ⁊ significat̄ illud forma ⁊ signa sanguis p̄cipue qū inuenis febrē occultā in uenis ⁊ vides pustulā in labio ⁊ fortasse cogit te ad phl̄omandū infirmuȝ malitia sanguis eius ꝓpter illud qđ remansit in ipso de cinereitate hūoꝝ maloꝝ. Quare necessariū est ei vt extrahat̄ sanguis eius malus ⁊ augmētet̄ in eo sanguis bonus. Et meli⁹ in hoc est vt facile fiat ⁊ nõ faciat aliquid subito ⁊ somnus diurnus fortasse est magis nociuus ꝯualescēti ꝓpterea ꝗ mollificat eū ⁊ fortasse cõfortat eū ꝓpterea ꝗ ipsū quiescere facit. Et qñ non ꝯuenit fortasse attrahit febrē ꝓpter ea ꝗ facit cruditatē ⁊ frangit de virtute caloris innati. ¶ Et obseruatõ in oībus cõualescētibus mūdificatis ⁊ non mūdificatis est vt currat esse coruȝ ſm regimē qđ fuit in egritudine ex cibarijs ⁊ alijs duobus diebus in eo qđ est inter eos ⁊ ad summū ſm mensurā qua res dici cretici ꝑtranseat ſm regimē qđ fuit in sanitate ei⁹ deinde illud quod sequitur sanitatem eius deinde eleuetur ad illud quod est supra ip̄ȝ. ⁊ oportet in mūdo ⁊ eo cuius febris fuit salubris ne subtiliet̄ regimen eius qm̄ febriet corpus eius ⁊ mala fiet eius dispõ. Et oportet vt redeat ille cuius extenuatõ ⁊ macilentia in diebus paucis fuit ad pinguedinē in diebus paucis qm̄ uirtus eius est fixa ⁊ fiat cū cõtrario eius ꝯtrariū illi⁹ ⁊ si non appetit cõualescens tūc in ipso est repl̄o: ⁊ si appetit ⁊ nõ īpinguat̄ post ip̄m tūc affert sibi vltra virtutē suā ⁊ supra virtutē naẗe sue quare nõ potest digerere illđ ⁊ diuidere in corꝑe: aut ī corꝑe suo sunt hūores pl̄es in quibus nā est occupata aut virtus stomachi eius est ꝓstrata ualde aut uirtus totius corꝑis eius ⁊ cal̄itas ip̄ius innata sunt ꝓstrate q̄re non alterat̄ cibus alteratõe cõueniēti vt exemplificet vel restauret nā ex eo. ¶ Et huiusmõi q̇deȝ licet appetat̄ in p̄ncipijs rei sue cibū tamē qñq̄ cõuertit̄ in eis dispõ ad hoc ut non appetant: qm̄ nocumēta ⁊ repl̄o humoꝝ maloꝝ fiūt fortiora ⁊ augmētant̄ ⁊ ne appetat̄ deinde appetat̄ ꝑꝑ viuificatõeȝ uirtutis sue melius est q̄ꝫ vt appetat̄ deiñ non appetant qū ergo ꝑseuerat appetitus ⁊ non alterat̄ corpus ad virtutē dn̄antē tūc virtus appetitiua ⁊ īnstrumētū eius sunt sana ⁊ virtus digõnis et ipsius instrm̄ sunt debilia ergo melius est vt ḡdatim deducat̄ ꝯualescēs ex cauariȝ ⁊ pullis ad heduȝ ⁊ non reducant̄ ad cõsuetudinē dū adhuc ī venis ē strictura. ¶ Et fortasse sirupus acetosus faciet eis euenire excoriatiõem intestinoꝝ ꝓpter debilitatē intestinoꝝ ipsoꝝ ⁊ sil̄r acetosa. ¶ Et de regimine cõualescētiū est ꝑmutatõ eoꝝ ad aerē cõtrariū ei in quo erant. ¶ Et de regimie cõualescentiū est obſuatõ eius qđ oportȝ caueri de sp̄e egritudinis eoꝝ ut opponat̄ ei qđ securitatē faciat ab ea sicut ī pleureticis oportȝ enī ut timeat̄ in eis aſpitas pectoris. Et non oportet vt cõualescens sudet in balneo ꝑꝑ raritatē carnis sue debilis. Qū ergo mĺtiplicat̄ sudor eius tunc in ipso est supfluitas. ¶ Et abrasio cū nouacula nocet ei ꝓpter illđ c⁹ narratõ p̄cessit.

Cibatio conualescentis. C. cij.

Oportet vt sit cibus eius in qualitate boni chimi facilis digestionis. ¶ Et oportȝ ne tolleret famē neq̄ sitim ⁊ fortasse est necessariū vt declinet qualitas ad cõtrariuȝ cõpl̄onis egritudinis p̄terite ꝓpter timorē alicui⁹ rei: ⁊ ad cautelā. ¶ Et scias ꝗ cibi humidi fluidi velocius nutriūt ⁊ minus sunt audaces ⁊ grossus ⁊ grauis ē ecõtrario siue sit cibus aut potus. ¶ Et oportȝ ne ſup se afferat frigida nisi vocet ad illud residuum caliditatis imo vt regat̄ cū eo qđ est tꝑatuȝ ⁊ sit ei calitas subtilis cū hūiditate cõpleta velociter recipiens digõnem. ¶ Et vt sit cibus eius in q̄ꝫtitate cū mensura qua fiat bona eius digõ ⁊ eius seꝑatio ⁊ adde ſm gradatõeȝ qū non vides grauitatē neq̄ rugitū neq̄ velocitatē descensionis neq̄ tarditateȝ retētõis. ¶ Et minue ex eo si nõ videat̄ ex eo qđ uideri debet ⁊ qñ replet̄ subito ⁊ tendit̄ stomach⁹ eius tunc fortasse febrit ⁊ sil̄r non oȝ ut bibat subito: fortasse enī est ex eo timor. hora aūt cibi eius ē hora equalitatis aeris in uesꝑis estatis ⁊ hora post meridiē hyemis nisi sit nocēs aliquid festinū. Et oȝ vt diuidat̄ ſup ipsuȝ q̄ꝫtitas q̄ est minus sacietate eius. Et aqua vehemētis frigoris est ex eis a q̇b⁹ oȝ alienari cõualescēs qñq̄ enī interficit fortasse enī ſupueniet ledendo q̇busdā visceribus ⁊ fortasse faciet spasmū. ⁊ nos iā sciuim⁹ qui mortuus est ꝓpter illud. ¶ Et scias ꝗ appetitus cõualescentis qñq̄ minorat̄ ꝓpter debilitatē aut ꝓpter hūores in stomacho ⁊ associat̄ eis ſm pl̄imū sincopis. Et qñq̄ minorat̄ cā epatis ⁊ paucitate attractionis ei⁹ ⁊ apparȝ in colore ⁊ in egestione tenui ⁊ alba. Et qñq̄ minorat̄ cā humoꝝ in corꝑe toto ⁊ sacietatis nauseatie. ¶ Et qñq̄ ꝓpter debilitatē uirtutis

corpis. ⁊ caliditatis innate aut in stomacho ꝓprie.
Rege vero vnūquodq3 cū eo qd̄ sciuisti de regimīe
eius q̄nto plus facilius est. ¶ Et scias ꝙ secaniabī
de cidonijs est bonū medicamē ꝯualescētibus ⁊ ꝓ-
prie qñ eoꝝ appetitus est ꝓstratus ꝓpter debilita
tē in stomachis eoꝝ ⁊ facit securitatē ab excoriatōe
intestinoꝝ. ¶ De cōfortatibus vero stomachum
que sunt calidiora eo sunt sicut trocisci roſ. ⁊ que
sunt eis similia fortasse enī sunt cā recidiuationis.

Motus egritudinum. C. ciij.

Iam sciuisti horas egritudinis ⁊ sciuisti ꝙ
motus in ꝑiodis qñq3 fit addendo in labo
re ⁊ sigt statū ⁊ qñq3 fit minuendo ⁊ sigt
declinatōez. ¶ Et vehemētiores sūt motus egri
tudinū ⁊ accidentia eaꝝ in nocte ꝓpter vehemētiā
occupationis nature in digerēdo materiam tunc ab
omni re.

Tractatus scd̄us de diebus crisis ⁊ horis eius.

De principio egritudinis et prima computatione
crisis. C. i.

De hoībus sunt q̄ dicunt ꝙ principiū egri
tudinis ex quo numerat̄ cōputatō dieruz
crisis est extremitas hore in qua sentit e
ger vestigiū egritudinis. ¶ Et de hoībus sunt q̄
dicūt nō imo extremitas hore in qua se ipsū ꝓiicit
⁊ apparet in eo nocumentū operatōis ⁊ hec quidē di
uersitas non aduenit nisi in febribus que non acci-
dūt subito in illis aūt que subito accidūt non est ꝓn
cipiū hore ⁊ illud est sicut accidit quibusdā febrici
tantibus vt incipiat febris inceptōe apparēte ⁊ sit
homo ante illud non habens egritudinē quare dor
mit aut īgredi balneū aut laborat ⁊ febrit subito.
In febribus aūt quas antecedūt cōfractio ⁊ dolor
capitis ⁊ silīa deinde accidūt ī he res diuersificāt.
Et fortius est vt cōsideret̄ hora inceptōis ipsi⁹ fe
bris ⁊ illic est iā apparitio exitus a dispōe natali in
cōplōne manifesta. ¶ Inceptio v̄o doloris capitis
⁊ cōfractōis cōsideratiōem non habet ⁊ ꝙ decūbit
in lecto ⁊ somnus non sunt de illis q̄bus est intuen
dū fortasse enī infirmus non decubuit ⁊ iaz incepit
febris. ¶ Et si peperit mlr deinde accidat ei fe
bris tunc si non cōputet̄ ex febre ⁊ non nisi ex ꝑtu
est illd̄ error. de hoc dixerūt quidā ꝙ plīm accidit
post scd̄m ⁊ tertium.

De causa dieꝝ crisis ⁊ ꝑiodoꝝ eius. C. ij.

Plures quidā homīes posuerūt cām in mē
suratōe tēpuz crisiū egritudinū acutaꝝ ex
ꝑte lune ⁊ ꝙ virtus eius est virtus ince
dens in hūitates mūdificans in ea spēs alteratōis et
adiuuās ad maturandū ⁊ digerendū aut ad cōtra-
riū fm ꝑparatōez materiei ⁊ signt in hoc ꝑ dispōz
extēsionis ⁊ cōtractōis ⁊ augmētatōez cerebelloꝝ
cū augmētatōe luminis in luna ⁊ velocitatē matu-
ratōis fructuū arboꝝ ⁊ herbaꝝ cū apparitōe eius.
Et dicūt ꝙ hūitates ciuitatū patiunt a luna q̄re di-
uersificant dispōes eaꝝ fm diuersitatē dispositōnū
lune. ¶ Et fit vehemētior apparitō diuersitatis cū
uehemētia apparitōis diuersitatis in dispōe lune ⁊
fit illud vehemētius qñ luna est fm oppōez dispo
sitōis in qua fuit deinde fm quadratōm ⁊ hoc per
diuisionē reuolutōis sue ad medietatem deinde ad
medietatē medietatis. ¶ Dixerūt ꝓpterea ꝙ re
uolutō lune est in vigintinouē diebus ⁊ tertia fere
diminutis diebus cōiūctōis ex eis ꝓpterea ꝙ lune
non est operatō que sunt fere duo dies ⁊ medietas
⁊ tertia q̄re remanēt vigītisex dies. Et medietas
erit medietatis eius tredeci dies: ⁊ 4ª diei: ⁊ 4ª
ipi⁹ 6 dies ⁊ medietas diei ⁊ 8ª diei: ⁊ octaua ei⁹
tres dies ⁊ quarta diei ⁊ medietas octaue diei. Et
est minor reuolutō eius ⁊ fortasse extrahūt eā fm
mōs alios diuersificātes has ꝯputatōes paꝝꝑ ⁊ ad
dūt in ea paꝝꝑ veꝝ in hoc est transgressio q̄a dicūt
qd̄ non debent dicere. ¶ Sunt ergo ista tp̄a faciē
tia necessario vt appareāt in eis diuersitates mag̃
⁊ sunt dies ꝑiodoꝝ ꝑuoꝝ. ¶ Et qñ incipit ⁊ mā ē
bona apparet apud statū eius alteratō manifesta tē
dens ad bonitatē. ¶ Et qñ incipit temp⁹ ⁊ dispo-
sitōes sunt corrupte est alteratō apparēs apud cō-
plementū tp̄is fm corruptōem. ¶ Crisis v̄o egri-
tudinū que in tp̄ibus ꝓcedūt ⁊ vltra mensez nūe-
rant̄ ex sole ⁊ in hac quidē mēsuratōe ⁊ expientia
est ambiguitas. ¶ Et in eis sunt loca tali modo ꝙ
mltiplicat̄ occupatō cū hoc sup nālem ⁊ non impe-
dit sup medicū aliquid ⁊ sup medico quidē nō iest
nisi vt cognoscat qd̄ egredit̄ cū crisibus plibus et
non ꝑtinet ei ut sciat que sit causa ei⁹ qū declinatō
illius cāe extrahit eum ad artē aliā imo oportet ut
sit sermo de diebus crisis: sermo quē loq̄mur fm
semitā expientie aut fm viā positōis ⁊ anxiomatū
⁊ scias ꝙ plures eoꝝ nominat̄ reuolutōem illd̄ ex
quo non egredit̄ mltiplicatō a genere suo ⁊ est ei⁹
intentō ꝙ non egredit̄ cū ea duplicatō ad diez non
creticū ⁊ exemplū hoꝝ est quartanus ⁊ septenus.
Nam eoꝝ mediū ꝑuenit semꝑ ad diem creticū fm
expientiā dieꝝ crisis que accidit egritudinib⁹ q̄bus
ꝯueniūt isti q̄rtanus ⁊ septenus. ¶ Et reuolutōes
quidē bone radicales sunt tres reuolutō q̄rtanorū
⁊ reuolutō septenoꝝ ⁊ est cōpleta sed reuolutō de
cenoꝝ est magis cōpleta q̄ omnes: quadragesim⁹
enī ⁊ sexagesim⁹ ⁊ octuagesim⁹ ⁊ omnes illi dies
sunt crisis: veꝝ due prime reuolutōes sunt dimi-
nute ex hoc ꝓpter fractōem quā attendere opz ⁊ ꝑ
quā sunt tres septē viginti dies ⁊ quartauns ꝑmus
est quartus ⁊ quartanus scd̄us est in quo restaura
tur fractio. Et ꝓpter illud est in septīo qm̄ sūt sex
dies ⁊ res plīma de septimo: ⁊ ꝓpter illd̄ cadit con
tinuat⁹: ⁊ quartanus tertius cadit in vndecio. Et
illic ꝑuenit hora duplicatiōis septeni quare sequit̄
ip̄m septenus fus ⁊ est in quartodecio. Et qñ re-
staurauerimus septenū tertiū cadet in die vigesio
iā ergo cucurrit res in quartanis fm hoc ꝙ quar-
tanus ꝑmus ⁊ fus sunt cōtinuati ⁊ fus ⁊ terti⁹ dis
gregati ⁊ tertius ⁊ quartus cōtinuati. ¶ Dū ergo
ꝑtransit q̄rtusdecim⁹ tunc iaz cadit diuersitas. Et
laudabiles q̄dē sicut Hippocrates ⁊ Galienus ince
perūt a cōtinuatis fuit ergo ordo dieꝝ ita septimus
⁊ quartusdeci⁹ ⁊ vigesim⁹ est cōtinuatus ex quar
todecio ergo viginti mltiplices sunt septenoꝝ fm
intentōez. quare inuenimus fos septenos segrega
tos quos sequit̄ tertius cōtinuatus ꝯplens viginti
deinde sepant̄ ex viginti ⁊ est vigesimus quartus
deinde vigesim⁹ septimus cōtinuatus postea trige
sim⁹ ꝑmus sepatus est sup quatuor septenos ⁊ tri
gesimus quartus cōtinuati. Deinde septenus cōti-
nuatus quare sunt quadraginta deinde currit mlti

plicatio sup tres septenos ẜm ꝙ ipsi sūt viginti ut sit cōtinuatō sexaginta ⁊ octuagīta ⁊ centū ⁊ centū viginti. ¶ Et non est cōsideratō plīa ad illud qđ est inter eos de diebꝰ. ¶ Alij aūt sicut archigenes dixerūt ꝙ post quartūdecimū est octauus decimus ⁊ est dies crisis ⁊ vigesimus ꝑmus ⁊ vigesimꝰ octauus deinde trigesimꝰ ẜus postea trigesimꝰ octauus cū cōtinuatōe septeni. ¶ Et quidā numeraue rūt quadragesimū ẜum ⁊ q̄dragesimū quintū ⁊ q̄dragesimū octauū dies crisis ⁊ iam transgressi sūt in hoc ⁊ ꝯsidera tu qualr̄ cadat qđ ipsi fecerūt đ distinctōe quartanoꝝ ⁊ septenoꝝ. ¶ Nā quartanis in diebus crisis inest virtus fortis vsq; ad viginti dies deinde virtus aduenit septenis vsq; ad triginta quattuor qū ergo eger in egritudine chronica ꝑ transit viginti tūc attende septenos. Et apđ archigenē quidē dies vigesimus ꝑmus valde plus est creticus q̄ȝ vigesimus qui est septenꝰ non disiūctꝰ apud octauū decimū vbi currūt septeni. ¶ Hip. ꝟo ⁊ Gal. ⁊ qui post eos ambos fuerūt nō inuene rūt rem ẜm illud ⁊ silr̄ est diuersitas in vigesimo septimo ⁊ vigesimo octauo. ¶ Archigenes enī uidit aliud a sentētia amboꝝ ⁊ fecit meliorē vigesimū octanū ⁊ silr̄ est dispō trigesimi primi cū trigesimo ẜo ⁊ trigesimi quarti cū trigesimo q̇nto ⁊ q̄dragesimi cū quadragesimo ẜo. Et scias ꝙ de egritudinibus sunt quaꝝ crisis est in septē mēsibꝰ imo in septē annis ⁊ quatuordecīȝ annis ⁊ viginti vno anno. ¶ Et sunt quidaȝ q̇ existimāt ꝙ post q̄dragīnta non fit crisis cū euacuatiōe forti veꝝ res nō est ita. ¶ Et non est etiā necessariū ut alteret̄ egritudo ad acutā aut vt in ea sit recidiuatō aut sit ī ea ꝯpositō egritudinū. ¶ Et non est ꝓhibitū in egritudine chronica q̇n cesset nā digerere ipam deinde cōfortet̄ sup ipsaȝ vice vna ⁊ expellat eā q̄uis sit pauca. ¶ Veꝝ plīm est ẜm ꝙ dictū est ⁊ fit sepatō in ea aut cū crisi diminuta aut ꝑ exiturā tardi motus aut ꝑ resolutōeȝ. Inquit Hip. dieꝝ creticoꝝ alij sunt pares ⁊ alij sunt impares. Et impares q̇dē fortiores sunt in crisibus ẜm plīm ⁊ in plīmo nūero ⁊ pariuȝ quidē exēplū est q̄rtus ⁊ sextus ⁊ octauus ⁊ decimus ⁊ quartusdecimꝰ ⁊ vigesimꝰ ⁊ vigesimusquartus ⁊ alij quos numerauimus de pibꝰ ẜm duas sentētias. ¶ Et impares q̇dem sunt sicut tertius ⁊ quintus ⁊ septimꝰ ⁊ nonus ⁊ vndecimus et q̇ntusdecimus ⁊ septimusdecimꝰ ⁊ vigesimꝰ ꝑmꝰ ⁊ vigesimus septimus ⁊ trigesimus primꝰ. Amplius Gal. negauit qđ dictū est in hoc aphorismo de esse octaui ⁊ decimi ⁊ inuenit illud diuersuȝ radicibus Hip. Et fortasse hic sermo Hip. est anteq̄ȝ bene sciret esse dieꝝ crisis ⁊ habet expōneȝ. ¶ Et scias ꝙ q̄nq; cōtinuant̄ dies ⁊ fiunt sicut dies vnꝰ crisi. ⁊ illud plus cōtingit post viginti siue sit euacuatō siue exitura. ¶ Et scias ꝙ in die bone crisis q̄n apparēt signa mala tunc illud est deterius ⁊ significat mortē plīm sicut si accidat eis aliq̇d in septimo ⁊ quartodecimo.

De ꝓportionalitate dieꝝ crisis ad inuicē ⁊ debilitate ⁊ ꝯpatōne eoꝝ ad egritudines. C. iij.

Dieꝝ creticoꝝ alij sunt fortes in vltimo ī quibus fortasse semꝑ fit crisis: ⁊ alij sūt debiles valde ⁊ alij sunt medij. Et ego dicā eos distincte postq̄ȝ dixero ꝙ ꝑmꝰ dies crisis est dies quartus ⁊ cū hoc non mltū cadit in eo crisis ⁊ est indicatiuus septimi. Dies aūt septimꝰ est dies fortis valde ⁊ indicat ipm q̄rtus ⁊ licȝ vt septimus ponat̄ in ꝑmo ordine supiore. Et dies vndecimus non est in virtute quartidecimi. ¶ Veꝝ tn̄ in egritudinibꝰ in quibus paroxismi eaꝝ incipiūt in imparibus vt tertiana est fortis valde ⁊ fortior q̄rtodecimo. ¶ Et dies q̄rtusdecimus est dies fortis valde ⁊ de fortitudine eius est ꝙ non inuenit̄ dies cui non ꝓportionet̄ q̄rtusdecimꝰ qui sit ultimus in fortitudine in indicijs crisis ⁊ salute eius nedū a cōplemēto eius. ¶ Dies septimusdecimus est fortis ⁊ qui ꝓportionat̄ ei ex diebꝰ est fortior Et ꝓportōnalitas eius ad viginti est ꝓportōnalitas vndecimi ad q̄rtūdecimū. ¶ Octauusdecimus est de diebus crisis interficiētibus ⁊ eoꝝ magis ꝑnitiosus est dies vigesimusseptimꝰ ⁊ est quasi nō sit dies crisis ⁊ dies q̄dragesimus est fortior trigesimoq̄rto q̄uis trigesimusquartus sit bone virtutis ⁊ fortior trigesimo ꝑmo. ¶ Et scias ꝙ egritudines que paroxismū faciūt in imparibus sicut tertiana ⁊ plures acute sunt velocioris crisis ⁊ eaꝝ crisis fit in imparibus qua ꝓpter expectat̄ in tertiana vndecimus ⁊ non expectat̄ q̄rtus decimꝰ nisi paꝝ q̄uis ẜm plīm paroxismus septimi declinet a q̄rtodecimo paꝝꝑ. ¶ Et ille que faciūt paroxismū in paribus sunt tardiores ⁊ crisis eaꝝ plus est in paribꝰ.

Dies cretici. C. iiij.

Illi qui sunt in ordine supiore sunt sicut septimus ⁊ vndeciꝰ ⁊ q̄rtusdecimꝰ ⁊ septimusdecimꝰ ⁊ vigesimus. ¶ Et q̄nq; fiūt reuolutiōes in egritudinibus ꝯueniētes scđm plīm nūero dieꝝ crisiū q̄re fiūt septem reuolutiōes tertiane sicut septē dies causonidis. ¶ Et q̄nq; fit dispō numeri mensiū ⁊ ānoꝝ in chronicis ẜm dispōem numeri dieꝝ in acutis quare fit q̄rtana septē mensiū ꝟbig. ⁊ currūt eius indicatōes ẜm consideratiōem indicatōnū dieꝝ ⁊ cadit inter eas de antecessione ⁊ postpositōe ẜm ꝯsideratōem que cadit ī diebus ⁊ dicam illud.

De diebus cadētibus in medio. C. v.

Dies isti quos diximus sunt dies cretici radicales. Veꝝ q̄nq; accīt diebus creticis ꝓpter aliq̄ȝ causaꝝ accidentiū extrinsecus aut ex ipsa egritudine in velocitate motus sui aut tarditate sua aut ex dispōe corpis in uirtute aut debilitate aut ex accidētibus que accidūt sicut vigilie vehemētes ex vigilijs extrinsecis aut cadentiū ex cāis corpeis aut aīalibus q̄n supfluūt vehementer vt cadat ante eos festinatō aut tardatō ab eis licet non eleuet̄ statōe crisis necessarie in hora sua imo minuat̄ ex ea. Et si non esset cā fortis accidens verificaret̄ crisis ⁊ non antecederet neq; tardaret Veꝝ q̄n accidit illud accidens ⁊ est forte declinat hora ⁊ tardat̄ aut antecedit ⁊ si fuerit debil' fit difficilis crisis. ¶ Et ꝓhibet eā ne sit ꝯpleta ⁊ noīat̄ dies in quibus cadit hec reflexio dies cadētes ī medio ⁊ habent indicia dieꝝ crisis ex ꝑte. ¶ Et isti dies sunt sicut tertius ⁊ q̇ntus ⁊ sextus ⁊ sicut nonꝰ ⁊ sicut tertiusdecimus: tertius enī ⁊ q̇ntus ꝯtinēt quartū ⁊ nonꝰ est inter septimū ⁊ vndecimū ⁊ fortasse erit dies cadēs magis cōueniēs uni duoꝝ dieꝝ

qui ſunt in duobus lateribus eius aut erit dies cre
ticus qui eſt inter illos cadētes in latere altero ma
gis ptinēs ei: feſtinatō enī vndecimi ad nonū plus
eſt ꝙ tardatō ſeptimi ad nonum q̄uis vnuſquiſq̄
eoꝝ ſit plimum.

De virtute dieꝝ cadentium in medio ⁊ debilita-
te eoꝝ. C. vi.

SCias ꝙ nonus eſt dies fortis p̄latus in eis
deinde quintus poſtea tertius: ⁊ non ab-
breuiat̄ a quarto qui eſt radix abbreuia
tōe manifeſta. ⁊ tertiusdecimus quaſi ppter ſuaȝ
debilitatē non eſt de illis in quibus fit criſis. Sex
tus aūt eſt dies in quo cadit criſis neꝝtn̄ illa eſt ma
la. ¶ Nō ſi euenerit non mala erit difficil' occulta
diminuta non ſalua a timore ⁊ ipſe ppter puitateȝ
caſus criſis in eo ſiue mala ſit ſiue non mala eſt q̄ſi
cōtrarius ſeptimo ⁊ indicat ip̄m q̄rtus in malitia.
Et paꝝ quidē cōplet̄ indicatō quarti cuȝ bono niſi
cū difficultate q̄re accidūt in eo ſiḡ timoroſa ſicut
ſomnus pfundus ⁊ ſincopis ⁊ ppe ſi fuerit euacua
tio tunc accidet ſincopis cū vomitu ⁊ accidet in eo
caſus virtutis ⁊ horripilatō ⁊ tremor ⁊ deſtructō
pulſus ſi aūt apparuerit in eo ſudor non erit equal'
⁊ fortaſſe minuit̄ in eo criſis cū eūatōe. Quare erit
cōplemētum eius cū exitura mala ⁊ ictericia ⁊ erit
vrina mala mali ſedimīs hoc eſt qn̄ fuerit ſalua et
ſi non fuerit tunc quocūq̄ mō fuerit erit ſalus eius
p accidens recidiuatōis. Inquit Gal'. Septim⁹ eſt
ſicut rex iuſtus ⁊ ſextus ſicut rex vicens iniuſtus
⁊ octauus eſt proximus ſexto.

De diebus bonis ⁊ malis qui ſm ordines ſuos cre
tici ſunt aut cadentes in medio aut dies indicatōis.
C. vij.

EOꝝ meliores ſunt ſeptimus ⁊ q̄rtus deci
mus ⁊ poſt eos ſunt nonus ⁊ ſeptim⁹ de
cimus ⁊ vigeſimus: deinde q̇ntus poſtea
quartus poſt octauus deinde terciusdecim⁹. ¶ Et
ſcias ꝙ dies criſis fortioris iudicij ⁊ fortiores dies
cadentes ⁊ dies indicatōis ſunt illi qui ſunt in die-
bus antecedētibus ⁊ q̄to magis pcedunt debilitat̄
eoꝝ iudicium.

De diebus qui non ſunt cretici neq̄ intentōe p̄ma
neq̄ intentōe ſecunda. C. viij.

ISti ſunt dies primus ⁊ ſecūdus ⁊ decim⁹
⁊ duodecim⁹ ⁊ nonus decim⁹ ⁊ q̇ntusde
cimus iteꝝ eſt huius ſumme. Et ē mi
rabile ꝙ pl'es eoꝝ ſequnt̄ diem creticū.

De diebus indicatōis. C. ix.

DIes indicatōis ſunt dies in quibus videt̄
veſtigia que ſunt ſignificatōes alteratōiſ
materie aut ſignificatōes victorie vnius
duoꝝ alternatoꝝ egritudinis ⁊ virtutis aut incep
tōis pugne leuis que currit inter nām ⁊ egritudi
nē non ppter ſepatōeȝ ſed ppter furioſitatē. Pri-
me quidē ſunt ſicut ſignificatōes digeſtionis ⁊ con
trarij digeſtionis. Significatōes v̇o digeſtionis ſūt
ſicut nubes rubea aut ad albedinē tendens: ſignifi
catōes indigeſtionis iteꝝ note ſunt. ¶ Scd̄e uero
ſunt ſicut apparitō virtutis appetitus aut caſus ei⁹
in eo ⁊ leuitas motus aut grauitas eius. ¶ Tertie
aūt ſunt ſicut dolor capitis ⁊ anguſtia ⁊ ſtricta an-
helitus ⁊ tremor ⁊ ſudor non cōis et euacuatio nō
ꝯpleta. ¶ Quȝ ergo apparēt iſta veſtigia in iſtis
diebus erit criſis in diebus notis ſequētibus eos ⁊
erit q̄rtus indicās ꝙ erit in ſeptimo ſi fuerit ſignū
bonū: aut ſexto ſi fuerit ſignū malū ⁊ pprie in cau
ſonide ⁊ fixa ꝙ fiat in ſeptimo ⁊ minus ꝙ in ſexto
veꝝ in tertiana m'tiplicat̄ ꝙ ſit in ſexto ⁊ ſeptimo
aut in vndecimo aut ſm pl'm in q̄rtodecio aut vi-
geſimo aut vigeſimo p̄mo ⁊ ſeptimusdecim⁹ iteꝝ
indicat in vigeſimo aut vigeſimo p̄mo ⁊ octauus
decimus indicat in vigeſimo p̄mo ⁊ vigeſim⁹ in
q̄drageſimo. ¶ Et de diebus cadētibus in medio
tertius in q̇nto ⁊ ſi fuerit malū tunc in ſexto ⁊ q̇n
tus in nono ⁊ ſi fuerit maluȝ tunc in octauo. ¶ Et
ſcias ꝙ ſignificatōes indicationū q̄nq̄ declinat̄ a di
ebus ſuis ppter cām p̄dictā in declinatōibus criſiſ
a diebus ſuis quos merent̄ ad illos qui ſunt an̄ eoſ
aut poſt eos. ¶ Et ſcias ꝙ ſequit̄ diē ſm de dieb⁹
indicatōis aliquid de genere eius qd̄ fuit in die idi
catōis tunc egritudo eſt velocis motus. ¶ Et cōſi
dera ſigna feſtināția ⁊ tardātia ⁊ indica in diebus ī
dicatiōis qui indicant ea ſi feſtinant aut tardant̄ ex
hoc.

Cognitō dieꝝ criſis qū dubitat̄. C. x.

COgnitō dieꝝ criſis eſt neceſſaria ad inte
tōes plures. ¶ Oportet enī qū criſis eſt
ppinqua vt regat̄ eger regimīe quodā ⁊
qū eſt longinqua ut regat̄ regīe alio. ¶ Et oportȝ
vt in die criſis ⁊ qui ei pximus eſt vt regat̄ eger
regimīe ppo. ¶ Non ergo moueat̄ oīo cu medi-
cina fortaſſe enī adiuuabit nā̄ ad euacuatiōem quar̄
ſupfluet vehemēter ⁊ fortaſſe faciet ei ꝯtrarietatē
in pte ſua quar̄ pariet laborē non criſim ⁊ non fiet
euacuatō ⁊ in hoc eſt illud qd̄ eſt in eo. ¶ Et oȝ in
cognitōe dieꝝ criſis vt obſerues iteꝝ res nāles al
terantes dies criſis notos. ¶ Et nos inuenim⁹ co
gnitōem diuidi in duos mōs quoꝝ vnus eſt in cri
ſi egritudinis abſolute ⁊ alter eſt in ipſo die criſis
ex pte tp̄is in quo eſt criſis. ¶ Fortaſſe enī plon-
gant̄ diſpōnes criſis duobus diebus vel tribus q̄r
dubitat̄ ad quē eoꝝ pportionet̄. ¶ Modus vero
p̄mus ſignificat̄ ex duobus modis. ex ſignis abbre
uiatōis egritudinſ ⁊ longitudinis eius ⁊ ex nātis
egritudinū ⁊ uirtutibus eaꝝ. ¶ Significatō uero
ex ſignis longitudinis ⁊ abbreuiatōis eſt qm̄ for-
taſſe erit ſm conſumptiōem egritudinis ſicut ſi ſit
egritudo non d̄ illis quas poſſibile eſt ꝯſumi in q̄r
to ⁊ qui ip̄m ſequnt̄ ⁊ poſſibile eſt ꝯſumi in ſeptīo
⁊ qui ſequit̄ ipſuȝ. Nam ſi apparēt ſigna digeſtōis
apparitōe bona in eis qui ſequnt̄ quartū ſpat̄ ꝙ cri
ſis erit in ſeptīo. ¶ Et ſi apparēt ſigna longitudīs
egritudinis p̄dicta in capitulo ſuo ſcias ꝙ criſis ei⁹
tardabit̄ ⁊ erit ſucceſſio eius abſq̄ criſi. ¶ Et ſi nl'
lū eoꝝ apparet ſperat̄ ꝙ conſumet̄ egritudo inter
ſeptimū ⁊ quartūdecimū. Significatō v̇o ex nātis
egritudinū eſt ſicut v̇big̃. dies impar eſt melior ſi
cut ſciuiſti ex eo ꝙ mouet̄ de egritudinibus in die
impari ⁊ cū caliditate acuta ⁊ par eſt de eis que di-
uerſificant̄ ei. ¶ Modus v̇o ſcd̄us ſig̃tur ex mo
dis ppter ꝯſideratōem reuolutōnū ⁊ ex nūero ho
raꝝ criſis ⁊ tpe criſis ⁊ verificatōibus dieꝝ ⁊ vir
tutibus eoꝝ. ¶ Significatō ex ꝯſideratōe reuolu
tionū eſt ſicut v̇big̃. tu ſcis ꝙ dies par eſt melior
cuidā egritudini ⁊ impar eſt melior alicui egritudi
veꝝ ex tpe criſis eſt vt cōſideres ⁊ cognoſcas ī q°

duoꝝ dieꝝ sit labor longior ⁊ ponat̄ ei crisis nisi se
quat̄ ꝙ sit fortioris iudicij ꝙ̄ iudiciū huius signifi
catōis. ¶ Et de hoc ſo caplo est illud qđ facit esse
necessariū vt ponat̄ in eo crisis diei medio ex die-
bus tribus cū ꝯditōe p̄dicta. ¶ Sigtio autē ex uir
tute dieꝝ ⁊ naturis ipsoꝝ est sicut si sit sudor inci-
piens in nocte septimi ⁊ non cessat sudare in octauo
tota die tunc crisis erit in septimo non in octauo ꝙ̄
uis febris eradicet̄ in octauo ⁊ si fuerit ſm diuer-
sitatē hui⁹ ⁊ incipit sudor in deciotertio ⁊ non ces
sat infirmus sudare vsq; ad decimū q̄rtū ⁊ eradi-
cet̄ febris in decimo q̄rto tūc non ꝓportōnabit̄ cri
sis nisi ad decimū quartū ⁊ illud est qm̄ octauus ⁊
decim⁹ tertius non sunt in virtute duoꝝ dieꝝ ali-
oꝝ ex bonitate. ¶ Et mors cū sexto ꝯueniētior ē
ꝙ̄ sit cū septimo ⁊ cū decimo magis ꝯueniēs ꝙ̄ sit
cū nono. ¶ Sigtio aūt ex aggregatōe indicioꝝ est
sicut illud cuius narratō p̄terijt vbi. in decio q̄r
to in eo qđ diximus aggregant̄ sudor ⁊ eradicatio
siml'. ¶ Sigtio vero ex diebus indicatiuis est vt
cōsideres an inuenias in exēplis predictis indicatō
nem ex q̄rto tunc indica ꝙ crisis erit in septīo aut
inuenias in vndecīo tunc iudica ꝙ crisis erit in de
cimo quarto.

De declaratione ꝓportionis dieꝝ crisis ad plures egritudines. C. xi.

Iam sciuisti ꝙ oportet vt crisis egritudi
nū valde acutaꝝ sit ad septimū ⁊ oportȝ
vt illaꝝ crisis que sequnt̄ eas in acuitate
sit ad quartūdecimū ⁊ ad vigesimū ⁊ q̄ has sequnt̄
ad q̄dragesimū: deinde post illđ faciūt crisiȝ egritu
dines chronice absolute qū incēsiua vehemēs sit ī
imparibus illud est tunc signū malū ⁊ ml'totiēs in
terficit in sexto ⁊ indicat in quarto ⁊ fit in ipso su-
dor frigidus ⁊ his silia: ⁊ que ex sirsen erit crisis
eius ſm plm̄ ad undecimū cū acuitate sua qm̄ incep
tio magnificatōis eius fit ſm plm̄ post tertiū ⁊ q̄r-
tuȝ: deinde facit crisim in septīo scias ergo illud.

Expleta est fen secunda. Incipit fen tertia de apo-
stematibus ⁊ pustulis.

Tractatus primus de illis que ex eis sunt calida ⁊ corrupta.

Sermo vniuersalis de apostematibus. C. i.

Iam locuti fuimus in libro p̄mo de
ap̄atibus ⁊ sp̄ebus eoꝝ ⁊ curis ip-
soꝝ ſmone vli ad quē redire oȝ il
lū qui vult audire qđ nūc loq̄mur
in hoc autē loco loq̄mur de eis ser
monē pticlarē. ¶ Dico ꝙ oīe ap̄a ⁊ pustula aut
est calidū aut non calidū: ⁊ ap̄a calidū aut est a san
guīe ⁊ qđ currit cursu eius: aut a cholera ⁊ qđ cur
rit cursu ip̄i⁹. ¶ Et qđ est a sanguīe aut a sanguīe
laudabili aut a sanguīe malo. ¶ Et sanguis lauda
bilis aut est grossus aut subtilis. ¶ Et factū quidē
a sanguīe laudabili grosso ē phlegmō q̄ accipit car
nē ⁊ cutē sil' ⁊ est cū pulsatōe. Et a subtili phlegmō
que accipit cutē solā ⁊ est spina ⁊ non est cū pulsati
one. ¶ At v̄o a sanguīe grosso malo fiūt sp̄es exi-
turaꝝ malaꝝ. Nam si eius malitia vehemēs fiat ⁊
ipsius adustio ꝓueniet herisipila ⁊ euen et ꝯbustio
⁊ crusta ⁊ deterior ea est ignis p̄sicus. Et a subtili
malo accidet phlegmō q̄ declinat ad herisipilā cū
malitia ⁊ fraudulētia. Si aūt fuerit subtilior erit
herisipila phl'onides ⁊ qn̄ fuerit eius malitia mali
tia maior erit herisipila habēs inflatōes ⁊ uesicas ⁊
ꝯbustionē ⁊ crustā. ¶ Cholicū aūt aut est a chol'a
subtili valde que non cōtinet̄ in eo ꝙ sit magis in-
tus ꝙ̄ illud qđ apparet de cute ⁊ est acuta ⁊ fit ex
ea formica aut ambulatiua sola ⁊ est subtilior aut
ambulatīa corrosiua ⁊ est mala. ¶ Aut ex cholera
grossiore illa ⁊ mīoris cal'itatis ⁊ ꝯtinet̄ magis in-
tus ꝙ̄ p̄ma in cute ⁊ est quasi sit in ea phl'a ⁊ fit ex
ea formica miliaris ⁊ est mīoris inflātōis ⁊ tardio
ris resol'onis. ¶ Et si fuerit materia grossior ⁊ de
terior accidet formica corrosiua. Et si ptransierit
in grossitie sua vsq; ad substātiā sanguis ⁊ fiūt ma
la accidet herisipila mala. ¶ Et in oībus ill' mā est
subtilis ꝙ̄uis diuersificet̄ post illđ ⁊ fit ꝓpter sub
tilitatē suā ꝙ expellit eā nā ⁊ non retinet̄ in aliquo
nisi in cute ⁊ ꝙ apꝓximat ei ⁊ qn̄ ml'tiplicat̄ mate-
ria ap̄atis calidi ⁊ magnificat̄ ap̄a tunc est de sūma
ap̄atuȝ acaumatū mortificantiū. ¶ Et de summa
p̄dictoꝝ est que dicit̄ barachien. Et iste spetics ma
le ⁊ que eis silant̄ ml'tiplicant̄ in āno pestilētie. Et
de ap̄atibus calidis illa sunt mala que nō excitant̄
ad declinatōeȝ quā sequnt̄ leuitas ⁊ detumitō neq;
ad aggregatōem materiei īmo ad corruptōeȝ mē-
bri. Et non semp fit a magnitudine ap̄atis ⁊ ml'
titudine materiei imo fit q̄nq; a malignitate mate
riei. ¶ Et scias ꝙ ap̄ata paꝝ fiūt singularia pura
sed pl'ra coꝝ sunt ꝯposita. ¶ Et scias ꝙ oīe ap̄a
in exterioribus cū quo non est pulsatō non facit sa
niem: de intrinsecis vero iam locuti fuimus.

De phlegmone. C. ij.

Iam sciuisti phl'onē ⁊ signa eius ex calidi-
tate ⁊ inflāmatōe ⁊ additōe ꝙ̄titatis ⁊ tē
sione ⁊ impulsione ⁊ pulsatōe si est sub-
mersa vel q̄a est ꝓpinqua arterijs ⁊ mēbꝝ in quo
est tale est cui aduenīūt nerui quibus sentit nō pl⁹
ꝙ̄ sensibilitas sicut sciuisti dispōem eius. ¶ Et ꝙ̄
to pl⁹ fuerit arterie maiores ⁊ magis grādes erit
pulsatō eius ⁊ ipsius dolor vehemētior ⁊ eius re
solutō aut ipsius collectio uelocior. ¶ Et qū phle
gmon est in mēbro sensibili sequit̄ ip̄am dolor ve
hemēs q̄lcūq; sit ⁊ cōmittat̄ ipsaȝ vt appareāt ve
ne illius mēbri p̄ue que erāt occulte. Et scias ꝙ no
mē phlegmonis in lingua grecoꝝ est absolutū sup
oīe qđ est inflāmatuȝ deinde dicit̄ de omni ap̄ate
calido postea dicit̄ đ eo qđ est ex ap̄ate calido cum
ꝓp̄etate p̄dicta ⁊ non caret inflāmatōe ꝓpter coar
ctatōem sanguis ⁊ oppilatōem meatuū. Et paꝝ q̄
dem ꝯtingit vt phlegmon sit simplex sed ſm plm̄
ei associat̄ herisipila aut durities aut furiositas. Et
habet cā̄s de quibus sunt antecedētes corpee ex re
pl'one aut malitia hūoꝝ cū debilitate mēbri recipiē
tis licet non sit repl'o neq; malitia hūoꝝ. ¶ Et de
eis sunt primitie sicut ꝯtusio aut incisio aut fracta
aut dislocatō aut vlcera que ml'tiplicant̄ in mēbro
q̄re declinat ad ip̄m mā̄ ꝓpter dolorē ⁊ debilitatē
⁊ fortasse declināt ad ip̄m materie ⁊ retinent̄ ī vijs
que sunt debiliores sicut accidūt cū vlcerib⁹ ⁊ sca
bie ap̄ata in locis vacuis. ¶ Et augmentū quideȝ
ei⁹ declarat̄ additōe magnitudis ⁊ tensionis ⁊ stat⁹

ipſius ꝑ finē eius ⁊ illic aggregat̄ mā ſi debet ag-
gregari ⁊ declinatō incipit tendere ad lenitatē ⁊ de
bilitatē. ¶ Et mala eſt q̄ non tendit ad declinatōꝫ
neqꝫ aggregat ſaniē ⁊ hꝰmōi q̇deꝫ ꝑducit ad mortē
mēbri ⁊ putrefacit ip̄m. ¶ Et mľtotiēs quidē fit il
lud ꝑꝑ magnitudinē ap̄atis ⁊ multitudinē materiei
ipſius. ¶ Et mľtotiēs fit illud cā malignitatis ma
teriei ſi ap̄a fuerit ꝑuū. ¶ Et tu quidē ſcis illō qō
rarificat̄ qm̄ pulſatō incipit intenſione ⁊ inflatō in
cipit in ſedatōeꝫ. Et ſcis illud qō aggregat̄ ꝑ addi
tōeꝫ pulſatōis ⁊ caľitatis ⁊ fixionē utriuſqꝫ. Et ſcis
illud qō putrefit ꝑꝑ digōis difficultatē ⁊ tenebroſi
tatē ⁊ vehemētiā tēſionis. Et ſcias ꝙ dū nō ſub
mergit nām mā nō ꝑuenit ex ea ap̄a ⁊ reſpirat per
ignē eiꝰ qō apparet exteriꝰ. Et ſcias ꝙ qñ vicinat̄
puſtule ꝯmēuliati indicat̄ ꝯmēul malignū. Et oꝫ
vt in potu tribuat̄ hn̄ti ap̄ata iteriora aq̄ endiuie ⁊
aq̄ ſolatri cū medulla caſiefiſtule.

Cura phlegmonis. C. iij.

Q[q]Um accit phlegmō a cā p̄mitia non deeſt
qn̄ aut cā p̄mitia ⁊ eius veſtigiū inueniat
mūdificatōeꝫ corpis aut repľoneꝫ. Qō ſi
obuiet mūdificatiōi non eſt neceſſariū niſi curatio
ap̄atis inq̄tū eſt ap̄a. Et extractō materiei extra
nee q̄ fecit accidere ap̄a ⁊ illud fit ꝑ mollificatia et
reſolutia leuia ſicut empľꝫ de farina tritici cocta cū
aq̄ ⁊ oleo ⁊ qñqꝫ excuſat ſcarificatō laborē ⁊ ꝓpe
qñ apoſtema eſt mľte materiei. ¶ Qū aūt iueneriſ
corpis repľoem tūc oꝫ vt non tāgas apoſtema cum
mollificatiis qm̄ attrahet̄ ad ipſuꝫ ſupra qō reſol
uat̄ ab eo imo oꝫ vt eūetur mā ꝑ phľomiā ⁊ fortaſ
ſe indiget ſoľone uetris ⁊ qū feceris illō admīſtra
mollificatia. ¶ Et eius quidē curatō eſt ꝓxia cu
ratōi eius cuiꝰ cā p̄mitia inuenit mūdificatōeꝫ cor
pis ⁊ differt ab ea in hoc ꝙ non indiget curatōe cū
repcuſſione pľma in p̄ncipio ſicut indiget illa imo
minus illa. ¶ Qū aūt cā eſt añcedēs non p̄mitiua
tūc oꝫ vt incipias cū eūone ⁊ cōple ei qō meret̄ ex
phľomia ⁊ ex ſoľone vētris ſi indiget ea. ¶ Et ne
ceſſitas q̇dē eius eſt aut qm̄ corpus eſt imūduꝫ aut
qm̄ egritudo eſt mag̃ q̄re neceſſaria eſt euacuatō ⁊
minoratō materiei ⁊ attractō ad ꝯtrariū. ¶ Et licꝫ
corpus non ſit mľtaꝝ ſupfluitatū tñ in mēbro qñꝫ
aduenit ꝙ ipſuꝫ debilitat quare attrahūt ad ipſum
materie corpis lꝫ non ſint materie ſupfluitatis. Et
oꝫ vt obſues ꝯditiōes predictas in hoc ex etate et
tp̄e ⁊ regione ⁊ aliꝭs. ¶ Et incipe cū repcuſſiuis ni
ſi in locis q̄ ꝯditōnauimus in liº p̄mo. ¶ Deinde
oppone augmēto cū intromiſſione mollificatioꝝ ⁊
hūectantiū cū refrenatis ⁊ q̄tū ꝓcedit in augmēto
ꝓcedas in additōe mollificatioꝝ paulati ⁊ apō fi
nē ⁊ ſtatū ⁊ vltimitatē magnitudis ⁊ additōeꝫ ſue
vltimitatis fac vicere mollificātia ⁊ fac ea pura.
Et exiccātia ſunt q̄ ſanāt in fine: veꝝ hūectantia ⁊
mollificātia ſunt ad dilatādos poros ⁊ ad ſedādum
dolorē. ¶ Et exiccatiuū eſt illud qō ſanat ⁊ ꝓhi
bet remanere aliq̇d qō fiat ſanies. ¶ Si aūt nō ſa
nat integre ⁊ dimittit aliq̇d non relinq̇t niſi rē mo
dicā q̄ reſoluit illō in qº eſt acuitas. ¶ Et qñqꝫ ac
cidit ex refrenatōe vehemētia doloris ꝑꝑ ſuffoca
tōem materiei ⁊ ſoliditatē mēbri. ¶ Et qñqꝫ accit
ex ea reditus materiei ad mēbra p̄ncipalia et qñqꝫ
accit vt induret̄ ap̄a. Et accit qñqꝫ vt incipiat mē

bꝝ tēdere ad viriditatē ⁊ nigredinē ꝓꝑe qñ medi
cat̄ cū eis in fine rei ⁊ ꝓꝑe ſtatū. ¶ Et ſcias ꝙ ve
hemētia doloris facit te indigere medicis mollifi
cātibus abſqꝫ attractōe ⁊ fortaſſe erit cū eis infrigi
datō non ꝓhibēs mollificatōeꝫ. Ex reditu vō ma
teriei ad mēbra principalia ſecurat eūo niſi qñ illō
qō ꝓuenit ex eis eſt ſm̄ ſemitā expulſionis ex eis
⁊ ſunt mēbra recipiētia ab eis ſicut eūatoria illoꝝ:
illic enī non eſt via ad repellendū ⁊ expellendū pe
nitus ⁊ nos iā verificauimꝰ iſta in loco ſuo. ¶ Et
qū timet̄ vt declinet ad duritiē admīſtra mollificā
tia in quibus eſt caleſactō ⁊ hūectatō cū fortitudīe
Medicine autē repcuſſiue ſunt q̄ ſunt medie ſicut
ſucci herbaꝝ frigidaꝝ q̄s mľtotiēs diximꝰ in locis
aliꝭs ſicut ſuccus portulace ⁊ cucurbite ⁊ endiuie et
virge paſtoris ⁊ aliaꝝ ⁊ ſuccus ſolatri ꝓꝑe ⁊ cor
pa eoꝝ cōtrita p̄parata ad ēpľm ⁊ ſuccus pſiliꝭ ēt et
ceratū cū aqua frigida. Et fortaſſe excuſat laboreꝫ
in eo ſpongia infuſa in aceto ⁊ aq̄ frigida ⁊ kekēgi
eſt fortis in principio ⁊ ſiľr cortices ĝnatoꝝ ⁊ ſem
ꝑuīua ⁊ ſauich decoctū valde ⁊ ꝓꝑe cū aceto mi
ſto aut ſumach ⁊ timlub ē boⁿˡ iteꝝ. Et ſi indigꝫ
fortiore illo adde in eis ſandalū ⁊ acatiaꝫ ⁊ memi
the ⁊ fauſel ⁊ byuſq̄aū albū ⁊ herba q̄ noiat̄ herba
ap̄atū eſt in p̄ncipio valde bona ⁊ qñqꝫ iuuat̄ eius
deſiccatō ⁊ ſtipticitas cū croco ⁊ hūectatō in p̄nci
pio eſt timoroſa ⁊ qñ cadit ſupfluitas in infrigida
tōe fortaſſe ꝑducit ad corruptōeꝫ mēbri ⁊ corrup
tōem hūoris ꝯſtricti in ap̄ate ⁊ tēdit ap̄a ad viridi
tatē ⁊ nigredinē. ¶ Si ergo timueris aliq̇d de hº
tūc emplaſtra locū cū farina ordei ⁊ volubili et in
quo eſt mollificatō. ¶ Si vō apparet aliq̇d de hº
tunc ſcarifica locū ⁊ excoria ip̄m ⁊ non expecteſ col
lectōem neqꝫ maturatōeꝫ ⁊ illud qñ vides illō qō
effuſuꝫ eſt pľm valde ⁊ fortaſſe morit̄ mēbꝝ. Et
ſcalpelatōis alia eſt magis apparēs ⁊ alia magis ꝓ
funda ⁊ illud eſt ſm̄ locū ap̄atis ⁊ diſpōem mēbri
⁊ cū ſcalpelauaris tūc embroca cū aqua maris ⁊ re
liq̇s aquis ſalſis ⁊ empľa cū eo in quo eſt mollifica
tio ⁊ ſi non indiges rorificatiōe ⁊ embrocatiōe ſis
cōtentꝰ mollificatiuis. ⁊ ſcias ꝙ admīſtratō eoꝝ q̄
fortiter repcutiūt in p̄mis ⁊ eoꝝ q̄ fortiter reſol
uūt in fine eſt mala caue ergo q̄tū poteſ: infrigida
tō enī vehemēs ꝑducit ad illud qō ſciuiſti ⁊ aqua
frigida ſiľr eſt de illis que oꝫ cauere niſi in eis que
ſunt ſicut heriſipila ⁊ in reſoľone vehemēti accidit
dolor. ¶ Si ergo volueris regere in p̄ncipio cuꝫ
ſedatōe doloris non apꝓximes eis aquā calidā et
olea mollificātia ⁊ empľa facta ex huiuſmōi medi
cinis ipſa enī vehemēter ſunt ꝯtraria ei qō eſt ne
ceſſariū de ꝓhibitōe effuſionis ⁊ redeas ad boliār
menū ſolutū in aqua frigida aut cū oleo roſ. ¶ Et
melius oľm roſ. eſt illud qō eſt ex roſis ⁊ oleo i
oleo q̇ꝓpe eſt reſoľo q̄dā aut lētes decoctas cū roſ
aut merdaſengi cū oleo roſ. ¶ Si vero iſta non
valēt ⁊ q̄ eoꝝ curſu currūt admīſtra uolubilē qm̄
ipſa eſt vehemētis iuuamēti in p̄ncipio et ſtatu et
alſirengi ⁊ albaaſech ⁊ apiū ⁊ albedarūgi ſiľr. ¶ Et
mľtotiēs q̇deꝫ ſedat dolorē vinū dulce miſtū cum
oleo roſ. imo cōgelatū vue et paꝝ cere ſup lanaꝫ
aut lana iſopi infrigidata in eſtate tepefacta in hye
me aut ſpongia infuſa in vino ſtiptico aut aceto et
aqua frigida et crocus ingredit̄ in ſedatōe doloris

Quz ergo vides inceptõez apatis incedere itinere
exiture tunc dimitte infrigidatõez et incede in uiã
eius qd maturat et apit. ¶ Quz aũt apa puenit ad
statũ tunc necessaria sunt q̃lia sunt anetũ ⁊ camemil
la et maluauiscus ⁊ semẽ lini ⁊ silia imo empla que
noiant̃ basilicon ⁊ q̃ noiant̃ diaq̃lon ⁊ emplz de col
cotar exiccat absq3 dolore ⁊ pp illud est eius admi
stratõ pueniẽs qñ fit inflatõ phl'onis. ¶ Et est cõue
niẽs qñ non timet̃ aggregatõ ⁊ melius est vt põas
sup ipam desup lanã infusaz in vino stiptico. Et
caro minus indiget exiccatõe q̃ neruus qm̃ neru⁹
non redit ad suã cõpl'oem cũ exiccatõe pua. ¶ Et
caro mĩoris necessitatis est q̃ pauciores hz arterias
Et ml'totiens q̃dez cadit necessitas scalpelãdi ante
maturatõez. ¶ Et ml'totiẽs ingeniat̃ in attrahẽdo
apa ex mẽbro nobili ad ignobile cũ attractiuis de
inde curat̃ ⁊ apit̃. ¶ Et de apatibus calidis q̃ indi
gent saniositate emplet̃ caput eius cũ psilio ⁊ cũ ex
tinctiuis in circuitu eius. ¶ Et liniat̃ ex epithima
tibus ⁊ emplis cũ penna qm̃ digiti ledunt ipsum.

Herisipila ⁊ species eius. C. iiij.

Iam sciuisti cãs herisipile ⁊ spẽs eius i li°
pmo. Et ille ex q̃bus discernit̃ ex phl'o
ne sunt qm̃ herisipila magis apparẽtẽ ha
bet rubedinẽ ⁊ puriorẽ. Et ex phlegmone apparz
rubedo ad nigredinẽ decliuis aut viriditatẽ. Et
pl'm coloris eius est occultũ in psundo. Et rubedo
herisipile destruit̃ p tactũ statim ⁊ albet eius locus
cã subtilitatis materiei rubee aut sepatõis eius de
inde redit velociter ⁊ non sil'r est rubedo phl'onis
⁊ vides in rubedine herisipile colorẽ croci ⁊ citri
nitatẽ ⁊ non vides illud in rubedĩe phlegmonis.
Et apa herisipile non fit nisi in eo qd apparz de cu
te ⁊ phlegmõ psundat̃ in carne etiã. ¶ Et herisi
pila est pura: et nõ est ita phlegmõ. ⁊ puenit̃ qñq3
ex caliditate herisipile ad h° vt cõburat cutẽ ⁊ ei⁹
virulẽtia vesicat et miorat̃ illud in phlegmone et
pura non impellit penitus et phlegmon impellit et
q̃to plus ml'tiplicat̃ additõ sanguis sup cholericuz
est impulsio magis apparẽs ⁊ dolor et pulsatõ ve
hemẽtiores. ¶ Et herisipila attrahit febrẽ vehe
mẽtius q̃ phlegmõ. ¶ Et qñq3 cõsequit̃ ex calidi
tate herisipile vt cõburat̃ cutis q̃r alterat̃ illd qd
noiat̃ herisipila et nõ ẽ ita phlegmõ: nõ est ergo i
flatio herisipile mior inflatõe phlegmõis imo pl⁹
Uez tẽsio phlegmonis et dolor eius est pter ten
sionẽ et qñq3 fit maior qua pter dolor herisipile
est mior. ¶ Et vbi plus accidit herisipila accĩt in
facie ⁊ incipit a lepore nasi ⁊ augmẽtat̃ apa ⁊ expã
dit̃ in facie tota. ¶ Et qñ accidit herisipila a fracta
ossis sub cute tunc illud est malũ. ¶ Et tu q̃dẽ iaz
cognouisti diuersitatez inter herisipilã ⁊ phlegmo
nem in loco alio ab isto.

Cura herisipile. C. v.

Oportet vt euacues corpus ab ea cũ solu
tiõ cholere ⁊ si indigẽt phl'omia phlebo
toma etiã. Et phl'omia q̃dẽ non ml'tũ cõ
fert nisi qñ mã est inter duas cutes. Si autẽ psun
da fuerit tũc eius iuuamẽtũ miorat̃ ⁊ fortasse attra
hit. ⁊ si indigueris reiteratiõe sol'onis vẽtris post
phl'omiã fac illud fm q̃ calefit ex duabus materijs
deinde pmuta te ad infrigidandũ eã cũ infrigidatis
fortibus scitis in ca° phlegmonis ⁊ cũ effusione aq̃
frigide ⁊ fac illud donec alteret̃ color: pura enĩ de
struit̃ cũ alteratõe coloris ⁊ diminutõe ipsius. Et
ad vltimũ infrigidatõ in herisipila est magis neces
saria qm̃ flãma et dolor inflãtiuus in ea est plus et
eũo in phlegmone est magis necessaria qm̃ mã i ea
est magis inobediens ⁊ grossior. ¶ Et oportz vt
sit infrigidatõ eius in principio fortis stipticitatis
ad hoc vt forsitan augmentetur eius stipticitas su
per ipsius frigus. ¶ Circa statũ võ sit ipsius frig⁹
vehemẽtius stipticitate eius ⁊ caue cũ hoc ne redi
re facias mãm ad mẽbꝝ intrinsecũ aut ad mẽbꝝ no
bile. ¶ Et caue iteꝝ ne denigret̃ mẽbꝝ ⁊ fuscũ fi
at ⁊ incipiat ire in uiã corruptõis. ¶ Et qñ apparz
aliquid de hoc incede incõtrariũ vic stipticitatis ⁊
infrigidatõis. Et si fuerit heriripila sup cutẽ curet̃
ex scoria plũbi cũ vino põtico bullito cũ folijs sicle
bullite cũ uino ⁊ curet̃ cũ eo in q° est resol'o ⁊ exic
catio fortis cũ infrigidatõe. ¶ Et illud est sicut su
mat̃ lane veteris aduste non lote pondus. ʒ. xij.
⁊. ʒ. carbonis de cortice arboris pini tantũdẽ cere
ʒ. xx. scorie plũbi. ʒ. ix. sepi caprini veteris ab
luti cũ aq̃. ʒ. xv. olei myrtini. ℥. v. Et iteꝝ leui
us illo empl'm fiat ex scoria plũbi cum succo rute
⁊ oleo ros. ⁊ cera.

De formica miliari. C. vi.

Formica est pustula aut pustule q̃ egredi
unt̃ ⁊ faciũt accidere apa puꝝ ⁊ ambulãt
⁊ fortasse vlcerãt ⁊ fortasse resoluũt ⁊ tu
iam sciuisti cãm cuiusq3 illoꝝ. ¶ Et color q̃dẽ for
mice ad citrinitatẽ est decliuis ⁊ ẽ inflãmata cũ sub
stãtia uerrucali ⁊ rotũda ⁊ fz pl'm habz radicẽ latã
nisi quedã spẽs eius acrubaurod ⁊ est radicis pue
q̃si sit pendẽs ⁊ sentit̃ in omni formica sicut puncta
formice. ¶ Et ad summũ om̃e apa in cute ambu
latiũ qd latitudinẽ non habz est formica. Ueꝝ alia
est miliaris ⁊ alia est corrosiua fm q̃ sciuisti. ¶ Et
qñ fit vlcus ⁊ putresit appropriat̃ noĩe putridi.

Cura formice ⁊ que eius cursu currũt. C. vij.

Quum non incipis in ea cũ euacuatõe hũoris
fm q̃ oportet imo medicaris vlcus cum
eo qd sanat redit ex alio loco cũ nocumẽ
to ⁊ ex loco ipso ⁊ non cessat humor facere corrosi
onẽ post corrosionẽ. ¶ Et aq̃ q̃dẽ casei cũ scamo
nea iuuatĩa est in euacuatiõe materiei formice ⁊ ei
similiũ. ¶ Uia aũt fm quã curat̃ formica est vt q̃
ex ipsa est corrosiua alienet̃ ab hũectatõe quã iam
admĩstrasti in herisipila hũectatõ enĩ non est cõue
niẽs vlceribus. ¶ Et admĩstra in pncipijs eius p⁹
sicut lactucã ⁊ nenufar ⁊ sempuiuã ⁊ volubilem ⁊
portulacã. ¶ Et si fuerit necessariũ tũc qd sit sicut
solatrũ ⁊ ppe siccũ tritũ in ipso enĩ est exiccatõ et
sicut arnoglossa et rub⁹ ⁊ lens ⁊ p⁹ ipsaz sauich or
dei ⁊ cortices g̃natoꝝ ⁊ rami vitis. ¶ Et qñ timet̃
sup eam corrosio ⁊ vlcera admĩstra cũ istis infrigi
datiuis aliq̃d mellis ⁊ similiũ aut farinã turis cũ a
ceto. Et aq̃ que currit ex ligno vitis humido quz
adurit̃ ⁊ stercus ouiũ cũ aceto ⁊ stercus vaccinũ cũ
aceto. ¶ Dum ergo corrosio ⁊ vlceratõ apparet
tũc admĩstra trociscos andaron cũ uino stiptico aut
aceto pmisto aut succo cucumeris asinini ⁊ sal ⁊ fel
hirci ⁊ rutã cũ nitro ⁊ piper ⁊ nitꝝ cũ vrina pueri

Et Gal. qdē dixit esse cōueniēs ut sumat aliqd sicut embuba ꝛ ex extreitate penne aut alteriꝰ rei cuiꝰ extremitas sit acuta quā possibile sit deglutire formicā: deinde penetret in circuitu eius vsqꝫ ad profundū cū acuitate sua deinde eradicent cū ea formice cū radice sua. ¶ Illoꝝ autē formice q̄ sunt sicut pueri destruūt si intromittant in balneū ꝛ nocꝫ eis aer balnei deinde egrediant velociter ꝛ liniāt cuꝫ oleo ros. ꝛ aqua ros.

Cura miliaris. C. viij.

Miliaris similat formice in curatōe: veꝝ melius est in solōne eius ut sit in eiꝰ cathartico virtus eiꝰ qd̄ est sicut turbit cū eo qd̄ soluit cholam. ¶ Et si est ibi ex epithymo est melius qm̄ necesse est illic esse ex mlia ꝛ phlate que admiscent cholere. ¶ Deinde sumant galle ꝛ fructus tamarisci ꝛ cortices ḡnatoꝝ ꝛ boluarmenū aggregent oīa illa in aceto ꝛ aqua ros. cū tali q̄titate ne mordicēt ꝛ liniant desup cū penna. ¶ Et lac dulce est vehemēter ꝯueniēs curatōi huiꝰ egritudinis. ¶ Et qn̄ ptrāsit pncipiū oꝫ tūc vt curetur cū eis q̄ sunt sicut caput piscis saliti adustū cū vino pontico. ¶ Et fortius illo qn̄ necessaria est exiccatio vltīa est vt sumant folia albedarūgi ꝛ ponat ī eis calcadis ꝛ admistrēt. ¶ Et fortius hoc est vt sumat flos eris ꝛ sulfur citrinū adustū ꝛ fiat ex eis linimentū cū vino aut aqua ligni vitis q̄ manat ſꝫ ꝯbustionem suam.

De Pruna ꝛ ignepsico. C. ix.

Hec duo noīa fortasse absoluta sunt super omēꝫ pustulā corrosiuā vesicantē adurētē facientē accidere escarā qualē facit accidere ꝯbustio ꝛ cauteriū. ¶ Et qn̄qꝫ absoluit nomē ignispsici de illis sup qd̄ est illic pustula de genere formice ꝯmestiua adurēs vesicās in qua ē aliquid ambulās ꝛ hūiditas est cholice materiei pauce nigredinis pauce putrefactōis ꝛ est cū pustulis plimis alteratis q̄si sit illic hūor ꝛ fetor plime ebullitōis ꝛ eleuatōis ꝛ absoluit nomē prune sup illud qd̄ denigrat locū ꝛ facit mēbꝝ habēs colorē carbonis absqꝫ hūiditate et est plime nigredīs submersa et eminētia eius est puc q̄titatis lupinalis ꝛ fortasse non erit illic pustula oīo imo incipit in pmis pruna ꝛ totū illd̄ incipit cū pruritu sicut scarificatōes. Amplius qn̄qꝫ vesicat ignispsicus aut pruna et currit ex ea aliqd sicut currit a cauterizato cū ꝯbustione et est locus cineritij coloris niger et qn̄qꝫ ē plūbeus ꝛ est inflatio vehemēs qua circūdat absqꝫ rubedine verificata imo cū declinatōe ad nigredineꝫ Et illud qd̄ ap ppriat noīe prune est nigre radicis ignee ꝛ est ei splēdor prune. ¶ Et ignispsicus de eis ambobus est velocioris apparitōis ꝛ motus et pruna est tardior ꝛ pfundior ꝛ q̄si mā eius est mā pustule ꝛ ipetigīs sed est acutior i ignepsico ꝛ qd̄ ex eis accīt in carne est velocioris resolōnis. ¶ Et qd̄ ex eis accīt neruis est fixius ꝛ tardioris resolutōis ꝛ vnūqd̄qꝫ amboꝝ est de cholera citrina adurēte pmista mlie. ¶ Et ppter illd̄ accīt ex eis ambobus escara nigra ꝛ est q̄si sit ignispsicus vehemētius cholicus ꝛ pruna vehemētius mlica ꝛ tibi qdē inest vt noīes vnūqd̄qꝫ amboꝝ cū intentōe q̄ aggregat a͞bo pruna deinde diuidas ꝛ silr inest tibi vt noīes ea ambo ignēpsicū ppter illaꝫ eandem intentōem deinde diuidas ꝛ inest tibi vt des vnicuiqꝫ intentōi nomē ꝛ iā fecerūt totū illud ꝛ non ē plima differētia ī eo: ꝛ qn̄qꝫ sunt cū formice spēbꝰ ꝛ miliaris male febres vehemētis caliditatis pnitiose. Et qn̄qꝫ accidūt ista cā pestilētie. ¶ Et mltoties silant phlegmoni ꝛ tendūt ad nigredinē in pncipio rei ꝛ pprie in etate sua.

Curatio prune ꝛ ignispsici. C. x.

Necessaria est phlōmia ut euacuet sanguis cholericꝰ ꝛ qn̄ egritudo est timorosa tūc necessariū est ipsā ap pximare sincopi. Et fortasse est necesse ꝛ ppe in pruna facere scalpelationē pfundā vt egrediat sanguis malus ꝯstrictꝰ in ea qui est in nā ueneni. Et non fiat illud qn̄ mā est decliuis ad cholāꝫ. ¶ Cura aūt localis necessaria ē vt sit sicut cura herisipile. ¶ Veꝝ non oꝫ vt sit linimētū vehemētis infrigidatōis sicut in herisipila qm̄ mā ad grossitiē est decliuis ꝛ qm̄ ipā est taliter q̄ non tollerat vt redeat paruꝫ ex ea ad interiora qm̄ mā est venenosa ꝛ non licet vt admistrent ea que sunt vehemētis stipticitatis iteꝝ illa mā ē tarde resolōnis. Et non lꝫ vt admistrent resolutiua neqꝫ in pncipio rei qū apparet neqꝫ apud qetē inflatōis qm̄ addit in qualitate materiei imo oꝫ vt admistres medicinas exiccatias in qbus est infrigidatō ꝛ resolutō qdā cū expulsione sicut emplꝫ qd̄ fit de arnoglossa ꝛ gallis ꝛ lentibus ꝛ pane plimi furfuris nā huiusmōi panis subtilior est in substantia sua ꝛ empla istis silia de illis q̄ scripta sunt in antidotario ꝛ iteꝝ galle cū aceto vini ꝛ alumē cū aceto vini ꝛ de medicis bonis in hac hora ꝛ post ipsam ē vt sumant ḡnata acetosa ꝛ scidant ꝛ decoquant cū aceto donec liniant deinde terant ꝛ ponant sup pannū ꝛ admistrent ipsuꝫ enī ꝯueniēs est in oī hora et eradicat hanc egritudineꝫ in pncipio ꝛ statu. ¶ Et qn̄qꝫ cadit in medicis huius spatis nux recens ꝛ folia eius cū sauich ꝛ vua passa ꝛ ficus cū vino ꝛ olo papaueris nigri ꝛ melius est vt ex oībus fiat emplastrū. ¶ Et de medicis ꝯueniētibꝰ in plibus horis sunt opiuꝫ ꝛ acatia ꝛ dragagantū silr ꝛ cortices ḡnatoꝝ de vnoquoqꝫ quoꝝ sumat pōdus. ʒ. i. floris eris. ʒ. i. semen hyusqami albi. ¶ Et huiꝰmōi medicie non ponūt nisi sup illud qd̄ non est ulceratū. ¶ In illo vo qd̄ de eo est vlceratū est necessariū illud qd̄ fortiter exiccet sicut medicamē andaron ꝛ sarasion ꝛ trocisci ranudros ꝛ medicamē de keisin cū vino dulci ꝛ cū rob ꝛ reliq̄ que dicta sūt in curatōe herisipile vlcerate ꝛ formice miliaris. Et oꝫ vt emplent desup empla in die bis ꝛ in nocte seml ꝛ bis ꝛ non admistres exiccatia q̄tū potes qm̄ ipsa addunt in malitia egritudis. ¶ Et oꝫ ut tu subuenias ei qd̄ ꝯtinet locū ꝛ loca adustionis cū boloar. ꝛ aceto ꝛ aqua ꝛ reliqs que infrigidāt ꝛ repcutiūt. ¶ Et id qd̄ est ppinqus illo est lana isopi infusa in vino. ¶ Quꝫ ergo quiescit inflatio et remanēt vlcera curent cū eis q̄ sunt sicut empla de merdalengi ꝛ empla diabuticiaron ꝛ cū reliqs medicis vlceꝝ corrodētiū pdictis in antidotario. Et nux antiqua vnctuosa est conueniens ignipsico in hac hora.

De vesicis et inflationibus. C. xi.

Inflationes accidunt ſm duos mōs quoꝝ vnus est ppter aquositateꝫ q̄ expellit ex

ce

ebullitōe in hūoribus cū q̄ eleuet̄ mā subito ad il-
lud qđ est sub cute ⁊ inuenit cutē spissiorē ꝙ illud
qđ est sub ea q̄re non penetrat in eā imo remanet
inflatō aquosa. ¶ Et secūdus est vt sit loco aquo-
sitatis sanguis quare fit pus de subtus.

De cura inflationum. C. xij.

Mundificatō quidē corpis cū phlōmia ⁊ si milibus est ſm ꝙ sciuisti ⁊ admistret̄ regimē ⁊ cibus ſm modū q̇ est dictus. Et ponat̄ sup eas in ꝑmis qū apparēt qđ sit sicut lētes cocte cū aqua ⁊ sicut cortices ḡnatoruꝫ aut cortices ramoꝝ eoꝝ decocti cū aqua totū illud ponat̄ ſm ꝙ scis in loco suo post decoctōem ⁊ lenitatē tepiduꝫ. Si aūt exierit vesice ⁊ volueris ipsaꝝ curationem qm̄ ille que sunt in grossiore cute dolēt oꝫ vt apiant̄ cū acubus ⁊ currat qđ in eis est ⁊ q̄ de eis sunt subtiles apiunt̄ ꝑ se. ¶ Et non oꝫ vt tardet̄ imo apiant̄ etiā ⁊ exꝑmat̄ qđ est in eis cū facilitate paulatim. Deinde non euacuant̄ aut vt sanent̄ aut vt vlcerent̄. Et si vlcerant̄ curent̄ cū emplīs que fiunt de cerusa ⁊ q̄ fiūt de merdasengi ⁊ silibus ⁊ ꝑprie qñ cadit in eis sicut ireos ⁊ emplīs herisipile qñ ambulat ⁊ corrodit ⁊ formice ⁊ reliq̄s que diximus. ¶ Medicamē ꝯpositū eiā. ℞. merdasengi lb. i. olei veteris lb. i. ʒ. arsenici lb. i. decoquat̄ merdasengi cū oleo donec non adhereat deinđ sū dat̄ sup ipsuꝫ arsenicū. ¶ Et iteꝝ medicamē ꝯueniēs ei qđ de ipsis accidit sup testiculos et labia et eis silia ⁊ ad vltimū supra mēbra q̄ vehemēter indigent exiccatiōe. ℞. colcotar ⁊ calcadis. viij. de vnoquoq; folioꝝ rose. ij. terant̄ cū aqua ⁊ administrent̄ ⁊ silr̄ fimus capnus cū melle ⁊ qū cadūt escar̄ ⁊ carnes corrupte ⁊ apparet caro sana tunc curetur cura vulneꝝ planoꝝ. ¶ Et cadere q̇dē faciūt escaras ⁊ carnē malā medicie note. ¶ Et in alexādria faciūt eas cadere cū herba noīata sereicis ⁊ iterum tarbehasis ⁊ oleū de albacuen ē bonū ad deiiciēdū eas. ¶ Et ad vltimū admistratō casus escare ⁊ curatōis residui cū curatōe vulneꝝ sanoꝝ ē ꝯueniēs ualde. ¶ Medicamē bonū exꝑtū antiquoꝝ quod q̇dā modernoꝝ ꝯcesserunt. ℞. ſcocolle ⁊ aloes ⁊ olibani ⁊ ceruse ⁊ ziniar oīm equalr̄ ⁊ q̄tū est totū de boloarmeno ⁊ fiant ex eis forme siles auellanis sumant̄ ⁊ dissoluant̄ cū aceto ⁊ aqua ⁊ liniat̄ cū eis locus ponēdo epithima sup epithima donec accidat in eo ꝯtractō vehemēs ⁊ fiat escara ⁊ tunc aut cadet ꝑ se si fuerit sub ea hūitas aut est necessariuꝫ vt radas eaꝫ ⁊ facias ip̄aꝫ cadere ⁊ non cesses facer̄ illud donec cadat totum.

De essere. C. xiij.

Essere est pustula pua lata sicut vesice et ad aliq̄tulā tendēs rubedinē ⁊ pruritum faciēs ⁊ angustiā eueniēs subito ſm plīm. Et accidit qñq; ut currat ab ea hūitas ⁊ fortasse est sanguinea ⁊ ſm plīm fit vehemēs in nocte ⁊ ei⁹ angustia fit in ea vehemētior ⁊ eius tristitia. ¶ Et cā eius est vapor calidus eleuatus in corpe subito aut a sanguīe cholico aut a phlāte baurachio. ¶ Et sanguinea q̇dē est vehemētōris rubedīs ⁊ calitatis ⁊ vehemētioris ⁊ velocioris apparitōis. Et phlatica est mīor in oībus illis ⁊ vehemētia phlātice ē in nocte pluſq̄ uehemētia sanguinee. ¶ Et qū essere iuadit locū amplū tūc si non fiat phlōmia tiet̄ febris tertiana. ¶ Et oꝫ vt fiat phlōmia in spatio qđ est inter illud ⁊ inter statū.

De Cura essere. C. xiiij.

Si sangnis q̇dē fuerit vincēs tunc oportebit vt in ꝑmis ꝑueniat̄ ad phlōmiā deiñ ꝯsequēter adhibeat̄ solutiuū cholc̄ si tollerauerit virtus qđ sit sicut qđ fit de duabus ptib⁹ myrobalanoꝝ ⁊ pte vna hiere cui⁹ potō sit. ʒ. iij. in sirupo acetoso ⁊ seda eā cū eis q̄ sint sicut tamarindi ⁊ aq̄ duoꝝ ḡnatoꝝ cū corticibus suis aut aq̄ ḡnati acetosi cū cortice suo ⁊ īfusiōe chrysomiloꝝ ⁊ aqua lactis acetosi ⁊ trocisci de spodio canforatis cū aqua ḡnatoꝝ. ¶ Et dare in potu aquā calidā in die mltotiēs est ex eis q̄ ꝯferūt ei et lenire nām habētis eā. Et de eis que sedāt eā est infusio sumach colata de qua sumant̄. ʒ. iij. ⁊ ex cibis tabsil ⁊ acetū cū oleo de amigdalis ⁊ sisamino ⁊ oleo cū aqua vue acerbe ⁊ lacte acetoso. ¶ Si aūt hūor fuerit baurachius euacuet̄ corpus cū myrobalanis ⁊ cuꝫ turbith de quo sit q̄tū est medietas myrobalanoꝝ ⁊ sit potō eius. ʒ. iij. Et det̄ infirmo de nuce cupssi hūida. ℥. i. cū aloes. ʒ. i. Et sūat̄ crocus hortulan⁹ ⁊ terat̄ ⁊ ꝯcutiat̄ cū aceto ⁊ sumat̄ in potu. ¶ Aut det̄ in potu aqua magre aut aqua vrcei noui. Et ad phlāticā sumat̄ cubebe. ʒ. i. cū trib⁹. ʒ. zuccari ⁊ pondere. ʒ. iij. semis agni casti in lacte dulci ⁊ đ eo qđ est exꝑtū ⁊ ꝯuenit in oī sp̄e est istud calamēti. ʒ. ij. spodij. ʒ. ij. rosr̄. rubeaꝝ. ʒ. ʒ. cāfor̄ kirat i. det̄ in potu cuꝫ aqua ḡnati acetosi aut sumat̄ in potu sauina qū est ieiunus.

De estiomeno ⁊ differētia inter cancrenas ⁊ aschachilos. C. xv.

Sermo de his rebus est ꝑportōnalis qđā mō ſmoni de rebus quaꝝ remeōratō ꝑcessit. ¶ Dico ergo ꝙ mēbro accit corruptō ⁊ putrefactō ꝑpter cām corrūpentē ꝯplōneꝫ eius ⁊ spiritū aīalē qui est in ip̄o. Aut ꝑpter altđ prohibēs eū peruenire ad ipsum. Aut ꝑpter aliq̄d congregās vtrasq; intentiōes sicut venena calida ⁊ frigida ⁊ eaq̄ cū sua substātia sunt ꝯtraria spiritui aīali ⁊ sicut ap̄a ⁊ pustule ⁊ vlcera mala ambulatiua uenenose substātie ⁊ ea in quibus errat̄ sicut errat̄ in effundēdo oleū in vlceribus ꝑfundis q̄re putresit caro. ¶ Et cū infrigidatōe uehemēti sup ap̄ata calida q̄re corrūpit̄ ꝯplō mēbri q̄ est in ipso. Prohibēs autē eū ꝑuenire ad ipsuꝫ aut aggregans vtrasq; intentōem: ꝑhibēs q̇dē est oppilatio ⁊ illa oppilatō aut est accidētalis ꝑmitiā sicut cōstrictio quoꝝdā mēbroꝝ in radice sua fortis. Naꝫ illa qñ ꝑseuerat corrūpit mēbꝝ ꝑpter retentōeꝫ sp̄us aīalis ab eo: aut retentōeꝫ virtutis sparse sup spiritū aīalem qui est in ipso qui expandit̄ ex corde et aīa quare corrūpit̄ cōplō ei⁹ ⁊ morit̄ ⁊ qñq; fit ꝑpter oppilatōem corpalē sicut ap̄a calidū malū fixū magnū grosse materie oppilans meatus et introitum anhelitus quo indiget sp̄us aīalis et hoc cū hoc qđ retinet̄ etiā corrūpit cōplōnē. ¶ Et qđ de hoc est i ꝑncipio ⁊ non corrūpit̄ cū eo sensus eius cui est sensus noīat̄ cancrena ⁊ ꝑpe qđ est phlōmides in ꝑncipio. ¶ Et qđ ita cōfirmatū est vt destruat̄ sensus eius cui est sensus ⁊ illud est ut destruat̄ caro ⁊ qđ ip̄am seq̄tur ⁊ vsq; ad os siue sit incipiēs aut succedēs ap̄ati noīat̄ aschachilos. ¶ Et qñq; cancrene

fiūt aschachilos imo sunt via ad ipaȝ ⁊ totū hoc accidit in carne ⁊ accidit in osse ¶ Et qū eius corruptō incipit pambulare in mēbro ⁊ apāt qđ est in circuitu corrupti ⁊ fortasse puenit ad corruptōem tūc dicit̃ totū accidēs estiomenus ¶ Et dicit̃ dispō ptis mēbri q̄ iaȝ putrefacta est ⁊ nisi esset ꝓpter grossitudinē materiei sue non adhereret sȝ expelleret̃.

De Cura . C . xvi .

D[d]E cancrenis q̄dē dū in principio ꝑseuerat sperat̃ ꝙ sanet̃ . ¶ Quȝ aūt ꝯfirmat̃ corruptō in carne tūc necessariū est accipe totū ipsiꝰ . ¶ Quȝ ergo vides mēbri colorē alterari Et est in via putrefactōis tūc oȝ vt succurras liniēdo ipȝ cū eo qđ ꝓhibeat putrefactōeȝ sicut est boliarmenū ⁊ terra sigillata cū aceto . ¶ Si aūt illud non valet nō inuenis excusatōeȝ q̄n scalpelatiōem ꝓfunda facias diuersoꝝ mōꝝ in locis ⁊ ponas sanguisuges ⁊ phl'omes venas ꝓximas ei puss vt accipiat̃ sanguis malus cū cautella eius qđ circūdat locū sicut cū epithimatibus ꝑdictis . ¶ Et ponat̃ sup ipm locū scalpelatū qđ ꝓhibeat putredinē et sit ei ꝯtrariū de illis q̄bꝰ inest ꝓfundatō fortior sicut farina herbi cū sirupo acetoso aut cū farina fabarū . Et ꝓpe pmista cū sale ¶ Et de illis q̄ desup liniūt̃ est assa ⁊ semē vrtice etiā et aristologia rotūda et succus folioꝝ acori de vnoquoq; sumat̃ ps una floris eris ps media terat̃ cū aqua donec fiat ſm spissitudinē mellis ⁊ line cū eo vulnꝰ ⁊ in circuitu eiꝰ Et de medicis ꝓhibētibus corrosionē est vt sumatur floris eris ⁊ mellis ⁊ alumis equales ptes ⁊ liniat̃ cū eis ꝓhibet . n . ⁊ facit cadere illud qđ est putrefactū ⁊ ſuat illud qđ sequit̃ ipm . ¶ Si aūt per trāsit dispō dispōem apātis ⁊ dispōem corruptōis coloris eius ⁊ īcipit puenire in mollitieȝ ⁊ hūectat̃ paꝝp tūc hec est inceptō eius in putrefactōe quare oȝ vt puluerizet̃ sup ipȝ aristologia rotūda ⁊ galle equali mēsura accepte donec desiccet̃ . Et silr dragantuȝ iteꝝ ⁊ colcotar sunt bona ꝓpe cū aceto ⁊ folia nucis ⁊ silr cucūeris asinini aut succus eius epithimādo . ¶ Qđ si ps carnis incipit corrūpi incide eā aut fac eā cadere cū eis q̄ sunt sicut trocisci andaron ⁊ fortius eis calcadicō . ¶ Qūq; feceris cader̃ ordinē vnū succurre cū butyro ponēdo desup deinde fac cader̃ ſo donec puenias ad cutē sanā ⁊ dragantum rubeū est puluerizatō bona sup mollitieȝ ⁊ putrefactōem . ¶ Et qū apparet putrefactō non expellas cū incisiōe ⁊ consumptiōe qm̄ magnificat̃ malū ¶ Et q̄n magnificat̃ apā in circuitu putrefacti tūc laudatū est ei sauich cū succo hyusquiami albi . Veꝝ apud me non est bonū ei imo oȝ vt huiꝰmōi admistrent̃ sup locū sanū vt ꝓhibeat ab ipo ⁊ repellat ¶ Et qū incidit̃ mēbꝝ qđ putrefactū est tūc oȝ vt cauterizet̃ illud qđ ꝯtinet ipm cū igne qm̄ illud ē cū cautella aut cū medicis cauterizātibus adurentibus ⁊ ꝓpe in mēbris facile suscipiētibꝰ putrefactiōem ꝓpter calitatē suā . ¶ Et q̄a supfluitates calide apꝓximat̃ ei sicut sunt testiculi ⁊ anus: hec est ergo q̄titas quā diximꝰ hic . ¶ Et tu q̄dē inuenies in ſmone nr̄o q̄ est de ulceribꝰ putrefactis qđ oȝ te addere huic caplo .

De althoboin . C . xvij .

A[a]Ntiquissimi antiquoꝝ noīauerūt eū noīe qđ trāslatū est in arabico althoboin omē apā existens in mēbris glandinose carnis aut alibi . ¶ Et sensibilia q̄dē sunt sicut caro glādosa q̄ est in maxylla ⁊ origine lingue ⁊ illa q̄ sensuȝ non habēt sunt sicut caro glandosa q̄ est in maiılla ī subascellis ⁊ inguibus ⁊ eis silibus ¶ Deinđ dictū est post hoc ei qđ est cū hoc apā calidū ꝑdens : deinde dictū est apostematō ꝑnitōsa ꝓpter ꝯuersionē materiei eius ad substātiā venenosaȝ qđ corrūpit mēbꝝ ⁊ alterat colorē eius qđ sequit̃ ipsaȝ ⁊ q̄nq; resudat sanguinē ⁊ virus ⁊ silia illis ⁊ adducit q̄litatē malā ad cor ex via arteriaꝝ quare accidūt vomitus ⁊ pulsus cordis ⁊ sincopis ⁊ q̄n eius accidētia fiūt vehemētia interficit . ¶ Et videt̃ ꝙ ꝑmi noīabāt hoc postremū carmata . Et est necessariū vt sit deterius eoꝝ illud qđ accit ſm plm in subascellis ⁊ inguibꝰ ⁊ post aurē ꝓpter vicinitatē eius ad mēbra q̄ sunt vehemētius ꝑncipalia ¶ Et saluius althoboin mortaliū est illud qđ est rubeuȝ deinde citrinū . ¶ Et ex eo qđ ad nigredinē est decliue non euadit aliq̄s ⁊ althoboin q̄dē mltiplicant̃ in pestilētia ⁊ in regione pestilētiali . Et inueniunt̃ noīa greca reꝝ q̄ assimilant̃ althoboin sicut tursios ⁊ carmata ⁊ carmakile ⁊ furios veꝝ apud nos nō est magna distinctō inter eoꝝ noīatōem .

De Cura . C . xviij .

E[e]Uacuatō q̄dē cū phl'omia ⁊ cū eo qđ tollerat hora aut qđ fit necium ex eis q̄ educūt hūorē putrefactū est necessaria deinđ oȝ vt reuertaris ad cor cū defensione eius ⁊ ꝯfortatōe ipsius cū eis in q̄bus sint infrigidatō ⁊ odoramentū sicut acetositas citri ⁊ miue ⁊ rob pomoꝝ ⁊ cydonioꝝ ⁊ sicut ḡnata acetosa valde ⁊ olfatus sicut rosaꝝ ⁊ cāfore ⁊ sandali . ¶ Et cibus sit sicut lētes cū aceto ⁊ sicut cibus cū aceto valde acetosus factus ex carnibus arahengi ⁊ hedoꝝ . Et oȝ ut roret̃ māsio infirmi cuȝ aceto plimo ⁊ foliȷs salicis et uiol' . ⁊ rosᷓ . ⁊ nenufare ⁊ silibus . Et ponāt̃ sup cor epithimata infrigidātia ꝯfortātia ex eis q̄ ꝯgnoscūtur de medicis habētū pulsuȝ cordis cal'm ⁊ habētiū pestilētiā ⁊ ad vltimū regant̃ regimīe habētiuȝ aerē pestilētialē . ¶ Althoboin vero ipsuȝ ⁊ qđ currit cursu eius de eis q̄ noīata sunt curet̃ in ꝑncipio cū eis q̄ ꝯstringūt ⁊ infrigidāt cū spongia infusa in aqua ⁊ aceto aut in oleo rosᷓ . aut oleo de pomis et arbore masticis aut oleo de myrto ista fiāt in ꝑncipio . in statu vero curet̃ cū scalpelatōe si possibile ē ⁊ fiat vt currat qđ est in ipso ⁊ non dimittatur ut brunū fiat qm̄ addit̃ venenositas eius . ¶ Et si indiget vētosis sugētibus cū subtilitate fiat . Et in illo qđ habȝ substātiā exiture oȝ vt admistret̃ apđ statū eius aut circa statū eius cū aptiōe . Et q̄n est illic febris tardabis cū infrigidatōe ne reducas cū ea mām retro . ¶ Et aptio q̄dē fit cuȝ eis q̄ sunt sicut embroca cū aq̄ camemille ⁊ aneti ⁊ reliquoꝝ apientiū subtiliū q̄ dicemꝰ in capitul' vulneꝝ . Dixerūt carmata aūt ⁊ sefiros . Confert empl'm de capillo veneris ⁊ atriplice ⁊ volubili ⁊ radice euisci cum pauca gūma pini ⁊ melle cū vino aut glutē cuȝ gūa pini ⁊ ceratū aut sordes aluearioꝝ apum ⁊ lupini īfusi in aceto aut radix cucūeris asinini cuȝ glutino albotin aut nitrū cū ficubus aut cū fermēto .

De apostematibus accidentibus in glandulis. C. xix.

Apostemata gládosa q̄ non incedūt via a-
tangarȳ qn̄q3 accidūt in loco aliquo casu i
crisibus ⁊ qn̄q3 cadunt casu expulsionis a
mēbris radicalib⁹ ⁊ fortasse attrabūt ea vlcera et
apāta alia sup extrema ad q̄ currūt materie i vȳs
q̄ꝝ incedūt carnes ille q̄re inuoluūt cū eis sicut acci
cit inguini ⁊ subascelle ex apostematiōe amboꝝ i
eo qui habet scabiē aut vlcera sup pedes ⁊ manus
Et qn̄q3 sunt cū repl'one corpis ⁊ qn̄q3 nō est i cor
pe pl'ima repl'o. ¶ Et coꝝ cura est diuersa a cura
apātu3 alioꝝ in pncipio cū expulsione ⁊ non admi
strat̄ in eis illud imo eūatō p pbl'omia ⁊ sol'onē ue
tris est illud qd̄ est necessariū. ¶ Curatio vō alia
plonget̄ in eis si possibile est donec declaret̄ dispō
Naz si fuerit fm semita crisis aut s3 semita expul
sionis ex mēbro pncipali tunc non o3 vt phibeat̄
oio imo trahat̄ ad mēbꝝ quacūq3 attractōe est pos
sibile ⁊ etiā cū vētosis. ¶ Si aūt fuerit ppter ml'
titudinē repl'ois tunc euacuatō est radix ⁊ mioratō
cibi ⁊ subtiliatō. Et non admistres expulsiua imo
mollificatia ita tñ vt non admistres mollificatiua
iteꝝ absq3 eūone. fortasse. n. eueniet illud sup mē
bꝝ cū attractiōe materiei pl'ime imo qn̄ admistras
mollificatia euacua cū hoc ⁊ trahe mām ad diuer-
sū. timor. n. in expulsiuis est reditus materiei ad
uiscera ⁊ ad mēbra pncipalia: ⁊ timor in mollifica
tiuis est attractio materiei pl'ime. ¶ Et euacuatō ⁊
declinatō materiei securat̄ ex nocumēto mollifica
tiū. Et qn̄ dolor sit vehemēs tūc necessariū est vt
sedes ipm cū eis que sunt sicut lana infusa i oleo ca
lido deinde adde in eo salē in fine eius donec sedet̄
dolor stati ⁊ in pmis fortasse addit in dolore. Et
qn̄ corpus est mūdū aut mūdificasti ipm tūc resol-
ue ⁊ non cures. Et qn̄q3 valet in resoluendo illud
qd̄ est sicut farina tritici ⁊ saluius illa est farina or
dei. ¶ Et fortasse magnificat̄ p resolutōem fortē
apā q̄re non admistret̄ nisi qn̄ est necessaria repul
sio ex mēbris pncipalibus ⁊ attractio materiei ab
eis ad apā timēdo sup illa pncipalia. ¶ Et ml'toti
ens q̄de3 sanat ea in pncipio oleū calefactū qd̄ effū
dit̄ solū. Ueꝝ qn̄ apā est in q̄titate ⁊ substātia sua
molle in mēbro nobili sicut mamilla ⁊ testiculo et
non timet̄ ex phibitōe eius nocumētū tunc phibe
⁊ repelle sed qn̄ sentis declinatōe3 ad duritiem tūc
lini vbicūq3 sit.

De exituris calidis. C. xx.

Exitura est de summa dubellet q̄ collectō
nē faciūt ex apātib⁹ calidis q̄si nomē aldu
bellati cadat sup oīe apā vlceratū in in
teriore cuius est locus ad quē effūdit̄ mā aliq̄ ⁊ re
manet in eo quecūq3 mā sit. ¶ Et exitura qn̄ ē ex
hac sua dispōne calida tunc aggregat̄ mā. Et qn̄q3
incipit apā calidū sicut est cū aggregatiōe ⁊ sol'one
cōtinuitatis intrinsece. Et qn̄q3 non incipit ita imo
incipit in inceptiōe apātum calidoꝝ sanoꝝ deinde
cōuertit̄ esse eius apud statū vt incipiat in aggrega
tōe ⁊ nos in posterioribus differim⁹ smonē de du
bellet frigidis q̄ ꝯprehēdūt hūores viscosos ⁊ gyp
seos ⁊ lapideos ⁊ arenosos ⁊ capillares ⁊ alios. L3
sint q̄dā qui appropant noīe aldubellet illd̄ i quo
sunt hūores illius generis veꝝ nos loq̄mur nūc de
eo qd̄ aggregat mā3 hoc. n. si icipit exitura ppter
mā3 quā expellit nā ⁊ non est possibile ut penetret
cutē neq3 etiā supficiē carnis imo sepat eius cōtinu
itatē p grossitiē suā sepatōe apiente tūc q̄escit in va
cuitate eius qd̄ sepat̄ fm pl'm quar̄ apparet ei cap̄
acutū ⁊ ppe si fuerit mā acuta. ¶ Iste ergo exite
incipiūt ⁊ aggregāt saniē deinde maturatur sanies
postea rūpit̄. Et fortasse indiget ꝯfortatōe in ma-
turatōe ⁊ eruptōe ⁊ fortasse non indiget. Et q̄to
plus est exitura vehemētioris eleuatōis ⁊ acutio-
ris capitis ⁊ rubedinis est hūor attractus ei vehe-
mētioris caliditatis ⁊ est velocioris maturitatis et
resolutōis ⁊ eruptōis ⁊ ppe eminēs pcedēs extra
pinealis. ¶ Que aūt est cū diuersitate lata pfunda
pauce rubedinis est grosse materiei mala decliuis
ad interiora pauci doloris grauis mot⁹: ⁊ deteri
or ista est illa cuius corruptō est ad interiora ⁊ cor
rūpit illud sup qd̄ vadit. Et est de ea que expellit̄
ad vtrūq3 latus. ¶ Et laudabilior eruptō eius est
ad vētriculū ppu3 mēbro cui est via currēs ad ex
teriora sicut exitura stomachi vt. n. erūpat̄ ad in
teriora eius ⁊ ipsius ꝯcauitatē melius est q̄ rūpat̄
ad exteriora eius ⁊ ad vētriculū ꝯtinentē mirac si-
cut eruptō eius q̄ in cerebro ad duos vētriclos an
teriores laudabilior est qm̄ ambobus sunt meatus
sicut nasus ⁊ aures. ¶ Et qn̄ rūpit̄ ad spatiū ꝯtinēs
cerebꝝ aut ad vētriculū posteriorē non iuenit me
atū ad exteriora ⁊ nocet nocumēto vehemēti. Et
non est oīe mēbꝝ ꝯueniēs ad hoc vt eueniat i ip
so. exitura in iūcturis. n. minorat̄ egressio exiture
qm̄ in eis sunt hūores mucilaginosi et loca eorum
ampla non suffocātia mā3 neq3 retinētia egressionē
putridi. Qd̄ si egrediat̄ illic exitura erit pp rē ma
xima. ¶ Et deterior exturaꝝ ⁊ malignior eaꝝ ē
q̄ egredit̄ sup extremitates lacertoꝝ ⁊ ppe lacer-
toꝝ pl'm neruoꝝ. ¶ Et exiture q̄dē diuersificant̄
ppter spatiū maturatōis saniei sue s3 hūorē in sub
tilitate ⁊ grossitudiē sua ⁊ ꝯpl'oem in calore ⁊ fri-
gore eius ⁊ equalitate eius ⁊ fm tempus ⁊ etatē ⁊
substātia mēbri. ¶ Et nō cōtingit ne maturet̄ exi
tura ⁊ ne conuertat̄ qd̄ in ea est in pus nisi ppter
puitatē caloris innati in mēbro aut pp grossitudinē
substātie q̄ est materiei. ¶ Et qn̄q3 cōtingit ex h⁹
vt fiat sanies in iteriore pte sui ⁊ non appareat sē
sui ppter pfunditatē pus ⁊ grossitudinē eius qd̄ ē
sup ipsum ⁊ stat̄ sup maturitatē saniei velociter et
qn̄q3 non stat̄ fm substātia suā in grossitudine q̄ si
maturat̄ ⁊ subtiliat̄ lenit̄ substātia eius uelociter ⁊
s3 q̄ est de carne ista pl'ima ⁊ pauca ⁊ ppter cāe exi
ture ⁊ casus ad saniē ppter repl'oem ⁊ ml'titudine3
materiei ⁊ corruptōem eius. Et cāe eius sunt nau
seatia sacietas ⁊ exercitia mala ⁊ egritudies q̄ non
faciūt crisi3 cū euacuatōe apparēte ⁊ nocumēta aīa
lia ex angustȳs ⁊ sollicitudibus corrūpentib⁹ san-
guinē. ¶ Et de exituris q̄dē est spēs que noīat̄ tur
musios ⁊ est exitura q̄ rūpit̄ ⁊ qd̄ est sub ea est si-
mile carni bone deinde appar3 ab ipsa sanies alia.
Et de exituris est spēs q̄ noīat albir ⁊ est exitura
vasalis rotūda ⁊ rubea quā qui habet fm pl'm nō
expoliat̄ a febre ⁊ eius euentus fm pl'm est in capi
te ⁊ qn̄q3 accidit in alȳs locis.

Significatio q̄ apostema fit exitura. C. xxi.

QUm videris pulsatōez plīna aut duritiē
ꝓlongatā ⁊ caliditatē tūc existima ꝙ apā
est in via vt fiat exitura.

Significatō maturatōis ⁊ eius signū. C. xxij.

QUm videris lenitatem quādam ⁊ sedati
onē doloris tunc scias ꝙ est in via matu
rationis.

Judicia saniei. C. xxiij.

SAnies laudabil' est illa q̄ est alba lenis cui
non est odor horribilis ⁊ in qua nō opata
est nisi cal'itas innata lꝫ non sit excusatō a
cōitate extranee. ¶ Et non addit eius lenitas nisi
vt sciat ꝙ ipsa est prepata pati a virtute digestiā
⁊ nō diuersificat eius prepatō in inobediēte. Et oꝫ
ne sit ei odor vehemētis horribilitatis vt sit lon-
ginqor a putrefactiōe dixerūt. et reqrit ex ea alba
qm̄ color mēbroꝝ radicaliū est albus ⁊ non assil'at
eā nisi nā potens sup eā. ¶ Et sanies mala est feti
da signs putrefactōem q̄ est ꝯtraria maturatiōi et
sigt dominiū cal'itatis extranee. ¶ Et qñ egredit sa
nies diuersaꝝ ptiū ꝯuenientiū coloꝝ ⁊ substātiarū
est etiā de genere diuerso a bona. Et necesse est oī
saniei vt faciat euenire in corpe putrefactōez aut
maturitatē aut diminutiōem aut alteret cuꝫ modo
alio.

Significatō exiture intrinsece. C. xxiiij.

QUando accidit apā calidū in visceribus ⁊
accidūt horripilatōes ⁊ febres ⁊ non est
eis ordo ⁊ fit dolor vehemētior ⁊ ē hor
ripilatō in ꝑmis lōgioris spatij deinde nō cessat ab
breuiari spatiū eius ⁊ addit ḡuitas apātis tūc scias
ꝙ apā fit exitura ⁊ ꝙ ꝑuenit ad collectōez sui. Et
nō fiūt dolores isti in ꝑncipio vehemētōres ⁊ q̄to
plus apꝓximat status miorāt nisi qm̄ eruptō fit ī
ꝑncipio ⁊ sol'o ꝯtinuitatis ⁊ dolor ꝑuenit ex ea qñ
colligit ⁊ qñ fit mā sanies qescit etiā calefactō for-
tis ⁊ inflatō q̄re qescit febris eueniēs ꝑ cōitatē cor
dis. ¶ Et scias ꝙ durities pulsus est testiōniū ma
gnū. Et qñ apparet signū exiture aldubellati in vi
sceribus ⁊ non indurat pulsus nō iudices penit⁹ ꝙ
sit exitura interior. ¶ In huiusmōi. n. fortasse nō
erit in visceribus īmo in siphac qd̄ ꝯtinet viscera
Et tu qdē iā sentis latus in quo est exitura ꝑ ḡuita
tē que pendet ex eo ⁊ ꝑ dolorē.

Significatō maturatōis intrinsece. C. xxv.

QUādo accidūt significatōes exiture intri
sece deinde qescūt accidētia q̄ sunt ex fe-
bre ⁊ horripilatōe ⁊ doloris sedatōe cō
pleta ⁊ remanet ḡuitas tunc scias ꝙ sanies iam cō-
firmata est ⁊ maturatō adest.

Significatōes ꝓpinquitatis eruptionis intrinsece.
C. xxvi.

QUando redeūt dolores ⁊ fiūt punctiōes
⁊ mordicatō ⁊ ḡuitas fit vehemētior et
sil'ant febres tūc eruptō iā apꝓpinquat.
Qū ergo accidit rigor subito ⁊ sedant ḡuitas ⁊ do
lor tūc iā eruptō facta est ⁊ ꝓpe qñ apparet sanies
euacuata mordicās illud qd̄ ptransit. Et est necessa
riū vt sit arefactō virtutis ⁊ debilitas arefaciens.
Et qñ exiture intrinsece fit eruptō subita ⁊ egre-
dit res plīma tunc fortasse accidūt pulsus cordis et
sincopis mala ⁊ fortasse accidit mors ꝓpter resolu
tōem virtutis ⁊ fortasse accidūt vomitus ⁊ vētris
solutō ⁊ fortasse accīt sputū saniei plīme subito qñ
exitura est in pectore ⁊ fortasse accidit ꝑfocatō qñ
erūpit ad pectus res plīma subito.

Curatōes exituraꝝ apparentiū. C. xxvij.

EUacuatōes qdē ⁊ ea qbus medicant apā
ta in ꝑncipijs suis nisi timeat reditus ma
teriei ad mēbꝝ nobile sicut declarauim⁹
⁊ sicut errāt in hoc stolidi sunt res in qbus cōicant
exitura calida et apāta calida q̄ non sunt exiture.
Illud uero qd̄ ei apꝓpat de regimie est resolutō
eius qd̄ aggregatū est in ea. ¶ Et illud est ſm du
os mōs regimīs quoꝝ vnus est regimē currēs ſm
rectitudinē qū egritudo non egredit ab eo qd̄ con
suetū est plīm. Et est vt ingeniet in maturatōe ma
teriei vt fiat sanies ⁊ in eruptōe eius post illud vt
tu obserues virtutē ⁊ ꝯserues eā ne ꝓstrenāt eaꝫ
dolor ⁊ eruptō subito. plēs. n. hoīm mortui sunt
sincopizando ex arefactōe virtutis: īmo oꝫ vt obſ
uet eā medicus qual'r ꝯfortet virtutē ⁊ ꝯseruet eā
cū eo quod scis: q̄re oꝫ vt cibet patiēs dubellati ci
bis bonis nisi sit exitura in visceribus qm̄ tunc oꝫ
necessario vt subtiliet cibus. ¶ Et scd̄us est regi
mē egrediēs a rectitudīe ꝓp necessitatē dispōis. Et
est qm̄ qñ egritudo est magna ⁊ exitura ptrāsiēs
in magnitudīe sua illd̄ qd̄ ꝯsuetū est ⁊ timet festi
natō rei in expectatōe maturatōis in ea ⁊ scitur ꝙ
virtus non sufficit in maturatōe illius totius. Et
si admīstrant maturatiua ꝑducet illud ad vestigiū
īmaturatōis tūc necessaria est ꝑforatio cū cautella
ne ferrū tangat illud qd̄ seqtur exiturā de mēbris
nobilibus in tactu quoꝝ a ferro est timor: ⁊ illd̄ ē
qū senseris ꝙ mā talis est grossitiei ꝙ non matura
bit ⁊ ꝙ calor innatus in mēbro tāte est ꝑuitatis ꝙ
non maturabit aut timueris ꝙ ipsa ꝓp suā abbre-
uiatōem est talis ꝙ alterabit alteratōe non matu-
ratōis uere aut exitura est ꝓpe iuncturas ⁊ mēbra
ꝑncipalia q̄re timet ꝙ ipsa corrūpat ea. ¶ Et si fi
dutia habet in medicis faciētibus inuiscatōez ⁊ ma
turātibus non elōgabit qn inuiscātia ꝓhibeāt pene
trare inspiratōez in spatiū ⁊ maturatīa moueāt cali
ditatē debilē. Et totū illud iuuat ad putrefactiōem
mēbri. In huiusmōi ergo est necessaria incisio ꝓ-
funda ⁊ ꝑforatō disrūpens deinde sequāt illud me
dicīe q̄ sunt in vltīo resolutōis ⁊ exiccatōis. ¶ Et
oꝫ vt sint ꝑforatō ⁊ sectō incedētes in longitudinē
villoꝝ neruoꝝ mēbri nisi sit volūtas vt destruāt
opatō illius mēbri timēdo casuꝫ spasmi tunc eni ī
cide villos in latitudīe ⁊ saluabis ab eo qd̄ time-
bas. ¶ Et plīm quidē longitudīs villoꝝ est cū lon
gitudīe corpis nisi in mēbris apꝓpriatis: ⁊ sil'r īue
nis plīm longitudīs villoꝝ cū plīmo ligature ⁊ ru-
gaꝝ nisi in mēbris apꝓpriatis sicut in frōte. ¶ Et
oꝫ vt non apꝓximet ꝑforato neqꝫ secto aqua neqꝫ
oleū neqꝫ aliqd in quo sit pingue. Et si nō est excu
satō qn lauet tunc fiat cū aqua ⁊ melle aut aqua cū
vino aut cū aceto. Qd̄ si vehemētiora fiāt apāta
⁊ inflātio post ꝑforatōez vaporet cū lētib⁹ ⁊ si nō
fuerit illud necessariū admīstrabis incarnatīa ⁊ em
plastra. Et scias ꝙ hec ꝑforatō est generatīa vir⁹
⁊ sorditiei ⁊ fistulaꝝ: veꝝ qū nō inueīs excusatōez
tūc non est ingeniū aliud. Et loca ꝯueniētiora ad
expectādū vt in eis maturet sunt loca carnosa pau
coꝝ neruoꝝ ⁊ venaꝝ. Et scias ꝙ pineales eleuate

acutoꝝ capitū paꝝ indigēt ꝑforatōe neqȝ añ matu-
ritatem neqȝ post ipsam.

Regimē maturatōis ⁊ ingeniū ad faciendū pus in
exituris apparentibus. C. xxviij.

Medicinaꝝ maturatiuaꝝ caliditas oꝫ vt sit
ꝓpria caliditati corpis ⁊ sit eis inuiscatio
q̄daȝ. ¶ De illis sunt in p̄mis ḡdib⁹ em
broca cū aq̄ tepida ⁊ emplr̄atio cū farina tritici aut
ordei ⁊ triticū masticatū est melius in hoc et panis
cū pice aut cera ⁊ crocus ⁊ puluis olibani ⁊ pix cuȝ
oleo ros̄. aut adeps porci aut emplr̄m de maluaui
sco ⁊ semie lini. Et iteꝝ emplr̄ȝ de ficubus siccis
dulcibus grassis pinguib⁹ sol̄. aut cū farina ordei ⁊
farina ordei iteꝝ ⁊ ꝓprie si ponant̄ in ea isopus et
origanū siluestre aut aggreget̄ cū aqua in q̄ deco-
quant̄ cū pauco sale non supfluo. ¶ Et qn̄qȝ ponit̄
in eo adeps aut oleū aut fortius illo due ptes glu-
tinis albotin. Et medicie ꝯposite ex vuis passis et
storace ⁊ galbano ⁊ myrrha ⁊ laudano ⁊ resina et
butyro ⁊ mastice ⁊ isopo hūida ⁊ radice cucūeris
asinini ⁊ radice sanguis draconis. ¶ Et emplr̄ȝ ga-
lieni cū oleo de kerua absqȝ cera ⁊ ꝓprie qn̄ soluit̄
hoc emplr̄m in oleo ⁊ sil̄r emplr̄ȝ diclimos et emplr̄ȝ
basilicon. ¶ Et de bonis in hoc est medicamē de la
pide marchasite cuȝ amoniaco qđ desup ponat̄ do
nec cadat per se.

Regimē exituraꝝ qn̄ mature sunt. C. xxix.

Cum inuenis exiturā grosse cutis cū matu
ratōe cuius non spat̄ ipsius eruptō. ¶ Et
sunt illic vene ⁊ corde ⁊ nerui tunc oꝫ ut
ꝑfores qm̄ si dimiseris saniē corrūpet̄ ⁊ corrūpet
⁊ corrodet venas ⁊ villos neruoꝝ ⁊ illud q̇dē ve
hemētius erit qū fuerit ꝓpe iūcturas et tu q̇dē q̄re
cū tua ꝑforatōe locū saniei. ¶ Et sis sollicit⁹ ut ca
dat porta ꝑforatōis inferius nisi vbi non est possi
bile. Et si illud qđ est sup exiturā fuerit grossuȝ ⁊
secueris tūc seca portā tm̄ qm̄ adherebit grossum
cū eo qđ est post ipȝ ⁊ si fuerit extenuatū tūc seca
totū eius in longū. ¶ Et scias ꝙ loc⁹ in quo est sa
nies declarat̄ p tactū ⁊ qn̄ tangit cū digito ꝓprie ⁊
tu obserua cū digitis alijs saltē alterius man⁹ an ex
pellat̄ aliq̇d ex cisti. ¶ Et locus q̇dē saniei appaꝛ
ex declinatōe coloris ad albedinē ⁊ dū non est ma-
tura est decliuis ad rubedinē. Et qn̄qȝ est locus sa
niei decliuis ad rubedinē ⁊ citrinitatē qū sanies nō
est bona sustētare in tactu absqȝ visu veꝝtn̄ vi-
sus est adiuuās. ¶ Oportet ergo vt in sectōe ꝯse
quaris lineas natales ligature nisi q̄ sunt apđ sumē
nisi apud necessitatē ⁊ in mēbris diuersificatib⁹ si-
tuȝ villoꝝ in longitudie sua loco ligature. Naȝ si
tu secutus fueris illud in ꝑforatōe exiture q̄ est su
per frontē. s. ligaturā cadet cutis frontis sup faciē
imo oꝫ vt tu diuersifices ligaturā. ¶ In eis vero
q̄ sunt sicut inguina oꝫ vt vadas cū ligatura in la-
titudine cutis. Et qū tu ꝑforaueris exiturā ⁊ extra
xeris qđ in ea est tūc necessariū est vt tu succurras
ad ꝯglutinandū cutē cuȝ carne vt nō rūpat̄ ⁊ indu-
rescat ⁊ fiat taliter ꝙ non ꝯglutinet̄ q̄re fiat sin⁹ q̇
non cesset impleri ⁊ redeat silis exiture p̄me. ¶ Et
quotiēs mūdificaueris non moret̄ iteꝝ q̇n impleat̄
⁊ fiat in veritate de genere fistulaꝝ. Et anteq̄ fa-
cias ipam ꝯglutinari in hora oꝫ vt mūdes eā. Et si
tibi necessariū fuerit vt in ipaȝ intromittas radiū

sup cui⁹ caput sit pān̄us asper cū quo mūdifices ip
saȝ ⁊ frices deinde fac ipam adherere ⁊ ꝯserues eā
cū ligatura ꝭm ꝙ dicemus de ligaturis cauernaꝝ ⁊
vlceꝝ ꝓfundoꝝ erit ꝯueniēs valde. ¶ Et oꝫ vt tu
obserues in ꝑforatōe illud qđ dixim⁹ de cōditio
nib⁹ deinde ꝑfora in loco maturiore ⁊ pte lōgior̄
a venis arterijs ⁊ cordis. ¶ Inq̇t antil⁹ si exitā fu
erit in capite tunc sectio eius sit sectō equal̄ ⁊ sit cū
radice natiuitatis piloꝝ ne sit trāsuersa in ea vt co
opiant eā pili ⁊ non ostēdat̄ qū sanabit̄. ¶ Dixit et
qn̄ est locus eius occultus tūc eius ꝑforatio sit lata
⁊ si acciderit in naso ꝑforabimus eā eq̄leȝ cū q̄tita
te lōgitudinis nasi. Et si fuerit ꝓpe oculū ꝑforabi
m⁹ eā ꝑforatōe sil̄i capiti lune noue ⁊ faciem⁹ tor
tuositatē inferius. Si aūt acciderit in mādibul̄ se-
cabimus eā equali sectōe qm̄ ꝯpositō hui⁹ loci est
equal̄ ⁊ scit̄ illud ex corpibus senū. Post aures v̇o
ꝑforamus illud equal̄r. Brachia aūt ⁊ cubitos et
manus ⁊ digitos ⁊ inguina oīa ꝑforam⁹ in longitu
dine. Inq̇t ⁊ si fuerit ꝓpe coxas ꝑforabim⁹ eaȝ p
foratōe rotūda ⁊ ꝑforatō q̇dē rotūda est q̄ appre-
hendit cū appħensiōe sua in longitudie corpis ali-
q̇d de latitudie ei⁹. Inq̇t qm̄ qū locus iste non ꝑfo
rat̄ rotunde possibile est vt aggregent̄ in eis mate
rie ⁊ fiant fistule. ¶ Et sil̄r etiā ꝑforat̄ qđ est ꝓpe
anū ꝓpter locū hūitatis q̄ aggregat̄ in eo. Et in la
tere ⁊ costis ꝑforat̄ apiendo. In testicul̄ v̇o ⁊ vir-
ga equal̄r. Inq̇t ⁊ simus prōti semp ut ꝯsutū sit se
quēs figurā loci q̄to plus potuerimus sup ipsuȝ.
Coxe aūt ⁊ adiutoria secant̄ in lōgitudie ⁊ ꝯſus ut
non ledas neruos. ¶ Et scias ꝙ ꝑforatō diuersifi
cat̄ ꝭm loca qm̄ quādo est apud oculū tūc ꝑforatio
eius est lata sil̄is situi oculi ⁊ in naso est cū lōgitu-
dine nasi ⁊ in mādibula est cū longitudie mādibl̄e
⁊ ꝓpe aurē secat̄ equal̄r qm̄ cōpositō huius loci ē
equal̄ ⁊ cōgnoscit̄ illud ex corpibus senū. Post au
res vero ꝑforat̄ equal̄r ⁊ in brachijs ⁊ crurib⁹ et
coxa ⁊ virga totū equal̄r fit in longitudie ⁊ simil̄r
in lacertis vētris ⁊ in dorso ⁊ in ingūibus ⁊ suba
scell̄ pones eā ꝑforatōeȝ accipiētē ex latitudie etiā
ne fiat in ea sinus q̇ fiat fistula. ¶ Et sil̄r in ea que
est ꝓpe anū accipe de latitudine etiā ne ꝓueniat si-
nus ⁊ fiat fistula ⁊ testiculi ⁊ virga equal̄r ⁊ in lō
gitudie ⁊ in latere ⁊ costis accipe in latitudie etiaȝ
ut sit trāsuersa qm̄ situs costaꝝ est sil̄r ⁊ caro q̄ est
sup eas. Inq̇t cōsidera semp sitū carnis ⁊ villos la
certoꝝ qm̄ non sumus ꝓmpti nisi ad hoc vt ꝑfo-
remus cū imitatōe loci ut non ꝓueniat incisio ⁊ sit
locus incarnatōis bonus nō grossus. ¶ Et sit in oī
dispōe studiū tuū ne incidas arteriā neqȝ venā ma
gnaȝ aut neruū aut villos lacerti ⁊ ꝑforatio sit ꝭm
magnitudinē exiture. ¶ Sȝ si fuerit pus ⁊ currit
qđ est in ea ex loco vno tunc seca eā in loco vno.
⁊ si fuerit magna tunc ꝑfora eā ex p̄ncipio deinde
intromitte digitū tuū indicē sinistrū in eo et ꝑfora
eā vbi ꝓuenerit caput eius deinde intromitte etiā
in foramie ꝭo ⁊ ꝭm hoc donec venias sup eā. Et si
exiture fuerit loc⁹ sufficiēs ex quo sit possibile exi
re qđ est in ea ꝑforabim⁹ ipaȝ in illo loco ⁊ si fue-
rit rotūda aut fuerit ei figura ne egrediat̄ qđ est i
ea ex ꝑforatōe vna ꝑforabim⁹ eā in interiore pte
sui in duobus locis aut tribus ꝭm q̄titatē quā scis
ꝙ om̄e qđ aggregat in ea currit in hora. Inq̇t nisi

sit exitã ꝯiũctaĺ aut mẽbꝝ nobile aut mẽbꝝ ꝓpiqũ
ossi aut panicl'o festinabiꝰ i pforatõe eiꝰ añꝗ ꝯfir
met̃ eiꝰ maťatõ ne pus corrũpat aliq̇d ꝺ hiſ m̃bris
dico ergo istud est regimẽ qñ non inuenimꝰ excu
satõem de pforatõe. ¶ Si aũt speramꝰ ꝙ rũpat̃ p
se non perforabimꝰ ⁊ siľr si speramꝰ ꝙ ipa erũpat̃
per medicias faciẽtes eruptõez: fortasse. n. inueni
musľ in medicis faciẽtibꝰ eruptõez qꝺ stat loco per
foratõis ¶ Et mľtotiẽs perforat̃ cutis perforatõe
aliꝗ aut accipit̃ de ea aliq̇d postea ponit̃ super eam
eruptõez faciẽs vt sit ei ꝓfundatõ.

De eruptõibus exituralibus. C. xxx.

Exituras q̇dẽ saluas in quibꝰ non est mag̃
malitia apit aq̄ caľa ⁊ erũpit eas: putre
facte aũt ledunt̃ ex hᵒ vehemẽter ꝓpter
illud qꝺ attrahit̃ eis ex mã. ¶ Et qũ vides exitu
ram quã aqua calida rectificat cõside tunc de bo-
nitate eius.

De Cura. C. xxxi.

Et scias ꝙ emplatio cũ radice narcisci rũ-
pit om̃e prauũ ⁊ ꝓprie cuz aqua ⁊ melle
bulliat totũ illꝺ cũ oleo de lilio aut irino
aut radix cãne recẽs cũ melle aut pice sicca cũ sor-
ditie aluearii apũ aut emplz̃ arbosiles aut sũat̃ ce
re ⁊ resine ⁊ butyri oĩuz añ. lb. i. et picis sicce et
mellis amboꝝ añ. lb. ß. ⁊ floris eris. ℥. iiij. ⁊ olei
ꝗtũ sufficit. Et medicamẽ de alleis est bonũ ualde
Aut sumant̃ am̃oniaci. vi. cere. iiij. glutis alboti.
iiij. sulfuris citrini. iiij. nitri. iiij. ⁊ fiat ex eis emplz̃
Et de illis q̄ nos expti sumus est ut sumant̃ medul
la g̃noruz cotti ⁊ nux racida ⁊ fermẽtũ et caules de
cocti ⁊ cepe decocte ⁊ sinapis ⁊ simꝰ colũbinꝰ ⁊ fi
at ex eis empl'm rũpit. n. velociter. Et iteꝝ diaq̇
lon solutũ in mucilagĩe sinapis ⁊ sapone associatũ
cũ ficubus. ¶ Et de medicis erũpentibꝰ statibus
loco pforatõis est vt admĩstret̃ emplz̃ scm̃ ex mel
le anacardoꝝ ⁊ pice hũida q̄ duo aggregent̃ cũ igᵉ
equaľr deinde ponant̃ sup exiturã p mediũ diẽ qm̃
rũpet eã. Et de eis iteꝝ q̄ sunt fortia est vt sumãt̃
alkali ⁊ calx non extincta ⁊ ponant̃ in submersione
sui ⁊ media aq̄ deinde colet̃ postꝗ bulliert̃ et sint
in illa aqua alkali ⁊ calx deinde sumant̃ ⁊ ponant̃ i
caldariã de ere ⁊ ponant̃ sup prunas ⁊ ꝯgelent̃ i sa
lez. Et sumat̃ de hoc sale aliq̇d ⁊ ꝗtũ est q̃rta eius
de sale am̃oniaco ⁊ ponat̃ in mucilagie nasturtij i
q̄ sit aliq̇d de melle anacardi ⁊ admĩstret̃. Aut su-
mant̃ catarides ⁊ terant̃ ⁊ ponant̃ sup oleũ vetus ⁊
ponant̃ sup ignẽ leuẽ. s. ignẽ prune donec totũ coa
gulet̃ deinꝺ terat̃ sicut terit̃ empl'm ⁊ ponat̃ super
ipm mel anacardi ⁊ ꝓpe si ponat̃ in eo stercus anci
pitris aut stercus passeꝝ aut stercus anatis. ¶ Et q̇
dã iã dixerũt alkebikez ¶ Et de medicis resoluẽ
tibus est om̃e caľm resolutiuũ iteratũ sup mẽbruz
cũ rarificatõe mẽbri ⁊ raritate eius cũ vaporatõi-
bus faciẽtibus illud de illis in q̇bus est hũiditas ca
lida ⁊ ꝗto plus resoluit̃ empľt̃ mľtotiens locus ⁊
embrocet̃. Et oz ne vacuũ sit regimẽ a medicis le
nientibus donec leniat̃ durities ipius q̇a necessariũ
est vt admĩstrent̃ leniẽtia sola. ¶ Et iste medicie
resoluẽtes saniez sunt de sũma albaurach ⁊ sinapis
⁊ stercus auiũ ⁊ arsenicũ ⁊ calx ⁊ cordumeni ⁊ mi
sceant̃ cuz eis q̄ sunt sicut tus et glutinũ albotin et
mastix ⁊ aldibic ⁊ aggregent̃ cũ aceto ⁊ oleo aliqᵒ

⁊ medicamẽ factũ cũ alleis aĩ ex albacuen aut ex pi
retro ⁊ stafisagria ⁊ baurach cũ melle. ¶ Et ante
oĩa ista mũdet̃ locus cũ aqua calida. Et medicamẽ
de marchasita cuius descriptõ. ℞. lapidis marcha
site. ʒ. xij. am̃oniaci tm̃dez farine fabaꝝ. ʒ. vi. mi
sceat̃ cũ resina hũida ⁊ liniat̃ sup cutẽ ⁊ ponat̃ sup
saniẽ donec cadat p se ⁊ oz vt admĩstret̃ statiz qm̃
exiccat̃ velociter. Et medicamẽ factũ ex salis am-
moniaci ꝗtitate ptis vniꝰ et ex bezahard ꝗtitate
q̃rte ptis vnius ⁊ ex lithargyrij ꝗtitate ptis unius
⁊ tertie ⁊ ex olei antiqui ꝗtitate ptis vnius ⁊ dua
ruz tertiaꝝ ptis sumat̃ ex eo linimẽtũ. ¶ Et quã-
do nõ ꝯferũt medicine sicut p̄diximꝰ necessariũ est
perforare aut cauterizare.

Regimẽ exituraꝝ intrinsecaꝝ. C. xxxij.

Aldubelet q̇dez intrinsece oz vt regant̃ cũ
euõne ⁊ ꝓpe qñ choľa est egrediẽs in ege
stione ⁊ vrina. sig̃t ꝙ sanguis totus est
malus. ¶ Qñ uero uerificat̃ existimatõ medici ꝙ
sanguis est bonus p̄ter illũ quẽ expellit ad exiturã
⁊ post euacuatõez tũc oz ut maturet̃ cũ medicis eq̄
libus sicut est vinũ tenue subtile qũ bibit̃ paulatiz
Et illꝺ cui ĩnitẽdũ est in maturatõe exq̇sitissia eoꝝ
sunt medicie subtiliatie exiccatie sicut myrrha ⁊ ci
namomũ ⁊ reliꝗ spẽs ⁊ ꝯsequat̃ cũ potu vini sub
tiľ qꝺ est ad albedinẽ decliue ⁊ ꝺ ꝯpositis sunt ty-
riaca ⁊ mithridatũ ⁊ homorusia.

De aldemenul. C. xxxiij.

Aldemenul iteꝝ sunt de genere exituraꝝ
Et plĩm eoꝝ fit ex malitia digestõis ⁊ ex
motibus sup repľoez ⁊ q̄ currũt cursu il-
loꝝ ⁊ deteriores aldemenul sunt q̇ sũt ꝓfũdiores.

De Cura aldemenul. C. xxxiiij.

Quando apparẽt aldemenul tũc eorũ cura
circiter tres dies est cura ãpatuz calidoꝝ
deinde post illud oz vt sit occupatõ in re
soluẽdo ⁊ maturãdo: fortasse. n. resoluẽtur ⁊ illꝺ
est ẜm minus ⁊ fortasse maturant̃. Et non oz ut sit
negligẽtia in curatõe aldemenul mľtotiẽs. n. ꝯuer
tit̃ ad exiturã magnã. Et cura eius est euõ ẜm ꝗti
tatẽ necessitatis phľomie ⁊ solonis vẽtris ⁊ qũ fue
rit in aldemenul pulsatõ ⁊ basis radicis tũc est ne-
cessaria maturatõ ergo adiuuet̃ ad illã. ¶ Et illũ
q̇dẽ qui passus est mľtitudinẽ egressionis aldeme-
nul liberat solutõ vẽtris ⁊ rarificatõ cutis cũ bal-
neis admĩstratis semp ⁊ exercitõ. ¶ Et de matu-
ratis q̇dẽ ẽ semen almaru tritũ cũ lacte aut cũ ficu-
bus aut cũ ficubus ⁊ melle ⁊ ficus cũ melle ipo et
triticũ masticatũ est bonũ ad maturatõem eoꝝ ⁊ si
mľr passe ꝯfecte cũ baurach aut ficus cũ sinapi pmi
ste cũ oleo de lilio ⁊ medicamẽ aldemenul ꝯgnituz
⁊ medicamẽ de fermẽto notũ. Et medicamẽ cui in
est iste modus maturat. ℞. butyri. ℥. i. ⁊ mediã
fermẽti acetosi. ℥. i. ⁊ seis almaru triti ⁊ psilij oĩz
aũ. ℥. i. ß. lactis fici. ℥. iij. fenugreci et semĩs lini
oĩuz añ. ʒ. v. bulliat in lacte ⁊ admĩstret̃ ipm. n.
est iuuatm̃ tẽpatuz. ¶ Et qũ aldemenul dificiľter
venit ad pus et cũ q̇ete caliditatis s̃guis tũc phľoma
venã q̄ imbibit ipm deinde vẽtosa locũ et non fa
cias istud in p̄ncipio qm̃ egrediet̃ sanguis virulen
tus et retinebit̃ grossus et fiet illic vlcus duꝝ. Et
qñ maturat̃ ⁊ non apit̃ pfora ipm aut cũ medicinis
aut cũ ferro aut ẜm ꝙ dictũ est in exituris. Et de

bonis erūpentibus est istud semen lini fimus colū
binus ꝛ fermentū .

De Moro . C. xxxv .

Hoc est apa molle excarne adoita qꝺ acci
dit in carne rara ꝛ plm eius fit in ano et
vulua. Et qn̄qꝫ est saluū et qn̄qꝫ est mali
gnū dolorosum .

Tractatus secūdus de apatibus frigidis et q̄ currūt
cursu eoꝝ. C. i.

Humores frigidi ꝛ qui currūt cursu
eoꝝ in corpe sūt phla ꝛ mlia et vē
tositas ꝛ ꝯpositū ex eis ꝛ tu iā sciui
sti spēs eoꝝ. ¶ Et apata frigida aut
sunt phlatica aut mlica aut vētosa
aut ꝯposita ¶ Et apata phlatica aut sunt simplicia
ꝛ noiant apata mollia aut aquosa sicut accit mēbro
aliquo vt in eo aggreget aqua sicut hydropisis ꝓ-
prie. ¶ Aut dubellet in qbus sunt sicut nodi lenes
aut dure sicut scrofule ꝛ nodi duri. Et mlica aut
sephiros aut cancer ꝛ tu scies drām inter vtrosqꝫ
Et vētosa aut sūt eleuatō aut inflatō . ¶ Et eleua
tō qdez est qn̄ vētositas pmiscet substātie mēbri.
Et inflatō est qn̄ est vētositas aggregata in spatio
vno fixa in eo. Et qn̄qꝫ ꝯponunt illa apata ad inui
cem ꝛ cū calidis ex eis .

De apate molli phlatico qꝺ noiat ūdimia . C. ij.

Est apa albū molle i quo non est calitas ꝛ
q̄to plus mā est subtilior ꝛ magis madi
da est mollificatō eius vehemētior ꝛ di
gitus facilius penetrat in eo qꝺ ꝯpmit cū ꝓhitiōe
eius qꝺ est in eo ꝙ non est in eleuatōe ꝛ q̄to plus
mā est grossior est ad duritiē ꝛ frigus decliue. Et
plm eius est a vapore phlatis ꝛ est de genere ele
uatiōis. ¶ Et differūt vndimia ab apatibus mli-
cis p paucitatē duritiei ꝛ paucitatē obfuscatōis. Et
qn̄ accidit ex pcussiōe ꝛ silibus ꝛ non occurrit mā
que attrahit ad locū eius nisi phla tunc non apat p̄
ter apa phlatis ꝛ illud est paꝝ ꝛ non euacuatur ex
dolore .

Curatō apostematis mollis . C. iij .

Euacuatō qdē q̄ fit cū solone vētris ꝛ ab-
stinētia ab eo qꝺ generat phla est res q̄ ē
necessaria . ¶ Et qū factū fuerit illud oꝫ
vt sit repcussio eius in pncipio cū eo qꝺ aggregat
exiccatōem ꝛ resolōnē ꝛ oꝫ vt fricet locus cū man
tili fricatōe dura deinde admistrent sup ipm exic-
catia. Et non oꝫ vt ꝯtāgat ipm aqua ¶ Et de illis
q̄ bona sunt in pncipio est vt admistret sup ipsum
spongia noua infusa in aceto cōmisto aut infusa in
aqua baurach ꝛ cineris. In substātia. n. spōgie sūt
exiccatō ꝛ resolō et quotiēs adoit egritudo ponat
acetū in quo infūdit spōgia fortius paꝝ ꝛ apud sta
tū pueniat cū ipso finis in fortitudie ꝛ admistretur
solū cū spōgia ꝛ pmistū cū oleis vehemētis resolu
tōis . Et in illa hora iteꝝ admistra spōgiā infusaꝫ
in aqua cineris fici ꝛ vitis ꝛ ilicis ꝛ silium et oꝫ vt
ꝯprehēdat spōgia oia latera ne declinet mā ad lat⁹
aliud. ¶ Et qn̄qꝫ admistras loco spōgie qū non in
uenit panus duplicatus in duabus tuicis cū aqua ci
neris ꝛ qn̄ assiduat sup ipsū vna vice post aliā for
tasse sufficit ꝛ aqua calcis est fortior. ¶ Et de illis
q̄ ꝯferūt iteꝝ est oleū ros. cū aceto ꝛ sale ꝛ sulfure
ꝯbusto ꝛ ipꝫ sulfur est bonū. Et cicer cū aqua caul

est mirabil iuuamēti ꝛ memithe in pncipio solum
ꝛ cū qbusdā exiccatib⁹ calidis est bonū et strictura
cū ligamētis cōfert ei in quo non est mā grossa. Et
oꝫ in illa ligatura vt sit inceptō ab inferiore ad su
perius. Et succus myrti est bonus in pncipio ꝛ bo
nitas eius post illud est vt cū eo ꝯficiant medicine
post ꝛ cū hoc apa est in mēbro neruoso spisso aut li
gamēto aut corda pmisceat i medicis qꝺ icidat cū
lenificatōe. Et qn̄ est cū hoc dolor ꝓpter cām q̄ di
cta est tunc oꝫ vt sedet dolor in pmis cū his q̄ sunt
sicut isopus hūida ꝛ vinū coctū ꝛ cerataria ex oleo
ꝛ vt admistret embroca cū vino stiptico nigro et
post illud admistret cū cinere ꝛ silibus. Et de epi-
thimatib⁹ bonis est vt sumant myrrha ꝛ liciū ꝛ ci
peri ꝛ aloes ꝛ crocus ꝛ acatia ꝛ boliarmeni paꝝ et
ꝯficiant cū aceto ꝛ aqua caulis et folia tamarisci et
sal ꝛ oleū ꝛ boliarmenū emplata cū aceto. Et iteꝝ
ei qdez cui⁹ antecessit dolor sumant sordes balnei
ꝛ bulliat cū aqua ꝛ inspisset cuꝫ calce q̄ ponat in ea
donec fiat mollis ꝛ liniat. ꝛ iteꝝ liniant loca cū olo
ꝛ ponat desup spōgia aut lana imbibita aceto ꝛ li-
get sup ipm ꝛ medicamē de fermēto est iuuatiuuꝫ
ꝛ de eis que sunt iuuatia est vt sumant folia lilij ꝛ
ꝯterant bene et expmant ꝛ supponant. est. n. mi-
rabile ꝛ silr alumē ꝛ liciū cōtrita cū aceto ꝛ aqua ci
neris ꝛ de epithimatibus fortis iuuamēti est istud
stercus vaccinū ꝛ olibanū ꝛ storax ꝛ usnee ꝛ cala-
mus aromaticus ꝛ spica ꝛ apsinthiū ꝛ oia iuuatiua
ꝛ omnes medicie p̄dicte in areolis apatū rememo
rate in antidotario ꝛ qn̄qꝫ cōfert mollitiei accidēti
in apatibus p̄gnātiū ut submergat sūitas cāne de q̄
fiūt scope in aceto ꝛ ponat desup ꝛ melius eo est il
lꝺ qꝺ fit post cōtritōeꝫ ex chimolea cū aceto ꝛ ane
tū ꝛ de embrocis decoctio cauliū ꝛ aneti aut deco
ctio corticū citri. Et mollitiei que est sequēs hydro
pisim et egritudies alias q̄rit cura q̄ est cause .

De nodis . C. iiij .

Nodi sunt dubellet phlatice cōprehēdētes
hūores phlaticos aut generatos a phlate
q̄ sunt facti sicut caro aut sicut puls aut si
cut mel aut sicut aliud et ꝓpe q̄ eueniūt in curua-
turis iūcturaꝝ aut res dura . ¶ Non est longinqū
qn necessariū faciat eius obuiatō esse mlicam iteꝝ.
Nos posuim⁹ eā phlaticā qm̄ radix illius duri est
phlegma cui accidit vt desiccaret grosse: et qn̄qꝫ ac
cidit vt nodet neruus et similatur nodo et non fit
de nodis et differt a nodis p hoc ꝙ non separ ex oi
pte et non separ in longitudie imo dextra et sini-
stra et mltotiēs accidit ex pcussione qꝺ assilat nodis
Qū ergo curatur in pncipio cū strictura supposita
remouetur et resoluit .

De Cura . C. v.

Nodoꝝ q̄ sunt glādosi curatō est incisio et
pforatō non aliud et silr curatō valēs in
duris ꝛ silibus . ¶ Inqt antil⁹ tende i p
mis cutē q̄ est sup nodos cū manu tua sinistra aut
mister extēdat eā tibi fm modū q̄ est possibil. Ve
ꝝtn̄ oꝫ ne secent cistis nodi qm̄ illud ꝓhibebit te
vltimare excoriatōem. ¶ Et qū extēderis tibi cu
tē bene tunc seca eā cū facilitate qm̄ possibile ē qn̄ꝫ
vt velamē nodi tēdat cū eo in dispōibus: tarda er
go donec appareat tibi velamē nodi deinde exten
de tibi cutē vtriusqꝫ lateris cum vncinis et incipe

excoriare cistim a carne qm̄ possibile est excoriarī
ipaȝ ⁊ fortasse est annexa ei ⁊ tūc excoria ipam cuȝ
gamedin donec egrediatᷓ cistis sana cū eo qđ est in
vētre eius: illud. n. est magis certū qđ esse potest
Qū ergo extraxeris illud si cutis non supfluit a lo-
co vulneris ꝓpter puitatē nodi tūc absterge san-
guinē ⁊ ablue vulnus cū aqua mellis ⁊ sue eā ⁊ in
carna. Et si magnificatᷓ sup ipm plm ꝓpter ꝯpssio
nē nodi tūc abscide radicē eius totaȝ deinde cura.
Et si nodus est vicinus neruo aut uene ⁊ de illis q̇
excoriantᷓ tūc necesse est excoriare ipm ⁊ si est de il
lis q̇ excoriantᷓ qui non indigēt excoriatōe cū game
din ⁊ timetᷓ ꝙ absciderᷓ aliq̇d de illo tūc extrahe ex
eo illud qđ egrediᷓ ⁊ pone in residuo medicamen
acutū ⁊ non incarnes ipm donec scias ꝙ non remā
sit in eo aliq̇d de cisti qm̄ illud qđ de eo remanet
redit qū vult nodus magnus: ergo ipe ipȝ cotto ⁊
cura ipm cū medicamīe. ¶ Et qū pforatᷓ oȝ vt au
feratᷓ cistis q̄ est ei cū ꝯplemēto sui ⁊ si non cū alio
saltē cū vncinis qm̄ qn̄ dimittiᷓ ⁊ si minū sit de ea
redit. ¶ Et si possibile est vt excorieᷓ tūc si acci-
piatᷓ cistis cū nodo erit melius ⁊ si relinq̇t aliq̇d de
cisti ponatᷓ in ea medicamē acutū deinđ ꝯsequēter
adhibeatᷓ butyꝝ. Et in mellino q̇dē qđ est de exi
turis sis sollicitus adeo ne rūpatᷓ cistis eius ⁊ inge-
nia vt egrediatᷓ cū cisti naȝ si eius cistis rūpitᷓ eius
egressio erit difficilis. ¶ Si vͦo accidat vt rūpatur
tūc rectū est vt ꝯsues ipam ſm illud qđ est in ea ⁊
excoriatū ab ea aggregetᷓ ⁊ strigatᷓ cū ligamentis ⁊
qn̄ currit de illo res plīma tunc oȝ vt custodiatᷓ pa-
tiēs ipm cū ꝯfortatiibus nām suā ⁊ cōfucetᷓ apud sō
nū: fortasse. n. aduēiet sincopis ei ⁊ oȝ vt medicetᷓ
curatōe eius q̇ timet sincopi. ⁊ mlti q̇dē de habēti
bus nodos non tollerātᷓ excoriatōeȝ neqȝ medicias
acutas ꝓpter magnitudinē egritudinū eoꝝ ⁊ ꝓpter
ꝯplōnes eoꝝ etiā neqȝ sufferūt aliud nisi pforatōeȝ
Oportet ergo ī istis vt pforentᷓ eoꝝ nodi et extra
hatᷓ qđ egredietᷓ ab eis ⁊ neqȝ p̄sumas de cisti imo
pone in eo omni die postꝙ̄ egrediᷓ illud qđ aggre
gatᷓ oleū cū butyro tepiduȝ: nam cistis putrefiet et
egredietᷓ p se. ¶ De bona aūt curatōe mellini fa-
uosi est vt incipiatᷓ ⁊ euaporetᷓ cū aliquo calido de
inde emplēt cū pass enucleatis ⁊ melius est vt ex-
corietᷓ cutis deinde ponantᷓ sup eā empla ⁊ fortasse
ꝯsequiᷓ medicamē acutū in excoriatiōe cutis fineȝ
notū sicut calx ⁊ sapo ⁊ cinis ⁊ alia đ illis q̄ currūt
cursu eoꝝ de illis q̄ dicta sunt in erūpentibꝰ exitās
Et iteꝝ sumantᷓ calcis. ʒ. iiij. ⁊ fecis vini adusti. ʒ.
ij. ⁊ nitri. ʒ. ij. magre. ʒ. i. ferueat in aqua cineris
ebullitōibus paucis ⁊ ponatᷓ in āpulla đ plūbo ⁊ ro
retᷓ semp vt non exiccetᷓ. ¶ Et hoc medicamē est
bonū iteꝝ althceltil ⁊ gladibꝰ ⁊ silibꝰ. Et ē vt su
mantᷓ hellebori ⁊ arsenici rubei āboꝝ an̄. ptes du
e ⁊ corticū eris ptes q̄ttuor ⁊ fiat ex eis linimētuȝ
cū oleo ros. ⁊ sumatᷓ ex semīe vrtice ⁊ corticibus
eris ⁊ arsenico cū oleo ro. Et de emplis boīs iteꝝ
mellino ⁊ oībus exituris calis ⁊ in quibus est hu-
mor leuis est istud. ℞. laudani ⁊ galbani ⁊ bdellij
⁊ sorditici vasis apis ⁊ glutis albotin eq̄les partes
sumatᷓ ex istis: ⁊ ex solutis sine plīma mordicatōe ē
sumatᷓ baurach ⁊ medictas eius hellebori ⁊ fiat ex
eo emplȝ ex cera ⁊ oleo ros. Et iteꝝ calcis ps. i.
colcotar ps vna arsenici ps vna. Glādulas aūt q̄

sifes sunt alsilac ⁊ sūt spēs nodi si tibi est possibile
extrahere extrahe sicut alsilac ⁊ non fiat inde no-
cumentū neruo aut mēbro vicino fac. ¶ Et si fue
rit in manu ⁊ pede ⁊ in loco cōiūcto cuȝ neruis et
cordis nō p̄sumas extrahere ipm qm̄ faciet cadere
patientē in spasmū imo ꝯtere ipsuȝ ⁊ cōstrige sup
ipsuȝ cū aliqͦ cui sit ḡuitas donec maturet eū. Et
signū eius est ꝙ huiusmōi cōpressio sup ipsuȝ stu-
pefacit membrū.

De Glandulis. C. vi.

Quandoqȝ generatᷓ in q̇busdā mēbris āpa
glādulosuȝ sicut auellana ⁊ nux ⁊ minus
eis ⁊ mltotiēs sup volā manus ⁊ sup frō
tē ⁊ est in ꝓncipio talr ꝙ qū sup ipȝ fit cōpressio se
patᷓ deīde redit mltotiēs ⁊ mltiplicatᷓ ⁊ fortasse nō
redit. Et cura eius est de genere curatōis nodoꝝ.
Et qn̄qȝ sufficit vt cōteratᷓ ⁊ cōpmatᷓ deinde super
ipm strigatᷓ plūbū ḡuis stricture qm̄ digerit ipȝ et
ꝓpe qn̄ linit sup plūbo epithima digestiuū de illis
q̄ sequntᷓ. ¶ Et oȝ iteꝝ vt strictura admistretᷓ post
eius digōnē qm̄ illud est cā ꝓhibens reditōeȝ.

De pustulis glandulosis. C. vij.

Accidūt etiā qn̄qȝ pustule glandulose pue
Et caꝝ cura est ipaꝝ ꝯtriuō ⁊ expssio eiꝰ
qđ est in istis ⁊ strigere plūbū sup eas.

De fugille. C. viij.

Fugille est de genere āpatuȝ glādulosorū
⁊ q̄si hoc noīe apꝓpriatᷓ illud qđ fit post
aurē. ¶ Et nos q̇dē iā diximꝰ sermoneȝ
vlem in oibus q̄ currūt cursu eius. ¶ Et cura eiꝰ
est cura p̄dicta in caplo āpatuȝ glādulaꝝ ⁊ in āpati
bus q̄ sunt post aurē. ¶ Et de illis q̄ sunt ei ꝓpria
est cinis limaciaꝝ cōfectus cū antiquo adipe non sa
lito. Et huic quidē medicie non est par. Et iteꝝ ci
nis mustelle pmisto in eo cerato cū oleo de lilio et
antiq̄t ⁊ admistretᷓ ⁊ cōfert scrofulis etiaȝ.

De Scrofulis. C. ix.

Scrofule silantᷓ nodis sed differunt ab eis
in hoc ꝙ non sunt sepate sicut nodi imo
sunt suspēse cū carne. ¶ Et plm q̇dē acci
dūt in carne molli ⁊ est eis iteꝝ velamē neruosuȝ
⁊ fortasse fit scrofula vehementis magnitudinis.
Et fortasse ex vna eaꝝ generantᷓ ples ⁊ silantᷓ in hͦ
altheclul ⁊ qn̄qȝ ordinatur nodi ⁊ fiūt sicut cigulꝰ
pendēs ex collo ad vnā ptem ⁊ quasi sint racemꝰ.
Et scrofule ad vltimū sunt glādule sclirotice. Et
de scrofulis q̇deȝ sunt q̇bus associatᷓ dolor ⁊ sunt il
le q̇bus pmiscetᷓ āpa calidū ⁊ mā calida est ⁊ de eis
q̇bus non associatᷓ dolor ⁊ est difficil curatōis ⁊ for
tasse in eius curatōe est necessaria pforatō ⁊ putre-
factō. Et hoīes vehemētiꝰ expositi ad hn̄das scro
fulas in ptibus colli ⁊ capitis sunt curta hn̄tes colla
hūidaꝝ cōplonū. ¶ Et loca in q̇bus generantᷓ plus
scrofule sunt collū ⁊ subascelle. ¶ Et videtᷓ ꝙ nō
nomiantᷓ scrofule nisi ꝓpterea ꝙ mltū accidūt por
cis ꝓpter gulositatē: eoꝝ aut ꝓptera ꝙ figura eaꝝ
ſm plm assilatᷓ porcis. Et saluiores scrofule sunt q̄
accidūt infantibus ⁊ grauiores earū sunt que acci-
dunt iuuenibus.

De Cura. C. x.

Radix sup quā est fidutia in curatōe habē-
tiū scrofulas est euacuatō ⁊ subtiliatō re
gis. Et de euacuatōe laudabili ē uomitꝰ

⁊ est necessariũ solone educere phl'a grossuz ⁊ ꝓpe cũ pill'is noiatis alguasili ⁊ iteꝝ sumant turbith et zinziber ⁊ zuccari ptes eq̃les ⁊ bibant vsq3 ad .ʒ. ij. ⁊ hoc q̇dẽ est cũ hoc qȯ soluit phl'a grossum non calefaciẽs neq3 intestinoꝝ faciẽs rasuraz ⁊ phl'omia iteꝝ est iuuatia ⁊ oꝫ ꝓculdubio vt fiat ex cephalica. ¶ Regimẽ vȯ subtiliatõ est qm̃ oꝫ vt deuitz cibos grossos ⁊ potũ aque sup eos ⁊ nauseatiuã sacietatẽ ⁊ repl'oem ⁊ tolleret famẽ q̃tũ potest ⁊ abhorreat oĩe qȯ replet caput mã ⁊ oꝫ vt custodiat p̄paratus eis cap̄ ab eo qȯ facit currere ad ipsuz mãs ex p̄paratiõibus faciẽtib⁹ currere sicut ꝓsternere se sup faciẽ ⁊ curuare se sup genua ꝓlixe ⁊ habere puluinar planũ ⁊ ab opatõibus q̃ trahũt mãs ad caput sicut locutõ pl'ima ⁊ dolor capitis ⁊ rixa ⁊ ventosatõ est incõueniẽs patientibus scrofulas fm pl'z ⁊ illud ideo qm̃ non est ei possibile vt euacuet ex materia que est in scrofulis ⁊ q̃ currũt cursu ci⁹ ĩmo trahit ad eas ⁊ ingrossat ipsas p id qȯ extrahit de sanguĩe subtili. ¶ Et ml'toties q̇dẽ redeunt scrofule incipiẽtes extenuari ⁊ resolui ad dispõez suã primã. ¶ Et oĩo regimẽ scrofulaꝝ silat̃ regimĩ sephiros ex pte ipsius egritudis. Et qũ scrofule sunt magne tũc plagarij alienãt se a curatõe eaꝝ cũ ferro ⁊ medicamĩe acuto. Et illud est de illis q̃ ducũt ad vlceratõem eaꝝ ⁊ ipaꝝ corruptõez ⁊ est necessariũ in huiusmoĩ vti euacuatõe ⁊ mũdificatione ⁊ subtiliatõe cibi ⁊ admĩstrare medicĩas resolutĩas sup eas cũ facilitate. ¶ Et iã ĩuenimus empl'm apostolicõ relatũ ad xp̄ianos in scroful' mortalib⁹ ruptis sanatõis mag^e s3 cũ facilitate ⁊ leitate ⁊ de empl'is calefaciẽtibus scrofulas est emplastrũ diaquilon ¶ Et qñq3 pmiscent̃ cũ hoc empl'o medicie alie q̃s posuit Hip. sicut radix lilij ꝓpe cũ ꝓprietate q̃ est in ea ⁊ sicut stercus capraꝝ ⁊ ouiũ et sicut nasturtiũ ⁊ radix cucũeris asinini ⁊ vue mõtane ⁊ ficus q̃ cadũt ante maturatõez albe aut farina fabaꝝ ⁊ amigdale amare ⁊ bdelliũ ⁊ aggregent̃ ad illud ⁊ admĩstrent̃. Et de empl'is bonis est empl'm huiusmoĩ. ℞. farine fabaꝝ ⁊ ordei ⁊ pinguedinis porci ⁊ rizi oĩuz añ. ptẽ. i. ⁊ radicis collo qntide ⁊ alumĩs iamei ⁊ radicũ lilij ⁊ picis hũide oĩuz añ. ptez. s. aggreget̃ illud cũ oleo antiq° cũ ping^e dine frixa post liq̃factõem pinguedĩs ⁊ picis ĩ ol'o Et ꝯfert empl'm bonũ resoluẽs duritiẽ in ebdomada ⁊ in eo qȯ est minus ea in tribus diebus quod Gal'. narrauit in catagenis. ℞. sinapis ⁊ semis vrtice ⁊ sulfuris ⁊ spume maris ⁊ aristologie ⁊ bdellij añ. ʒ. i. ãmoniaci ⁊ ol'i antiq̇ ⁊ cere añ. ʒ. ij. Et de medicĩs q̃ sup eas ponunt̃ est pix ꝯfectis cũ ea ficubus aut cũ squilla aut ꝯfecta cũ ea radix caulis cõtrita ⁊ radix capparis cũ bdellio ⁊ lupini cũ aceto ⁊ melle aut cũ sirupo acetoso ⁊ stercus vaccinũ agg^e gatis vel decoctis cũ aceto aut oĩa ista cũ adipe porci aut cũ oleo. ¶ Medicamẽ bonũ fenugreci ptes iiij. calcis ⁊ nitri amboꝝ añ. ps. i. aggreget̃ cũ melle. Et iteꝝ radix cucũeris asinini ⁊ folia lauri ꝯtrita cũ glutĩo albotin aut cinis amboꝝ aggregat⁹ cũ eo. ⁊ iteꝝ aggregent̃ farina herbi ⁊ stercus caprarũ ⁊ ouiũ ⁊ ꝓpe mõtanaꝝ cũ vrina infatis ⁊ fiat linimentũ. Et iteꝝ hoc medicamẽ myrrhe. x. ãmoniaci. vij. ⁊ dibic. i. euisci quercini glandiuz. v. galbani olei de bezahar sorditiei aluearij apũ. i. terat̃ totũ ⁊ iteꝝ aggreget̃ in mortario aldibic p̄patũ ⁊ resina ⁊ sint p omni libra galbani. ʒ. iij. aggreget̃ illud ⁊ est linimẽtũ bonũ. Et de medicĩs bõis sunt cere gumi pini adipis porci non salite prassij ⁊ floris eris ptes eq̃les fiat ex eis linimẽtũ. ⁊ iteꝝ resine dactiloꝝ corticũ eris añ. ptes. ij. alumĩs iameni arsenici oĩuz añ. ptes. iiij. sumat̃ ex eis linimẽtũ ⁊ de medicĩs bonis est medicamẽ de kitran ⁊ medicamẽ cucũeris asinini ⁊ medicamẽ de ꝯdisi ⁊ medicamẽ noiatũ sandaros ⁊ medicie facte cũ s̾pentibus ⁊ singul'is ex eis est vt sumat̃ s̾pens mortuus ⁊ ꝓiciat̃ in vas lutatũ luto sapiẽtie ⁊ dimittat̃ in furno de lateribus deinde ꝯficiat̃ cũ eq̃li q̃titate sui aceti pmisti cũ melle fm medietatẽ ⁊ de medicĩs bonis est medicamẽ de cordumeni ⁊ nasturtõ et fimo colũbino cũ oleo ⁊ oĩa iuuatĩa sunt iteꝝ singularia ⁊ sil'r farina herbi cũ eis ⁊ sola cũ aceto ⁊ cũ melle et cũ pice ⁊ cera ⁊ oleo. ⁊ iteꝝ sumant̃ uue mõtane ⁊ nitꝝ ⁊ resina ⁊ farina herbi ⁊ aggreget̃ cũ aceto et melle. Aut accipe radices lilij et semẽ lini et infundant̃ in vino ⁊ ponat̃ in eis ambobus post illud fimi colũbini q̃titas quã exigit illud qȯ presens est ⁊ fiat ex eis q̃si empl'm ⁊ est mirabile. ¶ Et iã experta sunt vrina cameli arabici ⁊ anodatũ eius empl'm aut epithia cõmistis cuz eis medicĩs q̃ sunt ad scrofulas ⁊ fuerũt iuuatĩa. Et almugat est ex epithimatibus mirabilib⁹. Et existimauerũt q̇dã ⁊ ẽ alkind⁹ ꝙ messes cornu caprini qũ adurit̃ ⁊ bibit̃ ebdomada vna omni die pondere. ʒ. ij. video ꝙ non oꝫ fieri in omni mẽse ebdomada vna. ¶ Et scias ꝙ ȯ scroful' sunt in q̇bus est cãcerositas ⁊ in h⁹ modi q̇dẽ oꝫ vt ꝯficiant̃ medicie calide p̄dicte cuz oleo ros'. ⁊ dimittant̃ p dies aliquot ⁊ admĩstrent̃. In scrofulis aũt q̃ sunt calide ꝯplonis non oꝫ vt superflua sit admĩstratõ medicinaꝝ acutaꝝ ĩmo sufficit eis ꝙ est sicut sauich^e de tritico cuz aqua coriãdri. Et fortius illo est myrrha cũ duplo sui de licio ꝯfecta cũ aqua coriãdri ⁊ est regimẽ in hoc vt vincat aqua coriãdri aut vincat medicamẽ aliud fm ꝙ p̄sens est ⁊ ꝙ necessariũ facit vehemẽtia inflãtionis aut puitatis eius. ¶ Et de illis q̃ ꝯferũt eis est vt fiat sternutatõ cũ oleo de nucleis pſicoꝝ excorticatoꝝ adustoꝝ. Nȯ si necessariũ fuerit in curatione scrofulaꝝ vti ferro oꝫ tunc vt sit admĩstratõ eius in scrofulis vicinãtibus venis pl'ibus ⁊ venis pulsatilibus ⁊ neruis cũ cautella ⁊ defensione. ho. n. q̇dã errauit qũ pforaret q̃sdã scrofulas ⁊ obuiauit ramo neruoꝝ reuersiuoꝝ q̃re destructa est vox et iã accidit vt non ĩueniret neruũ sed detegeret euz frigori q̃re corrupta est ꝯplexio eius ⁊ destructa ẽ eius opatõ vsq3 quo redijt ad ip̄m eius cõpl'o cum calefactõe ⁊ fortasse errauit ⁊ ĩuenit alguidegi ⁊ ȯterior alguidez in hoc est illa q̃ est ꝓfundior quaꝓpter qũ excoriat̃ ex later̃ saluo oꝫ vt sumat̃ scrofule ⁊ destruat̃ qȯ residuũ est cũ medicamĩe acuto ⁊ non pueniat lateri lesio.

De apatibus duris. C. xi.

Apostema duꝝ noiatũ sephiros qȯ puꝝ ẽ est illud cui non associat̃ sensus neq3 dolor ⁊ si remanz cũ eo sensus ⁊ dolor pu⁹ tunc non est sephiros puꝝ ⁊ puꝝ q̇dez et non puꝝ cũ quo est sensus q̇dã est puans dolorẽ. ¶ Et sephiros aũt fit a mĩa feculẽta sola radicali et color

eius est cineritius. ¶ Aut mlta ꝯmista cū phlate et color eius est declinis ad colorē corpis. ¶ Aut ex phlate solo qđ iā induratū fuit. Et puri qdē color vt mltū est color plūbi ⁊ est vehemētis tēsionis et duritiei ⁊ fortasse supeminēt ei pili ⁊ hoc est illud cui nō est sanitas. Et est qđdaꝫ ex eo cuius color ē color corpis ⁊ pmutat̃ de mēbro ad aliud et noiat̃ fermos ⁊ qñqꝫ est cū dolore corpis durū magnum qđ non sanat̃ neqꝫ pmutat̃ vnq̄. Et oṁe sephiros aut incipit apparere paulatī ⁊ addit̃ aut ꝯuertit̃ ex phlone aut herisipila aut exitura ī loco vacuo. Et qū plm accidit durities ī visceribus non accidit nisi post apa calidū qñ curat̃ cū infrigidātibus viscosis ex medicis ⁊ cibis. ¶ Et qñqꝫ cancerat̃ sephiros ⁊ ppinqtas sephiros ad cancrū ⁊ elōgatio eius ab eo est fm mltitudinē inflatōis eius ⁊ paucitatē ⁊ appitōeꝫ pulsatōis in eo ⁊ occultatōeꝫ ei⁹ ⁊ appitionē venaꝝ in circuitu eius ⁊ non appitōeꝫ eaꝝ.

De Cura. C. xij.

Oportet vt de his apatibus illud curet̃ cui est sensus ⁊ vt sit incisio ⁊ post fac mūdificatōem corpis cū eo qđ educit humorē facientē egritudinē. Et fortasse est illa mūdificatio cū phlomia si est sanguis plme nigredīs ⁊ sup illđ sit qđ resoluit ⁊ lenit siml ⁊ non curet̃ cū eo qđ resoluit ⁊ exiccat tantū qm̄ illud pducit ad vehemētiā lapideitatis ppter exiccatōem grossi ⁊ resoloeꝫ subtilis. ¶ Et oꝫ ut ponant̃ curatōi eius due reuolutōes: reuolutō resolonis cū lenitate cū eo qđ nō exiccat plm qa oṁe resolutiuū fm plm exiccat et hūcciatiuū raro resoluit ⁊ oꝫ vt sit ğdus eius in caliditate ex scđo ad tertiū ⁊ in exiccatōe ex ğdu pmo. Et reuolutō alia lenificatōis ⁊ sint iste due reuolutōes succedētes. Et oꝫ vt mēbꝝ famē pati cogat̃ in reuolutōe resolutōis ⁊ trahat̃ nutrimētū ad eius oppositū cū motōe illius oppositi ⁊ exercitio eius ⁊ ipius famelicatōe ⁊ cibet̃ in reuolutōe lenificatōis ⁊ fiat ei ca appetēdi nutrimentū cū fricatōe ⁊ q̄ sunt ei silia ⁊ liniat̃ cū pice ⁊ diuersificet̃ necessitas in virtute medicinaꝝ resoluentiū et lenificantiū ⁊ debilitate eaꝝ fm raritatē mēbri ⁊ ipius spissitudieꝫ ⁊ uehemētiā duritiei ⁊ debilitatē eius. Et iteꝝ ꝯpositō medicinaꝝ oꝫ vt aggreget̃ inter duas virtutes ⁊ oꝫ ne multū vtant̃ balneo qm̄ resoluit subtile ⁊ aggregat spissuꝫ ⁊ non pūenit ad hūc finē vt leniat spissuꝫ. Et lenificātia qdeꝫ qbus est resolutō q̄daꝫ sunt sicut adipes gallinaꝝ ⁊ anseꝝ ⁊ vituloꝝ ⁊ boū ⁊ ceruoꝝ ppe ⁊ medulle eoꝝ ⁊ adeps hirci ⁊ asini adeps est bona eis ⁊ adipes rapaciū leonū ⁊ vrsi ⁊ leopardi ⁊ adib et q̄ currūt de cursu eoꝝ de vulpibus ⁊ lupis ⁊ adipes rapatiū aiubus Et oꝫ vt misceant̃ cuꝫ eis q̄ sunt sicut āmoniacū et bdelliū ⁊ galbanū ⁊ storax et mastix qñ p̄pant̃ ad resoluendū ⁊ fiat singlaria. ¶ Et de p̄dictis adipibus melior est adeps leonū ⁊ vrsi. Et in mucilagine fenugreci ⁊ lini sunt resolutō ⁊ lenificatō. ¶ Et oꝫ ne in istis adipibus ⁊ eaꝝ silibus de mollificatibus sit sal oīo qm̄ sal exiccat ⁊ indurat īmo oꝫ vt fit eaꝝ opatō opatō solis in cerā q̄ lenit ⁊ liq̄facit ⁊ non pūenit ad hoc ut exiccet. ¶ Et de lenificātib⁹ iteꝝ in qbus est resolutō q̄dā sunt bdelliū siciliēse ⁊ oleū antiquū ⁊ oleū de alcāna ⁊ oleū de lilio ⁊ galbanū ⁊ laudanū ⁊ storax ⁊ isopus hūida ⁊ meliora eoꝝ sunt q̄ sunt maioris antiq̄tatis et exiccatiōis et vehemētioris hūitatis ⁊ iteꝝ mastix albū ap ppinquat p̄dictis. Et in oleo de alcāna ⁊ oleo de lilio ⁊ ficubus ⁊ alkerua est de resolone ⁊ lenificatōe simul qđ est supra sufficiētiā. Et de lenificātib⁹ qdē est vt sumat̃ fex seiuꝫ ⁊ fex aceti ⁊ feruea̅t ⁊ effundat̃ post ebulliti ōeꝫ bonā sup vtrasqꝫ qđ est ei cōueniētius ⁊ admīstret̃. Et de medicis bonis ad illđ est vt sumant̃ stercus asini ⁊ radix euisci ⁊ fiat ex ambob⁹ linimentū et si fuerit cū ambobus storax erit melius. Et iteꝝ qñ apparet lenitas oꝫ vt liniatur cū āmoniaco soluto cū aceto forti diebus plib⁹ deinde redeat lenificatō aut galbano ⁊ oppoponaco aut sumant̃ galbanū ⁊ āmoniacū ⁊ bdelliū ⁊ terant̃ oīa ⁊ inuoluant̃ cū oleo de ben ⁊ olo de lilio cuꝫ aliq̄tulo mucilagis fenugreci ⁊ lini ⁊ fiat sicut emplm. Et sordities balnei est ex medicis vehemētis iuuamēti qñ ponit̃ in emplis apatū durorū. Et qū non inuenit̃ sordities balnei tūc admīstrent̃ loco eius aqua euisci ⁊ nitꝝ. Et de emplis bonis ī hora resolonis sunt empla q̄ sunt ad scrofulas de illis que diximꝰ ⁊ empla iulios ⁊ colophon. ¶ Et qū apa est vehemētis grossitiei tūc non est excusatio ab aceto: ipꝫ. n. incidit ⁊ debilitat virtutē mēbri et ppe qñ est neruosuꝫ qm̄ est vehemētius uacuū a mā et dimitit eā causa impmēti deforis verū oꝫ vt sit admīstratō aceti et intromissio eius in medicis in fine rei non in eius pncipio ⁊ vbi cadit vltimatō ī lenificatōe et cū intromissiōe tepiditatū lenificatōis ⁊ alleuiet̃ in admīstratōe aceti et qū nō fit alleuiatō cū aceto nocet neruis et ꝯuertit in lapideitatē. Et medicus tūc fit audacior in admistran° acetū qū apa est in mēbro carnoso sicut id qđ est ī splene et qñqꝫ linit̃ locus cū aceto et vaporat̃ cū eo deinde ꝯsequit̃ cū epithimate sicut illud qđ est de oppoponaco deinde āmoniaco deinde īcipit cū pauco leui postea addit̃ virtus deinde ğdat̃ ad lenificatōem. ¶ Et oꝫ vt admīstret̃ sup apa oleū lene in quo non est stipticitas et est magis ꝯueniēs q̄ aqua et ppe oleū de aneto factū cū aneto hūido. ¶ Et illud duritiei qđ est in neruis et cordis curet̃ cū incisiuis et de curatōibus bonis ad illud est vaporatō ex lapidibus ignitis lapide molēdini ⁊ melius quo fit vaporatō ab eo est cū aceto et melior a quo fit vaporatō est marchasita et oꝫ vt ad hāc pueniat̃ summā in vaporādo et suffumigādo donec appareat sudor. Et qñqꝫ linit̃ cū marchasita trita cū aceto et ꝯfert et oꝫ vt alleuiatō iteꝝ fiat in admīstratōe aceti vt non sepet subtile et induret spissum et vt non corrūpat virtutē neruoꝝ supflue et est in pncipio deterius et ponant̃ admistratōi eius interpolatōes in qbus est lenificatō qū ergo īcipies tūc vaporet̃ mēbꝝ cū eis q̄ diximꝰ ⁊ leniat̃ tūc cū medicinis cōueniētibus et vt illud fiat in mēbro carnoso est saluius.

De duritie iuncturarum. C. xiij.

Quandoqꝫ accidit in iūcturis durities phibens moueri iūcturas cū facilitate et non destruit sensuꝫ. Et qñqꝫ est neruus cū q° est stupor aliq̄s ⁊ qñqꝫ est carnosior ⁊ cura est cuꝫ eo quod sciuisti.

De eis que noiantur almismar. C. xiiij.

Almiſmar eſt nodus rotūd⁹ albus ſil'is ca
piti claui. Et pl'm q̇dez accidit ex ꝑcuſſi-
one ⁊ poſt exituras ⁊ poſt curatiōez earū
amplius ml'tiplicat̄ in corpe. ¶ Et pl'm accidit ī pe
dibus ⁊ digitis pedū ⁊ in inferiorib⁹ ⁊ ledit in tm̄
ꝙ ꝓhibet inceſſū: q̄re oꝫ vt ſectio fiat ſup ip̄m et
extrahat̄ aut moueat̄ cū maū ſemp ⁊ ānectat̄ ei plū
bū qm̄ taliter eſt ꝙ non eſt poſſibile vt extrahat̄.
Et pl'm q̇dez eius q̄ū non curat̄ fit cancer.

De Cancro. C. xv.

Cancer eſt ap̄a ml'icū de ml'ia aduſta a mā
cholica aut in q̄ eſt mā cholica cū qua cō
buſta eſt non a pura feculenta. ¶ Et dr̄t
a ſephiros ꝑ ſe cū dolore ⁊ acuitate ⁊ pulſatōe q̄dā
⁊ uelocitate additōis ꝓpter ml'titudinē materiei ⁊
inflatōe ꝓpter illud qđ accidit in illa mā de ebulli
tōe quꝫ ip̄a venit ad mēbꝝ. Et differt ab eo iterū
ꝑ venas q̄s mittit in circuitu ſuo ad mēbꝝ in quo
eſt q̄ſi pedes cācri ⁊ non ſunt rubee ſicut ī ph'lone
īmo decliues ad nigredinē ⁊ obfuſcatōez ⁊ viridi
tatē ⁊ iā diuerſificat̄ ab eo qm̄ pl'm aduētus ſui fit
incipiēdo ⁊ aduētus duri fit permutādo ex calido.
Et dr̄t a ſephiros qm̄ eſt ei ſenſus ⁊ illi non eſt ſen
ſus oīo ⁊ pl'm q̇dez accidit in mēbris raris et illud
eſt in mollioribus plus in epate ⁊ in mebris neruo
ſis iteꝝ. ¶ Et in p̄mis q̄ū accidit eſt occulte diſpo
ſitōis ⁊ q̄ñ apparet cācer ambigit̄ eſſe eius ī p̄mis
q̄ū apparet ſ̄m pl'm deinde apparēt ſigna eius ⁊ in
p̄mis q̄ū apparet in p̄ncipio eſt ſicut faba ꝑua du-
rus rotūdus fuſci coloris in quo eſt caliditas q̄daꝫ.
Et cācer q̇dē eſt vehemētis doloris ⁊ alius eſt ꝑui
doloris quiet⁹ ⁊ ali⁹ eſt qui ꝑducit ad vlceratōez
qm̄ eſt ex ml'ia q̄ eſt aduſtio ſanguīs ⁊ aduſtio cho
lere pure ſolius ⁊ alius eſt ſiccus q̇ non vlcerat̄ et
q̄ñq; ꝑmutat̄ vlceratus ad non vlceratū ⁊ q̄ñq; re
ducit eū ad vlceratū curatō eius cū ferro ⁊ poīt ei
labia groſſiora ⁊ duriora. Et videt̄ ꝙ hoc ap̄a ſit
noīatū cācer ꝓpter vnā duaꝝ reꝝ aut ꝓpter ſuam
tenacitatē cū mēbro ſicut tenacitas cācri cū eo quod
venat̄ aut ꝓpter formā ſuā in rotūditate ſua ſcđꝫ
pl'm cū colore ſuo ⁊ egreſſione venaꝝ q̄ ſunt ſicut
pedes eius in circuitu ip̄ius.

De Cura. C. xvi.

Illud qđ oꝫ cauere de cura eius ē qm̄ q̄ū
incipit fortaſſe eſt poſſibile vt ꝓhibeat̄
ne addat̄ ſup illud qđ ipſe eſt ⁊ ꝯſuet̄ ita
vt non vlceret̄. ¶ Et accidit in q̇buſdā horis vt
ſanet̄ incipiēs ꝯfirmatus v̇o non. Et ml'totiēs q̇dez
accidit cācer interius occultus ⁊ eſt rectificatō ī eo
ſ̄ꝫ ꝙ dixit optim⁹ Hip. vt non moueat̄ qm̄ ſi mo
uet̄ fortaſſe ꝑducit ad mortē ⁊ ſi dimittit̄ ⁊ non cu
rat̄ fortaſſe ꝓlongat̄ ſpatiū cū ſalute q̄dā ⁊ ꝓp̄e q̄ñ
rectificant̄ cibi ⁊ ponūt̄ de illis q̇ infrigidāt ⁊ hūe-
ctant ⁊ generāt māꝫ ſaluā ſicut aqua ordei ⁊ piſceſ
alradradia ꝑui ⁊ vitelli ouoꝝ ſorbiliū ⁊ ſiſia illis.
Et q̄ñ eſt illic caliditas tūc det̄ lac vaccinū ſtatī q̄ū
extractū eſt butyꝝ ⁊ colat̄ ⁊ qđ ſumit̄ ex oleribus
hūidis vſq; ad cucurbitā. ¶ Et fortaſſe ſufferūt cā
cri ꝑui ſectōez nā ſi poſſibile eſt vt deſtruant̄ cū ali
quo tūc non eſt poſſibile vt deſtruant̄ niſi ꝑ inciſio
nē vehemētē vt ex toto aſſumat̄ mēbꝝ īuadēs qđ
eſt in circuitu eius incidēdo ip̄ꝫ ex circūdate ap̄a era
dicādo om̄es venas q̄ imbibūt ip̄m ita vt non re-
maneat de eis aliq̇d ⁊ currāt poſt illud ex eis ſan-
guis pl'mus ⁊ iā anteceſſit mūdificatō corpis ꝑ ſo-
lutōez vētris ex mā mala ⁊ ph'lomia deinde ꝯſua
eū faciēdo eū ſtare ſup cibos bone q̄titatis ⁊ q̄lita
tis ⁊ ꝯfortatōe mēbri ad expellen̄. ¶ Quāuis in-
ciſio in pl'ibus horis addit ei malitiā. Et fortaſſe in
diget poſt inciſionē cauterio ⁊ fortaſſe erit in caute
rio timor magnus ⁊ illud erit q̄ñ fuerit cācer ꝓp̄e
mēbra p̄ncipalia ⁊ nobilia. ¶ Et iā narrauit q̇daꝫ
p̄moꝝ ꝙ medicus q̇dā inciſit mamillā cācerosā ra
dicit⁹ ⁊ cācerata ē altera dico ꝙ poſſib'le fuit ſi fuit
illđ in via cācerādi qm̄ inuenit illā egritudinēꝫ et
poſſibile fuit vt eſſet ſ̄m ſemitā ꝑmutationis ⁊ eſt
magis apparens.

Rememoratō regimīs ſoluēdi ip̄m. C. xvij.

Umat in potu ml'tis vicibus inter q̄s ſunt
dies pauci quaq; vice quattuor aureos e
pithymi cū aqua caſei aut aqua mellis aut
decoctōez epithymi in ſirupo acetoſo. ¶ Et ei qui
ex oībus eſt fortis det̄ hiera hellebori.

Remeōratō medicinaꝝ localiū ad cācrū. C. xviij.

Er medicinas locales ad cancruꝫ req̇runt̄
quattuor intentōes. ſ. deſtructō cācri pe
nit⁹: ⁊ ē difficil' ⁊ ꝓhibitō additōis: ⁊ ꝓ
hibitō vlceratōis: ⁊ curatō vlcerati. ¶ Et in illis
q̇bus q̄rit̄ deſtructō cācri penitus itur verſus illđ
in quo eſt reſolutō eius qđ collectū eſt de mā ma-
la ⁊ expulſio eius qđ prepatū eſt ad colligendū in
mēbro de ea ⁊ ſi fuerit vehemētis virtutis ⁊ mo
tōis tūc dimittat̄ nā illud qđ de medicis forte eſt
addit cācro malitiā ⁊ ſūr oꝫ iteꝝ vt alienent̄ in eiſ
mordicatīa ⁊ ꝓpter illud ſunt medicīe bone ei in
mineralibus ablutis ſicut tutia abluta ⁊ miſceant̄
cū ea q̄ñq; de oleis ſicut eſt oleū roſ. ⁊ oleū de kei
ri. ¶ Ad illud v̇o qđ ꝓhibet additōez ꝑuenit̄ cuꝫ
abſciſſione materiei ⁊ rectificatōe cibi ⁊ ꝯfortatiōe
mēbri ⁊ cū medicis repcuſſiuis notis ⁊ admīſtrati
one linimētoꝝ mineraliū ſicut linimentū fricatōis
lapidis molēdini ⁊ lapidis cootis ⁊ ſicut linimētū fa
ctū ex fricatōe eius qđ reſoluit̄ inter tabulā ⁊ ma-
nichā de plūbo in hūiditate effuſa ſup tabulā q̄ eſt
ſicut oleū roſ. ⁊ ſicut aqua coriādri ⁊ iteꝝ empl'a-
tio cū acreſta trita eſt bona iuuatīa. ¶ Et illa q̇bus
q̄rit̄ ꝓhibitō vlceratōis ſunt linimēta p̄dicta ad ꝓ
hibendā additōez q̄ū non fuerit in eis mordicatio
oīa. n. ea ſunt iuuatīa ⁊ ꝓp̄e q̄ñ miſcent̄ cū fricati-
one p̄dicta q̄ fit ex piſtello ⁊ tabula plūbeis q̄ñ eſt
cōfricata terra ſigillata aut bolūarmenū aut oleuꝫ
antiq̄ū ⁊ aqua ſempuiue ⁊ ceruſa cuꝫ ſucco lactuce
aut mucilagīe pſilij ⁊ ceruſa ⁊ plūbo qm̄ eſt ꝯpoſi-
tō bona. ¶ Et đ eis q̄ ſunt iuuatīa eſt empl'atō cū
cācris fluuialibus recētibus ⁊ ꝓp̄e cū climia. De
illis aūt q̄ in curatōe vlcerati ſunt bona eſt vt aſſi
duet̄ pannus lini infuſus in aqua ſolatri ſup eum.
Et quotiēs fortaſſe exiccat̄ madefiat deſup cū aqua
eius. Aut ſumat̄ medulle tritici ⁊ olibani ⁊ ceruſe
de plūbo oīuꝫ pondus. ʒ. i. ⁊ terre ſigillate ⁊ boli
armeni ⁊ aloes abluti oīuꝫ an̄. ʒ. ij. aggregent̄ iſta
⁊ terant̄. Et admīſtrent̄ ſup hūidū pulueres ⁊ ſup
ſiccū empl'm factū cū oleo roſ. Et q̄ñq; ꝯfert eis ci
nis cācri cū cerato ex oleo roſ. ⁊ melius eo eſt cui
admiſtū eſt equale ei de climia. Et q̄ñq; ꝯfert in eo
medicamē đ tutia aut tutia abluta cū aq̄ portulace

aut mucilagine psilij.

De apostematib⁹ vētosis ⁊ inflatōibus lacertoꝝ.

C. xix.

D[d]E spatibus vētosis aliud est qđ fit a va
pore leui ⁊ sil'at extuationi ⁊ currit cursu
eius. Et aliud est qđ fit a vapore vētoso
⁊ noiat̃ inflatō ⁊ est ei ĩpulsio ⁊ uicissitudīaria acces
sio ⁊ fortasse ꝑcutit ꝑcussione manus ⁊ ꝓꝑe qñ in-
uenit spatiũ ad qđ aggregat̃ sicut stomachus ⁊ inte
stina ⁊ qđ est inter pāniculos circũdātes ossa ⁊ ĩter
ossa circũdata lacertis ⁊ inter lacertos ⁊ sil'r qđ cir-
cũdat cordas ⁊ fortasse non resoluit spatia ĩmo sub
tiliat mēbra ꝯiũcta ⁊ resoluit ea ⁊ generat ĩ eis qđ
facit necessariũ disrũpe ea ⁊ uētositas remanet ⁊ re
tinet̃ ꝓpter spissitudinē suā ⁊ ꝓpter grossitudinem
suā ⁊ ꝓpter spissitudinē eius qđ ꝯtinet eā ⁊ ꝯstri-
ctōez poroꝝ ⁊ qñq; existimat hō ꝙ sup mēbꝝ eius
sicut genu sit spā indigēs ꝑforatōe q̃re ꝑforat ipm
⁊ egredit̃ ventositas tantum.

De Cura. C. xx.

T[i]Llius autē qđ est sil'e extuatōi cũ augmen
to loci curatō est genus curatōis eius. In
inflatōis v̓o curatiōe est necessariũ ꝙ cutē
ingrediat̃ ⁊ resoluat illđ qđ est in ea ⁊ sit possibile
vt sit ei sup locũ mora spatij lōgi. ⁊ est necessariũ
vt sit in fine subtiliatōis vt fit met̃ subtilitas ꝑtiũ
eius ex ꝓfundatōe vltīa ⁊ fortasse indiget positōe
vētosaꝝ absq; scarificatōe vt carmiet̃ vētositas.
Et de medicinis ei⁹ localibus sunt olea calida sicut
oleũ subtiliũ ꝑtiũ in quo decocta sunt sicut ruta et
cyminũ ⁊ de seibus subtiliātibus semē apij anisi et
ameos ⁊ q̃ sil'ant̃ illis. Et de empl'is resoluētibus ⁊
ꝓꝑe ꝓpter illud qđ cadit in mēbris cordosis ⁊ la-
certosis est illud qđ recipit sorditiē balnei q̃ ponat̃
cũ aqua in patella calcis non extincte fm q̃titatē q̃
ꝓueiat ex ea spissitudo luti ⁊ limat̃ cũ eo ⁊ qñq; fa
ciũt ex vino ⁊ calce empl'm eq̃le bonũ. Aliud siat̃
isopus sicca ⁊ terat̃ ⁊ pulverizet̃ sup ceratũ factũ ex
cera ⁊ oleo anetino ⁊ fiat ex eo empl'm ad linīedũ.
Et in eo qđ accidit ex inflatōe in lacertis ꝓpter at
trictōez q̃ accidit eis oꝫ vt alienent̃ medicīe calide
valde ⁊ acute ne refugiat̃ mēbra ex eis ⁊ tereant̃
ĩmo qñ medicant̃ cũ resolutis tũc misceat̃ cũ eis ali
q̃d de sedātibus dolorē ⁊ illud est sicut curatō tua
quā facis cũ eo qđ est sicut rob ꝯcussuꝫ cũ oleo ĩ q°
infusa est lana isopi ⁊ si fuerit caliditas aliq̃ tũc cuꝫ
oleo ros. infusa in eo lana isopi ⁊ dissoluta ĩ eo aq̃
isopi hũide. Et admĩstrent̃ oīa illa tepida ad calidi
tatē decliuia ⁊ non ꝑmittant̃ infrigidari qm̃ frigus
nocet huiusmōi. Qđ si fuerit illic dolor ex ꝑnci-
pio tunc admĩstrent̃ desup olea in q̃bus est sedatio
doloris cũ ꝓhibitōe aliq̃ ex ꝑncipio sicut olꝫ uiol.
⁊ ros. cũ virtute olei anetini. ¶ Et qñ ĩuenit̃ aliq̃
alleuiatō ponat̃ in medicis illud in quo est additio
virtutis ad resoluendũ sicut nitꝝ ⁊ acetũ deinde si
cut cinis ⁊ empl'a resoluētia sicut empl'm ꝑdictũ.

De vena medeni. C. xxi.

E[e]St vt accidat sup ꝑtē corpis pustula q̃dā
inflās deīde vesicat postea egredit̃ ex eo
q̃ddā rubeũ ad nigredinē decliue deinde
non cessat ꝓlongari ⁊ ꝓlongat̃ ⁊ fortasse est ei mo
tus volũtarius sub cute ac si esset motus aīal' ⁊ q̃si
in veritate sit vermis donec existimēt q̃daꝫ ꝙ sit
animal qđ generat̃. ¶ Et existimāt quidaꝫ ꝙ sit
ramus villi nerui ꝑ vehemētiā grossitudis ⁊ pl'm
q̃dē accidit in cruribus. Et ego iā vidi eā sup ma-
nus ⁊ sup latus ⁊ m'tiplicat̃ in infātibus sup vtrũꝫ
latus ⁊ qñq; extēdit̃ ⁊ abscindit̃ ⁊ magnificat̃ in ea
labor ⁊ dolor ĩmo ꝑ spatiũ dolet etsi non incidat̃.
Et Galien⁹ q̃dē dixit ꝙ non fuit cōꝑhensuꝫ ex esse
ei⁹ aliq̃d manifestũ sup qđ sit ĩitendũ qm̃ ipe nō
vidit eā oīo. ¶ Et dixit ꝙ cā eius est sanguis cali
dus malus melācholicus aut ꝑhl'a adustũ adiuuatũ
cũ vehemētia siccitatis ꝯpl'onis. Et fortasse gene-
rāt eā q̃daꝫ aque ⁊ olera cũ ꝓꝑetate que est in eis
Et de cibis q̃ pl'm generāt eā est ille q̃ est calidus ⁊
siccus ⁊ q̃to plus fuerit mā a qua generat̃ acutior
erit dolor vehemētior ⁊ fortasse accidet in corꝑe
vno in locis q̃si q̃draginta eius aut q̃nquagita ex q̃
tamē euadet cũ curatōe ⁊ mīorat̃ in corꝑibus hũi-
dis ⁊ assuetis balneatōibus ⁊ cibis hũidis ⁊ assuetis
vino cũ mēsura ⁊ pl'm q̃dē generat̃ in medena. Et
ꝓpter hoc proportōnant̃ ei ⁊ generat̃ etiā in terra
corasceni ⁊ alijs ⁊ m'tiplicatur iteꝝ ĩ terra egypti ⁊
in terris alijs.

De Cura. C. xxi.

S[s]Ollicitudo q̃dē eius in terra in q̃ generat̃
in q̃bus est mā que est causa eius illud ē
cũ euacuatōe sanguis mali ꝑhl'omādo ex
basilica aut ex saphena fm locũ ⁊ mũdificatōe san-
guis cũ eis q̃ sunt sicut sirupus de myrobal'. ⁊ de-
coctō epithymi ⁊ potare pill'as cochias ꝓꝑie et ad
mĩstratō trifere facte ex sene ⁊ fumo terre ⁊ hũe
ctatō corꝑis cũ cibis humectātibus ⁊ balneatōes et
reliquꝫ regimē hũectantiũ notũ. ¶ Veꝝ qñ appet
esse eius in ꝑmo apparitōis eius tũc rectũ est vt ad
mĩstret̃ regimē mēbri cũ empl'is infrigidātibus et
humectātib⁹ sicut sunt succi frigidi noti cũ duobus
sandalis ⁊ cāfora post mũdificatōez corꝑis ⁊ admĩ
stratōem iteꝝ factā cũ missione sanguisugaꝝ super
locũ. ¶ Et de epithimatibus bonis est epithīa ex
sandalo ⁊ aloe ⁊ cāfora aut myrrha ⁊ psiliuꝫ ⁊ lac
dulce. ¶ Si aũt non sepat̃ sed incipit cadere fortas
sa ꝓhibet eā ⁊ auffert cā ⁊ alleuiat laborē in ea si
bibat patiēs eā fm ꝯtinuitatē tribus diebus oĩ die
pondus. ʒ. ij. aloes aut bibat de eo in die vna. ʒ.
ſ. in scđo. ʒ. i. ⁊ in tertio. ʒ. i. ſ. tribus diebus et
liniat̃ sup eā aloes aut liniat̃ sup orificiũ eius hũidi
tas aloes hũidi viscosi. Et sil'r in ꝑncipio qñ egre
dit̃ si non curat̃ de ea ⁊ egredit̃ tũc rectũ est vt pre
ꝑetur ei qđ stringat eā ⁊ sup qđ reuoluat̃ cũ facili
tate paulatĩ donec egrediat̃ vsq; ad finē sui absq; ĩ
cisione. ⁊ melius est plũbũ sup qđ ĩuoluit̃ ⁊ sit suf
ficiētia sup q̃uitatē eius in attractōe eius qm̃ attra
hit̃ cũ facilitate ⁊ non abscīdit̃ ⁊ sit studiũ tuũ in al
leuiatōe egressionis eius vt ĩcipias ⁊ extenues mē
bꝝ ⁊ rarifices ipm cũ embrocis ex aq̃ calida ⁊ mu
cilagibus infrigidātibus ⁊ oleis lenificātibus frigi
dis ⁊ subtilis caliditatis ⁊ q̃ currũt cursu eius ut fa
cil' fiat exit⁹ ei⁹. Et fortasse non fit facilis ꝑ illud ĩ°
indiget eis q̃ sũt sicut linimētũ cũ oleo de keiri ĩmo
sambacino ĩmo oleo de ben ⁊ vt admĩstret̃ super
ipsaꝫ empl'm de pice. Et si existimatō fecerit neces
sariũ vt ꝑforet̃ vt egrediat̃ cũ totalitate sua ⁊ non
fuerit qđ ꝓhibeat ꝑforet̃ ⁊ extrahat̃. Et si egres
sio eius cuꝫ extractione predicta non fuerit facilis

⁊ pforatō ipſius non fuerit poſſibilis tũc putrefac
eã cuꝫ butyro putrefiet. n. tota ⁊ egredietˀ. Et ca
ue ne admĩſtres calida ex medicis qm̃ fortaſſe ꝑue
niet ad eſtiomenũ. ¶ Et qñ aſſiduatˀ ſup poſterio
ra eius fricatō cũ ſale paulatĩ ⁊ illud fit retro cũ fa
cilitate ⁊ egreſſiōe eius cũ ſubtilitate egreditˀ cum
totalitate ⁊ ꝓꝑe qñ ſcinditˀ aut penetratˀ qđ eſt pꝰ
ipſaꝫ ⁊ intromittitˀ ſtillus ſub ea illic ⁊ expellitˀ ⁊ aſ
ſiduatˀ abſterſio qũ ipã egreditˀ cũ ſale paulatĩ ⁊ cũ
facilitate nã qũ illud fit cũ ea egreditˀ tota. Qđ ſi ĩ
cidatˀ ⁊ redit non erit excuſatō q̃n pforetˀ niſi inue-
niatˀ modus alius deinde egrediatˀ cũ facilitate ⁊ cu
retˀ locus cura vulneꝝ.

Tractatus tertius de lepra. Quid ſit lepra et cauſa eius. C. i.

Lepra eſt infirmitas mala ꝑueniens
ex ſpſione chol'e nigre in corpe to
to q̃r corrũpitˀ ꝯplo mẽbroꝝ ⁊ for
ma ipſoꝝ ⁊ figura eoruꝫ ⁊ fortaſſe
corrũpitˀ in fine eius ipoꝝ ꝯtinui-
tãs ita vt corrodantˀ mẽbra ⁊ cadatˀ caſu q̃ fit ab ul
ceratōe ⁊ eſt ſicut cãcer cōis corpi toti fortaſſe eniꝫ
vlceratˀ ⁊ fortaſſe non vlceratˀ ⁊ eſt aliq̃ q̃ cũ patiẽ
te eã manet tpe longo valde. ¶ Et mľia q̃dẽ qñqꝫ
expellitˀ ad mẽbꝝ vnũ ⁊ facit accidere duritieꝫ aut
ſephiros aut cãcrũ ſm̃ diſpoſitōes ſuas. Et ſi fue-
rit ſubtilis dñans ꝑueniet eſtiomenus ⁊ ſi expellitˀ
ad ſupficiẽ cutis eueniet illud qđ noiatˀ baras ⁊ mor
phea nigra ⁊ ĩpetigo ⁊ his ſiľia. Et qñqꝫ ſpgitˀ in
corpe toto ⁊ tũc ſi putrefiat ꝑueniet febris mľica ⁊
ſi ꝯculcetˀ ⁊ non putrefiat eueniet lepra. Et cã eius
efficiens antiq̃or eſt malitia ꝯpľonis epatis decliuis
valde ad caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ q̃re adurit ſanguineꝫ
in mľiaꝫ aut ꝯpľo corpis totius aut ſunt ãbe ita ꝙ
faciũt ſanguinẽ acq̃rere p cãs ſuas frigus. Et cã eiꝰ
mãlis ſunt cibi mľici ⁊ cibi phľatici iteꝝ qñ ꝯponitˀ
in eis ſacietas nauſeatiã aut opatˀ in eis caliditas q̃
re reſoluit ſubtile ⁊ ponit ſpiſſuꝫ mľiaꝫ ⁊ repľones
⁊ comeſtiões ſup ſacietatẽ ſunt ad hãc eãdem inten
tōem. ¶ Et cãe eius iuuatĩe ſunt oppilatō poroꝝ
q̃re pfocatˀ calor ĩnatus ⁊ infrigidatˀ ſanguis et in-
groſſatˀ ⁊ ꝓꝑe qñ ſplen eſt oppilatus debilis non at
trahit neqꝫ poteſt mũdificare ſanguinẽ ex humore
mľico aut eſt virtus expulſiua in viſceribus debilˀ
ab expulſione illius in venas ani ⁊ matricis ⁊ ſunt
pori ſtricti. Et qñqꝫ adiuuat illud totũ corruptō ae
ris in ſe ipo aut ꝓpter vicinitatẽ lepſoꝝ qm̃ egri-
tudo eſt ĩuadẽs. ⁊ qñqꝫ accidit ꝓpter hereditatẽ et
ꝓpter ꝯpľoeꝫ ẽbryonis ex q̃ creatuſ eſt in ſe ꝓpter
ꝯpľoem q̃ eſt ei: aut acq̃ſita in matrice ꝓpter diſpo
ſitōeꝫ q̃ eſt ei ſicut ſi accidat ei vt ſit ꝯceptō in diſ-
poſitōe mẽſtruoꝝ. Et qñ aggregatˀ caliditas aeris
cũ malitia cibi ⁊ eiꝰ eſſentia ex genere piſciũ ⁊ car
ne ſalita ⁊ carne groſſa ⁊ carnibus aſinoꝝ ⁊ lẽtibus
ꝓculdubio eſt vt eueiãt lepra ſicut multiplicatˀ in
alexandria ¶ Et choľa nigra qñ pmiſcetˀ ſanguini
adiuuat paꝝ eius ad generandũ mľtũ ipſius qm̃ ꝓ-
culdubio ingroſſatˀ ex duobus mōis: quoꝝ vnus ẽ
p ſubſtãtiã ſuaꝫ groſſaꝫ: ⁊ ſcđs p frigus ſuũ ꝯgelãs
⁊ qñ ingroſſatˀ p ptem hũitatis ſue tũc eſt exiccatio
eius p caliditatẽ corpis facilior. ¶ Et iã ꝑuentũ ẽ
ex groſſitudĩe ſanguĩs lepſoꝝ ad hec vt egrediatˀ
in phľomĩjs eoꝝ q̃dda qđ eſt ſicut arena ⁊ hec egri
tudo noiatˀ leonina ⁊ dicitˀ ꝙ non noiatˀ ita niſi qm̃
pľm accidit leonibus ⁊ dr̃ qm̃ terribilẽ facit faciem
paciẽtis eã ⁊ ponit eã in forma leonũ ⁊ dr̃ qm̃ ra-
patiter tenet qđ capit rapacitate leonis. Et de hac
egritudine q̃ eſt debilˀ difficilis eſt curatōis ⁊ de cu
ratōe fortis non fit ſpes ⁊ incipiẽs q̃dẽ eſt ſuſcepti
bilior ⁊ cõfirmata eſt magis inobediens ⁊ facta ex
mľia chol'e eſt magis feda ⁊ pluris nocumẽti ⁊ dif
ficilioꝝ accidẽtiũ ⁊ vehemẽtius adurẽs ⁊ vlcerãs
ſed eſt ſuſceptibilior curatōis. Et facta a fece ſan-
guis eſt ſaluior ⁊ q̃etior ⁊ non vlcerat. Et facta a
melãcholia aduſta ſiľatˀ choľice in ſuis accidẽtibꝰ ſꝫ
eſt tardius ſuſcipiẽs curatōeꝫ ⁊ hec q̃dẽ egrituº nõ
ceſſat corrũpe ꝯpľonẽ mẽbroꝝ p q̃litatẽ cõtrariam
q̃litati ꝯueniẽti vite. ſ. caliditati ⁊ hũiditati donec
ꝑuenit ad mẽbra pncipalia ⁊ illic interficit. Et inci
pit in pmis ab extremitatibꝰ ⁊ mẽbris leuibus et
illic cadũt pili ab ea ⁊ alteratˀ color eius et fortaſſe
ꝑuenit ad vlcerandũ deinde uadit paulatĩ in corpꝰ
totũ. Nã q̃uis pma generatō eius ſit in viſceribꝰ
tñ pmũ veſtigiũ eius eſt in extremitatibus qm̃ ſũt
debiliores. Ueꝝtñ qñꝫ moritˀ patiẽs eã añq̃ ꝯuer
tatˀ malitia eius apparẽs ſup viſcera ⁊ mẽbra pnci
palia ⁊ eſt mors illius cũ attractōe ⁊ ꝓpter malitiã
cõpľonis illius. Et qũ cãcer q̃ eſt lepra mẽbri uniꝰ
ſit de illis q̃bus non eſt ſanatō tũc q̃d dicemꝰ de le
pra q̃ eſt cãcer corpis totius. Ueꝝtñ in lepra ẽ res
vna ⁊ eſt ꝙ egritudo ſpgitˀ in totũ corpus ⁊ qñ ad
miſtrantˀ curatōes fortes ſuſtentãt egritudinẽ ⁊ nõ
agit ſup mẽbra ſimplicia ⁊ in cãcro nõ eſt ita.

De ſignis. C. ij.

Quando incipit lepra ĩcipit color fieri ru-
beus tendẽs ad nigredinẽ ⁊ appetˀ ĩ oculˀ
obfuſcatō ad rubedinẽ decliuis ⁊ apparꝫ
in anhelitu ſtrictura ⁊ in voce raucedo cã nocumẽ
ti pulmonis ⁊ cãne eius ⁊ mľtitudo in ſternutatōe
⁊ apparet in naſo gauetu ⁊ fortaſſe fit ſtrictura ĩ na
ribus ⁊ caſſamu ⁊ incipiũt capilli in ſubtilitatem et
paucitatẽ ꝑuenire ⁊ apparẽt vene in pectore et pte
faciei ⁊ eſt odor corpis ⁊ ꝓꝑe in ſudore ⁊ odor an
helitus ad fetorẽ decliuis ⁊ apparẽt mores mľici ⁊
mali ⁊ doloroſi ⁊ mľtiplicantˀ in ſomno ſomnia mľi
ca ⁊ ſentit in ſomno q̃ſi ſup corpus ſuuꝫ ſit g̃uedo
maxiã deiñ apparꝫ ſpſio ĩ capillis ⁊ caſꝰ ĩ eis ex to
to ꝓꝑe in pilis q̃ ſunt in facie ⁊ ptibꝰ eius. Et qñꝫ
diſlocatˀ locus piloꝝ ⁊ findũtˀ vngues ⁊ incipit for
ma fieri feda ⁊ facies fit terribilis ⁊ color denig̃tˀ
⁊ incipit ſanguis cõgelari in iũcturis ⁊ putrefit et
additˀ cõſtrictō anhelitus donec ꝑuenit ad difficul-
tatẽ vehementẽ ⁊ diſnıã magnã ⁊ ꝑuenit uox in fi
ne raucedis ⁊ ingroſſantˀ labia ⁊ denigrantˀ ⁊ appet
ſup corpꝰ adꝺitō glãduloſa ſiľis aĩali qđ grece no
miatˀ ſatos deinde ĩcipit corpus vlcerari qñ lepra ẽ
nõ quieta ⁊ corroditˀ cartilago naſi deinde cadunt
naſus ⁊ extremitates ⁊ currit virus fetens et re-
dit vox ad occultatōeꝫ ⁊ tunc iã non remanẽt pili
⁊ denigratˀ color valde. ¶ Et pulſus q̃dẽ lepſi eſt
debilis ꝓpter debilitatẽ virtutis ⁊ paucitatẽ neceſ
ſitatis qũ egritudo ſit frigida ⁊ tarda nõ velox ꝓ-
pter debilitatẽ frigoris ⁊ ſit neceſſaria ſpiſſituº quꝫ
non ſit velocitas neqꝫ magnitudo.

De Cura. C. iij.

Oportet vt incipiat̃ in eá cũ euacuatõibus
⁊ mũdificatiõe añq̄ ingrosset̃ egritudo.
Et qũ tu verificaueris q̄ illic sit sanguis
plĩmus corruptus tũc oꝫ vt ĩcipias ⁊ phl̃omes phl̃o
mia vltiã ⁊ si non aliũde saltẽ ex manibus ⁊ si non
verificaueris illud tũc non phl̃omes: phl̃omia enĩ
ex venis magnis qñq; plus nocet q̃ sit eius iuua-
mentũ. ¶ Uerꝫ fit securitas cũ phl̃omia eius ex se
patõibus venaꝝ pũaꝝ si timet̃ phl̃omia magnaꝝ.
Et scias q̄ sanguis frigidus est in eo qꝺ̃ apparet q̃
re fit illud magis vltimũ q̃ vẽtose et sanguiguce
⁊ minus nocẽs visceribus ⁊ ille sunt sicut uene frõ
tis ⁊ nasi. At ṽo ꝭm plĩm phl̃omia est necessaria ĩ cu
ratõe huius egritudis̃. Et de illis q̃ vocat̃ ad illꝺ̃
est ꝯstrictõ anhelitus eius ⁊ difficultas ĩpius ⁊ for-
tasse est necessariũ phl̃omare guidez apud vehemẽ
tiã raucedis̃ vocis ⁊ timorẽ ꝑ̄focatõis si ergo phl̃o
mat̃ oꝫ vt q̇escat ebdomada vna deinde euacuet̃
cũ eis q̃ sunt sicut hieralogodion ⁊ hiera de pulpa
colloq̇ntide ⁊ euacuet̃ cũ apoziatibus ⁊ pillis factis
ex epithymo ⁊ sticados ⁊ polypodio ⁊ myrobal̃. ni
gris ⁊ kebulis ⁊ helleboro nigro ⁊ lapide lazuli et
lapide armeno ⁊ non nocet si misceat̃ eis pulpa col
loq̇ntide ⁊ scamonea etiaꝫ ꝓ̇pe qñ illic est chol̃a et
adiũgant̃ eis aloes ⁊ cucũer asininus ⁊ theodoricõ
est bonũ eis ⁊ hierapicra iteruꝫ ⁊ ꝓ̇pe qñ sit fortis
cũ scamonea est de illis solutiuis q̃ sunt bona lepro
sis ⁊ ꝑ̄cipue qñ odorat odoramentũ hellebori aut
ponit̃ cũ ea lapis armenus ⁊ in estate oꝫ vt exiccet̃
⁊ non vltiet̃ in decoctõe fortiter vt non spargat̃ ⁊
mltiplicet̃. ¶ Decoctõ ad leꝓsos. ℞. myrobal̃.
citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ amboꝝ añ. ʒ. x. ameos. ʒ. v.
althit boni. ʒ. ſ. passulaꝝ enucleataꝝ minaꝫ. ſ. de
coquant̃ cũ tribus eberie aque donec pueĩat ad ter
tiã ⁊ exꝑmat̃ et misceat̃ in ea de aq̃ mellis pondꝰ
ʒ. v. ⁊ det̃ in potu. Et vngat̃ corpus eius ex bu-
tyro ⁊ sedeat in sole donec frigat̃ aut ambulet sep
tuagĩta passibus ⁊ ꝯuertat̃ sup dextraꝫ ⁊ sinistrã ⁊
dorsuꝫ ⁊ ventrẽ ⁊ comedat cappares cũ melle su-
mat in potu hãc medicinã ꝭm q̄ narrauimꝰ septeꝫ
diebus ⁊ renouet̃ decoctõ eius omni die. Et non
sufficit in curatõe istoꝝ q̃ non sunt ꝯfirmati euacua
tõ vna ĩmo fortasse est necessaria euacuatõ in men
se bis aut in omni mẽse sel̃ ꝭꝫ q̄ testĩoniũ facit esse
necessariũ ⁊ illud cũ medicis̃ tẽpatis ⁊ qñꝫ soluit̃ oĩ
die cũ facilitate ascellatõe una aut duabus ascellatõi
bus cuꝫ eo qꝺ̃ soluit illud de potiõibus iuuatis̃ ex
medicis̃ ꝑ̄dictis q̄dragĩta diebus. fortes ṽo valde
sicut hellеborꝰ ⁊ ei sil̃ia ⁊ q̃ sunt mlti põderis suf
ficiũt in anno sel̃ ĩ uere ⁊ sel̃ in autũno aut plus̃ hᵒ.
Et oꝫ vt veniat̃ sup cerebra coꝝ cũ mũdificatõne
cũ eis q̃ sunt sicut gargarismata ꝑ̄dicta in caᵒ egri-
tudinũ capitis ⁊ cũ caputpurgῼs notis. ¶ Descrip
tõ caputpurgῼ. ℞. macropipis ⁊ chelidonie ⁊ capsi
e ⁊ nasturtῼ ⁊ burũgi oĩuꝫ añ. ʒ. i. nucis̃ muschate
pl̃legῼ ãboꝝ añ. ʒ. ſ. succi agnicasti cotilas̃. iῼ. ol̃i
sisamini cotilas. iiῼ. misceant̃ ⁊ decoquat̃ donec cõ
sumat̃ aqua deinde colet̃ ⁊ seruet̃ in vitriata ⁊ fiat
caputpurgiũ ĩ naribus q̃ptum capiũt. deide sequat̃
qñ illud mlt iplicat̃ cũ caputpurgῼs hũectãtibus ꝑ̄-
dictis. Et oꝫ vt ꝓhibeant̃ ab oĩ qꝺ̃ exiccat ⁊ resol
uit hũitatẽ innatã. Et sup eos interdicant̃ labor et
angustia ⁊ vt ꝑmutent̃ de aere ad aerẽ q̇ ꝯtrarius
est ei. Et dent̃ ei in potu post mũdificatõeꝫ ol̃a si-
cut oleũ de amigdal̃ cũ eis q̃ sunt sicut exꝑ̄ssuꝫ vue
⁊ illud qñ euacuati sunt mltotiẽs. Et oꝫ vt exerci
tent̃ oĩ mane post expulsionẽ supfluitatũ ab intestis̃
⁊ ꝑ̄cipiant̃ eleuare vocẽ altã ⁊ saliãt ⁊ luctent̃ deiñ
fricent̃: qũ ergo sudauerĩt tũc sumãt potũ ⁊ post il
lud inungant̃ oleis tẽpatis in calido ⁊ frigido hũe-
ctãtibus ꝭm plꝫ ꝯfortãtibus in ꝓ̇mis. ĩpi. n. ĩdiget̃
in ꝓ̇mis ꝯfortãtibus sicut myrobalani iteꝝ ⁊ galle
cũ aceto. Et qñq; admistrat̃ sup eos ĩunctõ ex ol̃o
cũ lacte mulieris ⁊ silr̃ oꝫ vt fiat eis caputpurgiuꝫ
cũ eo qñ mltiplicat̃ siccitas ⁊ quãdo cõmouet̃ ĩ eis
nausea caueat̃ ⁊ melius q̇dẽ est vt balneent̃ deinde
ĩungant̃ ⁊ qñ balneati sunt tũc eoꝝ ĩunctões sũt si
cut oleũ myrtinũ ⁊ masticinũ ⁊ oleũ de sũitatibꝰ ui
tiũ ⁊ darsisahan ⁊ oleũ de costo sup extremitates:
deinde ille q̇ de eis est medicatus q̇escat media ho
ra ⁊ ꝑ̄pet̃ vomitui cũ penna deinde sumat in potu
aliq̇d de apsinthio. Et fortasse ẽ necessariũ inũger̃
eos in balneo cũ subtiliatis̃ resoluẽtibus ĩ q̇bus ca
dũt nitrũ ⁊ sulfur ⁊ bacce lauri ⁊ glutinũ carpẽtari
oꝝ imo sinapis ⁊ origanũ ⁊ pip ⁊ macropip ⁊ pire
trũ ⁊ staphisagria ⁊ sinapis ⁊ aloes ⁊ calamentũ et
empl̃are eos sup iũcturas eoꝝ imo fortasse est ne-
cessariũ qꝺ̃ est sicut euforbiũ ⁊ illꝺ̃ qñ ꝑ̄cipit̃ eis ut
balneent̃ ꝓpter resolutõeꝫ supfluitatũ eoruꝫ ⁊ ꝑꝑ
sudorẽ ipoꝝ. Inũctio. n. coꝝ est canon in curatõe
ipoꝝ. Et qñꝫ inũgũt̃ fricãdo cũ tyriaca ⁊ scellite ⁊
alesangien. Et fortasse est necessariũ inũgere cũ hꝰ
mõi in sole calido. Et melior ablutionũ eoꝝ ĩ bal
neo est aq̃ in qua decoq̇t̃ fenugrecũ cũ sapone bono
Et oꝫ vt alienet̃ leꝓsus a coitu penitus. ¶ Res ṽo
q̃ in potu tribuũt̃ mlte sunt nã de melioribꝰ medi
cinis est tyriaca maior facta cũ carnibus vipe ⁊ ty
riaca diatesseron ⁊ alasmenaꝫ ⁊ diasulfur ⁊ qñꝫ sit
caputpurgiũ cũ istis etiã. Et vt in potu sumãt de
trociscis tyri etiã solis aureũ. i. in vncia vini gros
si aut passi ⁊ trociscis squille iteꝝ. Et scias q̄ caro
vipe ⁊ illud in quo est virtus carnis̃ eius est de no
bilibus medicis ei. Et non oꝫ vt sit vipa de luto
aut littoralis aut de locis hũidis qm̃ in ea ꝭm plĩm
est paꝝ iuuamẽti. Et de eis q̃ plĩme est malitie est
illa q̃ sitiꝫ facit cũ q̃ est ꝑditõ imo eligat̃ mõtana ꝑ̄
cipue alba. Et abscindant̃ capita eaꝝ ⁊ caude vice
vna subito ⁊ tunc si mltiplicat̃ cursus sanguĩs ⁊ re
manẽt viue ⁊ agitant̃ agitatõe plĩma tpe longo tũc
iste sũt bone ⁊ si non dimittant̃. Et q̃ ex eis sũt cõ
ueniẽtes sunt ille ex q̇bus plĩmus currit sanguis et
q̃ sunt plĩme agitatõis ⁊ post decolatõeꝫ mũdificet̃
⁊ decoquant̃ sicut dicemus tibi ⁊ comedat̃ ex eis ⁊
iure ipaꝝ. Et ex potatõe q̇dem vini in quo morit̃
vipa aut viuit iã sanati sunt q̇daꝫ accidẽtaliter aut
intentõe interficiẽdi ex eo q̇ in potu tribuit vt mo
riat̃ ille leꝓsus ⁊ q̇escat aut q̇escat ab eo aut sit illꝺ̃
obediẽdo somno aut visioni. Et sal vipe iuuatiuꝰ
est iteꝝ. Elixatõ aũt vipe est vt sumat̃ vipa absci
sis extremitatibus mũdificata a uisceribus deinꝺ̃
elixet̃ cũ porris ⁊ aneto ⁊ cicere ⁊ sale pauco ⁊ de
coquat̃ cũ aq̃ plĩma donec dissoluat̃ ⁊ sumãtur ossa
eius tũc ab ea ⁊ mũdet̃ caro ipius ⁊ det̃ ad comedẽ
dũ caro eius ⁊ sorbeatur ius ipsius ⁊ ponãtur ossa
eius tũc sup micas panis de simila ⁊ fortasse ꝓiicit̃
cũ ea aliq̇d de pullis colũbaꝝ donec bona fiat. Et

huius quiđ r̄giminis iuuamētũ fortasse nõ apparet
in principio: deinde appꝫ subito et fortasse antece-
dit sanitatē ſepatio rõnis diebus aliquot. ¶ Et
signũ apitõnis iuuamēti eius: et applicatio ad horá
in q̄ oꝫ vt abstineat̄ ab admistratione eius est: vt
icipiat leprꝰ īflari q̄re īflat̄. deiñ fortasse pmiscet̄
rõ eius postea excoriat̄: deiñ sanat̄. Qũ gº nõ patit̄
scotomiá neqꝫ inflat̄ tunc iter̄r̄ sup eũ r̄gim̄ vice a
lia. Et de illis que narrata sunt ad illud ē vt su-
mat̄ serpens niger excoriatꝰ et sepeliat̄ donec in
eo fiant v̂mes et extrahat̄ cũ v̂mibꝰ suis et exiccet̄
et det̄ in potu illi sup quē supfluit lepra ex eo tri-
bꝰ diebꝰ õi die pondus. ʒ. i. cũ sirupo de melle.
Et inunctio itez̄ cũ eo in quo ē virtus vipe est iu-
uamentũ ei sicut olꝫ in quo decoquitur. ¶ Et sicut
hoc medicamē sumat̄ niger excoriatus et ponat̄ in
ola et sũdant̄ sup ipꝫ de aceto forti. ℥. viii. et de
aq̄. ℥. i. et de capsia hũida et radice dracõtee de
vno quoqꝫ. ℥. ii. decoquat̄ totũ sup ignē leuē do-
nec dissoluat̄ s̄pens et colet̄ aqua a s̄pente et fricet̄
cũ ea post abrasionē barbe et capis: fiat illud tribꝰ
diebꝰ. Et eis quiđ accidit ex admistratione medi
cinaꝝ vipaliũ excoriatõ cutis corrupte: et pmuta
tio carnis et cutis sane c̄puis in vnctio lepsi cũ hu-
mectatiuis tempatis in caliditate ē ex illis que ꝯſe
runt in quibusdá horis: qũ vehemētior fit sicci-
tas. ¶ Et siīr facer̄ caputpurgiũ cũ eo qđ est sicut
oleũ uiol̄. et sit in eo paꝝ olei de keiri. Et iterũ
sicut adipes rapaciũ et bouꝫ ⁊ volatiliũ: et sicut cũ
ol̄o de costo aut darsisabá: et oleũ de lilio seruat
extremitates: et illud post mundificationē et ante
mũdificatiõeꝫ nõ inungat̄ omnino: qm̄ oppilat po
ros. Et de eis que bibũt et ꝯferunt eis est almuri
gilin ⁊ medicam̄ asclidēi. Et lac ē de ꝯueniētioribꝰ
q̄bꝰ curat̄ et ppe apđ ꝯstrictõeꝫ anhelitꝰ ⁊ difficul
tatē eius et raucedinē uocis eius et in temporibꝰ q̄
sunt inter eũones. ¶ Et oꝫ vt bibat̄ in dispõne q̄
mulget̄ lac: et lac bouinũ est de r̄bus magis cõue-
niētibus ei: et oꝫ vt bibat̄ de eo quantitas q̄ dige
rat̄: et si sint cõtenti eo solo si pol̄e ē erit iuuatiuũ
valđ. Et si fuerit necessariũ non addat̄ s̄r ipꝫ aliq̄d
si pol̄e ē p̄ter panē mũdũ et alessidabegi cũ carni-
bꝰ arietũ et q̄ illis sũt sil̄ia de eis q̄ dicemꝰ. ¶ Et
qñ anhelitus r̄dit ad r̄ctitudinē tunc melius est vt
dimittat̄ lac et cõuertat̄ s̄r res acuti saporis vt vo
mat cũ eis ñ ppt̄ aliđ nisi illud: et euēt cũ eo qđ
dixiꝰ: deiñ si necesse fuerit rediŕ ad lac fiat vſꝫ ad
terminũ p̄dictũ. Et oꝫ vt sit hoc r̄gim̄ in anno ml̄
totiēs. ¶ In phlebotomia v̂o eoꝝ q̄ cõfirmati sunt
nõ oꝫ vt sit occupatõ nꝫ in sol̄one ventris eoꝝ cũ
medicina forti qm̄ s̄fluitates in eis mouet̄ et nõ se
pant̄: imo fiat alleuiatõ in declinãdo m̃as eoꝝ ad
intestina et admistretur deforis qđ eis minet et r̄
soluat. ¶ Et de potibus cõuenientibꝰ eis ē vt su
mat̄ acori. ℥. i. ſ. et nitri tantundē et succi caulis a
grestis vſꝫ ad. ℥. iii. misceat̄ totũ et bibat̄ mane ⁊
vespe. ¶ Et vt sũat̄ eis de limatā eboris pondꝰ
x. sacraiati et det̄ eis in potu in tribꝰ. ℥. vini et bu
tyri: aut sumatur althit cum melle quantitate nu-
cis: aut sumat̄ de sq̄lla quantitas. x. sacraiati cuꝫ
sirupo squille inspissato sicut lohoc. ¶ Aut sumat̄
cymini. ʒ. ſ. et mellis quantitas qua inspisset̄ sicut
lohoc. et succus calamenti est eis valde bonꝰ ex
tribꝰ obolis vſꝫ ad. vi. ¶ Et oꝫ vt vtant̄ pisci-
bꝰ salitis in quibusdá horis sicut vtunt̄ medicina et
abstineāt ab acutis nisi ppt̄ vomitũ et nisi secũdũ se-
mitá albecikir in eo in quo sumũt̄. ¶ Et qñꝫ me-
dicant̄ cũ cauterio disptito s̄r mēbra eoꝝ sicut sinci
put et sũitas capis et s̄r radicē epiglotis et duo tem
pora et collum et iunct̄as manuuꝫ et pedũ. ¶ Et
dixerũt q̄dá oꝫ vt cauterizent̄ in pncipio timoris
lepre cũ cauterio in anteriore capite vt cõferat cal
uarie ⁊ alio inferiore illo et apud locũ in quo capil
li tũdent̄ et sup s̄cilia vnũ: deiñ ī dextra capis: et
aliđ ī sinistra et vnũ posteriꝰ s̄r nuchá et duo apđ
duas ꝯmissuras corticales et vnũ s̄r splenē et sint
cocte ille cũ cauterijs leuibus minutis. ¶ Et qñ cau
terizat̄ s̄r caput oꝫ vt pueniat vſꝫ ad os donec ex-
coriet̄ os saltem vicibꝰ plr̄ibꝰ postq̄ꝫ conseruatur
applicatõ illius ad cer̄bꝝ secũdũ sũaꝫ corrumpentē
ꝯpsoeꝫ eiꝰ. ¶ Ná stolidi qñꝫ int̄ficiũt cũ hoc qũ nõ
alleuiat̄ manꝰ ip̄oꝝ.

Modus medicinaꝝ ꝯferētiũ ꝯpositaꝝ.

De quibꝰ sũt albedarũgi et albes qđ stat i
loco carnis vipe in hac egritudine. Et đ
illis ē medicam̄ alsulendati veꝝ bedarũ
gi hñt descriptionē magná quá dixerũt indi et exp
ti fuerunt ipꝫ. ¶ Et de eius modo ē vt sumantur
myrabol̄. nigroꝝ et sceitaragi indi amboꝝ. ʒ. x.
macro pipis. ʒ. ſ. been albi. ʒ. ii. ſ. terat̄ et linian
tur cum butyro vaccino et cõficiat̄ cũ melle et sit
potio eius ab vno aur̄ vſꝫ ad. ii. ʒ. post mũdifica
tionē corpis. ¶ Si aũt sũat̄ cũ eo cũ eq̄li m̄sura sui
dediamuscho nõ timebit̄ eius malitia qm̄ ipꝫ ē eiꝰ
bezahar.

Modꝰ ꝯfectionis nominate bederaulia maioris.

Et ē almebará ꝯferēs lepre et baras et
morphee et ipetigini et aq̄ citrine et pru
ritui et scabiei antiq̄ et ꝯfirmat rõneꝫ
et destruit obliuionē et est bonũ ꝯseruatõi ꝯferēs
sincopi. Et hoc medicam̄ fecerũt sapiētes indi regi
bꝰ suis. ℞. myrobal̄: belliricoꝝ et emblicoꝝ et
capsie oĩm ana. ʒ. xiiii. nucis muschate et corticũ
turis et meu ⁊ su et pipis et macro pipis et sel ga-
monati et narckeisar et neremischk et cõdisi et suc
ci squille et folij indi omniũ ana aur̄. viii. et albes
narij boni aur̄. iiii. terantur medicine et cribellent̄
⁊ terat̄ albes solũ. ¶ Et q̇ terit ipꝫ oppilat nasũ suũ
et nares suas et inungat eas ante illđ cũ butyro uac
cino et veniat eius trituratio s̄r medicinas et sũan
t̄ de penidijs alaramu et alsabá emine. ii. et media
de baldac terant̄ et puciant̄ in olá nouaꝫ et puciat̄
desup de aq̄ cũ m̄sura q̄ soluantur et qñ liquefiũt
r̄moueat̄ ab igne et pulverizent̄ desup medicine et
ꝯficiantur cũ eis bene: deinde fiant ex eis forme si
miles auellanis quaꝝ vnaq̄qꝫ sit vnius aur̄ et det̄
ī potu omni die iª in ieiuno cũ aq̄ tepida aut vīo.

Modꝰ cõfectionis alsulēdati.

Et est medicam̄ indũ magnũ in via albe
de rauilui et ipꝫ ꝯfert iterũ ad casũ pal
pebraꝝ et albedinē capilloruꝫ et asma
et tremorē cordis et teporē appetitus et fluxũ uen
tris supfluũ ⁊ hydropisim et ictericiá et paucitateꝫ
seminis et fistulas et canitiē senũ et cõfert pruritui
et vlceribus. ℞. alsulēdati mũdate ablute ducen
tos sexaginta aur̄. ¶ Et alsulēdati quiđ est vrina

hircoꝝ montanoꝝ. Et illḋ est qm̄ ipi migūt dieb⁹ estuatōis luc sup lapides in monte q̄ noiat alsuledati ⁊ denigrant lapides ⁊ sit sicut pix pinguis subtil et myrobal. belircoꝝ et emblicoꝝ et pipis et macropipis et lauri et nucis muschate et cinami et macis et xiloaloes et darkele et spodij et atiemet ⁊ burūgi ⁊ merenis oiuȝ an̄. aur̄. iiij. bdellij. cc. ⁊ sexagita aur̄. ⁊ zuccari tabarzet. c. xxxiiij. aur̄. ⁊ auri rubei ⁊ argēti meri ⁊ eris rubei ⁊ ferri ⁊ allobonoc ⁊ alfelud oiuȝ an̄. aureos. c. cōburat̄ mineralia ⁊ terant̄ ⁊ tricocinētur cū medicis ⁊ misceāt oīa cū melle ⁊ butyro ⁊ reponāt̄ i uitreata uiridi cui⁹ dosis sit duoꝝ aureoꝝ cū lacte caprino aut aq̄ tepida ⁊ addat̄ in eo de melle dispūato aur̄. xxxvij. ⁊ butyri aur̄ xxxiiij. qm̄ eius decoctio erit bona vezn̄ crescit ⁊ puenit ad finē in. xxi. die.

Modus adustionis alfelud.

Malcando fūit lamīe de ferro deinde decoquant̄ myrobalani belirici ⁊ emblici ⁊ colet̄ aqua eoꝝ ⁊ ponātur in vas eris ⁊ accēdat̄ sub eo ignis leuis ⁊ calefiat alfelud donec rubeat ⁊ ignitū submergat̄ in illa aqua deinde redeat ad ignē ⁊ rubeat: qū g° rubuerit submergat̄ iteꝝ in illa aqua ⁊ fiat illud vigiti vna vice deinde colet̄ aq̄ illa ⁊ sumat̄ fex in qua residȝ aliq̄d de felud deinde reducat̄ vas sup igneȝ ⁊ ponat̄ in eo vrina vacce ⁊ ignīat̄ ferrū ⁊ submergat̄ in ea iteꝝ vigiti vna vice ⁊ sumat̄ iteꝝ fex eius donec remaneat ḋ fece eius aurei. viij. ⁊ silr̄ fiat de ere donec ꝯpleat̄ur ex eo iteꝝ. viij. aurei. Argentū v̇o limet̄ cuȝ lima donec fiat sicut terra deinde decoquat̄ cuȝ aq̄ sal̄ in cochliario ferreo donec adurat̄ bene si auteȝ non adurit̄ ꝓiciat̄ i cochliariū paꝝ sulfuris citrini qm̄ ꝯburet̄ ⁊ sumat̄ de eo. viij. aurei ⁊ totū illud sit tritū ⁊ cribellatū. Auri v̇o cōbustio est ita oȝ ut auꝝ limet̄ donec fiat sil̄e terre ⁊ sit cuȝ eo aureus vnus ex amioch ⁊ remaneat cū auro donec liq̄scat̄ vtraq; siml̄ deinde dimittat̄ p horā vnā deinde limet̄ iteꝝ ⁊ addat̄ sup ipm̄ aureus vnus ex alamioch ⁊ limet̄ iteꝝ cū lima deinde frigat̄ i cochliario ⁊ fundat̄ sup ipm̄ aqua salis ⁊ ferueat donec cōsumat̄ aqua ⁊ remaneat auꝝ ⁊ alamioch deinḋ terat̄ in mortario bene donec fiat sicut puluis ⁊ misceat̄ cū medicis. ¶ Mūdificatō aūt alsuledati est sm̄ hūc modū sumat̄ de aqua albasce ⁊ vrina vacce ⁊ ꝓiciant̄ ambe sup alsuledati in vase nouo i tanta q̄ntitate q̄ submergāt ipȝ ⁊ ponat̄ in sole calido hora vna deinde fricet̄ vehemēter ⁊ colet̄ aq̄ ab eo in vase nouo ⁊ ponat̄ in sole tribus diebus deinde colet̄ ⁊ sumat̄ fex eius spissa deinde fundant̄ aq̄ albasce ⁊ vrina sup alsuledati ⁊ pulueriȝet̄ sicut puluerizata fuit prius ⁊ fiat illud tribus vicibus deiñ ponat̄ in sole vigītiuno die donec ingrosset̄ ⁊ fiat similis melli ⁊ denigret̄ sicut pix.

Modus alsuledati minoris.

Et iuuamēta eius sunt sicut iuuamēta maioris. ℞. alsuledati colate ptē vnā ⁊ alcor ptes q̄ttuor terat̄ alcor et misceat̄ cuȝ eis q̄ntū est pondus coꝝ de melle ⁊ q̄ntū ipm̄ est de zuccaro ⁊ q̄ntū est medietas mellis de butyro vaccino ⁊ reponat̄ in uitreata ⁊ dosis eius sit aur̄ vn⁹ cū lacte vaccino tepido. ¶ Modus medicamenti conferentis lepre. ℞. myrobal̄. nigroꝝ mūdatoꝝ ⁊ myrobalanoꝝ citrioꝝ mūdatoꝝ ⁊ zinziberis oiuȝ an̄. ʒ. x. ameos. ʒ. v. altit bone. ʒ. iij. passularū mūdataꝝ. ʃ. mekule decoquāt̄ cū trib⁹ deguarich aque ⁊ aldeguarich est quattuor libr̄. debaldach donec cōsumant̄ due tertie ⁊ remaneat tertia deiñ exp̄mat̄ ⁊ coletur ⁊ ꝓiciat̄ sup colatū ḋ melle qḋ sufficit ei ⁊ det̄ in potu de eo lb. i. ⁊ inūgat̄ sup totū corpus infirmi butyꝝ uaccinū ⁊ sedeat i sole donec sudȝ ⁊ p̄cipiat̄ vt ābulet post illḋ. lxx. passib⁹ ⁊ iaceat aliqn̄ sup latus suū dextrū ⁊ aliqn̄ sup lat⁹ suū sinistrū ⁊ semel sup ventrē suū ⁊ semel super dorsuȝ suū ⁊ cibet̄ pane ⁊ melle q̄ntitate abbreuiata. vij. diebus ita vt liniant̄ ei medicīe omni die.

Modus epithimatis lepre.

Sumat̄ serpēs niger excoriatus ⁊ decolet̄ ⁊ ponat̄ in vas ⁊ fundat̄ sup ipm̄ de aceto forti. ℥. viij. ⁊ aque. ℥. i. ⁊ alsceitaragi humidi ⁊ radicuȝ dracontee amboꝝ ana. ℥. xij. decoquat̄ sup ignē leuē donec decoquat̄ ꝑpens deiñ colet̄ cū pāno ⁊ sepent̄ ossa a carne deinde ponatur fex in vase vitreo. ¶ Quȝ ergo volueris curatōneȝ p̄cipe ei vt radat pilos supciliōꝝ ⁊ cap̄ ⁊ lini ḋ sup ex illo tribus diebus. ¶ Modus epithimatis alterius. ℞. staphisagrie ⁊ myrobal̄. nigroꝝ mūdatoꝝ ⁊ emblicoꝝ oiuȝ an̄. ptē vnā frigant̄ cū olo antiquo ⁊ liniat̄ cū eo latus vl̄ locus postq̄ abluit̄ cū decoctōe feticis curionū ⁊ balaustie. Et iteꝝ cōburant̄ myrobalani ⁊ galle ⁊ liniant̄ desup cū aceto Cibi autē coꝝ sunt oīa q̄ sunt velocis digestionis boni chimi sicut carnes volatiliū notoꝝ. s. eaꝝ i. fidabegi ⁊ pisces hūidi leuis carnis cū speciebus que sunt necessarie. Et melior cibus coꝝ est panis de simila mūdus ⁊ panis cadarusij ⁊ sorbitōes facte ex eis ⁊ olera hūida ⁊ est necessariū vt pmisceant̄ cuȝ eis q̄ sunt sicut sicla ⁊ rhaphanus ⁊ porri. Et nō oȝ vt negligat̄ admistrare incisiua ⁊ ꝓpe ante mūdificatōeȝ sicut capparis ⁊ fenicl̄ȝ ⁊ porri: ista. n. mūdificat̄ coꝝ cibos a supfluitatib⁹ ⁊ prepāt supfluitates expulsioni. Qū ergo admistraueris medicinas laudabiles tūc admistra etiā hoc regimē. Et pisces saliti in hoc ca° sunt ualḋ bōi eis ⁊ nos ꝓmptiōres sumus sup ista qū volum⁹ vt faciam⁹ eos vomere aut ventrē eoꝝ soluere. Et caulis ꝯfert eis cuȝ ꝓprietate sua. Et panis cū lacte ⁊ melle ⁊ ficus ⁊ vua ⁊ passule ⁊ amigdale torrefacte et cartami et pinee ⁊ q̄ sūt ex istis cōferūt eis. Et oȝ vt comedat in die bis s̄m mēsurā digestionis. Naȝ sel̄ comedere nocet eis ⁊ non bibat uinū qū excitat̄ egritudo nisi paꝝ. Et qū quies est egritudīs bibat de subtili qḋ non est antiqū q̄ntitate tēpata ꝯsueta. Et qn̄ cadūt pili supcilioꝝ ex supcilijs ⁊ siliuȝ tunc fiat curatō cū cura alopicie ⁊ reliquoꝝ que dicemus in libro decorationis.

Modus epithimatis alterius.

Suāt staphisagrie ⁊ myrobal̄. nigroꝝ mūdatoꝝ ⁊ emblicoꝝ oiuȝ an̄. ps. i. ⁊ frigātur cū oleo omphacino ⁊ liniat̄ cū eo loc⁹ postq̄ ablutus est cū decoctōe senticū ⁊ balaustie.

Modus alius. Comburant̄ myrobalani ⁊ galle ⁊ liniant̄ cum aceto desuper.

Fen quarta de solone cōtinuitatis ⁊ est p̄ter id qḋ p̄dēt cū fractura ⁊ algebra. Et ē q̄ttuor tractat⁹.

Tractatus primus de vulneribus in mēbris.
Sermo vlis de solutōe ꝯtinuitatis. C. i.

Iam ostendimus in libro ꝑmo spēs
solutōis ꝯtinuitatis fm mōs q̇ neces
sarij fuerūt in loco sili illi. Et volu
mus nūc innuere summas de spēbꝰ
eaꝝ q̄s oꝫ nobis esse notas ante il-
lud qđ volumus declarare. ¶ Dico ergo ꝙ nos
conamur in q̇busdā mēbris quoꝝ ꝯtinuitas est so-
luta vt redeat eoꝝ ꝯtinuitas sicut fuit ⁊ illud sicut
in carne. Et conamur in q̇busdā eoꝝ vt remaneat
cōtactus eoꝝ cū ꝯſuatiōe licet non redeat ipoꝝ cō
tinuitas ⁊ illud in ossibus nisi in ossibus pueroꝝ ⁊ i
fantiū. In eis. n. qn̄q; sperat̄ reditus ille. ¶ De
neruis vero ⁊ venis dixerūt q̇daꝫ medicoꝝ ꝙ nō
redeūt ꝯtinuitati imo fortasse remanet in eis cōta-
ctus cōglutinatōis cōſuatōe currēte sup eos ⁊ cōiū
git eos. ¶ Et dixerūt q̇dā ꝙ illud nō ꝓuenit nisi i
arterijs sol'. Gal. vo iā cōtradixit eis istud ⁊ dixit
imo qn̄q; incarnant̄ arterie ꝑ testioniū expientie et
cū cōcessione rōcinatōis. ¶ Testiomo vo qm̄ nos
iā vidimus arteriā q̄ est sub basilica ⁊ cap̄ arterie
temporis ⁊ cruris incarnari. Et cōcessione q̄ est ex
rōcinatōe qm̄ os est extremitas in duritie ⁊ non in
carnat̄ nisi paꝝ i infātibus. Et caro q̄ est extremi-
tas in lenitate incarnat̄ sꝫ vene ⁊ arterie sunt me-
die inter ossa ⁊ carnē. Quare oꝫ vt sit eaꝝ disposi
tō inter carnē ⁊ ossa ergo sunt minus recipiētes in-
carnatōeꝫ q̄ caro ⁊ facilius suscipiētes eā q̄ ossa ⁊ i
carnant̄ qn̄ sectō est mīma ⁊ pua ⁊ corpus est hūi-
dū ⁊ lene. Et non incarnat̄ in diuersificato ab eo.
Et hic est modus disputatōis rhetoricus uel theo-
ricus ⁊ illud in quo cōfidit̄ est expimentū.

Summa de vulneribus in mēbris. C. ij.

Membra in quibus qū cadit vulnꝰ magni
ficat̄ eius nocumentū ⁊ interficit fm pl'm
⁊ fortasse nō interficit nisi raro sunt sicut
vesica ⁊ cerebꝝ ⁊ renes ⁊ intestina minuta ⁊ epar
q̄uis sit possibile vt saluet̄ sup ea qū est leue. ¶ In
corde aūt non spat̄ salus qū in eo accidit vulnꝰ. Et
pl'm ille cui accidit vulnus in vētre suo qū accidit
ei nausea aut singultus aut sol'o vētris morit̄. Et
qū vulnus est in loco in quo oꝫ vt vehemens fiat
dolor ⁊ ap̄a sicut sunt capita lacertoꝝ ⁊ posteriora
eoꝝ ⁊ ꝓpe illoꝝ qui sunt neruosi ⁊ non accidit ap̄a
sigt illud nocumentū intrinsecū ad qđ ꝯuertūt ma
terie ⁊ non ꝓueniūt ad vulnus. Et oꝫ vt tu obser
ues illud qđ dicemꝰ in ca° vlceꝝ de iudicijs i q̇bꝰ
cōicant vlcera ⁊ vulnera ⁊ postposuimus ea vsq;
illic attendētes ad illud qđ est cōueniens.

Sermo vlis de cura vulnerū. C. iij.

Uulnus carnosū non euacuat̄ q̇n aut sit se-
ctio plana recta aut sectō rotūda aut hn̄s
latera aut sectō cū diminutōe aliq̄tl'e car
nis ⁊ qn̄q; est ꝓfundū penetrās ⁊ qn̄ꝫ est discoopttū
⁊ vnicuiq; eoꝝ est regimē ⁊ cōicāt oīa in retentōe
sanguis currētis ⁊ iā posuimꝰ ad illud capᵐ ¶ Et
fortasse cursus sanguis q̄titate tpata cōfert vulne
ribus ⁊ ꝓhibet ap̄a ⁊ oppilatōeꝫ ⁊ febrē. Nam de
melioribus cū q̇bꝰ intēdimꝰ in vulneribꝰ est ut ꝓ
hibeamus eoꝝ ap̄atōeꝫ qm̄ qn̄ non accidit ap̄a pos
sibile ē ut eius fiat curatō. ueꝝ qū illic est ap̄a aut
attritio aut cōtusio aggregat̄ in vacuitate eius cuꝫ
vulnere sanguis q̇ vult fieri ap̄a aut pus et non
est possibilis curatō vulneris ⁊ dū non p̄pat̄ illud
tūc curet̄ ap̄a. Et si retinet̄ in cōtritiōe sanguis tūc
non fit securitas ꝙ ipius resolutō festinet si fuerit
ei q̄titas de q̄ sit curandū ⁊ tensio ⁊ illud cū cōuer
sione eius in pus ⁊ resolutōe ipius ⁊ illud fit cū oī
calido leui de illis q̄ tu scis. Et ꝓpter hoc oꝫ vt ad
iuuet̄ cursus sanguis qn̄ abbreuiat̄. Qū ergo sectō
est plana recta de q̄ nichil cecidit sufficit in regimīe
eius strictura ⁊ ligatura ⁊ ꝓhibitō sanguītatis ⁊ a
quositatis ab ea ⁊ ꝓhibere ꝙ aliq̄ reꝝ coopiat eaꝫ
neq; pilꝰ neq; aliud postq̄ tu cōseruaueris ꝯpl'oeꝫ
mēbri ⁊ sollicitus fueris in hoc ne attrahat̄ ad mē-
bꝝ nisi sanguis naturalis. Et si fuerit ita magna vt
ne ꝯcurrāt extremitates eius qm̄ sunt rotūde lōga
te aut diuerse figure aut iā destructa est ex ea caro
pauca non pl'ima tūc eius cura est futura ⁊ ꝓhibitō
aggregatōis hūitatis in ea cū admīstratōe exiccan-
tiū repcussiuoꝝ ⁊ admīstratōe subtiliātiū que dice
mus. Et si fuerit ꝓfunda tūc strictura etiā facit eā
adherere mltotiēs ⁊ non est necesse detegere eā si
est possibile illud ⁊ illud est qn̄ nō cōfert strictura
cū ligatura firmās eā ⁊ fortasse necessariū est dete
gere eā sicut ostendā ⁊ ꝓpe ubi non cadit strictura
bona sup radicē ꝓfundi q̄re effundūt̄ ad ipm mate
rie ꝓpter debilitatē eius ⁊ dolorē qui necessariꝰ ē
⁊ ꝓpter dispōnes q̄s dicā in ca° vlceꝝ. ¶ Et si est
necessariū vt detegat̄ non erit excusatio q̇n ponat̄
cottū ⁊ qđ currit cursu eius sup eius orificiū exic-
cans ipm ꝓpe ubi stricta non cadit sup radicē sicut
diximꝰ aut est eius prepatō talis ꝙ non est possibi
le māꝫ malā effundi ab ea aut est in ea os aut iā cō
cauata est ⁊ facta est fistula ⁊ sit in ea hūiditas ma
la valde ⁊ est tunc in iudicio vlceꝝ non vulneꝝ.
Et dixit sapiēs ꝙ vulnus non indiget nisi ligatura
aggregāte labia qn̄ q̄rit̄ adherētiā ⁊ icarnatō. ueꝝ
si fuerit necessariū vt nascat̄ in ea caro tūc non est i
eo necessariū illud sed est necessaria aliqn̄ ligatura
cū q̄ effundat̄ sordities ex orificio eius ⁊ aliqn̄ liga
tura fit tali mēsura qua retineat medicamē desup.
Inq̇t ⁊ sufficit vt sit orificio vulneris locus ex q°
effundat̄ sordities desup vl' semp p nām aut ita ut
cadat pforatō illic aut vt tu figures ipm cū illa fi-
gura. ¶ Ego. n. iā sanaui vulnus magnū cuius ꝓ
fundū erat vbi est genu ⁊ ipius orificiū in coxa p̄-
ter ꝙ feceri ei orificiū aliud inferius apud genu.
Sed p̄paraui coxaꝫ tali p̄patōe ꝙ ꝓfundū fuit supi
us ⁊ orificiū inferius q̄re sanatū est absq; pforatōe
in iferiori pte. Et silr qn̄q; suspēdunt̄ brachiū et
palma ⁊ alia taliter ꝙ orificiū semp est inferiꝰ hic
est ergo sermo eius. Et dico ꝙ fortasse tibi cadet
vulnus vbi tibi erit necessariū incidere ꝯplete et
secare mēbꝝ. ¶ Qū aūt ex vulnere abscidit̄ caro
pl'ma tunc necessaria sunt ea q̄ carnē nasci faciūt et
non sufficit illud qđ exiccat ⁊ ꝓhibet ⁊ fortasse no-
cet exiccatiuū ⁊ ꝓhibitīm ex pte ꝙ repellit māꝫ ex
q̄ nascit̄. Et qn̄q; est ꝓfunditas ⁊ diminutō ossiū ta
liter ꝙ non est possibile vt nascat̄ ꝯplete q̄re rema
net ꝓfundū sicut qn̄q; accidit vt nascat̄ plus q̄ sit
necesse quare est caro addita. Et oꝫ vt cibet̄ eger q̇
vult vt nascat̄ caro in vulnere suo cibo laudabili
boni chimi. Et qn̄ꝫ est illđ qđ facit nasci ita ꝙ pos
sibile est ei vt faciat nasci carnē: cutē vero nō facit

nasci qũ iã abscisa est totaliter imo non facit nasc
loco eius nisi carnẽ durã supra quã nõ nascit̃ pil⁹.
venaꝝ aũt rami ml̃totiẽs eminẽt ⁊ nascunt̃ sicut ca
ro. ¶ Et de vulneribus sunt q̃dã habẽtia timorẽ
sicut vulnera cadẽtia in neruis et extremitatib⁹ la
certoꝝ ⁊ dicã ea in ca° dispositõnũ neruoꝝ ⁊ ml̃to
tiens sequnt̃ ea accidẽtia mala sicut illud q̃ꝺ sequit̃
vulnus extreĩtatis lacertoꝝ de alteratõe coloris ⁊
casu pulsus post spissitudinẽ ⁊ puitatẽ ⁊ pducit ad
sincopiꝫ ⁊ casuꝫ virtutis ⁊ q̃nq̃ꝫ sequit̃ ea spasm⁹.
Et sil̃r illa q̃ cadũt ante genu apud rotulã qm̃ se-
qunt̃ ea accidẽtia mala ⁊ sunt pimẽtia a q̃bus parũ
liberant̃. Et qñ accidit spasm⁹ ex hui⁹mõi vulne
rib⁹ lacertosis ⁊ non recipit curatiõeꝫ tũc curatõ ẽ
icidere lacertũ in latitudĩe ⁊ est volũtas vt destru
at opatõ lacerti. Veꝝ illud est de illis que oꝫ vt
postponant̃ q̃tũ est possibile ⁊ curet̃ spasmus ⁊ p-
mistio rõnis cũ re alia p̃ter eã. Et sicut vulnus ge
niculi ⁊ fortasse. n. necesse est vt ponat̃ cũ sectiõe
dura ⁊ vt sit festinatõ in ap̃atibus eius ⁊ vlcerib⁹
ipius ⁊ vulneribus cũ phl̃omia ⁊ sol̃one vẽtris et
phibitõe incarnatõis donec mũdificent̃ mũdifica-
tõe vltima deinde incarnent̃.

De cognitõe eius q̃ꝺ facit nasci ⁊ q̃ꝺ icarnat ⁊ q̃ꝺ
sigillat ⁊ q̃ꝺ corrodit ex medicis. C. iiij.

Medicamen faciens nasci carnẽ est illud q̃ꝺ
coagulat sanguinẽ sanũ in carnẽ q̃ si fue-
rit exiccatõ ei uehemẽs phibet sanguineꝫ
venientẽ q̃re non habebit mãm caro. Et si est ei
abstersio vehemẽs remouet eũ ⁊ facit eũ currere:
q̃re ꝯsumit mãm inuentã carni ergo oꝫ vt non sit
ei pl̃ma exiccatõ imo vsq̃ꝫ ad terminũ neq̃ꝫ abster
sio fortis valde imo abstersio pauca ĩ tãta q̃titate
vt abstergat sorditiẽ absq̃ꝫ mordicatõe ⁊ non indi
get stipticitate de qua est curandũ. Et oꝫ iteꝝ ut sit
in caliditate ⁊ frigiditate sua in ꝯpl̃one si fuerit se-
pata cũ ꝯtrario ꝺm q̃titatẽ sepatõis et si non fuerit
sepata sepatõe de qua curet̃ tũc assimilet̃ calido ual
de calidũ valde ⁊ frigido valde frigidũ valde. Et
obseruet̃ iteꝝ imp̃ssio medicie in loco vt opponat̃
ei si sup̃fluit in malitia cõpl̃onis. ¶ Medicie aũt
incarnatie sunt ille q̃ aggregãt inter duo elõgata et
non oꝫ vt opent̃ nisi in sup̃ficieb⁹ amboꝝ faciẽtes
adherere inter ea vtraq̃ꝫ cũ rore q̃ est in substãtia
amboꝝ ⁊ si fuerit sanguis pur⁹ tũc est ill'ꝺ q̃ꝺ exic
cat sanguinẽ pl̃m sufficiẽs cũ eo in adherẽtia cũ exic
catõe vehemẽti ueloci anteq̃ fiat pus ⁊ non firma
tur ei illud nisi fuerit cũ illo sup̃fluitas virtutis in
exiccãdo veꝝ oꝫ ne sit abstergẽs qm̃ abstersio est
cõtraria intentõi q̃ est ĩ eo qm̃ intentõ in eo est po
nere illud q̃ꝺ colligit̃ de sanguĩe nutrimẽtũ ⁊ adhe
rẽtia ⁊ abstergẽs abstergit illũ sanguinẽ q̃re dispti
tur ergo ꝯsumit mãꝫ q̃ expectat̃ ꝯglutinatõ ⁊ non
indiget diminutõe in exiccatõe sicut indiget ea il-
lud q̃ꝺ facit nasci qm̃ faciẽs nasci indiget vt currat
ad ip̃m mã. Et illius materici cursuꝫ phibet exic
catõ ⁊ incarnatm̃ non indiget imo indiget icarnati
uũ exiccatõe fortiore ⁊ pauca stipticitate. Cõsoli-
datm̃ v̇o sigillatiuũ vehemẽti⁹ indiget stipticitate
q̃ illa duo qm̃ est ei necessariũ ut recupet q̃ꝺ est p
nãꝫ vehemẽtõris exiccatõis. s. cutẽ et qm̃ indiget
vt exiccet hũiditatẽ extraneã ⁊ radicalẽ vehemẽtẽ
Et illud q̃ꝺ est ante ip̃m eget vt exiccet hũiditatẽ
extraneã exiccãtõe pl̃ma ⁊ radicalẽ cũ mẽsura q̃ cõ
glutinet̃ ⁊ ingrosset̃ ⁊ non miuat̃ ex substãtia. ¶ At
corrosiua diminuẽs carnẽ oꝫ vt sit vehemẽtis ab-
stersionis valde. Et illud q̃deꝫ q̃ꝺ est rectũ in cu
ratõe vulneꝝ qñ pforant̃ est vt non ap pximꝫ eis
aqua. ¶ Et si fuerit necessariũ ⁊ non suffert eger a
balneatõe oꝫ vt ponat̃ sup ea de empl̃is ⁊ de pãno
infuso cũ oleo ꝺm modos ligatõis ⁊ non pmittat̃ aq̃
ꝯuenire ad ipsum.

De pforatõe vulneris ⁊ alioꝝ qũ oportet vt dis-
cooperiatur. C. v.

Dixit Gal̃. oꝫ vt seces ex loco eius vehe-
mẽtioris eminẽtie ⁊ vt incliẽs ip̃m ⁊ nõ
sit tract⁹ pforatõis nisi ad ptẽ ex q̃ ẽ possi
bile currere pus ad inferiora. Et vt obs̃uent̃ in p
foratõe alesuirati ⁊ ruge ꝺꝫ modũ quẽ diximus in
ca° uulneꝝ ⁊ dubellet nisi in eis q̃ excepim⁹. ¶ In
eis v̇o q̃ sunt sicut inguĩa ⁊ subascelle oꝫ vt uadat
pforatõ cũ cute in nã deinde ponant̃ desup exicca-
tiua absq̃ꝫ mordicatõe de illis q̃ sunt posita ĩ tabul̃
medicinaꝝ singulariũ. ⁊ puluis olibani melior ẽ in
eis q̃ olibanũ qm̃ illud est vehemẽti⁹ stipticũ. Et
rectũ q̃dẽ est in curatõe vulneꝝ qũ pforant̃ ne ap
pximet eis aq̃. Et si fuerit necessariũ ⁊ eger nõ suf
fert a balneatõe tũc oꝫ vt vulnus occultet̃ sub em
pl̃is ꝯuenẽtibus tectis cũ pãnis infusis cũ oleis ꝺm
modũ coopture q̃ sepat inter aquã balnei ⁊ hũidi-
tatẽ eius ⁊ inter vulnera aut igeniet̃ in illo aliq̃ꝺ ĩ
genioꝝ possibiliũ in ipso.

De regĩe vulneꝝ habẽtiũ ap̃a ⁊ dolores. C. vi.

Necessariũ est in huiusmõi vulneribus al
leuiare ⁊ credere q̃ vulnus nõ ꝯsolidat̃
oĩo dũ ap̃a non sedat̃. Et illud q̃dẽ non cõ
plet̃ nisi cũ eo in quo est exiccatõ ⁊ infrigidatõ ĩ pn
cipio rei ⁊ mollificatõ in ꝺo ⁊ ut admĩstret̃ in eo cu
ra ap̃atũ oĩo. Et q̃ꝺ est ppuꝫ in hoc cũ cõitate sui
iuuamẽti in omĩ mẽbro a capite vsq̃ꝫ ad pedes est
vt sumat̃ granatũ dulce ⁊ decoquat̃ cũ uino põtico
⁊ empl̃et̃ cũ eo locus. Et oꝫ vt tu obs̃ues illud ad
q̃ꝺ cõuertit̃ dispõ ap̃atis sicut si tu admĩstraueris
vnguentũ nigrꝝ ⁊ videris vulneris luborẽ ve-
hementẽ fieri ⁊ vesicari declina ad infrigidãtia et
ad vnguentũ albũ ⁊ si videris ip̃m mollificari aut
indurari ⁊ tu iã admĩstrasti albũ admĩstra nigrum
⁊ alia.

Regimẽ vl̃e in vulnerib⁹ uisceꝝ ĩterius. C. vij.

Intentio ĩ eo q̃ꝺ existimamus q̃ est fissu
ra aut disruptõ interius est vt incarnet̃ ⁊
non dimittat̃ sanguis cõgelari ĩ interiori
bus ita ut phibeat̃ fluxus sanguis. Et medicie cõ
ferẽtes in vtrisq̃ꝫ intẽtõibus pmis sunt sicut vesti
mẽta qñ decoqũt̃ in aceto aut det̃ in potu ꝺc cẽtau
rea maiore põdus. ʒ. i. ⁊ terre sigillate in hoc iest
curatõ magna. ¶ Illud aũt q̃ꝺ in potu sumit̃ cau-
sa fluxus sanguis est sicut dauic vnũ ⁊. ʒ. de semĩe
hyusq̃ami albi cũ aq̃ mellis ⁊ reliq̃ medicie p̃dicte ĩ
phibitiõe sputi sanguis ⁊ fluxus sanguis. ¶ De
vulnere aũt ⁊ fissura apparẽtibus dixit sapiẽs q̃ in
dispositõe mirac vẽtris donec egrediant̃ q̃dã inte
stina oꝫ vt scias qũo applices intestina ⁊ intromit
tant̃. Q̃ꝺ si egrediat̃ aliq̃d de zirbo oꝫ vt scias an
sit necessariũ vt liget̃ cũ ligatura firma aut nõ ⁊ an
suat̃ vulnus aut nõ ⁊ q̃l̃r sit via in suẽdo ipsum.

Et Gal. quidē dixit anatomiā almirach. Et dixi-
mus nos ipm in anatomia. Et ꝓpter illud qđ iaʒ
dixim⁹ in anatomia locus ilioꝝ est mioris timoris
qñ disrūpit̄ ꝙ locus aluourati. Et aluourati qđē est
mediū corpis vtriusqȝ lateris mēsura q̄ttuor digi
toꝝ ab alborati .i. vmbilico. Inq̇t qm̄ fissura quȝ
accidit in loco alborati egrediunt̄ cū ea intestīa pl⁹
⁊ reditus eoꝝ in ea est difficil̄. Et illud iō qm̄ res
q̄ tenet ea non est nisi duo lacerti descendētes in lō
gitudie corpis q̇ ꝓtendunt̄ ex pectore vsqȝ ad os
pectinis ⁊ ꝓpter illud qñ disrūpit̄ vn⁹ hoꝝ duorū
lacertoꝝ oȝ vt egrediat̄ ps intestinoꝝ ⁊ augmētat̄
inde disruptio. Et illud ideo qm̄ lacerti q̇ sunt in
vtrisqȝ iliīs plus coarctāt ipm: veꝝ est ei ī medio
lacertus fortis ꝯtinēs ipm. Si aūt prepet̄ vt sit dis
ruptō magna egrediet̄ nūeratō intestinoꝝ q̄re erit
coꝝ intromissio vehemētior ⁊ difficilior. In vul
neribus aūt puis si non succurrat̄ cū intromissione
intestini inflat̄ ⁊ ingrossat̄. Et istud ꝓpter illud qđ
generat̄ in eo de vētositate q̄re non ingredit̄ ex il
la disruptōe. Et ꝓpter illud saluiora vulnera acci
dētia in mirac disrūpētia sunt illa q̄ sunt eq̄lis ma
gnitudīs. Inq̇t ⁊ indigēt ista vulnera reb⁹ q̄ttuor
quaꝝ prima est vt reducat̄ intestinū apparēs ad lo
cū q̇ est ei ꝓpus: ⁊ ſ̄a vt suat̄: ⁊ tertia vt ponat̄ su
per ea medicamē ꝯueniēs: ⁊ q̄rta vt sit sollicitudo
ne ꝓueniat alicui mēbꝝ nobiliū ꝓpter illud timor
Pone ergo ꝙ sit vulnus tāte q̄titatis vt non pos
simus ꝓpter puitatē eius itromittere ītestinū ꝓce
dens ab eo. Et tūc q̇deʒ est nobis necessariū vt re-
soluam⁹ illā vētositatē aut vt dilatemus ipāʒ dis-
ruptōeʒ ⁊ vt dissoluam⁹ ventositatē est melius si
possibile est in ea. ¶ Et cā q̇dē ī inflatiōe intestini
est frigus aeris ꝓpter illud ergo oȝ ut submergat̄
spōgia in aq̄ calida ⁊ exṗmas ipāʒ ⁊ vapores ipʒ.
Et vinū stipticū qñ calefit etiā est iuuatīū ī hoc lo
co ⁊ illud qm̄ calefacit plus ꝙ sit calefactō aque et
ꝯfortat intestinū. Qđ si hec cura non resoluit infla
tōeʒ intestinoꝝ tūc admīstret̄ āplificatō vulneris.
Et ꝯueniētius instrōꝝ ad hāc sectiōeʒ est instrumē
tū qđ cognoscit̄ ad ꝑforadas fistulas. ¶ Cultelli
aūt ꝑforadi acuti ex duabus ꝑtibus facti ad cap̄ ca-
ueant̄. Et rectior figuraꝝ ⁊ p̄patō infirmo est ut si
fuerit vulnus lesuȝ vadēs ad ꝑtē inferiorē sit figu
ra ⁊ prepatō ad supiorē. ¶ Et si fuerit vuln⁹ va
dēs ad supiorē figura ⁊ p̄patō vadūt ad inferioreʒ
Sit ergo intentō tua quā intēdis in vtrisqȝ reb⁹ si
mul vt non cadāt reliq̄ intestina sup intestinū cui⁹
inferius apparet. ¶ Et qū tu posueris hāc tuā intē
tōem scias ꝙ si fuerit vulnus in ꝑte dextra tunc
oportebit vt facias egꝝ decliare ad ꝑtē sinistraʒ.
Et si fuerit in ꝑte sinistra facias eū decliare ad dex
trā ⁊ sit intentō tua semp vt ponas ꝑteʒ in qua est
vuln⁹ altōreʒ ꝑte altera: hec est .n. res q̄ est cōis
oībus istis uulneribus. ¶ Cū ergo ſuant̄ intestīa
in locis suis q̄ sunt eis ꝓpa postꝙ reducta sunt ad
ventrē qū vulnera sunt magna tūc necassarius est
minister edoctus. Et illud ideo qm̄ oȝ ut teneat lo
cū illius vulneris totū manu sua deforis ⁊ colligat
ipm ⁊ aggreget ⁊ detegat de eo aliq̇d mīstro suēti
ipm ⁊ redeat ad illud qđ iā sutū est de eo etiam et
aggreget ipm ⁊ colligat paulati donec suat̄ vuln⁹
totū sutura decēti. ¶ Et ego narro tibi illud qđ

meli⁹ ē de assuitiōe vētris: dico ergo qm̄ ꝓpea ꝙ
res q̄ est necessaria est vt ꝯp̄hendat̄ illud qđ est in
ter mirac ⁊ siphac iā est necessariū tibi vt īcipias et
intromittas acū in cutē deforis ad interiorē ꝑtē: cū
ergo penetrauerit acus in cutē ⁊ in lacertū euntē ſʒ
rectitudinē in lōgitudie vētris totius dimitte mar
ginē siphac in hoc latere ⁊ non intromittas in ipsuȝ
acū ⁊ fac penetrare acū in marginē aliū deintus ad
exteriora deinde fac penetrare eā ab intus ad exte
riora in margine alio mirac ⁊ qū feceris eaʒ pene-
trare tunc fac penetrare eā ſ̄o in hoc eodem margi
ne mirac aut deforis ad interiora ⁊ dimitte margi-
nē siphac q̇ est ī hoc latere fac ergo penetrare acū
in latus aliud de intus ad exteriora ⁊ fac eā penetra
re cū tua penetratōe in siphac in margieʒ mirac q̇ ē
in ꝑte eius donec facias eā penetrare totū deinde ī
cipe iteꝝ ab hoc eodē latere ⁊ sue ipm cū margine
q̇ est siphac in latere alio ⁊ extrahe acū ex cute quā
penetrauit deinde reduc acū in illā cutē ⁊ sue mar-
ginē siphac q̇ est in latere alio cū hoc margie mirac
⁊ extrahe eā ex cute q̄ est in ꝑte eius ⁊ fac illđ vna
vice post aliā vsqȝ quo suas vulnus totū ſm illud
exemplū. ¶ In mēsura aūt q̄ sunt inter duo pūcta
caueat̄ supfluitas in latitudie ⁊ strictura qm̄ āplitu
do non tenet ſm ꝙ oȝ ⁊ strictura adunat. Et filuȝ
iteꝝ si fuerit cordosuȝ adiuuat ad disrūpendū ⁊ si
fuerit molle abscidit̄ ⁊ eligat̄ leue duꝝ ⁊ silr si ꝓ-
fūdaueris pūcturā in cute nā si fuerit lōginq̄ a pun
ctura veꝝ remāserit de vacuitate intra ipm et ex
eā nō incarnat̄ ⁊ serua eq̄litatē illic etiā. Inq̇t ⁊ po
ne intentōeʒ tuā in suēdo ventrē adherētia siphac
cū mirac: fortasse .n. adherebit ⁊ incarnabit̄ qm̄ ē
neruosuȝ. ¶ Et iā ꝯsueuerūt ipm q̇dā ſm hūc mo
dū. oȝ g° vt figam⁹ acū in margie mirac exterio
re ⁊ faciam⁹ eā penetrare ad interiora ⁊ dimittamus
marginē siphac totū deinde reducam⁹ acū ⁊ facia-
mus eā penetrare deinde penetret acus ex ꝯtrario
ꝑtis quā penetrauit deiñ faciam⁹ eā penetrare in
marginē aliū de margibus mirac ſm hoc ¶ Et iste
modus ꝯsuendi est melior cōsuitōi cōi q̄ cōp̄hēdit
q̄ttuor margies in pūctōe vna ⁊ illđ iō qm̄ cū hac
cōsuitōe iteꝝ quā iā dixim⁹ iā coopit̄ siphac retro
mirac ⁊ cōtinuat̄ cū eo cooptura decēte. Inq̇t deiñ
pono sup ipm de medicis incarnatīs ⁊ necessitas ad-
ligandū est vehemētior in his vulnerib⁹ ⁊ made
fac lanā inarabaze cū oleo calido paꝝ ⁊ inuolue sup
alibreni ⁊ alalibreni sicut vadūt ⁊ clisteriza ipʒ cū
aliquo mollificatīo etiā sicut sunt oľa ⁊ mucilagies
Et si vulnus iā ꝓuenerit ad intestina ⁊ sciuisti ipm
tūc regimē sit illud qđ dixim⁹. Nextū oȝ ut cliste
rizet̄ cū vino nigro stiptico tepido ⁊ ꝓpe si vuln⁹
iā ꝯsecutū fuerit aut apꝓpinq̄uerit minuta intestīa
qm̄ intestinū ieiunū non sanat̄ oīo ex vulnere qđ
in ipso accidit ꝓpter subtilitatē sui corpis ⁊ mľtitu
dinē eius qđ est in eo de venis ⁊ ꝓpinq̇tatē suam
ad nāʒ neruoꝝ ⁊ mľtitudinē effusiōis choľe ad ipʒ
⁊ vehemētiā caliditatis eius qm̄ est magis ꝓpiquȝ
epati ꝙ intestina alia. ¶ Inferiora ṽo vētris ꝓpea
ꝙ sunt de nā carnis sis de medicatōe ipoꝝ cōfidēs
Inquit Gal. in li° de ingenio sanitatis. Et sit intē
tō tua apud disruptiōeʒ mirac vētris cū siphac vt
suas eā cōsuitōe ꝯglutinate siphac cū mirac qm̄ est
neruosuȝ tarde incarnatōis cū alio ⁊ illud cū modo

ſuitõis quã dixímꝰ qm̃ ipſa aggregat ⁊ ꝯglutinat ī pũctura ſiphac. Inq̇t ⁊ inteſtĩa qũ egrediunt̃ tũc cõ fert vinũ nigꝝ forte ⁊ caleſiat ⁊ ſubmergat̃ in eo lana ⁊ ponat̃ deſup qm̃ ipſa diſpgit inflatõez eoꝝ ⁊ detumeſcere ea facit ſi aũt non fuerit pñs tũc admĩ ſtra q̃ſdaz aquas ſtipticitatis fortis calefactas ꝙ ſi non fuerint pñtes tũc vapora ea cũ aq̃ calida donec detũeſcat ſi aũt non ingrediunt̃ in illud amplificet̃ locus. ¶ Inq̇t Hip. qũ egredit̃ zirbũ vẽtris ĩ vul nere neceſſe eſt ut putrefiat qđ de eo egredit̃ q̃uiſ moret̃ tp̃e puo ⁊ eſt in hoc vehemẽtius q̃ inteſtĩa ⁊ epar qm̃ inteſtĩa ⁊ extreĩtates epatis ſi non rema nẽt exteriꝰ ſpatõ lõgo donec infrigident̃ valde ve hemẽter tũc qũ ingrediũt vẽtrẽ ⁊ incarnat̃ vulnus redeũt ad nãs ſuas: zirbũ v̇o licet moret̃ tẽp̃e puo tñ neceſſe eſt vt qđ ex eo qđ apparet ĩgredit̃ ven trẽ putrefiat. Et ꝓpter illud ꝓperat̃ medici ĩ inci dẽdo ip̃m ⁊ non intromittũt qđ de ip̃o apparet in ventrẽ ꝙ ſi ĩueniat̃ in zirbo diuerſuz ab hoc illud eſt valde paꝝ ⁊ fortaſſe non ĩuenit̃ ⁊ ſi egredit̃ ali q̇d de zirbo tũc neceſſe eſt tibi vt ſcias an oporteat incidi an non ⁊ an oporteat ſui vulnus an non ⁊ q̃ liter ſuat̃. Nã ſi uulnꝰ cadat in alnourati ⁊ eſt me diũ vẽtris tũc eſt pluris timoris qm̃ ſunt extremi tates lacertoꝝ coopte ſup ventrẽ ſi aũt fuerit ĩ ilĳs ⁊ ſunt a duobus lateribus medĳ vẽtris a dextra et ſiniſtra q̃ſi quattuor digitis tũc eſt ſaluior qm̃ nõ ẽ in eo aliq̇d de extremitatibꝰ lacertoꝝ neruoſoꝝ. Loci v̇o alborati ſutura iteꝝ eſt difficil' ⁊ illđ ideo qm̃ inteſtia eminẽt ⁊ egrediũt a diſruptiõe q̃ eſt in hoc loco ⁊ reditus eoꝝ in hoc loco eſt difficil' ⁊ illđ q̇a illud qđ plicat ea intentõe eoꝝ eſt duo lacerti ꝓ tenſi in lõgitudĩe vẽtris carnoſi q̇ deſcẽdũt ex pe ctore ad rachaba ⁊ eſt os pectinis. Et ꝓpter illđ qñ cadit vulnus in hoc loco incidũt hos lacertos ⁊ eſt eminẽtia inteſtini vehemẽtior qm̃ lacerti qui ſunt in ilio cõtinẽt ip̃m ⁊ non eſt ei in medio lacer tus fortis retinẽs ip̃m ¶ Si aũt p̃parat̃ cũ hoc vt ſit vulnꝰ magnũ tũc neceſſe eſt vt emicat ⁊ egre diat̃ ex eo neruus inteſtinorũ quar̃ fit intromiſſio eoꝝ difficilior.

De qualitate ligandi vulnera. C. viĳ.

Ulnera aũt ⁊ fiſſura apparẽtia qũ uis vt ĩ carnent̃ tũc fac illud qđ dixit ſapiẽs de il lis q̇ ſunt huiꝰ artis. Inq̇t qũ vis vt ĩcar net̃ huiuſmõi fiſſura tũc adhere ei ligaturã incipien tẽ ex duobus capitibꝰ non aliã de ligaturis. Qđ ſi fuerit magna erit tibi neceſſariũ vt adherere ei fa cias puluillos triãgulatos ⁊ ſi fuerit locus decliuis ĩ diget ſutura etiã. ¶ Et puluilli q̇dẽ triãgulati me liores ſunt in aggregãdo labia ulceꝝ q̃ q̃drati qm̃ coarctat̃ ſup fiſſurã tm̃ ⁊ ſitus puluilloꝝ triangula toꝝ eſt ſm hoc exemplũ linea recta ĩter duos pul uillos ſit fiſſura ⁊ duoꝝ pluilloꝝ triãgulatoꝝ vnꝰ ſit. b. ⁊ alter. g. decẽter ꝯpoſiti ſm figurã quã ui des. ¶ Qũ ergo ligat̃ locus iſte ⁊ cadit ligamẽ du oꝝ capitũ eſt ligamẽ tenẽs ſup locũ fiſſure vehem̃ tius q̃ ſi fuerit q̃drati ⁊ non lz vt ſit in applicatõe vlceꝝ ligamẽ non habẽs duo capita ⁊ iſti ſunt pul uilli triangulati ⁊ figura ſtrigẽdi. ¶ Et dicit̃ in liᵒ de ingenio ſanitatis q̇dã homo habuit vulnꝰ cꝰ ꝓ fundũ erat ꝓximũ ingũibus ⁊ ipſius orificiũ ꝓxiᵐ genu ⁊ ſanauimꝰ ip̃m ſine pforatiõe penitus ita ꝙ poſuimus ſub genu eius puluillos ⁊ p̃parauimꝰ ip ſuz tal'r ꝙ factũ eſt orificiũ eiꝰ directũ cũ facilitate ⁊ ſil'r fecimꝰ de vulnere qđ fuit in coxa ⁊ brachio ⁊ ſanata ſunt oĩa ¶ Inquit ille q̇ iã p̃uidit in expi entia ſcias ꝙ vulnera indigẽt vt fiat ſanies ſi poſſi bile eſt eis intus ad hoc vt penetrẽt cuz ea reliq̃ q̃ ſunt illic meliora ⁊ velocioris alteratõis ſiml' vul nera diſrupta elõgatoꝝ labioꝝ egẽt vt aggregent̃ cũ ligamẽto aggregãte labia eoꝝ niſi fuerit ſup ea ex illo dolor aut fuerit apoſtemoſa qm̃ dolẽt ꝓpt̃ illud q̃uis ſit cuz facilitate aut fuerit lacertus q̇ ſit diſruptꝰ in latitudĩe qm̃ tũc non aggregat̃ ĩmo po nat̃ in medio liciniũ timẽdo ne ĩcarnet̃ cutis et re maneat lacertus non ĩcarnatus. ¶ Inq̇t ⁊ ſil'r qñ findimꝰ cutẽ capitis ponimꝰ inter labia aliq̇d qđ ĩ pleat ea: fortaſſe. n. ꝯtrahit̃ cutiſ labioꝝ ad interio ra vulneris q̃re neceſſe eſt tũc vt coneris cũ liga mẽtis ut trahas eã ad exteriora. ¶ Et qũ cadit vul nus ĩ lõgitudĩe tũc ligamẽ ſufficit ⁊ aggregat ipſaz decẽter ⁊ qũ fuerit ĩ latitudĩe indiget vt ſuat̃ ⁊ ſz mẽſurã pfũditatis vulneris erit pfunditas ſuture dignior ex additõe anatomie. Inq̇t qñ fuerit nobil neceſſariũ vt addamꝰ in ãplitudĩe vulneris qũ eſt ſtrictũ ⁊ timuerimꝰ ꝙ ꝓpter pfunditatẽ eius ĩcar net̃ eius ſupius ⁊ nõ ĩcarnet̃ eius pfunduz aut fuit mẽbꝝ vulneratũ in hora vulneris ſm figuraz ꝙ qñq3 redit ad eq̃litatẽ ſuã nõ eſt poſſibile vt currat ex eo ſanies neq3 vt ĩgrediat̃ ip̃m medicia ⁊ vt re deat ad ſuã figurã qñ egredit̃ ⁊ ꝯmouz dolorẽ aliũ tũc neceſſe eſt vt findat̃ ſectõe ꝯueniẽti. ¶ Et ſcias ſm ſũmã ꝙ vulnera q̃ ſunt ĩ latitudĩe lacerti ſunt digniora vt labia eoꝝ ſint vehemẽtiꝰ elõgata qua ꝓpter ſunt faciẽtia maiorẽ neceſſitatẽ ad pſcrutãdũ ſubtiliter in aggregãdo labia. Et fortaſſe non erit excuſatõ a ſutura ⁊ admiſtratõe puluilloꝝ triãgu latoꝝ ⁊ ꝓp̃e ſi ceciderit in carne diminutõ nam ca dẽs in lõgitudine minus eget illo.

Medicine incarnãtes vulnera. C. ix.

Haꝝ medicinaꝝ virtutes iã narrauimus ⁊ ꝯtinuatõis eaꝝ locũ ⁊ nõ dubitamꝰ quin ſit neceſſariũ ut puluis eaꝝ ſit mĩoris uir tutis q̃ illud qđ eis fit cũ oleis ⁊ ceratis. ¶ Et ne ceſſitas q̇dẽ pducẽs ad olera ⁊ cerata eſt ꝓpterea ꝙ medicĩe ſicce ⁊ ꝓp̃e q̃ ſunt ſicut merdaſengi ⁊ reli que minerales non ſubmergũt vſq3 ad pfundũ et non penetrat̃ in poros qũ ergo ex eis fit ceratũ ad vltimũ puenire facit eas curſus olĩ ad locũ quẽ vo lumꝰ. ¶ Et iſte medicĩe ĩcarnatĩe ſunt ex minera libus ⁊ ſunt ex plãtis ⁊ aĩalibus ⁊ ex omĩ ſp̃e. Et ſunt ex mineralibus ſicut ceruſa ⁊ oleũ myrtinũ et cera. Et ex plãtis folia ſicut folia q̃rcus maſcl'e em plãta ⁊ folia ſalicis ⁊ folia caulis ⁊ folia arboꝝ ma loꝝ ⁊ cortex palme ⁊ folia arnogloſſe ⁊ ſp̃tũ ĩfuſuz in aceto aut aliq̃tulo vini ⁊ ꝓp̃e qñ miſcent̃ folia arboris pini maſcule ⁊ femĩe ligata cũ corticibꝰ ſu ĩs ⁊ folia cup̃ſſi ⁊ rami eius ⁊ folia pentaphilõ cum melle. Et ex gũmis glutinũ albotin ꝓp̃e ꝓpe mẽ bra magna. Et ex fructibꝰ ⁊ g̃nis nux recẽs ꝯtrita cũ aq̃ ⁊ ſale aut vino bullita cũ folĳs acetoſe aut fo lĳs ſicle aut lactuce ⁊ piroꝝ ſilueſtriũ cũ eo qđ eſt ĩ eis de ꝓhibitõe fluxuſ ⁊ nux cup̃ſſi ⁊ allea cõbuſta ⁊ pl'uis molẽdini ⁊ ordeũ aduſtũ ꝓp̃e ſemibꝰ cũ ce ra ⁊ oleo roſ. Et de illis q̃ ſil'ant̃ floribꝰ flos ſorbe

⁊ herba caude eq̄ne ⁊ ꝓ̄pe in vicitate ipletōis mē
bri aut carnis. Et ad vulnera q̄ sunt ꝓpinq̄ lacer-
toꝝ capitibus. Et ex aīalibus lac acetosuꝫ valde
ꝯglutiat vulnera mag̃. Et de ꝯpositis medicamē
ruffi ⁊ aureū ⁊ esculeus ⁊ medicamē de salicibus ⁊
pulegio ⁊ emplm̄ de lino.

Medicine ꝯsolidatiue ⁊ sigillatiue. C. x.

Hb Aꝝ medicinaꝝ nās iā sciuisti. Et scis iteꝝ
ꝙ oꝫ ne puluis eaꝝ sit in virtute ei⁹ qđ
ponit̄ in emplis. Et nūc oꝫ vt scias ꝙ nō
est necessariū vt medicie iste admistrent̄ qū iaꝫ eq̄
ta est supficies carnis dure cū cute vltia eq̄litate.
Ueꝝ caro hūida iā equat̄ ⁊ aditur sed est spissa ta-
liter ꝙ qū exiccat̄ descēdit imo nō oꝫ ut admistres
eas nisi cū hoc qđ est ita ꝙ qñ exiccat̄ equat̄. Et
hec res cognoscit̄ existiatiōe. ¶ Oportet ergo vt
admistret̄ medicia ꝯsolidatiā anteꝙ carnis nascētia
in vulnere in quo caro nascit̄ ad hūc finē puemat:
qm̄ ꝯsolidatiā etiā addit in q̄ntitate carnis usq; quo
cōsolidat etiā addit̄ cū ea virtus nālis. Ergo addit̄
ſm hāc vltiatōeꝫ imo oꝫ vt sit taliter ꝙ qñ exic-
cat ⁊ facit opatōeꝫ suā iā nā fecerit nasci cū q̄ntitate
ei necessaria cū vltiatōe cōsolidatiue vltie in cōsoli
dando q̄ ꝯpleat duas opatōes ꝯtinuādo inter carnē
⁊ cutē p̄dictas mēsura q̄ equet̄ supficies vlcerata.
Qđ si non aufferat̄ istud ꝓculdubio fiet vestigiuꝫ
vulneris supius in cute. Et oꝫ vt admistres sigil-
latm̄ in p̄mis qū ipm̄ admistras hūidū deinde ad-
mistra ipm̄ siccū tūc qū apꝓpinquat̄ sigillatō faciēs
ipm̄ transire sup ipꝫ cū extreitate radiȷ̄. ¶ Et me
dicie q̄deꝫ iste sunt sicut cortices arboris pini cū ce
rato de oleo roſ. aut myrtino ⁊ resina sicca ⁊ abro
tanū assatū ⁊ cortices eris ⁊ puluis olibani ⁊ merda
sengi ⁊ cētaurea mior ⁊ vene sunt bone ⁊ ossa con
busta iteꝝ ⁊ aristologia adusta est vehemētis ꝯso
lidatōis ⁊ alumē iteꝝ ⁊ galle imature ⁊ folia fici.
Et Hip: q̄dē inquit de pede albaueas sicut dixerūt
⁊ est siłe qđ intellexit p eū herbā q̄ noīat̄ pes cor
ni. Et stercus canis cōmedētis ossa ⁊ stercus lacerti
veꝝtū est acutius p̄mo q̄re oꝫ vt frāgas ipm̄ cuꝫ
stipticis ⁊ radix liliȷ̄ celestis ⁊ cortices oppopōacis
⁊ tutia. ¶ Et de faciētibus nasci carnē mirabilib⁹
in vulneribus calide ꝯplonis apostemosis sunt san
dali ⁊ nenufar ⁊ aloes ⁊ ꝓ̄pe in ptibus ani ⁊ testi-
culorum et medicina aristologie si fiat vnguentū
aut indiges eo qđ est fortius de illis q̄ sunt īter cō
solidātia sicut climia ⁊ ꝓ̄pe cōbusta ⁊ colcotar cō-
bustū ⁊ lithargyriū ⁊ cerusa. Et qñq; cadūt in medi
cinis eius dragantū ⁊ colcotar q̄uis sint de summa
corrodētiū diminuētiū carnē. ¶ Ueꝝ ipa fortasse
cōsolidat̄ in vehemēti hūiditate ⁊ ꝓ̄pe qñ adurūt̄
fiūt mioris cōsolidatōis ⁊ non minuit̄ de corrosio
ne eoꝝ ⁊ p̄cipue si abluant̄ fiūt ad cōsolidatōeꝫ de
cliuiora. Flos v̄o eris ⁊ medicie q̄ sunt vehemētio
ris corrosionis non sunt recte ad illud nisi cū regie
forti ⁊ in q̄busdā vulneribus ⁊ vlcerib⁹ vehemē
tis hūiditatis. Es v̄o adustū qñ abluit̄ est bonū in
cōsolidatōe. Et qū volūtas est vt fiat emplm̄ sunt
necessaria q̄ sunt fortiora de illis q̄ sunt inter cōsoli
datiā sicut climia ⁊ ꝓ̄pe adusta ⁊ colcotar adustū et
lithargyriū ⁊ cerusa. Qualitas v̄o faciēdi illud ē ut
dissoluat̄ cerusa ⁊ merdasengi cū aceto deinđ admi
stret̄ ⁊ climia terat̄. Et melius q̄dē est vt adurat̄

deinde misceat̄ illud cū colcotar ⁊ ibibat̄ oleo roſ.
cū aceto ⁊ vino stipuco ⁊ fortasse addunt̄ sup ipm̄
dragantū adustū ⁊ balaustie ⁊ galle qñ vuln⁹ ⁊ vl
cus sunt vehemētis humiditatis. ¶

¶ Emplastrū de lino ⁊ est mirabile. Sume pānū de
lino ablutū nitidū ⁊ tere donec fiat sicut alcohol đ
inde sume oleū fortis stipticitatis aut oleū myrtinū
⁊ pone in ipo paꝝ galbani ⁊ dissolue in oleo ⁊ pōe
in ipso pānū ꝯtritū ⁊ fac de eo emplm̄ qm̄ est mira
bile. Et vnguentū nigꝝ magnū facit nasci carneꝫ.
Qđ si volueris vt fortius faciat nasci tūc pone in
ipso de ture ⁊ oppoponaco ⁊ aristologia adusta eq̄
les ptes vt sit sicut pondus mediciaꝝ q̄ttuor.

Modus pulueris alius. ℞. ceruse ⁊ merdasengi
amboꝝ añ. pteꝫ. i. scorie plūbi ⁊ myrrhe ⁊ gallaꝝ
oīuꝫ añ. ptē. ʒ. ¶ Puluis alius ostracoꝝ ꝯbustoꝝ
ʒ. xiȷ̄. ḡnati pui qđ cadit ab arbore ⁊ exiccatū ē cal
cadis amboꝝ añ. ʒ. xvi. cornu ceruini ꝯbusti abro
tani climie resine radicū liliȷ̄ oīum añ. ʒ. iiiȷ̄. mi-
nuti turis corticū arboris pini āboꝝ añ. ʒ. vi. cor
ticū ḡnatoꝝ ceruse alumis oīuꝫ añ. ʒ. viiȷ̄. gallaꝝ
ʒ. i. ¶ Puluis rubeus. ℞. rubee ossiū cōbustoruꝫ
merdasengi oīuꝫ añ. ʒ. iȷ̄. turis aloes āboꝝ añ. ʒ.
iiȷ̄. sarcocolle menuthe āboꝝ añ. ʒ. i. fiat puluis.

Puluis alius. Rosaꝝ ceruse plūbi balaustie oīum
añ. ʒ. viiȷ̄. gallaꝝ ⁊ semis rosaꝝ ⁊ aluīs equaliter
aristoł. auī. iȷ̄. minuti turis auī. i.

Modus empli ad vulnera corpū senū. Combu-
rat̄ ordeū ⁊ fiat ex eo ceratū cū oleo roſ. aut oleo
myrtino cū cerusa plūbi.

De medicinis faciētibus nasci carnē in vulneribus ⁊ vlceribus. C. xi.

Iam sciuisti ꝓprietatē mediciaꝝ faciētiū na
sci carnē ⁊ quō oꝫ vt sint in cōplonib⁹ su
is. ¶ Et oꝫ vt admistrent̄ medicie faciē
tes nasci carnē cū iā mūdificat⁹ est locus a sordibus
⁊ siłibus ⁊ si non fuerit basis vulneꝝ nisi os: tunc
mūdifica illud os ⁊ exicca in vltio ⁊ non dimittas ī
eo obfuscatōeꝫ aut corruptōeꝫ neq; corticē ⁊ hūi-
ditatē q̄ non exiccet̄ ⁊ ꝓ̄pe in capite nā lenitas ossis
⁊ eius hūiditas est vna caꝝ ꝓhibētiū natiuitatē car
nis sup ipm̄ ⁊ qū exiccat̄ ⁊ exaspat̄ est illud sup qđ
fit mā ex q̄ generat̄ caro in eo magis faciēs nasci.
Et scias ꝙ est medicia faciēs nasci carnē ī corpe aut
mēbro ⁊ non est faciēs nasci in alio ⁊ illud iđo qm̄
fortasse exiccat in corpe ⁊ non exiccat in corpe ꝓp
ꝯplones duoꝝ corpū ⁊ ſm ꝙ sciuisti fortasse sup-
fluit in corpe ⁊ non supfluit in corpe neꝫ est abster
sio oīo qū hec medicia indigeat exiccatōe q̄dā ⁊ ex
tersiōe q̄dā mēsuratis ſm corpus non absolutis ⁊
res mēsurata est diuersa cū impssiōe sua in reb⁹ q̄
non sunt cōueniētis q̄ntitatis in passiōe. ¶ Et om̄e
exiccatiuū q̄dē cui⁹ siccitas est mior siccitate corpis
qđ cū eo curat̄ est iteꝝ abbreuiatū ab hoc ut faciat
nasci carnē eius imo oꝫ vt sit sicci⁹ eo. Et ꝓpter il
lud fit ꝙ olibanū non facit nasci carnē ī corpib⁹ do
nec ptrāseat̄ eq̄litatē ī siccitate. ¶ Et expimētū q̄
dē est illud qđ scit̄ ꝙ ē ex exiccatib⁹ ⁊ stātibus aut
ex nascētia carnis ſm ꝓcessionē vel cōtinuitatē aut
ex sordidatōe. Qđ si videris exiccatōeꝫ cū q̄ for-
tasse non nascit̄ caro tūc hūecta parūp medicaīa sic-
ca ⁊ dimitte illud qđ vadit ſm virtutē suā. ¶ Et
qñq; iteꝝ est q̄busdā corpibus ꝓportōnalitas cum

q̇busdā medicis absq; aspectu opatiōis eaꝝ ꝓpter
illud ergo oꝫ vt misceant̄ medicīe pl'es debiles et
fortes. ¶ At v̇o q̄re facta sunt empl'a ⁊ q̄ sit eorū
necessitas iā sciuisti. Et oꝫ vt non sis cōtentus me
dicīs sup exiccatōez ⁊ hūectatōem īmo obs'ua ābas
q̄litates agētes ſm q̄ ꝓmisim⁹ eaꝝ narratōez neq;
iteꝝ sup exiccatōez ⁊ hūectatōez īmo cū ꝯsuetudi
ne cōsideratōis inter dispōez vlceris ⁊ dispōez cō
pl'onis corpis. Qūq;.n. corpus est hūidū ⁊ vlcus
siccū ⁊ q̄nq; est corpus siccū ⁊ vlcus hūiduꝫ ⁊ q̄nq;
sunt ābo hūida ⁊ q̄nq; sunt ābo sicca. ¶ Et admi-
strent̄ in ꝓmis q̄ sunt debiliora sicut olibanū ⁊ fari
na fabaꝝ ⁊ farina ordei ⁊ sil'ia. Uō si corpus fue-
rit siccū ⁊ vlc⁹ hūidū valde tūc necessarie sunt me
dicīe vehemētis exiccatōis cū ꝯpatōe ad medicīas
faciētes nasci carnē sicut aristologia ⁊ radix oppopo
nacis ⁊ dragantū adustū. Et in residuo sunt neces-
sarie medicīe sicut ireos ⁊ farina lupinoꝝ. Et q̄nq;
accidit vt sint q̄dā medicīe in q̇bus sint aliq̇d ꝓpe
tatis q̄ egēt medicīe faciētes nasci carnē de exiccati
one ⁊ abstersiōe sed supfluit: fiūt ergo v̇bīḡ. ꝓpt̄
exiccatōem suā vehemētē retinētes sorditiē ⁊ ꝓ-
hibētes māꝫ ⁊ supfluit abstersio ⁊ corrosio. Sꝫ q̄n
ꝓmiscet̄ cū ea aliq̇d de illis q̄ sunt illi cōtraria frā-
git ex eo ⁊ tpat ipm ⁊ fit faciēs nasci sicut flos eris
Qū.n. cū ipso associant̄ oleū ⁊ cera ⁊ q̄ hūectāt mē
bꝝ ⁊ fixū faciūt tūc ipm ꝓpter exiccatōez ⁊ vehe-
mētiā abstersiōis fit ꝯsolidatiuū q̄re oꝫ vt sit flos
eris vna decē ptiū cerati q̄n admistrat̄ in corpibus
q̄ sunt siccōra ⁊ vna duodecī ptiū q̄n admistrat̄ in
corpibus q̄ sunt hūidiora. Et oꝫ vt obs'uet̄ in istis
q̄n expiunt̄ ꝓdicta. ¶ Senes egēt medicīs ī q̇bus
est caliditas maior ⁊ attractō fortōr. Et cadūt ī eis
q̄ sunt sicut pix ⁊ tus ⁊ farīa ordei ⁊ farina fabaꝝ ⁊
farīa herbi ⁊ radix liliȷ̄ ⁊ aristologia ⁊ climia ⁊ her
ba oppoponacis. ¶ Et q̄n ꝓhibet̄ medicīa a iuua
mēto declina ad aliā qū ergo fit difficil' curet̄ cū eo
q̄ꝺ est ꝓpꝛuꝫ vlceribus.

De Curatōe vulneꝝ alseiberegi idest que fiunt in
capite. C. xiȷ̄.

Regimē q̇deꝫ ossis in eis ⁊ q̇d accidat ex ac
cidētibus eoꝝ timidis iā dictū est in capl'o
ossiū ⁊ algebra. Ueꝝ īcarnatiuia vlcerū
eoꝝ ⁊ q̄ sunt extra ea sufficiūt q̄libet medicīe exic
catie leues pulueriꝫate sup ea ex medicīa. Et me
dicīa q̄ est facta ex aloe ⁊ myrrha ⁊ olibano ⁊ san-
guie dracōis ⁊ sil'r medicīe leues ꝓdicte in uulneri
bus. Uō si fuerit illic cursus sanguīs tūc curet̄ cuꝫ
eo q̄ꝺ dixiꝫ⁹ in ca° fluxus sanguīs. Et oꝫ vt cibet̄
habēs eā cerebellis gallinaꝝ assatis q̄ptū possibile ē.
ipā.n. ſm q̄ testificant̄ q̇dā ꝯfortat cerebrū ⁊ reti
nēt sanguis fluxū licet sit in eis sentētia alia. Et sil'r
aqua ḡnati muzi ⁊ empl'at̄ cū virga pastoris. Et ꝺ
medicīs hoīs ad vulnus ⁊ sanguinē est vt sumat̄
fermētū puꝝ siccū ⁊ terat̄ ⁊ pulueriꝫet̄ desup ⁊ nō
humectet̄. Uō aūt ꝓhibet egritudinē est empl'atio
cū farina ordei ⁊ similia ꝯfectis cū isopo hūida ⁊ si
mil'r cū sauich ordei ⁊ cū calamēto ⁊ cōfert attritōi
eius ⁊ reliqū regimē sumat̄ ex capl'o ossiuꝫ.

Tractatus sc̄ꝺus de excoriatōe ⁊ attritōe ⁊ cōtusi-
one ⁊ torsione ⁊ casu ⁊ offensione ⁊ disruptione et
fluxu sanguīs ⁊ similibus illis.

Sermo vniuersalis. C. i.

Iam sciuisti in li° ꝓmo q̄ sit intentō
ꝯtusionis ⁊ attritōis. Contorsio au
tē est vt sit mēbꝝ sepatū a iūctura
sua sepatōe non ꝯpleta neq; apparē
te maīfesta q̄re est dislocatō. ¶ Et
eguamen q̇dē est infra torsionē ⁊ est q̄si aliq̄ptuluꝫ
tensionis ꝯmouēs ligamētū in iūctura ⁊ q̄ꝺ ꝯtinet̄
de eo in carne. Et si cū eo fuerit aliq̄ptulū sepatōis
erit torsio. ¶ Et de hoīb⁹ sunt q̇ noīant intentōeꝫ
quā noīauim⁹ torsionē noīe cōi. Et de hoībus sūt
q̇ noīant torsionē sepatōem vnius duoꝝ lateꝝ la-
certi sicut vnius duoꝝ lateꝝ lacerti uole manus et
rascete cū adherētia lateris alteri⁹ q̄uis sepatō sit
apparēs. Illud aūt q̄ꝺ volumus ꝓmittere ⁊ loq̇ de
eo in ꝓmis est ꝯtusio q̄ accidit lacertis ī medio eo
rū ⁊ attritō in extremitatibus ipoꝝ.

De ꝯtusione ⁊ atritōe. C. ij.

Quando accīt lacerto vt cōtūdat̄ accidit ex
hoc inter ptes eius nūerus sol'onis ꝯtinu
itatis. Et m'ltotiēs effūdit̄ ad ipm sanguis
pl'im⁹ ex quo apostemat̄. Et pautōres sunt ei⁹ dis
pōnes in q̇bus nō aggreget̄ ad ipius sanguis ⁊ pu-
trefiat q̄m pl'm spat̄ eius resol'o ꝑ poros. Et ꝓpe
ꝑ poros q̇ sunt ꝯstricti cōstrictōe impellēte ab illo
q̄ꝺ fecit cōtussionē exteri⁹ ⁊ a cōstrictōe accidente
ex ꝯpate interius. ¶ Et ꝓpter illud si nō succur-
rat̄ rei in ea ꝓducit ad corruptōeꝫ mēbri. Et for-
tasse excoriatō seq̇t casū ⁊ offensionē: q̄re oꝫ vt ꝓ-
paret̄ ad curatōeꝫ eius vt non caceret̄. Et oꝫ vt ad
mistratō fiat in attritōe cū reditōe cōtinuitatis vil
loꝝ incisoꝝ īmo ad sedandum dolorem.

De Cura. C. iij.

Non repit̄ in pl'ibus haꝝ dispōnū in hac ac
cidētia excusatō a phl'omia īmo opifices
artis ꝓperāt ad illud q̄uis sit corpus mū
dū. ¶ Et q̄n fit phl'omia ⁊ festināt ad empl'a ꝓhi
bētia oppilātia non accidit ex eis illud q̄ꝺ est neces
sariū ad curatōeꝫ q̄ multū ꝯuēit. Et est eoꝝ ꝓhibi
tio cū infrigidatiōe ⁊ stipticitate aut cū vno eoꝝ.
Quꝫ aūt tardat̄ illud ⁊ ꝓperat sanguis ad dispōem
sol'onis ⁊ times nocumēta ꝓdicta necessariū est ī cu
ratiōe eius extrahere sanguinē illū vt non redeat
apud cōtinuatōeꝫ ad dispōeꝫ eius. Uō si fuerit ta
liter q̄ sit possibile vt resoluat̄ ꝓpter raritatē po-
roꝝ cū embrocis aquaꝝ calidaꝝ ⁊ sil'uꝫ eis fiat. Et
fortasse admīstrat̄ sup verberatos de illis q̄ dixi⁹
Et iteꝝ cū medicīs carminātibus sanguinē mortuū
⁊ oleis resoluētibus laxitudinē ⁊ vt dent̄ ī potu ꝺ
intus res adiuuātes ad resol'onē fiat illud ⁊ sis cō-
tentus illo. Et ista mūdificātia adiuuantia ad illud
sunt sicut bdelliū iudaicū ⁊ cost⁹ ⁊ cētaurea maior
cū sirupo acetoso ⁊ vt adiuuet sirup⁹ acetosus ite
rū ad illud cū incisiōe. ¶ Medicīe v̇o carminātes
sanguinē mortuū sunt sicut farina ordei ⁊ isop⁹ hu
mida ⁊ sil'ia cōfecta cū aq̄. Et forte est sicut cala-
mentū mōtanū cū sauich. et ꝓpe q̄n cadit in capite
⁊ ad vltimū illud cui est mollificatō cuꝫ caliditate
subtili resoluēte resolutōe subtili ⁊ ex eis q̄ exiccāt
exiccatōe subtili. Nā ea q̄ sunt vehemētis resol'o
nis ⁊ exiccatōis qū admistrant̄ in imꝑssione eius re
soluūt subtile ⁊ inspissant spissuꝫ cū exiccatōe sua ⁊
oppilat poros iteꝝ cū exiccatōe sua. Et hec fortasse
mēsura excusat sollicitudinē ī eo cuius continuitas

soluit̄ ꝓpe cutē ⁊ in eo qđ apparz non ꝑfūda. Qđ
si non fuerit ita ⁊ fuerit soĺones mlte ⁊ ꝓfūnde et
lōginque ab eo qđ apparet non erit excusatō a scal
pellatōe ⁊ resoluat̄ qđ resoluit̄ in spatibus ⁊ vlce
ribus malis. Et eius qdē dispō non est dispō ver-
berati: in v̇berato. n. trahit̄ mā ad cutē ⁊ cutis est
in via vlceratōis. Et in hoc si soluit̄ ꝯtinuitas ꝓ-
funde submerse tūc illud nō ſpat̄ quapꝑ necessariū
est admīstrare attrahētia cū fortitudīe ⁊ ventosas
et scalpellatōez ⁊ fortasse erit res maxīa ⁊ fiet ad a
postematōez magnā exteri⁹ ⁊ aggregabit. Et tūc
oportebit vt festinet̄ ad aꝑiendū ⁊ resoluēdū illđ
qđ aggregat in eo saniē ut sedet̄ dolor cū eo qđ fa
cit pus ⁊ resoluat̄ mā cū aptōe illud. n. est f̄m dis-
pōem aꝑientē ⁊ vt aꝑiat̄ veloci⁹ cū adiutorio cu-
ratōis est saluius. Et fortasse resoluūt eā medicīe
aperiētes absq; saniositate ꝓpe qn̄ adiuuāt eas cali
ditas innata ⁊ pori. ¶ Amplius obserua medicīas
p̄dictas in ca° casus ⁊ offensionis. Ligatura autē q̄
admīstrat̄ sup ꝯtusionē iā dictū est in mō suo qꝫ qn̄
accidit attritō aut cōtusio tūc liga ipāz ⁊ sit instru-
mentū tuū sup locū ipm̄ strictū valde ⁊ vadat cuz
ligatura ad sup̄iora ꝓcessione pl̄ma. s. ad ꝑtes epa
tis ⁊ ad inferiora paꝝ ⁊ non addas astellas nez pul
uillos: lini ergo desup astellas pl̄mas qm̄ est neces
sariū resoluere illū sanguinē mortuū ⁊ est necessa
riū ml̄tū intēdere vt vadat ligatura ad sup̄iora ne
effundat̄ ad ipāz aliq̇d ⁊ eius ꝓcessio desup sit mol
lior. Et sit pann⁹ durus subtil' vt sufferat stricturā
⁊ festinet ꝯtinuitas embrocaꝝ cū ea ⁊ ꝑparet̄ mē-
brū ad sup̄iora sicut fit in fluxu sanguis. Et hec cu
ra. s. ligatura oꝫ vt sit anteq̄ aꝑet̄ mēbꝝ qm̄ mē
brū qn̄ aꝑat̄ non suffert nisi ligaturā equalē neduz
a vehemētia ꝯp̄ssiōis ⁊ ꝓpter illud medicet̄ tūc cū
empl'is ⁊ ꝯtinuitate effusionis aque calide desup.
Gladulaꝝ aūt curatō q̄ sequnt̄ ꝯtusionē est cū plū-
bo desup posito ne addant̄ ⁊ magnificent̄ ⁊ fortas-
se euacuant̄ ⁊ fit in eis ꝯtusio.

De casu ⁊ offensione ad lapidem aut parietez aut
aliud. C. iiij.

Casus ⁊ offensio ledūt ⁊ impediūt cū ꝯtusi
one ⁊ attritōe ⁊ est in eis timor ꝓpter so
lutōez cōtinuitatis accidētē in visceribus
s. in pāniculis suis ⁊ neruis eoꝝ ⁊ uenis magnis q̄
sunt in eis. Et est in eis tīor iteꝝ ꝓpter vehemēti
am doloris ⁊ q̄to plus corpus est maius est timor
vehemētior ¶ Et ꝓpter illud fit qꝫ non accidit in
fantibus in casibus eoꝝ de lesione qđ accidit pube
ribus. Et glādule iteꝝ ml̄tiplicant̄ in casibus ⁊ offē
sionibus ⁊ verberatōibus. Et est necessariū ut suc
currat̄ cū eo qđ narrauim⁹ loco suo. ¶ Et accidūt
qn̄q; ex casu ⁊ offensione nocumēta magna ex icis i
one lateris in corde aut stomacho et morit̄ statī et
accidit qn̄q; vt retineat̄ vrina ⁊ egestio ⁊ egrediū
tur īuolūtarie. Et qn̄q; accidūt vomitus sanguis
⁊ fluxus sanguis nariū vehemēs ꝓpter incisionez
vene in capite aut epate aut splene ⁊ aꝑtio vētris
⁊ strictura anhelitus ⁊ abscisio vocis ⁊ locutōis Et
iste cui aduenit offensio aut casus aut aliud ⁊ absci
dit̄ sermo eius ⁊ inclinat̄ caput eius ⁊ arescit anhe
litus eius ⁊ sudat frons ipsius morit̄ statī. Et qn̄ ac
cidit ei aut punctō aut verberatō ꝑcussiōe clamosa
vomitus sanguis in hora ⁊ leitas nature morit̄.

Et facilius est ei vt euomat ipm̄ ꝑmistū cū cibo ꝓ
prie. Et si illud qđ apparet iā aꝑatū fuerit deinde
occultat̄ aꝑa ⁊ q̇escit aꝑa deinde euomit post ipsuz
saniē morit̄ statī. Et ille q̇ cadit sup planitiē deinde
currit ex eo sanguis pl'm⁹ tūc necessariū est vt apo
stemet̄ ⁊ moriat̄. Et ille q̇ cadit sup caput suū ml̄to
tiēs non loquit̄ ⁊ qū remanet vsq; ad tertiū nō mi
nuit̄ neq; addit̄ tūc laudat̄ in tertō ⁊ expectat̄ vsq;
ad septimū ⁊ non mouet̄ ante illud cū aliquo. Et
qū locus casus illius q̇ cadit non rubet tūc locus est
neruosus.

De Cura. C. v.

Si non fuerit fractura ⁊ dislocatō ⁊ fluxus
sanguis oꝫ vt succurratur mēbro offenso
aut leso ꝑ casuz q̄re ponat̄ sup ipm̄ quod
strīgat ipm̄. Et cū hoc est necesse curāti hoc capl'm
vt refirmet donec videat̄ ei qꝫ interius non ē cā
ꝓperās ad ꝑditōez ⁊ si est necessariū vt festinꝫ pl⁹
⁊ fecerit necessariū dispō illud oꝫ tūc vt ꝓperet et
phl'omet ⁊ mīstret clistere leue subtile deīn si pos
sibile est ei vt strīgat locū ⁊ oppilet fissurā si acci-
dit cū eis q̄ dixim⁹ ꝓperet ad illud. ¶ Et medicīe
q̄ sunt necessarie sunt oppilātes ꝯglutināes etiā et
resoluētes mām cū facilitate ⁊ mollificātes sicut in
cōtusione ⁊ in carnatie ānexe de foris ⁊ intus. Et
melior cibus eius est mes ⁊ cicer. ¶ De medicis
aūt quas oꝫ sumere illū q̇ patit̄ cōtusionē aut offen
sionē aut casuz melior ⁊ antecedēs est mumia pura
cū oleo noīato sambacio ⁊ vino ⁊ qn̄q; fiat cōsecu
tō cū aliq° clisterioꝝ. Et det̄ i potu reu sceni cū au
reo vno rubee tinctoꝝ in vino ⁊ boluār. ⁊ post ip
suz allemu ⁊ armenū ⁊ sūach ⁊ sarcocolla ꝯfert ual
de cū incarnatōe sua. Et alumē annexū est iuuatīn
cōstrictīn ⁊ ē đ eis quoꝝ iuuamētū fit vehemēs et
arsenico est virtus mirabil' in oībus q̄ sunt necessa
ria de incarnatōe ⁊ resol'one sanguis ⁊ ꝓhibitōne
nocumēti qū in potu sumit̄. Et succus cētauree ma
ioris ⁊ aristologia ⁊ bdelliū ⁊ costus ebibita cū si-
rupo acetoso iuuātia sunt oīa. ¶ Et de illis q̄ i po
tu dant̄ ad leniendū ⁊ soluendū sunt casiafi. ⁊ oleū
amigdal'. ¶ Trociscus bonus. ℞. reu sceni. viij.
lacce rubee an̄. iiij. terre sigillate. iij. fiāt trocisci
sumat̄ in potu cū aq̄ ciceris. Et de medicis q̄ desu
per ponunt̄ sunt altea ⁊ myrrha ⁊ mastix ⁊ almu-
gath qn̄ cū eo fit empl'm aut bibit̄. Nā ei est ꝓpe-
tas bona in fractura ⁊ dislocatōe ⁊ intorsiōe ⁊ ꝯtor
sione ⁊ verberatōe ⁊ casu ⁊ offensiōe. ipꝫ. n. sa-
nat ⁊ incarnat velociter ⁊ sedat dolorē ⁊ si fuerit
habēs vehementē fracturā indurat eā ⁊ fortē facit
Et de medicis oppilātib⁹ est acatia. est. n. mirabil'
in algebra. Iteꝝ sicut aloes ⁊ bolusar. ⁊ allemu ⁊
sumach ⁊ almes ⁊ gypsuz ⁊ calx ambo extīcta ⁊ rizi
ꝯtritū ⁊ de glutinātibus est sarcocolla. Et de uapo
ratōibus bonis sunt folia cupssi decocta cū samsuco
⁊ siml'r folia albethil. ¶ Et siml'r si ponatur in eis
lac acetosum.

Offensio super ventrē ⁊ viscera. C. vi.

Iam dixim⁹ de hoc in li° iii° in quo est ex
cusatō ⁊ oꝫ vt iteret̄ sup eā opatō ⁊ sit ci
bus om̄e lenitīn ⁊ infrigidatīn sicut vo
lubil' ⁊ chrysolocāna ⁊ malue. Et de faciētibus glu
tinatōez iteꝝ sicut arnoglossa. Et det̄ in potu iteꝝ
in ꝑncipio de succis infrigidātibus cū permistione

lenificatiōis sicut est exp̄ssio solatri aut arnoglosse
aut endiuie cū casiasi. Et de illis q̄ expta sunt itez
ī hoc caplo est vt terat psiliū ⁊ sumat de eo ps una
⁊ lacce ⁊ karabe abo⁊ an̄. medietas q̄rte ptis vni
us ⁊ croci. vijª. ptis ⁊ potō eius sit. ʒ. ij. cū aq̄ cali
da. Et det in potu trociscus huiusmōi. ℞. karabe
x. rosa⁊. v. acatie ablute. ℥. i. spice inde. vi. et
meliloti. x. ⁊ masticis. iiij. ⁊ corticū turis. iiij. et
boliar. vij. ⁊ croci. vi. ⁊ nucis cup̄ssi. viij. fiant
trocisci cū aq̄ arnoglosse ⁊ hoc q̄dē ꝯueīt ꝑpe qn̄ e
gritudo ptrāsierit ꝑncipiū. Et ponat empl̄m ex h⁹
mōi genere sumant mala alicenia decoq̄nt cū deco
cto odorifero donec sint discocta ⁊ fiat optia eorū
ꝯtritō ⁊ sumant de eis. ʒ. c. ⁊ laudani. xx. ⁊ rof.
xxi. ⁊ spice et masticis ⁊ eupatorij abluti omnium
an̄. xiiij. ⁊ ꝯficiant cū aqua cup̄ssi exp̄ssa cū oleo de
lilio ⁊ emplr̄etur cū eis.

Dispositio verberati cū flagellis ⁊ eo⁊ silibus et
cura eius. C. vij.

OPortet vt sit cibus verberati cū flagellis
ex cicere excorticato cōtrito ⁊ ex faseolis
rubeis excorticatis ⁊ in potu sumat loco
aque aqua ciceris infusi. Et dent in potu itez me-
dicie eius q̄ offendit se ⁊ eius q̄ cecidit ⁊ ꝑpe bolū
ar. Et itez reu ⁊ zinziber ꝯiūgant ⁊ de ꝯiūctōe am
bo⁊ det in potu. ʒ. i. ſ. cū aqua calida. ¶ De eis
vero q̄ supponūt melior res ei est vt sumat pellis
ouis excoriata stati ⁊ dū est calida ⁊ hūida inuiscet
sup locū ⁊ dimittat sup eū ⁊ non remoueat fortas-
se. n. sanat ip̄m in die scđo ⁊ qn̄qȝ resoluit ap̄a et
ꝑhibet putrefactōez ⁊ ꝑpe qn̄ pulueriżat sub exco
riata aliq̄ntulū salis vehemēter ꝯtriti. Et de illis q̄
desup pulueriżant sunt nasturtiū tritū ⁊ semē apij
et his silia. ⁊ itez sumat merdasengi ⁊ ceruse ptes
equales ⁊ fiat ex eis ceratū cū oleo rof. ⁊ cera ⁊ ite
rū epithima ex dragagāto ⁊ croco eq̄li mēsura. Et
si remāserit vestigiū lini ip̄m cū arsenico ⁊ lapide
pipis. ⁊ nos iā diximꝰ hic mortē sanguis ⁊ nos iā
dicemus illud in liº decoratōis.

De torsione. C. viij.

MElior curatō torsionis iūctura⁊ officialiū
sunt nuclei dactilo⁊ desup positi et dimit
tant qm̄ ip̄i sanāt eaz. ¶ Quz aūt accidit
torsio nos iā diximꝰ in caplo fracture ossiuz medi
cinas que om̄es rectificant torsionē quare omnes
sumant inde.

De excoriatōe ⁊ ē ī ea excoriatō calciamēti. C. ix

EXcoriatō est ruptō q̄ accidit in sup̄ficie cu
tis p tactū laboriosuz. Et qn̄qȝ est cū ap̄a
te ⁊ qn̄qȝ est sine ap̄ate ⁊ qn̄qȝ est cutis to
ta excoriata aut incisa aut pendēs. Et est necessariū
īuiscare ip̄am q̄re curet cū inuiscatōe q̄ dicta est in
caplo vulne⁊. Et oz q̄tuz possibile est ne incidat
cutis īmo dilatō sup eā fiat ⁊ si ml̄totiēs fiat qm̄ in
uiscat in fine rei. Et si non adheret īuiscet cū em-
plastris factis ad hāc rem. ¶ In detecta v̇o est me
lius vt admīstret desup medicamē absqȝ ligatura
nisi si non fuerit possibile. Nā eius exiccatō cū me
dicis cū adiutorio aeris est melior. In excoriatiōe
aūt leui de medicis bonis excoriatōi singulari ⁊ p
prie excoriatōi calciamēti est vt sumat pulmo ⁊ p
prie pulmo arietis ⁊ īuiscet desup ⁊ sanat ip̄am.
Et si non fuerit ap̄a tūc ꝯfert ei pan̄us adustus aut
oleū rof. ⁊ arsenicū rubeū ⁊ cucurbita adusta est
valde mirabil' cū q̄ est fiducia ⁊ ꝑpe in excoriatōe
calciamēti. Et ex medicis sigillatis īcarnatis cōsoli
datis est om̄e illud in quo est stipticitas leuis sicut
acatia ⁊ galle ⁊ ꝑpe aduste ⁊ qū fit illud in excori
atōibus leuibus ⁊ raris sufficit. Et fortasse sufficit
itez vnguentū albū. Et de illis q̄ sunt fortōra est
vt sumant cerusa ⁊ āmoniacū ⁊ oleū rof. ⁊ myrti
aut oleū de kerua ⁊ oleū de lilio dissoluat āmonia
cum cū aqua ⁊ vino ⁊ fiat ex eis empl̄m ⁊ fortasse
sufficient myrrha ⁊ merdasengi sola cū vino. Et
sumach est exiccās excoriatōez leuē ⁊ ꝑhibēs ap̄a.
Et ex embrocis ꝑpe qn̄ accidūt fissure ex excoria
tōe sūt lētes ⁊ decoctō horbi ⁊ lētes ⁊ aq̄ maris te
pida ⁊ emplātō cū fece sicca. Si aūt destruit cutis
tota tūc necessariū est vt ꝑhibeat ap̄a ex eis in q̄bꝰ
est exiccatō ⁊ sigillatō fortis et fit res in ea magis
difficilis.

De punctura ⁊ disruptōe ⁊ extractōe eiꝰ q̄ꝺ reti-
net ex spinis ⁊ sagittis ⁊ ossibus. C. x.

PUnctura ⁊ disruptō vicie sunt ex hoc ꝙ
vnaqueqȝ ea⁊ est penetratō corpis acuti
duri in corpe. Et itez diuersificant in q̄
titate corpis penetrātis ⁊ silat ut pūctura sit cū pui
tate penetratōis signs puitatē penetratiōis q̄si ipsa
non ptrāseat cutē. ¶ Et huiꝰmōi q̄dē est leuis no
cumēti si non cōmoueat ⁊ qn̄ dimittit rectificat p
se q̄uis inueiat malitiā carnis nisi in vehemēti ma
litia carnis. fortasse. n. ap̄at locus eius ⁊ accidit ei
pulsatō ⁊ ꝑpe qn̄ est iª disruptō ⁊ punctura vehe
mētior ⁊ facta est punctō pueniēs ad carnē. Et pl̄m
q̄dē medicatōis huiusmōi est vt sedet ap̄a eius et
dolor ipsius ⁊ non indiget regīe vulneris disrup-
tō v̇o indiget regimīe vulneris ⁊ regimīe doloris
ap̄atis. Et iā q̄dez dictū est in regimīe vulne⁊ ⁊ in
regimīe ap̄atuz illud in quo est sufficiētia. Et illud
q̄ꝺ necesse est nos rememorari in hoc loco de esse
pūcture est regimē in extrahēdo illud q̄ꝺ retinet ī
corpe de re pūgente ⁊ disrūpēte siue sit spina siue
sagitta ⁊ q̄ sunt silia illis. ¶ Et hec extractō qn̄qȝ
fit cū instrumētis ꝯtinētibus rē quā trahūt ⁊ qn̄z fit
cū exp̄ssione ⁊ q̄ ei silant ⁊ qn̄qȝ fit cū ꝑpetatibus
medicina⁊ trahentiū q̄ extrahūt illud a quo defici
unt forpices ⁊ reliq̄ instrumēta. ¶ Canon aūt in eo
q̄ꝺ extrahit cū instrumētis retinētibꝰ est sicut ex-
tractō sagitta⁊ cū forpicibꝰ hn̄tibus capita vt lime
vt vehemēs fiat ea⁊ retentō. Canon ergo in ea ē
vt caueat ꝯfractō eius q̄ꝺ eis ꝯprehēdit vt sit via
ea⁊ ad illud q̄ꝺ auferendū est ampliata non ꝑhi-
bēs bonitatē possibilitatis tenēdi illud ⁊ vt inq̄rat
facilior via extrahēdi ipsuz ⁊ si fuerit penetrās ex
duobꝰ lateribus tūc dilatet latus q̄ꝺ est magis cō
ueniēs ad hoc vt egrediat p ipsuz. ¶ Ingeniū v̇o
ad hoc ut non frāgat est vt nō moueat motōe sub
ita īmo ꝯp̄hēdat sup ip̄m ⁊ ꝯmoneat cōcussiōe qua
sciat q̄ntitas fixionis eius ⁊ tūc capiat ip̄m aut suspē
dat in eo deinde trahat tractōe q̄ est ſm rectitudi-
nē. Et ml̄totiēs est necessariū vt dimittat aliquot
diebus vt suspēdat in eo deinde extrahat. Et iam
dixerūt q̄dā sapiētes huiꝰ artis ſmonē quē attuliꝰ
ſm suū modū ꝙ iste q̄ aufert sagittas oz ut sciat an̄
illud sp̄es sagitta⁊. Nā q̄daz ea⁊ sunt ex ligno et
quedā ex arūdie ⁊ ea⁊ zugi sunt ex ferro ⁊ ex ere

⁊ ex plūbo ⁊ alcalai ⁊ ex cornibus ⁊ ex ossib⁹ ⁊ ex lapidibus: ⁊ quedã eaꝝ sunt rotūde ⁊ q̄daꝫ habēt tres āgulos ⁊ q̄tuor āgulos. Et de eis sunt q̄ hn̄t linguā vnā aut linguas duas aut tres. Et de eis sūt que habēt zugi ⁊ illaꝝ q̄ habēt zugi fortasse est zugi eaꝝ inclinatū retro ut qn̄ tendit̄ ad exteriora sus pēdat̄ cuꝫ carne ⁊ in q̇busdā eaꝝ est zugi ad anteriora vt ĩpellat. Et q̄dā eaꝝ sunt q̄ꝝ zugi mouet̄ cū re sili turno. Qūqꝫ extendit̄ ad exteriora dilatat̄ ⁊ ꝓhibent̄ sagitte ab egressione ⁊ q̄dā sunt q̄ hn̄t zugi magnū aut est ei extreītas q̄ntitate digiti vni⁹ ⁊ noīat̄ caudata ⁊ q̄dā sunt plane. ⁊ quedā sunt sup quas addunt̄ ferra minuta. Qū ergo extrahit̄ sagitta remanēt ferra illa in ꝓfundo sagittaꝝ ⁊ quorūdā zugi est fissura in astula ⁊ quorūdā zugi habꝫ cānulā in q̄ ingredit̄ astula ⁊ q̄dā stringunt̄ ex ꝯpōne sua ⁊ quedā non stringunt̄ ex ip̄o vt qn̄ trahūtur ad exteriora sepet̄ astula a zugi ⁊ remaneat zugi ĩ corpe. Et quedā sunt venenose ⁊ q̄dā sunt non venenose. Et sagitte q̇deꝫ extrahunt̄ ſm duos mōs: vnus quoꝝ est extractō ⁊ alter est impulsio. Et illud est q̄ñ qū sagitte figunt̄ in eo qđ appet de corpore tūc extractō eaꝝ fit cū attractiōe ⁊ admīstrat̄ iteꝝ cū attractōe qn̄ figit̄ sagitta in ꝓfundo corpis Et nos q̇dē timem⁹ ex locis q̄ sunt oppoīta sagittis qđ si extrahant̄ accidet ex eis flux⁹ sanguīs q̇ interficiet aut nocumētū vehemēs faciet. Et egredit̄ sagitta cū ĩpulsiōe qn̄ figit̄ ĩ carne ⁊ in corpib⁹ ⁊ ĩ eis q̄ opponūt ei nō est aliq̇d qđ ꝓhibeat a scissiōe neꝫ neruus neqꝫ os neqꝫ aliq̇d aliud simile eis reb⁹. Qđ si illud qđ extrahendū est fuerit os tūc nos admīstrabim⁹ attractōeꝫ. Qđ si fuerit sagitta apparēs tūc trahimus ip̄am ⁊ si est occulta tūc oꝫ sicut dixit Hip. si possibile est vulnerato vt ponat se ip̄m ſꝫ figurā ſꝫ quā fuit qn̄ fuit vulneratus q̄re oꝫ vt significet̄ p ip̄m sup sagittā ⁊ si non est possibile tūc oꝫ vt resupinet̄ ſm ꝙ est ei possibile ex figura et vt admīstrent̄ inq̇sitō ⁊ exp̄ssio ⁊ si est fixa in carne tūc trahat̄ cū manib⁹ aut cū ligno suo si non ceciderit p̄cipue si non fuerit ex arūdīe ⁊ si iā cecidit lignū eius tūc extrahat̄ extractōe q̄ fit cū forpicib⁹ aut cū instr̄o quo extrahunt̄ sagitte. ¶ Et oꝫ in q̇busdā horis vt findat̄ caro scissiōe plīma qn̄ non est possibile vt egrediat̄ zugi ex scissiōe p̄ma. Et si sagitta ꝑuenit ad oppōeꝫ mēbri vulnerati ⁊ non est possibile vt egrediat̄ ex latere p qđ intrauit tūc oꝫ vt findam⁹ illa loca q̄ opponūt ei. Et extrahat̄ ex eis aut p extractōeꝫ aut p ĩpulsionē cū re alia ⁊ ĩpellat̄ cū ea ferrū ad exteriora ⁊ oꝫ ne incidam⁹ cū nostra ĩpulsiōe neruū aut arteriaꝫ. Et si fuerit zugi cauda tūc sciem⁹ illud ex inq̇sitōe. Et oꝫ vt intromittam⁹ illā caudā in cānaꝫ instrumēti quo ĩpellūt̄ sagitte ⁊ ĩpellam⁹ ip̄m cū ea. Qū ergo egredit̄ zugi ⁊ vides ĩ eo loca putrefactōis ⁊ est possibile vt ponas in ea ferra alia miuta tūc admīstra inq̇sitōeꝫ iteꝝ. Qđ si ĩuenerim⁹ scissurā ex istis ferris extraham⁹ eā cū hoc ingenio. Qđ si zugi habuerit raōs diuersos ⁊ nō obedit nobis ad egressionē tūc necesse est nobis vt dilatem⁹ scissurā si non fuerit ꝓpe ip̄m locū mēbꝝ de quo timeam⁹ adeo vt qn̄ detexerim⁹ illud zugi extrahem⁹ ip̄m cū facilitate. Et de hōibus sunt q̄ ponūt ramos in cānā vt nō egrediat̄ caro deinde si vulnerat⁹ fuerit ꝗtus nō būs ap̄a calidū admīstra suturā aut ꝯple curatōeꝫ q̄ facit nasci carnē. ꝙ si acciderit vulneri ap̄a calidū tūc oꝫ vt curet̄ cū ēbrocis ⁊ empl̄is ¶ In sagittis aūt venenos̄ oꝫ ut ꝯcauet̄ caro ex alteratōe sua a carne sana. Caro. n. venenosa est mali coloris fusca et q̄si ip̄a sit caro maligna si aūt sagitta figat̄ in os extrahem⁹ eā cū instr̄o si aūt ꝓhibet ex hoc aliq̇d carniū tūc oꝫ vt ꝯcauem⁹ ip̄m aut pforem⁹ illđ. Qđ si sagitta infixa fuerit in ꝓfundū ossis tūc nos sciemus illud ex firmitudīe sagitte ⁊ ꝑuitate motiōis ei⁹ qū mouerim⁹ eā: tūc necessariū erit nobis ut ĩcidam⁹ in p̄mis os qđ est supra sagittā cū ĩcisorio aut pforem⁹ ip̄m cū terebello faciēdo foramē ĩ circuitu eius si os fuerit grossū ⁊ euadit sagitta p illđ. Qđ si sagitta fixa fuerit ĩ aliq° mēbroꝝ p̄ncipaliū sicut cerebro aut corde aut pulmōe aut vētre aut ĩtestinis aut epate aut matrice aut vesica ⁊ appēt signa mortis: tūc oꝫ ut abstiēam⁹ ab attractōe sagitte q̄ñ fiet inde inq̇etudo plīma ne supueniat nobis locus ſmonis stolidoꝝ cū hoc ꝙ paꝝ ꝯferemus infirmo ¶ Si aūt non apparuerit signa mala alia ex q̇bus timem⁹ de accidētib⁹ tūc p̄mittem⁹ ſmonē ĩ pditōe q̄ accidit plīm deinđ ĩcipiem⁹ ĩ curatōe. mlt totiēs. n. de ill̄ q̇bus accidit illud saluat̄ aliq̇s absqꝫ spe mirabil̄r. ¶ Et mltotiēs egredit̄ ps epatis et aliq̇d de siphac qđ est sup ventrē ⁊ zirbo ⁊ matrix tota ⁊ non accidit inde mors. ¶ Veꝝtn̄ si nos dimiseri⁹ iteꝝ in his mēbris p̄ncipalib⁹ accidꝫ mors ſm omnē dispōeꝫ ⁊ ꝓportōabimur ad paucitatem misericordie. si aūt abstulerim⁹ sagittā fortasse saluabit̄ infirmus qn̄qꝫ.

Medicine attrahentes. C. xi.

Oportet vt sup illū locū ponat̄ āmoniacuꝫ qn̄ est attractiuū forte aut sumat̄ radix arūdis ⁊ terat̄ ⁊ ēplet̄ cū ea ⁊ fortasse cōficit̄ cū melle ⁊ affodili iteꝝ ⁊ folia papaueris nigri ⁊ folia arboris fici cū sauic aut semē hyusq̄ami albi ꝓpe cū calcadis. ¶ Et sil̄r fructus hyusq̇ami albi cū dispōe sua. Et iteꝝ alkeiri ⁊ sp̄es eius ⁊ aristologia ⁊ cepe narcisci. Et ex aīalib⁹ res plīme de q̇b⁹ est rana excoriata ⁊ est mirabil̄ valde fixis in ossibus. Et sil̄r eradicat dētes. Et cācer iteꝝ ꝯtritus et utriqꝫ lepores ⁊ coagula oīa. Et dr̄ ꝙ lacerta ē vehemētis attractōis ad illđ sup qđ findit̄. Et de cōpositis caput lacerte statĩ qū abscidit̄ cū aristologia lōga ⁊ radix cāne ⁊ cepe narcisci. Illud v̇o qđ approp̄riatū est cū attractōe ossiuꝫ corruptoꝝ de subulceribus q̄ ꝯsolidant̄ dicemus in ca° ossiuꝫ.

Canon curatōis ꝯbustionis ignis. C. xij.

Intentō in curatiōe ꝯbustionis ignis est due intentōes. Una eaꝝ est seq̇ cū ꝓhibitōe vesicatōis. Et scđa est rectificare qđ est ꝯbustū. Et sunt necessarie ĩ ꝓhibitiōe vesicatiōis medicie infr̄idātes p̄ter ꝙ associet̄ eis mordicatō. Et scđa vbi curat̄ qđ est ꝯbustū indigꝫ medicis in q̇bus est abstersio q̄dā cū exiccatōe q̄dā nō magna et p̄ter ꝙ mordicēt cū hoc vt sint tpate in caliditate ⁊ fr̄iditate ⁊ qn̄ indiget regīe sil̄ regat̄ cū infrigidatis p̄us deinde si indiget ſa fiat ¶ Si aūt ĩuenit̄ ⁊ iā vesicatū est tūc necessariū est regimē ſꝫ Et medicīe ei⁹ sūt sicut chimolea ⁊ lutoꝝ gnā exiccātia ⁊ lētes decocte ⁊ encaustrū indū ⁊ sil̄ia ¶ Ea vo q̄ sunt sicut tus ⁊ glutinū ⁊ piguia non ꝯueniūt

ad illud qm̄ q̄dā eoꝝ sunt calidiora ꝙ̄ oꝫ. Et nō carēt ꝟtute mordicatia ꝛ q̄dā eoꝝ sūt hūidiora ꝙ̄ oꝫ

Medicine ad ꝯbustionē que sunt scd̄m intentiōez primam. C. xiij.

Sumant sandali ꝛ sausel ꝛ later alb⁹ recēs aut ostracū ꝛ liniat̄ cū aq̄ solatri ꝛ aq̄ ro. aut vnguētū de vitellis ouoꝝ ꝛ olō ro. Et iteꝝ endiuia ꝛ faria ordei abluta ꝛ vitelli ouoꝝ ꝛ oleū ros. ꝛ lētes elixate cū rosis cū oleo ros. Et iteꝝ boliar. ꝛ acetū. Et iteꝝ oleū ros. ꝛ cera ſm ꝙ oꝫ deinde ponat̄ i eo de calce abluta ablutōe itegra cū cerusa ꝛ opio ꝛ albuīe oui ꝛ aliq̄tulo lactis Et iteꝝ sumant̄ folia malue ꝛ sicle ꝛ elixēt cū aqua dulci deinde terant̄ ꝛ mūdent̄ a rebus filosis q̄ sūt in eis deinde aggregent̄ eis merdasengi ꝯditi cū climia ꝛ ceruse de plūbo algalai aboꝝ an̄. ptes. ij. ſ. ꝛ olei ro. ptes iiij. ꝛ aque solatri ꝛ aq̄ coriādri amboꝝ an̄. ps vna.

Medicine que sunt ad cōbustionē scd̄m intētiōez secundam. C. xiiij.

Melior reꝝ ad illud est vnguētū de calce. Sumat̄ calx ꝛ abluat̄ septies donec sepet̄ eius acuitas tota deinde ꝯq̄sset̄ cū olō ro. aut oleo oliue ꝛ pauca cera si indiget ea ꝛ fortasse addunt̄ sup ip̄m chimolea ꝛ albumē oui ꝛ paꝝ vini. Unguentū calcis cū m ō alio abluat̄ calx sicut sciuisti ꝛ fiat ex ea cū aq̄ folioꝝ sicle ꝛ cū aq̄ foliorū caulis ꝛ oleo ros. ꝛ cera vnguētū. ¶ Et de illis q̄ ꝯueniūt hic ꝛ vbi non timet̄ pustulatō ꝛ vesicatō est ligare desup folia albethil adusta aut siliq̄ ꝯbuste. ¶ Unguentū ꝯueniēs ad puitatē caſitatis ꝛ est lōge ꝯpōis exptū est ꝛ inuentū est bonū. ℞. stercoris vacce pascētis exiccati ꝛ corticū arboris pini et pullegij oīꝫ an̄. x. merdasēgi. iij. scorie argēti. ij. scorie plūbi. iiij. calcis ablute cū aq̄ frigida mltotiens. v. ꝛ chimolee. v. ꝛ luti alcabrusij aut romai aut armeni ꝛ ceruse oīuꝫ an̄. vij. uirge pastoris cōtrite. x. encaustri psici aut syrij. vi. tutie viridis vij. stercoris ouis. vij. ḡnoꝝ volubilis ꝛ foliorū eius āboꝝ. xv. scorie ferri ꝛ succi folioꝝ maluauisci ꝛ succi folioꝝ malue oīuꝫ an̄. x. lilij dom⁹ ꝛ cepe ei⁹ ꝛ lilij celestis ꝛ croci oīuꝫ an̄. v. cāfor. iiij. cere faui ꝛ olei ros. ꝛ medulle cerui ꝛ adpis eius q̄ntū sufficit. ¶ Et de illis q̄ sunt fortitudis vehemētōris ꝛ ꝯueniūt ei qd̄ ē mioris caliditatis est ut sumant̄ limatura eris ꝛ ferri ꝛ ꝯficiant̄ cū luto aut luto rubeo deiñ cōburant̄ in patella aut furno ꝛ fiant inde trocisci ꝛ seruent̄ ꝛ admistrent̄ redacti in puluerē vbi necessaria est exiccatō aut liniant̄ cum oleo ros. Et de hoc genere iteꝝ est istud ꝯburat̄ fimus colūbin⁹ in pāno lini donec accēdat̄ ꝛ liniat̄ cū oleo aliquo qm̄ est mirabile. Et locis vlceratis cōferūt porri elixati aut portulaca cum sauich ꝛ folia myrti ꝯtrita in puluerē redacta. Si aūt fiat iobediēs tūc folia albethil adusta aut folia algebut adusta. ¶ Et si fuerit magis inobediēs illo admistrēt medicīe ꝯsolidātes vlcera maligna.

Cōbustio aque calide. C. xv.

Quandoq3 accīt ut effundat̄ olla feruēs aut aq̄ calida sup mēbꝝ hoīs ꝛ facit opatōez ignis. Et ꝯueniēti⁹ ei est vt succurrat̄ statim an̄q̄ uesicet̄ cū eis q̄ sunt sicut sandali ꝛ aq̄ ro. ꝛ cāfora ꝛ non dimittant̄ exiccari īmo consequēter adhibeat̄ oī hora pānus infusus i aq̄ frigida ꝯgelata hoc. n. ꝓhibet ip̄m vesicari ¶ Et q̄dā ꝑperant ꝛ rorāt desup aquā oliuaꝝ aut aquā cineris. Et meli⁹ est vt terat̄ qd̄libet āboꝝ cū sauich aut vnguētū de calce. Et iteꝝ medicamē factū d̄ fimo colūbino p̄dictū est mirabile valde. Et vlcera q̄dez curātur cū porris elixatis aut exiccatis ꝯtritis et est melius ꝛ cū reliq̄s q̄ diximus in ca° p̄mo.

De fluxu sanguinis ꝛ retentiōe eius. C. xvi.

Iaꝫ scitū est in li° p̄mo ꝙ sanguis egredit̄ a venis ꝛ non egredit̄ nisi aut ꝓpter aptiōez orificioꝝ venaꝝ ꝓpter debilitatē in venis: aut ꝓpter vehemētiā replōnis: aut ꝓpter motū fortē vsq3 ad vocē ꝛ saltū: aut ꝓpter vaporē accn̄tez venientē de foris: aut ꝓpter disruptōez eaꝝ ꝛ ipaꝝ icisionē p cām p̄mitiuā icidentē ꝯtūdentē: aut ꝓpter cām corrodentē iterius: aut vehemētia motus cū replōne: aut ꝓpter resudatōez ab eis ꝓpter raritatē accidētē corpi venaꝝ ꝛ pāniclo eaꝝ Et cōueniētior venaꝝ ad hoc vt currat qd̄ est i ea qū inenit viā est arteria. Nā corpus eius ē mobile ꝛ qd̄ est i ea qn̄q3 cōtrahit̄ ꝛ qn̄q3 expādit̄ ꝛ qn̄ nō desup coarctat̄ locus ei⁹ post solōnē ꝯtinuitatis ei⁹ ꝛ iuenit vacuitatē ꝑuenit res ad ēborismū qd̄ nomiat̄ mater sanguis. Et arteria q̄dē licet sit de illis q̄ icarnant̄ tñ est de illis quoꝝ difficil' est incarnatō Et mltotiēs q̄dē nō incarnat̄ arteria ꝛ icarnat̄ illud qd̄ ꝯtinet arteriā ꝛ coarctat sup eā q̄re sanguis nō pōt facere cursū sup̄fluū īmo egredit̄ ex eo aliquid vsq3 ad fines cutis q̄ntitas quā capit. Et qn̄ alleuiat̄ cū cōp̄ssiōe redit ꝛ occultat sicut accidit rupt̄e. Et fortasse remanet vena sola sub cute ꝛ sentit̄ pulsus eius ꝛ ipius successio. ¶ Et mltotiēs accīt illud arterijs deintus et disrūpunt̄ p̄ter ꝙ disrūpat̄ cutis ꝛ cōgregat̄ sub cute emborisma. i. apa leue ex sanguie ꝛ vētositate qd̄ possibile est q̄escere cū cōp̄ssione ꝛ hoc q̄dē mltotiēs accidit in collo ꝛ inguīb⁹ et curuaturis p se ꝛ mltotiēs accīt ex cā extriseca aut ex phlomia. ¶ Et mlti medicoꝝ existimāt ꝙ oīs disruptō arteriaꝝ pducit ad matrē sanguis q̄ q̄dez plm fit si icarnet̄ illud qd̄ est in circuitu eius ꝛ fiat apa notū sed ipsamet nō incarnat̄ ꝛ res non est ita. Ille q̄dē q negauit incarnatōez cōtrouersat⁹ est cū cōsideratōe ꝛ expimētō. Cōsideratōe v̇o qm̄ vna duaꝝ tūicaꝝ arterie est cartilagiosa ꝛ cartilago nō icarnat̄. Expimēto v̇o qm̄ non visa est incarnatio Et opposuit eis Gal'. cū cōsideratiōe ꝛ expimēto: cōsideratō v̇o est rhetorica ꝛ eius forma est ꝙ est inter incarnatū sicut caro ꝛ non icarnatū sicut ossa q̄re oꝫ ut sit icarnata sed est difficil' incarnatōis. Et testioniū q̄dē qm̄ ip̄e narrauit se medicasse pl'es arterias ꝛ fuerūt icarnate ꝛ hec q̄dē est res a qua nos iā expediti sum⁹. ¶ Nos v̇o dicim⁹ nūc ꝙ dispō ꝓcessionis sanguis a m̄bris diuersificat̄ qū disrūpūtur sicut epar ꝛ pulmo. Et de illis sunt a q̄bus paꝝ ꝓcedit sanguis ꝛ in vnaq̄q3 duaꝝ diuisionū sunt q̄ sunt tiorosa ꝛ de eis sunt q̄ sunt absq3 timore sicut emanatō sanguis ex pulmōe in qua est timor ꝛ ab vtrisq3 emanat sanguis plmus ꝛ de illis sunt sicut vesica ꝛ matrix ꝛ renes. ab eis. n. nō emanat sanguis plm⁹ valde sūmatiꝫ īmo qn̄q3 mltiplicat̄ cuꝫ lōgitudīe spatij ꝛ ꝑuenit ad successiōes illaudabiles Et diuersificat̄ dispō fluxus sanguis ex arterijs qm̄

fit in q̇busdā eaꝝ difficil' valde tīorosus sicut ex ar
terĳs magnis q̄ sunt sup manus ⁊ pedes ⁊ huiꝰmōi
interficiūt ꝺm plīm ⁊ non retinet̄ ⁊ in q̇busdā fit fa
cilis sicut ī arterĳs cranei. retētō. n. fluxꝰ sanguis
eaꝝ est facil' ⁊ sufficit in eis ꝯstrictō sola. ¶ Et ml'
totiēs q̇dē currit ex arterĳs puis sanguis deinde re
tinet̄ p se. ¶ Et dr̄a q̇dē inter sanguinē arterie et
aliaꝝ cognoscit̄ qm̄ sanguis arterie egredit̄ cū saltu
⁊ ipulsiōe ⁊ est vehemētōris purpureitatis ꝗ̄ aliꝰ
neqꝫ decliat ad nigredinē sanguis vene ⁊ eiꝰ essen
tie. Et scias ꝙ oīs cui accīt euacuatō ⁊ ꝓpe sangui
nea ⁊ ꝓpe arterial' ⁊ supfluit ⁊ accīt ei ipasmus est
malū. Et silr̄ si accīt ei singultꝰ est mortalis. Qꝺ
si fuerit sincopis cū singultu tūc mors est festīa. Et
alienatō ⁊ pmistio rōnis sunt male. Qꝺ si fuerit
spasmus tūc est mortale ꝺm plīm.

Canon curat ōis fluxus sanguis. C. xvĳ.

Oportet in curatōe fluxus sanguīs vt inci
piat̄ ⁊ retineat̄ deinde cures vlcus eius si
fuerit. Et non est tibi possibile in eo cuiꝰ
causa est fixa ex corrodēte ⁊ silibus nisi ita vt aufe
rat̄ cā. ¶ Et si dispō non tollerat vt auferat̄ cā est
necessariū vt retineat̄ cū suis retētiuis ⁊ sunt ī cāis
q̄ sunt ei ⁊ abscidūt sanguiēꝫ currentē ⁊ ille cāe sūt
scite in liᵒ p̄mo. ¶ Veꝝ ego narrabo eas ꝺm mo
dū festiatōis. Dico ergo ꝙ iste cāe aut sunt ꝓhibē
tes in illo illꝺ qꝺ egredit̄ ab exitu: aut sunt aggre
gātes rē de illo aut res. ¶ Et diuisio p̄ma ē cōuer
sio ad ptē aliā q̄ aut fit cū attractōe ad cōtrariū pre
ter ꝙ fiat exitus alius sicut ponūt vētose sup epar
⁊ remouet̄ fluxus sanguis ex nare dextra aut ita ꝙ
accidit exitus alius sicut phl'omat̄ patiēs fluxū san
guis nariū ex manu ptinenti nari phl'omia stricta.
Retinēs aūt sine exitu est illud qꝺ ꝓhibꝫ motū san
guis ⁊ eius penetratōēꝫ. Et est aut p causā igniētē
aut p causaꝫ stupefaciētē. Et stupefaciēs q̇dē aut est
medicia aut est dispō corpis sicut sincop̄ ipsa enim
ml'totiēs retinꝫ sanguiēꝫ. Cā aūt retinēs sanguiēꝫ
in locis est oppilās exitū aut cū ligatura aut cū re
pulsiōe ex bucellatōe aut cū repulsiōe absqꝫ bucel
latōe: aut escara cū cauterio: aut medicia cauterizā
te: aut cū ꝯgelatōe rei retēte: aut cū īuiscatōe: aut
cū exiccatiōe: aut cū īcarnatiōe: aut cū coarctatiōe
carnis circūdātis venas q̄re oppilat ip̄m ⁊ claudit
ip̄m clausiōe vehemēti. Et oꝫ vt scias ꝙ qn̄ associ
at̄ vulneri apā cū q̄ttitate plīma huiꝰ non est possi
bile ligare cū filis neqꝫ ītromittere licinia neqꝫ stri
ctura laboriosa ⁊ neqꝫ est possibile tūc nisi adminī
strare glutinatōēꝫ ⁊ stipticitatē ⁊ stupefactōēꝫ ⁊ in
spissatōēꝫ sanguīs. Et si est curatō ex strictura aut
fissura aut ꝓpiq̄tate medicīe qn̄ est dolor est mala
valde. ⁊ oīs p̄patō dolorosa est mala. Et oꝫ vt p̄
paratio sit aggregās duas res q̄ꝝ vna est defectus
doloris: ⁊ altera est refrenatō ptis cursus sanguīs
q̄re non adiuuat̄ cū appēsiōe ⁊ suspēsiōe ⁊ fiat faci
lis ꝓcessio sanguis ⁊ eius exitꝰ. Et qū ꝓhibēt due
intentōes decliēt ad leuiorē ꝺm illud qꝺ pn̄s est et
ꝓpinqus ad tollerandū in dispōne. Et ē necessariuꝫ
vt narremꝰ modū eius postq̄ sciueris ꝙ p̄mū qꝺ
oꝫ cōsiderare est vt cognoscas an vena sit arteria
aut vena p signa sua q̄re agas cū arteria ⁊ sis solli
citus plus q̄ sollicitēris ⁊ agas cū uena. ¶ Ampliꝰ
dicimꝰ ꝙ de attractōe v̇a ad cōtrariū non ad exitū
est necesse m̄bro cū fricatōe aut ligatōe ⁊ strictura
aut cū vētosis. Et oꝫ vt sit mēbꝝ cōicās positū ex
mēbro cognito sup extremitatē linee vniꝰ cōtinui
tatis īter ea a'bo cū lōgitudīe ⁊ latitudīe ⁊ eligit̄ ꝺ
diuersificato in situ lōgitudis ⁊ latitudis qꝺcūqꝫ a'
boꝝ est lōginqū ⁊ dimittit̄ qꝺ est ꝓpiqū sicut fit ī
duobꝰ lateribꝰ capīs aut duobꝰ lateribus manꝰ nā
lōgitudo īter ista duo ē ꝓpiq̇or q̄ illa ex q̄ oꝫ tieri
nocumētū ꝯpletū ⁊ hec res exigit vt remeōremur
illud qꝺ ī ea ꝺiximꝰ vbi locuti fuimꝰ in liᵒ p̄mo
de canonibꝰ euacuatōis. ¶ Et oꝫ vt sint extensio
⁊ fricatō ⁊ his silia assidua ex eo qꝺ est ꝓpinq̇us
mēbro ꝺo deinde descēdat̄ ab eo. Et oꝫ vt non ex
pectet̄ in disruptōibus arteriaꝝ ⁊ ei siliuꝫ ꝙ sit hᵒ
artificiū sufficiēs ī retinēdo fluxuꝫ sanguis ⁊ adiu
uās ⁊ silr̄ est iudiciū in phl'omia lateris cōis lōgiq̇
Unus aūt duoꝝ mōꝝ diuisiōis ꝺe ⁊ est cā stupefaci
ens est v̇big̃. vt cibet̄ ille cuiꝰ fluxꝰ sanguis nariū
ml'tiplicat̄ aut alius ab illo cibis grossi chimi īgros
santibus sanguinē sicut sūt lētes ⁊ iuiube ⁊ eis silia
Modus aūt scꝺus est v̇big̃. vt ī potu dent̄ stupe
facietia frigida v̇o exponūt corpus frigori ⁊ fortas
se accidit sincop̄ ⁊ retinet̄ fluxus sanguīs. Modus
aūt p̄dictus in diuisiōe alia est qm̄ oꝫ vt obseruet̄ ī
eo caⁿˡ vnū ⁊ est qm̄ fortasse arteria nō est una du
aꝝ q̄ ꝯtinuant̄ cordi īmo duoꝝ lateꝝ eius ita ut qū
strinxeris eā iuenies eā firmiorē īmo fortasse ꝯtı
nuat̄ cū latere altero ramus alterius arterie q̄ acci
dit ī eo ⁊ adducit ad eā sanguinē p̄ter viā quā strī
xisti q̄re indiges stricturis duabus. ¶ Et ante illꝺ
oꝫ vt cognoscas ptē q̄ est p̄ncipiū vene in q̇busdā
enī locis est inferius ⁊ in q̇busdā ē desup. ⁊ in q̇bꝰ
est supius sunt sicut ī collo ⁊ in q̇bus desup sunt si
cut in coxa ⁊ pede. Et qn̄ cognoueris ptē admistra
in ea ligaturā ⁊ stricturā. Et de regimīe in illo est
vt ꝑuenias ad exhendā venā cū vncino ⁊ etiā cuꝫ
incisione pauce carnis q̄ velat eā ⁊ occultat ip̄aꝫ de
inde īuolue eā postea admistra medicias q̄s dice
mus. Qꝺ si fuerit pulsatil' tūc melius est vt uelles
eā cū filis lini. Et silr̄ si fuerit non pulsatil' veꝝtn̄
ml'totiēs eleuat̄ sanguis eius. Qū ergo feceris illꝺ
deinde ānexueris ei medicias tūc dimitte ligaturā
vsqꝫ ad diē tertiū ⁊ q̄rtū tūc ꝙ si videris medici
nā glutinatōēꝫ facientē adherentē loco eius tūc nō
eradices eā oīo sed pone ī circuitu eiꝰ de gener̄ ip
sius aliq̇d qꝺ madefaciat ip̄aꝫ paꝝp. Qꝺ si accidat
ei ꝓcessio ex se ip̄o qn̄ tu auferes illꝺ qꝺ ē sup ip̄ꝫ
tūc tene qꝺ ē sub loco ī uia itineris uene ⁊ p̄me p̄si
one cū q̄ fiat securitas de saltu sanguis ⁊ eradica il
lud qꝺ eleuat̄ de eo in loco suo ⁊ pmuta illud cum
alio. ¶ Et sit p̄patō tua quā facis mēbro in ista ho
ra ꝺm ꝙ oꝫ ⁊ est vt sit orificiū eius magis īmū q̄
p̄ncipiū ita vt qn̄ est v̇big̃. in inferioribꝰ intestini
⁊ matricis tūc sternat̄ stratū aliqꝺ qꝺ eleuet īferio
ra ⁊ deponat supiora ꝺꝫ maiorē elōgatōēꝫ q̄ est ex
dolore deinde dimitte ip̄ꝫ tribus diebꝰ deinde an
necte ei hūc modū vsqꝫ quo eleuet̄ sanguis. ¶ Re
frenatō aūt cū bucellatōe non est possibil' nisi in ar
terĳs magnis fac gᵒ liciniū ex pilis leporis aut tela
aranee aut subtili cotto aut pāno lini veteri deinde
pulueriza sup ip̄ꝫ mediciās ꝓhibētes sanguinē. Et
mitte in ip̄am arteriā sicut bucellā deinde stringe
sup ip̄am ligaturā ⁊ fortasse admistrabis liciniū ex

pilis leporis solis ⁊ excusat sollicitudinē. Et oꝫ vt
strigas strictura adherēte q̄ non sepeꝫ donec icarne
tur. ¶ Liciniū vͦ esse nā regit i extractōe ei⁹ pau
lati ⁊ expulsiōe eius aut alijs ab hoc. Impletō vͦ
sine bucellatōe est vt iponat. vbiq̄. illa res in ori
ficiū eius ⁊ ligeꝫ desup ꝑter penetratōez eius in ue
nas ⁊ vt retineat cū eis q̄ sunt sicut puluilli ⁊ ꝓpe
spōgia ⁊ cū uittis fortis stricture strigētibus ipꝫ cū
ꝯuersiōe stricture q̄ est attrahēs. ¶ Strictura vͦ
ꝑma oꝫ vt sit ꝓpe orificiū deinde īuoluat uadēs re
tro ⁊ solue strictura ḡdatim. Et scias ꝙ strictura
puluilloꝝ ⁊ vitaꝝ qn̄ est debil' venit ex ea nocum
tū stricture ⁊ est attractō ⁊ non ꝓuenit ex ea iuua
mentū stricture ⁊ est retentō ⁊ ipletio: oꝫ ergo vt
subtilieꝫ in hoc caͦ. Qū ergo strigit strictura bo
na et stringit iteꝝ ex latere diuerso decliat mā ⁊
resistit attractōi hec strictura. Et non oꝫ vt ꝓueni
at cū strictura ⁊ ꝓhibitiōe nisi q̄ sit infra dolorē ni
si si illud fuerit necessariū i ꝑmis deinde mollifica
ea paulatī. Et mlt'otiēs q̄dē oꝫ vt suas fissura car
nis ⁊ colligas labia eius ⁊ uittis tegas mlt'otiēs enī
sufficit collectō labioꝝ ⁊ positō puluilloꝝ seruat ea
colligēdo venas ipoꝝ. ¶ Ampli⁹ strige sup medi
cias puluerizatas rare. Et iclina ante alguidegi qn̄
cōtrahit vbi coarctat apud ꝑncipiū suū cū digitis
vni⁹ duaꝝ manuū deiñ annecte ei medicias ⁊ pul
uillos apud orificiū eius cū manu altera. ¶ Imple
tō vͦ cū refrenatis ꝓuenit aut cū strictura iplentis
in facie orificij eius cū manu altera non cessante re
tinere donec ꝯgeleꝫ sanguis ⁊ fiat ipletō aut cū re
infridante valde q̄ infrigidat sanguinē ⁊ ꝯgelat ip
suꝫ in orificō ei⁹ aut ꝓpterea ꝙ caro coarctat locū
sicut si icidat uena in latitudīe ⁊ suspēdat ad duo la
tera in ꝑma vice q̄re claudit sup ea caro ex latere
ex quo currit ⁊ hoc non fit nisi in loco carnoso. Et
mlt'otiēs q̄dē accit ꝙ necessariū est incidere ramum
extremitatis vene ut sit introitus eius i ꝓfundū ue
hemētōr deinde ponūt desup medicie. Et mlt'oti-
ens accidit icarnatō meatus absq̄ matre sanguis.
Strictura aūt cū escara fit cū igne ipso qn̄ magnifi-
cat timor ⁊ fit cū medicis cauterizātibus sicut cal-
ce ⁊ flore eris ⁊ generib⁹ dragāti ⁊ generib⁹ arse
nici ⁊ cymio ēt ⁊ silibus ⁊ cū eo qd̄ est debilius qn̄
puluerizat sup locū ⁊ stringit ⁊ retinet. Veꝝ tior
in illo est ꝙ escara est velocis eradicatiōis ex se et
ex quolibet resistēte ex eruptōe sanguis ⁊ qualibet
aliaꝝ causaꝝ ⁊ qn̄ cadit escara redit tior nou⁹. Et
ꝓpter illud ꝑceperūt vt fiat cauteriū cū ferro ve
hemēter ignito ꝓfunde ita vt faciat escaras ꝓfūdas
grossas q̄ꝝ casus non fit facil' ⁊ cadāt in tpe lōgo in
q̄ꝝ sili caro iā est nata. ex cauterio naꝫ debili ꝓue
niūt escare debiles q̄ cadūt ex q̄libet cā ⁊ cū hoc fa
cit accidere saniē ⁊ calefacit vehemēter. ¶ Caute
riū vͦ forte iplet cū escaris fortib⁹ ⁊ remouet rup
turā ⁊ detūescere eā facit ⁊ ꝯtrahit eā. Et de caute
rizātibus bonis tpati regimis est vt sumat albugo
oui ⁊ aggregeꝫ cū calce nō exticta ⁊ īuoluant cū eo
pili leporis aut ei silia ⁊ ponat sup locū ⁊ stringat.
Et de bonis ꝓueniētib⁹ ad vltimū mlt'otiēs est vt
sūmant cyminū ⁊ calx ⁊ ponant sup locū ⁊ stringāt
⁊ qn̄q̄ supaddit eis colcotar. Et ḡna dragāti i hac
summa sunt hn̄tia stipticitatē cū cauterio: calx vͦ
est cauteriū in quo nō est stipticitas de q̄ sit curādū

Et illud qd̄ generat de escaris cū cauterio in eo qd̄
habet stipticitatē est lōgioris fixiōis ⁊ ꝓfundius et
succus fimi asinini ⁊ substātia stercoris asinini sunt
de illis q̄ aggregāt ad cauteriū acuitatē ⁊ glutinatō
nē. ¶ Medicie vͦ retinētes cū glutiatōe sunt si-
cut gypsuꝫ ablutū ⁊ glutinū decoctū ⁊ amilū ⁊ pul-
uis molēdini ⁊ gūme ⁊ tus ⁊ resina ⁊ iteꝝ passe de
vuis ipis. Et rane sunt hui⁹ generis ꝑm ꝙ dr̄. Et
iteꝝ stellascenis. ¶ Medicie vͦ retinētes cū exic
catōe ⁊ icarnatōe sūt sicut aloes ⁊ cortex turis. Et
sicut iteriora passulaꝝ vue ꝯtrita valde ⁊ galle cū
oleo aliquo ⁊ ꝯburant ⁊ qn̄ cōpleꝫ inflāmatio eaꝝ
extinguant ⁊ papyrus adustus ⁊ resina ⁊ scoria fer
ri ⁊ stercus equi ⁊ stercus asini adusta ⁊ cinis ossiū
non ablutoꝝ qm̄ abluta ꝓhibēt glutinatōez ⁊ spō
gia noua submersa in oleo aut vino deinde adura
tur ⁊ pili adusti.

De narratōe medicinaꝝ simpliciū ⁊ ꝯpositaꝝ speꝝ
diuersaꝝ fortiū i ꝓhibitōe flux⁹ sāguis. C. xviij.

Et de illis q̄ dixit Gal'. ⁊ narrauit bene ⁊
expta sunt post ipm ⁊ inuenta sunt plimi
iuuamēti est vt sumant de colcotar. xx.
⁊ de minuto ture. xvi. ⁊ d̄ aloe ⁊ glutīo sicco añ.
viij. ⁊ de arsenico. iiij. ⁊ de gypso vehemēter tri
to puluerizato vt atomi post cribellatiōez. xx. cu
reꝫ cū eo puluerizādo sup licinia ⁊ spgēdo sup locū
qm̄ est mirabile. Aut sumat sarcocolla ⁊ aloes de
mecha ⁊ sanguis draconis ⁊ ponāt sup liciniū ⁊ stri
gat ⁊ aloes ⁊ tus solū cū pilis ꝑm ꝙ sciuisti ⁊ iterū
spōgia adusta sicut dixim⁹ ⁊ later adustus. Sumā
tur spōgia ⁊ scoria plūbi ⁊ tutia ⁊ aloes. Aut sumā
tur tus ⁊ aloes ⁊ sulfur aut tus ⁊ sulfur ⁊ fiat pul
uis aut admīstreꝫ liciniū cū albuie oui. Aut sumāt
de colcotar. xx. ⁊ de ture aut minuto turis. viij.
⁊ resine. viij. ⁊ de gypso adusto. viij. Aut sumāt
colcotar ⁊ de gypso adusto. viij. Aut sumant colco
tar eris usti ⁊ calcadis ⁊ dragāti adusti ptes eq̄les.
Et de bonis ad fluxū sanguis ꝓpe ex dragāto est
vt sumat aloes ps. i. ʒ. ꝑmū ābo ꝝ in corpe ḡui ⁊
ꝑm eoꝝ in corpe leui ⁊ corticū turis in corpe ḡui.
ʒ. i. ⁊ turis ipius grossi pinguis in corpe leui pars
una sint ꝯtēti sup ea āoo. Aut sanguis dracōis ⁊ sar
cocolla ⁊ ꝯficiant cū albuie oui ⁊ ponant sup pilos
leporis ⁊ ꝑparent ꝑm locum.

Tractatus Tertius de vlceribus.

Sermo vniuersalis de vlceribus. C. i.

Ulcera generant a vulneribus ⁊ ab
exituris eruptis ⁊ a pustul'. Et solo
ne ꝯtinuitatis i carne qn̄ facit saniē
⁊ pus noiat vlcus et non facit pus
nisi ꝓpterea ꝙ cibus q̄ venit ad ea
ꝯuertit ad corruptōez ꝓpter debilitatē mbri ⁊ qm̄
ꝓpter debilitatē suā resoluūt ad ipm ⁊ attrahūtur
versus ipm supfluitates mēbroꝝ vicinātiū ei: aut
ꝓpter vnguēta mollificātia mēbꝝ ⁊ leniētia ipꝫ cū
hūitate sua ⁊ vnctuositate sua. ¶ Et qd̄ est de ge
nere pus subtile noiat virus ⁊ qd̄ est grossuꝫ no-
miat sordities ⁊ est res spissa coagulata alba aut ad
nigredinē decliuis aut sicut fex. Et virus q̄dē non
generat nisi ex subtilitate hūoꝝ aquosoꝝ ⁊ ipsorū
calido. Et sordities generat ex grossitie hūoꝝ. Et
virus q̄dē mlt'iplicat cū generatōe apatis ⁊ virus
eget exiccāte ⁊ sordities abstergēte. Et vlcera sūt

appentia ⁊ sunt hūtia ꝓfunditatē. Et vlcus qđ ꝓfunditatē habꝫ non euāt qn aut iā indurata sit caro circūdās ipꝫ ⁊ noiāt fistula ⁊ est sicut cāna penetrās in mēbꝝ aut non idurāt aliqđ ⁊ noiāt abscōsio ⁊ cauerna. Et qñqꝫ dicūt qdā abscōsiōeꝫ illud qđ elongatū est sub cute ⁊ sepāt ab eo cutis. Et cauerna illud qđ inflectīt sub carne ⁊ dilatāt in ea. ¶ Dicūt qdā imo dilatatū est cauerna ⁊ strictū ꝓfundū fistula ⁊ non est ꝯtrarietas in noiatōe. Et qñ est durities sup vlcus apparēs noiāt vlcus ostrachinū. Et fistula qdē mala est illa q̄ non sentit ⁊ ſm q̄titatē elōgatōis eius a sensu erit eius malitia. Et de ipa q̄dā est eq̄lis ⁊ de ea est q̄dā obliq̄. Et q̄ vadit ad neruū dolet uehemēter ⁊ ꝓpe qñ tāgīt eius inferiꝰ cū tēta. ⁊ fortasse difficil' fit opatō illiꝰ mēbri ⁊ ē hūiditas subtilis tenuis sicut fit ad illa q̄ ꝑueīt ad os. Et qñ ꝑuenit ad ligamentū est illud qđ currit ꝓpinqū illis. Uerꝝ dolor i ossuosa ⁊ ligamētali fortasse non magnificāt. Et hūitas q̄ vadit ad os est subtilior ⁊ decliuior ad citrinitatē ⁊ ex ꝑueniēte ad venas ⁊ arterias ml'totiēs egredīt fex. ⁊ qñꝫ si fuerit tēdēs ad uenā sanguis pl'mꝰ ⁊ ad arteriā sāguis subalbidus cū fluxu sanguis ⁊ ꝑcessiōe. Et ex ea q̄ ꝑuenit ad carnē currit hūitas viscosa grossa turbida cruda. Et ml'totiēs sunt fistule orificia pl'ma cuiꝰ esse ambigīt ⁊ non scīt an sit fistula vna. Et ml'totiēs effundīt in q̄ōdā orificioꝝ eius hūitas hñs tincturā ⁊ tūc si fuerit fistula vna egredīt ex orificijs alijs color vnus q̇ est fistule. s. diuersus albus ⁊ tenebrosus ⁊ alius. Et vlcera q̇dē diuidūt in sp̄ebus diuisionū ⁊ dr̄ ꝙ vlcerꝝ q̄dā sunt q̄ sunt dolorosa ⁊ q̄dā sunt q̄ sunt ꝑuata dolore: ⁊ q̄dā sunt apōsa ⁊ q̄dā sunt ꝑuata apostemate: ⁊ q̄dā sunt mūda: ⁊ q̄dā sunt īmūda: ⁊ īmūda q̇deꝫ ꝓpterea ꝙ in eis suꝑfluit hūor pl'mus ⁊ hūitas copiosa q̄uis non sint mala. Et de eis sunt sordida ⁊ de eis sunt mīorata ⁊ de vlceribus sunt putrida. Et de rebꝰ magis nociuis eis sunt meridies ⁊ hūitas acris cū cal'itate ipsius. Et de eis sunt corrosiua ⁊ de eis sunt āmbulatiua ⁊ de eis sunt mollia aut dura aut frigida aut calida. Et mollia sunt de vlceribꝰ faciētibus cadere pilos ab eo qđ seq̄tur ea. Et sunt quādoqꝫ de vlceribus q̄dā resudātia ex q̇bus resudat virus citrinū calidū. Et fortasse est calidū ꝯburēs qđ est i circuitu eius ⁊ est malū mortificās. Et de eis sunt difficilis ꝯsolidatōis. Et putrefactō est p̄ter corrosionē. Qđ si fuerit erūt ambe āmbulatiē. Et fortasse corrodēs est corrodēs illđ qđ ꝯtinuāt ei ꝓpe ꝓpter acuitatē absqꝫ putrefactōe ⁊ neqꝫ est febris oio. Uerꝝ cū ambulatio putrefactio ml'tiplicāt febris aut non sepāt ab eo. Et Gal' q̇dē noiauit huiusmōi vlcera corrosiua ignē ꝑsicū ⁊ formicā āmbulatiuā ⁊ post vlcus putrefactū est ꝯpositū ex vlcere ⁊ ex egritudine putrefacta ⁊ vnicuiqꝫ eoꝝ est dispō. Et vlcera q̇dē dura īcipiētia ire versus viriditatē ⁊ nigredinē sunt mala ⁊ vlcera frigida sunt mollia alba q̇escētia ꝓpter medicīas calefaciētes ⁊ calida ad rubedinē decliuia delectant frigore. Et qñ vlceribus malis associāt color corpis malus sicut albus plumbeus aut citrinus tūc illud est significatō sup corruptōeꝫ ꝯpl'onis epatis ⁊ corruptōeꝫ sanguis q̇ venit ad vlcus q̄re fit difficil' eius ꝯsolidatō. Et vlceruꝫ q̇dē quoꝝ radices sunt acute ⁊ cū q̄bus est pruritꝰ supfluitates sunt acute ⁊ quoꝝ radices sūt late albe pauci pruritus illoꝝ ꝯpl'ones sunt frigide. Et vlcera generata successione egritudinū sunt mala qm̄ nā expellit ad ea residuū corruptōis supfluitatū. Et vlcera deiciētia pilos ab eo qđ seq̄t ea sunt mala. ¶ Et meliores significatōes sig̃ntes saluteꝫ ulcerꝝ ⁊ uulnerꝝ sunt qū succedētia eoꝝ decliuia sūt ad saniē. Et dr̄ in signis mortis velocis qū sunt homī apāta ⁊ vlcera leuia ⁊ destruīt eius rō morīt. Et malignoꝝ q̇dē vlcerꝝ cause sunt qñqꝫ vulnera obuiātia supfluitatibꝰ malignis corpis aut regimī corrupto ⁊ qñqꝫ sunt sequētia pustulas malas q̄re fiūt ab eis festināīta ad vlceratōeꝫ post pustulas. Et significāt malignitatē vlceris eius putrefactō et ipsius āmbulatō ⁊ corruptō eius qđ est in ipius circuitu ⁊ difficultas sanatōis in se ipo cū rectificatiōe curatōis exhibite ei. Et meliores significatōes sigīficātes salutē vlcerꝝ ⁊ vulnerꝝ sunt qū in successiōibus eoꝝ est sanies q̄ est cū medicia faciēte pus ⁊ ex opatōe nature. illa. n. opatō natē est ſm cursuꝫ naturalē ⁊ non generāt sanies nisi a digōe natali. Et non associāt ei malū ex accñtibus ulcerꝝ maloꝝ ⁊ ꝓprie sanies laudabil' alba lenis eq̄lis q̄ ꝯsecuta est ꝯplementū digōis ⁊ neqꝫ associāt ei fetor quꝫ in ea non sit putrefactō ⁊ fortasse non euāt a fetore ꝑuo sanies cui accidit cū adiutorio caliditatis inate ⁊ alterius extranee. Et nos q̇dē iā locuti fuimꝰ de saīe in locis alijs. ¶ Ulcera aūt q̄ accidere faciūt spasmū ⁊ vlcera putrefacta scrofulosa ⁊ algeromati et corrosiua ⁊ cācerosa ⁊ q̄ eoꝝ cursu currūt sunt i q̄bus non generāt sanies īmo qñ apparꝫ in vlcer̄ sanies ⁊ ap̄a est signū bonū cū quo nō timet spasmꝰ ⁊ ꝑmistio rōis ⁊ his siīa q̄uis sint in loco qđ facit illđ necessariū sicut sūt m̄bra posteriora ⁊ añriora nisi res ꝑtrāsierit terminū. Qđ si ap̄a occultet subito ⁊ redeat non resoluet ꝑ pus aut ei siīa. Ampliꝰ sunt vicināītia mēbris neruosis sicut vlcera dorsalia qm̄ sūt i vicītate dorsi ⁊ nuche ⁊ ulcera q̄ cadūt in anteriore pte coxe ⁊ genu qm̄ ip̄a iterꝝ sūt sicut lacerti neruosi in q̇bus res cōuertīt ad spasmū ⁊ ꝑmistionē rōis etiā. ¶ Si aūt euenerit i mēbris neruosis pl'm quoꝝ est in añcedēte extēsiōis corpis timet aut cursus sanguis si ceciderit i medietate īferiori extēsiōis ⁊ sil'r timet ex eis qñqꝫ ꝑmistio rationis ⁊ timet ꝙ cadit pl'esis ⁊ saniositas post ipsam aut ꝙ ꝑueniat sputū sāguis si ceciderit īmedietate supiore eius ⁊ tu iā sciuisti ītentōeꝫ saniositatis in pectore ex li° iij°. Et qñqꝫ timet i eis iterꝝ ꝑmistio rōis. Et de signis bonis i vlceribꝰ est ut i circuitu eoꝝ nascant pili q̇ ceciderūt. Et corpa susceptibiliora curatōis vlcerꝝ sunt q̄ sunt melioris ꝯpl'onis ⁊ paucōris hūitatis supflue cū iuentiōe sanguis boni in eis. Illa v̇o q̄ sunt ml'te hūitatis aut siccitatis sūt tarde suscipiētes rectificatōeꝫ vlcerꝝ q̄uis hūida sicut īfantiū sint susceptibiliora ꝙ sicca sicut senū ⁊ ꝓꝑe qñ ꝯpl'o est radicalis sicca ꝑuata sanguīe mūdo ⁊ accñtal' hūida mollis sicut i senibꝰ iterꝝ. Et ꝓpter illud iterꝝ fit in hydropicis curatō vlcerꝝ eoꝝ difficilis ⁊ in p̄gnātibus iterꝝ ꝓpter retentōeꝫ supfluitatū eaꝝ ꝓpterea ꝙ ipaꝝ mēstrua retinent. Sed ⁊ in senibus nō sanant eoꝝ vlcera ꝓpter illud et ꝑꝑ paucitatē sanguis eoꝝ boni. Et qñqꝫ sanant vlcera deinde rescidūt qm̄ non generāt in eis caro nisi añ

mūdificatōez qñ ergo retinet̃ in eis sup̄fluitas non mūda oꝫ inde vt corrūpat̃ ꝯtinuitas ꝑueniēs scd̃o Et qñq̄ꝫ existimant̃ fistule ꝓpterea ꝙ accit eis dis-pō exiccatōis ⁊ retētōis ꝓhibētis respiratiōez ꝙ ip se sunt sanate qm̄ illaꝝ eaꝝ dispō est silis saluti si-cut dixim⁹ deinde rescidūt̃ ꝓpter quēlibꝫ motū et ꝯmotiōez ⁊ tussiꝫ ⁊ offensiōꝫ ⁊ malitiā icedi ⁊ alia Et de vlceribus in q̇bus nascit̃ caro q̄dā sunt in q̇-bus nascit̃ caro addita ⁊ q̄dā in q̇bus nō nascit̃ illd̃ Et illa in q̇bus generat̃ caro addita sunt illa in q̇b⁹ fit festiatō nascētie carnis an̄ mūdificatōez. Et illa in q̇bus non nascit̃ illud sunt illa in q̇bus non nasci tur caro nisi post mūdificatōez. Qū ergo ꝓlongat̃ spatiū vlceris ⁊ corrodit̃ ⁊ putrefit ⁊ destruit̃ de substātia eius res plīma tūc non expectat̃ ꝯsolidatio eius nisi fm̄ ꝓfundū. Et ꝓp̄e qñ vlcus est anti-qū retinēs spatō āni ⁊ ꝓp̄e qñ est disruptū ⁊ icipit ex eo disruptō. s. fistula. Et antiqū necesse est vt educat os ex ossibus q̄ ei sunt vicina. Et vlcera q̄ dē nl̄ica nō sanant̃ nisi ab eis auferat̃ tota eoꝝ cor ruptō vsq̄ꝫ ad carnē ⁊ ossa sana. ¶ Et cāe q̄ qū acci dūt corrūpūt vlcera sunt debilitas virtutis mēbri q̄re recipit om̄ez māꝫ ⁊ malitia ꝯplōnis mēbri et malitia eius qd̃ adueīt ei de sanguie aut in q̄litate aut in q̄titate. In q̄litate v̇o plm̄ ei⁹ est ꝓpter ma litiā ꝯplōnis ciṗis ⁊ colorē ī eo decliuis ad albedi nē plūbeā aut citrinitatē: aut ꝓpter splenē ⁊ est co-lor ad nigrediēz et alteratōez decliuis ⁊ lētigiosi-tatē q̄re est cū eo malitia oīuꝫ hūoꝝ in corp̄e. Et huiusmōi q̇dē p̄ter hoc ꝙ ex ip̄o non acq̇rit qd̃ cō-uertat̃ in carnē nocet p illud qd̃ ꝯuertit̃ ad ip̄m de sup̄fluitatibus. ¶ In q̄titate v̇o q̇a addit̃ aut dimi nuit̃ q̄re non īuenit̃ cū quo caro vlceris generet̃. Et est vlcus claꝝ mūdū ꝓperās ad escarā. ⁊ nescit̃ si est corpus mūdū pauci sanguis: aut est pp ostra cositatē q̄ accidit parieti eius ⁊ margini ipsius: aut ꝓpter dilatatōez venaꝝ q̄ adueniūt ei: aut pp cor-ruptōez q̄ seq̄t ip̄m ex osse: aut ꝓpter corruptōem eius icipiētē versus tenebrositatē ⁊ viriditatē ⁊ ni gredinē: aut ꝓpter mēbꝝ male ꝯplōnis qd̃ uicinat̃ ei. Et vlcera q̇dē praue curatōis sicut rotūda ⁊ eis silia sunt īterficiētia īfantes non tollerātes vehem̄ tiā doloꝝ ⁊ vlceꝝ ⁊ difficultatē curatōis eoꝝ ⁊ ip-sorum prauitatem.

Canon Curationis vlcerum. C. ij.

Scias ꝙ oīa vlcera indigēt exiccatōe q̄dā p̄ter facta ex attritōe lacertoꝝ ⁊ ip̄oꝝ cō tusiōe. Ista. n. indigēt in ṗmis vt molli ficent̃ ⁊ hūectent̃. Et cū hoc ꝙ indigēt vlcera in do miantōre dispōnū exiccatōe indigēt qñq̄ꝫ dispōib⁹ aliꝭs mūdificatōis ⁊ abstersiōis ⁊ alioꝝ ꝯsequētib⁹ vlcera p̄ter ip̄a vlcera. Et q̄to plus est vlcus ma ius ⁊ ꝓfūdi⁹ indigꝫ exiccatōe vehemētōre ⁊ vt ag gregent̃ labia eius vehemētōre ꝑscrutatōe ⁊ for-tasse est tibi necessariū suere ea. Et ꝯsidera ex dis-pōnibus necessitatis ad ꝑscrutādū in illo ⁊ eis silib⁹ illud qd̃ dixim⁹ in ca° vulneꝝ. Et scias ꝙ vlcera fortasse indigēt ī curatōibus suis admīstratōe me-dicinaꝝ q̄ꝝ q̄dā sunt currētes penetrātes ⁊ q̄ iniciū tur ꝓfundātes ⁊ tūc necessariū est vt sint vnguēta ⁊ eis silia, q̄re oꝫ tunc ut sit illud qd̃ apparꝫ hūidū ⁊ qd̃ occultū est siccū ⁊ ꝓp̄e in illis q̄ sunt ad fistulā oꝫ vt sit siccitas orificioꝝ eius vincēs humiditatē substātie eius vehemēter. Et est q̇dē qñq̄ꝫ necessa riū vt eaꝝ medicie ꝑmisceant̃ cū eo qd̃ currit ut fi ant viscose adherētes scias ergo illud iteꝝ in eis. Et scias ꝙ vlcera indigēt ligaturis ⁊ strictura pp tres mōs quoꝝ vn⁹ est vt currat sordities q̄re oꝫ vt sit fortitudo stricture eius a fine stricture vlce ris ⁊ mollificatō stricture ip̄ius apud eius orificiuꝫ vt ip̄ius exp̄ssio bona fiat. Et scd̃us est vt seruet̃ medicamē incarnatīm sup vlcus ⁊ non īdiget stri-ctura vehemēti. ⁊ terti⁹ est ad īcarnatiōez labioꝝ ⁊ oꝫ vt non sit strictura in ip̄o mollis ap̄ duo labia īmo ꝯplicata cōplicatōe vehemēti ⁊ non oꝫ vt cū ligatura ꝑueniat̃ ad lesionē ita vt ap̄et̃. Et oꝫ ut sit adiuuās in ꝓhibēdo ap̄a qm̄ non est possibile cum ap̄ate vt curet̃ vlcus. Et si non est tibi possibile ut ꝓhibeas ⁊ apparet ap̄a tūc occupatus sis cū ap̄ate et cura eius qd̃cūq̄ꝫ ap̄a fuerit cū obfuatōe ip̄ius ulce ris vsq̄ꝫ quo sepaueris ex curatōe ap̄atis ⁊ tūc re-manebit sola obfuatō vlceris. ¶ Et silr̄ qñ corrū pit̃ qd̃ est ī circuitu vlceris ⁊ uiridescit ⁊ nigrescit cura illud cū scalpellatiōe ⁊ extractiōe sanguis ⁊ si etiā cū uētosis deinde adhere ei spōgiā siccā postea medicīas exiccātes. Et qū sepat̃ ulcus aut īuenis ul cus puꝝ tunc oꝫ vt obfues in ṗmis an ex corp̄e ali q̇d ad vlcus effundat̃ aut non effūdat̃ īmo iā sit ab scissū. Qd̃ si nichil effundat̃ ad ip̄m sit intētō tua in medicādo ip̄ꝫ ⁊ si aliq̇d effundat̃ ad ip̄ꝫ sis sollicit⁹ in eo qd̃ ad ip̄m effundit̃ ex pblōmia aut solōne uē tris aut vomitu qm̄ vomit⁹ qñꝫ cōfert etiā ī hoc ⁊ Hip. testificat̃ de eo. Et si in vlcerib⁹ fuerit fru sta ossiū ⁊ pāniculi aut alia non ꝓperes ī extrahēdo ea sed fac illud qd̃ dixim⁹ in ca° ossiuꝫ. Et ṗmū q̄ dē qd̃ oꝫ te p̄pare de esse vlceris est aptō cū medi cis suis deinde mūdificatō cū medicis suis deinde nascētia carnis ⁊ ꝯsolidatō. ¶ Et si īueneris vlc⁹ mūdū equale qd̃ non habet ꝓfunditatē tūc ꝯsolida tō tm̄ fiat cū eo qd̃ non habꝫ mordicatōez. In sor didis v̇o necessariū est abstergēs mordicās. ¶ Et in ṗmis qū curant̃ indigēt mordicatiōe qm̄ sensus non sentit ip̄m deinde ḡdati ꝑueniat̃ ad illud qd̃ ē leuioris mordicatōis vsq̄ꝫ quo sentiat hora nascē-tie carnis. Et caue in oībus illis ne dolere facias q̄ tū potes ⁊ ꝓp̄e qñ est illic calīitas ⁊ inflātio. Et oꝫ vt remoueas cās ꝓhibētes a ꝯsolidatōe ⁊ sunt cāe q̄s nūerauim⁹ ⁊ dixi⁹ q̄ declinat̃ cū vlcere ad ma litiā. Nā si tu curaueris eas in ṗmis non eris va-cās ad curatōez vlceꝝ sicut oꝫ imo nō erit tibi pos sibile. Et ml̄totiēs q̇dē rectificata est ꝯplō mēbri ⁊ sufficit in rectificatōe vlceris ⁊ ml̄totiēs est vlcus molle sup qd̃ orit̃ caro mala q̄ est in se ip̄a ad rube dinē ⁊ calefactōez decliuis ergo curet̃ cū epithiati-bus infrigidātibus carnē circūdantē ip̄ꝫ sicut succ⁹ solatri cū boloar. ⁊ aceto ⁊ epithiata de sandal' et cāfora infrigidata cū niue q̄re non cessat ꝯsolidari vulnus ⁊ cōstrigi. Et oꝫ vt in vlceribus dolorosꝭ q̄ sunt vehemētis doloris sis occupatus ī ṗmis ī se dando dolorē ⁊ illud cū mollificatīs q̄ tu scis ꝓcul dubio ⁊ q̄uis sint cōtraria vlceri vextñ qū nō se dat̃ dolor non p̄pat̃ nobis vt curem⁹ qū ergo se-dauerim⁹ cōseq̄mur ¶ Et vlcera q̇dē sordida in digēt vt mūdent̃ ⁊ sunt illa quoꝝ hūitas et qd̃ ex eis currit est plīm. Et forsitā mūdificant̃ cū melle ⁊ fortasse mūdificat̃ cū puluerib⁹ ⁊ vnguētis ⁊ qñ

non mūdificant non est possibile vt obuiet eis me-
dicamē puꝝ vsq; ad corpus eoꝝ ⁊ ꝓpe pulueres
q̄re oꝫ ut mūdificent deinde nascat̄ caro ⁊ in mūdi
ficate q̇dē est abstersio plus sicut sciuisti an̄. ¶ Et
fortasse orit̄ caro mala q̄re est necessariū vt corro
dat̄ cū medicamīe acuto ⁊ liniat̄ de foris cū infrigi
dātibus deinde eradicet̄ cū eo quo eradicat̄ escara:
deinde curet̄. ¶ Et medicamē quidē vnū ſm q̄dā
corpa facit nasci carnē: et secunduꝫ quedaꝫ corum
est corrosiuū vehemētis abstersiōis qū corpa illa
sint leuia valde aut est ſm q̄dā eoꝝ non abstergēs
neq; faciēs nasci ⁊ ꝓpter illud eget medicamē vt
ꝯfortet̄ aut frangēdo cōmistionē eius aut minuēdo
eius vnctuositatē aut iūgendo ei medicamē aliud
in quo sint exiccatō ⁊ abstersio ⁊ in corpe alio est
ꝑ ꝯpatōeꝫ ad ip̄m corrosiuū indigēs vt minuat̄ de
pōdere eius aut addat̄ in vnctuositate eius aut ad
iūgant̄ ei stiptica aliq̄. Digniora ergo vlcera vt
ꝯfortet̄ eoꝝ medicamē sunt illa quoꝝ difficil' est cō
solidatō. Et de illis q̄ sunt necessaria est vt dimit
tat̄ medicamē sup vlcus tribus diebus deinde dis-
soluat̄ nā si ip̄m tūc non opatū fuerit non faciet suā
opatōeꝫ. Et oꝫ vt elōget̄ oleū q̇dlibet ab vlceri
bus ꝙ si fuerit necessariū tūc oleū de kerua ⁊ oleū
myrtinū ⁊ oleū masticinū. Et qū ibi non est nisi vl
cus tūc oꝫ vt alleuiet̄ in sensibili mēbroꝝ nō tolle
rātiū ip̄ꝫ ⁊ caueat̄ a doloratiōe eius cū medicamīto
forti. ¶ In illo v̇o q̇d est pui sensus non abstineat
a necessaria medicatōe. Et intrīseca q̇dē ⁊ sublimia
ꝓciosa ⁊ ml'ti iuuamēti ⁊ suscipiētia nocumēta uelo
citer sunt de capl'o sensibili ⁊ iudicio eius ⁊ eoꝝ cō
traria sunt de caͦ insensibili aut quoꝝ sensus est d̄
bilis. Et ꝓpter huiusmōi cām non sufferūt vlcera
intrīseca ea q̄ sunt sicut flos eris ⁊ ei silia ⁊ ꝓpe ea
q̄ bibunt̄ ⁊ indigēt illis q̄ faciūt glutinatōeꝫ plus si
cut dragagātū ⁊ gūmi ⁊ illa q̇bus clisterizat̄ īdigēt
eo q̇d est inter duas res. Et de illis q̄ recta sunt in
curatōe vlceꝝ est ut q̇eta sint mēbra eoꝝ ⁊ nō mo
ueātur ⁊ si mouent̄ in ꝑncipio motu puo minus no
cumentū est q̄ꝫ si moueant̄ post ꝑncipiū motu labo
rioso ⁊ ꝓpe in corpe maloꝝ hūoꝝ. Et oꝫ vt time
at̄ in vlceribus ꝙ cadat ex vicitate eoꝝ incarnatō
inter duo mēbra viciantia sicut adherētia q̄ accidit
inter palpebrā ⁊ oculū ⁊ inter duas palpebras ⁊ in
ter duos digitos. Et cauerne ⁊ abscōsiōes sunt ve
locis ꝯuersiōis ad fistulas. Et vlcera q̇dē vicinan
tia arterijs ⁊ venis magnis ꝑducūt ad ap̄a illō q̇d
vicinat̄ eis de carne molli sicut testiculi ⁊ subascel
le ⁊ q̇d est post aurē sicut ꝑducit scabies ⁊ ei silia d̄
illis q̄ diximꝰ ꝓpter illā eandē cām ⁊ ꝓpe qn̄ cor-
pus est plenū mala supfluitate ⁊ tūc q̇dē vehemēs
fit dolor ⁊ puenit ad vlcus: q̄re oꝫ vt curet̄ illud
cū mūdificatōe corpis ⁊ cū eo q̇d est dictū in capl'o
Et dū mūdificat̄ ap̄a non sperat̄ eius curatō. Et est
necessariū in huiusmōi vt tuearis vlcus ex nocu-
mēto cū basilicon ⁊ ei silibus si corpus fuerit mū-
dificatū ⁊ ponas inter ip̄m ⁊ inter mēbꝝ q̇d distin
guat ⁊ ꝓhibeat nocumētū puenire ad vlcus in oī
dispōe. Et oꝫ vt audias ſmonē cōem ⁊ est ꝙ de ill'
q̄ sunt necessaria est vt sit illud qͦ curat̄ vlcus aut
ꝯueniēs aut iꝯueniēs. Et cōueniēs licet nō cōferat
in dispōe tn̄ non associat ei nocumētū. Et icōuenie
tie diuersificatō aut est qm̄ ip̄m est debilius ⁊ sigi
ficat illud additō eius q̇d est ꝯtrariū ei q̇d ex ipso
expectat̄ de exiccatōe aut mūdificatōe aut alijs ꝑter
corruptōeꝫ aliā q̄re oꝫ vt addat̄ i virtute eius aut
est diuersitas ꝓpter mōs alios sicut q̇a ip̄m calefa
cit vltra q̄ꝫ necesse sit ei q̄re facit accidere rubedi-
nē ⁊ inflātōeꝫ q̄ ꝓpter oꝫ vt minuat̄ de fortitudine
eius ⁊ extinguat̄ de inflātōe eius cū empl'o infrigi-
dāte: aut decliat cū eo ad nigredinē ⁊ obfuscatōeꝫ
q̄re scit̄ ꝙ infrigidat ip̄m aut non calefacit ip̄m mē
sura qua indiget. Ergo oꝫ vt addat̄ in v̇tute cale-
factōis eius aut mollificat ip̄m q̄re indiget ut adda
tur in v̇tute stiptici ⁊ exiccatiōꝝ sicut sūt balaustie
⁊ galle ⁊ ei silia q̄ exiccāt vt succurrat̄ cū exiccatōe
eoꝝ de illis de q̇bus diximꝰ tibi aut corrodit et ꝓ
fundat ip̄m sicut ostensuꝫ est q̄re oꝫ vt frāgat̄ for
titudo abstersiōis. Et ml'totiēs q̇dē non ꝯuenit me
dicamē ꝓpterea ꝙ ꝯpl'o infirmi est supflua i capl'o
eius cuius medicamē oꝫ esse fortiꝰ in trahēdo illud
capm adeo donec reducat ip̄m ad ꝯpl'oem suā aut
debilis in capl'o ꝯueniēte ei.

Curatō vlcerum virulentorum. C. iij.

Necessariū est vt in eis admistrent̄ medici
ne exiccatie vt mūdificet̄ uirꝰ deinde sit
occupatō in nascētia carnis. Qd̄ si fuerit
mollia tūc admistrēt̄ sup ea medicie ad faciēdū na
sci eoꝝ ꝓfunditatē ⁊ ipoꝝ margies ꝓpter debilita
teꝫ corpm illoꝝ vlceꝝ sed oꝫ vt exiccent̄ in ꝑmis
deinde admistrēt̄. Et qū tu admistraueris medica
mē ⁊ non īueneris hūiditatē minui aut videris eā
augeri tūc scias ꝙ medicamē ſm illud corpꝰ non ē
exiccatm̄ q̄re adde i ꝯfortatiōe eius ⁊ ipius exicca
tōe ⁊ adiuua ip̄m cū abstersiōe pauca sicut est mel
v̇big. ⁊ medicis stipticis sicut sunt balaustie ⁊ alu
men ⁊ mīora de v̇tute olei ⁊ pone ip̄m oleū in quo
sit exiccatō. Qd̄ si videris ulcus iā supfluere uceꝝ
in exiccatōe tunc minue de v̇tutibus oībus. s. exic
catōe ⁊ abstersiōe ⁊ stipticitate ⁊ ſua hoc ꝑceptū in
medicis faciētibus nasci carnē ulceꝝ. Et non faciat
te errare q̇dā ⁊ est vt sit medicamē magis abster
siuū q̄ꝫ oꝫ q̄re corrodit mēbꝝ ⁊ resoluit carnosita-
tē eius ad hūitatē currentē quā existimas virus et
addis in virtute abstersiōis. Et huiusmōi q̇dē me
dicamē ponit vlcus ꝓfundiꝰ ⁊ calidiꝰ ⁊ magis sile
cū apostemoso ⁊ sentit īfirmus mordicatōeꝫ mani
festā. Et scias ꝙ mediciaꝝ exiccatiū vlcera q̄daꝫ
sunt q̄ sunt vehemētis infrigidatōis sicut hyusq̇a-
mū albū ⁊ opiū ⁊ radix mādragore. Et q̄dā sunt
vehemētis calefactōis sicut resina ⁊ pix q̄re tibi in
est vt tēpes vnā eaꝝ cū alia ⁊ ſm oppōnē alicuius
ꝯpl'onū pticularū. ¶ Et medicie q̇dē mūdificates
uirus sunt iste medicie exiccatie sicut allumē ⁊ gal
le ⁊ cortices ḡnatoꝝ ⁊ cortex turis et merdasengi
⁊ farina ordei ⁊ eius sauich ⁊ flores papaueris ruf
fi ⁊ folia arboris culicū. ¶ Qū ergo fit empl'm cū
folijs nucis recētis ⁊ fit empl'ꝫ cū nuce sicut est aut
decocta cū vino ꝯfert valde ⁊ exiccat hūiditates
absq; nocumēto. ¶ Empl'm bonū. sumat̄ merda-
sengi ⁊ ībibat̄ aceto vice vna ⁊ vice alia oleo do
nec albescat deīde sumat̄ ātimonij ⁊ calcucecaume
non ⁊ venaꝝ ⁊ gallaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ san. dra. et
alūis ⁊ climie argenti oīuꝫ ptes eq̄les terant̄ bene
⁊ sit de vnoquoq;. vi. ps eius q̇d prepatū est de
merdasengi ⁊ misceant̄ oia ⁊ admistrent̄ medicie

q̄s dicemus ī antidotario in vlceribus ꝓfundis ⁊
et de illis est aq̄ maris. ¶ Aqua v̇o alumis abluit
⁊ repcutit ⁊ exiccat. Et om̄es iste medicie p̄dicte
nūc nocēt si cū vlcere est ap̄a. ⁊ aq̄ in q̄ decocti sūt
cipi est bona ad exiccatōez. Et decoctō myrobal.
citri. ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ. et decoctō cetarach
⁊ folia asedre sunt bona in illo.

Curatō vlceꝝ sordidorum. C. iiij.

O Portet vt in eis admistrent̄ medicie ab-
stergētes ⁊ incipiat̄ in p̄mis ab eo qd̄ est
fortis mordicatōis s̄m q̄ diximꝰ ī canōe
deinde ḡdati pueniat̄ ad illud qd̄ est sicut tapsia et
aristologia cū melle ⁊ pauco aceto. Et iteꝝ gluti
nū albotin cū eq̄li mēsura sui olei rosꝰ. aut butyri.
⁊ iteꝝ radix lilij cū melle. ⁊ iteꝝ faria herbi ⁊ her
ba oppoponacis. ¶ Et de cōpositis empl̄m indū ⁊
vnguēta viridia oīa cuz flore eris ⁊ simplicia aut
p̄mista cū am̄oniaco ⁊ sil'ibus ⁊ empl'a corticalia et
empl'a facta cū farina herbi: ⁊ empl̄m de sale ¶ Et
trociscus niger ⁊ trociscus viridis. Et medicie ex
exiccatis sumant̄ fecis olei ⁊ mellis ⁊ alūis iameni
partes equales Et sumantur ceruse et polij partes
equales. Et qn̄ vehemēs sit sordities sumat̄ pras
siū cū melle. ¶ Et de empl'is bonis sunt oliue sali
te. Et qn̄qꝫ accit necessitas hic iteꝝ admistrādi ali-
quid de currētibus quo abluat̄ s̄m q̄ dicemꝰ ī caᵒ
ꝓfundoꝝ ⁊ oīa ledūt ea si fuerit ap̄a.

Cura vlceꝝ profundorum ⁊ cauernarū ⁊ abscon-
sionum. C. v.

I Sta indigēt in curatōe sua vt carne reple
ant̄. Et illud q̇dē non fit nisi cū vbertate
cibi ⁊ sanguis. Et sunt necessarie in hoc
medicie vehemētis exiccatōis ⁊ mūdificatōis siml'
Et oꝫ vt sit situs eoꝝ talis ne in eis retineat̄ virus
īmo currat ⁊ si īuenis hūc sitū ꝯuenientē ⁊ est ī eo
radix vlceris mēbri ad supiora ⁊ orificiū eiꝰ ad in
feriora tūc iste est. Qd̄ si fuerit diuersuz illius et
fuerit possibile hōi vt alteret sitū ꝓfundi cū eo qd̄
pōt facere de p̄patōe alteratōe natali faciat ⁊ si nō
est ei possibile non est excusatō q̇n secet̄ vlcus vsꝫ
ad radicē suā sectōe exq̇sitissima q̄ nō relinq̄t cauer
nā aut q̇n fiat vt accidat cursus aut meatus in radi
ce sua p̄ter eius orificiū talis vt recipiat salutē. Et
obsuet̄ in hoc dispō mēbri ⁊ an accidat ei timor ex
illo. Qū ergo factū fuerit illud stringat̄ vlcus cuz
ligatura īcipiēdo ab orificō eius ⁊ pueniēdo ad ra
dicē a qua detectō facta est. Et in p̄ncipio ecōtrario
illius ⁊ ponat̄ strictura in pte supiore ī duobꝰ mo
dis sil'. Et non oꝫ vt pueniat̄ cū ligatura ad dolorē
Et qn̄ non est tibi possibile vt scindas admistra ab
lutōez ⁊ ītromitte tentas faciētes nasci ⁊ mūdifica
tes q̄ꝝ mūdificatō non destruit eius natiuitatez pp
virtutē duaꝝ reꝝ in eis. ¶ Et nos q̇dē iā expti su
imꝰ empl̄m apostolicō ⁊ fuit bonū vltimū cōferēs
p medicatōez ⁊ cētaurea qn̄ ab ea īplet̄ est mirabil'
ualde deīde sufoton postea ireos deinde faria her
bi. Et abscōsionibus qn̄ non succurrit̄ non adherꝫ
cutis ꝯglutinatōe bona. Ueꝝ est possibile vt exic-
cet̄ cutis ita vt ꝯglutinet̄ cōglutinatōe sil'i sane. Et
vlcera q̇dē ꝓfunda ⁊ abscōsiones ⁊ cauernas non
mūdificat̄ medicie mūdificatōe vltīa neqꝫ faciūt in
eis nasci carnē nisi fiat̄ currētes lauātes q̄ in ea inici
unt̄ cū īiectorijs aut mittunt̄ cū tentis ⁊ ꝓpe qn̄ eo

rū figura non ē figura ī mūdificatōe quoꝝ sufficiat̄
p̄patō ⁊ exp̄ssio ligature s̄m q̄ ostēdimꝰ. Et mel
q̇dē est ex lauatis ⁊ ꝓpe mistū cū vino ⁊ in aq̄ cine
ris est ablutō fortis quā non suffert qd̄ ex vlceri-
bꝰ paꝝ est sordidū. Et aq̄ maris ꝓpinq̄ est illi qm̄
ipa lauat ⁊ exiccat. Et aqua alūiosa est lauatia ⁊ cū
hoc est ꝓhibitīa eius qd̄ attrahit̄ ad mēbꝝ ⁊ qn̄ ē
ap̄a non cōuenit aliq̇d ex illis neqꝫ vinū. Et oꝫ vt
ponant̄ sup ista vlcera supra medicias in ligaturis
eaꝝ pāni liniti ex eis q̇bus indiget mēbꝝ in rectifi
catōe sue ꝯpl'onis ⁊ q̇bus indiget ad resistendū em
pl'is q̄ interius admistrant̄ ⁊ sit sup orificiū vlceris
pānus alius linitus cū eo qd̄ oꝫ ex medicaīe. Et si
gnificatio q̄ ipm̄ ꝯglutinat̄ est paucitas eius quod
currit ⁊ descēsio eius ad īferiora. Et fortasse exp-
munt̄ ab eo cū ligatura ⁊ virtute medicie hūitates
pl'me subito deinde exiccat̄ ⁊ ꝯglutinat̄.

Curatio vermium vlcerum. C. vi.

D E rebus ꝯferētibus ad illud est succus ca
lamēti fluuialis ⁊ medicie q̄s diximus in
capl'o uermiū auris in liᵒ tertio.

Nascentia carnis in vlceribus. C. vij.

O Portet ut non creet̄ caro donec mūdificet̄
aut trahat̄ ad ipm̄ nutrimētū si mīorat̄ ⁊
non puenit ad ipm̄. Qū ergo mūdificata
est tūc elōget̄ om̄e mordicatiū ⁊ abstersiuū cuz for
titudine q̄liacūqꝫ sint vlcera ⁊ vbicūqꝫ sint. Et oꝫ
vt in admistratōe obsuent̄ mediciaꝝ faciētiū nasci
carnē p̄cepta p̄dicta de eo qd̄ oꝫ ex supfluitate hūi
ditatis aut supfluitate exiccatōis. fac ergo illud qd̄
diximꝰ in capl'o vlceꝝ viruletoꝝ ⁊ non inq̄tū re-
manēt vlcera hūida aut fuerit sicca exiccatōe ve-
hemēti īmo q̄tū ad carnē q̄ creat̄ qū est vehemētis
hūitatis aut pauce exiccatiōis. Et de illis q̄ mīorat̄
exiccatōez eius est additō in cera eius ⁊ ipsius oſo
si est empl̄m. Et de eis q̄ addūt in eius exiccatiōe
est vt ingrosset̄ ⁊ inspisset̄ ⁊ mīoret̄ eius vnctuosi
tas ⁊ mltitudo mediciaꝝ aut addat̄ in eis sicut mel
Et creatō q̇dē carnis in eis cū ēpl'is ꝯueniētior est ⁊
tardior ⁊ cū pulueribus difficilior ⁊ velocior. Et
qn̄qꝫ indurat̄ caro ⁊ est tūc de rectificatōe ut pulue
rizent̄ pulueres ⁊ circūdet̄ cū empl'is ⁊ vino ꝓpe
stiptico. medicamē bonū ad oīa vlcera cū eo qd̄ la
uat ⁊ exiccat. Nos q̇dē iā diximꝰ medicias creatiās
carnis in caᵒ vulneꝝ ⁊ fortasse remeōrabimur de
electōribus eaꝝ hic aliq̇d ⁊ est dignius in hoc loco
⁊ est antimoniū adustū ⁊ sarcocolla ⁊ glutinū pisci
um ⁊ limatie aduste ⁊ scoria ascerebachā ⁊ plūbuz
adustū ⁊ acorus ⁊ beremasif ⁊ dragōtea ⁊ cipi ⁊ ꝓ
prie ad sordida ⁊ poliū est forte ⁊ cētaurea est vl-
tīa ⁊ nitrū adustū est mirabile in exiccatiōe eoruz
⁊ ipsoꝝ consolidatione.

Curatō vlcerum corrodentium se. C. viij.

C Anon vl'is in curatōe corrosiuoꝝ ⁊ frau-
dulētoꝝ est vt mūdificet̄ corpus ⁊ mem
bꝝ si fuerit corpꝰ mūdū cū vētosis ⁊ mis
siōe sanguisugaꝝ sup ipm̄ ⁊ p̄mutatōe ꝯpl'onis eiꝰ
cū epithīatibus ⁊ rectificatōe cibi absqꝫ tarditate ⁊
dilatōe. Nā dilatō in hoc est ex eis q̄ addūt ī mali
tia eoꝝ. Et qn̄qꝫ facit esse necessariū ambulatō cor
rosionis vt incidat̄ mēbꝝ ⁊ ꝯfert corrosiuis cū q̇-
bus non est putrefactō. ¶ Embrocatō cū aq̄ frigi
da ⁊ aq̄ myti ⁊ aq̄ rosaꝝ ⁊ aqua virge pastoris et

vino stiptico si non fuerit caliditas ⁊ aceto pmisto
cū aqua ros. ⁊ aq̄ pura pl'ma si fuerit cal'itas et si
milib⁹ ex aquis ifrigidātibus exiccātibus. Et si fu
erit illic putrefactō tūc aq̄ maris ⁊ reliq̄ ō illis que
dicem⁹ in caᵒ putridoꝝ. ¶ Ampli⁹ melior curatō
eoꝝ est admīstratō stipticoꝝ exiccātiū infrigidātiū
sicut cortices ḡnatoꝝ ⁊ lētes ⁊ folia masticis ⁊ semē
rosaꝝ ⁊ spina egyptiaca ⁊ ḡna myrti ⁊ embroce ha
rū medicinaꝝ. Et ꝯfortent huiusmōi cū aluie ⁊ si-
milib⁹ ⁊ sil'r empl'atō cū folijs acetose ⁊ ramis ci⁹
bullitis cū vino. Et empl'atō cū boloar. ꝯfecto aut
sirupo acetoso aut cucurbita sicca adusta aut arno-
glossa cū sauich aut folijs oliuaꝝ.

Curatō vlceꝝ putridoꝝ ⁊ maloꝝ. C. ix.

Hoꝝ malorū vlceꝝ curatō melior est mū
dificatō corpis aut mēbri ipius si corpus
fuerit mūdū cū eo qȯ mūdificat ip̄z solū
ex vētosis ⁊ sanguisugis ⁊ epithīatibus rectificāti
bus ꝯpl'onē f'm qꝫ diximus ml'totiēs ⁊ sil'ib⁹ ⁊ cibo.
Et non oꝫ vt sit dilatō i curatōe eoꝝ nā coꝝ putre
factō addit ipoꝝ malitiā ⁊ oꝫ vt ꝓhibeant ab eis
ap̄ata calida. Et de illis q̄ ea sedāt est semē hyusq̄a
mi albi cū sauich. ¶ Et iteꝝ qū huiusmōi vlcera
supfluūt in corruptōe fit necessariū vt euellant cuꝫ
cauterio cū igne aut cū medicaīe acuto aut cū incisi
one vt non remaneat nisi caro sana cognita p boni
tatē sanguīs eius aut coloris ipius ⁊ os sanū albuꝫ
mūdū. Et medicamē q̇dē acutū accipit omēꝫ ostra
citatē ⁊ extrahit ipaꝫ ⁊ succurrit ꝯplemēto eius cū
butyro ponēdo desup uice vna post aliā. ista. n. lꝫ
non sint fistule necꝫ ostracata tn̄ sunt mala fraudu
lēta. ¶ Et fortasse fit necessariū incidere mēbꝝ ut
saluet ex putrefactōe sua. Et ēbroce q̄ ꝯueniūt eis
sunt sicut aq̄ maris ⁊ aque p̄dicte in capl'o fistulaꝝ.
Et qū sup ista vlcera ⁊ alia admīstrant medicīe oꝫ
vt dimittant diebus aliquot ⁊ non soluant. Et me
dicie q̄s oꝫ admīstrare in istis sunt sicut farina or-
dei ⁊ farina herbi cū aliq̄tulo alūis aut caro piscīū
salita sicca cū aliq̄tulo medulle panis ⁊ aristologia
⁊ radix caulis ⁊ radix sicle ⁊ radix cucūeris asinini
⁊ semē lini ꝯtritū cū calcadis ⁊ basce cū passis aut fi
cub⁹ cū melle aut empl'a cū cepa muris decocta cū
melle aut caulibus aut cucurbita sicca cōbusta ⁊ fo
lijs oliuaꝝ recētibus. ¶ Cōpositū. ℞. aristol'. et
succi folioꝝ alkerua āboꝝ an̄. ptē. i. floris eris p
tē. s. fiat ex eo linimētū cū aq̄ in spissitudīe mellis
Et fortasse est necessariū vt cōfortet cū succo cucu
meris asinini ⁊ alsurie ⁊ ponant desup pani sicci.
Et iteꝝ aristol'. ⁊ gallaꝝ ⁊ ol'i eq̄les ptes fiat ex eis
linimētū vlceri ⁊ in circuitu eius. Aut calcis ⁊ col
cotar ptes eq̄les arsenici ptē. s. Et iteꝝ alsurie par
tes. xij. colcotar. x. dragāti. iiij. fiat ex eis linimē
tū decoquat in aceti fortis media cotila donec con
sumat acetū deinde sumat ex eis ifrigidatis postea
liniat cū eis vlcus. Et iteꝝ sumant colcotar ⁊ dra-
gāti amboꝝ an̄. xx. corticū ferri. xvi. gallaꝝ pfo
rataꝝ. x. Aut sumat sal'. ps. i. alūis usti ⁊ corticū
eris abrotani usti ps. s. Empl'm bonū sarcocolla
calcucecaumenō ⁊ gallaꝝ ⁊ flos eris et aristologia
aggregēt cū aliq̄tulo glutini vt medicīs sit ꝯgluti
natō ⁊ admīstret post mūdificatōeꝫ vlceris. Me
dicamē vltimū exptū. dragāti rubei. xxiiij. calcis
viue. xvi. alūis. xvi. corticū ḡnatoꝝ. xvi. turis
⁊ gallaꝝ āboꝝ an̄. xxxij. cere. cxx. olei antiqui cō
tila. i. Aliud bonū plūbi usti cū sulfure eris usti ce
ruse plūbi turis merdasengi climie āmoniaci oppo
ponacis masticis oīuꝫ an̄. ʒ. ij. adipis renū uacce re
sine glutinis alimbat olei myrtini cere oīuꝫ an̄. ʒ.
iij. soluant q̄ soluēda sunt in q̄titate equa ꝯficiant
ea q̄ soluūt ⁊ q̄ terunt ⁊ cōficiat. ¶ Medicamen
ꝯferēs qȯ Gal'. ⁊ alij aggregauerūt. ℞. scorie eris
℥. i. floris eris fricati. ℥. i. cere lb. s. pua lindris
℥. i. s. fiat ex eis empl'm f'm descriptōeꝫ suā sol-
uant ea q̄ soluūt ⁊ terant ea q̄ terunt ⁊ addat cera
⁊ minuat f'm q̄titatē necessitatis ⁊ diligūt vt mi-
sceant cū eo. ¶ Et qn̄ fuerit vlcera difficil' sanati-
onis admīstrēt in eis charte ꝯbuste. Et medicamē
andronij ⁊ cucurbita sicca ꝯbusta aut lana sordida
cōbusta aut empl'm folioꝝ cupssi aut foliorū dulb
adustorum.

Curatō eoꝝ q̄ sunt difficilis ꝯsolidatiōis ⁊ alioruꝫ
que sunt in vltimo malitie. C. x.

Scias qꝫ vlcera difficil' ꝯsolidatōis absolu
te sūt p̄ter corrosiua ⁊ p̄ter putrida sicut
est cōe p̄ter ꝓpū. ipa. n. ambo sunt ābu
latia ⁊ cū istis qn̄cꝫ non est ambulatō ⁊ stāt f'm dis
pōem suā p aliqȯ spatiū. Et ista sunt p̄ter fistulas
iteꝝ qm̄ oꝫ vt ipa sint incedētia. Et ad ultimū cor
rosiua putrida ⁊ fistule sunt ex sūma difficilis ꝯso
lidatōis absqꝫ ꝯuersiōe. ¶ Alicrenati vō sunt vl-
tia in corruptōe in elōgatōe a ꝯsolidatōe. Et canō
in curatōe hoꝝ vlceꝝ est vt si ca fuerit maliᵃ com
pl'onis rectificet aut si fuerit malitia sanguīs pona
tur cibus q̇ generet sanguīeꝫ bonū cōtrariū illi aut
paucitas eius ml'tiplicatō ei⁹ ⁊ dilatō in cibo bono
Qȯ si ca fuerit mollificatō ⁊ sordidatō tūc cura cu
ratōe molli ⁊ sordidi. Et si ca fuerit exiccatō sup-
flua ⁊ non fuerit fistule adhuc tūc cura cū hūectati
one eq̄li. Et de eo qȯ bonū ē i illo est vt facias ea
sudare cū aqua calida vsqꝫ quo sudet mēbꝝ ⁊ ru-
beat ⁊ inflet deinde abstine ⁊ non ptrāseas illā q̄-
titatē qm̄ attrahes cū eo māꝫ pl'mā ⁊ nocumētum
maximū ad mēbꝝ. Et fac vt medicamē post illud
sit mioris exiccatōis. Et fortasse ꝯfert ponere pā-
nos infusos aq̄ tepida. Et qn̄cꝫ est necessariū fricar
vlcus ⁊ fricare mēbꝝ eius ⁊ admīstrare empl'a at
tractia picea. Et si ca fuerit malitia dispōnis acci-
dētis ei qȯ cōtinet cū eo de carne. Cura cū eo qȯ
sciuisti ex scalpellatōe ⁊ extractōe sanguīs ⁊ succur
su cū exiccatīs. Et si ca fuerit vitis ambulatīa inci
de ea ⁊ fac currere sanguīeꝫ eius aut extrahe eam
qm̄ ml'totiēs facit q̇escere illȯ ⁊ si fuerit repl'o tūc
incipe cū phl'omia ⁊ eūatōe hūoris eius ml'ici si fue
rit deinde obuia viti ⁊ fac currere ex ea sanguīeꝫ
q̄tū tibi possibile est vt non accidat ex obuiatōne
tua ad īuicē qȯ est deteri⁹ vlcere pmo deinde cu
ra vulnus qȯ accidit ex vite postea vlcus diffici
le. Et si ca fuerit debilitas mēbri ⁊ illud est ꝓpter
malitiā ꝯpl'onis non q̄lrcūꝫ accidat imo malitiā cō
pl'onis supflue elōgate ab eq̄litate quā existīamus
ex calore ⁊ frigore ⁊ qȯ sequit ꝯpl'ones ex rarita-
⁊ supflua aut spissitudīe uehemēti : ⁊ pmū ē ut se
q̄t cal'itas ⁊ hūitas : ⁊ f'z frigiditas ⁊ siccitas opor-
tebit vt curet faciēs illud cū cōtrario. Et ml'toti-
ens q̇dē ꝯtingit qꝫ ca est a caliditate attrahēte māꝫ
⁊ mittēte eā ⁊ sūt necessaria i curatiōe ei⁹ ifriantia

stiptica. Quõ si cā fuerit fistula tūc cura curatōe fi-
stule. Et si cā fuerit corruptō ossis qõ seqt̄ ipm̄ ici
dem⁹ ⁊ detegem⁹ ab osse. Et si fuerit possibile au
ferre illõ qõ est sup ipz cū fricatōe faciem⁹ ⁊ sub
tilissime inqrem⁹ ⁊ si non incidem⁹ ⁊ faciemus illõ
cui⁹ expositō est in caᵒ corruptōis ossis. Inquit
Gal. fuit adolescēs hn̄s fistulā in pectore suo q̄ iaz
pueneꝛat ad os qõ est in medio cassi sui detexim⁹
ergo ab osse cassi totū illud qõ ꝯtinet ipm̄ ⁊ inueni
m⁹ iā aduenisse corruptōez ⁊ fuit nobis necessariuz
īcidere ipm̄ ⁊ fuit locus corruptus ex eo locus sup
quē figit̄ suspēsoriū cordis postq̄ ergo vidim⁹ il-
lud steti⁹ statōe vehemēti in ablatōe ossis corrup
ti ⁊ fuit finis noster dimittere paniculū tegentē ipz
deintus ⁊ ſuare ipm̄ ſm salutē suā ⁊ fuit illud qõ
ꝯtinuat̄ de hᵒ paniculo cū casso iā putrefactū. Iteꝝ
inqt ⁊ nos aspexim⁹ ad cor aspectu maifesto sicut
illud qõ vidim⁹ cū detexim⁹ ab eo cū volūtate cū
anatomia. inqt sanat⁹ est ergo iste adolescēs et na
ta est caro in illo mēbro qõ incisim⁹ ex casso donec
repletū est ⁊ ꝯtinuatū est ad inuicē ⁊ factū ē stās īter
velamē cordis ⁊ velamē ipm̄ sicut stetit cuz eo an̄
illud cap̄ capsule cordis. ¶ Inqt ⁊ non est hoc ma
ius quā vulnera in quibus respirat pectus. Et hic
dixit q̄ qn̄ putrefiūt vene ⁊ ātiquant̄ tūc de eo qõ
est rectū est vt currat ex eis sanguis ſm q̄titatē q̄
licita est in eis. ¶ Medicīe v̄o p̄pate ad difficulta
tē ꝯsolidatōis in dn̄antib⁹ dispōibus sunt sicut sco
ria eris ⁊ flos eris adustus ⁊ non adust⁹ ⁊ scoria al
scebesebran ⁊ scoria reliq̄ ferri ⁊ ꝯglutiātō auri si
ant ex eis cerata ⁊ colcotar ⁊ dragantū ⁊ q̄ sunt eis
silia cū rebus ꝓhibētibus attractōez ad m̄bꝝ si fu
erit sicut sunt alumē ⁊ galle. Et de illis q̄bus curā
tur ea q̄ sunt difficil' ꝯsolidatōis est illõ qõ. ℞. cli
mie ⁊ ꝯsolidatōis auri ⁊ alūis oīuz an̄. viij. floris
eris ⁊ corticū eris an̄. i. gūmi cupssi. iij. cere ⁊ ol'i
alicuius q̄tū scis. Et iteꝝ sumant̄ cere ⁊ gūme pini
an̄. vij. climie. iij. ⁊ colcotar. vi. ⁊ ol'i myrtini q̄
tū sufficit. Et iteꝝ decoq̄nt̄ colcotar ⁊ climia cū aq̄
maris aut aq̄ acreste aut aq̄ in qua decocta sunt al-
kali ⁊ calx decoctōe pauca ſm ꝯmistionē nutritiōis
eorū in sole in estate deinde colet̄ ab eis p̄ter q̄ fi
at sal desup aq̄ maris aut aq̄ alkali. Et iteꝝ sumāt̄
eris usti ⁊ resine ⁊ sal' gēme oīuz an̄. ℥. ij. cere ol'i
myrtini q̄tū sufficit. Et ꝯferūt eis medicie fistula-
res qn̄ exiccant̄ ⁊ terūt̄. Et ex eis sunt faria herbi
⁊ ireos ⁊ aristologia adusta ⁊ es ustū ⁊ terra turis
ſm diuersitatē quā meret̄ oīe corpus ex ꝯpōne.
Medicamē bonū. sumant̄ limatura eris ⁊ limatā
ferri ⁊ ꝯficiant̄ cū aq̄ alūis ⁊ argillet̄ cū argilla ru-
bea ⁊ adurant̄ in furno deinde extrahant̄ ⁊ terant̄
⁊ admīstrēt̄ puluerizata aut fiat ex eis ⁊ ex merda
sengi empl'm. ¶ Modus empl'i aurei boni. ℞.
merdasengi aurei boni minā vnā cere ⁊ radicis al
mezeriō an̄. aur̄. xxxvi. floris eris aur̄. xviij. li
mature auri trite limature almerdasengi an̄. aur̄.
xl. olei ātiq̄. lb. iij. ponant̄ sup ipm̄ in p̄mis mer
dasengi ⁊ auꝝ ⁊ flos eris deinde reliq̄ medicie. Et
iteꝝ sumant̄ ostracuz furnoꝝ ⁊ cinis uenaꝝ ⁊ plū-
bū ꝯbustū ablutū ⁊ fiat ex eis empl'z cū ol'o myrtio
Et oꝫ vt sit illud oleū inspissatū cū merdasengi v̄-
big̃. ℥. i. ⁊ ex aceti acuti triplo ipius ⁊ ex oleo aut
oleo myrtio aut olei aneti. ℥. i. moueant̄ cū facili

tate donec resoluat̄ merdasengi ⁊ ispisset̄ ⁊ nō adu
ratur ⁊ alierenati de eis cortices eris flos eris calx
abluta sine exq̄sitōe fiat ex eis puluis ⁊ an̄cedat ⁊ li
niat ea cū melle: deinde puluerizet sup ea hūc pul
uerē ꝯtritū eris ptes. ij. cere. x. dissoluant̄ digitis
in sole ⁊ admīstrent̄. aut ceruse ⁊ alūis ana. viij.
corticū eris salgēme turis floris eris corticū ḡnato
rū oīuz an̄. ptes. ij. calcis ps. i. cere. x. olei myr-
tini q̄tū sufficit. Et iteꝝ merdasengi olei an̄. lb. i.
gallaꝝ nō pforataꝝ aristol'. an̄. ℥. i. āmoniaci. ℥.
i. minuti turis. ℥. ij. fiat ex eis linimentū sup ignē
⁊ moueat̄ cum radice cāne.

Curatō fistulaꝝ ⁊ corioꝝ q̄ non ꝯglutinat̄. C. xi.

IN fistul' v̄o ⁊ eaꝝ indicijs ⁊ sp̄ebus ipaꝝ
iā est dictū qõ dictū est. Ueꝝ qõ necessa
riū est de regīe cursus uir⁹ ⁊ hūitatū cor
ruptaꝝ ab eis cū p̄patōe aut pforatōe iā declaraui
m⁹ iteꝝ in locis an̄ hūc locū. Curatō aūt ꝓpa fistu
lis diuersificat̄ iteꝝ. ¶ Fistule. n. aut sunt recētes
currētes: aut sunt ātiq̄ q̄ꝝ ꝯcauitates iā ꝓfundate
sunt ī carne vehemēter ⁊ iste q̄dē sunt dificil' cura
tiōis nā illud qõ necessariū est in hoc est acceptō il
lius ꝯcauitatis totius cū incisiōe eradicatē ex lateri
bus cū nouacl'a aut alijs: aut p cauteriū cū igne: aut
cū medicaīe ⁊ illud est prauū ⁊ inq̄etū ⁊ ꝓpe qn̄ ē
in vicinitate nerui aut mēbri sublimis. Et fortasse
eger est decliuior ad hoc vt remaneat illud cū eo
⁊ tolleret illud q̄ vt patiat̄ eius curaz. Et fortas
se est possibile ut exiccet̄ ⁊ corrodat̄ eius caro un-
ctuosa fraudulēta ītra ipaz ⁊ exiccet̄ residuū carīs
eius mortue: ⁊ ꝯsolidet̄ ⁊ remaneat q̄eta spatō lon
go p̄ter q̄ sit adhuc ꝯsolidata ītegre. Et q̄ vult il
lud oꝫ vt mūdificet fistulā a carne fraudulēta vn-
ctuosa q̄ est in ea deinde īpleat eā medicis exiccatis
⁊ dimittat eā cū dispōe exiccatōis eius qm̄ ipa re-
manet dū non cadit tior in repl'one aut hūitate cō-
pl'onis aut aduētu aq̄ aut situ iacēdi sup eā doloro
so: aut offensiōe: aut v̄beratōe: aut tussi: aut tre-
more. ¶ De curatiōe v̄o eradicatiōis ei⁹ ⁊ ipius
euulsiōis scias q̄ qū ipa est fraudulēta putrida ātiq̄
non est medicamē nisi abscisio cū adustōne aut cau
terizare eā cū igne ſm q̄ ostēdim⁹ cū pforatōe me
atus tortuosi inter meatus eius vt sciat̄ intētō cau
terij ⁊ penetratō cū cautella īuentōis eius donec co
quat vl' cauterizet ⁊ abscidat̄. Et cauteriū cū medi
cis acutis est sicut sūt sal āmoniacū ⁊ arsenicū ⁊ sul
fur ⁊ flos eris ⁊ argētū viuū est de sūma eoꝝ exti
guat̄ argentū viuū ⁊ misceat̄ cū tāto limature fer
ri q̄tū ipz est ⁊ alkali q̄tū est eius medietas ⁊ cal
cis q̄tū est eius medietas ⁊ sublimet̄ ī aluthel aut
p̄focet̄ in kumina ſm q̄ sciūt illi q̄ occupati sūt cum
hoc capl'o ⁊ sublimet̄ sicut sal. Quz ergo ponit̄ ex
eo sup fistulā ⁊ inflāmat̄ ⁊ assat̄ ⁊ sepat a carne qõ
accipiat̄ cū forcipibus ⁊ extrahat̄ ⁊ assiduet̄ cibatio
mēbri ex butyro vna hora post aliā vt q̄escat do
lor deinde curet̄ curatōe vlceꝝ. ¶ De fistul' v̄o q̄
est recēs currēs oꝫ vt abluat̄ cū medicis fortib⁹ si
cut kitran ⁊ aq̄ cineꝝ ⁊ aq̄ maris ⁊ sicut salsa ⁊ aq̄
sapōis p̄mistis cū ea arsenico ⁊ sale āmoniaco ⁊ aq̄
sublimata ex calcucecaumenō ⁊ sale āmoīaco sicco
⁊ ex sāsuco n̄ currēte ⁊ aq̄ in q̄ decoquīt̄ alkali ⁊ calx
corticū ouoꝝ ⁊ calx. Qū ergo mūdificata fuerit
ponat̄ sup eam medicamē de kerua. Et empl'm de

arsenico reiterato in medicis algarab est mirabil'
iuuaméti. Et medicamé Gal'. alcartusin. Et medi
cine ꝯposite ex dragāto ⁊ calcadis ⁊ ere usto ⁊ flo
re eris ⁊ q̄ sunt silia illis ⁊ ex cētaurea ⁊ faria her
bi ⁊ ireos ⁊ suructas. Et iā expta est radix scolopē
drie nā ipsa qū fistula implet ex ea sanat ipaꝫ. Et si
mlr qū fistula iplet ex hellebero iteꝝ ⁊ dimittitur
tribus diebus sanat ipaꝫ ⁊ silr alsenū ⁊ silr succus
cucūeris agrestis cū glutio albotin aut succus radi
cis almaroth aut flos eris aut amoniacū ⁊ calcadis
⁊ dragātū ⁊ colcotar ⁊ gūmi cū aceto. Aut sumat
vrina infantiū ⁊ sine cessatōe terat i mortario plū
beo donec inspisset ⁊ exiccet ⁊ admistret. ¶ Me
dicamē quo utunt illi d̄ alexādria oppoponacis dra
gāti assari ⁊ colcotar ⁊ floris eris ⁊ alūis oiū ān. ps
i. catarídaꝝ ps. 5. fiat puluis aut empl'm aut aggre
get cū aceto in quo decocte sunt catarides ⁊ fortas
se ponit cū eo mel. Et iteꝝ sumat aloes ⁊ flos eris
⁊ merdasengi ⁊ cortices ouoꝝ calciati qđ ē eis for
tius pl'm ⁊ pmisceant. Et iteꝝ medicie fortes quas
diximꝰ in capl'o eoꝝ q̄ sunt difficil' ꝯsolidatōis. Et
qū apparet caro bona admistra ꝯglutinātia faciētia
nasci carnē. Et qñ est ꝓpe ea os corruptū tūc oꝫ vt
rectificet ⁊ curet curatōe sua. Et qū uides hūītates
virulentas minorari aut saniosas redire tunc iam
curatio confert.

De carne addita sup vulnera. C. xij.

In curatiōe illius sunt necessarie medicie absterſiue ⁊ exiccatiue ⁊ q̄to magis sunt mīoris mordicatōis tāto sunt meliores.
Et oꝫ vt non expectet hic de adiutorio nāe qđ ex
pectat i nascētia carnis: nascētia. n. carnis est opus
nature. Et oīe qđ natura nasci non facit siue sit
cū adiutorio medicie aut absq; eius auxilio est con
trariū opatōi nāe: ꝓpter illđ igit oꝫ vt sit plꝫ su
stētatōis sup medicinā. Et scias ꝙ trocisci facti ad
hoc non ꝯferūt illi qđ ex ea antiqū est imo recēti.
Qđ si ex eis fuerit aliquid necessariū tūc oportebit
vt i faciēdo trociscos sit ꝯfuatō ⁊ reponant in loco
quē non corrūpat aer. Et iā laudate sunt ad hoc fe
ces aceti sed illđ non est apud me penitꝰ sanū ⁊ fa
cere eos trociscos ⁊ formas siles auellaīs est magis
ꝯfuās virtutē. Qđ vo dr ꝙ ipa indiget vt ibibat
aq̄ calida de arseico ⁊ alijs est illud qđ ꝑpat eā ad
resol'onē v̇tutis ⁊ adiuuat aerē corrūpētē eā. Et me
dicamē q̇dē qđ est grossius ⁊ fixioris v̇tutis est ma
gis iuuatiuū in hoc capl'o non ex pte v̇tutis qm̄ for
tasse subtile est fortius sed ꝓpterea ꝙ passio eius
ex aere ⁊ hūoribus ꝯmistis est tior ⁊ fixio eius cū
dispōe sua est maior. Et iste medicie sunt sicut cor
tices eris ⁊ ostraca adusta ⁊ due spēs eritioꝝ adu-
stoꝝ cū carnibus suis: veꝝ eritīj remanēt ⁊ ꝯstrin
gūt carnē plusq̄ꝙ oporteat ⁊ fortius de illis q̄ nse-
rauimꝰ est flos lapis noiati esie ⁊ fortiꝰ eo est sco
rie ⁊ glutinū auri ⁊ colcotar: ⁊ dragātū adustionis
mīorat v̇tutē eoꝝ ⁊ mordicatōeꝫ sil' ⁊ addit eoruꝫ
subtiliatōeꝫ: ⁊ flos eris est fortis ⁊ non est sicut zi
niar ⁊ ꝓpe factū ex corticibꝰ eris. Et ex eis q̄ cor-
rodūt carnē addita est vt sumant alkali ⁊ calx non
extīcta ⁊ dimittant in sexcuplo sui aq̄ in sole septē
diebus ⁊ moueant oi hora donec igrossent ⁊ fiant
sicut lutū ⁊ fiat ex eis trocisci ⁊ admistrēt. Et silr
trociscꝰ fictilicus ⁊ vnguētū viride est mirabile ⁊
viride factū cū sale gēma. Et vnguentū qđ noīat
alescorexelin corrodit carnē sine mordicatōe ⁊ me
dicamē dudume ⁊ medicamē dianor ⁊ medicamen
factū ex corticibus eris ⁊ minuti turis est ꝯueniēs
carni male ⁊ accipit hūītatē sicut cottū ⁊ oīes me-
dicie facte ad hoc vt mittant in nasuꝫ.

Regimē vlceꝝ disruptoꝝ pꝰ ꝯsolidatōeꝫ. C. xiij.

Curatō post eoꝝ disruptōeꝫ est vt accipiatur caro mala ⁊ os q̇dē seq̄tur eaꝫ deinde occupis in desiccatōe eius s'm ꝙ scis. Et
extrahētia ossa fortasse sunt cū medicis attractis si-
cut sunt folia papaueris nigri emplastrata cū folijs
fici ⁊ sauich aut semē hyuiq̄ami albi ⁊ calcadis eq̄
libus ptibus emplastrata.

Eradicatō vestigioꝝ vlceꝝ ⁊ vulneꝝ. C. xiiij.

Indiget eradicatō uestigioꝝ ulceꝝ ⁊ vulneꝝ medicis absterſiuis fortis absterſio nis mūdificatis ⁊ sint v̇tutes eaꝝ ꝓxime
v̇tuti eius qđ abstergūt ergo curet forte cū forti ⁊
qđ est minus eo cū eo qđ est minus eo. Medicie
aūt mūdificatie fortiū v̇tutū sunt v̇bi͞g. vt sumat
squama ferri cuꝫ lacca ⁊ trisera ⁊ liniat desup calx
⁊ mel aut succus calamēti ⁊ albugo oui ⁊ arsenicuꝫ
⁊ lapis pipis. ¶ Medicie aūt leues lenibꝰ sunt fa
be ⁊ farina ciceris ⁊ semē rhaphani ⁊ lutū molle ra
rū ⁊ cortices melonis. Et adeps asini est bona val
de ⁊ ꝓpe qñ associant ei q̄dā ꝑdicta. Uestigia autē
vlceratōis aut v̇beratōis absterſio cū oleo de lilio
delet velociter. ¶ Amplius trocisci quos ego di-
cā in capl'o decorationis.

Tractatus Quartus de sol'one ꝯtinuitatis neruorū ⁊ qđ non pendet cū restauratōe de sol'one ꝯtinuitatis neruorum.

Capl'm primū de vulneribus neruorū ⁊ que currunt cursu eorum.

Neruis ꝓpter uehemētiā sensus eoꝝ ⁊ ꝯtinuitatē suā cū cerebro accñt ex vulneribꝰ dolores uehemētes ual de ⁊ lesiōes ualde magne sicut spasmꝰ ⁊ pmistio rōis ⁊ mltotiēs pdu
cūt ad spasmū absq; āncessiōe lesiōis praue ⁊ nō fit
in eis excusatō q̄n illic sit aꝑa magnū absq; dolore
magno. Et faciliores eoꝝ dispōes sūt febres ⁊ aꝑa
ta mlta appent i alijs locis q̄ꝫ in vulneribus ⁊ suis
⁊ vigilie ⁊ desiccatō lingue ⁊ ꝓpe qñ accidit illic
aꝑa. Et silr est dispō vulneꝝ cordaꝝ lacertoꝝ ⁊ ꝓ
ꝑe in latere capis eaꝝ. Et qñ aꝑant nerui ⁊ q̄ sunt
eis silia aut aduenit eis frigus spasmant. Et si adue
nit eis putrefactō corrūpit mēbꝝ ⁊ augmētat. Et
putrefactō q̇dē festiat ad eos qm̄ ipi sunt creati ex
hūītate quā ꝯgelauit ⁊ coagulauit frigꝰ. Et ad hꝰ
mōi q̇dē ꝓpat putrefactō ex hūiditate ⁊ ex calitate
hūida ⁊ decoq̄t in eo ⁊ silr aq̄ q̇dē frigide nocēt ex
pte spasmi ⁊ cal'e ex hoc ꝙ putrefaciūt ⁊ silr oleū.
Ueꝝ oleū q̄nq; est necessariū. s. illud qđ est calefa
ctū ꝓpter necessitatē sedādi dolorē aut ꝓpter subti
liādas medicias ⁊ facere eas currere ⁊ sūt medicie
resistētes q̄litati hūectāti ⁊ pūgētes sole qñꝫ pficiūt
hāc opatōeꝫ. Et q̄nq; q̇ ex eis vulneratus est aꝑat
etiā ⁊ est eius opatō tardior ⁊ silr eius maturatio
⁊ curatōis susceptō est tardior. Et qñꝫ vlceratur
nerui ⁊ sunt vlcera tardioris ꝯsolidatōis ⁊ tardio
ris maturatiōis. Et oīe vulnus qđ fit in neruis

aut est pūctura aut scissio. Et fissura q̄dē aut fit cū detectōe nerui aut sine eius detectōe ꝛ illd q̄dē aut fit in lōgitudīe aut latitudīe. Et vulnera q̄dē cadētia ſm lōgitudinē i neruis saluiora sunt cadētibꝰ i latitudīe. uillus. n. sanus ledit ex vicītate incisi et nocet p ipm ꝛ nocet cerebro ꝛ facit accider̄ spasmū ꝛ egritudīes magnas. ¶ Et fit iterū mltotiēs necessariū tūc abscidere vulneratū ꝛ pūctuz cū totalitate ꝛ pueīt ex eo q̄es ꝛ sepant̄ accn̄tia mala. Et uulnera q̄dē in pānicul̄ sunt leuiora eis q̄ sūt in cordis necdū eis q̄ sunt in neruis. Et tu q̄dē scis pāniculū cuz testionio ꝛ fortasse sciuisti eū ex anatomia. Et si pāniculꝰ apat̄ nō ui̅ i eo icessus villoꝝ in lōgitudine ꝛ in corda pānicl̄ari videt̄ incessus pāniculoꝝ in lōgitudīe ꝛ corda est dura valde ꝛ non est pānicl̄aris in eius duritie ꝛ pāniculꝰ suffert sutura. ¶ Et in vulneribꝰ ꝛ disruptōibus q̄ adueniūt ligamētis nascētibus ex osse ad os non est malū ꝛ sufferūt vehemētōrē cura ꝛ non timet̄ ex abscisiōe neruoꝝ illud qd̄ timet̄ de coꝝ ꝯquassatōe ꝛ de incisiōe ptis coꝝ in latitudīe q̄uis membꝝ ꝯtrahat̄.

Canon curatōis solonis ꝯtinuitatis neruoꝝ. C. ij.

Medicamē vulneꝝ neruoꝝ est illud qd̄ est calidū siccū subtiliū ptiū equal̄ cal̄itatis ita vt non mordicet ꝛ sit eius exiccatō uehemēs valde cū attractōe non cū stipticitate oīo. Et om̄e in quo est cal̄itas subtilis cū exiccatōe vehemēti subtil̄ substātie non eūatur ab attractōe ꝛ caueat̄ stipticū in eis ꝛ ꝑꝑe in ꝓncipio rei nisi sit cū abstersiōe sicut es ustū ꝛ scoria eris ꝛ qd̄ ē huiꝰ generis substātie subtilia ipm cū trituratōe in aceto in quo non est stipticitas ꝛ q̄nq3 timet̄ ex aceto ꝛ subtiliatōe eius ꝓcessio cal̄itatis subtil̄ in re spissa. Et si necessaria est fortis cal̄itas q̄nq3 tūc necessaria ē vt nō sit ꝓfundās tm̄ sed vt frāgat̄ ꝛ declinet̄ cuz ea ex eo qd̄ ei admiscet̄ ad eq̄litatē ut calefaciat cū m̄sura ꝛ exiccet cū fortitudīe. Et si fuerit neruus detectꝰ non sufficit aliq̄d cui sit acuitas oīo ꝛ est nocumētū illius cū eo magnū. Et sil̄r si īuenerit medicam̄ aut pānū qd̄ admistrat̄ sup vulnꝰ cui obuiat dū est frigidū actu tūc lesio nerui ab eo est vehemēs. Et q̄n accn̄t vulnera i neruis tūc non oz vt ꝓperēt ad incarnatōez sed oz vt īcipiat̄ a sedatōe doloris vaporādo cū pānis cal̄is ꝛ cū oleis calidis ꝛ cū oleo onphacino ꝑꝑe qm̄ in ipo est stipticitas q̄dā ꝛ cū adipibus iterū. Et sit coꝝ calefactō supra tepidū pp frigida ꝛ sil̄r sit tua intentō in sedatōe apatis. Et de illis q̄ admistrant̄ etiā tūc sunt empl̄a facta cū sirupo acetoso ꝛ cū aq̄ cineris ꝛ ex cibis ꝛ potibus sicut farina fabaꝝ ꝛ herbi ꝛ ciceris ꝛ lupini amari ꝛ sauic ordei ꝛ aliis īmo ista iterū admistrant̄ añq̄ apostement̄. Et q̄nq3 ꝯfert admīstrare illud qd̄ est leue. Qū ergo fit in eis illud ꝛ accīt securitas ex sup̄fluitatibꝰ q̄ effundūt̄ p illd qd̄ admīstrat̄ de phl̄omia ꝛ eūone tūc incarna ꝛ non sedes dolorē coꝝ cū aq̄ calida oīo īmo cū oleo subtiliū ptiū in quo non est stipticitas cal̄o vsq3 ad terminū non sup̄fluū: calidū. n. sup̄flue ꝛ frigidū non ꝯueniūt ei. Et mltotiēs q̄dē ꝯtingit q̄ vulnus iā apꝓpīquat sanitati et nocet ei frigus ꝛ fit vehemēs dolor ꝛ redit lesio q̄re fit necessariū vt succurrat̄ statī cū sedatōe ꝛ cū oleis calefcīs embrocādo cū eis. Qd̄ si neruus ille fuerit discooptus ꝛ fuerit incisio in lōgitudīe tunc stude vt coopias ipm carne ꝛ pone sup ipm medicias pūgitīas q̄s dixīꝰ. Et strige ip3 cū pānis lōgis strictura colligēte ꝛ aggregāte semp rē magnā loci sani. Si aūt disrūpat̄ in latitudīe tūc necessariū est suere ipm. Et si non ꝯglutinat̄ ꝛ q̄n ꝓperat res et times putrefactiōez succure q̄tū tibi est possibile. Qd̄ si apetur ꝛ adueīat frigus ei ꝓueīet ei spasmꝰ ꝛ putrefactō ꝯtrahit mēbꝝ q̄pp non oz vt īcarnet̄ caput vulneris n3 colligat̄ nisi post sanitatē. Qū ergo est in eo strictura ampliet̄ qm̄ illud ꝓducit ad putrefactōez vulneꝝ p illud qd̄ aggregat̄ in eis d̄ virꝰ ꝛ aliis ꝛ cū hoc dolor sit vehemēs q̄re nō oz vt incarnet̄ oīo nisi postq̄ exiccat̄ exiccatōe decēti ꝛ securitas fit ex oī apatē ꝛ putrefactōe. Et ꝓpter illud oz vt soluat̄ strictura sup medicam̄ ꝛ medicamē vt festinet̄ ex alio. Et fortasse soluit̄ in die aut in nocte bis aut ter. Et fortasse est necessariū vt facias illud iterū in nocte illius diei aut die illius noctis si fuerit in lōgitudīe ꝛ ꝑꝑe q̄n illic est mordicatō. Qd̄ si non fuerit tūc necessitas illiꝰ erit mīor ꝛ sufficiet bis facere illud mane ꝛ vespe. Et oz vt obſues in medicīs coꝝ ne calefaciāt vltraq̄ sit necesse neq3 abbreuiet̄ in calefactōe necessaria ꝛ sil̄r i abstersiōe ꝛ exiccatōe ꝛ in ꝯtrario vtriusq3. Quz ergo videris qd̄ iā calefactū est tūc infrigida ipm scilicet mēbꝝ cū mēsura q̄ minuat additiōez ab eo qd̄ est necessariū. ¶ Et q̄nq3 expiunt̄ cerata facta cū euforbio sup crus hoīs sani sil̄is infirmo in cōpl̄one sua ꝛ ipius forma ꝛ ꝯsiderat̄ an sup̄fluat̄ i calefactōe eius an non calefaciāt ip3 in aliquo de quo sit curandū aut calefaciāt ip3 calefactōe tpata ꝛ tūc ſm illā q̄titatē postea admīstrat̄ sup infirmū ꝛ expiunt̄ sup ipm scd̄o. Uerū vt expiant̄ sup aliū de illis q̄ sil̄ant̄ ei in ꝓmis est melius vt non sit necessaria in expiētia coꝝ sup ipm alteratō plima. Et cū hoc toto qū neruus est discooptus ꝛ uulnus amplū valde nō suffert aliq̄d valde calidū sicut euforbiū ꝛ sulfur ꝛ eis sil̄ia īmo indiget medicaīe qd̄ est sicut tutia. ꝛ iterū medicaīe facto ex calce abluta ablutōe vltīa in hora vna. Et oz vt sit oleū qd̄ admīstrat̄ in ceratis eius ꝛ eius linimentis sicut oleū ros. ꝛ myrtinū qd̄ non tetigit sal. Et glutinū iterū q̄n admīstrat̄ in istis medicīs oz vt sit ablutuz. Et mel iterū vt sit ablutū ꝛ tutia oz vt sit abluta. Et non oz oīo vt sit in eis de acuitate ꝛ mordicatōe. Et si fuerit in eis stipticitas pua in curatōe discoopti l3 cū v̄tute resoluēte sine mordicatōe ꝛ ꝑꝑe q̄n i firmus est debilis ꝯpl̄onis: m̄bra itaq3 digiora elōgari a frigido ꝛ aquositate ꝛ vētositate vel vnctuositate ꝛ eis sil̄ibus sunt qū sunt discoopta: nō enī est coꝝ nocumentū i discoopto cui obuiat ꝛ q̄ ledūt sicut est coꝝ nocumētū in eo cui non obuiat nisi paꝝ ꝛ non obuiāt nisi ei qd̄ ꝯtinet ipm ꝛ ipm sequit̄ ꝛ si non fuerit excusatō tūc ſ3 q̄ diximꝰ. Qd̄ si fuerit illic virtꝰ aliq̄ i creatōe tūc nō erit malū si admīstres trociscos pauli ꝛ trociscos de colcotar ꝛ trociscos andronij ꝛ prassiū cū vino cocto aut cū oleo in hyeme q̄dē cū oleo subtili sed in estate cuz oleo ros. Et tus ꝛ glutinū albotin ꝛ albezard cū q̄titate mīore q̄ de medicīs discoopti. Et de eo qd̄ rectū est qualiacūq3 sint vulnera est vt ponat̄ sup medicamē methabazelenis infusus in ol̄o. Et sicut neruꝰ discooptus ē digior aliis neruis ut alleuiatō

fiat i: eo sil'r ligamēta q̄ nascūt̄ iter ossa sunt figura
rū dignioꝝ vt opet̄ sup ea cū medicaīe forti. Liga
mēta sūt q̄ ꝯtinuant̄ cū lacertis sunt inter vtrasqꝫ
res. Et de vulnerib⁹ a q̄bus necesse est magis elō
gare aquā est vulnus nerui ⁊ sil'r frigus ꝙuis mi
noret̄ tam̄ est de rebus nocibiliorib⁹ ei. Et oleūꝫ
iteꝝ nocet ⁊ non est necessariū nisi apud sedatiōem
doloris cal'm. Et non oꝫ vt abluat̄ vulnus neqꝫ cū
aq̄ neqꝫ cū oleo īmo sollicitus sis vt abstergas hūi
ditatē cū pānis aut lana in fine leītatis neqꝫ etiā cūꝫ
vino cocto nisi sis securus a nocumēto hūitatis ei⁹
Et qn̄ exigit aliq̄ egritudinū vt sup ipaꝫ ponat̄ ⁊ ꝓ
pric sup illud qđ est discooptū oleū tūc oꝫ vt trā
seat sup ipm in ꝑmis vinū coctū deinde oleū. Inq̇t
Gal'. accit cuidā hōi pūctura cū ferro minuti capi-
tis ⁊ disrupta ē cutis et ꝯtinuata est q̄buidā neruis
manus eius: medicus ergo posuit empl'ꝫ qđ iā ex-
ptus fuerat i incarnatōe vulneꝝ magnoꝝ in carne
Quare apostematus est locus. Et postq̄ apostema
tus fuit posuit desr̄ medicias mollificātes sicut em
pl'm de farīa tritici ⁊ aq̄ ⁊ oleo q̄re putrefacta est
manus hōis ⁊ mortu⁹ est. Et qn̄ accidit spasm⁹ ex
vlceribus i eis tūc de eo qđ necessariū est si iā stri
cta fuerit scissura cutis est vt apiat̄ ⁊ admīstrent̄
medicīe ꝯferētes ill' vlcerib⁹ exiccātes ea subtiles
valde. Et vt sit sollicitudo ī hoc vt pueniat ad ꝓ
fundū. Et qn̄ est vulneris disruptō ⁊ pūctura ⁊ nō
est apostema tūc curatō est curatō localis. Et oꝫ vt
sit fortōris cal'itatis ⁊ fortōris exiccatiōis q̄ illud
qđ admīstrat̄ sup scissurā qm̄ illđ penetrat ad egri
tudinē facilius. Et oꝫ vt sit regimē vulnerati in
neruis subtile ⁊ vt sit in vltio subtiliatōis. Et qū
dolor facit accidēr̄ apā tūc necessariū est dare cibū
⁊ ꝓpe qn̄ vulnera sunt in latitudīe nā necessaria ē
illic phl'omia vene sine sollicitudīe ⁊ sine tiore sin
copis v̇big̃. Et oꝫ vt sit stratus eius humidus. Et
obserues mēbra ꝓpinq̄ vulnerib⁹ cū iunctōe et si
ml'r caput eius ⁊ collū ⁊ subascellas ipius cū iuncti
one: si fuerit vulnus in supioribus ⁊ siml'r pecti-
nē ⁊ inguīa ⁊ ꝓpe si fuerit vulnus in iferiorib⁹ et
partibus cruris.

Medicīe vulneꝝ neruoꝝ ⁊ vlceꝝ ipoꝝ. C. iij.

Glutinū albotin est de meliorib⁹ medicis vulneꝝ neruoꝝ. Veꝝ illis q̄ sunt sicut ifantes ⁊ m'eres ⁊ cui⁹ ꝯpl'io est vehemē
tis hūitatis sufficit qđ est sicut glutinū albotin solū
pulverizatū cū pauco oleo qđ ipm leniat ⁊ viscosū
faciat si fuerit siccū ⁊ resina loco eius. ¶ In illo au
tē cui⁹ ꝯpl'o est siccōr ⁊ caro durior oꝫ vt misceat̄
cū eo euforbiū ⁊ qđ est ei sil'e aut vetus aut recēs
aut paꝝ aut ml'tū ẜm ꝯpl'onē corpis ⁊ eius calefacti
onē. Et sit sūma eius qđ dat̄ de forti recēti. xij^a.
ps kerat aut de glutīo albotin aut ei sil'i sit. iij^a. ps
kerat aut eius cū quo misceat̄. Et qn̄qꝫ admiscet̄ ei
p̄ter euforbiū de lacte titimali qm̄ est mirabile et
de assa ⁊ de serapio ⁊ de oppoponaco ⁊ qđ est de-
bilius. s. baurac ⁊ spuma eius ⁊ sulfur calefactū cū
oleo ẜm ꝙtitatē sorditiei balnei ⁊ flos lapidis asius
⁊ omne attractiuū hūitatū ad exteriora ⁊ dragātuꝫ
iteꝝ ⁊ cinis purgatōis eris ⁊ ꝯglutinatō auri. Et
fortasse non repit̄ in ꝑncipijs vulneꝝ neruoꝝ nisi
fermentū ⁊ admīstrat̄ ⁊ ꝯfert eis ⁊ attrahit ex ꝓ-
fūdo attractōe bona. Et ml'totiēs iuuat̄ cū sorditie
vasoꝝ apū qū est nō pn̄s euforbiū aut farīa lolij cū
aq̄ cineris empl'ata ⁊ admīstratō glutini alboti est
melior res cū q̄ incipit̄. Et post ipm sicut empl'ꝫ ba
silicon ꝯfortatū cū eo cū quo oꝫ vt ꝯfortet̄ de illis
q̄ dicta sunt ⁊ fortasse ꝑmiscet̄ cū ceratis ⁊ calefacit
ea ⁊ oꝫ vt sit ablutū ⁊ qđ eo melius ē est illud qđ
est ablutū cū aq̄ maris ī sole calido ⁊ ꝙto abluitur
plus fit magis iuuatiuū. ¶ Et de medicis bōis est
medicam̄ Gal'. ꝯpositū ex cera ⁊ resina ⁊ euforbio
⁊ pice ⁊ oleo grosso de vnoquoqꝫ sit ps media ⁊ đ
oleo ps vna. Et oleū balsami cū subtilitate sua nō
est ml'te calefactōis: dico ꝓpter velocitatē sue reso
lutōis. Et qū vulnera fuerīt gaucziratū aut pūctu
ra ⁊ non associat̄ eis apā neqꝫ putrefactō tūc oꝫ vt
admīstret̄ empl'm cū euforbio aut fimo colūbino
ponat̄ in corpe subtiliore euforbiū ⁊ ī spissiore fi-
m⁹ colūbinus ⁊ adde ⁊ minue ẜm q̄ vides de dis
pōe corpis ⁊ eius forma ⁊ dilata si sunt stricta. Et
scias q̄ medicamē qđ necessariū est in gauczi neces
sariū est ut sit fortius eo qđ est necessariū in scissiōe
Et qū accīt in vulneribus putrefactō tūc serapinū
est bonū ⁊ farīa herbi: veꝝ qū accn̄t apāta tūc fari
na ordei ⁊ farina fabaꝝ ⁊ farina herbi iteꝝ q̄ iā de
cocte sunt cū aqua cineris aut aq̄ pura in q̄ sit virt⁹
serapini. Et qū vides vulnera ad sanitatē puenire
non timeas tūc admīstrar̄ desup vinū coctū: oꝫ g°
vt admīstres medicias infusas i eo deinde calefac
ipm ⁊ accipe ipm cū pānis infusis ⁊ strige desup.

De apātibus q̄ accidūt neruis vulneratis. C. iiij.

Iam scit̄ ex eis q̄ ꝑmisim⁹ ⁊ scire fecim⁹ ex canōe curatōis neruoꝝ q̇s sit mod⁹ curatōis apātū q̄ accn̄t eis qū uulnerant̄. Et
oꝫ vt iterem⁹ illud explanādo. ¶ Dico ergo illđ
qđ Gal'. dixit i libro catageīs Inq̇t qū accīt in vul
nerib⁹ neruoꝝ ⁊ mēbroꝝ neruosoꝝ phl'on ⁊ phle
gmon est fortis inflamās valde: tūc oꝫ vt admini
strent̄ in curatōe eius medicīe facte cū aceto ⁊ lapi
dibus mīeralibus q̄s dixit ⁊ pl'm eoꝝ est in tracta
tu scđo catagenis q̄ꝝ vna hec est. ℞. calcadis. ʒ.
i. ⁊ q̄rtā. ⁊ dragāti. ʒ. ix. ⁊. ſ. ⁊ q̄rtā ⁊ scorie plū-
bi. ℥. ij. ⁊. ʒ. ij. ſ. ⁊ corticū turis. ℥. i. ſ. bezard.
℥. i. ⁊ cere. ℥. vij. ⁊ ol'i. ℥. ix. ⁊ aceti fortis. ℔.
ij. ⁊ q̄rtā terant̄ medicīe sicce ⁊ infundant̄ cū aceto
x. dieb⁹ ⁊ soluant̄ ea q̄ soluūt ⁊ infrigident̄ ⁊ mi
sceant̄ oīa i olla ⁊ moueant̄ motu exq̇sitissio donec
eq̄nt̄. Et oꝫ vt distillet̄ sup mēbꝝ infirmū ex oleo
bis aut ter ī die. Et qū ponit̄ hoc medicamē desup
oꝫ vt ponat̄ sup ipm de foris lana iā infusa in aceto
⁊ oleo calefactis eq̄li cal'itate. Nā non est aliq̇d no
cibilius oīo neruis infirmis neqꝫ deterior sup eos
q̄ illud qđ est frigidū. Qđ si necessariū sit empl'ar̄
ista mēbra in dispōne empl'o facto cū aceto ⁊ melle
⁊ cinere tūc oꝫ vt empl'ꝫ sit coctū ⁊ vt sit farīa ei⁹
farina herbi. ¶ Si aūt non fuerit tibi pn̄s tūc ad-
mīstra farinā fabaꝝ aut ordei.

De attritōe neruoꝝ ⁊ eoꝝ torsiōe. C. v.

Qum neruis aduenit attritō tūc si non fuerit cū eo vulnera neqꝫ apāta ad hoc curet̄ cū eo qđ sedat dolorē ⁊ sil'r qn̄ accīt
apā tūc non cures ipm cū eo qđ rūpit sicut aq̄ cine
ris ⁊ silia īmo cura ipm cū sedātibus dolorē. Et si
ml'r oꝫ ut embrocet̄ ī mēbꝝ cū oleo calefacto ēbro
catōe ꝯtinua. Et sint in v̇tute illius ol'i mollificatio

⁊ resolutō. ¶ Et de oleis bonis i hoc est oleū ane
tinū ⁊ oleū de alachoen ⁊ olꝫ de ruta ⁊ silr̄ empl̄a
ꝯueniētia ad illud. ⁊ silr̄ maluauiscus est mirabilis
qū terit̄ ⁊ ponit̄ sup neruos tritos. Et caro uerneri
aꝝ est mirabil̄. Et fortasse curat̄ cū cepa bis cocta.
Qd̄ si fuerit illic apa tūc regimē in sedatōe apatis
eius est vt admīstret̄ desup ꝯgellatū vue cū vino
⁊ pauco aceto ⁊ oleo cū q̄titate ꝯueniēte ⁊ calefiat
cū eq̄lita^c ⁊ submergat̄ lana sordida ⁊ ꝓpe lana iso
pi ⁊ ponat̄ desup. Et si fuerit hec lesio in iūcturis
tūc illic est melius vt sedet̄ dolor et ponat̄ medica
mē fortius ⁊ ꝯpositū cū eo qd̄ maturat et resoluit
sed cū stipticitate tpata et opponat̄ p id apati ⁊ non
addat in eo. Et ꝯsidera in dolore ⁊ apate ⁊ intēde
ad id ex eis qd̄ est vehemētōris intentōis. Et qn̄
non est dolor tūc pfora ⁊ admīstra id qd̄ est forte
sicut aq̄ cineris ⁊ acetū ⁊ vinū iteꝝ. Et qn̄ apa iā ꝓ
lōgatū est tūc ꝯforta medicamē factū cū aq̄ cineris
⁊ qd̄ fit cū sorditie balnei. Qd̄ si fuerit illic i cute
uulnera etiā tūc necessaria sunt illa in q̄bus sūt exic
catō fortis ⁊ aggregatō ⁊ stricta q̄bus colligant̄ p-
tes sicut farina fabaꝝ ⁊ acetū ⁊ mel ⁊ est medicamē
bonū. Et si uis vt sit fortōris exiccatōis pone i eo
farinā herbi ⁊ si adest volūtas ut sit forti⁹ iteꝝ po
nat̄ in ipo radix liliȷ̄. Et si fuerit vulnera talr̄ vt
non curet̄ de eis tunc curent̄ nerui cū eo qd̄ ꝓhibꝫ
apationeꝫ neruoꝝ ⁊ non sit occupatō cū eis ⁊ caro
ostreaꝝ est mirabil̄ ⁊ qn̄qꝫ curat̄ cū cerato ex sale ⁊
empl̄ꝫ cū olibano ⁊ myrrha ē cōis iuuamti i vtrisꝫ
dispōibus. Et si fuerit cū vtrisqꝫ rebus dolor cla-
mosus tūc oꝫ vt misceat̄ cū medicis pix ⁊ empl̄et̄
cū illo calido. Et oꝫ vt caueat̄ i torsiōe neruoꝝ aq̄
⁊ non apꝓxiet̄ neqꝫ calida neqꝫ frigida imo admi-
strent̄ olea q̄bus est virtus aromaticoꝝ stipticorū
calefacta ⁊ speꝝ cū q̄bus est hec dispō.

Judicia neruoꝝ corruptoꝝ. C. vi.

Quandoqꝫ accit frustis neruoꝝ corruptō:
⁊ ē necessariū ut extrahat̄: oꝫ ergo ut ex
trahat̄ extractiōe vene ciuilis.

De neruoꝝ duritie ⁊ eoꝝ torsiōe. C. vij.

Hoc mlt̄otiēs accit a v̄beratiōe aut casu et
qn̄ p̄mit̄ sentit̄ cū eo stupor. Et cura du-
ritiei neruoꝝ ꝓxia est curatōi apatū du-
roꝝ ⁊ alrosbot ⁊ nos dixim⁹ in tabul̄ mediciaruꝫ
singulariū ⁊ in ātidotario ꝙ necessariū est remeō-
rari de medicis eius. Et qd̄ narrabim⁹ hic sūt me
dicie expte in eo de q̄bus sunt leues sicut vt sumat̄
bdelliȷ̄ iudaici pondus. ʒ. x. ⁊ infūdat̄ in aq̄ ⁊ sol-
uat̄ in ea ⁊ ꝯficiat̄ cū eo q̄tū ipm est de radice mal
uauisci ꝯtriti valde ⁊ empl̄et̄ cū eo. Et silr̄ radix li
liȷ̄ ꝯfecta cū cōgelato uue. Et iteꝝ amoniacū ⁊ gal
banū ⁊ euforbiū aggregata cū fece olei. Et iteꝝ su
mat̄ semē almaru ⁊ fiat empl̄m cū vino cocto. Et
iteꝝ medicamē diaq̄lon cū medietate sui de sterco
re caprino est vltimū.

Rememoratō egritudinū ossium. C. viij.

In ossibus aūt accidūt egritudies ex cor-
ruptōe ꝯpl̄onis ⁊ ex solone singularis et
fractura ⁊ dislocatōe ⁊ putrefactōe ⁊ vl
ceratōe ⁊ excorticatiōe. ¶ Et nos q̄dē loq̄mur de
fractura ⁊ dislocatōe q̄ idigēt restauratōe post hūc
locū. Illas aūt q̄ de eis idigēt aliȷ̄s medicis dicem⁹
hic q̄rentes auxiliū a deo.

De vētositate spine ⁊ corruptōe ossis. C. ix.

Uentositatis spine cā sūt hūores acuti pene
trātes in os ⁊ corrodētes ipm. Et incess⁹
vētositatis spine est icessus doloris iūctu
raꝝ. Ueꝝtn̄ mā in dolore iūcturaꝝ est in carne ⁊ i
vētositate spīe est in osse ⁊ eius additō corrūpit os
sis ptē vnā post aliā. Dixerūt q̄dā ꝙ spina est spas
mus in toto corpe pp vlcus ⁊ non affirmat̄.

Signa corruptōis ossis. C. x.

Quum ossi accit corruptō uides carnē super
ipm mollescere ⁊ mollē fieri et incipit in
via fetoris ⁊ virus ⁊ penetrat p eā tenta
facilime ad os. ¶ Qn̄qꝫ puenit ad os non īuenit ip
suꝫ lene ita vt lubricet ab eo imo adherꝫ ei paꝝp
⁊ q̄si īuenit rē non firmā in se ipa imo hn̄teꝫ fractu
rā aut putrefactōeꝫ ⁊ fortasse destruit̄ ⁊ lenit̄ ⁊ p-
pe qn̄ non est corruptō in p̄ncipio. Nā in horap̄ p̄n
cipiȷ̄ nō apparet illud cū tēta. Et fortasse sigt̄ lubri
citas eius supflua corruptōeꝫ eius ex hoc ꝙ qn̄ lu-
bricat in eo tēta in oī latere sigt̄ sepatiōeꝫ paniculi
ab eo ⁊ illud ꝓpter corruptōeꝫ eius q̄ icepit ⁊ illa
q̄ icipiet qn̄ corrūpet̄ caro supra ipm. Et qū disco
opueris eā ab eo inenies ipm mali coloris. Et mlt̄
totiēs q̄dē āncedit ipm apa ⁊ corruptō carnis ⁊ mē
bri in p̄mis ⁊ mors deinde venit ad ipm.

Curatio eius. C. xi.

Curatō corruptōis ossis est eius fricatō et
ipius destructō aut eius abscisio ⁊ ipi⁹ se
ratura siue sit fistula siue non sit. Nā ne
cesse est fricare ipm ⁊ radere aut cauterizare pue-
niēdo ad vltimū corruptōis eius vt cadat cortices
corrupti ⁊ remaneat sanū. Et qn̄qꝫ cadūt cortices
ossiū p medicias iteꝝ sicut cadūt cortices capitis et
alioꝝ. Et de illis est medicamē c⁹ hec est descrip-
tō. ℞. aristologiā ireos myrrhā aloeꝫ cortices pla
te oppoponacis cābil adustū scoriā eris cortices pi
ni aggreget̄ ⁊ est mirabile faciēs cadere cortices os
siū ⁊ nasci carnē bonā sup ea ¶ Et si fuerit corrup
tō ossis ꝓfundior illa tūc necesse est ꝯcauare ipm.
Qd̄ si corruptō iā psecuta est medullā non est ex
cusatō q̄n assumat̄ illd̄ os cū medulla sua. Et si cor
ruptō fuerit de illis q̄s nō sanat nisi abscisio ⁊ satu
ra totius ossis mēbri aut plm̄ eius qd̄ circūdat ipm
tūc sciat locū in quo oꝫ vt icidat̄ ita vt reuoluat̄ tē
ta vsqꝫ quo ꝯsequat̄ locū i quo iuenit adherētiā os
sis vltimā qm̄ illic est termi⁹. Ueꝝ qn̄ est os cor
ruptū ex capite coxe ⁊ āche ⁊ sicut spōdil̄ dorsi tūc
fugere ab eius curatōe est melius ꝓpter nuchaꝫ.
Et si timet̄ ꝙ corruptō ossis sequet̄ corruptōeꝫ car
nis cui⁹ casus accit prius tūc infrigidare ⁊ accipere
carnē ab eo est ꝯueniēs ⁊ est eius cura. Et oꝫ vt in
frigidet̄ mēbꝝ sanū cū epithiātibus q̄ sciuisti in ca°
corruptōis carnis discoopte ab eo etiā ⁊ cū eoruꝫ
similibus.

Modus seruandi os corruptum. C. xij.

Inquit eleuet̄ caro ab osse ita vt ponat̄ in
extreitate ei⁹ filū cū quo tēdat̄ ad supiora
ul̄ uitte. ergo tēdat̄ cū eo mēbꝝ aut alid̄
ex illo loco ad iferiora vt non associēt̄ ei dētes ⁊ se
ra ipm. Et qn̄ est tibi necessariū serare costā aut
os sub quo est tuica aut aliq̄d nobile sicut tuica co
staꝝ nuche. pone sub sera laīnā q̄ ꝯseruet̄ m̄bꝝ no
bile. ¶ Qd̄ si caro fuerit fm rotūditateꝫ suaꝫ tota

discoopta tūc fra ipm qm̄ non orīt caro sup os qd̄
iā discoopertū est ex oībus laterib⁹ suis. Qd̄ si ptes
ossis corrupti fuerīt proxīe iūcture tūc extrahe ip
suz ex iūctura. ⁊ si corrūpit os brachij totū aut cru
ris tūc auferat totū. Caput aūt anche ⁊ coxe ⁊ spō
diles dorsi qn̄ corrūpūt tūc fugiat ex curatōe eoꝝ
ꝓpter locū anche.

De eo qd̄ remanet de frustis ossiū ⁊ corticū eoꝝ i
vlceribus ꝯsolidatis. C. xiij.

Illud qd̄ est meli⁹ ē vt nō festinet̄ i extra
ctōe eoꝝ imo dimittant̄ nat̄e ⁊ adiuuent̄
⁊ illud cū attractōe pauca eoꝝ q̄ extrahūt
in spatō nō festio. Et nō moueant̄ cū medicīs ⁊ op
atōe manus. nā qd̄ extractū est violēter nō euatur
qn̄ faciat accidere vlcera fistulosa. Qū ergo expel
lit ea nā ad cutē ⁊ incipiūt exire ⁊ iā sepata sūt tūc
incarna ⁊ cura vulnus. Et silr̄ est iudiciū in frustis
eoꝝ ⁊ panicul̄ de quoꝝ veritate est vt maifestent̄
nā qū tu ꝓperas ⁊ extrahis ea violēter tūc est i eis
tior spasmi ⁊ pmistiōis ⁊ febriū qd̄ si fiat̄ sanic sa
non est ī eis magnū nocumētū: si aūt vis scire me
dicias illius tūc de illis est medicamē huiusmōi: su
mat̄ oleū vetus ⁊ cera citrina ⁊ sordities vasoruz
apū q̄ vtreq꜡ sint q̄tū est oleū: deinde soluant̄ oīa
deinde sumat̄ ps vna euforbij ⁊ ps vna lactis titi-
mali ⁊ tres ptes aristologie ⁊ fiat ex eis sicut cera
tū. Et sumant̄ iteꝝ āmoniacū ⁊ bdelliū ⁊ liniant̄ cū
oleō de lilio deinde aggregādo totū cū ꝯtritiōe fi-
at emplm̄ ⁊ ponat̄ desup: ipm. n. est de illis q̄ ex-
trahūt ossa cū velocitate ⁊ facilitate.

De medicinis fracture ossis. C. xiiij.

Fracture est curatō cū manu quā dicem⁹
⁊ curatō cū medicis q̄s dicem⁹ ꝯferētib⁹
fracure ossium ⁊ torsioni.

Epithia ad fracturā ⁊ torsionē. ℞. mugath mes
excorticatoꝝ ana. x. aloes maluauisci albi acatie
añ. v. luti. xx. liniat̄ cū albuīe oui si fuerit apa c a
lidū. Iteꝝ folia alethil ⁊ cupssi ⁊ myrti ⁊ salicis te-
rant̄ ⁊ expmant̄ ⁊ sumant̄ galia ⁊ rose ⁊ cepa nar
cisci est de illis q̄ dicta sunt ⁊ de sandal̄ rub. ⁊ bo-
lus ar. ⁊ laudanū ⁊ faufel ⁊ kamaba ⁊ altea ⁊ mes
⁊ acatia ⁊ melilotū ⁊ sansucū ⁊ adde ī eo si indiges
calefactōe ⁊ sansucū ⁊ enulā ⁊ cupssuz.

Ad fracturā ⁊ torsionē cum apostemate calido.
℞. mes excorticatoꝝ. ʒ. xx. mugath balaustie aca
tie empl̄et̄ ⁊ est forte valde. ¶ Et de medicīs eius
sunt folia myrti ⁊ laudanū ⁊ galia ⁊ crocus ⁊ lutū
est bonū attritōi. Et olꝫ iteꝝ est iuuatm̄ ad fractu
rā ⁊ ad dislocatōez ⁊ ad torsionē. ¶ Iteꝝ mugath
et mes altea acatia lutum aloes myrrha liniantur
cum aqua myrti.

Fen Quinta īcipit de restauratōe ⁊ ē tractat⁹ tres.
Tractatus Primus de dislocatōe ⁊ restauratōe.
Sermo vniuersalis de dislocatōe. C. i.

Dislocatio est egressio ossis ex loco
suo ⁊ situ suo q̄ est p nām apud il
lud qd̄ ei vicinū existit integra. Si
aūt non egrediat̄ ītegre noīat̄ sepa
tō iūcture ad ptē ꝓfundā aut ꝓce-
dentē vel eminētē q̄ cognoscit sensu. Et est sepatō
non ītegra quā qdē noīant torsionē. ¶ Qū ergo ē
lesio q̄ non mouet os sed attrahit qd̄ ꝯtinet ipꝫ tūc
est alguaenu ⁊ non est ex genere torsionis. Et qn̄q꜡
accīt iūcture res tertia ⁊ est vt elōget ⁊ addat sup
lōgitudinē suā nālez ⁊ non ꝯseqt̄ ad hoc dislocatōz
veꝝtn̄ fit facil̄ dislocatōis. Et illud qdē mltotiēs ac
cidit i adiutorio ⁊ coxa. Et de hōibus est qdā q̄ ꝓp
at⁹ est dislocatōi i iūcturis suis qm̄ ꝯcauitates ossiū
iūcturaꝝ suaꝝ non sunt ꝓfunde ⁊ bucelle q̄ igredi
unt̄ eas non sunt ītrātes. Et ligamētū qd̄ ordinat̄
inter ea ambo non est firmū imo debile ī creatiōe
sua minutū aut hūidū suscipiēs extēsionē aut iā ef-
fuse sunt ad ipm hūitates viscose lubricare facien
tes aut fracti sunt margies ꝯcauitatū ossiū in q̄s in
grediūt̄ de ossibus iūcturaꝝ q̄re fiūt ꝯcauitates ꝓ-
strate sup q̄s non est distinctō. Et de iūcturis qdez
sunt iūcture facil̄ dislocatōis. Et de eis sunt iūctur̄
praue dislocatōis. ⁊ de eis sunt medie. Facil̄ ergo
sicut iūctura poplitis ꝓpter leītatē ligamēti sui qm̄
ipa est creata lenis ligamēti ꝓpter iuuamēta scita ī
anatomia ergo fit ꝓpter illud facil̄ dislocatōis ⁊ ꝓ
pter illud sustētat̄ cū pila. Et fit iteꝝ facil̄ reditio-
nis ad salutē nā facilitas reditōis est f̄m q̄titatē fa
cilitatis dislocatōis ⁊ difficultas eius est f̄m difficul
tatez eius. Et iūctura hūeri est ꝓxia ei in macilētis
non in pinguib⁹. Praue uero dislocatōis sunt sicut
iūcture digitoꝝ: ipe. n. fortasse non dislocant̄ imo
frangūt̄ añq꜡ dislocent̄ ⁊ sicut iūctura cubiti ⁊ ꝓp il
lud reditō eius est praua. Medie v̄o sunt sicut iū
cture anche. ¶ Et qñq꜡ accīt vt sit facil̄ dislocatōis
q̄ non est facilis dislocatōis ꝓpter aliquā cāꝫ quar̄
fit etiā facil̄ reditōis sicut accidit ut fiat pyxis ache
plena hūiditate q̄re fit facil̄ eius dislocatō ⁊ cū hoc
fit facilis eius reditō sicut accīt hn̄tibus venā uese
quar̄ ei oī hora dislocat̄ eius ancha ⁊ redit p quēli-
bet laborē deinde dislocat̄ postea redit ⁊ hoc indi-
get cauterio ⁊ non alio. Et prauior dislocatō est cū
qua abscindūt̄ capita frustoꝝ ossis qd̄ ꝯglutinat os
cū osse ⁊ paꝝ reuertit̄ ad dispōez suā natalē ⁊ plm̄
illius fit in capite anche deinde in capite adiutorij ⁊
in duobus focilibus duoꝝ pedū apud calcaneū. Et
dislocatō quidē est fedior q̄ fractura cū neq꜡ redit
dislocatō neq꜡ restaurat̄ fractura.

Signa dislocatōis vniuersal̄. C. ij.

Accidit in iūctura iclīatō ⁊ ꝓfunditas īso
lita sicut accidit accidēs appens in magni
tudie carnis spatule ⁊ in dislocatiōe iūctu
re pedis ⁊ magis appens q̄ illa q̄ est in iūctura col
li ⁊ ꝯpatō est ex illis q̄ extrahūt illud extractōe sa
na. Et est vt tu ꝯsideres infirmā cū sorore sua sa-
na illius infirmi eiusdē non alteri⁹. Et qū videris
iūcturā non moueri tūc iudica q̄ dislocata est dislo
catōe integra sicut qn̄ mouet̄ motu suo ad oēs p
tes ⁊ ꝓuenit ad oēs fines suos non est cū ea egri
tudo pendēs cū sepatōe.

De signis decliatōis. C. iij.

Et vt videat̄ ꝯcauitas cū augmēto alteri
us lateris ⁊ ꝓuet̄ in sensu augmēto qd̄ fu
it sensatū ad interiora in huiusmōi cū hoc
q̄ quidaz motus est possibilis.

Signa additionis longitudinis iūcture absq꜡ dislo
catione. C. iiij.

Signū ei⁹ est vt sit sicut suspēsa: qū ergo
ꝯpsseris eā redit ad m̄surā suā nālē absq꜡
labor̄: si v̄o dimiseris eā redit ad m̄surā

suā accñtalē ⁊ accit ꝓfunditas in quā fortasse ingre
dit̄ digitus vbi non est caro vehemētis multitudi
nis sicut humerus.

Curatō declinatōis ⁊ dislocatōis. C. v.

N On euacuat q̄n dislocatio aut pueniat ad
medicū singularis aut ꝯposita cū egritu-
dine alia ex vlcere ⁊ vulnere ⁊ apāte et
alijs. Qđ si fuerit cū alia tūc oꝫ vt ꝯsideres q̄m si
dislocatō fuerit ex illis q̄ redeūt cū tēsiōe leui non
faciēte dolere vlcus dolore vehemēti q̄ pducit ad
ad apā non tollerabile fac redire dislocatōeꝫ. Et si
res fuerit ecōtrario tūc oꝫ vt curet̄ in pmis vlcus
aut vuln⁹: deinde cura dislocatōeꝫ ⁊ ꝑpe in iūctu
ris difficilibus. Qū vo volum⁹ curare dislocatōeꝫ
tūc fortasse pducit illud ad spasmū maximū ſꝫ plm
Et ꝑpe q̄n dislocatō est in mēbris ꝑxis mēbris pn
cipalibus ⁊ silr̄ est dispō in apātibus in q̄bus est re
gimē fm q̄ nos expimur. Nā si res fuerit facil̄ et
non ꝯmouet̄ ex ea dolor neq; reditō cū ea est diffi
cilis restauram⁹ dislocatōnē ⁊ non curam⁹. Si aūt
accidit dolor tūc oꝫ vt nō ꝑsumam⁹ ⁊ si fecerim⁹
tūc oportet ut destruam⁹ ligaturā si fuerit doloro
sa. Qđ si igrediat̄ cū facilitate curabim⁹ apā iterū
⁊ vlcus. Et si fuerint dislocatō ⁊ fractura sil̄ ⁊ fue
rit tēsio in pte vna pmittēs regimē utriusq; rei fiat
Et sapiēs q̄dē narrauit q̄ cecidit lapis sup extrem i
tatē hūeri hoīs ⁊ vulnerata est cutis ⁊ caro donec
apparuit extreītas lacerti nuda ⁊ iā dislocatū erat
subt⁹ eā caput furcule: tūc ergo q̄dā stolidoꝝ expi
mētatoꝝ occupatus est in eq̄ndo os ⁊ reduxit sup
ipm carnē ⁊ cutē ⁊ emplauit ⁊ strinxit q̄re accit ut
feteret caro ⁊ corrūpet ꝑpter vicinitatē suā os do
nec factū est viride. Et non sciuit q̄ oꝫ vt h⁹mōi
caro abscidat̄ ⁊ coq̄t ille locus cū oleo feruēte. Et
silr̄ si fuerit illic apā magnū oꝫ vt curet̄ apā in pri
mis. In dislocatōis aūt singlis ⁊ simplicis rectifica
tōe regimē est vt tēdat̄ ad cōtrariū ptis a q̄ sepatū
est donec opponat̄ extreītas ossis extreītati ossis al
terius deinde reducat̄ ad locū a quo exiuit et tunc
redit. Et mltotiēs q̄dē siḡt illud uox q̄ audit: deiñ
liget̄ ⁊ in ligatura est securitas ab apāte aut adiuto
riū ne apet̄. Et necessitas ad ꝓhibendū apā laborio
suꝫ est maior ⁊ abhorret̄ vt mēbro obuiēt pāni ca
lidi q̄m ipi calefaciūt ⁊ addunt in apāte imo oꝫ vt
sint infusi cerato infrigidato aut vino pōtico. Uerꝫ
tñ Hip. iussit vt tardent̄ tēsio ⁊ reditō vsq; ad diē
tertiū ⁊ q̄rtū nisi i diebus exceptis. Et declinatiōi
iterꝫ necessaria sunt h⁹mōi deinde liget̄. Et q̄n mē
brꝫ dislocat̄ in oī motu ⁊ quotiēs redit dislocat̄ tūc
illud est ꝑpter mollificatōeꝫ ⁊ hūiditatē q̄ e indi-
get cauterio. Et q̄n remanet post reditōeꝫ disloca
tōi aut sepatōi durities ⁊ q̄si apā admīstra epithīa
ta ⁊ embrocas lenificātia. In inceptiōe vo indiget
epithīatibus ⁊ embrocis ꝯfortātibus. Et melius ē
vt embrocet̄ sup stricturā ꝓculdubio in hyeme q̄
dē cū oleo calefacto qđ fit ex oleis ꝯfortātib⁹ ⁊ in
estate cū aq̄ frigida. Et oꝫ vt sit cibatō in disloca-
tis cū eo quod cōfortat iūcturam ⁊ ligat eā fm fir-
mitudinē necessitatis.

Curatio elongatōis iuncture. C. vi.

O Portet vt reducat̄ os mollificatuꝫ ad ite
riora illius i quo q̄escit a quo mollificatū
est ⁊ emplet̄ cū emplis in q̄bus est virt⁹
stiptica ꝯmistis cū eis q̄ habēt vtutē calefactiuā si-
cut si misceant̄ galle ⁊ balaustie ⁊ acatia ⁊ silia si-
cut cū aliq̄ntulo castore ⁊ costi ⁊ vsnee. Et iterꝫ suf
ficiat qđ est sicut nux cupssi ⁊ iunip⁹ ⁊ reliq̄ q̄ ca-
dūt in emplis rupture deinde stringat̄ sicut caput.

De dislocatōe mandibule. C. vij.

A Ccidit mādibule inferiori vt dislocet̄ ab
ordie suo q̄re remanet os aptū q̄uis sit
illud de illis q̄ parꝫ fiūt ⁊ non accidit casu
ꝯpleto. Et q̄n dislocat̄ incliat̄ ad añriora ex cōtra-
rio eius qđ accidit apud mollificatōeꝫ q̄ fortasse ac
cidit ei apud saltū ⁊ est applicatō vni⁹ eoꝝ ad aliā
difficil̄ licet non priuet̄ motu cū lacertis suis q̄ ve-
niūt ei a posterioribus. ¶ Et q̄nq; cadit dislocatō
ex latere uno: est ergo tūc forma signs ipam q̄n d
clinatō mādibule est ad añriora cū trāsuersatiōe
⁊ curatō q̄dē est vna. Et est de sūma ei⁹ q̄ indigꝫ
⁊ festinet̄ ad reducendū ipm ⁊ si nō pducet ad egri
tudies ⁊ nocumēta ⁊ cū hoc fit praua ei⁹ reditō nā
facilior reditō eius est illa q̄ est velocior q̄ si dif-
ferat̄ indurat ⁊ apāt ⁊ extēdit lacertos ⁊ ꝯmouet fe
bres insepabiles ⁊ dolorē capitis stantē ꝑpter illđ
qđ associat̄ ei de vehemētia tēsionis lacertoꝝ ⁊ for
tasse fit res praua donec interficit in decio. Et q̄nꝫ
accit vt soluat̄ ei vēter cū supfluitatibus cholicis
mltis puris ⁊ euomat siles eis: q̄re oꝫ vt festinet̄
ad curā. Et modus regis eius est vt teneat vn⁹ ca
pud eius deīde intromittat restaurator pollicē suū
in os ⁊ ꝯuenit infirmo mollificare mādibulā suam
ex oī mō. Nā illic sunt lacerti q̄ iā transuersati sūt
ꝑpter vehemētiā dislocatōis postea moueat mādi
bulā dextrā ⁊ sinistrā deinde extēdat eā subito de
inde reducat eā. Et ipa q̄dē non intrat ad illđ a q°
sepata est nisi retro: q̄re oꝫ ut extēdat eā ita ut eq̄t̄
fm illā ꝑpatōeꝫ. Et signū eq̄tōis eius est equatō q̄
druploꝝ et coopta ⁊ clausio oris deīde sustētet̄ cū
puluill̄ ⁊ cerato ex cera ⁊ oleo roſ. deinde dimit-
tat eā q̄m sanabit̄ q̄ velocius est possibile. Si autē
nō festine fiat ⁊ iā acciderit duricies oportebit tūc
vt incipias ⁊ lenias duritiē cū embrocis ex aq̄ cal'a
⁊ oleo in balneo embrocatōe plīma donec leniat̄ đ
inde sedeat restaurator post infirmū ⁊ trahat man
dibulā ei⁹ ad posteriora donec decēter locet̄ ⁊ stri
gat̄. Et oꝫ post illđ vt resupinet̄ eger sup puluiar
cui⁹ impletō sit lenis ⁊ teneat vnus caput eius vt
non moueat̄ vsq; quo ꝯpleat̄ sanatio.

De dislocatōe furcule. C. viij.

F Nq̄t furcula nō sepat̄ a latere iterior̄ q̄m
ipa est ꝯtinuata cū pectore non sepata ab
eo. Et ꝑpter hoc nō mouet̄ ex hoc later̄
Et si pcutiat̄ de foris pcussiōe vehemēti ⁊ strigat̄
tūc ipa equat̄ ⁊ curat̄ curatōe q̄ curat̄ si frāgit̄. Ue
ꝝtñ extreītas eius q̄ seq̄t humerꝫ ⁊ sepat̄ ex eo nō
dislocat̄ plꝫ q̄m lacertus q̄ habet duo capita ꝓhibꝫ
eā ab hoc. Et ꝓhibet eā iterꝫ caput spatule. Et non
mouet̄ iterꝫ furcula motu vehemēti q̄m ipa non ē
posita nisi vt sepet pectus ⁊ aplificet ipm. Et ꝑp
hoc est furcula facta hoī soli inter reliq̄ aīalia. Et si
accidat ei dislocatō ex luctaīe aut ex re alia sil̄i huic
tūc ipa eq̄t̄ ⁊ ingredit̄ ad locū suū cū manu aut pul
uillis plmis q̄ ponunt̄ sup eā cū ligatura q̄ necessa-
ria est. Et rectificat hec cura extreītates hūeri ite
rū q̄n sepant̄ ⁊ reducit eas ad locū suū. Et illđ quo

ligant̃ furcula ⁊ hūerus est os cartilaginosū ⁊ ipm īgrossat̃ i macilētis. Et qñ remouet̃ existiat ille cui non est expiētia ꝙ caput adiutorij iā sepat⁹ sit aut exiuit de loco suo ⁊ ꝙ caput spatule videt̃ tūc acutius. ⁊ uidet̃ locus qui est eo inferior ꝯcauus verū oȝ vt distinguat̃ cū significatōibus.

De Curatiōe eius est vt nullo modo applicet̃ ad capud ⁊ similiter humerus.

De dislocatōe humeri. C. ix.

Humerus qñqȝ dislocat̃ aut in dislocatiōe spatule ambigit̃ ⁊ magnificat̃ si dislocat̃. Verū qñqȝ accidit iūcture hūeri ex adiutorio vt dislocet̃ facile qm̃ eius ꝯcauitas nō est ꝓfunda ⁊ ligamēta eius non sunt firma imo sunt leuia subtilia posita ꝓpter illud facil' motus ⁊ eius dislocatō est res in ꝗ non accīt in eo qd̃ scim⁹ nisi ī m ꝑtez vnā exitus apparēs pl'mus: ipa. n. non dislocat̃ ad supiora qm̃ eminētia hūeri ꝓhibet ipaȝ neqȝ ad posteriora qm̃ spatula ꝓhibet eā neqȝ ad ptē ventris qm̃ lacert⁹ hñs duo capita ex añriori nō pmittit eā cū ꝓhibitōe capitis hūeri. Verū non dislocat̃ nisi ad latus domesticū aut siluestre. Et sepat̃ ad illud sepatōe ꝑua ad latus v̇o īferi⁹ īgredit̃ qñȝ exitu pl'mo ⁊ ꝓpe in extenuatis macilētis: in istis. n. cadit dislocatō adiutorij ⁊ ei⁹ reditō p ꝗlibȝ cām. Et res vtreqȝ sunt i piguib⁹ praue valde. Et qñȝ accīt adiutorio dislocatō in hora ꝑtus difficil' ⁊ ap̄d̄ sectōem ab embryone deinde si nō redit velociter non crescit post illud ī lōgitudie ⁊ remaēt post illū̄ cubitus ꝑuus ꝗuis rectificet̃ ⁊ qñqȝ nō recipit etiā in ꝗbusdā eoꝝ imo remanet breuis minu⁹ minutū hñs adiutoriū ⁊ brachiū in pl'ibus eoꝝ ⁊ recipit ⁊ fit bone dispōis in pl'ibus eoꝝ sed est fȝ dispōeȝ breuē silis pe di mustelle. Coxa v̇o non euat̃ a duabus dim in utōib⁹ siml'. Et qñ accidit adiutorio fractura in latitudīe sua deinde restaurat̃ tūc non est possibile reducere dislocatiōeȝ eius nisi et frāgatur restauratio.

De Signis dislocatōis adiutorij. C. x.

Signū eius est vt videat̃ ꝯcauitas ap̄d̄ caput hūeri ⁊ ī firmamēto. verūñ istū̄ nō est ꝓpriū isti imo est iteꝝ ꝓpter ꝯuersionē capitis spatule ⁊ videt̃ extreītas hūeri alterius acutior hac extreītate si nō acciderit ei iteꝝ sepatō in se ipā aut in osse qd̃ est caput eius ꝑ offensiōem aut ꝑ aliud. Et qñȝ sedat̃ cū curatōe lesio ei⁹ ⁊ existimat̃ ꝙ non sit lesio cū eo. Et videt̃ capiti adiutorij dislocatō cū eminētia plīa in ꝑte subascella ad iferiora ⁊ fortasse est possibile ī infantib⁹ vt equet̃ caput adiutorij ⁊ videat̃ adiutoriū nō bene ānexū lateri bonitate ānexionis manus sane ad quā nō appꝓinq̄t nisi cū labore ⁊ dolore vehemēti. Qd̃ si desiderat eleuare manū ad supiora ⁊ tāgere aureȝ suā non ꝑpat̃ ei ⁊ difficiles fiūt ei mot⁹ alij. Et ista signa iterū quādoqȝ accidūt ꝓpter torsionē et ap̄a aut ꝑcussionem.

De Cura dislocationis adiutorij. C. xi.

Curatō q̇dē illius ꝗ de illa est facil' ⁊ ī corꝑibus infantiū ⁊ q̇ leuia hñt corpa est vt extēdat̃ cū manu ⁊ ītromittat̃ sub titillico apud ꝓpiq̇tatē capitis adiutorij deinde teneat illaȝ ꝓpiq̇tatē ⁊ ipellat eā ad supiora ⁊ manus altera extēdat adiutoriū ad inferiora. Et fortasse est possibile in ifantibus vt equet̃ caput adiutorij cū digito medio ⁊ extēdat̃ cū illa eadeȝ manu. Qd̃ aūt est vehemētōris dislocatōis in corꝑib⁹ fortibus leuior modoꝝ in illo est vt restaurator intromittat pedē suū in latus infirmi ⁊ locet calcaneū suū ꝓpe caput adiutorij aut pilā siccā aut inūctā si fuerit ap̄a adherēs ꝓpe caput adiutorij infirmo resupīo. Et extēdat manū manib⁹ suis fm̄ rectitudinē q̄si velit eradicar̃ eā ex spatla ⁊ icliet manū suā paꝝꝑ ad interiora ⁊ ingrediet̃ ⁊ iste est rectōr mōꝝ oīm ⁊ leuior eoꝝ. Et iteꝝ querat̃ vir fortis longus lōgior īfirmo ⁊ ītromittat humeꝝ suū sub ascella infirmi et eleuet ipm a terra suspensū ab hūero suo ⁊ iā extēdit manū eius ad vētrē ipius. Qd̃ si infirmus fuerit leuis pōderis cui⁹ corpus non grauet sup manū eius suspēdat cū eo aliqd̃ qd̃ g̃uet ipm ⁊ qñqȝ ponit̃ loco pedis ꝑpēdicularis eleuata sup terrā. Et ē sup caput eius pila ex pānis ⁊ corijs stās in opatōe loco hūeri viri ⁊ restaurator extēdit manū ex latere alio ⁊ g̃uat viꝝ si necessariū est ei illud cū pōdere aut suspēsiōe ⁊ qñ fit prauū aut fit difficile ⁊ ꝓlōgat̃ tēpus tūc fortasse indiges eo qd̃ est forti⁹ p⁹ embrocatōes ⁊ balneatōes ⁊ fit qñqȝ instr̄m siml'e manubrio sarculi ⁊ est v̇ga breuis cui⁹ lōgitudo ē lōgitu° adiutorij aut plus aut min⁹ sup cui⁹ caput est pila ⁊ ipius pila facilior est vt sit ex pānis ⁊ corijs ⁊ impellit̃ cū illa virga spa sub titillico. Et oȝ tūc qū volūtas est vt fiat vt ānectat vir fortis instr̄m titillico impellēdo ipm cuȝ eo ad supiora aut duo uiri donec resistāt restauratōi extēdenti manū ⁊ teneat vir alius hūeꝝ ei⁹ alteꝝ vt non sepet̃ subito aut impellat illū hūeꝝ ⁊ restaurator ille iā incepit extēdere manū eius ⁊ trahere eā ac si volūtate eius sit vt sepet eā a spatula eradicādo ⁊ fit illud ad añriora paꝝꝑ. Et qñ fit illud cadit adiutoriū in iūctura sua deinde pila ānectat̃ titillico ānexiōe forti sustētādo ad supiora caput adiutorij. Et oȝ vt sit sustētatō fm̄ ipm ⁊ spera sit super illud qd̃ seq̇t̃ caput adiutorij i infirmo ⁊ oȝ vt ī fine qd̃ est sub eo vt non frāgat̃ adiutoriū qm̃ non est possibile post restauratōem eius vt redeat ad locū suū ꝓpter illud qd̃ sciuisti ⁊ medicat̃ qñqȝ cū scalla ita vt ponatur cap̄ adiutorij sup gradū scalle q̇ iā lenificat⁹ est ⁊ prepatus cū inuolutōibus fm̄ formā ꝯueniētē et suspēdit̃ vir ex alio latere ⁊ extēdit̃ man⁹ ⁊ ingredit̃ caput adiutorij in locū suū. Verū oȝ vt sit suspēsio ⁊ g̃dus scalle ꝓpe caput adiutorij vt nō frāgat̃ ⁊ fortasse ponit̃ loco g̃dus ⁊ glomeris spici res potēs ex illo eodē loco ⁊ non remouet̃ ab eo ad locū aliū qm̃ timet̃ ex hoc fractura adiutorij. Et curat̃ qñqȝ alijs mōis deriuatis ex istis mōis. et melior mōꝝ est modus ꝑmus. ¶ Qū ergo redit dislocatō ad locū suū tūc melior ligatura eius est vt liget̃ pila cū hūero ligatura facta cū vittis latis ꝓhibētib⁹ sepatiōeȝ eius qd̃ redit ⁊ oȝ vt penetret vitta sup ipm aut vitta alia desup fm̄ modū crucis vsqȝ ad hūeꝝ alteꝝ. Et qñqȝ cadit crux sup hūeꝝ infirmū deinde ligat̃ adiutoriū cū latere ad īferiora ⁊ ligat̃ cubitus ⁊ extreītas manus ad supiora ex ꝑte colli ⁊ non resoluit̃ vsqȝ ad septimū aut post ipsuȝ ⁊ ciba ipm sicut scis. Qd̃ si assiduatō fiat quotiēs redit tunc necessariū est cauterium.

De dislocatione spatule. C. xij.

Iam dictũ est illud ⁊ est de illis quoꝝ ca-
sus non accidit ⁊ mirant̃ ex ea tales q̃les
Hippocrates ⁊ Gal̃.

De dislocatione ossis parui apud humeꝝ. C. xiij.

Accidit qñꝫ ossi pũo qd̃ est caput hũeri ut
sepꝫ a loco suo q̃re accit etiã ꝯcauitas si
cut in dislocatiõe.

De Cura. C. xiiij.

Non oportet vt extẽdat̃ tẽsiõe facti sed co
arctet̃ ⁊ strigat̃ cũ digitis ⁊ inclinet̃ ad lo
cũ suũ ⁊ stringat̃ sicut stringit̃ furcula cũ
puluillis. Nã ipã ligatura iteꝝ qñqꝫ facit ipm̃ redi
re ad locũ suũ violẽter ⁊ nõ curat̃ de illo qd̃ est de
vehemẽtia illius ligature ⁊ seruatiõe eius sicut cu
ratur de eo in furcula.

De dislocatione cubiti. C. xv.

Huius mẽbri dislocatõ fit difficil̃ ⁊ fit dif-
ficilis ipsius reditõ ꝑpter vehemẽtiã li-
gamẽtoꝝ ꝯtinẽtiũ ipm̃ ⁊ eoꝝ breuitatẽ ⁊
ꝑpter suã ꝯtrarietatẽ cõcauitati. Et qñqꝫ accit ei se
patõ pua. Et accidit ei dislocatõ integra in q̇busdã
horis. Et qñ dislocat̃ sig̃t eius dislocatõez gibbosi
tas in latere ⁊ arcua° in latere ⁊ deterior eius ẽ ꝙ
dislocat̃ ad posteriora qm̃ est inobediẽtis curatõis
valde. Et pl̃ma q̇dẽ dislocatõ non accidit nisi in fo
cili inferiori ⁊ est turpior ⁊ fedior ꝑpter illud qd̃
accit ei de reditõe: focili vº supiori paꝝ accit ⁊ non
est cũ feditate dislocatõis inferioris qm̃ ipm̃ est ue
hemẽtõris ꝯtinuatõis cũ uola ⁊ est lõginq̇us ab hº
vt remoueat̃ ⁊ non est possibile vt dislocet̃ vnũꝫ
duoꝝ fociliũ nisi elõget̃ a ſo elõgatiõe aliqua.

De Cura. C. xvi.

Oportet vt festinet̃ ad eius curatiõez qm̃
ꝑperat ad ipm̃ apã calidũ ꝓhibẽs a cura
tõe qm̃ extẽdere ad eq̃ndũ ipm̃ tũc pdu-
cit ad pditõem lꝫ iteꝝ non sit possibile vt equetur
apate illic exñte. Et sepatõi q̇dẽ pue succurrit cũ q̃
libet difficultate imo adiũgat volã cũ reditõe eius
ad locũ suũ. At dislocatõ ꝯpleta si est ad añriora est
regimẽ ⁊ si est ad posteriora est ei regimẽ aliud ⁊
illa q̃ est ad añriora redit ad locũ suũ qñ pcutit vo
la sua hũeꝝ q̇ opponit̃ ei pcussiõibus aliq̇b⁹ manũ iã
prepata sicut oꝫ ⁊ adiuuat̃ manu altera ⁊ igredit̃.
Dislocatõ vº ad posteriora oꝫ ut extẽdat̃ tẽsiõe ue
hemẽti deinde pcutiat eã ad posteriora. Quod si
non obedit p illud teneat̃ adiutoriũ ⁊ brachiũ duo
fortes ⁊ liniat restaurator manũ suã cũ oleo ⁊ inci
piat abstergẽdo iungere cubitũ cũ vehemẽtia do-
nec ingrediat̃: deinde oꝫ vt strigat ipsum ⁊ ponat
brachio suspẽsoriũ dimittẽs cubitũ angulatũ ſꝫ q̃ti
tatẽ quã tollerat in pma hora deinde nõ cesset cõ
strigere suspẽsoriũ paulati donec ꝯstrigat̃ angul⁹.

De dislocatõe iũcture rascete. C. xvij.

Iunctura rascete est facil̃ dislocatõis ⁊ dif
ficilis vnitõis nã qñ extẽdit̃ extẽsiõe pua
⁊ opponit̃ vnũ duoꝝ mẽbroꝝ alteri re-
dit sed eius bucellatõ est praua qm̃ illud qd̃ ꝯtinꝫ
ipam de corpibus apat̃ ⁊ ꝓhibet bonitatẽ vnitõis
Et modus extẽsiõis eius est vt extẽdat vir focile
ad posteriora ⁊ extẽdat restaurator volã ad cõtra
riũ illius ptis imo ad añriora ⁊ extẽdat vnũq̃dq̃ꝫ
digitũ incipiẽs a pollice ⁊ ꝑueniẽs ad mĩmũ nã eq̃
tur p illud ⁊ redit deiñ emplr̃et ipam ⁊ strigat.

De dislocatiõe digitorũ et signis eius. C. xviij.

Quando dislocant̃ digiti incliant̃ ad interio
ra ⁊ apparet illic eminẽtia i interioribus
⁊ apparet ꝯcauitas dorso ⁊ silr̃ fit in ossi
bus rascete.

De Cura. C. xix.

In reditõe digitoꝝ a dislocatõe est diffic̃l
tas q̇dã ⁊ non oꝫ ut extẽdant̃ extẽsiõe eq̃
li imo oꝫ ut expectes sup eos ⁊ eleues ra
dicẽ ex manu tua sub q̃ cadit radix ei⁹ qñ strigis su
per eũ ad iferiora ac si tu eradices ipꝫ ex loco suo
⁊ tũc videbis dislocatõez iã intrasse ⁊ rectificari.

De sepatõe ossiũ rascete. C. xx.

Oportet vt i ea fiat qd̃ possibile est de eq̃
tõe ⁊ ipulsiõe oĩs declinatõis ⁊ eminẽtie
ad ꝯtrariũ ptis illius ⁊ positõe astellaꝝ ⁊
strictura eaꝝ desup vt dimittat̃ sup eã ⁊ vt ponat̃
loco eaꝝ sup eã plũbũ equatũ ꝯseruãs locũ cũ q̃ui-
tate sua. Ueꝝ oꝫ vt añq̃ ponat̃ desup astella aut
plũbũ vt emples cũ emplr̃o ꝯfortatio de illis q̃ scis
⁊ non moueatur.

De dislocatõe spõdiliũ ⁊ sepatõe eaꝝ. C. xxi.

Quando spõdiles dislocant̃ dislocatõe ꝯple
ta iterficit ꝑculdubio. Et nõ ꝯpleta iteꝝ
qñ remouet̃ remotõe pl̃ma q̃uis sit mi⁹
q̃ꝫ ꝯpleta est mortal̃ qm̃ ꝑculdubio coarctat nuchã
coarctatõe forti si resistit ⁊ non obedit. Et si ẽ spõ
dilis pma colli ⁊ q̃ seq̇t̃ eã puat aĩal anhelitu ⁊ mo
rit̃ stati qm̃ nerui anhelitus coarctant̃ q̃re non faci
ũt opatõez suã. Et si est de spõdilib⁹ dorsi ⁊ dislo
cat̃ ad ptẽ interiorẽ non est possibile vt curet̃ ⁊ est
de illis q̃ iterficiũt uelociter ⁊ si morat̃ ⁊ non ẽ pos
sibile talr̃ ꝙ ꝓhibeat anhelitũ retinet stercus ⁊ uri
nã ⁊ interficit. Et si morat̃ ⁊ non coarctat nuchã co
arctatõe vehemẽti aut coarctat ⁊ non apat aut se-
dat̃ qd̃ est cũ eo de apate non est excusatõ q̇n nocu
mẽtũ igrediat̃ nuchã ⁊ neruos q̇ sunt sub illo loco
⁊ facit supfluitates exire iuolũtarie. Et si ẽ ad po
steriorẽ tũc nocumẽtũ qd̃ facit nuche est mi⁹ veꝝ
necessariũ est nocumẽtũ iteꝝ. Et coarctatõ neruoꝝ
q̃ debilitat pedes debilitat lacertos vesice ⁊ ani q̃r̃
necessaria est virtus fortis ⁊ impulsio vehemẽs ⁊
pcussio magna q̃ fere frãget simenia ei⁹ donec re-
deat ad locũ suũ ⁊ añq̃ redeat ad locũ suũ iã fracta
sunt p illud eius simenia. Et qñqꝫ dislocant̃ ad duo
latera ⁊ ad supiora. ¶ Et in hui⁹ q̇dẽ capl̃i diõni-
bus iã locuti fuim⁹ vbi locuti fuim⁹ de gibbosita
te ergo ꝯpleat̃ illic. Et signũ illius est qd̃ vides il
lic aut eminẽtiã in posterioribus aut arcuatiõez in
pectore ac si fractũ sit simeniũ sed in eius fractura
non est magnũ malũ. Et in dislocatõe spõdil̃ est ti
mor mortis.

De Cura. C. xxij.

In illa q̇dẽ q̃ est ad añriora ex dorso spes
est pua ⁊ puus ꝑfectus est i eius curatõe
Illa q̃ est ad posteriora indiget ꝯp̃ssione
cũ genibus ⁊ fortitudĩe sicut est opatõ balneatorũ
⁊ ponant̃ sup eã cũ fortitudĩe aut faciat ipm̃ iacere
sup uentrẽ suũ ⁊ stet sup eũ cũ calcaneis suis aut fri
cet ipm̃ cũ aliobich fricatõe asini lilfazaracti. Qd̃
si res fuerit vehemẽtior illa ⁊ fuerit recens dixit
Hip. ꝙ oꝫ vt sumat̃ lignũ cui⁹ lõgitudo ⁊ latitu°
sit tãte q̃titatis q̃ capiat infirmũ ⁊ termiet̃ ita vt

sit ſm hāc mēſurā ꝓpe parietē extenſū ad latꝰ pa-
rietis in lōgitudie ⁊ non ſit elōgatō eius a pariete
plus q̄ntitate vnius pedis ⁊ ponat̄ ſup ip̄m ſtratus
planus ad corpus īfirmi: deinde balneetur ⁊ ap-
planetur ſuper lignum aut ſuper podiale ſuper fa-
ciem ſuam. deinde innoluantur ſuper pectus in-
firmi ligature ample duabus vicibus et earum
extreītates egrediant̄ de ſubaſcellis ⁊ ligent̄ inter
duas ſpatulas ⁊ ligent̄ extreītates ligaturaꝝ lataꝝ
ad lignū longū ſil'e manubrio mortarij ⁊ eleuetur
hoc lignū ſup lignū poſitū aut podiale ⁊ det̄ mini-
ſtro ſtāti apud caput infirmi vt teneat ip̄m vt fiat
extreītas inferior īuoluta ad aliq̄d ⁊ extēdat̄ ſupi
or q̄ eſt ſꝑ cap̄ in hora qua oꝫ ⁊ fiat p illō̄ extēſio
⁊ ligent̄ iteꝝ pedes ambo ſiml'r cū ligatura ampla
alia ſuper genua ⁊ ſupra duas ſpatulas iterum: li-
gādo iteꝝ loca q̄ eleuant̄ ex loco in quo aggregant̄
due coxe cū ligamēto alio ⁊ aggregent̄ extreītates
hoꝝ ligamētoꝝ ⁊ ligent̄ ad lignū aliq̄ō ſil'e manu-
brio mortarij ſicut eſt lignū cuiꝰ p̄ceſſit narratō et
eleua ip̄m apud extreītatē ligni ꝑmi deinde p̄cipe
miſtris ut extēdat̄ cū hoc ligno extēſiōe q̄ fit ꝭꝫ cō
trariū. ¶ Et de hoīibus ſunt q̄ faciūt hāc extēſionē
cū inſtr̄is ⁊ ſunt ſicut ſagitte ſup lignū erectū apud
extremitatē huius ligni magni aut podial'. ſ. duas
extreītates q̄ ſeqūt̄ caput ⁊ pedeſ ⁊ qn̄ reuoluūt̄ il
le ſagitte īuoluūt̄ cū eis ligature q̄ extēdunt̄. Et oꝫ
qn̄ fit extēſio vt impulſio fiat apud gibboſitatē cū
radice volaꝝ manuū. Qō̄ ſi fuerit nobis neceſſe
ſedere ſup ip̄m facienꝰ illud ⁊ nō timebimꝰ aliq̄d
Et ſi non eq̄t̄ ſpōdil' cū iſtis rebus ⁊ īfirmus fuerit
tollerās ꝯp̄ſſionē tūc oꝫ vt ꝯcauet̄ fouea in piete q̄
eſt ꝓpīqus cū lōgitudie ſil'is cānali recipiēs gibbo
ſitatē cū mēſura q̄ ſit lōgitudo fouee q̄ntitas vnius
brachij ⁊ non ſit altior ſpōdili infirmi nꝫ inferior
ea plꝫ īmo oꝫ ut iā ꝑmū ſit facta. Ueꝝ ad hāc egri
tudinē ad quā diximꝰ i ꝑncipio ut ſit lignū pc ſitū
ꝓpe parietē deinde ſumat̄ tabula eq̄lis mēſure et
ponat̄ vna extreītatū eius in foueā q̄ eſt in pariete
⁊ ponat̄ mediū loci q̄ ꝯſeq̄t̄ ex ea ſup gibboſitateꝫ
deinde impellat̄ extreītas eius alia inferius donec
videas ꝙ ſpōdilis iā eq̄ta eſt eq̄tiōe maīfeſta. Et
Hip. q̄dē iā dixit ꝙ cōcauatō ſola abſq; tabula re
ctificat hāc rē. Et dixit iteꝝ ꝙ ꝯp̄ſſio cū tabula ſola
facit illud. Qō̄ ſi illud eſt veꝝ tūc nō eſt poſſibile
vt admiſtret̄ extēſio quā diximꝰ i ꝑncipio ſpei q̄
noiat̄ ſepatō ſpōdiliū ad ān̄riora abſq; ꝯp̄ſſiōe. Et
oꝫ poſt eq̄tōeꝫ vt admiſtres tabulā de ligno cꝰ la
titudo ſit q̄ntitas triū digitoꝝ ⁊ eiꝰ lōgitudo q̄ntitas
q̄ ꝯp̄hendit gibboſitatē ⁊ q̄ōdā ptis ſani ⁊ īuoluat̄
ſup eā pāni linei aut ſtupa inciſa aut non ſit dura et
ponat̄ ſup gibboſitatē ⁊ liget̄ cū ligam̄to q̄ō eſt ne
ceſſariū. Et admiſtret̄ īfirmo cibꝰ ſubtil' ⁊ ſi remā
ſerit poſt illud reſiduū ex gibboſitate tūc oꝫ admi
ſtrare curatōeꝫ q̄ fit cū medicis q̄ mollificāt ⁊ leni
unt cū admiſtratōe tabule quā narrauimꝰ tpe lon
go. Et q̄dā hoīes admiſtrāt tabulā de plūbo. Et ſi
diſlocat̄ ad vnū duoꝝ lateꝝ eq̄t̄ cū aſtella aut aſtel
lis duabus ⁊ ſtringit̄. ¶ In ſcā v̓o ex hoc in collo
ad poſteriora ⁊ eſt illa q̄ curat̄ oꝫ vt reſupinet̄ īfir
mus deinde extēdat̄ caput eius ad ſupiora cū facili
tate ⁊ equet̄ ſpōdil' eius cū ꝯp̄ſſiōe ⁊ abſterſione ⁊
qn̄ equat̄ ponat̄ ſup eā empl'm ꝯfortatiuū et vela
ſup ip̄m cū pānis ⁊ ſtrīge deſup aſtellā cū mēſura
colli ⁊ lōgitudie eiꝰ ⁊ liga eā ad caput ⁊ adiutoriū
ita vt nō cadat ligamētū ad guttur ⁊ reſoluat̄ i nūe
ro dieꝝ ⁊ ponant̄ fila cū q̄bus ſtrigis ꝭꝫ formā vit
taꝝ ex margibus pānoꝝ qm̄ illa q̄ rotūdant̄ ledūt.

De diſlocatione alboſos ideſt iuncture oſſis cau-
de. C. xxiij.

ALboſos qn̄ diſlocat̄ tunc illō̄ ſcit̄ ſenſu.
Sed ⁊ magitudinē diſlocatōis ſcies p ſen
ſuꝫ iteꝝ ⁊ ꝙ eger non expādit pedē neq;
in loco diſlocatōis neq; apud genu īmo eſt plicatio
genu ei laborioſior. Regimē v̓o illius eſt qm̄ quꝫ
vis eq̄re illō̄ oꝫ vt ītromittas mediū digitū i anū
vſq; quo opponat̄ loco deinde p̄me cū eo ad ſupio
ra cū fortitudine ⁊ obſ'ua cū manu tua alia locū al-
boſos donec eq̄s ip̄m deinde empl'a ipſuꝫ ⁊ ſtrin-
ge ⁊ eger mīoret cibū ⁊ mīorabit̄ egeſtio ⁊ ſumat
cū hoc q̄ō leniat naturam.

De diſlocatiōe anche. C. xxiiij.

COxe q̄nq; accīt ſil'e ei q̄ō accidit adiuto-
rio de diſlocatōe ad inferiora ſicut molli
ficare. Et nō eſt poſſibile ſi diſlocat̄ coxa
vt expandat̄ pes neq; iuxta diſlocatōeꝫ nꝫ apud ge
nu īmo ē illō̄ i genu magis prauū. Et eiꝰ q̄dē diſlo
catō q̄nq; fit ad interiora. ¶ Et q̄nq; fit ad exteri
ora. Ueꝝ pl'm diſlocatōis eius eſt ad exteriora et
mīorat̄ eius diſlocatō ad interiora ⁊ diſlocat̄ iterū
ad ān̄riora ⁊ ad poſteriora ⁊ p illas eaſdē cās. Et
qn̄ accidit ī diſpōe ptuſ ſtrictura ſup embryonē q̄ō
diſlocat̄ ille pes tūc facit eū habere crus minutū de
ficiens a delatione corpis quare debilitatur et non
corrumpitur.

De Signis. C. xxv.

ACcidit ex diſlocatōe anche ad īteriora ut
uideas pedē diſlocatū lōgiorē altero ⁊ ge
nu emīnētius ⁊ non pōt duplicare pedeꝫ
ſuū apud inguē inflatū ap̄atū qm̄ cap̄ coxe iā intra-
uit in ip̄m. Et ſi diſlocat̄ ad exteriora abbreuiatur
pes ⁊ appet in inguīe ꝓfunditas ⁊ accīt in eo quod
oppenit̄ ei a poſterioribꝰ emīnētia ⁊ īflatō ⁊ genu
eſt quaſi ip̄m ſit ſubmerſuꝫ ad īteriora. Et ſi diſlo
cat̄ ad ān̄riora pes eſt lōgior ⁊ non eſt poſſibile in-
firmo vt expādat crus ſuū ⁊ non ſit ei poſſibile vt
plicet ip̄m niſi cū dolore ⁊ non p̄pat̄ ei deambula°
penitus ⁊ ſi vult ābulare ābulat ſup calcaneū. Et
accidit ei ml'totiēs ex hoc vt ap̄et̄ inguē eius ⁊ reti
neat̄ eius vrīa. Et ſi diſlocat̄ ad poſteriora abbre
uiat̄ pes eius ⁊ fit ſup eū expāſio diffiçil' ⁊ apparet i
ip̄ius inguine mollificatio ⁊ eſt caput coxe decline
ad obliquationem.

De Cura. C. xxvi.

OPortet vt ad curandū ſit feſtinatō. nā ſi
non redit velociter fortaſſe effundent̄ ad
eā hūītates ⁊ putrefiēt ⁊ p̄ducent ad cor-
ruptiōeꝫ mēbri totius ⁊ ſeq̄t̄ illud de tiore id q̄ō
ſcis. ¶ Regimē v̓o diſlocatōis coxe ad inferiora ē
vt extēdas pedē deinde fac eū redire cū vehemē-
tia poſtq̄ moueris cū dextra ⁊ ſiniſtra donec oppo
nat̄ ei ad q̄ō redit ⁊ pone pedi q̄ſi ſtafā ⁊ ſtrīge ſu
per crus deinde ſtrīge ſup coxā ⁊ ſup genu ſtrictā
q̄ ſeruet eā deinde ſuſpēdat̄ ex hūero ſuſpēſiōe ne
ſit poſſibile cruri cū hoc vt extēdat̄. Qn̄ v̓o diſlo-
cat̄ ad interiora tūc p̄cipit̄ vt flectat genua ⁊ teneat

cū hō fortis ex latere emūctorīj ꝛ capiat restaura-
tor manu sua caput coxe sꝑ genu ꝛ trahat ipm̄ ad
aῆriora ita vt ipellat extreītatē aliā ꝛ ipellat ipm̄
ipulsiōe tēdente ad supiora ꝛ exteriora ¶ Et si ad
iuuat cū alius ab extreītate alia ex ↄtrario motus
eius ꝛ iā ligauit eā cū vitta aut cū fune erit bene:
deinde ligeť cū ligamēto. Uez qñ dislocať ad exte
riora oꝫ tūc vt firmet restaurator extreītatē coxe
q̄ est apud genu ꝛ moueat eā ex ↄtrario motꝰ p̄di
cti. Et sit aliꝰ tenēs ab extreītate alia mouēs eā ex
ↄtrario motus p̄mi ꝛ iā ligauit vittā aut funē. Et
in illa q̄ est ex illo ad aῆriora aut posteriora strīgat
restaurator radicē coxe cū ligatura lata. Et capiat
sup hūerū ad ptē q̄ oꝫ ſm declinatōez dislocatōis ꝛ
accipiat viri duas extreītates ligature ample deiñ
extendať eā oēs siml' extensiōe q̄ suspendať infir
mū in aere. Et cū huiꝰmōi itez est possibile vt re
deat mōi p̄dicti ad rectificatōez. ꝛ medicať eā qñꝫ
cū thibren. ¶ Et mōꝰ alius est ſꝫ ꝙ retulit de eo
q̇dā eoꝝ ꝛ bene egit. inq̇t oꝫ vt caues foueā longā
in ligno toto siľꝫ aq̄ ductibꝰ ꝛ non sit lōgitudo fo
uee ꝛ ꝓfunditas eiꝰ plus q̄titate triū digitoꝝ ꝛ nō
sit lōgitudo eoꝝ ad inuicē plus q̄ttuor digitis ꝛ po
nať extreītas althibrē i ptē illius fouee ꝛ sustētent
cū eo ꝛ sit ipulsio eius ad ptē ad quā oꝫ impelleř ꝛ
oꝫ vt sustētenť in medio ligni magni aut podial' li
gnū aliq̄d erectū cuiꝰ lōgitudo sit q̄titas vniꝰ pe-
dis ꝛ grossitudo eiꝰ q̄titas maūbrīj fossorīj vt qñ
resupinať sup dorsuꝫ reuoluať hoc lignū in eo q̄d
est inter albahasegi ꝛ cap̄ coxe q̃m ꝓhibet seq̇ illō
q̄d extēdit ipm̄ a pte pedū lꝫ illud itez mľtotiēs i
digeat extēsiōe q̄ sit a supioribꝰ. Et cū hoc qū cor
pus ipelliť ad inferiora ipellit hᵒ lignū caput aῆhe
ad exteriora ꝛ oꝫ vt sit manus ad iferiora ſm mo
dū quē dixiꝰ aῆ hoc p̄cipue ex pede. Qō si caput
coxe non igrediť p hāc sp̄em curatōis tūc oꝫ vt au
ferať lignū erectū sustentatū ꝛ vt figanť duo ligna
alia sup duo domicilia loci illius ligni. s. in oī late
re eiꝰ lignū vt sint sicut postes porte ꝛ nō sit unū
q̄dq3 eoꝝ minꝰ pede deinde eq̇tet sup ea ligⁿ aliō
sicut eq̇tat lignū scale vt sit figura sex lignoꝝ siľis
littere q̄ noiať grece bitaneu: hec. n. figura fit qū
poniť lignū trinū in medio inferiꝰ duobus extreis
paꝝp: deinde oꝫ vt resupineť ifirmꝰ sup latꝰ sanū
ꝛ extēdat coxā sanā i eo q̄d est inter hos duos po
stes sub ligno q̄d est siľe g̃dui scale ꝛ ponať coxa in
firma sup hūc postē vt sit caput coxe eq̇tans sup ip
suꝫ postq̄ expāsi fuerint sup postes pāni plicati pli
catōe pl'ma vt non ledat postis coxā postea sumať
lignū aliud equal' latitudis cuiꝰ lōgitudo sit tāte q̄
titatis q̄ ↄp̄hēdat ex capite coxe vsq3 ad locū calca-
nei ꝛ ponať in lōgitudine sub coxa ab interiori pte
vt retineat caput coxe ad calcaneū ꝛ ligeť cū eo de
inde admistreť in gibbositate. Uez ſm ꝙ diximꝰ
in eo q̄d p̄cessit oꝫ tūc vt extēdať crus ad inferiora
cū ligno ligato cū eo vt redeat caput coxe ad locuꝫ
suū cū hac extēsiōe vehemēti. ¶ Et est itez mōꝰ
alius cū quo ingrediť caput coxe absq3 extēsiōe in
firmi sup lignū. Et est modus quē laudat hip. et
ille existiat ꝙ oꝫ vt ligenť manꝰ infirmi siml' cū li
gamēto lato leni ꝛ ligenť pedes eius ambo cū liga
mēto lato forti leni sup duos calcaneos ꝛ sup duo
genua ꝛ sit lōgitudo cuiusq3 eoꝝ a ↄpari suo q̄titas
quattuor digitoꝝ. Et sit crus infirmū extēsuꝫ plus
altero q̄titate duoꝝ digitoꝝ ꝛ suspēdať ifirmꝰ su
per cap̄ ꝛ sit elōgatō eius a terra q̄titas duoꝝ cubi
toꝝ: deinde currat adolescēs hñs expientiā puber
cū brachīȷs suis ꝛ extrahat coxā infirmā i grossiore
loco eiꝰ vbi est cap̄ coxe itez ꝛ suspēdať cū ifirmo
subito. nā iūctura cū factū fuerit illud cū ea ingre-
dieť ad locū cū quolibet studio. Et iste q̇dē modus
est facilior alīȷs q̃m non indiget opatōe pl'ma. Ue
rū pl'es medicātiū non bene opať in eo q̃m ipi sper
nūt eū ꝓpter suā facilitatē. Et si fit dislocatō coxe
ad exteriora tūc oꝫ vt extēdať infirmꝰ ſm ꝙ dixiꝰ
cū hac ligatura q̄ est sup albahasegi inguinis ꝛ fur
culā ſꝫ ꝙ diximꝰ deinde est necessariū medicāti ut
euellet cū thibrē de foris ad interiora postq̄ posu
erit extreītatē thibrē in aliq̄ pte fouee quā diximꝰ
vt strigat sup eā. Et sint aliq̇ mīstroꝝ ex pte coxe
sane impellētes itez ꝛ opponať ipulsio vt nō ipel
lať pl'm. Et qū dislocatō est ad aῆriora tūc oꝫ ut ex
tendať infirmꝰ deinde ponat vir fortis radicē vo
le manus sue dextre sup inguē ifirmi ꝛ coarctet ip
sū cū manu altera. ꝛ ipe cū hoc ponat coarctatōem
extēsaꝫ ad inferiora ad ptē genu. Et qñ dislocatō ē
ad posteriora tūc non oꝫ vt extēdať infirmꝰ ad in
feriora eleuatus sup terrā imo oꝫ vt sit positꝰ su
per aliq̇d duꝝ sicut oꝫ vt sit itez qñ sepať aῆha eiꝰ
ad exteriora sicut dixi i gibbositate oꝫ ergo vt ex
tēdať infirmꝰ sup lignū aut podiale sup faciē suam
ꝛ sint ligamēta stricta non sup coxā imo sup crus si
cut diximꝰ nup. Et oꝫ itez admīstrare ↄp̄ssionem
cū tabula ꝛ sup albahasegi ꝛ locū ad quē egrediť iū
ctura ¶ Hic est ſmo noster in sp̄ebus dislocatōis
q̄ accit anche ex cā maīfesta aῆcedēte illud. vez q̇a
qñq3 dislocať coxa ꝓpter mľtitudinē hūitatis accn̄-
tis ei sicut dislocať ipatula oꝫ tūc vt admīstreť cau
teriū sicut dixiꝰ in loco in quo dixiꝰ hoc cauteriū.

De dislocatōe genu. C. xxvij.

[G]Enu est velocis dislocatiōis: fortasse. n.
dislocať absq3 cā p̄ter deambulatōez ve
locē aut lubricat paꝝ sicut carnal' mľtoti-
ens dislocať absq3 cā p̄ter saltū. Et genu q̇dē dislo-
cať ad oēz ptē nisi ad aῆriorē ꝓpter rotulā ꝛ ad-
iutorium eius.

De Cura. C. xxviij.

[S]Edeat infirmus sup sedē ꝓpinquā terre
ꝛ eleuenť pedes eius paꝝp: deinde exten
dat vir fortis manū suā desř ꝛ desubtꝰ
extēsiōe forti ꝛ reducat restaurator iūcturā ad dis
positōem suā ſm iudicium dislocatiōis vniuersalis
ꝛ liget eam.

De dislocatōe aressatu ꝛ ē rotula genu. C. xxix.

[Q]Uando accīt ei dislocatō oꝫ vt pes plane
ponať in terra ꝛ reducať rotula deīde im
pleať curuatura genucli pānis ꝓhibētibꝰ
a duplicatōe ꝛ ponanť desup astelle resistētes ei in
pte ad quā declinat. Qū ergo restrigiť ꝛ adheret
non duplicetur genu cū festinatiōe sed paulatī do-
nec allenietur.

De dislocatōe iūcture tali apud calcaneū. C. xxx.

[D]Islocať calcaneus. Indiget ergo si dislocať
extēsiōe forti ꝛ curatōe vehemēti ꝛ im-
pulsiōe cū fortitudīe vt redeat. Deinde
oportet vt dimittat deābulatiōez circiter. xl. dies

ꝟt non dislocet̃ ſo . ¶ In ſepatōe ꝟo pauca ſufficit
q̄libet extēſio deinde reducat̃. Et qn̄ ꝯplete dislo-
cat̃ tūc oꝫ ꝟt reducat̃ ſꝫ ꝙ dicūt antiq̇ inq̇unt oꝫ ꝟt
extēdat̃ infirmus ſup dorſuꝫ ſuū ſup terrā ⁊ ab eo
qḋ est inter coxas eius ap̄ alabafegi ſit paxilus lō
gus intrās ī ꝓfunditatē terre nō ꝑmittēs corpꝰ eiꝰ
moueri qn̄ ꝓcedit pes eius ad inferiora imo oꝫ ꝟt
figat̃ iste paxilus añꝙ̄ reſupinet̃ infirmꝰ. Qḋ ſi p̄-
ſens tibi fuerit lignū magnū in cuiꝰ medie diximꝰ
eſſe aliud lignū fixū tūc oportebit ꝟt fiat extēſio ſu
per hoc lignū. Et oꝫ ut ſit miſter tenēs coxā ⁊ extē
dēs eā ⁊ miſter alius extēdens pedē aut maibus ſu
is aut ligamēto ſm ꝯtrariū extēſiōs miſtri ꝑmi et
equet medicus manu ſepatōez ⁊ teneat miſter aliꝰ
pedē aliū ad iferiora. Et oꝫ poſt equatōez ꝟt liget̃
ligamētis fortibus ⁊ uadat cū ꝑte ligamēti ad pecti
nē pedis ⁊ cū ꝑte eiꝰ ad calcaneū ⁊ liget̃ illic. Et oꝫ
ꝟt caueat̃ ex neruis q̇ ſunt ſupra talū poſterius ꝟt
non ſit ſup eos ligatura ꝟehemēs ⁊ ꝟt ꝓhibeat̃ in
firmus a deābulatōe. xl. diebus ⁊ iſti ſi conat̃ am
bulare añ non ſanant̃ ſm ꝯplemētū ⁊ diſſoluit̃ i eis
mēbꝝ ⁊ corrūpit̃ curatō. Qḋ ſi ſepat̃ os tali ex ſal
tu nā illud accit ml̓totiēs aut acciat huic mēbᵒ ap̄a
calidū oꝫ tūc ꝟt prepet̃ hoc mēbꝝ cū reſupinatōe i
firmi ſup faciē ſuā ⁊ extēſiōe mēbri ⁊ eq̄tōe eiuſ ⁊
cū embrocis q̄ ſedāt ap̄ata calida ⁊ admiſtratiōe li
gamētoꝝ fortiū ⁊ ꝟt q̇eſcat infirmus ⁊ non moue
at̃ donec rectificet̃ mēbꝝ integre. Et ligatura qui
deꝫ tali oportet ꝟt ſit ad digitos ⁊ dimittatur ta-
lus apertus .

De dislocatōe oſſis pedis . C. xxxi .

E Ius regimē eſt ꝓximū regimī dislocatōis
oſſis calcanei ⁊ fortaſſe ſufficit ꝟt eq̄s ita
ꝟt calces cū pede tuo ſup ip̄ꝫ pāno exn̄te
inter ea donec equet̃ deinde empl̓a et ſtringe ſm
modum quem ſcis .

Tractatus ſcḋus de radicibus ꝟl̓ibus in fractura .

Sermo ꝟniuerſalis in fractura. C. i .

F Ractura eſt ſolutō ꝯtinuitatis ꝓpa
oſſibus. Et accit qn̄q̄ ſparſa: ⁊ qn̄ꝫ
non eſt ſparſa: ⁊ qn̄q̄ accit equal̓:
⁊ qn̄q̄ accidit ſciſſa: ⁊ equal̓ qn̄ꝫ ac
cidit in latitudīe: ⁊ qn̄q̄ accidit in
longitudīe: ⁊ cadēs in latitudīe qn̄q̄ accidit diuiſa
⁊ qn̄q̄ accidit non diuiſa. Et cadēs in lōgitudīe eſt
diuiſio ⁊ alcaſiꝫ q̄ non accidit ſepata . ¶ Et q̇dā no
miauerūt ſp̄es fracture noībus ſuis dn̄tes fracturā
magnā incedentē ī latitudīe ⁊ ꝓfūditate rhaphana
lē ⁊ aſtalē ⁊ arūdinalē ⁊ dicētes icedentē in lōgitu-
dine fracturā linealē ⁊ dicētes incedētē ī latitudine
cū longitudīe lunalē ⁊ neruałē. Et illa q̄ eſt ꝑuaruꝫ
ꝑtiū ꝟnā ſauchiē ⁊ alieruſiē cū albuberien . Et qn̄
fractura ꝯplet̃ non eſt poſſibile ꝟt remaneant duo
oſſa ſm ꝙ neceſſe eſt inter ea de oppōne ſm p̄patō
nē ꝯtinuitatis nāl̓is imo ſepant̃ neceſſario ab oppōe
Et ſil̓r ſepatō faciēs accidere pūcturā neceſſario in
eo qḋ ꝯtinet̃ de ꝟelamibus ⁊ carne q̄re accidit do
lor ſequēſ eā. Et qn̄ eſt eq̄tō rotūda ſine fruſtis cō
uertit̃ m̄bꝝ cū facilitate. Et ꝟt decliet fractura ad
exteriora ſm ꝙ dixit Hip. meliꝰ eſt q̄ꝫ ꝟt decliet
ad interiora qm̄ illud qḋ occurrit ei de neruis illic
eſt plus q̄re ledit. Et qn̄ cadit fractura ap̄ iūcturaꝫ
⁊ reſtaurat̃ remanet motus difficil̓ ꝓpter duritiē ⁊
raſbadu qḋ accit indiget ſpatō donec declaret̃. Et
illud q̇dē prauius accit ī iuncturis oſſiū ꝑuoꝝ. Et ḋ
illo iteꝝ eſt ꝟbi eſt iūctura in creatōe ſtrictōr ſicut
eſt iūctura cauille. Et fractura prauioris incarnatō
nis ⁊ ꝟnitōis eſt illa q̄ eſt ſm rotūditatē deinde illa
q̄ decliat : non. n. adherꝫ niſi ſup ip̄m ꝓlōget̃ liga
tura habēs fabricatōez mirabilē tꝑe lōgiſſimo ⁊ ſu
mat ex cibis ⁊ medicis ⁊ ex eo qḋ mittit ſanguinē
ad illā ꝑtē ſꝫ ꝙ dicemꝰ. Et deterior fractura oſſiū
eſt ad interiora nō ad exteriora ſm ꝙ dicit̃. Et qḋ
dicit̃ ḋ inciſiōe medulle ⁊ interficit eſt intentō cui
non eſt ꝟtilitas: medulla. n. habet lenitatē ꝟiſcoſi
tatē ⁊ non incidit̃. Et qn̄q̄ accn̄t cū fractura accn̄tia
ſicut ꝟulnera ⁊ fluxus ſanguīs ⁊ ap̄a ⁊ attritō eius
qḋ circūdat eā ex carne q̄ ſi nō p̄paret̃ cū ꝓhibitōe
putrefactōis aut ſcalpellet̃ accidet ex eo corroſio .
Et locus q̇dē fracture magnoꝝ ſcit̃ ꝑ dolorē ⁊ ꝑ ca
ſuꝫ. Fracture ꝟo pueroꝝ ꝑuoꝝ apparet ꝑ dolorē ⁊
ap̄a. nā in ip̄is accn̄t pl̓a iudicia reſtauratōis. Et qn̄
iſta oſſa redeūt ad ſitus ſuos poſſibile eſt ī infātibꝰ
⁊ q̇ ſunt eis ꝓximi ꝟt reſtauret̃ ei ꝟillus ꝟirtutis
ꝑme in eis . Et in etate ꝟo adoleſcētie ⁊ q̄ eſt poſt
ip̄am non reſtaurat̃ imo currit ſup eā incarnatō ex
mā cartilaginoſa ꝯiūgēs īter duo oſſa de genere eiꝰ
qḋ facit currere erarius de duobus plūbis ſuper
ꝯtinuatōez eris ⁊ alioꝝ. Et oſſa magis inobediētia
ad reſtauratōez faciendā eſt adiutoriū deiñ brachi
uꝫ . ¶ Ampliꝰ furcula qn̄ frangit̃ ad interiora pra
ua fit eius cura. Et fractura fedior in duobꝰ focili
bus eſt fractura focil̓ inferioris eoꝝ ſicut dictū eſt
in dislocatione . ¶ Res autem coxe ⁊ cruris eſt fa
cilior quoniam reſtauratio non prohibet ea a dila
tatione. ¶ Et mēbra quidē diuerſificant̃ in ſpatio
reſtauratōis ꝟbiq̄. qm̄ naſus reſtaurat̃ ſm ꝙ dicit̃
in. x. ⁊ coſta in. xx. ⁊ ꝟlna in eo. qḋ ap ꝓxiat a. xx
x. ꝟſq̄ ad. xl. ⁊ coxa in. l. ⁊ fortaſſe extēdit̃ lōge
donec reſtaurat̃ coxa ꝟſꝫ ad mēſes tres aut q̄ttuor
⁊ qḋ eſt ſupra hoc. Et ꝟt decliet mēbꝝ in firmati
one reſtauratōis ad ꝟentrē eius melius eſt q̄ꝫ ut ḋ
clinet ad dorſuꝫ ip̄ius qm̄ fit decliatō eius in later̃
ꝟrine. Et cāe ꝑꝑ quas non reſtaurat̃ os ſunt ml̓ti-
tudo embrocatōis aq̄ ⁊ ml̓titudo ſol̓onis ligamen
toꝝ ⁊ ligatōis eoꝝ aut feſtinatō ī motu aut pauci-
tas ſanguīs abſolute aut paucitas ſanguīs ꝟiſcoſi ī
corꝑe ⁊ ꝓpter illud miorat̃ reſtauratō fracte chol̓i
coꝝ ⁊ cōualeſcētiū. Et de illis q̄ ſignt reſtauratōez
eſt apparitō ſanguīs q̇ ꝟidet̃ q̄ſi ipſe ſit ſupfluitas
quā expellit natura ex multitudīe ſua cū ſtudio ad
fracturam .

De radicibus reſtauratōis ⁊ ligature . C. ij .

R Eſtauratō baſis eſt extēſio mēbri cū q̄ꝑti
tate q̄ oꝫ. Nā additō in ea ſpaſmat ⁊ leſi
onē facit ⁊ ꝓueniūt ex ea febres ⁊ qn̄q̄ ac
cidit ex ea mollificatō. Et illud q̇dē ī corꝑibus hu
midis eſt mioris nocumēti ꝓpter obediētiā eoruꝫ
ad extenſionē ⁊ diminutō eius ꝓhibet bonitatē cō
ſolidatōis ⁊ ordīs ⁊ qḋ in dislocatōe ⁊ fractura eſt
equale. Qḋ ergo extēdit̃ ſm modū q̇ oꝫ eſt ubi ſit
occupatō cū p̄patōe duoꝝ oſſiū ſꝫ rectitudinē ⁊ po
ſitōez puluilloꝝ ⁊ ligamētoꝝ ſm ꝙ oꝫ ⁊ coopir̃ ea
aſtellis ⁊ coopire aſtellas ligamētis. Et oꝫ ꝟt q̇eſ-
cat mēbꝝ q̄ꝑtū eſt poſſibile niſi qn̄q̄ ſꝫ q̄ꝑtitatē quā
tollerat quum non fuerit nocumentū ⁊ ap̄a ꝟt non

moriat̃ nã m̃bri. Et oꝫ vt caueat̃ doloratõ vehe
mẽs ap̄ extẽsionẽ ⁊ strictura ĩ fractura ⁊ dislocatõe
sil'. Et sil'r illud qđ accidit ex strictura vehemẽti ⁊
tardatõe solutõis qm̃ illud pducit ad hoc vt mori
at̃ illud mẽbꝝ ⁊ putrefiat ⁊ sit necessariũ abscidere
ip̄m. Et intentõ in p'mo restauratõis est vt eueni
at alrosboth ĩ eis q̃ non sunt sicut ossa capitis: nã su
per ea non orit̃ alrosboth q̃re oꝫ vt p̄pet̃ ita ut nõ
eueniat siccũ neq; paucũ ⁊ iteꝝ grossuꝫ p'm ꝑtrãsiẽs
mẽsurã. Et de sicco est ꝙ magnitudo eius diuersi-
ficat̃ ſm mẽbꝝ ⁊ q̃ntitatẽ fracture ĩ magnitudĩe sua
aut m'titudĩe ip̄ius aut in ꝯtrarijs ambaꝝ ⁊ tu q̇dẽ
scies in diminutõe qđ oꝫ fieri in illo q̃si apđ reme
moratõeꝫ ciboꝝ ⁊ apud remeõratõeꝫ fracture. Et
oꝫ qũ accidit alrosboth vt ꝓhibeat̃ a motibus ꝯp
mẽtibus ⁊ coitu ⁊ ira ⁊ iracũdia qm̃ adurũt sangui
nẽ ⁊ fugit locũ calidũ ⁊ sanguis q̃rit frigidũ ⁊ adiu
nat̃ cũ emp'is fortibus stipticis ĩ q̇bus est caliditas
q̇dã ⁊ glutinatõ ⁊ ponant̃ in eis q̃ sunt sicut nux cu
p̄ssi ⁊ dragagãtũ ⁊ medicĩe q̃ sunt ad rupturã. Et
qñ accit fracture vt non restauret̃ restauratõe đ q̃
curet̃ tũc fiat in ea q̇dđã sil'e fricatõi in vlcerib⁹ q̃
non sanat̃ ⁊ est vt fricet̃ vtrisq; maibus donec au
ferat̃ uiscositas uilis debil' q̃ est q̃si ip̄a nõ sit aliq̇đ
q̃re accidit vt eleuet̃ in locũ ⁊ impellat̃ ad ip̄ꝫ san-
guis bonus nouus ⁊ coaguletur sup ip̄m rosboth for
te. Et m'totiẽs q̇dẽ egrediunt̃ ⁊ alterat̃ color ossis
res sil'es corticibus ⁊ squamis ꝓpter fricatõeꝫ ⁊ su
per hui⁹mõi non ponant̃ astelle ĩmo si fuerit neces
sariũ sufficiat ligatura bona. Et qñ aggregant̃ fra-
ctura ⁊ uulnera tunc non est possibile ut differat̃ re
stauratõ vsq; quo sanent̃ vulnera: os. n. indurat̃ ⁊
non recipit restauratõeꝫ nisi cũ prauitate ⁊ extẽsiõe
vehemẽti ⁊ dispõibus maxis. Et cũ hoc qñ accidũt
cũ vulnere dolores ⁊ ap̄ata in q̇bus est timor tunc
vt torq̃at̃ mẽbꝝ melius est q̃ vt accidat timor ma
gn⁹: q̃re oꝫ vt ĩ huiusmoi fractura nõ pueniat̃ ad
vltimũ in re restauratõis. Et qñ est cũ fractura at
tritõ est cũ illo timor in corrosiõe mẽbri q̃re oꝫ ut
scalpellet̃ locus ad hoc vt egrediat̃ sanguis qm̃ in
ip̄o est timor ⁊ est vt moriat̃ mẽbꝝ ⁊ si fluat san-
guis tũc oꝫ vt retineat̃. Et m'totiẽs q̇dẽ fit necessa
riũ ꝓpter timorẽ ap̄atis ⁊ nocumentũ vulneris vt
facias aliud q̃ sit necessariũ de curatõe mẽbri quar̃
phl'omas ⁊ soluis ventrẽ ⁊ subtilias cibũ. Et qñq;
accidit ex strictura pruritus ⁊ est necessariũ vt sol-
uat̃ aut embrocet̃ mẽbꝝ cũ aq̃ calida donec resolua
tur hũitates mordicatĩe. Et hip. q̇dẽ p̄cipit ei qui
restaurat̃ ut sugat aliq̇đ de helleboro in illa hora ⁊
fuit eius intentõ vt trahant̃ materie ad interiora ⁊
Gal'. ꝓhibet hoc ĩmo p̄cipit vt bibat̃ agaricũ. Nđ
si fuerit necessariũ tũc det̃ aliq̇đ de sirupo acetoso
in quo sit virtus acuta ⁊ dicit̃ ꝙ illud fuit in tẽpe
hip. Et supfluitas q̃ est inter duo tp̄a est mirabil'.
Et qũ volueris facere restauratiõeꝫ deinde dolet
⁊ inq̇etat tunc recti⁹ est ut dimittas illud ⁊ extrahe
illud qđ redire fecisti fortasse. n. remouebis p illđ
infirmũ a dolorib⁹. ¶ In fractura aũt in lõgitudi
ne sufficit vt mẽbꝝ adhereat cũ strictura vehemẽ
ti ⁊ vehemẽtõre q̃ in alijs in cui⁹ ꝯp̄ssiõe vltiatõ
fiat ad añriora. In fractura aũt q̃ est in osse oꝫ vt
duo ossa stent ſm rectitudinẽ in fine q̇ possibilis est
obseruãdo illud ex pte situs ꝑtiũ sanaꝝ ⁊ ꝯsidera

an sit oppositõ ossis huius ad suũ ꝯpar ossis alteri⁹
deinde restaura ⁊ obserua na: inter illđ sunt res de
illis sicut frusta ⁊ additões ⁊ de illis sunt vacuita-
tes veꝝ frusta qm̃ non decẽter ꝯponũt̃ soluũt ĩter
os ⁊ inter restauratõeꝫ ⁊ qñ frãgit̃ iteꝝ ⁊ remanẽt
inter duas scissuras ossis non pmittũt vt adhereat
vna caꝝ alteri ⁊ sepant̃ q̃re fit vlcus in quo semp
aggregat̃ virus q̃re accit inde ꝙ ip̄m met putrefit
⁊ putrefacit mẽbꝝ. Amplius vnitõ non fit fortis:
fortis. n. non fit nisi qñ decẽter ꝯtinuant̃ frusta et
additões in oppõne sua q̃ ei opponit̃: est ergo ne-
cessaria extẽsio postq̃ fuerit v̇ificata oppositõ inter
duo ossa ⁊ inter additões ⁊ meatus q̇ deglutiũt eas
⁊ v̇ificata fuerit restauratõ. Nũ ergo extẽderis et
opposueris rectũ est qũ ĩuenis oppositõeꝫ v̇ificataꝫ
vt mollifices extẽsionẽ paulatĩ ⁊ obserues oppõeꝫ
vt nõ decliet cũ attractõe ⁊ obserues cũ manu tua
dispõeꝫ ei⁹ qđ decẽter ꝯponit̃. Et si ĩueneris emi
nẽtiã aut aliud rectifica illud cũ manu deinde neces
sariũ est ligamẽtũ ꝯseruãs mẽbꝝ ſm quietẽ suã non
duꝝ qm̃ dolere facit valde neq; lene qm̃ dimittit
ꝯſuatõeꝫ. Et de rebus q̃ eaꝝ est media est melior
Et oꝫ vt sit ligamẽtũ positũ ad illud ad qđ est incli
natõ vehemẽtius. Et si fractura est ꝯpleta tũc oꝫ
vt eq̃tur eq̃tõe stringẽte eã ex omĩ pte. Nđ si fra
cta fuerit ĩ pte plus oportebit ut sit stricta illic pl⁹
Et si cũ fracta fuerit aliq̇đ ex frustis ⁊ ossibus puis
tũc si fuerit ledẽs dolorẽ faciẽs tũc valđ ad illud cũ
rectificatõe. Nđ si non fuerit ledẽs tũc nõ cures đ
eo neq; opponas manũ. Nđ si v̇bigũa audita fue-
rit eius crepitatõ tũc spat̃ ꝙ currit sup eã rosboth.
Nũ ergo securus fueris de illo tũc non oꝫ vt tar-
det̃ res eius. Et qñ accit ex frustis disruptõ carnis
non ẽ tũc rectũ occupari ĩ dilatatõe disruptõis opa
tõe solidoꝝ vel stolidoꝝ sed est necesse ut extẽdat̃
duo ossa ad duo latera ſm vltimũ finẽ rectitudinis
ne sit tortuositas in eis qm̃ in tortuositate tũc ẽ cor
ruptõ ossis. Nũ ergo extẽderis ip̄ꝫ tũc redi ad fru
stũ ⁊ reduc ip̄m ⁊ strĩge illud si aũt non redit tunc
non dilates disruptõem ĩmo p̄ns sis vt videas mẽ
surã q̃ indiges ⁊ pfora in ea ſꝫ q̃ntitatẽ q̃ ingrediat̃
in eã frustũ ⁊ ꝯpone sup ip̄m frustũ cutis lenis sup
qđ possit esse foramẽ spissũ ⁊ penetret frustũ ĩ ip̄ꝫ
⁊ p̄me sup cutẽ ⁊ manũ ꝯp̄ssiõe q̃uante eas ãbas et
ꝓcedet os in foramĩe ꝓcessiõe ad radicẽ suã deinde
seret̃ cum sera opatiõis ⁊ est sera minuta subtilis
acuta sicut sera facientiũ pectines. Et fortasse pfo
rat̃ radix cui⁹ pforatõ est necessaria cũ tripano faci-
endo foramĩa ꝯtinua accipiẽdo locũ cui⁹ q̃rit̃ fra-
ctura ⁊ illud non est auferẽs timorẽ ubi est post os
corpus nobile licet fortasse sit saluius q̃ instrã mo
uẽtia motu suo aut sua collectiõe aut incisiõe sua.
Et qñq; ingeniat̃ vt ponat̃ trepanũ sup latitudineꝫ
substãtie non pmittentẽ tripanũ penetrare nisi ſm
q̃ntitatẽ adiuuãtẽ q̃re est tũc mĩoris nocumẽti q̃ in
strumẽta mouẽtia. Et ꝓpter hoc oꝫ vt sint apđ re
stauratores ip̄oꝝ tripanoꝝ sp̄es p'es p̄pate. Et for
tasse non apparet frustũ sed est necessariũ ad intus
illud qđ exiccat ⁊ retinet ip̄m deinde fieri illđ qđ
oꝫ. Nđ si fuerit frustũ aut petia ossiũ sepatũ pũgẽs
locũ ⁊ dolorẽ faciẽs tũc necesse est scindere ⁊ vti re
gimĩe ad extrahendũ illud qđ egredit̃. Et m'toti
ens oꝫ serare illud. Et qñ fuerit illud qđ fractũ ẽ

⁊ ꝯminutū magnū ⁊ fuerit eius ꝯfractō ⁊ ꝯminutō
plīma tūc necesse erit vt extrahat̄ totū. Si aūt fra-
ctura non fuerit cū ꝯminutōe ⁊ fuerit dislocatō eiꝰ
⁊ scissura capiēs locū plīm tūc īcide infirmiorē locū
⁊ dimitte reliqū qm̄ nō est nocumētū in eo imo no
cumentū in abscidēdo totū est magnum.

De ammonitōe restauratōis. C. iij.

Necesse est restauratori vt ꝯsideret iclina
tōez ossis qm̄ ipē iuenit apud ptē ad quā
inclinat̄ gibbositatē ⁊ apud ptē a q̄ incliat̄
ꝯcauitatē. Et plīm q̄dē intelligit illud cū tactu ⁊ il-
lud iteꝝ qm̄ dolor sit vehemēs in pte ad quā est i
clinatō ⁊ crepitatō iteꝝ sign̄t illud. Et sup illud fa-
bricet rem suā. Et est necessariū restauratori ut ex
tēdat manū suā sup locū fracture ī dispōne itineris
eius ad supiora ⁊ īferiora cū facilitate ⁊ subtilitate
donec si viderit sepatōez aut eminētiā aut frustuz
cognoscat ipm̄ vt non liget vice altera non ſm ꝙ
oꝫ qm̄ accidet ꝯtusio aut dolor. Et non oꝫ vt cōfi
das ī eq̄tōe sensata p manū ante ꝯplemētū sanitatis
nā mlt̄otiēs occultat ap̄a ꝯtusionē ⁊ torsionē. Quꝫ
ergo restaurator ꝑuenit ad fracturā ⁊ iuenit illud
si non exq̄site opat̄ in eo deturpat̄ mēbꝝ ⁊ si exq̄si
te opat̄ pducit ad spasmū ⁊ febrē prauā ergo meliꝰ
est vt dimittat illud ⁊ non tāgat ipm̄. Qū ergo in
cipit ꝑuenire ad restauratōez ptis ossiū ⁊ non pene
trat oꝫ vt non vim faciat ⁊ faciat ip̄aꝫ ingredi cuꝫ
difficultate ſm om̄eꝫ dispōeꝫ qm̄ ingrediet̄ sup in
firmū qđ est maius ꝙ remaneat os non eq̄tū. Et si
dolet reditō ⁊ rectificatō valde ⁊ est possibile me
dico vt reducat illud ad dispōem fracture tunc est
delitie infirmo ⁊ ꝯcupiscētia magna. Et oꝫ vt re-
staurator festinet ad restaurādū illud qđ fractuꝫ ē
⁊ restauret in die suo qm̄ q̄to plus elōgat̄ tāto est
eius introitus difficilior ⁊ nocumēta in ipo sunt pl'a
⁊ ꝓpe in ossibus q̄ circūdāt lacerti ⁊ nerui pl'es si-
cut coxa. Et oꝫ vt adiuuet ad festinatōez restaura
tōis cū cāis in ꝯtrario caꝝ oppositaꝝ p̄dictaꝝ ⁊ pri
ma est ꝯglutinatō sanguīs viscosi.

De prepatione restaurandi. C. iiij.

Oportet vt omni mēbro qđ tu restauras
sit prepatō cōueniēs ꝓhibēs dolorē. Et
melior prepatō cū hoc est illa q̄ est ei per
naturā vbiq̄. vt sit in manu ad furculā ⁊ sit in pe-
de ad illud qđ impellit obſuādo ꝯsuetudinē infir-
mi in hoc. Et sicut mēbꝝ qđ oꝫ suspēdi oꝫ vt sus-
pēdat̄ ſm eq̄litatē sil'r mēbꝝ cuius dispō sign̄t ne sus
pēdat̄: oꝫ vt sit eius acubitatō ⁊ ipius locus super
rē planā vt non suspēdat̄ ps eius ⁊ restrīgat̄ ps eiꝰ
Et suspēsio q̄dē est mala oī restaurato sicut impul
sio ad supiora est illi ꝯueniēs dū ꝓhibēs non ꝓhi-
bet. Et qū prepatō mēbri sit ita vt sit alterius ꝙ
oꝫ aut magis infirmū inclinat mēbꝝ ⁊ ꝯtorq̄t ipm̄
ſm inclinatōem suspensionis ⁊ prepatōis.

De q̄litate ligamētoꝝ ⁊ astellaꝝ. C. v.

Oportet vt sint pāni ligamētoꝝ mūdi. nā
sordidus est durꝰ ⁊ facit dolorē ⁊ sit sub
tilis vt penetret res si linit̄ sup ipm̄ et sit
leuis vt non ḡuet sup mēbꝝ infirmū ⁊ oꝫ vt liga
mēta capiat̄ de loco sano aliq̄d cui sit q̄titas: illud
enī est magis tenēs restauratos ꝙ ut sepet̄ ⁊ magis
infirmū q̄uis sit necessariū vt non sit supfluitas in
illo qm̄ faciet vt mēbꝝ habeat meatus strictos nō
suscipiētes nutrimētū. Et iteꝝ illud qđ āmonitiuus
de strictura est magis exp̄mēs hūiditatē effusaꝫ ad
mēbꝝ infirmū ad illud qđ est lōginq̄us eo expellē
do ⁊ magis ꝓhibēs illud qđ attrahit ad ipm̄ ⁊ liga
mentū latū ad illud est melius qm̄ magis facit ad
herere ⁊ plus dilatās veꝝ ſm ꝙ possibile est in oī
mēbro. nā illud qđ possibile est ex hoc in pectore.
non est sicut illud qđ possibile est in maū ⁊ ꝙ non
est ex m̄bris latū nā illud nō est possibile ī eo imo
qū lata est vitta non fit bona eius ordinatō sup mē
brū sil'e illi imo fit feda qua ꝓpter oꝫ ut sit ꝯtentꝰ
de huiusmōi in illa cuius āplitudo est triū digitoꝝ
vsq̄ ad q̄ttuor. Et illa sunt sicut focile ⁊ furcula ⁊
sicut illis sil'ia nā non est in eis possibile illud imo
si non ligant̄ cū subtili non est possibile. in furcula
enī non ꝯuenit lata. Et in huiusmōi q̄dē est necessa
riū mlt̄iplicare īuolutōes vt stēt loco dilatatōis. ⁊
vitta q̄ inuoluit̄ sufficit vt sit latitudo eius triū di
gitoꝝ aut quattuor ⁊ lōgitudo ipiꝰ triū cubitoꝝ.
Et puluilloꝝ fortitudo qn̄q̄ sit vehemēs in adiu-
torio ligamētoꝝ ad faciendū adherētiā: ueꝝ puluil
loꝝ sunt due spēs: vna eaꝝ est in q̄ ē intentō eq̄re
ꝯcauitatē m̄bri ⁊ adhibeat̄ studiū vt non cadat iter
ea ambo foramē ⁊ vt non superponant̄ suppositi-
one diuersa ⁊ vt bucellent̄ cū eis vlcera. Et altera
est in q̄ est intentō vt coopiat cū ea ligamētū ⁊ eq̄t
equatōe ſa vt reuoluat̄ ligamētū ⁊ adhereat ſꝫ eq̄
litatē q̄re nen erit locus strictōr loco ⁊ mollior lo-
co q̄re faciunt ea adherere astelle adherētia bona.
ꝑmū ergo eoꝝ sunt ligamēta ⁊ vitte ⁊ ſm sūt astel
le ⁊ ligamentū inferiꝰ ꝓhibet mās ⁊ ſm torsioneꝫ
Et oꝫ vt sint margīes puluilloꝝ vbi possibile est.
Et illa q̄titas exigit vt sit numerus puluilloꝝ. Et
fortasse est necessariū admīstrare puluillos paruos
quos coopit puluillus vnus equās sup eos in lōgi
tudīe ligamēti cadētis sup locū. Et ligamētū qđ no
miat̄ habēs duas facies ul' fascias hoīs ⁊ hn̄s duo ca
pita ē illud qđ admīstrat̄ ita: ponat̄ mediū pāni cū
quo ꝯſuat̄ equatō loci infirmi sup locū suū ⁊ sit il-
lud in medio albadacati deinde accipiat cū vnaq̄q̄
duaꝝ medietatū ad ptē diuersaꝫ ⁊ fiat in īuolutōe
eaꝝ cū vtrisq̄ manibꝰ siml' ſm ꝙ est famosuꝫ qđ
non est nobis necessariū exponere.

De qualitate ligamēti cū expositiōe ⁊ distinctiōe.
C. vi.

Oportet vt incipiat̄ cū ligamēto a loco fra
cto ⁊ ab eo vbi decliat ad os ⁊ illic sit ue
hemētius strictū ⁊ vbi fractura est vehe
mētōr oꝫ vt sit ligamētū fortiꝰ ⁊ ad vltimū locus
fracture ⁊ est locus a quo est necessariū expellere
materias ⁊ vt seruet̄ sup eā situs ⁊ illud q̄dē secu-
rat ab ap̄atiōe imo fortasse resoluit ap̄atiōeꝫ ⁊ est
cū securatōe ab ap̄atōe ⁊ a putrefactōe ossis iteꝝ il
lud q̄dē non ꝯfert ad virus si generat̄ in ipo osse ꝑ
ueniēs ad medullā ⁊ corrūpēs medullā ⁊ os. Et ē
necessariū vt frāgat̄ ⁊ ab eo discoopiat̄ ⁊ vt fiant
vie ad pus ad egredieṅ. Et est melior locoꝝ cū de
fensiōe eius qđ venit de eius genere q̇ sit licet mē
bꝝ inferiꝰ qn̄ꝫ expellat ad supiꝰ supfluitatē suā qm̄
supius est debile. Et non oꝫ vt fiat vltiatō in stri
ctura ligamētoꝝ ⁊ astellarū tāta q̄ ꝓhibeat aduētū
nutrimēti ⁊ sanguis: illud nāq̄ ē ex illis q̄ ꝓhibēt
restauratiōeꝫ. Et hip. q̄dē adiuuat ligamēta in eo

ꝗ conat̄ de expulsiõe apatis cũ ceratis repcussiuis cũ oleo omphacino ⁊ cera ⁊ fortasse est necessariũ sedare apa cũ eis q̄ sunt sicut oleũ camemillinũ ⁊ sicut cũ vino stiptico nã ipm resoluit apa ⁊ ꝯfortat mẽbꝝ ⁊ vbi fuerit vlcus non apꝓpiquet ceratũ. Et fortasse est necessariũ illud in quo est fortitudo ⁊ resolutõ sicut oleũ ⁊ mastix ⁊ amoniacũ. Et ad vltimũ qñ ligamẽtũ admĩstrat̄ ⁊ fractura est recẽs q̄ nõdũ apat̄ tũc oꝫ vt sit ex ligno ⁊ infrigidatũ repcussiuũ. Et fortasse sufficit vt liniat̄ cũ aq̄ ⁊ aceto ⁊ fortasse admĩstrat̄ cũ cerato ⁊ siĺibus de illis que narrauimꝰ. Et si admĩstrat̄ post apa tũc melius est ut sit ligamentũ ex lana q̄ sit infusa in oleo resoluẽte apa ⁊ liniẽte ipm. Et sm̃ om̃ẽꝫ dispõeꝫ in ligam̃to sup qđ ponit̄ ceratũ de subtus est securatõ a cõmotõe doloris ⁊ ꝓpe qñ medicus non est pñs: qñ ergo accit dolor succurrit̄ cũ solutõe ⁊ ligatõe. Et non oꝫ vt admĩstret̄ ceratũ ⁊ ꝓpe qñ est illic vlcꝰ fortasse.n.attrahet ad mẽbꝝ putredinẽ ⁊ ponat̄ loco eius vinũ nigꝝ. Et pͥmo quidẽ fracture associat̄ vlcus qua pp oꝫ vt elõget̄ ceratũ ⁊ sit sufficiẽtia in vino stiptico in quo infusus sit puluillus lõgus. Et nos q̄dẽ ponemꝰ epithiatibus fracture caplꝫ singlę. Et qñ inceperis cũ ligamẽto a loco exigẽte tũc inuolue ipm inuolutõibus q̄s addes sm̃ additõeꝫ magnitudis fracture ⁊ ptẽ eaꝝ sm̃ diminutõeꝫ eius ⁊ sm̃ apa si fuerit appareñs: deinde reduc ipm ad illũ locũ: deinde vadat vsq; ad locũ sanũ. hoc est ergo ligamentũ ꝑmũ deinde fac pñs ligamentũ sm̃ ⁊ inuolue ipm sup fracturã bis aut ter deinde fac ipm descendere ad inferiora mollificãdo paulatiꝫ postea fac esse pñs ligamẽtũ tertiũ et fac siĺr ad supiora et tũc facies ligamẽta esse paria ad expelleñ supfluitates a mẽbro ⁊ ad rectificãdũ ipm sup intentiõeꝫ in prepatõe: huiꝰ ligamẽti ⁊ non sis supfluꝰ iteꝝ i elõgãdo stricturã in vtrisq; lateribꝰ qm̃ fit mẽbꝝ oppilataꝝ venaꝝ non suscipiẽs nutrimentũ ⁊ fortasse ꝯtrahit̄ ⁊ qñq; non fit ita imo incipit̄ cũ ligamento ascendẽdo deinde seq̄t̄ cũ ligamẽto descẽdẽdo deiñ cũ ligamẽto incipiẽte ab inferiori pte ligamẽti inferioris ad supiorẽ ptẽ ligamẽti ascẽdẽtis q̄si ipm sit ꝯseruãs duo ligamẽta illa ⁊ ponat̄ vehemẽtõr strictura eius apud fracturã. Et intentõ quidẽ in vno duorũ ligamẽtoꝝ est ꝯtraria intentõi in ligamento quo q̄rit̄ attractõ materiei ad mẽbꝝ q̄r strigit sub mẽbro cũ lõgitudĩe ab eo ⁊ non cessat mollificari inuolutõ ⁊ est ligamentũ diuersificãs. Ista ergo sunt ligamẽta q̄ sunt sub astellis ⁊ hec sunt ligamẽta que sunt supra astellas. Ligamentũ ṽo supius oꝫ vt sit ita vt ponat mẽbꝝ sicut frustũ vnũ cui nõ sit motus ⁊ ꝓhibeat torsionẽ ⁊ qñ fractura est i latitudĩe ꝯplete fit necessariũ vt ligamentũ sit eq̄lis ꝯmistionis ⁊ stricture. Et si fuerit pl̃m fracture ad ptẽ unã ⁊ est ex fractura oꝫ vt sit sollicitudo uehemẽtõr super latus in quo est fractura plus ⁊ nõ oꝫ vt diuersifices sup eã figuras ligamẽti faciẽdo figurã post figurã qm̃ illud corrũpit illud qđ ꝯfortauit restauratõ. ⁊ dolorẽ q̄dẽ facit incurrer̄ ꝯtorsio q̄ fortasse accit inde ⁊ strictura ligamẽti spasmãs nã qñ stringit̄ facit dolorẽ ⁊ qñ mollificat̄ torq̄t. Et Hip. quidẽ facit esse rectũ vt soluat̄ ligamẽtũ vna die ⁊ una die non: illud.n. est melius ut non irascat̄ infirmꝰ ⁊ non apꝓxiet eũ cũ palpatõe eius ⁊ ipius fricatõe

ꝓpter illud qđ necessariũ est vt ꝑueniat ad mẽbꝝ de bõitate subtili impediẽte q̄ fortasse ꝯuertit̄ in uirus. Et magis ꝯueniẽs horaꝝ ꝯsuetudis bonitatis ligamẽti ⁊ ꝯseruatõis eius sm̃ cõditiões p̄dictas est post fracturã p ptes vigĩti nã illud est hora inceptionis alrosboth rubei: deinde qñ adheret os ⁊ non stringat̄ valde ⁊ respiret locus strictus eius vt nõ coarctet̄ ⁊ ꝓhibeat̄ alrosboth aut ꝓhibeat̄ eius generato cũ q̄ntitate sufficiẽte q̄re non accidet nisi subtile debile nisi qñ accidit iã alrosboth ⁊ icipit adherere magnitudinẽ q̄ non indiget ⁊ tẽdit in supfluitateꝫ. Nã vna de ꝯueniẽtijs eius est strictura vehemẽs. Et iteꝝ admĩstratõ stipticoꝝ ꝓhibẽtiũ ipsa eni ꝓhibẽt nutrimentũ ⁊ stringũt alrosboth ergo non penetrat in ipm nutrimẽtũ iteꝝ. Et non oꝫ iterũ vt licentia detur ⁊ permittat̄ vt fiat ligatura in non sua hora.

De qualitate astellarum. C. vij.

Oportet vt sit substãtia de qua fiũt astelle aggregãs ad duritiẽ suã tenacitatẽ ⁊ lenitatẽ sicut alcone ⁊ lignũ oleãdri ⁊ lignũ g̃nati ⁊ eis siĺia. Et oꝫ ut fit grossius qđ est in ea locꝰ q̄ obuiet fracte duobus lateribꝰ: nã oꝫ vt sit grossius astellaꝝ ꝑncipiũ eaꝝ qđ sequit̄ latus fracte aut vehemẽtõreꝫ ptẽ fracture ⁊ sint latera eaꝝ subtiliora ⁊ vt sint plenaꝝ extremitatũ ne opponat̄ in eis glutinatõ imo planũ ligamẽti. Et si ponant̄ astelle a lateribus q̄tuor tũc est magis defendẽs ⁊ non est malũ si est ei supfluitas lõgitudis qm̃ non est nocumentũ in illo neq; detrimẽtũ in hoc. s. si capiũt ꝓpe iũcturã p̄ter qđ tegat iũcturã ipaꝫ ⁊ longiꝰ lateruꝫ eius sit ad latus ad qđ est motus incliatõis mẽbri cũ hoc. s. vt non sit ita ꝗ g̃uet neq; p̄mat vehemẽter neq; coarctet ⁊ vt non minuant̄ ab eo ligamẽta diminutõe pl̃ma qm̃ fiũt astelle ꝯp̄mentes coarctãtes. Et qñ videris aliq̄d de hoc oppone cuꝫ diminutõe donec inueias eq̄litatẽ. Et nõ oꝫ ut astelle obuiẽt loco denudato sup quẽ non est caro imo est neruosus ossosus.

De qualitate admĩstratõis astellarum cũ distinctõne ⁊ expositione. C. viij.

Hora q̄ exigit ut ponant̄ astelle est pꝰ. v. dies ⁊ supra vsq; quo fiat securitas a nocumẽtis ⁊ q̄nto plus magnificat̄ timor tanto magis oꝫ vt tardet̄ positõ astellaꝝ ⁊ m̃ltotiẽs attrahit festinatõ in hoc nocumẽta ex apatibus ⁊ pruritu ⁊ vesicis. Veꝝ qñ tardant̄ astelle tũc oꝫ vt sit illic qđ stet loco eaꝝ ex bõitate ligature cũ vitta et de bonitate prepatõis. Qđ si illud non fuerit tunc necessarie sunt astelle etiã in ꝑncipio rei. Oportet ergo vt annectant̄ astellis ligamẽta ⁊ puluilli annexione descẽdẽte equante coopiẽte decẽter cõponẽte quorũ grossiꝰ sit ap fracturã ⁊ non fortiter strigat imo addat̄ in strictura paulatĩ cũ expiẽtia infirmi ⁊ cũ dispõne ipius. Et si fuerint ligamẽta ⁊ puluilli g̃uãtes eã tũc non fiat eorũ m̃tiplicatõ. Et de nocumẽtis eorũ qñ descẽdũt est ligamẽtũ molle. Et oꝫ vt non ligent̄ ligamẽta supiora sup astellas ligãta dissoluẽte eas ⁊ remouẽte ipas a decẽte ꝯpõne situs earũ. Et oꝫ vt soluant̄ ligamẽta necessitate electõis in oĩbus duobus diebus in ꝑncipio rei ⁊ ꝓprie qñ accidit pruritus ⁊ tũc q̄dẽ oꝫ vt fiat illud qđ p̄cepimus. Qñ ergo ptrãsit septimꝰ a strictura soluat̄ in

ſpatō tardiore ⁊ in oibus quattuor ⁊ quīqꝫ : in hac
eni hora ſit ſecuritas a pruritu ⁊ apoſtemate. Et il
lic iteꝝ fiat mollificatō ligamētoꝝ paulatiꝫ vt non
ꝓhibeat penetratōēꝫ nutrimēti. Et ſi fuerit tibi poſ
ſibile vt retineas aſtellas ⁊ non ſoluas eas etiā vſꝫ
ad vigīti non erit nocibile deinde ſolue eas. Attñ
qñqꝫ ſoluūt in qbuſdā horis non ꝓpter cāꝫ apparē
teꝫ ſed ꝓpter defenſionē ⁊ ad videñ illud qđ accit
⁊ ꝯſiderare ad illud qđ diſcooptū eſt de carne ſi fu
erit an corruptus ſit color eius ⁊ eius diſpoſitō. Et
iā ſciuiſti ꝙ oꝫ vt non fiat vltīatō cū ſtrictura vlti
matōe ꝓhibēte aduentū nutrimēti ad fracturā: ipſa
eni non reſtaurat̄ niſi cū ſanguīe ⁊ nutrimēto forti
qđ uenit ad eā. Et nō ſit feſtinatō ī auferēdo aſtel
las ⁊ ꝓiciēdo eas q̄uis credat̄ eſſe coherentia qm̄
fortaſſe accit inde vt ſit alroſboth non ꝯfirmatū ad
huc q̄re ꝯtorq̄t mēbꝝ ⁊ vt remaneāt aſtelle ſuper
mēbꝝ qū non ſunt neceſſarie eſt melius q̄ vt depo
nantur ab eo añ qū non ſunt neceſſarie nō ergo feſti
nes ſed tarda.

De fractura cum vulnere. C. ix.

Et qñ aggregant̄ fractura ⁊ vulnus tūc re
ſtaurator vehemēter alleuiet reſtauratō
nē ⁊ faciat penetrare aſtellas a loco uulne
ris ⁊ ponat ſup vulnus qđ oꝫ ex empl'is ⁊ ꝓpe pi-
ceis. Et q̇dā p̄cipiūt vt incipiat̄ cū ſtrictura a duo-
bus lateribus vulneris ⁊ dimittat̄ vulnus diſcoo
pertū. Et hoc quideꝫ eſt melius ſi vuln⁹ nō fuerit
ſuper fracturā ipſam. deinde oꝫ vt ſit ſup ipm ve
lamē ita ut tegat ipm ab aere. Qđ ſi fuerit ſup fra
cturā tunc oꝫ vt ingeniet̄ in figuratiōe ſtricture cuꝫ
ingenio ita vt mūdificet̄ ex omī latere ⁊ ſcpet̄ pa-
rūp a vulnere ipo cū prepatōe ꝯueniēte ad illud.
Et infundant̄ puluilli ī vino nigro ſtiptico. Et h°
ingeniū eſt vt ponat̄ extreitas ligamēti ſup labiuꝫ
uulneris deinde torq̄at retro ⁊ firmet̄ cū ligamēto
alio ⁊ ponat̄ ſup labiū aliud inferius deinde ordiet̄
reliqū ligamētū ſm ꝙ oꝫ deinde torq̄at ita vt reā
neat vulnus ipm aptū ⁊ qđ eſt p̄ter ipm ſit firmū
ex eo ita ꝙ iā aſcēdit ligamētū ⁊ deſcēdit ligamētuꝫ
⁊ cadat ſup fracturā ſtrictura vehemēs ⁊ remane
at vulnus aptū vt diſcoopiat ipm ꝓpter illud. Et
oꝫ vt ponat ſup aſtellas foramē ecōtrario illius vt
ꝑueniat ſupfluitas medicie vulneris ad illud. Si
poſuerit ſup aſtellas foramē oppoſitū illi vt ꝑueni
at bonitas medicie ad vulnus. Et ſit poſſibil' egreſ
ſio vir⁹ ab eo ⁊ ſit ita vt poſſit tegere ſi' ea utraqꝫ
ſil' q̄uis dimittere vulnus diſcooptū ſit malū ⁊ ꝓ
prie in frigore imo oꝫ vt non ſit coarctatū tm̄. Et
vt cuſtodiat̄ in nocte. Qđ ſi vulnus ſanat̄ admini
ſtret̄ aſtelle ſi iā etiā ꝯglutinatū ⁊ firma aſtellā illi
loco ſi ille locus fuerit decliatus ab eo. Et qū uolū
tas fuerit ſoluere illud qđ tegit uulnus mane ⁊ ueſ
pere eſt magis poſſibile ꝓpter curatōēꝫ eius ꝓpaꝫ
Et non ſit ex eo ꝯtrarietas in ligamēto reſtauratio
nis fracture oīo. Inq̄t Hip. oꝫ vt liget̄ vulnus ex
medio ligamēti ſi fuerit recēs ⁊ ſi eſt antiqū ⁊ fecit
pus poſt maturitatē tunc liget̄ ex ſupiori eius vſqꝫ
quo ꝯſequat̄ mediū eiuſ. Et de illo qđ eſt bonū eſt
vt ponat̄ illud qđ ſeq̄t vulnus ex ligamētis ⁊ ꝓpe
ſupius ſtrictius vt ſit poſſibilitas currēdi veꝝ eius
ſtrictura ſit ſm tollerātiā. Et q̄to magis elōgat̄ a
vulnere ponat̄ leui⁹ ⁊ qñ eſt vulneri ꝓſūditas ve

hemēs ſtringat̄ ſup locū ꝓſunditatis ligatura liga-
mēti. Et ſi ꝯuenit ſtrictura ligamēti loco reſtaura-
tōis tūc iā ꝑuenit intentō ⁊ ſi non īcipe velare vul
nus cū eo qđ diximꝰ ⁊ qū ꝑuenit ad fracturā iterū
ponat̄ ligamentū ſtrictius. Et oꝫ vt ponat̄ prepatō
mēbri ita ut facilis fiat curſus pus ſi aggregat̄ ī uul
nere. Et oꝫ in eſtate vt infrigident̄ ligamēta ꝯtinē
tia vulnus etiā vt ſit adiutoriū ad ꝓhibendū ap̄a.
Et non oꝫ vt ap ꝓpinq̄t loco ceratū ⁊ ꝓpe in eſtate
qm̄ fortaſſe putrefiet mēbꝝ imo ſi neceſſaria eſt re
pcuſſio tūc cū vino ſtiptico ſm ꝙ p̄terijt a nobis ei⁹
declaratō. Et qū fracture eſt attritō ⁊ timet̄ mors
mēbri tunc ſcalpellet̄. Et ſcias oīo ꝙ qñ vulnus li
gat̄ ſm ꝙ ꝯuenit expellit ligamētū deſcēſiōis ⁊ ſi
errat̄ in ligamēto ap̄at ⁊ ꝓpe qñ mollificat̄ ſup lo
cū vulneris ⁊ ſtringit̄ ſup illud qđ eſt poſt ipm et
ſi non fuerit ei detectō non curret ab eo virus neꝫ
ꝑueniet ad ipm medicamē ⁊ ſi dimittit̄ diſcooptuꝫ
putreſit et infrigidat̄ ⁊ accit mors mēbri ⁊ pducit
ad dolores ⁊ febres quar̄ neceſſariū eſt medico vt
faciat aliq̄d inter hoc ⁊ hoc ⁊ ꝯſideret illud qđ acci
dit ⁊ ſuccurrat ei anteq̄ ꝯfirmetur.

De fractura male reſtaurata. C. x.

Qnandoqꝫ fractura eſt reſtaurata non ſm
ꝙ oꝫ ⁊ eſt neceſſariū vt iteret̄ ei⁹ fracta
Quare oꝫ vt reſtaurator ſciat diſpōēꝫ al
roſboth q̇ reſtaurauit os. Qđ ſi fuerit magn⁹ for
tis non vadat ad frangēdū ipm ſo: fortaſſe. n. nō
erit poſſibile vt frangat̄ ex loco fracture p̄me ꝓꝑ
fortitudinē alroſboth q̄re franget̄ in alia pte loci.
Qđ ſi non inuenit̄ excuſatō tūc oꝫ ut ꝓcedat ⁊ leni
at donec mollificet̄ alroſboth. Et mollificātia ipm
ſunt medicie p̄dicte in capl'o duritieꝝ illic ſicut cu-
tis alleliati ⁊ dactili ⁊ ſicut ſp̄es fecū oleoꝝ ⁊ alleile
⁊ medulle oſſiū ⁊ medulle ḡnoꝝ cotti ⁊ eis ſilia: de
inde frāgat̄ ⁊ oꝫ vt aſſiduet̄ cū hoc ēbrocatio cū aq̄
calida ⁊ introitus tine in die ml'totiēs. Qđ ſi nō ꝑ
fecerit illud ⁊ expimētū ⁊ motō ſignificauerit fir-
mitudinē vehemētē tūc oportebit vt ſecet̄ caro ita
vt ſit poſſibile fricare alroſboth ex latere ⁊ deſtru
ere eū cū ea deinde frangat̄ ⁊ reſtauret̄ ⁊ curet̄ uul
nus curatōe ſua. Et ml'totiēs quidē eſt poſſibile vt
curet̄ fractura male reſtaurata abſqꝫ fractura ſa le
niēdo alroſboth cū eo qđ ſcis deinde equet̄ ⁊ qñ ſ
uat̄ ſup ipam equat̄ ſup ipam alroſboth iteꝝ excu
ſat fracturā ꝓpe in corpibus lenibus.

De Epithimatibus fracture et que currunt curſu
eorum. C. xi.

Epithīatuꝫ alia ſunt q̄ ꝓhibēt ap̄a ⁊ rectifi
cant pruritū. Et alia ſunt ad indurandū al
roſboth ⁊ glutinatōēꝫ faciendā in ipo. Et
alia ſunt ad equādū alroſboth magnū. Et alia ſunt
ad remouēdā duritiē iūcturaꝝ q̄ accit poſt reſtaura
tōem. Et alia ſunt ad auferēdā mollificatōēꝫ ſi ceci
derit in iuncturis.

De epithimatibus cōferentibus ⁊ q̄ currūt curſu
eoꝝ ⁊ rectificantibus pruritum. C. xij.

Iam diximꝰ in capl'o ligamēti vittas ad il
lud qđ oꝫ ſciri in hoc capl'o ⁊ diximꝰ cera
ta ⁊ embrocas cū vino ſtiptico ⁊ illis ſilia
Et reiteramꝰ nūc ⁊ dicimus non oꝫ vt ſit illud qđ
admīſtrat̄ de cerato aut alijs ita vt aſpitas ſit in eo
aliquo mō imo ſit leuiꝰ q̄to plus eſſe pōt ⁊ molliꝰ

Et nõ oz ut admĩstrent̃ cerata ubi tiet̃ putrefcõ nz ybi mltiplicant̃ ptes fracture: huiusmõi. n. prepa tũ est ad suscipiendã putrefactõez qm̃ pl'm eius est cũ ylceribus. Sup aquis aũt calis ꝛ eaꝝ effusione iã locuti fuimus ꝛ fecim⁹ scire ꝙ ytilitas in eis ẽ resolutõ materieꝝ q̃ incurrere faciũt pruritũ et at tractõ materiei nutritie. Et sũt iteꝝ necessarie qñz qũ mẽbꝝ iam debilitauit strictura ꝛ exiccauit ip̃m ꝛ illud qd̃ yltie ꝯsequit̃ est scitũ.

Epithiata ad indurandũ alrosboth. C. xiij.

Res ꝯferẽtes in hoc sunt embroce stiptice subtiles ꝛ ẽpl'a q̃ silant̃ eis sicut decoctio myrti ꝛ eius oleũ si necessariũ est oleũ et oleũ alcãne ꝛ epithia cũ aqua folioꝝ myrti ꝛ g̃noꝝ eius ꝛ decoctõ arboris alcort ꝛ decoctõ radicis al dirdar ꝛ decoctõ folioꝝ eius est incarnatia indura tiua. Et empl'm factũ ex mes ꝑꝑe qñ ponunt̃ cũ eo crocus ꝛ myrrha ꝛ ꝯficit̃ cũ yino odorifero est bo nũ yalde. Et distillatõ spatulaꝝ palme ẽ bõa iteꝝ.

De regimie equationis alrosboth. C. xiiij.

In principio q̇dẽ ꝛ dũ ꝑmanet recẽs stipti ca predicta qm̃ ipsa aggregat̃ ip̃m ꝛ sit in gũt ip̃m ꝛ miorat̃ q̃titatẽ eius post illud yero qñ supfluit ꝛ ꝑꝑe ꝑpe iũcturã est necessariũ secare ab eo ꝛ fricare donec equet̃. Et oĩa ista cũ eo quod dictũ est in eo.

Medicine lenientes duritiẽ iuncture. C. xv.

Oportet yt embroces ꝛ incipias cũ aq̃ cali da deinde admĩstres desup empl'a ꝛ in unctões q̃ fricãdo fiũt lenientes facta ex mucilagibus ꝛ gũmis ꝛ adipib⁹ ꝛ oleis. et si ponat̃ in eis acetũ forte erit magis ꝑfundatĩs. Et de illis quoꝝ admĩstratõ ꝑpinq̃t ẽ dactili ꝛ alleliati ꝛ olꝫ sisaminũ qm̃ est empl'm leue. Et iteꝝ mollitiuũ de kerua ꝑmisceat̃ cũ tanto butyro q̃to est ip̃ius me dietas ꝛ mellis q̃tũ est ip̃ius q̃rta. Et fortasse suffi cit ceratũ de oleo lilij solũ ꝛ qñq; adiuuat̃ cũ cibus lenificatĩb⁹ predictis in capl'o sephiros. Et qũ sẽtis alteratõez ꝯpl'onis ad frigus tũc adde ĩ eis ex casto reo ꝛ serapino ꝛ oppoponaco. ¶ Medicamẽ bonũ ℞. fecẽ olei de lino ꝛ fecẽ ol'i sisamini ꝛ fenugrecũ coctũ in lacte ꝛ heil ad ip̃m et admĩstret̃ ꝛ iteꝝ ra dices altee ꝛ radices cucũeris asinini ꝛ bdelliũ ꝛ ã moniacũ ꝛ oppoponacũ dissoluant̃ cũ aceto forti ꝛ liniant̃: ꝛ ynguentũ eburneũ est bonũ. Medicam̃ bonũ. ℞. mucilagis fenugreci ꝛ semĩs lini ꝛ muci laginẽ cucũeris asinini ꝛ ãmoniacũ ꝛ laudanũ ꝛ iso pũ hũidã ꝛ oleũ de lilio ꝛ adipẽ anatis ꝛ bdelliũ le ne ꝛ puꝝ ꝛ medullã yituli resoluant̃ in oleo ꝛ fiat ynguẽtũ. ¶ Aliud forte. ℞. olei yeteris. lb. ij. o lei de lilio. lb. ß. storacis liq̇de. lb. q̃rtã cere citri ne. lb. ß. glutinis alboti. ℥. ij. euforbij. ℥. ij. me dulle ossiũ cerui. ℥. iiij. fiat yuguẽtũ. ¶ Unguẽtũ bonũ ad duriciẽ iũcturaꝝ quã acq̇siuit restauratõ ã moniaci ptẽ. i. bdellij iudaici ptẽ. i. laudani ptẽ. ß. olei de alcãna adipis anatis amboꝝ añ. ptis q̃rtã sol ue gũas ꝛ aggrega oĩa. ¶ Unguẽtũ bonũ ãmonia ci. ℥. yi. ꝛ cere citrine tm̃dẽ gũmi alboti bdellij ꝛ galbani oĩuz añ. ℥. yiij. olei de alcãnã. ℥. iiij. terã tur gũme ꝯtrite in aceto deinde aggreget̃ in mor tario iuncto cũ oleo de lilio. Et silr̃ ad spasmũ eaꝝ ꝛ nodatõez q̃ accit̃ sicut glãdula ybi est. ¶ Et iaꝫ dixim⁹ eã in capl'o suo ꝛ admĩstrent̃ yuguẽta que diximus nũc. Et admĩstratõ castorei ꝛ costi ꝛ fimi colũbini ꝛ sinapis emplãndo est yltĩa. Lenitiuũ bo nũ. ℞. fecis olei de lilio. ℥. i. ꝛ fecis olei semĩs li ni. ℥. i. ꝛ storacis liq̇de ꝛ galbani ꝛ serapini ꝛ op poponaci ꝛ ãmoniaci oĩuz añ. ℥. ß. bdellij leis. ℥. i. adipis yrsi aut galline aut porci apud illũ q̇ dili git illud ex sapiẽtibus diuitũ fiat ex eis unguẽtũ.

Faciẽtia fortitudinẽ mollificatõis. C. xvi.

Ustẽtatõ in curatõe eius ẽ sup stiptica sub tilia sicut sauina ꝛ dactili imaturi ꝛ his si milia aut sup stiptica spissa. Et qñz miscẽ tur cũ his sicut crocus ꝛ cinnamomũ ꝛ myrrha. Et enula est bona yalde ꝛ ꝑꝑe qñ coquit̃ cũ ea acor⁹ ꝛ cinis yitis cũ adipe antiq̃ ꝛ cortices spatulaꝝ pal me ꝛ oĩa q̃ dicta sũt in indurãdo alrosboth.

De admĩstratõe aque calide ꝛ olei. C. xvij.

Sias ꝙ aqua calida ꝛ oleũ non ꝯueniũt a pud restauratõez qm̃ ꝓhibẽt restauratio nẽ sed ꝯueniũt añ ip̃am qm̃ ambo prepãt restauratõez ꝛ ꝯueniũt post ip̃aꝫ qm̃ ip̃a abstergũt qd̃ remanet ex ap̃ate ꝛ duritie ꝛ rosboth ꝛ pustu las q̃s euenire fecerũt ligamẽta ĩ neruis q̃re sit mo tus cũ eis non facil'. Qũ ergo admĩstrant̃ aq̃ calida ꝛ oleũ ꝛ adipes ꝛ medulle succurrũt illis nocum̃tis inter illud ỽo aq̃ ꝛ oleũ sunt yalde ꝓhibẽtia ab in carnatõe ꝛ fortasse admĩstrant̃ ĩ infantibus et q̇ sũt eis ꝓximi non in alijs cũ empl'a exiccata sunt super eos ꝛ faciũt eis dolorẽ q̃re indiget̃ tunc yt oleo in ungat̃ locus q̇ dolet deinde sustentet̃ ꝛ restauretur apud q̇etẽ yero non dat̃ licẽtia in hoc. ¶ Et medici qñq; ytunt̃ embroca ex aq̃ calida qũ ip̃i soluũt liga mẽtũ ꝑmũ querẽtes ex eo iuuamẽtũ, ꝛ est yt attra hãt ad ip̃m maꝫ. Et oz yt sit illa aq̃ talis yt qũ ca dit apud infirmũ sit tꝑata: calida. n. fortasse resol uit ex corpe mũdo supra illud qd̃ attrahit ꝛ ꝑprie qñ ꝓlõgat̃ tps effusiõis eius ꝛ attrahit ex corpe re pleto supra illud qd̃ oz ꝛ ꝑꝑe si abbreuiet̃ tps ei⁹ imo oz yt sit aq̃ cũ caliditate ad eq̃litatẽ tendẽs et sit tpus effusiõis eius ẜm q̃titatẽ q̃ yidet̃ ex augm̃ to mẽbri ꝛ eius inflatõe ꝛ non effundant̃ qũ incipit detũescere. Et nos q̇dẽ iã diximꝰ de iudicijs ẽbro ce in capl'o dislocatõis illud qd̃ oz attẽdere etiã hic Et magis dilectũ mihi qñ non est illic dolor est ut non ap ꝑpinq̃t mẽbro oleũ neq; aqua calida oĩo nisi illud qd̃ añcedit ip̃m in ꝑncipio rei ad defensionez Et de illis q̃ ponunt̃ super iũcturas q̃ indurant̃ post restauratiõem sup torsionẽ ꝛ attritiõez sunt dactili ꝛ alleliati emplãndo.

De cibatõe restaurati ꝛ potõne eius. C. xviij.

Oportet yt sit cibus eius ex eis q̃ generãt sanguinẽ spissuꝫ siccũ ꝛ non spissuꝫ siccum imo spissuꝫ yiscosũ yt generet alrosboth tenacẽ fortẽ non siccũ debilẽ lenẽ. Et illa sunt sicut pedes ꝛ frumẽtũ coctũ cũ mlt'a aq̃ quousq; sit sicut puls ꝛ uẽtres ꝛ capita ꝛ cutis hedi ꝛ arietis decocta ꝛ silia eis et yinũ grossuꝫ stipticũ. Et ex illis q̃ dat̃ in ẜa mẽsa sunt castanee ꝛ grana in q̇bus nõ est acu itas. Et alienet oĩa q̃ subtiliãt sanguinẽ ꝛ calefacit ip̃m et elõgat ip̃m a coagulatiõe sicut yinũ subtile ꝛ res ꝯfortãtes ualde. Et ad summũ regimẽ ei⁹ sit ingrossatõ nisi sit illic ꝓhibẽs ex yulnere req̃rente subtiliatõez cibi ẜm illud qd̃ est sup ip̃m de magni tudine eius aut ip̃ius ꝑuitate ꝛ apud tiorẽ doloris.

Qui v̇o securus est ab illo dilatet̃ in cibo ⁊ potu et
q̇ amat defensionẽ incipiat cũ regimĩe subtiliate vt
securet̃ a malitia apãtis. Et illud est sicut si oporte
at iteꝝ vt phl'omet̃ ⁊ soluat̃ vẽter deinde post di-
es paucos admĩstret illud ꝗuis sit qñqꝫ necessariuꝫ
iteꝝ vt dimittat hoc regimẽ qñ supfluit rosboth ĩ
magnitudine ⁊ est necesse ꝓhibere ip̃m.

Modus cibarĳ ꝯueniẽtis ei q̇ð admĩstrat̃ hora co
agulatõis. Sumat̃ panis de simila ⁊ farina rizi ⁊ se
pũ vacce pinguis ⁊ lac ⁊ fiat ex eis cibariũ sil'e fru
mẽto cocto vt puls cũ bonitate sua ꝯcussionis: me
dicia aũt eius quã sumit ad restauratõeꝫ mumia est
que est mirabilis.

De rebus que ꝯsequnt̃ fracturã ⁊ restauratiõeꝫ ⁊
necesse est succurrere eis. C. xix.

Quandoqꝫ accĩt ex fractura disruptõ carĩs
q̃ non ꝯglutinat̃ q̇ð si non incidat̃ putrefit
⁊ putrefacit illud q̇ð sequit̃ eã ex osse q̃r
est necessariũ vt incidat̃ ⁊ coquat̃. Et qñqꝫ accidit
fluxus sanguis ⁊ est necesse vt ꝓhibeat̃. Et qñqꝫ
accidũt ꝯtusio ⁊ attritõ fortis carni q̃ si nõ curẽt̃ cũ
scalpellatõe aut cũ medicis ꝓhibẽtibꝰ putrefactõeꝫ
ꝑuenit ad estiomenũ q̃re oꝫ vt obseruet̃ illud. Et
qñqꝫ accidit apa calidũ in quo est timor q̃re oꝫ vt
regat̃ regimĩe suo. ¶ Et qñqꝫ accidũt vulnera q̃
egẽt vt curent̃ cũ eo cuius p̃terĳt narratõ. Et qñqꝫ
accidit alrosboth supfluus in fractura cuiꝰ q̃titas ñ
est necessaria q̃re oꝫ vt mĩoret̃ nutrimẽtũ ⁊ ꝓhi-
beat̃ eius generatõ cũ ꝓhibitõe cibi ⁊ strictura de
sup ⁊ reliq̇s q̃ sunt dicta. Et qñqꝫ accidit mollifica-
tõ iũcturaꝝ ex extẽsione. Et qñqꝫ accidit vt currat
virus ad medullã q̃ generat̃ in osse q̃re necesse ẽ ut
extrahat̃ os ⁊ discoopiat̃ via virus ad intus.

Tractatus tertius De fractura cranei. C. i.

Multotiẽs accidit vt findat̃ craneũ ⁊
nõ findat̃ cutis ĩmo apẽt̃. Qũ ergo
occupato fit in curatõe apãtis ⁊ nõ
ꝑuenit̃ ad plagã fortasse accĩt vt pu
trefiat os de subtꝰ ⁊ accñt ante sani
tatẽ aut post ip̃am egritudĩes male ex febribus et
tremore ⁊ destructõe rõis ⁊ alĳs q̃re est necessariũ
vt findat̃. Et m'totiẽs q̇dẽ sig̃t locũ infirmꝰ ip̃e et
ꝙ tãgit ip̃m oĩ hora ⁊ hoc ꝓpe. Et tũc q̇dẽ est ne-
cessariũ vt redeat vulnus ad dispõem suã ⁊ vt cu
ret̃ fractura oportebit vt findat̃ a cute cuꝫ q̃titate
q̃ non retineat̃ in ea virus in hoc neqꝫ aliud: oꝫ. n.
vt non retineat̃ virus nisi fueris securus de addi-
tõe apãtis ⁊ inueneris apa ruptũ ⁊ appareat fractu
ra vna. Qñqꝫ. n. accĩt inde error magnus putatur
enĩ ꝙ non sit fractura nisi illa. Et ꝓpter hoc oꝫ vt
ꝯsideret̃ dispõ fracture ꝯsideratõe bona. Illud ue
ro in quo decliat̃ cũ existĩatõe ad rectificatõeꝫ ẽ vt
ꝯsideret̃ cã fracture ⁊ vltĩatõ virtutis rei frãgẽtis
in g̃uitate sua aut in sua magnitudĩe aut in sua for
titudĩe vt p illud sciat̃ vltĩatõ q̃ oꝫ esse ex fractã.
Et sil'r accñtia qñqꝫ sig̃nt illud sicut apoplexia ⁊ sco
tomia ⁊ destructõ vocis ⁊ q̃ sunt eis sil'ia. Et qñqꝫ
sig̃t fissura cutis in m'titudĩe sua ⁊ sua diuersitate
⁊ in suo casu sup rectitudinẽ vnã ⁊ dispõeꝫ fractur̃
iteꝝ licet non sit hoc significatõ significãs om̃eꝫ ptẽ
Fortasse. n. est fractura interior pl'ma ⁊ magna ⁊ ñ
est sup cutẽ fissura aut est fissura parua. q̃re oꝫ tunc
necessario vt cognoscat̃ dispõ cũ significatiõibꝰ in
quibus q̃rit̃ de fractura ⁊ firmet̃ mẽbꝝ si est possi
bile. Et in huiusmõi dispõibus est necessariũ ĩcide
re cutẽ dure: ⁊ discoopire donec appareat os dubi
tatũ totũ. Et si accidat fluxus sanguis impleat̃ illud
q̇ð discooptũ est pãnis siccis deinde sustẽta cũ pul-
uillo infuso in vino ⁊ dimitte ip̃ꝫ vsqꝫ mane. Vul
neꝝ aũt capitis vsqꝫ ad terminũ almochati cura est
illa q̃ iã dicta est in capl'o vlceꝝ ⁊ ante ip̃m. Findẽ
tia v̇o os ⁊ educẽtia os ⁊ sil'ia illis de illis q̃ dicunt̃
hic. ⁊ mĩores dispõẽs fracture ossiũ in capite si acci
dit in eis scissura pua non penetrãs vsqꝫ ad latus ali
ud ĩmo succedit apud q̃dã expimẽta ⁊ sil'is isti ma-
gis rectũ est iteꝝ vt frices illud vsqꝫ quo nõ rema
neat de scissura aliq̇d. At si amas vt festines cũ effu
sione hũitatis nigre donec vehemẽs fiat apparitio
scissure p eã fac ⁊ frica donec nõ remaneat vestigiũ
⁊ sint apud te fricatoria diuersaꝝ q̃titatũ ⁊ admini
stra in ꝓmis lata eoꝝ deide q̃ sequnt̃ illa. Qũqꝫ fri
cueris admĩstra medicinã capitalẽ ⁊ sufficit tibi.
Et medicie q̇dẽ capitales sũt sicut ireos ⁊ farĩa hor
bi ⁊ minutũ olibani ⁊ aristol'. ⁊ cortices radicis op
ponacis ⁊ myrrha ⁊ sarcocolla ⁊ san. dra. et om̃e
exiccatiuũ sine mordicatõe ⁊ curet̃ curatõ vlceꝝ.
Si aũt existĩaueris ꝙ fissura sit penetrãs usqꝫ ad la
tus aliud tũc fricatõ non finit eã vsqꝫ ad elõgatõeꝫ
Et caue ne m'tũ ꝓcedas in fricatõe ĩmo vbi iaꝫ se-
curus fueris ⁊ cognoueris dispõeꝫ velamĩs an sit
seruãs sitũ suũ ex osse tũc nocumẽtũ est minꝰ ⁊ res
magis apparẽs ⁊ est euẽtus apãtis mĩor ⁊ saluior ⁊
paruior ⁊ apparitõ puris maturi uelocior ⁊ magis
ꝯpleta aut iã sepauit ip̃m ꝑcussio ab osse. Et illud ẽ
ab eo in quo est timor plus ⁊ dolores ⁊ febres ⁊ q̃
seq̃ũt ea plus ⁊ susceptõ ab osse alteratiõis coloris
velocior ⁊ cursus pus viruleti subtil' in eo plus et
ꝙ accĩt ex doloribꝰ ⁊ febribus ⁊ tetano et sincopi
⁊ destructõe rõis ꝓpter dimissionẽ curõis in eo plꝰ
Et in huiusmõi q̇dẽ dispõne ĩmo in oĩ dispõe oꝫ ut
vehemẽter caueat̃ frigus etiã in estate qm̃ in eo ẽ
timor magnus. ¶ In fissis v̇o in q̇bus non est nisi
fissura sed est pl'ma ⁊ apparꝫ cũ ea illud inter quos
⁊ os nõ est nisi cortex m'totiẽs sufficiũt strictura ⁊
ligamẽtũ ⁊ empl'm ⁊ infrigidãtis. Veꝝ illud q̇ð ẽ
rectius est vt incipiat̃ ⁊ fundat̃ sup scissurã ol'ꝫ ro.
tepidũ deinde aggreget̃ inter duas extreĩtates vul
neris ⁊ sufficiat si necessariũ est illud ⁊ pulverizet̃
desup puluis capitalis ⁊ ponant̃ sup eas puluilli im
bibiti vino stiptico ꝯcusso cũ oleo deinde reliq̃ liga
mẽta ⁊ q̇escat infirmꝰ ⁊ fiat delitõsus ⁊ fiat ut dor
miat ⁊ phl'omet̃ si indiget. Et nõ q̃rit̃ in oĩ scissura
⁊ fractura vt accipiat os totũ qm̃ hoc non est possi
bile in oĩ osse: veꝝ recordare eius q̇ð p̃cepimꝰ in
cap o vl'i de fractura ⁊ restauratõe. Vextñ multi
hoĩes acceperũt os ex capitibus eoꝝ incidẽdo ⁊ f'm
modũ ⁊ creuerũt caro ⁊ cutis sup uulnus ⁊ euascr̃t
In frãgẽtibus v̇o os ⁊ que sunt post ea scias ꝙ ossa
capitis diuersificant̃ ab ossibus alĳs qũ frãgunt̃ qm̃
qũ ip̃a frangunt̃ non restaurat nã sup ea alrosboth
fortẽ sicut attrahit ip̃m et nasci facit sup reliq̃ ossa
ĩmo rẽ debilẽ. Quapp vt non effundat̃ pus ad in
teriora oꝫ vt extrahat̃ si fuerit plaga capitis ꝯpleta
aut incidat̃ si non fuerit ꝯpleta. et nõ fiat occupatõ
in restauratõe eius. Et oꝫ ut nõ tardet̃ illð ĩ estate

vltra septē dies. et in hyeme vltra. x. dies ⁊ q̄to
fuerit velociꝰ erit melius et lōginquus ab hoc ut ac
cidāt nocumēta magna. Et de illis q̄ nocēt ad illud
et faciūt esse necessariū est ꝙ ab ossibus aliȷ̄s p̄ter os
sa capitis ꝯuertit ligamētū reditiōez et hoc ligamē
tū non est possibile sup caput : ꝑpter illud ergo ne
cesse est accip̄e os et fracturā cui est q̄titas donec e
grediāt virus sicut est necessariū. Et iteꝝ si accide
ret virus inter os restauratū ligatū ligamēto opp̄
mēte expellēte mā̄z qū iā esset generatū illud virꝰ
ex ip̄o loco ⁊ penetrarz ad medullā eēt nobis neces
sariū vt discoopiremꝰ et mūdificaremus ergo q̄lr
in huiusmōi mēbro nō. est igit̄ excusatō de hac col
lectōe et incisiōe et detectōe loci et ꝓhibitōe incar
natōis eius vsq̄ quo securus sis. Et si non est tior
cursus virus vsq̄ ad interiora ossis qꝺ̄ incisimꝰ.
Et oꝫ vt sit incisio ex loco ꝯuenietōre. Et ꝯuenien
tōr q̇dē est aggregās ad oppōez quā existias ꝙ vi
rus currat ex eo melius ⁊ ad facilitatē incisionis et
paucitatē necessitatis ad hoc vt moueat̄ et extēdat̄
fo. Et est cū hoc lōginq̄or locus a neruis sicut synci
put. Nā mediū eiꝰ non obuiat origini neruoꝝ. Et
stude ne frigus adueniat velami q̄m̄ est malū et ti
morosū et subtilia regimē et assidua effusionē olī te
pidi. Et si apparet sr̄ velam̄ nigredo et ē fortasse i
eo qꝺ̄ apparet de ip̄o et non est nocēs et fortasse cā
eius sunt medicie tūc cura ip̄az cū melle ꝯcusso cū
triplo sui olei rof. donec remoueat̄ nigredo et pul
ueriza desup medicinā capitalē. et si nigredo fue-
rit ꝯfirmata tūc fuge ¶ Qū ergo v̇ificat̄ necessitas
extēdēdi aliq̇d et incidēdi illud aut extrahēdi ipsū
tūc festinet̄ et non expectet̄ ꝯplementū generatōis
pus in loco. Et hoc q̇dē non tolleraī nisi vbi non ē
pāniculus noīatus mater coarctatus aut pūctus q̄m̄
pūctura facit in dispōne ap̄a et spasmū et fortasse p
ducit ad apoplexiā q̄re oꝫ ut extrahāt̄ illud os stati
et redibit sensus si fuerit apoplexia stati. Si aūt su
erit foramē tūc res erit vehemētōris festinatōis.
Et qn̄ fragit̄ craneū et infrigidat̄ velamē et ap̄at̄ et
noīat̄ illud futraten et tūc tibi inest in eo qꝺ̄ dixiꝰ
cū huiusmōi festinatōe. Aut si fuerit necessaria ex
pectatō tūc sit usq̄ ad duos dies aut tres. In p̄lmo
rei oꝫ vt curet̄ in fo cū incisiōe. Et q̄nq̄ fit cū sera
subtili p̄dicta. et q̄nq̄ fit ita vt fiāt foramīa pua si
milia foramibus q̄ fiūt ab acubꝰ q̇bus subselia su-
mit̄ vbi oꝫ vt cadat ex eis licet in eis sit timor q̄m̄
fortasse penetrāt subito vsq̄ ad pāniculū vbi inge
niet̄ cū instr̄o qꝺ̄ diximꝰ q̄m̄ est saluius. Qualr̄ v̇o
sit hec curatō nos dicemꝰ in hoc illud qꝺ̄ dixerunt
p̄mi. Inq̄unt oꝫ vt radat̄ in p̄mis caput vulnerati
⁊ fiāt in eo due fissure se secātes orthogonalr̄ ⁊ se
cet vna eaꝝ alterā ꝭm figurā crucis. Et oꝫ vt sit
vna duaꝝ sectōnū. sectō p̄ma q̄ fuit ex ꝑcussiōe ꝺ̄
inde oꝫ ut excoriet̄ sub angul̄ q̄ttuor ut discoopiat̄
os totū cuiꝰ ꝯcauatō debet fieri. Qꝺ̄ si accidat inꝺ̄
fluxus sanguis tūc oꝫ vt impleat̄ pāno infuso in aq̄
⁊ in aceto ⁊ si non imple ip̄z pāno sicco deinde pōe
sup eū puluillū infusuz in vino ⁊ oleo ⁊ admistret̄
ligamētū qꝺ̄ ꝯuenit ad illud ita vt qū fuerit mane
si non acciderit aliq̇d ex accn̄tibus malis tūc oporte
bit vt icipias ꝯcauare os fractū. Et illꝺ̄ est q̄m̄ oꝫ
vt facias sedere infirmū aut p̄cipias ei vt resupiet̄
ꝭm figurā q̄ ꝯuenit fracte deinde oppila aures eiꝰ
cū lana aut cotto vt non ledat̄ ex voce ꝑcussiōis et
solue ligamētū vulneris ⁊ aufer pānū ex eo ⁊ ab-
sterge ip̄m deinde p̄cipe duobus mistris vt teneāt
cū pānis subtilibus q̄ttuor angulos cutis q̄ iā sciss
fuit ⁊ extēdāt eā ad supiora. s. cutē q̄ est sup os fra
ctū. Et si os fuerit debile ex nā sui aut ex fractura
q̄ accit ei tūc oportebit vt auferas ip̄z cū incisorȷ̄s
ponēdo q̄dā ꝯtra alia ⁊ icipiēdo ab eo qꝺ̄ ex eis est
latius fiat pmutatō ex eis ad incisoria subtilia deiñ
ꝑuenias ad capillaria ⁊ admistra facilitatē inꝑcussio
ne praua ⁊ magna vt non ledat caput ⁊ inq̇etet ip̄z
Et si caput fuerit forte tūc oportebit in p̄mis vt p
foret̄ cū tripanis q̄ noīant̄ non ꝓfundātia. Et sūt p
foratoria q̇bus est eminētia praua interius ex locis
acutis eoꝝ ut ꝓhibeat ea illa eminētia ꝓfundare ⁊
ꝑuenire de siphac donec ꝯcaues cū eis os scissum et
eradices ip̄m ⁊ non subito īmo paulatiꝫ. Et si fue-
rit nobis possibile vt eradicemꝰ ip̄m cū digitis tūc
illud est. Et si non cū tenalȷ̄s aut cū forpicibus aut
his silibus. Et oꝫ vt sit inter illud ex foramībus
exitus q̄titate stilli ita ut fiāt ꝓpe supficiē ossis inte
rioris. Et oꝫ vt remaneat tactui foramīs aliq̇d ex
siphac. Et ꝓpter hoc oꝫ vt sint pforatoria ꝭm mē
surā essentie ossis ⁊ vt admīstrent̄ in hoc pforato-
ria p̄lma qū ergo fractura non est nisi in loco origi
nis ossis tm̄ tunc oꝫ vt fiat pmutatō ad illas res tm̄
ita vt cū cauaueris os tūc oportebit vt eques aspi
tatē ossis capitis q̄ fit ex incisiōe ⁊ ꝯcauatōe aut cuꝫ
nouacula aut cū aliquo incisorioꝝ q̄ silāt̄ aciei ensis
postq̄ꝫ posueris instr̄m qꝺ̄ coopit siphac ⁊ ꝭuat ip̄z
Et si remāserit aliq̇d ex ossibus puis aut frustis tūc
oportebit vt accipiant̄ cū facilitate deinde ꝑueniat̄
in curatōe cū opatōe aut vnguētis. Nā iste est faci
lior q̄ sit ex mōis curatōis ⁊ mioris nocumn̄ti. Inq̇t
Gal̄ qū tu discoopueris ptē ossis capis tūc pone sub
eo incisoriū in fine cuius est ps q̄ assilāt lēti eminēs
si est lenis ⁊ est acuitas in lōgitudie donec sit latitu
do lēti silis sustētata sup siphac. Et oꝫ vt ꝑcutiatur
desup cū malleo puo ⁊ incidat̄ os capitis. ¶ Qū er
go fecerimꝰ illud erit ex eo totū illud quo indige
mus ⁊ illud est q̄m̄ siphac nō mouet̄ tūc neq̄ si me
dicās esset dormiēs q̄m̄ siphac opponit̄ lateri lato i
strumēti silis lēti. Et si ꝑuenit hoc instr̄m ad os ca
pitis tūc ip̄z eradicat illud absq̄ lesiōe. Et illud iꝺ̄
q̄m̄ postremū figure silis lēti circūdās hoc incisori
uꝫ retro incidit os capitis ⁊ non est possibile vt in-
ueniat̄ sp̄es alia ad eradicādū hoc os faciliꝰ neq̄ ue
lotōris opatōis ꝙ hec sp̄es. ¶ Curatiōez v̇o q̄ fit
cuꝫ seris ⁊ instr̄is q̄ noīant̄ moderni vitupauerūt
ꝑpter malitiā eius. hic est ergo sermo noster in cu
ratōe ossis capitis qū accīt ei scissura. Et ꝯuenit hec
eadē curatō in reliq̄s sp̄ebus fracture q̄ incidit ossi
capitis q̄uis nos non diximꝰ nisi curatōez fissure ⁊
posuimꝰ eā exemplū aliȷ̄s. Inq̇t Paulꝰ ⁊ Gal̄. iteꝝ
docuit nos q̄titatē ossiū q̄ oꝫ incidi ⁊ iste est sermo
eius. Nō oꝫ vt incidat̄ ex osse nisi illud qꝺ̄ est in-
firmū nā illud qꝺ̄ ex eo est ꝯminutū uehemēter oꝫ
vt auferat̄ totū. In illo aūt ex quo extēdunt̄ scissur̄
extēsiē : p̄lma. nā illud qn̄ accīt non oꝫ tūc vt ꝯse-
q̄ris fissuras vsq̄ ad finē eaꝝ ⁊ vt sciss ꝙ non ac-
cidit ꝑpter hāc cām res nociua qn̄ in reliq̄s opatōi
bus q̄ oꝫ ip̄z facere est ꝭm ꝙ oꝫ. Ampliꝰ oꝫ post cu
ratiōem cum ferro vt accipias pānū lini extensum

q̄titate ossis vulneris ⁊ insūde ip̄m in oleo rof. et
cooperi cū eo os vulneris deinde accipe pānū du-
plicatū aut triplicatū ⁊ infunde ip̄m in vino ⁊ oleo
rof. ⁊ lini vulnus totū oleo rof. deinde pone sup
ip̄m pānū q̄to leuiꝰ potes vt non ḡuet siphac deiñ
admiſtra desup ligamētū latū ⁊ non strigas ip̄m ni
si cū q̄titate q̄ teneat pānos tm̄ deinde admiſtra re
gimē qđ remoueat inflāmatōez ⁊ destruat febrē ⁊
humecta velamē desup cū oleo ro. in oī hora ⁊ sol
ue ip̄m in die tertio ⁊ absterge ip̄m ⁊ cura ip̄m cu
ratōe q̄ creat carnē ⁊ sedat inflatōez ⁊ pulueriza su
per siphac puluerē ex medicis siccis q̄ nōiant̄ medi
cine capitis donec oriat̄ caro in q̄busdā horis super
os si indiguerimꝰ hoc qū ossa sunt eminētia ⁊ ut nas
cat̄ caro velociter ⁊ cura ip̄m cū reliq̄s medicis q̄s
diximꝰ in curatōe vulneꝝ. Et inq̄t Paulus mltoti
ens accit ī siphac capitis post curatōez cū ferro ap̄a
calīm ita ꝙ supueniet spissitudini ossis capitis ⁊ spis
situdini cutis iteꝝ ⁊ est cū hᵒ ḡuitas ⁊ ꝓhibitō mo
tus eius nālis. Et mltotiēs accīt istis extēsio ⁊ acci
dētia alia mala ⁊ seq̄t̄ has res mors. Et non accidit
ap̄a calidū siphac nisi aut ꝓpter os eminēs sub eo:
aut ꝓpter ḡuitatē tētaꝝ: aut ꝓpter frigus: aut ml
titudinē cibi: aut mltitudinē vini: aut ꝓpter causā
aliā occultā. Qđ si ap̄atis calidi cā est maīfesta tūc
oꝫ vt abscindas illā caꝫ velociter. Qđ si est ex cā
occulta tūc stude in sepatōe eius ⁊ admiſtra phlo-
miā vene si non fuerit ꝓhibēs ad hoc ⁊ mīoratōez
cibi ⁊ regimē qđ ꝯuenit ap̄atibus calidis sicut ēbro
catō cū oleo rof. calido aut cū aq̄ in q̄ bullita sunt
altea ⁊ fenugrecū ⁊ sem̄ lini ⁊ camemilla ⁊ eis silia
⁊ admiſtra emplm ex farina ordei factū cū aq̄ cali
da ⁊ oleo ⁊ semīe lini ⁊ admiſtra adipē gallīe in la
na ⁊ hūecta cū ea caput ⁊ ceruicē ⁊ spōdiles ⁊ distil
la in aures aliqđ ex oleis q̄ sedāt caliditates ⁊ fac
sedere infirmū in aq̄ calida in domo ⁊ inūge ipsuꝫ.
Qđ si ap̄a calidū pseuerat ⁊ non est aliq̄d qđ ꝓhi
beat sumere medicamē solutiuū soluēs semel fiat
illud. nā Hip. p̄cipit illud. Inq̄t Paulus si denigr̄
siphac ⁊ nigredo est in supficie eius. Et illud est in
medicamīe iteꝝ quo curat̄. nā medicamē nigꝝ for
tasse facit illud tūc oꝫ vt sumas ex melle ⁊ oleo ro.
iij. ptes ⁊ pmisceas ⁊ linias cū eo pānū ⁊ ponas sup
siphac. ꝙ si accidit in siphac nigredo ex se ip̄o ⁊ ꝑer
uenit vsq; ad oculū p̄cipue cū signis alijs malis tūc
oꝫ vt despes de salute huiꝰ infirmi qm̄ est signifi-
catō ꝯsumptōis caliditatis īnate ⁊ destructōis eius
Et ego iā vidi quēdā cui accidit fractura in capite
suo ⁊ ꝯcauatū est os capitis eius post annū ⁊ sanatꝰ
est ⁊ illud iō qm̄ fractura fuit in syncipite ⁊ fuit ex
ꝑcussione sagitte ⁊ erat ei cursus ⁊ ꝓpter hoc nō ad
uenit siphac aliq̄d īmo saluat ū est a corruptōe. In
quit Gal. accit hōi ut frāgeret̄ synciput eius ⁊ iteꝝ
os tēporis fractura extēsa ⁊ ꝯposita est fractura cuꝫ
dispōne reꝝ ossis syncipitis ⁊ incisuꝫ ipꝫ ad inten
tōez notā ⁊ sufficit illud ⁊ sanatꝰ est vir.

De fractura mandibule. C. ij.

Inquit sapiēs qū incidit ad interiora non
frāgat̄ ꝙ si frangit̄ mādibula dextra tūc
intromitte indicē ⁊ mediū manꝰ sinistre i
os infirmi ⁊ si frāgit̄ mādibula sinistra tūc introit-
te manꝰ dextre ⁊ eleua cū eis marginē fracture ex
terius ⁊ interiꝰ ⁊ oppone eas s'bas cū manu altera
deforis ⁊ equa eā ⁊ cognoscēs eq̄tōez eius ex equa
tōe dentiū q̄ sunt in ea. Si aūt frāgat̄ mādibula in
duobus locis tūc extēde eā in duo latera sm oppo
sitōez miſtro extendēte eā ⁊ miſtro retinēte ip̄am
deinde veniat medicus ad equādū ip̄aꝫ sm ꝙ dixi
mus ⁊ liga dētes q̄ torti sunt ⁊ sepati sunt ad inuicē
Si aūt accidat cū fractura vulnus aut frustū tūc ad
miſtra ꝯsuturā ⁊ puluillos ⁊ medicias incarnatiuas
post reditōez ⁊ eq̄tōez. Inquit ⁊ ligamētū eius fit
sm hūc modū pone medicamē vitte sup nuchā col
li ⁊ vadāt due extreitates a duobus lateribus sup
duas aures vsq; ad extreitatē mādibule deide va
dāt cū eis iteꝝ ad nuchā deinde vsq; ad locuꝫ sub
mādibula sup duas maxyllas vsq; ad synciput va
dēs ex eo iteꝝ vsq; ad locū qui est sub nucha ⁊ po
nat̄ ligamētū aliud sup frōtez ⁊ in posterioribꝰ capi
tis ⁊ stringat̄ tota inuolutio q̄ inuoluta est ⁊ ponat̄
desup pannꝰ lenis. Et si sepent̄ ambe mādibule si
mul ex extremitatibus eaꝝ tūc incipiat̄ cū vtrisq;
manibus paulatī deinde opponant̄ ⁊ ꝯiūgant̄ ⁊ ꝯsi
deret̄ ad ꝯpositōez dentiū ⁊ liga duales cū filo auri
vt non separet̄ rectificatō ⁊ ponat̄ medicamē liga
mēti sup collū ⁊ vadat caput eius ad extreitatē mā
dibule ⁊ p̄cipiat̄ infirmo vt q̄escat ⁊ sit tranq̄llus
⁊ dimittat locutōnē ⁊ ponat̄ cibus eius sorbitiōes.
Et si alterat̄ aliud ex figura tūc soluat̄ ligamētū ni
si acciat ap̄a calīm. Qđ si acciat tūc nō negligas vti
emplis ⁊ embrocis q̄ ꝯueniūt ad illud ex illis q̄ se-
dāt ⁊ resoluūt cū eq̄litate. Et os q̄dē mādibule stri
git̄ ante tres ebdomadas qm̄ est lene ⁊ est ī eo me
dulla plīma replens ipsum.

De fractura nasi. C. iij.

Nasi supior ps est os ⁊ inferior est cartila
go ⁊ illi q̄dē cartilagini nō accit fractura
īmo attritō ⁊ ꝙ ꝯpmēdo dilatat̄ tota et
ꝙ dilatat̄ inferior ps eius supiore remanēte vt ē
⁊ sepatō ad vnū latus. Supiori vō pti ossis accidit
qñq; fractura ⁊ qñ frāgit̄ nasus ⁊ non curat̄ ꝑducit
ad casuꝫ. Et iteꝝ qñq; indurat̄ ⁊ remanet sꝫ tortu
ositatē suā q̄re non recipit equatiōez oꝫ ergo vt se
stinet̄ in die pmo ⁊ non ptrāseat decimū. Et scias
ꝙ qñ fractura nasi ꝯseq̄t̄ loca supiora eiꝰ magis cō
uenīēs est et rectius regimē in ea est ut sumat̄ stillꝰ
decēter factus lenis ⁊ intromittat̄ cū facilitate ī na-
suꝫ vsq; ad sinē alchaiasiꝫ ⁊ teneat ipꝫ cū manu sua
⁊ equet nasuꝫ cū manu altera donec equet̄ deiñ sub
tiliet̄ intromittēdo liciniū ꝯseruās ip̄m in figura eq̄
tōis. Et melius q̄deꝫ est vt sit ex lino. Et cautella
est vt intromittat̄ in vtrasq; nares silr licet non sit
nocumētū nisi in latere vno. Et qñq; ponit̄ liciniū
in latus vnū vsq; quo eius vltiatō ꝑuenit ad ꝯfir
matōez ⁊ restauratōez. Et non ꝯponat̄ sup nasum
ligamētū qm̄ facit ipꝫ latū nisi sit illic eminētia ma
gna ⁊ timeat̄ sm eā descēsio. Qū aūt accidit in pti-
bus inferioribus tūc possibile est vt equet̄ cū duo-
bus digitis duaꝝ manuū sicut duobus indicibꝰ aut
duobus auricularibꝰ. Et qñ accit in hac dispōe ap̄a
tūc vnguētū diaq̄lon est bonū valde qm̄ sedat ap̄a
⁊ ꝯseruat iteꝝ figurā equatōis ⁊ ꝯfortat ⁊ silr me
dicamē factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ silia ⁊ minuto turis
sup qđ pulueriȝet̄ cinis ⁊ emplet̄ cū eo. Et qñ fra
ctura est attritō apta tūc non est possibile vt redeat
cū ea ad rectificatiōez nisi postq̄ findit̄ ⁊ extrahit̄

ꝯminutō ossiū ⁊ cū sutura eius ⁊ puluerizet̃ desup pulueres. Et qñ accñt inclinatō ⁊ sepatō cartilagīs tunc eq̃ eaȥ violēter deinde liga eā ligatura ꝯfuāte eā sup illud ⁊ est vt ponas ligamētū extēsuȥ ex latitudīe ceruicis sup quā est inclinatō ex eis q̇bus fit facile hoc ligamētū ⁊ bonū est vt sumas margineȥ pãni fortis aut corrigiā cui sit latitudo digiti vnꝰ ⁊ lini vnā extremitatū eius cū glutīo pisciū ⁊ glutino corij vaccini aut cū gūma aut cū reliq̇s glutinationē faciētibus ⁊ īuisca ipaȥ sup extreītatē nasi ex latere sup qȯ est inclinatō donec exiccet̃ sup ipȥ ⁊ reducat̃ nasus ad sitū suū cū violētia deinde extende illā corrigiā aut pãnū dōec equet̃ cū eo ⁊ inclīa ipsuȥ ad latus diuersuȥ incliatōi ṗme ⁊ restaura ipm sup collū ⁊ liga ipm ligamēto tenēte ipȥ fm illā formā ⁊ emplā cū emplis q̄ sunt necessaria.

De fractura furcule. C. iiij.

Furcula frangit̃ aut ꝓpter pōdus delatuȥ aut ꝓpter casuȥ magnū aut ꝓpter pcussionē vehemētē. Ampliꝰ furcule restauratō fit difficilis ⁊ indigȝ subtiliatōe. Dixerūt in restauratiōe eius si ꝯtrahit̃ ꝓpe casuȥ erit descēsio capitis adiutorij inferius minus. Inq̇t ⁊ qñ ꝯtrahit̃ furcula in duas medietates tūc fac sedere infirmū sup sedē ⁊ teneat minister adiutoriū ī q° est furcula fracta ⁊ extēdat ipm ad exteriora ⁊ ad supiora iteꝝ ⁊ extēdat minister iteꝝ ceruicē ⁊ hūeꝝ inclinatū cū q̄titate q̄ est necessaria. Et eq̇t medicꝰ cū digitis suis illud qȯ est eminēs impellēs ipm ⁊ qȯ est ꝯcauū cōmoueat añ ⁊ retro ⁊ extrahat ipm. Et si indiget ī illo extēsiō: plīma ponat sub titillico pilaȥ magnā de pilis ⁊ eleuet cubitū donec appximet ipȥ costis qm̄ extēdet̃ fm q vult. Et si incidit̃ extreītas furcule ad interiora frāgēdo aut nō obedit cū attractōe medici ⁊ non suspēdit̃ qm̄ est ad ꝓfundū plīm tunc ꝓsterne infirmū sup collū suū ⁊ pone sub hūero puluinar gibbosū ⁊ demerge humeꝝ eius inferiꝰ donec eleuet̃ ad os furcule deinde equa ipm ⁊ rectifica cū digito tuo ⁊ strīge. Qȯ si infirmꝰ inuenerit puncturā ex deābulatōe manꝰ sup ipm tūc frustū pūgit ipm fm scitū ergo sinde ⁊ auser frustū ⁊ fiat illud a te cū facilitate ⁊ ꝓpe si fuerit frustū subtꝰ. Et vt non disrūpas siphac pectoris introīte instrumētū ꝯseruās siphac pectoris sub osse deinde frange os. Qȯ si non acciderit apa calidū tūc sue scissurā ⁊ īcarna eā. Et si accidat apa calidū tūc infunde puluillos cū oleo aliquo. Et si dimittit̃ caput adiutorij apud fracturā cū frusto furcule ad inferiora: tūc oȥ vt suspēdat̃ adiutoriū cū ligamēto lato ⁊ eleuet̃ ad ptē ceruicis ⁊ si frustū furcule fuerit iclinatū ad supiora ⁊ illud q̇dē paꝝ fit tūc non suspendat̃ adiutoriū sed resupia illū cuiꝰ est furcula fracta super dorsuȥ suū ⁊ subtilia regimē eius ⁊ strīget̃ furcula in mēse ⁊ minus. De furcula autē dixerūt q furcula non seiūgit̃ ex latere intrīseco qm̄ anexa ē pectori non seiūcta ex eo ⁊ ꝓpter hoc non mouet̃ ex hoc latere. Et si pcutiat̃ exteriꝰ vehemēter ⁊ sepet̃ tūc ipa equet̃ ⁊ curat̃ curatōe q̄ curat̃ qū frāgit̃. Extreītas vero eius q̄ sequit̃ hūeꝝ ⁊ sepat̃ ab eo non dislocat̃ plīm qm̄ lacertus q̇ habet duo capita ꝓhibet eā ab hoc ⁊ ꝓhibet eā iteꝝ caput spatule. Et non mouet̃ furcula motu vehemēti qm̄ ipa non est posita nisi vt sepet̃ pectus tm̄ ⁊ dilatet ipm et ꝓp hoc facta est furcula hōi soli inter reliq̄ aīalia. Qȯ si accidat ei dislocatō ex luctamīe aut re alia silī huic tūc ipa equet̃ ⁊ intromittat̃ ad locū suū cū manu ⁊ puluillis plīmis q̇ ponūt̃ sup eā cū ligamēto qȯ oȥ. Et ꝯuenit hec curatō extreītati hūeri iteꝝ qū sepatur ⁊ reducit eā ad locū suū. Et illud quo ligat̃ furcula hūero ⁊ est hūerꝰ ⁊ os cartilaginosū ⁊ ipm ingrossat̃ in macilētis. Et qū remouet̃ existiat ille cui nō est expiētia q caput adiutorij iā sepatū est ⁊ exiuit de loco suo: caput enī spatule videt̃ tūc vnū et videt̃ locus a quo pmutatū est ꝯcauū: veꝝ oȥ ut distinguat̃ significatōibus q̄s expiemur post.

De fractura spatule. C. v.

Spatule q̇deȥ locus latus parū frangit̃ plīmi qȯ accidit de fractura eius accidit marginibus ⁊ lateribus ⁊ frustis. Et qñ accīt cognoscit̃ tactu. Et p illud qȯ sequit̃ eā de pūctura. Veꝝ plīm accīt ei scissura quā sig̃t aspitas q̄ cognoscit̃ tactu ⁊ dolore locali ⁊ pūctura si fuerit: licȝ nō sint reliq̄ signa. Et fortasse accīt fractura ad interiora ⁊ sig̃t ipaȥ incisio accidēs ⁊ crepitatō leuis quā pcipit auditus qū crepitat miser cū ea. Et inuenit̃ p attractōeȥ manus q̄ ꝯsequit̃ eā ⁊ dolorē. Et cura eius iteꝝ est subtiliatō manus ⁊ bonitas ꝯueniētie impulsiōis ab inferioribus ⁊ eq̄tōis ⁊ fortasse indiget vētosis fm q existīo donec attrahat̃ ad supiora ⁊ equet̃ cū cautella a nocumēto ī aggregatōe materiei. ¶ Frustula aūt spatule qū frāgunt̃ si sunt ī q̇etātia pūgētia ledētia tūc necessariū est extrahere ea. Et si sunt q̇eta equēt̃ ⁊ ligent̃ ligamētis silibus ligamētis furcule. Et oȥ vt dormiat hn̄s fracturā spatule sup latus sanū non sup aliud.

De fractura cassi. C. vi.

Accidit casso scisso sicut ligno ⁊ accīt fractura ad interiora. Et ṗmū q̇dē cognoscit̃ sonitu sensato p tactū ⁊ auditū ⁊ q̄nq; īueis ipam maīfestā cuius due ptes sunt manifeste et cū extēsione doloris. Fm v̇o sequnt̃ accidētia mala ex ꝯstrictōe anhelitus ⁊ tussi sicca ⁊ fortasse patiēs illud spuit sanguinē ⁊ q̄nq; generat̃ ex eo putrefactō velamīs. Et cura istoꝝ est cura illius q̇ habet illō in hūero. Et si inclinat̃ inferius tūc cura est illa q̄ descripta est in ꝯpssiōe furcule depsse p fracturaȥ. Et si ingrediunt̃ coste admīstra sup eas ligamētuȥ factū ex lana cū reuolutōe post ligamēta posita sup eas de subtus cū rectitudīe: deinde aggrega extreītates duoꝝ ligamētoꝝ ⁊ liga eas ad inuicē qm̄ ipse ꝓhibēt ligamēta reuoluta a solutōe.

De fractura costaꝝ. C. vij.

Costis veris septē accīt fractura a duobus laterıbꝰ. falsis v̇o accīt fractura a latere dorsi. Et qm̄ extreītas alia est cartilago hypocōdrioꝝ fm q sciuisti non accīt ei attritō. Cognitō aūt fracture costaꝝ est facilis q̄ non occultat̃ tactui ꝓpter illud qȯ sentit̃ de aspitate ⁊ motu in non suo loco ⁊ fortasse audit̃ si auscultat̃ crepitatō occulta qȯ si fuerit inclīatō coste ad interiora et sig̃nt eaȥ accñtia plēsis ⁊ est fortasse cū ea sputū sanguīs tūc non audēt restauratores curare ipaȥ cū extēsiōe ad exteriora ꝓpter defectū ingenij qm̄ illud est difficile absq; vētosis. Et qm̄ ex vētosis timet̃ q aggreget̃ mā plīma ad interiorē locū ⁊ est in ea illud qȯ est de corruptē:. Qȯ si expellis eas ⁊ nō

ꝓlōgas retentōēꝫ caꝝ nō est malū. Ueꝝ qñ cibāt infirmū cibis inflatis valde vt inflet vēter eius c t ꝯp̄mat inflatō fractura ⁊ ipellat eā ad exteriora. Et hoc q̄uis sit de illis a q̇bus in q̇busdā horis non est excusatō est tñ cā magna ad faciēdū vt accidat apā. ¶ Inq̇t q̇dā sapientū oꝫ vt coopiat locus cuꝫ lana infusa in oleo calido ⁊ ponant puluilli ī eo qd̄ est inter costas donec repleat vt sit ligamētū equale qñ īuoluit fm rotūditatē sicut narrauimꝰ in pectore deinde ponat sicut ponit in hñtibus pl'esim fm q̄ntitatē ꝯuenientē ossi. Et si oppresserit nos res vehemēs ⁊ os pūgit velamē pūctura ledēte tūc oꝫ vt findat cutis ⁊ discoopiat illud qd̄ discooptū est de costa deinde ponat sub eo instrm qd̄ ꝯseruat siphac vt non egrediat siphac ⁊ incidant cū facilitate ossa q̄ pungūt ⁊ exire facias deinde si non accīt apā calidū aggregēt fissure ⁊ medicent cū vnguēto. Et si accidit ei apā calidū coopiat cū puluillis infusis in oleo ⁊ cibet infirmus ⁊ curet cū eo qd̄ sedat apā cal'm ⁊ resupinet sup latus qd̄ leue est sup ip̄m.

De eo qd̄ accidit spōdilibus de fractura. C. viij.

Inquit paulus rotūditatibꝰ spōdiliū accīt qñq̧ attritō sed fractura paꝝ accidit ⁊ tūc minuit siphac ⁊ nuche: ⁊ nucha ipa ⁊ cōicat eis ābabꝰ nerui in nocumēto ⁊ sequit ea utraq̧ mors si accidat illud spōdili colli. Et ꝓpter hoc oꝫ vt p̄mittamꝰ fmonē ⁊ enūtiemꝰ ꝑditōēꝫ factā. Et si est possibile ut p̄sumamꝰ ⁊ auferamꝰ os ledēs cū scissione tūc illud est ⁊ si non oꝫ vt uisitemꝰ eos cū regimīe qd̄ sedat apāta cal'a. Et si remanꝫ aliq̇d ex ꝑtibus eminētibus spōdilis ex q̄ sunt q̄ noīant spīe Nā illud cadit velociter sub digitis qū uolumꝰ eiꝰ ꝯminutōēꝫ qm̄ illud qd̄ ꝯminutū est mouet ⁊ sepatur a loco suo tūc oꝫ vt auferat illud scindēdo cutē exterius deīde aggreget ꝯ sutura ⁊ admistret ī eo curatō incarnatiua. Et si frāgit os alkeil ī inferior ꝑte alchatin ⁊ alobosos tūc intromittat digitus index sinistre manus in anū ⁊ equet os fractū cū eo ct cū manu altera fm q̄ possibile est ⁊ si senserimꝰ os fractū iā sepatū esse tūc oportebit iteꝝ vt auferat cū scissione sicut diximꝰ deinde admistret ligamentū qd̄ ꝯuenit ano ⁊ curatō ꝯueniēs ei.

De fractura adiutorij. C. x.

Os adiutorij qū frāgit fm pl'm non declinat nisi ad exteriora q̄re oꝫ vt tu facias illud qd̄ oꝫ fieri in reditōe fracture cuius sicut est fm q̄ sciuisti ⁊ tāge ipāꝫ manu tua eq̄ eq̄tione vltia ⁊ liga eā cū ligamēto ascēdēte etiā vsq̧ ad hūerū ⁊ strīge cū eo sicut ꝓxia illi deinde ligam̄to cōi fm q̄ sciuisti etiā usꝫ sub cubito si fuerit fractura ꝓpinq̄ cubito postea liga ipāꝫ ligamēto tertō ascēdēte ab inferiori vsq̧ supius ⁊ suspēde manuꝫ angulariter ne ml'tiplicet eius suspēsio extēdendo qm̄ est malū. Et melius q̇dē est vt strīgat adiutoriuꝫ ad pectus fm angularitatē in cubito vt non moueat ⁊ ꝓpe qñ factura est ꝓpe cubitū. Ergo pone sup ligamēta aut aquā ⁊ acetū aut aquā solā si fractura ad huc non apāt ⁊ fac ipām ex lino cuius latitudo sit q̄ttuor digitoꝝ nō plus. Et si iā supueit ei spatiū ⁊ apā ē tūc pōe ipāꝫ ex lana ⁊ ablue ipāꝫ in oleo si tibi possibile est ⁊ si non fuerit aliqd̄ ꝓhibēs non soluas vsq̧ ad septē ⁊ qd̄ est post eos vsq̧ ad decē tunc solue ⁊ liga cū astellis ⁊ si defensio uocat te ad aliud tūc solue in tertō ⁊ est illud ad qd̄ inclinat Hip. qm̄ aufert nocumēta licet noceat restauratōi. Ueꝝ in q̄litate ponēdi astellas oꝫ ut sufficiat tibi illud qd̄ tibi declarauimꝰ in cap'o suo ⁊ non separes ab ea stricturā ad minꝰ vsq̧ ad. xl. dies. Et qñ indiges fm ꝯsuetudinē extēsiōe vehemēti ⁊ nō obedit tibi ⁊ non excusaris auxilio alicuiꝰ adiuuātis te tūc fac sedere infirmū sup sedē subleuatā ⁊ sit ad stantē plus declinis q̄ ad sedētē ⁊ appodiet sup g̃dū scale aut qd̄ sil'e sit ex eis q̄ sciuisti in cap'o dislocatiōis ⁊ locus ille sit planus factus ⁊ mollificatꝰ ⁊ linitus deinde suspēde in hūero eius aliq̇d g̃ue extēdens ip̄m ad inferiora qū extēderis extēsiōe q̄sita tūc liga cū vitta forti sub fractura ⁊ supra illā ⁊ fac dormire infirmū resupinū ⁊ extēde illud qd̄ ligasti vitta cū fortibus vittis vsq̧ subtus ⁊ ad supiora in illo. n. est sufficiētia. Et qñ fractura est in medio adiutorij pone ligamētū cū lōgitudīe vna a duabus extreitatibꝰ iūcte ⁊ si fuerit ꝓpinq̇or ad latꝰ pone ligamētū vehemētōris ꝓpinq̇tatis extreitati lōginq̄ q̄ alij ⁊ si fuerit scissura sola tūc cura est curatō scissure ⁊ strīgat sup eā ligamentū.

De fractura brachij. C. x.

Accidit qñq̧ vt frangant duo focilia siml'. Et qñq̧ accidit vt frangat vnū eoꝝ. Et fractura focil' inferioris est vehemētōr ⁊ turpior q̄ fractura focil' supioris qm̄ singl'is fit fractura vnius eorū ⁊ illud ideo qm̄ focile inferius est brachiū deferēs q̄re eius fractura est deterior ⁊ qm̄ est nudū carne tūc est fractura turpior. Et iteꝝ supius focile suscipit curatōēꝫ ⁊ sufficit ei extensio pua ⁊ nō sil'r est inferiꝰ ⁊ ꝓpe si frāgant sil'. Et oꝫ vt sustētet apud extēsionē adiutorij sup alchoi ⁊ ē radix vole. Et cognoscit strictura ligamēti qm̄ si accīt ex ea ī digito apā puū aut dolor puus tūc ligam̄ ū ē eq̄le ⁊ si nō ē tūc ē molle q̄ si ē pl'ꝫ sr'fluū tūc ē uehemēs ⁊ oꝫ ut mollificet. Positō aūt astellaꝝ nō est ex illis q̄ occultent tibi sed oꝫ vt non ꝯsequant cū lōgitudīe sua uolā ⁊ radices digitoꝝ īmo abbreuient ab hoc paꝝꝑ nisi necessariū faciat illud ꝓpinq̇tas fracture iuncture rascete tali. Ueꝝ tūc iteꝝ oꝫ vt non tāgat albaragī digitoꝝ. Et qū restaurat et ligat oꝫ vt suspēdat ad collū fm figurā angularē. Et oꝫ ut sit suspēsio eius ꝓpe si est eiꝰ fractura ad inferiora cū pāno cuiꝰ latitudo capiat lōgitudineꝫ brachij totius qm̄ si fuerit obuiatō suspēsorij ꝓpe fracturā ⁊ reliqū eius sepatū a sustētatōe accidꝫ tortuositas ꝓculdubio ⁊ decliatō sup illud qd̄ facit ipsāꝫ sicut volā imo oꝫ vt sit vola. Et pl'm brachij in suspēsorio. At vō si fractura fuerit ad supiora oportebit vt suspēsio sit ita ut videat fractura ⁊ eleuet duas extreitates ex latere vole ⁊ ex latere cubiti. Qd̄ si sepet qd̄ est inter illud erit adiuuās ipꝫ ad eq̄tiōēꝫ figure ⁊ sit suspēsoriū pānus lenis et sit suspensio tal'r ne ullo mō sit possibile moueri ⁊ ut non dilatet ip̄m dilatatōe laboriosa. Et fortasse accidit brachio vt restauret in latitudine circiter viginti ⁊ octo dies.

De fractura rascete. C. xi.

Ossibus istis paꝝ accīt fractura qm̄ ipā sūt dura valde. Et qñ aduenit eis cā aliq̄ remouet ea a locis suis ⁊ nō frāgit ipā q̄re sūt ultia ad curatōēꝫ quēadmoᵐ dixiꝰ ī dislocatōe

De ossibus digitoꝝ fractis . C . xij .

I Ptis iteꝝ paꝝ accit fracta imo accit sepa
tō . Dixerūt qdā si accit eis fractura oꝫ
vt sedeat infirmus sup sedē eleuatā ⁊ pci
piat ei vt ponat volā sup sedeꝫ equaleꝫ ⁊ extēdat
ossa fracta mister ⁊ equet ea medicus cū pollice ⁊ i
dice. Qđ si pollex fuerit incliatus ad inferiora tūc
oportebit admistrare ligamētū desup ⁊ fortasse ac
cidit apā calidū. Et ad locū mollificatōis hoꝝ ossiū
aggregat supfluitas pl'ma ⁊ coagulat velociter q̄r
strīgit. Et si accidat fractura sulemi aut digito si ē
pollex oꝫ vt liget ligamēto ꝓpo ei ⁊ vt liget iteꝝ
cū vola vt firmet ⁊ non moueat. Et si accidit fra
ctura alicui reliquoꝝ digitoꝝ si fuerit index aut au
ricularis tūc liget cū illo q̇ ap ꝓxiet ei. Et si est de
digitis medijs tūc liget cū illo q̇ est ex latere eius
aut ligent om̄es ꝭm ꝯtinuitatē adinuicē qm̄ est me
lius firmant eni ⁊ non mouent ⁊ sunt tūc q̄si ligati
sint cū astellis. s. ossa fracta.

De fractura ossis lati ⁊ anche . C . xiij .

O S anche qn̄qꝫ frāgit sed raro cū dispōne
fortitudis sue. Et accit illud ei ꝭm semi-
taꝫ ꝯminutōis extreitatū ⁊ qn̄qꝫ findit in
lōgitudie ⁊ qn̄qꝫ impellit intus ad ventrē ⁊ accidit
post istas dispōnes iteꝝ ex dolore ⁊ pūctura ⁊ stu
pore cruris ⁊ coxe ꝓximū ei qđ accit adiutorio ex
fractura hūeri. Et qn̄ frāgit os latū qđ ē supra alo
hosos aut findunt vt lingua lacerti eius fit res di-
ficilis in rectificatōe eius q̄re fit vna duaꝝ anchaꝝ
decliuis ad diminutōeꝫ. Et cura eius est vt iaceat
infirmꝰ ⁊ incipiat duo hoīes fortes extēdere duas
coxas eiꝰ q̇sqꝫ eoꝝ extēdat coxā ⁊ iā tenuit an̄ vnꝰ
manꝰ eius vt non festiet ad expellēdū illū q̇ exten
dit coxā eius. Et incipiat duo restauratores ꝯpme
re anchā eius cū vehemētia ⁊ fortitudie donec eq̄t
deinde prepent sup eā empl'm postea resupinet su
per aliq̇d qđ sit sicut glomer ex pāno aut ei sil'e ex
illis q̄ habēt duritiē. Et hoc q̇dē est ꝓximū ei cū q°
curat spatula iteꝝ. Et qn̄ frāgit ex latere anche tūc
cura eius est cura hūeri. Et oꝫ ut admistret hūecta
tio sup ligamētū ⁊ equent puluilli sicut oꝫ ⁊ est ne-
cesse vt sit sustētatū sup locū planū.

De fractura coxe . C . xiiij .

Q Um coxa frāgit necessaria est extēsio ve-
hemēs deinde equet ꝭm formā nālez q̄ ē
ei. Et est gibbositas siluestris ptis eiꝰ et
ꝯcauitas pauca in eiꝰ domestico ꝭꝫ ambulatōeꝫ for
me q̄ est ei in sanitate. Et obseruēt in dispōne fra-
cture medij eius aut extreītatis eius supioris ⁊ infe
rioris dispōnis q̄ dicte sunt in capl'o adiutorij ⁊ sit
strictura ad supiora ꝯseruās ⁊ retinēs. Dixerūt qn̄
frāgit ꝯuertit ad loca añriora ⁊ ad exteriora. Et il
lud iō est qm̄ ipa est lata ab hac pte p naturā ⁊ eq̄t
manibus ⁊ ligamētis ⁊ spēbus extēsiōis q̄ sūt ꝭꝫ eq̄
litatē aut cū strictura vnius duaꝝ ligaturaꝝ supra
fracturā in medio. Si aūt fractura fuerit incliata a
medio ⁊ fuerit ꝓpinq̄ capiti coxe tūc sumat ligam̄
tū ⁊ īuoluat in medio eius lana vt non incidat car-
nē ⁊ ponat mediū eius sup pectinē ⁊ ascēdāt extrei
tates eius ad ptē capitis ⁊ dent mistro vt retineat
eas ad inferiora. Et si fractura fuerit in eo qđ seq̄t
genu tūc nos ponemꝰ ligamētū in supiore pte fra-
cture. Et eleuabimꝰ extreitates eius ad illū q̇ extē
dat eas ad supiora ⁊ teneat genu cū ligamēto īuol-
uēs ipm desup. Et equet mēbꝝ istud infirmo iacē
te sup faciē suā ⁊ crure eius extēso. Et si fuerit os
sa pūgētia tūc oꝫ vt equēt sicut dixiꝰ m'totiēs et q̄
ex eis eleuant capiant: regimē v̇o sit ꝭm ꝙ dixiꝰ i
curatōe adiutorij. Et os q̇dē coxe strīgit in. l^a. no
ctibus. Et ego enūtiabo qūo oꝫ vt sit situs eius
postꝙ aggregat curatō cruris. Et oꝫ vt ponat īter
duas coxas tūc pila de ligno ⁊ ei sil'ibus seruās eaꝫ
ad formā ꝭm quā eq̄ta est ⁊ restauret restauratōne
cognita ꝭm ꝙ intelligit ꝓpter illud qđ accidit de
apate ⁊ pruritu. Et qn̄ accit sup coxā nā est apā for
te ⁊ est ex eis q̄ festināt ad coxā tunc oꝫ vt ꝓpe p-
ueniat ad soluēdū vt respiret ⁊ extēdat apā. Et tu
q̇dē iā sciuisti embrocas ꝓpas. Ueꝝ in caugualib
⁊ albarauach ⁊ sunt tabule magne in q̇bus est parū
ꝯcauitatis vt decēter ꝯponant sup īuolutōes ⁊ capi
ant lōgitudinē pedis qm̄ si breuiant ⁊ non restau-
rant sup crus ⁊ abscidūt infra illud vtilitas non est
vtilitas q̄sita. Et si ꝓlōgant erit infirmꝰ ex eis in
labore licet si ipe abbreuiēt non erit exps laboris
Et vtilitas elōgatōis eaꝝ est vt ꝓhibeat iteꝝ pteꝫ
sanā pedis moueri qū fuerit motus illius ꝙtitatis
nociuus fracture ⁊ ꝓpe in dispōne dormitatiōis et
somni. Et necessitas hoꝝ instr̄oꝝ non est nisi in fra
ctura magna valde. Et non est possibile cū hoc uti
eis nisi an̄ꝙ apet qm̄ apā non tollerat huiꝰmōi. Et
ad vltimū est ḡuitas ⁊ malitia ⁊ labor ⁊ oꝫ vt fu-
giat ab eis dū exceptō ꝑseuerat cū ingenijs alijs. Si
tus aūt restaurate coxe oꝫ vt sit ꝭm ꝙ fuit ꝯsuetu
do eius in sanitate de assiduatōe ꝯstrictiōis ⁊ dilata
tiōis. Et illud qđ est magis vicēs est dilatatō. Et
scias ꝙ ille cuius coxa ⁊ ancha sunt fracte paꝝ de-
nudat a claudicatōe ⁊ qn̄ abscidunt frusta lacertorū
eius mādat prius deinde minuit secundo.

De fractura rotule poplitis . C . xv .

R Otula paꝝ frāgit ⁊ ꝭm pl'm ꝯteritur. Et
cognoscit illud qđ accit cū tactu ⁊ aspita-
te ⁊ cū vacuitate q̄ intelligit ei cū tactu ⁊
audit aure. Et oꝫ in curatiōe eius vt extēdat crux
deinde intromittat rotula in locū suū ⁊ si sepata fu
erit aggreget prius deinde intromittat.

De fractura cruris . C . xvi .

Q Uando frāgit os puū cruris est saluꝰ ꝙ
si frāgat os magnū. Et qn̄ frāgit arūdo
pua supior est inclinatō ad exteriora ⁊ añ
⁊ est ambulatō cū hoc possibilis. Et si frāgit arūdo
magna inferior declinat crus ad exteriora. Et qn̄
frāgunt vtreqꝫ arūdines sil' tūc est deteriꝰ ⁊ tūc q̄
dē accit cruri incliatō ad om̄es ptes. Et scias ꝙ cu
ratō fracture cruris est ꝭꝫ ꝯsideratōeꝫ curatōis ad
iutorij ⁊ in eius sil'itudie. Et non est dispō cruris ī
tortuositate q̄ accit figure sue naturali sicut dispō
adiutorij imo est rectū. Quare oꝫ ut sit extēsio eiꝰ
ad hoc vt redeat ad rectitudinē.

De Calcanei fractura . C . xvij .

C Alcaneus est excusatus a fractura ꝓpter
duritiē suā ⁊ p circūdatiōem defensionꝫ.
Et plurimū eius quod accidit ei nō est ni
si dislocatio ⁊ iam dictum est de ea.

De fractura tali . C . xviij .

F Ractura tali ē praua ⁊ eius curatō est dif
ficilis. Et pl'm q̇dē frāgit qū cadit hō ex

loco alto qm̃ ꝯterit superius pedis. Et fortasse acci
dit cũ eo attritõ ossis cũ cursu sanguis ad vẽtres q̃
coagulat̃ in eis. Et qñqȝ ꝑducit ad egritudĩes ma-
gnas ex febre ⁊ ꝑmistiõe rõnis ex tremore ⁊ spas
mo pedis. Qñ ergo accĩt in eo aq̃a ꝯgelatũ qȝ nõ
apparet ⁊ non egredit̃ ⁊ apparet iã tenebrositas q̃
non fuit est signũ malũ signs ꝙ est in uia putrefa-
ctõis. Si aũt est aq̃a apparẽs impellẽs manũ tũc est
melius ⁊ fortasse sit facilis eius eruptõ. Et qñ tal⁹
restaurat̃ deambulatõ est dolorosa sup ipȝ. Et qñ
non restaurat̃ talus ƒȝ ꝙ oȝ destruit̃ iuuamẽtũ.

De fractura digiti pedis. C. xix.

Curatio eoꝝ in fractura et dislocatiõe est
curatõ digitoꝝ manus. Et qñqȝ restaura
tor eq̃t eos pede suo calcãdo eos cũ eo.

Expleta est Fen quinta libri quarti quam sequitur
Fen sexta eiusdem de venenis.

Fen Sexta libri quarti de venenis. ⁊ est quinqȝ
tractatuum.

Tractatus primus est de radicibus eius qȝ scit̃ de
dispõibus venenoꝝ ebibitoꝝ ⁊ distinctõe ſmonis
in curatõibus venenoꝝ q̃ non sunt ex aĩalib⁹ cui⁹
sunt summe tres.

Sermo vniuersalis de cautella a venenis q̃ in po-
tu dantur ⁊ curatione eorum. C. i.

Qui timet ꝙ in potu sumat venenũ
oȝ vt sibi caueat a cibis dñantiũ sa
poꝝ in acetositate aut salsedĩe aut
acuitate aut dulcedĩe dñantiũ odo-
rũ: ipi. n. frãgũt ꝑ illud qȝ ponũt
⁊ odorẽ eius. Et oȝ vt non p̃sentet̃ ei aliq̃d ex eis
q̃ dixi⁹ sup famẽ vehemẽtẽ ⁊ sitiȝ vehemẽtẽ. una
queqȝ eaꝝ. n. occultat illud qȝ oȝ vt detegat̃ ei ꝓ
pter vehemẽtiã voracitatis. Et iteꝝ q̃a qũ replet̃
cibo ⁊ potu ⁊ qũ in potu sumit venenũ: accidũt ue
neno duo accidẽtia quoꝝ vnũ est ꝙ sepelit̃ in va-
cuitate eius quo replet⁹ est. Et ſm est ꝙ vene sũt
plene q̃re non ĩuenit venenũ in eis penetratiõeȝ et
fortasse est in eo sapor rei repugnãtis veneno. Et
necessariũ est ei iteꝝ vt ip̃e sit suscipiẽs ſm viã cõ
suetudĩs medicĩas expellẽtes nocumẽtũ venenorũ
sicut mithridatũ nã eius exp̃tũ est iuuamẽtũ. Et si-
cut ꝯfectõ de boloar. Et sil̃r sicus cũ folijs rute et
nucibus ⁊ sale trito. põdera v̊o sunt qm̃ sumũtur
rute sicce ꝑtes. xx. ⁊ nucũ ꝑtes. ij. ⁊ sal' ꝑtes. v. ⁊
sicuũ siccaꝝ ꝑtes. v. Et algeduar est mirabile ĩ ex
pellẽdo nocumentũ venenoꝝ oĩuȝ ⁊ facit fidutiam
iteꝝ. Et ego nõ v̊ifico an sint due medicĩe aut una
medicia. Et iteꝝ scis napi p̃ui põdus. ℥. i. ſ. deco
quat̃ cũ uino decocto ⁊ ruta ⁊ sal etiã sil̃r. Et neces
sariũ est cauẽti vt non sit oĩs cautella eius in cibo
dato ab alio aut ꝙ in potu suit̃ tantũ qm̃ fortasse ac
cidit ei vnde non existĩabit ĩmo qñqȝ ꝯtingit vt ca
dat res maligna sicut lacerta ⁊ rutella ⁊ scorpio in
eo qȝ decoquit̃ ⁊ in uasis in q̃bus est vinuȝ: ꝑlima
naqȝ uenenosoꝝ diligũt odorẽ vini ⁊ currũt ad ip
suȝ ⁊ qñqȝ moriunt̃ in cecubis ⁊ qñqȝ bibũt ex eo ⁊
euomũt in ip̃o. Et ꝓpter hoc oȝ vt caueant̃ tecta ⁊
qȝ est sub arboribus magnis ⁊ herbosa loca.

Sermo v̾lis de venenis que bibuntur. C. ij.

Species venenoꝝ sunt due. s. faciẽs opa-
tõeȝ suã cũ q̃litate q̃ est ĩ ip̃o. ⁊ efficiẽs cũ
forma sua ⁊ tota substãtia sua. Et ꝑmuȝ
q̃dẽ aut est corrodẽs putrefaciẽs sicut lepus mari⁹
aut inflãmãs calefaciẽs sicut euforbiũ. aut infrigi-
dãs stupefaciẽs sicut opiũ. aut oppilãs vias anheli
tus in corp̃e sicut p̃lũbũ ustũ. Efficiẽs aũt cũ tota sub
stãtia est sicut napellus ⁊ sicut albeleil qȝ dicit̃ esse
gũmi napelli ⁊ sicut cornu spice ⁊ sicut fel leopardi
⁊ q̃ sunt illi silia. Et hec sunt deteriora uenena. Et
iteꝝ de venenis sunt q̃ agũt sup vnũ ⁊ idẽ mẽbruȝ
sicut cãtarides sup vesicã ⁊ lepus marin⁹ sup pul-
monẽ. Et de eis sunt q̃ agũt sup totũ corpus sicut
opiũ. Et oĩs q̃dẽ q̃ interficit cũ ꝑmutatõe ꝯpl̃onis:
aut cũ putrefactõe: aut cũ aduẽtu sup mẽbꝝ possibi
le est ut sit effectus post tẽpus licet putrefaciẽs q̃ñto
plus remaneat in corp̃e tãto plus est effectus ei⁹ de
terior. Et salus ex eo est cũ resolutõe accñte ei ⁊ ꝑ
illud qȝ succedit ei ꝑ sudorẽ ⁊ silia aut ꝑ curatiõeȝ
ꝯtrariã. Et scias ꝙ nocumẽtũ narcoticoꝝ in ꝯpl̃oni
bus calidis ex ꝑte est debilius ⁊ ex ꝑte est forti⁹ et
q̃cũqȝ duaꝝ fuerit dñans erit iudiciũ ei: inq̃tũ eniȝ
ꝯplexio calida in corde resistit eis est eoꝝ effectus
debilior: ⁊ inq̃tũ ip̃a ĩueniũt in corp̃ib⁹ calidis sub
tiliatõeȝ substãtie sue frigide grauis ⁊ attractiõeȝ
ꝑ virtutẽ motus arteriaꝝ ⁊ attractõ eaꝝ est apud
ꝯstrictõeȝ erit eoꝝ nocumẽtũ ĩ corp̃ibus calidis ue
hemẽti⁹ p̃cipue qũ ip̃a sint ꝯtraria ꝯpl̃ioni eoꝝ. Et
est sil̃e vt sit sermo in venenis calidis ille ſmo ite
rũ: ꝯpl̃o enĩ calida resistit eis cũ expulsiõe a corde
⁊ resoluit virtutẽ calidoꝝ: uenenoꝝ sed arterie cõ
pl̃onis calide attrahũt ea: q̃re accĩt sicut illȝ. Et ꝓ
pter illud dixit Gal'. ꝙ alfarfas ⁊ existio ip̃m esse
napellũ aut venenũ interficiẽs: interficit hoĩem et
non interficit turdos qm̃ ip̃e non ꝑuenit in turdis
ad cor nisi post spatiũ in quo iaȝ passus est a corp̃e
passionẽ postq̃ non remanet nisi passio ꝯuersiõis ci
bi. Et in hoĩe festinat añ illud ꝓpter latitudĩeȝ me
atuũ ⁊ vehemẽtiã caliditatis ⁊ uirtutẽ motuũ attra
hentiũ arteriaꝝ. Et dico ꝙ iste est modus q̃dã. Ue
rũ ꝓportõnalitates iteꝝ inter v̊tutes agẽtes ⁊ patiẽ
tes sunt ex eis q̃ oȝ ꝯsiderari ⁊ vnde sciuit ꝙ alfar
fas sit venenũ ꝑ ꝯpatõeȝ ad cõpl̃oeȝ latã que ẽ ani
malis absolute confirmatur ita vt sit interficiens
qum figitur in homine non interficiens qum non
firmat̃ in turdis: fortasse. n. alfarfas non est vene
nũ ꝑ ꝯpatõem ad ꝯpl̃onem turdoꝝ. Et si non ꝯuer
teret̃ in cibũ vel nutrimẽtũ ⁊ ꝑueniret ad cor eoꝝ
sicut ip̃m ꝑuenit ad cor hõis cũ velocitate non ĩter
ficeret. Inq̃t ⁊ fuit q̃dã anus suscipiẽs ĩ ꝑncipio rei
de napello rẽ ꝑuã: deinde non cessauit uti eo donec
asuefacta est eo nã ⁊ audacter vsa est eo ⁊ nihil no
cuit ei. Et dico hoc ⁊ dixit ruffus ꝙ nutrita fuit pu
ella cũ veneno vt interficerẽt ꝑ eã reges q̃ cũ ea cõ
uenirẽt. Et ꝙ ip̃a in ꝯpl̃one sua ꝯsecuta est cõsecu
tõem maximã ita vt saliua eius interficeret aĩal et
non appropinquaret eius saliue gallina.

Significationes spetierum venenorum. C. iij.

Significant̃ qñqȝ ꝑ ea que eueniũt in corp̃e
de egritudĩbus. Nã si euenit sil̃e mordi-
catõi ⁊ incisioni ⁊ pũcture ⁊ corrosiõi scit̃
ꝙ venenũ est de genere medicinaꝝ acutaꝝ calidaꝝ
mordcatiũ sicut arsenicũ ⁊ almuseũ ⁊ argẽtũ viuũ

extictū. Et si accn̄t īflāmatō vehemēs ⁊ exuberatō
sudoris ⁊ rubedo oculi ⁊ angustia ⁊ sitis signt ꝙ ē
venenū ꝓpter caliditatē tm̄ sicut euforbiū. ⁊ si acci
dūt ꝓfunditas somni ⁊ stupor ⁊ frigus signt ꝙ ve
nenū est de genere narcoticoꝝ. Et si non apparent
nisi casus ṽtutū ⁊ sudor frigidus ⁊ sincopis: tūc est
de venenis q̄ ꝯtraria sunt rebus cuꝫ tota substātia
⁊ est deteriꝰ eoꝝ. Et qn̄qꝫ signt̄ ꝑ odores aut odo
rē corpis totius sicut sensibilitas odoris opij in eo
q̇ bibit ipꝫ aut odorē mēbri eius sicut odor oris qū
bibunt̄ venena putrefaciētia sicut lepus marinꝰ et
alfrasatū ⁊ cātarides. Et qn̄qꝫ signt̄ ꝑ vomitū nam
qū euomit̄ venenū non elōgat̄ q̇n visus cadat sup
substātia eius qđ in potu datū fuit de eo aut cogno
scat̄ ꝑ odoreꝫ aut ꝑ saporē sicut cadit visus sup li-
thargyriū ⁊ gypsū ⁊ sup sanguinē ꝯgelatū ⁊ lac coa
gulatū ⁊ silr̄ opiū cognoscit̄ ꝑ odorē ⁊ lepus mari-
nus ⁊ rane per abbominabilem saporem.

Signa mala. Quꝫ incipit ei q̇ venenū sumpsit sup
uenire sincop̄ ⁊ ꝑmutat̄ eius pupilla ⁊ occultat̄ eius
nigredo tūc non sperat̄ euasio ⁊ similr̄ si rubeant
oculi eius ⁊ egrediat̄ lingua ipius. Et casus pulsus
⁊ sudor frigidus est significatō mala ⁊ in huiꝰmōi
dispōne parum viuit.

Canon curatōis eius q̇ in potu suit uenenū. C. iiij.

Oportet vt non moret̄ imo ꝓpet qū sentit
ipm an̄ꝙ virtus eius ꝑambulet in corpe
⁊ bibat aquā tepidā ⁊ oleū sisaminū aut o
leū de oliuis ⁊ euomat ⁊ ꝑueniat in hoc ad vltimū
ꝙtū pōt. Et melius q̇dē est vt in ea sit virtus aluis
⁊ baurach. Et qn̄qꝫ admiscent̄ cū oleo litiū ⁊ adeps
anseris. Et diligit̄ vt sit illud qđ ipē bibit ad vom̄
dū ꝓpter hoc ⁊ alia aq̄ ꝑl̄ma ⁊ cibi ꝑl̄mi: ipi. n. lꝫ
non euomant̄ tn̄ qn̄qꝫ frāgūt venenū ⁊ superāt ipꝫ
⁊ qū uomuerit qđ possibile est ei. deinde bibat lac
ꝑl̄m qm̄ ipm frāgit nocumētū veneni. Et non est
malū si euomit ipm iteꝝ vt bibat decoctōeꝫ semīs
vrtice cū butyro cocto ad expellēdū venenū vom̄
do ⁊ solutōeꝫ faciēdo deinde bibat lac. Et butyruꝫ
crudū est melius lacte. Et iteꝝ decoctōeꝫ seīs lini
⁊ silr̄ uinū dulce cū adipe anseris liq̄facto ⁊ silr̄ aq̄
cineris lignoꝝ vitis. Et oꝫ vt sequant̄ vomitū cli-
steria ꝓpe qn̄ sentit̄ descensus lesiōis ad inferiora
si aūt fuerit ꝯmotō supra illud vtat̄ eo qđ facit uo
mere ⁊ soluit ⁊ non dimittat̄ potus lactis. Et si tibi
necessariū fuerit ut in potu tribuas ei ṽbig̃. tyriacā
de terra sigillata fac. ipa. n. adiuuat corpus ad ex-
pellēdū venenū ⁊ ꝓpe qū in potu dat̄ ī ꝑncipio rei
ipa. n. facit euomere venenū sicut est cuiꝰ descrip
tō est. Baccaꝝ lauri aur̄. ij. terre sigillate aur̄. ij.
⁊ ireos ꝯficiat̄ cū oleo. Et sit dosis eiꝰ auellana una
Et iteꝝ carpobalsami isopi sicce seīs napi siluestris
pipis albi ⁊ nigri pipis lōgi acori anisi petroselini
assari cymini carmēi semīs hyusq̇ami albi oīuꝫ an̄.
aur̄. iiij. spice floris squināti amboꝝ an̄. aur̄. v. ca
sie. ʒ. xviij. amomi croci amboꝝ an̄. aur̄. vi. cōfi
ciant̄ cū melle ⁊ det̄ in potu ꝙ̄tū est faba romana.
Et sumere in potu terrā sigillatā sicut ipa met est
cū vino facit illud. Et existīauerūt q̇dā ꝙ qū in po
tu sumit̄ stercus galli in dispōne stat facit euomere
venenū. Et ex eis q̄ in potu dant̄ iteꝝ sunt succus
prassij ⁊ folia cane ⁊ celtica ⁊ sem̄ baucie ⁊ castoreū
⁊ auellane ⁊ ficus ⁊ ruta. Et de illis q̄ laudata sunt
in hoc caplo est vt in potu det̄ galbani fetidi pōdꝰ
ʒ. iiij. ⁊ myrrhe. ʒ. i. cū vino dulci. Et qn̄ post uo
mitū accīt inflatō vehemēs tūc da ei in potu aquaꝫ
niuis ⁊ oleū ro. infrigidatū ⁊ vomat cū hoc. Et oꝫ
vt non dormiat oīo ⁊ non dimittat se ipm talr̄ vt
dormiat īmo oꝫ vt euigilare ipm faciāt oīo ⁊ ride
ant ⁊ clamēt in circuitu eius. Qūqꝫ manifestat̄ ei
forma ⁊ cognoscit̄ venenū curet̄ om̄e venenū cuꝫ
eo qđ dicit̄ in suo caplo. Et hec q̇dē maifestatō fit
ꝭm duos mōs quoꝝ vnus est vt cognoscat̄ cuiꝰ ge
neris sit venenū ⁊ scđus vt sciat̄ cuiꝰ spēi ipm sit
Exēplū ꝑmi est vt sciat̄ ꝙ ipm est ex incisiuis acu
tis q̄re curet ipm cū eis q̄ sunt sicut lac ⁊ butyꝝ cru
dū ⁊ feludeꝫ currēs factū cū oleo amigdalīo aut bu
tyro cocto ⁊ cū oī qđ frāgit acuitatē aut sciat̄ ꝙ est
ex inflamātibꝰ q̄re infrigidet̄ cū cāfora ⁊ aq̄ rof. ⁊
aqua coriādri ⁊ q̄ sūt silia illis. Et oīa illa sint infri
gidata cū niue ⁊ emplēnt̄ mēbra eius ꝑncipalia cuꝫ
eis q̄ sunt sicut altahaleb ⁊ alia ⁊ renouet̄ sup euꝫ
infrigidatō in oī hora. Et ex eis q̄ ꝯferūt huiꝰmōi
ualde est lac vaccinū de quo extractū est butyꝝ in-
frigidatū. Et si indiget phl̄omia phl̄omet̄. Aut scia
tur ꝙ ipm est ex stupefaciētibꝰ q̄re admīstrent̄ ea
q̄ sunt sicut tyriaca ⁊ medicamē de assa fetida in vi
no puro ⁊ silr̄ alia. Aut sciat̄ ꝙ est ꝯtrariū ꝑ substā
tiā q̄re curet̄ cū mithridato ⁊ tyriaca ⁊ medicamīe
muschi ⁊ bezard ⁊ vtat̄ carne ⁊ vīo: ⁊ admīstre-
tur egro aromaticū ⁊ euentet̄ locus ad quē vadit
cā morādi ⁊ induat̄ vestibꝰ aromatizatis ⁊ sternu
tet ⁊ fricet̄ os stomachi eius ⁊ sufflet̄ in os ipiꝰ ⁊ tē
dant̄ capilli ipiꝰ. Qū aūt cognoscit̄ spēs veneni cu-
ret̄ cū eo qđ ipi ꝓpū est de illis q̄ dicemꝰ. Et ad sū
mū ex medicis q̄ bibunt̄ cā venenoꝝ aut q̄rit̄ ꝯfra
ctio acuitatis veneni aut resolō substātie eius sicut
ex lacte ⁊ albezahar. Aut q̄rit̄ ꝑ eas exitus substā-
tie eius sicut ꝑ terrā sigillatā. Aut q̄rit̄ oppositō q̄li
tatis eius sicut potare alleū in vino ad illum quem
pupugit scorpio.

Medicine cōmunes ad venena. C. v.

Sunt medicie q̄ ꝯtrarie sunt veneno q̄re
non ꝑmitūt ipm ꝑuenire ad cor ⁊ sunt si
cut tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ albezahar ⁊ q̄
sunt expta ⁊ terra sigillata ⁊ tyriaca facta ex ea et
tyriaca diatesseron. Et dixerūt q̇dā ꝙ flos oleādri
⁊ folia eius liberāt a veneno. Et dicit̄ ꝙ genus iu-
niperi in hac re non est par. ℞. aniuden ⁊ radicis
eius amboꝝ an̄. ʒ. i. ⁊ sceba armene. ʒ. ij. ꝯficiant̄
cū melle ⁊ det̄ in potu cū aq̄ maloꝝ. Et medicamē
ex eo factū est vltimū. Et radix buchormarien qn̄
potat̄ cū vino ⁊ calamēto iteꝝ. et semē napi. Et ite
rū agarici. ʒ. ij. cū vino. et capilli veneris ⁊ maluc
⁊ semē eius ⁊ folia ipius iteꝝ ⁊ cīnamomū ⁊ me-
dulla leporis cū duabus. ℥. aceti de vino aut đ ca
storeo aur̄. unꝰ cū. ℥. ij. olei oliue ⁊ abrotani. Et
iteꝝ sumat̄ aq̄ albasce expssa ⁊ det̄ in potu. Et sem̄
baucie ꝓpe cretēsis ⁊ assa ⁊ decoctō pollij ⁊ deco-
ctō siseleos. Et semen arboris mirabile est.

Cōpositū. ℞. semis napi siluestris ⁊ castorei ⁊ fo
lioꝝ arūdinis oīuꝫ an̄. ptē. i. pulpe colloq̄ntide tri
plū oīuꝫ det̄ in potu ex ea auellana magna. Et res
q̄ꝝ opatiōes ꝓportōnant̄ cū ꝓpetatibus in eis sunt
sicut illud qđ dixerūt ꝙ caro danule siluestris mū
dificata salita est de fortioribus medicinis ad

expellenda venena.
Sūma pria de uenenis cōgelatoꝝ ex mīeris ⁊ aliis
De lapide armeno. C. i.

Dixerūt qdā hoīuꝫ ꝙ in lapidib⁹ est lapis
venenosus silis corallo ⁊ ꝙ pōdus sexte
ʒ. i. ex eo est interficiēs. Et īuenim⁹ ipm
in venenis veris q̄ opant̄ tota substātia sicut napel
lus. Et dixerūt ꝙ cura ei⁹ ē cura napelli ⁊ medicie
magis iuuatie sunt albezard.
De argento viuo. C. ii.

Argentū qdē viuū plīmi q̄ bibūt non ledūt
eo. Egredit̄ eni cū dispōne sua p inferio-
rē regionē. At nero ei in cuius aure fun-
dit̄ argentū viuū accn̄t dolor vehemēs ⁊ ꝯmistio
rōnis ⁊ qn̄qꝫ pducit ad spasmū ⁊ sentit g̃uedinē ve
hemētē illius lateris. Et qn̄ꝫ pducit ad epilepsiaꝫ ⁊
ad apopliam ꝓpter lesionē substātie cerebri cū fri-
gore eius ⁊ ꝯmotōeꝫ ⁊ pmutatōeꝫ ipius. Extinctū
aūt ⁊ sublimatū uel subtiliatū est malū nociuū inci-
siuū ex quo accn̄t accn̄tia silia accidētib⁹ eius q̄ bibit
lithargyriū ex pūctura ⁊ torsiōe intestinoꝝ ⁊ deam
bulatōe sāguis ⁊ g̃uitate lingue ⁊ g̃uedie stomachi
⁊ apostemat̄ corpus eius ⁊ retinet̄ vrīa ipsius. ¶
Cura de bona curatōe post vomitū ⁊ ea q̄ currunt
cursu eius est vt in potu det̄ de medicis q̄ sunt si-
cut myrrha pōdus. ʒ. iii. in vino ⁊ tribuat̄ in potu
cū aq̄ mellis vice vna post aliā. Et iteꝝ fiat clister
cū ea cū baurach deinde ꝯsequēter: p⁹ illud adhibe
at̄ curatō rasure ⁊ clistere eius cū cōfortatōe cor-
dis iteꝝ cū medicis cōibus. Qū aūt est effusuꝫ ī au
re oꝫ tūc vt surgat sup pedē vnū ⁊ saliat sup ptem
illā qū inclinauerit caput suū ꝙ plīm possibile est ei
declinare ⁊ ꝓpe qn̄ suspēdit̄ p manū q̄ est in latere
alio ab aliq̄ re ⁊ silr̄ qn̄ ꝯmouet̄ sup illā ptē. Et ille
qui vult colligere ipm cū radio plūbi intromisso ī
aure ⁊ inuenit argentū viuū cū eo suspēsuꝫ est er-
rans qm̄ argētū viuū qn̄ est in illo loco ⁊ q̄ ꝓpinq⁹
est ei non indiget patiēs nisi vt ꝯcutiat̄ ⁊ saliat tm̄
⁊ si fuerit ꝓfundi⁹ ꝙ in illo loco non fit iuuamētū
p illū stillū ⁊ non puenit ad ipm.
De lithargyrio ⁊ limatura plumbi. C. iii.

Accidit ei q̄ bibit lithargyriū ut apēt corp⁹
eius ⁊ grauet̄ lingua ipius ⁊ retinent̄ ei⁹
vrīa ⁊ stercus ⁊ fortasse non retinet̄ ster
cus īmo supfluit fluxus vētris ei⁹ ⁊ sentit grauita
tē in stomacho suo ⁊ suis intestīs ita vt qn̄qꝫ egre-
diat̄ anus ⁊ pueniat ad rasurā ⁊ sit in supino eius in
flatō ⁊ exit in vētre eius q̄si glādula lapidea ⁊ fit
color eius plūbin⁹ ⁊ ꝯstringit̄ anhelitus ipi⁹ ⁊ for
tasse p̄focat̄ ⁊ qn̄qꝫ accn̄t cū eo accidētia ileos et fit
color corpis sicut color plūbi ⁊ silr̄ limatā plūbi.
Cura eius. Oportet vt succurrat̄ ⁊ incipiat̄ cū cura
tōe cōi ex vomitu ⁊ sit cū aliquo in quo sit aptō si-
cut decoctō seīs apii ⁊ ficus ⁊ aneti ⁊ baurach. Et
oꝫ vt in potu dent̄ myrrhe. ʒ. iii. in vino aut det̄ ī
potu spica romana cū fimo colūbe pascētis cū vino
qm̄ ipe curat. Et oꝫ vt in potu tribuat̄ apsinthiū ⁊
isopus aut semē apii aut piper ꝓpe totū illud cū vi
no aut pōdus. ʒ. i. myrrhe cū pōdere medie. ʒ. pi
pis donec sudet. Et dent̄ ei in potu sex siliq̄ scamo
nee in aq̄ mellis. Et cibi eius q̄bus oꝫ ipm assidue
vti sint alessidabegi facta ex carne agni. Et signuꝫ
saītatis ei⁹ ē ꝙ soluit̄ nā ⁊ puocat̄ vrīa. Et ad vlti

mū indiget aperitiuis cognitis ꝓuocatis ⁊ solutis.
De potatione ceruse. C. iiii.

Accidit ei q̄ bibit ipam vt albificet̄ lingua
eius ⁊ mollificent̄ mēbra ipius ⁊ vehem̄
tes fiāt tusses ⁊ singultus eius ⁊ pmisceat̄
eius rō ⁊ infrigidet̄ corpus eius ⁊ infrigidet̄ ei⁹ ce
rebꝝ ⁊ exiccet̄ ⁊ supueniat ei sincop̄ ⁊ qn̄ꝫ sentit in
gutture suo pōticitatē ⁊ iuenit ī uua ⁊ lingua sua as
pitatē ⁊ siccitatē ⁊ in ventre suo pūcturā ⁊ in sto-
macho mordicatōeꝫ ⁊ in ore stomachi dolorē ⁊ in
hypocōdriis tēsionē ⁊ ī anhelitu stricturaꝫ ⁊ fortas
se puenit ad p̄focatōeꝫ ⁊ albificat̄ color corpis eius
⁊ qn̄qꝫ migit nigrum ⁊ sanguineū. ¶ Cura eius.
Est silis cure lithargyrii ⁊ dat̄ in potu scamonea in
aq̄ mellis ⁊ ꝓuocātia urinā ⁊ clisterizat̄ ⁊ non pmit
tit̄ dormire. ¶ Et de his q̄ ingrediūt̄ in faciēdo ipꝫ
mouere sunt oleū alacohen ⁊ oleū de lilio ⁊ oleū ꝺ
narcisco ⁊ cadūt in medicis eius gūma pruni ⁊ me-
dicamē de sanguie dracoīs ⁊ fraxinus. Et iteꝝ de il
lis q̄ ꝯferūt ei est vt comedat sisamū puū ⁊ masti-
cet ipm ⁊ bibat sup ipm vinum.
De Gypso. C. v.

Ex gypso accit̄ sile ei qꝺ accidit ex cerusa
Veꝝ eius strāgulatō magnificat̄ ⁊ oꝫ vt
curet̄ cura ceruse ⁊ curatōe fūgoꝝ deinꝺ
dent̄ ī potu mucilagīes viscose ⁊ remoueat̄ aspitas
gutturis ꝓpter lenificatiōeꝫ p̄dictā ⁊ sorbitōes leni
ficātes. Et indiget solutōe vētris cū scamonea ⁊ si-
milib⁹ ⁊ iteret̄ solutō aliquotiēs ⁊ si abrasio fiat cu
ret̄ abrasio. Et de eis q̄ rememorant̄ ad gypsuꝫ est
cinis extremitatum vitis cū hasce.
De vzifur ⁊ almagra de minera. C. vi.

Accidūt ex ambobus accn̄tia silia accn̄tib⁹
argēti viui extincti. veꝝ ex almagra qn̄ꝫ
accidit solutō vētris plīma ⁊ est dignius
signoꝝ eius. ¶ Cura est illa eadē cura deinde ad-
ministrent̄ sorbitōes pingues ⁊ adipes lenes.
De Alzimar. C. vii.

Accidūt ex eo pūctura vehemēs ⁊ mordi
catō fortis in gutture ⁊ incisio in visceri
bus ⁊ vlcera ⁊ vomitus. Curatō est
similis curatōi arsenici quam dicemus.
De limatura ferri ⁊ eius scoria. C. viii.

Accidūt ex illis dolor vehemens in ven-
tre ⁊ siccitas ī ore ⁊ inflatō ⁊ supat dolor
capitis. ¶ Cura est dare in potu lac cum
eo qꝺ soluit cū fortitudie deinde det̄ in potu buty
rū coctū ⁊ crudū tā diu donec sedent̄ dispōes ille.
Et assiduet̄ effusio olei roſ. ⁊ olei viol. ⁊ olī de sa
licibus ꝯq̄ssatoꝝ cū aceto sup capita eoꝝ. Et qn̄ꝫ da
tur in potu potāti ipm aliq̄d de magnete vt aggre
get̄ illud qꝺ sepatū est ad se ipm deinde ꝯsequēter
adhibent̄ solutīa predicta et qn̄qꝫ dat̄ ei in potu ex
ipo oī die pōdus. ʒ. i. deinde dāt ei ad sorbenduꝫ
post ipm iura vnctuosa lubrificatīa cū butyro uac
cino cocto ⁊ solutō vētris fiat si fuerit descēdēs aut
euomat ipm cū eis si est adhuc in stomacho.
De Calce et arsenico. C. ix.

Ei cui dat̄ in potu ex ambobus sil̄ accn̄t pū
ctura et vlcera ī intestis. Et ei cui in po-
tu dat̄ arsenicū sublimatū accit ex ipo ꝓ
ximū illi qꝺ accit ei ex magra. Et qn̄qꝫ accit tussis
ledēs. Et cui in potu dat̄ calx sola accn̄t siccitas oris

et dolor stomachi et difficultas vrīe et solo uētris
cū sanguīe ⁊ egredit̄ calx in vrīa eius. Et qn̄qꝫ acci
dit ex ea frigus extreitatū ⁊ accidit sincopis ⁊ qn̄qꝫ
exiccat̄ lingua ⁊ accidit prefocatō. ¶ CURA Inci
piat cū eo qđ oꝫ: deinde det̄ in potu aq̄ calida cum
iuleb vt euomat aut cū oleo deinde sumat decoctō
nē semis lini ⁊ decoctiōeꝫ rizi ⁊ decoctiōeꝫ erucc et
aggregatōeꝫ ambaꝝ aut succū molochie cū melle
⁊ non cesset sumere in potu lac ⁊ mucilagīes ⁊ vi-
scosa ⁊ vnctuosa ⁊ iura cū adipibus et ꝓpe cū mal
uis. Et curet̄ tussis si acciderit ei cū lenitis. Et cura
calcis est vomitus ⁊ clisteria et vnctuositas et leni
ficatō ⁊ cura eius est ꝓxīa cure arsenicoꝝ. Et de
istis q̄ dicunt̄ in hoc est vt sumat̄ vrīa asini et fel
gazeli et det̄ in potu q̄ttitas. ʒ. i. in aq̄ calida.

De aq̄ saponis dragāti ⁊ alūis. C. x.

Aqua sapōis ꝓpinq̄ est dispōi calcis ⁊ arse
nici. ⁊ cura eoꝝ est cura illius. dragantū
⁊ alumē. cōmouet̄ ex potu amboꝝ tussis
uehemēs ꝑducēs ad ptbisiꝫ. ¶ CURA eoꝝ est po
tare lac asininū ⁊ potare butyꝝ crudū ⁊ zuccaꝝ ⁊ si
rupos de isopo ⁊ sil'ia.

De potu aque frigide in ieiuno. C. xi.

Ex potu illius in ieiuno ⁊ post balneū aut
coitū timet̄ corruptō ꝯplōnis ⁊ hydropi-
sis. ¶ CURA est medicam̄ de curcuma
⁊ medicamē de muscho ⁊ sil'ia ⁊ qn̄qꝫ sufficit vinuꝫ
puꝝ ⁊ potare ipm̄ super eam.

Summa secūda venenoꝝ ex plantis.

De napello. C. i.

Napellus est de deteriorib⁹. Et accit pōtā
ti ipꝫ vt apemet̄ labia ipius ⁊ lingua ei⁹
⁊ egrediunt̄ oculi eius ⁊ frequētes fiūt su
per ipm̄ vertigo ⁊ sincop̄ ⁊ crura ipius non opant̄
⁊ est malus ⁊ q̄ euadūt ex eo raro euadūt q̄n cadat
in ethicā aut ptbisiꝫ ⁊ qn̄qꝫ accit tenasmō. Et eius
succo imbibunt̄ sagitte ⁊ interficiūt quē inueniunt
statī. ¶ CURA. Oportet vt festinet̄ ad faciendū
vomere bibentē ipm̄ cū decoctiōe semis napi ⁊ dē
tur in potu vinū ⁊ butyꝝ coctū vaccinū dādo potū
sup potū. Et sil'r decoctō corticū glandiū cū vino.
Deinde cura eius ꝑncipalis est bezabar ⁊ medica-
mē đ muscho ⁊ algeduar ⁊ ture ⁊ tyriaca mag̃ qn̄ꝫ
ꝯfert in eo usqꝫ ad terminū. Et de meliorib⁹ reb⁹
est vt in potu det̄ muschus i fricatiōe albezard aut
q̄ttitas. ʒ. i. đ medica^e muschi cū siliq̄ una muschi
Et existimāt quidā q̄ radices capparis sūt bezabar
napelli. Et oīa albezabarat sunt bona ei ⁊ ꝓpe illđ
qđ sil'at alumi ⁊ habet fila sicut fila lithargyrij ⁊ a
nimal noīatū surin⁹ ⁊ est mus cōtrarius napello et
destruit̄ eius opatō qū comedit ex ipso.

De cornu spice. C. ij.

Apparēt in eo qui in potu ex eis suit signa
sirsen ⁊ nigredo ligue ⁊ distillat sanguis
ex virga eius guttatim. ¶ CURA. Oꝫ
post curā cōeꝫ ex vomitu cū aq̄ ordei cū oleo roſ.
tepido ⁊ sil'ibus vt in potu det̄ canforeaui̅. i. in
ʒ. i. aque roſ. Et emplet̄ epar ⁊ cor ipius cū ēpl'is
vehemētis siccitatis ⁊ cāforatis ⁊ cū sandal' ꝯfectis
Et det̄ in potu qđ sit sicut sauich maloꝝ acetosorū
⁊ sauich ordei cū aq̄ niuis in iuleb et dent̄ in potu
succus g̃natoꝝ acetosoꝝ ⁊ succus citrulloꝝ ⁊ melo
nis alraki ⁊ aq̄ ordei ⁊ aq̄ solatri ⁊ aq̄ lactis acetosi

De murkion. C. iij.

Hanc medicinā ignoro ⁊ existio ex q̄busdā
mōis existiatōis q̄ ipa est sil'is napello.
Et signa q̄ ꝓpa sunt hui⁹ medicie dicunt̄
esse q̄ accn̄t ei q̄ bibit ipam mordicatō in vētre et
singultus ⁊ sincop̄ ⁊ citrinitas in facie tota ⁊ ꝓprie
in labijs ⁊ infrigidat̄ anhelit⁹ eius ⁊ fetet corp⁹ ei⁹
⁊ stupesit ⁊ pmiscet̄ ex ea rō post g̃uitatē in capite
⁊ miorat̄ pulsus ⁊ abscidit̄ ⁊ sudat sudore frigido
⁊ rubet ⁊ morit̄. Et cura eius est cura napelli.

Numeratō medicinaꝝ venenosaꝝ calidaꝝ.

De Euforbio. C. iiij.

Accidūt ex eo angustia vehemēs ⁊ inflatō
⁊ eueniūt mordicatō in vētre ⁊ singultus
⁊ fluxus vētris ex ipo cū supfluitate. ¶
CURATIO. Oportet vt euomat deiñ infrigidet̄
⁊ det̄ in potu butyrū crudū ⁊ coctū cū fortitudīe:
deinde curet̄ curatōe cornu spice ⁊ stet sup aquam
granati muzi ⁊ aquā maloꝝ muzoꝝ ⁊ aquaꝫ lactis
acetosi.

De lacte titimalorum. C. v.

Et ipa q̄dē sunt septē dicta in medicis sin-
gl'aribus ⁊ ꝓpe lac alsabrē ⁊ lac albasir ⁊
lac albagiati ⁊ non accit ex eis ex mordica
tōe ⁊ solone vētris sublimi nisi qđ accit ex eufor-
bio q̄re oꝫ vt frāgat̄ eoꝝ virtus cū lacte extracto
butyro: ⁊ butyro cocto ⁊ crudo ⁊ curet̄ accn̄s ꝓue
niēs ex eis de solutōe vētris cū sanguīe aut mictu
eius cū eo qđ scit̄ in capl'o eius. Et dr̄ q̄ de lacte sa
brē interficit pōdus. ʒ. ij. ⁊ cura eius est balneatio
cū aqua dactiloꝝ inmaturoꝝ ⁊ lactis albasir interfi
cit pōdus. ʒ. iij. in duob⁹ diebus ⁊ ꝯstrigit epar.
Et cura eius iterum est similis illi.

De Scamonea. C. vi.

Dosis eius interficiēs est. ʒ. ij. ⁊ habꝫ dis-
pōnes ꝓxias illis q̄ dicte sunt. Et de eis q̄
oꝫ vt frāgant malitiā eius sunt lac extra
cto butyro ⁊ sauich maloꝝ ⁊ rob cydonioꝝ ⁊ rob
de ribes ⁊ sumach.

De Almezerion ⁊ camelea. C. vij.

Dosis interficiēs eius est. ʒ. ij. Et accn̄t ex
eo uomitus ⁊ solo uētris supflua. ⁊ nigꝝ
quod nomiat̄ camelea est interficiēs plus
⁊ accn̄t ex eo mordicatō vehemēs i uiscerib⁹ ⁊ do
lor in corpe toto ⁊ ꝯmotō ⁊ singult⁹ deinde vomi
tus phlegmaticus ⁊ spūosus deinde ꝑducit ad spas
mū ⁊ destruit vocē. ¶ CURA. Necessariū ē dare
in potu lac dulce ⁊ butyꝝ coctū frequēter et iuleb
iteꝝ vt illud frāgat malitiā eius. Et qn̄ magnificat̄
tior tūc necessariū est dare i potu tyriacā ⁊ mithri
datū ⁊ medicamē de terra sigillata. Et qū sedat̄ dēt
in potu post ipsa oxymel ⁊ endiuia diebus aliquot
vt remoueatur malitia complexionis.

De Oleandro. C. viij.

Oleander pl'm interficit homies ⁊ aīalia et
paꝝ ipius facit incurrere āgustiā vehem̄
tē ⁊ inflāmatōeꝫ vētris ⁊ inflāmatōeꝫ ma
ximā ⁊ est calida ⁊ sicca mordicatīa incisiua. Et aq̄
in q̄ nascit̄ oleāder est mala. Et qū non est excusatō
ab ea oꝫ tūc vt distillet̄ aut misceat̄ cum iuleb. ¶
CURA. Oportet vt sumat decoctiōeꝫ fenugreci
⁊ dactilos acsebehir qm̄ sūt mirabil' ⁊ semē agni ca
sti et agnus castus ipe et decoctō amboꝝ est tyriaca

eius ⁊ ficus cū melle ⁊ zuccaro ⁊ iulēb ⁊ dulcia oia ⁊ rob vue est bonū ⁊ cū hoc necessaria sunt unctuosa q̃ sciuisti mltotiēs ⁊ sequi ea cū clisteribus.

De Anacardis. C. ix.

ACcidūt ex eis incisio in gutture ⁊ ꝯcauitate vētris ⁊ inflatō ⁊ egritudīes acute et qn̄q3 destruūt q̄dā mēbra. Et qū ex eis sal uat̄ faciūt accidere alienatiōe3 ꝑpterea q̄a adurunt mltia3. Et qd̄ de eis interficit est pōdus. ij. aur̄. Et qn̄q3 non nocēt q̄busdā hōibus cū ꝑpetate ⁊ ꝑprie qn̄ comedūt eos cū nucibus. Et ego iā vidi q̄ ex eis mordebat cū nucibus ⁊ non corrūpebat̄ ex eis. CURATIO. Dent̄ in potu oleū amigdalinū ⁊ sisaminū ⁊ butyꝝ coctū ⁊ crudū ⁊ lac dulce ⁊ ūctuosa ex iuribus ⁊ ei q̃ currūt hoc cursu vt sedent̄ mordicatō ⁊ madhidh deinde det̄ in potu lac acetosum uaccinū infrigidatū cū niue ⁊ oleū viol̄. infrigidatū ⁊ aq̄ ordei infrigidata ⁊ aq̄ fructuū infrigidata ⁊ sedeat in aq̄ dactiloꝝ immaturoꝝ ⁊ curet̄ curatōe sirsen. Et de rebus q̄bus curat̄ sūt grana pini. Et nux est eorum bezahar.

De Alkebikēgi. C. x.

ESt iteꝝ de eis q̃ interficiūt sua acuitate. Eius cura est simil̄ cure anacardoru3. Et olea sunt de rebus magis iuuatiuis nocumento eius.

De Staphisagria. C. xi.

ACcidētia eius ⁊ dolores ipsius sunt sicut accidētia cātaridaꝝ Et cura eaꝝ ē cura eius Et nos dicemus illud in capl̄o suo.

De Ruta agresti. C. xij.

ACcidūt eis q̇ bibunt ex ea egressio oculi ad exteriora ⁊ adustio ⁊ inflāmatō vehemēs. CURA eius. Oportet vt euomāt cū aqua calida ⁊ oleo deinde curetur cura oleandri ⁊ similium.

De Thefisie. C. xiij.

HEc est gūa rute mōtane ⁊ qn̄q3 sentit̄ i sapore eius sicut sapor albedarūgi ⁊ est calida ⁊ accīt illi q̇ bibit eā retētō eoꝝ oiu3 q̃ currūt ex vtrisq3 vijs ⁊ āpat̄ lingua ⁊ accn̄t rugitus ⁊ inflatō ⁊ adustio in gutture ⁊ stomacho ⁊ egressio oculi ⁊ rubedo faciei ⁊ fortasse fiūt sere in corpe ex acuitate eius ⁊ mltotiēs ꝑducit ad difficultatē ⁊ ꝑuitatē anhelitus. CURA est vt ꝑperet ⁊ euomat ⁊ sumat in potu post illud lac ⁊ butyru3 coctū ⁊ crudū ⁊ aquā ordei ⁊ gargarizet ⁊ cū oleo ros̄. ⁊ lacte dulci ⁊ dent̄ in potu sirupus acetos⁹ et infusio apsinthij. Et ex eis q̃ nota sunt apud eos sicut bezahar ⁊ semē eius ⁊ gluten albotin et radix almaruth ⁊ decoctō origani. Et dr̄ iteꝝ ꝙ castoreū cū aceto calefacto aut melle ⁊ hoc forsitan est ꝭm semitā ꝑpetatis aut ꝭm semitā expellēdi a corpe cu3 resol̄one: veꝝ ꝭm apparitōe3 necessitatis infrigidatio est conuenientior.

De Algilbehenech. C. xiiij.

ACcidentia eius ⁊ cura ipsius ⁊ curatō condisi ⁊ hellebori albi sunt eadem.

De Adende asini. C. xv.

ACcidit ex eis solutō vētris maxīa valde CURA. Oportet vt euomat si pōt ⁊ frāgat̄ virt⁹ eius dando in potu lac ⁊ butyꝝ crudu3 potū post potū aut det̄ in potu lac extracto butyro ⁊ elaboret̄ in ꝓhibēdo sol̄onē ventris. Et qn̄q3 succurrit ad nocumentum earum ad prohibēdam solutionem ipsarum tyriaca.

De condisi ⁊ helleboro albo ⁊ ciclamīe ⁊ succo cucūeris asinini ⁊ sp̄ebus nigelle malle ⁊ agarico nigro. C. xvi.

COndisi facit euomere vomitū magnū et qn̄q3 fit p̄focatō ex eo. Et sil̄r ciclamē et hellebor⁹ alb⁹: ipē. n. facit vomere ⁊ facit nauseā ⁊ qn̄q3 aggregat qd̄ non expellit̄ imo p̄focat ⁊ qn̄q3 mouet sol̄onē vētris. Et oia ꝑueniunt cū hoie ad sincopin ⁊ casū v̇tutis ⁊ sudorē frigidu3 ⁊ spasmū ⁊ ꝑpe helleborus albus ⁊ agaricū nigrū qm̄ ambo sunt silis imp̄ssiois. Inq̇t Gal̄. pulsus bibētis helleboꝝ albū in ꝑ̇ncipio suo est latus rarus debil̄ valde tardus valde ꝑpter p̄focatōe3 caloris innati sub materia pl̄ma quā ꝯsecuta est virtus medicīe subito ⁊ non pōt eā expellere nā. Et qū dn̄at̄ apparet diuersitas cui non est ordo qm̄ v̇tus intrinseca est coarctata. Qū aūt incipit ordinari ⁊ equari valde incipit egri dispō bona fieri. Qd̄ si eius dispositō fuerit tēdens ad rectificatiōe3 imo ad singultū ⁊ spasmū debilitat̄ pulsus ⁊ diuersificat̄ ⁊ inspissat̄ valde: qū ergo p̄focat̄ rarificat̄ sine ordie ⁊ tardat̄ qm̄ calor extiguit̄ ⁊ qn̄q3 apparet in ipō vndositas būitatis. Et helleborus q̇dē est ex eis q̃ interficiūt canes. CURA. Oportet vt properes ad mūdificādū eū cū eis q̃ scis aut facias descēder̄ mā3 nocumēti eius cū clisteri forti cū eis q̃ sunt sicut pulpa colloq̇ntide deinde admīstra ei clistere cu3 eis q̃ dn̄r in capl̄o fungoꝝ ⁊ qn̄ miorat̄ vomitus si est in ꝑ̇ncipio fiat vt euomat ⁊ non sit res pl̄ma q̄re o3 vt ipleat̄ vēter eius aq̄ tepida deinde euomat deinde iteret̄. Et qn̄ accīt spasm⁹ det̄ in potu lac cum butyro pl̄mo ⁊ inūgant̄ iūcture eius cū ceratis lenibus ⁊ applicet̄ tine tpate ⁊ curet̄ cura spasmi sicci.

De helleboro nigro. C. xvij.

ACcidūt ex eo sol̄o vētris vehemēs ⁊ p̄socatō. Et qū dant̄ in potu. ʒ. ij. spasmat et interficit ⁊ āncedūt illud pulsus cordis et adustio lingue ⁊ strictura sup eā ⁊ eructuatō pl̄ma ⁊ inflatō deide spasmat̄ ex eo qd̄ est cū ipō ⁊ tremit ⁊ morit̄. CURA. frāge iteꝝ v̇tutē eius cū eis q̃ sciuisti ⁊ ut des in potu apsinthiū cū vino. Aut sumant̄ cymini ⁊ anisi ⁊ castorei et spice ptes eq̄les ⁊ dent̄ in potu ex eo circiter. ʒ. ij. cū vīo ⁊ pone sup inflatiōem pānos calefactos ꝑpter putrefactiones exiccātes ex eis q̃ sciuisti: deinde ciba ipm̄ caseo recēti cū melle et butyro recēte ⁊ cocto et iurib⁹ vnctuosis et vino dulci et vino pl̄me ꝯmistiōis. Et si acciderit ex eo spasm⁹ tūc fac illud qd̄ dictū est i capl̄o hellebori albi. Et qū sol̄o vētris eius supfluit sedeat in aq̄ frigida ⁊ bibat arobub ⁊ medicinas restringentes.

De Amoras danic. C. xviij.

ACcidunt ex pondere. ʒ. ij. eius pruritus et apostema mortale. CURA eius est cura euforbij.

De Aldediu. C. xix.

QUando pl̄m sumit̄ ex eo interficit. CURA eius est illud qd̄ facit vomere et solutionem ventris cum generibus lactis et vnctuosis scd̄m modum quem sciuisti.

De kesbu alkerua et sisamo . C . xx .

DIcit q̄ ꝑscrutator vltima in expressione horum duorum est venenũ uehemẽs interficiẽs . Et q̄ cura eius est cura cõis .

De Castoreo . C . xxi .

QUm castoreũ rancidũ fit accidũt ex ea accidẽtia birsen calidi cũ strãgulatiõe ⁊ interficit illud in die vno et ꝓpe illud qđ de eo est nigrũ ⁊ fetidũ ⁊ cinerulẽtũ quod declinat ad nigredinẽ . ❡ CURA . Oportet vt euomat ex eo cũ aqua aneti ⁊ calamẽti ⁊ seuestẽ cũ melle ⁊ vino deinde denť in potu acetosa sicut acetositas citri et robub fructuũ acetosoꝝ ⁊ acetũ vini solũ ⁊ lac vaccinũ acetosuꝫ ⁊ succus malorum ⁊ lac asininum .

De Squilla agresti . C . xxij .

QUandoq; accĩt ex acceptõe eius ⁊ ex mľto usu tenẽdi eã ⁊ deferẽdi iteꝝ exulceratõ intestinoꝝ ⁊ viaꝝ epis ⁊ añcedũt eaꝫ pũctura ⁊ incisio qũ accidit illud q̄re oꝫ ut festĩet ⁊ sumat in potu lac decoctũ cũ frustis ferri ignitis ⁊ vitellos ouoꝝ elixatorum in aceto ⁊ suffuf seminum ⁊ cum frixis et similibus .

De Strangulatore adib ⁊ strãgulatore leopardi . C . xxiij .

ACcidũt ei q̄ sumit ex eis a bobus põticitas in pallato ⁊ vua ⁊ meri et cãna pulmonis ⁊ siccitas cũ ap̄ate ⁊ eleuať ex ore eius vapor fumosus ⁊ puenit lesio ad sepatõeꝫ lingue eius ⁊ tremorẽ tẽpoꝝ ip̄i⁹ deiñ ad tremorẽ ⁊ ad spasmũ ⁊ obfuscatõeꝫ coloris ⁊ p̄focatiõeꝫ ⁊ fit illud cũ rugitu in vẽtre ⁊ vẽtositate plĩma ⁊ accñt bibẽti strãgulatorẽ leopardi scotomia et tenebrositas oculi quotiẽs vult ire cũ humore in oculis ⁊ grauať pectus eius . Et strãgulator q̄dẽ leopardi nasciť in terris edeilla ⁊ locis aliȷs ⁊ est amari saporis et horridi odoris . ❡ CURA . Oportet vt tu ꝑperes ad faciẽdũ ip̄m vomere cũ eis q̄ scis deinde clisteriza ip̄m postea da in potu sicut origanũ mõtanũ ⁊ prassiũ ⁊ ruta ⁊ apsinthiũ ⁊ sceba armenũ cũ vĩo ⁊ camepitheos in vino aut deť in potu olei balsami q̄titas . ʒ . i . s . in vino . Et melius vinũ est illud in quo extinctũ est ferrũ ⁊ argentũ ⁊ auꝝ ⁊ scoria ferri ip̄ius ẽ bona . Et coagula et ꝓpe coagulũ cerui et gazeli ⁊ hedi deinde iura vnctuosa .

De Areddarot . C . xxiiij .

FOlia eius interficiunt aĩalia et lignũ eius q̄ñq; interficit . Et cura eius est cura cõis et est proxima cure oleandri .

De Cortice rizi . C . xxv .

ILli cui dať in potu cortex rizi s̄m q̄ dixerũt q̄dã primoꝝ accĩt statĩ dolor in ore ⁊ in ligua ⁊ ap̄ať lingua eius deinde extẽdiť dolor in vmbilico ⁊ stomacho ⁊ intestĩs eius ⁊ inflãmať totũ corpus eius ⁊ noĩant eũ in venenis . CURA . cureť curatõe cãtaridũ ⁊ oꝫ vt sint in oľo qđ ip̄e in potu sumit decocta cydonia .

De Semine vrtice . C . xxvi .

ACcidit ex eo illud qđ accĩt ex squilla . Et iteꝝ accĩt ex eo q̄ñq; tussis fortis . Et cura eius est cura squille . Ueꝝ tussis eius curať cũ lenitiuis sicut est sirupus vioľ . cum aqua ordei ⁊ aliȷs ex medicinis tussis .

De Turbit malo citrino ⁊ nigro . C . xxvij .

ACcidũt ex eo sicut sunt accñtia hellebori nigri ⁊ agarici nigri Et cura ei⁹ ẽ illa cura ⁊ ap ꝓp̄ať ei sorbere olꝫ aĩgdale magne .

De Sebardion . C . xxviij .

EHo non cognosco nãm huius medicĩe nꝫ curã eius nisi cõem ⁊ existĩo ip̄aꝫ esse de acutis ⁊ non elõgať q̄n sit de non acutis .

Dixerũt ergo est medicĩa ex q̄ accĩt ꝑmistio rõis ⁊ tetanus ita vt acciat labio eius de tẽsione dispõ similis risui ⁊ exẽplificať greci q̄ ip̄e ridet risu sebardion . Et cura eius est cura cõis . Et dixerũt q̄dã oꝫ vt euomat bibẽs ip̄am ⁊ bibat post ip̄aꝫ aquã mellis ⁊ ꝯferũt ei potus lactis ⁊ inũgere man⁹ cũ calefaciẽtibus ⁊ admĩstratõ tine caľe ⁊ fricatõ ⁊ medicine ad spasmum malignum .

De Tusom . C . xxix .

HUius iteꝝ non cognosco nãm neq; curã ⁊ existĩo ip̄am esse de acutis ⁊ non est longinquũ q̄n sit de non acutis . Et dr̄ q̄ facit accidere phľonez in labiȷs ⁊ lingua et maniam ⁊ alienationem et casum pulsus .

De Medullis fructuum rancidis . C . xxx .

DIspõnes eaꝝ ⁊ cura ꝓxĩe sunt eis q̄ dicta sunt in squilla ⁊ ꝓpe cũ robub fructuũ sicut est sirupus de agresta ⁊ ribes ⁊ malorũ ⁊ vrtice . Et accñt ex eis nausea ⁊ sincop̄ ⁊ angustia ⁊ iste medulle sunt sicut nuces ⁊ nuclei chrysomiloꝝ neregil ⁊ amigdale .

De Uino puro in ieiuino . C . xxxi .

MUltotiẽs facit illud accidere p̄focatiõeꝫ et dolores ⁊ inflãmatõeꝫ ⁊ ꝓpe post exercitiũ ⁊ laborẽ ⁊ ꝓpe q̄ñ vinũ est grossuꝫ et dulce . CURA est euacuatõ ꝑ phľomiã ⁊ soľonẽ vẽtris si necesse est ⁊ vomitus est optĩa medicĩa si possibile est deinde infrigideť ꝯpľo cũ aq̄ frigida et aqua lactis acetosi de quo extractum est butyrum ⁊ aqua fructuũ ⁊ trociscis de canfora ⁊ siľibus .

De Melle malo . C . xxxij .

PLurimũ eius afferť de regiõe arabie ⁊ h° mel est acutũ faciẽs sternutare illũ q̄ ip̄m odorat . Et accñt ex ip̄o iteꝝ accñtia mala ⁊ siľia eis q̄ accñt ex squilla ⁊ vrtica ⁊ siľibus ⁊ festine veniũt odorãti ip̄m sincop̄ ⁊ sudor frigidus . Et de melle est aliud malũ qđ dicã in accidẽtib⁹ suis ❡ Et cura eius est sicut iudiciũ hyusq̄ami nigri vt comedat rutã ⁊ pisces salitos ⁊ potet sirupũ nominatum aumeli ⁊ non cesset comodere ⁊ vomoř quantum possibile est ei .

De Aldibic . C . xxxiij .

SI quis bibit aldibic accñt rugituf in vẽtre ⁊ pũctura absq; fluxu vẽtris ⁊ vertigo . CURA . Oportet vt in potu denť aq̄ et mel ⁊ euomat ea ⁊ clisterizeť clisteri leui ⁊ ꝯfert ei sumere in potu apsinthiũ cũ melle ⁊ sirupũ acetosũ Et illud qđ ap ꝓp̄ať cũ decoctõe eruce . Et iteꝝ spicã cũ castoreo ⁊ pipe ⁊ vaporeť cũ aq̄ caľa ⁊ aceto .

Summa Tercia de medicinis que sunt ex plantis venenosis frigidis .

De Opio . C . i .

ACcidũt si bibiť opiũ stupor extremitatũ et frigus eaꝝ ⁊ pruritus ex q̄bus odorať odor opȷ ⁊ vertigo ⁊ singultus ⁊ tenebrositas ocľoꝝ ⁊ stricta gutturis ⁊ anhelitus et citritas

eoꝝ ⁊ obfuscatō extreitatū ⁊ citritas labioꝝ ⁊ faci ei ⁊ difficultas sensata ⁊ ꝓfunditas somni ⁊ retētō lingue ⁊ submersio oculorum deinde perducit ad spasmum presocantem et sudorem frigidum et anhelitū frigidū ⁊ mortē. Et de causis interfectōis eius est ingrossatō sanguis q̄re non currit ⁊ ꝙ ipm infrigidat spūꝫ ⁊ spasmat instr̄a anhelitus. Et dosis ex eo interficiēs est pōdus. ʒ. ij. interficit enī i du obus diebus ⁊ ꝓpe q̄ñ dat̄ in potu cū vino qm̄ ipꝫ facit illud magis opari nisi vinū ad hāc summā deueniat vt ei resistat ⁊ in corpibus calidis qm̄ vehementius est ei ꝯtrariū ⁊ velocius penetrans f̄m ꝙ diximꝰ in canone. ¶ CURA eius admistent̄ i eo regule eūatiue cōes ex vomitu cū oleo ⁊ aq̄ ⁊ sale ⁊ baurach deinde cū sirupo acetoso ⁊ dent̄ in potu aq̄ ⁊ mel deinde clisterizet̄ clisteribꝰ fortibus ⁊ de medicis eius sunt sirupus acetosus ⁊ apsinthiū. Et iteꝝ sirupus de apsinthio. et assa est tyriaca eius. ⁊ sil'r cīnamomū ꝓpe ⁊ cū aceto ⁊ sirupo acetoso iterū. ⁊ sil'r castoreū ꝓpe ⁊ pip cū vino aut cū sirupo acetoso ⁊ origanū ⁊ ruta ⁊ sal ⁊ sil'r oleū ro. cū aceto aut cū melle. Et allea ⁊ nuces sunt bona in eo. Et det̄ in potu bibēti ipm tyriaca ꝓpa ei. ℞. asse ⁊ sauic ⁊ castorei ⁊ pipis eq̄les ptes cōficiat̄ cū melle cuiꝰ dosis sit a q̄titate auellane vsq; ad q̄titatē nucis. Et m'totiēs liberat ab eo potare aur̄. i. asse in pōdere. ʒ. xxv. vini odoriferi. Et vinū antiquꝫ pl'me q̄titatis est mirabile ei ⁊ ꝓpe q̄ñ est subtile odoriferū pl'm tolleras aquā ⁊ est cū cinamomo. ⁊ nō est qđ sit sicut tyriaca ⁊ sagzenea ⁊ mithridatū cū vino. Et oꝫ vt ꝯmoueat̄ cerebꝝ eius p sternutatōeꝫ cū ꝯdisi ⁊ silibus qm̄ est curatō bona ad expellēdas cās eius. Et oꝫ vt trahant̄ capilli eius et non pmittat̄ dormire ⁊ vt inūgat̄ corpus eius cuꝫ oleis calidis sicut est oleū de costo ⁊ oleū de lilio et odoret qđ ē sicut castoreū ⁊ sicut muschus. Et oꝫ vt sedeat in tina calida vt non spasmet̄ ⁊ non fiat fortis cū eo pruritus ⁊ sorbeat iura pinguia et medullas proprie ⁊ adipes.

De nuce methel. C. ij.

Accidūt ex ea vertigo ⁊ rubedo oculoꝝ et tenebrositas ⁊ ebrietas ⁊ ꝓfunditas sōni Et q̄ñq; interficit ex ea aureus vnꝰ i die vno. Et ꝓpe est illa q̄ est inda ⁊ añq̄ interficiat accidūt ex ea sudor ⁊ anhelitus frigidꝰ. Illa aūt que est minus meᵃ. ʒ. facit ꝓfunditatē somni ⁊ iebriat ⁊ non interficit nisi debiles hominuꝫ. ¶ CURA. Maior cura eius est vomere cū nitro ⁊ aq̄ ⁊ oleo ⁊ butyro ⁊ tyriaca eius. Et det̄ in potu cū ea vinū pl'm cū pipe ⁊ piretro ⁊ baccis lauri ⁊ cinamomo ⁊ castoreo ⁊ ꝯfert ponere extrema in aq̄ calida ⁊ calefiat corpus cū pāno. Et inūgat̄ cū oleo de ben et costo ⁊ laboret q̄tū possibile est ei ⁊ exercitet̄ et cibet̄ post illud cibis pinguibus ⁊ vino dulci et administretur cura opij.

De Alibroce ē radix mādargore ⁊ est assebizegi. C. iij.

Accidētia eius sunt accñtia nucis methel et dispō eius est sicut lethargia ⁊ pruritus ⁊ cuzeꝫ ⁊ surditas ⁊ qđ in ea deteriꝰ est sūt cortices ipius ⁊ ḡna ipius sunt ꝓxīa illis ⁊ corpus eius iteꝝ q̄ñq; efficit aliq̄d ex hoc. ¶ CURA proxima est cure nucis methel ⁊ opij. Et oꝫ vt i potu det̄ apsinthiū in vino ⁊ iteꝝ pip ⁊ castoreū ⁊ vinū ⁊ sinap̄ ⁊ acetū iuuatiuū est eis ⁊ oībus calefcis. Et fiat vt sternutet iteꝝ cū huiusmōi medicis ⁊ olfaciat picē ⁊ fumū galbani extincti. Et de eis q̄ oꝫ ut ponant̄ sup capita eoꝝ sunt acetū vini ⁊ oleū ro. et non dimittant̄ dormire imo euigilent̄ trahēdo capillos ⁊ faciēdo sternutare ⁊ p̄mēdo radicē pollicis

De Darsion. C. iiij.

Est medicīa de summa narcoticoꝝ ⁊ est i nā hyusq̄ami albi ⁊ inebriat. Et accñt ex ea in pmis nausea ⁊ singultꝰ ⁊ pūctura et dispō sicut ileos ⁊ q̄ñq; facit vomere sanguinē ⁊ solutōe vētris facit ipm exire ⁊ pducit ad sincopi et facit ꝓfundū somnū ⁊ mortificat ex q̄rto vsq; ad septimū post stupefactōem corporis totius. Et cura eius est cura communis.

De hyusquiamo albo. C. v.

Accidit ipm bibēti ut mollificet̄ mēbra eiꝰ ⁊ apet̄ lingua ipius et egrediat̄ spuma ex ore eius et rubēt oculi ipius et accidūt ei vertigo et tenebrositas oculoꝝ ⁊ ꝯstrictō anhelitꝰ et surditas ⁊ pruritus corpis et gingiue ⁊ ebrietas et pmistio rōis ⁊ fortasse facit epil'iam ⁊ q̄ñꝫ narrat vocibus diuersis ⁊ q̄ñꝫ rudit et q̄ñq; hinnit et q̄ñꝫ emittit vocē vt mulus et q̄ñq; vt mula.

¶ CURA. Oportet vt i potu dent̄ stati aqua et mel et lac vaccinū aut capnū aut ouinū iteꝝ cū melle et absq; melle et butyꝝ et ḡna pini decocta cuꝫ vino aut amigdale pini. Et iteꝝ decoctō ficuū et iteꝝ vinū dulce pl'm ⁊ iteꝝ cepe assatū ⁊ det̄ in potu semē rhaphani et sinapis et nasturtij et semē vrtice ⁊ ōe acutū incisiuū. ¶ Et dent̄ in potu aq̄ cepe et allei et rhaphani et semē eoꝝ. Et nō est aliq̄d sicut mithridatū et tyriaca et sagzenea ⁊ sil'ia et tyriaca opij. Et cura eius est vomere.

De hyusquiamo nigro. C. vi.

Accidūt ex eo p̄focatō et frigus extreitatū et tensio vehemēs p̄focās et tenebrositas visus et forsitā non videt aliq̄d et destruit imaginatōeꝫ et infrigidat extrema. deinde spasmat et p̄focat et interficit. ¶ CURA. Administra in pmis clisteria et vomitū et vētris solutiōeꝫ f̄m ꝙ sciuisti incipiēdo a clisteribꝰ: deinde da in potu de vino puro aliq̄d post aliq̄d hora post horā qm̄ est magni iuuamēti cū eo qđ bibit et apsinthiū ⁊ đtur in potu pip cū vio ⁊ sil'r castoreū et ruta et mēta et altit et folia lauri et ḡna eius et rob uue iteꝝ Et tyriaca opij iuuatia est ei. Et ex illis q̄ ꝯferūt eis sunt semē vrtice et aalniudē et cordumēi et storax oīa illa cū uino: et sil'r decoctō corticū mori et oleū balsami cū lacte. Et oꝫ vt emplent̄ venter eius et stomachus ex farina tritici cum vino.

De Uua vulpis stupefactīa mala. C. vij.

Accidūt ex ea obfuscatō coloris et exiccatō lingue et singultus et vomitus pl'mus et subito ⁊ fluxꝰ vētris cū abrasiōe mucosꝰ Et accīt ex ea in gustu sicut sapor lactis. ¶ CURA eoꝝ est f̄m canonē cōeꝫ fiat illđ aut det̄ in potu lac asininū cū aq̄ mellis et lac caprinū iteꝝ et altit cum aniso et cochlee oēs iuuatiē sunt ei et pectora gallinaꝝ decocta et comestio amigdalaꝝ amaraꝝ.

De Coriandro humido. C. viij.

Qum mltū sumit̄ de coriādro hūido ⁊ co-
medit̄ circiter media libra aut bibitur de
succo ei⁹ subito ⁊ ꝙ ꝓximū sit ei. ʒ. iiij.
eueniūt inde vertigo ⁊ scotomia ⁊ pmistio rōis et
grossitudo vocis, ⁊ ꝓfunditas somni ⁊ defectus uo
cis ⁊ ꝓmōis sicut ebrietas ex sordidis ꝓmoib⁹ ebri
etatis ⁊ alia ⁊ odorat̄ ex eo odor coriandri.
CURA. Oportet vt euomat et ꝓpe, cū oleo de li
lio aut oleo oliue ꝓpe cū decoctōe aneti ⁊ sit in ea
baurach ⁊ cibet̄ vitellis ouoꝝ sorbiliū cū sale ⁊ pi
pere ⁊ iure galline pinguis cū sale pl̄mo ⁊ pipe ⁊ si
mlr iure anseris cū vino forti puro ⁊ det̄ ei i potu
paulati ⁊ sit illud qḋ ip̄e comedit cū pipe, pl̄mo ⁊ sa
le ⁊ cōfert ei aqua salsa ⁊ rob est vltimū ei.

De Psilio. C. ix.

Accidūt ei q̇ bibit psiliū casus v̄tutis ⁊ pul
sus ⁊ frigus toti⁹ corpis ⁊ tristitia ⁊ ꝯstri
ctō anhelitus ⁊ tēsio ⁊ inq̇etudo ⁊ stupor
cū debilitate deinde sincopis ¶ CURA eius est
sicut cura coriandri.

De fungis ⁊ tuberibus malis. C. x.

Nocumētū fungoꝝ aut est p gen⁹ coꝝ qm̄
de eis sunt q̄ sunt mortales. aut pp mlta
ꝯmestionē ex eis. Et mali q̇dē in genere
suo sunt illi quoꝝ ortus non est in loco in quo co-
gnoscit̄ salus ei⁹ qḋ nascit̄ in ip̄o imo est natiuitas
eius in loco malo ⁊ apud lapides uenenosoꝝ ⁊ apḋ
arbores fortis q̄litatis. Et q̇ de eis nigri sunt ⁊ vi
rides ⁊ vt color pauonis om̄es sunt mali. Et accn̄t
ex eis strāgulatō ⁊ ꝯstrictō anhelitus ⁊ inflatō ven
tris ⁊ stomachi ⁊ singultus ⁊ pūctura ⁊ citrītas co-
loris ⁊ puitas puls⁹ ⁊ horripilatō ⁊ sincop̄ ⁊ sudor
frigidus ⁊ interficiūt. ¶ CURA. Fiat vt euomat̄
cū eis q̄ scis ⁊ ꝓpe cū succo rhaphani cū folijs suis
deinde det̄ eis cinis vitis i sirupo acetoso. Et pira
sunt tyriaca coꝝ. Et oꝫ post vomitū vt in potu de
tur de muri nabati aliq̇d post aliq̇d ⁊ de baurach.
Et mel iteꝝ est tyriaca eis. Et stercus gallie ē ma-
ximi iuuamēti eis qū in potu dat̄ in sirupo acetoso
Et baurach iteꝝ ⁊ sal indus ⁊ succus calamēti cū si
rupo acetoso ⁊ baurach. Et ꝯfectiōes calide sicut
diapipereon ⁊ diacyminū ⁊ vinū antiqū forte ⁊ ari
stol. ⁊ radix oppoponacis ⁊ fex vini ⁊ sinapis. Et
iteꝝ apsinthiū ⁊ origanū mōtanū ⁊ decoctō ambo
rū ⁊ decoctō ficuū. Et oꝫ vt vaporet̄ quod est sub
hypocondrijs eius semper.

De Sagittis armenis. C. xi.

Et de illis q̄ ꝯueniūt in hoc caplo est regi
mē curatōis eius quē adurūt sagitte arme
ne. Dixerūt q̇dā oꝫ vt bibat stati galba
nū qm̄ ē curatō illius. Dixerūt ⁊ dōnula siluestris
excoriata ex eius viscerib⁹ saliat̄ ⁊ exiccet̄ ⁊ bibā
tur ex ea duo aurei cū vino. Et iā ꝓuenit ad me ꝙ
potus stercoris hūani est tyriaca ad illud.

Tractatus Secundus de venenis ebibitis que sunt
ex animalibus. C. i.

Hoꝝ venenoꝝ ebibitorū ex aīalib⁹
q̇dā sunt q̄ sunt caro illius aīalis et
totū corpus eius q̄litercūqꝫ sit. Et
quedā q̄ sunt mēbꝝ ꝓpū aīalis. Et
quedā q̄ sunt in hūiditate eius. Et
oīs diuisio est ꝯm duas diuisiōes: ex ip̄o. n. est qḋ
est ꝓpter substātiā eius sicut caro rānaꝝ lacunaliū
Et ex ip̄o est qḋ est ꝓpter accn̄s ei sicut pisces frigi
di ⁊ assature suffocate ⁊ lac coagulatū in stomacho.

De animalibus que interficiūt omnino corporib⁹
suis aut corrumpunt. C. ij.

Prima q̇dē diuisio ex diuisionibus est stel
lio ⁊ cātarides ⁊ rane ⁊ lepus marinus et
lacertus. ¶ Et diuisio secunda est pisces
frigidi et assature suffocate.

De cantaridibus. C. iij.

Cantarides sunt acute mordicatiē faciētes
accidere pūcturā ⁊ dolorē in m̄bris ⁊ oīo
dolorē extensūꝫ ab ore vsqꝫ ad pectinē et
etiā apud anchas ⁊ genua ⁊ hypocōdria ⁊ vlcerant
vesicā, vlceratōe dolorosa ap̄ante ⁊ ap̄ant virgaꝫ
⁊ pectinē ⁊ ptes eius cū inflatōe vehemēti ⁊ faciūt
surgere ad vrinā. Quīqꝫ ille q̇ eas sumpsit vl̄t mi
gere non pōt aut migit sanguinē ⁊ frustū sanguinis
cū dolore vehemēti. Et qn̄qꝫ accn̄t cū hoc solo vē
tris cū abrasiōe ⁊ sincopis ⁊ ḡuitas ⁊ pmistio rōnis
⁊ casus qū surgit ad scellaꝫ. ¶ Et plurimū lesio-
nis eaꝝ est in vesica. Et iuenit sumēs eas i ore suo
saporē alkitran ⁊ picis. Et ista q̇dā aīalia sunt noci-
biliora in eo qḋ sequit̄ ortū assetibara añ ⁊ p⁹ et in
autumno. ¶ CURA. Oportet vt euomat ⁊ cli-
steriзet̄ sicut scis. Et oꝫ vt ponat̄ in eo cū quo vo
mit ⁊ clisteriзat̄ nitrū ⁊ decoctō ficuū iteꝝ ⁊ fit uo
mitus ꝯtinuus vel frequēs. Et si viderit vt inten
dat ꝯseruatōēꝫ vesice faciat deinde det̄ in potu lac
potu frequēte ⁊ iteꝝ psiliū ⁊ aq̄ portulace ⁊ butyꝝ
crudū plꝫ deinde clisteriзet̄ iste cū aq̄ ordei ⁊ altee
⁊ albumīe oui ⁊ mucilagīe semīs lini aut aq̄ ordei
⁊ aq̄ rizi ⁊ decoctōe fenugreci aut decoctōe cādaru
sij ⁊ iuribus pinguib⁹ ⁊ oleo amigdalio ⁊ adipe, an
seris ⁊ uitellis ouoꝝ sorbiliū ⁊ butyro cocto ⁊ mel
le aut iuleb ⁊ oleo amigdalio. Et lac acetosūꝫ vac
cinū bonū est ei. Et ꝯferūt ei aq̄ mellis ⁊ decoctio
cū granis diureticis sicut sunt ḡna melonis ⁊ cucūe
ris ⁊ decoctō ficuū cū sirupo violaceo. Et sicut si in
potu det̄ oleū de cydonijs est tyriaca ei ⁊ oleū de li
lio ⁊ silr lmū samiuꝫ. Et ꝯfert ei solutō vētris cuꝫ
sirupo hydromelle. ⁊ oꝫ vt distillet̄ in v̇ga bibētis
ip̄m olꝫ rof. nō cū clepsydria imo cū embocto sub
tili ⁊ leniore qḋ est ⁊ admistret̄ tina tepida.

De Lepore marino. C. iiij.

Accidūt ex ip̄o si de eo in potu dat̄ ꝯstri-
ctō anhelitus et rubedo oculoꝝ et diffic-
tas eius et tussis sicca et sputū sanguis et
difficultas vrīe ⁊ mictus sanguis de vrina viol. ⁊
dolor in stomacho et vomitus supfluus cholere
et sanguis et ictericia et angustia et dolor renuꝫ et
egestio eius est violacea. Et qn̄qꝫ est mucosa et su
dat sudore fetido et abhorret cibū et qū videt pi
sces terret̄ ab eis. Et qū fit tal' vt non terret̄ ab eis
tūc iā sanat̄ et inuenit saporē piscis fetidi in ore suo
et in eructuatōe sua cū salsedie etiā. Et plures q̇ ex
eo euadūt cadūt in pthisim. ¶ CURATIO eius
Conferūt ei potare lac caprinū iuuamētū vltimū ⁊
lac asininū iteꝝ et lac mulieris ex mamilla et uirge
alcāne et sem̄ altee hūidū elixatū et ius cācri fluuial'
ꝓpe qm̄ ip̄e pōt comedere ip̄m sine reliq̇s lenificā
tibus et eritius assatus recēs aut sanguis eius et la-
certum marinum non refugit et comedit ex eo.

De medicis v̓o fortibus sunt calamentū fluuiale calidū recēs ⁊ sanguis anseris etiā ⁊ vria hōis antiq̄ ⁊ radicū buchormariē octo oboli cū vino aut kitrā illa q̄titas ⁊ in viō ⁊ bellebori paꝝ cū viō. Et qn̄ adueit dies scđus excitatiōis accidētiū ⁊ q̄escūt fiat ei pillē d̄ bellō nigro ⁊ scamonea ⁊ agarico cū succi liq̄ritie ꝑtibus eq̄lib⁹ q̄ꝝ dosis sit. ʒ. i. ⁊ qđ supra est paꝝ cū kilef ⁊ signū sanitatis est ꝙ videt pisces ⁊ non terret̄ ex eis ⁊ comedit ⁊ qn̄ vadit in ꝑthisiz curetur ꝑthisis.

De Stellione ⁊ albarbe. C. v.

Caro stellionis mortificās est ⁊ qn̄q; cadit in vino ⁊ morit̄ in eo ⁊ dissoluit̄ ⁊ fit illđ vinū sicut venenū ⁊ accidūt ei q̄ ip̄m bibit vomitus ⁊ dolor oris stomachi vehemēs. Et albarbe iteꝝ mortificatiā est circiter vt hic ⁊ ouuz eius sicut dicit̄ est venenū vnius hore ⁊ dicā ip̄m Et dixerūt q̄dā ꝙ qn̄ hoc aīal decoquit̄ ⁊ spargitur decoctō eius in aq̄ balnei fit viridis oīs q̄ balneat̄ ex eo spatō quodā deinde redit ad dispōez paulatiz ⁊ hūc quidē ꝭmonem non verifico.

CURA est cura cōis ⁊ est sicut cura cantaridaꝝ.

De Lacertis. C. vi.

Species lacertoꝝ est salamādra aut in ipsa est si͂litudo nature ei⁹. Et que ei si͂lantur mortificās: ⁊ accidunt ei q̄ bibit carnem eius ap̄a lingue ⁊ prurit⁹ ⁊ dolor capitis ⁊ adustio ⁊ tenebrositas oculoꝝ. ¶ CURA. Sumant̄ sisamū ⁊ xilocaracte nabati ⁊ zuccaꝝ eq̄liter ⁊ dent̄ i potu cū butyro cocto vaccino. Et oz vt det̄ in potu lac dulce ⁊ inūgat̄ cū oleo aliquo ⁊ balneet̄.

De Potu salamandre. C. vij.

Hec est sp̄es mordacatiū quā dicā in caplō mordicatōis ⁊ accn̄t a potu eius dolores vehemētes in ano ⁊ ap̄a sicut hydropisis ⁊ in vētre spasmus ⁊ retētō vrine. Et dicūt q̄daz al̓r dicētes ⁊ est Atius alamediu ⁊ aliȷ̄ ꝙ accn̄t ei qui bibit ip̄am ap̄a lingue ⁊ destructō rōis ⁊ mollificatio ⁊ zemena ⁊ denigratō locoꝝ corpis ⁊ putrefactō ꝑtiū corpis q̄ cadūt qn̄ curat̄ hō q̄re sanatur.

CURA eius cōis est ut cura opȷ̄ ⁊ dent̄ in potu tyriace pl̓es sicut alfaroch ⁊ mithridatū ⁊ silia. Atius aūt almediu dixit ꝙ cura eius est cura illius q̄ accipit cātarides. Et de illis q̄ ap ꝓpīant̄ ei est vt sumātur āmoniacū ⁊ glutē albotin ⁊ sumat̄ d̄ eis aut ambo cū storace. Et ꝯfert ei aq̄ decoctōis camepitheos in qua decocta sunt ḡna pini pua ⁊ folia cupressi ⁊ semē vrtice ⁊ bibat̄ cū olō ⁊ si͂l̓r ꝯferūt oua testudinis marine ⁊ rane decocte cū calamēto.

Rane lacunales virides ⁊ marine rubee. C. viij.

Accidūt ei qui bibit eas obfuscatō coloris ad citrinitatē tendēs ⁊ ap̄atō corpis ꝭm semitā mollitiei ⁊ adustio in gutture ⁊ ore ⁊ difficultas anhelitus ⁊ tenebrositas oculoꝝ ⁊ v̓tigo ⁊ fetor oris. Et qn̄q; accit spasm⁹ aut tetan⁹ et qn̄ꝙ accn̄t ei solō uētris dysenterica ⁊ nausea ⁊ vomitus ⁊ ꝑmistio rōis ⁊ sincopis ⁊ qn̄q; expellit sꝑma ⁊ vrinā ⁊ mēstrua sine volūtate. Et eius qui euadit ex eis non saluant̄ dētes imo cadūt. ¶

CURA. Euomat cū oleo ⁊ aq̄ calida aut cū vino plm̄o ⁊ ml̓tū vtat̄ exercitō ⁊ ap ꝓpinquet̄ balneo et tine calide ⁊ inūctōib⁹ cū oleis calidis et ꝯfert ei diacurcuma ⁊ om̄e qđ ꝯfert hydropisi et ꝯferūt ei vinū pl̓z ⁊ pōdus. ʒ. iȷ̄. radicū arūdinis ⁊ si͂l̓r cipꝰ ⁊ calamus aromaticus cum vino.

De Ranis citrinis. C. ix.

Abscidit̄ ex eis appetitus cibi ⁊ acetat eructuatō ⁊ corrūpit̄ color ⁊ fit sincop̄ ⁊ nausea ⁊ vomitus ⁊ dolor oris stomachi et ap̄ant̄ uētres ⁊ crura. CURA Proxia est cure ranaꝝ ꝑmaꝝ lacunaliū et marinarum.

Diuisio alia h⁹ venēi. De Piscib⁹ frigidis. C. x.

Ex piscibus frigidis ⁊ ꝓpe positis in loco hūoroso accidūt accidētia fungoꝝ ⁊ qn̄q; non apparet aliq̄d vsq; ad vnā diem aut duos. CURA. Cura coꝝ est mūdificatō et reliqua cura fungorum.

De assaturis suffocatis ⁊ carne corrupta. C. xi.

Oportet qn̄ assat̄ caro quecūq; caro sit vt non coopiat̄ submergendo imo dimittat̄ discoopta donec euaporz. Nā qn̄ submergēdo coopit̄ fit venenū ex q̄ accn̄t signa colice passionis ex tristitia ⁊ solōne vētris ⁊ qn̄q; deficit rō comedētis ip̄az vno die aut duobus diebus ⁊ qn̄z facit ꝓfunditatē somni et interficit. ¶ CURA. Euomat ⁊ dent̄ ei in potu miua ⁊ abnesus ⁊ vinū odorifeꝝ cū succo cydoīoꝝ ⁊ maloꝝ. ⁊ terra sigillata est bona ei post vomitū ⁊ curet̄ eius colirica passio.

Genus scđz de aīalib⁹ ⁊ sunt sicut fella iterficiētia ⁊ extreitas caude cerui. De felle vipre. C. xij.

Hoc est ex uenenis qn̄ bibit̄ ꝭm modū quo interficit frequens fit sincopis et parum cōfert medicina ¶ CURA. Si aliquid ꝯfert tūc vomitus cū butyro cocto vna dispōe p⁹ dispōem aliā. Et illud quo succurrit̄ post vomitū ē tyriaca ⁊ mithridatū: ⁊ albezahar ē sublimis res ei ⁊ muschus ⁊ medicamē eius. Et qn̄ frequēs fit sincopis dent̄ ad sorbendū vinū ⁊ aqua carnis pullorūz cū aliquo vel aliqua re muschi aut medicinis de muscho.

De Felle leopardi. C. xiij.

Accidit ei q̄ bibit ex eo vt euomat cholam viridē aut citrinā ⁊ inuenit odorē aloes in naso suo ⁊ saporē eius in ore suo ⁊ accit ex eo ictericia ⁊ est mortale ꝙ si ꝑtranseat tres horas sperat̄. ¶ CURA. Euomat sicut scis ⁊ det̄ in potu tyriaca ꝓpa ei que. ℞. terre sigillate ⁊ baccarū lauri āboꝝ an̄. ptē. i. ⁊ coaguli gazeli ꝑtes. iiȷ̄. ⁊ semis rute ⁊ myrrhe āboꝝ an̄. ptē. ſ. ꝯficiant̄ cū melle cuius dosis sit ei q̄tū est nux et cū hoc euomat iteꝝ et oz vt fiat tina ex aq̄ odorifera.

De Felle canis aque. C. xiiij.

Dixerūt q̄dā si comederit hō de felle canis aque q̄titatē lētis vni⁹ interficit post ebdomadā. ¶ CURA. Det̄ in potu butyrū coctū vaccinū cū gētiana romana ⁊ cinamomo ⁊ iteꝝ coagulū leporis ⁊ inūgat̄ cū oleo aromatico et subtiliet regimen.

De Extremitatib⁹ caude cerui. C. xv.

Accidūt eis q̄ bibūt ip̄az angustia uehemēs ⁊ sincopis et est venenū interficiens.

CURA. Euomat bibēs ip̄az sicut scis et melius eius est cū butyro ⁊ aneto deinde dent̄ in potu auellane ⁊ fistici ⁊ feluzabaragi ꝯfecta simul oī hora auellana mag̃ det̄ in potu illud i die q̄ter.

Pars tertia De sanguīe tauri recenti. C. xvi.

Accidũt ei q̄ bibit illũ q̄ ex eo recēs est dif
ficultas anhelitus ⁊ dolor brōchi ⁊ meri
⁊ rubedo lingue ⁊ frusta sanguis ꝯgelati
in dētibus ⁊ gingiuis ⁊ nausea vehemēs ⁊ angustia
deinde appar; corrosio in lingua deinde ꝑducit ad
ꝓfocatiōe; ⁊ spasmũ. CURA. Oportet vt ipē
ꝓperet ad clistere ⁊ solōe; vētris. nā vomitus ti
morosus est: q̄n̄q; enī expellit̄ cui⁹ expulsio nō tol
lerat̄ q̄re ꝓfocat. Et o; ut in potu dent̄ medicie cō
ferētes in ꝯgelatōe sanguīs sicut ficus immat̄e ple
ne crude ⁊ semē caul̄ ⁊ radix alaniudē ⁊ assa et bau
rach ⁊ cinis lignoꝝ fici in aceto ⁊ pip in aceto ⁊ suc
cus folioꝝ albalaich in aceto ⁊ coagula in aceto.
Qũ ergo absciderim⁹ sanguinē ꝯgelatũ in ventre
eius cũ medicis soluat̄ tũc ⁊ emplet̄ venter ei⁹ ex
farina ordei cũ aqua alcarati.

De Sudore al'ium. C. xvii.

Ex eo fit facies uiridis ⁊ sp̄atur ⁊ currit ex
corpe sudor fetid⁹ ut ex ascellis. CU
RA. Uomat cũ aq̄ tepida ⁊ det̄ ī potu vi
nũ cũ olei ros̄. pōdere medie. ʒ. ⁊ reubarbari me
dia. ʒ. ⁊ salis gemme ⁊ confert ei tyriaca de terra
sigillata.

De Ouis albarbe. C. xviii.

Existimat̄ q̄dā ꝙ qui bibit ꝺ ouis albarbe
morit̄ stati ⁊ si non festinet̄ non ꝯfert ali
quid. CURA eius. Det̄ in potu ster
cus ancipitris in vino deinde euomat vomitu inte
gro ⁊ inũgat̄ corpus eius cũ butyro vaccino cocto
⁊ emplet̄ caput eius cũ sale ⁊ cibet̄ ficubus siccis ⁊
oleo et gentiana.

De Lacte corrupto. C. xix.

Est illud q̄ꝺ ꝯuertit̄ in via acetositatis ad
putrefactōe; aliā ⁊ generant̄ ab eo v̄tigo
⁊ sincopis ⁊ pũctura in ore stomachi. Et
q̄n̄q; accit ex eo colirica passio mortifera. CU
RA eius est euomere cũ aq̄ mel̄ deinde potare vi
nũ puꝝ cũ diapipereon et euaporare stomachũ ei⁹
cum oleo nardino.

De Sanguine congelato. C. xx.

Sanguis ꝯgelatus in vētre est ꝓculdubio
venenũ hui⁹ generis licet ipē nō adeptus
sit venenositatē extra corpus q̄m ex ipso
vbicũq; ꝯgelat̄ in eo. s. ex ꝯcauitatibus vētris pe
ctoris ⁊ stomachi aut intestinoꝝ ⁊ vesice accn̄t acci
dētia mala. Qũ. n. ipē ꝯgelat̄ in pectore destruit̄
color ⁊ mīorat̄ pulsus ⁊ debilitat̄ ⁊ ꝑducit ī ꝑmis
ad frequētiā ⁊ mollificatōe; egri ⁊ ꝑducit ad sinco
pin. Et q̄n̄ ꝯgelat̄ in stomacho infrigidat̄ corpus et
accn̄t ꝓfocatō ⁊ ꝑuitas pulsus ⁊ sincopis ꝯtinua. Et
q̄n̄ ꝯgelat̄ in vesica accn̄t accidētia ꝯ̄ria illis q̄ dixi
mus ⁊ sil̄r in intestis. Medicie cōes ad illud.
Sunt alacohen alba ꝓp̄e ⁊ rubea etiā et bdelliũ et
albasce ⁊ coaguloꝝ tres oboli ⁊ ꝓp̄e coaguli lepo
ris ⁊ lac fici ⁊ acetũ acutũ ⁊ altit ⁊ aq̄ cineris ligno
rũ fici iterata. Et ex eis q̄ dixerũt ⁊ est mirabile ē
lac caprinũ. dixerũt. n. ꝙ ip; liq̄facit ꝯgelatũ om̄e
in ꝯcauitatib⁹. Et ite; sumant̄ alaniudē ⁊ cauliũ ꝑ
tes eq̄les ⁊ det̄ in potu cũ aceto ⁊ est medicamē mi
rabile. CURA cōgelati sanguis in stomacho et
vesica. Nos iā dixim⁹ illud in libro tertō seml̄ q̄r
apponam⁹ nũc duo capl̄a. Et dicam⁹ ꝙ h̄n̄s illud
o; vt euomat illud si pōt cũ melle ⁊ succo apĳ. Et
ꝯferũt ad illud tyriaca de terra sigillata. Et farina
cartami q̄ũ soluit̄ in aq̄ calida est iuuatiua valde.
Et hoc est medicamē. Rx. terre sigillate. viij. ʒ.
coaguli leporis. ʒ. xxxvi. coaguli gazel. ʒ. xxxij.
gētiane aristol̄. ro. seminis rute siluestris myrrhe
oīu; an̄. ʒ. iiij. ꝯficiant̄ cũ melle ⁊ sit dosis eius si
cut nux in aq̄ calida aut in sirupo acetoso. Et iteꝝ
sumat̄ cineris ficuũ pōdus. ʒ. ij. cũ medulle lepo
ris q̄ntitate aurei vni⁹ ⁊ existio ꝙ sit coagulũ liq̄
factũ in aceto vini ⁊ bibant̄. Et sal gēma cũ coagu
lo hedi iteꝝ aut aureus vn⁹ stercoris canis. Et ap
ꝑpat̄ ei q̄ꝺ de eo cōgelat̄ in uesica vt infirmo det̄
succ⁹ folioꝝ zeridaraet: ei. n. inest ꝓpetas mirabil̄
in hoc vt assiduet potũ sirupi acetosi aut in aceto
iteꝝ: acetũ. n. est bonũ huic rei ⁊ sil̄r aureus vnus
cordumēi cũ aq̄ calida ⁊ medio aureo altit. Aut de
tur ei in potu agaricũ aut siseleos aut aliq̄d coagu
loꝝ aut. ʒ. ij. carpobalsami aut. ʒ. ij. blacte bizātie
aut. ʒ. ij. ligni peonie. Et admistrent̄ medicie fran
gētes lapidē bibite ⁊ clisterizate ⁊ linite. Et iniciat̄
in vesicā eius pōdus nuclei vnius sal̄ triti soluti ī
aq̄ aut admistrent̄ aque cineris vitis. Si vero hoc
non valuerit non erit excusatō scindēdi a sanguine
ꝯgelato ⁊ extrahēdi eũ sicut extrahit̄ lapis.

De ꝯgelatiōe lactis in stomacho. C. xxi.

Quandoq; congelat̄ lac in stomacho ꝓpter
aliq̄ꝺ causaꝝ ledētiũ ꝯgelātiũ aut ꝓpter ꝑ
paratōe; forte in lacte aut ꝓpter coagulũ
bibitũ in lacte. Et accn̄t ex eo sudor frigidus ⁊ sin
copis ⁊ febris rigoris ⁊ si eius ꝯgelatō fuerit cũ co
agulo tũc erit deterior ⁊ uelocior ad ꝓfocandũ. Et
ꝯgelatō q̄dē lactis in stomacho est ex genere ꝯgela
tōis sanguīs. Et accn̄t ex ea dispōnes male sicut ac
cidũt ex illa ⁊ ex venenis. Nā accn̄t iteꝝ ꝓp ꝯgela
tōem ipius in stomacho frigus corpis ⁊ ꝑuitas pul
sus ⁊ ꝓfocatō ꝯstringēs anhelitũ ⁊ sincop̄ ⁊ q̄n̄q; ac
cidit inflatō vētris bibēti ipm. CURA. Opor
tet vt alienet̄ ille in cui⁹ stomacho cascat̄ lac a sali
tis: ipa. n. adduũt ei caseitatē. Ite; o; vt det̄ ei in
potu acetũ solũ aut mistũ cũ aq̄. Et det̄ ei in potu
calamīti siccī pōdus. ʒ. v. q̄m est mirabile resoluēs
ipm stati ⁊ ꝓpter v̄tutē suā in hoc ꝓhibet lac mltũ
a caseatōe ⁊ ꝯseruat ipm. Et det̄ ei in potu de coa
gulis aliq̄d usq; ad aureũ vnũ ipa naq; resoluũt ip
su; aut educũt ipm ꝑ vomitũ aut solōe; ⁊ dent̄ ei ī
potu iteꝝ medicie ꝓ̄dicte ad ꝯgelatiōe; sanguīs in
stomacho ⁊ ꝓp̄e q̄ fuũt ex terra sigillata de illis q̄s
dixi ⁊ medicamē alaniudē ⁊ cauliũ ⁊ dent̄ ī potu cũ
eq̄litate in aceto ⁊ aq̄ cineris ligni fici iteꝝ q̄n̄ itera
tur ⁊ admistratur cinis in ea.

Inceptio sermonis in morsione et punctura.
Tractatus tertius de regimīe morsiōis vniuersali
Et de effugatōe venenosoꝝ. Et de curatiōe mordi
catōis serpentũ ⁊ sp̄ebus eoꝝ. C. i.

Scias ꝙ canon maxim⁹ in curatiōe
veneni est ꝯfortatō caloris īnati et
excitatō ipsius ad expellendũ sicut
facit tyriaca ⁊ napis barbaricus vt
lubricare faciat uenenũ et expellat
ipm ad exteriora. Et ꝯsideratō ꝯfortatōis viscerũ
deinde expulsio veneni ⁊ destructō opatōnis eius

cū potōibus ⁊ epithimatib⁹ ꝗbus inest illud cū ꝓ-
prietate sua aut nā sua cognita ſm ꝙ dicā. Et qn̄qꝫ
ingredit̄ in his intentōibus res alia ⁊ est regimē in
hūitatibus qn̄ inuenit eas aut calcat eas. Et ingredi
unt̄ in hoc caplo phl̄omia ⁊ solutō uētris ⁊ silia. Et
ꝯuenietōr horaꝝ phl̄omie est qū scit̄ ꝙ venenū iā
ſparsuꝫ est in corpe. Et non est ex eis q̄ attrahunt̄
⁊ ꝓꝑe ei qui est repletus. Et qn̄qꝫ ingredit̄ in hoc
caplo res alia ⁊ est facere hūores moueri ad ꝑtem
mēbroꝝ ꝑncipaliū: ⁊ ea q̄ bibunt̄ sup venenū aut
sunt tyriace ⁊ bezaharat uniuersalis aut ꝓꝑe illi ue
neno aut medicie cōtrarie veneno cū ꝯplone sicut
altit cōtraria est veneno scorpionū cū ꝓꝑetate sua
aut ꝑducētes venenū ad exteriora ꝯmotōe hūorū
ad exteriora sicut medicie note aut medicie remo
uētes hūores a facie veneni: nō ergo īuenit ex eis
q̄ diximus cōpositū sicut medicie solutie ⁊ vomitie
⁊ diuretice. Et in medicis q̄ admīstrant̄ sup morsi
ones venenosas epithimate sunt intentōes q̄ꝝ una
est vt ꝓhibeat̄ penetratōeꝫ veneni in corpe ⁊ illꝺ
sit aut cū ligamētis ⁊ ꝯstrictōe extreītatis ⁊ ꝓhibi
tōe somni vt moueat̄ calor innatus ad exteriora ⁊
expellat. Et de hoc caplo est incisio mēbri morsi
aut cū medicis ⁊ causis attractis. Et ꝓpter illꝺ stip
tica nociua sunt eis qm̄ non est aliq̄d magis iuuati
uū ꝙ medicamē qꝺ trahit venenū ad exteriora et
ꝓhibet ip̄m penetrare ad interiora ⁊ ꝓꝑe qn̄ vene
nū est ad exteriora adhuc ⁊ non spargit̄. Et hui⁹ q̄
dē generis sunt vētose ⁊ fortasse indiget incisiōe si
iā submersuꝫ est ⁊ elōgat̄ ⁊ est infirmū. Et missio
sanguisugaꝝ bona est excusans ab illo ⁊ a suctione
dū ꝑmanet in cute nā suttio qn̄qꝫ sufficit. Et oꝫ vt
sugēs sit non ieiun⁹ imo iā comederit ⁊ abluat os
suū ⁊ habeat dētes iā corrosos ⁊ iā coluit os cū vi
no odorifero ⁊ bibat ex eo aliq̄d ⁊ teneat ī ore suo
oleū rosꝰ. aut oleū violꝰ. Et qū fuerit in ore suo ali
q̄d ⁊ expellit totū qꝺ sugit iste sugēs tūc oportꝫ vt
expuat. ¶ Medicie vō q̄ sunt sicut note ebibite
rubificātes etiā ⁊ attrahentes venenū aut sunt ꝑꝑ
virtutē calefacientē trahentē aut cā silitudis ad at-
trahendū illud qꝺ sile est ei sicut facit adeps croco
dili ad morsum crocodili. Et caro vipe post ab
scisionē extreitatū eius in attractiōe veneni sui ita
vt accidat medicis valētib⁹ ad venena iteꝝ. veꝝ
sunt debiliora ⁊ q̄si ipe sint inter ꝯplōeꝫ corpis et
ꝯploeꝫ veneni ⁊ sermo hic est ex eis in q̄bus oꝫ cū
sapiētib⁹ cōsiderare vt sciat̄ qꝺ est incōueniēs: me
dico aūt non nocet si nō scit hoc. Et plēs q̄dē ēbro-
caꝝ attrahētiū exulcerāt ⁊ vesicāt q̄re oꝫ vt cur-
rat qꝺ est in eis: hec ergo est ex ꝯditiōib⁹ medicie
epithimate. ⁊ ex ꝯdictōib⁹ eius est vt sit medicia
resolutia nature veneni aliquaꝝ resolōnū. Cōge-
latō aūt est sicut opatō radicis mādragorꝰ. Adustio
vero est sicut opatō cauterij in igne aut cū oleo et
pice ꝓꝑe oleo feruēte ⁊ est opatō egyptioꝝ aut cū
ꝓꝑetate materiei aut cū q̄litate in calore ⁊ frigore
ꝯtraria ei. Et qn̄ admīstrat̄ qꝺ attrahit in ꝑncipio
aut facit aliq̄d eoꝝ q̄ dixi⁹ ⁊ non ꝯfert ⁊ est res ma
xima incide qꝺ est in circuitu pūcture ⁊ accipe car
nē totā vsqꝫ ad os. Et si tior fuerit maior hoc inci
de mēbꝝ deinde cauteriza. Et de illis q̄ necessaria
sunt in oībus medicis venenoꝝ ꝓꝑe ī epithiātib⁹
est vt sint sedatie doloris ⁊ succurrētes accn̄tibus
ꝯtiorosis sequētib⁹ mordicatiōeꝫ sicut alcolcotar po
nit̄ in epithiātib⁹ mordicatōnū vt retineat sangui
nē qū superfluit in cursu suo a morsu. Et de p̄ceptis
q̄ oꝫ vt ꝯsideret̄ in venenis ⁊ morsibus est vt ꝓ-
hibeat̄ ꝯsolidatō vulneris vsqꝫ ad horā sanationis
egri ex malitia veneni.

De eis que bibunt̄ sup morsionē. C. ij.

Ex medicis bonis est vt in potu det̄ semē
ādacochea ī aq̄ ⁊ vino ⁊ decoctō spēꝝ ca
lamēti triū ⁊ castoreū est mirabile. Lac
vero alciba ⁊ existio ip̄m esse tyriacaꝫ noīatā alku
saki ⁊ alsarauia sunt vehemētis iuuamēti ad mor-
suꝫ oīs vipe ⁊ aliuduar ⁊ alsara ⁊ senuiser ⁊ alan-
drion ⁊ albedeoard ⁊ nasturtiū ⁊ iteꝝ illud qꝺ assi
milat̄ nigelle ⁊ alkeisi ⁊ alleū ⁊ cortices ⁊ folia iuni
peri cū pipe ⁊ piper ip̄m. ¶ Inq̄t Galꝰ. vinū in quo
cadit vipera ꝯfert mordicatōi venenosoꝝ qūo gº
tyriaca. Et semē citri ꝯtrariū est veneno omī ⁊ do
sis eius aurei duo. Et radix alaniudē iuuatia est ad
oīa venena. ⁊ fructus agni casti ⁊ oleū balsami et
ḡna agni casti. Et nux cū ficub⁹ ⁊ auellaīs cū genti
ana ⁊ oppoponacū cū aristolꝰ. ⁊ olm̄ de oleādro ⁊ fo
lia eius. Et fructus aldulb recēs mirabilis est ī hoc
⁊ cinamomū ⁊ stercus caꝑnū adustū emplatū ⁊ in
potu datū ⁊ camedreos ⁊ keisiꝫ ⁊ iteꝝ cācer fluuia
lis cū lacte ⁊ ameos ⁊ serapinū ⁊ fistici cū vino ⁊ ca
lamētū ⁊ decoctō ei⁹ bibēdo ⁊ emplando ⁊ enula
⁊ abrotanū ⁊ cordumēi ⁊ agaricū ⁊ radicis albasce
ʒ. iij. Et silr vētres mustelle usqꝫ ad stomachū suū
qū implent̄ coriādro ⁊ exiccant̄ ⁊ sumit̄ ex eis quꝫ
necessariū est: Et decoctō malue hortulane ⁊ semē
altee ⁊ cerebella gallinaꝝ ꝓꝑe cū coagulo ⁊ ius mu
stelle morātis in domo qn̄ bibit̄ cū vino ⁊ ius mu
ris morātis in domo qn̄ bibit̄ ⁊ testudo magna sali
ta ⁊ decoctō cācroꝝ fluuialiū ⁊ testudis. Et galba
nū est vltimū ⁊ gētiana est mirabilꝰ et semē baucie
siluestris iuuatiuū. Et de illꝰ q̄ ꝯferūt in hoc ex me
dicis frigidis est radix mādragore emplata cū mel
le ⁊ endiuia siluestris est mirabilꝰ in hac re ⁊ capil-
lus veneris. Et qn̄qꝫ ꝯponit̄ agaricū cū aureo vno
aristolꝰ. lōge. Et iteꝝ tyriaca myrabilis. ℞. opij et
myrrhe amboꝝ an̄. ʒ. i. ⁊ pipis. ʒ. i. ſ. radicis ari
stolꝰ. lōge ⁊ rotūde an̄. ʒ. iij. vini. ʒ. ij. ꝯficiant̄ cū
melle ⁊ aq̄ eruce cui⁹ dosis sit aure⁹ vnus cū deco
ctōibus bois. Et iteꝝ medicam̄ terre sigillate bac-
caꝝ lauri an̄. aur̄. ij. terre sigillate obolos duos bi
bat̄ cū oleo ⁊ sit dosis auellana vna in trib⁹. ℥. aq̄
mellis. Et iteꝝ tyriaca cōis ad pūcturā ⁊ ea q̄ bibū
tur. ℞. pipis pondus. ʒ. x. spice aristolꝰ. ⁊ radicis
baucie oīuꝫ an̄. ʒ. i. ꝯficiant̄ cū succo xilocaracte ⁊
ponat̄ in sole. xl. diebus ⁊ moueat̄ oī die semel et
quotiēs exiccat̄ hūectet̄ ⁊ det̄ in potu cū aq̄ calida ⁊
dixerūt q̄dā ꝙ ipsa ꝯfert iteꝝ facto alcohol ex ea ⁊
decoctō cācroꝝ fluuialiū ⁊ sanguis testudis ⁊ testu
do magna salita. ¶ Medicamē iuuatiuū ad om̄eꝫ
morsuꝫ. ℞. nigelle seīs albarmel cymini oīuꝫ an̄.
ʒ. ij. gētiane aristolꝰ. rotūde an̄. ʒ. i. pipis albi myr
rhe an̄. ʒ. ſ. ꝯficiant̄ cu melle cuius dosis sit faba
vna romana ī vino. Et iteꝝ gētiane aur̄. ij. pipis
rute amboꝝ an̄. aur̄. i. ꝯficiat̄ cū melle ⁊ est dosis
vna in vīo. Et iteꝝ amomi carpobalsami an̄. aur̄
iij. semis eruce semīs porri amboꝝ an̄. ar̄. ij. ari-
stolꝰ. radicū alaniudē nigri amboꝝ ana aureos. ij.

myrrhe ⁊ croci aboꝝ añ. auř. i. luti albohera auř
iiij. ꝯficiant cū melle dispūato ⁊ sit dosis q̄ntū est fa
ba. Et iteꝝ carpobalsami ⁊ isopi sicce ⁊ seis napij
siluestris ⁊ pipis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis ⁊ acori
⁊ anisi ⁊ petroselini ⁊ assari ⁊ cymini carmeni ⁊ se-
mis hyusq̇ami albi oīuz ana. ʒ. iiij. spice floris squi
nāti amborū ana. ʒ. vi. ꝯficiant cū melle ⁊ sit do-
sis faba romana.

De Epithimatibus super pūcturas. C. iij.

De eis q̄ sup eas liniunt est petroleū albuz
aut subalbidū aut alleū sicut est elixatuz
cū butyro cocto aut castoreū cū oleo aut
succus porri qđ non tetigit aq̄ ⁊ calamentū fluuiale
optīe attrahit venenū ⁊ sulfur cū vria ⁊ gallina et
gall⁹ scissi dū viui sunt ⁊ emplet cū eis pūctura vł
morsus ⁊ pmutet omī hora ⁊ admistret emplm.
Quidā aūt dixerūt ꝙ gallina est vehemētis caloris
⁊ ꝓpter illud eliquat os deglutitū ⁊ arenā ⁊ lapidē
⁊ videt ꝙ fiat illud in gutture ⁊ stomacho ⁊ non
alibi. Et ex eis q̇dē q̄ emplant est sal aut acetū aut
fel tauri aut sisimbriū ⁊ folia aphodilli ⁊ cīis ⁊ ace
tū ⁊ ꝓpe cīis ligni fici ⁊ uitis ⁊ ꝓpe ī ꝑncipio ⁊ olꝫ
⁊ sal decocta. Et dixerūt ꝙ emplm cū alleis ⁊ sale
⁊ stercore capno iuuatiuū est ī oī morsiōe nisi mor
dicatōe aspidis. Et emplm cū calce ⁊ melle ⁊ oleo
iuuatiuū est ita ꝙ ad aspidē. Et iteꝝ sumant sinap̄
⁊ calx ⁊ acetū ⁊ liniant desup cū aq̄ saponis ⁊ alki-
trā aut cū decoctōe picis ⁊ cum sale ⁊ liniat. Et pix
feruēs bona est in lana sup morsionē ita ꝙ morsui
vipe ⁊ est ex curatōibus egyptōꝝ ⁊ est bona valđ
et cepe cū sauich ⁊ emplm factū cū sale ⁊ emplꝫ de
nitro. Et de embrocis bonis est aq̄ maris calida sin
gularis cū aceto ⁊ decoctio muris habitantis in do
mo ⁊ mustelle.

De Epithimatibus ex quibus qū corpa liniunt nō
approximant eis venenosa. C. iiij.

De illis q̄ dicta sunt ad hāc rē sunt cerebꝝ
leporis cū aceto ⁊ oleo ⁊ storax qñ solui
tur in oleo ⁊ oleū in quo infusa sunt folia
pini recētia trita cū ea aut flos cupssi ⁊ g̃na iuniperi
⁊ silř folia agni casti in oleo ⁊ abrotanū ⁊ radix an
iudē ⁊ aphodill⁹ ⁊ daucus ⁊ carpobalsamū ⁊ radix
nasturtij ⁊ oīa illa cū oleo. Et ꝯposita de q̇bus est
vt sumant radicis aniuden nigri ⁊ floris allegi re-
cētis ⁊ g̃noꝝ iunipi oīuz añ. ptes. ij. radicis mādra
gore medietas ptis. i. carpobalsami cordūeni oīuz
añ ptes. iij. terant ⁊ cū oleo tā diu bene coq̄nt do-
nec habeat spissitudinē sordis balnei ⁊ inūgat cū eo
Et iteꝝ aphodilli. ʒ. i. ⁊ carpobalsāi ⁊ hyusq̇ami al
bi amboꝝ añ. aureus medi⁹ misceat cū aceto ⁊ ol̃o
⁊ liniat cū eo. Et iteꝝ floris pini ps. i. radicis man
dragore ptes. ij. semīs hyusq̇ami albi ptes iij. mi-
sceant oīa cū oleo ⁊ liniat cū eo. Et hoc iteꝝ ꝯueni
ens est ad suffūigandū. ⁊ iteꝝ g̃noꝝ iuniperi partes
ij. storacis ps. i. misceat totū cū oleo ⁊ liniat cū eo.
Et epithīatō cū oleo de rhaphano fugat cimices.

Ad effugandū venenosa vniuersalř. C. v.

Oportet vt aspgat domus eis q̄ dicem⁹ et
sternat eis ⁊ liniāt foramīa ⁊ fenestre eis
q̇bus embrocat ex illis q̄ dicem⁹ in suffu
migatōibus ⁊ alijs vt non apꝓximēt eis venenosa
⁊ suffumigatiōes sunt sicut fum⁹ ligni g̃nati qm̄ ip
se effugat venenosa ⁊ silř radix lilij ⁊ v̇ge granati
sunt mirabiles in hoc ⁊ silř galbanū ⁊ cornua ⁊ vn
gule q̄ findunt vt bouis ⁊ vngule q̄ non findūtur
vt equi ⁊ pili ⁊ serapinū ⁊ assa ⁊ folia lauri ⁊ grana
eius ⁊ calamētū ⁊ sceba ⁊ stramētū cū eis ⁊ silř na-
sturtiū ⁊ silř cinis ligni pini ⁊ ꝓprie cū galbano si
fiat suffumigium ex opio et nigella et galbano et
cornu ceruino ⁊ sulfure ⁊ cornib⁹ capre.

De Effugatōe serpētū ⁊ uenenosoꝝ aīaliū. C. vi.

Et iteꝝ storax ⁊ cornu ceruinū ⁊ nigella ⁊
aspaltū de vnoquoq; ps. i. ⁊ suffūigetur
cū eo lectus. Aliud cordumeni ⁊ radicis
aniuden nigri ⁊ storacis oīuz añ. ʒ. i. corticum oui
strutij nigelle semīs harmel oīuz añ. ʒ. ij. Et iteꝝ
semīs hyusq̇ami albi folioꝝ cupssi ⁊ pini ⁊ nigelle
oīuz añ. auř. i. corticū radicis mādragore auř. i.
piloꝝ capre auř. iij. calamēti. ʒ. i. aspalti auř. iiij.
misceat totū ⁊ fiat suffūigatō cū eo sup os fenestra
rū ⁊ in eius suffumigatōe est securitas. Et de illis
ex q̇bus fugiūt pl̃a venenosoꝝ aīaliū qñ cū eis ster
nit locus sunt sisimbriū ⁊ ozimū ⁊ agnus castus.

Cautella mirabilis a venenosis aīalibus. C. vij.

Quando sternit in circuitu dormitorij si-
simbriū ⁊ sceba iteꝝ ⁊ assa iteꝝ ⁊ laur⁹ est
mirabilis in hoc. Et silř qñ ponit in circu
itu loci quo sedet mādile ex cinere ligni pini. Et đ
illis q̇bus est apparitō in elōgādo ea est vt ponāt
cerei ⁊ cādele in loco lōginquo a dormitorio qm̄
declināt ad ipm. Et de illis q̇bus est apparitō i ex
pellēdo venenosa ⁊ alhaguarez est tenere ea q̄ sunt
sicut grues ⁊ pauones ⁊ cygni ⁊ ceru⁹ ⁊ catt⁹ ⁊ mu
stella ⁊ q̄ currūt cursu eoꝝ: venenosa. n. aīalia ter
rent ex istis qū apparēt ⁊ mordēt ea. Et dixerunt
q̇dā ei q̇ facit sibi stratū ex corio leopardoꝝ nō ap
ꝓximat serpēs ⁊ silř si ex eis facit sibi cooptoriuz
hoc aūt narrauit in cui⁹ ꝟmone non est fidutia.

Res q̄s q̇dā dixerūt ī destructōe rapaciū. C. viij.

Laquiūt helleborus interficit canes ⁊ mu
scas. Et strāgulator leopardi interficit le
opardū. Et strāgulator adib interficit a-
dib ⁊ canē. Et ibenāgue ⁊ amigdala amara īterficit
vulpes et oleander et folia alzeridaraet interficiūt
albeihē et plm hoꝝ est notū.

De Effugatione serpentum. C. ix.

De illis q̄ fugāt eos ex suffūigatōibus sunt
cornua cerui et radix lilij et piretrū ⁊ sul
fur et q̇ linit manus suas spolio dragōtee
et succo eius et decoctōe eius non mordet ipm vi-
pera. Et aspsio loci ex aq̄ in qua solutū est sal āmo
niacū est ex eis a quo fugiūt. et sinap̄ īterficit eā et
qñ ponit sup semitas eius refugit ab eo. Et de ill
q̄ interficiūt serpentes est sputū ieiuni ꝓiectū in os
eius et ꝓpe qñ assumit in ore suo sal āmoniacū.

De Effugatōe scorpionū et interfectōe coꝝ. C. x.

Scorpiones īterficit sputū ieiuni calide cō
plexionis sup eos ꝓiectū et rhaphan⁹ ma
sticatus et succus eius qū tāgit ipm vł eos
et folia ipius et silř albedarūgi. ¶ Suffūigiū edu-
cēs scorpiones sumant storacis et arsenici et sterco
ris ouiū et adipis zirbi ouiū añ. ptes eq̄les dissolua
tur cū vino et misceant cū eo medicīe et fiat suffu-
migatō apud foramē scorpionū. Et qñ ponit rha-
phanus incisus sup foramē scorpionū non timetur
ꝙ egrediant ex eo. Et est ex suffumigatiōibus ad

scorpiões ipos qū fit suffūiga° ex ipo ⁊ silr arseicū

De Effugatione pulicum. C. xi.

Quando aspgit̄ domus cū infusiōe colloqn tide saliūt pulices ⁊ fugiūt ⁊ simlr ex decoctōe rubi. Et dixerūt qdā qn ponit̄ sanguis hirci in fouea in domo aggregant̄ pulices apud eū deinde moriunt̄ ⁊ silr aggregant̄ sup lignū linitū ex adipe erītij ⁊ effugiūt ex odore caulis ⁊ foliorū oleādri. Et est hec herba nota iecū cimeu. s. herba pulicū q̄ qū ponit̄ in lecto inebriat eos ⁊ stupefacit eos q̄re non viuificantur.

Effugatō culicum ⁊ cimicū. C. xij.

Fiat fumigiū cū seraturis ligni pini aut cū calcadis aut cū nigella ⁊ melius qdē est ut aggregatō fiat inter ea ⁊ silr suffūigatio cū myrto sicca ⁊ cū sulfure ⁊ bdellio ⁊ spina fetida noiata coru ⁊ stercore vaccino ⁊ albarmel tritum ⁊ positū sup lectos ⁊ fenestras ⁊ cū folijs cupsli ⁊ nuce eius. Et qn aspgit̄ domꝯ ex decoctiōe radicis lupinoꝝ ꝯfert aut ex decoctōe nigelle aut decoctiōe harmel aut decoctōe apsinthij aut decoctiōe rute.

De Effugatione mustelle. C. xiij.

Dixerunt effugat eam odor rute.

De Effugatōe muris ⁊ eius interfectōe. C. xiiij.

Murem interficiūt lithargyriū ⁊ helleborꝯ et iteꝝ helleborus ⁊ semen hyusquiamı albi ⁊ silr radix caulis ⁊ silr cepa muris ⁊ suc ⁊ scoria ferri ⁊ crocus eiꝯ ⁊ fugat ipos mus masculus qū excoriat̄ ⁊ dimittit̄ in domo aut castratur aut abscindit̄ cauda eius ⁊ excoriatō est fortior. Et dicit̄ ꝙ si ligat̄ mus eoꝝ i domo ligato pede cū filo ad paxilū effugiūt reliq̄ ⁊ in eo est ꝯsideratio.

De Effugatōe formicaꝝ. C. xv.

Quando ponit̄ sup cauernā eaꝝ kitran fugiūt ex ea ⁊ silr ex magnete ⁊ ex felle tauri et ex pice ⁊ ex assa et fugiunt ex fumo ipsarum formicarum.

De Effugatōe muscaꝝ ⁊ eaꝝ interfectōe. C. xvi.

Interficit eas arsenicū qn̄ d̄ eo ponit̄ aliq̄d in lacte ⁊ fugiūt musce ⁊ interficit eas fumus eius et fumus turis ⁊ decoctō helle bori nigri.

De Effugatōe vespaꝝ. C. xvij.

Effugiūt ex suffumigatione sulfuris ⁊ alleorum ⁊ non appropinquāt ei qui linit̄ ex altea aut succo malue ⁊ oleo.

De Effugatōe scarabeoꝝ. C. xviij.

Fugat eos scd̄m ꝙ dicitur fumus aldulb ⁊ ꝓprie fumus foliorum eius.

Da Effugatione albarathati. C. xix.

Non aggregant̄ albarathati in domo in q̄ sunt hudud. Et suffumigatō cū m̄bris ad hudud ⁊ pēnis eius interficit albarathati scd̄m ꝙ dicitur.

De Effugatione tinee. C. xx.

Apsinthium ꝓhibet pannos a tinea ⁊ simlr calamentū ⁊ silr cortices citri.

De Spetiebus serpentum. C. xxi.

Sapiētes esse serpētū ⁊ naturas eoꝝ in tres diuidūt ptes. s. vehemētis acuitatis non morātes ex dispōe vltra tres horas ⁊ nꝫ morsus eoꝝ curant̄ qm̄ sunt surdi ⁊ alasilet ⁊ neqꝫ valet ad eos nisi incisio mēbri stati aut ꝯbustio ultima penetrās qm̄ ꝯburit venenū ⁊ ꝯstringit meatus. Et qn̄qꝫ ꝯfert in curatōe eoꝝ vomitus post eā sup replōez ex piscibus salitis deinde post illō succedūt curatōes alie. Et si serpēs est debilior paruꝫ sufficit ligatō vehemēs deinde reliq̄ curatō cōis. Et ptē debilē paꝝ interficientē ⁊ ptē mediā q̄ nō tardat̄ a tribus horis vsqꝫ ad septē. Inq̄unt draconis aūt marini ⁊ siliuꝫ serpentū magni corpis morsus curat̄ inq̄ptū est vlcus tm̄ nō inq̄ptū est venenū de quo sit curandū. Et dixerūt ordo p̄mus est genera. De eis. n. est sicut serpēs q̄ noiat̄ regulus et grece basiliscus q̄ q̄deꝫ interficit suo visu ⁊ auditu vocis sue. Et de eis est serpēs noiatus hirūdo cuiꝯ color silis est colori hirūdinis ⁊ lōgitudo ipiꝯ ē circiter cubitū vnū ⁊ interficit añ horas duas. Et de eis est serpēs noiatus aspis sicca ꝓpter vehemētiā siccitatis sue cutis ⁊ est in q̄ntitate sua inter tres cubitos vsqꝫ ad quiqꝫ ⁊ color ipius est cineritiꝯ ⁊ ad citrinitatē decliuis ⁊ oculi eius sunt vehemētis luīs ⁊ interficit a duabus horis vsqꝫ ad tres. Et de eis est expuēs qm̄ ipe pōt interficere per sputū suū et ꝓiiciūt ipm̄ q̄dā dētes eius ꝯstricti sup alios q̄re interficit illud sup qd̄ cadit sputū eius et odor sputi eius ⁊ lōgitudo eius est vsqꝫ ad duos cubitos ⁊ color eius cineritiꝯ ad citrinitatē declinās ⁊ interficit illū quē mordet anteq̄ redeat. ¶ Et ordo q̄dē hic non rememorat̄ in libris pp sp̄em plīmā q̄ sit in curatōe eius. veꝝ non valet ad ipm̄ curatō nisi illa cuiꝯ opatiōeꝫ diximꝯ: ipa. n. ꝯfert qn̄qꝫ cū eo qd̄ diximꝯ ibi. Et surdi arcuati hn̄t sp̄es alias q̄ multiplicant̄ i terris egypti. Et qn̄qꝫ q̄dā eoꝝ habēt duo cornua quoꝝ color est diuersus albus ⁊ subalbidꝯ ⁊ rubeus ⁊ mellinꝯ ⁊ cineritiꝯ. ⁊ qn̄qꝫ sunt s̄m creatōiem viperaꝝ. Et q̄dā eoꝝ habēt dētes sicut vncinos ⁊ dracones interficiētes stati sunt hꝯ generis Et ordo scd̄us est de viperis q̄ꝝ sp̄es iteꝝ sunt diuerse: de eis. n. sunt vipe alesilati. Et de eis sunt vipe quercine. Et de eis sunt faciētes sitire ⁊ reliq̄ q̄s dicemꝯ. Et accīt serpētibus diuersitas iteꝝ non in sp̄e imo s̄m ꝯueniētiā in sp̄e vna qn̄ diuersificā tur in masculitate ⁊ feīeitate: ⁊ masculi q̄dē paucōres habēt dētes ⁊ plus veneni ⁊ acutius lꝫ q̄dā dicāt ꝙ femīe sunt deteriores ꝓpter m̄ltitudinē dentiū suoꝝ ⁊ iteꝝ ꝓpter etatē qm̄ senes deteriores sunt iuuenibus ꝓpter corpus. nā magni deteriores sunt ꝑuis curtis qū sp̄es eoꝝ est vna. Aut ꝓpter locū nā illi q̄ habitāt loca inaquosa ⁊ mōtes deteriores sunt eis q̄ habitāt littora ⁊ loca pluriuꝫ aq̄ꝝ. Aut ꝓpter dispōeꝫ suā in replōne ⁊ vacuitate. nā illi q̄ de eis famelici sunt deterioris sunt veneni: Aut ꝓpter passiōes eoꝝ aiales. nā irati ⁊ audaces d̄teriores sunt eoꝝ. Aut ꝓpter tps nā venenū eorū in estate est deterius. Quidā aūt existiauerūt ꝙ venenū serpentū ⁊ vipaꝝ est frigidū ⁊ est error. Et illud qd̄ accīt ex frigore morso ab eis est pp mortificatōem caloris innati pp ꝯtrarietatē veneni. calor. n. innatus est q̄ calefacit corpus sua sparsiōe et inflatōe. Qū aūt non est calor innatus ⁊ si infletur cor igne leui non oꝫ tamē vt calefiāt pp ipm̄ extremitates. Et q̄dā existimauerūt ꝙ venenū alesilati ꝓpe est frigidū ⁊ aggregat sanguinē cordis ⁊ ꝯgelat ipm̄ ⁊ ꝓpter hoc stupefacit valde sed nō est ita

imo fortasse resoluit calorē innatū ⁊ mortificat ip̄z
Et illud quo rōcinat̄ istud est ꝙ aīalia frigide ꝯple
xionis sunt in hyeme mortua ⁊ calide calor addit̄ ⁊
acuitas. ⁊ q̇cūꝫ sit q̇ hoc dicat sciat ꝙ eius rōcinatō
nō est sana: ⁊ neqꝫ hec dictō est in venenosis p̄uis
sed in aīalibus magnoꝝ corp̄m ⁊ qđ significat cor
ruptōēꝫ huius s̄monis est vespa calide ꝯplōnis ual
de ⁊ est ex eis q̄ mortificant̄ in hyeme q̄re non mo
ue̅t. ⁊ non est lōginqū q̇n sit serpēs cū caliditate cō
plexiōis sue q̇ non moue̅t ꝓpter ꝯtrarietatē ꝯplexi
onis nālis ⁊ ꝓpter illud qđ accidet ei đ reb⁹ alijs.
De morsu basilisci q̇ est p̄mus surdoꝝ ⁊ harmene
de quo ignoro an est ip̄e aut alius. C. xxij.

Dixit q̇dā ip̄e noīat̄ regulus q̄m habet co-
ronatū caput cui⁹ lōgitudo est duoꝝ pal-
moꝝ ⁊ caput est acutū valde ⁊ oculi eius
sunt rubei ⁊ color eius ad nigredinē ⁊ citrinitatē đ
clinis qui adurit totū sup qđ incedit ⁊ neqꝫ orit̄ in
circuitu cauerne eius aliq̇d ⁊ qū opponit̄ habitatiōi
eius auis cadit. Et non sentit ip̄m aīal qđ non ter-
reat̄ qđ si sit ꝓpinq⁹ hoc stupesit q̄re non moue̅t ⁊
interficit sibilo suo si exaltat ip̄m. Et ille sup quēz
cadit visus eius ex lōginquo morit̄. Et non est si-
cut dr̄ ꝙ ille cui⁹ visus cadit sup ip̄m morit̄. Et il
lius quē mordet corpus liq̄sit ⁊ inflat̄ ⁊ currit vir⁹
⁊ morit̄ statī ⁊ morit̄ oīs q̇ appropīquat illi mor-
tuo. Et paꝝ q̇dē euadit q̇ p̄ns sit vicīitati eius. At
vero possibile est in q̇busdā horis vt tāgat eū cuꝫ
virga. Et s̄m q̇dē p̄l̄m q̇ tāgit eū cū v̇ga morit̄ et ē
mediāte v̇ga: ⁊ ꝓpter illud iā tetigit illud miles q̇
dā cū lancea sua q̄re mortuus est miles ⁊ aīal eius
⁊ tetigit ip̄e labiū equi q̄re mortuus est equ⁹ ⁊ mi
les. ⁊ hic q̇dē serpēs m̄ltiplicat̄ i terra arorch ⁊ nu
bia. ¶ Signa morsus eius sunt Si videris mor-
tuū subito absqꝫ casu cāe p̄mitie apparētis ⁊ ꝓprie
quādo est in loco vbi scit̄ illud aīal et non est cura
tio ei prorsus.
De harmene. C. xxiij.

Tam dixim⁹ harmene in ꝓp̄etatib⁹ ꝓx̄is
reguli ex hoc ꝙ non equat̄ ⁊ nō interficit
morsu tm̄ imo ⁊ visu ⁊ auditu sui sibili
⁊ qđcūqꝫ aīal mordet dissoluit̄ ⁊ morit̄ qđ appro-
piquat ei ex aīalibus. At v̇o q̄ntitatē ei⁹ narraue̅rt
diuersaꝫ a q̄ntitate reguli existīauerūt. n. ꝙ est ab
vno cubito vsqꝫ ad cubitū ⁊ semis. Et dixerūt ꝙ
morso ab eo non ꝯfert aliq̇d si vero aliq̇d ꝯfert ei
tūc semē papaueris vꝫ vsqꝫ ad. ʒ. i. ⁊ castoreū vsꝫ
ad. ʒ. i. q̇dā iā testificati sunt illud.
Signū morsus serpētis qui nominat̄ hirundo ⁊ est
de surdis. C. xxiiij.

Accidūt ei singl̄tus ⁊ alteratō corp̄is ⁊ stu
por ⁊ frigus mēbroꝝ ⁊ ꝓfunditas sōni ⁊
clausio palpebraꝝ cū vehemētia pulsus
cordis ei ꝓprius ⁊ magnitudo doloris. Et cura ei⁹
est cura surdarum.
Signa morsus aspidis sicce ⁊ ē de surdis. C. xxv.

Illi quē mordet accit̄ illud qđ accit̄ ei quē
mordet hirūdo q̄re alterat̄ color eius et
stupesit ⁊ m̄ltiplicat̄ singult⁹ eius ⁊ infri
gidant̄ mēbra ip̄ius ⁊ claudunt̄ eius palpebre ⁊ ꝓ-
funde dormit. ¶ Et Cura eius est cura surdorū et
iam diximus eam.
De morsu spuentis ⁊ asilus. C. xxvi.

Quez mordet remanꝫ sine sensu ⁊ sine mo
tu quiet⁹ ꝓfunde dormiēs post res alias
p̄dictas in capl̄o aspidis post saltus ꝯtinu
os ⁊ clausionē oculoꝝ ⁊ torsionē colli ⁊ spasmū et
pulsuꝫ inordinatū ⁊ non sentit dolorē ⁊ q̄nqꝫ sentit
i initio rei dolorē intestinoꝝ quē videbis intromit
tentē digitos suos in guttur suū vt euomat. Et q̇-
dā iā rememorati sunt asilus ⁊ narrauerūt de eo ꝙ
eleuat caput suū ⁊ expuit uenenū. Ego igit̄ nō scio
an ip̄e ⁊ ille quē dixim⁹ sint vni⁹ sp̄ei ⁊ est de ge
nere spuētiū. Queꝝ dicit̄ de accn̄tibus eius ꝙ locus
morsus eius est p̄uus scđm q̄ntitatem pūcture acus
absqꝫ ap̄ate ⁊ currit ex eo sanguis paucus niger. Et
accidūt ei q̇ ab eo morsus est tenebrositas oculoꝝ
⁊ dolor in visceribus ⁊ ore stomachi in p̄mis deīn
accidūt clausio oculoꝝ ⁊ ꝓfunditas somni ⁊ non vi
uit vltra tertiā diei. Et cura eius est de genere cu
ratōis surdoꝝ ⁊ iā dixim⁹ eam.
Cornuta. C. xxvij.

Cornuta est genus surdoꝝ cui⁹ lōgitudo
est ab vno cubito vsqꝫ ad duos ⁊ sūt sup
cap̄ eius due eminētie sicut duo cornua.
Et color corp̄is eius est color cineris ⁊ vēter ei⁹ ē
sicut squame sicce dure q̄ stridēt sup terrā cū strepi
tu ⁊ dentes eius sunt eq̄les nō recurui ⁊ p̄l̄m eius
est in locis arenosis. Inq̇unt q̇dā ⁊ de eis est genus
qđ noīat̄ paruū. Et est ꝓpterea ꝙ cornua eius sunt
breuia aut iā ceciderūt cornua eius ⁊ est etiā p̄uus
breuis ⁊ est pluris generis ⁊ sil̄r noīatur grece.
Signum morsus eius. C. xxviij.

Sentiunt̄ i locis morsus q̄si acus aut claui
infixi in eis. Et dixerūt ꝯtinuat̄ corpi ei⁹
q̄uitas maxīa ⁊ inflant̄ labia ei⁹ ⁊ accn̄t ei
vertigo ⁊ tenebrositas oculoꝝ ⁊ destruit̄ ratō. Et
cura eius iteꝝ est cura surdoꝝ. Et qđ ei apꝓpriat̄
est vt in potu det̄ semē rhaphani cū vino ⁊ ꝓprie
q̄n euomit cū eo. et qū euomuerit ꝯfert ei cyminū
idū ⁊ sisamū ꝯfert ei iteꝝ quē momordit cū vio ⁊
castoreū cū vio ⁊ calamentū cāpestre cū vino ⁊ se
mē rhaphani est mirabilis iuuamēti in eo. Et po-
natur super morsum sal tritus ꝯfectus cū alkitran
aut cepe tritū cum aceto.
De Serpente qui dicit̄ andrius ⁊ kedusu durus.
C. xxix.

Hunc serpentē qū est in aqua noiant greci
andrius. Et q̄n habitatō eius est in cāpo
noīat̄ kedusu dur⁹ ⁊ est mior q̄ alesilati
surda ⁊ latōris capitis ⁊ deterior ⁊ nocibilior ⁊ ac-
cidit ex morsu eius vt incipiat morsus cuꝫ dolore
vehemēti ⁊ inflāme̅t deinde fit uiridis ⁊ corrodit
⁊ accn̄t morso vertigo ⁊ vomitus chol̄e fetide, et
motus inordinatus ⁊ debilitas v̇tutis et morit̄ s̄m
p̄l̄m in hora tertia ⁊ non trāsit tertiaꝫ. Si aūt eua-
dit q̄m est aquosus aut q̄m ꝯpl̄io morsi. est fortis
ꝯmittant̄ eū egritudiēs a q̇bus forsitā nō sanabit̄.
Cura. xxx.

Curatō eius est cura cōis ⁊ illud qđ ei ap
ꝓpriat̄ est vt bibat de nuce cupssi mūda-
ta cū ḡnis myrti de vnoquoqꝫ aureū unū
cū aq̄ mellis aut vino ⁊ sil̄r aristol̄ pōdus. ʒ. ij. cū
vino aut cū aceto ꝯmisto ⁊ sil̄r succū prassij ⁊ ēpl̄et
cū calce ⁊ oleo ⁊ calamēto mōtano ⁊ corticib⁹ radi
cis quercus ⁊ sil̄ibus singulariter ⁊ composite ⁊ de

eis que illis admiscent est farina ordei.

De hydra. C. xxxi.

Non dixi hydra in sūma nisi q̇a nō sū cōsi
dēs an ipa ⁊ ādrius sit vn⁹ qū iā diuersifi
cet̄ p deriuatōēz ⁊ nomē sicut cadit ī scrip
tura s̄monū grecoꝝ aut serpēs alius. Vex locū ex
quo hoc ꝯsiderat̄ iā dixit narrās accn̄tia alia mors⁹
eius. Et dixit ꝙ morsus ei⁹ egredit̄ ⁊ dilatat̄ ⁊ ob
fuscat̄ color eius ⁊ egredit̄ ex eo hūitas nigra pl̄ma
fetida valde ⁊ ꝓlōgat̄ curatō eius ⁊ fit dificil̄ q̄re
oz vt ꝯsideret alius a me ī hoc ⁊ ꝯgnoscat dispo-
sitōēz eius vt pmutet̄ ad s̄m ordinē serpētum.

Sermo vniuersalis de morsu viperarū ⁊ iudicio
earum. C. xxxij.

Dexteriores viperaꝝ ⁊ draconū sunt d̄ eis
q̇ sunt masculi. Femie v̇o sūt incoluiores
⁊ morsus q̇dē femīe cognoscit̄ p inuētōēz
fixionū pl̄iuz ꝙ̄ duoꝝ dētiū ī pte in q̄ momordit ⁊
egredit̄ a p̄ncipio rei ex loco duoꝝ dētiū aut dētiū
pl̄iuz sanguis deinde vir⁹ feruēs. Et fortasse icipit
aquosus deinde spūosus deinde ut erugo eris ⁊ tūc
q̇dē ꝯuertit̄ ad substantiā ueneni ⁊ colorē eius. Et
dolet locus deinde pābulat dolor eius postea appz
aq̄a calidū rubeū hn̄s bothor ⁊ vesicas sicut ex adu
stione ignis ⁊ q̄n̄qꝫ pābulat deinde fit viride illud
aq̄a ꝓpe morsuz ⁊ sub ore ⁊ accidit in visceribus ī
flamatō ⁊ in corpe rubedo cū rigore deinde sudor
frigidus ⁊ corruptō coloris declinis ad viriditatē
⁊ cōmotō vertigis ⁊ frequētia anhelitus ⁊ nausea
⁊ singultus ⁊ q̄n̄qꝫ euomit hūorē cholericū ⁊ diffi-
cultas fit vrie ⁊ grauat̄ cap̄ ⁊ q̄n̄qꝫ adueīt ei fluxus
sanguis nariū ⁊ apparet ḡuitas in dorso deinde su-
dor frigidus ⁊ ⁊ termor uehemēs ⁊ sincop̄. Et plu
rimū quidē morit̄ in tribus diebus ⁊ quādoqꝫ re-
manet vsqꝫ ad septem.

Curatio morsus viperarum cuz eo qd̄ est sicut ca-
non. C. xxxiij.

Considera radices cōes in curatiōe deinde
fortōr curatō est ꝓperare ad tyriacā de
viperis. Et qū tardat̄ tūc possibile est ut
ꝯferat tyriaca ml̄totiēs ⁊ possibile est vt nō ꝯferat
Nocumētū aūt instrumēti veneni nō est malū qm̄
natura est q̄ vtit̄ instr̄is. Rei v̇o extranee non est
possibile vt vtat̄ eis nisi accidat ꝯmotō amboꝝ si-
ml̄. Et si possibile est uti ml̄titudie sōni ⁊ vini for
tasse excusat ab oī curatōe ⁊ sil̄r cepe ⁊ porri cū uīo
si non īueniūt̄ allea. Et iā dixerūt q̇dā ꝙ virga cer
ui assata qū ꝯmedit̄ in dispōe ꝯfert ⁊ albarmel est
de medicis liberātibus ⁊ sil̄r ḡna citri. Et de tyria
cis ꝓpr̄ijs eis fortibus est illa q̄. ℞. anisi suseni pō
dus. ℈. i. ⁊ pipis aur̄. iiij. corticis aristol̄. rotūde ca
storei āboꝝ an̄. aur̄. i. ꝯficiant̄ cū vino cui⁹ dosis
sit nux vna. Et iteꝝ myrrhe ⁊ castorei pipis arse-
nici rubei oīūz an̄. ℈. ij. semis aneti. ℥. ij. ꝯficiant̄
cū vino. Et iteꝝ semē andacoche ⁊ aristol̄. rotūda
⁊ ruta siluestris ⁊ non est albarmel s̄m ꝙ existiaue
rūt q̇dā imo est sp̄es rute ip̄ius ⁊ oz vt det̄ butyꝝ
vetus solū ⁊ sedeat in tina lactis ⁊ indicant̄ ei vigi
lie ⁊ fiat vt deambulet ⁊ balneet̄ in q̇busdā horis
⁊ in balneo faciēte sudare ⁊ dent̄ ei in potu coagula
⁊ sil̄ia successiōe eoꝝ ⁊ melius eoꝝ est coagulū lepo
ris recēs ⁊ ip̄m iteꝝ est melius qn̄ sumit̄ in potu cū
iiij. ℥. aceti vini pmisti cū equalitate ⁊ coagulū cer
ui iteꝝ est bonū. Dixerūt q̇dā si homo accipiat ce
pe siluestre ⁊ masticet ip̄m ⁊ deglutiat illud qd̄ cur
rit ex eo ⁊ emplet̄ cū fece eius non moriet̄ penitus
Et q̇dā expti fuerūt ius rane ⁊ fuit iuuatīū liberās
qū ꝯmestū fuit. Et caro mustelle ꝯdita aceto ⁊ sale
⁊ cācri marini ⁊ sanguis testudis marine. Et dixe
runt quidā ꝙ in lapide q̇ nominatur lapis serpētis
qū suspendit̄ est sanatio.

Relique potōnes laudate in morsu viperarum.
C. xxxiiij.

Dixerūt q̇dā apiū siluestre ⁊ est sumirion
est bonū ad illud ⁊ radix acori ⁊ folia ari
stologie ⁊ radix eius ⁊ radix almaru alfe
sir aut alfesiresin aut agaricū qd̄cūqꝫ illoꝝ fuerit su
mat̄ ex eo in potu cū vino dulci q̄ titas vni⁹ aur̄.
sil̄r succus anagalis. i. auricule muris ⁊ sil̄r cymi-
nū p̄cipue mōtanū ⁊ succus caulis aut costi duo au
rei cū duob⁹ obolis pipis aut radix buchormarien
aut semē keisiz aut radix eius ⁊ semē albarmel cū
succo porri aut succo cardui ⁊ iteꝝ coagulū leporis
⁊ farina herbi ꝓpe ⁊ zinziber in lacte ml̄eris ⁊ det̄
in potu radix baucie aut albarmel q̄ est cognita in
ꝑtibus frigoris ⁊ est vehemētis iuuamēti ⁊ cortex
aristo. ⁊ radix alādacoche. et q̇dā iā existīauerūt ꝙ
qū turbit sumit̄ in potu cū lacte dulci est iuuatiuuz
valde ⁊ lac alagiati ⁊ existīo ip̄z esse tyriacā alfara
uia ⁊ alkusaki est iuuatiuuz. Et iteꝝ de eis q̄ dicta
sunt ad morsuz vipaꝝ ⁊ oīuz venenosoꝝ aīaliū ē
oppoponaci pōdus. ℈. ij. cū aceto ⁊ iteꝝ sumant̄ co
sti aur̄. iij. ⁊ gētiane. Et iteꝝ q̄ bona sunt ē stercus
caprinū ꝯminutū in vino ⁊ det̄ in potu. Et oīa inci
siua acuta ⁊ ꝓpe allea ⁊ cepe ⁊ porri ⁊ rhaphan⁹ ⁊
aque eoꝝ ⁊ oīa salita ꝓpe vēter mustelle ⁊ scor-
pio assatus ⁊ fel galli ⁊ reliq̄ꝝ auiū. Et de succis ue
hemētis iuuamēti sunt succus rute ⁊ succus folioꝝ
maloꝝ ⁊ succus sansuci ⁊ acetū ip̄m de quo bulliat̄
℥. iiij. ⁊ dent̄ in potu ⁊ succus extrcitatū caul̄ naba
thi ⁊ vrina hois s̄m ꝙ dicitur.

Empl̄a deforis. C. xxxv.

Emplastra ista sunt attractīa q̄ admistrat̄
an̄qꝫ apatō fiat ⁊ sūt facta ex sauina ⁊ bac
cis lauri ⁊ ex camemilla ⁊ squilla assata
ꝓpe ⁊ farina herbi oīa illa singl̄r aut ꝯmista cū vi
no. Et empl̄atō cū caseo antiquo est bona vltima.
Et empl̄atō cū gallina fissa est bona valde vltima
Et sil̄r cū carne vipe ⁊ cū ranis scissis. Et ex oleis
oleū laurinū ⁊ oleū in quo decoquit̄ laurus.

De Serpentibus qui egredi faciunt sanguinem ex
poris omnibus. C. xxxvi.

Sicut sunt aufudius ⁊ sabrin isti serpētes
sunt mali ⁊ qū mordēt disrūpunt̄ pori et
meatus oēs fluētes ⁊ manātes ita ꝙ ex
vlceribus ꝯsolidatis cū dolore cōtinuo ⁊ vomitu
sanguīs ⁊ sputu sanguis. Et sapiētes q̇dā dixerūt ꝙ
isti duo serpētes corpa habent arenosa ⁊ sup corpa
eoꝝ sunt pūcta nigra ⁊ alba ⁊ lōgitudo eoꝝ est lon
gitudo cornuti. Et dixerūt q̇dā ꝙ ip̄i sunt miores
vipis ⁊ capita eoꝝ ⁊ ip̄oꝝ caude sunt minuta ⁊ sūt
coloris arenosi. Et q̄n̄qꝫ sunt nigri ⁊ rubei ⁊ albi ⁊
sunt sup eoꝝ capita squame albe incise ⁊ eoꝝ inces
sui est strepitus ꝓpter siccitatē corticū vētriū ip̄oꝝ
ac si esset strepitus folioꝝ virge ⁊ sunt ḡuis motus
eq̄liū dentiū ⁊ hos narrāt cū sp̄ebus q̇busdā ordis

ꝓmi. Et hoꝝ q̇dā serpentū morsus disrūpit poros ⁊ meatus nāles faciēs ex eis manare sanguinē ita ꝙ ex angul' oculoꝝ ⁊ ꝯpmit̄ in sanguie ⁊ sputo sāgui nis nariū ⁊ vomitu ⁊ dolore in stomacho. Et dixe rūt q̇dā ꝙ locus apat̄ ⁊ denigrat̄ ⁊ currit ex eo res pua aquosa ⁊ soluit̄ vēter ⁊ ꝯstrigit̄ anhelit⁹ ⁊ dif ficultas fit vrine ⁊ ab'cidit̄ vox ⁊ mollificant̄ mē bra ⁊ vincit sup corpus dispō obliuionis ⁊ accidit spasmus ⁊ cadūt dētes ⁊ morit̄ patiens.

De Cura. C. xxxvij.

Cura eoꝝ est ꝓxia cure alasilet ⁊ viparū inc̄ptū dat̄ eis ī potu vinū pl'z et euomūt sup ip̄z post cibatōez cū eis q̄ sūt sicut oua taraca ⁊ pisces saliti ⁊ alia ⁊ iteret̄ sup eos vomit⁹ deinde comedat̄ post illō panē ⁊ pisces positos sup prunas ⁊ comedat̄ vuas passas ⁊ semē rhaphani ite rū est ex eis q̄ ꝯferūt ip̄is ⁊ ꝓpe cū vino ⁊ succ⁹ pa pauerís cū radice liliȷ̄ celestis cū vino ⁊ qn̄qȝ ꝯfert eis albugo oui cū vio. Et ꝯfert eis inc̄ptū est expul sio sanguis emplatō cū portulaca ⁊ faria ordei aut foliȷ̄s vitis decoctis aut arnoglossa aut gallis. Et ex eis q̄ retinēt sanguinē p cauteriū sunt porri ⁊ vrti ca ⁊ ruta cū farina ordei ⁊ albumīe oui.

De faciente sitim. C. xxxviij.

Dixerūt ꝙ serpētis faciētis sitim lōgitudo est palmi vni⁹ ⁊ sup corpus ei⁹ sunt ve stigia nigra pl'ma ⁊ caput eius ꝑuū ⁊ collū ip̄ius grossuz ⁊ incipit creatura eius ex collo grosso vsqȝ ad caudā subtilē. Et dixerūt q̇dā ꝙ hic pl'm ē in regiōe lokiati ⁊ assim ⁊ forma eius est forma vi pe ⁊ color postremi eius vsqȝ ad caudas est ad ni gredinē decliuis ⁊ incedit q̄tiēdo caudā suā. Et dixe rūt q̇dā ꝙ est in littorib⁹ ⁊ dixerūt ꝙ accidit mor so ab eo vt adurat̄ vēter eius ⁊ inflāmet̄ q̄re non sanat̄ ex aq̄ imo non cessat bibere absqȝ exitu alic⁹ rei p vrinā aut sudorē ita ꝙ inflat̄ venter eius to tus ⁊ currit aqua in venas ip̄ius.

De Cura. xxxix.

Regimē eoꝝ post cē: regimē est indesinen ter facere eos bibere oleū pl'm ⁊ euomer̄ deinde clisterizare eos cū eis q̄ educūt fe ces ⁊ hūitates ⁊ trahūt aquā ad inferiora ⁊ vt dent̄ diuretica sicut decoctō apiȷ̄ ⁊ spice inde ⁊ cinamomi ⁊ assari ⁊ siseleos ⁊ petroselini ⁊ sil'uz ⁊ emplet̄ ex terius cū sale ⁊ calce ⁊ oleo ⁊ emplatō quā dicem⁹ ad morsum canis rabiosi ꝯfert.

De cafezati ⁊ altararati. C. xl.

Isti serpētes sunt parui breues minuti q̇ qn̄qȝ occultant̄ in arboribus insidiātes vt ꝓiciāt se ip̄os ad illū q̇ trāsit ꝑ eos ⁊ exe unt ꝓcedētes ad eū. Et ego q̇dē dico ꝙ vidi gen⁹ hoꝝ serpētū in ꝑtib⁹ de hesten ⁊ sunt ad rubediez declines ⁊ sūt calidi valdē. Et dixerūt accit ex mor su eoꝝ dolor vehemēs ⁊ ꝑtransit in totū corp⁹ si fu erit de genere qd̄ vidi ⁊ accit ex eo mors. Et dixe rūt cura eoꝝ est cura cōis ⁊ cura viperaꝝ.

De Saliente ad duas partes. C. xli.

Dixerūt q̇dā serpentē cui⁹ nomē ankesimē ⁊ dixerūt ꝙ ip̄e est saliēs ad duas ꝑtes ue rū ego non v̄ifico ꝙ ip̄e sit saliēs aut alius aut ip̄i narrauerūt eū ꝙ due extreītates eius sūt eq̄ les in grossitudine ⁊ equales medio ⁊ existio ꝙ hic est ille quem vidi in veritate.

Illicinus ⁊ est durissos. C. xlij.

Iste habitat in illicibus ⁊ accit ex morsu eius excoriatō cutis eius quē mordit ⁊ ex coriatō cutis illius q̇ ꝑmiscet̄ ei ⁊ curat ip suz ⁊ habet odorē malignū mortificās eū q̇ ꝑn̄s est morti eius siue sit ledēs siue non ledēs. Et accn̄t ex eo iteꝝ accidētia morsus viperaꝝ.

De Cura. C. xliij.

Cura ip̄ius est cura viperarū et cōfert eis ꝓprie bibere aristologiā longā cū vino ⁊ sil'r albādal coctā ⁊ aphodilli radicē ⁊ ui^m

Milliares. C. xliiij.

Serpentū hui⁹ generis color ꝓpter citrini tatē suā ē q̄si color milliȷ̄. Et accn̄t ei quez mordent accidentia malarum viperaruz Et Cura eoꝝ est cura illa.

Serpens noīatus scisetati. C. xlv.

Color eius sil'is salienti ad duas ꝑtes sed il le est deterior ⁊ accidentia eius sunt illa. Et cura eius est illa cura.

Serpēs aracis ul' aspis hn̄s colorēs diu̇sos. C. xlvi.

Quidā dixerūt ꝙ est malignus interficiēs in die scd̄o cū corrosione epatis ⁊ confra ctione intestinorum. Et curatio eius est curatio viperarum paruarum.

Serpens triscalis. C. xlvij.

Narratū est de hoc ꝙ eius accn̄tia sil'ia sunt accn̄tib⁹ viperaꝝ veꝝ sunt cū inflatē: lo ci morsus ⁊ vesicis ⁊ duritie appente et cursu hūitatis sanguiee nigre ex illo loco ⁊ accidūt ei alteratō ratōnis ⁊ tenebrositas visus ⁊ spasmus mortificans. Et cura eius est cura vipaꝝ. Et ego q̇dē dixi hunc serpentē in hoc loco existiatiue ⁊ nō nosco eū neqȝ ordinē eius neqȝ ip̄i⁹ gen⁹ cū v̄ificati one ⁊ neqȝ scio an iste sit in iteratōe an non.

Famusus. C. xlviij.

Dixerūt morsus eius est sil'is morsui vi peraꝝ sed accn̄t carni eius q̇ morsus ē ab eo corruptō ⁊ mollificatō sicut accit ei q̇ habet hydropisiz ⁊ accn̄t ei ꝓfunditas somni ⁊ obli uio ⁊ egritudīes in epate ⁊ ieiuno ⁊ colon. Et s̄mo nē q̇dē in hoc serpēte attuli s̄m existiatōez in hoc lo co sicut s̄monē de illo qui est an̄ ip̄m ⁊ fortasse nō est huius ordinis imo est ordinis putrefaciētiū. Et Cura eius est cura viperarum.

De amiudutus ⁊ cauharus. C. xlix.

Dixerūt q̇dā ꝙ lōgitudo cuiusqȝ hoꝝ s̄pē tū est vsqȝ ad cubitū ⁊ color eoꝝ est co lor arene ⁊ sup corpa ip̄oꝝ sunt vestigia Dixerūt ⁊ accn̄t ei quē mordēt dolor vehemēs lo ci morsus ⁊ apa maximū ⁊ currit ex eo virus ⁊ in terficiūt in tertō ⁊ mora eius post septimū.

Curatio eorum. C. l.

Dixerūt ꝙ curatō eoꝝ est curatō cōis ⁊ est eius ꝓpū dare in potu castoreū ⁊ cinamo mū ⁊ radix cētauree de quocūqȝ istoꝝ su erit. ʒ. ij. cū vio. Et ꝯfert eis radix aristol'. ⁊ ꝓ prie lōge iuuamētū maximū. Et sil'r radix assoasir ⁊ succus eius ꝓpe ⁊ radix gētiane. Et ꝯferūt eis ex empl'is mel decoctū ⁊ exiccatū ⁊ tritū ⁊ radices g̃ natoꝝ ⁊ sil'r cētaurea ⁊ semē lini et lactuce et semē harmel et volubilis et ruta siluestris et ꝯferūt eis empl'a appropriata vlceribus putridis.

Serpēs noīatus selsir ⁊ est putrefaciens . C. li.

Existiauerūt q̇dā ꝙ sunt serpētes q̇ sunt in regionibꝰ assem ⁊ in egypto hn̄tes lata capita parua colla curtas caudas vētres rotundos ⁊ non sunt sup eoꝝ capita linee ⁊ squame sꝫ sup corpa eoꝝ sunt linee diuersi coloris ⁊ qn̄ incedūt non rectificat̄ imo ꝯtrahunt̄ ⁊ accn̄t ei quē mordēt apā dolorosuꝫ ⁊ putrefactō totiꝰ corpis post cōtritōēꝫ eius ⁊ capilloꝝ casus. Et qn̄ꝫ festinat putrefactō pdēs illud q̄ꝺ sanū est ⁊ sunt q̄si spēs uipaꝝ.

De Cura . C. lij .

Oportet vt sit cura eorū cura cōis ⁊ cura media cure vipaꝝ deinde curatō eiꝰ q̄ꝺ accit ex morsu eoꝝ de dispositionibus et accidentibus .

De spēbus serpentū qui nocēt qn̄ mordēt p uulnꝰ non p venenū de quo sit curandū ⁊ sūt serpentes magnorum corporum valde .

De Dracone . C. liij .

Dixerūt mior speꝝ draconū ſm ꝙ dixerūt q̇dā est quiqꝫ cubitoꝝ . magni vero sūt trigīta cubitoꝝ ⁊ supra ¶ Dixerūt ⁊ sūt draconi duo oculi magni ⁊ sub mādibula inferiore est eminētia sicut mentū q̄re sunt ei dētes plīmi . Et dixerūt q̇dā ꝙ ipī mltiplicat̄ in ptibus nubie ⁊ indi sunt maiores ⁊ illi de nubia q̇ sunt in regione asie sunt usꝫ ad q̄ttuor cubitos ⁊ indi sūt magni valde Et dixerūt de illis sunt quos diximꝰ ⁊ habēt facies citrinas ⁊ nigras ⁊ sunt eis ora vehemētis amplitudīs ⁊ supcilia coopiūt oculos eoꝝ ⁊ sup colla eoꝝ sunt squame. Et in oī mādibula sūt tres dētes. Et ego dico ꝙ iā vidi quēdā huiꝰ generis sup collum cuiꝰ in latitudīe descēdēte erāt pili grossi. Dixer̄t ⁊ accit ex morsu eoꝝ dolor puns deinde inflāmat ⁊ masculi eoꝝ sunt deteriores femīs . Et dico ꝙ iā vificatū ē ꝙ in regionibus aliјs ab india sunt dracones magni valde . ¶ Et dixerūt cura eoꝝ est cura vlcerum malorum tantum .

Albedisimon persin . C. liiij .

Videt̄ ꝙ sit iste de generibꝰ draconū ⁊ dixerūt ꝙ illi quē mordet albedisimon accidūt ea q̄ accn̄t reliq̄s morsibꝰ draconū . Sed dixerūt de draconibꝰ ꝙ eoꝝ dētes sūt vehemētes. Et de ꝓpetate eius est ꝙ carmiat carnē q̄r effodit eā quāobrē magnificat̄ timor ī vulnere eiꝰ ⁊ indiget curatōe vulneꝝ maloꝝ valde .

De morsu draconis marini . C. lv .

Dixerūt liniat̄ morsus eius cū sulfure ⁊ aceto ⁊ dixerūt cōferūt ei adeps crocodili emplata ⁊ piscis noīatus tricla ⁊ plūbum qn̄ fricat̄ sup ipm iuuat̄ eo. Et medicīe q̄s scribemus in caplo rutele ⁊ proprie tyriaca ꝑma ⁊ albedarungi bibitū ⁊ emplatū ꝯfert ei .

Haren carmen . C. lvi

Dixerūt q̇dā arabes sapientes ⁊ existimo ꝙ sunt de genere draconū marinoꝝ aut alioruꝫ quos a͞bos noīauit semurion ille sapiens dicēs ꝙ accit ex morsu eoꝝ illud quod accit ex morsu viperarum. Et similatur ꝙ sit cura eorum cura viperarum .

De Albatraf ⁊ hauden . C. lvij .

Dixerūt quē mordēt albatraf ⁊ hauden accidūt ei dolor vehem̄s ⁊ frigiditas plīma ⁊ stupor ⁊ mors ꝓculdubio ⁊ ꝑuenit ad hoc vt sit eius cura frigidoꝝ venenoꝝ . ¶ Dixerūt q̇dā oꝫ vt embrocet̄ morsus eiꝰ cū aceto tepido ⁊ emplet̄ locus cū folijs lauri ⁊ inūgat̄ cū oleo costino ⁊ oleo de piretro ⁊ q̄ silant̄ eis ex oleis in q̇bus est virtus squille ⁊ vrtice. Ea v̇o q̄ in potu dant̄ eis est succꝰ folioꝝ lauri cū aceto ⁊ aniuden cū ruta aut sumant̄ myrrhe ⁊ pipis ⁊ rute ptes eq̄les cꝰ dosis sit aureꝰ vnꝰ in vino ⁊ tyriaca ꝑma dicta in caplo rutele .

Tractatus q̄rtus de morsu hoīs ⁊ q̄drupedū. C. i.

Dicā in hoc tractatu lesiōes morsus hoīs ⁊ morsus caīs ⁊ leporis ⁊ similiū ⁊ morsus canis rabiosi ⁊ lupoꝝ ⁊ crocodili ⁊ morsus simij et morsus mustelle et morsus alcale et mugali .

Sermo vniuersalis de curatione morsus . C. ij .

Deterior morsus est ille q̇ est a ieiuno siue sit hō aut non homo. Et q̇ vult curar̄ morsum oportet vt ponat in ꝑmis super morsū panū infusuꝫ ī olo aut inūgat abstergēdo cū ipo olo deīn si ꝯseq̄t ipꝫ ītētō ⁊ emplet̄ cū eis q̄ sūt sicut mel ⁊ cepe ⁊ fabe masticate crude sicut sunt illud .n. est mirabile in hac re. Et iteꝝ vinū coctū ⁊ lithargyriū ⁊ emplatō cū oleo horbi est mirabil' et si videt̄ in eo corruptō mūdificet̄ pus cū suctōe uētosaꝝ aut medicamīe acuto ⁊ dimittat̄ donec faciat pus ⁊ ꝯsideret̄ ⁊ tūc si videt̄ in suppuratōe eiꝰ putrefactō tūc scit̄ ꝙ mūdificatō ⁊ attractō lesionis nō fuit vltīa q̄re curet̄ cū attractīs fortibꝰ q̄ diximꝰ ī caplo morsus serpentū. Et si non fuerit in morsu corruptō ꝓhibeat̄ apatō ⁊ ꝯsolidet̄ vulnus. Et de melioribus vnguētis ad morsuꝫ ⁊ infixiones vnguiū auiū ⁊ spinaꝝ ⁊ siliuꝫ est vnguētū nigꝝ admīstratū post extractōēꝫ malitie si ea īdiget̄ ⁊ post ablutōem cum aqua ⁊ sale .

Morsus homis in hoīe . C. iij .

Ponant̄ sup morsuꝫ qn̄ accit vt sit vehemēs cepe ⁊ sal ⁊ mel die ⁊ nocte deīn curet̄ cū vnguēto nigro facto ex adipe ⁊ cerā ⁊ oleo ⁊ albezard. est .n. melius emplm ad illꝺ q̄ꝺ morsuꝫ est. Et silr cinis ꝯferēs cū aceto ⁊ melle Et iteꝝ minutū tus cū vio ⁊ oleo ⁊ iteꝝ ossa vituloꝝ adusta vsqꝫ quo albificent̄ ꝯfecta cū melle. Et iteꝝ sal tritū cū melle aut myrrha ⁊ gūmi albotin vulnere iā repleto aneto sicco adusto ⁊ liniat̄ cū eo ⁊ liget̄. Et liniat̄ sup ipꝫ iteꝝ cinis cauliū. Et qn̄ꝫ accidit ex morsu hoīs ⁊ ꝓpe ieiuni accipiētes medullas ḡnoꝝ ꝑpatas ad corruptōēꝫ ⁊ ꝓpe lentes corruptō. q̄re oꝫ vt inūgat̄ morsus cū oleo abstergēͦ ⁊ emplet̄ ex radice feniculi cū melle aut farīa fabaꝝ cū aq̄ ⁊ aceto ⁊ ꝑmutet̄ emplm oī vice .

Morsus canis domestici nō rabiosi morsus simlr adib et similiū . C. iiij .

Sit singlaris curatō illius ex eis q̄ diximꝰ in caplo vluꝫ ⁊ curatiōe morsus hoīs et fortasse sufficit vt aspgat̄ locus statī aceto ⁊ ꝯq̄sset̄ manu mltotiēs deinde ponat̄ sup ipꝫ nitrū cū aceto ⁊ renouet̄ sup ipm oībus tribus diebꝰ ⁊ ꝓprie qn̄ timet̄ malitia rabiei. Et qn̄qꝫ sufficit vt curet̄ cū cepe ⁊ sale ⁊ ruta ⁊ fabis ⁊ amigdalis amaris cū melle aut arnoglossa cū sale ⁊ folijs cucumeris et

citrolli ⁊ calamēto ꝯtrito cū vino. Et iteꝝ epithi
sup ipm cū lithargyrio ⁊ ꝓpe qm̄ est illic inflatō ve
hemēs cū farīa horbi cū melle. ¶ Et ex illis q̄ ꝯfe
rūt ei est origanū capest re cū sale ⁊ melle ⁊ almuri
resolutū cū aceto liq̄do dimissuz diebus aliquot et
hec q̄dem ꝯfert oībus primis.

Morsus canis rabiosi: ⁊ adib rabiosi: ⁊ mustelle rabiose. ⁊ alioꝝ de illis que dicunt̄. C. v.

Accidit cani rabies q̄ ē ꝯuersio sue ꝯplōis
ad malitiā malā malignā venenosam. Et
accidit ei hec ꝯuersio aut ex aere aut ex ci
bis ⁊ potibus. Ex aere v̄o qm̄ calor vehemēs adu
rit hūores eius quare fit rabiosus in autūno aut cō
gelat frigus vehemēs sanguinē eius faciēs ipm de
cliuē ad nigredinē q̄re fit rabios⁹ in vere. Ex cibis
vero ⁊ potibus qm̄ lambit in sanguīe interfectorū
⁊ comedit ex cadauerib⁹ ⁊ bibit ex aquis putridis
q̄re implet̄ mēbra putrida ꝙobrē accīt iteꝝ creatur̄
eius vt variet̄ ⁊ accīt ꝯplexioni eius vt alteret̄ si
cut accīt lepsis. Et qn̄q3 apat̄ corpus eius ⁊ ꝯuertit̄
color eius ad cinereitatē ⁊ addit̄ pseuerātia in caus
corruptōis eius. ipe naq3 famē patit̄ ⁊ nō comedit
⁊ non bibit aquā. ⁊ qn̄ obuiat aq̄ timet ex ea ⁊ ab-
horret eā ⁊ qn̄q3 horripilat̄ ex ea ⁊ tremit ⁊ multi
plicat̄ horripilatō ⁊ est in cute faciei sue imo qn̄q3
morit̄ ex ea timēdo ⁊ ꝓpe in fine rei sue. Et accidit
ei mltitudo tenebrositatis oculoꝝ ⁊ est semp soli
tarius ignarus non cognoscēs dn̄z suū ⁊ videbis eū
rubeū oculos vehemēs aspectus ⁊ horribil' ⁊ ex
trahit linguā ⁊ currit saliua spūosa ⁊ fluit nasus ca
pite ei⁹ iā dīsso ⁊ aurib⁹ ei⁹ mollificatis q̄r mouet
eas ābas ⁊ iā curua ū ē dorsū ⁊ īcliat̄ dorsuz ei⁹ ad
lat⁹ q̄re vr̄ iā tortus ad lat⁹ ⁊ ad supiora ⁊ ad lat⁹
Et si firmat̄ cauda eius ambulat timid⁹ decliuis q̄
si sit ebrius tristis āgustiosus ⁊ p̄ceps fit cmi passu
Et qū apparet ei forma currit cōtra illā inuadēdo
ipam siue sit pies aut arbor aut aial ⁊ paꝝ parifica
tur iuasio ipius cū eius latratu ad illud qđ inuadit
fm ꝯsuetudinē canū imo est tacitus squalidus ⁊ qn̄
latrat videbis canes fugere a via eius ⁊ fugiūt ab
eo ipo lōginquo. Qđ si fiat pn̄s alicui coꝝ repente
blandit̄ ei ⁊ obediēs fit inter man⁹ eius ⁊ conat̄ fu
gere ab eo. ⁊ adib deterior ē eo. ⁊ silr̄ qui đ lupis
est in ꝗtitate eius ea q̄ diximus.

De Narratione eorum que fiunt rabiosa p̄ter ea que diximus. C. vi.

Dicit̄ ꝙ vulpes fit rabiosa ⁊ mustella fit ra
biosa. Et dixerūt q̄dā ꝙ quidā mulli ra
biosi fci sūt ⁊ momorderūt dn̄os suos et
incurrerunt maniā q̄ accīt ex reliq̄s rabiebus.

Dispōes eius quē mordet cāis rabiosus. C. vij.

Qum canis rabiosus mordet hoīes non vi
det̄ nisi vulnus hn̄s dolorē sicut reliqua
vulnera deinde apparēt sup ipsos post di
es aliquot aliq̄d de cogitatōibus corruptis ⁊ sōnus
corruptus ⁊ dispō q̄si ira ⁊ murmuratō ⁊ ꝯmistio
rōis ⁊ rn̄sio absq3 eo qđ querit̄ ab eo ⁊ vides spas
mari extrema eius ꝯtrahēdo ea ad se ⁊ refugit lu-
mē ⁊ salt⁹ velamis ⁊ singult⁹ ⁊ sitis ⁊ siccitas oris
⁊ fugit ex p̄ssura ⁊ amat accensionē luīs ⁊ qn̄q3 ab-
horret lumē ⁊ rubēt mēbra eius ⁊ ꝓpe facies eoꝝ
⁊ raucescūt uoces ipoꝝ ⁊ plorāt in tiore aq̄ ⁊ būita
tū ⁊ quotiēs apꝓxiat eis aqua imaginat̄ canē quare
timēt ex eo ⁊ qn̄q3 non terrent̄ imo nauseāt eam ⁊
qn̄q3 diligūt volutari in terra. Et qn̄q3 accīt eis ꝓ
iectō spmatis sine desiderio ⁊ pducit ꝓculdubio ad
spasmū ⁊ cuzez: ⁊ qn̄z ꝑuenit ad sudorē frigidū et
sincopiz ⁊ mortē: ⁊ qn̄z morit̄ ante has dispōes si
tiēdo: ⁊ qn̄z desiderat aquā deinde ꝓclamat ex ea
qū obuiat ei: ⁊ qn̄z sorbet ex ea q̄re strāgulāt̄ p eā
⁊ morit̄: ⁊ qn̄z latrat sicut canis ⁊ q̄si sit cū eo rau
cedo: ⁊ qn̄z abscidit̄ vox eius. Et fit sicut apople
ticus nō valēs tollerare vt clamet̄. Et qn̄q3 mīgit
pinguedinē in q̄ sunt res carnose mirabiles q̄si sint
aīalia ⁊ q̄si canes pui. In plībus v̄o dispōib⁹ ē
vrina eius subtilis ⁊ qn̄q3 mīgit nigꝝ ⁊ aliqn̄ reti
net̄ vrina eius q̄re penitus mīgere non valet ⁊ uē
ter eius fm plm̄ est siccus. Et de mirabilib⁹ dispōi
bus eius ē ꝙ ipe ē ꝓmpt⁹ ad mordēdū hoīez. Qđ
si momorderit hoīez post comestionē suā accīt illi
hōi illud qđ accīt ei ⁊ silr̄ ex supfluitate cibi ei⁹ fit
illud. Et non territus est aliq̄s eoꝝ ex aq̄ q̄ euasit
p curatiōez aut absq3 ea ꝓpe qū vidit faciē suā in
speculo ⁊ non cognouit se ipm aut cui in eo imagīa
tus est cāis nisi duo uiri. ipi naq3 fm ꝙ existimant
p̄mi vixerūt in huiusmōi dispōe. Et ipe q̄dē canis
non momordit eos ambos imo nō momordit eos
ābos nisi hō quē canis rabiosus momorderat. Añ
v̄o terrorē ex aq̄ cura eius est ꝓpinq̄. Et qn̄q3 iter
ficit iter ebdomadā ⁊ silia vsq3 ad sex mēses ⁊ spa
tiū tpaū est. xl. dies ⁊ dixerūt q̄dā ⁊ non creditū
est qn̄q3 terret̄ post septē ānos. Dixerūt q̄dā ⁊ est
sicut ruffus non terrent̄ ex aq̄ ⁊ diligūt volutari i
terra nisi qm̄ ꝯplōes eoꝝ iā dilexerūt siccitatē q̄re
abhorrēt ꝯtrariū cōplōnis ⁊ diligūt cōueniēs ⁊ ad
hūc fmonē non est declinatō. Declinatō. n. ad illđ
qđ ꝯuenit ꝯplōni ꝓpinq̄ est ex eis ad q̄ nō currit.
Et sanioris dispōis quē momordit hic cāis est ille
ex cuius morsu plm̄ currit. Et ꝓpter illud qn̄ min
git post potū medicinaꝝ tyriacaliū sanguinē secura
tur ex timore aque scias ergo.

Differentia inter morsum canis rabiosi et non rabiosi. C. viij.

Qvandoq3 mordet hoīes canis ⁊ nō adue
nit affirmatō forme ei⁹ ⁊ v̄ificatō dispō
nū eius ⁊ indiget curatōe eius. Et curatō
q̄dē eius inq̄tū est vulnus est ꝯsolidatō ⁊ inq̄tū ē
morsus cāis rabiosi est saniositas ⁊ aptō. Nā si cō
solidat̄ est in ea pditō q̄re indiget illud signo ex q°
eius dispō cognoscat̄. Et ex eis q̄ dixerūt in hoc ē
vt sumat̄ nux regal' aut alia ⁊ ponat̄ sup vulnus et
dimittat̄ sup ipm vna hora deinde sumat̄ ⁊ ꝓiitia
tur galline tūc si renuit eā cāis est rabiosus ⁊ si co-
medit eā ⁊ morit̄ tūc canis iteꝝ est rabiosus. ⁊ su-
mat̄ frustū panis ⁊ liniat̄ cū eo qđ currit ex illo uul
ner̄ siū fuerit sāguis siue nō sāguis ⁊ ꝓiciat̄ cāib⁹
Et si renuūt ipm tūc morsus est morsus canis rabi
osi. Et dixerūt ꝙ de signis eius est q̄a qn̄ fundit̄ su
per ipm aqua frigida calefit corpus eius successiōe
eius ⁊ dico hoc signū est non propriū.

De Cura. C. ix.

Oportet in p̄ncipio rei vt nō dimittas uul
nus ꝯsolidari imo dilata ⁊ aperi si nō fu
erit amplū ⁊ fac cū eo de suctōe ⁊ positōe
vētosaꝝ qđ dictū est tibi in caplo morsus fpentuz
Et min⁹ in quo non oz ꝯsolidari vulnus est spatiū

xl. dieꝝ. Et si traxeris in ꝑncipio deinde non ꝯsoli
daueris facies opatōēꝫ iuuatiuā valde. Et si error
iā ceciderit ⁊ ꝯsolidatū est tunc oꝫ vt ꝯuertat̃ ⁊ ad
vltimū ꝑueniat̃ in eo. Et oꝫ vt ponas sup ipm̄ de
apitiuis qū ꝯsecut⁹ fueris ipꝫ in ꝑmis diebus sicut
sūt oppoponacū ⁊ nux ⁊ allea. et ēpl̄ꝫ ō pice ⁊ oppo
ponaco ⁊ aceto ⁊ sumat̃ aceti kist. i. ⁊ oꝫ vt sit acu
tū ⁊ picis lb. i. ⁊ oppoponaci. ℥. iij. infūdat̃ oppo-
ponacū in aceto donec resoluat̃ deīde misceant̃ oīa
⁊ fortasse sufficiūt allea ⁊ cepe ⁊ eruca iteꝝ ⁊ sicla ⁊
altit ꝯposita ⁊ simplicia. Et cū sicla iteꝝ qn̄qꝫ poīt
enula. Et fortasse necessariū erit tibi vt utaris me
dicis corrosiuis sicut est alcalcadicō deinde ꝯsequē
ter adhibeat̃ butyꝝ. Et ex dilatātibus q̇dē est vt
sumant̃ salis ptes. iij. salis āmoniaci ptes. ij. calca-
dis ptes. viij. squille assate ptes. xvi. rute partes
iiij. coralli ptes. x. eris adusti ptes iiij. floris eris p
tes iij. semis prassij ptes. ij. ponat̃ sup ipm̄ cribella
tus cū orali. Et necessariū est in ꝑncipio facere vt
ipē sudet ex eis q̇bus possibile est ex ambulatōe ⁊
balneatōe. Et non oꝫ vt ꝓperes in dieb⁹ ꝑmis ad
eūantia sed occupare in trahēdo ad exteriora: nam
euacuatō qn̄qꝫ adiuuat ad hoc vt venenū penetret
ad ꝓfundū ⁊ ꝓhibet attractōēꝫ eius ad exteriora.
Et qm̄ ipa trahit hūores ad interiora tūc trahit cū
eis venenū. Qū ergo trahis qō tibi possibile ē p⁹
duos dies aut tres tūc occupare in euacuādo qō iā
forsitā penetrauit. Et si facta nō fuerit attractō et
acciderit negligētia tūc euacuatō in ea hora erit ma
gis necessaria ⁊ melius est vt sit fortōr. Et si vide
ris repletōēꝫ augmētatā phl̄oma. ⁊ si non tūc nō.
Et qū phl̄omas tūc non dimittas eū intueri sangui
nē suū ⁊ ꝓpe in fine rei. Catharticū v̇o sit illō qō
educit ml̄iaꝫ ita vt sit hellebor⁹ ⁊ pill̄e de hellebo
ro ⁊ sil̄ia de illis q̄ necessaria sūt ⁊ hiera rufi est mi
rabilis eis. Et ex illis q̇bus oꝫ soluere eos est cucu
mer asinin⁹. Cōscō cathartici ad eos. ℞. myroba
lanoꝝ kebuloꝝ aur̃. ij. opij aur̃. i. ⁊. ſ. sal̄ indi au
reū. ſ. polypodij lapidis armēi āboꝝ an̄. aur̃. i. a-
garici aur̃. i. ſ. hellebori nig̃ aur̃. ij. sitqꝫ dos̄ ex oī
bus in pill̄is ꝯfectis aur̃. ij. Qū ergo ipm̄ soluerit
catahrtica fortia tūc necessariū ē iteꝝ admīstrare in
omni die aut duobus diebus clistere nō ledēs anūꝫ
sicut oleū ⁊ aquā sicle aut solutm̄ sicut aphodilli cū
epithīo. Et oꝫ vt sit cibus eius post catharticū ille
qui sit ex duragi ⁊ pullis impinguatis. Et admini-
strentur post illud diuretica subtiliātia ⁊ vinum
dulce et proprie vetus cum dulcedine et vinum
coctum iterum ⁊ lac ⁊ vinū est vehementis iuua
mēti ad eos ⁊ magis necessarie res sunt equatō cibi
eius ⁊ hūectatō est. n. necessariū rei ei⁹. Et illa sūt
sicut iura auiū stipticaꝝ ⁊ panis adarmache in aqua
frigida. Et ꝯfert eis ex aquis aq̄ in qua extinguit̃
ferrū ml̄toties. Veꝝ cepe ⁊ allea sunt ex cibis qui
resistūt venenis ⁊ abscidūt ea ⁊ repellūt ipa a cor
pe vbi non excusat̃ eoꝝ vsus q̄uis ipa sint medici
ne. Et vt tu ꝓperes et des eis in potu tyriacā ma-
gnā ⁊ medicamē de cācris ꝓpꝰꝫ est. Et dicit̃ ꝙ ty
riaca diatesserō ē uehem̄ter ꝯferēs eis ⁊ sil̄r tyriaca
alanesea quā dicē⁹ ⁊ ciba eos cācris fluuialib⁹. Et
iā exptū est vt sumat̃ de pulpa cācri fluuial̄ adusta
sup lignū vitis albe cū eq̄litate ƀm q̄titatē q̄ terat̃
et carbone gētiane sup illud idē lignū ⁊ cū illa q̄ti-

tate. Et det̃ ex eo ī potu cū vino puro. Et sit dos̄
eius cochliaria q̄ttuor in illo vino. Et oꝫ vt ambo
sint trita sicut alcohol. ¶ Et hui⁹ iteꝝ est descrip-
tio altera. Sumat̃ carboīs cācroꝝ fluuialiū captoꝝ
dū sol est in signo leonis assatoꝝ in furno aut ī vase
eneo res equal̄ ⁊ iā posite sint ī eo ex ipis ptes. v.
⁊ gētiane ptes. v. ⁊ piroꝝ ps. i. terant̃ ⁊ misceant̃
cū eis ⁊ sit dosis in diebus ꝑmis cochliariū vnū in
aqua ⁊ dent̃ in potu post dies p̄teritos duo cochlia
ria ⁊ sil̄r adde in eo vsqꝫ ad q̄ttuor cochialria. Et
ex medicis narratis ⁊ q̄ est vltia ad eos est medi-
camē de cātaridibus ⁊ dicā ipm̄ in ꝓxio. Et medi-
camē de cācris non det̃ in potu in ꝑmis nisi ei cum
quo est euētus tīoris aq̄. Et qn̄qꝫ ponit̃ in descrip-
tōe eius de gētiana q̄tū est medietas cācroꝝ mari-
noꝝ. Si aūt ꝯseq̄ris eū post duos dies aut tres. oꝫ
tūc vt sit qō in potu das de medicamīe duoꝝ cine-
rū duplū eius qō in potu dares si eū ꝯsecutus fuis-
ses in ꝑncipio ⁊ sil̄r est dispō medicinaꝝ aliaꝝ quas
dicemus. Et si fuerit post septē dies tūc sint plura
duplicia ⁊ tūc scalpella scalpellatōēꝫ laboriosam et
suge suctōe vehemēti ⁊ si ꝯsecut⁹ fueris eūꝫ post
dies pl̄es illis ei supueniētes tūc in dilatatōe vulne
ris non erit tūc vtilitas ⁊ neqꝫ supflue laboret̃ i ea
qm̄ ledet̃ eger sine pl̄ma vtilitate imo stude in h°
ut non remaneat aptū: nā dilatatō iā p̄terijt in die-
bus tribus ꝑmis ⁊ q̇ apꝓpinquāt eis qm̄ venenuꝫ
iā sparsuꝫ est. Sis ergo ꝯtentus tūc vt remaneat
vulnus aptū ⁊ adiūge ei reliqū regimē dando ī po
tu tyriacā eius ⁊ admīstrādo eūonē eius ⁊ sil̄at̃ ꝙ
venenū sit sparsuꝫ vsqꝫ ad quattuor dies si fuerit
forte ⁊ in mīore spatō eo iteꝝ. ml̄toties. n. inter-
ficit in ebdomada vna. Et ꝓculdubio ipm̄ ſꝑgitur
velociter ⁊ velocius q̄ꝫ dixim⁹. Et non est aliq̇o
de attrahētibus sicut cauteriū ita ꝙ qn̄ est spatiū lō
gius illo ⁊ timet̃ casus in terrore ⁊ ꝓperat̃ ad cau-
teriū magnū post spatiū non est lōgīqū q̇n ꝯferat n̄
est ergo attractō cauterij ⁊ corruptō ipius in sub-
stātia veneni sicut est attractō alioꝝ ⁊ corruptō ip
soꝝ. Qō si aliq̇d ab hoc ꝓhibuerit admīstra medi
cinas q̄ stāt loco cauterij sicut empl̄m de sale ⁊ me
dicīe rubificātes sicut empl̄m de sinapi ⁊ sil̄ia ⁊ nō
intromittas eū in huiusmōi hora balneū oīo. Nā
si balneaueris eū interficies ipm̄. Et dicit̃ ꝙ sedere
in tina est ex eis q̄ ꝯferūt ⁊ existīo ꝙ illud est in ꝑ-
mis. Et frigus est ex eis a q̇bus oꝫ ipm̄ cauere. Et
fortasse est tibi necessariū in hac hora ⁊ post ipam
ut phl̄omes eū ƀo: ergo phl̄oma ipꝫ ⁊ non ꝑmittas
eū iteꝝ intueri sanguinē suū. Qō si videris eū iam
tēdere ad sanatōēꝫ paulatī tūc fac eū vti exercitio
tpato ⁊ balnea eū cū eq̄litate ⁊ funde sup ipm̄ aque
tepide pl̄m ⁊ frica eū ⁊ inūge eū oleo tpato. Et qn̄
ꝑuenit esse suū ad timorē aq̄ tūc tu nō paueas iterū
dū non sit talis vt non cognoscat faciē suā in specu
lo. dixerūt. n. fortasse ipē cognoscit faciē sui ipius
⁊ fortasse imaginat̃ post illud ꝙ in speculo sit caīs
Et da ei in potu illud qō diximꝰ de aq̄ in qua exti
guit̃ ferrū cū ingenio qō dicem⁹. est. n. curatō op
tima ⁊ ingenia sup ipm̄ cū oī ingenio in dādo ei in
potu aquā. Et si necessariū fuerit tibi strīgere ipm̄
⁊ vī inferre tūc empl̄a stomachū eius cū infrigidā
tibus. Et iā q̇dē exptū est vinū mistū p mediū et
ꝯtulit iuuamētū mirabile. Et ꝯtulit q̇dē ī hac hora

medicamē huiusmōi . ℞ . coaguli leporis ꝛ luti la
cune asportati de Alexādria ꝛ ḡnoꝝ iuniperi ꝛ gēti
ane oīuꝫ añ . auī . iiij . baccaꝝ lauri ꝛ myrrhe āboꝝ
añ . auī . vij . ꝯficiat cū melle ꝛ sit dosis q̄ntū faba
egyptiaca . Et iteꝝ sigilloꝝ lacūe ꝛ ḡnoꝝ iuniperi
amboꝝ añ . x . coagula uulpis . iiij . coagula leporis
v . radicū aristol' rotūde baccaꝝ lauri semis amo-
mi semis rute siluestris oīuꝫ añ . auī . iij . p̄pet coꝝ
massa cū vino dulci deinde ꝯficiat cū melle ꝛ sit do
sis faba vna . Et iteꝝ terre sigillate auī . viij . ḡno
rū aldemest tm̄dem coagula leporis . xvi . coagu-
la gazel . xxxij . radicū gentiane . iiij . myrrhe . iiij .
aggregēt cū melle ꝛ retineat cui⁹ dosis sit vt cicer
cū aqua calida . Et q̇dā hoīes dixerūt q̇ suspēdit sup
corpus suū dentē canis rabiosi fugit ab eo canis ra-
biosus ꝛ non intēdit ad eū ꝛ sil'r reliq̇ canes ꝛ non ē
ex eis in quo est fiducia .
Medicine que ebibunt . Simplices q̇dē sunt litiū
ꝛ altit ꝛ apsinthiū ꝛ poliū ꝛ terra sigillata cū uino ꝛ
nigella est mirabilis in hoc caplo ita ꝙ nomē eius ī
greco est deriuatū ex intentōe iuuate ad morsuꝫ ca
nis rabiosi ꝛ myrrha bona est bibita ꝛ emplāta . Et
dixerūt non est ad illud medicīa melior gētiana et
camedreos iteꝝ . Et dicūt q̇dā ꝙ ocl'i cācri qū bibūt
sunt magis iuuatie res ad illud . Et dixerūt q̇dā ꝙ
si in potu det coagulū muris pui in aqua sanat . Et
existimāt q̇dā ꝙ sanguis ipius canis rabiosi est cura
tio . Ueꝝ ego non audeo illud ꝛ sil'r dixerūt ciba
illū epate canis p̄p̄e illius q̇ eū momordit . Et dixe
rūt post timorē aque ciba eū epate p̄dicto ꝛ añ ip̄m
aut cute adabaci clandicātis assata . Et dixerūt qū i
potu dederis meubedhana ꝛ castoreū ī hac dispōe
ꝛ feceris collyriū ex eo iuuabit eo ꝛ remouebit ti-
mor . Et de ꝯpositis sunt medicamē Gal' . ꝛ tyriaca
p̄pinq̄ ei q̄ꝺ dixim⁹ in p̄terito . ℞ . cancri fluuialis
adusti ꝛ gētiane āboꝝ añ . ptes . v . turis calamenti
añ . ptes . iij . terre sigillate ptes . ij . sumat in puluer
ex ea . ʒ . iij . in ieiuno cū aq̄ tepida ꝛ tres alias ī uesi
pis ꝛ vtat illa diebus plibus añ . xl . Al' . ℞ . cātari-
daꝝ magnaꝝ pinguiū ablatis pedibus ꝛ capitib⁹ et
alis pteꝫ . i . lentiū excorticataꝝ ptē . i . ꝛ croci ꝛ spi
ce ꝛ gariofiloꝝ ꝛ cinamomi ꝛ pipis oīuꝫ sextā ptis
vni⁹ terant oīa optīe ꝛ p̄p̄e cātarides ꝛ ꝯficiantur
cū aq̄ ꝛ informent trocisci ex eis quoꝝ vnusquisqꝫ
ꝯtineat tertiā . ʒ . i . Et det in potu ex eis oī die tro
ciscus vn⁹ cū aq̄ tepida . Et si acciderit pūctura ī ue
sica bibat decoctōeꝫ lētiū excorticataꝝ ꝛ oleū ami-
gdalinū aut butyꝝ crudū ꝛ coctū ꝛ ingrediat balne
um oī die post potū eius ꝛ sedeat donec migat ī ti
na ꝛ admistret cibus hūectatiu⁹ ꝛ alessidabegi cuꝫ
pullo impinguato ꝛ bibat vinū ꝛ caueat sibi a fri-
gore . ⁋ Descriptō abbreuiata medicamīs de can
taridibus . Sumant cātarides f'm ꝙ narrauim⁹ et
infūdant in lacte acetoso die ꝛ nocte deinde effun-
dat illud lac acetosuꝫ ab eis ꝛ pmutet aliud lac ace
tosuꝫ ꝛ dimittat in eo die ꝛ nocte ꝛ fiat illud trib⁹
vicibus deinde exiccent in vmbra ꝛ terant cū tan
tis lentibus excorticatis quāte sunt ip̄e ꝛ fiāt ex eis
trocisci de q̇bus sit dosis tertia . ʒ . i . cū vīo aut aq̄
tepida . Qū ergo biberit ip̄m fiat vt pueniat ad su
dandū cū eo q̄ꝺ est ei possibile de deābulatiōe aut
coopimēto . Si aūt illud q̄ꝺ bibit angustiat ip̄m bi
bat sup ip̄m sacraiati de butyro cocto aut ole oet

vtatur tina ꝛ migat in ea : qū ergo mixerit sangui
nē tunc iam securabit a timore aque .
Emplastra ꝛ sil'ia ad attrahendū . Assa est empl'ꝫ bo
nū ꝛ dicit ꝙ emplātō eius cū epate canis rabiosi iu
uatīa est valde ꝛ testat de ea cōitas . Et alia est em
plastrata ꝛ bibita ꝛ caro pisciū salita est bona iuuati
ua . Et de eis q̄ trahūt venenū ab eo cū fortitudīe
est vt ponat sup morsuꝫ vrina hoīs iuuenis ꝛ p-
prie cū nitro ꝛ cinis vitis solus ꝛ acetū ꝛ mēta cum
sale ꝛ oppoponacū mirabile est valde . Et folia cu-
cūeris hortulani vehemētis iuuamēti sunt ad illō
ꝛ radix feniculi . Et dixerūt qn̄qꝫ ꝯfert ei iuuamen
tū mirabile vt liniat locus ex glutīo pisciū ml'toti
ens . Et iteꝝ vt emplet cū formicis tritis . ꝛ iteruꝫ
sumant floris eris ꝛ salis amboꝝ ptes . iiij . adipis
vituloꝝ ptes . xij . fiat ex eis emplm̄ ꝛ iteꝝ volubi
lis . ʒ . iij . baurach . ʒ . ij . spume maris . ʒ . i . sal' . ʒ .
iiij . adipis anseris . ʒ . x . olei de alcanna quātum ne
cesse est .
⁋ Ingeniū in dando aquā in potu . Quidā dixerūt si-
cut feligorus ꝙ qn̄ timet ex aq̄ tūc det in potu ei
in vas ex cute adabon ꝛ alioꝝ aut in uase coopto
cū cute adabon ꝛ p̄p̄e si fuerit de ligno aut cute ca-
nis rabiosi . Et dixerūt q̇dā vt ponat sup vas aut
sub eo pānus q̇ sit de pānis latrine . Et dixerūt alij
ab istis ꝙ aliq̇d de hoc non excusat . Et q̇dā ingeni
ose faciūt canalē lōgū ꝛ mittūt in guttur ei⁹ a lōge
ꝛ fundūt aq̄ in ip̄m tectū ex eo q̄ꝺ coopiat aquā sci
licet ponit eius extreītas in guttur ꝛ fundit aqua in
ip̄m aut fistulā p̄p̄e ex argēto . Et ex eo q̄ꝺ bonū ē
in dando aquā in potu est vt fiat iteꝝ lignū ꝯcauuꝫ
ex ꝯgelato melle aut ex cera ꝛ ponat in eo aqua et
precipiatur deglutire ipsum .
De morsu leopardi ex genere leonis ꝛ vulnus un
guium eorum . C . x .
Fsti rapaces ꝛ q̇ sil'ant eis non sunt sicut ca
nes salui ꝛ homīes īmo dētes coꝝ ꝛ vn-
gues ipoꝝ non sunt vacui a natura vene
noīs q̄propter oꝫ vt curent in p̄mis cū attractōe :
deinde cum consolidatione . Et in eius attractione
sufficit res parua .
De morsu crocodili . C . xi .
Ille quē mordet crocodilus regat regimi
ne p̄dicto in caplo morsus canis non rabi
osi cū attractōe veneni ex quo non euacu
at morsus eius q̄uis sit saluus . Et illud fiat cū illis
q̄ sunt sicut nitrū ꝛ mel . Et qn̄ disiūgit fissura eius
liniat vuln⁹ cū adipe cerui ꝛ adipe anseris ꝛ melle
deinde ꝯsolidet ꝛ adeps eius est magis iuuatiuus
reꝝ ad morsū eius . Dixerūt q̇dā ꝙ sanatō vulne
ris eius q̄ꝺ fit qū crocodilus corrodit ptē corporis
alicui⁹ est adeps crocodili .
De morsu simij . C . xij .
In illo iteꝝ quē mordet simius fiat ꝙ at
trahat venenū eius si fuerit in morsu ei⁹
Et illud fit cū eis q̄ sunt sicut emplātō cuꝫ
cinere ꝛ aceto ꝛ melle aut amigdal' amaris ꝛ ficub⁹
ꝛ p̄p̄e immaturis ꝛ lithargyriū cū sale ꝛ radix fei
culi ꝛ sedat ap̄a eius lithargyriū liq̇factū in aq̄ ꝛ co
opiat ip̄m cū nigella ꝛ melle ꝛ herbo ꝛ melle .
De morsu catti . C . xiij .
Quandoqꝫ accit ex morsu catti dolor ve-
hemēs ꝛ viriditas i toto corpe . Et curatō

ipoꝝ est cura cōis. Et iuuant̄ cū emplo cepe ⁊ emplastratō calamēti capestris ⁊ p ꝯmestionē amborū iteꝝ ⁊ cum emplastro facto ex nigella ⁊ sisamo cuꝫ aqua.

De morsu mustelle. C. xiiij.

Dixerūt ꝙ morsus eius est velocis doloris ⁊ est color eius decliuis ad obfuscatōnē. Et cura eius ꝓxia est cure quā dixi⁹ ex emplatiōe cū cepis ⁊ alleis ⁊ comestione amboꝝ cū vino puro sup ambo. Et ꝯferūt ad illud ficus immature cū farina borbi. Et in libro q̇dē tyriace dicit̄ ꝙ si emplat̄ cū ea morsus super morsuꝫ eius et super morsum canis rabiosi est bona iuuatiua sanans statim.

De morsu mugali ⁊ est alcale. C. xv.

Dixerūt q̇dā hoc aīal min⁹ est mustella in q̄ntitate eius. Et color eius est decliuis ad cinereitatē cū subtilitate ⁊ tenuitate et lōgitudo oris est ad vltimū ⁊ labiū eius in vltimo dixerūt ⁊ hoc qū videt aīal salit ad ipm ⁊ suspēdit̄ cū testicl'is eius. Et dixerūt q̇dā ē ī forma muris ⁊ in colore eius. veꝝ muscida eius est acuta ⁊ oculi sui sunt parui ⁊ dētes eius habēt tres ordīes quoꝝ alij sup alios torti retorsione pua ad supiora. Et dixerūt q̇dā accn̄t ex morsu eius dolores vehemētes ⁊ pūctura in corpe ⁊ apparitō ruboris in locis fm dētes eius. ⁊ accn̄t in circuitu morsus vesice plene hūitate sanguinea sup bases fuscas: ⁊ qō ipe ꝯtinēt est fuscū: ⁊ findūt̄ ab eo qō ē sub eis: egredit̄ caro alba in colore nerui habēs tuīcas: ⁊ qn̄q3 apparet ī eis adustio q̄dā ⁊ qn̄q3 corrodit̄ ⁊ cadit īmo currit in ꝓmis pus virulētū deinde putrefit ⁊ corrodit̄ ⁊ cadit caro eius ⁊ qn̄q3 ꝑuenit res ad pūcturā in intestinis et difficultate vrine et sudorem frigidum corruptū. ¶ CURA. Dixerūt oꝫ vt ponat̄ super locū galbanū singulare ⁊ cū aceto ⁊ embrocet̄ cum aq̄ ⁊ farina ordei ⁊ sirupo acetoso ⁊ findat̄ aīal ipꝫ ⁊ ponat̄ sup ipm piretrū aut malue aut allea ꝯtrita aut sinapis totū illud si non fuerit apā. Quꝫ apate vero cortices ḡnati dulcis decocti ⁊ emplet̄ cū eis Illud v̇o qō in potu dat̄ ei est schea armenū bullitū cū vino aut eruca aut sisimbriū aut nux cupressi cū vino aut piretꝝ ⁊ semē eruce ⁊ cartamū. Et ex eis q̄ sunt iuuatia fortia est buchormariē cū sirupo acetoso aut opoponacū aut radix gētiāe aut coagulū agni ⁊ coagulū hedi ⁊ sunt āo bona valde. Et ꝯfert ei lac cū sirupo acetoso iuuamētū vltimū. Et dixerūt q̇dā sapiētes res magis ꝯferēs ei est succus folioꝝ lauri ⁊ folia lauri hūida cū vino decocto aut eruce aut decoctō abrotani aut decoctō lubleb cū vino aut storax iteꝝ bona est ei qū dat̄ in potu cuꝫ vino ⁊ sil'r qū comedunt̄ res ꝑdicte cū dispositione sua. Qum ergo cadit caro corrupta curetur vuln⁹ attractione sua.

Tractatus Quintus de punctura puorū uenenosoꝝ et morsu eorum. C. i.

Dicā in hoc tractatu pūcturā scorpionū ⁊ rutele ⁊ vespaꝝ ⁊ aranee et eorum que currunt cursu illorum et incipiam ab habentibus aculeos de eis.

De spetiebus scorpionis siluestris. C. ij.

Dixerūt q̇dā ꝙ scorpio femīa maior ē masculo: masculus. n. extenuatus est minutus ⁊ femīa pinguis maḡ ⁊ acule⁹ femie est subtilis ⁊ masculi aculeus est grossus. Et accidit vt q̇busdā scorpionib⁹ sint duo aculei fm ꝙ existimat̄ q̇dā qm̄ dimittūt duo foramia apud pūcturaꝫ suā ⁊ infrigidat̄ punctura ⁊ calefit reliq̄ corpus et infrigidat̄ sudor iteꝝ. Scorpio aūt cū alis ē magn⁹ ⁊ ꝓhibet ml'totiēs eū ventus qū volat ab hoc vt cadat q̄re vadit cū eo de regione in regionē. Et in dispōibus q̇dē caude scorpionū diuersificatō est: ꝺ eis enī sunt qui habēt sex spōdiles quoꝝ malitia fit fortis in tpe ortus alsebara ⁊ interficit morsus eius ⁊ de eis sunt q̄ habēt pautōres. Et existiauerūt q̇dā ꝙ scorpiones sunt nouē coloꝝ albi: citrini: rubei: ⁊ cineritij: ferrādi: ⁊ virides: ⁊ de eis sūt aurei habētes nigras caudas ⁊ extreitates caudaꝝ. Et de eis sunt vinosi coloris de quoꝝ pcussione sentit̄ punctura acus et dolor nociuus et de eis sunt fumosi et accidunt de morsu eorum risus et permistio rationis.

Quod accidit de punctura eorum. C. iij.

Accidit puncture eius vt apetur ab hora sua apate duro rubeo ⁊ dolor ꝓtensus ⁊ qn̄q3 inflat̄ ⁊ qn̄q3 infrigidat̄ ⁊ imaginat̄ apud eū ꝙ corpus eius ꝯprimat̄ cū pilis salis. Et accidūt dolores subito ⁊ pūctura sicut pūctura acus ⁊ sequnt̄ illud sudor ⁊ tremor labij ⁊ frigus eius et expulsio vomitu rei viscose q̄ cōgelat̄ sup ipm et horripilatō ⁊ ruptura piloꝝ ⁊ tremor ⁊ frigus extremitatū ꝓpe eaꝝ que sequnt̄ vulnus ⁊ mollificatō totius corpis ⁊ eminētia āboꝝ inguinū ⁊ tensio virge ⁊ accidit inflatō in vētre ⁊ fortasse excitatur sup morsū bumb⁹ ⁊ ꝓpe si fuerit morsus in inferiore ⁊ accn̄t apata ascellaꝝ ⁊ eructuatō pl'ma ⁊ ꝓpe si fuerit pcussio supius ⁊ alterat̄ color. Si aūt scorpio fuerit vehemētis malitie erūt accidentia mala valde q̄re supfluūt dispōes ꝑdicte ⁊ est pūctura sicut cauteriū in adurendo ⁊ corpus totū rigorē patitur cū frigore ⁊ eleuat̄ sup labiū hūitas viscosa q̄ ꝯgelat̄ sup ipm ⁊ currit ex oculo sil'r hūitas deinde coagulat̄ lippa in āgulis ⁊ adit alteratō forme ⁊ egredit̄ anus ⁊ apat̄ ꝑapus ⁊ ingrossat̄ lingua ⁊ stridēt dētes ⁊ spasmant̄ mēbra posteriora ⁊ qn̄q3 ꝯponunt̄ q̇dā dētes sup alios ⁊ non apperiūt ⁊ est significatō mala. Inq̄t Gal'. si sua pcussiōe īuenerit arterias accidet sincoꝑ aut īuenerit neruos accidet spasmus aut inuenerit venas accidet putrefactio.

CURA. Curet̄ p canones cōes ⁊ p vaporatiōem cū eis q̄ sunt sicut sal ⁊ miliū ⁊ silia ⁊ ꝓmū qō facis est suctō cū ꝯditōibus suis ⁊ reliq̄ q̄ dicta sunt in attractōe ⁊ admīstrent̄ sup ipm medicīe acute subtiles velocis inflāmatōis sicut sunt assa ⁊ alleū ⁊ piretrū. Veꝝ stercus est de melioribus medicis ei. Et sil'r est auellana inꝺa ⁊ omis auellana ⁊ herba cuius folia sunt q̄si folia sansuci expāsa sup terram fm rotūditatē cuius diameter est vni⁹ palmi ⁊ ī sapore eius est viscositas cui⁹ gustus est sicut gustus alnabac recētis ⁊ bibit̄ cū aq̄ ⁊ sedat dolorē statim Et dixerūt iteꝝ herbas ⁊ arbores cuꝫ noibus suis quas ego non noui. Et iteꝝ arbor cui⁹ crus eleuat̄ sup terrā q̄ntitate vnius digiti deinde nascunt̄ v̇ge eq̄les q̄ eleuant̄ q̄ntitate vni⁹ cubiti et apparet sup

eas res sicut bala cuius sapor est sapor bala idest saccus palme in quo dactili nascuntur cuius potus sedat dolorē stati. ¶ Et napi barbari sūt ultimi i hoc. Et cepa squille est mirabilis qñ comedit̄ ⁊ ꝯferūt ei tyriaca magna ⁊ mithridatū ⁊ tyriaca esdre ⁊ tyriaca diatesseron ⁊ sagzenea ⁊ medicamē de assa ⁊ assa est medicamē bonū ei ⁊ uitis alba ⁊ albarmel est ex eis q̄ expta sunt nūc. ¶ Et cartamū cāpestre ſm ꝙ testat̄ Gal'. si retinuerit ipm sedat dolorē et est de spēbus carduoꝝ pūgitiuoꝝ. Et dixerūt q̇dā si in potu det̄ de napello q̄tū est granū sisami sedat dolorē eius subito ⁊ non interficit qm̄ interficiens est usq; ad mediā. ʒ. Et de medicis boīs ei sūt allea bibito vino sup ea post horā. Et ꝑpe qñ sunt cū eq̄li q̄titate nucū ⁊ comedit̄ ꝺ ambobus circiter i. ℥. Et oꝫ post acceptōez alleoꝝ ⁊ vini vt ꝑpetur in loco vehemētis estus. Et si ingeniet̄ vt eius ꝑparatō sit sup vaporē aq̄ calide erit iuuatiuū. Et intentō q̇dē in hoc est vt sudet. Et intentō in hoc vt sudet est mouere materias ad exteriora ⁊ sudare i balneo est uehemētis iuuamēti ei. Et qñ mouet̄ bibat vinū puꝝ. ¶ Tyriaca bona. Aristologie lōga genciana bacce lauri cortex radicum capparis radices colloq̄ntide apsithiū nabathi vene citrine uitis alba aggregent̄ cū melle. ¶ Alia bona. Semīs rute cāpestris cymini ethiopici semīs andacocha oīuꝫ añ. alsulef aceti q̄tū sufficit ad cōficiendū gūmi q̄tū ꝯglutinet acetū ⁊ aggregat medicinas ⁊ sit dosis eius aur̄. i. ⁊ non addat̄ sup illud qm̄ in eo est tior īmo si necessariū est post horā aliā addere det̄ i potu medius aure⁹ alius. ¶ Tyriaca alia. ℞. alleoꝝ ⁊ nucis amboꝝ añ. ptē vnā folioꝝ rute sicce ⁊ altit ⁊ myrrhe oīuꝫ añ. ptē mediā ꝯficiant̄ cū lacte ⁊ sit dosis eius. ʒ. iij. cū uio. ¶ Tyriaca bona ei. Castorei pipis albi myrrhe opij oīuꝫ añ. ptes ⁊ sint eq̄les informent̄ ex eis trocisci cuius dosis sit tres oboli cū q̄ttuor. ℥. vini ⁊ ꝯfert iteꝝ morsui rutele. Et iteꝝ oppoponacū myrrha galbanū castoreū ⁊ piper albū ꝯficiat̄ cū storace ⁊ melle cū eq̄litate. Et medicamē exercituale cui⁹ ꝯfectō hec est radicis colloq̄ntide radicis capparis apsinthij aristol'. lōge taraxacon oīuꝫ añ. ptes eq̄les cuius dosis sit pueris tertia ʒ. i. et magnis est enim mirabilis vltima cui non est par.

Reliqua q̄ bibunt̄. ¶ Et ex medicis bonis est altit ⁊ iteꝝ vitis alba ⁊ iteꝝ cordumēi pōdus. ʒ. ij. cū vio ⁊ cipi ⁊ ḡna myrti ⁊ albedarūgi ⁊ semē ei⁹ ⁊ semē acetose cāpestris ⁊ altaraxacō ⁊ endiuia ⁊ serapinū bibitū ⁊ linitū ⁊ calamētū campestre ⁊ cācri fluuialis si bibat̄ cū lacte asinino. Et arabes q̇dam dāt in potu morso pōdus. ʒ. i. de radicib⁹ coloq̄ntide ⁊ ꝯfert ei iuuamētū vīsibil'r. Et q̇dā expti sūt salē masse qñ ex eo sicco sumit̄ q̄tū plāta man⁹ capit. Et existiauerūt q̇dā ꝙ alusnen viridis qñ ꝯficit̄ cū butyro cocto vaccino post ꝯtritōez ⁊ cribellatōez ⁊ sumit̄ ex eo ꝑpe duos aureos est maximi iuuamēti. Et ei q̇ comedit rhaphanū ⁊ albedarūgi ñ nocet scorpio. Et locusta q̄ non habet alas magni corpis q̄ noīat̄ hercules qū exiccat̄ ⁊ bibit̄ cū vino ꝯfert. Inq̇t fidelis ꝙ si in potu dent̄ morsis ab eo opiū ⁊ semē hyusq̇ami albi eq̄li mēsura cōfecta cū melle ꝯferūt. Et existiauerūt q̇dā ꝙ encaustrū indū iuuatiuū ē bibitū sicut ꝯfert linitū. Et agaricū ē mirabil' iuuamēti ⁊ fruct⁹ aphodili ⁊ flos ei⁹ ⁊ bacce lauri ꝑpe ⁊ semē alādacocha ⁊ folia rhaphani ⁊ kemech bauciaꝝ ⁊ iteꝝ aristol' nigelle radicis opoponaci semīs harmel ptes eq̄les cui⁹ dosis sit aur̄. duo cū vio. Et iteꝝ piretri aristologie baucie ana ps. i. pipis ps. S. maroch q̄rta ps vni⁹ cui⁹ dosis sit sicut faba. Et iteꝝ aristol'. lōge piretri eq̄les ptes ꝯficiant̄ cū melle cui⁹ dosis sit. ʒ. ij. cū vino. Et iteꝝ myrrhe oppoponaci opij ptes eq̄les uitis albe ptes. iiij. fiant ex eis trocisci. Et iteꝝ corticū radicū aristologie lōge piretri amboꝝ añ. ps. i. det̄ in potu q̄titas necessaria. Et dixerūt q̇dā sumātur feciꝰ vini. ʒ. vi. ⁊ sulfuris citri. ʒ. viij. semis rute. ʒ. iiij. ⁊ castorei ⁊ semis eruce amboꝝ añ. ʒ. ij. aggregent̄ cū sanguīe testudīs marine cuius dos' sit ʒ. i. cū. v. ℥. vini. Epithīata ⁊ empl'ata. Scorpio ipē est de empl'is bonis ad scorpionē ⁊ cauda eius iteꝝ. Et iteꝝ plāta q̄ dicit̄ planta scorpionis ꝑpter sīlitudinē quā cū ea habet q̄uis ipā stupefaciat illꝺ qꝺ cū ea empl'at̄ in dispositōe sanitatis ⁊ mortificat sanguinē in eo ſꝫ ꝙ existimat q̇dā iudeoꝝ. Et mus qū findit̄ ⁊ ponit̄ sup puncturā scorpiōis iuuat cum ꝯtinuitate ⁊ sil'r rana. Et nos q̇dē iā expti sum⁹ encaustrū indū liniendo ⁊ ꝯtulit ⁊ sedauit dolorē. Et sil'r lac ficuū immaturaꝝ ⁊ castoreū. Et anacardus ſm ꝙ q̇dā dicūt est mirabil' in hoc sedās dolorē et alcali est bonū ⁊ sulfur viuū cū gūma pini aut glutin albotin ⁊ caro piscis salita ⁊ allea decocta ⁊ butyrū coctū ponant̄ calida. Et iteꝝ semē rhaphani aut semen altee aut ambo cuꝫ sale. Et iteꝝ ordeū cum succo rute aut decoctōe eius. Et iteꝝ fursur tritici decoctus cū fimo colūbino. Et albedarungi est de epithīatibus bonis sedās dolorē stati ⁊ sil'r sunt radices colloq̄ntide ⁊ taraxacō ⁊ ēdiuia ⁊ amomū cū albedarūgi. Epithia bonū est sansucus siccus ⁊ iteꝝ sal vrine est ex medicis post quas non est iuuamētū. Et ex eis q̄ ꝯferūt ei est ut teneat morsuꝫ super vaporeꝫ calidū supuenientē a lapide ignito. Et ex embrocis eius est decoctō fursuris ⁊ decoctō vrtice ⁊ decoctō camemille est mirabilis ⁊ aq̄ maris calefacta ⁊ succus andacoche aut decoctō eius unaq̄q; est mirabilis ⁊ napta alba calefacta est mirabilis. Et oleū in quo decoctū est stellio qū distillat̄ super morsuꝫ calidū est mirabilis iuuamenti.

De Algerarat. C. iiij.

FBti sunt sicut scorpiones habētes corpus gibbosuꝫ acutas caudas ⁊ eoꝝ venenū ē calidū ⁊ m'tiplicat̄ in alcoꝫ ⁊ in ascari bononito ⁊ ꝑpe in mineris alanuden ⁊ qñ mordent non curat̄ de eis in hora illa īmo in mane aut post deinde accidit angustia ⁊ alterat̄ color. Et qñq; accidit ictericia ⁊ apat̄ lingua ⁊ vlcerat̄ locus pūctur̄ ⁊ migit sanguinē ⁊ qñq; retinet̄ natura ⁊ fortasse ꝯuertit̄ esse eius ad pditōez ⁊ incipit cū pulsu cordis ⁊ sincopi ⁊ non oꝫ vt negligat̄ ꝑpter lenitatē situs eius qm̄ est mali veneni.

CURA. Post curā cōem meliores curatiōes sunt cauterizare locū ⁊ potōes aque lactuce amare ⁊ aq̄ altaraxacon ⁊ aq̄ ordei ⁊ oīa extinctiua ꝑpe qū fortis fit inflatō. Et melior curatōnū eius exptaꝝ est sauich maloꝝ cū aq̄ frigida. Et dixit q̇dā radix polij qū bibit̄ cū aq̄ ꝯfert. Et enula est medicamē bonū ei ſm ꝙ dicit̄. Et tyriaca albascari est bona cui⁹

descriptō est hec. Corticū capparis gētiāne apsīthij
romani aristol. ro. oīuz ana ꝑs .i. terant oīa et sit
dosis eius pōdus .ʒ. ij. ¶ Tyriaca alia eis taraxacō
sicce ⁊ folioꝝ maloꝝ acetoseꝝ coriādri oīuz partes
eq̄les sumant̄ pulueris eius q̄tū in uola manus ca-
pit̄. Et qū accīt ei inflatō vehemēs sedet̄ cuz aquis
fructuū ⁊ succo eoꝝ infrigidatis. Et si acciderit pul
sus cordis ꝯfert sirupus de malis alsemiꝰ ⁊ sauich
de malis ⁊ lac valde acetosuz cū trociscis de cāfora
Et si angustia fit fortior tūc adhibeant̄ aque fructu
um cū oleo ros. infrigidato. Qd̄ si nā retineat̄ cli
sterizet̄ ⁊ si mīgit sanguinē ꝑhlomet̄ ⁊ admīstret̄
curatō mictus sanguīs. Et si apat̄ līgua ꝑhlometur
vena q̄ est sub ea ⁊ gargarizet cū aq̄ endiuie ⁊ siru
po acetoso. Et si acciderit in morsu corrosio curet̄
cū medicamīe acuto ⁊ in ꝑtibus eius cū bolo arme
no ⁊ aceto linito. Et curet̄ cura vlceꝝ malignoꝝ.

Spēs araneaꝝ ⁊ alsceiben ⁊ rutelarū. C. vij.

De Rutelis q̄dā iā dixerūt illi qui ꝯsiderat̄
⁊ experiunt̄ has res q̄ꝑ sunt sex spēs deiñ
diuersificati sunt interꝑ̄tando de ꝓꝑetate
oīs spēi earū. Dixerūt. n. q̄dā antiquoꝝ medicoꝝ
q̄ꝑ ꝑma spēs eaꝝ noīat̄ albarhasion rotūde figure
uuei coloris ⁊ significat ꝑ uueū colorē illū q̄ est ad
nigredinē decliuis. Et scd̄a noīat̄ anchos ⁊ est latō
ris corꝑis illa rotūditate figure ⁊ in ꝑtibus q̄ sunt
in loco eius sunt squame apparētes sup os eius sūt
tria corpa eminētia ꝓcedētia ad exteriora rara leīa
Et tertia est murkion ⁊ est in magnitudīe apis ma-
gne noīate agerus ⁊ color eius est ad cinereitatē d̄
cliuis ⁊ tegit̄ corpus eius corꝑibus eminētibꝰ ꝑuis
rubeīs ⁊ ꝓꝑe apud dorsuz eius. Et q̄rta est sagluu
coslon q̄m̄ totū corpus eius ⁊ caput eius est duꝝ et
est habēs alas sicut sunt ale formice magne. Et quī
ta est suclion nā ip̄a est lōgi corꝑis subtilis ⁊ super
corpus eius sunt pūcta ⁊ ꝓꝑe apud caput eius ⁊ ip
siꝰ collū. Et sexta est surbulētis nā ip̄a est lōgi cor
poris viridis coloris cui est q̄̄si aculeꝰ sub collo ip
sius. Et iste medicus posuit pūcture oīuz spēꝝ ru-
telaꝝ accn̄tia vna ⁊ addidit alius accn̄tia ꝓꝑa. Et a
lius ab his duobus viris dixit rutela est aīal sīle a
ranee q̄ noīat̄ alsebed ⁊ est venatrix muscaꝝ ⁊ q̄ꝑ
spēs eius sunt ples. Et fm̄ q̄ꝑ dixit Gal. sunt duo-
decī spēs ⁊ eaꝝ deterior est egyptiaca. de eis enī ē
rubea q̄̄si ip̄a sit aranea rotūda. Et de eis est alba
habēs rotundū ventrē ꝑuū os stellata ⁊ ip̄a est acu
ti dorsi cū lineis lucidis. Et de eis est citrina pilosa
⁊ de eis est vuea ap ꝓꝑata hoc noīe. Et de eis est
cuiꝰ mediū capitis ⁊ pedes sunt breuia decliuia ad
posteriora ⁊ qū vult pūgere ꝓiicit se sup pedes su
os ⁊ qn̄ vult bibere euomit hūitatē pauca ⁊ ē sub
tilior uuea ꝑma. Et de eis est foricalis sīlis formi
ce rubeū hn̄s collū nigrū caput albū dorsū pūctura
coloribus diuersis. Et de eis est vespal rubea sīlis
vespe deinde ponit vnicuiq̄ʒ eaꝝ accn̄tia ⁊ de eis ē
alkesenati q̄ noīat̄ ꝑ hoc ꝓpter ꝑuitatē suā ⁊ est q̄̄si
ip̄a sit herbus rotūda ꝑuū habēs os ⁊ subalbidū uē
trē albos pedes ⁊ mltoꝝ pilorū. Egyptiaca vͦ que
dicta fuit prius est maligna habens ventrem ma-
gnum et caput magnum simile animali quod uolat
in circuitu candele.

De eo qd̄ accidit ei quem momordit rutela vni-
uersaliter ⁊ de distinctione. C. viij.

Inq̄t Gal. non accīt morsui rutele qd̄ ac
cidit pūcture scorpionis q̄ꝓbrē nō obuiat
uene ledēdo ⁊ nō facit difficltatē egestiōis
fm̄ plm̄. Et inq̄t ille q̄ dixit spēs rutelaꝝ ⁊ noīauit
eas noībus ꝓꝑmis q̄ꝑ oēs ille coīcat̄ in apatōe loci
morsionis ⁊ est locus morsionis in ꝑmis horis ru
beus ⁊ in plm̄is eoꝝ est coagulatō sanguis viridis
in quo habet̄ pruritus ⁊ qd̄ sequit̄ ip̄m ⁊ q̄nq̄ʒ ex-
tēdit̄ vsq̄ʒ ad crus ⁊ addiderūt alij q̄ꝑ est illic eminē
tia plm̄a valde ⁊ inflatō. Et dixit ꝑmus ⁊ accīt mē
bris neruosis ⁊ ossibus frigiditas semp. s. eis q̄ sūt
sicut genua ⁊ alchati ⁊ dorsū ⁊ spatule ⁊ fortasse in
frigidat̄ corpus ⁊ tremit ⁊ horripilat̄. Inq̄t ⁊ sunt
illic dolor vehemēs clamosus ⁊ vigilie ⁊ citrinitas
coloris ⁊ imaginat̄ in ocul' q̄ꝑ ab̄o sunt humidiores
q̄ꝑ ꝯsueuerūt ⁊ distillāt lachryme guttis frequētibꝰ
⁊ sentit̄ in inferiore ꝑte vētris ⁊ ꝓꝑe ꝓꝑe pectinez
sicut uacuatō ⁊ inanitō ⁊ incipit nā expellere mate
riā aquosaz supius ⁊ inferius ⁊ q̄nq̄ʒ apparet in illa
mā qd̄ est sicut tela aranee ⁊ accīt inguībus ⁊ testi
culis inflatō ⁊ iūcturis ꝯtractō sicut spasmꝰ quoruz
forsitā dilatatō nō eq̄t ⁊ accīt dolor oris stomachi
⁊ nausea ⁊ emittit corpus sudorē frigidū ⁊ fortasse
capitis incurrit dolorē sicut est dolor capitis patien
tiū birsen. Et addiderūt alij q̄ꝑ accīt faciei citrinitas
⁊ corpori ḡuitas ⁊ urine motus cui fortasse associat̄
pūctura ⁊ q̄nq̄ʒ egredit̄ cuz ea sicut aranea ⁊ accidit
neruis ⁊ genibus ⁊ pectini tensio vehemēs ⁊ simlr
in stomacho ⁊ lingua abbreuiatō ⁊ retētō ⁊ fortes
fiūt dolores. Inquit ꝑmus ꝓꝑetas aūt spēi sexte
fm̄ q̄ꝑ narrauerūt est q̄ꝑ accn̄t ex ea dolor vehemēs
in stomacho ⁊ rigor vehemens valde cū tremore
plm̄o valde hoc dixit. ¶ Distinctō vͦo quā dixe-
rūt Gal. ⁊ alij est q̄ꝑ ipi dixerūt ex morsu q̄dē eius
q̄ de illis rubea est accīt dolor ꝑuus velocis sedati
onis. In nigre vͦo aut varie morsu fit fortis dolor
cū horripilatōe ⁊ frigore ⁊ tremore ⁊ ḡuitate ī co
xis ⁊ pruritu ⁊ putrefactōe ⁊ mollificatōe ventris
⁊ fluxu eiꝰ. In stellate vͦo morsu fit fortis dolor cū
pruritu ⁊ horripilatiōe ⁊ stupore ⁊ ḡuitate capitis
⁊ mollificatōe corꝑis. Ex uuea vͦo accn̄t dolor ve
hemēs in loco ꝑcussionis ⁊ frigus corꝑis totius et
horripilatō ⁊ tremor ⁊ spasmus ⁊ sudor currit fri
gidus ⁊ abscisio vocis ⁊ stupor in corꝑe toto ⁊ ap̄a
in vētre ⁊ tensio in vͦga ⁊ pectīe ⁊ voītus rei absq̄ʒ
volūtate ⁊ vrina turbida. Ueꝝ magna fumosa est
maligna ⁊ accīt ex ea dolor stomachi ⁊ frequentia
vomitus ⁊ dolor capitis ⁊ tussis ꝯsecutīa ⁊ difficul
tas egerēdi interficiēs velociter. Ex morsu aūt ci
trine pilose fit dolor fortis valde ⁊ accn̄t tremor
⁊ sudor frigidus cū inflatōe vētris ⁊ interficit mul
totiēs. Et addūt q̄dā eoꝝ in narrādo q̄̄ndā vueam
de erectōe vͦge ⁊ tensiōe priapi ⁊ abscisiōe vocis ⁊
expulsiōe spermatis et spasmo et illud non est fidū
existēs ex eis q̄ ap ꝓbamꝰ. Formicalis aūt morsus
est vehemēs parū dolorosus. Sed ex eis accn̄t ve
sicatō corꝑis ⁊ ḡuitas lingue. Ex vespali vͦo accn̄t
ap̄a in loco et spasmus et ꝓfundus somnus dn̄ans
et debilitas amborū genuū. Ueꝝ alkesinati ē ma
ligna cuiꝰ accidētia sunt de genere accn̄tiū uuee sed
ip̄a sunt difficiliora accn̄tibꝰ uuee. Egyptiaca vͦo ē
maligna ⁊ facit accidere dolorē capitis vehementē
⁊ ꝓfunditatē somni et succedit ei mors et vita.

De Cura . C. ix.

IN cura eoꝝ iteꝝ administrat̄ canon vl̄is ex attractōe ꝛ suctōe ꝛ linit̄ cū aq̄ salsa ꝛ dat̄ tur tyriace p̄dicte in capit̄lo scorpionū et balnea ꝛ tina sunt velotōres res in sedādo dolores eoꝝ. Nā qū ipi humectant̄ in tina sedat̄ dolor eoꝝ et si egrediuntur ab ea redit quare oportet vt bal neentur omni hora.

Tyriaca bona ad rutelā et draconē marinū ꝛ genera serpentū. ¶ Dixerūt det̄ in potu in morsu eoꝝ q̄ sūt sicut suriutrugō medicam̄ hꝰmōi bdellij al. aristol̄. radicis lilij celestis spice celtice eruce piretri dauci ellebori nigri ꝛ cymini ꝛ aphodili ꝛ foli oꝝ agenbin ꝛ afuiton capitū ḡnatoꝝ coaguli leporis cīnamomi cācri fluuialis storacis succi papaueris carpobalsai oīuꝫ ān. ℥. i. terant̄ ꝛ ꝯficiant̄ ꝛ informent̄ trocisci quoꝝ vnusq̄sq; sit vniꝰ aurei ꝛ ē dosis vna det̄ in potu cū vino ꝛ semie alandacoche et nuce cup̄ssi ꝛ semie apij.

Reliq̄ medicie. ¶ Grana pini ꝛ cyminū ethyopicū ꝛ folia arboris aldulb ꝛ cortices eius ꝛ semē alandacoche ꝛ cicer nigꝝ ꝛ p̄p̄e cāpestre ꝛ ḡna mag̃ sūt bona valde ꝛ semē abrotani ꝛ semē aneti ꝛ aristologia ꝛ fructus tamarisci ꝛ succus sempiue ꝛ lac lactuce cāpestris ꝛ dosis cuiuslibꝫ istoꝝ sit pōdus. ij. aur̄. cū vino. Et iteꝝ vinū in quo decocta est nux cup̄ssi ꝛ p̄p̄e cū cinamomo ꝛ ius cācroꝝ ꝛ ius āseris ꝛ decoctō radicū asparagi cū vi o ꝛ aq̄. Et ex eis q̄ ipis in potu tribuūt̄ ꝯposite sunt aristol̄. ꝛ cymini ptes eq̄les ꝛ sit dosis eius. ʒ. iij. in aq̄ calida. ¶

Tyriaca ad illud expta. ℞. nigelle. ʒ. x. dauci cymi amboꝝ ān. ʒ. v. radicis nucis cup̄ssi amboꝝ ān. ʒ. iij. spice nardi ꝛ baccaꝝ lauri ꝛ aristol̄. ro. ꝛ carpo balsami ꝛ cīnamomi gentiane seīs andacoche semīs apij oīuꝫ ān. pōdus. ʒ. ij. ꝯficiāt̄ cū melle ꝛ dos̄ sit q̄titas nucis cū vino ātiquo. ¶ Epithīata ꝛ silia.

De bonis eoꝝ est cinis ligni fici ꝯfectus cū vio et sale ꝛ culcasia ꝛ spōgia infusa in aceto ꝛ exp̄ssa ꝛ aristol̄. cū farina ordei ꝯfecta cū aceto ꝛ folia alcorsuf ꝛ porri ꝛ v̇ge pastoris ꝛ aristol̄. cū arbore fici. Empl̄m bonū. Sumant̄ cortices ḡnatoꝝ aristol̄. et farina ordei cū aceto admīstrent̄ post ablutōeꝫ uulneris cū aq̄ ꝛ sale. Et de vnguētis est oleū de andacocha embrocatū calefactū. Et de embrocis est aq̄ marina calefacta. Et oīs aq̄ salsa ꝛ decoctō alcorsuf ꝛ decoctō nucis cupressi.

De Sciebi Et cura eius. C. x.

HOc est sicut aranea hn̄s pl̄es pedes ꝛ longos ꝛ dixerūt accn̄t ex morsu eius dolor stomachi ꝛ vomitus ꝛ difficultas vrine ꝛ egestionis ꝛ est interficiēs ꝛ egyptiacū est deteriꝰ. Dico aūt ꝙ ego nescio an hoc egyptiacū est illō qō predictum est in capitulo rutele aut illud. Et cura eius est cura rutele.

Aranea signa eius et curationes. C. xi.

ACcidūt ex morsu eius vētositas pl̄ma i uētre cū horripilatōe ꝛ frigore extreitatuꝫ ꝛ erigit̄ v̇ga. Et cura eoꝝ est ex genere cure rutele. Et ꝯfert eis sumere in potu vinū alicuiꝰ q̄titatis post aliā tota die ꝛ ponere morsionē in vino ꝛ sudare in balneo. Et de medicis eoꝝ sunt nigella ꝛ vinum ꝛ ruta sicca cum vino sola aut cum ciperis.

Duo animalia que dixerunt quidam sapientuꝫ medicorum. C. xij.

SUnt ābo iteꝝ de genere cuiꝰ p̄terijt rememoratō. Ueꝝ ego non scio esse eoꝝ ꝛ an ipa ingrediant̄ in eis q̄ sunt p̄terita aut n̄ ꝛ cognoscunt̄ p hoc ꝙ habēt quattuor mādibulas. Inq̄t ille sapiēs sunt ambo ex genere rutele ꝛ vnū eoꝝ est latū hn̄s pedes albos ꝛ sup caput eius sunt due eminētie q̄ꝝ una descēdit in an̄riore pte capitis s̄m rectitudinē ꝛ altera trāsit incidēdo hāc in latitudine q̄re facit imaginari illud qō habet duo ora et quattuor mādibulas. In alio v̇o loco eminētiaꝝ sūt due linee faciētes imaginari illā imaginatiōeꝫ. Et accidit ex morsu eoꝝ illō qō accidit ex morsu scorpionū ꝛ dolor vehemēs ꝛ albedo coloris mansiōis ꝛ extenuatō faciei ꝛ capitis et vigilie. Et cura illiꝰ est cura morsiōis rutele ꝛ medicie magis p̄p̄e de illis q̄ sunt ad rutelas sunt ozimū ꝛ radix oppopōacis ꝛ alandacocha ꝛ abrotanū.

Animal aliud noīatū tubarse. C. xiij.

HOc aīal retulit ille sapiēs ꝛ dixit accn̄t ex morsu eius dolor vehemēs ꝛ rubedo et dificultas vrine ꝛ ꝯferūt patiēti per ipm fructus tamarisci ꝛ cyminū cāpestre ꝛ folia nucis ꝛ allea et vinū dulce.

Pediculus vulturis noīatus dehepsice et menluce grece et ragarius indice et hec bestia est sicut pediculus aut sicut puus alcandam. C. xiiij.

DIxit Sal̄. est puus a quo non cauet̄ ꝛ fortasse non videt̄ morsus eiꝰ. Et est ex eis q̄ faciūt erūpere sanguinē p vrinā et p nares et in ano et ex stomacho p vomitū et ex pector̄ et pulmōe et ex radicibus dentiū. et q̄n̄q; magnificat timor in eo q̄re non recipit medicinā cuiꝰ cura est sil̄is cure algerarati. Et ex eis q̄ ei p̄pa est sunt vt liniat̄ morsio cū bezahar et cū succo lactuce et sādalis rubeis et ꝯfert morsui eius lac lactuce et cap̄nū et butyꝝ crudū et terra sigillata et algeduar et portulaca et succus eius et psiliū et mucilago eius et reliq̄ extinguētia sicut aq̄ endiuie et aqua lactuce et cucurbite et citrolli.

Altamula et porcus lupi. C. xv.

ESt bestia habens multos pedes acuti veneni et est in iudicio pediculi vulturis et vesparum.

De Uespa. C. xvi.

ESt vehemētōris calefactōis ꝙ apis et accidūt ex morsu eius dolor et rubedo et apostema et de vespis magnis est genꝰ habentiū capita nigra et habētiū aculeos pl̄mos interficiēs. Et magne q̇dē sunt maioris cautele p̄rsus et magis pnitōse quapp fortasse pducūt ad spasmū et ad debilitatē genuū sed in puaruꝫ iteꝝ morsu q̄n̄q; magnificatur timor quare faciunt accidere vesicas et grauant linguam.

De Cura. C. xvij.

ADmīstret̄ desup ex suctōe illud qō scis. Et si magnificat̄ tior tūc illud qō succurrit tūc est pōdus medie. ʒ. semis sansuci qm̄ sedat dolorē in loco eius aut tres vole coriandri sicci et sumat succos infrigidātes cognitos et potus infrigidātes ꝛ q̄n̄q; supponit̄ glaties sicut collyriū ꝛ ꝯfert. Et de Epithīatibus eius est aq̄ malue

⁊ aqua albedarūgi ⁊ citrolli sunt mirabilis cū ꝓꝓe
tate sua ⁊ altea itē̄ et blitis et solatꝫ et sisamū cō
tritū et folia eius et itē̄ ficus ⁊ acetū et lutū et aq̄
acreste et itē̄ stercus vaccinū ꝓꝓe cū aceto et itē̄
folia sisimbrij et folia lauri recētis. Et itē̄ sumāt
opiū et semē hyusq̄ami nigri ⁊ cāfora et liniāt cum
succis frigidis ⁊ tegāt cū panno lini infuso in aqua
frigida ⁊ liniāt in circuitu eius cū luto et aceto. Et
silr herba flumis cū aceto est mirabilis et silr viri
ditas q̄ accīt sup cursū aq̄. Et itē̄ fm q̄ existimāt
q̄dā vaporēt cū aqua et sale ⁊ liniāt cū lacte fici. Et
itē̄ surigi pictū cū aceto. Et q̄n̄q̄ fiūt ex aq̄s horū
et decoctiōibus ipoꝝ embroce. Et exptū est q̄ qn̄
mēbꝝ dimittit in aq̄ calida hora vna deinde pmu-
tāt subito ad aquā salsā̄ mistā cū aceto sedāt statim
Et de fricationibus eius sunt musce quoniam ipse
sedant dolorem

De Apibus et Cura ipsorum. C. xviij.

Habēt dispositōes ꝓximas vespe nisi quia
dimittit aculeū in punctura. Et cura eius
ꝓxima est cure vesparum.

Formica volans ⁊ res alia ei similis. C. xix.

Illa est dispōis ꝓxie api ⁊ sanior ea. Et
dico q̄ de hn̄tibus mucronē ⁊ aculeū est
res similis formice volāti vexī̄n est lon
gior ea plm ⁊ non est in lōgitudīe eius ⁊ habet pe
des arancales lōgos citrinos lōgiores ped hꝰ ve-
spaꝝ ⁊ cigulū q̄d habet est citrinū ⁊ non est ei de ī
genio ad fabricandū habitaculū suū q̄d est vespis
īmo fabricat ipm de luto habentē orificia lata ⁊ fa
cit pullos sicut aranea q̄ qn̄ egrediūt de cauernis su
is incedūt ābulatiōe aranee quasi excorient poster i
us ⁊ uolant et apud me est de iudicio vespaꝝ.

Stellio et Lacerta. C. xx.

Quando mordet dimittit ī loco sui morsꝰ
dentes puos subtiles nigros ⁊ non cessat
locus dolere ⁊ prurire donec auferāt cū
seca aut cucullo transeūte sup eos ⁊ assumat eos et
colligat eos q̄re sedāt dolor ⁊ q̄n̄q̄ extrahit dētes
eius oleū ⁊ cinis deinde sugāt locus ⁊ ponāt in aqua
calida. Et dictū est q̄ comedere altaraxacō ualde iu
uatiuū est ad morsum eius. Q̄d si dolor magnifice
tur detur in potu tyriaca rutele.

Animal hn̄s q̄draginta quattuor pedes. C. xxi.

Est aial cognitū per intromissionē auris et
q̄n̄q̄ est in lōgitudīe eius palmꝰ vnus et
habet in omi latere vigīti duos pedes ⁊
q̄n̄q̄ ābulat ad an̄riora ⁊ q̄n̄q̄ ꝯuertit eius dispō ⁊
habet fm q̄ dr̄ venenū q̄ddam cū quo accīt dolor
puus q̄ sedāt statī. Et flos asphodili est de tyriacis
eius. Et quandoq̄ sufficit in eo administratio salis
cum aceto.

De morsu Salamandre. C. xxij.

Existimāt q̄ ipa sit bestia silis lacerte hn̄s
q̄ttuor pedes curte caude. Et existimant
q̄dā q̄ ipa non adurit ⁊ si ꝓiicit in larē ex
tinguit ignē ⁊ accn̄t ei quē mordet dolor vehemēs
⁊ inflatō in corpe ⁊ ḡuitas ligue ⁊ puncto eiꝰ ⁊ tre
mor ⁊ stupor ⁊ mltotiēs accīt nigredo mēbri fm fi
guram rotundā ⁊ casus eius.

De Cura. C. xxiij.

Dixerūt q̄dā cura eius est cura cātaridis et
ꝓꝓus quo curāt est vt in potu dēt resina
ex q̄cūq̄ pino fuerit cū melle dēt eis in potu deco-
ctō camepitheos ⁊ decoctō lilij cū folijs vrtice ⁊ o
leo. Et de eis sūt q̄ dāt illis ranas decoctas ⁊ dāt ip
sis in potu de iure eaꝝ ⁊ emplāt eos cū carne ipaꝝ
⁊ q̄n̄q̄ comedūt eas. Et silr ē suctō testudinis cā-
pestris ⁊ marine decocte.

Saculufudurni cāpestre ⁊ marinū. C. xxiiij.

Et ego q̄dē non cognosco ipam ⁊ nō est lō
ginq̄ū q̄n iā expleuerimꝰ narratōez eoꝝ.
Dixerūt q̄dā accīt ex morsu cāpestris vt
obfuscēt morsio ⁊ fiat rosei coloris ⁊ paꝝ rubꝫ ru
bedine clara īmo paꝝ valde ⁊ fiunt dolor vehe-
mēs ⁊ pruritus in corpe. Marini vō morsus est a
quosi coloris ⁊ silāt vt sit cura eius cura rutele ⁊ si
miliū. Et dixerūt q̄dā emplēt cū sale aut cinere cū
vino aut cinere ꝯfecto cū aceto sq̄llitico aut cū sisa-
mo adusto ⁊ vino ⁊ embrocēt pus cū oleo plmo ⁊
aq̄ calida. deinde ponatur desuper.

Scorpio marinus. C. xxv.

Existīo q̄ accn̄t ex morsu scorpōis marini
inflatō vētris ⁊ forma hydropica ⁊ q̄n̄q̄
accīt ex eo exitus vētositatis absq̄ volū
tate ⁊ oꝫ vt caueāt in cognitōe eius. Et cura eius ē
cura draconis marini ⁊ rutele. Et dixit q̄dā in cuiꝰ
fmone non ꝯfidīt q̄ scorpio aq̄ est calidi veneni.

Aranea marina. C. xxvi.

Uidetur q̄ sint dispositiōes eiꝰ propinque
dispositiōibus scorpionis marini.

De morsu rane marine rubee. C. xxvij.

Narrauerūt ples sapientū q̄ ipa est malig̃
mala inuadēs aīalia ⁊ corpa ⁊ salit ad ea
ex lōginquo vt mordeat ea ⁊ si nō potest
mordere suflat ad ipa exufflatōēz nociuā ⁊ accn̄t ex
morsu eius apā magnū ⁊ pditō uelox. dico silr est
vt sit cura eius cum tyriaca magna ⁊ quod est eius
generis.

Summa curationis reptilium marinorum veneno
sorum. C. xxviij.

Dixerunt oportet vt curentur cū tyriacis
et cum eis quibus curatur venenū frigi-
dum ⁊ cum medicinis rutelarū et tyriaca
carum.

Fen Septima de decoratione q̄ est tres tractatus.

Tractatus Primus de dispositione capillorum ⁊ in
ipso sunt furfures. C. i.

Capillus nascīt ex uaporē fumoso qn̄
coagulāt in poris ⁊ orīt sup eos et
ꝓꝓe p illud q̄d assumit ex alimento
⁊ ꝓꝓe qn̄ est hūitas corpis viscosa
vnctuosa non aquosa neq̄ littosa si
cut arboꝝ vnctuosaꝝ folia non cadūt. Et iā q̄dē di
ctū est in liº pmo de denigratōe eius ⁊ canitie ipiꝰ
⁊ reliq̄s coloribꝰ. Uerꝫ q̄d pēdet ex sermōe de de
coratōe est regimē substātie eius cū nascētia ⁊ depi
latōe. Et regimē nūeratōis eius cū mltiplicatōe et
minoratōe. Et regimē q̄ntitatis eius cū ingrossatiōe
⁊ subtiliatōe ⁊ ꝓlōgatōe. Et regim̄ figª eiꝰ cū ap
platōe ⁊ crispatōe. Et regimē coloris eiꝰ cū denig̃
tōe ⁊ subalbatōe ⁊ dealbatōe. Et nos loq̄mur ī hº
tractatu scdm hanc intentionem.

De causa destructōis capillorum. C. ij.

C apilli destruunt̄ vel minuūt aut ꝓp cām
in mā̄ aut ꝓpter cām in re in q̄ nascunt̄.
Et cā i mā̄ est ut mioret̄ aut priuet̄. ⁊ par
uitas est aut cā eius qꝺ ipāz submergit aut alterat
eā aut causa puitatis substātie ꝓme sicut est puitas
vaporis fumosi in pueris ⁊ ml̄erib⁹ ꝓpter mltitu
diné vaporis hūidi q̄re non nascit̄ barba eius. Par
uitas auté radicis substātie aut est ꝓpter accñs aut
qm̄ nā̄ ꝯsumit eā. Illud v̄o qꝺ est ꝓpter accñs est
sicut accit ꝯualescētib⁹ qū exiccāt eos egritudīes lō
ge pthisice ⁊ ethice q̄re non remanz eis mā̄ de qua
cibent̄ capilli q̄re cadūt ⁊ nō nascunt̄ sicut accit plā
tis irrigatis qn̄ non irrigāt̄ ⁊ sicut accit castratis ex
silitudine eoꝝ cū ml̄eribus in hūitate ꝑ frigoré pp
cāz testiculoꝝ eoꝝ. Et ppea ꝙ illud qꝺ generatur
sperma ꝯculcāt in eis ⁊ īfrigidāt ⁊ puenit frig⁹ ei⁹
ad mēbra sublimia ⁊ infrigidat ea quare non resol
uit̄ hūitas eoꝝ ad exiccañ ⁊ qꝺ resoluit̄ non rema
net in poris ꝓpter puitaté suā ⁊ subtilitaté ipius iº
egredit̄. Et sicut accit q̄ assuete vtit̄ institis ꝗuib⁹
sup caput suū. Illud v̄o qꝺ est ex via nature est si
cut caluitiuz. caluitiuz.n. accit ꝓpter abbreuiatio
né materiei piloꝝ ex caluitō. Et illud est ꝓpter pui
taté eius aut ꝓpter submersiōez cerebri ab eo qꝺ
tāgit ipm̄ de craneo q̄re non imbibit ipm̄ ea imbi
bitōe qua imbibit qū est obuiās. Illud aūt qꝺ fit
ꝓpter cām in re in qua nascunt̄ est ꝭm tres mōs aut
vt non penetret in eā mā̄ piloꝝ aut vt penetret in
eā sed non retineāt aut ut corrūpāt in ea ⁊ resoluāt
ad q̄litaté non ꝯuenienté vt pulli generent̄. Et nō
penetrat in eā nisi ꝓpter oppilatiōez poroꝝ ⁊ non
oppilant̄ pori nisi ꝓpter vehemētia soliditatis eius
ꝑ siccitaté ipius sicut est de adiuuātib⁹ ad caluitiuz
⁊ festinat in calida ꝯplōne ꝓpter velocitaté exicca
tōis eius ⁊ ꝓpter illud mltiplicant̄ sup prepatos ad
caluitiū pili corpis ⁊ pectoris ꝓpter caliditaté ꝯple
xionis eoꝝ. Nā parū qꝺ est ex pilis eoꝝ est dificil̄
euulsionis aut ꝓpter soliditaté eius cā vestigioruz
vlceꝝ p̄teritorū sicut est dispō in glabris. Et illud
qꝺ retinet̄ in ea est ꝓpter vehemētiā raritatis ei⁹
⁊ amplitudiné poroꝝ eius sicut est ex aliquo adiu-
uatiuū ad hoc vt non nascāt̄ barba etiā vsq; in fine
vite aut ꝓpter siccitaté ꝯplōnis quare cōstringunt̄
pori cū hūitate ꝯplōnis ꝓpter puitaté caliditatis an
non vides ꝙ non sit caluitiū ⁊ est residuū capilloꝝ
istoꝝ subtile facilis euulsionis sicut est ml̄erib⁹ et
castratis ⁊ illud qꝺ corrūpit̄ in ea aut est ꝓpter hu
moré fixuz malignū sicut in alopitia ⁊ tyria aut pp
vlcera mala corrosiua sicut est in quibusdā spebus
glabriei. Et caluiciei q̄dé curatō est dificil̄ ꝙuis sit
possibile ipam repellere anteꝙ̄ incipiat aut tardare
eā. Et ꝓpter illud q̄dé qꝺ dixit Yip. ꝙ qn̄ caluis
varices accñt nascunt̄ capilli eoꝝ voluit intelligi
depilatos ꝑ alopitiā ⁊ silīa. Et pili supcilioꝝ ⁊ pal
pebrarū nō cadūt velociter ꝓpterea ꝙ eoꝝ origo ē
spissa cartilagiosa ꝯseruatiā ⁊ ꝓpter illud tardatur
caluitiū in ethiopib⁹ ⁊ zingi ꝓpterea ꝙ cutes eorū
vehemēter retinēt pilos eoꝝ: duꝝ.n. non euellit̄
⁊ ꝓpter illud mīorant̄ cū eo pili. Veꝝ ipm̄ seruat
pilos q̄re non cadūt velociter ⁊ non depilant̄. Et
blesi q̄dé non fuūt calui ꝓpter multitudiné hūitatis
cerebrorum eorū. Et ꝓpter illud mltiplicāt in eis
diaria facta a catarro.

Medicine ꝯseruātes capillos sunt ille in q̄bus est
caliditas subtilis attractiua ⁊ v̄tus stiptica ⁊ ille in q̄
bus sunt ꝓpetates q̄bus opant̄ ⁊ iā dixi⁹ simplices
haꝝ mediciaꝝ in medicis singl̄arib⁹ ⁊ dicem⁹ iteꝝ
in antidotario ꝯposita ad eos. Et dicem⁹ hic ꝺ me
dicīs q̄ sunt ꝯueniētiores huic loco. ¶ Medicine
igit̄ simplices q̄ ꝯueniūt ad ꝯseruatōem capilloꝝ et
succurreñ inceptiōi eoꝝ in casu ꝭm sūmā vsq;quo
ꝯditōnem⁹ post ꝯditōes necessarias in regimīe ip-
saꝝ sunt hui⁹mōi. myrtus ⁊ ꝗna eius ⁊ laudanū et
emblici ⁊ myrobalani kebuli ⁊ myrrha ⁊ aloes et
capillus veneris ⁊ cadūt in eis galle ꝓpter stiptici
taté caꝝ ⁊ alselezabaragi ꝓp̄e cū vino stiptico ⁊ o
leo myrtino aut oleo masticīo ⁊ aq̄ myrti aut succo
folioꝝ alzeriderāet. Et iteꝝ adustū arboris lī adu
ste cū semīe suo linit̄ cū oleo. Et iteꝝ cortices nucis
adusti qn̄ miscent̄ cū oleo myrtino ⁊ vino stiptico
⁊ inūgunt̄ cū eis ⁊ ꝓp̄e pueri. Et ex ꝯpositis ē illꝺ
qꝺ. ℞. ꝗna myrti ⁊ gallas ⁊ emblicos decoquāt̄ cū
oleo ro. aut oleo myrtino ꝭm modū notū ⁊ admī
strent̄. Et iteꝝ folia myrti hūide ⁊ laudanū ⁊ ram
nus ⁊ extreitates cupssi ⁊ ꝗna myrti sumant̄ ⁊ cuz
eis ꝯmouēdo tāgāt̄ cap̄ tritis dissolutis cū ol̄o oliue
Et iteꝝ granoꝝ myrti nigre ⁊ semīs apÿ extremi-
tatum myrti et seminis sicle et extremitatum
ramni oīuz an̄. ps. i. capilli veneris ⁊ laudani am
boꝝ an̄. ps. ſ. vini nigri ptes. vi. dissoluant̄ medi
cie in ipo decoq̄ndo donec remaneat tertia vini de
inde ꝓiciant̄ desup oleū oliue aromatizatū cū cipis
⁊ spica ptes. ÿ. Et iteꝝ decoctō eius donec ferueat
tribus ebullitōibus deinde colent̄ aq̄ ⁊ oleū a medi
cis cū exp̄ssiōe vehemēti ⁊ ponant̄ in vase vitrea
to qꝺ sit ad modū pyxidis ⁊ ꝯcutiāt ⁊ admīstret̄ a-
pud necessitaté. est.n. ꝯseruatiuū ⁊ denigratm̄. Et
iteꝝ semīs apÿ ⁊ semīs sicle ⁊ capilli ueneris ⁊ tu-
ris oīuz an̄. ℥. ÿ. nuces. xv. numero corticū pini
lb. i. ⁊ assent̄ oīa in nocte in furno posita in vase
lutato ⁊ dimittant̄ donec adurant̄ om̄es ptes coruz
⁊ ꝯterant̄ ꝯtritiōe ⁊ ꝓiciāt̄ sup ea lb. i. adipis ursi
q̄ est melior adipe anseris ⁊ reponāt̄ ⁊ quotiēs in-
diget̄ eo liq̄fiat in oleo aromatico ⁊ admīstret̄. Et
ꝯfert iteꝝ caluitiei incipiēti. Et iteꝝ sumāt̄. lb. i.
ſ. vini stiptici ⁊ laudani. ℥. i. corticū pini adustorū
℥. ÿ. capilli veneris ꝯbusti. ℥. iÿ. adipis vrsi lb.
i. succi solatri. ℥. iiÿ. ſ. decoquāt̄ laudanū in vino
cocto donec inspisset̄ ⁊ ꝓiciant̄ sup ipm̄ medicīe et
misceant̄ ⁊ reponat ⁊ qn̄ indiget̄ eo sumāt̄ ex ipso
aliq̄d in oleo aromatizato ⁊ melius oleū est oleum
nardinū ⁊ liniāt̄ ⁊ qn̄q; linit̄ sine oleo. Et ex eis q̄
sunt leuia est vt sumant̄ myrrha ⁊ laudanū ⁊ oleū
myrtinū ⁊ ꝓp̄e qꝺ fit ex oleo de keiri ⁊ aqua myr
ti decocte ⁊ vino stiptico ⁊ misceāt̄ ꝭm ꝙ exigit il
lud qꝺ est pn̄s ⁊ liniāt̄ cū eo aut sumant̄ folia florū
papaueris. ruffi cū oleo myrtino ⁊ inūgāt̄ caput et
dimittāt̄ in nocte deinde balneet̄. ipz.n. ꝯſuat ⁊ ꝺ
nigrat. Aut sumant̄ laudanū ⁊ capillus veneris ⁊ ci
nis corticū pini ⁊ adeps vrsi ⁊ vini pōtici ꝙ̄tū suf
ficit ꝯmisto ei sicut oleo masticīo aut myrtīo. Aut
sumant̄ capilli veneris ⁊ laudani equal̄r ⁊ ol̄i myr
tini oīuz an̄. aur̄. i. rute mōtane aur̄. ÿ. terant̄ cuz
vino stiptico ⁊ misceant̄ cū adipe vrsi ⁊ admīstret̄
Medicamē ꝯseruās pilos supcilioꝝ. ℞. rosaꝝ pa-
pauerīs ruffi ptes. iiÿ. fumiterre cū radicib⁹ suis ⁊

extremitatũ fici oĩum añ. ptẽ. i. laudani ptes. iij. capilli veneris ptes. ij. ↄterant̃ ⁊ admĩstrẽt̃ cũ olõ masticio. Siĺe ei itez radicũ vitis albe aut radicuz alascas ⁊ cineris arboris pini recẽtis oĩuz ana ps. i. baurach ptes. ij. misceant̃ cũ oleo myrtino aromatico hic ergo est ꝭmo plĩmus. At ṽo si fuerit cã̃ siccitas ↄplõnalis ⁊ paucitas sanguis deliijs foueat̃ corpus ⁊ cibet̃ eis q̃ sunt boni nutrimẽti ⁊ pinguia ex ĩpis in q̇bus est declinatõ ad caliditatẽ subtilẽ ⁊ dimittat oĩe salsuz ⁊ acetosuz ⁊ põticũ ⁊ deuitet coitũ ⁊ de vino deuitet illud q̃d est antiqũ ⁊ assiduet balneatiõez cũ aquis dulcib⁹ ⁊ non ap̱p̱xiet̃ corpi nitꝫ nec usnẽ nz sapo ĩmo q̃d sit sicut faria fabarũ aut g̃na melonis aut creta ⁊ psiliũ ⁊ silia. Et si fuerit ppterea ꝙ pori ↄstricti sunt ualde indiget̃ eis q̃ resoluũt ⁊ rarificãt ⁊ diligit̃ ut ponant̃ in cibo ea q̃ apperiũt sicut sinapis ⁊ allea ⁊ porri ⁊ liniat̃ cutis itez cũ eis q̃ sunt sicut gũma rute siluestris ⁊ sinap̃ ⁊ calamẽtũ ⁊ ruta ⁊ cepe ⁊ admĩstrent̃ in balneo aq̃ resoluẽtes ⁊ abluat̃ cap̃ cũ baurach ⁊ spuma maris Et oz vt abstineat patiẽs illud ab oleis. Et ad illũ q̃d est ppter raritatẽ ↄferũt medicĩe p̃dicte plĩm ↄ̃clinatõis q̃z est ad stipticitatẽ ⁊ epithiata ⁊ olã stiptica ⁊ introitus balnei ⁊ admĩstratõ tepide deinde ↄsecutõ cum farina subito.

De pluribus embrocis capillorꝫ. C. iij.

PLures embroce capillorꝫ sunt in q̃z substãtia est uiscositas ex qua possibile est ut capilli assumãt ⁊ sunt sicut folia sisami et folia cucurbite et olea in q̇bus sunt caliditas ⁊ stipticitas sicut oleũ de lilio mistũ cũ cera aut sicut est oleũ de alcãna ⁊ oleũ myrtinũ pprie ⁊ cadit in illis ablutõ capitis cũ infusiõe colloq̇ntide. Et ex eis q̃ ↄferũt in hoc est vt sumat̃ laudanũ ⁊ dissoluat̃ q̃d de eo bonũ est in testeo uase lutato sup prunas subtiles liq̇factiõe facta in oleo oliue ⁊ puluerizet̃ sup ĩpm aliq̇d de nucleis oliuarꝫ ↄbustis ⁊ cõmisceãtur omĩa sup prunas ↄmistione subtili ⁊ admistret̃. Et folijs q̇dẽ alzerideraet ⁊ aq̃ foliorꝫ ei⁹ inest ppetas bona in hoc et corpi semĩs lini admĩstrato cũ oleo sisamĩo. ❡ Cõpositũ sumant̃ folia alzerideraet et capillus ueneris recẽs roman⁹ ⁊ myrrha ⁊ emblici ⁊ ↄmouẽdo tegat̃ cũ eis caput in q̇busdã ablutõib⁹ cognitis. Et itez sinapis ⁊ ponat̃ in decoctiõe sicle ⁊ abluat̃ cũ ea caput ⁊ inũgat̃ post ĩpam cũ olõ myrtino aut cũ oleo de embrocis. Cõpositũ bonũ. ℞. fellis taurini ⁊ fellis vrsi ⁊ myrobalanorꝫ ẽblicorꝫ kebulorꝫ ⁊ belliricorꝫ ⁊ sedeguarã ⁊ gallarꝫ integrꝫ oĩuz añ. ptẽ. i. terant̃ ⁊ nutriantur cũ succo solatri vij. diebus deinde exiccent̃ ⁊ admĩstrent̃ ex eis epithimata cũ aliq̃ decoctõe post ablutõez capitis et barbe cũ aq̃ ⁊ melle ⁊ nitro cõtrito. Et itez ordei ↄtriti. ʒ. xxx. emblicorꝫ. ʒ. v. decoquãt̃ cũ aq̃ decoctõe vehemẽti donec aq̃ sumat ṽtutẽ amborũ et decoquãt̃ in illa aqua exñte in ĩpa olei violʼ. q̃tuz est medietas aq̃ ⁊ laudani põdus. ʒ. iij. foliorũ sisami ⁊ foliorũ altee ⁊ foliorũ cucurbite hũidorũ aut siccorꝫ oĩuz añ. põdus. ʒ. x. non cesset̃ decoq̇ aq̃ donec ↄsumat̃ ⁊ remaneat oleũ. ❡ Descriptõ alia et refert̃ ad alkindũ sciremblegi. ʒ. x. decoq̃nt̃ cũ duabus lb. aq̃ usq₃quo redeat ad q̃rtã ⁊ fundat̃ sup eã q̃tũ ĩpa est olei de ben ⁊ aliq̇d ordei excorticati et aliq̇d laudani ⁊ decoquat̃ usq₃quo redeat ad tertiã.

De facientibus nasci pilos fortibus. C. iiij.

ET in ĩpis est cura caluitiei cui⁹ curatõ est possibilis ⁊ casus supciliorꝫ ⁊ siĺiuz ⁊ oĩs medicĩe q̃s dicem⁹ in capĺo alopitie ⁊ oĩs modus regimĩs ex fricatõe capitis ⁊ rubificatõe ei⁹ ⁊ admĩstratõe eius ad ĩpm sup ĩpm deinde admĩstratõe medicinarꝫ fortis attractõis ⁊ resolutõis cũ ppetate quã habẽt in alopitia sunt iuuatĩe in caluitio ⁊ faciẽdo nasci pilos in depilato ⁊ in supcilijs et barba. Et corticibus radicis salicis cũ oleo est ↄfortatõ ⁊ ↄseruatõ mirabiĺ cũ denigratõe ❡ Medicine aũt de quibus est nostra intentõ vt hic narrem⁹ eas q̃uis itez sint iuuatĩe ĩ alopitia p⁹q̃ fecerimus illud q̃d dixim⁹ in fine capĺi ↄseruatõis capillorꝫ sunt ista. Sumant̃ cãtarides recẽtes ablatis pedibus ⁊ capitib⁹ exiccatẽ in vmbra ⁊ terant̃ in olõ violʼ. aut decoquant̃ in eo aut in oleo oliue donec ingrosset̃ ⁊ lini cũ eo vbi volueris vesicabit eniz deinde nascent̃ pili. Et siĺr mel anacardi qñ ponit̃ sup locũ cuius pili depilati sunt aut terat̃ ↄdisi ĩ olõ ouorꝫ ⁊ liniat cũ eo hõ nisi voluerit multotiẽs faciet. n. nasci pilos. Aut sumat̃ vngula asini adusta et cornua ↄbusta ⁊ liniãt̃ cũ oleo sisamĩo est enĩ forte. Qua aũt formicarꝫ cũ oleo de ben sunt ↄuenientia in faciẽtibus nasci ⁊ ap̃ cõitatẽ hoĩm sunt ex eis q̃ phibẽt ortũ. Et ex eis q̃ sunt expta est lacerta q̃ est in domibus q̃ interficiat̃ ⁊ exiccet̃ ⁊ terat̃ ⁊ liniatur cũ oleo. Et itez tritura nitri pharaonis cũ sãbaco. Et ex eis q̃ sunt leuiora illo est vt fiat maĩca ⁊ tabula de plũbo ⁊ ponat̃ inter ea ambo aliq̃d de oleis ad capillos aut adeps ex eis q̃ secũtur ⁊ terãt̃ donec resoluat̃ ad ĩpm uirtus plũbi ⁊ liniatur cũ eo ⁊ empleẗ locus cũ folijs fici bene decoctis ⁊ v₃ ad uirtutẽ q̃dã. Et itez sumat̃ medulla. xx. auellanaruz ⁊ asset̃ donec terat̃ ⁊ aggreget̃ cũ oleo rhaphaĩ Aut sumat̃ herbe noĩate harc⁹ ⁊ priapi asini ⁊ splenis eius assatorꝫ oĩuz añ. lb. ʃ. ⁊ laudani. xx. põdera misceant̃ oĩa post solõnẽ laudani in vino ⁊ administrent̃. Et ex eis q̃ dixit Filagorus est vt sumant̃ adipis tauri saliti. ʒ. xcvi. alusnen ⁊ gũme rute agrestis amborꝫ añ. ʒ. xxviij. myrrhe. ʒ. viij. laudani tm̃dez capilli veneris. ʒ. xlviij. splenis asini ʒ. xcvi. asset̃ splen asini ⁊ terat̃ ⁊ aggreget̃ totũ cũ vino nigro ⁊ radat̃ caput ⁊ liniat̃ cũ eo ⁊ dimittat̃ quĩq₃ diebus deinde abluat̃ ⁊ dimittat̃ q̇escere duobus diebus deinde iteret̃ ꝙ si exulcerauerit curet̃ locus cũ adipe anseris. Et itez ad depillatos sumãtur sex vẽtres leporꝫ ⁊ exiccẽtur optĩe ⁊ adurant̃ ĩ vase lutato ⁊ piiciat̃ sup eos de folijs rãni ⁊ de folijs myrti tm̃dẽ ⁊ de capillo veneris. ʒ. viij. ⁊ adurant̃ vice alia in vase vitri deĩde terat̃ ⁊ misceatur cũ tribus lb. adipis vrsi ⁊ q̃tũ ĩpm olei de rhaphano ⁊ reponat̃ ⁊ admĩstret̃ qũ necessariũ fuerit ĩ oleo aliquo aromatizato ⁊ bacce lauri ⁊ oleũ de pipere ⁊ oleũ de kerua ⁊ siĺr illud q̃d adiuuat in faciendo nasci. Et itez cinis abrotani qñ miscet̃ cum oleo antiquo facit nasci barbã tarde nascẽtie. Et cinis lilij cum aq̃ ⁊ ppe in supcilijs. Et itez ad supcilia ↄburant̃ due nuces vsq₃quo terant̃ tm̃ ⁊ adiungat̃ eis ambabus auĩ. i. da nucleis dactilorꝫ similr absq₃ pscrutatõe vltĩa ⁊. xv. g̃na pipis ⁊ bulliat cũ oleo rof. Et itez cinis abrotani ⁊ auellane adustie ⁊ laudanũ ⁊ cãtarides ⁊ ↄdisi bulliãt ĩ olõ ↄ̃ ben

in cochliario donec denigrent̄ ⁊ misceat̄ cuꝫ tanto gallic q̄tū ipm est ⁊ fricet̄ locus ⁊ liniat̄ cū eo. Et iteꝝ capillus veneris ⁊ ḡna myrti ⁊ semē apij adurant̄ paꝝ donec denigrent̄ ⁊ aggregent̄ cū adipe ursi ⁊ oleo rhaphani ¶ Medicamē faciēs nasci pilos in supcilijs. ℞. turis auī. iiij. stercoris crocodili stercoris eritij marini ⁊ rute mōtane oīuꝫ añ. auī. i. terant̄ cū vino stiptico et misceant̄ cū adipe vrsi et admīstrent̄. Aliud ad depilatōeꝫ antiq̄ difficileꝫ ex alopitia et alijs. ℞. schea ptē. i. spume maris ptes. viij. euforbij et baccaꝝ lauri amboꝝ añ. ptes iij. picis hnmide ptes. ii. liq̄fiat pix cū oleo de lilio et liq̄fiat in ea euforbiū deinde admisceātur cū eo reliq̄ medicie. sitē ei radicū arūdinis aduste ptes. vij. cineris ranaꝝ ptes. v. semis eruce ptes. iiij. radicis alistas ptes. iii. terantur cum oleo laurino et administretur.

De Alopitia et tyria. C. v.

Iam sciuisti q̄ cā in generādo alopitiā est mā mala manēs in cute et in origibus radicū piloꝝ q̄re corrūpit radices originuꝫ piloꝝ corrodēs eas ꝓhibēs nutrimētū bonū eis et noiat̄ alopitia ꝓpterea q̄a ipa accit vulpib⁹. Et differētia q̄dē inter ipaꝫ et tyriā est q̄ in tyria non tm̄ cadūt pili imo excoriat̄ cū ea cutis tenuis sicut accit serpēti. Et fortasse accit in ea figuratō ꝑueniēs sicut figura serpētis. Et mā q̄dē q̄ facit accidere et incurrere alopitiā et tyriā q̄nq3 est cholica et q̄nq3 ē mlīca et q̄nq3 est phlegmatica et q̄nq3 est ex sanguine corrupto et significat̄ sup totū illud p illud q̄d apparet qū sit abrasio ex colore cutis ⁊ ꝓpe qū fricat̄ illud fricatōe aliq̄ ⁊ q̄nq3 significat̄ illud ex regimie ꝓcedēte ⁊ ex accidētibus q̄ associant̄ ei. Et ex eis q̄ siḡnt illud est hūor dn̄ans de illis quos sciuisti. Et q̄nq3 significat̄ velocitas sanatōis eius ⁊ tarditas ex eo q̄d uidet̄ de velocitate rubificatōis ei⁹ p fricatōeꝫ ꝓpter velocitatē attractōis sanguis boni ad ipam aut tarditateꝫ eius quāuis fricatō plurima exulceret q̄re ꝓhibet originē piloꝝ.

De Cura. C. vi.

Non est dubiū q̄n rectificatō regimis in ea sit euacuatō illius hūoris faciētis in pris ⁊ intromissio ciboꝝ chimi valde boni ad corpus de illis quos sciuisti ⁊ vini tpati ꝯmisti declinis ad impssionē dulcedīs paꝝ cū tenuitate ⁊ claritate. Nā hoc nutribilius est ⁊ balneū cōfert ei sm̄ omnē fricatōeꝫ ⁊ post ipm ⁊ incipiat ꝑma res cum euacuatōe corpis in ꝑmis ab hūore faciēte cū medicinis educētib⁹ ipꝫ aut cū phlōmia si mā exiguerit illud deinde cū euacuatōe capitis ab eo cū quo sciuisti de capꝑurgijs ⁊ odoramētis ⁊ gargarismis ex eis q̄ dicta sunt in caplō mūdificatōis capitis fm unā quāq3 supfluitatē deinde ꝑmutandū est sup cuteꝫ et mūdificatōeꝫ ei⁹ ab eo q̄d in ea māsiuū est ⁊ extractōem eius ab ea ⁊ resolōnē ipius. Et festinanduꝫ est in hoc vt non recipiat cutis q̄litatē mansiuā malā ⁊ non est ābiguū in hoc q̄n oporteat vt medicine euacuātes ex locis māꝫ malignā sint incisiue ⁊ resolutie resolutōe non ꝯsequēte exiccatiōeꝫ ꝓpter vehemētiā calefactōis q̄re adipiscat̄ cutis calefactōem q̄ in futuro sit cā casus piloꝝ q̄uis in p̄nti forsitan destruat alopitiā. Q̄d si fuerit calida fortis sicut gūma rute agrestis q̄ est radix in caplō frangat̄ caliditas eius cū oleis tpatis uicentibus sup eā ⁊ cū aq̄s q̄bus subtiliat̄ ⁊ de ea q̄dē melior est recēs ⁊ illa super quā ꝑterierūt anni tres est debilis. Et de iudicio fortis est vt mioret̄ ipius q̄titas ⁊ frangat̄ eius ꝯplō ⁊ festine accipiat̄ ab eo q̄d ipa linit̄ ⁊ d̄ indicō debilis est vt fiat ecōtrario. Et oꝫ vt sit subtilis ⁊ si non penetrabit v̇tus eius in ꝓfundū cutis. Et oꝫ vt sit in illis medicis cōfortatō et ꝓhibitō vt non recipiat caput materiā malignā. Et non oꝫ vt associet̄ illi uirtuti stipticitas plīma ꝓhibēs materiā peruenire ad locū deinde penetrare in poros ei⁹. Quꝫ ergo corpus mūdificatū est ab illo oꝫ tunc vt in eis sit uirtus attrahēs sanguinē eius bonū ⁊ uaporē ei⁹ tpatū postq̄ ipa resoluerit corruptū q̄ est ī cute vt aggreget resolōnē corrupti ꝓpinq̄ ⁊ attractiōeꝫ boni longinq̄ ⁊ illud post mūdificatōeꝫ. Et qū tu admistras has medicias oꝫ vt tu ꝯsideres impssioneꝫ eaꝝ. Et incipias in eis a debilibus in ꝯplone ⁊ minoratōe ⁊ ꝯsidera ī eo q̄d est ex eis: q̄ si ineis egꝝ tollerantē ⁊ impssionē in columē adde in v̇tute et si non tollerat ⁊ magnificat̄ impssio minue q̄titatē et ꝯmistionē ⁊ stude ita vt ꝑducat ad exulceratōeꝫ et apatōem ⁊ ꝓpe in corpibus leuis ꝯplonis aut etatis aut tpis. Et si ꝑduxerit ad apatōeꝫ ⁊ exulceratione succurre illi cū adipibus ⁊ lini eos desup sicut ē adeps anatis ⁊ galline ⁊ sicut ceratū leue qū ergo sedat reitera cū q̄titate quā tollerat. Qūq3 magnificat̄ res paꝝ non cesses facere illd̄ donec resoluatur corruptū ⁊ attrahat̄ bonū. Et signū q̄dē impssionis medicie in ea est vt rubeat cutis cū fricatiōibus minoris nūeri q̄ fricatōes q̄bus rubeat ante administratōeꝫ medicie si aūt dispō non alterat̄ tūc scias q̄ indiget medicia fortōre ⁊ q̄n non rubet frica cū pāno vehemētius q̄ sit illud donec timeat̄ excoriatio deinde frica cū eis q̄ sunt sicut cepe q̄ si non rubet non erit excusatō q̄n scalpellet̄ locus et liniat̄ cū eis q̄ sunt sicut allea. Et de eis q̄bus indiget̄ in mūdificāda cute a mā alopitie male sunt sanguisuge ⁊ vētosatō ⁊ pūgere cū acubus plībus. Et iteꝝ uesicatō cū medicis acutis q̄s dicā ⁊ mūdificatō eius q̄d vesicatū est ⁊ sanatō eius vt egrediant̄ pili ab ea. Et de eis q̄ adiuuāt in resoluēdo mām est coopire capꝫ pileo de pellib⁹ semp nocte ⁊ die: ipe enī resoluit ⁊ facit sudare. Et oꝫ vt radat̄ oībus duob⁹ diebus aut tribus cū nouacula ⁊ quotiēs nascunt̄ radat̄ capꝫ Et oꝫ añ admistratōeꝫ epithiatū vt radat̄ capꝫ ⁊ fricet̄ cū pāno aspo aut sicut cū cepe aut corticib⁹ rhaphani donec rubeat ⁊ fiat susceptibile v̇tutis medicine aptis poris. Et q̄nq3 excusat balneū ab hoc: q̄ si non radit̄ subtiliet̄ medicia ꝑueniēs ad illud ¶ De euacuātibus aūt euacuet̄ cholica cū decoctione myrobalanoꝝ ⁊ cū v̇tute hellebori ⁊ epithio et pillulis cochijs ⁊ cū hierapicra. ⁊ iteꝝ hieradiacolloq̄ntidos est bona ꝓpe phlatice. Si aūt fuerit illic mlīa misceat̄ cū ea aliq̄d de belleboro nigro. Et si fuerit illic cholīa misceat̄ cū ea scamonea ⁊ hiera ruffi ⁊ logodion bone sunt ꝓpe mlīce ⁊ mltotiēs q̄deꝫ sanat̄ euacuatōe vna. Et spēs q̄dē hoꝝ euacuātiū sunt de eis quoꝝ sciētiā collegisti in eis q̄ sunt ꝑterita. Et si volueris leui⁹ illo da ei in potu de hiera amara ꝯposita cū pulpa colloq̄ntide ⁊ turbit in mense tres potōes aut q̄tuor. Et q̄n non valet euacuatō vna itera post q̄etes in eo q̄d ē inter illd̄. Et qū uideris

cutē capitis rubere aut venas eius rubedie repl'o-
nali phl'oma post phl'omia vniuersalē si exigit illd
ꝯsiliū venas capitis ⁊ venas frōtis ⁊ tēpoꝝ. Si aūt
non volueris illud tūc non faciat aliq̄d de hoc: san
guis.n. est quo indiget illic. Gargarismata aūt et
capꝑurgia ⁊ silia iā sciuisti in capl'o curatōnū capis
Medicinaꝝ v̇o supponēdaꝝ fortioꝝ est euforbiū
sup q̄d non trāsierūt vltra tres āni ꝑpatū ſꝫ ꝙ de
dimus de regimie in canone. Et post ipꝫ est gūma
rute silvestris qm̄ ipā est mirabil' valde. Deinde
nasturtiū ⁊ sinapis ⁊ cinis cātaridaꝝ ꝯfectus cū pice
hūida aut staphisagria ꝯfecta cū ol'o laurino aut lac
titimali cū quo vesicet̄ ⁊ ap ꝓpriat̄ vt currat quod
sub ea est. Et qū cadit cortex oriunt̄ pili sub eo et
alzegi ponit̄ super mēbꝝ tempe ꝑuo ⁊ indiget̄ ea in
alopitia q̄ est fortis. Et post illud sulfur ⁊ duo hel
lebori ⁊ semē eruce ⁊ spume baurac ⁊ due speties
spume maris ⁊ cortices arūdinū ⁊ radices eaꝝ adu
ste ⁊ stercus muris ⁊ stercus ouiū adustū inūctū et
piper lōgū ⁊ sinapis aut auellane ꝯbuste ⁊ folia fici
⁊ ꝯdisi ⁊ vene chelidonie ⁊ alkitrā. Et qñꝫ ꝯfert i
ea fel taurinū deinde q̄d est sicut amigdale amare
aduste cū cortice suo ⁊ sicut tus tritū aliq̊t dieb⁹ in
aceto bono. Et xiloccaracte nabathi sunt ex medicis
hui⁹ egritudis. Et d̄ istis oleis admistratis ī ea me
liora sunt oleū laurinū ⁊ oleū de kerua. Et de me-
dicis q̄ sunt ceree melior est alkitrā deinde pix ⁊ d̄
adipibus melior est adeps vrsi ⁊ ꝓpe qui ātiquat̄
Linimentū forte euforbij gūme rute agrestis olei
laurini oīuꝫ ana aur̄. ij. sulfuris viui ⁊ hellebori
de quocūq; amboꝝ fuerit nigro aut albo oīuꝫ ana
aur̄. i. fiat ceratū cū cera q̄tū sufficit. Et iteꝝ bau
rac aphricāī ptes. ij. sal' amoniaci ps. i. adurant̄ am
bo ⁊ terant̄ in aceto forti ⁊ liniant̄ cuꝫ eo loca post
fricatōeꝫ faciēdo epithīa leue. Et iteꝝ post tres ho
ras medicaīe iā exiccato inde tribus diebus. Si au
tē vesicauerit fac illud q̄d scis. Et iteꝝ cātarides ⁊
sinap̄ decoquant̄ in oleo donec fiāt sicut algalia. de
inde vesicet̄ cū eo locus fortis ⁊ frāgat̄ v̇tus eius
tū ꝯmistiore debili. Et de illis q̄ sunt leuiora hoc
⁊ sunt mirabilis iuuamēti est vt sumat̄ acetū forte
cū tāto oleo ro. bono q̄tū ipm̄ est et cū galāge de-
inde fricet̄ locus cū pāno aspo ⁊ liniat̄ ex eo. Et ite
rū inūctio cū algalia in q̄ est aliq̄d de gūma rute a-
grestis. Et scias ꝙ infātibus sufficit abstinētia ⁊ pu
beres tollerant. ʒ. 5. de pillulis cochijs. Et hn̄tes
annos. x. tertiā. ʒ. vnius.

De eis que abradūt pilos. C. vij.

S Umant̄ calcis ptes. ij. ⁊ arsenici ptes. ij.
⁊ liniat̄ cū eis ābobus cū pauco aloe posi-
to in eis abradet. n. statī. Et si ponantur
calcis ptes plēs ⁊ arsenici pautōres erit magis eq̄le
Et si addat̄ calx erit tardioris opatōis. Uextū opa
bit̄. Et qñq; sumūt calcis ⁊ arsenici ptes. ij. ⁊ ps. i.
⁊ decoqūt in aq̄ tā diu donec depilet pennā. Q̄d si
iteret̄ opatō in illa aq̄ erit melior ⁊ q̄ prepat̄ cū so
le est melior ⁊ sumat aq̄ illa ⁊ decoquit̄ in ea oleū
minus ea ſm pl'm donec recipiat v̇tutē eius ⁊ linit̄
cū ea. Et qñq; dimittit̄ aq̄ illa coagulari ī sale ⁊ ad
mistrat̄ sal ille in aq̄. Et calx ꝯculaꝝ efficit opatiōꝫ
calcis cū arseico ⁊ est subtilior. Et si sumat̄ loco cal
cis aqua calcis in qua calx iterat̄ ponendo sub sole
aut decoq̄ndo ⁊ ponat̄ in aq̄ arsenicū tritū erit bo[m]

⁊ qñq; admistrant̄ iteꝝ sanguisuge virides q̄ sunt
sub vrceis. Q̄d si volueris vt sit illud q̄d nascit̄
subtile ꝓiiciat̄ in psilotro cinis vitis aut baurac et
ml'tiplicet̄ eius ꝯmotō deinde abluat̄ cū farina or-
dei ⁊ fabaꝝ ⁊ semis melonis. Et qñq; ꝯponūt̄ calx
⁊ arsenicū cū eis q̄ sunt sicut aq̄ alkisch ⁊ aq̄ rizi. Et
quādoq; ponūtur in ea myrrha ⁊ mastix ⁊ qñq; iu
uat̄ cū spuma maris.

De Cura eius quē ꝯbussit psilotrū. C. viij.

O Portet vt minoret̄ eius motō ⁊ festinet̄
ipius ablutō oleo rosaceo iā sup eā ꝑmis
so qūq; abluit̄ cū aq̄ calida sedat̄ post illd
in aq̄ frigid: a illud. n. ē curatō bona: deinde liniāt̄
desup lētes excorticate trite cū aqua rosacea ⁊ sāda
lis ⁊ ꝓpe si adurit. Q̄d si fortē fecerit adustionem
tūc necessariū est adhibere q̄d sit sicut vnguentū ce
ruse ⁊ sicut epithīa cū lithargyrio nutrito cū albu-
mie oui ⁊ oleo ros. ⁊ canfora.

De eis q̄ ꝓhibēt odorē psilotri. C. ix.

L Iniat̄ post ipm̄ cū creta nutrita cū aroma
ticis aut creta cū aceto ⁊ cū aq̄ ros. Et fo-
lijs psici est ꝓpetas ī hoc mirabil' ⁊ folijs
vitis ⁊ folijs alsebesabrā tritis ⁊ alcānc ⁊ fecis croci
hortulani ⁊ rosis ⁊ cipis ⁊ galie ⁊ sq̄nāto ⁊ silibus
singularibus et ꝯpositis.

De illis que ꝓhibent ortū piloꝝ. C. x.

P Rohibēt ipm̄ stupefaciētia infrigidātia si
cut vt incipiat̄ ⁊ depilet̄ deinde liniat̄ cuꝫ
hyusq̄amo albo' ⁊ opio ⁊ aceto ⁊ aq̄ hyus
q̄ami nigri cū eis ⁊ sola ⁊ si fuerint decocta in ace-
to erit melius. Et corpus rane lacunalis exiccatū ē
ex ꝓhibētibus qū terit̄ ⁊ miscet̄ cū mucilagīe psilij
aut succo hyusq̄ani albi aut aceto iteret̄ illud. Et
dicitur ꝙ si liniatur cum oleo in quo dissoluta
est lacerta coquendo est ex eis que ꝓhibent ortum
eorū et similiter cū oleo in quo decoq̄t eritius. Et
fortasse dicit̄ ꝯtrariū illius ⁊ de eis q̄ dicunt̄ est vt
sumant̄ chimolea ⁊ cerusa plūbi equal'r ⁊ alūis me
dietas ptis ⁊ terant̄ cū aq̄ hyusq̄ami albi huidi. Et
existīauerūt q̄dā ꝙ sanguis ranaꝝ lacunaliū ⁊ san-
guis testudis fluuialis ꝓhibēt illud. dixerūt ⁊ sil'r
sanguis vesptilionū ⁊ cerebella eoꝝ ⁊ epar eoꝝ et
ꝯposuerūt medicamē de istis. Dixerūt sumant̄ ra
ne de lacu arūdinū ⁊ exiccent̄ ⁊ sumant̄ de carne ea
rū sicca ⁊ sanguis testudis fluuialis exiccati ⁊ rosaꝝ
rubeaꝝ ⁊ lithargyrij ⁊ ostracoꝝ margaritaꝝ adu-
stoꝝ ptes eq̄les ꝯficiat̄ cū aqua ⁊ admistret̄ sup de
pilatōem piloꝝ in pectine ⁊ in ascellis. Et semē vr
tice cū oleo est ex eis q̄ depilāt pilos cū fortitudie.

Incrispantia. C. xi.

S Unt sicut farina fenugreci ⁊ oleū eius et
alsidre albū ⁊ myrrha ⁊ galle ⁊ calx ⁊ li
thargyriū misceant̄ ⁊ sit sufficiētia in q̄bus
dā eoꝝ ⁊ ꝯmoueat̄ cū eis caput tāgendo ⁊ qñq; po
nunt̄ in eis semē hyusq̄ami albi ⁊ oleū eius ⁊ qñq;
admistrat̄ hyusq̄amū albū sicut est solū. Et calx est
ex eis q̄ faciūt planos ⁊ adurit paꝝ qū soluit̄ in hac
sūma ꝓpe qn̄ equāt̄ cū ea due tertie ipius de sidre
q̄ ambo sint ꝯfecta cū aq̄ frigida. Et sil'r spuma sal'
amari incrispat eos vehemēter. ¶ Incrispat m̄ bo
nū. ℞. gallaꝝ ⁊ alcarmezegi ⁊ limature acuū ⁊ fo
lioꝝ cupsi ⁊ g̃noꝝ eius ⁊ g̃noꝝ cydonioꝝ ⁊ lithar
gyrij ⁊ dragagāti ⁊ boli ⁊ alcauizi ⁊ emblicoꝝ oīuꝫ

an̄. ptē. i. calcis q̄ nō est extincta ptē media ꝯficiat cū aq̄ sicle ꝛ admistret: ē eni bo^m crispās denigrās

De eis q̄ planos faciunt capillos. C. xij.

Cura eius est cura scissionis capilloꝝ p̄dicta ꝛ oio est admistratō oleoꝝ mollificātiū ꝛ mucilaginū hūectantium.

De scissione capilloꝝ. C. xiii.

Causa eius est siccitas ꝛ cibus siccus ꝛ phibēt ipam olea lenia equalia ꝛ mucilagies viscose sicut mucilago altee ꝛ mucilago psilij ꝛ mucilago foliorum salicis et omnia in quibus est humectatio.

De illis que subtiliāt capillos. C. xiiij.

Baurach quando ponitur ī medicinis capillorum subtiliat eos.

Sermo de adolescētia ꝛ canitie. C. xv.

Iam locuti fuim⁹ in alio loco ab isto de canitie adolescētiū. Et canities quā hic dicemus est ꝙ dū sanguis pmanꝫ pinguis spissus calidus viscosus capilli sunt nigri. qū v̊o ad sq°sitatē tendere incipit declināt capilli ad canitiē.

De eis que canitiē tardāt. C. xvi.

De rebus canitiē tardātibus est regimē rerū p̄maꝝ. Et de eis est regimē eius q̄d p̄uenit ad capillos ipos. Prime aūt sūt euacuatō hūoris phlegmatici oī hora ꝛ ꝓpe cū voitu sup cibū ꝛ p clisteria iteꝝ ꝛ reqescere ꝛ iterare. deinde admistrent ꝯfectōes ꝛ medicie faciētes adolescētiā q̄s dicem⁹ cū admistratiōe ciboꝝ boni chimi cū eq̄litate ex genere eoꝝ ex q̇bus generāt sanguis laudabilis spissus sicut sunt frixa ea q̄ in patellis p̄parant ꝛ ea q̄ coopta coqūt sine aq̄ ꝛ assata absꝫ iur̄ ꝛ nuce in iure ꝛ studeat ita vt sint cū q̄titate digestionis qm̄ est radix. nā qū digō corrūpit corrūpit sanguis. Et oꝫ qū ꝯplio fuerit hūida ualde ut admistrent seīa calida sicut sinap̄ ꝛ piper ꝛ spēs ꝯdiētes ꝛ caugusmich ꝛ almuri ꝛ ꝓpe ī ieiunio ꝛ sicla cum sinapi ꝛ fit sufficiētia in potādo vinū paꝝ puꝝ. Et deuitet fructus ꝛ olera hūectātia ꝛ genera lactis ꝛ pisces ꝛ triticū coctū cū aq̄ vt puls ꝛ pultes et potū aq̄ plīme ꝛ phlōmiā plimā ꝛ euulsionē capilloꝝ et ebrietatē supfluā ꝛ coitū plꝫ ꝛ tāgere cū eis q̄ sunt sicut cāfora ꝛ aq̄ rof. ꝛ oleū sambacinū ꝛ aq̄ sambaci capillos ꝛ deuitet mltitudinē vsus aq̄ dulcis. Q̄d si fecerit exicca illud ꝛ exicca cū velocitate licet ablutō capilloꝝ ꝯfuet eoꝝ virtutē. Quod si balneet̄ vtat̄ eis q̄ sunt sicut pulpa colloq̄ntide ꝛ nigella et baurac ꝛ fel tauri abluēdo. Cōfectōes v̊o ꝛ spēs q̄ abscidūt mā̄ꝫ phlatis ꝛ tardāt canitiē sunt sicut masticatō myrobalanoꝝ kebuloꝝ de q̇bus oī die cum nūero supueniēte sibi sumat ꝛ masticet ꝛ deglutiat hoc. n. fortasse ꝯfuabit adolescētiā vsq; ad finē vite. Et silr̄ trifere facte ex myrobalaīs mior ꝛ maior ꝛ ꝯfectō de scoria ferri. Et melior ex ea est si fuerit in ea auꝝ ꝛ ex hac. ℞. myrobal̄. nigroꝝ et emblicoꝝ amboꝝ an̄. ptē. i. mellis anacardoꝝ extracti ab eis medietatē octaue ptis. i. misceat̄ cum butyro cocto ꝛ ꝯficiat̄ cū melle ꝛ admistret̄ ꝛ hoc ē forte bonū. Et oꝫ vt admistret̄ paulatī in tāta q̄titate q̄ non efficiat imp̄ssionē malā. Et mithridatuꝫ est forte ꝛ tyriaca est fortis ꝛ carnes vipre sunt cōseruantes adolescentiam et virtutem qum assiduatur earum comestio.

Modus ꝯfectōis tpate bone.

Myrobalani nigri ꝛ burūgi ꝛ piper longū ꝛ emblici ꝛ q̄nq; est loco pipis lōgi scoria ferri ꝛ zuccaꝝ fiat ex eis trifera. Et q̄d bonis exptis est vt sumant̄ zinziberis ꝛ myrobal̄. keb̄loꝝ ꝛ macropipis ptes eq̄les ꝛ admistret̄. et iteꝝ vt sumat̄ myrobal̄. kebuloꝝ pōdus. ʒ. xx. scorie ferri pōd⁹. ʒ. iiij. agarici. ʒ. v. ꝛ zizi. ꝛ macropipis ꝛ gariofiloꝝ oīuꝫ an̄. ʒ. iij. ꝛ ꝯficiat̄ cū melle. Et oꝫ vt sumat ista faciētia adolescētiā āno integro amator adolescētie ex hui⁹mōi cōfectiōibus sup q̄s expectet vsq; ad meridiē deinde comedat cibū.

Linimēta ꝓhibētia a canitie. C. xvij.

Omnia olea calida ꝯfortātia ꝛ oīa currentia q̄ sunt silīa illis in natura sunt ꝯseruantia ꝯploēꝫ capilloꝝ sup calorē innatū ꝛ nō rugat̄ q̄d penetrat in eis de nutrimēto ꝛ ista sunt sicut alkitran ꝛ qū eo linit̄ dimittat̄ q̄ttuor horis: deinde ingrediat̄ balneū. Et dixit iteꝝ curatōeꝫ hn̄tis cap̄ calide ꝯplonis ꝛ silr̄ iteꝝ pix hūida currēs subtilis ꝛ silr̄ oleū de costo qm̄ est forte valde ꝛ oleū q̄d ben ꝛ oleū de nigella est forte valde forti⁹ oī re. ꝛ oleū factū cū pulpa colloq̄ntide ꝛ oleū de sinapi. Et bonū forte est vt sumat̄ de oleo sinap̄ ꝛ de nigella ꝛ vt coquat̄ in eo nigella deinde coquat̄ in ipso colloq̄ntide post ipaꝫ aut cū ea. Et oleū exp̄ssum ex oliuis siluestrib⁹ qn̄ assiduat̄ inūctō cū eo oī die ꝓhibet canitiē. ¶ Oleū bonū. Olei omphacini acsat tres spice. ℥. i. ſ. blacte bizantie. floris sq̄nanti amboꝝ an̄. ℥. ſ. decoq̄ant medicie aut in oleo donec remaneat tertia eius aut in aq̄ donec suscipiat v̊tutē eaꝝ vehemēter deinde decoq̄t oleū iteꝝ in illa aqua donec ꝯsumat̄ aq̄. Et rectius q̇dē est tūc vt mioret̄ q̄titas olei ꝛ sufficiat kist. i. ꝛ medi⁹ deīn sumat̄. ℥. i. acatie ꝛ dissoluat̄ cū vīo ꝛ terat̄ optie ꝛ misceat̄ cū eo acatia ꝛ admistret̄. ¶ Oleū bonuꝫ oleū de ḡnis cotti ꝛ olei myrtini ꝛ olei de emblicis ptes eq̄les ꝛ mēsuret̄ de sūma eoꝝ lb. i. sumātur cipi ꝛ casie ꝛ spice ꝛ nigelle ꝛ gariofiloꝝ ꝛ pulpe colloq̄ntide ꝛ costi ꝛ xiloaloes crudi ꝛ floꝝ sq̄nanti ꝛ calami aromatici oīuꝫ ptes eq̄les ꝛ sumat̄ eaꝝ pōdus. ʒ. c. ꝛ decoquāt̄ in succo colloq̄ntide si inuenit̄ aut in succo corticū nucis c⁹ q̄titas sit lb. iiij. qūq; mediat̄ aq̄ ponat̄ super eam oleū ꝛ incessanter decoquat̄ donec remaneat oleū ꝛ consumat̄ aqua ꝛ coletur ꝛ administretur.

Linimētū bonū adeo ꝙ destruit recentē ex ea.

Sumant̄ acatia ꝛ galle ꝛ fenugrecū ꝛ semē melonis ꝛ coriandrū siccū ꝛ spica ꝛ laudanū ꝛ succus corticū nucis exiccatus ꝛ succ⁹ floꝝ papaueris ruffi exiccat⁹ ꝛ rubigo ferri ꝛ calcucecaumenō ꝛ remeah et alumē nigꝝ de q̇bus fiant trocisci subtiles et exiccent̄ et admistrent̄ in mense trib⁹ uicib⁹ liniēdo cū aqua ēblicoꝝ aut aq̄ myrti.

Linimentū bonū cū quo liniat̄ caput tangēdo.

Myrobalanoꝝ nigroꝝ emblicoꝝ ꝛ gallarū oīuꝫ ptes. x. laudani ptes. xx. foliorum myrti et ḡnoꝝ eius an̄. ptes. xxx. ponāt̄ in tribus lb. olei et dimittant̄ in eo tribus diebus: deinde coq̄nt̄ donec ingrossent̄ et fricent̄ cū eo capilli. Et de eis q̄ expti sunt illi q̇ fuerūt ante nos ꝛ expta sunt in tempe nostro est potare dragāti rubei albalkae pōdus. ʒ. i. ipm. n. depillat canos ꝛ facit

nasci loco eoꝝ capillos nigros vexatū non tollerat
illud nisi qui habet forte corpus ⁊ hūectatū. Et oꝫ
vt admīstret post ipsuꝫ qꝺ mūdificet pulmonē et
humectet ipsum.

De Rememoratōe tincturarum. C. xviij.

Reperiunt in libris olea de q̇bus existimat
ꝙ sint tincture. Et expimentū facit esse
necessarias ṽtutes spēꝝ ꝓpriaꝝ q̇bus quꝫ
s̄reīnet olꝫ resoluit īter eas ⁊ īter capillos. q̄re nō
penetrāt in eis ⁊ opant̄ aliq̇d nisi fuerit illic virtus
vehemēs aut ꝓꝑetas maxia ⁊ non s̄pat̄ virtus ve
hemēs nisi ex rebus fortis tincture sicut est erugo
ferri ⁊ sicut est erugo plūbi ⁊ sicut cortices nucis:
tūc. n. forsitan iste ⁊ silēs eis qū ṽtutes eaꝝ iterāt̄
in oleis ⁊ ṽtutes medicinaꝝ penetrare faciētiū me-
dicīe īteruenīūt sicut aceti ⁊ vini opant̄. nā si possi
bile est vt sit aliq̇d tunc est istud. Video ⁊ audio
quosdā testātes ṽitatē eius qꝺ dicitur ꝙ vna ex ue
nis nucis qn̄ incidit̄ in ꝑncipio veris ⁊ ponit̄ vt bu
cella in vase vitri in quo est oleū ⁊ sepeliunt̄ simł
in terra exiccat illud qꝺ est in vase ⁊ exiccando et
suggēdo deinde remittit illud in autūno ⁊ reddit
plm̄ eius ad uas ⁊ est tinctura. Et plm̄ ꝙ accidit ꝺ
hoc caplo ⁊ imꝑmit non fit illud ex eo nisi cū itera
tōe. Amplius spēs tincture q̇bus tingunt̄ capilli: sūt
tres denigrās ⁊ faciens flauos ⁊ dealbās ⁊ nos inci
piemus narrare numeꝝ denigratoꝝ bonoꝝ.

Denigrantia. C. xix.

Alcāna q̇dē ⁊ indicū sūt radix s̄r quā aggre
gant̄ hoīes ⁊ diuersificant̄ amboꝝ inꝑsīo
nes s̄ꝫ diuersitatē ⁊ ꝑpatōeꝫ capilloꝝ ⁊ ho
mīes incipiūt cū alcāna deinde ꝯsequēter adhibent
indicū post ablutōeꝫ ⁊ expectāt sup vnūq̄ꝺq̄ꝫ āboꝝ
mora q̄ q̄ntitatē habet ⁊ q̄ntoplus expectat est meliꝰ
Et de hoībus sunt q̇ aggregāt ea ⁊ de hoībus qui
sunt ꝯtenti alcāna ⁊ delectant̄ eius flauitate ⁊ de eis
sunt q̇ sunt ꝯtenti indico ⁊ delectant̄ colore pauoīs
ꝓueniēte ex eo. Et indicū q̇dē indū bonū est velo
cioris tincture sꝫ est vehemētiꝰ faciēs colorē pauo
nis ⁊ flauitatē ⁊ indicū carmenū est minus tingens
⁊ tardius veꝝ eius tinctura est decliuis ad nigredi
nē flauā ⁊ non est mł̄titudo coloris pauonis in ea.
Et q̇ uult ut redeat tinctura indici ad colorē capillo
rū ⁊ destruat̄ eius flauitas admīstret sup alcanam
vice alia. Et si fuerit eius admistratō ante eā tunc
ip̄a destruet colorē pauonis ⁊ reducet eū ad colorē
flauitatis. Et melius q̇dē est ut non ꝓlōget̄ eius mo
ra īmo festinet̄ ad abluendū eā. s. alcannā que fuit
post tincturā ꝑmā. Et de hoībus sunt q̇ ꝯiungūt ea
cū aq̄ sicle ⁊ cū aqua ḡnatoꝝ aut cū aq̄ lactis acetosi
aut ꝯponūt cū eis almasal ⁊ aq̄ corticū nucis ⁊ totuꝫ
illud est iuuatiuū. Et de eis sunt q̇ ꝯiūgūt ea cū aq̄
in q̄ ꝓiciūt calx ⁊ lithargyriū decoquēdo aut sub
sole dimittēdo donec denigret lanā. Et hoc iteruꝫ
bonū est qn̄ ponit̄ in tincta pōdus. ʒ. i. gariofilorū
denigrat valde ⁊ ꝓhibet malitiā eius a cerebro.
Tinctura aūt alia q̄ admīstrat̄ mł̄totiēs vexatū mi-
nus q̄m admīstret̄ ꝑma est vt sumant̄ galle ⁊ inūgā
tur cū oleo ⁊ adurant̄ cū oleo. Et qꝺ de hoc est me
lius est vt fiat in vase lutato ⁊ finis adustionis est
q̄ntitas qua denigrent̄ ⁊ terant̄ ⁊ non ꝓueniatur ad
vltimū in ea. Et sumat̄ de eis pōdꝰ. ʒ. xx. ⁊ calcu
cecaumenon. ʒ. x. ⁊ aluīs. ʒ. ij. ⁊ sal̄ gēme. ʒ. i. et
fiat ex eis tinctura. Denigrat. n. capillos denigra-
tōe fixa. ⁊ qn̄q̄ꝫ admīstrat̄ s̄m hanc descriptiōeꝫ.
Sumat̄ lb̄. gallaꝝ q̄ cū oleo inūgant̄ ⁊ frigant̄ do-
nec scindant̄ ⁊ sumāt̄ calcucecaumeni ⁊ aluīs ⁊ dra
gāti oīuꝫ ana. ʒ. xx. ⁊ salis. ʒ. viij. terant̄ bene oīa
⁊ ꝯficiant̄ cū aq̄ calida ⁊ tingāt̄ cū eis ⁊ dimittat̄ tri
bus horis. Et qn̄q̄ꝫ ꝑmiscēt cū eis alcānā ⁊ indicuꝫ
Et illud qꝺ est famosuꝫ post hoc est illud qꝺ fit ex
calce ⁊ lithargyrio ⁊ creta q̄ comedit̄ aut alcāꝫi aut
creta chimolee aut quācūq̄ꝫ cretā volueris de spē-
bus crete captis ꝑtibus eq̄libus assumptis cōficiat̄
cū aq̄ ꝯfectōe tincture ⁊ admīstret̄ ⁊ coopiat̄ folijs
sicle ⁊ necessariū rei est vehemētia ꝯtritōis lithar-
gyrij. Et sit aq̄ eiꝰ aq̄ alcāne ⁊ indici fcā cū iteratōe
decoctōis amboꝝ aut positiōis eoꝝ sub sole in ea
tūc est melior veꝝ necessariū est vt dimittant̄ cir-
citer sex horas ꝯseruet̄ sup eā hūitas eius. Et iteꝝ
sumant̄ alcāne ⁊ indici ⁊ lithargyrij triti sicut alco-
hol ⁊ calcis ⁊ gallaꝝ frixaꝝ ⁊ calcucecaumenon et
aluīs ⁊ dragāti ⁊ gariofiloꝝ ꝑtes eq̄les ⁊ tingāt̄ cū
eis. Et hic sunt tincture denigrātes q̄ iā dicte sunt
in libris de q̇bus attuli illas q̄ sunt ꝓpinquiores ad
hoc vt diligat eos cor aut cū q̇bus cadat fidutia.

Modus tincture bone. Rx. alcāne ꝑtē. i. ⁊ indici ꝑ
tes. ij. ⁊ calcucecaumenon ⁊ aluīs ⁊ sal̄gēme ⁊ gal-
laꝝ frixaꝝ ⁊ scorie ferri ꝑtes eq̄les terant̄ cū aceto
⁊ dimittant̄ donec fermētet̄ ⁊ admīstret̄. Et de ill̄
q̄ dicunt̄ in hoc est vt sumat̄ scoria ferri post ꝯtriti
onē in aceto vini supeminēte ei q̄ttuor digitis con
tritōe vehemēti ⁊ decoquat̄ vsq̄ꝫ ad sui medietatē
deinde dimittat̄ in eo duabus ebdomadis donec e-
ruginet̄ ⁊ sumat̄ q̄ntū est scoria de myrobalanis ni
gris ⁊ fundat̄ sup eos illud acetū post ꝯtritōeꝫ eoꝝ
⁊ decoquat̄ donec exiccet̄ illud acetū ⁊ fiat sicut al-
cohol deinde submergat̄ cū oleo ⁊ decoquat̄ donec
fiat sicut algalia ⁊ si volueris aromatiꝫa ip̄m ⁊ hᵒ
si tingit cū oleaginitate tūc ꝓpter ṽtutē rubigis fer
ri. Et iteꝝ scoria argēti decocta ī aceto vehemēter
nūerat̄ de sūma denigrātiū fortiter. Et magis dile
ctū apud me est vt sit loco aceti acetositas citrāguli
aut citri ⁊ vt loco decoctōis sit dimissio ferri in eis
spatō aliquo. Et dixerūt iteꝝ si ponat̄ in kenina or
do vnus de floribus papaueris rufi ⁊ ordo alius
aluīs ⁊ sepeliāt̄ in stercore resoluit̄ ī tincturā bonā
Dixerūt ⁊ silr̄ si inhumetur plāta ordei hūida an
teq̄ꝫ spicas habeat cū medietate sui de aluīe ī fimo
in ꝯcauitate vasis vitrei vt vrinale fiet totū aqua
nigra ⁊ linimētū denigrās. Dixerūt ⁊ silr̄ si cucur
bita hūida exn̄s sup arborē suā cū circuitōe apiatur
⁊ extrahat̄ qꝺ in ea est ⁊ ponat̄ in ea sal ⁊ aliq̇d pa-
rū de scoria ferri ⁊ reducat̄ cortex q̇ cū circuitōe fu
it ablatus ⁊ lutet̄ tunc totū qꝺ in ea est resoluet̄ in
aquā nigrā q̄ erit tīctura ut encaustrū. Dixerūt et
si terant̄ folia capparis ⁊ decoquant̄ cū lacte ⁊ ꝓꝑe
lacte mulieris donec ꝓueniat ad tertiā ⁊ dimittatur
nocte tota erit tinctura bona. Et melius q̇dē est ap̄
me vt sit de sūma ꝯseruātiū. Et Hal̄ q̇dē testat̄ de
hac tinctura inq̇t sumat̄ de flore q̄ est sicut vua in
arbore nucis ⁊ terat̄ cū oleo ⁊ liniat̄ ex eo cū buty-
ro vaccino hūido. Et dixerūt q̇dā qn̄ miscet̄ cū eo
stercꝰ capnū fit bonū. Et dixerūt ⁊ silr̄ qn̄ cortices
radicū algarab terunt̄ cū oleo ⁊ inūgit̄ cū eo tūc ip̄ꝫ
denigrat ⁊ ap̄ me q̇dē si fuerit tingēs etiā debilitat

opatōez eius oleū ⁊ si esset loco olei aq̄ forsitā esse
melius. Et silr̄ est ſmo meus in eo qđ dixit paulus
q̄ rose papaueris ruffi ɔterunt in oleo donec fiat si
cut algalia fit tinctura. Naz si fuerit intentō ad hoc
tūc necessaria sunt ꝓfundātia sicut alumē ⁊ silr̄ est
ſmo eoꝝ in nutriēdo oleū cū corticib⁹ nucis ⁊ ī hoc
q̄ ipi decoqūt ipm̄ in aq̄ eius: ⁊ intromittere parū
aluīs in eo ⁊ totū hoc est ex eis q̄ debilitāt ipm̄ et
silr̄ illud qđ dr̄ in decoctōe olei in aqua papaueris
ruffi dōec fiat. ⁊ sicut illđ qđ dixerūt q̄ oꝫ ut fiāt
oleū sisaminū ⁊ ꝓiiciat sup ipꝫ tertia sui ēblicoꝝ et
decoquat hora vna cū facilitate ⁊ colet ⁊ sumat ad
om̄ez librā q̄rta libre laīnaruꝫ plūbi subtiliū: deiñ
frigat cū facilitate vt non liq̄fiat plūbū ⁊ vt non in
flāmet oleū ⁊ moueat semp deinde dimittat tribus
diebus deinde sumat ⁊ dico in hoc est fidutia aliq̄
ꝓpe qñ est in eo alumē. Dixerūt ⁊ silr̄ qū ponitur
oleū de ben in ɔcauitate auergilati deinde firmatur
ex lutatōe eius ⁊ ponit in furno positōe cū cautella
egredit oleū tingēs ⁊ melius est vt numeret hoc ī
sūma eoꝝ q̄ ꝓhibēt canitiē. Dixerūt ⁊ si mūdent
ḡna passulaꝝ ⁊ terant optīe sicut alcohol ⁊ submer
gant cū oleo sisamīo ⁊ inhumēt mēse vno in fimo
erit tinctura bona ⁊ bonū. Et ex eis q̄ sunt q̄si illđ
sup qđ est ɔueniētia est q̄ ouū alactat est tinctura
fortis ⁊ silr̄ ouū auis tarde. Et accit q̇dē in tpe nr̄o
in diebus vite regis sedubelaa ut egret vna de gē
netis suis sup vnā ptē barbe genet alterius dormi
entis ⁊ tinxit eam nigredine.

Galia quam elegerunt.

DIxerūt sumat. ʒ. i. salis ⁊ ℔. i. ⁊. ʒ. aq̄
myrti hūide exꝓsse ⁊ q̄ttuor libre aq̄ de-
coquat donec minuat medietas deinde re
moueat ab igne ⁊ sumant. ℔. iij. euisci ⁊. l. alcāne
⁊. l. indici ⁊. ʒ. xx. gallaꝝ frixaꝝ ⁊. ʒ. x. dragagā
ti ⁊. ʒ. l. gūmi ⁊ ꝓiiciant in ea ⁊ ingrosset cū deco-
ctōe ⁊ aromatizet cū muscho ⁊ galia ⁊ coopiēdo cū
ea tāgendo illud qđ volūt tingere tāta q̄titate q̄
ei supemineat. Dixerūt ⁊ sumat olī de granis cotti
pōdus. ʒ. xxx. ⁊ ꝓiiciat ī eo limature ferri ⁊ lima
ture plūbi ⁊ calcucecaumenō oīuꝫ añ pōdus. ʒ. iij.
terat totū cū eo ⁊ dimittat donec denigret deiñ fri
gat ⁊ aromatizet cū muscho. Et scias q̄ ordeū ɔbu
stū aut cortices fabarū aut cortices ḡnatoꝝ sunt de
summa eoꝝ q̄ intrāt in ticturis introitu alcāne ⁊ si-
mlr̄ cortices nucis. Et nos q̇dē iā diximus medicīas
tincture in medicis singl̄aribus ⁊ q̄ ipse sunt sicut
capsia ⁊ myrrha ⁊ liti[m] ⁊ sinap̄ ⁊ sal ⁊ hellebor⁹ et
atriplex ⁊ emblici ⁊ capillus veneris ⁊ rose papa
ueris ruffi ⁊ alcāna ⁊ indicū ⁊ es ustū ⁊ scoria ferri
⁊ aq̄ corticū fabaꝝ hūidaꝝ ⁊ cortices nucis ⁊ aq̄ eo
rū ⁊ acatia ⁊ fenugrecū ⁊ semē sicle ⁊ myrtus ⁊ ḡna
eius ⁊ laudanū ⁊ lithargyriū ⁊ calx et scorie om̄es
⁊ limature.

De faciētibus flauū ⁊ q̄ currūt cursu eoꝝ. C. xx.

DIxerūt q̄ currit ex arūdīe nabathi recēte
ablato ab eo cortice eius qū accendit sup
eā ab alio latere tingit sicut auꝝ. Et simlr̄
erugo ferri cū aq̄ dragāti sup quā expectet sicut ex
pectat sup alcānā. Aut sumant alcāne ⁊ fecis vini ⁊
gūme pini ptes eq̄les ⁊ aliq̇d de sq̄nāto ⁊ tingat cuꝫ
eo. Aut sumat alcāna ⁊ tingat cū ea postq̄ cōficit
cū decoctōe ɔdisi. Dixerūt ⁊ tingat cū aluie ⁊ alis-
sixeo ⁊ croco aut cū myrrha ⁊ staphisagria ⁊ ditta
tur die ac nocte cū aq̄ ⁊ iteret illud dieb⁹ aliquot.
Et qū iterant sup ipm̄ lupini ɔfecti cū aceto est bo-
nū. ¶ Et iteꝝ sumant lupinoꝝ ɔtritoꝝ. ʒ. x. myr
rhe. ʒ. v. salis tīgentis. s. alsauregi. ʒ. iij. fecis vi
ni exiccate aduste. ʒ. iij. aque cineris ligni vitis q̄
tum sufficit.

De rubificātibus fortibus. C. xxi.

SUmant sumach. ℥. ij. ⁊ gallaꝝ. ℥. iij. et
alidrion citrī. ℥. ij. ⁊ capilli veneris due
bace ⁊ apsithij bacca. i. ⁊ lupinoꝝ excor
ticatoꝝ siccoꝝ pugilli duo terant ⁊ infundant in ℔
x. aq̄ diebus aliq̄bus deinde emplet cū eo caput qū
est tepidū. Dixerūt ⁊ decoctō lētiū ⁊ ɔdisi in aqua
est bona faciēs flauū fortis. Dixerūt sumat fex vi
ni adusta ⁊ misceatur cum oleo de ben aut oleo de
squinanto.

De Albificantibus. C. xxij.

DE eis est stercus hirūdinū ⁊ de eis sunt ue
siry ⁊ de his sunt almes ⁊ de eis est flos al
bū ⁊ de eis sūt cortices rhaphani ⁊ fel tau
ri ⁊ uapor sulfuris ⁊ cacumē capparis ⁊ cacumē oli
uaꝝ singl̄r ⁊ ɔiūctim ⁊ ꝓprie cū aceto ⁊ ꝓpe post
vaporatōez eius cū sulfure. Sumant semē enule ⁊
cortices rhaphani sicci ⁊ alumē ⁊ aggreget cū attri
tōe cū medietate ptis vnius de gūmi arabico. Et
iteꝝ sumat folia aluesri et cortices papaueris ⁊ mā
dragore et si fuerit loco amboꝝ hyusq̄amū album
erit forte et misceat tinctura et si fuerit in eo cāfo-
ra et aq̄ ros. erit melius. Et qñq̄ madefiūt capilli
deinde inuoluūt in sulfure deinde suffūigant cū eo
fiat cū eo illud in nocte sel̄ aut duabus vicibus.

Succursus dispōib⁹ sequētib⁹ tincturas. C. xxiij.

PLures sp̄es tincture sunt infrigidātes ce-
rebꝝ ⁊ corrūpentes ipm̄ et faciētes ipsuꝫ
cadeꝛ ī p̄patōe ad catarros et ad apoplīaꝫ
et silīa curet ergo illud cū eis q̄ vicinant tincturis
aut admistrent successiōe eaꝝ de aromaticis calidis
sicut sūt musch⁹ ⁊ gariofili et silīa. Et qñꝫ accit ex
tictra vt tēdant capilli q̄si corde et remoueat eoꝝ
crispitudo et deturpet eoꝝ situs et succurrit illi si
ponat cū tictura illud qđ subtiliat et crispat et ꝓpe
in genere capilloꝝ q̄ faciūt illud. Et qñq̄ accit ex ti
ctura vt debilitent capilli et exiccet barba et deni-
gret facies et rumpant capilli et succurritur illi si
consequenter adhibeatur oleum violaceū et oleuꝫ
alkeiri. ¶ Et quandoq̄ accidit ex tinctura vt deni
gret facies et hoies q̇dā lauāt eā cū farina fabaꝝ et
ciceris et siliuꝫ et non est melior ablutō ad illud q̄
de oleo calido. Et qñq̄ accñt post tincturā alnusul
Et melius qđ admistrat in eis est vt sumat de tin
ctura q̄tū est nux et exiccet et ꝓpe de tinctura in q̄
est v̇tus ꝓfundās et quotiēs apparꝫ alnusul aut for
sitā apparebūt accipe lignū sicut illud cū quo fricāt
gigiue et inuolue vnū sup extremitatē eius de re-
solutiōe illius ticture coagulate et ɔseq̄re cū eo al-
nusul. Et q̇dā accipiūt fumū olei aromatici sicut o
leū de ben et laudanū aut cerā et inungūt cū eo al-
nusul et qñ exiccatur linitur.

De furfuribus. C. xxiiij.

QUoniā ſmo de furfuribus est ꝓportōnal
ſmoni de capillis ex aliq̄bus modis tunc
loq̄mur de eis. Furfur est alabirati idest

cātabrū qđ est in capite modus excoriatiōis leuis accidētis capiti ꝓpter corruptiōez accñtē in ꝯplōne ꝓpe cū impssiōe in supficie supiore cutis ⁊ peior ꝓ ueit ad vlcera ⁊ ad corrūpendū origies capilloꝝ ⁊ fit a mā acuta baurachiati aut sāguie mlīco. Et qñ3 est ꝓpter malitiā ꝯplōnis in capite q̄re corrūpit illud qđ ꝓuenit ad ipm. Et forsitā est qđ facit ipm siccitas nuda ⁊ non est reliqua cōplio in corpe nisi bona ⁊ qñq3 fit per cōitatem.

De Cura. C. xxv.

Furfuri q̄ est leuis sufficit cura leuis ⁊ destruit ipm epithiare cap̄ cū oleo ro. ⁊ viol. ⁊ cū mucilagibus. Et đ furfure est q̄ est vehemētior illo ⁊ indiget eis q̄b⁹ abstersio ē et resolutō fortis: deinde ꝯsequēter adhibeat̄ ea q̄ humectāt ⁊ eq̄nt. Et de eo est malus ualde ꝓduces ad vlceratōez ⁊ necessariū in curatōe eius est vt mūdificet̄ corpus cū phlōmia ⁊ solutiōe vētris si fuerit necessariū illud ⁊ si cā fuerit fm q̄ videt̄ in capite replō corporis deinde curet̄ ⁊ quotiēs curat cū eo qđ radit ꝯsequēter adhibeant̄ olea.

Medicine furfuris leues absq3 mordicatiōe plīma.

Sufficit furfuri ꝓpīquo debilis ablutō cu3 aq̄ sicle ⁊ cū aq̄ fenugreci ⁊ cū g̃nis melonis ⁊ cū farīa ciceris ⁊ lupinoꝝ ⁊ fabaꝝ ⁊ semīe altee đcocto ī olō ⁊ cū mucilagīe cydoīoꝝ ⁊ altee ⁊ dragagāti ⁊ cum creta alcanzi ⁊ chimolea ⁊ ꝓpe cu3 succo sicle postq̄ dimittit̄ sup caput hora vna. Et sit ꝯtētus folijs salicis huidis qm̄ sunt vltima. Et cū tamarīdis ⁊ apio ⁊ succo ei⁹ ⁊ decoctōne azedaraet ⁊ folijs canabis ⁊ folijs sisami ⁊ fortasse cū delibutiōe āboꝝ destruit̄ fortis ⁊ silr succ⁹ amboꝝ ⁊ amigdale excorticate cū aceto ⁊ farīa fenugreci cū aceto. Aut sumat̄ farina ciceris cū folijs sisami tritis ⁊ misceant̄ cū aq̄ sicle ⁊ aliq̄ntulo aceti vini. Aut sumant̄ cicer tritū ⁊ altea ⁊ ꝯficiant̄ cum aceto ⁊ liniant̄. Aut abluat̄ cap̄ cū cacumīe mori trito sicut puluis admistrato sicut altea aut: altea cu3 oleo aut tus resolutū in vino qđ mistū sit cu3 oleo iteret̄ illud duabus ebdomadis. Et de subtilib⁹ et facilibus est ablutō capitis cū aq̄ folioꝝ salicis hūidoꝝ: est.n. bona vlīa expta salua ⁊ o3 vt abluat̄ cū quocūq3 fuerit deinde inūgant̄ in eo cū oleo qđ sit sicut oleū viol. ⁊ rosaceū.

Medicine furfuris que sunt fortiores.

Misceant̄ cū ablutōe baurach aut sulfur aut fel tauri aut pulpa colloq̄ntide aut fex vini ⁊ sinapis aut staphisagria aut nitꝝ adustū aut gūma rute agrestis ⁊ silia. ⁊ iteꝝ sumat̄ chimolea ⁊ ꝯficiat̄ cū felle vaccino ⁊ admistret̄ ⁊ dimittat̄ duabus horis aut g̃na alben ⁊ farina fabarū cū eq̄litate sumant̄ olei đ ruta lb. i. ⁊ sapōis. ℥. i. ⁊ baurach au͠r. iiij. aggreget̄ totū ⁊ liniat̄ cū eo caput deinde abluat̄ cū aq̄ sicle ⁊ farina ciceris deinde admistret̄ oleū myrtinū. ⁊ linit̄ etiā caput cū stercore vaccino ⁊ ꝯfert valde ⁊ q̄escat vna nocte ⁊ liniat̄ alia nocte. Et ablutō ipsius cū vrina cameli ꝓpe arabici est vehemētis iuuamēti. Et nitrum tritū est forte in caplō furfuris mali. Et de eis q̄ ꝯferūt in ea sunt calcātū ⁊ staphisagria. Aut sumat̄ spuma baurac ⁊ calcātū eq̄li mēsura ⁊ liniant̄ sup caput p⁹ rasionē: ⁊ fortasse aggregant̄ cū oleo: aut terat̄ staphisagria in oleo ⁊ inūgat̄ cū ea: aut sumant̄ sulfur ⁊ calcantū ⁊ baurach eq̄li mēsura ⁊ aggreget̄ cū laudano dissoluto ī oleo masticio ⁊ dimittat̄ sup caput ⁊ fortasse ponit̄ in eo belleborus.

Medicamen qđ sibi attribuūt quidā moderni.

Etiā exptū est ⁊ inuentū bonū ⁊ forte sumat̄ isopi hūide ps. 5. ⁊ pulpe colloq̄ntide ps. i. ⁊ olei de keiri ps. i. ⁊ gūme rute agrestis q̄rta ptis vni⁹ ⁊ laudani ptes. ij. abluat̄ caput cū aq̄ calida ⁊ sapone deinde fricet̄ cū pāno aspo donec rubeat ⁊ liniat̄ cum eo die ac nocte.

Tractat⁹ scđus de dispōib⁹ cutis ex pte cutis. C. i.

Color ꝯuertit̄ ad nigredinē cā solis aut frigoris aut venti aut sorditiei aut paruitatis balneatōis aut comestionis salsoꝝ aut ꝯuersiōis sanguinis ad mlīa3. Et ꝯuertit̄ ad citrinitatē ex cāis citrinātibus q̄ sunt egritudies ⁊ tristitie ⁊ defectus nutrimēti ⁊ mlītitudo coitus ⁊ fames ⁊ calor aeris vehemēs ⁊ potus aq̄ꝝ stātiū. Et ex comestis sicut ameos ⁊ olfatus eius ⁊ ꝯsideratō ad ipm fm q̄ dicit̄ ⁊ acetū ⁊ assiduatō eius citrinat faciem ⁊ cyminū potatū ⁊ delibutū cū aceto. Et longa statō in domo in q̄ est cyminū plīm ⁊ mlītū vti aceto. Et comestio crete ita q̄ facit cadere opplōnē in orificijs venaꝝ q̄re non vadit ad cutē sanguis rubicūdus imo aliq̄d de vapore cholē.

De rebus faciētibus colorē bonū cū splēdore ⁊ rubificatōe ⁊ abstersione subtili. C. ij.

Scias q̄a oīe qđ mouet sanguinē ⁊ spiritū ad cutē induit eā pulchritudinē puerilē ⁊ mūdificatōez ⁊ rubedinē ⁊ adiuuat ipm illud qđ abstergit abstersiōe leui ponēs cutē subtiliorē ⁊ detegit ab ea illud qđ est mortuū sup facie3 eius detectōe subtili ⁊ ꝓpe si fuerit tinctura ⁊ indiget cū hoc toto cautella a calore ⁊ frigore ⁊ vento. Et res q̄dē mouētes sanguinē ad cute3 efficiūt illud fm tres mōs. De eis.n. sunt q̄ generāt sanguine3 ⁊ ꝓpe subtilē: sanguis naq3 bonus qū generat ⁊ mlītiplicat̄ ⁊ spargit̄ ꝯsequit̄ ipm oīs locus. Et de eis sunt mūdificātes sanguinē. Et de eis sunt spgentes sanguinē ⁊ dilatātes ip3 ꝓpterea q̄ mouēt eū ad exteriora ⁊ aperiūt meatus attrahēdo ipm violēter ab interiorib⁹ ad exteriora. Et res q̄ bonū faciunt colorē p viā primā sunt sicut assumere cicer ⁊ oua sorbilia ⁊ aq̄ carnis ⁊ vinū odorifeꝝ ⁊ assumptō ficuū: ipe.n. generāt sanguinē subtilē expulsū ad cutē ⁊ ꝓpter illud faciūt pediculos. Et si color alicui⁹ ꝯualescētiū turpis fiat tūc si uoluerit ut r̄deat ad colorē suū pristinū iuuabit̄ cū ficub⁹ siccis ⁊ aq̄ dactiloꝝ immaturoꝝ: ipe.n. sunt addētes in sanguine subtili ⁊ caliditate innata. Et de eis q̄ sunt expta ad illud est vt bibat diebus ꝯtinuis in ieiunio vinū et lac. Et res q̄ opant̄ p mūdificatōez sanguis sunt sicut trifera mīor ⁊ myrobalani ꝯditi qū admistrant̄ fm assiduatōez ⁊ myrobalani kebuli sunt fortiores trifera. Et res q̄ faciūt illđ cū dilatatōe sāguis ⁊ spsione eius sunt sicut altit ⁊ piper ⁊ cipi ⁊ gariofili qū ponunt̄ in cibo ⁊ sicut crocus licet crocus tingat sanguinē iteꝝ ⁊ ꝓpe in uīo cocto cui⁹ dosis sit usq3 ad. ʒ. i. et sicut isopus. Sūat̄ isopi. ʒ. ij. ⁊ croci. ʒ. 5. ⁊ potent̄ cū zuccaro. Et acorus iteꝝ facit colore3 bonū. Et cū napi de barbaria ex. ʒ. i. vsq3 ad. ʒ.

ij. qñ potant sanic ⁊ kisch est iuuamentū super illō
vehemēs vt non incurrat inflatōez turpē. Et de o
leribus sicut rhaphanꝰ ⁊ porrū ⁊ cepe ⁊ caulis pro
prie ⁊ assiduatō comestionis eius ⁊ alleū iteꝝ. Et
de opatōibus ⁊ motibus iracūdia ⁊ ira ⁊ alteratio
⁊ exercitiū tpatū ⁊ luctatō ⁊ iteꝝ gaudiū ⁊ leticia ⁊
aspicere qđ delectat de actōibus ⁊ opatōibꝰ sicut ē
catilena cū instrīs ⁊ gaudiū ⁊ sedere cū pulchris de
center inductis ⁊ aspicere ad spēs litigātiū de pigno
ribus in victoria ⁊ iurgiū ⁊ alia. Et res q̄ faciūt de
foris cū attractōe ⁊ abstersiōe iteꝝ sunt linimēta ⁊
ablutōes accepta ex farina fabaꝝ excorticataꝝ ⁊ fa
rina ordei ⁊ faria orobi ⁊ faria tritici ⁊ amilo ⁊ fa
rina ciceris ⁊ ꝓpe farina lentiū ⁊ farina rizi ⁊ gluti
ne pisciū ⁊ ireos ⁊ laudano ⁊ ficubus ⁊ ture ⁊ ma-
stice ⁊ oleo eius ⁊ corticibus oui ⁊ carne ostracorū
⁊ bdellio ⁊ litbargyrio ⁊ cerusa ⁊ limatura eboris
⁊ ossibus vetustis ⁊ almahaleb ⁊ rubea aromatica
est fortis iteꝝ ⁊ amigdale dulces ⁊ amare ⁊ semen
citrolli ⁊ melonis ⁊ atriplicis ⁊ cucurbite et farina
semis rhaphani ⁊ semē eruce. Et mltotiēs q̄dē cla
rificat faciē ⁊ mūdificat eā epithīa ex amilo ⁊ draga
gāto cū lacte tota die ⁊ succus cucūeris siluestris ⁊
hachar croci hortulani ⁊ lac sicut mlget ⁊ decoctō
vngulaꝝ vituloꝝ. Et iā expertus sum in eo deco-
ctōez carnis ostracoꝝ ⁊ albumīs oui ⁊ decoctiōem
fenu greci aut decoctōem meliloti.

Ablutō bona. Sumant fabe excorticate herbꝰ lupī
semē rhaphani semē melonis excorticatū cicer ami
lum fiat ex eis ablutio.

Sumera bona. ℞. farīe fabaꝝ ⁊ farie ordei oīuz
añ. ptē. i. ⁊ farine ciceris ptē. i. lentiū excorticata
rū dragagāti amili oīuz añ. ptē. ß. gnoꝝ meloīs p
tes. ij. croci q̄titatē q̄ tingat liniat in nocte ⁊ abluat
in die cū decoctōe corticū melonis ⁊ decoctōe uiol.
⁊ siliuz. Alia. ℞. amigdalaꝝ dulciū ⁊ dragagāti
⁊ gūmi ⁊ farine fabaꝝ ⁊ ireos ⁊ glutinis pisciū ptes
eq̄les liq̄fiat glutē in aq̄ que sufficiat oībus deinde
ponant in ea medicīe ⁊ fiat in ea epithima. ¶ Alia
Sumat farina fabaꝝ ⁊ ordei ⁊ ciceris ⁊ silia et lini
ant cū albumīe oui. Et de eis q̄ abstergūt abstersi-
one forti sunt bulbꝰ ⁊ cepe ⁊ baurach ⁊ ameos cuz
melle et āmoniacū ⁊ oleū camemille ⁊ storax hūida
sunt vehemētis iuuamēti et sulfur iteꝝ et arsenicū
⁊ stercus lacerti ⁊ radix narcisci ¶ Sumera fortis
Sumat fex croci hortulani ⁊ decoquat vsq; quo i
grosset ⁊ sumat de ea. ℥. i. ⁊ ꝯficiant cū ea ꝯfectōe
epithīatis iste medicīe stercus passeꝝ farina lupīoꝝ
farina ciceris semē melonis excorticatū terant ⁊ ag
gregent cū ea ⁊ liniat. ¶ Sumera alia. ℞. draga-
gāti nitri de semi triti sicut puluis ⁊ croci et lupino
rū ⁊ medulle gnoꝝ cotti oīuz añ. aur. i. liniat cuz
olō amigdalio. Et qñz linit facies oī nocte cū sinapi
albo ⁊ arsenico rubeo ⁊ citrino cū lacte et abluit in
mane rubet facies rubore vehemēti. Et iste medi
cine fortis abstersiōis ꝯferūt forme q̄ ē ex ꝑncipio
lepre q̄ noīat asckt ⁊ bothor et butyꝝ coctū qñ ad
mistrat sup eas destruit eas. Et de eis q̄ sunt ꝓpa
ad hoc iteꝝ ⁊ mūdificat cū fortitudīe est gūmi al-
bū baurach tus et sulfuris citrī equali mēsura fiant
trocisci cū aceto ⁊ exiccent et admistrent qñ necesse
fuerit cū aceto et melle et spuma baurach melior ē
in hoc q̄ baurach. Et iteꝝ sumat lb. saponis ⁊ am
moniaci tm̄dē ⁊ resoluant liq̄faciēdo in. iij. lb. aq̄:
deinde ꝓiciant desup turis et masticis et nitri ptes
equales cū. ℥. vij. ⁊ terant omīa in vase vitreato
vehemēter et admistrent in nocte. Et iteꝝ farine
herbi et farine ciceris et fabaꝝ et ordei et lupinoꝝ
et ireos et radicis narcisci oīuz ptes eq̄les et gūmi
et radicis lilij amboꝝ añ. ps. ß. fiat trocisci. Et sci
as q̄ omē qđ ꝯfert pāno ⁊ maculis lētiginū maioꝝ
et vestigijs et tenebrositati sanguis ꝯfert ī hoc for
tiori iuuamīe et paꝝ de eo sufficit.

De conseruatōne cutis a sole et vento et frigore.
C. iij.

O Portet vt liniat cū albumīe oui aut cum
aq̄ gūmi aut cū cera aut sumat grossū sile
infuse in aq̄ colate ⁊ misceat cū eq̄li mēsu
ra albumīs oui et inungat cū eo facies.

De vestigijs ꝑcussiōis ⁊ vestigijs nigris. C. iiij.

E Radicat ea litbargyriū albificatū qñ linit
cū aliquo ex adipibus aut cū medulla paīs
et silr piper notū ꝯfert ad illud qñ cū eo li
nit maīfeste. et olus qđ dr piper aque et silr tus
⁊ folia caulis et coriandrū et rhaphanꝰ et mētastrū
hūidū et arsenicū totū illud cū aq̄ coriādri et apij.
Et qñ linit locus cuz calce aut nitro rubeo cū aceto
forti remouent vestigia viridia et silr cū ture ⁊ ni
tro. Et aloes eradicat vestigia coloris melōgene ⁊
apsinthiū cū melle et silr cū glutine albotin et lau-
danū iteꝝ oz vt dimittat sup locū diebus aliquot.
Et emplm diaq̄lon est bonū iteꝝ. ¶ Epithima ad
illō bonū amigdale excorticate. ʒ. i. ostracoꝝ adu
stoꝝ nasturtij albi amboꝝ añ. ʒ. ij. mes excortica-
toꝝ. ʒ. ß. ciceris albi excorticati. ʒ. ij. orobi. ʒ. i.
lupinoꝝ. ʒ. ß. spume maris. ʒ. i. ossiū vehemētis
exiccatōis et vetustatis. ʒ. ij. sarcocolle. ʒ. i. terāt
et ꝯficiant cū aq̄ ordei et zuccaro et liniant cū aqua
ros. Et iteꝝ ꝯfricatō ostrachi et liniat sup locū ⁊ ke
iken cū oleo amigdalio. Et iteꝝ nitri āmoīaci myr
rhe sulfuris citrini oīuz eq̄liter fiat ex eis epithīa
cū aceto ꝯfractū vt non vlceret et silr chimolee et
fimi colūbini et saponis et turis eq̄les ptes et liniat
cū aceto et cornu ceruini adusti donec albescat et tu
ris farine lupinoꝝ et farine herbi et farine fabarū
ptes eq̄les āmoniaci amigdale amare oīum tertia
ptis vnius dragagāti gūme āboꝝ ana q̄rtā ptē vni
us. Et iteꝝ emplet cū glutīe deinde sumant nitrū
et calx et cinis vitis et aggregent cū melle ⁊ liniat
et hoc est ꝯueniēs lētiginibus et vestigijs vlceꝝ et
fortasse indigēt scalpellatione.

Vestigia vlceꝝ et variolarum. C. v.

O Mne quod est forte de illis que diximus
ꝯfert debilibus vestigioꝝ vlceꝝ. Et de
medicis ꝑdictis ad illud et exptis sunt a-
deps asini. et succus radicuz arundinū hūidaꝝ cum
aliq̄nto mellis. et caseus cū sale masse ꝯfectꝰ cū mel
le apū. et decoquat vitis alba in oleo donec ingros
set et est exptū. Et silr emplm huiusmōi ireos et
costus et litbargyriū ablutū et cornu ceruinū adu-
stū et baurac ⁊ āmoniacū ⁊ stercꝰ antiquū admistre
tur ita q̄ ad lētigines et pānū. Et iteꝝ sumant ster
coris antiq̄ veteris lōgi tpis albi et ossiuz veteruz
amboꝝ ana ptes. x. radicū arūdinis sicce ptes. xx.
et nasturtij recētis ptes. x. amili ptes. x. et lupīoꝝ
ptes. v. semis melonis excorticati rizi excorticati

et farine ciceris oĩuꝫ añ. ptes. x. et g̃noꝝ de ben ptes. xv. ꝯficiat cũ aq̄ ordei ⁊ liniat. Et si ponant in eo costi ⁊ myrrhe ⁊ aristologie oĩuꝫ añ. ptes. x. erit melius. Et nos q̇dẽ iã innuimus ad curatiões hoꝝ vestigioꝝ in loco q̇ est ante hunc locum.

Sanguis mortuus et lentigines magne et pannus. C. vi.

Lentigies ⁊ sanguis mortuus fiũt ꝓpter sãguinẽ a q° aptũ fuit orificiũ vene vt euomeret repletõem aut scissuꝫ fuit eius orificiũ ꝓpter ꝑcussionẽ aut aliud ⁊ ꝑfocatus ⁊ sub suꝑiore ꝑte cutis in loco in quo apparet color eius et figura eius. Et ille q̇ est ad rubedinẽ decliuis est lẽtigo. et q̇ de eo delinitus est noĩatur pann⁹ ⁊ q̇daꝫ noĩant pũctalẽ pannũ. et ille q̇ est ad nigredinẽ decliuis est barassen. Et młtotiẽs q̇dẽ accit hñti lentigines scissura labioꝝ ꝓpter siccitatẽ ꝯplõnis sue. Et oꝫ vt ꝑparet̃ ad curatõeꝫ oĩuꝫ illoꝝ añq̃ uehemẽs fiat rubedo sanguĩs ⁊ denigret̃. nã post illud corũ cura est difficilis. At ṽo sanguis mortuus ⁊ baras q̃nqꝫ egredit̃ cũ extreĩtate phłomi remouẽdo cutẽ subtilẽ ablatõe non vlcerãte. Qđ si fuerit illic aliq̇d ꝯgelatũ accipiem⁹ cũ facilitate ⁊ si fuerit non cõgelatũ adhuc fiat vt currat cũ facilitate deinde curet̃ ꝑ ꝯplemẽtũ abstersionis cũ medicis. Et nos q̇dẽ iã curauimus albaras ⁊ lentigies ⁊ huiusmõi et ablate sunt veꝝ oꝫ vt ꝯsequat̃ illud empłꝫ in quo sit stipticitas vt non currat ex orificĳs venaꝝ sanguis vice alia licet necessaria sit ꝯmistio mediciarũ stipticaꝝ in eo qđ admĩstrat̃ ⁊ resoluẽtiũ vt nõ attrahãt resolutĩe mãꝫ ex via q̄ dilatata est venaruꝫ ⁊ ꝓpe in inceptiõe pãni ⁊ silr illud suꝑ qđ non oꝫ vt sit vehemẽs mordicatõ: antiqus vero stãs non timet illud ĩmo oꝫ vt admĩstrent̃ suꝑ ipꝫ resolutĩa mordicatĩa auferẽdo et ponẽdo ₰m ꝯtinuitatẽ ⁊ antiqus niger non alius. Et q̃nqꝫ possibile est vt resoluat̃ sanguis mortuus in ꝑ̇ncipio rei embrocãdo ipm cũ aq̄ calida ꝑlĩma tpe lõgo ⁊ ꝓpe si fuerit ĩ illa aq̄ ṽtus resolutĩa ⁊ q̃nqꝫ scalpellam⁹ in ꝑ̇mis et quandoqꝫ confert collyrium de myrrha ⁊ collyriũ rosaꝝ ad illud linitũ ⁊ iteret̃ illud ⁊ qđ currit cursu eius in die bis postq̃ abluit̃ locus cũ eis q̄ sunt sicut decoctõ meliloti. Et melius quo admĩstrant̃ iste due medicĩe ⁊ alie est aq̄ fenugreci: ⁊ collyriuꝫ factũ ex myrrha eradicat illud qđ residuũ ẽ ex mũdificatõe mediciaꝝ q̄ sunt debiliores. Et ficus infuse in aceto acetose q̃nqꝫ resoluũt sanguinẽ mortuũ ⁊ silr nitrũ assatũ ⁊ fimus colũbinus ⁊ baurach cuꝫ eq̄litate sumpta ⁊ liniant̃ cũ melle. Et iteꝝ abluitur locus cũ nitro deinde empłet̃ cũ gũma albotin ⁊ liget̃ stricte sex diebus deinde abluat̃ ⁊ pũgat̃ cũ acubus vt sanguinet̃ deinde exiccet̃ sanguis ⁊ dimittatur sex diebus deinde fricet̃ cũ sale ⁊ dimittat̃ media hora deinde ponat̃ suꝑ ipm hoc medicamẽ qđ dicem⁹. v. diebus q̃re egrediet̃ totũ residuũ sanguis medicamẽ est istud tus ⁊ nitrũ ⁊ calx et cera ⁊ mel liq̄fiat cera cũ melle ⁊ misceant̃ ⁊ fiat cũ eo empłm ⁊ admĩstret̃ in oĩbus tribus diebus aut q̃ttuor vsꝫ ad quiqꝫ dimittẽdo suꝑ locũ: resoluent̃ ergo vestigia sanguĩs mortui ⁊ alguassem. Et de medicinis singłaribus bonis est ꝯdisi cũ medulla panis ⁊ amigdale amare ⁊ semẽ caulis ⁊ semẽ rhaphani et lac fici ⁊ aq̄ calcis cũ felle vaccino ⁊ tus ⁊ folia mandragore fricãta suꝑ lẽtigies ⁊ alia vestigioꝝ ebdomada vna. Et sansucus q̇deꝫ est linimẽtũ bonũ ad sanguinẽ mortuũ ⁊ oĩes medicĩe fortis abstersionis ꝑdicte ĩ capłis ꝑteritis. Et iteꝝ sicut cordumẽi ⁊ myrrha ⁊ gũma pigani ⁊ cepa azir et radix serpẽtarie cuꝫ melle. Et iam exptus est Gał. ⁊ alĳ nucẽ rancidã terendo eã optĩe ⁊ ligãdo desuꝑ in nocte: deinde iteret̃. Et vitis alba iteꝝ ⁊ alfesiresim et fex g̃noꝝ alben ⁊ sambacus ⁊ ꝓpe hũida ⁊ limat̃a eboris ⁊ crocus hortulan⁹ cũ aceto ⁊ duo hellebori ⁊ cĩnamomũ ⁊ acetositas citri est bona iteꝝ ⁊ andacocha. iteꝝ ⁊ sterc⁹ colũbaꝝ ⁊ stercus passeꝝ ⁊ stercus accipitris. Aut sumat̃ pipis ps. i. calcis ps. i. ⁊ arsenici rubei ⁊ citrini ãboꝝ añ. ptes. ĳ. ꝯficiant̃ cũ melle ⁊ reponat̃ in vase figuli ⁊ q̃n ipm est necessariũ abluat̃ locus cũ nitro deinde empłet̃ cũ gumma pini quiqꝫ diebus deinde resoluat̃ ⁊ pũgat̃ loc⁹ cũ acubus ⁊ exuccet̃ ⁊ pulverizet̃ suꝑ ipm sal ⁊ iteret̃ suꝑ eũ medicamẽ quiqꝫ diebus alĳs fiat illud aliq°tiẽs q̃m delebit sanguinẽ mortuũ ⁊ alguasseꝫ. Aut sumant̃ baurach ⁊ dragagantũ cũ eq̄litate ⁊ informent̃ inde trocisci ⁊ liniant̃ cũ aceto ⁊ abluat̃ cũ sapone. aut liniat̃ cũ cucurbita sicca trita bene cũ pauco croco est. n. bonũ vltimũ. Aut sumat̃ bolũ de creta ⁊ g̃na cotti ⁊ aggregent̃ cũ aq̄ saponis ⁊ liniat̃ sanat. n. pãnũ ⁊ bothor ⁊ lẽtigies ⁊ silr fex ołi adusta ⁊ oleũ de herbo ⁊ faria lupinoꝝ accepta ₰m eq̄les ptes ꝯficiant̃ cũ ficubus infusis in aceto. Et de medicis leuibus q̄ ꝯferũt albaras ⁊ lẽtigibus ⁊ oĩbus vestigĳs est mucilago cydoioꝝ cũ croco ⁊ g̃na cucurbite cũ decoctõe fenu greci. Et de eis q̄ delẽt pãnũ sunt semẽ rhaphani ⁊ sinapis ꝯfecta cũ ficub⁹ infusis in aceto. Et medicamẽ factũ ex sinapi ⁊ arsenico q̃n est ₰m q̃titatẽ q̄ excoriat paꝝ ⁊ nõ vlcerat ⁊ delet̃ iteꝝ si sumat̃ costus cũ cinamomo q̄ ãbo cõficiant̃ cũ aq̄ aldardagi ⁊ liniat aut sumãt terra argẽti vivi ⁊ semẽ melonis ⁊ almahaleb ⁊ amigdale amare ⁊ admĩstrent̃. Et iteꝝ aldardagi ꝯfectis cuꝫ eo bdellio ⁊ semĩe eruce. Et iteꝝ bdelliũ cuꝫ aceto admĩstrent̃ iste medicĩe ⁊ quotiẽs mordicat auferant̃ deinde iterent̃. Et iteꝝ cepe croci ⁊ cepe narcisci. Et iteꝝ sumant̃ seĩs eruce ⁊ amili ⁊ lithargyrĳ albificati oĩuꝫ ana ps. i. pipis croci stercoris lacerti ⁊ stercoris canis ⁊ farine fabaꝝ ⁊ farine ordei ⁊ farine fenugreci oĩuꝫ añ. ptes. ĳ. ołi amigdalaꝝ dulciũ ⁊ olei alneregil cũ quo aggregent̃. Et iteruꝫ diaq̄lon ₰m hũc modũ decoquat̃. ℥. lithargyrĳ in duab⁹. ℥. olei antiq̇ donec resoluat̃ in eo deinđ sumat̃ mucilagĩs fenugreci ⁊ mucilagĩs sinap̄ añ. ℥. i. ⁊ bdellĳ et myrrhe ãboꝝ añ. ʒ. v. due medicĩe terant̃ deinde suꝑ eas ambas ꝓiiciant̃ mucilagines ⁊ terant̃ vehemẽter deinde aggregent̃ cũ oleo ⁊ fiat ex eis diaq̄lon. ¶ Trociscus bonus. ℞. mezerion. ʒ. iiĳ. sinap̄ albi. ʒ. x. ãmoiaci. ʒ. ĳ. bdellĳ. ʒ. ĳ. dissoluant̃ in aq̄ ₰ꝫ q̃titatẽ qua residuũ aggreget̃ ⁊ fiat̃ trocisci. ¶ Medicamẽ vigilãtis bonũ. ℞. senkesud. ʒ. i. baurach. ʒ. i. semĩs rhaphani ⁊ ossis putridi ⁊ g̃noꝝ alben ⁊ lapidis pipis et lupioꝝ et semĩs melonis et costi et amigdalaꝝ amaraꝝ fiant ex eis trocisci ⁊ admĩstret̃. ¶ Medicam̃ bo^{m} vltimũ cui par non inuenit̃ interficiat̃ argẽti vivi ʒ. i. in mollitõne. ʒ. iĳ. amigdalaꝝ amaraꝝ ꝯterendo donec non appareat eius vestigium et denigret̃

mollitõez deinde ꝓiiciat q̄ꝛ ū est totū de scie melo
nis trito valde ⁊ liniat p ebdomadā vnā oī nocte
⁊ abluat in mane. Et iteꝝ rute mōtane ⁊ isopi am
boꝝ añ ps. i. marmoris boli viridis tertia partis
uni⁹ turis ps. i. baurach ptes. ij. ⁊. ß. ⁊ gūmi albo
tin cū oleo roſ. resoluant baurach ⁊ marmor boli
cū aq̄ calida ⁊ aggregent oīa ⁊ misceat cuz eo aliq̄d
mellis ⁊ admistret ſm cautellā ab vlceratōe. Di-
xerūt ⁊ de eis que delet pānū est phlomia vene le
poris verūtamē ponit faciē in rubedine faciei ha-
bentis asabasa.

Alguassem. C. vij.

Quandoq; eradicat alguassem due medicie
q̄s p̄diximꝰ in caplo lētiginū. Et fortasse
sufficit vt abluat locus cū nitro ⁊ ponat
sup ip̄m glutē albotin ebdomada vna ⁊ strigatur
ligādo deide soluat ⁊ fricet cū sale bene ⁊ reiteret
sup ip̄m glutin albotin vsq; quo eradicet extūte cū
eo nigredine alguassem. Qō si illud non ꝯfert nō
erit excusatō q̄n ꝯsequat pūctō vestigioꝝ alguassez
distillando anacardos vt vlcerent ea ⁊ corrodant
ipsa.

De curatōe albedssanē ⁊ rubedis siflue. C. viij.

Albedssanē est rubedo extranea silis rube
bedini eius in quo incipit lepra q̄ appaꝛz
sup faciē eius ⁊ sup extreītates ⁊ ꝓpe in
hyeme ⁊ frigore ⁊ fortasse sunt cū ea ulcera. Et cā
eius ē q̄a frigus coarctat vaporē plz sanguineū. Et
eius curatō est vētris solutō ⁊ phlomia ⁊ ventose
⁊ appositō sanguisugaꝝ deinde admistratio regis
eius q̄ habet alseker in p̄ncipio lepre predicti in ca
plo ante hoc capitulum.

De Morphea et Alguada et albaras alba et nigra
C. ix.

Differentia inter duas morpheas ⁊ alba-
ras albā verā est q̄ vtraq; morphea est
in cute ⁊ si est ꝓfunda est paꝝ valde ⁊ al
baras est in cute ⁊ carne vsq; ad os. Et cā cōis oi-
bus est debilitas opatōis alteratīe q̄n non assilat as
silatōe integra veꝝ mā est in vtraq; morphea sub
tilior ⁊ v̄tus expulsiua fortōr q̄re expellit ad sup-
ficiē. Et mā in baras est grossior ⁊ v̄tus expulsiua
debilior fixa in interiore pte ⁊ corrūpit ꝯplonem
eiꝰ qō penetrat in ea q̄re est additō ⁊ adherētia et
non fit assilatō ⁊ tu q̄dez iā sciuisti has intentōes in
caplo v̄tutū. Et q̄n ꝯponit hec mā ꝯuertit nutrimē
tū qō uenit ad eā ad naturā suā ⁊ si fit meliꝰ nutri
mentū sicut ꝯplo bona ꝯuertit māz corruptā ad re
etificatōez ⁊ facit eā ꝯuenientē ⁊ sicut arbores per-
mutant de plātatōe ad plātatōez ⁊ ꝯuertunt a ve-
nenositate ad comestibilitatem ⁊ a comestibilitate
ad venenositatē sicut narrauit Gal. ⁊ aliȷ̄ q̄ arbor
noīata allabcha est in psia venenosi fructus ⁊ quz
plātat in egypto est fructus eius de eis q̄ comedūt
⁊ sicut color aīalis ⁊ plāte ꝯuertūt mās ſm mēbruz
q̄m ip̄a sunt eis sicut regiōes ⁊ q̄m mēbꝝ fit phlati
cū ⁊ caro eius est sicut caro ostracoꝝ ⁊ ꝯuertit san-
guinē bonū ad ꝯplonez suā phlaticā ⁊ colorē suū al
bū. Et differētia q̄dē inter ambas morpheas est q̄
vna eaꝝ est ꝓpter māz mlicā ⁊ altera ꝓpter phlati
cā ꝓpe. Res v̄o q̄ noīat albaras nigra ꝓportio
ad albaras albā non est ꝓportō morphee nigre ad
morpheā albā imo est genus diuersū in intentione
ad albaras albā. et illud iō q̄m albaras nigra est il
lud qō noīat ip̄etigo excorticatīa ⁊ est scabiositas
accīīs cuti aspera uehemēs ⁊ facit squamas sicut sūt
pisciū cū pruritu ⁊ est ꝓpter hūorē mlicū imbibētē
cutē de eo q̄ est iuxta eā imbibitōe fortōre q̄ in co
lore imp̄mat tm̄ ⁊ est de añcedētibꝰ leprā ⁊ est cū
malitia. et cū hoc q̄ q̄ est ex ea antiq̄ non sanat. et
silr q̄ ex morphea est antiq̄ est magis salua q̄ alba
ras alba. et cā huiꝰ totius est nota. Et scias q̄ alba
ras sequit vētosas ⁊ apparēt vestigia eaꝝ ⁊ mlti-
plicat sup ea ꝓpter illud qō attrahit cū sanguie de
hūiditate ⁊ non associat ei qū suctō fit uētosaꝝ ⁊ re
manet in cute ⁊ ꝓpterea q̄ debilitatur cutis vlce-
rata a ꝯplemēto sue opationis.

Signa. Morphee q̄dē nigre esse non ambigit.
Ambiguū v̄o est differētia inter alguada q̄ est mor
phea alba ⁊ albaras malā. Et de differētia q̄dē iter
vtrasq; est q̄ pili oriunt sup alguada ⁊ sunt pili ni
gri ⁊ flaui ⁊ nascunt sup albaras albi non aliȷ̄ ⁊ ē cu
tis magis dep̄ssa ⁊ vehemētius defossa q̄ cutis re
liq̄ corpis. Et fortasse est illud in guada sed est pa
rū ualde. Et iteꝝ pūctura cū acu extrahit ex guada
sanguinē ⁊ ex baras nō sanguinē imo hūitatē aquo
saz ⁊ hoc non sanat. Et iteꝝ q̄ rubet cū fricatōe est
ad spem decliuis ⁊ ad hoc vt sit morphea ⁊ q̄ non
rubet p eā est mala. Differētia v̄o inter morpheaz
nigrā ⁊ albaras nigraz ē excorticatō ⁊ squamositas
⁊ testositas q̄m ip̄e non sunt in morphea nigra.
Amplius albaras iteꝝ est rara ⁊ quoniā de ea est
aspa ⁊ de ea est leuis ⁊ leuior vtraq; nigraꝝ est
melior q̄m est morphea. Et de ea est vehemētis
elogatōis a colore corpis ⁊ de ea est q̄ est ꝓpinq̄or
ei ⁊ est magis salua. Et in ea q̄ est submersa et
non rubet neq; sanguinē emittit ⁊ est vehemētis di
latatōis capiēs locū magnū non est spes. Et silr illa
q̄ oī hora incipit in additōe q̄m ꝯplo eius est fortis
ꝯuertēs illud qō ad eā vadit ad suaz silitudinez et
ꝓpter illud est mala valde.

Cura Morphee nigre. C. x.

Oportet vt incipiat cū phlomia si fuerit il
lic mltitudo sanguis ⁊ cū euacuatōe hūo-
ris adusti ⁊ mlici cū eis q̄ sūt sicut decoctō
epithymi ⁊ agarici ⁊ myrobal. nigroꝝ ⁊ polypo-
dij ⁊ sticados cū passulis ⁊ ficubus ⁊ silibꝰ. et lapis
armenus ⁊ lazuli q̄n ponit in medicis eius est iuua
tiuus. ⁊ helleborꝰ ⁊ hieralogodion ⁊ hiera ruffi ⁊
alia ab illis. Et de euacuātibus sublimibus est aq̄
casei cū epithio potet oī die pondus. ʒ. i. epithymi
in cado vno aq̄ casei ⁊ dare in potu sambacū ꝯfert
ei. Et ꝯfert ei admistratō ciboꝝ boni chimi ⁊ ad-
mistratō balneoꝝ ⁊ admistratō triferaꝝ factaꝝ cū
epithymo. Suffuf iuuat m̄ ei ⁊ baras nigre. ℞. my
robalanoꝝ nigroꝝ emblicoꝝ nigelle oīuz añ. ptez
i. ʒufere ptē. i. ⁊. ß. bibat oī die. ʒ. iij. in mane et
iij. ʒ. in sero ⁊ q̄n calefit corpus dimittat aliquot di
ebus deinde iteret. Et oꝫ vt p̄cipiat eis q̄tenus oc
cupent in dispōe rectificādi splenē si fuerit corrup
tus aut debilis ab attrahēdo sanguinē ⁊ post illud
admistrent epithiata fortis abstersiōis ⁊ fortiter at
trahētia sanguinē sanū qū ergo uesicat q̄escat diebꝰ
aliquot donec cadat cutis deinde iteret si eius fue
rit necessitas ⁊ q̄nq; non dimittit cadere imo quo-
tiēs incipit mordicare auferat donec q̄escat deinde

iterat̃ ⁊ iste medicie sũt sicut gũma rute agrestis ⁊
pip ⁊ sinap̃ ⁊ nasturiũ ⁊ lac titimali ⁊ capsia ⁊ har
mel ⁊ sem̃ rhaphaĩ ⁊ corticee radicũ capparis ⁊ ke
bikẽgi. Et alkebikẽgi iteꝝ est iuuatm̃ in morphea
⁊ baras ꝑpea ꝙ vehemẽter attrahit sanguinẽ ⁊ os
sa putrida ⁊ nuclei oliuaꝝ antiqui putridi collecti
ex parietibus ⁊ oĩa attractĩa fortia p̃dicta in capit̃lo
eradicatõis vestigioꝝ ⁊ aq̃ quibus linit̃ sunt aque
cucũeris ⁊ semis eius ⁊ decoctõ colloquintide.
Modus epithĩatis boni. Sumat̃ semẽ rhaphani ⁊
terat̃ cũ condisi ⁊ liniat̃ cũ eo morphea nigra in bal
neo. Et iteꝝ sumat̃ semẽ rhaphani ⁊ semẽ sinap̃ cõ
fecta cũ ficubus decoctis ĩ aceto. Mod⁹ epithĩatis
℞. nigelle torefcẽ capsie p̃sice oĩuz añ. ʒ. x. aluis
iamẽi. ʒ. ij. dragãti gallaꝝ ãboꝝ añ. ʒ. ij. seĩs har
mel torefcĩ. ʒ. v. lĩat̃ cũ aceto forti deiñ succurrat̃
vestigijs accñtibus cũ lacte mlĩeris. Et oĩa epithi
mata fortia predicta in capitulo albaras ⁊ lentiginũ
⁊ alioꝝ sunt iuuatĩa ad morphẽa nigrã.

De Cura alguada ⁊ albaras. C. xi.

Oportet vt deuitet̃ phl̃omia licet nõ faciat
ipsam necessariã res fortis ⁊ coit⁹ nisi qñz
fm ieiuniũ. et vinũ nisi puꝝ. Et sudare
in balneo ↄfert ei si fuerit mũdificati corpis ⁊ admĩ
stret̃ vomitus in p̃mis deinde medicie euacuantes
phl̃a si non fuerit corpus mũdũ: deinde diuretica
⁊ solõnẽ vẽtris faciẽtia sicut hieras magnas ꝓprie
hiera de pulpa colloq̃ntide ⁊ pill̃e q̃ silant̃ ei ⁊ hie
re dent̃ in potu cũ decoctõe myrobal̃. ⁊ epithymi ⁊
polipodij ⁊ passulaꝝ ⁊ salis. Et in granis alnil est ꝓ
prietas mirabilis in euacuãdo humorem residuũz
morphee albe ⁊ albaras. Et de solutis ↄueniẽtib⁹
eis est hierapicra ↄposita cũ pulpa colloq̃ntide.
Aut fm hãc descriptõem. ℞. cĩnamomi ⁊ spice et
xilobalsami ⁊ masticis ⁊ assari ⁊ croci ⁊ folij ⁊ cala
mẽti fluuialis ⁊ pulpe colloq̃ntide oĩuz añ. ʒ. i. alo
es. ʒ. xviij. cuius dosis sit. ʒ. i. aut aureus. i. cũ si
rupo acetoso mellino ⁊ aq̃ calida. Et ꝺ solutis ↄue
niẽtibus eis est vt sumat̃ myrobal̃. kebuloꝝ ⁊ em
blicoꝝ ana ps. i. ⁊ turbith ptes. iij. ⁊ sit eis ps. ℥.
i. dissoluat̃ de penidijs. ℔. ſ. cũ aq̃ ⁊ inspisset̃ ⁊ ↄfi
ciat̃ cui⁹ dosis sit de tribus ad quiq̃ꝫ. Et ego diligo
vt ponat̃ in eo zinziberis ps. i. Et admĩstrent̃ ↄfe
ctões triferales ⁊ electuariũ nostrũ huiusmõi. ℞.
myrobal̃. ni. turis al. amboꝝ añ. ptẽ. i. zinziberis
q̃rtã ptẽ vnius ↄficiat̃ cũ melle passulaꝝ ⁊ sumat̃ ꝺ
eo oĩ die q̃titas oui. Et iteꝝ myrobal̃. nigroꝝ em
blicoꝝ nigelle oĩum ptes eq̃les zufera ps. i. ſ. bi
bat oĩ die de eo. ℥. iij. ⁊ dimittat ipꝫ qñ febrit. Et
iteꝝ acori ⁊ macropipis ⁊ myrobal̃. kebuloꝝ ⁊ ma
sticis ⁊ turis ⁊ nigelle ⁊ baccaꝝ lauri oĩuz eq̃les p
tes ⁊ sit dosis eius. ʒ. ij. Et de eis q̃ dicta sunt in li
bro abbreuiatõnũ est vt sumat̃ modus sauich de
tritico vehemẽter torrefacto ⁊ si est necessariũ vt
iteret̃ torrefactõ eius bibat ⁊ fiat sup imp̃ssionem
eius media. ℥. muri nabathi ⁊ tolleret suiꝫ vsꝫ ad
meridiẽ. Et in zufera ⁊ semie eius in vio in hoc ca
p̃lo est ꝓpetas mirabilis. Et de succo q̇dẽ extreĩta
tũ vitis amare bibat̃ oĩ die cadus vnus qm̃ exiccat
albarãs ⁊ ꝓhibet additõez eius. Et potare tyriacaꝫ
⁊ comedere carnẽ vipe est iuuatm̃ valde in hoc et
trocisci tyri iteꝝ. Et de ↄfectõibus ⁊ medicis q̃ sũt
inter triferales ⁊ solutĩas est vt sumant̃ seĩs de zu
fera ptes. ij. ⁊ semis vrtice ps. ſ. ⁊ aloes ptis q̃rta
aggreget̃ cũ melle ⁊ sit dosis. ʒ. iij. admĩstret̃ illꝺ
semp. Et de hoibus sunt q̃ ponũt cũ eo acoꝝ ⁊ epi
thymũ. Et iteꝝ alkekengi. ʒ. ij. myrobal̃. ni. ʒ. i.
epithymi tertia. ʒ. i. potet̃ ãno ↄpleto cũ ↄplemẽto
suo. xij. mẽsibus. Et de eis q̃ currũt hoc cursu ve
ꝝtñ est fortius ⁊ maĩfestioris iuuamẽti ⁊ oꝫ vt bi
bat̃ p annũ est vt sumant̃ acori. ʒ. vi. myrobal̃. ke
buloꝝ polypodij ana. ʒ. x. myrobal̃. citrinoruꝫ. ʒ.
xv. hierepicre. ʒ. xx. salis indi. ʒ. vij. semis alzu
fera. ʒ. xx. ⁊ piretri. ʒ. x. turbith. ʒ. l. pl̃pe collo
q̇ntide. ʒ. xx. ⁊ agarici. ʒ. v. ⁊ scamonee pc̃d⁹. ʒ.
viij. ↄficiat̃ cũ melle origanali. et sit dosis ex aur̃.
i. vsq̃ꝫ ad aureos. ij. Et hui⁹ q̇dẽ generis est medi
camẽ alkindi qꝺ. ℞. semis nasturij. viij. kileiati
zufera ⁊ aloes scotrẽsis amborũ ana. ʒ. iij. ꝓiiciat̃
sup illud ℔. i. ⁊. ſ. mellis ⁊ inspisset̃ cui⁹ dosis añ
cibũ sit q̃tũ necesse est cũ sauic deinde sorbeat post
illud tres sorbitiões muri ⁊ ↄseruet cap̃ cũ oleo vi
olaceo ⁊ oleo rosaceo ⁊ cibus post ip̃m sit alessida
begi. Et qñq̃ꝫ pmittit̃ vt admĩstret̃ logodion ⁊ the
odoricõ oĩ die ⁊ sit eius dosis pua vsq̃ꝫ ad. ʒ. ſ. et
minus. Et q̇dã iã iuuerũt cauterizãdo loca albaras
⁊ euaserũt ⁊ q̇euerũt: veꝝ hoc possibile est in ea q̃
est pue q̃titatis. Et qũ corpus est mũdũ ⁊ ↄplexio
corpis est eq̃lis tũc dimitte medicias q̃ bibunt̃ qm̃
ip̃e fortasse afferent nocumẽtũ ⁊ minus illius est ꝙ
ip̃e faciũt fluere sanguinẽ ⁊ miorat̃ sp̃m q̇ ãbo sũt
de illis q̇bus indiget̃ in curatõe albaras ⁊ sit suffici
ẽtia sup curatõeꝫ mẽbri cũ eo qꝺ ap ꝓpat̃ ei de epi
thiatibus ⁊ eis silibus ⁊ pone cibũ eius velocis di
gestionis in quo non sit viscositas neꝫ vnctuositas
⁊ deuitet olea ⁊ frumentũ coctũ vt puls ⁊ q̃ currũt
cursu eoꝝ. ¶ Mediciarũ aũt ad guada ⁊ ad baras
g̃dus p̃mus est vt sint vehemẽtis abstersiõis forti
ter attrahẽtes sanguinẽ vehemẽter calefaciẽtes cõ
plexiones mẽbri post illud v̂o sint vlceratĩe excor
ticatie. Et in medicis q̃ sunt ad guada sunt medici
ne q̃ admĩstrant̃ ad hoc vt tingãt. Et qꝺ magis di
ligo vt admĩstrent̃ medicie locales post fricatõem
⁊ rubificatõeꝫ ⁊ vt sit fricatõ cũ eis q̃ sunt sicut fo
lia fici vsq̃ꝫquo forsitã sanguinet̃ aut post pũcturaꝫ
acuuꝫ in locis pl̃ibus. Et de adiuuãtibus ad iuuamẽ
tũ medicinaꝝ est vt admĩstres linimẽta in sole. Et
melior mediciaꝝ ad baras est illa q̃ vlcerat aut ve
sicat qm̃ facit curret̃ mãꝫ ⁊ sanant̃ ⁊ iteret̃ ⁊ fortas
se non dimittit̃ vt vesicet ĩmo mordicet eã ⁊ itera
tur post q̇etẽ. Et medicie ad baras fm expientiam
p̃mã sunt fortes de illis q̃s diximꝰ sicut hellebor⁹
⁊ calx ⁊ arsenicũ ⁊ ↄdisi ⁊ staphisagria et radix vi
tis al. et gẽtiana ⁊ sauina ⁊ gũma pini et radix san
guis draconis ⁊ radix aphodili et sp̃ũa maris ⁊ assa
et cortices radicis capparis et sinap̃ et harmel ⁊ se
mẽ rhaphani ⁊ radix cucũeris asinini et eruca et ru
bea et cardamomũ ⁊ almezerion et dragantũ ⁊ cal
cãtũ et arsenicũ et sulfur et alkitrã in balneo ⁊ bul
bus ⁊ costus ⁊ aristol̃. ⁊ flores papaueris ruffi ⁊ gũ
ma rute agrestis et euforbiũ et cordumeni est ve
hemẽtis iuuamẽti et sulfur iteꝝ cũ aceto faciẽdo e
pithĩa post epithĩatõeꝫ et cepe narcisci. Et de eis q̃
sunt expta est sal ãmoniacus ⁊ oleũ ouoꝝ. ¶ Epi
thima bonũ radix dragõtee ⁊ radix nenufaris ad
guada et sanguis nigri excoriati et radix scamonee

⁊ folia fici sicca ⁊ folia oleādri et enula ⁊ folia eius
⁊ alastirgar. Aque vͦo sint acetū ⁊ aq̄ adardagi ⁊ aq̄
cucūeris capestris ⁊ aq̄ bulbi ⁊ aq̄ squille ꝓpe ⁊ aq̄
sansuci ⁊ ꝓpe sup baras vestigioꝝ vētosaꝝ ⁊ suc-
cus enule ⁊ surabegi carnis vipre. Et de epithiati-
bus bonis sunt tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ logodion et
aq̄ cucūeris capestris. Et ꝺ oleis boīs est oleū myr
tinū in quo decocta est capsia adusta ꝯmisto cum eo
post illud dragāto. Et de epithiatibus bonis sūt cā
tarides q̄ terant̄ cū aceto ⁊ liniant̄ aut sumat̄ fumus
terre hūidus aut siccus ⁊ ponat̄ in vētre vipe deco
late mūdificato vētre ⁊ impleat̄ ⁊ sumat̄ ⁊ asset̄ do
nec decoquat̄ bene deinde extrahat̄ ille fumus ter
re hūidus ⁊ emplet̄ cū eo albaras qm̄ sanat. Aut su
mant̄ folia oleādri recētia ⁊ frigant̄ cuz oleo donec
exiccent̄ folia ⁊ colet̄ oleū ⁊ ponat̄ sup ipm̄ cera co
lata cū mēsura: deinde pulverizet̄ desup sulfur ci-
trinū ⁊ fiat sicut emplm̄ ⁊ liniat̄ cū eo in sole. ¶
Epithīa indoꝝ. Sumant̄ costus ⁊ capsia inda ⁊ arse
nicū rubeū ⁊ piper ⁊ flos eris ⁊ terant̄ cū aceto ī va
se ereo ⁊ dimittat̄ ebdomada vna ⁊ liniat̄ cū eo et
stet in sole. destruit eni morpheā ⁊ albaras incipiē
tes. Et ꝯferūt alcali ⁊ calx in vrinis infātiū lactētiū
⁊ renouet̄ desup septē diebus deīde decoquat̄ sicut
mel ⁊ admistret̄ donec vlceret deinde sumant̄ pix
⁊ cera ⁊ kitran ⁊ cortices nucis adusti ⁊ sanguis pul
li colūbini ⁊ oleū de alcāna ⁊ decoquat̄ donec pmi-
sceant̄ deinde ponant̄ sup locū donec sanet̄ ⁊ color
eius sit color corpis. Et melius q̄dē est vt iteret̄ in
sole calido aliquotiēs. Et scias ꝙ euacuatō habētis
hāc egritudinez oz vt fiat cū debili eūatore subtili
cū ḡdatōe ⁊ aq̄ q̄dē radicū est digestiua faciēs viaz
medicīe. Et in fine eius bibat pillulas fetidas deīn
iteret aquā radicū duabus ebdomadis ⁊ fiat vt ge-
neret̄ sanguis eius ex carnibus calidis auiū frixarū
⁊ abhorreat acetosa ⁊ muza nisi zibrabegi q̄nq; ⁊ p̄
cipiat̄ ei vt abstineat ab aq̄ ⁊ frangat̄ cū vino anti-
quo absq; mltiplicatōe. Et oz vt fricet̄ locus oī ho
ra cū pāno aspo vt attrahat̄ ad ipm̄ sanguis ⁊ intro
itus balnei nocet ei ⁊ cibus grossus ⁊ fructus hūidi
⁊ sicci. Et cauteriū sup baras est malū ⁊ fortasse sp
git̄ ⁊ mltiplicat̄ albaras. Et albaras q̄ apparz succes
sione cauterij ex cā aliq̄ non occultat̄ ⁊ silr in circui
tu scalpellati. ¶ Epithīa plime ꝯmistionis factū ad
mutuassez. ℞. sanguis nigri excoriati. ℥. ij. ⁊ san
ḡuis corui hn̄tis pēnas varias ⁊ albachā ⁊ aliuhab ⁊
pulloꝝ alguaressē ⁊ alfaki ⁊ testudīs marine oīum
an̄. ℥. i. ⁊ alkitrā ⁊ picis hūide ⁊ napti ⁊ mellis ana
cardi oīuz an̄. ℥. i. misceat̄ ista ⁊ exiccēt̄. Et sumā
tur aq̄ colloq̄ntide hūide ps. i. ⁊ vini atiq̄ ptes. ij.
⁊ aq̄ enule ptes. ij. ⁊ aque rute ⁊ aq̄ sinapis mūde
oīuz an̄. ps. i. aggregent̄ ista ⁊ sint de eis in sūma
lb. x. ꝭm hāc descriptōez ⁊ ponant̄ in patella vitre
ata ⁊ ꝓiciat̄ sup ea melanopipis ⁊ macropipis ⁊ zi
ziberis ⁊ nigelle ⁊ castorei ⁊ piretri ⁊ ꝯdisi ⁊ gūme
pigani ⁊ gariofiloꝝ ⁊ casie lignee ⁊ mezerion ⁊ ra
dicis cucūeris asinini et hellebori ni. ⁊ oppoponaci
oīuz an̄. ℥. i. decoquat̄ cū aq̄s donec remaneat ter-
tia ⁊ colet̄ a medicis ⁊ ponat̄ sup sanguies ⁊ ꝯmisti
ones p̄dictas donec exiccet̄ deinde sumat̄ aq̄ collo-
q̄ntide hūide ⁊ enule hūide et sq̄lle ⁊ aq̄ sansuci et
aliq̄d de vino antiquo roret̄ sup aq̄s ⁊ sint oīa lb.
viij. et ꝓiciat̄ sup ea asse fetide ⁊ alastirgar ⁊ vtri

usq; arsenici et floris eris et sulfuris oīuz an̄. ℥. i.
ʒ. et decoq̄nt̄ in aquis vsq;quo remaneat q̄rta ⁊ co
let̄ ⁊ incessanter sanguies ⁊ hūores exiccati imbibā
tur ex ea et terant̄ donec bibant totū et exiccent̄ de
inde liniat̄ cū eo in balneo. Dico aūt ꝙ possibile ē
vt hoc medicamē admistret̄ leniore sollicitudine
et sit fortōris impssionis ꝙ illud in quo laborauit
medicus regis. ¶ Epithīa vigilātis bonū. ℞. ni-
gelle floꝝ papaueris russi radicū capparis oīuz ana
ptē. i. capsie litij cineris myrrhe arsenici oīuz ana
ʒ. ʒ. liniat̄ in sole. ¶ Epithīa bonū iuuatīū. Et est
flos papaueris russi et alzerebasen cū aceto. Et iteꝝ
rubea tinctoꝝ spuma maris semē rhaphani ꝯdisi cū
aceto vini. Et iteꝝ sumat̄ limature alūis et helle-
bori nigri ⁊ eris adusti ⁊ cātaridaꝝ et arsenici ru-
bei oīuz ana. ʒ. i. ꝯficiant̄ cū kitran dissoluto in ace
to et liniat̄ cū q̄ntitate quā scis. Et iteꝝ oribasij sa-
piētis helleborus albus pip nigella spūa maris sul-
fur arsenicū rubeū rubea tinctorum capsia flos eris
cantarides terantur cum aceto et informentur
trocisci et exiccentur et quz necesse fuerit terantur
cū aceto et liniant̄ post fricatōez cū vino ⁊ liniātur
Et iteꝝ ex libro decoratōis cariton helleborus ni-
ger vitis alba radix almezerion sulfur citrinū dra
gantū flos eris limatura ferri spuma maris folia fi
ci terant̄ cū aceto sicut alcohol et seruet̄ in uase plū
bi et liniat̄ in sole post fricatōez. Aliud Gabrielis.
Sulfuris euforbij hellebori oīuz an̄. ʒ. i. anacardi
piretri capsie oīuz ana aur̄. i. liniat̄ cū aceto iteꝝ se
mis rhaphani ꝯdisi gūma pigani et mezeriō rubea
tinctoꝝ capsia nasturtiū piretꝝ staphisagria aggre-
gent̄ cū sanguie nigri excoriati ⁊ informent̄ troci-
sci et admistrent̄ cū aq̄ rubee tincture decocte ve-
hemēter colate post balneū. Et iteꝝ rubee tinctur̄
capsie oīuz ana. ʒ. v. semis rhaphani. ʒ. x. cōdisi
ʒ. viij. liniat̄ cū aceto post balneū. ¶ Medicamē
regale. Folia almezerion et semē eius excorticatuz
et helleborus niger et piper decoq̄nt̄ cū submersi-
one aceti donec biscocta sint deinde ꝓiciat̄ ī eo dra
gantū et cātarides et limatura ferri et nitrū et spūa
maris et decoquat̄ donec ferueat et liniat̄ et tollere
tur et non abluat̄ q̄ntū possibile est et apperiant̄ ve
sice. ¶ Aliud bonū. Mellis anacardi. ʒ. vij. pire
tri gūme pigani an̄. ʒ. iij. euforbij. ʒ. iiii. capsie psi
ce. ʒ. i. liniant̄ cū eo ꝯfecto cū lacte. Et in eis q̄ ex
pti sumus est vt sumant̄ mellis anacardi ⁊ alkebi-
kengi et simi colūbini et cātaridaꝝ et capsie et seīs
rhaphani et semis sinap̄ et rubee tincture et alcāne
et indici et dragāti oīuz ptes eq̄les vesicet̄ cū eo et
aperiant̄ vesice et curent̄ vlcera et iteret̄ donec sa
net̄. Et illud qꝺ delet baras vestigioꝝ vētosaꝝ ē
aq̄ cucūeris agrestis et aq̄ sansuci et rubea tincture
et capsie linite cū aq̄ albachā. In vncturis aūt que
admistrent̄ sup albaras non est possibile ut referāt̄
ꝭm pōdera eadē ꝓpter diuersitatē coloꝝ facieꝝ im
mo ī eis afferunt̄ canones et p̄mittunt̄ et postponū
tur de eis itaq; est vt sumant̄ mādragora et myr-
rha et fex vini et magra et rubea et alumē et silia
et ꝯponant̄ et limant̄. Aut cū tinctura nigra quā ex
pti sumus. ℞. cortices nucis et q̄ntū ipe sunt de al
cāna et q̄ntū est alcāna de indico. Et iteꝝ calcis et ar
senici et capsie oīuz ana ps. i. rubee tincture partes
ij. aggreget̄ illꝺ cū aq̄ cepe ⁊ admistret̄ ꝭm ꝙ ur̄.

Tinctura alia lithargyriũ ⁊ calx ⁊ galle dragãntũ al
cãna ꝯficiãt cũ melle ⁊ cũ aceto nigro ⁊ administrẽt
ex eis epithia. Et iteꝝ dragantũ ⁊ calcãtũ galle te-
rant̃ ⁊ ꝯficiant̃ cũ aceto nigro ⁊ fricet̃ mẽbꝝ in sole
⁊ liniat̃ cũ eo delibutõibus aliq̃bus ⁊ est tictura re
manẽs. Et iteꝝ capsia nigra ⁊ scoria ferri ⁊ dragan
tũ citrinũ ⁊ flos eris ⁊ rubea tincture ⁊ cortices g̃-
natoꝝ terant̃ cũ aceto vini donec denigret̃ ⁊ liniat̃
sup ca vinũ. Et cibi hñtes hãc passionẽ sint assata et
frixa ⁊ q̃ p̃pata sunt in patella ⁊ q̃ cocta sũt cũ oppi
latõe vasis ex caribus leuib⁹ cũ seib⁹ ⁊ sit ꝯtẽtus
vino ⁊ dimittat potũ aq̃ oio si possibile est aut mio
ret ipsum et vtatur illa que ex ea decocta est aut
mista cum vino.

De Cura albaras nigre. C. xij.

Est cura morphee nigre ⁊ indiget hũecta-
tõe corpis vehemẽtõre ⁊ euacuatiõe for
tiore deinde admĩstrent̃ magis abstresie
medicie morphee nigre. Et accĩt qñz hñti eã vt iu
uet̃ coitu veꝝ balneũ plm̃ ꝯfert ei. Qd̃ si vehemñs
fiat ⁊ ad vltimũ pueniat curet̃ curatiõe lepre.

Tractatus Tertius de eis que accidunt in cute non in colore eius. de sabafati. et resrengi. et bal kiati et aluathim.

De Sabafati. C. i.

Sabafati est de sũma bothor vlcero
saꝝ ⁊ cucurrit ꝯsuetudo in plib⁹ li-
bris vt dicat̃ in caplo decoratõnis.
Et sabafati q̃dẽ incipiẽs est bothor
pue fixe leues diuise in nũeratiõe
locoꝝ deĩde exulcerant̃ vlcerib⁹ crustosis ⁊ sũt ad
rubedinẽ decliues qñz ẽt emittit uir⁹ ⁊ noĩat̃ resrẽ
gi ⁊ safati hũida ⁊ qñq̃ incipiunt squame sicce et
mltotiẽs apparet in hyeme ⁊ aufert̃ velociter. Et
cã q̃deꝫ sabafati est hũiditas mala acuta corrosiua q̃
pmiscet̃ sanguini ⁊ hũores grossi iteꝝ mali q̃re gros
suꝫ fit apa ⁊ exiccat̃ subtile. Et cã eius q̃ de ea sicca
est est hũor mlicus plmus cui pmiscet̃ hũiditas acu
ta q̃re expellit̃ ad cutẽ ⁊ corrũpit ⁊ corrodit. Balki
ati v̉o est de genere sabafati male. Sed aluathi sũt
vlcera mlica q̃ apparẽt in crure ex eadem materia
ex qua fiunt varices. Et appropinquat cura eius cu
rationi earum.

De Cura. C. ij.

Cura eius est curatõi pxĩa ĩpetigis ⁊ dice
mus illud. Nos v̉o dicem⁹ nũc ꝙ cõfert
alsabafati sicce eũo hũoris cholici ⁊ mlici ⁊
phlatis salsi cũ eis q̃ sunt sicut decoctõ myrobal. cũ
epithymo ⁊ ponant̃ in ea aloes ⁊ scamonea ⁊ admĩ
strẽt̃ post ea q̃ mũdificãt residuũ cũ hũectatiõe sicut
aq̃ casei ⁊ fumiterre hũidi de sũma cui⁹ sumant̃ lb.
i. ⁊ misceat̃ cũ vtrisq̃ myrobal. nigroꝝ ⁊ citriorũ
amboꝝ añ. ℥. iij. epithymi põdus. ℥. ij. ⁊ salis nap
tici tertia. ℥. i. deinde post illud sit ꝯtent⁹ aq̃ casei
⁊ epithymo sumẽdo oĩ die põdus. ℥. xxx. de aq̃ ca
sei ⁊. ℥. i. s. de epithymo si tollerat natura ⁊ non
supfluat aut s̃m ꝙ tollerauerit. Et dimittat omne
qd̃ habet dulcedinẽ supfluã ⁊ p̃pe dactilos aut a-
maritudinẽ aut acuitatẽ aut salsedinẽ ⁊ sit ꝯtent⁹ in
sipido generãte hũorẽ sanũ in quo non est mordica
tõ ⁊ hũectatõe corpis hũitate eq̃li cũ balneo et alijs
⁊ phlomet̃ vena corpis si necessitas fuerit eius ex
vena q̃ imbibit illud mẽbꝝ sicut vena frõtis in sa
basati facta sup caput ⁊ vena q̃ est in cute capitis et
vena q̃ est post aures. Et ipa q̃dẽ fit s̃m plm rei su
per caput ⁊ vẽtose iteꝝ ad illã q̃ est in capite. Et si
fuerit in mẽbris inferiorib⁹ phlomẽt̃ due saphene
Et qũ feceris illud fricabis alsabafati fricatõe forti
donec sanguinet̃: ⁊ stude in hoc vt currat ex ea sã
guis plmus deinde curet̃ cũ medicis localibus ⁊ p
pe qũ fricat̃ post sanguinatiõeꝫ cũ sale ⁊ aceto. Et
ei q̃dẽ q̃ de ipa sicca est ꝯfert balneũ frequẽs absq̃
lõgitudie tensiõis ⁊ vaporatõ mẽbri sup vaporẽ
aq̃ calide aut tepide in die aliquotiẽs et olea ⁊ adi-
pes ⁊ regimẽ hũectatm̃ cũ nutrimẽto ⁊ inũctõ ⁊ cũ
cap̃purgijs. Et sunt necessarie in eũando eã medi-
cine attrahẽtes melãcholiã attractõe forti ⁊ educẽ-
tes eã ⁊ admĩstret̃ post hoc aq̃ casei s̃m ꝙ dictũ est
Et nõ malũ ẽ apponere sanguisugas iuxta deĩde ne
cessaria est fricatõ ⁊ sanguĩatõ deinde admĩstrẽtur
medicie locales. Et existiauerũt q̃dã ꝙ phlomia al
sabasati ex vena pxĩa ei sicut vena post aures ad
sabafati capitis est curatõ eius deinde liniat̃ cũ mel
le ⁊ cũ aq̃ sicle ⁊ dragãto. ¶ Medicie aũt locales
ad hũidã incipientẽ q̃dẽ q̃ ẽ sup corpus hũidũ ⁊ cor
pa infantiũ sunt sicut alcãna ⁊ sicut indicũ cũ gallis
adustis cũ oleo alkeiri. est eni exptũ vltimũ sicut
medicie facte ex stipticis exiccatis sicut sũt cortices
g̃natoꝝ cũ aceto vini ⁊ oleo rof. et qñq̃ ponit̃ ĩ eo
lithargyriũ. Et qñq̃ necessariũ est admĩstrare illd̃
in quo est absterlio iteꝝ sicut est aristologia. Et ml
totiẽs q̃dẽ sanat illã q̃ de ea media est fricatõ cũ ace
to ⁊ sale ⁊ alusnen viridi q̃re exiccat̃ ⁊ cadit. Et d̃
medicis q̃ sunt in istis ordibus sunt tutia ⁊ climia
⁊ chimolea ⁊ charta ꝯbusta cũ aceto ⁊ gũma pini cũ
balaustijs ⁊ aceto ⁊ oleo rof. Aut sumat̃ lithargy-
rij ⁊ scorie argẽti ⁊ amigdal. amaraꝝ ⁊ venaꝝ tin
ctoꝝ oĩuꝫ añ. ℥. i. cũ aceto ⁊ oleo rof. Et silr radi
ces lilij celestis ⁊ xilobalsami semẽ ⁊ cynnũ resolu
tũ ⁊ gũa albotin ꝯtrita ⁊ iteꝝ lẽtes ⁊ magra cũ ace-
to. Et rursuꝫ amigdale amare ⁊ galle virides qui
buscũq̃ eaꝝ ꝯtritis ⁊ fiat ex eis epithima cũ aceto
p⁹ꝙ p̃patũ fuerit cũ sale. Dixerũt ⁊ sumant̃ cãcri
viui ⁊ terant̃ cũ sansuco ⁊ exp̃mant̃ ⁊ fiat cap̃pur
giũ cũ eo ⁊ cũ humiditate cãcroꝝ solũ. In antiq̃ au
tẽ ⁊ in illa q̃ est sup corpa dura sunt necessaria ea q̃
sũt sicut colcotar ⁊ calcãtũ ⁊ cupss⁹ ⁊ dragãtũ encau
stri ⁊ sal ⁊ sulfur ⁊ terra argẽti viui ⁊ vene ticto-
rũ ⁊ medicam̃ de chartis ⁊ scoria eris ⁊ fuligo fur
ni ⁊ sal ex stipticis resolutiuis. Et iteꝝ sicut lithar-
gyriũ ⁊ cerusa: nasturtiũ v̉o siccũ ex exiccãtib⁹ est
fortibus ⁊ fimus colũbinus ex resolutis vehemen
tis absterliõis ⁊ exiccatiõis ⁊ silr stercus lacerti et
stercus turdoꝝ ⁊ p̃pe comedẽtiũ rizi. Et emplm
venaꝝ est ex eis q̃ ꝯferũt oĩ sabafati. Et emplz ru
beũ factũ ex venis citris ⁊ alcãna ⁊ aristol. ⁊ corti
cib⁹ g̃natoꝝ ⁊ lithargyrio. ⁊ medicam̃ qd̃ dicem⁹
in caplo sicce ¶ Medicamẽ bonũ. Chimolee sul-
furis viridis cineris cucurbite ⁊ pulpe colloq̃ntide
oĩuꝫ ptes eq̃les cũ aceto aut coriandrũ siccũ adustũ
⁊ nasturtiũ excorticatũ ⁊ alcãna cũ aceto ⁊ olo rof.
Et iteꝝ cinis ligni vitis ⁊ aristol. ro. ⁊ balaustie ⁊
galle et gũma pini cũ aceto et oleo rof. ¶ Medi-
camẽ bonũ valde. Abluat̃ alsabafati cũ decoctõe o
leãdri deinde liniat̃ cũ scorie eris ⁊ myrrhe põder̃

ʒ. ij. ⁊ terre argēti vini turis ⁊ alūis iameni oīuʒ
añ. ʒ. iiij. aristol. ⁊ colcotar ⁊ cineris vitis ⁊ aloes
oīuʒ añ. pōdus. ʒ. i. cū aceto ⁊ oleo ros.

Medicīe locales ad sabafati siccā ⁊ antiquam.

Que de ea fortis est indiget medicaīe acuto corrodēte eā vsqꝫquo pueniat ad carnē sanā deide curet̄ cū emplo vlcez sicut est oleo de venis ⁊ lithargyrio ⁊ aceto ⁊ oleo ⁊ q̄ ē infra illā curet̄ cū eo cū quo curat̄ antiq̄ pma pdicta ⁊ ꝯferūt ei hūectatō corpis cū cibis ⁊ odoramēta ⁊ clisteria ⁊ alia. ¶ Medicamē bonū ad sabafati hūidā ⁊ siccā. ℞. olei amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ olei sinap̄ aboꝝ añ. ʒ. sacraiati aceti sacraiati. i. sief memithe ⁊ gallaꝝ amboꝝ añ. auī. iij. fellis zebaragi auī. i. venaꝝ citrinaꝝ ⁊ baurach āboꝝ añ. auī. ʒ. terant̄ medicīe ⁊ misceant̄ cū duobus olīs ⁊ aceto p mistione vehemēti ꝯterēdo deinde admīstrēt̄ sup om̄eʒ sabafati ⁊ scabiē ⁊ pediculos ⁊ depilatiōeʒ et alopitiā ⁊ furfures. Et albalkiati q̄dā est de gener̄ alsabafati male ⁊ qñʒ est cā ei⁹ morsus sicut sinifes maligni. Et cura eius est cura illius. ¶ Medicam̄ nostrū forte. ℞. aristol. ⁊. floris eris ⁊ āmoniaci ⁊ bdellij ⁊ sinap̄ ⁊ dragagāti ptes eq̄les aggregēt̄ cuʒ oleo de frumēto ⁊ aceto q̄tū est oleū ⁊ pauco melle et administretur.

De Impetigine. C. iij.

Impetigo non est lōginq̄ a sabafati ⁊ nō diuersificat̄ ab ea nisi cū re occulta ⁊ ꝓpe alsabafati sicca ⁊ ptransit vt sit alsabafati sicca impetigo malignior ⁊ deterior ⁊ magis corrosiua ⁊ lōgiq̄oris ꝓfūditatis. Et cā impetigis est ꝓpinq̄ cause alsabafati. Nā est aquosa herifiati acuta pista iteꝝ mate grosse mlīce grossiori mā scabiei. Et īpetigo q̄dā uelotōris sanatōis ē illa c⁹ subtile ē magis uicēs. et īpetigo q̄dā alia ē hūida sāguīea i q̄ apparet qū fricat̄ res ⁊ est magis salua. Et alia est sicca cui⁹ plīm est a phlāte salso ꝯuerso p adustionē in mlīam. Et de impetigīe est excorticata ꝓpter uehemētiā siccitatis ⁊ mltitudinē ꝓfundatōis ⁊ est sicut albaras nigra ⁊ sicut cortices ⁊ de ea est non excorticata. Et de impetigīe est āibulatiā maligna ⁊ d̄ ea est stās. Et de impetigīe est recēs ⁊ de ea est antiqua mala ⁊ est egritudo herifiati.

De Cura impetiginis. C. iiij.

Indiget impetigo in radice curatōis medicis aggregātibus resolōnē ⁊ incisionē et liq̄factōeʒ ⁊ subtiliatōeʒ cū sedatōe ⁊ humectatōe ⁊ pma eaꝝ est fm māʒ grossaʒ ⁊ fa est fʒ mām acutā subtilē. Et fm dñiuʒ vni⁹ duaꝝ reꝝ ē necessariū vt vincat vnū duoꝝ regiminū. Et apposito sanguisugaꝝ est de meliorib⁹ medicis eius. Et est necessariū in re ei⁹ mūdificare ⁊ ꝯñter adhibere aquā casei fm modū quē exigit illud qđ est p̄sens ⁊ cibatōis ⁊ hūectatōis ⁊ regis hūectatis illud qđ ē necessariū alsabafati. Et silr̄ balneū est de sublimioribus curatōibus eius ⁊ fortasse indiget sepatōe aeris sicci. Dixerūt q̄dā et de eis q̄ ꝓhibēt euenire impetiginē ⁊ sanāt qđ de ea euenit est vt in potu det̄ lacce ablute ablutōe aloes pōdus. ʒ. i. cū tribus. ʒ. decoctōis myrti. Et qñ expandit̄ impetigo et multiplicat̄ tūc cura eius est cura lepre.

Curationes locales.

De medicis q̄dā singl̄aribus eius q̄ recēs ē ⁊ media est acetositas citri. ¶ Et fortis iterum gūmi arabicū cū aceto. Et gūma amigdale ⁊ gūma pini cū aceto. et storax liq̄da cū aceto. et sinap̄ cū aceto est vltīa ⁊ aq̄ sulfurea ⁊ aq̄ salsa ⁊ spūa maris ⁊ glutinū de corijs ⁊ saliua hois ieiuni ad illud qđ residet sup dētes eius ⁊ semē meloīs ⁊ radix aphodili ⁊ alisras cū oleo amigdalaꝝ amaraꝝ est bonuʒ ⁊ folia capparis cū aceto. Et saia noua ꝯfert oī impetigini cū ꝓꝓetate sua ⁊ acatia ⁊ mugath. Et oleū de tritico est ꝯueniēs ei q̄ accit oī corpi ⁊ debili et forti ⁊ vene citrine. Et incipiēti ut assiduet̄ effusio aq̄ calide sup eā deinde fricet̄ cū oleo viol. fiat illđ fm assiduatōeʒ. Et aq̄ ordei linita fortasse delet eā ⁊ ꝓꝓe cū semīe tamarisci. Et ꝯferūt alsabafati hūidi de cucūer ⁊ mucilago psilij ⁊ succus hūidi eius ⁊ aq̄ portulace ⁊ gūma prunoꝝ ꝯfert. Ad impetiginē infantiū sumant̄ gūme amigdalaꝝ ⁊ glutini de corijs ⁊ storacis ptes eq̄les ⁊ aggregent̄ cū aceto ⁊ liniat̄. Aut sumant̄ glutē carpētarioꝝ ⁊ tus ⁊ sulfur ⁊ acetū ⁊ terant̄ ⁊ admīstrent̄. Antiq̄ vero mala ex ea indiget medicis fortōrib⁹ sicut succo acetositatis citri ꝯfortato cū decoctiōe ⁊ sicut oleo ciceris ⁊ oleo rizi ⁊ oleo frumēti ꝓꝓe et gūma amigdalaꝝ amararū et sulfure et stercor̄ capno adusto et spūa maris et alkitrā et pix sunt mirabilia ābo. Et silr̄ assiduatō epithiandi eā cū napta alba et stercus aialiū p̄dictoꝝ in cā° alsabafati et agnus cast⁹ et capparis ⁊ āmoiacū et hellebor⁹ et ḡna albē ⁊ gūma rute agrestis ꝓꝓe p̄cipue qū fit ex ea ceratū cū oleo sinap̄ et sisami et āmoniacū cū aceto et cordumēi et ꝯdisi et cinis balnei ⁊ ꝯdisi et vene et sinapi et nasturtiū et semē eruce et mel anacardi est vltimū. Et de cōpositis est vt sumat̄ cordumeni et terat̄ et aggreget̄ cū oleo tritici et cinis alleoꝝ cū melle. et sulfur cū gūma albotin et ḡna alben cū aceto sunt fortia valde. Et ad excorticatā iteꝝ vt sūat̄ turis ⁊ dragagāti et sulfuris et aloes oīuʒ añ. ʒ. i. et gūmi. ʒ. ij. liniat̄ cū aceto. Aut sumant̄ baurach armeni aureuʒ ʒ. olei de tritico. ʒ. iij. acetositatis citri aspalti seminis eruce añ. ʒ. ij. nigelle. ʒ. i. ʒ. hellebori nigri dragagāti adusti āboꝝ añ. ʒ. i. ʒ. fiat ex eis epithīa. Aut sūat̄ saia noua ⁊ liniat̄ cū aceto aut sūant̄ dragagātū et myrrha et olibanū et alumē et sulfur et aloes ꝯficiāt̄ cū vino cocto ⁊ liniant̄. ¶ Medicamen bonū. ℞. ḡnoꝝ alben ptes. x. sulfuris citrini ptes iiij. saia noua ps. i. eius ꝯtritō optīe fiat ⁊ liniat̄ cū aceto vini et oleo antiq°. Aut sumant̄ stercoris canini et usnen fullonū albi et rute et fulligīs furni ⁊ corticū ḡnatoꝝ et cineris balnei et vtriusqꝫ arseīci et sulfuris citrini equales ptes dissoluat̄ cū aceto et oleo et liniatur.

De Bothor lenibus. C. v.

Quandoqꝫ ꝓgunt̄ sup nasum ⁊ sup pomaꝝ maxyllaꝝ bothor albe q̄si ipā sint pūcta lactis ꝓpter māʒ virulentā expulsaʒ ad supficiē de uapore corpis. Et cura eius est om̄e i quo est exiccatō et resolō sicut hellebor⁹ albus cū medietate sui de ireos de quo fiat linimētū ⁊ semē lini et baurach et ficus et nigella cū aceto.

De Scabie et pruritu. C. vi.

Materia ex q̄ generat̄ scabies aut est materia sanguinea cui admiscet̄ cholā q̄ forsitā ꝯuersa est in mlīaʒ aut ꝯuersa est ps eius

in mltaꝫ. Aut mā cui admiſcet̄ phl'a ſalſū baurachiū
Et p̄ma q̇dē eſt ſcabies ſicca ⁊ mā ſicca ad groſſitu
dinē decliuis ⁊ altera eſt ſcabies hūida ⁊ hūitas ei⁹
eſt hūitas ad ſubtilitatē decliuis. Et pl'm q̇dē gene
rat̄ ab acceptōe ī comeſtiōe ſalſoꝝ ⁊ acutoꝝ ⁊ ama
roꝝ ⁊ ſp̄eꝝ q̄ p ꝯdimēto admiſcent̄ cibis acutaꝝ ⁊
ſil'uꝫ. Et illa q̄ eſt magis ſpſa ⁊ corpulētōr ⁊ acuti
oris capitis ex oibus bothor eſt acutōris hūoris.
Et q̄ eſt latōr ⁊ vehemētōris ꝓfundatōis eius hu
mor eſt mīoris acuitatis. Et cāe q̇dē generātes ma
teriā ſcabiei ſunt cāe generātes mām pruritus neꝝ
ip̄e ſunt fortiores ⁊ apꝓpinquāt cāis generātibus
pedicl'os ⁊ alſabafati ⁊ furfures ⁊ impetiginē ⁊ ap
ꝓximāt eis in curatōe. Et ſcabies q̄dē differt a pru
ritu in hoc ꝙ cū pruritu non ſunt bothor ſicut ſunt
in ſcabie qm̄ ip̄a eſt a mā ſubtiliore ⁊ min⁹ declinā
te ad ſalſedinē ⁊ in ea generat̄. Et fixio generis ei⁹
in cute poſtꝙ natura expellit eā eſt oppilatō poroꝝ
⁊ puitas mūdificatōis aut retinet̄ ꝓpter debilitateꝫ
expulſiue ſicut accīt decrepitis in fine egritudinū ⁊
ꝓp̄e qn̄ mā eſt pl'ma aut groſſa aut ꝓpter cibos ma
los ex q̇bus generat̄ chim⁹ malus acutus ſicut ſunt
cibi ſalſi ⁊ acuti ⁊ ſil'es eis aut ꝓpter malitiā digōis
cū q̄ putreſit cibus. Et a pruritu q̇dē reſoluūt cor
tices furfurei ⁊ non accīt ex ꝓfundo aliq̇d. Et pru
ritus q̇dē ſenilis paꝝ obedit curatōi ⁊ neq; valꝫ ei
niſi vt regat̄ ⁊ blandiat̄. Et ſcias ꝙ ſcabies excorti
cata ⁊ impetigies mltiplicant̄ in autūno. Et ad vlti
mū mā pruritus aggregat̄ inter duas cutes. Q̄ū ſi
de ea aliq̇d eſt in corpe tūc eſt ſcabies ſicca. Et dul
cia q̇dē generāt pruritū ⁊ bothor ⁊ non accn̄t pl'm
niſi inter digitos qm̄ ſunt debiliores. Et ſcabies q̇
dē feda attrahit vulnera ⁊ pmutat̄ ad impetigies ⁊
alſabafati ⁊ olea nocēt eis. Et ſirupus acetoſus con
fert eis ſi non timet̄ raſura.

De Cura. C. vij.

Cura q̇dē ſcabiei p̄ma ⁊ melior ⁊ cū q̄ ml'
totiēs eſt ſufficiētia ē euō cū eo qd̄ educit
hūorē acutū aduſtū ⁊ phl'a ſalſuꝫ deind̄ re
ctificatō cibi ⁊ regimē hūectatōis ſm ꝙ ſciuiſti ī di
ſpōibus hui⁹ capl'i. Et admiſtratō reꝝ aquoſaꝝ inſi
pidaꝝ velocitas putrefactōis q̄ꝝ ſit ſecura ſicut ſūt
melones indi ⁊ lactuca ⁊ endiuia ⁊ ſilia ⁊ extriſec⁹
iteꝝ. Et dimittat coitū oio. coitus enī mouet mās
ad exteriora ⁊ exiccat vaporē calidū putridū veni
entē ad p̄tē ſupficiei cutis q̄re putrefacit illic ⁊ pp il
lud fetet iteꝝ odor corpis. Et ꝓpter hoc p̄cipit̄ fri
catō in ablutōe pollutōis. Et de bonis q̇dē euacuā
tib⁹ ſp̄es materieꝝ ſcabiei eſt decoctō epithymi cū
myrobal'. citrinis ⁊ fumo terre ⁊ ſene ⁊ polypodio
⁊ apſinthio. Et qn̄ꝫ ponūt ī ea roſe ⁊ ſemē endiuie
⁊ ſil'a. Et qn̄q; ponit̄ in ea chelidonia cū ꝓpetate q̄
eſt in ip̄a. et qn̄q; ponit̄ in ea ſcamonea. Et iteꝝ pi
lule de aloe ⁊ ſcamonea ſunt bone iuuatiue. ¶
Decoctō bona. Sumat̄ myrobal'. citrinoꝝ ⁊ paſſu
laꝝ an̄. pōdus. ʒ. xx. ⁊ decoquat̄ cuꝫ. iij. lb. aque
donec remaneat tertia ⁊ colet̄ ⁊ ſumant̄ de tota aq̄
due tertie lb. vni⁹ in qua fricent̄ maībus caſiefi.
x. ʒ. q̄ūq; in ea ꝯfricate ſunt colet̄ iteꝝ ⁊ ponat̄ ī ea
agarici. ʒ. i. ¶ Pilule bone ⁊ ſunt pill'e de fumo
terre. ℞. myrobal'. citrinoꝝ ⁊ kebuloꝝ ⁊ nigrorū
oiuꝫ an̄. ʒ. v. ⁊ aloes ſcotrēſis. ʒ. vij. ⁊ ſcamonee
ʒ. v. ſine ceſſatōe ꝯficiant̄ cū aq̄ fumiterre ⁊ dimit
tant̄ donec exiccent̄ ⁊ bibant̄ vice altera ⁊ dimittat̄
donec exiccentur ⁊ fiat illud tribus vicibus ⁊ in
oī vice fiat ſicut ſorbitō deinde dimittat̄ donec in
ſpiſſet̄ ⁊ ꝯpactū fiat ⁊ fiat inde pill'e. ¶ Medica
mē bonū forte ad āntiquā ſcabiē. ℞. myrobal'. citri
noꝝ ⁊ myrobal'. nigroꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ abrūgi ⁊ ke
buloꝝ excorticatoꝝ oīum ana. ʒ. i. ⁊ turbit. ʒ. ij.
ꝯficiant̄ cū penidijs ⁊ fiant inde trociſci. Et ſit doſ
ad ſolutōeꝫ integrā ex. ʒ. x. vſq; ad. ʒ. xv. ⁊ vſꝫ
ad xx. cū aq̄ calida ⁊ fortaſſe ponit̄ in eis ſcamonea
qū potant̄. Et fortaſſe liberat ex ſcabie mala antiq̄
ſi aſſiduet̄ potus aloes ſed frequētet̄ tribus diebus
oī die ſumēdo aur̄. i. deinde tertiet̄ poſt diē ⁊ dieꝫ
non tribus diebus currētibus ſm dimiſſionē tertij
aut dimittat̄ diebus tribus ⁊ iteret̄ frequētia dein̄
tertiet̄ poſt diē ⁊ noctē aut q̇eſcat ꝓut videt̄ ſm ꝙ
p̄ſens fuerit ⁊ curet̄ raſura ſi ſupuenerit cū cliſteri
bus illud enī eſt iuuatiū eradicās ſcabiē. Et bonuꝫ
q̇dē eſt vt bibat ip̄m infuſuꝫ in aq̄ endiuie ⁊ cū ea
ſit paꝝ aq̄ feniculi ſi non fuerit ab aq̄ feniculi aliq̇d
ꝓhibēs. Et q̄ntitas q̄ eſt in ip̄a de aloe ſit ex. ʒ. i.
vſq; ad aur̄. et qn̄ tollerat medicatōeꝫ dimittat̄. et
infuſiōes de prunis ſunt iuuatiē iteꝝ. Aut ſumatur
rob myrobal'. citrioꝝ factū ex exiccatōe aq̄ in q̄ ip̄i
decocti ſunt exiccādo in ſole ⁊ ſumat̄ ex eo hūiduꝫ
ꝙ ſit ex. v. vſꝫ ad. x. cū zuccaro. et eſt ad cholicā
⁊ hūidā. Et poſſibile eſt vt fiat ſil'e illi⁹ ex oib⁹ ſo
lutis bois ⁊ miſceant̄ ad inuicē ⁊ qm̄ ꝯponunt̄ ad i
uicē ⁊ fiūt ex eis robub ⁊ pill'e. et aq̄ calida caſei et
epithymū bona ſunt qn̄ admiſtrant̄ oī die ſm ꝙ di
ctū eſt nup in alio capl'o ab iſto. et cū myrobal'. et
ſucco fumi terre diebus ꝯtinuis eſt vltia. Et de eiſ
q̄ currūt curſu mūdificantiū cū facilitate eſt vt fiant
pill'e de aloe cū ſcamonea ⁊ croco ⁊ ſumāt̄ de eis ī
oī doſi q̇nq; cicera. Et eſt deſcriptō myrobal'. citri
noꝝ aloes ſcotrēſis āboꝝ an̄. ʒ. i. dragagāti roſaꝝ
amboꝝ an̄. ʒ. i. croci. ʒ. iij. Et iteꝝ ſumat̄ ex medi
camīe in quo ponit̄ abrungi ⁊ nos iā dixi⁹ ip̄m oi
die aut duobus diebus a. ʒ. ij. vſq; ad. ʒ. iij. Di
xerūt q̇dā qn̄ mltiplicant̄ euōues ⁊ non inuenit̄ vti
litas tūc melius eſt vt alleuiet̄ ⁊ ſufficiat dare ī po
tu hn̄ti paſſionē oī die mane ⁊ ſero ſauich de tritico
cū zuccaro ⁊ aq̄ pl'ma. Dixerūt de eis q̄ ꝯferūt ha
bēti ſcabiē ſiccā ⁊ pruritū oſtrachinū ē vt bibat tri
bus diebus oī die de ſiſamino pōdus. ʒ. c. ⁊. xxx.
cū medietate ſui de ſirupo acetoſo ⁊ ſil'ibus. Et de
hoībus ſunt q̇ miſcēt cū eo aquā iuiubaꝝ ⁊ nos iaꝫ
expti ſum⁹ hoc ⁊ fuit curatō vltia veꝝtn̄ debilitat
ſtomachū. Et de ꝯpoſitis ꝓportiōalibus iſtis medi
cīs ē ſcoria argēti ⁊ lithargyriū ⁊ cambil ⁊ uene cō
ficiant̄ cū aceto ⁊ oleo roſ. ⁊ liniat̄ ⁊ hoc eſt ad for
tē vltimū. Iteꝝ ⁊ leui⁹ illo eſt boliar. cāfore croci
oīuꝫ. an̄. ʒ. ʃ. cū aceto. Et aq̄ ſq̇lle ⁊ oleū roſ. ſunt
cōia ad exiccatōeꝫ. Et ad illā q̄ eſt fortōr paꝝ ſem̄
fenicl'i terat̄ cū aceto ⁊ ol'o ro. ⁊ admiſtret̄ ī balneo
Et iteꝝ aq̄ ḡnatoꝝ ⁊ baurach ⁊ melior aq̄ ḡnatoꝝ
eſt illa in q̄ eſt v̄tus pulpe coꝝ ⁊ ſil'r farīa lentiū et
magra ⁊ acetū miſceat̄ ⁊ ponat̄ in ſole donec igniat̄
deinde liniat̄. Confectōes v̄o q̇bus oꝫ eū vti ſūt ſi
cut ꝯfectōes q̄s oꝫ potare hn̄tes impetiginē ⁊ alſa
bafati ⁊ morpheā. ſ. q̄ de eis ſunt leues ex trifera
miore cū keſmes. ¶ Et iteꝝ ſicut hec ꝯfectō. ℞.
amili ⁊ fumiterre amboꝝ an̄. ʒ. ij. et myrobalaōꝝ

citrioꝝ pōd⁹ . ʒ . iiij . ⁊ alkesmes ablutaꝝ duplū totius. Medicine aūt locales ad scabiē sunt oēs in q̇bus est abstersio ⁊ qnq̄ȝ sufficit illud cui⁹ abstersio est cū ꝯfortatōe cutis ⁊ rectificatōe ꝯplōnis eius sicut aq̄ maluaꝝ ⁊ acetose ⁊ sicle ⁊ ḡnatoꝝ ⁊ sicut furfur simile ⁊ farina lētiū excorticataꝝ. Et iteꝝ acatia cū aceto ⁊ ḡna meloīs ⁊ vēter melonis sicut ē ⁊ vessesengi citrinū ⁊ succus apij ⁊ decoctō apij ⁊ decoctō fenu greci ⁊ aq̄ corticū muzi. Et fortasse indiget eis in q̇bus est resolutō fortis sicut pulpa colloq̇ntide ⁊ glutē alimbat cū aq̄ mēte ⁊ gūma pini cuȝ aceto ⁊ dragantuȝ assatū ⁊ ꝑpe citrinū cū aceto ⁊ oleo roſ. ⁊ silr calcantū ⁊ q̄ sunt de genere ipius. et oleāder est fortis valde. Et fortasse sufficit acetuȝ eius in quo ponit̄ deinde coquit̄ cū sisamio ⁊ misceat̄ cū acutis sicut oleū roſ. vt ꝓhibeat supfluitateȝ ⁊ sicut cortices ḡnatoꝝ ⁊ ꝯsiliuȝ illius. Et ex eis q̄ expta sunt est semē eruce cui⁹ oleū sumat̄ ⁊ fricet̄ cū eo scabies ⁊ inūgat̄ cū eo in sole calido aut focu- lari ⁊ iteret̄ qm̄ est bonū ⁊ vltimū. ¶ Medicamē bonū. ℞. litbargyrij et draganti ⁊ encaustri eq̄les ptes q̄ terant̄ cū aceto vini ⁊ ponant̄ in vrceolo testeo vitreato ⁊ sepeliat̄ in loco hūido mēse vno et admīstret̄ post illud epithimādo est. n. iuuatīn in ultio cū pauca mordicatōe. Et ꝯdisi ⁊ argētū viuū extinctū ⁊ scoria argēti ⁊ aristol. ⁊ sulfur ⁊ cambil ⁊ alkali ⁊ es adustū ⁊ almugatb ⁊ sal āmoniacus et lētes ⁊ myrrha ⁊ semē harmel ⁊ āmoniacū ⁊ flos eris ⁊ usnen fullonū ⁊ sterc⁹ canis ⁊ stercora p̄dicta in caplis alijs ⁊ cucūer asinin⁹. Et iteꝝ cortices ligni vitis adusti pulverizent̄ sup locū scabiei inūctū cuȝ butyro crudo ⁊ liget̄ stricte post illd̄ ⁊ renouet̄ usq̄ quo destruat̄. Et qnq̄ȝ ꝯfert cordumeni cū aceto et glutē alimbat cū eo. Et de ꝯpositis nostris bonis ē vt fiat ex argēto viuo extincto ⁊ ex folijs oleādri ⁊ ex climia argēti ⁊ lithargyrio epithima cū aceto ⁊ oleo roſ. sup qd̄ dormiat in nocte ⁊ abluat corp⁹ in mane in balneo cū aceto ⁊ usnen viridi cū aq̄ calida in ꝓmis deinde ꝑperet ⁊ inūgat̄ cū oleo. ¶ Medicamē facile sumant̄ lithargyrij ⁊ draganti citrini ptes eq̄les terant̄ cū aceto ebdomada vna in sole ⁊ liniat̄ cū eo qū necesse fuerit. Et iteꝝ argentū viuū extinctū ⁊ storax liq̄da ⁊ oleū roſ. aggregent̄ ⁊ admistrent̄. Et iteꝝ argēti viui extincti ⁊ floꝝ viol. ⁊ costi ptes eq̄les. Et iteꝝ ꝯdisi ps. i. ⁊ magre ptes iij. ⁊ liniat̄ cū aceto. Et qū admīstras fortia exiccātia resoluētia ⁊ sicca exiccātia tūc ꝯseq̄re eā cū oleis cognitis sicut ē oleū de cipis ⁊ salicibus ⁊ nenufaris ⁊ viol. ⁊ silia illis. Et ꝑpe in sicca ⁊ ī illa q̄ est pauce hūitatis ⁊ admīstra in hūida ea q̄ sunt vehemētioris exiccatōis. et in sicca q̄ sunt mioris exiccatiōis Et elōga illud in quo ponit̄ argentū viuū extinctū q̄tū poteris a ptibus stomachi ⁊ mēbroꝝ nobiliuȝ Cura aūt pruritus sicci post eūonē si indiget ea cuȝ illis q̄ scis est vt des in potu lac vaccinū acetosuȝ ⁊ sicut balneatō cū aq̄ tepida ⁊ admīstratō inūctionuȝ oleaginaꝝ ex oleis frigidis et ꝑpe qn̄ ponit̄ in eis succus apij. Et curatō scabiei sicce et pruritus sicci ē vicina. Et de medicis leuibus in hoc ē papauer tritus cū aceto et iteꝝ folia lilij. et iteꝝ aloes cū aq̄ endiuie ⁊ sene iteꝝ est ex eis q̄ ponunt̄ in medicis ei⁹ et aq̄ apij et acetū et aq̄ roſ. sunt bona. Et de medicinis fortibus est ceratū in quo ponit̄ opiū cū quo inungat̄ corpus ⁊ q̇escet pruritus. Et ex medicis fortibus est vt ꝯponat̄ ex medicis ꝓmis ꝯpositū et ponat̄ in eo sal āmoniacus et liniat̄ cū aceto ⁊ ꝑpe sup testiculos. Et iteꝝ alumē frixū et alkitrā et hoc iterū ꝯfert pruritibus intrīsecis ī vulua et ano qd̄ ponat̄ sup panū. Et senes q̇dē iuuant̄ in curatōe pruritus q̇ accit eis et liniant̄ ex fece vini cū aliq̄nto aneto hūido. Balnea vō pruritus et scabiei sunt sicut aq̄ maris calefacta aut cū dispōe sua aut decoctō cucumeris asinini. Cibus aūt habētiū scabiē et prurituȝ sit ex eis q̄ humectāt et generāt sanguinē laudabilē ex cibis decliuibus ad frigiditatē et hūitatē et eq̄libus. Et habētibus prurituū ostrachinū necessariuȝ ē admīstrare olea leuia in eis q̄ assumūt sicut oleū amigdalinū et sisaminū et silia illis. Et scias q̄ vētose in vtrisq̄ȝ cruribus ꝯferūt scabiei sede.

De Desudatione. C. viij.

Quandoq̄ȝ fiūt bothor in corpe aut mēbro plīmi sudoris valde pauce ablutiōis aut ꝑue fricatōis apud ablutōeȝ ⁊ ꝑpe in regionibus calidis spatōse q̄si ipe sint ex materijs q̄ sūt pigre ꝑpter suā ḡuitatē in ꝯsequēdo sudorē velocis ꝯsumptōis ꝑpter subtilitatē sue materiei q̄re retinēt in supficie cutis et sunt q̄si sint sudoris feces ī obediētes ad resudandū. Et qnq̄ȝ non fiūt bothor apparētes imo accidit et fit aspitas.

De Cura. C. ix.

Accidūt māȝ eius si mltiplicat̄ in corpore ꝓhlōmia et solō vētris et siliter oȝ vt ꝓperet assuetus ea oī hora in eūando hūores acutos. Et ex eis q̄ ꝓhibēt eā et auferūt ipsam sunt balneatō ⁊ mūdificatō deinde admīstret̄ aqua frigida balneādo in ea et ꝯfert eis fricatō in balneo ex carne melonis cū farina lētiū post sudorē deinde alsebessabrē post ipaȝ. Et caro melonis cū lētibus ⁊ farina fabaꝝ. sandali vō ꝓhibēt eā a pruritu q̇ accit cū ea. Qū ergo sunt cū cāfora non faciūt illud. Et alcāna iteꝝ si non abhorret̄ eius tinctura ꝯfert ei. et assumere illud cui assilant̄ aq̄ ḡnatoꝝ ⁊ acetosa et lētes et pruna et tamarindi. Et admīstratō oīs qd̄ ꝓhibet sudorē ex eis q̄ sunt sicut decoctō myrti et rosaꝝ et aq̄ coriādri dr̄ et ꝯfert ei aq̄ calefacta ī sole. Et ꝓhibēt eā oēs aq̄ qū decoqunt̄ in eis stiptica et dimissio motus et alienatō a locis calidis sudare faciētibus et petere loca vētosa et flabellatō cuȝ flabellis plīmis sil et ablutō cū aq̄ frigida. Et iteꝝ inunctōes ex eis q̄ sunt sicut oleū myrtinū ⁊ oleū ro. et butyro crudo inest ꝓpetas maxīa in ipā ꝑpe cuȝ dragāto et gūmi. Et iteꝝ inūctōes in q̇bus est virtus lithargyrij et scorie et tutie inest ꝓprietas. Et cinis foliorum myrti ⁊ ammoniacum et folia lauri recentia et ruta et minutū tus. Et qnq̄ȝ ꝯfert desudatōi epithyma glutini pisciū dissoluti in aq̄ et qnq̄ȝ indiget fortis staphisagria et ture et sulfure. Illa vō q̄ de ea iā vlcerata est curet̄ cū eis q̄ sunt sicut vene et galle et bolūar. et cerusa cū cera. et emplm̄ de cerusa est bonū ad illud. Et fortasse puenient vlcera ista ad finē maximū corruptōis q̄re erit cura eoꝝ cura adustiōis ignis. Nā illa q̄ de ea ꝯfirmata est curat̄ curatiōe alsabafati.

De Planta noctis. C. x.

Si quis passus est desudatōeȝ cutis et oppilatiōeȝ poroꝝ et bonitatē digestiōis qnq̄ȝ

accñt in frigore noctis pruritus ⁊ aſpitas ⁊ bothor
pue que noiant plata noctis. Et cã eſt retentõ eius
qd oƺ vt reſoluat ꝓpter ꝯſtrictõeƺ poroꝝ ĩ radice
quã adiuuat ⁊ in q̃ addit ſoliditas frigoris ⁊ ꝓpe ĩ
hora in q̃ mltiplicat digeſtio ⁊ ſequit mltitudineƺ
eius mltitudo vaporis ⁊ aer noctis ⁊ ꝓpter illd no
miat plata noctis q̃a plm accidẽtiũ eius eſt in nocte
Et de diſpõibus hui⁹ paſſionis eſt ꝙ pruritus ĩ ea
ſit vehemẽs ⁊ delectat prius deinde ꝑducit ad do-
lores vehemẽtes quos efficit in locis pruritus.

De Cura. C. xi.

Oportet ut ſit regimẽ in dilatãdo poros cũ
balneis ⁊ inũctiõibus notis ad illud et in
mũdificãdo venas a mã plma ⁊ illud cũ
phlomia ⁊ euacuatõe ſm ꝙ dictũ eſt in caplo pruri
tus ſi fuerit illius neceſſitas ⁊ non fuerit ſufficiẽtia
in medicis localibus. ¶ Medicĩe vo locales ſunt
aloes: ⁊ myrrha eſt de melioribus medicis et ꝓpe
cũ aq̃ mellis. Et ſilr aloes cũ farina lẽtiũ cũ pauco a
ceto et melle. et aq̃ apij de currẽtibus eſt ei ꝓpor-
tõnalis. Et de medicis ꝯferẽtibus ei ſunt fex accti
ſola et baurach et alcãna et crocus.

De verrucis q̃ ex eis ſunt vt claui ⁊ recuruis q̃ vo
eis ſunt cornua ⁊ q̃ currũt curſu eaꝝ. C. xij.

Cauſa efficiẽs eas ꝑma eſt expulſio nature
Et mãlis eſt hũor groſſus mlicus. Et qñƺ
ꝯuertit mlia a phlate ſicco valde qñ mul
tiplicat in ſanguie. Et qñqꝫ accĩt ipſi ſanguini ꝓpter
ea ꝙ ipe coarctat ⁊ mltiplicat. Et ꝓpter ꝑuatiõem
cauſaꝝ putrefactõis vt ꝯuertat ad ſiccitatẽ ⁊ frigus
⁊ ꝓpe in venis puis in q̃ꝝ ſilibus non putreſit ſan
guis ꝓpter ſuã puitatẽ ⁊ ꝓpinq̃tatẽ ad cãs extriſe-
cas q̃ ſunt ad hoc vt exiccẽt velotõres ꝙ ad hoc ut
ipe putrefaciat ꝑcipue qũ ſanguis non valde eſt ca
lidus in ſubſtãtia ſua. Et qñqꝫ orit ex eis vna mag
⁊ fit cã ad ꝯuertendã ꝯploeƺ eius qd ꝑuenit mbro
vicino de nutrimẽto ad ꝯploem materiei ſue q̃r vo
ſiccat illud ⁊ infrigidat ⁊ mltiplicant eruce. Qñ er
go cadit aut deſtruit p qdlibet regimẽ cadũt alie et
noiant magne habẽtes capita ſicut capita clauoꝝ ha
bẽtes ſubtiles radices claui ⁊ lõge recurue cornua.
Et de verrucis eſt genus qd noiat tuſius ⁊ nũerat
in eis licet ſit neceſſariũ vt diſcernat ab eis ⁊ findũ
tur qñ ſcindunt a ſanie q̃ eſt ſub eis.

De Cura. C. xiij.

PRoperare q̃dẽ ad miorandũ ſanguinẽ et
ad euacuãdã mliaƺ eſt res q̃ eſt neceſſaria
et qñ mltiplicat egritudo iteret phlomia
⁊ ſimlr regimẽ generãs bonuƺ chimũ ⁊ alia de illis
quoꝝ ꝑterijt rememoratõ mltotiẽs. Cura aũt local
eſt cũ medicis q̃ hñt amaritudinẽ ⁊ ſtipticitatẽ ad le
ues ex eis ſicut eſt inũctõ uerrucaꝝ cũ oleo fiſticio
aſſidue aut cũ decoctione oleoꝝ colata dimiſſa poſt
tres dies. ⁊ aq̃ porri alnabathi cũ ſumach ⁊ oleo vo
ben. Et iteꝝ cũ folijſ capparis ⁊ nuce cupſſi: ⁊ oliue
ĩmature ⁊ fructus tamariſci eſt bonũ iteꝝ. et folia
myrti hũide ſũt bona ad fortes ⁊ cortices nucis hu
mide cũ ficubus ſiccis ⁊ xilocaracte cũ pauco nocu-
mẽto ſuo ꝯueniẽtes ſũt illiſ q̃ de eis ſũt magne ⁊ ad
fortes. Et cortices radicũ algarab ⁊ cinis eius cũ ace
to vini. Et de eis q̃ ſunt bona ⁊ vltia eſt vt ſumat
albarmel ⁊ alcãna cribellent ⁊ liniant cũ aq̃ frigida
Ueꝝ qd ex eis forte eſt eſt ad fortes ſicut epithi-
ma facta ex calce ⁊ arſenico ⁊ alcali ⁊ ꝓpe cũ argẽto
viuo exticto ꝑcipue cũ cinere q̃rcus ⁊ oleo. Et ſal
cũ aq̃ cepe ⁊ bulb⁹ ⁊ ſterc⁹ capnũ. ⁊ iteꝝ cãtarides
cũ arſenico. ⁊ iteꝝ fex mellis anacardi eſt fortis in
pulueriƺatõe ſua. ⁊ lac titimali qñ iterat ſup eas ali
quotiens deiicit eas. ⁊ lachryma vitis ⁊ alkebikẽgi
iteꝝ magnifice deiicit eas. ⁊ nigelle ꝯfecte cũ vria
ſi emplent cũ eis ſunt mirabiles. et fel hirci iteꝝ et
aſſa et emplm acutũ ⁊ diſrũpẽs aldubellet ⁊ eſt em
plƺ de anacardis. ¶ Cõpoſitũ eq̃le. Corticũ nucis
hũidoꝝ ⁊ draganti ⁊ calcis viue oĩuƺ añ. ps. i. te-
rant ⁊ cribellẽt ⁊ ponat deſr. Aut ſumat floris eriſ
⁊ chartaꝝ ãboꝝ añ. ʒ. v. ⁊ pulpe colloq̃ntide. ʒ.
vi. baurach. ʒ. vi. ſalis ãmoniaci. ʒ. iiij. cali ⁊ ar
ſenici citrini ãboꝝ añ. ʒ. vi. fellis vaccini. ʒ. vi.
uſnen pſici. ʒ. vij. terant ⁊ cribellent ⁊ liniant deſr
cũ aq̃ ſaponis. Et de curatõibus verrucaꝝ eſt eaꝝ
eradicatõ ⁊ illud q̃deƺ qñqꝫ fit cũ cãnulis de penna
aut de cãna aut de ferro q̃ꝝ ꝯcauitas fit cũ q̃titate
in q̃ deglutiant verruce deglutõe in qua ſit difficul
tas q̃dã ⁊ inuoluat ſup ea ⁊ ꝓfundet paꝝ apud ra-
dicẽ ei⁹ q̃re eradicat eã aut tẽde eas cũ vncinis do
nec extẽdant eoꝝ radices deinde aſſumant cũ inſtro
acuto ſubmerſo ad radices eaꝝ ⁊ ponat ſup eas bu
tyꝝ coctũ poſt eradicatiõeƺ. Et iteꝝ quotiẽs tãgit
eas medicamẽ acutũ ⁊ infeſtat auferat medicamen
acutũ ⁊ ponat deſup butyꝝ coctũ ⁊ dimittat parũp
deiñ iteret vſqꝫ quo ꝯpleat eaꝝ caſus ⁊ incidunt ita
vt qd eſt ĩ circuitu eaꝝ ſeccet cũ ferro ſubtili apiẽ
do in circuitu deinde vadit ſup eas medicamẽ acu
tũ. Et nos iã expti ſumus cũ nouacula ꝓfundius ꝙ
tũ poſſibile eſt cũ cautella ſupficiei cutis deinde fri
cãdo locũ cũ ſapone ⁊ cipis ⁊ roſis donec cucurrit
qd fluxit de ſanguie ⁊ retẽtus eſt. ⁊ deiicit poſt il
lud illud qd remãſit ſi accipiat lignũ ⁊ incendat in
igne donec inflãmet ⁊ appꝛxiet verrucis donec ex
corticent verruce ⁊ inũgant cum manu vna vice
poſt aliam donec deleantur.

De Cornibus. C. xiiij.

SUnt additões ſpiſſe vulgares naſcẽtes ſu
per iũcturas in extreĩtatibus ꝑꝑ vehemẽ
tiã opatõis. Et cura eoꝝ eſt inciſio vt re
ſoluat ex eis illud qd non dolet deinde admĩſtrent
ſup reſiduũ medicĩe vehemẽter acute ex medicis
verrucaꝝ dõec cadat deiñ ꝯſeq̃t butyꝝ coctum.

De fiſſuris q̃e apparẽt ſup cutẽ ⁊ labia ⁊ extreĩ-
tates apparitõe in cute ĩ oĩ loco. C. xv.

Cauſa oĩuƺ fiſſuraꝝ eſt ſiccitas in cute adeo
donec exiccet illa ſiccitas aut ꝑꝑ ꝯploem
ſingularẽ aut ꝑꝑ malitiã hũoꝝ mittentiũ
mãƺ exiccantẽ acutã aut ꝑꝑ calorẽ exiccantẽ aut uẽ
toſitatẽ exiccantẽ rorẽ aut frigus indurãs inſpiſſans
ſicut accĩt terre exiccate ⁊ arefacte ꝑ ventũ aut ca
lorẽ ⁊ ꝯmote valde vt ſindat. Et qñƺ accĩt cã aq̃ꝝ
ſtipticaꝝ ⁊ illaꝝ in q̃bus eſt ṽtus alũis ⁊ ſiliuƺ qñ
accĩt vt cũ eis fiat ablutõ. Et eis q̃dẽ ſunt cõtrarie
aq̃ ſulfuree ⁊ aſpaltie ⁊ nos expti ſumus differẽtiã
inter aq̃ enidẽ ⁊ qd eſt in circuitu eius ⁊ aq̃ in ſa-
bor ⁊ non fuit in hoc caplo expimẽtũ forte.

De Cura fiſſuraꝝ cõmuni. C. xvi.

Oportet ut euacuet ſi fuerit hũor malus ⁊
ꝑmutet ſi fuerit ꝯplio ſicca ⁊ bibat olea
ꝓpe ſiſami excorticati vſqꝫ ad. ℥. i. ſ.

oĩ die in exp̄ssiōe vue aut infusiōe passulaꝝ dulciū
aliquot diebus ⁊ simil̄r decoctō cācroꝝ fluuialiuꝫ
cū aq̄ ⁊ zuccaro ⁊ assiduet inūgi. Et si sunt ex frigo
re tūc ꝯfert eis acatia ⁊ iteꝝ decoctō napoꝝ ⁊ napi
⁊ folia sicle ⁊ decoctō eius ⁊ p̄p̄e ceratis factis ex
eis cū adipibus notis ⁊ medullis ⁊ pice hūida ⁊ alki
trā. Et si fuerit ex calore tūc cū ceratis frigidis et
hūidis ꝯquassatis cū succis frigidis ⁊ hūidis. Et re
ctificatō cibi ⁊ admistratō balnei cū aq̄ calida.

De fissura labiorum. C. xvij.

Causa in fissuris labioꝝ est siccitas aut pp
ventū ꝯtrahentē cutē ⁊ desiccātē eā ⁊ exic
cantē ip̄ius rorē aut pp frigus aut p̄pter
calorē aut p̄pter ꝯpl̄onēꝫ siccā sicut sciuisti. Probi
bitō v̄o eius est ut liniat̄ anteq̄ pueniat̄ ad ip̄ius cu
rā cū ceratis ⁊ adipidus ⁊ medullis et oleo roſ. cuꝫ
isopo hūida. Et ista iteꝝ q̄nq̄ auferūt illud qđ ac
cidit. Et facere vt adhereat̄ pellicule sup ea sicut
pellicula oui ⁊ arūdinis et cortices alleoꝝ et cepaꝝ
Ablatōi aūt eius qđ de ip̄is accīt de eo qđ bonū est
est ut sumant̄ fex assata et glutinū albotin ⁊ miscea
tur cū adipe sicut galline ⁊ anseris et melle. Aut su
mat̄ tritura gallaꝝ īmaturaꝝ sicut puluis ꝯfecta cū
gūma albotin liq̄facta sup ignē. Et dictū est q̄ inū
gere vmbilicū in hora dormiēdi aut applicare cot
tū submersuꝫ in oleo ꝯcauitati vmbilici est iuua
tiuum et bonum.

De fissuris pedum. C. xviij.

Quandoq̄ʒ accīt pp vapores malos. ⁊ q̄nꝫ
accidūt pp siccitatēꝫ et ariditatē denigrā
tē. Et ad summū q̄nq̄ʒ ꝯtingit de eis iuua
mentū p̄pter illud qđ resoluit̄ ex ip̄is si possibile ē
vt remoueat̄ cū assiduatōe ponēdi pedes in aq̄ cali
da et inūgendi eos cū oleis et adipibus ⁊ p̄p̄e adi
pe capraꝝ et vaccaꝝ et ouiū ꝯfortatis parūp cū ce
ra. Et iteꝝ oleū de kerua p̄p̄e et oleū alketi et clim
de sini qm̄ est vltimū valde. et oleū effusuꝫ de len
tisco opposito igni qm̄ est bonū valde. Et alcanna
est bona et p̄p̄e ꝯfecta cū decoctōe albarmel et ser
gin vue est bona curatio eius. Et si non valēt illa
indiget bucella faciēte glutinatōēꝫ ⁊ penetrāte ī ea
sicut curāt eā q̄dā post balneatōēꝫ et positōēꝫ pedū
in aq̄ calidā: tūc oꝫ ut ponat̄ dragagātū p̄patū cū cō
tritōe in fissura qm̄ est mirabile. Et iteꝝ sumāt̄ ce
ra et oleū sisaminū et glutinū albotin et storax liq̄
da aggregent̄ et fissuris vt bucella adhibeat̄ qm̄ ē
mirabile. Et iteꝝ alkitrā cū mollitōe sisami est mi
rabile valde. et olibanū tritū et olea et adipes iu
uatia sunt valde. Et iteꝝ epithima ex cācro adusto
ꝯtrito cū oleo oliue et est in fissuris manuū velociꝰ
et magis iuuat m̄. Aut sumat̄ interius cepe sq̄lle et
ferueat in oleo ī quo liq̄factū sit glutinū albotin et
ponat̄ in fissuris. Et glutinū albotin iteꝝ in oleo so
lū est vltimū. et iteꝝ ꝯfectō sumat̄ de farina ḡnoꝝ
alkerua emollitoꝝ cū pauca aq̄ et fiat vt adhereat
calcaneo. Et ip̄e fructus alkerua est bonus ad anti
q̄s et vlceratas. Aut sumant̄ lithargyriū et cera et
oleū et mel cū eq̄litate et fiat ex eis aliq̄d prepatū.
Aut decoquant̄ cācri fluuiales et sisamū. et iteꝝ su
mant̄ fex olei et adeps anatis et glutinū albotin.
Curatō bona nostra sumat̄ dragagātū et terat̄ sicut
puluis et radicū polypodij pōdus medietatis eiꝰ et
karabe et turis tritoꝝ oīuꝫ ana tria pōdera et gluti
nis albotin duplū dragagāti terant̄ oīa cuꝫ oleo de
kerua et admistrent̄ et dicimꝰ q̄ vsus fuerit inūcti
one calcanei oī nocte nō demittens securat̄ ex hoc.

De fissuris manuum. C. xix.

Curentur curatione fissurarum pedum le
uium.

De fissuris que sunt inter digitos.

Curent̄ cū huiusmōi ⁊ eis q̄dē p̄priū ē vt empl̄en
tur cū radice polypodij trita sicut puluis.

De Exulceratōe alchatin. C. xx.

Quandoq̄ʒ accīt alchatin ut rubeat in p̄mis
⁊ findat̄ aut vlceret̄ pp m̄ltitudinē resu
pinatōis ⁊ p̄p̄e in egris q̄re oꝫ qū incipit
rubere vt dimittat̄ resupinatō ⁊ admistrent̄ des̄r
repcussiua. In egris v̄o admistret̄ stratus ex eis q̄
sunt sicut folia salicis ablata a v̄gis ⁊ sicut milia ⁊ si
cut pēne ⁊ totū illud fiat implēdo sicut penne leues
aut cui sil̄es sunt alkiriſ. Si aūt exulceret̄ tunc em
pl̄m de cerusa adhibeatur.

De Odore horribili in cute et ascellis ⁊ vrina et
eegstione. C. xxi.

Odor corrūpit̄ p̄pter putrefactiōēꝫ hūoris
aut sudoris. Et q̄nꝫ adiuuāt ad illud mo
tus ꝯmouētes hūores. Et dimissio abluti
onis a pollutōe ⁊ mēstruis ⁊ retardatō eius et assu
mere ea q̄ sunt sicut fenugrecū ⁊ ea de p̄p̄etate qͦ
rū est mouere mās acutas ad maīfestū corpis. de fe
tore v̄o oris iam dictum est.

De Cura corruptōis odoris corpis cōis. C. xxij.

Illud v̄o qđ rectificat hūorē est eūo ⁊ cō
pl̄o cū pmutatōe ⁊ acceptatōe eius cꝰ bo
na sit digestio in q̄litate ⁊ q̄ntitate ⁊ mūdi
ficatō ī balneo ⁊ alia ⁊ assumere in ieiunio p qđ su
dor sit boni odoris sicut est casia ⁊ feleniati. Et ite
rū apiū ⁊ capita cardui ⁊ asparagus ⁊ oīe p̄uocati
uū vrine mūdificatiuū sanguis a putrefactōe. veꝝ
q̄dā eoꝝ sicut aspagus faciūt fetere urinā. Et de eis
q̄ ꝯferūt ad illud est ut bibat infusionē chrysomilo
rū boni odoris ⁊ chrysomila ip̄a ⁊ liniat̄ sup cor
pus qđ sit sicut aq̄ myrti ⁊ aq̄ in q̄ dissolutū est alu
mē iameni ⁊ almeisus ⁊ decoctō sisimbrij ⁊ mente
⁊ calamēti ⁊ sansuci ⁊ folia citri ⁊ folia salicis ⁊ sil̄r
inūctō cū myrto trita. Et iteꝝ sandali p̄p̄e ⁊ cipi et
flos sq̄nanti ⁊ calamꝰ aromaticus ⁊ alsidre ⁊ rose ⁊
p̄p̄e sansucus ⁊ asebesabrē ⁊ alusnati ⁊ folia citri
⁊ cortex eius ⁊ folia maloꝝ ⁊ folia lilij iuuatia sunt
in hoc capl̄o valde. Et iteꝝ trocisci de rosis cū zuc
caro. Et iteꝝ de eis q̄ oppilāt poros ⁊ p̄hibēt sudo
rē sunt lithargyriū ⁊ tutia ⁊ cinis folioꝝ lilij ⁊ alu
mē ⁊ similia eis ⁊ myrrha ⁊ aloes ⁊ oleum myrti
num et oleum roſ.

De Cura fetoris ascellarum. C. xxiij.

Existiauerūt q̄dā q̄ fetor ascellaꝝ ⁊ pedi
culi sunt ex reliq̄is vestigioꝝ sp̄matis ex
quo creatus est hō q̄ iā ceciderūt in p̄tibꝰ
ascellaꝝ et penetrauerūt in poris cutis. et hoc non
est ex eis q̄bus oꝫ inniti. Et vt p̄portōnet̄ ad va
porē materiei que ꝯuertit̄ in sp̄ma in hoīe ⁊ admo
uentē ip̄am in eo est melius.

CURA aūt eoꝝ est qm̄ oꝫ vt curent̄ post mūdifi
catōem si ea indiget cū tutia ⁊ lithargyrio ꝯdito et
climijs ⁊ cū cinere myrti ⁊ oleo myrtino ⁊ cū aq̄ in
qua soluit̄ alumē ⁊ q̄nq̄ʒ ꝯficiant̄ ista cū sandalis et

ꝑmiscent̄ cū cāfora . ¶ Trocisc⁹ bon⁹ . ℞ . sandaloꝝ ⁊ casie ⁊ galie ⁊ spice ⁊ alumis et myrrhe et foliȷ̄ et rosaꝝ oīuȝ añ . ptē . i . ⁊ tutie et lithargyrȷ̄ albifi cati amboꝝ añ . ptes . iȷ̄ . ⁊ cāfore ptē . ſ . fiat̄ ex eis trocisci cū aq̄ rof . ⁊ admistrent̄ post exiccatōeȝ . Et iteꝝ sumant̄ rosaꝝ rubeaꝝ lb . i . ⁊ galie et spice et cipi et myrrhe et alūis oīuȝ ana . ʒ . x . fiant trocisci cū aq̄ rof . ⁊ admistret̄ delibutōeȝ faciēdo . Puluis bene faciēs redolere corpus ⁊ ꝯfert ꝯplionib⁹ calīs ℞ . spice ⁊ cipi et foliȷ̄ et floris sq̄nāti et storacis as- semie et est lubria romana oīuȝ añ . aur̄ . x . rosarū siccaꝝ extrcitatū myrti oīuȝ añ . aur̄ . xx . spica cipe rū ⁊ flos sq̄nātū ⁊ foliū madefiat̄ cū uino odorifero et exiccent̄ et terant̄ deīde ꝓiciant̄ sup ea rose ⁊ ex treitates myrti ꝯtrite ⁊ dissoluat̄ crocus cū aq̄ rof . et ꝑmisce ipm cū medicis reliq̄s et exicca eas in um bra deinde tere ipm ⁊ pulueriza sup corpus post balneatōem ita vt exicces sudorē corpis in in pris exiccatōe vltia deinde pulueriza sup ipis medicias Aliud absciděs odorē sudoris fetidi ꝯueniēs haben tib⁹ ꝯpliones frigidas . ℞ . spice aromatice et gario filoꝝ et amomi et xilobalsami et casie oīuȝ añ . au- reos . iȷ̄ . costi et blacte bizantie et spice inde ⁊ cina momi oīuȝ añ . aur̄ . ȷ̄ . extreitatū sansuci ⁊ spice ro mane oium añ . aur̄ . iiȷ̄ . lubrie romane resoluant̄ ista cū uino ⁊ tere reliq̄ cū aq̄ balsamite ⁊ admistra illud . ¶ Aliud ſm illud exemplū absciděs odoreȝ sudoris . ℞ . cinamomi ⁊ spice inde ⁊ blacte bizātie ⁊ costi oīuȝ ana . ℥ . ȷ̄ . apsinthȷ̄ ⁊ boli lacune ⁊ sco- rie plūbi ⁊ ceruse ablute oīuȝ añ . ℥ . ſ . sceba ⁊ spice romane oīuȝ añ . ℥ . i . croci ⁊ rosaꝝ siccaꝝ amboꝝ añ . ℥ . iȷ̄ . tere sicca cū aq̄ myrti ⁊ crocum cū aceto vini odoriferi ⁊ admistretur .

De Cura vehementie fetoris stercoris ⁊ ventosi tatis . C . xxiiȷ̄ .

F It illud cā putrefactiōis hūoꝝ . Et cā reꝝ de ꝓpetate q̄ꝝ est illud sicut alastirgar et allea ⁊ eruca ⁊ porri ⁊ alniuden ⁊ alalthit ⁊ iteꝝ oua eoꝝ . Ueꝝ fetorē delet bonitas digōis ⁊ assumere ea q̄ declinare faciūt putrefactōeȝ ad pteȝ vrine sicut fenugrecū . ipȝ . n . facit fetere sudoreȝ ⁊ vrinā ⁊ delet fetorē digōnis : Et vinū aromati- cū aufert fetorē egestionis .

De fetore vrine . C . xxv .

C Ause fetoris vrine sunt cāe fetoris egōis Et iteꝝ diuretica sicut aspagus ⁊ silia : ipa eni faciūt bo^m corpis odorē ⁊ faciūt feter̄ odorem vrine . ⁊ iteꝝ vlcera vesice et cura eius ē facilis ex eis que sciuisti .

De Pediculis ⁊ lendinibus . C . xxvi .

M Ateria hūitatis in q̄ est caliditas aliq̄ quȝ expellit̄ ad cutē fortasse est tāte tenuitatis ⁊ subtilitatis vt resoluat̄ ⁊ non sentiat̄ et sequit̄ cā illud qđ resoluit̄ i sudorē ⁊ sequit̄ eā qđ resoluit̄ ⁊ coagulat̄ in sordes ⁊ sequit̄ eā qđ retinet̄ in supma tūicaꝝ cutis ⁊ generant̄ ex ea sicut furfu- res ⁊ desudatōes ⁊ q̄ sunt ābabus silia ⁊ sequit̄ eaȝ qđ retinet̄ ꝓfundius illo . Qđ si fuerit mala valđ facit sicut alopitiā ⁊ silia illi ⁊ impetiginē ⁊ alsaba fati . Et si fuerit minus mala ⁊ non fuerit v̇tus vi rulēta ⁊ non festinat ad eā putrefactō dñans vltia ⁊ ē ꝯueniēs vt sit mā recipiēs vitā influit̄ sup ipaȝ uita ex creatore suo ⁊ ꝓueniūt pediculi ⁊ mouēt et egrediunt̄ ⁊ qñq̄ʒ accīt de eis plīm subito . Et qñq̄ʒ adiuuat̄ ad generatōeȝ pediculoꝝ ⁊ mouēt eos cibi boni chimi tenuis motus ad illud qđ apparet sicut ficus ⁊ ad illud adiuuat̄ motus mouētes cū ad illud ꝑcipue qū associat̄ ei vapor spmatis generātis sicut coitus ⁊ qñq̄ʒ adiuuat̄ ad illud dimissio mūdificatō nis ⁊ ablutiōis ⁊ admistratio eius qđ aperit poros cutis ⁊ mouet mās retētas in ea ad resolutiōeȝ ⁊ fa cit ingredi ad eā flatū ꝓhibētē eā a ꝯuersionib⁹ pu trefactōis ⁊ assilatōe cū putrescōe . Et qñȝ supāt pe diculi adeo donec fluat sanguis hn̄tis eos ⁊ citrinet̄ color eius ⁊ cadat appetitus eius ⁊ extenuet̄ corpus ipius ⁊ resoluat̄ eius virtus .

De Cura . C . xxvȷ̄ .

P Ediculi pl̄es generati non abscisi indigēt i curatiōe sua in ꝑmis mūdificatiōe corpis ⁊ ꝓpe euōne cū phl̄omia ⁊ rectificatōe re gimis ⁊ dimissiōe eius qđ mouet materias ad exte riora de eis q̄ dixi⁹ . Deinde admistra medicias lo cales ⁊ ꝯfert ad illud assiduatō balneatōis ⁊ mūdifi catōis ⁊ vt assiduet balneatōeȝ cū aq̄ salsa deiñ cuȝ aq̄ dulci est melius . Et oȝ vt assiduet ꝑmutatōem uestiū ⁊ induat̄ serico ⁊ lino ⁊ bibat medicias inter ficiētes pediculos sicut allea decocta ⁊ calamētū mō tanū . ¶ Medicie v̇o locales oȝ vt sint exiccatiue resolutie attractiue ad exteriora . Qđ si fuerit res magna est necessariū vt misceant̄ cū eis v̇tutes ve nenose . Et de medicis localibus sunt sumach ⁊ olȝ ⁊ acetosa etiā ⁊ folia eius ⁊ radix eius aut alumē cū oleo aut folia azedaraet aut folia ḡnatoꝝ ⁊ semen lini ⁊ calam⁹ aromaticus ⁊ cinamomū aut folia col loq̄ntide aut folia myrti aut folia cupssi ⁊ oleū car- tami iuuatm̄ est ꝓhibitm̄ . ⁊ oleū de rhaphano est mirabile . Et cortices castelignee ⁊ reubarbaꝝ ⁊ pi retꝝ ⁊ radix altee ⁊ sisimbriū ⁊ poliū ⁊ anisū ⁊ pul legiū ⁊ semē vrtice ⁊ alberēgesif ⁊ cordumei . Su mant̄ sief memithe . ʒ . iȷ̄ . costi . ʒ . ſ . baurach . ʒ . i . amili q̄ꝫtū oīa soluant̄ ⁊ liniant̄ . Et de ablutōibus ē decoctō lupinoꝝ qm̄ est bona fortis . Et decoctō si cle ⁊ decoctō tamarisci . Et decoctō calamēti mōtai ⁊ decoctō folioꝝ cupssi ⁊ folioꝝ pini . Et genera fel lis qū ponunt̄ in ablutōib⁹ sunt bona ⁊ de suffuiga tōibus est suffuigatō cū ꝯdisi ⁊ staphisagria ⁊ cū gū ma pini ⁊ cū galia ꝓpe ⁊ cū sulfure . Et de medicis fortibus est vt sumant̄ staphisagria ⁊ arsenicū ru- beū ⁊ baurach terant̄ oīa cū aceto et oleo et liniat̄ cū eo caput aut helleborus alb⁹ et baurch aut folia oleādri cū oleo aut folia colloq̄ntide . Aut sumāt̄ si- napis et ꝯdisi trita et fūdat̄ sup eā paꝝ aceti et exti guat̄ post illud in eis argentū viuū terēdo ⁊ ē forte Et silr̄ qđ fit ex sulfure et arsenico et aristol̄ . et ci nere ilicis et costo et myrrha aut sumant̄ ꝯdisi ⁊ ar senicū rubeū ⁊ aristol̄ . lōga : ⁊ alkitrā et fellis vac cini q̄ꝫtitas tāta de vtrisq̄ʒ cū q̄ medicie ꝯficiant̄ ⁊ ē epithima forte . Et iteꝝ alkitrā et gētiana et arseni cū et oleū de lilio . Et iteꝝ staphisagria et folia oleā dri ⁊ alumē iameni . Et iteꝝ liniat̄ in balneo cū sief meīthe pte . i . et baurach medietate ptis . costi se xta ptis amili q̄ꝫtū oīa et liniat̄ cū eo post psilotruȝ ꝯfecto cū aceto . et admistra has medicias post va poratōeȝ cū eis q̄ sunt sicut ꝯdisi . Et staphisagria ē melior et ꝓpe qū incipit ab ablutiōibus de genere eius quod diximus .

Tractatus Quartus de dispōib⁹ que pendēt ex cor
pe et extreītatibus ꝛ est ꝯplemētū libri decoratōis
De extenuationis ablatione . C . i .

Extenuatō fit aut pp ꝑuatiōez mate
riei pinguedīs cibi: aut fit pp mlti
tudinē vsus cibi subtiliātis q̄re nō
generat̄ in corpe sanguis plm⁹. Et
ex regie ꝯtēto ꝺ eo qꝺ est ꝑter illꝺ
qꝺ non generat̄ in corpe sanguis bonus: aut ꝑpter
debilitatē v̇tutis opantis in cibo aut digestīe aut at
tractiue ad mēbra pp corruptiōez ꝯplōnis cui⁹ plꝫ
est frigidū: aut pp q̇etē plmā cū q̄ sopit̄ v̇tus attra
ctiua ꝑꝑe qn̄ ē post exercitia quoꝝ auxilio ꝯsueuit
nā attrahere cibū. Qū ergo dimittunt̄ non attrahit
nꝫ nutrimētū tpatū etiā: aut ppea ꝙ sanguis ꝯuerti
tur ad māꝫ cholicā vel mlicā ex hūida aquosa: aut
ꝑpterea ꝙ splen ꝯp̄mit epar qn̄ magnificat̄ q̄re at
trahit̄ ad ip̄m plus sanguis ꝛ debilitat̄ v̇tus epatis
p ꝯtrarietatē q̄ est inter utraqꝫ: aut ꝑpterea q̇a uer
mes coarctāt corpus: aut ꝑpter ꝯstrictiōez poroꝝ
aut ꝑpter ip̄oꝝ coarctatōez ab hūoribus: aut coop
turā eoꝝ sciēter quā fecit frigus aut calor aut nuda
siccitas quoꝝ vnūqꝺqꝫ cognoscit̄ suo signo: aut pp
ligamēta assidua sup ip̄m q̄re oppilant̄ pori et mea
tus ꝙobrē non attrahit̄ ad ip̄m nutrimētū et ꝑꝑe
a creta comesta: aut ꝑpter mltitudinē resolutiōis
q̄re non figit̄ qꝺ attrahit̄ de nutrimēto ad mēbra
imo sepat̄ sicut accīt in exercitijs velocib⁹ et tristi
tia et āgustia et egritudibus resoluētib⁹. Et corpa
q̇dē q̄ extenuant̄ in tpe breui tollerāt vt redeat ad
ea teneritas in tpe breui. Et illa q̄ extenuat̄ in tpe
lōgo non tollerāt nisi blandimētū debilitati v̇tutis
ad hoc vt admistret nutrimētū plm. Corpa igit̄ su
sceptibiliora pinguedis sūt q̄ de eis moliorē hn̄t cu
tē ꝛ q̄ de eis magis susceptibilia sunt tēsionis. Et ꝺ
eis q̄ faciūt hōi esse necessariū fugere ab extenuatōe
sunt debilitas ꝛ vehemētia passionū a calore ꝛ fri-
gore ꝛ a v̇berib⁹ ꝛ a ꝑcussionib⁹ ꝛ a passionib⁹ aīa
libus ꝛ onere ꝛ labore ꝛ inq̄etudīe ꝛ ab eūatiōe et
coitu ꝛ retinet̄ nutrimētū eius in venis ip̄ius ꝛ nō
penetrat q̄re putrefit. Et pinguedini iteꝝ insūt no
cumēta q̄ ego dicā. Et non est sicut eq̄le dū ergo p
seuerat pinguedo ita ꝙ non facit accidere nocumen
tū nō abhorreas eā. vita naqꝫ i hūitate existit. Ue
rū oꝫ vt tu caueas ꝛ abhorreas eā in uia supfluita-
tis lꝫ non appareat eius nocumētū qm̄ eius nocumē
tū repēte adueīt ꝛ subito ſm ꝙ dicet̄ i loco suo. Et
qn̄ desiccant̄ corpa ꝑpter aerē est extenuatio.
De Cura . C . ij .

Oportet vt ꝯsideret̄ q̄ cā sit in extenuatōe
de causis extenuatōis q̄s dixi⁹ ꝛ curet̄ et
remoueat̄ v̇biq̄. si fuerit cibus non gene
rās sanguinē grossuꝫ fortē afferat̄ ille q̇ generat ip̄ꝫ
ꝛ non sit ꝯtētus eo q̇ generat sanguinē laudabilē tm̄
qm̄ fortasse generabit subtilē ꝛ resolutiuū. Qꝺ si
fuerit v̇tus attractīa ad mēbra pigra moueat̄ ꝛ cō-
fortet̄ ꝛ ꝯsideret̄ ad malitiā ꝯplōis si fuerit ꝛ pmu
tet̄. Et fricatō in hora expgefactōis a somno est ex
eis q̄ expgefaciūt v̇tutē attractiuā. Et qn̄qꝫ est ne-
cessariū ꝑhibere nutrimētū a latere altero ꝛ attra-
here ip̄m ad latus extenuatū qū diuersificant̄ duo
latera sicut si sit vna duaꝝ manuū extenuata ꝛ alte
ra pinguis tunc. n. necessariū est ut liget̄ pinguis cū
pāno incipiēdo ab inferiore ligatura nō vehemēti
nꝫ dolorosa cū mēsura q̄ ꝯstrigat tm̄ ꝛ ꝑhibeat nu
trimētū a penetratōe q̄re redeat ad locū digōis et
attrahat̄ ad latus alteꝝ. Et excita attractiuā cū frica
tōe ꝛ ꝑꝑe cū oleo aliquo sicut oleo oliue cū pauca
cera calefacto fricatōe non exiccāte. Et quotiēs in-
flat̄ mēbꝝ ꝛ calefit dītat̄ deinde iteret̄ qū q̇escit. ꝛ
si pori fuerit oppilati tūc oportebit si corp⁹ fuerit
vehemētis soliditatis q̄pp oppilent̄ pori mollifica
re cū hūectatōe ꝛ calefactōe cū calefaciētibus ex eis
q̄ assumūt̄ ꝛ motibus corpeis ꝛ aīalibus si fuerit fri
gus illud qꝺ inspissauit ip̄m ꝛ infrigidatōe ꝛ hūe-
ctatōe: si fuerit calor inspissans ip̄m ꝛ faciēs ip̄m cō
pactū. Et meli⁹ quo calefit mēbꝝ qꝺ non recipit ca
lefactōem ꝑpter frigus suū est vt fricet̄. deiñ po-
nat̄ sup ip̄m rubificatīn. Et si fuerit cā in extenua
tōe ꝑpter splenē curet̄ splen. Et si fuerit extenuatō
ꝑpter v̇mes interficiāt̄ ꝛ extrahant̄ cū oībus q̄ dcā
sunt in caplo eoꝝ ꝛ adhibeant̄ ei delitie ꝛ amenitas
ꝛ stramēta leuia ꝛ habitet in umbra ꝛ dilatet̄ ꝛ aro
matizet̄ ꝛ dent̄ in potu frigida. ista enī ꝯfortāt v̇tu
tē nālez valde q̄re bona fit eius admistratō in nu
triēdo ꝛ expellēdo supfluitates. Et illud q̇dē est ꝑn
cipiū caꝝ pinguedis. Et de impiguātibus est assūp
tō vini grossi ꝛ cibi boni chimi fortis exiccātis quꝫ
digerīt sicut frumentū sine cortice coctū vt puls et
aliudabet ꝛ rizi cū lacte ꝛ assata de carnibus pp illꝺ
qꝺ retinet̄ i eis de v̇tute carnis ꝛ generāt carnē du
rā. decoctū aūt ex carnib⁹ generat mollitiē ꝛ tene
ritudinē non firmā. Et caro anatis est īpinguatīa ꝛ
caro galline silr ꝛ caro alcubegi est vltīa in eo ꝛ si
mlr lub zuccari ꝛ balneū post cibū est vehemēter
attrahēs nutrimētū ad corp⁹ ipinguatīn. Ueꝝ utēs
eo exponit̄ oppilatōi accn̄ti in epate suo ꝑꝑe qū est
cibus eius cibus eoꝝ q̇ sunt īpinguādi ꝛ ꝑpter illꝺ
mltiplicat̄ lapis in eo q̇ q̄rit hoc ꝛ illi sunt aptōres
ad hoc vt in eis mltiplicent̄ iste oppilatiōes ꝛ lapis
quoꝝ vene sunt in creatōe stricte ꝛ sunt non omēs
ita. Et isti qū sentiūt ḡuitatē in latere dextro sumāt
in potu aperitīa in oppilatōib⁹ epis nota ꝛ sumāt i
potu an̄ cibū suū capparē cū aceto ꝛ melle ꝛ oxymel
le cū semibus donec auferat̄ ḡuitas. Et meli⁹ q̇deꝫ
balneū est illud qꝺ est post digōez ꝑmā ꝛ qū iā de
scēderit cibus. Licet comedere cibū post egressiōez
a balneo absqꝫ supfluitate est de cāis ipinguatōis.
Et balneū q̇dē est bonū īpinguatīn plibus hoībus
ꝛ ꝑꝑe illis q̇ sunt in dispōe q̄ est sicut arefactō. et
oꝫ vt sit balneū post ꝑmā digōez. s. qn̄ descēderit
cibus a stomacho nisi in rebus eisdē. Et calefactis
q̇dē est ad hoc ꝯgruū factū ex lacte de quo extra-
ctū est butyꝝ non facto acetoso. Et de ingenio īpi-
guādi est retentō sanguis sup mēbꝝ ligādo mēbrū
qꝺ ei eq̄distat in latere altero sicut dixim⁹ an̄ ꝛ li-
get̄ illud qꝺ est sub mēbro ex quo vadit nutrimē
tū ad ip̄m qū est pingue aut non q̄rat̄ eius ipingua
tio sicut est aseid ē extenuatū ꝛ plāta manus est sa-
na ꝛ pinguis tunc liget̄ apud rascetā aut qū adiuto-
riuꝫ est extenuatū ꝛ aseid non liget̄ apud cubitū a
supiore pte aseid. Et ex ipinguātibus est illud qꝺ
pēdet ex exercitio ꝛ est omē exercitiū leue tarduꝫ
ꝛ totū illud fit eq̄le post fricatōez velocē bonā ꝑuā
tpatā in duritie ꝛ lenitate ꝛ ꝑꝑe fricatōez qū icipit
ad hoc pueīre vt rubificet cutē ꝛ p⁹ illud exercitet̄

cū eq̄litate ⁊ balneet̄ balneatōe breui deiñ inungat̄
corpus eius ⁊ fricet̄ fricatiōe sicca deinde admīstret̄
linimēta impinguatia. Et pmutatō q̇dē aeris ⁊ aq̄
est ex vno coꝝ q̄ oꝫ obseruare qm̄ fortasse extenu
atō est cā eoꝝ. Et de ipiguatis sūt linimēta q̄ admi
strant̄ post motōez mēbroꝝ ⁊ ipoꝝ rubificatōez si
cut est pix sola ita vt sit vehemēter liq̄da aut solu
ta in oleo cū q̄ntitate q̄ faciat eā currere linimētuꝫ.
Et qñꝫ admīstrat̄ sola sup cutē appriata igni donec
liq̄fiat deinde inuiscat̄ ⁊ eleuat̄ qñ ꝯgelat̄. ipa eni at
trahit nutrimentum ad membrū ⁊ retinet ipsum
in eo et remouet frigus eius si fuerit causa eius
debilitas v̇tutis aut oppilatō poroꝝ in cute ⁊ dat ei
viscositatē ⁊ aspitatē ⁊ strigit sup ipm poros ⁊ exci
tat v̇tutē attractiuā q̄re remanet mora tāta q̄ figit̄
⁊ fit ps mēbri ⁊ non resoluit̄ ⁊ oꝫ vt admistret̄ in
estate sel' in die ī quo admīstrat̄ ⁊ in hyeme bis. Et
ꝯsideret̄ in ablatōe eius a mēbro ⁊ dimissiōe ipius
sup ipm velocitas rubificatōis eiꝰ ⁊ inflatōis q̄s fa
cit ei ⁊ tarditas ipius. Qū ipa eni festinat in hoc nō
sit vltiatō in dimissiōe eius sup ipm ⁊ dñatōe ipiꝰ
īmo remoueat̄ velociter. Et fortasse sufficit vt au
ferat̄ qñ inuiscat̄ calida ⁊ infrigidat̄ ⁊ qñꝫ ꝯfert vt
p̄cedat sup picē fricatō velox aspa dura deiñ liniat̄
aut pcutiat̄ cū v̇ga brusci eq̄li non nodosa ⁊ ꝓpe in
uncta donec rubeat ⁊ inflet deiñ abstineat nā addiᵒ
in fricatōe ⁊ pcussiōe resoluit deiñ inuiscet̄ pix cale
facta cū eq̄litate apud ignē. Qūq̄ꝫ coagulat̄ ⁊ infri-
gidat̄ auferat̄ ab eo euellēdo subito. Et meliꝰ q̇dē
est vt effundat̄ sup ipm ante picē aq̄ ad caliditatē ⁊
mordicatōez q̄ndā decliuis deinde apponat̄ pix et
aq̄ sulfuree ⁊ q̄ sunt de aspalto sunt attractiē iteruꝫ
nutrimēti ad illud qđ apparet. Inq̄t Gal'. iā uidi uē
ditorē aīaliū impiguasse hoc regimie adolescētē siñ
natibus ⁊ factus est lenis hñs pingues anchas in tpe
breui. Qui v̇o abhorret picē vtat̄ loco eiꝰ oleo ex
oleis oppilātibus cū caliditate q̄dā: ⁊ si vtat̄ aq̄ fri
gida ⁊ tollerat eā sup corpus totū aut sup mēbꝝ fa
ciat. Et melior horaꝝ ad illud est hora q̄ opat̄ lini
mētū in attractio. fortasse eni tūc v̇tus resoluit ipꝫ ī
sanguinē. Et nō oꝫ vt fugias acuta qū ꝓlōgat̄ ⁊ nō
ꝯfert imo oꝫ vt assidues fricatōez cū panis ⁊ effusi
onē aq̄ calide deinde cū fricatōe cū manu deiñ adhi
beas picē. Et fortasse est necessariū vt attrahat̄ san-
guis absq̄ꝫ fricatōe imo cū medicis rubificātibꝰ et
cū eis q̄ sunt sicut piretrū ⁊ sulfur ⁊ cū eis q̄ sunt si
cut gūma rute agrestis. Et de mēbris sunt q̄dā que
egēt ad ipinguatōez sui nutrimēto pluri ꝯsueto qm̄
resoluit̄ ex eo iā plus ꝯsueto ⁊ indiget impinguatō
supfluitate remanēte p̄cipue qū fricatō iā resoluit.
Et referamꝰ nūc medicias q̄ assumūt̄ ⁊ clisteria. In
eis aūt q̄ sumūt̄ est intentō ut medicie ꝯfortēt dige
stionē ⁊ retineat̄ cibū in stomacho ⁊ ī intestīs paruꝫ
ꝓpter v̇tutē retētiuā ⁊ faciūt ipm penetrare ī uenis
⁊ ad ptes cptis ⁊ faciūt illud diuretica eq̄lia ⁊ ꝓpe
qū bibunt̄ in cibo ⁊ post ipm spatō puo. Et est ne-
cessariū vt coaguletur in mēbro. Et faciūt illud infri
gidātia ⁊ stupefaciētia sicut hyusq̄amū albū ⁊ ei' silia
Et de hñtibus ꝓpetatē ⁊ q̄ sunt nobilioꝝ v̇tutū ad
tpatos est illud qđ. ℞. amigdalas ⁊ fisticos excor
ticatos ⁊ g̃na uiridia ⁊ sisamū ⁊ g̃na pini maioris cō
ficiant̄ cū melle ⁊ fiat̄ inde pil'e siles nucibus ⁊ su-
mant̄ đ eis oī die q̇nq̄ꝫ nuces vſꝫ ad. x. ⁊ bibat sup

eas vinū. hoc eni ipinguat ⁊ bonū facit colorē ⁊ cō
fortat sup volūtatē coeundi. Medicamē bonū qđ
īpinguat ⁊ colorē efficit bonū. ℞. mutuc farine sil'e
⁊. ʒ. v. fcocolle ⁊ iuoluat̄ cū butyro uaccio cocto
īuolutōe forti ⁊ fiat̄ ex eis trocisci ⁊ comedant̄ ma
ne ⁊ vespe. Aut assumant̄ amigdale ⁊ auellane ex-
corticate ⁊ g̃na uiridia ⁊ sisamū ⁊ papauer cū eq̄li-
tate kesile media ps. penidioꝝ q̄ntū est totū sumat̄ ī
puluere oī mane ⁊ ap̄ sōnū vsq̄ꝫ ad. ʒ. xx. Et alki
di medicamē qđ. ℞. q̄rtā keleiati de kerua excor
ticato cuius tritura fiat optia ⁊ fundant̄ sup ipꝫ lb.
ij. lactis dulcis ⁊ ꝯficiat̄ bene cū faria tritici q̄ntū ipꝫ
tollerat ⁊ fiat̄ trocisci ex eo quoꝝ oīs sit. ʒ. i. ſ. et
fiat̄ vt panis ⁊ siccent̄ ⁊ sumant̄ de eo omī die duo
trocisci contriti.

Regimen bonum ad extenuatiōez factā cā crete et
oppilatōis ptiū epatis ⁊ siphac. C. iij.

Sumant̄ passule bone ⁊ fundant̄ sup eas q̄t
tuor pōdera ipaꝝ de aq̄ ⁊ decoquat̄ vsq̄ꝫ
ad medietatē ⁊ ꝓiciant̄ sup om̄e kafitiuꝫ
passulaꝝ pōdus. ij. lb. scorie ferri ⁊ pugillus vnꝰ
ameos ⁊ pugillus. i. zuccari ⁊ pugillus. i. origani
⁊ qñ feruet dimittat̄ duobꝰ diebus aut tribus deiñ
colet̄ ⁊ bibat de eo ī ieiunio q̄ntitatē lb. uniꝰ ⁊ post
tres horas comedat panē cū kemich capparis ⁊ por
roꝝ ⁊ bibat sup ipꝫ vinū forte q̄ntitatē lb. vniꝰ de
inde qñ p̄tereūt. vij. hore comedat carnē pingueꝫ
⁊ bibat vinū duꝝ vsq̄ꝫ ad. iij. lb. hoc eni efficit in
ꝯplonibꝰ fortibus opatōez mirabilē ⁊ colorē facit
bonū. aut sumat̄ dragagāti ⁊ seis papaueris ⁊ nucis
bendē ⁊ s'boꝝ been ⁊ capparis ⁊ zedoarie ⁊ almu-
gath oīuꝫ añ. ʒ. iij. ſ. terant̄ ⁊ frigant̄ in butyro et
ꝓiciat̄ sup pōdus duaꝝ minaꝝ sauich tritici ⁊ su-
mat̄ oī die de toto vsq̄ꝫ ad. ʒ. xxx. ⁊ decoq̄t de eo
sorbitō cū lacte ⁊ butyro cocto ⁊ zuccaro sorbeat ⁊
balneet̄ post ipm balneatōe leui. Aut sumant̄ almu
gath. ʒ. l. hellebori. ʒ. xx. dragagāti. ʒ. xl. zedoa
ric. ʒ. xxx. cribellēt ⁊ sumat q̄ntū est tertia totiꝰ đ
pane simile ⁊ q̄ntū est tertia eius de aīgdalis excor
ticatis ⁊ q̄ntū est tertia eius đ zuccaro sulimeni ⁊ su
mat̄ đ eo oī die pōdus. ʒ. xx. in lacte ouino ⁊ exp̄s
sione vue de vnoquoq̄ꝫ quoꝝ sit lb. i. ⁊ fiat sorbi
tio ⁊ sorbeat ipaꝫ ⁊ utat̄ de medicis īpinguatīs tpa
tis ex medullis ⁊ nux bendē ⁊ alkesile ꝓpe cū sauic
qm̄ ipꝫ cū hoc frāgit inflatōez sauich ⁊ g̃na ipinguā
di. Veꝝ ipa tardant̄ in stomacho ⁊ almugath ⁊ ze-
doaria ⁊ duo been ⁊ oīa q̄ mouēt spma ex eis q̄ sūt
sicut bulbꝰ ⁊ herbus ⁊ faseoli. Et ex eis q̄ currunt
cursu ꝓpetatū est vt sumat̄ v̇mis apis ⁊ exiccet̄ et
terat̄ ⁊ misceat̄ de eo aliq̄d cū sauich ⁊ det̄ de eo in
potu aliq̄d. ¶ De regie bono ad calefactos est vt
sumat̄ dog lactis dulcis cꝰ non vehemēs sit coagu
latō neq̄ꝫ acetositas īmo accepta est ⁊ ablata eiꝰ vn
ctuositas vt sit magis penetratm̄ ⁊ leuiꝰ. Et det̄ đ
eo in potu extenuato q̄ntitas medie lb. ⁊ moret̄ su
per ipꝫ tribus horis donec digerat ipꝫ deiñ sumat
de eo ī potu tm̄dē vice altera ⁊ abstineat a cibo usꝫ
ad noctē ⁊ sit cibꝰ eiꝰ pullꝰ īpiguatꝰ ⁊ si tollat ut bi
bat vinū subtile faciat ⁊ si balneet̄ añ cenā sup illđ
qū iā biberit cadū vini tenuis puri deiñ egrediat̄ ⁊
cenet erit melius. Et sumat̄ cicer ⁊ infundat̄ ī lacte
vaccio die ⁊ nocte et si renouet̄ sup ipꝫ lac ⁊ nutri
at̄ ī eo plus illo licet. et sūat̄ rizi abluti albi et seis

papaueris triti ⁊ tritici et ordei tritoꝝ oīuȝ añ. pōdus ʒ. xxx. ⁊ paīs de simila exiccati ⁊ zuccari albi aborū añ. pōdus. ʒ. xxx. aigdalaꝝ excorticataꝝ. ʒ. i. aggregent oia ⁊ decoquat̄ de eo oī die pōdus. ʒ. xxx. cū lacte dl'ci aut ol'o ⁊ butyro cocto ⁊ bibat ipȝ ⁊ balneet̄ i tia pꝰ ipȝ qͥtitate q̄ ī'soluat̄. Aut sūat̄ lb. i. lactis dl'cis ⁊ lb. i. aq̄ ferueat cū facilitate dōec ꝯsūat̄ aq̄ ⁊ ꝓiciat̄ sr̄ ipȝ. ℥. i. penidioꝝ ⁊. ℥. i. butyri vacci cocti ⁊ ol'ȝ sisaminū ⁊ ferueat bullitōe vna ⁊ sorbeat̄. Aut sūant̄ farine ciceris ⁊ fabaꝝ ⁊ ordei et rizi ptes eq̄les lētiuȝ excorticataꝝ ⁊ papaueris albi ⁊ mes excorticati oīuȝ ana ps. ʃ. tritici triti sisami excorticati aboꝝ ana. ps ʃ. zuccari ptes. ij. fiat sorbitō cū lacte ouino ⁊ sorbeat in mane. Aut sumat̄ hyusq̄amū albū ⁊ decoq̄t i aq̄ decoctōe bona ⁊ colet̄ ab eo aq̄ fortiter deiñ exiccet̄ in ūbra ⁊ ponat̄ in medio masse ⁊ fiat panis ⁊ coq̄t in furno sup laterē qūqȝ massa rubet ac si esset tosta extrabat̄ ⁊ terat̄ ⁊ ꝓiciant̄. ij. aur̄. in lb. i. pultis facte ex sisamo ⁊ papauere ⁊ sumant̄ de eo mane ⁊ vespe tres plāte manus. ¶ Medicamē mirabile. Sumat̄ hyusq̄amū albū ⁊ abluat̄ cū aq̄ postq̄ infusuȝ est in ea die ⁊ nocte ⁊ exiccet̄ ⁊ inuoluat̄ butyro cocto inuolutione facili ⁊ bulliat qͥtū meret̄ ⁊ ꝓiciat̄ sup ipm̄ q̄druplū sui de amigdal' excorticatis ⁊ qͥtū ipm̄ est de nucibus ⁊ qͥtū ipm̄ est de zuccaro ⁊ sūat de eo ad māsione pōdus. ʒ. v. Et isti q̇dē ipinguant̄ cū kekēgi ⁊ solatro ⁊ lactuca ⁊ moris et carne alcubegi. Et q̇ ad vltimū ꝓuenerūt i extenuatōe indigēt ad curatiōeȝ sui hūectatis q̄ diximꝰ in capl'o ethice ⁊ in capl'o siccitatis stomachi q̄re redi ad ea. Et isti iteꝝ oȝ vt liniant̄ cū pice oībus q̄ttuor diebus aut tribus ſm modū notuȝ Et de illo regimīe est ad infr̄idatos. ℞. hellebori albi seīs papaueris albi oīuȝ añ. pōdus. ʒ. ij. baurach ⁊ ḡnoꝝ pini aboꝝ ana. ʒ. iij. ḡnoꝝ ipinguādi pōdus ʒ. iiij. hermodactiloꝝ seīs hyusq̄ami piretri galange been albi oīuȝ añ. pōdus. ʒ. i. kesile pōdus. ʒ. v. tritici albi mutuc. i. īfundat̄ triticū in lacte donec nigrescat deinde exiccet̄ in vmbra ⁊ torrefiat ⁊ sumat̄ de eo in puluere oī mane ⁊ sero pōdus. ʒ. x. ⁊ sup ipm̄ bibat̄ lac. Aliud notū. hellebori al. farine ciceris ⁊ ameos oīuȝ añ. ps. i. kesile ptes. ij. cymini karmeni ⁊ pipis aboꝝ añ. ps. ʃ. terant̄ ⁊ ꝯficiant̄ ⁊ coq̄nt in furno vt panis et exiccet̄ et ꝯmisceat̄ cū tāto pane de simila exiccato qͥtū ipm̄ est et fiat de eo oī die sorbitō cū lacte et sumat̄ aut ponat̄ in iure pulli pinguis ⁊ sorbeat̄ añ cibū. Uinū ad eos. ℞. kesile pōdus. ʒ. v. et dimittat̄ sup. ij. lb. uini boni cui nō sit acetositas oio ⁊ bibat de eo tres cados mane ⁊ vespe ⁊ ad māsiōeȝ s. in oī dispōe cadū. i. Et ꝯfert ut ꝯsequēter adhibeat̄ sauich. Et napi barbarici i sauic sunt vehemētis iuuamēti ad eos calefaciēdo et hūectādo eos: veꝝ ipsi sunt vehemētis caliditatis. Et de illo est ad hn̄tes siccitatē q̇ curent̄ curatōibus eoꝝ cū hūectātibꝰ notis ⁊ regimīe ethicoꝝ: deiñ regat̄ ille. siccitatē cꝰ attrahit caliditas regie calefactoꝝ. ⁊ ille siccitati cꝰ associat̄ frigus cū regie hn̄tiū ethicā senecte. Clisteria v̇o sūt ōe clistere ipinguās renes sicut lac cuiuū ⁊ ꝓpe qñ soluitur in eo de albezard aliq̇d. Et de eis sūt ꝯposita q̄ iā dicta sunt in capl'is desiderij coeundi ⁊ dicā de eis uᵐ Sumat̄ caput ouis pinguis et mūdificet̄ deinde terat̄ ualde ⁊ aggregent̄ illi. ʃ. lb. illiati ⁊. ij. lb. lactis et sumat̄ tritici et rizi et ciceris tritoꝝ oīuȝ añ. q̄rtā lb. vnīꝰ postq̄ fuerit iā aggregatū totū illud ⁊ dissolutū in aq̄ et colatū et fundat̄ ipm̄ ⁊ aq̄ eius iteꝝ sup cōestionē aliā ⁊ reducat̄ totū ad decoq̄ndū in furno dōec discoctū sit caput iteꝝ ⁊ colet̄ totū et sumant̄ de iure ℥. iij. et de pingui. ℥. ij. et de farina amigdalaꝝ ⁊ nucū aboꝝ añ. ℥. i. fiat clistere cū eo ⁊ dormiat sup ipm̄

De ipinguādo mēbꝝ aliq̇d sicut manū aut pedē ⁊ labiū et nasuȝ aut ꝑputiū aut virgā. C. iiij.

Possibile in hoc est illud qḋ aꝑꝑat̄ illi membro et non est illud ex pte eius qḋ comedit̄ et bibit̄ qm̄ illud cōe est corpi imo ex pte attractōis cibi ad ipȝ et retētōis eius sup ipȝ et ꝯuersiōis eius ad nāȝ ipius. Et illud quēadmōȝ sciuisti sit ꝑ fricatōeȝ rubificantē cū aspitate et cū medicis rubificātibus deiñ cū fricatōe q̄ est fortōr ⁊ cū effusiōe aq̄ calide deinde liniat̄ pix et q̇dā ponūt sanguisugas cāpestres ⁊ sunt v̇mes rubei in v̇tute picis. Et tu q̇dem iā sciuisti in ꝑmis capl'is q̄l'r admistret̄ pix et admistratur ſȝ modū quē necessariū facit mā ueniēs ad ipȝ strīgendo viā ab eo ad aliud et apꝑꝑat̄ ei aliq̄ ex opatōnibus ferri sicut labio et naso et auri. Et dictū est i caplo alio ab isto. Dixerūt qū labiū et nasus sunt diminuta oȝ tūc vt apiat̄ meᵐ et discoopiat̄ cutis ab' vtroq; latere et incidat̄ caro q̄ est in medio q̄ indurata est ex ea q̄re ꝓlōgabit̄ et auferet̄ ab eo calositas.

De maculis sup̄flue pinguedinis. C. v.

Pinguedo sup̄flua est cōpos corpis a motū et deābulatōe et ꝯuersiōe coarctās venas coarctatiōe ꝯstrigente eas q̄re oppilat spiritui vias suas q̄pobrē extiguit̄ ml'totiēs et sil'r non ꝓuenit ad eos spiraculū aeris q̄re corrūpit̄ ꝓpter illud ꝯpl'o spūs eoꝝ et sunt i tiore qḋ expellat̄ sanguis eoꝝ iteꝝ ad locū ꝯstrictū q̄re fortasse fundet̄ vena subito scissione ꝑnitōsa. Et in huiusmōi q̇dē dispōe q̄ est añ eā accidūt eis ꝯstrictō anhelitus et pulsus cordis q̄re succurrat̄ tūc dispōi eoꝝ cū phl'omia et isti q̇dē penitus expositi sūt morti repētine. Et ad summū mors sup vltiatos in pinguedīe festiat et ꝓpe illos q̇ ipinguāt̄ in ꝑma etate. ipi eni minutas hn̄t venas et ꝯstrictas et sunt expositi apoplexie et palysi et pulsui cordis diarie ꝓpter hūitatē ipoꝝ et malitie anhelitus et sincopi et febribus malis et non tollerāt famē nȝ siti cā ꝯstrictōis meatuū spūs et vehementie frigoris ꝯpl'onis et paucitatis sanguis et ml'titudīs phl'atis. Et hō q̇dē nō ꝓuenit ad vltimū magnitudīs ipinguatiōis nisi qū est frigide ꝯpl'onis: et sil'r isti sūt nō generātes nȝ in seie suo ad ꝯmodū ꝓueniētes et sꝑma ipoꝝ est paucū. Et sil'r q̄ de mulieribus sūt pingues nō ꝯcipiūt ⁊ qū cōcipiunt abortiuntur et earuȝ appetitus iterum est debilis. Et qū isti q̇dē oēs curant̄ cū medicis non fortasse penetrant medicīe in venas eoꝝ vsqȝ ad mbra eoꝝ lesa. Et qñ infirmant̄ nō sentiūt nocumētū velociter qm̄ sensus eoꝝ sūt debiles. et phl'omia eoꝝ est dificilis. et in eoꝝ sol'one vētris est tior. fortasse enī mouebit hūores eoꝝ ⁊ non erit possibile vt penetrēt in venas redeūdo ꝓpter coarctatōeȝ eaꝝ q̄re fortasse ducet ad ꝑditōeȝ illud. Si aūt faciūt aliq̇d infirmat eos qm̄ calor eoꝝ innatus est debilis qm̄ eiꝰ locus est strictus. Et nos q̇dē iā dixiꝰ q̄ laudādus ē tpatus et ꝓpe in adolescētia et piguia q̄uis laborēt et debilitat̄ a motu tūc ipā ꝑ id qḋ associat̄ eis dē significatōe hūitatis sign̄t longitudinē vite.

De Extenuando. C. vi.

Regimē extenuādi ē ꝯtrariū regimi ipiguādi

⁊ est mioratõ cibi ⁊ post ipm balneũ ⁊ exercitiũ ve-
hemẽs cũ penetratõe eiꝰ ⁊ ponere ipꝫ de genere q̇ nõ
nutrit. Et de genere eiꝰ cuiꝰ nutrimẽtũ ẽ siccũ aut a-
cre aut salsuꝫ sicut sũt lẽtes ⁊ cauguamich ⁊ acetosa ⁊
sit pais eoꝝ panis de quo non est eiectus furfur ⁊ pa
nis ð ordeo ⁊ mltiplicẽt spẽs calidas q̄ ꝑ ꝯdimẽto po
nunt in cibarijs suis. Et de eis q̄ adiuuat ad mioradũ
cibũ eoꝝ ꝑdictũ cũ eo qð narrat est ut sit pinguis ual
de vt satiet velociter qm̃ appetitꝰ eoꝝ debilitant et
sint cibi ⁊ potus eoꝝ tales vt adiuuẽt ad resoluendã
mãꝫ si aggregat ð ea ⁊ adiuuat ad illð uehemẽtia ra
ritatis corpis eoꝝ p exerciª laboriosa ⁊ grossitudieꝫ i
dumẽti ⁊ lecti ⁊ pmutatõeꝫ aq̄ frið ad calꝫ ⁊ aeris fri
ad calidũ ⁊ detectõ sp ad frigus vt ꝯstrigant pori et
oppilent ⁊ ꝯsolidet corpus ꝑpter horripilatiõeꝫ q̄re
non recipiat nutrimẽtũ ⁊ ꝓhibeat resolõeꝫ eq̄lẽ que
p̄cedit attractõeꝫ eius qð est post ipaꝫ. Qð si fuerit
ꝯstrictũ detegat calori dõec mltiplicet ciꝰ resolõ q̄re
resoluat supra illð qð attrahit ad mẽbꝝ. Et euõnes
⁊ võitus non eq̄lis. nã võitus qũ est eq̄lis añ cibũ et
post ipꝫ ipinguat. neꝝ illud qð ẽ plm extenuat. Et
alteratõ ꝯplõnis ad ꝯtrariũ ꝯplõnis faciẽtis pinguedi
nẽ si ẽ frigus tũc calefactõ ⁊ si est caliditas eq̄lis tũc i
clinatõ eius ad frigus aut calorẽ supfluũ. Et fm plꝫ ð
rebus magis iuuatis plibus q̇ supfluũt in piguedie ⁊
sit v̇big. illud a frigore est admĩstratõ mediciaꝝ sub
tiliãtiũ ⁊ hoc iteꝝ ad calorẽ est iuuatiuũ. et oꝫ vt ad-
hibeat eis exercitia laboriosa ⁊ euõnes. ipa enĩ effici
unt in hũoribꝰ tres opatões q̄ꝝ vnaq̄q; ẽ iuuatia ad
extenuãdũ ⁊ de illis est subtiliatõ hũoris i eo ⁊ elõga
tõ eius a coagulatõe ⁊ exponere ipꝫ ad resolõnẽ ⁊ de
illis est ꝙ ipa ꝓuocãt ⁊ mouẽt hũores nõ ad ptẽ uena
rũ. Et de ill ẽ ꝙ ipa faciũt sanguinẽ lucrari q̄litatẽ acu
tã nõ malignã ad v̇tutẽ attractiuã. Et medicie admi-
strate in doloribꝰ iũcturaꝝ sũt valde fortes i ꝓuoca
tõe urie nõ tpate q̄ qũ pmiscent vadũt cũ cibo ad ve
nas ⁊ nõ pñt pducere mãs ad suctõeꝫ veãꝝ nꝫ ad ptẽ
urie sumẽdo a pte venaꝝ nisi i potu sumãt qũ iã ꝑa
adueit digõ tũc enĩ pueiũt ad ep ⁊ illic i̇cip̄ pª opatõ
eaꝝ imo fortes q̄ reãnẽt discernẽtes ualð hũoi̇s ad ñ
ptẽ venaꝝ q̄re fa m̃ patiũt vene ⁊ faciũt reliq̄s opati
ones. Et iste medicie iteꝝ ꝓuocãt mẽstrua cũ v̇tute
ꝗobrẽ adiuuãt ad extenuãdũ in mlibꝰ. Et iste q̇deꝫ
medicie sũt sicut gẽtiana ⁊ semẽ rute ⁊ aristol. ro. et
petroselinũ ⁊ poliũ. et sãdarace q̇dẽ inẽ v̇tus extenua
tia valde ꝯtraria v̇tuti karabe. et lacca hꝫ i hoc v̇tutẽ
ꝓpaꝫ iteꝝ ⁊ silr semẽ apij ⁊ dragantũ forte est sed est
tiorosuꝫ ⁊ amaracũ silr. ¶ Cõpositũ. ℞. aristo. ro.
põdus. ʒ. i. cẽtaurec mioris. ij. tertias. ʒ. i. gẽtiane
rõane ⁊ polij ⁊ petroseli ⁊ sal uipe. oiuꝫ. añ. ʒ. iij. et
est dos. i. Medicamẽ forte. Sumãt radix cucũeris
asinini ⁊ radix altee ⁊ radix oppopõacis ⁊ sũat in pul
uer decoctð. ʒ. i. Et iteꝝ sumãt seis ameos ⁊ seis ru
te ⁊ cymini eq̄les ptes ⁊ sãsuci ⁊ baurach aboꝝ añ. q̄r
ta ptis vniꝰ ⁊ lacce ps. i. cꝰ dos oĩ die sit aui. i. Et ð
medicis subtiliãtibꝰ sũt acetũ ⁊ almuri ⁊ ꝓpe i ieiuio
veꝝtũ ille q̇ hꝫ debilitatẽ neruoꝝ ⁊ q̄ hñt nocumẽtũ
i matrice deuitẽt acetũ. Et potare vinũ i ieiunio qñꝫ
extenuat iteꝝ p hº ꝙ resoluit ⁊ p hoc ꝙ replet veãs
vapore qũ fuerit illð qð potãt plꝫ q̄re vene nõ reci
piũt iteriꝰ aliud ſi ipꝫ ex cibo. Et silr medicie leniẽ
tes nãꝫ. ipe enĩ ꝯuertũt cibũ a ueis. Et qñ admĩstrãt
mltotiẽs sit v̇tꝰ attractiã pig̃ ⁊ ꝯsuescũt uene euacuari

ab eo qð uadit ad eas ap̄ q̄nlibꝫ motũ hũoꝝ ad itestia
Et qñ appẽt medicie leniẽtes nãꝫ ⁊ subtiliãtes diureti
ce nõ pueit ad veãs res magª. Et de medicis extenu
ãtibus sũt tyriaca ⁊ vsus eiꝰ ⁊ sal uipe ⁊ diacurcũa ⁊
diacyminũ ⁊ diapipeon ⁊ sagzenea ⁊ anacardinũ. Et
medicamẽ de lacca ⁊ athanasia ⁊ hõrusia ⁊ trifera mi
nor. Epithiata v̇o eoꝝ oꝫ vt sint de gñe eoꝝ q̄ ifriãt
⁊ stupefaciũt v̇tutẽ attractiuã ⁊ sit i eis venenositas
sicut hyusq̇amũ nigꝝ ⁊ hyusq̇amũ albũ aut de gener
eoꝝ q̄ resoluũt resolutõe vehemẽti sicut sũt olã ⁊ in
ũctões fortis resolutõis. Et oꝫ vt sit eoꝝ balneatõ i
ieiunio ⁊ sit aerea sudare faciẽs nõ aquosa ⁊ hũectãs.
Et si fuerit aquosa resolutiã sit assiduatõ i ea vt nõ ac
ciat ex ea attractõ sfflua absq; resolutõe deiñ nõ fe-
stiet ad comedẽdũ sup ipaꝫ imo expectet ⁊ dormiat
pꝰ ipaꝫ aut moueat ⁊ exẽcitet ðiñ q̇escat pꝰ cõedat rẽ
debilẽ ⁊ silr oꝫ ut sit fricaº eiꝰ fricaº i̇solutiã ꝯtinua.
De extenuatõe mẽbri pticularis sicut mãille ⁊ testi-
culi ⁊ manꝰ ⁊ pedis et siliuꝫ illis. C. vij.

Redi i hoc regie iteꝝ ad dispõnes ⁊ ꝯditões
q̄s dixi i extenuatõe absoluta ⁊ iuuet cũ iu
uãtibꝰ q̇bꝰ apꝓpant ⁊ iuuat ad illð sicut fa
cere ipꝫ q̇escere cũ frigor suo ⁊ ligar uias cibi ad ipꝫ
⁊ strigere cũ ligamẽto ⁊ assiduatõ eius sup illas vias
sub eo ⁊ attractõ cibi ad oppositũ eius. Et de epithia
tibus q̄ ꝓhibẽt testiculũ fieri magnũ ⁊ mãmillã a ma
gnificatõe est vt sumãt chiolea ⁊ cerusa plũbi ⁊ misce
ant cũ exp̄ssiõe hyusq̇ami albi ⁊ oleo myrtio ⁊ admi-
stret in ungtõ ⁊ assiduet epithiãtõ eiꝰ ex fricatõe la-
pidis i quo phlomatores sua acuũt ferramẽta qũ unꝰ
fricat sup aliũ cũ aceto aut cũ succo hyusq̇ami al. Et si
milr mltitudo epithiandi cũ aluie oĩ die. Aut sumatur
crete ps. i. ⁊ gallaꝝ viridiũ q̄ vtreq; sint trite ⁊ lini
ant cũ melle in die. deinde abluat cũ aq̄ fria fiat illð
i mẽse tribus vicibꝰ. Et apꝓpriat mãmille vt liget
sup eã cyminũ ꝯtritũ ꝯfectũ cũ aceto ex quo ẽplet mã
milla. Et dimittat sup eã pãnus ifusus aceto tribꝰ die
bꝰ deiñ soluat ⁊ ꝯñr adhibeat cepa lilij al. ⁊ strigat ⁊
ñ soluat tribꝰ diebꝰ alijs fiat illð i mẽse ʒꝰ vicibꝰ.
Loq̄mur nũc ð eg̃tudibꝰ ũguiũ ð panariº. C. viij.

Panaritiũ ẽ apa calm exiturale accñs in latere
ũguis ⁊ est difficile uehemẽtis doloris ⁊ qñꝫ
vlcerat ⁊ pducit ad corrosiõeꝫ ⁊ qñꝫ currit
ex ulceratõe eiꝰ saies subtil fetida ⁊ ẽ i hº tior digiti
De Cura. C. ix.

Si necc̃ia ẽ phlõmia ⁊ uẽtris solõ fiat. ⁊ ẽ ne
cessariũ subtiliare cibũ ⁊ infriare ipm. et oꝫ
vt currat i curatõe cursu reliquoꝝ apatum
s. i obsuatõe dispõis p̄ncipij ⁊ augm̃ti ⁊ statꝰ ⁊ decli
natõis sꝫ ꝙ sciuisti. ¶ Mec aũt locales sũt qm̃ i p̄n
cipio oꝫ ut submergat i aceto calõ. Gal. nãꝫ narrauit
ꝙ ẽ uehemẽtis iuuamẽti ad panaritiũ ⁊ nõ ẽ dubiũ q̇n
i p̄nº sit magis iuuatm̃ ⁊ ꝓpe cũ furfur aut faria or.
⁊ ẽplet cãforatũ fcm̃ ex cãfora ⁊ qñ ꝯficit opiũ cũ mu
cilagie psilij extracta cũ aceto ẽ iuuatm̃ ualð. et ẽplaº
cũ gall ꝯtritis pulverizatis fortasse i̇frenãt ipꝫ. et silr
sordes auris cũ litõ qñꝫ ꝓhibꝫ ipꝫ collectõeꝫ facer. et
litiũ iteꝝ iuuatm̃ ẽ bonũ. Et silr galle ꝯfecte cũ melle
illð enĩ ẽ ex eis q̄ ꝓhibẽt eiꝰ ꝯfirãtiõeꝫ ⁊ submergat
sp i aq̄ fria ⁊ sedet dolor eius cũ opio qm̃ ẽ mirabile
⁊ mucilago psilij tũc ẽ iuuatiã. Aut sumant galle ⁊ cor
tices g̃natoꝝ acetosoꝝ ⁊ lapides calcis ⁊ sicꝰ sicce cũ e
q̄li m̃sa ꝯficiat cũ melle aut cũ rob vue aut cũ iuleb

⁊ ligẽt sup ip̄z ⁊ nõ ap ꝓxiet oleo aliq̄ꝰ nᷓ hũitati q̄ñ tiẽt ulceratõ ⁊ radix lilij ⁊ olibanũ tritũ solũ ⁊ cũ alijs Et grana myrti decocta cũ rob vue fortasse refrenãt ip̄z. Medicam̃ sanãs panartiũ. Sumãt aloes ⁊ balaustie ⁊ olibanũ ⁊ galle ⁊ aggregẽt cũ melle ⁊ adistrẽt. Et nõ oꝫ vt stẽt sr̃ infrĩdãtia nã ip̄a qñ trãsit hora pª ꝓncipij ĩspissãt cutẽ ⁊ obsidẽt mãꝫ ⁊ uehemẽtõr fit dolor. Et nõ attẽdãt tũc illđ qđ sẽtit de calitate q̃uis sit sicut igis imo resoluãt ⁊ exiccẽt ⁊ fortasse ꝯfert submersio ĩ oleo calescõ ⁊ tollerãtia sr̃ ip̄aꝫ ⁊ ĩ meᵒ terãt olibaᵐ ⁊ põãt sr̃ ip̄z aut flos ferri ⁊ nigella iteꝝ trita ⁊ mucillagĩes iteꝝ leniẽtes ⁊ adipes ⁊ silr̃ trocisci ãdarõ ⁊ musces ⁊ sordes auris bona ẽ ei añ collectõeꝫ. ⁊ qñ accĩt maturatõ tũc põe sup ip̄z semẽ almaru ⁊ psiliũ cũ lacte. Et qñ ẽ ꝓpe statũ ⁊ collectõeꝫ tũc ꝑforẽt ꝑforatõe subtili ⁊ pua ut egrediãt qđ ẽ ĩ ip̄o ⁊ ẽplẽt qñ egressũ fuerit cũ stipticis sicut sũt lẽtes ⁊ rose ⁊ sic sauich de nabach ⁊ sauich maloꝝ ⁊ sauich de zarur. et pꝰ illud ex faria lupioꝝ cũ melle. et qñ ulcerãt tũc aloes ẽ đ melioribꝰ curatõibꝰ eiꝰ ⁊ silr̃ tꝰ cũ arseico et ẽplꝫ de flore eris pistũ cũ ẽplõ de cerusa ⁊ scocolla ⁊ coopiãt illđ cũ pãno ĩbibito ĩ uio. Et oꝫ tũc ut sepe ĩ caro ab ũgue ab oĩ pte ⁊ ĩcidãt illđ qđ pũgit carnẽ ex ũgue. ¶ Emplꝫ bonũ qđ dixit Paulꝰ. ℞. dragãti usti turis ãboꝝ añ. ptẽ. i. floris eris ptẽ. 5. terãt cuꝫ melle ⁊ adistrẽt. Et iteꝝ ẽplꝫ hꝰmõi cortices ĝnatoꝝ acetosoꝝ ⁊ galle ⁊ scoria eris ⁊ flos eiꝰ misceãt ꝯ melle ⁊ liniãt ⁊ ligẽt ⁊ ñ tãgat locũ aq̃ nᷓ olꝫ. Emplꝫ bo dragãti usti ⁊ turis ãboꝝ añ. ps. i. aggᶜgẽt cũ melle ⁊ ponãt sr̃ ip̄z ⁊ fortasse ẽ necessariũ qñ ẽ tior corrosiõis admĩstrare calcadicõ ex arseico ⁊ dragãto ⁊ florẽ eris ⁊ calce qm̃ exiccat ip̄z ⁊ nõ ẽ meliꝰ eo. Et qñ icip̄ currere ex panaritõ ulcerato saĩes tũc caurerizẽt ⁊ icidãt vt non ꝑambulet malitia eius ĩ digito toto ⁊ nos q̃si iam locuti fuimꝰ de panaritõ vice alia.

Aures muris ⁊ scissura vnguiũ et excoriatio earuꝫ et ipsarum scabies. C. x.

Quandoq̄ꝫ accñt hec accñtia cã siccitatis ꝯplonis mlĩce. Et illa fissura ũguiũ q̃ est decliuis ad ptes acutas pẽdẽtes cũ carne ⁊ pũgẽtes ⁊ q̃ ledũt dr̃ auris muris. In curatiõe v̾o eius ẽ necessaria mũdificatõ corpis cũ eũone hũoris mlĩci si fuerit dñans. ⁊ medicĩe locales sũt vt liniãt alassras cũ sale masse ⁊ fece uini. Et ẽplẽt cũ cepa muris assata ⁊ ꝓpe cũ oleo sisamio aut semẽ lini aut nasturtiũ ⁊ ẽplꝫ scm̃ ligẽt sup ip̄z cũ melle. Et nasturtiũ ⁊ sal trita ꝯferũt ad illud ⁊ eradicãt frusta. Aut liniãt cũ alassras ⁊ sale ⁊ fece vini et hoc ꝯfert scabiei et excoriatõi ⁊ similiter mastix dissolutum cũ sale trito.

Spasmꝰ ⁊ curuitas ⁊ leꝑsitas q̃ accñt vngui. C. xi.

Iste passiões iteꝝ accñt ũgui ſꝫ plꝫ ex mlĩa q̃re ꝯuertit eã ⁊ spasmat eã ⁊ curuat ip̄aꝫ ⁊ facit eã leꝑsaꝫ. Et mltotiẽs q̄dẽ ẽ cã eiꝰ aliqđ eradicãtiũ accñs ũgui qñ ergo vult oriri origĩe bona nõ custodit ⁊ tãgit mltotiẽs ⁊ nõ egredit ⁊ si egredit egredit ſꝫ formã malã ⁊ uadit ĩ generatõe sup illã sũmã q̄a illud qđ adueĩt ei đ nutrimẽto adueit ei ⁊ nõ inueĩt ĩ ea penetratõeꝫ ⁊ de eo resolõnẽ ſꝫ duos mõs nãles q̃re ꝯpoĩt ĩ radice ũguis tali ꝯpõne ꝙ fit ei difficil̃ extẽsio totiꝰ radicis. Et mltotiẽs q̄dẽ curãt curuata cũ adipe. vij. diebus. deiñ fricãt cũ nitro deinđ iterãt donec eq̄t. Et mltotiẽs eradicãt ũguis ꝑ casuꝫ q̃re fit fortis dolor ⁊ facit incurrere febrem. ¶ CURA. Illa cuius cã est mlĩa indiget eũone eius si fuerit corpi cõis ⁊ fuerit õnes ũgues iã fcẽ silr̃ ⁊ rcificatõ cibi ẽ de rebꝰ magis ꝯueniẽtibꝰ ad illđ. Et q̄ bibit olꝫ sisaminũ ⁊ assiduãt ip̄z eq̄nt vngues eiꝰ. Et si fuerit mlĩa ꝓꝑa uni ũgui tũc oꝫ ut curẽt curatõibꝰ localibꝰ. Et de curatiõibꝰ q̄dẽ localibꝰ ad illud alie sũt q̃ leniũt ũguẽ ⁊ ꝑparãt ip̄aꝫ ad excoriãdũ ⁊ eq̄ndũ sic admĩstratõ calcis ⁊ arseici sr̃ eã q̃re fit talis vt radas cũ cultello quã q̃titatẽ volueris ⁊ silr̃ mltitudo ẽplatõis cũ fece alfochaba qm̃ facit eã facilẽ ad eq̄ndũ. Et silr̃ si tollerat manꝰ calefac eã cũ cera ⁊ eq̃ eã. Et gũma cupssi ẽ emplꝫ bonũ ad liniẽdũ eã ⁊ semẽ lini iteꝝ ẽ bonũ ad spasmũ. Et adeps ouis qñ ligãt sup ip̄aꝫ diebꝰ aliquot ⁊ dimittit lenit eã si aũt nõ sufficit iterẽt sup ip̄aꝫ mltotiẽs vsq̄ꝫquo leniãt ⁊ ꝑpẽt ad eq̄ndũ et ꝯfert ad scabiẽ vnguiũ iterum.

Ingeniũ ĩ icisiõe ũguis male ĩ forã sua ⁊ colore suo ⁊ reliq̄s macul̃ ut nascãt loco eiꝰ vnguis bona. C. xij.

Sumãt gũma cupssi ⁊ ẽplẽt cũ ea ũguis maligna dolorosa diebꝰ aliquot vt leniãt deinđ pũgãt radix eiꝰ cũ acu ⁊ currat de ea sãguis plĩmꝰ deiñ ligẽt sr̃ eã allea ꝯtrita die ⁊ nocte deiñ rñouẽt sup eã allea ĩ die ⁊ nocte bis qm̃ ip̄a cadet Et assiduatõ ẽplãndi eã iteꝝ cũ oleo qñꝫ ꝑpat eã ad casuꝫ cũ quolibꝫ regĩe ꝓpe qñ miscẽt cũ eo oppoponacũ ⁊ sulfur fractũ ꝯtritũ cũ adipe. Et de medicis fortibꝰ ad eradicãdũ ũguẽ ẽ ſapinũ ⁊ iteꝝ dabg glãdis ⁊ gũma pigani. et arseicũ ⁊ cãtarides aggregẽt cũ aceto ⁊ assiduẽt ẽplãtõ eiꝰ cũ eis ĩ oibꝰ. x. diebꝰ. Et iteꝝ utrũꝫ arsenicũ ⁊ sulfur citrinũ ⁊ glutinũ alboti fiat ex eis ẽplꝫ cũ aceto et resoluãt omni ebdomada.

De obseruatõe eius que oritur. C. xiij.

Oportet ut igemẽt dõec magificẽt ⁊ tueãt a tactu cũ maũ ⁊ aere ⁊ alijs ⁊ crescat. Et magis cõueniẽs qđ scit ad illđ ẽ vt fiat aliq̄d sr̃ digitũ sicut pileꝰ de argẽto ⁊ sit ĩ eo ꝯnexio retis ⁊ rupta ut nõ ꝓhibeãt aer oĩo. qđ si oportuerit ꝓhibẽr aerẽ ꝑp calorẽ aut frigus aut aliđ coopiãt cũ re alia. Et oꝫ ut figura hꝰ pilei sit figura q̃ fiat securitas ab obuiatõe digiti a pte ũguis qñ ligãt sr̃ ip̄z ⁊ obuiet ex pte aª ⁊ obliuiscãt sr̃ digitũ spaᵒ mĩ̃ iꝰ tũc enĩ nascẽt ũguis m̃lior q̃ ẽ

De Baras que fit super vngues. C. xiiij.

Sumãt nux cupssi ⁊ terãt ⁊ misceãt cũ aceto ⁊ faria ⁊ ꝓpe faria lupioꝝ ⁊ ẽplẽt cũ eo qm̃ eradicat albaras ⁊ silr̃ sem̃ lini cũ nasturtõ ⁊ silr̃ fex adusta pĩsta cũ arseico rubeo et gũª pini ⁊ pix hũida mirabiles sũt ĩ hoc cũ arseico rubeo cũ nuce cupssi. ⁊ glutiᵐ pisciũ ẽ mirabl̃e ultiᵐ ⁊ radix acetose iteꝝ lita ꝯ aceᵒ

De Citrinitate que accidit vnguibus. C. xv.

Sumãt ex gall̃ ⁊ aluĩe cũ adipe anatis aut cũ felle uaccio aut cũ seĩe eruce ꝯtrito bñ ꝯfcõ ꝯ aceᵒ

De attritione vnguium. C. xvi.

Emplẽt ĩ pris cũ folijs myrti aut cũ folijs ĝãtoꝝ leibꝰ deiñ adhibeãt leniẽtia ꝙ si accĩt capitibus neruoꝝ eaꝝ veniẽtiũ ad eas dilatatõ adĩstra sr̃ ea adipes notas et cerataria leuia.

Mortuꝰ sãguis sub ũgue ab attritõe eueĩẽs. C. xvij.

Curẽt cũ faria ꝑmista cũ pice ⁊ ẽplẽt cũ ea si aũt ñ excusat iᵒ ĩdigꝫ opatõe manꝰ tũc oꝫ ut fidãt ũguis cũ facilıᶜ scissuã obliq̃ cũ ĩstr̃o acuto ita ut egrediãt sãguis q̃ ẽ sub ea. ꝙ si accĩt ex hᵒ ut eradicẽt ũguis fac ut currat sãguis ⁊ iuiscẽt ũguis ⁊ sr̃ illđ qđ ẽ sub ea cũ facilıᶜ ut sit iuuam̃ eiꝰ ⁊ ñ doleat deiñ ꝯsiderẽt pꝰ dies aliqᵒt. ⁊ si fuerit illic uirꝰ ꝑmãt ũguis aut fide eã cũ facilıᶜ ⁊ rñducãt ⁊ ligẽt ⁊ ñ diuidas carnẽ qm̃ ꝯmouet dolorẽ magᵐ maiorẽ ꝙ panaritiũ ĩmo tege eã cũ ip̄a. Et ẽbroca sr̃ ũguẽ aq̄ ⁊ oleũ tepidũ ⁊ pone sr̃ ip̄aꝫ post ⁊ in fine eiꝰ empl̃m basilicon.

¶ Explicit liber q̃rtꝰ canoĩs auicẽne. Deo gratias.

Incipit liber qnt⁹ de medicia ⁊ est antidotarium.

POST q̃ expediti sum⁹ in libris q̃ttuor a relatõne sũme scie speculatiue ⁊ opatiue artis medicie ꝯfuantis sanitatẽ ⁊ facientis acquisitõez sanitatis adest nobis tẽpus sigillandi libꝝ canõis p libꝝ q̇ntum variatũ in medicis ꝯpositis vt sit sicut antidotarium libri. ¶ Et hũc q̇dẽ libꝝ diuisim⁹ in tractatuz scientialẽ in quo inuim⁹ ad radices scie ꝯpositiõis in duas summas. ¶ Sũma pria ẽ de ꝯpositis eẽntialibus q̃ ẽ. xij. tractat⁹. ¶ Prim⁹ ẽ de tyriacis ⁊ de ꝯfectõib⁹ magnis. ¶ Secũd⁹ de hieris. ¶ Terti⁹ est de electuarijs nutritiuoꝝ solutis ⁊ nõ solutiuis. ¶ Quart⁹ de suffufet ⁊ alchamaia ⁊ muret infantiũ. ¶ Quintus de lohcat ad spiritualia. ¶ Sextus de sirupis ⁊ rob. ¶ Septius de cõditis ⁊ aligibet. ¶ Octauus de trociscis. ¶ Nonus de decoctõib⁹ ⁊ pillis. ¶ Decius de oleis. ¶ Undecimus de vnguẽtis ⁊ emplis. ¶ Duodecius de iuuamento dcõꝝ appropriato vnicuiq; mẽbro. ¶ Et summa fa ẽ de medicis ꝯpositis exptis in vnaq̃q; egritudine q̃ est octo tractat⁹. ¶ Tractatus primus ẽ de medicis cõpositis cõferentib⁹ egritudinibus capitis ⁊ eis q̃ sunt in ipso. ¶ Secũd⁹ de medicis oculi. ¶ Tertius est de medicis doloris auris ⁊ apatis eius ⁊ puris ipsius ⁊ g̃uitate eius. ¶ Quartus de medicis dẽtiũ ⁊ doloꝝ ipsoꝝ. ¶ Quintus de medicis oris ⁊ gutturis ⁊ vẽtris supioris. Sextus de medicis ventris inferioris. ¶ Septi⁹ de medicis doloris iuncturaꝝ ⁊ sciatice. ¶ Octauus de medicis alopitie. ¶ Qũ g° attulreĩus hos tres mõs sigillabimus libꝝ.

Tractatus scialis in quo inuimus ad radices scie cõpõis. De necessitate ꝯpositarum medicinarum.

QUandoq; nõ inueniẽus in oi egritudie ꝓprie cõposita medicinã oppositã ei de singularibus ⁊ si inuẽirẽus nõ eligerẽus super eã. Immo fortasse non inueniẽus de cõpositis quã oppõamus cõposite. Aut inueniẽus eã: verũ tñ indigemus v̇tute addẽte in vno simpliciũ ei⁹ q̃re est nobis necessariũ vt adiũgaũs ei simplicẽ confortatẽ v̇tutẽ ei⁹ sicut ẽ caemilla: i ea ei ẽ v̇t⁹ r̃soloñis pl⁹ v̇t⁹ ⁊ stipticitatis mi⁹ qr̃ ꝯfortaũs v̇tutẽ stipticitatis cũ meª simplici stiptica adiũgẽtes eã ipi. Et qñz inuenimus mediciaz singularẽ calefacientez veꝝ nobis ẽ necessariũ calefacere minus q̃ ipsa: q̃re est nobis necessariũ vt adiũgaũs ei infr̃antia aut plus ipsa: q̃obrẽ est necessariũ nobis vt adiungaũs ei calefacientẽ aliã. ¶ Et qñz idigẽus medicia calefaciente q̃ttuor ptib⁹ ⁊ nõ inueniẽus nisi q̃ calefaciat trib⁹ ptib⁹ ⁊ aliã calefacientẽ q̇nq; ptibus quar̃ aggregaũs iter eas cõfidendo q̃ ꝓuẽiat ex toto calefaciens q̃ttuor ptib⁹. ¶ Et qñz est medicia quã addĩus iuuatiã i eo qḋ volumus s; ẽ nociua i re alia qr̃ est necessariũ vt pmisceaũs cũ ea qḋ frangit ptẽ nocumenti eius. ¶ Et qñz est abhoĩabil' horribil' qũ gustat̃ quã abhorret stõ⁹ ⁊ expellit qr̃ adiũgĩus ei qḋ eã bonã faciat. ¶ Et qñz est itentõ i ea vt agat i mẽbro lõgĩquo q̃obrẽ tĩemus q̃ frãgat eius v̇tutẽ digõ pª ⁊ digõ fa q̃re associaũs eã cũ cõseruante nõ patiente cõuerter̃ ab ea audaciã duarũ digõuz ita vt ꝓueniat ad mẽbꝝ de quo ĩtendit sanatio sicut ponĩus opiũ i medicis tyriace. ¶ Et qñq; est intentõ i ea penetratio sicut ꝓijcĩus crocũ in trociscis cafore vt faciat eos penetrare ad cor: veꝝ qũ ipsi ꝓuenerit ad cor ĩfgit v̇tus discretiã ⁊ dẽudat ab eis crocũ ⁊ destruit ipsuz ⁊ opant̃ infr̃atiua extĩguentia i corde sicut facit v̇tus discretiã sepando v̇tutes resolutõis ⁊ stipticitatis siue medicia sit nãlis siue fcã: q̃re ꝓcedit resolutiã ad ip̃z mẽbruz lesum q̃re resoluit mãz ⁊ refrenatiã ad vias materici ad ip̃z q̃re ꝓhibet mãz. ¶ Et qñq; volumus mdiciaz q̃ moret̃ i trãsitu suo paꝝ donec opet̃ illic actionẽ nobilẽ p̃limã deiñ sit meª illa velocis penetratõis: q̃obrẽ pmiscẽ⁹ eã cũ re tardãte sicut sunt p̃les mediciaꝝ apitiaꝝ: ipse eni sunt velocis penetratõis ab epate ⁊ fortasse est necessaria mora carũ in epate qr̃ pmiscẽus cũ eis medicias attractiuas ad cõtrariũ epatis sicut semen rhaphani attrahens ad os stõi: q̃obrẽ hesitat medicia i q̃titate q̃ ꝓueniat eius iuuamentũ ad epar deiñ penetrat. ¶ Et qñq; est medicia quã ĩuenimus cõis duabus vijs: ⁊ itẽtio nostra est in via vna: q̃obrẽ associaũs cum ea qḋ deferat eã ad illã sicut qũ ponĩus cantarides in medicis apitis vt cõuertant eas a pte venaꝝ ad ptẽ renũ ⁊ vesice. ¶ Et scias q̃ p̃limis medicinaruz insunt opo ⁊ statio. ¶ Et qñz intendit̃ cũ ea opatio lõginq̇or statõe eius qr̃ indiget faciente viã. ¶ Et qñz intendit̃ cũ ea opo lõginq̇or statõe eius qr̃ ĩdiget figente vel tardãte. ¶ Et scias q̃ medicia expta melior ẽ nõ expta. ¶ Et paꝝ mediciaꝝ meli⁹ ẽ p̃limo eaꝝ in intẽtõe vna. ¶ Cã aũt in hoc q̃ paꝝ medicinaꝝ ẽ melius p̃limo eaꝝ iã expõita est in principio libri secundi. ¶ At v̇o cã in hoc q̃ expta melior est nõ expta: ẽ q̃ oĩs medicina ꝯposita habet iudiciũ ex simplicib⁹ suis ⁊ iudiciũ ex tota forma sua. Et nõ expta nõ iudicat̃ nisi ex enũtiatione suoꝝ simpliciũ tm̃ ⁊ nõ scimus illud qḋ facit ei necessariũ ꝯp̃lo eius fcã ab eis an ẽ addẽs in intẽtõe eaꝝ an nõ addẽs an ẽ ꝯtra agẽs in sua forma. Et expte q̇dẽ iã v̇ificate sunt vtreq; res. Et fortasse ẽ utilitas in forma ꝯp̃lonali maior q̃ iª q̃ accidit ex simplicibus eius.

De qualitate compositionis.

SCias q̃ qñ accñt tibi q̃ttuor necessitates ⁊ nõ inuẽis ad eas medicinã in nã nisi artificialẽ: sicut si indiges euõne cũ scamonea ⁊ pulpa colloq̇ntide ⁊ aloe ⁊ turbit: ⁊ vis aggregare ista vt sit tibi medicina aggregata: tũc cõsidera si necessitas eaꝝ ⁊ oponis ipsaꝝ fuerit eq̃lis quz ipse sint q̃ttuor medicine: tũc accipe de vnaq̃q; earũ quartã portionis ⁊ compone. Et si non fuerit necessitas eaꝝ equalis imo quarũdam earuz magis ⁊ quarundam ipsarũ minus: tũc existiã existiatõe artificiali ⁊ mensa summã necessitatis ⁊ põe ꝓportionẽ necessitatis ad necessitatẽ canonẽ ⁊ ade sup illã potionẽ aggregatã q̃titatẽ cuiusdã ⁊ minue q̃titatẽ cuiusdã fm ꝓportionẽ necessitatis ⁊ ꝯpone.

Et scias q̃ medicine ꝯposite ꝯferẽti vt tyriaca ĩsũt fm simplicia eius vestigia ⁊ v̇tutes ⁊ fm formam ipsius q̃ nõ fermentat̃ in spatio nisi vt faciat acciḋre cõplexio eius vestigia ⁊ v̇tutes: ⁊ fortasse sunt meliora q̃ simpliciũ. Nõ ergo r̃spicias ad illḋ qḋ

dicũt medici ꝙ cõfert tyriaca ad hoc ꝑpter spica͂ et
cõfert ad hoc ꝑpt̃ myrrha͂ imo cõfert ita: veꝝ il-
lud cui intendeñ est est forma eius. Et ia͂ aduẽit p
accñs sublĩtas iuuatia ⁊ non possumꝰ minuere ad e
aꝫ ⁊ ad ꝑportõalitatẽ eiꝰ ad opões ipius imitatiõe
nobili al' mutatõe natabili. ¶ Et scias ꝙ in cõposi
tis sunt medicine q̃ sunt q̇bus ẽ initeñ ⁊ radix q̃ qũ
priuat̃ destruit̃ basis sicut caro uipe in tyriaca: ⁊ a
loes in hiera picra: ⁊ helleborus in hieralogodion
⁊ medicine cõuenientes ad hoc vt eĳciant̃ ⁊ pmu-
tent̃ ⁊ vt addat̃ in eis aut minuat̃: ⁊ medicine q̃ si
addunt̃ nocerent: na͂ si põerent̃ in tyriaca anacardi
corrũpent medicinas ⁊ ꝑprie carnẽ vipe. Et me-
dicine q̃ si adderent̃ nõ nocerẽt sicut si tu adderes
ĩ tyriaca nucẽ muschata͂ nõ iuenires cũ ĩpietate ma
gna. ¶ Et scias ꝙ plĩmũ cõpositõis pducit ad cor-
ruptionẽ ⁊ plĩm eius pducit ad pfectionẽ ⁊ opatõeꝫ
eius ⁊ ꝙ plĩm cõpositõis fit a singularibus ⁊ cõpo-
sitis sicut tyriaca a singularibꝰ suis ⁊ a trociscis tri
bus: na͂ vnicuiqꝫ trocisco ca͂ cõpositõis iest ꝑprie-
tas q̃ nõ repit̃ in singularibus. Et qñꝫ est medicis
cõposita ex cõpositis.

Sũma prima de compositis essentialibus.

Tractatus primus de tyriacis ⁊ cõfectionibus ma-
gnis Tyriaca alfaroch.

Hec tyriaca ẽ sublimior medicinaꝝ cõpo-
sitaꝝ ⁊ melior eaꝝ ꝑpt̃ multitudinẽ sui iu
uamẽti ⁊ ꝑprie in venenis q̃ sunt ex pũ-
cturis sicut s'pentũ ⁊ scorpionis ⁊ canis rabiosi ⁊ ue
nenis ebibitis iterficiẽtibꝰ. Et ad egritudies phl'a
ticas ⁊ mel'icas ⁊ febres eaꝝ ⁊ ad ventositates ma
lignas ⁊ palysim ⁊ apoplexia͂ ⁊ epilepsia͂ ⁊ torturaꝫ
⁊ tremorẽ ⁊ ad eũ q̇ secũ loquit̃ ⁊ maniam ⁊ ad le-
pra͂ ꝑprie ⁊ albaras ⁊ cõfortat cor ⁊ acuit s'ꝰ ⁊ ap
petitus ⁊ confortat stõum ⁊ alleuiat anhelitũ ⁊ de
let pulsum cordis ⁊ retinet sputũ sanguis ⁊ cõfert
ad plures dolores renum ⁊ vesice ex quacunqꝫ ca͂
sint et frangit lapidem ꝑprie in vesica ⁊ cõfert ad
vlcera intestinoꝝ ⁊ durities intrinsecas in epate et
splene ⁊ in alĳs ab eis vtrisqꝫ ⁊ ad piodos amboꝝ
Et nõ efficit has opões nisi ꝑpt̃ ꝑprietatẽ forme e
ius seq̃ntẽ ꝯplonẽ simpliciũ ipsius ita vt confortet
spũꝫ ⁊ calorẽ ĩnatũ q̃re iuuat̃ na͂ p illud sup cõtra-
rietatẽ faciẽtia fr'a ⁊ cal'a ⁊ vincit v̇tutes earuꝫ. ¶
Et melior descriptionũ hꝰ medicine ẽ descriptõ ra
dicalis Andromachi. Et iam nixi sunt pl'es medi
coꝝ sicut Hal'. ⁊ alĳ vt adderent ⁊ minuerẽt in ea
nõ ꝑpt̃ necessitatẽ facientẽ necessariũ illud eis neqꝫ
ꝑpt aliq̇d forte uoca͂s eos ad illud: sꝫ q̃rẽtes vt re
memorarent̃ ⁊ vt remaneret ab eis in ipsa vesti-
giũ sicut remansit Andrõacho. Et meũ q̇dẽ ꝯsiliũ
est vt nõ remoueat̃ aliq̇d qꝺ expimẽtũ iuuatiuuꝫ
inuenit: fortasse. n. illa ꝯpl'o cũ illo põdere est si-
gnifica͂s illud, cꝰ iuuamentũ inuenit expimentũ qꝺ
qñ ipsa mouet̃ a suo pondere nõ cõsequit̃ illa͂ ꝑpe
tatẽ. Nꝺ si aliq̇s eoꝝ dicat ꝙ scit caꝫ facientẽ iª põ
dera facere illa͂ ꝑpetatẽ tũc dicet mẽdaciũ in eo cui
ꝯtradicet̃ s'r illꝺ sicut si dicat aliq̇s sciaꝫ põdeꝝ e-
lementoꝝ in eq̇s ⁊ hoie ⁊ alĳs. Et tyriace q̇dẽ ad-
sunt infantia ⁊ pubertas ⁊ adolescẽtia ⁊ senectus ⁊
mors. Et fit infans pꝰ sex mẽses: deiñ incipit ĩ pu
bertatate ⁊ augmẽto vsꝫ ad tẽpus ĩ quo stat p. x.
a͂nos in regiõibꝰ cal'is ⁊. xx. a͂nos in regionibꝰ fri
gidis: deiñ stat aut. x. annis aut. xx. deiñ declinat
aut pꝰ. xx. annos deiñ pꝰ. xl. annos deiñ expoli-
at̃ v̇tute tyriace aut pꝰ. xl. a͂nos aut pꝰ. lx. ⁊ fit v
na cõfectionũ declinata a g̃du tyriace. Et oꝫ vt de
tur in potu morso de illa q̃ ẽ recens ⁊ fortis ⁊ reli
q̇s q̇bꝰ in potu dat̃ de illa q̃ est debilior. Et fortas
se est necesse ut in potu det̃ morso de recenti ex m̃
dio aureo vsꝫ ad aur̃. i. ¶ Et ex eis q̇bꝰ distingui
tur inter illa͂ q̃ est recens ⁊ fortis ⁊ inter antiquam
⁊ debilẽ ⁊ mala͂: ⁊ de expimẽtis q̇dẽ ẽ vt ĩ potu su
mat hõ catharticũ ⁊ cõsideret̃ tunc si soluerit eũ su
mat in potu tyriaca͂ tunc si retinet eũ est recẽs bo-
na ⁊ si nõ est mala. ¶ Et ex expimẽtis est illud qꝺ
dixit Hal'. qm̃ oꝫ vt capiat̃ gallus silu'ris qm̃ ipse ẽ
siccioris ꝯpl'onis ꝙ ille q̇ nutrit̃ in domibꝰ ⁊ existi
mo ipꝫ eẽ fasianũ masculũ ⁊ mittat̃ sup ipsuꝫ anĩal
venenosum deiñ det̃ ei in potu tyriaca: si ergo vi
xerit tunc tyriaca ẽ bona. ¶ Et iteꝝ expit̃ in iº q̇
in potu sumit opiũ ⁊ hyusq̇amũ nigꝝ ⁊ alia. In na
pello aũt iuuamentũ tyriace ẽ puũ ⁊ q̃titas eius ut
expellat mortẽ est mora pua. Et forsitan medica-
mẽ de muscho sicut existimat̃ q̇da͂ est magis iuua-
tiuũ in eo ꝙ oĩa. ¶ Quãtitates aũt q̃ in potu dant̃
de tyriaca in vnaq̃qꝫ egritudine sunt iste. In tussi
q̇dẽ antiqua ⁊ dolore pectoris ⁊ lateris dat̃ in po-
tu lupinus vnꝰ in aq̃ mellis aut iuleb si fuerit fe-
bris. In rigore aũt piodico ⁊ frigore ⁊ võitu ĩ ini
tio periodi det̃ in potu lupinus vnus cuꝫ aq̃ aut cũ
vino qꝺ nõ sit mĩus tribꝰ. ʒ. nꝫ plus q̃ttuor. ʒ.
⁊. ſ. Et sumat in potu ille q̇ habꝫ colica͂ ⁊ inflatio
nẽ in stõ ⁊ punctura͂ q̃titatẽ lupini cũ aq̃ mellis aut
iuleb sicut scis. Et patiẽs casum appetitꝰ sil'r in aq̃
aut vino sicut scis. Et de tyriaca lupinũ in decoctõ
ne assari. Et det̃ in potu in hydropisi añ cibũ lupiꝰ
vnus de ea deglutiendo aut cũ q̃titate. ʒ. i. ſ. ace
ti cõmisti. Et sumat in potu patiens sputũ sanguis
si fuerit tẽpus eiꝰ in egritudine ꝑpinq̃ũ usꝫ ad aur̃
vnũ in aceto cõmisto. Et si fuerit spatiũ cũ eo anti
qũ det̃ in potu vltimũ in decoctõe sumisuton ma͂e
⁊ sero. ¶ Ille v̇o q̇ patit̃ abscisiõeꝫ vocis sumat ĩ
potu de ea faba͂ vna͂ in aq̃ mellis aut rob vue aut
teneat ea͂ sub lingua. Et det̃ in potu ad vlcera inte
stinoꝝ ⁊ sol'onẽ ventris cũ sanguine in aq̃ sumac.
Et ad cõstrictionẽ anhelitus cuꝫ oxymelle sq̇llitico
qꝺ sit minus. ʒ. i. ⁊ fiat gargarismus ad epilepsia͂
ĩ primis deiñ det̃ in potu de ea q̃titas q̃rte aur̃. iꝰ
vsꝫ ad mediũ aur̃ in aq̃ aut oxymelle sq̇llitico. Et
sil'r in dolore capitis ⁊ emig̃nea. ¶ Amplius ipsa
frangit lapidẽ in vesica ⁊ renibꝰ qũ potat̃ in deco
ctione apĳ ⁊ ꝑhibet col'ica͂ passionẽ ⁊ retinet na͂ꝫ.
Et illi q̇ vtit̃ ea in hora sanitatis nõ nocẽt venena
⁊ nõ ĩpẽdunt in eo nocumẽta ⁊ fit securꝰ ab egri-
tudĩbꝰ pestilentie. ¶ Descriptio. ℞. trociscoruꝫ
sq̇lle aur̃. xlvĳ. trociscoꝝ uipe aur̃. xxiiĳ. troci-
scoꝝ alindaracaron ⁊ pipis nigri ⁊ opĳ oĩuꝫ ana. ta͂
tundẽ ⁊ cinnamomi in descriptõe aur̃. xĳ. ⁊ in de-
scriptõe aur̃. xxiiĳ. rol' aur̃. xĳ. ⁊ in descriptione
aur̃. xxiiĳ. ⁊ seĩs napi silu'ris rotundi ⁊ scordei et
radicis lilĳ celestis ⁊ agarici ⁊ succi liquiritie ⁊ olei
balsami oĩuꝫ ana q̃tũ est hoc põdus. et myrrhe ⁊
croci ⁊ zinziberis ⁊ reubarbari ⁊ centauree ⁊ cala
menti montani ⁊ prassĳ ⁊ petroselini ⁊ sticados et
costi ⁊ piperis albi ⁊ macropiperis ⁊ pullegĳ indi ⁊

olibā̄i ⁊ floris sq̄nāti ⁊ gūmi albotin ⁊ casie lignee
nigre ⁊ spice ⁊ poliȳ oīum ana aur̄. vi. Et storacis
liq̄de ⁊ seis apȳ ⁊ siseleos ⁊ seis siseleos et ameos
⁊ camedreos ⁊ camepitheos ⁊ succi hypoq̄stidos ⁊
spice celtice ⁊ scebee mōtāe ⁊ foliȳ ⁊ gētiane ⁊ seis
feniculi ⁊ terre sigillate ⁊ colcotar adusti ⁊ amōi ⁊
acori ⁊ nasturtȳ albi ⁊ carpobalsami et ipericon et
fu ⁊ gūmi ⁊ cordumeni ⁊ anisi ⁊ acatie oīum ana.
aur̄. iiȳ. dauci ⁊ bdellȳ subalbidi oīuꝫ an̄ aur̄. iiȳ
bezard ⁊ aspalti ⁊ oppopōacis ⁊ cētauree minoris
⁊ aristologie rotūde oīuꝫ ana aur̄. ȳ. Et in alia de
scriptōe cētauree aristologie rotūde loco lōge: ca
storei v̄o in descriptōe q̄da aur̄. ȳ. ⁊ in descriptio
ne aur̄. iiȳ. Et sil̄r est fmo in serapino ⁊ mell' lb.
x. ⁊ vini antiq̄ odoriferi kist. ȳ. liq̄fiant q̄ de eis
liq̄scunt ⁊ infundantur que infundunt̄ et terant̄ sic
ca ⁊ cribellent̄ ⁊ cōficiant̄ cū melle ⁊ ponat̄ in vase
vitreo aut plūbeo aut argēteo ⁊ nō ipleat̄ vas: i-
mo sit in eo sup̄fluitas vt respiret medicia: ⁊ oēs
medicine p̄ter mel ⁊ vinū sunt. lxiiȳ. medicine.
Descriptio alia. ℞. trociscoꝝ sq̄lle aur̄. xxviȳ
trociscoꝝ vipe ⁊ trociscorū alindaracaron ⁊ pipis
nigri ⁊ opȳ boni oīuꝫ ana aur̄. xxiiȳ. ⁊ allei silue
stris ⁊ rosaꝝ rubeaꝝ siccaꝝ ⁊ seis napi silūris ⁊ ir̄
os ⁊ agarici ⁊ succi liq̄ritie ⁊ olei balsami ⁊ cinna-
mōi oīum ana aur̄. xȳ. myrrhe ⁊ prassȳ ⁊ croci et
macropipis ⁊ zinziberis ⁊ ozimi montani ⁊ petro
selini et pentaphlon silūris ⁊ reus. m ⁊ costi amari
albi et sticados et pipis albi et muschi ⁊ pullegȳ ⁊
sup̄iōris sq̄nāti ⁊ gluti alibat et olibā̄i ⁊ casie ⁊ spi
ce oīuꝫ ana aur̄. vi. ⁊ gētiāe et almealessis et ē na
sturtiū albū et storacis liq̄de et siseleos et spice cel
tice et est nereidē et seis ameos et camedreos ⁊ ca
mepitheos et hypoq̄stidos ⁊ foliȳ et epithymi ⁊ fu
et meu et seis apȳ et seis feniculi et boli lacune et
colcōtar assati et amomi et ipericon et acori et car
pobalsami et acatie et gūmi arabici et cordūeni oi
um ana aur̄. iiȳ. Et azufera et galbani et oppopōa
cis ⁊ serapini et bitumis iudaici et centauree et ari
stologie rotunde et castorei oīum ana pōdus aur̄.
ȳ. Et addite sunt in hac descriptione iste medicine
et sunt firmate in descriptōibꝰ aliaꝝ linguaꝝ ⁊ st
ozimi fluuialis et galbani et dragaganti et ciclamis
et aristologie longe et seis hyusq̄ami albi oīuꝫ an̄
aur̄. ȳ. Iste ergo sunt spēs. lxx. in cōmistōe exce-
pto melle et mel sit duplū medicinaꝝ q̄ꝝ sit sum-
ma eiꝰ q̄d est in tyriaca mille et q̄draginta et tri-
ginta q̄ttuor aurei. et terat̄ crocꝰ p se et terat̄ myr
rha et opiū et olibanū p se et infundat̄ illud in vīo
decocto nocte et liq̄fiant glutinū et galbanū cū olo
balsami et terat̄ colcotar solū deiñ terant̄ reliq̄ me
dicine et cribellent̄ et cōficiat̄ summa eaꝝ cū mel-
le dispumato. Et cōterat̄ q̄ū sit aggregatio i mor
tario cōtritōe bona donec cōmisceant̄ deiñ ponat̄
in vase vitri q̄d sit sicut vrinale aut testeo vitre
ato et admistret̄ pꝰ q̄ttuor ānos. Et sit dos inteḡ
pōdꝰ. ʒ. i. cū aq̄ tepida i ieiūo. Descriptio alia.
℞. tro. sq̄lle aur̄. xlviii. ⁊ troci. tyri aur̄. xxiiȳ.
pi. lō. aur̄. xxiiȳ. tro. alidaracō pōdꝰ aur̄. xxiiii
ros rubeaꝝ siccaꝝ ablatis capitibꝰ aur̄. xii. radicis
liliȳ celestis aur̄. xȳ. ⁊ radicis liq̄ritie aur̄. xȳ. seis
napi silūris aur̄. xȳ. et scordeon aur̄. xȳ. xilobal-
sami aur̄. x. opȳ aur̄. xȳ. agarici aur̄. xȳ. pipis al

bi aur̄. vi. reusiꝫ seis apȳ aure. iiȳ. myrrhe pure
aur̄. vi. costi amari aur̄. vi. croci aure. vi. casie
aur̄. vi. spice inde aur̄. vi. melsōpipis aur̄. xxiiȳ
⁊ thuctamis et est pullegiū aur̄. vi. ⁊ prassȳ aure.
vi. ⁊ sticados aur̄. vi. ⁊ petroselini ⁊ est semen a
pȳ montani aur̄. vi. macedōici aur̄. vi. ⁊ q̄nq; fo
liȳ aur̄. vi. camepitheos aur̄. iiȳ. ⁊ amomi aure.
iiȳ. ⁊ meu aur̄. iiȳ. ⁊ nereidē et est spica romana
aur̄. iiȳ. ⁊ sil̄r camedreos aur̄. iiȳ. gentiane roma
ne aur̄. iiȳ. anisi aur̄. iiȳ. gūmi aur̄. iiȳ. seis feicl̄i
aur̄. iiii. cordumeni aur̄. iiii. siseleos aur̄. iiii. am̄
os aur̄. iiii. serapini aur̄. iiii. castorei aur̄. ii. ari-
stologie longe aur̄. ii. centauree minoris aur̄. ii.
bezard ⁊ est galbanū aur̄. ii. ⁊ fiat de ea q̄d dixiꝰ
de cōtritōe cribellatōe ⁊ cōfectione cū melle.
Ars trociscoꝝ de vipis. Accipiant̄ vipe q̄ū ē fi
nis veris ⁊ incipit estas ⁊ si fuerit ver hyemale di
mittant̄ vsq; quo cōsequat̄ estus. Et vipe q̄dē
sunt s̄pentes capita hn̄tes plana q̄ sunt lata p̄prie a
pud p̄pinq̄tatē colli minuti subtilis valde quoruꝫ
caude sunt curte strepitū faciētes ⁊ sonitū in inces-
su. Et istis q̄dē trociscis nō cōueniūt oēs uipe imo
flaue ⁊ de flauis feminee. Et coꝝ signū est q̄ ma-
sculi in oī latere hn̄t vnuꝫ dentē ⁊ feīe plēs vno.
Et oꝫ vt alienent̄ cornute ⁊ varie ⁊ aspides decli
ues ad albedinē ⁊ nō capiant̄ ex piscinis ⁊ littoribꝰ
fluuioꝝ ⁊ aq̄ꝝ ⁊ mariū nꝫ petrose q̄m̄ in eis sūt q̄r
cine faciētes siti: imo capiant̄ in loco lōginquo ab
hūorositate. Et nō capiant̄ ille q̄ sunt debilis motꝰ
imo eligant̄ ille q̄ sunt velocis motus hn̄tes caput
eleuatū. Et oꝫ vt nō morent̄ q̄uꝫ capiunt̄ si pōe ē
⁊ abiiciant̄ a p̄te capis eiꝰ q̄ttuor digiti ⁊ sil̄r a p̄te
caude ipsius ⁊ ani eiꝰ. Q̄d si cucurrerit ex ea san-
guis plīmus ⁊ fuerit motus eiꝰ in illa dispō plīmꝰ
⁊ mors ipsius tarda tūc erit elc̄a. Et si fuerit p̄ui
motus et pauci sanguis velocis mortis tūc erit ma
la. Et de signis eiꝰ iteꝝ est vt sit motus eiꝰ ve
lox ⁊ aspectus eiꝰ aspectus audacie ⁊ p̄sumptionis
⁊ sit egressio fecis eius ex postrēo caude eiꝰ. Q̄ūq;
mortua est extrahant̄ viscera eiꝰ ⁊ p̄prie fel ipsiꝰ
⁊ abluat̄ cū aq̄ ⁊ sale ablutōe exq̄sitissime fc̄a deiñ
decoq̄t in aq̄ ⁊ sale ⁊ si cū ea fuerit anetū non erit
malū in eo decoctōe discoq̄nte cū q̄ leuis fiat colle
ctio carnis eiꝰ ab osse ipsius. Mundificet̄ ergo ca
ro eiꝰ ab osse ⁊ p̄iiciat̄ in mortario ⁊ terat̄ bn̄ ⁊ p̄
cipiat̄ illi q̄ facit illud vt odoret oleū balsami ⁊ in
ungat ip̄ꝫ sup digitos. Q̄ū ergo ꝯtrita ē misceatur
cū tortellis s̄m descriptōes diuisas ⁊ nō eligat̄ su-
pra descriptionē Andromachi deiñ fiant ex ea tro-
cisci minuti subtiles ⁊ exiccent̄ in vmbra ⁊ repona
tur in repositorio. Et oꝫ vt nō cadat sup eos radi
us solis oīo nꝫ an̄ exiccationē nꝫ pꝰ ipsaꝫ: sol naq;
ōstruit ⁊ expoliat eos a v̄tute appropriata carnibꝰ
vipaꝝ interficiente venena q̄ sunt ex morsione ⁊
ebibita.

Ars trociscoꝝ sq̄lle. Oꝫ vt eligatur d̄
sq̄llis hūidis illa q̄ ē ḡuis ⁊ ñ est magna et
nō linias ipsaꝫ cū luto q̄m̄ illud facit eam
raucidā ⁊ corrūpit ipsaꝫ: imo line eā cū fermento
⁊ assa eā in olla donec coq̄t: aut in furno iā calefcō
⁊ extracto cinere eiꝰ: aut in patella de terra super
quā coq̄t panis eiꝰ. Q̄ū gͦ extrhit̄ iñ tūc sumat̄ ite
riꝰ eius lene ⁊ terat̄ optīe ⁊ misceat̄ cum eo farina

orobi recens ſm ꝟtutē ſqlle ⁊ exit⁹ ei⁹. Androma
cus ꝟo miſcebat cū pte vna ſqlle duas ptes farine
⁊ alīj eqli mēſa. Qū ergo pmiſta eſt ſqlla cū faria
orobi tūc fac ex ea trociſcos ſubtiles ⁊ inunge ma
nus tuas qū facis ex ea trociſcos oleo roſaceo ⁊ e
xicca eos ⁊ ſua eos ſicut ꝯſuas trociſcos de vipiſ.
Medici autē nr̄i tpis accipiūt ſqlle ptes. ij. ⁊ farie
herbi. ptez. i.

Eſcriptio trociſcoꝝ alidaracaron. ℞.
corticū radicis aldarſiſaban auꝛ̄. vi. ſu
perioris ſqnāti auꝛ̄. xii. calami aromatici ⁊
coſti ⁊ xilobalſami ⁊ aſſari ⁊ myrrhe ⁊ amōi ⁊ po
lij oīum ana auꝛ̄. xxiiii. maſticis et emerukie ⁊ eſt
alacoben alba ⁊ ſu oīum ana auer. vi. pōi vtcor
aur. xx. ṙubarbari ſiliq̄ cinaī an̄ auꝛ̄. x. ſpice ide
aur. xvi. folij tantūdē croci auꝛ̄. xii. terat̄ totū ⁊
cribellet̄ p ſe et cōſiciant̄ cū vino odorifero anti
quo declinate ad dulcedinē ⁊ ſiant trociſci ⁊ exiccēt̄
in vmbra ⁊ ꝯſuēt̄ ſicut cōſuant̄ trociſci de vipis.

Eſcriptio alia hoꝝ trociſcoꝝ. ℞. ligni
aldarſiſabā ⁊ calami arōati ⁊ coſti ⁊ aſſa
ri ⁊ xilobalſami ⁊ amōi ⁊ myrrhe kie et
ſu et alacobē oīum ana auꝛ̄. xviii. et croci auꝛ̄. xij
⁊ ſpice inde ⁊ folij amboꝝ ana auꝛ̄. xii. ⁊ myrrhe
auꝛ̄. xxiiii. terat̄ totū ⁊ ſiant trociſci ſicut diximus
in vnaq̄q; deſcriptionū q̄ ſunt ante iſtam.

Eſcriptio alia hoꝝ trociſcoꝝ. ¶ ℞. aſe
libet ⁊ eſt darſiſaban aure. vi. floris ſq
nāti auꝛ̄. xii. calami armoatici auꝛ̄. vi.
myrrhe ⁊ aſſari ⁊ xilobalſami oīum ana auꝛ̄. vi.
cinnamōi auꝛ̄. xxiiii. amomi auꝛ̄. xxiiii. caſie auꝛ̄
vi. ⁊ amer acu ⁊ ē alacobē alba auꝛ̄. xx. ſpice ī de
aur. xvi. polij auꝛ̄. vi. i alio myrrhe aur. xxiiii
maſti. aur. vi. croci aure. xii. aggrega has medici
nas tritas et puluerizatas ⁊ cōfice cū vino puro et
fac trociſcos ſicut diximus et conſerua.

Onfectio mithridati nobilis ¶ Eſt ꝯſe
ctio quaz fecit mithridates rex pōti ⁊ no
miauit ſuo noīe ⁊ cōpoſuit ipſaz et eſt ex
medicis exptis ſup venēa ꝓprie ⁊ ſup egritudineſ
alias vt eēt aggregatiuū iuuamēti venenoꝝ diuer
ſoꝝ ⁊ egritudinū diuerſaꝝ: fuit ergo ipz tyriaca i
illo tpe: deiñ poſtq̄ accīt Andromacho illd qd ex
ptus fuit ipz ſup iuuamentū carniū ſpentū ⁊ alioꝝ
addidit in eo trociſcos de vipis ⁊ alteratū eſt parū
p additionē et diminutionē. Fuit ergo tyriaca ma
gna in multitudine iuuamenti. verūt n̄ tyriaca ma
gna eſt magis iuuatia ipſo in re vna et eſt venenū
ſpentū. In reliq̄s ꝟo reb⁹ nō dimīuit mithridatū
a tyriaca diminutōe de q̄ ſit curañ: imo eſt magis
additi in plib⁹ eaꝝ iuuamenti et cōſidentioris uti
litatis: ⁊ n̄ plōgemus ſmonē in numero illoꝝ iuua
mentoꝝ qm̄ ipſa ſūt illa p̄dicta q̄ ſunt tyriace ⁊ ſit
doſ copioſior parumper.

Onfectio mithridati ex deſcriptōe cōu
ni oīum. ¶ ℞. myrrhe ⁊ croci ⁊ agarici
⁊ zinziberis ⁊ cinnamomi ⁊ dragagāti oī
um ana. ʒ. x. ſpice ⁊ olibani alſeis ⁊ eſt naſturtiuz
babylonicū ſqnanti xilobalſami ſticados ⁊ ſiſeleos
⁊ coſti ⁊ camepitheos ⁊ galbāi ⁊ nebeſcet ⁊ macro
pipis ⁊ ſucci barbe hircine ⁊ caſtorei et melakion
⁊ eſt opiū ⁊ folii indi ⁊ ſtoracis ⁊ oppopōacis oīuz
ana. ʒ. viii. caſie et leucopipis ⁊ melanopiperis et
hermodactiloꝝ ⁊ polii ⁊ ſcordeon et dauci et me
liloti et gentiane et olei balſami et carpobalſami ⁊
trociſcoꝝ cokion et bdellii oīum ana. ʒ. vii. rute
ʒ. ii. āmoniaci et ſpice romane et maſticis et gūmi
et petroſelini et cordumen: et ſeīs feniculi oīuz an̄
ʒ. v. aniſi et acori et meu et ſerapini et aſſari oīuz
ana. ʒ. iii. apii ⁊ roſaꝝ rubeaꝝ ⁊ pullegii oīum an̄
ʒ. v. ſu et acatie et vmbilici ſtinci et ſemīs iperici
oīum ana. ʒ. xlv. vini odoriferi antiq̄ in quo iſū
dant̄ ea q̄ oz infundi mellis diſpumati qd ſufficit.
Miſceat̄ et ſeruet̄ et āminiſtret̄ p⁹ ſex mēſes ⁊ ſit
doſ ſicut auellana cū eo qd eſt cōueniens de poti
bus. Et in hac q̄dē deſcriptōe ſunt medicine q̄ non
ſunt in deſcriptōe Hal. treſdecī et ſunt agaricuz et
hermodactili et ruta et āmoniacū et dicates et aſſa
rū et dragagantū et ſticados et camepitheos ⁊ me
lilotū et xilobalſamū et melanopip et bdelliū. Et
in deſcriptiōe Hal ſunt due medicine q̄ nō ſunt in
hac deſcriptōe et ſunt radix lilii: et ſal et in deſcri
ptōe alia eſt medicina vna que non eſt ī hac deſcri
ptione et eſt ſemen rute.

Rs cokion āminiſtrati in mithridato.
℞. paſſulaꝝ rubeaꝝ enucleataꝝ pond⁹. ʒ
iiii. glutis albotin pondus. ʒ. xxiiii. ſqnā
ti et myrrhe amboꝝ ana. ʒ. xii. cinnamōi et bdel
lii ſubalbidi et blacte bizantie et ſpice romāe ⁊ ca
ſie et meliloti et ciperi et baccaꝝ lauri oīum an̄. ʒ
iii. calami aromatici pōdus. ʒ. ix. croci. ʒ. i. bitu
mis iudaici. ʒ. ii. ſ. Et hec deſcriptio eſt ſabor fi
lii ſebel in q̄ eſt additū bitumen iudaicū. Et in de
ſcriptōe alia eſt additū darſiſaban pōdus. ʒ. ii. ſ.
Et in deſcriptōe alia ſunt addite aſſari. ʒ. ii. ſ.

Yriaca eſdre. ¶ ℞. amomi pondus au
reoꝝ. xii. ſuperioris ſqnanti auꝛ̄. viii. pi
retri auꝛ̄. vi. croci auꝛ̄. xxxvi. cīnamo
mi auꝛ̄. vi. et myrrhe auꝛ̄. xii. petroſelini et eſt
ſemen apii montani ⁊ dauci et eſt ſemen baucie ſil
ueſtris montane cretenſis oīum ana auꝛ̄. iii. draga
ganti auꝛ̄. xxx. ſucci hypoq̄ſtidos auꝛ̄. viii. radi
cis lilii celeſtis auꝛ̄. xv. ſeīs ſeīcli auꝛ̄. vi. bdellii
ſubalbidi auꝛ̄. viii. ſeīs hyuſq̄aī albi auꝛ̄. xxviii
caſie lignee auꝛ̄. ix. ſeīs papaueris albi auꝛ̄. xxx.
ſpice inde auꝛ̄. xii. ſemīs rute auꝛ̄. i. granoꝝ citri
excorticatoꝝ ſumach ſemii amborū ana auꝛ̄. ii. ſe
mis aneti ⁊ epatis almeliki et aſſari et cordumeni
et euforbii et opii oīum ana auꝛ̄. vi. melanopipe
ris auꝛ̄. xxx. roſaꝝ rubeaꝝ ſiccaꝝ ablatis captib⁹
auꝛ̄. ix. folij indi auꝛ̄. xii. olei balſami auꝛ̄. iii. ne
reiden cretenſis ⁊ eſt ſpica romana ameis ⁊ eſt ſu
pius vitis amboꝝ ana auꝛ̄. vi. roſaꝝ oleandri et
ſuperioris almaru amboꝝ ana auꝛ̄. iiii. lacce munda
te auꝛ̄. xii. memithe gariofiloꝝ amboꝝ ana auꝛ̄.
xii. ſuperioris ſpice romane auꝛ̄. iii. reuſini auꝛ̄. xij
ſucci alitiſe et eſt alfelengeſif ⁊ dicit̄ abrotanū ſil
ueſtre auꝛ̄. xx. ⁊ radicū endiuie auꝛ̄. xx. ⁊ coſti ⁊
gentiane romane amboꝝ ana auꝛ̄. xii. folioꝝ citri
auꝛ̄. xiii. ⁊ trociſcoꝝ alindaracaron aure. vii. aī
ſi auꝛ̄. vi. ſqnanti auꝛ̄. xii. Aggrega has mediciaſ
terendo cribellando infundendo q̄ de eis infundū
tur in vino clare ſubē ⁊ eſt radix aut cōi aut in tri
plicato aut vino paſſo aut melino ⁊ cōfice cū melle
diſpumato ſecūdū q̄titatē q̄ neceſſaria eſt ⁊ repōa
tur in vaſe ⁊ admīſtret̄ ſicut āminiſtratur tyriaca

maior. ¶ At de medicis sunt q̇dā̆ q̄ ponūt in ea ḋ
ämoïaco ⁊ de eis sunt q̇bꝰ illud non videt̃ quoniā̆
ämoniacum nocet stomacho.

D Escriptio tyriace esdre. ¶ ℞. amomi ⁊
myrrhe amboꝝ ana. ℥. v. piretri. ℥. ii
ſ. squinanti. ℥. iiii. casie lignee. ℥. xii.
ſ. storacis liquide. ℥. vi. ſ. dauci. ℥. i. croci. ℥.
xii. petroselini. ℥. i. ⁊. ʒ. ii. ireos. ℥. ii. ſ. semis
seniculi ⁊ bdellij amboꝝ añ. ℥. iiij. ſ. olibāi. ℥. ix
dragagāti. ℥. x. succi hypoq̇stidos. ℥. iii. granoꝝ
citri excorticatoꝝ aur̃. i. semis aneti ⁊ epatis alm̃
liki ⁊ lignoꝝ citrinoꝝ oīum ana aur̃. ii. seīs hyus-
quiami albi lb. unā̆ seminis papaueris albi lb. ii.
spice. ℥. ix. ⁊. ʒ. i. rute sicce. ℥. i. ⁊. ʒ. ii. sumac.
℥. iii. anisi ⁊ assari ⁊ cordumeni oīum ana. ℥. iiii.
opij. ℥. ii ⁊. ʒ. i. ſ. euforbij. ℥. ii. ſ. piperis. ℥. i.
ſ. rosaꝝ. ℥. iiii. folij indi ⁊ carpobalsami amborū
ana. ℥. iii. anacardi. ℥. ii. ſ. lacce mundate. ℥. v
cinnamomi. ℥. iiii. meu. ℥. ii. spice cretensis. ℥.
ix. sulfuris. ℥. iiii. memithe ⁊ reusini ⁊ costi ama
ri oīum ana aure. iiii. folioꝝ citri aure. v. troci-
scoꝝ alindaracaron aur̃. iiii. olei balsami aur̃. vii
succci abrotani lb. i. galange. ℥. vii. liṫij. ℥. vi.
gariofiloꝝ. ℥. v. mellis q̄tū sufficit.

C Onfectio tro. alidaracarō admistratoꝝ ī
ea. ℞. caēmil̃. ru. et caēmille albe ⁊ su-
mach ⁊ fu ⁊ anisi ⁊ assari visnee ⁊ calami
aromatici ⁊ xilobalsami oīum ptes eq̄les pōderis
aggrega has medicinas cōtritas ⁊ cribellatas ⁊ ꝯfi
ce cū vino puro bone subē ⁊ est radix aut cōi tri-
bus diebꝰ cōtinuis ⁊ moueat̃ in oī die semel ⁊ ad-
de sup illud de uno boꝝ vinoꝝ si indiget illo ⁊ fac
trociscos pōderis aure. iꝰ. ⁊ exicca in vmbra hāc
tyriacā̆ fecit esdras ⁊ ē vicaria tyriace alfaroch in
rebus omnibus.

T Yriaca diateseron. ℞. gentiane romāe
baccaꝝ lauri aristologie longe ⁊ myrrhe
oīum ptes eq̄les terat̃ ⁊ cōficiat̃ cū melle
dispumato ẜm q̄titatē sufficientie cꝰ doſ sit aur̃. iꝰ
cū aq̄ calida. ¶ Et dicit̃ ꝙ ḋ medicis q̇dā̆ sunt qui
ponūt loco myrrhe costū amaruꝫ ⁊ refert seruaget
ꝙ inuenit in descriptōe q̄dā̆ additionē croci ptis. i
Hec tyriaca de q̄ttuor spēbꝰ cōfert pūcture scorpi
onū ⁊ araneaꝝ ⁊ egritudībꝰ frigidis ꝓprie epile-
psie q̄ subito accidit ⁊ tremori oris stomachi.

S Otira liberans magna. ¶ Hec medicina
est aggregatiua iuuamēti cōferens epile-
psie ⁊ v̇tigini ⁊ dolori capitis antiquo et
tremori ⁊ ꝓhibet mā̄ꝫ attrahi ad oculū: ⁊ q̄ñqꝫ fit
cū ea alcohol pꝰ abstractionē aq̄ q̄re ꝓhibet saniē
⁊ ꝓhibet euentū nocumēti ad oculū ⁊ abscisionem
vocis ⁊ palysim ⁊ alguesgues ⁊ dolorē dentiuꝫ et
dolorē oculi ⁊ dolores pulmōis ⁊ lateris ⁊ pecto-
ris ⁊ hypocōdriorū bibita in aq̄ mellis ⁊ valet ad
expulsioneꝫ sanguis potata in aq̄ arnoglosse ⁊ v̇ge
pastoris et ventositatibꝰ in stō ⁊ doloribꝰ eius et
ictericie ⁊ ad passiōes frigidas ⁊ clarificat colorē et
delet cogitatōes ⁊ remouet eructuationem ⁊ sanat
vesicā̆ ⁊ egritudines intestinoꝝ ⁊ pūcturam eoꝝ ⁊
clisterizat̃ cū ea: q̄r eradicant̃ apata eorum ⁊ apata
splenis ⁊ ꝓuocat supfluitates renū ⁊ vesice ⁊ con-
fortat testiculos ⁊ linit̃ sup eos ⁊ addit̃ desideriuꝫ
⁊ confert doloribꝰ iūcturaꝝ ⁊ spasmo ⁊ podagre
⁊ cōfert ad venena ex morsiōibꝰ ⁊ ebibita et con
fert febribꝰ antiq̇s ⁊ ꝑiodis rigoris et resoluit apa
ta cꝰ. ꝑmistio. ¶ ℞. myrrhe ⁊ casie et sq̄nanti oī
um ana. ℥. i. ſ. castorei et petroselini ⁊ est semen
apij siuestris montani amboꝝ ana aure. xv. semis
apij. ℥. ii. siseleos aur. i. costi amari et cinnamo-
mi et trociscoꝝ aladarmeu ⁊ storacis liq̄de et assa-
ri oīum ana aure. vi. anisi aure. x. piperis al. au
r̃. xij. pipis lō. aur̃. iii. spice aur̃. iij amomi ⁊ cro
ci amboꝝ ana aure. iiii. opij aure. x. Aggrega has
medicias tritas ⁊ cicotrigōiꝫatas et cōfice cū melle
dispumato ⁊ repone ī vase et vtere pꝰ. vi. m̄ses

A Rs trociscoꝝ aladarmeu admīstratoꝝ in
liberante magna. ¶ ℞. amomi ⁊ darsisa
han ⁊ costi amari ⁊ calami arōatici ⁊ ga-
riofiloꝝ ⁊ pipis albi ⁊ ameos oīuꝫ ana aure. iii. ci
namomi et masticis ⁊ croci oīum ana aure. vi. fu
aure. i. spice aromatice et folij indi amboꝝ ana au
reos. vii. myrrhe aure. vi. Aggrega has medici-
nas cōtritas et cicotrigoniꝫatas et cōfice cū vīo cla
ro aut alio ⁊ fac trociscos ꝑuos ponderantes aure
um vnū ⁊ exicca in vmbra ⁊ vtere.

N Adrech darij. ¶ Nedrech darij est vna ḋ
medicis ꝑicis magnis electis q̄ ꝓcedit in
cessiōe filonij et tyriace ⁊ scelithe ⁊ ipius
iuuamētū est magnū in colica cꝰ hec est ꝑmistio.
Accipe croci et seīs hyusquiami albi amboꝝ añ sex
tariuꝫ. i. opij et euforbij amboꝝ ana. ʒ. xx. ⁊ spi
ce et storacis liquide amboꝝ ana sextaria duo ⁊ fo
lij indi et gariofiloꝝ amborū ana. ʒ. iiii. et piperiſ
albi. ʒ. ii. et margaritaꝝ nō ꝑforatarū et salis am
moniaci et semīs rute siluestris et muschi et cāfo-
re et cardamomi et cinnamomi et casie oīuꝫ añ pō
dus. ʒ. i. et costi. ʒ. viii. et semīs albarmel et pire
tri et macropiperis oīum ana. ʒ. iiii. serapini ⁊ ca
storei et oppoponacis oīum ana pondus. ʒ. ii. ⁊ ꝫe
doarie et doronici et olei balsami oīum ana aure.
viii. et in descriptione syra ⁊ greca myrrhe. ʒ. iiii
et cāfore. ʒ. iiii. tere sicca et cicotrigoniꝫa ⁊ infun
de ea q̄ liq̄scunt ī vino decocto deīde aggrega oīa
⁊ cōfice cū melle ⁊ antiq̄ sex mensibꝰ cꝰ doſ sit si
cut nux cū aqua tepida.

C Onfectio phōrū et est illa q̄ noīat̃ mā̄ ui
te. Valet ad superfluitates phl̄atis cōfor
tat aīaꝫ letificat digerit facit eructuare as
similata vt sit sicut viaticū adolescentie ⁊ addit in
ꝯꝟuatōe et mēoria et rōnē efficit bonā̆ et absoluit
linguā̆ et destruit frigora et abscīdit fluxū vrie et
sedat ventositates et addit in spermate et ꝯfortat
mēoriā̆ et detumescere facit carnē gīgiuaꝝ et strī
git dentes et rēouet dolores dorsi ⁊ iūcturaꝝ ⁊ ili
oꝝ et emūctorioꝝ cꝰ ꝑmistio. ℞. piperiſ ⁊ mocꝰ
piperis et ꝫiꝫiberis et cīnamōi embliꝯoꝝ et belli-
ricoꝝ et capsie et aristologie rotūde de scemi ⁊ ve
naꝝ cytriaꝝ et ventris granoꝝ piee maioris. Et ī
descriptōe alia nucis iñ sucutiō ⁊ ē testiculꝰ vlpis
oīuꝫ añ. ℥. i. ſ: caēmil̃. ℥. ſ. . et plā̆te q̄noꝝ vue
℥. iii. auferat̃ īterius passularū rubeaꝝ deīde terā̆
tur bene et sumat̃ q̄tū sunt oēs medicīe mellis et
coaguleẗ deīde cōficiant̃ cū eo spēs q̄s dixīus et su
mat̃ de ea ẜm oēꝫ dispōꝫ q̄tū est nux ꝑua ī olei nu
cis īde mensura cum qua īuoluatur.

Celithe. In hac medicia sub si-

dei iussione affirmant omne iuuamentum existere
et in compositione eius oē mirabile. Nos v̇o nō i
uenius ei ipressionē plīmā nisi i aspitate accn̄te li-
gue et mollificatōi eiꝰ. ¶ At v̇o medici dicunt ꝙ
scelithe magnū cōfert iuuamētū manie et egritudi
bꝰ fr̄is melīcis et phl̄aticis et palysi et epilepsie et
apoplexie et torture et alguesgues et locutōi anie
et dolori capis et emigranee et obliuioni et melīe
et frigori cerebri et trēori et pl̄ini cordis et ꝯfuat
ēbryonē ⁊ ꝯfert abortui et ꝯfert distillatōi vrīe ⁊
doloribꝰ mr̄icis ⁊ uētositati eiꝰ et mollificatōi li
gue et v̇tigī et tristitie ⁊ nocumento fungoꝝ ⁊ ve
nenis ⁊ lacti qđ coagulat̄ in stō et aliȷ̇s et cōfert do
loribꝰ iuncturaꝝ ⁊ oibꝰ doloribꝰ antiq̇s fr̄is. Et
dat̄ in potu ad omnē rē ad quā ptinet sicut ad frigꝰ
vehemēs in aq̄ casie fistule ⁊ dr̄ ꝙ in vino est ma
gis iuuatiuū ⁊ ad oppilatōes intrinsecas cū aq̄ radi
cū et ad dolores mr̄icis cū aq̄ anisi et ad dolores
supiores cū aq̄ sansuci aut cū aq̄ radicū sicle et pue
ris cū oleo violaceo: hec ergo sunt ea q̄ dicunt me
dici. ¶ Et illud ꝙ est apud me est qđ est medici-
na inordiata nō ordiate cōpōnis adurens sanguinē
⁊ hūores deficiens a trocīscis cꝰ cōmistio. ¶ ℞.
muschi et cāfore et ambre oium ana. pōdus. ʒ. ij.
margaritaꝝ nō pforataꝝ et croci amboꝝ ana. ʒ. x
auri cōtriti et argenti cōtriti amboꝝ ana. ʒ. ʃ. ab-
mi et seis barmel et euforbiȷ̇ et vsnen nabati ⁊ us
nee ⁊ semis apiȷ̇ et seis rute et stercoris vacce mō
tane et sulfuris rubei et citrini ⁊ bellebori albi et
storacis liq̇de ⁊ cipi ⁊ mersulen ⁊ sunt ligna aspagi
⁊ vēaꝝ alessind ⁊ est albarmel alba et chelidōie ⁊
granorū almabaleb et xilobalsami ⁊ bezerbasen ⁊
simsindar oiuz an̄ pōdꝰ. ʒ. ij. ⁊ floris sq̇nāti ⁊ foliȷ̇
⁊ nucis muschate ⁊ castorei ⁊ se. eruce ⁊ se. baucie
oiuz an̄ pondus. ʒ. x. ⁊ alzarub et azkei ⁊ dragagā
ti magisteriȷ̇ ⁊ nigelle et stercoris vulpis ⁊ radicis
capparis oium ana. ʒ. ʃ. ⁊ serici crudi ⁊ seis aneti
⁊ radicū eiꝰ ⁊ zedoarie ⁊ doronici ⁊ zinziberis et
gentiane et lingue auis ⁊ salis indi et pireiri ⁊ co-
ralli ⁊ bitumis iudaici ⁊ fu et psiliȷ̇ oiuz ana. ʒ. iiȷ̇
gariofiloꝝ et spice ⁊ assari et costi ⁊ casie et carda-
momi et capilli veneris oium ana. ʒ. viii. et ma-
cis ⁊ ireos amboꝝ ana pōdus. ʒ. i. et fructuū man
dragorē siccoꝝ nūero. xx. ⁊ casie mūdate et ligno
rū casie amboꝝ ana pōdus. ʒ. ʃ. ⁊ floꝝ sq̇nanti pō
dus. ʒ. x. et semis feniculi et isopi sicce amboꝝ an̄
ʒ. x. ⁊ origani psici et origani alinci amboꝝ anāl. ʒ
iiȷ̇. et bedeoard ⁊ nodorū palee veteris inꝑietī-
bus ⁊ reusini oium an. ʒ. vii. ⁊ pipis albi ⁊ nigri
⁊ macropipis ⁊ opiȷ̇ et aristologie longe ⁊ rotunđ
⁊ granoꝝ almabaleb oiuz ana. ʒ. xx. ⁊ auellāe in̄
pondus. ʒ. ij. et duas tertias. ʒ. i. et supioris sali-
cis ⁊ venaꝝ idaꝝ siccaꝝ ⁊ est almeius ⁊ poliȷ̇ ⁊ suc
ci ireos ⁊ darsisaban et abrotani oium ana pōdus.
ʒ. i. ⁊ aniuden nigre pōdus. ʒ. iiȷ̇. et q̄rte et meli
loti pondus. ʒ. iiȷ̇. ⁊ duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. i. ⁊ capilloꝝ
algol et digitoruz citrinoꝝ ⁊ gutte baracost et altit
boni odoris ⁊ serapini ⁊ oppoponacis oium an̄ pō
dus. ʒ. ij. et terre viaꝝ q̄drataꝝ pondus. ʒ. iiȷ̇.
Et illud qđ inuenit̄ de medicis q̄ intrant i scelithe
in codicibus grecis additū supra illud qđ est in hac
descriptōe est istud alzurūb ⁊ alessis albe ana. ʒ. ij
radicis alkeirei rubee pōdus. ʒ. iiȷ̇. supioris alcan
ne. ʒ. ij. agnicasti. ʒ. iiȷ̇. cordumeni pondus. ʒ. i.
reusini ⁊ carpobalsami ⁊ xilobalsami et granoruz
myrti egyptie ⁊ sigillati regis ⁊ asse fetide oiuz an̄
ʒ. ij. nucis muschate. ʒ. iiȷ̇. granorū alben excorti
catorū. ʒ. iiȷ̇. spodiȷ̇. ʒ. i. cuscute ⁊ karabe ⁊ mu-
dascon ⁊ gestafrid et nucis sauie ⁊ mugatb ⁊ mar
macor ⁊ vtriusq; been rubei ⁊ albi oiuz ana. ʒ. ij
anisi. ʒ. iiȷ̇. sceba. ʒ. iiȷ̇. salis tabarzet salis idi ⁊ sal
panis et dauci et petroselini et succi liq̇ritie ⁊ succi
eupatoriȷ̇ oium ana. ʒ. ij. et corticū citri siccorū et
fustiū peonie omniū ana pondus. ʒ. iiȷ̇. churuden
ʒ. v. magnetis. ʒ. vi. calcanil ⁊ est ozimū monta
nū ⁊ amigdalaꝝ amararū omniū ana. ʒ. vii. Tere
sicca ⁊ cicotrigoniza et infunde ea q̄ liq̇fiunt in vi-
no bono et confice cū melle qđ sit triplū ponderis
medicinaꝝ ⁊ repone in vase vitreo qđ sit sicut v
rinale ⁊ antiquet̄ sex mensibus cꝰ dos sit quantuz
est cicer cum aqua tepida.

Commistio eius ſm aliā descriptionē.
℞. muschi boni pondus. ʒ. ij. margarita
rū nō pforataꝝ pondus. ʒ. x. auri fusi et
argenti fusi amboꝝ ana pondus. ʒ. ʃ. ambre pon-
dus. ʒ. iiȷ̇. zarub pondus. ʒ. i. sirici adusti aut nō
adusti pondus. ʒ. iiȷ̇. myrrhe gariofiloruz et spice
boni odoris amboꝝ ana. ʒ. iiȷ̇. croci pōdus. ʒ. x.
zedoarie et doronigi amboꝝ ana. ʒ. iiȷ̇. radicis li
liȷ̇ celestis pondus. ʒ. i. amomi pondus. ʒ. ij. masti
cis pondus. ʒ. ʃ. foliȷ̇ indi pondus. ʒ. x. carpobal-
sami pondus. ʒ. ʃ. macis pondus. ʒ. i. fructuū mā
dragore nūero. x. lignoꝝ casie et casie amboꝝ an̄
ʒ. v. leucopipis et zinziberis et radicuz aneti om
nium ana. ʒ. iiȷ̇. costi amari pondus. ʒ. viȷ̇. nu-
cis muschate pondus. ʒ. x. castorei pōdꝰ. ʒ. x. eu
forbiȷ̇ pondus. ʒ. ij. floris squinanti pondus. ʒ. x.
semis aneti et gentiane romane et supioris lingue
auis omniū ana pondus. ʒ. iiȷ̇. cardamomi pondꝰ
ʒ. viȷ̇. semis barmel. ʒ. viii. semis fenugreci pō
dus. ʒ. vi. fustiū capilloꝝ veneris pondus. ʒ. viȷ̇
salis indi pondus. ʒ. iiii. nigelle et est granū nigrū
pondus. ʒ. ʃ. origani psici pondus. ʒ. iiii. fu pōdꝰ
ʒ. vi. dragaganti artificiȷ̇ pondus. ʒ. ʃ. vsnen na-
bati pondus. ʒ. ii. semis apii. semis rute et vsnee
⁊ sulfuris citrini omniū ana. ʒ. ii. stercoris vacce
montane aut capre montane pondus. ʒ. ii. bede-
oard pondus. ʒ. vii. semis eruce pondus. ʒ. x. sa
uine pondus. ʒ. iiȷ̇. melāopiperis ⁊ macropiperis
et semis byusquiami albi omniuz ana. ʒ. xx. terre
viaꝝ q̄drataꝝ pondus. ʒ. i. aristologie longe pon
dꝰ. ʒ. x. aristologie rotūde pondus. ʒ. iiii. reusi-
ni pondus. ʒ. vii. semis alzufere pondus. ʒ. x. se
mis endiuie pondus. ʒ. iiii. semis alāiuden pōdus
ʒ. iiii. et sexta. ʒ. i. meliloti pondus. ʒ. iiii. ʃ. psi
liȷ̇ ⁊ issidis oium ana pondus. ʒ. iiii. granoꝝ cucūe
ris excorticatoꝝ. ʒ. iiii. ⁊ tertiā. ʒ. iꝰ. bitumis iu
daici pondus. ʒ. iiii. cāfore et bellebori albi ⁊ ni-
gri et cipi ⁊ storacis liq̇de et chelidōie ⁊ seis aspa
ragi omniū ana pondus. ʒ. ii. ⁊ digitoꝝ citrinoruz
⁊ capilloꝝ algol et radicis endiuie et casie et bara-
cost omniū ana pondus. ʒ. ii. xilobalsami pondus
ʒ. ii. aq̄ nigelle ⁊ aq̄ spine noiate alcāna an̄ pondus
ʒ. i. et granoꝝ almabaleb pondus. ʒ. i. radicū as-
sidi ⁊ est sinapis albi pondus. ʒ. ii. nodoꝝ palee q̄
est in parietibus. ʒ. vii. stercoris vulpis pōdꝰ. ʒ

ſ. corticū radicis capparis pondus. ʒ. ſ. bezeribaſen ⁊ iſſindar amborū ana pondus. ʒ. iiii. Aggrega has medicinas cōtritas et cicotrigonizatas et infunde q̄ infundenda ſunt de eis in vino odoriſero ⁊ cōfice cū melle diſpumato ⁊ repone ī vaſis et aministra poſt ſex menſes ſicut cicer cū aq̄ corticū radicis ſeniculi ⁊ apij et fac caputpurgiū ex ea q̄ti tate vnius g̃ni frumenti cū aq̄ canabis.

ARius Darij. Et eſt medicina inda que letificat ⁊ cōfortat cor et corpus et colorē efficit bonū et aufert lūbricos ⁊ facit odorē oris bonū ⁊ ſudoris et iuuamentū eius ad epar eſt magnū ⁊ nō eſt in ea nocumentū apparēs et ſumit̄ ante cibū ⁊ poſt, ipꝫ cꝰ cōmiſtio. ℞. roſarū rubeaꝝ pondus. ʒ. vi. ciperi pondus. ʒ. v. gariofiloꝝ ⁊ maſticis ⁊ ſpice et aſſari oīum ana. ʒ. iij cinami ⁊ alzarub et croci ⁊ macis et cardamōi ⁊ heil ⁊ nucis muſchate omniū ana pōdus. ʒ. ii. Sume has ſpetics poſt cicotrigonizationē cū orali ⁊ pmiſce pmiſtione decenti cōterendo deinde accipe emblicoꝝ mūdatoꝝ bonoꝝ recentiū ℔. i. et decoquātur in ℔. ix. aq̄ dulcis donec remaneat tertia deiñ colet̄ et iteret̄ illa aq̄ in olla ſup quā p̄ijciant̄ de penidijs ſabari ℔. ii. deiñ buliat cū facilitate dōec ingroſſet̄ ⁊ fiat in ſpiſſitudine loboc ad pectꝰ groſſi deiñ auferat̄ olla ab igne ⁊ puluerizent̄ in ea medicine et moueat̄ cū ligno ſalicis donec pmiſceat̄ ꝯmiſtione eq̄li. Nūqꝫ infrant̄ reponant̄ in vaſe viridi cꝰ doſ ſit qđ eſt ab vno auī. ad duos.

COnfectio alia inda. ℞. piperis ⁊ macropipis et myrobalanoꝝ nigroꝝ et bellicoꝝ et emblicoꝝ ablatis nucleis ipſoruꝫ ⁊ centauree omniū ana ſextaria. iiii. et mellis ⁊ butyri uaccini q̄tū cōficiat ipaꝫ: cꝰ doſ ſit auī. i. aut plus vnicuiqꝫ hoī ſm q̄titatē ſue v̄tutis.

COnfectio noīata algere. Que cōfert vtriqꝫ cholere ⁊ pruritui ⁊ frigoribꝰ ⁊ cōfortat ſtomachū ⁊ valet ad colicā ⁊ ventoſitates et facit appetere cibū ⁊ cōfortat ad coituꝫ cuiꝰ pmiſtio. ℞. ſcamonee et medulle turbit ⁊ macropipis omniū ana. ʒ. vi. piretri et ſemis apii ⁊ ameos ⁊ zinziberis ⁊ ſal̄ indi oīuꝫ añ pōdꝰ. ʒ. i. gariofiloꝝ ⁊ zarub amboꝝ ana. ʒ. ſ. alſlegeti auī i. mahaleb excorticate. ʒ. duas zuccari tabarzet ⁊ croci amboꝝ ana. ʒ. iii. Accipe has medicinas poſt cicotrigonizationē exceptis ſcamonea et croco qm̄ ipſi ſimul terunt̄ deiñ pmiſce medicinas cōmiſtōe decenti ⁊ cōfice cū melle diſpumato ſm pondus earū bis et ſemis cꝰ doſ ſit ab eo qđ eſt inter. ʒ. ii. vſqꝫ ad. ʒ. ii. ſ. vſqꝫ ad. ʒ. iii.

COnfectio alia dilatans aiaꝫ cōfortans eā letificans cōfortans corpus colorē faciēs bonū deſtruens lūbricos odorē oris faciens odoriferꝝ ⁊ ſudorē ⁊ cōfert ſtō et epati ⁊ nō ē in ea nocumentū ⁊ recipit̄ añ cibū et pꝰ ipſuꝫ cꝰ cōmiſtio. ℞. roſaꝝ rubeaꝝ ptes. vi. ciperi ptes viii. gariofiloꝝ et maſticis et ſpice et aſſari omniū pteſ. iii. cinami et zarub et croci ana ptes. ii. maciſ et cardamomi et elbaugue et nucis muſchate omium ana ptē. i. Terant̄ et cribellent̄ ⁊ ſumat̄ ad omne pondus. ʒ. xxiii: de oībus medicis ℔. i. emblicoꝝ recentiū et decoquat̄ oīs ℔. cū. ix. ℔. aq̄ vſqꝫ quo remaneant ℔. iii. deiñ colet̄ ⁊ p̄ijciatur ſup illā aquā p̄ oī ℔ emblicoꝝ ℔. i. penidioꝝ ſabari ⁊ decoquant̄ donec fiat in ſpiſſitudīe electuarij groſſi deiñ puluerizent̄ deſup medicine ⁊ cōueniēter fiat eiꝰ pmiſtio ⁊ reponat̄ in vaſe vitreo viridi: cꝰ doſ ſit ab auī. i. vſqꝫ ad auī. i. ⁊. ſ.

COnfectio tyriacalis magna ex nr̄a arte ex ptoꝝ iuuamentoꝝ p̄dcōꝝ in cōfectionibꝰ q̄ ſunt ante eā. ℞. corticū citri et gentiane et myrrhe et carpobalſami ⁊ folioꝝ ozimi citrati et ſemis eius et ſeis alfelengemiſch et zedoarie et doronigi omniū an. ʒ. iiii. ⁊ muſchi ⁊ ambr̄ amboꝝ ana auī. i. ⁊ xiloaloes indi auī. ii. et caſtore auī. ſ. ⁊ coſti et cinamōi ⁊ acori ⁊ croci et ſpice celtice et apſinthij omniū ana. ʒ. iii. et fu et meu ⁊ petroſelini omniū ana. ʒ. ii. ſ. et ſemis eruce et ſemis napi et ſemis porri et lingue auis et granoruꝫ piperis omniū ana pondus. ʒ. ii. et opii pondus. ʒ iii. cōficiat̄ ſm deſcriptionē et fermentet̄ ſex menſibus deinde bibatur.

COnfectio tyriacalis minor ex arte nr̄a ℞. carpobalſami et coſti et myrrhe et gētiane et cinamōi et leucopipis et xiloaloes indi et petroſelini omniū ana ptē. i. muſchi tertiā ptis caſtorei q̄rtā ptis cōficiat̄ cū melle et adminiſtretur.

COnfectio ceſaris valens ad pulſuꝫ cordiſ et epilepſiā et dolores ſtōi fr̄i et inteſtiorū et oppilatōes et putrefactōeꝫ ſanguis longā et difficultatē digōnis et difficultatē anhelitꝰ et ſingultū vehementē cꝰ pmiſtio. ℞. caſtorei et ſucci liq̄ritie et caſie et coſti amari et melanopiperis macropipis et ſtoracis et opii et croci et ſpice aromatice omniū ana penduſ. ʒ. iii. oppopōacii pōdus. ʒ. i. muſchi pōdus ſexte. ʒ. i. zedoarie ⁊ doronigi et margaritaꝝ nō pforataꝝ omniū ana. ʒ. ſ myrrhe pondus. ʒ. ix. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas et cōfice cū melle diſpumato et utere qū neceſſe eſt quātitate ciceris.

TRifera magna valens ad malitiā digōis et frigus ſtōi p̄prie ⁊ inteſtinoꝝ et mollificationē in ſtō et veſica et addit in deſiderio coeundi cꝰ pmiſtio. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ excorticatoꝝ pondus. ʒ. vi. bellirico. ⁊ embli. et ſemis apii montani et capſie inde et ameos et origani pſici omniū ana. ℥. i. ſpice et amomi et heil et acori ana pondus. ʒ. iii. cinnamōi pondꝰ. ʒ. iiii. leucopiperis et melanopiperis et neremiſch et ſal̄indi omniū ana. ℥. ſ. ſcorie ferri. ℥. iii. ſinapis. ℥. i. ſ. ⁊ ſalis amoniaci. ʒ. ſ. tere ⁊ cicotrigōiza ⁊ inuolue cū oleo amigdalino ⁊ cōfice cū melle diſpumato de quo ſit triplū ponderis ſpetieꝝ ⁊ vtere qum neceſſe fuerit.

DEſcriptio alia. ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ ſerēblegi ⁊ buzeidē ⁊ macis ⁊ capſie inde ⁊ ſecacul omniū ana. ptē vnā bedarūgi rubei ⁊ bedarūgi albi ⁊ lingue auis ⁊ beē albi ⁊ been rubei omniū añ ptē mediaꝫ. Aggrega has medicinas cōtritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū melle diſpūato ⁊ butyro ⁊ vtere qū neceſſe fuerit.

ZEhemiren magnū. Eſt medicina inda cōferens malitie cōplōnis fr̄e ⁊ debilitati ſtōi ⁊ addit ī deſiderio coeūdi ⁊ ꝯfert alguſgueſ

⁊ melie ⁊ rectificat motus corpis et ꝯſuat embryo
ne et cōſuat renes ⁊ veſicā ⁊ frāgit lapidē: cꝰ pmi
ſtio. ¶ ℞. acori et coſti amari ⁊ ariſtologie lōge
⁊ ariſtologie rotunde oīum ana ſextaria. iii. macꝰ
pipis ⁊ zinziberis amboꝝ ana pondus ſextariorum
v. ſemis apij ⁊ ameos et carui et ſemis ſeniculi et
ſemis alrathtai ⁊ ſemis portulace ⁊ ſemis eruce ⁊
bedarūgi rubei ⁊ bedarūgi albi ⁊ auricule muris
⁊ cymini carmeni ⁊ ſemis aneti omniū ana pōdus
ſextarioꝝ. vi. gariofiloꝝ ⁊ vſnee ⁊ calami arōa-
tici ⁊ xilobalſami omniū ana ſextaria tria meliloti
et ſceba ⁊ zarub ⁊ carpobalſami oīum ana ſextaria
tria et caſie ⁊ macis et cardamōi ⁊ cinami omniū a
na ſextaria. iiii. myrobalanoꝝ citrinoꝝ ⁊ ſerēble-
gi et belliricoꝝ ablatis nucleis omniū ana ſextaria
viii. pomoꝝ mādragore ſiccoꝝ et hellebori al. et
marmarcore et ſemis hyuſqami albi ſiluſ̄ris et ſeīs
hyuſqami albi hortulani ⁊ aſech hortulāi ⁊ capſie
inde ⁊ zereſſe ⁊ granoꝝ citri excorticatoꝝ et vena
rum ⁊ ſeriten indi ⁊ been rubei ⁊ been albi ⁊ lin-
gue auis omniū añ auſ̄. xiiij. nucis muſchate. xxx
numero radicū cucūeris ſiluſ̄ris et ſeīs agnicaſti oī-
um ana ſextaria. iii. ſemis baucie et amomi ambo
rū ana. ʒ. vi. opij et euforbij ⁊ caſtorei omniū ana
ʒ. iii. myrobalanoꝝ nigroꝝ ablatis nucleis ponder̄
ʒ. iiii. folij indi et fenugreci ⁊ meu ⁊ petroſelini et
dauci ⁊ reuſini omniū ana. ʒ. vi. aggregent̄ medi
cine iſte trite ⁊ cribellat e. Et ſumant peīdij al. pō
dere medicinaꝝ dcāꝝ omniū ⁊ butyꝝ vaccinū pon
dere medicinaꝝ ⁊ penidioꝝ ſimul et mellis diſpūa
ti pondere medicinaꝝ ⁊ penidioꝝ ⁊ butyri ſimul ⁊
cōficiat̄ ſm hūc modū. Sumant̄ penidij ⁊ incidant̄
et ꝓijciant̄ ſup eos tres ℔ aq̄ et decoq̄nt̄ donec liq̄
fiant ⁊ ingroſſent̄ et fiant ſicut mel deiñ ꝓijciat̄ ſu
p eos mel et fiat tepidū butyꝝ vaccinū inuoluat̄ur
cū eo medicine trite et cribellate deiñ ꝓijciant̄ peī
dij ⁊ mel cocta ſimul in mortario magno ⁊ pulueri
zent̄ deſup medicine inuolute in butyro et cōfician
tur donec equent̄ ⁊ reponant̄ in vaſe in qᵒ fuit mīl
tpe lōgo ⁊ reponat̄ ſex mēſibꝰ ⁊ admīſtret̄ poſt il
lud cꝰ doſ̄ ſit ſicut galla in principio diei ⁊ fine eiꝰ
tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ cū aq̄ calida aut cum a
liquo de vinis.

P Ermiſtio eius ex deſcriptōe alia. ¶ ℞.
acori et coſti amari et ariſtologie lōge et
rotunde omniū ana ſextaria tria macro-
pipis ⁊ zinziberis ana ſextaria. v. Et in deſcriptio
ne alia amboꝝ ana ſextaria duo loco q̄nqꝫ ſeīs apij
⁊ ameos ⁊ carui et ſeīs feniculi ⁊ ſeīs alrotab ⁊ ſe.
portulace ⁊ ſcīs eruce et ſeīs ſanſuci et turbit albi
⁊ rubei et cymī carmeni ⁊ ſeīs aneti omniū ana ſe
xtaria. vi. gariofiloꝝ vſnee calami arōatici car-
pobalſami omniū ana ſextaria. iii. meliloti et ſce-
ba ⁊ zarub et carpobalſami ⁊ caſie et macis ⁊ car-
damōi et cinami oīum ana ſextaria. iiii. myrobala
noꝝ citrinoꝝ ⁊ belliricoꝝ et emblicoꝝ omniū ana
ſextaria. viii. pomoꝝ mandragore ſiccoꝝ ⁊ myr-
ti ſicce ⁊ hellebori albi ⁊ marmacor ⁊ ſeīs hyuſqa-
mi albi ſiluſ̄ris et ſeīs hyuſqami albi hortulāi ⁊ a-
ſech et capſie inde ⁊ zereſch ⁊ granoꝝ citri excor-
ticatorum et ſcires indi ⁊ zaror ⁊ been albi et ru-
bei ⁊ lingue auis omniū añ aurē. xxiiii. nucis mu
ſchate. xxx. nūero radicū cucūeris ſiluſ̄ris ⁊ ſemis
agnicaſti amboꝝ ana ſextaria. iii. ſeīs baucie et aō
mi amboꝝ ana. ʒ. vi. opij ⁊ euforbij et caſtorei oī
um ana. ʒ. iii. myrobalanoꝝ nigroꝝ pōdus. ʒ. iiij
folij indi ⁊ petroſelini ⁊ dauci ⁊ reuſini omniū ana
ʒ. vi. Aggrega has medicinas pꝰ cicotrigonizatio
nē et pone cū eis penidios ſm pōdus mediciaꝝ oī-
um ⁊ inuolue cū butyro et cōfice cū melle diſpūa-
to et repone in vaſe cꝰ doſ̄ ſit. ʒ. ii. ſ. forti et de
bili minus hoc.

A Lzehemirē puū. Juuamētoꝝ ꝓrimoꝝ eſt
ei. ¶ ℞. acori et coſti et ariſtologie ro-
tūde et lōge omniū ana ſextaria. iii. gra
noꝝ araſed et ſeīs harmel amboꝝ ana ſextaria. ij
⁊ pipis et macropis et zinziberis omniū ana ſexta
ria. v. et ſeīs apij et carui et cipi et ſeīs napi et ſe.
alrotab ⁊ ſeīs cepe ⁊ ſemis eruce ⁊ zaror et tuderi
rubei et albi et ſeīs porri et ſeīs lini et ſeīs andaco
che et ſeīs feniculi et ameos et ſeīs citri excortica
ti et ſeīs portulace et calamēti et bechir et fenugre
ci et ſeīs ſanſuci et cymini carmēi et ſeīs aneti et ſe
mis baucie omniū ana. ʒ. x. gariofiloꝝ et heil ⁊ uſ
nee et folij indi et cardamōi et cinami et enule et ci
peri et nucis muſchate et calami arōatici et zarub
et meliloti et marmacor et carpobalſami omniū a
na. ʒ. xx. et caſie et macis et granoꝝ myrti et ze-
reſch et lingue auis et ſpice omniū ana pondus. ʒ.
xxiiii. et roſ̄ ſiccaꝝ pondus. ʒ. v. et myrobalano-
rū nigroꝝ et kebuloꝝ et belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ oī
um ana ſextaria. iii. ſeīs hyuſqami albi et euforbii
et opii omniū ana. ʒ. iii. caſtorei ſextariū. i. et ca-
pſie inde et alaſech et zedoarie ⁊ been rubei et al-
bi et reuſini et darūgi et ſeīs portulace et galange
et ſtoracis omniū ana ſextaria. iii. et penidioꝝ cuꝫ
pondere omniū haꝝ medicinarū et cōmiſce ⁊ īuol
ue butyro vaccino ⁊ cōfice cū melle diſpumato cꝰ
doſis ſit auſ̄. i. cū aqua tepida.

C Onfectio Gal̄. ¶ Hec cōfectio calefacit
inſt̄ra vrine ex renibꝰ et veſica et appe-
rit oppilatōes ⁊ rectificat corꝰ cꝰ pmiſtō
℞. leucopipis et melanopipis et amomi et coſti a
mari et ſpice arōatice et folii indi et croci et ſemīs
apii et aniſi et piretri et ſeīs vrtice et ſeīs rute mō
tane omniū ana ptes eq̄les. Aggrega has mediciās
tritas et cōfice cū melle diſpūato ⁊ vtere. cꝰ doſis
ſit pōdus. ʒ. i. cū aq̄ corticū radicis feniculi ⁊ cor-
ticū radicis apij: cꝰ pmiſtio ex deſcriptōe alia. ℞.
pipis nigri ⁊ albi ⁊ amōi ⁊ coſti ⁊ ſpice et calami a
rōatici et folij indi ⁊ ſeīs apij et croci et aniſi et ſe-
mis vrtice piretri ſeīs rute mōtane omniū ana p-
tes eq̄les cōficiant̄ cū melle ⁊ ſit doſ̄ pōdꝰ. ʒ. i. cū
aqua radicum feniculi et apij.

C Onfectio alia Gal̄. valens ad dolorē epa
tis ⁊ tuſſim et expulſionē ſanguīs. cꝰ per
miſtio. ℞. croci cinamōi amboꝝ añ pon
dus. ʒ. i. bdellij. ʒ. iiii. alxebet duas tertias. ℥. iꝰ
ſq̄nanti. ʒ. iii. calami arōatici. ʒ. ii. caſie ſpice celti
ce myrrhe oīuꝫ ana. ʒ. ii. gūmi cupſſi ſextaria. iij.
⁊ mellis. ℥. iii. paſſulaꝝ enucleataꝝ pōdus. ʒ. xl.
⁊ vini boni qȯ ſufficit terant̄ ⁊ cicotrigonizent̄ ⁊ ꝯ
ficiantur cū melle.

C Onfectio hermetis cōferēs podagre val
de ⁊ doloribus iuncturaꝝ ⁊ doloribꝰ re
nuꝫ ⁊ ſtōi et ventoſitatibus ⁊ vlceribus

inteſtinoꝝ ⁊ hydropiſi et ictericie et vtigini: ⁊ eiuſ
q̄dē ꝓprietas eſt in iuncturis et podagra. et ſit do
ſis aur̄. i. aut. ʒ. ii. cui⁹ ꝑmiſtio ¶ ℞. agarici ⁊ aſ
ſari et acori et cordumēi et ſeis rute et euforbij et
ſu et iſopi ſicce omniū ana. ʒ. i. ariſtologie lōge et
radicū ciclamis amboꝝ ana. ℥. ij. amcos ⁊ garioſi
loꝝ amboꝝ ana. ℥. ij. gentiane romane. ℥. vi. ba
ſce et ſeis apij amboꝝ ana. ℥. ii. centauree mīoriſ
⁊ eſt albalziz. ℥. viij. caſie et coſti amari et myr-
rhe omniū ana. ℥. iij. ſpice arōatice ⁊ ſceba mōtāi
et petroſelini omniū ana. ℥. ii. polij ⁊ praſſij ambo
rū ana. ℥. viij. camepitheos ⁊ camedreos ⁊ ſcorð
on omniū ana. ℥. viii. Aggrega has medicinas tri
tas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ cōfice cū melle diſpumato
et repone in vaſe ⁊ bibat in dieb⁹ veris. ¶ Cō-
miſtio eius ex deſcriptōe alia. ℞. agarici et aco
ri et aſſari et cordumeni et ſeis rute ⁊ euforbij et
ſu ⁊ iſopi ſicce omniū ana. ℥. i. ameos et garioſi-
loꝝ amboꝝ ana. ℥. ij. gentiane. ℥. vi. aſſe et ſeis
apij amboꝝ ana. ℥. ii. centauree minoris. ℥. viii
caſie et coſti et ariſtologie lōge omniū ana. ℥. iij.
myrrhe et ſpice et calamēti mōtani et petroſelini
omniū ana. ℥. ij. praſſij et polij amboꝝ ana. ℥. iij.
camedreos ⁊ camepitheos ⁊ ſcordeon omniū ana.
℥. viii. mellis q̄tū ſufficit: c⁹ doſ ſit. ʒ. ii. aut au
re. i. inh ora veris.

Confectio hermetis valēs ad thenaſmonē
qū de ea ſumit in potu pondus. ʒ. xxx.
cū aq̄ frā ⁊ ad dolorē epatis cū aq̄ mellis
roſ ⁊ ad febrē cū aq̄ tepida et ad dolorē ſtōi cū ace
to cōmiſto et ad dolorē renū cū vio cōmiſto ⁊ ad
reliquos dolores et prefocationē cū aq̄ tepida. Et
ſi nō fuerit cū eis febris cū vino cōmiſto et ad ex-
pulſionē ſanguinis cū aceto cōmiſto in q̄titate fa-
be ⁊ ad dolorē ilij ſicut q̄titas illa ⁊ ad retentionē
inteſtinoꝝ et ventoſitates cū vino antiquo cōmi-
ſto et eſt cōueniens ad dolorē capitis ⁊ algueſgues
et maniā qū i potu ſumit̄ i nocte ⁊ ad tuſſim ſiccaꝫ
potata in principio noctis cum vino cōmiſto et ad
morſum ſerpentū cuꝫ aq̄ altereniabin et liniat̄ ſup
locū morſum ⁊ cōfert ad uenena mortalia qn̄ i po
tu ſumit̄ cū aq̄ gētiāe et ad morſū canis rabioſi quā
do in potu datur cum lacte.

Diindaru. ¶ Exiſtiauit ille qui ipꝫ edi-
dit ꝙ eſt exptū c⁹ ꝑmiſtio ¶ ℞. pipis al
bi et ſeis hyuſq̄ami albi amboꝝ ana ſexta
ria. v. croci et lumon amboꝝ ana ſextaria. x. et o
pij et āmōiaci et folij et piretri ⁊ radicū mandrago
re ⁊ albonniati et caſie et ſpice ⁊ ſeis apij omniū an̄
ſextaria. vi. et xilobalſami ſextaria. iii. et mellis
diſpūati q̄tū ſufficit cōficiat̄ et admīſtret̄ ſicut nar
rauimus.

Alkeſkinēgi eſt cōfectio plīmoꝝ iuuamen
torū valens ad egritudines infantiū ⁊ pu
eroꝝ ⁊ ad epilepſiā ipſoꝝ et torturā eoꝝ
⁊ ſpaſmū ipſoꝝ et colicā eoꝝ ⁊ cōfert ꝑfocatōi ma
tricis ⁊ tēperat additiōē menſtruoꝝ ⁊ ſedat vento
ſitates m̄ricis. C⁹ ꝑmiſtio. ℞. caſie et geſtafrid et
radicis mandragore ⁊ ſeis harmel ⁊ ſeis feniculi ⁊
carpobalſami ⁊ ariſtologie longe ⁊ rotunde ⁊ mu
ſchi et ambre omniū ana. ʒ. iiij. heil. ʒ. xxiiij. opij
⁊ coſti et nucis muſchate et myrobalanorū citrino
rū omniū ana. ʒ. xij. garioſiloꝝ. ʒ. xxiiij. ciami et

cōfectōis alkeſire et arſenici citrini et ſeis lilij oīuꝫ
ana. ʒ. ij. acori. ʒ. viij. ſerapini et dorōigi ⁊ myr
rhe et olei de ſteragē omniū an̄. ʒ. vi. legaſt ⁊ ma
cis et ciperi et croci omniū an̄. ʒ. x. mugath. ʒ. xv
ſtoracis liq̄de. ʒ. xv. murdaſacron et folioꝝ myr
ti et nucis cup̄ſſi ⁊ ſeis ſauine omniū ana. ʒ. iij. te-
rat̄ et cribelletur et conficiat̄ cū melle diſpumato
et āminiſtretur.

Confectio alkeſire āminiſtrati in ea. ℞.
calami arōatici ⁊ blacte bizantie et olibāi
omniū ana. ʒ. iiij. vſnee et cinami et cro
ci omniū ana. ʒ. i. ſtoracis. ʒ. iiij. muſchi ⁊ xiloa-
loes amboꝝ ana. ʒ. ſ. cōficiat̄ cū vino antiquo o-
dorifero ⁊ dittat̄ dōec fermentet̄ ⁊ āmīſtretur.

Confectio de muſcho faciens ad pulſū cor
dis et ad om̄s infirmitates m̄lie et ad dif
ficultatē anhelitus et eſt medicina confor
tans aīaꝫ: c⁹ ꝑmiſtio. ¶ ℞. zedoarie et doronigi
⁊ margaritaꝝ nō ꝑforataꝝ ⁊ karabe et coralli omī
um ana. ʒ. i. ſerici crudi. ʒ. i. ſ. been rubei ⁊ albi
⁊ folij indi ⁊ ſpice ⁊ cardamōi et garioſiloꝝ ⁊ ca-
ſtorei omniū ana. ʒ. i. ſ. zinziberis et macropipis
amboꝝ ana tertiā. ʒ. i. muſchi octauā. ʒ. i. Terant̄
oīa et cōficiant̄ cū melle crudo: c⁹ doſ ſit ſicut ci-
cer cum vino odorifero.

Confectio de muſcho alia q̄ valet ad do-
lorē epatis ⁊ ſtōi ⁊ debilitatē eoꝝ et r̄ſol
uit ventoſitates ⁊ inflāmationē. C⁹ ꝑmi
ſtio. ¶ ℞. pondus tertie. ʒ. i⁹. de muſcho ⁊ ſpi-
ce arōatice et caſie ⁊ folij indi ⁊ lacce mūdate ⁊ reu
ſini omniū ana pondus. ʒ. ii. gentiane romane pō
dus. ʒ. ii. croci ⁊ ameos ⁊ ſeis apij ⁊ maſticis oīuꝫ
ana. ʒ. iiii. cinnamōi et pipis ⁊ ariſtologie rotunð
omniū ana pondus. ʒ. iii. xiloaloes indi ⁊ garioſi-
loꝝ ⁊ myrrhē omniū ana pondus. ʒ. i. ſ. ꝯfice haſ
medicinas tritas cicotrigonizatas cū melle diſpūa-
to ⁊ repone in vaſe ⁊ vtere. Cuius doſis ſit ſicut
faba cum aqua calida.

Medicina de muſcho cuꝫ apſinthio q̄ valet
ad pulſum cordis ⁊ algueſgues et apata e
piglotis ⁊ exiccat hūoroſitatē ſtōi. C⁹ ꝑ
miſtio. ¶ ℞. apſinthij ⁊ aloes amboꝝ ana. ʒ. viij
reuſini. ʒ. viii. ameos. ʒ. viii. ⁊ croci ⁊ ſeis apij ā
boꝝ ana. ʒ. iiii. muſchi et nereiden et folij et myr
rhe omniū ana. ʒ. ii. caſtorei. ʒ. i. ſ. cōmiſce ⁊ cō
fice cū melle. ¶ Medicina de muſcho alia cōferēſ
ad meliaꝫ cholicā. ¶ ℞. maſticis et croci amborū
ana. ʒ. i. ſ. ſupioris apſinthij ⁊ ozimi citrati ⁊ epi-
thymi omniū an̄. ʒ. i. xiloaloes ⁊ galle amboꝝ an̄
ʒ. i. ſ. muſchi. ʒ. ſ. zedoarie ⁊ doronigi amboruꝫ
ana. ʒ. ii. margaritaꝝ ⁊ karabe ⁊ coralli ⁊ ſerici oī
um an̄. ʒ. iii. aloes. ʒ. xxiiii. mell' q̄tū ſufficit. do
ſis ei⁹ integra pondus. ʒ. ii. cū aq̄ tepida.

Medicina de muſcho dulcis valens ad pul
ſum cordis ⁊ egritudines melicas ⁊ diffi
cultates anhelitus et ad epilepſiā ⁊ paly-
ſim ⁊ torturā ⁊ q̄rtanā. C⁹ ꝑmiſtio. ¶ ℞. zedoa
rie ⁊ doronigi amboꝝ ana pond⁹. ʒ. i. margarita
ꝝ nō ꝑforataꝝ ⁊ coralli ⁊ karabe ⁊ ſerici crudi adu
ſti omniū ana pondus. ʒ. i. ſ. been albi et rubei et
folij indi ⁊ ſpice ⁊ garioſiloꝝ ⁊ caſtorei omniū ana
pondus duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. i. ⁊ zinziberis et macropi
peris amboꝝ ana tertias duas. ʒ. i. muſchi pōdus

ſexte ⁊.ʃ.ʒ.iꝰ. Tere medicinas ⁊ cribella et cōfi
ce cū melle qđ eſt ſicut extrahit de fauis qđ nō in
uēit ignis crudū ad vnū tria et repōe ī uaſe ⁊ uter

Medicina de muſcho alia efficiens illa iuua
mēta. ¶ ℞. zedoarie et dorōigi ⁊ mar
garitaꝝ puaꝝ et karabe et coralli omniū
ana.ʒ.iij.et tertiā.ʒ.i.et ſerici crudi pondus.ʒ.
ii.et been albi ⁊ rubei et ſpice et folij et cardamōi
⁊ gariofiloꝝ omniū ana.ʒ.iiii.et duas tertias.ʒ.i
⁊ vſnee et macropiperis ⁊ zinziberis omniū an̄ pō
dus.ʒ.i.⁊ tertie.ʒ.i.caſtorei pondus tertie.ʒ.iꝰ
et muſchi boni pondus aur̄.i.incidat̄ ſericū inciſio
ne pua donec fiat ſicut puluis deiñ aggreget̄ in mor
tario cū margaritis ⁊ corallo et karabe et terantur
optime et terant̄ alie medicine et cōficiat̄ cū melle
crudo.cꝰ doſ ſit pōdꝰ medij aur̄ cū aq̄ tepida.

Medicina de muſcho alia ſilis illi.cꝰ cōmi
ſtio. ¶ ℞. apſinthij et aloes amboꝝ ana
ʒ.viii.ſpice ⁊ muſchi ⁊ folij ⁊ myrrhe ō
niū ana pondus.ʒ.ii.reuſini pondus.ʒ.vi.ame
os et croci et ſeīs apij omniū ana pondus.ʒ.iiii.ca
ſtorei.ʒ.i.ʃ.Tere et cōfice cū melle.cꝰ doſ inte
gra ſit aure.i.

Sagzenea magna. ¶ Hec medicina eſt ex
pta valens ad oīs paſſiōes frās ⁊ vētoſi
tates groſſas ⁊ dolorē dentiū et corroſio
nem eoꝝ ⁊ ad frigus ſtōi ⁊ tarditatez digōiſ ⁊ coli
cā et difficultatē vrine et ad frigꝰ et phl'a ⁊ ad mu
coſitatē vrine. Cꝰ pmiſtio. ¶ ℞. caſtorei et opij
⁊ cinnamōi ⁊ aſſari et fu et meu et dauci omniū an̄
ʒ.i.pipis et macropiperis et galbani et coſti omni
um ana.ʒ.vi.croci.ʒ.ʃ.liq̄fiant cū aq̄ mellis ⁊ te
rant̄ ſicca et reſoluat̄ galbanū cū melle et cōficiatur
et āmiſtret̄ pꝰ ſex mēſes. Cꝰ pmiſtio ex deſcriptio
ne alia. ¶ ℞. caſtorei et melanopiperis et croci et
meu et fu et dauci et aſſari et opij et leucopipis et
bezard omniū ana pondus.ʒ.ii.coſti pondus.ʒ.i
ciāmōi.ʒ.ii.terant̄ et cribellent̄ et cōficiat̄ cū mel
le diſpumato.

Sagzenea minor q̄ eſt in intentōe eiꝰ. ℞.
caſtorei et opij amboꝝ ana.ʒ.x.pipis et
macropipis et galbani et myrrhe et coſti
omniū ana.ʒ.lx.et cinnamōi et meu et fu ⁊ dauci
et aſſari omniū ana.ʒ.x.et croci pondus q̄rte.℥.
iꝰ. Et in deſcriptōe alia zinziberis.℥.i.et ſtoraciſ
liq̄de.℥.iii. Et in deſcriptōe alia caſtorei et mela
nopipis et croci et meu et fu et dauci et aſſari et o
pii et cinnamōi et leucopipis omniū ana.ʒ.i.coſti
pondus.ʒ.i.Tere oīa et cōfice cuz melle et antiq̄t
ſex menſibꝰ.cꝰ doſ ſit aur̄.ʃ.cū aq̄ tepida in ieiu
no. Et ī deſcriptōe doſ qđ eſt inter ſextā.ʒ.i.uſ
q3 ad duos aur̄. Et in deſcriptōe doſ q̄tū eſt gra
nū pipis. Et dicit̄ ꝙ terat̄ ſiliq̄ ⁊ liniat̄ ad uenena et
ad ventoſitates in m̄ricibꝰ et paucitatē cōceptiōis
et mēſtrue. Soluat̄ de ea q̄tū eſt faba cū oleo đ li
lio ⁊ ſupponat̄ cū lana et liq̄fiat de ea cū oleo ſam
bacino et odoret de ea mulier et ſuffumiget̄ cū ea
etiā. Et ad dolorē pectoris et tuſſiz et renes et dif
ficultatē vrine ex frigoribꝰ et bibat de ea mulier
q̄tū eſt cicer cū vino puro et ad nauſeatiuā ſacieta
tem aur̄.i.cum vino puro.

Hmoruſia q̄ ꝯfert ad debilitatē epatis et
ſplenis et duritiē eoꝝ ⁊ apit oppilationez
⁊ prouocat vrinam et frangit lapidem in renibus
⁊ iuuamentum eius in inceptōe hydropiſis eſt ma
gnū.cꝰ pmiſtio. ¶ ℞. dauci ⁊ ē ſemē baucie ſilue
ſtris et cymī carmeni xilobalſami caſie cordumeni
floris ſq̄nanti ſeīs apii omniū ana pondus.ʒ.i.ma
cropipis et coſti amboꝝ ana.ʒ.ʃ.leucopipis.ʒ.ʃ.
myrrhe pondus.ʒ.iii.baccaꝝ lauri.x.nūero aco
ri et croci amboꝝ ana pondus.ʒ.ii. Aggrega has
medicinas tritas et cribellatas et cōfice cū melle di
ſpumato cꝰ doſ ſit ſꝫ q̄titatē auellāe cū aq̄ tepida.

Anacardinū et eſt albeladoriū qđ eſt iuua
mentū ad cōtractionē.i.eos q̇ ſe mouere
nō poſſunt.cꝰ pmiſtio. ¶ ℞. myrobala
noꝝ nigroꝝ et belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ omniū an̄.ʒ
xxxvi.nigelle pondus.ʒ.xxiiii.ſpodii pondus.ʒ
vi.heil pondus.ʒ.vii.ciperi.ʒ.vi.anacardi.ʒ.
vi.pipis et macropipis et zinziberis et felfelmu
re et aniſi omniū ana.ʒ.xii.tere et cribella et per
miſce cū eo penidiorum pondus.ʒ.dc.reſoluātur
cū aq̄ ſm q̄titatē q̄ ſufficit ⁊ cōfice medicinas et ſe
peli uas in quo eſt medicina in ordeo ſex menſibꝰ
deinde vtere.

Confectio anacardi q̄ confert ad oīs ſpēs
doloꝝ ſtōi ⁊ ꝯfert ad dolorē capīs ātiq̄ū
⁊ ad v̇tiginē ſtōaticā et ad maniā et aliena
tionē et dolorē pectoris et epatis et ſplenis ⁊ renū
et cōplōnē frāz et dolores m̄ricū et podagrā et le
prā et egritudines melie.cꝰ pmiſtō. ¶ ℞. ſpice
et meu et croci et caſie et folii et epithymi et ſq̄nā
ti et carpobalſami et ariſtologie lōge et gariofilo
ꝝ et granoꝝ alben et zinziberis et aloeſ et bdellii ⁊
myrrhe et olei balſami omniū ana.℥.i.maſticis ⁊
mellis anacardi et agarici omnium ana ptes.viii.
radicis lilii celeſtis.℥.ii.corticū radicis feniculi ℔
iii.aceti aſceri.iii.infunde cortices feniculi in ace
to tribꝰ diebꝰ et piiciant̄ in ollā ⁊ ferueat bullitio
ne leui ⁊ colet̄ et exprimant̄ radices et adiungat̄ il
li aceto mellis ℔.i.ʃ.et bulliat ad ignez leuē ſup
carbones donec ingroſſetur parūp et pmiſceant̄ cuz
eo medicine et ſit doſ pondus.ʒ.ii.cū eo qđ con
uenit de potibus

Confectio alia anacardia faciēs ad palyſiz
et ei ſiliā et ad torturā et mollificationez
et abſtergit cerebꝝ et facit ipz bonū.cu
ius pmiſtio. ¶ ℞. ſpice caſie folii indi myrrhe cro
ci ſceba armeni epithymi ſupioris aladrion reuſi
ni carpobalſami gariofiloꝝ oīuz ana pondus.ʒ.ii
granoꝝ alben excorticatoꝝ et ziziberis amboꝝ an̄
℥.i.et alkei et mellis anacardi et kerbel omniū an̄
℥.iii.agarici pondus.ʒ.ii. Et ī deſcriptōe alia pō
dus.ʒ.viii.aloes ſcotrenſis.℥.i.ireos.℥.ii.cor
ticū venarū feniculi ℔.iii.aceti fortis ℔.ix.infū
dant̄ cortices in aceto tribus diebus ꝯtinuis et piī
ciat̄ tunc in vaſe ⁊ ferueat tribꝰ ebullitōibꝰ cum
igne medio deiñ colet̄ et piiciant̄ cortices et iteruz
reponat̄ acetū in ollā et effundant̄ ſup ipz de melle
℔.x.ʃ.decoquat̄ cū igne leui donec ingroſſet̄ ⁊ pl'
uerizent̄ deſup: tunc medicine trite p̄dcē ⁊ pmiſce
cas ⁊ vtere hac cōfectōe pꝰ ſex mēſes: cꝰ doſ inte
gra ſit pondus.ʒ.iꝰ.cū aqua tepida.

Araſton magnū. Et eiꝰ expoſitio eſt bo
nū cōferens ad frigus corpis ⁊ ad pthiſim
⁊ dolorē vētris et febrē ꝯ̄niſtā ⁊ ad q̄r

tanā et ad colicā et dolorē m̄ricis. c⁹ ꝑmistio. ℞.
opii et croci et casie et amōi et euforbii et acatie et
costi et myrrhe et spice et gūmi arabici et seīs al-
kerus et seīs alandacocha ⁊ granoꝝ vrtice ⁊ bdel
lii et olibani et adibic et sumach et sulfuris citrini
⁊ storacis liq̄de ⁊ leucopipis omniū ana. ʒ. v. pir̄
tri et seīs artanithe ⁊ est adranoch ⁊ rosaꝝ siccarū
⁊ seīs rhaphani ⁊ seīs apij et seīs citri omniū an̄. ʒ
iiij. ameos ⁊ seīs altaraxacō siluīris omniū ana. ʒ.
iiii. seīs sinapis. ʒ. i. semīs hyusq̄ami albi pondus
ʒ. x. cartami ⁊ zinziberis amboꝝ ana pondus. ʒ. ij
Et de eis q̄dā sunt q̄ nō ponūt in ea pip. Tere sicca
⁊ infunde reliq̄ in vino odorifero trib⁹ dieb⁹ do
nec resoluant̄ ⁊ ponant̄ cū melle ⁊ tunc effundātur
desup olei balsami boni. ℥. i. ⁊ ponat̄ sup ignez in
vase lapideo ⁊ accēde sub eo ⁊ ferueat duab⁹ ebl̄
litōib⁹ deiñ remoueat̄ ab igne et antiquet̄ sex mē
sib⁹: c⁹ dosis integra sit pondus aur̄. i. Et quan-
toplus antiquatur est melius.

ARaston minus cōferens ad oīa q̄b⁹ ꝯfert
maius. ℞. opij pondus. ʒ. iiij. acatie ⁊
pipis amboꝝ ana. ℥. i. piretri pondus. ʒ
iij. amōi. ʒ. v. casie. ʒ. iiij. croci. ʒ. iij. ⁊ sulfuris
citrini. ℥. i. ⁊ euforbij. ʒ. iij. spice. ℥. i. Terant̄ ⁊
cribellent̄ ⁊ conficiantur cū melle.

DIamarte q̄d est iuuatiuū ad oppilationes
epatis et splenis ⁊ frigus m̄ricū ⁊ tussim
hūidā ⁊ q̄rtanā ⁊ cōstrictionē anhelitus ⁊
ictericiā oppilatiuā et mollificationē c⁹ ꝑmistio.
℞. seīs harmel eminā. i. ſ. olibani. ʒ. x. aristolo
gie lōge ⁊ r̄usini amboꝝ an̄. ʒ. xx. zedoarie ⁊ do
ronigi amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. masticis et carpo
balsami et croci et meliloti et spice arōatice omni
um ana pondus. ʒ. x. opij et zinziberis ⁊ costi ⁊ ca
sie omniū ana sextaria. iij. et istaꝝ medicinaꝝ triū
in descriptōe alia. ʒ. xij. cipi sextaria. x. aloes. sco
trensis pondus. ʒ. xiiij. gariofiloꝝ pondus. ʒ. vi.
hellebori albi rosaꝝ rubeaꝝ siccaꝝ nigelle omniū
ana sextaria. vi. pipis pondus. ʒ. x. Aggrega has
medicinas cōtritas et cicotrigonizatas ⁊ cōfice cuz
melle dispumato ⁊ vtere.

BEdemeregi. Ei⁹ iuuamēta sunt sicut iu
uamēta diamarte: c⁹ ꝑmistio. ℞. ze-
doarie et doronigi et opij ⁊ castorei ⁊ pi
retri ⁊ pipis ⁊ macropipis et casie ⁊ est ex almasus
et seīs hyusq̄ami albi et storacis liq̄de et oppopona
ci et croci omniū ana. ʒ. vi. fenugr̄ci. ʒ. viij. mar
garitaꝝ pondus. ʒ. ij. galbani ⁊ myrrhe amboꝝ a
na. ʒ. xij. tere et cribella et cōfice cū melle.

COnfectio algarithi cōferens ad dolorē ca
pitis antiq̄ū et dat̄ in potu cū vino cōmi-
sto cū melle ⁊ aq̄ tepida ⁊ cōfert ill̄ q̄ epi
lepsiā patiunt̄ qū bibūt de ea ⁊ est iuuatiua ad obli
uionē ⁊ ad apa duꝝ ⁊ abscindit supfluitates q̄ attra
hunt̄ ad oculos: c⁹ ꝑmistio. ℞. myrrhe ⁊ casie
⁊ macropipis ⁊ cinamōi et siseleos ⁊ amōi omniū
ana pondus. ʒ. iiij. spice ⁊ floris sq̄nāti amboꝝ ana
ʒ. xij. ⁊ croci pondus. ʒ. vi. ⁊ opij pondus. ʒ. v.
⁊ seīs apij montani pondus. ʒ. xv. anisi ⁊ seīs apij
hortulāi āboꝝ an̄. ʒ. xx. ⁊ pipis pōd⁹. ʒ. xxxviij
storacis liq̄de ⁊ costi ⁊ rubee ⁊ assari omniū ana. ʒ
i. tere ⁊ cribella sicca ⁊ infunde hūorosa in vīo o-
dorifero deiñ cōfice totū cū melle. c⁹ dos̄ sit pon-
dus. ʒ. i. cū aqua tepida in ieiuno.

COnfectio citrina selini valens ad egritu-
dines chol̄e nigre ⁊ ventositates ⁊ pulsū
cordis ⁊ dolores infantiū ⁊ dolores m̄ri
cū. c⁹ ꝑmistio. ℞. pipis albi zinziberis ⁊ sal̄ idi
omniū ana pondus. ʒ. vi. opij ⁊ euforbii ⁊ castor̄i
et gariofiloꝝ et croci ⁊ masticis ⁊ piretrī omniū an̄
ʒ. v. costi. ʒ. vi. fesire ⁊ fesiresim ⁊ cipi ⁊ zedoa-
rie ⁊ doronigi ⁊ aristologie lōge omniū ana. ʒ. ii.
olei balsami ⁊ aq̄ cafore amboꝝ ana. ʒ. iiii. Tere
sicca ⁊ infunde gūmas in vino ⁊ cōfice cū melle di
spūato. c⁹ dos̄ sit unicuiq̄ hoī s̄z mēs̄az sue ꝯpl̄ois

COnfectio nigra selini q̄ cōfert ad mes et
palysim ⁊ ad guale ⁊ ad chol̄az nigram ⁊
oēs egritudines fr̄as. c⁹ ꝑmistō. ℞. seīs
harmel. ʒ. cētū ⁊ vigīti oppopōacis. ʒ. lxxx. nigel
le ⁊ bezard ⁊ cucūeris siluīris omniū ana pondus. ʒ
lx. acori ⁊ serapini ⁊ āmōiaci ⁊ aristologie lōge et
sinapis ⁊ bdellii subalbidi ⁊ hellebori ⁊ radicis en
diuie ⁊ castorei ⁊ radicis colloq̄ntide ⁊ sulfuris ci-
tri ⁊ seīs eruce ⁊ agnicasti ⁊ rute mōtane omnium
ana pondus. ʒ. xl. opii ⁊ euforbii ⁊ hyusq̄ami albi
⁊ pipis albi ⁊ cōdisi ⁊ salis īdi rubei ⁊ salis napti-
ci nigri ⁊ radicis assehebeza ⁊ ē radix sebisech ⁊ est
mandragore ⁊ radicis hyusquiami albi ⁊ piretri ⁊
myrrhe ⁊ aloes ⁊ olibani ⁊ capsie omniū an̄. ʒ. xx
spice ⁊ masticis ⁊ zedoarie ⁊ doronigi omniū ana
ʒ. viii. croci. ʒ. iii. Tere sicca ⁊ īfunde gūmas ī ki
tran d̄ scemi s̄m q̄ntitatez q̄ sufficit deiñ tere ⁊ ꝯmi
sce medicinas oēs deiñ sepeliat̄ ī ciere duob⁹ mē
sibus deiñ āministret̄ p⁹ illud de q̄ dent̄ forti aure.
iii. ⁊ medio. ii. ⁊ debili. i. ⁊ īfanti q̄ntū est granuz
piperis.

COnfectio albumuseli ⁊ ē iᵃ q̄ noīata ē suc
currēs ⁊ ē d̄ stusefactis sedatia doloꝝ ex
oī vētositate ⁊ ex oī egritudīe dn̄ante si
cut īcubo ⁊ ex alguesgues ⁊ ad oēz dolorē ē iuuatia
⁊ sedatiua. c⁹ ꝑmistio. ℞. opii ⁊ hyusq̄ami al.
amboꝝ ana aur̄. x. euforbii et croci ⁊ spice et pire
tri ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ cardamōi et macropipis oī
um ana. ʒ. v. Tere et cribella ⁊ cōfice cū melle di
spūato de q̄ det̄ aur̄. ſ. forti et magno et ꝑuo et de
bili pondus sexte. ʒ. i⁹.

COnfectio de alleis faciens ad morpheā ⁊
frigora et hūorē crudū et phl̄a et addit in
v̄tute et clarificat colorē et cōuertit vten
tē se q̄i ad formā adolescentie cōferens oī egritu-
dini potat̄ in hyeme calefacit cor⁹ ⁊ alleuiat corp⁹
et erigit nāz. c⁹ ꝑmistio. ℞. caficies duos cice-
ris de scemi q̄ infundant̄ in nocte in aq̄ dulci deinde
cū igne leui coquat̄ donec aq̄ ei⁹ denigret̄ et cōfran
gat̄ cicer deiñ colet̄ aq̄ postea sumant̄ allea et findā
tur vnūq̄dq̄ gn̄ū eoꝝ deiñ coq̄nt̄ cū ea donec dis
cocta sint allea et fiāt sicut cerebꝝ postea fundat̄ d̄
sup lac vaccinū dulce in tanta q̄ntitate q̄ submergat
ipsa q̄ttuor digitis deiñ coq̄nt̄ lēto igne sicut cande
le donec exiccet̄ lac aut q̄i deiñ fundat̄ desup bu-
tyꝝ vaccinū recens cū mensura postea decoq̄t cum
igne leui sicut candele donec exiccet ip̄z deiñ cōfi
ce ip̄z in vase eneo dōec fiat sicut massa: postea ef
funde desup mellis albi clari q̄ntitatē q̄ supemine-
at ei q̄ttuor digitis et decoq̄ ip̄z sil̄r donec coagule
tur aut q̄i deiñ pone sup vnaq̄q̄ lb alleoꝝ aure.

xii. de tuderi rubeo et albo et aur̄. iii. pipis et au re. x. portulace et aur̄. x. cimi carmeni et aur̄. x. galange et tr̄idē cinnamōi. Tere has medicinas et piice desup et pmisce ea et pone in vase viridi et sumat̄ de ea q̄tū est nux f̄m oēz dispōez.

Athanasia magna q̄ est cū epate adib ꝯferens doloribꝰ epatis et splenis et stōi et ventositatibꝰ et dysenterie et tussi antiq̄ et eis q̄ euomūt sanguinē et est sedatiua doloꝝ sicut cōfectio filonis. s. filonuz romanuz et ad stuporē et fluxū ventris et sanguis expulsionē et dolorē renū et ventositatē renum ⁊ vesice et asma ⁊ tussim et mundificat pectus et cōfert sicut emplr̄m sup hemorroidas posita. ⁊ eius doſ est q̄rta aurei vsq3 ad aur̄. s. cꝰ pmistio. ℞. croci ⁊ myrrhe ⁊ opij et castorei ⁊ seīs hyusq̄ami albi et costi ⁊ cordumēi ⁊ papaueris ⁊ spice et eupatorij et epatis adib ⁊ cornu dextri de cornibꝰ capre adusti omniū ptes eq̄les. Tere q̄ de eis terunt̄ ⁊ liq̄fac q̄ liq̄scunt cū vino et cōfice cū melle dispumato ⁊ vtere post sex menses.

Athanasia minor iuuamēta cꝰ sunt illa eadē cꝰ pmistio. ℞. storacis ⁊ croci ⁊ costi ⁊ spice ⁊ opij et casie omniū ana. ʒ. iiij succi eupatorij. ʒ. viij. radicis lilij. ʒ. xij. mell' q̄tū sufficit doſ eiꝰ sicut auellana cū eo qd̄ cōuenit d̄ potibus. Et in descriptōe alia addite sunt due medicine q̄ sunt myrrha ⁊ xilobalsamū de vnaquaq3 quarū ponunt̄. ʒ. iiij.

Diacurcuma minus cōferēs ad debilitatez epatis et splenis ⁊ stōi et ad duritiē eorū ⁊ ad inceptionē hydropisis ꝓhibēs eiꝰ generationē et colorē efficit bonū valde ⁊ confert ad plimas egritudines antiquas. cꝰ pmistio. ℞. spice arōatice ⁊ myrrhe ⁊ casie ⁊ costi ⁊ floris sq̄nanti ⁊ cinnamōi ⁊ croci omniū ptes eq̄les. Terant̄ ⁊ cribellent̄ ⁊ infundatur myrrha die ⁊ nocte in triplicato ⁊ pmisceant̄ oīa ⁊ cōficiat̄ cū melle dispūato et reponat̄ in vase ⁊ āmistret̄. Et in descriptiōe alia loco spice nereiden.

Ars diacurcume maioris ex arte Gal'. qd̄ cōfert ad dolores antiquos exn̄tes in epate et splene ex frigore ⁊ grossitudiē ⁊ apit oppilatōes accn̄tes in oibꝰ instr̄is nutrimenti ⁊ fugat ventositates grossas ab eis ⁊ ꝓuocat vrinaz ⁊ cōfert oibꝰ doloribus renū vesice ⁊ m̄ricis accidentibꝰ ex materijs grossis ⁊ duritie q̄ est in eis et hydropicis. cꝰ cōmistio est hec. Croci pondꝰ. ʒ. xij. ⁊ meu ⁊ fu amboꝝ an̄ pōdus. ʒ. iiij. ⁊ spice pōdus. ʒ. vi. ⁊ anisi ⁊ dauci ⁊ assari ⁊ reusini et pet°selini omniū ana pondus. ʒ. iiij. costi ⁊ casie ⁊ floris sq̄nanti omniū ana pondus. ʒ. i. ⁊ rubee pondꝰ ʒ. ij. ⁊ succi lilij ⁊ eupatorij ⁊ polij ⁊ scolopendrie omnium ana pondus. ʒ. iij. ⁊ olei balsami. ℥. s. ⁊ myrrhe. ʒ. iiij. Et in descriptōe alia loco spice carpobalsami. ʒ. i. capparis romane. ʒ. iij. Tere ⁊ cribella ⁊ cōfice cū melle postq̄ȝ inuoluunt̄ cū ol'o bal balsam. cꝰ doſ sit pōdꝰ. ʒ. i. cū sir° de melle.

Dialacca magna cōferens iuuamēta diacurcuma ⁊ frangit lapidē. cꝰ pmistio. ℞ lacce. ʒ. viij. amigdale excorticate ⁊ cinamōi ⁊ folij ⁊ gariofiloꝝ omniū ana. ʒ. v. camepitheos ⁊ meu ⁊ fu ⁊ myrrhe ⁊ isopi sicce omniū an̄ ʒ. iiij. spice. ʒ. xij. dauci ⁊ seīs apij ⁊ bdellij omniū ana. ʒ. vij. s. croci. ʒ. iiij. assari. ʒ. vij. carpobalsami ⁊ casie ⁊ masticis ⁊ calami arōatici omniū an̄ ʒ. iiij. gentiane ⁊ aristologie rotunde omniū an̄. ʒ vij. ⁊ succi liq̄ritie. ʒ. xij. s. reubarbari. ʒ. xv. s polij ⁊ sq̄nanti omniū ana. ʒ. iij. pipis nigri et costi amboꝝ ana. ʒ. x. s. siseleos ⁊ olei balsami amborū ana. ʒ. iij. s. Tere sicca ⁊ cribella ⁊ solue q̄ liq̄fiunt cū vino odorifero ⁊ cōfice cū melle q̄tū sufficit ⁊ doſ eiꝰ sit sicut auellana cū eo qd̄ cōuenit ei de potibꝰ ⁊ addit̄ in ea. ℥. i. aloes ⁊ pipis nigri et aristologie lōge ⁊ coriandri omniū ana. ʒ. iij.

Dialacca minor q̄ cōfert ad debilitatē epīs ⁊ stōi ⁊ frigus amboꝝ ⁊ duritiē eoruz ⁊ ad duritiē splenis ⁊ apit oppilatōes. cꝰ pmistio. ℞. lacce ⁊ costi ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ lupiorū ⁊ fenugreci ⁊ pipis omniū ana. ʒ. ij. reusini. ʒ. iij. mellis q̄tū sufficit. cꝰ doſ sit pondus. ʒ. i. cum aq̄ decoctōis apsinthij. Et in descriptione alia loco baccaꝝ lauri ponitur flos squinanti.

Ars alkokin qd̄ cōfert ad tussim ⁊ duritiē epīs ⁊ pl'esiz. cꝰ pmistio. ℞. myrrhe ⁊ ameissit amboꝝ ana. ʒ. iiij. spice et croci ⁊ cinnamōi et casie omniū ana pondus. ʒ. i. floris sq̄nanti et calami arōatici et bdellij subalbidi omniuz ana pondus. ʒ. ii. s. Et in q̄busdā descriptōibꝰ loco bdellii mucalibꝰ passulaꝝ magnaꝝ enucleatarū et ablatis corticibꝰ. ʒ. xv. mellis q̄tū sufficit. cuiꝰ dosis sit pondus. ʒ. i. cū decoctiōe isopi infundant̄ q̄ infundenda sunt de medicis cū passulis in vio odorifero. et terant̄ sicca et cribellent̄ et resoluat̄ur sicca cū melle et misceant̄ oīa et cōquassentur.

Filoniū romanū tarsense qd̄ facit ad egritudines plimas et ꝓprie ad dolores colice et ip̄z est sedatiuū doloꝝ. Inq̄t Gal' in libro decē tractatuū in quo narrauit narrationez filonis: inq̄t eni v̄ba medicine. Ego sum de expositōe filonis medici tarsensis: et meū quidē iuuam̄tū ad eū cui dimissa est mors est iuuamētū maximū Et rcifico dolores an̄cedentes in egritudibꝰ pl'ibꝰ et illud est qm̄ si accidat intestino noīato colon et ē dolor colice et sunt in potu patiens dolorez de me vice vna sedo dolorē eiꝰ. Et si data fuero in potu ei q̄ patiat̄ difficultatē vrine aut ei q̄ patit̄ lapidē ledentē ip̄z cōfero ei et sano splenē etiā et anhelitū p̄patōis ledentē et pthisim et spasmū et dolorez amboꝝ lateꝝ timorosum. Et si data fuero in potu ei q̄ spuit sanguinē aut euomit sanguinē sepo inter ip̄z et mortē et sepo eā ab eo et sedo omnē dolorē accn̄tē in intestīs et viscéribꝰ et tussim et p̄focationes et singultū et catarros descēdentes a capite. cꝰ pmistio. ℞. leucopipis et seīs hyusq̄ami albi amboꝝ ana aur̄. xx. opii aur̄. x. croci aur̄. v. euforbii et spice et piretri omniū ana aure. i. castorei et zedoarie et doronigi ei margaritaꝝ nō pforatarū et sel omniū ana. ʒ. i. mellis dispūati q̄tū sufficit. doſ eius sicut cicer cū aqua tepida.

Filoniū psicū valens ad fluxū menstruoꝝ et hemorroidaꝝ et sol'onē nature et ꝓcessionē sanguis et illas q̄ de p̄gnantibꝰ mēstruat̄ et ad ventositates accn̄tes in m̄ricibꝰ et conſuat embryones. cꝰ pmistio. ℞. pipis albi ⁊ semis hyusq̄ami albi amboꝝ ana. ʒ. xx. opii et terr̄

ſigillate amboꝝ ana pondus.ʒ.x.croci.ʒ.v. eu-
forbii et ſpice et piretri omniuꝫ ana pondus.ʒ.ii.
caſtorei pondus.ʒ.i.zedoarie et doronigi et mar
garitaꝝ nõ pforataꝝ et muſchi omniũ ana.ʒ.ſ.cã
fore ſextã et ſemis.ʒ.i.mellis diſpumati et colati
q̄tũ ſufficit doſ eius pondus.ʒ.i.cũ eo qd̄ conuẽit
de potibus.

Confectio alkekengi cõferens ad vlcera ĩ
veſica ⁊ renibꝰ ⁊ ad eos q̄ mingũt ſangui
nẽ expta.cꝰ pmiſtio. ℞.ſeĩs hyuſq̄a
mi albi et ſeĩs apij et ſeĩs feniculi omniũ añ.ʒ.vij
granoꝝ cucũeris.ʒ.v. Et in deſcriptõe alia grão
rũ cucũeris.ʒ.ij.hyuſq̄ami nigri ⁊ ſeĩs acetoſe ⁊ o
pij et granoꝝ pinee frixoꝝ et croci et auellanaꝝ aſ
ſataꝝ et amigdalaꝝ amaraꝝ frixaꝝ omniũ ana .ʒ.
iij.grana alkekengi nũero.xxv. dragagãti.ʒ.iij
Tere et cribella et cõfice cũ vino cocto.cꝰ doſ ſit
pondus.ʒ.i.cũ cãdidicõ aut cum aqua mellis poſt
ſex menſes.

Diabirũdis valens ad dolorez gutturis et
ſq̄nantiã et dolores q̄ ſunt ſupra hypocõ
dria.cꝰ pmiſtio. ℞.aniſi ⁊ ſeĩs apij ⁊
ameos et floris ſq̄nanti et radicis lilij et cinnamõi
et amõi et ariſtologie lõge et alumis iameni et ſe
mis harmel et myrrhe et radicis lilij et caſie et cro
ci omniũ ana.℥.i. cõfectõis crocomagnetis et ſe.
roſaꝝ ſicci ⁊ roſaꝝ ſiccaꝝ omniũ ana.℥.ii.coſti et
cineris hyrũdinũ recentis omniũ ana.ʒ.iii.ſpice ⁊
amili de tritico omniũ ana.℥.ſ.galle ĩmatur̃ me
die in q̄titate numero.viii.Tere et cribella et cõ
fice cũ melle diſpũato et vtere et ſumat̃ de eo q̄ti
tas galle.iꝰ.⁊ diſſoluat̃ cũ aq̄ mellis aut cũ aq̄ or-
dei aut cũ decoctõe roſaꝝ ⁊ lentiũ et radicis liq̄ri-
tie et gargarizet cũ ea et ãmiſtret̃ iteꝝ cũ vino tri
bꝰ aut quattuor vicibus in die.

ARs crocomagnetis ãmiſtrati in diabirun
dine. ℞.croci et cinnamõi amboꝝ añ
ʒ.ii.roſaꝝ ſiccaꝝ amõi coſti omniũ añ.ʒ
i.myrrhe.ʒ.iiii.radicis liq̄ritie et folii indi ambo
ꝝ ana.ʒ.ii.ſ.Terant̃ et conficiant̃ cũ vino ⁊ fiat̃
trociſci et exiccentur in vmbra.

Diaſulfur.Fortaſſe medicina hec eq̄t̃ tyria
ce q̃ cõfert ad febres piodicas fr̃as ⁊ ad
febrẽ q̄rtanã ⁊ febrẽ phl̃atis ⁊ tuſſiꝫ pro
prie antiquã ⁊ ſputũ ſaniei ⁊ cõſtrictionẽ anhelitꝰ
⁊ cõfert ſpaſmo ⁊ valet ad hydropiſim ⁊ ſplenem
⁊ puocat vrinã ⁊ extrahit lapidẽ. Amplꝰ con-
fert ad puncturã ſpentũ ⁊ ſcorpionũ iuuamentum
manifeſtũ ⁊ liberat ex nocumẽto medicinaꝝ pimẽ
tiũ.cꝰ pmiſtio. ℞.ſulfuris citri ⁊ ſeĩs hyuſqui
ami albi ⁊ cordumeni ⁊ ſtoracis et myrrhe omniũ
ana.ʒ.viij.rute et coſti amboꝝ añ.ʒ.x.opij ⁊ cᵒ
ci amboꝝ ana.ʒ.ij.caſie.ʒ.xij.leucopipis.ʒ.xxij
Tere medicinas ⁊ cõfice cũ melle ⁊ vtere poſt ſex
mẽſes ⁊ ſumat in potu eger de eo añ piodũ febris
ſecundũ menſuram ſue etatis.

Confectio de aſſa q̄ ꝯfert ad piodoſ febriũ
⁊ aufert febrẽ q̄rtanã apud digõnẽ ⁊ ex-
pellit nocumentũ puncture ꝓprie ſcorpio
nis ⁊ rutelle ⁊ q̄ ſunt ſicut illa duo.cꝰ pmiſtio. ℞
aſſe ⁊ pipis ⁊ myrrhe ⁊ folioꝝ rute ptes eq̄les con
ficiat̃ cũ melle.cꝰ doſ ſit põdꝰ.ʒ.i.ĩ pũctura ſcor
pionũ cũ vino ⁊ in febre cũ oxymelle ante perio-
dum per horam vnam.

Confectio ſalis indi mũdificãs ſtõum ⁊ re
tinẽs vomitũ phl̃aticũ ⁊ melicũ ⁊ ſanat v̇
tiginẽ ſcãm ex phl̃ate ⁊ melia.cꝰ pmiſtio
℞.myrobalãoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ
⁊ myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ ſticados omniũ ana.ʒ.
iij.epithymi.ʒ.iiij.ſalis indi.ʒ.ij.hiere picre .ʒ.
x.agarici.ʒ.iiij.Terant̃ ⁊ cribellent̃ ⁊ cõficiant̃ cũ
ſirupo acetoſo doſ eius pondus.ʒ.ij.in mane ĩ ie
iuno cũ aqua tepida.

Diacoſtũ valens ad dolores epatis ⁊ ſtõa
chi.cꝰ pmiſtio. ℞.cinnamõi caſie co-
ſti omniũ ana pondus.ʒ.xxx.aniſi ⁊ ſeĩs
apij amborũ ana pondus.ʒ.x.aſſari.ʒ.xxix.croci
pondus.ʒ.viij.reuſini pondus.ʒ.x.floris ſq̄nan
ti ⁊ myrrhe amboꝝ ana.ʒ.xxiiij. Infundat̃ myr-
rha in vino ⁊ colet̃ ⁊ ꝓiciant̃ deſup medicine ⁊ cõ
ficiant̃ cũ melle diſpũato.cꝰ doſ ſit triplum unius
et ãminiſtretur.

Confectio kabith regis faciens ad dolorez
iuncturaꝝ ⁊ podagrã ſedans dolorẽ eius
⁊ ꝓhibens eã accidere ⁊ ad febrẽ antiquã
⁊ dolorẽ ſplenis ⁊ ventoſitatẽ groſſaꝫ ⁊ difficulta-
tẽ anhelitus ⁊ tuſſim ⁊ vlcera inteſtinoꝝ ⁊ ſincopĩ
⁊ dolores oculi ⁊ gutturis qũ bibr̃ duobꝰ diebꝰ ⁊
ꝯſuat corꝰ qũ eã ſumit hõ a paſſiõibꝰ ⁊ egritudini
bꝰ.cꝰ pmiſtio. ℞.ſeĩs rute ⁊ praſſij ⁊ ſcordeõ
⁊ camepitheos ⁊ oppopõacis ⁊ gentiane romane ⁊
ſticados ⁊ cordumeni ⁊ ſtoracis liq̄de omniũ añ põ
dus aur̃.v.myrrhe ⁊ croci ⁊ coſti amari ⁊ piperiſ
albi ⁊ ſq̄nãti ⁊ ſpice nardi ⁊ euforbij ⁊ corticũ radi
cis mãdragore ⁊ ãmoniaci ⁊ calamenti ⁊ ſeĩs feĩcli
et ſeĩs baucie ſiluſ̃is cretice roſ ru.ſiccaꝝ ablatis
capitibꝰ ⁊ carpobalſami omniũ ana aur̃.iij.cinna-
mõi aur̃.viij.caſie.℥.i.ſucci eupatorij ⁊ keiſiꝫ et
ſeĩs andacoche ⁊ gũmi amigdale omniuꝫ ana aur̃.
iiij.opij ⁊ ſeĩs hyuſq̄ami albi amboꝝ ana aur̃.vi.
Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ infun
de ex eis illas q̄ infundunt̃ aut in vino bono claro
⁊ eſt radix aut alio ⁊ ꝯfice cũ melle diſpumato ⁊ ĩ
pone in vaſe ⁊ vtere.

ALcalchatarahan magnũ qd̄ cõfert ad ab-
ortum embryonũ ⁊ doloreſ mulieꝝ ⁊ ad
oĩs egritudines: ⁊ eſt medicina indica :
cꝰ pmiſtio. ℞.opij pondus ſextarioꝝ.iiij.⁊ du
aꝝ tertiaꝝ.ʒ.iꝰ.euforbij.ʒ.vi.acatie põdus ſex
tariorũ.v.⁊ pondus.ʒ.ij.⁊ duaꝝ tertiaꝝ.ʒ.iꝰ.
amõi pondus ſextarioꝝ.iij.⁊ duas tertias.ʒ.i.co
ſti amari ſextaria.ii.pipis ſextaria.ii.⁊ duas terti
as.ʒ.i.piretri pondus.ʒ.vi.⁊ alſeſira ⁊ eſt haza
raſen ⁊ feſireſeiara ⁊ eſt meſeſſdar amboꝝ ante põ
dus.ʒ.iiii.ſerici crudi ſextaria.ii.argenti cõbuſti
pondus.ʒ.vi.roſaꝝ rubeaꝝ ſiccaꝝ ablatis capiti-
bꝰ.ʒ.vi.ameos pondus.ʒ.iiii. ſeĩs hyuſq̄ami al
bi pondus ſextarioꝝ.ix.⁊.ʒ.ii.ſupioris vitis põ
dus .ʒ.iiii. corticum radicis apii pondus ſextari-
oꝝ.iii.⁊.ʒ.ii.ſeĩs portulace ſextaria.x.grãoruꝫ
alkerua excorticatoꝝ ſextaria .viii.ſulfuris citri
ſextaria .v.gũmi põdus ſextarioꝝ.iii.⁊ pondus
ʒ.ii.ſtoracis liq̄de pondus ſextarioꝝ.iii.⁊ põduſ
ʒ.ii.⁊ duaꝝ tertiaꝝ.ʒ.iꝰ. bdellij ſubalbidi ſexta
ria duo turis maſculi ſextaria.v.⁊.ʒ.ii. galbani
ſextaria.ix.⁊.ʒ.ii.⁊ duas tertias.ʒ.i.dibic mũ-

dati sextaria. v. ⁊ duas tertias. ℨ. i. myrti sexta-
ria. ii. masticis sextaria. iii. ⁊ duas tertias. ℨ. i. a-
ristologie rotunde sextaria. iii. ⁊ duas tertias. ℨ.
i. radicis lilii celestis sextaria. iii. ⁊. ℨ. ii. cordūe-
ni sextaria. vi. radicū alkekengi. ℨ. vi. folii īdi se
xtaria. iii. ⁊ duas tertias. ℨ. i. carpobalsami ⁊ calāi
aromatici ⁊ casie ⁊ zedoarie ⁊ doronigi omniū añ
sextaria duo seis mandragore pondus. ℨ. iiii. cin-
namōi pondus. ℨ. vi. assari pondus. ℨ. iiii. carda-
mōi grana integra. l. gariofiloꝝ masculoꝝ sextari
a. v. gariofiloꝝ femiāꝝ sextaria. iii. berodoā sex
taria duo ⁊. ℨ. ii. cinnamomi sextaria duo galange
pondus. ℨ. iiii. margaritaꝝ nō pforataꝝ pondus. ℨ
v. coralli sextaria duo ⁊. ℨ. i. aristologie lōge pō
dus sextarioꝝ. ix. zufere pōdꝰ. ℨ. ii. acori albi sex
taria duo ⁊. ℨ. ii. capsie inde pondus sextarioꝝ. ii
zinziberis ⁊ pipis albi amboꝝ ana sextaria. v. at-
mot ⁊ tuzerit amborū ana. ℨ. xii. surenid sextaria
duo ⁊. ℨ. ii. ⁊ duas tertias. ℨ. i. been albi ⁊ ru. am
boꝝ ana sextaria duo ⁊ duas tertias. ℨ. i. fellis uac
cini pondus. ℨ. ii. fellis adib ⁊ fellis ursi ⁊ fell' cor
ui omniū ana pondus. ℨ. i. Aggrega has medicinas
tritas ⁊ cribellatas infusis q̄ ex eis infunduut̄ i vi
no septē diebꝰ ⁊ pꝰ illud ꝓiice sup eas mediciās cō
tritas ⁊ cōfice cū melle dispūato ⁊ olei balsami sex
taria. iii. ⁊ sit q̄ntitas vini in quo infuse sunt medi
cine q̄ntitas in q̄ soluant̄ medicie ⁊ fiant sicut elcūa
riū ⁊ ponat̄ in vase figuli aut lapidis mūdo ⁊ fer-
ueat. v. aut sex ebullitōibꝰ ⁊ auferat̄ ab igne ⁊ in
frēt ⁊ reponat̄ in vase vitri ⁊ pꝰ illud sumat̄ ꝺbo
haton claudā feminā decrepitā ⁊ ligent̄ manꝰ ⁊ pe
des eiꝰ ad inuicē ⁊ ponat̄ in vase eris et ꝓiiciat̄ de
sup lupinoꝝ alboꝝ ⁊ aneti amboꝝ añ pugillus. i.
⁊ ꝓiiciat̄ desup aq̄ dulcis q̄ntū necesse est ⁊ cooperi
at̄ os vasis ⁊ decoq̄t̄ cū leui igne donec discoquat̄
⁊ pꝰ illꝺ auferat̄ ab igne ⁊ colet̄ ius ⁊ sumat̄ ⁊ mū
dificent̄ cutis eiꝰ ⁊ ossa ipīus ⁊ pili eiꝰ ⁊ reducatur
ius ad vas mundū ⁊ ꝓiiciat̄ sup ipꝫ olei balsami et
olei nardi q̄ntitas sacraiati. iꝰ. de vnoquoqꝫ ⁊ de-
coquat̄ lento igne donec remaneat eiꝰ tertia deide
ꝓiiciat̄ sup ipꝫ mel ſꝫ q̄ntitatē iuris ⁊ decoquat̄ do
nec ingrosset̄ ⁊ conuertat̄ in spissitudiēz mellis gros
si deiñ ꝓiiciant̄ desup medicie cōfecte predcē in pn
cipio cōfectōis ⁊ ifrēt et reponat̄ i vase vitri ⁊ di
mittat̄ sex mensibꝰ et admīstret̄ pꝰ illud ⁊ nō ad-
mīstret̄ añ illud quoniam īterficiet.

Alcalchataraban minus. ℞. carpobalsami
pondus. ℨ. ii. croci pondus. ℨ. x. muschi
pondus tertie. ℨ. i. bellebori albi. ℨ. iiii
opii pondus. ℨ. xv. cōdisi pondus. ℨ. ii. pipis pon
dus. ℨ. x. serici crudi pondus. ℨ. ii. seis hyusq̄ami
albi pondus. ℨ. x. euforbii pondus. ℨ. vii. amōi ⁊
corticū radicis mandragore ōniū añ pondus. ℨ. ii.
vsnee et casie et āmoniaci et olibani et radicis lilii
et xilobalsami et pulpe colloq̄ntide et zinziberis ⁊
serapi et oppoponacis et cinnamōi et castorei et be
zeribasen et mesesdar et capsie inde omniū ana. ℨ.
ii. seis albarmel et gariofiloꝝ et folii īdi et adipis
gruis et fellis elephātis omniuꝫ ana. ℨ. iiii. auri et
argenti amboꝝ ana pondus sexte. ℨ. i. tritoꝝ ⁊ cri
bellatoꝝ et zedoarie et doronigi et cāfore omniuꝫ
ana. ℨ. iii. spice aromatice pondus. ℨ. iii. costi ama
ri pondus. ℨ. iiii. carui pondus. ℨ. ii. aristolo. ro-
tunde pondus. ℨ. i. ameos et origani psici et radi
cis alzufere ⁊ granoꝝ capparis omniū ana pondus.
ℨ. i. iterfectoris pr̄is sui et zuccari ⁊ baccaꝝ lauri ⁊
sanguis draconis omniū ana pondus. ℨ. ij. salis īdi
⁊ vsnen masculi amboꝝ ana pondus. ℨ. ij. sulfu-
ris marini pondus. ℨ. i. burūgi ⁊ pipis amboꝝ añ
pondus. ℨ. ij. casie fistule mūdate a cāna ⁊ ḡnis su
is ⁊ chir ⁊ vananeul ⁊ radicum canabis ⁊ rizi oīuꝫ
ana pondus. ℨ. i. Aggrega has medicinas tritas et
cribellatas ⁊ infunde q̄ ex eis infundunt̄ in vino ⁊
cōfice cū melle dispūato ⁊ vter̄ pꝰ sex menses.

Alkelkelengi magn qꝺ confert ad molli-
ficatōēz stōi ⁊ frigus eiꝰ ⁊ ad febres anti
quas ⁊ sincopiꝫ ⁊ difficultatē vrine ⁊ al-
baras ⁊ morpheā ⁊ vigilias ⁊ fracturā ossiū ⁊ tus
siꝫ hūidā ⁊ pthisicos qñ nō adest febris ⁊ ad illum
cꝰ iā infr̄atū est corpꝰ ⁊ ad hemorroidas ⁊ splene
ticos et ad dubellati et colicam ⁊ hydropicos et ad
mulierē q̄ egrotat in p̄gnatōe sua ⁊ ad p̄focationeꝫ
mr̄icis ⁊ ventositates q̄ sunt in iuncturis ⁊ inflam
mationē ⁊ ad dolores genu ⁊ dorsi et lacerti. cꝰ p
mistio. ❡ ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricorū
scirēblegi ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ zinziberis sini et
spice ⁊ capsie ⁊ fulfulminuc ⁊ salis indi ⁊ salis ru-
bei ⁊ salis naptici ⁊ salis masse ⁊ lingue auis et cipe
ri et heil ⁊ cinami ⁊ burūgi ⁊ origani psici et nigel
le ⁊ granorū nil ⁊ cymī ⁊ folij indi ⁊ seīs apij ⁊ co
riandri sicci. Et inuenīus in q̄busdā descriptōībus
has medicinas iteꝝ saufel ⁊ est iafel et almamuth ⁊
est costbaracost omniū ana. ℨ. iiij. oppoponacis. ℨ
viij. turbit lb. i. ⁊ sextaria. iiij. ⁊ passulaꝝ enucle
ataꝝ aur̄. c. emblicoꝝ aur̄. cc. penidioꝝ lb. vi. ſ
olei sisami lb. iij. et in descriptōe alia lb. i. Tere
medicinas ⁊ cicotrigoniza ⁊ cribella ⁊ decoq̄ passu
las per se cum aqua et cola et infunde casiam fistu
laꝫ in ea et infunde emblicos in aque libris. xxiiij
die et nocte et decoque vsqꝫ quo remaneant libre
viij. ⁊ ꝓijce emblicos ⁊ reduc aq̄ emblicorum ad
uas secūdo ⁊ cōfrica ī eā casiā fistulā infusam in aq̄
passulaꝝ fricatōe bona aut adiūge ad aq̄ emblicoꝝ
q̄ est in vase ⁊ ꝓijce desup penidios et decoq̄ cum
leui igne vsqꝫ quo resoluant̄ penidij ⁊ cōuertat̄ aq̄
in spissitudine mellis ⁊ pꝰ illud ꝓijce sup eā oleū si
saminū et cōmoue vsqꝫ quo cōmisceat̄ cū aq̄ ⁊ non
adhereat manui aut panno ⁊ remoue ab igne ⁊ pul
ueriza desup medicinas cōtritas ⁊ vtere. cꝰ dosis
sit aur̄. iij. aut. iiii. vnicuiqꝫ homini secunduꝫ mē
suram sue virtutis.

Alkelkelengi minus valens ad hydropicos
et dolores epatis ⁊ splenis ⁊ ictericiam ⁊
oppilatōēz et carbunculos et est sanuꝫ et
exptū. cꝰ pmistio. ❡ ℞. myrobalanoꝝ citrinoruꝫ
ℨ. xx. myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricoꝝ omnium
ana. ℨ. xv. emblicoꝝ lb. iij. tamarindoꝝ. ℨ. l. pas
sulaꝝ enucleataꝝ lb. i. Aggrega has medicinas et
ꝓijce sup eas aq̄ lb. xxx. ⁊ bulliat vsqꝫ quo rema
neat de ea lb. viij. ⁊ colet̄ ⁊ accipe casie fistule mū
date a cāna ⁊ granis suis lb. i. ⁊ ꝓijce sup eā aq̄ co
latā et ferueat ebullitōe vna et cōfrica bñ et cola
p colatoriū et accipe lb. iiij. penidioꝝ ⁊ ꝓijce super
eā cū aq̄ ⁊ bulliat vsqꝫ quo resoluant̄ penidij ⁊ fiat
eis spissitudo mellis deiñ ꝓijce desup olei sisamini
recentis lb. i. ſ. et cōmisce cum eis beñ et ferueat

duabꝰ ebullitōibꝰ ⁊ rēoueat̄ ab igne ⁊ accipe lacce
ablute et ſpice et roſaꝝ et petroſelini et dauci ⁊ fu
et reuſini et ſalis indi et radicis liliȷ̄ celeſtis et aga
rici omniū ana. ʒ. vi. camedreos et ſiſeleos et ari
ſtologie lōge et aſſari et maſticis et xilobalſami et
gentiane et torōgi excorticati et caſie omniū an̄. ʒ
iiȷ̄. ſucci eupatoriȷ̄ et ſucci apſinthiȷ̄ et ciperi et flo
ris ſq̄nanti omniū ana. ʒ. v. ſeīs cuſcute et ſeīs a-
triplicis et radicis liq̄ritie et ſucci liq̄ritie et ſcamo
nee omniū ana. ʒ. x. ſeīs apiȷ̄ et coſti et acori et ſe-
mīs feniculi ⁊ aniſi omniū ana. ʒ. iiȷ̄. turbit albi. ʒ
cl. cymī carmeni nigri. ʒ. iiiȷ̄. Tere et cribella has
medicinas et accipe mezerion. ʒ. xx. ⁊ fund̄ ſuper
ip̄z aq̄ lb. i. et olei ſiſamī. ℥. iiȷ̄. ferueat donec cō
ſumat̄ aq̄ et cola oleū deiñ inuolue cū eo medicias
et pı̄ȷ̄ce ſup eas penidios decoctos et cōmiſce bñ et
pone in vaſe vitreato et ſit doſ. ʒ. iiiȷ̄. cū lacte ca
mele aut cū aq̄ caſei aut cū aq̄ vue vulpis et alke-
kengi. Et ego dicā in deſcriptōe alia in ſumma ſa.

Confectio candorius valens ad ventoſitates groſſas et puncturā et colicā et obliuionē et dat̄ in potu mulieribꝰ p̄gnantibus ppt̄ illud qđ accīt eis de egritudibꝰ frīs. cꝰ pmi-
ſtio. ℞. ſeīs hyuſq̄ami albi et opiȷ̄ amboꝝ ana.
ʒ. xx. euſorbiȷ̄ et piretri et ſpice et croci omniū an̄
ʒ. viȷ̄. Terant̄ ⁊ cribellent̄ et cōficiant̄ cū melle et
admiſtretur poſt ſex menſes.

Confectio cognoiata cēdari p̄cioſa ualde.
℞. croci aure. iȷ̄. myrrhe ⁊ aſſari ⁊ fu et
reuſini ⁊ dauci ⁊ petroſelini ⁊ meu omni
um ana aur̄. iiiȷ̄. ſpice inde ⁊ romāe amboꝝ an̄ au
re. vi. coſti et caſie et floris ſq̄nanti omniū ana au
r̄. i. carpobalſami aur̄. iiȷ̄. ſ. rubee aur̄. viiȷ̄. ſuc
ci liq̄ritie ⁊ ſcolopendrie ⁊ poliȷ̄ ⁊ ſucci eupatoriȷ̄ ō
niū ana aur̄. iiȷ̄. olei balſami aur̄. vi. pmiſtiōis an
daracaron aur̄. v. mellis q̄ntū ſufficit cꝰ doſ ſit ſi
cut auellana cū geleniabin de melle. ℥. i.

Confectio de calamēto q̄ cōfert doloribꝰ
ſtōi et epatis frīs ⁊ horripilatōi vehemē
ti ⁊ febribꝰ hn̄tibꝰ piodos. cꝰ pmiſtio.
℞. calamenti fluuialis ⁊ mōtani ⁊ petroſelini ⁊ ſile
ris omniū ana. ʒ. xx. ſeīs apiȷ̄ et camemille ⁊ baſſe
omniū ana. ʒ. iiiȷ̄. reuſini. ʒ. xv. pipis. ʒ. xliiȷ̄. Et
in deſcriptōe alia. ʒ. xxiiȷ̄. conficiantur cum mel-
le et adminiſtretur.

Confectio de ſeībus faciens ad dolores e-
patis ⁊ ſplenis ⁊ ſtōi ⁊ ventoſitates gene
ratas in ventre. cꝰ pmiſtio. ℞. caſie
⁊ amōi et ſpice et ameos ⁊ ſeīs feniculi et ſeīs apiȷ̄
⁊ aniſi et ſiſeleos ⁊ caſtorei et ſeīs aneti ⁊ ariſtolo
gie lōge et galbani et aſſari et carui omniū ptes eq̄
les et mellis diſpūati q̄ntū ſufficit ⁊ pmiſceat̄ et ad
miniſtretur.

Confectio de iacyntho nr̄a. Hec eſt cōfe-
ctio nr̄a quā expti ſumus in regibꝰ ⁊ eoꝝ
ſiliibꝰ ⁊ cognouimus in ea iuuamētū ma-
ximū pprie in egritudibus alguesgues et alguesſet
⁊ pulſu cordis et debilitate cordis et iā eradicauit
de eis egritudines antiq̄s in q̄bus nō cōferunt cura
tōes et inuenius in ea iuuamentū maximū in egri-
tudibus cerebri ⁊ ſtōi et epatis ⁊ pprie ſplēis ⁊ co
lica ⁊ valet ad dolores iuncturaꝝ ⁊ febres antiq̄s
cꝰ deſcriptio. ℞. fracture iacynthi ⁊ pprie ru-
bee granate et ei ſiliū pondus aur̄. i. q̄ ponant̄ in i
ſtrumento terendi ⁊ incipiat̄ eius cōtritio cū facili
tate ſubtiliter vt alterent̄ deiñ ponat̄ in tabula ⁊ p̄
pet̄ ſup eā ad tereñ et ſūat̄ lapiſ aluis pōdꝰ. ʒ. i. al
bakic pondꝰ. ʒ. i. ⁊ auri liq̄ti ī crucibl'o ſuo lito cū
litbargyrio donec auꝝ fiat ſicut uitꝝ ⁊ tāt pōdꝰ ʒc
ʒ. i. et argenti vitreati cū odore ſtanni pōdus ſex
te. ʒ. i. et fiat cū vnoquoq; eoꝝ de cōtritōe et pul
uerizatōe illđ qđ fit ī iacyntho deiñ ſumat̄ ſumma
eoꝝ ⁊ pı̄ȷ̄ciat̄ in tabulā vitreā et inuoluat̄ in vio o
dorifero ⁊ terat̄ donec exiccet̄ ⁊ teret̄ dōec fiat pl'
uis ſubtiliſſimus deiñ ſumat̄ et reponat̄. Sit ergo
ſumma ps. i. deiñ ſumat̄ agarici et epithymi ⁊ pi-
peris et zinziberis et gariofiloꝝ et ſanſuci omnium
ana ps. ſ. ⁊ ſumat̄ lapidis armeni et lapidis azuli ⁊
ſalis naptici ⁊ zedoarie et doronigi ⁊ been et ligue
bouis omniū ana tertia partis. i. deiñ ſumat̄ ſpice
celtice et eſt nereiden et amōi et acori et foliȷ̄ et cin
namōi et origani et baſſe et iſopi et cymī omnium
ana q̄rta partis. i. deiñ ſumat̄ pullegiȷ̄ ⁊ petroſeli-
ni et lapidis iudaici et ſeīs apiȷ̄ et myrrhe et olibāi
⁊ croci ⁊ pipis albi oīuz an̄ ſexta ptis. i. ⁊ ſumatur
oſſium elephātis tertia ptis. i. Tere ergo oīs has
medicinas et pı̄ȷ̄ce ſup eas calcē lapidū et tere et cō
fice cū melle emblicoꝝ qđ ſit pondus dupli eoꝝ et
fac trociſcos aur̄. i. et da in potu.

Confectio alia de medicis Gal'. q̄ confert
egritudibꝰ cāne pulmōis ⁊ vlceribꝰ pul
mōis et ſputo ſanguis ⁊ puris ⁊ ſaniei at
tracte ad pectus et difficultati ſputi. cꝰ pmiſtio. ℞.
gūmi albotin aur̄. iiȷ̄. croci aur̄. iiȷ̄. olibani aure.
iiȷ̄. myrrhe aur̄. iiȷ̄. radicū liliȷ̄ excorticataꝝ aur̄.
iiȷ̄. granoꝝ pini magni aur̄. iiȷ̄. ſpice ſcemi aur̄. iȷ̄
ſ. caſie nigre aur̄. iȷ̄. dragagāti aur̄. iȷ̄. carnis da-
ctiloꝝ ſcemi aur̄. iȷ̄. cr̄te ſemiꝰ q̄ dicit̄ ſtella aur̄.
iiȷ̄. galbani clari mundi aur̄. xxx. coſti aur̄. iiȷ̄. et
inuenimus in deſcriptōe alia aur̄. i. mellis bōi co
tilas. iiȷ̄. decoq̄nt̄ mel et gūmi albotin in vaſe du
plici: q̄ūq; peuenit ad terminū ſpiſſitudīs tunc pmi-
ſce cū eo galbanū ⁊ decoq̄ ip̄z donec peueniat ad ter
minū vz vt quz de eo diſtillat̄ ſtilla vna ñ dilatet̄
deiñ iſr̄a ip̄z ⁊ pı̄ȷ̄ce ſup ip̄z medicias reliq̄s tritas
⁊ pmiſce ip̄z ⁊ vter̄.

Confectio q̄ ptinet aroſtomacis mirabilis
ad tuſſim et ſputū ſanguis ⁊ vlcus pulmo
nis ⁊ ſaniē eius collectā ⁊ apā ipſiꝰ et cor
ruptionē lacerti ⁊ vomitum cibi et colicaz paſſionē
⁊ fluxū ventris ⁊ lacertū ueſice ⁊ p̄focationē mr̄i-
cis ⁊ febres hn̄tes poxiſmos data in potu an̄ horā
p horā vnā ⁊ extenuationē ⁊ macilentiā cōp'ois et
venena ebibita ⁊ ex'pcuſſiōe euenientia. cꝰ pmiſti
o. ℞. nereiden coſti galbani caſtorei opiȷ̄. mela
nopipis et macropipis ⁊ ſtoracis omniū ana. ℥. i.
mellis kiſt. i. tere medicinas ſiccas ⁊ cribella. gal-
banū v̄o decoq̄ cū melle donec liq̄fiat et quz liq̄ſcit
tunc cola ip̄z et funde ſup ip̄z medicinas ⁊ pone in
vaſe vitri aut vaſe argenti et de ea da in potu q̄n-
tū eſt faba egyptiaca cū aq̄ mellis q̄ntitate duoꝝ ca-
doꝝ et diſtilla ſup ipſaz digitis tuis de oleo ſiſami
no guttas tres.

Confectio q̄ ꝯpat̄ ad canabitis extrahens
arenā in vrina et reliq̄s mās vlceꝝ. cuiꝰ
pmiſtio. ℞. radicū liliȷ̄ aur̄. iiȷ̄. ſiſeleos

camedreos fenichia ipericon ⁊ est foliū alkemeleō
hayf et est semen alkanabotis omniū ana auř. iiij.
amōi auř. viij. cinnamōi auř. xij. sileris montani
spice inde croci sanalansin seīs apij mōtāi polij seīs
rute silu̅r̅is pullegij cretensis omniū ana pondus il
lud idē radicis liq̄ritie lapidis scemi masculi ⁊ feīe
omniū añ auř. xvi. nasturtij babylonici auř. xxiiij
seīs agnicasti saradie amboꝝ añ auř. xxiiij. cordu
meni auř. xlviij. conficiant̄ cū melle decocto ⁊ de
tur de ea in potu q̄ntitas auellane cū sirupo melino
cōmisto q̄ntitate quattuor cadorum.

ARs medicine de gentiana valens ad du-
ritiē ⁊ oppilatōez ⁊ dolorē epatis ⁊ sple
nis ⁊ febrē antiquā. c⁹ pmistio est. Ut su
matur gentiane et pipis amboꝝ ana pondus. ʒ. x.
⁊ dactiloꝝ alboꝝ siccoꝝ ⁊ folij ⁊ spice et aristologi
e omniū ana. ℥. i. Tere ⁊ pulueriza ipsa ⁊ cōfice ea
cū melle dispūato ita vt fiat in loco mellis spissi c⁹
dos sit pondus. ʒ. i. cum aq̄ rute decocte.

ARs medicine q̄ noiat̄ donū dei ⁊ fuit in-
uenta in thesauro regis ⁊ dixerūt ꝙ con
fert podagre et hemorroidib⁹ et corru
ptōi ani ⁊ frigorib⁹ ⁊ facit appetere cibū ⁊ coitū et
ꝓuocat ⁊ ꝯseruat sanitatē qñ bibi̅ i tpe veris aut
hyemis tribus mensibus in oī die veneris ois mē
sis. ¶ C⁹ pmistio est vt sumat̄ myrobalanoꝝ nigro-
ꝝ et belliricoꝝ et emblicorū ⁊ acori et aristologie
lōge ⁊ rotunde ⁊ secacul ⁊ heil ⁊ cardamōi ⁊ gario
filoꝝ et camemille ⁊ zinziberis ⁊ sisami nō excorti
cati oiū añ pōd⁹. ℥. vi. et nucis muschate ⁊ spice
⁊ turbit albi in alio myrrhe ⁊ meu ⁊ su ⁊ dauci et
assari ⁊ seīs apij mōtani ⁊ euforbij omniū ana pon
dus. ℥. ij. ⁊ almene ⁊ est ameos ⁊ medulle tritici ⁊
seīs porri ⁊ tuderi albi ⁊ papaueris et zedoarie et
doronigi ⁊ venaꝝ liq̄ritie ⁊ amōi ⁊ piretri ⁊ spo
dij ⁊ siseleos ⁊ asse fetide ⁊ cymi ⁊ cinnamōi ⁊ ca-
psie inde ⁊ capsie psice ⁊ alcatamon ⁊ vsnee ⁊ cipe
ri ⁊ radicis nenufaris ⁊ macropipis ⁊ calami arōa-
tici ⁊ castorei omniū ana. ℥. iiij. ⁊ corticū radicis a
pij. ℥. viij. et scorie ferri mūdate trite nutrite tri
b⁹ ebdomadis. s. ebdomada vna cū zuccaro ⁊ eb-
domada cū aq̄ ⁊ melle ⁊ ebdomada cū aceto: deiñ
incipe ⁊ infunde eā vno die in aceto deiñ ꝯuerte e
am in mane ad zuccaꝝ et tertia die cōuerte eā ad a
quā mellis vel ita fac illud de ea trib⁹ ebdōadis ꝫ
hunc modū deiñ sicca eā in vmbra ⁊ tere eā donec
fiat sicut alcohol ⁊ tere reliq̄s medicinas ⁊ pulueri
za eas ⁊ cribella ipsas deiñ pondera de medicis p-
tes. iij. ⁊ de scoria partē vnaz deiñ inuolue eas ex
butyro vaccino bono ⁊ cōfice cū melle bono ⁊ po
ne cū eo de penidijs pondus scorie deiñ liq̄fac peni
dios et funde eos desup cū melle donec fiat in loco
mellis spissi deiñ pone eā in vase viridi nouo mū
do et liga caput eius ⁊ sepeli ipz in ordeo sex men
sib⁹ ⁊ da ipsaz in potu. c⁹ dos sit sicut galla in ma
ne in ieiuno ⁊ nō cōedat aliq̄d donec tres hore diei
p̄tereant deiñ cōedat ⁊ rege ipz regie eq̄li ⁊ fugiat
ab eo nauseatiua sacietas ⁊ p̄patio ⁊ reliq̄ ex q̄b⁹ ti
met̄ ei nocumētū. ¶ Quidā autē medicoꝝ existia
uerūt ꝙ hec medicina effugat malitiā veneni pni-
tiosi et facit possidere sanitatem.

MEdicina cōfecta q̄ cōfert debilitati epatis
⁊ torsioni ⁊ sputo sanguis. ¶ ℞. balau-
stiaꝝ ⁊ sanguis dracōis ⁊ folioꝝ alasif ⁊ aluis iam
ni ana partez unā tere ea ⁊ pulueriza ⁊ decoq̄ ipa ⁊
cola aquā eius ⁊ da ipaz ad potañ tepidā qm̄ bōa ē

COnfectio kiume medici q̄ facit ad corru-
ptionē cōplonis ⁊ apata epatis ⁊ cōfortat
stōum ⁊ clarificat colorē. ¶ C⁹ pmistio est
vt sumant̄ myrobalanorū ⁊ alkegi amborum ana
pondus. ʒ. xxv. zinziberis cinnamōi añ. ʒ. x. pi
pis albi pondus. ʒ. xxiiij. ⁊ altalassir pondus. ʒ. iij
et galange pondus. ʒ. x. et neremisch pondus. ʒ.
vi. et succi apsinthij. ʒ. v. ⁊ vini cocti et almeisus
q̄ntitas q̄ cōficiant̄ medicine tere medicinas ⁊ pul-
ueriza eas et cōfice eas cū vio et almeisus et fac de
eis pillas siles pipi. ⁊ sit dos ei⁹. ʒ. ij. cū aq̄ tepida

COnfectio cognoiata ipialis q̄ ꝯfert ad dif
ficltatē vrie ⁊ dolorē dorsi et debilitatē
r̄nū ⁊ frāgit lapidē. c⁹ pmistō. ℞. se. pa
pavis ⁊ seīs porri ⁊ seīs aeti ⁊ seīs apij et seīs lilij ⁊
se. lactuce et seīs endiuie ⁊ seīs portulace ⁊ beē al
bi ⁊ rubei et lingue auis et seīs alkerua ⁊ kesile et
seīs assebesabrē ⁊ seīs sansuci ⁊ seīs kekilie ⁊ pipis
⁊ turbit et granoꝝ nasturtij et seīs maru ⁊ vsnee
⁊ amoniaci ⁊ floris sq̄nanti ⁊ seīs napi et dragagan
ti ⁊ seīs hyusq̄ami albi ⁊ origani et zarub et seleni
ati ⁊ granoꝝ nil ⁊ costi et carui et psilij et sauine ⁊
enule et olibani ⁊ seīs mersulē et casie ⁊ seīs lini ⁊
salis indi et seīs rute et seīs alkeiri rubei et albi et
cymi carmeni ⁊ cinnamōi ⁊ seīs felēgemisk ⁊ mu-
gath ⁊ sene de mecha et hermodactiloꝝ et epithy-
mi et anisi et seīs sulle ⁊ sirachs granoꝝ solis oiū
añ drachmas. iiij. tuderi albi et rubei et ameos et
zedoarie et kinau et seīs feniculi et cinnamōi ⁊ my
robalanoꝝ citrinoꝝ et kebuloꝝ et seīs harmel ⁊ g̅
noꝝ myrti ⁊ sinapis et canabis et sisami excorticati
⁊ fenugreci et seīs baucie omniū ana. ʒ. v. secacul
⁊ zinziberis amboꝝ ana. ʒ. iiij. kie et piperis al. ⁊
gariofili et spice ⁊ floꝝ alcāne ⁊ piretri omniū. ʒ. i
s. scamonee pondus tertie. ʒ. i. seīs melōis ⁊ seīs
melōis lōgi amboꝝ ana. ʒ. x. olei sisami. ʒ. xl. mel
lis lb. ij. dos integra. ʒ. ii. cū aqua tepida.

COnfectio quaz narrauit asaimeri et dixit
ꝙ est experta q̄ est cōueniens paralysi et
torture ⁊ mollificatōi ⁊ reliq̄s egritudi-
bus q̄ꝝ radix est phl'a de q̄ sumat̄ ꝫm q̄ntitatē quā
tollerat eger ⁊ si liniat̄ ex ea mēbꝝ mollificatū iu-
uat c⁹ pmistio. ¶ ℞. opii et euforbii et castorei ⁊
cinnamōi et macropiperis et hyusq̄ami albi et spi
ce et zinziberis et croci omniū ana ptes eq̄les ter̄ ⁊
cribella et cōfice cū melle dispūato et pone in vase
vitreo et vtere qum necesse fuerit.

COnfectio impinguatiua nr̄a expta. ℞.
mugath ⁊ nucis enden ⁊ been et zedoari
e et dragaganti et seīs paparis et karabe
omniū ana pōdus. ʒ. iii. Tere et pulueriza et fri-
ge cū butyro frixione leui ⁊ pmisce cū duab⁹ emis
puis sauich triti et emiā. i. zuccari mensurata cuz
emia pua deiñ sūat̄ oī die pōd⁹. ʒ. xx. ⁊ decoquat̄
cū duab⁹ libris lactis et ꝓijciat̄ desup de butyro q̄n
tū necesse est et sorbeatur qm̄ bonū est.

Explicit tractatus p̄m⁹ icipit ꝫus de bieris.

HIera est nomē solutiui rcificantis et hꝰ q̄dē est interp̄tatio et expositio est medicina diuina. Et primū q̄dē solutiuū de cognitis fuit hiera ruffi ⁊ antiquitꝰ nō cadebat nomē hiere nisi sup hanc deiñ noīate sunt alie eo. Et nō dr̄ medicina dīna nisi qr actio solutiui est res diuīa saluans ex ṽtutibꝰ sue nature. Et antiq̄tus q̄dē nō fuerūt date in potu hiere nisi qm̄ medici timebāt ex malitijs solutiuoꝝ simpliciū sicut pulpe colloq̄ntidē ⁊ hellebori ⁊ alioꝝ. Et qū volebāt vti eis pmiscebāt ea cū facientibus penetrare ⁊ rectificātibꝰ ⁊ bezahard donec ausi facti sunt in vsu eoꝝ. Postea edomiti sunt in eis ⁊ acceperūt succū eoꝝ deinđ ausi sunt in eis adeo donec acceperūt ea sicut sunt in pilulis. ¶ Sciat ergo medicus ꝙ hiere magis sūt salue ꝙ̄ decoctōes ⁊ pill'e. Et nō dimittunt̄ ꝓpt̄ malitiā suā imo ꝓpt̄ ea q̄ excusant ab eis ꝓpt̄ cōsuetudinē malā. Et qm̄ ipse nō trahunt ex lōginquo sicut decoctōes ⁊ pill'e. Et dos de hieris est vsq; ad iiij. aur̄. Et q̄ñq; ꝓ̄jciunt sup eas salē masse. ¶ Et magis cōueniēs cū quo in potu dant̄ est aq̄ epithymi cū passulis mūdatis ꝓprie fm descriptionē quorundā eoꝝ. ¶ Qđ. ℞. epithymi. ʒ. iiij. passularū mundataꝝ. ʒ. x. myrobalanoꝝ nigroꝝ mundatoꝝ ʒ. i. sticados. ʒ. iij. aq̄ lb. iiij. aniuden mundati lb ß. det̄ ad potañ in ieiuno. Et conseq̄nter det̄ semis altee. ʒ. i. seis citroli. ʒ. ß. cū pauco oleo nucis ⁊ aq̄ tepida. Et cibꝰ tribꝰ diebꝰ sit zibrabegi cū aqua cōmista.

HIera picra. i. amara. Hec est hiera de aloes et associat̄ ei cinnamomū ꝓpt̄ subtilitatē suā ⁊ iuuamētū qđ facit visceribꝰ et stō ⁊ mastix silr et vt cōseruet ⁊ silr casia ⁊ crocus ꝓpt̄ digōnē et cōfortatōez cordis et stōi. Et fortasse crocus facit incurrere in ea dolorē capitis qr̄ oz vt minoret̄ pondus eius aut expellat̄. Et assaꝝ quonia inest ei adiutoriū ad solōnē faciendā ⁊ p̄cipitationē hūiditatū. Et q̄ñz ponunt̄ loco eius cubebe ⁊ sunt subtiles ⁊ carpobalsamus et xilobalsamus ꝓpt̄ cōfortationē stōi ⁊ resolōnez ⁊ albezabarati. Et de hoibus sunt q̄dā q̄ ponūt in ea florez sq̄nanti qr̄ ꝓhibet rasurā q̄ timet̄ ex aloe ⁊ rosas ut expellant malitiā caliditatis aloes a stō ⁊ capite. ⁊ quandoq; fermentat̄ cū tanto melle ꝙ̄tū est. ⁊ q̄ñz ē sicca nō fermentata. Ego ṽo informo de ipsa pulverizata trociscos cū aq̄ bdellij et exicco eos in vmbra ⁊ vtor eis nā inuenio illud magis vltimū ꝙ̄ aliud et fortasse bdelliū est fere ps. i. Et antiq̄ q̄dez diuersificati sunt in ꝙ̄titate rectificatōis aloes. Sunt enī de eis quidā q̄ ponāt pondus medicinaꝝ sexcuplū ponderis aloes et de eis sunt q̄ octuplū et addunt et minuunt. ¶ Et iteꝝ q̄ñz accipiūt ipz ex abluto qđ est debilius soluens ⁊ magis cōueniens calefcō ⁊ febriēti et ñ dāt ipz in potu oī febrienti. imo ei cꝰ febris est leuis. Et de eis sunt q̄ accipiūt de aloe nō abluto ⁊ est fortius soluēs sz est magis nociuū febrientibꝰ ꝙuis de eo sumant in potu quidā ⁊ nō noceat eis. ¶ Et hiera q̄dē nō est res festinās in solōne imo eius solō fit cū facilitate ⁊ paulatī ⁊ cū tarditate. ⁊ fortasse efficit opōnē suā i die secundo ⁊ nō est iteꝝ eius solō cū attractōe ex lōginquo imo nō soluit nisi illud cui obuiat et cui cōmiscet̄ ex stō et intestis. Et lōginq̄or terminꝰ sue attractōis est ps epatis absq; venis ¶ Descriptio autē cognita vniuersitatis est hec descriptō q̄ confert ad hūiditates generatas in capite ⁊ stō ⁊ dolores iuncturaꝝ ⁊ colicā ⁊ torturā et grauitatē ligue ⁊ mollificationē mēbroꝝ. Lꝰ hec est pmistio. ℞. masticis ⁊ cinnamōi et assari ⁊ spice et carpobalsāi et croci et xilobalsami ⁊ capsie omniū ana pondus ʒ. i. aloes sublimis duplū medicinaꝝ. Tere ⁊ cribella ⁊ sit dos integra. ʒ. i. cū melle ⁊ aq̄ tepida.

HIeralogodion. ¶ Hec cōfectio est hūdcā plimi iuuamenti mundificans corpus ab vltimis extremitatibꝰ suis cū solōne i q̄ nō est labor omniū hūoꝝ et supfluitatū ⁊ cōfert ad egritudines capitis ⁊ dolorē et emigraneā ⁊ cephaleā ⁊ ṽtiginē ⁊ alguesgues ⁊ maniā ⁊ epilepsiā ⁊ timorē et palysim et mollificationē imo ad apoplexiā ⁊ totū illud accepta in puluere sicut dictū est de scelithe ⁊ est melior illo plm et cōfert ad dolores auris et oculi et cōfortat stōum ⁊ aperit oppilationes epatis ⁊ ꝓuocat menstrua et remouet difficultatē anhelitus et cōfert ad q̄rtanā ⁊ oīs passiones phl'aticas crudas et febres antiq̄s ⁊ valet ad dolores iuncturaꝝ ⁊ podagrā ⁊ venā sciaticā. Et est vtilis ad tyriā ⁊ alopiciā et vlcera antiq̄ in capite ⁊ alia et ad baras et morpheā et ipetiginē et excoriationē et leprā et ad scrofulas et apata fr̄a et cacros cꝰ hec est pmistio. ¶ ℞. pulpe colloq̄ntide. ʒ. v. cepe sq̄lle assate et agarici et scamonee et hellebori nigri et āmoniaci et scordeon omniū ana. ʒ. iiij. ß. Et in descriptōe alia omniū ana. ʒ. ij. ß. epithymi et camedreos et bdellij et aloes omniuz ana. ʒ. iij. hasce ipericō et folij indi et prassij et polij et casie et melanopipis ⁊ leucopipis et macropipis ⁊ croci et cinnamōi ⁊ opoponaci ⁊ polypodij et serapini et castorei et myrrhe et petroselini et aristologie longe et succi apsinthij et euforbij et spice et amomi et zinziberis omniū ana pondus. ʒ. ij. gentiane et sticados ana. ʒ. i. ß. mellis ꝙ̄tū sufficit dosis integra aur̄. iiij. cū aq̄ tepida ⁊ melle aut cū decoctōe epithymi et passulaꝝ enucleataꝝ.

HIeralogodion fm dascriptionē filagrij. ℞. pulpe colloq̄ntide ⁊ croci ⁊ āmaniaci et corticū hellebori albi ⁊ scamonee ⁊ ipicon omniū an̄ aur̄. x. epithymi ⁊ polypodij ⁊ bdellij et aloes et camedreos et prassij et casie omniū an̄ aur̄. viij. macropipis et leucopipis et melanopiperis et cinnamōi et croci et opoponaci ⁊ serapini ⁊ castorei et petroselini et aristologie lōge omniū an̄ aur̄. iiij. cōficiat̄ cū melle dispūato et sit dos aure. iiij. aut. iij. fz ṽtutē cuiusq; hois cū aq̄ mell' ⁊ sale

HIeralogodion fm descriptionē Pauli. ℞ pulpe colloq̄ntide aur̄. xx. cepe muris assate et agarici et āmoniaci et corticū hellebori nigri et scamonee et ipericon omniū ana aur̄. x. polypodij et epithymi ⁊ bdellij et aloes et camedreos ⁊ prassij et casie omniuz ana aur̄. viij. myrrhe et opoponaci et serapini et petroselini et triū pipeꝝ et cinnamōi et croci et castorei et aristologie lōge omniū ana aur̄. iiij. mellis ꝙ̄tū sufficit.

HIera ruffi faciens ad cholaz nigrā et phl'a et alopiciā. ℞. pulpe colloq̄ntide aur̄ xx. camedreos aureos. x. serapini et opoponaci

a boꝝ aṅ auṙ. viij. seis apij mõtani auṙ. v. aristo-
logie rotunde auṙ. v. pipis albi et nigri amboruȝ
ana auṙ. v. cinnamõi auṙ. iiij. casie auṙ. viij. stica
dos et croci et polij et myrrhe omniũ ana auṙ. iiij.
infunde myrrhã cũ vino et tere medicinas et cõfi
ce cũ melle dispũato et pone in vase et vtere qum
necesse fuerit. Et in descriptõe alia pulpe colloquĩ
tide. ʒ. xx. aloes scotrensis pondus. ʒ. v. galage.
ʒ. x. camedreos. ʒ. xx. serapini et oppoponaci am
boruȝ ana. ʒ. viij. aristologie rotunde et petrose-
lini et pipis albi et nigri omniũ aṅ. ʒ. v. spice ⁊ ca
sie et cinnamõi et croci et zinziberis et myrrhe et
polij omniũ ana auṙ. ij. Et inuenimus additũ in d̃
scriptõe alia relatũ ad hoc qđ est i suriamati de m̃
dicis camepitheos et agarici et prassij omniũ aṅ. ʒ
x. et cõficiatᷣ cũ melle ⁊ sit dosꝭ eiꝰ põdus. ʒ. iiij. cũ
aq̃ calꝭa et melle et sale in ieiuno pꝰ abstinentiam.

Descriptio vniuersitatis hiere archige-
nis q̃ cõfert oĩ egritudĩ generate ex phlꝭa
te crudo et nõ crudo et melꝭia et vitio a
q̃ in oculo et dolori capitis et facit ad v̓tiginẽ et e-
pilepsiã et valet ad inceptionẽ egritudinũ visus ⁊
raucedinẽ hũidã et dolores gutturis et difficultatẽ
anhelitus et spasmũ et exituras ex materijs gros-
sis et cõfert ad aquã citrinã et scabiẽ. Et qñȝ datᷣ ĩ
potu parũp ꝓpᷣ dolores stõi et ventris et mr̃icis
cũ decoctõe rute. Et qñȝ ponitᷣ in ea castorei paruȝ
s. vsq; ad siliq̃s. iij. et ad dolorẽ dorsi et metron
et ad venã sciaticã et ei sisꝭia cũ aq̃ centauree ⁊ per
miscentᷣ cũ ea etiã succus cucũeris asinini et colloq̃n
tide siliq̃. iiij. in aq̃ abrotani et datᷣ in potu ad mor
sum canis rabiosi et facit securitatẽ a timore aq̃ p̃-
cipue cũ pondere. ʒ. i. de adustõe cancri fluuialis.
cꝰ hec est pmistio. ℞. pulpe colloq̃ntide. ʒ. xxij
prassii et sticados et bellebori nigri et camedreos
et scamonee et leucopipis et macropipis omniũ aṅ
ʒ. ii. cepe muris assate et euforbii et aloes et croci
et gentiane et petroselini et ãmoniaci et oppopona
ci omniũ ana. ʒ̄. i. polii et cinamõi ⁊ serapĩ ⁊ myr
rhe et spice et sq̃nanti et calamenti montani et ari-
stologie rotunde omniũ ana. ʒ. ii. mellis q̃tũ suffi
cit et sit dosꝭ auṙ. iiii. cũ decoctione epithymi ⁊ pas
sularum mundatarum.

Hiera archigenis descriptõe pauli. ℞.
prassij et agarici ⁊ camedreos ⁊ pulpe col
loq̃ntide et sticados omniũ ana ponđꝰ au
re. xx. oppoponaci et serapĩ ⁊ petroselĩ ⁊ aristolo
gie rotunde ⁊ pipis albi omniũ ana auṙ. v. cinna-
mõi ⁊ spice ⁊ polij ⁊ croci omniũ ana aur. iiij. Terᷣ
ex medicis q̃ sicca sunt ⁊ ꝯq̃ssa gũmas et infunde ĩ
melle ⁊ pmisce ⁊ sit dosꝭ auṙ. iiij. cũ salis triti pon-
dere. ʒ. i. cum aqua mellis.

Theodoricon magnũ qđ valet ad corru-
ptionẽ ꝯplꝭonis frẽ et repletionẽ ⁊ supflui
tates viscosas grossas ⁊ obliuionẽ ⁊ tene
brositatẽ visus ⁊ difficultatẽ anhelitus ⁊ stuporem
⁊ dolores epatis ⁊ stõi ⁊ splenis ⁊ renũ ⁊ mr̃icum
⁊ ꝓhibitionẽ menstruoꝝ et colicã ⁊ est solutiuum
absq; labore. cꝰ dosꝭ sit pondus auṙ. iiij. cũ decocti
one epithymi ⁊ agarici aut cũ aq̃ calꝭa. Cꝰ hec est p
mistio. ℞. aloes scotrensis pondus. ʒ. x. agarici al
bi pondus. ʒ. xx. croci et cinnamõi ⁊ acori ⁊ masti
cis ⁊ olei balsami omniũ ana pondus. ʒ. iij. reusini
ʒ. i. s. xilobalsami ⁊ carpobalsãi ⁊ euforbij ⁊ ma-
cropipis ⁊ pipis albi et nigri ⁊ gentiane romane et
floris sq̃nanti omniũ ana pondus. ʒ. ij. costi ama-
ri camedreos epithymi omniũ ana. ʒ. iiij. assari et
casie ⁊ scamonee omniũ ana pondus. ʒ. vi. spice o
dorifere pondus. ʒ. iij. s. meu ⁊ amõi amboꝝ ana
pondus. ʒ. i. Aggrega has medicinas tritas et cri-
bellatas ⁊ cõfice cũ melle dispũato et repone in va
se et vtere post sex menses.

Theodoricõ aliud qđ cõfert oibus egritu
dibus excitatis ex frigore ⁊ phlꝭate. ℞. a
loes pondus. ʒ. xxx. agarici pondus. ʒ.
xij. acori ⁊ croci et cinnamõi ⁊ alkeia ⁊ hermoda-
ctiloꝝ ⁊ casie omniũ ana. ʒ. iij. camedreos ⁊ leuco
pipis ⁊ assari ⁊ xilobalsami omniũ ana pondus. ʒ. ij
melanopipis ⁊ castorei amboꝝ ana. ʒ. iiij. reusini
⁊ myrrhe ⁊ spice omniũ ana pondus. ʒ. i. mellꝭ q̃-
tũ sufficit dosꝭ eius pondus. ʒ. iiij. cũ aqua calida et
antiquetur sex mensibus.

Theodoricõ aliud faciens ad illas possões
cꝰ hec est pmistio. ℞. acori pondus. ʒ
viij. nucis muschate. ʒ. xij. aloes scotren
sis. ʒ. lx. agarici pondus. ʒ. xliiij. reusini. ʒ. iij. pi
pis albi ⁊ gentiane amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. cro
ci ⁊ gariofiloꝝ et acori in alio galbani ⁊ keiati et ci
namõi omniũ ana. ʒ. vi. assari ⁊ xilobalsami am-
boꝝ ana pondus. ʒ. iiij. casie ⁊ scamonee omnium
ana pondus. ʒ. xij. spice. ʒ. viij. scordeon pondus
ʒ. ix. amõi ⁊ rubee ⁊ pipis nigri ⁊ pipis lõgi ⁊ sq̃-
nanti omniũ ana pondus. ʒ. ij. ireos põdus. ʒ. viij
Tere ⁊ cribella ⁊ cũ melle q̃tũ sufficit cõfice ⁊ anti
quetᷣ sex mẽsibꝰ ⁊ sit dosꝭ põđꝰ. ʒ. iiij. cũ aq̃ calꝭa.

Theodoricon cũ nuce muschata faciens ad
oẽs egritudines antiq̃s capitis ⁊ ad ma-
niã ⁊ alguesgues et dolorẽ capitis ⁊ v̓tigi
nẽ ⁊ ad epilepsiã ⁊ ad debilitatẽ visus ⁊ ad dolo-
rẽ epatis ⁊ splenis ⁊ renũ ⁊ colicã ⁊ ꝓuocat mẽstru
a retenta ⁊ ad leprã ⁊ baras ⁊ ad doloreȝ podagre
⁊ iuncturaꝝ ⁊ anchaꝝ ⁊ ad febres chrõicas añcedẽ
tes et eius solꝭo est sine nocumento. Cꝰ hec est per
mistio. ℞. aloes. ʒ. lx. agarici. ʒ. xxiiij. scordeon
⁊ xilobalsami amboꝝ ana. ʒ. iiij. costi. ʒ. viij. aco
ri et masticis ⁊ cinnamõi et gariofiloꝝ omniũ aṅ. ʒ
vi. casie ⁊ nucis muschate amboꝝ ana. ʒ. xij. epi-
thymi. ʒ. xviij. spice. ʒ. vi. caẽdr̃os. ʒ. viij. myr
rhe. ʒ. ii. triũ pipũ ⁊ euforbii ana. ʒ. iiii. floris sq̃
nanti. ʒ. ii. gentiane. ʒ. iiii. amõi. ʒ. ii. scamonee.
ʒ. xviii. mellis dispũati q̃tũ sufficit cꝰ dosis sit. ʒ.
iiii. cum decoctione epithymi.

Theodoricõ aliud vsitatũ. ℞. aloes.
ʒ. lx. agarici. ʒ. xxiiii. masticis et croci ⁊
acori ⁊ cinamõi ⁊ spice oĩuȝ aṅ. ʒ. vi. a
ristolꝭ. ⁊ carpobalsãi ⁊ euforbii ⁊ triũ pipũ ⁊ gẽtiaẽ
oĩuȝ ana. ʒ. iiii. camedreos ⁊ costi amboꝝ ana. ʒ.
v. casie ⁊ epithymi amboꝝ ana. ʒ. xii. myrrhe et
floris sq̃nanti ⁊ amomi omniũ ana. ʒ. ii. scamonee
ʒ. xx. mellis q̃tũ sufficit cꝰ dosꝭ ⁊ admĩstratio ⁊ iu
uamenta sunt sicut primi.

Hiera Halꝭ. descriptõe vniuersitatis et de
iuuamentis eius est q̃ ipsa est subtilior ⁊
efficatior q̃ theodoricõ ⁊ logodion faciẽs
ad palysim ⁊ torturã ⁊ spasmũ ⁊ mollificationeȝ et
purgat a corpore superfluitates viscosas grossas ⁊

diuersas ⁊ stringit mollificationē vesice ⁊ exitū v rie absq voluntate. c⁹ hec est pmistio. ℞. pulpe col loqntide ⁊ agarici ⁊ cepe muris assate ⁊ amoniaci ⁊ scamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ ipericon ⁊ euforbii ō niū ana. ʒ. xvi. polypodij ⁊ epithymi ⁊ bdellij sub albidi ⁊ camedreos ⁊ prassij ⁊ casie omniū ana pon dus. ʒ. vij. myrrhe ⁊ serapini et aristologie longe ⁊ triū pipez ⁊ cinnamōi ⁊ oppoponaci ⁊ castorei ⁊ petroseli ōniū an̄. ʒ. iiij. Et de hoib⁹ sunt q̇da͂ qui ponūt in ea croci pondus. ʒ. iiij. Aggrega has me dicinas tritas ⁊ cribellatas infusis eis q̄ ex ipsis in fundunt̄ in triplicato ⁊ cōfice cū melle dispūato et vtere quū necesse fuerit post sex menses.

H Jera Hal. descriptōe pauli. ℞. came dreos ⁊ leucopipis ⁊ macropipis ⁊ agari ci ⁊ sticados ⁊ hellebori nigri ⁊ scamonee et spice et epithymi ⁊ cepe muris assate omniū ana aur̄. vi. myrrhe ⁊ croci ⁊ amoniaci ⁊ ipericon om niū ana aur̄. viij. mellis q̄tū sufficit.

H Jera Hal. ℞. pulpe colloqntid. ʒ. iiij. ca medreos ⁊ cepe muris assate et croci ⁊ a garici ⁊ scamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ sti cados ⁊ amoniaci ⁊ ipericon omniū an̄. ʒ. iij. et sex ta. ʒ. i. epithymi ⁊ polij et bdellij et caepitheos et prassij ⁊ aloes et casie ⁊ polypodij omniū ana. ʒ. i. s. ⁊ triū pipez ⁊ myrrhe et cinnamōi ⁊ croci ⁊ op poponaci ⁊ serapi ⁊ castorei et petroseli et aristo logie rotunde et euforbij omniū ana medietatez et tertia͂. ʒ. i. et mellis q̄tū sufficit dos sicut logodiō ⁊ iuuamenta eius sicut illius.

H Jera eufacaratis et est hip. medici cōfe rens ad hūiditatē stōi ⁊ ad dolores capis generatos ex vaporibus corruptis et ex tristitia timere faciente. C⁹ hec est pmistio. ℞. gē tiane et spice et aristologie rotunde ⁊ casie et cinna mōi omniū ana pondus. ʒ. i. petroseli et camedre os ⁊ sticados ⁊ fulfulimon ⁊ est ozimū montanum ⁊ keiati omniū ana. ʒ. i. myrrhe pondus. ʒ. iiij. s̄ noz alben ⁊ croci amboz ana. ʒ. i. s. aloes ru. pō dus. ʒ. viij. pulpe colloqntide pondus. ʒ. vi. con ficiat̄ cū melle ⁊ admistret̄ post sex menses. dosis eius pondus. ʒ. iij.

H Jera alia hip. q̄ facit ad mania͂ ⁊ algues gues ⁊ vtiginē in capite ⁊ dolorē capis ue hementē ⁊ spasmū ⁊ scissura͂ manuū ⁊ do lorē iuncturaz ⁊ ad pmistionē ratōis et corruptio nē intellectus ⁊ dilatationē pupille ⁊ inceptionē aq̄ in oculo ⁊ ad lepra͂ ⁊ albaras ⁊ ad palysim et tortu ra͂. C⁹ hec est pmistio. ℞. cucūeris asinini ⁊ trium pipez ⁊ camedreos omniū ana pondus aur̄. v. c ci et myrrhe et scamonee omniū ana pondus. ʒ. ij amoniaci pondus. ʒ. i. mellis q̄tū sufficit dos eius medietas. ℥. i. cum aqua calida.

H Jera Andromachi q̄ ꝯfert ad dolorē stōa chi ⁊ ventris. c⁹ hec est pmistio. ℞. cin namōi et casie nigre ⁊ calami aromatici ⁊ xilobalsami ⁊ floris sq̄nanti ⁊ henitus omniū an̄. ℥ iij. s. Tere medicinas ⁊ pꝫce in vase figuli nouo ⁊ funde sup eas aq̄ pluuial̄ daich. vi. et decoque ad medietatē ⁊ cola deiñ accipe aloes rubei lb. i. s. ⁊ pone sup ipꝫ aq̄ pluuialis q̄tū sufficit ⁊ tere in me ridie ⁊ ablue donec abstergat̄ ⁊ funde sup ipm aq̄ spēz ⁊ tere in sole donec exiccet̄ deiñ tere ⁊ pꝫce in ipso croci ⁊ myrrhe ⁊ alkeiati omniū ana. ℥. iiij Et in de scriptōe antiq̄ omniū an̄. ℥. i. deiñ ter̄ oia ⁊ pōe ī vase vitri aut vitreato ⁊ vter̄. ē ei iuuatia ad spasmū ⁊ ad r̄pcussionē q̄ fit obuian° ⁊ pcussōez ē fractura͂ et ad dolorē lateris ⁊ apit stōum et dolo res eius et sputū sanguis ⁊ dolorē ilij dos eius in tegra pondus. ʒ. i. cū aq̄ tepida ⁊ oi hoi ſm q̄tita tē sue v̄tutis et ad apata dura cuꝫ sirupo acetoso et fit ex ea emplꝫ ad apa oculi cū succo mēte aut vue vulpis ⁊ apata ani cū oleo rosaceo ⁊ vino bono et cōfert ad vlcera q̄ accidunt vnguibus qñ liq̄fit cuꝫ aceto vini et ad adustionē oris gargarizata.

H Jera Andromachi faciēs ad retentionem mēstruoz ⁊ ad lepra͂ et timorē. C⁹ hec ē pmistio. ℞. sticados ⁊ camedreos et aga rici et hellebori nigri et pipis nigri et albi et meze rion et scamonee et sq̄lle assate omniū ana pondus ʒ. xviij. croci et euforbij ⁊ amōiaci omniū ana. ʒ. viij. myrrhe. ʒ. iiij. interioris cucūeris asinini. ʒ. iij. mellis lb. v. dos ei⁹ pondus. ʒ. ij. cū melle et aqua et sale.

H Jera faneligoris faciēs ad melia͂ et mun dificat velamina cerebri ⁊ aufert chimos grossos viscosos terrestres c⁹ hec est per mistio. ℞. prassij et sticados et hellebori nigri et camepitheos et camedreos et petroseli ⁊ polij ⁊ est allahada et aristologie rotunde et croci et gen tiane et keiati et dragaganti et folij egyptii et assari et amōi et costi et cinnamōi et fu et meu et piperis et carpobalsami et allei siluēris et casie et ipericō ⁊ floris sq̄nanti et spice omniū ana pondus. ʒ. ij. epi thymi et agarici et polypodij et pulpe colloqntide omniū ana. ʒ. iij. aloes scotrensis. ℥. vi. Tere ⁊ ꝯ fice ⁊ antiq̄ sex mēsib⁹ dos ei⁹ ʒa. ʒ. i. cū aq̄ cal'a.

H Jera busitus ꝯferens ad visum et cōfor tans eū et sedat dolorē capitis assiduū ⁊ ꝯ fert ad dolores stōi ⁊ splenis et epatis et ad dolores mel'icos et phl'aticos ⁊ ad v̄tiginē et do lorē q̄ noiat̄ corona. C⁹ hec est pmistio. ℞. came dreos pondus. ℥. xij. agarici pondus. ℥. xvi. et ī descriptōe alia agarici. ℥. x. pulpe colloqntide. ℥. ij. sticados ⁊ pipis albi et nigri omniū ana. ℥. xij. meu. ℥. iij. croci. ℥. xviij. hellebori nigri et sca monee et aloes scotrensis omniū ana. ℥. xvi. Ter̄ et cribella et cōfice cū melle dos eius. ʒ. iiii. post sex mēses. Et in descriptōe alia spice et casie ambo rū ana. ℥. xij. bibat̄ cū īfusiōe epithymi p⁹ abstinē tiam.

H Jera catagini anthiochēi q̄ cōfert ad spas mū et dolorē capitis ⁊ dolorem capitis an tiqū et ad timorē accidentē ex melancho lia et ad tremorē iuncturaz. C⁹ hec ē pmistio. ℞ pl'pe colloqntide pōdus. ʒ. xx. camedreos et pras sij ⁊ agarici omniū ana. ʒ. x. aristologie lōge ⁊ pe troselini et pipis albi et serapi et oppoponaci omī um ana. ʒ. v. myrrhe et spice et polij et croci et ci namōi omniū ana. ʒ. iij. Infundant̄ humida cū m̄l le deiñ decoq̄nt̄ sup ignē parūp et terant̄ sicca et ꝓ iiciant̄ sup ea ⁊ misceat̄ et admīstret̄ p⁹. vi. m̄ses.

D Escriptio alia hiere q̄ addit ī uisu ⁊ ꝯfor tat ipm ⁊ ꝯfert ad dolorē capis ⁊ passōes stōi et epatis et splenis. C⁹ hec est cōmi stio. ℞. pulpe colloqntide. ʒ. x. camedros ⁊ casie

et trium piperum omnium ana . ʒ . ij . aloes et myr
rhe et turis masculi et croci omniũ ana . ʒ . i . scamo
nee . ʒ . vi . succi apsinthij pondus . ʒ . ij . mellis q̃tũ
sufficit dosis pondus . ʒ . iiij . cũ aq̃ calida .

Hiera nr̃a expta . ℞ . hellebori pondus
ʒ . i . pulpe colloq̃ntide auř . i . et aloes auř
v . et sal' idi . ʒ . i . ⁊ tertiã ⁊ agarici põd⁹
auř . ij . et lapidis armeni auř . ß . et rosaꝝ pondus .
ʒ . i . et pipis albi pondus auř . i . et zinziberis pon-
dus auř . ij . et acori et amomi et assari et carpobal
sami ⁊ albasce et origani et seĩs apij et dauci et ẽ se
men baucie omniũ ana . ʒ . iij . et buglosse pondus .
ʒ . x . se . alsebesebrã et se . alfelegemisch e seĩs ozi
mi citrati et seĩs citri et mente sicce omniũ ana . ʒ . ij
et epithymi pondus . ʒ . ij . ß . cõficiant oĩa cũ duplo
sui mellis et reponat sex mensibus deĩ admistret

Tractatus terti⁹ de electuarijs solutis ⁊ ñ solutis .

Nos dicere volumus ĩ hac summa
de electuarijs famosis et q̃ sunt si-
milia vniuersalib⁹ . Illa ṽo quorũ
iuuamenta sunt pticularia dignio-
ra loca dicendi sunt in summa sa .

Electuariũ diacyminũ faciẽs ad dolores vi
sceꝝ quos generauit frĩtas ⁊ ad egritudi-
nẽ phl'atis senũ et cõfortat stõum et dige
rit cibũ et aufert appetitũ caninũ et eructuationem
acetosaꝫ et sit dos magnitudo galle cũ aq̃ cal'a et cõ
fert iteꝝ ad febres frĩas melicas ⁊ phl'aticas . Cui⁹
hec est pmistio . ℞ . cymĩ carmeni infusi ĩ aceto vi
ni die et nocte exiccati torrefacti ⁊ folioꝝ rute exic
catoꝝ in vmbra et pipis ⁊ zinziberis omniũ añ sex
taria . v . baurac armeni pondus . ʒ . x . Aggrĩga has
medicinas tritas cribellatas et cõfice cuꝫ melle di-
spumato et reponat in vase et admĩstret .

Diacyminuꝫ Gal' . qδ facit ad ventositates
frĩas et sacietatẽ nauseatiuã et resoluit uẽ
tositates et cõfert ei q̇ nõ digerit cibum .
C⁹ hec est pmistio . ℞ . baurach medietatẽ ptis cy-
mĩ carmeni infusi in aceto torrefcĩ pipis albi et pi
pis lõgi folioꝝ rute omniũ ana ptẽ vnã . Et hoc q̇
dẽ fit ſm duas descriptões : qñꝫ enĩ fit ex ptib⁹ eq̃
libus in oĩbus suis cõmistõib⁹ . s . cymĩ pipis et ru
te et baurach et iste modus resoluit nãꝫ valde . Et
qñꝫ pmiscet de spẽbus reliq̃s q̃titas eq̃lis et δ bau
rach medietas h⁹ q̃titatis . Et eligit de cymino car
menũ ⁊ infundit in aceto forti deĩ torresit ⁊ sit pi
p albũ ⁊ illud iõ qm̃ ipꝫ cõfortat stõuꝫ plusq̃ due
alie spẽs . s . pip lõgũ et pip nigꝝ et hoc est illud qδ
nõ est puũ neq; cõtractũ et nꝫ est cortex eius gros
sus ĩmo est ex illo qδ dr̃ grauis ponderis ⁊ eligat
de eo magnũ et sanũ et baurach . Fiat ergo medicia
ad illũ c⁹ nã retinet cũ baurach dicto nitrũ naurna
con et est rubeũ . Et qũ feceris ipsaꝫ ad illũ c⁹ nã ẽ
soluta admĩstrabis baurach aliud ⁊ sit illud qδ de
eo ꝓijcies medietas q̃titatis vniuscuiusq; medici
naꝝ q̃s dixim⁹ ⁊ folia rute iteꝝ . Sint ergo sicca cũ
mẽsura ⁊ illud iõ qm̃ si exiccent vehemẽter sũt ca
lide ꝯpl'onis et est calefactio coꝝ vltra mẽsuraꝫ et
si nõ exiccant vehementer remanet in eis hũiditas
supflua q̇ nõ cõsequit vltimationẽ digõnis q̃propt
nõ destruit eius inflatio in aliquo . Et iste q̃ttuor
spẽs qñꝫ pmiscent cũ melle dispũato . Et qñꝫ nõ per
miscent cũ aliquo ⁊ reseruant p se absq; melle .
Qũ ergo ipe sunt necessarie ꝓijciunt in aqua ordei
aut in cibo alio cõueniente . Et hec medicina sumi
tur sola añ cibũ ⁊ post cibũ . Et illa q̇ pmiscet cum
melle dispũato est magis cõueniens in hac dispõne
⁊ illud iõ qm̃ ipsa destruit inflãmationẽ oĩo . Et oꝫ
iteꝝ vt sit mel bonũ qũ nõ sit necessariũ vt sit hec
medicina nisi fortis in resoluendo ventositatẽ et e
uacuet cũ fortitudine . Et oꝫ vt scias iteꝝ q̧ qñ uis
vt sit eius eũo plus sit cõtritio medicinaꝝ nõ subti
lis ſꝫ grossa ⁊ illδ iõ qm̃ scio hominẽ q̇ ꝯtriuit hãc
medicinã cõtritõe vltima qm̃ nõ sciuit illud quod
ego dixi qr̃ nõ resoluit nãꝫ oĩo ĩmo ꝓuocauit for-
titer ⁊ venit ad nos mirans ⁊ q̃rens de cã in hoc et
illud iõ qm̃ ipse existiabat q̧ in corpore illius uiri
esset ꝓprietas q̇ esset cã in hoc qδ accĩt . Postq̃ er-
go feci scire eũ q̧ cã in illo esset dispõ cõpõnis eius
tunc cõposuit eã secundo sicut p̃cepi ei et cõpleta ẽ
eius opo ⁊ opꝫ ut fuet hic determinatio in cõpõne
reliq̃ꝝ medicinarum .

Electuariũ ad fubulitiss et est aggregatõis
qδ est conueniens ad frĩtatẽ stõi vehemẽ
tis frigoris ⁊ eructuationẽ acetosaꝫ ⁊ ap-
petitũ caninũ ⁊ singultũ q̇ fit ex repl'one chimoruꝫ
grossoꝝ ⁊ phl'aticoꝝ ⁊ febres antiq̃s q̇ fiunt ꝓpter
frigus et malitiã digõnis . C⁹ pmistio hec est . ℞ .
cymĩ infusi in aceto exiccati sextaria . xv . pipis et
zinziberis et rute sicce et baurac omniũ ana . ʒ . xx
terant ⁊ conficiant cũ melle dispũato ⁊ admĩstret .

Electuariũ de calamento fluuiali descripti
ne Gal' . ℞ . calamenti fluuial' et cãpe-
stris et petroselini omniũ ana . ʒ . xij . zin
ziberis auř . vi . seĩs apij et capitũ albasce amboruꝫ
ana auř . iiij . keisim auř . xvi . pipis auř . xlviij . si-
seleos auř . v . Tere ⁊ cõfice cũ melle dispumato .

Electuariũ de myrto cõferens ad sol'onem
nature ⁊ vomitũ phl'atis ⁊ hũitatis ⁊ ma
litiã digõnis q̇ est ex stõ . C⁹ pmistio hec
est . ℞ . granoꝝ myrti bonoꝝ siccoꝝ eminã . i . my
robalanoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ et ta-
lassir omniũ ana . ʒ . xx . leucopipis ⁊ macropipis ⁊
zinziberis omniũ ana . ʒ . x . masticis et cordumeni
⁊ carui ⁊ anisi ⁊ cymĩ ⁊ spice ⁊ casie et cardamõi et
costi omnium añ . ʒ . vi . nucis muschate ⁊ seĩs apij
⁊ ameos omniũ ana . ʒ . v . folij indi ⁊ amõi ambo-
ꝝ ana . ʒ . iiij . tere ⁊ ꝯfice cũ melle dispumato ⁊ do
sis sit . ʒ . i .

Electuariũ sicut alcanzi est bonũ . C⁹ hec
est pmistio . ℞ . granoꝝ myrti keiliati . ʒ .
ß . spice . ℥ . iij . nucis muschate cuꝫ cortice
suo ℔ . ß . gariofiloꝝ et cardamõi ⁊ anisi torrefacti
⁊ seĩs apij torrefacti ⁊ vsnee omniũ ana . ℥ . ij . ma
cis . ℥ . i . ß . casie . ℥ . iij . myrobalanoꝝ kebuloꝝ et
belliricoꝝ et emblicoꝝ omniũ ana . ℥ . iij . macis . ʒ
i . ß . bulliant medicine cũ vino odorifero feruore
vno deĩ exiccent ⁊ bulliant ebullitõe cũ aq̃ cydo
nioꝝ ⁊ exiccent sup frixoriũ calidũ et terant et in-
uoluant mius et sit dos auř . iij . aut . ʒ . iij . cũ siru-
po cydonioruꝫ .

Electuariũ almutãguachil relatũ salamoni
qδ cõfortat stõum et cõfert ad maliti am
digõnis . Et est illud quod in potu dabat

israbelita mutaguachil qm̄ est bonū ⁊ exptū. Cui⁹
hec est pmistio. ℞. spice ⁊ gariofiloꝝ ⁊ cinnamōi
⁊ nucis muschate ⁊ cardamōi ⁊ galie bone omniuʒ
ana aur̄. i. pipis albi ⁊ zinziberis et castorei omniū
ana. ʒ. ij. turis albi masculi aur̄. iiij. zuccari tabar
zet q̄tū sunt medicine cōmisceant̄ medicine cū zuc
caro ⁊ ꝯficiat̄ cū mlle dispūato ⁊ sit dos ei⁹ aur̄. iij

Diacyminū aliud cōferens ad dolores vē
tris cōmotos a fritate ⁊ ad febrē q̄rtanaʒ
⁊ ad appetitū caninū ⁊ febres phl'aticas et
melicas ⁊ ad phl'a plimū qđ accit senib⁹ ⁊ ad ve-
hementia frigoris qđ accit in stō ⁊ ad eructuatōeʒ
acetosaʒ ⁊ ad sputū qđ fit ex multitudine supflui-
tatū phl'aticaꝝ. C⁹ dos sit sicut galla cū aq̄ cal'a.
C⁹ pmistio. ℞. cymi infusi ī aceto die ⁊ nocte tor
refacti ⁊ rute sicce ⁊ zinziberis et piperis omnium
ana sextaria decem ⁊ baurach armeni. ʒ. x. confi-
ciatur cū melle dispumato.

Electuariū diacyminū aliud. ℞. cymi re-
centis boni. ℥. vij. infundat̄ in aceto vi-
ni die ⁊ nocte deiñ extrahat̄ ⁊ ꝓijciat̄ sup
coriū rubeū ⁊ moueat̄ ⁊ qñ exiccat̄ torrefiat torre
factōe leui cū igne ⁊ pipis. ℥. iij. zinziberis fini. ʒ.
iiij. baurach armeni. ʒ. ij. cōmisceant ⁊ conficiant
cum melle.

Diapipereon faciens ad frigora ⁊ hūorem
crudū ⁊ dolorē stōi ⁊ malitiā digōis ⁊ uē
tositates grossas ⁊ eructuationē acetosam
⁊ appetitū caninū. C⁹ pmistio est vt sumant̄ leuco
pipis ⁊ melanopipis ⁊ macropipis omniū añ. ℥. iij
Et in descriptōe alia. ℥. ij. ⁊ xilobalsami. ℥. i. ⁊ a
mōi ⁊ spice amboꝝ ana. ʒ. iiij. ⁊ zinziberis ⁊ seis a
pij ⁊ siseleos ⁊ casie ⁊ assari ⁊ enule omniū ana. ʒ.
i. Tere ⁊ cribella ⁊ cōfice cū melle dispūato. dosis
eius pondus. ʒ. ij. cū aq̄ tepida in ieiuno.

Electuariū alfendedicon valens ad dolo-
res stōi ⁊ epatis fri ⁊ debilis generatis uē
tositates grossas. C⁹ pmistio. ℞. zinzibe
ris ⁊ pipis ⁊ spice odorifere omniū ana. ʒ. vi. ma
sticis ⁊ ameos amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. seis apij
⁊ meu ⁊ fu omniū ana. ʒ. v. cymi carmeni ⁊ casie
⁊ carpobalsami ⁊ piretri omniū ana pondus. ʒ. ij.
folij indi pondus. ʒ. i. Aggrega has medicinas tri
tas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū melle dispūato ⁊ repōe
in vase ⁊ vtere qū necesse fuerit.

Electuariū alcanzi faciens ad solonē uētris
⁊ ad malitiā digōnis ⁊ debilitatē stōachi ⁊
frigus eius. C⁹ hec est pmistio sumatur
costi ⁊ cinami ⁊ spice odorifere et carpobalsami et
casie omniū ana. ʒ. x. nucis muschate. v. numero
cardamōi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ anisi ⁊ meliloti ⁊ capsie ī
de omniū ana pondus. ʒ. iiij. aristologie ⁊ vsnee a
boꝝ ana. ʒ. ij. ciperi ⁊ zinziberis amboꝝ ana pon-
dus sextarioꝝ. x. calami arōatici ⁊ pipis et macro
pipis omniū ana pondus. ʒ. v. myrobalanoꝝ nig°
ꝝ enucleatoꝝ sextaris. ij. bellirici enucleati. x. nu
mero granoꝝ myrti kaficius semis bonoꝝ seburi.
Aggrega has medicinas tritas et cribellatas ⁊ cōfi-
ce cū melle de arundib⁹ zuccari ⁊ repone in vase ⁊
vtere qū necesse fuerit post duos menses.

Descriptio electuarij alcanzi alia cōferens
ad debilitatē epatis ⁊ stōi ⁊ frigus ambo
rū ⁊ ad solonē ventris ⁊ malitiā digōnis
⁊ cōfert illis sup quos timet̄ aq̄ citrina ⁊ est bonuʒ
spleni ꝓuocans vrinā. C⁹ hec est pmistio. ℞. co-
sti ⁊ cinami et spice ⁊ carpobalsami ⁊ casie omniuʒ
ana. ʒ. x. ⁊ de nucib⁹ muschatis nuces. v. ⁊ carda
momi ⁊ gariofil'. ⁊ anisi ⁊ meliloti ⁊ capsie et nere
misch omniū ana. ʒ. iiij. macis pondus. ʒ. ij. ⁊ bu
rungi kebuli. ʒ. v ij. ⁊ reusini ⁊ aristologie lōge
⁊ usnee oiuʒ añ pondus. ʒ. v. myrobal'. nigroꝝ ⁊
kebuloꝝ ana sextaria. ij. ⁊ de belliricis bellirici. x
⁊ granoꝝ myrti q̄tū est pondus medicinaꝝ omniū
Terant̄ sicut alcohol ⁊ cōficiant̄ cū melle tabarzet.
dos eius sicut galla cū aqua frigida. Et in descripti
one alia zinziberis sextaria. x.

Electuariū alkesin dictū electuariū ambre
Et hoc electuario vsi fuerūt reges grecie
Et hoc cōfert ad egritudines frigoris et
ꝓprie renuʒ ⁊ addit in desiderio coitus ⁊ valet ad
palysim ⁊ torturā ⁊ tremorē ⁊ pulsum cordis ⁊ ad
dit in recordatōe ⁊ sensu ⁊ exiccat hūitatē stōi ⁊ fa
cit digōnē esse bonā ⁊ est ex eis q̄ cōueniūt senibus
c⁹ pmistio hec est. C ℞. cardamōi maioris ⁊ mīo
ris et macis omniū ana pondus. ʒ. iiij. zinziberis ⁊
macropipis amboꝝ ana sextaria. ij. cinamōi. ʒ. iiij
vsnee pondus. ʒ. ij. cīnami pōdus. ʒ. i. gariofiloꝝ
⁊ croci omniū ana pondus. ʒ. x. nucis muschate pō
dus. ʒ. v. Et in q̄busdā descriptōib⁹ nuces. v. spi
ce odorifer̄ et masticis ⁊ ambre omniū ana pond⁹
ʒ. ij. muschi pondus. ʒ. i. seis hyusq̄ami albi ⁊ o-
pij amboꝝ ana pondus. ʒ. i. olei balsami pondus.
ʒ. vi. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊
infunde opiū in mensura sacraiati. i. de vino bo-
no ⁊ cōfice cū melle dispūato ⁊ vtere post sex mē
ses ⁊ liq̄fac ambrā cū oleo balsami et adhibeat̄ de
oleo alben q̄titas qua oīa inuoluant̄.

Electuariū alsebereben cōferens ad frig⁹
epatis ⁊ stōi ⁊ aq̄ citrinā ⁊ cholaʒ nigram
et est soluens ventrē. C⁹ hec est pmistio
Sumant̄ capsie ide ⁊ zinziberis ⁊ pipis ⁊ cinami ⁊
cardamōi minoris ⁊ gariofiloꝝ ⁊ piretri ⁊ folij īdi
⁊ amili de tritico ⁊ masticis ⁊ cardamōi maioris ⁊
cinnamōi ⁊ spice ⁊ casie ⁊ seis apij ⁊ aneti ⁊ ameos
⁊ seis fenicli ⁊ anisi omniū ana. ʒ. vi. epithymi cr̄
tēsis ⁊ turbit amboꝝ añ. ʒ. xij. scamōee. ʒ. x. zuc
cari tabarzet pondus. ʒ. xx. Aggrega has medici-
nas tritas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ cōfice cū melle ta-
barzet dispumato ⁊ vter̄ qū necesse fuerit.

Electuariū diaphinicō est electuariū ꝓprij
iuuamenti in colica resoluens eā et cōfert
ad hūorē crudū ⁊ frigora ⁊ ad dificultatē
vrine. C⁹ hec est pmistio. Sumat̄ baurach armēi
cymi carmeni ⁊ petroselini ⁊ zinziberis ⁊ pipis al-
bi omniū ana pondus. ʒ. xxij. scamonee pōdus. ʒ.
v. dactiloꝝ beiron mūdatoꝝ ex nucleis ⁊ amigda
laꝝ excorticataꝝ ex duab⁹ corticib⁹ ⁊ folioꝝ rute
omniū ana pondus. ʒ. x. Aggrega has medicinas
oēs tritas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ infunde dactilos in
aceto vini die ⁊ nocte ⁊ tere bñ ⁊ pmisce cū medi
cis ⁊ ꝯfice cū melle dispūato ⁊ vter̄ qū nccē fueīt

Diaphicō aliđ. ℞. dactiloꝝ beirō ablatis
nucleis. c. nūero et īfūde eos in aceto die
et nocte ⁊ ꝯfrica manib⁹ ⁊ cola ⁊ rute sic
ce et zinziberis amboꝝ añ. ʒ. xiij. ⁊ pipis albi. xiij
nūero ⁊ baurach armeni pōd⁹. ʒ. v. ⁊ đ amigdal'

excorticatis ex duobus corticibus. cl. nũero ⁊ sca
monee pondus. ʒ. xv. ⁊ turbit pondus. ʒ. xx. Te
re ⁊ cribella ⁊ cõmisce cũ melle.

Diaphicon aliud qđ cõfert ad febres ⁊ a
⁊ potat in estate ⁊ hyeme ⁊ soluit sine in
qetudine. Cuius hec est ꝑmistio. ℞. zinzibe
ris ⁊ pipis albi amboꝝ ana. ℥. i. scamonee. ℥. ij. ſ
tamarindi beiron mundatoꝝ ex nucleis aut siren ⁊
amigdalaꝝ dulciũ excorticataꝝ a duob⁹ corticibus
et folioꝝ rute omniũ ana. ℥. iiij. Tere medicinas
ſm singularitatẽ suã et infunde dactilos in aceto ui
ni et terant̃ ꝑ se et colent̃ et terant̃ amigdale iterũ
ꝑ se et misceant̃ oĩa p⁹ illud et cõficiant̃ cum melle
dispũato et sit dos. ʒ. ij.

Electuariũ cabrosius muschatũ faciens ad
ventositates ⁊ hemorroidas ⁊ hũorẽ cru
dũ et cõfortat stõum ⁊ adiuuat ad deside
riũ coitus ⁊ clarificat colorẽ ⁊ calefacit renes et cõ
fert ad ventositates mr̃icis ⁊ fluxũ q̇ fit ex hemor
roidib⁹. Cuius hec est ꝑmistio. ℞. myrobalanoꝝ ci-
trinoꝝ myrobal. kebuloꝝ ⁊ capsie ⁊ seis apij omi
uz ana. ʒ. vi. belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ ameos ⁊ tu
deri rubei ⁊ albi et macropipis et sisami excortica
ti omniũ ana pondus. ʒ. iiij. cinami ⁊ spice ⁊ nucis
muschate et zinziberis ⁊ alfulsulimon omniũ an̄. ʒ
viij. girbue et costi et casie et gariofiloꝝ et macis
⁊ galãge et neremisch omniũ ana. ʒ. vi. cipi põd⁹
ʒ. x. et muschi pondus aur̃. ij. et ambre aur̃. i. et
scorie ferri nutrite q̃tũ est pondus medicinaꝝ om
niũ et butyri sextaria. x. cõficiat̃ cũ melle dispũato
⁊ sit dos põd⁹. ʒ. ij. cũ lacte vaccio ꝯcusso sublato
butyro aut cũ vino passo bono duab⁹ ebdomadis.

Electuariũ de ture. ℞. turis pondus.
ʒ. lx. pipis et macropipis amboꝝ ana. ʒ.
x. zuccari. ʒ. lx. zinziberis ⁊ galange am
boꝝ ana. ʒ. xij. nucis muschate et gariofil. et gir-
bue omniũ ana. ʒ. v. muschi boni. ʒ. ſ. terat̃ unũ
qđq3 eorũ ꝑ se ⁊ cribellet̃ ⁊ cõficiant̃ cũ melle.

Electuariũ altalisafar faciens ad frig⁹ stõi
⁊ ventositates grossas in stõ et epate. Cuius
ꝑmistio. ℞. talisafar pondus. ʒ. v. zin-
ziberis pondus. ʒ. xx. pipis pondus. ʒ. xij. beil et
cinami amboꝝ ana põdus. ʒ. vij. zuccari tabarzet
lb. v. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas
et repone in vase et vtere.

Electuariũ episcopi. ℞. scamonee anti
ochene et turbit cõcaui albi amboꝝ an̄ au
re. v. pipis et cardamõi amboꝝ ana aur̃
iij. zinziberis et cinnamõi et emblicoꝝ et gariofil.
et polypodij et nucis muschate omniũ ana aur̃. ij.
ſ. Et in descriptõe alia scamonee et turbit amboꝝ
ana aur̃. iij. Tere et cicotrigoniza et ꝓijce super ca
lb. i. zuccari cõtriti et cõfice cũ melle. cuius dosis
integra sit aur̃. iiij.

Trifera de scoria ferri magna faciens ad
ventositates hemorroidaꝝ et mollificati
onẽ vesice ⁊ stõi et addit in desiderio coi
tus et calefacit stõum. Cuius hec est ꝑmistio. Sumãt
myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricoꝝ et scirẽblegi ab
latis nucleis et capsie inde et seis apij et ameos et o
rigani ꝑsici omniũ ana. ℥. i. spice odorifer̃ et amo
mi et beil et acori omniũ ana. ʒ. iij. cinnamõi pon-
dus. ʒ. iiij. pipis ⁊ macropipis et piretri et salis in

di omniũ ana. ℥. ſ. sinapis. ℥. i. ſ. sal amõiaci põ
dus. ʒ. ſ. scorie ferri pondus. ʒ. iij. Aggrega has
medicinas tritas et cicotrigonizatas et cõfice cũ mel
le dispũato et butyro vaccino q̃tũ sufficit et vtere

Trifera minor faciens ad mollificationez
stõi et hũiditatẽ eius et ventositates he-
morroidaꝝ et colorẽ efficit bonũ. Cuius
hec est ꝑmistio. Sumant̃ myrobalanoꝝ kebulorũ
⁊ scirẽblegi et belliricoꝝ ablatis nucleis omniũ ꝑ-
tes eq̃les inuolue cũ butyro vaccino et cõfice cum
melle dispũato et repõe in vase et vtere.

Electuariũ anacardinũ cõueniens ad dolo
rẽ stõi antiquũ et frigus et obliuionẽ et fa-
cit bonũ eẽ colorẽ et subtiliat cogitationẽ
et sensum et est electuariũ sapientũ et dr̃ q̄ est sala
mõis. Cuius hec est ꝑmistio. ℞. pipis et macropipis
myrobalanoꝝ nigroꝝ et belliricoꝝ et emblicoruz
et castorei omniũ ana. ʒ. iiij. costi et anacardi ⁊ bu
rungi et zuccari tabarzet et baccaꝝ lauri omniũ an̄
ʒ. xij. cipi. ʒ. viij. Tere anacardos solos bñ et ter̃
medicinas et cribella et bulli butyꝝ vaccinũ et mel
cũ eq̃litate et ꝓijce sup ea medicinas et coagula et
vtere post sex mẽses dos eius. ʒ. ij. cũ aq̃ decoctõ
nis apij et feniculi et ꝑuct se a labore et angustia et
ira et vino ꝑlimo et coitu et cõedat ius isfidabegi
subtile.

Electuariũ alfangius qđ est iuuamentum
ad mollificationẽ stõi ⁊ ventositates he-
morroidaꝝ et corruptionẽ cõplonis ⁊ fe
ditatẽ coloris et addit in coitu. Cuius hec est ꝑmistio
℞. myrobalãoꝝ belliricoꝝ ⁊ scirẽblegi ablatis nu
cleis et pipis ⁊ macropipis et zinziberis et cipi ⁊ ca
psie inde et spice omniũ ana. ʒ. x. seis aneti et seis
porri amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. scorie ferri trite
infuse in aceto vini. xiiij. dieb⁹ exiccate torrefa-
cte. ʒ. c. Aggrega has medicinas tritas et cicotrigo
nizatas et cõfice cũ melle dispumato ⁊ butyro vac
cino q̃tũ necesse est et repone in vase et vtere p⁹
sex menses. Et sit dosis eius pondus. ʒ. ij. ⁊ ponã
tur in eo iter̃ de muscho. ʒ. ij.

Fangius aliud cũ muscho etiã qđ cõfortat
stõum et calefacit ip3 et cõfert ad hemor
roidas et addit in coitu et est exptũ. Cu-
ius hec est ꝑmistio. ℞. myrobalanoꝝ kebulorum
et belliricoꝝ et emblicoꝝ et pipis et macropiperis
et zinziberis et cymi et seis aneti et seis apij et seis
porri et seis eruce et seis napi et seis baucie et asfe
niati et rosaꝝ rubeaꝝ et casie et ciperi et cinnamõi
et gariofiloꝝ et nucis muschate omnium ana. ʒ. i.
macis et beil et cardamõi et galie ⁊ xiloaloes crudi
et muschi omniũ ana. ʒ. ij. granoꝝ nasturtij albi.
℥. iij. scorie ferri q̃tũ sunt medicine terat̃ ⁊ confi-
ciatur cum melle dispumato.

Fangius aliud. ℞. capsie inde et zarub
et talisafar et beil ⁊ myrobalanoꝝ nigro
rũ et belliricoꝝ et myrobalanoꝝ citrino
rũ et casie et gariofiloꝝ et carpobalsami et grano-
rũ almabaleb omniũ ana aur̃. vi. mente et feleni-
ati et zedoarie et doronigi et pipis longi et embli-
coꝝ omniũ ana aur̃. iiij. cinnamõi ⁊ cinami ⁊ spice
⁊ nucis muschate et costi et zinziberis et fulfulimõ
omniũ ana aur̃. viij. cipi aur̃. x. zuccari aur̃. xvi
scorie ferri eminã. i. muschi. ʒ. ſ. conficiatur cuz

melle dispumato.

ARs scorie decocte q̄ cōfert ad frigora et dolorē dorsi et corruptionē menstruorū et hemorroidaꝝ et clarificat colorē ⁊ facit appetere cibū ⁊ destruit hūorē crudū ⁊ infrationes et cōfortat stōum et mrīces et vesicā. Cuius hec est pmistio. ℞. seīs apij et seīs feniculi et anisi ⁊ petroseli et dauci et seis baucie et seīs porri et semīs cepe ⁊ seīs napi et seis rhaphani et seīs alrotab et amcos et seis vrtice et granoꝝ viridiū ⁊ aniudē et seīs aneti et pipis et seīs lini ⁊ cymī et coriandri oīum ana pondus. ʒ. iij. ⁊ zedoarie et doronigi ⁊ been albi et rubei ⁊ tuderi rubei et albi et nucis muschate et macis et cinnamōi et galange ⁊ zinziberis et pipis et ciperi et spice et sisimbrij oīuz an̄. ʒ. iiij ⁊ myrobalanoꝝ belliricoꝝ et emblicoꝝ et gest glādiū et corticū radicis capparis omniū ana. ʒ. x. capsie et vsnee et assari et blacte bizantie et calami arōatici et lingue auis et neremisk psici et cardamomi et girboe ⁊ sandali et cinnami et nucis muschate omniū ana. ʒ. v. et nucis enden et nasturtij ⁊ keiati et rosaꝝ siccaꝝ et marmacor et corticū turis et mente et calamenti omniū ana. ʒ. vij. et scorie albassari calefacte et extincte in vino odorifero mł totiens fm mensurā medicinaꝝ omniuz decoquat cū vino pontico donec ingrosset et auferat ab igne et colet et det de eo in potu q̄titas. ʒ. i. in ieiūo dū est tepidū et cōedat p⁹ mediū diē issidabegiati cuz carne caprina et bibat vinū puruz ebdomada vna aut duabus ebdomadis.

DEscriptio aliā de scoria ferri cōueniēs ad frigus stōi et hemorroidas. Cuius pmistio ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricorū et emblicoꝝ et radicū lilij et zinziberis et xiloaloes crudi et nucis muschate et galie et rosaꝝ et spice ⁊ sq̄nanti et masticis omniū ana. ʒ. x. muschi. ʒ. i. limature acuū infuse in vino odorifero septē dieb⁹ ⁊ sumat et terat et torrefiat sup frixoriuz ferri et misceat cū medicis et inuoluat oleo de amigdal' dł cibus et cōficiat cū melle dispumato cuius dosis sit aureorum duorum cum vino odorifero.

DEscriptio alia de scoria ferri cōueniēs ad debilitatē stōi calī q̄. ℞. myrobalanoruz kebuloꝝ et belliricoꝝ et emblicoꝝ et radicū lilij et rosaꝝ rubeaꝝ et sq̄nanti omniū ana. ʒ. x. scorie ferri q̄tū oīs medicie infundat scoria septē dieb⁹ in aceto et colet ab eo et frigat sup frixoriū et cōficiat cum melle tabarzet et sit dosis. ʒ. ij ſ. cum sirupo de malis.

SCoria ferri decocta ꝯueniēs ad debilitatē stōi et calitatē cōplōnis. Cuius mistio hec ē ℞. scorie ferri de bassari ⁊ myrobalāoꝝ nigroꝝ et belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ rosaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ sq̄nanti omniū ptes eq̄les bulliant cū vino ⁊ dentur in potu de eo. ℥. iij.

ELectuariū diacydoniten retinēs nāz ex solone ventris ex debilitate stōi ⁊ vomitu ⁊ malitia digōnis ⁊ facit colorē eē bonuz Cuius hec est pmistio. Sumant cydonioꝝ excorticatoꝝ mundatis interiorib⁹ ⁊ mellis dispūati amboꝝ ana lb. ij. pipis ⁊ macropipis ⁊ zinziberis omniū ana. ʒ. v. heil pondus. ʒ. viij. cardamōi et gariofiloꝝ ⁊ spice odorifere ⁊ cinnamōi et croci omniuz ana pondus. ʒ. ij. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas ⁊ sume cydonia ⁊ decoq̄ cū aceto vī bn̄ Et de medicis sunt q̄dā q̄ decoqūt ea cū vino ⁊ ip̄z est radix deiñ remoue ab igne ⁊ cola ⁊ dimitte donec currat ab eis aquositas hūiditatis ⁊ tere bene ⁊ sume mel ⁊ cōmisce cū eis ⁊ decoq̄ cuz igne leui et moue paulatī donec fere coagulet ⁊ cōmoue dōec eq̄nt ⁊ destruat aquositas cydonioꝝ ab eis deinde remoue ab igne et pulueriza sup ea medicinas ⁊ cōcute donec eq̄nt et p̄ijce sup tabulā marmoris aut mensaz planā inunctā oleo rosaceo aut oleo sisamino ⁊ dilata sup eā dilatatōe eq̄li ⁊ dimitte duobus dieb⁹ aut trib⁹ donec exiccet ⁊ induret ⁊ incide cū cultello in frusta q̄drata ⁊ sit frustū pondus aure. iiij. ⁊ ponat gradatiz in folijs citri ⁊ liget ⁊ reponatur ⁊ admistret qū necesse fuerit. Et de medicis sīt q̄dā qui ponunt in ipso pondus. ʒ. ij. muschi.

ELectuariū diacydoniten solutiuū ventris qđ cōfert ad colicaz ⁊ exiccat supfluitates corpis. ℞. cydonioꝝ excorticatorum mundatis interiorib⁹ lb. i. ⁊ mellis dispūati lb. ij. zinziberis ⁊ macropipis amboꝝ ana. ʒ. iiij. cinnamōi pondus. ʒ. iij. heil ⁊ cardamōi ⁊ croci omniuz ana. ʒ. iij. masticis pondus. ʒ. v. scamonee pond⁹ ʒ. x. turbit albi boni pondus. ʒ. xxx. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ decoq̄ cydonia cuz vino ⁊ fac de eo sicut factū est de diacydoniten retentiuo ⁊ p̄pet sicut est illius p̄patio ⁊ reponat ī uase ⁊ admīstret. c⁹ dos' sit aur. iiij. cū aq̄ calida.

DEscriptio alia diacydoniten laxatiui. Sūatur cydoniū boni odoris ⁊ induat sup ip̄z de foris fermentū et asset et sumantur de carne eius. ʒ. iiij. pipis ⁊ zinziberis amboꝝ ana. ʒ ij. scamonee pondus. ʒ. i. Terat ⁊ cōficiat cū melle c⁹ dosis sit pondus. ʒ. i. cum vino.

ELectuariū diacydoniten factū cū succo cydonioꝝ qđ cōfert ad destructionē appetitus ⁊ ad eū q̄ nō digerit cibū suū faciēs ad illū c⁹ epar est debile ⁊ stringit stōum. Sumantur cydonia magna mundata intus ⁊ foris ⁊ terat ⁊ exprimant ⁊ sumant de aq̄ eoꝝ kist. ij. romani ⁊ misceat cū ea mellis dispūati q̄tū ipsa est ⁊ aceti de uino kist. i. ſ. ⁊ decoq̄t sup ignē leuē ⁊ auferat spūa eius ⁊ sumant zinziberis. ℥. iij. pipis albi. ℥. ij. terant ⁊ p̄ijciant desup ⁊ coagulet sicut cōueniens est electuario: hoc nāq; cōfert ei c⁹ epar est debile ⁊ oportet vt sumat fm plm an̄ cibū duabus horis aut tribus ⁊ nō nocet si accipiat p⁹ cibū. Qđ si tu feceris hanc medicinā ei in c⁹ stō est calitas aut in cui⁹ stō est cholā aut quocūq; mō sit oz vt p̄ijcias ab ea pip ⁊ zinziber ⁊ admīstres aq̄ cydonioꝝ ⁊ mel ⁊ acetū tm̄ fm q̄titatē mensure quā diximꝰ. Et si feceris eā illis quoꝝ cōplōnes sunt medie ita vt non aggreget in eis supfluitas cholē nz supfluitas phlātis p̄ijce in eā medietatē q̄titatis quā dixiz⁹ de zizibere ⁊ pipe. s. vt p̄ijcias in eā pipis. ℥. i. ⁊ zinziberis. ℥. i. ſ. Et si feceris eā illis in quoꝝ stōis aggregat phlā pone duplū q̄titatis quā dixim⁹. pōes ei in ea zinziberis. ℥. vi. ⁊ pipis. ℥. iiij. c⁹ dos' sit ℥. i. ſ.

ELectuariū diacydoniten qđ facit appetere cibū ⁊ cōfortat stōum. Sumant succi cydonioꝝ lb. iij. mellis lb. iij. aceti fortis

lb. ij. decoquāt sup prunas ⁊ auferat spūa eius ⁊ sumant zinziberis. ʒ. v. pipis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis ana. ʒ. iij. cinnamōi. ʒ. ij. xiloaloes crudi. ʒ iij. Terant ⁊ cōmisceant cū melle ⁊ aq̄ cydonioꝝ ⁊ aceto ⁊ coq̄t donec coaguletꝰ. cꝰ doſ sit cochliariuz i. añ cibū ⁊ expectet sup ipz duabus horis.

Electuariū indū faciens ad colicā ⁊ dolorē iuncturaꝝ ⁊ podagrā ⁊ dolorē dorsi. Cꝰ hec est pmistio. ℞. scamonee auī. x. girboe ⁊ cardamōi ⁊ zinziberis ⁊ cinnamōi et cinami ⁊ neremisch ⁊ gariofiloꝝ ⁊ pipis omniū añ auī. v ⁊ turbit auī. c. zuccari auī. c. Tere has medicinas simul ⁊ cribella ⁊ confice cum melle.

Electuariū regū ⁊ est medicina āni q̄ sumitur anno integro oi die. Eius igr̄ accepti o rcificat suscipientē se vsq; ad finez vite sue p̄cepto dei ⁊ q̇ assiduat ipsaz nō videt egritudinē in corpore suo q̄ nō sanet ⁊ nz canescit nisi q̄tuz factus est canus añ eius acceptionē. Et est mediciā regū q̇ fm qp narrat cū ea medicati fuerūt valēſ ad fistulas nigras ⁊ albas ⁊ rubeas ⁊ ad cursum cholericū ⁊ frigora ⁊ pulsationē cordis ⁊ iuncturaruz et abstergit visuz ⁊ colorē ⁊ multiplicat coitū et non est ei malitia ⁊ nō abstinet sup eā vtens ea. Cꝰ pmistio est hec. Sumant myrobalanoꝝ nigroruz et belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ omniū ana auī. vi. nigelle auī. xxxiiij. leucopipis ⁊ āmoniaci ⁊ macropipis ⁊ zinziberis et fulfulminue omniū ana auī. ij. cubebe ⁊ anacardi amboꝝ ana auī. vi. Tere vnūq̄d q̧ p se ⁊ cribella ita vt nihil remaneat ⁊ pnēiat secundū suā diuisionē ⁊ q̄d narrauimꝰ de ponderibꝰ pmisce ergo ea deiñ accipe auī. dc. penidioꝝ sabakir ⁊ pone in patella aut vase mundo ereo ⁊ accēde sub eo ignē leuē ⁊ aspge sup ipas aliq̄d aq̄ ita ut liq̄fiant penidij. Qū ergo liq̄ facti sunt ⁊ bulliūt tūc pijce sup eos hec cōmista ⁊ moue ea tā diu donec optime cōmisceant et aufer ea ab igne et dimitte ea donec tepescant deiñ fac de eis formas auellanis similes q̄ꝝ vnaq̄q; sit auī. ij. ⁊ q̄rte ⁊ inunge manū tuā oleo aut butyro vaccino deiñ bibe de eo omni die formā vnā silez auellane cum aqua frigida ⁊ ipsum est dominus medicinarum.

Electuariū masuachoien faciens ad podagrā et dolorē dorsi ⁊ oīs egritudies frigidas. Cꝰ hec est pmistio. ℞. scamonee et cinnamōi et capsie et zinziberis ōniū ana. ʒ. viij pipis. ʒ. vi. cardamōi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ seis apij et ameos ōniū añ. ʒ. ij. ſ. masuachoien. ʒ. iij. tere ⁊ ɔfice cū melle. cuius dosis sit. ʒ. iiij. aut. ʒ. ij. cum aqua tepida.

Electuariū de sisamo. ℭ ℞. sisami excorticati ⁊ cymi carmeni ⁊ zinziberis omniuz ana. ʒ. x. macropipis et pipis amboꝝ ana pondus. ʒ. v. cinnamōi pondus. ʒ. ij. cardamomi ⁊ heil amboꝝ ana. ʒ. iij. et zuccari tabarzet. ʒ. lx Aggrega has mediciās tritas ⁊ r̄pōe ī vase ⁊ uterē.

Electuariū de granis viridibꝰ q̄d facit ad hemorroidas et frigus stōi et malitiā digōnis et solonē ventris. Cꝰ pmistio. ℞ granoꝝ viridiū et mellis anacardi et sisami excorticati omniū ana sextaria. vi. zuccari tabarzet sextaria. xxiiij. myrobalanoꝝ kebuloꝝ et belliricorū et emblicoꝝ ablatis nucleis ⁊ zinziberis et macropipis et burūgi et folij indi et capsie omniū ana pōdus. ʒ. iiij. piperis et sansuci et capsie ana pondus ʒ. ij. confice has medicinas cum melle dispūato et butyro vaccino et vtere pꝰ sex menses. doſ eius pondus. ʒ. ij. cū lacte vaccino cōcusso. In cibo aūt sit rizi decoctū cū lacte dū pseuerat accipiens ipz.

Electuariū de aniuden faciens ad inflationē ventris ⁊ stōi et rugitū et ventositatē grossaz. Cꝰ hec est pmistio. Sumant pipis et seis apij amboꝝ ana. ʒ. xij. aniuden nigri pōdꝰ. ʒ. xiiij. petroseli et chelidōie et calamenti ⁊ hasce et siscleos omniū ana. ʒ. viij. keisim. ʒ. xiij. Aggrega has medicinas tritas et cicotrigonizatas ⁊ cōfice cū melle dispūato ⁊ repone in vase et vtere qum necesse fuerit.

Descriptio alia de aniuden faciens ad magnitudinē epatis et frigꝰ eius et aq̄ citrinā et frigus stōi et renū. ℭ ℞. aniudē nigri pondus. ʒ. x. seis eruce et seis porri omniū añ pondus. ʒ. vi. zinziberis et belliricoꝝ et emblicoꝝ ablatis nucleis omniū ana pondus. ʒ. vij. ameos et seis apij et anisi et cardamōi minoris ⁊ cymi carmeni et cinnamōi omniū ana pondus. ʒ. v. myrobalanoꝝ nigroꝝ sublatis nucleis pondus. ʒ. vij. cinami pondus. ʒ. i. pipis et macropipis amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. spice odorifere pondus. ʒ. ij. penidioꝝ alboꝝ pondus. ʒ. xx. Aggrega has medicinas tritas et cōfice cū melle dispūato et repone in vase et vtere qū necesse fuerit dosis eius pondus. ʒ. ij. cū aq̄ anisi et masticis et spice.

Electuariū de cāfora valens ad debilitatē stōi et epatis et fugat ventositates grossas et adiuuat ad digōnē. Cꝰ hec est pmistio ℞. cāfore et croci et xiloaloes et cardamōi et girboe et cubebe et keisim et cināi et gariofiloꝝ ⁊ vsnee et spice et macis et sandali albi et macropiperis et cinnamōi et capsie et neremisch ⁊ secacul et galāge et nucis muschate et zinziberis et cipi et fulfulminua omniū ptes eq̄les zuccari quantum est pondus medicinarum omnium.

Electuariū de cāfora descriptōe alia faciēs ad malitiā digōis et debilitatē stōi ⁊ phl̄a grossum. Cꝰ hec est pmistio. ℞. piperis ⁊ nucis muschate et zinziberis et gariofiloꝝ ⁊ macis et cinnamōi et cinnami et piretri et fulfuluminue ⁊ gariofiloꝝ hortulanoꝝ et cāfore et croci oīum ana pondus. ʒ. ij. Tere has medicinas tritas et cribellatas et cōfice cū melle dispumato et repone in vase et vtere qū necesse fuerit.

Electuariū de cāfora fortius prīo. Cꝰ hec est pmistio. ℞. zīziberis et pipis ⁊ macropipis et cinnamōi et cinnami et folij īdi et spice odorifere et capsie inde et nucis muschate et sandali citrī et carpobalsami et cardamomi ⁊ macis et gariofiloꝝ et piretri et talisafar ⁊ ciperi ⁊ spodij et xiloaloes indi puri omniū ana pondus. ℥ ſ. cāfore et muschi amboꝝ ana. ʒ. ij. ſ. zuccari tabarzet. ℥. x. ſ. cōficiatꝰ cū melle dispūato ⁊ reponatur in vase ⁊ admistretꝰ qū necesse fuerit

Electuariū de xiloaloe q̄d ɔfortat stōum et calefacit eū absq; supfluitate et digerit cibū et exiccat phl̄a. Cꝰ pmistio hec est. ℞. spice odorifere ⁊ spice romāe et seis apij ⁊ aīsi

⁊ masticis õniũ ana .ʒ.i. xiloaloes .ʒ.iiij. gariofil̃. ʒ.ij. macis .ʒ.ij.ſ. cinami ⁊ galie amboꝝ ana .ʒ. ij. myrobalanoꝝ kebuloꝝ infuſoꝝ in vino et torrefactoꝝ et felẽgemiſk amboꝝ ana .ʒ.ij.ſ. nucis muſchate .ʒ.i.ſ. marmacor .ʒ.iiij. roſaꝝ ⁊ calami arõatici amboꝝ ana .ʒ.ij. cõficiant̃ cũ miua doſ̃ eius aur̃.ij.

Electuariũ de cinnamomo valens ad debilitatẽ epatis ⁊ ſtõi et renũ et mundificat hũores groſſos et fugat ventoſitates. Cuius hec eſt ꝓmiſtio. ℞. cinnamõi et xiloaloes et enule omniũ ana .ʒ.vi. gariofiloꝝ et pipis nigri et macꝰ pipis et ſpice et aſſari omniũ ana pondus .ʒ.v. zinziberis .℥.i. mente .ʒ.viij. girboe et cinnami amboꝝ ana .ʒ.ij. keiati et aniſi et ſeĩs feniculi et caſie omnium ana pondus .ʒ.iiij. conficiantur cuꝫ melle diſpumato et adminiſtretur.

Electuariũ indũ faciens ad colicã ⁊ frigus ſtõi et dolorẽ iuncturaꝝ et podagrã. Cuius ꝓmiſtio hec eſt. ℞. capſie et foliij indi amboꝝ ana pondus .ʒ.iiij. nucis muſchate ⁊ ameos amboꝝ ana ſextaria .ij. pipis et macropipis amboruꝫ ana ſextaria .v. zinziberis ſextaria .v. myrobalanoꝝ nigroꝝ ſextaria .xxx. neremiſch ſextaria .ij. gariofiloꝝ .ʒ.v. nucis muſchate ſextaria .ij. macis .ʒ.iiij. penidioꝝ ſextaria .x. ſumant̃ de puluer̃ eius qũ neceſſe fuerit .ʒ.ij. cũ vino antiquo.

Electuariũ de zinzibere cõferens ad debilitatẽ ſtõi et inteſtinoꝝ et digerit cibũ et fugat ventoſitates ⁊ valet ad colicã paſſionẽ et retinet ventrẽ. Cuius ꝓmiſtio hec eſt. ℞. zinziberis .ʒ.xx. gũmi arabici ⁊ girboe amboꝝ añ põdus .ʒ.x. gariofiloꝝ et cinnamõi omniũ ana .ʒ.v de nucibꝰ muſchatis nux .i. croci põdus .ʒ.i. amili .ʒ.xlii. zuccari tabarzet lb .i.

Electuariũ de muſcho cõferens ad debilitatẽ ſtõi ⁊ inflationẽ eiꝰ et vẽtoſitates hemorroidaꝝ et pulſum oris ſtõi. Cuius hec eſt ꝓmiſtio. ℞. muſchi aur̃ .ſ. girboe et cardamomi et gariofiloꝝ et zinziberis et macropipis omnium ana pondus .ʒ.x. cinnamõi pondus .ʒ.iii. xiloaloes indi .℥.i. croci .ʒ.ii. zuccari q̃tũ pondus m̃dicinaꝝ omniũ deinde cõficiatur cum melle.

Electuariũ de citro qđ fugat ventoſitates et digerit cibũ et odorẽ oris efficit bonũ. Cuius hec eſt ꝓmiſtõ. ℞. corticũ citri citriorũ ſiccoꝝ pondus .ʒ.xxx. gariofiloꝝ et nucis muſchate et macropipis et pipis et girboe et cinnamõi et galange et zinziberis omniũ ana pondus .ʒ.i. et muſchi pondus ſexte et .ſ. ʒ.i. cõficiat̃ cũ melle et adminiſtretur.

Electuariũ ceſaris cõferens ad colicã et frigora et hũorẽ crudũ et extrahit ſupfluitates groſſas viſcoſas et valet ad podagrã. Cuius hec eſt ꝓmiſtõ. ℞. macropipis et zinziberis myrobalanoꝝ citrinoꝝ ſcamonee et turbit omniũ ana ʒ.xii. ſeĩs apii et ameos et piretri et ſalis tabarzet omniũ ana .ʒ.vi. zuccari .ʒ.xvi. conficiatur cum melle et adminiſtretur.

Electuariũ de ſtinco addens in coitu. Cuius hec eſt ꝓmiſtio. ℞. ſeĩs aſpagi et ſeĩs cepe et ſeĩs napi et ſeĩs alrotab ⁊ ſeĩs porri et ſeĩs baucie et ſeĩs eruce et ſeĩs vrtice et granoꝝ viridiũ et ligue auis et ſiſami excorticati ⁊ ſemis rhaphani et tuderi vtriuſq; et amigdalaꝝ ⁊ pinee et granoꝝ naſturtii omniũ ana .ʒ.iii. zinziberis et ſecacul et galange et macropipis õniũ añ pondus .ʒ.v. cinnamõi et nucis muſchate et been vtriuſq; omniũ ana .ʒ.ii. ſumis ſtinci .ʒ.v. ſquille aſſate pondus .ʒ.iii. penidioꝝ q̃tũ pondus haꝝ oĩum medicinaꝝ. Tere et cribella et cõfice cũ melle diſpũato doſ̃ eius pondus .ʒ.ii. cum triplicato aut cũ lacte dulci aut cũ aq̃ mellis in ieiuno.

Electuariũ aliud cõferens ad pulſum cordis et cõfortat ſtõum ⁊ digerit cibũ ⁊ ſoluit ventrẽ. Cuius hec eſt ꝓmiſtio. ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ .ʒ.xv. taliſafar .ʒ.v. zedoarie et doronigi et caſie omniũ ana .ʒ.iij. turbit .ʒ.xx. ſcamonee drachmas tres penidiorum .ʒ.xx. conficiatur cum melle doſ̃ eius .ʒ.iij.

Electuariũ exptũ nr̃m. ℞. xiloaloes .ʒ iij. caſore q̃rtã .ʒ.i. muſchi .ʒ.iij. macis neremiſch cipi ſelẽgemiſk zurũb ⁊ zedoarie omniũ ana aur̃ .i. cinnamõi et maſticis zinziberis pipis ⁊ gariofiloꝝ omniũ ana .ʒ.ij. bugloſſe ʒ.v. ſeĩs feniculi et ſeĩs apij ⁊ acori et ſpice omniũ ana .ʒ.iij. Aggregetur cum melle.

Trifera maior q̃ facit ad mollificationem ſtõi ⁊ ventoſitates hemorroidaꝝ intrinſecaꝝ et addit in coitu. Cuius hec eſt ꝓmiſtõ. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ et belliricoꝝ et emblicoꝝ ⁊ macropipis et pipis omniũ ana ptes tres zinziberiſ ⁊ buzeidẽ ⁊ ſcirẽblegi ⁊ capſie inde. Et in deſcriptõe alia macis omniũ añ ps .i. tuderi albi ⁊ tuderi rubei ⁊ lingue auis ⁊ ſeĩs granati ſiluſ̃is ⁊ eſt aſſchedenegi ⁊ granoꝝ alkilkil ⁊ ẽ pſice darſiſaban et ſiſami excorticati et zuccari tabarzet omniũ añ ꝑtes .ij. been albi et rubei amboꝝ ana ps .ſ. Tere ſicca ꝑ ſe ⁊ ſiſami per ſe et inuolue cum butyro et confice cum melle diſpumato.

Electuariũ de xiloaloe nr̃m. ℞. beil et zinziberis ⁊ cinnamõi ⁊ caſie ⁊ croci piperiſ ſelẽgemiſk et zedoarie omniũ ana .ʒ.v. cipi zarub foliij indi et gariofiloꝝ omniũ ana .ʒ.iij xiloaloes crudi pondus .ʒ.vij. ambre aur̃ .i. lapidis lazuli ⁊ caſore ana tertia .ʒ.i. turbit .ʒ.iiij. ſalis indi pondus .ʒ.i. conterantur omnia et fiat ex eis electuarium cum melle aut zuccaro.

Tractatꝰ 4ꝰ đ ſuffufet ⁊ alchamaia et muret infantium.

NOs nõ afferẽus de ſuffufet niſi ſimile illi qđ attulimꝰ de electuarijs ⁊ poſtponẽus reliqũ vſꝫ ad locum ſuum.

Micletẽ ꝯferẽſ ad tẽaſmonẽ ⁊ pũctionẽ ⁊ ſolonẽ vẽtris ⁊ hemorroidas. Cuius hec ẽ ꝓmiſtio. ℞. g̃oꝝ naſturtij torreſcõꝝ lb .i.ſ. cymi carmeni infuſi in aceto die et nocte ⁊ ſeĩſ porri torrefacti amboꝝ ana ſextaria .x. ſeĩs lini torrefacti .℥.iiij. keiati .℥.i. myrobalanoꝝ kebuloruꝫ mollitoꝝ cũ butyro vaccino .℥.iij. doſis eius .ʒ.i cum rob de cydonijs et aqua frigidã.

Suffuf cõferens ad ventoſitates hemorroidaꝝ ⁊ ſolonẽ ventris et tenaſmonẽ et puncturã. ℞. granoꝝ naſturtij torr̃ſcõꝝ

℔.i. ſemis lini torrefacti ⁊ pſilij omniū añ pond⁹ ʒ.iij. ſeīs apij torrefacti ⁊ boli armeni et ſeīs maru omniū ana pondus.ʒ.ij.ſ. gūmi arabici.ʒ.i.

Sufuf qđ noīat keſile retinēs ventrē. c⁹ hec eſt ꝑmiſtio. ℞. keſile et granoꝝ helle bori albi ⁊ zedoarie ⁊ nucis enden ⁊ dragaganti ⁊ mugath ⁊ licij et auellanaꝝ et fiſticoꝝ oīum ana ps.i. ⁊ amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ ex cortice ſuo pondus.ʒ.x. et farine adarmache.℥.xx. permiſceatur et adminiſtretur.

Sufuf hobede qđ ꝯfert ꝑgnātib⁹ ⁊ fugat ventoſitates ⁊ cōfortat epar ⁊ ſtomachū ℞. margaritaꝝ ꝑuaꝝ ⁊ piretri omniū añ ʒ.i. zinziberis et viſci romani amboꝝ ana pondus ʒ.iij. zedoarie ⁊ doronigi ⁊ ſeīs apij ⁊ acori ⁊ girboc ⁊ nucis muſchate ⁊ pipis ⁊ cinnamōi omniū añ auī.ij. ⁊ tuderūgi ⁊ ſeīs feniculi omniū ana auī.i zuccari q̄tum pondus medicinarum omnium.

Sufuf hobede qđ cōfert ad extenuationē epatis ⁊ mollificationē ſtōi ⁊ hūiditatem eius. ℞. lacce lignoꝝ ⁊ granoꝝ myrti et glandiū ſiccaꝝ ⁊ zuccari tabarzet et maſticis ⁊ corticū granatoꝝ et gallaꝝ omniū ana ptē vnā olibani ⁊ zinziberis amboꝝ ana q̄rtā ptis miſceanī p⁹ cicotrigonizationē et ſumaī puluis eius mane ⁊ quz eſt hora dormiendi ab auī.i. vſq; ad.ij. ebdomada vna et non guſtet carnem.

Sufuf qđ facit ad calītatē in cor^e et febrē ⁊ heriſipilā ⁊ alſabara ⁊ ſternutationem ⁊ retentionē lingue ⁊ birſen ⁊ fricaī cum eo lingua. c⁹ hec eſt ꝑmiſtio. ℞. muſchi pōd⁹ tertie.ʒ.i. galie et licij amboꝝ ana.ʒ.i. cāfore.ʒ.i. ⁊ tertiā.ʒ.i⁹. croci pondus.ʒ.ii. cardamōi et gariofiloꝝ et nucis muſchate omniū ana pondus auī iiij. roſaꝝ rubearuz ⁊ balauſtiarum et ſpodij omniū ana auī.vi. zuccari tabarzet albi.ʒ.lx. cōmiſceanī medicine iſte p⁹ cicotrigonizationē. Et ſi dominās fuerit ſr ipz calītas extrahaī ex eo q° medicaī nux muſchata ⁊ ē iuuatiuū. doſ eius magno ſit medietas auī. ⁊ ꝑuo qđ eſt a duob⁹ granis uſz ad ſiliquam vnam.

Kamiati melonis lōgi qđ eſt ad ſtōuz mollē ⁊ retinet ventrē ex dn̄io mollificatōis ſtōi ⁊ cōfortat animā debilē. c⁹ hec eſt ꝑmiſtio. Sumaī melon lōgus et extrahaī qđ eſt in cōcauitate eius de granis ⁊ alijs deiñ ipleaī ſanic đ nabac ⁊ ſauic de bdellio ⁊ hypoq̄ſtidos ⁊ glutio m̄denio trito et rizi torrefacto acceptis eq̄li menſura ⁊ dimittaī donec melonis hūiditas exiccet deiñ extrahaī qđ ītus eſt ⁊ exiccet et teraī et ſumaī de eo volā magna. ſ. q̄ptitas que ſit.ʒ.iiij. eſt eni bonuz et expertum.

Sufuf qđ ſit pueris q̄b⁹ dn̄aī hūiditas. Sumanī myrobal. nigroꝝ et cymi carmeni amboꝝ ana.ʒ.v. maſticis.ʒ.xx. zinziberis.ʒ.ij. Teraī vnūq̄đq; eoꝝ ꝑ ſe ⁊ cribelleī deiñ fiat eoꝝ ꝑmiſtio ⁊ inuoluaī in eſtate cū oleo ſiſamino ⁊ in hyeme oleo oliue ⁊ zuccaꝝ ei⁹ in eſtate tabarzet et extrahaī ex eo zinziber ⁊ hoc q̄đ nō cōuenit niſi illis pueris i q̄b⁹ dn̄aī humiditas.

Sufuf ariſtotelis qđ ipſe ſcripſit alexandro ad diariā ⁊ corruptionē ſtōi et citrinitatē coloris et fetorē oris ⁊ obliuionez et digerit et letificat. c⁹ hec eſt ꝑmiſtio. Sumanī cinnami ⁊ folij indi ⁊ heil ⁊ xiloaloes indi et aſſari et keiati ⁊ myrobalanoꝝ kebuloꝝ enucleatoꝝ et meliloti et exiſtio ipz eſſe ſelēgemiſk et neremiſch et narkeiſar et cymini et cinnamōi et vſnec et piperiſ et macropipis ⁊ zinziberis et gariofiloꝝ et ḡnoruz ḡnatoꝝ et nucis muſchate et cardamōi omniū ana ptes.ii. muſchi et ambre et cāfore omniū añ pars i. zuccari tabarzet ſexcuplū medicie toti⁹. doſ ei⁹ qđ eſt inter pondus.ʒ.i. vſq; ad.ʒ.iii. cū aq̄ fr̄a i ieiūo ⁊ p⁹ cibū ē magni iuuamēti i eo qđ narraui

Sufuf albarmak qđ eſt iuuatiuū ad vōmes et debilitatē ſtōi. c⁹ ꝑmiſtio hec eſt. ℞. myrobal. kebuloꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ citrinorū ōniū ana ptē.i. ⁊ medulle turbit q̄ptū illud totū ⁊ penidioꝝ tabarzet duplū illi⁹ toti⁹ doſ ei⁹.ʒ.x

Sufuf de ſq̄lla qđ eſt viur pueroruz expertū faciens ambulare ⁊ facit currere ventrē ⁊ abſcīdit ab eis nocumentū choleī et phl̄atis. ℞. myrobalanoꝝ belliricoꝝ ⁊ emblicorū et piretri ⁊ roſaꝝ rubeaꝝ ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ ſumac et keimuradet ⁊ venaꝝ ⁊ nucis vomice ⁊ granorum myrti ⁊ gallaꝝ et ozimi ⁊ cardamōi ⁊ gariofilorū omniū ana partes eq̄les terc ⁊ cribella ⁊ utere: eſt enim iuuatiuum.

Viur ad pueros mūdificans corpora eoruz a phl̄ate ⁊ chol̄a. c⁹ ꝑmiſtō. ℞. hadebe ⁊ ſpodij ⁊ ambre ⁊ aſſeidenē ⁊ chelidonie ⁊ ozimi ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ.v. ⁊ licij ⁊ galie ⁊ croci ⁊ cardamōi ⁊ gallaꝝ ⁊ zuccari tabarzet ōniū añ q̄ptū ē pōd⁹ myrobalanoꝝ ⁊ ſumat de eo ſꝫ q̄ptitatē ſue magnitudīs ⁊ paruitatis.

Viur aliud ad pueros. ℞. roſ ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ climie ⁊ piretri ⁊ ſumac ⁊ ſucci liq̄ritie ⁊ hadebe ⁊ myrobalanoꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ gallaꝝ ⁊ macis et granoꝝ myrti ⁊ ſpodij ⁊ cubebe ⁊ cardamōi ⁊ licij ⁊ croci ⁊ galie ⁊ venaruz ⁊ caſie ⁊ ambre ⁊ aſſeiden ⁊ ozimi ⁊ corticū rizi omniū ptes eq̄les cōmiſceanī poſt cribellationē.

Viur aliud ad pueros. ℞. zuccari tabarzet et roſ ru. ſiccarum et licij ⁊ croci ⁊ ſumac ⁊ ſpodij ⁊ chelidonie ⁊ ozimi ⁊ balauſtie ⁊ acatie ⁊ hadhati omniū ana ptē.i. doſ kirat unū paruo ⁊ magno ſm̄ q̄ptitatem illius.

Kamiati ad raſurā ⁊ ſol̄onē ventris ſuperfluā ⁊ corruptionē ſtōi ⁊ debilitatē eius. ℞. cort ⁊ hypoq̄ſtidos amboꝝ añ partes.v. galie ptē.i. teraī vnūq̄đq; ꝑ ſe ⁊ miſceaī ⁊ ſūat đ eo oīmāe pōd⁹.ʒ.ij. ⁊ in ſero tm̄dē. eſt ei iuuatiuuz.

Sufuf ad ſplenē ⁊ malitiā digōnis et coloris. ℞. hellebori albi q̄rtā keleiati ſuper quē fundaī qđ ſubmergat ipz de oleo ſiſamino ⁊ accendaī ſub eo ignis leuis donec coaguleī deiñ ꝓyce ſup ipz almugat contriti pondus.ʒ. lxxiij. cymī carmeni.ʒ.iiij. ameos de ſcemi pōd⁹ ʒ.ij. ſumat de eo in mane volaz vnam cū aq̄ fr̄a ⁊ abſtineat ſup ipz ab aceto ⁊ piſcib⁹ ſalitis ⁊ recentibus ⁊ ab oī qđ eſt ex lacte ⁊ olerib⁹ ⁊ fructibus.

Sufuf cōueniens ei q̄ hꝫ ictericiā ⁊ dolorē epatis ⁊ vomitū chol̄e citrine. ℞. lacce ablute aure.i. ſpodij.ʒ.ij. croci.ʒ.i. reuſini ſexta ⁊ medietas ſexte.ʒ.i. cāfore ſexta.ʒ i. doſ eius.ʒ.ij. cuz decoctione prunorum ⁊ aqua

tamarindorum quantitate ℔. ſ.

SUffuf cõueniens illi q̇ hꝫ dolorẽ epatis et ſplenis ⁊ ſoľonẽ ventris ꝓpt̃ cholerã. c⁹ hec eſt ꝑmiſtõ. ℞. fecis vini ⁊ reubarbari ⁊ ſpice ⁊ lacce ablute omniũ añ aur̃. i. ſcorie ferri baſſari. ʒ. vij. tere doſis eius aure. i. cum aqua coriandri ſicci quantitate. ℥. i.

SUffuf qđ cõfert ad epar ⁊ ictericiã ⁊ oppilatões ⁊ ſputũ ſanguĩs. ℞. granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ ⁊ amili ⁊ ſeĩs citroli excorticati omniũ ana. ʒ. iiij. boli armeni ⁊ lacce ⁊ roſaꝝ et ſpice ⁊ liq̄ritie omniũ ana. ʒ. i. ſpodij. ʒ ſ. maſticis. ʒ. i. tertiã doſ ei⁹. ʒ. i. cũ aq̄ frigida.

SAl cõueniens calefactis ad reſoľonẽ vtri⁹q; choľe ⁊ facit appetere cibũ. Sumat̃ ſal gẽma ⁊ diſrũpat̃ in fruſta ꝑua ⁊ torrefiat ſup ſartaginẽ ferri aut ſup lapidẽ aut vas figuli đ inde aſpgat̃ ſup ipꝫ acetũ vini forte multotiens de inde terat̃ ⁊ cicotrigonizet̃ ⁊ miſceat̃ cũ eo de graĩs granatoꝝ torrefactoꝝ parũp ⁊ ſumac mundati ex granis ſuis q̄tũ eſt tertia ſalis ⁊ coriandri ſicci torr̃facti ⁊ ſucci amirberis cõtriti ꝯmiſceat̃ ⁊ admiſtr̃t

SAl alius faciens ſtõ ⁊ epati ⁊ ad dolorem iũcturaꝝ ⁊ ad oĩs paſſões q̄ fiunt ꝓpt̃ ſuꝑfluitates. ℞. ſalis cibi pondus ℔. i. saľ ãmoniaci pondus. ℥. ij. ⁊ pipis albi pondus. ℥. iij ⁊ zinziberis et pipis nigri amboꝝ ana pondus. ℥. ij. ⁊ aniſi ⁊ granoꝝ pini ⁊ granoꝝ eruce ⁊ ameos ⁊ ſpice omniũ ana. ℥. i. ⁊ ozimi. ℥. ij. et granoꝝ apij ſiluſ̃tris. ℥. i. ſ. Tere et pulueriza et ſit doſis põd⁹ aur̃. ij. cum aqua tepida.

Tractatus quintus de allohocat ad ſpiritulia.

SErmo nr̃ in allohocat eſt ſecunduꝫ modũ noſtri ſermonis in capitulis q̄ ſunt ante ipſum. Et allohocat q̇dẽ nõ ſumunt̃ ſm ꝑlm niſi vt teneant̃ in ore et currat ex eis aliq̇d p⁹ aliq̇d ad pulmonẽ ⁊ nõ ĩpellant̃ ſubito ad ſtõum qr ꝓlõget̃ ſpatiũ eoꝝ ex ſtomacho ad pulmonem.

LOhoc ad tuſſim ſiccã. Sũat̃ ſem̃ lini torrefactũ et cõficiat̃ cũ melle ⁊ reponatur ĩ vaſe et adminiſtretur qũ neceſſe fuerit.

LOhoc aliđ ad tuſſim ex caľitate et ſiccitate. ℞. ſeĩs citroli excorticati. ʒ. v. amigdalaꝝ dulciũ excorticataꝝ. ʒ. vi. ſemĩs altee et ſeĩs malue amboꝝ ana. ʒ. v. gũmi ⁊ draganti et amili et granorũ cydõiorũ excorticatoꝝ omniũ ana. ʒ. iiij. ſucci liq̄ritie et penidiorũ amborũ ana. ʒ. iiij. ſ. terant̃ et cicotrigonizent̃ et ſumantur radices liq̄ritie mundate et ſeueſten et paſſule dulces mundate et decoq̄nt̃ cũ aq̄ donec aq̄ ingroſſet̃ deiñ ꝓ̄ijciat̃ cũ ea rob et coagulent̃ cũ ea medicine et det̃ in potu cuꝫ pultibus factis ex aq̄ furfuris et farina fabaꝝ et penidijs et oleo amigdalino dulci et potetur poſt ipſum aqua ordei.

LOhoc ad tuſſim ex caľitate. ℞. ſeueſtẽ pugillos tres iniubas magnas nũero. l. radicũ liq̄ritie excorticatarũ cõtritarum. ʒ. xxx. et tertiã keiſmẽ dulciũ mũdatarũ. ʒ. xl. caſie fiſtule mundate ex arundine ſua. ʒ. xx. decoquant̃ cũ ℔. vij. aq̄ donec remaneat ℔. i. deiñ colet̃ ⁊ ꝓ̄ijciat̃ deſup rob ℔. ſ. penidiorũ tertia ℔. i. et decoquat̃ donec ingroſſet̃ ſicut mel deiñ miſceat̃ cum ea farĩe fabaꝝ cicotrigonizãte cũ orali q̄tũ ſufficit.

LOhoc de papauere cõferẽs ad expulſionẽ ſanguĩs ꝑ vomitũ et febrẽ caľaꝫ ⁊ tuſſim et dolorẽ pectoris et ꝑ̄leſim. c⁹ hec ẽ ꝑmiſtio. ℞. roſaꝝ rubearũ ablatis capitib⁹ et gũmi arabici amboꝝ ana. ʒ. ſ. amili de frumento et draganti et granoꝝ papaueris omniũ ana pond⁹ ʒ. ij. ſpodij et croci amborũ ana. ʒ. ſ. ſucci liq̄ritie pondus. ʒ. ij. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas q̄ ex eis cribellant̃ et cõfice cũ triplicato ⁊ repone in vaſe et vtere qũ neceſſe fuerit et bibatur cum tereniabin aut decoctione iſopi.

LOhoc de ſpodio cõferẽs ad tuſſim et vomitũ ſanguis ⁊ ſuꝑfluitates groſſas et dolorẽ pectoris et vlcera pulmõis. ℞. cardamõi pondus. ʒ. iiij. gũmi pondus. ʒ. viij. amili de tritico et granorũ papaueris albi et ziziberis oĩum ana. ʒ. x. ſpodij pondus. ʒ. iiij. zuccari tabarzet pondus. ʒ. xl. granoꝝ cucũeris excorticatoruꝫ amigdalarũ excorticatarũ omniũ ana põd⁹. ʒ. viij amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ex duob⁹ corticibus ſuis ⁊ ſucci liq̄ritie et draganti omniũ añ põdus. ʒ. v. ſeĩs feniculi pondus. ʒ. ij. granoꝝ papaueris nigri pondus. ʒ. ij. Terant̃ ⁊ aggregent̃ medicine iſte trite et cicotrigonizate de eis q̄ cribellãtur et cõficiant̃ cũ melle diſpũato et butyro vaccino cõfectõe leui ⁊ ponat̃ in vaſe et adminiſtretur qum neceſſe fuerit.

LOhoc aliud de ſpodio cõferẽs ad febres pthiſicas et vlcera pulmõis. ℞. gũmi et cardamõi amboꝝ ana. ʒ. vi. zinziberis ⁊ amili de tritico amboꝝ ana põdus. ʒ. xij. ſpodij põdus. ʒ. iiij. zuccari pondus. ʒ. lx. granorũ cucumeris excorticatoꝝ et granorũ pini excorticatorũ amborũ ana. ʒ. vij. Aggrega has medicinas tritaſ ⁊ cicotrigonizatas q̄ cicotrigonizant̃ de eis et cõfice cũ butyro ⁊ melle diſpũato cõfectõe leui et repone in vaſe vitri et lambat de eo et bibat cum aqua calida aut cum lacte aſine.

LOhoc de ſq̄lla cõferẽſ ad difficultatẽ anhelitus et ſputi et dolorẽ lateꝝ et pectoris. Sumant̃ ſuccus ſq̄lle ⁊ mel diſpũatũ ⁊ coagulent̃ ſiľ ⁊ lambat de eo añ cibũ ⁊ p⁹ ipꝫ.

LOhoc de alleis faciẽs ad tuſſim excitatam in phľate et mundificat pectus et digerit mãs ſubtiles. Sumant̃ alleoꝝ mundatorũ ℔. i. đcoq̄nt̃ cũ ℔. i. butyri dõec diſſoluta ſint in decoctõe et colet̃ et terant̃ allea optime et fundatur ſup ea mellis diſpũati ℔. ij. et decoq̄t̃ lẽto ign̄ donec ingroſſetur ⁊ remoueat̃ ab igne.

LOhoc aliud. ℞. graoꝝ cydõioꝝ ⁊ pſilij ãboꝝ ana. ʒ. v. ſeĩs papaueris pondus. ʒ x. radicũ liq̄ritie ⁊ ſeueſten amboꝝ ana. ʒ. vij. decoq̄t̃ cũ aq̄ ℔. iij. et decoq̄t̃ cũ lento igne donec ingroſſet̃ et fundat̃ deſup de rob pond⁹. ʒ. xij. ⁊ draganti et gũmi arabici amboꝝ ana pondus. ʒ. vij. ⁊ penidiorum ſextarium vnũ.

LOhoc alhotĩ ad raucedinẽ vocis et vlcuſ pectoris et ad illũ q̇ ſpuit ſanguinẽ et aperit oppilatões. c⁹ hec eſt ꝑmiſtõ. ℞. ſeĩs lini torrefacti ⁊ paſſ̃. mundataꝝ amboꝝ ana ℔. i. amigdalaꝝ pini et amigdalaꝝ dulciũ et amigdalaꝝ amaraꝝ mundataꝝ omniũ ana. ʒ. vi. auellanaruꝫ

torrefactarũ et glutin'albotin et radicũ lilij celestis
õniũ ana. ℥.i. myrrhe ⁊ croci et turis masculi om
niũ ana. ʒ. ß. Terant̃ et cribellent̃ et inuoluant̃ cuꝫ
lacte asine et cõficiant̃ cũ eo et fiant trocisci et exic
cent̃ in vmbra deiñ terant̃ et cõficiant̃ cũ melle et
sumat̃ de eo cochliariũ vnũ in mane et cochliariuꝫ
unũ in sero deiñ fiant ex eo collyria et pilule et po
natur de eis in nocte sub lingua.

Tractatus sextus de sirupis et robub.

NOstra narratio in sirupis et robub
est secundũ modũ ad quẽ innuimus
in eis q̃ sunt ante. Et differentia q̃ð
inter sirupos et robub ẽ ꝙ robub
sunt succi inspissati per se ipsos ⁊ si
rupi sunt decoctiones ⁊ succi inspissati cũ dulcedie.

SIrupus acetosus coĩtatis cũ feibus q̃ exti
guit febres et inflãmationẽ stõi et incidit
phl'a et abstergit ip̃ꝫ ⁊ vincit cholerã ⁊ a
pit oppilatões in epate et splene et ꝓuocat vrinaꝫ
cꝰ hec est pmistõ. Sumant̃ aceti antiq̃ boni lb. x.
⁊ ꝓijciant̃ sup ip̃ꝫ aq̃ dulcis clare lb. xx. aut plus
aut minus ẜm q̃titatẽ acetositatis aceti et bonitatis
eius et ponat̃ in eo corticũ radicũ feniculi et corti-
cũ radicũ apij õniũ añ. ℥. iij. seis feiculi ⁊ seis apij
amboꝝ ana. ℥. i. ⁊ dittat̃ die et nocte et pꝰ hoc de
coq̃t̃ lento igne donec cõsumat̃ eius sexta deiñ au
ferat̃ ab igne et dittat̃ donec infrĩet̃ postea colet̃ ⁊ ꝓ
ijciat̃ sup ip̃ꝫ ꝓ oibꝰ duabꝰ ptibꝰ hꝰ aq̃ et aceti de
coctoꝝ cũ radicibꝰ ⁊ semibꝰ ps. i. zuccari tabarzet
aut mellis ꝓ oibꝰ duabꝰ ptibꝰ ⁊. ß. aceti et aq̃ de
coctoꝝ cũ radicibꝰ et semibꝰ ps. i. et decoq̃t̃ lento
igne donec remaneat medietas eius ⁊ remoueatur
ab igne et infrĩet̃ et colet̃ et admĩstret̃ spũa eius iaꝫ
collc'a in hora ebullitõis eius. Et q̃ vult ponat ĩ eo
pꝰ ablationẽ spũe eiꝰ et postꝙ bullierit ebullitiõe
vna aut duabꝰ. croci non molliti pondus. ʒ. iij. in
panno et suspendat in vase et fricet manibꝰ aut in
strumento aliquo hora pꝰ horã donec egrediat̃ v̂-
tus eiꝰ in eo. Et est de hoibꝰ q̃ fricant in eo pꝰ ex
pletionẽ eiꝰ croci molliti põdꝰ. ʒ. ij. ⁊ ñ coq̃ũt ip̃ꝫ

MOdus sirupi acetosi Hal'. mel bonũ pone
sup leues prunas et aufer spumã eiꝰ et ꝓ
ijce sup ip̃ꝫ acetũ q̃ð nõ sit apparẽtis ace-
tositatis nꝫ debilis et bulliant ad ignẽ paulati dõec
cõmisceant̃ bñ et nõ sit acetũ crudũ deiñ remouea-
tur ab igne et serua ip̃ꝫ. Si ergo volueris vti eo
cõmisce ip̃ꝫ aq̃ tanta q̃tꝰ est sirupꝰ. Et si ille q̃ bi
bit ip̃ꝫ abhorret ip̃ꝫ ꝑpt̃ acetositatẽ eius aut dulce
dinẽ ipsius tunc vtat̃ eo assidue. Qð si voluerit bi
bere ip̃ꝫ ita vt sit manifeste acetositatis tunc addat̃
in aceto eiꝰ et illud est qm̃ nõ est laudabile vt fiat
ẜm q̃titatẽ vnã. Et vĩ mihi ꝙ hoc sile sit ei q̃ð fa
cit hõ qñ p̃cipit hoibꝰ q̃ bibunt vinũ vt cõmisceat̃
ip̃ꝫ cũ aq̃ p̃ter ꝙ sciat ꝙ in eis sunt quidã q̃ cõsue-
nerũt bibere ip̃ꝫ sic: qũ ergo bibũt ip̃ꝫ forte purũ
ledunt̃ stati et illi q̃ cõsueti sunt biberẽ ip̃ꝫ forte qñ
bibunt ip̃ꝫ plĩme cõmistõis patiunt̃ nauseã. ¶ Qñ
ergo huiusmõi accñs cõtingat in potu vini et sit ð
cõsuetudine hominũ vt bibant ip̃ꝫ plĩm qũo nõ cõ
tingit in potu sirupi acetosi plus et sit cõsuetuᵒ no
stra vt bibamus ip̃ꝫ minus ꝙ̃ bibaũs vinũ valde
⁊ sit eo fortior qr̃ oꝫ vt eius eq̃litatẽ p̃pemꝰ ẜꝫ eũ
q̃ ip̃ꝫ bibit et ẜm nos. Et ego q̃dem diligo vt scias
q̃ð magis cõueniẽs ei q̃ ip̃ꝫ sumit est ille q̃ apud eũ
est magis delectabilis ⁊ ꝑpt̃ hoc ipse plus ꝯfert ei
et q̃ ab eo ledit̃ est ille q̃ abhorret ip̃ꝫ et eq̃tio haꝝ
spẽꝝ est vt fiat ẜm ꝙ cõuenit plibus hominũ ⁊ ita
oꝫ vt fiat ẜm oẽꝫ dispõnẽ. Sumat̃ aceti ps. i. ⁊ mi
sceant̃ cũ ea mellis dispũati ptes. ij. et decoq̃nt̃ sup
ignẽ leuẽ donec cõmisceant̃ sapores eoꝝ. Silr̃ sa-
por aceti iteꝝ nõ remaneat crudus a principio sui
et silr̃ oꝫ vt fiat in melle de quo fit sirupus aceto-
sus. s. ponant̃ sup omnẽ ptẽ mellis q̃ttuor ptes aq̃
pure deiñ decoq̃t̃ lento igne cũ eq̃litate donec ele-
uet̃ spuma mellis mali qm̃ malo melli spũa eleuat̃
q̃propt̃ nõ est necessariuꝫ vt decoq̃t̃ plĩm sicut eget
illud q̃ð est añ ip̃ꝫ. Et plĩm q̃dẽ q̃ð remanet de pri
mo q̃ pmiscet̃ hac q̃titate est medietas eius et ite-
rat̃ eius decoctio donec cõmisceat̃ bñ et nõ rema-
neat acetũ crudũ et fit sirupus acetosus qñ pmiscẽ
tur spẽs tres a principio. Fundunt̃ aceti ps vna et
mellis ptes due ⁊ aq̃ ptes q̃ttuor ⁊ decoq̃ũtur do-
nec remaneat q̃rta et aufert̃ spũa eius. ¶ Qñ ergo
vis ip̃ꝫ facere fortiorẽ pone tm̃ aceti q̃tũ mellis et
bibat̃ sicut bibr̃ vinũ cõmistũ et nõ bibat ip̃m assi-
due ĩmo die et die qm̃ ipse submergit̃ in iuncturis
et attrahit chimũ ex intestis inferioribꝰ ⁊ resoluit
hũiditatẽ corpis. Et de hoibꝰ sunt q̃ bibunt ip̃ꝫ si-
ne aq̃ q̃ sit q̃tũ est sirupus acetosus sicut bibunt. ℥
i. et pꝰ ip̃ꝫ illð quo vult hñs egritudinẽ vt extra
hat̃ hũiditas ex ore stõi ⁊ trahat ipsaꝫ ad inferio-
ra. Et q̃ bibit ip̃ꝫ expectet sup ip̃ꝫ vsq̃ꝫ ad mediũ
diẽ deinde vtatur pullis ⁊ alzirabegi.

SIrupus acetosus nr̃. Accipe zuccaꝝ bonũ
⁊ assa ip̃ꝫ in patella et funde sup ip̃ꝫ aceti
fortis. s. aceti vini tm̃ ꝙ appareat sub-
mersio eius sub zuccaro ⁊ nõ coopiat zuccaꝝ. Et
si vis ne acetet minue de hac q̃titate deiñ põe ip̃ꝫ
sup prunas aut ignẽ leuẽ donec liq̃fiat ⁊ aufer spu-
mã eius cũ radicibꝰ situlaꝝ ⁊ accipe eã cũ panno et
nõ expumes ip̃ꝫ nisi cũ eleuatõe ⁊ positõe absꝫ col
lectõe. qũ ergo mundificatũ fuerit fundes sup ip̃ꝫ
aꝙ̃ dõec subtiliet̃ deiñ decoque ip̃ꝫ ⁊ ĩspissabis eũ

SIrupus acetosus sol'one educens chol'aꝫ.
Sumat̃ mel dispũatũ aut zuccaꝝ ⁊ acetuꝫ
forte sicut narrauimꝰ priꝰ et decoq̃ lẽto
igne ⁊ accipe succi cucũeris asinini ⁊ scamonee am-
boꝝ ana. ℥. i. aut plus aut minus ẜꝫ q̃titatẽ neces
sitatis ⁊ ẜm mensurã quã vis ⁊ tere ipsa ⁊ põe ĩ pã
no lini ⁊ suspende ip̃ꝫ in vase ⁊ cõfrica oĩ hora do
nec cõsumat̃ ⁊ nõ remaneat in pãno aliq̃d. Qñ gᵒ
coagulat̃ remoue ip̃ꝫ ab igne. Et q̃dã ꝓijciunt loco
scamonee radicẽ scamonee cũ radice apij ⁊ radicibꝰ
feniculi in principio decoctionis.

SIrupus acetosus alius educẽs phl'a. Su
mant̃ mel ⁊ acetũ sq̃lle cũ radicibꝰ p̃dcis
⁊ decoq̃nt̃. Et accipe medulle cartaĩ q̃ð
scis esse cõueniens v̂tuti hoĩs ⁊ tere ipsaꝫ et pone ĩ
panno ⁊ suspende in vase sicut primũ ⁊ vtet̃ ipso

SIrupus acetosus alius expellens melĩa.
Sumat̃ mel aut zuccaꝝ ⁊ acetũ ⁊ decoq̃t̃
sicut decoquit̃ primus deiñ epithymi q̃-
tũ vis ⁊ polypodij ⁊ hellebori nigri ⁊ tere ipsa et
pone in pãno ⁊ suspẽde ĩ vase ⁊ coq̃ ip̃ꝫ sicut p̃mũ

OPeratio aceti sq̃llitici. Accipe sq̃llã albam
mundatã ⁊ incide ipsaꝫ cũ cultello de ligᵒ

⁊ infila ipſaȝ cū filo ita vt fruſta ad inuicē nō adhe
reant ⁊ munda ea ⁊ pone in filis ⁊ nō ſit unuȝ vbi
eſt aliud ⁊ exicca in vmbra. xl. dieb⁹ deiñ accipe
de ea eminā. i. ⁊ ꝓijce ſup eā aceti boni lb. xviij.
⁊ pone ipȝ in ſole. lx. dieb⁹ ⁊ oppila vas bñ deiñ
extrahe ex eo ſqllā ⁊ exprime ipſaȝ ⁊ cola ipſaȝ cū
pāno. ¶ Quidā vō accipiūt ad vnāquaq; eminam
ſqlle aceti lb. vij. ſ. ⁊ alij nō exiccāt ſqllā ī umbra
ſed mundant eā ⁊ ponūt de ea illud idē pond⁹ ⁊ di
mittūt eā ſex menſib⁹ qr̄ eſt illud qđ fit ſm̄ hunc
mōȝ magis ſoluens. Et ꝯfert qñ colluit̄ cū eo os o
ri ⁊ carni gingiuaꝝ ⁊ ſanguinē currentē ex eis ab-
ſcidit qm̄ ꝯſtringit ipȝ ⁊ exiccat huītatē carnis gin
giuaꝝ ⁊ dentiū ⁊ indurat dentes q̇ mouent̄ ⁊ facit
os odoriferꝝ ⁊ odorē oris ⁊ valet ad fetorē oris ⁊
nā ſi de eo det̄ in potu abſtergit cānā pulmōis ⁊ in
durat eā ⁊ clarificat vocē et cōfortat eā ⁊ eſt cōue
niens iteꝝ ei q̇ hȝ dolorē ſtōi ⁊ ei q̇ nō digerit cibū
⁊ ei q̇ patit̄ epilepſiā ⁊ ad ſcotomiā ⁊ ei cui dñatur
choľa nigra ⁊ almatuine ⁊ alguesgues ⁊ iteꝝ ei qui
hȝ ꝑfocationē mr̄icis ⁊ ei q̇ hȝ ſplenē groſſum ⁊ ad
venā ſciaticā ⁊ cōfortat corp⁹ mollificatū arefactū
⁊ colorē corporis efficit bonū ⁊ acuit viſum ⁊ con
fert ad ſtricturā pectoris ⁊ anhelitus. Et ſi admini
ſtret̄ in dolore auris qñ fundit̄ in eā ſedat ipȝ ⁊ cō
uenit ad oē qđ dixi ſi nō fuerit intus in aure vlc⁹
⁊ ſumat̄ in potu oī die de eo in ieiuno parūp ⁊ gra
datim donec perueniat ad. ℥. i. ſ.

Sirup⁹ acetoſus ſqllitic⁹ ſolutiuus cōferēſ
ad difficultatē vrine ⁊ dolorē lateꝝ ⁊ ſtōi
⁊ malitiā digōis ⁊ eructuationē acetoſaȝ
℞. interioris cepe ſqlle lb. ij. zinziberis. ℥. i. ſeīs
apij. ℥. ij. ſeīs baucie ſiluſtris. ℥. ſ. ſeīs feniculi ⁊ a
niſi amboꝝ ana. ℥. i. ameos. ℥. ſ. cymi carmeni.
℥. i. radicū aniuden et piretri amboꝝ ana. ℥. i. ſu
pioris iſopi. ℥. i. calamenti ⁊ mente amboꝝ ana.
℥. i. keiſim. ℥. ſ. cordumeni pondus. ʒ. ij. myrre
℥. ſ. ſeīs rute. ℥. ſ. folij indi. ℥. ſ. trita cōtritiōe
groſſa infundant̄ in aceti ſqllitici kiſt. vi. ⁊ mellis
diſpūati kiſt. ij. ⁊ ponat̄ in vaſe vitri ⁊ admīſtret̄
⁊ bibatur ante cibum ⁊ poſt cibum.

Modus faciendi iuleb. Sumat̄ emina vna
zuccari ⁊ fundat̄ ſup ipȝ aq̄. ℥. iiij. ⁊ de-
coq̄t̄ lento igne ⁊ fundant̄ deſup aq̄ roſa
cee. ℥. ij. ⁊ auferat̄ ab igne ⁊ colet̄ ⁊ admīſtret̄.

Aqua mellis et zuccari faciens ad egritudi
nes fr̄as ⁊ dolorē epatis ⁊ pectoris mel-
lis ps. i. aq̄ ptes. ij. ſumant̄ ⁊ decoquan-
tur lento igne ⁊ auferat̄ ſpūa eius ⁊ ferueat donec
remaneat tertia eius ⁊ auferat̄ ab igne ⁊ colet̄ ⁊ ſi
milr̄ aq̄ zuccari ēt. qū ergo volum⁹ calefacere ipā
⁊ fortiorē facere ponimus in ipſa p⁹ ablationē ſpu
me maſticis ⁊ croci ⁊ aliaꝝ ſpēꝝ ſicut cinnamomi ⁊
galange et aliarum aliquid.

Deſcriptio aq̄ mellis alia q̄ cōfert ad febrē
⁊ inflationē ⁊ mľtitudinē ſitis in ſtō ⁊ tuſ
ſim ex calītate ⁊ cōfert ad pľeſim. Sume
roſaꝝ rubeaꝝ mūdataꝝ lb. iiij. ⁊ pone eas in uaſe
vitri die ⁊ nocte ⁊ ꝓijce ſr̄ eas aq̄ calē lb. x. ⁊ ſtri
ge caput vaſis ſup eas oppilando bñ ⁊ dimitte eas
die ⁊ nocte deiñ extrahe eas ⁊ exprime ualde ⁊ co
la ipſaȝ ⁊ ꝓijce ſup eā zuccari lb. x. et coq̄ ipſaȝ lē
to igne donec ingroſſetur ⁊ cola ⁊ vtere.

Iuleb cū aq̄ roſacea. Sumat̄ zuccaꝝ tabar
zet tritū et menſuret̄ ⁊ ꝓijciat̄ ſup omnē
menſurā zuccari tres mēſure aq̄ roſ clare
bone ſubē ⁊ decoq̄t̄ lento igne donec remaneat e-
ius tertia ⁊ auferat̄ ſpūa. Et q̇ vult ponere in ipſo
crocū dū coquit̄ tunc qū ſublata eſt ſpūa eius ꝓijci-
at in ipſo de croco nō trito in pāno ⁊ exprimat ho
ra p⁹ horā vſq; ad cōplementū ipſi⁹. Et q̇ vult po
nere in ipſo crocū p⁹ decoctionē tunc qū đpōit ipȝ
ab igne cōfricet in eo crocū tritū anq̄ infr̄etur ⁊ re
ponatur in vaſe vitri et adminiſtretur.

Sirupus de cydonijs ⁊ eſt mīua q̇ cōfortat
ſtōum ⁊ ſtringit ventrē ⁊ cōfert ad dolo
rē epatis ⁊ vomitū ⁊ nauſeā ⁊ ſingultum
c⁹ hec eſt ꝑmiſtio. ℞. ſucci cydonioꝝ acetoſoꝝ lb
xxx. vini boni antiq̇ lb. xxv. decoquat̄ leui igne
donec cōſumat̄ medietas deiñ tollat̄ ſpūa ei⁹ ⁊ co-
let̄ ⁊ auferat̄ ab igne donec clarificet̄ ⁊ reducat̄ ad
vas ſo ⁊ ꝓijciant̄ ſup ipȝ mellis clari diſpūati lb.
x. ⁊ bulli ipȝ lento igne deiñ ſumant̄ zinziberis et
maſticis amboꝝ ana. ʒ. ij. cardamōi maioris ⁊ mi
noris ⁊ cinnamōi ⁊ heil omniū ana. ʒ. iiij. gariofi-
loꝝ. ʒ. iij. croci nō triti. ʒ. iiij. Tere cōtritiōe groſ
ſa ⁊ pone in panno lini ⁊ ꝓijce in vaſe ⁊ ꝯfrica om
ni hora ⁊ bulliat ſup ignē donec inſpiſſet̄ deiñ depo
ne ab igne ⁊ cola ipȝ deiñ accipe muſchi. ʒ. ſ. ⁊ po
ne ipȝ in vino antiquo ⁊ ꝓijce ipȝ deſup et ꝑmiſce
ipſum bñ ⁊ repone eū vſq; ad horā admīſtratōis.
Nō ſi volueris facere ipȝ ſine ſpēb⁹ tunc fac ipſuȝ
cū ſucco cydonioꝝ muzoꝝ ⁊ decoq̄ ipȝ vſq; ad me
diū ⁊ cola eū ⁊ accipe de eo lb. ij. ⁊ ſucci malorum
mōtanoꝝ muzoꝝ decocti vſq; ad mediū colati lb.
i. vini antiq̇ boni lb. i. mellis boni aut zuccari lb
i. decoquat̄ leui igne donec ingroſſet̄ ⁊ aufer ſpu-
mā eius deiñ accipe xiloaloes crudi. ʒ. ij. maſticis
⁊ galie ⁊ croci capilloꝝ omniū ana. ʒ. i. macis. ʒ. i
ſ. ſpice ⁊ gariofiloꝝ ⁊ nucis muſchate ⁊ heil ⁊ car
damōi ⁊ cinnamōi ⁊ zinziberis omniū añ. ʒ. ſ. mu
ſchi tertiā. ʒ. i. tere oīa ꝑter muſchū ⁊ galiā ⁊ liga
in panno lini ⁊ ꝓijce in vaſe in quo eſt ſuccus ⁊ ter̄
muſchū ⁊ galiā p ſe ⁊ ꝑmiſce ipſa cū vino ⁊ ꝑmi-
ſce cū medicis ⁊ vtere.

Conditū coueniens ad frigus ſtōi ⁊ dimīu
tionē digōis ⁊ debilitatē epatis ex frigor̄
⁊ q̄rtanā ⁊ ad ſenes. ℞. vini veteris lb
v. mellis clari lb. i. ſ. zinziberis. ʒ. v. cardamōi
⁊ heil amboꝝ ana. ʒ. ſ. gariofiloꝝ ſextā. ʒ. i. cro
ci ſextā. ʒ. i. cinnamōi ſextā ⁊ medietatē ſexte. ʒ.
i. pipis nigri ⁊ muſchi amboꝝ ana ſextā ⁊ medieta
tē ſexte. ʒ. i. Terant̄ medicine cōtritōe groſſa ꝑter
muſchū ⁊ crocū ⁊ ligent̄ in panno lini cū croco ⁊ đ
coquat̄ donec ingroſſet̄ ⁊ anq̄ deponat̄ ab igne ꝓij
ciat̄ in eo muſchus ⁊ deponatur ab igne ⁊ repona-
tur in vaſe ⁊ adminiſtretur.

Conditū aliđ. ℞. ſpice ⁊ gariofiloꝝ ⁊ car
damōi ⁊ xiloaloes crudi omniū ana aur̄.
ij. croci aur̄. i. cinnamōi ⁊ zinziberis ⁊ pi
pis omniū ana aur̄. iij. galie aur̄. ſ. muſchi q̄rtam
aur̄. i. tere medicinas cōtritōe groſſa ⁊ liga in pan
no lini ꝑter muſchū ⁊ galiā ⁊ ꝓijce ſup eas vini o-
doriferi antiq̇ lb. xij. ⁊ dimitte duob⁹ dieb⁹ ⁊ du
abus noctib⁹ deiñ redi ad vas ⁊ ꝓijce deſup mell̄
clari lb. iij. ⁊ zuccari tabarzet lb. ij. ⁊ decoquatur

donec fiat ei spissitudo et auferat̃ ab igne ⁊ ꝓiciat̃
sup ipꝫ muschus ⁊ galia ⁊ reponat̃ ⁊ admĩstretur.

Sirupus salmuniu q̇ cõfortat stõum ⁊ fa-
cit appetere cibũ ⁊ destruit pulsuꝫ cordis
℞. lb. i. corticũ citri. ℥. i. marmacor au
re. ĳ. gariofiloꝝ aur̃. i. xiloaloes crudi conteran-
tur et ꝓiciant̃ sup ea lb. v. vini ⁊ dimittatur tri
bꝰ diebꝰ cũ noctibꝰ suis deiñ ꝓiciant̃ sup ea lb. iĳ
zuccari albi tabarzet ⁊ aur̃. i. masticis ⁊. ʒ. ſ. cro
ci ⁊ tertia. ʒ. i. galie bone ⁊ decoq̃t̃ lẽto igne dõec
cõpleant̃ ⁊ colent̃ et recondat̃ in vase ⁊ administr̃
tur sicut iuleb.

Sirupꝰ de granis myrti cõferens ad debi
litatẽ stõi ⁊ solonẽ ventris supfluã ⁊ reti
net mẽstrua ⁊ cõfortat viscera. cꝰ hec ẽ
ꝑmistõ. ℞. succi graõꝝ myrti decocti colati dãich
x. mellis colati danich. i. ꝑmisceant̃ ambo ⁊ deco
q̃nt̃ donec ingrossentur ⁊ administretur.

Rob de myrto. Decoquat̃ succꝰ myrti so
lus donec ingrosset̃ ⁊ administretur.

Sirupus de menta faciens ad vomitũ ⁊ sa
cietatẽ nauseatiuã ⁊ nauseã ⁊ singultuꝫ et
fluxũ ventris. cꝰ hec est ꝑmistio. Terant̃
granata dulcia ⁊ acetosa cũ pulpis suis ⁊ decoquat̃
succus dõec mediet̃ deiñ sumant̃ de eo lb. ĳ. ⁊ suc
ci mente lb. i. mellis lb. i. aut zuccari lb. i. ⁊ deco
quat̃ donec ingrossetur et coletur.

Sirupus de piris faciens ad fluxũ ventris
⁊ cõfortat stõum. Sumant̃ pira nõ matu
ra ⁊ decoq̃ntur donec dissoluta sint ⁊ co-
lent̃ ⁊ reducat̃ ad vas secundo ⁊ decoquatur dõec
ingrossetur ⁊ administretur.

Sirupꝰ de malis faciens ad debilitatẽ stõi
⁊ pulsum oris stõi ex calitate ⁊ abscindit
vomitũ cholicũ et siti. Sumat̃ malorum
mõtanoꝝ emina terant̃ ⁊ exprimant̃ ⁊ decoquatur
succus donec mediet̃ ⁊ coletur et dimittat̃ in nocte
⁊ reducatur ad vas ⁊ decoq̃tur lento igne donec ĩ
grossetur ⁊ coletur et ponatur in vase vitri. Si
autẽ fuerit estas tunc dimitte ipꝫ in sole diebꝰ ali-
quot donec cõsumat̃ eius aquositas ⁊ ꝑuet̃ ⁊ admĩ
stret̃. Qꝺ si volueris ipꝫ dulcorare pone ad oẽm
eminã succi lb. i. zuccari ⁊ coq̃ ipꝫ et vtere.

Sirupus de acresta faciens ad calitatẽ stõi
⁊ solonẽ ventris cholicaꝫ ⁊ dolores calita
tis et venena ⁊ abscĩdit siti ⁊ ꝯfortat stõa
chos p̃gnantiũ vt nõ recipiant hũores nullos. Su-
mat̃ succus acreste et decoquat̃ donec remaneat m̃
dietas et coletur et dimittatur in nocte deiñ redu-
catur ad vas et ꝓiciant̃ sup ipꝫ. ʒ. ĳ. gariofiloꝝ et
decoquatur donec auferatur ab eo odor et ingros
setur et coletur et administretur. Si autẽ volue-
ris ipꝫ dulcorare ꝓiice sup ipꝫ zuccaꝝ pꝰ decoctõeꝫ
cũ lento igne donec ingrossetur secundũ quantitatẽ
subtilitatis succi ⁊ inspissa ipsum et vtere.

Sirupꝰ de fructibꝰ cõfortans stõum ⁊ vi
scera et abscindit vomitũ et solonẽ uẽtris
⁊ cholaꝫ et cõfert p̃gnantibꝰ qũ uomitus
aduenit eis. cꝰ hec est ꝑmistõ. Sumat̃ succꝰ cydo
nioꝝ ⁊ maloꝝ et piroꝝ et granatoꝝ muzoꝝ et su-
mac et zarur et decoq̃tur leui igne donec ingrosset̃
Si aũt vis dulcorare ipꝫ ꝓiice sup ipsuꝫ zuccari q̃
tũ vis ⁊ bulli ipsum et cola et vtere.

Sirupꝰ delectabilis cõfortans stõum. cuiꝰ
hec est ꝑmistõ. Sume de corticibꝰ citri
recentibꝰ lb. i. et decoq̃ eos cũ aq̃ kist. i
ſ. donec remaneat tertia et cola ipsam et ꝓiice sup
eã mel et decoq̃ ipꝫ lento igne donec ingrossetur ⁊
vtere sicut iuleb.

Sirupꝰ de papauere. Opꝫ vt sumant̃ cẽtũ
papauera media in q̃ntitate postq̃ exiccan
tur sup arborẽ suã nõ ergo habeant suc-
cũ ⁊ nꝫ sint multũ ĩmatura ⁊ nõ exꝑmat̃ ab eis ni
si subtile et nõ sit subtile eius currens subtilis ex-
pressõis multaꝝ supfluitatũ deiñ ꝓiciat̃ sup ea kist
x. aq̃. pluuialis si inuenit̃ ꝓpt̃ eiꝰ elõgationẽ a pu
trefactõe aut aq̃ fontiũ et infundant̃ in ea die et no
cte donec leniant̃. Si autẽ nõ leniunt̃ dimittantur
plus hoc deiñ decoq̃nt̃ vsq3 quo dissoluãtur cũ faci
litate deiñ exprimant̃ ꝺiñ ĩspissentur cũ medietate
sue mensure de dulcedine. Qꝺ si fuerit ad mollifi
candũ illud qꝺ est in pectore et subtiliañ ipꝫ ponat̃
mel et rob vue est magis aggregãs iuuamentum.

Descriptio sirupi de papauere alia cõferẽs
ad eos q̇bꝰ materie descendũt ⁊ ꝓhibꝫ il
los q̇ euomũt sanguinẽ. Sumant̃ de papa
ueribꝰ mundatis ducenta nũero et aq̃ pluuialis lb
xv. et infundant̃ in ea tribꝰ diebꝰ et decoquantur
donec dissoluantur et cõsumatur eius medietas et
exprimantur papauera et proĳciantur et coletur a
q̃ bñ et mensurentur de ea lb. iiĳ. ſ. et mell' ⁊ de
coctõis amboꝝ ana lb. i. ſ. et decoq̃ntur donec fi-
at ei spissitudo deiñ terantur acatie rubee et croci
et myrrhe et balaustie et succi barbe hircine omni
um añ. ʒ. i. inspissetur bñ et reponatur in vase et
administretur.

Descriptio sirupi q̇ cõfert ad tussim et ple
sim et cõfortat stõum. ℞. aq̃ graõꝝ dul
ciũ lb. iiĳ. aq̃ maloꝝ de scemi lb. i. aque
cãnaꝝ zuccari tabarzet aut penidioꝝ lb. i. decoqua
tur donec hẽat spissitudinem ⁊ administretur.

Sirupus de fauis mellis ex ꝭmone Hal'. ⁊
ipse bibr̃ iteꝝ sicut bibunt̃ res infr̃antes:
qm̃ ipse destruit sitim in estate qũ misce
tur cũ aq̃ fr̃a ⁊ cõfert iteꝝ ei in quo sunt hũores ui
scosi q̇ nõ digerunt̃ ⁊ ꝓprie qñ acesserint ⁊ illud ẽ
qm̃ ledr̃ ex istis q̇ suscipit ipꝫ ꝓpt̃ multitudinẽ eiꝰ
⁊ paucitatẽ ⁊ qñ fit cũ q̃cũq3 aq̃ p̃nti ⁊ nõ fit cuꝫ aq̃
pluuiali sicut fit sirupus de melle. Et hic est mõꝰ
eiꝰ. Extrahat̃ mel bonũ de fauis deiñ fundat̃ in pa
tella in aq̃ est aq̃ fontiũ clara dulcis ⁊ decoq̃t̃ cuꝫ ea
donec cõsumat̃ reliq̃ aquositas in eo deinde repo
natur aqua ⁊ seruetur ⁊ administretur.

Sirupus de fauis mellis alius. Proĳciant̃
sup ꝑtẽ. i. mellis ꝑtes. ĳ. aq̃ pluuialis an
tiq̃ ⁊ ponat̃ in sole ⁊ q̇dã fundũt sup ipm
aq̃ fontiũ ⁊ decoqũt ipꝫ donec remaneat tertia ⁊ ꝭ
uant ipsum.

Sirupus de apsinthio cõferẽs ad casum ap
petitus ⁊ debilitatẽ stõi. Sumant̃ vini an
tiq̇ kist. iiĳ. mellis dispũati kist. ĳ. ꝓiciã
tur sup ipꝫ masticis. ʒ. iiĳ. sq̇nanti ⁊ folĳ indi ⁊ spi
ce ⁊ rosaꝝ rubeaꝝ siccaꝝ ⁊ aloes scotrensis omniũ
ana. ʒ. ĳ. costi. ʒ. iiĳ. herbe apsinthĳ romaĩ. ʒ. vĳ
agarici. ʒ. ĳ. croci. ʒ. i. Tere medicinas grosse ⁊ li
ga eas in panno lini ⁊ infunde in vino septẽ diebꝰ

in sole in estate ꝛ cōfrica pannū oī die multotiens deinde vtere. Sitqꝫ dosis eius. ℥. i. in ieiuno.

Sirupus de apsinthio ex cōpōne nr̄a ꝛ expti sumus ipꝫ et cōfert plus illo. Sumantur apsinthiꝫ romani pondus. ʒ. c. et coq̄nt̄ in tribꝰ eminis aq̄ puis donec remaneat q̄rta ꝛ illud cū igne leui valde ꝛ cōfricet̄ manibꝰ ꝛ colet̄ ꝛ sumat̄ de succo eius tertia illiꝰ aq̄ ꝛ mellis quarta eius ꝛ vini medietas eius et decoquatur totum et inspissetur.

Sirupus extinguēs cōferens ad siti. Sūat̄ aq̄ granatoꝝ acetosoꝝ ℔. i. ꝛ aq̄ acetositatis citri ℔. ß. ꝛ aq̄ piroꝝ ℔. i. ꝛ aq̄ tamarindoꝝ ℔. i. decoq̄t̄ lento igne donec ingrosset̄ ꝛ det̄ de eo in potu cū aq̄ fr̄a aut cū aq̄ niuis.

Sirupꝰ de fructibꝰ cōferens ad vomitum q̄ accit ex chol'a citrina ꝛ facit calefcōs appetere cibū ꝛ cōfortat stōum. cꝰ hec est ꝑmistō. Sumant̄ cydonia et mala ꝛ acetositas citri et pira ꝛ granata et acresta ꝛ exprimat̄ aq̄ eoꝝ omniū et infundat̄ in ea aliq̄d de sumach et zarur et alnabach ꝛ granis myrti ꝛ almirberis ꝛ dimittat̄ die et nocte et expr̄iat̄ et colet̄ et ꝓꝯciat̄ desup mel ꝛ ꝺ coq̄tur donec fiat ei spissitudo et admīstretur.

Sirupꝰ ꝺ prūis ꝯferēs ad siti ꝛ r̄soluit naꝫ. Sūat̄ de prūis dl'cibꝰ q̄tū necesse ē et extrahat̄ nuclei eoꝝ et ponant̄ ī vase lapidis mūdi et fundat̄ sup ea de aq̄ qꝺ coopiat ipsa et decoquant̄ bn̄ donec resoluant̄ deiñ colet̄ et reducat̄ ad ignē secūdo et ponat̄ sup ipsaꝫ zuccari tabarzet q̄tū necesse est et decoquatur donec inspissetur et conuertatur ad spissitudinem mellis.

Sirupꝰ democriti q̄ ꝯuauit eū ab infirmitatibꝰ oībꝰ diebꝰ vite sue ꝛ est cōferens ad debilitatē stōi ꝛ splenis et corruptōez cōpl'onis. cꝰ hec est ꝑmistō. ℞. ireos et seīs feniculi et pipis albi omniū ana pōdus. ʒ. i. ꝛ casie. ʒ. iiij et myrrhe et seīs apsinthiꝫ amboꝝ ana pondus. ʒ. ij. terant̄ et ponant̄ in vase vitri et fundant̄ sup ea vini albi q̄titas q̄ submergat ea additōe digitorū iiij. et stringat̄ ex capite suo ꝛ admīstret̄ pꝰ sex mēses et in q̄busdā descriptōibꝰ danich vnum.

Sirupꝰ de vua cōferens ad dolores gutturis et apa qꝺ fit in eo ex vlceribꝰ factis in stō. cꝰ hec est ꝑmistō. Sumat̄ succi vue pontice stiptice ℔. vi. et decoq̄t̄ vsqꝫ ad tertiā et fundat̄ sup ipꝫ mellis ℔. i. et sumach et radicis liq̄ritie ꝛ gallaꝝ et balaustiaꝝ et supioris rosaꝝ oium ana sextariū. i. et croci pondus. ʒ. ij. et myrrhe et aluīs iameni amboꝝ añ. ʒ. i. et decoquatur et coletur et potetur.

Rasaton sumit̄ de eo in hyeme seībꝰ. Sumant̄ succi vue bone subē dauguain. x. ꝛ daurac ℔. iiij. ß. ꝛ decoq̄t̄ lēto igne donec auferat̄ spūa eiꝰ deiñ ꝓꝯciat̄ sup ipꝫ mellis bōi spissi ad oms. iiij. ℔. ℔. i. et bulliat lēto igne donec auferat̄ spūa eiꝰ iteꝝ et cōsumat̄ eiꝰ medietas deiñ sumat̄ heil et cardamōi et cinnami et gariofiloꝝ et macropips omniū ana pondus. ʒ. i. terant̄ ꝯtritōe subtili et pona't ī pāno lini subtili et ꝓꝯciant̄ cū eo in decoctōe pꝰ ablutōez spūe. Qunqꝫ cōplet̄ eiꝰ decoctio et pos'e est intromittere manū in eo cōfricet̄ pannus in eo vehementer donec egrediatur ꝛ ponat̄ in eo croci pōdus. ʒ. iij. ponat̄ in ampulis et stringat̄ ex capitibꝰ suis. Et si fuerit ī eo subtilitas ponatur in sole deinde tollatur ab eo et quanto plus antiquatur est me lius.

Sirupꝰ de apsinth io q̄ cōfortat stōum ꝛ apit oppilatōes ꝛ sol'one educit chol'aꝫ. ℞ pondus. ʒ. viij. agarici. ʒ. iiij. aloes. ʒ. ij masticis. ꝛ seīs apij ꝛ sq̄nāti ꝛ anisi omniū ana. ʒ. i mente. ʒ. iij. calamenti. ʒ. i. ß. croci. ʒ. ij. radicuꝫ amboꝝ ana. ʒ. ij. apsinthiꝫ. ʒ. iij. radicis liq̄ritie. ʒ iij. asse tm̄dē spice ꝛ assari ꝛ foliꝫ omniū ana. ʒ. i. decoq̄nt̄ cū. viij ℔ vini donec remaneat medietas ꝛ colet̄ ꝛ coagulet̄ cū ℔. i. ß. mellis.

Rob ꝺ cydōijs ꝛ ḡnatis ꝛ mal' ꝛ alijs. Ista oīa st̄ sicut sirupi eoꝝ nisi qr ipsi succi eoꝝ īspissāt cū facilitate absꝫ dl'cedīe.

Sirupꝰ alkedr̄ ex ꝯpōe nr̄a. Sūant̄ de succo alkedre ptes. ij. et si n̄ ē pn̄s sūat̄ ipꝫmet alkedre ꝛ seret̄ ꝛ sumat̄ eiꝰ seratura ꝛ tere ꝛ accipe cōtritū eius ꝛ adiūge cū medietate sui de sandalis in aceto distillato aut in aq̄ acreste pure aliquot diebꝰ deiñ decoq̄t̄ in eo decoctōe facili cū longitudie donec dissoluat̄ deiñ expr̄iat̄ ꝛ sumat̄ ꝺ ex ꝑssōe ꝛ q̄to est acetū plus aut aq̄ acreste est melius deiñ sūat̄ aq̄ adog acetosi ablati ex caseo adog aut dimittendo residere vltime ꝛ mutando de vase ī vas aut cū decoctōe sicut est decoctio aq̄ casei donec auferat̄ aquositas deiñ sumat̄ farina ordei et fiat ex ea ꝛ ex aq̄ alraib focha ꝛ fiat acetosuꝫ ill ꝺ focha deiñ resideat postea renouet̄ acceptio alfocha eiꝰ ex faria ordei ꝛ q̄to plꝰ iterat̄ est meliꝰ. Et sumant̄ ꝺ eo ptes. v. ꝛ sumat̄ aq̄ piroꝝ de scēi ꝛ aq̄ cydōioꝝ acetosoꝝ ꝑlīme aq̄ ꝛ aq̄ alzarur ꝛ aq̄ prunoꝝ acetosoꝝ ꝛ aq̄ altala ꝛ aq̄ alcōdisi recentis ꝛ aq̄ moroꝝ de scemi q̄ nō integre sunt matura ꝛ aq̄ chrysomiloꝝ īmaturoꝝ acetosoꝝ ꝛ succi acreste ꝛ succi ribes ꝛ succi preputiorū vitis ꝛ succi rosarū ꝑsicaꝝ ꝛ succi nenufaris ꝛ succi violaꝝ omniū ana tertia ptis. iꝰ. ꝛ succi acetositatis citri ꝛ succi acetositatis citrāgl'i amboꝝ añ ʒª. i. ptis. i. ꝛ succi coriandri ꝛ lactuce ꝛ folioꝝ papaueris hūidi ꝛ endiuie ꝛ portulace omniū ana q̄rta ptis. iꝰ. ꝛ succi folioꝝ salicis ꝛ folioꝝ maloꝝ ꝛ folioꝝ pīoꝝ ꝛ folioꝝ alzarur ꝛ folioꝝ rosaꝝ ꝛ folioꝝ v̂ge pastoris omniū añ q̄rta ptis. iꝰ. ꝛ succi barbe hirci ꝛ rosaꝝ siccaꝝ et nenufaris ꝛ seīs almirberis ꝛ seīs endiuie ꝛ seīs lactuce ꝛ balaustie omniū ana m̄dietas ptis. iꝰ. ꝛ succi mente humide sexta partis vniꝰ ꝛ succi almirberis hūidi medietas ptis. Aggrega medicinas istas ꝛ succos ꝛ cōpone sup ignē ꝛ ꝓꝯce in eo lentiū ptes. iiij. ordei excorticati partes. ij. ꝛ sumach ptes. iij ꝛ decoq̄ntur oīa sup ignē donec remaneat medietas deiñ deponat̄ ab igne ꝛ dittat̄ donec infr̄et̄ ꝛ ꝯfricet̄ fortiter ꝛ colet̄ ꝛ sumat̄ cāfore ad oē pondꝰ ʒ. xxx. aur̄. i. ꝛ terat̄ cāfora ꝛ pulueriꝫet̄ sup radicē cucurbite aut kinuine ꝛ fundant̄ sup eā m̄dicaīa cū facilitate deiñ obstruat̄ caput eiꝰ cū re vehementis v̂tutis deiñ ponat̄ sup prunas donec sciat̄ ꝙ forsitan bullit postea sumat̄ ꝛ cōcutiat̄ ꝛ ponat̄ in bustuca ꝛ stringat̄ caput eiꝰ vt nō euaporet cāfora et euellet dos' eiꝰ vsꝫ ad. ʒ. x. Et de hoībꝰ sunt qui ponūt in eo spice ꝛ zinziberis ꝛ seīs feniculi ꝛ anisi ꝛ cipi ꝛ pipis ptes eq̄les s'm ꝙ videtur.

Descriptio focbā nr̄a qđ ē iuuatiuū et ad-
dit in coitu. ℞. pipis ⁊ zinziberis ⁊ spice
⁊ nucis muschate omniū an̄. ʒ. v. scorie
ferri trite. ʒ. x. seis porri. ʒ. xv. seis eruce ⁊ seis
napi ⁊ seis vrtice ⁊ sinapis omniū ana. ʒ. iiij. lin-
gue auis ⁊ granoꝝ alkilkil ⁊ granoꝝ alkelē ⁊ grāo
rū viridiū omniū an̄. ʒ. iij. Terant̄ ⁊ pōant̄ i pāno
sicut seis đin̄ pōat̄ h° i dog. xi. dieb⁹ ⁊ moueatur
in eo ⁊ misceat̄ illđ adog cū focba pāis ⁊ fiat focba

Descriptio sirupi de apsinthio nr̄a. ℞. ap
sinthij pondera. c. ⁊ vini. ccc. ⁊ succi cy-
dinioꝝ. ccc. infundant̄ in eis trib⁹ dieb⁹
⁊ ponātur sup ip̄z mell'. c. ⁊ inspisset̄ sup ignez.

Medicina nr̄a cōueniens ad vlc⁹ vesice et
vlc⁹ vie v̂ge iniecta in foramē v̂ge. ℞.
plūbi vsti ⁊ medulle seīs melonis omniū
ana. ʒ. v. spodij. ʒ. ij. gūmi arabici ⁊ seis papaue-
ris ⁊ cornu ceruini adusti omniū ana. ʒ. iij. opij. ʒ
ʃ. byusq̄ami albi tertiā. ʒ. i. myrrhe. ʒ. ij. terātur
oīa bn̄ ⁊ fiat ex eis collyriū cū aq̄ endiuie sicut col-
lyria oculi ⁊ admistret̄ cū iniectorio resolutū in la
cte aut in oleo de granis melonis.

Tractatus. vij. de cōditis ⁊ alingibet.

Geleniabī iuuatiuū ad febrē ⁊ dolo
rē stōi. Sumant̄ rose rubee abla-
tis capitib⁹ incise mūdate ex venis
suis albis duris ⁊ expandant̄ super
pannū mundū donec exiccet̄ hūitas
eaꝝ ⁊ p̄jciant̄ in liurello ⁊ fricent̄ donec dissolute
sint ⁊ p̄jciat̄ sup eas mellis dispūati q̄titas q̄ cōfici
ant̄ cōfectōe leui ⁊ ponat̄ in vase vitri aut vitrea
to ⁊ ponatur in sole. xl. dieb⁹ ⁊ moueatur in ma-
ne ⁊ vespis. Et si indiget melle addatur in eo ⁊ re
ponatur ⁊ admistretur p⁹ sex menses ⁊ silr̄ fit cuz
viol'. Qđ si fiat cū zuccaro geleniabī aut viole sol
uatur zuccaꝝ cuz modico aq̄ dulcis donec fiat sicut
mel ⁊ fiat sicut fit algeleniabin.

Citrū cōditū cōueniens ad debilitatē stōi ⁊
digerit cibū. Sumatur citꝝ recens ⁊ inci
dat̄ fm lōgitudinē i q̄ttuor partes totū ci
trū ⁊ mundetur interi⁹ totū acetosum ⁊ p̄jciatur i
liurello testeo ⁊ infundatur ex aq̄ dulci clara cū sa
le grosso albo septē dieb⁹ donec stringatur deinde
septē dieb⁹ alijs sine sale imo cū aq̄ donec alterētur
color ei⁹ ⁊ sit albū illud qđ est exterius sicut qđ ē
interi⁹ et gustetur aq̄ tā diu donec nō sit in ea sal-
sedo ⁊ sumant̄ mellis boni pars. i. aq̄ partes. ij. se
cundū q̄titatē q̄ cooperiat citrū ⁊ p̄jciat̄ in vase ⁊
decoq̄t leui igne duab⁹ horis deiñ tollat̄ ab aqua ⁊
melle ⁊ in mane sumat̄ mel et ferueat ⁊ tollat̄ spūa
ei⁹ ⁊ p̄jciat̄ in eo citꝝ ⁊ ferueat bullitōe vna ⁊ tol
lat̄ ⁊ reducat̄ citrū in liurello ⁊ puluerizent̄ sup ip̄z
iste medicine ad om̄s duas eminas citri. Croci et
beil ⁊ cardamōi omniū an̄ aur̄. i. gariofiloꝝ ⁊ cina
mōi amboꝝ an̄ aur̄. ʃ. muschi sexta ⁊ m̄dietas sex
te. ʒ. i⁹. Tere has medicinas ⁊ pulueriza sup citrū
ex vtroq̄ȝ latere ei⁹ ⁊ p̄jciat̄ in vase ⁊ p̄jciat̄ sup
ipsum mel et administretur.

Descriptio alia. Sumant̄ de citris media
matura eq̄lis supficiei lōga ⁊ scindat̄ i lō
gū ⁊ fiant de vnoquoq̄ȝ citro. iiij. frusta
⁊ infundant̄ in liurello testeo nouo ⁊ illud sit in ke
nini prio qū sol ingredr̄ capricornū. Et melius qđ
fit de eis est in anno vehemētis frigoris qm̄ quan
toplus congelat̄ sup ea aq̄ est magis indurans ea et
sunt magis remanētia deiñ abluantur in oī die bis
postq̄ fricata sunt cū sale grosso ⁊ mundificent̄ ⁊ r̄
ducant̄ ad aq̄ frāz vsq̄ȝ quo transeant super ea trēs
ebdomade deiñ extrahant̄ ex aq̄ ⁊ fundant̄ sup pla
nū aliquot vt tabula ⁊ mundificent̄ cū cultello si iā
aliq̄d cōputruit ex eis ⁊ reducantur ad aq̄ dulcē et
abluātur in extrēitatib⁹ diei cū facilitate donec p̄-
tereant super ea. xl. dies deiñ extrahantur ab aq̄
⁊ abluantur ab oīb⁹ q̄ aduenīūt eis ex putrefactōe
et corrosōe et dittātur die et nocte dōec auferatur
ab eis hūorositas deiñ ponātur q̄i in mane in vase
hn̄te latū caput aut patella munda ⁊ effundatur su
per ea tm̄ aq̄ q̄ ipsa cooperiat ⁊ puluerizetur sup
ea de zuccaro cōtrito q̄tū est tertia pondus citroꝝ
⁊ decoq̄ntur igne leui ⁊ misceātur cū spatula deiñ
extrahātur ⁊ abstergātur et mundificētur et ponan
tur super planū vt est tabula ⁊ dimittantur duob⁹
dieb⁹ cōtinuis deiñ reducantur ad patellā ⁊ p̄jciā
tur super ea de zuccaro q̄tū est medietas ponderis
citroꝝ ⁊ aq̄ q̄ cooperiat ea ⁊ si superfluat. iiij. di-
gitis cōiunctis decoq̄ntur lēto igne sicut coxisti ea
pri⁹ ⁊ caue in hoc ne corrūpantur in igne qm̄ sunt
debiliora eoꝝ q̄ cōdiuntur et sit mens tua et intel
lectus tuus totus ad ea qū ignē accēdis sub eis vt
sit ignis leuis et q̄etus deiñ extrahātur et expandā
tur sup tabulā et dimittātur trib⁹ dieb⁹ ꝯtinuis ⁊
noctib⁹ suis et a die q̄rto mūdētur et mundificen-
tur cū capite cultelli et reducantur ad vas et funda
tur sup ea mellis colati q̄titas q̄ cooperiat ea et su
perfluat. iiij. digitis et decoq̄tur leui igne q̄nq̄ȝ ho
ris aut sex donec videat̄ mel egredi sup illud qđ
appet de citro sicut silitudo margaritaꝝ ⁊ ingrosset̄
mel ingrossatōe aliq̄ deiñ auferant̄ ab igne ⁊ ifrēn
tur ⁊ sumant̄ spice ⁊ gariofili ⁊ cinnamōi ⁊ zinzi-
beris ⁊ cardamōi ⁊ macropipis ⁊ girboe omnium
ana pars. i. ⁊ sit pondus omniū q̄titas medietatis
decie ponderis citroꝝ. Et est vt sint duo sextaria
p̄ vnaq̄q̄ȝ emina citroꝝ ⁊ terant̄ grosse ⁊ ponātur
in vase viridi ⁊ puluerizet̄ in eo res pua de medi
cina ⁊ fundant̄ desup citra q̄titate tunice vni⁹ deī
de puluerizent̄ sup ea medicine ⁊ fiat cū eis ita do
nec cōpleant̄ ambo sil' deiñ fundant̄ sup ea in patel
la de reliq̄is mellis donec cooperiat ea ⁊ supfluat.
iiij. digitis ⁊ stringat̄ caput vasis ⁊ ponat̄ in loco ī
quo nō adueniat ei frig⁹ nȝ hūorositas. Et sciat q̄
signū maturitatis citri est ei⁹ submersio in liurel-
lo sub aqua.

Cydonia cōdita q̄ cōueniūt ad cōfortandū
stōum ⁊ stringūt nāz ⁊ ad malitiā digōis
⁊ vōitū p̄pt̄ cāz oris stōi. Sumant̄ cydo
nia bona magna ⁊ mundent̄ interi⁹ ⁊ excorticētur
⁊ incidant̄ in frusta ⁊ decoq̄t cū aq̄ ⁊ melle et sint
aq̄ ptes. ij. ⁊ mellis ps. i. Quidā v̂o decoq̄t ea cū
vino ⁊ melle ⁊ est melior opatio ⁊ infrēnt ⁊ ī die
f̄o decoq̄t cū melle solo deiñ expandant̄ in liurel-
lo ⁊ puluerizent̄ sup ea medicine p̄dcē in citris. Et
fundat̄ sup ea mel ⁊ seruentur.

Descriptio alia cydonioꝝ cōditoꝝ q̄ cōfert
ad debilitatē stōi ⁊ solōnē ventris. Su-
mant̄ de cydonijs matura ⁊ incidant̄ ī. iiij
frusta ⁊ mundet̄ qđ est in interiore pte eorum ex

granis ⁊ abstergant̄ interiora eoꝝ cū mandili de li
no ⁊ fundant̄ sup ea mellis ps. i. ⁊ aq̄ ptes. iiij. cū
q̄ntitate q̄ cooperiat cydonia ⁊ ferueat̄ duabꝰ ebul
litōibꝰ aut tribꝰ deiñ colent̄ ⁊ reducant̄ ad vas et
fundant̄ sup ea mellis dispūati pars. i. ⁊ aq̄ ps. i.
⁊ bulliant ebullitōibꝰ duabꝰ aut tribꝰ deiñ colent̄
⁊ expandant̄ sup planū aliquod vt est tabula ⁊ di-
mittant̄ dōec exiccet̄ qd̄ i eis ē de hūorositate deiñ
abstergant̄ ⁊ reducant̄ ad vas ⁊ fundat̄ sup ea mel
lis q̄ntitas q̄ submergat ea ⁊ emineat. iiij. digitis ꝯ
iunctis ⁊ ebulliant ebullitōe vna ⁊ pulueriȝentur
sup ea spēs q̄s dixius in opatōe citroꝝ ⁊ ponantur
in vase vitreato uiridi ⁊ oppilet̄ stricte caput eiꝰ.
Quidā v̄o medici nō ꝓijciūt sup ea de spetiebꝰ ni-
si cardamomū ⁊ gariofilos et crocum.

Baucie cōdite q̄ cōferūt ad frigora ⁊ debi
litatē renū ⁊ dolorē dorsi ⁊ adiuuaant ad
voluntatē coeūdi. Sumant̄ de baucis du
re clari coloris munde ⁊ abscindant̄ due eaꝝ extrēi
tates. deiñ ꝓijciant̄ sup eas penidioꝝ aut ȝuccari pō
dus ipsaꝝ ⁊ fundat̄ sup eas de aq̄ qd̄ coopiat eas ⁊
decoq̄t leui igne donec leniant̄ ⁊ auferant ab igne
⁊ expandant̄ sup planū aliquod vt tabula dōec exic
cent̄ et abstergat̄ ex eis qd̄ supeminet eis ex malo
⁊ reducant̄ ad vas ⁊ fundat̄ sup eas mellis dispūa-
ti q̄ntitas coopiens eas ⁊ supeminens eis q̄ttuor di
gitis ⁊ decoq̄t lēto igne donec videat̄ mel penetra
re ex oībꝰ ptibꝰ eaꝝ ⁊ auferat̄ ab igne ⁊ ponat̄ tūi
ca vna ex eis in vase vitreato ⁊ pulueriȝent̄ sup e
as spēs ⁊ fiat de eis ita vsq; ad finē ipsaꝝ.

Myrobalani cōditi fiunt ex recentibꝰ in si
ni ⁊ india ⁊ q̄ afferunt̄ inde sunt boni val
de ⁊ fiunt apud nos hic ꝺm hūc modū.
Sumunt̄ myrobalani kebuli ⁊ fit fouea in terra in
loco hūoroso arene dulcis nō salse ⁊ ponit̄ de my-
robalanis tunica una ⁊ supra eos d̄ arena hūida tu
nica vna ⁊ sub eis de arena tunica vna ⁊ aspgit̄ su
p eos de aq̄ ⁊ pꝰ duos dies accipiunt̄ myrobalāi et
ꝓijcit̄ sup eos arena alia recens nō pria ⁊ dimittun
tur duobꝰ diebꝰ donec humectant̄. Fit illud decē
diebꝰ donec itumescant myrobalani ⁊ humectent̄
⁊ inflētur: tunc ergo ablue eos cū aq̄ dulci ter aut
q̄ter ⁊ accipe dactilos ⁊ cipū ⁊ decoq̄ eos cū aq̄ pli-
ma ⁊ ꝓijce myrobalanos in illā aq̄ decoctā ⁊ deco
q̄ eos paulatī sup ignē leuē. Qū ergo decocti sunt
ablue eos ablutiōe mundāte deiñ accipe mel ⁊ bul
li ip̄z ⁊ aufer spumā eiꝰ ⁊ coq̄ eos cū eo ⁊ accipe m̄
dicinas q̄s diximꝰ in citris cōditis ⁊ pone eas in pā
no lini mundo subtili ⁊ suspende ip̄z in vase ⁊ con
frica ip̄z oī hora donec egrediat̄ v̄tus spēꝝ cū my-
robal̄. Qū ergo decocti sunt tunc ꝓijce eos in catio
vitreato ⁊ dimitte eos duobꝰ diebꝰ aut tribꝰ do-
nec recipiant myrobalani v̄tutē medicinaꝝ ⁊ ꝓijce
eos in vase vitri et ꝓijce in eo mel dispūatū ⁊ ꝓij
ce sup eos muschi ⁊ croci ⁊ paꝝ ambr̄ q̄ntitatē quā
vis ⁊ stringe os vasis ⁊ vtere eis ⁊ q̄ntoplus anti
quant̄ sunt meliores.

Descriptio alia myrobalanoꝝ ꝯditoꝝ. Su
mant̄ de myrobalanis magnis kebulis cē
tū nūero ⁊ infundant̄ i aq̄ ⁊ ponant̄ ad so
lē. v. diebꝰ deiñ extrahant̄ ex aq̄ ⁊ ponant̄ i fimo
hūido. v. diebꝰ in oī die extrahant̄ ⁊ abluant̄ ab-
lutōe mundāte ⁊ reducatur ad fimū hūidū ⁊ sepe
liant̄ in eo ita fiat tribꝰ vicibꝰ deiñ extrahant̄ ⁊ la
uent̄ ablutōe mundante ⁊ ꝓijciant̄ in aq̄ riȝi ⁊ ȝuc-
cari. ȝ. xxx. ⁊ dactiloꝝ q̄ntitate coopiente ipsos et
decoquant̄ leui igne donec cōsumat̄ aq̄ ⁊ extrahan
tur ⁊ abstergant̄ cū pāno lini ⁊ pungant̄ cū acubus
⁊ fundat̄ sup eos mellis arundinū q̄ntitas coopiens
eos ⁊ supeminēs. iiij. digitis ⁊ decoquant̄ donec in
grossentur ⁊ administrentur.

Spties eoꝝ alia. Sumant̄ ex myrobalanis
kebulis bonis. c. myrobal̄. ⁊ lauent̄ ablu
tōe mundāte ⁊ dimittant̄ nocte dōec exic
cent̄ paulatiȝ et fūdat̄ sup eos aq̄ aut aq̄ alkisch or
di cū q̄ntitete q̄ coopiat eos ⁊ sremīeat. iiij. digitis
⁊ d̄coq̄t leui igne donec ꝯsumat̄ aq̄ ⁊ ponant̄ i fur
no ⁊ q̄i mane extrahant̄ ⁊ expandant̄ sup vas pla-
nū vt tabula ⁊ abstergant̄ cū pāno ⁊ pungant̄ cū a-
cubꝰ deiñ fundat̄ sup eos de rob ⁊ decoquātur do
nec leniant̄ ⁊ deponātur ab igne ⁊ pulueriȝent̄ sup
eos spēs ⁊ reponātur et administrentur.

Secacul cōditū. Secacul est vene sicut ȝin
ȝiber ⁊ affert̄ ex india ⁊ fit de eo cū tene-
ritudine sua cōditū in loco suo ⁊ est nobi
le valde. Apud nos aūt fit ꝺm hūc moȝ. Humecta
tur in primis cū aq̄ cal̄a donec mollificet̄ cortex eiꝰ
exterior deiñ excorticat̄ cū cultello postea infundr̄
in aq̄ fr̄a septē diebꝰ ⁊ oī die alterat̄ aq̄ ⁊ fit illd̄ d̄
eo donec humectat̄ interiꝰ eiꝰ ⁊ ipsiꝰ exteriꝰ ⁊ lēi
at̄ deiñ decoquit̄ cū aq̄ ⁊ melle postq̄ humectat̄ et
sunt aq̄ ptes. ij. ⁊ mellis ps. i. deiñ ponit̄ mel solū
⁊ bullit ebullitōe vna ⁊ ꝓijcit̄ in vase vitri ⁊ quȝ
subtiliat̄ mel ex hūiditate eiꝰ extrahit̄ ab illo mel
le ⁊ ponit̄ in vase alio dispūato cū spēbꝰ q̄s dixius

Zinziber cōditū. Zinziber est vene de vē
tre terre sicut vene tinctoꝝ ⁊ fit de eo cō
ditū in suu cū teneritudīe sua. Apud nos
aūt affert̄ cōditū cū melle aut cū aq̄ riȝi ⁊ fit ap̄ nos
cū melle ⁊ spēbꝰ cū siccitate sua postq̄ infundr̄ mē
se vno absq; sale. Quidā v̄o aliȷ̄ sepeliūt ip̄z in are
na sicut myrobal̄. deinde decoquitur ⁊ fit secundū
modū quē diximus in myrobal̄.

Pruna cōdita si sunt hūida decoqunt̄ post
q̄ tollunt̄ interiora eoꝝ cū melle ⁊ aq̄ de
inde cū melle solo et ꝓijciunt̄ sup ea spēs
ꝺm q̄ diximus añ ⁊ si sunt sicca tunc infundant̄ in a
q̄ tribꝰ diebꝰ deinde decoquantur.

Napi cōditi. Sumant̄ napi boni ⁊ incidant̄
in q̄ttuor ptes ⁊ ꝺm q̄ntitatē magnitudinis
⁊ puitatis eoꝝ excorticent̄ ex cortice suo
exteriore ⁊ infundant̄ in aq̄ ⁊ sale. iiij. diebꝰ deiñ
tribꝰ diebꝰ cū aq̄ cal̄a et decoq̄t cū aq̄ ⁊ melle deī
de cū melle solo ⁊ fiant odoriferi.

Amigdale cōdite. Eligant̄ de eis dulces
cū teneritate sua et corticibꝰ suis et coq̄t
ita vt nō infundantur et perforētur ⁊ po
nantur in spetiebus boni odoris.

Ligna balsami cōdita. Et fit ex lignis bal
sami recētibꝰ qñ decoqūtur duabꝰ vici-
bꝰ ⁊ ꝓijciūtur sup ea spēs sicut diximꝰ.

Emblici cōditi. Eligant̄ ex emblicis meli
ores q̄ nō sunt fracti et infūdant̄. vij. di
ebꝰ in aq̄ fr̄a donec leniant̄ ⁊ inflent̄ ⁊ hu
mectent̄ deinde decoquātur bis ꝺm q̄ diximus et
ꝓijciat̄ sr̄ eos spēs deiñ ferueat̄ duabꝰ ebullitōibꝰ

cũ aqua et proĳciantur super eos mel dispumatũ et speties et administrentur.

Mala cõdita cõuenientia ad vomitũ decoq̄tur poma dulcia de scemi cũ duab⁹ partib⁹ aq̄ et parte vna mellis deiñ decoquantur ꝓ cũ melle solo et ponant̄ in vase vitri et proĳciat̄ sup ea mel dispũatũ et proĳciant̄ super ea species predicte in operatione citrorum.

Tractat⁹. viij. de trociscis.

Sermo nr̄ in hac summa ē sicut sermo preterit⁹.

Trocisci stelle. Iā consecutũ est ex magnificatõe antiquoꝝ medicorũ q̄ noīauerũt trociscos stelle almardacanec. s. trociscos stelle q̇ nõ permittũt vitā recedere. Et isti q̇dẽ trocisci cõueniũt stõ recipienti supfluitates expulsas ex reliq̇s mẽbris ⁊ auferũt eructuationẽ acetosã ⁊ liniunt̄ sup frontẽ ⁊ sedant dolorẽ capitis ⁊ ꝯferũt ad catarros ⁊ dolorẽ dentiũ positi cũ galbano in corroso ex eis ⁊ cõferũt ad dolorẽ auris ⁊ cõferũt ad sputũ sanguis ⁊ cursum eius ex oī mẽbro et ad tussim chronicā ⁊ cõferũt ad febres piodicas sũpti in potu cũ aq̄ sansuci ⁊ ad venena ex ꝑcussione ebibita cũ aq̄ rute ⁊ ponat̄ in eis stella terre. Et dixerũt plimi eorũ q̄ est talk. ⁊ q̇dā eoꝝ qđ est lutũ scemiũ ⁊ fortasse talk linit aspitatẽ stõi ⁊ insidet ei ⁊ nõ patitur a calore innato donec agat ipsum in alio. Et nos dicẽus eoꝝ permistionẽ sicut ipsi dixerũt. Quoꝝ hec est pmistõ. Myrrhe ⁊ castorei et spice ⁊ casie ⁊ terre sigillate ⁊ corticũ mandragore omniũ ana. ʒ. iiij. opij ⁊ croci ⁊ costi ⁊ stelle terre ⁊ est talk omniũ ana. ʒ. v. papaueris albi. ʒ. vi. dauci ⁊ anisi ⁊ siselcos ⁊ seis hyusq̇ami albi ⁊ storacis liq̇de ⁊ seis apij omniũ ana. ʒ. viij. infũde gũmas in vino odorifero ⁊ tere medicinas ⁊ confice cũ eo ⁊ fac trociscos ponderātes. ʒ. ſ. ⁊ exiccentur in vmbra.

Trocisci de rosis vniuersitatis q̇ ꝯferunt ad dolorẽ stõi ⁊ abstergũt hũiditates stomachi ⁊ auferũt febres phl'aticas ⁊ chrõicas quoꝝ hec est pmistõ. Sumant̄ rosaꝝ rubearũ ablatis capitib⁹. ʒ. xx. spice odorifere ⁊ radicũ liq̇ritie omniũ ana pondus. ʒ. x. Et sunt q̇dā medicorũ q̇ ponũt loco radicũ liq̇ritie succũ liq̇ritie. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cõfice cũ triplicato ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in vmbra.

Descriptio trociscoꝝ đ rosis asclepiadis q̇ extingunt et cõferũt ad dolorẽ stõi ⁊ confortant ipꝫ ⁊ ad disnīā ⁊ caliditatẽ ⁊ inflāmationẽ ⁊ hũiditatẽ ⁊ submersionẽ stõi ⁊ adustionẽ. quoꝝ hec est pmistõ. ℞. rosaꝝ recentiũ aure. vi. radicũ liq̇ritie aur̄. iiij. spice inde aur̄. ij. cõficiant̄ cũ rob ⁊ informentur trocisci ponderis. ʒ. i. ⁊ exiccentur in vmbra.

Trocisci de roſ cũ scamonea q̇ cõferunt ad febres ⁊ ad difficultatẽ. ℞. rosaꝝ rubearũ ablatis capitib⁹. ʒ. xij. spice odorifere ⁊ radicũ liq̇ritie omniũ ana. ʒ. viij. scamonee pondus. ʒ. iij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cõfice ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in vmbra ⁊ bibant̄ cũ aqua fr̄a ⁊ iuleb ⁊ sirupo acetoso.

Trocisci de rosis cũ spodio q̇ cõferũt ad febres cõmistas ex phl'ate ⁊ chol'a antiquas ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹ pondus. ʒ. v. spice odorifere pondus. ʒ. ij. spodij pondus. ʒ. i. succi eupatorij pondus. ʒ. viij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ fac trociscos ⁊ exicca et vtere qum necesse fuerit.

Trocisci de rosis noīati diarodõ q̇ ꝯferũt ad oppilatões splẽis ⁊ epatis ⁊ febres melancholicas et phl'aticas. quoꝝ hec est pmistõ. ℞. rosaꝝ. ʒ. x. ⁊ succi liq̇ritie. ʒ. v. ⁊ spice ⁊ casie ⁊ floris sq̇nanti ⁊ croci ⁊ myrrhe ⁊ masticis omniũ ana pondus. ʒ. ij. Terant̄ ⁊ cribellent̄ et infundant̄ myrrha et croc⁹ in aceto et cõficiant̄ cũ eo ⁊ fiat̄ trocisci et si vis cõfice cũ melle.

Trocisci de rosis cõferentes ad febrẽ tertianā. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ptes. v. spice et croci ⁊ masticis ⁊ anisi et lacce absq̧ ligis omniũ ana ptes. x. succi eupatorij et apsinthij amboꝝ ana ptes. ij. floris sq̇nanti ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ amboꝝ ana ptẽ. i. Et in descriptõe alia roſ q̄tiũ spice ⁊ masticis. tere ⁊ cõfice cũ aqua apij ⁊ fac trociscos quoꝝ vnusq̇sq̧ sit aur̄. ſ.

Trocisci de rosis cũ spica faciẽtes ad dolorẽ epis. ℞. spice et lacce ablute ⁊ radicũ liq̇ritie õniũ ana. ʒ. iiij. apsinthij ⁊ keia et croci ⁊ succi eupatorij ⁊ reusini omniũ ana pondus ʒ. iij. rosaꝝ. ʒ. vij. tere ⁊ cribella et confice cũ aq̄ ⁊ fac trociscos.

Trocisci de cāfora extinguẽtes inflāmationẽ febriũ cõferentes ad ethicā ⁊ pthisiꝫ ⁊ auferũt sitī ⁊ āgustiā ⁊ uõitũ sāguis. quoꝝ hec ē pistõ. ℞. spodij. ʒ. iiij. roſ. ʒ. vij. seminis malue et seis portulace et seis dulcis cucurbite ⁊ dragagāti ⁊ nereiden ⁊ gũmi ⁊ liq̇ritie ⁊ xiloaloes crudi ⁊ cardamõi omniũ ana. ʒ. iij. croci. ʒ. ij zuccari tabarzet ⁊ tereniabin omniũ ana. ʒ. vij. cāfore. ʒ. i. ſ. terant̄ ⁊ conficiant̄ cũ mucilagine psilij ⁊ informentur trocisci.

Descriptio alia trociscoꝝ de cāfora q̇ cõferũt ad inflāmationẽ q̄ fit in stõ ⁊ epate ⁊ võitũ sanguis ⁊ sitim ⁊ febres acutas quoꝝ hec est pmistio. Sumant̄ spodij pondus. ʒ. iiij. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus pondus. ʒ. x. xiloaloes puri boni ⁊ cardamõi ⁊ succi liq̇ritie omnũ añ pondus. ʒ. iij. zuccari tabarzet ⁊ tereniabin ⁊ granoꝝ cucũris excorticatoꝝ omniũ ana pondus. ʒ. ij croci et cāfore amboꝝ ana pondus. ʒ. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas et cõfice cũ mucilagine psilij ⁊ īforma trociscos drachmeos ⁊ exicca in vmbra ⁊ vtere.

Trocisci de cāfora ꝭm descriptionẽ aliaꝫ q̇ cõferũt ad febres acutas et apiunt oppilationẽ epatis vehementẽ. quorũ pmistio hec est. ℞. violaꝝ siccaꝝ et nenufaris amboꝝ añ ʒ. iij. ⁊ seis cucũeris et spodij et croci omniũ añ põdus. ʒ. ij. et rosaꝝ. ʒ. v. et reusini et lacce amborũ ana pondus. ʒ. i. et dragaganti et gũmi arabici et succi liq̇ritie omniũ ana pondus. ʒ. ij. cāfore aur̄ ſ. Et in descriptõe alia cāfore aur̄. i. tereniabin et zuccari amboꝝ ana põđ⁹. ʒ. x. terat̄ ⁊ fiat̄ trocisci

Descriptõ alia cāfore ⁊ xiloales crudi āboꝝ ana pondus. ʒ. ſ. croci et spodij amborũ ana pondus aur̄. ij. seis cucũeris ⁊ se. alcõđ ⁊ dragagāti et lacce et succi liq̇ritie et carda-

mōi omniū an̄. ʒ. ij. ⁊ rosaꝝ. ʒ. vij. ⁊ zuccari ⁊ tereniabin amboꝝ ana pondus. ʒ. x. terant̄ ⁊ cōficiantur et informentur trocisci.

Trocisci cafore nr̄i. ℞. seis endiuie ⁊ lactuce et portulace omniū ana. ʒ. ij. et granoꝝ cucurbite excorticatoꝝ omnium ana pondus. ʒ. ij. et tertiā et seis alkedre si inuenit̄ et si nō sandali. ʒ. iij. et cancri cōbusti et croci et succi liqritie et cafore omniū ana pondus. ʒ. i. rosarū ʒ. iiij. et informentur trocisci.

Trocisci de spodio cū tereniabin q̄ ꝓsunt ad febrē acutā et extingunt. ℞. rosaꝝ. ʒ. vi. tereniabin. ʒ. iiij. amili. ʒ. iij. gūmi arabici et dragaganti et spodij et croci omniū an̄. ʒ. ij. cōficiant̄ cū aq̄ tereniabin ⁊ mucilagine psilij. Quidā autē addūt in eis seis citroli et seis cucūeris ⁊ seis portulace et seis cucurbite dulcis omniū an̄ ʒ. ij. terantur ⁊ cōficiant̄ et informent̄ trocisci.

Trocisci de spodio cū seie acetose faciētes ad febres cholicas et tertianā et precipue qn̄ est illic solo nature. c⁹ hec est ꝑmistō ℞. rosꝫ. ʒ. viij. gūmi ⁊ seis acetose excorticati ⁊ amili torrefacti paꝝ omniū ana. ʒ. iiij. spodij. ʒ. iij. croci. ʒ. ij. Tere ⁊ cōfice cū aq̄ ḡnati acetosi aut cū aq̄ acreste ⁊ informa trociscos ⁊ dent̄ in potu cum rob de acresta puro aut cū sirupo de ribes. Quidā v̄o addūt in eis boli armeni ⁊ succi berberis amborū ana. ʒ. ij. castaneaꝝ torrefactaꝝ. ʒ. iij.

Trocisci de berberis facientes ad febrem acutā ⁊ apata in epate ⁊ siti vehementez ℞. succi berberis. ʒ. iiij. se. citroli ⁊ masticis ⁊ spodij omniū ana. ʒ. ij. lacce ⁊ r̄usini amboꝝ ana. ʒ. i. rosaꝝ. ʒ. xij. croci. ʒ. i. spice ⁊ succi eupatorij ⁊ radicū liqritie ⁊ tereniabin omniū ana. ʒ ij. informent̄ trocisci pondus. ʒ. i. ⁊ dent̄ i potu cū eo qd̄ cōuenit ex potib⁹. Quidā autē addūt in eis succi apsinthij. ʒ. ij. assari ⁊ seis apij ⁊ seis feniculi omniū ana. ʒ. i. rubee tinctoꝝ. ʒ. i. ſ.

Trocisci d̄ berberis descriptōe alia q̄ ꝯferūt ad febres inflamatas ⁊ apata epatis et apata stōi. ℞. berberis ⁊ succi liqritie et rosaꝝ ⁊ seis cucūeris ⁊ seis melonis excorticati cōtriti et cribellati omniū ana pondus. ʒ. iij. masticis ⁊ spice odorifere ⁊ succi eupatorij omniū ana pondus. ʒ. ij. rubee ⁊ reusini ⁊ croci omniū ana pond⁹ ʒ. i. seis cuscute ⁊ seis endiuie omniū ana pond⁹. ʒ iij. spodij pondus. ʒ. i. ſ. tereniabin pondus. ʒ. vi Tere ⁊ cōfice cū aq̄ tereniabin ⁊ informa trociscos quoꝝ vnusq̄sq; sit aur̄. i. ⁊ potentur.

Trocisci de berberis q̄ cōueniūt ad dolores epatis cū febre ⁊ siti ⁊ ictericia. ℞. rosaꝝ recentiū. ʒ. vij. succi berberis ⁊ tereniabin amboꝝ ana. ʒ. iij. cuscute sicci aut seis eius. ʒ. i. ſ. nereiden ⁊ spodij amboꝝ ana. ʒ. i. ſ. c°ci ⁊ lacce ⁊ reubarbari omniū ana. ʒ. i. succi liqritie. ʒ. ij. ſ. Tere et cōfice cū aq̄ tereniabin aut cum aqua endiuie.

Descriptio alia trociscoꝝ de berberis q̄ cōueniūt ad febres inflamatas ⁊ siti et agustiā ⁊ extingūt valde. ℞. berberis aut succi ei⁹ ⁊ succi liqritie aut spodij omniū ana. ʒ. iij spice. ʒ. i. seis citroli pondus. ʒ. iij. ſ. rosꝫ. ʒ. vi. ſ seis portulace ⁊ croci amili dragaganti omniū an̄. ʒ. ij. cafore. ʒ. ſ. cōficiant̄ cū aq̄ tereniabin et informentur trocisci.

Descriptio alia trociscoꝝ de berberis q̄ faciūt ad febrē ⁊ tussim ⁊ dolorē epatis ⁊ sedant siti. ℞. berberis pōdus. ʒ. xij. ⁊ semis cucūeris ⁊ alcond' ⁊ masticis ⁊ spodij omnium ana pondus. ʒ. vi. lacce ⁊ reusini amboꝝ ana. ʒ. iij. ⁊ rosaꝝ. ʒ. xl. croci ⁊ spice ⁊ succi eupatorij et succi liqritie ⁊ tereniabin oīuz an̄. ʒ. vi. tere ⁊ fac trociscos.

Trocisci de berberis descriptōe alia. ℞. berberis ⁊ spice ⁊ seis portulace ⁊ succi liqritie et dragaganti ⁊ gūmi arabici ⁊ amili omniū ana. ʒ. iij. ſ. spodij ⁊ cafore ⁊ croci omnium ana pondus. ʒ. i. Tere ⁊ confice cū aqua ⁊ iforma trociscos.

Trocisci de berberis. ℞. succi berberis. ʒ. v. eupatorij ⁊ spodij amboꝝ ana. ʒ. ij lacce ablute ⁊ croci ⁊ keder ⁊ spice ⁊ succi apsinthij ⁊ reubarbari ⁊ buglosse omniū ana. ʒ. ij. ſ. seis endiuie ⁊ seis cuscute omniū ana pondus ʒ. iij. seis portulace. ʒ. i. ſ. croci pondus. ʒ. i. iforma trociscos cum aqua endiuie.

Trociscus de apsinthio cōferens ad febr̄s antiq̄s aperitiuus ualde ꝓuocatiuus faciēs appeter̄. ℞. anisi ⁊ apsinthij ⁊ assari ⁊ semīs apij ⁊ amigdalaꝝ excorticataꝝ omniū ptes eq̄les cōficiant̄ cū aq̄ fr̄a ⁊ fiat̄ trocisci ⁊ dent̄ i potu.

Trocisci de apsinthio alij faciētes ad epar ⁊ splenē ⁊ stōum ⁊ febrē tertianā ⁊ triangulā. ℞. anisi aur̄. ij. assari ⁊ apsinthij romani ⁊ seis apij ⁊ amigdalaꝝ excorticataꝝ ex cortice suo ⁊ masticis ⁊ spice omniū an̄ aur̄. i. aloes scotrensis ⁊ folij indi amboꝝ ana aur̄. i. ſ. succi eupatorij aur̄. i. Terant̄ ⁊ cōficiant̄ ⁊ iformēt̄ trocisci.

Trocisci de eupatorio q̄ cōferūt ad febres inflamatas antiq̄s ⁊ ad siti ⁊ oppilatōes ⁊ apata epatis ⁊ splenis ⁊ ictericiā. ℞. succi eupatorij sextaria. vi. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹ ⁊ spice odorifere omniū ana sextaria. ij. ter̄niabin mundate sextaria. vi. spodij pōd⁹. ʒ. iiij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas et confice ⁊ fac trociscos.

Trocisci de cappe q̄ ꝯfer̄t ad dolores splenis. ℞. corticū radicis cappis sext. iiij. amōiaci sext. iiij. r̄ubarbari sext. ij. seis agnicasti ⁊ pipis ōniū an̄ pōd⁹ sextarioꝝ. vi. Aggr̄ga has medicinas tritas et cōfice amoniacū cū aceto vini et aggrega cū eo medicias ⁊ fac trociscos.

Trocisci de lacca. ℞. lacce ligōꝝ ⁊ rubee ⁊ anisi ⁊ seis apij ⁊ apsinthij ⁊ assari ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ mundataꝝ ⁊ costi ⁊ cinamōi ⁊ aristologie lōge ⁊ succi eupatorij omniuz ana. ʒ. v. tere et confice trociscos.

Trocisci alkekengi cōferentes ad dolores renū ⁊ vesice ⁊ mictū sanguis ⁊ saniei et ad vrinā mucosaz ⁊ cōfert ad scabiē vesice. quoꝝ hec est ꝑmistio. ℞. seis melonis aure. xxxvi. opii aur̄. vi. seis hyusq̄ami albi ⁊ seis apii ⁊ seis acetose omniū ana aur̄. vi. seis hyusq̄ami nigri ⁊ seis coriandri amboꝝ ana aur̄. xviii. seis feniculi ⁊ granoꝝ pini torrefactoꝝ ⁊ croci ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ omniū ana aur̄. ix. ⁊ graōꝝ alkekēgi

mõtani grana. lxxv. tere et cõfice cũ coagulato vue ⁊ fac trociscos dosis sit a duobꝰ aur̃. usq̃ ad. iii

TRocisci alkekengi descriptõe alia q̃ cõferũt ad vlcus renũ ⁊ vesice ⁊ ad distillationẽ vrine. ℞. seis apii ⁊ seis hyusq̃ami albi ⁊ scebedenigi omniũ añ pondus. ʒ. vi. semis feniculi. ʒ. ii. croci et seis acetose siluẽris et amigdalaꝝ pini ⁊ opii et amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ omniũ ana. ʒ. iii. ⁊ granoꝝ alkekengi magnoꝝ numero. xxv. ⁊ seis cucũeris. ʒ. xii. tere et confice et fac trociscos.

TRocisci de reubarbaro conferentes ad egritudines antiq̃s ⁊ duritiẽ epatis et grauitatẽ eiꝰ et apata ipsiꝰ ⁊ dolores splenis et pcussionẽ euenientẽ in corpe. ℞. reusini pondus ʒ. viii. rubee lignoꝝ lacce mundate omniũ ana põdus. ʒ. iiii. seis apii et eupatorii et anisi omniũ añ pondus. ʒ. iii. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas et fac trociscos secundum descriptionem.

TRocisci quos cõposuit aminullus q̃ cõferũt ad calitatẽ et solõnẽ ventris et dolorẽ epatis. quoꝝ hec est pmistõ. ℞. spodii et berberis et xiloaloes et seis acetose et masticis et galie et spice õniũ ana aur̃. i. gũmi aure. iii. rosaꝝ aur̃. v. ꝯficiant̃ cũ aq̃ roſ ⁊ iformẽt trocisci

TRocisci alii. Anisi et seis apii amboꝝ ana pondus. ʒ. i. amili et amigdalaꝝ amaraꝝ et masticis et spice et folii indi om niũ ana pondus. ʒ. i. ⁊ succi eupatorij ⁊ aloes am borũ ana. ʒ. ij. assari. ʒ. i. tere ⁊ ꝯfice ⁊ fac trociscos.

TRrocisci alij amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ anisi ⁊ apsinthij omniũ ana. ʒ. ij. assari. ʒ. i. tere et confice et fac trociscos.

TRocisci meron ⁊ sunt cogniti betricõ. ℞ croci ⁊ opij ⁊ myrrhe ⁊ seis hyusq̃ami albi ⁊ corticũ radicis mãdragore ptes equales ꝯficiant̃ cũ succo lactuce ⁊ fiant trocisci ⁊ q̃ũ necesse fuerit tere ⁊ dissolue cũ aq̃ ⁊ lie sup tẽpora.

PErmistõ trociscoꝝ. ℞. calami aromatici ⁊ meliloti amboꝝ ana. ʒ. iij. cardamõi. ℥. i. ſ. foliorũ anesri. ℥. i. rosaꝝ rubeaꝝ. ℥. ſ. muschi aur̃. i. ter̃ ⁊ cribella ⁊ fac trocis.

TRocisci valentes ad vlcus intestinoꝝ et expulsionẽ sanguis vndecũq; sit. ℞. supioris roſ ⁊ opij ⁊ acatie ⁊ gũmi omniũ añ ℥. i. gallaꝝ. ℥. ſ. seluzabaragi. ℥. i. ſ. cõficiatur cum succo alcarcos et fiant trocisci.

TRocisci Andromachi cõferentes ad expulsionẽ sanguis. ℞. arsenici ⁊ opij ⁊ coralli omniũ ana. ʒ. iiij. olibani. ʒ. viij. stelle terre ⁊ amili ⁊ boli armeni omniũ ana. ʒ. iij. seis papaueris. ʒ. ij. balaustie. ʒ. ſ. tere et confice ⁊ fac trociscos.

TRocisci andromachi descriptõe alia faciẽtes ad dolorẽ stõi ⁊ ad difficultatẽ vẽtris ⁊ difficultatẽ vrine. ℞. seis apij. ʒ. vi. anisi. ʒ. iij. reusini ⁊ pipis albi ⁊ floris sq̃nati ⁊ castorei ⁊ spice ⁊ cinamõi ⁊ opij omniũ ana. ʒ. i. ſ. apsinthij. ʒ. iij. aloes scotrensis ⁊ masticis ⁊ croci omniũ ana pondus. ʒ. i. tere et cribella ⁊ confice et in forma trociscos.

TRocisci alkindi q̃ cõferũt epati qđ debilitatũ est in generando sanguinẽ adeo q̃ debilitatus est appetitꝰ cibi ⁊ appetitꝰ coitꝰ. ℞. lacce lignoꝝ ptes. v. berberis ptes. iij. reusini rosarũ rubeaꝝ ⁊ xiloaloes indi omniũ ana tertiã ptis. i. sticados ⁊ venaꝝ lilij subalbidi amboꝝ ana ptes ſ. croci ⁊ anisi ⁊ seis apij ⁊ keisiz romani ⁊ petroseli omniũ ana q̃rtã ptis vnius tere ⁊ fac trociscos

TRrocisci Andromachi abstersiui cõferentes ad hũorẽ crudũ ⁊ cholaꝫ fortes valde Recipe myrobalanorum ⁊ belliricorum ⁊ emblicorum et burumgi omniũ ptẽ. i. pꝰ cicotrigonizationẽ ⁊ medulle turbit albi q̃tũ est illud totũ ⁊ penidioꝝ q̃tũ oia ponant̃ penidij in patella et fundat̃ sup eos aliq̃d aq̃. Qũ ergo bullierit auferãtur ⁊ pulueriʒent̃ sup eos medicine pꝰ cõmistionẽ ⁊ pmisceant̃ cõmistõe decenti deiñ fiant trocisci et sit q̃sq; trociscus ponderis. ʒ. x. dosis sit trociscus vnꝰ cũ aq̃ in q̃ infusum est coriandrũ siccũ a principio noctis deiñ colet̃ hora q̃ potat̃ medicina i mane. ipsi eñ faciũt ascellare a decẽ scellis vsq; ad. xx ⁊ sit cibus eius sup ipsos qũ fuerit vespe mice in aq̃ ciceris cũ oleo abluto. Et si est necessariũ vt educat̃ phl̃a vitreũ viscosum addat̃ in eis q̃tũ q̃rta ps myrobalanoꝝ de pulpa colloquintide.

TRocisci almeʒerion cõferentes ad nauseaʒ et singultũ ⁊ tenasmon. ℞. anisi ⁊ semis apij ⁊ calamenti hortulani ⁊ mente ⁊ petroseli ⁊ ameos omniũ ana. ʒ. vi. ⁊ opij ⁊ castorei ⁊ pipis albi ⁊ macropipis ⁊ sisimbrij ⁊ myrrhe ⁊ apsinthij omniũ ana pondus. ʒ. iiij. et corticũ casie. ʒ. xij. cõficiant̃ cũ melle ⁊ fiant trocisci.

TRocisci meʒerion alij. ℞. seis apij et anisi et cinnamõi omniũ ana. ʒ. vi. apsinthij romani. ʒ. iiij. myrrhe ⁊ pipis ⁊ opij ⁊ castorei omniũ ana. ʒ. ij. aggrega has medicinas tritas et cribellatas et fac trociscũ cũ triplicato ⁊ vtere ad debilitatẽ stõi ⁊ fluxũ ventris ⁊ vomitum.

TRocisci alrondinon cõferentes ad febres inflãmatas ⁊ apata epatis et febres cõpositas ex cholã ⁊ phl̃ate et sanguine et hũiditate. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus pondus ʒ. vi. spice odorifere ⁊ croci amboꝝ ana. ʒ. ij. succi liq̃ritie ⁊ radicũ liq̃ritie et granoꝝ cucũeris excorticatoꝝ ⁊ tereniabin mundati omniũ ana. ʒ. iij dragaganti et gũmi amboꝝ ana pondus. ʒ. i. Aggrẽga has medicinas tritas et cribellatas et cõfice cuꝫ aqua dulci et fac trociscos.

TRocisci alrondinon descriptõe alia. ℞. granoꝝ melonis et granoꝝ citroli et granoꝝ cucũeris et cucurbite dulcis excorticatoꝝ omniũ ana pondus. ʒ. x. succi liq̃ritie põdus. ʒ. vi dragaganti pondus. ʒ. iiij. seis feniculi et rosaruꝫ amboꝝ ana. ʒ. ij. croci pondus. ʒ. i. tere et cõfice cum aqua psilij et fac trociscos et vtere.

TRocisci marini cõferentes quꝫ approximant egro ileos ualentes ad inflãmationẽ ⁊ cõferentes ad vomitũ. quoꝝ pmistõ. ℞. seis apij ⁊ anisi amboꝝ ana pondus. ʒ. vi. apsinthij romani masticis ana pondus. ʒ. iiij. pipis et myrrhe ana pondus. ʒ. ij. cinnamõi pondus. ʒ. vi opij. ʒ. ij. castorei pondus. ʒ. ij. tere ⁊ cribella ⁊ ꝯfice et fac trociscos.

TRocisci de papauere cõferentes ad fluxũ sanguis et tussim et febrem et dolorem

pectoris. ℞. rosaꝝ ⁊ gūmi arabici amboꝝ añ pondus. ʒ. iiij. amili et dragaganti amboꝝ ana pond⁹ ʒ. ii. papaueris albi et nigri amboꝝ ana pōd⁹. ʒ. iii. spodii pondus. ʒ. i. succi liq̃ritie pondus. ʒ. ij. croci pondus tertie. ʒ. i. tere ⁊ aggrega ⁊ fac tro.

TRocisci de balaustijs cōuenientes eis qui hñt fluxū ventris ⁊ egōnē emittūt sāguineā ⁊ saniē ⁊ hñt tenasmon. ℞. balaustiaꝝ ⁊ sumach ⁊ corticū glandiū torrefactaꝝ ⁊ sauich nabath ⁊ g̃noꝝ myrti omniū ana. ʒ. viij. ⁊ gallaro torrefactaꝝ extinctaꝝ cū aceto cymi īfusi in acet̃ torrefacti omniū ana. ʒ. iiij. tere ⁊ cōfice cū aq̃ rosā aut succo maloꝝ ⁊ informa trocis. drachmeos.

TRocisci disulidis ꝯferētes ad ulcera renū ⁊ vesice ⁊ mictū sanguīs ⁊ difficultatē urine. quoꝝ hec est ꝑmistō. ℞. seīs apij ⁊ seīs hyusq̃ami albi ⁊ scebedenegi omniū añ pond⁹ ʒ. vi. seīs feniculi pondus. ʒ. ij. croci ⁊ granoruꝫ pini ⁊ seīs acetose ⁊ opij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ omniū ana. ʒ. iij. granoꝝ alkekēgi montani. xv. nūero seīs cucūeris excorticati. ʒ. xij. tere ⁊ confice ⁊ informa trociscos.

TRocisci alandaron descriptōe ascelenidis ℞. capitū granatoꝝ. ʒ. x. aluīs iameni. ʒ iiij. calcadis. ʒ. xij. dragagāti. ʒ. xij. myrrhe. ʒ. iiij. olibani. ʒ. viij. aristologie. ʒ. xij. confice cum aqua mellis et fac trociscos.

DEscriptio alia. ℞. aristologie ⁊ gallaruꝫ viridiū omniū ana. ʒ. viij. ⁊ reliq̃ medicie sunt ꝭꝫ q̃ntitatē zuccari ⁊ īformēt tro.

TRocisc⁹ aliu⁹ q̇ cōfert ad vlcera intestioꝝ ⁊ sputū sanguis ex pectore ⁊ cōꝭuat fetū. ℞. ātimonij ⁊ scebedenigi ⁊ sāguinis dracōis omniū ana sextaria. iij. sedaran sextariū. i laudani ⁊ zuccari ⁊ croci omniū ana. ʒ. iiij. balaustiaꝝ ⁊ gallaꝝ omniū ana. ʒ. xx. licij ⁊ cornu cerui adusti ⁊ acatie omniū ana. ʒ. x. cōficiant̃ cū aq̃ arnoglosse aut cū aq̃ v̇ge pastoris ⁊ admīstret̃ ꝭꝫ tres mōs. Ad cursum ex inferiorib⁹ cū clisteri in receptrice. Et mō ꝭo suppōat̃ cū lana. Et mō tertio detur in potu cū succo citri ⁊ cū aq̃ v̇ge pastoris. Et ad sputū sanguis ex pectore cū aq̃ portulace. et dysenterie cum rob cydoniorum puro.

TRocisci de aniso apiētes oppilatōes rectificātes epar lenificātes nāꝫ auferētes febrēs antiq̃s. quoꝝ hec est ꝑmistō. ℞. anisi. ʒ iij. apsinthij ⁊ assari ⁊ seīs apij ⁊ amigdalaꝝ amararū excorticataꝝ ⁊ spice ⁊ masticis ⁊ folij ⁊ seīs aneti omniū ana. ʒ. i. eupatorij. ʒ. iij. aloes. ʒ. iiij. ʃ. cōficiant̃ cū aq̃ apsinthij ⁊ fiant trocisci drachmei ⁊ dentur in potu cum sirupo acetoso.

TRocisci leniētes nāꝫ auferētes angustiam cōferētes ad strictura anhelit⁹ ꝓhibentes vōitū. quoꝝ hec est ꝑmistio. ℞. turbit ʒ. v. violaꝝ siccaꝝ. ʒ. x. succi liq̃ritie. ʒ. ij. ʃ. cōficiant̃ cū aq̃ ⁊ fiāt trocisci dof eoꝝ. ʒ. iij. aut. iiij. et bibantur cum. ʒ. x. zuccari.

TRocisci de seīb⁹ q̇ cōferūt ad resolōnem nature ⁊ vlcera q̃ sunt in intestīs ⁊ ad illū q̇ ñ digerit cibos ⁊ pūctionē vehemētē et tenasmō ⁊ fluxū sanguīs mulieꝝ freq̃ntē. quorum hec est ꝑmistō. ℞. g̃noꝝ myrti. ʒ. ij. seīs feniculi anisi ameos seīs apij seīs hyusq̃ami albi ⁊ dauci oiuꝫ ana. ℥. i. opij. ʒ. vi. cōficiant̃ cū vino ⁊ fiāt trocisci pōderātes. ʒ. ʃ. ⁊ admīstrent̃ p⁹ sex menses.

TRocisci ad inceptionē aq̃ ⁊ ad duritiē epatis. ℞. rof. ʒ. iiij. berberis. ʒ. ij. spice tātūdē masticis ⁊ succi eupatorij ⁊ apsinthij ⁊ sq̃nāti ⁊ assari ⁊ anisi ⁊ seīs apij ⁊ seīs feniculi et scolopendrie ⁊ fruct⁹ tamarisc i ⁊ radicuꝫ capparis omniuꝫ ana. ʒ. i. reubarbari ⁊ lacce ⁊ succi liq̃ritie omniū ana. ʒ. i. ʃ. croci. ʒ. ʃ. īforment̃ trocisci.

TRocisci de rosis q̇ cōferūt ad dolorē stōi ⁊ febrē phl̃aticaꝫ. ℞. rosaꝝ siccaꝝ. ʒ. ij. spice ⁊ radicis liq̃ritie omniū ana. ʒ. i. karabe ⁊ masticis amboꝝ ana. ʒ. vij. carpobalsami. ʒ. v. tere et confice cum rob ⁊ fac trociscos.

TRocisci de rosis lenitiui q̇ in estate in potu sumunt̃. ℞. rof pondus. ʒ. x. spice radicū liq̃ritie omniū ana. ʒ. v. scamonee. ʒ. iij. terant̃ ⁊ cōficiāt̃ cū aq̃ frā ⁊ īformēt trocisci

TRocisci de rosis ⁊ eupatorio cōuenientes ad febres antiq̃s ⁊ dolorē epatis ⁊ ictericiaꝫ. ℞. rof. ʒ. v. spice. ʒ. ij. spodij. ʒ. i. succi eupatorij. ʒ. viij. tere et cōfice cū aq̃ tereniabin ⁊ fac trociscos ⁊ da in potu cū aliquo siruporū

TRocisci de lacca cōuenientes ad oppilatōnes epatis ⁊ splenis ⁊ febrē assiduā ⁊ prouocat vrinā. quoꝝ hec ē ꝑmistō. ℞. lacce ⁊ rubee ⁊ anisi ⁊ seīs apij ⁊ apsinthij romani et assari ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ costi ⁊ aristologie longe ⁊ succi eupatorij ⁊ succi liq̃ritie et succi berberis omniū ana ps. i. informent̃ trocisci drachmei ⁊ dent̃ in potu cū eo qd̃ ꝯueīt de sirupis

TRocisci de rubea q̇ cōueniūt ad grauedinē splenis ⁊ dolorē epatis ⁊ febrē chronicā. quoꝝ hec est ꝑmistō. ℞. rubee. ʒ. xij. corticū radicū capparis ⁊ aristol lōge ⁊ radicū liq̃ritie ōniū ana. ʒ. i. cōficiant̃ cuꝫ sirupo acetoso ⁊ informent̃ trocisci pōderātes. ʒ. i. dof sit vnus cum decoctione apsinthij.

TRocisci de cuscute cōuenientes ad febres chronicas ⁊ extingūt. quoꝝ hec ē ꝑmistio ℞. seīs citroli ⁊ seīs portulace ⁊ seīs alsebesabrem omniū ana. ʒ. iij. sucaba et bedeoard et fumi terre omniū ana. ʒ. iiij. dragaganti ⁊ amili et gūmi omniū ana. ʒ. i. ʃ. spodij ⁊ turbit ⁊ seīs cuscute omniū ana. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ. xxx. zuccari albāir. ʒ. xxx. croci. ʒ. iij. cōficiant̃ cū aq̃ ⁊ melle ⁊ fiant trocisci et administrentur.

TRocisci de decē medicis q̇ ꝯueniūt ad q̃rtanā antiq̃ ⁊ dolorē epatis ⁊ mollitiē. ℞. anisi. ʒ. iiij. assari ⁊ folij īdi ⁊ apsinthij et seīs apij ⁊ spice ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ masticis omniū ana pond⁹. ʒ. i. aloes. ʒ. ij. succi eupatorij. ʒ. iiij. tere ⁊ ꝯfice cū decoctōe apsinthij ⁊ informa trociscos drachmeos ⁊ da in potu cuꝫ aqua tepida.

TRocisci cōferētes ad febres antiq̃s ⁊ inflāmationē ⁊ vōitū ⁊ leniunt nāꝫ. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹ pōd⁹. ʒ. vi. g̃noꝝ cucūeris excorticatoruꝫ ⁊ masticis ⁊ reusini ⁊ succi eupatorij omniū ana pōd⁹. ʒ. iij. croci pond⁹ ʒ. ii. aloes scotrēsis pōd⁹. ʒ. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ cōfice cū aq̃ dulci ⁊ fac trociscos ⁊ vtere cū aq̃ frigida aut citroli aut cū

sirupo acetoso.

Tractatꝰ nonus de decoctõibus ꝛ pilulis.

NOS postponẽus ſmonẽ de cathartícis. quoꝝ q̃dã sunt apoziata ꝛ q̃dã pillˀe ꝛ ſmonẽ de gargarismis ꝛ obtarmicis et emplis et epithimatibꝰ ꝛ medicis oculi ꝛ dẽtis ꝛ aliorũ vsꝫ ad sũmã ſaꝫ ꝛ sigillabimus hãc sũmã loq̃ndo de oleis ꝛ vnguẽtis ꝛ añ illud afferẽus descriptões apoziatũ ꝛ pillˀaꝝ quoꝝ narrationẽ uidimus eẽ añ hãc summam secundam.

Decoctio aq̃ de radicibꝰ cõferẽs ad oppilatões ꝛ difficultatẽ urine ꝛ dolorẽ epatis ꝛ stõi ꝛ admĩstrat̃ cũ oleis ꝛ alijs. ℞. corticũ radicũ feniculi ꝛ corticũ radicũ apij ꝛ radicũ sq̃nãti ꝛ seis feniculi ꝛ apij ꝛ anisi ꝛ spice odorifere ꝛ capilli veneris ꝛ masticis ꝛ passulaꝝ enucleataꝝ q̃ptũ necesse ẽ decoq̃t̃ ꝛ dent̃ i potu q̃tũ ẽ necesse.

Decoctio aq̃ de radicibꝰ ad dolorẽ ep̃is alkindi. ℞. corticũ radicis feniculi ꝛ apij ãboꝝ ana põdꝰ. ʒ. i. seis feniculi ꝛ seis apij amboꝝ ana põdꝰ. ʒ. ſ. roſ rubeaꝝ mollitaꝝ et calamẽti ꝛ sq̃nãti omniũ ana. ʒ. ſ. ꝛ passulaꝝ enucleataꝝ põdꝰ. ʒ. ij. ꝛ assari põdꝰ 3ᶜ. ʒ. i. ꝛ spice põdꝰ 3ᶜ. ʒ. i. fundant̃ sup ea aq̃ 3ᶜ due lb. vniꝰ ꝛ decoquat̃ donec rẽaneat. ℥. ij. ꝛ plꝰ paꝝ deiñ colet̃ ꝛ fundat̃ sup eã ex oſo amigdalino dulci pondus. ʒ. vnius deinde potetur.

Apozia de apsinthio cõferens ad dolorẽ epatis ꝛ stõi ꝛ febres cõmistas ſras phˀati cas ꝛ meˀicas. cꝰ hec ẽ pmistõ. ℞. anisi ꝛ seis apij ꝛ apsinthij romãi ꝛ assari ꝛ seis feniculi et radicum sq̃nãti oium q̃ptũ necesse ẽ decoquantur et extrahatur aqua eorum ꝛ detur in potu.

Decoctio eupatorij cõueniẽs ei q̇ hꝫ febreꝫ q̃rtanã ꝛ febrẽ phˀaticã ꝛ febrẽ diuersaꝫ ꝛ lenit nãꝫ. ℞. myrobalanoꝝ nigroruꝫ ꝛ passulaꝝ mũdataꝝ et fumi terre ꝛ bedeoard ꝛ eupatorij ꝛ sucaba oiuꝫ eq̃liter decoq̃t̃ ꝛ colentur.

Capitulũ de pilulis.

Pillˀe q̃ cõueniũt illi q̇ hꝫ uẽtositatẽ grossã ꝛ inflationem ꝛ spasmuꝫ neruoꝝ ꝛ inflationem testiculoꝝ. ℞. seis apij ꝛ se. barmel ꝛ anisi ꝛ masticis ꝛ croci oiuꝫ ana. ʒ. ij. myrobalanoꝝ nigroꝝ ꝛ belliricoꝝ et emblicoꝝ omniuꝫ ana. ʒ. ij. ſapi ꝛ bdellij subalbidi oium añ. ʒ. i. ſ. calamẽti ꝛ petroseli ꝛ floris sq̃nãti ꝛ assari ꝛ costi ꝛ zedoarie ꝛ ligni acori oiuꝫ añ. ʒ. ſ. iformẽt pil.

Pillˀe fetid̃ magne q̃ expellũt hũores grossos ꝛ apiũt oppilatões ꝛ cõferũt ad dolores iuncturaꝝ et ilioꝝ ꝛ albaras ꝛ morpheã ꝛ leprã et elephãtiã ꝛ sunt pillˀe cognite almeheru. ℞. ãmõiaci ꝛ ſapi ꝛ oppopõaci et bdellij ꝛ aloes et barmel ꝛ myrobalanoꝝ ꝛ pulpe colloq̃ntid̃ oiuꝫ añ. ʒ. viij. ꝛ alsabrã ꝛ epithymi ꝛ euforbij ꝛ capsie et hermodactiloꝝ oiuꝫ añ põdꝰ. ʒ. iiij. et turbit. ʒ. x. et castorei põdꝰ. ʒ. ij. et scamõce pondꝰ. ʒ. iij. agarici. ʒ. ij. et croci et spice et cardamõi ꝛ radicis altee albe ꝛ alkeia ꝛ cinnamõi et galange omnium ana pondus. ʒ. i.

Pillˀe fetide maiores cõferẽtes ad doloreꝫ colice ꝛ podagre ꝛ dorsi et genuũ ꝛ resoluũt hũorẽ grossuꝫ viscosũ in corpe. q̃ꝝ hec ẽ pmistõ. ℞. bdellij ſapi ãmõiaci oppopõaci seis barmˀl ꝛ pulpe colloquii de ꝛ aloes scotrensis ꝛ epithymi omniũ añ. ʒ. x. scãonee. ʒ. vi. cinamõi spice croci ꝛ castorei omniũ añ. ʒ. ij. euforbij. ʒ. i. infundant̃ gumme in aqua porri et fiant pilule dosis. ʒ. ij.

Pillˀe fetide miores mũdificãtes hũorẽ grossũ uiscosũ ex dorso ꝛ gẽibꝰ. ℞. ſapi d̃ spahani ꝛ ãmoniaci ꝛ oppopõaci et bdellij oiũ ana. ʒ. x. turbit. ʒ. xx. pulpe colloq̃ntide. ʒ. xij. i fũdat̃ gũm ꝛ ꝯficiat̃ cũ eis meᶜ doſ. ʒ. ij. cũ aq̃ tep.

Pillˀe fetide alkindi q̃ ꝯferũt ad dolorẽ iũcturaꝝ ꝛ podagre et oẽꝫ dolorẽ ex hũorẽ crudo ꝛ cholˀa et meˀia ꝛ palysiꝫ. q̃ꝝ permistõ hec ẽ. ℞. aloes et myrobalanoꝝ citrinoꝝ enucleatoꝝ et barmel et epithymi cretẽsis et medulˀle turbit et ãmõiaci et oppoponaci et ſapi et bdellij iudaici oiuꝫ añ ptes. iiij. pulpe colloq̃ntide ptes iij. scamõce ptes. ij. euforbij et castorei ꝛ cinamõi ꝛ croci omniũ añ ptẽ. i. infũde gũmas in aq̃ porri aut aq̃ caulis die ꝛ nocte deiñ tere medicinas ꝛ tere gũmas dõec fiat̃ sicut vnguẽtũ. deiñ puluerisa medicinas sup eas ꝛ tere donec pmisceant̃ ꝛ fac pilulas siˀles pipi ꝛ exicca in vmbra doſ eaꝝ põdus ʒ. ij. in principio noctis cũ aq̃ tepida et sit cibꝰ sup eas pullus cõditꝰ in zibrabegi ꝛ vinũ eiꝰ sit vinuꝫ mellis aut de passis.

Pillˀe de capsia maiores q̃ sunt cõferentes ad dolores hũeroꝝ et anchaꝝ et veñ sciatice et soˀone educũt hũorẽ grossuꝫ viscosum. ℞. ſapi et ãmõiaci et bdellij et euforbij ꝛ oppopõaci omniũ añ. ʒ. i. aloes et epithymi et agarici oiuꝫ ana. ʒ. i. ſ. aristologie rotũde et cẽtaurẽ et castorei oiuꝫ añ. ʒ. ii. macropipis et zinziberis et cymĩ et ameos et seis apii et ãisi et myrrhe ꝛ croci õniũ añ tertias. ii. ʒ. i. myrobaˀ. citrioꝝ ꝛ hermodactiloꝝ et radicis almeheizaberegi oiuꝫ añ. ʒ ii. ſ. sinapis et capsie et pulpe colloq̃ntide et ligni acori et salis indi oiuꝫ añ tertias. ii. ʒ. i. confice cũ aq̃ alkekẽgi ꝛ fiant inde pilule doſ põdus. ʒ. ii.

Pillˀe de capsia miores ꝯferẽtes ad mollificationẽ ptis et palysiꝫ et doloreꝫ ãchaꝝ ꝛ gẽuũ et iũcturaꝝ et podagrã ſrãꝫ ꝛ soˀoe educũt hũorẽ crudũ grossum. ℞. myrobaˀ. citrinoꝝ. ʒ. x. aloes. ʒ. xx. zinziberis. ʒ. ii. pipis ꝛ macͦpipis õniũ ana. ʒ. i. sinapis. ʒ. iii. capsie inde et saˀ indi et pulpe colloq̃ntide oiuꝫ añ. ʒ. ii. penidiaruꝫ ʒ. iiii. cõficiant̃ cũ aq̃ porri ꝛ informent̃ pillˀe dosis drachmarum duarum cum aqua tepida.

Pillˀe de capsia descriptõe alia. ℞. aloes ꝛ turbit ꝛ hermodactiloꝝ oiuꝫ añ. ʒ. x. capsie ꝛ acori et salis naptici et pulpe colloq̃ntide ꝛ agarici et g̃noꝝ barmel ꝛ bdellij ꝛ ſapini oiuꝫ ana. ʒ. ij. ziziberis ꝛ macropipis ꝛ pipis ꝛ masticis ꝛ sinapis et anisi et costi et ameos oiuꝫ añ. ʒ. ij. epithymi et myrobaˀ. nigroꝝ amboꝝ añ. ʒ. v. conficiantur cum aqua caulis et alkekengi quarum dosis sit. ʒ. ij. aut. iij. cum aqua calida.

Pillˀe de eupatorio faciẽtes ad dolorẽ ep̃is ꝛ ictericiam ꝛ ad febres. ℞. aloes ꝛ succi eupatorij ꝛ myrobaˀ. citrinoꝝ oiuꝫ eq̃liter. tere ꝛ cribella et confice cum aqua apij ꝛ fac pilulas dosis pondus drachmarum duarum.

Pille ꝑsici cōferētes ad palysiꝫ ⁊ torturā ⁊ dolorē genuū ⁊ dolores iūcturaruꝫ ex phlāte. ℞. albredumaru ⁊ ē medicina inda ⁊ satil ⁊ afrang ⁊ ē medicina alia inda ⁊ turbit ⁊ gnoꝝ alnil idi ⁊ herbe eupatorij oiuꝫ an̄ aur̄. xx. decoq̄t̄ cū lb. I. aque dōec rēaneat medietas dein̄ colent̄ ⁊ reducat̄ aq̄ eoꝝ ad ignē ⁊ bulliat dōec coagulet̄ ⁊ ꝓijciat̄ sup eā dēde de sceni mūdati a cortice suo exteriore ⁊ ē sil̄e lingue auis posite in medio sui. Et sumant̄ cinami ⁊ agarici ⁊ masticis ⁊ aloes scotrēsis ⁊ albrēgi excorticati et succi liq̄ritie oiuꝫ ana aur̄. xx. tere ⁊ cribella cū orali p̄ter dēde dein̄ tere dende solū ⁊ misceat̄ cū medicis qm̄ non cribellat̄ ꝑpt̄ vnctuositatē suā dein̄ ꝓijciant̄ sup illā aq̄ decoctā coagulatā ⁊ fcā ē ei spissitu° mell̄ ⁊ ꝯficiant̄ cū ea iste medicine ⁊ informent̄ pill̄e ⁊ sūat̄ de eis pōdꝰ tertie. ʒ. i. vsq; ad. ʒ. ſ. ⁊ qn̄ multiplicas da duas tertias. ʒ. i. cū aq̄ cal̄a in nocte.

Pille aliathelic ⁊ sūt pill̄e abstergētes phl̄ā ⁊ mel̄iaꝫ et educētes ea ambo et frāgunt vētositatē debilitatis digōis ⁊ dant̄ in potu hyeme et estate. q̄ꝝ hec ē ꝑmistō. ℞. cinamōi ⁊ costi ⁊ spice et amōi et cāedreos ⁊ gnoꝝ alben ⁊ mahaleb ⁊ cinamōi ⁊ agarici oiuꝫ an̄ pōdꝰ. ʒ. ij. ⁊ myrrhe ⁊ croci ⁊ gariofil̄. oiuꝫ an̄. ʒ. iij. aloes. ʒ. xvi. fiat̄ pill̄e in estate cū succo ros̄ ⁊ in hyeme cuꝫ succo caulis dosis earum pondus. ʒ. ij. cum vino ān̄te cibum ⁊ cibetur in hora sua cū aqua ciceris.

Pilule aldur̄e ex libro alcalamet q̄ odori feꝝ efficiūt oris odorē ⁊ abstergūt visuꝫ ⁊ ꝯsumūt phl̄a ⁊ faciūt appetere cibū ⁊ cōfortāt dētes masticātes. ℞. cinami ⁊ pipis ⁊ rubee et coriandri et heilbace et condeiati et faufel ⁊ cabreꝰ omniū an̄ pōdꝰ. ʒ. ij. ⁊ kirat. i. muschi. tere ⁊ cribella ⁊ confice cum aqua gummi soluti.

Pilule q̄ cōferūt ad vētositatē et debilitatē stōi et ad hemorroidas. q̄ꝝ hec ē ꝑmistō. ℞. scorie ferri aur̄. c. q̄ infundant̄ in aq̄ porri septē diebꝰ cōtinuis ⁊ renouet̄ aq̄ in ea oī die semel ⁊ gnoꝝ nasturtij. ʒ. cc. seīs porri ⁊ semis eruce ⁊ seīs alseful ⁊ seīs apij et seīs baucie et seīs rhaphani ⁊ fenugreci et seīs cepe oiuꝫ ana. ʒ. xxv. Tere ⁊ ꝯfice cū aq̄ porri ⁊ ifor^a pil. sic cicer

Pilule de dēde ꝯferētes ad torturā ⁊ colicā et dolores dorsi ⁊ genuū et omnē dolorē. cꝰ cā ē phl̄a grossuꝫ viscosuꝫ ⁊ oēm vētositatē grossaꝫ. ℞. cinamōi excorticati a cortice suo sup̄iore de quo ꝓijciantur ligue repte inter duo frusta ⁊ gnoꝝ dende ⁊ succi liq̄ritie ⁊ agarici albi et alkeiati ⁊ herbe eupatorij ⁊ apsinthij aloes ꝑtes eq̄les. tere ⁊ cōfice cū aq̄ apij et informent̄ pilule ꝑue. Et ille q̄ de eis facit pilulas inūgat manū suā ol̄o balsami odorifero dos̄ eaꝝ ē qd̄ ē a. ʒ. i. vsq; ad. ʒ. ij. et sit cibus super eas zibrabegi.

Sal solutiuus cōferēs ad torturā ⁊ abstergit uisū ⁊ acuit auditū et ad dolores splenis et ad podagrā et dolores iūcturaꝝ et mollificationē lacerti et nocumēta frigoris et hūiditatis. cꝰ hec ē ꝑmistō. Salis gēme. ℥. vi. pipis ʒ. xij. zinziberis ⁊ seīs apij ⁊ isopi et aniudē et petroseli ⁊ seīs feniculi ⁊ anisi et folij īdi et agarici ⁊ scamōee et nasturtij et gariofiloꝝ oiuꝫ an̄. ʒ. iiij. Aggr̄get̄ pꝰ cribellationē ⁊ r̄ponat̄ i uase ⁊ admi.

Pilule stōatice alkindi q̄ ꝯfortāt stōum et faciūt appeter̄ cibū ⁊ sūt ualētes ad stōuꝫ ⁊ epar et splenē et mūdificāt sr̄us ⁊ intestia et educūt sup̄fluitates ex toto corpe ⁊ phl̄a. ℞. myrobal̄. kebuloꝝ ꝑtes. vi. salis indi et apsinthij romani et agarici leuis et scamōee subalbide oiuꝫ an̄ ꝑtes. iij. assari ⁊ anisi et seīs apij oiuꝫ ana ꝑtes. ij. medulle turbit albi ꝑtes. xvij. epithymi cretensis rubei mūdi recētis ꝑtes. v. hier̄picre ꝑtes. vij gariofiloꝝ ꝑtē. i. cōmisceant̄ m̄dicie iste pꝰ cribellationē dein̄ ponat̄ sup eas paulatī ⁊ ipse cōteratur aq̄ in q̄ bullite sunt ꝑtes. iiij. penidioꝝ sahari dōec cōuersa sit in subā succi dactiloꝝ dein̄ informētur pilule sil̄es pipi dosis sit pondus aur̄. ij.

Pilule albaromaki mūdificātes caput ⁊ extrēitates ⁊ ꝯferūt ad apata. bibāt̄ ⁊ dormiat̄ sup eas ꝓpterea qꝑ sunt vltie in attractōe. q̄ꝝ ꝑmistō hec ē. ℞. aloes scotrēsis et pulpe colloq̄ntide amboꝝ aur̄. vij. croci et spice ⁊ cinnamōi ⁊ gnoꝝ balsami et assari et masticis et apsinthij romani et scamonee et turbit oiuꝫ ana aur̄. ij. casie aur̄. ſ. tere bn̄ et cribella et cōfice cū aq̄ tepida et fac pilulas et inūgat manū suā ol̄o amigdalio dulci ⁊ sumant̄ de eis s̄ꝫ q̄ntitatē lēitatis nat̄e ⁊ siccitatis eiꝰ minꝰ pilule. iij. et plus de eis pilule. ix dos̄ inteḡ. ʒ. ij. qum vadit ad lectum suum.

Pilule filij albarith expte ad morpheā fedā: auferūt ei eā in tribꝰ diebꝰ ⁊ cōfer̄t ad febrē et vētositatē ⁊ dolores iūcturarū et oēꝫ passionē phl̄aticā ⁊ melicā. ℞. myrobal̄. nigroꝝ et citrinoꝝ et aloes scotrēsis ⁊ sarcocolle ⁊ bdellij rubei ⁊ s̄api de spahani ⁊ pulpe colloq̄ntidē oiuꝫ an̄ ꝑtes. v. nasturtij albi et origani ꝑsici ⁊ nigelle et cymī carmēi et salis gēme et visci romani oiuꝫ an̄ ꝑtē. i. Accipe has medicinas pꝰ cōtritionē ⁊ cribellationē et cōmisce ꝑfecte ⁊ infūde gūmas ī aq̄ porri in vase eris tante q̄ntitatis q̄ cōficiant̄ medicine ⁊ ponat̄ in sole donec resoluant̄ gūme dein̄ ꝓijciant̄ medicine cribellate desup ⁊ cōficiant̄ bn̄ vehemēter cōteren° donec sit pos̄e vt fiat̄ pilule sil̄es pipi et exiccent̄ in vmbra dos̄ eaꝝ aur̄. i. cū aq̄ tepida ⁊ abstineat an̄ ipsas duobꝰ diebꝰ ab omnibus rebus nisi pane ⁊ alzibrabegi.

Pilule filij hubeire sup q̄bꝰ ē cōuenientia manifesti iuuamēti in vētositatibꝰ ⁊ chol̄a ⁊ vētositatibꝰ hemorroidaꝝ et hūore crudo et morphea et pruritu et bibunt̄ in oī die ⁊ nocte hyeme et estate. q̄ꝝ ꝑmistō hec ē. ℞. myrobalanoꝝ citrīoꝝ et nigroꝝ et belliricoꝝ ablatis nucleis oiuꝫ an̄ aur̄. xij. emblicoꝝ aur̄. vi. capsie inde ⁊ macropipis amboꝝ ana aur̄. v. nucis muschate et salis gēme oiuꝫ an̄ aur̄. ij. turbit albi aloes āboꝝ an̄ aur̄. iij. tere et cribella oia et fac cōfectionē cū oleo violaceo et fac pilulas et exicca in vmbra dos̄ earum aur̄. vi. apud mediam noctem cuꝫ aqua calida: videbis eniꝫ mirabilia ex iuuamēto.

Pilule aggregatiue filij bilgebē q̄ cōferūt ad sup̄fluitatē exn̄tē in corpe ex phl̄ate et chol̄a rubea et chol̄a niḡ. Et sil̄r cōferūt capiti qū in ipso ē sup̄fluitas ex istis hūoribꝰ aut ex vno eoꝝ et resoluūt surditatē accn̄tē inde et cōfer̄t stō et epati et cōfortāt ea et cōferūt ad oēꝫ febrem antiq̄ et sedāt hūores oēs ⁊ sedāt sanguinē ⁊ sanāt

spēs vlceꝝ ⁊ pruritū. Et ille q̇ hȝ hemorroidas et
indiget potu eaꝝ tāgat indicē ⁊ pollicē suū cū aliq̄
to oleo amigdalino deiñ tangat illas pilulas digitis
suis q̄ntitate q̄ fluāt cū oleo deiñ bibat eas: nō enī
nocebūt ei qū fecerit illud. q̄ꝝ pmistō hec est. ℞.
hierepicre. ʒ. xxiiij. myrobalāoꝝ nigroꝝ et citrio
ꝝ amboꝝ añ. ʒ. vi. masticis et anisi et succi eupa-
torij ⁊ succi apsinthij oīuȝ añ. ʒ. ij. rof rubeaꝝ. ʒ.
iiij. terant̄ et cribellent̄ et cōficiant̄ cū aq̄ et infor-
ment̄ pilule siles pipi dof. ʒ. ij. vsq; ad. ʒ. ij. ß. et
bibant̄ p⁹ duas horas a principio noctis añq̄ dor-
miat vtēs eis deiñ ꝓgat et faciēt ascellare a duab⁹
scellis vsȝ ad. iiij. ⁊ erit eaꝝ operatio ī die.

Pilule fcē cū euforbio cōferētes ad aq̄ ci-
trinā et ad dolorē dorsi et anche et poda
grā et mollificationē mēbroꝝ. q̄ꝝ pmisti
o hec ē. ℞. euforbij ⁊ masticis amboꝝ añ. ʒ. iiij.
scamōee ⁊ agarici amboꝝ añ. ʒ. v. pulpe colloq̄n
tide. ʒ. iij. aloes ⁊ epithymi amboꝝ añ pōdus. ʒ.
xx. succi apsinthij pōd⁹. ʒ. v. sal̄ indi pōd⁹. ʒ. i. ß
macropipis pōd⁹. ʒ. ij. anisi pōd⁹. ʒ. iiij. spice pō
dus. ʒ. x. Tere medicinas ⁊ cribella ⁊ cōfice cū aq̄
caulis ⁊ informa pill̄as sicut pip dof h⁹ medicie ē
xi. pill̄e vsȝ ad q̄ntitatē. ʒ. ß. ante cibum ⁊ post ipȝ
⁊ bibat̄ sup eis aqua calida.

Pilule alie cōferētes ad febrē chronicaȝ ⁊
debilitatē splēis ⁊ epatis ⁊ inceptionē aq̄
℞. cāepitheos ⁊ cāedreos ⁊ radicuȝ liq-
ritie ⁊ croci ⁊ lacce ⁊ apsinthij oīuȝ añ. ʒ. x. semis
apij ⁊ anisi ⁊ seis feniculi oīuȝ ana. ʒ. v. succi eu-
patorij ⁊ reusini ⁊ rof oīuȝ añ. ʒ. viij. seis cuscute
ʒ. xv. polij: ⁊ si habuerit splenē adde ī eis scolopē
drie. ʒ. x. radicis cappis ⁊ fructus tamarisci ambo
rum ana drachmas octo.

Pilule alie ad febrē chrōicā ex hūorib⁹ cō
mistis ⁊ dolorē epatis ⁊ iceptionē aq̄. ℞
apsinthij ⁊ succi eupatorij ⁊ myrobal̄. ci-
tri. ⁊ al̄es ⁊ masticis ⁊ croci ⁊ aristol̄. ⁊ lacce ⁊ ani
si ⁊ capsie ⁊ hiere oīuȝ ana ptē. i. terantur ⁊ infor
mentur pilule.

Pilule cōferētes ad febrē chrōicā accñtem
ab hūorib⁹ cōmistis et ad dolorē epatis
⁊ inceptionē hydropisis. ℞. apsinthij aut
succi ei⁹ ⁊ succi eupatorij ⁊ myrobal̄. citrinoꝝ et a
loes ⁊ masticis ⁊ croci ⁊ reubarbari ⁊ lacce ablute
⁊ anisi ⁊ folij sicci et hierepicre oīuȝ ana ps. i. terā
tur ⁊ cōficiant̄ cū succo solatri ⁊ informent̄ pilule:
dof pōd⁹ aur̄. i. cū aq̄ tepida in nocte. Qd̄ si fue
rit tussis permisce cuȝ medicinis succi liquiritie q̄
tum est medietas ponderis omniū medicinarum.

Pilule q̄ apiūt oppilatōes ⁊ subtiliāt hūo-
res grossos ⁊ faciūt descēdere hūores et
huitates uiscosas ⁊ mucilagiosas. q̄ꝝ hec
ē pistō. ℞. folij idi ⁊ myrrhe ⁊ floris sq̄nāti floris
apsinthij rōani ⁊ masticis ⁊ croci oīuȝ añ. ʒ. ß. seis
apij ⁊ anisi ⁊ bdellij ⁊ ꝓapi ⁊ oppopōaci oīuȝ añ. ʒ.
i. aleos. ʒ. vij. turbit et agarici amborum ana. ʒ.
ij. ⁊. ß. ⁊ fiant pilule.

Pilule de ꝓpio q̄ cōueniūt ad dolorē genu
uȝ ⁊ anchaꝝ ⁊ lateꝝ. q̄ꝝ hec est pmistō.
℞. seis apij ⁊ seis harmel amboꝝ añ. ʒ. i
ꝓapi ⁊ bdellij amboꝝ añ. ʒ. ij. hiere. ʒ. ij. pl̄pe col
loq̄ntide ⁊ agarici amboruȝ ana. ʒ. i. turbit. ʒ. vi
fiant pilule dosis. ʒ. ij. cum aqua tepida.

Pilule de oppopōaco lisalomōi ꝯueniētes
ad dolorē genuū ⁊ dorsi ⁊ palysiȝ ⁊ tortu
rā. ℞. zinziberis ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊
capsie inde ⁊ myrobal̄. citrinoꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ em
blicoꝝ ⁊ myrrhe ⁊ turbit ⁊ scāonee ⁊ croci ⁊ casto
rei oīuȝ añ. ʒ. ij. oppopōaci ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ ꝓa
pini ⁊ bdellij ⁊ āmoniaci ⁊ pulpe colloq̄ntide oīuȝ
añ. ʒ. x. aloes. ʒ. xx. infundant̄ gūme in aq̄ caul̄ ⁊
cōficiant̄ cū eis medicine ⁊ īformēt̄ pill̄e dof. ʒ. ij.

Pilule de euforbio cōferētes ad palysiȝ et
mollificationē et hūores crudos descēdē
tes ad neruos. ℞. agarici pulpe colloq̄n-
tide euforbij ꝓapi bdellij oīuȝ añ. ʒ. i. aloes. ʒ. ij.
terant̄ ⁊ cōficiant̄ cū aq̄ caulis et fiant pilule.

Pilule inde fcē cū muscho cōferētes ad do
lorē stōi ⁊ auferūt fetorē oris ⁊ malū o-
dorē pot⁹ vini ⁊ exiccāt huitates coꝝ.
℞. remisk ⁊ cappis amboꝝ ana lb. i. ꝯterant̄ ⁊ a-
bluant̄ cū aq̄ ⁊ ꝓijciant̄ ī vase et ꝓijciant̄ sup ea aq̄
lb. xl. ⁊ decoquat̄ dōec remaneāt lb. v. ⁊ coletur
deiñ reducat̄ ad vas mūdū ⁊ decoq̄t̄ cū aq̄ ꝓo sola
dōec coaguleť ⁊ tu rēouebis eā cū cochliario ita ut
nō adhereat ⁊ adurat̄ deiñ ꝓijciat̄ in catino viridi
⁊ exicceť sicut exiccat̄ aloes ablutū. Qū ergo volu
eris facere ex eis pill̄as sūe de eis aur̄. xx. ⁊ ter̄ ⁊
cribella. deiñ accipe heil et gariofil̄. et nucis mus.
et macis et xiloaloes indi et folij et centauree ⁊ sā
dali albi et girbaugue et cubebe omiuȝ añ aur̄. i.
muschi aur̄. v. cāfore aur̄. x. tere vnūq̇d̄q; p se
⁊ cribella deiñ pmisce postea accipe remisk ꝓo aur̄
v. ⁊ ꝓijce sup eā aq̄. ℥. vi. et decoq̄ eā donec re
maneant. ℥. ij. ⁊ cola eā ⁊ cōfice cū ea medicīas et
informa pilulas sicut cicer et exicca eas et vtere e-
is qum necesse fuerit.

Tractatus decimus de oleis.

Sermo nr̄ in hac sūma de oleis est secun-
dum nostram conditionem.

Oleū nardinū. Ei⁹ q̇dē iuuamēta sunt mł-
ta et est de nobiliorib⁹ oleis cōferens ad
oēȝ dolorē q̇ fit ex fr̄itate in ventre ⁊ uē
tositatē intrinsecā ⁊ sedat dolores auris fr̄os ⁊ re-
mouet eos et aufert dolorē capitis et emigraneam
scō caputpurgio ex eo et colorē efficit bonū et au-
fert colicā et pūctionē vētosaȝ ⁊ cōfert ad dolores
eaꝝ et sedat dolorē epatis et vētris et calefacit ma
tricē et inicit in foramē v̇ge et cōfert renib⁹ et ue
sice et ad mollificationē vesice. c⁹ hec ē pmistio.
Sumant̄ calami arōatici et cipi et folia lauri et xi-
lobalsami et folij indi et enule et sauine et sq̄nanti
⁊ myrti ⁊ cordumeni et sansuci oīuȝ añ. ℥. ij. terā
tur cōtritōe grossa ⁊ ꝓijciant̄ in vase et ꝓijciantur
sup ea vinū ⁊ aq̄ ⁊ infundant̄ sup ea olei sisamini
kist. v. ⁊ decoq̄t̄ lēto igne in vase duplici sex ho
ris et moueant̄ oi hora deiñ auferant̄ ab igne ⁊ di
mittat̄ dōec infr̄eť et coleť oleū. ¶ Decoctio secū
da. c⁹ hec ē pmistō. ℞. rof ru. ⁊ casie ⁊ succi myr
ti hūide et myrrhe oīuȝ ana. ʒ. ij. terant̄ grosse et
ꝓijciant̄ sup ea aq̄ aut vinū dōec hūectent̄ ⁊ oleuȝ
decoctū et decoq̄t̄ leui igne trib⁹ horis ⁊ infr̄eť et
coleť. ¶ Decoctio tertia. c⁹ hec ē pmistō. Spice
⁊ gariofiloꝝ et storacis oīuȝ ana. ℥. iij. nucis mu-
schate. ℥. v. olei balsami. ℥. vi. tere medicinas

grosse ⁊ pꝫ̃ice sup eas aq̃. Dū ergo calefit pꝫ̃ice ꝺ̃ sup oleū qꝺ̃ decoctū est ⁊ oleū balsami ⁊ storacem liq̃dā ⁊ moue donec misceant̃ ⁊ feruea̅t donec cōsumat̃ aq̃ ⁊ remaneat oleum.

OLeū de storace cōueniens iuncturis ad q̃s effūdit̃ mā ⁊ calefacit lacertos ⁊ āpata frā ⁊ mr̃icē frāꝫ ⁊ calefacit renes ⁊ vesicā ex frigiditate. ℞. olei sisami kist. i. storacis sicce. ℥. iiȷ. ꝺ̃coq̃t̃ lēto igē dōec sūat olꝫ v̉tutē storacis ⁊ ı̄pōat

OLeū de camemilla. ℞. olei sisami kist. i. fenugreci supioris camemille abluti ⁊ exiccati in vmbra amboꝝ ana. ℥. iȷ. ⁊ repōat̃ i vase vitri ⁊ pōat̃ i sole. xl. diebꝰ ⁊ admi.

OLeū de mastice cōueniens ad debilitatem stōi ⁊ āpata eiꝰ ⁊ lenit duritiē. ℞. olei sisami kist. iȷ. masticis. ℥. vi. teratur mastix ⁊ pꝫ̃iciatur super oleum in vase duplici.

OLeū de apsinthio factū in sole calefaciens ⁊ cōfortās mēbra frā. ℞. olei sisami danic. i. pꝫ̃ice ipꝫ in vase vitri ⁊ apsinthiȷ. ℥. iȷ. ⁊ ponatur in sole. xl. diebus ⁊ admistretur.

OLeū de aneto. ℞. olei sisami kist. i. seis aneti exiccati in vmbra. ℥. i. pꝫ̃iciant̃ in vase vitri ⁊ ponantur ı̄ sole. xx. diebus ⁊ administretur.

OLeū de lilio qꝺ̃ cōfert ad frigus mr̃icis ⁊ p̄focationē mr̃icis ⁊ ad colicā ⁊ calefacit r̄nes ⁊ vesicā. ℞. casie lignee ⁊ costi ⁊ carpobalsami ⁊ masticis oīuꝫ ana. ℥. i. gariofiloꝝ et cinnami amboꝝ ana. ℥. ſ. croci. ℥. i. tere et pꝫ̃ice in vase vitri cū lb. i. ſ. olei sisami et liliȷs. xxx. nūero postq̄ pieceris illud qꝺ̃ est in eis de citritate ⁊ radices foliorūꝫ eoꝝ ⁊ ponat̃ in vmbra in loco tēperato vsꝫ qº sūat olꝫ v̉tutē eiꝰ ⁊ admistret̃.

OLeū de basce qꝺ̃ cōfert ad difficultatē urine. ℞. olei sisami. ℥. i. aq̃ lb. i. ⁊ q̃rtaꝫ zinziberis. ʒ. iiiȷ. basce. ʒ. x. tere medicinas grosse ⁊ pꝫ̃ice in vase cū aq̃ ⁊ oleo sisamio et decoquat̃ donec cōsumat̃ aqua et remaneat oleum et distilletur de eo in foramen virge.

OLeuꝫ de basce aliud ad iūcturas ⁊ colorē efficit bonū ⁊ addit in desiderio coeūdi et cōmouet sup coitū ⁊ rectificat renes ⁊ uesicā ⁊ dorsum qū de eo bibı̄ q̄ntitas. ℥. i. oī die cū rob aut cū vino ⁊ admistrat̃ etiā in clisteribꝰ. cuius hec est pmistō. ℞. olei sisami ⁊ lactis vaccī dl̄cis ⁊ succi basce hūidi omniū ana lb. x. penidioruꝫ alboꝝ lb. v. zinziberis lb. iȷ. ſ. Terant̃ penidiȷ ⁊ cribellent̃ ⁊ pꝫ̃iciant̃ oīa in vase figuli ⁊ accēdatur sub eo ignis leuis donec cōsumant̃ aq̃ basce ⁊ lac ⁊ remaneat oleū solū ⁊ bibat̃ de eo sicut diximꝰ. Est eni iuuatiuū ad debilitatē renū ⁊ addit in desiderio coeundi et spermate.

OLeū basce aliud conueniens ad difficultatē ventris ⁊ dolorē ilioꝝ ⁊ renū ⁊ vesice cꝰ hec est pmistō. ℞. aq̃ dulcis sacraiati xv. zinziberis pondus. ʒ. iiiȷ. cōtriti basce pondus ʒ. x. olei sisami sacraiati. i. decoq̃nt̃ in vase mundo igne leui donec cōsumat̃ aq̃ et remaneat oleum ⁊ auferat̃ et dimittat̃ donec infr̄et̃ ⁊ colet̃ ⁊ fiat clistere ex eo posteriꝰ ⁊ an̄ effūdenº in foramē v̉ge.

OLeū de ꝟpentibꝰ cōferens ad ipetiginē et mollificationē stōi. Sumant̃ olei sisamini kist. iiȷ. ⁊ ponant̃ in vase figuli ⁊ ponant̃ in eo de ꝟpentibꝰ nigris a q̇nqꝫ vsqꝫ ad decē ⁊ stringat̃ caput vasis et decoq̄t̃ lēto igne dōec ı̄ decoctōe dissoluat̃ ⁊ auferant̃ ab igne ⁊ dittat̃ donec infr̄et̃ ⁊ apiat̃ caput eius ⁊ caueat̃ a vapore eiꝰ q̄r dimittat̃ dōec infr̄et̃ ⁊ respiret et auferat̃ ab eo vapor ⁊ ponatur ı̄ vase ⁊ admistret̃ i epithı̄ate qū ip̄m est necesseriuꝫ cum penna inunctum.

OLeū regis dauid qꝺ̃ est iuuatiuū ad palysim et torturā et podagrā et tr̄morē ⁊ ad dolores iuncturaꝝ et dorsi ⁊ ad fistulas et hemorroidas ⁊ ad colicā et elephantiā. cꝰ hec ē pmistō. ℞. bdelliȷ. ʒ. x. āmoniaci ⁊ serapi ⁊ opponaci et carpobalsami ⁊ opiȷ ⁊ polypodiȷ et bellebori albi ⁊ zarur ⁊ feleniati ⁊ capsie et amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ omniū ana. ʒ. vi. gariofiloꝝ et nucis muschate et zinziberis et galange ⁊ cinamōi ⁊ laudani ⁊ castorei omniū ana. ʒ. iiȷ. kesile ⁊ seis hyusq̇ami albi ⁊ siseleos ⁊ olibani et nigelle ⁊ seis eruce et seis porri et ameos ⁊ costi omniū ana ʒ. v. cipi et granoꝝ barmel ⁊ myrti ⁊ granoꝝ viridiū et granoꝝ alkerua et sansuci omniū an̄. ʒ. iiiȷ foliorꝝ eupatoriȷ et vsnee amboꝝ ana. ʒ. v. Terātur medicine iste cōtritōe grossa ⁊ pꝫ̃iciant̃ in vase ⁊ fundant̃ sup eas lb. vi. succi caulis et decoquat̃ igne leui donec redeat ad lb. iȷ. ⁊ remoueat̃ ab igne et colet̃ et expriat̃ ita vt nō remaneat in eo aliq̇d de v̉tutibꝰ haꝝ medacinaꝝ ⁊ reducat̃ ad vas ⁊ fūdant̃ sup ipꝫ ꝺ̃ oleo oliue lb. vi. ⁊ butyri uaccini ⁊ olei arazaki et olei de kerua et olei aldemest decocti cū spēbꝰ ⁊ affert̃ hoc oleū de egypto omniū ana. ʒ. x. ⁊ farine amigdalaꝝ amaraꝝ. ʒ. iȷ. granoꝝ lauri ⁊ pini amboꝝ ana. ʒ. vi. olei de lilio ⁊ oli de eruca amboꝝ ana. ʒ. v. granoꝝ viridiū pondꝰ ʒ. x. olei sisami aut arazaki in quo decocte sūt rute. ʒ. iiȷ. vsnee. ʒ. iiȷ. olei de alkāna. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. iiȷ. ⁊ addantur sup olea in vase ⁊ dissoluat̃ cū pauco illiꝰ aq̃ de sagzenea pondus. ʒ. x. decoquant̃ lento igne ꝟm facilitatē donec remaneat aq̃ q̄ntitas sacraiati. i. ⁊ auferat̃ ab igne et colet̃ cū mandili spisso ⁊ reducat̃ ad vas ⁊ pꝫ̃iciant̃ āmōiaci. ʒ. x. et mellis. ʒ. x. ⁊ ponat̃ sup prunas donec liq̇ fiat ⁊ misceant̃ cū eo de storace liq̇da ⁊ napta alba ⁊ olei balsami omniū ana. ʒ. x. ⁊ ponat̃ in ampulla ⁊ claudat̃ stricte caput eiꝰ doꝟ eiꝰ a quarta. ʒ i. vsqꝫ ad aur̄. i. cum aqua ciceris tepida.

OLeū de costo dat̃ in potu ⁊ cōfert ad frigus lacertoꝝ ⁊ pprie epatis ⁊ stōi et apit oppilatōes lacertoꝝ cōfortans eos faciēs colorē esse bonū cōꟊuās nigredinē capilloꝝ. ℞. costi amaꝭ. ʒ. x. casie. ʒ. vi. folioꝝ almarmacor sextaria. x. terant̃ grosse et infundant̃ in vīo in nocte et pꝫ̃iciant̃ sup eas olei sisami lb. i. ſ. et decoquat̃ in vase duplici donec cōsumat̃ vinū ⁊ rēaneat olꝫ.

OLeū de costo aliud ad dolorē epatis ⁊ stomachi ⁊ dolorē iūcturaꝝ ex fr̄itate ⁊ mollificatōe lateris. ℞. gariofiloꝝ. ℥. i. calami aromatici et spice et foliȷ indi et storacis ⁊ radicis liliȷ celestis et cinnami et vsnee et costi oīum ana. ℥. iȷ. enule et casie ana. ℥. i. myrrhe. ℥. ſ. tere medicinas grosse et infunde in aceto in nocte et effunde sup eas olei ⁊ aq̃ amboꝝ ana lb. v. et decoquant̃ lento igne donec cōsumat̃ aq̃ et remaneat

oleum et coletur e misceatur cum primo.

OLeū ierbuet et est medicina inda faciens
ad ventositates grossas et ad dolorē mr̄i
cis frīm. ℞. serapi et galbani et cipi et si
napis et hellebori omniū ana. ʒ. xv. glutis alibat
ʒ. viij. oppoponaci. ʒ. iiij. cinnami et costi et ari-
stologie lōge et rotunde omniū ana pondus. ʒ. ij.
acori et ām̄ōiaci et sir et est medicina inda et fel et
piretri omniū ana. ʒ. ij. ß. zedoarie et doronigi et
castorei et rute et basce et abrotani et radicis liq̄-
ritie et rute montane et maruas desirem et caulis
et sansuci et sisimbrij et gariofiloꝝ hortulanoruꝫ
omniū ana. ʒ. ß. myrrhe ⁊ asse odorifere ⁊ fetide
et alaniudē omniū ana. ʒ. q̄rtā. i. olei oliue lb. ix.
⁊ aq̄ lb. xviij. decoquant̄ lento igne donec consu-
mat̄ aq̄ ⁊ remaneat oleū dosis ei⁹ a media. ʒ. vsq̄
ad duas cum aqua aneti.

OLeū sindin qᵭ noiat̄ abrusemed cōferens
ad tussim ⁊ ventositates grossas ⁊ attra-
bit hūores grossos ⁊ cōfert ad hemorroi
das. c⁹ hec ē pmistio. ℞. sauine ⁊ pipis et macro-
pipis ⁊ keisim ⁊ zinziberis ⁊ capsie inde ⁊ salis ru
bei ⁊ cymi omniū an̄. ʒ. vi. sauic nabac kafici⁹. i.
in aqua et coletur super medicinas.

OLeū de kerua qᵭ cōfert ad mollificatio-
nē ⁊ palysim ⁊ torturā et apit oppilatōes
epatis ⁊ splenis ⁊ cōfert ad colicā. c⁹ hec
est pmistio. ℞. ameos ⁊ origani ⁊ calamēti mōtāī
⁊ myrrhe ⁊ marmacor et seīs apij ⁊ seīs feniculi et
anisi ⁊ seīs alandacocha ⁊ masticis ⁊ assari et fenu-
greci omniū ana. ʒ. vij. ⁊ alsel ⁊ albel ⁊ alsel ⁊ a-
cori ⁊ capsie inde ⁊ bdellij omniū ana. ʒ. v. sapini
⁊ āmoniaci ⁊ oppoponaci omniū ana. ʒ. iij. ⁊ radi
cū apij ⁊ corticū radicū feniculi ⁊ sq̄nanti ⁊ radicuꝫ
liq̄ritie ⁊ enule sicce ⁊ basce omniū ana. ʒ. x. beze
ribasen et sinsider amboꝝ ana. ʒ. iij. zinziberis et
cinnamōi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ cardamōi ⁊ girbaugue ⁊
cubebe ⁊ macropipis ⁊ pipis ⁊ nucis muschate et
macis ⁊ nigelle ⁊ costi ⁊ carui omniū ana. ʒ. iiij. ze
doarie ⁊ doronigi amboꝝ ana. ʒ. v. Tere medici
nas grosse ⁊ funde sup eas de aq̄ qᵭ submergat e-
as ⁊ decoquant̄ donec dissoluant̄ et colet̄ ⁊ fundan
tur sup ea olei de kerua recentis lb. vij. ⁊ decoq̄n
tur lento igne dōec cōsumat̄ aq̄ ⁊ remaneat oleū ⁊
admīstret̄ qū necesse fuerit pondus aur̄. ij. aut. iij
cū aq̄ de radicibus.

OLeū de kerua simplex. Decoquat̄ cū aq̄
sola et miorat̄ a calitate sua qū decoq̄t cū
aq̄ sola ⁊ ē ī loco olei arazaki quꝫ ablui-
tur cum aqua sola.

OLeū de cucurbita qᵭ ꝯfert ad oēꝫ calitatē
⁊ ad acuitatē ī to° cor^c si fuerit m̄bꝝ inū
ctū cū eo ⁊ si fuerit in vesica aut renibus
inungat̄ cū eo et olfaciat ex eo ⁊ inungat cū eo. Et
si fuerit in capite fiat caputpurgiū ex eo. Et si fue
rit ī itestis acuitas cholica sumere in potu ex eo ē
iuuatiuū ad oīa illa. c⁹ hec est pmistō. Sumat̄ cu-
curbita magna integra ⁊ excorticet̄ et terat̄ ⁊ exp̄
mat̄ ⁊ sumant̄ de aq̄ ei⁹ ptes. iiij. ⁊ olei sisami re-
centis ps. i. decoquat̄ lento igne donec cōsumatur
aq̄ ⁊ rēaneat olꝫ deiñ colet̄ i uase uitreato ⁊ admī.

OLeū ascbesabrē qᵭ cōfert ad ventositatē
in genibus et iuncturis ⁊ toto corpore.
Sumat̄ aq̄ asebesabrē ps. i. ⁊ olei sisami ps. i. et
decoquant̄ donec cōsumat̄ aq̄ tota ⁊ remaneat olꝫ
colet̄ ergo ⁊ reponat̄ ī vase vitri ⁊ claudat̄ stricte
os ei⁹ dosis sit ab aur̄. i. vsq̄ ad. ℥. ß. sicut dixi-
mus et bibat̄ sup mensurā. ℥. ij. aq̄ ciceris in q̄ cū
cicer̄ decoctū sit aliq̄d cymi ⁊ sit cib⁹ sup ipꝫ zibra
begi ⁊ si fiat ex eo inunctio sup mēbra cōfert.

OLeū auris. ℞. oli sisami lb. ij. origani.
ʒ. xv. rubee. ℥. ij. oppoponaci ⁊ sapi et
myrrhe ⁊ bdellij ⁊ āmoniaci et aloes ⁊ o
libani omniuꝫ ana. ʒ. ij. tere medicinas ⁊ pijce su
p eas paꝝ aq̄ ⁊ cōfricent̄ cū manu bñ ⁊ pijciat̄ sup
eas oleum ⁊ decoquatur lento igne donec inspisset̄
⁊ coletur et administretur.

OLeū auris descriptōe alia. ℞. sceba. ℥. ij
q̄ cōfricet̄ cū olei lb. i. ⁊ aq̄ sansuci lb. ß
decoque omnia lēto igne i cochliario fer
reo ⁊ cola ipsum ⁊ distilla de ipso in aurem.

OLeū alfelfelud cōueniēs ad dolorē iunctu
raꝝ ⁊ spasmū ⁊ mollificationē mēbroꝝ.
℞. sel ⁊ bel ⁊ fel ⁊ acori ⁊ capsie et enu-
le ⁊ macropipis ⁊ nucisuomice ⁊ radicis lilij ⁊ seīs
feniculi ⁊ costi ⁊ myrrhe ⁊ zedoarie ⁊ doronigi oī
um ana. ʒ. v. terant̄ grosse ⁊ pijciant̄ in ollā ⁊ pij
ciant̄ sup ea olei sisamī ⁊ lactis et aq̄ omniū ana. e
mine. ij. decoquantur in vase duplici donec cōsu-
mant̄ aq̄ ⁊ lac ⁊ rēaneat olꝫ et colet̄ ⁊ admīstretur

DEscriptio alia q̄ cōfert ad dolores vesice
⁊ mr̄icis fr̄aꝝ ⁊ ad venā sciaticā ⁊ frigus
renū ⁊ mollificationē mēbroꝝ ⁊ colicā et
torturā ⁊ palysiꝫ ⁊ ad ventositates fr̄as grossas q̄
accn̄t in neruis ⁊ dolorē dorsi et omnē dolorē q̄ fit
ex frigore ⁊ grossitudine ⁊ est oleū induꝫ. ℞. sel
⁊ bel ⁊ fel et acori et capsie ⁊ radicis lilij celestis et
enule ⁊ macropipis et nucisuomice et nucis cupres
si et pini et costi et seīs fēiculi et zedoarie ⁊ buzed
et doronigi omniū ana. ʒ. x. terant̄ oīa grosse ⁊ su
mant̄ lactis dulcis et aq̄ amboꝝ ana lb. x. et olei si
sami lb. v. decoquantur in vase duplici donec cō
sumatur aqua et remaneat oleum.

OLeū de ouis fit aut molendo vitellos eli
xatoꝝ aut distillando in vase vitreo cō-
posito aut cum distillatione sublimata.

OLeū alkekengi qᵭ est cōueniens ad epile
psiā ⁊ palysim et mollificationē et fr̄itatē
et spasmū et debilitatē stōi et venā sciati
cā et dolores iuncturaꝝ et dorsi et cōfert ad colicā
et puocat menstrua et calefacit mr̄icē et frangit la
pidē et sedat dolorē ani et apit oppilatōes corpis.
℞. myrobal̄. kebuloꝝ et belliricoꝝ et myrobala-
noꝝ nigroꝝ et emblicoꝝ omniū ana. ʒ. x. radicis a
pij et radicis feniculi amboꝝ ana. ʒ. vij. macropi-
pis et pipis et zinziberis omniū ana. ʒ. v. oppopo
nacis hyusq̄ami et sapi omniū ana. ʒ. v. turbit sex
taria. iiij. caulis recentis et rute recentis et basce
hūidi ōniū an̄. M. i. terant̄ sicca grosse et īcidātur
olera ⁊ pijciant̄ i vas ⁊ pijciant̄ sup ea aq̄ lb. xxiij
et decoquant̄ donec remaneat medietas et coletur
et pijciant̄ sup ea olei de kerua emine. iiij. et deco
quant̄ donec cōsumat̄ aq̄ ⁊ remaneat oleū. Quidā
v̊o addūt in eo radicū lilij sextaria. ij. et capsie. ʒ.
iiij. ⁊ aīsi et edebes ⁊ asid et cordumēi oīū an̄. ʒ. ij

OLeuꝫ de croco qᵭ lenit neruos et aufer:

spasmum ⁊ confert ad duritiem mr̃icis et colorem
efficit bonũ. ℞. croci. ʒ. vi. calami arõatici. ʒ. v
myrrhe. ʒ. ſ. cordumeni. ʒ. vi. infundant̃ medici
ne p se et myrrha p se in aceto p̃ter cordumeni et
dimittant̃ diebꝰ. v. et in sexto die infundant̃ cor
dumeni in aceto et dimittat̃ die vno et infundant̃
sup ea in die septimo olei sextaria. v. et decoquã
tur lẽto igne dõec cõsumat̃ aq̃ et remaneat oleuз.

Oleũ de vsnee. ℞. vsnee sextaria. v. co
sti. ʒ. x. casie et calami arõatici amboruз
ana. ʒ. iiij. marmacor. ʒ. ij. storacis. ʒ. v
olei myrti ℔. i. ſ. terant̃ medicine et infundant̃ i
aceto et dimittant̃ tribꝰ diebꝰ cõtinuis et coquant̃
cũ olõ dõec ꝯsũat̃ acetũ et rẽaeat olз ⁊ colet̃ ⁊ r̃cõ.

Oleũ de euforbio nr̃m cõferẽs ad dolores
frõs ⁊ ꝑpric in neruis ⁊ ad venã sciaticã
⁊ dolorẽ dorsi ⁊ pedũ. cꝰ hec est pmistio
℞. costi amari pondus. ʒ. x. castorei pondus. ʒ. v
⁊ calamẽti sicci pondus. ʒ. xij. ⁊ piretri pondus. ʒ
vij. ⁊ cõdisi pondus. ʒ. iiij. ⁊ staphisagrie pondus
ʒ. iij. terant̃ oia ⁊ decoquant̃ in vase cũ. xl. ʒ. vi
ni odoriferi postq̃ infusa sunt in eo die ⁊ nocte vs
q; quo pueniat ad id qđ est minꝰ tertia deiñ ifr̃en
tur ⁊ cõfricent̃ vehemẽter ⁊ colet̃ ⁊ fundat̃ super
ipз q̃tũ est medietas põderis eiꝰ olei sisami aut o
lei sambaci aut olei alkeiri ⁊ decoquat̃ vsq; quo ꝯ
sumat̃ vinũ ⁊ remaneat oleuз deiñ sumant̃ ad oia
x. põdera olei euforbij albi recẽtis. ʒ. ij. ⁊ teratur
sicut puluis ⁊ misceat̃ cũ oleo ⁊ ponat̃ sup ignẽ do
nec bulliat ⁊ recondatur.

Oleũ qđ romane dr̃ demanũ ⁊ eiꝰ exposi
tio est medicina. x. spẽꝝ cõferens ad fri
gꝰ neruoꝝ ⁊ stõi, cõfortans mẽbra repel
lens supfluitates lenificãs neruos. ℞. storacis. ℥.
iiij. ⁊ masticis põdus. ℥. xij. ⁊ folij indi ⁊ spice am
boꝝ ana. ℥. iiij. ⁊ euforbij. ℥. iij. cinamõi. ℥. vi
cere albe. ℥. xij. olei de ben. ℥. xlviij. olei balsãi
℥. xij. pipis. ℥. i. terant̃ sicca ⁊ soluant̃ que sunt p̃
ter illa. et reponatur.

Oleũ de floribꝰ papaueris ruffi calefaciens
stõum fr̃m ⁊ resoluit cõmotionẽ ⁊ apatõ
nẽ qñ cõmiscet̃ cũ adipe anŕis aut galline
Sumant̃ olei boni ℔. i. ⁊ roŕ papaueris ruffi. ℥. ij
ponat̃ illud in vase ⁊ ponat̃ in sole. x. diebꝰ ⁊ re
ponatur: verũtñ nõ habet illud oleum odorem.

Olea pura de lilio ⁊ cydõijs ⁊ malis ⁊ sina
pi ⁊ cucũere asinino fiunt ita vt sint olei
sisami pars. i. ⁊ aque partes. iij. ⁊ stet i
sole quadraginta diebus et reponatur.

Tractatus. xi. de vnguentis et emplastris.

Vnguẽtũ de cerusa qđ ꝯfert ad adu
stionẽ ignis ⁊ excoriationẽ. ℞. li
thargyrij. ʒ. i. ceruse. ʒ. v. cer̃ al
be. ʒ. vij. olei roŕ. ℥. ij. liq̃fiat ce
ra et oleũ et ꝓijciant̃ sup ea cerusa
⁊ lithargyriũ in mortariũ ⁊ misceant̃ sil' añq̃ infri
gident̃ ⁊ misceat̃ cũ eo albugo oui viꝰ ⁊ admistr̃t

Vnguẽtũ aliđ. ℞. ceruse. ʒ. iiij. lithargy
rij. ʒ. ij. scorie argenti aur̃. i. dragaganti
ʒ. i. terant̃ ⁊ cribellent̃ cũ orali et sumat̃
cere albe. ℥. i. q̃ liq̃fiat cũ. ℥. iij. olei roŕ ⁊ ꝓijcian
tur super ea medicine in mortario ⁊ conterantur.

Vnguẽtũ basilicon magnũ cõferens ad vl
cerã ⁊ cõuenit locis neruosis ⁊ vulneribꝰ in q̃bus
nõ est caliditas. ℞. cere ℔. i. picis. ℥. viij. myrrhe
⁊ resine omnium ana. ℥. iiij. glutinis alimbat. ℥.
iiij. olei ℔. vi.

Vnguẽtũ basilicon minus. ℞. resine ⁊ pi
cis ⁊ cer̃ eq̃les ptes ⁊ adistrat̃ cũ olõ oliue

Vnguẽtũ de cerusa cũ aceto. Sume lithar
gyrij q̃tũ vis ⁊ cribella ⁊ ꝓijce in cimini
li ⁊ ꝓijce sup ipз acetum et oleum ⁊ ꝯmi
sce bene cum manu ⁊ vtere.

Vnguẽtũ de flore eris ad vlcera antiq̃.
floris eris. ʒ. ij. cere ⁊ resine amboꝝ ana
ʒ. v. terat̃ flos eris ⁊ liq̃fiat reliq̃ medici
ne cũ olõ mẽŕa q̃ est necessaria ⁊ ꝓijciat̃ desup flos
eris ⁊ cõmoueat̃ donec equet̃ ⁊ administretur.

Vnguẽtũ de calcadis qđ noiauit Hal'. mut
kin cõferens ad apata pestilẽtie ⁊ cõsoli
dat vulnera q̃ difficile ꝯsolidant̃ ⁊ sangui
nea et cõfert ad difficultatẽ vrine ⁊ difficultatẽ egõ
nis ⁊ oia apata. ℞. adipis zirbi antiq̇ ℔. iij. olei an
tiq̇ ℔. iij. calcadis. ℥. iiij. liq̃fiat adeps ⁊ terat̃ cal
cadis et misceat̃ cũ tribꝰ ℔. olei ⁊ terant̃ ℔. iij li
thargyrij ⁊ misceat̃ cũ eis ⁊ cũ adipe in mortario đ
inde ponat̃ in frixorio mundo ⁊ pmisce ea cũ spatu
la q̃ sit abscissa ex palma dõec eq̃t ⁊ admĩstretur.

Vnguentũ nigꝝ lithargyrij. ℥. i. aceti for
tis. ℥. iij. olei. ℥. ij. decoquant̃ oia cũ stu
dio ne adurant̃ ⁊ ꝯmoueat̃ dõec coagulet̃

Vnguentũ diaq̃lõ cõferẽs ad nodos ⁊ scro
fulas ⁊ apata dura. cꝰ hec est pmistio. Fe
nugreci ⁊ seis lini ⁊ altee albe omniũ ana
keleiati. i. ifundat̃ vnũq̃đq; coruз p se die ⁊ nocte
deiñ sumant̃ de mucilagine vniuscuiusq; eoꝝ ℔. i
⁊ q̃rta ⁊ lithargyrij ℔. i. ſ. ⁊ olĩ ℔. ij. bl'iat̃ mu
cilagines ebullitõe vna deiñ auferat̃ ab igne poste
a bulliat oleũ cũ lithargyrio trito donec coagulet̃ ⁊
alteret̃ color eiꝰ deiñ ꝓijciant̃ sup ipз mucilagines
vna post aliam ⁊ coaguletur igne leui.

Vnguentũ rubeũ. ℞. lithargyrij eminã. i
cõtriti cribellati olei oliue ℔. ij. aceti ℔
x. concutiat̃ donec coagulet̃ ⁊ ponat̃ sup
ipз postq̃ coagulat̃ ℔. i. de venis tinctorum.

Vnguẽtũ apostoloꝝ ⁊ est apostolicon ⁊ no
minat̃ vnguẽtũ veneris ⁊ est vnguentuз
rectificans cũ facilitate fistulas difficiles ⁊
scrofulas puas nec est aliq̃đ sil'e ei ⁊ mundificat vl
nera ex carne mortua ⁊ pus et cõsolidat. Et dr̃ q̃
est medicina. xij. apl'oꝝ. cꝰ hec est pmistio. ℞. te
rebinthie cere albe ⁊ resine omniũ ana. ʒ. xiiij. op
poponaci ⁊ floris eris amborũ ana. ʒ. ij. amoniaci
pondus. ʒ. xiiij. aristol'. lõge ⁊ turis masc'li ambo
ꝝ ana drachmas sex myrrhe et galbani amborum
ana. ʒ. iiij. bdellij pondus. ʒ. vi. lithargyrij pon
dus. ʒ. ix. infundat̃ bdelliũ in aceto vini ⁊ decoq̃t
in estate cum duabus ℔ olei ⁊ in hyeme cũ ℔. iij.

Vnguentũ de vzifur cõferẽs ad scrofulas
⁊ cancꝝ ⁊ apata testiculoꝝ. ℞. lithargy
rij ⁊ galbani amboꝝ ana. ʒ. v. olibani et
amoniaci amboꝝ ana põdus. ʒ. x. glutis alibat. ʒ.
vi. cer̃ sext. x. vzifur. ʒ. viij. ⁊ olĩ q̃tũ sufficit.

Vnguẽtũ karmeз ⁊ alkarmũ ꝯferẽs ad do
lorẽ ani ⁊ ignẽ psicũ. ℞. pulpe colloq̃nti
de ⁊ cõdisi et vsnen ⁊ sulfuris omniũ añ

ʒ. iij. lithargyrij ⁊ sief memithe amboꝝ ana. ʒ. vi
harmel ⁊ marcor et est vmis alkarmez omniuз ana
ʒ. xij. sambaci. ʒ. ij. picis. ʒ. x. liq̄fiat almarcor cū
oleo et administretur.

Vnguētū cauterij. ℞. colcotar assati pōd⁹
ʒ. x. calcis nō extincte ⁊ storacis liquide
omnium ana drachmas duas.

Vnguētū gererati. ℞. chelidonie ⁊ vena
ꝝ citrinaꝝ ⁊ galbani ⁊ amōiaci ⁊ sarcocol
le ⁊ gūmi ⁊ sanguis dracōis omniū ana p
tē. i. lithargyrij q̄ntū est pōdus medicinaꝝ omniuз
⁊ olei sisami ⁊ olei oliue q̄ntū est pōdus medicina-
rū omniū liq̄fiat cera cū oleo in uase testeo nouo ⁊
pulverizentur desuper medicine trite et cribella-
te et misceatur et administretur.

Capitulum de emplastris.

Emplз andromachi qđ cōfert spleneticis
et hydropicis ⁊ q̄ patit̄ tēsionē lateꝝ ⁊ ad
dolorē iuncturaꝝ ⁊ ad venā sciaticā ⁊ e-
gritudines chronicas antiq̄s. c⁹ pmistio hec est. ℞.
cere et picis omniū ana lb. i. gūmi pini lb. i. olei
cyathi. viij. arsenici rubei vł aurei aluis iamēi cal
cis quam aqua non inuenit omnium ana. ℥. ij. pre
para ipsum secundum q̄ narratur.

Emplз mirabile relatū ad andromachum
qđ cōuenit vbi vłt aliq̄s vt sugat ex eo
aliq̄d: frangit eni ipз et extrahit ossa cor
rupta et furūculos et spinas et cōfert ad vena sciati
cā et sputū saniei et duritiē visceꝝ et torsionē mē
bri sup mēbꝝ et sigillationē vulneꝝ. ℞. granorū
q̄ inueniunt̄ in fructu plante q̄ dicit̄ aumeli et bau-
rac rubei et salis amoniaci et aristoł. cretice et radi
cis cucūeris asini et gūme albotin omniū ana pōd⁹
aur̄. xx. pipis et macropipis et amoniaci et amōi
et xilobalsami omniū ana aur̄. x. turis masculi et
myrrhe et resine sicce et aldabac fr̄a omniū an̄ aur̄
x. et lactis arboris mori aur̄. x. cere aur̄. xxx. et
adipis capre aur̄. xv. et fecis olei de lilio q̄ntū suf
ficit ad cōficien̄ medicinā. Terant̄ medicine sicce ⁊
fricent̄ etiā et inungat q̄ fricat eas manus suas cum
fece olei de lilio ita vt qū pmista fuerint oīa bene
reponat̄ ⁊ fuet̄ ⁊ qū necesse fuerit vti eo ad aufe-
rendā laxitudinē tūc sumant̄ de eo. ℥. iij. ⁊ adipis
anatis. ℥. iij. ⁊ olei de alcāna. ℥. iij. ⁊ permiscea-
tur et administretur.

Emplз ad dolorē iuncturaꝝ ⁊ podagre ⁊
est medicamē exptū vtile. Seis hyusq̄a-
mi kist. i. agarici ⁊ fenugreci ana kist. i.
baurac. ℥. i. cere libram vnam resinn decocte.
lb. i. olei antiq̄ lb. i. medulle ossiū cerui. ℥. iiij.
radicis lilij. ℥. iiij. Terant̄ medicine sicce ⁊ cribel
lent̄ ⁊ liq̄fiat ea q̄ liq̄fiūt ⁊ dimittant̄ donec infr̄en
tur ⁊ proijciantur super medicinas siccas ⁊ ꝯmisce
antur ⁊ reponatur ⁊ administretur.

Emplз filagrius ad dolorē stōi ⁊ epatis ⁊
dolores mr̄icū ⁊ apata qū linit̄ exteri⁹ ⁊
admistrat̄ mulierib⁹ in lana liniendo cuз
eo mr̄icē. ℞. croci. ʒ. ij. ⁊ in descriptōe alia. ʒ. xij
bdellij ⁊ masticis ⁊ amoniaci ⁊ aloes ⁊ storacis hūi
de omniū ana. ʒ. viij. cere sextaria. iij. adipis anse
ris. ʒ. xij. isopi sicce aut hūide. ʒ. xxx. olei nardi-
ni quantum sufficit.

Vnguētū qđ cōfert ad vehementiā debi
litatis epatis ⁊ stōi ⁊ lenit duritiē ⁊ retinet ascella
tionē epithimatū. ℞. tortellaꝝ de scemi pōd⁹. ʒ.
iiij. alkeia ⁊ apsinthij ⁊ olibani omniū an pond⁹. ʒ
ij. ⁊ myrrhe ⁊ aloes ⁊ aderirati ⁊ xiloaloes ⁊ aca-
tie omniū an̄ pōdus. ʒ. i. ⁊ laudani pondus. ℥. ij.
⁊ cydonioꝝ excorticatoꝝ decoctoꝝ mūdatoꝝ a gra
nis suis pondus. ʒ. vi. ⁊ dactiloꝝ alcabs dactilos.
l. nūero ⁊ cere ⁊ olei nardi ⁊ olei rosꝫ q̄ntitatē cū q̄
fiat vnguētū. Infunde dactilos ⁊ tortellas in uino
⁊ accipe cydonia ⁊ munda ea ex cortice ⁊ granis su
is dein̄ coq̄ ea in vino dōec mollia sunt ⁊ qū deco-
cta sunt tere ea bn̄ ⁊ pmisce ipa cū dactilis ⁊ tortel
lis dein̄ cōtere ea cū tortellis dōec misceant̄ ⁊ liq̄-
fac cerā cū oleo ⁊ tere reliq̄s medicinas et cribella
ea et pulueriza eas sup cerā liq̄factā cū oleo deide
aggrega ea sił in mortario ⁊ pmisce ea in eo donec
pmisceant̄ bn̄ dein̄ line ex eo sup lanaз. i. pannū ⁊
pone ipз super epar et stomachum.

Vnguētū factū cū pulpa colloq̄ntide qđ ꝯ
fert ad illud qđ dictū est. c⁹ hec est pmi
stio. Pulpe colloq̄ntide pondus. ʒ. xij.
turbit ⁊ scamonee ⁊ euforbij omniū an̄. ʒ. viij. se
mis aneti ⁊ salis ⁊ myrrhe ⁊ aloes ⁊ fellis vaccini
⁊ salis indi ⁊ nigelle ⁊ staphisagrie mōtane ⁊ pipis
⁊ zinziberis ⁊ myrobał. citrinoꝝ ⁊ mezeriō ⁊ bel
liricoꝝ omniū ana pondus. ʒ. xij. ⁊ amigdalaꝝ et
amoniaci ⁊ oppoponaci ⁊ sapi omniū ana. ʒ. vij.
baurac ⁊ sulfuris citri amboꝝ ana. ʒ. xv. fenugr̄
ci ⁊ camemille ⁊ seis lini omniū ana pondus. ʒ. x.
storacis ⁊ cere amboꝝ ana sextaria. x. liq̄fac ea q̄
liq̄fiūt de istis medicis cū butyro vaccino ⁊ insun
de q̄ ex eis infundunt̄ in vino ⁊ tere q̄ ex eis sicca
sunt ⁊ cribella ea dein̄ tere infusa ⁊ pmisce ea simł
donec fiat vnguētū dein̄ line ex eo stōum ⁊ epar:
ipз ei facit descendere aq̄ citrinā. ⁊ q̄ idiget ascel
latōe ⁊ n̄ pōt biber̄ medicinā liat ipз sr̄ stōuз quo
niam soluet eum.

Emplз scm̄ cū cordumeni qđ confert ad
dolores antiquos q̄ sunt in epate ⁊ stō et
splene ⁊ duritiē accn̄tē in eis ⁊ frigus. ℞.
cordumeni ⁊ spice ⁊ amōi ⁊ pipis ⁊ macropipis et
costi ⁊ casie mūdate ⁊ turis ⁊ piretri ⁊ amigdalaꝝ
⁊ amoniaci ⁊ alkeia ⁊ myrrhe ⁊ storacis ⁊ carpo-
balsami ⁊ aristoł. lōge ⁊ rotunde ⁊ cipi et melilo
ti ⁊ laudani ⁊ gariofiloꝝ omniū ana pondus. ʒ. iiij
croci pōdus. ʒ. ij. ⁊ ireos et opobalsami et adipis
vacce aut anatis omniū ana pōdus. ʒ. v. et gūmi a
migdale amare pondus. ʒ. v. liq̄fac cerā cuз oleo
nardino ⁊ fac ipsum sicut narraui tibi.

Tractatus. xij. de iuuamento harum medicinaruз
appropriato vnicuiq; membro.

Ad frig⁹ capitis cōferūt scelithe et
anacardinū et diacyminū caputpur
gio facto. Grauitati capitis cōfert
infusio de hiera ⁊ pilule alborōaki
que mundificant caput.

Ad dolorē capitis fr̄m antiquз sotira sce-
lithe fз q̄ dr̄ hiera eufratis hierapic̄ hie
ra archigenis. Theodoricō. hiera catagi
trocisci stelle epithiati sup frontē. Et ad cephaleaз
iteꝝ oleū nardinū. Ad emigraneā trocisci stelle lini
ti sup frontē oleum nardinū suffuf infusionis hiere
cōfectio hermetis scō caputpurgio. Ad vtiginem

ſotira pura confectio hermetis anacardinum hiera
archigẽis theodoricõ electuariũ de ambra magᵐ.
AD obliuionẽ ⁊ recordationẽ ⁊ mentẽ ana
cardinũ electuariuꝫ de anacardis ſcelithe
ſm q̄ vr̄ ſcõ caputpurgio ex eo ſuffuf a-
riſtotelis electuarium de ambra ſirimos hierapic̃
Ad alguesgues ⁊ maniã tyriaca ⁊ mithridatũ tyria
ca eſdre ſcelithe ſꝫ q̄ vr̄. Tyriaca iarbe ramagueꝫ
hiera catagini medicina de muſcho ⁊ ꝓprie deſcri-
ptio ſcã ad meliã cholicã. Anacardinũ qñ equatur ĩ
ſua ĩceptõe ꝯfectio de hiacyntho nr̄a. que ꝯfortãt
ſp̄us ſunt tyriaca mithridatũ pill'e ſtõatice alkindi.
Ad epilepſiã tyriaca mithridatũ tyriaca eſdre tyria
ca diateſſeron ſotira ſcelithe. Tyriaca nr̄a cõfectio
ceſaris alkeſkinengi proprie ad pueros. Theodo-
ricõ: hieragarios: hiera nr̄a. medicina de muſcho
dulcis ⁊ amara: hiera picra: acetũ ſq̄lle et oxymel
eiꝰ. ¶ Ad apoplexiã. Tyriaca mithridatũ: tyria-
ca eſdre: oleũ alkekengi ¶ Ad palyſim ⁊ mollifi
cationẽ in mẽbris. Tyriaca mithridatũ: tyriaca eſ-
dre: tyriaca diateſſeron: medicina de muſcho dul-
cis et amara: anacardinum: diamarte: bedemere-
gi: hiera nr̄a: electuariũ de vua: pilule vtilitatis:
olꝫ araſed: hiera Gal'. epiſcopalis: pilule de euſor
bio: cõfectio aſeimeri: caputpurgiũ albabis: hiera
picra cliſterizata. ¶ Ad torturã ſcelithe. Medici
na de muſcho dulcis et amara: anacardinũ electua
riũ de vua. pill'e ꝑſicui. pilule de dende ſal. ¶
Ad tremorẽ. Tyriaca mithridatũ: tyriaca eſdr̄: ſo
tira: electuariũ nr̄m: hiera catagini. ¶ Ad ſpaſmũ
ſotira: oleum alkekengi: oleũ de croco: hiera Gal'
hiera catagini. ¶ Ad dolorẽ oculi ſotira: hierapic̃
medicina keted regis. ¶ Ad cecitatẽ et aq̄ q̄ fit in
oculo: hiera archigẽis in principio. ¶ Ad doloreꝫ
auris: trociſci ſtelle: oleũ nardinũ. ¶ Ad ſr̄m: ace
tũ ſq̄lliticũ et oxymel eiꝰ ad illã in q̄ nõ eſt ulcus.
Ad dolorẽ dentiũ: ſotira ſagzenea: cõfectio de ſco-
ria: trociſci ſtelle. ¶ In corroſo. Cõfectionẽ phi-
loſophoꝝ: oxymel ſq̄lliticũ: acetũ eiꝰ reſtringit ſã
guinẽ et detumeſcere facit carnẽ gingiuaꝝ. ¶ Re
ctificatio nodatõis lingue et mollificatõis eiꝰ: ſce-
lithe eſt electũ in hoc: cõfectio phõꝝ: hierapicra.
Ad ap̄ata cordis et dolores eiꝰ. Cõfectio de mu-
ſcho medicina keted regis: medicina Gal' q̄ cõfert
ad egritudines cãne. ¶ Ea q̄ cõfortant cor ſunt.
Tyriaca mithridatũ: tyriaca eſdre. tyriaca diateſe
ron. nadrechdarȳ. reſuſ darȳ. ꝯfectio alkĩdi. ty
riaca nr̄a. cõfectio de hiacyntho nr̄a. ꝯfectio Gal'.
electuariũ de ambra. electuriũ aliȭ. ¶ Ad pulſuꝫ
cordis. Tyriaca mithridatũ ſcelithe. tyriaca nr̄a.
cõfectio ceſaris miua. ſirupus de malis calidus. ꝯ
fectio de muſcho. medicina de muſcho dulcis et a
mara. ¶ Ad ſincopĩ. medicina de muſcho. mithri
datũ. kelkelẽgi. ¶ Ea q̄ mũdificãt cãnã pulmonis
et pectus. medicina Gal'. et pill'e q̄ ſunt in. x. tra-
ctatibus. et medicine loch de aliȷ̃s. trociſci de ſtõa
cis ſunt mirabiles. ſirupꝰ de iſopo. ¶ Ad raucedi
nẽ vocis et abſciſõeꝫ eiꝰ. Loch de melone acetum
ſq̄lliticũ et oxymel eiꝰ. pilule q̄ ſunt in. x. tractati
bꝰ. ¶ Ad abſciſionẽ vocis. Tyriaca mithridatum
Ad difficultatẽ anhelitus. cõfectio ceſaris. medicĩe
de muſcho. pilule dicte in. x. tractatibꝰ. medicina
diamarte de curcũa diaſulfur filoniũ. medicina ke
ted regis. ¶ Ad aſma et anhelitũ ꝑparatiõis. loch
de ſq̄lla et eiꝰ oxymel. ¶ Ad difficultatẽ et cõſtri
ctionẽ. trociſci de papauere. ¶ Ad dolores pulmo
nis et pectoris ẽt hypocõdrioꝝ. ſotira kokiũ. tyri
aca marduruchos. tyriaca eſdre cõfecta. ¶ Ad tuſ
ſim antiq̄. tyriaca et mithridatũ. et ſcelithe ſm q̄
vr̄. et diaſulfur. oleũ aſindin. et loch de papauere
trociſcꝰ de papauere. ¶ Ad ſputũ ſanguis et fluxũ
eiꝰ et ipſiꝰ võitũ et ſaniei. Trociſci Gal'. ꝓprie cõ
ferẽtes ſaniei. trociſci aroſtõachis mirabiles. loch
de papauere. Ad võitũ ſãguis ⁊ ſputũ eiꝰ meᵃ al-
heirõ loch d̃ melõe. loch d̃ ſpodio. Ad frigꝰ epis
oleũ de ãeto alcanzi. ſebereriaran. oleũ de haſce.
pill'e q̄ ſunt in decẽ tractatibꝰ. ¶ Ad dolorẽ epatis
cõfectio de ſeibꝰ. medicina de gentiana. vnguẽtũ
de cordumeni. trociſci de eupatorio. aq̄ de radici
bꝰ. trociſci de decẽ tractatibꝰ. ꝯfectio de muſcho
cõfectio de calamẽto. athanaſia. cõfectio hermetis
cũ aq̄ algeleniabĩ. diacurcũa. diacoſtũ. filoniũ kel
kelengi. ſuffuf de acoro ſcõ trociſco. pilule de eu
patorio theodoricõ. ſal. acetũ ſq̄lle. ¶ Debilitas
epatis ⁊ q̄ cõfortant ip̄ꝫ. dialacca. et pilul'e ſtõati-
ce alkindi. et vnguẽtũ cũ pulpa colloq̄ntide. ſal ẽ-
plꝫ. et medicina alindrion. diacurcuma. medicina
quã alkindus et aliȷ̃ dixerũt eẽ Gal'. alcãzi. cõfecti
o de ſcoria. electueriũ Gal'. oleũ d̃ cĩnamõ. ſuffuf
hubede. ¶ Ad extuationẽ epatis r̄ſuſ darȳ eſt cõ
fortatiuũ valde. tyriaca nr̄a. cõfectio alkindi. con
fectio de muſcho. ſagzenea ſinglaria fecius om̄a
q̄ cõferũt ad dolorẽ eiꝰ. ¶ Ad ap̄a epatis. medici
na kiume medici. trociſci de berberis. trociſci de
reubarbaro. trociſci alzedarſion. ¶ Ad duritiem
epatis ⁊ ſplenis. trociſci de reubarbaro. electuari
uꝫ de aniuden. ¶ Ad dolorẽ epatis ⁊ ſplenis. Ty
riaca eſdre. mithridatũ. diacurcũa. dialacca. ¶ Ad
hydropiſim ⁊ initiũ eiꝰ. tyriaca. mithridatũ. cõfe
ctio hermetis. medicina kiume. hiera archigenis.
Ad malitiã cõpl'onis. oleũ de euforbio. ſuffuf alke
kengi. bactũſucha. diaſulfur. ¶ Ad inceptionẽ ma
litie cõpl'ois. homoruſia. diacurcũa. dialacca. tro
ciſci de berberis. medicina kiume. aq̄ de radicibꝰ
pilule alkekengi. ¶ Et ad fortẽ iteꝝ. alcanzi. ſche
rearen. fanaios ⁊ rectificat ſanguinẽ. electuariũ a-
liud. ¶ Ad debilitatẽ ſtõi. medicina kiume. Un
guentũ ad debilitatẽ epatis ⁊ ſtõi. electuariũ de xi
loaloes. ⁊ ſagzenea. ſal ſcũs. ſuffuf. donũ dei ¶ Et
ad debilitatẽ ⁊ corruptionẽ ſuã. electuariũ alcanzi
electuariũ kameiati rcificat corruptionẽ eiꝰ. ¶ Ad
corruptionẽ ⁊ mollificationẽ eiꝰ. oleũ aſuſume. ꝯ
fectio hermetis. diacurcũa. olꝫ aliud. aq̄ de radici
bꝰ. tyriaca mithridatũ. alkarme. tyriaca nr̄a. ele-
ctuariũ de ambra. trociſci ſtelle. ¶ Expellũt ab eo
ſupfluitates. pilule alkekengi. hierapicra. diacymi
nũ. cõfectio alkindi. infuſio picre. mũdificat eum
ſuffuf aburmaki. acetũ ſq̄lle ⁊ oxymel eiꝰ. miua. ſi
rupꝰ de malis calidus. ⁊ ſirupꝰ de piris. ⁊ citꝛ cõ
ditũ. ⁊ cydonia cõdita. Et de eis q̄ mũdificãt ip̄ꝫ ſt
electuariũ Gal'. pilule ſtõatice ſil'. trifera de ſcoria
⁊ alia. Et ad mollificationẽ eiꝰ. trifera maior. tri
fera de ſcoria. ſuffuf hobede. oleũ de ſpentibꝰ. ¶
Ad caſitatẽ ſtõi cõfert ſirupꝰ de acreſta. ¶ Ad fri-
gꝰ ſtõi electuariũ de xiloaloes tẽpatũ. oleũ menuꝫ
oleũ de coſto. oleũ de papauere ruffo. electuariuꝫ

de aniudē. electuariū alfangius. fendedicō alcanzi
seberearen. trifera de scoria. electuariuz talisafar
Ad infusionem stōi. hierapicra. pilule inde. hiera
hip. trifera. suffuf bobede. ¶ ad dolorē stōi. cō
fectio de seibus. dactilicō. medicina de gentiana.
aq̄ de radicib⁹. hiera andromachi. electuariū dia-
pipereon seberearen. ¶ Unguentū de cordume
ni. pilule inde. oleū rof. oleū de costo. electuariū
Hal. cōfectio hermetis. pilule bone ad dolorē vē
tris. empl'z filagrius. araston. diacurcūa. filoniuz
cōfectio de calamēto. ¶ ad ventositatē stōi sotira
nedrech darȳ. albarmiu. trifera magna. ol'z nardi
nū. Ad apā stōi ꝯfert trocisci de berberis et eupa
torio. ad duritiē stōi ol'z de mastice. Ad appetitū
electuaria ⁊ alkekēgi ꝯfortāt appetitū. ¶ ad appe
titū caninū. de curatōe eius est diacyminuz. ¶ Ad
digōnē. tyriaca mithridatū. cōfectio phōꝝ. confe
ctio cesaris. alcanzi. diacydoniten ꝓprie muschatū
trifera magna. cōfectio de muscho. saggenea dia-
cyminū. electuariū de ambra. suffuf. aristol'. elcūa
riū suffuf. electuariū de granis viridibus. cōfectō
de hiacyntho nr̄a. electuariū aliud. citrū conditum
electuariū. ¶ ad singultū. confectio cesaris est bo
na in eo valde. miua. sirupus de menta. trocisci ꝺ
mezerion. ¶ Ad vomitū ⁊ nauseā. trocisci arosto
machis. cōfectio de sale ido ꝓprie ad phl'aticum ⁊
meł'icū. sirupus de fructibus ⁊ ꝓprie ad cholericū
trocisci miue. sirupus de menta. sirupus de malis
sirupus de prunis ⁊ cōfert ad sincopiz. ¶ Ad sitim
sirupus de acresta. canfora. trocisci de spodio ⁊ si
fuerit cū resolutōe nature. ¶ Ad eructuationē a-
cidam. diacyminū. trocisci stelle. diapipereon. ¶
Ad splenē sotira. homorusia. kelkelēgi. confectio
de seibus. anacardinū. alcanzi. diamarte et aperit
oppilationē eius. bedemeregi. diacurcuma. dia-
sulfur. oleū abusume. confectio de hiacyntho nr̄a
theodoricon. hiera nr̄a. sal. Unguentū cordumēi
suffuf de trociscis de decē tractatibus. ¶ Ad frig⁹
intestinorum. pilule que mundificant intestina.
pilule stomatice alkidi. pilule aburmaki. ¶ Ad co
licā ⁊ siccitatē nature. araston kelkelēgi. oleū ꝺ na
sturtio. oleū de kerua. fermos. seberearen. dacti
licō. Et ad dolorē eius filoniū episcopale. diacydo
niten solutiuū. electuariū indū. electuariū cesaris.
Ea que leniunt naturā. sunt hierapicra. confectō i
da. sirupus de prunis parū de bdellio. pilule ꝺ ca
psia. trocisci. ⁊ confectio de alleis. ¶ Solutiā gros
sa. pilule stomatice alkindi. pilule alie ad mesiaz.
pilule de capsia. hiera Hal. pilule de euforbio. at
trahunt ex longinquo ⁊ ex neruis. hiera filagrius
electuariū cesaris. seberearez. pilule filȳ albarith
Ad retentionē solutionis ventris. tyriaca mithri-
datū diacydoniten. muschatū. vnguentū alkindi.
sirupus de acresta. ad chol'icos suffuf cōueniēs cho
lericis camehatu. Descriptio ex selagios. suffuf a
ristotelis. miua sirupus de malis. sirupus de men
ta. sirupus de piris. cydonia cōdita. trocisci de ba
laustȳs. trocisci de spodio. trocisci de seibus. tro-
cisci de diasacramenton ad difficultatē vrine. Ad
solutionē ventris cū sanguine ⁊ sanie. trocisci dia-
sacramenton. trocisci de lacca. ¶ Ad vlcera inte-
stinorū ⁊ rasurā. tyriaca mithridatū. tyriaca esdre
confectio hermetis. trocisci nr̄i. trocisci alȳ. atha-
nasia. medicina keted regis. trocisci de balaustȳs
trocisci diasacramenton. trocisci de seibus. ¶ ad
punctionē. trocisci de seibus. ¶ ad vehementem
punctionē. micleta. firdurios. oleū nardinū. suffuf
ad tenasmon miclete. confectio hermetis. trocisci
de mezerion. trocisci de seibus. trocisci de balau-
stȳs. suffuf. ad coliricā passionē. tyriaca. electuari
um filȳ mesieniati. electuariū de granis viridib⁹
ad dolorē ani. oleū alkekengi. ¶ Et ad hemor-
roidas. electuariū de muscho. donum dei. suffuf
miclete. oleuz alsindin. ¶ Et ad dolorē renū ⁊ ue
sice. tyriaca. mithridatū. tyriaca esdre. tyriaca no
stra. confectio alkekengi. electuariuz de aniuden.
ad frigus amboꝝ ¶ Cōferūt renibus ⁊ vesice oīa
que confortant ea. trocisci alkekengi. oleum de ke
rua. Pilule ad frigus renū. trocisci regales. electu
ariū. ad dolores amboꝝ. confectio hermetis. dia
curcuma. Et ad dolorē amboꝝ. cōfectio alkeken-
gi. nux condita. oleū de storace. ¶ Que mundifi
cant renes ⁊ vesicā. mithridatū. theodoricō. ana-
cardinū. hiera nr̄a. electuariū de ambra. Et confe
runt ad frigus amboꝝ. trocisci alkekengi. ¶ Et ad
mollificationē vesice. hiera Hal. trifera de scoria
trifere alie. Et ad mictū sanguis ⁊ pus. confectio
de pilulis alkekengi. ⁊ trocisci alkekengi. ¶ Et
ad inuoluntariā emissionē vrine et distillationē e-
ius. confectio phōꝝ. scelithe ƒm q̄ dicit. hiera Ha
lieni. ¶ ad lapidē. tyriaca. mithridatū. tyriaca es-
dre. homorusia. dialacca. diasulfur pilule in decē
tractatibus. Educentes arenā in vrina. trocisci ar
comacris. ¶ ad frigus mr̄icis. oleū de storace. o
leū de beiritar. oleū nardinuz alkekengi. ¶ ad uē
tositatē mr̄icis. alkekēgi. Et ad dolores mr̄icis sce
lithe ƒm q̄ dicit. anacardinū. diamarte. bedeme-
regi. filonium proprie pregnantiū. fermos archi
genis. empl'z filagrius. diacurcūa. ¶ ad presocati
onē mr̄icis. alkekengi acetū sq̄lle. ⁊ oxymel eius.
Et ad duritiē mr̄icis pilule. medicine diacurcūa. o
leū de croco. ¶ ad corruptionē menstruoꝝ rectifi
cant ea theodoricon r̄elr̄elengi. trocisci de seibus
confectio de scoria. ¶ ad pregnantes ⁊ conserua-
tionē fetus. suffuf. tyriaca cōseruat fetū mithrida-
tū. scelithe ƒm q̄ dr̄ ⁊ alcalcataraban. fermos.
ad dolorē iuncturaꝝ ⁊ podagrā ⁊ venā sciaticā. so
tira scelithe ƒm q̄ dr̄ confectio phōꝝ. ꝯfectio her
metis. anacardiuū confectio hiere archigenis. the
odoricō. electuariū de massacūia. empl'z. electuari
um indū. electuariū cesaris ꝓprie ad podagrā. ol'z
de storace calefacit iuncturas ⁊ expellit ab eis sup
fluitates clisterizatū. Et ad venā sciaticā. electuari
uz phl'aticū. medicina kebeth regis. hierapicra. o
leū asseled. ramissed. ol'z alkeifed. ol'z alkelkelēgi.
⁊ ꝓprie ad venā sciaticā kelkelēgi. ⁊ ꝓprie ad vē
tositates iuncturaꝝ. hiera catagi. ⁊ ꝓprie ad trēo-
rē eaꝝ. pilule de capsia. sal. ¶ ad dolorē dorsi hie
ra archigenis. pilule iuuamenti. pilule de dende.
oleū remissed. oleū kelkelengi. oleū de euforbio
pilule de capsia. pilule alie de kelkelengi. electua
rium indum. confectio de scoria. nuces condite. ⁊
ad dolorē dorsi clisterizatio. Et ad dolorem ancha
rum. pilule de capsia descriptione nostra. oleum
de euforbio. confectio hermetis.

Expleta est sūa pa antidotarȳ. Sūa sa incipit.

In hac summa afferemus de medi
cis cōpositis illas q̄ sunt magis ꝓ
prie vnicuiq; egritudi: postq̄ꝫ rei
terabimus rememorationē eoꝝ q̄
dicta sunt in summa prima ut sit ei
q̇ legit hunc librū cōprehensio omniū curationum
aut pluriū eaꝝ valde. Et illud est qm̄ v̇big. qū cō
prehendit curationes scabiei eat ad libꝝ secundū ⁊
est liber medicinaꝝ simpliciū ⁊ sciet in hora vna ꝯ
prehensionē omniū medicinaꝝ particulariū ex ta
bulis: deiñ qū ꝑmutat̃ ad capitula libri tertij ⁊ q̄r
ti q̄rat capitulū scabiei ⁊ ꝯprehendet curationes p̄
dictas. deiñ qū ꝑmutat̃ ad antidotariū cōprehen
det reliquas curationes ꝯpositas. Erit ergo ei uia
ad cōprehendeñ curationes particulares omēs aut
plm̄ eaꝝ ⁊ diuisi hanc summā in tractatus.

Tractatus primus de dispōnibus capitis ⁊ de eis q̄
sunt in eo vt cerebrum.

Stupefactiuū doloris capitis antilis
c⁹ hec est ꝑmistō. Lactis alfarsan
di aur̃. xvi. lactis papaueris ⁊ est
opiū aur̃. iiij. anisi croci seis hyus
q̇ami albi scamonee omniū ana. au
re. iiij. conficiant̃ oīa cū aceto deiñ fiant ex eis tro
cisci ⁊ exiccent̃ in vmbra. qūq; indiges eis liq̄fac ⁊
lini sup frontē ab vno tēpore ad aliud q̄ꝫ si infir
mus fuerit febriens liq̄fac eos cū aq̄ ⁊ lini eos.

Trocisci q̇bus vtebat̃ antilis. ℞. baccaꝝ
lauri aur̃. iiij. scamonee ⁊ opij ⁊ myrrhe
⁊ succi aq̄ acreste omniū ana aur̃. iiij. seis
apij ⁊ croci ⁊ amōi omniū ana aur̃. viij. cōficiatur
illud cū aceto q̄ꝫtitate q̄ sufficit ⁊ fiant ex eo troci
sci et admistrentur liniendo.

Caputpurgiū qđ mundificat caput ⁊ ꝯfert
patiēti ophthalmiā lōgaꝫ ⁊ cui aduēit do
lor capis ⁊ facit đscēdere ex capite huīta
tē plurimā. ℞. nigelle aur̃. ij. salis āmoniaci aur̃.
ij. succi cucūeris asini aur̃. i. terat̃ illud bñ ⁊ cōfici
at̃ cū oleo qđ fit ex oleo qđ đr̃ siciōiū aut cū oleo
de nigella aut cuꝫ oleo de alcāna đonec ꝑueniat ad
spissitudinē cere liq̄facte cū oleo liq̄factōe huīda et
pōe ipꝫ i vase ⁊ vteŕ ipso ita vt lias ex ipso in cō
cauitate nariuꝫ ⁊ p̄cipe infirmo vt naribus attra
hat aerem.

Caputpurgiū aliud qđ purgat sine nocum̄
to ⁊ sedat dolorē capitis stati. Sumātur
buchormarien aur̃. viij. radicū lilij aur̃
ij. baurac rubei aur̃. i. misceant̃ ⁊ admistrentur.

Caputpurgiū aliud. Buchormariē. ℥. iij.
succi foliorum lebleb. ℥. i. ſ. alfedinon
sextā aur̃. i. succi cucūeris asini sextā aur̃
i. ꝑmisce ea ⁊ conserua ipsum in vase vitri. qū er
go indiges eo fac de ipso collyriū ⁊ liq̄fac ipsum cū
lacte mulieris ⁊ fac caputpurgiū cū eo.

Caputpurgiū qđ cōfert ad palysim ⁊ tor
turā ⁊ mollificationeꝫ mēbroꝝ ⁊ tremo
rē ⁊ ad omnes dolořs frōs ⁊ humidos et
oppilatōes q̄ acn̄t ex frītate ⁊ huītate in lacertis ⁊
neruis. c⁹ ꝑmistō hec est. Sumat̃ succi radicis col
loq̄ntide humide ⁊ succi radicis sicle ⁊ succi radicis
ratha omniū ana cochliariū. i. ⁊ nigelle ⁊ ḡna har
mel ⁊ terant̃ ambo bñ deiñ confice ea cū his succis
ta vt cōmisceant̃ deiñ repone ea. qūq; indiges eo
sume de ipso pondus sexte. ʒ. i. ⁊ solue caputpur
giū cū lacte mulieris lactātis puellā ⁊ fac caputpur
giū infirmo ex eo. ipsum enī aperit oppilatōes et
calefacit ⁊ confert cerebro ⁊ capiti ad illud qđ est i
ipso de superfluitatibus.

Caputpurgiū aliud conferens ad dolores
capitis añcedētes. ℞. mumie ⁊ nucis mu
schate ⁊ ambre ⁊ cāfore ⁊ muschi oīum
ana pondus. ʒ. i. terat̃ vnūq̄đq̄ꝫ eoꝝ ꝑ se deiñ mi
sceant̃ ⁊ cōficiant̃ cū oleo sisamino ⁊ aliquanto olei
de balsamo ⁊ sumat̃ de eo pondus. ḡ. vi. ⁊ solua
tur cū aliq̄ aq̄ꝝ ⁊ fiat caputpurgiū cum eo.

Confectio hiere mundificātis ex ꝑte q̄ mū
dificat caput ⁊ expellit ex eo illud qđ est
in ipso de supfluitatibus ⁊ egritudiēs ma
las. Pulpe colloq̄ntide mundate ex granis ⁊ corti
cibus suis pōdus aur̃. x. turis ⁊ pipis albi ⁊ nigri
⁊ macropipis omniū ana aur̃. iiij. ⁊ croci aur̃. i. et
aloes ⁊ myrrhe ⁊ āmoniaci ⁊ asse omniū ana pon
dus aur̃. i. scamonee assate pondus aur̃. vi. ⁊ suc
ci apsinthij aur̃. ij. terant̃ ⁊ cribellent̃ ⁊ cōficiantur
dosis eius sit aur̃. iiij.

Hiera relata ad busicos q̄ cōfert ad dolo
rē capitis et tenebrositatē ⁊ dolorē stōi ⁊
splenis et epatis. c⁹ hec est ꝑmistō. Su
mant̃ turis mundati ⁊ agarici amboꝝ añ aur̃. xvi
⁊ pulpe colloq̄ntide mundate ex cortice ⁊ grāis su
is pondus aur̃. ij. ⁊ sticados ⁊ pipis albi ⁊ nigri oī
um ana aur̃. xvi. ⁊ myrrhe aur̃. iij. ⁊ croci aure.
vi. ⁊ corticū hellebori nigri ⁊ aloes ⁊ scamonee ⁊
sq̇lle assate ⁊ spice ⁊ casie omniū ana aur̃. xvi. ⁊ sā
darace ⁊ euforbij omniū ana aur̃. viij. terant̃ me
dicīe sicce ⁊ infundantur gūme ⁊ misceantur ⁊ con
ficiantur ⁊ sit dosis eius aur̃. iiij.

Confectio hiere relate ad drios. Pulpe
colloq̄ntide mundate ⁊ excorticate a gra
nis suis ⁊ turis amboꝝ ana. ʒ. xx. ⁊ ari
stologie rotunde ⁊ seis apij montani ⁊ pipis albi oī
um ana. ʒ. v. ⁊ serapī ⁊ oppopōaci amboꝝ añ pō
dus. ʒ. viij. ⁊ spice odorifere ⁊ lingue auis ⁊ cina
mōi ⁊ casie ⁊ croci ⁊ zinziberis ⁊ polij omniū añ. ʒ
iiij. terant̃ medicine sicce ⁊ īfūdant̃ gūm̄ ⁊ miscaet̃

Pilule salue mūdificātes caput. ℞. turbit
⁊ aloes amboꝝ ana. ʒ. x. colloq̄ntide et
scamonee omniū ana. ʒ. iij. anisi ⁊ salis ā
boꝝ añ. ʒ. ij. đoś ei⁹. ʒ. ij. ⁊ đebil̃ aur̃. i.

Pilule conferentes ad dolorē capitis ex m̄
lancholia. Epithymi ⁊ agarici amboꝝ añ
ʒ. iiij. polypodij. ʒ. iij. hiere. ʒ. vij. salis
ʒ. ij. ſ. myrobalanoꝝ nigroꝝ. ʒ. v. lapidis lazuli
ʒ. ij. dosis. ʒ. ij. ſ.

Pilule ꝯferentes ad dolorē capitis ex phl̃a
te ⁊ melia. ℞. myrobalanoꝝ kebulorū
⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ omniū ana pōd⁹
ʒ. iij. salis. ʒ. iiij. sticados. ʒ. ij. hierepicre. ʒ. viij
pulpe colloq̄ntide. ʒ. iiij. apsinthij. ʒ. ij. agarici. ʒ
viij. turbit ⁊ epithymi amborum ana. ʒ. xv. hel
lebori nigri. ʒ. v. dosis eaꝝ. ʒ. ij. ſ.

Decoctio aq̄ de radicib⁹ cū q̄ sumit̃ in po
tu oleū de kerua ad dolorē capis ex phl̃a
te ⁊ v̇tiginē ⁊ epilepsiā. ℞. corticū radi
cū apij ⁊ feniculi omniū ana. ʒ. x. radicū sq̇nanti et
calamēti mōtani ⁊ spice odorifere ⁊ aristol̃. rotūđ

omniū ana. ʒ. viij. fumi terre. ʒ. vij. myrobala-
norū citrinoꝝ pōdus. ʒ. viij. epithymi. ʒ. iiij. ma
sticis. ʒ. iij. ſ. polij. ʒ. iiij. decoquant cū. iiij. ℔. a
q̄ donec remaneat ℔. i. ⁊ infundant in ea hierepi
cre. ʒ. iiij. ⁊ sumant de ea oi die. ℥. iij. cum pon-
dere. ʒ. i. olei de kerua.

Decoctio collecta q̄ solone educit hūores. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ citrioꝝ ⁊ Ke
bulo omniū ana. ʒ. x. pruna. xxx. nūe
ro tamaridoꝝ. ʒ. xv. fumi terre. ʒ. vij. apsinthij
ʒ. iij. decoquant cū trib⁹ ℔ aq̄ donec remaneat ℔
i. ſ. ⁊ sumant de ea due ʒᵉ. ℔. ſ. ⁊ ꝯficiant i ea. ʒ
i. tbit ⁊ aloes due ʒᵉ. ʒ. i⁹. agrici ʒª. ʒ. i⁹. ⁊ bibat
et si uoluerit eaꝫ debilē n̄ ꝓjiciant iª tria sꝫ fricet in
ea casie fistule mundate a granis suis. ʒ. x.

Emigranea. Trocisci q̄ cōferūt ⁊ efficiunt
opatione qū linit ex eis bis aut ter ex tē-
pore ad tēp⁹. quoꝝ hec est pmistō. ℞.
croci aur. xv. ⁊ calcadis aur. x. ⁊ myrrhe ⁊ aluis
⁊ opij ⁊ succi acreste sicci ⁊ colcotar omniū ana aur
iij. ⁊ gūmi aur. xv. terant illa ⁊ ꝓjiciant desup vi
ni stiptici q̄tū sufficit ⁊ terat sicut terit collyriū ⁊ fi
ant ex eo trocisci. Qūq3 indigebis eis liq̄fac eos cū
aceto permisto ⁊ vtere eis.

Medicamē ad emigranea antiq̄. Pipis albi
aur. ij. cōmistōis croci aur. ij. euforbij.
aur. ſ. fimi colūbi aur. ſ. encaustri scri-
ptorum aur. ſ. tere has medicinas ⁊ pmisce et cō-
fice ⁊ lie cū eo lacertū tpis ⁊ anecte frōti illi⁹ ptis.

Tractat⁹ ſs ꝺ. oclo ophthalmia ⁊ attractio materi
erum ad oculum.

Collyriū qꝺ cōposuit vir faciēs al-
cohol ꝺ terra psaꝝ. ℞. sief memi
the aur. xlviij. sarcocolle aureos
xxiiij. scedenigi aur. xij. opij aur.
xij. succi mandragore aur. viij. gū
mi aur. xvi. cōficiant cū aq̄ pluuiali ⁊ administrē-
tur cum albumine oui.

Confectio medicine aristratis faciēs ad sca
biē ⁊ ophthalmiā antiq̄ ⁊ cōfert auri ex
q̄ currit pus ⁊ vlcerib⁹ quoꝝ cōsolidatio
est difficilis ⁊ corrosōi q̄ accīt in ore. ℞. vitri cō-
busti aure. ij. myrrhe aure. ij. draganti adusti au
re. i. pipis aur. iij. croci aur. ſ. vini. ℥. ix. coagu
lati vue. ℥. xlv. Tere medicias siccas ⁊ aspge su
p eas in trituratōe vinū. Et qū exiccant ꝓjice sup
eas coagulatū vue ⁊ terant cū eo ⁊ ponant in uase
⁊ decoquant lento igne ⁊ fuet in vase eris.

Epithima qꝺ cōposuit filodesifis cōferēs
ad māꝫ plimā ⁊ dolorē vehementē. ℞.
rosaꝝ recentiū aur. ij. seis hyusq̄ami al-
bi aur. viij. turis aur. vi. myrrhe aur. iiij. sauic
or. ʒ. xviij. vitellū oui. i. assati succi mandragor
aur. iiij. croci aur. ij. opij aur. iiij. cōficiant cū vi
ni stiptici q̄titate q̄ sufficiat ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊
administrentur.

Aliud qꝺ ꝺr vuula. Eris vsti abluti aur
xij. croci aur. vi. pipis. albi aureos. iiij
myrrhe ⁊ opij amboꝝ an̄ aur. iiij. gūmi
aur. xij. teratur cum vino ⁊ admistretur.

Collyriū aliud qꝺ admistrat an̄ balneū cō
ferens ad cursum materieꝝ plimaꝝ ⁊ p-
prie qn̄ oculus est difficilis hūectatōis ⁊ est apa ei⁹
ad albedinē decliue in colore suo ita vt sit in eo a-
liqꝺ de vestigijs ophthalmie vehementis in q̄ ele
uat albedo oculi sup nigredinē ei⁹. Et n̄ est nobis
necessariū vt vtamur eo nisi in hora q̄ p̄cipius in-
firmo vt ingrediat in balneū in successōe ei⁹. ℞.
lapidis qꝺ ꝺr sabasatos aur. viij. turis aur. vij.
eris vsti abluti ⁊ opij ⁊ gūmi omniū ana aur. viij
myrrhe aur. iiij. cōficiant cū vini q̄titate q̄ suffi-
cit ⁊ admistret cū albuīe oui subtile ita vt distille
tur de eo in oculo multotiens.

Collyriū aliud qꝺ admistrat an̄ balneum
qꝺ cōposuit hermes factor alcohol faciēs
ad dolores vehemētes ⁊ sedat eos in die
suo sedatōe plima ⁊ cōfert ad ophthalmiā antiquā
etiā. Aloes aur. viij. eris vsti abluti opij et gūmi
omniū ana aur. xvi. myrrhe aur. xij. croci aure.
viij. climie aur. iiij. turis aur. iij. cōficiat cū vio
vel sirupo q̄ ꝺr candinison ⁊ admistret cū albumi
ne oui ⁊ soluat subtile: ⁊ oꝫ vt oculo fiat alcohol
ex eo in horis sepatis in eo qꝺ est inter omēs tres
horas aut q̄ttuor deiñ dimittat ocul⁹ q̄escer ⁊ pau
sare et precipiat ifirmo p⁹ illꝺ ut igrediat balneū

Collyriū valens qꝺ sedat dolorē i die su
o ⁊ ꝺr rabiosuꝫ ⁊ resoluit apata ⁊ carmi
nat ipꝫ i hora sua. ℞. antimonij ⁊ acatie
amboꝝ ana aur. xl. climie aur. vi. eris vsti ablu
ti aur. xiiij. ceruse ꝺ plūbo aur. viij. spice ⁊ licij a
boꝝ an̄ aur. iiij. castorei ⁊ aloes ⁊ opij ⁊ colcotar
adusti omniū ana aur. ij. gūmi aur. xl. cōficiant cū
aq̄ in q̄ decocte sunt rose ⁊ admistret cū albuīe o-
ui ⁊ liq̄fiat declinans ad spissitudinē quandā.

Collyriū qꝺ cōposuit Gal. ⁊ cagnoīat cō
positū ꝓpriū ꝓficiēs ad dolores vehemē
tes ⁊ egritudines qū sunt in declinatione
sua. ℞. climie ablute aur. xvi. acatie aur. xl. eris
vsti abluti aur. xiiij. opij ⁊ licij ⁊ folij ⁊ spice odo
rifere ⁊ croci ⁊ aloes ⁊ castorei omniū ana aur. ij.
myrrhe aur. iiij. ceruse de plūbo ⁊ antimonij ab-
luti amboꝝ ana aur viii. gūmi aur. xl. conficiatur
cum aqua ⁊ administretur in inceptōe egritudis.

Collyriū qꝺ dicitur fakis ⁊ composuit ipꝫ
mulier regina faciens ad dolores vehe-
mentes. cuius hec est permistio. Climie
aur. xvi. ceruse ablute aur. xl. amili ⁊ dragagāti
⁊ acatie ⁊ opii omnium ana aur. ii. gūmi aur. xii
conficiatur cum aqua pluuiali. Si autem aduenit
hora in qua facis ex eo collyriū proiice super albu
men oui recentis ⁊ vtere eo.

Collyrium qꝺ nominatur estiuum. Cli
mie aduste ablute et boli sermos ceruse
de plumbo omnium ana aur. xx. corticū
eris ablutorum ⁊ acatie et corticū turis omnium a
na aur. ii. dragaganti aur. v. gūmi aur. xv. con
ficiantur cuꝫ aqua ⁊ admistretur cū albumīe oui.

Collyrium qꝺ dicitur stella qꝺ non vin-
citur conferens ad dolores vehementes
et bothor ⁊ apertionem pupille ⁊ ulcera
sordida ⁊ vlcera corrosa ⁊ egritudines antiquas ⁊
abstergit ⁊ aufert vestigia. ℞. climie aduste ablu
te et ceruse de plumbo ablute omnium ana aure.
xv. amili ⁊ antimonii amborum ana aur. xii. ci-
neris de fornace in qua purgatur es stanni adusti

abluti boli sermos omniuꝫ ana aur̄. viii. myrrhe
opii amborum ana aur̄. ii. dragaganti aur̄. viii.
conficiatur cum aqua pluuiali.

Collyriū theocratis: ⁊ est medicamen va
lēs. ℞. climie ⁊ croci amboruꝫ ana aur̄.
xii. opii et corticum eris amborum ana.
aur̄. vi. corticum sabrocan mundatorum et plū
bi adusti abluti amborum ana aur̄. v. myrrhe au
re. iii. spice odorifere aur̄. ii. acatie aure. ii. succi
rosarum et gūmi omnium ana aur̄. xii. conficiā
tur cum aqua pluuiali.

Collyrium qđ nominatur rosaceum ⁊ cō
posuit ipsum biblis faciens ad dolorē ve
hementem ⁊ ad attractionem materierū
subtilium plurimarum et bothor et distillationeꝫ
pupille. cuius hec est permistō. Rosarum recenti
um ablatis capitibus aureos quattuor croci aure.
iiii. opii sextam aur̄. i. spice odorifere sextam au
rei vnius gūmi aur̄. iii. conficiatur cum aqua plu
uiali et admistretur cum albumine oui.

Collyrium aliud rosaceum qđ nominatur
bonum et confert ad has egritudines pre
dictas. ℞. rosarum mundatarum aure.
xxiiii. croci aur̄. xii. amili aur̄. vi. balaustiaꝝ aur̄
iiii. opii aur̄. iiii. dragaganti aur̄. viii. conficiatur
cum succo foliorum cupressi.

Collyrium rosaceum qđ composuit tarē
tios. ℞. rosarum recentium aur̄. xii. cie
ris de fornace in qua purificatur es ⁊ spi
ce odorifere et croci et opii et gūmi omnium ā au
re. iiii. conficiatur cum aqua pluuie.

Collyrium rosaceum qđ composuit debi
gorus ⁊ nominatur collyrium magnum
conferens ad dolorem vehementem ī lo
cis bothor et vlcera profunda saniosa accidentia ī
tunica cornea et dilatationem pupille et meteriam
que attrahitur tempore longo et ophthalmiā anti
quam. cuius sanatio est difficilis. ℞. rosarum re
centium ablatis capitibus aur̄. lxxii. climie aduste
ablute aur̄. vi. opii aur̄. iii. antimonii aur̄. ii. ⁊ q̇
dam ponunt de eo aur̄. vi. corticuꝫ eris spice odo
rifere ana aur̄. ii. myrrhe aur̄. iiii. Et quidam ho
mines ponunt de ea aur̄. vi. floris eris aur̄. ii. Et
quidam ponunt de eo aur̄. iii. gūmi aur̄. xxiiii. cō
ficiantur cū aqua pluuiali et admistret̄ cum lacte.

Collyrium iuuatiuum factum cum ieu
semin conferens ad attractionem materi
erum. ℞. acatie et succi sambac amboꝝ
ana aur̄. xlviii. cineris fornacis in quā purgat̄ es
et croci amborum ana aur̄. xxiiii. opii aur̄. iiij. et
in descriptione alia aur̄. vi. myrrhe aur̄. iiij. succi
hyusquiami albi aur̄. iiii. eris vsti abluti aur̄. iiij.
gūmi aur̄. xl. conficiatur cum vino.

Collyrium qđ dicitur pomale conueniens
ei cuius non tollerat oculus tactum medi
cinarum et confert ad bothor et vlcera
profunda et sordida accidentia in tunica cornea et
ad dilatationem pupille et ad materiam plurimaꝫ
et egritudines proxinii temporis. ℞. climie adu
ste extincte in lacte aur̄. xvi. ceruse de plumbo ab
lute aure. viii. croci aure. iiii. dragaganti aure. ij
conficiant̄ cū aq̄ pluuiali ⁊ admistret̄ cū albūie oui

Collyrium qđ nominatur nomine deriua
to a nomine illius qui composuit ipsuꝫ suribes et ē
collyrium vtile conferens ad dolores antiquos et
consumit carnem additam que est in angulo maio
re de angulis oculi et est egritudo que dicitur la
chryma et ad vulnera que exeunt in hoc angulo ⁊
sūt fistule. ℞. climie ablute et scedenegi adusti ab
luti omnium ana aure. xxviii. cineris de fornace
in qua purgat̄ es aure. xxiiii. myrrhe aure. xlviij
croci aure. iiii. opii aure. viii. piperis albi grana.
xxx. numero gūmi aure. vi. conficiantur cum vi
no et admistretur cum albumine oui in locis pro
pinqui temporis et sit subtile. Et quidam homīes
sunt qui ponunt in eo croci aure. xii.

Collyrium aereum quod nominatur in
duꝫ de proprietate cuius est ut prohibe
at generationem omnis spetiei ophthal
mie ⁊ confert ad corruptionem ⁊ pruritum ⁊ cor
rosionem anguli maioris oculi ⁊ delet vestigia et
conseruat oculum cui ex eo fit alcohol ita vt nō ꝯ
turbetur cum eo post ipsum. ℞. ceruse de plum
bo aur̄. xlviij. climie cabrusie aure. xxiiij. encau
stri indi aur̄. v. armenios et cōmistionis que dici
tur kesuricon ⁊ eius expositio est hedꝰ ⁊ succi acr̄
ste sicci ⁊ opij omnium ana aur̄. v. piperis albi au
re. vi. olei balsami aur̄. viij. Et in descriptione a
lia aure. vi. gūmi arabici aur̄. xvi. cinamōi aur̄.
ij. conficiantur cū aqua pluuiali ⁊ admistretur.

Medicamen conferens ad apostema vehe
mēs ⁊ apostema oculi qđ excitatur ex at
tractione caliditatis. ℞. opij ⁊ dragagan
ti ⁊ feluzebaragi ⁊ ceruse omniūana. ʒ. vi. gūmi
arabici. ʒ. xij. tere omnia ⁊ contere deinde accipe
schesabrem recens ⁊ decoque ipsum cum ℔. i. aq̄
pluuialis donec perueniat ad tertiam deinde cola a
quam eius ⁊ confice cuꝫ ea medicamen deinde fac
ipsum in pilulas similes ciceri ⁊ exicca eas in vm
bra. Quandocunqꝫ volueris facere oculo alcohol ex ipis
frica eas cum aqua frigida aut cum lacte mulieris:
aut cum albumine oui aut cum aqua fenugreci de
cocti super frustum ostrachi aut super cooté viri
dem deinde fac oculo alcohol ex eo in mane duođ
cies imponendo cum radio aut septies ⁊ in vespe
ris totidem: ipsum enim frangit caliditatem ⁊ ab
scidit infusionem que attrahitur ad ipsum ⁊ cōfor
tat oculum ⁊ delet apostema.

Medicamen conferens ad ophthalmiā ve
hementem sedans apostema ⁊ remouet
infusionem ⁊ sedat caliditatem. ℞. sief
memithe. ʒ. xlviij. croci pondus. ʒ. xxiiij. ⁊ opij
pondus. ʒ. xij. ⁊ feluzebaragi ⁊ trociscorum succi
hyusquiami albi sicci omnium ana. ʒ. vi. ⁊ folio
rum rosarum humidarum quorum foliorum ra
dices albe abscise sunt pondus. ʒ. xl. ⁊ gūmi arabi
ci pondus. ʒ. xlviij. tere totuꝫ illud ⁊ contere ipꝫ
cum aqua pluuiali et aqua meliloti si fuerit humi
dum ⁊ exprime ipsum. Si vero fuerit siccum de
coque ipsum deinde cola aquam eius ⁊ contere me
dicinas ⁊ confice eas cum aqua eius deīde fac de eo
pilulas similes ciceri ⁊ exicca eas deinde frica ipsas
super cooteꝫ aut ostracum cuꝫ aqua frigida aut cū
lacte mulieris aut cum albumine oui deinde fac o
culo cum eo alcohol mane ⁊ in sero.

Medicamen qđ nomīat̄ duo maiora rubeū

faciens ad vlcera que sunt in oculo ⁊ ad ardorem vehementem ⁊ mundificat oculum ex humorositate que attrahitur in eo ex multitudine humiditatis ⁊ superfluitatum ⁊ confortat tegmētum oculorum. Recipe opiȷ ⁊ scedenegi eris vsti ⁊ ostracoꝝ adustorum ⁊ medulle tritici omnium ana pondus ʒ. viȷ. gūmi arabici pōdus. ʒ. xlviȷ. ceruse pōdꝰ ʒ. lxiiȷ. climie. ʒ. xxviȷ. tere scedenegi ⁊ es vstū per se cum aqua contritione bona deinde permisce omnia ⁊ contere ea qum sunt sicca deinde fac ex eo alcohol oculo sicut fit alcohol cum antimonio.

Confectio empli qđ ponitur super oculuꝫ conferens ad vehementem calorem ⁊ exiccationem oculi ⁊ abscindit ab eo humiditatem que attrahitur ad ipsum ⁊ confortat oculum ⁊ sedat dolorem. ℞. foliorum rosarum siccarum ⁊ corticum granatorum dulcium humidoruꝫ et lentiuꝫ omniū ana pondus. ʒ. v. ⁊ funde super ea ℔. i. aque ⁊ decoque ea bene ⁊ cola ipā ex aqua ⁊ contere ea bene ⁊ confice ea cum aliquanto aque rosacee ⁊ olei rosacei deinde pone ea super oculū.

Medicamen conferens ad dolores oculi calidos. ℞. croci ⁊ olibani ⁊ aloes ⁊ myrrhe ⁊ opiȷ ⁊ sarcocolle omnium ana. ʒ. v disrumpe ⁊ contere ea ⁊ lini super oculum in principio doloris cum aceto et aqua endiuie aut aq̄ portulace aut aqua hyusquiami albi aut aqua coriādri humidi. Qū autē protenditur dolor lini ex eo sup oculū ⁊ frontē ⁊ cornua frontis cum vino ⁊ calefac ipsum aliquantulū aut sume de sauic ordei pondꝰ ʒ. iiȷ. ⁊ croci hortulani siluestris pondus. ʒ. ȷ. ⁊ opiȷ pondus. ʒ. i. tere ipsa bene ⁊ confice ea cū oleo rosaceo et pone ipsum super oculum patientē ophthalmiā ⁊ apostema calidum.

Cohol qđ nominatur astaliticon conferēs ad cōturbationē oculi ⁊ rubificationē eiꝰ qū distillatur ⁊ qū fit ex eo alcohol ad inceptionē catarroꝝ. Et quando miscetur cū eo alcohol rosaceū. ℞. tutie ⁊ eris vsti ⁊ aloes omnium ana partē. i. ⁊ myrrhe ⁊ spice omniū ana quintā p̄tis vnius ⁊ croci ⁊ opiȷ amboꝝ ana partē. i. ⁊ acatie pure partes. iiȷ. ⁊ liciȷ quintā partis unius ⁊ gūmi arabici partes. iiȷ. tere tutiā ⁊ es ⁊ aloē ⁊ acatiā cū aque dulcis sextariȷs. iiȷ. deinde tere licium ⁊ crocū ⁊ opium in tabula alia quinqꝫ diebus deinde cōmisce cū eis ⁊ infunde aloē in aqua ita vt liq̄ fiat ⁊ funde super medicinas ⁊ permisce conterendo deiñ fac trociscos aut pilulas ⁊ fac cū eis alcohol

Cohol conferens ad omnes dolores oculi accidentes ex catarris. ¶ Sumantur folia rubi ⁊ exprimatur aqua eoꝝ ⁊ coletur et teratur in tabula donec ingrossetur ⁊ teratur paulatim deinde sumatur q̄tum ipsa est de gūmi arabico et fundatur cū aqua pauca ita vt liq̄fiat ⁊ fiat sicut mel deinde misceatur cū aqua rubi ⁊ conficiat̄ cum ea aliquot diebus ita vt sit possibile fieri ex eis pilulas deinde fiant pilule ⁊ exiccentur in vmbra ⁊ fiat cum eis alcohol.

Vlcera oculi ⁊ bothor eius ⁊ pus in eo. Scias q͞ collyrium stelle predictū est vehementis iuuamenti in eis ⁊ similiter collyrium iuuatiuū ⁊ collyriū pōale est vltimū.

Collyriū qđ refertur ad macur faciens ad egritudines ⁊ pus que sunt in oculo. ℞. tutie auī. xxxiȷ. eris vsti auī. xxiȷ. croci auī. xvi. myrrhe auī. xvi. sedine auī. x. piperis albi grana. xl. numero gūmi auī. xl. conficiantur cū vino ⁊ in descriptione alia ponunt̄ in eo opiȷ auī. x.

Disruptio cornee. ¶ Collyriū rosaceū cōfert ad omnes egritudines ⁊ speties dilatationis pupille.

Puluis replens foueas cornee. ℞. ostracorū magnorū adustoꝝ ⁊ scedenegi amborum ana. ʒ. i. teratur et puluerizetur cum eo oculus.

Algarab. ¶ Collyriū qđ composuit suribes est iuuatiuum ad algarab.

Albedo vestigiorū vlcerū. ¶ Conferūt ad albedinem medicamen egyptiū ⁊ collyrium indum ⁊ alcohol cū stercore stelionis est iuuatiuum.

Collyrium citrinuꝫ aliud scitur kiles almatram conferens ad caliginem ⁊ tenebrositatem visus ⁊ ad egritudines acutas et delet uestigia ⁊ durities. ℞. climie auī. xxiiȷ. succi acreste sicci auī. xiȷ. salis āmoniaci tantundē opiȷ auī. viȷ. gūmi auī. xxiiȷ. ceruse de plūbo tantundem croci auī. xvi. piperis albi aure. xxiiȷ. confice cum aqua pluuiali.

Cohol aliud mirabile quod expertum est ⁊ laudatur in albedine ⁊ lachryma et est mesie ⁊ abstergit caliginem ⁊ omnē grossitudinem que est in palpebra ⁊ acuit visum valde. ℞. tutie inde. ʒ. ȷ. ſ. antimoniȷ de spahani. ʒ. iiȷ. marchasite pondus. ʒ. ȷ. ſ. eris vsti pondus. ʒ. ȷ. et duarū tertiarū. ʒ. i. climie auri ⁊ climie argenti amborum ana auī. i. scedenegi pondus. ʒ. i coralli ⁊ margaritarū paruarū ⁊ corticum eris omnium ana pondus. ʒ. ȷ. sceha armene pondus. ʒ. ȷ ⁊ duarū tertiarū. ʒ. i. aque distilationis vitri pondus. ʒ. ſ. ⁊ vitri pharaonis pondus. ʒ. ſ. tere has medicinas cum aqua pluuiali ⁊ quando contrite sūt proiȷce super eas canfore trite pondus sexte. ʒ. i. muschi pondus silique. i. ⁊ misce cōterendo ⁊ fac pilulas ⁊ exicca in vmbra ⁊ frica in ostraco cum aqua et fac alcohol cum eo.

Aliud iuuatiuū ad albedinem expertū mirabile. Sumatur limature acus pondus ʒ. ȷ. ⁊ sambaci pondus. ʒ. i. deinde terātur ambo simul ⁊ ponantur in concauitate arundis ⁊ stringatur os cannule oppilando cum massa ⁊ cooperiatur arundo tota cum massa ⁊ desuper inuoluatur luto confecto cum capillis ⁊ inuoluantur super ipsum ⁊ cooperiatur post illud cum luto alio: deinde apponatur carbonibus donec vertatur ī lapidem ⁊ fiat sicut testa ⁊ extrahatur ⁊ auferat̄ medicina illa ⁊ accipiatur climie albe trite pondus. ʒ. iȷ. ⁊ misceatur cum hac medicina ⁊ ī̄ducatur ad cānulam aliaꝫ deinde fiat ex ea sicut factum est ex p̄ma. Qum ergo ī lapidem conuertitur extrahat̄ ⁊ intendatur ad folia lini collecta antequā aduenerit eis pluuia et exiccata et sumatur de eis pondus ʒ. i. ⁊ margaritarum non perforatarū pondus. ʒ. ſ. ⁊ terantur bene cum reliquis medicinis ⁊ terantur omnia simul contritione vltima donec fiant sicut puluis. Qum ergo volueris curationem facer̄

cum eo tunc fac oculo alcohol cum succo radicis l i lij tribus diebus continuis deinde fac ei alcohol p⁹ cum hac medicina ⁊ fac alcohol post illud vno die ex hac medicina ⁊ vno die ex succo lilij.

PUluis ad albedinem. ℞. floris eris ⁊ ammoniaci ⁊ cancri marini adusti omniuȝ ana. ʒ. v. pulpe colloquintide. ʒ. ij. ss. fellis tauri ⁊ baurac armeni omniū ana. ʒ. ij. salis gēme. ʒ. iij. piperis albi. ʒ. xx. spume maris. ʒ. iiij. corticum ouorum ex quibus egressi sunt pulli sub gallina. ʒ. iij. limature cotis. ʒ. v. stercoris lacerti. ʒ. x. margaritarum. ʒ. iiij.

SEbel. Cohol bonum ad sebel de eis que experta sunt ⁊ laudata. Sumantur cortices ouoꝝ hora qua aperiuntur sub galliā ⁊ bulliant cum aceto forti decem diebus continuis deinde colentur ⁊ ponantur in ampulla vitri aut ī vase vitreato ⁊ ponatur vas in loco qui sit vt nidus sub sole donec exiccetur qđ in ipso est deinde sumatur ⁊ teratur ⁊ fiat alcohol cum eo.

LAchryma. Collyrium quod dixit mesias ad albuginem factum ex tutia confert ad eas.

GRossitudo palpebrarū ⁊ grauitas caruȝ. Confert ad eam alcohol cognominatum missandros ⁊ dicā ipsum in capitulo scabiei et confert medicamen aristratis predictū ⁊ collyrium de tutia quod dixit mesias ad albedinem.

COllyriū expertum kebime egyptiū conferens ad durities ⁊ albedinē ⁊ abscindit corticē durū statim. ℞. floris eris ⁊ āmoniaci amboꝝ ana auī. vi. salis defossi auī. iij. pulpe colloquintide auī. iij. ⁊ duas tertias auī. i. fell' vaccini auī. ij. baurac nigri auī. i. ⁊. ss. piperis albi grana. xl. numero mellis bōi cyathos. vi. ⁊. ℥ ix. pmisceatur ⁊ ponatur in vase ⁊ recondatur.

COllyriū qđ dicitur arastusemon conferēs ad attractionē materierū chronicā ⁊ ad grauitatem palpebraꝝ ⁊ asperitatē earum et liquefactionem lachrymalis oculi ⁊ seiunctionem eius ⁊ corrosionē ipsius ⁊ ad humiditatē plurimaȝ que est in oculo ⁊ ad augmentū panniculi ⁊ aufert vestigia ⁊ durities. ℞. antimonij auī. iiij. eris vsti ⁊ ceruse de plumbo amboꝝ ana auī. ij. croci et myrrhe ⁊ corticum turis ⁊ floris eris ⁊ lentiuȝ rubearū omniū ana auī. i. piperis albi auī. ss ⁊ gūmi auī. ij. conficiat cū vino ⁊ admistretur dissolutuȝ cum eo.

COllyriū citrinū qđ dicitur fanaratis ⁊ est collyriū iuuatiuū conferens ad scabiem ⁊ corrosionem in vtrisqȝ lachrymalibus ⁊ pruritum vehementē ⁊ grauedinē palpebrarū. ℞ climie auī. lxxx. colcotar albi auī. xxx. conficiat cum aqua pluuiali.

SCabies oculi ⁊ pruritus eius. Collyriuȝ indum confert ad pruritum.

COhol non errans qđ composuit cesar factor alcohol faciens ad prurituū ⁊ ad grossitudinē palpebrarū. ℞. climie cabrusie auī. xxiiij. sedine auī. vi. Et in descriptione alia auī. xvi. terantur donec fiat in loco sauic ⁊ conficiatur cū melle ⁊ aduratur ⁊ infundatur vinuȝ qđ extinguat ipȝ ⁊ exiccetur deinde teratur et fiat cū eo alcohol.

COhol mesiton ad pruritū ⁊ huitatē oculi ⁊ corrosionē lachrymaliū ⁊ scabiē vehemētē in palpebris. Climia fragat in frusta pua ⁊ cōficiat cū melle ⁊ pōat in vrceolo figuli ⁊ oppilet os ei⁹ ⁊ luto liat ⁊ fiat foramē in medio cooptorij vt sit fumo eleuato ex adustiōe medicīe spiraculū p qđ egrediat deiñ ponat vrceolus ppa t⁹ in medio carbonū accensoꝝ. Qūȝ incepit climia aduri tūc cōsidera fumū ascendenteȝ tūc si videris eū decliuē adhuc ad nigredinē dimitte medicinā cōburi donec videas illū fumū fieri albū: tūc ei scias q medicine iā confirmata ē cōbustio. tūc g° remoue vrceolū ab igne ⁊ extrahe climiā ⁊ fūde sup eā vini qtitatē q infrēt deiñ pone eā in mortario ⁊ ꝯtere eā bñ ⁊ exicca ⁊ fua eā dōec cōmisceas ipsam in alcohol cū quo pmiscet. ⁊ hec ē descriptio alcohol. ℞. climie h⁹ auī. vij. ⁊ antimonij tm̄dē tere oīa ⁊ ꝯfua ⁊ fac ire ex eo sup palpebras māe ⁊ fo.

COllyriuȝ apollonij ad scabiē ⁊ casū palpebraꝝ ⁊ egritudines antiqs. ¶ Scedenegi adusti abluti auī. xxxij. eris adusti abluti auī. xvi. lapidis saialistos adusti abluti aureos. xxxij. floris eris fricati auī. xvi. opij auī. iij. Et in descriptōe alia auī. vi. climie auī. iiij. colcotar adusti auī. iiij. gūmi auī. xvi. cōficiat cū aq̄ plu.

MEdicamē qđ cōposuit cassios ad aq q descēdit in oculū. Sūat fel tauri ⁊ cūa ipȝ in vase eris et ditte ipȝ. x. dieb⁹ deiñ sum de ipo auī. xij. croci et olei balsami et oppoponaci oīuȝ ana auī. ij. pipis. g. xij. nūero mell' bōi duplū qtitatis fellis misce oīa ⁊ decoq̄ in vase eris đ inde pone ipȝ in pyxide eris et conserua ipsum.

MEdicamē aliud qđ cōposuit polonisos. Sume spumā maris ⁊ adure ipsaȝ sup testā ⁊ tere cinerē ei⁹ et cōfice ipȝ cū saguine tice et pone in vase de cornu. Qūȝ euellunt pili tūc lini sup locū eoꝝ de hoc medicamine.

EPithima qđ cōposuit fulukesanis conferēs ad māȝ plumā ⁊ dolorē vehementē. ℞. rof recētū auī. ij. seis hyusqami al. auī. viij. turis auī. vi. myrrhe auī. iiij. sauic de ordeo. auī. xviij. vitellū oui. i⁹. assati succi mandragore auī. iiij. croci auī. ij. opij auī. iiij. cōficiat cū vini stiptici puri quantitate que sufficit ⁊ fiat ex eo trocisci et administrentur.

COllyriū qđ dr̄ indū ⁊ reglū cōferēs ad inceptionē descēsus aq̄ ⁊ ad oēȝ caliginē hūidā exñtē in oculo ⁊ aufert vestigia vlceꝝ in oculo. Climie rubee aduste ablute. ℥. xvi. encaustri idi. ʒ. vi. ceruse de plūbo. ℥. iiij. pipis albi. ℥. vi. fellis deboba. i. et fellis safer ⁊ existimauerūt q ē subot. vij. felliū alcubugi. iiij. lactis papaueris. ℥. i. olei balsami. ℥. ij. oppopōaci ⁊ sapi amboꝝ ana. ℥. ij. gūmi. ℥. xij. ꝯfice cū succo feniculi aut cū succo plante que dicitur abradies.

COhol cōferēs ad tenebrositatē ⁊ inceptionē aq̄ in oculo. Fellis ursi. ʒ. iiij. oppoponaci ⁊ pipis amboꝝ ana. ʒ. iij. olei antiq ⁊ oppobalsami et succi feniculi hūidi oiuȝ ana. ʒ. ij climie pōd⁹. ʒ. i. mellis. ℥. i. tere ipsū ⁊ misce et pone ipȝ in ampulla vitri mūda ⁊ pōe ipȝ ī sole dieb⁹. vij. deiñ fac ocl'o alcohol ex ipo cū extrēitate

radiȷ̄ mane et sero.

Medicamē qđ cōfert ad tenebrositatē ⁊ ad illū q̄ videt rē ex lōginquo ⁊ nō videt eā ex ꝓxio et ad aggregationē aq̄ in oc̄lo cꝰ hec ē ꝑmistō. Fellis corui nigri et fellis ꝑdicis ⁊ fellis gruis ⁊ fellis adhoba et fellis cap̄ oīuz añ pōdꝰ. ʒ. ij. mellis colati pōdꝰ. ʒ. iij. et olei balsāi. ʒ. i. ⁊. ʃ. tere ea simul et permisce ipsa ⁊ fac oculo alcohol cum eo mane et sero.

Destructio visus. Collyriū citrinū ē iuuatiuū ad debilitatē sup̄flua in visu et collyriū de tutia qđ dixit mesias in albedine.

Collyriū quo vtebat̄ floris. ℞. acatie et ros̄ siccaꝝ et meliloti oīuz añ auř. xl viij cieris fornacis in q̄ purgat̄ es auř. xxiiij. mādragore auř. xij. seīs hyusq̄ami albi auř. xviij opij auř. vi. gūmi auř. xl. vini. ℥. ix. aq̄ pluuiał ℥. ix. cōmisceat̄ aq̄ cū vino ⁊ ꝓiciant̄ sup̄ ea rose et melilotū et hyusq̄amū ⁊ pōa mādragore aut cortices mādragore et dītte ea dōec infundant̄ tribus diebꝰ aut q̄nq; et exp̄rīe ea et accipe exp̄ssionē eoꝝ et cōfice cū ea medicamē et fac ex eo collyria ⁊ utere eis.

Medicamē basilicō regū et ip̄z est abstersiuū oculi ex quo fit alcohol in dispōe sanitatis in oī die semel aut in oibꝰ duobꝰ semel et abstergit visuz et ꝯs̄uat visuz sanū s̄z dispōnē suā. ℞. climie et spūe maris oīuz añ. ʒ. x. eris vsti. ʒ. v. ceruse et salis gēme oīuz ana. ʒ. iij. sał āmōiaci et macropipis oīuz ana. ʒ. ij. gariofiloꝝ ⁊ vsnee amboꝝ ana. ʒ. i. pipis. ʒ. iiij. cāfore. ʒ. ʃ. tere optime et fac oculo alcohol cum eo.

Basilicō aliud cōferēs ad oia q̄ dixius. ℞. climie. ʒ. vij. scedenegi et macropipis āboꝝ ana. ʒ. ij. sał āmōiaci. ʒ. ij. eris vsti et ceruse et salis gēme oīuz ana. ʒ. iiij. spūe maris ʒ. iiij. salis indi et gariofiloꝝ et beil et vsnee ⁊ spice, oīuz ana. ʒ. i. cōfrige et cōtere ip̄z et fac ex ipso oculo alcohol.

Medicamē qđ cōfortat visū et ꝯs̄uat ip̄z s̄z sāītatē suā et aufert mł̄titudinē lachryme q̄ currit ex oc̄lo. Sūe de ātionio ⁊ ifūde ip̄z. xxi. nocte i aq̄ pluuiali aut in aq̄ q̄ distillat ex cisterna deiñ accipe de eo pōdꝰ. ʒ. xij. et marchasite. ʒ. viij. et tutie et climie oīuz añ. ʒ. xij. et margaritaꝝ ꝑaꝝ nō ꝑforataꝝ. ʒ. ij. et muschi tertiā. ʒ. iꝰ. et cāfore sextā. ʒ. i. et croci et scedenegi amboꝝ ana. ʒ. i. tere vnūqđq; ꝑ se deiñ aggrega antimoniū et marchasitā et climiā et tutiā et margaritas et tere bñ ea oī die cū aq̄ multotiēs dōec exiccetur aq̄ eoꝝ. deiñ accipe scedenegi et crocū et ꝓiice ipsa sił in mortario et tere ea bñ deiñ tere cum eis muschū et cāforā deiñ repōe ip̄z in vitreata et fac ex eo alcohol māe et sero in dispōibꝰ sanitatis: ipa enī cōfortat visum debilē et conseruat eū.

Barod fugitiuū abstersiuū et cōfortatiuuz ℞. scedenegi et eris vsti amboꝝ ana. ʒ. v. aloes scotrēsis et baurac armeni amboꝝ ana. ʒ. i. floris eris et pipis albi et macropiperis et pulpe colloq̄ntide et croci et ameos oīuz ana ʒ. ʃ. confringe et contere et vtere.

Tractatus tertius de aure. Dolor auris ⁊ apostema eius et pus et grauitas eius.

Medicamen Aristotelis predictum in capitulo oculi est iuuatiuum ad aurez ex qua currit pus.

Medicamē cōferēs ad oēs dolores in auř ⁊ oīa vlcera accn̄tia in ea. ℞. myrrhe auř i. olibani auř. iij. nitri auř. iij. croci auř iiij. succi papaueris auř. ij. galbāī auř. ij. amigdalaꝝ excorticataꝝ. xx. nūero terat̄ illud totū et cōficiat̄ cū aceto et fiat̄ ex eo trocisci. Qū g° fuerit ip̄z necessariū soluat̄ si fuerit in aure dolor vehemens cuz oleo rosaceo et distilletur in auř et si fuerit in ea grauitas in auditu soluat̄ cū aceto et distillet̄.

Confectio medicamīs quā narrauit Gał. ℞. myrrhe auř. iiij. aloes auř. iiij. olibani auř. iij. Et in descriptōe alia auř. ij. croci auř. iij. nitri auř. iij. succi papaueris auř. iij. amigdalaꝝ amaraꝝ. xxx. nūero galbani aure. ij. aceti q̄ntum sufficit.

Medicamē ad aurē ex medicis Gał. cōferēs ad ap̄ata et dolores vehemētes clāosos. cꝰ hec e ꝑmistō. ℞. galbani ⁊ ē albezard auř. ij. cinamōi auř. ij. myrrhe auř. viij. croci aure. viij. olibani auř. iiij. nitri auř. iij. aceti q̄ntum sufficit ad hoc vt fiat in spissitudine mellis.

Medicamē aliud ad ap̄ata auris et ad sanitatē, et ad pus veniētia ex aure et ad dolores auris antiquos. cꝰ hec ē ꝑmistō. ℞. vētris fabe egyptie amari saporis et aluīs iamēi et pipis albi et nitri et croci et opij et corticū ḡnatoꝝ et olibani et spice oīuz ana auř. ij. castorei auř. i. mellis et aceti q̄ntitatē q̄ cōficiat̄ medicamē: ⁊ q̄dā hoies ponūt in eo mellis auř. vi.

Medicamē aliud de medicis berotas. ℞. croci et myrrhe et spice oīuz ana auř. ʃ. eris vsti medietatē et tertiā aure. i. opii auř. ʃ. castorei tertiā auř. i. aluis iameni auř. i. aluīs rotūdi auř. i. Si g° fuerit in aure virus cura eā ex hoc medicamīe cū decoctōe triplicati. Et si in ea fuerit dolor vehemēs cura eā cū oleo ros̄. et si generant̄ in ea v̇mes ꝑmisce cum hoc medicamine hellebori nigri auř. ii.

Medicamē auris ex q̄ currit pus. ℞. capitū ḡnatoꝝ ⁊ aristoł. ⁊ colcotar et dragan ti cabrusii et gallaꝝ et corticū eris omniū ana auř. i. myrrhe olibani et calcāti assati et aluis iameni omniū ana auř. ʃ. terantur cum aceto et fiant trocisci et administrentur.

Medicamē anticates ad dolorē difficilē vehemētē. Croci. ℥. ii. et q̄dā hoies ponūt de eo. ℥. i. myrrhe ⁊ salis āmoniaci amboꝝ ana. ℥. i. aluis iameni āmōiaci ana. ℥. ʃ. sedimīs olei de lilio aut fecis olei aluisci. ℥. ii. terātur cū vino melito aut vino dulci q̄ntitate q̄ fiat i spissitudine mellis et admīstretur.

Medicamē ad ḡuitatē auditꝰ ⁊ sonitū ⁊ tinnitū exn̄tē in aure. ℞. hellebori albi auř. i. castorei auř. ʃ. nitri auř. q̄rtā misceat; ⁊ admīstret̄ cū aceto ⁊ cōfidat in eo vtēs ip̄o q°niam est medicamen vtile.

Medicamē aliud qđ dr̄ algelarui ad egritudines antiq̄s q̄ sunt de egritudibꝰ auris. Hellebori albi ⁊ myrrhe ⁊ olibani ⁊ croci ⁊ castorei ⁊ opij oīuz añ auř. iiij. calcāti auř.

vi. pi. auř. ij. īfūdať myrrha ꝛ opiū ꝛ castoreū et olibanū in aceto in quo decocti fuerint cortices granatoꝝ dōec dissoluti fuerint deiñ ponanť hellebor⁹ ꝛ croc⁹ ꝛ pip ꝛ calcatū trita ꝛ cōteranť oīa bñ. Qū g° cōpleť ꝑyciať sup ipȝ de vino mellito q̄titas q̄ fiat in spissitudine mellis subtilis. Qūȝ ipȝ ē necessariū tūc tepidetur ꝛ distilletur in aurem: est enim medicamen mirabile.

Confectio medicamīs qđ cōfert ad oēs dolores auris ꝛ oīa ulcera eueniētia ī ea. ℞ myrrhe auř. i. olibāi auř. iij. et q̇dā hōines ponūt ī eo auř. vij. nitri auř. iij. croci auř. iiij ꝛ q̇dā hoīes ponūt in eo auř. i. succi papaueris auř ij. galbani auř. ij. amigdalaꝝ excorticataꝝ. xx. numero. Terať illud totū ꝛ cōficiať cū aceto ꝛ fiat ex eo trocisci. Qūȝ necessarij fuerint soluanť si fuerit in aure dolor vehemēs cū oleo rosaceo ꝛ distillentur in aurē: ꝛ si fuerit in ea ꝙuitas in auditu soluatur cum aceto et distillentur.

Confectio scorie ferri ꝛ est medicamē forte. Sūať scoria ferri ꝛ ꝯterať ꝛ abluať cū aceto deiñ ꝑyciať sup testā ꝛ exicceť deiñ ꝑyciať fo ꝛ tertio ꝛ fiat illud septies deiñ decoquatur cū aceto forti decoctōe vehemēti dōec fiat sicut mel ꝛ auferať ꝛ distilleť de eo ī aurē qū idigeť eo.

Ulcera nasi. Cōfectio sacmosos ꝛ ē medicamē eradicās oēȝ additionē q̄ oriť in cor ℞. draganti adusti ꝛ colcotar adusti aut calcāti adusti aut draganti rubei ꝛ corticū eris oīuȝ ptes eq̄les. Tere g° ea ꝛ cura cū eis siccis ꝛ opȝ vt frices additionē añq̄ medices eā cū h° medicamīe ꝑ diē deiñ medica cū eo in mane postq̄ patiēs egritudinē cōederit cibū suū. Et qū tu curas cū eo fistulas nasi tunc lini añ curationē interiora nasi aspalto aut pice humida aut pinguedine myrrhe.

Tractatus 4⁹ de dentib⁹ ꝛ dolorib⁹ eorum.

Conueniēs est ad dolores difficiles uehemētes ꝛ ad corrosionē dentiū ꝛ cōfert iteꝝ ad tussiȝ medicamen qđ. ℞. opij auř. ij. myrrhe tm̄dē hascec tm̄dē pipis albi galbani ana tm̄dē cōficianť cū coagulati vne q̄titate q̄ sufficit ꝛ teranť sil' ꝛ fiat ex eis collyria ꝛ liať ex eis sup dentes ꝛ ponanť de eis sup locū corrosum.

Medicamē qđ narrauit ādromach⁹ ad oēȝ dolorē dentiū ꝛ ad oēs egritudines accñtes ex eo ꝛ ad stuporē. ℞. pipis ꝛ pirtri ꝛ lactis titiali ꝛ galbani oīuȝ ana ptē. i. teranť ꝛ cōficianť cū storace ꝛ ponať sup locū corrosum.

Medicamē iuuatiuū ad pulsationē dētiū. ℞ pulpe colloq̄ntide ptē. i. ꝛ aloes ptē. i. et bulliať in pyxide lapidis aut cochliari de ferro ebullitōe vehemēti cū oleo ꝛ aceto vini deīde auferať ab igne ꝛ distilleť de eo in aurē q̄ sequitur molarē dolētē distillatōe p⁹ distillationem.

Cauteriū molaris. Intēde ad molarem in quo nō valet medicamē vehemētis pulsatōis. Et assume ex oleo q̄titatē. ʒ. i. ꝛ aq̄ sansuci sicci ꝛ harmel oīuȝ ana. ʒ. ß. teranť beñ deiñ ꝑycianť in oleo deiñ intēde ad duas ac⁹ mag̃s q̇b⁹ vtunť scellarij ꝛ igni eas in loco foramīs earū deiñ api os egri ꝛ cōsidera dētē quē vis cauterizaŕ ꝛ tūc si fuerit in eo aliq̇d mūda ipȝ ꝛ pōe sup ipȝ cānulā ferri aut arūdīs aut argēti ꝛ submerge vnaȝ duaꝝ acuū in oleo illo deiñ intromitte eā in cānulā ꝛ pōe eā sup molarē. Qūȝ infrať illa accipe aliaȝ fac illud septē vicib⁹ nūero. nā dolor ei⁹ sedať ꝛ egrediť ex molari aqua coloris dentium.

Dentifriciū quo fricanť dētes qđ narrauit democrit⁹ in libro suo. Accipe cornu cerui adusti q̄rtā lb. xvi. salis. ʒ. ij. amoniaci sicci qđ nō est amari saporis frustū. i. magnum uel masticis lb. iij. aut pl⁹ paꝝ: sq̄nāti albi tm̄dē pipis albi. ʒ. i. folij. ʒ. ij. teranť oīa ꝛ admīstrenť.

Medicam̄ qđ noīať surmalē ꝯferēs ad apāta gingiue ꝛ mollificationē ei⁹ ꝛ mūdificat dētes. Accipe corticū ĝnatoꝝ pōđ⁹. ʒ ij. ꝛ venaꝝ ꝛ balaustie ꝛ sumac oīuȝ ana. ʒ. i. confringe ꝛ cōtere illud deiñ affer ex eo cū digitis tuis ꝛ frica cū eo locū doloris deiñ accipe ex eo cū pāno lini ꝛ pone ipsum super eum.

Dentifriciū mūdificās dētes ꝛ stringit gingiuā ꝛ efficit bonū oris odorē. Sumať sal gēma ꝛ terať et cōficiať cū melle ꝛ ligeť ī charta ꝛ ꝑyciať in prunis ꝛ dittať ibi dōec fiat sicut prūe deiñ auferať ab igne ꝛ extinguať cū kitrā ꝛ ꝑyciať in vino bono aut meisus ꝛ dittať dōec infrēť ꝛ terať ꝛ sumať de eo ps. i. ꝛ spume maris ps. i. ꝛ pōať cū illo cinamōi ps. i. ꝛ myrrhe ps. i. ꝛ cineꝝ sceba ꝛ cipi ꝛ floris sq̄nāti oīuȝ ana sexta ptis. i⁹. fragm̄toꝝ xiloaloes medietas ptis. i⁹. ꝛ zuccari ptes. iij. ꝛ cāfore. xª. ptis. i⁹. teratur illud ꝛ misceatur ꝛ fiat dentifricium in omni mane.

Medicamē qđ cōfortat dētes ꝛ molares qū est in eis debilitas. ℞. cere ꝛ mellis amboꝝ ana ptes. ij. liq̄fiat in sole aut cū aq̄ calīa ꝛ cōmisceať cū eis picis ps. i. ꝛ pōať in termīo vnguēti ꝛ ꝑcipiať vtēti eo vt masticet ipȝ. Qđ si videris medicamē exiccatū pmisce in eo aliq̄tuluȝ olī ꝛ mastix iteꝝ qū masticať facit i h° ultiaȝ opo.

Aliud qđ cōfortat dētes ꝛ gigiuā. Cornu ceruī adusti pōđ⁹. ʒ. x. ꝛ folioruȝ cupssi adustoꝝ pōđ⁹. ʒ. v. ꝛ nucū cupssi ñ adustaꝝ pōđ⁹. ʒ. v. ꝛ radicis cētauree pōđ⁹. ʒ. x. et capilli veneris adusti pōđ⁹. ʒ. v. ꝛ rosꝫ ablatis capitib⁹ ꝛ spice odorifere oīuȝ ana pōđ⁹. ʒ. iij. tere ꝛ cribella cū orali ꝛ vtere.

Tractatus quintus de ore ꝛ gutture ꝛ ventre superiore sinantia ꝛ squinantia.

Inq̄t Gal' q̇dā existiauerūt q̄ pulli hirūdinū siue sint recētes siue sicci saliti sedāt sinātiā stati ꝛ pmisceať pueris ꝛ senib⁹ cū radice liq̄ritie.

De vuula ꝛ duab⁹ amigdal'. Medicamen cōueniēs ad vuā mollificatā apostaȝ. Pipis albi auř. i. myrrhe auř. i. aluis iameni auř. ij. gallaꝝ viridiū auř. ij. teraŧ ꝛ admīstreť.

Uenter supior huitas pectoris. Medicamē iuuatiuū ad huitatē fcāȝ ī pectore. ℞ galbani ꝛ storacis liq̄de amboꝝ ana. ʒ. ij opij q̄rtā. ʒ. i. radicū liq̄ritie. ʒ. ij. teranť q̄ ex eis terunť ꝛ misceanť cū storace ꝛ galbano ꝛ aliq̄tulo mellis dispumati ꝛ lambantur ex eo.

De tussi medicamē gutturale. Dixit Gal'. q̄ ipse medicabať cū eo. ℞. olibani auř. i. Et in descriptōe alia aure. iiij. myrrhe

aur̃.i. et ĩ descriptõe alia aur̃.iiij.croci aur̃.i. Et
in descriptõe alia aur̃.iiij. sq̄lle aur̃.ij.vini dulcis
acsati.iij.decoq̄t sq̄lla cū vĩo dõec vinū ĩspisset de
iñ ꝓijciat sq̄lla ⁊ ponant reliq̄ medicine sup vinū.

MEdicamē gutturale qđ refert tellusatis di
xit Gal' ꝙ ipse medicatꝰ est cū eo illum q̄
hēbat vlcꝰ in pulmõe: ⁊ est medicamen
iuuatiuū valde.℞.spice cretēsis aur̃.iiij.amomi
aur̃.viij.folij indi aur̃.iiij.spice ĩde aur̃.iij.sq̄na
ti aur̃.ij.casie aur̃.viij.cinamõi aur̃.x.olibãi au
re.iij.myrrhe aur̃.iiij.costi aur̃.iiij.cõmistõis as
sedegi aur̃.iiij.succi liq̄ritie aur̃.iij.succi mādra-
gore aur̃.v.masticis aur̃.iij.croci aur̃.vij.Aggr̃
ga has medicinas deiñ accipe dactilos ⁊ decoq̄nt in
aq̄ mellis aut vino bñ ⁊ sume de eo saciati.i.⁊ ꝓ
ijce in eo de gn̄is pini maioris cõtritis gn̄a.xx. et
cõmisce cū eo de medicaīe q̄tītatē auellāe.i. ⁊ da
in potu de ea diebꝰ aliquot deiñ da in potu pꝰ ipaꝫ
de medicaīe duobꝰ diebꝰ aut tribꝰ ita vt nõ cõmi
sceat cū oleo aliud p̄ter ipm deiñ sumat in potu pꝰ
ipsuꝫ de hiera fca cū aloe q̄tītatē cochliarij.i.ĩ die
vno cū aq̄ ⁊ cura cū hac medicina illū in cāna pul-
mõis.cꝰ est egritu° cū lacte asinio ⁊ p̄cipe egro ut
gargarizet cū ea deiñ dītte eū aliquot diebꝰ ⁊ cura
eū p h° medicamē cū assiduatõe mediciaꝝ q̄ sedant
dolorē.Quod si materierū cursus fuerit fortis tūc
pmisce in hac medicia opiū ⁊ castoreum.

ALiud de medicis Gal'.faciēs ad egritudi
nē cāne pulmõis ⁊ vlcera pulmõis ⁊ spu
tū pus ⁊ sanguis ⁊ māꝫ attracta ad pectus
⁊ ad illud cꝰ sputū ē difficile ⁊ ē medicamen valde
forte.℞.gūmi alboti aur̃.iiij.croci aur̃.iiij.oli-
bani tm̄dē myrrhe tm̄dē cinamõi tm̄dē amõi aur̃.
iij.gn̄oꝝ pini magne aur̃.iiij.radicū lilij excortica
taꝝ tm̄dē spice de scemi aur̃.ij.ſ.casie lignee nigᵉ
aur̃.ij.dragagāti aur̃.iij.carnis dactiloꝝ de scemi
aur̃.iij. trusezꝰ qđ dr̃ stella aur̃.iiij.galbani clari
mūdi duas tertias aur̃.i.costi aur̃.iiij.Et inueni ĩ
descriptiõe alia aur̃.i.mell' bõi cotilas.iiij.deco-
q̄nt mel ⁊ gūmi alboti in vase duplici. Qūꝫ fit in
termino spissitudīs tūc pmisce cū eo galbanū ⁊ de-
coq̄ ipꝫ dõec pueniat ad terminū ut qū de eo distil
lat stilla aliq̄ nõ dilatet deiñ infra ipꝫ ⁊ ꝓijce super
ipꝫ medicinas cõtritas ⁊ vtere eo ⁊ qū sugit de aq̄
caul' mastican° ⁊ ꝓijciat fex ⁊ deglutitur succus va
let ad illud valde.

PIlle q̄ ponunt sub ligua ⁊ cõferūt ad aspi
tatē cāne pulmõis ⁊ abscisõeꝫ vocis ⁊ re
liq̄s egritudines cāne.℞.dragagāti ⁊ gū
mi amboꝝ ana aur̃.iij.myrrhe ⁊ olibãi amboꝝ añ
aur̃.i.ſ.croci aur̃.i.succi liq̄ritie aur̃.ſ.carnē da
ctiloꝝ triū vini dulcis q̄tū sufficit ad cõficieñ cū eo
⁊ põat sub ligua de hac medicia q̄titas fabe ⁊ p̄ci-
piat egro vt deglutiat qđ liq̄fit de ea.

NAtif ad illū q̄ hꝫ tussiꝫ.℞.sēis lini torre-
facti cõtriti ⁊ passulaꝝ carnosaꝝ enucleata
ꝝ amboꝝ añ kist.i.gn̄oꝝ pini magni tor
refcõꝝ ⁊ auellanaꝝ excorticataꝝ amboꝝ ana cotila
i.pipis albi.℥.ij.croci.℥.i.mell' bõi lb.iiij.ꝯfri
gant ⁊ terant ⁊ decoq̄nt semē lini ⁊ mel dõec ĩspis
set deiñ ꝓijciant sup ipꝫ reliq̄ medicie ⁊ pmisce e-
as ⁊ cõfice ⁊ da de eo q̄tum sufficit.

OLeū diuini cõferēs ad tussiꝫ ⁊ ē meª nobil'
de q̄ dixit Gal' ꝙ ipse medicatꝰ ē cū ea.℞.opij au
re.x.sēis lactuce aur̃.xx.castorei aur̃.xviij.ru-
te hortulāe sicce aur̃.xiiij.sēis lini aur̃.xvi.radi-
cū oppopõaci aur̃.xxxvi.myrrhe aur̃.xiiij.cro-
ci aur̃.vij.cõficiat cū melle ⁊ det de eo in potu q̄
titas fabe vnꝰ.⁊ oꝫ vt sumat de eo in potu ille q̄
hꝫ febrē cū aq̄ ⁊ q̄ febrē ñ hꝫ cū vĩo ⁊ illud ĩ sero.

PIlle ad tussiꝫ.℞.storacis ⁊ myrrhe ⁊ o-
pij oĩuꝫ añ aur̃.iiij.olei balsami ⁊ croci ā
boꝝ añ aur̃.ij.tere sil' ⁊ cõfice et vtere.

MEdicamē qđ cõfert ad oēꝫ tussiꝫ ⁊ ad oēm
māꝫ currētē ⁊ dubellet interiores qđ nar
rauit abulucos.℞.sapi gētiane myrrhe
oppopõac i pipis albi oĩuꝫ añ aur̃.ij. baccarū lauri
mūdataꝝ aur̃.iiij.terant ⁊ cõficiantur cū aqua.

MEdicamē ad sputū sanguīs qđ narrauit ā
drõachꝰ.℞.acatie aur̃.iiij.ros siccaꝝ au
re.viij.fructꝰ gn̄ate agrestis aur̃.viij.
myrrhe aur̃.ij.dragagāti aur̃.i.ꝯficiat cū aq̄ ⁊ fi
ant ex eo trocisci: ⁊ sit pondus cuiusq3 trocisci aur̃
iꝰ.et detur in potu cum aqua pluuiali.

MEdicamē aliud ad tussiꝫ ꝯferēs ad speties
tuss' ⁊ abscisionē vocis.℞.gn̄oꝝ papa-
ueris ⁊ sunt papauera cuꝫ cortice suo.l.
nūero ⁊ apij mõtani triti lb.iij.⁊ sucotõ mūdati ⁊
reusini ⁊ ros siccaꝝ ⁊ radicū lilij ⁊ balaustiaꝝ oĩuꝫ
añ.℥.iij.⁊ cinamõi pon.ʒ.ij.⁊ spice põdꝰ.ʒ.i.ſ
cõtere has medicinas et infunde in aq̄ pluuial' acsat
v.⁊ dītte tribꝰ diebꝰ deiñ ꝺcoq̄ sup ignē leuē do
nec rēaneat aq̄ 3ª ps deiñ exprīe ⁊ cola ⁊ ꝓijce fecē
eiꝰ.deiñ tere gūmi arabici ⁊ dragagāti amboꝝ añ
lb.i.myrrhe lb.ſ.⁊ succi liq̄ritie lb.i.⁊ masticis
⁊ croci amboꝝ põdꝰ.ʒ.i.terat totū illud vltīe ⁊ ĩ
bibat ex illa aq̄ paulatī dõec ꝯpleat tota deiñ fūdā
tur sup ipꝫ rob lb.xxiiij.⁊ decoq̄t leui igne dõec
coaguletur ⁊ reponat in vase vitri ⁊ medicetur cum
eo omnis speties tussis.

LOch de pio qđ ꝯfert ill' sup quos tuss' sit
vehemēs ⁊ qñ excitat in eis expellūt pus
⁊ supfluitates.cꝰ hec ē pmistõ.Sēis lini
torrefci ⁊ amigdalaꝝ dulciū mūdataꝝ ⁊ gn̄oꝝ pini
et gūmi arabici ⁊ dragagāti oĩuꝫ añ põdꝰ.ʒ.iiij.⁊
dactiloꝝ alheirõ.x.nūero. Tere medicias ⁊ dacti
los ⁊ fūde sup eas mell' ⁊ butyri q̄tū sufficit ⁊ tera
tur donec fiat sicut mel spissum.cuius dosis sit si-
cut galla mane et sero.

LOch qđ fit cū glutīo alibat faciēs ad aspi
tatē gutturis ⁊ abscisõeꝫ vocis ⁊ sputū sā
guis ⁊ pus et apit oppilatões.cꝰ hec ē p-
mistõ.Sēis lini torrefci et passulaꝝ ablatis gn̄is ā
boꝝ añ lb.i.gn̄oꝝ pini et āigdalaꝝ dulciū et ami-
gdalaꝝ amaraꝝ oĩuꝫ añ.℥.vi.et ireos et assari et
glutīs alibat et uenaꝝ liq̄ritie et gūmi arabici oĩuꝫ
añ.℥.iiij.et fenugreci cocti et dragagāti amboꝝ a
na.℥.iiij.et pipis albi et eruce emollite et ciceris
molliti et aristol'.et medulle tritici et ameos et na
sturtij et ficuū oĩuꝫ ana.℥.i.et myrrhe et croci et
olibani oĩuꝫ ana.℥.ſ.cõfrāge totū et cõtere ipsū
bñ et cõfice cū melle aut cū vĩo decocto et fac lam
bere de ipso mane et sero q̄tum est galla.i.et po
nat ipsum sub lingua sua quando dormit.

MEdicamē qđ cõfert ad tussiꝫ et vehemen
ãti siccitatis pectoris.Amigdalaꝝ dulciuꝫ

et amararum et seminis lini torrefacti et granorū
pini omniū ana. ʒ. v. et anisi et dragagāti et gūmi
arabici omniū ana. ʒ. ij. et succi liquiritie aut uena
rum eius pondus. ʒ. i. et zuccari et penidiorū am-
borum ana. ℥. ij. Tere ea et pulueriza et confice
ipsuz cū aqua feniculi hūidi et fac de ipso pilulas et
pōat sub ligua sua ille q̇ vlt dormir̄ vnā aut duas

Looch ad tussim quando fit ex chimo frigi
do viscoso. Cinnamomi et seminis feni-
culi amborum ana. ʒ. v. storacis liquide
ʒ. x. fistici et amigdalarū amborum ana pondus. ʒ
x. olibani et gūmi amigdalarum et gluti omnium
ana. ʒ. v. kesmes et sunt passule paruule sine gra-
nis. ʒ. xx. agarici. ʒ. v. storacis et aloes amboruz
ana. ʒ. iiij. tere storacem cum melle et infunde oli
banum et aloē et alkesmes in rob et tere reliqua ⁊
confice cū melle storacis dosis. ʒ. i.

Ad sputum sanguinis. Trocisci quos com
posuit medicus de illis de tebulis confe-
rentes patientibus sputuz sanguinis ⁊ pa
tientibus vlcus in pulmone et habentibus saniem
aggregatam in pectore et patientibus egritudines
que sunt ex genere materierū attractarum. quorū
hec est permistio. Seminis hyusquiami albi et cor
ticum mandragore amborum ana aur̄. v. masti-
cis aur̄. xx. karabe et radicum liliJ et croci omniuz
ana aur̄. xxx. psiliJ aur̄. xlv. aque dulcis aciati. iij
permisceatur et administretur.

Trocisci aliJ qui nominantur piper confe-
rentes patientibus sputuz sanguinis ⁊ ha
bentibus fluxum ventris et vlcera in in
testinis et ei ad cuius stomachū attrahitur materia
℞. florum caducorum granatorū et spinaruz egy
ptiarum et granatorum siluestrium et succi barbe
hirci et succi acatie omniū ana aur̄. vi. liciJ et reu-
barbari et opiJ omniū ana aur̄. iiij. myrrhe aur̄. ij
terantur bene et conficiantur cū aqua in qua deco-
cta sunt grana myrti aut cū aq̄ fr̄a et admistrentur

Confectio que refertur arastomacis et est
medicina mirabilis conferens patientibꝰ
sputum sanguinis et habentibus tussim ⁊
qui habet vlcus in pulmone et ei in cuius pectore
est sanies congregata et ad disruptionem acciden-
tem in lacertis et ad stomachū qui expellit cibū et
coliricam passionem et fluxum ventris et vlcera ī
intestinis et egritudines vesice et prefocationē ma
tricis et febres que habent paroxismos qum de ea
sumitur in potu parum ante horaz periodi per ho
ram vnam et ad malitiam complexionis et extēua
tionem et medicinas pernitiosas et morsum repti
lium habentium venenum. cuius permistio hec ē
Cinnamomi et costi et galbani et castorei et opiJ et
melanopiperis et macropiperis et storacis omniuz
ana. ℥. i. mellis kist. i. terantur medicine ⁊ cicotri
gonizentur et decoquatur galbanum cum melle do
nec liquefiat deinde coletur ⁊ proiJciātur desuper
relique medicine et reponatur in vase vitri aut ar
genti ⁊ detur in potu de ea quātitas fabe cum aqua
mellis et distillētur super ipsum de eo oleo sisami
no tres gutte.

Sirupus qui refertur faciens ad difficulta
tem anhelitus ⁊ est medicamen vtile.
Sumantur passularum enucleatarum ac
sunē. i. ⁊ est pars et fenugreci abluti tantundē ⁊ aq̄
pluuialis kist. i. decoquantur donec dissoluantur ⁊
coletur aqua eorum ⁊ seruetur et sumatur de ea i
potu multotiens continuo postq̄ calefit.

Medicamen conferens ad sputum sanguis
⁊ pus et superfluitates que attrahunt ad
pectus. ℞. granorum hyusquiami albi ⁊
corticum radicum mandragore ⁊ vini boni et oli-
bani albi ⁊ storacis liquide ⁊ opiJ ⁊ granorum pini
⁊ cupressi omniuz ana pōdus. ʒ. x. ⁊ masticis ⁊ ka
rabe ⁊ alessius omnium ana. ʒ. xxx. infundatur a-
lessius in aqua calida nocte vna deīde exprimatur
⁊ sumatur aqua eius ⁊ terantur relique m̄dicie be
ne et misceantur ad inuicem et fiant trocisci. Sitq;
vnusquisq; trociscus. ʒ. ß. ⁊ detur i potu apō ma
sionem trociscus vnus cū aqua frigida.

Medicamen qd̄ confert ad sputum sangui
nis. OpiJ pondus. ʒ. i. et cinnamomi pon
dus. ʒ. i. et castorei et piperis et macropi
peris et myrrhe omnium ana. ʒ. i. et croci pondus
ʒ. ij. ß. ⁊ karabe pondus. ʒ. ß. et balaustiaruz ⁊ gū
mi ⁊ anisi omnium ana. ʒ. i. terantur medicie ⁊ cō
ficiantur cum succo auricule hedi et fiant trocisci ⁊
sit omnis trociscus. ʒ. ß. et exiccentur in vmbra ⁊
bibatur de eis trociscus vnus cū aq̄ tepida.

Trociscus alius. ℞. karabe et coralli am-
boruz ana. ʒ. iij. acatie et succi barbe hir
cine amborum ana. ʒ. ij. balaustie. ʒ. ij.
seminis portulace. ʒ. vij. papaueris albi ⁊ nigri et
rosarum ⁊ spodiJ omniū ana. ʒ. ij. cornu cerui adu
sti. ʒ. ij. ß. reusini. ʒ. i. ß. cochlearū adustarum. ij
ter̄ sigillate. ʒ. iiij. fiāt trocisci aur̄. i. ⁊ admistrēt

Trociscus alius ad sputum sanguinis quz
est ex humiditate ⁊ mollificatione vena
rum. Corticum turis ⁊ turis amboꝝ ana
ʒ. v. radicis squināti. ʒ. vij. reusini ⁊ masticis am
borum ana. ʒ. iiij. darsisahan et cymini torrefacti
⁊ calamenti montani omniuz ana. ʒ. v. myrrhe ⁊
croci amborum ana. ʒ. vij. calcadis. ʒ. iiij. spice et
castorei et succi barbe hircine et acatie et rosarum
omnium ana. ʒ. iiij. tere et confice cum decoctione
gallarum ⁊ fac trociscos aur̄. vnius.

Coagulatio saniei in pectore. Medicamē
conferens ad illud. Fenugreci molliti. ʒ.
ij. aristologie pondus. ʒ. i. myrrhe pon-
dus. ʒ. iij. anisi rosarum amborum ana. ʒ. ij. radi
cum liquiritie ⁊ piperis ⁊ salis omnium ana. ʒ. i.
Confringantur ⁊ conterantur et conficiantur cum
aqua frigida et fiant trocisci quorum vnusquisq;
sit pondus. ʒ. i. ⁊ exiccentur in vmbra et detur in
potu de eis trociscus vnus cum aqua radicum feni
culi et radicum apiJ decoctarum quantitate sacraia
ti. i. et teratur trociscus et misceatur cum ea et su
matur in potu: est enim medicamen bonum quo-
niam liquefacit sanguinem congelatū et educit ipz
et mundificat locum eius.

Pthisis ⁊ ulcera pulmōis. Medicamen ꝯ
ferens ad vlcera que sunt in pectore ⁊ pl
mone et consolidat ea et sanat ea. ℞. ba-
laustiarum et rosarum siccarum amborum ana. ʒ.
iiij. sanguinis draconis et medulle tritici ⁊ olibani
omnium ana. ʒ. ij. gūmi arabici et dragagāti ⁊ ma
sticis oīuz ana pondus. ʒ. iij. acatie et croci amboꝝ

ana. ʒ. ß. karabe ⁊ myrrhe amboꝝ ana. ʒ. i. anarci
ne. ʒ. v. terantur ⁊ conficiantur cū rob cydonioꝝ
aut rob myrti deinde fiāt trocisci: sitq; omnis tro
ciscus auṙ. i. et exiccenẗ in vmbra ⁊ denẗ in potu

Medicine que sunt ad cor. Confectio ī qua
ponitur harmel iuuatiua. ℞. seīs harmͣl
⁊ nigelle et canfore ⁊ castorei et seīs hyꝰ
q̇ami albi et aristol̇. ⁊ cipi ⁊ alfesire ⁊ alfesiṙsim ⁊
piretri ⁊ pipis et origani et colloquintide et spice
⁊ semis apij et semis rute et carui et croci et nucis
muschate ⁊ casie et costi omniū ana. ʒ. ß. ⁊ serapi
ni ⁊ oppoponaci amborū ana. ʒ. iiij. ⁊ zuccari pon
dus. ʒ. i. et mellis quantū necesse est. Dosis eius
forti pondus. ʒ. i. ⁊ debili pondus. ʒ. ß.

Medicamen aliud conferens ad pulsuꝫ cor
dis ⁊ timorē ⁊ epilepsiam. Spice ⁊ cinna
momi ⁊ zedoarie et doronigi omniū ana
ʒ. ij. seīs aneti. ʒ. i. ß. medicine terantur et permi
sceantur et detur in potu de eo pondus. ʒ. i. cū. ʒ.
i. vini in quo infusa fuit lingua bouis et bibaẗ de
illis in omni mense tribus diebus continuis.

Tractatꝰ 6ꝰ de ventre inferiore. Debilitas stōi.

Oleum iuuatiuū ad mollificationē stoma-
chi et eius debilitatē. cuius hec est permi
stio. Masticis et aloes ⁊ succi apsinthij ⁊
opij et olei nardini ⁊ olei de cydonijs q̄tum sufficit
permisceatur et inungatur cū eo stomachus cū la-
na leni. Qd̄ si volueris vt addiciatur huius medi
cine calor adde in ea laudani partē vnaꝫ ⁊ storacis
partes duas. Si volueris facere ipsaꝫ stipticā con-
fortatiuam tunc adde super illud de succo acreste
aut succo hypoquistidos.

Medicamen ad debilitatē stomachi ⁊ mali
tiam digestionis. Kebuloꝝ bullitoꝝ cuꝫ
aqua cydonioꝝ et bulliant. ʒ. iiij. belliri
corū et emblicorū et cymini infusi in aceto et torre
facti et ciperi et masticis omniū ana. ʒ. ij. semis a-
pij et anisi infusoꝝ in aceto amboꝝ ana. ʒ. i. xiloa-
loes et galie amboꝝ ana. ʒ. i. ß. mente. ʒ. iij. mu-
gduis. ʒ. i. ß. rosaꝝ. ʒ. iiij. granorū granatorū. ʒ.
viij. sumac. ʒ. iiij cinnami et corticum turis et spi-
ce omnium ana. ʒ. i.

Lachlachatū confortans stomachū. Aque a
loes et aque rosarum et aque malorū et a
que cydonioꝝ et aque salicis omnium ana
pars vna sandali albi et rubei et rosaꝝ et croci ⁊ cā
fore et laudani et balaustiaꝝ et ramich et xiloaloes
et galie omniū ana pars. ß.

Emplastrum ad apostema stomachi duꝝ
℞. apsinthij et spice et casie omniū ana.
ʒ. viij. aloes et storacis amboruꝫ ana. ʒ.
iiij. croci. ʒ. ij. xilobalsami et carpobalsami ⁊ myr
rhe omniū ana. ʒ. i. olei nardi q̄tū necesse est.

Ad stomaticos. Hiera que refertur anti
foros confert stomacho. ℞. aloes aure.
iiij. masticis auṙ. ii. assari. ℥. ß. rosarum
siccarum ⁊ floris sq̄nanti et casie omniū ana. ℥. ß.
vtatur ea sicca sicut vtitur hiera.

Trocisci qui dicunẗ a medunis faciente ad
inquietudinē stomachi propinquā ileos ⁊
ad omnē inflationē ⁊ est cōueniens ei qui
euomit cibum suū ⁊ ad egritudines intrinsecas. ℞.
semis apij auṙ. vi. anisi auṙ. vi. apsinthij auṙ. iiij
Et inueni in descriptione alia masticis iteꝝ auṙ. iiij
piperis auṙ. ij. myrrhe auṙ. ij. cinamomi auṙ. vi
opij auṙ. ij. castorei auṙ. ij. ꝯficiaẗ cuꝫ aq̄ ⁊ fiāt de
eis trocisci ⁊ dentur in potu dosis eius equalis ē au
re. i. ad stomaticos cum vino misto.

Hiera que refertur menison conferens ad
inquietudinē stomachi ⁊ ei qui inuenit in
flationē ⁊ aufert omnē inflationē ⁊ cōfert
ad tarditatē digestionis ⁊ ad egritudines matricuꝫ
et ipsa iterū prouocat vrinam ⁊ est medicina mira
bilis ad epaticos et ad illum qui habet dolorē renū
⁊ prouocat menstrua. ℞. aloes auṙ. c. masticis. ℥
i. et croci. ℥. i. spice. ℥. i. cinamomi ⁊ assari ⁊ car
pobalsami omniū ana. ℥. i. Tere et cribella ⁊ ser-
ua eam siccam ⁊ vtere ita vt des in potu illi cuius
digestio tardatur pondus auṙ. i. cū aqua frigida et
illi qui euomit cholerā et effunditur ad stomachuꝫ
eius materia da in potu de ea auṙ. ß. ⁊ illi qui ha-
bet apostema in aliquo mēbroꝝ interioruꝫ confert
qū sumit de ea in potu cū aqua mellis. ⁊ ille qui in
diget vt prouocetur vrina eius aut prouocenẗ mē
strua sumat de ea in potu cum aqua feniculi contri
ti bulliti et colati.

Emplastrū poloarchis conferens ad oīs
egritudines humidas intrinsecas. ℞. ci-
peri cordumeni minuti turis cere omniū
ana eminā. i. gūmi alboti eminā. i. ß. olei de alcā
na quantum sufficit ⁊ quandoq; additur bdellij iu-
daici emina vna.

Medicamen qd̄ dicitur diaireos faciens ad
omnes corruptiones complexiōis stoma
chi et aggregationē aque et lenit ventrē.
℞. ireos pondus. ʒ. xxiiij. piperis pondus. ʒ. xx.
zinziberis ⁊ aniuden amborū añ. ʒ. xij. anisi ⁊ ma
sticis ⁊ seīs feniculi omniū ana. ʒ. iiij. ameos ⁊ se-
minis apij omniū ana. ʒ. viij. tere ⁊ confice cū mel
le dosis eius sit sicut galla cum aqua.

Electuariū de carui conferens ad dolores
stomachi ⁊ oppilationes que sunt in eo ⁊
in epate et paruitatē digestionis. Suman
tur carui ⁊ ameos ⁊ seīs apij ⁊ zinziberis ⁊ passula
rum enucleatarū ⁊ siseleos ⁊ seīs baucie omniū añ
ʒ. iij. amigdalaꝝ amaraꝝ mūdatarū ex cortice suo
pondus. ʒ. vi. tere et confice cum melle: dosis eiꝰ
quantum nabacca cum aqua tepida.

Electuariū de galanga conferens ad vehe
mentiam frigoris in stomacho ⁊ epate et
digerit cibum ⁊ fugat ventositates ⁊ sto
machū efficit bonum. ℞. galange ⁊ cinnami ⁊ pipe
ris albi omniū ana. ʒ. ij. beil et cinnamomi et nere
misch omniū ana. ʒ. iij. macropiperis. ʒ. vi. zinzi
beris. ʒ. viij. seīs apij ⁊ anisi ⁊ cymini ⁊ carui ⁊ ta
lisafar omnium ana. ʒ. i. penidiorum ⁊ zuccari tri
plum medicine tere cōmisce. ⁊ sit doṡ eius. ʒ. ij.

Appetitum. Confectio abscindens appeti-
tum luti. ℞. hiere. ʒ. vi. mirobalanoꝝ
nigrorū et belliricorū ⁊ emblicoꝝ omni
um ana. ʒ. iij. nucis hēden. ʒ. v. conficiatur cū mel
le dispumato ⁊ dentur in potu de ea. ʒ. iij. cū aqua
ī q̄ decocta sẗ mastix ⁊ anisū ⁊ mēta ⁊ scoria ꝯcocta

Vomitus et nausea. Sirupus abscindens

vomitũ phlatis. ℞. cymi. ʒ. iiij. masticis. ʒ. ij. grano⁊ granato⁊. ʒ. xx. mēte ꝛ sisimbrij ambo⁊ ana tunicas. v. decoq̄nt cũ aq̄ lb. iiij. donec remaneat lb. i. ꝛ colet̄ ꝛ p̄ijciat̄ galie. ʒ. i. ꝛ detur in potu d̄ eo in mane ꝛ sero.

Singultus. medicamē ad singl'tũ mirabile forte. vini boni odoris lb. viij. mell' dispũati lb. ij. decoq̄t illud donec bulliat ꝛ cōsumat̄ ei⁹ sexta deiñ auferat̄ ab igne et p̄ijciant̄ in eo costi et masticis ambo⁊ ana. ʒ. iiij. apsinthij pondus. ʒ. vij. sq̄nāti ꝛ spice ꝛ folij ꝛ rosa⁊ ꝛ aloes ꝛ agarici ꝛ croci omniũ ana. ʒ. ij. assari ꝛ xiloaloes indi ꝛ casie omniũ ana. ʒ. iiij. tritorum et sit dosis eius cochliarium.

Epar ꝛ spataᵉepatis. Unguētũ de murada sacriz cōferēs ad apa qd̄ accit ex corrosione aut alijs. c⁹ pmistio hec est. ℞. almuradasacri. ʒ. iiij. ꝛ xiloalces et croci ꝛ bacca⁊ lauri ꝛ amoniaci ꝛ myrrhe ꝛ alkeiati omniũ ana pōd⁹. ʒ iij. ꝛ cere pōdus. ʒ. iiij. cōfringe ea ꝛ cōtere et aggrega ipsa et liq̄fac cerā cũ sufficiēti q̄titate olei d̄ lilio ꝛ olei arzaki pondere. ʒ. iij.

Durities epis. Cōfectio fcā cũ epate adib cōferēs ad dolorē epatis ꝛ splēis ꝛ stōi et vētositates ꝛ dysenteriā ꝛ tussiz chronicā ꝛ illis q̄ euomũt sanguinē. ℞. croci ꝛ myrrhe ꝛ opij ꝛ castorei ꝛ seis hyusq̄ami albi ꝛ castorei ꝛ cordumeni ꝛ papaueris ꝛ spice ꝛ eupatorij ꝛ epatis adib ꝛ cornu dextri de cornib⁹ capre adusti oīuz ptes eq̄les terant̄ q̄ ex eis terunt̄ ꝛ soluant̄ q̄ soluenda sunt in vino ꝛ cōficiant̄ cũ melle dispũato ꝛ administret̄ post sex menses. ꝛ sit dosis sicut cicer cum eo qui conuenit de potibus.

Malitia cōplonis. Oleũ de mezeriō. ʒ. x. i fundat̄ in lb. i. aq̄ die ꝛ nocte ꝛ ponatur in vase ꝛ bulliat lēto igne dōec remaneat de aq̄ lb. ß. ꝛ auferat̄ ab igne ꝛ dittat̄ dōec infrēt et colet̄ ꝛ reducat̄ ad vas et fundat̄ sup eā olei amigdali dulcis q̄rta lb. i. et bulliat dōec cōsumat̄ aq̄ et remaneat ol'z et īuoluant̄ medicīe cōtrite cribellate cũ hoc oleo. Et sunt myrobal'. citrino⁊ et bellirico⁊ et emblico⁊ oīuz ana. ʒ. x. tamarindo⁊. ʒ lxxx. pruno⁊. xxx. nũero iuiuba⁊ tm̄dē casie fistule lb. i. passula⁊ lb. ß. Aggrega has medicinas tritas p̄ter casiā fistulā et pōe in vase lapidis et fũde sup eas aq̄ lb. x. et decoq̄t dōec remaneat ʒª ꝛ colet̄ sup casiā fistulā et cōfricet̄ manib⁹ et colet̄ ꝛ reducat̄ ad vas et p̄ijciat̄ sup eā penidio⁊ emina. i. et decoq̄t dōec fiat ei spissitu° mell' et fundat̄ sup ipsaz olei amigdali lb. ß. et pulueriʒent̄ desuper medicine cribellate delinite oleo p̄dcō ꝛ bulliat donec coaguletur et deponatur ab igne et ponatur in vase vitri. cuius dosis sit. ʒ. vi.

Sussuf ad inceptionē aq̄ fcm̄ cũ lacte camela⁊ aut cũ aq̄ casei aut cũ aq̄ ole⁊. c⁹ hec est pmistio. ℞. succi eupatorij. ʒ. i. ß. lacce. ʒ. ij. aristol'. ʒ. i. ß. floris sq̄nāti. ʒ. i. croci. ʒ. i ß. seis cuscute. ʒ. ij. semīs cucumeris et portulace ambo⁊ añ. ʒ. i. scamonee. ʒ. i. dosis aur̄. i.

Splen ictericis medicine splenetice. Medicamē iuuatiuũ qd̄ noīat̄ medicamē vōit⁹. ℞. dabach gladiũ lb. ij. calcis lb. i. pōat̄ aldabach in vase figuli et pōat̄ sup prunas donec liq̄fiat. Qũz liq̄scit pulueriʒet̄ sup ip̄z calx et pmisceat̄ ambo sil' et liat̄ ex eo dũ pseuerat cal'z sup cutē dib et ponat̄. Et oz qñ admistrat̄ h° medicam̄ vt ingrediat̄ eger vtēs eo balneũ et dittat empl'm sr̄ se et ñ auferat ip̄z dōec cadat p se ip̄z et oz vt sit sollicit⁹ ita vt abscindat illud qd̄ augmentatur de corpore in primis.

Aliud opatio iuuamēti c⁹ ad spleneticos ē manifesta ī die suo. Et oz añq̄ cũ eo empl'et̄ vt regat̄ eger regie quo oz trib⁹ dieb⁹. c⁹ hec ē pmistio. ℞. myrrhe. ℥. iij. turis minuti. ℥. iij. sinapis alexādrine cordumēi amboruz ana. ℥. ij. aceti sq̄lle q̄tũ sufficit. Terant̄ sinapis et cordumēi et cribellent̄. Minutũ v̄o turis et myrrha terant̄ et p̄ijciat̄ sup ea ambo medicamē siccuz et cōficiat̄ et fiat sil'e vnguēto et ponat̄ ab hora dua⁊ hora⁊ vs'z ad horā nouē hora⁊ deiñ ingrediat̄ eger balneũ et empl'z sup eũ: qũ g° mollificat̄ fac euz ingredi tinā et p̄cipe ei vt p̄lōget morā in tina et egrediat̄ illud qd̄ ē in eo de aq̄ et vt nō supueniat ei sincopis et approxiet̄ naso ei⁹ acetũ et calamētũ silur̄e q̄ ipse olfaciat et solue panos q̄b⁹ ligatũ ē empl'z paulatiz. Qũz egredit̄ de balneo ciba eũ piscibus salitis sine pane et da ei in potu die p° et in die ʒ° et p̄cipe ei vt exercitet̄ añ illud exercitio in quo pos'e ē vt fiat anhelitus freq̄ns continuus.

Aliud fugitiuũ forte et est medicamē vtile et ꝯfert hydropicis et spleneticis et habētib⁹ egritudines antiq̄s. ℞. resine decocte lb. iiij. cere lb. ij. sulfuris quē nō iuēit ignis lb. i. minuti turis lb. i. picis lb. ij. aluīs hũidi lb i. baurac lb. i. aristol'. ℥. iij. radicis cucũeris asinini. ℥. iij. alces. ℥. vi. pir̄tri. ℥. vi. lactis moī. ℥ iij. aceti kist. i. ß. vini italici kist. ß. et nos ponius loco aceti olei cotilas. iij. p̄pa ip̄a s'z illd̄ exemplũ.

Aliud fugitiuũ forte de ill' q̄ efficiũt opatione vltimā ē hoc medicamē. Sũat̄ de cancris fluuialib⁹ et abscindant̄ pedes eo⁊ ꝛ caude ipo⁊ ꝛ exicca ipos ꝛ ꝯter̄ eos et accipe de eis pōdus aur̄. i. et cōmisce cũ eo opij sextā aur̄. i. et solue ip̄z cũ aq̄ illi⁹ fluuij de q̄ sumpt⁹ fuit cācer et da ip̄z in potu hñti egritudinē et pone in q̄busdam horis cũ opio de ol'o balsāi cũ pōder̄ sui s'z egritu.

Durities splēis. Unguētũ qd̄ cōfert ad duritiē exñtē in splene et sanat. ℞. cordũeni et sinapis et piretri et fenugreci decocti omniũ ana ptē vnā. Tere ergo ea bñ et cōtere ipsa cũ aceto deiñ fũde sup ea ol'z deiñ line cum eo splenē ꝛ hñs ip̄z abluat se in balneo deiñ pōat̄ ēpl'z

Capitulum de intestinis.

Clistere cōferēs ad vlcera in vētre ex q̄bus hñs ea emittit sanguinē ꝛ noīant ipsa romāi dysenteriā. Accipe de adipe renuz cap̄ iuuēis ꝛ decoq̄ eā cũ kisch deiñ accipe de aqua kisch ꝛ pinguedie adipis sacraiati. ij. ꝛ accipe de aq̄ rizi decocti ꝛ oleo ros̄ de vnoquoq̄z sacraiati. i. et acatie trite pōdus. ʒ. i. ß. ꝛ gũmi arabici triti ꝛ cerusē trite ambo⁊ ana pōdus. ʒ. i. ꝛ vitellũ oui: pmisce ergo sil' oīa dōec fiat in loco vnguēti ꝛ clisteriʒa cũ eo aut accipe sacraiati. i. aq̄ albersādaru hũidi ꝛ sacraiati. ß. olei ros̄ ꝛ inice illd̄ p clistere ꝛ fac vt cib⁹ ei⁹ sit ius ciceris cũ oleo amigdalio ꝛ g̃nis granato⁊ ꝛ fac ip̄z bonũ q̄tũ potes et ciba ipsuz de

fructibus cydoniorum.

SOlutio ventris. Suffuf conferens ad fluxũ ventris chronicũ. ℞. balaustiaꝝ ⁊ glādiũ infusaꝝ in aceto ⁊ torrefactaꝝ ⁊ sumach ⁊ granoꝝ myrti ⁊ corrath ⁊ hypoq̃stidos oĩum ana. ʒ. ij. cymĩ ⁊ gallaꝝ torrefactaꝝ in aceto ⁊ capitũ granatoꝝ dulciũ ⁊ fructus tamarisci ⁊ raĩch omniũ ana. ʒ. i. xiloaloes et galie et masticis ⁊ spice omniũ ana. ʒ. i. seis acetose et gũmi et boli ⁊ succi barbe hircine et granoꝝ passulaꝝ torrefactarum et xilocaracte et iest omniũ ana. ʒ. ſ.

ELectuariũ ad abscindeñ fluxũ ventris factũ a frigore ⁊ ventositate. ℞. seis apij et calami aromatici et ciperi et ameos et xilobalsami et laudani et macis omniũ ana. ʒ. v. anisi. ʒ. iij. pipis albi. ʒ. ij. cinnami. ʒ. iij. ſ. croci. ʒ. vij. casore. ʒ. iij. blacte bizantie. ʒ. iij. ſ. radicũ squinanti. ʒ. iiij. cordumẽi. ʒ. ij. sandali albi. ʒ. iiij dauci. ʒ. iij. zinziberis. ʒ. iij. granoꝝ myrti. ʒ. vij conficiatur cum rob malorum.

SIrupus de fructibus abscindens fluxũ vẽtris ⁊ supans cholerā. ℞. acetositatis citri ⁊ berberis ⁊ ribes omniũ ana ℔. i. zarur granoꝝ granatoꝝ et sumach omniũ ana ℔. iij cydonioꝝ et maloꝝ granatoꝝ et piroꝝ omniũ ana ℔. iiij. aque tantundẽ infundantur duobus diebus et decoquantur donec sint discocta et coletur et coquatur ꝑo ⁊ ponatur super ipsaꝫ zuccarũ.

RAsura ⁊ vlcera intestinoꝝ. Medicamen qđ dicitur sanguisuga conferens ad vlcera intestinoꝝ. ℞. acatie auꝛ̃. xxv. corticũ granatoꝝ auꝛ̃. lxxv. gallaꝝ auꝛ̃. xxv. opij aure. xxv. seis hyusquiami albi auꝛ̃. lvi. auellanaꝝ tritaꝝ auꝛ̃. clx. sũac scemij auꝛ̃. lxx. succi sumac scẽij auꝛ̃. ij. ſ. turis auꝛ̃. xxv. terãt et aggrẽgent et ꝯmisceãt cũ vino nigro. dosis eius integra auꝛ̃. i.

MEdicamen qđ bibitur et refertur ad lukios tarsensem ⁊ est medicamen iuuatiuuꝫ ad omnẽ materiā que attrahitur ⁊ ad omnẽ inflationẽ. ℞. anisi ⁊ seis apij amboꝝ ana auꝛ̃. ij. seis feniculi ⁊ seis baucie siluestris ⁊ seis atardilon ⁊ est speties siseleos omniũ ana auꝛ̃. iiij. opij et seis hyusquiami albi amboꝝ ana auꝛ̃. i. ſ. conficiatur cum aqua ⁊ admistretur.

CListere quo vtebãt Gal. ⁊ est clistere se⁹ ⁊ est conueniens ad descriptiones plurias antiquoꝝ. ℞. succi acreste sicci auꝛ̃. vi. alumis iameni tantundẽ calcis quaꝫ non inuenit aq̃ corticũ turis omniũ ana auꝛ̃. vi. arsenici rubei auꝛ̃ iij. arsenici citrini auꝛ̃. viij. charte cõbuste aureos xv. conficiantur cũ sirupo de granis myrti et fiant ex eis trocisci ⁊ sit pondus trocisci auꝛ̃. iij. aut. iiij ⁊ clisterizetur ex eo cũ vino permisto cũ aqua q̃titate cyathoꝝ. ij. ⁊ in quibusdaꝫ clisterizatur ex eo cum aqua pluuie.

TRocisci alsenginati qui conferunt ad fluxũ ventris ⁊ ad vlcera intestinoꝝ ⁊ nõinantur trocisci beritos ⁊ sunt ex medicis vtilibus abscindentes fluxũ ventris statĩ. quoruꝫ hec est permistio. Croci auꝛ̃. iiij. myrrhe auꝛ̃. ij. aloes indi succi barbe hircine licij indi succi eupatorij opij gallaꝝ recentiũ dragaganti piperis albi omnium ana auꝛ̃. ij. conficiantur cũ vino ⁊ fiant ex eis trocisci cuiusq; quoꝝ pondus sit auꝛ̃. ſ.

SUffuf ad rasurā ex phlate salso. ℞. nasturtij torrefacti. ʒ. x. seis alschesabrem ʒ. vij. masticis. ʒ. v. seis maru. ʒ. x. semĩs porri. ʒ. v. bdellij tãtundẽ gũmi frixi. ʒ. vij boli armeni. ʒ. x. dosis. ʒ. iij.

CListere ad rasurā propter medicinā ebibitā et clisterizatur cuꝫ butyro et sanguine draconis ⁊ est clistere ad inceptionẽ rasurꝛ̃ ⁊ cholerā et expulsionẽ materiei. ℞. lentiũ. ʒ. x. granoꝝ myrti et corticũ granatoꝝ ⁊ zarur omniuꝫ ana. ʒ. vij. cydonioꝝ mundatoꝝ ex granis suis et piroꝝ omniũ ana. ʒ. xv. decoquantur cũ tribus libris aque ⁊. ℥. iiij. aque granatoꝝ muzoꝝ ⁊ aque acreste hemia. i. donec remãeat ℔. i. ⁊ coletur et sumatur de ea tertia ⁊ misceatur cũ ea boli armeni auꝛ̃. i. gũmi tantundẽ charte cõbuste ⁊ acatie et ceruse omnium ana. ʒ. i.

COnfectio medicine ad colicā mirabilis q̄ vsus est Gal. in eo cui aduenit egritudo que dicitur ileos ⁊ in eo qui euomit stercus suũ et datur in potu de ea qñ dolor est vehemens q̃titas fabe cũ q̃titate triũ aut. iiij. cyathoꝝ aque frigide. ℞. semĩs hyusquiami albi piperis albi amboꝝ ana auꝛ̃. xl. opij auꝛ̃. xx. croci auꝛ̃. x. spice odorifere euforbij piretri omniũ ana auꝛ̃. ij. conficiatur cũ melle decocto.

MEdicamen ad colicā secundũ ꝙ inuẽit ipꝫ Gal. in libro rabcosocratis ⁊ nominatur albobeis ⁊ confert stomaticis ⁊ patientibus ophthalmiaꝫ qñ in eis vehemens fit dolor et ad dolorẽ matricũ qñ bibitur cũ aqua et melle in q̄ decocta est ruta. cuius hec est permistio. Croci aure. i. spice auꝛ̃. ij. myrrhe auꝛ̃. ij. costi piperis albi macropiperis galbani omniũ añ auꝛ̃. ij. olei balsami auꝛ̃. iiij. cinnamõi et corticũ radicis mandragore. Et inueni in descriptione alia succi mandragore castorei omniũ ana auꝛ̃. ij. seis dauci auꝛ̃. iiij ſ. ꝑapini auꝛ̃. iij. casie auꝛ̃. iiij. cõficiãt cũ melle.

MOllificatio ani ⁊ egressio eius. Medicamen Gal. conferens ad exitũ ani. ℞. fructus plante que dicitur arbei gallaꝝ cerusse de plumbo acatie succi barbe hircine corticũ pini que dicitur fantis turis et myrrhe omniũ ana aure. iiij. pl'uerizẽt sicca postq̃ abluĩt an⁹ cũ uio põ.

Capitulum de lapide renum.

DIco ꝙ omne qđ frangit lapidẽ vesice nõ est dubium quin frangat lapidem renum sed non conuertitur.

COnfectio conferens illi qui habet lapideꝫ qm̃ est medicina que frangit lapidẽ ⁊ prohibet generationẽ eius post ipsuꝫ. ℞. casie auꝛ̃. ij. seis apij auꝛ̃. iij. myrrhe auꝛ̃. iiij. piperis albi auꝛ̃. ij. turis auꝛ̃. iij. lapidis scemij masculi auꝛ̃. i. seis baucie anisi amboꝝ ana auꝛ̃. ij. storacis ℥. iij. radicis lilij alozonkiu auꝛ̃. iij. seis papaueris albi auꝛ̃. ij. spice tantundẽ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticaꝝ assari amboꝝ añ auꝛ̃. iij. seis lini cipi amboꝝ ana auꝛ̃. ij. mellis boni quantũ sufficit sumatur in potu de ea omni die.

MEdicamen aliud vtile inquit Gal. Scio plurios de illis quorũ renes erant egri q̄ m̃dicati cũ eo ⁊ sanati sũt a suis egritudib⁹

Et oꝫ q̇dē vt aſſiduet̄ vſus hꝰ medicine diebꝰ pli-
bꝰ: eſt eni medicamē ſanās illũ q̇ hꝫ lapidē ⁊ q̇ hꝫ e
gritudinē colice ⁊ ſanat iteꝝ egritudinē veſice. et
ē iſte mōꝰ artificij eiꝰ. ℞. auellāꝝ excorticataꝝ et
ſeīs cucũeris hortulani excorticati ⁊ ſeīs carui mũ
dati oīuꝫ ana aur̄. iij. ſeīs hyuſq̇ami nigri ⁊ croci ſe
mīs citroli albi oīum ana aur̄. vi. ſeīs hyuſq̇ami
albi ſeīs apij amboꝝ ana aur̄. xij. ꝯficiant̄ cũ melle
⁊ fiat̄ de eis trociſci ⁊ det̄ in potu de eis aur̄. ſ. cũ
aq̄ mellis tepida mũdata q̄titate cyathoꝝ. iij. ⁊ in
uēi ī deſcriptōe alia ꝙ ponunt̄ ī eo harmel aur̄. vi

Lapis ueſice: qđ dcm̄ eſt ī hoc ca° ⁊ teſtifi
cat̄ ⁊ ē ꝙ qũ lepꝰ cōburit̄ ſubtilr̄ ſicut ſcis
et ꝯſuat̄ ꝯbuſtũ eiꝰ ⁊ ſũit̄ de eo ī potu di
ebꝰ aliquot pōdꝰ. ʒ. ij. cũ aq̄ tepida fragit lapidē.

Ars medicaměti qđ fit cũ ſcorpiōibꝰ fran
gēs lapidē q̇ generat̄ in renibꝰ ⁊ ſaluat il
lũ q̇ eo vtit̄ a generatōe lapidis in renibꝰ
ſuis: ⁊ hoc medicamētũ facit ſuā oponē qũ ꝓprie-
tate nō ꝑ ꝯplonē. Sumant̄ de ſcorpiōibꝰ viuis. x
nũero ⁊ ponant̄ ī olla noua mũda ⁊ liat̄ olla ex maſ
ſa tritici deiñ deferrat̄ ad furnũ ⁊ caleſiat cũ lignis
vitis dōec rubeat ⁊ ponat̄ olla in illo furno ſero ⁊
dittat̄ in eo in nocte deiñ extrahat̄ pꝰ illud ⁊ ſuma
tur qđ inuenit̄ in olla de cinere ſcorpionũ poſtq̄ ī
fr̄ata fuerit ⁊ reponat̄ in uaſe ⁊ admiſtretur de eo
mane ⁊ veſpe in hora curatōis doloꝝ renũ pōdus
ſiliq̄ꝝ. ij. cũ vino qđ dr̄ nardicō. frāgit eni lapi-
des ⁊ facit eos deſcēdere in vrina fruſtatiꝫ. Et il-
lud iō qm̄ ſcorpiōes in naturis ſuis ſunt cōtrarij la
pidibꝰ generatis in renibꝰ ⁊ veſica ſicut carnes ui
pere ſunt cōtrarie venenis ſerpentũ ⁊ reliquoruꝫ
reptilium venenoſorum.

Confectio trociſcoꝝ q̇ frāgũt lapidē gene
ratũ in veſica ⁊ renibꝰ. ℞. ſeīs baucie ſil
ur̄is et ſeīs cucũeris alrekij et aniſi ⁊ myr
rhe et ſeīs apij mōtani et ſeīs apii hortulani et ca-
ſie et cinamōi et ſpice oīuꝫ ana ptē. i. Tere has me
dicinas et cicotrigoniza et cōfice cũ aq̄ et fac troci-
ſcos in vnoquoqꝫ quoꝝ ſit pōdus. ʒ. i. aut aur̄. i.
aut fac pill'as magnas ſicut cicer et da in potu de eiſ
pilulas decē in ieiunio cũ aqua calida.

Confectio q̄ frāgit lapideꝫ. ℞. ſpice inde
darkiet. ij. zizi. darkiet. iiij. macropipiſ
tm̄dē aſſari. ʒ. i. dauci tm̄dē caſie ſiliq̄s.
xij. cinamōi darkiet. iiii. polii darkiet. iii. aſſaj. ʒ
i. dauci tm̄dē croci darkiet. ij. caſtor̄i darkiet. iiij
floris ſq̇nati tm̄dē ſcordeō tm̄dē coſti darkimet. ij
pipis albi tm̄dē petroſeli tm̄dē carpobalſami dar-
kimet. iiij. acori darkimet. ij. cōficiat̄ cũ melle.

Diſtillatio vrine. Trociſcꝰ cōferēs ad di-
ſtillationē ⁊ diariā. ℞. caſtorei. ʒ. ij. ⁊ ſā
ſuci ⁊ rute ⁊ ſeīs hyuſq̇ami albi ⁊ aniſi oī
um ana pōdus. ʒ. i. ⁊ ḡnoꝝ ḡnatoꝝ ḡna. xv. terā
tur ⁊ fiant trociſci ⁊ ſit doſ pondus. ʒ. i. ⁊ da ei in
potu pōdus. ʒ. i. de ḡnis cucũeris mũdatis cum al
bumine oui ſubtili.

Debilitas erectōis ⁊ deſiderij. Cōfert ad il
lud hoc medicam̄. ℞. ſeīſ cepe. ʒ. ij. ⁊ ḡ
noꝝ eruce pōdꝰ. ʒ. iiij. ⁊ ſeīs aſſebedēigi
⁊ buzeidē ⁊ alfabaſdarō ⁊ ſq̇lle aſſate oīuꝫ ana pō
dus. ʒ. vi. ⁊ ſecacul pōdus. ʒ. iij. ⁊ ſiſami mũdati
pōdus. ʒ. v. ⁊ alanindē ⁊ alnaricu albi amboꝝ añ

pōdus. ʒ. iiij. ⁊ penidioꝝ pōdus. ʒ. vi. tere ea ⁊ ꝑ
miſce ⁊ ſit doſ pondus. ʒ. ij. cũ vino ꝑmiſto.

Et cōfert ad illđ hoc medicamē. Sũe vēa
ꝝ alfarſunigi ⁊ eſt aſpagꝰ ⁊ lactis uaccini
⁊ butyri vaccī oīuꝫ ana lb. iij. ⁊ ſeīs eru
ce ⁊ ſeīs baucie ⁊ ſeīs napi oīuꝫ añ. ℥. iij. tere m̄di
cias ſiccas ⁊ ꝑmiſce cũ lacte ⁊ butyro doſ eiꝰ pōdꝰ
ſextarioꝝ. v. aut. x. poſtq̄ decoxeris ipꝫ dōec cō
ſũat̄ lac ⁊ rēaneat butyꝝ ⁊ cola ipꝫ ⁊ da ipꝫ ī potu.

Ars electuarij indi qđ addit in ſꝑmate ⁊ ꝯ
fortat appetitũ. ℞. zinziberis et pipis et
macropipis ⁊ cinamōi ⁊ folij ⁊ ſpice ⁊ nu
cis muſchate ⁊ ſandali rubei ⁊ cardamōi miōris ⁊
macis ⁊ tagamed ⁊ taliſafar ⁊ kerfeteni ⁊ cipi ⁊ ſpo
dij ⁊ nucis inde oīuꝫ ana. ʒ. iij. muſchi ⁊ cāfore am
boꝝ ana aur̄. x. zuccari tabarzet q̄tũ medicine oēs
tere ⁊ cribella q̄tum ſufficit cum melle diſpumato
doſis eius ſit pondus. ʒ. ij.

Confectio medicamis alterꝰ qđ addit in
ſꝑmate ⁊ cōuēit regibꝰ. ℞. caude ſtinci.
℥. i. ſ. ſeīs napi et ſeīs baucie et alleſt et
ſeīs cepe albe dulcis ⁊ ſeīs vrtice ⁊ ſeīs eruce oīuꝫ
ana. ℥. i. et melanopipis et leucopipis et macropi
pis oīuꝫ ana. ʒ. v. et cepe muris aſſate pōdus. ʒ.
iiij. pineaꝝ excorticataꝝ. ℥. ij. ſ. ⁊ piretri pōdus.
ʒ. iiij. ⁊ lingue auis pondus. ʒ. vi. et cerebelloruꝫ
paſſeꝝ maſculoꝝ q̇ nidificāt in pietibꝰ pōdꝰ. ʒ. iiij
⁊ teſticuloꝝ galli. ℥. i. tere has medicinas et cōfi-
ce cũ butyro uaccino et melle et ſit butyri tertia et
mellis tertie due et repone in vaſe doſis illius ſit
ʒ. ſ. cum vino dulci poſt cibum.

Ars olei cũ quo inungunt̄ pecten ⁊ v̄ga et
qđ eſt corā renibꝰ et erũpe facit deſideri
um coeũdi ⁊ addit in eo. ℞. euforbij et
galbani amboꝝ ana pōdus. ʒ. ij. macis pōdꝰ. ʒ. i.
macropipis. ʒ. i. ſ. piretri pōdus. ʒ. ij. ſ. ⁊ ſeīs e
ruce et caſtorei amboꝝ ana. ʒ. ſ. olei de narciſco.
℥. i. ſ. et cere. ʒ. ſ. tere medicinas ſiccas et liq̄fac
cerā cũ olo ⁊ ꝓijce ſr̄ eā medicias et permiſce bene
⁊ inungatur cum illo.

Duritiës m̄ricis. Peſſariũ ad m̄ricē fr̄aꝫ et
aꝑa duꝝ reſolutiuũ. Unguēti diaq̇lō vn-
guēti baſilicō et adipis tauri et gũmi ami
gdali et adipis galline et adipis anatis et medulle
cruris cerui ⁊ ſtercoris ouini et ſtoracis liq̇de rōa-
ne et olei nardi oīuꝫ ana. ℥. i. myrrhe pure. ℥. ſ.
croci. ʒ. ij. liq̄fac adipes cuꝫ oleo et aggrega oīa et
pone de eis ſuꝑ peſſariũ de lana et admiſtra.

Tractatus ſeptimus de doloribus iuncturarũ et po
dagra et vena ſciatica.

Empl'ꝫ ad dolorē iuncturaꝝ et po-
dagrā ſcm̄ cũ hyuſq̇amo nigro et a
garico et eſt medicamē vtile. Seīſ
hyuſq̇ami nigri kiſt. i. agarici kiſt
vnũ fenugreci kiſt vnũ baurach.
℥. i. cere lb. i. reſine decocte lb. i. olei antiq̇ lb. i
medulle oſſiũ cerui. ℥. iiij. radicũ lilij alurikiu. ℥.
iiij. ter̄ medicias ſiccas et cribella cũ cicotricocinio
et liq̄fac medicinas q̄ liq̄fiũt ⁊ ditte dōec infr̄ent̄ ⁊
ꝓijce ſr̄ medicias ſiccas ⁊ ꝑmiſce ⁊ r̄pōe ⁊ vtere.

Et cōfert ad illud hoc medicamē. ℞. her
modactiloꝝ. ʒ. xij. ⁊ hellebori albi pōdꝰ
ʒ. iij. et pipis et cymi amboꝝ ana. ʒ. iiij.

tere et pl'ueriza dos ei⁹ pōd⁹ .ʒ.i. cū aq̄ mellis.

Empl'z qđ cōfert ad d̄bilitatē q̄ accit i pedib⁹. ℞. assari et aloes et stes meithe et capsie et gutte .i. costi et scocolle et myrrhe oīuz an̄ .ʒ.iij. ⁊ castorī .ʒ.iiij. ɔtere ea et tere ipa cū vīo bōi odoris deinde lini ipsum desuper.

Ars medicaīs pill'a⁊ q̄ fiūt cū alfesira et ē m̄dicamē fcm̄ cū bezeribasé ⁊ ē iuuatiuū ad podagrā et dolorē genuū et dolorē iūcturaꝝ. ℞. medicine q̄ dr̄ alfesire pōdus .ʒ.i. et hermodactiloꝝ pōd⁹ .ʒ.xx. cymi carmēi pōdus .ʒ.i. cinamōi et origani psici et aristol'. rotūde et zinziberis et folioꝝ cappis et cineris hirūdinū oīuz an̄ pōdus .ʒ.i. Tere has medicinas et pulueriza et cōfice cū vino et fac pill'as puas et exicca ī vmbra dosis illi⁹ pōd⁹ .ʒ.ß. cū aq̄ i q̄ decoctū ē aētū aut fiat de eo suffus pōdere .ʒ.ß. cū aq̄ mellis cal'a in q̄ decoctū ē anetuz cochliarijs duob⁹ ⁊ olī cochliario .i.

Pill'e alie q̄ fiūt cū alcāna ad podagrā laudate. ℞. myrobal'. nigroꝝ ablatis nucleis pōd⁹ .ʒ.x. belliricoꝝ et emblicoꝝ ⁊ capsie et cinamōi et zinziberis et macropipis et salis indi oīuz an̄ pōd⁹ .ʒ.iij. aloes pōd⁹ .ʒ.xxx. origani psici et radicis cappis et bdellii et alcāne oīum ana pōd⁹ .ʒ.ii. hermodactiloꝝ q̄ntū medicie oīs tere medicinas et cicotrigoniza et īfūde bdelliū in vino et permisce et confice et fac pilulas paruas ⁊ sit dosis earum pondus .ʒ.ii.

Vena sciatica. Medicamē ad venā sciaticā qđ sedat eā vltie. c⁹ hec ē pmistō. Picis ptes .ii. sulfuris qđ nō inuēit ignis p̄s i. terant̄ sil' et pmisceant̄ et puluerizent̄ sup locū infirmū postq̄ ingressus fuerit hn̄s eā balneū vt adhereat ei medicamē ⁊ cōglutinet̄ sup ip̄z charta et dimittatur vsq̄ quo cadat per se ipsum.

Podag̃. Medicamē de hyusq̄amo nistro pdc̄m i ca° doloꝝ iūctaꝝ ē ultimū ad eaz

Tractatus octauus de alopitia.

Confectio loboc ad alopitiā. ℞. euforbii et gūme rute agrestis et olī lauri oīuz ana aure .ii. et sulfuris qđ nō inuēit ignis et hellebori nigri aut albi qđcūq̄ duoꝝ ē reptum oīuz ana pōd⁹ aur̄ .i. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas et pmisce cū pōdere .ʒ.ix. cere liq̄fcē cū oleo laurino aut ol'o alkerua aut oliue oleo antiquo et vtere h° medicaīe s̄z q̄ ip̄z ē forte valde in curatōe alopitie qū ɔplōgat et difficil' fit ei⁹ cura. Inq̄t Hal'. ego pmiscui cū eo in q̄busdaz horis nasturtii pōd⁹ aur̄ .i. ⁊ spūe aduste pōdus aur̄ .i.

Akidob nigꝝ i q° īnoluunt̄ capilli: ul' manꝰ: ul' aliquot m̄broꝝ. Existiauit Hal'. q̄ qn̄ fiūt vria canis et putrefit q̄nq̄ diebus aut sex deinde fit cuz ea illud cōsuat nigredinē.

Descriptio ponderum ⁊ mensurarū ex breuiario alseir .i. vigilis.

Inq̄t kist ordei est .℥.xviij. ¶ Kist vini est lb̄ .lxx. ¶ Kist mellis est lb̄ .c.viij. Chous vini est lb̄ .ix. ¶ Chous mellis est lb̄ .xxiij. ⁊ .ß. ¶ Corboni olei est .℥.ix. Corbōi vini .℥.x. ¶ Corboni mellis .℥.xiij.ß. Mesitꝝ magnū olei est .℥.iij. ¶ Mesitꝝ magnū vini ē .℥.iiij. gormie .vij. ¶ Mesitꝝ mellis .℥.iiij.ß. ¶ Acsunef olei darkimet .xvi. ¶ Acsunef vini .℥.ij. ⁊ q̄rta darkimet .i⁹. ¶ Acsunef mellis ℥.iij. ⁊ q̄rta ⁊ octaua. ¶ Choatus olei darkimet xij. ¶ Choat⁹ vini .℥.i. ⁊ medietas darkiet ⁊ 3ª. Choatus mellis pōdus .℥.ij. ⁊ q̄rta ¶ Mesitirō olei est darkimet .vi. ¶ Mesitiron vini est gormie .xx. ¶ Mesitiron mellis darkimet .vij.

Descriptio mēsaꝝ ⁊ pōdeꝝ ex breuiario filij Serapionis inquit.

Exceptū ē ab h° ca° in h° aggregato qm̄ n̄ dixi oēz mēsaz quā in ipso attuli nisi q̄ cognita ē apud eos q̄ ligua vtunt̄ arabica in capitulis suis. Veꝝ q̄dā coegerūt me ad trāsferen̄ q̄rētes a me trāslationē ei⁹ vt iuuamētū fiat p illđ i alijs ab isto libro. ¶ Kist apđ gētes q̄ ligua greca loqunt̄ cognitū ē. sup mēsaz vō n̄ ɔuēiūt oēs ⁊ illđ ē qm̄ q̄dā coꝝ vtunt̄ alia q̄ vtant̄ alij. ¶ Kist eni apud rōanos capit lb̄ .i.ß. ⁊ sextā q̄r ē .℥.xx ¶ Et kist italicū lb̄ .i.ß. ¶ Et lb̄ .ē .℥.xij. ¶ Et mina romana ē .℥.xx. ¶ Et mina italica ⁊ egyptiaca ē ℥.xvi. ¶ Et mina ē sextaria .xl. ¶ Et lb̄ .ē sextaria .xx. ¶ Sextariū ē .ʒ.vi. ⁊ danich .ij. aut aure .iiij. ¶ Et darkimet ē aur̄ .i. ¶ Et dorach italicū ē iohein .viij. ¶ Et iohein ē acsat rōana sex. Et cotila .i. ℥.ix. ¶ Mestron magnū ē .℥.iij. et puū ē darkimet .vi. ¶ Acsūesi ē darkimet .xviij. Choatos est .℥.i.ß. ¶ Hormia est q̄rta .ʒ. usq̄ ad duos danic. ¶ Aumi⁹ et andanikis est .℥.i. ⁊ una q̄q̄ eaꝝ est aur̄ .vij. ¶ Adar .℥.i. ¶ Euib mellis lb̄ .ij.ß. ¶ Euib olei mina .i.ß. ¶ Aldorach lb̄ .iij. ¶ Kist mellis lb̄ .ij. ⁊ .ß. ¶ Albemē sextaria .v. ⁊ .ʒ.xxx. ⁊ antulij .iiij. ¶ Semimet mine .x. ⁊ .ß. ¶ Faba egyptiaca semimt̄ q̄ttuor. ¶ Obol⁹ est danich .i.ß. sicut inuēit alexādrinus antulij .iij. Auellana .i. est darkimet .i. ¶ Nux ē .xiiij. semimet ¶ Alsacraiati pua est semimet .vij. ¶ Alsacriati mag̃ ē semimet .xiiij. ¶ Faba greca ē duo seimet aut duo oboli. ¶ Alsacraiati ē sextaria .vi. ⁊ q̄rta. ¶ Cochliariū mellis est aur̄ .iiij. ¶ Cochliariū medicinaꝝ ē aur̄ .i. ⁊ .ʒ.i. ¶ Alsatil .i. est sextaria .ij. ¶ Darkimet est oboli .vi. ¶ Et oīs obulus est kirat .iij. ¶ Et oīs kirat est .iiij. grana ordei. ¶ Et obuli .iij. sunt kirat .ix. ¶ Alcaut⁹ est .℥.i.ß. ¶ Choati .ij. sunt .℥.iij. ¶ Oboli .viij. sunt kirat .xxiiij.

Completus est liber quintus libri canonis qui est antidotarium senis regis aboali hassen filij hali ab insceni. Et eius complemento completus est liber totus.

Impressus vero patauij. Anno christi optimi z M.cccc.lxxvi. quinto idus nouembris.
Ad laudesdei.
Quattuor impressi precedunt ordine libri.
¶ Ultimus hic sequitur qui tenet antidota.
Ruminat hec Petrus medice doctissimus artis.
¶ Interpres: Mutius corrigit hec eadem.
Herbort impensas ponit velut ante Joannes.
¶ Nomine qui magnus corpore notus erat.

Libellus Auicēne de viribus cordis translatus ab Arnaldo de villa noua barchinone feliciter icipit.

Tractatꝰ Primus de origīe spūs ⁊ generibus eius ⁊ ꝓncipijs sue generatiōis et infromationis.

Capᵐ primū de origine spūs.

Creauit deꝰ ex ꝯcauitatibꝰ cordis sinistrā vt esset armariū spūs ⁊ miera generatōis illius. Creauitqꝫ spūz latorē v̄tutū aīe in mēbra aīaliū tendētiū mediāte ipo. Creauit itaqꝫ ꝓmū appēdiculū viriū aīe spūz ⁊ manatōēz scđaz in mēbris corpis mediāte ipo. Produxit etiā spūz ex subtilitate hūoꝝ ⁊ igneitate quēadmodū ꝓduxit corpꝰ ex grossitie ipoꝝ ⁊ terrestritate. Eteni ꝯpatō spūs ad hūorū subtilitatē est sicut cōpatō corpis ad ipos hūores. quēadmodū.n. mēbra ꝯstituūt ꝓpter cōmistionē ipoꝝ ad inicē ꝓducentē ad formā aliquaz ꝯpositōis q̄ ꝯmistū disponit ad recipiēdū habitū nō ꝯuenientē ei ratōe simpliciū sic mō ꝯstituit spūs ex subtilitate hūoꝝ ꝯmistione ipoꝝ q̄ttuor ad formaz ꝯplōnis q̄ spūs prepat ad receptōēz viriū aīe q̄s ex simplicibus nō acq̄rit. Principiū aūt eius est ex manatōe diuī a sine auaritia ⁊ diminutōe qñ eiꝰ dispō ꝯplet ꝑfecte: quēadmodū.n. vnūqđqꝫ membroꝝ q̄uis ex ipa substātia hūoꝝ ꝯstituat nichilominꝰ iest sua ꝯplō rōe singularitatis ꝓportōis q̄ttitatū hūoꝝ ⁊ forme ꝯmistionis ipoꝝ. Silr vnicuiqꝫ spūuz vꝫ tā aīali q̄ vitali q̄ nāli q̄uis eoꝝ substātia ex subtilitate hūoꝝ sit nichilominꝰ ꝓpria inest ꝯplō rōne ꝓportōis q̄ttitatū subtilitatis hūoꝝ ⁊ forme ꝯmistiōz Et sic etiā mēbra generalia q̄uis plura sint nūero: vnū tñ est generatōe ꝓncipiū q̄lecūqꝫ sit illud scđz diuersitatez opinionū cuiꝰ generatōēz sequit̄ generatō ceteroꝝ mēbroꝝ. Silr quēadmōuz spūs generales plēs sunt nūero nichilominꝰ vnus ipoꝝ generaratōe ꝓmus est q̄ fm sentētiaz potōrē philosophoꝝ generat̄ in corde ⁊ exinde ꝓcedēdo manat ⁊ penetrat in cetera ꝓncipalia mēbra in q̄bus qū sufficiēter ꝑmāserit adipiscit̄ ibi ꝯplōnez ꝑticularē ⁊ ꝓpaz. Ita ꝙ in cerebro ꝯplōez acq̄rit q̄ disponit̄ ad receptōēz v̄tutū sensus ⁊ motus. In epate v̄o ꝯplōnez susceptiuā v̄tutū nutritiōis ⁊ augmēti. In testiculis autez acq̄rit ꝯplōnez q̄ prepat̄ ad receptōēz uel ad recipiendū generatōēz. Et existit tñ haꝝ oīuz v̄tutū ꝓncipiū fm dictū philosophū i corde quēadmodū apud eos q̄ diuersificant̄ a sentētia eius. pricipiū v̄tutis uisiue auditiue ⁊ gustatiue est in cerebro Sꝫ nichiloīꝰ fm eos spūs disponit̄ ad recipiēdū has v̄tutes ꝑticulares i mēbris alijs ita ꝙ uisiua mediāte ꝯplōne crystalline hūitatis qñ spūs ꝯplōni cōiūgit̄. Auditia v̄o mediāte ꝯplōne obtihici nerui. Gustatiā aūt mediāte ꝯplōne hūitatis quā sub radice ligue generat spōgiosa caro. Supradictoꝝ aūt repugnatiū q̄dā sunt asserētes ꝙ v̄tutes spūs affert a cerebro nullo mō egēs ad ꝑfectōēz v̄tutis ꝯplōne mēbri ad qđ ꝓcedit sꝫ ipm mēbꝝ est tm̄ ꝯueniēs instr̄m actōi v̄tutis naturalis nichil ꝯferēs eius essentie verꝫ tñ exq̄sita ꝑscrutatō v̄itatis oīo cassat istoꝝ opinionē ⁊ verificat insup ꝙ calafactōēz virtutis adipiscit̄ spūs in m̄bro qđ est operis instr̄m fm formaz p̄dicte opinionis. Dixerūt q̄dā ex sequētibꝰ philosophis ꝙ spūs vires aīe recipit a corde ꝑfecte ita ꝙ ad receptōēz ipsaꝝ ꝑfecte in ipo corde disponit̄ taliter ꝙ nō indigꝫ alio mēbro sicut de epate aut de cerebro ⁊c̄. Sed hāc opinionē respuit ⁊ penitus cassat vltima inquisitio veritatis.

Capᵐ scđm de diffinitōe et natura spiritus et eius vtilitate.

Uita ⁊ q̄cūqꝫ ꝑfectō ⁊ oīe bonū q̄bus res distingūt̄ nō nisi a ꝓma v̄itate sunt q̄ oīuz bonoꝝ ꝓma est ⁊ vniformis manatō. At v̄o receptibilia sunt carentia dispōibꝰ ad receptōēz ipoꝝ. Et idcirco cuiꝰlibet susceptibile non est dispositiōis cuiuslibet receptiuū: q̄pp neq̄t lana inq̄tuz lana recipe formā ensis nec silr aq̄ sub forma aque recipe v̄tutē hūane nature. Sic igit̄ hūana corpa recipiūt vitā p̄ter illa q̄ nūero ⁊ q̄ttitate sunt diminuta. Nūero q̄dē qm̄ non uiuētia corpa q̄ttuor elemēta sunt ⁊ q̄ illis apꝓximāt i natura. Quātitate uero q̄a oīa fere elemēta q̄ttuor sunt fere insensibilis q̄ttitatis ⁊ miora sūt oībus rotabilibꝰ spheris nec elōgat̄ ab intellectu q̄n ex stellis fixis sit aliq̄ maior eiś Demōstratō iteꝝ ꝯcludit ꝙ hec oīa elemētoꝝ corpa uel demr̄ato iteꝝ hoc ⁊ ꝙ oīa elementoꝝ corpa sint veluti punctus respectu corpis saturni q̄to igr̄ est amplius respectu supioꝝ. Ampliꝰ aūt apud ꝯphensores v̄itatis cā ꝓpter quaz non receperūt vite formā hec corpa est illud quo cetera viuētia corpa tā simplicia q̄ ꝯposita diuersificant̄ ab eis hec ꝯtrarietas naturaꝝ. natura eni vniuscuiusqꝫ est alterīꝰ nature ꝯtraria idcirco a genere corpū celestiū ualde elōgant qm̄ celestia corpa disposita sunt ad nobiliorē spēm vite corpalis. Elemēta v̄o a vita oīo sunt elōgata in corpibus aūt ꝯpositis ꝯmistio frāgit formā ꝯtrarietatis eoꝝ exinde cāt̄ forma ꝯplōnis q̄ q̄dē ꝯplīo mediū q̄đdā est inter cōtraria. medio nihil absolute est cōtrariū. Et idcirco ꝯposuū dispoīt ad vite receptōēz ita vꝫ ꝙ q̄to amplius ad mediū ꝯplō viciat̄ tāto mistū reddit̄ habiliꝰ ad recipiēdū nobilioris vite ꝑfectōēz adeo ꝙ qñ in tantū ꝑpatur ꝯplō ꝙ ꝑ eq̄litatē cessat ꝯtrarietas ⁊ cessat: in ea disponit̄ mistū ad receptōēz vite ꝯformis vite celestiū corpū q̄ dispositō i hūano tm̄ spū repit̄. Est igitur in sūma spūs sub generata ꝯmistione elemētoꝝ v̄gens in silitudinē supcelestiū corpoꝝ. Et ꝓpterea iudicat̄ de spū ꝙ sit substātia lumiosa ꝓpter qđ enī dr̄ de visiuo spū ꝙ sit radius atqꝫ lux. Et exinde aīa gaudet ex intuitu lucis ⁊ tristat̄ in tenebris qm̄ spūs q̄ sedes est aīe illud est ꝯforme id aūt ꝯtrariū.

Capᵐ Tertiū de ꝓncipalibus passionibꝰ spūs cordialis ⁊ ꝓmis cāis ipoꝝ. s. potētia ⁊ dispositōe.

Sapiētes philosophoꝝ ⁊ medici eos sequentes ꝯcorditer ponūt ꝙ gaudiū ⁊ tristitia et timor ⁊ ira sunt ex passionibꝰ spūs cordialꝫ ⁊ ꝙ q̄libet passionū intendit̄ ⁊ remittit̄ non solūᵒ ꝓpter agēs sed etiā ꝓpter intēsionē ⁊ remissionē dispōis in substātia patiētis. Assignāt etiā sapiētes subtiliter dr̄am inter potētiā ⁊ dispōem dicētes ꝙ potētia respicit vtrūqꝫ ꝯtrarioꝝ eq̄liter: dispositō uero non quāuis aūt gaudere ⁊ tristari possit etiā hō nihilominꝰ aliq̄s est tm̄ ad letitiā dispositꝰ aliq̄s v̄o ad ad tristitiā tm̄. Et silē iudiciū est de tiore ⁊ ira ⁊ ceteris passiōibus. Est igit̄ esse ⁊ rō spūs gaudētis in potētia aliud esse ab esse ⁊ rōe spūs dispositi ad alterū p̄dictoꝝ vr̄ etiā ꝙ dispō sit ꝑfectō potētie respectu alterīꝰ oppositoꝝ. Ex quo pꝫ ꝙ si spūi ꝯueniat

inquantũ ineſt ei potētia triſtari uel gaudere indiffe
renter tm̄ non tñ ei ꝯuenit ex pte ipſius diſpõis idif
ferēter alterutꝝ. Rurſus etiā ex hoc pꝫ ꝙ potentia
ad hec duo inſepabil'r inheret ſpũi ex generatõe ip
ſius. Diſpõ võ q̃ ipm ad alteꝝ oppoſitoꝝ inclinat
non inſepabiliter ex generatõe iheret ei ſed accide
re põt ex ſupueniētibus cauſis.

Capl'm quartũ de gaudio ⁊ intrinſecis cãis delecta-
tionis ⁊ triſtitie ⁊ eoꝝ diuerſitate.

Gaudiũ eſt delectatõ q̃dã: oĩs autē delecta
tõ eſt apprehēſio aduētus ꝓpe pfectõis ab
aliq̃ ṽtute apprehēſiua ſicut in ſenſibꝰ ap-
prehēſio dulcis ⁊ ſapidi guſtui ⁊ apprehēſio victo-
rie iraſcitie virtuti ⁊ pceptõ alicuiꝰ vtilis ꝯtīgētiſ
exiſtiatiẽ ⁊ opinatiẽ ṽtuti. oĩs autē pfectõ ſeu eti-
aꝫ delectatõ eſt nãlis alicui virtuti ⁊ ecõuerſo: oĩs
naq̃ꝫ pfectõ alicui ṽtuti eſt delectatõ ei. Forſitã aũt
ꝯtiget in aliq̃bus virtutibꝰ ꝙ non oĩo delectanť ni
ſi apud ſepatiõeꝫ diſpõis inaturalis ꝓpter qͦ etiaꝫ
q̃daꝫ opinanť ꝙ delectatõ ſit exitus a diſpõe inatãli
Fixio naq̃ꝫ a diſpõe vel habitu nãli non eſt delecta
tõ. hic aũt error incidit q̃a qͦ eſt p accñs accipiť vt
p ſe. i elenchis enĩ ꝯñſuꝫ eſt qm̄ hec eſt vna falla-
ciaꝝ. Delectatõ vero huiꝰmõi q̃tũ ad ꝓpoſitũ ſpe
ctat eſt qm̄ nullũ ap̄hendēs aliq̃d ap̄hēdit niſi ap̄
alteratõeꝫ ſicut i tactu patet. tangibil'.n. q̃litas taꝫ
diu delectat q̃diu mēbꝝ tactiuũ pmanet ꝯtrarie q̃li
tatis ⁊ patiť ab alterãte q̃litate. Qñ ergo fuerit paſ
ſuꝫ ab ea ſufficiēter efficiť q̃litas ꝯpl'o mēbri. Et iõ
non delectať ab ea qũ oĩs alteratõ cũ q̃dã alteratõe
pſiſtat ⁊ nihil alterať a ſemetipõ. Silr̃ i ꝯtrario nõ
lediť q̃dã ecthicꝰ calore q̃ fortõr eſt q̄ ſit i acute fe
bricitãtibus. Acute tñ febricitãs lediť calore q̃ fm
ṽitatē eſt circa illũ. Et hoc q̃a calor in ecthica eſt col
locatꝰ ſeu habituatus i mēbris ac ſi eſſet eoꝝ ꝯpl'io:
in acuta võ febre eſt quaſi volitãs ſupra ipã ⁊ time
tur a ꝯpl'one mēbroꝝ. medici etiã ꝓprio noīe vo-
cãt q̃litatē iherentē mēbris ſicut in ecthica malaꝫ cõ
pl'oneꝫ eq̃lē. Que aũt ſe habet ſicut in cauſone ꝓpe
vocãt malã ꝯpl'onē diuerſaꝫ. Jã igiť ex his relicuiť
maifeſtũ ꝙ cã ꝓpter quã delectatõ ceſſat poſtq̄ ha-
bituate fuerĩt pfectões ſenſibiles eſt ꝓuatõ appre-
henſionis introitus ipaꝝ ⁊ ꝙ cã delectatõis ap̄ pnci
piũ exitus a diſpõe inaturali eſt ap̄henſio introitꝰ
diſpõis nãlis. Sꝫ ꝓpterea ꝙ currit ap̄hēſio introi
tus diſpõis nãlis cũ exitu a diſpõe inaturali cõtigit
vt ſit delectatõ cũ exitu illo: ⁊ idcirco putať qͦ di-
ctũ eſt: ſed non eſt ita ſed cã eſt introitus pfectõis ſē
ſu pcepte ⁊ non aliud: hec nanq̃ꝫ eſt cã delectatiõis p
ſe. Cã võ diſpõis ad delectatõeꝫ eſt circa delectabi-
biles ſpũs ẜꝫ meliorē habitũ in q̄titate ⁊ q̃litate. ſ.
vt non ſit in ſubſtãtia diminutus nec habitꝰ ſiue di
ſpõ eius ſit inaturalis in his q̃ ꝯueniũt ei. In q̄tita
te q̃dē qm̄ ſi ſpũs fuerit ml'tus vehemētõr erit vir
tus ipſius. augmētũ enĩ in q̄titate p̄ſtat additamētũ
virtuti in fortitudĩe queadmodũ eſt in radicibꝰ ſci
entie nãlis declaratũ. Et exinde eſt ꝙ ꝓpter ml'titu
dinē ſuã durat amplius in habũdãti mēſura in origi
ne ſeu minera ipſius. Et diffuſio eius abinde ad mē
bra in dilatõe q̃ eſt ap̄ gaudiũ ⁊ delectatõeꝫ q̃ fit ab
habũdãtiori mſura: ſi.n. modicus fuerit quia cito
diſſoluiť nã ꝯſeruat eũ apud originē ſuã nec dat ei fa
cultatē libere dilatãdi. In q̃litate vero qm̄ ſi fuerit
nobiliſſime ꝯpl'onis ⁊ nobiliſſime ſubſtãtie. i. habũ
dãtiſſime lucis tũc eſt ſubſtãtie celeſti ſimillimꝰ. he
ergo ſunt cãe diſpõnis ad delectatõeꝫ ⁊ gaudiũ ꝯtra
rie võ ſunt cãe diſpõis ad triſtitiã ⁊ dolorē. Qũ eni
ſciť ꝙ he ſunt cãe delectatõis in genere ⁊ ꝯñter pcl'
dubio ſciť q̃a eedē ſunt cãe gaudÿ qͦ delectatiõis ē
ſpes. Spũs ergo q̃ eſt in corde qñ ml'tus exiſtit i q̄
titate ꝓpter materie ml'titudinē ex q̃ velociter ⁊ cõ
tinue generať ⁊ eſt tēpatus in ꝯpl'one ⁊ in ſubſtãtia
lumioſus ſplēdēs tũc eſt ad gaudiũ diſpõ fortis. Qũ
autē fuerit exigue q̄titatis ſicut in ꝯualeſcētibꝰ ⁊ di
uturnis morbis ⁊ ſenibus non tpatus i ꝯpl'one ſicut
in morbis: Et fuerit ualde ſpiſſe ⁊ groſſe ſubſtantie
ſicut in ml'icis ⁊ ſenibus ita ꝙ delectari neq̃t ꝓpter
groſſitiē ⁊ ſpiſſitudinē eius: aut fuerit nimis tenuis
ſicut in ꝯualeſcētibus ⁊ mulieribꝰ ita ut qũ dilatať
ſanari non põt: aut fuerit tenebroſus ſicut in ml'icis
tũc eſt vehemēs diſpõ ad triſtitiam.

Capl'm quītũ de cauſis exterioribꝰ delectatõis ⁊ tri
ſtitie ⁊ eaꝝ diuerſitate.

Perfecte diſpoſitũ ad effectũ aliquē eſt du-
plũ caꝝ illius effectus ſicut ſulfur ad inflã
matõeꝫ ipm enĩ adeo igne modico inflam
mať ꝙ cũ duplo eius lignũ inflãmari non põt. Quꝫ
ergo aĩa habuit ſpũm pfecte diſpoſitũ ad recipiēdũ
letificãtiũ caꝝ impſſiones modica ex cã letať ꝓpter
qͦ in bibētibus laudabile vinũ letitia ml'tiplicať in
tm̄ alñ ꝙ putať ſine cã ridere qũ tñ ita nõ ſit. Eteni
impoſſibile eſt ꝙ in aliq̃ re fiat impſſio ſine aliquo i
pſſore. Sed cã eſt q̃a vinũ qñ bibiť moderate copi
oſuꝫ generat ſpũꝫ moderate ꝯpl'onis ⁊ ſubſtãtie et
vehemētis luïs et ſplēdoris vnde ad letitiã valde
diſponiť. Et idcirco valde letificat ob minimã caꝝ
ſciſitãtiũ ⁊ recipit impſſiones ex cãis vtilibꝰ in p̃nti
fortius q̄ ex cãis vtilibꝰ in futõ. Et ex cãis ꝯueniē
tibus delectatõi aplius q̄ ex cãis ꝯueniētibus hone
ſtati. Et ſilr̃ recipit tũc impſſionē a cãis q̃ ꝯgruũt po
tius ad generandũ opinionē q̄ ſolidũ intellectũ. Et
hꝰ q̃dē cã eſt quia virtus aĩe ſuã in cerebro exercꝫ
actõeꝫ ⁊ exigit ſpũm tpate hũitatis vt obediat mo-
tui cogitatõis ⁊ exercitõ intellectꝰ. Tũc autē eſt ve
hemētis hũitatis ⁊ nimis motus ꝓpter miſtionē va
poꝝ aſcēdētiũ ⁊ inũdantiũ ibi imoderate hũectantiũ
ipm. q̄pobrē non obtpat intellectui nec motibꝰ cogi
tatõis niſi in rebꝰ valde mãlibus ⁊ corpeis non in
rebus ſubſtãtialibus valde ⁊ ſpũalibꝰ ⁊ cũ inſtabi
litate ſeu agitatõe ipſius non obedit formatõi ſeu p̄
ſentatõi reꝝ ſpũaliũ ſed formatõi tm̄ valde corpa-
liũ reꝝ. vñ ṽitas ſeu pfectõ ſui opis apͦ cognitõeꝫ
valde debilitať ⁊ retrahiť intellectiua virtus adeo
tm̄ q̄tũ exigit aut ꝑcreat: diſpõ enĩ donec ad tpam̄
tũ eius ꝯpl'o reducať ⁊ ipſius iundatõ q̃eteť q̃a.n. ṽ
tus aĩe q̃ in corde eſt vehemētis exiſtit diſpõis ad
gaudiũ ⁊ non pueniũt ad eã letificãtia vſitata inter
ſenſũ ⁊ phãtaſiã aut etiã cogitatõeꝫ q̃buſ opus aĩata
rũ viriũ roborať ꝓpterea ꝙ diximꝰ tũc ꝯcomitari
ſpũꝫ q̃ fortõra ſunt in eo. ſ. exceſſus hũitatis ⁊ inũ-
datõ idcirco tũc ſenſus dñať interiori ſpũi ⁊ ſupra
motũ eius efficiť intellectu potētior. intellectus aũt
qñ ꝯtra ſe illũ ſpũꝫ iuenit ſic ꝓteruũ iuuať ſenſu et
ſubicit ipm ſicut i geometricis ⁊ ceteris ſciētÿs ſit.

Qñ igit̃ res tal̃r se habꝫ dimiuit̃ in aĩa potatoris ĩ p̃ssio honestoꝝ ⁊ intelligibiliũ ⁊ p̃ualet imp̃ssio leti ficatiuꝫ honestoꝝ ⁊ intelligibiliũ ⁊ p̃ualet imp̃ssio letificatiuꝫ dulciũ ⁊ delectabiliũ sensibꝰ p̃ñtiũ ma xime. Et qm̃ est dispõ fortis idcirco sufficit ad le tificandũ debilissima cã sicut ĩ pueris pꝫ ꝑpter qð putat̃ ꝙ sine cã letent̃ qũ tñ sit impossibile. q̃nimo cãꝝ gaudij ⁊ tristitie q̃dã sunt fortes: q̃dã sunt de biles: quedã cognite siue maĩfeste: q̃dã incognite siue occulte. Caꝝ ṽo que incognite sunt siue occul te plures sunt assuete q̃to eñi amplius assuete sunt tãto miꝰ ꝑcipiũt. De caĩs aũt gaudij ⁊ letitie for tibus ⁊ maĩfestis non est necessariũ facere mẽtõez Alie ṽo sunt sicut intuitꝰ celi inter letificãtes cꝰ si gnũ est q̇a ꝯtrariũ tristitiã cãt. s. in tenebris ꝑma nere aut sicut ꝯuersari cũ ꝯsil̃ibus cuiꝰ signũ est ꝙ solitudo attristat. De letificãtibꝰ sil̃r obtinere de sideratũ ⁊ explere intentõez ẽm exigẽtiã intẽti siñ impedimẽto. Et ꝑponere facere q̇dꝙ placidũ ⁊ si mil̃r ꝯfidẽtia ⁊ meõria p̃teriti delectabil̃ ⁊ futuri ⁊ spes ⁊ meditatõ in rebus ambitõsis ⁊ mutua ꝯfã bulatõ dilectoꝝ ⁊ euasio a tormẽto ⁊ extraneitas reꝝ ⁊ admiratõ ⁊ eleuatõ mẽtis ⁊ obuiatõ aĩcorũ ⁊ amicabiliũ vicinoꝝ. Qñqꝫ delusio ⁊ defraudaᵒ ⁊ victoria in minimis rebꝰ ⁊ mĺta ꝯsil̃is quoꝝ mẽ tio fit in libris rhetoruꝫ ⁊ moraliũ: que inquã oĩa diuersificant̃ in gẽtibus ẽm affectus consuetudines ⁊ etates: nec aliq̇s ab eis repit̃ oiode vacãs. nec cõ tingit sil̃r vt cãe cõir letificãtes in duplo plus aut amplius letificẽt ceteris nisi ꝑ tanto q̇a dispõ q̃nqꝫ uehemẽter respicit alteꝝ oppositoꝝ nõ patit̃ a cãis alteriꝰ nisi fuerint valde fortes patit̃ tñ a cãis suis ⁊ si fuerĩt debiles. Et ꝑpter hãc cãm in ebriosis durat letitia. Et in mĺicis hñtibus spũs tenebrosos ꝑdurat tristitia leuius ex cãis desolatõis ⁊ tristitie sicut remeõratõ distãtis patrie nãlis ⁊ remiscentia mĺtoꝝ nocumẽtoꝝ iã diu p̃teritoꝝ ⁊ odia seu ran cores ⁊ difficultas sanatõis ⁊ onerosa ꝯuersatõ et imaginatõ terribiliũ futuroꝝ ⁊ ꝓprie necessitatis mortis a q̃ se auertit intellectus ⁊ intelligẽs discre tõ qũ sit ĩ euitabile mori. Et cogitatõ sollicitãtis meditatõis in aliquo ⁊ sepatõ ab occupatõe placẽ ti ⁊ cogitatõ distractõis ab ea ⁊ distractõ a deside rato seu a volito ⁊ mĺta alia ꝯsil̃ia ⁊ aliq̃ q̃ neq̃ũt ꝯp̃hendi: hec. n. ⁊ ꝯsil̃ia ꝯtristãt de facili aĩaꝫ di sposita ad tristãdũ. Amplius in mĺico fortitudo i maginatõis ꝯtristãtiũ reꝝ facit ei apparere ꝙ iam sit ĩ actu res cuiꝰ sil̃itudo aĩe rep̃ñtat: ⁊ idcirco in ꝯtinua ꝑseuerat tristitia. Fortitudo autẽ imagĩatõ nis cãt̃ ꝑpter siccitatẽ spũs q̃uis letificet motũ eiꝰ ⁊ etiã q̇a intellectus a sensu ⁊ phãtasia distrahit̃ ab actibus rõis ꝑpter corruptõez ꝯpl̃onis spũs q̇ ꝑ prie mouet̃ ẽm exigẽtiã disponẽtis ꝯpl̃onis ⁊ q̃li tatis pessime ⁊ obscure.

Capᵐ. viᵐ. in quo oñdit̃ ꝙ vnaq̃qꝫ passio cordis disponit̃ ad generatõez sui ip̃ius.

Non est aũt opinãdũ ꝙ oĩs cã disponẽs ad gaudiũ vel tristitiã ĩmediate ꝯiũgat̃ sub stãtie spũs sicut q̃titas eius ⁊ q̃litas imo alias esse ꝯtĩgit cãs a q̃titate ⁊ q̃litate spũs vtpo te aĩe passiones q̃ nihilomiꝰ disponũt ad alteꝝ pre dictoꝝ q̃uis hoc faciãt mediãtibus cãis intrinsecis ip̃i spiritui. s. q̃titate ⁊ q̃litate ip̃iꝰ: hoc est: quia tꝑant ꝯpl̃onez ip̃ius aut rectificãt spũꝫ ⁊ mĺtiplicãt q̃titatẽ ⁊ sic disponũt ad gaudiũ: aut accĩt eis cã cõ traria ⁊ sic ad tristitiã ꝯtrario mõ disponũt: sũt er go cãe exteriores ꝑmarie ⁊ remote. Inherentes ṽo ad ratiõez unicã deducunt̃ ⁊ est: q̇a oĩs actõ cõ trariũ hñs si sepius iteret̃ reddit ṽtutẽ eius cuiꝰ ẽ potentõrẽ ad imp̃medũ effectũ. oĩs aũt fortificatõ ṽtutis fit q̃dã dispõ ad effectũ hoc aũt sufficiẽter ĩ ductõe manifestat̃. Eteñ corpus si pluries calefi at disponit̃ ad calefactõez velocẽ sil̃r si pluries in frigidet̃: aut rarificet̃: aut spisset̃ ⁊ in interioribꝰ ṽtutibus accĩt illud. Eteñ ex frequẽti actõe ⁊ pas sione fortes habitꝰ generãt̃ in eis sic. n. morales hĩtus acq̇runt̃. huiꝰ aũt cã forsitã est q̇a passio ad ueniẽs rei frequẽter efficit̃ ꝯueniẽs substãtie eius. qð aũt est alicui ꝯueniẽs suo ꝯtrario discõueniẽs est. Si ergo sepiꝰ iteret̃ diminuit dispõez ad illud ꝯtrariũ expellẽdo id qð ẽ ꝯueniẽs illi. hec igit̃ est declaratõ supradicti ꝑ inductõez. manifestare ṽo illud syll̃o exᵒꝑ se notis accepto ⁊ demr̃atiã ratiõe valde ꝓlixũ est. Sed ex p̃dictis colligit̃ ꝙ letãdi frequẽtia dispoĩt spũꝫ ad letitiã ⁊ tristãdi frequen tia ad desolatõez ⁊ tristitiã. Cause ṽo huiꝰ ẽm na turalẽ ꝑscrutatõez est q̇a letãdi frequẽtia duo ꝯse qunt̃. Et ꝑmũ. s. fortificatõ nãlis ṽtutis. Scðm ṽo rectificatõ spũs quã in letitia ꝑpter dilatatiõez acq̇rit. Cõfortatõez ṽo nãlis ṽtutis hec tria ꝯseqũ tur quoꝝ qðlibet est cã letitie. Primũ tꝑamentuꝫ spũs. Scðm ṽo mĺtiplicatõ generatõis ip̃iꝰ supra illud qð ex eo dissoluit̃. Tertiũ est ꝯseruatõ ip̃ius a dissolutõe sup̃flua. Rarificatiõez spũs cõsequnt̃ duo vꝫ dispõ ad motũ ⁊ dilatatõez ꝑpter subtili tatẽ substãtie eius. Et scðm est attractõ nutrimẽti ip̃ius ꝑpter motũ dilatatõis in diuersaꝫ ꝑtẽ motui nutrimẽti. Ista aũt natura est inclinatõ nãlis cor pis ad euitãdũ vacuũ. De natura. n. est talis mo tus vt in ip̃o motu succedere faciat posteriora ꝑo ribus. Et ẽm hãc naturã trahunt̃ aq̃ ualde distãtes vsqꝫ ad ꝑmos fluxus ipsaꝝ ⁊ vẽti sil̃r ⁊ cutis etiã a vẽtosis. et aque iteꝝ in fistulis. Tristãdi ṽo fre quẽtia duo ꝯseqũt vꝫ debilitas nãlis ṽtutis. Etˢse cũdũ. s. inspissatõ spũs ꝑpter frĩtatẽ accñtez apud extictõez caloris nãlis cãtã a vehemẽti coadunati one ⁊ coarctatõe spũs. Ad hec ṽo duo sequnt̃ ꝯtra ria eoꝝ q̃ paulo añ iã diximꝰ. Est igr̃ maĩfestũ ꝙ letãdi frequẽtia dispoĩt spũꝫ ad letitiã ⁊ tristãdi ad tristitiã. Et ꝙ ĩ indispositis ad letitiã ⁊ tristitiã nõ imp̃mũt nisi fortia sint. letificãtia tñ debilia imp̃ mũt. Et sil̃r in tristitia fit ecõuerso.

Capᵐ. vijᵐ. de dr̃ia debilitatis cordis seu pusilla nimitatis ⁊ tristitie ⁊ eoꝝ ꝯtrarijs.

Debilitas cordis ⁊ tristitia quã q̇dã vocãt ꝯstrictõez pectoris siũ cordis silia q̃diu sunt ⁊ nihilomiꝰ differũt. Et idẽ sil̃r ẽ iu diciũ de ip̃oꝝ ꝯtrarijs. s. fortitudie cordis ⁊ letitia quã q̇dã appellãt dilatatõez pectoris siue cordis. Latet aũt dr̃ia iter ista ꝑpterea q̇a ad alterutra cõ mũiter ꝯseqũt: putat̃ etiã de duobꝰ ꝑmis ꝙ sint passiue dispões: de alijs ṽo duobꝰ ꝙ sint actie. at tñ ĩter extrema vtriusqꝫ ꝯtrarietatis est dr̃ia ma nifesta. ꝑmo q̇dẽ q̇a non ꝯsequnt̃ ad inuicẽ: nõ. n. oĩs debilis corde est tristis: nec õnis tristis corde debilis cordis est ꝑ ꝯpatõez adˢrẽ ꝯtristãtẽ. Sil̃r iteꝝ nec oĩs fortis corde est gaudẽs nec etiã ecõ trario. Scðo uero qm̃ ip̃oꝝ rões sunt differentes

debilitas . n . cordis est dispō sumpta respectu ter
ribiliū reꝝ qm̄ ē ī potētia tolleradi res illas . Tri
stitia vō sumit̄ respectu ꝯtristātiū reꝝ qm̄ est pau
citas tollerātie ipaꝝ a corde ⁊ terribile nocitm̄ qdē
ē cordi: tristās vō nocitm̄ aie est . Tertō silr drn̄t
ꝗtū ad cōsequētia q̄ sunt aie: nā debilitas cordis
mouet ad fugā: tristari vō seu cordis strictura mo
uet ad resistētiā siue ad repellēdū ⁊ cāt effectū eiꝰ
qḋ est ꝯtrariū fuge . s . inuadēdi . ꝑterea debilitas
cordis tepescere facit motiuas v̇tutes: tristitia vō
excitat ⁊ mouet easdē ⁊ sic in debilitate cordis due
sunt passiōes . s . vna lesionis ⁊ alia desiderij siue
affectus . In tristitia vō vnica est passio . s . nocumē
ti vel lesionis nec nālr sequit̄ eaꝫ affectus ad fu-
gā imo forsitā eligit̄ ipa fuga ꝓpter aliqḋ accidēs
absqꝫ appetitu inclinate ad recedendū . Etsi dicatur
appetitus est electio ⁊ non nālis aut forsitā eliget̄
inuasio ⁊ repugnātia ⁊ non fuga . Quarto iteꝝ drn̄t
ꝗtū ad ꝯsequētia q̄ corpis sūt: debilitatē naqꝫ cor-
dis ap̄ obuiatōeꝫ ꝓprij nociui sequit̄ remissio nāl
caloris ⁊ victoria frigoris . Tristitia vō ap̄ obuia-
tōeꝫ ꝓprij obiecti vel nociui iflāmatō nālis calidi
tatis . Quīto ēt drn̄t penes cās dispositias: ad cor
dis naqꝫ debilitatē nimia subtilitas spūs dispoīt et
frigiditas ꝯplōnis ipius . ad tristitiā vō dēsitas spi
ritus ⁊ caliditas sue ꝯplōnis .

Capm . viijm . q̄liter sanguis ꝭꝫ sui diuersitatē cāt
drn̄tes passiones cordis .

Sanguis abundans ⁊ clarus ⁊ addite cali-
ditatis ꝓpter mltitudinē sue inflāmatōis
⁊ velocitatē sui motus dispoit ad iram .
abūdās aūt ⁊ clarus ⁊ tpatus qm̄ ex eo generat̄ co
pia clari spūs et substātie laudabilr ⁊ tpate ꝯplōnis
dispoīt ad gaudiū . Sanguis aūt subtil ⁊ clarus et
aquosus ⁊ frigidus dispoīt ad tiorē ⁊ cordis debili
tatē ꝓpterea qa spūs ex eo generatꝰ est ḡuis motꝰ
ad ex ⁊ inflāmatōis modice ꝓpter frigiditatē ⁊ hu
miditatē illiꝰ ⁊ iō non dispoīt ad letitiā nec ad irā
⁊ qū sit celeris resolōnis ꝓpter suā subtilitatē: est
ēt generatōis exigue ꝓpter fritatē . Sanguis autē
grossus ⁊ turbidus ⁊ addite caliditatis dispoīt ad
tristitiā ⁊ ad irā etiā ꝑdurātē . Ad tristitiā qdeꝫ qa
generat̄ ex eo spūs turbidus: ad irā vō qa veloci-
ter inflammat̄ propter caliditatem suam aūt efficit
firmā irā est spissitudo eius . Spissuꝫ . n . qn̄ calefit
tarde infrigidat̄ . ira vero cāta ex sanguie cholico
⁊ subtili velociter excitat̄ ⁊ delet̄ ꝓpter intensā ca
liditatē spūs ex eo generati ⁊ eius tenuitatē: si vō
cū hoc splēdidus ⁊ clarus fuerit sanguis est etiā le
tificās . Sanguis aūt grossus ⁊ addite caliditatis nō
tn̄ turbidus qḋ raro ꝯtingit efficit hoīeꝫ non tristē
sꝫ audacē ⁊ fortis cordis ⁊ est modice ire ꝓpterea
qa letitia frāgit irā ⁊ tristitia dispoit ad eā . Ira eni
est motus ad expellēdū letificātia q̄ vere delecta
tōi ꝯueniētia sunt . In delectatiōe vō fit q̄si motus
ad attrahendū idcirco in tali hoīe ex rebus magnis
creat̄ ira ⁊ est vehemēs ꝓpter spissitudinē spūs eiꝰ
⁊ ꝓpter etiā eādē cām est pui tioris . Sanguis aūt
grossus ⁊ addite frigiditatis ⁊ nō turbidꝰ nec tri-
stabilē nec iocūdū efficit hoīeꝫ nec etiā fortis ire sꝫ
est mediocriter timidus ⁊ est etiā hebes ⁊ sincerꝰ
in oībus rebus pp silitudinē sui spūs ad sāguinem
eius . Sanguis aūt grossus ⁊ addite frigiditatis et
turbidus facit hoīeꝫ desolabilē ⁊ tristabilē ⁊ etiaꝫ
lēte ire nisi ex forti cā . Et eius ira minꝰ est firma
ꝙ in calido ⁊ hn̄te ceteras ꝯditiōes huiꝰmōi silrs
firmior tn̄ est ī eo ꝙ in sanguie subtilis substantie
ꝓinde est hō rācoris aut odij . Odiū . n . est ꝑseue-
rātia forme nociui ī imaginatōe seu phātasia ⁊ ꝑse
uerātia silr imaginatōis affectus ad vīdictā sumēdā
ex eo: hꝰ aūt ē iō qa ira est quodāmō firma ⁊ mo
tus ad vindictā non valde fortis . Et ꝙ etiā ira n̄
est ꝯtra valde fortē nec ꝯtra debilē valde . Sciēḋ
est . n . ꝙ ira qn̄ cessat velociter non ꝑdurat ī ima
ginatōe seu phātasia forma nociui sed cito delet̄ et
iō non cāt rācorē . Et silr qn̄ est affectus ⁊ motus
ad vīdictā valde fortis . accidūt duo ꝓhibētia odi
uꝫ seu rancorē quoꝝ vnū est qm̄ aīa qn̄ totalr ad
vīdictā trahit̄ ⁊ mouet̄ auertit̄ a ꝯsideratōe ꝯdi-
tōnū nociui ⁊ eoꝝ q̄ sequnt̄ ad ipꝫ ab istātia forma
tōis memorie . De nā . n . motiue v̇tutis est ut ab
apphēs nociuis retrahat aīaꝫ ⁊ etiā ecōuerso . Sci
endū vero ꝙ qn̄ valde intēdit̄ affectus ad vīdictā
in aliquo ⁊ non ingredit̄ ipm̄ timor ꝑuenit ad hoc
ex affectus instātia vt efficiat̄ q̄situ q̄si apphensum
⁊ iā obtentū ap̄ imaginatōeꝫ ipius . Qū eni aliqs v̇
tutis motus intendit̄ ⁊ versus illud festinat valḋ
repn̄tat illud imaginatō q̄si obtentū ⁊ iā exn̄s . Qū
vō ī imaginatōe impmit̄ forma q̄siti siue ḋsidera
ti sicut forma iā exn̄tis ⁊ ad eā ꝑueīt forma eius
sicut forma rei ad quā termiat̄ motus cessat̄ affectꝰ
ab imaginatōe ⁊ delet̄ in eo forma ita ꝙ in memo
ria non ꝑdurat ⁊ iō non fit rācor: nociuū vō qn̄ ē
magnū sicut res aliq̄ magni tioris tunc desꝑatō de
vīdicta obtinēda ⁊ timor ꝓhibēt fixionē in aīa for
me desiderij ad vindictā ꝑin̄ delet̄ repn̄tatō for
me desiderij et forme nociui ab imaginatiōe seu
phātasia qnimo repn̄tat̄ forma tioris exn̄tis in aīa
ꝓinde etiā ibi repn̄tat̄ forma desiderij ad fugā nō
ad inuasionē ⁊ iō tūc in aīa nō ꝑdurat forma rāco
ris . De pueris aūt ⁊ debilibꝰ qa facilis est possibi
litas sumēdi vindictā ab eis ⁊ modicū timet̄ repn̄
tat̄ ac si iā fuisset accepta . Eteni nimia leitas accipi
endi vindictā repn̄tat̄ ap̄ imaginatōeꝫ q̄si obtentū
⁊ iā exn̄s: imaginatō aūt mouet non ꝭm id qḋ ī re
sed ꝭm id qḋ in ea repn̄tat̄ ⁊ iō qn̄ apud eā vīdi-
cādi leuitas pn̄tat̄ q̄si obtentū reputat̄ vindicatio
ex debilibus sicut accepta ⁊ idcirco inꝯtinēti cadit
affectus ad eā ⁊ oīo delet̄ . Qḋ aūt imaginatō mo
ueat ꝭm repn̄tata non ꝭm exigētiā reꝝ manifestat̄
ex eo ꝙ hoīes mel abhorrēt qn̄ ap̄ eos assimilatur
euomitc cholre . Silr cibos laudabiles atqꝫ sapidos
qn̄ colores eoꝝ assimilant̄ coloribꝰ horribiliū cor
poꝝ ⁊ etiā forma formis ꝗuis etiā talia nō esse cre
dant̄ . Silr in ꝓposito qn̄ quedā silitudo rei supra
dicte repn̄tat̄ siue ꝓpter vehemētiā motus desi-
derij siue ꝓpter leuitatē acq̇sitōis desiderati taꝙ
essꝫ obtentū afficit ac si iā realr esset ⁊ iō non fit rā
cor . Sic ergo ex p̄dictis est manifestū ꝙ inter cō
plexiones superius nominatas vltima est ualde di
sposita ad rancorem .

Capm . ixm . de differētibus modis letificādi ⁊ cō
fortandi repertis in medicinis .

Medicine letificātes letificāt qdē ꝓpter ali
quā supradictaꝝ cāꝝ vtpote: uel qa nu
triendo restaurāt spūꝫ sicut vinū . Ant p̄

bent ei splẽdorẽ ⁊ lumẽ sicut margarita ⁊ sericuꝫ cũ potẽtia abstergẽdi quã hñt: aut ꝯgregãdo ⁊ ꝓhibẽdo celerẽ dissolutõez ipius sicut ẽblici ⁊ karabe: aut tpando ꝯplõnẽ siue cũ caliditate vt doronicũ: siue cũ frigiditate vt cãfora ⁊ aq̃ roſ: aut cõfortãdo ꝑ delectabilẽ ꝯplonez ipius sicut suauia aromatica: aut seq̃strãdo mlicũ ⁊ turbidũ hũorẽ ab eis sicut buglossa ⁊ lapis lazuli ⁊ illud sepatiz ut dictũ est aut ꝯiũctim sicut si ꝯiũgat̃ corallus ⁊ karabe ⁊ buglossa quẽadmodũ docebim⁹ in caplis vltimis h⁹ libri: aut forte letificãt ꝓpter ꝓpetatez innatã sicut iacynthus: ꝓpetas aũt qñq̃ ꝯiũgit̃ alicui p̃dictaꝝ caꝝ sicut in muscho ⁊ ambra: hec eniz letificãt cũ ꝓpetate q̃ iũgit̃ aromaticitati refocillãti spũs: silr etiã succ⁹ matianoꝝ ipe eni letificat cũ ꝓpetate ⁊ qñ spũs ꝯplio est calida valde letificat siml q̃dẽ cũ ꝓpetate ignota ⁊ cũ aliq̃ cã ex cognitis uꝫ cũ frigiditate: doronicũ silr q̃dẽ cũ ꝓpetate letificat ⁊ qñ spũs ꝯplo fria ẽ letificat etiã cũ ꝓpetate sil tpãdo ꝯploez ꝑ calefactõez. Supradictaꝝ aũt illa q̃ ꝓpetati ꝯiũgit̃ qñq̃ est vlis qñq̃ pticularis illa ergo q̃ vlis est nullius eget repssione in aliq̃ cã debilitatis cordis aut tristitie q̃lis cã est aromaticitas. Si vo pticularis fuerit in aliq̃bus eget repssione sicut fritas succi uel sirupi matianoꝝ q̃ i quã letificat in vna ꝯplone ⁊ non in alia. Qñ ergo q̃s in fria ꝯplone vti ꝓposuerit ad letificandũ sirupo matianoꝝ frãgere oꝫ cũ calefaciẽtib⁹ ipius fritatez Erit aũt recti⁹ si frãgit̃ cũ calefaciẽte q̃ etiã ex ꝓpetate letificat sicut si misceat̃ cũ sirupo matianoꝝ aliq̃d muschi vel ãbre qñ ꝫ intentõez curatõis ad letificatõez ꝓpinat̃ friaꝫ ꝯplonez habẽti. Ad q̃litates aũt ꝯueniẽtes cũ substãtie nãli appetitu inclinãtur vtutes q̃ꝝ ꝓpa sunt obiecta sicut sunt aromaticitas ⁊ dulce°: hec. n. vsi vrãt olefatia ⁊ gustatia ⁊ nãlis vtus etiã inclinat̃ nalr ad ipa. Duaruꝫ. n. medicinaꝝ eq̃liũ in vtute dulcior q̃dẽ ⁊ aromatica magis efficatõris est iuuamẽti ⁊ ꝓpterea q vtirtus attractia mẽbroꝝ recipit fortius ⁊ spũs celeri⁹ idẽ nutrit̃ si potẽtiã habuerit nutriẽdi ⁊ ab ea celeri⁹ patit̃ inq̃ntũ ẽ medicia: ueꝝtñ subiectũ aromaticitatis est subiectie substantia vaporosa siue fumal: subiectũ aũt dulcedis est spissa substãtia terrestris ⁊ iõ aromatica magis ꝯgrua sunt nutrimẽto spũuꝫ dulcia vo corpis nutrimẽto ꝓinde etiã in cordialibus nutrimẽtis potius exigit̃ aromaticitas q̃ dulcedo. Qm̃ cor est minera generatõis nutrimẽti spirituũ. Epar aũt q̃a est minera generatõis nutrimẽti corpis exigit i nutrimẽtis ipius de aromaticitate min⁹ ⁊ de dulcedie plusq̃ in corde: aromaticitas aũt exigit̃ in eis. Idcirco q̃a epar est miera spũs naturalẽ non q̃dẽ miera generatõis ipius apud ꝯtemplatores vitatis sed tm̃ miera receptõis ⁊ sedes: apud tñ artificẽ medicie sic. Spũs. n. nãlis incliat̃ ad aromaticitatẽ ⁊ ꝯfortat̃ ⁊ refocillat̃ ab ea ⁊ ꝯñr inde vtutes nãles ꝓculdubio ꝯfortant̃.

Caplm. x.m de ꝓprietate quid sit et quantũ differat a naturalitate.

PRoprietas est in vitate nihil aliud q̃ nã Nã vo est pncipiũ motus ⁊ q̃etis in reb⁹ in q̃bus sunt perse cũctaꝝq̃ opatõnũ pse ꝯueniẽtiũ eis ⁊ ꝓpaꝝ veꝝtñ drt ꝓpetas a natura sicut ꝓpriũ a cõi. vulgaris aũt opinio ẽ q differat sicut opposita: veꝝtñ non est sic. sed vitas q̃dẽ est q in elemẽtis q̃ ꝯponẽtia sunt generabiliũ ⁊ corruptibiliũ corpm pmo cãnt̃ q̃dã vtutes actie ꝓut exñt in statu simplici. s. ꝓut sunt ignis ⁊ aer ⁊ aq̃ ⁊ terra. Scdo vo cãnt̃ alie in ꝯmistis cãta ꝯplione mediãte qua disponũt̃ ad receptõez eaꝝ ꝫm q̃cũq̃ duaꝝ opinionũ. quaꝝ q̃dẽ vna est q in generatõe formaꝝ dispões introducũt̃. Alia vo q omes formaꝝ dispões iherẽt materie vl hyle ex sui pmordiali origie. Sed qñ aliq̃ ex formis adueit materie ꝓhibet siue ligat aliaꝝ formaꝝ dispões. Qum vo alia forma supuenit auferẽs exñtẽ cassando illã cassat dispões ꝓhibitõis ipi⁹ ⁊ tũc 3° hyle ad nãlẽ potẽtiã dispõis egredit̃: sꝫ q̃lrcũꝫ sit hoc ẽ ueꝝ q a forma huiusmõi pfecti⁹ manat in ꝯposito vtus q̃ neq̃t in simplicib⁹ iueniri ⁊ q dispõ ad receptiõez illius ꝯplet̃ post ꝯmistionẽ simpliciũ vbiq̃. sicut ẽ in magnete virtus attractia ferri quã nulla elemẽtariũ virtutũ iuenit̃ hr̃e. Sed exitus eius est a manatõe diuia ꝓcedẽte in oibus reb⁹ ⁊ ꝓducẽte cunctas virtutes de potẽtia in actũ siue cũ dispõe pria sicut in elemẽtis siue cũ dispõe scda q̃ est ꝯplio in ꝯpositis seu ꝯmistis: ipa. n. dispoit ad receptiõez p̃dicte virtutis ⁊ non est ipamet uirtus nec forma ipius. Et eadẽ q̃dẽ est rñsio ad q̃stionẽ d ꝓpetate factã: q̃ est rñsio facta ad q̃õez de natura: sicut. n. qñ q̃rit̃ ꝓpter q̃d ꝯburit ignis nemo põt alr dicer̃ vel respõdere q̃ ꝓpter caliditatẽ ⁊ hoc q̃deꝫ nihil aliud dicere est q̃ q̃a habet ꝑ naturã caliditatẽ cõbustiuã. Silr si dicat̃ q̃re magnes attrahit ferruꝫ non põt q̃dã alr respõderi q̃ q dicat̃ q naturalez habet uirtutẽ attractiuã ipius. Ex quo pꝫ qm̃ sicut sciẽs q pp caliditatẽ ꝯburit ignis ẽ sciẽs ꝫm veritatẽ ⁊ non est ignorãs. Silr ⁊ q̃ scit q magnes attrahit ferꝝ q̃a virtutẽ habꝫ cui⁹ natura est attrahere ferꝝ sicut natura virtutis q̃ noiat̃ caliditas ẽ in igne ꝯburẽs ꝓculdubio sciẽs est non ignorãs. sꝫ ꝯbustia q̃dẽ virtus nomẽ habet ap ꝓpatũ: alia vo non: ⁊ est etiã cõiter alia uia q̃si extranea nec opinandũ est q rei pfecta notitia ꝑ hoc nomẽ habeat̃ adeo q sine ipo hr̃i non possit ullo mõ qm̃ noticia impositi nois non tollit ignoratiã quã iducit exñeitas rei. Predicta rñsiõe non sunt ꝯtẽti vulgares iõ quia supponit̃ ap̃ eos q ois opatõ ꝓcedẽs a corpe fiat a caliditate vel frigiditate vel hũitate vel siccitate aut g̃uedie aut leuitate aut motu vel aliquo ex his q̃ in simplicib⁹ maifeste iueniunt̃. Qũ ergo actõ nulli attribuit̃ p̃dictoꝝ nec est sensu manifesta rõ ꝓcessus eius ab illo corpe putant q ois pncipia eius ignota sint qũ tamẽ non ita sit. Eteni intelligẽs bñ scit q̃a ꝓcedit vel a virtute nãli vel aiali vel intellectia vel accidẽtali. Cetera q̃ dicũt̃ sup actõe magnetis. s. q trahit cũ caliditate sua ul frigiditate vel aia vel cũ emissiõe corpm curuoꝝ ad modũ hami vel cũ silitudie quã nã eius hꝫ cuꝫ natura ferri vel cũ vacuitate q̃ est in ipo ois inq̃ fłła sunt quoꝝ falsitas ꝯsideratĩ veritatẽ leuissime reuelat̃. magnes. n. adipiscit̃ virtutẽ ferri attractiuã cũ ꝯplone: sicut plãta acq̃rit cũ ꝯplone nutritiuã virtutẽ nec ignoratia de ista virtute q̃re potius in magnete q̃ in aliq̃ re alia iuenit̃ maior fit q̃ ignoratia in aliȷ̃s rebus. hec. n. ignoratia in duobus ꝯsistit quoꝝ pm ẽ ignoratia factioꝝ scilicet

ꝓncipioꝝ ꝓducentiū hāc v̓tutē in esse hec aūt igno
rātia non magis ap ꝓpat huic v̓tuti ꝙ̄ cuilibet cogi
te nature. Scd̓z v̓o est ignorātia receptibil̓ uz du
bitare de cā ꝓpter quā ad receptōez v̓tutis huius
disponit̄ plus ꝙ̄ aliqd̓ corpus. At hec sil̓r ignorā
tia non est magis ꝓpa huiꝰ virtutis ꝙ̄ aliaꝝ nāliū
reꝝ. talis. n. ignorātia est in nobis de coloribus ⁊
odoribus ⁊ v̓tutibꝰ aīe ceterisqꝫ sil̓ibus. de oībus
enī his rebus scimꝰ qm̄ ad actū essendi ꝑueniūt a
ꝓncipijs actiuis quoꝝ cā deus est bn̄dictꝰ: ⁊ scit̄ ēt
qm̄ illud est ꝓpter ap ꝓpriatōez materie cā dispo
sitōis sequētis ꝯpl̓onē: ponimꝰ etiā ꝓportōez sim
pliciū cāre ꝯpl̓onē aliā quā q̇dē ꝓportiōez simpli
ciū huiꝰ ꝯmistionis ignorabimꝰ ꝙ̄ diu uiuemꝰ in
hoc md̓o. vn̄ pꝫ qm̄ ignorātia caꝝ ꝑuentꝰ huius
virtutis in magnete: non est mirabilior ꝙ̄ ignorā
tia caꝝ disponētiū res ad rubedinē aut citrinitatez
aut corpꝰ aut aīaz. Sꝫ a rebus q̇dē ꝯsuetis admi
ratō cadit ⁊ negligit aīa de ip̄is inq̇rere: quod au
tē raro est excitat admiratiōez ⁊ inducit ad inq̇rē
dū ⁊ ad speculādū de caīs eius. In sūma ergo ꝓꝑe
tas est nā inuēta in ꝯmistis corꝑibus ꝓcedēs in eis
a supna ⁊ plenissima influētia ꝑꝑ cōpl̓onē ꝓpriā q̄
ꝑticularē ⁊ ꝓpriā dispōez acq̇rit. Eteni loq̄ndū ē
ſm̄ v̓itatē de ꝓꝑetate corꝑꝫ ꝯmistoꝝ veꝝtn̄ ſꝫ cō
suetā opinionē dr̄t ꝓprietas a nā qm̄ ꝓprietas dr̄
virtus ꝯmistis inuēta corꝑibus a qua ꝓcedit ī alio
corꝑe actō insueta ꝗ̄tū ad maīfestā nāz. Dr̄ uero
natura v̓tus q̄ corꝑa simplicia oꝑant̄. d̓ hoc igit̄ ad
tm̄ se extēdit cogitō uulgariū ⁊ debil̓r ꝑscrutātiū
ueritatē: ꝙ si ignis esset res difficilis īuentōis ⁊ de
lōginq̇s ꝑtibus affereret̄ admiraret̄ vtiqꝫ vulgus
de ꝓprietate eius āplius ꝙ̄ d̓ ꝓprietate corꝑm ce
teroꝝ ⁊ inq̇reret attētius de caīs ꝓprietatis ip̄ius
ꝙ̄ de caīs aliaꝝ ꝓprietatū qm̄ ip̄ius oꝑatōes uald̓
mirabiles sunt. Eteni pn̄tia eius extrahit visuz d̓
potentia ad actū ⁊ tāgi se ꝓhibet ⁊ ascēdit sursuz ⁊
ascēdere facit ea q̄ vincere pōt ⁊ generat̄ ex modi
co ip̄ius in vna hora ꝗ̄titas magna ⁊ corrūpit ōne
illud cui obuiat ⁊ tra nsmutat ad sui substātiā: nec
enī minuit̄ si accipiat̄ ex eo. Et hec q̇dez in v̓itate
mirabiliora sūt ꝙ̄ tractus fer ri a magnete vel ꝙ̄
cetere ꝓprietates. Sed qm̄ ista vsitata sūt ⁊ quo
tidie apparētia cadit ab eis admiratō ⁊ sollicitudo
ꝑquirēdi cām ip̄oꝝ. Actō v̓o magnetis q̇a rara est
⁊ inusitata inducit admirationē ⁊ prouocat ad inq̇
rendū de causa ipsius.

Explicit Tractatus primus. Incipit secundus.
Capl̓m Primū de numero ⁊ notificatione virtutū
medicinarum in genere.

Expedit vt tractare volētes de cō
ditōibus medicinaꝝ cordialiū me
moremꝰ oꝑa cuiuslibet sp̄ei ip̄arū
ante tn̄ hoc ꝯueniēs est vt oīuz me
dicinaꝝ vl̓r q̄litates ſm̄ ordinē nu
meremus diuidētes qm̄ q̄litatū medicinaꝝ q̄dā in
herēt ip̄is substātijs medicinaꝝ ex se siue anq̄ꝑ pati
ant̄ a corꝑe siue non. Quedā v̓o eis attribuūt̄ per
ꝯꝑatōez ad effectū quē in corꝑe dereliq̄t ⁊ in his
q̄ in ip̄o reꝑiunt̄. Qualitates aūt q̄ in ip̄is substātijs
medicinaꝝ ratōe sui attribuūt̄ sunt v̓big̃. caliditas
frigiditas: siccitas: hūiditas: subtilitas: ⁊ grossities
⁊ ꝯgelatō: viscositas: liq̇ditas: minutō saporū et
odoꝝ. Dr̄ aūt calida q̄ qū passa fuerit a nāli v̓tute
nostri corꝑis calesit p̄ıo: deinde calefacit postmo
dū corpus nostrū. Sil̓r intelligendū est de frigida
sicca ⁊ hūida. Subtilis vero medicia q̄ postꝙ̄ pas
sa fuerit a p̄dicta uirtute in corꝑe nr̄o velociter in
minimas ꝑtes diuidit̄ ꝗ̄tū est possibile sicut cina
momū atqꝫ crocus. Grossa v̓o dicit̄ q̄ huic ꝯtraria
est sicut cucurbita ⁊ gypsuz. Coagulatia vero me
dicia est q̄ frigore coagulata calore dissoluit̄ ⁊ liq̄
fit atqꝫ calore dissoluta frigore coagulat̄. Medici
na v̓o liq̇da ē cuius ꝑtes de facili recedūt a loco in
quo ponūt̄. Uiscosa vero dr̄ q̄ tollerat extēsionez
absꝫ intercisiōe. Cōminuibilis uero medicia est q̄
diuidi pōt in minimas ꝑtes a debili cā. q̇d autez
sit sapor ⁊ odor iā notū est. Qualitatū aūt q̄ medi
cinis attribuūt̄ respectu imp̄ssiōis q̄ in corꝑe vel ꝯ
uenietibꝰ ei relinquit̄: q̄daz accipiunt̄ ab actōibus
absolutis: q̄daz vero ab actiōibus relatis ad ꝑtes
corꝑis sp̄ales. Prime vero sunt q̄ signant̄ qū dicit̄
medicia subtiliatīa: aperitīa: relexatīa: lauatiua:
incisiua: attractīa: mordicatīa: dissolutīa: abstersi
ua: ⁊ asꝑatia: rubificatīa: ulceratīa. pruritīa: ꝯbu
stiua: corrosiua: putrefactīa: cauterizatīa: matura
tiua. digestiua: inflatīa: frāgitīa vētositatis: īgros
satīa: inuiscatīa: lenitīa: lubrificatīa: ꝯstrictīa: ex
p̄ssiua: oppilatīa: reꝑcussiua: stupefactīa: ꝯfortati
ua: incrudatīa: mortifera: corruptīa: seu vene
nosa: tyriacalis. Alie vero q̄litates sunt q̄ signant̄
qū dr̄ medicia laxatiua ꝓuocatīa vrine: aut sudo
ris inductīa: vel nauseatīa: vomitiua: retētia san
guis aut vrine: ꝯstipatīa: cicatrizatiua vlceꝝ: ge
neratīa ⁊ mūdificatīa ip̄oꝝ: decoriatīa: excortica
tīa. Ad distinctā aūt cognitōez cuiuslibꝫ q̄litatū uo
lumus explicare cuiuscūqꝫ p̄dictoꝝ vocabuloꝝ in
tentōez. Subtiliatīa ergo medicia est illa q̄ substā
tiā hūoris efficit tenuē leniter dissoluēdo cū tēꝑata
caliditate. Dissolutīa vero medicia ē illa q̄ ꝓpter
excellētiā sue caliditatis hūorē diuidit sub forma
vaporis ⁊ eius ꝑtes extrahit successiue a loco in qͦ
includit̄ donec ꝯsumat̄. Abstersiua q̇dē est q̄ remo
uet a sup̄ficie mēbroꝝ ⁊ orificijs poroꝝ coagulatas
⁊ viscosas hūitates. Exasꝑatīa v̓o est q̄ mēbꝝ effi
cit in sup̄ficie diuersaꝝ ꝑtiū quo ad situ ⁊ exasꝑans
q̇dē efficit̄ abstersiua qn̄ trāsit sup mēbꝝ solide sub
stātie sicut cartilago ⁊ os: cuius q̇dē sup̄ficies nāl̓r
ꝑtes habet diuersas in situ sed hūitas viscosa vel
lenis currēs sup ip̄m applanat eā accn̄tal̓r. vn̄ ab
stersiua trāsiens sup eā reducit ip̄az ad nālē asꝑita
tē. Aperitia est q̄ non tm̄ ab orificijs meatuū sed
a ꝯcauitatibus ip̄oꝝ mouet māz ad extra intus cō
tentā. Relaxatia est q̄ substātiā mēbroꝝ habentiū
spissos poros efficit leuiorē caliditate ⁊ hūitate ꝑꝑ
qd̓ expulsio sup̄fluitatū q̄ ꝯtinent̄ in eis fit leuior:
Lauatīa vero est q̄ abstergit ⁊ non cū actīa virtu
te sed cū passiua. s. hūitate ⁊ hoc iō q̇a currit sup o
rificia poroꝝ leniēs hūores viscosos ⁊ cōgelatos
exn̄tes ibidē sua hūitate lubrificatīa cōmiscēdo se
illis ꝙ̄obrē remouet eos abinde ꝓpter motū eiꝰ
sup illoꝝ sup̄ficies sicut aq̄ ordei ⁊ aq̄ simplex ca
lida: ꝙ si fuerit ibi virtus abstersiua erit ablutio
fortis sicut est aq̄ saponis ⁊ saponarie. Incisiua au
tē est medicia subtilis ꝑfecte potēs penetrare iter

ſupficiē mēbri ⁊ ſupficiē viſcoſi hūoris adherētis
ei donec ſepet ipm ab ea ⁊ ſilr penetrare potens
inter ptes hūoris donec diuidat eas ⁊ a ꝯtinuitate
remoueat diminuēs ꝯgeries ipius hūoris abſꝫ ſub
tilitate ſubſtātie atqꝫ ipm ſoluēdo ꝯſumit. Et inci
ſiuū qdē opponit adherēti viſcoſo quēadmodū ſub
tiliatiū groſſo opponit. ¶ Attractiā vo eſt medici
na hñs vtutē valde penetratiā ꝫ mouēs hūorē quē
attigit ad ſupficiē aut cū ꝓpetate: aut cū caleſactōe
Caleſactōe qdē qa diſſoluit ⁊ ad locū diſſolute hūi
tatis neceſſitatis vacui alia ſubſeqt vice prie. Ite
rū etiā qa rarificat ꝓpter qd attractō fit ad replen
dū vacuū ⁊ iteꝝ ꝓpterea qa cāt dolorē. Et ad mē
bꝝ qdē dolēs ꝯfluūt materie duplici de cā. Quarū
pma eſt qa dolor vtutē mēbri debilitat ⁊ idcirco r
cipit ſupfluitates q ab aliis mēbris expellunt ad ip
ſuꝫ. Scd̄a vo eſt qa ſpūs nālis ꝓcedit ad ipm ad i
pugnandū cām nocīuā quē ſequit ſanguis mltitu°
Mordicatiā vo medicia eſt illa q habꝫ qlitatē ſub
tiliter penetratē cauſans ī ꝯtinuitate ſolōnē mltipli
cē nūero tam pue qtitatis etiā ꝓpinq ſitus generāſ
dolorē. Rubificatiā vero eſt q forti caliditate m
brū cui obuiat caleſacit in tantū vt ad ipm fortiter
trahat ſubtilē ſanguinē ⁊ rubificantē ſupficiē eius
ſicut ſinapis cū ficub⁹ ⁊ mētaſtro ꝓpter qd eius a
ctō vicē cauterij ſuplet. Ulceratiā vo eſt q habet
potentiā rubificādi adeo excellētē vt diſſoluat hu
miditatē ꝯtinuatiāꝫ ptiū qbus obuiat cāqꝫ vlcera
ul' uulnera ⁊ attrahit ad ipm ſupfluitates ꝙobreꝫ
vlcus efficiūt qlis eſt anacardus. Pruritiā autē eſt
q pōt acumie ⁊ caliditate ſui vſqꝫ ad poros hūo-
res mortificātes attrahere: nec tamē vlcerare pōt
quēadmodū ſerapinū. Aduſtiā vo eſt q facit eua-
porare hūiditatē ab hūorib⁹ relinquēs cinereitatē
ipoꝝ in corpe ſicut euforbiū ⁊ aſſa fetida. Corroſi
ua vero eſt q diſſoluēdo ⁊ vlcerādo pueīt ad di-
minuendū ſubſtātiā carnis. Putrefactiā vero ē q
ꝯtinuitatē mēbri corrūpit diſſoluēdo nālē ſpūꝫ atꝫ
calorē ipius abſqꝫ eo ꝙ corrodat ipm. aut cauteri
ꝫet aut ꝯburat ſed reliqt in eo hūiditatē in quā a-
git calor innālis. Diſpō aūt hūitatis in quā agit ca
lor innālis putrefactō noīat. Tales aūt medicie ſūt
arſenicū ⁊ ruta ſiluestris. Cauterizatiā vo eſt q cu
tē ꝯburit talr vt eius ꝯſumat hūitatē ꝓpter quod
eius ptes corrugant ſicut in eo qd aſſat ꝙobrē effi
cit ſubſtātia cutis oppilās meatū humoris fluētis.
Maturatiā medicia eſt illa q rectificat ſubſtātiāꝫ
hūoris vtpote ſubtiliādo ſi fuerit groſſus aut ecō
tra ꝓpter qd ad expellēdū hilitat ⁊ illud qd facit
qñqꝫ cū ſubſtātia ſua nā ſi ſubtilis fuerit ſubtiliat
nimis groſſuꝫ. Si uero groſſa qd nimis eſt ſubtile
ingroſſat: qñqꝫ vo facit illud cū qlitate nā ſi fuerit
calida maturat pſe frigida vo p accidēs eteniꝫ cal'a
ſubtiliat qd eſt groſſuꝫ ⁊ nālr ſepat inter corpa et
reꝫ exnea. frigida vero qñqꝫ nimis ſubtilis ꝓcu-
rat ſubſtātiā mediocrē ⁊ nimie caliditatis ꝯplōneꝫ
tpat. Et oīe qdē qd a calido liqfit a frigido coa-
gulat et ecōtra. Qñ ergo ſubtilitas hūoris cāt a ca
liditate exnea ita ꝙ calītas nālis efficit ꝓpter illud
īpotēs ad expellēdū ipꝫ: ſcdm quid tūc frāgit exnei
caloris acumē. Digeſtiā vo medicia eſt q trāſmu
tat cibū in hūores laudabiles qbus corp⁹ nutrit et
hūores in ſubſtātiā corpis. Inflatiā vero medicia

eſt in cui⁹ ſubſtātia dñat groſſa hūitas extranea tpa
te ꝯmiſta in qua qū egerit calītas nālis generat in
vētoſitas q non diſſoluit ſicut ſunt faſeoli. Iſtarū
vero medicinaꝝ qdā cauſant inflatōeꝫ i ſtomacho
qdam in uenis in qbus cū pdicta hūiditas fortius ē
ꝯmiſta non diſſoluit inde mlta vētoſitas niſi apud
ſepatōeꝫ ptiū medicie: idcirco cāt in venis inflatō
non i ſtomacho. Tales aūt medicie ſunt ſicut ꝫinꝫi
ber ⁊ eruca ⁊ ſunt medicie ꝯgruētes ad excitandū
libidinē. Frāgitiā vētoſitatis medicia ꝯplēs eſt cū
caliditate ſubtili ⁊ ignea defectū caliditatis debilis
q diſſoluere neqt vētoſā hūitatē in quā agit. Diſ
ſolutō aūt hui⁹ medicie qñ pueīt ad diſſolutiōeꝫ
inflatōis cātaꝫ in venis a cibis ⁊ medicis qle ē ſem
rute ⁊ agni caſti ⁊ hui⁹mōi medicie nocēt libidini
Ingroſſatiā vero medicia eſt ꝯtraria ſubtiliatiue
Inuiſcatiā ſeu lenificatiā medicia eſt illa q ſui vi-
ſcoſitate extendit ſupra ſupficiē mēbri diuerſaruꝫ
ptiū in ſitu. ſ. aſpi ſicut ſtomachi ⁊ matricū ⁊ tra-
chee arterie ꝙobrē cāt ī eis ſupficiē extraneā atqꝫ
leuē. Lubrificatiā aūt medicia eſt q humectat ſup-
ficiē corpis ī meatu rtēti ⁊ liberat meatū ab eo qd
retiet: corp⁹ qd retentū cū guitate ꝓpa ⁊ nāli mo
uet ꝓpter qd medicia efficit p accñs mouens ipm
qles medicine ſunt pruna et mucilagines. Compſ
ſiua vero medicia eſt ſicca cauſans in mēbro ſicci
tatē ⁊ coadunatōeꝫ ipius ad ſe ipꝫ vñ obturat trā
ſitus ⁊ meatus ⁊ ex fortitudie ꝯpſſionis ⁊ coaduna
tōis ptiū mēbri ad inuicē cogunt hūitates ſubtiles
in eius ꝯcauitatib⁹ pmanētes expmi violenter ex
motu ei⁹ oppoſito. Oppilatiā medicia eſt illa que
in meatibus currēs reſiſtit vtuti motoris ⁊ rema-
net apud qnlibet conſtrictiuā ⁊ replet vlcus ſicut
eſt lutū comeſtibile. Repcuſſiua vero medicia eſt
frigida que adeo infrigidat mēbꝝ ꝙ ipm inſpiſſat
⁊ eius meatus reſtrigit ⁊ fluens ad ipm cōgelat et
inſpiſſat extinguēdo caliditatē ipius ꝙobrē retinet
ipm ⁊ ꝓhibꝫ eius motū ⁊ ꝓpe ſi fuerit groſſe ſub
ſtātie ſicut oleū roſ. infrigidat ⁊ mucilago pſilij
⁊ ꝯſilia. Stupefactiā eſt medicia frigida que adeo
infrigidat mbꝝ ꝙ ꝓpter frigiditatē alterat ſubſtā
tiā ſpūs penetrātis in ipm ⁊ exbit a ꝯplōne ſua q
recipit vtutē ſenſus ⁊ motuſ ⁊ pmutat etiā ꝯplōnē
ipius mēbri vñ amputat ſenſuꝫ eius. Confortatiā
medicia eſt q adeo tpat ꝯplōneꝫ mēbri vt ꝓhibe
at ipꝫ recipe corruptelā aut cū ꝓpetate aut cū ſua
ꝯplōne ita. ſ. ꝙ infrigidat nimis calidū ⁊ nimis fri
gidū caleſacit quēadmodū de oleo roſ. ꝯmemorat
Gal'. Incrudatiā medicia eſt que frigiditate ſua ꝓ
hibet maturatōeꝫ ⁊ digeſtionē ſicut aq frigida qū
bibit in apoſtemate ſtomachi. Mortificatiā medi
cina eſt illa que corrūpit ꝯplōnē ⁊ ſubſtātiāꝫ ſpūs
cordis aut p formā ipius ſpecificā ſicut uenenū aut
p excellētiā alicuius qlitatis actiē ſicut opiū p frigi
ditatē ⁊ euforbiū p caliditatē. Medicia aūt q pro
prie appellat venenū eſt illa q corrūpit ꝯplōnem
ſpūs p ꝯtrarietatē ſubſtātie ſpēi ſue ad ſubſtātiam
⁊ ſpem ſpūs ſicut napellus. Medicia aūt tyriacal'
⁊ liberās a veneno eſt illa que ꝯplōnē ſpūs ab im
pſſione veneni reducit ad naturalitatē ⁊ ab ipo p-
ſeruat eā cū ſua ꝓpetate. Medicia aūt ꝓuocatiua
vrine ac ſudoris et medicia laxatiā ⁊ iteꝝ ſanguis
eductiā ⁊ retentiā ipius ⁊ his conſil'es manifeſtas

quidez habent intentões quaꝓpter notificatione
non indigent .

Capl'm . ij .m in quo ondit q̄ sunt v̓tutes medicina
rū que ad cōfortatione cordis et letificatione con-
ferre possunt aliquo modo .

Supranoīataꝝ mediciaꝝ quedā medicias
cordis ingrediūt : q̄daz v̓o non . Faciem⁹
aūt nūc de ingrediētib⁹ mētōez . medicie
laxatie ꝓsunt ad ꝯfortatōez cordis dupl'r : vno q̄-
dē mō intendit iuuamētū cū eis ꝓcurari iā dictū p
euacuatōez nociui hūoris a toto corpe : aut a ptib⁹
epatis ⁊ cerebri sic fit cū ꝺcoctōe epithymi : aut cū
medicia cū epithymo cōfecta . Scd̓o v̓o mō qn̄ in
tendit cū medicia laxatia non p̄dicta euacuatō sed
mūdificatō tm̄ sanguis q̄ ꝓpe est i corde ad hoc ꝙ
spūs mūd⁹ gēret i eo sicut qn̄ ponit in medicis cor
dis lapis lazuli aut armen⁹ ex q̄bus medicis qū p-
uenerit eaꝝ virtus ad cor adipiscit v̓tutē expulsi-
uā mlīci hu . a sanguie tēdente ad ipm ⁊ mlīci va-
poris a sanguie generati in ipo q̄dē etiā iuuamētū
ꝓcedit ex corde ad cerebꝝ . Nocet uexn̄ medicia
laxatia cordi qm̄ ois euacuatō nāz duob⁹ mōis cō
p̄mit . Prio q̄dē cū eo qđ nociuū ē euacuat aliq̄d
de ꝯueniēte nature . Scd̓o v̓o qm̄ affert supra nāz
ad mēbra qđ trahit a mēbris vn̄ ḡuat . nā eni tra
hit hūores ad sedē ipoꝝ ⁊ ibidē q̄escere facit eos .
medicia v̓o laxatia huic ꝯtrariū efficit : accīt ergo
ex hoc nature debilitas ⁊ pigrities ꝙobrē non p̄-
ualet ei . Tyriacalis aūt medicia sistit vomitū atq̄
fluxū ꝯfortādo nāz ⁊ repugnādo illi ꝓut habz sub
stātiā venenosaz ⁊ cū sua uenenositate euacuat . Et
idcirco fert bene dixisse sapiēs Hip . ꝙ medicina
laxatia mūdificat atq̄ ledit . Rursus aūt iuuamētū
laxatōis maius q̄dē est in tristitia ꝓpter mūdifica
tōez spūs ꝙ in cordis debilitate . Laxatō nāq̄ dimi
nuit māz spūs ⁊ debilitat cordis ꝯplonez . Medi
cine v̓o ꝓuocātes vrinā ⁊ sudorē sunt utiles in de
bilitate cordis q̄ cāt ex subtilitate sanguis ⁊ eius a
quositate : nocive aūt i tristitia q̄ cāt ex turbido ac
mlīco sanguie qm̄ auget sanguis siccitatē ⁊ grossi-
tiē ⁊ tbulētiā mlīcā . Euacuatō v̓o sanguis nocet ꝺ
bilitati cordis q̄ cāt ex frigiditate sanguis ⁊ pauci
tate . ꝓdest aūt ꝺbilitati q̄ cāt ex suffocatōe caloris
nālis ⁊ sup̄fluo sanguie sicut in cardiaca ⁊ hec est
sinocha inflatia sanguiea . Medicia subtiliatia me
dicis cordialibus associat qn̄ tristitia cāt ex turbidi
tate sanguis aut in debilitate cordis q̄ ex grossitie
sanguis ⁊ ei⁹ t̄ritate cāt vn̄ generatō mlīti ⁊ tpati
spūs ꝓhibet . Eodē v̓o mō sil'r abstersiua ⁊ apitia
illis adiūgit vt cū sui apiendi potētia penetrare fa
ciat medicias cordis q̄ sunt sicut karabe ⁊ terra si-
gillata . Inflatia medicia valde nociua est tristibus
⁊ corde debilib⁹ qm̄ replet substātiā spūs vapori
bus ꝯgruis ⁊ in transmutabilib⁹ hn̄tibus se ad ip
sos sicut se habēt sup̄fluitates ad m̄bra : obtenebrāt
ergo spūs atq̄ ḡuitāt ⁊ ad suas oꝑatiōes debiles e
os reddūt ꝓpter qđ debilitatōez cordis atq̄ tristi
tiā sil'cānt . Cōstrictia medicia ⁊ inuiscatia medici
nas cordis ingrediūt vt substātie spūs soliditatē ⁊
ꝯtinuitatē laudabilē tribuāt ne velociter dissoluāt
quolibet leui motu . vexn̄ iparuz vtilitas in de-
bilitate cordis est maior ꝙ in tristitia qm̄ ex sub-
tilitate spūs ⁊ sanguis cordis debilitas āpli⁹ accīt .

Tristitia v̓o poti⁹ ex grossitie sanguis ⁊ turbulētia
eius . Repcussiua v̓o medicia tunc medicias cordis
ingredit qn̄ ꝓpter debilitatē eius cātaz a mala cō-
plone calida patit nocumēta . Stupefactia medicia
ponit in medicis cordis vt v̓tutes ipaꝝ a corrupti
one custodiat i via vsq̄ ad cor ⁊ in corde postmo
dū tpe sufficiēti sil'r ad faciēdū imp̄ssionē sicut opiū
in ꝯfectōibus cordialibus . Medicie aūt ꝯfortātes
tenacitate sua om̄es inquā medicias cordis ingre-
diunt qm̄ hūane nature eius ꝓpetate ꝯueniūt cui⁹
inquā nature p̄ncipiū cor existit ⁊ qm̄ etiā cor cō
fortāt vt a venenis non patiat . q̄les sunt doroicū
⁊ muschus . ⁊ om̄es q̄dē medicie letificātes cor et
ꝯfortātes ipz sunt tyriacales non tn̄ om̄es tyriaca-
les sunt letificātes ꝓpterea q̄a q̄dā ipaꝝ sunt ualꝺ
calide vt castoreū : q̄dā valde frigide ut lactuca ⁊
portulaca . Et sunt quedā tyriacales illis q̄litatib⁹
indigētes diuersis ex cāis . venenū . n . cui repugt
ꝯtrariat cū sui substātia ⁊ forte cū q̄litate p̄dicte q̄
litati ꝯtraria : aut solū ꝯtrariat cū q̄litate q̄litati p̄
dicte ꝯtraria : aut forte necessariū est vt medicina
veneno repugnās siue calido siue frigido sit vehe
mētis caliditatis mltis ex cāis . quaꝝ vna est ut sit
spūs fortis motus . Scd̓a q̄dē est vt sit vehemētis
extēsionis ad hoc q̄dē vt cū potētia mortificādi et
tyriacali quā habet lōge possit obuiare veneno in
pugnādo ⁊ expellēdo ipm anq̄ cor attigat . Tertia
v̓o vt sit fortis ad corrūpendū ⁊ ꝯburēdū venenū
in modico tpe in quo cū hoc qđ dictū est insup cō
seruat spūs in suo saluo esse tyriacali ꝓpetate . Uo
mitiā v̓o medicia ꝓdest cordi qm̄ alleuiat ꝺbelitū
ut inde cor melius euētat . Dissolutiā medicia de-
bilitati cordis ⁊ tristitie valde nocet nisi ex grossi
tie spūs ⁊ frigiditate causet ⁊ in corde sint inflatiui
hūores : nocet aūt debilitati cordis ꝓpterea q̄a dis
soluit spūz exiguū ⁊ subtilē . qđ eni dissoluit q̄cūq̄
sit substātia eius ex genere ē vaporis ⁊ vēti . Tri
stibus aūt nocet qm̄ tristitia si cātur ex paucitate
spūs dissoluēdo addit in paucitate aut subtilē spūm
efficit turbulētū ⁊ remanēti spissitudinē auget . ꝙ si
necessitas coegerit vti ea expedit ei ꝯmisceri ꝯfor
tatiās medicias ⁊ ꝯgregātes aut ꝯtinuitatē ꝯuātes
dum tamē sint ex his que ꝯueniūt cordi sicut myr
tus ⁊ kebuli .

Capl'm Tertiū de simplicibus medicinis cordiali-
bus s̓m ordinem alphabeti .

Postq̄ locuti sum⁹ de vlibus iudicijs me
dicinaꝝ ⁊ ondimus q̄ ex eis medicatiōi
cordis ꝯueniūt ⁊ q̄ non ⁊ etiā ꝓpter q̄d .
nūc iā expedit vt tā ad iudicia pticularia medicia
rū cordialiū simpliciū ꝙ ꝯpositaꝝ amō descenda-
mus a simplicib⁹ inchoātes s̓m ordinē alphabeti .
Inq̄t translator . qm̄ alphabetū arabicū neq̄t ordi
nē alphabeti nr̄i s̓uare : idcirco medicias simplices
de q̄bus auctor hic loquit ad alleuiādū laborē stu
dētibus s̓m seriē nostri alphabeti scripsimus .

De Littera . A .

Ambra Auꝝ Argentū Acedula Agaric⁹ .

De Ambra .

Ambra calida ⁊ sicca in scd̓o ⁊ cū subtili
tate ⁊ viscositate sua nihilomi⁹ habz ue
hemētē ꝓpetatē letificādi ⁊ ꝯfortādi sil'
Est autē ad hoc potentior ꝓpter fortitudinē sue

aromaticitatis ⁊ iō ꝯfortatiā est substātie cuiuslibet spūs ⁊ mēbroꝝ ꝑncipaliū ⁊ mlt'iplicatiā ipius effectus ⁊ est mlt'o tpatōr muscho. Iā aūt patēs est huius nā cū subtilitate ⁊ viscositate ⁊ soliditate.

De Argento.

Argentū aliquātulū est frigidū ⁊ siccū et eius q̇dē effectus sīl'is est effectui iacynthi hoc excepto ꝙ est mlt'o debiliꝰ illo.

De Auro.

Aurū iudicat̄ inter iudiciū argēti ⁊ iudiciū iacynthi ⁊ est quid īfra iacynthū ⁊ supra argentū cuiꝰ q̇dē ꝯpl'o tpata est aliq̄tulū vicia calori ⁊ est eius opatō a proprietate.

De Acedula.

Acedula ꝓpinq̄ est acetositati citri attn̄ ꝙ uis in ꝯpl'one non sit ea debilior in ꝓpꝛietate tamen mlt'o debilior est.

De Agarico.

Agaricus calidus est ī ꝑmo siccus in sc'do Inest aūt ei ꝓpꝛietas tyriacal' contra om̄e venenū ⁊ ꝓpter subtilitatē q̄ eius caliditati ꝯmista est apitiuus est ⁊ laxatiuus hu. turbidi ꝓpter que oīa inest ei ꝓprietas confortandi cor et letificandi.

De Littera. B. Basilicon Been.

De Basilicon.

Basilicon calidū est ⁊ siccū in ꝑmo: habet aūt aromaticitatē ⁊ stipticitatē cū subtilitate ꝑter hoc etiā est in eo supflua hūitas letificat aūt cū ꝓpꝛietate quā adiuuat aromaticitas stipticitati ⁊ subtiliatōi associata: finaliter tn̄ vsus eius non est in letificatōe laudabil' qm̄ substātia nutritiua q̄ est in ipo ꝯtrariat̄ ipius medicinalis substātie: eteni substātia medicīalis efficit q̄ dicta sunt nutrimētalis v̇o sanguinē turbidū atq̧ mlt'icū generat ⁊ illa supfluitas insup q̄ est in ipo cāt inflationē in uenis: iā aūt onsuz ē ꝙ nociua sūt ista duo.

De Been.

Been calidū est in ᵭo. siccū in ꝑmo. Ipius aūt q̇ddā est albū: q̇ddā rubeū. Sz rubeuz q̇dē calidius est. Et est nihilominꝰ in vtroq̧ stipticitas cū subtiliatiōe ⁊ aptōe. Inest ei fortis ꝓpꝛietas ꝯfortādi cor ⁊ etiā sīl' letificādi ad q̄ quidē iuuat̄ stipticitate subtiliatiōi ꝯiuncta.

De Littera. C.

Citrum Corallus Cinnamomū Crocus.
Canfora Coriādrū Calamētū Casia lignea
Caro Ciperus.

De Citro.

Citri cortex est ex letificātibꝰ tyriacalibus cuiꝰ ꝓpꝛietatē calitas q̇dē adiuuat. Est eni calidū ⁊ siccū in 3° cui apꝓpinq̄t foliū et flos eius suntq̧ subtiliores eo ⁊ eius etiā acetositas est ex ꝯfortātibus cor calide ⁊ sicce ꝯpl'onis. et est ex ꝯferētibꝰ cardiace calide: post hoc aūt est in eo tyriacalitas vn̄ ꝯfert morsui reptiliū ⁊ ᵭpentis ⁊ est frigide ⁊ sicce in 3°. Semē aūt eius est tyriaca ꝯferēs venenis: vr̄ etiā ꝙ sit ex ꝯfortātibꝰ cor ꝑ bendo soliditatē substātie spūs. est frigide ac sicce ꝯplexionis in 3° nec elongat̄ ab intellectu quoniaz fit ex alleuiātibus ipsum.

De Corallo.

Corallus frigidus est in ꝑmo siccus in ᵭo ⁊ cū ꝓpꝛietate ꝯfortat cor ⁊ letificat quaz q̇dē ꝓprietatē adiuuat illūiatō ⁊ abstersio et solidatō cum stipticitate.

De Cinnamomo.

Cinnamomᵐ alitiniū cal'z ē ī ſ̄e ᵭi: siccū ī 3° habetq̧ modicā stipticitatē ⁊ inest ei letificādi ꝓpꝛietas quā adiuuat aromaticitas eius ⁊ fortitudo subtilitatis. Et ꝓpterea ꝯfert iuuamento tyriace.

De Croco.

Crocus calidus est in ᵭo siccus in primo: ⁊ sunt in eo stipticitas ⁊ dissolutō fortes atq̧ digō sequit̄ ꝓculdubio. ⁊ inest ei ꝓprietas vehemēs in ꝯfortādo cor ⁊ substātiā spūs ⁊ letificādi cū hoc ꝙ illuīat ⁊ dilatat ⁊ solidat ipm ⁊ adiuuāt ad hec aromaticitas fortis cū nā predcā. Mlt'itudo v̇o comestionis eiꝰ supflue dilatat spūz ⁊ mouet ad ex̄ donec occidat ꝓpter hoc vt discedat a nutrimētali mediᵃ ⁊ seq̄t idē mors. Dos' autē eius ad hoc non est nec oz de ipa mētōez facere.

De Canfora.

Canfora frigida est ⁊ sicca in 3°: v̇tus eius est saluare substātiā spūs cū dn̄io sue frigiditatis q̄ndo eiꝰ q̄ntitas moderat̄ ⁊ fortasse adiuuat ipaz absolute frigiditas in calida cōpl'one: qn̄ ꝓpter malitiā eius ꝯpl'onis debilitat̄ spiritus ⁊ dissoluit̄. Aromaticitas aūt eius adiuuat absolute ꝓpꝛietatē ipius in oī ꝯpl'one. Tpatur v̇o frigiditas eius cū ambra ⁊ muscho. Siccitas aūt cum oleis hūidis ⁊ aromaticis sicut est oleū viol'. etiaz est tyriaca. et ꝓpꝛie ꝯtra calida venena. Et acq̇rit ab ea spūs subtilitatē ⁊ luiositatē vehemītē ⁊ ꝓpꝛea letificat ⁊ ꝯfortat: ī hoc aūt karabe assil'at̄ ei. Sed canfora quidē fortioris ꝓprietatis est ⁊ vehementioris saluationis.

De Coriandro.

Coriandrū frigidū est in ᵭo siccū in 3° Et ī est ei ꝓpꝛietas ꝯfortādi cor ⁊ letificādi et ꝓpꝛie in calida ꝯpl'one ⁊ adiuuat ipm aromaticitas ⁊ stipticitas eius.

De Celamento.

Calamētū si reꝑmat̄ eius caliditas ⁊ siccitas cū oleo viol'. ⁊ remāserit aromaticitas ⁊ penetratō eius ꝯfert in tpando spūz in cerebro exn̄tē ⁊ ꝓpꝛie si fuerit ꝯpl'onis phl'atice tūc. n. reꝑssione non indiget. nec est auditū ꝙ spiritui ꝯferat q̇ existit in corde iuuamento magno. vez̄tn̄ ex his que diximꝰ de q̄litatibus eius vr̄ ꝙ ꝯferre possit eidem.

De Casia lignea.

Casia lignea apꝓpinquat in ꝯpl'one cinnamomo alitinio non tn̄ in subtilitate.

De Carne.

Caro licet sit nutriens pur' attn̄ aqua eius ingredit̄ curatōez debilitatis eius: nō igr̄ obest de ipa loqui. Et idcirco dicimꝰ ꝙ carnis aq̄ si laudabil' fuerit caro aīalis: aut bidētis ouis: aut iuuenis arietis: aut hedi: vel caro laudabiliū auiū est ultīa reꝝ debilitati cordis. Nō si cāt ex debilitate spūs tūc vtilior est caro aīalis aut bidētis ouis. Si v̇o ex ipius grossitie ⁊ turbiditate ⁊ paucitate tunc leuiores ex eis vtiliores sunt.

Plures autē medicorū sunt opinati ꝙ aqua carnis sit brodiū decoctōis ipius non tñ est ita. Sed potius aq̄ carnis est succus ꝑ decoctōez extractꝰ a carnibus ꝯminutis donec resudādo fluat ab eis ⁊ in q̄ frigit̄ caro cuius colatura potui mistratur.

De Cipero.

Ciperus de eo dicetur in capitulo de spica nardi.

De Littera. D. Doronicum.

De Doronico.

Doronicū calidū ⁊ siccū est in ꝑncipio scđi gdus. Inest aūt ei ꝓpetas valde fortis ī ꝯfortādo cor ⁊ in letificādo cui nō repugnat excessus ⁊ adiuuat tyriacalitas ipius ⁊ ꝙ i ipo est đ stipticitate subtili ꝓinde est tyriaca cūctis uenenis ⁊ letificāt ⁊ ꝯfortā: reꝑmit̄ aūt excessus sue caliditatis cū ꝯmistione sirupi matianorū. Sz ī cardiaca valde calida cōmiscet̄ ei modicū cāfore ꝑꝑ qđ remanet ꝓꝓetas eius ⁊ reꝑmit̄ caliditas.

De Littera. E. Emblicus Endiuia.

De Emblico.

Emblicus de ꝯplone eius sunt dn̄tes opiniones. Et hi q̇ plures sunt dicūt eū eē frigidū ⁊ hūidū ⁊ hoc q̇dē rectius est. Isaac autē iudeus opinatus est vt dr̄ ipm esse calz Sz q̇ frigidū iudicāt diuersificant̄. nā q̇dā ponunt frigiditatē eius in ꝑmo: q̇dā vo in ꝭo. videt̄ tñ ꝙ sit in fine primi: siccitas aūt eius est in ꝭo ꝓpter qđ est ex mere ꝯfortātibus stipticitate. Et inest ei ꝓprietas ꝯfortādi cor ⁊ letificādi quā adiuuat stipticitas eius cꝰ etiā frigiditas in ꝯplonibꝰ frigidis cū modica re leuiter tpat̄. Est. n. mediª solutiā spirituū eiꝰ tñ iuuamtū ī ꝯfortatiōe maius ē q̄ in tristitia. tūc autē in tristitia ꝓdest qñ est eius cā subtilitas sanguis cū paucitate atq3 dissolutiōis velocitas illius. Et qm̄ est ex medicis ꝯfortātibus cor ꝑꝑ ꝓprietatē ⁊ ꝓpter hoc ꝙ mūdificat etiā idcirco est medicīa vehemēter ꝯferēs intellectui ⁊ meōrie.

De Endiuia.

Endiuia siluestris sicca est in primo. Inē autē ei ꝓprietas tyriacalis ⁊ ingredit̄ cordis medicatōez potata ⁊ emplāta.

De Littera. F. De Fisticis.

Fisticis inest aromaticitas ⁊ stipticitas cuz viscositate ꝓpter qđ aiūt esse letificātes cor ⁊ cōfortātes ⁊ inde numerātur inter medicinas tyriacales.

De Littera. J. Jacynthus Iximel

De Jacyntho.

Jacynthus tpata esse vr̄. Inest aūt ei ꝓpetas letificādi ⁊ ꝯfortādi cor ⁊ fortiter obuiādi veneno. Et hec q̇dē ꝓprietas est v̇tus non suis attribuēda ꝯponētibus sed manare ab ipa eo mō quo diximꝰ de magnete. De his aūt q̄ in ꝯsideratōe iacynthi ꝑsuadere oz est vt inꝯueniens esse dicat̄ calorē nālez agere in iacyntho qū sumit̄ intra corpus transmutatōez ⁊ dissolutōez atq3 ꝯmistionē eius substātie cū euaporabili substātia spūs quēadmodū dicimꝰ de croco ⁊ silibus. Et in sūma ꝯgruū q̇dē est ꝙ dicat̄ ꝙ iacynthus in substātia sui patit̄ a calore nāli ⁊ ex inde postmodū eius opus manifestari. Eteni eius substātia quēadmōz patet sensui ualde est ab huiꝰ passione remota. uī ergo ꝙ calor nālis nec imꝑmāt in substātia nec in accn̄tibus forme sue inherētibus sed solū in vbi eius ⁊ loco ⁊ q̄litatibus eius accn̄talibꝰ. In vbi quidē ⁊ loco qm̄ facit ipm cū sanguie penetrare vsq3 ad ꝑtes cordis. Quapꝑ qū efficiat̄ ꝓpinquius passo fortius īprimit suū effectū. In q̄litatibꝰ q̇dē accn̄talibus qm̄ calefacit ipaz iacynthū: de natura v̇o calefactōis est vt manifestet ꝓprietatē ⁊ educat v̇tutē sicut apparet in karabe: ipm. n. qñ debilr̄ paleaz trahere vr̄: fricat̄ q̇dē donec calescat post hoc apponit̄ palee trahēs ipaz. vr̄ ergo finalr̄ ꝙ impssio iacynthi sit ista ⁊ ꝙ actō eius sit ꝭz addtiōez elōgatōis aut apꝓpinq̄tōis eius ad id in qđ nāliter imꝑmit. illud aūt in quo testificant̄ antiq̇ letificare iacynthū. s. ferre ipaz ⁊ ꝓpe in ore testāt̄ qm̄ ad letificatōez alteratōe non indiget in substātia sua vl in accn̄tibus inherētibus ei nec est necessariū ꝙ passuz tangat̄ ab ea: sed sufficit ꝙ v̇tus letificādi q̄ ab ea manat ipm attigat q̄uis eius actō ꝯfortet̄ calefactōe ⁊ apꝓpinq̄tōe sicut in ꝓpetatibus ceterorū videt̄ etiā ꝙ adiuuet actiōez sue ꝓpetatis qđ hz de illūiatōe cū abstersiōe ⁊ tpamēto ꝯplonis.

De Iximel.

Iximel plāta est aromatica silis cinamoº quā q̇dē đ lamec afferri dn̄t ⁊ est calida ī ꝭo sicca in ꝑmo. Et est ei ꝓpetas valde subtilis ꝯfortādi spūz quā adiuuat aromaticitas et stipticitas cū subtilitate sicut frequēter in p̄dictis recolimus: ꝯfortat etiā cor ⁊ cerebꝝ ⁊ oīa viscera ⁊ in sūma oīuz v̇tutū nāz adiuuat ⁊ actōes.

De Littera. K. Kadrem Karabe.

De Kadrem.

Kadrē est ex medicis letificātibꝰ ⁊ ꝯfortātibus magnis ⁊ est ex nobilioribꝰ tyriacis ꝯtra morsuz ꝭpentis ⁊ pūcturā nec hz excellētē caliditatē. Et idcirco cū hoc ꝙ est tyriaca ꝯfortat ⁊ letificat silr̄. Est enī herba similr̄ aristol. crescēs cū napello cui napellus ei uicinat̄ in quocūz loco nec fructificat nec frondescit ꝓpter qđ q̇daz opinati sunt ꝙ sit titimalus qm̄ hec ei cōuenit non tamen est ita.

De Karabe.

Karabe calida in ꝑmo sicca in ꝭo. opinio tamē est ꝙ sit frigida. Inest aūt ei aromaticitas cāforalis ⁊ radiositas modica ⁊ ꝓpetas ꝯfortādi cor ⁊ ipm letificādi ac depellēdi cardiacā iuuamēto tempato ⁊ soliditate quam prebet spiritui.

De Littera. L.

Lingua bouis Lapis lazuli Lapis armenus Lilium Lignum aloes.

De Lingua bouis.

Lingua bouis calida est ⁊ hūida in ꝑmo: cuius ꝓpetas est letificare: mūdificat nāz substātiā cordis. Melior tñ est q̄ de corintho affert̄ habēs spissuz foliū velatū plima lanugine: qđ inquā post exiccatiōez nec ꝯtrahit̄ nec est siccū: q̄ autē in his ꝑtibꝰ repit̄ est ex genere alterius plāte ⁊ accipit̄ ꝓ lingua bouis ꝑꝑ silitudinē illiꝰ ad illā qū tñ non sit illa. Sed etiā ꝯuenit ei cū v̇tute ꝓprietatis ⁊ apꝓpinquat eius natura tpamento nec tamen imprimit sicut illa.

De Lapide Armeno.

Lapis armenus ꝓpetatē hꝫ ꝯfortādi cor ⁊ ipm̄ letificādi: sepando insup vaporē mlīcū ac fumosuꝫ a spiritu ⁊ mūdificādo simlr̄ corpus ab homore mlīco.

De lapide Lazuli.

Lapis lazuli silēm vim habet cū eo qđ dicit̄ de armenico lapide nisi quia est ipo đbilior modicum.

De Lilio.

Liliū in iudicio ⁊ natura croco apꝓpiquat minus tn̄ habet calitatis ⁊ siccitatis eo. ⁊ liliū q̄dē ꝯueniēti⁹ ē ad ꝯfortatōēꝫ cordis Crocus aūt ad letificatōēꝫ. In lilio est potētia solidādi spūꝫ ꝓpinq̄ ei q̄ ē in croco nō tn̄ habꝫ siccitatē ⁊ crocus habꝫ vehemētē potētiā dilatādi spūꝫ foras ⁊ mouēdi ex̄: ꝑinde amplius ꝯfert sincopi ꝙ crocus. Liliū. n. mouet spūs minute dilatādo ⁊ extrahēdo ⁊ fortius retinēdo. Crocus aūt minus retinēdo ⁊ fortius dilatando ⁊ extrahendo.

De Ligno aloe.

Lignū aloes apꝓpinquat in iudicio ambre tn̄ est ea debilior. Eteni tpamēto ꝓpinquior est ꝯplo ei⁹ ⁊ oīa mēbra ꝯfortat.

De Littera. M.

Myrtus Myrobal' Melissa Macis.
Musch⁹ Mumia Menta Malū ḡnatū.
Matianū Margarita.

De Myrto.

Myrtus non est ita pfecte ꝯmistionis ut pꝫ ꝙ vnica ⁊ singlariter ꝑdominās vtus ei ꝯueniat ꝑ nāꝫ imo vr̄ duplicē hr̄e substātiā in q̄ꝝ vna frigiditas dn̄at in altera vo caliditas inter quas q̄dē ꝯmistio non pficit̄ nec actō ⁊ passio taliter vt pducat ad ꝯplonē vnicā dn̄antē eis in q° q̄dē iudicio plime ꝯsideratiōis est myrtus: vr̄. n. plus esse frigiditatis in ipa nec tn̄ adeo fortis ē ipsaꝝ ꝯmistio q̄n calor nālis sepet inter eas: qūqꝫ se pauerit penetrat ꝑmo substātia calā ⁊ calefacit: postea vo sequit̄ substātia frigida ⁊ ꝯfortat ⁊ strigit ⁊ idcirco excellit eius iuuamētū in generatiōe pilorū eteni substātia calida trahit ꝑmo materiā ⁊ dilatat poros. Qū ergo ad ipos trahit̄ mā ꝯueniens generatōi piloꝝ ꝯdensat̄ in pilū. Est aūt sedes aromaticitatis q̄ in ipa est substātia calida. Qū autēꝫ indicat̄ myrtus ꝫm ꝯplonē eius pdn̄antē ⁊ fortiorē est frigida in ꝑmo ⁊ sicca in scđo ⁊ inest ei cū hoc subtilitas: est quoqꝫ ꝯueniēs spūi ꝓpter aromaticitatē suā ⁊ stipticitatē cū subtilitate subtiliatiā ei⁹ ⁊ mūdificatiā etiā ꝓpter alterā substātiaꝝ eius simplicē ꝓpter q̄ iteꝝ oīa est ex medicis cōferētibus cardiace ⁊ cordis debilitati ꝓprietate quam cōplo adiuuat.

De Myrobalanis.

Myrobalani kebuli frigidi sunt in ꝑmo sicci in ꝫo: inestqꝫ nālr̄ eis stipticitas qđ significat ipoꝝ pōticitas. Et soluūt cū ꝓpetate quā ꝯplo adiuuat. myrobal'. indi tn̄ adhuc fortiores sunt kebulis. Cōicat̄ tn̄ in mūdificādo cor ⁊ ꝯsolidādo ⁊ cōfortādo etiā idcirco letificat videt̄ etiā ꝙ ad hoc silr̄ insit ꝓprietas.

De Melissa.

Melissa calida est ⁊ siccā in ꝫo. Inest autēꝫ ei ꝓpetas mirabil' letificādi ⁊ ꝯfortādi cor silr̄: quā q̄dē adiuuat aromaticitas et subtilitas apitīs ⁊ stipticitas que ī ea sunt ⁊ cū hoc etiā cūctis visceribus ꝯfert habetqꝫ naturā leuiter solutiuaꝫ ita. s. ꝙ sufficit ad soluēdū a spū vapores mlīcos ⁊ sanguinē q̄ existit in corde nec tn̄ id efficere valꝫ a ceteris mēbris ⁊ corpore toto.

De Mace.

Macis de eo dicetur in capitulo de spica.

De Muscho.

Muschus calidus est ⁊ siccus in 3°. Est aūt silis croco non tn̄ crocus loco eius ꝑmutari pōt in oī loco. ⁊ muschus est tyriacaliū nobilior cōtra napellū ⁊ ḡni eius ⁊ cornu spice reꝑmit caliditas eius cū cāfora ⁊ siccū cū oleis hūidis sicut cū oleo violaceo ⁊ roꝫ.

De Mumia.

Mumia calida est ī fine tertīj sicca ꝑut credit̄ in ꝑmo. inest aūt ei ꝓpetas oīnēꝫ spiritū confortādi qđ adiuuat continuatiua viscositas.

De Menta.

Menta habet subtilē aromaticitatē ⁊ dulcedinē amaritudini ꝯmistā cū delectabili ꝯmistione pōticitatis ⁊ ꝯueniētis stipticitatis q̄ inquā sicut sepe dixim⁹ adiuuat letificādi ꝓprietatē videt̄ aūt ꝙ eius ꝯplo sit calida in fine ꝑmi sicca in principio ꝫi.

De Malo granato.

Malū ḡnatū dulce ꝯueniens est ꝯploni spiritus cū bonitate ⁊ dulcedie sua ⁊ ꝓprie spūs qui existit in epate.

De Matiano.

Matianū frigidū ⁊ siccū in ꝑmo: ⁊ inest ei magna ꝓpetas letificādi ⁊ ꝯfortādi q̄m adiuuat aromaticitas ⁊ dulcedo eteni cā hec ꝙ est meª est nutriēs q̄mobrē ꝯfert spūi nutriendo ⁊ tpando ipꝫ ⁊: pdest etiā ei sua ꝓpetate.

De Margarita

Margarite siles sunt karabe in nā ⁊ lūiositate. veꝝ tn̄ in ope non ꝯsequit̄ illas: tn̄ ei inest ꝓpetas valde magna.

De Litteta. N. Nenufar.

De Nenufare.

Nenufar apꝓpinquat cāfore in iudicio nisi q̄a est hūidior ea. Et eius q̄dē hūitas cāt in substātia spūs q̄ existit in cerebro pigritiā ⁊ torporē nisi egeat hūectatōe ut tpet̄: spūs aūt q̄ est in corde non videt̄ ab ea pati hoc nocumētū qđ patit̄ spūs cerebri imo ꝑbet forte iuuamētū nā ꝓpetas sue aromaticitatis ꝯfortat spūꝫ q̄ in corde est: nocumētū vo frigiditatis ⁊ hūiditatis ipius est ꝫm q̄d ⁊ tpat̄ croco ⁊ cinnamomo.

De Littera. O.

Oua Olibanum Ozimum.

De Ouis.

Oua q̄uis medicīā non sit ad ꝯfortatōēm cordis tn̄ recipiunt̄: ipm̄. n. valde ꝯfortāt vitella vꝫ dūmō tn̄ accipiāt̄ ex ouis volatiliuꝫ laudabilis carnis sicut gallīe ⁊ ꝑdicuꝫ ⁊ starne ⁊ fasiani. Ista. n. vitella tpate ꝯplonis sunt quibus tria ꝯueniūt. s. velocitas in sanguinē trāsmutari: ⁊ paꝝ supfluitatis post trāsmutatiōēꝫ reliquere: ⁊ sanguinē generāt ⁊ ꝯfortatōēꝫ sanguinis

quo nutrit̃ cor .ſ. ſubtilẽ ⁊ claꝝ: pellit̃ ergo feſti-
nãter ad ipʒ. Et idcirco p̃ceteris nutriẽtibꝰ ꝯueni
ens eſt i diſſolutõe ſubſtãtie ſpũs ⁊ diminutõe ma
terie ipſius ſanguis .ſ. cordialis.

De Olibano.

Olibanũ calidũ in ſo g̃du ⁊ ſiccũ in pmo. Eſtq; ꝯfortatĩ vitalis ſpũs ⁊ aĩalis ⁊ ꝓinde ꝯfert hebetudini ⁊ obliuioni Cuius inquã opo ꝯformis eſt opatõi been niſi q̃a eo debilius eſt in ꝯfortatõe cordis ⁊ maioris aromaticitatis ⁊ ꝓp tyriacitatẽ q̃ in ipſo eſt ꝓdeſt fumus eius in peſtilẽtijs.

De Ozimo.

Ozimũ eſt baſilicõ de quo ſupius eſt dictũ minus aũt eſt melliſſe in iudicio ſil'e excepto ꝙ eſt ea calidior modicuʒ.

De Littera .P.

Polypodium Pira Peonia.

De Polypodio.

Polypodiũ letificat non ꝑ ſe ſed ꝑ accidẽs euacuat .n. a corde ⁊ cerbro ⁊ corpore toto melancholiam.

De Piris.

Pira q̃dẽ aromaticitatẽ ⁊ ſtipticitatẽ atʒ ſoliditatẽ ſubſtãtie q̃ inquã ad frigiditateʒ declinãtia habẽt v̉tutẽ ꝯfortãdi cor ⁊ ad iuuãt eaʒ q̃ diximus. Matiana tñ ad hoc meliora ſunt eis.

De Peonia.

Peonia tꝑata eſt in caliditate ⁊ frigiditate fortẽ habẽs ſiccitatẽ ⁊ ſtipticitatẽ cũ ſubtilitate q̃ inquã oĩa ꝓpetatẽ ipſius adiuuãt in ꝯfortatiõeʒ ſpũs aĩati ⁊ expulſionẽ ſupfluitatuʒ a cerebro cũ potẽtia quã hʒ educẽdi mꝉiam ⁊ phꝉa ex illius ſubſtãtia tm̃ a cuiꝰ ꝓpetate adipiſcit̃ cerebrũ potẽtiã reſiſtẽdi eoꝝ receptõi videt̃ etiã illi cõuenire vꝉr impſſio in corde q̄uis non recitet̃.

De Littera .R. Roſa.

De Roſa.

Roſa impfecte ꝯmiſtionis eſt in eius ſubſtãtia ſicut diximꝰ de myrto. Eſt .n. in ea ſubſtãtia cuiꝰ ꝯpꝉo frigida eſt in ſo ⁊ ſubſtãtia cuiꝰ ꝯpꝉo calida eſt i p̃io. Et eſt ĩ ea ſubſtãtia lenitia ⁊ hũectatia ⁊ ſubſtãtia inſpiſſatia ⁊ ſicca. Couenitq; cũ aromaticitate ſua ſubſtãtie ſpũs ⁊ ꝓpe qñ ſupcalefactus extiterit. cõfert eñi ei tũc ſua frigiditate ac ſolidat ipm̃ cũ ſua ſtipticitate ꝓp qꝺ valde ꝓficit ⁊ ſincopi ⁊ cardiace qñ paulatĩ deglutit̃ aq̃ ipſius. Eſtq; cũctis viſceribꝰ ꝯferens.

De Littera .S.

Sericuʒ Sticados Spodium Sandalus Secacul.

De Serico.

Sericũ ex fortibus letificãtibus eſt excellẽtius tñ eſt crudũ. Sʒ q̃nq; cadit in vſũ coctũ potiſſime ſi non fuerit tĩctũ. Eſt autẽ calidũ ⁊ ſiccũ in pmo: ⁊ inſunt ei ſubtilitas ⁊ raritas ⁊ puietas atq; fulgor ⁊ ꝓpetas letificãdi ⁊ cõfortãdi cor ad qꝺ iuuat̃ p̃dictis. vñ dilatat ſpũʒ ⁊ ſolidat ⁊ abſtergit ⁊ clarificat ⁊ illuĩat: nec tñ eiuſ ꝯfortatõ tm̃ vni ap ꝓpriat̃ ſpũi ſed eſt potiꝰ ꝯueniẽs ſubſtãtie ſpũs cuiuſlibet ita ꝙ ꝯfert ſpũi aĩato qꝺ pʒ ex eo ꝙ uiſũ ꝯfortat ſi oculi ex ipſo colyrizẽt pʒ etiã ꝓpterea q̃a ꝯfert meõrie ⁊ ꝙ ſpũʒ ꝓterea ꝯfortat q̃ exiſtit in epate qꝺ impinguatõ maĩfeſtat planũ eſt aũt ꝙ non ĩpinguat ꝓpterea ꝙ tꝑet corꝰ reliq̃t̃ ergo ꝙ facit hoc q̃a ꝯfortat ſpũʒ nãleʒ ad nutriẽdi actõeʒ pfectiꝰ cãndã vtimur ẽt eo ſñ ĩpſſiõe

De Sticados.

Sticados arabicũ calidũ eſt in pmo ſiccuʒ in ſo. Ineſt aũt ei ꝓpetas educẽdi hũorẽ mꝉicũ ⁊ ꝓpe ex cerebro ⁊ ex corꝺ. vñ ẽt letificat ⁊ ꝯfortat corpus depurãdo ſubſtãtiã ſpũs in cerebro ⁊ in corde ſiꝉ a melãcholia: habetq; ſtipticitatẽ modicã ⁊ idcirco ſubſtãtiã ſpũs in corde cõſolidat vĩ etiã ꝙ ꝓpter hoc ꝓpetatẽ habeat ꝯfortandi cor ꝓpter q̃ vehemẽter ꝯfert ĩ venenis pũctõnũ ⁊ morſura ⁊ ad ꝯfortandũ cor ⁊ ad corroborandum memoriam.

De Spodio.

Spodio ineſt ꝓpetas ꝯfortãdi cor ⁊ letificãdi. Cõfert mꝉtũ cardiace ⁊ ſincopi caꝉiſ cuiꝰ ꝓpetatẽ ſtipticitaſ adiuuat ꝯpꝉonaꝉr aũt eſt frigidũ in ſo. In ꝯpꝉonibus frigidis tꝑat̃ cũ croco. vĩ ꝙ letificet ⁊ ꝯfortet cãdo lumĩoſitateʒ ⁊ ſoliditatem in ſpiritu.

De Sandalis.

Sandalus habet ꝓpetatẽ letificãdi ⁊ ꝯfortandi cor quã q̃dẽ adiuuãt aromaticitas ⁊ ſtipticitas ⁊ illius ſubtilitas. Eſtq; ꝯpꝉo eius frigida q̄uis albus frigidior ſit ⁊ minꝰ ſiccuʒ oĩs tñ in his q̃litatibus pueniũt ad ſm gradum.

De Secacul.

Secacul qꝺ eſt ſm ueritatẽ f̃ria vt fert̃ ꝓp ſubtilitatẽ ⁊ caliditatẽ ⁊ hũiditatẽ addit in virtute ſpiritus.

De Littera .T. Terra ſigillata Tamarĩdi

De Terra ſigillata.

Terra ſigillata tꝑate ꝯpꝉonis eſt in caliditate ⁊ frigiditate ꝯformis hũane ꝯpꝉonis: niſi q̃a eius ſiccitaſ maior eſt hũitate ipiꝰ habetq; hũitatẽ cũ ſua ſiccitate vehemẽter ꝯmiſtã. Et ꝓpterea inſunt ei viſcoſitas ⁊ cõfortatõ quia maior v̉o eſt ſiccitas in ea: idcirco cũ illis ineſt etiã eidẽ abſterſio habet etiã ꝓpetatẽ mirabilẽ letificãdi ⁊ ꝯfortãdi cor cũ tyriacitate maĩfeſta ꝓpter qꝺ cũctis obuiat uenenis ita ꝙ ſiue bibat̃ anteq̄ venenũ ſiue poſt nãʒ ſuſtinet ⁊ cõfortat ad expellẽduʒ eũ vĩ etiã ꝙ inſit ei ꝓpetas illũiandi ⁊ tꝑandi ſpiritũ. Adiuuãt aũt viſcoſitas ⁊ ſtipticitas q̃ in eo ſũt eteñi ſoliditatẽ ⁊ ꝯtinuitatẽ auget ſpũuʒ ꝓpter qꝺ fortius letificat ⁊ conſortat.

De Tamarindis.

Tamarindi frigidi ſunt ⁊ ſicci in ſo: de q̃bus opinio eſt ꝙ cõfortãt cor: uĩ tñ ꝙ illud ꝓpe ſit in hñtibus malã cõpꝉoneʒ ad nãʒ cholicã declinãtẽ. Eteñi tꝑat in frigidãdo ⁊ a choꝉa mũdãt cũ v̉tute ſolutiã quã habet.

De Littera .V. Vſnee.

De Vſnee.

Vſnee ca. eſt in pmo ſic. i ſo: q̃ ꝓpter ſui aromaticitatẽ cõueniẽs eſt ſubſtãtie ſpũs quã etiã ſoliditate ⁊ ſtipticitate cõſolidat ⁊ cõfortat ꝺ facili ⁊ penetrat ꝓpter ſui ſubtilitatẽ Et idcirco cõfortatia eſt cordis ⁊ cardiace ꝯferẽs.

De Littera .Z. Zedoaria.

De Zedoaria.

Zedoariũ vtrũq₃ ca. est ⁊ sic. in 3° in qb⁹
etiã inest cũ subtilitate stipticitas ⁊ ɔueĩt
eis cũ ꝓpetate ⁊ aromaticitate cor ɔfor
tare adiuuatq₃ stipticitas ⁊ subtilitas. Sed in do-
mestico q̇dẽ fortõr est ɔfortãdi ꝓprietas ⁊ aroma
ticitas etiã ponitq₃ in magnis tyriacis ⁊ qm̃ vehe-
mẽter ɔuenit substãtie spũs: idcirco ɔfortat spũm
in epate exñtẽ adeo q̇dẽ ut inter ĩpiguãtia ɔputatᷓ
Caplm̃ q̃rtũ de differẽtibus mõis letificãdi ⁊ con-
fortandi repertis in medicinis.

Determiatis nostre intentõis sermonibus
in medicis simplicibus cordis ãmodo lo
quemur de ɔpositis medicis. Et p̄mo d̄
mithridato: ⁊ Tyriaca magna. nulla enĩ ɔpositaꝝ
medicinaꝝ equiparatᷓ eis in tempando ɔplõnẽ hu-
manã ⁊ conferendo ei ac letificatiõe cordis ⁊ abla
tione tristitie necnon in obuiando venenis ac mor
bis venenosis. Ambarũ. n. medicinaꝝ aliquid est
notum: aliquid v̇o ignotũ. Notũ autem est quod
eis aduenit ex simplicibus. Ignotũ v̇o quod eis ad
uenit post ɔmistionẽ. Exemplũ autem primi est si
cut si dicamus nos scire tyriacã ⁊ mithridatũ ve-
neno tyri ⁊ scorpionis cõferre ꝓpterea quia in eis
reperiuntᷓ medicine ɔferentes ad illd̄. Et similiter
tamen propter hoc dicitur cõferre cardiace aut de
bilitati virtutis existentis in epate. Exemplũ autẽ
secũdi est vt dicamus ꝙ nobilior opationu₃ ĩparũ
est q̃ ꝓuenit vtrisq₃ post cõmistionẽ a natura ɔue
nienti valde nature humane ad quã quide₃ susci-
piendã complexio prepauit eam ⁊ eius etiã ṗncipi
um ab extrinseco est. Nos autẽ ignoram⁹ causam
inuentionis quãtitatu₃ medicinaꝝ simpliciu₃ pro-
portõnataꝝ ad hanc dispositione₃ in eis quẽadmõ₃
ignoramus in ceteris. In eis etiã simlr accidit ⁊ q̄
non artificialiter sed naturaliter ɔponuntᷓ. Sapien
tes aute₃ speculatores p̄cise determinãt ꝙ directõ
ad cõpositõe₃ istaꝝ medicinarũ processit ab inspi-
ratõne ac ꝓuidentia diuina aut a re inspiratõi sĩlĩ.
Eteni deductõ rationis non pertingit efficaciã ɔpo
sitionis ipsaꝝ. Sed attingit ex ipsa ɔpositiõe qua₃
narrauimus paulo ante. Qd̄ si tota operatio tyria
ce procederet ex parte simpliciũ ⁊ non ex parte di
spositõis quã sua complõ prebet esset vtiq₃ recẽs
efficacior ⁊ vtilior fermẽtata cuius cõtrariu₃ tamẽ
est. Recens aute₃ pauci iuuamenti est ⁊ illud qui-
dem iuuamentũ quod ei ex sua propetate conue
nit non inuenitᷓ sensibiliter apprehẽdi nisi infermẽ
tata: perficitᷓ aute₃ fermentatõ ipsius scd̄m moder
nos in. x. annis. scd̄m Gal. tamẽ in annis. xx. fm
diuersitatẽ caliditatis ⁊ siccitatis regionũ ac clima
tũ ⁊ apud aliquos modernoꝝ speratur eius iuua-
mentũ post sex menses. veꝝtam̃ nec apud nos nec
apud Gal. demonstratõ est in hoc. p̄decessores aũt
H. dñt hanc ꝓprietate₃ in predictis ambabus me
dicinis necessario prouenire post vehementẽ ɔmi
stione₃ ⁊ fermentationẽ proprietatu₃ congregantẽ
simpliciu₃ proprietates illis tamen debilior ẽ. Ti
mebãt nichilomin⁹ ꝙ ɔmistio amputaret predi-
ctas propetates. Sed reuelatõ ac diuina prouidẽ
tia produxit ad illd̄. postꝗ̄ uero examinata fuerit
eaꝝ complõ examinari cepit timida existimatõ et
verificata est opinio veritatis. Rursus autẽ impe
riti medicoꝝ credunt in tyriaca et mithridato esse
excellentẽ caliditate₃ ⁊ idcirco respuũt ex ĩpis dare
ꝗ̄titatem mediȷ̃ auri. nec tamen dubitant de dia-
cymino ⁊ diatrionpipereon q̃ttuor aureos propi-
nari qũ tamẽ concludat perscrutatio rationis, ꝙ in
hac dosi istaru₃ confectionũ multo etiam amplior
sit caliditas ꝗ̄ in dosi predictarũ. eteni ĩ medio au
reo vtriusq₃ predictaꝝ sunt. 3. i. 5. mell. ⁊. iiȷ̃. 3.
medicinaꝝ: scd̄m quã quantitate₃ acquiritᷓ mellis
virtus. Sunt in ea p̄terea medicine infrigidãtes.
Inter quas opiu₃ est habens sufficientẽ frigiditate₃
que in quã rei fermẽtate cões sunt. In re aute₃ fer
mentata duplatᷓ virtus quecumq₃ sit illa siue cali-
ditas siue frigiditas. qũ. n. in substãtia hũida cõsi
citᷓ fermetatõ auget caliditatẽ. tyriaca aute₃ vera
recipit fortius ꝗ̄ recipiãt supranomiate ɔfectões
Et idcirco virtus ĩpius ꝗ̄uis equalis esset virtuti
alterius predictarũ nichilomin⁹ existit fortioris ĩ
pressionis vt dictum est. veꝝtamẽ nullus supradi
ctoꝝ tam vehementi audacia subito prorumpit in
administrando tyriacã sicut in cõfectõibus aliȷ̃s: ĩ
ambabus. n. predictis prime due intentõnes repi
untᷓ dũ fuerint fermẽtate nec tamen vti respuunt
fermẽtatis sed abstinẽt ab vsu ambaꝝ recentiu₃.
Sed huic audacie simile quidẽ habent operatores
huius qui ministrãt pillas cochias infetidatas et
hermodactilos ⁊ euforbiũ. Et respuũt dare hiera
logodion ⁊ hiera₃ archigenis qũ tamen in his exic
cantes medicine minoris existant ponderis ⁊ pluri
bus reprimẽtibus coequẽtur. postꝗ̄ tamen cõside
rationẽ diligẽter adhibuisse cõputando existimaui
caliditatẽ mithridati ⁊ tyriace. Inueni quoq₃ cali-
ditatẽ tyriace in fine ñi. ⁊ mithridati caliatẽ citra a
liquãtulũ ꝗ̄uis sua cõponẽtia fortiora sint ⁊ maio
ris etia₃ ponderis. Sed existimatõ persuadet ꝙ cõ
plexio per fermẽtatione₃ adipiscitᷓ caliditatẽ vehe
mentẽ veniente₃ ab extra quod quidẽ sylogistice
cõprehendi non potest sed solũmodo existimatõe
artificiali ⁊ experimẽtali. Experimentũ aũt osten
dit nobis tyriacã ⁊ mithridatũ minus notabiliter
calefacere corpora nostra ꝗ̄ diacyminũ ⁊ diatriõ-
pipereon. Opera vero fortiora ⁊ nobiliora q̃ qui
de₃ ex tyriaca ⁊ mithridato ꝓcedere cernimus ma
nifeste non ex vehementia caliditatis aut frigidi-
tatis procedunt sed ex nobiliori ꝓprietate ipsorũ
scilicet tã proprietate simpliciu₃ ꝗ̄ ex proprietate
eis ab extrinseco data. Sic igitᷓ ex predictis relin-
quitᷓ manifestu₃ ꝙ tyriaca ⁊ mitridatũ non impri-
mũt quẽadmodu₃ opinati sunt quidã calefactiõe₃
⁊ adustione₃ quas alie vsuales medicĩe seu cõfe-
ctiones nõ ĩprimũt. hõ autẽ tempate complexõis
quando vtitᷓ altero ipsoru₃ tempore tempato aut
frigido et in ꝗ̄titate etia₃ moderata nec min⁹ fre
quenter prosunt ei ad confortationẽ cordis maxĩo
iuuamento ⁊ conseruat sanitatẽ in ipso atq₃ securũ
efficit ab in cursu pestilẽtialiu₃ accidentiũ ⁊ a pra-
uis humoꝝ motibus atq₃ lesionibus obuiãs vene
noꝝ cunctasq₃ virtutes eius corroborat ⁊ vite lõ
gitudine₃ prestat ei. Qui vero calide complexio
nis existit etia₃ in calida regione nec istis nec etia₃
aliȷ̃s confectionibus calidis vti debet nisi in neces
sitatib⁹ maĩfestis: preterea ex capitulo mithrida
ti ⁊ tyriace sunt diamuschus amarus ⁊ dulcis. sed
amarus quide₃ cõueniens est tempata₃ habẽtibus

complexionez aut frigidaz: dulcis autē habentib⁹
calidam. Ceterum diamuſchus in letificando non
multo debilior eſt ꝙ̄ tyriaca in confortatiōe tamē
cordis ea moderate debilior eſt: in confortatione
quidē ceteroꝝ membroruz multo debilior eſt ip̄a
Amplius autem impreſſio eius in corde letificatio
eſt ⁊ viuificatō ipſius. Inſuper autem vtilitas q̄
in morſibus ⁊ puncturis minor eſt ꝙ̄ eius vtilitaſ
in venenis bibitis. Tyriaca vero ⁊ mithridatum
ad omnia proſunt: poteſt autē diamuſchus amar⁹
ſic tempari videlicet vt accipiatur ex eo aur̄. x.
⁊ ex ſucco matianorū dulciū ⁊ granatorū dulciuz
⁊ cydoniorū dulciū ana aureos. l. ⁊ coquatur ſml'r
vſqꝫ ad ſpiſſitudinez: poſt hoc vero poterit eo uti
calidam habens complexionez. ꝙ ſi vtens valde
calada cōplexione extiterit fiat illud cū ſucco ace-
dule ⁊ citri acetoſitate ſitqꝫ doſis q̄ntitatis vt doſ
ſcilicet diamuſchi cum adiūcto ſaluetur ſicut ſi do
ſis ſuccorū huius ſit aur̄. iij. aut. iiij. tanta quidez
diamuſchi adiungatur ꝙ repreſſa excellenti quali
tate ipſius prodeſſe poſſit ſcd̄m ſui proprietatem.
Et ſimlr intelligenduz eſt in ceteris letificantibus
tam magnis ꝙ̄ paruis. Confectio vero profectus
quam Alchidus compoſuit vtilis eſt valde melan
cholici cordis debilitati ex morbo melācholie am
plius autem confert purificando ꝙ̄ confortando.
Diamuſchum vero eſt letificans confectio mani-
feſtius confortādo preſtat iuuamentum ꝙ̄ purifi-
cando ⁊ idcirco confectō profectus ꝯuenientōr eſt
triſtitie melancholice ⁊ ipſi mlie. Diamuſchus au
tem et confectio letificans potius cōueniūt ſyncopi
⁊ cardiace paſſioni. Ex medicinis autem que huic
paſſioni cōueniūt ſunt ille quas nos fuimus exper
ti ⁊ quaruz compoſitio fuit inuēta poſt tempus cō
poſitionis memoratarū ex quibus una eſt oxyza-
cara quam nos cōpoſuimus patientibus triſticiam
melācholicam ⁊ epilepſiam quorū morboꝝ cauſā
emendat ſuauiter atqꝫ digerit p̄terea leui ſolutiōe
euacuat. ℞. epithymi. ʒ. x. polypodij. ʒ. vi. bu-
gloſſe. ʒ. xv. thymi iſopi camepitheos oīuz an̄. ʒ.
iiij. capill' veneris. ʒ. v. turbith. ʒ. vi. vtriuſqꝫ
ozimi ſeminis meliſſe zedoarie been albi et rubei
folij ſpice nardi cardamomi omniuz ana. ʒ. iij. ſ.
cuſcute ſeminis endiuie radicis eiuſdem radicis li
lij ana. ʒ. xij. zuc. roſ. ad pondus omniuz: Supra
dicta igit̄ omnia in puriſſimo ⁊ fortiſſimo aceto re
molliantur per diem ⁊ noctem. In craſtino vero
adiūgātur toti. lb. vij. aque mundiſſie totūqꝫ ſu-
auiter decoquatur vſqꝫ quo redeat quaſi ad medi
etatem aceti ꝙ ſi zuccaꝝ roſaceū non ſuffecerit dul
ciora tantū ut in his remaneat ſapor zuccari ad hoc
ſufficiens ſunt addenda. poſtea vero ab igne depo
ſitū ſeruetur. ſit autem doſis eius a. ʒ. xv. ad. x
x. ꝙ ſi recipiatur. x. diebus continue manifeſtabi
tur eius iuuamentuz in his in quibus fuerit multa
materia melancholica. Si vero modica fuerit ma
teria ſed membrarū p̄ncipalia tamē diſpoſita ſunt
ad hoc vt humor generetur in his et illa modica
ipſius q̄ntitas in lacertis maneat in arterijs ⁊ veis
tunc experti ſumus in tali caſu ſirupū cuius diſpē
ſatio talis exiſtit. ℞. ſeminis endiuie ⁊ meliſſe ozi
mi minoris omniuz ana. ʒ. xx. radicuz lilij. ʒ. v.
bugloſſe. ʒ. xxx. folioꝝ meliſſe. ʒ. xv. polypodij

maratri omniū ana. ʒ. vi. omnia hec coquatur in
ſeptuplo ſui de aqua ⁊ duplo ſui de ſucco matiano
rum dulciuz vſqꝫ quo ſui tertia remanſerit pars.
poſtmoduz coletur ⁊ colature addatur zuccaruz et
ſirupetur ad moduz iuleb. vel poteſt fieri ad mo
dum ſirupi acetoſi ſcd̄m menſuram decoctionis.
Confectio alia nobilis valde quam experti ſum⁹
in forma electuarij ⁊ etiaz trociſci cui addidi ⁊ ſub
traxi ſcd̄m diuerſitatez cōplexionū prodeſt eni ue
hementi iuuamine cordi ad ꝯfortanduz. ℞. mar-
garitaꝝ karabe coralli omniuz ana aur̄. i. ſ. ſirici
crudi cancroruz fluuialium aduſtoruz omniuz ana
aur̄. i. ⁊. ſ. bugloſſe. ʒ. v. limature auri. ʒ. i. ſe-
minis meliſſe ozimi vtriuſqꝫ ana. ʒ. iij. been albi
⁊ rubei ligni aloes lapidis armeni lapidis lazuli lo
ti maſticis caſie lignee cinnamōi alitinij croci nucis
muſcate cardamomi minoris cubebe omnium ana
aureū. i. epithymi. ʒ. ij. ⁊. ſ. ſticados arabici. ʒ.
iij. ambre aur̄. i. ꝙ ſi non inueniatur ponat̄ zedo
arie loco ipſius dupluz doronici romani aur̄. ij. ſe
minis endiuie. ʒ. v. ſeminis cucumeris. ʒ. iiij. mā
ne. ʒ. x. roſarū rubearuz. ʒ. iij. muſchi. ʒ. ij. can-
fore aur̄. i. ambre aur̄. i. ſpice nardi folij amboꝝ
ana. ʒ. ij. hec igitur ſunt radix ⁊ firmamentuz ⁊ fi
unt inde trociſci cū melle preparat̄ autem qn̄qꝫ ſe-
cundū exigentiam tempate cōplexionis ⁊ tunc nul
la fit in eo mutatio. Quandoqꝫ vero preparat̄ ha
benti malaz complexionez calidam aut malam cō-
plexionez frigidam ⁊ tunc ſcd̄m exigentiā cuiuſqꝫ
fit in ea mutatio. fiant ergo trociſci ad pondus uni
us aur̄i cuz triplo ſui de melle optime deſpumato
Si vero fermentari debeat propter conſeruatōez
⁊ poſt fermentationez vſui reſeruari expedit vt
addantur opij. ʒ. v. ⁊ caſtorei puluerizati tm̄dez
quibus appoſitis non vſui miniſtret̄ niſi poſt ſex
menſes. Si cui autem dominetur mala complexio
calida expedit vt crocus ⁊ muſchus ad mediū au
rei reducatur ⁊ ſubtrahat̄ epithymuz uice cui⁹ po
nantur. ʒ. v. fumi terre ⁊. iiij. ʒ. ſene addantqꝫ
roſ. ʒ. xviij. ſeminis portulace ⁊ ſpodij. ʒ. i. ſemi
nis lactuce. ʒ. ii. ſandal'. ʒ. iii. cetere vero medici
ne remaneant ſicut prius ⁊ fiant trociſci ſicut dixi
mus: cū melle optime diſpumato. Cui vero ma-
la complexio frigida dominatur expedit adiunge
re medicinis predictis corticez nucis muſchate ⁊
corticem citri ⁊ xilob. atqꝫ piper ⁊ zinzib. ex uno
quoqꝫ videlicet. ʒ. i. caſtorei. ʒ. ij. ⁊ ſubtrahe de
canfora medium aureū. habēs etiaz malam com-
plexionem calidam ſumat doſim ipſius cum aur̄o
ſpodij ⁊ ſapa matianorum. Qui frigidaz autez ha
bent complexionez cum. ʒ. i. caſtorei. Iam autez
cum hac medicina curauimus quoſdam circa prin
cipium de melancholia vergente īmaiaz que lupi
nuz demonium appellatur adiunximus diſpenſa-
tioni tempate. ʒ. i. iacynthi rubificantis ⁊ ſplendi
di ⁊ perfecte puluerizati ⁊ adiuti fuerunt maximo
iuuamento poſt deſperationem. Compoſitō autē
propria his qui propter malam complexionez la-
buntur in cardiacam ⁊ cordis debilitatem eſt iſta
℞. ſeminis lactuce ⁊ melonis ⁊ cucurbite ⁊ cucu
meris mundatorum ana. ʒ. v. ſeminis portulace
ʒ. iiij. margaritarū coralli karabe cancrorum flu-
uij aduſtorum ſirici crudi omniuz ana aur̄. i. ſape

olibani auṝ. i. Si vero non inueniať loco ipsius po nantur. ij. auṝ. ligni eius ligni aloes zedoarie do ronici been albi ⁊ ana. ʒ. duas spodij cardamomi minoris ana. ʒ. iii. rosaꝝ rubearũ mundataruz a capulꝭ ⁊ in vmbra exiccatarum. ʒ. vi. croci auṝ. ſ. canfore vehementer contrite cum. x°. sui de muscho ⁊ sexto sui de ambra auṝ. i. ſ. buglosse au reos. v. ex omnibus supradictis fiant trocisci cuz sapa matianorum ⁊ cydoniorum ⁊ maloruz grana torũ. his inquam sapis equaliter acceptis scđz q̄ti tatem confectioni sufficientem. Ad illud etiam iu leb ex succo buglosse cum tantundez succi endiuie ⁊ quadruplo sui de succo matianoruz ⁊ duplo de aqua rosꝭ. ⁊ sexto totius de albissimo zuccaro que inquam suauiter decoquantur vsqz ad spissitudinē ⁊ fit itez iuleb ex foliis melisse coctis in aqua ro. donec receperit virtutem ipsorum aut ponit̄ suc cus eius in. xxiiii. sui de aqua rosacea. hoc enim proficit cunctis patientibus cordis debilitatem po tissime si addatur ita videlicet ꝙ si fuerit sicca cũ ea coquatur in aqua rosacea. Si vero recens cō misceatur illi succus illius ꝙ si complexio vehe mentis caliditatis extiterit diminuatur succus me lisse et augeatur succus buglosse quantitatibus exi stentibus equalibus.

Capitulũ Quintũ de medicinis solutiuis egritudi num cordis.

Euacuatio autem conuenit in melancholi cis vti post digestionem ⁊ ipsarum lini tionem. Si vero in toto corpore abun dauerit humor nociuus totum corpus incipiemus euacuare. Id autem quo euacuatur ꝯuenientiꝰ est vt dissoluant̄. vi. ʒ. hieralog. in. xx. ʒ. decoctio nis epithymi facte ſm hanc formaz. ℞. epithymi ℥. i. uuarũ passulaꝝ. ℥. ij. coquatur in duabꝰ lb. aque tantum donec possit colatura extrahi inde so lũmodo pondus. xxx. ʒ. ꝙ si cum hoc non euacue tur fiat decoctio epithymi nota aut cum. ix. ʒ. re centis epithymi circiter ut supra rememorata oxy zacara dissolutis: nisi fortis dysēteria timeret̄ ⁊ di gerať cum iuleb q̄đ post predictā oxyzacaram su perius scripsimus. ex pillis autem fortibus ad h° congruentibus sunt huiusmodi. ℞. hierepicre e pithymi ana. ʒ. ii. polypodij sticados arabici agari ci ana. ʒ. ſ. pulpe colloquintide quartam partē uni us. ʒ. scamonee bdellij salꝭ. ana. g̃. v. Alie vero nobiliores predictis sunt hec. ℞. picre epithymi sticados arabici ana. ʒ. ſ. lapidis lazuli lapidis armeni ablutorum agarici pulpe colloquintide salꝭ ana quartā partem vnius. ʒ. ligni aloes masticis myrrhe ana. g̃. v. hellebori. g̃. ii. ⁊. ſ. scamo nee. g̃. iiij. Scias autez ꝙ in decoctionibus helle bori dosis est. ʒ. i. in pillis autem. g̃. ii. ſ. ⁊ quz nihil noceat actionē medicine confortat. Si vero phl'a melancholie iungať tunc fiat euacuatō cuz hu iusmodi pillis. ℞. epithymi turbith ana. ʒ. i. thy mi pulpe colloquintide agarici lapidis armeni lo ti ana. ʒ. i. quartam scamonee salꝭ naptici sticados arabici ana. g̃. v. hellebori. g̃. ii. ſ. fiant pillꝭe cũ succo pororũ. In pilulis autez que infra predictas sunt in virtute non oportet permutari compositi onē aut medicinas. Sed sufficit variare dosim ſm existimationē artificialē a medietate vsqz ad duas tertias. quũ autem euacuatio corporis non inten ditur sz partiũ solũmodo vt cordis aut capitis tũc cōuenientius est vti pillis quas dicemus. Si ergo fuerit complꝭo melāc̄holica pura ⁊ propria. ℞. e pithymi myrobalanoꝝ indoꝝ ana partez. i. hiere picre partem. i. ⁊. ſ. sticados arabici partis vniꝰ duas tertias hellebori nigri partis unius sextā ma sticis ligni aloes crudi polypodij lapidis armeni lo ti pulpe colloquintide ana partis vnius tertiā. hec omnia conficiātur cum succo matianorũ ⁊ fiant in de pillꝭe ad quantitatem ciceris ex quibus sumant̄ a. ʒ. i. vsqz ad auṝ. i. de nocte cum vino: de die vero ante gargarizetur oxyzacara minoris de coctionis. Cui vero complꝭo phlegmatica ⁊ mł'ica fuerit. ℞. turbit agarici epithymi kebuli sticados arabici ana partem. i. ſ. aloes partem. i. ⁊. ſ. ligi aloes partem. ſ. fiant pillꝭe sicut prius. Cui autem complꝭo melancholica ⁊ cholꝭica fuerit. ℞. turbith epithymi sene fumi terre anā partem. i. ⁊ tertiam eius rosaꝝ partis vnius duas tertias fiant pillꝭe si cut prius. ¶ Hec sunt ergo que inquantuz potui mus sub compendio perscripsimus in sermonibus medicinalium cordialium finem huic operi impo nentes cum laude dei qui virtutem largiri digna tus est opusculum terminandi. Amen.

Expletus est libellus de viribus cordis quem pri ceps Auicenna edidit. Impressus Patauij. Anno Christi optimi. M. CCCC. LXXvi. Quinto Kalendas Decembris.

Per valentinu illuiatu Agemarau
qum stetit in Bursa Hirlm per sex
dies tpe xli Anno domi M cccc lxxxmo
Et introligatus per eundez in C ic

Alfachi.i.medicus.

Arterie subeteni.i. faciens dormire ⁊ sunt due vene q̄ apparent in gutture.

Albosos sunt tria ossa que sunt inferius in cauda.

Albauis sunt ossa lata que sunt sub renibus parum.

Almūda.i.rotūditas i q̄ ꝯtinet ocul⁹

Arteria alguendi.i.venalis.

Albaleghin.i.a.xiiij.ano usq3 ad.l.

Alguelemati et rebac.i. etas que ē a prima spermatis emissiōe vl' emissionis potentia vsq3 barbescant.

Atriuz sunt instr̄a p q̄ fiūt distillatōes sicut instrumenta aque rof.

Albabacani ē os p qd̄ cōplet iūctura.

Almodus.i.iunctura ad similitudinē dentis fre.

Aseid.i.os qd̄ est a cubito vs3 ad manum cōpositum ex duobus.

Alderez.i.ꝯcauitas ⁊ uētricl⁹ cerebri

Alcakab.i.ligamētū a posteriorib⁹ tēdens āterius ⁊ ab anterioribus retrorediens.

Aubar.locus q̄ est ī inferiori pte gule

Anemel sunt ossa subtilia ⁊ minuta q̄ sunt in digitoꝝ extremitatibus.

Almekeni.i.duo anguli oculorum.

Alichod.i.egritudo qua oculi egrediunt ad exteriora.

Albilineti sunt additamenta acularia ab acu.

Alchatin.i.locus dorsi i directo renū vel articulus est in arabico.

Azaracha est instr̄m simile cāne p qd̄ pueri attrahūt aquā ⁊ qum volūt violenter expellunt.

Albaras est morphea alba vt lac vel nimia cutis albificatio.

Assamabum dies caniculares.

Assaguaid caro.i.caro fetus de utero recenter egrediens.

Alabatal.i.flux⁹ hūoꝝ a capite ad tracheaz arteriā ex quo fit tussis ul' arterie passio.

Andacocha.i.sussurata.

Alcule.i.parue pustule in ore.

Asakel.i.spica celtica.

Almaium similiter spica celtica.

Athiatiz.i.ꝯfusū vnū ad exercitiū cōpositū ex fortitudine ⁊ uelocitate.

Alchaseran.i. bruscus.

Alcubel.i.caro assata sup prunas.

Allues.i.dulces vl' ꝯfectōes d̄ melle

Almasal.i.cibus factus de lacte acetoso ⁊ farina ordei.

Adoc.i.lac ul' adech.

Alachalich.i.epithima de odoriferis

Asangita.i.triticū lcū aqua bene coctū

Alfegin dr̄ oms spēs boni saporis q̄ cibariis admiscēt ut pip ⁊ zi3iber.

Alaratola.i.calcanei locus.

Alūbari.i.locus sup calcaneū retro.

Alemacapitis.i.cacumen.

Alfāca.i.loc⁹ iter m̄tū ⁊ labiū iferi⁹

Algeberit.i.sunt q̄ttuor vene labij.

Alkeil.i.sub collo ubi iunguntur furcule dorsi.

Albachan.i. locus vbi collum iungit capiti exterius ⁊ posterius.

Almuzeī vel almuseragi uue egressio ⁊ dicitur impetigo.

Alaser.i.radix vitis.

Alkaab duo.i.cauille due.

Alchuabe.i.ulcera nigra melācholica q̄ sunt ad sanandū difficillima.

Alfase.i.qū caro interior fit nigra ⁊ ē ibi solutō ꝯtinuitatis ⁊ hoc fit qn̄3 ex pcussione ⁊ sine vulnere.

Almaik.i.sapor īsipid⁹ sicut sapor aq̄

Alefeniati.i.spēs sicut pip ⁊ silia.

Albasce.i.arbor sil'is rute.i. sticados arabicum et scd̄m alios isopus hortulanus.

Albezard.i.lapis qui oī veneno resistit ⁊ ideo vocant que veneno r̄sistunt albezahar.

Aldubellet sunt apostemata magna.

Alasaf.i.desudatio.

Alcuzez.i.tetanus ⁊ qn̄q3 pro particulari ponitur.

Alcarti.i.prunella agrestis.

Abhel.i.fructus iuniperi.

Atorcut.i.arbor de qua gūma q̄ dicit āmoniacū colligit. ⁊ qn̄3 vocat id qd̄ aurum adhereī facit scilicet consolidatio auri.

Aniuden.i.herba d̄ qua fit asa fetida ⁊ dicitur silfium.

Alanutoidē ē q̄ alabasi.s.plumbu3.

Aumeli.i.oleū dulce spissu3 sicut mel

Azereazeti.i.vitis alba.

Anigabilē.i.arbor gūme arabice.

Atacarie.i.medicina acuti saporis.

Astatalati pōd⁹ ē ī ātidotario iuenit.

Alaunoch.i.plūbū nondū mūdatum.

Abugilise.i.lactuca asini uel lactucella maior ⁊ noīatur simaren ⁊ sincarē ⁊ sup titimalo.

Amelus est speties titimali.

Asesefeni.i.pastura camelorum.

Alguassē.i.herba silis lilio ⁊ dr̄ lilial'

Asius est lapis sup quē nascit sal cuius flos dr̄ asius ⁊ ei⁹ generatō ē ex rore maris ⁊ imbre q̄ cadit sup eū.

Ausid speties est nenufaris.

Alagarab est sal.

Alasebeti ē spūa al. q̄ sil'at bedeoard

Azederaz ⁊ adoraz ⁊ abenagi aues sūt

Alcubugi est auis que dicitur alauda capeluta.

Aleguarized.i.electuariā.

Albunga.i. auellana.

Alkiuetu.i.color qui fit ex sanguie.

Albeti est arbor pini cui⁹ gūma dicit gūma pini ⁊ est colofonia.

Ascarata pondus est in fine antidotarij inuenitur.

Accor est foliu3 qd̄ assilatur acetose silueſtri ⁊ dicitur bertacti.

Alfarfac siluestris est portulaca habēs lac et est titimalus.

Anegib.i. camelus arabicus.

Arab.i.lacertus.

Agib animal est.

Adab est al' sil'e ⁊ moratur in aquis.

Azacareled pōdus est in antidotario.

Ascures.i. nux romana.

Alcarmezit.i. nux tamarisci.

Almacor est vulnus qd̄ fit a sella qū quis equitat ⁊ a silibus.

Aliembut est speties xilocaracte ⁊ dr̄ q̄ est de genere pini.

Alabel.i.vini potus.

Atagdan.i. ruge in facie.

Albarib.i.ipericon ⁊ vocatur siriace vua demonis.

Asurie.i.attrimentum rubeum.

Alkitram.i.pix.

Akakamati.i.auis ⁊ dr̄ frangēs ossa.

Algeduar.i. zedoaria.

Adarmachi.i.simila.

Amibazed pondus in antidotario.

Alsuled.i.ferrum.

Ademest.i.laurus.

Almarot.i.radix herbe altit.

Ataro.i. lentiscus.

Albotin.i.arbor cuius granum dicit granum viride.

Alcarundo.i.rosa vinee egebut.

Albasar basebrā alerbe athenite almemētia vel alagrati vel cameleō et pentaphiliij hec sunt.vij.speties lacticinij. Sed lac lacticinij absolute est lac alcibe ⁊ est illd̄ qd̄ nomiat birifica alcarnez.

Albius est lacticiniū bochorni3 qd̄ nominat marinū qm̄ ibi nascitur.

Almekenis est genus lacticinij et est simile portulace.

Alkausuri ariagie alesead aleserck ōnes sunt diuerse spēs canfore.

Alkaseri.i.strictura narium.

Alkuted.i.plāta c⁹ gūmi ē dragagātū

Almelib almelikbū ⁊ est orobus.

Alsumesi pondus est in antidotario.

Athaib.i.acetosum.

Alcubezareū adarar atelar atelaigi alcatati asceterac aues sunt.

Alcataticaro.i.caro nariū vel renū.

Ascebul.i.color palee.

Adib.i.lupus.

Ascebesabran speties est titimal.

Alferisius est spēs lacticinij pniciosi.

Asedeb est arbor c⁹ grañ dicit grañ reg^m ⁊ dicit mecterarie.

Albarba.i.lancea.

Atherabel.i.apostema.

Altetra.i.viridis.

Albacuben ē herba sil'is cotule fetide

Albertiriace cupressus latie ⁊ est pin⁹

cuius gũmi dicitur colofonia.
Albarnade romanum ſiſeleos.
Azereon.i.ſirigi.
Alfidabeget.i. ꝯdimentum.
Hartanita.buchormariẽ ⁊ ẽ ciclamẽ.
Albangeſi.i.rubus.
Alſcebedenigi.i.ſemen canabis.
Aſckelati.i.terra ſclauorum.
Albauiz eſt vna ſpẽꝝ calamẽti ⁊ eſt a lia de qua dicit̃ calamentũ hirci.
Alcolate eſt ſpẽs fungoꝝ q̃ comedit̃.
Alcoirath.i.aĩalia que dñr ugil eſeſe ſis ⁊ ſunt cunigi.
Almekeſinate.i.palma agreſtis.
Albági.i.herba ſil'is cẽtauree mĩoris
Aſerbin.i.arbor kitran.
Aluſnen.i.culcaſia.
Adulbus.i.eritius montanus.
Adereb.i.fluxus ſanguĩs p inferiora qum ſit ab epate tantum.
Atanigi reptile eſt.
Achatini eſt quedã ſpẽs lactuce aſini. anulus ſimiliter.
Arbormarie eſt buchormarien.
Alumen iameni.i.ſciſſum.
Alcarad.i.cunices.
Alebec.i.ſiligo.
Albaſaph.i.excorticationes q̃ in fixu ris iũcturaꝝ pp ſudorem fiunt.
Alfirſedi eſt ſpẽs mori ⁊ eſt dulcis.
Almiſar.i.lactuca aſini.
Alchatmiſ paniſ q̇ eſt de genere tritici
Alfatid eſt medulla panis infuſa et fa cta vt pila.
Alguardagone.i.chelidonie.
Aderere aromaticum.
Altaĩtibiati.i.herbe q̃ naſcunt̃ ĩ aquá vt coca ⁊ pulmonaria q̃ dr̃ ulcus ⁊ altaid ẽ herba q̃ naſcit̃ in flumine.
Alnuſtãſta.i.forma capitis oblonga vtriq; plana vt cooptura dom⁹.
Alumbers trati.i.phrenetici.
Algueſgues.i.alienatio.i.quãdo ſe cum loquitur aliena.
Abunſegueſecu.i.ſõnia pmutabilia.
Alberẽgeſitiũ ozimũ cũ florib⁹ ſuis.
Acetret eſt medicina que fit ex aloe hiera maſtice ⁊ myrobalanis.
Almuri apud arabicos eſt ſalſa.
Akitili.i.fructus tamariſci.
Aſcadid ẽ loc⁹ a cubito vſ; ad raſcetã
Alcheel ẽ locus ĩter duas ſpatulas ſub collo vbi.ſ. ꝯiũgũt̃ colluz dorſo.
Aleſceri.i.tamariſcus maſculus.
Alarfin.i.enula.
Albatiet.i.puluinar ⁊ ſunt due vene in collo.
Almuberſem.i.berſem.
Alkeſcen.i.cibus factus ex ordeo ex corticato.
Ataſus.i.inflationes.
Alfuturati ẽ egritudo.ſ.qñ exuberat velamẽ cerebri ⁊ apoſtematur et fit vt fungus.

Althemá.i.vertex.
Alfeſire.i.radix vitis albe.
Argeatũ.i.genus inſtr̃i quo aliq̃d ita fit ꝙ quieſcit ⁊ non quatitur.
Aluebe.i.palpitatio ⁊ eſt egritudo ut laſſitudo
Albedilen vel alcatimi vel ſanguſa tor.i.incubus.
Alkitran.i.pix liquida.
Aſcebete vna eſt de.xxviij.manſio nibus lune.
Akanatu.i.inſtr̃z quo aliq̃s ſuſpẽdr̃.
Alaſceaz.i.ammoniacum.
Alneimeteſtẽi nom̃ loci ĩ q° ſt̃ ſchole
Ateiei perdix maſculini ſexus.
Afflicẽ.i.ophthalmia qũ ĩ prĩs appz.
Alguardenigi vl' ſcimoſis.i.ophthal mia magna.
Aleukefeti ẽcauſtꝝ illoꝝ q̇ p̃pat̃ coria
Albaſue.i.egritudo oculi ſil'i fũo et pulueri ſup nigro oculi exiſtens.
Anulũ quaſi nubes ſub nigro ocl'i ſub merſa habens ꝓfunditatem.
Aficume eſt quaſi nubes in niguo ocl'i ⁊ dicit̃ vlcus ſordidũ hñs cruſtas ⁊ nominat̃ aduſtiuum.
Amuſaragi ẽ ruptura cornee modica
Alteſum.i.medicamẽ capitale.
Athaulaicram.i.ſenticum.
Altarſati.i.punctura ſanguis ĩ oculo
Aſarnac.i.egritudo palpebr̃ ſupioris
Aſeſtra inuerſatio palpebre.
Alfag.i.agnus caſtus.
Alferuzegi.i.ſmaragdus.
Aluthſagi.i.ap̃a oculi cum pruritu.
Alihar.i.priuatio luminis.
Aluntiſiſar.i.qñ foramen vue fit la tius eo q̃ fit in natura.
Almuhe uel alechidu eſt inſtrumentũ quo oculi perforantur.
Alcumur eſt diminutio viſus ꝑpter nimiuz aſpectum.
Alſamach eſt foramen auris.
Alezoraſen.i.rhaphanus.
Albarnabet.i.cancer in naſo.
Aziuazar vel azinizar.i.buxus.
Alkobob.i.ſucci acetoſi.
Alfarſadab.i.morus.
Aluſnen ⁊ vſne idem eſt.
Almarinẽ vel almarti ſilueſtre.i.ma rubium ſilueſtre.
Akaiaſim.i.ſupreme ptes naſi.
Alfeſe vl' alteten ſunt egritudines lin gue quando aliquis non poteſt ꝓ ferre niſi ſeſe vel teten.
Akael.i.cũ aliquis impedit̃ in ꝓferẽ do ſermonẽ vel anteq̃ꝫ ꝓferat
Alcola ſunt pua apoſtemata in ore.
Albulen.i.cib⁹ pullorum.
Alkadra.i.g̃na viridia et ẽ alfalfaſa.
Aſũbedebi.i.lapis quo inciduntur la pides alij.
Algaſamata ẽ caro pãnicl'oſa ſub uua pendens cooperiẽs capud cãne.

Alfaic.i.excedẽs ⁊ ẽ os ſi' galſamata habẽs quattuor latera duo ſuperi us et duo inferius.
Alfeſis.i.aĩal exiſtẽs in locis ⁊ apud arabes dicitur igil.i.cimex debi lez habens cutem.
Albadal.i.decollatio ⁊ ap̃a eſt quo ui detur hõi ꝙ decolletur.
Albadani.i.loca q̃ ſunt poſt aures.
Auſici.i.ramnus.
Akaſceda.i.naſturtium.
Acratus ⁊ alfunigie lapides ſunt.
Alabari.i.frumentũ depilatum deco ctum cũ multa aqua.
Albereis.i.pultes q̃ de frumẽto fiũt.
Aradradat.i.piſces petroſi.
Alcurat.i.vratica.
Albutira eſt ſpeties calamẽti ſilueſtriſ que naſcitur inter lapides.
Almagabani.i.fauces ⁊ ſil'r alcaſim.
Adohoc.i.lac acetoſum de quo extra ctum eſt butyrũ ⁊ dicit̃ adog.
Alguama.i.d̃ſid̃riũ malũ ut carbonũ
Algaras.i.caro fr̃ia.i.qũ cap̃ igni cũ aceto coquitur.
Almeſus.i.liquor acetoſus.
Alcuttab.i.egritudo.
Almuiati.i.cibi cũ aceto parati.
Albela.i.flores palmarum.
Altaraxaron.i.troxumis agreſtis.
Alcandaros.i.triticũ romanum.
Almoſus.i.cibarium acetoſum.
Albumor.vel Albauiraz.i.foramen in quod intrat dens.
Albaarat.i.alberetit.i.interior pars labiorum.
Aracamati eſt auis frangens os.
Alliathan ſũt ap̃ata cruriũ groſſa.
Aſcaraiat eſt herba ſimilis myrto hñs in medio ſui anulũ ſil'em oculo et aſſimilatur ſempuiue.
Alcurathi eſt fluxus ventris ex exco riatione factus ſm quoſdã alcur.
Alaaſis eſt centaurea minor.
Allugati ſpeties eſt titimali.
Aloſor.i.grana ſquille.
Aleſer.i.vitis.
Almadil vena eſt.
Adruculudidos eſt auis pua ſp mouẽſ caudam valens ad lapidez renuz.
Alſcordion.i.ſcordeon.
Alcatatur ſyringa vel id q̃ inicitur per ſyringam.
Alguadi eſt humor qui egredit̃ a v̇ga qũ quis tangit mulierem.
Albagẽ vel albaſrac.i.piteneon qui habet lac.
Albalebleb.i.ſpeties volubilis.
Anzarut.i.ſarcocolla.
Alboſos.i.cauda.
Abgaſ.i.pãniculus ſubtilior ⁊ terti⁹ quo embryo inuoluitur.
Albauti eſt vir equalis compl'onis et fortis corporis.

Almechen.i.locus a cingulo inferius.
Alorsingen.i.epaticum.
Alcosbot.i.apostema.
Algargaz.i.pūctura q̄ ꝑtrāsit cutez.
Abrahonia.i.vlcera que sunt in vltimo malitie.
Alrasesati.i.anulus geniculi.
Aldabac.i.gluten.
Alkeked.i.citruli.
Almeliletu.i.dispositio caliditatis totius corporis aū febrilē discrasiā.
Alohocat.i.elcūaria mollia q̄ lābūt.
Autartelbos febris.i.quotidiana interpollata.
Alzubumec.i.vnctuosa.
Altusugi pondus est.
Alcunical est tertia speties ethice in q̄ apparet forma que est in decrepitis ꝙtum ad colorem.
Anabasati.i.extenuatio.
Albuzer.i.dactili.
Alchort.i.palma siluestris ⁊ fit ꝺ̄ succo alchar sirupus ꝺ̄ succo palmarū siluestrium.
Altelea.i.pira ⁊ fit sirupꝰ altelea.i. de piris.
Altiele.i.dactili.
Alguitar.i.alienatio.s.quando hō loquitur plane ⁊ cum ratione.
Atanatum.i.apostema pestilētie.
Abir speties est exiture.
Aquiauroth.i.spēs formice que sola parue radicis inuenitur.
Alkaikaluf est egritudo corrodēs mēbra ⁊ qn̄q3 transit in estiomenuz.
Atiritalon dicit̄ omne apā in carne glādosa natum.
Ataugitanū.i.apā in carne glandosa.
Altubig.i.glutinū glandium.
Alfila sunt speties nodi.
Almismar est nodus silis capiti claui.
Albebesur.i.semina.
Alborati.i.vmbilicus.
Alsuledati.i.vrina hircoꝝ mōtanoꝝ
Alesirati.i.rime.
Aldeguarich.i.mēsa ꝯtinēs.iiij.lb.
Almuiati.i.medius corpis ex utrisq3 lateribus mensura quattuor digitorum ab alborati.
Alterera.i.aromaticuz.
Albalibē.i.inguina.
Alsegi vltima que fiunt in capite.
Alkalat.i.stannū.
Ascerebacati scoria eius in medicina ponit̄ ⁊ dicit̄ speties ferri esse que est calibs.
Algerōati sunt vulnera vltima i corruptōe elongata a ꝯsolidatōe.
Algrabac est lesio que non mouet os de loco suo sed attrahit qꝺ̄ ip3 ꝯtinet nec est de genere tortōnis.
Albasegi est inferior pars coxe.
Alchoc arbor est.
Alesatu.i.rotula genu.
Almochocati.i.defectio ossis.
Alrosboth.i.porus qui post ossis fracturam creatur.
Alierusem est fractura minima ptiū.
Alkarte.i.lignuz de quo fiunt haste lancearum.
Alrasatum est speties veneni.
Albatagin.i.extremitas ossium q̄ iūgunt̄ cum digitis.
Albarochia est tabula magna cuz qua equatur os fractum.
Alhebil.i.illꝺ̄ qꝺ̄ dr̄ gūma napelli.
Almuscū.i.magna ⁊ dr̄ ꝙ sit gypsū.
Aldabac.i.viscus.
Assebara stella est.
Aliabra vel assibresegi.i.radix mandragore.
Alharbe est animal venenosuz ⁊ est auis que dicitur bubo.
Albebelim.i.bebale.
Albasce folia senticis.
Axufoni pondus est.
Albaguahaeni.i.pua aialia vt aranea
Aduduc est nicticorax ⁊ ꝫm alios est auis que dicit̄ bubo.
Adibk.i.muschus.
Anagallis.i.auricula muris.
Altararat.i.serpens volans.
Athaes aspis est serpens diuersos habens colores.
Alseilē est ꝫpens rotule sicut aranee.
Alfeed ē aranea q̄ dr̄ uenatrix muscaꝝ
Alguādau.i.pediculꝰ q̇ nascit̄ i iguie
Altamptia vel porcus luti ē bestia mltos habens pedes acuti veneni.
Asartraguti vel asiluregi.i.puluis q̇ cadit de parietibꝰ sal.⁊ ē sal tigēs
Alebreati.i.cantabruz.
Alcanzi est speties crete.
Asech sunt tubera que apparēt aū eruptōem sicut in leprosis.
Albedsanem est rubedo extranea similis rubedini leprosi.
Alguesceni infectio faciei est in nigruz vel albū colorē feduz et apparz in ꝑncipio morphee ⁊ lepre et dicitur guassen.
Aseker est ebrietas.
Albacal est bresilum.
Alguariscen est genꝰ columbaꝝ.
Alefereascē est vitis alba.
Aluratin est spēs sabasati ⁊ sunt vlcera mala que apparent in crure.
Alsers.i.nasturtiū basiliconicuz.
Altifa.i.altifel gesif ⁊ est abrotanuz siluestre.
Almabeleb.i.vera.
Alfid.i.sinapis album.
Almusdaru ⁊ algē confectōes sunt.
Akarset.i.nasturtium.
Albelladoriū.i.anacardinum.
Adrioch.i.hartanita.i.ciclamen.
Almasus.i.casia.
Assebebasa.i.mandragora.
Alguasa.i.quando aliquis tristatur ⁊ nescit quare.
Aluenie.i.ameos.
Albiada.i.polium.
Albechauahati.i.resistētia malitiei.
Alguathaguakfi.i.ꝯsitiens.
Alab i docenec.i.trocisci stelle q̇ nō permittunt vitam recedere.
Almeizabaragi.i.genus lacticiniȳ.
Aliathelic.i.priuatis.
Alkarmez.i.grana.
Almatir.i.v̇mis q̇ inuenit̄ in grana.
Alimbat.i.terebinthina.
Alkesmes.i.vue passe sine granis.
Albersandarhu.i.virga pastoris.
Alfarfunigi.i.asparagus.
Alkidad nigrū in quo inuolunt̄ capilli ⁊ manus.
Aiseir.i.vigil.
A:ed.i.gūꝰ apsithȳ colorī subalbidi.
Alengesis dicit̄ enula ⁊ est duoꝝ mōꝝ vna habet citrinū florē alia albū s3 melior est cū citrino flore.
Alketinci.i.maiorana.
Asaragi.i.virga pastoris.
Asesseiguasit.i.eupatorium.
Aalgak.i.tribulus.
Agumbatalo.i.strignum.
Ainemen.i.sisimbrium.
Asathar.i.origanum.
Asomat.i.atriplex.
Albagla antamka.i.portulaca.
Alcornagi.i.humex uel fctā acetosa.
Atikir.i.squinantum.
Alberdi.i.papyrus.
Albara acora scema.i.rapa.
Albedarungi.i.basiliuz.
Alnesci.i.amilum.
Algenares.i.milium.
Albelgaga.i.cucurbita.
Albenben de quo fit oleū muselinū.
Albens.i.nux muschata.
Albeleet.i.myrtus.
Albefarasagel.i.mala cydonia.
Abeldil beldemē.i.grana vlnȳ.
Abolfusel.i.piper triangularis.
Albeldilgar.i.fraxinus.
Albelcandaracar.i.grana lauri.
Abascenobar.i.nucleos pini.
Abelsenobar sicbir.i.ḡna pini miorif
Abelatron.i.grana citri.
Abelius.i.ḡna capitis ⁊ est staphisa.
Abhel.i.iuniperus.
Asusen.i.lilium ⁊ multis est modis melius est yreos.
Asafargenis.i.mala cydonia.
Alsigel.i.folia salicis.
Afur.i.crocus hortensis.
Alocen.i.cotula.
Auneb.i.iuiube.
Alcoocal.i.spina.
Alnudac est flos rubeus.
Albondekindi.i.nux de india.
Alcuruesik.i.fructus tamarisci.

Albin.i. vua ſicca.
Armeniſi.i.ſicus ſicca.
Alnuſa.i.cataputia.
Alſa.i.malum mandragore.
Alrodab.i.lutum.
Atrona.i.citrus.
Alcarme.i.vitis ⁊ dicitur cochear qñ
incidítur.
Aguſa.i.iſopi ceratum.
Armé.i.grana ſine muſcho.
Akais.i.acetuz ꝯpoſitū ex duabꝰ ſub
ſtãtijs diuerſis una cal'ia ⁊ alia f'ria
Azamac arabice. gūmi arabicuz.
Alchiſita.i.dragagantum.
Alclamita.i.fermentum.
Aſeba.i.pcila ⁊ eſt gūmi abietis.
Almaſtice.i.maſtix.
Almeaſeia.ſtorax liquida.
Altit.aſſa.
Altigiris.i. lignū aloes.
Alcakar.i.tapſia.
Alchecaracha vel arcãdos.i.piretr.
Atanſa.i.tamariſcus.
Aſala affuſe.i. radix lilij.
Algeoraſen.i.acorus.
Alaſabeo ſafar.i.diptamus.
Albazal.i.cepe.
Aſcolanue.i.aphodilus.
Azalaltaroſa.i.radix porri.
Altin alamen.i.bolū armenicuz.
Aſol aſel alkame.i.lingua arietis ⁊ ē
plantago.
Alnora.i. calx non extincta.
Altabaſir.i.ſpodium.
Aenut.i.antimonium.
Alazar almares.i.lapis lacteꝰ qui qñ
fricat̄ facit lac cuius virtus eſt ut
hematites ſed debilior.
Alazaracoen.i.ꝑpetra ſerpētaria ⁊ eſt
tribus modis vna quaſi nigra alia
ſubuiridis in miſtis lineis albis et
alia viridis.
Alazar lazuad.i.lapis lazuli.
Akaleum.i.ſtannum.
Alazaraſſengi.i.lapis ſpongie.
Agrios.i.argentū viuū.
Alcacher alcaſior.
Acinges.i.vitrū tritum.
Auſeac.i.coagulū ceruinū ⁊ genitum
buffali.
Afazaz calulminum.
Alde.i. oua.
Aduzaruzegi.i.gallus ⁊ gallina.
Alag.i.ſanguiſuga.
Azenza.i.cantarides.
Adalaſi.i.vngula caprina.
Abelius ideſt grana.
Alafar.i.concauitas.
Azon ideſt ſemperuiua.
Alkenda ideſt conaſtrelo.
Ali.i.grana ebuli vel ſabuci.
Abenezid ideſt gūmi albotin.
Alkinati ideſt bdelliū ſubalbidum.
Aleſtorab ideſt ſtorax.

Acemana ideſt contractio.
Anzarot ideſt ſarcocolla.
Aluf ideſt dracontea.
Azamech ideſt auripigmentum.
Alnuzaragi ideſt fixura in oculo.
Aliada.i.polium.
Aſered.i.acetoſa.
Acati eſt de cuius ſucco fit acatia.
Aluſen.i.ſufarata.
Aſiml.i.mediū inter albū ⁊ nigruz.
Afrana eſt cibus de carne cocta et in-
frigidata.
Alkoiſos.i.cardui capita.
Anaſeni.i.piſcis ſalitus.
Acatia eſt ſuccus arboris que ſtricto aſ
ſimilat̄ in alexãdria ⁊ dicit̄ alkaud
Ariegi.i.atrimentum.
Azadar.i.acetoſa montana.
Aſſur.i.crocus hortulanus.
Ambrinas grece.eſt canacella.ſ. her
ba que dicitur cauda equina.
Adrimia.i.ciclamen.

B Dthor eſt eminētia in cute
ſ.apa paruū ſiue puſtula.
Baſſara eſt illd̄ qd̄ apparet
Betaderz ideſt ozimum.
Buchormarié.i.herba marie.i.har
tanita ⁊ eſt ciclam̄.
Benz.i.hyuſqamū album uel boron
ideſt ſemen nigrum.
Bondacha.i.auellana.
Bezariat.i.virtus bengi.
Bezard.i.lapis viridis in quo tanta
uis exiſtit ut om̄e uenenū expellat
Barachia ideſt ſalſa.
Bené maius ſemen tincte declinãs ad
albediné ⁊ alibi ſemē quod dicitur
piper album.
Berengeſif.i. abrotanū in libro ſim
plicis medicine dr̄ enula.
Barat eſt vitrum ſalſum.
Batheca ideſt melo
Bule eſt cucumer indus ⁊ ſimilis cu-
cumeris capparis.
Bederezengi loco eius ponitur in leti
ficãdo pondus ipſius de ſeta ⁊ ptes
ponderis ipius de cortice citri.
Buzeiden eſt medicina inda loco eius
ponitur been.
Babaſce ſimilis v̄tuti lentium.
Baurach kebuli ſemen indū eſt.
Berſceguaſcen.i.coriandrū putei vl'
capillus veneris ⁊ perſice dicitur
berſungua ⁊ ſiriace capillus vene
ris porcinꝰ ⁊ arabice capillꝰ algul
Barchain.i.arbor ⁊ aſſimilatur folijſ
acetoſe ſilueſtris.
Belemō.i.titimalus qui aſſimilatur
portulace ſilueſtris.
Bedarongi.i.ozimū fluuiale eſt bede
rabina ſm̄ quoſdã ⁊ alabijt.
Bedil.i.papauer cordoſum.
Beremehen.i.ſpes f'ri feni.
Beraſicam ⁊ Belerkeb ⁊ herbū ⁊ her
ba iudaica idem.
Brebat.i.virga paſtoris.
Biſus eſt quedã ſpes arboris pini.
Birſen eſt apa capitis ꝑpter cōitatem
diaphragmatis factum.
Buſderbēdū eſt collyriū de ãmoniaco
latum.
Bamulitis eſt lacticiniuz qd̄ aſſimilat̄
myrto.
Berſendaru ⁊ verſeſendari ⁊ eſt vir
ga paſtoris.
Beralme perſice eſt feniculum.
Berilie eſt piſcis.
Bacidé eſt teſticulus vulpis.
Bedeoar eſt ſpina alba.
Bezard eſt galbanum.
Bakilla eſt faba.
Burdacaton ē pōdꝰ in modū auellãe.
Bachat pondus eſt.
Bacati pondus eſt.
Bakim.i.praſſium.
Breſilis.i.corallus.
Burules.i.apa calidū in inguine.
Baucia ſilueſtris.i.daucus.
Biriſen qñq3 ꝑ pleureſi inuenitur.
Bartaki.i.meatus.
Berbetiné eſt ſiphac ⁊ dr̄ beriteron.
Batarum eſt caro longa in ore matri
cis orta ⁊ eſt dura.
Bititiron eſt panniculꝰ ſub ſiphac exi
ſtens ⁊ dicitur rotundus.
Buri eſt ramex vel berenia ex lapi
deitate apoſtematis.
Bezolgradatū eſt īſtrumentū quo eua
cuatur aqua hernioſi.
Barachié apa peſtilentie.
Berſalbi.i.napelli.
Boarti.i.vmbilicus.
Buriſme.i. apa lene ex ſanguine et
ventoſitate.
Bala eſt ſuccus palme in qua dactili
naſcuntur.
Baraſecū.i.lentigo maior.
Barba hircina.i.hypoquiſtidos.
Bedemeregi cōfectō in antidotario.
Bezabarat.i.reſiſtētia veneno.
Bengi.i.hyuſquiamus.
Beruara.i.zedoara.
Botin.i. terebinthina.
Batrahentez.i.capillus veneris.
Benuard.i.odor roſe.
Bebonigi.i.camemilla.
Baſacaron.i.pſilium.
Bizeri alcarafz.i. apij ſemē.
Bizericotne.i.pſilium.
Bizeriataſigeniti.i. ſemen feni.
Becurdumen.i.carduus ſilueſter.
Bizerikatmi.i.ſemen malue maioriſ
Bizeri cubeiz.i.malua minor.
Bangiora.i.vrtica.
Bizeri uma.i. ſemē trifolij.
Bizeri.i.ſemen.
Bizeri corat.i.ſemen porri.
Bizeri bengi.i. ſemē hyuſqami.

Bizeribangora.i.semen vrtice.
Bizeri giasef.i.semē trifolij.
Bizeri gardel.i.semē sinapis.
Bizeri olimath.i.semē lapatij.
Bizeri arascien.i.semē nasturtij.
Blisem altam.i.lingua agni.
Beseber.i.anatan.
Bizeri asasal.i.semen sapule.
Bizerichiten.i.semen lini.
Bizeri olbe.i.semē fenugreci.
Bizeri nemen.i.semen sisimbrij.
Balgesar abusten pastinaca hortēsis.
Bizeri antamka.i.semen portulace.
Bizeri faligagel semen rute.
Bizeri asormat.i.atriplicis semen.
Bizeri fugi.i.semē rhaphani.
Bizeri uard.i.semen rose.
Bakabat.i.basilicon.
Butibede.i.scabiosa.
Balkascruce.i.granū lini.
Bizeri zerzir.i.semen cariote.
Bekat.i.citrulus.
Bechat.i.cataputia.
Balut.i.glans.
Belador.i.anacardus.
Beliat aligena.i.galbanum.
Budeig.i.polypodium.
Besasar alfar.i.cepe muris qđ ē idez
q squilla.
Buraldeeb.i.limatura auri.
Bur alfada.i.limatura argenti.
Besed.i.corallus.
Bisaac.i.saliua hoīs ieiuni.
Besibeig.i.polypodium.
Bizeri raginna.i.semen vrtice.

C apaptia.i.ferula.
Cassi dicunt quīq3 ossa q̄ sūt
in pectore ⁊ cassi.i.torax.
Cathin.i.locus exterior in directo e
ius renes.
Canesis.i.cara pulli.
Casesic.i.vespertiliones.
Cause qnq3 p particulari tetano ponit.
Caab.i.os per quod iunctura ꝯpletur
in crure.
Cicarus est apā in mēbro vno ad ali-
ud transiens sine maifesta cā.
Carmeth pondus est.
Colcodea pscū nomen est deriuatum
a colcodeo qui est dator vite.
Calcule.i.herba silr̃s vermiculari.
Cascu est qū aliquis stat super pedum
extremitatem.
Cauguamich sunt ꝯposita ⁊ simplicia
que comedunt post cibuz sicut cap
paris oliue ⁊c̄.
Cartamū.i.crocus hortulanus ⁊ se-
men eius.
Cotila est mēsura.ix.ꝯtinēs vncias.
Cahab.i.calcaneus.
Calos.i.pannus faciei.
Caragiati.i.lacual̃.
Cepamuris.i.sqlla qa m[illegible] s iterficit
⁊ cepa canina idem est.

Cusa nomē est demonis vnde arcusa
idest arcus demonis.s.iris.
Cossore.i.spuma maris.
Colcotar.i.atrimentū citrinum.
Calcudis.i.atrimentū album.
Calcantuz.i.atrimentū viride.
Cassurie.i.atrimentū rubeū.
Caldicon.i.album.
Caduucorasse.i.arbor picis.
Carakilus.i.lacticiniū qđ dicit mascu
lus ⁊ est vnū gn̄ꝰ ⁊ post ip̄z om̄es
sunt femine.
Cyminum nabathiū.i.cōmune.
Cyminū karmenū.i.siseleos.
Caulis aque nenufar figulus q̄ noia-
uit granū sponsum.
Cubati balbanic est herba que dicitur
pupilla oculi ⁊ inuenit in aquis stā
tibus ⁊ dicitur sutri.
Cupressus siluestris.i.iuniperus.
Canifeties ē sp̄es ostraci ⁊ gaugiel silr̃
Cordumeni.i.carui agreste.
Crocoma uel curcuma est fex olei de
croco.
Climia auri.i.fex auri.
Calcatia assil̃atur alufuen ⁊ est herba
que vocatur cassula cordis.
Climia argenti est fex argēti q̄ eleuat
sup locū in quo infundit.
Cusus tres sunt speties vna eaꝝ dicit
laudanum.
Chartas.i.charta de panno.
Cumeis.i.urtica.
Cales.i.alumen indum.
Cochiuz est aīal marinū cuius vtus ē
ppinqua castoreo.
Canguarus.i.auium ventres.
Cassurudar.i.galanga.
Carnub.i.xilocaracta.
Conitum est medicina venenosa.
Caucrat.i.alatida.
Cubeiz.i.maluauiscus.
Cancer s̄m quosdā est uene.⁊ dicitur
esse memithe.i.chelidōia q̄ ē pua
⁊ magna dr̄ algarduene.
Candros.i.triticum romanum.
Cometre.i.pirus.
Caratin.i.lumbrici terrestres.
Camaduci.i.occiput.
Carabitus.i.phrenesis.
Cauliati.i.dolor capitis mansiuꝰ fixꝰ
chronicus ⁊ dicit ouum.
Chimosis ⁊ dicit ophthalmia magna
⁊ dicit alguardenigi.
Calcateron.i.egritudo oculi que assi
milatur vngule.
Caras est qū aliquis vult loqui ⁊ nō
pōt nisi sepiꝰ mouēdo linguā ⁊ os
Cola.i.apā in ore ⁊ lingua ⁊ Hal.no
miauit ea colō qū i facie pseuerāt
⁊ qū putrefiūt vlcera maligna.
Cares ē genus cibarij.i.cibi ifridatiꝰ
Carmesion.i.fructus tamarisci.
Curathi q̄daz sp̄es fluxus ventris.

Cadumus ē nom̄ grecū et ē diabet.
Calib est īstrumentū quo caro addita
trahit a profundo.
Curathia.i.mucilago que egreditur
intenasmō.
Carmata dr̄ apā qđ nascit sub ascellis
in carne glandulosa ⁊ qū est nigri
coloris est mortifera.
Cassamun est viciū qđ fit in carūculis
narium que silant papillis.
Chiaseni est finis supioris ptis nasi.
Caugalib est tabula magna cū qua e-
quatur os cruris fractum.
Canzi est sp̄es crete cū qua abluitur.
Carmos est grana capilloꝝ algul.i.ca
pillorum veneris.
Calcanul.i.ozimū montanum.
Cancreos.i.semen ferule.
Confectō lochoc.i.qn̄ linit.
Cuzegi qn̄ aliquis impetuose caput
vertit retro vel qū loquit mouet
ip̄m uel qū facit strepitū ore qn̄ lo
quit ⁊ semp pfert idem nec scit qđ
dicat vel qū aliquis loquit sonum
facit aut recordet vel aliquid facit
qđ extraneum videt.
Cahana.i.vinū albū ⁊ debile.
Caucar genus cardui.
Cesis.i.semen dauci.
Cucurina.i.vena citri.
Crat.i.iūcus de nilo, đ quo fit acatia
Cambil est terra rubea minuta q̄ af-
fert de media aut athema ⁊ qū fri
cat sup manū ingredit cutem de q̄
fit vnguētū ⁊ penetrat manū.
Cantasamich sunt cibaria quoꝝ q̄daz
cū sale quedā sine sale condiunt.
Cumenet.i.amomum.
Cunce.i.aphodili.
Catarios.i.centaurea.
Corat.i.porrus.
Casbor.i.coriandrum.
Cailagelam.i.sempuiua.
Chesin.i.siler mōtanum.
Chosabaltaleb.i.testiculus vulpis ⁊
est satirion.
Choilolobaceb.i.acetū squilliticuz.
Carafz.i.apium.
Cathmia.i.maluauiscus.
Cubeiz.i.malua.
Cascas.i.papauer.
Cocior alkradar.i.cortex turis.
Cocior atala alcappar.i.cortex radi-
cis capparis.
Cocior atala rascenegi.i.cortex radi
cis feniculi.
Cocior atala rumen.i.cortex radicis
mali granati.
Curcuma est quasi chelidonia.
Curac.i.vrtica.
Cocior atala asalutiri.i.cortex radi-
cis celsi.
Climia alfada.i.cadimia argētea.
Climia aldeeb.i.cadimia auri.

Chadab algasdir. i. ferrugo.
Colcotar. i. illud quod dicit quasi ter
ra surrigena.
Celelkima. i. cucumer agrestis.
D Dereb. i. corruptio stomachi
Dulb assimilat helleboro
in folijs.
Demenul. i. carbunculi.
Danich pōdus est triū granoꝝ ordei
Doch acetosum est lac absq; butyro.
Dentibus muris. i. mascule que fiunt
in facie maxīe infātiū ꝑpter come
stionē panis corrosi a mure.
Demest. i. laurus.
Dubellet. i. apā magnum.
Digiti hermetis. i. flores hermoda-
ctili.
Darsisaba. i. arbor grossa hñs spinā
grandē ⁊ dicūt q̄dā q̄ ē radix spice
Dirdar est fraxinus.
Deindar est de genere iuniperi ⁊ di-
citur pinus inda.
Dethin est granū sil'e ordeo longū et
strictum ⁊ est amaruz.
Durusatiras est res q̄ uoluit sup ar-
borē antiquā ⁊ sunt glandes.
Darchimet pondus est.
Dath. i. capra.
Dinarugua est arbor sil'is rute ⁊ dici
tur zufere ⁊ dicit albaze cuius gra
num sil'e almuden.
Deraria. i. cantaris.
Demolua. i. malua.
Deilex locus est de quo fit transitus
ad alteꝝ locū ⁊ ꝑpe qñ ē sub terra
Darchimet daurach pondera sunt.
Dipsacos grecū nomē ē ⁊ ē diabetes
Dactili indi. i. tamarindi.
Duragib auis est.
Dedi nomē psicuz est ⁊ est pediculus
vulturis.
Dardagi est crocus hortulanus.
Daps glandis. i. cortex eius pilosus.
Damuarich mensura.
Darsessaban. i. grana alkilkil.
Dende est res sil'is lingue auis posita
in medio sui.
Defremulij. i. pullegiū ceruinū.
Doronigi radix herbe sil'is zedoarie
Duranet vocat zedoar ⁊ est triplex
s. decorasceni. hierosolymitana. ⁊
hispanica.
Defle. i. oleander.
Duncalagrod. i. oleum.
Dunalbuard. i. oleū rosaceū.
Dunbenessecis. i. oleū viol'.
Dunalbencara. i. oleū de semine cu-
curbite.
Dun algeus. i. oleū de nucibus.
Dun alsusen. i. oleū liliaceuz.
Dun aranc. i. oleum laurinū.
Dun alarich. i. oleū de squinato.
Dardiascebab. i. fex vini.
Dardiascet. i. fex aceti.

Dabach. i. gluten.
Dardicesle. i. fex olei.
Darsesian est velut spica.
Darfulful. i. piper longum.
Darsceni. i. cinnamomū.
Dem alacuben. i. sanguis draconis.
Dem albacar. i. sanguis vacce.
Dem alcamer. i. sanguis colūbarū.
E Lmubatale. i. exercitiū sub
quo ꝯtinet spēs luctamis.
Eliemelik est corona regis.
Ersimū est q̄dam genus sisami.
Escute pondus est.
Eutoras piscis est.
Elteil est locus vbi dorsum ceruici
iungitur.
Euzebez nomen est corde grauez red
dentis somnum.
Endague est cardamomū minus.
Egena est vas rotundum ⁊ est locus
apud extremitatez oculi.
Emdros. i. expulsorium.
Electra. i. saponaria ul' herba fullo[m]
Esticos grece ethica febris est.
Elbune. i. cibarium.
Exalmasus. i. casia.
Emburisme empurisma. s. apā leue
ex sanguine.
Emerukie ē albacuen alba ⁊ amarac[m]
Eleser. i. vitis.
Esriet. i. antimonium.
Egedde. i. blacte bizantie.
Ethel. i. semen iuniperi.
Ezegi. i. atrimentum.
Eleuis. i. cicer.
Elubie. i. faseolus.
Euasdalbiar. i. bulbus caninus.
Eledion. i. aphodilus.
Esuc. i. galia muschata.
Esul est indicus.
Eluesce. i. amilum.
Elkalimbat. i. terebinthina.
Elnindar. i. olibanum.
Epar adib. i. epar lupi.
Edeilla est ꝑvincia quedam.
Eberia mensura quedā est.
Embuba suctoriū est. s. cannula qua
sugitur aqua vel aliud liquidū q̄d
cadit in aurem.
Elen. i. tristitia de eo q̄d futuꝝ est et
vigilare facit sed tristitia de p̄teri
to dormire que arabice alosui ap-
pellatur.
Encaras. i. mesaraice.
F En' est modus locutōis qum
de vna re transit ad aliā.
Feludez est spēs ferri.
Fiscalia est potus q̄ cuz ordeo ⁊ aq̄ cū
melle pmistus vomitū ꝑuocat.
Fusos est maneries volubilis.
Fusel est ꝑpinqua virtuti sandali.
Feluze abaragi est herba de cuius suc
co est litium.
Fistula est stipites albi pilosi imoti sūt
pilosi et odor eius est sicut odor
myrrhe.
Felengemisch. i. ozimū gariofilatuz
s'm quosdā melilotum.
Fagina est granū simile ciceri habens
granum sicut mahaleb.
Fersesin est de genere alferise.
Fesire est hazarasē ⁊ est vitis alba. i.
brionia.
Fellehalim est spetíes calamenti.
Fassaig. i. portulaca.
Far est medicina turkia.
Fasuricon est mediciā ad scabiem.
Fesesisis est aīal sicut acorot exñs in le
ctis ⁊ apud arabes dr̄ igil.
Fuca fit de pane abramarchino ⁊ mēta
⁊ apio.
Fasis est spēs arboris pini.
Fareton est centaurea minor.
Fesula est spēs lactuce asini.
Faba egyptiaca est lupinus.
Foca est aqua ordei acetosa cū spēbus
vt zinzi. ⁊ sil'ia ⁊ est in vasis puis
terreis que bñ oppilata sunt ⁊ quz
aperiunt in altum salit.
Fururati. i. fungus.
Flenia. i. poenia.
Fetirat. i. interpositiones.
Feruzegi. i. smerilius.
Fhued. i. os stomachi.
Fassasa. i. trifoliū q̄d dat equis ad i-
pinguandū ⁊ est sil'is sule.
Fag. i. agnus castus.
Fursus est caro addita in ore matri-
cis orta.
Faricos dicitur febris causon.
Faucos est apā in carne glādulosa.
Forosmos uel tinbelem. i. arefactō ⁊
est scd̄a spetíes ethice.
Farca. i. mādibule magnū villosuz.
Fugule est apā post aurem.
Felengesif est abrotanū siluestre.
Ferinos est spēs apātis q̄d dicit dese-
nes ⁊ est duꝝ sine dolore.
Futratē dr̄ egritudo qñ dura infrigi-
dat mater ⁊ apātur.
Farsas dr̄ q̄ sit napellus alij venenuz
interficiens.
Faudeget. i. calamentum.
Fulfulimon est ozimū montanū.
Faugetkest est agnus castus.
Fenuchia alkemelion.
Fusel est quedā nux que nascit i india
⁊ est similis nuci muschate.
Fisik est genus rubeum.
Fausel. i. auellana inda.
Feasar est genus portulace.
Fafarisan. i. vitis agrestis nigra ⁊ uo
cat untania. i. viticella.
Fulfulminue. i. radix piperis vel li-
gnuz suum.
Felizabaragi. i. fel elephantis.
Fariscon. i. prassium.
Fauzeligiliegi. i. mētastꝝ mōtanū.

Faizamen. i. epithymum.
Fulseralasbiat. i. piper albuz.
Flos kiles. i. flos salicis de torrēte.
Fetirat nomē est anhelitus.
Phenichia. i. dactili.
Fulfulimon. i. ozimū montanū.
Foca est quedam descriptō in quinto canonis.
Famosus est genus serpentis.
Fesul est semen.
Furbuleutis est spēs araneaꝝ.
Fantis sunt cortices pini.
Fursus est admodū cuiusdā visceris.

GEdeuil venaruz. i. via venarum.
Guidez est vena q̄ in gutture versus collū inuenit̄ ⁊ sunt due ex vtraq̃ gutturis pte que dicunt̄ guidegi.
Guaril aquaticus. i. stincus sed verius stellio.
Gelons. i. granū pini maioris.
Gilbenez est semē turbit nigri ⁊ cuiusdam virtutis cuius est helleborus albus ⁊ est speties albi hellebori.
Gestebesren est res silis amigdale et habet duas spinas in capite.
Gezar. i. baucia.
Gasid. i. eupatorium.
Guarisden est auis ⁊ genus colūbaꝝ.
Guasemabras. i. stellio.
Guadā. i. ostracum.
Guelmeū. i. foliū nili.
Geleniabin. i. mel rosaceum.
Gubes est quedā speties rubea ad pallorē ꝯclinās silis croco pl'uerizato
Granū nil est cartamū indū.
Granū azelē dicit̄ piper nigroruz vel ethiopum.
Granū anascē est granū exn̄s in quātitate piperis ⁊ in colore eius.
Granū alkilkil assimilat̄ piperi al'. ⁊ p sice dicitur darsisaban ⁊ est arboris tremule.
Granū viride cuius semen dr̄ alboti ⁊ que ex ea est magna dicit̄ atharo
Gēcum. i. gūma rute agrestis ⁊ est anacardus montanus.
Gembut. i. rosa vinee ⁊ dicit̄ algarū ⁊ fm almansorem est spina alba florem habens citrinū.
Gumera sunt cōfectiōes liquide quas mulieres faciunt quibus liniūt facies suas.
Gabgob. i. grana sol'.
Guers. i. lap̄ q̄ i felle bouis reperit̄.
Guberich sunt vene labioꝝ.
Gubera. i. mespila.
Guadabū. i. venerea.
Gusume est quoddā genus tuberum i. fungorum.
Garab est fistula in angulis oculoruz domesticis.
Garab ē arbor sr̄ quā generat̄ borax
Guardenigi. i. ophthalmia magna.
Gese est durities. i. qū accit in palpebris difficultas motus ad eleuanō uel aperiendum.
Guacce est diminutō auditus absq̃ destructione.
Gensuci pondus est.
Galb. i. grana solis.
Grana arasced. i. nasturtij.
Grana lumboꝝ. i. cataputie.
Guesgin. i. inquietudo eius qui solus loquitur.
Gamediu. ē. instrumentū chirurgicū
Ganctu. i. qn̄ hō vr̄ loqui p nares.
Guaben est indignatio que est infra torsionem.
Guac siracū. i. punctio.
Gar. i. laurus.
Guazi est vulnus qō fit in ꝓfundo.
Grana nigra. i. nigella.
Gardau. i. pediculus q̄ nascit̄ in inguine et sub ascella.
Grana almahaleb. i. grana vere. i. grana cerasi similia.
Gueseir. i. oppoponacū. ī alio guesir i. galbanum.
Gemen. i. oppoponacum.
Gaidi. i. polium.
Gesaminuz. i. rosa ex qua fit sābacū
Gulinar. i. flos mali granati.
Geusadoa. i. castanea.
Geuszbne. i. nux muschata.
Geushalamel. i. nux cupressi.
Gezir. i. oppoponacum.
Galangem. i. galanga.
Gau zemel. i. vrina cameli.
Gau kileb. i. vrina canis.
Gau. i. vrina.
Gau segi. i. vrina hominis.
Gau sabium. i. vrina pueroꝝ.
Guzden. i. talpa.
Genlut corium serpentis.
Gūmi alkuret. i. dragagantum.
Gedeguil est via siue canalis minuti intestini.
Gion ē fluuius.
Gauezi medicamē vulneꝝ neruoꝝ.
Guale est egritudo quedam.

HIsmulū eplo omnib9 cōis.
Hasek. i. tribuli.
Hassech. i. sandonicū loco eius ponitur origanū.
Herbū. i. herba iudaica.
Hunai arabice ioannitius latine.
Hesdehen. i. lignū indum.
Habel. i. minutus.
Hertise quidā simile piperi.
Hebel. i. sauina.
Heisisades ē semē barbe hircie.
Halauakid. i. racemus.
Haltit. i. medicina inda similis hermodactilis.
Harromau. i. granū cuius v̄tus ē virtuti ordei ꝓpinqū ⁊ est mediū inter triticū et ordeū.
Hiustisoochi. i. hypoquistidos
Hebarfilus. i. lactuca asini.
Harmel. i. herba q̄ edeti ineit̄ ⁊ assila tur citute loco ei9 posuit constantinus cicutam et errauit.
Harbe. i. hubete auis.
Herbū. i. orob9 ⁊ est amelicIarda est
haurū romanū. i. achirosa c9 gūa dicit̄ karabe.
Herba uitri ē herba qua uitrū abluit̄ ⁊ est paritaria.
Harbaū dr̄ agnus cast9 ⁊ ē herba hn̄s semen triangulatum sicut lancea.
Hasafan est medicina armena ⁊ dicit̄ psica cuius v̄tus est v̄tus euforbij.
Hamelon est spēs mezerion ⁊ dicitur kameleum.
Hazefuses dicit̄ amarugina.
Habelkalimbat. i. genus fistici.
Hailem. i. malus odor.
Hucuriz est speties lacticinij.
Hartire. i. iuniperus.
Hasce est isopus q̄ nascit̄ in hortis.
Herba marie idest atanasia l' tanacetū
Hascilus est apā in lacrimali oculo apparens ⁊ qū rumpit̄ fit fistula q̄ dicitur garab.
Hetif dicunt̄ res acute.
Hetifati. i. actio.
Hethet est liquefactio.
Helk. i. viscus.
Harcū. i. lutū. i. purum
Hamaiciami. i. senticum.
Olus iudaicū. i. altea.
Habius. i. spēs volubil' ⁊ dr̄ alageb
Halebleb est spēs volubil' hn̄s lac.
Hasce dicunt̄ apata acuta q̄ nascunt̄ in matrice ⁊ dicūt̄ albasce quia assimilantur folijs vsce.
Hulemodus est cibariū.
Hasaf. i. morbill9 uiridis ul' desuda9
Hudubub est auis q̄ clamat de nocte
Herba flumis. i. lēticula de amne.
Hegribersia. i. egritudo habēs acuitatem vt nasturtium.
Hebi cardamomū minus.
Heserezē. i. vitis alba.
Hōsa nasturtium.
Harf est semen alcanabotis.
Hosmatus. i. tria gn̄a cydonioꝝ que est quarta pars libre.
Hagneris. i. electuaria stomacho conuenientia q̄ fiūt de cidonijs vel de pomis vel de prunis boni saporis siue sint solutia siue non.
Halacdan. i. in locis q̄ sūt post aures
Heil est speties cardamomi.
Hausegi. i. ramnus.
Hirudo. i. sanguisuga.
Harmene genus animalis qō dubitat Auicēna an sit basiliscus.
Hercules. i. locusta magni corpis nō habens alas.

Hecsunesi. est mensura.
Harbe. est aial venenosū faciens oua que venenosa sunt.
Herba canicularis. i. hyusq̄amus.
Hercasus. i. liquiritia.

Tagueris. i. electuaria stō cō ueniētia q̄ fiunt de cydoniis vel de pomis vel de prunis nihil amaritudis hn̄tia boni sapo᷑s siue sint solutiua siue non.
Iar flumis. i. iuncus fluis ⁊ ē herba q̄ crescit in aq̄s hn̄s flores similes nenufari.
Iffidebegi. i. pullo᷑ cibꝰ q̇ dicit᷑ tafeata.
Iabrol. est radix mandrago᷑ siluris.
Iamenū. i. fumum.
Igil. i. cimices.
Ibet. i. profunditas somni.
Ifec. i. synciput.
Ieleniabim. i. zucca᷑ ros.
Iabarich. i. interior ps labiorum.
Iecteri kumet. i. herba pulicum.
Interfector pr̄is sui. i. satirion.
Ibencs. i. belua.
Interfector apum. i. nenufar.
Indebegi. i. cibꝰ q̇ fit de nucibus pue plante sup q̄s pinguedo arene assata defluens fundit᷑ quibus qn̄z herbe cotto admiscentur.
Iudac. i. polium maius.
Indaiba. i. polium minus.
Istagar. ē salsa ex a͞igdalis ⁊ sale ⁊ aq̄
Idesobe. i. cardamomū minus.
Imneet. est fructus sicomori ⁊ sunt sicut ficus agrestes dure acetose.
Ibenágue. est mustella.
Iaibedi est rizi.
Ininoctica. i. dormire facientia.
Indicum granum nil.
Inarmatu ē instr̄z quo suspendr̄ aliq̄s
Iecum cimeu est herba pulicum.
Illicinus est genus serpentis.
Iudebi cibus q̇da͞ ad coitū valens.
Id quo au᷑ adheret hoc nomē 'couēit amoniaco ⁊ qn̄z conuenit cuida͞ rei q̄ fit ex vrina infantiū mota i mortajo ero cū aceᵒ i sole dōec coagl'et

RUzkenden est res leuis sicut albusnati luctea ⁊ i rakia nomiat̄ stercꝰ colūba᷑: ⁊ i baldac ⁊ egypto nux henden.
Kusele sunt fustes nigredi attinētes radicibus rubee similes.
Kisk ordei est ordeū fractū l' ptisana.
Kildaru asaraxi ⁊ filix.
Keste. i. herbus.
Kist mensura est.
Kersumꝰ ē egritudo q̄ ē magnitudo v̇ge p̄ter na᷑ ⁊ dr̄ etia͞ kersumus egritudo q̄ q̊l᷑ aliud meb᷑ preter naturam excrescit.
Kebikengi est lupinus silur̄is: et sunt spetie quattuor.
Kesumen est pondus.
Kermet est pondus. vij. kirat.
Kitran est pix.
Kaduntoras. i. picis arbor.
Karites animal est venenosum.
Kerus. i. pentadactilus ⁊ est resin'.
Kacupeion. i. lacticinium.
Karabe ē gūmi arboris dcē nux rōana ad citritatē tendens ⁊ est kekat.
Karmezik. i. fructus tamarisci.
Kosilinum pondus est.
Kemelinn est species mezerion.
Kekengi species est solatri.
Keuzauguen est persicum nomen: latine lingua bouis.
Karabitus est ap̄a capis ca͞lz: ⁊ ē birsē
Kerbera est curcuma.
Kerse arōaticū ē spēs cinamōi grossi.
Keisum. i. abrotanum.
Keisum. i. leuisticum.
Keiken est gūma horribilis saporis ⁊ s᷑m aliquos est sandaraca.
Kataf. i. atriplex.
Keted. i. fructex cuius gūmi est dragagantum.
Ketemō ē egrituᵒ ocl'i ⁊ ē q̄i nubes.
Kakasiz ē locꝰ pꝰ ptē sup̄ma͞ nasi.
Kalidicon est medicina quedam.
Kabk. i. tortelle.
Kaskas. i. papauer.
Kiskar. i. eleuatum.
Kered. i. citroli.
Kemac. i. condimentum.
Kenim. i. mensis.
Kersenati. i. aranea. i. bectuna propt̄ sui paruitatem.
Keimati est medicina sicca ꝑ pueris.
Karmez. i. grana.
Kesmes. i. passule enucleate.
Kairon est lignum indum.
Kebenzkesenz est genus tuberū solidū adunatum in magnitudinē testiculi et scrofule.
Kefelot sunt porri nabathi.
Kilus succus ciborum.
Kekersebe est cubebe.
Kossen est cortex glandium.
Kenif sunt dies caniculares.
Kasitius nomē ponderis est.
Keleiati est mensura quedam.
Kenini vas est vitreū in modū phiale habens orificium strictum.
Kedusul est genus serpentis.
Keminec est genus cibar̄ij puri.
Kien est quedam regio.
Kemic est mensura.
Karon est lignu᷑ indum: ⁊ non elongatur quin sit mugat.

Lapis adestatez. i. margarita ⁊ est lapis luminis q̊' ꝯfert oculis.
Lambas alcucub ē herba ꝓpinq̄ isopo
Lenticula aq̄ est herba q̄ erigit᷑ sup faciē aq̄ in terris lacunalibus.
Lulume est vngula.
Lenticula de amne. i. herba fluuialis.
Lapis bresil. i. corallus.
Lutum. i. creta.
Luse dr̄ hernia ex apostemate.
Luteesula. i. veruce.
Latica est febris quotidiana cōtinua.
Lutū albohera. i. terra sigillata.
Ladac est confectio ex muscho gariofilis ⁊ silibꝰ q̄ liniunt se mulieres.
Lingua auis. i. fructus fraxini.
Lilium celeste est ireos.
Lactuca asini. i. virga pastoris.
Lapis iudaicus. i. lapis agapis.
Lapis vulcani dr̄ feme ⁊ p̄pator cor̄ij
Lapis danascen. i. viridis qᵒ acuunt.
Lans. i. amigdala.
Langa genus est titimali.
Lagenaga. i. borago.
Lac deserti. i. herba hircina vel hypoquistidos.
Lilen. i. mercurialis.
Laguait arabice lattine ea q̄ sequnt̄.
Latabales sunt epithimata ex rebꝰ bn̄ redolentibus sicut aq̄ myrti sandali canfora et similia.
Lapis alagi est lapis silis ossibꝰ elepha͞tum.
Lutū lemiū ē ꝓpinqū luto armeno.
Lutū samiū ē sicut lutū sigillatū i opatōibus suis ⁊ ē stella scemiꝰ q̊ idē est q; talk.
Lubue est arbor sigie.
Lubue est storax ⁊ mel allubue ē storax liquida.
Lac alraib. i. lac acetosum.
Luf est herba q̄ dr̄ luf serpentis ⁊ est serpentaria.
Lalebra͞. i. leeteti. i. sup vmbilicū.
Lalec. i. res q̄ diu masticantur.
Lokiati regio quedam est.
Laclachatū ē medicamē q̊da͞ confortans stomachum.
Lepꝰ marinꝰ ē al' ostracosū lutosum.
Lanuga est flos arundinis.
Lapis hardis ē alum̄ albū sil'e zuccaro
Lacterides dr̄ almeudena cꝰ fructꝰ dr̄ eē amarus ⁊ est cataputia.
Lasar est lachrymū silfij.
Laserpitium. i. silfium.

MUtacheli. i. p̄posiꝰ q̇ docet saracenos q̄liter dēnt orar̄ et mr̄imoniū contrahere.
Musaac arabice latie cōnexa dicunt̄.
Mulalac dr̄ alladac que est ꝯfectio ex muscho gariofilis canfora ⁊ alijs odoriferis cū aq̄ ros cū q̄ aq̄ ia͞ multa turbida liniūt se mulieres.
Melalac ē lac acetosū coagulatum.
Memirem. i. chelidonia.
Melones arechij: alkin: dicunt̄ hn̄t

collū lōgū ⁊ sunt palestini vl̄ indi.
Meruba.i.facta.
Mezerion.i.anabula'.
Magra.i.terra sigillata.
Mesit.i.aqua lactis.
Marmorea dr̄ faba inuersa.
Maru.i.marubium.
Madion.i.auis diuersoꝝ colorum.
Melk legumē credo faseoli.
Marmacora ꝫ quosdā ē aristol' lōga
Marmacor est spēs sumuse: ⁊ arabice est lingua bouis: ⁊ dr̄ sclaue ⁊ ē alsafrēs sumuse: ⁊ alia q̄ nomiatur marmues: ⁊ ē alia q̄ dr̄ meiscedaf
Mescatramesir.i.pullegiū ceruinū.
Mugath ꝫ quosdā est radix granati siluestris.
Merdasengi.i.lithargyrium.
Murati fructus est.
Mū puꝝ est pietes domoꝝ apū in q̇bꝰ faciūt oua ⁊ pullos: ⁊ mū nigrū est sordities fenestraꝝ forinsecaꝝ.
Magnesia ē lapis in v̇tute marchasite
Mahaleb.i.vera.
Meheibethene est illud qȯ dr̄ ḡnuz regū ⁊ arbor ciꝰ noiat̄ asubet.
Musa fructus est.
Muri.i.garus.
Maroch est radix aniuden.
Mehezeregi est sicut scebran q̇dā numerant eam inter lacticinia.
Messe est ꝑximū subē fabarum.
Molochia est speties malue.
Methecca.i.sebesten.
Marchasita est fex eris: sicut climia auri fex auri: ⁊ sicut antimoniuꝫ de minera plumbi.
Mosikihe est speties galange.
Mula est ps illa oculi que videtur.
Muschus aq̄.i.pulmonaria aque.
Melcuridus.i.cucumer saracenicꝰ.
Masacumia.i.illud q° uitreat̄ uasa.
Michadi.i.forfices.
Ministrum est mensura.
Maraston.i.hospitale.
Macadatin nomē instr̄i pro tela oculi auferenda.
Melisia.i.fen grauis.
Marmenta.i.marubiū montanum.
Mesus.i.liquor acetosus.
Merdescris.i.plumbum vstum.
Mesemen.i.locus sub teneritudine costarum.
Metha.i.thorax.
Mesos genus est cibarioꝝ sicut colūbi in aceto cocti in quoꝝ uentre ponitur menta.
Musaac'cibaria sunt ex pullis aneto a cresta ⁊ ficubus facta.
Mucalif est tertia speties ethice.
Metahaz est capra.
Mismar est nodus rotundus puꝰ silis capiti claui.
Mathabaze.i.panꝰ fcūs de pilis cap̄
Madio est estuatio vel angustia.
Mersulē est lignum asparagi.
Melanochion.i.opium.
Michatasem.i.euersio cutis in nō naturalem colorem.
Methus est locus inter spatulas:
Mutkin est vnguentū de calcadis.
Marcur est v̄mis q̇ inuenit̄ in grana.
Masuragi.i.egritudo qū pupilla apitur nimis.
Magmuda.i.scamonea.
Meridala.i.maiorana.
Medien.i.tortuiscus et est herba fetida.
Mugadhod est succus qui in radice xilocaracte nascitur.
Meha.i.storax.
Mest est triticum.
Muredascon est flos ⁊ stipites frangibiles subtiles ad cinereitatē et citrinitatem decliues.
Mundulimon est bdellium: ⁊ mucle et medac idem.
Mura.i.myrrha.
Mismis.i.chrysomila.
Maran.i.emplastrum.
Muraba.i.conditum.
Medeni est egritudo dcā vēa ciuilis.
Micla ē cōpositū ex pāe azymo ⁊ ol'o
Melisia.i.sine granis.
Mezameiz ē gēꝰ spētis l' v̄mis pilosꝰ
Mes est quedam egritudo.
Miliaris genus serpentis.
Murzia est quedam terra.
Murkion est tertia spēs aranearum.
Maceria est locꝰ inter anū ⁊ vuluā.
Musaiaha est silis v̇tuti neremisk.

Onbilech est qū aq̄ funditur ab alto sup aliquē.s.embrocando.
Nebeguedigi vel negiden sunt q̄ttuor dentes extremi.s.'molares q̇ i alio loco neguedȳ vocantur.
Nux henden est terra ḡnosa sicut cicer declinās ad citritatē que mustū clarificat eȳciendo fecem.
Nigra vena.i.matrix.
Nabit est potus q̇ fit ex dactilis ⁊ ficubꝰ ⁊ aliȷ̄s ab uuis ex quolꝫ fructuū
Nuola.i.ea q̄ post cibum sumunt̄ vt fructus frigidi.
Napellus dr̄ ꝙ fit brionia.
Nabathi.i.cōe qȯ sil'e repit̄ i oī loco
Neremisk.i.musaha ⁊ est flos peōie vel peonia.
Napellus moysi est herba nascens cuꝫ napello: napellus v̇o moys est aial qȯ in radice napelli morat̄ ⁊ est tyriaca omni veneno.
Neregil.i.nux indica.
Nemen.i.sisimbrium.
Nux methel est sil'is nuci uomice.
Nitrum.i.baurach armenum.
Nereiden.i.spica rōana.s.celtica.
Nesrin est sil'is narcisco i v̇tute ⁊ rosa sera.i.sambacus siluestris.
Nerseiendaru.i.berseiendaru.i.v̇ga pastoris.
Natis.i.cōfectio ex melle sicut pēidȳ
Nison.i.martius.
Naurianton.i.rubeum.
Nesestengi.i.amilum.
Neditꝰ.i.apata i radice auris nascētia
Noduar.i.liquor: q̄nꝫ ꝑ aceto: quandoqꝫ vero non.
Neraberti.i.ameos.
Nesaa.i.sciatica.
Negesich.i.ignis descendens.
Nenufar ⁊ Hal'.vocauit eū caulē aq̄.
Nassesengi.i.scolopendria.
Napta.i.petroleum.
Nabac nomen ponderis.
Naurnacon dictio attributa sali nitro
Nubia est terra quedam.
Naducē est dispō mala mr̄icis diuersa a mola ⁊ vocabulum persicuꝫ est.

Oca herba est paludestris q̄ i fluminibus oritur.
Omorenesis.i.dilatatio.
Oleū de ben.i.muscelinum.
Oleū decamū.i.decem spetierum.
Oegi.i.acorus.
Olixatꝝ.i.petroselinū macedonicū.
Oleū demest.i.oleū laurinum.
Oleū omphacinū ē ol'ꝫ ȯ oliuis imat̄is
Oabel acara.i.cucurbita.
Offien.i.opium.
Orale est pannus de setta quo cribrat̄ subtiliter.
Omoronenesis nomen medicaminis.
Obtarmicū ꝓuocatiuū sternutamēti.

Pip aq̄ est herba vt olus nascens i aq̄ ⁊ approximat i gustū sapori piperis.
Pupilla oculi est eruca aq̄ ⁊ dr̄ apium aq̄ ⁊ est herba boni odoris et orit̄ in aquis stantibus.
Pastus colūbaꝝ ⁊ camelorū est herba hn̄s ḡna sicut ḡnū myrti ⁊ ei ꝑxiuꝫ
Psilotrū est medicamen depilatoriū.
Pes locuste est sicut olus iamenum.
Pes coruinꝰ est herba v̇tutis hermodactilorum.
Pheludez est cibus ex farina tritici cū melle.
Panis kiskar est fermentatus panis.
Pisces aradrada.i.petrosi uel parui.
Pediculus vulturis noiat̄ pedi psice: ⁊ merule grece ⁊ tafatis indice: ⁊ ē bestia sicut pediculus q̇ i' inguie nascitur et sub ascellis.
Phitanos.i.febr̄s erratice vt sextāe
Pedecolone est grecū nomē ⁊ pondus duplū totiꝰ qȯ balneo ē cōueniēs.
Plūbū algalai.i.stannum.
Planta noctis est bothor parue.
Pumex ⁊ fenic.i.lapis vulcani.
Pulicaria ⁊ psilium idem est.

Polygonia ⁊ polygonos dr̄ sāguiaris
Pentaphilon est quinqꝫ foliuꝫ.
Petalū ē residētia i uria ⁊ dr̄ crioides

Rigil oia gressus instr̄a sūt ut coxa crus pes.
Rasga vel rasa. i. patella uł oculus poplitis.
Rob. i. vinū coctum inspissatum.
Resin. i. pentadactilus.
Raib. i. lac acetosum.
Rocen pondus est.
Rubus canis plāta est hn̄s fructū sicut oliua habens intus lanam.
Rauedsceni. i. reubarbarum.
Raan salamonica est silis aneto hūido ⁊ dr̄ qꝛ folia eius sunt sicut malua ⁊ qdā noiant eam babasalcrum.
Roba. i. auellana indica: ⁊ est fructus in magnitudie auellāe silis papaui
Ribes. i. acedula.
Ratienigi. i. colofonia ⁊ gūma pini et nomīatur arbor eius alberci.
Rutubut est color sāguis putrefacti i facie. Et est bestiola exn̄s in supficie aq̄ q̄ sup ea mouet̄ diuersis modis sine ordine ad cꝰ ꝓprietatē dr̄ chuthububh qdā spēs melie quaꝫ q̄ patit̄ vinos hoīes abhorret ⁊ apꝓpinquat mortuis.
Rucalia herba est.
Rusatagi est es vstum.
Radix alexet. i. radix vitis.
Ralidialmen est fumus terre.
Roiora est illud qđ est in aere appēs sicut stella cadēs q̄ est in motu.
Rachaba. i. os pectinis.
Rosbot est porus ł ꝯsolidatio ossis.
Rutela est al' aranee sile qđ noiat̄ alsechcd ⁊ est uenatrix muscaꝝ ⁊ nominatur pliud. i. repax.
Robub. i. succi inspissati sine alterius comistione p ignē vel aliter.
Radix ausche ē radix mandragore.
Rosa fetida est flos peonie.
Rufuc. i. tri.
Remeach ē linimētū prohibēs caniciē
Rotab dactili immaturi.
Rech regio quedam est.
Racha speties est trifolij.
Roona est qū aliquis sine cā ridet.
Rosetin est pondus quoddam.
Rimegi est lapis sicut cancer.
Ratuba est alcor.
Robilie est legumen.
Raham. i. myrtus.
Ramich est confectio constrictiua qua fit galiamuschata.

Setis sunt due arundines que sunt inter adiutoriū ⁊ manū
Seguengedeguid. i. ptes vi aꝝ venaꝝ q̄ i alias diuidūt venas.
Sobenec est herba marie. s. sacanaa.
Seden est vena q̄ est inter auricularē ⁊ anulare ⁊ i rasceta manꝰ appareꝫ.
Sila. i. apā in principio sicut glandula postea multum augetur.
Scere est infectio cutis sicut ipetigo: drā tn̄ iter scere ⁊ ipetiginē ē qꝛ scere totū mēbꝝ tꝫ vel medietatē corpis: ipetigo vō sūt macule diuerse
Scat est arbor in egypto.
Scebedemgi est semē canabis vel sedenegi.
Sulatū est egritudo oculoꝝ q̄ accit pueris ꝑpt fletū ⁊ est qi scabies.
Surabes. i. tafea.
Sceba romanū. i. apsinthiū ꝫ quosdā
Saguicla. i. triticū fractū cū multa aq̄ coctum.
Seterigi. i. fumus terre.
Sebenabim. i. oxymel.
Subet est passio quā q̄ patit̄ stat subtꝰ ⁊ videtur sup dormire ⁊ vocatur ⁊ vix respondet.
Sebene ⁊ buzi salse sꝫ q̄ fūt i egypto
Sabra est speties ozimi.
Setegi est medicamen acutum.
Sufuf sunt puluerizata q̄ in os ꝓciūtur ⁊ pꝰ ea aliqs liquor bibitur.
Saluatella siue seylen est vena.
Surum est nigella.
Stellio. i. lacerta viridis.
Soda. i. dolor capitis.
Seukar. i. pes columbinus cum quo tingitur oculus vel cera.
Sabafat sunt macule rubee que fiunt cum pustulis paruis.
Scea. i. sticados arabicum.
Serembligi. i. emblici i lacte infusi.
Starax est qdā spēs storacis ꝫ dia. ⁊ alios est gumma oliue.
Sauic ordei est ordeū fractū cū multa aqua cocum.
Sakaic est flos papaueris rufi.
Senusemiati. i. stans ad solem.
Simaren vel sincarē. i. lactuca intelligitur magna ⁊ est lactuca asini.
Scenē. i. salsa facta ex piscibus.
Spuma maris. i. pumex.
Sideiudar. i. lac arboris q̄ silat̄ iūipo
Selon. i. sanguis draconis.
Sipit assilat̄ magne aranee longos habenti pedes.
Solbeꝫ. i. almeizara ⁊ est arbor pua vmꝰ brachij hn̄s folia pua ut buxꝰ
Sedre dr̄ vtigo q̄ facit hoieꝫ cadere.
Sarnabraus. i. stellio.
Sebel est egritudo. s. qñ vene in oculis apparent.
Scescortici. i. anticira romana.
Sepitabumen est qdā spēs sorbe.
Sabras animal est.
Succutū. i. sepuiua sed secundū quosdam est mandragora.
Sulen est medicina romana.
Senuburnosan. i. ferꝝ nāle sicut est.
Semurion est spēs apij siluestris.
Sentus est speties marubij.
Semaris. i. sardelle.
Sirengi. i. azarion ⁊ ē vtutis scedēgi
Saccardon piscis est.
Suffidus. i. apostemata dura.
Surin. i. speties lacticinij.
Sol. i. sabucus.
Sarsoe uel sanar. i. ferrum.
Seleguba. i. casia lignea.
Sasaf. i. salix.
Sceba. i. tribulus.
Sandaros est almedon ⁊ est vnix q̄ dr̄ sandaraca.
Sakikaribame est rosa rubea valde.
Seitaragi ē herba silis nasturtio. i. capsia.
Serpiuꝫ est speties tribuli.
Sitra est arbor cꝰ fructus nabac.
Senuat est lactuca asini habens folia sicut lactuca.
Sel ē medicia inda silis ꝫinꝫiberi.
Sucaran est spēs hyusquiami albi.
Scedenegi vł sedine ē hematites.
Scebran est speties lacticinij.
Selec est siligo.
Sesuoscik est silis abrotano in vtute.
Scerbin est arbor alchitran.
Sucu. i. climia.
Seilen. i. gasalibu. i. lolium.
Scerantū. i. stincus de mari rubro.
Satarbari. i. siluestris.
Succudus qñqꝫ sublimat̄ climia ⁊ qđ sublimat̄ est tutia bona ⁊ qđ redit inferius ex climia noiat̄ succudus.
Singemalsce. i. epaticum.
Sibare est mania accñs cū sirsen calō.
Sceirazirac est lac uespulionis ⁊ secūdum quosdam est vrina.
Seraclia ē qñ aq̄ igredit̄ trachea artiaꝫ
Saculos est apostema cerebri.
Setasifa. i. ossa pectoris. s. thoracis.
Sadurin. i. scotomia.
Subet qñꝫ ponit̄ ꝓ ꝓfūditate somni.
Soreꝫ. i. congelatio.
Sirsen. i. apā calidū qđ fit in ventriculis cerebri ⁊ qñ est sim̄ ⁊ dr̄ lethargia ⁊ qñ est cōpositū dr̄ subet asabari. s. dormitatio vigilatiua.
Subet asabari. i. dormitatō uigilatia
Sucos est spēs congelationis qñ eger intuetur in vnum locum.
Sahara subetia. i. vigilatio dormitatiua.
Sahal. i. demon.
Spina alba. i. bedeoard.
Suriar. i. caro oñdit̄ sm̄ partem.
Sekebenegi. i. oppoponacum.
Setara. i. capsia.
Spina iudaica. i. nigra.
Sumbedig. i. smeril quo ceteri lapides perforantur.
Seralif. i. hypocondria.

Sief.i.succus.
Susar.i.buxus.
Sacaiknakamen.i.flores papaueris . rusti.
Silac.i.grossities in palpebris qñ rubesiunt oculi.
Susati est caro mollis existens in interiori parte palpebrarum.
Sucudriū alleū agreste .
Sirsen.i.phrenesis.
Stella scemi⁹: stella terre: lutū scemium idem sunt ⁊ talk etism .
Sosata sunt apāta q̄ accidunt in velamine ⁊ partibus pectoris.
Suregi.i.oleum sisaminum.
Susufet.i.pulueres q̇ p se sumunt̄ .
Sacusulondurion .i.albutueben ⁊ est scolopendria .
Sadaf.i.concule marine.
Suc est galia muschata.
Sula.i.herba artetica.
Sauligo est locus quo supiores partes corporis tantum mouentur.
Subub.i.radius q̇ est vt ignis flans i aere .
Scandix.i.melo romanus.
Sarmac apostema bucum auris .
Sare est passio qñ hō maxie sētit pruritum.
Siragi.i.lac fici.
Sefilos.i. apā nascēs i carne glādosa
Sefiros.i.scliros ⁊ est apostema.
Silla speties sunt nodi.
Setaragi.i.tapsia.
Sacos est al' paruum ad similitudinez cuius tubera leprosi apparent'.
Simenia ossa sunt acuta q̄ i spondilib⁹ eminent.
Sauchion fractura vt sauic
Sulemet sūt ossa ex q̇b⁹ ꝯponūt digiti
Surinus est mus puus contrarius napello in virtute.
Sekeri.i.ebrietas.
Scatabregi carnis.i.brodium.
Sabasati.i.bothor hūida que emittit virus.
Storax assemia.i.lubria romana.
Spica acchia.i.nereiden.
Scutudans.i.testiculus vulpis.
Sileculi semperuiua est.
Sebesset aschebeta est mādragora.
Sedenigi.i.semē granati siluestis.
Sussuf est medicina sicca ꝓ pueris .
Secacul est vene sicut zinziber ⁊ affertur ex india .
Succi alifire est succus alerage ⁊ dicit̄ abrotanum siluestre .
Sumeiz.i.ficus pharaonis.
Scesabra f3 almasorē est nomē grecuz ⁊ interp̄tat̄ myrtus regū: ⁊ ipsa est basilicon originale pua hñs folia sumitatē h3 lōgā in q̄ ei⁹ nascunt̄ flores quoꝝ color est ut color uiolaꝝ
Sicla.i.blitia.
Safurion est auis q̄ frangit lapides.
Selgen.i.napus .
Salguasora: alberengesif ⁊ abrotanū sunt idem .
Sesincabar.i.heil.
Sisez.i.cresiones senationes.
Sirakiusfagus est centaurea minor .
Seigi est genus ostracoꝝ ⁊ ē uenen̄uz
Strignū facit semē q̄d dr̄ vua lupia.
Sule.i.grana viridia ⁊ eius arbor ꝓducit terebinthinam.
Saurigen.i.hermodactili .
Siliqua nomen ponderis.
Sacraiati est pondus.
Surabeieti cibarȳ nomen est ⁊ ē rhaphanati .
Sceibar est lapis lazuli .
Sohat est arbor magna in egypto .
Susen.i.ireos.
Surie speties atrimenti .
Satps aīal est cui glandule similantur
Sulcitum.i.acetosum .
Sucution.i.testiculus vulpis.
Sen est sapor quidam .
Sulemi est os q̄ddā in digitis .
Situle sunt radices quedam.
Sceni l' scemi vel scini est locus q̇dā.
Suseni est locus i quo orit̄ anisū bonū
Sabin est genus serpentis.
Scisetati est sil'r genus serpentis ⁊ etiam selsir.
Satil est medicina inda.
Sir est medicina inda.
Saporbala.i.saccus palme in quo dactili nascuntur .
Sabira ē atrimētū q̄d i encāustro pōit̄
Sagluucosson est q̄rta speties aranearum: suclion vero quinta.
Saculusudurni ē al' q̄ddā cāpestre.
Sabasatos est lapis quidam .
Senkesud est arbor croci hortensis.
Sinifes est q̄ddam animal.
Sod.i.ciperum.
Scescenegi.i.amilum .

Tteselenū est q̇dā spēs sorbe.
Tabarzet.i.albū ⁊ sepi⁹ ponitur pro zuccaro albo.
Tarcon.i.piretꝛ ⁊ est radix altarcon montani.
Taratis est hypoq̄stidos f3 quosdā est frusta ligni nodosi ad grossitudinē digiti ⁊ h3 v̇tutem balaustie .
Tinsemus est stella q̄ est in celis.
Tri.i.minuta facta de tritici farina .
Taro.i.lentiscus .
Terra alcori ē furn⁹ in quo decoq̄t̄ tra
Tasea taseata est duplex: vna q̄ est alba: altera viridis: alba q̄ fit ex sola aq̄ ⁊ carne: viridis q̄ fit ex carn̄ ⁊ aq̄ ⁊ coriādro vel consimuli herba viridi.
Tauiz est auis hñs dentes in palato.
Tortelle.i.panis biscotus
Tosugi.i.scamonea .
Thersinus.i.egritudo quedam.
Talisafar sunt cortices stiptici ex india delati.
Tasabuch ē retractio qñ vnus pes offēdit alium.
Talalon est speties eris.
Tuderi est herba hñs folia sil'ia foliȷ̄s prassȳ ⁊ nascitur in tectis ⁊ hab3 radicem quadratam.
Tereniabin est speties manne .
Tinkar est borax ⁊ aliud minerale ⁊ aliud artificiale ⁊ dr̄ capistꝛ auri.
Tesisie.i.gūma rute agrestis siue mōtane .
Tursie est ammoniacum .
Tubel.i.scoria vel batitura: unde tubel ferri vel tubel eris.
Testiculus canis ⁊ testiculus vulpis st̄ plante.
Tirsim.i.september.
Talim.i.masculus strucio .
Taraxis.i.ophthalmia non vera.
Tegmaton est satietas nauseatiua.
Tarsū vl' tarax est destructio audit⁹.
Tafaris nomen indū est ⁊ ē pediculus vulturis.
Tille spēs vini est seu vinū coctuz q̄d dr̄ sapa vel epithima.
Tabulos febris ē ⁊ dr̄ fe.liparia.
Tarim.i.bonum malum.
Tinlub est muschuz lapidis q̇ est vt epatica ⁊ dr̄ tulub ⁊ vocat̄ etiā oga
Tululie substantia verrucalis.
Tanoui.i.apā i carne glādosa natum.
Tyriaca alfaroc.i.a morte liberans'.
Thuctaminis.i.pullegium.
Turserius.i.stella.
Tubim.i.grana solis.
Testicul⁹ vl'pis.i.buzeidē ⁊ ē satiriō
Torongi.i.citrum.
Taxaugi est pondus triū ḡnoꝝ ordei.
Tyria est egritudo cutis capitis.
Triscalis est genus serpentis.
Tricla piscis est.
Tabrasten regio quedam est.
Teololiū.i.musch⁹ q̇ nascit̄ i lapidib⁹
Tarathit est crusta ligni nodosi grossitudinem digiti habentis.
Tarisilon est planta nascens in vere ⁊ flos eius est sil'is croco hortulano.
Tukib masculi.i.faciētes brachia erecta plana stare vel iacere.
Thaum est apā q̄d fit in carnibus laxis vl' sub ascell' l' p⁹ aures l' i iguib⁹.
Tanguebil sunt oēs spēs q̄ i cibarȳs ponunt̄ vt pip ⁊ cinnamomū ⁊ reliq̄.
Taraca.i.pisces vl' oua pisciū sicca .
Talk.i.vitrū dulce ⁊ est gypsum.
Taraxacon.i.scariola agrestis .
Troximel agreste ē taraxacon.i.endiuia siluestris.

Vv Snee sūt cortices tenues subtiles circūuoluti sup arborez glādiū ⁊ pinū ⁊ nucē ⁊ habet

odorem bonum ⁊ dicitur alusne ⁊ vsnet est lanugo que in arboribus auellanarum vel paruarum nucuz inuenitur.
Uuthuen. i. virge mīute super quas sunt flores habentes alba folia.
Una passa montana. i. staphisagria.
Unaba sunt aditamenta duo in cereb° caruncularum manillarum.
Uene constricte. i. lūbrici terrestres.
Usaguo. i. impetigo.
Uenera. i. cocela.
Usnem fullonum est herba de qua fit alkali.
Uene alosmel vel alessind. i. harmel alba.
Uene alfasungi. i. radicis asparagi.
Uesestengi est amilum.
Uene citrine. i. radices chelidonie.
Uzifur ⁊ sedech. i. cinabrium.
Uene tinctorū. i. radices rubee.
Urach indi. i. folium.
Uarices. i. vene tortuose que sunt in cruribus vel alibi.
Uua vulpis est solatrum.
Ueremisk electuariuz quoddam est.
Ueditus est apostema.
Uicor. i. squinanti.
Uola magna est quedam mensura.
Unguentum veneris. i. vnguentum apostolorum.
Uiten. i. vene que pcedunt vtl vitis.
Xiraxeti. i. rob de succis fructuū sorbilium.
Xiloaloes lignum aloes.
Xebet. i. anetum.
Ysiopus humida est sorditiesaggregata sup lanam ouiuz.
Ylisci est egritudo quā aliqs incurrit propter amorem.
Yabro est radix mandragore.
Zarca. i. sorba.
Zufe. i. isopus.
Zufere. i. arbor que dicitur albasce ⁊ est similis rute ⁊ dicitur dinarugina.
Zinziber carmenum ē herba cuius folia assimilantur folijs salicis aliquātulum citrina rubeum habens stipitem ⁊ acuti saporis sicut zinziber ⁊ credo φ sit persicaria.
Zarneb. i. solatrum.
Ziniar. i. viride eris.
Zaror vl̄ zarur. i. sorba et est alia species sorbe quā greci nominā̄t resilinum ⁊ aliud sentabrum.
Zuccarum albusar est cadens super albusar ⁊ est manna.
Zair est fluxus ventris qui fit ab intestino recto.
Zametio uel zamenena idest priuatio gressus.
Zereske. i. berberis.
Zuhumez. i. vnctuosa.
Zebezalbar. i. spuma maris.
Zarnec. i. auripigmentum.
Zurumbet. i. zedoaria.
Zegi. i. vitriolum et est atrimentuz.
Zarabunt vel masmacora. i. aristologia longa.
Zohode. i. ciperi.
Zufesese. i. iuiube nigre.
Zinzibil. i. zinziber.
Zugus est fustis sagitte.
Zambac. i. iauseminum.
Zibrabegi genus cibarij est.
Ze haragi est animal quoddam.

Hoc loci consumatur vniuersum op⁹ hispalensis principis Auicenne quod ī sacris medicinis composuit. Anno saluatoris Christi Jesu. M. cccc. lxxvi pridie idus decembris. Impressuz patauij opere ⁊ impensis Joannis herbort germani. Correctum cura ⁊ studio quoad fieri potuit Prosdochymi mutij patauini in medicinis artibusqꝫ merito insigniti. verum ruminatū digestumue solertia ac ingenio artium ⁊ medicine interpretis doctissimi Petri Rochabonelle veneti ordinariam sciētie medicinalis sedem celeberrimi ac frequētissimi Gymnasij patauini φ digne gubernantis. Opus inquaz acuratissime perspectum vt in eo error pōderis alicuius deprehendi non possit. Licet inter tot varia Arabum: Indorum: Grecorum: ⁊ aliorum idiomatum vocabula: ob eorum qui operi ī sudabant desidiam atqꝫ imperitiaz difficile fuerit non posse quid parui momenti non pretermissum fuisse. Gaudeat insuper princeps ipse Auicenna se ex arabe latinum factum: nūc et multitudine exemplorum in Italia pedes firmasse vt audeat censuraz rigidi Catonis amplius formidare non posse.

A M E N.

Ad requiē properant fessi de more [illegible]
Vt [illegible] deponat [illegible]
Et [illegible] manus [illegible] fessa labore
[illegible] postponat gaudia semper agat

